SACRORVM BIBLIORVM TOMVS

TERTIVS.

SACRORVM
BIBLIORVM
TOMVS

TERTIVS.

Opp. XVII
D. 78.

225255 3. IV

שער בית ו׳ שלישי

כתובים

כת׳יב׳א

AΓIOΓPAΦOI.

SANCTI LIBRI.

אֱלֹהִים מִשְׁפָּטֶיךָ לַמֶּלֶךְ תֵּן וְצִדְקָתְךָ לְבֶן־מֶלֶךְ׃

PSALMO LXXII.

PROLOGVS B. HIERONYMI PRESBYTERI IN LIBRVM ESDRÆ.

VTRVM difficilius sit facere quod poscitis, an negare, necdum statui. Nam vobis aliquid imperantibus annuere sententia est; & magnitudo oneris impositi ita ceruices premit, vt antè sub fasce ruendum sit quàm leuandum. Accedunt ad hoc inuidorum studia, qui omne quod scribimus reprehendendum putant. Et interdū contra se conscientia repugnante, publicè lacerant quæ occultè legūt; intantum vt clamare compellar & dicere: Domine liberā animam meam à labiis iniquis, & à lingua dolosa. Tertius annus est quòd semper scribitis atque rescribitis, vt Esdræ librum & Esther vobis de Hebræo transferam: quasi non habeatis Græca & Latina volumina; aut quicquid illud est quod à nobis vertitur, non statim ab omnibus conspuendum sit. Frustra autem (vt ait quidam) niti neque aliud fatigando, nisi odium quærere, extremæ dementiæ est. Itaq; obsecro vos mi Dommon & Rogatiane charissimi, vt priuata lectione contenti, libros non efferatis in publicum, nec fastidiosis cibos ingeratis, vitetisq; eorum supercilium, qui iudicare tantum de aliis, & ipsi facere nihil nouerunt. Si qui autem fratrum sunt quibus nostra non displicent, his tribuatis exemplar; admonētes. vt Hebræa nomina, quorum grandis in hoc volumine copia est, distinctè & per interualla transcribant. Nihil enim proderit emendasse librū, nisi emendatio librariorū diligētia cōseruetur. nec quēquam moueat q; vnus à nobis liber editus est: nec apocryphorū tertij & quarti libri somniis delectetur. quia & apud Hebręos Esdrę Nehemięq; sermones in vnū volumen coartātur: et quę nō habētur apud illos, nec de vigintiquatuor senibus sunt procul abiicienda. Si quis autē septuaginta vobis opposuerit Interpretes, quorū exēplaria varietas ipsa lacerata & euersa demōstrat, nec potest vtiq; verū asseri quod diuersum est, mittite eū ad Euangelia, in quibus multa ponuntur quasi de veteri Testamēto, quæ apud septuaginta Interpretes nō habentur: velut illud, Quoniā Nazaręus vocabitur: &, Ex Ægypto vocaui filiū meū: &, Videbunt in quē cōpunxerunt: multaq; alia, quæ latiori operi reseruamus, & quęrite ab eo vbi scripta sunt. Cumq; proferre non potuerit, vos legite de his exēplaribus, quę nuper à nobis edita, maledicorū quotidie linguis cōfodiuntur. Sed vt ad cōpēdiū veniā, certè quod illaturus sum, æquissimū est. Edidi aliquid quod non habetur in Græco, aut aliter habetur q̄ à me versum est. Quid interpretē laniant? interrogent Hebręos: & ipsis autoribus, trāslationi meę vel arrogent vel derogent fidē. Porrò aliud est, si clausis, quod dicitur, oculis mihi volūt maledicere, & nō imitantur Græcorū studium & beneuolentiā, qui post septuaginta trāslatores, iam Christi Euāgelio coruscāte, Iudęos & Hebionitas legis veteris interpretes, Aquilā videlicet et Symmachū, & Theodotionē, & curiosè legūt, & per Origenis laborē in Hexaplois, ecclesiis dedicarunt. Quantomagis Latini grati esse deberent, q; exultantē cernerent Græciam à se aliquid mutuari. Primum enim magnorū sumptuū est & infinitę difficultatis, exēplaria posse habere omnia: deinde etiam qui habuerint, & Hebręi sermonis ignari sunt, magis errabunt, ignorantes quis è multis veriùs dixerit. Quod etiā sapientissimo cuidā nuper apud Græcos accidit, vt interdum scripturę sensum relinquens, vniuscuiuslibet interpretis sequeretur errorem. Nos autem qui Hebrææ linguæ saltem paruam habemus scientiā, & Latinus nobis vtcunque sermo non deest; & de aliis magis possumus iudicare, & ea quę ipsi intelligimus, in nostra lingua promere. Itaque licet hydra sibilet, victorque Sinon incendia iactet; nunquam meum, iuuante Christo, silebit eloquium. etiam præcisa lingua balbutiet. Legant qui volūt: qui nolunt abiiciant. Euentilent apices, literas calumnientur. Magis vestra charitate prouocabor ad studium, quàm illorum detractione et odio deterrebor.

א

1 בִּשְׁנַת אַחַת לְכוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס
לִכְלוֹת דְּבַר יְהוָה מִפִּי יִרְמְיָה
הֵעִיר יְהוָה אֶת רוּחַ כֹּרֶשׁ מֶלֶךְ
פָּרַס וַיַּעֲבֶר קוֹל בְּכָל מַלְכוּתוֹ וְגַם
בְּמִכְתָּב לֵאמֹר׃

2 * כֹּה אָמַר כֹּרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס כָּל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ
נָתַן לִי יְהוָה אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְהוּא פָּקַד עָלַי לִבְנוֹת
לוֹ בַּיִת בִּירוּשָׁלַם אֲשֶׁר בִּיהוּדָה׃

3 * מִי בָכֶם מִכָּל עַמּוֹ יְהִי אֱלֹהָיו עִמּוֹ וְיַעַל
לִירוּשָׁלַם אֲשֶׁר בִּיהוּדָה וְיִבֶן אֶת בֵּית יְהוָה אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל הוּא הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלָם׃

4 * וְכָל הַנִּשְׁאָר מִכָּל הַמְּקֹמוֹת אֲשֶׁר הוּא גָר שָׁם
יְנַשְּׂאוּהוּ אַנְשֵׁי מְקֹמוֹ בְּכֶסֶף וּבְזָהָב וּבִרְכוּשׁ
וּבִבְהֵמָה עִם הַנְּדָבָה לְבֵית הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר
5 בִּירוּשָׁלָם׃ * וַיָּקוּמוּ רָאשֵׁי הָאָבוֹת לִיהוּדָה
וּבִנְיָמִן וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם לְכֹל הֵעִיר הָאֱלֹהִים אֶת
רוּחוֹ לַעֲלוֹת לִבְנוֹת אֶת בֵּית יְהוָה אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלָם׃

6 * וְכָל סְבִיבוֹתֵיהֶם חִזְּקוּ בִּידֵיהֶם בִּכְלֵי כֶסֶף בַּזָּהָב
בָּרְכוּשׁ וּבַבְּהֵמָה וּבַמִּגְדָּנוֹת לְבַד עַל כָּל הִתְנַדֵּב׃

7 * וְהַמֶּלֶךְ כֹּרֶשׁ הוֹצִיא אֶת כְּלֵי בֵית יְהוָה אֲשֶׁר
הוֹצִיא נְבוּכַדְנֶצַּר מִירוּשָׁלַם וַיִּתְּנֵם בְּבֵית אֱלֹהָיו׃

8 * וַיּוֹצִיאֵם כֹּרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס עַל יַד מִתְרְדָת הַגִּזְבָּר
וַיִּסְפְּרֵם לְשֵׁשְׁבַּצַּר הַנָּשִׂיא לִיהוּדָה׃

9 * וְאֵלֶּה מִסְפָּרָם אַגַרְטְלֵי זָהָב שְׁלֹשִׁים אַגַרְטְלֵי־
כֶסֶף אֶלֶף מַחֲלָפִים תִּשְׁעָה וְעֶשְׂרִים׃

10 * כַּפּוּרֵי זָהָב שְׁלֹשִׁים כַּפּוּרֵי כֶסֶף מִשְׁנִים אַרְבַּע
מֵאוֹת וַעֲשָׂרָה כֵּלִים אֲחֵרִים אָלֶף׃

11 * כָּל כֵּלִים לַזָּהָב וְלַכֶּסֶף חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים וְאַרְבַּע
מֵאוֹת הַכֹּל הֶעֱלָה שֵׁשְׁבַּצַּר עִם הָעֲלוֹת הַגּוֹלָה
מִבָּבֶל לִירוּשָׁלָם׃

ב

1 * וְאֵלֶּה בְּנֵי הַמְּדִינָה הָעֹלִים מִשִּׁבְיֵי הַגּוֹלָה
אֲשֶׁר הָגְלָה נְבוּכַדְנֶצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל לְבָבֶל וַיָּשׁוּבוּ
לִירוּשָׁלַם וִיהוּדָה אִישׁ לְעִירוֹ׃

2 * אֲשֶׁר בָּאוּ עִם זְרֻבָּבֶל יֵשׁוּעַ נְחֶמְיָה שְׂרָיָה
רְעֶלְיָה מָרְדְּכַי בִּלְשָׁן מִסְפָּר בִּגְוַי רְחוּם בַּעֲנָה מִסְפַּר
אַנְשֵׁי עַם יִשְׂרָאֵל׃

LIBER ESDRÆ PRIMVS.

CAP. I.

1 A IN anno primo Cyri regis Perſarum, vt compleretur verbum Domini ex ore Hieremiæ, ſuſcitauit Dominus ſpiritum Cyri regis Perſarum, & traduxit vocem in omni regno ſuo, etiam per ſcripturam dicens: Hic.25.c & 29.c 2.Pa.36.d.

2 *Hæc dicit Cyrus rex Perſarum: Omnia regna terræ dedit mihi dominus Deus cæli: & ipſe præcepit mihi, vt ædificarem ei domum in Hieruſalem, quę
3 eſt in Iudæa. *Quis eſt in vobis de vniuerſo populo eius? ſit Deus illius cũ eo. Aſcen
B dat in Hieruſalé quæ eſt in Iudæa, & ædifi cet domũ Dñi Dei Iſrael, ipſe eſt Deus qui
4 eſt in Hieruſalé. *Et omnes reliqui in cunctis locis vbicunque habitant, adiuuent eum viri de loco ſuo argento & auro, ſubſtantia & pecoribus, excepto quod volun tariè offerunt templo Dei quod eſt in Hie
5 ruſalem. *Et ſurrexeruut principes patrum
C de Iuda & Beniamin, & Sacerdotes & Leuitæ, & omnis cuius ſuſcitauit Deus ſpiritum vt aſcenderet ad ædificandum templum Domini, quod erat in Hieruſalem.

6 *Vniuerſíque qui erant in circuitu, adiuuerunt manus eorum in vaſis argenteis & aureis, in ſubſtantia, & iumentis, in ſupellectili, exceptis his quæ ſponte obtule-
7 rant. *Rex quoque Cyrus protulit vaſa tẽpli Domini, quæ tulerat Nabuchodonoſor de Hieruſalem, & poſuerat ea in tem-
8 plo Dei ſui. *Protulit autem ea Cyrus rex
D Perſarum per manum Mitridatis filij Gazabar: & annumerauit ea Saſabaſar princi-
9 pi Iudæ. *Et hic eſt numerus eorum: Phialæ aureæ triginta, phialæ argenteæ
10 mille, cultri viginti nouem, *Scyphi aurei triginta, ſcyphi argentei ſecũdi, quadringenti decem, vaſa alia mille.

11 *Omnia vaſa aurea & argentea, quinq; millia quadringenta. vniuerſa tulit Saſabaſar, cum his qui aſcendebant de tranſmigratione Babylonis in Hieruſalem.

CAP. II.

1 A HI ſunt autem prouincię filij qui aſcenderunt de captiuitate quam tranſtulerat Nabuchodonoſor rex Babylonis in Babylonem, & reuerſi ſunt in Hieruſalem & Iudæam vnuſquiſque in ciuitatem ſuam,
2 *qui venerũt cum Zorobabel, Ieſua, Neemia, Saraia, Rahelaia, Mardochai, Belſan, Meſphar, Beguai, Reum, Baana. Numerus virorum populi Iſrael.

ESDRAS PRIMVS.

CAPVT I.

ET in anno primo Cyri regis Perſarum, vt compleretur verbum Domini ab ore Hieremiæ, ſuſcitauit Dominus ſpiritum Cyri regis Perſarũ, & mandauit vocem in omni regno ſuo, etiam in ſcripto, dicens: 1

* Sic dixit Cyrus rex Perſarum: Omnia regna terræ dedit mihi Dominus De⁹ cæli. & ipſe conſiderauit ſuper me, vt ædificarem ipſi domũ in Hieruſalem quæ in Iudæa. 2

* Quis in vobis de vniuerſo populo eius? et erit Deus illius cum eo, & aſcendat in Hieruſalem quæ in Iudæa, & ædificet domum Domini Dei Iſrael, ipſe Deus qui in Hieruſalem. 3

* Et omnis relictus ab omnibus locis vbi ipſe habitat, ibi adiuuabunt eum viri loci ſui in argento & auro, & in ſubſtantia, & in iumentis cum voluntario in domum Dei quæ in Hieruſalem. 4

* Et ſurrexerunt principes familiarum Iuda & Beniamin, & Sacerdotes & Leuitæ, omnes quorum excitauit Deus ſpiritum eorum vt aſcenderent ad ædificandum domum Domini quæ in Hieruſalem. 5

* Et vniuerſi qui in circuitu eorum, confortauerunt in manibus eorum in vaſis argenti, in auro, & in apparatu, & in iumentis, et in muneribus, præter ea quæ in voluntariis. 6

* Et rex Cyrus protulit vaſa domus Domini quæ cepit Nabuchodonoſor ab Hieruſalem, & dedit ea in domo Dei ſui. 7

* Et protulit ea Cyrus rex Perſarum in manum Mithridatis Gazbarei. & numerauit ea Saſabaſar principi Iuda. 8

* Et hic numerus eorum: Phialæ aureæ triginta, & argenteæ phialæ mille, mutatoria nouem & viginti. 9

* Chephori aurei triginta, & argentei duplicati quadringenti et decem: et vaſa alia mille. 10

* Omnia vaſa & auri & argenti, quinque millia quadringenta: vniuerſa tulit Saſabaſar cum aſcenſu tranſmigrationis ex Babylone in Hieruſalem. 11

CAP. II.

ET hi filij prouinciæ qui aſcendunt de captiuitate tranſmigrationis, quam tranſtulit Nabuchodonozor rex Babylonis in Babylonem. & reuerſi ſunt in Hieruſalem & Iudam vir in ciuitatem ſuam: 1

* Qui venerunt cum Zorobabel, Jeſua, Neemias, Saraias, Reelias, Mardochæus, Balaſan, Maſphar, Bague, Reum, Baana. numerus virorum populi Iſrael. 2

ΕΣΔΡΑΣ ΠΡΩΤΟΣ.

κεφ. ά.

1 ΚΑΙ ἐν τῷ ἔτει τῷ πρώτῳ κύρου βασιλέως περσῶν, τοῦ τελεσθῆναι λόγον κυρίου ἀπὸ στόματος ἱερεμίου, ἐξήγειρε κύριος τὸ πνεῦμα κύρου τοῦ βασιλέως περσῶν, καὶ παρήγγειλε φωνῆ ἐν πάσῃ τῇ 2 βασιλείᾳ αὐτοῦ, καί γε ἐν γραπτῷ λέγων· * οὕτως εἶπε κύρος ὁ βασιλεὺς περσῶν, πάσας τὰς βασιλείας τῆς γῆς ἔδωκέ μοι κύριος ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ. καὶ αὐτὸς ἐπεσκέψατο ἐπ' ἐμὲ τοῦ οἰκοδομῆσαι αὐτῷ οἶκον ἐν ἱερουσαλὴμ τῇ ἐν τῇ ἰουδαίᾳ.

3 * τίς ἐν ὑμῖν ἀπὸ παντὸς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ; καὶ ἔσται ὁ θεὸς αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἀναβήτω εἰς ἱερουσαλὴμ τὴν ἐν τῇ ἰουδαίᾳ, καὶ οἰκοδομησάτω τὸν οἶκον κυρίου τοῦ θεοῦ ἰσραήλ, αὐτὸς ὁ θεὸς ὁ ἐν ἱερουσαλήμ.

4 * καὶ πᾶς ὁ καταλιπόμενος ἀπὸ πάντων τῶν τόπων οὗ αὐτὸς παροικεῖ ἐκεῖ λήψονται αὐτοῦ ἀνδρες τοῦ τόπου αὐτοῦ ἐν ἀργυρίῳ καὶ χρυσίῳ, καὶ ἐν ὑπαρξει καὶ ἐν κτήνεσι μετὰ ἑκουσίου εἰς οἶκον τοῦ θεοῦ τὸν ἐν ἱερουσαλήμ.

5 * καὶ ἀνέστησαν ἄρχοντες πατριῶν ἰούδα καὶ βενιαμίν, καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ λευῖται πάντες ὧν ἐξήγειρεν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα αὐτῶν τοῦ ἀναβῆναι οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον κυρίου τὸν ἐν ἱερουσαλήμ.

6 * καὶ πάντες οἱ κυκλόθεν αὐτῶν ἐνίσχυσαν ἐν χερσὶν αὐτῶν ἐν σκεύεσιν ἀργυρίου ἐν χρυσῷ, καὶ ἐν ἀποσκευῇ, καὶ ἐν κτήνεσι, καὶ ἐν ξενίοις, παρεξ τῶν ἐν ἑκουσίοις.

7 * καὶ ὁ βασιλεὺς κύρος ἐξήνεγκε σκεύη οἴκου κυρίου, ἃ ἔλαβε ναβουχοδονόσορ ἀπὸ ἱερουσαλήμ, καὶ ἔδωκεν αὐτὰ
8 ἐν οἴκῳ θεοῦ αὐτοῦ. * καὶ ἐξήνεγκεν αὐτὰ κύρος ὁ βασιλεὺς περσῶν ἐπὶ χειρὸς μιθριδάτου γαζβαρέου. καὶ ἠρίθμησεν αὐτὰ τῷ σασαβασαρ τῷ ἄρχοντι τοῦ ἰούδα.

9 * καὶ ἔστιν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν. ψυκτῆρες χρυσοῖ τριάκοντα, καὶ ἀργυροῦν ψυκτῆρες χίλιοι, παρηλλαγμένα ἐννέα
10 καὶ εἴκοσι. * χέφοροι χρυσοῖ τριάκοντα, καὶ ἀργυροῖ διπλαῖ τετρακόσιαι καὶ δέκα· καὶ σκεύη ἕτερα χίλια.

11 * πάντα τὰ σκεύη καὶ τοῦ χρυσίου καὶ τοῦ ἀργυρίου, πεντακισχίλια τετρακόσια· τὰ πάντα ἀνήγαγε σασαβασαρ μετὰ τῆς ἀναβάσεως τῆς ἀποικίας ἐκ βαβυλῶνος εἰς ἱερουσαλήμ.

β'.

1 * Καὶ οὗτοι οἱ υἱοὶ τῆς χώρας οἱ ἀναβαίνοντες ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας τῆς ἀποικίας, ἧς ἀπῴκισε ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς βαβυλῶνος εἰς βαβυλῶνα. καὶ ἐπέστρεψαν εἰς ἱερουσαλὴμ καὶ ἰούδαν ἀνὴρ εἰς τὴν πόλιν αὐτοῦ·

2 * οἳ ἦλθον μετὰ ζοροβαβέλ, ἰησοῦ, νεεμίας, σαραίας, ρεελίας, μαρδοχαῖος, βαλασσάν, μάσφαρ, βαγουέ, ρεούμ, βαανά· ἀριθμὸς ἀνδρῶν λαοῦ ἰσραήλ.

3 * Filii Phares, duo millia centum septuaginta duo.
4 * Filii Saphatia, trecenti septuaginta duo.
5 * Filii Area, septingenti septuaginta quinque.
6 * Filii Phetmoab filiorum Iosue Ioab, duo millia octingenti duodecim.
7 * Filii Helam, mille ducenti quinquaginta quatuor.
8 * Filii Zethua, nongenti quadraginta quinque.
9 * Filii Zachai, septingenti sexaginta.
10 * Filii Bani, sexcenti quadraginta duo.
11 * Filii Bebai, sexcenti viginti tres.
12 * Filii Azgad, mille ducenti viginti duo.
13 * Filii Adonicam, sexcenti sexaginta sex.
14 * Filii Begui, duo millia quinquaginB ta sex.
15 * Filii Adin, quadringenti quinquaginta quatuor.
16 * Filii Ather qui erant ex Ezecia, nonaginta octo.
17 * Filii Besai, trecenti viginti tres.
18 * Filii Iora, centum duodecim.
19 * Filii Asem, ducenti viginti tres.
20 * Filii Gebbar, nongenti quinque.
21 * Filii Bethleem, centum viginti tres.
22 * Viri Netupha, quinquaginta sex.
23 * Viri Anathoth, centum viginti octo.
24 * Filii Asmaueth, quadraginta duo.
25 * Filii Cariathiarim, Cephira & Beroth, septingenti quadraginta tres.
26 * Filii Rama & Gabaa, sexcenti viginti vnus.
27 * Viri Machmas, centum viginti duo.
28 * Viri Bethel & Chai, ducenti viginti tres.
29 * Filii Nebo, quinquaginta duo.
30 * Filii Megbis, centum quinquaginta sex.
31 * Filii Helam alterius, mille ducenti quinquaginta quatuor.
32 * Filii Arim, trecenti viginti.
33 * Filii Lodadin & Ono, septingenti viginti quinque.
34 * Filii Hiericho, trecenti quadraginta quinque.
35 * Filii Senaa, tria millia sexcẽti triginta.
36 * Sacerdotes filij Iadaia in domo Iesue, nongenti septuaginta tres.
37 * Filij Emmer, mille quinquagintaduo.

3 * בְּנֵי פַרְעֹשׁ אַלְפַּיִם מֵאָה שִׁבְעִים וּשְׁנָיִם׃
4 * בְּנֵי שְׁפַטְיָה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁבְעִים וּשְׁנָיִם׃
5 * בְּנֵי אָרַח שֶׁבַע מֵאוֹת חֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים׃
6 * בְּנֵי־פַחַת מוֹאָב לִבְנֵי יֵשׁוּעַ יוֹאָב אַלְפַּיִם שְׁמֹנֶה מֵאוֹת וּשְׁנֵים עָשָׂר׃
7 * בְּנֵי עֵילָם אֶלֶף מָאתַיִם חֲמִשִּׁים וְאַרְבָּעָה׃
8 * בְּנֵי זַתּוּא תְּשַׁע מֵאוֹת וְאַרְבָּעִים חֲמִשָּׁה׃
9 * בְּנֵי זַכַּי שֶׁבַע מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים׃
10 * בְּנֵי בָנִי שֵׁשׁ מֵאוֹת אַרְבָּעִים וּשְׁנָיִם׃
11 * בְּנֵי בֵבָי שֵׁשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה׃
12 * בְּנֵי עַזְגָּד אֶלֶף מָאתַיִם עֶשְׂרִים וּשְׁנָיִם׃
13 * בְּנֵי אֲדֹנִיקָם שֵׁשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וְשִׁשָּׁה׃
14 * בְּנֵי בִגְוַי אַלְפַּיִם חֲמִשִּׁים וְשִׁשָּׁה׃
15 * בְּנֵי עָדִין אַרְבַּע מֵאוֹת חֲמִשִּׁים וְאַרְבָּעָה׃
16 * בְּנֵי־אָטֵר לִיחִזְקִיָּה תִּשְׁעִים וּשְׁמֹנָה׃
17 * בְּנֵי בֵצַי שְׁלֹשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה׃
18 * בְּנֵי יוֹרָה מֵאָה וּשְׁנַיִם עָשָׂר׃
19 * בְּנֵי חָשֻׁם מָאתַיִם עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה׃
20 * בְּנֵי גִבָּר תִּשְׁעִים וַחֲמִשָּׁה׃
21 * בְּנֵי בֵית־לָחֶם מֵאָה עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה׃
22 * אַנְשֵׁי נְטֹפָה חֲמִשִּׁים וְשִׁשָּׁה׃
23 * אַנְשֵׁי עֲנָתוֹת מֵאָה עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה׃
24 * בְּנֵי עַזְמָוֶת אַרְבָּעִים וּשְׁנָיִם׃
25 * בְּנֵי קִרְיַת עָרִים כְּפִירָה וּבְאֵרוֹת שֶׁבַע מֵאוֹת וְאַרְבָּעִים וּשְׁלֹשָׁה׃
26 * בְּנֵי הָרָמָה וָגָבַע שֵׁשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרִים וְאֶחָד׃
27 * אַנְשֵׁי מִכְמָס מֵאָה עֶשְׂרִים וּשְׁנָיִם׃
28 * אַנְשֵׁי בֵיתְאֵל וְהָעָי מָאתַיִם עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה׃
29 * בְּנֵי נְבוֹ חֲמִשִּׁים וּשְׁנָיִם׃
30 * בְּנֵי מַגְבִּישׁ מֵאָה חֲמִשִּׁים וְשִׁשָּׁה׃
31 * בְּנֵי עֵילָם אַחֵר אֶלֶף מָאתַיִם חֲמִשִּׁים וְאַרְבָּעָה׃
32 * בְּנֵי חָרִם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים׃
33 * בְּנֵי־לֹד חָדִיד וְאוֹנוֹ שֶׁבַע מֵאוֹת עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה׃
34 * בְּנֵי יְרֵחוֹ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה׃
35 * בְּנֵי סְנָאָה שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְשֵׁשׁ מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים׃
36 * הַכֹּהֲנִים בְּנֵי יְדַעְיָה לְבֵית יֵשׁוּעַ תְּשַׁע מֵאוֹת שִׁבְעִים וּשְׁלֹשָׁה׃
37 * בְּנֵי אִמֵּר אֶלֶף חֲמִשִּׁים וּשְׁנָיִם׃

* *Filii Phoros, duo millia centum ſeptuaginta duo.* 3
* *Filij Saphatia, trecenti ſeptuaginta duo.* 4
* *Filij Ares, ſeptingenti ſeptuaginta-quinque.* 5
* *Filij Phaath-moab filiis Jeſue Ioab, duo millia octingenti & duodecim.* 6
* *Filij Elam, mille ducenti quinquaginta quatuor.* 7
* *Filij Zethua, nongenti quadraginta-quinque.* 8
* *Filij Zacchaia, ſeptingenti ſexaginta.* 9
* *Filij Banea, ſexcenti quadraginta & duo.* 10
* *Filij Babai, ſexcenti viginti tres.* 11
* *Filij Azigad, mille ducenti viginti-duo.* 12
* *Filij Adonicam, ſexcenti ſexaginta ſex.* 13
* *Filij Bague, duo millia quinquagin-ta ſex.* 14
* *Filij Addin, quadringenti quinquaginta quatuor.* 15
* *Filij Ater Ezecia, nonaginta octo.* 16
* *Filij Baſſu, trecenti viginti tres.* 17
* *Filij Jora, centum duodecim.* 18
* *Filij Aſum, ducenti viginti tres.* 19
* *Filij Gaber, nonaginta quinque.* 20
* *Filij Bethleem, centum viginti tres.* 21
* *Filij Netophath, quinquaginta ſex.* 22
* *Filij Anathoth, centum viginti octo.* 23
* *Filij Aſmoth, quadraginta duo.* 24
* *Filij Cariathiarim Chaphera & Beroth,* 25
ſeptingenti quadraginta tres.
* *Filij Rama, & Gabaa, ſexcenti viginti* 26
unus.
* *Viri Machmas, centum viginti duo.* 27
* *Viri Bethel & Hai, ducenti viginti* 28
tres.
* *Filij Nabo, quinquaginta duo.* 29
* *Filij Magbis, centum quinquaginta ſex.* 30
* *Filij Helam alterius, mille ducenti quin-* 31
quaginta quatuor.
* *Filij Eram, trecenti viginti.* 32
* *Filij Lodadid & Ono, ſeptingenti viginti* 33
quinque.
* *Filij Hiericho, trecenti quadraginta* 34
quinque.
* *Filij Senaa, tria millia ſexcenti tri-* 35
ginta.
* *Et Sacerdotes filij Iedua in domo Jeſu,* 36
nongenti ſeptuaginta tres.
* *Filij Emmer, mille quinquaginta duo.* 37

3 * υἱοὶ φόρ, διχίλιοι ἑκατὸν ἑβδομηκονταδύο.
4 * υἱοὶ Ζαφατία, τριακόσιοι ἑβδομηκονταδύο.
5 * υἱοὶ ἀρές, ἑπτακόσιοι ἑβδομηκονταπέντε.
6 * υἱοὶ φααὲθ μωὰβ τοῖς υἱοῖς ἰησοὺε ἰωὰβ, διχίλιοι ὀκτακόσιοι καὶ δώδεκα.
7 * υἱοὶ ἐλάμ, χίλιοι διακόσιοι πεντηκοντατέσσαρες.
8 * υἱοὶ ζαθουά, ἐννακόσιοι τεσσαρακονταπέντε.
9 * υἱοὶ ζακχαΐα, ἑπτακόσιοι ἑξήκοντα.
10 * υἱοὶ βανέα, ἑξακόσιοι τεσσαρακόντα καὶ δύο.
11 * υἱοὶ βαβαΐ, ἑξακόσιοι εἰκοσιτρεῖς.
12 * υἱοὶ ἀζιγάδ, χίλιοι διακόσιοι εἰκοσιδύο.
13 * υἱοὶ ἀδωνικάμ, ἑξακόσιοι ἑξηκονταἓξ.
14 * υἱοὶ βαγγέ, διχίλιοι πεντηκονταἓξ.
15 * υἱοὶ ἀδδίν, τετρακόσιοι πεντηκοντατέσσαρες.
16 υἱοὶ ἀτὴρ τῷ ἐζεκίᾳ, ἐννενηκονταοκτώ.
17 * υἱοὶ βασσέ, τριακόσιοι εἰκοσιτρεῖς.
18 * υἱοὶ ἰωρά, ἑκατὸν δώδεκα.
19 * υἱοὶ ἀσούμ, διακόσιοι εἰκοσιτρεῖς.
20 * υἱοὶ γαββέρ, ἐνενηκονταπέντε.
21 * υἱοὶ βεθλεέμ, ἑκατὸν εἰκοσιτρεῖς.
22 * υἱοὶ νετωφάθ, πεντηκονταἓξ.
23 * υἱοὶ ἀναθὼθ, ἑκατὸν εἰκοσιοκτώ.
24 * υἱοὶ ἀσμωθ, τεσσαρακονταδύο.
25 * υἱοὶ καριαθιαρεὶμ χαφηρὰ καὶ βηρώθ, ἑπτακόσιοι τεσσαρακονταπτρεῖς.
26 * υἱοὶ τῆς ραμὰ καὶ γαβαά, ἑξακόσιοι εἰκοσιεῖς.
27 * ἄνδρες μαχμάς, ἑκατὸν εἰκοσιδύο.
28 * ἄνδρες βαιθὴλ καὶ αἴ, διακόσιοι εἰκοσιτρεῖς.
29 * υἱοὶ ναβώ, πεντηκονταδύο.
30 * υἱοὶ μαγβείς, ἑκατὸν πεντηκονταἓξ.
31 * υἱοὶ ἠλὰμ ἑτέρου, χίλιοι διακόσιοι πεντηκοντατέσσαρες.
32 * υἱοὶ ἠρὲμ, τριακόσιοι εἴκοσιν.
33 * υἱοὶ λοδαδίδ καὶ ὠνώ, ἑπτακόσιοι εἰκοσιπέντε.
34 * υἱοὶ ἰερειχώ, τριακόσιοι τεσσαρακονταπέντε.
35 * υἱοὶ Σαναά, τρισχίλιοι ἑξακόσιοι τριάκοντα.
36 * καὶ ⟨ϕ⟩ ἱερεῖς υἱοὶ ἰεδοὺα τῷ οἴκῳ ἰησοῦ ἐννακόσιοι ἑβδομηκονταπτρεῖς.
37 * υἱοὶ ἐμμήρ, χίλιοι πεντηκονταδύο.

38 * בְּנֵי פַשְׁחוּר אֶלֶף מָאתַיִם אַרְבָּעִים וְשִׁבְעָה׃
38 * Filij Phessur, mille ducenti quadraginta septem.

39 * בְּנֵי חָרִם אֶלֶף וְשִׁבְעָה עָשָׂר׃
39 * Filij Arim, mille decem & septem.

40 * הַלְוִיִּם בְּנֵי־יֵשׁוּעַ וְקַדְמִיאֵל לִבְנֵי הוֹדַוְיָה
שִׁבְעִים וְאַרְבָּעָה׃
40 * Leuitæ: filij Iesue, & Cedmihel filiorum Odouiæ, septuaginta quatuor.

41 * הַמְשֹׁרְרִים בְּנֵי אָסָף מֵאָה
עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה׃
41 * Cantores. filij Asaph, centum viginti octo.

42 * בְּנֵי הַשֹּׁעֲרִים בְּנֵי־שַׁלּוּם בְּנֵי־
אָטֵר בְּנֵי־טַלְמֹן בְּנֵי־עַקּוּב בְּנֵי חֲטִיטָא בְּנֵי שֹׁבַי
הַכֹּל מֵאָה שְׁלֹשִׁים וְתִשְׁעָה׃
42 * Filij Ianitorum: filij Sellum, filij Ather, filij Thelmon, filij Accub, filij Athita, filij Sobai, vniuersi centum triginta nouem.

43 * הַנְּתִינִים בְּנֵי־צִיחָא בְּנֵי־חֲשׂוּפָא בְּנֵי טַבָּעוֹת׃
43 * Nathinæi: filij Sia, filij Asupha, filij Thebboat.

44 * בְּנֵי־קֵרֹס בְּנֵי־סִיעֲהָא בְּנֵי פָדוֹן׃
44 * Filij Ceros, filij Siaa, filij Phadon,

45 * בְּנֵי־לְבָנָה בְּנֵי־חֲגָבָא בְּנֵי עַקּוּב׃
45 * Filij Lebana, filij Agaba, filij Accub,

46 * בְּנֵי־חָגָב בְּנֵי־שַׁמְלַי בְּנֵי חָנָן׃
46 * Filij Agab, filij Selmai, filij Anan,

47 * בְּנֵי־גִדֵּל בְּנֵי־גַחַר בְּנֵי רְאָיָה׃
47 * Filij Gaddel, filij Gaer, filij Raahia,

48 * בְּנֵי־רְצִין בְּנֵי־נְקוֹדָא בְּנֵי גַזָּם׃
48 * Filij Rasin, filij Nechoda, filij Gazen,

49 * בְּנֵי־עֻזָּא בְּנֵי־פָסֵחַ בְּנֵי בֵסָי׃
49 * Filij Azec, filij Phasea, filij Besee,

50 * בְּנֵי־אַסְנָה בְּנֵי־מְעוּנִים בְּנֵי נְפִישְׂסִים׃
50 * Filij Asemaa, filij Munim, filij Nephusim,

51 * בְּנֵי־בַקְבּוּק בְּנֵי־חֲקוּפָא בְּנֵי חַרְחוּר׃
51 * Filij Becbuc, filij Acupha, filij Azur,

52 * בְּנֵי־בַצְלוּת בְּנֵי־מְחִידָא בְּנֵי חַרְשָׁא׃
52 * Filij Besluth, filij Maida, filij Arsa,

53 * בְּנֵי־בַרְקוֹס בְּנֵי־סִיסְרָא בְּנֵי־תָמַח׃
53 * Filij Bercos, filij Zizara, filij Thema.

54 * בְּנֵי נְצִיחַ בְּנֵי חֲטִיפָא׃
54 * Filij Nasia, filij Athupha.

55 * בְּנֵי עַבְדֵי שְׁלֹמֹה בְּנֵי סוֹטַי בְּנֵי־הַסֹּפֶרֶת בְּנֵי פְרוּדָא׃
55 * Filij seruorum Salomonis, filij Sothei, filij Sophereth, filij Pharuda.

56 * בְּנֵי־יַעֲלָא בְּנֵי־דַרְקוֹן בְּנֵי גִדֵּל׃
56 * Filij Iala, filij Darcon, filii Gedeli,

57 * בְּנֵי שְׁפַטְיָה בְּנֵי־חַטִּיל בְּנֵי פֹכֶרֶת הַצְּבָיִם בְּנֵי אָמִי׃
57 * Filij Saphata, filij Athil, filij Phocereth, qui erat de Asebaim, filij Amim.

58 * כָּל־הַנְּתִינִים וּבְנֵי עַבְדֵי שְׁלֹמֹה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת
תִּשְׁעִים וּשְׁנָיִם׃
58 * Omnes Nathinæi, & filij seruorum Salomonis, trecenti nonaginta duo.

59 * וְאֵלֶּה הָעוֹלִים מִתֶּל מֶלַח תֶּל חַרְשָׁא כְּרוּב
אַדָּן אִמֵּר וְלֹא יָכְלוּ לְהַגִּיד בֵּית־אֲבֹתָם וְזַרְעָם
אִם מִיִּשְׂרָאֵל הֵם׃
59 * Et hi qui ascenderunt de Thelmala, Thelarsa, Cherub, & Don, & Mer, & non potuerunt indicare domum patrum suorum, & semen suum, vtrum ex Israel essent.

60 * בְּנֵי־דְלָיָה בְּנֵי־טוֹבִיָּה בְּנֵי נְקוֹדָא שֵׁשׁ מֵאוֹת
חֲמִשִּׁים וּשְׁנָיִם׃
60 * Filij Dalaia, filii Thobia, filii Nechoda, sexcenti quinquaginta duo.

61 * וּמִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים בְּנֵי חֲבַיָּה בְּנֵי הַקּוֹץ בְּנֵי בַרְזִלַּי
אֲשֶׁר לָקַח מִבְּנוֹת בַּרְזִלַּי הַגִּלְעָדִי אִשָּׁה וַיִּקָּרֵא
עַל־שְׁמָם׃
61 * Et de filiis Sacerdotum, filii Iobia, filii Acos, filii Berzellai, qui accepit de filiabus Berzellai Galaaditidis vxorem, & vocatus est nomine eorum.

62 * אֵלֶּה בִּקְשׁוּ כִתְבָם הַמִּתְיַחְשִׂים וְלֹא נִמְצָאוּ
וַיִּגָּאֲלוּ מִן־הַכְּהֻנָּה׃
62 * Hi quæsierunt scripturam genealogiæ suæ, & non inuenerunt, & eiecti sunt de Sacerdotio.

63 * וַיֹּאמֶר הַתִּרְשָׁתָא לָהֶם אֲשֶׁר לֹא־יֹאכְלוּ מִקֹּדֶשׁ
הַקָּדָשִׁים עַד עֲמֹד כֹּהֵן לְאוּרִים וְלֻתֻּמִּים׃
63 * Et dixit Athersatha eis, vt non comederent de sancto sanctorum, donec surgeret Sacerdos doctus atque perfectus.

* *Filij Phaſur, mille ducenti quadraginta ſeptem.* 38
* *Filij Charim, mille & decem & ſeptem.* 39
* *Et Leuitæ, filij Jeſu & Cadmiel filiis Oduiæ, ſeptuaginta quatuor.* 40
* *Cantores, filij Aſaph, centum viginti octo.* 41
* *Filij Janitorum, filij Sellum, filij Ater, filij Telmon, filij Acub, filij Atita, filij Sobai, omnes centum triginta nouem.* 42
* *Nathenæi, filij Suaa, filij Aſuphat, filij Tabaoth,* 43
* *Filij Cores, filij Siaa, filij Phadon,* 44
* *Filij Balana, filij Agaba, filij Acub,* 45
* *Filij Agab, filij Sellami, filij Annan,* 46
* *Filij Gaddel, filij Gaer, filij Raia,* 47
* *Filij Raſon, filij Necoda, filij Gazam,* 48
* *Filij Aza, filij Phaſi, filij Baſi,* 49
* *Filij Aſena, filij Mounim, filij Nephuſim,* 50
* *Filij Bagbuc, filij Acupha, filij Arur,* 51
* *Filij Baſaloth, filij Meida, filij Arſa,* 52
* *Filij Barcos, filij Siſara, filij Thema,* 53
* *Filij Neſia, filij Atipha,* 54
* *Filij ſeruorum Salomon, filij Sotai, filij Sephera, filij Pharuda,* 55
* *Filij Jela, filij Dercon, filij Geddel,* 56
* *Filij Saphatia, filij Attel, filij Phacerath, filij Aſeboim, filij Emei:* 57
* *Omnes iſti Nathenæi ſimul & filij ſeruorum Salomonis, trecenti nonaginta duo.* 58
* *Et hi qui aſcenderunt de Thelmelech, Thelareſa, Cherub, Edan, Emmer, & non potuerunt indicare domum familiæ ſuæ, & ſemen ſuum ſi ex Iſrael ſunt.* 59
* *Filij Dalaia, filij Tobiæ, filij Necoda, ſexcenti quinquaginta duo.* 60
* *Et de filiis Sacerdotum, filij Obaia, filij Accus, filij Berzelai, qui accepit de filiabus Berzelai Galaaditæ uxorem, & uocatus eſt in nomine eorum.* 61
* *Hi quorum quæſierunt ſcripturam ſuam, quærentes genealogiam, & non inuentæ fuerunt, & eiecti ſunt de Sacerdotio.* 62
* *Et dixit Atherſatha eis, ut non comederent de ſancto ſanctorum, donec ſurgeret Sacerdos illuminantibus & perfectis.* 63

38 * υἱοὶ Φαβύρ, χίλιοι διακόσιοι τεσσαρακονταεπτά.
39 * υἱοὶ χαρίμ, χίλιοι καὶ δεκαεπτά.
40 * καὶ ⓛ λευῖται, υἱοὶ Ἰησοῦ καὶ καδμιὴλ τοῖς υἱοῖς ὠδουία ἑβδομηκοντατέσσαρες.
41 * ⓒ ᾄδοντες, υἱοὶ ἀσάφ, ἑκατὸν εἰκοσιοκτώ,
42 * υἱοὶ τῶν πυλωρῶν, υἱοὶ σελλούμ, υἱοὶ ἀτήρ, υἱοὶ τελμών, υἱοὶ ἀκούβ, υἱοὶ ἀτιτά, υἱοὶ σωβαΐ, ⓒ πάντες ἑκατὸν τριακονταεννέα.
43 * ⓒ ναθινωαῖοι, υἱοὶ σουαά, υἱοὶ ἀσουφάτ, υἱοὶ ταβαώθ,
44 * υἱοὶ κορές, υἱοὶ σιαά, υἱοὶ φαδών,
45 * υἱοὶ βαλανά, υἱοὶ ἀγαβά, υἱοὶ ἀκούβ,
46 * υἱοὶ ἀγάβ, υἱοὶ σελλαμί, υἱοὶ ἀνάν,
47 * υἱοὶ γεδδήλ, υἱοὶ γαήρ, υἱοὶ ῥαϊά,
48 * υἱοὶ ῥασών, υἱοὶ νεκωδά, υἱοὶ γαζάμ,
49 * υἱοὶ ἀζά, υἱοὶ φασί, υἱοὶ βασί,
50 * υἱοὶ ἀσνά, υἱοὶ μουνίμ, υἱοὶ νεφουσείμ,
51 * υἱοὶ βαγβάκ, υἱοὶ ἀκκφά, υἱοὶ ἀρούρ,
52 * υἱοὶ βασαλώθ, υἱοὶ μεϊδά, υἱοὶ ἀρσά,
53 * υἱοὶ βαρκός, υἱοὶ σισάρα, υἱοὶ θαμά,
54 * υἱοὶ νεσία, υἱοὶ ἀτιφά,
55 * υἱοὶ τῶν δούλων Σολομών, υἱοὶ σωσαΐ, υἱοὶ σεφηρά, υἱοὶ φαρούδα,
56 * υἱοὶ ἰελά, υἱοὶ δερκών, υἱοὶ γεδδήλ,
57 * υἱοὶ σαφατία, υἱοὶ ἀτλήλ, υἱοὶ φακερέθ, υἱοὶ ἀσεβωείμ, υἱοὶ ἠμεΐ·
58 * πάντες οὗτοι ⓒ ναθινωαῖοι ἅμα καὶ υἱοὶ δούλων Σολομῶντος τριακόσιοι ἐνενηκονταδύο.
59 * καὶ οὗτοι ⓒ ἀναβαίνοντες ἀπὸ θελμελὲχ θελαρησά, χερούβ, ἀδάν, ἐμμήρ, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν τοῦ ἀναγγεῖλαι οἶκον πατριᾶς αὐτῶν καὶ σπέρμα αὐτῶν εἰ ἐξ Ἰσραήλ εἰσιν.
60 * υἱοὶ δαλαΐα, υἱοὶ τωβίου, υἱοὶ νεκωδὰ ἑξακόσιοι πεντηκονταδύο.
61 * καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν ἱερέων υἱοὶ ὀβαΐα, υἱοὶ ἀκκούς, υἱοὶ βερζελαΐ, ὃς ἔλαβεν ἀπὸ τῶν θυγατέρων βερζελαῒ τοῦ γαλααδίτου γυναῖκα, καὶ ἐκλήθη ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτῶν.
62 * οὗτοι ὧν ἐζήτησαν τὴν γραφὴν αὐτῶν ⓒ γενεαλογούμενοι, καὶ οὐχ εὑρέθησαν, καὶ ἐξώσθησαν ἀπὸ τῆς ἱερατείας·
63 * καὶ εἶπεν ἀθερσαθὰ αὐτοῖς τοῦ μὴ φαγεῖν ἀπὸ τοῦ ἁγίου τῶν ἁγίων, ἕως ἀναστῇ ἱερεὺς τοῖς φωτίζουσι καὶ τοῖς τελείοις.

64 * Omnis multitudo quasi vnus, quadraginta duo millia trecenti sexaginta.

65 * Exceptis seruis eorum & ancillis, qui erant septem millia trecenti triginta septem: & in ipsis cantores atque cantatrices ducenti.

66 * Equi eorum septingenti triginta sex, muli eorum ducenti quadragintaquinq;:

67 * Cameli eorum quadringenti triginta quinque, asini eorum sex millia septingenti viginti.

68 * Et de principibus patrum cùm ingrederentur templum Domini quod est in Hierusalem, spontè obtulerũt in domum Dei ad extruendam eam in loco suo.

69 * Secundùm vires suas dederunt impẽsas operis, auri solidos sexaginta millia & mille, argenti minas quinque millia, & vestes sacerdotales centum.

70 * Habitauerunt ergo Sacerdotes & Leuitæ, & de populo, & cantores, & ianitores, & Nathinæi in vrbibus suis, vniuersusque Israel in ciuitatibus suis.

CAP. III.

1 A * IAmque venerat mensis septimus, & erãt filij Israel in ciuitatibus suis. Congregatus est ergo populus quasi vir vn⁹ in Hierusalem: Nee.8.a.

2 * Et surrexit Iosue filius Iosedech & fratres eius Sacerdotes, & Zorobabel filius Salathiel & fratres eius, & ædificauerunt altare Dei Israel, vt offerrent in eo holocaustomata, sicut scriptũ est in Lege Moysi viri Dei.

3 * Collocauerunt autem altare Dei super bases suas, deterrentibus eos per circuitum populis terrarum, & obtulerunt super illud holocaustum Domino manè & vesperè.

4 B * Feceruntque solennitatem tabernaculorum, sicut scriptum est, & holocaustum diebus singulis per ordinem secundùm præceptum, opus diei in die suo:

5 * Et post hæc holocaustum iuge tam in Kalendis quàm in vniuersis solennitatibus Domini quæ erant consecratæ, & in omnibus in quibus vltrò offerebatur munus Domino.

6 * A primo die mensis septimi cœperũt offerre holocaustum Domino. Porrò templum Domini nondum fundatum erat.

7 * Dederunt autem pecunias latomis & cæmentariis, cibum quoque & potum, & oleum Sidoniis Tyriisq;, vt deferrẽt ligna cedrina de Libano ad mare Ioppem, iuxta quod præceperat Cyrus rex Persarum eis.

64 * כָּל־הַקָּהָל כְּאֶחָד אַרְבַּע רִבּוֹא אַלְפַּיִם
שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת שִׁשִּׁים׃

65 * מִלְבַד עַבְדֵיהֶם וְאַמְהֹתֵיהֶם אֵלֶּה שִׁבְעַת
אֲלָפִים שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁלֹּשִׁים וְשִׁבְעָה וְלָהֶם
מְשֹׁרְרִים וּמְשֹׁרְרוֹת מָאתָיִם׃

66 * סוּסֵיהֶם שֶׁבַע מֵאוֹת שִׁלֹּשִׁים וְשִׁשָּׁה פִּרְדֵיהֶם
מָאתַיִם אַרְבָּעִים וַחֲמֹשָׁה׃

67 * גְּמַלֵּיהֶם אַרְבַּע מֵאוֹת שִׁלֹּשִׁים וַחֲמִשָּׁה חֲמֹרִים
שֵׁשֶׁת אֲלָפִים שֶׁבַע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים׃

68 * וּמֵרָאשֵׁי הָאָבוֹת בְּבוֹאָם לְבֵית יְהוָה אֲשֶׁר
בִּירוּשָׁלַ‍ִם הִתְנַדְּבוּ לְבֵית הָאֱלֹהִים לְהַעֲמִידוֹ
עַל־מְכוֹנוֹ׃

69 * כְּכֹחָם נָתְנוּ לְאוֹצַר הַמְּלָאכָה זָהָב דַּרְכְּמוֹנִים
שֵׁשׁ־רִבֹּאוֹת וְאֶלֶף וְכֶסֶף מָנִים חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים
וְכָתֹנֶת כֹּהֲנִים מֵאָה׃

70 * וַיֵּשְׁבוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וּמִן־הָעָם וְהַמְשֹׁרְרִים
וְהַשּׁוֹעֲרִים וְהַנְתִינִים בְּעָרֵיהֶם וְכָל־יִשְׂרָאֵל
בְּעָרֵיהֶם׃

ג

1 * וַיִּגַּע הַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בֶּעָרִים
וַיֵּאָסְפוּ הָעָם כְּאִישׁ אֶחָד אֶל־יְרוּשָׁלָ‍ִם׃

2 * וַיָּקָם יֵשׁוּעַ בֶּן־יוֹצָדָק וְאֶחָיו הַכֹּהֲנִים וּזְרֻבָּבֶל
בֶּן־שַׁאַלְתִּיאֵל וְאֶחָיו וַיִּבְנוּ אֶת־מִזְבַּח אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל לְהַעֲלוֹת עָלָיו עֹלוֹת כַּכָּתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה
אִישׁ־הָאֱלֹהִים׃

3 * וַיָּכִינוּ הַמִּזְבֵּחַ עַל־מְכוֹנָתוֹ כִּי בְאֵימָה עֲלֵיהֶם
מֵעַמֵּי הָאֲרָצוֹת וַיַּעֲלוּ עָלָיו עֹלוֹת לַיהוָה עֹלוֹת
לַבֹּקֶר וְלָעָרֶב׃

4 * וַיַּעֲשׂוּ אֶת־חַג הַסֻּכּוֹת כַּכָּתוּב וְעֹלַת יוֹם בְּיוֹם
בְּמִסְפָּר כְּמִשְׁפַּט דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ׃

5 * וְאַחֲרֵי־כֵן עֹלַת תָּמִיד וְלֶחֳדָשִׁים וּלְכָל־
מוֹעֲדֵי יְהוָה הַמְקֻדָּשִׁים וּלְכֹל מִתְנַדֵּב נְדָבָה
לַיהוָה׃

6 * מִיּוֹם אֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הֵחֵלּוּ לְהַעֲלוֹת
עֹלוֹת לַיהוָה וְהֵיכַל יְהוָה לֹא יְסֻד׃

7 * וַיִּתְּנוּ־כֶסֶף לַחֹצְבִים וְלֶחָרָשִׁים וּמַאֲכָל וּמִשְׁתֶּה
וָשֶׁמֶן לַצִּדֹנִים וְלַצֹּרִים לְהָבִיא עֲצֵי אֲרָזִים מִן־
הַלְּבָנוֹן אֶל־יָם יָפוֹא כִּרְשִׁיוֹן כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ־פָּרַס
עֲלֵיהֶם׃

64 * *Omnis autem conuocatio simul quasi quater decem millia duo millia trecenti sexaginta:*

65 * *Absque seruis eorum & ancillis eorum. isti septem mille trecenti triginta septem. et eis cantores & cantatrices ducenti.*

66 * *Equi eorum septingenti triginta sex. muli eorum ducenti quadraginta quinque.*

67 * *Cameli eorum quadringenti trigintaquinque. asini eorum sex millia septingenti viginti.*

68 * *Et de principibus familiarum cùm ingrederentur ipsi in domum Domini quæ in Hierusalem, sponte obtulerunt in domum Dei ad extruendam eam in præparationem eius;*

69 * *Quemadmodum potentia eorum, dederũt in thesaurum operis, auri drachmas sex decem mille & mille, & argenti minas quinque millia, & vestes Sacerdotum centum.*

70 * *Et habitauerunt Sacerdotes & Leuitæ, & qui de populo, & cantores, & ianitores, & Nathinæi in vrbibus suis, & vniuersus Israel in vrbibus suis.*

64 * πᾶσα ἡ ἐκκλησία ὁμοῦ ὡσεὶ τέσσαρες μυριάδες δισχίλιοι τριακόσιοι ἑξήκοντα,

65 * χωρὶς δούλων αὐτῶν καὶ παιδισκῶν αὐτῶν· οὗτοι ἑπτακισχίλιοι τριακόσιοι τριακονταεπτά. καὶ αὐτοῖς ᾄδοντες καὶ ᾄδουσαι διακόσιοι.

66 * ἵπποι αὐτῶν ἑπτακόσιοι τριακονταέξ. ἡμίονοι αὐτῶν διακόσιοι τεσσαρακονταπέντε.

67 * κάμηλοι αὐτῶν τετρακόσιοι τριακονταπέντε· ὄνοι αὐτῶν ἑξακισχίλιοι ἑπτακόσιοι εἴκοσι.

68 * καὶ ἀπὸ τῶν ἀρχόντων τῶν πατριῶν ἐν τῷ εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον κυρίου τὸν ἐν ἱερουσαλήμ, ἤκουσάσαντο εἰς οἶκον τοῦ θεοῦ τοῦ στῆσαι αὐτὸν ἐπὶ τὸν ἑτοιμασίαν αὐτοῦ·

69 * ὡς ἡ δύναμις αὐτῶν, ἔδωκαν εἰς θησαυρὸν τοῦ ἔργου, χρυσίου δραχμὰς ἐξ μυριάδας καὶ χιλίας, καὶ ἀργυρίου μνᾶς πεντακισχιλίας, καὶ χιτῶνας τῶν ἱερέων ἑκατόν.

70 * καὶ ἐκάθισαν οἱ ἱερεῖς, καὶ οἱ λευῖται καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ λαοῦ, καὶ οἱ ᾄδοντες καὶ οἱ πυλωροὶ, καὶ οἱ ναθινεῖοι ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν, καὶ πᾶς ἰσραὴλ ἐν πόλεσιν αὐτῶν.

CAP. III.

γ'.

1 *ET prævenit mensis septimus, & filij Israel in ciuitatibus suis, & congregatus est populus quasi vir vnus in Hierusalem.*

1 * Καὶ ἔφθασεν ὁ μὴν ὁ ἕβδομος, καὶ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐν πόλεσιν αὐτῶν, καὶ συνήχθη ὁ λαὸς ὡς ἀνὴρ εἷς εἰς ἱερουσαλήμ.

2 * *Et surrexit Iosue filius Iosedec & fratres eius Sacerdotes, & Zorobabel filius Salathiel & fratres eius, & ædificauerunt altare Dei Israel, vt offerrent in eo holocaustomata, sicut scriptum est in lege Moysi hominis Dei.*

2 * καὶ ἀνέστη ἰησοῦς ὁ τοῦ ἰωσεδὲκ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ οἱ ἱερεῖς, καὶ ζοροβαβὲλ ὁ τοῦ σαλαθιὴλ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ ᾠκοδόμησαν τὸ θυσιαστήριον τοῦ θεοῦ ἰσραὴλ τοῦ ἀνενέγκαι ἐπ' αὐτῷ ὁλοκαυτώσεις, καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ μωυσῆ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ.

3 * *Et parauerunt altare super præparationem suam, quoniam in terrore super ipsos de populis terrarum. & obtulerunt super illud holocaustomata Domino manè & in vesperam.*

3 * καὶ ἡτοίμασαν τὸ θυσιαστήριον ἐπὶ τὴν ἑτοιμασίαν αὐτοῦ, ὅτι ἐν καταπλήξει ἐπ' αὐτοῦ ἀπὸ τῶν λαῶν τῶν γαιῶν. καὶ ἀνεβίβασαν ἐπ' αὐτῷ ὁλοκαυτώσεις τῷ κυρίῳ τὸ πρωὶ καὶ εἰς ἑσπέραν.

4 * *Et fecerunt solennitatem tabernaculorum secundùm scriptum, & holocausta singulis diebus in numero vt iudicium, ratione diei in die eius.*

4 * καὶ ἐποίησαν τὴν ἑορτὴν τῶν σκηνῶν καθ' τὸ γεγραμμένον, καὶ ὁλοκαυτώσεις ἡμέραν ἐν ἡμέρᾳ ἐν ἀριθμῷ ὡς ἡ κρίσις, λόγον ἡμέρας ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ.

5 * *Et post hoc holocaustum continui sacrificij, & in neomenias, & in solennitates Domino sanctificatas, & omni sponte offerenti voluntarium Domino.*

5 * καὶ μετὰ τοῦτο τὴν ὁλοκάυτωσιν τοῦ ἐνδελεχισμὸν καὶ εἰς τὰς νουμηνίας καὶ εἰς τὰς ἑορτὰς τῷ κυρίῳ τὰς ἡγασμένας, καὶ παντὶ ἑκουσιαζομένῳ ἑκούσιον τῷ κυρίῳ.

6 * *In die vno mensis septimi incœperunt offerre holocausta Domino; & domus Domini nondum fundata erat.*

6 * ἐν ἡμέρᾳ τῇ μιᾷ τοῦ μηνὸς τοῦ ἑβδόμου ἤρξαντο ἀναφέρειν ὁλοκαυτώσεις τῷ κυρίῳ, καὶ ὁ οἶκος τοῦ κυρίου οὐκ ἐθεμελιώθη.

7 * *Et dederunt argentum latomis & cæmentariis, & cibum & potum, & oleum Sidoniis & Tyriis, vt deferrent ligna cedrina de Libano ad mare Joppes, per sententiam Cyri regis Persarum super eos.*

7 * καὶ ἔδωκαν ἀργύριον τοῖς λατόμοις καὶ τοῖς τέκτοσιν καὶ βρῶσιν, καὶ πόσιν, καὶ ἔλαιον τοῖς σιδωνίοις καὶ τοῖς τυρίοις, τοῦ ἐξενέγκαι ξύλα κέδρινα ἀπὸ τοῦ λιβάνου θαλάσσαν ἰόππης, διὰ γνώμης κύρου βασιλέως περσῶν ἐπ' αὐτούς.

1 * ובשנת השנית לבואם אל־בית האלהים
לירושלם בחדש השני החלו זרבבל בן־
שאלתיאל וישוע בן־יוצדק ושאר אחיהם
הכהנים והלוים וכל־הבאים מהשבי ירושלם
ויעמידו את־הלוים מבן עשרים שנה ומעלה
לנצח על־מלאכת בית־יהוה:
2 * ויעמד ישוע בניו ואחיו קדמיאל ובניו בני־
יהודה כאחד לנצח על־עשה המלאכה בבית
האלהים בני חנדד בניהם ואחיהם הלוים:
10 * ויסדו הבנים את־היכל יהוה ויעמידו
הכהנים מלבשים בחצצרות והלוים בני־אסף
במצלתים להלל את־יהוה על־ידי דויד מלך־
ישראל:
11 * ויענו בהלל ובהודת ליהוה כי טוב כי־לעולם
חסדו על־ישראל וכל־העם הריעו תרועה גדולה
בהלל ליהוה על הוסד בית־יהוה:
12 * ורבים מהכהנים והלוים וראשי האבות
הזקנים אשר ראו את־הבית הראשון ביסדו זה
הבית בעיניהם בכים בקול גדול ורבים בתרועה
בשמחה להרים קול:
13 * ואין העם מכירים קול תרועת השמחה לקול
בכי העם כי העם מריעים תרועה גדולה והקול
נשמע על־למרחוק:

ד

1 * וישמעו צרי יהודה ובנימן כי־בני הגולה
בונים היכל ליהוה אלהי ישראל:
2 * ויגשו אל־זרבבל ואל־ראשי האבות ויאמרו
להם נבנה עמכם כי כמכם נדרוש לאלהיכם
ולו אנחנו זבחים מימי אסר חדן מלך אשור
המעלה אתנו פה:
3 * ויאמר להם זרבבל וישוע ושאר ראשי האבות
לישראל לא־לכם ולנו לבנות בית לאלהינו
כי אנחנו יחד נבנה ליהוה אלהי ישראל כאשר
צונו המלך כורש מלך־פרס:
4 * ויהי עם הארץ מרפים ידי עם־יהודה ומבלהים
אותם לבנות:
5 * וסכרים עליהם יועצים להפר עצתם כל־ימי
כורש מלך פרס ועד־מלכות דריוש מלך פרס:

1 * Anno autem secundo aduentus eorũ
ad templum Dei in Hierusalem mense se-
cũdo cœperũt Zorobabel filius Salathiel,
& Iosue filius Iosedech, & reliqui de fra-
tribus eorum Sacerdotes & Leuitę, & om-
nes qui venerant de captiuitate in Hieru-
salẽ, & constituerunt Leuitas à viginti an-
nis & suprà, vt vrgerent opus Domini.
9 * Stetitque Iosue & filij eius, & fratres
eius, Cedmihel & filij eius, & filij Iuda
quasi vir vnus, vt instarent super eos qui
faciebant opus in tẽplo Dei, filij Enadab,
& filij eorum, & fratres eorum Leuitæ.
10 * Fundato igitur à cæmentariis templo
Domini, steterunt Sacerdotes in ornatu
suo cũ tubis, & Leuitæ filij Asaph in cym-
balis, vt laudarent Dominum per manus
11 Dauid regis Israel. * Et concinebant
D in hymnis & confessione Domino, quo-
niam bonus, quoniam in æternum mise-
ricordia eius super Israel. Omnis quoque
populus vociferabatur clamore magno in
laudando Dominum, eo quòd fundatum
12 esset templum Domini. * Plurimi etiam de
Sacerdotibus & Leuitis, & principes pa-
trum, & seniores qui viderant templum
prius cùm fundatum esset, & hoc templũ
in oculis eorum, flebant voce magna: &
multi vociferantes in lætitia eleuabãt vo-
13 cem: * Nec poterat quisquam agnoscere
vocem clamoris lætantium, & vocem fle-
tus populi. commixtim enim populus vo-
ciferabatur clamore magno, & vox audie-
batur procul.

CAP. IIII.

1 AVdierunt autem hostes Iudæ & Ben-
A iamin, quia filij captiuitatis ædificarẽt
templum Domino Deo Israel:
2 * Et accedentes ad Zorobabel & ad prin-
cipes patrum, dixerunt eis: Ædificemus
vobiscum, quia ita vt vos quęrimus Deum
vestrum. Ecce nos immolauimus victimas
à diebus Assoraddam regis Assur, qui ad-
duxit nos huc.
3 * Et dixit eis Zorobabel, & Iosue, & re-
liqui principes patrum Israel: Non est no-
bis & vobis vt ædificemus domum Deo
nostro, sicut præcepit nobis Cyrus rex Per
sarum.
4 * Factum est igitur vt populus terræ im
pediret manus populi Iudæ, & turbaret
eos in ædificando.
5 * Conduxerunt quoque aduersus eos
consiliatores, vt destruerent cõsilium eo-
rum omnibus diebus Cyri regis Persarum
& vsque ad regnum Darij regis Persarum.

8 * Et in anno ſecundo aduentus eorum in domum Domini Dei quæ in Hieruſalem, in menſe ſecundo incœpit Zorobabel filius Salathiel, & Joſue filius Joſedec, & reliqui de fratribus eorum Sacerdotes & Leuitæ, & omnes qui venerant de captiuitate in Hieruſalem. & conſtituerunt Leuitas à viginti annis & ſuprà, vt vrgerent ſuper facientes opera in domo Domini.

8 καὶ ἐν τῷ ἔτει τῷ δευτέρῳ τοῦ ἐλθεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον κυρίου τοῦ θεοῦ τὸν ἐν ἱερουσαλήμ, ἐν τῷ μηνὶ τῷ δευτέρῳ ἤρξατο ζοροβαβὲλ ὁ τοῦ σαλαθιήλ, καὶ ἰησοῦς ὁ τοῦ ἰωσεδέκ, καὶ ④ κατάλοιποι τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν ④ ἱερεῖς ⓒ ④ λευῖται, καὶ πάντες ④ ἐρχόμενοι ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας εἰς ἱερουσαλήμ. καὶ ἔστησαν τοὺς λευίτας ἀπὸ εἰκοσαέτους καὶ ἐπάνω τοῦ νικοποιεῖν ἐπὶ τοὺς ποιοῦντας τὰ ἔργα ἐν οἴκῳ κυρίου.

9 * Et ſtetit Joſue & filij eius, & fratres eius Cedmiel & filij eius filij Juda vnanimiter vt vrgerent ſuper facientes opera in domo Dei. filij Enadad, filij eorum & fratres eorum Leuitæ.

9 καὶ ἔστη ἰησοῦς καὶ ④ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ④ ἀδελφοὶ αὐτοῦ κεδμιὴλ καὶ ④ υἱοὶ αὐτοῦ υἱοὶ ἰούδα ὁμοθυμαδὸν τοῦ ἐπινικῶ ἐπὶ τοὺς ποιοῦντας τὰ ἔργα ἐν οἴκῳ τοῦ θεοῦ. υἱοὶ ἡναδάδ, υἱοὶ αὐτῶν καὶ ἀδελφοὶ αὐτῶν ④ λευῖται.

10 * Et fundauerunt qui ædificabant vt ædificarent domum Domini. & ſteterunt ſacerdotes ornati in tubis, & Leuitæ filij Aſaph in cymbalis vt laudarent Dominum per manus Dauid regis Iſrael.

10 καὶ ἐθεμελίωσαν ④ οἰκοδομοῦντες ⓒ οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον κυρίου. καὶ ἔστησαν ④ ἱερεῖς ἐσταλισμένοι ἐν σάλπιγξι καὶ ④ λευῖται υἱοὶ ἀσὰφ ἐν κυμβάλοις τοῦ αἰνεῖν τὸν κύριον ἐπὶ χειρὸς δαυὶδ βασιλέως ἰσραήλ.

11 * Et reſponderunt in laude et florilegio Domino, quoniam bonum quoniam in æternum miſericordia eius ſuper Iſrael. & omnis populus vociferabatur voce magna in laudando Dominum pro fundatione domus Domini.

11 καὶ ἀπεκρίθησαν ἐν αἴνῳ καὶ ἐξομολογήσει τῷ κυρίῳ ὅτι ἀγαθὸν ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἰσραήλ. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἠλάλαξαν φωνῇ μεγάλῃ ἐν τῷ αἰνεῖν τῷ κυρίῳ ἐπὶ τῇ θεμελιώσει τοῦ οἴκου κυρίου.

12 * Et multi de Sacerdotibus & Leuitis, & principes familiarum ſeniores qui viderunt domum primam in fundatione eius, & hanc domum oculis ſuis, flebant voce magna: et multi in iubilo cum lætitia ad eleuandum vocem.

12 καὶ πολλοὶ ἀπὸ τῶν ἱερέων καὶ τῶν λευιτῶν ⓒ ἀρχόντες τῶν πατριῶν οἱ πρεσβύτεροι οἳ εἶδον τὸν οἶκον τὸν πρῶτον ἐν θεμελιώσει αὐτοῦ, καὶ τοῦτον τὸν οἶκον ὀφθαλμοῖς αὐτῶν, ἔκλαιον φωνῇ μεγάλῃ. καὶ πολλοὶ ἐν ἀλαλαγμῷ μετ' ἀφροσύνης τοῦ ὑψῶσαι φωνήν.

13 * Et non fuit populus cognoſcens vocem ſignificationis lætitiæ à voce fletus populi: quoniã populus clamauit voce magna, & vox audiebatur vſque à longè.

13 καὶ οὐκ ἦν ὁ λαὸς ἐπιγινώσκων τὴν φωνὴν σημασίας τῆς ἀφροσύνης ἀπὸ τῆς φωνῆς τοῦ κλαυθμοῦ τοῦ λαοῦ, ὅτι ὁ λαὸς ἐκεφώναζεν φωνῇ μεγάλῃ, καὶ ἡ φωνὴ ἠκούετο ἕως ἀπομακρόθεν.

CAP. IIII.

δ΄.

1 ET audierunt tribulantes Iudam & Beniamin, quòd filij tranſmigrationis ædificant domum Domino Deo Iſrael:

1 * Καὶ ἤκουσαν ④ θλίβοντες ἰούδαν καὶ βενιαμίν, ὅτι ④ υἱοὶ τῆς ἀποικίας οἰκοδομοῦσιν οἶκον τῷ κυρίῳ τῷ θεῷ ἰσραήλ·

2 * Et acceſſerunt ad Zorobabel, & ad principes familiarum, & dixerunt eis: Ædificemus vobiſcum, quia ſicut vos quærimus Deũ veſtrum, & ipſi nos ſacrificamus à diebus Aſaradan regis Aſſur qui adduxit nos huc.

2 καὶ ἦλθαν πρὸς ζοροβαβὲλ, καὶ πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῶν πατριῶν, καὶ εἶπον αὐτοῖς, οἰκοδομήσωμεν μεθ' ὑμῶν, ὅτι ὡς ὑμεῖς ἐκζητοῦμεν τῷ θεῷ ὑμῶν, καὶ αὐτῷ ἡμεῖς θυσιάζομεν ἀπὸ ἡμερῶν ἀσαραδὰν βασιλέως ἀσσὼρ τοῦ ἐνέγκαντος ἡμᾶς ὧδε.

3 * Et dixit ad eos Zorobabel, & Ioſue, & reliqui principum familiarum Iſrael: Non nobis & vobis vt ædificemus domum Deo noſtro; quoniam nos ipſi in idipſum ædificabimus Domino Deo Iſrael, ſicut præcepit nobis Cyrus rex Perſarum.

3 καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς ζοροβαβὲλ καὶ ἰησοῦς ⓒ οἱ κατάλοιποι τῶν ἀρχόντων τῶν πατριῶν τοῦ ἰσραήλ, οὐχ ἡμῖν ⓒ ὑμῖν τοῦ οἰκοδομῆσαι οἶκον τῷ θεῷ ἡμῶν, ὅτι ἡμεῖς αὐτοὶ ἐπὶ ταὐτὸ οἰκοδομήσομεν τῷ κυρίῳ θεῷ ἰσραήλ, ὡς ἐνετείλατο ἡμῖν κύρος ὁ βασιλεὺς περσῶν.

4 * Et fuit populus terræ diſſoluens manus populi Judæ, & impediebant ipſis ædificationem:

4 καὶ ἰδοὺ ὁ λαὸς τῆς γῆς ἐκλύων τὰς χεῖρας τοῦ λαοῦ ἰούδα, καὶ ἐνεπόδιζον αὐτοῖς τοῦ οἰκοδομεῖν·

5 * Et conducebant aduerſus eos cõſiliatores; vt deſtruerent conſilium eorum omnibus diebus Cyri regis Perſarum, & vſque ad regnum Darij regis Perſarum.

5 καὶ μισθούμενοι ἐπ' αὐτοὺς συμβούλους τοῦ διασκεδάζαι τὴν βουλὴν αὐτῶν πάσας τὰς ἡμέρας κύρου βασιλέως περσῶν, καὶ ἕως τῆς βασιλείας δαρείου τοῦ βασιλέως περσῶν.

6 * וּבְמַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ בִּתְחִלַּת מַלְכוּתוֹ כָּתְבוּ
שִׂטְנָה עַל־יֹשְׁבֵי יְהוּדָה וִירוּשָׁלִָם׃

7 * וּבִימֵי אַרְתַּחְשַׁשְׁתָּא כָּתַב בִּשְׁלָם מִתְרְדָת
טָבְאֵל וּשְׁאָר כְּנָוָתוֹ עַל־אַרְתַּחְשַׁשְׁתָּא מֶלֶךְ פָּרָס
וְכְתָב הַנִּשְׁתְּוָן כְּתוּב אֲרָמִית וּמְתֻרְגָּם אֲרָמִית׃

8 * רְחוּם בְּעֵל־טְעֵם וְשִׁמְשַׁי סָפְרָא כָּתְבוּ אִגְּרָא
חֲדָא עַל־יְרוּשְׁלֶם לְאַרְתַּחְשַׁשְׁתָּא מַלְכָּא כְּנֶמָא׃

9 * אֱדַיִן רְחוּם בְּעֵל־טְעֵם וְשִׁמְשַׁי סָפְרָא וּשְׁאָר
כְּנָוָתְהוֹן דִּינָיֵא וַאֲפַרְסַתְכָיֵא טַרְפְּלָיֵא אֲפָרְסָיֵא
אַרְכְּוָיֵא בָּבְלָיֵא שׁוּשַׁנְכָיֵא דְּהָוָא עֵלָמָיֵא׃

10 * וּשְׁאָר אַמְמָיָא דִּי הַגְלִי אָסְנַפַּר רַבָּא וְיַקִּירָא
וְהוֹתֵב הִמּוֹ בְּקִרְיָה דִּי שֹׁמְרִין וּשְׁאָר עֲבַר־נַהֲרָה

11 וּכְעֶנֶת׃ * דְּנָה פַּרְשֶׁגֶן אִגַּרְתָּא דִּי שְׁלַחוּ עֲלוֹהִי
עַל־אַרְתַּחְשַׁשְׁתָּא מַלְכָּא עַבְדָּךְ אֱנָשׁ עֲבַר־נַהֲרָה

12 וּכְעֶנֶת׃ * יְדִיעַ לֶהֱוֵא לְמַלְכָּא דִּי יְהוּדָיֵא דִּי
סְלִקוּ מִן־לְוָתָךְ עֲלֵינָא אֲתוֹ לִירוּשְׁלֶם קִרְיְתָא
מָרְדְתָּא וּבְאוּשְׁתָּא בָּנַיִן וְשׁוּרַיָּא שַׁכְלְלוּ וְאַשְׁיָא

13 יַחְיְטוּ׃ * כְּעַן יְדִיעַ לֶהֱוֵא לְמַלְכָּא דִּי הֵן קִרְיְתָא
דָּךְ תִּתְבְּנֵא וְשׁוּרַיָּא יִשְׁתַּכְלְלוּן מִנְדָּה בְלְוָה וְהַלָךְ לָא
יִנְתְּנוּן וְאַפְּתָם מַלְכִים תְּהַנְזֵק׃

14 * כְּעַן כָּל־קְבֵל דִּי־מְלַח הֵיכְלָא מְלַחְנָא וְעַרְוַת
מַלְכָּא לָא־אֲרִיךְ לָנָא לְמֶחֱזֵא עַל־דְּנָה שְׁלַחְנָא
וְהוֹדַעְנָא לְמַלְכָּא׃

15 * דִּי יְבַקַּר בְּסִפַּר דָּכְרָנַיָּא דִּי אֲבָהָתָךְ וְתַשְׁכַּח
בְּסִפְרֵי דָכְרָנַיָּא וְתִנְדַּע דִּי קִרְיְתָא דָךְ קִרְיָא
מָרְדָא וּמְהַנְזְקַת מַלְכִין וּמְדִנָן וְאֶשְׁתַּדּוּר עָבְדִין
בְּגַוָּהּ מִן־יוֹמָת עָלְמָא עַל־דְּנָה קִרְיְתָא דָךְ
הָחֳרְבַת׃

16 * מְהוֹדְעִין אֲנַחְנָה לְמַלְכָּא דִּי הֵן קִרְיְתָא דָךְ
תִּתְבְּנֵא וְשׁוּרַיָּהּ יִשְׁתַּכְלְלוּן לָקְבֵל דְּנָה חֶלָק בַּעֲבַר
נַהֲרָא לָא אִיתַי לָךְ׃

17 * פִּתְגָמָא שְׁלַח מַלְכָּא עַל־רְחוּם בְּעֵל־טְעֵם
וְשִׁמְשַׁי סָפְרָא וּשְׁאָר כְּנָוָתְהוֹן דִּי יָתְבִין בְּשָׁמְרִין
וּשְׁאָר עֲבַר־נַהֲרָה שְׁלָם וּכְעֶת׃

18 * נִשְׁתְּוָנָא דִּי־שְׁלַחְתּוּן עֲלֵינָא מְפָרַשׁ קֳרֵי קֳדָמָי׃

19 * וּמִנִּי שִׂים טְעֵם וּבַקְּרוּ וְהַשְׁכַּחוּ דִּי קִרְיְתָא דָךְ
מִן־יוֹמָת עָלְמָא עַל־מַלְכִין מִתְנַשְּׂאַת וּמְרַד
וְאֶשְׁתַּדּוּר מִתְעֲבַד־בָּהּ׃

6 * In regno autem Assueri, ipse est Artaxerxes: in principio regni eius scripserunt
accusationem aduersus habitatores Iudæ
7 & Hierusalem. * Et in diebus Artaxerxis scripsit Besellam Mitridates & Thabeel
& reliqui qui erant in consilio eorum ad
Artaxerxem regem Persarum. Epistola autem accusationis scripta erat Syriacè, & le-
8 gebatur sermone Syro. *Reum Beeltheem
& Samsai scriba scripserunt epistolam vnam de Hierusalem Artaxerxi regi huius-
9 cemodi. * Reum Beeltheem, & Samsai
scriba, & reliqui consiliatores eorum, Dynęi & Apharsathæi, Therphalęi, Arphasęi,
Herchuæi, Babylonij, Susannachæi, Dyęi,
10 & Elamitæ, * Et cæteri de gentibus quas
transtulit Assennaphar magnus & gloriosus, & habitare eas fecit in ciuitatibus Samariæ, & in reliquis regionibus trans flu-
11 men in pace. *Hoc est exẽplar epistolæ
C quam miserunt ad eũ. ARTAXERXI regi
serui tui viri qui sunt trans fluuium, salu-
12 tem dicunt. * Notum sit regi, quia Iudæi qui ascenderunt à te ad nos venerunt
in Hierusalem ciuitatem rebellem & pessimam, quam ædificant, extruentes muros
eius, & parietes componentes.
13 * Nunc igitur notum sit regi, quia si ciuitas illa ædificata fuerit, & muri eius instaurati, tributum & vectigal, & annuos
redditus non dabunt; & vsque ad reges
hæc noxa perueniet.
14 * Nos ergo memores salis quod in palatio comedimus, & quia læsiones Regis
videre nephas ducimus, idcircò misimus
15 & nunciauimus regi, * Vt recenseas in
libris Historiarum patrum tuorum, & inuenies scriptum in Commentariis, & scies
quoniam vrbs illa vrbs rebellis est, nocens
regibus & prouinciis; & bella concitantur
in ea ex diebus antiquis; quamobrem & ciuitas illa destructa est.
16 * Nunciamus nos Regi, quoniam si ciuitas illa ædificata fuerit, & muri ipsius
instaurati, possessionem trans fluuium nõ
17 habebis. * Verbum misit rex ad Reum
Beltheem & Samsai scribam, & ad reliquos qui erant in consilio eorum habitatores Samarię, & cęteris trans fluuium salutem dicens & pacem.
18 * Accusationem quam misistis ad nos
19 manifestè lecta est coram me, * Et à me
prȩceptũ est, & recensuerunt, inuenerunt-
que, quoniam ciuitas illa à diebus antiquis
aduersum reges rebellat, & seditiones &
prœlia concitantur in ea.

6 * Et in regno Assueri, & in principio regni ipsius scripsit epistolam aduersus habitantes Judam & Hierusalem:

6 * καὶ ἐν τῇ βασιλείᾳ ἀσσουήρου, καὶ ἐν ἀρχῇ βασιλείας αὐτοῦ ἔγραψεν ἐπιστολὴν ἐπὶ οἰκοῦντας ἰουδαῖον καὶ ἱερουσαλήμ·

7 * Et in diebus Arthasastha scripsit in pace Mithridates, & Tabeel cum reliquis conseruis suis ad Arthasastha Regem Persarum, scripsit Tabellarius scripturam Syriacè & interpretatam.

7 * καὶ ἐν ἡμέραις ἀρθασασθὰ ἔγραψεν ἐν εἰρήνῃ μιθριδάτης καὶ ταβεὴλ σὺν τοῖς λοιποῖς συνδούλοις αὐτοῦ πρὸς ἀρθασασθὰ βασιλέα περσῶν, ἔγραψεν ὁ φορολόγος τὴν γραφὴν συριστὶ καὶ ἑρμηνευομένην.

8 * Reum Belteem & Sampsa scriba scripserunt epistolam vnam aduersus Hierusalem Arthasastha regi.

8 * ρεὲμ βελτεὲμ καὶ σαμψὰ ὁ γραμματεὺς ἔγραψαν ἐπιστολὴν μίαν κατὰ ἱερουσαλὴμ τῷ ἀρθασασθὰ βασιλεῖ.

9 * Hæc iudicauit Reum Belteem & Sampsa scriba & reliqui conserui nostri, Dinæi, Arphasathacæi, Tarphallæi, Arphasæi, Archyæi, Babylonij, Susanachæi, Dauæi, Elamitæ,

9 * τάδε ἔκρινε ρεὼμ βελτεὲμ καὶ σαμψὰ ὁ γραμματεὺς καὶ οἱ κατάλοιποι συνδοῦλοι ἡμῶν, δειναῖοι, ἀρφασασθαχαῖοι, ταρφαλλαῖοι, ἀρφασαῖοι, ἀρχυαῖοι, βαβυλώνιοι, σουσαναχαῖοι, δαναῖοι, ἐλαμῖται,

10 * Et reliqui gentium quas transtulit Assenaphar magnus & gloriosus, & habitare fecit eos in ciuitatibus Samariæ & in reliquum trãs flumen.

10 * καὶ οἱ κατάλοιποι τῶν ἐθνῶν ὧν ἀπῴκισεν ἀσσναφὰρ ὁ μέγας καὶ τίμιος, καὶ κατῴκισεν αὐτοὺς ἐν πόλεσι τῆς σαμαρείας καὶ τὸ κατάλοιπον πέραν τοῦ ποταμοῦ.

11 * Hæc dispositio epistolæ, quam miserunt ad eum. Ad Arthasastha regem serui tui viri trãs fluuium.

11 * αὕτη ἡ διαταγὴ τῆς ἐπιστολῆς, ἧς ἀπέστειλαν πρὸς αὐτόν. πρὸς ἀρθασασθὰ βασιλέα οἱ παῖδές σου ἄνδρες πέραν τοῦ ποταμοῦ.

12 * Et nunc notum sit Regi, quòd Judæi qui ascenderunt à te ad nos, venerunt in Hierusalem ciuitatem rebellem & prauam, quam ædificant, & muri eius constructi sunt, & fundamenta eius erexerunt.

12 * καὶ νῦν γνωστὸν ἔστω τῷ βασιλεῖ, ὅτι οἱ ἰουδαῖοι ἀναβάντες ἀπὸ σοῦ πρὸς ἡμᾶς ἦλθον εἰς ἱερουσαλὴμ τὴν πόλιν ἀποστάτιν καὶ πονηράν, τὴν οἰκοδομοῦσι, καὶ τὰ τείχη αὐτῆς κατηρτισμένα εἰσί, καὶ θεμελίους αὐτῆς ἀνύψωσαν.

13 * Nunc igitur notum sit regi, quòd si ciuitas illa reædificata fuerit, & muri eius instaurati fuerint, tributorum exactionem & vectigal non dabunt, & hoc reges malè afficit.

13 * νῦν οὖν γνωστὸν ἔστω τῷ βασιλεῖ, ὅτι ἐὰν ἡ πόλις ἐκείνη ἀνοικοδομηθῇ, καὶ τὰ τείχη αὐτῆς καταρτισθῶσι, φόρων πρᾶξιν καὶ στωτέλεσμα οὐ δώσουσι, καὶ τοῦτο βασιλεῖς κακοποιεῖ.

14 * Et nunc igitur sicut sal palatij saliti sumus, & turpitudinem Regis non licet nobis videre. propter hoc misimus, & notum fecimus Regi,

14 * καὶ νῦν οὖν καθὼς ἅλας τοῦ ναοῦ ἠλισάμεθα, καὶ ἀχημοσυνίαν βασιλέως οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν ἰδεῖν. διὰ τοῦτο ἐπέμψαμεν καὶ ἐγνωρίσαμεν τῷ βασιλεῖ·

15 * Vt consideret in libro Historiarum patrum tuorum, & inuenies in libro Commentariorum; & cognosces quòd ciuitas illa ciuitas rebellis, & quæ malè afficit reges & prouincias; & profugia seruorum fiunt in medio eius à temporibus antiquis: propter hoc ciuitas hæc destructa est.

15 * ἵνα ἐπισκέψῃ ἐν βίβλῳ ὑπομνηματισμάτων τῶν πατέρων σου, καὶ εὑρήσεις ἐν τῇ βίβλῳ τῶν μνημοσυνίων, καὶ γνώσῃ ὅτι ἡ πόλις ἐκείνη πόλις ἀποστάτις, καὶ κακοποιοῦσα βασιλεῖς καὶ χώρας, καὶ φυγαδίαι δούλων γίνονται ἐν μέσῳ αὐτῆς ἀπὸ χρόνων αἰῶνος, διὰ τοῦτο ἡ πόλις αὕτη ἠρήμωται.

16 * Notum facimus igitur nos Regi, quòd si ciuitas illa ædificata fuerit, & muri eius instaurati fuerint, ad hæc pars in eo quod trans fluuium non erit tibi.

16 * γνωρίζομεν οὖν ἡμεῖς τῷ βασιλεῖ, ὅτι ἐὰν ἡ πόλις ἐκείνη οἰκοδομηθῇ καὶ τὰ τείχη αὐτῆς καταρτισθῇ, πρὸς ταῦτα μέρος ἐν τῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ οὐκ ἔσται σοι.

17 * Verbum quod misit rex ad Reum Belteë & Sampsa scribam, & reliquos conseruos eorum habitantes in Samaria, & cæteros trans fluuium, pacem.

17 * τὸν λόγον ὃν ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς πρὸς ρεὲμ βελτεὲμ καὶ σαμψὰ γραμματέα καὶ τοὺς καταλοίπους συνδούλοις αὐτῶν τοὺς οἰκοῦντας ἐν σαμαρείᾳ καὶ τοὺς καταλοίποις πέραν τοῦ ποταμοῦ εἰρήνην.

18 * Et ait: Tabellarius quem misistis ad nos, vocatus est coram me:

18 * καὶ φησίν, ὁ φορολόγος ὃν ἀπεστείλατε πρὸς ἡμᾶς ἐκλήθη ἔμπροσθέν ἐμοῦ·

19 * Et à me posita est sententia, & considerauerunt, et inuentum est quod ciuitas illa à diebus antiquis aduersus reges attollitur, & rebelliones & profugia fiunt in ipsa:

19 * καὶ παρ' ἐμοῦ ἐτέθη γνώμη καὶ ἐπεσκέψαντο, καὶ εὑρέθη, ὅτι ἡ πόλις ἐκείνη ἀφ' ἡμερῶν αἰῶνος ἐπὶ βασιλεῖς ἐπαίρεται, καὶ ἀποστάσεις καὶ φυγάδες γίνονται ἐν αὐτῇ·

20 * וּמַלְכִין תַּקִיפִין הֲווֹ עַל־יְרוּשְׁלֶם וְשַׁלִּיטִין בְּכָל עֲבַר נַהֲרָה וּמִדָּה בְלוֹ וְהַלָּךְ מִתְיְהֵב לְהוֹן׃

20 * Nam & reges fortiſsimi fuerunt in Hieruſalem, qui & dominati ſunt omni regioni quæ trans fluuium eſt. tributum quoq; & vectigal & redditus accipiebant.

21 * כְּעַן שִׂימוּ טְעֵם לְבַטָּלָא גְּבַרַיָּא אִלֵּךְ וְקִרְיְתָא דָּךְ לָא תִתְבְּנֵא עַד־מִנִּי טְעֵמָא יִתְשָׂם׃

21 * Nunc ergo audite ſententiam: Prohibeatis viros illos vt vrbs illa non ædificetur, donec ſi fortè à me iuſſum fuerit.

22 * וְזָהִירִין הֲווֹ שְׁלוֹ לְמֶעְבַּד עַל־דְּנָה לְמָה יִשְׂגֵּא חֲבָלָא לְהַנָּזָקַת מַלְכִין׃

22 * Videte ne negligenter hoc impleatis, & paulatim creſcat malum contra reges.

23 * אֱדַיִן מִן־דִּי פִּרְשֶׁגֶן נִשְׁתְּוָנָא דִּי אַרְתַּחְשַׁשְׂתְּא מַלְכָּא קְרִי קָדָם־רְחוּם וְשִׁמְשַׁי סָפְרָא וּכְנָוָתְהוֹן אֲזָלוּ בִבְהִילוּ לִירוּשְׁלֶם עַל־יְהוּדָיֵא וּבַטָּלוּ הִמּוֹ בְּאַרְעָ וְחַיִל׃

23 * Itaque exemplum edicti Artaxerxis regis lectum eſt coram Reum, & Samſai ſcriba, & conſiliariis eorum. Et abierunt feſtini in Hieruſalem ad Iudæos, & prohibuerunt eos in brachio & robore.

24 * בֱאֵדַיִן בְּטֵלַת עֲבִידַת בֵּית־אֱלָהָא דִּי בִירוּשְׁלֶם וַהֲוָת בָּטְלָא עַד שְׁנַת תַּרְתֵּין לְמַלְכוּת דָּרְיָוֶשׁ מֶלֶךְ פָּרָס׃

24 * Tunc intermiſſum eſt opus Dei in Hieruſalem, & non fiebat vſque ad annum ſecundum regni Darij Regis Perſarum.

ה

CAP. V.

1 * וְהִתְנַבִּי חַגַּי נְבִיָּאָה וּזְכַרְיָה בַר־עִדּוֹ נְבִיָּאַיָּא עַל־יְהוּדָיֵא דִּי בִיהוּד וּבִירוּשְׁלֶם בְּשֻׁם אֱלָהּ יִשְׂרָאֵל עֲלֵיהוֹן׃

1 PRophetauerunt autem Aggæus prophe
A ta & Zacharias filius Addo, prophetantes ad Iudæos qui erant in Iuda & Hieruſalem, in nomine Dei Iſrael.

2 * בֱאֵדַיִן קָמוּ זְרֻבָּבֶל בַּר־שְׁאַלְתִּיאֵל וְיֵשׁוּעַ בַּר־יוֹצָדָק וְשָׁרְיוּ לִמְבְנָא בֵּית אֱלָהָא דִּי בִירוּשְׁלֶם וְעִמְּהוֹן נְבִיאַיָּא דִי־אֱלָהָא מְסַעֲדִין לְהוֹן׃

2 * Tunc ſurrexerunt Zorobabel filius Salathiel, & Ioſue filius Ioſedech, & cœperunt ædificare templum Dei in Hieruſalem, & cum eis prophetæ Dei adiuuantes eos.

3 * בְּהּ־זִמְנָא אֲתָר עֲלֵיהוֹן תַּתְּנַי פַּחַת עֲבַר־נַהֲרָה וּשְׁתַר בּוֹזְנַי וּכְנָוָתְהוֹן וְכֵן אָמְרִין לְהוֹם מַן־שָׂם לְכוֹן טְעֵם בֵּיתָא דְנָה לִבְנָא וְאֻשַּׁרְנָא דְנָה לְשַׁכְלָלָה׃

3 * In ipſo autem tempore venit ad eos Thantannai, qui erat dux trans flumen, & Starbuzanai & conſiliarij eorum, ſicq; dixerunt eis: Quis dedit vobis conſilium vt domum hanc ædificaretis, & muros eius inſtauraretis?

4 * אֱדַיִן כְּנֵמָא אֲמַרְנָא לְהוֹם מַן־אִנּוּן שְׁמָהָת גֻּבְרַיָּא דִי־דָנָה בִנְיָנָא בָּנִין׃

4 * Ad quod reſpondimus eis, quæ eſſent nomina hominum auctorum ædificationis illius.

5 * וְעֵין אֱלָהֲהוֹם הֲוָת עַל־שָׁבֵי יְהוּדָיֵא וְלָא־בַטָּלוּ הִמּוֹ עַד־טַעֲמָא לְדָרְיָוֶשׁ יְהֵךְ וְאֱדַיִן יְתִיבוּן נִשְׁתְּוָנָא עַל־דְּנָה׃

5 * Oculus autẽ Dei eorũ factus eſt ſuper
B ſenes Iudæorum, & non potuerunt inhibere eos. Placuitque vt res ad Darium referretur, & tunc ſatisfacerent aduerſus accuſationem illam.

6 * פַּרְשֶׁגֶן אִגַּרְתָּ דִּי־שְׁלַח תַּתְּנַי פַּחַת עֲבַר־נַהֲרָה וּשְׁתַר בּוֹזְנַי וּכְנָוָתֵהּ אַפַּרְסְכָיֵא דִי בַעֲבַר נַהֲרָה עַל־דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא׃

6 * Exemplar epiſtolæ quam miſit Thantannai dux regionis trans flumen, & Starbuzannai, & conſiliatores eius Apharſathæi qui erant trans flumen, ad Darium regem.

7 * פִּתְגָמָא שְׁלָחוּ עֲלוֹהִי וְכִדְנָה כְּתִיב בְּגַוֵּהּ לְדָרְיָוֶשׁ מַלְכָּא שְׁלָמָא כֹלָא׃

7 * Sermo quem miſerant ei, ſic ſcriptus erat: DARIO Regi pax omnis.

8 * יְדִיעַ לֶהֱוֵא לְמַלְכָּא דִּי־אֲזַלְנָא לִיהוּד מְדִינְתָּא לְבֵית אֱלָהָא רַבָּא וְהוּא מִתְבְּנֵא אֶבֶן גְּלָל וְאָע מְתָשָׂם בְּכִתְלַיָּא וַעֲבִידְתָּא דָךְ אָסְפַּרְנָא מְתַעֲבְדָא וּמַצְלַח בִּידֵהֹם׃

8 * Notum ſit Regi iſſe nos ad Iudæam
C prouinciam ad domum Dei magni, quæ ædificatur lapide impolito, & ligna ponuntur in parietibus, opuſque illud diligenter extruitur, & creſcit in manibus eorum.

20 * Et reges fortes fuerunt in Hieruſalem dominantes omni quod trans fluuium. & tributa exactioneſque & vectigalia dantur eis.

21 * Et nunc ponite ſententiam, vt prohibeatis viros illos, & ciuitas illa non ædificabitur amplius. per me poſitum eſt edictum,

22 * Et attendite ne faciatis deceptionem circa hoc: ne fortè multiplicetur interitus in maleficium regibus.

23 * Tunc tabellarius Arthaſaſtha regis legit coram Reum Belteem & Sampſa ſcriba & conſeruis ſuis. & abierunt feſtinanter in Hieruſalem & in Juda, & impedierunt eos in equis & exercitu.

24 * Tunc quieuit opus domus Dei quod in Hieruſalem. & erat quieſcens vſque ad ſecundum annum regni Darij regis Perſarum.

CAP. V.

1 ET prophetauit Aggæus propheta & Zacharias filius Addo prophetiam ad Judæos qui in Juda et in Hieruſalem in nomine Dei Iſrael ſuper ipſos.

2 * Tunc ſurrexerunt Zorobabel filius Salathiel & Ioſue filius Joſedec, & cœperunt ædificare domum Dei quæ in Hieruſalem. & cum eis prophetæ Dei adiuuantes eos.

3 * In ipſo tempore venit ad eos Thaththanai dux trans flumen, & Sathrabuzanes & conſerui eorum, & talia dixit eis: Quis poſuit vobis conſilium vt ædificaretis domum hanc, & impenſam hanc præpararetis?

4 * Tunc hæc dixerunt eis: Quæ ſunt nomina virorum qui hanc ciuitatem ædificant?

5 * Et oculi Dei facti ſunt ſuper captiuitatem Iuda, & non inhibuerunt eos donec ſententia ad Darium delata fuit. & tunc dat tabellario de hoc.

6 * Exemplar epiſtolæ quam miſit Thaththanai dux regionis quæ trans flumen, & Sathrabuſanes & conſerui eorum Aphaſarchæi, qui in eo quod trans flumen, Dario regi verba miſerunt ad eum:

7 * Et hæc ſcripta ſunt in eo: Dario regi pax omnis.

8 * Notum ſit Regi, quòd iuimus in Judæam prouinciam ad domum Dei magni, & ipſa ædificatur in lapidibus electis, & ligna ponuntur in parietibus, & opus illud dexterum fit, & proſperatur in manibus eorum.

20 * καὶ βασιλεῖς ἰσχυροὶ ἐγένοντο ἐπὶ τῆς ἱερουσαλὴμ ἐπικρατοῦντες παντὸς τοῦ πέραν ποταμοῦ. καὶ φόροι προσέρχεται καὶ σωτελέσματα δίδονται αὐτοῖς.

21 * καὶ νῦν θέτε γνώμην, καταργῆσαι τοὺς ἀνδρας ἐκείνους, καὶ ἡ πόλις ἐκείνη οὐκ οἰκοδομηθήσεται ἕως ἐμοῦ προστέθη τὸ δόγμα,

22 * καὶ προσέχετε τοῦ μὴ ποιῆσαι ῥᾳθύμως περὶ τούτου. μήποτε πληθυνθῇ ἀφανισμὸς εἰς κακοποίησιν βασιλεῦσι.

23 * τότε ὁ φορολόγος τοῦ Ἀρθασασθὰ βασιλέως ἀνέγνω ἐνώπιον ῥεοὺμ βελτεὲμ καὶ σαμψὰ γραμματέως καὶ συνδούλων ἑαυτῶν. καὶ ἐπορεύθησαν σπουδῇ εἰς ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν ἰούδᾳ, καὶ κατήργησαν αὐτοὺς ἐν ἵπποις καὶ δυνάμει.

24 * τότε ἤργησε τὸ ἔργον οἴκου τοῦ θεοῦ τὸ ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ ἦν ἀργοῦν ἕως δευτέρου ἔτους τῆς βασιλείας δαρείου βασιλέως περσῶν.

ε'.

1 * Καὶ προεφήτευσεν ἀγγαῖος ὁ προφήτης καὶ ζαχαρίας ὁ τοῦ ἀδδὼ προφητείαν ἐπὶ τοὺς ἰουδαίους τοὺς ἐν ἰούδᾳ καὶ ἐν ἱερουσαλὴμ ἐν ὀνόματι θεοῦ ἰσραὴλ ἐπ' αὐτούς.

2 * τότε ἀνέστησαν ζοροβαβὲλ ὁ τοῦ σαλαθιὴλ καὶ ἰησοῦς υἱὸς ἰωσεδὲκ, καὶ ἤρξαντο οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον θεοῦ τὸν ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ μετ' αὐτῶν οἱ προφῆται θεοῦ βοηθοῦντες αὐτοῖς.

3 * ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἦλθεν ἐπ' αὐτοὺς θαθθαναὶ ἔπαρχος πέραν τοῦ ποταμοῦ, καὶ σαθραβουζανὶς καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν καὶ τοιάδε εἶπεν αὐτοῖς, τίς ἔθηκεν ὑμῖν γνώμην τοῦ οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον τοῦτον, καὶ τὴν χορηγίαν ταύτην καταρτίσασθαι;

4 * τότε ταῦτα εἶπον αὐτοῖς, τίνα ἐστὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἀνδρῶν τῶν ταύτην τὴν πόλιν οἰκοδομούντων;

5 * καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ θεοῦ ἐγένοντο ἐπὶ τὴν αἰχμαλωσίαν ἰούδα καὶ οὐ κατήργησαν αὐτοὺς ἕως γνώμη τῷ δαρείῳ ἀπηνέχθη. καὶ τότε δίδωσι φορολόγῳ περὶ τούτου.

6 * διάφρασις ἐπιστολῆς ἧς ἀπέστειλε θαθθαναὶ ὁ ἔπαρχος τοῦ πέραν τοῦ ποταμοῦ καὶ σαθραβουζανὶς καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ ἀφαρσαχαῖοι οἱ ἐν τῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ, δαρείῳ τῷ βασιλεῖ ῥήματα ἀπέστειλαν πρὸς αὐτόν·

7 * καὶ τάδε γέγραπται ἐν αὐτῇ. δαρείῳ τῷ βασιλεῖ εἰρήνη πᾶσα.

8 * γνωστὸν ἔστω τῷ βασιλεῖ, ὅτι ἐπορεύθημεν εἰς τὴν ἰουδαίαν χώραν εἰς οἶκον θεοῦ μεγάλου, καὶ αὐτὸς οἰκοδομεῖται ἐν τοῖς λίθοις ἐκλεκτοῖς καὶ ξύλα ἐντίθεται ἐν τοῖς τοίχοις καὶ τὸ ἔργον ἐκεῖνο σπουδαῖον γίνεται, καὶ εὐοδοῦται ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν.

9 * Interrogauimus ergo ſenes illos,&ita diximus eis: Quis dedit vobis poteſtatem vt domum hãc ædificaretis, & muros hos
10 inſtauraretis? * Sed & nomina eorum quæſiuimus ab eis, vt nunciaremus tibi: ſcripſimusq́; nomina eorũ virorũ qui ſunt principes in eis.

11 * Huiuſcemodi autem ſermoné reſpon derunt nobis, dicentes: Nos ſumus ſerui Dei cæli & terræ. & ædificamus templum quod erat extructum ante hos annos mul tos, quodque rex Iſrael magnus ædificauerat & extruxerat.

12 *Poſtquàm autem ad iracundiam prouocauerunt patres noſtri Deum cæli, tradidit eos in manus Nabuchodonoſor regis Babylonis Chaldæi: domum quoque hanc deſtruxit,& populum eius tranſtulit in Babylonem.

13 * Anno autem primo Cyri regis,Cyrus rex Babylonis propoſuit edictum, vt domus Dei ædificaretur.

14 * Nam & vaſa templi Dei aurea & argentea, quæ Nabuchodonoſor tulerat de templo quod erat in Hieruſalem,& aſpor tauerat ea in templum Babylonis, protulit Cyrus rex de templo Babylonis,& data
D ſunt Saſabaſar vocabulo, quem & principem conſtituit.

15 * Dixitque ei: Hęc vaſa tolle & vade,& pone ea in templo quod eſt in Hieruſalem, & domus Dei ædificetur in loco ſuo.

16 * Tunc itaque Saſabaſar ille venit, & poſuit fundamenta templi Dei in Hieruſalem: & ex eo tempore vſque nunc ædificatur, & necdum completum eſt.

17 * Nunc ergo ſi videtur regi bonum,recenſeat in Bibliotheca regis quę eſt in Babylone, vtrumnã à Cyro rege iuſſum fuerit vt ædificaretur domus Dei in Hieruſalem: & voluntatem regis ſuper hoc remittat ad nos.

CAP. VI.

1 TVnc Darius rex præcepit, & recenſue-
A runt in Bibliotheca librorum qui erãt repoſiti in Babylone:

2 * Et inuentum eſt in Ecbathanis, quod eſt caſtrum in Medena prouincia, volumen vnum, taliſque ſcriptus erat in eo Commentarius:

3 *Anno primo Cyri regis,Cyrus rex decreuit, vt domus Dei ædificaretur quæ eſt in Hieruſalẽ,in loco vbi immolãt hoſtias: & vt ponant fundamenta ſupportantia altitudinem cubitorum ſexaginta,& latitudinem cubitorum ſexaginta:

9 * אֱדַיִן שְׁאַלְנָא לְשָׁבַיָּא אִלֵּךְ כְּנֶמָא אֲמַרְנָא לְהֹם
מַן־שָׂם לְכֹם טְעֵם בַּיְתָא דְנָה לְמִבְנֵיהּ וְאֶשַׁרְנָא
דְנָה לְשַׁכְלָלָה׃

10 * וְאַף שְׁמָהָתְהֹם שְׁאֵלְנָא לְהֹם לְהוֹדָעוּתָךְ דִּי
נִכְתֻּב שֻׁם־גְּבַרַיָּא דִּי בְרָאשֵׁהֹם׃

11 * וּכְנֶמָא פִּתְגָמָא הֲתֵיבוּנָא לְמֵמַר אֲנַחְנָא הֻמּוֹ
עַבְדוֹהִי דִּי־אֱלָהּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וּבְנַיִן בַּיְתָא דִּי־הֲוָא
בְנֵה מִקַּדְמַת דְנָה שְׁנִין שַׂגִּיאִן וּמַלֶךְ לְיִשְׂרָאֵל רַב
בְּנָהִי וְשַׁכְלְלֵהּ׃

12 * לָהֵן מִן־דִּי הַרְגִזוּ אֲבָהָתַנָא לֶאֱלָהּ שְׁמַיָּא יְהַב
הֻמּוֹ בִּיַד נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא־בָבֶל כַּסְדָיָאָה וּבַיְתָהּ דְנָהּ
סַתְּרֵהּ וְעַמֵּהּ הַגְלִי לְבָבֶל׃

13 * בְּרַם בִּשְׁנַת חֲדָהּ לְכוֹרֶשׁ מַלְכָּא דִּי בָבֶל כּוֹרֶשׁ
מַלְכָּא שָׂם טְעֵם בֵּית־אֱלָהָא דְנָה לְבְנָא׃

14 * וְאַף מָאנַיָּא דִּי־בֵית־אֱלָהָא דִּי דַהֲבָא וְכַסְפָּא
דִּי נְבוּכַדְנֶצַּר הַנְפֵּק מִן־הֵיכְלָא דִּי בִירוּשְׁלֶם וְהֵיבֵל
הֻמּוֹ לְהֵיכְלָא דִּי בָבֶל הַנְפֵּק הֻמּוֹ כּוֹרֶשׁ מַלְכָּא מִן־
הֵיכְלָא דִּי בָבֶל וְיִהְיְבוּ לְשֵׁשְׁבַּצַּר שְׁמֵהּ דִּי פֶחָה
שָׂמֵהּ׃

15 * וַאֲמַר־לֵהּ אֵלֶּה מָאנַיָּא שֵׁא אֵזֵל־אַחֲרֵהּ הֻמּוֹ
בְּהֵיכְלָא דִּי בִירוּשְׁלֶם וּבֵית אֱלָהָא יִתְבְּנֵא עַל־
אַתְרֵהּ׃

16 * אֱדַיִן שֵׁשְׁבַּצַּר דְּךְ אֲתָא יְהַב אַשְׁיָא דִּי־בֵירַת
אֱלָהָא דִּי בִירוּשְׁלֶם וּמִן־אֱדַיִן וְעַד־כְּעַן מִתְבְּנֵא
וְלָא שְׁלִים׃

17 * וּכְעַן הֵן עַל־מַלְכָּא טָב יִתְבַּקַּר בְּבֵית גִּנְזַיָּא דִּי־
מַלְכָּא תַּמָּהּ דִּי בְבָבֶל הֵן אִיתַי דִּי־מִן־כּוֹרֶשׁ מַלְכָּא
שִׂים טְעֵם לְמִבְנֵא בֵית־אֱלָהָא דְךְ בִּירוּשְׁלֶם וּרְעוּת
מַלְכָּא עַל־דְנָה יִשְׁלַח עֲלֵינָא׃

ו

1 * בֵּאדַיִן דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא שָׂם טְעֵם וּבַקַּרוּ בְּבֵית
סְפָרַיָּא דִּי גִנְזַיָּא מְהַחַתִּין תַּמָּה בְּבָבֶל׃

2 * וְהִשְׁתְּכַח בְּאַחְמְתָא בְּבִירְתָא דִּי בְמָדַי מְדִינְתָּא
מְגִלָּה חֲדָה וְכֵן כְּתִיב בְּגַוָּהּ דִּכְרוֹנָךְ׃

3 * בִּשְׁנַת חֲדָהּ לְכוֹרֶשׁ מַלְכָּא כּוֹרֶשׁ מַלְכָּא שָׂם
טְעֵם בֵּית־אֱלָהָא בִירוּשְׁלֶם בֵּיתָא יִתְבְּנֵא אֲתַר דִּי־
דָבְחִין דִּבְחִין וְאֻשּׁוֹהִי מְסוֹבְלִין רוּמֵהּ אַמִּין שִׁתִּין
פְּתָיֵהּ אַמִּין שִׁתִּין׃

9 * *Tunc interrogauimus seniores illos, & ita diximus eis: Quis posuit vobis sententiam, vt domum hanc ædificaretis, & impensam hanc præpararetis?*

10 * *Et nomina eorum interrogauimus ab eis, vt notificaremus tibi, vt scriberemus tibi nomina virorum principum eorum.*

11 * *Et tale verbum responderunt nobis, dicentes: Nos sumus serui Dei cæli & terræ: & ædificamus domum quæ fuit ædificata ante hoc annos multos, & rex Israel magnus ædificauerat eam, & perfecit eam ipsis.*

12 * *Ex quo autem ad iracundiam concitauerunt patres nostri Deum cæli, tradidit eos in manus Nabuchodonosor regis Babylonis Chaldæi; & domum hanc destruxit, & populum transtulit in Babylonem.*

13 * *Sed in anno primo Cyri regis Babyloniorum, Cyrus rex posuit sententiam, vt domus Dei hæc ædificaretur.*

14 * *Et vasa domus Dei aurea & argentea, quæ Nabuchodonosor extulerat de domo quæ in Hierusalem, & asportauerat ea in templum Regis quod in Babylone, abstulit ea Cyrus rex à templo quod in Babylone, & dedit ea Sasabasar thesauri custodi qui super thesaurum.*

15 * *Et dixit ei: Hæc vasa tolle, & vade, pone ea in domo quæ in Hierusalem, & domus Dei ædificetur in suo loco.*

16 * *Tunc Sasabasar ille venit, & dedit fundamenta domus Dei quæ in Hierusalem: & ex tunc vsque nunc ædificatur, & nondum perfecta est.*

17 * *Et nunc si super Regem bonum, consideret in domo diuitiarum Regis ibi in Babylone, vt cognoscas quòd à rege Cyro posita fuit sententia vt ædificaremus domum Dei illam quæ in Hierusalem. & cognoscens Rex circa hoc, mittat ad nos.*

CAP. VI.

1 *TVnc Darius rex posuit sententiam, et considerauit in Bibliothecis vbi diuitiæ iacebant ibi in Babylone:*

2 * *Et inuentum est in Amatha ciuitate palatio Medorum ciuitatis capitulum vnum, & hoc erat scriptum in eo Commentarium.*

3 * *In anno primo Cyri regis, Cyrus rex posuit sententiam circa domum Dei quæ in Hierusalem, domus ædificetur, & locus vbi sacrificant sacrificia, & fundamenta ponantur crassa, altitudo cubitorum sexaginta, latitudo eius cubitorum sexaginta:*

9 * τότε ἠρωτήσαμεν τοὺς πρεσβυτέρους ἐκείνους, καὶ εἴτως εἶπομεν αὐτοῖς, τίς ἔθηκεν ὑμῖν γνώμην τὸν οἶκον τοῦτον οἰκοδομῆσαι, καὶ τὴν χορηγίαν ταύτην καταρτίσασθαι;

10 * καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἠρωτήσαμεν αὐτοὺς τοῦ γνωρίσαι σοι, ὥστε γράψαι σοι τὰ ὀνόματα τῶν ἀνδρῶν τῶν ἀρχόντων αὐτῶν.

11 * καὶ τοιοῦτον ῥῆμα ἀπεκρίθησαν ἡμῖν λέγοντες, ἡμεῖς ἐσμὲν δοῦλοι τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, καὶ οἰκοδομοῦμεν τὸν οἶκον ὃς ἦν ᾠκοδομημένος καὶ πρὸ τούτου ἔτη πολλά, καὶ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ μέγας ᾠκοδόμησεν αὐτόν, καὶ κατηρτίσατο αὐτὸν αὐτοῖς.

12 * ἀφ' οὗ δὲ παρώργισαν οἱ πατέρες ἡμῶν τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ, ἔδωκεν αὐτοὺς εἰς χεῖρας ναβουχοδονόσορ βασιλέως βαβυλῶνος τοῦ χαλδαίου, καὶ τὸν οἶκον τοῦτον κατέλυσε, καὶ τὸν λαὸν ἀπῴκισεν εἰς βαβυλῶνα.

13 * ἀλλ' ἐν τῷ ἔτει τῷ πρώτῳ κύρου τοῦ βασιλέως τῶν βαβυλωνίων κύρος ὁ βασιλεὺς ἔθετο γνώμην τὸν οἶκον τοῦτον τοῦ θεοῦ οἰκοδομηθῆναι.

14 * καὶ τὰ σκεύη τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ τὰ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, ἃ ναβουχοδονόσορ ἐξήνεγκεν ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ἐπήνεγκεν αὐτὰ εἰς τὸν ναὸν τοῦ βασιλέως τὸν ἐν βαβυλῶνι, ἐξήνεγκεν αὐτὰ κύρος ὁ βασιλεὺς ἀπὸ ναοῦ τοῦ ἐν βαβυλῶνι, καὶ ἔδωκεν αὐτὰ τῷ σασαβασαρ τῷ ἡγουμενοφύλακι τῷ ἐπὶ τοῦ ἡγουμενοῦ.

15 * καὶ εἶπεν αὐτῷ, ταῦτα τὰ σκεύη λάβε καὶ πορεύου, θὲς αὐτὰ ἐν τῷ οἴκῳ τῷ ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ὁ οἶκος τοῦ θεοῦ οἰκοδομηθήτω εἰς τὸν αὐτοῦ τόπον.

16 * τότε σασαβασαρ ἐκεῖνος ἦλθε καὶ ἔδωκε θεμελίους τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ τοῦ ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ἀπὸ τότε ἕως τοῦ νῦν οἰκοδομεῖται, καὶ οὐκ ἐτελέσθη.

17 * καὶ νῦν εἰ ἐπὶ τὸν βασιλέα ἀγαθόν, ἐπισκοπείτω ἐν τῷ οἴκῳ τῆς γάζης τοῦ βασιλέως ἐκεῖ ἐν βαβυλῶνι, ὅπως γνῷς ὅτι ἀπὸ τοῦ βασιλέως κύρου ἐτέθη γνώμη οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἐκεῖνον τὸν ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ γνοὺς ὁ βασιλεὺς περὶ τούτου πεμψάτω πρὸς ἡμᾶς.

ε'.

1 * Τότε δαρεῖος ὁ βασιλεὺς ἔθηκε γνώμην καὶ ἐπεσκέψατο ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις αἷς αἱ γάζαι ἔκειντο ἐκεῖ ἐν βαβυλῶνι·

2 * καὶ εὑρέθη ἐν ἀμαθᾷ πόλει ἐν τῇ βαρεὶ τῆς μήδων πόλεως κεφαλὶς μία, καὶ τοῦτο ἦν γεγραμμένον ἐν αὐτῇ τὸ ὑπόμνημα.

3 * ἐν ἔτει πρώτῳ κύρου βασιλέως, κύρος ὁ βασιλεὺς ἔθηκε γνώμην περὶ οἴκου τοῦ θεοῦ τοῦ ἐν ἱερουσαλήμ, ὁ οἶκος οἰκοδομηθήτω, καὶ τόπος ἔνθα θυσιάζουσι τὰ θυσιάσματα, καὶ τὰ θεμέλια τεθήτω παχέα ὕψος πήχεις ἑξήκοντα, πλάτος αὐτοῦ πηχέων ἑξήκοντα·

4 נִדְבָבִין דִּי־אֱבֶן גְּלָל תִּלְתָּא וְנִדְבָךְ דִּי־אָעֹ חֲדַת
וְנִפְקָתָא מִן־בֵּית מַלְכָּא תִּתְיְהֵב׃

5 וְאַף מָאנֵי בֵּית־אֱלָהָא דִּי דַהֲבָא וְכַסְפָּא דִּי
נְבוּכַדְנֶצַּר הַנְפֵּק מִן־הֵיכְלָא דִּי־בִירוּשְׁלֶם וְהֵיבֵל
לְבָבֶל יַהֲתִיבוּן וְיֵהָךְ לְהֵיכְלָא דִּי־בִירוּשְׁלֶם
לְאַתְרֵהּ וְתַחֵת בְּבֵית אֱלָהָא׃

6 כְּעַן תַּתְנַי פַּחַת עֲבַר־נַהֲרָה שְׁתַר בוֹזְנַי
וּכְנָוָתְהוֹן אַפַּרְסָיֵא דִּי בַעֲבַר נַהֲרָה רַחִיקִין הֱוֹו
מִן־תַּמָּה׃

7 שְׁבֻקוּ לַעֲבִידַת בֵּית־אֱלָהָא דֵּךְ פַּחַת יְהוּדָיֵא
וְלָשְׁבֵי יְהוּדָיֵא בֵּית־אֱלָהָא דֵּךְ יִבְנוֹן עַל־אַתְרֵהּ׃

8 וּמִנִּי שִׂים טְעֵם לְמָא דִּי־תַעְבְּדוּן עִם־שָׁבֵי
יְהוּדָיֵא אִלֵּךְ לְמִבְנֵא בֵּית־אֱלָהָא דֵּךְ וּמִנְכְּסֵי מַלְכָּא
דִּי מִדַּת עֲבַר נַהֲרָה אָסְפַּרְנָא נִפְקָתָא תֶּהֱוֵא
מְתְיַהֲבָא לְגֻבְרַיָּא אִלֵּךְ דִּי־לָא לְבַטָּלָא׃

9 וּמָה חַשְׁחַן וּבְנֵי תוֹרִין וְדִכְרִין וְאִמְּרִין לַעֲלָוָן
לֵאלָהּ שְׁמַיָּא חִנְטִין מְלַח חֲמַר וּמְשַׁח כְּמֵאמַר
כָּהֲנַיָּא דִּי־בִירוּשְׁלֶם לֶהֱוֵא מְתְיְהֵב לְהוֹם יוֹם בְּיוֹם
דִּי־לָא שָׁלוּ׃

10 דִּי־לֶהֱוֹן מְהַקְרְבִין נִיחוֹחִין לֵאלָהּ שְׁמַיָּא
וּמְצַלִּין לְחַיֵּי מַלְכָּא וּבְנוֹהִי׃

11 וּמִנִּי שִׂים טְעֵם דִּי כָל־אֱנָשׁ דִּי יְהַשְׁנֵא פִּתְגָמָא
דְּנָה יִתְנְסַח אָע מִן־בֵּירְתֵּהּ וּזְקִיף יִתְמְחֵא עֲלֹהִי
וּבַיְתֵהּ נְוָלוּ יִתְעֲבֵד עַל־דְּנָה׃

12 וֵאלָהָא דִּי־שַׁכִּן שְׁמֵהּ תַּמָּה יְמַגַּר כָּל־מַלְכ וְעַם
דִּי יִשְׁלַח יְדֵהּ לְהַשְׁנָיָא לְחַבָּלָה בֵּית־אֱלָהָא דֵּךְ
דִּי־בִירוּשְׁלֶם אֲנָא דָרְיָוֶשׁ שָׂמֶת טְעֵם אָסְפַּרְנָא
יִתְעֲבֵד׃

13 אֱדַיִן תַּתְנַי פַּחַת עֲבַר־נַהֲרָה שְׁתַר בוֹזְנַי
וּכְנָוָתְהוֹן לָקֳבֵל דִּי־שְׁלַח דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא כְּנֻמָא
אָסְפַּרְנָא עֲבָדוּ׃ 14 וְשָׁבֵי יְהוּדָיֵא בָּנִין וּמַצְלְחִין
בְּנְבוּאַת חַגַּי נְבִיָּאה וּזְכַרְיָה בַר־עִדּוֹ וּבְנוֹ וְשַׁכְלִלוּ
מִן־טַעֲם אֱלָהּ יִשְׂרָאֵל וּמִטְעֵם כּוֹרֶשׁ וְדָרְיָוֶשׁ
וְאַרְתַּחְשַׁשְׂתְּא מַלְכָּא פָּרָס׃

15 וְשֵׁיצִיאּ בַּיְתָה דְּנָה עַד יוֹם תְּלָתָה לְיַרַח אֲדָר
דִּי־הִיא שְׁנַת־שֵׁת לְמַלְכוּת דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא׃

16 וְעַבְדוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל כָּהֲנַיָּא וְלֵוָיֵא וּשְׁאָר בְּנֵי־
גָלוּתָא חֲנֻכַּת בֵּית־אֱלָהָא דְּנָה בְּחֶדְוָה׃

4 *Ordines de lapidibus impolitis tres,& ſic ordines de lignis nouis. Sumptus autem de domo regis dabuntur.

5 *Sed & vaſa rempli Dei aurea & argentea,quæ Nabuchodonoſor tulerat de templo Hieruſalem,&attulerat ea in Babylonem,reddantur & referantur in templum Hieruſalem,in locum ſuum,quæ& poſita ſint in templo Dei.

6 *Nunc ergo Thantannai dux regionis quæ eſt trans flumen, & Starbuzannai, & conſiliarij veſtri Apharſathęi qui eſtis trás flumen, procul recedite ab illis:

7 *Dimittite fieri templum Dei illud à B duce Iudęorũ & à ſenioribus eorũ,& domus Dei illa ædificetur in loco ſuo.

8 *Sed & à me præceptum eſt quòd oportet fieri à presbyteris Iudæorum illis, vt ædificetur domus Dei, ſcilicet vt de arca regis,id eſt, de tributis quæ dantur de regione trans flumen,ſtudiosè ſumptus dẽtur viris illis, ne impediatur opus.

9 *Quod ſi neceſſe fuerit & vitulos, & agnos & hœdos in holocauſtum Deo cæli,frumentum,ſal,vinum & oleum ſecundùm ritum ſacerdotum qui ſunt in Hieruſalem,detur eis per ſingulos dies, ne ſit in aliquo querimonia:

10 *Et offerant oblationes Deo cæli,orétque pro vita regis & filiorum eius.

11 *A me ergo poſitum eſt decretum, vt omnis homo qui hanc mutauerit iuſſionem, tollatur lignum de domo ipſius, & C erigatur & configatur in eo: domus autem eius publicetur.

12 *Deus autem qui habitare fecit nomẽ ſuum ibi, diſsipet omnia regna & populũ qui extenderit manum ſuam vt repugnet & diſsipet domum Dei, illam quæ eſt in Hieruſalem. Ego Darius ſtatui decretum,
13 quod ſtudioſè implere volo.*Igitur Thantannai dux regionis trans flumen, & Starbuzannai & cõſiliarij eius, ſecundũ quod præceperat Darius rex, ſic diligenter exe-
14 cuti ſunt. *Seniores autem Iudæorum ædificabant, & proſperabantur, iuxta prophetiam Aggæi prophetæ & Zacharię filij Addo. & ædificauerunt & conſtruxerunt, iubente Deo Iſrael,& iubente Cyro & Dario & Artaxerxe regibus Perſarum.

15 *Et compleuerunt domum Dei iſtam vſque ad diem tertium menſis Adar, qui eſt annus ſextus regni Darij regis.

16 *Fecerunt autem filij Iſrael Sacerdotes & Leuitæ, & reliqui filiorum tranſmigrationis dedicationẽ domus Dei in gaudio.

* *Et domus lapideæ fortes tres, & domum* 4
lignorum nouorum vnam. & ſumptus de domo regis dabitur.

* *Et vaſa domus Dei aurea & argentea,* 5
quæ Nabuchodonoſor abſtulit de domo quæ in Hieruſalem, & portauit in Babylonem, & dentur & referantur in templum quod in Hieruſalem in locum ſuum, & ponantur in domo Dei.

* *Nunc igitur Thathanæe dux eius quod* 6
trans fluuium, Sathrabuzanes & conſerui eius Apharſachæi, qui in eo quod trans fluuium longè exiſtentes illinc:

* *Et nunc dimittite opus domus Dei, duces* 7
Judæorum & ſeniores Judæorum, domum Dei illam ædificent in loco ſuo.

* *Et per me poſitum eſt edictum, vt fa-* 8
ciant per ſeniores Iudæorum illorum, vt ædificetur domus Dei illa. & à ſubſtantiis regis tributorum trans flumen, ſtudiosè ſumptus ſit datus viris illis, ne impediantur:

* *Et quodcunque neceſſe fuerit. & filios* 9
boum & arietum, & agnos in holocauſtomata Deo cæli; frumentum, ſal, vinum, oleum, ſecundùm verbum Sacerdotum qui in Hieruſalem, ſit datum eis per ſingulos dies immutabiliter quodcunque petierint:

* *Vt ſint bonum odorem offerentes Deo cæ-* 10
li, & orent pro vita Regis, & filiorum eius.

* *Et à me poſitum eſt decretum, quòd om-* 11
nis homo qui mutauerit verbum hoc, tolletur lignum de domo eius, & erectus configetur in eo, & domus eius erit in direptionem.

* *Et Deus, cuius habitat nomen ibi, diſ-* 12
ſipet omnem regem & populum qui extenderit manum ſuam, vt mutet & diſſipet domum Dei illam quæ in Hieruſalem. Ego Darius poſui decretum, accuratè fiat.

* *Tunc Thathannai dux trans flumen,* 13
& Sathrabuzanes, & conſerui eius, ſecundùm quod miſit Darius rex, ſic diligenter fecerunt.

* *Et ſeniores Judæorum ædificabant, &* 14
proſperabantur in prophetia Aggæi prophetæ, & Zachariæ filij Addo. & ædificauerunt & conſtruxerunt ex ſententia Dei Iſrael, & ex decreto Cyri & Darij & Arthaſaſtha regum Perſarum.

* *Et compleuerunt domum iſtam vſque ad* 15
diem tertium menſis Adar, qui eſt annus ſextus regni Darij regis.

* *Et fecerunt filij Iſrael Sacerdotes & Le-* 16
uitæ, & reliqui filiorum tranſmigrationis dedicationem domus Dei cum gaudio.

4 * καὶ δόμοι λίθινοι κεκλεισμένοι τρεῖς, καὶ δόμον ξύλων καινῶν ἕνα. καὶ ἡ δαπάνη ἐξ οἴκου τοῦ βασιλέως δοθήσεται.

5 * καὶ τὰ σκεύη οἴκου τοῦ θεοῦ τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ, ἃ ναβουχοδονόσορ ἐξεμόγησεν ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ ἐν ἱερουσαλὴμ, καὶ ἐκόμισεν εἰς βαβυλῶνα, καὶ δοθήτω καὶ ἀπελθέτω εἰς τὸν ναὸν τὸν ἐν ἱερουσαλὴμ ἐπὶ τόπου αὐτῶν καὶ τεθήτω ἐν οἴκῳ τοῦ θεοῦ.

6 * νῦν οὖν θαθθαναῖε σαθραβουζανὲ ἔπαρχε πέραν τοῦ ποταμοῦ σαθραβουζάνης καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἀφαρσαχαῖοι οἱ ἐν τῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ μακρὰν ὄντες ἐκεῖθεν·

7 * καὶ νῦν ἄφετε τὸ ἔργον οἴκου τοῦ θεοῦ οἱ ἀφηγούμενοι τῶν ἰουδαίων καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν ἰουδαίων, οἶκον τοῦ θεοῦ ἐκεῖνον οἰκοδομησάτωσαν ἐπὶ τοῦ τόπου αὐτοῦ.

8 * καὶ δι' ἐμοῦ ἐτέθη δόγμα ποιῆσαι διὰ τῶν πρεσβυτέρων τῶν ἰουδαίων ἐκείνων τοῦ οἰκοδομηθῆναι οἶκον τοῦ θεοῦ ἐκεῖνον. καὶ ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων τοῦ βασιλέως τῶν φόρων πέραν τοῦ ποταμοῦ, ἐπιμελῶς δαπανᾶσθαι ἕως διδομένη τοῖς ἀνδράσιν ἐκείνοις τοῦ μὴ καταργηθῆναι·

9 * καὶ ὃ ἂν ὑστέρημα. καὶ υἱὸς βοῶν καὶ κριῶν καὶ ἀμνοὺς εἰς ὁλοκαυτώσεις τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ, πυρούς, ἅλας, οἶνον, ἔλαιον, κατὰ τὸ ῥῆμα τῶν ἱερέων τῶν ἐν ἱερουσαλὴμ, ἕως διδόμενον αὐτοῖς ἡμέραν ἐν ἡμέρᾳ ἀπαραλλάκτως ὃ ἂν αἰτήσωσιν.

10 * ἵνα ὦσιν ὀσμὴν εὐωδίας προσφέροντες τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ προσεύχωνται εἰς ζωὴν τοῦ βασιλέως καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ.

11 * καὶ ἀπ' ἐμοῦ ἐτέθη γνώμη, ὅτι πᾶς ἄνθρωπος ὃς ἂν ἀλλάξει τὸ ῥῆμα τοῦτο, καθαιρεθήσεται ξύλον ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, καὶ ὀρθωθεὶς παγήσεται ἐπ' αὐτοῦ, καὶ ὁ οἶκος αὐτοῦ ἔσται εἰς διαρπαγήν.

12 * καὶ ὁ θεὸς οὗ κατασκηνοῖ τὸ ὄνομα ἐκεῖ, καταστρέψαι πᾶσαν βασιλέα καὶ λαὸν ὃς ἐκτείνει τὴν χεῖρα αὐτοῦ, ἀλλάξαι καὶ ἀφανίσαι τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἐκεῖνον τὸν ἐν ἱερουσαλήμ. ἐγὼ δαρεῖος ἔθηκα γνώμην, ἐπιμελῶς γινέσθω.

13 * τότε θαθθαναὶ ὁ ἔπαρχος πέραν τοῦ ποταμοῦ καὶ σαθραβουζανὴς καὶ οἱ συνόντες αὐτοῦ, κατὰ ὅτι ἀπέστειλε δαρεῖος ὁ βασιλεύς, οὕτως ἐπιμελῶς ἐποίησαν.

14 * καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν ἰουδαίων ᾠκοδόμουν καὶ κατηύθυνον ἐν προφητείᾳ ἀγγαίου τοῦ προφήτου καὶ ζαχαρίου υἱοῦ ἀδδώ. καὶ ᾠκοδόμησαν καὶ κατηρτίσαντο ἀπὸ γνώμης θεοῦ ἰσραὴλ, καὶ ἀπὸ γνώμης κύρου καὶ δαρείου καὶ ἀρθασασθὰ βασιλέων περσῶν.

15 * καὶ ἐτέλεσαν τὸν οἶκον τοῦτον ἕως ἡμέρας τρίτης μηνὸς ἀδαρ, ὅ ἐστιν ἔτος ἕκτον τῆς βασιλείας δαρείου τοῦ βασιλέως.

16 * καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται, καὶ οἱ κατάλοιποι υἱῶν ἀποικίας ἐγκαίνια τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ μετὰ εὐφροσύνης.

17 * וְהַקְרִבוּ לַחֲנֻכַּת בֵּית־אֱלָהָא דְנָה תוֹרִין מְאָה
דִכְרִין מָאתַיִן אִמְּרִין אַרְבַּע מְאָה וּצְפִירֵי עִזִּין
לְחַטָּיָא עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל תְּרֵי־עֲשַׂר לְמִנְיַן שִׁבְטֵי
יִשְׂרָאֵל׃

17 * Et obtulerunt in dedicatione domus Dei vitulos centum, arietes ducentos, agnos quadringentos, hircos caprarum pro peccato totius Israel duodecim, iuxta numerum tribuum Israel.

18 * וַהֲקִימוּ כָהֲנַיָּא בְּפִלְגָתְהוֹן וְלֵוָיֵא בְּמַחְלָקָתְהוֹן
עַל־עֲבִידַת אֱלָהָא דִי בִירוּשְׁלֶם כִּכְתָב סִפַר מֹשֶׁה׃

18 * Et statuerunt sacerdotes in ordinibus suis & Leuitas in vicibus suis super opera Dei in Hierusalem, sicut scriptum est in libro Moysi.

19 * וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי־הַגּוֹלָה אֶת־הַפָּסַח בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר
לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן׃

19 * Fecerunt autem filij transmigrationis Pascha quartadecima die mensis primi.

20 * כִּי הִטָּהֲרוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם כְּאֶחָד כֻּלָּם טְהוֹרִים
וַיִּשְׁחֲטוּ הַפָּסַח לְכָל־בְּנֵי הַגּוֹלָה וְלַאֲחֵיהֶם הַכֹּהֲנִים
וְלָהֶם׃

20 * Purificati enim fuerant sacerdotes & Leuitæ quasi vnus, omnes mundi ad immolandum Pascha vniuersis filiis transmigrationis, & fratribus suis sacerdotibus, & sibi.

21 * וַיֹּאכְלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל הַשָּׁבִים מִן־הַגּוֹלָה וְכָל
הַנִּבְדָּל מִטֻּמְאַת גּוֹיֵי־הָאָרֶץ אֲלֵיהֶם לִדְרֹשׁ לַיהוָה
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃

21 * Et comederunt filij Israel qui reuersi fuerant de transmigratione, & omnes qui se separauerant à coinquinatione gẽtium terræ ad eos vt quærerent Dominum Deũ Israel.

22 * וַיַּעֲשׂוּ חַג־מַצּוֹת שִׁבְעַת יָמִים בְּשִׂמְחָה כִּי־
שִׂמְּחָם יְהוָה וְהֵסֵב לֵב מֶלֶךְ־אַשּׁוּר עֲלֵיהֶם לְחַזֵּק
יְדֵיהֶם בִּמְלֶאכֶת בֵּית־הָאֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃

22 * Et fecerunt solennitatem azymorum septem diebus in lætitia, quoniam lætificauerat eos Dominus, & conuerterat cor regis Assur ad eos, vt adiuuaret manus eorum in opere domus Domini Dei Israel.

ז

CAP. VII.

1 * וְאַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּמַלְכוּת אַרְתַּחְשַׁסְתְּא
מֶלֶךְ־פָּרַס עֶזְרָא בֶן־שְׂרָיָה בֶן־עֲזַרְיָה בֶן־חִלְקִיָּה׃

1 POst hęc autem verba in regno Artaxerxis regis Persarum, Esdras filius Saraiæ filij Azariæ, filij Helchiæ,

2 * בֶּן־שַׁלּוּם בֶּן־צָדוֹק בֶּן־אֲחִיטוּב׃

2 * Filij Sellum, filij Sadoch, filij Achitob,

3 * בֶּן־אֲמַרְיָה בֶן־עֲזַרְיָה בֶן־מְרָיוֹת׃

3 * Filij Amariæ, filij Azariæ, filij Maraioth,

4 * בֶּן־זַרְחִיָה בֶן־עֻזִּי בֶן־בֻּקִּי׃

4 * Filij Zariæ, filij Ozi, filij Bocci,

5 * בֶּן־אֲבִישׁוּעַ בֶּן־פִּינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן
הָרֹאשׁ׃

5 * Filij Abisue, filij Phinees, filij Eleazar filij Aaron sacerdotis ab initio.

6 * הוּא עֶזְרָא עָלָה מִבָּבֶל וְהוּא־סוֹפֵר מָהִיר בְּתוֹרַת
מֹשֶׁה אֲשֶׁר־נָתַן יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּתֶּן־לוֹ הַמֶּלֶךְ
כְּיַד־יְהוָה אֱלֹהָיו עָלָיו כָּל בַּקָּשָׁתוֹ׃

6 * Ipse Esdras ascendit de Babylone, & ipse scriba velox in lege Moysi quam Dominus Deus dedit Israel. Et dedit ei rex secundum manum Domini Dei eius super eum omnem petitionem eius:

7 * וַיַּעֲלוּ מִבְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם
וְהַמְשֹׁרְרִים וְהַשֹּׁעֲרִים וְהַנְתִינִים אֶל־יְרוּשָׁלִַם
בִּשְׁנַת־שֶׁבַע לְאַרְתַּחְשַׁסְתְּא הַמֶּלֶךְ׃

7 * Et ascenderunt de filiis Israel & de filiis Sacerdotum, & de filiis Leuitarum, & de cantoribus, & de ianitoribus, & de Nathinæis, in Hierusalẽ, anno septimo Artaxerxis regis:

8 * וַיָּבֹא יְרוּשָׁלִַם בַּחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי הִיא שְׁנַת
הַשְּׁבִיעִית לַמֶּלֶךְ׃

8 * Et venerunt in Hierusalẽ mense quinto, ipse est annus septimus regis.

9 * כִּי בְאֶחָד לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן הוּא יְסַד הַמַּעֲלֹה
מִבָּבֶל וּבְאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי בָּא אֶל־יְרוּשָׁלִַם
כְּיַד־אֱלֹהָיו הַטּוֹבָה עָלָיו׃

9 * Quia in primo die mensis primi cœpit ascendere de Babylone, & in primo die mensis quinti venit in Hierusalem, iuxta manum Dei sui bonam super se.

10 * כִּי עֶזְרָא הֵכִין לְבָבוֹ לִדְרֹשׁ אֶת־תּוֹרַת יְהוָה
וְלַעֲשׂוֹת וּלְלַמֵּד בְּיִשְׂרָאֵל חֹק וּמִשְׁפָּט׃

10 * Esdras autem parauit cor suum vt inueſtigaret legem Domini, & faceret & doceret in Israel præceptum & iudicium.

17 * *Et obtulerunt in dedicationem domus Dei huius vitulos centum, arietes ducentos, agnos quadringentos, hircos caprarum pro peccato pro omni Iſrael duodecim in numerum tribuum Iſrael.*

17 * καὶ προσήνεγκαν εἰς τὰ ἐγκαίνια τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ τούτου μόσχους ἑκατόν, κριοὺς διακοσίους, ἀμνοὺς τετρακοσίους, χιμάρους αἰγῶν περὶ ἁμαρτίας ὑπὲρ παντὸς ἰσραὴλ δώδεκα εἰς ἀριθμὸν φυλῶν ἰσραήλ.

18 * *Et ſtatuerunt ſacerdotes in diuiſionibus ſuis, et Leuitas in partitionibus ſuis, ſuper ſeruitutem domus Dei quæ in Hieruſalem, ſecundùm ſcripturam libri Moyſi.*

18 * καὶ ἔστησαν τοὺς ἱερεῖς ἐν διαιρέσεσιν αὐτῶν καὶ τοὺς λευίτας ἐν μερισμοῖς αὐτῶν, ἐπὶ δουλείας οἴκου τοῦ θεοῦ τοῦ ἐν ἱερουσαλήμ, κατὰ τὴν γραφὴν βίβλου μωυσῆ.

19 * *Et fecerunt filij tranſmigrationis Paſcha quartadecima menſis primi.*

19 * καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ τῆς ἀποικίας τὸ πάσχα τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου.

20 * *Quoniam purificati fuerant ſacerdotes & Leuitæ quaſi vnus omnes mundi. & immolauerunt Paſcha vniuerſis filiis tranſmigrationis & fratribus eorum ſacerdotibus & ſibi.*

20 * ὅτι ἐκαθαρίσθησαν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται ὡς εἷς πάντες καθαροί. καὶ ἔσφαξαν τὸ πάσχα τοῖς πᾶσιν υἱοῖς τῆς ἀποικεσίας, καὶ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῶν τοῖς ἱερεῦσι καὶ ἑαυτοῖς.

21 * *Et comederunt filij Iſrael Paſcha qui venerunt à tranſmigratione, & omnis ſeparatus à coinquinatione gentium terræ ad eos, vt quærerent Dominum Deum Iſrael.*

21 * καὶ ἔφαγον οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ τὸ πάσχα οἱ ἐξελθόντες ἀπὸ τῆς ἀποικεσίας, καὶ πᾶς ὁ χωριζόμενος τῆς ἀκαθαρσίας ἐθνῶν τῆς γῆς πρὸς αὐτούς, τοῦ ἐκζητῆσαι κύριον θεὸν ἰσραήλ.

22 * *Et fecerunt ſolennitatem azymorum ſeptem diebus cum lætitia. quoniam lætificauerat eos Dominus, & conuerterat cor regis Aſſur ad eos, vt fortificaret manus eorum in operibus domus Dei Iſrael.*

22 * καὶ ἐποίησαν τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων ἑπτὰ ἡμέρας μετ' εὐφροσύνης· ὅτι εὐφράνεν αὐτοὺς κύριος, καὶ ἐπέστρεψε καρδίαν βασιλέως ἀσσὺρ ἐπ' αὐτοὺς κραταιῶσαι τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐν ἔργοις οἴκου θεοῦ ἰσραήλ.

CAP. VII.

ζ.

1 *ET poſt verba hæc in regno Arthaſaſtha regis Perſarum, aſcendit Eſdras filius Saraiæ filij Azariæ, filij Celciæ,*

1 * Καὶ μετὰ τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ βασιλείᾳ ἀρθασασθὰ βασιλέως περσῶν, ἀνέβη ἔσδρας υἱὸς σαραΐου, υἱοῦ ἀζαρίου, υἱοῦ χελκίου,

2 * *Filij Sellum, filij Sadoc, filij Achitob,*

2 * υἱοῦ σελλούμ, υἱοῦ σαδώκ, υἱοῦ ἀχιτώβ,

3 * *Filij Amariæ, filij Azariæ, filij Marioth,*

3 * υἱοῦ ἀμαρίου, υἱοῦ ἀζαρίου, υἱοῦ μαριώθ,

4 * *Filij Zaraiæ, filij Ozi, filij Bocci,*

4 * υἱοῦ ζαραΐου, υἱοῦ ὀζί, υἱοῦ βοκκί,

5 * *Filij Abiſue, filij Phinees, filij Eleazar, filij Aaron ſacerdotis primi.*

5 * υἱοῦ ἀβισουέ, υἱοῦ φινεές, υἱοῦ ἐλεάζαρ, υἱοῦ ἀαρὼν τοῦ ἱερέως τοῦ πρώτου.

6 * *Ipſe Eſdras aſcendit de Babylone, & ipſe ſcriba velox in Lege Moyſi, quam dedit Dominus Deus Iſrael. & dedit ei Rex, quoniam manus Domini Dei eius ſuper ipſum in omnibus quibus quæſiuit ipſe.*

6 * αὐτὸς ἔσδρας ἀνέβη ἐκ βαβυλῶνος, καὶ αὐτὸς γραμματεὺς ταχὺς ἐν νόμῳ μωυσῆ, ὃν ἔδωκε κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ βασιλεύς, ὅτι χεὶρ κυρίου θεοῦ αὐτοῦ ἐπ' αὐτὸν ἐν πᾶσιν οἷς ἐζήτει αὐτός.

7 * *Et aſcenderunt de filiis Iſrael, & de Sacerdotibus & de Leuitis, & Cantores, & Ianitores, & Nathinæi in Hieruſalem in anno ſeptimo Arthaſaſtha regi.*

7 * καὶ ἀνέβησαν ἀπὸ τῶν υἱῶν ἰσραὴλ καὶ ἀπὸ τῶν ἱερέων, καὶ ἀπὸ τῶν λευιτῶν, καὶ οἱ ᾄδοντες, καὶ οἱ πυλωροί, καὶ οἱ ναθινάλοι εἰς ἱερουσαλὴμ ἐν ἔτει ἑβδόμῳ τῷ ἀρθασασθὰ τῷ βασιλεῖ.

8 * *Et venerunt in Hieruſalem menſe quinto, iſte annus ſeptimus Regi:*

8 * καὶ ἦλθον εἰς ἱερουσαλὴμ τῷ μηνὶ τῷ πέμπτῳ, ἔτους τοῦ ἑβδόμου τῷ βασιλεῖ·

9 * *Quia in vna menſis primi ipſe fundauit aſcenſum qui à Babylone. in autem prima menſis quinti venit in Hieruſalem, quoniam manus Dei ſui fuit bona ſuper eum.*

9 * ὅτι ἐν μιᾷ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου αὐτὸς ἐθεμελίωσε τὴν ἀνάβασιν τοῦ ἀπὸ βαβυλῶνος. ἐν δὲ τῇ πρώτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ πέμπτου ἦλθεν εἰς ἱερουσαλήμ, ὅτι χεὶρ θεοῦ αὐτοῦ ἀγαθὴ ἐπ' αὐτόν.

10 * *Quia Eſdras parauit cor ſuum vt quæreret legem Domini, & faceret & doceret in Iſrael mandata & iudicia.*

10 * ὅτι ἔσδρας ἡτοίμασε τοῦ καρδίαν αὐτοῦ ζητῆσαι τὸν νόμον τοῦ κυρίου, καὶ ποιεῖν καὶ διδάσκειν ἐν ἰσραὴλ προστάγματα καὶ κρίματα.

1 * וְזֵ֨ה פִּרְשֶׁגֶן דָּ֜תָא דִּ֣י נְשְׁתְּוָן֮ אֲשֶׁר֒ נָתַן֙ דָּ֣תָא מַלְכָּ֔א
אַרְתַּחְשַׁשְׂתְּא֙ לְעֶזְרָ֣א כָּהֵ֔ן סָפַ֖ר סֵפֶ֣ר דָּתְבָרֵ֑י מְצ֥וֹת
יְהוָ֛ה וְחָקָ֖יו עַל־יִשְׂרָאֵֽל׃

12 * אַרְתַּחְשַׁשְׂתְּא֙ מַלְכַּ֣יָּא לְעֶזְרָ֔א כָּהֲנָ֖א סָפַ֣ר
דָּתָ֑א דִּ֥י־אֱלָ֖הּ שְׁמַ֣יָּא גְמִ֔יר וּכְעָנָֽת׃

13 * מִנִּ֣י שִׂ֔ים טְעֵ֕ם דִּ֚י כָּל־מִתְנַדַּ֣ב בְּמַלְכוּתִ֔י מִן־
עַמָּ֥א יִשְׂרָאֵ֖ל וְכַהֲנוֹהִ֣י וְלֵוָיֵ֑א לְמֵהַ֖ךְ לִירוּשְׁלֶ֥ם
עִמָּ֖ךְ יְהָֽךְ׃

14 * בָּל־קֳבֵ֗ל דִּ֚י מִן־קֳדָ֣ם מַלְכָּ֔א וְשִׁבְעָ֖ה יָעֲטוֹהִ֑י
שְׁלִ֣יחַ לְבַקָּרָ֔ה עַל־יְהוּד֖ וּלִירוּשְׁלֶ֑ם בְּדָ֥ת אֱלָהָ֛ךְ
דִּ֥י בִידָֽךְ׃

15 * וּלְהֵיבָלָ֣ה כְּסַ֤ף וּדְהַב֙ דִּי־מַלְכָּ֣א וְיָעֲטוֹהִ֔י
הִתְנַדַּבוּ֙ לֶאֱלָ֣הּ יִשְׂרָאֵ֔ל דִּ֖י בִּירוּשְׁלֶ֑ם מִשְׁכְּנֵֽהּ׃

16 * וְכֹ֣ל כְּסַ֤ף וּדְהַב֙ דִּי־תְהַשְׁכַּ֣ח בְּכֹ֣ל מְדִינַ֣ת בָּבֶ֔ל
עִ֚ם הִתְנַדְּבוּת֙ עַמָּ֣א וְכַהֲנַיָּ֔א מִתְנַדְּבִ֖ין לְבֵ֣ית
אֱלָהֲהֹ֑ם דִּ֥י בִירוּשְׁלֶֽם׃

17 * כָּל־קֳבֵ֗ל דְּנָה֙ אָסְפְּרְנָ֣א תְקַנָּ֔א בְּכַסְפָּ֥א דְנָ֖ה
תּוֹרִ֣ין דְּכְרִ֑ין אִמְּרִ֣ין וּמִנְחָתְהוֹן֙ וְנִסְכֵּיהֹ֔ון וְתַקְרֵ֖ב
הַמּ֥וֹעַל־מַדְבְּחָ֛ה דִּ֥י בֵית֙ אֱלָהֲכֹ֣ם דִּ֔י בִּירוּשְׁלֶֽם׃

18 * וּמָ֣ה דִּי־עָלַ֗יִךְ וְעַל־אֲחָיִךְ֙ יִיטַ֣ב בְּשָׁאַ֣ר כַּסְפָּ֣א
וּדְהַבָּ֔ה לְמֶעְבַּ֕ד כִּרְעוּת֙ אֱלָהֲכֹ֣ם תַּעְבְּדֽוּן׃

19 * וּמָאנַיָּ֣א דִֽי־מְתְיַהֲבִ֣ין לָ֔ךְ לְפֻלְחַ֖ן בֵּ֣ית אֱלָהֵ֑ךְ
הַשְׁלֵ֥ם קֳדָם֙ אֱלָהּ֙ יְרוּשְׁלֶֽם׃

20 * וּשְׁאַ֣ר חַשְׁחוּת֮ בֵּ֣ית אֱלָהֵךְ֒ דִּ֣י יִפֶּל־לָ֗ךְ לְמִתַּ֛ן
תִּתַּ֥ן מִן־בֵּית֙ גִּנְזֵ֣י מַלְכָּֽא׃

21 * וּמִנִּ֣י אֲנָ֗ה אַרְתַּחְשַׁשְׂתְּא֙ מַלְכָּ֣א שִׂ֔ים טְעֵ֖ם לְכֹ֣ל
גִּזְבָּרַיָּ֑א דִּ֣י בַעֲבַ֔ר נַהֲרָ֖ה דִּ֥י כָל־דִּ֛י יִשְׁאֲלִנְכוֹן֩ עֶזְרָ֨א
כָּהֲנָ֜א סָפַ֣ר דָּתָ֗א דִּ֥י־אֱלָהּ֙ שְׁמַ֣יָּא אָסְפְּרְנָ֔א
יִתְעֲבֵֽד׃

22 * עַד־כִּסְּפָ֗ה כִּכְּרִ֣ין מְאָ֔ה וְעַד־חִנְטִ֥ין כּוֹרִ֖ין מְאָ֑ה
וְעַד־חֲמַר֙ בַּתִּ֣ין מְאָ֔ה וְעַד־בַּתִּ֖ין מְשַׁ֥ח מְאָ֑ה וּמֶ֥לַח
דִּי־לָ֖א כְּתָֽב׃

23 * כָּל־דִּ֣י מִן־טְעֵ֗ם אֱלָהּ֙ שְׁמַ֣יָּא יִתְעֲבֵ֔ד אֲדַרְזְדָ֔א
לְבֵ֣ית אֱלָהּ֙ שְׁמַ֣יָּא דִֽי־לְמָ֔ה לֶהֱוֵ֥א קְצָ֖ף עַל־מַלְכ֣וּת
מַלְכָּ֑א וּבְנוֹהִֽי׃

24 * וְלָכֻ֗ם מְהוֹדְעִ֣ין דִּֽי־כָל־כָּהֲנַיָּ֣א וְלֵוָיֵ֔א זַמָּרַיָּ֖א
תָּרָעַיָּ֑א נְתִינַיָּ֣א וּפֻלְחֵ֔י בֵּ֖ית אֱלָהָ֣א דְנָ֔ה מִנְדָּ֥ה בְלוֹ֙
וְהַלָּ֔ךְ לָ֥א שַׁלִּ֖יט לְמִרְמֵ֥א עֲלֵיהֹֽם׃

11 * Hoc est autem exemplar epistolæ edicti, quod dedit rex Artaxerxes Esdræ sacerdoti Scribæ erudito in sermonibus & in præceptis Domini, & ceremoniis eius in Israel.

12 * ARTAXERXES rex Regum, Esdræ sacerdoti scribæ Legis Dei cæli doctissimo, salutem.

13 * A me decretum est, vt cuicumque placuerit in regno meo de populo Israel & de Sacerdotibus eius, & de Leuitis ire in Hierusalem, tecum vadat.

14 * A facie enim regis & septem consiliatorum eius missus es vt visites Iudæam & Hierusalem in lege Dei tui quæ est in manu tua:

15 * Et vt feras argentum & aurum quod rex & consiliatores eius sponte obtulerũt
C Deo Israel, cuius in Hierusalem tabernaculum est.

16 * Et omne argentum & aurum quodcunque inueneris in vniuersa prouincia Babylonis, & populus offerre voluerit, & de sacerdotibus qui spõtè obtulerint domui Dei sui quæ est in Hierusalem,

17 * Liberè accipe, & studiosè eme de hac pecunia vitulos, arietes, agnos, & sacrificia & libamina eorum, & offer ea super altare tẽpli Dei vestri quod est in Hierusalẽ.

18 * Sed & si quid tibi & fratribus tuis placuerit de reliquo argento & auro vt faciatis, iuxta voluntatem Dei vestri facite.

19 * Vasa quoque quæ dantur tibi in ministerium domus Dei tui, trade in conspectu Dei in Hierusalem.

20 * Sed & cætera quibus opus fuerit in domũ Dei tui quantũcunq; necesse est vt ex-
D pendas, dabis de thesauro & de fisco regis,

21 * & à me. Ego Artaxerxes rex statui atque decreui omnibus custodibus arcæ publicæ qui sunt trans flumen, vt quodcunque petierit à vobis Esdras sacerdos scriba Le-
22 gis Dei cæli, absque mora detis, * vsque ad argenti talenta centum, & vsque ad frumenti coros centum, & vsque ad vini bathos centum, & vsque ad bathos olei cen-
25 tum, sal verò absque mensura. * Omne quod ad ritum Dei cæli pertinet, tribuatur diligenter in domo Dei cæli, ne fortè irascatur contra regnum regis & filiorum
24 eius. * Vobis quoque notum facimus de vniuersis sacerdotibus & Leuitis & cantoribus & ianitoribus, Nathineis, & ministris domus Dei huius, vt vectigal, & tributum, & annonas non habeatis potestatem imponendi super eos.

* *Et hoc transumptum edicti, quod dedit* 11
Arthasastha rex Esdræ sacerdoti scribæ Libri
sermonum mandatorum Domini, et præceptorum eius super Israel.

* ARTHASASTHA *rex Regum, Esdræ* 12
sacerdoti scribæ Legis Dei cæli perfectus est ser-
mo & responsio.

* *A me posita est sententia, quòd omnis spon-* 13
tè volens in regno meo de populo Israel, & sa-
cerdotibus & Leuitis ire in Hierusalem, tecum
vadat:

* *Quoniam à facie Regis & septem consilia-* 14
torum eius missus es visitare in Iudæam &
Hierusalem, & in Lege Dei ipsorum in ma-
nu tua,

* *Ut feras & in domum Domini argentum* 15
& aurum, quod Rex & consiliatores sponte
obtulerunt Deo Israel, in Hierusalem habi-
tanti.

* *Et omne argentum & aurum quodcun-* 16
que inueneris in omni prouincia Babylonis cum
voluntario populi, & sacerdotum sponte offe-
rentium in domum Dei quæ in Hierusalem:

* *Et omnem accedentem hunc promptè or-* 17
dina in libro hoc vitulos, arietes, agnos, & sa-
crificia ipsorum & libamina eorum. & offeres
ea super altare domus Dei vestri quod in Hie-
rusalem.

* *Et si aliquid super te & fratres tuos bene* 18
visum fuerit in reliquo argenti & auri facere,
sicut placitum Deo vestro facite.

* *Et vasa data tibi in ministerium domus* 19
Dei, trade in conspectu Dei in Hierusalem.

* *Et reliquum necessitatis domus Dei tui,* 20
quodcunque apparuerit tibi dare, dabis de do-
mibus gazæ regis,

* *Et à me. Ego Arthasastha rex statui senten-* 21
tiam omnibus gazis quæ trans flumen, quòd
omne quodcunque petierit à vobis Esdras sa-
cerdos, & scriba Legis Dei cæli, promptè
fiat;

* *Vsque ad argenti talenta centum, & vs-* 22
que ad tritici coros centum, & vsque ad vi-
ni batos centum, & vsque ad olei batos centũ,
& sal cuius non est scriptura.

* *Omne quod est in sententia Dei cæli, fiat* 23
in domo Dei cæli. Attendite ne aliquis conetur
in domum Dei cæli, ne fortè fiat iracundia super
regnum regis & filiorum eius.

* *Et vobis notum fuit in omnibus Sacer-* 24
dotibus, & Leuitis, cantoribus, ianitoribus,
Nathinæis, & ministris domus Dei hoc, tri-
butum & exactionem & vectigal non habere
vos potestatem imponendi super eos.

11 * καὶ τοῦτο τὸ ἀντίγραφον τοῦ διατάγματος, οὗ ἔδωκεν ἀρθασασθὰ ὁ βασιλεὺς ἔσδρᾳ τῷ ἱερεῖ τῷ γραμματεῖ βιβλίου λόγων ἐντολῶν κυρίου καὶ προσταγμάτων αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἰσραήλ.

12 * ἀρθασασθὰ βασιλεὺς βασιλέων, ἔσδρᾳ τῷ ἱερεῖ γραμματεῖ νόμου τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ τετέλεσται λόγος καὶ ἡ ἀπόκρισις.

13 * ἀπ' ἐμοῦ ἐτέθη γνώμη, ὅπως πᾶς ὁ ἐκουσιάζομενος ἐν βασιλείᾳ μου ἀπὸ λαοῦ ἰσραὴλ καὶ ἱερέων καὶ λευιτῶν πορευθεῖναι εἰς ἱερουσαλήμ, μετ' ἐμοῦ πορευθήτω.

14 * καθ' ὅτι ἀπὸ προσώπου τοῦ βασιλέως, καὶ τῶν ἑπτὰ συμβούλων αὐτοῦ ἀπεστάλης σκέψασθαι ἐπὶ τὴν ἰουδαίαν καὶ ἱερουσαλήμ, καὶ ἐν νόμῳ θεοῦ αὐτῶν ἐν χειρί σου,

15 * ἀποσκεῖναι καὶ εἰς τὸν οἶκον κυρίου ἀργύριον καὶ χρυσίον, ὃ ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ σύμβουλοι ἐκουσιάσαντο τῷ θεῷ τοῦ ἰσραὴλ τῷ ἐν ἱερουσαλὴμ κατοικοῦντι.

16 * καὶ πᾶν ἀργύριον καὶ χρυσίον ὃ, τι ἂν εὕρῃς ἐν πάσῃ χώρᾳ βαβυλῶνος μετὰ ἐκουσιασμοῦ τοῦ λαοῦ, καὶ ἱερέων τῶν ἐκουσιαζομένων εἰς οἶκον τοῦ θεοῦ τὸν ἐν ἱερουσαλήμ·

17 * καὶ πᾶσα προσπορευόμενον τοῦτον ἑτοίμως σύνταξον ἐν βιβλίῳ τούτῳ μόσχους, κριούς, ἀμνούς, καὶ θυσίας αὐτῶν, καὶ σπονδὰς αὐτῶν. καὶ προσθήσεις αὐτὰ ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ ὑμῶν τοῦ ἐν ἱερουσαλήμ.

18 * καὶ εἴ τι ἐπὶ σὲ καὶ τοὺς ἀδελφούς σου ἀγαθωθῇ ἐν καταλοίπῳ τοῦ ἀργυρίου καὶ χρυσίου ποιῆσαι, ὡς ἀρεστὸν τῷ θεῷ ὑμῶν ποιήσατε.

19 * καὶ τὰ σκεύη τὰ διδόμενά σοι εἰς λειτουργίαν οἴκου θεοῦ, πρόδος ἐνώπιον θεοῦ ἐν ἱερουσαλήμ.

20 * καὶ τὸ κατάλοιπον χρείας οἴκου θεοῦ σου, ὃ ἂν φανῇ σοι δοῦναι, δώσεις ἀπὸ οἴκων γάζης βασιλέως

21 * καὶ ἀπ' ἐμοῦ. ἐγὼ ἀρθασασθὰ βασιλεὺς ἔθηκα γνώμην πάσαις ταῖς γάζαις ταῖς ἐν πέραν τοῦ ποταμοῦ, ὅπως πᾶν ὃ ἂν αἰτήσῃ ὑμᾶς ἔσδρας ὁ ἱερεύς, καὶ γραμματεὺς τοῦ νόμου τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ, ἑτοίμως γινέσθω,

22 * ἕως ἀργυρίου ταλάντων ἑκατόν, καὶ ἕως πυροῦ κόρων ἑκατόν, καὶ ἕως οἴνου βατῶν ἑκατόν, καὶ ἕως ἐλαίου βατῶν ἑκατόν, καὶ ἅλας ὃ οὐκ ἔστι γραφή.

23 * πᾶν ὃ ἐὰν γνώμη τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ, γινέσθω ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ. προσέχετε μήπως ἐπιχειρήσῃ εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ, μή ποτε γένηται ὀργὴ ἐπὶ τὴν βασιλείαν τοῦ βασιλέως καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ.

24 * καὶ ὑμῖν ἐγνώσθη ἐν πᾶσι τοῖς ἱερεῦσι καὶ τοῖς λευίταις, ᾄδουσι, πυλωροῖς, ναθινααίοις, καὶ λειτουργοῖς οἴκου θεοῦ τούτου, τὸν φόρον καὶ πρᾶξιν καὶ ἀποφορὰν οὐκ ἔχειν ὑμᾶς ἐξουσίαν ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτούς.

25 * וְאַנְתְּ עֶזְרָא כְּחָכְמַת אֱלָהָךְ דִּי־בִידָךְ מַנִּי שָׁפְטִין
וְדַיָּנִין דִּי־לֶהֱוֹן דָּאנִין לְכָל־עַמָּא דִּי בַעֲבַר נַהֲרָה
לְכָל־יְדָעֵי דָתֵי אֱלָהָךְ וְדִי לָא יַדַּע תְּהוֹדְעוּן׃
26 * וְכָל־דִּי־לָא לֶהֱוֵא עָבֵד דָּתָא דִי־אֱלָהָךְ וְדָתָא
דִּי מַלְכָּא אֲסַפְּרְנָא דִינָה לֶהֱוֵא מִתְעֲבֵד מְנָהּ הֵן
לְמוֹת הֵן לְשָׁרְשׁוֹ הֵן־לַעֲנָשׁ נִכְסִין וְלֶאְסוּרִין׃
27 * בְּרִיךְ יְהוָה אֱלָהֵי אֲבָתֵינוּ אֲשֶׁר נָתַן כְּזֹאת בְּלֵב
הַמֶּלֶךְ לְפָאֵר אֶת־בֵּית יְהוָה אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלִָם׃
28 * וְעָלַי הִטָּה־חֶסֶד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְיוֹעֲצָיו וּלְכָל־שָׂרֵי
הַמֶּלֶךְ הַגִּבֹּרִים וַאֲנִי הִתְחַזַּקְתִּי כְּיַד־יְהוָה אֱלָהַי
עָלַי וָאֶקְבְּצָה מִיִּשְׂרָאֵל רָאשִׁים לַעֲלוֹת עִמִּי׃

ח

1 * וְאֵלֶּה רָאשֵׁי אֲבֹתֵיהֶם וְהִתְיַחֵשָׂם הָעֹלִים עִמִּי
בְּמַלְכוּת אַרְתַּחְשַׁסְתְּא הַמֶּלֶךְ מִבָּבֶל׃
2 * מִבְּנֵי פִינְחָס גֵּרְשֹׁם מִבְּנֵי אִיתָמָר דָּנִיֵּאל מִבְּנֵי
דָּוִד חַטּוּשׁ׃
3 * מִבְּנֵי שְׁכַנְיָה מִבְּנֵי פַּרְעֹשׁ זְכַרְיָה וְעִמּוֹ הִתְיַחֵשׂ
לִזְכָרִים מֵאָה וַחֲמִשִּׁים׃
4 * מִבְּנֵי פַחַת־מוֹאָב אֶלְיְהוֹעֵינַי בֶּן־זַרְחְיָה וְעִמּוֹ
מָאתַיִם זְכָרִים׃
5 * מִבְּנֵי שְׁכַנְיָה בֶּן־יַחֲזִיאֵל וְעִמּוֹ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת
זְכָרִים׃ 6 * וּמִבְּנֵי עָדִין עֶבֶד בֶּן־יוֹנָתָן וְעִמּוֹ
חֲמִשִּׁים זְכָרִים׃ 7 * וּמִבְּנֵי עֵילָם יְשַׁעְיָה בֶן־
עֲתַלְיָה וְעִמּוֹ שִׁבְעִים זְכָרִים׃ 8 * וּמִבְּנֵי שְׁפַטְיָה
זְבַדְיָה בֶן־מִיכָאֵל וְעִמּוֹ שְׁמֹנִים זְכָרִים׃
9 * מִבְּנֵי יוֹאָב עֹבַדְיָה בֶּן־יְחִיאֵל וְעִמּוֹ מָאתַיִם
וּשְׁמֹנָה עָשָׂר זְכָרִים׃
10 * וּמִבְּנֵי שְׁלוֹמִית בֶּן־יוֹסִפְיָה וְעִמּוֹ מֵאָה וְשִׁשִּׁים
זְכָרִים׃
11 * וּמִבְּנֵי בֵבָי זְכַרְיָה בֶּן־בֵּבָי וְעִמּוֹ עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה
זְכָרִים׃
12 * וּמִבְּנֵי עַזְגָּד יוֹחָנָן בֶּן־הַקָּטָן וְעִמּוֹ מֵאָה וַעֲשָׂרָה
זְכָרִים׃ 13 * וּמִבְּנֵי אֲדֹנִיקָם אַחֲרֹנִים וְאֵלֶּה שְׁמוֹתָם
אֱלִיפֶלֶט יְעוּאֵל וּשְׁמַעְיָה וְעִמָּהֶם שִׁשִּׁים זְכָרִים׃
14 * וּמִבְּנֵי בִגְוַי עוּתַי וְזַבּוּד וְעִמָּהֶם שִׁבְעִים זְכָרִים׃
15 * וָאֶקְבְּצֵם אֶל־הַנָּהָר הַבָּא אֶל־אַהֲוָא וַנַּחֲנוּ
שָׁם יָמִים שְׁלֹשָׁה וָאֶבִינָה בָּעָם וּבַכֹּהֲנִים וּמִבְּנֵי לֵוִי
לֹא־מָצָאתִי שָׁם׃

25 * Tu autem Esdra secundùm sapiẽtiam
Dei tui quæ est in manu tua constitue iu-
dices & præsides, vt iudicent omni popu-
lo qui est trans flumen, his videlicet qui
nouerunt Legem Dei tui, sed & imperitos
26 docete liberè. * Et omnis qui non fece-
rit legem Dei tui & legem Regis diligen-
ter, iudicium erit de eo siue in mortem, si-
ue in exilium, siue in condemnationẽ sub-
stantiæ eius, vel certè in carcerem.
27 * Benedictus Dominus Deus patrum
nostrorum, qui dedit hoc in corde Regis,
vt glorificaret domum Domini quæ est in
28 Hierusalem: * Et in me inclinauit mise-
ricordiam suam coram Rege & consiliato-
ribus eius, & vniuersis principibus Regis
potentibus. Et ego confortatus manu Do
mini Dei mei quæ erat in me, congregaui
de Israel principes qui ascenderũt mecum.

CAP. VIII.

1 HI sunt ergo principes familiarum, &
A genealogia eorũ qui ascenderunt me-
cum in regno Artaxerxis regis de Babylo-
2 ne. * De filiis Phinees, Gersom. De filiis
Ithamar, Daniel. De filiis Dauid, Atthus.
3 * De filiis Secheniæ, & de filiis Pharos,
Zacharias, & cum eo numerati sunt viri
centum quinquaginta.
4 * De filiis Phetmoab, Elioenai filius Za
reæ, & cum eo ducenti viri.
5 * De filiis Secheniæ, filius Ezechiel, &
cum eo trecenti viri.
6 * De filiis Addan, Nabeth filius Iona-
than, & cum eo quinquaginta viri.
7 * De filiis Helam, Esaias filius Athaliæ,
& cum eo septuaginta viri.
8 * De filiis Saphatiæ, Zebedia filius Mi-
chael, & cum eo octoginta viri.
9 * De filiis Ioab, Obedia filius Iehihel,
B & cum eo ducenti decem & octo viri.
10 * De filiis Selomith, filius Iosphiæ, &
cum eo centum sexaginta viri.
11 * De filiis Bebai, Zacharias filius Bebai,
& cum eo viginti octo viri.
12 * De filiis Ezeab, Iohannan filius Eze-
than, & cũ eo centum decem viri.
13 * De filiis Adonicam qui erant nouis-
simi, & hæc nomina eorum, Helipheleth,
& Heihel, & Samaias, & cum eis sexaginta
14 viri. * De filiis Begui, Vthai & Zachur,
& cum eis septuaginta viri.
15 * Cõgregaui autem eos ad fluuium qui
decurrit ad Hana, & mansimus ibi tribus
diebus. Quæsiuiq́ue in populo & in sa-
cerdotibus de filiis Leui, & non inueni
ibi.

* Et tu Esdra secundùm sapientiam Dei quæ 25
in manu tua, constitue Scribas & Judices, ut
sint iudices omni populo qui trans flumen omni-
bus cognoscentibus legitima Dei tui; & non co-
gnoscenti notificabitis.

* Et omnis qui non fuerit faciens legem Dei 26
& legem Regis, diligenter iudicium erit factũ
de ipso, siue in mortem, siue sit eradicare eum,
aut castigare, aut condemnare substantiam, aut
in carcerem claudere.

* Benedictus Dominus Deus patrũ nostro- 27
rum, qui dedit in corde Regis sic, vt glorifica-
ret domum Domini quæ in Hierusalem:

* Et super me inclinauit misericordiam in o- 28
culis regis & consiliatorum eius, & omnium
principum regis potentium. & ego confortatus
sum in manu Domini Dei mei bona super me,
& congregaui de Israel principes vt ascende-
rent mecum.

CAP. VIII.

ET isti principes familiarum eorum et genea- 1
logia eorum qui ascẽderunt mecum in regno
Arthasastha regis de Babylone.

* De filiis Phinees Gersom, de filiis Ithamar 2
Daniel, de filiis Dauid Attus:

* De filiis Sachaniæ, de filiis Phoros Zacha- 3
rias, & cum eo genealogia numerati sunt mas-
culi centum quinquaginta.

* De filiis Phaath Moab, Elianai filius Sa- 4
raiæ, & cum eo ducenti masculi.

* De filiis Secheniæ filius Aziel, & cum eo 5
trecenti masculi.

* De filiis Adin, Obed filius Jonathan, & 6
cum eo quinquaginta masculi.

* De filiis Elam, Isaias filius Athelia, & cum 7
eo septuaginta masculi.

* De filiis Saphatia, Zabdias filius Michael, 8
& cum eo octoginta masculi.

* De filiis Ioab, Abadias filius Ieiel, et cum 9
eo ducenti decem & octo masculi.

* De filiis Selimuth filius Iosephia, & cum 10
eo centum sexaginta masculi.

* De filiis Babi, Zacharias filius Babi, & 11
cum eo viginti octo masculi.

* De filiis Asgad, Jonan filius Acatan, et cum 12
eo centum decem masculi.

* De filiis Adonicam nouissimi, & hæc no- 13
mina eorum, Eliphalat, Ieiel & Samaia, et cum
eis sexaginta masculi.

* De filiis Bague, Vthai & Zacchur, et cum 14
eis septuaginta masculi.

* Et congregaui eos ad fluuium venientem 15
ad Eui, & castrametati sumus ibi diebus tri-
bus. & intellexi in populo & in sacerdotibus,
& de filiis Leui non inueni ibi.

ESDRAS.

25 * καὶ σὺ Ἔσδρα κατὰ τὴν σοφίαν τοῦ θεοῦ τὴν ἐν χειρί
σου, κατάστησον γραμματεῖς καὶ κριτάς, ἵνα ὦσι κρίνοντες
παντὶ τῷ λαῷ τῷ ἐν πέραν ποταμοῦ πᾶσι τοῖς εἰδόσι τὰ νό-
μιμα τοῦ θεοῦ σου, καὶ τῷ μὴ εἰδότι γνωριεῖτε.

26 * καὶ πᾶς ὃς ἂν μὴ ᾖ ποιῶν τὸν νόμον τοῦ θεοῦ καὶ τὸν νό-
μον τοῦ βασιλέως ἐπιμελῶς, τὸ κρῖμα ἔσται γινόμενον ἐξ
αὐτοῦ, ἐάντε εἰς θάνατον, ἐάντε ἢ ἐκριζῶσαι αὐτὸν ἢ παι-
δεῦσαι ἢ ζημιῶσαι τὰ ὑπάρχοντα ἢ εἰς φυλακὴν ἐγκλεῖσαι.

27 * εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὃς ἔδω-
κεν ἐν καρδίᾳ τοῦ βασιλέως οὕτως, τοῦ δοξάσαι τὸν οἶκον
κυρίου τὸν ἐν ἱερουσαλήμ·

28 * καὶ ἐπ' ἐμὲ ἔκλινεν ἔλεος ἐν ὀφθαλμοῖς τοῦ βασι-
λέως καὶ τῶν συμβούλων αὐτοῦ, καὶ πάντων τῶν ἀρχόντων
τοῦ βασιλέως τῶν δυνατῶν. καὶ ἐγὼ ἐνεδυναμώθην ἐν τῇ
χειρὶ κυρίου τοῦ θεοῦ μου τῇ ἀγαθῇ ἐπ' ἐμέ, καὶ συνῆξα
ἀπὸ ἰσραὴλ ἄρχοντας τοῦ ἀναβαίνειν μετ' ἐμοῦ.

η'.

1 * Καὶ οὗτοι οἱ ἄρχοντες πατριῶν αὐτῶν, καὶ ἡ γενεα-
λογία τῶν ἀναβαντων μετ' ἐμοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ ἀρθα-
σαφθὰ τοῦ βασιλέως ἐκ βαβυλῶνος.

2 * ἀπὸ τῶν υἱῶν φινεὲς γηρσώμ· ἀπὸ υἱῶν ἰθάμαρ δα-
νιήλ, ἀπὸ υἱῶν δαυὶδ ἀττούς·

3 * ἀπὸ υἱῶν σαχανία, ἀπὸ υἱῶν φόρος ζαχαρίας, καὶ μετ'
αὐτοῦ ἐγενεαλογήθησαν οἱ ἄρσενες ἑκατὸν πεντήκοντα.

4 * ἀπὸ υἱῶν φαὰθ μωὰβ, ἐλιαναὶ υἱὸς ζαραΐα, καὶ μετ'
5 αὐτοῦ διακόσιοι οἱ ἄρσενικά. * ἀπὸ υἱῶν ζεχενίου υἱὸς
ἀζιήλ, καὶ μετ' αὐτοῦ τεσσαράκοντα οἱ ἄρσενικά.

6 * ἀπὸ τῶν υἱῶν ἀδὶν ὠβὴδ υἱὸς ἰωνάθαν, καὶ μετ' αὐτοῦ
πεντήκοντα οἱ ἄρσενικά.

7 * ἀπὸ τῶν υἱῶν ἐλαὶ ἰσαΐας υἱὸς ἀθελία, καὶ μετ' αὐτοῦ
ἑβδομήκοντα οἱ ἄρσενικά.

8 * ἀπὸ τῶν υἱῶν ζαφατία, ζαβδίας υἱὸς μιχαήλ, καὶ
μετ' αὐτοῦ ὀγδοήκοντα οἱ ἄρσενικά.

9 * ἀπὸ τῶν υἱῶν ἰωάβ, ἀβαδίας υἱὸς ἰεϊήλ, καὶ μετ' αὐτοῦ
διακόσιοι δεκαοκτὼ οἱ ἄρσενικά.

10 * ἀπὸ τῶν υἱῶν ζελιμὼθ υἱὸς ἰωσεφία, καὶ μετ' αὐτοῦ ἑ-
κατὸν ἑξήκοντα οἱ ἄρσενικά.

11 * ἀπὸ τῶν υἱῶν βαβὶ ζαχαρίας υἱὸς βαβί, καὶ μετ' αὐτοῦ
εἰκοσιοκτὼ οἱ ἄρσενικά.

12 * ἀπὸ τῶν υἱῶν ἀσγὰδ ἰωνὰν υἱὸς ἀκατάν, καὶ μετ' αὐ-
τοῦ ἑκατὸν δέκα οἱ ἄρσενικά.

13 * ἀπὸ τῶν υἱῶν ἀδωνικὰμ ἔσχατοι, καὶ ταῦτα τὰ ὀνόμα-
τα αὐτῶν, ἐλιφαλάτ, ἰεϊὴλ καὶ σαμαΐα, καὶ μετ' αὐτῶν
ἑξήκοντα οἱ ἄρσενικά.

14 * ἀπὸ τῶν υἱῶν βαγοὲ οὐθαὶ καὶ ζακχούρ, καὶ μετ' αὐ-
15 τῶν ἑβδομήκοντα οἱ ἄρσενικά. * καὶ συνῆξα αὐτοὺς
πρὸς ποταμὸν τὸν ἐρχόμενον πρὸς τὸ αὶ, καὶ παρενε-
βάλομεν ἐκεῖ ἡμέρας τρεῖς. καὶ συνῆκα ἐν τῷ λαῷ καὶ ἐν τοῖς
ἱερεῦσι, καὶ ἀπὸ υἱῶν λευὶ οὐχ εὗρον ἐκεῖ.

16 * וָאֶשְׁלַח֙ לְאֶלִיעֶ֔זֶר לַאֲרִיאֵ֖ל לְשֵׁמַעְיָ֑ה
וּלְאֶלְנָתָ֣ן וְלִיעָרִ֔יב וּלְאֶלְנָתָ֖ן וּלְנָתָ֑ן וּלְזַכַרְיָ֖ה
וּלְמְשֻׁלָּ֣ם רָאשִׁ֔ים וּלְיוֹיָרִ֖יב וּלְאֶלְנָתָ֥ן מְבִינִֽים׃

17 * וָאֹוצִיאָ֣ה אוֹתָ֗ם עַל־אִדּוֹ֙ הָרֹ֣אשׁ בְּכַסְפְיָ֔א הַמָּקֹ֑ום
וָאָשִׂ֤ימָה֙ בְּפִיהֶ֔ם דְּבָרִ֖ים לְדַבֵּ֣ר אֶל־אִדּוֹ֙ אָחִ֔יו
הַנְּתוּנִ֖ים בְּכַסְפְיָ֣א הַמָּקֹ֑ום לְהָבִ֨יא־לָ֜נוּ מְשָׁרְתִ֗ים
לְבֵ֥ית אֱלֹהֵֽינוּ׃ 18 * וַיָּבִ֨יאוּ לָ֜נוּ כְּיַ֤ד־אֱלֹהֵ֙ינוּ֙ הַטּוֹבָ֔ה
עָלֵ֕ינוּ אִ֖ישׁ שֵׂ֣כֶל מִבְּנֵ֣י מַחְלִ֔י בֶּן־לֵוִ֖י בֶּן־יִשְׂרָאֵ֑ל
19 וְשֵׁרֵבְיָ֣ה וּבָנָ֔יו וְאֶחָ֖יו שְׁמֹנָ֥ה עָשָׂ֑ר׃ * וְאֶת־חֲשַׁבְיָ֔ה
וְאִתּ֖וֹ יְשַׁעְיָ֣ה מִבְּנֵ֣י מְרָרִ֑י אֲחָ֖יו וּבְנֵיהֶ֥ם עֶשְׂרִֽים׃
20 * וּמִן־הַנְּתִינִ֗ים שֶׁנָּתַ֤ן דָּוִיד֙ וְהַשָּׂרִ֔ים לַעֲבֹדַ֖ת הַלְוִיִּ֑ם
נְתִינִ֥ים מָאתַ֖יִם וְעֶשְׂרִ֣ים כֻּלָּ֔ם נִקְּב֥וּ בְשֵׁמֹ֖ות׃

21 * וָאֶקְרָ֨א שָׁ֤ם צוֹם֙ עַל־הַנָּהָ֣ר אַהְוָ֔א לְהִתְעַנֹּ֖ות
לִפְנֵ֣י אֱלֹהֵ֑ינוּ לְבַקֵּ֤שׁ מִמֶּ֙נּוּ֙ דֶּ֣רֶךְ יְשָׁרָ֔ה לָ֖נוּ וּלְטַפֵּ֑נוּ
22 וּלְכָל־רְכוּשֵׁ֖ינוּ׃ * כִּ֣י בֹשְׁתִּ֗י לְשָׁאֹ֤ול מִן־הַמֶּ֙לֶךְ֙
חַ֣יִל וּפָרָשִׁ֔ים לְעָזְרֵ֖נוּ מֵאֹויֵ֣ב בַּדָּ֑רֶךְ כִּ֤י אָמַ֙רְנוּ֙ לַמֶּ֔לֶךְ
לֵאמֹ֗ר יַד־אֱלֹהֵ֙ינוּ֙ עַל־כָּל־מְבַקְשָׁ֔יו לְטוֹבָ֖ה
וְעֻזּ֣וֹ וְאַפּ֔וֹ עַל כָּל־עֻזְבָֽיו׃

23 * וַנָּצ֣וּמָה וַנְּבַקְשָׁ֔ה מֵאֱלֹהֵ֖ינוּ עַל־זֹ֑את וַיֵּעָ֥תֶר לָֽנוּ׃
24 * וָאַבְדִּ֗ילָה מִשָּׂרֵ֤י הַכֹּהֲנִים֙ שְׁנֵ֣ים עָשָׂ֔ר לְשֵׁרֵבְיָ֖ה
חֲשַׁבְיָ֑ה וְעִמָּהֶ֖ם מֵאֲחֵיהֶ֥ם עֲשָׂרָֽה׃
25 * וָאֶשְׁקְלָ֨ה לָהֶ֜ם אֶת־הַכֶּ֣סֶף וְאֶת־הַזָּהָ֗ב וְאֶת־
הַכֵּלִים֙ תְּרוּמַ֣ת בֵּית־אֱלֹהֵ֔ינוּ הֶֽהָרִימוּ֙ הַמֶּ֣לֶךְ וְיֹעֲצָ֔יו
וְשָׂרָ֖יו וְכָל־יִשְׂרָאֵ֥ל הַנִּמְצָאִֽים׃
26 * וָאֶשְׁקְלָ֤ה עַל־יָדָם֙ כֶּ֣סֶף כִּכָּרִ֔ים שֵׁ֥שׁ־מֵאֹ֖ות
וַחֲמִשִּׁ֑ים וּכְלֵי־כֶ֥סֶף מֵאָ֖ה לְכִכָּרִ֣ים זָהָ֔ב מֵאָ֖ה כִּכָּֽר׃
27 * וּכְפוּרֵ֣י זָהָ֔ב עֶשְׂרִ֖ים לַאֲדַרְכֹנִ֑ים אֶ֣לֶף וּכְלֵי
נְחֹ֤שֶׁת מְצָהָב֙ טוֹבָ֣ה שְׁנַ֔יִם חֲמוּדַ֖ת כַּזָּהָֽב׃
28 * וָאֹמְרָ֣ה אֲלֵהֶ֔ם אַתֶּ֥ם קֹ֖דֶשׁ לַיהוָ֑ה וְהַכֵּלִ֥ים קֹ֖דֶשׁ
וְהַכֶּ֥סֶף וְהַזָּהָ֛ב נְדָבָ֥ה לַיהוָ֖ה אֱלֹהֵ֥י אֲבֹתֵיכֶֽם׃
29 * שִׁקְד֣וּ וְשִׁמְר֔וּ עַד־תִּשְׁקְלוּ֙ לִפְנֵ֣י שָׂרֵ֤י הַכֹּהֲנִים֙
וְהַלְוִיִּ֔ם וְשָׂרֵ֖י הָאָבֹ֣ות לְיִשְׂרָאֵ֑ל בִּירוּשָׁלַ֗ם
לַלְשָׁכֹ֛ות בֵּ֥ית יְהוָֽה׃
30 * וַיִּקְח֣וּ הַכֹּהֲנִ֔ים וְהַלְוִיִּ֖ם מִשְׁקַ֣ל הַכֶּ֣סֶף וְהַזָּהָ֔ב
וְהַכֵּלִ֖ים לְהָבִ֑יא לִירוּשָׁלַ֗ם לְבֵ֥ית אֱלֹהֵ֖ינוּ׃
31 * וַנִּסַּ֣ע מִנְּהַר־אַהְוָ֗א בִּשְׁנֵ֤ים עָשָׂר֙ לַחֹ֣דֶשׁ
הָרִאשֹׁ֔ון לָלֶ֖כֶת יְרוּשָׁלַ֑ם וְיַד֙ אֱלֹהֵ֣ינוּ הָיְתָ֣ה עָלֵ֔ינוּ
וַיַּצֵּ֥ילֵנוּ מִכַּף־אֹויֵ֖ב וְאֹרֵ֥ב עַל־הַדָּֽרֶךְ׃

16 *Itaque misi Heliezer,& Ariel,& Semeiã,
& Helnathan Arib,& alterum Helnathã,
& Nathan,& Zachariã, & Mosollam prin
17 cipes,Ioarib & Helnathan sapientes. *Et
misi eos ad Heddo, qui est primus in Cas-
phie loco.& posui in ore eorum verba quę
loquerentur ad Heddo, & ad fratres eius
Nathinæos in loco Casphie, vt adduce-
18 rẽt nobis ministros domus Dei nostri. *Et
adduxerunt nobis per manum Dei nostri
bonã super nos,virum doctissimũ de filiis
Mooli filij Leui filij Israel,& Sarabiam,&
19 filios eius,& fratres eius decẽ & octo; * Et
Asabiam,& cum eo Esaiam de filiis Mera-
20 ri,fratresque eius & filios eius viginti. *Et
D de Nathinęis,quos dederat Dauid & prin
cipes ad ministeria Leuitarũ, Nathinæos
ducẽtos viginti. omnes hi suis nominibus
21 vocabantur. *Et prædicaui ibi ieiunium
iuxta fluuium Hana,vt affligeremur corã
Deo nostro, & peteremus ab eo viam re-
ctam nobis & filiis nostris,vniuersę, sub-
22 stantiæ nostræ. *Erubui enim petere regẽ
auxilium & equites qui defenderẽt nos ab
inimico in via,quia dixeramus regi : Ma-
nus Dei nostri est super omnes qui quęrũt
eum in bonitate, &imperium eius & for-
titudo eius, & furor super omnes qui de-
23 relinquunt eum. *Ieiunauimus autẽ & ro-
E gauimusDeum nostrũ ꝓ hoc,&euenit no
24 bis ꝓsperè. *Et separaui de principibus sa-
cerdotũ duodecim,Sarabiã & Asabiam,&
25 cũ eis de fratribus eorũ decem. *Appẽdiq;
eis argentũ & aurũ,& vasa consecrata do-
mus Dei nostri quæ obtulerat rex & consi-
liatores eius & principes eius, vniuersusq;
26 Israel,eorũ q̃ inuenti fuerant. *Et appendi
in manibus eorum argenti talẽta sexcenta
quinquaginta,& vasa argentea centũ,auri
27 verò centũ talenta: *Et crateras aureas vi-
ginti quę habebãt solidos millenos,& va-
sa ęris fulgẽtis optimi duo pulchra,vt au-
28 rũ. * Et dixi eis: Vos sancti Domini,&vasa
sancta & argentũ & aurum , quod sponte
29 oblatũ est Dño Deo patrũ nostrorũ. *Vi-
gilate & custodite, donec appendatis corã
principibus Sacerdotũ & Leuitarũ & du-
cibus familiarũ Israel in Hierusalẽ in the-
30 sauris domus Dñi. *Susceperunt autem sa-
cerdotes & Leuitę pondus argenti & auri,
& vasorũ,vt deferrent Hierusalẽ in domũ
31 Dei nostri. * Promouimus ergo à flumine
Hana duodecima die mensis primi, vt ꝓ-
geremus Hierusalem . Et manus Dei no-
stri fuit super nos , & liberauit nos de ma-
nu inimici & insidiatoris in via.

* *Et misi Eleazar Ariel Semeia, & Elinathan, & Iareb, Eleathan, Nathan, Zacharia, Messolam principes forib, et Elnathã sapientes.* 16

* *Et præcepi eis ad Adai principem de Casphie loco, & posui in ore eorum verba vt loquerentur ad Addai & ad fratres eorum Nathinæos qui in argento loci Casphie, vt adducerent nobis ministros & cantores in domum Dei nostri.* 17

* *Et venerunt nobis sicut manus Dei nostri bona super nos, vir prudens de filiis Mooli filij Leui filij Israel. & Saruia & filij eius, & fratres eius decem & octo:* 18

* *Et Asebia, & Esaia de filiis Merari, fratres eius, & filij eius viginti.* 19

* *Et de Nathinæis quos dedit Dauid et principes in seruitutem Leuitarum Nathinæi ducẽti viginti: omnes isti nominati sunt in nominibus.* 20

* *Et vocaui ibi ieiunium super fluuium Athue, vt humiliaremur in conspectu Dei nostri, vt peteremus ab eo viam rectam nobis & filiis nostris, & omni substantiæ nostræ.* 21

* *Quoniam erubui petere à rege potentiam, & equites vt saluarent nos ab inimico in via, quia locuti sumus regi dicentes: Manus Dei nostri super omnes quærentes eum in bonum, & fortitudo eius, & furores eius super omnes qui derelinquunt eum.* 22

* *Et ieiunauimus, & quæsiuimus à Deo nostro pro hoc, & exaudiuit nos.* 23

* *Et separaui de principibus sacerdotũ duodecim, Saraia, Asabia, & cum eis de fratribus eorum decem.* 24

* *Et commendaui eis argentum & aurum, & vasa primitiarum domus Dei nostri, quæ obtulit rex & consiliatores eius & principes eius, & omnis Israel qui inuenti fuerant.* 25

* *Et commendaui in manus eorum argenti talenta sexcenta quinquaginta, & vasa argentea centum, & talenta auri centum:* 26

* *Et crateres aureos viginti drachmarũ mille, & vasa æris fulgentis boni diuersa desiderabilia vt aurum.* 27

* *Et dixi ad eos: Vos sancti Domino Deo, & vasa sancta, & argentum & aurum sponte oblata Domino Deo patrum nostrorum:* 28

* *Vigilate & custodite, donec apponatis coram principibus Sacerdotum, & Leuitarum, & principibus familiarum Israel in Hierusalem, in pastophoria domus Domini.* 29

* *Et susceperunt Sacerdotes & Leuitæ pondus argenti & auri & vasorum, vt deferrent in Hierusalem in domum Dei nostri.* 30

* *Et promouimus à flumine Achua in duodecima mensis primi, vt veniremus in Hierusalem. et manus Dei nostri fuit super nos, et liberauit nos de manu inimici & hostis in via.* 31

16 * καὶ ἀπέστειλα τῷ ἐλεάζαρ τῷ ἀριὴλ τῷ Ζεμεία, καὶ τῷ ἐλιναθαν καὶ τῷ ἰαρὴβ τῷ ἐλναθὰν τῷ ναθαν τῷ Ζαχαρία τῷ μεσολὰμ ἄρχοντας τῷ ἰωρεὶβ & τῷ ἐλναθὰν σωιεντας. 17 * καὶ ἐνετειλάμην αὐτοῖς πρὸς ἀδδαὶ τὸν ἄρχοντα ἐν καστφίε τοῦ τόπου, καὶ ἔθηκα ἐν στόματι αὐτῶν λόγους λαλῆσαι πρὸς ἀδδαὶ καὶ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν τοὺς ναθιναίους τοὺς ἐν ἀργυρίῳ ἐν τόπῳ καστφίε τοῦ ἐνέγκαι ἡμῖν λειτουργοὺς καὶ ᾄδοντας εἰς οἶκον θεοῦ ἡμῶν. 18 * καὶ ἦλθον ἡμῖν ὡς ἡ χεὶρ τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἡ ἀγαθὴ ἐφ' ἡμᾶς, ἀνὴρ συνετὸς ἀπὸ υἱῶν μοολεῖ τοῦ λευὶ τοῦ ἰσραὴλ. καὶ Ζαρουία καὶ ⟨δ⟩ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δεκαοκτώ· 19 * καὶ ἀσεβία καὶ ἠσαΐα ἀπὸ υἱῶν μεραεί, ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ υἱοὶ αὐτοῦ εἴκοσι.

20 * καὶ ἀπὸ τῶν ναθιναίων ὧν ἔδωκε δαυὶδ καὶ ⟨δ⟩ ἄρχοντες εἰς δουλείαν τῶν λευιτῶν ναθιναῖοι διακόσιοι εἴκοσι, 21 πάντες ἔδει ὠνομάσθησαν ἐν ὀνόμασι. * καὶ ἐκάλεσα ἐκεῖ νηστείαν ἐπὶ τὸν ποταμὸν ἀθαέ, τοῦ ταπεινωθῆναι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ζητῆσαι παρ' αὐτοῦ ὁδὸν εὐθεῖαν ἡμῖν καὶ τοῖς τέκνοις ἡμῶν καὶ πάσῃ τῇ κτήσει ἡμῶν.

22 * ὅτι ἠσχύνθην αἰτῆσαι παρὰ τοῦ βασιλέως δύναμιν καὶ ἱππεῖς σῶσαι ἡμᾶς ἀπὸ ἐχθροῦ ἐν τῇ ὁδῷ, ὅτι εἴπομεν τῷ βασιλεῖ λέγοντες, χεὶρ τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ πάντας τοὺς ζητοῦντας αὐτὸν εἰς ἀγαθόν, καὶ κράτος αὐτοῦ, καὶ θυμοὶ αὐτοῦ ἐπὶ πάντας τοὺς ἐγκαταλείποντας αὐτόν.

23 * καὶ ἐνηστεύσαμεν καὶ ἐζητήσαμεν παρὰ τοῦ θεοῦ ἡμῶν περὶ τούτου, καὶ ἐπήκουσεν ἡμῶν. 24 * καὶ διέστειλα ἀπὸ ἀρχόντων τῶν ἱερέων δώδεκα, τῷ Σαραΐα τῷ ἀσαβία, καὶ μετ' αὐτῶν ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν δέκα. 25 * καὶ ἔστησα αὐτοῖς τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον, καὶ τὰ σκεύη τὰ ἀπαρχῆς οἴκου θεοῦ ἡμῶν, ἃ ἀφώρισεν ὁ βασιλεὺς καὶ ⟨δ⟩ σύμβουλοι αὐτοῦ, καὶ ⟨δ⟩ ἄρχοντες αὐτοῦ καὶ πᾶς ἰσραὴλ ⟨δ⟩ εὑρισκόμενοι.

26 * καὶ ἔστησα ἐπὶ χεῖρας αὐτῶν ἀργυρίου τάλαντα ἑξακόσια πεντήκοντα, καὶ σκεύη ἀργυρᾶ ἑκατόν, καὶ τάλαντα χρυσίου ἑκατόν. 27 * καὶ χαφσρῆ χρυσοῦς εἴκοσι δραχμῶν χιλίων, καὶ σκεύη χαλκοῦ στίλβοντος ἀγαθοῦ διάφορα ἐπιθυμητὰ ὡς χρυσίον.

28 * καὶ εἶπα πρὸς αὐτούς, ὑμεῖς ἅγιοι κυρίῳ τῷ θεῷ, καὶ τὰ σκεύη ἅγια, καὶ τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον ἑκούσια κυρίῳ τῷ θεῷ τῶν πατέρων ἡμῶν· 29 * ἀγρυπνεῖτε καὶ τηρεῖτε ἕως στῆτε ἐνώπιον τῶν ἀρχόντων τῶν ἱερέων καὶ τῶν λευιτῶν & ἀρχόντων τῶν πατριῶν τοῦ ἰσραὴλ ἐν ἱερουσαλήμ, εἰς παστοφόρια οἴκου κυρίου.

30 * καὶ ἐδέξαντο ⟨δ⟩ ἱερεῖς καὶ ⟨δ⟩ λευῖται τὸν σταθμὸν ἐξ ἀργυρίου καὶ ἐξ χρυσίου καὶ τῶν σκευῶν τοῦ ἐνεγκεῖν εἰς ἱερουσαλὴμ εἰς οἶκον τοῦ θεοῦ ἡμῶν.

31 * καὶ ἐξήραμεν ἀπὸ ἐξ ποταμοῦ ἐξ ἀχουὰ ἐν τῇ δωδεκάτῃ ἐξ μηνὸς τοῦ πρώτου τοῦ ἐλθεῖν εἰς ἱερουσαλήμ. καὶ χεὶρ θεοῦ ἡμῶν ἦν ἐφ' ἡμῖν, καὶ ἐρρύσατο ἡμᾶς ἐκ χειρὸς ἐχθροῦ καὶ πολεμίου ἐν τῇ ὁδῷ·

5 * וַנָּבוֹא יְרוּשָׁלַ֫͏ִם וַנֵּ֥שֶׁב שָׁ֖ם יָמִ֥ים שְׁלֹשָֽׁה׃
33 * וּבַיּ֣וֹם הָרְבִיעִ֗י נִשְׁקַל֙ הַכֶּ֣סֶף וְהַזָּהָ֔ב וְהַכֵּלִ֖ים
בְּבֵ֣ית אֱלֹהֵ֑ינוּ עַל־יַ֞ד מְרֵמ֣וֹת בֶּן־אוּרִיָּ֣ה הַכֹּהֵ֗ן וְעִמּ֤וֹ
אֶלְעָזָר֙ בֶּן־פִּינְחָ֔ס וְעִמָּהֶ֖ם יוֹזָבָ֣ד בֶּן־יֵשׁ֑וּעַ וְנוֹעַדְיָ֥ה
34 בֶן־בִּנּ֖וּי הַלְוִיִּ֣ם׃ * בְּמִסְפָּ֥ר בְּמִשְׁקָ֖ל לַכֹּ֑ל וַיִּכָּתֵ֥ב
כָּל־הַמִּשְׁקָ֖ל בָּעֵ֥ת הַהִֽיא׃
35 * הַבָּאִ֞ים מֵהַשְׁבִ֣י בְנֵי־הַגּוֹלָ֗ה הִקְרִ֙יבוּ֙ עֹל֣וֹת׀
לֵאלֹהֵ֣י יִשְׂרָאֵ֗ל פָּרִ֤ים שְׁנֵים־עָשָׂר֙ עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵ֔ל
אֵילִ֕ים תִּשְׁעִ֥ים וְשִׁשָּׁ֖ה כְּבָשִׂ֣ים שִׁבְעִ֑ים וְשִׁבְעָ֥ה
צְפִירֵ֖י חַטָּ֣את שְׁנֵים עָשָׂ֔ר הַכֹּ֖ל עוֹלָ֥ה לַיהוָֽה׃
36 * וַיִּתְּנ֣וּ אֶת־דָּתֵ֣י הַמֶּ֗לֶךְ לַאֲחַשְׁדַּרְפְּנֵ֤י הַמֶּ֙לֶךְ֙
וּפַחֲוֹת֣וֹ עֵבֶר֮ הַנָּהָר֒ וַיִּשְׂא֣וּ אֶת־הָעָ֔ם וְאֶת־בֵּ֖ית
הָאֱלֹהִֽים׃

ט

1 * וּכְכַלּ֣וֹת אֵ֔לֶּה נִגְּשׁ֥וּ אֵלַ֖י הַשָּׂרִ֑ים לֵאמֹ֗ר לֹא־
נִבְדְּל֤וּ הָעָם֙ יִשְׂרָאֵ֣ל וְהַכֹּהֲנִ֔ים וְהַלְוִיִּ֖ם מֵעַמֵּ֣י
הָאֲרָצ֑וֹת כְּתֹעֲבֹתֵיהֶ֗ם לַכְּנַעֲנִי֙ הַחִתִּ֣י הַפְּרִזִּ֔י הַיְבוּסִ֖י
הָעַמֹּנִ֣י הַמֹּאָבִ֔י הַמִּצְרִ֥י וְהָאֱמֹרִֽי׃
2 * כִּֽי־נָשְׂא֤וּ מִבְּנֹתֵיהֶם֙ לָהֶ֣ם וְלִבְנֵיהֶ֔ם וְהִתְעָרְב֥וּ
זֶ֖רַע הַקֹּ֑דֶשׁ בְּעַמֵּ֣י הָאֲרָצ֗וֹת וְיַד֙ הַשָּׂרִ֣ים וְהַסְּגָנִ֔ים
הָיְתָ֥ה בַּמַּ֛עַל הַזֶּ֖ה רִאשׁוֹנָֽה׃
3 * וּכְשָׁמְעִ֞י אֶת־הַדָּבָ֣ר הַזֶּ֗ה קָרַ֙עְתִּי֙ אֶת־בִּגְדִ֣י
וּמְעִילִ֔י וָאֶמְרְטָ֖ה מִשְּׂעַ֣ר רֹאשִׁ֑י וְזָקְנִ֙י וָאֶשְׁבָּ֣ר
4 מְשׁוֹמֵ֔ם׃ * וְאֵלַ֣י יֵאָסְפ֔וּ כָּל־חָרֵ֖ד בְּדִבְרֵ֣י אֱלֹהֵ֣י־
יִשְׂרָאֵ֑ל עַ֚ל מַ֣עַל הַגּוֹלָ֔ה וַאֲנִ֥י יֹשֵׁ֖ב מְשׁוֹמֵ֑ם עַד
5 לְמִנְחַ֥ת הָעָֽרֶב׃ * וּבְמִנְחַ֖ת הָעֶ֑רֶב קַמְתִּ֣י מִתַּעֲנִיתִ֔י
וּבְקָרְעִ֥י בִגְדִ֖י וּמְעִילִ֑י וָאִכְרְעָ֥ה עַל־בִּרְכַּ֖י וָאֶפְרְשָׂ֥ה
כַפַּ֖י אֶל־יְהוָ֥ה אֱלֹהָֽי׃
6 * וָאֹמְרָ֗ה אֱלֹהַ֤י בֹּשְׁתִּי֙ וְנִכְלַ֣מְתִּי לְהָרִ֔ים אֱלֹהָ֖י
פָּנַ֑י אֵלֶ֗יךָ כִּ֤י עֲוֹנֹתֵ֙ינוּ֙ רַבּ֣וּ לְמַ֔עְלָה רֹ֖אשׁ וְאַשְׁמָתֵ֥נוּ
7 גָדְלָ֖ה עַד־לַשָּׁמָֽיִם׃ * מִימֵ֤י אֲבֹתֵ֙ינוּ֙ אֲנַ֣חְנוּ
בְאַשְׁמָ֔ה גְּדֹלָ֖ה עַד־הַיּ֣וֹם הַזֶּ֑ה וּבַעֲוֹנֹתֵ֙ינוּ֙ נִתַּ֣נּוּ אֲנַ֔חְנוּ
מְלָכֵ֙ינוּ֙ כֹּהֲנֵ֔ינוּ בְּיַד֙ מַלְכֵ֣י הָאֲרָצ֔וֹת בַּחֶ֖רֶב בַּשֶּׁ֑בִי
וּבַבִּזָּ֗ה וּבְבֹ֛שֶׁת פָּנִ֖ים כְּהַיּ֥וֹם הַזֶּֽה׃
8 * וְעַתָּ֞ה כִּמְעַט־רֶ֗גַע הָיְתָ֤ה תְחִנָּה֙ מֵאֵ֣ת יְהוָ֣ה
אֱלֹהֵ֔ינוּ לְהַשְׁאִ֥יר לָ֖נוּ פְּלֵיטָ֑ה וְלָתֵ֥ת לָ֙נוּ֙ יָתֵ֣ד
בִּמְק֣וֹם קָדְשׁ֔וֹ לְהָאִ֥יר עֵינֵ֖ינוּ אֱלֹהֵ֑ינוּ וְלָתֵ֥ת
מִחְיָ֖ה מְעַ֥ט בַּעֲבְדָתֵֽנוּ׃

32 *Et venimus Hieruſalem,& manſimus
33 ibi tribus diebus. *Die autē quarta appen
G ſum eſt argentum & aurum,& vaſa in do-
mo Dei noſtri per manum Remmoth fi-
lij Vriæ ſacerdotis,& cum eo Eleazar filius
Phinees,cumq; eis Ioſabed filius Ioſue, &
34 Noadaia filius Bennoi Leuitæ, *Iuxta nu-
merū & pondus omnium . deſcriptum eſt
35 omne pondus in tempore illo. *Sed & qui
venerant de captiuitate filij trāſmigratio-
nis obtulerūt holocauſtomata Deo Iſrael,
vitulos duodecī pro omni populo Iſrael,
arietes nonaginta ſex , agnos ſeptuaginta
ſeptem,hircos pro peccato duodecim, oīa
36 in holocauſtum Dño. * Dederunt autem
edicta regis ſatrapis qui erant de cōſpectu
regis & ducibus trans flumen,& eleuaue-
runt populum & domum Dei. CAP. IX.
1 POſtquàm autem hęc completa ſunt,ac-
A ceſſerunt ad me principes dicentes: Nō
eſt ſeparatus populus Iſrael & ſacerdotes
& Leuitæ à populis terrarum,& de abomi
nationibus eorum, Chananæi videlicet &
Ethæi,& Pherezæi,& Iebuſæi, & Ammo-
nitarū,& Moabitarum,&Ægyptiorum &
2 Ammorræorū. *Tulerūt enim de filiabus
eorū ſibi & filiis ſuis,&cōmiſcuerunt ſemē
ſanctum cū populis terrarum . manus etiā
principū & magiſtratuū fuit in tranſgreſ-
3 ſione hac prima. *Cūq; audiſſem ſermonē
iſtum,ſcidi pallium meum & tunicā, & e-
uelli capillos capitis mei,& barbæ,& ſedi
4 mœrēs. *Conuenerunt autē ad me omnes
qui timebant verbum Dei Iſrael pro tranſ
greſione eorum qui de captiuitate vene-
Brant; & ego ſedebā triſtis vſque ad ſacrifi-
5 cium veſpertinum.*Et in ſacrificio veſper-
tino ſurrexi de afflictione mea,& ſciſſo pal
lio & tunica,curuaui genua mea, & expan
6 di manus meas ad dñm Deum meum, *Et
dixi: Deus meus,cōfundor & erubeſco le-
uare faciem meam ad te, quoniā iniq̄tates
noſtrę multiplicatę ſunt ſup caput noſtrū,
& delicta noſtra creuerunt vſq; ad cælum,
7 *à diebus patrum noſtrorū . Sed & noſipſi
peccauimus grauiter vſq; ad diē hāc, & in
iniq̄tatibus noſtris traditi ſumus ipſi &re-
ges noſtri, & ſacerdotes noſtri in manū re-
gū terrarū,& in gladiū,& in captiuitatē,&
C in rapinā & in cōfuſionem vultus,ſicut &
8 die hac. *Et nunc quaſi ad parū & momē-
tū facta eſt dēpcatio noſtra apud Dominū
Deū noſtrū,vt dimitterētur nobis reliq̄æ,
& daretur nobis paxill' in loco ſancto ei',
& illuminaret oculos noſtros Deus noſter,
& daret nobis vitā modicā ī ſeruitute nr̄a:

* *Et venimus in Hierusalem, et sedimus ibi* 32
diebus tribus.

* *Et die quarta appensuimus argentum et au-* 33
rum & vasa in domo Dei nostri super manum
Marimoth filij Uria sacerdotis, & cum eo E-
leazar filius Phinees, & cum eis Iosabab filius
Iesu, & Noadia filius Baania Leuitæ:

* *In numero & in pondere omnia, & de-* 34
scriptum est omne pondus. In tempore illo

* *Qui venerunt de captiuitate filij transmi-* 35
grationis, obtulerũt holocaustomata Deo Israel,
vitulos duodecim pro omni Israel, arietes no-
naginta sex, agnos septuaginta septem, hircos
pro peccato duodecĩ, omnia holocausta Domino.

* *Et dederunt edictum regis procuratoribus* 36
regis & ducibus trans flumen. & eleuauerunt
populum & domum Dei.

CAP. IX.

ET *postquàm completa sunt hæc, accesserunt* 1
ad me principes, dicentes: Non separati sunt
populus Israel & Sacerdotes & Leuitæ à po-
pulis terrarum in abominationibus eorum, Cha-
nanæi, Eththi, Pherezi, Iebusi, Ammoni, Moabi,
Mosri & Amorri:

* *Qui acceperunt de filiabus eorum sibi &* 2
filiis suis. & commixtum est semen sanctum in
populis terrarum. & manus principum & im-
peratorum in transgressione ista in principio.

* *Et postquàm audiui sermonem istum, scidi* 3
vestimenta mea & tunicam meam, & euelle-
bam capillos capitis mei, & à barba mea, &
sedi quiescens.

* *Et conuenerunt ad me omnis tremens ser-* 4
monem Dei Israel in transgressione transmi-
grationis. & ego sedens quiescebam vsque ad
sacrificium vespertinum.

* *Et in sacrificio vespertino surrexi de af-* 5
flictione mea. & cùm scinderem ego vestimen-
ta mea & tunicam meam, & inclino super ge-
nua mea, & extẽdo manus meas ad Dominum
Deum meum:

* *Et dixi: Domine, confusus sum, et erubui* 6
leuare, Deus meus, faciem meam ad te: quoniam
iniquitates nostræ multiplicatæ sunt super ca-
put nostrum, & delicta nostra creuerunt vsque
ad cælum: * *A diebus patrum nostrorum su-* 7
mus in delicto magno vsque ad diem hanc. &
iniquitatibus nostris traditi sumus nos et reges
nostri, & sacerdotes nostri in manibus regũ gen
tium in gladio & in captiuitate, in rapina et in
confusione vultus nostri, sicut dies hæc.

* *Et nunc quasi parum mansuefactus est no-* 8
bis Dominus Deus noster, vt dimitteret nos in
salutem, & daret nobis firmamentum in loco
sanctificationis eius, vt illuminaret oculos no-
stros, et daret vitam modicã in seruitute nostra:

ESDRAS.

32 * καὶ ἤλθομεν εἰς ἱερουσαλήμ. καὶ ἐκαθίσαμεν ἐκεῖ
33 ἡμέρας τρεῖς. * καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τετάρτῃ ἐστήσαμεν
τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον καὶ τὰ σκεύη ἐν οἴκῳ τοῦ θεοῦ
ἡμῶν ἐπὶ χεῖρα μαριμὼθ υἱοῦ οὐρία τοῦ ἱερέως, καὶ μετ'
αὐτοῦ ἐλεάζαρ υἱὸς φινεές, καὶ μετ' αὐτῶν ἰωσαβὰδ υἱὸς ἰη-
34 σοῦ, καὶ νωαδία υἱὸς βαανία ⓛ λευῖται, * ἐν ἀριθμῷ
καὶ ἐν σταθμῷ τὰ πάντα, καὶ ἐγράφη πᾶς ὁ σταθμός. ἐν
35 τῷ καιρῷ ἐκείνῳ * ⓛ ἐλθόντες ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας
υἱοὶ τῆς παροικίας, προσηνέγκαν ὁλοκαυτώσεις τῷ θεῷ
ἰσραήλ, μόσχους δώδεκα περὶ παντὸς ἰσραήλ, κριοὺς ἐν-
ενηκονταέξ, ἀμνοὺς ἑβδομηκονταεπτά, χιμάρους περὶ ἁ-
μαρτίας δώδεκα, τὰ πάντα ὁλοκαυτώματα τῷ κυρίῳ.
36 * καὶ ἔδωκαν τὸ νόμισμα τοῦ βασιλέως τοῖς διοικηταῖς
τοῦ βασιλέως καὶ ἐπάρχοις πέραν τοῦ ποταμοῦ. καὶ ἐδό-
ξασαν τὸν λαὸν καὶ τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ.

θ'.

1 * Καὶ ὡς ἐτελέσθη ταῦτα, ἤγγισαν πρός με ⓛ ἄρχον-
τες λέγοντες· οὐκ ἐχωρίσθησαν ὁ λαὸς ἰσραὴλ καὶ ⓛ ἱε-
ρεῖς καὶ ⓛ λευῖται ἀπὸ λαῶν τῶν γαιῶν ἐν τοῖς βδελύγ-
μασιν αὐτῶν τοῦ χαναναίου, ὁ ἐθθί, ὁ φερεζί, ὁ ἰεβουσί, ὁ ἀμ-
2 μωνί, ὁ μωαβί, ὁ μωσεὶ καὶ ὁ ἀμορρεί· * οἱ ἔλαβον ἀ-
πὸ θυγατέρων αὐτῶν ἑαυτοῖς καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτῶν. καὶ συνε-
μίγη τὸ σπέρμα τὸ ἅγιον ἐν λαοῖς τῶν γαιῶν. καὶ χεὶρ τῶν
ἀρχόντων καὶ τῶν σατραπῶν ἐν τῇ ἀσωθεσίᾳ ταύτῃ ἐν ἀρ-
3 χῇ. * καὶ ὡς ἤκουσα τὸν λόγον τοῦτον, διέρρηξα τὰ ἱμά-
τιά μου καὶ τὸν ποδύτην μου καὶ ἔπλλον τὰς τρίχας τῆς
κεφαλῆς μου καὶ ἀπὸ τοῦ πώγωνός μου, καὶ ἐκαθήμην
4 ἠρεμάζων. * καὶ συνήχθησάν πρός με πᾶς ὁ σπέρ-
μα λόγον θεοῦ ἰσραὴλ ἐπὶ ἀσωθεσίᾳ τῆς ἀποικίας·
κἀγὼ καθήμενος ἠρέμαζον ἕως τ δυσίας τῆς ἑσπερινῆς.
5 * καὶ ἐν θυσίᾳ τῇ ἑσπερινῇ ἀνέστην ἀπὸ τ ταπεινώσεώς
μου. καὶ ἐν τῷ διαρρῆξαί με τὰ ἱμάτιά μου καὶ τὸν ποδύ-
την μου, καὶ κλίνω ἐπὶ τὰ γόνατά μου, καὶ ἐκπετάζω
τὰς χεῖράς μου πρὸς κύριον τὸν θεόν μου·
6 * καὶ εἶπα, κύριε ἠσχύνθην καὶ ἐντρέπομαι τοῦ ὑψῶ-
σαι θεέ μου τὸ πρόσωπόν μου πρὸς σέ, ὅτι αἱ ἀνομίαι ἡ-
μῶν ἐπληθύνθησαν ὑπὲρ κεφαλῆς ἡμῶν, καὶ αἱ πλημ-
μέλειαι ἡμῶν ἐμεγαλύνθησαν ἕως τοῦ οὐρανοῦ·
7 * ἀπὸ ἡμερῶν πατέρων ἡμῶν ἐσμὲν ἐν πλημμελείᾳ
μεγάλῃ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. καὶ ταῖς ἀνομίαις ἡμῶν
παρεδόθημεν ἡμεῖς καὶ ⓛ βασιλεῖς ἡμῶν καὶ ⓛ ἱερεῖς
ἡμῶν ἐν χερσὶ βασιλέων ἐθνῶν ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν αἰχ-
μαλωσίᾳ, καὶ ἐν ἁρπαγῇ, καὶ ἐν αἰσχύνῃ προσώπου ἡμῶν,
ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη.
8 * καὶ νῦν ὡς βραχὺ ἐπῆλθέν ἡμῖν κύριος ὁ θεὸς
ἡμῶν τοῦ καταλιπεῖν ἡμᾶς εἰς σωτηρίαν, καὶ δοῦναι ἡμῖν
σπέρμα ἐν τόπῳ ἁγιάσματος αὐτοῦ φωτίσαι ὀφθαλ
μοὺς ἡμῶν, καὶ δοῦναι ζωοποίησιν μικρὰν ἐν τῇ δουλείᾳ
ἡμῶν·

9 * כִּי־עֲבָדִים אֲנַחְנוּ וּבְעַבְדָתֵנוּ לֹא עֲזָבָנוּ אֱלֹהֵינוּ
וַיֵּט־עָלֵינוּ חֶסֶד לִפְנֵי מַלְכֵי פָרַס לָתֵת־לָנוּ מִחְיָה
לְרוֹמֵם אֶת־בֵּית אֱלֹהֵינוּ וּלְהַעֲמִיד אֶת־חָרְבֹתָיו
וְלָתֵת לָנוּ גָּדֵר בִּיהוּדָה וּבִירוּשָׁלִָם׃

10 * וְעַתָּה מַה־נֹּאמַר אֱלֹהֵינוּ אַחֲרֵי־זֹאת כִּי עָזַבְנוּ
מִצְוֹתֶיךָ׃

11 * אֲשֶׁר צִוִּיתָ בְיַד עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים לֵאמֹר הָאָרֶץ
אֲשֶׁר אַתֶּם בָּאִים לְרִשְׁתָּהּ אֶרֶץ נִדָּה הִיא בְּנִדַּת
עַמֵּי הָאֲרָצוֹת בְּתוֹעֲבֹתֵיהֶם אֲשֶׁר מִלְאוּהָ מִפֶּה
אֶל־פֶּה בְּטֻמְאָתָם׃

12 * וְעַתָּה בְנוֹתֵיכֶם אַל־תִּתְּנוּ לִבְנֵיהֶם וּבְנֹתֵיהֶם
אַל־תִּשְׂאוּ לִבְנֵיכֶם וְלֹא־תִדְרְשׁוּ שְׁלֹמָם וְטוֹבָתָם
עַד־עוֹלָם לְמַעַן תֶּחֶזְקוּ וַאֲכַלְתֶּם אֶת־טוּב הָאָרֶץ
וְהוֹרַשְׁתֶּם לִבְנֵיכֶם עַד־עוֹלָם׃

13 * וְאַחֲרֵי כָל־הַבָּא עָלֵינוּ בְּמַעֲשֵׂינוּ הָרָעִים
וּבְאַשְׁמָתֵנוּ הַגְּדֹלָה כִּי־אַתָּה אֱלֹהֵינוּ חָשַׂכְתָּ לְמַטָּה
מֵעֲוֹנֵנוּ וְנָתַתָּה לָנוּ פְלֵיטָה כָּזֹאת׃

14 * הֲנָשׁוּב לְהָפֵר מִצְוֹתֶיךָ וְלִהְחַתֵּן בְּעַמֵּי
הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה הֲלוֹא תֶאֱנַף־בָּנוּ עַד־כַּלֵּה לְאֵין
שְׁאֵרִית וּפְלֵיטָה׃

15 * יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל צַדִּיק אַתָּה כִּי־נִשְׁאַרְנוּ
פְלֵיטָה כְּהַיּוֹם הַזֶּה הִנֵּנוּ לְפָנֶיךָ בְּאַשְׁמָתֵינוּ כִּי אֵין
לַעֲמוֹד לְפָנֶיךָ עַל־זֹאת׃

יוד

1 * וּכְהִתְפַּלֵּל עֶזְרָא וּכְהִתְוַדֹּתוֹ בֹּכֶה וּמִתְנַפֵּל לִפְנֵי
בֵּית הָאֱלֹהִים נִקְבְּצוּ אֵלָיו מִיִּשְׂרָאֵל קָהָל רַב־מְאֹד
אֲנָשִׁים וְנָשִׁים וִילָדִים כִּי־בָכוּ הָעָם הַרְבֵּה
בֶּכִי׃

2 * וַיַּעַן שְׁכַנְיָה בֶן־יְחִיאֵל מִבְּנֵי עֵילָם וַיֹּאמֶר
לְעֶזְרָא אֲנַחְנוּ מָעַלְנוּ בֵּאלֹהֵינוּ וַנֹּשֶׁב נָשִׁים נָכְרִיּוֹת
מֵעַמֵּי הָאָרֶץ וְעַתָּה יֵשׁ־מִקְוֶה לְיִשְׂרָאֵל עַל־
זֹאת׃

3 * וְעַתָּה נִכְרְתָה־בְרִית לֵאלֹהֵינוּ לְהוֹצִיא כָל־נָשִׁים
וְהַנּוֹלָד מֵהֶם בַּעֲצַת אֲדֹנָי וְהַחֲרְדִים בְּמִצְוַת אֱלֹהֵינוּ
וְכַתּוֹרָה יֵעָשֶׂה׃ 4 * קוּם כִּי־עָלֶיךָ הַדָּבָר וַאֲנַחְנוּ
עִמָּךְ חֲזַק וַעֲשֵׂה׃

9 * Quia ſerui ſumus, & in ſeruitute noſtra non dereliquit nos Deus noſter, & inclinauit ſuper nos miſericordiam coram rege Perſarum, vt daret nobis vitã, & ſublimaret domum Dei noſtri, & extrueret ſolitudines eius, & daret nobis ſæpem in Iuda & Hieruſalem.

10 * Et nunc quid dicemus Domine Deus noſter poſt hæc? Quia dereliquimus man-
11 data tua, * Quæ præcepiſti in manu ſeruorum tuorum Prophetarum, dicẽs: Terra ad quam vos ingredimini vt poſsideatis eam, terra immunda eſt, iuxta immunditiam populorum cæterarumque terrarum abominationibus eorum, qui repleD uerunt eam ab ore vſque ad os coinquina-
12 tione ſua. * Nunc ergo filias veſtras ne detis filiis eorum, & filias eorum ne accipiatis filiis veſtris: & non quæratis pacem eorum & proſperitatem eorum vſque in ęternum, vt confortemini & comedatis quę bona ſunt terræ, & hæredes habeatis filios veſtros vſque in ſeculum.

13 * Et poſt omnia quæ venerunt ſuper nos in operibus noſtris peſsimis, & in delicto noſtro magno, quia tu Deus noſter liberaſti nos de iniquitate noſtra, & dediſti nobis ſalutem ſicut eſt hodie:

14 * Vt non conuerteremur, & irrita faceremus mandata tua, neq; matrimonia iungeremus cum populis abominationum iſtarum. Nunquid iratus es nobis vſque ad cõſummationem, ne dimitteres nobis reliquias ad ſalutem?

15 * Domine Deus Iſrael iuſtus es tu, quoniam derelicti ſumus qui ſaluaremur ſicut die hac. Ecce coram te ſumus in delicto noſtro. Non enim ſtari poteſt coram te ſuper hoc.

CAP. X.

1 SIc ergo orante Eſdra & implorante eo, &
A flente & iacente ante templum Dei, collectus eſt ad eum de Iſrael cœtus grandis nimis virorum & mulierum & puerorum.
2 & fleuit populus multo fletu. * Et reſpondit Sechenias filius Iehihel de filiis Helá, & dixit Eſdræ: Nos præuaricati ſumus in Deum noſtrum, & duximus vxores alienigenas de populis terræ. Et nunc ſi eſt pœ
3 nitentia in Iſrael ſuper hoc, * Percutiamus fœdus cum Deo noſtro, vt proiiciamus vniuerſas vxores, & eos qui de his nati ſunt. iuxta voluntatem Domini, & eorum qui tenent præceptum Dñi Dei noſtri, ſecundùm legem fiat. * Surge, tuũ eſt diſcernere,
4 noſque erimus tecum. confortare & fac.

9 * Quia serui sumus. & in seruitute nostra non dereliquit nos Dominus Deus noster: et inclinauit super nos misericordiam coram regibus Persarum, vt darent nobis viuificationem vt sublimarent ipsi domum Dei nostri, & erigerẽt deserta eius, & darent nobis sepem in Iuda & Hierusalem.

9 * ὅτι δοῦλοι ἐσμὲν. καὶ ἐν τῇ δουλείᾳ ἡμῶν οὐκ ἐγκατέλιπεν ἡμᾶς κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ ἔκλινεν ἐφ' ἡμᾶς ἔλεος ἐνώπιον βασιλέων περσῶν, τοῦ δοῦναι ἡμῖν ζωοποίησιν τοῦ ὑψῶσαι αὐτοῦ τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἡμῶν, καὶ ἀνάστησαι τὰ ἔρημα αὐτοῦ, καὶ τοῦ δοῦναι ἡμῖν φραγμὸν ἐν ἰούδα καὶ ἱερουσαλήμ.

10 * Et nunc quid dicemus Deus noster post hoc? quoniam dereliquimus præcepta tua,

10 * καὶ νῦν τί εἴπωμεν ὁ θεὸς ἡμῶν μετὰ τοῦτο; ὅτι ἐγκατελίπομεν τὰς ἐντολάς σου,

11 * Quæ dedisti nobis in manu seruorum tuorum prophetarum, dicens: Terra in quam ingredimini ibi vt hæreditetis eam, terra commota est in commotione populorum terrarum, abominationibus eorum, quibus repleuerunt eam ab ore in os in immunditiis eorum.

11 * ἃς ἔδωκας ἡμῖν ἐν χειρὶ τῶν δούλων σου τῶν προφητῶν λέγων, ἡ γῆ εἰς ἣν εἰσπορεύεσθε ἐκεῖ κληρονομῆσαι αὐτήν, γῆ μετακινουμένη ἐστὶν ἐν μετακινήσει λαῶν τῶν γαιῶν βδελύγμασιν αὐτῶν, ὧν ἔπλησαν αὐτὴν ἀπὸ στόματος ἕως στόμα, ἐν ἀκαθαρσίαις αὐτῶν.

12 * Et nunc filias vestras non detis filiis eorum, & à filiabus eorum ne accipiatis filiis vestris: & ne quæratis pacem eorum & bonum eorum vsque in æternum, vt confortemini & comedatis bona terræ, & per sortem diuidatis filiis vestris vsque in æternum.

12 * καὶ νῦν τὰς θυγατέρας ὑμῶν μὴ δώσητε τοῖς υἱοῖς αὐτῶν, καὶ ἀπὸ τῶν θυγατέρων αὐτῶν μὴ λάβητε τοῖς υἱοῖς ὑμῶν, καὶ οὐκ ἐκζητήσητε εἰρήνην αὐτῶν καὶ ἀγαθὸν αὐτῶν ἕως αἰῶνος, ὅπως ἐνισχύσητε καὶ φάγητε τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς, καὶ κληροδοτήσητε τοῖς υἱοῖς ὑμῶν ἕως αἰῶνος.

13 * Et post omne quod venit super nos in operibus nostris prauis & in delicto nostro magno, quia tu Deus noster leuauisti nostras iniquitates, & dedisti nobis salutem:

13 * καὶ μετὰ πάντων τῶν ἐρχόμενον ἐφ' ἡμᾶς ἐν ποιήμασιν ἡμῶν τοῖς πονηροῖς καὶ ἐν πλημμελείᾳ ἡμῶν τῇ μεγάλῃ, ὅτι σὺ ὁ θεὸς ἡμῶν ἐκούφισας ἡμῶν τὰς ἀνομίας, καὶ ἔδωκας ἡμῖν σωτηρίαν·

14 * Quòd conuersi sumus dissipare mandata tua, & matrimonia iungere cum populis terrarum istarum. nunquid irritatus es in nobis vsque in consummationem ne esset reliquum & saluum?

14 * ὅτι ἐπεστρέψαμεν διασκεδάσαι τὰς ἐντολάς σου, καὶ ἐπιγαμβρεῦσαι τοῖς λαοῖς τῶν γαιῶν τούτων. μὴ παροξυνθῆς ἐν ἡμῖν ἕως συντελείας τοῦ μὴ εἶναι ἐγκατάλλειμμα καὶ διασωζόμενον.

15 * Domine Deus Israel iustus tu, quoniam relicti sumus salui sicut dies hæc. Ecce nos omnes coram te in delictis nostris, quia non est stare coram te super hoc.

15 * κύριε ὁ θεὸς ἰσραὴλ δίκαιος σύ, ὅτι κατελείφθημεν διασωζόμενοι ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη. ἰδοὺ ἡμεῖς πάντες ἐναντίον σου ἐν πλημμελείαις ἡμῶν, ὅτι οὐκ ἔστιν στῆναι ἐνώπιόν σου ἐπὶ τούτῳ.

CAP. X.

ι'.

1 ET postquàm orauit Esdras, et postquàm confessus est plorans & cadens coram domo Dei, collecti sunt ad eum de Israel cœtus multus nimis, viri & mulieres & adolescentuli. quia fletu magno fleuit populus.

1 * Καὶ ὡς προσηύξατο ἔσδρας καὶ ὡς ἐξηγόρευσε κλαίων καὶ προσπίπτων ἐνώπιον οἴκου τοῦ θεοῦ, συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ἀπὸ ἰσραὴλ ἐκκλησία πολλὴ σφόδρα, ἀνδρες καὶ γυναῖκες καὶ νεανίσκοι· ὅτι κλαυθμῷ μεγάλῳ ἔκλαυσεν ὁ λαός.

2 * Et respondit Sechenias filius Jeiel de filiis Elam, & dixit Esdra: Nos præuaricati sumus in Deum nostrum, & duximus vxores alienas de populis terræ. & nunc est spes Israel super hoc.

2 * καὶ ἀπεκρίθη σεχενίας υἱὸς ιειὴλ ἀπὸ υἱῶν ηλάμ, καὶ εἶπε τῷ ἔσδρα, ἡμεῖς ἠθετήσαμεν τῷ θεῷ ἡμῶν, καὶ ἐκαθίσαμεν γυναῖκας ἀλλοτρίας ἀπὸ τῶν λαῶν τῆς γῆς. καὶ νῦν ἔστιν ἐλπὶς τῷ ἰσραὴλ ἐπὶ τούτῳ·

3 * Et nunc percutiamus fœdus Deo nostro ad educendum omnes mulieres & genita ex eis in consilio Domini, & eorum qui timent in mandatis Dei nostri, & sicut lex, fiat.

3 * καὶ νῦν διαθώμεθα διαθήκην τῷ θεῷ ἡμῶν ἐξαγαγεῖν πάσας τὰς γυναῖκας καὶ τὰ γενώμενα ἐξ αὐτῶν ἐν βουλῇ κυρίου, καὶ τῶν τρεμόντων ἐν ἐντολαῖς θεοῦ ἡμῶν, καὶ ὡς ὁ νόμος, γενηθήτω.

4 * Surge: quia super te verbum, & nos tecum: confortare & fac.

4 * ἀνάστηθι· ὅτι ἐπὶ σὲ τὸ ῥῆμα, καὶ ἡμεῖς μετὰ σοῦ· κραταιοῦ καὶ ποίησον.

5 * וַיָּקָם עֶזְרָא וַיַּשְׁבַּע אֶת־שָׂרֵי חַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם
וְכָל־יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת כַּדָּבָר הַזֶּה וַיִּשָּׁבֵעוּ׃
6 * וַיָּקָם עֶזְרָא מִלִּפְנֵי בֵּית הָאֱלֹהִים וַיֵּלֶךְ אֶל־
לִשְׁכַּת יְהוֹחָנָן בֶּן־אֶלְיָשִׁיב וַיֵּלֶךְ שָׁם לֶחֶם לֹא־אָכַל
וּמַיִם לֹא־שָׁתָה כִּי מִתְאַבֵּל עַל־מַעַל הַגּוֹלָה׃
7 * וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בִּיהוּדָה וִירוּשָׁלַם לְכָל־בְּנֵי הַגּוֹלָה
לְהִקָּבֵץ יְרוּשָׁלִָם׃
8 * וְכֹל אֲשֶׁר לֹא־יָבוֹא לִשְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים כַּעֲצַת
הַשָּׂרִים וְהַזְּקֵנִים יֶחֱרַם כָּל־רְכוּשׁוֹ וְהוּא יִבָּדֵל
מִקְּהַל הַגּוֹלָה׃
9 * וַיִּקָּבְצוּ כָל־אַנְשֵׁי־יְהוּדָה וּבִנְיָמִן יְרוּשָׁלִַם
לִשְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים הוּא חֹדֶשׁ הַתְּשִׁיעִי בְּעֶשְׂרִים
בַּחֹדֶשׁ וַיֵּשְׁבוּ כָל־הָעָם בִּרְחוֹב בֵּית הָאֱלֹהִים
מַרְעִידִים עַל־הַדָּבָר וּמֵהַגְּשָׁמִים׃
10 * וַיָּקָם עֶזְרָא הַכֹּהֵן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אַתֶּם מְעַלְתֶּם
וַתֹּשִׁיבוּ נָשִׁים נָכְרִיּוֹת לְהוֹסִיף עַל־אַשְׁמַת יִשְׂרָאֵל׃
11 * וְעַתָּה תְּנוּ תוֹדָה לַיהוָה אֱלֹהֵי־אֲבוֹתֵיכֶם
וַעֲשׂוּ רְצוֹנוֹ וְהִבָּדְלוּ מֵעַמֵּי הָאָרֶץ וּמִן־הַנָּשִׁים
הַנָּכְרִיּוֹת׃
12 * וַיַּעֲנוּ כָל־הַקָּהָל וַיֹּאמְרוּ קוֹל גָּדוֹל כֵּן כִּדְבָרְךָ
עָלֵינוּ לַעֲשׂוֹת׃
13 * אֲבָל הָעָם רַבּוּ וְעֵת גְּשָׁמִים וְאֵין כֹּחַ לַעֲמוֹד
בַּחוּץ וְהַמְּלָאכָה לֹא־לְיוֹם אֶחָד וְלֹא לִשְׁנַיִם כִּי־
הִרְבֵּינוּ לִפְשֹׁעַ בַּדָּבָר הַזֶּה׃
14 * יַעַמְדוּ־נָא שָׂרֵינוּ לְכָל־הַקָּהָל וְכֹל אֲשֶׁר בְּעָרֵינוּ
הַהֹשִׁיב נָשִׁים נָכְרִיּוֹת יָבֹא לְעִתִּים מְזֻמָּנִים וְעִמָּהֶם
זִקְנֵי־עִיר וָעִיר וְשֹׁפְטֶיהָ עַד לְהָשִׁיב חֲרוֹן אַף־
אֱלֹהֵינוּ מִמֶּנּוּ עַד לַדָּבָר הַזֶּה׃
15 * אַךְ יוֹנָתָן בֶּן־עֲשָׂהאֵל וְיַחְזְיָה בֶן־תִּקְוָה עָמְדוּ
עַל־זֹאת וּמְשֻׁלָּם וְשַׁבְּתַי הַלֵּוִי עָזְרוּם׃
16 * וַיַּעֲשׂוּ־כֵן בְּנֵי הַגּוֹלָה וַיִּבָּדְלוּ עֶזְרָא הַכֹּהֵן
אֲנָשִׁים רָאשֵׁי הָאָבוֹת לְבֵית אֲבֹתָם וְכֻלָּם בְּשֵׁמוֹת
וַיֵּשְׁבוּ בְּיוֹם אֶחָד לַחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי לְדָרְוּשׁ הַדָּבָר׃
17 * וַיְכַלּוּ בְכָל אַנְשֵׁי הַהֹשִׁיבוּ נָשִׁים נָכְרִיּוֹת עַד
יוֹם אֶחָד לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן׃
18 * וַיִּמָּצְאוּ מִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר הֹשִׁיבוּ נָשִׁים
נָכְרִיּוֹת מִבְּנֵי יֵשׁוּעַ בֶּן־יוֹצָדָק וְאַחָיו מַעֲשֵׂיָה
וְאֱלִיעֶזֶר וְיָרִיב וְגְדַלְיָה׃

5 * Surrexit ergo Esdras, & adiurauit principes Sacerdotum & Leuitarum & omnẽ Israel, vt facerent secundùm verbum hoc.
6 & iurauerunt. * Et surrexit Esdras ante domum Dei, & abiit ad cubiculum Iohãnan filij Eliasib, & ingressus est illuc. Pãnẽ non comedit, & aquã non bibit. lugebat enim transgressionem eorum qui venerant de captiuitate.
7 * Et missa est vox
B in Iuda & in Hierusalem omnibus filiis transmigrationis, vt congregarentur in
8 Hierusalem: * Et omnis qui non venerit in tribus diebus, iuxta consilium principũ & seniorum, auferetur vniuersa substantia eius, & ipse abiicietur de cœtu transmi-
9 grationis. * Conuenerunt igitur omnes viri Iuda & Beniamin in Hierusalem tribus diebus, ipse est mẽsis nonus vicesima die mensis: & sedit omnis populus in platea domus Dei, trementes pro peccato &
10 pluuiis. * Et surrexit Esdras sacerdos, & dixit ad eos: Vos transgressi estis, & duxistis vxores alienigenas, vt adderetis super
11 delictum Israel. * Et nunc date confessionem Domino Deo patrum vestrorum, & facite placitum eius, & separamini à populis terrę, & ab vxoribus alienige-
12 nis. * Et respondit vniuersa multitudo, dixitq; voce magna: Iuxta verbum tuum
13 ad nos, sic fiat. * Veruntamen quia populus multus est, & tempus pluuiæ, & non sustinemus stare foris, & opus non est diei vnius vel duorũ, vehementer quippe pec-
14 cauimus in sermone isto: *Constituantur principes in vniuersa multitudine, & omnes in ciuitatibus nostris, qui duxerunt vxores alienigenas, veniãt in temporibus statutis, & cum his seniores per ciuitatem in ciuitatẽ & iudices eius, donec auertatur ira Dei nostri à nobis super peccato hoc.
15 * Igitur Ionathan filius Asahel, & Iaazia filius Thecue steterunt super hoc, & Mosollam & Sebachi Leuites adiuuerunt
16 eos. * Feceruntque sic filij transmigrationis. Et abierunt Esdras sacerdos, &
C viri principes familiarum in domos patrum suorum, & omnes per nomina sua, & sederunt in die primo mensis decimi vt quærerent rem.
17 * Et consummati sunt omnes viri qui duxerunt vxores alienigenas vsque ad diẽ primam mensis primi:
18 *Et inuenti sunt de filiis Sacerdotũ qui duxerunt vxores alienigenas; de filiis Iosue filij Iosedech & fratres eius, Maasia, & Eliezer, & Iarib, & Godolia.

5 ‡ καὶ ἀνέστη ἔσδρας καὶ ὥρκισε τοὺς ἀρχοντας τῶν ἱερέων καὶ λευίτας καὶ πάντα Ισραηλ, τοῦ ποιῆσαι κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο. καὶ ὤμοσαν.

6 ‡ καὶ ἀνέστη ἔσδρας ἀπὸ προσώπου οἴκου τοῦ θεοῦ, καὶ ἐπορεύθη εἰς γαζοφυλάκιον ἰωαναὴ υἱοῦ ἐλιοὺδ καὶ ηὐλίσθη ἐκεῖ. ἄρτον οὐκ ἔφαγε καὶ ὕδωρ οὐκ ἔπιεν, ὅτι ἐπένθει ἐπὶ τῇ ἀσωτείᾳ τῆς ἀποικίας.

7 ‡ Καὶ παρελύθησαν φωνὴν ἐν ἰούδα καὶ ἐν ἱερουσαλὴμ πᾶσι τοῖς υἱοῖς τῆς ἀποικίας τοῦ συναθροισθῆναι εἰς ἱερουσαλήμ.

8 ‡ πᾶς δὲς ἂν μὴ ἔλθῃ εἰς τρεῖς ἡμέρας ὡς ἂν ἡ βουλὴ τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, ἀναθεματισθήσεται πᾶσα ἡ ὕπαρξις αὐτοῦ, καὐτὸς διασαλήσεται ἀπὸ ἐκκλησίας τῆς ἀποικίας.

9 ‡ καὶ συνήχθησαν πάντες ἄνδρες ἰούδα καὶ βενιαμὶν εἰς ἱερουσαλὴμ εἰς τὰς τρεῖς ἡμέρας, οὗτος ὁ μὴν ὁ ἔνατος. ἐν τῇ εἰκάδι τοῦ μηνὸς ἐκάθισε πᾶς ὁ λαὸς ἐν πλατείᾳ οἴκου τοῦ θεοῦ ἐν τρόμῳ προσώπου τοῦ ῥήματος, καὶ ἀπὸ τοῦ χειμῶνος.

10 ‡ καὶ ἀνέστη ἔσδρας ὁ ἱερεύς, καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, ὑμεῖς ἠσυνθετήκατε, καὶ ἐκαθίσατε γυναῖκας ἀλλοτρίας τοῦ προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡμαρτίαν ἰσραήλ.

11 ‡ καὶ νῦν δότε αἴνεσιν κυρίῳ τῷ θεῷ τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ ποιήσατε τὸ θέλημα ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ διασάλητε ἀπὸ λαῶν τῆς γῆς, καὶ ἀπὸ γυναικῶν τῶν ἀλλοτρίων.

12 ‡ καὶ ἀπεκρίθησαν πᾶσα ἡ ἐκκλησία φωνῇ μεγάλῃ, καὶ εἶπον, κατὰ τοὺς λόγους σου οὕς ἔφης οὕτως ποιήσομεν.

13 ‡ ἀλλὰ ὁ λαὸς πολὺς, καὶ καιρὸς χειμερινός, καὶ οὐκ ἔστι δυνάμεις στῆναι ἔξω. καὶ τὸ ἔργον οὐκ εἰς ἡμέραν μίαν οὐδὲ δύο, ὅτι ἐπληθύναμεν ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν τῷ ῥήματι τούτῳ.

14 ‡ στήτωσαν δὴ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν τῇ πάσῃ ἐκκλησίᾳ, καὶ πᾶσι τοῖς ἐν πόλεσιν ἡμῶν, οἳ ἐκάθισαν γυναῖκας ἀλλοτρίας, ἐλθέτωσαν εἰς καιροὺς ἀπὸ ζυγῶν. καὶ μετ' αὐτῶν οἱ πρεσβύτεροι πόλεως καὶ πόλεως καὶ κριταὶ τοῦ ἀποστρέψαι ὀργὴν θυμοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐξ ἡμῶν τοῦ ῥήματος τούτου.

15 ‡ πλὴν ἰωνάθαν υἱὸς ἀσαὴλ καὶ ἰαζίας υἱὸς θεκουὲ μετ' ἐμοῦ, καὶ μεσολὰμ καὶ ζαβαθαὶ ὁ λευίτης ἀντελαμβάνοντο αὐτῶν.

16 καὶ ἐποίησαν οὕτως οἱ υἱοὶ τῆς ἀποικίας. καὶ διεσάλησαν ἔσδρας ὁ ἱερεὺς καὶ ἄνδρες ἄρχοντες πατριῶν τῶν οἴκων καὶ πάντες ἐν ὀνόμασιν. ὅτι ἐπέστρεψαν ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ τοῦ μηνὸς τοῦ δεκάτου ἐξιζητῆσαι τὸ ῥῆμα.

17 ‡ καὶ ἐτέλεσαν ἐν πᾶσιν τοῖς ἀνδράσιν οἱ ἐκάθισαν γυναῖκας ἀλλοτρίας, ἕως ἡμέρας μιᾶς τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου.

18 ‡ καὶ εὑρέθησαν ἀπὸ υἱῶν τῶν ἱερέων οἱ ἐκάθισαν γυναῖκας ἀλλοτρίας, ἀπὸ υἱῶν ἰησοῦ υἱοῦ ἰωσεδὲκ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, μαασία καὶ ἐλιέζερ καὶ ιαριὸ καὶ γαδαλίας.

5 ‡ *Et surrexit Esdras, & adiurauit principes Sacerdotum & Leuitas & omnem Israel, vt facerent secundùm verbum hoc. et iurauerunt.*

6 ‡ *Et surrexit Esdras à facie domus Dei, & abijt in gazophylacium Ioanan filij Elisub, & mansit ibi. Panem non comedit, & aquam nō bibit; quoniam lugebat super transgressione transmigrationis.*

7 ‡ *Et miserunt vocem in Iuda & in Hierusalem omnibus filiis transmigrationis, vt congregarentur in Hierusalem.*

8 ‡ *Omnis qui non venerit in tribus diebus, quemadmodum consilium principum & seniorum, anathematizabitur omnis substantia eius, & ipse abijcietur de cœtu transmigrationis.*

9 ‡ *Et congregati sunt omnes viri Iuda & Beniamin in Hierusalem in tribus diebus, ipse mensis nonus. in vicesima mensis sedit omnis populus in platea domus Dei in tremore pro verbo, & ab hyeme.*

10 ‡ *Et surrexit Esdras sacerdos, & dixit ad eos: Vos transgressi estis, & duxistis vxores alienas, vt adderetis super delictum Israel.*

11 ‡ *Et nunc date laudem Domino Deo patrum nostrorum, & facite placitum coram eo, & separamini à populis terræ, & ab vxoribus alienis.*

12 ‡ *Et responderunt omnis congregatio voce magna, & dixerunt: Iuxta sermones tuos quos dixisti, sic faciemus:*

13 ‡ *Sed populus multus, & tempus hyemale, & non est potentia stare foris. & opus non in diem vnum neque duos, quoniam multiplicauimus iniustè facere in verbo hoc.*

14 ‡ *Constituanturiam principes nostri vniuersæ multitudini, & omnibus qui in ciuitatibus nostris, qui duxit vxores alienas, veniant in temporibus à statutis: & cum eis seniores ciuitatis & ciuitatis iudices, vt auertant iram furoris Dei nostri à nobis pro verbo hoc.*

15 ‡ *Veruntamen Ionathan filius Asael, et Iazias filius Thecue mecum, & Messolam & Sabathai Leuites adiuuerunt eos.*

16 ‡ *Et fecerunt sic filij transmigrationis. & missi sunt Esdras sacerdos & viri principes familiarum domorum, & omnes in nominibus. quia reuersi sunt in die vna mensis decimi, vt quærerent verbum.*

17 ‡ *Et finierunt in omnibus viris qui duxerunt vxores alienas, vsque ad diem vnam mensis primi.*

18 ‡ *Et inuenti sunt de filiis Sacerdotum qui duxerunt vxores alienas, de filiis Iesu filij Iosedec fratres eius, Maasia, & Eliezer, & Iarib & Gadalias.*

19 * וַיִּתְּנוּ יָדָם לְהוֹצִיא נְשֵׁיהֶם וַאֲשֵׁמִים אֵיל־צֹאן
עַל־אַשְׁמָתָם׃

20 * וּמִבְּנֵי אִמֵּר חֲנָנִי וּזְבַדְיָה׃

21 * וּמִבְּנֵי חָרִם מַעֲשִׂיָּה וְאֵלִיָּה וּשְׁמַעְיָה וִיחִיאֵל
וְעֻזִּיָּה׃

22 * וּמִבְּנֵי פַּשְׁחוּר אֶלְיוֹעֵינַי מַעֲשִׂיָּה
יִשְׁמָעֵאל נְתַנְאֵל יוֹזָבָד וְאֶלְעָשָׂה׃

23 * וּמִן־הַלְוִיִּם יוֹזָבָד וְשִׁמְעִי וְקֵלָיָה הוּא קְלִיטָא
פְּתַחְיָה יְהוּדָה וְאֱלִיעֶזֶר׃

24 * וּמִן־הַמְשֹׁרְרִים אֶלְיָשִׁיב וּמִן־הַשֹּׁעֲרִים שַׁלֻּם
וְטֶלֶם וְאוּרִי׃

25 * וּמִיִּשְׂרָאֵל מִבְּנֵי פַרְעֹשׁ רַמְיָה וְיִזִּיָּה וּמַלְכִּיָּה
וּמִיָּמִן וְאֶלְעָזָר וּמַלְכִּיָּה וּבְנָיָה׃

26 * וּמִבְּנֵי עֵילָם מַתַּנְיָה זְכַרְיָה וְיחִיאֵל וְעַבְדִּי
וִירֵמוֹת וְאֵלִיָּה׃ 27 * וּמִבְּנֵי זַתּוּא אֶלְיוֹעֵינַי אֶלְיָשִׁיב
מַתַּנְיָה וִירֵמוֹת וְזָבָד וַעֲזִיזָא׃

28 * וּמִבְּנֵי בֵבַי יְהוֹחָנָן חֲנַנְיָה זַבַּי עַתְלָי׃

29 * וּמִבְּנֵי בָנִי מְשֻׁלָּם מַלּוּךְ וַעֲדָיָה יָשׁוּב וּשְׁאָל
יְרָמוֹת׃ 30 * וּמִבְּנֵי פַּחַת מוֹאָב עַדְנָא וּכְלָל בְּנָיָה
מַעֲשִׂיָּה מַתַּנְיָה בְּצַלְאֵל וּבִנּוּי וּמְנַשֶּׁה׃

31 * וּבְנֵי חָרִם אֶלִיעֶזֶר יִשִּׁיָּה מַלְכִּיָּה שְׁמַעְיָה שִׁמְעוֹן׃

32 * בִּנְיָמִן מַלּוּךְ שְׁמַרְיָה׃ 33 * מִבְּנֵי חָשֻׁם מַתְּנַי
מַתַּתָּה זָבָד אֱלִיפֶלֶט יְרֵמַי מְנַשֶּׁה שִׁמְעִי׃

34 * מִבְּנֵי בָנִי מַעֲדַי עַמְרָם וְאוּאֵל׃

35 * בְּנָיָה בְּדְיָה כְּלוּהִי׃

36 * וַנִיָּה מְרֵמוֹת אֶלְיָשִׁיב׃

37 * מַתַּנְיָה מַתְּנַי וְיַעֲשָׂו׃

38 * וּבָנִי וּבִנּוּי שִׁמְעִי׃

39 * וְשֶׁלֶמְיָה וְנָתָן וַעֲדָיָה׃

40 * מַכְנַדְבַּי שָׁשַׁי שָׂרָי׃

41 * עֲזַרְאֵל וְשֶׁלֶמְיָהוּ שְׁמַרְיָה׃ 42 * שַׁלּוּם אֲמַרְיָה
יוֹסֵף׃ 43 * מִבְּנֵי נְבוֹ יְעִיאֵל מַתִּתְיָה זָבָד זְבִינָא יַדּוֹ
וְיוֹאֵל בְּנָיָה׃ 44 * כָּל־אֵלֶּה נָשְׂאוּ נָשִׁים נָכְרִיּוֹת וַיֵּשׁ
מֵהֶם נָשִׁים וַיַּשִּׁימוּ בָּנִים׃

19 * Et dederunt manus ſuas vt eiicerent vxores ſuas, & pro delicto ſuo arietem de ouibus offerrent.

20 * Et de filiis Emmer, Annani & Zebedia.

21 * Et de filiis Serim, Maſia, & Helia, & Semeia, Iehiel, & Ozias.

22 * Et de filiis Pheſſur, Elioenai, Maaſia, Hiſmael, Nathanael, Ioſabeth, & Heleſa.

23 * Et de filiis Leuitarum, Ioſabeth, & Semei, & Celaia, ipſe eſt Calitha, Phathaia, Iuda & Eliezer.

24 * Et de Cantoribus, Eliaſub; & de Ianitoribus, Sellum & Thelem & Vri.

25 * Et ex Iſrael, de filiis Pharos Remeia, & Iezia, & Melhia, & Miamin, & Eliezer, & Melchia & Banea.

26 * Et de filiis Helam, Mathania, Zacharias, & Iehihel, & Abdi, & Rimoth, & Helia.

27 * Et de filiis Zethua, Elioenai, Eliaſib, Nathania, & Hierimuth, & Zabeth, & D Aziza.

28 * Et de filiis Bebai, Iohannan, Anania, Zabbai, Athalai.

29 * Et de filiis Beni, Moſollam, & Melluch, & Adaia, Iaſub, & Saal, & Ramoth:

30 * Et de filiis Phetmoab, Edna, & Chalaal, Banaias & Maaſias, Mathanias, Beſelehel, Bennui & Manaſſe.

31 * Et de filiis Erem, Eliezer, Ieſue, Melchias, Semeias, Symeon,

32 * Beniamin, Maloch, Samarias.

33 * Et de filiis Aſom, Mathanai, Mathet, Azabeth, Elpheleth, Iermai, Manaſſes, Semei.

34 * De filiis Bani, Maaddi, Amrã & Huel,

35 * Baneas & Badaias, Cheliau,

36 * Bannia; Marimuth, & Eliaſib,

37 * Mathanias, Mathanai & Iaſi,

38 * Et Bani & Bennui, Semei,

39 * Et Salmias, & Nathan, & Adaias,

40 * Mechnedabai, Syſai, Sarai,

41 * Ezrel, & Selemau, & Semeria,

42 * Sellum, Amaria, Ioſeph.

43 * De filiis Nebui, Ahiel, Mathathias, Zabet, Zabina, Ieddu, & Iohel, & Banai.

44 * Omnes hi acceperant vxores alienigenas, & fuerunt ex eis mulieres quæ pepererant filios.

תם ספר עזרא

* Et dederunt manum ſuam vt eijcerent vxores ſuas, et delicti arietem ex ouibus pro delicto ſuo. 19

* Et de filiis Emmer, Anania & Zabdia. 20

* Et de filiis Eram, Maaſia, & Elia, et Samaria, & Jeiel, & Ozias. 21

* Et de filiis Phaſur, Elionai, Maaſia, Iſmael, & Nathanael, & Iozabad & Elaſa. 22

* Et de Leuitis, Jozabab, & Semei, & Colia, ipſe Colitas, & Chetheia, & Iudas, & Eliezer. 23

* Et de Cantoribus, Eliaſab, & de Janitoribus Solen, et Tellen et Urias. 24

* Et de Iſrael de filiis Phoros, Ramia, & Azia, & Melchia, & Meimin, & Eleazar, & Melchias & Baneas. 25

* Et de filiis Elam, Matthanias, & Zacharias, & Jaiel, & Abdias, & Hierimoth, & Elia. 26

* Et de filiis Zathua, Elionai, Eliſub, Matthanai, & Iarmoth, & Zabad & Oziza. 27

* Et de filiis Babi, Janan, et Anani, et Zabu & Thalı. 28

* Et de filiis Baani, Moſolam, & Maluc, et Adaias, et Iaſub, et Saal, et Ramoth. 29

* Et de filiis Phaath-Moab, Edne, & Chalel, & Banai, & Maaſias, & Matthanias, et Beſſeleel, et Banui & Manaſſes. 30

* Et de filiis Eram, Eliezer, Jeſeia, Melchias, Samai, Semeon, 31

* Beniamin, Meluch & Samari. 32

* Et de filiis Aſem, Matthanai, Matthatha, Zabad, Eliphalet, Hieremi, Manaſſes & Semei. 33

* Et de filiis Bani, Moodias, Amram, Vel, 34

* Banai, Badaias, Chelias, 35

* Vania, Marimoth, Eliaſib, 36

* Matthanias & Matthani. & fecerunt 37

* Filij Bauni & filij Semei, 38

* Et Selemias, & Nathan, & Adaias, 39

* Et Machnada, & Sarua & Seſei. 40

* Et Eſriel, & Selemias, & Samarias, 41

* Et Sellum, & Amarias, & Joſeph. 42

* De filiis Nabu, Ieiel, Matthathias, Zabad, Zebenna, Jadai, Joel & Banaias. 43

* Omnes hi acceperant vxores alienas: & ſunt autem ex ipſis mulieribus quæ genuerunt ex eis filios. 44

19 * καὶ ἔδωκαν χεῖρα αὐτῶν τοῦ ἐξενέγκαι γυναῖκας ἑαυτῶν καὶ πλημμελείας κριὸν ἐκ τῶν προβάτων περὶ πλημμελήσεως αὐτῶν.

20 * καὶ ἀπὸ υἱῶν ἐμμήρ, ἀνανία καὶ ζαβδία.

21 * καὶ ἀπὸ υἱῶν ἠρὰμ, μαασία, καὶ ἐλία καὶ σαμαρία καὶ ἰεὶηλ, καὶ ὀζίας.

22 * καὶ ἀπὸ υἱῶν φασσούρ, ἐλιωναῖ, μαασία, ἰσμαήλ, καὶ ναθαναήλ, καὶ ἰωζαβὰδ, καὶ ἠλασά.

23 * καὶ ἀπὸ τῶν λευιτῶν, ἰωσαβὰδ, καὶ σεμεεί, καὶ κωλία, αὐτὸς κωλίτας, καὶ χεθεία, καὶ ἰούδας καὶ ἐλιέζερ.

24 * καὶ ἀπὸ τῶν ἀδόντων, ἐλιασάβ. καὶ ἀπὸ τῶν θυρωρῶν σαλλὼ καὶ τελλὼ καὶ οὐρίας.

25 * καὶ ἀπὸ ἰσραὴλ ἀπὸ υἱῶν φόρος, ραμία καὶ ἀζία, καὶ μελχία, καὶ μειμίν, καὶ ἐλεάζαρ, καὶ μελχίας, καὶ βανέας.

26 * καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν ἠλάμ, ματθανίας, καὶ ζαχαρίας, καὶ ἰαὴλ, καὶ ἀβδίας, καὶ ἱερεμώθ, καὶ ἠλία.

26 * καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν ζαθούα, ἐλιωναῖ, ἐλιούβ, ματθαναῖ, καὶ ἰαρμώθ, καὶ ζαβαὰδ, καὶ ὀζιζά.

28 * καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν βαβί, ἰαναν, καὶ ὡνί, καὶ ζαββοὶ καὶ θαλί.

29 * καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν βαανί, μοσολάμ, καὶ μαλούχ, καὶ ἀδαΐας, καὶ ἰασούβ, καὶ σαὰλ καὶ ραμώθ.

30 * καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν φααθ μωάβ, ἐδνέ, καὶ χαλήλ, καὶ βωναῖ, καὶ μαασίας, καὶ ματθανίας, καὶ βεσελεήλ, καὶ βαννοὺι καὶ μανασσῆς.

31 * καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν ἠρὰμ, ἐλιέζερ, ἰεζεία, μελχίας, σαμαΐ, σεμεών,

32 * βενιαμίν, μελούχ καὶ σαμαρί.

33 * καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν ἀσήμ, ματθναῖ, ματθαθὰ, ζαβαὰδ, ἐλιφαλέτ, ἱερεμί, μανασσῆς καὶ σεμεΐ.

34 * καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν βανί, μοοδίας, ἀμιρὰμ, ουήλ,

35 * βαναΐ, βαδαΐας, χελίας,

36 * ουανία, μαριμώθ, ἐλιασίβ,

37 * ματθανίας καὶ ματθανί. καὶ ἐποίησαν

38 * οἱ υἱοὶ βαουνί, καὶ υἱοὶ σεμεΐ,

39 * καὶ σελεμίας, καὶ νάθαν, καὶ ἀδαΐας,

40 * καὶ μαχναδαί. καὶ σαρουά, καὶ σεσεΐ·

41 * καὶ ἐσεήλ, καὶ σελεμίας, καὶ σαμαρίας,

42 * καὶ σελλούμ, καὶ ἀμαρίας καὶ ἰωσήφ.

43 * ἀπὸ υἱῶν ναβού, ἰεϊήλ, ματθαθίας, ζαβαὰδ, ζεβενναί, ἰαδαΐ, ἰωήλ καὶ βαναΐας.

44 * πάντες οὗτοι ἔλαβον γυναῖκας ἀλλοτρίας. καὶ εἰσὶ δὲ ἐξ αὐτῶν τῶν γυναικῶν αἱ ἐγέννησαν ἐξ αὐτῶν υἱούς.

FINIS LIBRI ESDRAE. I.

ספר נחמיה

א

1 דִּבְרֵי נְחֶמְיָה בֶן־חֲכַלְיָה וַיְהִי בְּחֹדֶשׁ־כִּסְלֵו
שְׁנַת עֶשְׂרִים וַאֲנִי הָיִיתִי בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה׃
2 * וַיָּבֹא חֲנָנִי אֶחָד מֵאַחַי הוּא וַאֲנָשִׁים מִיהוּדָה
וָאֶשְׁאָלֵם עַל־הַיְּהוּדִים הַפְּלֵיטָה אֲשֶׁר־נִשְׁאֲרוּ
מִן־הַשִּׁבְיָ וְעַל־יְרוּשָׁלִָם׃
3 * וַיֹּאמְרוּ לִי הַנִּשְׁאָרִים אֲשֶׁר נִשְׁאֲרוּ מִן־הַשִּׁבְיָ
שָׁם בַּמְּדִינָה בְּרָעָה גְדֹלָה וּבְחֶרְפָּה וְחוֹמַת יְרוּשָׁלִַם
מְפֹרֶצֶת וּשְׁעָרֶיהָ נִצְתוּ בָאֵשׁ׃
4 * וַיְהִי כְּשָׁמְעִי אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה יָשַׁבְתִּי
וָאֶבְכֶּה וָאֶתְאַבְּלָה יָמִים וָאֶהְיֶה צָם וּמִתְפַּלֵּל לִפְנֵי
5 אֱלֹהֵי הַשָּׁמָיִם׃ * וָאֹמַר אָנָּא יְהוָה אֱלֹהֵי
הַשָּׁמַיִם הָאֵל הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא שֹׁמֵר הַבְּרִית וְחֶסֶד
6 לְאֹהֲבָיו וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָיו׃ * תִּהְיֶ נָא אָזְנְךָ
קַשֶּׁבֶת וְעֵינֶיךָ פְּתוּחוֹת לִשְׁמַע אֶל־תְּפִלַּת עַבְדְּךָ
אֲשֶׁר אָנֹכִי מִתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ הַיּוֹם יוֹמָם וָלַיְלָה עַל־
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ וּמִתְוַדֶּה עַל־חַטֹּאוֹת בְּנֵי־
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר חָטָאנוּ לָךְ וַאֲנִי וּבֵית־אָבִי חָטָאנוּ׃
7 * חָבֹל חָבַלְנוּ לָךְ וְלֹא־שָׁמַרְנוּ אֶת־הַמִּצְוֹת וְאֶת־
הַחֻקִּים וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוִּיתָ אֶת־מֹשֶׁה
8 עַבְדֶּךָ׃ * זְכָר־נָא אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוִּיתָ אֶת־
מֹשֶׁה עַבְדְּךָ לֵאמֹר אַתֶּם תִּמְעֲלוּ אֲנִי אָפִיץ אֶתְכֶם
9 בָּעַמִּים׃ * וְשַׁבְתֶּם אֵלַי וּשְׁמַרְתֶּם מִצְוֹתַי
וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אִם־יִהְיֶה נִדַּחֲכֶם בִּקְצֵה הַשָּׁמַיִם
מִשָּׁם אֲקַבְּצֵם וַהֲבִאוֹתִים אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר
10 בָּחַרְתִּי לְשַׁכֵּן אֶת־שְׁמִי שָׁם׃ * וְהֵם עֲבָדֶיךָ
וְעַמֶּךָ אֲשֶׁר פָּדִיתָ בְכֹחֲךָ הַגָּדוֹל וּבְיָדְךָ הַחֲזָקָה׃
11 * אָנָּא אֲדֹנָי תִּהְיֶ נָא אָזְנְךָ קַשֶּׁבֶת אֶל־תְּפִלַּת
עַבְדְּךָ וְאֶל־תְּפִלַּת עֲבָדֶיךָ הַחֲפֵצִים לְיִרְאָה אֶת־
שְׁמֶךָ וְהַצְלִיחָה־נָּא לְעַבְדְּךָ הַיּוֹם וּתְנֵהוּ לְרַחֲמִים
לִפְנֵי הָאִישׁ הַזֶּה וַאֲנִי הָיִיתִי מַשְׁקֵה לַמֶּלֶךְ׃

ב

1 * וַיְהִי בְּחֹדֶשׁ נִיסָן שְׁנַת עֶשְׂרִים לְאַרתַחשַׁסְתְּא
הַמֶּלֶךְ יַיִן לְפָנָיו וָאֶשָּׂא אֶת־הַיַּיִן וָאֶתֵּנָה לַמֶּלֶךְ
וְלֹא־הָיִיתִי רַע לְפָנָיו׃
2 וַיֹּאמֶר לִי הַמֶּלֶךְ מַדּוּעַ פָּנֶיךָ רָעִים וְאַתָּה אֵינְךָ
חוֹלֶה אֵין זֶה כִּי־אִם רַע לֵב וָאִירָא הַרְבֵּה מְאֹד׃

LIBER NEEMIÆ.

CAPVT I.

1 A Verba Neemiæ filij Helchiæ. Et factũ est in mése Casleu anno vicesimo, &
2 ego eram in Susis castro. *Et venit Anani vnus de fratribus meis, ipse & viri Iuda. & interrogaui eos de Iudæis q remãserãt & superant de captiuitate & de Hierusalẽ. *Et dixerunt mihi: Qui remãserunt & derelicti sunt de captiuitate ibi in ꝓuincia, in afflictione magna sunt & in opprobrio, & murus Hierusalẽ dissipatus est, &
4 portæ eius cõbustę sunt igni. *Cumq; audissem verba huiuscemodi, sedi & fleui, & luxi diebus multis, & ieiunabã & orabã ãte
5 faciẽ Dei cæli: *Et dixi: Quæso dñe Deus
B cęli, fortis, magne atq; terribilis, q̃ custodis pactum & misericordiã cum his qui te di- Dan. 9.a Inf. 9.
6 ligunt & custodiunt mãdata tua; *Fiãt aures tuæ auscultantes, & oculi tui aperti, vt audias orationẽ serui tui quã ego oro corã te hodie die & nocte pro filiis Israel seruis tuis, & cõfiteor ꝓ peccatis filiorũ Israel q̃bus peccauerũt tibi. Et ego & dom⁹ patris
7 mei peccauimus: *Vanitate seducti sumus,
C & nõ custodiuimus mandatum tuũ, & ceremonias & iudicia quæ p̃cepisti Moysi fa
8 mulo tuo. *Memento verbi quod mãdasti Moysi seruo tuo, dicens: Cùm transgressi fueritis, ego disperdam vos in populos:
9 *Et si reuertamini ad me, & custodiatis præcepta mea, & faciatis ea, etiam si abducti fueritis ad extrema cęli, indè congregabo vos, & reducam in locum quem elegi
10 vt habitaret nomen meum ibi. *Et ipsi
D serui tui & populus tuus, quos redemisti in fortitudine tua magna, & in manu tua
11 valida. *Obsecro Domine, sit auris tua attendens ad orationem serui tui, & ad orationem seruorum tuorum qui volunt timere nomen tuum: & dirige seruum tuum hodie, & da ei misericordiam ante virum hunc. Ego enim eram pincerna regis.

CAP. II.

1 A FActum est autem in mense Nisan anno vicesimo Artaxerxis regis, & vinum erat ante eum. Et leuaui vinum & dedi regi: & eram quasi languidus ante faciem eius.
2 *Dixitq; mihi rex: Quare vultus tuus tristis est, cùm te ægrotum non videam? Non est hoc frustrà, sed malum nescio quod in corde tuo est. Et timui valdè ac nimis.

NEEMIAS.

CAP. I.

VErba Neemiæ filij Chalciæ. Et factum est in mense Chaseleb anni vicesimi, & ego eram in Susan castro: * Et venit Anani vnus de fratribus meis, ipse & viri Iudæ: & interrogaui eos de Iudæis saluatis, qui remanserant de captiuitate & de Hierusalem. * Et dixerunt ad me, quòd residui qui remanserunt de captiuitate ibi in prouincia, in afflictione magna & in opprobrio, & muri Hierusalem dissipati, & portæ eius combustæ sunt igni.

* Et factum est cùm audirem ego sermones istos, sedi et fleui et luxi diebus, & eram ieiunans & orans coram Deo cæli.

* Et dixi: O iam Domine Deus cæli, fortis, & magne & terribilis, custodiens pactum & misericordiam amantibus eum, & custodientibus mandata eius.

* Sit iam auris tua attendens, & oculi tui aperti, vt audias orationem serui tui, quam ego oro coram te hodie die & nocte pro filiis Israel seruis tuis. & confiteor super peccatis filiorum Israel quibus peccauimus tibi. & ego & domus patris mei peccauimus.

* Dissolutione dissoluimus erga te, et non custodiuimus mandata tua & præcepta & iudicia, quæ præcepisti Moysi seruo tuo.

* Memento iam sermonis quem mandasti Moysi seruo tuo, dicens: Si transgressi fueritis vos, ego dispergam vos in populis.

* Et si conuertamini ad me, & custodiatis mandata mea & faciatis ea, et si fuerit dispersio vestra vsque ad extremitatem cæli, indè congregabo eos, & reducam eos in locum, quem elegeram vt habitaret nomen meum ibi.

* Et ipsi serui tui & populus tuus, quos redemisti in fortitudine tua magna, & in manu tua valida.

* Iam Domine, sit auris tua attendens ad orationem serui tui, & ad orationem seruorum tuorum volentium timere nomen tuum. & dirige iam seruum tuum hodie, & da eum in miserationes coram viro hoc. & ego eram pincerna Regi.

CAP. II.

ET factum est in mense Nisan anno vicesimo Arthasastha regi, & erat vinum ante eum, & cepi vinum & dedi regi, & non erat alter coram eo.

* Et dixit mihi rex: Quare vultus tuus tristis, tu autem non es ægrotans? & non est hoc nisi prauitas cordis. & timui multum nimis.

ΝΕΕΜΙΑΣ.

κεφ. α'.

1 Λογοι νεεμίου υἱοῦ χαλκίου. καὶ ἐγένετο
ἐν μηνὶ χασελὲθ ἔτους εἰκοστοῦ, καὶ ἐγὼ
2 ἤμην ἐν Σουσὶ τῇ ἀβιεζῆ· * καὶ ἦλθεν
Ανανὶ εἷς ἀπὸ ἀδελφῶν μου, αὐτὸς καὶ
ἄνδρες ἰούδα, καὶ ἠρώτησα αὐτοὺς περὶ
τῶν ἰουδαίων τῶν διασωθέντων, οἱ κατελείφθησαν ἀπὸ τῆς
3 αἰχμαλωσίας καὶ περὶ ἱερουσαλήμ. * καὶ εἶπον πρός
με, ὅτι οἱ ὑπολελειμμένοι οἱ καταλειφθέντες ἀπὸ τῆς
αἰχμαλωσίας ἐκεῖ ἐν τῇ χώρᾳ, ἐν πονηρίᾳ μεγάλῃ καὶ
ἐν ὀνειδισμῷ, καὶ τὰ τείχη ἱερουσαλὴμ καθῃρημένα, καὶ
πύλαι αὐτῆς ἐνεπρήσθησαν ἐν πυρί.

4 * καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἀκοῦσαί με τοὺς λόγους τούτους, ἐκά-
θισα καὶ ἔκλαυσα καὶ ἐπενθήσα ἡμέρας, καὶ ἤμην νηστεύων
καὶ προσευχόμην ἐνώπιον τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ.

5 * καὶ εἶπα, ὦ δὴ κύριε ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ ὁ ἰσχυρὸς καὶ
μέγας καὶ φοβερός, φυλάσσων τὴν διαθήκην καὶ τὸ ἔλεος
τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν καὶ τοῖς φυλάσσουσι τὰς ἐντολάς αὐ-
6 τοῦ. * ἔστω δὴ τὸ οὖς σου προσέχον, καὶ οἱ ὀφθαλμοί
σου ἠνεῳγμένοι, τοῦ ἀκοῦσαι προσευχὴν τοῦ δούλου σου,
ἣν ἐγὼ προσεύχομαι ἐνώπιόν σου σήμερον ἡμέραν καὶ
νύκτα περὶ υἱῶν ἰσραὴλ δούλων σου. καὶ ἐξαγορεύω περὶ
ἁμαρτίαις υἱῶν ἰσραὴλ αἷς ἡμάρτομέν σοι· καὶ ἐγὼ καὶ ὁ οἶ-
κος τοῦ πατρός μου ἡμαρτόμεθα.

7 * διαλύσει διελύσαμεν πρὸς σέ, καὶ οὐκ ἐφυλάξα-
μεν τὰς ἐντολάς σου καὶ τὰ προστάγματα καὶ τὰ κρί-
ματα, ἃ ἐνετείλω τῷ μωυσῆ παιδί σου.

8 * μνήσθητι δὴ τὸν λόγον οὗ ἐνετείλω μωυσῆ τῷ παιδί
σου λέγων, ἐὰν ἀσωθετήσητε ὑμεῖς, ἐγὼ διασκορπῶ ὑ-
9 μᾶς ἐν τοῖς λαοῖς. * καὶ ἐὰν ἐπιστρέψητε πρός με, καὶ
φυλάξητε τὰς ἐντολάς μου καὶ ποιήσητε αὐτάς, καὶ ἐὰν
ἦ ἡ διασπορά ὑμῶν ἕως ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ, ἐκεῖθεν σώσω
αὐτοὺς, καὶ εἰσάξω αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον, οὗ ἐξελεξά-
10 μην καταπαῦσαι τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ. * καὶ αὐτοὶ
παῖδές σου καὶ λαός σου, οὓς ἐλυτρώσω ἐν τῇ δυνάμει σου
τῇ μεγάλῃ, καὶ ἐν τῇ χειρί σου τῇ κραταιᾷ.

11 * δὴ κύριε ἔστω τὸ οὖς σου προσέχον εἰς τὴν προσευ-
χὴν τοῦ δούλου σου, καὶ εἰς τὴν προσευχὴν παίδων σου τῶν
θελόντων φοβεῖσθαι τὸ ὄνομά σου. καὶ εὐόδωσον δὴ τῷ παι-
δί σου σήμερον, καὶ δὸς αὐτὸν εἰς οἰκτιρμοὺς ἐνώπιον τοῦ ἀνδρὸς τούτου. καὶ ἐγὼ ἤμην οἰνοχόος τῷ βασιλεῖ.

β'.

1 * Καὶ ἐγένετο ἐν μηνὶ νισὰν ἔτους εἰκοστοῦ ἀρθασασθὰ
βασιλεῖ, καὶ ἦν ὁ οἶνος ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ ἔλαβον τὸν οἶνον, καὶ
ἔδωκα τῷ βασιλεῖ· καὶ οὐκ ἦν ἕτερος ἐνώπιον αὐτοῦ.

2 * καὶ εἶπέ μοι ὁ βασιλεύς, διατί τὸ πρόσωπόν σου πο-
νηρόν, σὺ γὰρ οὐκ εἶ ἀρρωστῶν; καὶ οὐκ ἔστι τοῦτο εἰμὴ πονη-
ρία καρδίας. καὶ ἐφοβήθην πολὺ φόβον.

3 * וָאֹמַר לַמֶּלֶךְ הַמֶּלֶךְ לְעוֹלָם יִחְיֶה מַדּוּעַ לֹא־
יֵרַע פָּנַי אֲשֶׁר הָעִיר בֵּית־קִבְרוֹת אֲבֹתַי חֲרֵבָה
וּשְׁעָרֶיהָ אֻכְּלוּ בָאֵשׁ׃

4 * וַיֹּאמֶר לִי הַמֶּלֶךְ עַל־מָה־זֶּה אַתָּה מְבַקֵּשׁ
וָאֶתְפַּלֵּל אֶל־אֱלֹהֵי הַשָּׁמָיִם׃

5 * וָאֹמַר לַמֶּלֶךְ אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב וְאִם־יִיטַב
עַבְדְּךָ לְפָנֶיךָ אֲשֶׁר תִּשְׁלָחֵנִי אֶל־יְהוּדָה אֶל־עִיר
קִבְרוֹת אֲבֹתַי וְאֶבְנֶנָּה׃

6 * וַיֹּאמֶר לִי הַמֶּלֶךְ וְהַשֵּׁגַל יוֹשֶׁבֶת אֶצְלוֹ עַד־מָתַי
יִהְיֶה מַהֲלָכֶךָ וּמָתַי תָּשׁוּב וַיִּיטַב לִפְנֵי־הַמֶּלֶךְ
וַיְשַׁלְּחֵנִי וָאֶתְּנָה־לוֹ זְמָן׃

7 * וָאֹמַר לַמֶּלֶךְ אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב אִגְרוֹת יִתְּנוּ־
לִי עַל־פַּחֲוֹת עֵבֶר הַנָּהָר אֲשֶׁר יַעֲבִירוּנִי עַד אֲשֶׁר־
אֶבוֹא אֶל־יְהוּדָה׃

8 * וְאִגֶּרֶת אֶל־אָסָף שֹׁמֵר הַפַּרְדֵּס אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ
אֲשֶׁר יִתֶּן־לִי עֵצִים לְקָרוֹת אֶת־שַׁעֲרֵי הַבִּירָה
אֲשֶׁר לַבַּיִת וְלְחוֹמַת הָעִיר וְלַבַּיִת אֲשֶׁר־אָבוֹא אֵלָיו
וַיִּתֶּן־לִי הַמֶּלֶךְ כְּיַד־אֱלֹהַי הַטּוֹבָה עָלָי׃

9 * וָאָבוֹא אֶל־פַּחֲוֹת עֵבֶר הַנָּהָר וָאֶתְּנָה לָהֶם אֶת־
אִגְרוֹת הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח עִמִּי הַמֶּלֶךְ שָׂרֵי חַיִל וּפָרָשִׁים׃

10 * וַיִּשְׁמַע סַנְבַלַּט הַחֹרֹנִי וְטוֹבִיָּה הָעֶבֶד הָעַמֹּנִי
וַיֵּרַע לָהֶם רָעָה גְדוֹלָה אֲשֶׁר־בָּא אָדָם לְבַקֵּשׁ
טוֹבָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃

11 * וָאָבוֹא אֶל־יְרוּשָׁלַם וָאֱהִי־שָׁם יָמִים שְׁלֹשָׁה׃

12 * וָאָקוּם לַיְלָה אֲנִי וַאֲנָשִׁים מְעַט עִמִּי וְלֹא־הִגַּדְתִּי
לְאָדָם מָה אֱלֹהַי נֹתֵן אֶל־לִבִּי לַעֲשׂוֹת לִירוּשָׁלַם
וּבְהֵמָה אֵין עִמִּי כִּי אִם־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אֲנִי רֹכֵב
בָּהּ׃

13 * וָאֵצֵא בְשַׁעַר־הַגַּיְא לַיְלָה וְאֶל־פְּנֵי עֵין הַתַּנִּין
וְאֶל־שַׁעַר הָאַשְׁפֹּת וָאֱהִי שֹׁבֵר בְּחוֹמֹת יְרוּשָׁלַם
אֲשֶׁר־הֵמָּה פְרוּצִים וּשְׁעָרֶיהָ אֻכְּלוּ בָאֵשׁ׃

14 * וָאֶעֱבֹר אֶל־שַׁעַר הָעַיִן וְאֶל־בְּרֵכַת הַמֶּלֶךְ וְאֵין
מָקוֹם לַבְּהֵמָה לַעֲבֹר תַּחְתָּי׃

15 * וָאֱהִי עֹלֶה בַנַּחַל לַיְלָה וָאֱהִי שֹׁבֵר בַּחוֹמָה
וָאָשׁוּב וָאָבוֹא בְּשַׁעַר הַגַּיְא וָאָשׁוּב׃

16 * וְהַסְּגָנִים לֹא יָדְעוּ אָנָה הָלַכְתִּי וּמָה אֲנִי
עֹשֶׂה וְלַיְּהוּדִים וְלַכֹּהֲנִים וְלַחֹרִים וְלַסְּגָנִים
וְלְיֶתֶר עֹשֵׂה הַמְּלָאכָה עַד־כֵּן לֹא הִגַּדְתִּי׃

3 * Et dixi regi: Rex in ęternũ viue. Quare non mœreat vultus meus, quia ciuitas domus sepulchrorum patris mei deserta est, & portæ eius combustæ sunt igni?

4 * Et ait mihi rex: Pro qua re postulas? 5 Et oraui Deum cæli. * Et dixi ad regem; Si videtur regi bonum, & si placet seruus B tuus ante faciem tuam, vt mittas me in Iudæam ad ciuitatem sepulchri patris mei, 6 & ædificabo eam. * Dixitque mihi rex & regina quæ sedebat iuxta eum: Vsque ad quod tempus erit iter tuum, & quãdo reuertêris? Et placuit ante vultum regis, & misit me. Et constitui ei tempus:

7 * & dixi regi: Si regi videtur bonum, epistolas det mihi ad duces regionis trans flumen, vt traducant me donec veniam in Iudæam:

8 * Et epistolam ad Asaph custodem saltus regis, vt det mihi ligna vt tegere possim portas templi, turres domus, & muros ciuitatis, & domum quam ingressus fuero. Et dedit mihi rex iuxta manum Dei mei 9 bonam mecum. * Et veni ad duces regionis trans flumen, dedique eis epistolas regis. Miserat autem rex mecum principes militum & equites.

10 * Et audierũt Sanaballath Horonites, & Tobias seruus Amanites, & cõtristati sunt afflictione magna, quòd venisset homo C qui quæreret prosperitatem filiorum Israel.

11 * Et veni Hierusalem, & eram ibi tribus diebus.

12 * Et surrexi nocte ego & viri pauci mecum, & non indicaui cuiquam quid Deus meus dedisset in corde meo vt facerem in Hierusalem: & iumentum non erat mecũ, nisi animal cui sedebam.

13 * Et egressus sum per portam vallis nocte, & ante fontem draconis, & ad portam stercoris, & considerabam murum Hierusalem disipatum, & portas eius cõsumptas igni.

14 * Et transiui ad portam fontis, & ad aquæductum regis, & non erat locus iumẽto cui sedebam vt transiret.

15 * Et ascendi per torrentẽ nocte, & considerabam murũ, & reuersus veni ad portam vallis, & redij.

16 * Magistratus autem nesciebant quò abiissem, aut quid ego facerem. Sed & Iudæis, & Sacerdotibus, & optimatibus, & magistratibus, & reliquis qui faciebant opus, vsque ad id loci nihil indicaueram:

3 * Et dixi regi: Rex in æternum viuat. quare non fiet tristis vultus meus, quia ciuitas domus monumentorum patrum meorum deserta est, & portæ eius exesæ sunt igni?

4 * Et ait mihi rex: Pro quo hoc tu postulas? & oraui ad Dominum Deum cæli:

5 * Et dixi Regi: Si erga regem bonum, & si benignus videbitur seruus tuus coram te, vt mittas eum in Juda in ciuitatem monumentorum patrum meorum, & reædificabo eam.

6 * Et dixit mihi rex & concubina quæ sedebat coram eo: Vsquequo erit iter tuũ, et quando reuertêris? Et placuit ante regem, & misit me, & dedi ei terminum.

7 * Et dixi regi: Si erga regem bonum, det mihi epistolas ad principes trans fluuiũ, vt trãsducant me, donec veniam in Judæam.

8 * Et epistolam ad Asaph custodem saltus qui est regi, vt det mihi ligna ad tegendum portas turris domus, & in murum ciuitatis, et in domum in quam ingrediar ad eam. Et dedit mihi rex vt manus Dei bona super me:

9 * Et veni ad præsides trans fluuium, & dedi eis epistolas regis. et misit mecum rex principes exercitus & eqũites.

10 * Et audiuit Sanabalat Aroni, & Tobias seruus Ammoni, & graue eis fuit. & contristati sunt quia venit homo vt quæreret bonum filiis Israel.

11 * Et veni in Hierusalem, & eram ibi diebus tribus.

12 * Et surrexi nocte ego & viri pauci mecum, & non annunciaui homini quod Deus dat in cor meum vt facerem cum Hierusalem: & iumentum non est mecum, nisi iumentum quod ego ascendo super eum.

13 * Et egressus sum per portam vallis nocte ad os fontis draconis, & ad portam stercoris. & eram considerans muros Hierusalem dissipatos, & portas eius consumptas igni.

14 * Et transiui ad portam fontis, & in piscinam regis, & non erat locus iumento vt transiret sub me.

15 * Et eram ascendens per torrentem nocte. & eram considerans murum, & eram in porta vallis & redij.

16 * Et custodes non cognouerunt ad quid abijssem, & quid ego facerem. Et Judæis, & Sacerdotibus, & optimatibus, & principibus, & reliquis facientibus opera, vsque tunc non annunciaui.

3 * καὶ εἶπα τῷ βασιλεῖ, ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν αἰῶνα ζήτω. διατί οὐ μὴ γλυπῇ πονηρὸν τὸ πρόσωπόν μου, διότι ἡ πόλις οἴκου μνημείων πατέρων μου ἠρημώθη, καὶ αἱ πύλαι αὐτῆς κατεβρώθησαν ἐν πυρί;

4 * καὶ εἶπέ μοι ὁ βασιλεύς, περὶ τίνος τούτου σὺ ζητεῖς; καὶ προσηυξάμην πρὸς κύριον θεὸν τοῦ οὐρανοῦ.

5 * καὶ εἶπα τῷ βασιλεῖ, εἰ ἐπὶ τὸν βασιλέα ἀγαθόν, καὶ εἰ ἀγαθωθήσεται ὁ παῖς σου ἐνώπιόν σου, ὥστε πέμψαι αὐτὸν ἐν ἰούδα εἰς πόλιν μνημείων πατέρων μου, καὶ ἀνοικοδομήσω αὐτήν.

6 * καὶ εἶπέ μοι ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ παλλακὴ ἡ καθημένη ἐνώπιον αὐτοῦ, ἕως πότε ἔσται ἡ πορεία σου, καὶ πότε ἐπιστρέψεις; καὶ ἠγαθώθη ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, καὶ ἀπέστειλέ με, καὶ ἔδωκα αὐτῷ ὅρον.

7 * καὶ εἶπα τῷ βασιλεῖ, εἰ ἐπὶ τὸν βασιλέα ἀγαθόν, δότω μοι ἐπιστολὰς πρὸς τοὺς ἐπάρχους πέραν τοῦ ποταμοῦ, ὥστε προαγαγεῖν με ἕως ἔλθω ἐπὶ ἰούδαν·

8 * καὶ ἐπιστολὴν ἐπὶ ἀσὰφ φύλακα τοῦ παραδείσου ὃς ἐστι τῷ βασιλεῖ, ὥστε δοῦναί μοι ξύλα στεγάζαι τὰς πύλας τοῦ βάρεως τοῦ οἴκου, καὶ εἰς τὸ τεῖχος τῆς πόλεως, καὶ εἰς οἶκον εἰς ὃν εἰσελεύσομαι πρὸς αὐτόν. καὶ ἔδωκέ μοι ὁ βασιλεὺς ὡς χεὶρ θεοῦ ἡ ἀγαθὴ ἐπ' ἐμέ·

9 * καὶ ἦλθον πρὸς τοὺς ἐπάρχους πέραν τοῦ ποταμοῦ. καὶ ἔδωκα αὐτοῖς τὰς ἐπιστολὰς τοῦ βασιλέως. καὶ ἀπέστειλε μετ' ἐμοῦ ὁ βασιλεὺς ἀρχηγοὺς δυνάμεως καὶ ἱππεῖς.

10 * καὶ ἤκουσε σαναβαλὰτ ὁ ἀρωνί, καὶ τωβίας ὁ δοῦλος ὁ ἀμμωνί, καὶ πονηρὸν αὐτοῖς ἐφάνη. καὶ ἐλυπήθησαν ὅτι ἥκει ἄνθρωπος ζητῆσαι ἀγαθὸν τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ.

11 * καὶ ἦλθον εἰς ιερουσαλήμ, καὶ ἤμουν ἐκεῖ ἡμέρας τρεῖς.

12 * καὶ ἀνέστην νυκτὸς ἐγὼ καὶ ἄνδρες ὀλίγοι μετ' ἐμοῦ, καὶ οὐκ ἀπήγγειλα ἀνθρώπῳ ὅτι ὁ θεὸς δίδωσιν εἰς καρδίαν μου τοῦ ποιῆσαι μετὰ τῆς ιερουσαλήμ, καὶ κτῆνος οὐκ ἔστι μετ' ἐμοῦ, εἰμὴ τὸ κτῆνος ὃ ἐγὼ ἐπιβαίνω ἐπ' αὐτῷ.

13 * καὶ ἐξῆλθον διὰ τῆς πύλης τῆς νυκτὸς πρὸς στόμα πηγῆς τοῦ δράκοντος καὶ εἰς πύλην τῆς κοπρίας. καὶ ἤμουν καταλύων τοῖς τείχεσιν ιερουσαλὴμ τοῖς κατεσκαμμένοις, καὶ ταῖς πύλαις αὐτῆς ταῖς ἀνηλωμέναις πυρί·

14 * καὶ παρῆλθον ἐπὶ πύλην τῆς πηγῆς καὶ εἰς κολυμβήθραν τοῦ βασιλέως. καὶ οὐκ ἦν τόπος τῷ κτήνει παρελθεῖν ὑποκάτω μου·

15 * καὶ ἤμουν ἀναβαίνων διὰ τοῦ χειμάρρου νυκτός. καὶ ἤμουν καταλύων τὸ τεῖχος, καὶ ἤμουν ἐν τῇ πύλῃ τῆς φάραγγος, καὶ ἐπέστρεψα.

16 * καὶ οἱ φυλάσσοντες οὐκ ἔγνωσαν τί ἐπορεύθην, καὶ τί ἐγὼ ποιῶ. καὶ τοῖς ἰουδαίοις, καὶ τοῖς ἱερεῦσι καὶ τοῖς ἐντίμοις καὶ τοῖς στατηγοῖς, καὶ καταλοίποις τοῖς ποιοῦσι τὰ ἔργα, ἕως τότε οὐκ ἀπήγγειλα.

17 * וָאוֹמַר אֲלֵהֶם אַתֶּם רֹאִים הָרָעָה אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ
בָּהּ אֲשֶׁר יְרוּשָׁלַ͏ִם חֳרֵבָה וּשְׁעָרֶיהָ נִצְּתוּ בָאֵשׁ לְכוּ
וְנִבְנֶה אֶת־חוֹמַת יְרוּשָׁלַ͏ִם וְלֹא־נִהְיֶה עוֹד חֶרְפָּה׃
18 * וָאַגִּיד לָהֶם אֶת־יַד אֱלֹהַי אֲשֶׁר־הִיא טוֹבָה עָלָי
וְאַף־דִּבְרֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר אָמַר לִי וַיֹּאמְרוּ נָקוּם וּבָנִינוּ
וַיְחַזְּקוּ יְדֵיהֶם לַטּוֹבָה׃
19 * וַיִּשְׁמַע סַנְבַלַּט הַחֹרֹנִי וְטֹבִיָּה הָעֶבֶד הָעַמּוֹנִי
וְגֶשֶׁם הָעַרְבִי וַיַּלְעִגוּ לָנוּ וַיָּבֻזוּ עָלֵינוּ וַיֹּאמְרוּ מָה־
הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר־אַתֶּם עֹשִׂים הֲעַל הַמֶּלֶךְ אַתֶּם
20 מֹרְדִים׃ * וָאָשִׁיב אֹתָם דָּבָר וָאֹמַר לָהֶם אֱלֹהֵי
הַשָּׁמַ͏ִם הוּא יַצְלִיחַ לָנוּ וַאֲנַחְנוּ עֲבָדָיו נָקוּם
וּבָנִינוּ וְלָכֶם אֵין־חֵלֶק וְצֶדָקָה וְזִכָּרוֹן בִּירוּשָׁלָ͏ִם׃

ג

1 * וַיָּקָם אֶלְיָשִׁיב הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וְאֶחָיו הַכֹּהֲנִים
וַיִּבְנוּ אֶת־שַׁעַר הַצֹּאן הֵמָּה קִדְּשׁוּהוּ וַיַּעֲמִידוּ
דַּלְתֹתָיו וְעַד־מִגְדַּל הַמֵּאָה קִדְּשׁוּהוּ עַד מִגְדַּל
חֲנַנְאֵל׃
2 * וְעַל־יָדוֹ בָּנוּ אַנְשֵׁי יְרֵחוֹ וְעַל־יָדוֹ בָּנָה זַכּוּר בֶּן־
אִמְרִי׃
3 * וְאֶת שַׁעַר הַדָּגִים בָּנוּ בְּנֵי הַסְּנָאָה הֵמָּה קֵרוּהוּ
וַיַּעֲמִידוּ דַּלְתֹתָיו מַנְעוּלָיו וּבְרִיחָיו׃
4 * וְעַל־יָדָם הֶחֱזִיק מְרֵמוֹת בֶּן־אוּרִיָּה בֶּן־הַקּוֹץ
וְעַל־יָדָם הֶחֱזִיק מְשֻׁלָּ͏ם בֶּן־בֶּרֶכְיָה בֶּן־מְשֵׁיזַבְאֵל
וְעַל־יָדָם הֶחֱזִיק צָדוֹק בֶּן־בַּעֲנָא׃
5 * וְעַל־יָדָם הֶחֱזִיקוּ הַתְּקוֹעִים וְאַדִּירֵיהֶם לֹא־
הֵבִיאוּ צַוָּארָם בַּעֲבֹדַת אֲדֹנֵיהֶם׃
6 * וְאֶת שַׁעַר הַיְשָׁנָה הֶחֱזִיקוּ יוֹיָדָע בֶּן־פָּסֵחַ
וּמְשֻׁלָּם בֶּן־בְּסוֹדְיָה הֵמָּה קֵרוּהוּ וַיַּעֲמִידוּ דַּלְתֹתָיו
וּמַנְעֻלָיו וּבְרִיחָיו׃
7 * וְעַל־יָדָם הֶחֱזִיק מְלַטְיָה הַגִּבְעֹנִי וְיָדוֹן הַמֵּרֹנֹתִי
אַנְשֵׁי גִבְעוֹן וְהַמִּצְפָּה לְכִסֵּא פַּחַת עֵבֶר הַנָּהָר׃
8 * עַל־יָדוֹ הֶחֱזִיק עֻזִּיאֵל בֶּן־חַרְהַיָּה צוֹרְפִים וְעַל־
יָדוֹ הֶחֱזִיק חֲנַנְיָה בֶּן־הָרֹקְחִים וַיַּעַזְבוּ יְרוּשָׁלַ͏ִם עַד
הַחוֹמָה הָרְחָבָה׃
9 * וְעַל־יָדָם הֶחֱזִיק רְפָיָה בֶּן־חוּר שַׂר חֲצִי פֶּלֶךְ
יְרוּשָׁלָ͏ִם׃
10 * וְעַל־יָדָם הֶחֱזִיק יְדָיָה בֶּן־חֲרוּמָף וְנֶגֶד בֵּיתוֹ וְעַל־
יָדוֹ הֶחֱזִיק חַטּוּשׁ בֶּן־חַשַׁבְנְיָה׃

17 * Et dixi eis: Vos noſtis afflictionem in qua ſumus, quia Hieruſalem deſerta eſt, & portæ eius conſumptæ ſunt igni. Venite & ædificemus muros Hieruſalem, & non
18 ſimus vltrà opprobrium. * Et indicaui eis manũ Dei mei quòd eſſet bona mecum, & verba regis quæ locutus eſt mihi. & aio: Surgamus & ædificemus. Et confortatæ ſunt manus eorum in bono.
19 * Audierunt enim Sanaballath Horonites, & Tobias ſeruus Amanites, & Goſem Arabs, & ſubſannauerunt nos, & deſpexerunt: dixeruntque; Quæ eſt hæc res quam facitis? nunquid contra regem vos
20 rebellatis? * Et reddidi eis ſermonem, dixique ad eos: Deus cæli ipſe nos iuuat, & nos ſerui eius ſumus. ſurgamus & ædificemus. Vobis autem non eſt pars & iuſtitia & memoria in Hieruſalem.

CAP. III.

1 A ET ſurrexit Eliaſib ſacerdos magnus, & fratres eius ſacerdotes, & ædificauerũt portam gregis. ipſi ſanctificauerunt eam, & ſtatuerunt valuas eius, & vſque ad turrim centum cubitorum ſanctificauerunt eam vſque ad turrim Ananehel.
2 * Et iuxta eum ædificauerunt viri Hiericho, & iuxta eos ędificauit Zachur filius
3 Amri. * Portam autem piſcium ędificauerunt filij Aſnaa: ipſi texerunt eam, & ſtatuerunt valuas eius & ſeras & vectes.
4 * Et iuxta eos ędificauit Marimuth filius Vriæ filij Accus. & iuxta eum ędificauit Mo
B ſollam filius Barachiæ filij Meſezebel, & iuxta eum ędificauit Sadoch filius Baana:
5 * Et iuxta eum ædificauerunt Thecueni. Optimates autem eorum non ſupposuerunt colla ſua in opere Domini ſui.
6 * Et portam veterem ædificauerunt Ioiada filius Phaſea, & Moſollam filius Beſodia; ipſi texerunt eam, & ſtatuerunt valuas eius & ſeras & vectes.
7 * Et iuxta eos ædificauerunt Melchias Gabaonites, & Iadon Meronathites viri de Gabaon, & Maſpha pro duce qui erat in regione trans flumen.
8 * Et iuxta eum ædificauit Ezihel filius Araia aurifex. & iuxta eum ædificauit Ananias filius pigmentarij: & dimiſerunt Hieruſalem vſque ad murum plateæ latioris.
9 * Et iuxta eum ędificauit Raphaia filius Ahur princeps vici Hieruſalem.
10 * Et iuxta eum ædificauit Ioiada filius Aromath contra domũ ſuam. & iuxta eum ędificauit Atthus filius Aſeboniæ.

17 * Et dixi ad eos: Vos videtis afflictionem hanc, in qua ſumus in ea; quomodo Hieruſalem deſerta, & portæ eius datæ ſunt igni. Venite et ædificemus murum Hieruſalem, & non erimus amplius opprobrium.

18 * Et annunciaui eis manum Dei quæ eſt bona ſuper me, & ſermones regis quos dixit mihi. & dixi: Surgamus & ædificemus. & fortificatæ ſunt manus ipſorum in bonum.

19 * Et audiuit Sanabalat Oroni, & Tobias ſeruus Ammoni, & Geſam Arabi. & ſubſannauerunt nos, & deſpexerunt nos, & dixerunt: Quod verbum hoc quod vos facitis? nunquid in regem vos rebellatis?

20 * Et reddidi eis rationem, & dixi eis: Deus cæli ipſe proſperabit nos, & nos ſerui eius puri: & ſurgamus & ædificemus. & vobis non eſt pars, & iuſtitia, & memoria in Hieruſalem.

CAP. III.

1 ET ſurrexit Eliaſub ſacerdos magnus & fratres eius ſacerdotes; & ædificauerunt portam ouinam. ipſi ſanctificauerunt eam, & ſtatuerunt valuas eius, & vſque ad turrim centum ſanctificauerunt eam vſque ad turrim Ananeel.

2 * Et ad manus eius ædificauerunt viri Hiericho, & ad manus eius ædificauit Zacchur filius Amari.

3 * Et portam piſcariam ædificauerunt filij Aſana; ipſi texerunt eam, & texerunt valuas eius & ſeras eius & vectes eius.

4 * Et ad manus eorum occupauit Marimoth filius Uria, filij Accos. & ad manum eorum occupauit Moſſolam filius Barachiæ filij Maſezubel. & ad manum eorum occupauit Sadoc filius Baana.

5 * Et ad manum eorum occupauerunt Thecoim. & fortes eorum non ſuppoſuerunt collum ſuum in ſeruitutem Domini ſui.

6 * Et portam veterem tenuerunt Oida filius Phaſec, & Meſulam filius Baſodia; ipſi texerũt eam, & ſtatuerunt valuas eius, et ſeras eius, & vectes eius.

7 * Et ad manum eorum tenuit Maltias Gabaonites et Aaron Meronothites, viri Gabaon, & Maſpha vſque ad ſolium principis trans fluuium.

8 * Et ad manum eorum firmauerunt Oziel filius Arachiæ probatorum. & ad manum eius confirmauit Ananias filius unguentariorum, et ſtatuerunt Hieruſalem vſque ad murum latũ.

9 * Et ad manum eorum firmauit Raphaias filius Sur princeps dimidij vici Hieruſalem.

10 * Et ad manum eorum tenuit Jedaias filius Eromaph & eregione domus ſua. et ad manum eius tenuit Attus filius Aſabania.

17 * καὶ εἶπα πρὸς αὐτοὺς, ὑμεῖς βλέπετε τὴν πονηρίαν ταύτην, ἐν ᾗ ἐσμὲν ἐν αὐτῇ, πῶς Ἰερουσαλὴμ ἔρημος, καὶ αἱ πύλαι αὐτῆς ἐδόθησαν πυρί. δεῦτε καὶ οἰκοδομήσωμεν τὸ τεῖχος Ἰερουσαλήμ, καὶ οὐκ ἐσόμεθα ἔτι ὄνειδος.

18 * καὶ ἀπήγγειλα αὐτοῖς τὴν χεῖρα τοῦ θεοῦ ἡ ἐστιν ἀγαθὴ ἐπ' ἐμέ, καὶ τοὺς λόγους τοῦ βασιλέως οὓς εἶπέ μοι. καὶ εἶπον, ἀναστῶμεν καὶ οἰκοδομήσωμεν. καὶ ἐνεκραταιώθησαν αἱ χεῖρες αὐτῶν εἰς τὸ ἀγαθόν.

19 * καὶ ἤκουσε Σαναβαλὰτ ὁ Ὡρωνί, καὶ Τωβίας ὁ δοῦλος ὁ Ἀμμωνί, καὶ Γησὰμ ὁ Ἀραβί. καὶ ἐξεγέλασαν ἡμᾶς, καὶ κατεφρόνησαν ἡμῶν, καὶ εἶπον, τί τὸ ῥῆμα τοῦτο ὃ ὑμεῖς ποιεῖτε, ἢ ἐπὶ τὸν βασιλέα ὑμεῖς ἀποστατεῖτε;

20 * καὶ ἐπέστρεψα αὐτοῖς λόγον καὶ εἶπον αὐτοῖς, ὁ θεὸς τοῦ οὐρανὸς αὐτὸς εὐοδώσει ἡμῖν, καὶ ἡμεῖς δοῦλοι αὐτοῦ καθαροί, καὶ ἀναστησόμεθα καὶ οἰκοδομήσωμεν. καὶ ὑμῖν οὐκ ἔστι μερὶς καὶ δικαιοσύνη καὶ μνημόσυνον ἐν Ἰερουσαλήμ.

γ'.

1 * Καὶ ἀνέστη Ἐλιασὺβ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ οἱ ἱερεῖς, καὶ ᾠκοδόμησαν τὴν πύλην τὴν προβατικήν. αὐτοὶ ἡγίασαν αὐτήν, καὶ ἔστησαν θύρας αὐτῆς, καὶ ἕως πύργου τῶν ἑκατὸν ἡγίασαν αὐτὴν ἕως πύργου Ἀναεήλ.

2 * καὶ ἐπὶ χεῖρας αὐτοῦ ᾠκοδόμησαν ἄνδρες Ἰεριχώ, καὶ ἐπὶ χεῖρας αὐτοῦ ᾠκοδόμησεν Ζακχοὺρ υἱὸς Ἀμαρί.

3 * καὶ τὴν πύλην τὴν ἰχθυηρὰν ᾠκοδόμησαν υἱοὶ Ἀσανά, αὐτοὶ ἐξέγασαν αὐτήν, καὶ ἔστησαν θύρας αὐτῆς καὶ κλεῖθρα αὐτῆς καὶ μοχλοὺς αὐτῆς.

4 * καὶ ἐπὶ χεῖρας αὐτῶν κατέσχεν Μαριμὼθ υἱὸς Οὐρία, υἱοῦ Ἀκκώς. καὶ ἐπὶ χεῖρας αὐτῶν κατέσχε Μοσολὰμ υἱὸς Βαραχίου υἱοῦ Μασεζαβήλ. καὶ ἐπὶ χεῖρας αὐτῶν κατέσχε Σαδὼκ υἱὸς Βαανά.

5 * καὶ ἐπὶ χεῖρας αὐτῶν κατέσχον οἱ Θεκωείμ. καὶ ἰσχυροὶ αὐτῶν οὐκ εἰσήνεγκαν τράχηλον αὐτῶν εἰς δουλείαν τοῦ κυρίου αὐτῶν. * καὶ τὴν πύλην Ἰασανὰ ἐκράτησαν Ὠιδὰ υἱὸς Φασέκ, καὶ Μεσουλὰμ υἱὸς Βασωδίου, αὐτοὶ ἐξέγασαν αὐτήν, καὶ ἔστησαν θύρας αὐτῆς, καὶ κλεῖθρα αὐτῆς, καὶ μοχλοὺς αὐτῆς.

7 * καὶ ἐπὶ χεῖρας αὐτῶν ἐκράτησε Μαλτίας ὁ Γαβαωνίτης καὶ Ἀαρὼν ὁ Μηρωνωθίτης, ἄνδρες τοῦ Γαβαὼν καὶ τῆς Μασφὰ ἕως θεσεὺ τοῦ ἄρχοντος τοῦ πέραν τοῦ ποταμοῦ.

8 * καὶ ἐπὶ χεῖρας αὐτῶν ἐκραταίωσαν Ὀζιὴλ υἱὸς Ἀραχίου πυρεύτων. καὶ ἐπὶ χεῖρας αὐτοῦ ἐνεκραταίωσεν Ἀνανίας υἱὸς τῶν μυρεψῶν, καὶ ἔθηκαν Ἰερουσαλὴμ ἕως τοῦ τείχους τοῦ πλατέος.

9 * καὶ ἐπὶ χεῖρας αὐτῶν ἐνεκραταίωσεν Ῥαφαΐας υἱὸς Οὺρ ἄρχων ἡμίσους μερίδος Ἰερουσαλήμ.

10 * καὶ ἐπὶ χεῖρας αὐτῶν ἐνέστησεν Ἰεδαΐας υἱὸς Ἐρωμὰφ καὶ κατέναντι οἰκίας αὐτοῦ. καὶ ἐπὶ χεῖρας αὐτοῦ ἐνέστησεν Ἄττους υἱὸς Ἀσαβανίου.

11 * מִדָּה שֵׁנִית הֶחֱזִיק מַלְכִּיָּה בֶן־חָרִם וְחַשּׁוּב בֶּן־
12 פַּחַת מוֹאָב וְאֵת מִגְדַּל הַתַּנּוּרִים׃ * וְעַל־יָדוֹ
הֶחֱזִיק שַׁלּוּם בֶּן־הַלּוֹחֵשׁ שַׂר חֲצִי פֶלֶךְ יְרוּשָׁלִָם׃
13 הוּא וּבְנוֹתָיו׃ * אֵת שַׁעַר הַגַּיְא הֶחֱזִיק חָנוּן
וְיוֹשְׁבֵי זָנוֹחַ הֵמָּה בָּנוּהוּ וַיַּעֲמִידוּ דְּלָתֹתָיו מַנְעֻלָיו
וּבְרִיחָיו וְאֶלֶף אַמָּה בַּחוֹמָה עַד שַׁעַר הַשָּׁפוֹת׃
14 * וְאֶת שַׁעַר הָאַשְׁפּוֹת הֶחֱזִיק מַלְכִּיָּה בֶן־רֵכָב שַׂר
פֶּלֶךְ בֵּית־הַכָּרֶם הוּא יִבְנֶנּוּ וַיַּעֲמֵד דְּלָתֹתָיו מַנְעֻלָיו
15 וּבְרִיחָיו׃ * וְאֶת שַׁעַר הָעַיִן הֶחֱזִיק שַׁלּוּן בֶּן־
כָּל־חֹזֶה שַׂר פֶּלֶךְ הַמִּצְפָּה הוּא יִבְנֶנּוּ וְיִטְּלֶנּוּ
וַיַּעֲמִידוּ דְּלָתֹתָיו מַנְעֻלָיו וּבְרִיחָיו וְאֵת חוֹמַת בְּרֵכַת
הַשֶּׁלַח לְגַן־הַמֶּלֶךְ וְעַד־הַמַּעֲלוֹת הַיֹּרְדוֹת מֵעִיר
16 דָּוִיד׃ * אַחֲרָיו הֶחֱזִיק נְחֶמְיָה בֶּן־עַזְבּוּק שַׂר
חֲצִי פֶלֶךְ בֵּית־צוּר עַד־נֶגֶד קִבְרֵי דָּוִיד וְעַד הַבְּרֵכָה
הָעֲשׂוּיָה וְעַד בֵּית הַגִּבֹּרִים׃
17 * אַחֲרָיו הֶחֱזִיקוּ הַלְוִיִּם רְחוּם בֶּן־בָּנִי עַל־יָדוֹ
הֶחֱזִיק חֲשַׁבְיָה שַׂר־חֲצִי־פֶלֶךְ קְעִילָה לְפִלְכּוֹ׃
18 * אַחֲרָיו הֶחֱזִיקוּ אֲחֵיהֶם בַּוַּי בֶּן־חֲנָדָד שַׂר חֲצִי
19 פֶלֶךְ קְעִילָה׃ * וַיְחַזֵּק עַל־יָדוֹ עֵזֶר בֶּן־יֵשׁוּעַ שַׂר
הַמִּצְפָּה מִדָּה שֵׁנִית מִנֶּגֶד עֲלוֹת הַנֶּשֶׁק הַמִּקְצָעַ׃
20 * אַחֲרָיו חֶחֱרָה הֶחֱזִיק בָּרוּךְ בֶּן־זַבַּי מִדָּה שֵׁנִית
מִן־הַמִּקְצָעַ עַד־פֶּתַח בֵּית אֶלְיָשִׁיב הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל׃
21 * אַחֲרָיו הֶחֱזִיק מְרֵמוֹת בֶּן־אוּרִיָּה בֶּן־הַקּוֹץ מִדָּה
שֵׁנִית מִפֶּתַח בֵּית אֶלְיָשִׁיב וְעַד־תַּכְלִית בֵּית
אֶלְיָשִׁיב׃
22 * וְאַחֲרָיו הֶחֱזִיקוּ הַכֹּהֲנִים אַנְשֵׁי הַכִּכָּר׃
23 * אַחֲרָיו הֶחֱזִיק בִּנְיָמִן וְחַשּׁוּב נֶגֶד בֵּיתָם אַחֲרָיו
הֶחֱזִיק עֲזַרְיָה בֶּן־מַעַשְׂיָה בֶּן־עֲנַנְיָה אֵצֶל בֵּיתוֹ׃
24 * אַחֲרָיו הֶחֱזִיק בִּנּוּי בֶּן־חֲנָדָד מִדָּה שֵׁנִית מִבֵּית
עֲזַרְיָה עַד־הַמִּקְצוֹעַ וְעַד־הַפִּנָּה׃
25 * פָּלָל בֶּן־אוּזַי מִנֶּגֶד הַמִּקְצוֹעַ וְהַמִּגְדָּל הַיּוֹצֵא
מִבֵּית הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן אֲשֶׁר לַחֲצַר הַמַּטָּרָה אַחֲרָיו
פְּדָיָה בֶּן־פַּרְעֹשׁ׃
26 * וְהַנְּתִינִים הָיוּ יֹשְׁבִים בָּעֹפֶל עַד נֶגֶד שַׁעַר הַמַּיִם
לַמִּזְרָח וְהַמִּגְדָּל הַיּוֹצֵא׃
27 * אַחֲרָיו הֶחֱזִיקוּ הַתְּקוֹעִים מִדָּה שֵׁנִית מִנֶּגֶד הַמִּגְדָּל
28 הַגָּדוֹל הַיּוֹצֵא וְעַד חוֹמַת הָעֹפֶל׃ * מֵעַל שַׁעַר
הַסּוּסִים הֶחֱזִיקוּ הַכֹּהֲנִים אִישׁ לְנֶגֶד בֵּיתוֹ׃

11 *Mediã partẽ vici ædificauit Melchias fili' Erẽ, & Aſub filius Phetmoab, & turrĩ fur-
12 norũ. *Et iuxta eos ędificauit Sellum filius Aloes princeps mediæ partis vici Hieruſa-
13 lẽ, ipſe & filij eius. *Et portã vallis ædificauit Annũ & habitatores Zanoe, ipſi ædificauerunt eã, & ſtatuerunt valuas eius & ſeras & vectes, & mille cubitos in muro vſq;
14 ad portã ſterquilinij. *Et portã ſterquilinij D ædificauit Melchias filius Rechab prĩceps vici Bethacharẽ. ipſe ędificauit eã, & ſtatuit
15 valuas eius & ſeras & vectes. *Et portã fontis ędificauit Sellũ filius Colozai princeps pagi Maſpha. Ipſe ædificauit eã & texit, & ſtatuit valuas eius & ſeras & vectes, & muros piſcinæ Siloe in hortũ regis, & vſq; ad gradus qui deſcendunt de ciuitate Dauid.
16 *Poſt eũ ædificauit Neemias filius Azboch princeps dimidiæ partis vici Bethſur, vſq; cõtra ſepulchrũ Dauid, & vſq; ad piſcinã quæ grãdi opere conſtructa eſt, & vſq; ad
17 domũ fortium. *Poſt eũ ædificauerunt Leuitæ, Reum filius Bẽni. poſt eum ędificauit Aſebias prĩceps dimidiæ partis vici Ceilæ
18 in vico ſuo. *Poſt eũ ædificauerunt fratres E eorum Bechiu filius Enebad prĩceps dimi-
19 diæ partis Ceilæ. *Et ædificauit iuxta eum Azer filius Ioſue princeps Maſpha mẽſurã ſecundã, cõtra aſcẽſum firmiſsimi anguli.
20 *Poſt eum in mõte ædificauit Baruch fili' Zachai menſuram ſecundam, ab angulo vſque ad portam domus Eliaſib ſacerdotis
21 magni. *Poſt eum ędificauit Merimuth filius Vriæ filij Atthus mẽſuran ſecundam, à porta domus Eliaſib, donec extende-
22 retur domus Eliaſib. *Et poſt eum ædificauerunt ſacerdotes viri de cãpeſtribus Ior-
23 danis. *Poſt eos ædificauit Beniamin, & Aſub contra domum ſuam. Et poſt eos ædificauit Azarias filius Maaſiæ filij Ananię
24 contra domum ſuam. *Poſt eum ædificauit Bennui filius Ennada mẽſuram ſecundam, à domo Azariæ vſque ad flexuram &
25 vſque ad angulum. *Poſt eum ædificauit Phalel filius Ozi, cõtra flexuram & turrim quæ eminet de domo regis excelſa, id eſt, in atrio carceris. Poſt eum Phadaia filius
26 Pheros. *Nathinæi autem habitabant in Ophel vſque contra portam aquarum ad Orientem, & turrim quæ prominebat.
27 *Poſt eos ędificauerunt Thecueni menſuram ſecundam è regione à turre magna G & eminenti, vſque ad murum templi.
28 *Surſum autem ad portam equorum ædificauerunt ſacerdotes vnuſquiſq; contra domum ſuam.

* *Et mensuram secundam tenuit Melchias* 11
filius Eram, & Asub filius Phaatmoab, et vsq;
ad turrim furnorum. * *Et ad manum eius te-* 12
nuit Sallum filius Saloes princeps dimidij vici
Hierusalem. ipse et filiæ eius * *portam vallis te-* 13
nuerunt. Annun & habitatores Zano, ipsi ædi-
ficauerunt eam, & statuerunt valuas eius, &
seras eius, & vectes eius, et mille cubiti in mu-
ro vsque ad portam sterquilinij.

* *Et portam sterquilinij tenuit Melchias fi-* 14
lius Rechab, princeps vici Bethachcharan, ipse
et filij eius. & cooperuerunt eam, et statuerunt
valuas eius, et seras eius, & vectes eius.

* *At portam fontis muniuit Solon filius Cha-* 15
leze, princeps partis Maspha: ipse ædificauit
eam, & texit eam, & statuit valuas eius &
vectes eius. & murum piscinæ Siloa in hortum
regis, & vsque ad gradus qui descendunt de
ciuitate Dauid.

* *Post eum tenuit Neemias filius Ezbuch* 16
princeps dimidij vici Bethsur vsque ad hortum
sepulchri Dauid, & vsque ad piscinam quæ fa-
cta erat, & vsque ad domum fortium.

* *Et post eum tenuerunt Leuitæ, Raum filius* 17
Banea. ad manum eius tenuit Asabias princeps
dimidij vici Ceela in vico suo. * *Et post eum* 18
tenuerunt fratres eorum Babai filius Edanad,
princeps dimidij vici Ceela.

* *Et tenuit ad manum eius Azur filius Jesu* 19
princeps Maspha mensuram secundam e contra-
rio ascensus armorum coniungentis in angulum.

* *Post in monte eius tenuit Baruch filius Za-* 20
bu mensuram secũdam ab angulo vsque ad por-
tam domus Eliasub sacerdotis magni.

* *Et post eum tenuit Meramoth filius Vria* 21
filij Accos mensuram secundam à porta domus
Eliasub vsque ad consummationem domus Elia-
sub. * *Et post eum tenuerunt sacerdotes viri* 22
Achechar.

* *Et post eum tenuit Beniamin et Assub con-* 23
tra domum suam. & post eos tenuit Azarias fi-
lius Maaseæ filij Ananiæ iuxta domum suam.

* *Et post eum tenuit Baani filius Ennadad* 24
mensuram secundam, à domo Azariæ vsque ad
angulum & vsque ad flexuram * *Phalali filij* 25
Vsai, contra angulum & turrim eminentem ex
domo regis excelsa atrij carceris. & post eum
Phadaia filius Phoros.

* *Et Nathinæi erant habitantes in Ophal vs-* 26
que ad contra hortum portæ aquæ ad Orientem,
& turris eminens.

* *Et post eum tenuerunt Thecoim mensuram* 27
secundam e regione turris magnæ eminentis, &
vsque ad murum Aphla.

* *Supra portam equorum tenuerunt Sacer-* 28
dotes, vir contra domum suam.

11 * Ἐ μέτ᾽ αὐτὸν ἐκράτησεν μελχίας υἱὸς ἠραάμ,
Ἐ ἀσοὺβ υἱὸς φααὰτ μωάβ, Ἐ ἕως πύργου τῶν θαναρείμ.
12 * καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτοῦ ἐκράτησε σαλλοὺμ υἱὸς σαλὼης
ἄρχων ἡμίσους τοπαρχίου ἱερουσαλήμ· αὐτὸς καὶ αἱ θυ-
13 γατέρες αὐτοῦ * τὴν πύλην τοῦ φάραγγος ἐκράτησαν· θύρας
καὶ ④ καὶ οἰκοῦντες ζανώ, αὐτοὶ ᾠκοδόμησαν αὐτὴν, καὶ
ἔστησαν θύρας αὐτῆς, καὶ κλεῖθρα αὐτῆς, καὶ μοχλοὺς αὐτῆς,
Ἐ χίλιοι πήχεις ἐν τῷ τείχει ἕως τῆς πύλης τῆς κοπρίας.
14 * καὶ τὴν πύλην τῆς κοπρίας ἐκράτησε μελχίας υἱὸς
ῥηχὰβ, ἄρχων τοπαρχίου βηθαχχαράμ, αὐτὸς Ἐ οἱ υἱοὶ
αὐτοῦ. καὶ ἐσκέπασαν αὐτὴν, καὶ ἔστησαν θύρας αὐτῆς, καὶ
15 κλεῖθρα αὐτῆς, Ἐ μοχλοὺς αὐτῆς. * τὴν δὲ πύλην τῆς πηγῆς
ἠσφαλίσατο σαλὼν υἱὸς χαλεζέ, ἄρχων μέρους τοῦ μασφά,
αὐτὸς ἐξῳκοδόμησεν αὐτὴν καὶ ἐστέγασεν αὐτὴν, Ἐ ἔστησε
τὰς θύρας αὐτῆς καὶ μοχλοὺς αὐτῆς. καὶ τὸ τεῖχος τῆς κολυμ-
βήθρας Σιλωὰ εἰς τὸν κῆπον τοῦ βασιλέως, καὶ ἕως τῶν
16 βαθμῶν τῶν καταβαινόντων ἀπὸ πόλεως δαυίδ. * ὀπίσω
αὐτοῦ ἐκράτησε νεεμίας υἱὸς ἐζβὺχ ἄρχων ἡμίσους τοπαρ-
χίου βηθσοὺρ ἕως κήπου τάφου δαυὶδ, καὶ ἕως τῆς κολυμ-
17 βήθρας τῆς γεγονίας καὶ ἕως οἴκου τῶν δυνατῶν. * καὶ
μετ᾽ αὐτὸν ἐκράτησαν ④ λευῖται, ῥαοὺμ υἱὸς βανέα. ἐπὶ
χεῖρα αὐτοῦ ἐκράτησεν ἀσαβίας ἄρχων ἡμίσους τοπαρχίου
18 κεηλὰ τῷ τοπαρχίῳ αὐτοῦ. * καὶ μετ᾽ αὐτὸν ἐκρατη-
σαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν βαβαὶ υἱὸς ηδαναὰδ, ἄρχων ἡ-
19 μίσους τοπαρχίου κεηλά. * καὶ ἐκράτησεν ἐπὶ χεῖρα
αὐτοῦ ἀζοὺρ υἱὸς ἰησοῦ ἄρχων τοῦ μασφὰ μέτρου δεύτερον
ἔξωθεν ἀναβάσεως τῶν ὅπλων τῆς συναπούσης εἰς
20 τὴν γωνίαν. * ὀπίσω εἰς τὸ ὄρος αὐτοῦ ἐκράτησε βα-
ρὺχ υἱὸς ζαβοὺ μέτρον δεύτερον ἀπὸ τῆς γωνίας ἕως
21 θύρας οἴκου ἐλιασοὺβ τοῦ ἱερέως τοῦ μεγάλου. * καὶ μετ᾽
αὐτὸν ἐκράτησε μεραμὼθ υἱὸς οὐρία υἱοῦ ἀκκὼς μέτρον
δεύτερον ἀπὸ θύρας οἴκου ἐλιασοὺβ ἕως συντελείας οἴ-
22 κου ἐλιασούβ. * καὶ μετ᾽ αὐτὸν ἐκράτησαν ④ ἱερεῖς
23 ἀνδρες ἀχεχάρ. * καὶ μετ᾽ αὐτὸν ἐκράτησε βενι-
αμὶν καὶ ἀσοὺβ κατέναντι οἴκου αὐτῶν. καὶ μετ᾽ αὐτοὺς
ἐκράτησαν ἀζαρίας υἱὸς μαασέου υἱοῦ ἀνανίου ἐχόμενα
24 οἴκου αὐτοῦ. * καὶ μετ᾽ αὐτὸν ἐκράτησε βαανὶ υἱὸς λιὼ-
ναδὰδ μέτρον δεύτερον, ἀπὸ τοῦ οἴκου ἀζαρίου ἕως τῆς
25 γωνίας καὶ ἕως τῆς καμπῆς * φαλαλὶ υἱοῦ οὐζαΐ,
ἐξεναντίας τῆς γωνίας καὶ τοῦ πύργου τοῦ ἐξέχοντος
ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ βασιλέως ἀνώτερος τῆς αὐλῆς τῆς φυ-
26 λακῆς. καὶ μετ᾽ αὐτὸν φαδαΐα υἱὸς φόρος. * καὶ ④
ναθιναῖοι ἦσαν οἰκοῦντες ἐν τῷ ὠφὰλ ἕως ἀπεναντι κή-
που πύλης ὑδάτος εἰς ἀνατολάς, Ἐ ὁ πύργος ὁ ἐξέχων.
27 * καὶ μετ᾽ αὐτὸν ἐκράτησαν ④ θεκωεὶμ μέτρον δεύ-
τερον ἐξεναντίας τοῦ πύργου τοῦ μεγάλου τοῦ ἐξέχοντος,
28 καὶ ἕως τοῦ τείχους τοῦ ὀφλά. * ἀνώτερον πύλης
τῶν ἵππων ἐκράτησαν ④ ἱερεῖς, ἀνὴρ ἐξεναντίας οἴκου
ἑαυτοῦ.

29 * אַחֲרָיו חִזְקִיָּה צַדּוּק בֶּן־אָמֵר נֶגֶד בֵּיתוֹ וְאַחֲרָיו
חִזְקִיָּה שְׁמַעְיָה בֶּן־שְׁכַנְיָה שֹׁמֵר שַׁעַר הַמִּזְרָח׃
30 * אַחֲרָיו חֲנַנְיָה בֶּן־שֶׁלֶמְיָה וְחָנוּן בֶּן־צָלָף
הַשִּׁשִּׁי מְדָה שֵׁנִי אַחֲרָיו חִזְקִיָּה מְשֻׁלָּם בֶּן־בֶּרֶכְיָה
31 נֶגֶד נִשְׁכָּתוֹ׃ * אַחֲרָיו חִזְקִיָּה מַלְכִּיָּה בֶּן־הַצֹּרְפִי
עַד־בֵּית הַנְּתִינִים וְהָרֹכְלִים נֶגֶד שַׁעַר הַמִּפְקָד וְעַד
32 עֲלִיַּת הַפִּנָּה׃ * וּבֵין עֲלִיַּת הַפִּנָּה לְשַׁעַר הַצֹּאן
הֵחֵזִיקוּ הַצֹּרְפִים וְהָרֹכְלִים׃

ד

1 * וַיְהִי כַּאֲשֶׁר שָׁמַע סַנְבַלַּט כִּי־אֲנַחְנוּ בוֹנִים אֶת־
הַחוֹמָה וַיִּחַר לוֹ וַיִּכְעַס הַרְבֵּה וַיַּלְעֵג עַל־הַיְהוּדִים׃
2 * וַיֹּאמֶר לִפְנֵי אֶחָיו וְחֵיל שֹׁמְרוֹן וַיֹּאמֶר מָה
הַיְהוּדִים הָאֻמְלָלִים עֹשִׂים הֲיַעַזְבוּ לָהֶם הֲיִזְבָּחוּ
הֲיְכַלּוּ בְּיוֹם הֲיַחֲיוּ אֶת־הָאֲבָנִים מֵעֲרֵמוֹת הֶעָפָר
3 וְהֵמָּה שְׂרוּפוֹת׃ * וְטוֹבִיָּה הָעַמֹּנִי אֶצְלוֹ וַיֹּאמֶר
גַּם אֲשֶׁר־הֵם בוֹנִים אִם־יַעֲלֶה שׁוּעָל וּפָרַץ חוֹמַת
4 אַבְנֵיהֶם׃ * שִׁמְעָה אֱלֹהֵינוּ כִּי־הָיִינוּ בוּזָה וְהָשֵׁב
חֶרְפָּתָם אֶל־רֹאשָׁם וּתְנֵם לְבִזָּה בְּאֶרֶץ שִׁבְיָה׃
5 * וְאַל־תְּכַס עַל־עֲוֹנָם וְחַטָּאתָם מִלְּפָנֶיךָ אַל־
תִּמָּחֶה כִּי הִכְעִיסוּ לְנֶגֶד הַבּוֹנִים׃
6 * וַנִּבֶן אֶת־הַחוֹמָה וַתִּקָּשֵׁר כָּל־הַחוֹמָה עַד־
חֲצְיָהּ וַיְהִי לֵב לָעָם לַעֲשׂוֹת׃
7 * וַיְהִי כַּאֲשֶׁר שָׁמַע סַנְבַלַּט וְטוֹבִיָּה וְהָעַרְבִים
וְהָעַמֹּנִים וְהָאַשְׁדּוֹדִים כִּי־עָלְתָה אֲרוּכָה לְחוֹמוֹת
יְרוּשָׁלַם כִּי־הֵחֵלּוּ הַפְּרָצִים לְהִסָּתֵם וַיִּחַר לָהֶם מְאֹד׃
8 * וַיִּקְשְׁרוּ כֻלָּם יַחְדָּו לָבוֹא לְהִלָּחֶם בִּירוּשָׁלִַם
9 וְלַעֲשׂוֹת לָהּ תּוֹעָה׃ * וַנִּתְפַּלֵּל אֶל־אֱלֹהֵינוּ
וַנַּעֲמִיד מִשְׁמָר עֲלֵיהֶם יוֹמָם וָלַיְלָה מִפְּנֵיהֶם׃
10 * וַיֹּאמֶר יְהוּדָה כָּשַׁל כֹּחַ הַסַּבָּל וְהֶעָפָר הַרְבֵּה
וַאֲנַחְנוּ לֹא־נוּכַל לִבְנוֹת בַּחוֹמָה׃
11 * וַיֹּאמְרוּ צָרֵינוּ לֹא יֵדְעוּ וְלֹא יִרְאוּ עַד אֲשֶׁר־נָבוֹא
אֶל־תּוֹכָם וְהָרַגְנוּם וְהִשְׁבַּתְנוּ אֶת־הַמְּלָאכָה׃
12 * וַיְהִי כַּאֲשֶׁר־בָּאוּ הַיְהוּדִים הַיֹּשְׁבִים אֶצְלָם
וַיֹּאמְרוּ לָנוּ עֲשֶׂר פְּעָמִים מִכָּל־הַמְּקֹמוֹת אֲשֶׁר־
13 תָּשׁוּבוּ עָלֵינוּ׃ * וָאַעֲמִיד מִתַּחְתִּיּוֹת לַמָּקוֹם
מֵאַחֲרֵי לַחוֹמָה בַּצְּחִיחִים וָאַעֲמִיד אֶת־הָעָם
לְמִשְׁפְּחוֹת עִם־חַרְבֹתֵיהֶם רָמְחֵיהֶם וְקַשְׁתֹתֵיהֶם׃

19 * Post eos ædificauit Seddo filius Emmer contra domum suam. & post eum ędificauit Semeia filius Secheniæ custos por-
30 tę Orientalis. *Post eum ædificauerunt Anania filius Selemiæ, & Anon filius Selo sextus, mensuram secundam. Post eum ædificauit Mesollam filius Barachiæ contra
31 gazophylaciũ suum. *Post eum ædificauit Melchias filius aurificis vsque ad domum Nathinæorum, & scruta vendentium cõtra portam iudicialem & vsq; ad cœnaculum
32 anguli. *Et intra cœnaculũ anguli in porta gregis ædificauerunt aurifices & negociatores.

CAP. IIII.

1 A *Factum est autẽ cùm audisset Sanaballath quòd ædificaremus murum, iratus est valdè, & motus nimis subsannauit Iu-
2 dæos. *Et dixit coram fratribus suis & frequentia Samaritanorum: Quid Iudæi faciunt imbecilles? num dimittẽt eos gẽtes? num sacrificabunt & cõplebũt in vna die? nunquid ædificare poterunt lapides de a-
3 ceruis pulueris qui cõbusti sunt? *Sed Tobias Amanites proximus eius ait: Ædificent si ascenderit vulpes, transiliet murũ
4 eorum lapideum. *Audi Deus noster, quia facti sumus despectui. Conuerte opprobriũ super caput eorum, & da eos in despectionem in terra captiuitatis. *Ne operias iniquitatem eorum, & peccatum eorum co-
5 ram facie tua non deleatur, quia irriserunt
6 ædificãtes. *Itaque ædificauimus murum, & coniunximus totum vsque ad partẽ dimidiam, & prouocatum est cor populi ad
7 operandum. *Factum est autem cùm audisset Sanaballath, & Tobias, & Arabes, &
B Ammonitæ, & Azotij quòd obducta esset cicatrix muri Hierusalem, & quòd cœpissent interrupta concludi, irati sunt nimis.
8 *Et cõgregati sunt omnes pariter vt venirẽt & pugnarent contra Hierusalẽ, & mo-
9 lirentur insidias. *Et orauimus Deum nostrum, & posuimus custodes sup murũ die
10 ac nocte contra eos. *Dixit autem Iudas: Debilitata est fortitudo portãtis, & hum⁹ nimia est, & nos nõ poterim⁹ ędificare mu-
11 rum. *Et dixerunt hostes nostri: Nesciant & ignorent, donec veniamus in medium eorum, & interficiamus eos, & cessare faciamus opus.
12 *Factum est autem venientibus Iudæis qui habitabãt iuxta eos, & dicẽtibus nobis per decem vices ex om-
C nibus locis quibus venerant ad nos:
13 *Statui in loco post murum per circuitum populum in ordinem cum gladiis suis, & lanceis, & arcubus.

Et post eum tenuit Sadoc filius Emmer contra domum suam. & post eum tenuit Samaia filius Sechenia, custos portæ Orientis. 29

Et post eum tenuit Ananias filius Sellemia, & Anon filius Seleph sextus mensuram secundam. & post eum tenuit Mesollam filius Barachiæ contra gazophylacium suum. 30

Et post eum tenuit Melchias filius Sarephi, vsque ad domum Nathinæorum & negociatorum contra portam considerationis, et vsque ad ascensum flexuræ. 31

Et intra ascensum portæ ouinæ, tenuerunt fabri & negociatores. 32

CAP. IIII.

ET factū est quando audiuit Sanabalat quòd nos ædificaremus murum, & molestum fuit ei, & iratus est multum, et subsannabat in Judæos. 1

Et dixit coram fratribus suis & exercitu Samariæ, & dixit: Quid imbecilles isti faciunt Judæi? num dimittemus eos? nunquid sacrificant? nunquid poterunt? & hodie sanabunt lapides post quàm puluis facti sunt cōbusti? 2

Et Tobias Ammanites prope eum: & dixit ad eos: Et isti ædificant, nonne ascendet vulpes, & destruet murum lapidum eorum? 3

Audi Deus noster quia facti sumus in subsannationem, & conuerte opprobrium eorum in caput eorum, & da eos in subsannationem in terra captiuitatis: 4

Et ne operias in iniquitatem eorum, et peccatum eorum à facie tua non deleatur; quoniam irritauerunt coram ædificantibus. 5

Et ædificauimus murum, & coniunctus est omnis murus vsque ad medietatem suam, et factum est cor populi vt ædificaret. 6

Et factum est cùm audisset Sanabalat, & Tobias, et Arabes, et Ammanitæ, et Azotij, quòd ascendit germen muris Hierusalem, quoniam incœperunt cicatrices obduci; et molestū eis visum fuit valdè. 7

Et congregati sunt omnes ad idem vt venirent & percuterent in Hierusalem, & facerent ei deceptionem. 8

Et orauimus ad Deum nostrum, & statuimus custodes super eos die et nocte à facie eorum. 9

Et dixit Judas: Contrita est fortitudo inimicorum, & humus multa, et nos non poterimus ædificare in muro. 10

Et dixerunt tribulantes nos: Non cognoscent & non videbunt donec veniamus in medium eorum, & interficiemus eos, & sedabimus opus. 11

Et factum est vt venerunt Judæi habitantes prope eos, & dixerunt nobis: Ascendunt ex omnibus locis, quoniam conuertistis super nos. 12

Et statui in infima loci post murum in absconditis, & statui populum per populos cum gladiis suis, & lanceis suis, & arcubus suis. 13

29 καὶ μετ' αὐτὸν ἐκράτησε Σαδὼκ υἱὸς Ἐμμὴρ ἐξενωτίας οἴκου ἑαυτοῦ. καὶ μετ' αὐτὸν ἐκράτησε Σαμαΐα υἱὸς Σεχενία φύλαξ τῆς πύλης τῆς ἀνατολῆς.

30 καὶ μετ' αὐτὸν ἐκράτησεν Ἀνανίας υἱὸς Σελλεμία, καὶ Ἀνὼν υἱὸς Σελὲφ ὁ ἕκτος μέτρον δεύτερον. καὶ μετ' αὐτὸν ἐκράτησε Μεθολλὰμ υἱὸς Βαραχίε ἐξεναντίας Γαζοφυ-

31 λακίου αὐτοῦ. καὶ μετ' αὐτὸν ἐκράτησε Μελχίας υἱὸς τοῦ Σαρεφὶ ἕως οἴκου τῶν Ναθιναίων καὶ τῶν μεταβόλων ἀπέναντι πύλης τῆς Ἐπισκέψεως, καὶ ἕως ἀναβάσεως τῆς καμ-

32 πῆς. καὶ ἀναμέσον τῆς ἀναβάσεως τῆς πύλης τῆς προβατικῆς ἐκράτησαν οἱ χαλκεῖς καὶ οἱ μεταβολοι.

δ΄.

1 Καὶ ἐγένετο ὡσὶκα ἤκουσε Σαναβαλὰτ ὅτι ἡμεῖς οἰκοδομοῦμεν τὸ τεῖχος, καὶ πονηρὸν ἦν αὐτῷ, καὶ ὠργίσθη ἐπὶ πολύ, καὶ ἐξεγέλα ἐπὶ τοὺς Ἰουδαίους.

2 καὶ εἶπεν ἐνώπιον τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ καὶ τῆς δυνάμεως Σαμαρείας, καὶ εἶπεν, Τί οἱ ἀδύναμοι οὗτοι ποιοῦσιν οἱ Ἰουδαῖοι; μὴ καταλείψομεν αὐτοὺς; ἆρα θυσιάζουσιν; ἆρα δυνήσονται; καὶ σήμερον ἰάσονται ἐκ τῶν λίθων μὴ τὸ χῶ-

3 μα γεγόνασι καυθέντας; καὶ Τωβίας ὁ Ἀμμανίτης ἐχόμενα αὐτοῦ, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, καί γε αὐτοὶ οἰκοδομοῦσιν, οὐχὶ διαβήσεται ἀλώπηξ, καὶ καθελεῖ τὸ τεῖχος λί-

4 θων αὐτῶν; ἄκουσον ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὅτι ἐγενήθημεν εἰς μυκτηρισμόν, καὶ ἐπίστρεψον ὀνειδισμὸν αὐτῶν εἰς κεφαλὴν αὐτῶν, καὶ δὸς αὐτοὺς εἰς μυκτηρισμὸν ἐν γῇ αἰχμα-

5 λωσίας. καὶ μὴ καλύψῃς ἐπὶ ἀνομίαν αὐτῶν, καὶ ἡ ἁμαρτία αὐτῶν ἐκ προσώπου σου μὴ ἐξαλειφθείη, ὅτι παρώργισαν ἐναντίον τῶν οἰκοδομούντων.

6 καὶ ᾠκοδομήσαμεν τὸ τεῖχος καὶ συνήφθη πᾶν τὸ τεῖχος ἕως ἡμίσους αὐτοῦ, καὶ ἐγένετο ἡ καρδία τοῦ λαοῦ ὥστε

7 οἰκοδομῆσαι. καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσε Σαναβαλὰτ καὶ Τωβίας καὶ οἱ Ἄραβες καὶ οἱ Ἀμμανῖται καὶ οἱ Ἀζώτιοι, ὅτι ἀνέβη ἡ φυὴ τοῖς τείχεσιν Ἱερουσαλήμ, ὅτι ἤρξαντο αἱ διασφαλαὶ ἀναφράσσεσθαι, καὶ πονηρὸν αὐτοῖς ἐφάνη σφόδρα.

8 καὶ συνήχθησαν πάντες ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐλθεῖν καὶ παραξαι

9 ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ ποιῆσαι αὐτῷ πλανήσιν. καὶ προσηυξάμεθα πρὸς τὸν θεὸν ἡμῶν, καὶ ἐστήσαμεν φυλακὰς ἐπ' αὐτοῖς ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἀπὸ προσώπου αὐτῶν.

10 καὶ εἶπεν Ἰούδας, συντετρίβη ἡ ἰσχὺς τῶν ἐχθρῶν, καὶ ὁ χοῦς πολύς, καὶ ἡμεῖς οὐ δυνησόμεθα οἰκοδομεῖν ἐν τῷ τείχῳ.

11 καὶ εἶπον οἱ θλίβοντες ἡμᾶς, οὐ γνώσονται καὶ οὐκ ὄψονται ἕως οὗ ἔλθωμεν εἰς μέσον αὐτῶν, καὶ φονεύσωμεν

12 αὐτοὺς καὶ καταπαύσωμεν τὸ ἔργον. καὶ ἐγένετο ὡς ἦλθον οἱ Ἰουδαῖοι οἱ οἰκοῦντες ἐχόμενα αὐτῶν, καὶ εἶπον ἡμῖν, ἀναβαίνουσιν ἐκ πάντων τῶν τόπων ὅτι ἐπεστρέψατε ἐφ'

13 ἡμᾶς. καὶ ἔστησα εἰς τὰ κατώτατα τοῦ τόπου κατόπισθεν τοῦ τείχους ἐν τοῖς σκεπεινοῖς, καὶ ἔστησα τὸν λαὸν κατὰ δήμους μετὰ ῥομφαιῶν αὐτῶν καὶ τῶν δοράτων αὐτῶν, καὶ τῶν τόξων αὐτῶν.

14 * וָאֵרֶא וָאָקוּם וָאֹמַר אֶל־הַחֹרִים וְאֶל־הַסְּגָנִים
וְאֶל־יֶתֶר הָעָם אַל־תִּירְאוּ מִפְּנֵיהֶם אֶת־אֲדֹנָי
הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא זִכְרוּ וְהִלָּחֲמוּ עַל־אֲחֵיכֶם בְּנֵיכֶם
וּבְנֹתֵיכֶם נְשֵׁיכֶם וּבָתֵּיכֶם׃
15 * וַיְהִי כַּאֲשֶׁר שָׁמְעוּ אוֹיְבֵינוּ כִּי־נוֹדַע לָנוּ וַיָּפֶר
הָאֱלֹהִים אֶת־עֲצָתָם וַנָּשׁוּב כֻּלָּנוּ אֶל־הַחוֹמָה אִישׁ
16 אֶל־מְלַאכְתּוֹ׃ * וַיְהִי מִן־הַיּוֹם הַהוּא חֲצִי נְעָרַי
עֹשִׂים בַּמְּלָאכָה וְחֶצְיָם מַחֲזִיקִים וְהָרְמָחִים הַמָּגִנִּים
וְהַקְּשָׁתוֹת וְהַשִּׁרְיָנִים וְהַשָּׂרִים אַחֲרֵי כָל־בֵּית
17 יְהוּדָה׃ * הַבּוֹנִים בַּחוֹמָה וְהַנֹּשְׂאִים בַּסֶּבֶל
עִמְּשִׂים בְּאַחַת יָדוֹ עֹשֶׂה בַּמְּלָאכָה וְאַחַת מַחֲזֶקֶת
18 הַשָּׁלַח׃ * וְהַבּוֹנִים אִישׁ חַרְבּוֹ אֲסוּרִים עַל־
מָתְנָיו וּבוֹנִים וְהַתּוֹקֵעַ בַּשּׁוֹפָר אֶצְלִי׃
19 * וָאֹמַר אֶל־הַחֹרִים וְאֶל־הַסְּגָנִים וְאֶל־יֶתֶר הָעָם
הַמְּלָאכָה הַרְבָּה וּרְחָבָה וַאֲנַחְנוּ נִפְרָדִים עַל־
הַחוֹמָה רְחוֹקִים אִישׁ מֵאָחִיו׃
20 * בִּמְקוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁמְעוּ אֶת־קוֹל הַשּׁוֹפָר שָׁמָּה
תִּקָּבְצוּ אֵלֵינוּ אֱלֹהֵינוּ יִלָּחֶם לָנוּ׃
21 * וַאֲנַחְנוּ עֹשִׂים בַּמְּלָאכָה וְחֶצְיָם מַחֲזִיקִים
בָּרְמָחִים מֵעֲלוֹת הַשַּׁחַר עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים׃
22 * גַּם בָּעֵת הַהִיא אָמַרְתִּי לָעָם אִישׁ וְנַעֲרוֹ יָלִינוּ
בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלִַם וְהָיוּ־לָנוּ הַלַּיְלָה מִשְׁמָר וְהַיּוֹם
23 מְלָאכָה׃ * וְאֵין אֲנִי וְאַחַי וּנְעָרַי וַאֲנָשֵׁי
הַמִּשְׁמָר אֲשֶׁר אַחֲרַי אֵין־אֲנַחְנוּ פֹשְׁטִים בְּגָדֵינוּ
אִישׁ שִׁלְחוֹ הַמָּיִם׃

ה

1 * וַתְּהִי צַעֲקַת הָעָם וּנְשֵׁיהֶם גְּדוֹלָה אֶל־אֲחֵיהֶם
2 הַיְּהוּדִים׃ * וְיֵשׁ אֲשֶׁר אֹמְרִים בָּנֵינוּ וּבְנֹתֵינוּ
אֲנַחְנוּ רַבִּים וְנִקְחָה דָגָן וְנֹאכְלָה וְנִחְיֶה׃
3 * וְיֵשׁ אֲשֶׁר אֹמְרִים שְׂדֹתֵינוּ וְכַרְמֵינוּ וּבָתֵּינוּ
אֲנַחְנוּ עֹרְבִים וְנִקְחָה דָגָן בָּרָעָב׃
4 * וְיֵשׁ אֲשֶׁר אֹמְרִים לָוִינוּ כֶּסֶף לְמַדַּת הַמֶּלֶךְ
5 שְׂדֹתֵינוּ וְכַרְמֵינוּ׃ * וְעַתָּה כִּבְשַׂר אַחֵינוּ בְּשָׂרֵינוּ
כִּבְנֵיהֶם בָּנֵינוּ וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ כֹּבְשִׁים אֶת־בָּנֵינוּ וְאֶת־
בְּנֹתֵינוּ לַעֲבָדִים וְיֵשׁ מִבְּנֹתֵינוּ נִכְבָּשׁוֹת וְאֵין לְאֵל
יְדֵינוּ וְשָׂדֹתֵינוּ וְכַרְמֵינוּ לַאֲחֵרִים׃
6 * וַיִּחַר לִי מְאֹד כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי אֶת־זַעֲקָתָם וְאֶת־
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃

14 *Et perſpexi atque ſurrexi,& aio ad optimates & magiſtratus,& ad reliquam partē vulgi:Nolite timere à facie eorum.Domini magni & terribilis mementote, & pugnate pro fratribus veſtris, filiis veſtris & filiabus veſtris, & vxoribus veſtris, & do-
15 mibus veſtris.*Factum eſt autem cùm audiſſent inimici noſtri nunciatum eſſe nobis,diſsipauit Deus cōſilium eorum.& reuerſi ſumus omnes ad muros vnuſquiſque
16 ad op⁹ ſuum. *Et factum eſt à die illa,media pars iuuenum eorum faciebat opus,& media parata erat ad bellum, & lanceæ,& ſcuta,& arcus, & loricæ, & principes poſt
17 eos in omni domo Iuda*ædificantium muros,& portantium onera & imponētium:
vna manu ſua faciebat opus, & altera te-
18 nebat gladium.*Ædificātium enim vnuſ-
D quiſque gladio erat accinctus renes. & ædificabant & clamabāt buccina iuxta me.
19 *Et dixi ad optimates & ad magiſtratus,& ad reliquam partem vulgi: Opus grande eſt & latum;&nos ſeparati ſumus in muro
20 procul alter ab altero.*In loco quocunque audieritis clāgorē tubæ, illuc cōcurrite ad
21 nos.Deus noſter pugnabit pro nobis: * Et noſipſi faciamus opus. Et media pars noſtrum teneat lāceas ab aſcenſu auroræ,do-
22 nec egrediātur aſtra. *In tempore quoque illo dixi populo:Vnuſquiſque cum puero ſuo maneat in medio Hieruſalem, & ſint nobis vices per noctem & diem ad operā-
23 dum. * Ego autem, & fratres mei,& pueri mei,& cuſtodes qui erant poſt me,non deponebamus veſtimenta noſtra. vnuſquiſque tantum nudabatur ad baptiſmum.

CAP. V.

1 ET factus eſt clamor populi & vxorum
A eius magnus aduerſus fratres ſuos Iu-
2 dęos.*Et erant qui dicerent:Filij noſtri & filiæ noſtræ multę ſunt nimis.Accipiamus pro precio eorum frumentum,&comeda-
3 mus & viuamus.*Et erant qui dicerent:Agros noſtros & vineas, & domus noſtras apponamus, & accipiamus frumentum in
4 fame. *Et alij dicebant:Mutuò ſumamus pecunias in tributa regis,demuſque agros
5 noſtros & vineas:*Et nūc ſicut carnes fratrum noſtrorum,ſic carnes noſtræ ſunt, & ſicut filij eorum,ita et filij noſtri. Ecce nos ſubiugamus filios noſtros et filias noſtras in ſeruitutem,& de filiabus noſtris ſunt famulæ, nec habemus vnde poſsint redimi; et agros noſtros et vineas noſtras alij poſ-
6 ſident.*Et iratus ſum nimis cùm audiſſem clamorem eorum ſecundùm verba hæc:

* Et perſpexi, & ſurrexi, & dixi ad optimates & ad duces, & ad reliquos populi: Ne timeatis à facie eorum. mementote Dei noſtri magni & terribilis, & pugnate pro fratribus veſtris, filiis veſtris & filiabus veſtris, & uxoribus veſtris, & domibus veſtris. 14

* Et factum eſt cùm audiſſent inimici noſtri quod notum fuit nobis, & diſſipauit Deus conſilium eorum. & reuerſi ſumus nos in murum, vir in opus ſuum. 15

* Et factum eſt à die illa medietas eorum qui ordinati erant faciebant opus, & medietas eorum reſiſtebant, & lanceæ, & ſcuta, & arcus & thoraces, & principes poſt omnem domum Juda * ædificantium in muro. et tollentes in humeris armati. in una manu faciebat illic opus, & in una tenebat iaculum. 16 17

* Et ædificatores vir gladium ſuum accinctus ſuper lumbum ſuum, & ædificabant. & buccinans in cornea buccina prope me. 18

* Et dixi ad optimates, & ad principes, & ad reliquos populi: Opus grande & latum, & nos ſeparamur ſuper murum procul vir à fratre ſuo. * Et in loco vbicunque audieritis vocem buccinæ, illuc concurrite ad nos, et Deus noſter pugnabit pro nobis. 19 20

* Et nos faciebamus opus. & medietas noſtrum tenentes lanceas ab aſcenſu auroræ vſque ad egreſſum ſtellarum. * Et in tempore illo dixi populo: Vnuſquiſque cum iuuene ſuo caſtrametabitur in medio Hieruſalem. & ſit nobis nox cuſtodia, & dies opus. 21 22

* Et eram ego & fratres mei, & pueri, & viri cuſtodiæ poſt me: & non fuit ex nobis denudans vir veſtimenta ſua. vir & arma eius ad aquam. 23

CAP. V.

ET factus eſt clamor populi & mulierum eorum magnus ad fratres ſuos Judæos. 1

* Et erant aliqui dicentes: In filiis noſtris et in filiabus noſtris nos multi, & accipiemus frumentum, & comedemus & viuemus. 2

* Et ſunt aliqui dicentes: Agri noſtri & vineæ noſtræ, & domus noſtræ, nos promittemus, & accipiemus frumentum & comedemus. 3

* Et ſunt aliqui dicentes: Mutuo accepimus argentum in tributa regis, agri noſtri & vineæ noſtræ, & domus noſtræ. 4

* Et nunc ſicut caro fratrum noſtrorum, caro noſtra. ſicut filij eorum, filij noſtri. et ecce nos ſubiugamus filios noſtros et filias noſtras in ſeruos, & ſunt de filiabus noſtris ſubiugatæ, & non eſt potentia manuum noſtrarum, & agri noſtri, & vineæ noſtræ optimatibus. 5

* Et triſtatus ſum valdè cùm audiui clamorem eorum & ſermones iſtos. 6

14 * καὶ εἶδον καὶ ἀνέστην καὶ εἶπον πρὸς τοὺς ἐντίμους, καὶ πρὸς τοὺς στρατηγούς, καὶ πρὸς τοὺς καταλοίπους τοῦ λαοῦ, μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ προσώπου αὐτῶν. μνήσθητε τοῦ θεοῦ ἡμῶν τοῦ μεγάλου καὶ φοβεροῦ, καὶ παρατάξασθε περὶ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν, υἱῶν ὑμῶν, καὶ θυγατέρων ὑμῶν, καὶ
15 γυναικῶν ὑμῶν, καὶ οἰκιῶν ὑμῶν. * καὶ ἐγένετο ὡσεὶ ἤκουσαν ④ ἐχθροὶ ἡμῶν ὅτι ἐγνώσθη ἡμῖν, καὶ διεσκέδασεν ὁ θεὸς τὴν βουλὴν αὐτῶν· καὶ ἐπεστρέψαμεν ἡμεῖς εἰς
16 τεῖχος, ἀνὴρ εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ. * καὶ ἐγένετο ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἥμισυ τῶν κατεσταλμένων ἐποίουν τὸ ἔργον, καὶ ἥμισυ αὐτῶν ἀντεῖχον, καὶ λόγχαι καὶ θυρεοὶ καὶ τόξα καὶ θώρακες, καὶ ④ ἄρχοντες ὀπίσω παντὸς οἴκου Ἰούδα
17 * τῶν οἰκοδομούντων ἐν τῷ τείχει. καὶ ④ αἴροντες ἐν τοῖς ἀγκῶσιν σὺν ὅπλοι. ἐν μιᾷ χειρὶ ἐποίει αὐτὸ τὸ ἔργον, καὶ ἐν
18 μιᾷ κρατεῖ τὴν βολίδα. * καὶ ④ οἰκοδόμοι ἀνὴρ ῥομφαίαν αὐτοῦ ἐζωσμένος ἐπὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ, καὶ ᾠκοδόμουν. καὶ ὁ σαλπίζων ἐν τῇ κερατίνῃ ἐχόμενά μου.
19 * καὶ εἶπα πρὸς τοὺς ἐντίμους καὶ πρὸς τοὺς ἄρχοντας καὶ πρὸς τοὺς καταλοίπους τοῦ λαοῦ, τὸ ἔργον πολὺ καὶ πλατύ, καὶ ἡμεῖς σκορπιζόμεθα ἐπὶ τοῦ τείχους μακρὰν
20 ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. * καὶ ἐν τόπῳ ἂν ἀκούσητε τὴν φωνὴν τῆς κερατίνης, ἐκεῖ συναχθήσεσθε πρὸς
21 ἡμᾶς, καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν πολεμήσει ὑπὲρ ἡμῶν. * καὶ ἡμεῖς ἐποιοῦμεν τὸ ἔργον. καὶ τὸ ἥμισυ ἡμῶν κρατοῦντες τὰς λόγχας ἀπὸ ἀνατολῆς ἕως ὀρθρου ἕως ἐξόδου τῶν ἄστρων.
22 * καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ εἶπα τῷ λαῷ, ἕκαστος μετὰ νεανίσκου αὐτοῦ αὐλιζήσεται ἐν μέσῳ ἱερουσαλήμ. καὶ ἔσται ἡμῖν ἡ νὺξ φυλακή, καὶ ἡ ἡμέρα ἔργον.
23 * καὶ ἐγὼ καὶ ④ ἀδελφοί μου καὶ τὰ παιδάρια, καὶ ④ ἄνδρες τῆς φυλακῆς ὀπίσω μου, καὶ οὐκ ἦν ἐξ ἡμῶν ἐκδυσκόμενος ἀνὴρ τὰ ἱμάτια ἑαυτοῦ· ἀνὴρ ⟨τὸ⟩ ὅπλον αὐτοῦ εἰς τὸ ὕδωρ.

ε'.

1 * Καὶ ἐγένετο ἡ κραυγὴ τοῦ λαοῦ καὶ γυναικῶν αὐτῶν
2 μεγάλη πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς ἑαυτῶν τοὺς Ἰουδαίους. * καὶ ἦσάν τινες λέγοντες, ἐν υἱοῖς ἡμῶν καὶ ἐν θυγατράσιν ἡμῶν, ἡμεῖς πολλοί, καὶ λημψόμεθα σῖτον καὶ φαγώμεθα καὶ ζη-
3 σόμεθα. * καὶ εἰσί τινες λέγοντες, ἀγροὶ ἡμῶν καὶ ἀμπελῶνες ἡμῶν καὶ οἰκίαι ἡμῶν, ἡμεῖς διεγυώμεθα καὶ λημψόμε-
4 θα σῖτον καὶ φαγώμεθα. * καὶ εἰσί τινες λέγοντες, ἐδανεισάμεθα ἀργύριον εἰς φόρους τοῦ βασιλέως, ἀγροὶ ἡμῶν
5 καὶ ἀμπελῶνες ἡμῶν καὶ οἰκίαι ἡμῶν. * καὶ νῦν ὡς σὰρξ ἀδελφῶν ἡμῶν, σὰρξ ἡμῶν. ὡς υἱοὶ αὐτῶν, υἱοὶ ἡμῶν. καὶ ἰδοὺ ἡμεῖς καταδουλοῦμεν τοὺς υἱοὺς ἡμῶν καὶ τὰς θυγατέρας ἡμῶν εἰς δούλους, καὶ εἰσὶν ἀπὸ θυγατέρων ἡμῶν καταδεδουλωμέναι, καὶ οὐκ ἔστι δυνάμις χειρῶν ἡμῶν, καὶ ἀγροὶ ἡμῶν καὶ ἀμπελῶνες ἡμῶν τοῖς ἐντίμοις.
6 * καὶ ἐλυπήθην σφόδρα καθὼς ἤκουσα τὴν κραυγὴν αὐτῶν καὶ τοὺς λόγους τούτους.

7 * וַיִּמְלֹךְ לִבִּי עָלַי וָאָרִיבָה אֶת־הַחֹרִים וְאֶת־
הַסְּגָנִים וָאֹמְרָה לָהֶם מַשָּׁא אִישׁ בְּאָחִיו אַתֶּם
נֹשִׂאִים וָאֶתֵּן עֲלֵיהֶם קְהָלָה גְדוֹלָה׃
8 * וָאֹמְרָה לָהֶם אֲנַחְנוּ קָנִינוּ אֶת־אַחֵינוּ הַיְּהוּדִים
הַנִּמְכָּרִים לַגּוֹיִם כְּדֵי בָּנוּ וְגַם־אַתֶּם תִּמְכְּרוּ אֶת־
אֲחֵיכֶם וְנִמְכְּרוּ־לָנוּ וַיַּחֲרִישׁוּ וְלֹא מָצְאוּ דָּבָר׃
9 * וָאֹמַר לֹא־טוֹב הַדָּבָר אֲשֶׁר־אַתֶּם עֹשִׂים הֲלוֹא
בְּיִרְאַת אֱלֹהֵינוּ תֵּלֵכוּ מֵחֶרְפַּת הַגּוֹיִם אוֹיְבֵינוּ׃
10 * וְגַם־אֲנִי אַחַי וּנְעָרַי נֹשִׁים בָּהֶם כֶּסֶף וְדָגָן
נַעֲזְבָה־נָּא אֶת־הַמַּשָּׁא הַזֶּה׃
11 * הָשִׁיבוּ נָא לָהֶם כְּהַיּוֹם שְׂדֹתֵיהֶם כַּרְמֵיהֶם
זֵיתֵיהֶם וּבָתֵּיהֶם וּמְאַת הַכֶּסֶף וְהַדָּגָן הַתִּירוֹשׁ
וְהַיִּצְהָר אֲשֶׁר אַתֶּם נֹשִׁים בָּהֶם׃
12 * וַיֹּאמְרוּ נָשִׁיב וּמֵהֶם לֹא נְבַקֵּשׁ כֵּן נַעֲשֶׂה כַּאֲשֶׁר
אַתָּה אוֹמֵר וָאֶקְרָא אֶת־הַכֹּהֲנִים וָאַשְׁבִּיעֵם לַעֲשׂוֹת
כַּדָּבָר הַזֶּה׃ 13 * גַּם־חֹצְנִי נָעַרְתִּי וָאֹמְרָה כָּכָה
יְנַעֵר הָאֱלֹהִים אֶת־כָּל־הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא־יָקִים
אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה מִבֵּיתוֹ וּמִיגִיעוֹ וְכָכָה יְהִיֶה נָעוֹר
וְרֵק וַיֹּאמְרוּ כָּל־הַקָּהָל אָמֵן וַיְהַלְלוּ אֶת־יְהוָה
וַיַּעַשׂ הָעָם כַּדָּבָר הַזֶּה׃
14 * גַּם מִיּוֹם אֲשֶׁר־צִוָּה אוֹתִי לִהְיוֹת פֶּחָה בְּאֶרֶץ
יְהוּדָה מִשְּׁנַת עֶשְׂרִים וְעַד שְׁנַת שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם
לְאַרְתַּחְשַׁסְתְּא הַמֶּלֶךְ שְׁנֵים שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֲנִי
וְאַחַי לֶחֶם הַפֶּחָה לֹא אָכָלְתִּי׃
15 * וְהַפַּחוֹת הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר לְפָנַי הִכְבִּידוּ עַל־
הָעָם וַיִּקְחוּ מֵהֶם בְּלֶחֶם וְיַיִן אַחַר כֶּסֶף שְׁקָלִים
אַרְבָּעִים גַּם נְעָרֵיהֶם שָׁלְטוּ עַל־הָעָם וַאֲנִי לֹא־
עָשִׂיתִי כֵן מִפְּנֵי יִרְאַת אֱלֹהִים׃
16 * וְגַם בִּמְלֶאכֶת הַחוֹמָה הַזֹּאת חָזַקְתִּי וְשָׂדֶה
לֹא קָנִינוּ וְכָל־נְעָרַי קְבוּצִים שָׁם עַל־הַמְּלָאכָה׃
17 * וְהַיְּהוּדִים וְהַסְּגָנִים מֵאָה וַחֲמִשִּׁים אִישׁ וְהַבָּאִים
אֵלֵינוּ מִן־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־סְבִיבֹתֵינוּ עַל־שֻׁלְחָנִי׃
18 * וַאֲשֶׁר הָיָה נַעֲשָׂה לְיוֹם אֶחָד שׁוֹר אֶחָד צֹאן
שֵׁשׁ־בְּרֻרוֹת וְצִפֳּרִים נֶעֱשׂוּ־לִי וּבֵין עֲשֶׂרֶת יָמִים
בְּכָל־יַיִן לְהַרְבֵּה וְעִם־זֶה לֶחֶם הַפֶּחָה לֹא בִקַּשְׁתִּי
כִּי־כָבְדָה הָעֲבֹדָה עַל־הָעָם הַזֶּה׃
19 * זָכְרָה־לִּי אֱלֹהַי לְטוֹבָה כֹּל אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי עַל־
הָעָם הַזֶּה׃

7 *Cogitauitque cor meum mecum. & increpaui optimates & magistratus, & dixi eis: Vsuras ne singuli à fratribus vestris exigitis? Et congregaui aduersum eos concionē
8 magnam: *Et dixi eis: Nos, vt scitis, redemimus fratres nostros Iudæos qui venditi fuerant gentibus secūdùm possibilitatem nostram. Et vos igitur vendite fratres vestros, & redimemus eos. Et siluerunt, nec
9 inuenerunt quid responderent. *Dixiq; ad eos: Non est bona res quam facitis. quare non in timore Dei nostri ambulatis, ne exprobretur nobis à gentibus inimicis
10 nostris. *Et ego & fratres mei & pueri mei commodauimus plurimis pecuniam & frumentum. non repetamus in cōmune istud.
11 *Æs alienum concedamus, quod debetur nobis. Reddite eis hodie agros suos, & vineas suas, & oliueta sua, & domos suas. quī
C potius & centesimam pecuniæ, frumenti, vini & olei quam exigere soletis ab eis, da-
12 te pro illis. *Et dixerunt: Reddemus, & ab eis nihil quæremus, sicq; faciemus vt loqueris. Et vocaui Sacerdotes, & adiuraui
13 eos vt facerent iuxta quod dixeram. * Insuper excussi sinum meum, & dixi: Sic excutiat Deus omnem virum qui non compleuerit verbum istud, de domo sua & de laboribus suis, sic excutiatur, & vacuꝰ fiat. Et dixit vniuersa multitudo: Amen. & laudauerunt Dñm. Fecit ergo populus sicut
14 erat dictū. *A die autem illa qua p̄ceperat rex mihi, vt essem dux in terra Iuda, ab āno vicesimo vsque ad annum tricesimum secundū Artaxerxis regis, p annos duodecim ego & fratres mei annonas, quæ ducibus
15 debebātur, non comedimus. * Duces autē
D primi qui fuerūt ante me grauauerunt populum, & acceperūt ab eis in pane & vino & pecunia quotidie siclos quadraginta. sed & ministri eorum dep̄sserant populū. ego autem non feci ita propter timorem Dei.
16 *Quin potius in opere muri ædificaui, & agrū nō emi, & omnes pueri mei cōgregati
17 ad opus erant. *Iudæi quoq; & magistrat' centū quinquaginta viri: & qui veniebant ad nos de gentibus quæ in circuitu nostro sunt, in mensa mea erant.
18 * Parabatur autem mihi per dies singulos bos vnus, arietes sex electi, exceptis volatilibus, & inter dies decem vina diuersa, & alia multa tribuebam. Insuper & annonas ducatus mei non quæsiui. valdè enim
19 attenuatus erat populus. * Memento mei Deus meus in bonum, secundùm om- Infra 13.a
nia quæ feci populo huic.

* *Et deliberauit cor meum apud me. & pugnaui aduersus optimates & principes, & dixi eis: Repetitione vos repetetis vir fratrem suũ, quæ vos facitis? & dedi super eos concionem magnam.* 7

* *Et dixi eis: Nos possedimus fratres nostros Iudæos venditos gentibus, in voluntario nostro. & vos venditis fratres vestros, & vendentur nobis. & siluerunt, & non inuenerunt sermonem.* 8

* *Et dixi: Non bonum verbũ quod vos facitis: non sic in timore Dei nostri redibitis ab opprobrio gentium inimicorum nostrorum.* 9

* *Etiam ego & fratres mei & noti mei posuimus eis argentum & frumentum: reliquimus iam repetitionem hanc.* 10

* *Reddite iam eis vt hodie agros suos, & vineas suas, & olueta sua, & domos suas, et de argento frumentum, & vinum, & oleum afferte eis.* 11

* *Et dixerunt: Reddemus, & ab eis non quæremus: sic faciemus sicut tu dicis. Et vocaui Sacerdotes, & adiuraui eos vt facerent secundum verbum hoc.* 12

* *Et vestem meam excussi, & dixi: Sic excutiat Deus omnem virum, qui nõ statuet verbum istud de domo sua & de labore suo, & erit sic excussus & vanus. Et dixit vniuersa ecclesia: Amen. & laudauerunt Dominum. & fecit populus verbum istud.* 13

* *Etiam à die qua præceperat mihi vt essem in principem eorum in terra Iuda, ab anno vicesimo & vsque ad annum tricesimum & secundum Arthasastha regi annos duodecim; & ego & fratres mei panem principatus mei non comedimus.* 14

* *At duces qui ante me, grauauerunt super populum, & acceperunt ab eis in panibus & in vino vltimum argentum siclos quadraginta. etiam ministri eorum dominati fuerunt super populum, & ego non feci sic à facie timoris Domini.* 15

* *Et in opere muri istorum tenui, agrum non possedi; & pueri mei, & omnes congregati ibi propter opus.* 16

* *Et Iudæi & principes centum quinquaginta viri, & venientes ad nos de gentibus quæ in circuitu nostro, in mensa mea.* 17

* *Et erat quod fiebat in diem vnum, vitulus vnus & oues sex electæ et hircus erant mihi. & inter duodecim dies in omnibus vinum multitudine. & cum istis panem ducatus mei non quæsiui, quoniam grauis seruitus super populum istum.* 18

* *Memento mei Deus in bonum, secundùm omnia quæ feci populo huic.* 19

7 * καὶ ἐβουλεύσατο ἡ καρδία μου ἐπ' ἐμέ. καὶ ἐμαχησάμην πρὸς τοὺς ἐντίμους καὶ τοὺς ἄρχοντας, καὶ εἶπον αὐτοῖς, ἀπαιτήσει ὑμεῖς ἀπαιτήσετε ἀνὴρ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἃ ὑμεῖς ποιεῖτε; καὶ ἔδωκα ἐπ' αὐτοὺς ἐκκλησίαν μεγάλην.

8 * καὶ εἶπον αὐτοῖς, ἡμεῖς κεκτήμεθα τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν τοὺς Ἰουδαίους τοὺς πωλουμένους τοῖς ἔθνεσιν, ἐν ἐκουσίῳ ἡμῶν. καὶ ὑμεῖς πωλεῖτε τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν, καὶ πραθήσονται ἡμῖν. καὶ ἡσύχασαν καὶ οὐχ εὗρον λόγον.

9 * καὶ εἶπον, οὐκ ἀγαθὸς ὁ λόγος ὃν ὑμεῖς ποιεῖτε, οὐχ οὕτως ἐν φόβῳ θεοῦ ἡμῶν ἀπελεύσεσθε ἀπὸ ὀνειδισμοῦ τῶν
10 ἐθνῶν τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν. * καί γε ἐγὼ καὶ οἱ ἀδελφοί μου καὶ οἱ γνωστοί μου ἐδήκαμεν αὐτοῖς ἀργύριον καὶ σῖτον, ἐγκαταλίπωμεν δὴ τὴν ἀπαίτησιν ταύτην.

11 * Ἐπιστρέψατε δὴ αὐτοῖς ὡς σήμερον ἀγροὺς αὐτῶν καὶ ἀμπελῶνας αὐτῶν, καὶ ἐλαιῶνας αὐτῶν καὶ οἰκίας αὐτῶν, καὶ ἀπὸ τοῦ ἀργυρίου τὸν σῖτον καὶ τὸν οἶνον, καὶ τὸ ἔ-
12 λαιον ἐξενέγκατε αὐτοῖς. * καὶ εἶπον, ἀποδώσωμεν, καὶ παρ' αὐτῶν οὐ ζητήσωμεν, οὕτως ποιήσωμεν καθὼς σὺ λέγεις. καὶ ἐκάλεσα τοὺς ἱερεῖς καὶ ὥρκισα αὐτοὺς ποιῆσαι ὡς τὸ ῥῆμα τοῦτο.

13 * καὶ τὴν ἀναβολήν μου ἐξετίναξα, καὶ εἶπον, οὕτως ἐκτινάξαι ὁ θεὸς πᾶσα ἀνδρα, ὃς οὐ στήσει τὸν λόγον τοῦτον ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ καὶ ἐκ κόπου αὐτοῦ, καὶ ἔσαι οὕτως ἐκτε-τιναγμένος καὶ κενός. καὶ εἶπε πᾶσα ἡ ἐκκλησία, ἀμήν· καὶ ᾔνεσαν τὸν κύριον. καὶ ἐποίησεν ὁ λαὸς τὸ ῥῆμα τοῦτο.

14 * καί γε ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἐνετείλατό μοι εἶναι εἰς ἄρχοντα αὐτῶν ἐν γῇ Ἰούδα ἀπὸ ἔτους εἰκοστοῦ καὶ ἕως ἔτους τεσσαρακοστοῦ καὶ δευτέρου τοῦ Ἀρθασασθὰ τοῦ βασιλεῖ ἔτη δώδεκα, καὶ ἐγὼ καὶ οἱ ἀδελφοί μου ἄρτον τῆς ἡγεμονίας μου οὐκ ἐφάγομεν.

15 * Οἱ δὲ ἄρχοντες οἱ ἔμπροσθέν μου ἐβάρυναν ἐπὶ τὸν λαόν, καὶ ἔλαβον παρ' αὐτῶν ἐν ἄρτοις καὶ ἐν οἴνῳ ἔσχατον ἀργύριον σίκλους τεσσαράκοντα. καί γε τὰ παιδάρια αὐτῶν ἐκυρίευσαν ἐπὶ τὸν λαόν, κἀγὼ οὐκ ἐποίησα οὕτως ἀπὸ προσώπου φόβου κυρίου.

16 * καὶ ἐν ἔργῳ τοῦ τείχους τούτων ἐκρατησα, ἀγρὸν οὐκ ἐκτησάμην καὶ τὰ παιδάριά μου καὶ πάντες οἱ συνηγμένοι ἐκεῖ διὰ τὸ ἔργον.

17 * καὶ Ἰουδαῖοι καὶ οἱ ἄρχοντες ἑκατὸν πεντήκοντα ἄνδρες, καὶ ἐρχόμενοι πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν τῶν κύκλῳ ἡμῶν, ἐπὶ τραπέζης μου.

18 * καὶ ἦν γινόμενον εἰς ἡμέραν μίαν, μόσχος καὶ πρόβατα ἓξ ἐκλεκτὰ καὶ χίμαρος εἱνόν τε μοι. καὶ ἀναμέσον τῶν δώδεκα ἡμερῶν ἐν πᾶσιν οἴνου τῇ πλήθει. καὶ σὺν τούτοις ἄρτον τῆς ἡγεμονίας μου οὐκ ἐζήτησα, ὅτι βαρεῖα ἡ δουλεία ἐπὶ τὸν λαὸν τοῦτον.

19 * μνήσθητί μου ὁ θεὸς εἰς ἀγαθὸν πάντα ὅσα ἐποίησα τῷ λαῷ τούτῳ.

ו

1 * וַיְהִי כַּאֲשֶׁר נִשְׁמַע לְסַנְבַלַּט וְטוֹבִיָּה וּלְגֶשֶׁם
הָעַרְבִי וְלִיתֶר אוֹיְבֵינוּ כִּי בָנִיתִי אֶת־הַחוֹמָה וְלֹא־
נוֹתַר בָּהּ פָּרֶץ גַּם עַד־הָעֵת הַהִיא דְּלָתוֹת לֹא־
הֶעֱמַדְתִּי בַּשְּׁעָרִים׃

2 * וַיִּשְׁלַח סַנְבַלַּט וְגֶשֶׁם אֵלַי לֵאמֹר לְכָה וְנִוָּעֲדָה
יַחְדָּו בַּכְּפָרִים בְּבִקְעַת אונו וְהֵמָּה חֹשְׁבִים לַעֲשׂוֹת
לִי רָעָה׃ 3 * וָאֶשְׁלְחָה עֲלֵיהֶם מַלְאָכִים לֵאמֹר
מְלָאכָה גְדוֹלָה אֲנִי עֹשֶׂה וְלֹא אוּכַל לָרֶדֶת לָמָּה
תִּשְׁבֹּת הַמְּלָאכָה כַּאֲשֶׁר אַרְפֶּה וְיָרַדְתִּי אֲלֵיכֶם׃

4 * וַיִּשְׁלְחוּ אֵלַי כַּדָּבָר הַזֶּה אַרְבַּע פְּעָמִים וָאָשִׁיב
אוֹתָם כַּדָּבָר הַזֶּה׃

5 * וַיִּשְׁלַח אֵלַי סַנְבַלַּט כַּדָּבָר הַזֶּה פַּעַם חֲמִישִׁית
אֶת־נַעֲרוֹ וְאִגֶּרֶת פְּתוּחָה בְּיָדוֹ׃

6 * כָּתוּב בָּהּ בַּגּוֹיִם נִשְׁמַע וְגַשְׁמוּ אֹמֵר אַתָּה
וְהַיְהוּדִים חֹשְׁבִים לְמָרוֹד עַל־כֵּן אַתָּה בוֹנֵה
הַחוֹמָה וְאַתָּה הֹוֶה לָהֶם לְמֶלֶךְ כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃

7 * וְגַם־נְבִיאִים הֶעֱמַדְתָּ לִקְרֹא עָלֶיךָ בִּירוּשָׁלַם
לֵאמֹר מֶלֶךְ בִּיהוּדָה וְעַתָּה יִשָּׁמַע לַמֶּלֶךְ כַּדְּבָרִים
הָאֵלֶּה וְעַתָּה לְכָה וְנוֹעֲצָה יַחְדָּו׃

8 * וָאֶשְׁלְחָה אֵלָיו לֵאמֹר לֹא נִהְיָה כַּדְּבָרִים
הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אַתָּה אוֹמֵר כִּי מִלִּבְּךָ אַתָּה בוֹדֶאם׃

9 * כִּי כֻלָּם מְיָרְאִים אוֹתָנוּ לֵאמֹר יִרְפּוּ יְדֵיהֶם מִן־
הַמְּלָאכָה וְלֹא תֵעָשֶׂה וְעַתָּה חַזֵּק אֶת־יָדָי׃

10 * וַאֲנִי בָּאתִי בֵּית שְׁמַעְיָה בֶן דְּלָיָה בֶן־מְהֵיטַבְאֵל
וְהוּא עָצוּר וַיֹּאמֶר נִוָּעֵד אֶל־בֵּית הָאֱלֹהִים אֶל־תּוֹךְ
הַהֵיכָל וְנִסְגְּרָה דַּלְתוֹת הַהֵיכָל כִּי בָאִים לַהַרְגֶךָּ
וְלַיְלָה בָּאִים לַהַרְגֶךָּ׃

11 * וָאֹמַר הָאִישׁ כָּמוֹנִי יִבְרָח וּמִי כָמוֹנִי אֲשֶׁר־
יָבוֹא אֶל־הַהֵיכָל וְחַי לֹא אָבוֹא׃

12 * וָאֲבִינָה וְהִנֵּה לֹא־אֱלֹהִים שְׁלָחוֹ כִּי הַנְּבוּאָה דִּבֶּר
עָלַי וְטוֹבִיָּה וְסַנְבַלַּט שְׂכָרוֹ׃ 13 * לְמַעַן שָׂכוּר הוּא
לְמַעַן־אִירָא וְאָעֲשֶׂה־כֵּן וְחָטָאתִי וְהָיָה לָהֶם לְשֵׁם
רָע לְמַעַן יְחָרְפוּנִי׃ 14 * זָכְרָה אֱלֹהַי לְטוֹבִיָּה
וּלְסַנְבַלַּט כְּמַעֲשָׂיו אֵלֶּה וְגַם לְנוֹעַדְיָה הַנְּבִיאָה
וְלִיתֶר הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר הָיוּ מְיָרְאִים אוֹתִי׃

15 * וַתִּשְׁלַם הַחוֹמָה בְּעֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה לֶאֱלוּל
לַחֲמִשִּׁים וּשְׁנֵים יוֹם׃

CAP. VI.

1 FActum est autẽ cùm audissẽt Sanabal-
A lath,& Tobias,& Gosem Arabs, & cæ-
teri inimici nostriq; ædificassem ego mu-
rum, & non esset in ipso residua interrup-
tio: vsq; ad tempus autem illud valuas nõ
2 posueram in portis: *Miserũt Sanaballath
& Gosem Arabs ad me, dicentes: Veni &
percutiamus fœdus pariter in vitulis in cã
po Ono.ipsi autem cogitabant vt facerent
3 mihi malum. *Misi ergo ad eos nuncios di
cens:Opus grande ego facio, & non pos-
sum descendere,ne fortè negligatur, cùm
4 venero & descendero ad vos. *Miserunt
autem ad me secundùm verbum hoc per
quatuor vices,& respondi eis iuxta sermo-
5 nem priorẽ. *Et misit ad me Sanaballath
B iuxta verbum prius quinta vice puerum
suum, & epistolam habebat in manu sua
6 *scriptam hoc modo:In gentibus auditum
est,& Gosem dixit,quòd tu & Iudæi cogi-
tetis rebellare,& propterea ædifices murũ,
& leuare te velis super eos regem: propter
7 quam causam *& prophetas posueris, qui
prædicent de te in Hierusalem, dicentes:
Rex in Iudæa est. Auditurus est rex verba
hæc. idcircò nunc veni vt ineamus consi-
8 lium pariter. *Et misi ad eos,dicens:Non
est factum secundùm verba hęc quæ tu lo-
queris. de corde enim tuo tu componis
9 hæc. *Omnes enim hi terrebant nos,
cogitantes quòd cessarent manus nostræ
ab opere & quiescerемus. quam ob cau-
sam magis confortaui manus meas.
10 *Et ingressus sum domum Semaiæ filij
C Dalaiæ filij Methabeel secretò. Qui ait:
Tractemus nobiscum in domo Dei in me-
dio templi,& claudamus portas ædis,quia
venturi sunt vt interficiant te,& nocte vẽ-
turi sunt ad occidendum te.
11 *Et dixi, Num quisquam similis mei
fugit? & quis vt ego ingredietur templum
& viuet? Non ingrediar.
12 *Et intellexi quòd Deus non misisset
eum, sed quasi vaticinans locutus esset ad
me,& Tobias & Sanaballath conduxissent
13 eum. *Acceperat enim precium,vt ter- Sup.5.d
ritus facerem & peccarem,& haberent ma
lum quod exprobrarent mihi.
14 *Memento mei Deus pro Tobia & Sa-
naballath, iuxta opera eorum talia, sed &
Noadiæ prophetæ & cæterorum prophe-
tarum qui terrebant me.
15 *Completus est autem murus vicesi-
mo quinto die mensis Elul, quinquaginta
duobus diebus.

CAP. VI.

ET factũ eſt vt auditum fuit Sanabalat, & Tobia, & Geſam Arabi, & reliquis inimicorum noſtrorum, quòd ædificaui murum, & non relicta fuit in eo interruptio, etiam vſque ad tempus illud, valuas non poſueram in portis:

* Et miſit Sanabalat & Geſam ad me dicentes: Veni & congregemur pariter in villis in campo Ono, & ipſi cogitantes mihi vt facerent malum.

* Et miſi ad eos nuncios, dicens: Opus magnum ego facio, et non potero deſcendere, ne fortè ceſſet opus: poſtquàm vtique finiero illud, deſcendam ad vos.

* Et miſerunt ad me ſecundùm verbum hoc quatuor vicibus, & miſi eis iuxta ſermonem hunc.

* Et miſit ad me Sanabalat iuxta ſermonem hunc quintum puerum ſuum, & epiſtolam apertam in manu eius.

* Et erat ſcriptum in ea: In gentibus auditum eſt, & Geſam dixit, quòd tu & Judæi cogitatis rebellare: propter hoc tu ædificas murũ, & tu fis eis in regem:

* Et ad hæc prophetas ſtatuiſti tibi ipſi, vt prædicent de te in Hieruſalem, dicentes: Quòd regnaſti in Judæa. & nunc nunciabuntur regi ſermones iſti, et nunc veni conſulamus pariter.

* Et miſi ad eum dicens: Non factum eſt vt ſermones iſti quos tu dicis, quoniam à corde tu mentiris eos.

* Quoniam omnes terrent nos dicentes: Soluentur manus eorum ab opere iſto, & non fiet. & nunc fortificaui manus meas.

* Et ego ingreſſus ſum in domum Semei filij Dalaia filij Matabeel, & ipſe retentus & dixit: Congregemur in domum Dei in medio eius, & claudamus ianuas eius, quoniam veniunt vt interficiant te, veniunt nocte ad occidendum te.

* Et dixi: Quis eſt vir qualis ego, fugiet? vel quis qualis ego qui ingredietur in domum, & viuet? non ingrediar.

* Et cognoui & ecce Deus non miſit eum, quoniam prophetia ſermo aduerſus me. & Tobias & Sanabalat conduxerunt eum,

* Vt timerem & facerem ſic & peccarem, & fierem eis in nomen malum, vt exprobrarent mihi.

* Memento Deus meus Tobia & Sanabalat ſecundùm opera eorum hæc, & Noadia prophetæ & cæterorum prophetarum, qui erant terrentes me.

* Et perfectus eſt murus quinto & viceſimo Elul menſis, in quinquaginta duobus diebus.

ς'.

1 * Καὶ ἐγένετο καθὼς ἠκούσθη τῷ Σανβαλλὰτ καὶ τῷ Τωβία, καὶ τῷ γησὰμ τῷ ἄραβι, καὶ τοῖς καταλοίποις τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν, ὅτι ᾠκοδόμησα τὸ τεῖχος, καὶ οὐ κατελείφθη ἐν αὐτῷ διακοπή, καίγε ἕως τοῦ καιροῦ ἐκείνου, θύρας οὐκ
2 ἐπέστησα ἐν ταῖς πύλαις· * καὶ ἀπέστειλε Σανβαλλὰτ καὶ γησὰμ πρὸς με λέγοντες, δεῦρο καὶ συναχθῶμεν ἅπαντες ἐν ταῖς κώμαις ἐν πεδίῳ ὠνώ, καὶ αὐτοὶ λογιζόμενοί μοι ποιῆσαι πονηρίαν.
3 * καὶ ἀπέστειλα ἐπ' αὐτοὺς ἀγγέλους λέγων, ἔργον μέγα ἐγὼ ποιῶ, καὶ οὐ δυνήσομαι καταβῆναι, μή ποτε καταπαύσῃ τὸ ἔργον· ὡς ἂν τελειώσω αὐτό, καταβήσομαι πρὸς ὑμᾶς.
4 * καὶ ἀπέστειλαν πρός με, ὡς τὸ ῥῆμα τοῦτο τέσσαρσι καθόδοις, καὶ ἀπέστειλα αὐτοῖς κατὰ τὸν λόγον τοῦτον.
5 * καὶ ἀπέστειλε πρός με Σανβαλλὰτ κατὰ τὸν λόγον τοῦτον τὸν πέμπτον παῖδα αὐτοῦ καὶ ἐπιστολὴ λελυμασμένη
6 ἐν χειρὶ αὐτοῦ. * καὶ ἦν γεγραμμένον ἐν αὐτῇ, ἐν ἔθνεσιν ἠκούσθη, καὶ γησὰμ εἶπεν, ὅτι σὺ καὶ Ἰουδαῖοι λογίζεσθε ἀποστατῆσαι, διὰ τοῦτο σὺ οἰκοδομεῖς τὸ τεῖχος,
7 καὶ σὺ γίνῃ αὐτοῖς εἰς βασιλέα· * καὶ πρὸς τούτοις προφήτας ἔστησας σεαυτῷ κηρύσσειν περὶ σοῦ ἐν Ἰερουσαλὴμ, λέγοντας, ὅτι ἐβασίλευσας ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ. καὶ νῦν ἀπαγγελήσεται τῷ βασιλεῖ οἱ λόγοι οὗτοι, καὶ νῦν δεῦρο βουλευσώμεθα ἅπαντες.
8 * καὶ ἀπέστειλα πρὸς αὐτὸν λέγων, οὐκ ἐγένετο ὡς οἱ λόγοι οὗτοι οὓς σὺ λέγεις, ὅτι ἀπὸ καρδίας σου ψεύδῃ αὐτός.
9 * ὅτι πάντες φοβερίζουσιν ἡμᾶς λέγοντες, σκληθήσονται αἱ χεῖρες αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ἔργου τούτου, καὶ οὐ ποιηθήσεται. νῦν οὖν ἐκραταίωσα τὰς χεῖράς μου.
10 * κἀγὼ εἰσῆλθον εἰς οἶκον σεμεὶ υἱοῦ δαλαΐα υἱοῦ ματαβεήλ, καὶ αὐτὸς συνεχόμενος καὶ εἶπε, Σωαχθῶμεν εἰς οἶκον τοῦ θεοῦ ἐν μέσῳ αὐτοῦ, καὶ κλείσωμεν τὰς θύρας αὐτοῦ, ὅτι ἔρχονται φονεῦσαί σε, ἔρχονται νυκτὸς φονεῦσαί σε.
11 * καὶ εἶπον, τίς ἐστὶν ἀνὴρ οἷος ἐγώ, φεύξεται; ἢ τίς οἷος ἐγὼ ὃς εἰσελεύσεται εἰς τὸν οἶκον καὶ ζήσεται; οὐκ εἰσελεύσομαι.
12 * καὶ ἐπέγνων καὶ ἰδοὺ ὁ θεὸς οὐκ ἀπέστειλεν αὐτόν, ὅτι ἡ προφητεία λόγος κατ' ἐμοῦ. καὶ τωβίας καὶ Σανβαλλὰτ ἐμισθώσαντο αὐτόν,
13 * ὅπως φοβηθῶ καὶ ποιήσω οὕτως καὶ ἁμάρτω, καὶ γένωμαι αὐτοῖς εἰς ὄνομα πονηρόν, ὅπως ὀνειδίσωσί με.
14 * μνήσθητι ὁ θεός μου τῷ τωβία καὶ τῷ Σανβαλλάτ, ὡς τὰ ποιήματα αὐτῶν ταῦτα, καὶ τῷ νωαδίᾳ τῇ προφήτῃ καὶ τοῖς καταλοίποις τῶν προφητῶν, οἱ ἦσαν φοβερίζοντές με.
15 * καὶ ἐτελέσθη τὸ τεῖχος πέμπτῃ καὶ εἰκάδι ἐλοὺλ μηνὸς εἰς πεντήκοντα δύο ἡμέρας.

16 * וַיְהִי כַּאֲשֶׁר שָׁמְעוּ כָּל־אוֹיְבֵנוּ וַיִּרְאוּ כָּל־הַגּוֹיִם
אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵינוּ וַיִּפְלוּ מְאֹד בְּעֵינֵיהֶם וַיֵּדְעוּ כִּי מֵאֵת
אֱלֹהֵינוּ נֶעֶשְׂתָה הַמְּלָאכָה הַזֹּאת׃

16 * Factum est ergo cùm audissent omnes inimici nostri, vt timerent vniuersæ gentes quæ erant in circuitu nostro,& cõciderent intra semetipsos,& scirent quòd à Deo factum est opus hoc.

17 * גַּם בַּיָּמִים הָהֵם מְרֻבִּים חֹרֵי יְהוּדָה אִגְּרוֹתֵיהֶם
הוֹלְכוֹת עַל־טוֹבִיָּה וְאֲשֶׁר לְטוֹבִיָּה בָּאוֹת אֲלֵיהֶם׃

17 * Sed & in diebus illis multæ optimatum Iudæorum epistolæ mittebantur ad Tobiam,& à Tobia veniebant ad eos.

18 * כִּי־רַבִּים בִּיהוּדָה בַּעֲלֵי שְׁבוּעָה לוֹ כִּי־חָתָן הוּא
לִשְׁכַנְיָה בֶּן־אָרַח וִיהוֹחָנָן בְּנוֹ לָקַח אֶת־בַּת־מְשֻׁלָּם
בֶּן־בֶּרֶכְיָה׃

18 * Multi enim erant in Iudæa habentes iuramentum eius, quia gener erat Secheniæ filij Ioręi,&Iohannan filius eius acceperat filiam Mosollam filij Barachiæ:

19 * גַּם טוֹבֹתָיו הָיוּ אֹמְרִים לְפָנַי וּדְבָרַי הָיוּ מוֹצִיאִים
לוֹ אִגְּרוֹת שָׁלַח טוֹבִיָּה לְיָרְאֵנִי׃

19 * Et laudabant eum coram me,& verba mea nunciabant ei. Et Tobias mittebat epistolas vt terreret me.

ז

CAP. VII.

1 * וַיְהִי כַּאֲשֶׁר נִבְנְתָה הַחוֹמָה וָאַעֲמִיד הַדְּלָתוֹת
וַיִּפָּקְדוּ הַשּׁוֹעֲרִים וְהַמְשֹׁרְרִים וְהַלְוִיִּם׃

1 POstquàm autem ædificatus est murus, & posui valuas, & recensui ianitores &
2 cantores & Leuitas, * Præcepi Anani fratri meo,& Ananiæ principi domus de Hierusalem. ipse enim quasi vir verax & timens Deum plus cæteris videbatur.

2 * וָאֲצַוֶּה אֶת־חֲנָנִי אָחִי וְאֶת־חֲנַנְיָה שַׂר הַבִּירָה
עַל־יְרוּשָׁלִַם כִּי־הוּא כְּאִישׁ אֱמֶת וְיָרֵא אֶת־
הָאֱלֹהִים מֵרַבִּים׃

3 * Et dixi eis: Non aperiãtur portę Hierusalem vsque ad calorem Solis. Cumque adhuc assisterent, clausæ portæ sunt & oppilatæ.Et posui custodes de habitatoribus Hierusalem, singulos per vices suas, & vnumquemque contra domum suam.

3 * וָאֹמַר לָהֶם לֹא יִפָּתְחוּ שַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלִַם עַד־חֹם
הַשֶּׁמֶשׁ וְעַד הֵם עֹמְדִים יָגִיפוּ הַדְּלָתוֹת וְאֶחְזוּ
וְהַעֲמֵד מִשְׁמָרוֹת יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם אִישׁ בְּמִשְׁמָרוֹ
וְאִישׁ נֶגֶד בֵּיתוֹ׃ * וְהָעִיר רַחֲבַת יָדַיִם וּגְדֹלָה
וְהָעָם מְעַט בְּתוֹכָהּ וְאֵין בָּתִּים בְּנוּיִם׃

4 * Ciuitas autem erat lata nimis & grandis, & populus paruus in medio eius: &
5 non erant domus ædificatæ. * Deus autem dedit in corde meo, & congregaui optimates & magistratus & vulgus, vt recenserem eos. & inueni librum census eorum qui ascenderant primùm,& inuentum est scriptum in eo:

5 * וַיִּתֵּן אֱלֹהַי אֶל־לִבִּי וָאֶקְבְּצָה אֶת־הַחֹרִים וְאֶת־
הַסְּגָנִים וְאֶת־הָעָם לְהִתְיַחֵשׂ וָאֶמְצָא סֵפֶר הַיִּחַשׂ
הָעוֹלִים בָּרִאשׁוֹנָה וָאֶמְצָא כָתוּב בּוֹ׃

6 * אֵלֶּה בְּנֵי הַמְּדִינָה הָעֹלִים מִשִּׁבְיֵ הַגּוֹלָה אֲשֶׁר
הֶגְלָה נְבוּכַדְנֶצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל וַיָּשׁוּבוּ לִירוּשָׁלִַם
וְלִיהוּדָה אִישׁ לְעִירוֹ׃

6 * Isti filij prouinciæ qui ascenderunt de
B captiuitate migrantium, quos trãstulerat Nabuchodonozor rex Babylonis,&reuersi sunt in Hierusalem & in Iudæam, vnusquisque in ciuitatem suam: *qui venerant
7 cum Zorobabel, Iosue, Neemias,Azarias, Raamias, Naamin, Mardochæus, Belsar, Mespharat,Beggoai,Naum,Baana numerus virorum populi Israel. * Filij Pha-
8 ros, duo millia centum septuaginta duo.

7 * הַבָּאִים עִם־זְרֻבָּבֶל יֵשׁוּעַ נְחֶמְיָה עֲזַרְיָה רַעַמְיָה
נַחֲמָנִי מָרְדְּכַי בִּלְשָׁן מִסְפֶּרֶת בִּגְוַי נְחוּם בַּעֲנָה
מִסְפַּר אַנְשֵׁי עַם־יִשְׂרָאֵל׃

8 * בְּנֵי פַרְעֹשׁ אַלְפַּיִם מֵאָה וְשִׁבְעִים וּשְׁנָיִם׃

9 * Filij Saphatia, trecenti septuaginta
10 duo. * Filij Area, sexcenti quinquaginta duo.

9 * בְּנֵי שְׁפַטְיָה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁבְעִים וּשְׁנָיִם׃

10 * בְּנֵי אָרַח שֵׁשׁ מֵאוֹת חֲמִשִּׁים וּשְׁנָיִם׃

11 * Filij Phetmoab filiorum Iosue & Ioab, duo millia octingenti decem & octo.

11 * בְּנֵי־פַחַת מוֹאָב לִבְנֵי יֵשׁוּעַ וְיוֹאָב אַלְפַּיִם
וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שְׁמֹנָה עָשָׂר׃

12 * Filij Helam, mille ducenti quinquaginta quatuor.

12 * בְּנֵי עֵילָם אֶלֶף מָאתַיִם חֲמִשִּׁים וְאַרְבָּעָה׃

13 * Filij Zethue, octingenti quadraginta quinque.

13 * בְּנֵי זַתּוּא שְׁמֹנֶה מֵאוֹת אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה׃

14 * Filij Zachai, septingenti sexaginta.

14 * בְּנֵי זַכַּי שְׁבַע מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים׃

16 * Et factum est cùm audissent omnes inimici
nostri, & timuerunt omnes gentes quæ in cir-
cuitu nostro; & cecidit timor magnus valdè in
oculis eorum, & cognouerunt, quòd à Deo no-
stro factum est vt perficeretur opus hoc.

17 * Et in diebus illis à multis optimatibus Ju-
da epistolæ ibant ad Tobiam. & quæ Tobia, ve-
niebant ad eos:

18 * Quoniam multi in Iuda habẽtes iuramen-
tum erant ei, quia gener erat Sechenia filij Erai.
& Jonan filius eius accepit filiam Mesulam fi-
lij Barachiæ in vxorem.

19 * Etiam vtilia ei dicebat coram me. & ser-
mones meos erant proferentes ei. & epistolas
misit Tobia vt terreret me.

CAP. VII.

1 ET factum est quando ædificatus est murus,
& posui valuas, & recensiti sunt ianito-
res, & cantores, & Leuitæ:

2 * Et præcepi Anania fratri meo, & Ana-
nia principi Bera in Hierusalem, quoniam ipse
erat quasi vir verax, & timens Deum super
multos.

3 * Et dixi eis: Non aperientur portæ Hieru-
salem vsque ad simul cum Sole. & adhuc ipsis
vigilantibus, claudantur portæ, & munitæ
sint. & pone custodes habitantium in Hieruſa-
lem, vir in custodia sua, & vir contra domum
suam.

4 * Et ciuitas ampla manibus & magna, &
populus paucus in ea; & non erant domus æ-
dificatæ.

5 * Et dedit Deus in cor meum, & congrega-
ui optimates & principes, & populum in co-
mitatum. et inueni librum comitatus qui aſcen-
derunt in primis. & inueni scriptum in eo:

6 * Isti filij prouinciæ qui aſcenderunt de cap-
tiuitate transmigrationis, quam transmigrare
fecit Nabuchodonosor rex Babylonis, & re-
uersi sunt in Hierusalem & in Iudam vir in ci-
uitatem suam;

7 * Qui venerunt cum Zorobabel & Ieſue,
& Neemia, Azaria, & Reemai, Nemani,
Mardochæus, Balsan, Maaspharath, Bogüia,
Naum, Baana, & Maasphar, viri populi Iſ-
rael.

8 * Filij Phoros, duo millia centum septuagin-
ta duo.

9 * Filij Saphatia, trecenti septuaginta duo.

10 * Filij Era, sexcenti quinquaginta duo.

11 * Filij Phaathmoab filiis Ieſue & Joab, duo
millia octingenti decem & octo.

12 * Filij Elam, mille ducenti quinquaginta
quatuor.

13 * Filij Zathua, octingẽti quadraginta quĩq;.

14 * Filij Zacchu, septingenti sexaginta.

16 * καὶ ἐγένετο ὡίκα ἤκουσαν πάντες οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν,
καὶ ἐφοβήθησαν πάντα τὰ ἔθνη τὰ κύκλῳ ἡμῶν, καὶ ἐπέ-
πεσε φόβος μέγας σφόδρα ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτῶν, καὶ ἔ-
γνωσαν, ὅτι παρὰ τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐγένηθη τελειωθῆναι τὸ
ἔργον τοῦτο.

17 * καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀπὸ πολλῶν ἐντίμων
Ἰούδα ἐπιστολαὶ ἐπορεύοντο πρὸς τωβίαν. καὶ αἱ τωβία,
18 ἤρχοντο πρὸς αὐτούς, * ὅτι πολλοὶ ἐν Ἰούδα σύορκοι
ἦσαν αὐτῷ, ὅτι γαμβρὸς ἦν τοῦ σεχνία υἱοῦ ἠρεά. καὶ ἰω-
νὰν υἱὸς αὐτοῦ ἔλαβε τὴν θυγατέρα μεθουλὰμ υἱοῦ βα-
ραχίου εἰς γυναῖκα.

19 * καί γε τὰ συμφέροντα αὐτῷ ἔλεγον ἐνώπιόν μου. καὶ
λόγους μου ἦσαν ἀναφέροντες αὐτῷ. καὶ ἐπιστολὰς ἀπέ-
στειλε τωβία φοβερίσαι με.

ζ.

1 * Καὶ ἐγένετο ὡίκα ᾠκοδομήθη τὸ τεῖχος, καὶ ἔστη-
σα τὰς θύρας, καὶ ἐπεσκέπην σφόδρα οἱ πυλωροί, καὶ οἱ ᾄδον-
τες καὶ οἱ λευῖται.

2 * καὶ ἐνετειλάμην τῷ ἀνανίᾳ τῷ ἀδελφῷ μου, καὶ τῷ
ἀνανίᾳ ἄρχοντι βηρὰ ἐν ἱερουσαλήμ, ὅτι αὐτὸς ὡς ἀνὴρ
ἀληθὴς καὶ φοβούμενος τὸν θεὸν ὑπὲρ πολλούς.

3 * καὶ εἶπον αὐτοῖς, οὐκ ἀνοιγήσονται πύλαι ἱερουσα-
λὴμ ἕως ἅμα τῷ ἡλίῳ. καὶ ἔτι αὐτῶν γρηγορούντων, κλεί-
σθησαν αἱ θύραι καὶ ἀσφαλιζέσθωσαν. καὶ στῆσον φυ-
λακὰς οἰκούντων ἐν ἱερουσαλήμ, ἀνὴρ ἐν φυλα-
κῇ ἑαυτοῦ, καὶ ἀνὴρ ἀπέναντι οἰκίας ἑαυτοῦ.

4 * καὶ ἡ πόλις πλατεῖα χερσὶ καὶ μεγάλη, καὶ ὁ λαὸς
ὀλίγοι ἐν αὐτῇ, καὶ οὐκ ἦσαν οἰκίαι ᾠκοδομημέναι.

5 * καὶ ἔδωκεν ὁ θεός εἰς τὴν καρδίαν μου, καὶ συνῆξα
οὓς ἐντίμους καὶ οὓς ἄρχοντας καὶ τὸν λαὸν εἰς συνοδίαν.
καὶ εὗρον βιβλίον τῆς συνοδίας οἳ ἀνέβησαν ἐν πρώ-
τοις. καὶ εὗρον γεγραμμένον ἐν αὐτῷ,

6 * οὗτοι οἱ υἱοὶ τῆς χώρας οἱ ἀναβαίνοντες ἀπὸ τῆς αἰχ-
μαλωσίας τῆς ἀποικίας ἧς ἀπῴκισε ναβουχοδονόσορ ὁ βα-
σιλεὺς βαβυλῶνος, καὶ ἐπέστρεψαν εἰς ἱερουσαλὴμ καὶ
εἰς Ἰούδαν ἀνὴρ εἰς πόλιν ἑαυτοῦ·

7 * οἱ ἐλθόντες μετὰ ζοροβαβὲλ, καὶ ἰησοῦ καὶ νεεμία,
ἀζαρία, καὶ ῥεεμαί, ναμανί, μαρδοχαῖος, βαλσάν,
μασφαραὲθ, βοηγάϊα, ναοὺμ, βαανὰ καὶ μασφάρ,
ἄνδρες λαοῦ ἰσραήλ.

8 * υἱοὶ φόρος, δισχίλιοι ἑκατὸν ἑβδομηκονταδύο.

9 * υἱοὶ σαφατία, τριακόσιοι ἑβδομηκονταδύο.

10 * υἱοὶ ἠρά, ἑξακόσιοι πεντηκονταδύο.

11 * υἱοὶ φααθμωὰβ τοῖς υἱοῖς ἰησοῦ καὶ ἰωάβ, δισχίλιοι
ὀκτακόσιοι δεκαοκτώ.

12 * υἱοὶ ἠλάμ, χίλιοι διακόσιοι πεντηκονταπέντε.

13 * υἱοὶ ζαθθά, ὀκτακόσιοι τεσσαρακονταπέντε.

14 * υἱοὶ ζακχαῖ, ἑπτακόσιοι ἑξήκοντα.

15 * בְּנֵי בַנּוּי שֵׁשׁ מֵאוֹת אַרְבָּעִים וּשְׁמֹנָה׃
16 * בְּנֵי בֵבַי שֵׁשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה׃
17 * בְּנֵי עַזְגָּד אַלְפַּיִם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרִים וּשְׁנָיִם׃
18 * בְּנֵי אֲדֹנִיקָם שֵׁשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וְשִׁבְעָה׃
19 * בְּנֵי בִגְוַי אַלְפַּיִם שִׁשִּׁים וְשִׁבְעָה׃
20 * בְּנֵי עָדִין שֵׁשׁ מֵאוֹת חֲמִשִּׁים וַחֲמִשָּׁה׃
21 * בְּנֵי אָטֵר לְחִזְקִיָּה תִּשְׁעִים וּשְׁמֹנָה׃
22 * בְּנֵי חָשֻׁם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה׃
23 * בְּנֵי בֵצַי שְׁלֹשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה׃
24 * בְּנֵי חָרִף מֵאָה שְׁנֵים עָשָׂר׃
25 * בְּנֵי גִבְעוֹן תִּשְׁעִים וַחֲמִשָּׁה׃
26 * אַנְשֵׁי בֵית־לֶחֶם וּנְטֹפָה מֵאָה שְׁמֹנִים וּשְׁמֹנָה׃
27 * אַנְשֵׁי עֲנָתוֹת מֵאָה עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה׃
28 * אַנְשֵׁי בֵית־עַזְמָוֶת אַרְבָּעִים וּשְׁנָיִם׃
29 * אַנְשֵׁי קִרְיַת יְעָרִים כְּפִירָה וּבְאֵרוֹת שְׁבַע מֵאוֹת
30 אַרְבָּעִים וּשְׁלֹשָׁה׃ * אַנְשֵׁי הָרָמָה וָגָבַע שֵׁשׁ
31 מֵאוֹת עֶשְׂרִים וְאֶחָד׃ * אַנְשֵׁי מִכְמָס מֵאָה
32 וְעֶשְׂרִים וּשְׁנָיִם׃ * אַנְשֵׁי בֵית־אֵל וְהָעָי מֵאָה
33 עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה׃ * אַנְשֵׁי נְבוֹ אַחֵר חֲמִשִּׁים
34 וּשְׁנָיִם׃ * בְּנֵי עֵילָם אַחֵר אֶלֶף מָאתַיִם חֲמִשִּׁים
35 וְאַרְבָּעָה׃ * בְּנֵי חָרִם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים׃
36 * בְּנֵי יְרֵחוֹ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה׃
37 * בְּנֵי לֹד חָדִיד וְאֹנוֹ שְׁבַע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים וְאֶחָד׃
38 * בְּנֵי סְנָאָה שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים תְּשַׁע מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים׃
39 * הַכֹּהֲנִים בְּנֵי יְדַעְיָה לְבֵית יֵשׁוּעַ תְּשַׁע מֵאוֹת
40 שִׁבְעִים וּשְׁלֹשָׁה׃ * בְּנֵי אִמֵּר אֶלֶף חֲמִשִּׁים
41 וּשְׁנָיִם׃ * בְּנֵי פַּשְׁחוּר אֶלֶף מָאתַיִם אַרְבָּעִים
42 וְשִׁבְעָה׃ * בְּנֵי חָרִם אֶלֶף שִׁבְעָה עָשָׂר׃
43 * הַלְוִיִּם בְּנֵי־יֵשׁוּעַ לְקַדְמִיאֵל לִבְנֵי לְהוֹדֻיָה
44 שִׁבְעִים וְאַרְבָּעָה׃ * הַמְשֹׁרְרִים בְּנֵי אָסָף מֵאָה
45 אַרְבָּעִים וּשְׁמֹנָה׃ * הַשֹּׁעֲרִים בְּנֵי־שַׁלֻּם בְּנֵי־
אָטֵר בְּנֵי־טַלְמֹן בְּנֵי־עַקּוּב בְּנֵי חֲטִיטָא בְּנֵי שֹׁבָי
46 מֵאָה שְׁלֹשִׁים וּשְׁמֹנָה׃ * הַנְּתִינִים בְּנֵי־צִיחָא
47 בְּנֵי־חֲשֻׂפָא בְּנֵי טַבָּעוֹת׃ * בְּנֵי־קֵירֹס בְּנֵי־סִיעָא
48 בְּנֵי פָדוֹן׃ * בְּנֵי־לְבָנָא בְּנֵי־חֲגָבָא בְּנֵי שַׁלְמָי׃
49 * בְּנֵי־חָנָן בְּנֵי־גִדֵּל בְּנֵי־גָחַר׃
50 * בְּנֵי־רְאָיָה בְּנֵי־רְצִין בְּנֵי נְקוֹדָא׃
51 * בְּנֵי־גַזָּם בְּנֵי־עֻזָּא בְּנֵי פָסֵחַ׃
52 * בְּנֵי־בֵסַי בְּנֵי־מְעוּנִים בְּנֵי נְפִוּשְׂסִים׃

15 * Filij Bennui, ſexcenti quadraginta octo.
16 * Filij Bebai ſexcenti viginti octo.
17 * Filij Azgad duo millia trecenti viginti duo.
18 * Filij Adonicam ſexcenti ſexaginta ſeptem.
19 * Filij Beguai duo millia ſexaginta ſeptem.
20 * Filij Adin ſexcẽti quinquaginta quin
21 que. * Filij Ather filij Ezechiæ nongenti octo.
22 * Filij Aſem trecenti viginti octo.
23 * Filij Beſai trecenti viginti quatuor.
24 * Filij Areph centum duodecim.
25 * Filij Gabaon nonaginta quinque.
26 * Viri Bethleem & Nethupha centum octoginta octo.
27 * Viri Anathot centum viginti octo.
28 * Viri Bethamoth quadraginta duo.
29 * Viri Cariathiarim Cephira & Beroth,
D ſeptingenti quadraginta tres.
30 * Viri Rama & Nebo ſexcenti viginti vnus.
31 * Viri Machmas centum viginti duo.
32 * Viri Bethel & Chai, centum viginti tres.
33 * Viri Nebo alterius quĩquaginta duo.
34 * Viri Helan alterius, mille ducenti quinquaginta quatuor.
35 * Filij Arem trecenti viginti.
36 * Filij Hiericho, trecenti quadraginta quinque.
37 * Filij Lodadin & Ono, ſeptingenti viginti vnus.
38 * Filij Senaa, tria millia nongenti triginta.
39 * Sacerdotes: Filij Idaia in domo Ieſua, nongenti ſeptuaginta tres.
40 * Filij Emmer mille quinquaginta duo.
41 * Filij Pheſſur, mille ducenti quadraginta ſeptem.
42 * Filij Arem, mille decem & ſeptem.
43 * Leuitæ: Filij Ioſue & Cedmihel filiorum Oduiæ, ſeptuaginta quatuor.
44 * Cantores: Filij Aſaph, centum qua-
45 draginta octo. * Ianitores: Filij Sellum, E filij Ather, filij Thelmon, filij Accub, filij Athita, filij Sobai, centum triginta octo.
46 * Nathinæi: Filij Soa, filij Aſupha, filij
47 Thebaoth, * Filij Ceros, filij Siaa, filij Pha-
48 don, * Filij Lebana, filij Agaba, filii Selmõ,
49 * Filii Anan, filii Geddel, filii Gaer,
50 * Filii Raaia, filii Raſin, filii Nechoda.
51 * Filij Iezen, filij Aza, filij Phaſea,
52 * Filij Beſai, filij Munĩ, filij Nephuſim,

* *Filij Banui, ſexcenti quadraginta octo.* 15
* *Filij Bebai, ſexcenti viginti octo.* 16
* *Filij Aſgad, duo millia trecenti viginti duo.* 17
* *Filij Adonicam, ſexcenti ſexaginta ſeptem.* 18
* *Filij Bagui, duo millia ſexaginta ſeptem.* 19
* *Filij Edan, ſexcenti quinquaginta quinq;.* 20
* *Filij Ater Ezecia, nonaginta octo.* 21
* *Filij Eſam, trecenti viginti octo.* 22
* *Filij Beſei, trecenti quinquaginta quatuor.* 23
* *Filij Areb, centum duodecim. filij Aſen, ducenti viginti tres.* 24
* *Filij Gabaon, nonaginta quinque.* 25
* *Filij Bethalem & Netophathi, centum octoginta octo.* 26
* *Filij Anathoth, centum viginti octo.* 27
* *Filij Azamoth, viri quadraginta duo.* 28
* *Viri Cariathiarim Caphera & Beroth, ſeptingenti quadraginta tres.* 29
* *Viri Arama & Gabaa, ſexcenti viginti unus.* 30
* *Viri Machemas, centum viginti duo.* 31
* *Viri Bethel & Ai, centum viginti tres.* 32
* *Viri Nabab alterius, quinquaginta duo.* 33
* *Filij Helam alterius, mille ducenti quinquaginta quatuor.* 34
* *Filij Eram, trecenti viginti.* 35
* *Filij Hiericho, trecenti quadraginta quinque.* 36
* *Filij Ladadi & Ono, ſeptingenti viginti unus.* 37
* *Filij Senaa, tria millia nongenti triginta.* 38
* *Sacerdotes: filij Joiade in domũ Jeſu, nongenti ſeptuaginta tres.* 39
* *Filij Emmer, mille quinquaginta duo.* 40
* *Filij Phaſeur, mille ducenti quadraginta ſeptem.* 41
* *Filij Eram, mille decem & ſeptem.* 42
* *Leuitæ: filij Jeſu Cadmiel filiis Oduia, ſeptuaginta quatuor.* 43
* *Cantatores: filij Aſaph, centum quadraginta octo.* 44
* *Ianitores: filij Sellum, filij Ater, filij Telmon, filij Acub, filij Atita, filij Sabi, centum triginta octo.* 45
* *Nathenim: filij Sea, filij Aſepha, filij Tabaoth,* 46
* *Filij Ceras, filij Siaia, filij Phadon,* 47
* *Filij Labana, filij Aggaba, filij Selmeï,* 48
* *Filij Anan, filij Gadel, filij Gaer,* 49
* *Filij Raaia, filij Raſſon, filij Necoda,* 50
* *Filij Gazem, filij Oza, filij Pheſi,* 51
* *Filij Beſi, filij Meinon, filij Nephoſai,* 52

15 * υἱοὶ βανεί, ἑξακόσιοι τεσσαρακονταοκτώ.
16 * υἱοὶ βηβαΐ, ἑξακόσιοι εἰκοσιοκτώ.
17 * υἱοὶ ἀσγάδ, δισχίλιοι τριακόσιοι εἰκοσιδύο.
18 * υἱοὶ ἀδωνικάμ, ἑξακόσιοι ἑξηκονταεπτά.
19 * υἱοὶ βαγεί, δισχίλιοι ἑξηκονταεπτά.
20 * υἱοὶ ἠδάμ, ἑξακόσιοι πεντηκονταπέντε.
21 * υἱοὶ ἀτὴς τῷ ἐζεκία, ἐννενηκονταοκτώ.
22 * υἱοὶ ἠσάμ, τριακόσιοι εἰκοσιοκτώ.
23 * υἱοὶ βεσεΐ, τριακόσιοι πεντηκοντατέσσαρες.
24 * υἱοὶ ἀρήφ, ἑκατὸν δώδεκα. υἱοὶ ἀσσύ, διακόσιοι εἰκοσιτρεῖς.
25 * υἱοὶ γαβαών, ἐνενηκονταπέντε.
26 * υἱοὶ βαιθαλὲμ καὶ νετωφαθί, ἑκατὸν ὀγδοηκονταοκτώ.
27 * υἱοὶ ἀναθώθ, ἑκατὸν εἰκοσιοκτώ.
28 * υἱοὶ ἀζαμώθ, ἄνδρες τεσσαρακονταδύο.
29 * ἄνδρες καριαθιαρείμ, καφηρὰ καὶ βηρώθ, ἑπτακόσιοι τεσσαρακονταπτεῖς.
30 * ἄνδρες ἁραμὰ καὶ γαβαά, ἑξακόσιοι εἰκοσιεῖς.
31 * ἄνδρες μαχεμάς, ἑκατὸν εἰκοσιδύο.
32 * ἄνδρες βαιθὴλ καὶ αἰ, ἑκατὸν εἰκοσιτρεῖς.
33 * ἄνδρες ναβαὲ ἑτέρου, πεντηκονταδύο.
34 * υἱοὶ αἰλὰμ ἑτέρου, χίλιοι διακόσιοι πεντηκοντατέσσαρες.
35 * υἱοὶ ἠρὰμ, τριακόσιοι εἴκοσι.
36 * υἱοὶ ἰεριχώ, τριακόσιοι τεσσαρακονταπέντε.
37 * υἱοὶ λαδαδὶ καὶ ὠνώ, ἑπτακόσιοι εἰκοσιεῖς.
38 * υἱοὶ ζαναά, τρισχίλιοι ἐννακόσιοι τριάκοντα.
39 * ⓟ ἱερεῖς υἱοὶ ἰωιαδὲ εἰς οἶκον ἰηϑὺ, ἐννακόσιοι ἑβδομηκονταπτεῖς.
40 * υἱοὶ ἐμμήρ, χίλιοι πεντηκονταδύο.
41 * υἱοὶ φασεὼρ, χίλιοι διακόσιοι τεσσαρακονταεπτά.
42 * υἱοὶ ἠρὰμ, χίλιοι δεκαεπτά.
43 * ⓛ λευῖ) υἱοὶ ἰηϑὺ τοῦ καδμιὴλ τοῖς υἱοῖς τοῦ ὠδουία, ἑβδομηκονταπτέσσαρες.
44 * ⓐ ᾄδοντες υἱοὶ ἀσάφ, ἑκατὸν τεσσαρακονταοκτώ.
45 * ⓟ πυλωρὸὶ υἱοὶ ζελλοὺμ, υἱοὶ ἀτὴς, υἱοὶ τελμών, υἱοὶ ἀκοὺβ, υἱοὶ ἀτιτά, υἱοὶ ζαβί, ἑκατὸν τριακονταοκτώ.
46 * ⓝ ναθινιεὶμ υἱοὶ σιά, υἱοὶ ἀσηφά, υἱοὶ ταβαώθ,
47 * υἱοὶ κηρὰς, υἱοὶ σιαΐα, υἱοὶ φαδών,
48 * υἱοὶ λαβανά, υἱοὶ ἀγγαβά, υἱοὶ ζελμεΐ,
49 * υἱοὶ ἀνάν, υἱοὶ γαδήλ, υἱοὶ γαήρ,
50 * υἱοὶ ῥαασία, υἱοὶ ῥασσῶν, υἱοὶ νεκωδά,
51 * υἱοὶ γαζήμ, υἱοὶ ὀζά, υἱοὶ φεσί,
52 * υἱοὶ βησί, υἱοὶ μεϊνῶν, υἱοὶ νεφωσαΐ,

53 * בְּנֵי־בַקְבּוּק בְּנֵי־חֲקוּפָא בְּנֵי חַרְחוּר :
54 * בְּנֵי־בַצְלִית בְּנֵי־מְחִידָא בְּנֵי חַרְשָׁא :
55 * בְּנֵי־בַרְקוֹס בְּנֵי־סִיסְרָא בְּנֵי תָמַח :
56 * בְּנֵי נְצִיחַ בְּנֵי חֲטִיפָא :
57 * בְּנֵי עַבְדֵי שְׁלֹמֹה בְּנֵי־סוֹטַי בְּנֵי־סֹפֶרֶת בְּנֵי
58 פְּרִידָא : * בְּנֵי־יַעֲלָא בְּנֵי־דַרְקוֹן בְּנֵי־גִדֵּל :
59 * בְּנֵי שְׁפַטְיָה בְּנֵי־חַטִּיל בְּנֵי פֹכֶרֶת הַצְּבָיִים בְּנֵי
60 אָמוֹן : * כָּל־הַנְּתִינִים וּבְנֵי עַבְדֵי שְׁלֹמֹה שְׁלֹשׁ
61 מֵאוֹת תִּשְׁעִים וּשְׁנָיִם : * וְאֵלֶּה הָעוֹלִים מִתֵּל
מֶלַח תֵּל חַרְשָׁא כְּרוּב אַדּוֹן וְאִמֵּר וְלֹא יָכְלוּ לְהַגִּיד
בֵּית־אֲבוֹתָם וְזַרְעָם אִם מִיִּשְׂרָאֵל הֵם :
62 * בְּנֵי־דְלָיָה בְּנֵי־טוֹבִיָּה בְּנֵי נְקוֹדָא שֵׁשׁ מֵאוֹת
אַרְבָּעִים וּשְׁנָיִם :
63 * וּמִן־הַכֹּהֲנִים בְּנֵי חֲבַיָּה בְּנֵי הַקּוֹץ בְּנֵי בַרְזִלַּי אֲשֶׁר
לָקַח מִבְּנוֹת בַּרְזִלַּי הַגִּלְעָדִי אִשָּׁה וַיִּקָּרֵא עַל־שְׁמָם :
64 * אֵלֶּה בִקְשׁוּ כִתְבָם הַמִּתְיַחְשִׂים וְלֹא נִמְצָא
וַיִּגָּאֲלוּ מִן־הַכְּהֻנָּה :
65 * וַיֹּאמֶר הַתִּרְשָׁתָא לָהֶם אֲשֶׁר לֹא־יֹאכְלוּ מִקֹּדֶשׁ
הַקָּדָשִׁים עַד עֲמֹד הַכֹּהֵן לְאוּרִים וְתֻמִּים :
66 * כָּל־הַקָּהָל כְּאֶחָד אַרְבַּע רִבּוֹא אַלְפַּיִם שְׁלשׁ־
מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים :
67 * מִלְבַד עַבְדֵיהֶם וְאַמְהֹתֵיהֶם אֵלֶּה שִׁבְעַת אַלְפַּיִם
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וְשִׁבְעָה וְלָהֶם מְשֹׁרְרִים
וּמְשֹׁרְרוֹת מָאתַיִם וְאַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה :
68 * סוּסֵיהֶם שֶׁבַע מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וְשִׁשָּׁה פִּרְדֵיהֶם
מָאתַיִם אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה :
69 * גְּמַלִּים אַרְבַּע מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וַחֲמִשָּׁה חֲמֹרִים
שֵׁשֶׁת אַלְפַּיִם שֶׁבַע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים :
70 * וּמִקְצָת רָאשֵׁי הָאָבוֹת נָתְנוּ לַמְּלָאכָה
הַתִּרְשָׁתָא נָתַן לָאוֹצָר זָהָב דַּרְכְּמֹנִים אֶלֶף מִזְרָקוֹת
חֲמִשִּׁים כָּתְנוֹת כֹּהֲנִים שְׁלֹשִׁים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת :
71 * וּמֵרָאשֵׁי הָאָבוֹת נָתְנוּ לְאוֹצַר הַמְּלָאכָה זָהָב
דַּרְכְּמֹנִים שְׁתֵּי רִבּוֹת וְכֶסֶף מָנִים אַלְפַּיִם וּמָאתָיִם :
72 * וַאֲשֶׁר נָתְנוּ שְׁאֵרִית הָעָם זָהָב דַּרְכְּמֹנִים
שְׁתֵּי רִבּוֹא וְכֶסֶף מָנִים אַלְפַּיִם וְכָתְנֹת כֹּהֲנִים
שִׁשִּׁים וְשִׁבְעָה :
73 * וַיֵּשְׁבוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְהַשּׁוֹעֲרִים וְהַמְשֹׁרְרִים
וּמִן־הָעָם וְהַנְּתִינִים וְכָל־יִשְׂרָאֵל בְּעָרֵיהֶם

53 * Filij Bechue, filij Acupha, filij Azur,
54 * Filij Besluth, filij Maida, filij Arsa,
55 * Filij Berchos, filij Zizara, filij Thema,
56 * Filij Nasia, filij Atupha,
57 * Filij seruorũ Salomonis, filij Sothai, filij Sopherech, filij Pheruda.
58 * Filij Iohala, filij Dercon, filij Iedel.
59 * Filij Saphata, filij Athil, filij Phocereth, qui erat ortus ex Asbaim filio Ammon.
60 * Omnes Nathinæi & filii seruorum Solomonis trecenti nonaginta duo.
61 * Hi sunt autẽ qui ascenderunt de Thelmala, Thelarsa, Cherub, Adon, & Emmer: & non potuerunt indicare domum patrum suorum & semen suum, vtrum ex Israel essent.
62 * Filij Dalaia, filij Tobia, filij Nechoda, sexcenti quadraginta duo.
63 * Et de Sacerdotibus filij Iobia, filij Accos, filij Berzellai, qui accepit de filiabus Berzellai Galaaditidis vxorem, & vocatus est nomine eorum.
64 * Hi quæsierunt scripturam suam in cẽsu, & non inuenerunt, & eiecti sunt de sacerdotio.
65 * Dixitque Athersatha eis vt non manducarent de sanctis sanctorum, donec staret Sacerdos doctus & eruditus.
66 * Omnis multitudo quasi vir vnꝰ quadraginta duo millia sexcenti sexaginta,
67 * Absque seruis & ancillis eorum, qui erant septem millia trecenti triginta septem: & inter eos cantores & cantatrices ducentæ quadraginta & quinque.
68 * Equi eorum sexcenti triginta septem; Gmuli eorum ducenti quadraginta quinq;,
69 * Cameli eorum quadringenti triginta quinque, asini sex millia septingenti viginti.
70 * Nonnulli autem de principibus familiarum dederunt impensas in opus. Athersatha dedit in thesaurum auri drachmas mille, phialas quinquaginta, tunicas sacerdotales quingentas triginta.
71 * Et de principibus familiarum dederunt in thesaurũ operis auri drachmas viginti millia, & argenti minas duo millia ducentas.
72 * Et quod dedit reliquus populus, auri drachmas viginti millia, & argenti minas duo millia, & tunicas sacerdotales sexaginta septem.
73 * Habitauerunt autem Sacerdotes & Leuitæ, & ianitores & cantores, & reliquum vulgus, & Nathinæi, & omnis Israel in ciuitatibus suis.

53 * Filij Bacbuc, filij Achipha, filij Arur,

54 * Filij Baſaloth, filij Meida, filij Adaſa,

55 * Filij Barcue, filij Siſara, filij Thema,

56 * Filij Neſia, filij Atipha,

57 * Filij ſeruorum Salomonis, filij Sutei, filij Sapharat, filij Pherida,

58 * Filij Jela. filij Dorcon, filij Gadael,

59 * Filij Saphatia, filij Atil, filij Phacharath, filij Sabain, & filij Amon.

60 * Omnes Natheniim & filij ſeruorum Salomonis trecenti nonaginta duo.

61 * Et iſti aſcenderunt de Thelmalech, Thelaſar, Cherub, Edan & Emmer. & non potuerunt annunciare domos familiarum ſuarum & ſemen eorum, ſi de Iſrael ſunt.

62 * Filij Dalaia, filij Tobia, & filij Necoda, ſexcenti quadraginta duo.

63 * Et de ſacerdotibus filij Ebia, filij Accos, filij Berzelei, qui accepit de filiabus Berzelei Galaaditidis uxorem, & uocatus eſt in nomine eorum.

64 * Hi quæſierunt ſcripturam ſuam comitatus, & non eſt inuenta; & eiecti ſunt de ſacerdotio.

65 * Et dixit Arthaſaſtha eis, ut non manducarent de ſancto ſanctorum, donec ſtaret ſacerdos illuminationibus & initiationibus.

66 * Et facta eſt omnis multitudo unanimiter quaſi quadraginta millia & duo millia trecenti ſexaginta,

67 * Abſque ſeruis eorum & ancillis eorum. iſti ſeptem millia trecenti triginta ſeptem: et cantores & cantatrices ducenti quadraginta quinque.

68 * Equi ſeptingenti triginta ſex, muli ducenti quadraginta quinque.

69 * Cameli quadringenti triginta quinque: aſini ſex millia ſeptingenti uiginti.

70 * Et de parte principum familiarum dederũt in opus Arthaſaſtha in theſaurũ auri drachmas mille, phialas quinquaginta, ſtolas ſacerdotum quingentas triginta.

71 * Et de principibus familiarum dederunt in theſauros operis, auri numiſma decem millia bis, & argenti minas duo millia ducentas.

72 * Et dederunt reliqui populi auri drachmas bis decem millia, argenti minas duo millia, & ſtolas ſacerdotum ſexaginta ſeptem.

73 * Et ſederunt Sacerdotes & Leuitæ, & Janitores & Cantores, & qui de populo, & Natheniim, & omnis Iſrael in ciuitatibus ſuis.

53 * υἱοὶ βακβούκ, υἱοὶ ἀχιφά, υἱοὶ ἀρούρ,

54 * υἱοὶ βασαλὼθ, υἱοὶ μεϊδά, υἱοὶ ἀδασά.

55 * υἱοὶ βαρκουέ, υἱοὶ σισαρά, υἱοὶ θημά,

56 * υἱοὶ νησιὰ, υἱοὶ ἀτιφά,

57 * υἱοὶ δούλων Σολομῶντος, υἱοὶ Σωτεΐ, υἱοὶ Σαφαράτ, υἱοὶ Φερειδά,

58 * υἱοὶ ἰελά· υἱοὶ δαρκών, υἱοὶ γαδαήλ,

59 * υἱοὶ Σαφατία, υἱοὶ ἀτίλ, υἱοὶ φαχαράθ, υἱοὶ Σαβαΐν, καὶ υἱοὶ ἀμών.

60 * πάντες ⓓ ναθινιεὶμ καὶ ⓓ υἱοὶ δούλων Σολομῶντος, τεσσαράκοντα ἐννενήκοντα δύο.

61 * καὶ οὗτοι ἀνέβησαν ἀπὸ θελμαλὲχ, θελασάρ, χερούβ, ἀδὰν καὶ ἠμμήρ. καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν ἀπαγγεῖλαι οἴκους πατριῶν αὐτῶν καὶ σπέρμα αὐτῶν, εἰ ἀπὸ ἰσραήλ εἰσιν.

62 * υἱοὶ δαλαΐα, υἱοὶ τωβία, καὶ υἱοὶ νεκωδά, ἑξακόσιοι τεσσαράκοντα δύο.

63 * καὶ ἀπὸ τῶν ἱερέων υἱοὶ ἐβιά, υἱοὶ ἀκκώς, υἱοὶ βερζελεΐ, ὃς ἔλαβεν ἀπὸ θυγατέρων βερζελεῒ τοῦ Γαλααδίτου γυναῖκα, καὶ ἐκλήθη ἐπ' ὀνόματι αὐτῶν.

64 * οὗτοι ἐζήτησαν γραφὴν αὐτῶν τῆς συνοδίας καὶ οὐχ ηὑρέθη, καὶ ἀπώσθησαν ἀπὸ τῆς ἱερατείας.

65 * καὶ εἶπεν ἀρθασαθὰ αὐτοῖς, ἵνα μὴ φάγωσιν ἀπὸ τοῦ ἁγίου τῶν ἁγίων, ἕως σταθῇ ἱερεὺς τοῖς φωτισμοῖς καὶ τοῖς τελειώσεσι.

66 * καὶ ἐγένετο πᾶσα ἡ ἐκκλησία ὁμοθυμαδὸν ὡς τεσσαρες μυριάδες καὶ δισχίλιοι τετρακόσιοι ἑξήκοντα·

67 * παρεξ δούλων αὐτῶν καὶ παιδισκῶν αὐτῶν. οὗτοι ἑπτακισχίλιοι τετρακόσιοι τεσσαρακοντατρία. καὶ ᾄδοντες καὶ ᾄδουσαι διακόσιοι τεσσαρακονταπέντε.

68 * ἵπποι ἑπτακόσιοι τετρακοντατρεῖς, ἡμίονοι διακόσιοι τεσσαρακονταπέντε.

69 * κάμηλοι τετρακόσιοι τριακονταπέντε. ὄνοι ἑξακισχίλιοι ἑπτακόσιοι εἴκοσι.

70 * καὶ ἀπὸ μερίδος ἀρχηγῶν τῶν πατριῶν ἔδωκαν εἰς τὸ ἔργον τῷ ἀρθασαθὰ εἰς θησαυρὸν χρυσίου δραχμὰς χιλίας, φιάλας πεντήκοντα, στολὰς τῶν ἱερέων πεντακοσίας τριάκοντα.

71 * καὶ ἀπὸ ἀρχηγῶν τῶν πατριῶν ἔδωκαν εἰς θησαυροὺς τοῦ ἔργου, χρυσοῦ νόμισμα μυριάδας δύο, καὶ ἀργυρίου μνᾶς διχιλίας διακοσίας.

72 * καὶ ἔδωκαν ⓓ καταλοιποὶ τοῦ λαοῦ χρυσίου δραχμὰς δύο μυριάδας, καὶ ἀργυρίου μνᾶς διχιλίας καὶ στολὰς τῶν ἱερέων ἑξήκοντα πέντε.

73 * καὶ ἐκάθησαν ⓓ ἱερεῖς, καὶ ⓓ λευῖται, καὶ ⓓ πυλωροί, καὶ ⓓ ᾄδοντες καὶ ⓓ ἀπὸ τοῦ λαοῦ, καὶ οἱ ναθινιεὶμ καὶ πᾶς ἰσραὴλ ἐν πόλεσιν αὐτῶν.

ח

וַיִּגַּע הַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בֶּעָרֵיהֶם׃

1 * וַיֵּאָסְפוּ כָל־הָעָם כְּאִישׁ אֶחָד אֶל־הָרְחוֹב
אֲשֶׁר לִפְנֵי שַׁעַר־הַמָּיִם וַיֹּאמְרוּ לְעֶזְרָא הַסֹּפֵר
לְהָבִיא אֶת־סֵפֶר תּוֹרַת מֹשֶׁה אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־
2 יִשְׂרָאֵל׃ * וַיָּבִיא עֶזְרָא הַכֹּהֵן אֶת־הַתּוֹרָה
לִפְנֵי הַקָּהָל מֵאִישׁ וְעַד־אִשָּׁה וְכֹל מֵבִין לִשְׁמֹעַ
בְּיוֹם אֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי׃

3 * וַיִּקְרָא־בוֹ לִפְנֵי הָרְחוֹב אֲשֶׁר לִפְנֵי שַׁעַר־הַמַּיִם
מִן־הָאוֹר עַד־מַחֲצִית הַיּוֹם נֶגֶד הָאֲנָשִׁים וְהַנָּשִׁים
וְהַמְבִינִים וְאָזְנֵי כָל־הָעָם אֶל־סֵפֶר הַתּוֹרָה׃

4 * וַיַּעֲמֹד עֶזְרָא הַסֹּפֵר עַל־מִגְדַּל־עֵץ אֲשֶׁר־עָשׂוּ
לַדָּבָר וַיַּעֲמֹד אֶצְלוֹ מַתִּתְיָה וְשֶׁמַע וַעֲנָיָה וּאוּרִיָּה
וְחִלְקִיָּה וּמַעֲשֵׂיָה עַל־יְמִינוֹ וּמִשְּׂמֹאלוֹ פְּדָיָה
וּמִישָׁאֵל וּמַלְכִּיָּה וְחָשֻׁם וְחַשְׁבַּדָּנָה זְכַרְיָה מְשֻׁלָּם׃

5 * וַיִּפְתַּח עֶזְרָא הַסֵּפֶר לְעֵינֵי כָל־הָעָם כִּי־מֵעַל כָּל־
הָעָם הָיָה וּכְפִתְחוֹ עָמְדוּ כָל־הָעָם׃

6 * וַיְבָרֶךְ עֶזְרָא אֶת־יְהוָה הָאֱלֹהִים הַגָּדוֹל וַיַּעֲנוּ
כָל־הָעָם אָמֵן אָמֵן בְּמַעַל יְדֵיהֶם וַיִּקְּדוּ וַיִּשְׁתַּחֲווּ
7 לַיהוָה אַפַּיִם אָרְצָה׃ * וְיֵשׁוּעַ וּבָנִי וְשֵׁרֵבְיָה
יָמִין עַקּוּב שַׁבְּתַי הוֹדִיָּה מַעֲשֵׂיָה קְלִיטָא עֲזַרְיָה
יוֹזָבָד חָנָן פְּלָאיָה וְהַלְוִיִּם מְבִינִים אֶת־הָעָם לַתּוֹרָה
8 וְהָעָם עַל־עָמְדָם׃ * וַיִּקְרְאוּ בַסֵּפֶר בְּתוֹרַת
הָאֱלֹהִים מְפֹרָשׁ וְשׂוֹם שֶׂכֶל וַיָּבִינוּ בַּמִּקְרָא׃

9 * וַיֹּאמֶר נְחֶמְיָה הוּא הַתִּרְשָׁתָא וְעֶזְרָא הַכֹּהֵן
הַסֹּפֵר וְהַלְוִיִּם הַמְבִינִים אֶת־הָעָם לְכָל־הָעָם
הַיּוֹם קָדֹשׁ־הוּא לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם אַל־תִּתְאַבְּלוּ
וְאַל־תִּבְכּוּ כִּי בוֹכִים כָּל־הָעָם כְּשָׁמְעָם אֶת־דִּבְרֵי
10 הַתּוֹרָה׃ * וַיֹּאמֶר לָהֶם לְכוּ אִכְלוּ מַשְׁמַנִּים
וּשְׁתוּ מַמְתַּקִּים וְשִׁלְחוּ מָנוֹת לְאֵין נָכוֹן לוֹ כִּי־קָדוֹשׁ
הַיּוֹם לַאֲדֹנֵינוּ וְאַל־תֵּעָצֵבוּ כִּי־חֶדְוַת יְהוָה הִיא
11 מָעֻזְּכֶם׃ * וְהַלְוִיִּם מַחְשִׁים לְכָל־הָעָם לֵאמֹר
הַסּוּ כִּי־הַיּוֹם קָדֹשׁ וְאַל־תֵּעָצֵבוּ׃

12 * וַיֵּלְכוּ כָל־הָעָם לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׁלַח מָנוֹת
וְלַעֲשׂוֹת שִׂמְחָה גְּדוֹלָה כִּי הֵבִינוּ בַּדְּבָרִים אֲשֶׁר
הוֹדִיעוּ לָהֶם׃

CAP. VIII.

A ET venerat menſis ſeptimus, filij autem Eſdr.3.a
Iſrael erant in ciuitatibus ſuis.

1 * Congregatuſque eſt omnis populus quaſi vir vnus ad plateam quę eſt ante portam aquarum: & dixerunt Eſdræ ſcribæ vt afferret librum legis Moyſi, quam præce-
2 perat Dominus Iſraeli. * Attulit ergo Eſdras ſacerdos Legem coram multitudine virorum & mulierum, cunctiſque qui poterant intelligere, in die prima menſis ſep-
3 timi. * Et legit in eo apertè in platea quæ erat ante portam aquarum de manè vſque ad mediam diem in conſpectu virorum & mulierum & ſapientium. & aures omnis
4 populi erant erectæ ad librum. * Stetit autem Eſdras ſcriba ſuper gradum ligneũ, quem fecerat ad loquendum, & ſteterunt iuxta eum, Mathathia, & Semeia, & Ania, & Vria, & Bechia, & Maaſia ad dexteram eius, & ad ſiniſtram Phadaia, Miſael, & Melchia, & Aſum, & Aſephdana, Zacharia
5 & Moſollam. * Et aperuit Eſdras librum
B corã omni populo. ſuper vniuerſum quippe populum eminebat. Et cùm aperuiſſet
6 eum, ſtetit omnis populus. * Et benedixit Eſdras Domino Deo magno. & reſpondit omnis populus, Amen, amen, eleuans manus ſuas. & incuruati ſunt & adoraue-
7 runt Dominum proni in terram. * Porrò Ioſue, & Baani, & Serabi, Iamin, Accub, Sebthai, Odia, Maaſia, Celita, Azarias, Iozabet, Anani, Phalaia, Leuitæ ſilentium faciebant in populo ad audiendam legem. Populus autem ſtabat in gradu ſuo.

8 * Et legerunt in libro legis Dei diſtinctè & apertè ad intelligendum, & intelle-
9 xerunt cùm legeretur. * Dixit autem Neemias, ipſe eſt Atherſatha, & Eſdras ſacerdos & ſcriba, & Leuitæ interpretantes vniuerſo populo: Dies ſanctificatus eſt Domino Deo veſtro. Nolite lugere & no-
C lite flere. flebat enim omnis populus, cùm audiret verba Legis.

10 * Et dixit eis: Ite comedite pinguia, & bibite mulſum, & mittite partes eis qui non præparauerunt ſibi, quia ſanctus dies Domini eſt, & nolite contriſtari. Gaudiũ etenim Domini eſt fortitudo veſtra.

11 * Leuitæ autem ſilentium faciebant in omni populo, dicentes: Tacete, quia dies
12 ſanctus eſt, & nolite dolere. * Abiit itaque omnis populus vt comederet & biberet, & mitteret partes, & faceret lætitiam magnam, quia intellexerant verba quæ docuerat eos.

CAP. VIII.

ET præuenerat menſis ſeptimus, & filij Iſrael in ciuitatibus ſuis:

1 ‡ Et congregati ſunt omnis populus quaſi vir vnus ad plateam quæ ante portam aquæ. et dixerunt Eſdræ ſcribæ, vt afferret librum Legis Moyſi, quam præceperat Dominus Iſrael.

2 ‡ Et attulit Eſdras Sacerdos Legem coram multitudine à viro vſque ad mulierem, & omnis intelligens ad audiẽdum in die vna menſis ſeptimi.

3 ‡ Et legit in eo contra plateam quæ ante portam aquarum, ab hora illuminationis Solis, vſque ad medietatem diei, in conſpectu virorum & mulierum, & ipſi intelligentes: & aures omnis populi in librum Legis.

4 ‡ Et ſtetit Eſdras ſcriba ſuper gradum ligneum quem fecerat ad concionandum, & ſteterunt iuxta eum Matthathias, & Semeias, & Ananias, & Urias, & Chelcias, & Maaſias à dextris eius; & à ſiniſtris Phadaias, & Miſael, & Melchias, & Aſon, & Aſabdana, et Zacharias, & Meſollam.

5 ‡ Et aperuit Eſdras librum coram omni populo, quoniam ipſe erat ſupra populum. & factum eſt cùm aperuiſſet eum, ſtetit omnis populus. 6 ‡ Et benedixit Eſdras Domino Deo magno. & reſpondit omnis populus et dixerunt; Amen, amen: eleuantes manus ſuas, inclinauerunt & adorauerunt Dominum in faciem ſuper terram.

7 ‡ Et Ieſue, & Baneas, & Sarabias, & Jamin, & Acub, & Sabaththæus, & Oduias, et Maaſias, & Callitas, & Azarias, & Joſabed, & Anan, & Phalaias, & Leuitæ erant inſtruentes populum in Legem, & populus in ſtatione ſua.

8 ‡ Et legerunt in libro Legis Dei, & docuit Eſdras. & diſtinxit in ſcientiam Domini. & intellexit populus in lectione.

9 ‡ Et dixit Neemias qui eſt Atarſatha, et Eſdras ſacerdos & ſcriba, & Leuitæ inſtruentes populum. & dixerunt omni populo: Dies ſanctus eſt Domino Deo noſtro, ne lugeatis neque fleatis; quoniam flebat omnis populus vt audiuit ſermones Legis. 10 ‡ Et dixit eis: Jte & comedite pinguia, & bibite mulſa, & mittite partes non habentibus. quia ſanctus eſt dies domino Deo noſtro. et ne concidatis, quia gaudium Domini, hæc eſt fortitudo noſtra.

11 ‡ Et Leuitæ ſilere faciebant omnem populum dicentes; Tacete, quia dies ſanctus, & non decidatis. 12 ‡ Et abiit omnis populus vt comederet & biberet, & mitteret partes, & vt faceret lætitiam magnam, quia intellexerant in verbis quæ docuerant eos.

ἡ.

Καὶ ἔφθασεν ὁ μὴν ὁ ἕβδομος, καὶ οἱ υἱοὶ Ισραὴλ
1 ἐν πόλεσιν αὐτῶν, ‡ καὶ συνήχθησαν πᾶς ὁ λαὸς ὡς ἀνὴρ εἷς εἰς τὸ πλάτος τὸ ἔμπροσθεν πύλης τοῦ ὕδατος. καὶ εἶπον τῷ ἔσδρα τῷ γραμματεῖ, ἐνέγκαι τὸ βιβλίον νόμου μωυσῆ οὗ ἐνετείλατο κύριος τῷ Ισραήλ.

2 ‡ καὶ ἤνεγκεν ἔσδρας ὁ ἱερεὺς τὸν νόμον ἐνώπιον τῆς ἐκκλησίας ἀπὸ ἀνδρὸς ἕως γυναικός, καὶ πᾶς ὁ συνιὼν ἀκούειν ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ τοῦ μηνὸς τοῦ ἑβδόμου.

3 ‡ καὶ ἀνέγνω ἐν αὐτῷ ἀπέναντι τῆς πλατείας τῆς ἔμπροσθεν τῆς πύλης τῶν ὑδάτων ἀπὸ τῆς ὥρας τοῦ διαφωτίσαι τὸν ἥλιον ἕως μεσούσης τῆς ἡμέρας, ἀπέναντι ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, καὶ αὐτοὶ συνιέντες. καὶ ἦσαν πάντες τοῦ λαοῦ εἰς τὸ βιβλίον τοῦ νόμου.

4 ‡ καὶ ἔστη ἔσδρας ὁ γραμματεὺς ἐπὶ βήματος ξυλίνου ὃ ἐποίησεν εἰς τὸ δημηγορῆσαι, καὶ ἔστησαν ἐχόμενα αὐτοῦ ματθαθίας, καὶ σαμεῖας, καὶ ἀνανίας, καὶ ἀρίας, καὶ χελκίας, καὶ μαασίας ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, καὶ ἐξ ἀριστερῶν φαδαΐας, καὶ μισαὴλ, καὶ μελχίας, καὶ ἀσών, καὶ ἀζαβδανά, καὶ ζαχαρίας καὶ μεθολλάμ.

5 ‡ καὶ ἤνοιξεν ἔσδρας τὸ βιβλίον ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, ὅτι αὐτὸς ἦν ἐπάνω τοῦ λαοῦ. καὶ ἐγένετο ἡνίκα ἤνοιξεν αὐτό, ἔστη πᾶς ὁ λαός.

6 ‡ καὶ εὐλόγησεν ἔσδρας κύριον τὸν θεὸν τὸν μέγαν. καὶ ἀπεκρίθη πᾶς ὁ λαὸς καὶ εἶπον, ἀμὴν ἀμήν, ἐπαίροντες τὰς χεῖρας αὐτῶν, ἔκυψαν καὶ προσεκύνησαν τῷ κυρίῳ ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν.

7 ‡ καὶ ἰησοῦς, καὶ βανέας, καὶ σαραβίας, καὶ ἰαμεὶν, καὶ ἀκκούβ, καὶ σαββαθαΐ, καὶ ὡδαΐας, καὶ μαασίας, καὶ καλλίτας, καὶ ἀσαρίας, καὶ ἰωσαβέδ, καὶ ἀνάν, καὶ φαλαΐας, καὶ οἱ λευῖται ἦσαν συνετίζοντες τὸν λαὸν εἰς τὸν νόμον, καὶ ὁ λαὸς ἐν τῇ στάσει αὐτοῦ.

8 ‡ καὶ ἀνέγνωσαν ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου τοῦ θεοῦ, καὶ ἐδίδασκεν ἔσδρας. καὶ διέστειλεν ἐν ἐπιστήμῃ κυρίου. καὶ συνῆκεν ὁ λαὸς ἐν τῇ ἀναγνώσει.

9 ‡ καὶ εἶπε νεεμίας, ὅς ἐστιν ἀτταρσαθά, καὶ ἔσδρας ὁ ἱερεὺς καὶ γραμματεὺς καὶ οἱ λευῖται οἱ συνιέντες τὸν λαόν. καὶ εἶπον παντὶ τῷ λαῷ, ἡμέρα ἁγία ἐστὶ τῷ κυρίῳ θεῷ ἡμῶν, μὴ πενθεῖτε, μὴ δὲ κλαίετε· ὅτι ἔκλαιε πᾶς ὁ λαὸς ὡς ἤκουσε τοὺς λόγους τοῦ νόμου.

10 ‡ καὶ εἶπεν αὐτοῖς, πορεύεσθε καὶ φάγετε λιπάσματα, καὶ πίετε γλυκάσματα, καὶ ἀποστείλατε μερίδας τοῖς μὴ ἔχουσιν· ὅτι ἁγία ἐστὶν ἡ ἡμέρα τῷ κυρίῳ θεῷ ἡμῶν. καὶ μὴ διαπέσητε, ὅτι ἡ χαρὰ κυρίου, αὕτη ἐστὶν ἰσχὺς ἡμῶν.

11 ‡ καὶ οἱ λευῖται κατεσιώπων πρὸς τὸν λαὸν λέγοντες, σιωπᾶτε, ὅτι ἡμέρα ἁγία, καὶ μὴ καταπίπτετε.

12 ‡ καὶ ἀπῆλθε πᾶς ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πιεῖν, καὶ ἀποστέλλειν μερίδας, καὶ ποιῆσαι εὐφροσύνην μεγάλην, ὅτι συνῆκαν ἐν τοῖς λόγοις οἷς ἐγνώρισεν αὐτοῖς.

13 * וּבַיּוֹם הַשֵּׁנִי נֶאֶסְפוּ רָאשֵׁי הָאָבוֹת לְכָל־הָעָם
הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם אֶל־עֶזְרָא הַסֹּפֵר וּלְהַשְׂכִּיל
אֶל־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה׃

14 * וַיִּמְצְאוּ כָתוּב בַּתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה בְּיַד־
מֹשֶׁה אֲשֶׁר יֵשְׁבוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּסֻּכּוֹת בֶּחָג בַּחֹדֶשׁ
הַשְּׁבִיעִי׃

15 * וַאֲשֶׁר יַשְׁמִיעוּ וְיַעֲבִירוּ קוֹל בְּכָל־עָרֵיהֶם
וּבִירוּשָׁלַם לֵאמֹר צְאוּ הָהָר וְהָבִיאוּ עֲלֵי־זַיִת וַעֲלֵי־
עֵץ שֶׁמֶן וַעֲלֵי הֲדַס וַעֲלֵי תְמָרִים וַעֲלֵי עֵץ עָבֹת
16 לַעֲשֹׂת סֻכֹּת כַּכָּתוּב׃ * וַיֵּצְאוּ הָעָם וַיָּבִיאוּ וַיַּעֲשׂוּ
לָהֶם סֻכּוֹת אִישׁ עַל־גַּגּוֹ וּבְחַצְרֹתֵיהֶם וּבְחַצְרוֹת
בֵּית הָאֱלֹהִים וּבִרְחוֹב שַׁעַר הַמָּיִם וּבִרְחוֹב שַׁעַר
17 אֶפְרָיִם׃ * וַיַּעֲשׂוּ כָל־הַקָּהָל הַשָּׁבִים מִן־הַשְּׁבִי
סֻכּוֹת וַיֵּשְׁבוּ בַסֻּכּוֹת כִּי לֹא־עָשׂוּ מִימֵי יֵשׁוּעַ בִּן־נוּן
כֵּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַד הַיּוֹם הַהוּא וַתְּהִי שִׂמְחָה גְדוֹלָה
18 מְאֹד׃ * וַיִּקְרָא בְּסֵפֶר תּוֹרַת הָאֱלֹהִים
יוֹם בְּיוֹם מִן־הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן עַד הַיּוֹם הָאַחֲרוֹן
וַיַּעֲשׂוּ־חַג שִׁבְעַת יָמִים וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת
כַּמִּשְׁפָּט׃

ט

1 * וּבְיוֹם עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה לַחֹדֶשׁ הַזֶּה נֶאֶסְפוּ
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּצוֹם וּבְשַׂקִּים וַאֲדָמָה עֲלֵיהֶם׃
2 * וַיִּבָּדְלוּ זֶרַע יִשְׂרָאֵל מִכָּל בְּנֵי נֵכָר וַיַּעַמְדוּ וַיִּתְוַדּוּ
עַל־חַטֹּאתֵיהֶם וַעֲוֹנוֹת אֲבוֹתֵיהֶם׃
3 * וַיָּקוּמוּ עַל־עָמְדָם וַיִּקְרְאוּ בְּסֵפֶר תּוֹרַת יְהוָה
אֱלֹהֵיהֶם רְבִיעִית הַיּוֹם וּרְבִיעִית מִתְוַדִּים
וּמִשְׁתַּחֲוִים לַיהוָה אֱלֹהֵיהֶם׃
4 * וַיָּקָם עַל־מַעֲלֵה הַלְוִיִּם יֵשׁוּעַ וּבָנִי קַדְמִיאֵל
שְׁבַנְיָה בְּנִי שֵׁרֵבְיָה בְּנִי כְנָנִי וַיִּזְעֲקוּ בְקוֹל גָּדוֹל
אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם׃
5 * וַיֹּאמְרוּ הַלְוִיִּם יֵשׁוּעַ וְקַדְמִיאֵל בְּנִי חָשַׁבְנְיָה
שֵׁרֵבְיָה הוֹדִיָּה שְׁבַנְיָה פְּתַחְיָה קוּמוּ בָּרְכוּ אֶת־יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם מִן־הָעוֹלָם עַד־הָעוֹלָם וִיבָרְכוּ שֵׁם
כְּבוֹדֶךָ וּמְרוֹמַם עַל־כָּל־בְּרָכָה וּתְהִלָּה׃
6 * אַתָּה־הוּא יְהוָה לְבַדֶּךָ אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם
שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם וְכָל־צְבָאָם הָאָרֶץ וְכָל־אֲשֶׁר עָלֶיהָ
הַיַּמִּים וְכָל־אֲשֶׁר בָּהֶם וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת־כֻּלָּם וּצְבָא
הַשָּׁמַיִם לְךָ מִשְׁתַּחֲוִים׃

13 * Et in die ſecundo congregati ſunt principes familiarum vniuerſi populi, Sacerdotes & Leuitæ ad Eſdram ſcribam, vt interpretaretur eis verba Legis.

14 * Et inuenerunt ſcriptum in Lege præcepiſſe Dominum in manu Moyſi, vt habitent filij Iſrael in tabernaculis in die ſo-
15 lenni menſe ſeptimo: * Et vt prædicent & diuulgent vocem in vniuerſis vrbibus ſuis
D & in Hieruſalem, dicentes: Egredimini in montem, & afferte frondes oliuæ, & frondes ligni pulcherrimi, & frondes myrti, & ramos palmarum, & frondes ligni nemoroſi, vt fiãt tabernacula ſicut ſcriptum eſt.

16 * Et egreſſus eſt omnis populus; & attulerunt: feceruntque ſibi tabernacula vnuſquiſque in domate ſuo, & in atriis ſuis & in atriis domus Dei, & in platea portæ aquarum, & in platea portæ Ephraim.

17 * Fecit ergo vniuerſa eccleſia eorum, qui redierant de captiuitate, tabernacula; & habitauerunt in tabernaculis. Non enim fecerant à diebus Ioſue filij Nun talia filij Iſrael, vſque ad diem illum. & fuit lætitia
18 magna nimis. * Legit autem in libro Legis Dei per dies ſingulos, à die primo, vſque ad diem nouiſsimum. Et fecerunt ſolennitatem ſeptem diebus, & in die octauo collectam iuxta ritum.

CAP. IX.

1 IN die autem viceſimo quarto menſis huius conuenerunt filij Iſrael in ieiunio, & A in ſaccis, & humus ſuper eos.

2 * Et ſeparatum eſt ſemẽ filiorum Iſrael ab omni filio alienigena. & ſteterunt & confitebantur peccata ſua & iniquitates
3 patrum ſuorum. * Et ſurrexerunt ad ſtandum. & legerunt in volumine Legis Domini Dei ſui quater in die, & quater confitebantur, & adorabant Dominum
4 Deum ſuum. * Surrexerunt autem ſuper gradum Leuitarum Ioſue, & Bani, & Cedmihel, Sabania, Bani, Sarebias, Bani & Thanai, & clamauerunt voce magna ad Dominum Deum ſuum.

5 * Et dixerunt Leuitæ, Ioſue, & Cedmihel, Bonni, Aſebia, Serebia, Odaia, Sebna, Phataia, Surgite, benedicite Domino Deo veſtro ab æterno vſque in æternum. & benedicant nomini gloriæ tuę excelſo in om
6 ni benedictione & laude. * Tu ipſe Domine ſolus, tu feciſti cælum & cælum cælorum, & omnem exercitum eorum, terram & vniuerſa quæ in ea ſunt, maria & omnia quæ in eis ſunt. & tu viuificas omnia hæc, & exercitus cæli te adorat.

13 * Et in die secundo congregati sunt principes familiarum vniuerso populo Sacerdotes & Leuitæ ad Esdram scribam, vt statueret ad omnes sermones Legis.

14 * Et inuenerunt scriptum in Lege quam præcepit Dominus Moysi, vt habitent filij Israel in tabernaculis in solennitate in mense septimo:

15 * Et vt significent in tubis in omnibus vrbibus suis & in Hierusalem. Et dixit Esdras: Egredimini in montem, & afferte frondes oliuæ, & frondes lignorum cupressinorum, & frondes myrti, & frondes palmarum, & frondes ligni densi, vt faciant tabernacula secundùm scriptum.

16 * Et egressus est populus, & attulerunt & fecerunt sibi tabernacula: vir in domate suo, et in atriis suis, & in atriis domus Dei, et in plateis portæ aquarũ, & in plateis portæ Ephraim.

17 * Et fecerunt omnis ecclesia qui redierant de captiuitate tabernacula, et habitauerunt in tabernaculis. quoniam non fecerant à diebus Iesue filij Naue sic filij Israel vsque ad diem illum. & fuit lætitia magna nimis.

18 * Et legit in libro legis Dei per singulos dies, à die primo vsque ad diem nouissimum: & fecerunt solennitatem septem diebus. et die octauo exodium secundùm iudicium.

CAP. IX.

1 ET in die vicesimo & quarto mensis huius conuenerunt filij Israel in ieiunio, et in saccis, & pulueribus super caput eorum.

2 * Et separati fuerunt filij Israel ab omni filio alieno. & steterunt & confessi sunt peccata sua; & iniquitates patrum suorum.

3 * Et steterunt in statione sua, & legerunt in libro Legis Domini Dei sui quater in die. & erant confitentes Domino quater in die, et adorantes Dominum Deum suum.

4 * Et stetit super ascensum Leuitarum Jesue, & filij Cadmiel, Sachanias filius Sarabia filij Chanani. & clamauerunt voce magna ad Dominum Deum suum:

5 * Et dixerunt Leuitæ Iesue, & Cadmiel, Bonnias, Sarabias, Sobanias, Oduias, Sechenias, Phessias, Surgite, benedicite Domino Deo nostro ab æterno & vsque in æternum. & benedicent nomini gloriæ tuæ, & exaltabunt in omni benedictione & laude. Et dixit Esdras:

6 * Tu es ipse Dominus solus, tu fecisti cælum & cælum cæli, omnes exercitus eorum, terram & omnia quotquot sunt in ea, maria & omnia quæ in eis: & tu viuificas omnia, & te adorant exercitus cælorum.

13 * καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ συνήχθησαν οἱ ἄρχοντες τῶν πατριῶν τῷ παντὶ λαῷ ⸗ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται πρὸς ἔσδραν τὸν γραμματέα, τοῦ συνιέναι πρὸς πάντας τοὺς 14 λόγους τοῦ νόμου. * καὶ εὗρον γεγραμμένον ἐν τῷ νόμῳ ὃ ἐνετείλατο κύριος τῷ μωυσῆ, ὅπως κατοικήσωσιν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐν σκηναῖς ἐν ἑορτῇ ἐν μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ, 15 * καὶ ὅπως σημάνωσιν ἐν ϛάλπιγξιν ἐν πάσαις ταῖς πόλεσιν αὐτῶν καὶ ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ εἶπεν ἔσδρας, ἐξέλθατε εἰς τὸ ὄρος, καὶ ἐνέγκατε φύλλα ἐλαίας, καὶ φύλλα ξύλων κυπαρισσίνων, καὶ φύλλα μυρσίνης, καὶ φύλλα φοινίκων, καὶ φύλλα ξύλου δασέος, ποιῆσαι σκη- 16 νὰς κϛ τὸ γεγραμμένον. * καὶ ἐξῆλθεν ὁ λαὸς ϲ ἤνεγκαν, καὶ ἐποίησαν ἑαυτοῖς σκηνάς· ἀνὴρ ἐπὶ τοῦ δώματος αὐτοῦ, καὶ ἐν ταῖς αὐλαῖς αὐτῶν καὶ ἐν αὐλαῖς οἴκου τοῦ θεοῦ, καὶ ἐν πλατείαις τ πύλης τῶν ὑδάτων, καὶ ἐν ταῖς πλατείαις τ πύλης ἐφραίμ.

17 * καὶ ἐποίησαν πᾶσα ἡ ϲυναγωγὴ οἱ ἐπιστρέψαντες ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας σκηνάς, ϲ ϲκάθισαν ἐν σκηναῖς· ὅτι οὐκ ἐποίησαν ἀπὸ ἡμερῶν ἰησοῦ υἱοῦ ναυῆ οὕτως οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἕως τῆς ἡμέρας ϲκείνης. καὶ ἐγένετο εὐφροσύνη μεγάλη ϲφόδρα.

18 * καὶ ἀνέγνω ἐν βιβλίῳ νόμου τοῦ θεοῦ ἡμέραν ἐν ἡμέρᾳ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πρώτης, ἕως τῆς ἡμέρας τῆς ἐσχάτης, καὶ ἐποίησαν ἑορτὴν ἑπτὰ ἡμέρας. καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ ἔξοδον κϛ τὸ κεῖμαι.

θ'.

1 * Καὶ ἐν ἡμέρᾳ εἰκοστῇ καὶ τετάρτῃ τοῦ μηνὸς τούτου συνήχθησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐν νηστείᾳ καὶ ἐν ϲάκκοις, καὶ χόνοις ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῶν.

2 * καὶ ἐχωρίσθησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἀπὸ παντὸς υἱοῦ ἀλλοτρίου. καὶ ἔστησαν καὶ ἐξηγόρευσαν τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν, καὶ τὰς ἀνομίας τῶν πατέρων αὐτῶν.

3 * καὶ ἔστησαν ἐπὶ τῇ ϲτάσει αὐτῶν, καὶ ἀνέγνωσαν ἐν βιβλίῳ νόμου κυρίου θεοῦ αὐτῶν τετράρτου τῆς ἡμέρας. καὶ ἦσαν ἐξαγορεύοντες τῷ κυρίῳ τετράρτου τῆς ἡμέρας, καὶ προσκυνοῦντες τῷ κυρίῳ θεῷ αὐτῶν.

4 * καὶ ἔστη ἐπὶ ἀναβάσει τῶν λευιτῶν ἰησοῦς, ϲ υἱοὶ καδμιήλ, ϲαχανίας υἱὸς ϲαραβία υἱοῦ χανανί. καὶ ἐβόησαν φωνῇ μεγάλῃ πρὸς κύριον τὸν θεὸν αὐτῶν.

5 * καὶ εἶπον οἱ λευῖται ἰησοῦς καὶ καδμιήλ, βαννείας, ϲαραβίας, ϲεβανίας, ὠδουίας, ϲεχνίας, φεσσίας, ἀνάστητε εὐλογεῖτε τὸν κύριον θεὸν ἡμῶν ἀπὸ τοῦ αἰῶνος ϲ ἕως τοῦ αἰῶνος. καὶ εὐλογήσουσιν ὄνομα δόξης σου, καὶ ὑψώσουσιν ἐπὶ πάσῃ εὐλογίᾳ ϗ αἰνέσει. καὶ εἶπεν ἔσδρας,

6 * σὺ εἶ αὐτὸς κύριος μόνος, σὺ ἐποίησας τὸν οὐρανὸν καὶ τὸν οὐρανὸν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ πάντας τοὺς δυνάμεις αὐτῶν, τὴν γῆν καὶ πάντα ὅσα ἐστὶν ἐν αὐτῇ, τὰς θαλάσσας ϲ πάντα τὰ ἐν αὐταῖς. καὶ σὺ ζωοποιεῖς τὰ πάντα καὶ σοὶ προσκυνοῦσιν αἱ στρατιαὶ τῶν οὐρανῶν·

7 אַתָּה הוּא יְהוָה הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ בְּאַבְרָם
וְהוֹצֵאתוֹ מֵאוּר כַּשְׂדִּים וְשַׂמְתָּ שְׁמוֹ אַבְרָהָם׃
8 וַתִּמְצָא אֶת־לְבָבוֹ נֶאֱמָן לְפָנֶיךָ וְכָרֹת עִמּוֹ הַבְּרִית
לָתֵת אֶת־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי הַחִתִּי הָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי וְהַיְבוּסִי
וְהַגִּרְגָּשִׁי לָתֵת לְזַרְעוֹ וַתָּקֶם אֶת־דְּבָרֶיךָ כִּי צַדִּיק
9 אָתָּה׃ וַתַּרְא אֶת־עֳנִי אֲבֹתֵינוּ בְּמִצְרָיִם
וְאֶת־זַעֲקָתָם שָׁמַעְתָּ עַל־יַם־סוּף׃
10 וַתִּתֵּן אֹתֹת וּמֹפְתִים בְּפַרְעֹה וּבְכָל־עֲבָדָיו וּבְכָל־
עַם אַרְצוֹ כִּי יָדַעְתָּ כִּי הֵזִידוּ עֲלֵיהֶם וַתַּעַשׂ־לְךָ
שֵׁם כְּהַיּוֹם הַזֶּה׃
11 וְהַיָּם בָּקַעְתָּ לִפְנֵיהֶם וַיַּעַבְרוּ בְתוֹךְ־הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה
וְאֶת־רֹדְפֵיהֶם הִשְׁלַכְתָּ בִּמְצוֹלֹת כְּמוֹ־אֶבֶן בְּמַיִם
12 עַזִּים׃ וּבְעַמּוּד עָנָן הַנְחִיתָם יוֹמָם וּבְעַמּוּד אֵשׁ
לַיְלָה לְהָאִיר לָהֶם אֶת־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר יֵלְכוּ־בָהּ׃
13 וְעַל הַר־סִינַי יָרַדְתָּ וַתְּדַבֵּר עִמָּהֶם מִשָּׁמַיִם וַתִּתֵּן
לָהֶם מִשְׁפָּטִים יְשָׁרִים וְתוֹרֹת אֱמֶת חֻקִּים
וּמִצְוֹת טוֹבִים׃
14 וְאֶת־שַׁבַּת קָדְשְׁךָ הוֹדַעְתָּ לָהֶם וּמִצְוֹת וְחֻקִּים
וְתוֹרָה צִוִּיתָ לָהֶם בְּיַד מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ׃
15 וְלֶחֶם מִשָּׁמַיִם נָתַתָּה לָהֶם לִרְעָבָם וּמַיִם מִסֶּלַע
הוֹצֵאתָ לָהֶם לְצִמְאָם וַתֹּאמֶר לָהֶם לָבוֹא לָרֶשֶׁת
אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָשָׂאתָ אֶת־יָדְךָ לָתֵת לָהֶם׃
16 וְהֵם וַאֲבֹתֵינוּ הֵזִידוּ וַיַּקְשׁוּ אֶת־עָרְפָּם וְלֹא
שָׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתֶיךָ׃
17 וַיְמָאֲנוּ לִשְׁמֹעַ וְלֹא־זָכְרוּ נִפְלְאוֹתֶיךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ
עִמָּהֶם וַיַּקְשׁוּ אֶת־עָרְפָּם וַיִּתְּנוּ רֹאשׁ לָשׁוּב
לְעַבְדָתָם בְּמִרְיָם וְאַתָּה אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת חַנּוּן
וְרַחוּם אֶרֶךְ־אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד וְלֹא עֲזַבְתָּם׃
18 אַף־כִּי־עָשׂוּ לָהֶם עֵגֶל מַסֵּכָה וַיֹּאמְרוּ זֶה אֱלֹהֶיךָ
אֲשֶׁר הֶעֱלָךָ מִמִּצְרַיִם וַיַּעֲשׂוּ נְאָצוֹת גְּדֹלוֹת׃
19 וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים לֹא עֲזַבְתָּם בַּמִּדְבָּר אֶת־
עַמּוּד הֶעָנָן לֹא־סָר מֵעֲלֵיהֶם בְּיוֹמָם לַהֲנָחֹתָם
בַּהֶדֶרֶךְ וְאֶת־עַמּוּד הָאֵשׁ בַּלַּיְלָה לְהָאִיר לָהֶם וְאֶת־
הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר יֵלְכוּ־בָהּ׃
20 וְרוּחֲךָ הַטּוֹבָה נָתַתָּ לְהַשְׂכִּילָם וּמָנְךָ לֹא־מָנַעְתָּ
מִפִּיהֶם וּמַיִם נָתַתָּה לָהֶם לְצִמְאָם׃
21 וְאַרְבָּעִים שָׁנָה כִּלְכַּלְתָּם בַּמִּדְבָּר לֹא חָסֵרוּ
שַׂלְמֹתֵיהֶם לֹא בָלוּ וְרַגְלֵיהֶם לֹא בָצֵקוּ׃

7 *Tu ipſe Domine Deus qui elegiſti Abrã, Ge. 11.g
B & eduxiſti eum de igne Chaldæorum, &
8 poſuiſti nomen eius Abraam: *Et inueniſti cor eius fidele coram te: & percuſsiſti cũ
eo fœdus, vt dares ei terram Chananæi, Ethæi, & Amorræi, & Pherezæi, & Iebuzæi,
& Gergeſæi, vt dares ſemini eius. & impleſti verba tua, quoniam iuſtus es. *Et vidi- Exo.2.b.
9 ſti afflictionem patrum noſtrorum in Ægypto, clamoremque eorum audiſti ſuper
10 mare rubrum: *Et dediſti ſigna atque portenta in Pharaone, & in vniuerſis ſeruis eius, & in omni populo terræ illius. cognouiſti enim quia ſuperbè egerant cõtra eos,
& feciſti tibi nomen, ſicut & in hac die.
11 *Et mare diuiſiſti ante eos, & tranſierunt
per medium maris in ſicco. Perſecutores Exo.14.a
autem eorum proieciſti in profundũ qua-
12 ſi lapidem in aquas validas. *Et in columna nubis ductor eorum fuiſti per diem, &
in columna ignis per noctem, vt appare-
13 ret eis via per quam ingrediebantur. *Ad
montem quoque Synai deſcendiſti, & lo-
C cutus es cum eis de cælo, & dediſti eis iudicia recta, & legem veritatis, ceremonias &
14 præcepta bona. *Et Sabbatum ſanctificatũ
tuum oſtendiſti eis, & mandata & ceremonias, & Legem præcepiſti eis in manu
15 Moyſi ſerui tui. *Panem quoque de cælo Exo.16.c
dediſti eis in fame eorum, & aquam de petra eduxiſti eis ſitientibus. & dixiſti eis vt
ingrederentur & poſsiderent terram ſuper
quam leuaſti manum tuã, vt traderes eis.
16 *Ipſi verò & patres noſtri ſuperbè egerũt,
& indurauerunt ceruices ſuas, & non au-
17 dierunt mandata tua, *& noluerunt audire, & nõ ſunt recordati mirabilium tuorũ
quæ feceras eis. & indurauerunt ceruices
ſuas, & dederunt caput vt conuerterentur
ad ſeruitutẽ ſuam quaſi per cõtentionem.
D Tu autem Deus ꝓpitius, clemens & miſericors, longanimis & multæ miſerationis,
18 non dereliquiſti eos. *Et quidẽ cũ feciſſent
ſibi vitulum conflatilẽ, & dixiſſent; Iſte eſt
Deus tuus qui eduxit te de Ægypto, fece-
19 runtq; blaſphemias magnas: *Tu autem in Exo.13.d
miſericordiis tuis multis nõ dimiſiſti eos
in deſerto. colũna nubis nõ receſsit ab eis
ꝓ diẽ, vt duceret eos in viã, & colũna ignis
ꝓ noctẽ, vt oſtẽderet eis iter ꝓ quod ingre
20 derẽtur. *Et ſpiritum tuũ bonũ dediſti qui
doceret eos, & manna tuum nõ ꝓhibuiſti
ab ore eorum, & aquam dediſti eis in ſiti.
21 *Quadraginta ãnis pauiſti eos in deſerto,
nihilq; eis defuit. Veſtimẽta eorũ nõ inue
terauerunt, & pedes eorũ non ſunt attriti.

* *Tu es Domine Deus, tu elegisti Abram, & eduxisti eum de regione Chaldæorum, & imposuisti ei nomen Abraam:* * *Et inuenisti cor eius fidele coram te. & disposuisti ad eum fœdus, vt dares ei terram Chananæorum, et Chettæorum, & Ammorræorum, & Pherezæorum, & Iebusæorum, & Gergesæorum, et vt dares eam semini eius. & statuisti verba tua, quoniam iustus tu.* * *Et vidisti humilitatem patrum nostrorum in Ægypto, et clamorem eorum audisti super mare rubrum.*

* *Et dedisti signa & portenta in Ægypto in Pharaone & in omnibus seruis eius, et in omni populo terræ illius, quoniam cognouisti quòd superbierant super eos, & fecerunt tibi ipsi nomen sicut dies hæc:*

* *Et mare diuisisti coram eis, & transierunt in medio maris in sicco. & persequentes eos proiecisti in profundum, tanquam lapidem in aqua valida.*

* *Et in columna nubis duxisti eos die, & in columna ignis nocte, vt illuminares eis viam, in qua ibunt in ea.* * *Et super montem Sinai descendisti, & locutus es ad eos de cælo, & dedisti eis iudicia recta, & leges veritatis, præcepta, & mandata bona.*

* *Et Sabbatum tuum sanctum notificasti eis, mandata & præcepta, & legem præcepisti eis in manu Moysi serui tui.*

* *Et panem de cælo dedisti eis in cibum eorũ, & aquam de petra eduxisti eis in sitim eorum. & dixisti eis vt ingrederentur ad hæreditandum terram in quam extendisti manum tuam, vt dares eis.* * *Et ipsi & patres nostri superbierunt, & indurauerunt ceruicem suam, et nõ audierunt mandata tua.* * *Et renuerunt vt audirent, & non recordati sunt mirabiliũ tuorum quæ feceras in eis. & indurauerunt ceruicem suam, & dederunt principium vt conuerterentur in seruitutem suam in Ægypto. & tu Deus dimittens peccata, misericors et clemens, longanimis & multæ miserationis, et non dereliquisti eos.* * *Adhuc autem et fecerunt sibi vitulũ conflatilẽ, et dixerunt: Isti dei qui eduxerunt nos de Ægypto. et fecerũt irritationes magnas.*

* *Et tu in misericordiis tuis magnis non dereliquisti eos in deserto: columnam nubis non declinasti ab eis die, vt duceret eos in via; et colũnam ignis per noctem, vt illuminaret eis viam in qua ibunt in ea.* * *Et spiritum tuum bonum dedisti, vt prudentes faceret eos: & manna tuum non prohibuisti ab ore eorum, & aquam dedisti eis in siti eorum.* * *Et quadraginta annis pauisti eos in deserto: non defuit eis quicquam. vestimenta eorum non inueterauerunt, & calciamenta eorum non interrupta sunt.*

7 * σὺ εἶ κύριε ὁ θεός, σὺ ἐξελέξω Ἀβραμ & ἐξήγαγες
αὐτὸν ἐκ τῆς χώρας τῶν χαλδαίων, καὶ ἐπέθηκας αὐτῷ ὄνο-
8 μα Ἀβραάμ. * καὶ εὗρες τὴν καρδίαν αὐτοῦ πιστὴν ἐνώ-
πιόν σου. καὶ διέθου πρὸς αὐτὸν διαθήκην, δοῦναι αὐτῷ τὴν
γῆν τῶν χαναναίων, & χετταίων, καὶ ἀμμορραίων, & φε
ρεζαίων, καὶ ἰεβουσαίων, & γεργεσαίων, & δοῦναι αὐτὴν τῷ
σπέρματι αὐτοῦ. καὶ ἔστησας τοὺς λόγους σου ὅτι δίκαιος σύ·
9 * καὶ εἶδες τὴν ταπείνωσιν τῶν πατέρων ἡμῶν ἐν αἰγύπτῳ, καὶ
τὴν κραυγὴν αὐτῶν ἤκουσας ἐπὶ θαλάσσης ἐρυθρᾶς.
10 * καὶ ἔδωκας σημεῖα καὶ τέρατα ἐν αἰγύπτῳ ἐν φαραὼ,
καὶ ἐν πᾶσι τοῖς παισὶν αὐτοῦ, & ἐν παντὶ τῷ λαῷ τῆς γῆς αὐτοῦ,
ὅτι ἔγνως ὅτι ὑπερηφάνησαν ἐπ' αὐτοὺς, καὶ ἐποίησαν σε-
11 αὐτῷ ὄνομα ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη. * καὶ τὴν θάλασσαν διέρ-
ρηξας ἐνώπιον αὐτῶν, καὶ παρῆλθον ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης
ἐν ξηρασίᾳ· & τοὺς καταδιώκοντας αὐτοὺς ἔρριψας εἰς βό-
12 θυνον, ὡσεὶ λίθον ἐν ὕδατι σφοδρῷ. * καὶ ἐν στύλῳ νεφέλης
ὡδήγησας αὐτοὺς ἡμέρας, καὶ ἐν στύλῳ πυρὸς τὴν νύκτα,
τοῦ φωτίσαι αὐτοῖς τὴν ὁδὸν, ἐν ᾗ πορεύονται ἐν αὐτῇ.
13 * καὶ ἐπὶ ὄρους σινᾶ κατέβης, & ἐλάλησας πρὸς αὐτοὺς ἐξ
οὐρανοῦ, & ἔδωκας αὐτοῖς κρίματα δίκαια, καὶ νόμους ἀλη-
14 θείας, προστάγματα & ἐντολὰς ἀγαθάς. * καὶ τὸ σάββατόν
σου τὸ ἅγιον ἐγνώρισας αὐτοῖς, ἐντολὰς & προστάγματα
& νόμον ἐνετείλω αὐτοῖς ἐν χειρὶ μωυσῆ τοῦ δούλου σου.
15 * καὶ ἄρτον ἐξ οὐρανοῦ ἔδωκας αὐτοῖς εἰς σιτοδοσίαν αὐτῶν,
καὶ ὕδωρ ἐκ πέτρας ἐξήνεγκας αὐτοῖς εἰς δίψαν αὐτῶν·
καὶ εἶπας αὐτοῖς εἰσελθεῖν κληρονομῆσαι τὴν γῆν εἰς ἣν
16 ἐξέτεινας τὴν χεῖρά σου, δοῦναι αὐτοῖς. * καὶ αὐτοὶ &
ⓓ πατέρες ἡμῶν ὑπερηφάνευσαν, καὶ ἐσκλήρυναν
τὸν τράχηλον αὐτῶν, καὶ οὐκ ἤκουσαν τῶν ἐντολῶν σου.
17 * καὶ ἠρνήσαντο τοῦ εἰσακοῦσαι, καὶ οὐκ ἐμνήσθησαν
τῶν θαυμασίων σου ὧν ἐποίησας ἐν αὐτοῖς. καὶ ἐσκλήρυ-
ναν τὸν τράχηλον αὐτῶν, & ἔδωκαν ἀρχὴν ἐπιστρέψαι
εἰς δουλείαν αὐτῶν ἐν αἰγύπτῳ· καὶ σὺ ὁ θεὸς ἀφίων ἁμαρ
τίας, ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων, μακρόθυμος καὶ πολυέ-
18 λεος, καὶ οὐκ ἐγκατέλιπες αὐτούς. * ἔτι δὲ καὶ ἐ-
ποίησαν ἑαυτοῖς μόσχον χωνευτόν, καὶ εἶπαν, οὗτοι ⓓ θεοὶ
ⓓ ἐξαγαγόντες ἡμᾶς ἐξ αἰγύπτου. καὶ ἐποίησαν πα-
19 οργισμοὺς μεγάλους. * καὶ σὺ ἐν οἰκτιρμοῖς σου
τοῖς μεγάλοις οὐκ ἐγκατέλιπες αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ, τὸν
στύλον τῆς νεφέλης οὐκ ἐξέκλινας ἀπ' αὐτῶν ἡμέρας, ὁ-
δηγῆσαι αὐτοὺς ἐν τῇ ὁδῷ. καὶ τὸν στύλον τοῦ πυρὸς τὴν
νύκτα, φωτίζειν αὐτοῖς τὴν ὁδὸν ἐν ᾗ πορεύονται ἐν
20 αὐτῇ. * καὶ τὸ πνεῦμά σου τὸ ἀγαθὸν ἔδωκας
συνετίσαι αὐτούς. καὶ τὸ μάννα σου οὐ κατεσχέρησας ἀ-
πὸ στόματος αὐτῶν, καὶ ὕδωρ ἔδωκας αὐτοῖς ἐν τῇ δί-
21 ψῃ αὐτῶν. * καὶ τεσσαρακονταετῆ ἔτη διέθρεψας αὐ-
τοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὐχ ὑστέρησεν αὐτοῖς οὐδέν. ἱμάτια
αὐτῶν οὐκ ἐπαλαιώθησαν, καὶ ὑποδήματα αὐτῶν οὐ διερ-
ράγησαν.

22 וַתִּתֵּן לָהֶם מַמְלָכוֹת וְעַמִּים וַתַּחְלֵק לְפֵאָה
וַיִּירְשׁוּ אֶת־אֶרֶץ סִיחוֹן וְאֶת־אֶרֶץ מֶלֶךְ חֶשְׁבּוֹן וְאֶת־
אֶרֶץ עוֹג מֶלֶךְ־הַבָּשָׁן׃

23 וּבָנֵיהֶם הִרְבִּיתָ כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמָיִם וַתְּבִיאֵם אֶל־
הָאָרֶץ אֲשֶׁר־אָמַרְתָּ לַאֲבוֹתֵיהֶם לָבוֹא לָרֶשֶׁת׃

24 וַיָּבֹאוּ הַבָּנִים וַיִּירְשׁוּ אֶת־הָאָרֶץ וַתַּכְנַע לִפְנֵיהֶם
אֶת־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ הַכְּנַעֲנִים וַתִּתֵּן בְּיָדָם וְאֶת־
מַלְכֵיהֶם וְאֶת־עַמֵּי הָאָרֶץ לַעֲשׂוֹת בָּהֶם כִּרְצוֹנָם׃

25 וַיִּלְכְּדוּ עָרִים בְּצוּרוֹת וַאֲדָמָה שְׁמֵנָה וַיִּירְשׁוּ
בָּתִּים מְלֵאִים כָּל־טוּב בֹּרוֹת חֲצוּבִים כְּרָמִים
וְזֵיתִים וְעֵץ מַאֲכָל לָרֹב וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׂבְּעוּ וַיָּשְׁמִינוּ
וַיִּתְעַדְּנוּ בְּטוּבְךָ הַגָּדוֹל׃

26 וַיַּמְרוּ וַיִּמְרְדוּ בָךְ וַיַּשְׁלִכוּ אֶת־תּוֹרָתְךָ אַחֲרֵי גֵוָם
וְאֶת־נְבִיאֶיךָ הֵעִידוּ בָם לַהֲשִׁיבָם אֵלֶיךָ
וַיַּעֲשׂוּ נְאָצוֹת גְּדוֹלוֹת׃

27 וַתִּתְּנֵם בְּיַד צָרֵיהֶם וַיָּצֵרוּ לָהֶם וּבְעֵת צָרָתָם
יִצְעֲקוּ אֵלֶיךָ וְאַתָּה מִשָּׁמַיִם תִּשְׁמָע וּכְרַחֲמֶיךָ
הָרַבִּים תִּתֶּן לָהֶם מוֹשִׁיעִים וְיוֹשִׁיעוּם מִיַּד צָרֵיהֶם׃

28 וּכְנוֹחַ לָהֶם יָשׁוּבוּ לַעֲשׂוֹת רַע לְפָנֶיךָ וַתַּעַזְבֵם
בְּיַד אוֹיְבֵיהֶם וַיִּרְדּוּ בָהֶם וַיָּשׁוּבוּ וַיִּזְעֲקוּ אֵלֶיךָ וְאַתָּה
מִשָּׁמַיִם תִּשְׁמָע וְתַצִּילֵם כְּרַחֲמֶיךָ רַבּוֹת עִתִּים׃

29 וַתָּעֶד בָּהֶם לַהֲשִׁיבָם אֶל־תּוֹרָתֶךָ וְהֵמָּה הֵזִידוּ
וְלֹא־שָׁמְעוּ לְמִצְוֹתֶיךָ וּבְמִשְׁפָּטֶיךָ חָטְאוּ־בָם אֲשֶׁר
יַעֲשֶׂה אָדָם וְחַיָּה בָהֶם וַיִּתְּנוּ כְתֶף סוֹרֶרֶת וְעָרְפָּם
הִקְשׁוּ וְלֹא שָׁמֵעוּ׃

30 וַתִּמְשֹׁךְ עֲלֵיהֶם שָׁנִים רַבּוֹת וַתָּעַד בָּם בְּרוּחֲךָ
בְּיַד־נְבִיאֶיךָ וְלֹא הֶאֱזִינוּ וַתִּתְּנֵם בְּיַד עַמֵּי הָאֲרָצוֹת׃

31 וּבְרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים לֹא־עָשִׂיתָם כָּלָה וְלֹא עֲזַבְתָּם
כִּי אֵל־חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה׃

32 וְעַתָּה אֱלֹהֵינוּ הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא
שׁוֹמֵר הַבְּרִית וְהַחֶסֶד אַל־יִמְעַט לְפָנֶיךָ אֵת כָּל־
הַתְּלָאָה אֲשֶׁר־מְצָאַתְנוּ לְמַלְכֵינוּ לְשָׂרֵינוּ וּלְכֹהֲנֵינוּ
וְלִנְבִיאֵינוּ וְלַאֲבוֹתֵינוּ וּלְכָל־עַמֶּךָ מִימֵי מַלְכֵי אַשּׁוּר
עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ 33 וְאַתָּה צַדִּיק עַל כָּל־הַבָּא
עָלֵינוּ כִּי־אֱמֶת עָשִׂיתָ וַאֲנַחְנוּ הִרְשָׁעְנוּ׃

34 וְאֶת־מַלְכֵינוּ שָׂרֵינוּ כֹהֲנֵינוּ וַאֲבוֹתֵינוּ לֹא עָשׂוּ
תוֹרָתֶךָ וְלֹא הִקְשִׁיבוּ אֶל־מִצְוֹתֶיךָ וּלְעֵדוֹתֶיךָ אֲשֶׁר
הַעִידוֹתָ בָּהֶם׃

22 *Et dediſti eis regna & populos,& partit⁹
es eis ſortes.& poſſederũt terrã Seõ,&ter-
23 rã regis Eſebõ,& terrã Og regis Baſan.*Et
multiplicaſti filios eorũ ſicut ſtellas cęli,&
adduxiſti eos ad terrã de qua dixeras patri-
bus eorũ,vt ingrederẽtur & poſsiderẽt eã.
24 * Et venerũt filij & poſſederũt terrã.& hu
miliaſti corã eis habitatores terræ Chana
næos,& dediſti eos in manu eorũ, & reges
eorũ & populos terræ , vt facerẽt eis ſicut
25 placebat illis. *Ceperunt itaq; vrbes mu-
E nitas, & humũ pinguẽ, & poſſederũt do-
mos plenas cunctis bonis , ciſternas ab eis
fabricatas, vineas, & oliueta, & ligna po-
mifera multa. & comederunt & ſaturati
ſunt,& impinguati ſunt, & abũdauerunt
26 deliciis in bonitate tua magna.*Prouoca-
uerũt autẽ te ad iracũdiã, & receſſerunt à
te,& ꝓiecerunt Legẽ tuã poſt terga ſua. &
ꝓphetas tuos occiderũt,ꝙ conteſtabantur
eos vt reuerterentur ad te . fecerũtq; blaſ-
27 phemias grandes.*Et dediſti eos in manũ
hoſtiũ ſuorũ,& afflixerũt eos.& in tẽpore
tribulationis ſuæ clamauerunt ad te, & tu
de cælo audiſti , & ſecundũ miſerationes
tuas multas dediſti eis ſaluatores,ꝙ ſalua-
28 rẽt eos de manu hoſtiũ ſuorũ.*Cũq; reꝙe-
uiſſent,reuerſi ſunt vt facerẽt malũ in con-
ſpectu tuo,& dereliqſti eos in manu inimi
corũ ſuorũ,& poſſederũt eos . Cõuerſiq́ue
F ſunt & clamauerũt ad te. Tu autẽ de cælo
exaudiſti , & liberaſti eos in miſericordiis
29 tuis multis tẽporib⁹;*& cõteſtat⁹ es eos vt
reuerterẽtur ad legẽ tuam.ipſi verò ſupbè
egerũt,& nõ audierũt mãdata tua,& in iu
diciis tuis peccauerũt; quę faciet homo &
viuet in eis.& dederũt humerũ recedentẽ,
& ceruicẽ ſuã indurauerũt,nec audierunt.
30 *Et ꝓtraxiſti ſuꝑ eos ãnos multos, & cõte-
ſtatus es eos in ſpiritu tuo ꝑ manũ ꝓphe-
tarũ tuorũ,& nõ audierũt;&tradidiſti eos
31 in manũ populorũ terrarũ. *In miſericor-
diis autẽ tuis plurimis nõ feciſti eos in cõ- Sup.1.d.
ſumptionẽ,nec dereliqſti eos,quoniã Deꝰ
32 miſerationum & clemẽs es tu. *Nunc itaq;
Deus noſter,magne,fortis & terribilis,cu-
ſtodiẽs pactũ & miſericordiã , ne auertas à
facie tua oẽm laborẽ qui inuenit nos,reges
noſtros,principes noſtros,&ſacerdotes no
ſtros,& ꝓphetas noſtros,& patres noſtros;
& omnem populum tuum, à diebus regis
33 Aſſur vſque in diem hanc. *Et tu iuſtus es
G in omnibus quæ venerunt ſuper nos,quia
veritatem feciſti nobis, nos autem impiè
34 egimus. * Reges noſtri , principes noſtri,
ſacerdotes noſtri, & patres noſtri, non fe-

cerunt Legem tuam, & non attenderunt mandata tua , & teſtimonia tua quæ teſtificatus es in eis.

Et dediſti eis regna, et populos partitus es eis, & hæreditauerunt terram Seon regis Eſſebō, & terram Og regis Baſan. Et filios eorum mul 22 23
tiplicaſti ſicut ſtellas cæli. & adduxiſti eos in terram quam dixiſti patribus eorum vt ingrederentur & hæreditarent. Et ingreſſi ſunt filij 24
eorum, & hæreditauerunt terram, & contriuiſti coram eis habitantes terram Chananæorū, & dediſti eos in manus eorum, et reges eorum & populos terræ, vt facerent eis vt placitum coram eis. Et ceperunt ciuitates excelſas, & 25
humum pinguem: & poſſederunt domos plenas omnibus bonis, ciſternas fabricatas, vineta, & olueta, & omne lignum fructiferum in multitudine; & comederunt & impleti ſunt et impinguati ſunt, & deliciati ſunt in bonitate tua magna. Et mutauerunt & receſſerunt à te, et 26
proiecerunt Legem tuam poſt corpus ſuum. Et prophetas tuos occiderunt, qui conteſtabantur in eis vt reuerterentur ipſi ad te. & fecerunt irritationes magnas. Et dediſti eos in manu 27
affligentium eos, & afflixerunt eos. & clamauerunt ad te in tempore tribulationis ſuæ: et tu de cælo tuo audiſti, & in miſerationibus tuis magnis dediſti eis ſaluatores, & ſaluaſti eos de manu affligentium eos. Et poſtquàm quieuerunt, reuerſi ſunt vt facerent malum coram te. 28
& dereliquiſti eos in manus inimicorum ſuorum, & dominati ſunt in eis. et rurſus clamauerunt ad te, & tu de cælo exaudiſti, & liberaſti eos in miſericordiis tuis multis, & in temporibus contestatus es eos, vt conuerterentur 29
ipſi in Legem tuam: ipſi verò ſuperbierunt, & non audierunt mandata tua, & in iudiciis tuis peccauerunt: quæ cùm fecerit ea homo, viuet in eis. et dederunt humerum inobedientem, et ceruicem ſuam indurauerunt & non audierunt.
Et longanimis fuiſti ſuper eos annis multis, & 30
protraxiſti ſuper eos annos multos. et conteſtatus es eos in ſpiritu tuo in manu Prophetarum tuorū, et non auribus perceperunt, et dediſti eos in manu populorū terræ. Et tu in miſericordiis 31
tuis plurimis, non feciſti eos in cōſumptionē, & nō dereliquiſti eos, quoniā fortis es, et miſericors et clemēs. Et nūc Deus noſter fortis, magne, po- 32
tēs et terribilis, cuſtodiēs pactū tuū et miſericordiā tuā, ne diminuatur corā te omnis labor qui inuenit nos, et reges noſtros, et principes noſtros et ſacerdotes noſtros, et prophetas noſtros, et patres noſtros, & in oī populo tuo, à diebus regis Aſſur etvſq; in diē hāc. Et tu iuſtus es in oībus 33 34
veniētibus ſuper nos, quia veritatē feciſti, et nos peccauimus. Et reges noſtri, et principes noſtri, et ſacerdotes noſtri, et patres noſtri, non fecerūt 34
Legem tuam, & non attenderunt mandata tua & teſtimonia tua, quæ teſtificatus es eis.

22 καὶ ἔδωκας αὐτοῖς βασιλείας, & λαοὺς διεμέρισας
αὐτοῖς, & ἐκληρονόμησαν τὴν γῆν σηὼν βασιλέως ἐσεβ-
23 ὼν, καὶ τὴν γῆν ὼγ βασιλέως τ βασαν. καὶ σὺ υἱοὺς
αὐτῶν ἐπλήθυνας ὡς σὺ ἀστέρας τ οὐρανοῦ. καὶ εἰσήγαγες
αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν ἣν εἶπας τοῖς πατράσιν αὐτῶν τ εἰσελ-
24 θεῖν καὶ κληρονομῆσαι. καὶ εἰσῆλθον υἱοὶ αὐτῶν, καὶ ἐκλη-
ρονόμησαν τὴν γῆν, καὶ ἐξέτριψας ἐνώπιον αὐτῶν σου τοὺς
κατοικοῦντας τὴν γῆν τῶν χαναναίων, καὶ ἔδωκας αὐτοὺς εἰς
τὰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ σὺ βασιλεῖς αὐτῶν & σὺ λαοὺς τ
25 γῆς, ποιῆσαι αὐτοῖς ὡς ἀρεστὸν ἐνώπιον αὐτῶν. καὶ κατε-
λάβοντο πόλεις ὑψηλὰς & γῆν πίονα. & ἐκληρονόμησαν
οἰκίας πλήρεις πάντων ἀγαθῶν, λάκκους λελατομημένους,
ἀμπελῶνας, & ἐλαιῶνας, & πᾶν ξύλον βρώσιμον εἰς πλῆ
θος, καὶ ἔφαγον καὶ ἐνεπλήσθησαν καὶ ἐλιπάνθησαν, καὶ ἐ-
26 τρύφησαν ἐν ἀγαθοσύνῃ σου τῇ μεγάλῃ. καὶ ἠλλαξαν καὶ
ἀπέστησαν ἀπὸ σοῦ, καὶ ἔρριψαν τὸν νόμον σου ὀπίσω σώ-
ματος αὐτῶν. καὶ σὺ προεφήτας σου ἀπέκτειναν οἳ διεμαρ
τύραντο ἐν αὐτοῖς ἐπιστρέψαι αὐτοὺς πρὸς σέ. καὶ ἐποί-
27 ησαν παραπικρασμοὺς μεγάλους. καὶ ἔδωκας αὐτοὺς ἐν χει-
ρὶ θλιβόντων αὐτούς, καὶ ἔθλιψαν αὐτούς. καὶ ἀνεβόησαν
πρὸς σέ, & σὺ ἐξ οὐρανοῦ εἰσήκουσας, καὶ ἐρρύσω αὐτοὺς ἐν οἰκτιρμοῖς
29 σου πολλοῖς, & ἐν καιροῖς. ἐπεμαρτύρω αὐτοῖς ἐπιστρέ-
ψαι αὐτοὺς εἰς τὸν νόμον σου. αὐτοὶ δὲ ὑπερηφανώσαντο,
καὶ οὐκ ἤκουσαν τῶν ἐντολῶν σου, καὶ ἐν τοῖς κρίμασί σου ἥ-
μαρτον, ἃ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος, ζήσεται ἐν αὐτοῖς. & ἔ-
δωκαν νῶτον ἀπειθοῦντα, & τράχηλον αὐτῶν ἐσκλήρυναν &
30 οὐκ ἤκουσαν. καὶ ἐμακροθύμησας ἐπ' αὐτοῖς ἔτη πολλὰ &
εἶλκυσας ἐπ' αὐτοὺς ἔτη πολλά. καὶ ἐπεμαρτύρω αὐτοῖς ἐν
πνεύματί σου ἐν χειρὶ προφητῶν σου, καὶ οὐκ ἐνωτίσαντο,
31 καὶ ἔδωκας αὐτοὺς ἐν χειρὶ λαῶν τ γῆς. καὶ σὺ ἐν οἰκτιρ-
μοῖς σου τοῖς πολλοῖς, οὐκ ἐποίησας αὐτοὺς εἰς συντέλειαν,
καὶ οὐκ ἐγκατέλιπες αὐτούς, ὅτι ἰσχυρὸς εἶ καὶ ἐλεήμων καὶ
32 οἰκτίρμων. καὶ νῦν ὁ θεὸς ἡμῶν ὁ ἰσχυρὸς ὁ μέγας ὁ κραταιὸς
& φοβερός, φυλάσσων τὴν διαθήκην σου & τὸ ἔλεός σου, μὴ
ὀλιγωθήτω ἐνώπιόν σου πᾶς ὁ μόχθος ὃς εὗρεν ἡμᾶς, & τοὺς
βασιλεῖς ἡμῶν, & τοὺς ἄρχοντας ἡμῶν, καὶ σοῦ ἱερεῖς ἡμῶν,
καὶ τοὺς προφήτας ἡμῶν, & τοὺς πατέρας ἡμῶν, καὶ ἐν παντὶ τῷ
λαῷ σου, ἀπὸ ἡμερῶν βασιλέως ἀσσὺρ καὶ ἕως τ ἡμέρας
33 ταύτης. & σὺ δίκαιος εἶ ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἐρχομένοις ἐφ' ἡμᾶς,
34 ὅτι ἀληθείαν ἐποίησας, καὶ ἡμεῖς ἐξημάρτομεν. & οἱ βασι-
λεῖς ἡμῶν & οἱ ἄρχοντες ἡμῶν, & οἱ ἱερεῖς ἡμῶν, & οἱ πατέ-
ρες ἡμῶν, οὐκ ἐποίησαν τὸν νόμον σου, & οὐ προσέχον τὰς ἐν-
τολάς σου καὶ τὰ μαρτύριά σου, ἃ διεμαρτύρω αὐτοῖς.

35 * וְהֵם בְּמַלְכוּתָם וּבְטוּבְךָ הָרָב אֲשֶׁר־נָתַתָּ לָהֶם
וּבָאָרֶץ הָרְחָבָה וְהַשְּׁמֵנָה אֲשֶׁר־נָתַתָּה לִפְנֵיהֶם לֹא
עָבָדוּךָ וְלֹא־שָׁבוּ מִמַּעַלְלֵיהֶם הָרָעִים׃

36 * הִנֵּה אֲנַחְנוּ הַיּוֹם עֲבָדִים וְהָאָרֶץ אֲשֶׁר־נָתַתָּ
לַאֲבֹתֵינוּ לֶאֱכֹל אֶת־פִּרְיָהּ וְאֶת־טוּבָהּ הִנֵּה אֲנַחְנוּ
עֲבָדִים עָלֶיהָ׃ 37 * וּתְבוּאָתָהּ מַרְבָּה לַמְּלָכִים
אֲשֶׁר־נָתַתָּה עָלֵינוּ בְּחַטֹּאתֵינוּ וְעַל־גְּוִיֹּתֵנוּ
מֹשְׁלִים וּבִבְהֶמְתֵּנוּ כִּרְצוֹנָם וּבְצָרָה גְדֹלָה אֲנָחְנוּ׃

38 * וּבְכָל־זֹאת אֲנַחְנוּ כֹּרְתִים אֲמָנָה וְכֹתְבִים וְעַל
הֶחָתוּם שָׂרֵינוּ לְוִיֵּנוּ כֹּהֲנֵינוּ׃

יוד

1 * וְעַל הַחֲתוּמִים נְחֶמְיָה הַתִּרְשָׁתָא בֶּן־חֲכַלְיָה
2 וְצִדְקִיָּה׃ 3 * שְׂרָיָה עֲזַרְיָה יִרְמְיָה׃
3 * פַּשְׁחוּר אֲמַרְיָה מַלְכִּיָּה׃ 4 * חַטּוּשׁ שְׁבַנְיָה מַלּוּךְ׃
4 * חָרִם מְרֵמוֹת עֹבַדְיָה׃ 5 * דָּנִיֵּאל גִּנְּתוֹן בָּרוּךְ׃
6 7 * מְשֻׁלָּם אֲבִיָּה מִיָּמִן׃ * מַעַזְיָה בִלְגַּי שְׁמַעְיָה
8 אֵלֶּה הַכֹּהֲנִים׃ 9 * וְהַלְוִיִּם וְיֵשׁוּעַ בֶּן־אַזַנְיָה בִּנּוּי
10 מִבְּנֵי חֲנָדָד קַדְמִיאֵל׃ * וְאַחֵיהֶם שְׁבַנְיָה הוֹדִיָּה
11 קְלִיטָא פְּלָאיָה חָנָן׃ * מִיכָא רְחוֹב חַשַּׁבְיָה׃
12 * זַכּוּר שֵׁרֵבְיָה שְׁבַנְיָה׃ * הוֹדִיָּה בָּנִי בְנֵינוּ׃
13 14 * רָאשֵׁי הָעָם פַּרְעֹשׁ פַּחַת מוֹאָב עֵילָם זַתּוּא בָּנִי׃
15 * בְּנִי עַזְגָּד בֵּבָי׃ * אֲדֹנִיָּה בִּגְוַי עָדִין׃
16 17 * אָטֵר חִזְקִיָּה עָזּוּר׃ * הוֹדִיָּה חָשֻׁם בֶּצַי׃
18 19 * חָרִיף עֲנָתוֹת נֵבָי׃ * מַגְפִּיעָשׁ מְשֻׁלָּם חֵזִיר׃
20 21 * מְשֵׁיזַבְאֵל צָדוֹק יַדּוּעַ׃ * פְּלַטְיָה חָנָן עֲנָיָה׃
22 23 * הוֹשֵׁעַ חֲנַנְיָה חַשּׁוּב׃ * הַלּוֹחֵשׁ פִּלְחָא שׁוֹבֵק׃
24 25 * רְחוּם חֲשַׁבְנָה מַעֲשֵׂיָה׃ * וַאֲחִיָּה חָנָן עָנָן׃
26 27 * מַלּוּךְ חָרִם בַּעֲנָה׃
28 * וּשְׁאָר הָעָם הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם הַשּׁוֹעֲרִים
הַמְשֹׁרְרִים הַנְּתִינִים וְכָל־הַנִּבְדָּל מֵעַמֵּי הָאֲרָצוֹת
אֶל־תּוֹרַת הָאֱלֹהִים נְשֵׁיהֶם בְּנֵיהֶם וּבְנֹתֵיהֶם כָּל
יוֹדֵעַ מֵבִין׃

29 * מַחֲזִיקִים עַל־אֲחֵיהֶם אַדִּירֵיהֶם וּבָאִים בְּאָלָה
וּבִשְׁבוּעָה לָלֶכֶת בְּתוֹרַת הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נִתְּנָה בְּיַד
מֹשֶׁה עֶבֶד־הָאֱלֹהִים וְלִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־
מִצְוֹת יְהוָה אֲדֹנֵינוּ וּמִשְׁפָּטָיו וְחֻקָּיו׃

30 * וַאֲשֶׁר לֹא־נִתֵּן בְּנוֹתֵינוּ לְעַמֵּי הָאָרֶץ וְאֶת־בְּנוֹתֵיהֶם
לֹא נִקַּח לִבָּנֵינוּ׃

35 *Et ipsi in regnis suis bonis,& in bonitate tua multa quam dederas eis,&in terra latissima & pingui quam tradideras in conspectu eorum,non seruierunt tibi,nec reuersi sunt à studiis suis pessimis.

36 * Ecce nosipsi hodie serui sumus,& terra quam dedisti patribus nostris,vt comederent panem eius,& quę bona sunt eius, & nosipsi serui sumus in ea.

37 * Et fruges eius multiplicantur regibus quos posuisti super nos propter peccata nostra,& corporibus nostris dominantur, &iumentis nostris secundùm voluntatem suam; & in tribulatione magna sumus.

38 * Super omnibus ergo his nosipsi percutimus fœdus,& scribimus,& signāt principes nostri, Leuitæ nostri,& Sacerdotes nostri.

CAP. X.

1 SIgnatores autem fuerunt, Neemias A-
A therſatha filius Achelai, & Sedechias,
2 * Saraias, Azarias, Hieremias,
3 * Phessur, Amarias, Melchias,
4 * Accus, Sebenia, Melluc,
5 * Maarem, Merimuth, Obdias,
6 * Daniel, Genthon, Baruch,
7 * Mosollam, Abia, Miamin,
8 * Mazia, Belga , Semeia. hi Sacerdotes.
9 * Porrò Leuitæ,Iosue filius Azariæ,Bé-
10 nui de filiis Enadad, Cedmihel,*& fratres
eorũ,Sechenia,Odeuia,Celita,Phalaia,E-
11 nan, * Micha, Roob, Assebia,
12 * Zachur, Serebia, Sabania,
13 * Odia, Bani, Baninu.
14 * Capita populi,Pheros,Phetmoab, E-
15 lam,Zethu,Bani, *Bonni,Azgad,Bebai,
16 * Adonaia, Beggoai, Adin,
17 * Ather, Ezechia, Azur,
18 * Odeuia, Asum, Besai,
19 * Areth, Anathot, Nebai,
20 * Mechphia, Mosollam, Azir,
21 * Mesizabel, Sadoch,Ieddua ,
22 * Phelthia, Anan, Ania, *Osee , Ana-
23 nia, Asub, * Aloes, Phaleam, Sobech,
24 * Reum, Asebna,Maasia, * Ethaia,
25 Hannan,Anan, * Mesluch, Aram,Baa-
26 na, *Et reliqui de populo. Sacerdotes,Le-
27 uitę, ianitores,& cātores,Nathinęi,& oēs
28 qui se seperauerunt de populis terrarũ ad
B legē Dei, vxores eorũ,filij eorũ & filiæ eo-
29 rum,& omnes q̄ poterant sapere * respon-
dentes ꝓ fratribus suis optimates eorũ, &
qui veniebant ad pollicendũ & iurandum
vt ambularent in lege Dei quam dederat
in manu Moysi serui sui, vt facerent & cu
stodirent vniuersa mandata Domini Dei
nostri,& iudicia eius,& ceremonias eius.

30 * Et vt non daremus filias nostras populo terræ , & filias eorum non acciperemus filiis nostris.

** Et ipſi in regno tuo, & in bonitate tua multa, quam dediſti eis, & in terra lata & pingui, quam dediſti coram eis, non ſeruierunt tibi, & non reuerſi ſunt à ſtudiis ſuis prauis. * Ecce ſumus hodie ſerui, et terra quam dediſti patribus noſtris vt comederent fructum eius & bona eius, & ecce ſumus ſerui in ea: * Et fructus eius multi facti ſunt regibus, quos dediſti ſuper nos in peccatis noſtris, & in corporibus noſtris dominantur et in iumentis noſtris, vt placitum eis, & in tribulatione magna ſumus.*

** Et in omnibus iſtis nos diſponimus fidem, & ſcribimus, & ſigillant principes noſtri, Leuitæ noſtri, Sacerdotes noſtri.*

CAP. X.

*ET in ſigillantibus Neemias Artaſaſtha filius Achalia, Sedecias * filius Araia, Azarias, Hieremias, * Phaſur, Amarias, Melchias, * Attus, Sabani, Eram, Maluch, * Meramoth, Abdia, * Daniel, Gannathon, Baruch, * Meſulam, Abia, Miamin, * Maazias, Belgai, & Samaias. hi Sacerdotes.*

** Et Leuitæ, Jeſue filius Azaniæ, Baneas de filiis Enadad, Cadamiel, * Et fratres eius, Sabanias, Aduias, Calitan, Phelia, Anan, * Micha Roob, Eſebias, * Zacchur, Sarabias, Sebanias, * & Odua. Filij Banune, * principes populi, Phoros, Phaathmoab, Elam, & Saththuia. filij * Baani, Aſgag, Bebai, * Adonias, Bagoi, Adin, * Ater, Ezecias, Aſzur, * Oduia, Aſſom, Beſi, * Ariph, Anathoth, Nobai, * Magab, Meſulam, Ezer, * Meſozebel, Saduc, Jedduas, * Phaltias, Anan, Anaia, * Oſee, Ananias, Aſub, * Aloes, Phalai, Sobec, * Raum, Eſebana, Maaſias, * Aia, Ainan, Enan, * Maluch, Aram, Baana,*

** Et reliqui populi. Sacerdotes & Leuitæ, Ianitores, Cantores, Nathiniim. & omnes ſeparati à populis terræ ad Legem Dei, vxores eorum, filij eorum, filiæ eorum, omnis qui ſciuit & intellexit,*

** Spondebãt ſuper fratribus ſuis, & maledixerunt eis, & ingreſſi ſunt in execratione & in iuramento, vt ambularent in lege Dei, quæ data fuit in manu Moyſi ſerui Dei, vt cuſtodirent & facerent omnia mandata Domini Dei noſtri, & iudicia eius, & præcepta eius;*

** Et vt non daremus filias noſtras populis terræ, & filias eorum non acciperemus filiis noſtris.*

35 * καὶ αὐτοὶ ἐν βασιλείᾳ σου καὶ ἐν ἀγαθοσυνῇ σου τῇ
πολλῇ, ᾗ ἔδωκας αὐτοῖς, καὶ ἐν τῇ γῇ τῇ πλατείᾳ καὶ λιπα-
ρᾷ, ᾗ ἔδωκας ἐνώπιον αὐτῶν, οὐκ ἐδουλευσάν σοι, καὶ οὐκ
ἀπέστρεψαν ἀπὸ ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν τῶν πονηρῶν.
36 * ἰδοὺ ἐσμὲν σήμερον δοῦλοι, καὶ ἡ γῆ, ἣν ἔδωκας τοῖς
πατράσιν ἡμῶν φαγεῖν τὸν καρπὸν αὐτῆς καὶ τὰ ἀγαθὰ αὐ-
37 τῆς, καὶ ἰδοὺ ἐσμὲν δοῦλοι ἐπ' αὐτῆς, * καὶ ὁ καρπὸς αὐτῆς
ὁ πολλοὶ ἐγγίνονται τοῖς βασιλεῦσιν, οὓς ἔδωκας ἐφ' ἡμᾶς
ἐν ἁμαρτίαις ἡμῶν, καὶ ἐπὶ τὰ σώματα ἡμῶν ἐξουσιά-
ζουσι, καὶ ἐν κτήνεσιν ἡμῶν, ὡς ἀρέσκει αὐτοῖς, καὶ ἐν θλί-
38 ψει μεγάλῃ ἐσμέν. * καὶ ἐν πᾶσι τούτοις ἡμεῖς διατι-
θέμεθα πίστιν καὶ γράφομεν, καὶ ἐπισφραγίζουσιν ἄρ-
χοντες ἡμῶν, λευῖται ἡμῶν, ἱερεῖς ἡμῶν.

ι'.

1 * Καὶ ἐπὶ τῶν σφραγιζόντων νεεμίας ἀρταξαθὰ
2 υἱὸς ἀχαλία, σεδεκίας * υἱὸς ἀραία, ἀζαρίας, ἱερε-
3 μίας, * φασούρ, ἀμαρίας, μελχίας,
4 * ἄττους, σαβανί, ἠρὰμ, μαλούχ, * μεραμώθ,
5 ἀβδία, * δανιήλ, γαναναθών, βαρούχ,
6 * μεσουλάμ, ἀβιά, μιαμίν, * μααζίας, βελ-
7 γαΐ, καὶ σαμαίας· οὗτοι ἱερεῖς.
8 * καὶ λευῖται, ἰησοῦς υἱὸς ἀζανιού, βανέας ἀπὸ υἱῶν ἡ-
9 ναδάδ, καδμιήλ, * καὶ ὁ ἀδελφοὶ αὐτῶν, σαβα-
10 νίας, ὠδουίας, καλιτού, φελιά, ἀνάν,
11 * μιχαρώβ, ἠσεβίας, * ζακχούρ, σαραβίας,
12 σεβανίας, * καὶ ὠδουά. υἱοὶ βανουνὲ * ἄρχον-
13 τες λαοῦ, φόρος, φααθμωάβ, ἠλὰμ καὶ σαθθοὶ ἰα.
14 υἱοὶ * βανί, ἄσγαγ, βηβαΐ, * ἀδονίας, βι-
15 γοΐ, ἀδίν, * ἀτήρ, ἐζεκίας, ἀσζούρ,
16 * ὠδουία, ἀσούμ, βησί, * ἀρίφ, ἀναθώθ, νωβαΐ,
17 * μαγάβ, μεσουλάμ, ἡζήρ, * μεσεζεβηλ
18 σαδούκ, ἰεδδούας, * φαλτίας, ἀνάν, ἀναΐα,
19 * ὡσηέ, ἀνανίας, ἀσούβ,
20 * ἀλλωῆς, φαλαΐ, σωβήκ,
21 * ῥαούμ, ἑσεβανά, μαασίας,
22 * ἀϊά, ἀϊνδώ, λωάν,
23 * μαλούχ, ἀρήμ, βαανά,
24 * καὶ ὁ καταλοιποὶ τοῦ λαοῦ. ἱερεῖς καὶ λευῖται, ὁ πυ-
25 λωρεί, οἱ ᾄδοντες, οἱ ναθινιείμ· καὶ πᾶς διαχωρισθέν-
26 τες ἀπὸ τῶν λαῶν τῆς γῆς πρὸς τὸν νόμον τοῦ θεοῦ, γυναῖκες
27 αὐτῶν, υἱοὶ αὐτῶν, θυγατέρες αὐτῶν, πᾶς ὁ εἰδὼς καὶ συνιών,
28 * ἐνίσχυον ἐπὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν, καὶ κατηρά-
29 σαντο αὐτούς, καὶ εἰσῆλθον εἰς ἀρὰς καὶ εἰς ὅρκῳ τοῦ πορεύ-
εσθαι ἐν νόμῳ τοῦ θεοῦ, ὃς ἐδόθη ἐν χειρὶ μωυσῆ δούλου
τοῦ θεοῦ, φυλάσσεσθαι καὶ ποιεῖν πάσας τὰς ἐντολὰς
κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, καὶ τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ τὰ προσ-
τάγματα αὐτοῦ,
30 * καὶ τοῦ μὴ δοῦναι θυγατέρας ἡμῶν τοῖς λαοῖς τῆς γῆς,
καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν οὐ λημψόμεθα τοῖς υἱοῖς ἡμῶν.

31 * Populi quoque terræ qui important venalia & omnia ad vsum per diem Sabbati vt vendant, non accipiemus ab eis in Sabbato & in die sanctificato. Et dimittemus annum septimum, & exactionem vniuersæ manus. 32 * Et statuemus super nos præcepta, vt demus tertiam partem sicli per annum ad opus domus Dei nostri.

33 * Ad panes propositionis, & ad sacrificium sempiternum, & in holocaustũ sempiternum, in Sabbatis, in Kalendis, in solennitatibus, & in sanctificatis pro peccato, vt exoretur pro Israel, & in omnem vsum domus Dei nostri. 34 * Sortes ergo misimus super oblationem lignorum inter Sacerdotes, Leuitas, & populum, vt inferrentur in domum Dei nostri per dom' patrum nostrorum per tempora à temporibus anni vsque ad annum, vt arderent super altare Domini Dei nostri, sicut scriptum est in Lege Moysi. 35 * Et vt afferemus primogenita terræ nostræ, & primitiua vniuersi fructus omnis ligni, ab anno D in annum, in domo Domini.

36 * Et primitiua filiorum nostrorum, & pecorum nostrorum, sicut scriptum est in Lege; & primitiua boum nostrorum & ouium nostrarũ, vt offerantur in domo Dei nostri Sacerdotibus qui ministrant in domo Dei nostri. 37 * Et primitias ciborum nostrorum & libaminum nostrorum, & poma omnis ligni; vindemiæ quoque & olei afferemus Sacerdotibus ad gazophylacium Dei nostri, & decimam partem terræ nostræ Leuitis. Ipsi Leuitæ decimas accipient ex omnibus ciuitatibus operum nostrorum. 38 * Erit autem Sacerdos filius Aaron cum Leuitis in decimis Leuitarum, & Leuitæ offerent decimam partem decimæ suæ in domo Dei nostri ad gazophylacium in domo thesauri.

39 * Ad gazophylacium enim deportabũt filij Israel & filij Leui primitias frumenti, vini & olei, & ibi erunt vasa sanctificata, & Sacerdotes, & Cantores, & Ianitores, & ministri; & non dimittemus domum Dei nostri.

CAP. XI.

1 HAbitauerunt autem principes populi in Hierusalem. reliqua verò plebs misit sortem vt tolleret vnam partẽ de decem qui habitaturi essent in Hierusalem ciuitate sancta, nouem verò partes in ciuitatibus. 2 * Benedixit autem populus omnibus viris qui se sponte obtulerant vt habitarent in Hierusalem.

31 * וְעַמֵּי הָאָרֶץ הַמְבִיאִים אֶת־הַמַּקָּחוֹת וְכָל־
שֶׁבֶר בְּיוֹם הַשַּׁבָּת לִמְכּוֹר לֹא־נִקַּח מֵהֶם בַּשַּׁבָּת
וּבְיוֹם קֹדֶשׁ וְנִטֹּשׁ אֶת־הַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית וּמַשָּׂא
כָּל־יָד׃

32 * וְהֶעֱמַדְנוּ עָלֵינוּ מִצְוֹת לָתֵת עָלֵינוּ שְׁלִישִׁית
הַשֶּׁקֶל בַּשָּׁנָה לַעֲבֹדַת בֵּית אֱלֹהֵינוּ׃

33 * לְלֶחֶם הַמַּעֲרֶכֶת וּמִנְחַת הַתָּמִיד וְלָעוֹלַת
הַתָּמִיד הַשַּׁבָּתוֹת הֶחֳדָשִׁים לַמּוֹעֲדִים וְלַקֳּדָשִׁים
וְלַחַטָּאוֹת לְכַפֵּר עַל־יִשְׂרָאֵל וְכֹל מְלֶאכֶת בֵּית־
אֱלֹהֵינוּ׃

34 * וְהַגֹּרָלוֹת הִפַּלְנוּ עַל־קָרְבַּן הָעֵצִים הַכֹּהֲנִים
הַלְוִיִּם וְהָעָם לְהָבִיא לְבֵית אֱלֹהֵינוּ לְבֵית־אֲבֹתֵינוּ
לְעִתִּים מְזֻמָּנִים שָׁנָה בְשָׁנָה לְבַעֵר עַל־מִזְבַּח יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ כַּכָּתוּב בַּתּוֹרָה׃

35 * וְלְהָבִיא אֶת־בִּכּוּרֵי אַדְמָתֵנוּ וּבְכוּרֵי כָל־פְּרִי
כָל־עֵץ שָׁנָה בְשָׁנָה לְבֵית יְהוָה׃

36 * וְאֶת־בְּכֹרוֹת בָּנֵינוּ וּבְהֶמְתֵּנוּ כַּכָּתוּב
בַּתּוֹרָה וְאֶת־בְּכוֹרֵי בְקָרֵינוּ וְצֹאנֵינוּ לְהָבִיא
לְבֵית אֱלֹהֵינוּ לַכֹּהֲנִים הַמְשָׁרְתִים בְּבֵית
אֱלֹהֵינוּ׃

37 * וְאֵת רֵאשִׁית עֲרִיסֹתֵינוּ וּתְרוּמֹתֵינוּ וּפְרִי כָל־עֵץ
תִּירוֹשׁ וְיִצְהָר נָבִיא לַכֹּהֲנִים אֶל־לִשְׁכוֹת בֵּית־
אֱלֹהֵינוּ וּמַעְשַׂר אַדְמָתֵנוּ לַלְוִיִּם וְהֵם הַלְוִיִּם
הַמְעַשְּׂרִים בְּכֹל עָרֵי עֲבֹדָתֵנוּ׃

38 * וְהָיָה הַכֹּהֵן בֶּן־אַהֲרֹן עִם־הַלְוִיִּם בְּעַשֵּׂר
הַלְוִיִּם וְהַלְוִיִּם יַעֲלוּ אֶת־מַעְשַׂר הַמַּעֲשֵׂר
לְבֵית אֱלֹהֵינוּ אֶל־הַלְּשָׁכוֹת לְבֵית
הָאוֹצָר׃

39 * כִּי אֶל־הַלְּשָׁכוֹת יָבִיאוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי הַלֵּוִי
אֶת־תְּרוּמַת הַדָּגָן הַתִּירוֹשׁ וְהַיִּצְהָר וְשָׁם כְּלֵי
הַמִּקְדָּשׁ וְהַכֹּהֲנִים הַמְשָׁרְתִים וְהַשּׁוֹעֲרִים
וְהַמְשֹׁרְרִים וְלֹא נַעֲזֹב אֶת־בֵּית אֱלֹהֵינוּ׃

יא

1 * וַיֵּשְׁבוּ שָׂרֵי־הָעָם בִּירוּשָׁלִַם וּשְׁאָר הָעָם הִפִּילוּ
גֹּרָלוֹת לְהָבִיא אֶחָד מִן־הָעֲשָׂרָה לָשֶׁבֶת בִּירוּשָׁלִַם
עִיר הַקֹּדֶשׁ וְתֵשַׁע הַיָּדוֹת בֶּעָרִים׃

2 * וַיְבָרְכוּ הָעָם לְכָל הָאֲנָשִׁים הַמִּתְנַדְּבִים לָשֶׁבֶת
בִּירוּשָׁלִָם׃

* *Et populi terræ ferentes venalia, & om-* 31
nem venditionem in die Sabbati vt vendant; non ememus ab eis in Sabbato & in die sanctificato. & ascendere faciemus annum septimum, & exactio vniuersæ manus.

* *Et statuemus super nos præcepta, vt de-* 32
mus super nos tertium sicli per annum in seruitutem domus Dei nostri;

* *Ad panes faciei, & sacrificium continui-* 33
tatis, et ad holocausta sempiterna Sabbatorum, kalendarum; ad solennitates, & ad ea quæ pro peccato, vt exorent pro Israel, & ad opera domus Dei nostri.

* *Et sortes misimus pro donis portationis* 34
lignorum, Sacerdotes & Leuitæ & populus, vt inferrentur in domum Dei nostri, ad domos familiarum nostrarum, ad tempora à temporibus, annum secundùm annum, vt arderent super altare Domini Dei nostri, sicut scriptum est in Lege.

* *Et afferremus primogenita terræ nostræ,* 35
& primitiua fructus vniuersi ligni, annum secundùm annum in domum Domini.

* *Et primogenita filiorum nostrorum & iu-* 36
mentorum nostrorum, sicut scriptum est in Lege; & primogenita boum nostrorum & gregum nostrorum, vt offerrentur in domum Dei nostri, Sacerdotibus qui ministrant in domo Dei nostri.

* *Et primitias ciborum nostrorum & pri-* 37
mitias nostras, & fructum omnis ligni, vini, & olei, afferemus Sacerdotibus in gazophylacia domus Dei nostri, & decimas terræ nostræ Leuitis. & ipsi Leuitæ decimas accipientes in omnibus ciuitatibus seruitutis nostræ.

* *Et erit Sacerdos filius Aaron, cum Leuitis* 38
in decima Leuitarum. & Leuitæ offerent decimam decimæ in domum Dei nostri in gazophylacium domus thesauri.

* *Quia in thesauros deportabunt filij Israel,* 39
& filij Leui primitias frumenti, & vini, & olei, & ibi vasa sanctificata, & Sacerdotes ministri, & Janitores, & Cantores; & non dimittemus domum Dei nostri.

CAP. XI.

ET *habitauerunt principes populi in Hieru-* 1
salem. & reliqui populi miserunt sortes vt tollerent vnum de decem vt habitaret in Hierusalem ciuitate sancta, & nouem partes in ciuitatibus.

* *Et benedixit populus omnibus viris,* 2
qui sponte offerunt ad habitandum in Hierusalem.

31 * καὶ λαοὶ τῆς γῆς ⸋ φέροντες τοῦ ἀγορασμούς, καὶ πᾶσαν πρᾶσιν ἐν ἡμέρᾳ τοῦ Σαββάτου ἀποδόσθαι, οὐκ ἀγοράσομεν παρ' αὐτῶν ἐν Σαββάτῳ καὶ ἐν ἡμέρᾳ ἁγίᾳ. καὶ ἀναβήσομεν τὸ ἔτος τὸ ἕβδομον, καὶ ἀπαίτησις πάσης χειρός.

32 * καὶ στήσομεν ἐφ' ἡμᾶς ἐντολὰς δοῦναι ἐφ' ἡμᾶς τρίτον τοῦ διδράχμου κατ' ἐνιαυτὸν εἰς δουλείαν οἴκου τοῦ θεοῦ ἡμῶν·

33 * εἰς ἄρτους τοῦ προσώπου, καὶ θυσίαν τοῦ ἐνδελεχισμοῦ, καὶ εἰς ὁλοκαυτώματα διαπαντὸς τῶν Σαββάτων, τῶν νουμηνιῶν, εἰς τὰς ἑορτὰς καὶ εἰς τὰ ἅγια ἁμαρτίας, ἐξιλάσασθαι περὶ ἰσραήλ, καὶ εἰς ἔργα τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ ἡμῶν.

34 * καὶ κλήρους ἐβάλομεν περὶ τῶν ξυλοφορείας, ⸋ ἱερεῖς καὶ ⸋ λευῖται καὶ ὁ λαὸς ἐνέγκαι εἰς οἶκον θεοῦ ἡμῶν, εἰς οἴκους πατριῶν ἡμῶν, εἰς καιροὺς ἀπὸ χρόνων, ἐνιαυτὸν κατ' ἐνιαυτόν, ἐκκαῦσαι ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ὡς γέγραπται ἐν τῷ νόμῳ·

35 * καὶ ἐνέγκαι τὰ πρωτογενήματα τῆς γῆς ἡμῶν. καὶ πρωτογενήματα καρποῦ παντὸς ξύλου, ἐνιαυτὸν καθ' ἐνιαυτὸν εἰς οἶκον κυρίου.

36 * καὶ τὰ πρωτότοκα υἱῶν ἡμῶν καὶ κτηνῶν ἡμῶν, ὡς γέγραπται ἐν τῷ νόμῳ, καὶ τὰ πρωτότοκα τῶν βοῶν ἡμῶν καὶ προβάτων ἡμῶν ἐνέγκαι εἰς οἶκον θεοῦ ἡμῶν, τοῖς ἱερεῦσι τοῖς λειτουργοῦσιν ἐν οἴκῳ θεοῦ ἡμῶν.

37 * καὶ τὴν ἀπαρχὴν σίτων ἡμῶν καὶ τὰς ἀπαρχὰς ἡμῶν, καὶ τὸν καρπὸν παντὸς ξύλου, οἴνου καὶ ἐλαίου, οἴσομεν τοῖς ἱερεῦσιν εἰς τὰ γαζοφυλάκια οἴκου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, καὶ δεκάτας γῆς ἡμῶν τοῖς λευίταις. καὶ αὐτοὶ ⸋ λευῖται δεκατεύοντες ἐν πάσαις πόλεσι δουλείας ἡμῶν.

38 * καὶ ἔσται ὁ ἱερεὺς υἱὸς ἀαρών, μετὰ τῶν λευιτῶν ἐν τῇ δεκάτῃ τῶν λευιτῶν. καὶ ⸋ λευῖται ἀνοίσουσι τὴν δεκάτην τῆς δεκάτης εἰς οἶκον θεοῦ ἡμῶν εἰς γαζοφυλάκιον οἴκου τοῦ θησαυροῦ.

39 * ὅτι εἰς τοὺς θησαυροὺς εἰσίσουσιν ⸋ υἱοὶ ἰσραήλ, καὶ υἱοὶ τοῦ λευὶ τὰς ἀπαρχὰς τοῦ σίτου, καὶ τοῦ οἴνου, καὶ τοῦ ἐλαίου, καὶ ἐκεῖ σκεύη τὰ ἅγια, καὶ ⸋ ἱερεῖς ⸋ λειτουργοὶ καὶ ⸋ πυλωροὶ καὶ ⸋ ᾄδοντες, καὶ οὐκ ἐγκαταλείψομεν τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἡμῶν.

ια΄.

1 * Καὶ ἐκάθισαν ⸋ ἄρχοντες τοῦ λαοῦ ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ οἱ κατάλοιποι τοῦ λαοῦ ἔβαλον κλήρους ἐνέγκαι ἕνα ἀπὸ τῶν δέκα καθίσαι ἐν ἱερουσαλὴμ τῇ πόλει τῇ ἁγίᾳ, καὶ ἐννέα μέρη ἐν ταῖς πόλεσι.

2 * καὶ εὐλόγησεν ὁ λαὸς πάντας τοὺς ἄνδρας τοὺς ἑκουσιαζομένους, καθίσαι ἐν ἱερουσαλήμ.

3 * וְאֵלֶּה רָאשֵׁי הַמְּדִינָה אֲשֶׁר יָשְׁבוּ בִירוּשָׁלִַם
וּבְעָרֵי יְהוּדָה יָשְׁבוּ אִישׁ בַּאֲחֻזָּתוֹ בְּעָרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל
הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְהַנְתִינִים וּבְנֵי עַבְדֵי שְׁלֹמֹה׃
4 * וּבִירוּשָׁלִַם יָשְׁבוּ מִבְּנֵי יְהוּדָה וּמִבְּנֵי בִנְיָמִן
מִבְּנֵי יְהוּדָה עָתָיָה בֶן־עֻזִּיָּה בֶן־זְכַרְיָה בֶן־אֲמַרְיָה׃
בֶּן־שְׁפַטְיָה בֶן־מַהֲלַלְאֵל מִבְּנֵי פָּרֶץ׃
5 * וּמַעֲשִׂיָה בֶן־בָּרוּךְ בֶּן־כָּל־חֹזֶה בֶּן־חֲזָיָה בֶּן־
עֲדָיָה בֶּן־יוֹיָרִיב בֶּן־זְכַרְיָה בֶּן־הַשִּׁלֹנִי׃
6 * כָּל־בְּנֵי־פֶרֶץ הַיֹּשְׁבִים בִּירוּשָׁלִַם אַרְבַּע מֵאוֹת
שִׁשִּׁים וְשִׁמְנָה אַנְשֵׁי־חָיִל׃
7 * וְאֵלֶּה בְּנֵי בִנְיָמִן סַלָּא בֶן־מְשֻׁלָּם בֶּן־יוֹעֵד בֶּן־
פְּדָיָה בֶּן־קוֹלָיָה בֶּן־מַעֲשֵׂיָה בֶּן־אִיתִיאֵל בֶּן־יְשַׁעְיָה׃
8 * וְאַחֲרָיו גַּבַּי סַלַּי תְּשַׁע מֵאוֹת עֶשְׂרִים וְשִׁמְנָה׃
9 * וְיוֹאֵל בֶּן־זִכְרִי פָּקִיד עֲלֵיהֶם וִיהוּדָה בֶן־
הַסְנוּאָה עַל־הָעִיר מִשְׁנֶה׃
10 * מִן־הַכֹּהֲנִים יְדַעְיָה בֶּן־יוֹיָרִיב יָכִין׃
11 * שְׂרָיָה בֶּן־חִלְקִיָּה בֶּן־מְשֻׁלָּם בֶּן־צָדוֹק בֶּן־מְרָיוֹת
בֶּן־אֲחִיטוּב נְגִיד בֵּית הָאֱלֹהִים׃
12 * וַאֲחֵיהֶם עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה לַבָּיִת שְׁמֹנֶה מֵאוֹת
עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם וַעֲדָיָה בֶּן־יְרֹחָם בֶּן־פְּלַלְיָה בֶּן־אַמְצִי
בֶּן־זַכַרְיָה בֶּן־פַּשְׁחוּר בֶּן־מַלְכִּיָּה׃
13 * וְאָחָיו רָאשֵׁים לְאָבוֹת מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם
וַעֲמַשְׁסַי בֶּן־עַזְרְאֵל בֶּן־אֲחַזַי בֶּן־מְשִׁלֵּמוֹת בֶּן־אִמֵּר׃
14 * וַאֲחֵיהֶם גִּבֹּרֵי חַיִל מֵאָה עֶשְׂרִים וְשִׁמְנָה וּפָקִיד
עֲלֵיהֶם זַבְדִּיאֵל בֶּן־הַגְּדוֹלִים׃
15 * וּמִן־הַלְוִיִּם שְׁמַעְיָה בֶּן־חַשּׁוּב בֶּן־עַזְרִיקָם בֶּן־
16 חַשַּׁבְיָה בֶּן־בּוּנִי׃ * וְשַׁבְּתַי וְיוֹזָבָד עַל־הַמְּלָאכָה
הַחִיצֹנָה לְבֵית הָאֱלֹהִים מֵרָאשֵׁי הַלְוִיִּם׃
17 * וּמַתַּנְיָה בֶּן־מִיכָא בֶּן־זַבְדִּי בֶּן־אָסָף רֹאשׁ
הַתְּחִלָּה יְהוּדָה לַתְּפִלָּה וּבַקְבַּקְיָה מִשְׁנֶה מֵאֲחָיו
וְעַבְדָּא בֶּן־שַׁמּוּעַ בֶּן־גָּלָל בֶּן־יְדוּתוּן׃
18 * כָּל־הַלְוִיִּם בָּעִיר הַקֹּדֶשׁ מָאתַיִם שְׁמֹנִים וְאַרְבָּעָה׃
19 * וְהַשּׁוֹעֲרִים עַקּוּב טַלְמוֹן וַאֲחֵיהֶם הַשֹּׁמְרִים
בַּשְּׁעָרִים מֵאָה שִׁבְעִים וּשְׁנָיִם׃
20 * וּשְׁאָר יִשְׂרָאֵל הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם בְּכָל־עָרֵי יְהוּדָה
אִישׁ בְּנַחֲלָתוֹ׃
21 * וְהַנְתִינִים יֹשְׁבִים בָּעֹפֶל וְצִיחָא וְגִשְׁפָּא עַל־
הַנְתִינִים׃

3 * Hi ſunt itaque principes prouinciæ qui habitauerunt in Hieruſalem & in ciuitatibus Iuda. Habitauit autẽ vnuſquiſque in poſſeſsione ſua in vrbib⁹ ſuis Iſrael, Sacerdotes, Leuitæ, Nathinæi, & filij ſeruorum Salomonis. 4 *Et in Hieruſalem habitauerunt de filiis Iuda & de filiis Beniamin. De filiis Iuda Athaias filius Aziam, filij Zachariæ, filij Amarię, filij Saphatiæ, filij Malalehel. De filiis Phares, 5 *Hiſmaaſia, filius Baruch, filius Coloza, filius Azia, filius Adaia, filius Ioarib, filius Zacharię, filius Silonites. 6 *Omnes hi filij Phares, qui habitauerunt in Hieruſalem, quadringenti ſexaginta octo viri fortes. 7 *Hi ſunt autem filij Beniamin. Sellum filius Moſollã, filius Ioed, filius Phadaia, filius Colaia, filius Maſia, filius Etheel, filius Eſaia.

8 * Et poſt eum Gebbai, Sellai, nongenti viginti octo. 9 *Et Iohel filius Zechri prępoſitus eorum, & Iudas filius Sennua ſuper ciuitatem ſecundus. 10 *Et de Sacerdotibus; Idaia, filius Ioarib, Iachin, 11 *Saraia filius Helchiæ, filius Moſollam, filius Sadoch, filius Meraioth, filius Ahitob, principes domus Dei; 12 *& fratres eorum facientes opera templi, octingenti viginti duo. Et Adaia filius Ieroam, filius Pheleia, filius Amſi, filius Zacharię, filius Pheſſur, filius Melchiæ. 13 *Et fratres eius principes patrum, ducenti quadraginta duo. Et Amaſai filius Azrihel, filius Azi, filius Moſollamoth, filius Emmer.

14 *Et fratres eorum potentes nimis, centum viginti octo, & præpoſitus eorum Zabdihel filius potentium.

15 *Et de Leuitis, Zebenia filius Aſoph, filius Azaricam, filius Aſabia, filius Bonni, 16 *Et Sabathai & Ioſabeth ſuper omnia opera quæ erant forinſecus in domo Dei à principibus Leuitarum.

17 *Et Mathania filius Micha, filius Zebedæi, filius Aſaph princeps ad laudandum & ad confitendum in oratione, & Bechetias ſecundus de fratribus eius, & Abda filius Samuha, filius Galal, filius Ydithun.

18 *Omnes Leuitæ in ciuitate ſancta, ducenti octoginta quatuor.

19 *Et ianitores, Accub, Telmon, & fratres eorum qui cuſtodiebant oſtia, cẽtum ſeptuaginta duo.

20 *Et reliqui ex Iſrael Sacerdotes & Leuitæ in vniuerſis ciuitatibus Iuda, vnuſquiſque in poſſeſsione ſua:

21 *Et Nathinæi qui habitabant in Ophel, & Syaha, & Gaſpha de Nathinęis.

‡ Et hi principes prouinciæ qui habitauerunt in Hieruſalem & in ciuitatibus Iuda. habitauerunt vir in poſſeſſione ſua in ciuitatibus ſuis Iſrael. Sacerdotes, & Leuitæ, & Nathinæi, et filij ſeruorum Salomonis.

3 ‡ καὶ οὗτοι ⊕ ἄρχοντες τ χώρας οἱ ϗκάθισαν ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν πόλεσιν ἰούδα. ϗκάθισαν ἀνὴρ ἐν κατα χέσει αὐτ ἐν πόλεσιν αὐτῶν ἰσραήλ. οἱ ἱερεῖς ϗ οἱ λευῖται, καὶ ⊕ ναθιναῖοι, καὶ υἱοὶ δούλων ϑλομῶντ ⊙.

‡ Et in Hieruſalem habitauerunt de filiis Iuda & de filiis Beniamin. de filiis Iuda Athee filius Ozia, filius Zacharias, filius Samaria, filius Saphatia, filius Maleliel. et de filiis Phares

4 ‡ καὶ ἐν ἱερουσαλὴμ ϗκάθισαν ἀπὸ υἱῶν ἰούδα καὶ ἀπὸ υἱῶν βενιαμίν. ἀπὸ υἱῶν ἰούδα, ἀθεὲ υἱὸς ὀζία, υἱὸς ζαχαρίας, υἱὸς ϛαμαρία, υἱὸς ϛαφατία, υἱὸς μαλελιήλ. ϗ ἀπὸ τῶν υἱῶν φαρές,

‡ Malia filius Baruch, filius Chalaza, filius Ozia, filius Adaia, filius Ioarib, filius Zachariæ & filius Seloni,

5 ‡ μαλία υἱὸς βαρὰχ, υἱὸς χαλαζά, υἱὸς ὀζιά, υἱὸς ἀδαΐα, υἱὸς ἰωαρείϐ, υἱὸς ζαχαρίου, καὶ υἱὸς σηλωνί.

‡ Omnes filij Phares qui habitant in Hieruſalem, quadringenti ſexaginta octo viri fortitudinis.

6 ‡ πάντες υἱοὶ φαρὲς ⊕ καθήμενοι ἐν ἱερουσαλήμ, τετρακόσιοι ἑξήκοντα ὀκτὼ ἄνδρες δυνάμεως.

‡ Et hi filij Beniamin, Selon filius Meſolam, filius Joad, filius Phadaia, filius Colia, filius Maaſiæ, filius Ethiel, filius Jeſſia.

7 ‡ καὶ οὗτοι ⊕ υἱοὶ βενιαμίν, σηλὼμ υἱὸς μεϑλάμ, υἱὸς ἰωάδ, υἱὸς φαδαΐα, υἱὸς κωλεία, υἱὸς μαασίου, υἱὸς ἐθιήλ, υἱὸς ἰεσσεία.

‡ Et poſt eum Gebue Seleei, nongenti viginti octo.

8 ‡ καὶ ὀπίσω αὐτ γεϐουὲ σηλεεί, ἐννακόσιοι εἰκοσιοκτώ.

‡ Et Ioel filius Zechri epiſcopus ſuper eos. & Juda filius Aſam ſuper ciuitatem ſecundus.

9 ‡ καὶ ἰωὴλ υἱὸς ζεχρὶ ἐπίσκοπ ⊙ ἐπ' αὐτούς. καὶ ἰούδα υἱὸς ἀσαμ ἐπὶ τ πόλεως δεύτερ ⊙.

‡ De Sacerdotibus & Jadia filius Ioarib, Iachin,

10 ‡ ἀπὸ τῶν ἱερέων καὶ ἰαδεία υἱὸς ἰωαρείϐ, ἰαχίν,

‡ Sareas filius Elchia, filius Meſulam, filius Adoc, filius Marioth, filius Achitob dux domus Dei.

11 ‡ ϛαρέας υἱὸς ἑλχία, υἱὸς μεϑουλάμ, υἱὸς ἀδὼκ, υἱὸς μαριὼθ, υἱὸς ἀχιτὼϐ ἡγούμεν ⊙ οἴκου ϑυ ϑεοῦ.

‡ Et fratres eorum facientes opus domus, octingenti viginti duo. & Adaia filius Hieroam filij Phalalia, filij Namaſi, filij Zacharia, filij Phaſur, filij Melchia,

12 ‡ καὶ ἀδελφοὶ αὐτῶν ποιοῦντες τ ἔργον ϑυ οἴκου, ὀκτακόσιοι εἰκοσιδύο. καὶ ἀδαΐα υἱὸς ἱεροὰμ υἱοῦ φαλαλία, υἱοῦ ναμασί, υἱοῦ ζαχαρία, υἱοῦ φασοὺρ, υἱοῦ μελχία·

‡ Et fratres eius principes familiarum ducenti quadraginta duo. & Amaſai, filius Eſriel, filij Sacchiæ, filij Maſalimoth, filij Emmer,

13 ‡ καὶ ἀδελφοὶ αὐτῶν ἀνϑ' ὧν τὰ πατριῶν διακόσιοι τεσσαρακονταδύο, καὶ ἀμασαΐ, υἱὸς ἐσριήλ, υἱοῦ ζαχχίου, υἱοῦ μασαλιμὼθ, υἱοῦ ἐμμήρ,

‡ Et fratres eius potentes in acie centum viginti octo. & ſpeculator ſuper eos Zechriel filius magnorum.

14 ‡ καὶ ἀδελφοὶ αὐτῶν ἀνϑ' ὧν τὰ δυνατάξεως ἑκατὸν εἰκοσιοκτώ. καὶ ἐπίσκοπ ⊙ ἐπ' αὐτοῦ ζεχριὴλ υἱὸς τῶν μεγάλων.

‡ Et de Leuitis, Samaia filius Aſub, filij Eſricam, filij Aſabia, filij Bonna,

15 ‡ καὶ ἀπὸ τῶν λευιτῶν ϛαμαΐα, υἱὸς ἀσϐάϐ, υἱοῦ ἐσρικάμ, υἱοῦ ἀσαβία, υἱοῦ βοννᾶ,

‡ Et Sabbathæus, et Ioſabad ſuper opera domus Dei forinſecus. & de principibus Leuitarum,

16 ‡ καὶ ϛαββαθαῦ ⊙, καὶ ἰωϛαβὰδ ἐπὶ τ ἔργα ϑυ οἴκου ϑυ ϑεοῦ ϑυ ἐξωτέρου. καὶ ἀπὸ τῶν ἀρχόντων τῶν λευιτῶν.

‡ & Matthanias filius Micha, filius Zechri, filij Aſab, princeps ad laudandum, & Judas ad adorandum, & Bocchias ſecundus de fratribus eius, & Abdias filius Samaiæ, filij Galel, filij Jdithun.

17 ‡ καὶ ματθανίας υἱὸς μιχά, υἱὸς ζεχρεί, υἱοῦ ἀϛάϐ, ἄρχων ϑυ αἴνου, καὶ ἰούδας τ δευτερόσυχης, καὶ βοκχείας δεύτερ ⊙ ἐκ τῶν ἀδελφῶν αὐτ, καὶ ἀϐδίας υἱὸς σαμαΐϐ, υἱοῦ γαλὲλ υἱοῦ ἰδιθουῶ.

‡ Omnes Leuitæ in ciuitate ſancta, ducenti octoginta quatuor.

18 ‡ πάντες ⊕ λευῖται ἐν τῇ πόλει τῇ ἁγίᾳ διακόσιοι ὀγδοηκοντατέσσαρες.

‡ Et Janitores, Acub, Telamin, & fratres eorum cuſtodientes in portis, centum ſeptuaginta duo.

19 ‡ καὶ ⊕ πυλωρεί, ἀκούϐ, τελαμίν, καὶ ⊕ ἀδελφοὶ αὐτῶν ⊕ φυλάσσοντες ἐν ταῖς πύλαις ἑκατὸν ἑϐδομηκονταδύο.

‡ At reliquum Iſrael, & Sacerdotes et Leuitæ in vniuerſis ciuitatibus Juda vir in hæreditate ſua.

20 ‡ τὸ δὲ λοιπὸν ϑυ ἰσραὴλ καὶ ⊕ ἱερεῖς καὶ ⊕ λευῖται ἐν πάσαις ταῖς πόλεσι τῆς ἰουδαίας αὐτῆς ἐν τῇ κληρονομίᾳ αὐτ.

‡ Et Nathinæi qui habitauerunt in Ophla, & Siaa, & Geſphas de Nathinæis.

21 ‡ καὶ ⊕ ναθιναῖοι οἱ κατῴκησαν ἐν ὀφλᾶ, καὶ σιαᾶ, καὶ γεσφὰς ἀπὸ τῶν ναθιναίων.

22 * וּפְקִיד הַלְוִיִּם בִּירוּשָׁלַ֔ם עֻזִּי בֶן־בָּנִי בֶן־חֲשַׁבְיָה
בֶּן־מַתַּנְיָה בֶּן־מִיכָא מִבְּנֵי אָסָף הַמְשֹׁרְרִים לְנֶגֶד
23 מְלֶאכֶת בֵּית־הָאֱלֹהִים׃ * כִּי־מִצְוַת הַמֶּלֶךְ עֲלֵיהֶם
וַאֲמָנָה עַל־הַמְשֹׁרְרִים דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ׃
24 * וּפְתַחְיָה בֶן־מְשֵׁיזַבְאֵל מִבְּנֵי־זֶרַח בֶּן־יְהוּדָה
25 לְיַד הַמֶּלֶךְ לְכָל־דָּבָר לָעָם׃ * וְאֶל־הַחַצֵרִים
בִּשְׂדֹתָם מִבְּנֵי יְהוּדָה יָשְׁבוּ בְּקִרְיַת הָאַרְבַּע
וּבְנֹתֶיהָ וּבְדִיבֹן וּבְנֹתֶיהָ וּבִיקַבְצְאֵל וַחֲצֵרֶיהָ׃
26 * וּבִישׁוּעַ וּבְמוֹלָדָה וּבְבֵית־פָּלֶט׃
27 * וּבַחֲצַר שׁוּעָל וּבִבְאֵר שֶׁבַע וּבְנֹתֶיהָ׃
28 * וּבְצִקְלַג וּבִמְכֹנָה וּבִבְנֹתֶיהָ׃
29 * וּבְעֵין רִמּוֹן וּבְצָרְעָה וּבְיַרְמוּת׃
30 * זָנֹחַ עֲדֻלָּם וְחַצֵרֵיהֶם לָכִישׁ וּשְׂדֹתֶיהָ עֲזֵקָה
וּבְנֹתֶיהָ וַיַּחֲנוּ מִבְּאֵר־שֶׁבַע עַד־גֵּיא הִנֹּם׃
31 * וּבְנֵי בִנְיָמִן מִגֶּבַע מִכְמָשׂ וְעַיָּא וּבֵית־אֵל וּבְנֹתֶיהָ׃
32 * עֲנָתוֹת נֹב עַנַנְיָה׃ * חָצוֹר רָמָה גִּתָּיִם׃
33 * חֲדִיד צְבֹעִים נְבַלָּט׃ * לֹד וְאוֹנוֹ גֵּי הַחֲרָשִׁים׃
34 * וּמִן־הַלְוִיִּם מַחְלְקוֹת יְהוּדָה לְבִנְיָמִין׃

יב

1 * וְאֵלֶּה הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם אֲשֶׁר עָלוּ עִם־זְרֻבָּבֶל
בֶּן־שַׁאַלְתִּיאֵל וְיֵשׁוּעַ שְׂרָיָה יִרְמְיָה עֶזְרָא׃
2 * אֲמַרְיָה מַלּוּךְ חַטּוּשׁ׃ * שְׁכַנְיָה רְחוּם מְרֵמוֹת׃
3 * עִדּוֹא גִּנְתּוֹי אֲבִיָּה׃ * מִיָּמִין מַעַדְיָה בִּלְגָּה׃
4 * שְׁמַעְיָה וְיוֹיָרִיב יְדַעְיָה׃ * סַלּוּ עָמוֹק חִלְקִיָּה
7 יְדַעְיָה אֵלֶּה רָאשֵׁי הַכֹּהֲנִים וַאֲחֵיהֶם בִּימֵי יֵשׁוּעַ׃
8 * וְהַלְוִיִּם יֵשׁוּעַ בִּנּוּי קַדְמִיאֵל שֵׁרֵבְיָה יְהוּדָה
9 מַתַּנְיָה עַל־הַיְדוֹת הוּא וְאַחָיו׃ * וּבַקְבֻקְיָה וְעַנּוֹ
10 אַחֵיהֶם לְנֶגְדָּם לְמִשְׁמָרוֹת׃ * וְיֵשׁוּעַ הוֹלִיד אֶת־
יוֹיָקִים וְיוֹיָקִים הוֹלִיד אֶת־אֶלְיָשִׁיב וְאֶלְיָשִׁיב
11 הוֹלִיד אֶת־יוֹיָדָע׃ * וְיוֹיָדָע הוֹלִיד אֶת־יוֹנָתָן
12 וְיוֹנָתָן הוֹלִיד אֶת־יַדּוּעַ׃ * וּבִימֵי יוֹיָקִים הָיוּ
כֹהֲנִים רָאשֵׁי הָאָבוֹת לִשְׂרָיָה מְרָיָה לִירְמְיָה חֲנַנְיָה׃
13 * לְעֶזְרָא מְשֻׁלָּם לַאֲמַרְיָה יְהוֹחָנָן׃ * לִמְלוּכִי
14 יוֹנָתָן לִשְׁבַנְיָה יוֹסֵף׃ * לְחָרִם עַדְנָא לִמְרָיוֹת
16 חֶלְקַי׃ * לְעִדֹּא זְכַרְיָה לְגִנְּתוֹן מְשֻׁלָּם׃
17 * לַאֲבִיָּה זִכְרִי לְמִנְיָמִין לְמוֹעַדְיָה פִּלְטַי׃ * לְבִלְגָּה
18 שַׁמּוּעַ לְשֶׁמַעְיָה יְהוֹנָתָן׃ * וְלִיוֹיָרִיב מַתְנַי לִידַעְיָה
20 עֻזִּי׃ * לְסַלַּי קַלַּי לְעָמוֹק עֵבֶר׃

22 * Et epiſcopus Leuitarum in Hieruſalem, Azi filius Baani, filius Aſabiæ, filius Mathaniæ, filius Michæ. De filiis Aſaph Cantores in miniſterio domus Dei.
23 * Præceptum quippe regis ſuper eos erat, & ordo in cantoribus per dies ſingu-
24 los: * Et Phathaia filius Meſezebel de filiis Zara filij Iuda in manu regis, iuxta omne
25 verbum populi, * Et in domibus per omnes regiones eorum. De filiis Iuda habitauerũt in Cariatharbe & in filiabus eius, & in Dybon & in filiabus eius, & in Cap-
26 ſeel & in viculis eius, * Et in Ieſue, & in
27 Molada, & in Bethphalet, * Et in Aſerſual, & in Berſabee & in filiabus eius,
28 * Et in Sicelech, & in Mochona & in fi-
29 liabus eius, * Et in Remmon, & in Za-
30 ra & in Hierimuth, * Zonoa, Odollam & in villis earum, Lachis & in regionibus eius, Azecha & in filiabus eius. Et manſerunt in Berſabee vſque ad vallem
31 Hennom. * Filij autem Beniamin, Ageba, Mechmas, & Hai, & Bethel & filia-
32 buseius, * Anathot, Nob, Anana,
33 * Aſor, Rama, Gethai, * Madid,
34 Seboim, Neballath, * Et Ono valle
35 artificum: * Et de Leuitis portiones
36 Iudæ & Beniamin. CAP. XII.

1 HI ſunt autem Sacerdotes & Leuitæ qui aſcenderunt cum Zorobabel filio Salathiel, Ioſue, Saraia, Hieremias, Eſdras,
2 * Amaria, Melluch, Acchus, * Sechenias, Reum, Merimuth, * Addo, Gen-
3 thon, Abia, * Miniamin, Madia, Belga,
4 * Semeia, & Ioarib, & Idaia,
5 * Sellum, Amoch, Elceia, Adaia. Iſti
6 principes Sacerdotum & fratres eorum in
7 diebus Ioſue. * Porrò Leuitæ, Ieſua, Bennui, Cedmihel, Sarabia, Iuda, Mathanias, ſuper hymnos ipſi & fratres eorum:
8 * Et Becbecia atque Ethanni & fratres
9 eorum, vnuſquiſque in officio ſuo.
10 * Ioſue autem genuit Ioachim, & Ioachim genuit Eliaſib, & Eliaſib genuit Io-
11 iada, * Et Ioiada genuit Ionathan, & Iona-
12 than genuit Iedda. * In diebus autem Ioachim erant ſacerdotes & principes familiarũ Saraię, Maariæ, Hieremiæ, Ananiæ,
13 * Eſdræ, Moſollam, Amarię, Iohannan,
14 * Milico, Ionathan, Sebeniæ, Ioſeph,
15 * Aram, Edna, Maraioth, Elci,
16 * Adaiæ, Zachariæ, Genthon, Moſollã,
17 * Abiæ, Zechri, Miamin, et Moadiæ
18 Phelthi, * Belgæ, Sammua, Semeię Ioathã,
19 * Ioarib, Mathanai, Iodaiæ, Azzi,
20 * Sellaiæ, Celaia, Mochober,

* Et episcopus Leuitarum in Hierusalem Ozei filius Bani filij Sabia, filij Maththaniæ, filij Micha. de filiis Asaph cantoribus ante opus domus Dei, * quoniam præceptum regis super eos. & expectabat in fide in cantoribus, ratio vniuscuiusque diei in die sua, * Et Phathaia filius Massizabel. de filiis Zara filij Juda ad manum regis in omne verbum populo:

* Et ad suburbia in agro eorum. & de filiis Juda habitauerunt in Cariatharbog & in filiabus eius, & in Debon & in filiabus eius, & in Cabseel & in viculis eius,

* Et in Iesue, & in Molada, & in Bethphalat, * Et in Asersoal, & in Bersabee & filiabus eius, * Et in Secelag, & in Mabne, & in filiabus eius,

* Et in Remaon, & in Sara, & in Hierimuth, * Et in Zannoa, & Odollam & suburbiis earum, & in Lachis & agris eius, & in Azeca & in filiabus eius. et castrametati sunt in Bersabee vsque ad vallem Ennom.

* Et filij Beniamin à Gabaa & Magmas etiam & Bethel & filiabus eius.

* Et in Anathoth, Nob, Ania,
* Asor, Rama, Getthaim,
* Adod, Seboim, Nabalat,
* Lydda & Onogearasim.
* Et ex Leuitis partes in Juda et Beniamin.

CAP. XII.

ET hi Sacerdotes & Leuitæ qui ascenderunt cum Zorobabel filio Salathiel & Iesue, Saraia, Hieremias, Esdras,

* Amarias, Maluch, Attus,
* Sechenias, Reum, Marimoth,
* Adaias, Genathon, Abias,
* Miamin, Maadias, Belgas,
* Semeias, Joiarib, Jdeias,
* Salu, Amuc, Chelcias, Oduias. isti principes Sacerdotum et fratres eorũ in diebus Jesue.

* Et Leuitæ Jesus, Banui, Cadmiel, Sarabias, Jodae, & Matthanias super confessiones ipse et fratres eius, * Et Bacbacias, & Anai, fratres eorum ante eos ad vices. * Et Jesue genuit Joacim, & Joacim genuit Eliaseb, & Eliaseb genuit Jodae, * Et Jodae genuit Jonathan, & Ionathan genuit Addu.

* Et in diebus Joacim erant sacerdotes & principes familiarum, Saraia, Amarias, Ieremia, Ananias, * Esdræ, Mesulam, Amaria, Ionan, * Amaluch, Ionathan, Sechenia, Ioseph, * Ares, Ednas, Marioth, Elce,
* Et Addai, Zacharias, Ganathon, Mesolam,
* Abia, Zechri, Miamin, Maadai Pheleti,
* Balgas, Samue, Semeia, Jonathan,
* Joiarib, Mathanai, Idio, Ozi,
* Salai, Callai, Amuc, Abed,

NEEMIAS.

22 * καὶ Ἐπίσκοπ & λευιτῶν ἐν ἱερουσαλὴμ ὀζεὶ υἱὸς
βανὶ υἱοῦ Ζαβία, υἱοῦ μαθθανίε, υἱοῦ μιχά. ἀπὸ υἱῶν ἀσὰφ
23 τῶν ᾀδόντων ἀπέναντι ἔργου οἴκε τοῦ θεοῦ, * ὅτι ἐντολὴ
τοῦ βασιλέως ἐπ' αὐτές. καὶ διέμφυεν ἐν πίστει ἐπὶ τοῖς ὠ-
δοῖς, λόγ & ἑκάστης ἡμέρας ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτῆ,
24 * καὶ φαθαΐα υἱὸς μασιζαβήλ. ἀπὸ τῶν υἱῶν ζαρε
υἱοῦ ἰούδα πρὸς χεῖρα τοῦ βασιλέως εἰς πρᾶγμα λόγου τῷ
25 λαῷ. * καὶ πρὸς τὰς ἐπαύλεις ἐν ἀγρῷ αὐτῶν. καὶ
ἀπὸ υἱῶν ἰούδα, ἐναθιζων ἐν καριαθαρβῶγ καὶ ἐν ταῖς
θυγατράσιν αὐτ, καὶ ἐν δαιβῶν καὶ ἐν ταῖς θυγατράσιν
αὐτ, καὶ ἐν καβσεὴλ καὶ ἐν ταῖς αὐλαῖς αὐτ.
26 * καὶ ἐν ἰησοῦ, καὶ ἐν μωλαδὰ καὶ ἐν βηθφαλάτ,
27 * καὶ ἐν ἀσερσωαλ, & ἐν βηρσαβεαὶ ἢ ταῖς θυγατράσιν
28 αὐτῆς, * καὶ ἐν ζικελάγ, καὶ ἐν μαβνῆ καὶ ἐν ταῖς
29 θυγατράσιν αὐτ, * καὶ ἐν ῥεμαῶν, καὶ ἐν ζαρὰ καὶ ἐν
30 ἰεριμούθ, * καὶ ἐν ζανωὰ, καὶ ὀδολλὰμ καὶ ταῖς ἐ-
παύλεσιν αὐτῶν, καὶ ἐν λαχεὶς καὶ τοῖς ἀγροῖς αὐτ, & ἐν
ἀζηκὰ καὶ ἐν ταῖς θυγατράσιν αὐτῆς. καὶ παρενέβαλον
31 ἐν βερσαβεαὶ ἕως φάραγγ & ἐννόμ. * καὶ υἱοὶ βενι-
αμὶν ἀπὸ γαβαὰ καὶ μαγμὰς καὶ γε καὶ βαιθὴλ & τῶν
32 θυγατέρων αὐτῆς. * καὶ ἐν ἀναθῶθ, νόβ, ανία,
33 * ἀσώρ, ῥαμά, γεθθαΐμ, * ἀδὼδ, ζεβωείμ, ναβαλάτ,
34 * λύδδα καὶ ὀνωγηαρασείμ. * καὶ ἐκ τῶν λευιτῶν
35 μερίδες ἐν τῷ ἰούδα καὶ βενιαμίν.
36 ιϛ'.
1 * Καὶ οὗτοι οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται οἱ ἀναβαίντες μετ'
2 ζοροβάβελ υἱοῦ σαλαθιὴλ καὶ ἰησοῦ, σαραΐα, ἱερεμίας,
3 ἔσδρας, * ἀμαρίας, μαλούχ, ἄττους, * σεχενίας,
4 ρεούμ, μαρειμώθ, * ἀδαΐας, γωαθῶν, ἀβίας, * μιαμείν,
5 μααδίας, βελγάς, * σεμεΐας, ἰωιαρείβ, ἰδεΐας,
6 * σαλού, ἀμούκ, χελκείας, ὠδουΐας. οὗτοι οἱ ἄρχον-
7 τες τῶν ἱερέων καὶ ἀδελφοὶ αὐτῶν ἐν ἡμέραις ἰησοῦ.
8 * καὶ οἱ λευῖται ἰησοῦς, βανεί, καδμιήλ, σαραβίας,
ἰωδαέ, καὶ ματθανίας ἐπὶ τῶν ἐξομολογήσεων αὐτὸς &
9 οἱ ἀδελφοὶ αὐτῆ, * καὶ βακβακίας, καὶ ἀναΐ, οἱ ἀ-
δελφοὶ αὐτῶν ἀπέναντι αὐτῶν εἰς τὰς ἐφημερίας.
10 * καὶ ἰησοῦς ἐγέννησε τὸν ἰωακείμ, & ἰωακείμ ἐγέννησε
τὸν ἐλιασήβ, καὶ ἐλιασὴβ ἐγέννησε τὸν ἰωδαέ,
11 * καὶ ἰωδαὲ ἐγέννησε τὸν ἰωνάθαν, καὶ ἰωνάθαν ἐγέννη-
12 σε τὸν ἀδδού. * καὶ ἐν ἡμέραις ἰωακείμ ἦσαν οἱ ἱε-
ρεῖς & ὁ ἄρχοντες τῶν πατριῶν· τῷ σαραΐα, ἀμαρίας·
13 τῷ ἱερεμία, ἀνανίας· * τῷ ἔσδρα, μεσουλάμ, τῷ
14 ἀμαρία, ἰωανά, * τῷ μελούχ, ἰωνάθου, τῷ σεχε-
15 νία, ἰωσήφ, * τῷ ἀρές, ἐδνάς, τῷ μαριὼθ ἐλκέ·
16 * καὶ ἀδδαΐ, ζαχαρίας, τῷ γαναθὼν μεσολάμ.
17 * τῷ ἀβιά, ζεχρί, τῷ μιαμίν, μααδαΐ τῷ φελετί,
18 * τῷ βαλγάς, σαμουέ, τῷ σεμεΐα, ἰωνάθαν·
19 * τῷ ἰωιαρείβ, ματθαναΐ· τῷ ἰδίῳ, ὀζί·
20 * τῷ σαλαΐ, καλλαΐ· τῷ ἀμούκ, ἀβέδ,

21 * לְחִלְקִיָּה חֲשַׁבְיָה לִידַעְיָה נְתַנְאֵל׃
22 * הַלְוִיִּם בִּימֵי אֶלְיָשִׁיב יוֹיָדָע וְיוֹחָנָן וְיַדּוּעַ כְּתוּבִים
רָאשֵׁי אָבוֹת וְהַכֹּהֲנִים עַל־מַלְכוּת דָּרְיָוֶשׁ הַפָּרְסִי׃
23 * בְּנֵי לֵוִי רָאשֵׁי הָאָבוֹת כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי
הַיָּמִים וְעַד־יְמֵי יוֹחָנָן בֶּן־אֶלְיָשִׁיב׃
24 * וְרָאשֵׁי הַלְוִיִּם חֲשַׁבְיָה שֵׁרֵבְיָה וְיֵשׁוּעַ בֶּן־
קַדְמִיאֵל וַאֲחֵיהֶם לְנֶגְדָּם לְהַלֵּל לְהוֹדוֹת בְּמִצְוַת
דָּוִיד אִישׁ־הָאֱלֹהִים מִשְׁמָר לְעֻמַּת מִשְׁמָר׃
25 * מַתַּנְיָה וּבַקְבַּקְיָה עֹבַדְיָה מְשֻׁלָּם טַלְמוֹן עַקּוּב
שֹׁמְרִים שׁוֹעֲרִים מִשְׁמֶר בַּאֲסִפֵּי הַשְּׁעָרִים׃
26 * אֵלֶּה בִּימֵי יוֹיָקִים בֶּן־יֵשׁוּעַ בֶּן־יוֹצָדָק וּבִימֵי
נְחֶמְיָה הַפֶּחָה וְעֶזְרָא הַכֹּהֵן הַסּוֹפֵר׃
27 * וּבַחֲנֻכַּת חוֹמַת יְרוּשָׁלִַם בִּקְשׁוּ אֶת־הַלְוִיִּם מִכָּל־
מְקוֹמֹתָם לְהָבִיאָם לִירוּשָׁלִַם לַעֲשׂת חֲנֻכָּה וְשִׂמְחָה
וּבְתוֹדוֹת וּבְשִׁיר מְצִלְתַּיִם נְבָלִים וּבְכִנֹּרוֹת׃
28 * וַיֵּאָסְפוּ בְּנֵי הַמְשֹׁרְרִים וּמִן־הַכִּכָּר סְבִיבוֹת
29 יְרוּשָׁלִַם וּמִן־חַצְרֵי נְטֹפָתִי׃ * וּמִבֵּית הַגִּלְגָּל
וּמִשְׂדוֹת גֶּבַע וְעַזְמָוֶת כִּי חַצְרִים בָּנוּ לָהֶם הַמְשֹׁרְרִים
30 סְבִיבוֹת יְרוּשָׁלִָם׃ * וַיִּטַּהֲרוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם
וַיְטַהֲרוּ אֶת־הָעָם וְאֶת־הַשְּׁעָרִים וְאֶת־הַחוֹמָה׃
31 * וָאַעֲלֶה אֶת־שָׂרֵי יְהוּדָה מֵעַל לַחוֹמָה וָאַעֲמִידָה
שְׁתֵּי תוֹדוֹת גְּדוֹלוֹת וְתַהֲלֻכוֹת לַיָּמִין מֵעַל לַחוֹמָה
32 לְשַׁעַר הָאַשְׁפֹּת׃ * וְיֵלֶךְ אַחֲרֵיהֶם הוֹשַׁעְיָה וַחֲצִי
33 שָׂרֵי יְהוּדָה׃ * וַעֲזַרְיָה עֶזְרָא וּמְשֻׁלָּם׃
34 * יְהוּדָה וּבִנְיָמִן וְשֶׁמַעְיָה וְיִרְמְיָה׃
35 * וּמִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים בַּחֲצֹצְרוֹת זְכַרְיָה בֶן־יוֹנָתָן בֶּן־
שְׁמַעְיָה בֶּן־מַתַּנְיָה בֶּן־מִיכָיָה בֶּן־זַכּוּר בֶּן־אָסָף׃
36 * וְאָחָיו שְׁמַעְיָה וַעֲזַרְאֵל מִלַּלַי גִּלַּלַי מָעַי נְתַנְאֵל
וִיהוּדָה חֲנָנִי בִּכְלֵי־שִׁיר דָּוִיד אִישׁ הָאֱלֹהִים
וְעֶזְרָא הַסּוֹפֵר לִפְנֵיהֶם׃
37 * וְעַל שַׁעַר הָעַיִן וְנֶגְדָּם עָלוּ עַל־מַעֲלוֹת עִיר דָּוִיד
בְּמַעֲלֵה הַחוֹמָה מֵעַל לְבֵית דָּוִיד וְעַד שַׁעַר הַמָּיִם
38 מִזְרָח׃ * וְהַתּוֹדָה הַשֵּׁנִית הַהוֹלֶכֶת לְמוּאָל וַאֲנִי
אַחֲרֵיהָ וַחֲצִי הָעָם מֵעַל לַחוֹמָה מֵעַל לְמִגְדַּל
הַתַּנּוּרִים וְעַד הַחוֹמָה הָרְחָבָה׃
39 * וּמֵעַל לְשַׁעַר־אֶפְרַיִם וְעַל־שַׁעַר הַיְשָׁנָה וְעַל־
שַׁעַר הַדָּגִים וּמִגְדַּל חֲנַנְאֵל וּמִגְדַּל הַמֵּאָה וְעַד שַׁעַר
40 הַצֹּאן וְעָמְדוּ בְּשַׁעַר הַמַּטָּרָה׃ * וַתַּעֲמֹדְנָה שְׁתֵּי
הַתּוֹדוֹת בְּבֵית הָאֱלֹהִים וַאֲנִי וְחֲצִי הַסְּגָנִים עִמִּי׃

21 * Elchiæ, Aſebiæ, Idaiæ, Nathanahel.
22 * Leuitæ in diebus Eliaſib, & Ioiada, & Ionan, & Iedboa ſcripti principes familiarum & ſacerdotes in regno Darij Perſę.
23 * Filij Leui principes familiarum ſcripti in libro verborum dierum, & vſque ad dies
24 Ionathan filij Eliaſib. * Et principes Leuitarũ Aſebia, Serebia, & Ieſue filius Cedmi-
B hel, & fratres eorum per vices ſuas, vt laudarent & cõfiterentur iuxta præceptũ Dauid viri Dei, & obſeruarent æquè per ordi
25 nem. * Mathania, & Bechetia, & Obedia, Moſollam, Thelmon, Accub, cuſtodes por
26 tarum & veſtibulorum ante portas. * Hi in diebus Ioiachim filij Ioſue filij Ioſedech, & in diebus Neemię ducis & Eſdræ ſacer-
27 dotis ſcribæq;. * In dedicatione autem muri Hieruſalem, requiſierũt Leuitas de omnibus locis ſuis, vt adducerent eos in Hieruſalem, & facerent dedicationem & lætitiam in actione gratiarum & cantico, & in
28 cymbalis, pſalteriis & citharis. * Cõgregati ſunt autem filij Cantorum de cãpeſtribus
29 circa Hieruſalẽ, & de villis Netuphati, * & de domo Galgal, & de regionibus Geba & Aſmaueth: quoniã villas ædificauerunt
30 ſibi cantores in circuitu Hieruſalem. * Et mundati ſunt Sacerdotes & Leuitę, & mũ dauerunt populum, & portas & murum.
31 * Aſcendere autem feci principes Iuda ſuper murũ, & ſtatui duos choros laudantiũ
C magnos. & ierũt ad dexterã ſup murũ ad
32 portã ſterquilinij. * Et iuit poſt eos Oſaias
33 & media pars principũ Iuda. * Et Azarias,
34 Eſdra & Moſollã, * Iuda et Beniamin, & Se
35 meia & Hieremia. * Et de filiis Sacerdotũ in tubis, Zacharias filius Ionathã, filius Semeię, filius Mathanię, fili⁹ Michaiæ, filius
36 Zechur, fili⁹ Aſaph, * Et fratres ei⁹ Semeia, & Azarel, Malalai, Galalai, Maiai, Nathanael, & Iuda, & Anani in vaſis cãticiDauid
37 viri Dei, & Eſdras ſcriba ante eos * in porta fontis. Et cõtra eos aſcẽderũt in gradibus ciuitatis Dauid in aſcenſu muri ſuper domũ Dauid & vſque ad portã aquarum ad
38 Orientẽ. * Et chorus ſecundus gratias refe rẽtiũ ibat ex aduerſo, & ego poſt eũ, & media pars populi ſup murũ & ſup turrĩ furnorum, & vſque ad murum latiſsimum,
39 * Et ſup portam Ephraim, & ſuper portam
D antiquã, & ſuper portam piſcium, & turrim Ananehel, & turrim Emath, & vſque ad portam gregis; & ſteterunt in porta cu-
40 ſtodiæ. * Steteruntque duo chori laudantium in domo Dei, & ego & dimidia pars magiſtratuum mecum.

* *Elcia, Asabia, Oduia, Nathanael.* 21
* *Et Leuitæ in diebus Eliaseb, Joada, et Joa,* 22
& Ioanan, & Idua, scripti principes familiarum & Sacerdotes in regno Darij Persæ.
* *Filij autem Leui principes familiarum scripti* 23
in libro verborum dierum, et vsque ad dies Ionan filij Eliasub.
* *Et principes Leuitarum Asabeas, & Sa-* 24
rabias & Jesue. & filij Cadmiel et fratres eorum ante eos, vt laudarent & confiterentur in præcepto Dauid regis hominis Dei per vices ad vices. * *Maththanias & Bacbacias,* 25
Abdias, Mosolam, Telmon, Accub, custodientes ianitores custodiæ cùm congregarẽ ego ianitores.
* *Jsti in diebus Joacim filij Iesue filij Josedec.* 26
& in diebus Neemia principis, & Esdras sacerdotis & scribæ, * *Et in dedicationibus* 27
muri Hierusalem, quæsierunt Leuitas in locis suis, vt adducerent eos in Hierusalem, ad faciẽdum dedicationem, & lætitiam, & in laude et in canticis pulsantes cymbala, & psalteria & in citharis. * *Et congregati sunt filij Can-* 28
torum de regione circa Hierusalem, & de suburbiis Netophati, * *Et in Bethgalgal, & de* 29
agris Gabeæ & Asmoth: quoniam villas ædificauerant sibi Cantores in circuitu Hierusalem.
* *Et mundati sunt Sacerdotes & Leuitæ, et* 30
mundauerunt populum, & portas & murum:
* *Et ascendere fecerunt principes Juda su-* 31
pra murum, & statuerunt duos de laude magnos. & ierunt à dextris super murum portæ sterquilinij. * *Et iuit post eos Asaias & me-* 32
dietas principum Iuda, *Et Azarias, Esdras* 33
& Mesulam, Judas, & Beniamin, & Samaias & Hieremias. * *Et de filiis Sacerdo-* 34
tum in tubis, Zacharias filius Jonathan, filij Samaia, filij Matthania, filij Machaia, filij Zacchur, filij Asaph. * *Et fratres eius, Samaias* 35
& Ezriel, Gelolai, Maia, Nathanael, & Judas & Anani, vt laudarent in vasis cantus Dauid hominis Dei. & Esdras scriba ante eos
* *In porta fontis contra eos, ascenderunt* 36
in gradibus ciuitatis Dauid in ascensu muri super domum Dauid, & vsque ad portam aquæ ad Orientem.
* *Et de laude secundus procedebat obuians* 37
eis. et ego post eum. et medietas populi super murum super turrim furnorum, & vsque ad murum latum,
* *Et super portam Ephraim, & super por-* 38
tam antiquam, & super portam piscariam, & turrim Anameel. & à turri Mea & vsque ad portam gregis:
* *Et steterunt super portam custodiæ, et ste-* 39
terunt duo laudis in domo Dei, & ego et dimidia pars magistratuum mecum.

21 * τῷ ἐλκία, τῷ ἀσαβία, τῷ ὀδουΐα, ναθθαναήλ. * καὶ Φ
22 λευῖται ἐν ἡμέραις ἐλιασήβ, ἰωαδὰ, καὶ ἰωά, καὶ ἰωανάν,
καὶ ἰδουά, γεγραμμένοι ἄρχοντες πατριῶν καὶ ἱερεῖς ἐν βα-
23 σιλείᾳ δαρείου τοῦ πέρσου. * υἱοὶ δὲ λευὶ ἄρχοντες τῶν πα-
τριῶν γεγραμμένοι ἐπὶ βιβλίου λόγων τῶν ἡμερῶν, καὶ ἕως
24 ἡμερῶν ἰωνδὰ υἱοῦ ἐλιασούβ. * καὶ οἱ ἄρχοντες τῶν λευιτῶν
ἀσαβίας, καὶ ραραβίας, καὶ ἰησοῦς. καὶ Φ υἱοὶ καδμιὴλ
καὶ ἀδελφοὶ αὐτῶν κατέναντι αὐτῶν εἰς τὸ αἰνεῖν καὶ ἐξο-
μολογεῖσθαι ἐν ἐντολῇ δαυὶδ βασιλέως ἀνθρώπου θεοῦ
25 ἐφημερία πρὸς ἐφημερίαν. * μαθθανίας καὶ βακβακίας,
ἀβδείας, μοσολάμ, ἰελμὼν, ἀκκούβ, φυλάσσοντες πυλω-
ρεὶ φυλακῆς ἐν τῷ συναγαγεῖν με σὺν πυλωρούς.
26 * οὗτοι ἐν ἡμέραις ἰωακεὶμ υἱοῦ ἰησοῦ, υἱοῦ ἰωσεδέκ. καὶ ἐν
ἡμέραις νεεμία τοῦ ἄρχοντος, καὶ ἔσδρας τοῦ ἱερέως καὶ
27 γραμματέως, * καὶ ἐν ἐγκαινίοις τείχους ἱερουσαλὴμ
ἐζήτησαν τοὺς λευίτας ἐν τοῖς τόποις αὐτῶν τοῦ ἐνέγκαι αὐ-
τοὺς εἰς ἱερουσαλὴμ ποιῆσαι ἐγκαίνια καὶ εὐφροσύνην,
καὶ ἐν αἰνέσει, καὶ ἐν ᾠδαῖς κυμβαλίζοντες, καὶ ψαλτήρια
28 καὶ ἐν κινύραις. * καὶ συνήχθησαν Φ υἱοὶ τῶν ἀδόντων ἀπὸ
τοῦ περιχώρου κυκλόθεν ἱερουσαλήμ, καὶ ἀπὸ ἐπαύλεων
29 τοῦ νετωφατί, * καὶ ἐν βαιθγαλγάλ, καὶ ἀπὸ ἀγρῶν γα-
βέαν καὶ ἀσμώθ. ὅτι ἐπαύλεις ᾠκοδόμησαν ἑαυτοῖς Φ
30 ᾄδοντες περὶ κύκλῳ ἱερουσαλήμ. * καὶ ἐκαθαρίσθησαν
Φ ἱερεῖς καὶ Φ λευῖται, καὶ ἐκάθαρισαν τὸν λαὸν, καὶ τὰς
31 πύλας καὶ τὸ τεῖχος. * καὶ ἀνήγαγον τοὺς ἄρχοντας ἰού-
δα ἐπάνω τοῦ τείχους, καὶ ἔστησαν δύο χορὸν αἰνέσεως με-
γάλους. καὶ διῆλθον ἐκ δεξιῶν ἐπάνω τοῦ τείχους τῆς πύ-
32 λης τῆς κοπρίας. * καὶ ἐπορεύθη ὀπίσω αὐτῶν ὡσαΐας καὶ
33 ἥμισυ ἀρχόντων ἰούδα, * καὶ ἀζαρίας, ἔσδρας καὶ
μεσουλάμ, ἰούδας, καὶ βενιαμίν, καὶ σαμαΐας, καὶ ἰε-
34 ρεμίας. * καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν ἱερέων ἐν σάλπιγξι ζα-
χαρίας υἱὸς ἰωνάθαν, υἱοῦ σαμαΐα, υἱοῦ ματθανία, υἱοῦ
35 μαχαΐα, υἱοῦ ζακχούρ, υἱοῦ ἀσάφ. * καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ,
σαμαΐας, καὶ ἐζεὴλ, γελωλαΐ, μαΐα, ναθαναήλ,
καὶ ἰούδας καὶ ὠδηλί, τοῦ αἰνεῖν ἐν ὠδαῖς ὠδῆς δαυὶδ
ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ. καὶ ἔσδρας ὁ γραμματεὺς ἔμπροσθεν
36 αὐτῶν * ἐπὶ πύλης τῆς πηγῆς κατέναντι αὐτῶν, ἀνέ-
βησαν ἐπὶ τοῖς βαθμοῖς πόλεως δαυὶδ ἐν ἀναβάσει
τοῦ τείχους ἐπάνωθεν τοῦ οἴκου δαυὶδ καὶ ἕως πύλης τοῦ
37 ὕδατος κατ' ἀνατολάς. * καὶ πρὸς αἰνέσεως ἡ δευτέρα
ἐξεπορεύετο συναντῶσα αὐτοῖς. καὶ ἐγὼ ὀπίσω αὐτῆς.
καὶ τὸ ἥμισυ τοῦ λαοῦ ἐπάνω τοῦ τείχους ὑπεράνω τοῦ πύρ-
γου τῶν θανουρείμ, καὶ ἕως τοῦ τείχους τοῦ πλατέος,
38 * καὶ ὑπεράνω τῆς πύλης ἐφραΐμ· καὶ ἐπὶ τὴν πύ-
λην τὴν εἰσιανά, καὶ ἐπὶ τὴν πύλην τὴν ἰχθυηράν, καὶ
πύργον ἀνανεήλ. καὶ ἀπὸ τοῦ πύργου τοῦ μεά, καὶ ἕως τῆς
39 πύλης τῆς προβατικῆς. * καὶ ἔστησαν ἐπὶ πύλην τῆς φυ-
λακῆς, καὶ ἔστησαν αἱ δύο τῆς αἰνέσεως ἐν οἴκῳ τοῦ θεοῦ, καὶ
ἐγὼ καὶ τὸ ἥμισυ τῶν στρατηγῶν μετ' ἐμοῦ.

41 * וְהַכֹּהֲנִים אֶלְיָקִים מַעֲשֵׂיָה מִנְיָמִן מִיכָיֵה
אֶלְיוֹעֵנַי זַכַרְיָה חֲנַנְיָה בַּחֲצֹצְרוֹת׃
42 * וּמַעֲשֵׂיָה וּשְׁמַעְיָה וְאֶלְעָזָר וְעֻזִּי וִיהוֹחָנָן וּמַלְכִּיָּה
וְעֵילָם וְעֶזֶר וַיַּשְׁמִיעוּ הַמְשֹׁרְרִים וְיִזְרַחְיָה הַפָּקִיד׃
43 * וַיִּזְבְּחוּ בַיּוֹם הַהוּא זְבָחִים גְּדוֹלִים וַיִּשְׂמְחוּ כִּי
הָאֱלֹהִים שִׂמְּחָם שִׂמְחָה גְדוֹלָה וְגַם הַנָּשִׁים
וְהַיְלָדִים שָׂמֵחוּ וַתִּשָּׁמַע שִׂמְחַת יְרוּשָׁלִַם עַד־
44 מֵרָחוֹק׃ * וַיִּפָּקְדוּ בַיּוֹם הַהוּא אֲנָשִׁים עַל־
הַנְּשָׂכוֹת לָאוֹצָרוֹת לַתְּרוּמוֹת לָרֵאשִׁית וְלַמַּעַשְׂרוֹת
לִכְנוֹס בָּהֶם לִשְׂדֵי הֶעָרִים מְנָאוֹת הַתּוֹרָה לַכֹּהֲנִים
וְלַלְוִיִּם כִּי שִׂמְחַת יְהוּדָה עַל־הַכֹּהֲנִים וְעַל־הַלְוִיִּם
45 הָעֹמְדִים׃ * וַיִּשְׁמְרוּ מִשְׁמֶרֶת אֱלֹהֵיהֶם וּמִשְׁמֶרֶת
הַטָּהֳרָה וְהַמְשֹׁרְרִים וְהַשֹּׁעֲרִים כְּמִצְוַת דָּוִיד שְׁלֹמֹה
46 בְּנוֹ׃ * כִּי־בִימֵי דָוִיד וְאָסָף מִקֶּדֶם רָאשֵׁי
הַמְשֹׁרְרִים וְשִׁיר־תְּהִלָּה וְהוֹדוֹת לֵאלֹהִים׃
47 * וְכָל־יִשְׂרָאֵל בִּימֵי זְרֻבָּבֶל וּבִימֵי נְחֶמְיָה נֹתְנִים
מְנָיוֹת הַמְשֹׁרְרִים וְהַשֹּׁעֲרִים דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ
וּמַקְדִּשִׁים לַלְוִיִּם וְהַלְוִיִּם מַקְדִּשִׁים לִבְנֵי אַהֲרֹן׃

יג

1 * בַּיּוֹם הַהוּא נִקְרָא בְּסֵפֶר מֹשֶׁה בְּאָזְנֵי הָעָם
וְנִמְצָא כָּתוּב בּוֹ אֲשֶׁר לֹא־יָבוֹא עַמּוֹנִי וּמוֹאָבִי
בִּקְהַל הָאֱלֹהִים עַד־עוֹלָם׃
2 * כִּי לֹא קִדְּמוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּלֶּחֶם וּבַמָּיִם
וַיִּשְׂכֹּר עָלָיו אֶת־בִּלְעָם לְקַלְלוֹ וַיַּהֲפֹךְ אֱלֹהֵינוּ אֶת־
הַקְּלָלָה לִבְרָכָה׃
3 * וַיְהִי כְּשָׁמְעָם אֶת־הַתּוֹרָה וַיַּבְדִּילוּ כָּל־עֵרֶב
4 מִיִּשְׂרָאֵל׃ * וְלִפְנֵי מִזֶּה אֶלְיָשִׁיב הַכֹּהֵן נָתוּן
בְּלִשְׁכַּת בֵּית־אֱלֹהֵינוּ קָרוֹב לְטוֹבִיָּה׃
5 * וַיַּעַשׂ לוֹ לִשְׁכָּה גְדוֹלָה וְשָׁם הָיוּ לְפָנִים נֹתְנִים
אֶת־הַמִּנְחָה הַלְּבוֹנָה וְהַכֵּלִים וּמַעֲשַׂר הַדָּגָן
הַתִּירוֹשׁ וְהַיִּצְהָר מִצְוַת הַלְוִיִּם וְהַמְשֹׁרְרִים
וְהַשּׁוֹעֲרִים וּתְרוּמַת הַכֹּהֲנִים׃
6 * וּבְכָל־זֹאת לֹא הָיִיתִי בִּירוּשָׁלִַם כִּי בִשְׁנַת שְׁלֹשִׁים
וּשְׁתַּיִם לְאַרתַחשַׁסתְּא מֶלֶךְ־בָּבֶל בָּאתִי אֶל־הַמֶּלֶךְ
וּלְקֵץ יָמִים נִשְׁאַלְתִּי מִן־הַמֶּלֶךְ׃
7 * וָאָבוֹא לִירוּשָׁלִַם וָאָבִינָה בָּרָעָה אֲשֶׁר עָשָׂה
אֶלְיָשִׁיב לְטוֹבִיָּה לַעֲשׂוֹת לוֹ לִשְׁכָּה בְּחַצְרֵי בֵּית
הָאֱלֹהִים׃

41 * Et Sacerdotes Eliachim, Maasia, Miamin, Michea, Elioenai, Zacharia, & Ana-
42 nia in tubis, * Et Maasia, & Semeia, & Eleazar, & Azi, & Iohannan, & Melchia, & Elã & Ezer. & clarè cecinerunt Cantores, &
43 Iezraia præpositus. * Et immolauerunt in die illa victimas magnas, & lætati sunt. Deus enim lætificauerat eos lætitia magna. sed & vxores eorũ & liberi gauisi sunt, & audita est lætitia illa Hierusalem procul.
44 * Recensuerunt quoque in die illa viros super gazophylacia thesauri, ad libamina, & ad primitias, & ad decimas, vt inferrent per eos principes ciuitatis in decore gratiarum actionis Sacerdotes & Leuitas, quia lætificatus est Iuda in Sacerdotibus, & Leuitis astantibus.
45 * Et custodierunt obseruationem Dei sui; & obseruationem expiationis, & Cantores, & Ianitores, iuxta præceptum Dauid
46 & Salomonis filij eius: * Quia in diebus Dauid & Asaph ab exordio erant principes constituti Cantorum in carmine laudantium & confitentium Deo.
47 * Et omnis Israel in diebus Zorobabel & in diebus Neemiæ dabant partes Cantoribus & Ianitoribus per dies singulos, & sanctificabant Leuitas, & Leuitæ sanctificabant filios Aaron.

CAP. XIII.

1 IN die autem illo lectum est in volumine
A Moysi audiente populo. & inuentum est scriptum in eo, quòd non debeant introire Ammonites & Moabites in Ecclesiam
2 Dei vsque in æternum: * Eo quòd non occurrerint filiis Israel cum pane & aqua: & conduxerunt aduersum eos Balaam ad maledicendum eis; & conuertit Deus noster maledictionem in benedictionem.
3 * Factum est autem cùm audissent Legem, separauerunt omnem alienigenam
4 ab Israel: * Et super hoc erat Eliasib sacerdos, qui fuerat præpositus in gazophylacio domus Dei nostri, & proximus
5 Tobię. * Fecit ergo sibi gazophylacium grande, & ibi erant ante eum reponentes munera, & thus, & vasa, & decimam frumenti, vini & olei, partes Leuitarũ & Cantorum, & Ianitorum, & primitias Sacerdo-
6 tales. * In omnibus autem his non fui in Hierusalem, quia in anno tricesimo secundo Artaxerxis regis Babylonis veni ad
7 regem. & in fine dierum rogaui regem, * & veni in Hierusalem. & intellexi malum quod fecerat Eliasib Tobiæ, vt faceret ei thesaurum in vestibulis domus Dei.

41 * Et Sacerdotes, Eliacim, Maaſſias, Miamin, Michaias, Elionai, Zacharias, Ananias in tubis,

42 * Et Maaſias, & Semeias, Eleazar, Ozi, Ioanan, Melchias, Elam, & Iezur. & auditi fuerunt Cantores & Ieſrias præpoſitus.

43 * Et ſacrificauerunt in die illa victimas magnas, & lætati ſunt, quoniam Deus lætificauit eos lætitia magna; & vxores eorum & liberi eorum gauiſi ſunt. & audita eſt lætitia in Hieruſalem procul.

44 * Et conſtituerunt in die illa viros ſuper gazophylacia, theſauris, primitiis, & decimis vt introferrent in eis ab agris ciuitatum partes Sacerdotibus & Leuitis. quia lætitia erat in Iuda, & ſuper Sacerdotes & Leuitas ſtantes.

45 * Et cuſtodierunt obſeruationem Dei ſui, & obſeruationes expiationis, & Cantores, & Ianitores, vt præcepta Dauid & Salomonis filij eius.

46 * Quia in diebus Dauid & Aſaph ab exordio primus Cantorum, in hymnum & laudem Deo.

47 * Et omnis Iſrael in diebus Zorobabel, & in diebus Neemiæ, dantes partes Cantorum & Ianitorum, per rationem diei in die ſuo; & ſanctificantes Leuitas, et Leuitæ ſanctificantes filios Aaron.

41 * καὶ Φ ἱερεῖς, ἐλιακίμ, μαασίας, μιαμίν, μιχαΐας, ἐλιωναΐ, ζαχαρίας, ἀνανίας ἐν σάλπιγξιν,

42 * καὶ μαασίας, καὶ Σεμεΐας, ἐλεάζαρ, ὀζί, ἰωανάν, μελχίας, αἰλάμ, καὶ ἰεζούρ. καὶ ἠκούσθησαν οἱ ᾄδοντες καὶ ἰεσρίας Ἐπίσκοπ Θ.

43 * καὶ ἔθυσαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ θυσιάσματα μεγάλα, Ϛ εὐφράνθησαν ὅτι ὁ θεὸς εὔφρανεν αὐτοὺς εὐφροσύνῃ μεγάλῃ, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν εὐφράνθησαν· καὶ ἠκούσθη εὐφροσύνη ἐν ἱερουσαλὴμ μακρόθεν.

44 * καὶ κατέστησαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἄνδρας Ἐπὶ τῶν γαζοφυλακίων, τοῖς θησαυροῖς, ταῖς ἀπαρχαῖς, καὶ ταῖς δεκάταις Ϛ συναγαγεῖν ἐν αὐτοῖς ἀπὸ τῶν ἀγρῶν τῶν πόλεων μερίδας τοῖς ἱερεῦσι καὶ τοῖς λευίταις. ὅτι εὐφροσύνη ἦν ἐν ἰούδα, Ϛ Ἐπὶ τοὺς ἱερεῖς Ϛ τοὺς λευίτας τοὺς ἑστῶτας.

45 * καὶ ἐφύλαξαν φυλακὴν τοῦ θεοῦ αὐτῶν, Ϛ φυλακὰς τοῦ καθαρισμοῦ, καὶ τοὺς ᾄδοντας, καὶ τοὺς πυλωρούς, ὡς ἐνετείλατο δαυὶδ καὶ σολομὼν ὁ υἱὸς αὐτοῦ.

46 * ὅτι ἐν ἡμέραις δαυὶδ καὶ ἀσὰφ ἀπ' ἀρχῆς πρῶτος τῶν ᾀδόντων, εἰς ὕμνον Ϛ αἴνεσιν τῷ θεῷ.

47 * καὶ πᾶς ἰσραὴλ ἐν ἡμέραις ζοροβάβελ καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις νεεμίου, διδόντες μερίδας τῶν ᾀδόντων Ϛ τῶν πυλωρῶν, λόγον ἡμέρας ἐν ἡμέρᾳ αὐτοῦ, καὶ ἁγιάζοντες τοῖς λευίταις, Ϛ οἱ λευῖται ἁγιάζοντες τοῖς υἱοῖς ἀαρών.

CAP. XIII.

1 IN die illa lectum eſt in libro Moyſi in auribus populi: & inuentum eſt ſcriptum in eo, quòd non ingrederentur Ammanitæ & Moabitæ in Eccleſiam Dei vſque in æternum.

2 * Quia non occurrerunt filiis Iſrael in pane & aqua, & conduxerunt aduerſum eos Balaam ad maledicendum eis; & conuertit Deus noſter maledictionem in benedictionem.

3 * Et factum eſt vt audierunt Legem, & ſeparati ſunt omnis mixtus in Iſrael.

4 * Et ante hoc Eliaſeb Sacerdos habitans in gazophylacio domus Dei noſtri proximus Tobia.

5 * Et fecit ſibi gazophylacium magnum, & ibi erant prius dantes ſacrificium, & thus, & vaſa, & decimam frumenti, & vini, & olei, mandatum Leuitarum, & Cantorum, & Ianitorum, & primitias Sacerdotum.

6 * Et in omni iſtorum non fui in Hieruſalem, quia in anno triceſimo & ſecundo Arthaſaſtha regis Babylonis veni ad regem, & poſt finem dierum petij à rege:

7 * Et veni in Hieruſalem, & intellexi in nequitia quam fecit Eliaſeb Tobia, vt faceret ei gazophylacium in aula domus Dei:

ιγ'.

1 * Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀνεγνώσθη ἐν βιβλίῳ μωυσῆ ἐν ὠσὶ τοῦ λαοῦ. καὶ εὑρέθη γεγραμμένον ἐν αὐτῷ ὅπως μὴ εἰσέλθωσιν ἀμμανῖται καὶ μωαβῖται ἐν ἐκκλησίᾳ θεοῦ ἕως αἰῶνος Θ.

2 * ὅτι οὐ συνέλαβοσαν τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ ἐν ἄρτῳ καὶ ὕδατι, καὶ ἐμισθώσαντο ἐπ' αὐτοὺς τὸν βαλαὰμ καταράσασθαι αὐτούς, Ϛ ἐπέστρεψεν ὁ θεὸς ἡμῶν τὴν κατάραν εἰς εὐλογίαν.

3 * καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσαν τὸν νόμον, καὶ ἐχωρίσθησαν πᾶς Ἐπίμικτος ἐν ἰσραήλ.

4 * καὶ πρὸ τούτου ἐλιασὴβ ὁ ἱερεὺς οἰκῶν ἐν γαζοφυλακίῳ οἴκου θεοῦ ἡμῶν ἐγγίων τῷ τωβίᾳ.

5 * καὶ ἐποίησεν αὐτῷ γαζοφυλάκιον μέγα, καὶ ἐκεῖ ἦσαν πρότερον διδόντες τὴν θυσίαν καὶ τὸν λίβανον καὶ τὰ σκεύη, καὶ τὴν δεκάτην σίτου καὶ τοῦ οἴνου καὶ τοῦ ἐλαίου, ἐντολὴν τῶν λευιτῶν καὶ τῶν ᾀδόντων καὶ τῶν πυλωρῶν, Ϛ ἀπαρχὰς τῶν ἱερέων.

6 * καὶ ἐν παντὶ τούτων οὐκ ἤμουν ἐν ἱερουσαλήμ, ὅτι ἐν ἔτει τριακοστῷ Ϛ δευτέρῳ τοῦ ἀρθασασθὰ βασιλέως βαβυλῶνος ἦλθον πρὸς τὸν βασιλέα, Ϛ μετὰ τὸ τέλος τῶν ἡμερῶν ἠτησάμην παρὰ τοῦ βασιλέως·

7 * καὶ ἦλθον εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ συνῆκα ἐν τῇ πονηρίᾳ ᾗ ἐποίησεν ἐλιασὴβ τῷ τωβίᾳ, ποιῆσαι αὐτῷ γαζοφυλάκιον ἐν αὐλῇ οἴκου Θεοῦ.

ח * וַיֵּרַע לִי מְאֹד וָאַשְׁלִיכָה אֶת־כָּל־כְּלֵי בֵית־
טוֹבִיָּה הַחוּץ מִן־הַלִּשְׁכָּה׃
ט * וָאֹמְרָה וַיְטַהֲרוּ הַלְּשָׁכוֹת וָאָשִׁיבָה שָׁם כְּלֵי
בֵית הָאֱלֹהִים אֶת־הַמִּנְחָה וְהַלְּבוֹנָה׃
י * וְאֵדְעָה כִּי־מְנָיוֹת הַלְוִיִּם לֹא נִתָּנָה וַיִּבְרְחוּ
אִישׁ־לְשָׂדֵהוּ הַלְוִיִּם וְהַמְשֹׁרְרִים עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה׃
יא * וָאָרִיבָה אֶת־הַסְּגָנִים וָאֹמְרָה מַדּוּעַ נֶעֱזַב בֵּית־
הָאֱלֹהִים וָאֲקַבְּצֵם וָאַעֲמִדֵם עַל־עָמְדָם׃
יב * וְכָל־יְהוּדָה הֵבִיאוּ מַעֲשַׂר הַדָּגָן וְהַתִּירוֹשׁ
וְהַיִּצְהָר לָאוֹצָרוֹת׃
יג * וָאוֹצְרָה עַל־אוֹצָרוֹת שֶׁלְמְיָה הַכֹּהֵן וְצָדוֹק
הַסּוֹפֵר וּפְדָיָה מִן־הַלְוִיִּם וְעַל־יָדָם חָנָן בֶּן־זַכּוּר בֶּן־
מַתַּנְיָה כִּי נֶאֱמָנִים נֶחְשָׁבוּ וְעֲלֵיהֶם לַחֲלֹק לַאֲחֵיהֶם׃
יד * זָכְרָה־לִּי אֱלֹהַי עַל־זֹאת וְאַל־תֶּמַח חֲסָדַי אֲשֶׁר
עָשִׂיתִי בְּבֵית אֱלֹהַי וּבְמִשְׁמָרָיו׃
טו * בַּיָּמִים הָהֵמָּה רָאִיתִי בִיהוּדָה דֹּרְכִים גִּתּוֹת
בַּשַּׁבָּת וּמְבִיאִים הָעֲרֵמוֹת וְעֹמְסִים עַל־הַחֲמֹרִים
וְאַף־יַיִן עֲנָבִים וּתְאֵנִים וְכָל־מַשָּׂא וּמְבִיאִים
יְרוּשָׁלַם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וָאָעִיד בְּיוֹם מִכְרָם צָיִד׃
טז * וְהַצֹּרִים יָשְׁבוּ בָהּ מְבִיאִים דָּאג וְכָל־מֶכֶר
וּמוֹכְרִים בַּשַּׁבָּת לִבְנֵי יְהוּדָה וּבִירוּשָׁלִָם׃
יז * וָאָרִיבָה אֶת חֹרֵי יְהוּדָה וָאֹמְרָה לָהֶם מָה־הַדָּבָר
הָרָע הַזֶּה אֲשֶׁר־אַתֶּם עֹשִׂים וּמְחַלְלִים אֶת־יוֹם
הַשַּׁבָּת׃ יח * הֲלוֹא כֹה עָשׂוּ אֲבֹתֵיכֶם וַיָּבֵא אֱלֹהֵינוּ
עָלֵינוּ אֶת כָּל־הָרָעָה הַזֹּאת וְעַל הָעִיר הַזֹּאת וְאַתֶּם
מוֹסִיפִים חָרוֹן עַל־יִשְׂרָאֵל לְחַלֵּל אֶת־הַשַּׁבָּת׃
יט * וַיְהִי כַּאֲשֶׁר צָלְלוּ שַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלַם לִפְנֵי הַשַּׁבָּת
וָאֹמְרָה וַיִּסָּגְרוּ הַדְּלָתוֹת וָאֹמְרָה אֲשֶׁר לֹא יִפָּתְחוּם
עַד אַחַר הַשַּׁבָּת וּמִנְּעָרַי הֶעֱמַדְתִּי עַל־הַשְּׁעָרִים לֹא־
יָבוֹא מַשָּׂא בְּיוֹם הַשַּׁבָּת׃
כ * וַיָּלִינוּ הָרֹכְלִים וּמֹכְרֵי כָל־מִמְכָּר מִחוּץ לִירוּשָׁלִָם
פַּעַם וּשְׁתָּיִם׃
כא * וָאָעִידָה בָהֶם וָאֹמְרָה אֲלֵיהֶם מַדּוּעַ אַתֶּם לָנִים
נֶגֶד הַחוֹמָה אִם־תִּשְׁנוּ יָד אֶשְׁלַח בָּכֶם מִן־הָעֵת
הַהִוא לֹא בָאוּ בַּשַּׁבָּת׃
כב * וָאֹמְרָה לַלְוִיִּם אֲשֶׁר יִהְיוּ מִטַּהֲרִים וּבָאִים
שֹׁמְרִים הַשְּׁעָרִים לְקַדֵּשׁ אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת גַּם־זֹאת
זָכְרָה־לִּי אֱלֹהַי וְחוּסָה עָלַי כְּרֹב חַסְדֶּךָ׃

8 * Et malum mihi visum est valde & ꝓ-
ieci vasa Tobiæ foras de gazophylacio.
9 * Præcepiq́ue,& emundauerunt gazo-
B phylacium. & retuli ibi vasa domus Dei,
10 sacrificium & thus. *Et cognoui quòd par-
tes Leuitarum non fuissent datæ,& fugis-
set vnusquisque in regionem suam de Le-
uitis & Cantoribus,& de his qui ministra
11 bant. * Et egi causam aduersum magistra-
tus,& dixi: Quare dereliquimus domum
Dei?Et congregaui eos,& feci stare in sta-
12 tionibus suis. * Et omnis Iuda appor-
tabat decimam frumenti, vini & olei in
13 horrea. * Et constituimus super horrea
Selemiam sacerdotem, & Sadoch scribā,
& Phadaiam de Leuitis, & iuxta eos Anā
filium Zachur, filium Mathaniæ, quoniā
fideles comprobati sunt, & ipsis creditæ
14 sunt partes fratrum suorum. * Memen-
to mei Deus meus pro hoc, & ne deleas
miserationes meas,quas feci in domo Dei
mei,& in ceremoniis eius.
15 * In diebus illis vidi in Iuda calcantes
torcularia in Sabbato, portantes aceruos
& onerantes super asinos vinum, & vuas,
& ficus,& omne opus,& inferētes in Hie-
C rusalem die Sabbati. Et contestatus sum
eos, vt in die qua vendere liceret vende-
16 rent. * Et Tyrij habitauerunt in ea, in-
ferentes pisces & omnia venalia, & ven-
debant in Sabbatis filiis Iuda & Hieru-
17 salem. * Et obiurgaui optimates Iuda,
& dixi eis: Quæ est hæc res mala quā vos
facitis, & prophanatis diem Sabbati?
18 * Nunquid non hęc fecerunt patres ve-
stri,& adduxit Deus noster super nos om-
ne malum hoc, & super ciuitatem hanc?
& vos additis iracūdiam super Israel, vio-
19 lando Sabbatum. * Factum est autem
cùm quieuissent portæ Hierusalem in die
Sabbati,dixi,& clauserunt ianuas, & præ-
cepi vt non aperirent eas vsque post Sab-
batum. & de pueris meis constitui super
portas,vt nullus inferret on⁹ die Sabbati.
20 * Et manserunt negociatores & vendē-
tes vniuersa venalia foris Hierusalem se-
21 mel & bis. *Et contestatus sum eos,& dixi
eis: Quare manetis ex aduerso muri? Si
secundò hoc feceritis, manum mittam in
vos. Itaque ex tempore illo non venerunt
22 in Sabbato. * Dixiq́ue Leuitis vt
mundarentur, & venirent ad custodien-
das portas, & sanctificandam diem Sab-
bati. Et pro hoc ergo memento mei Deus,
& parce mihi secundùm multitudinem
miserationum tuarum.

8 * Et malum mihi visum est valdè. et proieci omnia vasa domus Tobia foras de gazophylacio.

9 * Et dixi: & mundauerunt gazophylacia. & retuli ibi vasa domus Dei, sacrificium & thus.

10 * Et cognoui quòd partes Leuitarum non datæ fuerunt: & fugerunt vir in agrum suum; Leuitæ & Cantores & facientes opus.

11 * Et pugnaui cum imperatoribus, & dixi: Quare derelicta est domus Dei? & congregaui eos, & stare feci eos in statione sua.

12 * Et omnis Iuda attulerunt decimam tritici & vini & olei ad thesauros:

13 * Et præcepi ad manum Selemia sacerdotis, Sadoc scribæ, & Phadaia de Leuitis; & ad manum eorum Anan filius Zacchur filij Matthaniæ: quoniam fideles existimati sunt super eos, vt diuidant fratribus suis:

14 * Memento mei Deus in hoc, & ne deleatur misericordia mea quã feci in domo Domini Dei mei, & in custodiis eius.

15 * In diebus illis vidi in Juda calcantes torcularia in Sabbato, & ferentes manipulos & onerantes super asinos, & vinum & vuam, & ficus & omne onus, & ferentes in Hierusalem in die Sabbati. & contestatus sum in die venditionis eorum, quòd vendebant cibaria

16 * Et Tyrij: & habitauerunt in ea ferentes pisces, & omnem venditionem vendentes in Sabbato filiis Iuda & in Hierusalem.

17 * Et veni in iudicium cum ingenuis Juda. et dixi eis: Quis sermo iste malus quem vos facitis? & prophanatis diem Sabbati?

18 * Nunquid sic fecerunt patres vestri? & adduxit super eos Deus noster & super nos omnia mala hæc & super ciuitatem hanc? vos additis iram super Israel ad prophanandũ Sabbatum.

19 * Et factum est, cùm quieuerunt portæ in Hierusalem ante Sabbatum, & dixi; & clauserunt portas. & dixi, quòd non aperirentur ipsæ, vsque post Sabbatum. & ex pueris meis constitui super portas, vt non eleuent onera in die Sabbati.

20 * Et manserunt omnes institores; & fecerunt venditionem extra Hierusalem semel & bis.

21 * Et contestatus sum eos, & dixi ad eos: Quare vos manetis ex aduerso muri? si secundò feceritis, extendam manum meam in vos. à tempore illo non venerunt in Sabbato.

22 * Et dixi Leuitis qui erant mundi; & venientes ad custodiendum portas, vt sanctificent diem Sabbati. ad hæc memento mei Deus meus, & parce mihi secundùm multitudinem misericordiæ tuæ.

8 * καὶ πονηρὸν μοι ἐφάνη σφόδρα. καὶ ἔρριψα πάντα τὰ σκεύη οἴκου τωβία ἔξω ἀπὸ τοῦ γαζοφυλακίου.

9 * καὶ εἶπα, καὶ καθαρισθήτω τὰ γαζοφυλάκια. καὶ ἐπέστρεψα ἐκεῖ σκεύη οἴκου τοῦ θεοῦ τὴν θυσίαν καὶ τὸν λίβανον.

10 * καὶ ἔγνων ὅτι μερίδες τῶν λευιτῶν οὐκ ἐδόθησαν. καὶ ἔφυγον ἀνὴρ εἰς ἀγρὸν ἑαυτοῦ. οἱ λευῖται καὶ οἱ ᾄδοντες καὶ ποιοῦντες τὸ ἔργον.

11 * καὶ ἐμαχεσάμην τοῖς ἡγουμένοις καὶ εἶπον, διατί ἐγκατελείφθη ὁ οἶκος τοῦ θεοῦ; καὶ συνήγαγον αὐτοὺς, καὶ ἔστησα αὐτοὺς ἐπὶ τῆς στάσεως αὐτῶν.

12 * καὶ πᾶς ἰούδας ἤνεγκαν δεκάτην τοῦ σίτου καὶ τοῦ οἴνου καὶ τοῦ ἐλαίου εἰς τοὺς θησαυρούς.

13 * καὶ ἐπέστησα ἐπὶ χεῖρα σελεμία τοῦ ἱερέως, σαδδὼκ τοῦ γραμματέως, καὶ φαδαΐα ἀπὸ τῶν λευιτῶν. καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν ἀνὼν υἱὸς ζακχὼρ υἱὸς ματθανίου, ὅτι πιστοὶ ἐλογίσθησαν ἐπ' αὐτοὺς μερίζειν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῶν.

14 * μνήσθητί μου ὁ θεὸς ἐν τούτῳ, καὶ μὴ ἐξαλειφθήτω τὸ ἔλεός μου ὃ ἐποίησα ἐν οἴκῳ κυρίου τοῦ θεοῦ μου καὶ ἐν ταῖς φυλακαῖς αὐτοῦ.

15 * ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις εἶδον ἐν ἰούδᾳ πατοῦντας ληνοὺς ἐν σαββάτῳ, καὶ φέροντας δράγματα καὶ ἐπιγεμίζοντας ἐπὶ τοὺς ὄνους, καὶ οἶνον, καὶ σταφυλὴν καὶ σῦκα καὶ πᾶν βάσταγμα, καὶ φέροντας εἰς ἱερουσαλὴμ ἐν ἡμέρᾳ σαββάτου. καὶ ἐπεμαρτυράμην ἐν ἡμέρᾳ πράσεως

16 αὐτῶν, ὅτι ἐπώλουν ἐπισιτισμόν * καὶ οἱ τύριοι, καὶ κάθηνται ἐν αὐτῇ φέροντες ἰχθὺν καὶ πᾶσαν πρᾶσιν πωλοῦντες ἐν τῷ σαββάτῳ τοῖς υἱοῖς ἰούδα καὶ ἐν ἱερουσαλήμ.

17 * καὶ ἐμέμφθην μετὰ τῶν ἐλευθέρων ἰούδα· καὶ εἶπα αὐτοῖς, τίς ὁ λόγος οὗτος ὁ πονηρὸς ὃν ὑμεῖς ποιεῖτε; καὶ βεβηλοῦτε τὴν ἡμέραν τοῦ σαββάτου;

18 * οὐχὶ οὕτως ἐποίησαν οἱ πατέρες ὑμῶν; καὶ ἤνεγκεν ἐπ' αὐτοὺς ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ ἐφ' ἡμᾶς πάντα τὰ κακὰ ταῦτα καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν ταύτην, καὶ ὑμεῖς προστίθετε ὀργὴν ἐπὶ ἰσραὴλ βεβηλῶσαι τὸ σάββατον.

19 * καὶ ἐγένετο ἡνίκα κατέστησαν πύλαι ἐν ἱερουσαλὴμ πρὸ τοῦ σαββάτου, καὶ εἶπα, καὶ ἔκλεισαν τὰς πύλας. καὶ εἶπα, ὥστε μὴ ἀνοιγῆναι αὐτάς, ἕως ὀπίσω τοῦ σαββάτου. καὶ ἀπὸ τῶν παιδαρίων μου ἔστησα ἐπὶ τὰς πύλας, ὥστε μὴ αἴρειν βάσταγμα ἐν ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου.

20 * καὶ ηὐλίσθησαν πάντες οἱ μεταβολοι, καὶ ἐποίησαν πρᾶσιν ἔξω ἱερουσαλὴμ ἅπαξ καὶ δίς.

21 * καὶ διεμαρτυράμην αὐτοῖς, καὶ εἶπον πρὸς αὐτούς, διατί ὑμεῖς αὐλίζεσθε ἀπέναντι τοῦ τείχους; ἐὰν δευτερώσητε, ἐντενῶ τὴν χεῖρά μου ἐν ὑμῖν. ἀπὸ τοῦ καιροῦ ἐκείνου οὐκ ἦλθον ἐν σαββάτῳ.

22 * καὶ εἶπα τοῖς λευίταις οἱ ἦσαν καθαριζόμενοι, καὶ ἐρχόμενοι φυλάσσοντες τὰς πύλας, ἁγιάζειν τὴν ἡμέραν τοῦ σαββάτου. πρὸς ταῦτα μνήσθητί μου ὁ θεός μου, καὶ φείσαί μου κατὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους σου.

23 * גַּם בַּיָּמִים הָהֵם רָאִיתִי אֶת־הַיְהוּדִים הֹשִׁיבוּ
נָשִׁים אַשְׁדּוֹדִיּוֹת עַמֹּנִיּוֹת מוֹאֲבִיּוֹת׃

23 * Sed & in diebus illis vidi Iudæos du-
D centes vxores Azotidas, Ammonitidas,&
Moabitidas.

24 * וּבְנֵיהֶם חֲצִי מְדַבֵּר אַשְׁדּוֹדִית וְאֵינָם מַכִּירִים
לְדַבֵּר יְהוּדִית וְכִלְשׁוֹן עַם וָעָם׃

24 * Et filij eorum ex media parte loque-
bantur Azoticè, & nesciebant loqui Iu-
daicè: & loquebantur iuxta linguam po-
puli & populi.

25 * וָאָרִיב עִמָּם וָאֲקַלְלֵם וָאַכֶּה מֵהֶם אֲנָשִׁים
וָאֶמְרְטֵם וָאַשְׁבִּיעֵם בֵּאלֹהִים אִם־תִּתְּנוּ
בְּנֹתֵיכֶם לִבְנֵיהֶם וְאִם־תִּשְׂאוּ מִבְּנֹתֵיהֶם לִבְנֵיכֶם
וְלָכֶם׃

25 * Et obiurgaui eos & maledixi. & cæci-
di ex eis viros,& decaluaui eos; & adiura-
ui in Deo,vt non darẽt filias suas filiis eo-
rum , & non acciperent de filiabus eorum
filiis suis, & sibimetipsis, dicens:

26 * הֲלוֹא עַל־אֵלֶּה חָטָא־שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל
וּבַגּוֹיִם הָרַבִּים לֹא־הָיָה מֶלֶךְ בְּמֹהוּ וְאָהוּב לֵאלֹהָיו
הָיָה וַיִּתְּנֵהוּ אֱלֹהִים מֶלֶךְ עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל גַּם־אוֹתוֹ
הֶחֱטִיאוּ הַנָּשִׁים הַנָּכְרִיּוֹת׃

26 * Nunquid non in huiuscemodi re pec
cauit Salomon rex Israel? & certè in gen-
tibus multis non erat rex similis ei , & di-
lectus Deo suo erat , & posuit eum Deus
regem super omnem Israel. Et ipsum ergo
duxerunt ad peccatũ mulieres alienigenę.

27 * וְלָכֶם הֲנִשְׁמַע לַעֲשׂוֹת אֵת כָּל־הָרָעָה הַגְּדוֹלָה
הַזֹּאת לִמְעֹל בֵּאלֹהֵינוּ לְהוֹשִׁיב נָשִׁים נָכְרִיּוֹת׃

27 * Nunquid & nos inobedientes facie-
mus omne malum grande hoc, vt præua-
ricemur in Deo nostro , & ducamus vxo-
res peregrinas?

28 * וּמִבְּנֵי יוֹיָדָע בֶּן־אֶלְיָשִׁיב הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל חָתָן
לְסַנְבַלַּט הַחֹרֹנִי וָאַבְרִיחֵהוּ מֵעָלָי׃

28 * De filiis autem Ioiada filij Eliasib sa-
cerdotis magni, gener erat Sanaballath
Horonitis, quem fugaui à me.

29 * זָכְרָה לָהֶם אֱלֹהַי עַל גֹּאֲלֵי הַכְּהֻנָּה וּבְרִית
הַכְּהֻנָּה וְהַלְוִיִּם׃

29 * Recordare Domine Deus meus ad-
uersum eos qui polluunt Sacerdotiũ, ius-
que Sacerdotale & Leuiticum.

30 * וְטִהַרְתִּים מִכָּל־נֵכָר וָאַעֲמִידָה מִשְׁמָרוֹת
לַכֹּהֲנִים וְלַלְוִיִּם אִישׁ בִּמְלַאכְתּוֹ׃

30 * Igitur mundaui eos ab omnibus alie-
nigenis , & constitui ordines Sacerdotum
& Leuitarum vnumquemque in minister-
rio suo,

31 * וְלִקְרְבַן הָעֵצִים בְּעִתִּים מְזֻמָּנוֹת וְלַבִּכּוּרִים
זָכְרָה־לִּי אֱלֹהַי לְטוֹבָה׃

31 * Et in oblatione lignorum in tempo-
ribus constitutis, & in primitiis. Memen-
to mei Deus meus in bonum.

תם ספר נחמיה

נקרא ומוגה עם רב עיון על ידי בנדיכטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכה
הזאת במצות פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על
כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח׃

ב א מ

* *Et in diebus illis vidi Judæos qui duxe-* 23
runt vxores Azotidas, Ammanitidas, Mao-
bitidas:

* *Et filij eorum ex media parte loquuntur* 24
Azoticè, & non ſunt cognoſcentes loqui Iudai-
cè, ſed iuxta linguam populi & populi.

* *Et pugnaui cum eis, & maledixi eis. &* 25
percuſſi in eis viros, & decalcaui eos, & ad-
iurauí eos in Deo, Si dederitis filias veſtras fi-
liis eorum, & ſi acceperitis de filiabus eorum
filiis veſtris & ſibiipſis.

* *Nunquid ſic peccauit Salomon rex Iſrael?* 26
& in gentibus multis non erat ſimilis ei rex, et
dilectus Deo erat: & dedit eum Deus in regem
ſuper omnem Iſrael. & hunc inclinauerunt mu
lieres alienæ:

* *Et vos nunquid audierimus facere prauí-* 27
tatem hanc? vt prævaricemur in Deo noſtro,
& ducamus vxores alienas.

* *Et de filiis Joiada filij Eliaſub Sacerdotis* 28
magni gener Sanabalat Vranitæ, & fugaui
eum à me.

* *Recordare eorum Deus meus pro appro-* 29
pinquatione Sacerdotij, & teſtamenti Sacer-
dotum & Leuitarum.

* *Et mundaui eos ab omni alienatione; &* 30
conſtitui vices Sacerdotibus & Leuitis, vir
quemadmodum opus eius.

* *Et ad donum lignorum in temporibus à* 31
temporibus, & in primitiis memento mei Deus
noſter in bonitatem.

23 * καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις εἶδον τοὺς ἰουδαίους οἳ ἐ-
κάθισαν γυναῖκας ἀζωτίας, ἀμμανίτιδας, μωαβίτιδας·
24 * καὶ ὁ υἱὸι αὐτῶν ἥμισυ λαλοῦσιν ἀζωτιστί, & οὐκ εἰ-
σὶν ἐπιγινώσκοντες λαλεῖν ἰουδαϊστί, ἀλλὰ κατὰ γλῶσσαν
25 λαοῦ καὶ λαοῦ. * καὶ ἐμαχεσάμην μετ' αὐτῶν, καὶ
κατηρασάμην αὐτούς. καὶ ἐπάταξα ἐν αὐτοῖς ἀνδρας, &
ἐμαδάρωσα αὐτοὺς, & ὥρκισα αὐτοὺς ἐν τῷ θεῷ, λέγων
δώσετε τὰς θυγατέρας ὑμῶν τοῖς υἱοῖς αὐτῶν, καὶ εἰ λήψεσθε τῶν
θυγατέρων αὐτῶν τοῖς υἱοῖς ὑμῶν καὶ ἑαυτοῖς.
26 * οὐχ' οὕτως ἥμαρτε Σολομὼν βασιλεὺς Ισραήλ; καὶ
ἐν ἔθνεσι πολλοῖς οὐκ ἦν ὅμοιος αὐτῷ βασιλεύς, & ἀγα-
πώμενος τῷ θεῷ ἦν. & ἔδωκεν αὐτὸν ὁ θεὸς εἰς βασιλέα
ἐπὶ πᾶσαν Ισραήλ. καὶ τοῦτον ἐξέκλιναν αἱ γυναῖκες
27 αἱ ἀλλότριαι. * καὶ ὑμῶν μὴ ἀκούσωμεν ποιῆσαι
τὴν πονηρίαν ταύτην, ἀσυνθετῆσαι ἐν τῷ θεῷ ἡμῶν· καὶ
καθίσαι γυναῖκας ἀλλοτρίας.
28 * καὶ ἀπὸ υἱῶν ἰωαδὰ τοῦ ἐλιασοὺβ τοῦ ἱερέως τοῦ με-
γάλου γαμβρὸς τοῦ σαναβαλὰτ τοῦ οὐρανίτου, καὶ ἐξέ-
βρασα αὐτὸν ἀπ' ἐμοῦ.
29 * μνήσθητι αὐτοῦ ὁ θεός μου ἐπὶ ἀλισγείᾳ τ ἱερατείας,
καὶ τὴν διαθήκην τῶν ἱερέων & τῶν λευιτῶν.
30 * καὶ ἐκαθάρισα αὐτοὺς ἀπὸ πάσης ἀλλοτριώσεως,
καὶ ἔστησα, ἐφημερείας τοῖς ἱερεῦσι καὶ τοῖς λευίταις, ἀνὴρ
ὡς τὸ ἔργον αὐτοῦ·
31 * καὶ εἰς τὸ δῶρον τῶν ξύλων ἐν καιροῖς ἀπὸ χρόνων,
καὶ ἐν τοῖς πρωτογενήμασι μνήσθητί μου ὁ θεὸς ἡμῶν εἰς
ἀγαθοσύνην.

FINIS LIBRI NEHEMIÆ.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO
Benedictus Arias Montanus D. Th. recenſuit & probauit.

B. Arias Montanus

LIBER ESDRAE TERTIVS.

CAP I.

4.Re. 23.c. 21. 2.Par.35. a.1.

ET fecit Ioſias Paſcha in Ieroſolymis Domino, & immolauit Pha- A
ſe quartadecima luna primi menſis, *ſtatuens ſacerdotes per vices 2
dierum ſtolis amictos in templo Domini: *& dixit Leuitis ſacris 3
ſeruis Iſrael, vt ſanctificarent ſe Domino in poſitione ſanctæ arcæ Domini, in domo, quam ædificauit Salomon filius Dauid rex. * Non erit 4
vobis tollere ſuper humeros eam. Et nunc deſeruite Domino veſtro, & curam agite gentis illius Iſrael, ex parte ſecundùm pagos & tribus
noſtras * veſtras *ſecundùm ſcripturam Dauid regis Iſ- 5
rael, & ſecundùum magnificentiam Salomonis filij eius, omnes in templo, & ſecundùm particulam principatus paternam veſtram eorum qui ſtant in conſpectu fratrum filiorum Iſrael. * Im- 6
molate Paſcha, & ſacrificia parate fratribus veſtris, & facite ſecundùm præceptum Domini quod datum eſt Moyſi. * Et donauit Ioſias in 7
plebem quæ inuenta eſt, ouium, agnorum, & B
hœdorum, & caprarum triginta millia, vitulos tria millia. * hæc de regalibus data ſunt ſecun- 8
dùm promiſſionem populo: & ſacerdotibus in Paſcha, oues numero duo millia, ac vituli centum. * Et Iechonias, & Semeias, & Nathanael 9
fratres, & Haſabias, & Oziel, & Coraba in Phaſe, oues quinque millia, vitulos quingentos.
* Et hæc cùm fierent eleganter, ſteterunt ſa- 10
cerdotes & Leuitæ habentes azyma per tribus.
*Et ſecundùm partes principatus patrum, in con- 11
ſpectu populi offerebant Domino, ſecundùm ea quæ in libro Moyſi ſcripta ſunt: *& aſſauerunt 12
Phaſe igni prout oportebat: & hoſtias coxerunt
amulis. vt.3. reg. 7.f. in *emolis, & in ollis cum beneuolentia: *& at- 13
tulerunt omnibus qui erant ex plebe: & poſt hæc parauerunt ſibi & ſacerdotibus. *Sacerdotes e- 14
nim offerebant adipes, vſque dum finita eſſet hora: & Leuitæ parauerunt ſibi, & fratribus ſuis, filijs Aaron. *Et ſacri cantores filij Aſaph erant per 15
ordinem ſecundùm pręceptum Dauid, & Aſaph, & Zacharias, & Ieddimus, qui erat à rege. *Et 16
oſtiarij per ſingulas ianuas, ita vt non præuaricaretur vnuſquiſque ſuam: fratres enim illorum pa C
rauerunt illis. *Et cõſummata ſunt quæ pertine- 17
bant ad ſacrificium Domini. *In illa die egerunt 18
Phaſe, & offerebant hoſtias ſuper Domini ſacrificium, ſecundùm pręceptum regis Ioſiæ. *Et egerunt 19
filij Iſrael, qui inuenti ſunt in tempore illo, Phaſe: & diem feſtum azymorum per dies ſeptẽ:
*& non eſt celebratum Phaſe tale in Iſrael, à tem- 20
poribus Samuelis prophetæ: *& omnes reges Iſrael non celebrauerunt tale Paſcha quale egit Ioſias, & ſacerdotes, & Leuitæ, & Iudæi, & omnis Iſrael, qui inuenti ſunt in commoratione Ieroſo-
lymis. *Octauo decimo anno, regnante Ioſia ce- 22
lebratum eſt Phaſe. *Et directa ſunt opera Ioſiæ 23
D in conſpectu Domini ſui in corde pleno *metuen metuẽtia.9.
tis: *& quæ circa illum quidem conſcripta ſunt 24
in priſtinis temporibus de eis qui peccauerunt, quiq́ue irreligioſi fuerunt in Dominum præ omni gente, & qui non quæſierunt verba Domini
ſuper Iſrael. * *Et poſt omnem actum hunc Io- 25 4.re.23.f. 29 2.Pa. 35. c.20
ſiæ, aſcendit Pharao rex Ægypti, veniens in Charcamis ab itinere ſuper Euphraten, & exijt
obuiam illi Ioſias. *Et miſit rex Ægypti ad Ioſiã, 26
dicens, Quid mihi & tibi eſt rex Iudæ? *Non 27
ſum miſſus à Domino vt pugnem contra te: ſuper Euphraten enim bellum meum eſt, feſtinans deſcende. *Et non eſt reuerſus Ioſias ſuper currum: 28
ſed expugnare eum conabatur, non attendens
verbum prophetæ ex ore Domini: *ſed conſti- 29
tuit ad eum bellum in campo Mageddo. Et deſcenderunt principes ad regem Ioſiam. *Et dixit 30
rex pueris ſuis, Amouete me à prælio, infirmatus ſum enim valde. Et ſtatim amouerunt eum pueri
ipſius de acie. *Et aſcendit ſuper currum ſecun- 31
darium ſuum: & perueniens Ieroſolymam, vita functus eſt, & ſepultus eſt in paterno ſepulchro.
*Et in tota Iudæa lugebant Ioſiam: & qui præſi- 32
debant, cum vxoribus lamentabant eum vſquè in hunc diem. Et datum eſt hoc fieri ſemper in
omne genus Iſrael. *Hæc autem præſcripta ſunt 33
in libro hiſtoriarum regum Iudæ: & ſingula ge-
E ſta actus Ioſiæ, & eius gloria, & intellectus eius in lege Domini: quæq́; geſta ſunt ab eo, & quæ non 4.re.23.f. 30 2.Par. 36.a.1.
ſcripta ſunt in libro regum Iſrael & Iudæ. * *Et 34
aſſumentes, qui erant ex gente, Iechoniam filium Ioſiæ, conſtituerunt regem pro Ioſia patre ſuo,
cùm eſſet annorum trigintatrium. *Et regnauit 35
ſuper Iſrael menſibus tribus. Et amouit eum
rex Ægypti, ne regnaret in Ieroſolymis: * & 36
mulctauit gentem argenti talenta centum, & auri talentum vnum. *Et conſtituit rex Ægy- 37
pti Ioacim fratrem ipſius, regem Iudæ & Ieruſalem: * & alligauit magiſtratus Ioacim; & 38
Zaracelem fratrem ſuum, & apprehendens reduxit in Ægyptum. * Annorum erat Ioacim 39
vigintiquinque, cùm regnare cœpiſſet in terra Iuda & Ieruſalem: & fecit malum in conſpe-
ctu Domini. * Poſt hunc autem aſcendit Nabu- 40
chodonoſor rex Babylonis, & alligans eum in

æreo vinculo, perduxit in Babyloniam: * & 41
sacra vasa Domini accepit Nabuchodonosor, &
tulit & consecrauit in templo suo in Babylonia.
* Nam de immunditia illius & irreligiositate 42
scriptum est in libro temporum regum. * Et 43
regnauit Ioachin filius eius pro eo. Cùm autem F
2.Reg.24.a.8. constitutus esset rex, erat annorum * decem &
octo'. * Regnauit autẽ menses tres, & dies decem 44
in Ierusalem, & fecit malum in conspectu Domi-
ni: * & post annum mittens Nabuchodonosor, 45
transmigrauit eum in Babyloniam simul cum sa-
cris vasis Domini. * Et constituit Sedeciam re- 46
gem Iuda, & Ierusalem, cùm esset annorum vi-
ginti vnius: regnauit autem annis vndecim.
* Et fecit malum in conspectu Domini, & non 47
Iere.37. a.2. est veritus à verbis * quæ dicta sunt ab Ieremia
propheta ex ore Domini: * & adiuratus à rege 48
Nabuchodonosor, periurans discessit: & indu-
rata ceruice sua, & corde suo, transgressus est le-
gitima Domini Dei Israel. * Et duces populi 49
Domini multa iniquè gesserunt, & impiè ege-
runt super omnes immunditias gentium: & pol-
luerunt templum Domini, quod sanctum erat
in Ierosolymis. * Et misit Deus patrum ipso- 50
rum per angelum suum reuocare eos, propter
quod parceret illis, & tabernaculo suo. * Ipsi 51
verò subsannabant in angelis suis: & qua die lo- G
cutus est Dominus, erant illudentes prophetis
eius. * Qui vsque ad iracundiam concitatus est 52
super gentem suam propter irreligiositatem suã,
& præcepit ascendere reges Chaldæorum. * Hi 53
occiderunt iuuenes eorum in gladio, in circuitu
sancti templi eorum, & non pepercerunt iuueni,
& seni, & virgini, & adolescenti: * sed om- 54
nes traditi sunt in manus ipsorum: & omnia sa-
cra vasa Domini, & regales apothecas resumen-
tes, tulerunt in Babyloniam, * & incenderunt 55
domum Domini, & demolierunt muros Ieru-
salem: & turres eius incenderunt igne, * & con- 56
summauerunt omnia honorifica eius, & ad ni-
hilum redegerunt, & reliquos à gladio duxerunt
in Babylonem. * Et erant serui illius vsque 57
Ier.25.e. 12.&29. e.10. Dan.9. b.12. dum regnarent Persæ * in repletione verbi Do-
mini in ore Ieremiæ: * quousque benignè age- 58
ret terra sabbatha sua, omni tempore desertio-
nis suæ sabbathizauit in applicatione annorum
septuaginta 9. * septuaginta septem'.

CAP. II.

1.Par.36.d.22. 2.Esd.1.a.1.& 6.a.3. Iere.26. c.12.& 29.c.10. Dan.9. b.3. 3.Esd.1. g.17 & 2.21.& 6.c.24. REgnante Cyro rege Persarum in consumma- 1
tione verbi Domini in ore Ieremiæ, * su- A
scitauit Dominus spiritum Cyri regis Persarum, 2
& prædicauit in toto regno suo simul per scrip-
turam, * dicens, Hæc dicit Cyrus rex Persarum. 3
Me constituit regem orbi terrarum Dominus Is-
rael, Dominus excelsus, * & significauit mi- 4
hi ædificare domum sibi in Ierusalem, quæ est
in Iudæa. * Si quis est ex genere vestro, do- 5
minus ipsius ascendat cum eo in Ierusalem.
* Quotquot ergo circa loca habitant, adiuuent 6
eos qui sunt in loco ipso in auro & argento, * in 7
dationibus cum equis & iumentis, cumque alijs
quæ secundùm vota apponuntur in ædem Do-
mini quæ est in Ierusalem. * Et stantes prin- 8
cipes tribuum, pagorum, & Iudææ ex tribu
Ben-iamin, & sacerdotes, & Leuitæ, quos exci-
tauit Dominus ascendere, & ædificare domum
Domini quæ est in Ierusalem, & qui erant in cir-
cuitu eorum, * adiuuerunt in omni auro & ar- 9
gento eius, & iumentis, & votis compluribus
multi quorum sensus excitatus est. * Et Cyrus 10
B rex protulit vasa sacra Domini, quæ transtulit
Nabuchodonosor rex Babylonis ex Ierusalem,
& consecrauit ea idólo suo. * & proferens ea 11
Cyrus rex Persarum, tradidit Mithridato, qui
erat super thesauros ipsius. * Per hunc autem 12
tradita sunt Salmanasaro præsidi Iudææ.
* Horum autem hic numerus: Libatoria ar- 13
gentea duo millia quadringenta, athiscæ argen-
teæ triginta: phialæ aureæ triginta, item argen-
teæ duo millia quadringentæ, & alia vasa mille.
* omnia autem vasa aurea & argentea * quinque 14
quatuor millia quadringenta sexaginta nouem. 3. 2. Esd. 4. b. 1.
millia octingenta sexaginta'. * Et enumerata 15
sunt Salmanasaro simul cum his qui ex captiui-
tate Babyloniæ venerant in Ierosolymam. * * In 16
Artaxerxis autem regis Persarum temporibus
scripserunt ei de his qui habitabant in Iudæa &
Ierusalem, Balsamus, & Mithridatus, & Sabel-
lius, & Rathimus, Balthemus, Samelius scriba,
& reliqui habitantes in Samaria, & cæteris lo-
cis, subiectam epistolam regi Artaxerxi.
* DOMINE, pueri tui Rathimus ab accidenti- 17
C bus & Sabellius scriba, & reliqui curiæ tuæ iu-
dices in Cœlesyria et Phœnice. * Et nunc no- 18
tum sit domino regi, quoniam Iudæi qui ascen-
derunt à vobis ad nos, venientes in Ierusalem
ciuitatem refugam et pessimam, ædificant furnos
eius, et statuunt muros, et templum suscitant.
* Quòd si ciuitas ista, et muri cõsummati fue- 19
rint nõ tantùm tributa nõ sustinebunt pendere,
sed etiam regibus resistent. * Et quia id agitur 20
circa templum, rectè haberi arbitrati sumus non
despicere hoc ipsum: * sed notum facere domi- 21
no regi, vt si videbitur, rex, quæratur in libris pa-
trum tuorũ, * & inuenies in admonitionibus 22
scripta de his, et scies quoniam ciuitas ista fuit re-
fuga, et reges, et ciuitates concutiens, * et Iu- 23
dæi refugæ, et prelia cõmittentes in ea ab æterno,
ob quam causam ciuitas ista deserta est. * Nunc 24
ergo notũ facimus, domine rex, quoniã si ciuitas
hæc ædificata fuerit, & huius muri erecti fuerint,
descensus tibi non erit in Cœlesyriam & Phœni-

cem

cem. *Tunc ſcripſit rex Rathimo, qui ſcribebat
accidentia, & Balthemo, & Sabellio ſcribæ, & D
cæteris cõſtitutis,& habitãtibus in Syria,& Phœnice, ea quæ ſubiecta ſunt. *LEGI epiſtolam 26
quam miſiſtis mihi. Præcepi ergo inquiri, & inuentum eſt quoniam ciuitas illa eſt ab æuo regibus reſiſtens, *& homines refugæ, et prælia 27
in ea efficientes, et reges fortiſſimi erant in Ieruſalem dominantes, et tributa exigentes à Cœleſyria et Phœnice. *Nunc ergo præcepi pro- 28
hibere homines illos ædificare ciuitatem, & prohibere ne quid vltrà hæc fiant: *ſed nec procedant in plurimum, ex quo ſunt malitiæ, ita vt 29
regibus moleſtia importetur. *Tunc recitatis 30
his quæ à rege Artaxerxe ſcripta fuerant, Rathimus, & Sabellius ſcriba, & qui cum his conſtituti erant iungentes feſtinanter venerunt in Ieruſalem cũ equitatu,& turba,& agmine: *cœpe- 31
runtque ædificantes prohibere, & vacabant ab ædificatione templi in Ieruſalem, vſque ſecundo anno regni Darij regis Perſarum.

CAP. III.

REx Darius fecit cœnam magnã omnibus ver- 1
naculis ſuis,& omnibus magiſtratibus Mediæ A
& Perſidis: *& omnibus purpuratis, & prætori- 2
bus, & conſulibus, & præfectis ſub illo ab India vſq; Æthopiam, centum viginti ſeptem prouinciis. *Et cùm manducaſſent, & bibiſſent, & ſa- 3
tiati reuerterentur,tunc Darius rex aſcẽdit in cubiculum ſuum,& dormiuit, & expergefactus eſt. *Tunc illi tres iuuenes corporis cuſtodes, qui cu- 4
ſtodiebant corpus regis, dixerunt alter alteri, *Dicamus vnuſquiſque noſtrum ſermonem qui 5
præcellat: & cuiuſcunq; apparuerit ſermo ſapi- B
entior alterius, dabit illi rex Darius dona magna, *purpura cooperiri,& in auro bibere,& ſuper au- 6
rum dormire, & currum aureo fræno,& cydarim byſſinam, & torquem circa collum: *& ſecun- 7
do loco ſedebit à Dario propter ſapientiam ſuam, & cognatus Darij vocabitur. *Tunc ſcribentes 8
ſinguli ſuum verbum ſignauerunt, & poſuerunt ſubtus ceruical Darij regis, *& dixerũt,Cũ ſurre- 9
xerit rex,dabimus illi ſcripta noſtra: & quodcũq; iudicauerit rex è tribus, & magiſtratus Perſidis, quoniam verbum eius ſapientius eſt, ipſi dabitur victoria ſicut ſcriptũ eſt. *Vnus ſcripſit, Forte eſt 10
vinum. *Alius ſcripſit,Fortior eſt rex. *Tertius 11
ſcripſit,Fortiores ſunt mulieres: ſuper omnia autẽ 12
vincit veritas. *Et cùm ſurrexiſſet rex,acceperunt 13
ſcripta ſua, & dederunt illi, & legit. *Et mittens 14
vocauit omnes magiſtratus Perſarum,& Medos, C
& purpuratos & prætores, & præfectos: *& ſe- 15
derunt in concilio,& lecta ſunt ſcripta coram ipſis. *Et dixit,Vocate adoleſcentes, & ipſi indica- 16
bunt verba ſua. Et vocati ſunt, & introierunt. *Et dixit illis, Indicate nobis de his quæ ſcripta 17
ſunt. Et cœpit prior, qui dixerat de fortitudine
vini, *& dixit, Viri, quàm præualet vinum om- 18
nibus hominibus qui bibunt illud? ſeducit men- 19
tẽ. *Itemq; regis & orphani facit mẽtem vanam. 20
Item ſerui ac liberi,pauperis ac diuitis, *& omnẽ D
mentem conuertit in ſecuritatem & iucunditatẽ, & non meminit omnem triſtitiam & debitum, 21
*& omnia præcordia facit honeſta, & non meminit regem, nec magiſtratum, & omnia per talen- 22
ta loqui facit, *Et non meminerũt,cùm biberũt, amicitiam, nec fraternitatem: ſed non multum 23
pòſt ſumunt gladios. *Et cùm à vino merſerint & ſurrexerint, non meminerunt quæ geſſerunt. 24
*O viri, num præcellit vinum? quis ſic cogitat facere? Et tacuit hoc dicto.

CAP. IIII.

ET inchoauit ſequens dicere,qui dixit de forti- 1
tudine regis. *O viri,num præcellunt homi- 2
A nes, qui terram & mare obtinent, & omnia quæ 3
in eis ſunt? *Rex autẽ ſuper omnia præcellit, & dominatur eorum: & omne quodcunque dixe- 4
rit illis, faciunt. *Et ſi miſerit illos ad bellatores, vadunt,& demoliuntur montes,& muros,& tu- 5
res. *Iugulantur, & iugulant, & regis verbum non prætereunt. nam ſi vicerint, afferunt regi 6
omnia quæcunque prædati fuerint. *Similiter & alij omnes, & quotquot non militant, nec pugnant, ſed colunt terram: rurſum cùm fuerint 7
metẽtes,afferunt tributa regi: *& ipſe vnus ſolus ſi dixerit occidite,occidunt: dixerit remittite, 8
remittunt: *dixerit percutite, percutiunt: dixerit exterminate, exterminant: dixerit ædificate, 9
ædificant: *dixerit excidite, excidunt: dixerit 10
plantate, plantant: *& omnis plebs, & virtutes eum obaudiunt, & ſuper hoc ipſe recumbit, 11
& bibit, & dormit. *Hi autem cuſtodiunt B
in circuitu eum, & non poſſunt ire ſinguli, & facere opera ſua, ſed in dicto obaudientes ſunt 12
ei. *Viri, quomodo non præcellit rex qui ſic 13
diffamatur? Et tacuit. *Tertius qui dixerat de mulieribus & veritate, hic eſt Zorobabel, cœ- 14
pit loqui. *Viri, non magnus rex,& multi homines, nec vinum præcellit. Quis eſt ergo qui 15
dominatur eorum? *Nónne mulieres genuerunt regem, & omnem populum, qui dominatur mari & terræ: *et ex illis nati ſunt, et ipſæ 16
educauerunt eos qui plantauerunt vineas ex 17
quibus vinum fit? *Et ipſæ faciunt ſtolas omnium hominum, & ipſæ faciunt gloriam hominibus, & non poſſunt homines ſeparari à mulie- 18
ribus. *Si congregauerint aurum & argentum, & omnem rem ſpecioſam, & viderint mu- 19
lierem vnam bono habitu & bona ſpecie, *omnia hæc relinquentes in eam intendunt, & aperto ore conſpiciunt, et eam alliciunt magis

quàm aurum & argentum, & omnem rem pretiosam. * Homo patrem suum relinquit qui e- 20
nutrijt illum, & suam regionem, & ad mulie- C
rem se coniungit. * Et cum muliere remittit ani- 21
mam: & neque patrem meminit, neque matrem,
neque regionem. *Et hinc oportet vos scire, quo- 22
niam mulieres dominantur vestri. Nónne dole-
tis? * Et accipit homo gladium suum, & vadit in 23
viam facere furta, & homicidia, & mare nauigare
& flumina, * & leonem videt, & in tenebris in- 24
greditur: & cùm furtum fecerit & fraudes, & ra-
pinas, amabili suæ affert. * Et iterum, diligit ho- 25
mo vxorem suam magis quàm patrẽ aut matrem.
* Et multi dementes facti sunt propter vxores 26
suas, & serui facti sunt propter illas: * & multi 27
perierũt & iugulati sunt, & peccauerunt propter
mulieres. * Et nunc credite mihi, quia magnus 28
est rex in potestate sua: quoniam omnes regio-
nes verentur tangere eum. * Videbam tamen 29
Apemen filiam Bezacis, mirifici concubinam re-
gis sedentem iuxta regem ad dexteram, * & aufe- 30
rentem diadema de capite eius, & imponentem
sibi, & palmis cædebat regem de sinistra manu.
* Et super hæc aperto ore intuebatur eam: & si 31
arriserit ei, ridet. nã si indignata ei fuerit, blandi- D
tur, donec reconcilietur in gratiam. * O viri, cur 32
non sunt fortiores mulieres? Magna est terra, &
excelsum est cælũ: *quis ista agit*? *Et tunc rex, & 33
purpurati intuebantur in alterutrũ. Et inchoauit
loqui de veritate. * O viri, nónne fortes sunt mu 34
lieres? Magna est terra, & excelsum est cælum:
& velox cursus solis conuertit in gyro cælum in
locum suum in vna die. * Nónne magnificus est 35
qui hæc facit, & veritas magna & fortior præ
omnibus? * Omnis terra veritatem inuocat, cæ- 36
lum etiam ipsam benedicit, & omnia opera mo-
uentur, & tremunt eam, & non est cum ea quic-
quam iniquum. * Vinum iniquum, iniquus rex, 37
iniquæ mulieres, iniqui omnes filij hominum, &
iniqua illorũ omnia opera, & non est in ipsis ve-
ritas, & in sua iniquitate peribunt: * & veritas 38
manet, & inualescit in æternum, & viuit, & obti-
net in secula seculorum. *Nec est apud eam acci- 39
pere personas, neque differentias: sed quæ iusta
sunt facit omnibus, iniustis ac malignis, & om- E
nes benignantur in operibus eius. * Et non est 40
in iudicio eius iniquum, sed fortitudo, & regnum
& potestas & maiestas omnium æuorum. Bene-
dictus Deus veritatis. * Et desiit loquendo. Et 41
omnes populi clamauerunt, & dixerunt, Magna
est veritas, & præualet. * Tunc rex ait illi, Pete, si 42
quid vis amplius, quàm quæ scripta sunt, & dabo
tibi, secundùm quod inuentus es sapientior pro-
ximis, & proximus mihi sedebis, & cognatus
meus vocaberis. *Tunc ait regi, Memor esto voti 43
tui, quod vouisti, ædificare Ierusalem, in die qua

quæ ista agunt. d.

44 regnum accepisti: * & omnia vasa quæ accepta
sunt ex Ierusalem, remittere, quæ separauit Cy-
rus, quando mactauit Babyloniam, & voluit re-
45 mittere ea ibi. *Et tu vouisti ædificare templum,
F quod incenderunt Idumæi, quando exterminata
46 est Iudæa à Chaldæis. * Et nunc hoc est quod
postulo Domine, & quod peto, hoc est maiestas
quod à te postulo, vt facias votum quod vouisti
47 regi cæli ex ore tuo. * Tunc surgens Darius rex,
osculatus est illum: & scripsit epistolas ad omnes
dispensatores, & præfectos & purpuratos, vt de-
ducerent eũ, & eos qui cũ illo erant, omnes ascen-
48 dentes ædificare Ierusalẽ. * Et omnibus prẽfectis,
qui erant in Syria, & Phœnice, & Libano scripsit
epistolas, vt traherent ligna cedrina à Libano in
49 Ierusalẽ, vt ædificarent cũ eis ciuitatem. *Et scri-
psit omnibus Iudæis qui ascendebant à regno in
Iudæam pro libertate, omnem potentẽ, & magi-
stratum, & præfectum non superuenire ad ianuas
50 ipsorum, * & omnem regionem quã obtinuerãt
immunem esse eis, & Idumæi relinquant castella
51 quæ obtinent Iudæorum, * & in structurã tem-
pli dare per singulos annos talenta viginti, vsque
52 dum perædificaretur: * & super sacrarium holo-
cautomata vstulare quotidie, sicut habent præ-
ceptum: alia talenta decẽ offerre per singulos an-
53 nos, * & omnibus qui procedũt à Babylonia cõ-
dere ciuitatem: vt esset libertas tam ipsis quàm
filijs eorum, & omnibus sacerdotibus qui præce-
54 dunt. * Scripsit autem & quantitatem, & sacram
G stolam iussit dari, in qua deseruirent, * & Leuitis
55 scripsit dare præcepta, vsque in diem qua cõsum-
56 mabitur domus, & Ierusalem extruetur: * & om-
nibus custodientibus ciuitatem, scripsit dari ei
57 sortes & stipendia. * Et dimisit omnia vasa quæ-
cunq; separauerat Cyrus à Babylonia, & omnia
quęcunq; dixit Cyrus, & ipse prẽcepit fieri, & mit-
58 ti Ierusalem. * Et cùm processisset ille adolescens,
eleuans faciem in Ierusalem, benedixit regẽ cæli,
59 * & dixit, Abs te est victoria, & abs te est sapientia
60 & claritas. Et ego seruus tuus sum. *Benedictus es
qui dedisti mihi sapientiã, & tibi confitebor Do-
61 mine Deus patrũ nostrorũ. * Et accepit epistolas,
& profectus est in Babyloniam. Et venit, & nũ-
tiauit fratribus suis omnibus qui fuerunt in Ba-
62 bylonia: * & benedixerunt Deum patrum suo-
rum, quoniam dedit illis remissionem & refrige-
63 rium, * vt ascenderent & ædificarent Ierusalẽ, &
templum vbi nominatum est nomen eius in ip-
so, & exultauerunt cum musicis & lætitia diebus
septem.

CAP. V.

1 POst hæc autem electi sunt, vt ascenderent prin-
A cipes pagorũ per domos, & tribus suas, & vxo- 1.Esd.2.
res illorum, & filij & filiæ eorum, & serui & an- 2.1.
2 cillæ ipsorum, & pecora eorum. * Et Darius rex

misit

misit vnà cum eis equites mille, donec deducerent eos in Ierusalem cum pace, & cum musicis & cum tympanis & tibijs: * & omnes fratres e- 3
rant ludentes, & fecit eos ascendere simul cũ eis.
* Et hęc sunt nomina virorum, qui ascenderunt 4
per pagos suos in tribus, & in partem principatus ipsorum. * Sacerdotes: Filij Phinees, filij Aarõ, 5
Iesus filius Iosedec, Ioacim filius Zorobabel filij Salathiel de domo Dauid, ex progenie Phares, de tribu Iuda, * qui locutus est sub Dario rege Per- 6
sarum sermones mirificos in secundo anno regni
1. Esd. 2. d. 1. 2. Esd. 7. b. 6. ipsius mense Nisan primo. * Sunt autem hi, qui 7
ascenderũt ex Iudæa de captiuitate transmigrationis, quos transmigrauit Nabuchodonosor rex Babyloniæ in Babylonẽ, & reuersus est in Ierusalem. * Et requisiuit partẽ Iudęæ vnusquisq; 8
in ciuitatem suam, qui venerunt cum Zorobabel & Iesu, Nehemias, Areores, Elimeo, Emmanio, Mardocheo, Beelsuro, Mechpsatochor, Olioro. Emonia vnus de principibus eorũ. * Et 9
numerus à gentilibus eorum, ex præpositis eorũ filij Phares, duo millia centũ septuagintaduo:
* filij Ares, tria milla centum quinquagintasep- 10
tem: * filij Phœmo, centum quadraginta- 11
duo: in filiis Iesu & Ioabes mille trecentiduo: B
* filij Demu, duo millia quadringẽti septuaginta: 12
filij Choraba, ducẽtiquinque: filij Banica, centũ sexagintaocto. * filij Bebech, quadringenti tres: 13
filij Archad, quadringenti viginti septem: * filij 14
Chá, trigintasẽptẽ: filij Zoroar, duo millia sexagintasẽptẽ: filij Adin, quadringenti sexaginta vnus: * filij Aderectis, centũ octo: filij Ciaso & Ze- 15
las, centum sẽptẽ: filij Azoroc, quadringenti trigintanouẽ: * filij Iedarbone, centũ trigintaduo: 16
filij Ananiæ, centum triginta: filij Asoni, nonaginta. * filij Marsar, quadringenti vigintiduo: 17
filij Zabarus, nonagintaquinque: filij Sepolemõ, centũ viginti tres: * filij Nepopas, quinquagin- 18
taquinq;: filij Hechanatus, centũ quinquagintaocto: filij Cebethamus, centũ trigintaduo: * filij 19
Crearpatros, qui Enocadies, & Modię, quadringẽti vigintitres: qui ex Gramas & Gabea, centũ viginti vnus. * qui ex Bessẽlõ, & Ceagge, sexagin- 20
taquinq;: qui ex Bastaro, centũ vigintiduo. * Qui 21
ex Bechenobes, quinquagintaquinq;: filij Liptis, centum quinquagintaquinq;: filij Labonni, trecenti quinquagintasẽptẽ: * Filij Sichem, trecen- 22
ti septuaginta: filij Suadon, & Cliomus, trecenti septuagintaocto: * filij Ericus, duo millia centũ 23
quadragintaquinq;: filij Anaas, trecenti septua- C
ginta. * Sacerdotes: Filij Ieddus, filij Euther, filij 24
Eliasib, trecenti septuagintaduo: filij Emerus, ducenti quinquaginta duo: * filij Phasurij, tre- 25
centi quinquagintasẽptem: filij Caree, ducenti vigintisẽptem. * Leuitæ: Filij Iesu in Caduhel, & 26
Bamis, & Serebias & Edias, septuagintaquatuor.
omnis numerus à duodecimo anno, triginta mil-
lia quadringenti sexagintaduo. * filij, & filiæ, & 27
vxores, omnis cõputatio, quadraginta millia du-
centi quadragintaduo. * Filij sacerdotũ, qui psal- 28
lebant in tẽplo: filij Asaph, centum vigintiocto.
* Ostiarij verò: filij Esmenni, filij Azer, filij Amõ, 29
filij Accuba, Topa filij Tobi, omnes centũ trigintanouem. * Sacerdotes seruientes in tẽplo: filij 30
Sel, filij Gaspha, filij Tobloch, filij Cariæ, filij Su, filij Hellu, filij Labana, filij Armacha, filij Accub, filij Vtha, filij Cetha, filij Aggab, filij Obai, filij
Anani, filij Canna, filij Geddu, * filij An, filij Ra- 31
din, filii Desanon, filii Nachoba, filij Casseba, filii Gaze, filij Ozui, filii Sinone, filij Attre, filij Hastẽ, filii Asiana, filii Manei, filii Nasissim, filij Accusu, filij Agista, filij Azui, filii Fauon, filii Phasalon,
* filij Meedda, filij Phusa, filii Caree, filij Barcus, 32
filij Saree, filii Coesi, filii Nasith, filij Agisti, filii
Pedõ. * Salomõ filij eius filii Asophot, filii Phasi- 33
da, filij Celi, filij Dedõ, filij Gaddahel, filij Sephe-
gi, * filii Aggia, filij Sachareth, filii Sabathẽ, filii 34
D Caroneth, filii Malsith, filii Amæ, filii Sasus, filii Addus, filii Suba, filii Eura, filii Rahotis, filii Phas
phat, filii Malmon. * omnes sacro seruientes, & 35
pueri Salomonis, quadringẽti octogintaduo. * Hi 36
sunt filij qui ascenderunt à Thel-mela, Thelharsa: principes eorũ, Carmellã, & Careth: * & nõ 37
poterant edicere ciuitates suas, & progenies suas, quemadmodum sint ex Israel. Filij Dalari, filij
Tubal, filij Nechodaici, * ex sacerdotibus, qui 38
fungebantur sacerdotio: & non sunt inuenti filii Obia, filii Achisos, filii Addin, qui accepit vxorẽ
ex filiabus Phargeleu: * & vocati sunt nomine e- 39
ius, & horum quæsita est generis scriptura in pædatura, & nõ est inuenta, & prohibiti sunt sacerdotio fungi. * Et dixit illis Nehemias & Asthara- 40
ras, Ne participentur sancta, donec exurgat pontifex doctus in ostensionem & veritatem. * Om- 41
nis autẽ Israel erat exceptis seruis & ancillis, quadragintaduo millia trecẽti quadraginta. * Serui 42
horum & ancillæ, septem millia trecenti triginta-
septem. Cantores & cantatrices, ducenti sexagin- 43
taquinque. * Cameli, quadringẽti trigintaquin-
E que. Equi, septem millia trigintasex. Muli, ducẽta millia quadragintaquinq;. Subiugalia, quin- 44
q; millia vigintiquinq;. * Et de prępositis ipsis per pagos, dum venirent in templum Dei, quod erat
in Ierusalem, innouare & suscitare templum in 45
loco suo, secundùm suã virtutem: * & dari in tẽplum thesaurum operum sacrum auri mnas duodecim millia, & mnas argenti quinque millia, &
stolas sacerdotales centum. * Et habitauerunt sa- 46
cerdotes, & Leuitę, & qui exierant de plebe in Ierusalem & in regione, & sacri cantores, & ostiarij, & omnis Israel in regionibus suis. * Instãte au- 47
tẽ septimo mẽse, cumq; essent filij Israel vnusquis- 1. Esd. 3. a. 1.

que in ſuis rebus, cõuenerunt vnanimes in atriũ, quod erat ante ianuam orientalem. * Et ſtantes 48
Ieſus filius Ioſedec, & fratres eius ſacerdotes, & Zorobabel filius Salathiel, & huius fratres, parauerunt altare, * vt offerrent ſuper illud holo- 49
cautomata, ſecundùm quæ in libro Moyſi hoïs Dei ſcripta ſunt. *Et conuenerunt ibi ex alijs na- 50
tionibus terræ, & erexerunt ſacrariũ in loco ſuo omnes gentes terræ, & offerebãt hoſtias, & holocautomata Domino matutina. *& egerũt ſceno- 51
pegiam, & diem ſolennem, ſicut præceptum eſt in lege: & ſacrificia quotidie, ſicut oportebat: * & poſt hæc oblationes inſtitutas, & hoſtias ſab- 52
bathorum, & neomeniarum, & dierum ſolen- F
nium omnium ſanctificatorum. * Et quotquot 53
vouebãt Domino à neomenia ſeptimi mẽſis, cœperunt hoſtias offerre Deo, & templum Domini nondum erat ædificatum. * Et dederunt pecu- 54
niam lapidarijs & fabris, & potum & pabula cũ gaudio. * Et dederunt carra Sidonijs, & Tyrijs, 55
vt tranſueherent illis de Libano trabes cedrinas, & facerent rates in Ioppe portu, ſecundùm decretum quod ſcriptum erat eis à Cyro rege Perſarum. * Et in ſecundo anno venientes in templũ 56
Dei in Ieruſalem, menſe ſecundo inchoauit Zorobabel filius Salathiel, & Ioſue filius Ioſedec, & fratres ipſorum, & ſacerdotes & Leuitæ, & omnes qui venerant de captiuitate in Ieruſalem: * & fundauerunt templũ Dei nouilunio ſecundi 57
menſis ſecundi anni, cùm veniſſent in Iudæã & Ieruſalem. * Et ſtatuerũt Leuitas à viginti annis, 58
ſuper opera Domini: & ſtetit Ieſus & filius eius, & fratres omnes Leuitæ conſpirantes, & executores legis, facientes opera in domo Domini. * Et 59
ſteterunt ſacerdotes habentes ſtolas cum tubis: & Leuitę filij Aſaph, habentes cymbala * collau- 60
dantes Dominũ, & benedicentes ſecũdùm Dauid regem Iſrael. * Et cantabant canticum Domi- 61
no, quoniam dulcedo eius, & honor in ſecula ſuper omnem Iſrael. * Et omnis populus tuba ce- 62
cinerunt, & proclamauerũt voce magna, collau- G
dantes Dominum in ſuſcitatione domus Domini. * Et venerunt ex ſacerdotibus & Leuitis, & 63
præſidentibus ſecundũ pagos ſenioribus, qui viderant priſtinã domum: * & ad huius ædifica- 64
tionem cum clamore & planctu magno, & multi cum tubis & gaudio magno: * in tantũ vt popu- 65
lus non audiret tubas propter planctum populi. Turba enim erat tubis canens magnificè, ita vt
1.Eſd.4. 8.11. longè audiretur. * Et audierũt inimici tribus Iu- 66
dæ, & Ben-iamin, & venerunt ſcire quæ eſſet vox tubarum. *& cognoueruut quoniã qui erant ex 67
captiuitate, ædificãt templũ Domino Deo Iſrael. * Et accedentes ad Zorobabel & Ieſum, præpo- 68
ſitos pagorum, dixerunt eis, Ædificabimus vnà vobiſcum. * Similiter enim audiuimus Dominũ 69
veſtrũ, & ipſi pariter incedimus à diebus Asbazareth regis Aſſyriorum, qui tranſmigrauit nos
70 huc. *Et dixit illis Zorobabel, & Ieſus, & princi-
71 pes pagorum Iſrael, * Non eſt nobis & vobis ædificare dominũ Dei noſtri. nos enim ſoli ædificabimus Domino Iſrael ſecundũ ea quæ præcepit
72 nobis Cyrus rex Perſarũ. * Gentes autẽ terræ incumbentes his qui ſunt in Iudæa, & leuãtes opus ædificationis & inſidias, & populos adducentes,
73 prohibebant eos ædificare, * & aggreſſuras exercentes impedierunt, ne conſummaretur ædificium omni tempore vitæ Cyri regis, & protraxerunt ſtructuram per biennium vſque ad Darij regnum.

CAP. VI.

1 IN ſecundo autẽ anno regni Darij prophetauit
A Aggæus, & Zacharias filius Addin prophetæ 1.Eſd.5.
apud Iudæam & Ieruſalem in nomine Dei Iſrael
2 ſuper eos. * Tunc ſtans Zorobabel filius Salathiel, & Ieſus filius Ioſedec, inchoauerũt ædifica-
3 re domũ Domini, quæ eſt in Ieruſalem: * cũ adeſſent eis prophetæ Domini, & adiuuarent eos. In ipſo tempore venit ad illos Siſennes ſubregulus Syriæ, & Phœnicis, & Satrabuzanes, & ſodales
4 eius: * & dixerunt eis, Quo præcipiẽte vobis domũ hanc ędificatis, & tectum iſtud, & alia omnia perficitis? Et qui ſunt ſtructores qui hęc ædificãt?
5 * Et habuerunt gratiam viſitatione facta ſuper eos, qui erant ex captiuitate à Domino ſeniores
6 Iudęorũ, * & nõ ſunt impediti ædificare, donec ſignificaretur Dario de omnibus iſtis, & reſpon-
7 ſum acciperetur. * Exemplum epiſtolę, quã miſerunt Dario: SISENNES ſubregulus Syriæ, & Phœnicis, & Satrabuzanes, & ſodales eius in Sy-
8 ria, & Phœnice preſides, regi Dario ſalutẽ. *Omnia nota ſint domino regi, quòd cũ veniſſemus in regionem Iudęæ, & introiſſemus in Ieruſalem, inuenimus ædificantes domum Dei magnam:
9 * & templum ex lapidibus politis, & magnis &
10 pretioſis materiis in parietibus, * & opera illa in-
B ſtãter fieri, & ſuffragare, & proſperare in manibus eorum, & in omni gloria quàm diligentiſſimè
11 perfici. *Tunc interrogauimus ſeniores, dicentes, Quo permittente vobis ędificatis domum iſtam,
12 & opera hæc fundatis? * Ideo autem interrogauimus eos, vt notum faceremus tibi homines & prępoſitos, & nominum ſcripturam prępoſitorũ
13 poſtulauimus illos. * At illi reſponderunt nobis, dicentes, Nos ſumus ſerui Domini, qui fe-
14 cit cælum & terram, * & ædificabatur hęc domus ante annos iſtos multos à rege Iſrael magno
15 & fortiſſimo, & conſummata eſt. *Et quoniam patres noſtri exacerbantes erant & peccauerunt in Deum Iſrael, tradidit eos in manus Nabuchodonoſor regis Babyloniæ, regis Chaldęorum,
16 * & domum iſtam demolientes incenderunt,

&

& populum captiuum duxerunt in Babylonem.
17 *In primo anno regnante Cyro rege Babyloniæ,
18 scripsit Cyrus rex domum hanc ædificare: *& illa sacra vasa aurea & argentea quę extulerat Nabuchodonosor de domo quæ est in Ierusalem, & consecrauerat ea in suo templo, rursus protulit ea Cyrus rex de templo quod erat in Babylonia, & tradita sunt Zorobabel, & Salmanasaro subregulo, *& præceptum est eis vt offerrent
19 hæc vasa, & reponerent in templo, quod erat in Ierusalem, & ipsum templum Dei ædificare in loco suo. *Tunc Salmanasarus subiecit funda-
20 menta domus Domini, quæ est in Ierusalem: & exinde vsque nunc ædificatur, & non accepit consummationem. *Nunc ergo si iudicatur à te
21 ô rex, perquiratur in regalibus bibliothecis Cyri regis quæ sunt in Babylonia: *& si inuentum
22 fuerit consilio Cyri regis cœptam esse structuram domus Domini, quæ est in Ierusalem, & iudicatur à Domino rege nostro, scribat de his nobis. *Tunc Darius rex præcepit inquiri in bi-
23 bliothecis, & inuentus est in Ecbathanis oppido, quod est in media regione locus vnus in quo scripta erant ista. *ANNO primo regnante Cyro,
24 rex Cyrus præcepit domũ Domini quæ est in Ierusalem ædificare, vbi incendebant igni assiduo,
25 *cuius altitudo sit cubitorum decem, & latitudo cubitorum sexaginta, quadratum lapidibus politis tribus, & meniano ligneo eiusdem regionis, & meniano vno nouo, & impendia dari de domo
26 Cyri regis: *& sacra vasa domus Domini tam aurea quàm argentea, quæ extulit Nabuchodonosor in domum Domini, quæ est in Ierusalem vbi erant posita, vt ponantur illic: *& præcepit
27 curam agere Sisennem subregulũ Syriæ, & Phœnicis, & Satrabuzanem, & sodales eius, & qui or- D
dinati erant in Syria & Phœnice præsides, vt abstinerent se ab eodem loco. *Et ego quoque præ-
28 cepi in totum ædificare: & prospexi, vt adiuuent eos qui sunt ex captiuitate Iudæorum, donec cõsummetur templum ędis Domini: *& à vexatio-
29 ne tributorum Cœlesyriæ & Phœnicis, diligenter quantitatem dari his hominibus ad sacrificium Domini, Zorobabel præfecto, ad tauros & arietes, & agnos; *similiter autem & frumentum, &
30 sal, & vinum, & oleum instanter per singulos annos, prout sacerdotes qui sunt in Ierusalem, dictauerunt consumi quotidie sine vlla dilatione,
31 *vt offerantur libationes summo Deo pro rege & pueris eius, & orent pro ipsorum vita: *& de-
32 nuntietur, vt quicunque transgressi fuerint aliquid ex his quæ scripta sunt, aut spreuerint, accipiatur lignum de suis proprijs, & suspendantur, & bona ipsorum regi ascribantur. *Propterea &
33 Dominus, cuius nomen inuocatum est ibi, exterminet omnem regem & gentem, qui manum suã extenderit prohibere, aut malè tractare domum
34 Domini illã quæ est in Ierusalem. *Ego Darius rex decreui quàm diligentissimè secundùm hæc fieri.

CAP. VII.

1 TVnc Sisennes subregulus Cœlesyriæ & Phœ- 1. Esd. 6. c. 13.
A nicis, & Satrabuzanes, & sodales obsecuti
2 his, quæ à Dario rege erant decreta, *insistebant sacrosanctis operibus diligentissimè, cooperantes cum senioribus Iudæorum principibus
3 Syriæ: *& prosperata sunt sacrosancta opera prophetantibus Aggæo & Zacharia prophetis.
4 *Et consummauerunt omnia per præceptum
B Domini Dei Israel, & ex cõsilio Cyri, & Darij, &
5 Artaxerxis regis Persarũ. *Et consummata est domus nostra vsque ad tertiam & vicesimam diem
6 mẽsis Adar, sexto anno Darij regis. *Et fecerũt filij Israel & sacerdotes & Leuitæ, & cæteri qui erant ex captiuitate, qui appositi sunt secundùm ea quę
7 scripta sunt in libro Moysi. *Et obtulerunt in dedicationem templi Domini, tauros centum,
8 arietes ducẽtos, agnos quadringentos, *& hœdos pro pec catis vniuersi Israel duodecim, secũ-
9 dùm numerum tribuum Israel. *Et steterũt sa-
C cerdotes & Leuitæ amicti stolis per tribus super omnia opera Domini Dei Israel secundùm librũ
10 Moysi, & ostiarij per singulas ianuas. *Et egerũt filij Israel cum his qui erant ex captiuitate illud Phase quartadecima luna mensis primi, quando
11 sanctificati sunt sacerdotes & Leuitæ. *Omnes filij captiuitatis non sunt simul sanctificati, quia
12 Leuitæ omnes simul sanctificati sunt. *Et im-
D molauerunt Phase vniuersi filij captiuitatis, &
13 fratribus suis sacerdotibus, & sibimetipsis. *Et manducauerunt filij Israel, qui erãt ex captiuitate omnes qui remanserant ab omnibus execrationibus gentium terræ quærentes Dominum.
14 *& celebrauerunt diem festum azymotũ septem
15 diebus epulantes in cõspectu Domini: *quoniã conuertit consiliũ regis Assyriorum in eos, confortare manus eorũ ad opera Domini Dei Israel.

CAP. VIII.

1 ET post hunc regnante Artaxerxe Persarum 1. Esd. 7. a. 1.
A rege accessit Esdras filius Azariæ, filij Helciæ,
2 filij Solome, *filij Sadoc, filij Achitob, filij Ameri, filij Azahel, filij Bocci, filij Abisue, filij Phinees,
3 filij Eleazari, filij Aaron primi sacerdotis: *hic Esdras ascendit de Babylonia, cùm esset scriba & ingeniosus in lege Moysi, quæ data est à Domino
4 Deo Israele docere & facere. *Et dedit ei rex glo- discere
riam, quòd inueniisset gratiam in omni dignitate
5 & desiderio in conspectu eius. *Et ascenderunt simul cum ipso ex filiis Israel, & sacerdotibus, & Leuitis, & sacris cãtoribus templi, & ostiariis, &
6 seruis tẽpli in Ierusalẽ. *Anno septimo regnante Artaxerxe in quinto mense, hic annus septimus

eſt regni,exeuntes de Babylonia nouilunio quinti menſis, *venerunt Ieroſolymam iuxta præceptum illius ſecundum proſperitatẽ itineris à Domino ipſorum datam eis. *In his enim Eſdras magnam diſciplinam obtinebat,ne prætermitteret quicquam eorum, quæ eſſent ex lege Domini & præceptis,& docendo vniuerſum Iſrael omnem iuſtitiam & iudicium. *Accedentes autem, qui ſcribebant ſcripta Artaxerxis regis, tradiderunt ſcriptum quod obuenerat ab Artaxerxe rege ad Eſdram ſacerdotem, & lectorem legis Domini,cuius exemplum ſubiectum eſt. *REX Artaxerxes Eſdræ ſacerdoti & lectori legis Domini ſalutem. *Humanior ego iudicans in beneficijs, præcepi eis qui deſiderant ex gente Iudæorum ſua ſponte, & ex ſacerdotibus, & Leuitis, qui ſunt in regno meo,comitari tecum in Ieruſalem.

*Si qui ergo cupiunt ire tecum, conueniant, & proficiſcantur ſicut placuit mihi & ſeptem amicis meis conſiliarijs, *vt viſitent ea quæ aguntur ſecundum Iudæam & Ieruſalem, obſeruantes ſicut habes in lege Domini, *& ferant munera Domino Deo Iſrael, quæ voui ego & amici Ieruſalem, & omne aurum & argentum, quod inuentum fuerit in regione Babyloniæ Domino in Ieruſalem cum illo, *quod eſt donatum pro ipſa gente in templum Domini eorum quod eſt in Ieruſalem: vt colligatur hoc aurum & argentum ad tauros, & arietes, & agnos, & hœdos,& quæ his ſunt congruentia, *vt offerant hoſtias Domino ſuper altare Domini ipſorũ quod eſt in Ieruſalem. *Et omnia quæcunq; voluerís cum fratribus tuis facere auro & argento, perfice pro voluntate tua ſecundum præceptum Domini Dei tui: *& ſacroſancta vaſa, quæ data ſunt tibi ad opera domus Domini Dei tui,quę eſt in Ieruſalem: *& cætera quæcunque tibi ſubuenerint ad opera templi Dei tui, dabis de regali gazophylacio: *cùm volueris cum fratribus tuis facere auro & argento, perfice ſecundum voluntatem Domini. *Et ego quidem rex Artaxerxes pręcepi cuſtodibus theſaurorum Syrię & Phœnicis,vt quæcũque ſcripſerit Eſdras ſacerdos, & lector legis Domini,diligẽter detur ei vſque ad argenti talenta centum, ſimiliter & auri: *& vſque ad fruméti modios centum, & vini amphoras centum,& alia quæcunque abundant ſine taxatione. *Omnia ſecũdum legem Dei fiant Deo altiſſimo,ne fortè exurgat ira in regno regis,& filij,& filiorum eius. *Vobis autem dicitur,vt omnibus ſacerdotibus, & Leuitis, & ſacris cantoribus,& ſeruis templi,& ſcribis templi huius *nullum tributum,neque vlla alia indictio irrogetur, nec habeat quiſquam poteſtatẽ obijcere eis quicquam. *Tu autem Eſdra ſecundum ſapientiam Dei conſtitue iudices & arbitros in tota Syria & Phœnice: & omnes qui legem Dei tui non nouerunt, doce: *vt quotquot tranſgreſſi fuerint legem, diligenter plectantur ſiue morte, ſiue cruciatu, ſiue etiam pecuniæ mulctatione vel abductione. *Et dixit Eſdras ſcriba, Benedictus Deus patrum noſtrorum, qui dedit hanc voluntatem in cor regis, clarificare domum ſuam quæ eſt in Ieruſalem, *& me honorificauit in conſpectu regis, & conſiliariorum, & amicorum, & purpuratorum eius. *& ego conſtans animo factus ſum ſecundum opitulationem Domini Dei mei, & congregaui ex Iſrael viros, vt ſimul aſcenderent mecum. *Et hi ſunt præpoſiti ſecundum ſuas patrias, & principatus portionales eorum qui mecum aſcenderunt de Babylonia in regno Artaxerxis. *Et ex filijs Phares, Gerſomus: ex filijs Siemarith,Amenus: filiorum Dauid, Acchus filius Sceciliæ: *ex filijs Phares,Zacharias,& cum eo reuerſi ſunt viri centum quinquaginta: *ex filijs ductoris Moabilionis Zaraei, & cum ipſo viri ducenti quinquaginta: *ex filijs Zachues, Iechonias Zechoeli,& cũ ipſo viri ducenti quinquaginta: *ex filijs Sala,Maaſias Gotholiæ, & cũ ipſo viri ſeptuaginta: *ex filijs Saphatiæ, Zarias Micheli, & cum ipſo viri octoginta: *ex filijs Iob,Abdias Ieheli,& cum ipſo viri ducenti duodecim: *ex filijs Baniæ,Salimoth, filius Ioſaphię, & cum ipſo viri cẽtum ſexaginta: *ex filijs Beer, Zacharias Bebei, & cum ipſo viri ducenti octo: *ex filijs Ezead,Iohãnes Eccetan, & cum ipſo viri centum decem: *ex filijs Adonicam ipſis poſtremis,& hæc ſunt nomina eorum,Eliphalam, filius Gebel,& Semeias,& cũ ipſo viri ſeptuaginta. *Et congregaui eos ad fluuium qui dicitur Thia, & metati fuimus illic triduo, & recognoui eos. *Et ex filijs ſacerdotum & Leuitarum non inueni illic. *Et miſi ad Eleazarum,& Eccelon,& Maſmã, & Maloban, & Enaathan, & Samea, & Ioribum, Nathan, Enuagam, Zachariam, & Moſolamum ipſos ductores & peritos: *& dixi eis vt venirent ad Loddeum, qui erat apud locum gazophylacij. *Et mandaui eis vt dicerent Loddeo & fratribus eius, & illis qui erant in gazophylacio, vt mitterent nobis eos qui ſacerdotio fungerentur in domo Domini Dei noſtri, *& adduxerunt nobis ſecundum manum validam Domini Dei noſtri viros peritos: ex filijs Moholi, filij Leui, filij Iſrael,Sebebian, & filios & fratres, qui erant decem & octo: *Asbiam & Amin ex filijs filiorum Chananæi, & filij eorum viri viginti. *Et ex his qui templo ſeruiebant,quos dedit Dauid, & ipſi principes ad operationem Leuitis templo ſeruientium ducenti viginti. Omnia nomina ſignificata ſunt in ſcripturis. *Et voui illic ieiunium iuuenibus in conſpectu Dei, vt quærerem ab eo bonum iter nobis, & qui nobiſcum erát,& filijs,

& peco-

& pecoribus propter insidias. *Erubui enim pe- 52
tere à rege pedites & equites in comitatu, tutelæ
gratia contra aduersarios nostros. *Diximus e- 53
nim regi quoniam virtus Domini erit cũ eis qui
inquirunt eum in omni affectu. *Et iterum de- 54
precati sumus Dominum Deum nostrum secun-
dum hæc: quem & propitium habuimus, & com
potes facti sumus Deo nostro. *Et separaui ex 55
plebis præpositis, & sacerdotibus templi viros
duodecim, & Sedebiam, & Asannam, & cum eis
ex fratribus eorum viros decem. *& appendi eis 56
aurum & argentum, & vasa sacerdotalia domus
Dei nostri, quæ donauerat rex, & consiliarij eius,
& principes, & omnis Israel. *Et cùm appendis- 57
sem, tradidi argenti talenta cẽtum quinquagin-
ta, & vasa argentea talentorum centum, & auri E
talenta centum, *& vasorum aureorum septies 58
viginti, & vasa ærea de bono æramento splenden
tia, duodecim, auri speciem reddentia: *& dixi 59
eis, Et vos sancti estis Domino, & vasa sunt sancta,
& aurum, & argentum votum est Domino Deo
patrum nostrorum. *Vigilate & custodite, do- 60
nec tradatis ex plebis præpositis, & sacerdotibus,
& Leuitis, & principibus ciuitatum Israel in Ie-
rusalem, in pastophorio domus Dei nostri. *Et 61
hi qui susceperunt sacerdotes & Leuitæ aurum
& argentum & vasa, intulerunt in Ierusalem in
templum Domini. *Et promouimus à fluuio 62
Thia, die duodecima mensis primi, vsquequo in-
troiuimus in Ierusalem. *Et cùm factus fuisset 63
tertius dies, quarta autem die ponderatum aurũ,
& argentum traditum est in domo Domini Dei
nostri Marimoth filio Iori sacerdoti: *& cum 64
ipso erat Eleazar filius Phinees: & erant cum ipsis
Iosadus filius Iesu, & Medias, & Banni filius Le-
uitæ ad numerum, & ad pondus vniuersa. *Et 65
scriptum est pondus ipsorum eadem hora. *Qui 66
autem venerunt ex captiuitate, obtulerunt sacri-
ficium Domino Deo Israel, tauros duodecim pro
omni Israel, arietes octogintasex, *agnos septua- 67
gintaduos, hircos pro peccato duodecim, & pro
salute vaccas duodecim, omnia in sacrificiũ Do-
mini. *Et relegerunt præcepta regis regalibus 68
dispẽsatoribus, & subregulis Cœlesyriæ, & Phœ-
nicis: & honorificauerunt gentem, & templum
Domini. *Et consummatis his, accesserunt ad 69
1.Esd.9.a.1. me præpositi, dicentes, Non segregauerunt ge-
nus Israel, & principes, & sacerdotes, & Leuitæ, F
*& alienigenæ gentes, & nationes terræ immun- 70
ditias suas à Chananęis, & Hethæis, & Pherezęis,
& Iebuzęis, & Moabitis, & Ægyptijs, & Idumęis.
*coniuncti enim sunt filiabus eorum & ipsi, & fi- 71
lij eorum: & mist um est semen sanctum alienige-
nis gentibus terrę: & participes erant præpositi,
& magistratus iniquitatis eius ab initio ipsius re-
gni. *Et mox vt audiui ista, conscidi vestimenta 72
& sacram tunicam: & lacerans capillos capitis &
barbam, sedi dolens & mœstus. *Et conuenerũt 73
quotquot tunc mouebantur in verbo Domini
Dei Israel ad me lugẽtem super iniquitatem istã,
& sedebam tristis vsque ad sacrificium vesperti-
num. *Et consurgens à ieiunio, conscissa habens 74
vestimenta & sacram tunicam, ingeniculans, &
extendens manus ad Dominum, *dicebam, Do- 75
mine confusus sum, & reueritus sum ante faciem
tuam. *Peccata enim nostra multiplicata sunt 76
super capita nostra, & iniquitates nostrę exaltatæ
sunt vsque ad cælum, *quoniam à temporibus 77
patrum nostrorum sumus in magno peccato vs-
que ad diem hunc. *Et propter peccata nostra, & 78
patrum nostrorum sumus traditi cum fratribus
nostris, & cum sacerdotibus nostris regibus terrę
in gladium & captiuitatem, & deprędationem cũ
confusione vsque in hodiernum diem. *Et nunc 79
quantum est hoc quod contigit nobis misericor-
dia abs te Domine Deus, & relinque nobis radi-
cem, & nomen in locũ sanctificationis tuæ, *de- 80
tegere luminare nostrum in domo Domini Dei
nostri, dare nobis cibum in omni tempore serui-
tutis nostrę. *Et cùm seruiremus, non fuimus de- 81
relicti à Domino Deo nostro: sed constituit nos
in gratia, ponens nobis reges Persarum dare ci-
bum, *& clarificare templum Domini Dei no- 82
stri, & ædificare deserta Sion, dare nobis stabili-
tatem in Iudæa & Ierusalem. *Et nunc quid di- 83
G cimus Domine habentes hęc? Transgressi enim
sumus precepta tua, quę dedisti in manus puero-
rum tuorum prophetarum, dicens, *Quoniam 84
terra in quam introistis possidere hęreditatem
eius, terra polluta est coinquinationibus alieni-
genarum terræ, & immunditiæ illorum repleue-
runt eam totam immunditia sua. *Et nunc filias 85
vestras non coniungetis filijs eorum, & filias eo-
rum non accipietis filijs vestris, *& non inquire- 86
tis pacem habere cum illis omni tempore, vt in-
ualescentes manducetis optima terrę, & hęredi-
tatem distribuatis filijs vestris vsque in ęuum.
*Et quę contingunt nobis, omnia fiunt propter 87
opera nostra maligna, & magna peccata nostra.
*Et dedisti nobis talem radicem, & rursum reuer- 88
si sumus transgredi legitima tua, vti commiscere-
mur immunditiæ alienigenarum gentium terrę
huius. *Nónne irascêris nobis perdere nos, quo- 89
ad vsque non relinquatur radix & nomen no-
strum? *Domine Deus Israel verax es. Derelicta 90
est enim radix vsque in hodiernum diem. *Ecce, 91
nunc sumus in cõspectu tuo in iniquitatibus no-
stris. Non est enim adhuc stare ante te in his. *Et 92 1.Esdr. 10.a.1.
cùm adorãdo cõfiteretur Esdras flens, humi pro-
stratus ante templum, congregati sunt ante eum
ex Ierusalem turba magna valde, viri & mulieres
& iuuenes & iuuenculę. Fletus enim erat magnus

in ipsa multitudine. * Et cùm clamasset Iechonias Iehel ex filiis Israel, dixit Esdræ, Nos in Dominum peccauimus, quòd collocauimus nobis in matrimonium mulieres alienigenas ex gentibus terræ. * Et nunc es super omnem Israel. In his ergo sit iusiurandum à Domino expellere omnes vxores nostras quæ ex alienigenis sunt cum filiis earum. * Sicut tibi decretum est à maioribus secundùm legem Domini exurgens explica. * Ad te enim spectat negotium, & nos tecum sumus. viriliter fac. * Et exurgens Esdras adiurauit principes sacerdotum & Leuitas, & omnem Israel facere secundùm hæc, & iurauerunt.

CAP. IX.

ET exurgens Esdras ab ante atrium tẽpli, abiit in pastophorium Ionathæ filij Nasabi: * & hospitatus illic non gustauit panem, nec aquam bibit super iniquitatem multitudinis. * Et facta est prædicatio in omni Iudæa, & in Ierusalem omnibus qui erant ex captiuitate in Ierusalem congregati; * vt quicunq; non occurrerit biduo vel triduo diei secundùm iudicium assidentium seniorum, tollerentur facultates suæ, & ipse alienus iudicaretur à multitudine captiuitatis. * Et congregati sunt omnes qui erant ex tribu Iuda, & Ben-iamin in tribus diebus in Ierusalem, hic mensis est nonus, dies mensis viceſimus. * Et sedit omnis multitudo in area templi trementes, propter hyemem præsentẽ. * Et exurgens Esdras dixit illis, Vos iniquè fecistis collocantes vobis in matrimoniũ vxores alienigenas, vt adderetis ad peccata Israel. * Et nunc date confessionẽ, & magnificentiam Domino Deo patrum nostrorum: * & perficite voluntatẽ ipsius, & discedite à gentibus terræ, & ab vxoribus alienigenis. * Et clamauit omnis multitudo, & dixerũt voce magna, Sicut dixisti, faciemus. * Sed quoniã multitudo magna est, & tempus hybernum, & non possumus insubsidiati stare: & hoc opus non est nobis vnius diei, neque bidui: multũ enim in his peccauimus: * stent præpositi multitudinis, & omnes qui nobiscũ inhabitant & quotquot habent vxores apud se alienigenas, * & assistant accepto tempore ex omni loco presbyteri, & iudices, vsquequo soluant irã Domini negotij huius. * Ionathas autem filius Ezeli, & Ozias Thecam susceperunt secundùm hæc: & Bosoramus, & Leuis, & Sabbathæus simul cooperati sunt cum illis. * Et steterunt secũdùm hæc omnia vniuersi qui erant ex captiuitate. * Et elegit sibi viros Esdras sacerdos principes magnos de patribus eorum secundùm nomina: & consederunt nouilunio mensis decimi examinare negotium istud. * Et determinatum est de viris qui habebant vxores alienigenas, vsq; ad neomeniam primi mensis: * & inuẽti sunt ex sacerdotibus permisti qui habebãt alienigenas vxores. * Ex filiis Iesu filij Iosedec, & fratribus eius: Maseas, & Eliozerus, & Ioribus, & Ioadeus; * & iniecerunt manus vt expellerent vxores suas: & ad litandum in exorationem arietem pro ignorantia sua. * & ex filiis Semmeri, Maseas, & Esses, et Icelech Azarias. * Et ex filiis Fosere: Limosias, Hismaenis, & Nathanee, Iusio, Reddus, & Talsas. * & ex Leuitis, Iorabdus, & Semeis, & Colnis, et Calitas, & Facteas, & Coluas, & Elionas. * & ex sacris cantoribus, Eliasib, Zaccarus. * & ex ostiariis, Salumus, & Tolbanes. * & ex Israel ex filiis Foro, Ozi, & Remias et Geddias & Melchias & Michel, Eleazarus & Iamebias & Bannas: * & ex filiis Iolaman: Chamas & Zacharias & Iezrelus, & Ioddius, & Erimoth & Helias. * & ex filiis Zathoim: Eliadas & Liasumus, Zochias & Larimoth & Zabdis & Tebedias. * & ex filiis Zebes: Iohannes & Amanias & Zabdias & Emeus. * & ex filiis Bani: Olamus & Maluchus & Ieddeus & Iasub & Azabus & Ierimoth. * & ex filiis Addin: Naathus & Moosias & Cale & Raanas, Maaseas, Mathathias & Beseel et Bonnus & Manasses. * & ex filiis Nuae: Noneas & Afeas et Melchias & Sameas & Simon, Bẽ-iamin & Malchus et Marras. * et ex filiis Asom: Carianeus, Mathathias & Bannus & Eliphalach et Manasses & Semei. * et ex filiis Banni: Ieremias & Moadias & Abramus & Iohel et Baneas & Pelias et Ionas & Marimoth et Eliasib et Mathaneus & Eliasis et Orizas et Dielus et Semedius et Zambris et Iosephus. * et ex filiis Nobei: Idelus et Mathathias & Sabadus et Zecheda, Sedmi et Iessei, Baneas. * omnes isti coniunxerunt sibi vxores alienigenas, et dimiserunt eas cum filiis. * Et inhabitauerunt sacerdotes, et Leuitæ: & qui erant ex Israel in Ierusalẽ, et in tota vna regione nouilunio mẽsis septimi. Et erãt filij Israel in cõmorationib⁹ suis. * Et congregata est omnis multitudo simul in aream, quæ est ab oriẽte portæ sacræ: * et dixerũt Esdræ põtifici, et lectori, vt afferret legẽ Moysi, quæ tradita est à Domino Deo Israel. * Et attulit Esdras pontifex legẽ omni multitudini eorum à viro vsque ad mulierem, et omnibus sacerdotibus audire legem nouilunio mensis septimi. * Et legebat in area, quæ est ante sacram portam tẽpli, à prima luce vsque ad vesperam corã viris et mulieribus. Et dederunt omnes sensum ad legem. * Et stetit Esdras sacerdos, & lector legis super ligneum tribunal quod fabricatum erat. * Et steterunt ad eum Mathathias, et Samus, Ananias, Azarias, Vrias, Ezechias, et Balsamus ad dexteram: * et ad siniſtram Faldeus, Misael, Malachias, Abusthas, Sabus, Nabadias, et Zacharias. * Et assumpsit Esdras librum coram omni multitudine: præsidebat enim in gloria in conspectu omnium

nium. * Et cùm absoluisset legem, omnes erecti 46
steterunt: et benedixit Esdras Dominum Deum
altissimum , Deum Sabaoth omnipotentem.
* Et respondit omnis populus, Amen. Et e- 47
leuatis sursum manibus procidentes in terram,
adorauerunt Dominum. * Iesus & Banaeus & 48
Sarebias et Iaddimus & Accubus & Sabbathæus
& Calithes & Azarias & Ioradus & Ananias &
Philias Leuitæ, * qui docebant legem Domini, 49
& in multitudine legebant legem Domini, &
præferebant singuli eos, qui intelligebant lectio-
nem. * Et dixit Atharathes Esdræ pontifici, & 50
lectori, & Leuitis, qui docebant multitudi-
nem * dicens, Dies hic sanctus est Domino. 51
Et omnes flebant, cùm audissent legem. * Et 52
dixit Esdras, Digressi ergo manducate pinguis-
sima quæque, & bibite dulcissima quæque, &
mittite munera his qui non habent. * Sanctus 53
enim est hic dies Domini, & nolite mœsti esse.
Dominus enim clarificabit vos. * Et Leuitæ de- 54
nuntiabant in publico omnibus, dicentes, Dies
hic sanctus est, nolite mœsti esse. * Et abierunt 55
omnes manducare, & bibere, & epulari, & da-
re munera his qui non habebant, vt epularen-
tur. Magnificè enim sunt exaltati verbis quibus
edocti sunt. * & congregati sunt vniuersi in Ie- 56
rusalem celebrare lætitiam, secundùm testamen-
tum Domini Dei Israel.

LIBER ESDRAE QVARTVS

CAP. I.

LIBER Esdræ prophetæ secũdus, 1
filij Sarei, filij Azarei, filij Hel-
ciæ, filij Sadaniæ, filij Sadoch,
filij Achitob, * filij Achiæ, filij 2
Phinees, filij Heli, filij Ameriæ,
filij Asiei, filij Marimoth, filij Arna, filij Oziæ,
filij Borith, filij Abisei, filij Phinees, filij Elea-
zar, * filij Aaron ex tribu Leui, qui fuit captiuus 3
in regione Medorum, in regno Artaxerxis regis
Persarum. * Et factum est verbum Domini ad 4
me, dicens, * Vade, & nuntia populo meo faci- 5
nora ipsorum, & filijs eorum iniquitates, quas in
me admiserunt, vt nuntient filijs filiorũ: * quia 6
peccata parentũ ipsorum in illis creuerunt. Ob-
liti enim mei sacrificauerunt dijs alienis. * Nón- 7
ne ego eduxi eos de terra Ægypti de domo serui-
tutis? Ipsi autẽ irritauerunt me, & consilia mea
spreuerunt. * Tu autem excute comam capitis 8
tui, & proiice omnia mala super illos: quoniam
non obedierunt legi meæ. Populus autẽ est indi-
sciplinatus. * Vsquequo eos sustinebo, quibus 9
tanta beneficia contuli? * Reges multos propter 10
eos subuerti. Pharaonem cum pueris suis, & om-
nem exercitum eius percussi. * Omnes gentes à 11
facie eorum perdidi, & in oriente prouinciarum
duarum populos Tyri & Sidonis dissipaui, &
omnes aduersarios eorum interfeci. * Tu verò 12
loquere ad eos, dicens, Hæc dicit Dominus:
* Nempe ego vos per mare transmeaui, & platẽas 13
vobis initio munitas exhibui: ducem vobis dedi
Moysen, & Aaron sacerdotem: * lucem vobis per 14
columnã ignis præstiti, & magna mirabilia feci
in vobis: vos autem mei obliti estis, dicit Domi-
nus. * Hæc dicit Dominus omnipotens: Co- 15
turnix vobis in signo fuit, castra vobis ad tutelã
dedi, & illic murmurastis: * & non triumphastis 16
in nomine meo de perditione inimicorũ vestro-
rum, sed adhuc nunc vsq; murmurastis. * Vbi 17
sunt beneficia, quæ præstiti vobis? Nónne in de-
serto cum esuriretis, proclamastis ad me, * dicẽ- 18
tes, Vt quid nos in desertum istud adduxisti in-
terficere nos? melius nobis fuerat seruire Ægyp-
tijs, quàm mori in deserto hoc. * Ego dolui ge- 19
mitus vestros, & dedi vobis manna in escam. Pa- Sap. 16. c. 20. Num. 20. b. 11. Esai. 54. a. 4.
nem angelorũ manducastis. * Nónne cùm siti- 20
retis, petram excidi, & fluxerunt aquæ in satura-
C tate? propter æstus foliis arborũ vos texi. * Diuisi 21
vobis terras pingues: Chananæos, & Pherezæos,
& Philisthæos à facie vestra proieci: quid faciam Exo. 17. d. 25. 22
vobis adhuc, dicit Dominus? * Hæc dicit Do-
minus omnipotens, In deserto cùm essetis in flu-
mine Amorrhæo sitientes, & blasphemantes no- 23
men meum, * non ignem vobis pro blasphemiis Exo. 32. b. 1. 24
dedi, sed mittens lignum in aquam, dulce feci
flumen. * Quid tibi faciã Iacob? Noluisti obe- 25
dire Iuda. Transferam me ad alias gentes, & dabo
eis nomẽ meũ, vt custodiãt legitima mea. * Quo-
niam me dereliquistis, & ego vos derelinquam.
Petentibus vobis à me misericordiam, non mise- 26
rebor. * Quando inuocabitis me, ego non ex- Esai. 1. d. 15.
audiam vos. Maculastis enim manus vestras san-
guine, & pedes vestri impigri sunt ad commit- 27
tenda homicidia. * Non quasi me dereliqui- 28
stis, sed vosipsos, dicit Dominus. * Hæc dicit
Dominus omnipotens, Nónne ego vos rogaui,
vt pater filios, & vt mater filias, & vt nutrix par- 29
uulos suos, * vt essetis mihi in populũ & ego vo-
bis in Deum: & vos mihi in filios, & ego vobis in 30
D patrem? * Ita vos collegi, vt gallina pullos suos Mat. 23. d. 37. Esa. 66. a. 5. 31
sub alas suas. Modò autẽ quid faciã vobis? proii-
ciam vos à facie mea. * Oblationem cùm mihi
attuleritis, auertam faciẽ meã à vobis. Dies enim 32
festos vestros, & neomenias & circuncisiones re-
pudiaui. * Ego misi pueros meos prophetas ad

vos

vos, quos acceptos interfeciſtis, & laniaſtis corpora eorum quorum ſanguinem exquiram, dicit Dominus. ‡ Hæc dicit Dominus omnipotẽs, 33
Domus veſtra deſerta eſt. Proiiciam vos ſicut
ventus ſtipulam, ‡& filii procreationem non fa- 34
cient: quoniã mandatum meum neglexerunt, &
quod malum eſt coram me, fecerunt. ‡ Tradam 35
domos veſtras populo venienti, qui me non au-
dientes credunt: quibus ſigna nõ oſtendi, facient
quæ præcepi. ‡ Prophetas non viderunt, & me- 36
morabuntur iniquitatum eorum. ‡ Teſtor po- 37
puli venientis gratiam, cuius paruuli exultant cũ
lætitia, me nõ videntes oculis carnalibus, ſed ſpi-
ritu credẽtes quæ dixi. ‡ Et nunc frater aſpice, 38
quæ gloria: & vide populum venientẽ ab orien-
te, ‡quibus dabo ducatum Abraham, Iſaac, & 39
Iacob & Oſee, & Amos, & Michææ, & Ioel, &
Abdiæ, & Ionæ, ‡ & Naum, & Habacuc, Sopho- 40
Mala. 3. a. 1. niæ, Aggæi, Zachariæ, & Malachiæ, qui & ange-
lus Domini vocatus eſt.

CAP. II.

HÆc dicit Dominus: Ego eduxi populum iſtũ 1
de ſeruiture, quibus mandata dedi per pue- A
ros meos prophetas quos audire noluerunt, ſed
irrita fecerunt mea conſilia. ‡ Mater quæ eos ge- 2
nerauit dicit illis, Ite filij, quia ego vidua ſum &
derelicta. ‡ Educaui vos cum lætitia, & amiſi 3
vo ſcum luctu & triſtitia, quoniam peccaſtis corã
Domino Deo veſtro, & quod malum eſt corã eo
feciſtis. ‡ Modò autem quid faciam vobis? Ego 4
vidua ſum & derelicta: ite filij, & petite à Domi-
no miſericordiã. ‡ Ego autẽ te pater teſtẽ inuo- 5
co ſuper matrem filiorum, qui noluerunt teſta-
mentum meum ſeruare, ‡ vt des eis cõfuſionem, 6
& matrem eorum in direptionem, ne generatio
eorum fiat. ‡ Diſpergantur in gentes nomina eo- 7
rum, deleantur à terra: quoniã ſpreuerunt ſacra-
mentum meum. ‡ Væ tibi Aſſur, qui abſcondis 8
iniquos penes te. Gens mala, memorare quid fece
rim Sodomæ & Gomorrhæ, ‡ quorum terra ia- 9
Gen. 19. a. 2. cet in piceis glebis & aggeribus cinerum. ſic dabo
eos, qui me non audierunt, dicit Dominus omni-
potens. ‡ Hæc dicit Dominus ad Eſdram: Nun- 10
tia populo meo, quoniam dabo eis regnum Ieru-
ſalem, quod daturus eram Iſrael. ‡ Et ſumam 11
mihi gloriam illorum, & dabo eis tabernacula æ-
terna, quæ præparaueram illis. ‡ Lignum vitæ 12
erit illis in odore vnguenti, & non laborabunt, B
neq; fatigabuntur. ‡ Ite, & accipietis. Rogate vo- 13
bis dies paucos, vt immorentur. Iam paratum 14
eſt vobis regnũ: vigilate. ‡ Teſtare cælũ & terrã.
Contriui enim malum, & creaui bonũ, quia viuo 15
ego dicit Dominus. ‡ Mater amplectere filios
tuos, educa illos cum lætitia. Sicut columba con-
firma pedes eorum: quoniã te elegi dicit Domi-
nus. ‡ Et reſuſcitabo mortuos de locis ſuis, & de 16
monumentis educã illos, quoniã cognoui nomẽ
17 meũ in Iſrael. ‡ Noli timere mater filiorum, quo-
18 niam te elegi dicit Dominus. ‡ Mittam tibi adiu-
torium pueros meos Iſaiam & Ieremiã, ad quorũ
conſiliũ ſanctificaui, & paraui tibi arbores duode
19 cim grauatas variis fructibus, ‡& totidem fontes
fluentes lac & mel: & montes immenſos ſeptem, Exo. 15. d. 17.
habentes roſam & liliũ, in quibus gaudio imple-
20 bo filios tuos. ‡ Viduam iuſtifica, pupillo iudica,
21 egenti da, orphanũ tuere, nudũ veſti, ‡ confractũ
& debilem cura, claudum irridere noli, tutare mã-
cum, & cæcum ad viſionem claritatis meæ admit-
22 te. ‡ Senem & iuuenem intra muros tuos ſerua:
23 ‡ mortuos vbi inueneris ſignans commenda ſe- Tob. 1. d. 12.
pulchro, & dabo tibi primam ſeſsionẽ in reſurre-
24 ctione mea. ‡ Pauſa & quieſce populus meus, quia
25 veniet requies tua. ‡ Nutrix bona nutri filios
26 tuos, confirma pedes eorũ. ‡ Seruos quos tibi de-
di, nemo ex eis interiet. eos ego enim requiram
27 de numero tuo. ‡ Noli fatigari. Cũ enim venerit
dies preſſuræ & anguſtiæ, alij plorabunt & triſtes
28 erunt: tu autẽ hilaris & copioſa eris. ‡ Zelabunt
gentes & nil aduerſus te poterũt, dicit Dominus.
29 ‡ Manus meæ tegent te, ne filii tui gehennam
30 videant. ‡ Iucundare mater cũ filiis tuis, quia e-
31 go te eripiã, dicit Dominus. ‡ Filios tuos dormi-
entes memorare, quoniã ego eos educã de lateri-
bus terræ, & miſericordiam cum illis faciã: quo-
niã miſericors ſum, dicit Dominus omnipotens.
32 ‡ Amplectere natos tuos vſq; dum venio, & præ-
ſtem illis miſericordiam: quoniã exuberãt fontes
33 mei, & gratia mea non deficiet. ‡ Ego Eſdras pre-
ceptum accepi à Domino in monte Oreb, vt iré
ad Iſrael: ad quos cũ veniré, reprobauerũt me, &
34 reſpuerunt mandatum Domini. ‡ Ideoque vobis
dico gentes, quæ auditis, & intelligitis, Expectate
paſtorẽ veſtrum, requiem æternitatis dabit vo-
bis: quoniam in proximo eſt ille qui in fine ſe-
35 culi aduenict. ‡ Parati eſtote ad præmia regni,
quia lux perpetua lucebit vobis per æternitatem
36 tẽporis. ‡ Fugite vmbram ſeculi huius: accipite
iucunditatẽ gloriæ veſtræ. Ego teſtor palã ſalua-
37 torem meum. ‡ Commendatũ donum accipite
& iucundamini, gratias agentes ei qui vos ad cæ-
38 leſtia regna vocauit. ‡ Surgite, & ſtate, & videte
D numerum ſignatorum in conuiuio Domini.
39 ‡ Qui ſe de vmbra ſeculi tranſtulerunt, ſplendi-
40 das tunicas à Domino acceperunt. ‡ Recipe Siõ
numerum tuum, & conclude candidatos tuos
41 qui legem Domini compleuerunt. ‡ Filiorum
tuorum quos optabas plenus eſt numerus. Roga
imperium Domini vt ſanctificetur populus tuus Apo. 7. c. 9.
42 qui vocatus eſt ab initio. ‡ Ego Eſdras vidi in
monte Sion turbam magnam, quã numerare nõ
potui, & omnes canticis collaudabant Dominũ.
43 ‡ Et in medio eorum erat iuuenis ſtatura celſus,
eminentior

eminentior omnibus illis,& singulis eorum capitibus imponebat coronas, & magis exaltabatur. Ego autem miraculo tenebar. * Tunc interogaui 44
angelum, & dixi, Qui sunt hi Domine? * Qui 45
respondens dixit mihi, Hi sunt qui mortalem tunicam deposuerunt, & immortalem sumpserunt, & confessi sunt nomen Dei. Modò coronantur, & accipiunt palmas. * Et dixi angelo, Ille iuuenis 46
quis est, qui eis coronas imponit, & palmas in manus tradit? * Et respondens dixit mihi, Ipse 47
est filius Dei, quem in seculo confessi sunt: ego autẽ magnificare eos cœpi, qui fortiter pro nomine Domini steterunt. * Tunc dixit mihi angelus, 48
Vade, annuntia populo meo, qualia & quanta mirabilia Domini Dei vidisti.

CAP. III.

ANno tricesimo ruinæ ciuitatis eram in Baby- 1
lone, & conturbatus sum super cubiculo meo A
recũbens, & cogitationes meæ ascendebant super cor meum: * quoniam vidi desertionem Sion, & 2
abundantiam eorum qui habitabant in Babylone. * & ventilatus est spiritus meus valde, & 3
cœpi loqui ad Altissimum verba timorata, * & 4
dixi, O dominator Domine, tu dixisti ab initio,
Gen.1. a.9. quando plantasti terram, & hoc solus, & imperasti populo, * & dedisti Adam corpus mortuum: 5
sed & ipsum figmentũ manuũ tuarum erat, & insufflasti in eum spiritum vitæ, & factus est viuens coram te, * & induxisti eum in paradiso, quem 6
plantauerat dextera tua antequàm terra aduentaret. * Et huic mandasti diligere viam tuam, 7
eum 3. & præteriuit eam, & statim instituisti in *eo mortem, & in nationibus eius, & natæ sunt gentes, &
Gen.6. a.12. tribus, & populi, & cognationes quarum non est numerus. * Et ambulauit vnaquæq; gens in vo- 8
luntate sua, & mira agebant corã te, & spernebãt præcepta tua. * Iterum autem in tempore indu- 9
Gen.7.b. 10. xisti diluuiũ super inhabitantes seculum, & per- B
didisti eos. * Et factũ est in vnoquoq; eorum, si- 10
cut Adæ mori, sic his diluuiũ. * Dereliquisti autẽ 11
1. Pet. 3. d.20. vnum ex his Noẽ cũ domo sua, & ex eo iusti omnes. * Et factũ est cùm cœpissent multiplicari, qui 12
habitabant super terrã, & multiplicauerunt filios & populos & gentes multas: & cœperunt iteratò impietatem facere plus quã priores. * Et factum 13
Gen.12. a.1. est cùm iniquitatem facerent corã te, elegisti tibi virũ ex his cui nomen erat Abrahã. * Et dilexisti 14
eum & demonstrasti ei soli voluntatem tuam: * & 15
disposuisti ei testamentũ æternum, & dixisti ei vt non vnquã derelinqueres semen eius. Et dedisti
Gen.21. a.2. Rom. 9. b.7. Gen.25. d.21. Exod. 19.a.1. Deu.4. b.10. ei Isaac, & Isaac dedisti Iacob, & Esau. * Et se- 16
gregasti tibi Iacob, Esau autem separasti. Et factus est Iacob in multitudine magna. * Et factũ est cũ 17
educeres semen eius ex Ægypto, adduxisti super montem Sina. * Et inclinasti cælos, & statuisti 18
terram, & commouisti orbem, & tremere fecisti
19 abyssos, & cõturbasti seculũ, * & trãsiit gloria tua
C portas quatuor ignis & terræmotus, & spiritus, &
gelu, vt dares semini Iacob legem, & generationi
20 Israel diligentiam. * Et non abstulisti ab eis cor
21 malignum, vt faceret lex tua in eis fructum. * Cor enim malignũ baiulans primus Adã transgressus
22 & victus est, sed & omnes qui de eo nati sunt. * Et facta est permanens infirmitas, & lex cum corde populi, cum malignitate radicis, & discessit quod
23 bonũ est, & mansit malignũ. * Et transierunt tempora, & finiti sunt anni: & suscitasti tibi seruũ
24 nomine Dauid, * & dixisti ei ædificare ciuitatẽ nominis tui, & offerre tibi in eadẽ thus & oblati-
25 ones. * & factũ est hoc annis multis, & deliqueIer. 10. d.25.
26 runt qui habitabant ciuitatem, * in omnibus facientes sicut fecit Adam & omnes generationes
27 eius. vtebantur enim & ipsi corde maligno. * Et tradidisti ciuitatem tuã in manibus inimicorum
28 tuorũ. * Nunquid meliora faciunt, qui habitant Babylonem? Et propter hoc dominabitur Sion?
29 * Factum est cùm venissem huc, & vidissem im-
D pietates quarum nõ est numerus: & delinquentes multos vidit anima mea hoc tricesimo anno, &
30 excesit cor meum: * quoniam vidi quomodò sustines eos peccãtes, & pepercisti impiè agentibus, & perdidisti populum tuum, & conseruasti ini-
31 micos tuos, & non significasti. * Nihil memini quomodo debeat derelinqui via hæc. Nunquid
32 meliora facit Babylon quàm Sion? * aut alia gens cognouit te præter Israel? aut quæ tribus credi-
33 derunt testamentis tuis, sicut Iacob? * Quarum merces non comparuit, neque labor fructificauit. Pertransiens enim pertransiui in gentibus, & vidi abundantes eas, & non memorantes mandato-
34 rum tuorum. * Nunc ergo pondera in statéra nostras iniquitates, & eorum qui habitant in seculo: & non inuenietur nomẽ tuum, nisi in Israel.
35 * Aut quando non peccauerunt in conspectu tuo, qui habitant terram? aut quæ gens sic ob-
36 seruauit mandata tua? * Hos quidem per nomina inuenies seruasse mandata tua, gentes autem non inuenies.

CAP. IIII.

1 ET respondit ad me angelus, qui missus est ad
2 me, cui nomẽ Vriel, * & dixit mihi, Excedens
A excesit cor tuũ in seculo hoc, & comprehendere
3 cogitas viã Altissimi. * Et dixi, Ita Domine meus. Et respondit mihi, & dixit, Tres vias missus sum ostẽdere tibi, & tres similitudines proponere corã
4 te. * de quibus mihi si renuntiaueris vnam ex his, & ego tibi demonstrabo viam quam desyderas videre, & docebo te, vnde sit cor malignum.
5 * Et dixi: Loquere Domine meus. Et dixit ad me, Vade, pondera mihi ignis pondus, aut mensura mihi flatũ venti, aut reuoca mihi diẽ quę prę-
6 teriit. * Et respondi, & dixi, Quis natorũ poterit

facere

facere, vt me interroges de his? * Et dixit ad me, 7
Si essem interrogans te, dicens, Quantæ habitationes sunt in corde maris, aut quantæ venæ sunt in principio abyssi, aut quantæ venæ sunt super firmamentum, aut qui sunt exitus paradisi: * dic- 8
ceres mihi fortasis, in abyssum non descendi, neque in infernũ adhuc, neque in cælum vnquam ascendi. * nunc autem non interrogaui te, nisi 9
de igne, & vento, & die, per quem transisti, & à quibus separari non potes: & non respondisti mihi de eis. * Et dixit mihi, Tu quæ tua sunt, te- 10
cum coadolescentia, non potes cognoscere: * & 11
quomodo poterit vas tuum capere Altissimi viã, & iam exterius corrupto seculo intelligere corruptionem euidentem in facie mea? * Et dixi illi, 12
Melius erat nos nõ esse, quã adhuc viuentes viue-
Iud. 9.b. re in impietatibus, & pati, & non intelligere de
8.2. Pa. qua re. * Et respondit ad me, & dixit, Proficis- 13
15.c.15. scens profectus sum ad syluam lignorum campi, * & cogitauerunt cogitationem, & dixerunt, Ve- 14
nite & eamus, & faciamus ad mare bellum, vt re- B
cedat corã nobis, & faciamus nobis alias syluas. * Et similiter fluctus maris & ipsi cogitauerunt 15
cogitationẽ, & dixerunt, Venite ascendentes, debellemus syluas campi, vt & ibi consummemus nobismetipsis aliam regionem. * Et factus est 16
cogitatus syluæ in vanum. venit enim ignis, & consumpsit eam. * Similiter & cogitatus flu- 17
ctuum maris. stetit enim arena, & prohibuit eos. * Si enim esses iudex horum, quem inciperes iu- 18
stificare, aut quẽ condemnare? * Et respondi, & 19
dixi, Vtiq, vanam cogitationẽ cogitauerunt. terra enim data est syluæ, & mari locus portare fluctus suos. * Et respondit ad me, & dixit, Bene tu iudi- 20
casti, & quare nõ iudicasti tibimetipsi? * Quẽad- 21
modum enim terra syluæ data est, & mare fluctibus suis: sic qui super terram inhabitãt, quæ sunt super terram intelligere solummodo possunt: & qui super cælos, quæ super altitudinem cælorum. * Et respondi, & dixi, Deprecor te Domine, vt 22
mihi detur sensus intelligendi. * non enim volui C
interrogare de superioribus tuis, sed de his quæ 23
pertranseunt per nos quotidie. propter quid Israel datus in opprobriũ gentibus, quem dilexisti populum, datus est tribubus impiis, & lex patrũ nostrorum in interitum deducta est, & dispositiones scriptæ nusquam sunt: * & pertrãsiuimus de 24
seculo, vt locustæ, & vita nostra stupor & pauor, & nec digni sumus misericordiã consequi. * Sed 25
quid faciet nomini suo quod inuocatũ est super nos? & de his interrogaui. * Et respondit ad me, 26
& dixit, Si fueris plurimũ scrutatus, frequenter miraberis: quoniam festinans festinat seculũ pertransire, * & non capit portare quæ in futuris 27
temporibus iustis repromissa sunt: quoniam plenum iniustitia est seculum hoc & infirmitatibus.

* De quibus autem interrogas, dicam: seminatũ 28
enim est malum, & necdum venit destructio ip-
sius. * Si ergo non inuersum fuerit quod semina- 29
tum est, & discesserit locus vbi seminatum est malum, non veniet vbi seminatum est bonũ. * Quo- 30
niam gramen seminis mali seminatum est in corde Adã ab initio: & quantũ impietatis generauit
vsq; nunc, & generat vsque cùm veniat area? * Æ- 31
stima autem apud te gramen mali seminis, quantum fructum impietatis generauit, * quando se- 32
catæ fuerint spicæ, quarum non est numerus, quã
magnam aream incipient facere? * Et respondi, 33
& dixi, * Quomodo, & quando hæc? Quare mo- Quo? 2.
dici & mali anni nostri? * Et respondit ad me, & 34
dixit mihi, Non festines tu super altissimum. Tu enim festinas inaniter esse super ipsum. nam ex-
cessus tuus multus. * Nonne de his interrogaue- 35
runt animæ iustorũ in promptuariis suis, dicentes, Vsquequo spero sic? & quando veniet fructus
areæ mercedis nostræ? * Et respondit ad ea Ie- 36
remiel archangelus, & dixit, Quando impletus fuerit numerus seminum in vobis, quoniam in
stateram ponderauit seculum, * & mensura mensu- 37
rauit tempora, & numero numerauit tempora, & non commouit, nec excitauit vsquedũ impleatur
prædicta mensura. * Et respondi, & dixi, O Do- 38
D minator Domine, sed & nos omnes pleni sumus
impietate. * Et ne fortè propter nos non impleã- 39
tur iustorũ areę, propter peccata inhabitantiũ su-
per terram. * Et respondit ad me, & dixit, Vade, et 40
interroga prægnantẽ, siquando impleuerit nouẽ menses suos, adhuc poterit matrix eius retinere
partum in semetipsa? * Et dixi, Non potest Do- 41
mine. Et dixit ad me, In inferno promptuaria animarum matrici assimilata sunt. * Quemadmo- 42
dũ enim illa festinat quæ parit, effugere necessitatem partus: sic & hæc festinat reddere ea quæ
cõmendata sunt. * Ab initio tibi demõstrabitur 43
de his quæ cõcupiscis videre. * Et respõdi, & dixi, 44
Si inueni gratiam ante oculos tuos, & si possibile
est, & si idoneus sum, * demonstra mihi, si plus- 45
quam præteritum sit habet venire, aut plura pertransierunt supra quàm futurum est. * Quid per- 46
transiuit, scio: quid autem futurũ sit, ignoro. * Et 47
dixit ad me, Sta super dexteram partẽ, & demon-
strabo tibi interpretationem similitudinis. * Et 48
steti, & vidi: & ecce fornax ardens transiit coram me. & factum est, cùm transiret flamma, vidi: &
ecce superauit fumus. * Post hæc transiit coram 49
me nubes plena aquæ, & immisit pluuiã impetu multam. & cùm transisset impetus pluuiæ, su-
perauerunt in ea guttæ. * Et dixit ad me, Cogita 50
tibi, sicut creuit pluuia amplius quàm guttæ, & ignis quàm fumus: sic superabundauit quæ transiuit mensura. Superauerunt autem guttæ, et fu-
mus: * & oraui, & dixi, Putas viuo vsque in 51

diebus

diebus illis? vel quid erit in diebus illis? *Respō- 52
dit ad me, & dixit, De signis, de quibus me in-
terrogas, ex parte possum tibi dicere, de vita aute
tua non sum missus dicere tibi, sed nescio.

CAP. V.

DE signis autem: ecce dies venient, in quibus 1
apprehendetur qui inhabitant terram in cen A
su multo: & abscōdetur veritatis via: & sterilis
erit à fide regio: * & multiplicabitur iniustitia 2
super hanc quam ipse tu vides, & super quam au-
disti olim: * & erit impositio vestigio quam nūc 3
vides regnare regionem, & videbunt eam deser-
tam. * Si aute tibi dederit Altissimus viuere, vi- 4
debis post tertiā tubam, & reluceſcet subitò sol
noctu, & luna ter in die, *& de ligno sanguis stil 5
labit, & lapis dabit vocē suā, & populi cōmoue-
buntur: * & regnabit, quem non sperant qui in- 6
habitant super terram, & volatilia commigratio-
nem faciēt: * & mare Sodomiticū pisces reiiciet, 7
& dabit vocem noctu, quā non nouerant multi.
omnes autem audient vocem eius, *& chaos fiet 8
per loca multa, & ignis frequenter remittetur,
& bestię agrestes transmigrabūt & mulieres mē-
struatæ pariēt mōstra, * & in dulcibus aquis sal- 9
sæ inuenientur, & amici omnes semetipso expu-
gnabunt: & abscondetur tunc sensus, & intelle-
ctus separabitur in prōptuariū suū: * & quære- 10
tur à multis, & nō inuenietur: & multiplicabitur
iniustitia, & incontinētia super terrā. * Et inter- 11
rogabit regio proximā suā, & dicet, Nūquid per
te pertrāsiit iustitia iustū faciens? Et hoc negabit.
* Et erit in illo tēpore, & sperabunt homines, & 12
nō impetrabunt: laborabunt, & nō dirigētur viæ
eorū. *Hęc signa dicere tibi permissum est mihi: 13
& si oraueris iterū & ploraueris, sicut & nunc, &
ieiunaueris septem diebus, audies iteratò horum
maiora. * Et euigilaui, & corpus meum horruit 14
valde: & anima mea laborauit, vt deficeret: * & B
tenuit me qui venit angelus, qui loquebatur in 15
me, & confortauit me, & statuit me super pedes.
*Et factū est in nocte secunda, & venit ad me Sa- 16
lathiel dux populi, & dixit mihi, Vbi eras? & qua-
re vultus tuus tristis? * An nescis, quoniā tibi cre 17
ditus est Israel in regione transmigrationis eorū?
* Exurge ergo, & gusta panē, & non derelinquas 18
nos, sicut pastor gregē suum in manibus luporū
malignorum. * Et dixi ei, Vade à me, & non ap- 19
propies ad me. Et audiuit, vt dixi: & recessit à
me. * Et ego ieiunaui diebus septē vlulans & plo 20
rans, sicut mihi mādauit Vriel angelus. *Et factū 21
est post dies septem, & iterū cogitationes cordis
mei molestæ erant mihi valde. * & resumpsit a- 22
nima mea spiritum intellectus: & iterum cœpi
loqui coram Altisimo sermones, * & dixi, Do- 23
minator Domine ex omni sylua terræ, & omni-
bus arboribus eius, elegisti vineam vnicam: *Et 24
ex omni terra orbis, elegisti tibi foueam vnam:
& ex omnibus floribus orbis elegisti tibi lilium
25 vnū: * & ex omnibus abysis maris, replesti tibi
riuum vnū: & ex omnibus ędificatis ciuitatibus,
26 sanctificasti tibimetipsi Siō: * & ex omnibus crea-
tis volatilibus, nominasti tibi columbā vnā & ex
omnibus plasmatis pecoribus, prouidisti tibi ouē
27 vnam: * & ex omnibus multiplicatis populis,
acquisiuisti tibi populum vnum: & ab omnibus
probatā legem donasti huic, quē desyderasti po-
28 pulo. * Et nunc Domine, vt quid tradidisti vnū
pluribus? Et præparasti super vnam radicē alias,
29 & disperdidisti vnicū tuum in multis: * & con-
C culcauerunt eū, qui contradicebant spōsionibus
30 tuis, quique tuis testamentis nō credebant. * Et
si odiens odisti populū tuum, tuis manibus de-
31 bet castigari. * Et factū est, cū locutus essem ser-
mones, & missus est angelus ad me, qui antè ve-
32 nerat ad me prędicta nocte, *& dixit mihi, Audi
me, & instruam te: & intende mihi, & adiiciam
33 corā te. * Et dixi, Loquere Domine meus. Et di-
xit ad me, Valde tu in excessu mentis factus es pro
34 Israel: an plus dilexisti eū, quàm qui eū fecit? * Et
dixi ad eum, Non Domine, sed dolens locutus
sum. Torquent enim me renes mei per omnē ho-
rā, quærentē apprehendere semitam Altisimi, &
35 inuestigare partem iudicij eius. * Et dixit ad me,
Nō potes. Et dixi, Quare Domine? Ad quid na-
scebar, aut quare nō fiebat matrix matris meę mi-
hi sepulchrū vt non viderē laborē Iacob, & de-
36 fatigationē generis Israel? * Et dixit ad me, Nu-
mera mihi quæ necdum venerāt, & collige mihi
dispersas guttas, & reuirida mihi aridos flores,
37 * & aperi mihi clausa prōptuaria, & produc mihi
inclusos in eis flatus, demōstra mihi vocis imagi-
nē: & tunc ostendam tibi laborē quem rogas vi-
38 dere. *Et dixi, Dominator Domine, quis enim est
qui potest hæc scire, nisi qui cum hominibus ha-
39 bitationem nō habet? * Ego autem insipiens, &
quomodò potero dicere de his, quibus me inter-
40 rogasti? * Et dixit ad me, Quomodò non potes
facere vnum de his quæ dicta sunt: sic nō poteris
inuenire iudicium meum, aut in fine charitatem,
41 quā populo promisi. * Et dixi, Sed ecce Domine
tu propè es his qui in finem sunt: & quid facient
D qui ante me fuerunt, aut nos, aut hi qui post nos?
42 * Et dixit ad me, Coronę assimilabo iudiciū meū.
Sicut non nouissimorum tarditas, sic nec priorū
43 velocitas. * Et respondi, & dixi, Nec poteras fa-
cere eos qui facti sunt, & qui sunt, & qui futuri
sunt, in vnum, vt celerius iudicium tuū ostēdas?
44 *Et respondit ad me, & dixit, Non potest festina-
re creatura super creatorem, nec sustinere secu-
45 lum eos qui in eo creandi sunt in vnum. * Et
dixi, Quomodo dixisti seruo tuo, quoniam viui-
ficans viuificasti à te creatam creaturā in vnum,

&

& ſuſtinebat creatura: poterit & nũc portare præ-
ſentes in vnum. * Et dixit ad me, Interroga ma- 46
tricem mulieris, & dices ad eam, Et ſi paris, qua-
re per tẽpus? Roga ergo eam, vt det decẽ in vnũ.
* Et dixi, Non vtiq; poterit: ſed ſecundũ tẽpus. 47
* Et dixit ad me, Et ego dedi matricem terræ his 48
qui ſeminati ſunt ſuper eã per tempus. * Quem- 49
admodũ enim infans nõ parit ea, quæ ſenũ ſunt:
ſic ego diſpoſui à me creatũ ſeculum. * Et interro 50
gaui, & dixi, Cũ iã dederis mihi viã, loquar corã
te: nam mater noſtra, de qua dixiſti mihi, adhuc
iuuenis eſt: iam ſenectuti appropinquat. * Et re- 51
ſpõdit ad me, & dixit, Interroga eam quæ parit,
& dicet tibi. * Dices enim ei, Quare quos pepe- 52
riſti, nunc non ſunt ſimiles his qui ante te, ſed mi
nores ſtatura? * Et dicet tibi & ipſa, Alij ſunt qui 53
in iuuentute virtutis nati ſunt: & alij qui ſub tẽ-
pore ſenectutis, deficiente matrice ſunt nati. * Cõ- 54
ſydera ergo & tu, quoniã minori ſtatura eſtis præ
his qui ante vos: * & qui poſt vos, minori quàm 55
vos, quaſi iam ſeneſcentes creaturæ, & fortitudi-
nem iuuentutis prætereuntes. Et dixi, Rogo Do-
mine, ſi inueni gratiã ante oculos tuos, demõſtra
ſeruo tuo, per quem viſites creaturam tuam.

CAP. VI.

ET dixit ad me, Initio terreni orbis, & antequã 1
eſtarent exitus ſeculi, & antequam ſpirarent A
conuentiones ventorũ, * & antequã ſonarẽt vo- 2
ces tonitruum, & antequam ſplenderent nitores
coruſcationũ, & antequam confirmarentur fun-
damenta paradiſi, * & antequam viderentur de- 3
cori flores, & antequam confirmarentur motæ
virtutes, & antequam colligerentur innumerabi-
les militiæ angelorum. * & antequã extolleren- 4
tur altitudines aëris, & antequam nominarentur
menſuræ firmamentorum, & antequam æſtua-
rent camini in Sion, * & antequam inueſtigarẽ- 5
tur præſentes anni, & antequam abalienarentur
eorũ qui nunc peccant adinuentiones, & conſi-
gnati eſſent qui fidẽ theſaurizauerũt: * tũc cogi- 6
taui, & facta ſunt per me ſolum, & nõ per alium:
& finis per me, & non per alium. * Et reſpondi, 7
& dixi, Quæ erit ſeparatio temporum? aut quan-
do prioris finis, & ſequentis initium? * Et dixit 8
ad me, Ab Abrahã vſq; ad Iſaac, quando nati ſunt
ab eo Iacob & Eſau, manus Iacob tenebat ab ini-
tio calcaneũ Eſau: * finis enim huius ſeculi Eſau, 9
& principium ſequentis Iacob. * Hominis ma- 10
nus inter calcaneum & manum. Aliud noli quæ-
rere Eſdra. * Et reſpõdi, & dixi, O dominator Do 11
mine, ſi inueni gratiã ante oculos tuos, * oro vt 12
demõſtres ſeruo tuo finẽ ſignorũ tuorũ quorum
partem mihi demõſtraſti nocte præcedenti. * Et 13
reſpondit, & dixit ad me, Surge ſuper pedes tuos,
& audi vocem pleniſsimam ſonitus. * Et erit ſi- 14
cut commotio, nec commouebitur locus, in quo
ſtes ſuper eum. * Ideo cùm loquitur, tu non ex- 15
paueas, quoniam de fine verbum & fundamentũ
terræ intelligitur, * quoniam de ipſis ſermo tre- 16
B miſcit & commouetur. ſcit enim quoniam finem
eorum oportet cõmutari. * Et factum eſt, cùm 17
audiſſem, ſurrexi ſuper pedes meos, & audiui: &
ecce vox loquens, & ſonus eius ſicut ſonus aqua-
rum multarum, * & dixit, Ecce dies veniunt, & 18
erit quando appropinquare incipiam, vt viſitem
habitãtes in terra: * & quando inquirere inci- 19
piam ab eis qui iniuſtè nocuerunt iniuſtitia ſua,
& quando ſuppleta fuerit humilitas Sion. * & cũ 20
ſuperſignabitur ſeculum quod incipiet pertran-
ſire, hæc ſigna faciam, Libri aperientur ante faciẽ
firmamenti, & omnes videbunt ſimul, * & anni- 21
culi infantes loquentur vocibus ſuis, & prægnã-
tes immaturos parient infantes trium & quatuor
menſium, & viuent, & ſuſcitabuntur. * Et ſubi- 22
tò apparebũt ſeminata loca non ſeminata, & ple-
na promptuaria ſubitò inuenientur vacua: * & 23
tuba canet cum ſono, quam cùm omnes audie-
rint, ſubitò expaueſcent. * Et erit in illo tempo- 24
re, debellabũt amici amicos vt inimici, & expauc-
ſcet terra cum his: & venæ fontium ſtabunt, &
non decurrẽt in horis tribus: * & erit, omnis qui 25
derelictus fuerit ex omnibus iſtis quibus prędixi
tibi, ipſe ſaluabitur, & videbit ſalutare meum,
& finem ſeculi veſtri. * Et videbunt qui recepti 26
ſunt homines, qui mortẽ non guſtauerunt à na-
tiuitate ſua, & mutabitur cor inhabitantium, &
conuertetur in ſenſum alium. * Delebitur enim 27
malum, & extinguetur dolus. * Florebit autem 28
fides, & vincetur corruptela, & oſtendetur veri-
tas quæ ſine fructu fuit diebus tantis. * Et factũ 29
eſt, cùm loqueretur mihi, & ecce paulatim intue-
bar ſuper eũ ante quem ſtabã, * Et dixit ad me 30
hæc, Veni tibi oſtendere tempus venturæ noctis.
* Si ergo iterum rogaueris, & iterum ieiunaueris 31
ſeptem diebus, iterum tibi renuntiabo horum
maiora per diem quàm audiui. * Audita eſt enim 32
C vox tua apud Altiſſimum. Vidit enim fortis dile-
ctionem tuam, & prouidit pudicitiam, quam à
iuuentute tua habuiſti: * & propter hoc miſit me 33
demonſtrare tibi hæc omnia, & dicere tibi: Con-
fide, & noli timere, * & noli feſtinare cum prio- 34
ribus temporibus cogitare vana, vt non prope-
res à nouiſsimis temporibus. * Et factum eſt poſt 35
hæc, & fleui iterum: & ſimiliter ieiunaui ſeptem
diebus, vt ſuppleam tres hebdomadas, quæ di-
ctæ ſunt mihi. * Et factũ eſt in octaua nocte, & 36
cor meum turbabatur iteratò in me, & cœpi lo-
qui coram Altiſsimo. * Inflammabatur enim ſpi 37
ritus meus valde, & anima mea anxiabatur. * & 38
dixi, O Domine, loquens locutus es ab initio
creaturæ in primo die dicens, Fiat cælum & ter-
ra: & tuum verbum opus perfectum. * Et erat 39

tunc

tunc ſpiritus, & tenebræ circunferebantur, & ſilentium, ſonus vocis hominis nondum erat abs
40 te. * Tunc dixiſti de theſauris tuis proferri lumẽ
41 luminoſum, quo appareret opus tuum. * Et die ſecundo creaſti ſpiritum firmaméti, & imperaſti ei vt diuideret & diuiſionem faceret inter aquas, vt pars quædã ſurſum recederet, pars verò deorſum maneret. * Et tertia die imperaſti aquis cõ-
42 gregari in ſeptima parte terræ: ſex verò partes ſiccaſti & conſeruaſti, vt ex his ſint coram te miniſtrantia ſeminata à Deo, & culta. * Verbum
43 enim tuum proceſsit, & opus ſtatim fiebat.
44 * Proceſsit enim ſubitò fructus multitudinis immenſus, & concupiſcentiæ guſtus multiformes, & flores colore immutabili, & odores odoramenti inueſtigabilis. & die tertia hęc facta ſunt.
45 * Quarta autem die imperaſti fieri ſolis ſplendorem, lunæ lumen, ſtellarũ diſpoſitionẽ. * Et im-
46 peraſti eis, vt deſeruirent futuro plaſmato homini. * Quinto autem die dixiſti ſeptimæ parti,
47 vbi erat aqua congregata, vt procrearet animalia, & volatilia, & piſces: & ita fiebat. * Aqua
48 muta, & ſine anima quæ Dei nutu iubebantur, animalia faciebat, vt ex hoc mirabilia tua nationes enarrent. * Et tunc conſeruaſti duas animas:
49 nomen vni vocaſti Henoch, & nomen ſecundæ vocaſti Leuiathan, * & ſeparaſti ea ab alterutro.
50 Non enim poterat ſeptima pars, vbi erat aqua congregata, capere ea. * Et dediſti Henoch v-
51 nam partem, quæ ſiccata eſt tertio die, vt habitet in ea vbi ſunt montes mille. * Leuiathan au-
52 tem dediſti ſeptimam partẽ humidam, & ſeruaſti eam, vt fiat in deuorationem quibus vis, & quãdo vis. * Sexto autem die imperaſti terrę, vt crea-
53 ret coram te iumenta, & beſtias, & reptilia: * &
54 ſuper his Adam, quem conſtituiſti ducem ſuper omnibus factis quæ feciſti, & ex eo educimur nos omnes, quemque elegiſti populũ. * Hęc au-
55 tem omnia dixi corã te Domine, quia propter nos creaſti ſeculũ. * Reſiduas autem gẽtes ab Adam
56 natas dixiſti eas nil eſſe, & quoniam ſaliuæ aſsimilatæ ſunt, & quaſi ſtillicidium de vaſe ſimilaſti abundantiam eorũ. * Et nunc Domine, ecce,
57 iſtæ gentes, quæ in nihilum deputatæ ſunt; cœperunt dominari noſtri, & deuorare: * nos autẽ
58 populus tuus quem vocaſti primogenitum vnigenitum æmulatorem tuum, traditi ſumus in manibus eorum: * & ſi propter nos creatum
59 eſt ſeculum, quare non hæreditatem poſsidemus cum ſeculo? Vſquequo hæc.

CAP. VII.

1 ET factum eſt, cùm finiſſem loqui verba hæc, miſſus eſt ad me angelus qui miſſus fuerat ad A
2 me primis noctibus, * & dixit ad me, Surge Eſdra, & audi ſermones quos veni loqui ad te. * Et
3 dixi, Loquere Deus meus. Et dixit ad me, Mare poſitum eſt in ſpatioſo loco, vt eſſet altum &
4 immenſum: * erit autem ei introitus in anguſto
5 loco poſitus, vt eſſet ſimilis fluminibus. * Quis enim volens voluerit ingredi mare, & videre eũ, vel dominari eius: ſi non tranſierit anguſtum, in
6 latitudinẽ quomodò venire poterit? * Itẽ aliud, Ciuitas eſt ædificata, & poſita in loco campeſtri:
7 eſt autem plena omnium bonorum. * introitus eius anguſtus & in præcipiti poſitus, vt eſſet à
8 dexteris quidẽ ignis, à ſiniſtris aqua alta: * ſemita autem eſt vna ſola inter eos poſita, hoc eſt, inter ignem & aquam, vt non capiat ſemita, niſi ſo-
9 lummodò veſtigium hominis. * Si autẽ dabitur ciuitas homini in hęreditatem, ſi nunquam antepoſitum periculum pertranſierit, quomodò
10 accipiet hæreditatẽ ſuam? * Et dixi, Sic Domine.
11 Et dixit ad me, Sic eſt & Iſrael pars. * Propter eos enim feci ſeculum: & quando tranſgreſſus eſt Adã cõſtitutiones meas, iudicatum eſt quod
12 factum eſt. * Et facti ſunt introitus huius ſeculi anguſti, & dolentes, & laborioſi: pauci autem & mali, & periculorũ pleni, & labore magnopere
13 fulti. * nã maioris ſeculi introitus ſpatioſi & ſe-
14 curi, & faciẽtes immortalitatis fructũ. * Si ergo ingredientes non fuerunt ingreſsi qui viuunt, anguſta & vana hæc: non poterunt recipere quę
15 ſunt repoſita. * Nunc ergo quare tu conturbaris, cùm ſis corruptibilis? & quid mouẽris tu, cũ
16 ſis mortalis: * Et quare non accepiſti in corde tuo quod eſt futurum, ſed quod in præſenti?
17 * Reſpõdi & dixi, Dominator Domine, ecce diſpoſuiſti lege tua, quoniã iuſti hæreditabunt hæc,
18 impij autẽ peribunt. * Iuſti autem ferent anguſta, ſperantes ſpatioſa. qui enim impiè geſſerunt, & anguſta paſsi ſunt, & ſpatioſa non videbunt.
19 * Et dixit ad me, Nõ eſt iudex ſuper Deum, neq;
B intelligens ſuper Altiſsimum. * Pereunt enim
20 multi præſentes, quia negligitur quæ antepoſita
21 eſt Dei lex. * Mandans enim mandauit Deus venientibus, quãdo venerunt, quid facientes viuerent, & quid obſeruãtes nõ punirentur. * Hi au-
22 tẽ nõ ſunt perſuaſi, & contradixerunt ei, & cõſtituerunt ſibi cogitamẽ vanitatis, * & propoſuerunt ſibi circunuentiones delictorũ, & ſuperdixerunt Altiſsimo nõ eſſe, & vias eius nõ cognoi-
24 uerunt, * & legem eius ſpreuerũt, & ſponſiones eius abnegauerũt, & in legitimis eius fidem non
25 habuerũt, & opera eius nõ perfecerunt. * propter
26 hoc Eſdra vacua vacuis, & plena plenis. * Ecce tempus veniet, & erit quando venient ſigna quæ prædixi tibi, & apparebit ſponſa, & appareſcens
27 oſtendetur quæ nunc ſubducitur terra: * & omnis qui liberatus eſt de prædictis malis, ipſe vide-
28 bit mirabilia mea. * Reuelabitur enim filius meus IESVS cum his qui cum eo ſunt, & iucundabuntur qui relicti ſunt in annis quadrin-

gentis. * Et erit post annos hos, & morietur fi- 29
lius meus CHRISTVS,& omnes qui spiramen-
tũ habent homines: * & cõuertetur seculum in 30
antiquũ silentium diebus septẽ, sicut in prio-
ribus iudiciis,ita vt nemo derelinquatur. * Et erit 31
post dies septem, & excitabitur quod nondum
vigilat seculum,& morietur corruptũ, * & terra 32
reddet quæ in ea dormiunt & puluis qui in eo
silentio habitant, & promptuaria reddent quæ
eis commendatæ sunt animæ. * Et reuelabitur 33
Altissimus super sedem iudicij, & pertransibunt
miseriæ, & longanimitas congregabitur. * Iu- 34
dicium autem solum remanebit,veritas stabit &
fides conualescet, * & opus subsequetur, & 35
merces ostendetur, & iustitiæ vigilabunt, & in-
iustitiæ nõ dominabuntur. * Et dixi,Primus A- 36
Gen. 18. c. 23. brahã propter Sodomitas orauit, & Moyses pro
Exo. 32. c. 11. patribus qui in deserto peccauerunt, * & qui 37
2. Re. 24 c. 17. post eum pro Israel in diebus Achaz, & Samue-
1. Par. 6. c. 14. lis: * & Dauid pro confractione,& Salomon pro 38
3. Re. 17. d. 21 & 18. d. 25. eis qui venerunt in sanctificationem, * & Elias 39
4. Re. 19. c. 15. pro his qui pluuiam acceperunt, & pro mortuo
vt viueret, * & Ezechias pro populo in diebus 40
Sennacherib, & multi pro multis. * Si ergo mo- 41
do quando corruptibile increuit, & iniustitia
multiplicata est, & orauerunt iusti pro impiis:
quare & nunc sic non erit? * Et respondit ad me, 42
& dixit, Præsens seculum non est finis, gloria in
eo frequens manet: propter hoc orauerunt pro
inualidis. * Dies enim iudicij erit finis temporis 43
huius,& initium temporis futuræ immortalita-
tis, in quo transiuit corruptela: * soluta est in- 44
temperantia, abscissa est incredulitas: creuit au-
tẽ iustitia,orta est veritas. * tunc enim nemo po- 45
terit saluare eum qui periit, neq; demergere qui
vicit. Et respondi, * & dixi, Hic est sermo meus 46
primus & nouissimus, quoniam melius erat non
dare terrã Adam, vel cùm iam dedisset, coërcere
eum vt non peccaret. * Quid enim prodest ho- 47
minibus in præsenti viuere in tristitia, & mor-
Rom. 5. 2. 3. tuos sperare punitionem? * O tu quid feci sti 48
Adam? Si enim tu peccasti, non est factus solius
tuus casus, sed & noster qui ex te aduenimus.
* Quid enim prodest nobis si promissum est no- 49
bis immortale tempus: nos autẽ mortalia opera
egimus? * Et quoniã prædicta est nobis perennis 50
spes: nos verò pessimi vani facti sumus. * Et quo- 51
niam reposita sunt nobis habitacula sanitatis &
securitatis: nos verò malè cõuersati sumus. * Et 52
quoniam reposita est gloria Altissimi protegere
eos qui tardè conuersati sunt: nos autẽ pessimis
viis ambulauimus. * Et quoniã ostẽdetur paradi 53
sus, cuius fructus incorruptus perseuerat, in quo
est securitas & medela: * nos verò non ingredie- 54
mur.in ingratis enim locis cõuersati sumus. * Et 55
quoniam super stellas fulgebunt facies eorũ qui D
abstinentiam habuerunt: nostræ autem facies
56 super tenebras nigræ. * non enim cogitauimus
viuentes quando iniquitatem faciebamus,quòd
57 incipiemus post mortem pati. * Et respondit,
& dixit, Hoc est cogitamẽtum certaminis quod
58 certabit qui super terram natus est homo, * vt
si victus fuerit, patiatur quod dixisti: si autem
59 vicerit, recipiet quod dico: * quoniam hæc
est vita quam Moyses dixit,cùm viueret, ad po- Deu. 30. d. 19.
60 pulum, dicens, Elige tibi vitam,vt viuas. * Non
crediderunt autẽ ei,sed nec post eum prophetis:
61 sed nec mihi qui locutus sum ad eos. * quoniã
non esset tristitia in perditionem eorum, sicut fu
turum est gaudiũ super eos, quibus persuasa est
62 salus. * Et respondi,& dixi, Scio Domine, quo-
niã vocatus est Altissimus misericors in eo quòd
misereatur his qui nondũ in seculo aduenerunt,
63 * & quòd miseretur illis qui cõuersionem faciunt
64 in lege eius: * & longanimis est quoniã longa-
nimitatẽ præstat his qui peccauerunt quasi suis
65 operibus: * & munificus est,quoniã quidem do-
66 nare vult pro exigentiis: * & multę misericordię,
quoniã multiplicat magis misericordias his qui
præsentes sunt, & qui præterierunt,& qui futuri
67 sunt. * Si enim non multiplicauerit misericor-
dias suas,non viuificabitur seculum cum his qui
68 inhæreditabãt in eo. * Et donat: quoniam si nõ
donauerit de bonitate sua, vt alleuentur hi qui
iniquitatem fecerunt, de suis iniquitatibus non
poterit decies millesima pars viuificari hominũ.
69 * & iudex si non ignouerit his qui curati sunt
verbo eius, & deleuerit multitudinẽ contentio-
70 num: * non fortasis derelinquerentur in innu-
merabili multitudine,nisi pauci valde.

CAP. VIII.

1 ET respondit ad me, & dixit, Hoc seculum fe-
A cit Altissimus propter multos, futurum au-
2 tem propter paucos. * Dicam autem coram te
similitudinem Esdra. Quomodò autẽ interro-
gabis terrã,& dicet tibi,quoniã dabit terrã mul-
tam magis vnde fiat fictile,paruum autẽ pulueręẽ
vnde aurum fit: sic & actus præsentis seculi.
3 * Multi quidem creati sunt, pauci autẽ saluabun-
4 tur. * Et respondi, & dixi, Absorbe ergo anima
5 sensum,& deuora quod sapit. * conuenisti enim
obaudire, & prophetare* volens'. Nec enim tibi volens.
datum est spatium, nisi solummodò viuere.
6 * O Domine, si non permittes seruo tuo, vt ore-
mus coram te, & des nobis semen cordi, & sen-
sui culturam, vnde fructus fiat, vnde viuere
possit omnis corruptus, qui portabit locum ho-
7 minis? * Solus enim es, & vna plasmatio nos
8 sumus manuum tuarum, sicut locutus es: * &
quomodò nunc in matrice plasmatũ est corpus,
& præstas membra: conseruatur in igne & aqua
tua creatio: & nouem mensibus patitur tua
plasmatio

plaſmatio tuam creaturam quæ in ea creata eſt:
* ipſum autem quod ſeruat, & quod ſeruatur, v- 9
traque ſeruabuntur: ſeruataq́, quandoque iterum
reddit matrix, quæ in ea creuerunt: * Impera- 10
ſti enim ex ipſis membris, hoc eſt mamillis præ-
bere lac fructui mamillarum, * vt nutriatur id 11
quod plaſmatum eſt vſque in tẽpus aliquod, &
poſtea diſponas eum tuæ miſericordiæ. * Enutri- 12
ſti eum tua iuſtitia, & erudiſti eum in lege tua, &
corripuiſti eum tuo intellectu: * & mortificabis 13
eum, vt tuam creaturam: & viuificabis eum, vt
opus tuum. * Si ergo perdideris eum qui tantis 14
laboribus plaſmatus eſt: tuo iuſſu facile eſt ordi-B
nari, vt & id quod fiebat ſeruaretur. * Et nunc 15
Domine dicã, de omni homine tu magis ſcis: de
populo autem tuo, ob quẽ doleo: * & de hæredi- 16
tate tua, propter quam lugeo: & propter Iſrael,
propter quẽ triſtis ſum: & de Iacob, propter quẽ
doleo: * ideo incipiam orare corã te pro me, & 17
pro eis: quoniam video lapſus noſtros qui inha-
bitamus terram. * Sed audiui celeritatem iudicis 18
qui futurus eſt. * Ideò audi vocem meam, & in- 19
tellige ſermonem meum, & loquar coram te Ini-
tiũ verborũ Eſdræ priuſquàm aſſumeretur: * & 20
dixi, Domine, qui inhabitas ſeculum, cuius oculi
eleuati in ſuperna & aëre: * & cuius thronus 21
ineſtimabilis, & gloria incõprehenſibilis cui aſtat
exercitus angelorum cum tremore, * quorum 22
ſeruatio in vento & igni conuertitur: cuius ver-
bum verum, & dicta perſeuerantia: * cuius iuſ- 23
ſio fortis, & diſpoſitio terribilis: cuius aſpectus
arefacit abyſſos, & indignatio tabeſcere facit mõ-
tes, & veritas teſtificatur: * exaudi orationem 24
ſerui tui, & auribus percipe precationẽ figmenti
tui. * Dum enim viuo, loquar: & dum ſapio, re- 25
ſpondebo, * nec reſpicias populi tui delicta, ſed 26
qui tibi in veritate ſeruiunt. * Nec intendas im- 27
pia gentiũ ſtudia, ſed qui tua teſtimonia cum do-
loribus cuſtodierunt. * Nec cogites qui in con- 28
ſpectu tuo falsè conuerſati ſunt, ſed memorare
qui ex voluntate tua timorem cognouerũt. * Ne- 29
que volueris perdere, qui pecudum mores ha-
buerunt: ſed reſpicias eos qui legem tuam ſplen-
didè docuerunt. * Nec indigneris eis qui beſtiis 30
peiores iudicati ſunt: ſed diligas eos qui ſemper C
in tua iuſtitia confidunt, & gloria. * Quoniam 31
nos & patres noſtri talibus morbis languemus:
tu autem propter nos peccatores miſericors vo-
caberis. * Si enim deſyderaueris vt noſtri miſe- 32
rearis, tunc miſericors vocaberis, nobis autem nõ
habentibus opera iuſtitiæ. * Iuſti enim, quibus 33
ſunt opera multa repoſita, ex propriis operibus
recipient mercedem. * Quid eſt enim homo, vt 34
ei indigneris: aut genus corruptibile, vt ita ama-
3. Re. 8. e. 46. 2. par. 6. c. 36. rus ſis de ipſo? * In veritate enim nemo de geni- 35
tis eſt qui non impiè geſſit, & de confitentibus
qui non deliquit. * In hoc enim annunciabitur 36
iuſtitia tua, & bonitas tua Domine, cùm miſer-
tus fueris eis qui non habent ſubſtantiam bono-
rum operum. * Et reſpondit ad me, & dixit, 37
Rectè locutus es aliqua: & iuxta ſermones tuos
ſic & fiet. * quoniã non verè cogitabo ſuper plaſ- 38
ma eorũ qui peccauerunt ante mortẽ, ante iudi-
cium, ante perditionem: * ſed iucundabor ſuper 39
iuſtorũ figmentum, & memorabor peregrinatio- Gen. 44. 4.
nis quoque, & ſaluationis & mercedis receptio-
nis. * Quo modo ergo locutus ſum, ſic & eſt. 40
* Sicut enim agricola ſerit ſuper terram ſemina 41
multa, & pantationes multitudinis plantat, ſed
non in tempore omnia quæ ſeminata ſunt, ſaluã-
tur, ſed nec omnia quæ plantata ſunt radicabunt:
ſic & qui in ſeculo ſeminati ſunt, nõ omnes ſalua Mat. 13. a. 4. & 20 b. 16.
buntur. * Et reſpondi, & dixi, Si inueni gratiam, 42
loquar. * Quo modo ſemen agricolæ ſi non aſ- 43
cenderit aut non acceperit pluuiam tuam in tẽ-
pore, aut ſi corruptũ fuerit multitudine pluuiæ,
* ſic perit: & ſimiliter homo qui manibus tuis 44
plaſmatus eſt, & tu ei imago nominatus: quoniã
ſimulatus es ei, propter quem omnia plaſmaſti;
& ſimilaſti ſemini agricolæ. * Non iraſcaris ſu- 45
per nos, ſed parce populo tuo, & miſerere hære-
ditati tuæ. Tu autem creaturæ tuæ miſereris.
* Et reſpondit ad me, & dixit, Quæ ſunt præſen- 46
D tia præſentibus, & quæ futura futuris. * Multum
enim tibi reſtat, vt poſsis diligere meam crea- 47
turam ſuper me: tibi autem frequenter & ipſi
proximaui, iniuſtis autẽ nũquam. * Sed & in hoc 48
mirabilis es corã Altiſsimo, * quoniam humi- 49
liaſti te ſicut decet te: & non iudicaſti te, vt in-
ter iuſtos plurimum glorificeris. * Propter quod 50
miſeriæ multæ, & miſerabiles efficientur eis qui
habitant ſeculum in nouiſsimis: quia in multa
ſuperbia ambulauerunt. * Tu autem pro te in- 51
tellige, & de ſimilibus tuis inquire gloriam.
* Vobis enim apertus eſt paradiſus, plantata eſt 52
arbor vitæ, pręparatum eſt futurum tempus, præ-
parata eſt abundantia, ædificata eſt ciuitas, pro-
bata eſt requies, perfecta eſt bonitas & perfecta
ſapientia. * Radix mali ſignata eſt à vobis: infir- 53
mitas, & tinea à vobis abſconſa eſt: & in infer-
num fugit corruptio in obliuione. * Tranſie- 54
runt dolores, & oſtenſus eſt in fine theſaurus im-
mortalitatis. * Noli ergo adiicere inquirendo 55
de multitudine eorum qui pereunt. * Nam & 56
ipſi accipientes libertatem, ſpreuerunt Altiſsi-
mum, & legem eius contempſerunt, & vias eius
dereliquerunt. * Adhuc autem iuſtos eius con- 57 Pſal. 13. a. 1. & 52. a. 1.
culcauerunt, * & dixerunt in corde ſuo non eſſe 58
Deum: & quidem ſcientes quoniam moriuntur.
* Sicut enim vos ſuſcipient quæ prædicta ſunt: 59
ſic eos ſitis & cruciatus, quæ præparata ſunt. non
enim voluit hominem diſperdi. * Sed & ipſi 60

qui creati ſunt, coinquinauerunt nomẽ eius qui fecit eos: & ingrati fuerunt ei qui præparauit eis vitam. * Quapropter iudicium meũ modò ap- 61
propinquat. * Quæ nó omnibus demonſtraui, 62
niſi tibi, & tibi ſimilibus paucis. Et reſpondi, &
dixi, * Ecce nunc Domine demonſtraſti mihi 63
multitudinem ſignorum, quæ incipies facere in nouiſsimis: ſed non demonſtraſti mihi quo tempore.

CAP. IX.

ET reſpondit ad me, & dixit, Metiens metire 1
tempus in ſemetipſo: & erit cùm videris, A
quando tranſierit pars quædam ſignorum quæ prædicta ſunt, * tunc intelliges quoniam ipſum 2
eſt tẽpus in quo incipiet Altiſsimus viſitare ſeculum quod ab eo factum eſt. * Et quãdo videbitur 3
in ſeculo motio locorũ, & populorum turbatio,
* tunc intelliges quoniam de his erat Altiſsimus 4
locutus à diebus qui fuerunt ante te ab initio.
* Sicut enim omne quod factũ eſt in ſeculo ini- 5
tiũ habet, pariter & cõſummationem, & conſummatio eſt manifeſta: * ſic & Altiſsimi tẽpora ini- 6
tia habent manifeſta in prodigiis & virtutibus,
& cõſummationes in actu & in ſignis. * Et erit, 7
omnis qui ſaluus factus fuerit, & qui poterit effugere per opera ſua & per fidẽ, in qua credidiſtis, * relinquetur de prædictis periculis, & vi- 8
debit ſalutare meum in terra mea, & in finibus meis. quoniã ſanctificaui me à ſeculo. * Et tunc 9
miſerebuntur qui nunc abuſi ſunt vias meas: &
in tormentis commorabuntur hi qui eas proiecerunt in cõtemptu. * Qui enim non cognouerunt me, viuentes beneficia cõſecuti: * & qui fa- 10 11
ſtidierunt legẽ meã, cũ adhuc erant habẽtes libertatem, * & cùm adhuc eſſet eis apertus pœnitentiæ locus, non intellexerunt, ſed ſpreuerunt: hos 12
oportet poſt mortẽ in cruciamento cognoſcere.
* Tu ergo noli adhuc curioſus eſſe quomodò im- 13
pij cruciabuntur: ſed inquire quomodò iuſti ſaluabuntur, & quorum ſeculum, & propter quos B
ſeculum, & quando. * Et reſpondi, & dixi, 14
* Olim locutus ſum, & nunc dico, & poſtea dicã: 15
Mat. 10. b. 6. quoniã plures ſunt qui pereunt, quàm qui ſaluabũtur: * ſicut multiplicatur fluctus ſuper guttã. 16
Et reſpõdit ad me, & dixit: * Qualis ager, talia & 17
ſemina: & quales flores, tales & tinctũræ: & qualis operator, talis & creatio: & qualis agricola, talis cultura: quoniã tempus erat ſeculi. * Et nunc 18
cùm eſſem parans eis his qui nunc ſunt, antequã fieret ſeculum, in quo habitarent: & nemo mihi
creatur. 3. cõtradixit. * tunc enim quiſq;, & nunc *creator* 19
in mundo hoc parato, & meſſe indeficiẽti & lege inueſtigabili corrupti ſunt mores eorũ. * Et con- 20
ſideraui ſeculũ, & ecce erat periculũ propter cogitationes quæ in eo aduenerunt. * Et vidi, & 21
peperci ei valde: & ſeruaui mihi acinũ de botro,
& plantationem de tribu multa. * Pereat ergo 22
multitudo quæ ſine cauſa nata eſt, & ſeruetur acinus meus, & plantatio mea: quia cum multo
labore perfeci. * Tu autem ſi adhuc intromit- 23
tas ſeptem dies alios, ſed non ieiunabis in eis:
* ibis in campum florum, vbi domus non eſt æ- 24
dificata: & manducabis ſolummodò de floribus campi, & carnẽ non guſtabis, & vinũ non bibes,
ſed ſolũmodò flores: * deprecare Altiſsimũ ſine 25 26
intermiſsione; & veniam, & loquar tecum. * Et
C profectus ſum, ſicut dixit mihi, in campum, qui vocatur Ardath, & ſedi ibi in floribus. Et de herbis agri manducaui, & facta eſt eſca earũ mihi
in ſaturitatem. * Et factum eſt poſt dies ſeptem, 27
& ego diſcumbebã ſupra fœnũ, & cor meũ iterũ
turbabatur ſicut antè. * Et apertum eſt os meũ, 28 29
& inchoaui dicere coram Altiſsimo, & dixi, * O
Domine, te nobis oſtendens oſtenſus es patribus Exod. 17. b. 9 & 24. a. 3. Deut. 4. b. 12.
noſtris in deſerto, quod non calcatur, & infructuoſo, quando erant exeuntes de Ægypto: & di- 30
cens dixiſti, * Tu Iſrael audi me; & ſemen Iacob
intẽde ſermonibus meis. * Ecce enim ego ſemi- 31
no in vobis legem meã, & faciet in vobis fructũ,
& glorificabimini in eo per ſeculũ. * Nã patres 32
noſtri accipientes legem, nõ ſeruauerunt, & legitima mea nõ cuſtodierũt, & factus eſt fructus legis non parens: nec enim poterat, quoniam tuus
erat. * Nam qui acceperunt perierunt, nõ cuſto- 33 Exo. 13. f. 28.
dientes quod in eis ſeminatum fuerat. * Et ecce, 34
cõſuetudo eſt, vt cùm acceperit terra ſemen, vel nauẽ mare, vel vas aliquod eſcam vel potũ: cùm fuerit exterminatum id, in quo ſeminatum eſt,
vel in quod miſſum eſt: * ſimul id quod ſemina- 35
tum, vel miſſum eſt, vel quæ ſuſcepta ſunt, exterD minantur, & ſuſcepta iam non manent apud
nos: ſed nobis ſic non factũ eſt. * Nos quidẽ qui 36
legem accepimus peccãtes periuimus, & cor noſtrum quod ſuſcepit eam: * nam lex non periit, 37 Eſa. 48. a. 2.
ſed permanſit in ſuo labore. * Et cùm loquerer 38
hæc in corde meo, reſpexi oculis meis, & vidi Inf. 10. d 40.
mulierem in dextera parte. & ecce hæc lugebat,
& plorabat cum voce magna, & animo dolebat valde, & veſtimẽta eius diſciſſa, & cinis ſuper ca-
put eius. * Et dimiſi cogitatus, in quibus eram 39
cogitans, & conuerſus ſum ad eam, & dixi ei,
* Vt quid fles? & quid doles animo? Et dixit ad 40 41
me, * Dimitte me Domine meus, vt defleã me,
& adiiciam dolorem: quoniam valde amaro ſum
animo, & humiliata ſum valde. * Et dixi ei, 42
Quid paſſa es? dic mihi. Et dixit ad me,
* Sterilis fui ego famula tua, & non peperi, ha- 43 44
bens maritum annis triginta. * Ego enim per
ſingulas horas, & per ſingulos dies, & annos hos
triginta deprecor Altiſsimum nocte ac die. * Et 45
factũ eſt, poſt triginta annos exaudiuit me Deus ancillam tuam, & vidit humilitatem meam,

&

& attendit tribulationi meæ, & dedit mihi filiũ: & iucundata ſum ſuper eum valde ego, & vir meus, & omnes ciues mei, & honorificabamus valde Fortem. * Et nutriui eum cum labore 46
multo. * Et factum eſt cùm creuiſſet, & veniſſet 47
accipere vxorem, feci diem epuli.

CAP. X.

ET factũ eſt, cũ introiſſet filius meus in thala- 1
mo ſuo, cecidit, & mortuus eſt: * & euerti- A
mus omnes lumina, & ſurrexerunt omnes ciues 2
mei, ad conſolandum me, & quieui vſque in aliũ diem vſque nocte. * Et factum eſt, cùm omnes 3
quieuiſſent vt me conſolarentur vt quieſcerem: & ſurrexi nocte, & fugi: & veni ſicut vides in hoc campo: * & cogito iam non reuerti in ciuitatẽ, 4
ſed hîc conſiſtere: & neq; manducare, neque bibere, ſed ſine intermiſſione lugere, & ieiunare vſque dũ moriar. * Et dereliqui ſermones in qui- 5
bus erã, & reſpondi cũ iracundia ad eam, & dixi,
* Stulta ſuper omnes mulieres, nõ vides luctum 6
noſtrũ, & quæ nobis cõtingunt? * Quoniã Sion 7
mater noſtra omni triſtitia cõtriſtatur, & humilitate humiliata eſt, & luget validiſsimè. * Et nũc 8
quoniã omnes lugemus, & triſtes ſumus: quoniã omnes cõtriſtati ſumus, tu autem contriſtaris in vno filio? * Interroga enim terram, & dicet tibi: 9
quoniam hæc eſt, quæ debeat lugere caſum tantorum ſuper eam germinantium. * Et ex ipſa ab 10
initio omnes nati, & alij venient: & ecce, penè omnes in perditionem ambulant, & exterminiũ fit multitudo eorũ. * Et quis ergo debet lugere 11
magis, niſi hæc quę tam magnã multitudinẽ perdidit, quàm tu, quæ pro vno doles? Si autẽ dicis mihi, * Quoniam non eſt planctus meus ſimilis 12
terræ: quoniã fructũ ventris mei perdidi, quẽ cũ mœroribus peperi, & cũ doloribus genui: * terra 13
autem ſecundùm viam terræ, abiitque in ea multitudo præſens, quo modo euênit: & ego tibi dico, * ſicut tu cum labore peperiſti, ſic & terra dat 14
fructum ſuum homini ab initio ei qui fecit eam.

* Nunc ergo retine apud temetipſam dolorem 15
tuum, & fortiter fer qui tibi contigerunt caſus.

* Si enim iuſtificaueris terminũ Dei, & conſiliũ 16
ſuũ recipies in tẽpore, & in talibus collaudaberis. B

* Ingredere ergo in ciuitatem ad virũ tuum. Et 17
dixit ad me, * Non faciã, neq; ingrediar ciuitatẽ, 18
ſed hîc moriar. * Et appoſui adhuc loqui ad eã, 19
& dixi, * Noli facere hunc ſermonem, ſed cõſenti perſuadenti. Quot enim caſus Sion? Conſolare 20
propter dolorem Ieruſalem. * Vides enim quo- 21
niam ſanctificatio noſtra deſerta effecta eſt, & altare noſtrum demolitũ eſt, & templum noſtrum deſtructum eſt, * & pſalterium noſtrum humi- 22
liatum eſt, & hymnus conticuit, & exultatio noſtra diſſoluta eſt, & lumen candelabri noſtri extinctum eſt, & arca teſtamenti noſtri direpta eſt, & ſancta noſtra cõtaminata ſunt, & nomen quod inuocatum eſt ſuper nos, penè prophanatum eſt: & liberi noſtri contumeliam paſsi ſunt, & ſacerdotes noſtri ſuccenſi ſunt, & Leuitę noſtri in captiuitatem abierunt, & virgines noſtræ coinquinatæ ſunt, & mulieres noſtræ vim paſſæ ſunt, & iuſti noſtri rapti ſunt, & paruuli noſtri perditi ſunt, & iuuenes noſtri ſeruierunt, & fortes noſtri inua- 23
lidi facti ſunt: * & quod omniũ maius, ſignaculum Sion, quoniam reſignata eſt de gloria ſua. nam & tradita eſt in manibus eorum qui nos o- 24
derunt. * Tu ergo excute tuam triſtitiam multam, & depone abs te multitudinem dolorum, vt tibi repropitietur Fortis, & requiem faciet tibi 25
Altiſſimus requietionem laborum. * Et factum eſt, cùm loquebar ad eam, facies eius fulgebat ſubitò & ſpecies, coruſcus fiebat viſus eius, vt eſſem pauens valde ad eam, & cogitarẽ quid eſſet 26
hoc. * Et ecce, ſubitò emiſit ſonitũ vocis magnũ timore plenum, vt commoueretur terra à mulie- 27
ris ſono. & vidi: * & ecce, amplius mulier non C cõparebat mihi, ſed ciuitas ædificabatur, & locus demonſtrabatur de fundamentis magnis: & ti- 28
mui, & clamaui voce magna, & dixi, * Vbi eſt Sup 4. a. 1.
Vriel angelus, qui à principio venit ad me? quoniam ipſe me fecit venire in multitudine in exceſſu mentis huius, & factus eſt finis meus in cor- 29
ruptionẽ, & oratio mea in improperiũ. * Et cùm eſſem loquens ego hæc, ecce venit ad me, & vidit 30
me. * & ecce erã poſitus vt mortuus, & intellectus meus alienatus erat, & tenuit dexteram meã, & cõfortauit me, & ſtatuit me ſuper pedes meos, 31
& dixit mihi, * Quid tibi eſt? & quare conturbatus eſt intellectus tuus, & ſenſus cordis tui? & 32
quare conturbaris? Et dixi, * Quoniã dereliquiſti me, & ego quidẽ feci ſecũdùm ſermones tuos, & exiui in cãpum: & ecce vidi, & video quod nõ 33
poſſum enarrare. Et dixit ad me, * Sta vt vir, & commonebo 2.
34 *commouebo te'. Et dixi, * Loquere Domine meus tu in me, noli me derelinquere, vt nõ fru- 35
ſtra moriar: * quoniã vidi quæ nõ ſciebã, & au- 36
dio quæ nõ ſcio. * Aut nunquid ſenſus meus fal- 37
litur, & anima mea ſomniat? * Nunc ergo deprecor te, vt demonſtres ſeruo tuo de exceſſu hoc. Et 38
reſpõdit ad me, & dixit, * Audi me & doceam te, & dicam tibi de quibus times: quoniã Altiſsimus 39
reuelauit tibi myſteria multa. * Vidit rectam viam tuam, quoniam ſine intermiſsione contriſtabaris pro populo tuo, & valde lugebas propter 40
Sion. * Hic ergo intellectus viſionis quæ tibi ap- 41
paruit ante paululum. * Quam vidiſti lugentẽ, 42
inchoaſti conſolari eam. * Nunc autem iam ſpeciem mulieris non vides, ſed apparuit tibi ciuitas 43
ædificari. * & quoniã enarrabat tibi de caſu filij 44
ſui, hæc abſolutio eſt. * Hæc mulier quam vidi- D
ſti, hæc eſt Sion, & quoniam dixit tibi quam &

nunc conſpicies, vt ciuitatẽ ædificatã. * Et quo- 45
niam dixit tib, quia ſterilis fuit triginta annis:
propter quod erant anni ſcilicet triginta, quando
non erat in ea adhuc oblatio oblata. * Et factũ 46
eſt poſt annos triginta, ædificauit Salomõ ciuita-
tẽ, & obtulit oblationes: tunc fuit quãdo peperit
ſterilis filiũ. * Et quod tibi dixit, quoniam nu- 47
triuit eũ cum labore, hoc erat, habitatio in Ieru-
ſalẽ. * Et quoniã dixit tibi, quòd filius meus ve- 48
niẽs in ſuo thalamo mortuus eſſet, & cõtigiſſet ei
caſus, hoc erat, quæ facta eſt ruina Ieruſalẽ. * Et 49
ecce vidiſti ſimilitudinẽ eius: & quoniã filiũ lu-
geret, inchoaſti cõſolari eã: & de his quæ cõtige-
runt, hęc erãt tibi aperienda. * Et nunc videt Al- 50
tiſſimus, quoniã ex animo cõtriſtatus es, & quo-
niã ex toto corde pateris pro ea, oſtẽdit tibi clari
tatẽ gloriæ eius, & pulchritudinem decõris eius.
* Propterea enim dixit tibi vt maneres in campo 51
vbi domus nõ eſt ædificata. * Sciebã enim ego, 52
quoniã Altiſsimus incipiebat tibi oſtendere hæc:
* propterea dixi tibi vt venires in agrum vbi nõ 53
eſt fundamentũ ædificij. * Nec enim poterat o- 54
pus ędificij hominis ſuſtineri in loco, vbi incipie-
batur Altiſsimi ciuitas oſtendi. * Tu ergo noli 55
timere, neque expaueſcat cor tuum: ſed ingrede-
re, & vide ſplendorem & magnitudinem ædifi-
cij, quantum capax eſt tibi viſus oculorum vi-
dere: * & poſt hæc audies quantum capit audi- 56
tus aurium tuarum audire. * Tu enim beatus es 57
præ multis, & vocatus es apud Altiſsimum ſicut
& pauci. * Nocte autem quæ in craſtinum fu- 58
tura eſt, manebis hîc: * & oſtendet tibi Altiſsi- 59
mus eas viſiones ſnpremorum, quæ faciet Altiſ-
ſimus his qui habitant ſuper terram à nouiſsimis
diebus. * Et dormiui illam noctem & aliam, 60
ſicut dixerat mihi.

CAP. XI.

ET vidi ſomnium, & ecce aſcendebat de mari 1 A
aquila, cui erant duodecim alæ pennarum, &
capita tria. * Et vidi, & ecce expandebat alas ſuas 2
in omnem terram, & omnes venti cæli inſufflа-
bant in eam, & colligebantur. * Et vidi, & de 3
pennis eius naſcebantur contrariæ pennę, & ipſę
fiebant in pennaculis minutis & modicis. * Nã 4
capita eius erant quieſcentia, & dimidium caput
erat maius aliorum capitum, ſed ipſa quieſcebat
cum eis. * Et vidi, & ecce aquila volauit in pen- 5
nis ſuis, & regnauit ſuper terram, & ſuper eos qui
habitant in ea. * Et vidi, quoniam ſubiecta erant 6
ei omnia ſub cælo, & nemo illi contradicebat, ne-
que vnus de creatura quæ eſt ſuper terram. * Et 7
vidi, & ecce ſurrexit aquila ſuper vngues ſuos, &
miſit vocem pennis ſuis, dicens, * Nolite omi- 8
nes ſimul vigilare, dormite vnuſquiſque in loco
ſuo, & per tempus vigilate. * Capita autem in 9
nouiſsimo ſeruentur. * Et vidi, & ecce vox 10
non exibat de capitibus eius, ſed de medietate
corporis eius. * Et numeraui contrarias pennas 11
eius, & ecce ipſæ erant octo. * Et vidi, & ecce à 12
dextera parte ſurrexit vna penna, & regnauit
ſuper omnem terram. * Et factum eſt cùm regna- 13
ret, venit ei finis, & non apparuit locus eius: &
ſequens exurrexit, & regnabat. Ipſa multũ tenuit
tempus. * Et factum eſt cùm regnaret, & venie- 14
B bat finis eius, vt non appareret, ſicut prior.
* Et ecce, vox emiſſa eſt illi, dicens, * Audi 15 16
tu quæ tanto tempore tenuiſti terram. hæc an-
nuntio tibi antequam incipias non apparere.
* Nemo poſt te tenebit tempus tuum, ſed nec 17
dimidium eius. * Et leuauit-ſe tertia, & tenuit 18
principatum ſicut & priores: & non apparuit &
ipſa. * Et ſic contingebat omnibus aliis ſin- 19
gulatim principatum gerere, & iterum nuſquam
comparere. * Et vidi, & ecce in tẽpore ſequentes 20
pennæ erigebantur à dextera parte, vt tenerent
& ipſæ principatũ: & ex his erãt quę tenebãt, ſed
tamen ſtatim nõ cõparebant. * Nã & aliquæ ex 21 22
eis erigebantur ſed nõ tenebant principatũ. * Et
vidi poſt hęc, & ecce non cõparuerunt duodecim
pennæ, & duo pennacula: * & nihil ſupererat in 23
corpore aquilæ, niſi duo capita quieſcẽtia & ſex
pennacula. * Et vidi, & ecce ſex pẽnaculis diuiſę 24
C ſunt duæ, & mãſerunt ſub capite quod eſt ad de-
xteram partem. Nam quatuor manſerunt in loco
ſuo. * Et vidi, & ecce ſubalares cogitabant ſe eri- 25
gere & tenere principatus. * Et vidi, & ecce vna 26
erecta eſt, ſed ſtatim nõ cõparuit. * Et ſecũdæ ve- 27
locius, quã priores nõ cõparuerunt. * Et vidi, & 28
ecce duæ quæ ſuperauerunt apud ſemetipſas co-
gitabãt & ipſæ regnare. * & in eo cùm cogitarẽt, 29
ecce vnum quieſcentiũ capitũ quod erat mediũ,
euigilabat. hoc enim erat duorum capitũ maius.
* Et vidi quoniam cõpleta ſunt duo capita ſecũ: 30
* & ecce conuerſum eſt caput cum his qui cum 31
eo erant, & comedit duas ſubalares quæ cogita-
bant regnare. * Hoc autem caput perconterruit 32
omnẽ terrã, & dominabatur in ea his qui habi-
tant terrã cum labore multo, & potentatũ tenuit
orbis terrarũ ſuper omnes alas quæ fuerũt. * Et 33
vidi poſt hæc, & ecce medium caput ſubitò non
cõparuit, & hoc ſicut alæ. * Superauerunt autẽ 34
duo capita, quę & ipſa ſimiliter regnauerũt ſuper
terrã, & ſuper eos qui habitãt in ea. * Et vidi, & 35
ecce deuorauit caput à dextera parte illud quod
à læua. * Et audiui vocẽ dicentẽ mihi, Conſpice 36
contra te, & conſydera quod vides. * Et vidi, & 37
D ecce ſicut lẽo concitatus de ſylua rugiens: & vidi
quoniã emittebat vocẽ hominis ad aquilã. Et di-
xit, dicens, * Audi tu, & loquar ad te, & dicet 38
Altiſsimus tibi, * Nónne tu es qui ſuperaſti de 39
quatuor animalibus, quæ feceram regnare in ſe-
culo meo, & vt per eos veniret finis temporũ eo-

rum?

rum? * Et quartus veniens deuicit omnia ani- 40
malia quæ trãsierunt, & potentatu tenuit seculũ
cum tremore multo, & omnem orbẽ cum labore
pessimo, & inhabitauit tot temporibus orbẽ ter-
rarum cũ dolo. * Et iudicasti terrã nõ cum veri- 41
tate. * Tribulasti enim mãsuetos, & læsisti quie- 42
scentes, & dilexisti mẽdaces, & destruxisti habita-
tiones eorũ qui fructificabant, & humiliasti mu-
ros eorũ qui te nõ nocuerũt. * Et ascẽdit contu- 43
melia tua vsque ad Altissimũ, & superbia tua ad
Fortẽ. * Et respexit Altissimus superba tempora, 44
& ecce finita sunt, & scelera eius completa sunt.
* Propterea nõ appareas tu aquila, & alę tuę hor- 45
ribiles, & pẽnacula tua pessima, & capita tua ma-
ligna, & vngues tui pessimi, & omne corpus tuũ
vanũ, * vti refrigeretur omnis terra, & reuertatur 46
liberata de tua vi, & speret iudicium & miseri-
cordiam eius qui fecit eam.

CAP. XII.

ET factum est, dũ loqueretur leo verba hæc ad 1
aquilã: & vidi, * & ecce quod superauerat ca- 2
put, & non comparuerunt quatuor alæ, illæ quæ A
ad eũ transierunt, & erectæ sunt vt regnarent: &
erat regnum eorũ exile, & tumultu plenũ. * Et 3
vidi, & ecce ipsa non apparebãt, & omne corpus
aquilæ incẽdebatur, & expauescebat terra valde,
& ego à tumultu & excessu mẽtis, & à magno ti-
more vigilaui, & dixi spiritui meo, * Ecce tu præ- 4
stitisti mihi hoc in eo, quòd scrutaris vias Altissi-
mi. * Ecce adhuc fatigatus sum animo, & spiritu 5
meo inualidus sum valde, & nec modica est in me
virtus à multo timore, quam expaui nocte hac.
* Nunc ergo orabo Altissimum, vt me confortet 6
vsq; in finem. * Et dixi, Dominator Domine, si 7
inueni gratiam ante oculos tuos, & si iustificatus
sum apud te præ multis, & si certè ascẽdit depre-
catio mea ante faciẽ tuã, * cõforta me, & ostende 8
seruo tuo mihi interpretationẽ & distinctionem
visus horribilis huius, vt plenissimè consoleris
animã meã. * Dignũ enim me habuisti ostẽdere 9
mihi tẽpora nouissima. Et dixit ad me, * Hæc est 10
interpretatio visionis huius. * Aquilã quã vidi- 11
sti ascendentẽ de mari, hoc est regnũ quod visum
est in visione Danieli fratri tuo. * Sed non est illi 12
interpretatũ, quoniã ego nunc tibi interpretor.
* Ecce dies veniunt, & exurget regnũ super terrã, 13
& erit timor acrior omniũ regnorũ quæ fuerunt
ante eũ. * Regnabũt autẽ in ea reges duodecim, 14
vnus post vnũ. * Nã secundus incipiet regnare, B
& ipse tenebit amplius tempus præ duodecim. 15
* Hæc est interpretatio duodecim alarũ quas vi- 16
disti. * Et quam audisti vocẽ quæ locuta est, non 17
de capitibus eius exeuntẽ, sed de medio corporis
eius, * hæc est interpretatio, quoniã post tempus 18
regni illius nascentur cõtentiones nõ modicæ, &
periclitabitur vt cadat: & nõ cadet tũc, sed iterũ
19 constituetur in suũ initium. * Et quoniã vidisti
20 subalares octo cohærentes alis eius, * hæc est in-
terpretatio, exurgent in ipso octo reges, quorum
erũt tẽpora leuia, & anni citati, & duo quidem ex
21 ipsis perient. * Appropinquãte autẽ tẽpore me-
dio, quatuor seruabuntur in tẽpore, cùm incipiet
appropinquare tẽpus eius vt finiatur: duę verò in
22 finẽ seruabuntur. * Et quoniam vidisti tria capi-
23 ta quiescentia, * hæc est interpretatio, in nouissi-
mis eius suscitabit Altissimus tria regna, & reuo-
24 cabit in ea multa: & dominabũtur terrã, * & qui
habitant in ea, cũ labore multo super omnes qui
fuerunt ante hos. propter hoc ipsi vocati sunt ca-
25 pita aquilæ. * Isti enim erunt qui recapitulabũt
impietates eius, & qui perficient nouissima eius.
26 * Et quoniã vidisti caput maius nõ apparens, hæc
est interpretatio eius. quoniam vnus ex eis super
C lectum suum morietur, & tamen cum tormentis.
27 * Nam duo qui perseuerauerint, gladius eos
28 comedet. * Vnius enim gladius comedet qui cũ
29 eo: sed tamen hic gladio in nouissimis cadet. * Et
quoniam vidisti duas subalares traiicientes super
30 caput quod est in dextera parte, * hæc est inter-
pretatio. hi sunt quos cõseruauit Altissimus in fi-
nem suum, hoc est regnum exile, & turbationis
31 plenum. * Sicut vidisti & leonem, quẽ vidisti de
sylua euigilantem & rugientem, & loquentem ad
aquilã, & arguentem eam, & iniustitias ipsius per
32 omnes sermones eius sicut audisti: * hic est vẽtus
quem seruauit Altissimus in finem ad eos, & im-
pietates ipsorum: & arguet illos, & incutiet corã
33 ipsis discerptiones eorum. * Statuet enim eos in
iudicio viuos: & erit, cùm arguerit eos, tunc cor-
34 ripiet eos. * nam residuum populum meũ libera-
bit cũ miseria, qui saluati sunt super fines meos,
& iucundabit eos quoadusq; veniet finis dies iu-
35 dicij, de quo locutus sum tibi ab initio. * Hoc
somnium quod vidisti, & hæ interpretationes.
36 * Tu ergo solus dignus fuisti scire Altissimi secre-
37 tũ hoc. * Scribe ergo omnia ista in libro quæ vi-
38 disti, & pone ea in loco abscondito: * & docebis
ea sapiẽtes de populo tuo, quorum corda scis pos-
39 se capere, & seruare secreta hæc. * Tu autẽ adhuc
sustine hîc alios dies septem, vt tibi ostendatur
quicquid visum fuerit Altissimo ostendere tibi.
40 * Et profectus est à me. Et factum est, cùm audis-
set omnis populus quoniam pertransierunt sep-
tem dies, & ego non fuissem reuersus in ciuitatẽ,
& congregauit se omnis à minimo vsque ad ma-
ximum: & venit ad me, & dixerunt mihi dicen-
41 tes, * Quid peccauimus tibi, & quid iniustè
D egimus in te, quoniam derelinquens nos sedisti
42 in loco hoc? * Tu enim nobis superes solus ex
omnibus populis, sicut botrus de vinea, & sicut
lucerna in loco obscuro, & sicut portus & nauis
43 saluata à tẽpestate. * Aut nõ sufficiunt nobis ma-

la quæ contingunt? *Si ergo tu nos dereliqueris, 44
quanto nobis erat melius si essemus succensi &
nos cum incendio Sion? * Nec enim nos sumus 45
meliores eorũ qui ibi mortui sunt. Et plorauerũt
voce magna. Et respõdi ad eos, & dixi, * Cõfide 46
Israel, & noli tristari tu domus Iacob. *Est enim 47
memoria vestri coram Altissimo, & Fortis nõ est
oblitus vestri in tentatione. * Ego enim non de- 48
reliqui vos, neq; excessi à vobis: sed veni in hunc
locum, vt deprecarer pro desolatione Sion, vt
quærerem misericordiam pro humilitate sanctifi-
cationis vestræ. * Et nunc ite vnusquisque ve- 49
strũ in domũ suam, & ego veniã ad vos post dies
istos. * Et profectus est populus sicut dixi ei in 50
ciuitatem: * ego autem sedi in campo septem 51
diebus, sicut mihi mandauit: & manducabam de
floribus solummodò agri, de herbis facta est esca
mihi in diebus illis.

CAP. XIII.

ET factum est post dies septem, & somniaui 1
somniũ nocte. * Et ecce de mari ventus exur- 2
gebat, vt cõturbaret omnes fluctus eius. * Et vi- A
di, & ecce cõualescebat ille homo cum millibus 3
cæli: & vbi vultũ suũ vertebat vt cõsideraret, tre-
mebant omnia quæ sub eo videbantur: *& vbi- 4
cunque exibat vox de ore eius, ardescebãt omnes
qui audiebãt voces eius sicut quiescit terra quã-
do senserit ignem. * Et vidi post hæc, & ecce cõ- 5
gregabatur multitudo hominum, quorũ nõ erat
numerus de quatuor ventis cæli, vt debellarent
hominẽ qui ascẽderat de mari. * Et vidi, & ecce 6
sibimetipsi sculpserat montem magnum, & vo-
lauit super eum. * Ego autẽ quęsiui videre regio 7
nem, vel locum vnde sculptus esset mons, & non
potui. * Et post hæc vidi, & ecce, omnes qui cõ- 8
gregati sunt ad eum, vt expugnarent eum, time-
bant valde, tamẽ audebant pugnare. * Et ecce, 9
vt vidit impetũ multitudinis venientis, nõ leuauit
manũ suã, neq; phrameam tenebat, neq; aliquod
vas bellicosum *nisi solummodò vt vidi, quoniã 10
emisit de ore suo sicut flatum ignis, & de labiis
eius spiritus flammæ, & de lingua eius emittebat
scintillas & tempestates, & commista sunt omnia
simul, hic flatus ignis, & spiritus flãmæ, & mul-
titudo tempestatis: * & cõcidit super multitudi- 11
nem in impetu, quæ præparata erat pugnare, &
succendit omnes, vt subitò nihil videretur de in-
numerabili multitudine, nisi solũmodò puluis,
& fumi odor: & vidi, & extimui. * Et post hæc 12
vidi ipsum hominem descendentem de mõte, &
vocantem ad se multitudinẽ aliam pacificã, * & 13
accedebat ad eum vultus hominum multorum B
quorundam gaudentium, quorũdam tristantiũ:
aliqui verò alligati, aliqui adducentes ex eis qui
offerebantur. & ægrotaui à multitudine pauo-
ris, & expergefactus sum, & dixi, * Tu ab ini- 14
tio demonstrasti seruo tuo mirabilia hæc, & di-
gnum me habuisti vt susciperes deprecationem
15 meam: * & nunc demonstra mihi adhuc inter-
16 pretationem somnij huius. * Sicut enim existi-
mo in sensu meo, væ qui derelicti fuerunt in die-
bus illis: & multo plus væ his qui nõ sunt dereli-
17 cti. * Qui enim non sunt derelicti, tristes erant.
18 * Intelligo nunc quæ sunc reposita in nouissimis
diebus, & occurrent eis, sed & his qui derelicti
19 sunt. * Propter hoc venerunt enim in pericula
magna, & necessitates multas, sicut ostendunt
20 somnia hæc. * Attamen facilius est periclitan-
tem venire in hunc, quàm pertransire, sicut nu-
bem à seculo, & nunc videre quæ contingunt in
21 nouissimo. Et respondit ad me, & dixit, * Et vi-
sionis interpretationem dicam tibi: & de qui-
22 bus locutus es adaperiam tibi. *Quoniam de his
dixisti qui derelicti sunt, hæc est interpretatio.
23 * Qui aufert periculum illo tẽpore, hic se custo-
diuit. qui in periculo inciderunt, hi sunt qui ha-
24 bent opera & fidem ad Fortissimũ. * Scito ergo
quoniã magis beatificati sunt qui derelicti, super
25 eos qui mortui sunt. *Hę interpretationes visio-
nis, quia vidisti virũ ascendentẽ de corde maris,
26 * ipse est quẽ conseruat Altissimus multis tem-
poribus, qui per semetipsum liberabit creaturam
27 suã: & ipse disponet, qui derelicti sunt. * Et quo-
niam vidisti de ore eius exire, vt spiritum, & ignẽ,
28 & tempestatem: * & quoniã non tenebat phra-
mæam, neque vas bellicosum: corrupit enim im-
petus eius multitudinẽ, quæ venerat expugnare
29 eum. hæc est interpretatio. * Ecce dies veniunt,
quãdo incipiet Altissimus liberare eos qui super
30 terrã sunt: * & veniet in excessu mentis super eos
C qui inhabitãt terrã. * Et alij alios cogitabũt de- Matth.
31 bellare: ciuitas ciuitatẽ, & locus locum, & gens 24.2.7
32 aduersus gentẽ, & regnũ aduersus regnũ. * Et e-
rit, cùm fiẽt hæc, & contingent signa quæ antè o-
stendi tibi: & tũc reuelabitur filius meus, quẽ vi-
33 disti, vt virum ascendentẽ. * Et erit quando au-
dierint omnes gentes vocem eius: & derelinquet
vnusquisq; in regione sua bellũ suũ, quod habẽt
34 ad alterutrũ: * & colligetur in vnum multitudo
innumerabilis, sicut volẽtes venire, & expugnare
35 eum. * Ipse autẽ stabit super cacumẽ mõtis Sion.
36 * Sion autẽ veniet, & ostendetur omnibus parata
& ædificata, sicut vidisti mõtem sculpi sine ma-
37 nibus. * Ipse autem filius meus arguet quæ ad-
inuenerũt Gẽtes, impietates eorũ has quæ tem-
pestati appropinquauerũt propter mala cogita-
menta eorũ & cruciamenta quibus incipiẽt cru-
38 ciari: * quæ assimilatæ sunt flammæ, & perdet
eos sine labore per legem quæ igni assimilata est.
39 * Et quoniã vidisti eum colligentẽ ad se aliã mul-
40 titudinem pacificam, * hæ sunt decem tribus, 4.Reg.17
*quæ captiuæ factæ sunt de terra sua in diebus 23.

Oseæ

Oseæ regis, quem captiuũ duxit Salmanasar rex Assyriorũ: & transtulit eos trans flumen, & trãslati sunt in terram aliã. * Ipsi autem sibi dederũt 41
consilium hoc vt derelinquerent multitudinem gentiũ, & proficiscerentur in vlteriorem regionem, vbi nunquam inhabitauit genus humanũ:
* vel ibi obseruare legitima sua, quæ non fuerant 42
seruantes in regione sua: * Per introitus autem 43
angustos fluminis Euphrátem introierunt. D
Exo. 14. c. 28. Iosuæ. 3. d. 15. * Fecit enim eis tunc Altissimus signa, & statuit 44
venas fluminis vsquequo transirent. * Per eam 45
enim regionẽ erat via multa itineris, anni vnius & dimidij: nã regioilla vocatur Arsareth. * Tunc 46
inhabitauerunt ibi vsq; in nouissimo tempore: & nunc iterum cùm cœperint venire, * iterum 47
Altissimus statuet venas fluminis, vt possint trãsire: propter hæc vidisti multitudinem cũ pace.
* Sed & qui derelicti sunt de populo tuo, hi sunt 48
qui inueniuntur intra terminum meũ. * Factũ 49
erit ergo, quando incipiet perdere multitudinẽ earum, quæ collectæ sunt gentes, proteget eos qui superauerũt populũ: * & tunc ostendet eis 50
multa plurima portẽta. * Et dixi ego, Dominator Domine, hoc mihi ostẽde, propter quod vidi virum ascendentẽ de corde maris. Et dixit mihi, 51
* Sicut non potes hæc vel scrutari, vel scire quæ 52
sunt in profundo maris: sic non poterit quisque super terrã videre filiũ meum, vel eos qui cũ eo sunt, nisi in tempore diei. * Hæc est interpretatio 53
somnij quod vidisti, & propter quod illuminatus es hîc solus. * Dereliquisti enim tuã, & circa 54
meam vacasti legem, & quæsisti. * Vitam enim 55
tuam dispositi in sapientia, & sensum tuum vocasti matrẽ: * & propter hoc ostendi tibi mer- 56
ces apud Altissimũ, erit enim post alios tres dies, ad te alia loquar, & exponã tibi grauia & mirabilia. * Et profectus sum, & transij in campum, 57
multum glorificans & laudans Altissimum de mirabilibus quæ per tempus faciebat: * & quo- 58
niam gubernat ipsum, & quæ sunt in temporibus illata, & sedi ibi tribus diebus.

CAP. XIIII.

ET factum est tertio die, & ego sedebam sub 1
quercu. * Et ecce, vox exiuit cõtra me de ru- 2
bo, & dixit, Esdra Esdra. Et dixi, Ecce ego Domi- A
ne. Et surrexi super pedes meos. Et dixit ad me,
Exo 3. a. 2. * * Reuelãs reuelatus sum super rubũ, & locutus 3
sum Moysi, quando populus meus seruiebat in Ægypto, * & misi eum, & eduxi populũ meũ de 4
Ægypto, & adduxi eũ super montẽ Sina, & detinebã eũ apud me diebus multis: * & enarraui ei 5
mirabilia multa, & ostendi ei temporum secreta & finẽ: & præcepi ei, dicẽs, * Hæc in palàm facies 6
verba, & hæc abscondes. * Et nunc tibi dico, 7
* Signa quæ demõstraui, & somnia quæ vidisti, 8
& interpretationes quas tu vidisti, in corde tuo
9 repone ea: * tu enim recipieris ab omnibus, cõ-
uerteris residuus cum cõsilio meo & cum simili-
10 bus tuis, vsquequo finiantur tẽpora. * quoniã se-
culum perdidit iuuẽtutem suã, & tẽpora appro-
11 pinquant senescere. * Duodecim enim partibus
diuisum est seculum, & trãsierunt eius decima &
12 dimidiũ decimę partis: * supersunt autẽ eius post
13 mediũ decimæ partis. * Nunc ergo dispone do-
B mum tuã, & corripe populũ tuũ, & cõsolare hu-
14 miles eorum, & renuntia iã corruptelæ, * & di-
mitte abs te mortales cogitationes, & proiice abs te pondera humana, & exue te iam infirmã naturam, & repone in vnam partem molestissima tibi cogitamenta, & festina transmigrare à
Mat. 24. a. 7. 1. Ioan. 2. c. 18. 15 temporibus his: * quæ enim vidisti nunc conti-
16 gisse mala, iterũ horum deteriora facient: * quã-
tum enim inualidum fiet seculum à senectute, tantũ multiplicabũtur super inhabitantes mala.
17 * Prolongauit enim se magis veritas, & appro-
pinquauit mendacium. Iam enim festinat veni-
18 re, quam vidisti visionem. * Et respondi, & dixi
19 coram te Domine, * Ecce enim ego abibo, sicut præcepisti mihi, & corripiam præsentem populum. Qui autem iterum nati fuerint, quis com-
20 monebit? * Positum est ergo seculum in tene-
21 bris, & qui inhabitãt in eo sine lumine. * Quo-
niã lex tua incensa est, propter quod nemo scit quæ à te facta sunt, vel quæ incipient opera.
22 * Si enim inueni in te gratiã, immitte in me spiritum sanctum, & scribã omne quod factum est in seculo ab initio, quæ erant in lege tua scripta, vt possint homines inuenire semitam: & qui volue-
23 rint viuere in nouissimis, viuant. * Et respon-
C dit ad me, & dixit, Vadens congrega populum, & dices ad eos vt non quærant te diebus qua-
24 draginta. * Tu autẽ præpara tibi buxos multos, & accipe tecum Sareã, Dabriam, Salemiam, Ecehanum, & Asiel, quinque hos qui parati sunt ad
25 scribẽdum velociter. * Et venias huc, & ego accendam in corde tuo lucernam intellectus, quæ non extinguetur quoadusque finiãtur quæ inci-
26 pies scribere. * Et tunc perfectis quædam palam facies, quædam sapientibus absconsè trades. in
27 crastinum enim hac hora incipies scribere. * Et profectus sum, sicut mihi præcepit, & cõgregaui
28 omnem populum, & dixi, * Audi Israel verba Gen. 47. a. 4. Deut. 4.
29 hæc, * Peregrinati sunt patres nostri ab initio a. 5. & 5.
30 in Ægypto, & liberati sunt inde: * & acceperũt a. 6. Act. 7.
legem vitæ, quam non custodierunt, quam & g. 55.
31 vos post eos transgressi estis: * & data est vobis terra in sortem, & terra Sion, & patres vestri, & vos iniquitatẽ fecistis, & non seruastis vias quas
32 præcepit vobis Altissimus: * & iustus iudex cùm sit, abstulit à vobis in tempore quod donauerat.
33 * Et nunc vos hîc estis, & fratres vestri intror-
34 sum vestrum sunt. * Si ergo imperaueritis

sensui

sensui vestro, & erudieritis cor vestrum, viui cõseruati eritis, & post mortem misericordiam consequemini. * Iudicium enim post mortẽ veniet, 35
quando iterum reuiuiscemus: & tunc iustorum nomina parebunt, & impiorum facta ostẽdentur. D
* Ad me igitur nemo accedat nunc, neque requirat me vsq; dies quadraginta. * Et accepi quinq; 37
viros, sicut mandauit mihi, & profecti sumus in campum, & mãsimus ibi. * Et factus sum in crastinum, & ecce vox vocauit me dicens, Esdra aperi os tuũ, & bibe quo te potauero. * Et aperui os 39
meũ, & ecce calix plenus porrigebatur mihi. Hoc erat plenũ sicut aqua: color autẽ eius vt ignis similis. * Et accepi, & bibi: & in eo cùm bibissem, 40
cor meũ cruciabatur intellectu, & in pectus meũ increscebat sapiẽtia. Nã spiritus meus cõseruabatur memoria. * Et apertũ est os meum, & nõ est 41
clausum amplius. * Altissimus dedit intellectũ 42
quinque viris, & scripserũt quæ dicebãtur excessiones noctis, quas non sciebant. * Nocte autẽ 43
manducabant panẽ, ego autem per diem loquebar, & per noctem non tacebam. * Scripti sunt 44
autẽ per quadraginta dies libri ducenti quatuor.
* Et factum est cùm compleuissent quadraginta 45
dies, locutus est Altissimus, dicens, Priora quæ scripsisti, in palã pone, & legãt digni & indigni:
* nouissimos autẽ septuaginta conseruabis, vt 46
tradas eos sapientibus de populo tuo. * In his 47
enim est vena intellectus, & sapientiæ fons, & scientiæ flumen. Et feci sic.

CAP. XV.

ECce loquere in aures plebis meæ sermones 1
prophetiæ, quos immisero in os tuũ, dicit Do A
minus: * & fac vt in charta scribantur, quoniam 2
fideles & veri sunt. * Ne timeas à cogitationibus 3
aduersum te, nec turbẽt te incredulitates dicentium, * Quoniam omnis incredulus in incre- 4
dulitate sua morietur. * Ecce ego induco, dicit 5
Dominus, super orbem terrarum mala, gladium, & famem, & mortẽ, & interitũ: * propter quod 6
superpolluit iniquitas omnẽ terram, & adimpleta sunt opera nociua illorũ. * Propterea dicit Do- 7
minus: * Iam non silebo de impietatibus eorum 8
quæ irreligiosè agũt, nec sustinebo in his quæ iniquè exercent: ecce sanguis innoxius & iustus clamat ad me, & animæ iustorũ clamãt perseueranter.
* Vindicans vindicabo illos, dicit Dominus, & 9
Apoc. 6 & 16. & 19. a. 2. accipiã omnem sanguinem innoxiũ ex illis ad me.
*Ecce populus meus quasi grex ad occisionẽ duci 10
tur, iã non patiar illũ habitare in terra Ægypti:
* sed educã eũ in manu potenti & brachio excel- 11
so, & percutiã plaga sicut prius, & corrumpã omnẽ terrã eius. * Lugebit Ægyptus, & fundamẽta 12
eius plaga verberata, & castigatione quas inducet ei Deus. * Lugebunt cultores operantes ter- 13
ram, quoniam deficient semina eorũ ab vredine
14 & grandine, & à sydere terribili. Væ seculo, &
15 qui habitant in eo: * quia appropinquauit gladius & contritio eorum; & exurget gens contrà gentẽ ad pugnã, & rhomphæa in manibus eorũ.
16 * Erit enim incõstabilitio hominibus, & alij aliis inualescentes non curabunt regẽ suum, & prin-
17 cipes viæ gestorũ suorum in potentia sua. * Cõcupiscet enim homo in ciuitatẽ ire, & non pote-
18 rit. * Propter superbiam enim eorum ciuitates
B turbabũtur, domus exterentur, homines metuẽt.
19 * Non miserebitur homo proximum suũ ad irritum faciendum domos eorũ in gladium, ad diripiendas substantias eorum propter famẽ panis
20 & tribulationẽ multam. * Ecce, ego cõuoco, dicit Deus, omnes reges terræ ad me verendũ, qui sunt ab Oriẽte & ab Austro, ab Euro, & à Libano, ad conuertendos in se, & reddere quæ dederunt
21 illis: * sicut faciunt vsque hodie electis meis, sic faciã & reddã in sinu eorũ. Hæc dicit Dominus
22 Deus, *Nõ parcet dextera mea super peccatores, nec cessabit rhomphæa super effundẽtes sangui-
23 nem innoxium super terram. * Exiit ignis ab ira eius, & deuorauit fundamẽta terræ, & peccatores
24 quasi stramẽ incẽsum. *Væ eis qui peccant, & nõ
25 obseruant mandata mea, dicit Dominus. * non parcã illis. Discedite filij à potestate. Nolite cõ-
26 taminare sanctificationẽ meã: * quoniam nouit Dominus omnes qui delinquunt in illum. pro-
27 pterea tradidit eos in mortẽ, & in occisionẽ. * Iã enim venerunt super orbem terrarum mala, & manebitis in illis. non enim liberabit vos Deus,
28 propter quod peccastis in eum. * Ecce visio hor-
29 ribilis, & facies illius ab Oriẽte. *Et exient nationes draconũ Arabum in curribus multis, & sicut flatus eorum numerus fertur super terrã, vt iam timeant & trepident omnes qui illos audient
30 * carmonij insanientes in ira, & exient vt apri de sylua, & aduenient de virtute magna, & constabunt in pugnam cum illis, & vastabunt portio-
31 nem terræ Assyriorum. * Et post hæc superualescent dracones natiuitatis suæ memores, & cõuertent se conspirantes in virtute magna ad perse-
32 quendos eos. * Isti turbabuntur & silebunt in virtute illorũ, & conuertent pedes suos in fugã,
33 * & à territorio Assyriorum subsessor obsidebit eos, & consumet vnũ ex illis, & erit timor & tremor in exercitu illorũ, & contentio in reges ipso-
34 rũ. * Ecce nubes ad Oriente, & à Septentrione
C vsque ad meridianum, & facies earum horrida valde, plena iræ & procellæ, & collident se inui-
35 cem, * & collident sydus copiosum super terrã, & sydus illorum, & erit sanguis à gladio vsque ad
36 ventrem, * & fimus hominis vsque ad substramen cameli, & erit timor & tremor multus super
37 terram, * & horrebunt qui videbuut irã illam, & tremor apprehendet illos: & post hæc mouebuntur

buntur nimbi copiosi * à meridiano & septen- 38
trione,& portio alia ab occidente: * & superin- 39
ualescent venti ab oriente, & recludent eam, &
nubē quā suscitauit in ira,& sydus ad faciendam
exterritationem ad orientalē ventū & occidentē
violabitur: * & exaltabuntur nubes magnæ & 40
validæ plenæ iræ,& sydus, vt exterreant omnem
terram, & inhabitantes eam, & infundent
super omnem locum altum & eminentem sydus
terribile, * ignem & grandinem,& rhomphæas 41
volantes, & aquas multas, vt etiam impleantur
omnes campi, & omnes riui plenitudine aqua-
rum multarum. * & demolientur ciuitates, & 42
muros,& montes, & colles, & ligna syluarum, &
fœnum pratorum, & frumenta eorum. * Et 43
transibunt constantes vsque Babylonem, & ex-
terrent eam: * cōuenient ad ipsam, & circuibunt 44
eam, & effundent sydus, & omnem iram super
eam, & subibit puluis & fumus vsque in cælum,
& omnes in circuitu lugebunt eam: *& qui sub 45
ea remanserint, seruient his qui exterruerunt.
* Et tu Asia concors in spem Babylonis,& gloria 46
personæ eius, * væ tibi misera propter quod as- 47
similasti ei, & ornasti filias tuas in fornicatione,
ad placendum & gloriandū in amatoribus tuis,
qui tecum cupierunt semper fornicari. * Odibi- 48
lem imitata es in omnibus operibus eius, & in
adinuentionibus eius: propterea dicit Deus, D
* Immittam tibi mala,viduitatem,paupertatē,& 49
famē,& gladium, & pestem,ad deuastandas do-
mos tuas à violatione, & morte,& gloria virtu-
tis tuæ. * Sicut flos siccabitur, cùm exurget ar- 50
dor qui emissus est super te, * infirmaberis vt 51
paupercula plagata & castigata à mulieribus, vt
non possint te suscipere potentes & amatores.
* Nunquid ego sic zelabor te, dicit Dominus, 52
* nisi occidisses electos meos in omni tēpore,ex- 53
altans percussionē manuū,& dicens super mortē
eorum,cùm inebriata esses, *Exorna speciem vul 54
tus tui? * Merces fornicationis tuæ in sinu tuo, 55
propter hoc redditionem accipies. * Sicut facies 56
electis meis, dicit Dominus: sic faciet tibi Deus,
& tradet te in malum. * Et nati tui fame inte- 57
rient: & tu rhomphæa cades,& ciuitates tuæ cō-
terentur, & omnes tui in campo gladio cadent.
*Et qui sunt in montibus,fame peribunt,& mā- 58
ducabunt carnes suas, & sanguinem bibent à
fame panis & siti aquæ. * Infelix per maria ve- 59
nies, & rursum accipies mala. * Et in transitu 60
offosam & extetent.5. allident ciuitatem*occisam,& exterent aliquam
portionē terræ tuæ,& partē gloriæ tuæ exterm-
nabunt, rursum reuertentes ad Babylonē * sub-
conuer- sam 5. uersam. *Et demolita eris illis pro stipula,& ipsi 61
erunt tibi ignis: * & deuorabunt tē, & ciuita- 62
tes tuas, terram tuam & montes tuos, omnes
syluas tuas & lignum fructiferum igni combu-
63 rent. * Filios tuos captiuos ducent, & censum
tuum in prædam habebunt, & gloriam faciei
tuæ exterminabunt.

CAP. XVI.

1 VÆ tibi Babylon & Asia, væ tibi Ægypte &
2 Syria. * Præcingite vos saccis & ciliciis, &
A plangite filios vestros & dolete: quoniam ap-
3 propinquauit contritio vestra. * Immissus est
4 vobis gladius, & quis est qui auertat illū? * Im-
missus est in vobis ignis,& quis est qui extinguat
5 illum? * Immissa sunt vobis mala,& quis est qui
6 repellat ea? *Nūquid repellet aliquis leonem e-
surientem in sylua, aut extinguet ignem in stipu
7 la,mox quando cœperit ardere? * Nunquid re-
pellet aliquis sagittam à sagittario forti missam?
8 * Dominus fortis immittit mala, & quis est qui
9 repellat ea? * Exiit ignis ex iracūdia eius,& quis
10 est qui extinguat eum? * Coruscabit, & quis nō
11 timebit? Tonabit, & quis non pauebit? * Do-
minus comminabitur,& quis non funditus con-
12 teretur à facie ipsius? * Terra tremuit,& funda-
mēta eius, mare fluctuat de profundo, & fluctus
eius disturbabuntur, & pisces eius à facie Domi-
13 ni,& à gloria virtutis eius. * quoniam fortis de-
xtera eius quæ arcū tēdit:sagittæ eius acutæ quæ
ab ipso mittūtur,nō deficient,cùm cœperint mit
14 ti in fines terræ. *Ecce mittuntur mala,& nō re-
15 uertentur donec veniant super terram. * Ignis
succenditur, & non extinguetur, donec consu-
16 mat fundamenta terræ. * Quemadmodum non
redit sagitta missa à valido sagittario, sic non re-
uertentur mala quæ missa fuerint in terram.
17 * Væ mihi,væ mihi: quis me liberabit in illis
18 diebus? * Initium dolorum & multi gemitus,
initium famis & multi interitus, initium bello-
rum,& formidabunt potestates, initium malo-
19 rum, & trepidabunt omnes. * In his quid fa-
20 ciam, cùm venerint mala? * Ecce fames & pla-
ga & tribulatio & angustia missa sunt flagella in
21 emendatione, * & in his omnibus se non cōuer-
tent ab iniquitatibus suis, neq; flagellorum me-
22 mores erunt semper. * Ecce,erit annonæ vilitas
B super terrā, sic vt putent sibi esse directam pacē,
& tunc germinabunt mala super terrā, gladius,
23 fames, & magna confusio. * A fame enim pluri-
mi qui inhabitant terrā interient,& gladius per-
24 det cæteros qui superauerint à famē, * & mor-
tui sicut stercora proiicientur,& non erit qui cō-
soletur eos. Derelinquetur enim terra deserta,&
25 ciuitates eius deicientur. * Non derelinquetur
26 qui colat terrā,& qui seminet eam. * Ligna da-
27 bunt fructus,& quis vindemiabit illa? * Vua ma
tura fiet,& quis calcabit illā?Erit enim locis ma-
28 gna desertio. *Cupiet enim homo hominē vide-
29 re, vel vocē eius audire. * Relinquentur enim de
ciuitate decem, & duo de agro qui absconderint

se

se in densis nemoribus, & scissuris petrarum:
30 * quemadmodum derelinquuntur in oliueto & singulis arboribus tres aut quatuor oliuæ. * aut
31 sicut in vinea vindemiata racemi relinquũtur ab his qui diligenter vineã scrutantur: * sic relin-
32 quentur in diebus illis tres aut quatuor ab scrutantibus domos eorum in rhomphæa. * Et relin
33 quetur terra deserta, & agri eius inueterabũt, & viæ eius, & omnes semitæ eius germinabunt spinas, eò quòd non transient homines per eã. Lugebunt virgines nõ habentes sponsos: *lugebũt
34 mulieres nõ habentes viros, lugebunt filiæ earũ non habentes adiutorium: *sponsi earum in bel-
35 lo consumentur, & viri earum in fame exterentur. * Audite verò ista, & cognoscite ea serui
36 Domini. * Ecce verbum Domini, excipite illud:
37 ne dijs credatis de quibus dicit Dominus. * Ec-
38 ce appropinquant mala, & nõ tardant. *Quem-
39 admodum prægnans cùm parit in nono mense C filium suum, appropinquante hora partus eius ante horas duas vel tres, dolores circumeunt ventrem eius, & prodeunte infante de ventre non tardabunt vno puncto: * sic nõ morabun-
40 tur mala ad prodeundum super terram, & seculum gemet, & dolores circumtenebunt illud.
41 * Audite verbum, plebs mea: parate vos in pugnam, & in malis sic estote, quasi aduenæ terræ. * Qui vendit, quasi qui fugiat: & qui emit,
42 quasi qui perditurus. * Qui mercatur, quasi qui
43 fructum non capiat: & qui ædificat, quasi non habitaturus. * Qui seminat, quasi qui non me-
44 tet: sic & qui vineam putat quasi non vindemiaturus. * Qui nubunt, sic quasi filios non fa-
45 cturi: & qui non nubunt, sic quasi vidui.
46 * Propter quod qui laborãt, sine causa laborant:
47 * Fructus enim illorum alienigenæ metent, & substantiam illorum rapient, & domos euertent, & filios eorum captiuabunt, quia in captiuitate & fame generant natos suos. * Et qui negotian-
48 tur in rapina, quantum diu exornant ciuitates & domos suas, & possessiones & personas suas,
49 * tanto magis adzelabor eos super peccata sua, dicit Dominus. * Quomodò zelatur fornicaria
50 mulierem idoneam & bonam valdè, * sic zela-
51 bitur iustitia iniquitatẽ cùm exornat se, & accusat eam in facie, cùm venerit qui defendat exquirentem omne peccatum super terram. * Propte-
52 reà nolite similari ei, nec operibus eius: * quo-
53 niã adhuc pusillum, & tolletur iniquitas à terra, & iustitia regnabit in vos. * Non dicat pecca-
54 tor se nõ peccasse: quoniã carbones ignis cõburet super caput eius qui dicit, Nõ peccaui corã Do-
55 mino Deo & gloria ipsius. * Ecce Dominus cognoscet omnia opera hominum, & adinuentiones illorum, & cogitationes illorum, & corda il-
56 lorum. * Dixit enim, Fiat terra, & facta est: fiat Eccl. 23. c Luc. 16. d. 1.
57 cælũ, & factũ est. * Et in verbo illius stellæ fun- Genes. 1. a.
58 datæ sunt, & nouit numerum stellarum. * Qui Psa. 146. a. scrutatur abyssũ, & thesauros illarũ: qui mensus
59 est mare, & conceptum eius. * Qui concluſit mare, in medio aquarum, & suspendit terram super
60 aquas verbo suo. * Qui extendit cælum quasi D cameram, super aquas fundauit eum.
61 * Qui posuit in deserto fontes aquarũ, & super verticẽ montium lacus ad emittendum flumina
62 ab eminenti petra, vt *potaret terrã. * Qui fin- potaret: i.
xit hominem, & posuit cor suũ in medio corpo-
63 ris, & misit ei spiritum, vitam, & intellectum, * & spiramen Dei omnipotentis qui fecit omnia, &
64 scrutinat omnia absconsa in abscõsis terræ. * Hic nouit adinuentionem vestram, & quæ cogitatis in cordibus vestris, peccãtes & volentes occul-
65 tare peccata vestra. * Propter quod Dominus scrutinando scrutinauit omnia opera vestra, &
66 traducet vos omnes, * & vos confusi eritis cùm processerint peccata vestra coram hominibus, & iniquitates erunt, quæ accusatores stabũt in die
67 illo. * Quid facietis? aut quomodò abscondetis
68 peccata vestra corã Deo & angelis eius? * Ecce iudex Deus, timete eũ. Definite à peccatis vestris, & obliuiscamini iniquitates vestras iã agere eas in sempiterno, & Deus educet vos, & liberabit
69 de omni tribulatione. * Ecce enim incenditur ardor super vos turbæ copiosæ, & rapiẽt quosdã
70 ex vobis, & cibabũt idôlis occisos: * & qui consenserint eis, erunt illis in derisum, & in impro-
71 periũ, & in cõculcationẽ. *erit enim locis locus, & in vicinas ciuitates exurrectio multa super ti-
72 mentes Dominum. * Erunt quasi insani nemini parcentes: ad diripiẽdum & deuastandũ adhuc
73 timentes Dominũ, * quia deuastabũt & diripiẽt
74 substãtias, & de domibus suis eos eiiciẽt. * Tũc parebit probatio electorũ meorũ, vt aurum quod
75 probatur ab igne. * Audite dilecti mei, dicit Dominus, Ecce adsũt dies tribulationis, & de his
76 liberabo vos. * Ne timeatis, nec hęsitetis, quoniã
77 Deus dux vester est. * Et qui seruat mandata & præcepta mea, dicit Dominus Deus, ne præponderẽt vos peccata vestra, ne supereleuent se ini-
78 quitates vestræ. *Væ qui cõstringuntur à peccatis suis, & obteguntur ab iniquitatibus suis, quẽadmodum ager cõstringitur à sylua, & spinis tegitur semita eius per quã non trãsit homo, & excluditur, & mittitur ad deuorationẽ ignis.

FINIS LIBRORVM ESDRAE.

PROLOGVS B. HIERONYMI IN LIBRVM TOBIÆ.

CHROMATIO & Heliodoro episcopis Hieronymus presbyter in Domino salutem. Mirari non desino exactionis vestræ instantiam. Exigitis enim vt librum Chaldæo sermone conscriptum, ad Latinum stylum traham: librum vtique Tobiæ, quem Hebræi de catalogo diuinarum Scripturarũ secantes, his quæ Hagiographa memorant, mancipārunt. Feci satis desiderio vestro, non tamen meo studio. Arguunt enim nos Hebræorum studia, & imputant nobis contra suum canonem Latinis auribus ista transferre. Sed melius esse iudicans Pharisæorum displicere iudicio, & Episcoporum iussionibus deseruire, institi vt potui. Et quia vicina est Chaldæorum lingua sermoni Hebraico, vtriusque linguæ peritissimum loquacem reperiens, vnius diei laborem arripui: & quicquid ille mihi Hebraicis verbis expressit, hoc ego accito notario sermonibus Latinis exposui. Orationibus vestris mercedem huius operis compensabo, cùm gratum vobis didicero me, quod iubere estis dignati, complesse.

LIBER TOBIAE.

Translat. B. Hierony.

CAP. I.

OBIAS EX tribu & ciui A tate Neptalim, quæ est in superioribus Galilææ supra Naason, post viam quæ ducit ad Occidentem, in sinistro habens ciuitatem Sephet:

1 * Cùm captus esset in diebus Salmanasar regis Assyriorum: in captiuitate tamẽ positus, viam veritatis non deseruit.

2 * Ita vt omnia quæ habere poterat, quotidie concaptiuis fratribus, qui erãt ex eius genere, impartiret.

3 * Cúmq; esset iunior omnibus in tribu Neptalim, nihil tamẽ puerile B gessit in opere.

4 * Denique cùm irent omnes ad vitulos aureos, quos Hieroboam fecerat rex Israel, hic solus fugiebat consortia omnium.

ΤΩΒΗΤ.

κεφαλ. α'.

ΒΙβλος λόγων τωβὴτ, τοῦ τωβιὴλ, τοῦ ἀνανιὴλ, τοῦ ἀδουὶ, τοῦ γαβαὴλ, ἐκ τοῦ σπέρματος ἀσαὴλ, ἐκ τῆς
2 φυλῆς νεφθαλείμ· * ὃς ἠχμαλωτεύθη ἐν ἡμέραις ἐνεμεσσάρου τοῦ βασιλέως ἀσσυρίων ἐκ θίσβης, ἥ ἐστιν ἐκ δεξιῶν κυείως τῆ νεφθαλεὶμ ἐν τῇ γαλιλαίᾳ ὑπε
3 ρανω ἀσήρ. * ἐγὼ τωβὴλ ὁδοῖς ἀληθείας ἐπορευόμην καὶ δικαιοσύνης πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μου· καὶ ἐλεημοσύνας πολλὰς ἐποίουν τοῖς ἀδελφοῖς μου καὶ τῷ ἔθνει μου, τοῖς συμπορευθεῖσι μετ' ἐμοῦ εἰς
4 χώραν ἀσσυρίων εἰς νινευί. * καὶ ὅτε ἤμην ἐν τῇ χώρᾳ μου ἐν τῇ γῇ ἰσραὴλ, νεωτέρου μου ὄντος, πᾶσα φυλὴ τῆς νεφθαλεὶμ τοῦ πατρός μου ἀπέστη ἀπὸ τοῦ οἴκου ἱερουσαλὴμ τοῦ ἐκλεχθέντος ἀπὸ πασῶν τῶν φυλῶν ἰσραὴλ·
5 * εἰς τὸ θυσιάζειν πάσας τὰς φυλὰς· καὶ ἡγιάσθη ὁ ναὸς τῆς καταπαυώσεως τοῦ ὑψίστου, καὶ ᾠκοδομήθη εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος· καὶ πᾶσαι αἱ φυλαὶ αἱ συναποστᾶσαι, ἔθυον τοῦ βάαλ τῇ δυνάμει, καὶ ὁ οἶκος νεφθαλεὶμ τοῦ πατρός μου.

Interpr. Græc.

CAP. I.

1 IBER *sermonum Tobiæ, filij Tobiel, filij Ananiel, filij Adui, filij Gabael, de semine Asael, ex tribu Nephthalim:* 2 * *Qui captus est in diebus Enemessari regis Assyriorum è Thisbe, quæ est à dextris propriè Nephthalim in Galilæa* 3 *supra Aser.* * *Ego Tobias vijs veritatis ambulaui, & iustitiæ omnibus diebus vitæ meæ, & eleemosynas multas faciebã fratribus meis & genti meæ, qui ambulauerunt mecum in regionem Assyriorum in Niniuen.*

4 * *Et quando eram in regione mea in terra Israel, iuniore me existente, omnis tribus Nephthalim patris mei recessit à domo Hierosolymorũ, quæ electa est ab omnibus tribubus Is-* 5 *rael,* * *Vt sacrificarent omnes tribus, & sanctificatũ est templum tabernaculi Altissimi, & ædificatum est in omnes generationes seculi: & omnes tribus quæ recesserant, sacrificabãt Baal potestati, & domus Nephthalim patris mei.*

* *Et ego solus ibam multo-* 6
ties in Hierusalem in festiuitatibus, sicut scriptum est omni populo Israel in præcepto sempiterno, primitias & decimas fœtuum & primitiua habens, & dabam illa sacerdotibus filijs Aaron ad altare omnium fœtuum.

* *Primam decimam dabam* 7
filijs Aaron ministrantibus in Hierusalem: at secundam decimam vendebam, & ibam & expendebam illa in Hierusalem per singulos annos.

* *Et tertiam dabam quibus* 8
conueniebat, sicut præceperat Debbora mater patris mei, quia orphanus relictus sum à patre meo.

* *Et cùm factus essem vir,* 9
accepi Annam vxorẽ de semine familiæ nostræ, & genui ex ea Tobiam.

* *Et quando captiuus du-* 10
ctus fui in Niniuen, omnes fra 11
tres mei, & qui de genere meo, edebant de panibus gentilium. * *Ego verò custodiui* 12
animã meam ne manducarem.

* *Quia memor fui Dei in to-* 13
ta anima mea.

* *Et dedit Altissimus gra-* 14
tiam, & formam in conspectu Enemessari, & fui eius emptor.

* *Et profectus sum in Me-* 15
dian, & tradidi Gabelo fratri 16
Gabrie in Rages Mediæ argen- 17
ti talenta decem.

* *Et cùm mortuus esset Ene-* 18
messarus, regnauit Sennacherib filius eius pro eo, & viæ eius cessauerunt; & non amplius potui ire in Mediam.

* *Et in diebus Enemessari* 19
eleemosynas multas faciebam fratribus meis.

* *Panes meos dabã esurien-* 20
tibus, & vestimenta mea nudis: & si quempiam de genere meo videbam mortuum, & proiectum in muro in Niniue, sepeliebam eum.

* Ἐγὼ μόνος ἐπορευόμην πλεο- 6
νάκις εἰς ἱερουσαλὴμ ἐν ταῖς ἑορταῖς, καθὼς γέγραπται παντὶ τῷ λαῷ ἰσραὴλ ἐν προστάγματι αἰωνίῳ, τὰς ἀπαρχὰς καὶ τὰς δεκάτας τῶν γεννημάτων καὶ τὰς πρωτοκυρίας ἔχων, καὶ ἐδίδουν αὐτὰς τοῖς ἱερεῦσι τοῖς υἱοῖς ἀαρὼν πρὸς τὸ θυσιαστήριον πάντων τῶν γεννημάτων.

* τῷ πρώτῳ δεκάτῳ ἐδίδουν 7
τοῖς υἱοῖς ἀαρὼν τοῖς θεραπεύουσιν ἐν ἱερουσαλήμ· τῷ δὲ δευτέραν δεκάτῳ ἀπεπωλιζόμην, καὶ ἐπορευόμην καὶ ἐδαπάνων αὐτὰ ἐν ἱερουσαλὴμ καθ' ἕκαστον ἐνιαυτόν.

* καὶ τῷ τρίτῳ ἐδίδουν οἷς κα- 8
θήκει, καθὼς ἐνετείλατο δεββώρα ἡ μήτηρ τοῦ πατρός μου, διότι ὀρφανὸς κατελείφθην ὑπὸ τοῦ πατρός μου.

* καὶ ὅτε ἐγενόμην ἀνὴρ, ἔλαβον 9
ἄνναν γυναῖκα ἐκ τοῦ σπέρματος τῆς πατριᾶς ἡμῶν, καὶ ἐγέννησα ἐξ αὐτῆς τωβίαν. * καὶ ὅτε ἠχμαλωτίσθην 10
εἰς νινευΐ, πάντες οἱ ἀδελφοί μου καὶ 11
οἱ ἐκ τοῦ γένους μου, ἤσθιον ἐκ τῶν ἄρτων τῶν ἐθνῶν. * ἐγὼ δὲ συνετήρησα 12
τὴν ψυχήν μου μὴ φαγεῖν·

* καθότι ἐμεμνήμην τοῦ θεοῦ ἐν 13
ὅλῃ τῇ ψυχῇ μου.

* καὶ ἔδωκεν ὁ ὕψιστος χάριν καὶ 14
μορφὴν ἐνώπιον ἐνεμεσσάρου, καὶ ἤμην αὐτοῦ ἀγοραστής.

* καὶ ἐπορευόμην εἰς τὴν μηδίαν· 15
καὶ παρεθέμην γαβαήλῳ τῷ ἀδελφῷ 16
γαβρία ἐν ῥάγοις τῆς μηδίας ἀργυρίου τάλαντα δέκα.

* καὶ ὅτε ἀπέθανεν ἐνεμέσσαρος, 18
ἐβασίλευσε σενναχηρεὶβ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ· καὶ αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ ἠκατέστησαν· καὶ οὐκέτι ἠδυνήθην πορευθῆναι εἰς τὴν μηδίαν. * καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις 19
ἐνεμεσσάρου ἐλεημοσύνας πολλὰς ἐποίουν τοῖς ἀδελφοῖς μου.

* τοῦ ἄρτους μου ἐδίδουν τοῖς πει- 20
νῶσι, καὶ τὰ ἱμάτιά μου τοῖς γυμνοῖς· καὶ εἴ τινα ἐκ τοῦ γένους μου ἐθεώρουν τεθνηκότα καὶ ἐρριμμένον ὄπισθεν τοῦ τείχους εἰς νινευΐ, ἔθαπτον αὐτόν.

8 * Et pergebat ad Hierusalem ad templũ Domini, & ibi adorabat Dominum Deum Israel, omnia primitiua sua & decimas suas fi-
7 deliter offerens. * Ita vt in tertio anno ꝓselytis & aduenis ministraret omnẽ de-
8 cimationem. * Hæc & his similia secundũ legem Dei
9 puerul⁹ obseruabat. * Cùm
C verò factus fuisset vir, accepit vxorẽ Annam de tribu sua: genuítque ex ea filium, nomen suum imponens ei:
10 * Quem ab infantia timere Deum docuit, & abstinere ab omni peccato.
11 * Igitur dum per captiuitatẽ deuenisset cum vxore sua & filio in ciuitatẽ Niniuen cum omni tribu sua:
12 * Et cùm omnes ederent ex cibis gentilium, iste custodiuit animã suã, & nunquam contaminatus est in
13 escis eorũ. * Et quoniã memor fuit Dñi in toto corde suo, dedit illi Deus gratiam in cõspectu Salmanasar re-
14 gis: * Et dedit illi potesta-
D tem quocunq; vellet ire, habens libertatẽ quæcunque
15 facere voluisset. * Pergebat enim per omnes qui erãt in captiuitate, & monita salu-
16 tis dabat eis. * Cùm autẽ venisset in Rages ciuitatem Medorum, & ex his quibus honoratus fuerat à rege, ha buisset decẽ talẽta argenti.
17 * Et cùm in multa turba generis sui Gabelum egentem videret, qui erat ex tribu eius, sub chirographo dedit illi memoratũ pon-
18 dus argenti. * Post multũ verò temporis, mortuo Salmanasar rege, cùm regnaret Sennacherib filius eius pro
E eo, & filios Israel exosos haberet in conspectu suo:
19 * Tobias quotidie pergebat per omnẽ cognationem suam, & consolabatur eos, diuidebátque vnicuique, prout poterat, de facultatibus suis. 20 Esurientes alebat, nudísque vestimenta præbebat, & mortuis atque occisis sepulturam solicitus exhibebat.

* Denique cùm reuersus esset rex Sennacherib, fugiens à Iudæa plagam, quam circa eum fecerat Deus propter blasphemiá suam, & iratus multos occideret ex filiis Israel, Tobias sepeliebat corpora eorum.

* At vbi nuntiatum est regi, iussit eum occîdi, & tulit omnem substantiam eius.

* Tobias verò cum filio suo, & cum vxore fugiens, nudus latuit, quia multi diligebant eum.

* Post dies verò quadraginta quinque occiderunt regem filij ipsius.

* Et reuersus est Tobias in domum suam, omníq; facultas ei⁹ restituta est ei.

CAP. II.

POst hæc verò cùm esset dies festus Domini, & A factum esset prandium bonum in domo Tobiæ, dixit filio suo, Vade, & adduc aliquos de tribu nostra, timentes Deum, vt epulentur nobiscum.

* Cúmque abiisset, reuersus nuntiauit ei vnum ex filiis Israel iugulatum iacere in platea.

* Statímq; exiliés de accubitu suo, relinquens prádium, ieiunus peruenit ad corpus: tollénsque illud portauit ad domum suam occultè, vt dum sol occubuisset, cautè sepeliret eum.

* Cúmque occultasset corpus, mãducauit panem cum luctu & tremore,

* Memorans illum sermonem quem dixit Dominus per Amos Prophetam,

* Dies festi vestri conuertentur in lamentationem & luctum.

* Cũ verò Sol occubuisset, abiit, & sepeliuit eum.

* καὶ εἴτινα ἀπέκτεινε σενναχηρεὶβ ὁ βασιλεὺς ὅτε ἦλθε φεύγων ἐκ τ᾽ ἰουδαίας, ἔθαψα αὐτὸν κλέπτων· πολλοὺς γὰρ ἀπώλεσεν ἐν τῷ θυμῷ αὐτοῦ· καὶ ἐζητήθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως τὰ σώματα, καὶ οὐχ εὑρέθη. * πορευθεὶς δέ εἷς τῶν νινευϊτῶν, ὑπέδειξε τῷ βασιλεῖ περὶ ἐμοῦ ὅτι ἔθαπτον αὐτούς· καὶ ἐκρύβην. ἐπιγνοὺς δὲ ὅτι ζητοῦμαι ἀποθανεῖν, φοβηθεὶς ἀνεχώρησα. * καὶ διηρπάγη πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ οὐκ ἀτελείφθη μοι οὐδὲν, πλὴν ἄννας τ᾽ γυναικός μου καὶ τωβίου τ᾽ υἱοῦ μου. * καὶ οὐ διῆλθον ἡμέραι πεντηκονταπέντε, ἕως οὗ ἀπέκτειναν αὐτὸν οἱ δύο υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ ἔφυγον εἰς τὰ ὄρη ἀραράτ· καὶ ἐβασίλευσεν ἀχιάρδωνος υἱὸς αὐτοῦ ἀδελφιδοῦς αὐτοῦ· καὶ ἔταξεν ἀχιάχαρον ἄννα ἦλ τὸν υἱὸν τοῦ ἀδελφοῦ μου ἐπὶ πάσαν τὴν λογισίαν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ πάσαν τὴν διοίκησιν· καὶ ἠξίωσεν ἀχιάχαρος περὶ ἐμοῦ, καὶ ἦλθον εἰς νινευΐ· ἀχιάχαρος γὰρ ἦν οἰνοχόος καὶ ἀπὸ τοῦ δακτυλίου καὶ διοικητὴς, καὶ ἐπὶ λογισής· καὶ κατέστησεν αὐτὸν ὁ ἀχειρδωνὸς ἐκ δευτέρας· ἦν γὰρ ἐξάδελφός μου. * ὅτε γὰρ κατῆλθον εἰς τὸν οἶκόν μου, καὶ ἀπεδόθη μοι ἄννα ἡ γυνή μου, καὶ τωβίας ὁ υἱός μου.

β΄.

* Εν τῇ πεντηκοστῇ τῇ ἑορτῇ, ἥ ἐστιν ἁγία ἑπτὰ ἑβδομάδων, ἐγλήθη ἄριστον καλόν μοι· καὶ ἀνέπεσα φαγεῖν· καὶ ἐθεασάμην ὄψα πολλά· καὶ εἶπα τῷ υἱῷ μου, βάδιζε ἄγαγε οὖν ἐὰν εὕρῃς τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν ἐνδεῆ, ὃς μέμνηται τοῦ κυρίου· καὶ ἰδὲ μένω σε.

* καὶ ἐλθὼν εἶπε, πάτερ εἷς ἐκ τοῦ γένους ἡμῶν ἐσφαγαλωμένος ἔρριπται ἐν τῇ ἀγορᾷ. * κἀγὼ πρὶν ἢ γεύσασθαί με, ἀναπηδήσας ἀνῆλθόμην αὐτὸν εἰς οἴκημα, ἕως ὅτε ἔδυ ὁ ἥλιος. * καὶ ἐπιστρέψας ἐλουσάμην καὶ ἤσθιον τὸν ἄρτον μου ἐν λύπῃ· * καὶ ἐμνήσθην τῆς προφητείας ἀμὼς καθὼς εἶπε· * στραφήσονται αἱ ἑορταὶ ὑμῶν εἰς πένθος, καὶ πᾶσαι αἱ εὐφροσύναι ὑμῶν εἰς θρῆνον· καὶ ἔκλαυσα. * καὶ ὅτε ἔδυ ὁ ἥλιος, ᾠχόμην, καὶ ὀρύξας ἔθαψα αὐτόν.

21 * *Et si quempiam occidit Sennacherib rex quando venit fugiens de Judæa, sepeliui eum furatus; multos enim perdidit in furore suo, & quæsita sunt à rege corpora, & non sunt inuenta.* 22 * *Pergens autẽ vnus Niniuitarum, manifestauit regi de me quòd sepeliebam eos: & absconditus sum: cognoscẽs autẽ quòd quæror vt moriar,* 23 *timens secessi.* * *Et direptæ sunt omnes substantiæ meæ, & non est relictum mihi quicquã, præter Annam vxorẽ meam,* 24 *& Tobiam filiũ meũ.* * *Et non transierũt dies quinquaginta-quinque, vsq; quo occiderunt eum duo filij eius, & fugerunt in montes Ararat, & regnauit Achirdonus filius eius pro eo: & cõstituit Achiacharũ Anael filium fratris mei super omnẽ computationem patris sui, & super omnẽ gubernationem: et orauit Achiacharus pro me, & veni in Niniuen. Achiacharus autẽ erat pincerna & ab annulo, & gubernator, & computator; & cõstituit eũ Achirdonus secundo: erat autem patruelis meus.* * *Cùm aũt redij in domũ meam, & restituta est mihi Anna vxor mea, & Tobias filius meus.*

CAP. II.

1 *IN quinquagesimo festo quod est sanctũ septẽ hebdomadarum, factũ est prandiũ bonum mihi; & accubui vt manducarem, & vidi cibaria multa, & dixi filio meo, Vade adduc quẽcunque inueneris de fratribus nostris indigentem, qui memor est Domini, & ecce expecto te.*

2 * *Et veniẽs, dixit, Pater vnus de genere nostro strangulatus* 3 *proiectus est in platea.* * *Et ego antequã gustarem ego, exiliens tuli eũ in quandã domũ,* 4 *quousq; occideret Sol.* * *Et reuersus lotus sum & manducaui panem meũ in tristitia.* * *Et memor fui prophetiæ Amos sicut dixit:* 6 * *Conuertentur festiuitates vestræ in luctum, & omnes lætitiæ vestræ in lamentationem: & fleui.* 7 *Et cùm occidit Sol, abij, & effodiens sepeliui eum.*

‡ Et propinqui deridebãt, dicẽtes, Nõ adhuc timet hic interfici pro negotio isto, et fugit, & ecce iterũ sepelit mortuos. ‡ Et in eadẽ nocte dormiui fœdatus iuxta parietem aulæ, & facies mea discooperta erat: ‡ Et non sciebã quòd passerculi in pariete erãt. & oculis meis apertis, immiserũt stercus passerculi calidum in oculos meos, & factæ sunt albugines in oculis meis, & abij ad medicos, & nõ profuerũt mihi. Achiacharus autẽ nutriebat me, quousq; profect9 sum in Elymaida. ‡ Et vxor mea Anna seruiebat in muliebribus. ‡ Et mittebat dominis, & retribuerũt ei & ipsi mercedem, addentes etiam hœdũ.

‡ Cùm autẽ veniſſet ad me, cœpit balare. & dixi ei, Vnde hœdulus, nunquid furtiuus est? redde illũ dominis, nõ enim licitum est mãducare furtiuum. Ipsa autẽ dixit, Dono datus est mihi supra mercedem. & non credebam illi. & dicebam reddere illũ dominis. & erubescebam ad eam. ‡ Illa autẽ respondens mihi dixit, Vbi sunt eleemosynæ tuæ & iustitiæ tuæ? ecce cognita omnia tecum.

CAP. III.

ET tristatus fleui, & oraui cũ dolore, dicens, ‡ Justus es Dñe, & omnia opera tua, et omnes viæ tuæ misericordia & veritas. & iudiciũ verum & iustum tu iudicas in æternum.

‡ Memor esto mei & respice in me, ne me vlciscaris ob peccata mea & ignorantias meas, & patrũ meorũ qui peccauerunt coram te. ‡ Non obedierunt enim præceptis tuis. & dediſti nos in direptionem & captiuitatem & mortem & parabolam improperij omnibus, in quibus disperſi sumus.

‡ Ⓒ ⓗ πλησίον ἐπεγέλων, λέγοντες· οὐκέτι φοβεῖται οὗτ φονευθῆναι περὶ τοῦ πράγματ@ τούτου, καὶ ἀπέδρα· καὶ ἰδὺ πάλιν θάπτει τοὺς νεκρούς. ‡ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ νυκτὶ ἐκοιμήθην μεμιαμμένος ὑπὸ τὸν τοῖχον τῆς αὐλῆς· καὶ τὸ πρόσωπόν μου ἀνακάλυπτον ἦν. ‡ Ⓒ οὐκ ἤδειν ὅτι στρουθία ἐν τῷ τοίχῳ ἐστί· Ⓒ τῶν ὀφθαλμῶν μου ἀνεῳγότων, ἀφώδευσαν τὰ στρουθία θερμὸν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου· Ⓒ ἐγενήθη λευκώματα ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς μου· καὶ ἐπορεύθην πρὸς ἰατρούς, Ⓒ οὐκ ὠφέλησάν με· ἀχιάχαρος δὲ ἔτρεφέ με, ἕως οὗ ἐπορεύθην εἰς τὴν ἐλυμαΐδα· ‡ καὶ ἡ γυνή μου Ἄννα ἠμθύετο ἐν τοῖς γυναικείοις. ‡ Ⓒ ἀπέστελλε τοῖς κυρίοις· Ⓒ ἀπέδωκαν αὐτῇ καὶ αὐτοὶ τὸν μισθόν, προσδόντες καὶ ἔριφον. ‡ ὅτε ἦλθε πρός με, ἤρξατο κράζειν· καὶ εἶπον αὐτῇ, πόθεν τὸ ἐρίφιον, μὴ κλεψίμαιόν ἐστιν; ἀπόδ@ αὐτὸ τοῖς κυρίοις· οὐ γὰρ θεμιτόν ἐστι φαγεῖν κλεψίμαιον· ἡ δὲ εἶπε, δῶρον δέδοταί μοι ἐπὶ τῷ μισθῷ· Ⓒ οὐκ ἐπίστευον αὐτῇ· καὶ ἔλεγον ἀποδιδόναι αὐτὸ τοῖς κυρίοις· καὶ ἠρυθρίων πρὸς αὐτήν. ‡ ἡ δὲ ἀποκριθεῖσά μοι εἶπε, ποῦ εἰσὶν αἱ ἐλεημοσύναι σου καὶ αἱ δικαιοσύναι σου; ἰδὺ γνωστὰ πάντα μετ᾽ σοῦ. γ΄.

‡ Καὶ λυπηθεὶς ἔκλαυσα· Ⓒ προσηυξάμην μετ᾽ ὀδυνῆς, λέγων·

‡ δίκαιος εἶ κύριε Ⓒ πάντα τὰ ἔργα σου· Ⓒ πᾶσαι αἱ ὁδοί σου ἐλεημοσύνη καὶ ἀλήθεια· καὶ κρίσιν ἀληθινὴν καὶ δικαίαν σὺ κρίνεις εἰς τὸν αἰῶνα.

‡ μνήσθητί μου Ⓒ ἐπίβλεψον ἐπ᾽ ἐμέ· μή με ἐκδικήσῃς ταῖς ἁμαρτίαις μου Ⓒ τοῖς ἀγνοήμασί μου, Ⓒ τῶν πατέρων μου οἳ ἥμαρτον ἐνώπιόν σου.

‡ παρήκουσαν γὰρ τῶν ἐντολῶν σου· Ⓒ ἔδωκας ἡμᾶς εἰς διαρπαγὴν Ⓒ αἰχμαλωσίαν Ⓒ θάνατον Ⓒ παραβολὴν ὀνειδισμοῦ πᾶσιν οἷς ἐσκορπίσμεθα.

8 ‡ Arguebant autem eum omnes proximi eius, dicentes, Iam huius rei causa interfici iussus es, & vix effugisti mortis imperiũ, & itero sepelis mortuos. 9 ‡ Sed Tobias plus timẽs Deum q̃ regẽ, rapiebat corpora occisorũ, & occultabat in domo sua, & mediis noctibus sepe 10 liebat ea. ‡ Contigit autẽ vt quadam die fatigatus à sepultura, veniens domum iactasset se iuxta parietẽ, & 11 obdormisset: ‡ Et ex nido hirũdinũ dormiẽti illi calida C stercora inciderent super oculos eius, fierétque cæcus. 12 ‡ Hanc autẽ tentationem ideo permisit Dñs euenire illi, vt posteris daretur exẽplũ patientiæ eius, sicut & 13 sancti Iob. ‡ Nã cũ ab infantia sua semp Deũ timuerit, & mãdata eius custodierit, nõ est cõtristat9 cõtra Deũ, q̃ plaga cæcitatis euenerit ei: sed immobilis in Dei timore pmansit, agẽs gratias Deo omnib9 dieb9 vitę suę. 14 ‡ Nam sicut beato Iob insultabãt reges: ita isti parẽtes & cognati eius irridebãt 15 vitã eius, dicẽtes, ‡ Vbi est spes tua, pro qua eleemosynas & sepulturas faciebas? 16 ‡ Tobias verò increpabat 17 eos, dicẽs, ‡ Nolite ita loqui, quoniã filij sanctorũ sum9, & vitam illam expectamus, 18 ‡ Quam Deus daturus est his qui fidẽ suã nũquã mutãt ab eo. ‡ Anna verò vxor D eius ibat ad opus textrinũ quotidie: & de labore manuũ suarũ victũ, quẽ cõseq̃ 20 potuisset, deferebat. ‡ Vñ factũ est, vt hœdũ caprarũ accipiens detulisset domi. 21 ‡ Cuius cùm vocẽ balantis vir eius audisset, dixit, Videte ne fortè furtiuus sit: reddite eũ dominis suis, q̃a nõ licet nobis aut edere ex furto aliquid, aut cõtingere. 22 Ad hæc vxor eius irata respõdit, Manifestè vana facta est spes tua, & eleemosynæ tuæ modò apparuerũt. Atque his & aliis huiuscemodi verbis exprobrabat ei. CAP. III.

TVnc Tobias ingemuit, & cœpit orare cũ lachrymis, dicẽs, 2 Iustus es Dñe, & omnia iudicia tua vera sunt, & oẽs viæ tuæ, misericordia, & veritas, & iudiciũ. 3 Et nũc Dñe memor esto mei, & ne vindictam sumas de peccatis meis, neque reminiscaris delicta mea, vel parentum meorum. 4 Quoniam non obediuimus præceptis tuis, ideo traditi sumus in direptionem, & captiuitatem, & mortem, & in fabulam, & in improperium omnibus nationibus, in quibus dispersisti nos.

* Et nunc, Domine, magna iudicia tua, quia non egimus secundum præcepta tua, & non ambulauimus sinceriter coram te. * Et nunc Dñe secundum volũtatem tuam fac mecum, & præcipe in pace recipi spiritum meum. Expedit enim mihi mori magis quàm viuere. * Eadem igitur die cõtigit vt Sara filia Raguelis in Rages ciuitate Medorum, & ipsa audiret improperium ab vna ex ancillis patris sui; * Quoniam tradita fuerat septem viris, & dæmonium nomine Asmodæus occiderat eos, mox vt ingressi fuissent ad eam.

* Ergo cùm pro culpa sua increparet puellam, respondit ei, dicẽs, * Amplius ex te nõ videamus filiũ, aut filiã super terrã, interfectrix virorum tuorũ. * Nunquid & occidere me vis, sicut etiã occidisti septem viros?

* Ad hanc vocem perrexit in superius cubiculum domus suæ: & tribus diebus & tribus noctibus non manducauit, neque bibit; sed in oratione persistens cum lachrymis deprecabatur Deum, vt ab isto improperio liberaret eam.

* Factum est autem die tertia, dum compleret orationem, benedicens Dñm, dixit, * Benedictum est nomen tuum Deus patrum nostrorum; qui cùm iratus fueris, misericordiã facies, & in tempore tribulationis peccata dimittis his qui inuocant te. * Ad te Dñe faciem meam conuerto, ad te oculos meos erigo. * Peto Dñe, vt de vinculo improperij huius absoluas me, aut certè desuper terrã eripias me. * Tu scis Dñe quia nunquã cõcupiui virũ, & mundam seruaui animã meam ab omni concupiscentia.

5 * καὶ νῦν πολλαὶ αἱ κρίσεις σου εἰσὶ
ἀληθιναί· ὃ ἐμοῦ ποίησον ὑπὲρ τῶν
ἁμαρτιῶν μου καὶ τῶν πατέρων μου, ὅτι
οὐκ ἐποιήσαμεν τὰς ἐντολάς σου· οὐ γὰρ
ἐπορεύθημεν ἐν ἀληθείᾳ ἐνώπιόν σου.
6 * καὶ νῦν κύριε τὸ ἀρεσὸν ἐνώπιόν σου
ποίησον μετ' ἐμοῦ· ἔπιταξον ἀπολα-
βεῖν τὸ πνεῦμά μου, ὅπως ἀπολυθῶ
καὶ γένωμαι γῆ· διότι λυσιτελές μοι
ἀποθανεῖν ἢ ζῆν, ὅτι ὀνειδισμοὺς ψευ-
δεῖς ἤκουσα, καὶ λύπη ἐστὶ πολλὴ ἐν ἐ-
μοί· ἔπιταξον ἀπολυθῆναί με τῆς
ἀνάγκης ἤδη εἰς τὸν αἰώνιον τόπον· μὴ
ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ.
7 * ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ συνέβη τῇ θυ-
γατρὶ Ραγουὴλ Σάρρᾳ ἐν Ἐκβατάνοις τῆς Μηδίας, καὶ ταύτῃ ὀνειδισθῆναι
ὑπὸ παιδισκῶν τοῦ πατρὸς αὐτῆς.
8 * ὅτι ἦν δεδομένη ἀνδράσιν ἑπτά, καὶ
ὁ Ἀσμοδαῖος τὸ πονηρὸν δαιμόνιον ἀ-
πέκτεινεν αὐτούς, πρὶν ἢ γνῶναι αὐ-
τοὺς μετ' αὐτῆς ὡς ἐν γυναιξί.
9 * καὶ εἶπον αὐτῇ, οὐ συνίης ἀποπνι-
10 γοῦσα σεαυτὴν ἀνδράσι σου; ἤδη ἑπτὰ ἀν-
δράσι ἔσχες, καὶ ἑνὸς αὐτῶν οὐκ ὠνο-
μάσθης.
11 * τί ἡμᾶς μαστιγοῖς περὶ αὐτῶν,
εἰ ἀπέθανον, βάδιζε μετ' αὐτῶν, μὴ
ἴδοιμί σου ἰὸν ἢ θυγατέρα εἰς τὸν
αἰῶνα.
12 * Ταῦτα ἀκούσασα, ἐλυπήθη σφό-
δρα, ὥς τε ἀπάγξασθαι, καὶ εἶπε, μία
μέν εἰμι τῷ πατρί μου· ἐὰν ποιήσω
τοῦτο, ὀνειδος αὐτῷ ἐστι, καὶ τὸ γῆρας αὐ-
τοῦ καταξω μετ' ὀδύνης εἰς ᾅδου.
13 * καὶ ἐδεήθη πρὸς τὴν θυρίδα· καὶ
εἶπεν·
14 * Εὐλογητὸς εἶ κύριε ὁ θεός μου, καὶ
εὐλογητὸν τὸ ὄνομα τῆς δόξης σου τὸ
ἅγιον καὶ ἔντιμον εἰς τοὺς αἰῶνας· εὐ-
λογήσαισάν σε πάντα τὰ ἔργα σου
εἰς τὸν αἰῶνα.
15 * καὶ νῦν κύριε σοὺ ὀφθαλμοί μου
καὶ τὸ πρόσωπόν μου εἰς σὲ δέδωκα.
16 * εἶπον ἀπολῦσαί με ἀπὸ τῆς γῆς,
καὶ μὴ ἀκοῦσαί με μηκέτι ὀνειδισ-
μόν.
17 * σὺ γινώσκεις κύριε ὅτι καθαρά
εἰμι ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας ἀνδρός.

5 * *Et nunc multa iudicia tua sunt & vera, de me fac pro peccatis meis & patrum meorum; quoniam nõ fecimus præcepta tua, non enim ambulauimus in veritate coram te.*
6 * *Et nunc secundùm placitum coram te fac mecum: præcipe recipere spiritum meum, vt peream & fiam terra, quoniam vtile mihi mori quàm viuere; quia opprobria mendosa audiui, & tristitia est multa in me: præcipe absolui me de necessitate iam in æternum locum: ne auertas faciem tuam à me.*
7 * *In eadem die contigit filiæ Raguelis Sarræ in Ecbatanis Mediæ, & hanc opprobrari ab ancillis patris sui.*
8 * *Quoniam erat tradita viris septem, & Asmodæus nequam dæmonium occidit eos, antequam essent ipsi cum ea vt in mulieribus.*
9 * *Et dixerunt ei, Non in-*
10 *telligis quòd suffocaueris viros tuos? iam septem viros habuisti, & vnius eorum non es nominata:*
11 * *Quare nos verberas pro eis? si mortui sunt, vade cum illis, ne videamus ex te filium aut filiam in æternum.*
12 * *Hæc cùm audisset, tristata est valdè, vt suffocaretur, & dixit, Vna quidem sum patri meo: si fecero hoc, improperiũ ipsi est, & senectam eius deducam cum dolore in infernum.*
13 * *Et deprecata est ad fenestram, & dixit:*
14 * *Benedictus es Domine Deus meus, & benedictum nomen gloriæ tuæ sanctum & honorabile in secula: benedicant te omnia opera tua in seculum.*
15 * *Et nunc Domine oculos meos, & faciem meam in te dedi.*
16 * *Dixi vt absoluas me de terra: & vt non audiam ego*
17 *amplius improperium.* * *Tu cognoscis Domine quòd munda sum ab omni peccato viri.*

Et non coinquinaui nomen meum neque nomen patris mei in terra captiuitatis meæ: vnigenita ſum patri meo, & non eſt ei filius qui ſit hæres ei, neque frater propinquus, neq; exiſtens ei filius, vt ſeruem me ei vxorem: iam perierunt mihi ſeptem, ad quid mihi reliquum viuere? & niſi videtur tibi interficere me, præcipe reſpicere in me & miſereri mei, & non audire me amplius improperium. 18 *Et audita eſt oratio amborum in conſpectu gloriæ ſummi Dei.* 24

Et miſſus eſt Raphael vt curaret duos, Tobiæ vt decorticaret albugines, et Sarrã filiã Raguel vt daret Tobiæ filio Tobiæ vxorem, & ligaret Aſmodæum nequã dæmonium, quoniam ad Tobiam attinet hæreditare eam. In eodem tempore reuerſus Tobias, introiuit in domum ſuam, & Sarra filia Raguelis deſcendit de ſuperiori cubiculo ſuo. 25

CAP. IIII.

IN die illa, recordatus eſt Tobias de argento quod tradidit Gabelo in Rages Mediæ. 1

Et dixit intra ſe, Ego petã mortem; cur non voco Tobiam filium meum vt ei oſtendam antequam moriar ego? & vocans eum, dixit: 2

Fili ſi mortuus fuero, ſepeli me, & ne deſpexeris matrem tuam. honora eam omnibus diebus vitæ tuæ, & fac quod placitum eſt ei; & ne triſtitia afficias eam. 3 *Memento fili, quòd multa pericula vidit propter te in vtero.* 4

Cùm mortua fuerit, ſepeli eam apud me in vno ſepulchro. 5

Omnibus diebus fili Domini Dei noſtri memor eſto, & ne velis peccare & tranſgredi præcepta eius, & iuſtitiam fac omnibus diebus vitæ tuæ, et ne ambules vijs iniquitatis, quia facientẽ te veritatem proſperitates erũt in operibus tuis, & omnibus facientibus iuſtitiã. 6

καὶ οὐκ ἐμόλυνα τὸ ὄνομά μου 18
οὐδὲ τὸ ὄνομα τοῦ πατρός μου ἐν τῇ γῇ
τῆς αἰχμαλωσίας μου· μονογενής
εἰμι τῷ πατρί μου, καὶ οὐκ ὑπάρχει
αὐτῷ παιδίον ὃ κληρονομήσει αὐτόν,
οὐδὲ ἀδελφὸς ἐγγύς, οὐδὲ ὑπάρχων αὐ-
τῷ υἱός, ἵνα σωτηρήσω ἐμαυτὴν αὐ-
τῷ γυναῖκα· ἤδη ἀπώλοντό μοι ἑπτά.
ἱνατί μοι λοιπὸν ζῶ; καὶ εἰμὴ δοκεῖ
σοι ἀποκτεῖναί με, ἐπίταξον ἐπιβλέ-
ψαι ἐπ' ἐμὲ καὶ ἐλεῆσαί με, ἵ μὴ ἀ-
κοῦσαί με μηκέτι ὀνειδισμόν.

καὶ εἰσηκούσθη ἡ προσευχὴ ἀμ- 24
φοτέρων ἐνώπιον τῆς δόξης τοῦ μεγάλου
θεοῦ. καὶ ἀπεστάλη ῥαφαὴλ ἰά- 25
σασθαι τοὺς δύο, λεπίσαι τὰ λευ
κώματα, καὶ σάρραν τὴν τοῦ ῥαγουὴλ
δοῦναι τῷ τωβίᾳ τῷ υἱῷ τωβὶτ γυναῖ-
κα, καὶ δῆσαι ἀσμοδαῖον τὸ πονηρὸν δαι
μόνιον, διότι τῷ τωβίᾳ ἐπιβάλλει κλη
ρονομῆσαι αὐτόν· ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ
ἐπιστρέψας τωβὶτ, εἰσῆλθεν εἰς τὸν
οἶκον αὐτοῦ· καὶ σάρρα ἡ τοῦ ῥαγουὴλ
κατέβη ἀπὸ τοῦ ὑπερῴου αὐτῆς.

δ'.

Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἐμνήσθη τω- 1
βὶτ περὶ τοῦ ἀργυρίου ὃ παρέθετο γα
βαήλῳ ἐν ῥάγοις τῆς μηδίας. καὶ 2
εἶπεν ἐν ἑαυτῷ, ἐγὼ ἠτησάμην θάνα-
τον· τί ὁ καλῶ τωβίαν τὸν υἱόν μου ἵνα
αὐτῷ δείξω πρὶν ἀποθανεῖν με; καὶ κα-
λέσας αὐτὸν εἶπε· παιδίον ἐγὼ ἀπο 3
θάνω, θάψον με, καὶ μὴ ὑπερίδῃς τὴν
μητέρα σου· τίμα αὐτὴν πάσας τὰς
ἡμέρας τῆς ζωῆς σου· καὶ ποίει τὸ ἀρεστὸν
αὐτῇ· καὶ μὴ λυπήσῃς αὐτήν.

μνήσθητι παιδίον, ὅτι πολλοὺς κιν- 4
δύνους ἑώρακεν ὑπὲρ σοῦ ἐν τῇ κοιλίᾳ.

ὅταν ἀποθάνῃ, θάψον αὐτὴν 5
πλησίον ἐμοῦ ἐν ἑνὶ τάφῳ. πάσας τὰς 6
ἡμέρας παιδίον χυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν
μνημόνευε· καὶ μὴ θελήσῃς ἁμαρτά-
νειν καὶ παραβῆναι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ·
καὶ δικαιοσύνην ποίει πάσας τὰς ἡμέ-
ρας τῆς ζωῆς σου· καὶ μὴ πορευθῇς ταῖς
ὁδοῖς τῆς ἀδικίας, διότι ποιοῦντές σου
τὴν ἀλήθειαν εὐοδίαν ἕξουσιν ἐν τοῖς ἔρ
γοις σου, καὶ πᾶσι τοῖς ποιοῦσι τὴν δι-
καιοσύνην.

18 *Nunquã cũ ludẽtibus miſcui me, neq; cũ his qui in leuitate ambulãt, participem me præbui.* 19 *Virum aũt cũ timore tuo, nõ cum libidine mea conſenſi ſuſcipere.* 20 *Et aut ego indigna fui illis, aut illi forſitan mihi non fuerunt digni, quia forſitan viro alii cõſeruaſti me.* 21 *Non eſt enim in hominis poteſtate conſilium tuum.* 22 *Hoc aũt pro certo habet omnis qui colit te: quia vita ei⁹ ſi in probatione fuerit, coronabitur; ſi autem in tribulatione fuerit, liberabitur; & ſi in corruptione fuerit, ad miſericordiam tuam venire licebit.* 23 *Nõ enim delectaris in ꝓditionibus noſtris, quia poſt tempeſtatem trãquillũ facis, & poſt lachrymationẽ & fletũ exultationẽ infundis. Sit nomẽ tuũ, Deus Iſrael, benedictum in ſeculã.* 24 *In illo tẽpore exaudite ſunt preces amborum in eõſpectu gloriæ ſummi Dei.* 25 *Et miſſus eſt angelus Dñi ſanctus Raphael, vt curaret eos ambos, quorum vno tẽpore ſunt orationes in conſpectu Dñi recitatæ.*

CAP. IIII.

1 AGitur cùm Tobias putaret orationem ſuam exaudiri, vt mori potuiſſet, vocauit ad ſe Tobiam filium
2 ſuum, dixítque ei, *Audi, fili mi, verba oris mei, & ea in corde tuo quaſi fundamentum conſtrue.* 3 *Cùm acceperit Deus animã meã, corpus meũ ſepeli, & honorem habebis matri tuæ omnibus diebus vitæ eius.*
4 *Memor enim eſſe debes quæ & quãta pericula paſſa ſit propter te in vtero ſuo.*
5 *Cùm autem & ipſa cõpleuerit tẽpus vitæ ſuæ, ſepelias cã circa me.* 6 *Omnib⁹ aũt diebus vitæ tuę in mẽte habeto Deũ, & caue ne ali-*

quando peccato cõsentias, & prætermittas præcepta Dei nostri.

7 * Ex substantia tua fac eleemosynam, & noli auertere faciem tuam ab vllo paupere: Ita enim fiet vt nec à te auertatur facies Domini.

8 * Quomodo potueris, ita esto misericors.

9 * Si multum tibi fuerit, abundanter tribue: si exiguum tibi fuerit, etiam exiguum libenter impartiri stude.

10 * Præmium enim bonũ tibi thesaurizas in die necessitatis.

11 * Quoniam eleemosyna ab omni peccato, & morte liberat, & non patietur animam ire in tenebras.

12 * Fiducia magna erit coram summo Deo eleemosyna, omnibus facientibus eam.

13 * Attende tibi, fili mi, ab omni fornicatione, & præter vxorem tuam nũquam patiaris crimen scire.

14 * Superbiam nunquam in tuo sensu, aut in tuo verbo dominari permittas: in ipsa enim initium sumpsit omnis perditio.

15 * Quicunque tibi aliquid operatus fuerit, statim ei mercedem restitue, & merces mercenarij tui apud te omnino non remaneat.

16 * Quod ab alio oderis fieri tibi, vide ne tu aliquãdo alteri facias.

7 * ἐκ τῶν ὑπαρχόντων σοι ποίει ἐλεημοσύνην, καὶ μὴ φθονησάτω σου ὁ ὀφθαλμὸς ἐν τῷ ποιεῖν ἐλεημοσύνην· μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ παντὸς πτωχοῦ, καὶ ἀπὸ σοῦ οὐ μὴ ἀποστραφῇ τὸ πρόσωπον τοῦ θεοῦ.

8 * ὡς σοι ὑπάρχει καὶ τὸ πλῆθος, ποίησον ἐξ αὐτῶν ἐλεημοσύνην.

9 * ἐὰν ὀλίγον σοι ὑπάρχῃ, κατὰ τὸ ὀλίγον μὴ φοβοῦ ποιεῖν ἐλεημοσύνην.

10 * θέμα γὰρ ἀγαθὸν θησαυρίζεις σεαυτῷ εἰς ἡμέραν ἀνάγκης.

11 * ὅτι ἐλεημοσύνη ἐκ θανάτου ῥύεται, καὶ οὐκ ἐᾷ εἰσελθεῖν εἰς τὸ σκότος.

12 * δῶρον γὰρ ἀγαθόν ἐστιν ἐλεημοσύνη πᾶσι τοῖς ποιοῦσιν αὐτὴν ἐνώπιον τοῦ ὑψίστου.

13 * πρόσεχε σεαυτῷ παιδίον ἀπὸ πάσης πορνείας· καὶ γυναῖκα πρῶτον λάβε ἀπὸ τοῦ σπέρματος τῶν πατέρων σου· καὶ μὴ λάβῃς γυναῖκα ἀλλοτρίαν, ἣ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ πατρός σου· ὅτι υἱοὶ προφητῶν ἐσμέν, νωε, ἀβραάμ, ἰσαὰκ καὶ ἰακώβ, οἱ πατέρες ἡμῶν ἀπὸ τοῦ αἰῶνος, μνήσθητι παιδίον, ὅτι πάντες οὗτοι ἔλαβον γυναῖκας ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν, καὶ εὐλογήθησαν ἐν τοῖς τέκνοις αὐτῶν· καὶ τὸ σπέρμα αὐτῶν κληρονομήσει γῆν· καὶ νῦν παιδίον ἀγάπα τοὺς ἀδελφούς σου.

14 * καὶ μὴ ὑπερηφανεύσθω ἐν τῇ καρδίᾳ σου ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν σου καὶ τῶν υἱῶν καὶ θυγατέρων τοῦ λαοῦ σου λαβεῖν σεαυτῷ ἐξ αὐτῶν γυναῖκα· ὅτι ἐν τῇ ὑπερηφανίᾳ ἀπώλεια καὶ ἀκαταστασία πολλή· καὶ ἐν τῇ ἀχρειότητι ἐλάττωσις καὶ ἔνδεια μεγάλη· ἡ γὰρ ἀχρεότης μήτηρ ἐστὶ λιμοῦ· μισθὸς παντὸς ἀνθρώπου.

15 * ὃς ἐάν σοι ἐργάσηταί σοι, παρά σοι μὴ αὐλισθήτω· ἀλλὰ ἀπόδος αὐτῷ παραυτίκα· καὶ ἐὰν δουλεύσῃς τῷ θεῷ, ἀποδοθήσεταί σοι.

16 * πρόσεχε σεαυτῷ παιδίον ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου· καὶ ἴδε πεπαιδευμένος ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ σου· καὶ ὃ μισεῖς, μηδενὶ ποιήσῃς· οἶνον εἰς μέθην μὴ πίῃς· καὶ μὴ πορευθήτω μετά σου μέθη ἐν τῇ ὁδῷ σου.

7 * *De facultatibus tuis fac eleemosynam, & ne inuideat tuus oculus in faciendo eleemosynam: ne auertas faciem tuam ab omni paupere, & à te non*
8 *auertetur facies Dei.* * *Quemadmodum tibi fuerit secundùm multitudinem, fac ex eis eleemosynam.*

9 * *Si paucum tibi fuerit, iuxta paucum ne timeas facere eleemosynam.*

10 * *Præmium enim bonum thesaurizas tibi in diem necessitatis.*

11 * *Quoniam eleemosyna à morte liberat, & non sinit intrare in tenebras.*

12 * *Donum enim bonum est eleemosyna omnibus facientibus eam coram Altissimo.*

13 * *Attende tibi, fili, ab omni fornicatione, & vxorem primùm accipe de semine patrum tuorum. & ne accipias vxorem extraneam, quæ non est de tribu patris tui, quoniam filij prophetarum sumus: Noe, Abraham, Isaac & Iacob, patres nostri ab æterno, memor esto fili, quòd omnes isti acceperunt vxores de fratribus suis, & benedicti sunt in filiis suis. & semen eorum hæreditabit terram. & nunc, fili, dilige fratres tuos.*

14 * *Et non superbias in corde tuo de fratribus tuis & filiis & filiabus populi tui, accipere tibi ex eis vxorem. quoniam in superbia perditio, & non stabilitas multa. & in inutilitate diminutio et indigẽtia magna. nã inutilitas mater est famis, merces omnis hominis.*

15 * *Quicunque operatus fuerit tibi, apud te non remaneat; sed redde ei statim. & si seruieris Deo, reddetur tibi.*

16 * *Attende tibi fili in omnibus operibus tuis, & esto eruditus in omni conuersatione tua. & quod oderis, nemini facias: vinum ad ebrietatem ne bibas, & ne ambulet tecum ebrietas in via tua.*

* *De pane tuo da esurienti,* 17
& de vestimentis tuis nudis:
de omni quod superfuerit tibi,
fac eleemosynã, & ne inuideat
tuus oculus dum feceris elee-
mosynam.

* *Effunde panes tuos super* 18
sepulturam iustorum, & ne
des peccatoribus.

* *Consilium ab omni sapien-* 19
te require: & ne despicias o-
mnino consilium vtile.

* *Et in omni tempore bene-* 20
dic Dominum, & ab eo pete,
vt viæ tuæ rectæ fiant, & o-
mnes semitæ tuæ, & consilia
tua prosperentur, quoniam om
nis gens non habet consilium,
sed ipse Dominus dat omnia
bona: & quem vult humiliat,
sicut vult; & nunc fili memor
esto præceptorum meorum, &
ne deleantur de corde tuo.

* *Et nunc indico tibi decem* 21
talenta argenti quæ dedi Ga-
belo fratri Gabrie in Rages
Mediæ.

* *Et ne timeas fili, quòd* 22
mendici facti sumus: sunt tibi
multa, si timueris Deum, &
receesseris ab omni peccato, &
feceris quod placitum est co-
ram eo.

CAP. V.

ET *respondens Tobias, di-* 1
xit, Pater faciam omnia
quæcunque præcepisti mihi.

* *Sed quomodo potero acci-* 2
pere pecuniam, non cognoscens
eum?

* *Et dedit ei chirographum,* 3
& dixit ei:

* *Inquire tibi hominem qui* 4
eat tecum, & dabo ei mercedẽ
dum viuo, & recipe vadens
pecuniam.

* *Et iuit ad quærendum ho* 5
minem; & inuenit Raphae-
lem qui erat angelus.

* *Et non cognouit: & dixit* 6
ei, Si potes ire mecum in Ra- 7
ges Mediæ, et si expertus es lo- 8
corum?

* *Et dixit ei Angelus, Ibo* 9
tecum, & apud Gabelum fra-
trem nostrum moratus sum.

* ἐκ τοῦ ἄρτου σου δίδου πεινῶντι, καὶ 17
ἐκ τῶν ἱματίων σου τοῖς γυμνοῖς· πᾶν
ὃ ἐὰν περισσεύσῃ σοι, ποίει ἐλεημοσύ-
νην· καὶ μὴ φθονησάτω σου ὁ ὀφθαλ-
μὸς ἐν τῷ ποιεῖν ἐλεημοσύνην.

* ἔκχεον σὸν ἄρτον σου ἐπὶ τὸν τά- 18
φον τῶν δικαίων, καὶ μὴ δῷς τοῖς ἁμαρ-
τωλοῖς. * συμβουλίαν παρὰ παντὸς 19
φρονίμου ζήτησον· καὶ μὴ καταφρονή-
σῃς ἐπιπαντὸς συμβουλίας χρησίμης.

* καὶ ἐν παντὶ καιρῷ εὐλόγει τὸν 20
κύριον, καὶ παρ' αὐτοῦ αἴτησον, ὅπως αἱ
ὁδοί σου εὐθεῖαι γένωνται, καὶ πᾶσαι αἱ
τρίβοι σου καὶ αἱ βουλαί σου εὐοδωθῶσι·
διότι πᾶν ἔθνος οὐκ ἔχει βουλήν,
ἀλλ' αὐτὸς ὁ κύριος δίδωσι πάντα τὰ
ἀγαθά· καὶ ὃν θέλει ταπεινοῖ, καθὼς
βούλεται· καὶ νῦν παιδίον μνημόνευε τῶν
ἐντολῶν μου· καὶ μὴ ἐξαλειφθήτωσαν
ἐκ τῆς καρδίας σου.

* καὶ νῦν ὑποδείκνυά σοι τὰ δέκα 21
τάλαντα τοῦ ἀργυρίου ἃ παρεθέμην
γαβαήλῳ τῷ τοῦ γαβρία ἐν ῥάγοις
τῆς μηδίας.

* καὶ μὴ φόβου παιδίον, ὅτι ἐπῆλθεν 22
χρῦσαμμν· ὑπάρχει σοι πολλά, ἐὰν
φοβηθῇ τὸν θεόν, καὶ ἀποστῇς ἀπὸ πάσης
ἁμαρτίας, καὶ ποιήσῃς τὰ ἀρεστὸν ἐνώ-
πιον αὐτοῦ.

ε'.

* Καὶ ἀποκριθεὶς τωβίας εἶπε, 1
πάτερ ποιήσω πάντα ὅσα ἐντέταλ-
ταί μοι. * ἀλλὰ πῶς δυνήσομαι λα- 2
βεῖν τὸ ἀργύριον, μὴ γινώσκων αὐτόν;
* καὶ ἔδωκεν αὐτῷ τὸ χειρόγραφον 3
καὶ εἶπεν αὐτῷ.
* ζήτησον σεαυτῷ ἄνθρωπον ὃς 4
συμπορεύσεταί σοι, καὶ δώσω αὐτῷ
μισθὸν ἕως ζῶ· καὶ λάβε πορευθεὶς τὸ
ἀργύριον.
* καὶ ἐπορεύθη ζητῆσαι ἄνθρωπον· 5
καὶ εὗρε τὸν ῥαφαὴλ ὃς ἦν ἄγγελος.
* καὶ οὐκ ἤδει· καὶ εἶπεν αὐτῷ, εἰ δύ- 6
νασαι πορευθῆναι μετ' ἐμοῦ ἐν ῥά-
γοις τῆς μηδίας, καὶ εἰ ἔμπειρος εἶ τῶν
τόπων;
* καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος, πορεύ- 7
σομαι μετὰ σοῦ· καὶ ὡσαὶ γαβαὴλ τὸν
ἀδελφὸν ἡμῶν ἠυλίσθην.

17 * Pane tuũ cũ esurientibus
& egentibus comede: & de
vestimẽtis tuis nudos tege.

18 * Pane tuũ, & vinũ tuũ
super sepulturã iusti cõstitue, & noli ex eo manducare, & bibere cũ peccatorib⁹.

19 * Cõsiliũ semper à sapiẽte
20 perquire. * Omni tempore benedic Deũ, & pete ab eo, vt vias tuas dirigat, & omnia cõsilia tua in ipso permaneant.

21 * Indico etiã tibi fili mi, dedisse me decẽ talẽta argenti, dum infantulus esses, Gabelo, in Rages ciuitate Medorũ, & chirographũ ei⁹ apud me habeo: & ideo perquire, quomodo ad eũ peruenias, & recipias ab eo suprà memoratũ põdus argẽti, & restituas ei chi-
22 rographũ suum. * Noli timere fili mi, pauperẽ quidẽ vitã gerimus, sed multa bona habebim⁹ si timuerimus Deum, & recesserimus ab omni peccato, & fecerimus bene.

CAP. V.

1 TVnc respõdit Tobias pa-
A tri suo, & dixit, Omnia quæcunq; præcepisti mihi
2 faciã pater. * Quomodo aũt pecuniã hanc requirã, ignoro; ille me nescit, & ego eũ ignoro: quod signum dabo ei? sed neq; viã, per quã pergatur illuc, aliquãdo cogno-
3 ui. * Tunc pater suus respõdit illi, & dixit, Chirographũ quidẽ illius apud me habeo: quod dũ illi ostẽde-
4 ris, statim restituet. * Sed perge nunc, & inquire tibi aliquẽ fidelẽ virũ, qui eat tecũ salua mercede sua, dũ adhuc viuo, vt recipias eã.

5 * Tunc egressus Tobias, inuenit iuuenẽ splendidũ, stantẽ, præcinctũ, & quasi
6 paratũ ad ambulandũ. * Et
B ignorans ꝙ angelus Dei esset, salutauit eum, & dixit, Vnde te habemus bone iu-
7 uenis? * At ille respõdit, Ex
8 filiis Israel. * Et Tobias dixit ei, Nosti viã quæ ducit in regionẽ Medorũ? * Cui respondit, Noui, & omnia itinera eius frequenter

ambulaui, & manſi apud Gabelũ fratrẽ noſtrum, qui moratur in Rages ciuitate Medorũ, quæ poſita eſt in monte Ecbathanis. * Cui Tobias ait, Suſtine me, obſecro, donec hæc ipſa nuntiem patri meo. * Tunc ingreſſus Tobias, indicauit vniuerſa hæc patri ſuo. Super quæ admiratus pater, rogauit vt introiret ad eũ. * Ingreſſus itaque ſalutauit eum, & dixit, Gaudium C tibi ſit ſemper. * Et ait Tobias, Quale gaudium mihi erit, qui in tenebris ſedeo, & lumen cæli non video? * Cui ait iuuenis, Forti animo eſto, in proximo eſt vt à Deo cureris. * Dixit itaq; illi Tobias, Nunquid poteris perducere filium meum ad Gabelum in Rages ciuitatem Medorum? & cùm redieris, reſtituam tibi mercedem tuam. * Et dixit ei angelus, Ego ducam & reducam eum ad te. * Cui Tobias reſpondit, Rogo te, indica mihi de qua domo aut de qua tribu es tu? * Cui Raphael angelus dixit, Genus quęris mercenarij, an ipſum mercenariũ qui cum filio tuo eat? * Sed ne fortè ſollicitum te reddam, ego ſum Azarias Ananiæ magni filius. * Et Tobias reſpondit, Ex magno genere es tu. * Sed peto ne iraſcaris quòd voluerim cognoſcere genus tuum. * Dixit autem illi angelus, Ego ſanum ducam & ſanum tibi reducam filium tuum. * Reſpondens autem Tobias, ait, Bene ambuletis, & ſit Dñs in itinere veſtro, & angelus eius comi D tetur vobiſcũ. * Tũc paratis omnibus quæ erant in via portanda, fecit Tobias vale patri ſuo & matri ſuę, & ambulauerunt ambo ſimul.

10 * καὶ εἶπεν αὐτῷ Τωβίας, Ὑπόμεινόν με, ⸫ ἐρῶ τῷ πατρί μου· καὶ εἶπεν αὐτῷ, πορεύου ⸫ μὴ χρονίσῃς.

11 * καὶ εἰσελθὼν εἶπε τῷ πατρί, ἰδὲ εὕρηκα ὃς συμπορεύσεταί μοι· ὁ δὲ εἶπε, φώνησον αὐτὸν πρός με, ἵνα ἐπιγνῶ ποίας φυλῆς ἐστι, ⸫ εἰ πιστός ἐστι τοῦ πορευθῆναι μετὰ σοῦ· καὶ ἐκάλεσεν αὐτόν.

12 * καὶ εἰσῆλθε, καὶ ἠσπάσαντο ἀλλήλους.

17 * καὶ εἶπεν αὐτῷ Τωβήτ, ἀδελφὲ ἐκ ποίας φυλῆς ⸫ ἐκ ποίας πατριᾶς εἶ; ὑπόδειξόν μοι.

18 * καὶ εἶπεν αὐτῷ, φυλὴν καὶ πατριὰν σὺ ζητεῖς, ἢ μίσθιον ὃς συμπορεύ(ε)ται μετὰ τοῦ υἱοῦ σου; ⸫ εἶπεν αὐτῷ Τωβήτ, βούλομαι ἀδελφὲ ἐπιγνῶναι τὸ γένος σου ⸫ τὸ ὄνομα.

19 * ὁ δὲ εἶπεν, ἐγὼ τὸ γένος Ἀζαρίου καὶ Ἀνανίου τοῦ μεγάλου ⸫ ἀδελφοῦ σου.

20 * καὶ εἶπε Τωβήτ, ὑγιαίνων ἔλθοις ἀδελφέ.

21 * καὶ μή μοι ὀργισθῇς, ὅτι ἐζήτησα τὸ φυλή σου ⸫ τὸ παππόν σου ἐπιγνῶναι· ⸫ σὺ τυγχάνεις ἀδελφός μου ἐκ τῆς καλῆς καὶ ἀγαθῆς γενεᾶς· ἐπιγινώσκω γὰρ Ἀνανίαν καὶ Ἰωναθὰν υἱοὺς Σαμίου τοῦ μεγάλου· ὡς ἐπορευόμεθα κοινῶς εἰς Ἱερουσαλὴμ προσκυνεῖν, ἀναφέροντες τὰ πρωτότοκα ⸫ τὰς δεκάτας τῶν γενημάτων· ⸫ οὐκ ἐπλανήθησαν τῇ πλάνῃ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν· ἐκ ῥίζης μεγάλης εἶ ἀδελφέ· ἀλλὰ εἶπον, τίνα σοι ἔσομαι μισθὸν διὸ ἡμέραν, δραχμὴν τῆς ἡμέρας καὶ τὰ ὄντα ὡς ⸫ τῷ υἱῷ μου· καὶ ἔτι προθήσω σοι ἐπὶ τὸν μισθόν, ἐὰν ὑγιαίνοντες ἐπιστρέψητε· ⸫ ἀὐδόκησαν οὕτως.

23 * καὶ εἶπε πρὸς Τωβίαν, ἕτοιμος γίνου εἰς τὴν ὁδὸν ⸫ εὐοδωθείητε.

24 * ⸫ ἡτοίμασεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ τὰ πρὸς τὴν ὁδόν· ⸫ εἶπεν αὐτῷ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, πορεύου μετὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου. ὁ δὲ ἐν τῷ οὐρανῷ κατοικῶν θεὸς εὐοδώσει τὴν ὁδὸν ὑμῶν· ⸫ ὁ ἄγγελος τοῦ θεοῦ συμπορευθήτω ὑμῖν.

10 * *Et dixit ei Tobias, Suſtine me, & dicam patri meo. & dixit ei, Vade, & ne moreris.*

11 * *Et ingreſſus dixit patri, Ecce inueni qui ibit mecum. ille autem dixit, Voca eum ad me, vt cognoſcam cuius tribus eſt, & ſi fidelis eſt ad eundum tecum. & vocauit eum.*

12 * *Et ingreſſus eſt: & ſalutauerunt ſe inuicem.*

17 * *Et dixit ei Tobias, Frater, de qua tribu & de qua familia tu es? oſtende mihi.*

18 * *Et dixit ei, Tribum & familiam tu requiris, an mercenarium qui eat cum filio tuo? Et dixit ei Tobias, Volo, frater, cognoſcere genus tuum & nomen.*

19 * *Ille autem dixit, Ego de genere Azariæ & Ananiæ magni & fratris tui.*

20 * *Et dixit Tobias, Sanus venias frater.*

21 * *Et ne mihi iraſcaris, quia quæſiui tribum tuam & familiam tuam cognoſcere. & tu es frater meus, de honeſta & bona generatione; cognoſco enim Ananiam & Jonathan filios Samiæ magni. quoniam iuimus ſimul in Hieruſalem ad adorandum, offerentes primitiua & decimas fœtuum. & non errauerunt errore fratrum noſtrorum. è radice magna es frater. ſed dic quam tibi ero mercedẽ daturus, drachmam in die, & neceſſaria ſicut & filio meo. & inſuper addam tibi ſupra mercedem, ſi ſani reuerſi fueritis. & complacuit eis ſic.*

23 * *Et dixit ad Tobiam, Paratus ſis in viam, & proſperemini.*

24 * *Et parauit filius eius quæ ad viã. Et dixit ei pater eius, Vade cum homine hoc. & in cælo habitans Deus proſperet viam veſtram, & angelus Dei eat vobiſcum.*

Et exierunt ambo vt proficiscerentur, & canis pueri cum eis: fleuit autem Anna mater eius, & dixit ad Tobiam, Quid misisti puerulũ nostrum? nonne baculus manus nostræ est dum ingreditur ipse, et egreditur coram nobis?

Argentum argentum vtinam non præcessisset, sed reliquiæ filij nostri fiat.

Sicut enim datum est nobis viuere à Domino, hoc sufficiens nobis est.

Et dixit ei Tobias, Ne curam habeas soror: saluus perueniet, & oculi tui videbunt eum.

Angelus enim bonus ibit cum eo; & prosperabitur via eius, & reuertetur saluus: & cessauit flere.

CAP. VI.

ILli autem euntes viam, venerunt vespere ad Tigrim fluuium, & manserunt ibi.

At puer descendit vt lauaretur. & saltauit piscis de fluuio:

Et voluit deuorare puerum.

At angelus dixit ei, Apprehende piscem.

Et tenuit piscem puer, & proiecit eum in terram.

Et dixit ei Angelus, Finci de piscem; & accipiens cor & iecur, & fel, repone securè.

Et fecit puer, sicut dixit ei Angelus: piscem autẽ assantes comederunt, & pergebant ambo quousque appropinquauerunt Ecbatanis.

Et dixit puer Angelo, Azaria frater, quid est cor & iecur & fel piscis?

Et dixit ei, Cor & iecur si aliquem perturbat dæmonium aut Spiritus nequam, fac fumigare hæc coram viro aut muliere, & non perturbabitur amplius.

καὶ ἐξῆλθον ἀμφότεροι ἀπελθεῖν, καὶ ὁ κύων τοῦ παιδαρίου μετ' αὐτῶν· ἔκλαυσε δὲ ἄννα ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ εἶπε πρὸς τωβίτ, τί ἐξαπέστειλας τὸ παιδίον ἡμῶν; οὐχὶ ῥάβδος τῆς χειρὸς ἡμῶν ἐστιν ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι αὐτὸν καὶ ἐκπορεύεσθαι ἐνώπιον ἡμῶν;

ἀργύριον τῷ ἀργυρίῳ μὴ φθάσαι, ἀλλὰ περίψημα τοῦ παιδίου ἡμῶν γένοιτο.

ὡς γὰρ δέδοται ἡμῖν ζῆν ὧδε ὑπὸ κυρίου, τοῦτο ἱκανὸν ἡμῖν ὑπάρχει.

καὶ εἶπεν αὐτῇ τωβίτ, μὴ λόγον ἔχε ἀδελφή· ὑγιαίνων ἐλεύσεται, καὶ οἱ ὀφθαλμοί σου ὄψονται αὐτόν.

ἄγγελος γὰρ ἀγαθὸς συμπορεύσεται αὐτῷ· καὶ διοδωθήσεται ἡ ὁδὸς αὐτοῦ, καὶ ὑποστρέψει ὑγιαίνων· καὶ ἐπαύσατο κλαίουσα.

ε'.

Οἱ δὲ πορευόμενοι τὴν ὁδόν, ἦλθον ἑσπέρας ἐπὶ τὸν τίγριν ποταμόν· καὶ ηὐλίζοντο ἐκεῖ.

τὸ δὲ παιδάριον καλέβη περιλύσασθαι· καὶ ὡσεπήδησεν ἰχθὺς ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ.

καὶ ἐβουλήθη καταπεῖν τὸ παιδάριον.

ὁδὲ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ, ἐπιλαβοῦ τοῦ ἰχθύος.

καὶ ἐκράτησε τὸν ἰχθὺν τὸ παιδάριον, καὶ ἐξέβαλεν αὐτὸν ἐπὶ τὴν γῆν. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος, ἀνάτεμε τὸν ἰχθύν· καὶ λαβὲ τὴν καρδίαν καὶ τὸ ἧπαρ καὶ τὴν χολήν, θὲς ἀσφαλῶς.

καὶ ἐποίησε τὸ παιδάριον, ὡς εἶπεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος· τὸν δὲ ἰχθὺν ὀπήσαντες ἔφαγον· καὶ ᾤδουν ἀμφότεροι ἕως οὗ ἦλθον εἰς Ἐκβατάνους.

καὶ εἶπε τὸ παιδάριον τῷ ἀγγέλῳ, ἀζαρία ἀδελφὲ τί ἐστὶν ἡ καρδία καὶ τὸ ἧπαρ καὶ ἡ χολὴ τοῦ ἰχθύος;

καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἡ καρδία καὶ τὸ ἧπαρ ἐὰν ληφθῇ ὀχλοῦν δαιμόνιον ἢ πνεῦμα πονηρόν, καπνίσαι ταῦτα ἐνώπιον ἀνδρὸς ἢ γυναικὸς καὶ οὐ μὴ ὀχληθῇ ἔτι.

25 *Cúmq; profecti essent, cœpit mater eius flere, & dicere, Baculũ senectutis nostræ tulisti, & transmisisti à*
26 *nobis. Nunquã fuisset ipsa pecunia, pro qua misisti*
27 *eum. Sufficiebat nobis paupertas nostra, vt diuitias computaremus hoc, q̃ videbamus filium nostrũ.*
28 *Dixítq; ei Tobias, Noli flere, saluus perueniet filius noster, & saluus reuertetur ad nos, & oculi tui videbũt*
29 *illum. Credo enim quòd angelus Dei bonus comitetur ei, & bene disponat omnia quæ circa eum gerũtur, ita vt cum gaudio reuertatur ad nos. Ad hanc vocem cessauit mater eius flere, & tacuit.* CAP. VI.

1 *PRofectus est aũt Tobias,*
A *& canis secutus est eum, & mansit prima mansione*
2 *iuxta fluuium Tigris. Et exiuit vt lauaret pedes suos; & ecce piscis immanis exiuit ad deuorandum eum.*
3 *Quem expauescens Tobias, clamauit voce magna,*
4 *dicẽs, Dñe, inuadit me. Et dixit ei angelus, Apprehende branchiam eius, & trahe*
5 *eũ ad te. Quod cùm feciset, attraxit eum in siccũ, & palpitare cœpit ante pedes*
6 *eius. Tunc dixit ei angelus, Exentera hunc piscem, & cor eius, & fel, & iecur repone tibi. sunt enim hæc necessaria ad medicamenta*
7 *vtiliter. Quod cùm feciset, assauit carnes eius, & secũ sustulerunt in via: cętera salierunt quæ sufficerẽt eis, quousq, peruenirent in Ra*
8 *ges ciuitatẽ Medorũ. Tũc*
B *interrogauit Tobias angelum, & dixit ei, Obsecro te Azaria frater, vt dicas mihi, quod remedium habebunt ista quæ de pisce seruare iussisti?*
9 *Et respondens angelus dixit ei, Cordis eius particulã si super carbones ponas, fumus ei⁹ extricat omne gen⁹ dęmoniorũ, siue à viro, siue à muliere, ita vt vltrà nõ accedat ad eos.*

* Et fel valet ad vngendos oculos, in quibus fuerit albugo, & ſanabuntur.

* Et dixit ei Tobias, Vbi vis vt maneamus? Reſpondénſque angelus, ait,

* Eſt hîc Raguel nomine, vir propinquus de tribu tua, & hic habet filiam nomine Saram, ſed neque maſculum, neque fœminam vllá habet aliam præter eam.

* Tibi debetur omnis ſubſtantia eius, & oportet eam te accipere coniugem.

* Pete ergo eam à patre eius, & dabit tibi eam in vxorem.

* Tunc reſpondit Tobias, & dixit, Audio quia tradita eſt ſeptem viris, & mortui ſunt: ſed & hoc audiui, quia dęmonium occîdit illos.

* Timeo ergo ne fortè & mihi hæc eueniant, & cùm ſim vnicus parentibus meis, deponam ſenectutem illorum cum triſtitia ad inferos.

* Tunc angelus Raphael dixit ei, Audi me, & oſtendam tibi qui ſunt quibus præualere poteſt dæmonium.

* Hi namque qui coniugium ita ſuſcipiunt, vt Deum à ſe & à ſua mente excutiant, & ſuæ libidini ita vacent, ſicut equus & Pſalm.31 mulus, quibus non eſt intellectus, habet poteſtatem dæmonium ſuper eos.

* Tu autem cùm acceperis eam, ingreſſus cubiculum, per tres dies continens eſto ab ea, & nihil aliud, niſi orationibus vacabis cum ea.

* Ipſa autem nocte, incenſo iecore piſcis, fugabitur dæmonium.

10 * τὸ χολὸ ἔγχεισαι ἀνθρωπον ὃς ἔχει λευκώματα ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς,
11 καὶ ἰαθήσ(ε)ται. * ὡς δὲ προσήγισαν τῇ
12 ῥάγῃ, εἶπεν ὁ ἄγγελος τῷ παιδαρίῳ, ἀδελφὲ σήμερον αὐλισθησόμεθα παρὰ ῥαγουήλ, καὶ αὐτὸς συγγενής σου ἐστί· καὶ ἔστιν αὐτῷ θυγάτηρ μονογενὴς ὀνόματι σάρρα· λαλήσω περὶ αὐτῆς ὥ-
13 στε δοθῆναί σοι αὐτὴν εἰς γυναῖκα. * ὅτι σοὶ προσήκει ἡ κληρονομία αὐτῆς· καὶ σὺ μόνος εἶ ἐκ φυλῆς αὐτῆς· καὶ τὸ
14 κοράσιον καλὸν καὶ φρόνιμόν ἐστι. * καὶ νῦν ἄκουσόν μου, καὶ λαλήσω τῷ πατρὶ αὐτῆς· καὶ ὅταν ἐπιστρέψωμεν ἐκ ῥαγῶν, ποιήσομεν τοὺς γάμους· διότι ἐπίσταμαι ῥαγουήλ, ὅτι ὡμὴ δώσει αὐτὴν ἀνδρὶ ἑτέρῳ κατὰ τὸν νόμον μωυσῆ, ἢ ὀφειλήσει θάνατον· ὅτι τῷ κληρονομίαν σοι καθήκει λαβεῖν, ἢ πάντα ἄν-
15 θρωπον. * τότε εἶπε τὸ παιδάριον τῷ ἀγγέλῳ, ἀζαρία ἀδελφὲ ἀκήκοα ἐγὼ τὸ κοράσιον δεδόσθαι ἑπτὰ ἀνδράσι, καὶ πάντας ἐν τῷ νυμφῶνι ἀπολωλότας· καὶ νῦν ἐγὼ μόνος εἰμὶ τῷ παιδί.
16 * καὶ φοβοῦμαι μὴ εἰσελθὼν ἀποθάνω, καθὼς καὶ τοῖς πρώτοις· ὅτι δαιμόνιον φιλεῖ αὐτὴν, ὃ οὐκ ἀδικεῖ οὐδένα πλὴν τῶν προσαγόντων αὐτῇ· καὶ νῦν ἐγὼ φοβοῦμαι μὴ ἀποθάνω, καὶ κατάξω τὸν ζωὸν τοῦ πατρός μου καὶ τῆς μητρός μου μετ' ὀδυνῶν ἐπ' ἐμοὶ εἰς τὸν τάφον αὐτῶν· καὶ υἱὸς ἕτερος οὐχ ὑπάρχει αὐτοῖς, ὃς θάψει αὐτούς.
17 * εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ ἄγγελος, ὑμέμνησαι τῶν λόγων ὧν ἐνετείλατό σοι ὁ
18 πατήρ σου ὑπὲρ τοῦ λαβεῖν σε γυναῖκα ἐκ τοῦ γένους σου; καὶ νῦν ἄκουσόν μου ἀδελφέ, διότι σοὶ ἔσται εἰς γυναῖκα· καὶ τοῦ δαιμονίου μηδενὸς λόγον ἔχε.
19 * ὅτι τῇ νύκτα ταύτῃ δοθήσεταί σοι αὐτὴ εἰς γυναῖκα· καὶ ἐὰν εἰσέλθῃς εἰς τὸν νυμφῶνα,
20 * λήψῃ τέφραν θυμιαμάτων, καὶ ἐπιθήσεις ἀπὸ τῆς καρδίας τοῦ ἰχθύος καὶ τοῦ ἥπατος καὶ καπνίσεις· καὶ ὀσφρανθήσ(ε)ται τὸ δαιμόνιον, καὶ φεύξεται, καὶ οὐκέτι ἐπανελεύσεται εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.

* *Felle vnge hominem qui habet albugines in oculis, & ſanabitur.*

* *Cùm autem appropinquaſſent Rages, dixit Angelus puero, Frater hodiè manebimus apud Raguel, & ipſe cognatus tuus eſt. & eſt ei filia vnigenita, nomine Sarra. loquar pro ea vt detur tibi ipſa in vxorem.* * *Quia ad te attinet hæreditas eius; & tu ſolus es de genere eius; & puella formoſa & prudens eſt.* * *Et nunc audi me, & loquar patri eius. Et quando reuerſi fuerimus de Rages, faciemus nuptias, quia ſcio Raguelem, quòd non dabit eam viro alteri, ſecundum legem Moyſi, vel reus erit mortis, quia hæreditatem te oportet accipere, aut omnem hominem.*

* *Tunc dixit puer Angelo, Azaria frater, audiui ego puellam datam fuiſſe ſeptem viris, & omnes in cubiculo mortuos eſſe, & nunc ego ſolus ſum patri.* * *Et timeo ne ingreſſus moriar, ſicut & qui priùs. quoniã dæmonium amat ipſam, quod non iniuria afficit quenquam, præter accedentes ad eam: & nunc ego timeo ne moriar, & deducam vitam patris mei & matris meæ cum dolore ſuper me in ſepulchrum eorum: & filius alius non eſt eis, qui ſepeliat eos.* * *Dixit autẽ ei angelus, Non es memor ſermonũ quos præcepit tibi pater tuus ſuper accipienda tibi vxore de genere tuo? & nunc audi me frater, quia tibi erit in vxorem, & dæmonij nullam rationem habe.*

* *Quia nocte hac dabitur tibi ipſa in vxorem. & ſi ingreſſus fueris ad cubiculum,*

* *Sumes cinerem incenſuum, & impones de corde piſcis & iecore, & facies fumigare: & odorabit dæmonium, & fugiet, & non amplius redibit in ſeculum ſeculi:*

‡ Quando autem accesseris ad eam, surgite ambo & clamate ad misericordem Deum, & saluabit vos & miserebitur.

‡ Ne timeas, quoniam tibi hæc parata erat à seculo, & tu eam saluabis, & ibit tecum: & existimo quòd tibi erunt ex ea filij.

‡ Et vt audiuit Tobias hæc, dilexit eam, & anima eius adhæsit ei valdè, & venerunt in Ecbatana.

CAP. VII.

ET venerunt in domum Raguelis: Sarra verò obuiam exijt eis, & salutauit eos & ipsi illam.

‡ Et introduxit eos in domum, & dixit Raguel Ednæ vxori suæ, Quàm similis iuuenis Tobiæ consobrino meo!

‡ Et interrogauit eos Raguel, Vnde estis fratres?

‡ Et dixerunt ei, Ex filijs Nephthalim captiuis in Niniue.

‡ Et dixit eis, Nostis Tobiam fratrem nostrum? illi autem dixerunt, Nouimus.

‡ Et dixit eis, Sanus est? illi verò dixerunt, Et viuit & sanus est: & dixit Tobias, Pater meus est.

‡ Et exilijt Raguel & osculatus est eum, & fleuit; & benedixit eum, & dixit ei, Honesti mei & boni hominis filius. & audiens quòd Tobias perdidit oculos suos, contristatus est & fleuit.

‡ Et Edna vxor eius, & Sarra filia eius lachrymatæ sunt.

‡ Et susceperunt eos alacriter, & occiderunt arietem ouium, & parauerunt cibaria multa. dixit autem Tobias Raphaeli, Azaria frater, loquere de ijs quæ dicebas in via, & perficiatur negocium: & communicauit sermonem Ragueli.

‡ ὅταν ὃ πρωτοτόκῳ αὐτῇ, ἐγέρθητε ἀμφότεροι καὶ βοήσατε πρὸς τὸν ἐλεήμονα θεὸν, καὶ σώσει ὑμᾶς καὶ ἐλεήσει.

‡ μὴ φοβοῦ, ὅτι σοὶ αὕτη ἡτοίμασται ἀπὸ τοῦ αἰῶνος· καὶ σὺ αὐτὴν σώσεις· καὶ πορεύσεται μετὰ σοῦ· καὶ ὑπολαμβάνω ὅτι σοὶ ἔσται ἐξ αὐτῆς παιδία.

‡ καὶ ὡς ἤκουσε τωβίας ταῦτα, ἐφίλησεν αὐτὴν, καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐκολλήθη αὐτῇ σφόδρα· καὶ ἦλθον εἰς ἐκβάτανα.

ζ'.

‡ Καὶ παρεγένοντο εἰς τὴν οἰκίαν ραγουήλ· σάρρα δὲ ὑπελύτησε αὐτοῖς, καὶ ἐχαρέπισαν αὐτούς, καὶ αὐτοὶ αὐτῇ.

‡ καὶ εἰσήγαγεν αὐτοὺς εἰς τὴν οἰκίαν· καὶ εἶπε ραγουὴλ ἔδνᾳ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, ὡς ὅμοιος ὁ νεανίσκος τωβὶτ τῷ ἀνεψιῷ μου.

‡ καὶ ἠρώτησεν αὐτοὺς ραγουήλ, πόθεν ἐστὲ ἀδελφοί;

‡ οἱ εἶπον αὐτῷ, ἐκ τῶν υἱῶν νεφθαλεὶμ τῶν αἰχμαλώτων ἐν νινευί.

‡ καὶ εἶπεν αὐτοῖς, γινώσκετε τωβὶτ τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν; οἱ δὲ εἶπον, γινώσκομεν.

‡ καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ὑγιαίνει; οἱ δὲ εἶπον, ζῇ καὶ ὑγιαίνει· καὶ εἶπε τωβίας, πατήρ μου ἐστί.

‡ καὶ ἀνεπήδησε ραγουὴλ καὶ κατεφίλησεν αὐτὸν καὶ ἔκλαυσε· καὶ εὐλόγησεν αὐτὸν καὶ εἶπεν αὐτῷ, ὁ τοῦ καλοῦ μου καὶ ἀγαθοῦ ἀνδρὸς υἱός· καὶ ἀκούσας ὅτι τωβὶτ ἀπώλεσε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ἐλυπήθη καὶ ἔκλαυσε.

‡ καὶ ἔδνα ἡ γυνὴ αὐτοῦ καὶ σάρρα ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ ἔκλαυσαν.

‡ καὶ ὑπεδέξαντο αὐτοὺς προθύμως· καὶ ἔθυσαν κριὸν πρόβατον· καὶ παρέθηκαν ὄψα πολλά· εἶπε δὲ τωβίας τῷ ραφαὴλ, ἀζαρία ἀδελφὲ λάλησον ὑπὲρ ὧν ἔλεγες ἐν τῇ πορείᾳ, καὶ τελεσθήτω τὸ πρᾶγμα· καὶ μετέδωκε τὸν λόγον τῷ ραγουήλ.

21 ‡ Secunda verò nocte in in copulatione sanctorum patriarcharum admittêris.

22 ‡ Tertia autẽ nocte benedictionem consequêris, vt filij ex vobis procreentur incolumes.

23 ‡ Transacta autem tertia nocte, accipies virginẽ cum timore Domini, amore filiorum magis quàm libidinis ductus, vt in semine Abrahæ benedictionem in filiis consequaris.

CAP. VII.

1 INgressi sunt autem ad A Raguelẽ, & suscepit eos Raguel cum gaudio.

2 ‡ Intuénsque Tobiam Raguel, dixit Annæ vxori suæ, Quàm similis est iuuenis iste consobrino meo!

3 ‡ Et cùm hæc dixisset, ait, Vnde estis iuuenes fratres nostri?

4 ‡ At illi dixerunt, Ex tribu Neptalim sumus, ex captiuitate Niniue.

5 ‡ Dixítque illis Raguel, Nostis Tobiam fratrem meum? Qui dixerunt, Nouimus.

6 ‡ Cúmque multa bona B loqueretur de eo, dixit angelus ad Raguelem, Tobias, de quo interrogas, pater istius est.

7 ‡ Et misit se Raguel, & cum lachrymis osculatus est eũ, & plorans supra collum eius, dixit, Benedictio sit tibi, fili mi, quia boni & optimi viri filius es.

8 ‡ Et Anna vxor eius, & Sara ipsorum filia lachrymatæ sunt.

9 ‡ Postquam autem locuti sunt, præcepit Raguel occidi arietem, & parari conuiuium.

* Cúmq, hortaretur eos 10
discũbere ad prandiũ, Tobias dixit, Hîc ego hodie nõ manducabo neq; bibã, nisi priùs petitionẽ meã confirmes, & promittas mihi dare Sarã filiã tuã. * Quo audito 11
verbo, Raguel expauit sciẽs quid euenerit illis septẽ viris qui ingressi sunt ad eam: & timere cœpit, ne fortè & huic similiter contingeret.
* Et cùm nutaret, & non 12
daret petenti vllũ respon- C
sum, dixit ei angelus, Noli timere dare eã illi, quoniã huic timenti Deũ debetur coniunx filia tua: propterea alius non potuit habere illã. * Tũc dixit Raguel, Nõ 13
dubito ꝙ Deus preces & lachrymas meas in conspectu suo admiserit. * Et credo 14
quoniã ideo fecit vos venire ad me, vt & ista cõiũgere tur cognationi suæ, secũdũ
Num. 39. legẽ Moysi: & nũc noli dubiũ gerere ꝙ tibi eã tradã.
* Et apprehẽdens dexterã 15
filiæ suæ, dextræ Tobiæ tradidit dicẽs, Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deꝰ Iacob vobiscũ sit, & ipse cõiungat vos, impleátq; benedictionem suam in vobis. * Et ac- 16
cepta charta, fecerũt cõscri- D
ptionẽ coniugij. * Et post 17
hęc epulati sunt, benedicẽtes Deũ. * Vocauítque Ra- 18
guel ad se Annã vxorẽ suã, & præcepit ei vt præpararet alterũ cubiculũ. * Et intro- 19
duxit illuc Saram filiã suã, & lachrymata est. * Dixítq; 20
ei, Forti animo esto, filia mea: Dominus cęli det tibi gaudium pro tædio, quod perpessa es. CAP. VIII.
POstquam verò cœnauerũt, introduxerũt iuue- A
nem ad eam. * Recordatus 1
itaque Tobias sermonũ angeli, protulit de cassidili suo partem iecoris, posuítque eam super carbones vivos. * Tunc Raphael an- 3
gelus apprehendit dæmonium, & religauit illud in deserto superioris Ægypti.

* καὶ εἶπε ῥαγουὴλ πρὸς τωβίαν, 10
φάγε Ϲ πίε Ϲ ἡδέως γλυ Ϭι· Ϭὶ καθήκει τὸ παιδίον μυ λαβεῖν· πλὴν ἐπιδείξω Ϭι τὴν ἀλήθειαν· ἔδωκα τὸ παιδίον μυ ἐπὶ δώδραϲιν, Ϲ ὁπότε δὴ εἰϲεπορεύοντο πρὸς αὐτήν, ἀπέθνηϲκον ἐπὶ τὴν νύκτα· ἀλλὰ τὸ νῦν ἔχον ἡδέως γίνυ· καὶ εἶπε τωβίας, ὀμνύϴμαι ὀδὴ ὧδε, ἕως δὴ ϕήϲητε Ϲ ϲαθῆτε πρός με· καὶ εἶπε ῥαγουήλ, κομίζυ αὐτὴν ἀπὸ τὸ νῦν κ τὴν κείϲιν· σὺ ἀδελφὸς εἶ αὐτῆς Ϲ αὕτη Ϭυ.
* ὁδὲ ἐλεήμων θεὸς δώδωϲει ὑμῖν 13
τὰ κάλλιϲα.
* καὶ ἐκάλεϲε ϲάῤῥαν τὴν θυγα- 14
τέρα αὐτῦ· καὶ ἦλθε πρὸς τὸν πατέρα αὐτῆς.
* καὶ λαβὼν τῆς χειρὸς αὐτῆς, πα 15
ρέδωκεν αὐτὴν τωβία γυναῖκα· καὶ εἶπεν, ἰδὸ κ τὸν νόμον μωυϲέως κομίζυ αὐτὴν καὶ ἄπαγε πρὸς τὸν πατέρα Ϭυ· Ϲ δυλόγηϲεν αὐτύς.
* καὶ ἐκάλεϲεν ἔδναν τὴν γυναῖ- 16
κα αὐτῦ· Ϲ λαβὼν βιβλίον, ἔγραψε συγγραϕὴν καὶ ἐϲϕραγίϲατο.
* καὶ ἤρξαντο ἐσθίειν. 17
* καὶ ἐκάλεϲε ῥαγουὴλ ἔδναν τὴν 18
γυναῖκα αὐτῦ, Ϲ εἶπεν αὐτῇ, ἀδελφὴ ἑτοίμαϲον τὸ ἕτερον ταμιεῖον Ϲ εἰϲάγαγε αὐτήν.
* καὶ ἐποίηϲεν ὡς εἶπε, καὶ εἰϲήγα 19
γεν αὐτὴν ἐκεῖ Ϲ ἔκλαυϲε· καὶ ἀπεδέξατο τὰ δάκρυα τῆς θυγατρὸς αὐτῆς.
* καὶ εἶπεν αὐτῇ, θάρϲει τέκνον· ὁ 20
κύριος ϐ οὐρανὸς Ϲ ἡ γῆς δώη Ϭι χαρὰν ἀντὶ τῆς λύπης Ϭυ ταύτης· θάρϲει θύγατερ.

ιη'.

* Ὅτε δὲ συνετέλεϲαν δειπνοῦντες, 1
εἰϲήγαγον τωβίαν πρὸς αὐτήν.
* ὁ δὲ πορευόμενος ἐμνήϭη τῶν 2
λόγων ῥαφαήλ· καὶ ἔλαβε τὸν τέφραν τῶν θυμιαμάτων, Ϲ ἐπέθηκε τὴν καρδίαν τῦ ἰχθύος καὶ τὸ ἧπαρ, Ϲ ἐκάπνιϲεν.
* ὅτε δὲ ὠϲφράνθη τὸ δαιμόνιον τῆς 3
ὀσμῆς, ἔφυγεν εἰς τὰ ἀνώτατα τ Αἰγύπτου, Ϲ ἔδηϲεν αὐτὸ ὁ ἄγγελος.

10 * *Et dixit Raguel ad Tobiam; Manduca & bibe, & hilaris sis, te oportet filiam meam accipere: veruntamen ostendam tibi veritatem; dedi filiam meam septem viris, & quando ingressi sunt ad eam, mortui sunt in nocte: sed impræsentiarum hilaris sis. & dixit Tobias, Non gustabo quicquam hic, quousque stetis & statuatis ante me. & dixit Raguel, Curam habe eius ex nunc secundum iudicium: tu frater es ipsius & ipsa tui.*
13 * *At misericors Deus prosperet vobis bona.*
14 * *Et vocauit Sarram filiam suam, & venit ad patrem suum.*
15 * *Et accipiens manum eius tradidit eam Tobiæ vxorem: & dixit, Ecce secundum legem Moysi curam habe illius, & duc ad patrem tuum: & benedixit eos.*
16 * *Et vocauit Ednam vxorem suam; & accipiens libellum scripsit conscriptionem, & signauit.*
17 * *Et cœperunt manducare.*
18 * *Et vocauit Raguel Ednã vxorem suam: & dixit ei, Soror præpara alterum cubiculum, & introduc eam.*
19 * *Et fecit sicut dixit, & introduxit eam illuc, & lachrymata est. & suscepit lachrymas filiæ suæ.*
20 * *Et dixit ei, Forti animo esto filia: Dñs cæli & terræ det tibi gaudium pro tristitia tua hac, forti animo esto filia.*

CAP. VIII.

1 POstquam verò perfecerunt cœnare, introduxerunt Tobiam ad eam.
2 * *Ille autem vadens recordatus est sermonum Raphaelis: & accepit cinerem incensuum, & imposuit cor piscis & iecur, & fecit fumigare.*
3 * *Quando autem olfecit demonium odorem, fugit in superiora Aegypti, & ligauit illud Angelus.*

* *Vt autem concluſi fuerũt ambo, aſcendit Tobias ſuper lectum, & dixit, Surge ſoror, & orabimus vt miſereatur noſtri Dominus.* * *Et cœpit Tobias dicere, Benedictus es Deus patrũ noſtrorum, & benedictũ nomen tuum ſanctum & glorioſum in ſecula. Benedicant te cæli & omnes creaturæ tuæ.*

* *Tu feciſti Adam, & dediſti ei adiutorium Euam firmamentum vxorem eius. ex iſtis factũ eſt hominum ſemen. Tu dixiſti non bonũ eſſe hominẽ ſolùm, faciamus ei adiutorium ſimile ei.* * *Et nunc Domine non propter fornicationem ego accipio ſororem meam hanc, ſed in veritate.* * *Præcipe miſereri mei & cum hac ſeneſcere: & dixit ſecum Amen, & dormierunt ambo nocte.* * *Et ſurgens Raguel abijt & effodit ſepulchrum: dicens, Num & hic morietur?* * *Et venit Raguel in domũ ſuam, & dixit Ednæ vxori ſuæ.* * *Mitte vnam ancillarum, et videat ſi viuit: ſi aũt non, vt ſepeliam eũ, & nemo ſciat.* * *Et introiuit ancilla apericns ianuam, & inuenit duos dormientes.* * *Et egreſſa nunciauit eis quòd viueret.*

* *Et benedixit Raguel Deũ:* *dicens, Benedictus es Deus in omni benedictione munda & ſancta, & benedicant te ſancti tui, & omnes creaturæ tuæ, & omnes angeli tui, & electi tui benedicant te in omnia ſecula. benedictus es quòd lætificaſti me, & non eſt factum mihi quẽadmodum putabam, ſed ſecundùm magnã miſericordiam tuã feciſti nobiſcũ.* * *Benedictus quoniam miſertus es duobus vnigenitis. fac eis Domine miſericordiã, perfice vitã eorũ in ſanitate cum lætitia & miſericordia.*

4 * ὡς δὲ συνεκλείσθησαν ἀμφότεροι, ἀνέβη τωβίας ἀπὸ τῆς κλίνης, καὶ εἶπεν, ἀνάστηθι ἀδελφὴ καὶ προσευξόμεθα
5 ἵνα ἐλεήσῃ ἡμᾶς ὁ κύριος. * καὶ ἤρξατο τωβίας λέγειν, εὐλογητὸς εἶ ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ εὐλογητὸν τὸ ὄνομά σου τὸ ἅγιον καὶ ἔνδοξον εἰς τοὺς αἰῶνας· εὐλογησάτωσάν σε οἱ οὐρανοὶ καὶ πᾶσαι αἱ κτίσεις σου.
8 * σὺ ἐποίησας ἀδὰμ καὶ ἔδωκας αὐτῷ βοηθὸν εὔαν σπέρμα τιὼ γυναῖκα αὐτοῦ· ἀπ᾽ τούτων ἐγνήθη τὸ τῶν ἀνθρώπων σπέρμα· σὺ εἶπας οὐ καλὸν εἶναι τὸν ἄνθρωπον μόνον, ποιήσωμεν
9 αὐτῷ βοηθὸν ὅμοιον αὐτῷ. * καὶ νῦν κύριε οὐχὶ διὰ πορνείαν ἐγὼ λαμβάνω τιὼ ἀδελφιώ μου ταύτην, ἀλλ᾽ ἐπ᾽
10 ἀληθείας. * ἐπίταξον ἐλεῆσαί με καὶ ταύτῃ συγκαταγηράσαι· καὶ εἶπε μετ᾽ αὐτοῦ ἀμήν· καὶ ἐκοιμήθησαν ἀμφό-
11 τεροι τιὼ νύκτα. * καὶ ἀναστὰς ραγουὴλ ἐπορεύθη καὶ ὤρυξε τάφον, λέ-
12 γων· μὴ καὶ οὗτος ἀποθάνῃ;
13 * καὶ ἦλθε ραγουὴλ εἰς τιὼ οἰκίαν αὐτοῦ· καὶ εἶπεν ἔδνα τῇ γυναικὶ αὐτοῦ.
14 * ἀπόστειλον μίαν τῶν παιδισκῶν καὶ εἰδέτω εἰ ζῇ· εἰ δὲ μή, ἵνα θάψω αὐ-
15 τόν· καὶ μηδεὶς γνώτω. * καὶ εἰσῆλθεν ἡ παιδίσκη ἀνοίξασα τιὼ θύραν, καὶ εὗρε
16 τοὺς δύο καθεύδοντας. * καὶ ἐξελθοῦσα ἀπήγγειλεν αὐτοῖς ὅτι ζῇ.
17 * καὶ εὐλόγησε ραγουὴλ τὸν θεὸν, λέγων· εὐλογητὸς εἶ ὁ θεὸς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ καθαρᾷ καὶ ἁγίᾳ· καὶ εὐλογησάτωσάν σε οἱ ἅγιοί σου καὶ πᾶσαι αἱ κτίσεις σου· καὶ πάντες οἱ ἄγγελοί σου καὶ οἱ ἐκλεκτοί σου εὐλογησάτωσάν σε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας· εὐλογητὸς εἶ ὅτι εὐφράνάς με· καὶ οὐκ ἐγένετό μοι καθὼς ὑπενόουν, ἀλλὰ κατὰ τὸ πολὺ ἔλεός σου ἐποίησας μεθ᾽ ἡμῶν.
18 * εὐλογητὸς ὅτι ἠλέησας δύο μονογενεῖς· ποίησον αὐτοῖς θέασαι ἔλεος· συντέλεσον τιὼ ζωιὼ αὐτῶν ἐν ὑγείᾳ μετ᾽ εὐφροσύνης καὶ ἐλέους.

4 * Tũc hortatus eſt virginem Tobias, dixítq; ei, Sara exurge, & deprecemur Deũ hodie, & cras, & ſecundum cras. quia his tribus noctibus Deo iungimur, tertia aũt nocte in noſtro erimus
5 cõiugio. * Filij quippe ſanB ctorũ ſumus, & nõ poſſum⁹ ita cõiungi, ſicut gẽtes quæ
6 ignorãt Deũ. * Surgentes aũt pariter, inſtãter orabãt ambo ſimul, vt ſanitas daretur ei.
7 * Dixítq; Tobias, Dñe Deus patrũ noſtrorũ, benedicant te cæli, terræ, maréque, & fontes, & flumina, & omnes creaturę tuę
8 quæ in eis ſunt. * Tu feciſti Adam de limo terræ, dedi-
9 ſtíq; ei adiutoriũ Euam. * Et nunc Dñe, tu ſcis quia non luxurię cauſa accipio ſororẽ meam coniugẽ, ſed ſola poſteritatis dilectione, in qua benedicatur nomen tuũ in
10 ſecula ſeculorũ. * Dixit itaC que Sara, Miſerere Dñe, miſerere nobis, & cõſeneſcamus ambo pariter ſani. * Et
11 factũ eſt circa pullorũ cantum, accerſiri iuſſit Raguel ſeruos ſuos. & abierunt cũ eo pariter, vt foderẽt ſepul-
12 chrũ. * Dicebat enim, ne ſimili modo euenerit ei, quo & cęteris aliis ſeptem viris, qui ſunt ingreſſi ad eam.
13 * Cúmq; paraſſet foſſam, reuerſus Raguel ad vxorem
14 ſuam, dixit ei, * Mitte vnã ex ancillis tuis, & videat ſi mortuus eſt, vt ſepeliam eũ
15 antequã illuceſcat. * At illa miſit vnam ex ancillis ſuis. D quę ingreſſa cubiculũ, repe rit eos ſaluos & incolumes, ſecum pariter dormientes.
16 * Et reuerſa nunciauit bonũ nunciũ. & benedixerũt Dñm, Raguel videlicet & Anna vxor eius, & dixerũt,

17 Benedicimus te Domine Deus Iſrael, quia non contigit nobis quemadmodũ putabamus. feciſti enim nobiſcum miſericordiam tuam, & excluſiſti à nobis inimicum perſequentem nos. 18 Miſertus autem es duobus vnicis. Fac eos, Domine, plenius benedicere te, & ſacrificium laudis tuæ & ſuæ ſanitatis offerre, vt cognoſcat vniuerſitas gentium, quia tu es Deus ſolus in vniuerſa terra.

* Statímque præcepit 19
seruis ſuis Raguel, vt implerent terra foſſam quam fecerant, priuſquam eluceſceret. * Vxori autem ſuę 20
dixit, vt inſtrueret conuiuium, & præpararet omnia quę in cibos erant iter agẽtibus neceſſaria. * Duas 21
quoque pingues vaccas & quatuor arietes occidi fecit, & parari epulas omnibus vicinis ſuis cunctíſq; amicis. * Et adiurauit Raguel 22
Tobiam, vt duas hebdomadas moraretur apud eum.
* De omnibus autẽ quæ 23
poſſidebat Raguel, dimidiã partem dedit Tobiæ. & fecit hanc ſcripturam, vt pars dimidia quę ſupererat, poſt obitũ eorum Tobiæ dominio deueniret.

CAP. IX.

TVnc vocauit Tobias 1
angelum ad ſe, quem A quidem hominem exiſtimabat; dixítque ei, Azaria frater, peto vt auſcultes verba mea. * Si meipſum 2
tradam tibi ſeruum, nõ ero cõdignus prouidentiæ tuę.
* Tamen obſecro te vt 3
aſſumas tibi animalia ſiue ſeruitia, & vadas ad Gabelum in Rages ciuitatẽ Medorum, reddáſque ei chirographum ſuum, & recipies ab eo pecuniam, & roges eũ venire ad nuptias meas.
* Scis enim ipſe quoniã 4
numerat pater meus dies: & ſi tardauero vna die pl⁹, contriſtatur anima eius.

* ἐπέλθατε δὲ τῆς οἰκέταις χῶσαι 19
τὸν τάφον.
* καὶ ἐποίησεν αὐτῆς γάμον ἡμε- 20
ρῶν δεκατεσσάρων.
* καὶ εἶπεν αὐτῷ ῥαγουήλ, πρὶν ἢ 22
συντελεσθῆναι τὰς ἡμέρας τοῦ γάμου ὀμόσας, μὴ ἐξελθεῖν αὐτὸν ἕως δὼ πληρωθῶσιν αἱ δεκατέσσαρες ἡμέραι τοῦ γάμου.
* καὶ τότε λαβόντα τὸ ἥμισυ τῶν 23
ὑπαρχόντων αὐτοῦ, πορεύεσθαι μεθ' ὑγείας πρὸς τὸν πατέρα· καὶ τὰ λοιπά, ὅταν ἀποθνῄσκω καὶ ἡ γυνή μου.

Θ'.

* Καὶ ἐκάλεσε τωβίας τὸν ῥα- 1
φαήλ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἀζαρία ἀδελφέ· * λάβε μετὰ σεαυτοῦ παῖδα καὶ δύο 3
καμήλους, καὶ πορεύθητι ἐν ῥάγοις τῆς μηδίας πρὸς γαβαήλ, καὶ κόμισαί μοι τὸ ἀργύριον, καὶ αὐτὸν ἄγε εἰς τὸν γάμον, διότι ὤμοσε ῥαγουὴλ μὴ ἐξελθεῖν με.
* καὶ ὁ πατήρ μου ἀριθμεῖ τὰς ἡ- 4
μέρας· καὶ ἐὰν χρονίσω μεγάλως, ὀδυνηθήσεται ψυχή μου.
* καὶ ἐπορεύθη ῥαφαήλ, καὶ ἠυλίσθη 6
πρὸς γαβαήλῳ· καὶ ἔδωκεν αὐτῷ τὸ χειρόγραφον.
* ὁ δὲ προσήνεγκε τὰ θυλάκια ἐν 7
ταῖς σφραγίσι, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ.
* καὶ ὤρθρισαν κοινῶς, καὶ ἦλθον εἰς 8
τὸν γάμον· καὶ εὐλόγησε τωβίας τὴν γυναῖκα αὐτοῦ.

ι'.

* Καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ τωβὶτ ἐλο- 1
γίζετο ἑκάστης ἡμέρας· καὶ ὡς ἐπληρώθησαν αἱ ἡμέραι τῆς πορείας, καὶ οὐκ ἤρχοντο, εἶπε τωβίτ, μήποτε κατέχω).

* *Iussit autem seruis replere terra sepulchrum.* 19
* *Et fecit eis nuptias dierum quatuordecim.* 20
* *Et dixit ei Raguel, antequam complerentur dies nuptiarum cum iureiurando, ne exiret ipse vsquequo implerentur quatuordecim dies nuptiarum.* 22
* *Et tunc accipiens medietatem substantiæ suæ, vt iret cum salute ad patrem: & reliqua, quando moriar & vxor mea.* 23

CAP. IX.

ET vocauit Tobias Raphaelem: & dixit ei, *Azaria frater:* 1
* *Accipe tecum puerum & duos camelos, & vade in Rages Mediæ ad Gabelum, & porta mihi argentum, & eum adduc ad nuptias, quoniam iurauit Raguel non exiturum me.* 3
* *Et pater meus numerat dies: & si tardauero multum, tristabitur valdè.* 4
* *Et abijt Raphael, & mansit apud Gabelum: & dedit ei chirographum.* 6
* *Ille autem obtulit theculas in sigillis, & dedit ei.* 7
* *Et manè surrexerunt simul, & venerunt ad nuptias: & benedixit Tobias vxorem suam.* 8

CAP. X.

ET *pater eius Tobias computabat vnumquemq; diẽ: & vt impleti sunt dies viæ, & non veniebant, dixit Tobias, Nunquid confusi sunt;* 1

5 Et certè vides quomodo adiurauit me Raguel, cuius adiramentũ ſpernere non poſſum. 6 Tunc Raphael aſſumẽs quatuor ex ſeruis Raguelis, & duos camelos, in Rages ciuitatẽ Medorũ pertexit: & inueniens Gabelũ, dedit ei chirographũ ſuum, & recepit omnẽ pecuniã. 7 Indicauitq; ei de Tobia filio Tobiæ, omnia quæ geſta ſunt: fecitq; eum ſecũ venire ad nuptias. 8 Cùmque ingreſſus eſſet domum Raguelis, inuenit Tobiã diſcumbentẽ, & exiliens oſculati ſunt ſe inuicẽ. Et fleuit Gabelus, benedixítq; Deũ, & dixit, Benedicat te Deus Iſrael, quia filius es optimi viri, & iuſti, & timẽtis Deũ, & eleemoſynas facientis. Et dicatur benedictio ſuper vxorẽ tuam & ſuper parentes veſtros, & videatis filios veſtros, & filios filiorum veſtrorum, vſq; in tertiam & quartam generationẽ, & ſit ſemen veſtrum benedictum à Deo Iſrael, qui regnat in ſecula ſeculorũ. 9 Cúmque omnes dixiſſent amen, acceſſerunt ad cõuiuium. Sed cum timore Domini nuptiarum conuiuium exercebant.

CAP. X.

CVm verò moras faceret Tobias cauſa nuptiarum, ſolicitus erat pater eius Tobias, dicens, Putas quare moratur filius meus, aut quare detentus eſt ibi?

Nunquid mortuus est Gabelus, & nemo ei dat pecuniã?

Et tristabatur valde. dixit autẽ ei vxor, Perijt puer, quoniam moratus est.

Et cœpit flere eum: & dixit,

Non curæ est mihi fili quoniam dimisi te lumen oculorum meorum.

Et Tobias dicit ei, Tace, ne verbum habeas. sanus est.

Et dicit ei, Tace, ne seducas me; perijt puer meus: & ibat quotidie in viam extra, qua profecti sunt. per dies autem panem non manducabat, at noctes omnes non cessabat flere Tobiam filium suum.

Quousq; cõpleti sunt quatuordecim dies nuptiarum qua iurauit Raguel facere eum ibi.

Dixit aũt Tobias Rageli, Dimitte me, quoniam pater meus & mater mea iam non sperant videre me.

Dixit aũt ei socer eius, Mane apud me, et ego mittam ad patrẽ tuum, & manifestabunt ei ea quæ de te: & Tobias dicit, Non, sed mitte me ad patrẽ meum: surgens aũt Raguel dedit ei Sarram vxorẽ eius, & dimidium bonorum, corpora & iumenta, & argẽtum.

Et benedicens eos misit: dicẽs, Prosperet vos Deus, filij, Deus cæli, antequam ego moriar: & dixit filiæ suæ, Honora soceros tuos: ipsi nunc parentes tui sunt; vtinam audiam tuam famam bonam.

Et osculatus est eam:

Edna dixit ad Tobiam, Frater dilecte, restituat te Dominus cæli, & det mihi videre tuos filios è Sarra filia mea, vt lætificer coram Domino: & ecce trado tibi filiam meam in depositum, & ne tristitiam inferas ei: post hæc proficiscebatur & Tobias benedicens Deum, & prosperam fecit viã eius, & benedicebat Raguelem & Ednam vxorem eius.

μήποτε ἀπέθανε γαβαήλ, καὶ οὐδεὶς αὐτῷ δίδωσι τὸ ἀργύριον;

καὶ ἐλυπεῖτο λίαν· εἶπε δὲ αὐτῷ ἡ γυνή, ἀπώλετο τὸ παιδίον, ὅτι κεχρόνικε. καὶ ἤρξατο θρηνεῖν αὐτόν· καὶ εἶπεν·

ὀμέλει μοι τέκνον ὅτι ἀφῆκά σε τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν μου.

καὶ τωβὶτ λέγει αὐτῇ, σίγα, μὴ λόγον ἔχε· ὑγιαίνει. καὶ λέγει αὐτῷ, σίγα, μὴ πλανᾶ με· ἀπώλετο τὸ παιδίον μου· καὶ ἐπορεύετο καθ' ἡμέραν εἰς τὴν ὁδὸν ἔξω, οἷας ἀπῆλθον· ἡμέρας δὲ ἄρτον οὐκ ἤσθιε, τὰς δὲ νύκτας ὅλας ὠδιελίμπανε θρηνοῦσα τωβίαν τὸν υἱὸν αὐτῆς.

ἕως δὲ διετελέσθησαν αἱ δεκατέσσαρες ἡμέραι τοῦ γάμου ἃς ὤμοσε ῥαγουὴλ ποιῆσαι αὐτὸν ἐκεῖ.

εἶπε δὲ τωβίας τῷ ῥαγουὴλ, ἐξαπόστειλόν με, ὅτι ὁ πατήρ μου καὶ ἡ μήτηρ μου οὐκέτι ἐλπίζουσιν ὄψεσθαί με.

εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ πενθερὸς αὐτοῦ, μεῖνον παρ' ἐμοί, κἀγὼ ἀποστελῶ πρὸς τὸν πατέρα σου, καὶ δηλώσουσιν αὐτῷ τὰ περὶ σέ· καὶ τωβίας λέγει, οὐχί, ἀλλ' ἐξαπόστειλόν με πρὸς τὸν πατέρα μου. ἀναστὰς δὲ ῥαγουὴλ ἔδωκεν αὐτῷ σάῤῥαν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τὰ ἡμίση τῶν ὑπαρχόντων, σώματα καὶ κτήνη καὶ ἀργύριον.

καὶ εὐλογήσας αὐτοὺς ἐξαπέστειλε, λέγων· εὐοδώσῃ ὑμᾶς ὁ θεὸς τέκνα ὁ θεὸς δὲ οὐρανοῦ πρὸ δὲ μοῦ ἀποθανεῖν· καὶ εἶπε τῇ θυγατρὶ αὐτοῦ, τίμα τοὺς πενθερούς σου· αὐτοὶ νῦν γονεῖς σου εἰσίν· ἀκούσαιμί σου ἀκοὴν καλήν.

καὶ ἐφίλησεν αὐτήν· καὶ ἔδνα εἶπε πρὸς τωβίαν, ἀδελφὲ ἀγαπητὲ ἀποκαταστήσαι σε ὁ κύριος δὲ οὐρανοῦ, καὶ δώη μοι ἰδεῖν σου παιδία ἐκ Σάῤῥας τῆς θυγατρός μου, ἵνα εὐφρανθῶ ἐνώπιον κυρίου· καὶ ἰδοὺ παρατίθεμαί σοι τὴν θυγατέρα μου ἐν παρακαταθήκῃ· καὶ μὴ λυπήσῃς αὐτήν· μετὰ ταῦτα ἐπορεύετο καὶ τωβίας εὐλογῶν τὸν θεόν· καὶ εὐώδωσε τὴν ὁδὸν αὐτοῦ· κατηυλόγει ῥαγουὴλ καὶ ἔδναν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ.

Putásne Gabelus mortuus est, & nemo reddat illi pecuniã? Cœpit aũt cõtristari nimis ipse, & Anna vxor eius cũ eo, & cœperũt ambo simul flere, eò q; die statuto minimè reuertere-
B tur filius eorũ ad eos. Flebat igitur mater eius irremediabilib⁹ lachrymis, atque dicebat,

Heu me, fili mi, vt quid te misimus peregrinari, lumen oculorũ nostrorũ, baculũ senectutis nostræ, solatiũ vitæ nostræ, spem posteritatis nostræ!

Omnia simul in te vno habentes, te nõ debuimns dimittere à nobis.

Cui dicebat Tobias, Tace, & noli turbari, sanus est filius noster, satis fidelis est vir ille cũ quo misimus eum.
C Illa autẽ nullo modo consolari poterat, sed quotidie exiliẽs circũspiciebat, & circuibat vias omnes, per quas spes remeãdi videbatur, vt procul videret eũ, si fieri posset, venientem.

At verò Raguel dicebat ad generum suum, Mane hîc, & ego mittã nũcium salutis de te ad Tobiã patré tuum.

Cui Tobias ait, Ego noui q̃a pater me⁹ & mater mea modò dies cõputãt, & cruciatur spiritus eorum in ipsis.

Cúmque
D verbis multis rogaret Raguel Tobiã, & ille eũ nulla ratione vellet audire, tradidit ei Sarã, & dimidiã partẽ omnis substãtię suę, in pueris, in puellis, in pecudibus, in camelis, & in vaccis, & pecunia multa: & saluum atq; gaudentẽ dimisit eum à se, dicens:

Angelus Dñi sanctus sit in itinere vestro, perducátq; vos incolumes, & inueniatis omnia rectè circa parentes vestros, & videant oculi mei filios vestros priusquã moriar.

Et apprehendẽtes parentes filiam suam, osculati sunt eam, & dimiserunt ire; monentes eam honorare soceros, diligere maritum, regere familiam, gubernare domum, & seipsam irreprehensibilem exhibere.

CAP. XI.

CVmque reuerterentur, peruenerunt ad Charan, quæ est in medio itinere contra Niniuen, vndecimo die. * Dixítque angelus, Tobia frater, scis quemadmodum reliquisti patrem tuum. * Si placet itaque tibi, præcedamus, & lento gradu insequátur iter nostrum familiæ simul cũ cõiuge tua, & cum animalibus. * Cúmque hoc placuisset vt irẽt, dixit Raphael ad Tobiam, Tolle tecum ex felle piscis, erit enim necessarium. * Tulit itaq; Tobias ex felle illo: & abierũt.

* Anna autem sedebat secus viam quotidie in supercilio montis, vnde respicere poterat de longinquo. Et dum ex eodem loco specularetur aduentum eius, vidit à lõgè, & ilico cognouit venientẽ filium suum: currénsque nuntiauit viro suo, dicens, * Ecce venit filius tuus. Dixítq; Raphael ad Tobiam, At vbi introieris domũ tuam, statim adora Dominum Deum tuum: & gratias agens ei, accede ad patrem tuum, & osculare eum. * Statímque lini super oculos eius ex felle isto piscis, quod portas tecum. Scias enim quoniam mox aperientur oculi eius, & videbit pater tuus lnmen cæli, & in aspectu tuo gaudebit. * Tunc præcucurrit canis, qui simul fuerat in via: & quasi nuntius adueniens, blandimento suæ caudæ gaudebat.

*Et exurgens cæcus pater, cœpit offendens pedibus currere: & data manu puero, occurrit in obuiam filio suo. Et suscipiens osculatus est eum cum vxore sua, & cœperunt flere præ gaudio. Cúmq; adorassent Deũ, & gratias egissent, consederunt. Tunc sumens Tobias de felle piscis, liniuit oculos patri suo. Et sustinuit quasi dimidiã ferè horã. Et cœpit albugo ex oculis eius, quasi membrana oui, egredi. Quam apprehendẽs Tobias, traxit ab oculis eius: statímq; visum recepit. Et glorificabãt Deũ, ipse videlicet & vxor ei, & omnes qui sciebãt eũ. Dicebátq; Tobias, Benedico te Dñe Deus Israel, qa tu castigasti me, & tu saluasti me: & ecce, ego video Tobiã filiũ meum.

ια'.

* Καὶ ἐπορεύθη μέχρις οὗ ἐγγίσαι αὐτὸς εἰς νινευί. * καὶ εἶπε ῥαφαὴλ πρὸς τωβίαν, γινώσκεις ἀδελφὲ πῶς ἀφῆκας τὸν πατέρα σου. * πρόδρομῳ ἔμπροσθεν τῆς γυναικός σου, καὶ ἑτοιμάσωμεν τὴν οἰκίαν. * λάβε δὴ μεθ' ἑαυτοῦ τὴν χολὴν τοῦ ἰχθύος. * καὶ ἐπορεύθησαν· καὶ συνῆλθεν ὁ κύων ὀπίσω αὐτῶν. * καὶ ἦν ἅννα ἐκάθητο περιβλεπομένη τὸν παῖδα αὐτῆς εἰς τὴν ὁδόν, καὶ προσενόησεν αὐτὸν ἐρχόμενον· καὶ εἶπε τῷ πατρὶ αὐτοῦ. * ἰδοὺ ὁ υἱός σου ἔρχεται, καὶ ὁ ἄνθρωπος ὁ πορευθεὶς μετ' αὐτοῦ· καὶ ῥαφαὴλ εἶπεν, ἐπίσταμαι ἐγὼ τωβία ὅτι ἀνοίξει σου ὀφθαλμοὺς ὁ πατήρ σου. * σὺ οὖν ἔγχεον τὴν χολὴν εἰς σου ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ· καὶ δηχθεὶς διαλείψει καὶ ἀποβαλεῖ τὰ λευκώματα, καὶ ὄψεταί σε· καὶ προδραμοῦσα ἅννα ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον τοῦ υἱοῦ αὐτῆς· καὶ εἶπεν αὐτῷ, εἶδόν σε παιδίον, ἀπὸ νῦν ἀποθανοῦμαι· καὶ ἔκλαυσαν ἀμφότεροι. * καὶ τωβὶτ ἐξήρχετο πρὸς τὴν θύραν, καὶ προσέκοπεν· ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ προσδραμὼν αὐτῷ, καὶ ἐπελάβετο τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ προσέπασε τὴν χολὴν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, λέγων· θαῤῥεῖ ὦ πάτερ· ὡς δὲ σπωδήχθησαν, διέτειψε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ· καὶ ἐλεπίσθη ἀπὸ τῶν κανθῶν αὐτοῦ τὰ λευκώματα. * καὶ ἰδὼν υἱὸν αὐτοῦ ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ ἔκλαυσε. * καὶ εἶπεν, εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ εὐλογητὸν τὸ ὄνομά σου εἰς τοὺς αἰῶνας· καὶ εὐλογημένοι πάντες οἱ ἅγιοί σου ἄγγελοι, ὅτι ἐμαστίγωσας καὶ ἠλέησας· καὶ ἰδοὺ βλέπω τωβίαν τὸν υἱόν μου· καὶ εἰσῆλθεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ χαίρων, καὶ ἀπήγγειλε τῷ πατρὶ αὐτοῦ τὰ μεγαλεῖα τὰ γενόμενα ἐν τῇ μηδίᾳ.

CAP. XI.

1 ET *profectus est quousque appropinquarent ipsi in Niniuen.*

2 * *Et dixit Raphael ad Tobiam, Cognoscis frater quomodo reliquisti patrem tuum.*

3 * *Præcurramus ante vxorem tuam, & præparemus domum.*

4 * *Accipe iam ad manum fel piscis.*

5 * *Et abierunt, & iuit canis post ipsos.*

6 * *Et Anna sedebat circumspiciens filium suum in via, & præcognouit eum venientem: & dixit patri suo.*

7 * *Ecce filius tuus venit, & homo qui iuit cum illo. & Raphael dixit, Scio ego Tobia quòd aperiet oculos pater tuus.*

8 * *Tu igitur lini fel in oculos eius, & compũctus deteret & abijciet albugines, & videbit te. & currens Anna cecidit super collum filij sui: & dixit ei, Vidi te fili, abhinc moriar: & fleuerunt ambo.*

10 * *Et Tobias exijt ad ianuam, & offendit; at filius eius cucurrit ad eum, & apprehendit patrem suum, et sparsit fel super oculos patris sui, dicens, Confide pater. vt autem cõpuncti sunt, attriuit oculos suos, et decorticatæ sunt ab angulis oculorum eius albugines.*

11 *Et videns filium suum cecidit super collum eius, & fleuit.*

17 * *Et dixit, Benedictus Deus & benedictum nomen tuum in secula, & benedicti omnes sancti tui angeli, quia flagellasti & misertus es: & ecce video Tobiam filium meum. & introiuit filius eius gaudens, et annunciauit patri suo magnalia quæ facta fuerant in Media.*

18 * Et exiit Tobias in occursum nurus suæ gaudens & benedicens Deum ad portam Niniues. & mirabantur videntes ipsum ambulantem, quia vidit: & Tobias confitebatur coram eis quòd misertus fuisset eius Deus. & vt appropinquauit Tobias ad Sarram nurum suam, benedixit eam: dicens, Venias sana filia, benedictus Deus qui duxit te ad nos, & pater tuus, & mater tua. & factum est gaudium omnibus ijs qui in Niniue, fratribus suis.

19 * Et venit Achiacharus & Nasbas consobrinus eius.

20 * Et facta sunt nuptiæ Tobiæ cum lætitia per dies septem.

CAP. XII.

1 ET vocauit Tobias Tobiam filium suum: & dixit ei, Vide fili vt des mercedem homini qui venit tecum, & addere ei oportet.

2 * Et dixit ei Tobias, Pater non lædor dans ei dimidium eorum quæ attuli.

3 * Quoniam me adduxit tibi sanum, & vxorem meam curauit, & argentum meum attulit, & te similiter curauit: et dixit senex, Justè fit ei.

6 * Et vocauit Angelum, & dixit ei, Accipe dimidium omnium quæ attulistis, & abduc saluus.

7 * Tunc vocans ambos occultè, dixit eis, Benedicite Deum & ipsi confitemini, & magnificètiam date ei: & confitemini coram omnibus viuentibus pro iis quæ fecit vobiscũ. bonum benedicere Deum, & exaltare nomen eius, sermones Dei honorificè ostendentes: & ne cunctemini confiteri ei.

8 * Mysterium enim regis bonum abscondere; at opera Dei reuelare honorificum: bonum facite, & malum non inueniet vos.

18 * καὶ ἐξῆλθε τωβὴτ εἰς συνάντησιν τῆς νύμφης αὐτοῦ χαίρων καὶ εὐλογῶν τὸν θεὸν ἐπὶ τῇ πύλῃ νινευί· καὶ ἐθαύμαζον οἱ θεωροῦντες αὐτὸν πορευόμενον, ὅτι ἔβλεψε· καὶ τωβὴτ ἐξωμολογεῖτο ἐνώπιον αὐτῶν ὅτι ἠλέησεν αὐτὸν ὁ θεός· καὶ ὡς ἤγγισε τωβὴτ σάρρα τῇ νύμφῃ αὐτοῦ, καὶ εὐλόγησεν αὐτὴν, λέγων· ἐλθοις ὑγιαίνουσα θύγατερ· εὐλογητὸς ὁ θεὸς ὃς ἤγαγέ σε πρὸς ἡμᾶς, καὶ ὁ πατήρ σου καὶ ἡ μήτηρ σου· καὶ ἐγένετο χαρὰ πᾶσι τοῖς ἐν νινευὶ ἀδελφοῖς αὐτοῦ.

19 * καὶ παρεγένετο ἀχιάχαρος καὶ νασβᾶς ὁ ἐξάδελφος αὐτοῦ.

20 * καὶ ἦχθη ὁ γάμος τωβία μετ' εὐφροσύνης ἡμέρας ἑπτά.

ιβ'.

1 * Καὶ ἐκάλεσε τωβὴτ τωβίαν τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, ὅρα τέκνον, δώσεις μισθὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ συνελθόντι σοι· καὶ προσθεῖναι αὐτῷ δεῖ.

2 * καὶ εἶπεν αὐτῷ τωβίας, πάτερ βλέπομαι δοὺς αὐτῷ τὸ ἥμισυ ὧν ἐκόμισα.

3 * ὅτι με ἀγήοχέ σοι ὑγιῆ, καὶ τὴν γυναῖκά μου ἐθεράπευσε, καὶ τὸ ἀργύριόν μου ἤνεγκε, καὶ σὲ ὁμοίως ἐθεράπευσε· καὶ εἶπεν ὁ πρεσβύτης, δικαιοῦται αὐτῷ.

6 * καὶ ἐκάλεσε τὸν ἄγγελον, καὶ εἶπεν αὐτῷ, λάβε τὸ ἥμισυ πάντων ὧν ἐκομίσατε καὶ ὕπαγε ὑγιαίνων.

7 * τότε καλέσας αὐτοὺς δύο κρυπτῶς, εἶπεν αὐτοῖς, εὐλογεῖτε τὸν θεὸν καὶ αὐτῷ ἐξομολογεῖσθε, καὶ μεγαλωσύνην δίδοτε αὐτῷ· καὶ ἐξομολογεῖσθε ἐνώπιον πάντων τῶν ζώντων περὶ ὧν ἐποίησε μεθ' ὑμῶν. ἀγαθὸν τὸ εὐλογεῖν τὸν θεὸν καὶ ὑψοῦν τὸ ὄνομα αὐτοῦ, φωνὴ λόγους τοῦ θεοῦ ἐντίμως ἀποδεικνύοντες. καὶ μὴ ὀκνεῖτε ἐξομολογεῖσθαι αὐτῷ.

8 * μυστήριον γὰρ βασιλέως καλὸν κρύψαι, τὰ δὲ ἔργα τοῦ θεοῦ ἀνακαλύπτειν ἔνδοξον· ἀγαθὸν ποιεῖτε καὶ κακὸν οὐχ εὑρήσει ὑμᾶς.

18 * Ingressa est etiam post septem dies Sara vxor filii eius, & omnis familia, & pecora sana, & cameli, & pecunia multa vxoris, sed & illa pecunia quam receperat à Gabelo, & narrauit parentibus omnia beneficia Dei, quæ fecisset circa eum per hominem qui eum duxerat.

19 * Venerúntque Achior & Nabath cõsobrini Tobiæ, gaudentes ad Tobiam, & congratulantes ei de omnibus bonis, quæ circa illum ostenderat Deus.

20 * Et per septẽ dies epulãtes omnes cum gaudio magno gauisi sunt.

CAP. XII.

1 TVnc vocauit ad se Tobias filiũ suũ, dixítq; ei, Quid possumus dare viro isti sancto, qui venit tecũ?

2 * Respondẽs Tobias dixit patri suo, Pater, quam mercedẽ dabimus ei, aut quid dignũ poterit esse beneficiis

3 eius? * Me duxit & reduxit sanũ, pecuniã à Gabelo ipse recepit, vxorẽ ipse me habere fecit, & dęmoniũ ab

4 ea ipse cõpescuit. * Gaudiũ

B parentibus eius fecit, meipsum à deuoratione piscis eripuit, te quoque videre fecit lumen cæli, & bonis omnibus per eũ repleti sumus.

5 * Quid illi adhuc poterimus dignũ dare? Sed peto te, pater mi, vt roges eum si fortè dignabitur medietatẽ de omnib⁹ quæ allata sunt,

6 sibi assumere. * Et vocantes eum, pater scilicet & filius, tulerunt eum in partem: & rogare cœperunt, vt dignaretur dimidiã partẽ omniũ quæ attulerãt, acceptã habere.

7 * Tũc dixit eis occultè, Benedicite Deum cęli, & corã omnib⁹ viuẽtibus cõfitemini ei, ęa fecit vobiscũ

8 misericordiã suã. * Etenim sacramẽtũ regis abscõdere bonũ est, opa autẽ Dei reuelare & cõfiteri, honorificũ est.

* Bona est oratio cũ ieiu- 9
nio & eleemosyna; magis quàm thesauros auri recõdere, quoniam eleemosyna à morte liberat, & ipsa est quæ purgat peccata, & facit inuenire vitam æternam. C

* Qui autẽ faciunt pec- 10
catũ & iniquitatem, hostes sunt animæ suæ. * Manife- 11
sto ergo vobis veritatem, & nõ abscondã à vobis occultum sermonẽ. * Quando 12
orabas cum lachrymis, & sepeliebas mortuos, & derelinquebas prãdium tuũ; & mortuos abscõdebas per diem in domo tua, & nocte sepeliebas eos; ego obtuli orationem tuam Domino.

* Et quia acceptus eras 13
Deo, necesse fuit vt tentatio probaret te. * Et nũc 14
misit me Dñs vt curarẽ te, & Saram vxorem filij tui à dæmonio liberarem. * Ego 15
enim sum Raphael angelus vnus ex septẽ, qui astamus ante Dominum. * Cúmq; 16
hæc audissent, turbati sunt, & trementes ceciderunt super terram in faciem suam.

* Dixítque eis angelus, 17
Pax vobis, nolite timere. D

* Etenim cùm essem vo- 18
biscum, per voluntatẽ Dei eram: ipsum benedicite, & cantate illi. * Videbar 19
quidem vobiscum manducare & bibere, sed ego cibo inuisibili & potu, qui ab hominibus videri non potest, vtor.

* Tempus est ergo vt re- 20
uertar ad eum qui me misit. vos autem benedicite Deum, & narrate omnia mirabilia eius.

* Et cùm hæc dixisset, ab 21
aspectu eorum ablatus est. & vltrà eum videre non potuerunt. * Tunc pro- 22
strati per horas tres in faciem, benedixerunt Deum. Et exurgentes, narrauerũt omnia mirabilia eius.

* ἀγαθὸν προσευχὴ μετὰ νηστείας 9
καὶ ἐλεημοσύνης, ἢ δικαιοσύνης· ἀγαθὸν τὸ ὀλίγον μετὰ δικαιοσύνης, ἢ τὸ πολὺ μετ' ἀδικίας· καλὸν ποιῆσαι ἐλεημοσύνην, ἢ θησαυρίζειν χρυσίον· ἐλεημοσύνη γὰρ ἐκ θανάτου ῥύεται· καὶ αὕτη ἀποκαθαίρει πᾶσαν ἁμαρτίαν· οἱ ποιοῦντες ἐλεημοσύνας καὶ δικαιοσύνας πλησθήσονται ζωῆς.

* οἱ δὲ ἁμαρτάνοντες πολέμιοι 10
εἰσι τῆς ἑαυτῶν ζωῆς.

* ἐγὼ κρύψω ἀφ' ὑμῶν πᾶν ῥῆ- 11
μα· εἶπα δὲ μυστήριον βασιλέως κρύψαι καλόν, τὰ δὲ ἔργα τοῦ θεοῦ ἀνακαλύπτειν ἔνδοξον.

* καὶ νῦν ὅτε προσηύξω σὺ καὶ ἡ 12
νύμφη σου σάρρα, ἐγὼ προσήγαγον τὸ μνημόσυνον τῆς προσευχῆς ὑμῶν ἐνώπιον τοῦ ἁγίου· καὶ ὅτε ἔθαπτες τὸν νεκρόν, ὡσαύτως συμπαρήμην σοι· καὶ ὅτε οὐκ ὤκνησας ἀναστῆναι καὶ καταλιπεῖν τὸ ἄριστόν σου ὅπως ἀπελθὼν περιστείλῃς τὸν νεκρόν, οὐκ ἔλαθές με ἀγαθοποιῶν· ἀλλὰ σὺν σοὶ ἤμην.

* καὶ νῦν ἀπέστειλέ με ὁ θεὸς ἰάσα- 14
σθαί σε καὶ τὴν νύμφην σου σάρραν.

* ἐγώ εἰμι ῥαφαὴλ εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ 15
ἀγγέλων τῶν ἁγίων οἱ προσαναφέρουσι τὰς προσευχὰς τῶν ἁγίων, καὶ εἰσπορεύονται ἐνώπιον τῆς δόξης τοῦ ἁγίου.

* καὶ ἐταράχθησαν οἱ δύο, καὶ ἔπε- 16
σαν ἐπὶ πρόσωπον ὅτι ἐφοβήθησαν.

* καὶ εἶπεν αὐτοῖς, μὴ φοβεῖσθε, ὅτι 17
εἰρηνικὴν ὑμῖν ἔσται· τὸν δὲ θεὸν εὐλογεῖτε, ὅτι ἐκ τῆς ἐμαυτοῦ χάριτος, ἀλλὰ τῇ θελήσει τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἦλθον· ὅθεν εὐλογεῖτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας· * πάσας 19
τὰς ἡμέρας ὤφθην ὑμῖν· καὶ οὐκ ἔφαγον, οὐδὲ ἔπιον· ἀλλὰ ὅρασιν ὑμεῖς θεωρεῖτε. καὶ νῦν ἐξομολογεῖσθε τῷ θεῷ, * ὅτι ἀναβαίνω πρὸς τὸν ἀποστείλαντά 20
με· καὶ γράψατε πάντα τὰ συντελεσθέντα εἰς βιβλίον· * καὶ ἀνέστησαν καὶ οὐ- 21
κέτι εἶδον αὐτόν· καὶ ἐξωμολογοῦντο τὰ ἔργα τὰ μεγάλα καὶ θαυμαστὰ τοῦ θεοῦ.

9 * *Bonum oratio cum ieiunio & eleemosyna & iustitia, bonum parum cum iustitia, quàm multum cum iniustitia: bonum facere eleemosynam, quàm thesaurizare aurum: eleemosyna enim à morte liberat, & ipsa emundat omne peccatum: facientes eleemosynas & iustitias replebuntur vita.*

10 * *At peccantes hostes sunt suæ vitæ.*

11 * *Non abscondam à vobis omne verbum: dixi autem mysterium regis abscondere bonum, at opera Dei reuelare honorificum.*

12 * *Et nunc quando orasti tu & nurus tua Sarra, ego induxi memoriam orationis vestræ coram Sancto. & quando sepeliebas mortuos, similiter aderam tibi. & quando non cunctatus fuisti surgere & relinquere prandium tuum, vt abiens cooperires mortuum, non latuisti me benefaciens, sed tecum eram.*

14 * *Et nunc misit me Deus ad sanandum te & nurum tuam Sarram.*

15 * *Ego sum Raphael vnus de septem angelis sanctis, qui offerunt orationes sanctorum, & ambulant ante maiestatem Sancti.*

16 * *Et turbati sunt duo, & ceciderunt in faciem, quia timuerunt.*

17 * *Et dixit eis, Ne timeatis, quia pax vobis erit: at Deum benedicite, quia non mea gratia, sed voluntate Dei nostri veni. vnde benedicite eum in*

19 *secula. * omnibus diebus apparebam vobis, & non manducaui, neque bibi, sed visionem vos videtis: & nunc confi-*

20 *temini Deo; * quoniam ascendo ad eũ qui misit me: & scribite omnia quæ consummata sunt*

21 *in libro. * & surrexerunt & non amplius viderunt eum, & confitebantur opera magna & mirabilia Dei.*

CAP. XIII.

ET vt apparuit eis Angelus Domini, & Tobias scripsit orationem in exultationem, & dixit,

1

* Benedictus Deus viuens in secula, & regnum eius, quia ipse flagellat & miseretur, deducit ad inferos & reducit, & non est qui effugiat manum eius.

2

* Confitemini ei filij Israel, in conspectu gentium, quoniam ipse dispersit nos inter eos: ibi ostendite magnificentiam eius; & exaltate eum in conspectu omnis viuentis, quoniam ipse Dominus noster, & Deus ipse pater noster in omnia secula.

3

* Et flagellabit nos in iniquitatibus nostris, & iterum miserebitur: & congregabit nos ex omnibus gentibus, vbi dispersit nos inter eas. si conuersi fueritis ad eum in toto corde vestro, & in tota anima vestra, vt faciatis ante eum veritatem, tunc conuertetur ad vos; & non abscondet faciem suam à vobis.

4

* Et videbitis quæ faciet vobiscum: & confitemini ei in toto ore vestro, & benedicite Dominum potestatis, & exaltate regem seculorum.

5

* Ego in terra captiuitatis meæ confiteor illi, & ostendo fortitudinem & magnificentiã eius genti peccatrici.

6

* Quis cognoscit si volet vos, & faciet misericordiã vobis?

7

* Deum meum exalto, & anima mea regem cæli, & exaltabit magnificentiam eius.

8

* Dicant omnes & confiteantur ei in iustitia.

9

* Hierusalem ciuitas sancta flagellabit te in operibus filiorum tuorum, & rursum miserabitur filios iustorum.

10

* Confitere Domino, quoniã bonus, & benedic regem seculorum, vt iterum tabernaculum eius ædificetur in te cum gaudio.

11

ιγ'.

1 * Καὶ ὡς ὤφθη αὐτοῖς ὁ ἄγγελ@ κυρίου, καὶ τωβὶτ ἔγραψε προσευχὴν εἰς ἀγαλλίασιν, καὶ εἶπεν·

2 * εὐλογητὸς ὁ θεὸς ὁ ζῶν εἰς τοὺς αἰῶνας καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ, ὅτι αὐτὸς μαστιγοῖ καὶ ἐλεεῖ, κατάγει εἰς ἅδου καὶ ἀνάγει· καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἐκφεύξεται τὴν χεῖρα αὐτοῦ.

3 * ἐξομολογεῖσθε αὐτῷ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐνώπιον τῶν ἐθνῶν, ὅτι αὐτὸς διέσπειρεν ἡμᾶς ἐν αὐτοῖς· ἐκεῖ ἐδοξολείξατε τὴν μεγαλωσύνην αὐτοῦ· καὶ ὑψοῦτε αὐτὸν ἐνώπιον παντὸς ζῶντος, καθότι αὐτὸς κύριος ἡμῶν· καὶ ὁ θεὸς αὐτὸς πατὴρ ἡμῶν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

4 * καὶ μαστιγώσει ἡμᾶς ἐν ταῖς ἀδικίαις ἡμῶν, καὶ πάλιν ἐλεήσει· καὶ συνάξει ἡμᾶς ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν, ὅπου διέσπειρεν ἡμᾶς ἐν αὐτοῖς· ἐὰν ἐπιστρέψητε πρὸς αὐτὸν ἐν ὅλῃ καρδίᾳ ὑμῶν, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ ὑμῶν, ποιῆσαι ἐνώπιον αὐτοῦ ἀλήθειαν, τότε ἐπιστρέψει πρὸς ὑμᾶς· καὶ οὐ μὴ κρύψῃ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀφ' ὑμῶν.

5 * καὶ θεάσεσθε ἃ ποιήσει μεθ' ὑμῶν· καὶ ἐξομολογήσασθε αὐτῷ ἐν ὅλῳ τῷ στόματι ὑμῶν· καὶ εὐλογεῖτε τὸν κύριον τῆς δικαιοσύνης· καὶ ὑψώσατε τὸν βασιλέα τῶν αἰώνων.

6 * ἐγὼ ἐν τῇ γῇ τῆς αἰχμαλωσίας μου ἐξομολογοῦμαι αὐτῷ, καὶ δείκνυω τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν μεγαλωσύνην αὐτοῦ ἔθνει ἁμαρτωλῷ.

7 * τίς γινώσκει εἰ θελήσει ὑμᾶς, καὶ ποιήσει ἐλεημοσύνην ὑμῖν;

8 * τὸν θεόν μου ὑψῶ, καὶ ἡ ψυχή μου τὸν βασιλέα τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἀγαλλιάσεται τὴν μεγαλωσύνην αὐτοῦ.

9 * λεγέτωσαν πάντες καὶ ἐξομολογείσθωσαν αὐτῷ ἐν δικαιοσύνῃ.

10 * ἱερουσαλὴμ πόλις ἁγία μαστιγώσει σε διὰ τὰ ἔργα τῶν υἱῶν σου, καὶ πάλιν ἐλεήσει τοὺς υἱοὺς τῶν δικαίων.

11 * ἐξομολογοῦ τῷ κυρίῳ, ὅτι ἀγαθός· καὶ εὐλόγει τὸν βασιλέα τῶν αἰώνων, ἵνα πάλιν ἡ σκηνὴ αὐτοῦ οἰκοδομηθῇ ἐν σοὶ μετὰ χαρᾶς.

CAP. XIII.

1 APeriens autem Tobias senior os suum, benedixit Dominum, & dixit,

2 * Magnus es Domine in æternum, & in omnia secula regnum tuum; quoniam tu flagellas & saluas, deducis ad inferos & reducis, & non est qui effugiat manum tuam.

3 * Confitemini Domino filij Israel, & in conspectu gẽtium laudate eum. quoniam ideo dispersit vos inter gentes quæ ignorãt eũ, vt vos enarretis mirabilia eius, & faciatis scire eos, quia non est alius Deus omnipotens præter eum.

4 * Ipse castigauit nos propter iniquitates nostras, & ipse saluabit nos ꝓpter misericordiam suam.

5 * Aspicite ergo quæ fecit nobiscum, & cum timore & tremore confitemini illi, regémque seculorum exaltate in operibus vestris.

6 * Ego autem in terra captiuitatis meæ confitebor illi: quoniam ostendit maiestatem suam in gentem peccatricem.

7 * Conuertimini itaque peccatores, & facite iustitiã coram Domino, credentes quòd faciat vobiscũ misericordiam suam.

8 * Ego autẽ & anima mea in eo lætabimur.

9 * Benedicite Domino omnes electi eius: agite dies lætitiæ, & confitemini illi.

10 * Hierusalẽ ciuitas Dei, castigauit te Dominus in operibus manuum tuarũ.

11 * Confitere Domino in bonis tuis, & benedic Deũ seculorum, vt reædificet in te tabernaculum suum, & reuocet ad te omnes captiuos, & gaudeas in omnia secula seculorum.

*Luce ſplendida fulgebis, & omnes fines terræ adorabunt te. *Nationes ex longinquo ad te veniẽt, & munera deferẽtes, adorabũt in te Dñm, & terrã tuã in ſanctificationẽ habebunt. Nomen enim magnũ inuocabunt in te. *Maledicti erũt qui cõtempſerint te: & cõdemnati erunt omnes qui blaſphemauerint te; benedictíq; erunt qui ędificauerint te. *Tu autẽ lætaberis in filiis tuis, quoniã omnes benedicẽtur & cõgregabũtur ad Dñm. *Beati omnes qui diligunt te, & qui gaudent ſuper pace tua. *Anima mea benedic Dominũ, quoniam liberauit Hieruſalem ciuitatẽ ſuam à cunctis tribulationibus eius, Dñs Deus noſter. *Beatus ero ſi fuerint reliquię ſeminis mei, ad videndam claritatem Hieruſalem. *Portæ Hieruſalem ex ſaphyro & ſmaragdo ędificabuntur, & ex lapide precioſo omnis circuitus murorũ eius. *Ex lapide candido & mundo omnes plateæ eius ſternentur: & per vicos eius alleluia cantabitur. *Benedictus Dominus qui exaltauit eam, vt ſit regnum eius in ſecula ſeculorum ſuper eam. AMEN.

CAP. XIIII.

ET conſummati ſunt ſermones Tobiæ. *Et poſtquam illuminatus eſt Tobias, vixit annis quadraginta duob⁹, & vidit filios nepotũ ſuorũ. *Completis itaq; annis centũ duobus, ſepultus eſt honorificè in Niniue. *Quinquaginta namque ſex annorũ lumen oculorum amiſit, ſexagenarius verò recepit. *Reliquũ verò vitæ ſuę in gaudio fuit, & cum bono profectu timoris Dei perrexit in pace.

* καὶ εὐφροσύνη ἐν σοὶ τοῖς υἱοῖς σου, καὶ ἀγαπήσαι ἐν σοὶ τοὺς ταλαιπώρους εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος. 12

* ἔθνη πολλὰ μακρόθεν ἥξει πρὸς τὸ ὄνομα κυρίου τοῦ θεοῦ, δῶρα ἐν χερσὶν ἔχοντες, δῶρα τῷ βασιλεῖ τοῦ οὐρανοῦ· γενεαὶ γενῶν αἰνέσουσίν σε, καὶ δώσουσιν ἀγαλλίασιν. 13

* ἐπικατάρατοι πάντες οἱ μισοῦντές σε· εὐλογημένοι ἔσονται πάντες οἱ ἀγαπῶντές σε εἰς τὸν αἰῶνα. 14

* χάρηθι καὶ ἀγαλλίασαι ἐπὶ τοῖς υἱοῖς τῶν δικαίων, ὅτι συναχθήσονται καὶ εὐλογήσουσι τὸν κύριον τῶν δικαίων. 15

* ὦ μακάριοι οἱ ἀγαπῶντές σε· χαρήσονται ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ σου· μακάριοι ὅσοι ἐλυπήθησαν ἐπὶ πάσαις ταῖς μάστιξί σου, ὅτι ἐπὶ σοὶ χαρήσονται θεασάμενοι πᾶσαν τὴν δόξαν σου, καὶ εὐφρανθήσονται εἰς τὸν αἰῶνα. 16

* ἡ ψυχή μου εὐλογείτω τὸν θεὸν τὸν βασιλέα τὸν μέγαν. 17

* ὅτι οἰκοδομηθήσεται ἰερουσαλὴμ σαπφείρῳ καὶ σμαράγδῳ καὶ λίθῳ ἐντίμῳ, τὰ τείχη σου καὶ οἱ πύργοι, καὶ οἱ προμαχῶνες ἐν χρυσίῳ καθαρῷ. 18

* καὶ αἱ πλατεῖαι ἰερουσαλὴμ βηρύλλῳ καὶ ὀνύχῳ λίθῳ ἐντίμῳ οἰκοδομηθήσονται· καὶ ἐρροῦσι πᾶσαι αἱ ῥύμαι αὐτῆς ἀλληλούϊα· καὶ αἰνέσουσι, λέγοντες· 19

* εὐλογητὸς ὁ θεὸς ὃς ὕψωσε πόλιν τὰς σοῦ αἰῶνας. 20

ιδ'.

* Καὶ ἐπαύσατο ἐξομολογούμενος τωβίτ. 1

* καὶ ἦν ἐτῶν πεντηκονταοκτώ, ὅτε ἀπώλεσε τὰς ὄψεις, καὶ μετὰ ἔτη ὀκτὼ ἀνέβλεψε· καὶ ἐποίει ἐλεημοσύνας. 4

* καὶ προσέθετο φοβεῖσθαι κύριον τὸν θεὸν, καὶ ἐξομολογεῖσθαι αὐτῷ. 5

12 * *Et lætificet in te captiuos tuos, & diligat in te miſeros in omnes generationes ſeculi.*

13 * *Gentes multæ à longè venient ad nomen Domini Dei, munera in manibus habentes, munera regi cæli: generationes generationum laudabunt te, et dabunt exultationem.*

14 * *Maledicti omnes qui oderunt te: benedicti erunt omnes qui diligunt te in ſeculum.*

15 * *Lætare & exulta in filijs iuſtorum: quoniam congregabuntur & benedicent Dominum iuſtorum.*

16 * *O beati qui diligunt te, gaudebunt ſuper pace tua: beati qui triſtati fuerunt in omnibus flagellis tuis, quoniam in te gaudebunt videntes omnem gloriam tuam, & lætabuntur in æternum.*

17 * *Anima mea benedicat Deum regem magnum.*

19 * *Quia ædificabitur Hieruſalem ſaphiro & ſmaragdo, & lapide precioſo, muri tui & turres, & propugnacula in auro mundo.*

20 * *Et plateæ Hieruſalem beryllo & carbunculo, & lapide, & ſuphir ſternentur: & dicent omnes vici eius alleluia, & laudabunt: dicentes,*

21 * *Benedictus Deus qui exaltauit omnia ſecula.*

CAP. XIIII.

1 ET *ceſſauit confiteri Tobias.*

4 * *Et erat annorum quinquaginta octo, quando perdidit viſum, & poſt annos octo reſpexit, & faciebat eleemoſynas.*

5 * *Et appoſuit timere Dominum Deum & confiteri ei.*

Maximè autem senuit, & vocauit filium suum, & sex filios filij sui; & dixit ei, Fili accipe filios tuos: ecce senui, & ad discedendũ à vita sum: vade in Mediam fili, quia credidi quæcũq; locutus est Jonas propheta de Niniue, quòd subuertetur: in autẽ Media magis erit pax vsque ad tempus, & quòd fratres nostri in terra dispergentur à bona terra: & Hierusalem erit deserta, & domus Dei in ea comburetur, & deserta erit vsque ad tempus.

6 * μεγάλως δ' ἐγήρασε· & ἐκάλεσε τὸν υἱὸν αὐτοῦ & τοὺς ἓξ υἱοὺς τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ· καὶ εἶπεν αὐτῷ, τέκνον λάβε τοὺς υἱούς σου· ἰδοὺ γεγήρακα, καὶ ἐγὼ τοῦ ἀποτρέχειν ἀπὸ τοῦ ζῆν εἰμί· ἄπελθε εἰς τὴν μηδίαν τέκνον, ὅτι πέπεισμαι ὅσα ἐλάλησεν Ἰωνᾶς ὁ προφήτης περὶ Νινευί, ὅτι καταστραφήσ(ε)ται· ἐν δὲ τῇ μηδίᾳ μᾶλλον ἔσαι εἰρήνη ἕως καιροῦ· & ὅτι οἱ ἀδελφοὶ ἡμῶν ἐν τῇ γῇ σκορπισθήσ(ον)ται ἀπὸ τῆς ἀγαθῆς γῆς· καὶ ἐρημωθήσεται ἔσαι ἔρημος, & ὁ οἶκος τοῦ θεοῦ ἐν αὐτῇ καταπυρισθήσεται, καὶ ἔρημος ἔσαι μέχρι χρόνου.

6 In hora autem mortis suæ, vocauit ad se Tobiam filium suum, & septẽ iuuenes filios suos nepotes. dixítque eis, Propè erit interitus Niniue. Non enim excidit verbum Domini, & fratres nostri qui dispersi sunt à terra Israel, reuertentur ad eam.

Et iterum miserebitur eorum Deus, & conuertet eos in terram, & ædificabunt domũ non qualis prior, vsque quo cõpleantur tẽpora seculi. & post hæc reuertentur de captiuitatibus, & ædificabunt Hierusalem honorificè: & domus Dei in ea ædificabitur, & in omnes generationes seculi ædificatio gloriosa, sicut locuti sunt de ea prophetæ.

7 * καὶ πάλιν ἐλεήσει αὐτοὺς ὁ θεός, καὶ ἐπιστρέψει αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν· & οἰκοδομήσουσι τὸν οἶκον οὐχ οἷος ὁ πρότερος, ἕως πληρωθῶσι καιροὶ τοῦ αἰῶνος· καὶ μετὰ ταῦτα ἐπιστρέψουσιν ἐκ τῶν αἰχμαλωσιῶν, & οἰκοδομήσουσιν Ἰερουσαλὴμ ἐντίμως· καὶ ὁ οἶκος τοῦ θεοῦ ἐν αὐτῇ οἰκοδομηθήσ(ε)ται· καὶ εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος οἰκοδομὴ ἔνδοξος, καθὼς ἐλάλησαν περὶ αὐτῆς οἱ προφῆται.

7 Omnis autem deserta terra eius replebitur, & domus Dei, quæ in ea incensa est, iterum reædificabitur: ibíq; reuertentur omnes timentes Deum; & relinquent gentes idola sua, & venient in Hierusalem, & inhabitabunt in ea, & gaudebunt in ea omnes reges terræ, adorantes Deum Israel.

Et omnes gentes conuertentur verè ad timendũ Dominũ Deum, & confodient idola sua, & benedicent omnes gentes Dominum, & populus eius confitebitur Deo; & exaltabit Dominus populum suum, & gaudebunt omnes qui diligunt Dominum Deum in veritate, & iustitia facientes misericordiam fratribus nostris.

8 * καὶ πολλὰ τὰ ἔθνη ἐπιστρέψουσιν ἀληθινῶς φοβεῖσθαι κύριον τὸν θεόν, & καταρύξουσι τὰ εἴδωλα αὐτῶν· καὶ εὐλογήσουσι πρῶτα τὰ ἔθνη τὸν κύριον· & ὁ λαὸς αὐτοῦ ἐξομολογήσ(ε)ται τῷ θεῷ· & ὑψώσει κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ· & χαρήσ(ον)ται πρῶτες οἱ ἀγαπῶντες κύριον τὸν θεὸν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ποιοῦντες ἔλεος τοῖς ἀδελφοῖς ἡμῶν.

8 Audite ergo, filij mei, patrem vestrum. Seruite Domino in veritate, & inquirite vt faciatis quæ placita sunt illi; & filiis vestris mandate, vt faciant iustitias & eleemosynas, vt sint memores Dei, & benedicant eum in omni tempore, in veritate, & in tota virtute sua.

Et nunc fili abi à Niniue:

9 * νῦν τέκνον ἄπελθε ἀπὸ Νινευί, 10 ὅτι πρῶτος ἔσαι ἃ ἐλάλησεν ὁ προφήτης Ἰωνᾶς· σὺ δὲ τήρησον τὸν νόμον καὶ τὰ προστάγματα, καὶ γίνου φιλελεήμων, καὶ δίκαιος, ἵνα σοι καλῶς ᾖ· & θάψον με καλῶς, & τὴν μητέρα σου μετ' ἐμοῦ· καὶ μηκέτι αὐλισθῆτε εἰς Νινευί· τέκνον ἴδε τί ἐποίησεν Ἀμὰν τῷ Ἀχιαχάρῳ τῷ θρέψαντι αὐτόν, ὡς ἐκ φωτὸς ἤγαγεν αὐτὸν εἰς τὸ σκότος, & ὅσα ἀντιπέδωκεν αὐτῷ· & Ἀχιάχαρος μὲν ἐσώθη, ἐκείνῳ δὲ τὸ ἀνταπόδομα ἀπεδόθη, & αὐτὸς κατέβη εἰς τὸ σκότος· Μανασσῆς ἐν ἐλεημοσύνῃ ἦν, & ἐσώθη ἐκ παγίδος θανάτου ἧς ἔπηξαν αὐτῷ· Ἀμὰν δὲ ἐνέπεσεν εἰς τὴν παγίδα, καὶ ἀπώλετο· & νῦν παιδίον ἴδε τί ἐλεημοσύνη ποιεῖ, καὶ πῶς δικαιοσύνη ῥύεται· & ταῦτα αὐτοῦ λέγοντος, ἐξέλιπεν ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐπὶ τῆς κλίνης· ἦν δὲ ἐτῶν ἑκατὸν πεντηκονταοκτώ· & ἔθαψεν αὐτὸν ἐνδόξως.

9 Nunc ergo, filij, audite me, & nolite manere hîc, sed quacunque die sepelieritis matrem vestram circa me in vno sepulchro, ex eo dirigite gressus vestros, vt exeatis hinc.

10 Video enim quia iniquitas eius finem dabit ei.

Quoniã omnino erunt quæ locutus est propheta Jonas: tu autem serua legẽ & præcepta, & esto amator eleemosynarum & iustus, vt tibi bene sit: & sepeli me bene, & matrẽ tuam mecum; & non vltra maneatis in Niniue. Fili vide quid fecit Aman Achiacharo qui nutriuit eum, vt è luce duxit eum in tenebras, & quanta retribuit ei. & Achiacharus quidẽ saluatus est, illi verò retributio data est, & ipse descendit in tenebras. Manasses in eleemosyna erat, & saluatus est de laqueo mortis quem fixerunt ei. Aman autem incidit in laqueum, & perijt. & nunc fili vide quid eleemosyna facit, & quomodo iustitia liberat. & hæc ipso dicente, defecit anima eius in lecto. erat autem annorum centum quinquagintaocto. & sepeliuit eum honorificè.

11 *Factum est autem post obitum matris suæ, Tobias abscessit ex Niniue cũ vxore sua, & filiis, & filiorum filiis, & reuersus est ad soceros suos.

12 *Inuenítque eos incolumes in senectute bona, & curam eorum gessit, & ipse clausit oculos eorum, & omnem hæreditatem domus Raguelis ipse percepit, vidítque quintam generationem, filiósq; filiorum suorum.

13 *Et completis annis nonaginta & nouem in timore Domini, cum gaudio sepelierunt eum. 14 *Omnis autem cognatio eius & omnis generatio eius in bona vita, & in sancta conuersatione permansit, ita vt accepti essent tam Deo quàm hominibus, & cunctis habitantibus terram.

11 *καὶ ὅτε ἀπέθανεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ, ἔθαψεν αὐτὴν μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

12 *ἀπῆλθε δὲ Τωβίας μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ καὶ τῶν υἱῶν εἰς Ἐκβάτανα πρὸς Ραγουὴλ τὸν πενθερὸν αὐτοῦ. καὶ ἐγήρασεν ἐντίμως.

13 *καὶ θανόντας αὐτοὺς πενθερὸς αὐτοῦ ἔθαψεν ἐνδόξως· καὶ ἐκληρονόμησε τὴν οὐσίαν αὐτῶν καὶ Τωβὶτ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἀπέθανε δὲ καὶ αὐτὸς ἐτῶν ἑκατὸν εἰκοσιεπτὰ ἐν Ἐκβατάνοις τῆς Μηδίας. καὶ ἤκουσε πρὶν ἢ ἀποθανεῖν αὐτὸν τὴν ἀπώλειαν Νινευὶ ἣν ἠχμαλώτευσε Ναβουχοδονόσορ καὶ Ἀσσύηρος· καὶ ἐχάρη πρὸ τοῦ ἀποθανεῖν ἐπὶ Νινευί.

11 *Et quando obijt Anna mater eius, sepeliuit eam cum patre suo.

12 *Abijt autem Tobias cum vxore sua, & filiis in Ecbatana ad Raguelem socerum suum. & senuit honorificè.

13 *Et mortuos soceros suos sepeliuit glorioſe, & hæreditatè acquisiuit substantiam eorum & Tobiæ patris sui: obijt autem & ipse annorum centũ viginti septem in Ecbatanis Mediæ: & audiuit antequam moreretur ipse destructionem Niniues quam in captiuitatem cepit Nabuchodonosor, & Assuerus: et gauisus est antequam moreretur super Niniue.

FINIS LIBRI TOBIÆ.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO

Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus

PROLOGVS B. HIERONYMI IN LIBRVM IVDITH.

APVD Hebræos liber Iudith inter Hagiographa legitur: cuius auctoritas ad roboranda illa, quæ in contentionem veniunt, minùs idonea iudicatur. Chaldæo tamen sermone conscriptus inter historias computatur. Sed quia hunc librum Synodus Nicena in numero sanctarũ Scripturarum legitur computasse, acquieui postulationi vestrę, immò exactioni: & sepositis occupationibus, quibus vehementer arctabar, huic vnam lucubratiunculã dedi, magis sensum è sensu, quàm ex verbo verbum, transferens. Multorum codicum varietatem vitiosissimam amputaui: sola ea, quæ intelligentia integra in verbis Chaldæis inuenire potui, Latinis expressi. Accipite Iudith viduam, castitatis exemplum. & triumphali laude perpetuis eam præconiis declarate. Hanc enim non solùm fœminis, sed & viris imitabilem dedit, qui castitatis eius remunerator virtutem ei talem tribuit, vt inuictum omnibus hominibus vinceret, & insuperabilem superaret.

LIBER IVDITH.

Interp. Græc.

CAP. I.

ANno duodecimo regni Nabuchodonosor, qui regnauit in Niniue, ciuitate magna, in diebus Arphaxad qui regnauit Medis in Ecbatanis.

1 *Et ædificauit in Ecbatanis circum circa muros ex lapidibus sectis in latitudinem cubitorum trium, in longitudinem cubitorum sex: & fecit altitudinem muri cubitorum septuaginta, & latitudinem*
1 *ipsius cubitorum quinquaginta.*

2 *Et turres eius statuit super portis eius cubitorum centum.*

3 *Et latitudinem eius fundauit ad cubitos sexaginta.*

4 *Et fecit portas eius portas sublatas in altitudinem cubitorum septuaginta, & latitudo ipsarum cubiti quadraginta ad exitus exercituum potentium eius, & ad acies peditum eius.*

ΙΟΥΔΕΙΘ.

κεφαλ'. α'.

ΕΤους δωδεκάτου τῆς βασιλείας ναβουχοδονόσορ, ὃς ἐβασίλευσεν ἐν νινευὶ τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ ἐν ταῖς ἡμέραις ἀρφαξὰδ ὃς ἐβασίλευσεν μήδων ἐν ἐκβατάνοις.

2 * καὶ ᾠκοδόμησεν ἐπ' ἐκβατάνων κύκλῳ τείχη ἐκ λίθων λελαξευμένων εἰς πλάτος πηχῶν τριῶν, εἰς μῆκος πηχῶν ἕξ, καὶ ἐποίησε τὸ ὕψος τοῦ τείχους πηχῶν ἑβδομήκοντα, καὶ τὸ πλάτος αὐτοῦ πηχῶν πεντήκοντα.

3 * καὶ θύρους αὐτοῦ ἔστησεν ἐπὶ ταῖς πύλαις αὐτῆς πηχῶν ἑκατόν.

4 * καὶ τὸ πλάτος αὐτῆς ἐθεμελίωσεν εἰς πήχεις ἑξήκοντα.

5 * καὶ ἐποίησε τὰς πύλας αὐτῆς πύλας διεγειρομένας εἰς ὕψος πηχῶν ἑβδομήκοντα, ⁊ τὸ πλάτος αὐτῶν πήχεις τεσσαράκοντα εἰς ἐξόδους δυνάμεων διωγατῶν αὐτοῦ, ⁊ εἰς διατάξεις τῶν πεζῶν αὐτοῦ.

Translat. B. Hieron.

CAP. I.

1 ARPHAXAT itaque rex Medorum, subiugauerat multas gentes imperio suo, & ipse ædificauit ciuitatem potentissimam, quam appellauit Ecbathanis.

2 * Ex lapidibus quadratis & sectis fecit muros eius, in altitudine cubitorum septuaginta, & in latitudine cubitorum triginta.

3 * Turres verò eius posuit in altitudine cubitorum centum.

4 * Per quadrum verò earum latus vtrunque vicenorum pedum spacio tendebatur.

5 * Posuitque portas eius in altitudine turrium: & gloriabatur quasi potens in potentia exercitus sui, & in gloria quadrigarum suarum.

* Anno igitur duodecimo regni sui, Nabuchodonosor rex Assyriorum, qui regnabat in Niniue ciuitate magna, pugnauit contra Arphaxat, & obtinuit eum in campo magno, qui appellatur Ragau, circa Euphratem & Tigrim, & Iadason in campo Erioch regis Elicorum. 6

* Tunc exaltatum est regnum Nabuchodonosor, & cor eius eleuatum est, & misit ad omnes qui habitabant in Cilicia, & Damasco, & Libano. 7

* Et ad gentes quæ sunt in Carmelo & Cedar, & inhabitantes Galilæam, in campo magno Esdrelon. 8

* Et ad omnes qui erant in Samaria, & trans flumen Iordanem vsque ad Hierusalem, & omnem terram Iesse, quousque perueniatur ad montes Æthiopiæ. 9

* Ad hos omnes misit nuncios Nabuchodonosor rex Assyriorum, qui omnes vno animo contradixerũt, & remiserunt eos vacuos, ac sine honore abiecerunt. 10

* Tunc indignatus Nabuchodonosor rex ad omnem terram illam, iurauit 11

* καὶ ἐποίησε πόλεμον ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ὁ βασιλεὺς ναβυχοδονόσορ τοῖς βασιλεῦσι ἀρφαξὰδ ἐν τῷ παιδίῳ τῷ μεγάλῳ· τοῦτό ἐστι πεδίον ἐν τοῖς ὁρίοις ῥαγαύ· καὶ συνέκλιναν τοῖς αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν ὀρεινήν, καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες τὸν Εὐφράτην καὶ τὸν τίγριν, καὶ τὸν ὑδάσπην, καὶ πεδίον ἀριὼχ τοῦ βασιλέως ἐλυμαίων· καὶ συνῆλθον ἔθνη πολλὰ σφόδρα εἰς τὸ παραταξινῦσθαι γενεὰ υἱῶν γελωδ. * καὶ ἀπέστειλε ναβυχοδονόσορ βασιλεὺς ἀσσυρίων ἐπὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν περσίδα, καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας τοῖς δυσμαῖς, καὶ τοὺς κατοικοῦντας κιλικίαν καὶ δαμασκὸν, καὶ λίβανον, καὶ ἀντιλίβανον, καὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας κατὰ πρόσωπον τῆς θαλάσσης. 6

* καὶ τοὺς ἐν τοῖς ἔθνεσι τοῦ καρμήλου, καὶ γαλαὰδ, καὶ τὴν ἄνω γαλιλαίαν καὶ τὸ μέγα πεδίον ἐσδρηλώμ. 8

* καὶ πάντας τοὺς ἐν σαμαρείᾳ καὶ τὰς πόλεις αὐτῆς, καὶ πέραν τοῦ ἰορδάνου ἕως ἰερουσαλὴμ καὶ βαιθάν, καὶ χελλοῦς, καὶ κάδης, καὶ τοῦ ποταμοῦ αἰγύπτου, καὶ τάφνας, καὶ ῥαμεσσῆ, καὶ πᾶσαν γῆν γεσὲμ ἕως τοῦ ἐλθεῖν ἐπὶ νῶτα τανὶς καὶ μέμφεως, καὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν αἴγυπτον, ἕως τοῦ ἐλθεῖν ἐπὶ τὰ ὅρια αἰθιοπίας. * καὶ ἐφαύλισαν πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν τὸ ῥῆμα ναβυχοδονόσορ τοῦ βασιλέως ἀσσυρίων, καὶ οὐ συνῆλθον αὐτῷ εἰς τὸν πόλεμον· ὅτι οὐκ ἐφοβήθησαν αὐτόν, ἀλλ' ἦν ἐναντίον αὐτῶν ὡς ἀνὴρ εἷς. καὶ ἀπέστειλαν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ κενοὺς ἐν ἀτιμίᾳ ἀπὸ προσώπου αὐτῶν. 10

* καὶ ἐθυμώθη ναβυχοδονόσορ ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ταύτην σφόδρα· καὶ ὤμοσε κατὰ τοῦ θρόνου καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἢ μὴν ἐκδικήσειν αὐτὸν πάντα τὰ ὅρια τῆς κιλικίας καὶ δαμασκοῦ, καὶ συρίας, καὶ ἀνελεῖν τῇ ῥομφαίᾳ αὐτοῦ πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἐν γῇ μωάβ, καὶ τοὺς υἱοὺς αμμὼν καὶ πᾶσαν τὴν ἰουδαίαν καὶ πάντας τοὺς ἐν αἰγύπτῳ, ἕως τοῦ ἐλθεῖν ἐπὶ ὅρια τῶν δύο θαλασσῶν· καὶ παρετάξατο ἐπὶ δυνάμει αὐτοῦ τοῖς ἀρφαξὰδ βασιλέα ἐν τῷ ἔτει τῷ ἑπτακαιδεκάτῳ· καὶ ἐκραταιώθη ἐν τῷ πολέμῳ αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ ἅρματα αὐτοῦ· καὶ ἐκυρίευσε τῶν πόλεων αὐτοῦ. καὶ ἀφίκετο ἕως ἐκβατάνων, καὶ ἐκράτησε τῶν πύργων, καὶ προενόμευσε τὰς πλατείας αὐτῶν. 11

6 * Et fecit bellum in diebus illis rex Nabuchodonosor contra regem Arphaxad in campo magno, hic est campus in terminis Ragau. Et occurrerũt ad eum omnes habitantes montana, & omnes habitantes Euphratem & Tigrim, & Hydaspem, & campum Arioch regis Elymæorum: & conuenerunt gentes multæ valde in 7 prælium filiorum Gelod. * Et misit Nabuchodonosor rex Assyriorum ad omnes habitantes Persiam, & ad omnes habitantes versus Occidentem, & habitantes Ciliciam, & Damascum, & Libanum, & Antilibanum, & omnes habitantes contra faciem maritimæ re- 8 gionis. * Et eos qui in gentibus Carmeli, & Galaad, & superiorem Galilæam, & magnum campũ Esdrelom. * Et 9 omnes qui in Samaria, & ciuitates eius, & trans Iordanem vsque ad Jerusalem & Betane, & Chellus, & Cades, & flumen Ægypti, & Taphnem, & Rameſſe, & omnem terrã Gesem, quousque perueniatur ad terga Tanis et Memphis, & omnes habitantes Ægyptum, quousque perueniatur 10 ad terminos Æthiopiæ. * Et vilipenderunt omnes habitantes terram verbum Nabuchodonosor regis Assyriorum, & non conuenerunt illi in bellum; quoniam non timuerunt eum, sed erat coram ipsis tanquam vir vnus. & remiserunt nuncios eius vacuos in ignominia 11 à facie ipsorum. * Et indignatus est Nabuchodonosor cõtra omnem terram hanc valde. & iurauit per thronum & regnum suum, nimirum vlturum se omnes terminos Ciliciæ, & Damasci, & Syriæ, & interempturum gladio suo omnes habitantes in terra Moab, & filios Ammon, & omnem Judæam, & omnes qui in Ægypto, donec perueniatur ad terminos duplicis maris. Et aciem instruxit in potentia sua contra Arphaxad regem, in anno septimo decimo. & confortatus est in bello suo, & omnes currus sui. & dominatus est ciuitatibus eius. & peruenit vsque ad Ecbatana, & obtinuit turres, & destruxit plateas eius:

& ornatū eius dedit in opprobrium eius. et cepit Arphaxad in mōtibus Ragau, & iaculatus est eū in iaculis suis. & disperdit eū vsq; ad diē illā: & reuersus est post eū in Nineuem ipse, et omnis cōmixtus eius, multitudo virorū bellatorū magna valde. & erat ibi torpens & conuiuia faciens ipse, & exercitus eius per dies centum viginti. CAP. II.

ET in anno octauo et decimo, secūda & vicesima primi mēsis, factū est verbū in domo Nabuchodonosor regis Assyriorū, vt vlciscereturomnē terrā, sicut locutus est. ‡ *Et cōuocauit omnes seruos suos, et omnes magnates suos,* ‡ *& posuit cū eis mysteriū cōsilij sui. & cōuocauit omnē malitiā terræ ab ore suo. & ipsi decreuerūt exterminare omnē carnē qui nō secuti sunt verbū oris eius.* ‡ *Et factū est vt cōsummauit cōsiliū suū, vocauit Nabuchodonosor rex Assyriorū Holofernē principē militiæ suæ, secūdū existentē post ipsum. & dixit ad eū, Hæc dicit rex magnus dns vniuersæ terræ,* ‡ *Ecce tu egredieris à facie mea, et sumes tecū viros cōfidētes in fortitudine sua, peditū in milliaria centū viginti, et multitudinē equorū cū ascēsoribus, milliaria duodecim; et exibis in occursū vniuersæ terræ ad Occidētē, quoniā inobediētes fuerūt vt præparēt mihi terrā & aquā, quia exibo in furore meo in eos, & cooperiā omnē faciē terræ in pedibus exercitus mei, et dabo eos in rapinā illis. et vulnerati eorū replebūt valles eorū et torrētes. et flumē inundās mortuis eorū implebitur: et ducam captiuitatē eorū in summitates vniuersæ terræ. tu aūt exiēs præoccupabis mihi omnē terminū eorū, & dedent tibi seipsos. et seruabis mihi eos in diē redargutionis eorū.* ‡ *Aduersum aūt inobedientes nō parcet oculus tuus, dare eos in cædē & rapinā in omni terra tua, quia viuēs ego et potestas regni mei, quæcūq; locutus sum, & faciā hæc in manu mea. tu aūt nō trāsgredieris vnū quippiam verborū dñi tui; sed cōsummās cōsummabis sicut imperaui tibi, & nō tardabis facere ipsa.* ‡ *Et exiit Holofernes à facie domini sui, & vocauit omnes magnates, & duces, & præfectos virtutis Assyriorum, & numerauit electos viros in prælium, sicut præcepit ei dominus suus, ad centum viginti millia, & equites sagittarios duodecim mille.*

& τὸν κόσμον αὐτῆς ἔδωκεν εἰς ὄνειδος αὐτ· & ἔλαβε τὸν ἀρφαξὰδ ἐν τοῖς ὄρεσι ῥαγαυ, & κατηκόντισεν αὐτὸν ἐν ταῖς ζιβύναις αὐτ· & ἐξωλόθρευσεν αὐτὸν ἕως τ ἡμέρας ἐκείνης, & ἀνέστρεψε μετ' αὐτὸν εἰς νινευὶ αὐτὸς & πᾶς ὁ σύμμικτος αὐτ, πλῆθος ἀνδρῶν πολεμιστῶν πολὺ σφόδρα. & ἐκεῖ ἐραθυμῶν & ἀναχόμενος αὐτὸς & ἡ δὺαμις αὐτ ἐφ' ἡμέρας ἑκατὸν εἴκοσι. β.

1 ‡ Καὶ ἐν ἔτει τῷ ὀγδόῳ & δεκάτῳ δευτέρᾳ & εἰκάδι τ πρώτου μηνὸς ἐγένετο λόγος ἐν οἴκῳ ναβυχοδονόσορ βασιλέως ἀσυρίων ἐκδικῆσαι πᾶσαν τὴν 2 γῆν καθὼς ἐλάλησε· ‡ & συνεκάλεσε πάντας τοὺς θεράποντας αὐτ & πάντας τοὺς μεγιστᾶνας αὐτ. ‡ & ἔθετο μετ' αὐτῶν τὸ μυστήριον τ βουλῆς αὐτ· & συνεκάλεσε πᾶσαν τὴν κακίαν τ γῆς ἐκ τ στόματος αὐτ· & αὐτοὶ ἔκριναν ὀλοθρεῦσαι πᾶσαν σάρκα οἱ οὐκ ἠκολούθησαν τῷ λόγῳ τ στόματος αὐτ.

4 ‡ καὶ ἐγλύεται ὡς συνετέλεσε τὴν βουλὴν αὐτ, ἐκάλεσε ναβυχοδονόσορ βασιλεὺς ἀσυρίων τὸν ὁλοφέρνην ἀρχιστράτηγον τ δυνάμεως αὐτ, δευτερεῦον ὄντα μετ' αὐτόν· & εἶπε πρὸς αὐτόν, τάδε λέγει ὁ βασιλεὺς ὁ μέγας ὁ κύριος 5 πάσης γῆς. ‡ ἰδοὺ σὺ ἐξελεύσῃ ἐκ προσώπου μου, & λήψῃ μεθ' ἑαυτοῦ ἄνδρας πεποιθότας ἐν ἰσχύϊ αὐτῶν πεζοὺς, εἰς χιλιάδας ἑκατὸν εἴκοσι, & πλῆθος ἵππων σὺν δυσὶ βάσταις, χιλιάδας δώδεκα, & ἐξελεύσῃ εἰς συνάντησιν πάσῃ τῇ γῇ εἰς δυσμὰς ὅτι ἠπείθησαν ἐν τῷ ῥήματί μου, & ἀπαγγελεῖς αὐτοῖς ἑτοιμάζειν μοι γῆν & ὕδωρ, ὅτι ἐξελεύσομαι ἐν θυμῷ μου ἐπ' αὐτούς, & καλύψω πᾶν τὸ πρόσωπον τ γῆς ἐν τοῖς ποσὶ τ δυνάμεώς μου, & δώσω αὐτοὺς εἰς διαρπαγὴν αὐτοῖς· & οἱ τραυματίαι αὐτῶν πληρώσουσι τὰς φάραγγας αὐλῶν & τὰ χειμάρρους· & ποταμὸς ἐπικλύζων τοῖς νεκροῖς αὐτῶν πληρωθήσεται· καὶ ἄξω τὴν αἰχμαλωσίαν αὐτῶν ἐπὶ τὰ ἄκρα πάσης τ γῆς· σὺ δὲ ἐξελθὼν πρόκαταλήψῃ μοι πᾶν ὅριον αὐτῶν, & ἐκδώσουσί σοι ἑαυτούς· & διαληρήσεις ἐμοὶ 6 αὐτοὺς εἰς ἡμέραν ἐλεγμοῦ αὐτῶν. ‡ ἐπὶ ᾧ οὖν ἀπειθοῦσιν ὀφείλει ὁ ὀφθαλμός σου, & οὐκ αὐτοὺς εἰς φόνον & ἁρπαγὴν ἐν πάσῃ τῇ γῇ σου, ὅτι ζῶν ἐγὼ & τὸ κράτος τ βασιλείας μου, ὅσα ἐλάλησα, & ποιήσω ταῦτα ἐν χειρί μου· σὺ δὲ μὴ παραβήσῃ οὐ τι τῶν ῥημάτων τ κυρίου σου· ἀλλ' ἐπιτελῶν ἐπιτελέσεις καθότι προσέταξά σοι· & μὴ μακρυνεῖς & ποιῆσαι 7 αὐτά. ‡ & ἐξῆλθεν ὁ ὁλοφέρνης ἀπὸ προσώπου & κυρίου αὐτ, & ἐκάλεσε πάντας τοὺς δυνάστας & τοὺς στρατηγοὺς & ἐπισκέπτας τ δυνάμεως ἀσσύρ, καὶ ἐπέθυμησεν ἐπιλέκτους ἀνδρας εἰς παράταξιν καθότι προσέταξεν αὐτῷ ὁ κύριος αὐτ εἰς μυριάδας δεκαδύο, & ἱππεῖς τοξότας μυρίους δισχιλίους.

per thronū & regnū suum, & defenderet se de omnib⁹ regionibus his. CAP. II.

1 ANno tertiodecimo Nabuchodonosor regis, A vicesima & secunda die mensis primi, factum est verbū in domo Nabuchodonosor regis Assyriorū, vt
2 defenderet se. ‡ Vocauítq; oēs maiores natu, omnésq;
3 duces bellatores suos; ‡ Et habuit cū eis mysteriū consilij sui. dixítq; cogitationē suā in eo esse, vt omné terrā suo subiugaret imperio.
4 ‡ Quod dictū cùm placuisset omnib⁹, vocauit Nabuchodonosor rex Holofernē principē militię suę, & dixit
5 ei, ‡ Egredere aduersum omne regnū Occidētis, & cōtra eos præcipuè, q̄ contempserūt imperium meū. ‡ Nō
B parcet oculus tuus vlli regno, omnémq; vrbē munitā subiugabis mihi. ‡ Tūc
7 Holofernes vocauit duces, & magistratus virtutis Assyriorū, & dinumerauit viros in expeditione, sicut præcepit ei rex, centū viginti millia peditū pugnatorum, & equites sagittarios duodecim millia.

8 * Omnémq; expeditionem ſuam fecit præire in multitudine innumerabilium camelorum, cum his quæ exercitibus ſufficerent copiosè; boum quoque armenta, gregéſque ouium, quorum non erat numerus. C

9 * Frumentum ex omni Syria in tranſitu ſuo parari conſtituit.

10 * Aurum verò & argentum de domo regis aſſumpſit multum nimis.

11 * Et profectus eſt ipſe & omnis exercitus cum quadrigis, & equitibus, & ſagittariis, qui cooperuerunt faciem terræ ſicut locuſtæ.

12 * Cúmque pertranſiſſet fines Aſſyriorum, venit ad magnos montes Angæ, qui ſunt à ſiniſtro Ciliciæ, aſcendítque omnia caſtella eorũ, & obtinuit omnem munitionem.

13 * Effregit autem ciuitatem opinatiſsimam Melothi, prædauítque omnes filios Tharſis, & filios Hiſmael, qui erant contra faciem deſerti, & ad Auſtrum terræ Celeon.

14 * Et tranſiuit Euphratem, & venit in Meſopotamiam, & fregit omnes ciuitates excelſas, quæ erant ibi à torrente Mambre, vſquequo perueniatur ad mare, & occupauit terminos eius, à Cilicia vſque ad fines Iaphet, qui ſunt ad Auſtrum. D

15 * Adduxítque omnes filios Madian, & prædauit omnem locupletationem eorum, omnéſque reſiſtentes ſibi occidit in ore gladij.

8 * καὶ διέταξεν αὐτὸς ὃν τρόπον πολέμου πλῆθος συνταύσῃ· Ϛ ἔλαβε καμήλους καὶ ὄνους εἰς τὴν ἀπαρτίαν αὐτῶν πλῆθος πολὺ σφόδρα, Ϛ προβατα καὶ βόας καὶ αἶγας εἰς παρασκευὴν αὐτῶν, ὧν οὐκ ἦν ἀριθμός.

9 * καὶ σιτισμὸν παντὶ ἀνδρὶ εἰς πλῆθος.

10 * καὶ χρυσίον Ϛ ἀργύριον ἐξ οἴκου βασιλέως πολὺ σφόδρα.

11 * καὶ ἐξῆλθεν αὐτὸς καὶ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτοῦ εἰς πορείαν ἔμπροσθεν βασιλέως ναβουχοδονόσορ, Ϛ καλύψαι τὸ πρόσωπον τῆς γῆς πρὸς δυσμαῖς ἐν ἅρμασι Ϛ ἱππεῦσι Ϛ πεζοῖς ἐπιλέκτοις αὐτῶν· Ϛ πολὺς ὁ ἐπίμικτος ὡς ἀκρὶς συνῆλθον αὐτοῖς, καὶ ὡς ἄμμος τῆς γῆς· οὐ γὰρ ἦν ἀριθμὸς ἀπὸ πλήθους αὐτῶν.

12 * καὶ ἐξῆλθον ἐν νινευὶ ὁδὸν τριῶν ἡμερῶν ἐπὶ πρόσωπον τοῦ πεδίου βεκτιλέθ· Ϛ ἐπεσκέπτευσαν ἀπὸ βεκτιλέθ, πλησίον τοῦ ὄρους τοῦ ἐπ' ἀριστερᾶ τῆς ἄνω κιλικίας· καὶ ἔλαβε πᾶσαν τὴν δύναμιν αὐτοῦ, τοῦ τε ζυγοὺς καὶ τοὺς ἱππεῖς καὶ τὰ ἅρματα αὐτοῦ· καὶ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν ὀρεινὴν.

13 * καὶ διέκοψεν τὸν φοὺδ Ϛ τὸν λουδ· καὶ προενόμευσεν υἱοὺς ῥασὶς καὶ υἱοὺς ἰσμαηλ τοὺς κατὰ πρόσωπον τῆς ἐρήμου πρὸς νότον τῆς χελλών.

14 * καὶ παρῆλθε τὸν εὐφράτην, καὶ διῆλθε τὴν μεσοποταμίαν· καὶ κατέσκαψε πάσας τὰς πόλεις τὰς ὑψηλὰς τὰς ἐπὶ τοῦ χειμάρρου ἀρβωναῖ ἕως τοῦ ἐλθεῖν ἐπὶ θάλασσαν· καὶ κατελάβετο τὰ ὅρια τῆς κιλικίας· καὶ κατέκοψε πάντας τοὺς ἀντιστάντας αὐτῷ· καὶ ἦλθεν ἕως ὁρίων ἰάφεθ τὰ πρὸς νότον Ϛ πρόσωπον τῆς ἀραβίας.

15 * καὶ ἐκύκλωσε πάντας τοὺς υἱοὺς μαδιάμ, Ϛ ἐνέπρησε τὰ σκηνώματα αὐτῶν· Ϛ προενόμευσε τὰς μονὰς αὐτῶν.

8 * *Et ordinauit eos quemadmodum prælij multitudo ordinatur. & assumpsit camelos & asinos ad sarcinas eorum multitudinem multam valdè, & oues & boues, & capras ad præparationem eorum, quorum non erat numerus.*

9 * *Et frumentaceum victum omni viro ad multitudinem.*

10 * *Et aurum & argentum de domo regis multum nimis.*

11 * *Et egressus est ipse & omnis exercitus eius in viam vt præcederent regem Nabuchodonosor, & cooperirent omnem faciem terræ ad occidens in curribus & equitibus, & peditibus electis eorum: & multi mixti sicut locusta venerunt cum eis, & sicut arena terræ; non enim erat numerus præ multitudine eorum.*

12 * *Et exierunt è Niniue viâ trium dierum super faciem campi Bectileth, & castrametatus est à Bectileth, prope montem qui ad sinistram superioris Ciliciæ: & cepit omnem potestatem eius, pedites & equites, & currus eius: & abijt inde in montana.*

13 * *Et incidit Phud & Lud, & prædatus est filios omnes Rases, & filios Ismael eos qui contra faciem deserti ad Austrum Chellon.*

14 * *Et transiuit Euphratem, & transijt Mesopotamiam, et fregit omnes ciuitates excelsas quæ in torrente Arbonai quousque perueniatur ad mare, et occupauit terminos Ciliciæ, & incidit omnes resistentes ei, & venit vsque ad fines Japheth, qui ad Austrum, & faciem Arabiæ.*

15 * *Et circundedit omnes filios Madiam, & succendit tabernacula eorum: & prædatus est cubilia eorum.*

* *Et descendit in campum* 16
Damasci in diebus messis tritici, & succendit omnes agros eorum, & greges & armenta dedit in deletionem, & ciuitates eorum spoliauit, & campos eorum ventilauit, & percussit omnes iuuenes eorum in ore gladij. & cecidit timor & tremor eius super inhabitantes regionem maritimam, qui erat in Sidone & in Tyro, & habitantes Sur & Ocina, & omnes habitantes Jemnaan, & habitantes in Azoto & Ascalone, timuerunt eum valde.

CAP. III.

ET *miserunt ad eum legatos* 1
verba pacificis, dicentes:
* *Ecce nos famuli Nabucho-* 2
donosor regis magni, astamus in conspectu tuo.
* *Utere nobis quemadmo-* 3
dum placitum est faciei tuæ.
* *Ecce suburbia nostra &* 4
omnis locus noster, & omnis campus tritici, & greges, & armēta, & omnes mandræ tabernaculorum nostrorū astant ante faciem tuam; vtere quemadmodum placuerit tibi.
* *Ecce & ciuitates nostræ,* 5
& habitantes in eis, serui tui sunt. Veniens obuia eis vt est bonum in oculis tuis: & venerunt viri ad Holofernem, & annunciauerunt ei iuxta verba hæc.
* *Et descendit in regionem* 6
maritimam ipse & exercitus, & custodinit ciuitates excelsas.
* *Et acceperunt ex eis in au-* 7
xilium viros electos.
* *Et susceperunt eum ipsi* 8
& omnis regio eorum, cum coronis & choris, & tympanis.
* *Et demolitus est omnes fi-* 10
nes eorum, & lucos eorum excidit.

16 * καὶ κατέβη εἰς πεδίον δαμασκοῦ ἐν ἡμέραις θερισμοῦ πυρῶν, καὶ ἐνέπρησε πάντας τοὺς ἀγροὺς αὐτῶν, καὶ τὰ ποίμνια, καὶ τὰ βουκόλια ἔδωκεν εἰς ἀφανισμόν· καὶ τὰς πόλεις αὐτῶν ἐσκύλευσε, καὶ τὰ πεδία αὐτῶν ἐξελίκμησε· καὶ ἐπάταξε πάντας τοὺς νεανίσκους αὐτῶν ἐν στόματι ῥομφαίας· καὶ ἔπεσεν ὁ φόβος καὶ ὁ τρόμος αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς καθημένους τὴν παραλίαν, τοὺς ὄντας ἐν σιδῶνι καὶ ἐν τύρῳ, καὶ τοὺς καθημένους σὺρ καὶ ὀκινά, καὶ πάντας τοὺς καθημένους ἰεμναάν, καὶ οἱ καθήμενοι ἐν ἀζώτῳ καὶ ἀσκάλωνι, ἐφοβήθησαν αὐτὸν σφόδρα.

γ'.

1 * Καὶ ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν ἀγγέλους λόγοις εἰρηνικοῖς, λέγοντες·
2 * ἰδοὺ ἡμεῖς οἱ παῖδες ναβουχοδονόσορ βασιλέως μεγάλου, παρακείμεθα ἐνώπιόν σου·
3 * χρῆσαι ἡμῖν καθὼς ἀρεστόν ἐστι τῷ προσώπῳ σου.
4 * ἰδοὺ αἱ ἐπαύλεις ἡμῶν καὶ πᾶς τόπος ἡμῶν· καὶ πᾶν πεδίον πυρῶν· καὶ τὰ ποίμνια καὶ τὰ βουκόλια· καὶ πᾶσαι αἱ μάνδραι τῶν σκηνωμάτων ἡμῶν παράκεινται πρὸ προσώπου σου, χρῆσαι καθὼς ἂν ἀρέσκῃ σοι.
5 * ἰδοὺ καὶ αἱ πόλεις ἡμῶν καὶ οἱ καθήμενοι ἐν αὐταῖς, δοῦλοί σου εἰσίν. ἐλθὼν ἀπάντησον αὐταῖς ὡς ἔστιν ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σου· καὶ παρελθόντες οἱ ἄνδρες πρὸς ὀλοφέρνην, καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ κατὰ τὰ ῥήματα ταῦτα.
6 * καὶ κατέβη ἐπὶ τὴν παραλίαν αὐτὸς καὶ ἡ δύναμις· καὶ ἐφεύρηται τὰς πόλεις τὰς ὑψηλάς.
7 * καὶ ἔλαβον ἐξ αὐτῶν εἰς συμμαχίαν ἄνδρας ἐπιλέκτους.
8 * καὶ ἐδέξαντο αὐτὸν αὐτοὶ καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος αὐτῶν, μετὰ στεφάνων καὶ χορῶν καὶ τυμπάνων.
10 * καὶ κατέσκαψε πάντα τὰ ὅρια αὐτῶν· καὶ τὰ ἄλση αὐτῶν ἐξέκοψε.

16 * Et post hæc descendit in campos Damasci in diebus messis, & succendit omnia sata, omnésque arbores & vineas fecit incidi, & cecidit timor illius super omnes inhabitantes terram.

CAP. III.

1 TVnc miserunt legatos
A suos vniuersarū vrbium ac puinciarū reges ac principes, Syriæ scilicet & Mesopotamiæ, & Syriæ Sobal, & Libyæ atque Ciliciæ, qui venientes ad Holofernem,
2 dixerunt, * Desinat indi-
3 gnatio tua circa nos. * Melius est enim vt viuētes seruiamus Nabuchodonosor regi magno, & subditi simꝰ tibi, quàm morientes cum interitu nostro, ipsi seruitutis nostrę damna patiamur.
4 * Omnis ciuitas nostra,
B omnísque possessio, omnes montes & colles, & campi, & armēta boum gregésque ouiū & caprarū, equorūq; & camelorū, & vniuersæ facultates nostræ atq; familię in conspectu tuo sunt. sint
5 omnia sub lege tua. * Nos etiam & filij nostrī serui tui sumus. Veni nobis pacificus dñs, & vtere seruitio nostro
6 sicut placuerit tibi. * Tunc descēdit de montibus cum equitibꝰ in virtute magna, & obtinuit omnē ciuitatē, & omnē inhabitantē terrā.
7 * De vniuersis autē vrbi-
C bus assumpsit sibi auxiliarios, viros fortes & electos
8 ad bellū. * Tantúsq; metus prouinciis illis incubuit, vt vniuersarū vrbiū habitatores principes & honorati simul cū populis exirent in obuiam venienti, excipientes eū cū coronis & lampadibꝰ ducētes choros in tym
9 panis & tibiis. * Nec ista tamē facientes, ferocitatē eius pectoris mitigare potuerūt.
10 * Nā & ciuitates eorū destruxit, et lucos eorū excīdit.

* Præceperat enim illi 11
Nabuchodonosor rex, vt
omnes deos terræ exter-
minaret, videlicet vt ipse solus
diceretur deus ab his na-
tionibus, quæ potuissent
Holofernis potentia subiu-
gari.

* Pertransiens autem Sy 12
riam Sobal, & omnem Ap-
pamiam, omnémque Me-
sopotamiam, venit ad Idu-
mæos in terra Gabaa, acce-
pítque ciuitates eorum, &
sedit ibi per triginta dies, in
quibus dieb⁹ adunari præ-
cepit vniuersum exercitum
virtutis suæ.

CAP. IIII.

TVnc audientes hæc filij 1
Israel, qui habitabant A
terram Iuda, timuerũt val-
de à facie eius.

* Tremor etiam & hor- 2
ror inuasit sensus eorum, ne
hoc faceret Hierusalem &
templo Domini, quod fe-
cerat cæteris ciuitatibus &
templis earum.

* Et miserunt in omnem 3
Samariam per circuitũ vs-
que Hiericho, & præoccu-
pauerunt omnes vertices
montium.

* Et muris circundede- 4
runt vicos suos, & congre-
gauerunt frumenta in præ-
parationem pugnæ.

* Sacerdos etiam Elia- 5
chim scripsit ad vniuersos
qui erant contra Esdrelon,
quæ est contra faciem cam-
pi magni iuxta Dothaim,
& vniuersis per quos viæ
transitus esse poterat, vt
obtinerent ascensus mon-
tium, per quos via esse po-
terat ad Hierusalem, & il-
lic custodirent vbi angu-
stum iter esse poterat inter
montes.

* καὶ ἰδοῦ δεδογμένον αὐτῷ ἐξολο- 11
θρεῦσαι πάντας θεοὺς τῆς γῆς, ὅπως
αὐτῷ μόνῳ τῷ ναβυχοδονόσορ λα-
τρεύσωσι πάντα τὰ ἔθνη, καὶ πᾶσαι αἱ
γλῶσσαι καὶ αἱ φυλαὶ αὐτῶν ἐπικα-
λέσωνται αὐτὸν θεόν. * καὶ ἦλθε κατὰ 12
πρόσωπον ἐσδρηλών πλησίον τῆς δο-
θαΐας, ἥ ἐστιν ἀπέναντι τοῦ πεδίου τοῦ
μεγάλου τῆς ἰεδαίας· καὶ παρεμβάλε
τὴν μεσοποταμίαν καὶ βαβὰ καὶ σκυθῶν πό-
λεως· καὶ ἦν ἐκεῖ μῆνα ἡμερῶν εἰς τὸ
συλλέξαι πᾶσαν τὴν ἀπαρτίαν τῆς
δυνάμεως αὐτοῦ.

δ'.

* Καὶ ἤκουσαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ οἱ 1
κατοικοῦντες ἐν τῇ ἰεδαίᾳ, πάντα ὅ-
σα ἐποίησεν ὁλοφέρνης τοῖς ἔθνεσιν ὁ
ἀρχιστράτηγος ναβυχοδονόσορ τοῦ βα
σιλέως ἀσσυρίων· καὶ ὃν τρόπον ἐσκύ-
λευσε πάντα τὰ ἱερὰ αὐτῶν· καὶ ἔδω-
κεν αὐτὰ εἰς ἀφανισμόν.

* καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα ἀπὸ 2
προσώπου αὐτοῦ· καὶ περὶ ἰερουσαλὴμ
καὶ τοῦ ναοῦ κυρίου θεοῦ αὐτῶν ἐταράχθη-
σαν· ὅτι πρόσφατος ἦσαν ἀναβεβη-
κότες ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας, καὶ νεωστὶ
πᾶς ὁ λαὸς συνελέλεκτο ἐκ τῆς ἰε-
δαίας· καὶ τὰ σκεύη καὶ τὸ θυσιαστήριον,
καὶ ὁ οἶκος ἐκ βεβηλώσεως ἡγιασμέ-
να ἦν. * καὶ ἀπέστειλαν εἰς πᾶν ὅριον 3
σαμαρείας, καὶ κώμας, καὶ βεθωρών, καὶ
βελμών, καὶ ἰεριχώ, καὶ εἰς χωβά, καὶ ἐσω
ρά, καὶ τὴν αὐλῶνα σαλήμ, καὶ προκα-
τελάβοντο πάσας τὰς κορυφὰς τῶν
ὀρέων τῶν ὑψηλῶν. * καὶ ἐτείχισαν τὰς 4
ἐν αὐταῖς κώμας, καὶ παρέθεντο εἰς ἐπι
σιτισμὸν εἰς παρασκευὴν πολέμου· ὅτι
προσφάτως ἦν τὰ πεδία αὐτῶν τε-
θερισμένα. * καὶ ἔγραψεν ἰωακεὶμ ὁ 5
ἱερεὺς ὁ μέγας ὃς ἦν ἐν ταῖς ἡμέραις
ἐκείναις ἐν ἰερουσαλήμ, τοῖς κατοικοῦ-
σι βετυλούα, καὶ βεθομεσθαὶμ ἥ ἐστιν ἀ-
πέναντι ἐσδρηλών κατὰ πρόσωπον τοῦ
πεδίου τοῦ πλησίον δωθαείμ, λέγων,
διακαταλαβεῖν τὰς ἀναβάσεις τοῦ ὀρεινῆς·
ὅτι δι' αὐτῶν ἦν ἡ εἴσοδος εἰς τὴν ἰουδαί-
αν· καὶ ἦν δύσχερῶς διακωλύσαι αὐτοὺς
προσβαίνοντας, στενῆς τῆς διαβάσεως
ὄσης, ἐπ' ἀνδρας δοὺς πάντα δύο.

11 *Et erat decretum ei exterminare omnes deos terræ, vt ipsi soli Nabuchodonosor seruirent omnes gentes, & omnes linguæ & tribus eorum inuocarent ipsum Deum.

12 *Et venit contra faciem Esdraelon prope Doteam, quæ est cõtra Serram magnam Judææ: & castrametatus est inter Gaba, & Scytharum ciuitatem: & fuit ibi mensem dierum vt congregaret omnem sarcinam exercitus sui.

CAP. IIII.

1 ET audierunt filij Israel qui habitabant in Judæa, omnia quæ fecit Holofernes gentibus princeps exercitus Nabuchodonosor regis Assyriorum, & quemadmodum spoliauit omnia templa eorum, & dedit
2 ea in deletionem. * Et timuerunt valde à facie eius, & pro Hierusalem & templo Domini Dei sui turbati sunt: quia recenter fuerant ascendentes de captiuitate, & nuper omnis populus congregatus fuerat ex Judæa; & vasa, & altare, & domus à prophanatione sanctificata erant. * Et miserunt
3 ad omnẽ terminum Samariæ, & vicos, et Bethoro, et Belmẽ, & Hiericho, & ad Choba, & Esora, et vallẽ Salem, & præoccupauerunt omnes vertices montium excelsorum.

4 * Et muris circundederunt qui in eis vicos, & apposuerũt in frumentationem in præparationem pugnæ, quoniam recenter erant campi eorum de-
5 messi. * Et scripsit Joachim sacerdos magnus qui erat in diebus illis in Hierusalem, ijs qui habitabant Betulua & Betemestham quæ est cõtra Esdraelon contra faciem campi qui prope Dothaim, dicens, vt obtinerent ascensus mõtanorum, quia per illos erat introitus ad Judæam, & erat facile prohibere eos aduenientes, cùm angustus transitus esset, ad viros ad summum duos.

* *Et fecerunt filij Israel sicut constituit eis Joachim sacerdos magnus, & senatus vniuersi populi Israel, qui sedebant in Hierusalem.*

* *Et clamauerunt omnis vir Israel ad Deum in instantia magna, & humiliauerunt animas suas in instantia magna ipsi & mulieres eorum, & infantes eorum, & iumenta eorum, & omnis aduena, & mercenarius & seruus eorum,*

* *Imposuerunt cilicia super lumbos suos, & omnis vir & mulier, & pueri, & habitantes Hierusalem ceciderunt contra faciem templi, & cinere conspersérunt capita sua, & extenderunt cilicia sua contra faciem Domini, & altare cilicio operuerunt.*

* *Et clamauerunt ad Deum Israel vnanimiter assiduè, ne daret in prædam infantes eorum, & vxores in diuisionem, & ciuitates hæreditatis eorum in interitum, & sancta in pollutionem & opprobrium, derisionem gentibus: & exaudiuit Deus deprecationem eorum, & de tribulatione eorum liberauit eos: & erat populus ieiunans diebus multis in vniuersa Judæa & Hierusalem ante faciem sanctorum Domini omnipotentis.*

* *Et Joachim sacerdos magnus, & omnes qui astabant coram Domino sacerdotes, & qui ministrabant Domino cilicijs præcincti lumbos suos, offerebant holocaustum consueti sacrificij, & orationes, & voluntaria dona populi, & erat cinis super mitras eorum.*

* *Et clamabant ad Dominum ex omni virtute, in bonum vt visitaret omnem domum Israel.*

6 * καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ καθὰ συνέταξεν αὐτοῖς ἰωακεὶμ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας, καὶ ἡ γερουσία παντὸς λήμου ἰσραὴλ οἱ καθήμενοι ἐν ἱερουσαλήμ.

7 * καὶ ἐβόησαν πᾶς ἀνὴρ ἰσραὴλ πρὸς τὸν θεὸν ἐν ἐκτενείᾳ μεγάλῃ· καὶ ἐταπείνωσαν τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἐν ἐκτενείᾳ μεγάλῃ αὐτοὶ καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν· καὶ τὰ νήπια αὐτῶν, καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν, καὶ πᾶς πάροικος καὶ μισθωτὸς καὶ ἀγοραῖος αὐτῶν.

8 * ἐπέθεντο σάκκους ἐπὶ τὰς ὀσφύας αὐτῶν· καὶ πᾶς ἀνὴρ, καὶ γυνὴ, καὶ τὰ παιδία, καὶ οἱ κατοικοῦντες ἱερουσαλὴμ ἔπεσαν κατὰ πρόσωπον τοῦ ναοῦ, καὶ ἐπισκόνησαν τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ ἐξέτειναν τοὺς σάκκους αὐτῶν κατὰ πρόσωπον κυρίου· καὶ τὸ θυσιαστήριον σάκκῳ περιέβαλον.

9 * καὶ ἐβόησαν πρὸς τὸν θεὸν ἰσραὴλ ὁμοθυμαδὸν ἐκτενῶς, τοῦ μὴ δοῦναι εἰς διαρπαγὴν τὰ νήπια αὐτῶν, καὶ τὰς γυναῖκας εἰς πρόνομὴν, καὶ τὰς πόλεις τῆς κληρονομίας αὐτῶν εἰς ἀφανισμόν, καὶ τὰ ἅγια εἰς βεβήλωσιν καὶ ὀνειδισμόν, ἐπίχαρμα τοῖς ἔθνεσι· καὶ εἰσήκουσεν ὁ θεὸς τῆς δεήσεως αὐτῶν· καὶ ἐπὶ τῆς θλίψεως αὐτῶν ἔσωσεν αὐτούς· καὶ ἦν ὁ λαὸς νηστεύων ἡμέρας πλείους ἐν πάσῃ τῇ ἰουδαίᾳ καὶ ἱερουσαλὴμ κατὰ πρόσωπον τῶν ἁγίων κυρίου παντοκράτορος.

10 * καὶ ἰωακεὶμ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας, καὶ πάντες οἱ παρεσηκότες ἐνώπιον κυρίου ἱερεῖς, καὶ οἱ λειτουργοῦντες κυρίῳ σάκκοις περιεζωσμένοι τὰς ὀσφύας αὐτῶν, προσέφερον τὸ ὁλοκαύτωσιν τοῦ ἐνδελεχισμοῦ καὶ τὰς εὐχὰς, καὶ τὰ ἑκούσια δόματα τοῦ λαοῦ. καὶ ἦν σποδὸς ἐπὶ τὰς κιδάρεις αὐτῶν.

14 * καὶ ἐβόων πρὸς κύριον ἐν πάσης δυνάμεως, εἰς ἀγαθὸν ἐπισκέψασθαι πάντα οἶκον ἰσραήλ.

6 * Et fecerunt filij Israel, secundum quod constituerat eis sacerdos Domini Eliachim.

7 * Et clamauit omnis populus ad Dominum instantia magna, & humiliauerũt animas suas in ieiuniis & orationibus, ipsi & mulieres
8 eorum. * Et induerunt se sacerdotes ciliciis, infantes prostrauerũt contra faciem templi Domini, & altare Domini operuerũt cilicio.
9 * Et clamauerũt ad Do-
C minum Deum Israel vnanimiter, ne darẽtur in prædam infantes eorũ, & vxores eorum in diuisionem, & ciuitates eorum in exterminium, & sancta eorũ in pollutionem, & fierent in opprobrium gentibus.
10 * Tunc Eliachim sacerdos Domini magnus circuiuit omnem Israel, allocutúsque est eos, dicens,
11 * Scitote quoniam exaudiet Dominus preces vestras, si manentes permanseritis in ieiuniis & oratio-
D nibus in cõspectu Domini.
12 * Memores estote Moysi serui Domini, qui Amalech confidentem in virtute sua & in exercitu suo, & in clypeis suis, & in curribus suis, & in equitibus suis, non ferro pugnando, sed precibus sanctis orando deiecit.
13 * Sic erunt vniuersi hostes Israel, si perseueraueritis in hoc opere quod cœpistis.
14 * Ad hanc igitur exhortationem eius deprecantes Dñm, permanebant in conspectu Domini, ita vt etiam hi qui offerebant Domino holocausta, præcincti ciliciis offerrent sacrificia Domino, & erat cinis supra capita eorum. Et ex toto corde suo omnes orabant Deum, vt visitaret populũ suum Israel.

CAP. V.

NVnciatúmque est Holoferni principi militiæ Assyriorum, quòd filij Israel præpararent se ad resistendum, ac montium itinera conclusissent, & furore nimio exarsit in iracundia magna. vocauítque omnes principes Moab, & duces Ammon, & dixit eis:

Dicite mihi quis sit populus iste, qui mõtana obsidet, aut quæ & quales & quantæ sint ciuitates eorũ, qnæ etiam sit virtus eorũ, aut quæ sit multitudo eorum, vel quis rex militiæ illorum, & quare prę omnibus qui habitant in Oriente, isti contempserunt nos, & non exierunt in obuiam nobis, vt susciperent nos cũ pace.

Tunc Achior dux omnium filiorum Ammon respondens ait,

Si digneris audire, domine, dicam veritatem in conspectu tuo de populo isto, qui in montanis habitat, & non egredietur verbum falsum ex ore meo.

Populus iste ex progenie Chaldæorum est.

Hic primùm in Mesopotamia habitauit, quoniam noluerunt sequi deos patrum suorum, qui erant in terra Chaldęorum.

Deserentes itaque ceremonias patrum suorum, quæ in multitudine deorũ B erant, vnum Deum cęli coluerũt; qui & pręcepit eis, vt exirent inde, & habitarent in Charran.

ε'.

* Καὶ ἀπηγγέλη ὁλοφέρνῃ ἀρχιστρατήγῳ δυνάμεως αὐτῶν, διότι οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ παρεσκευάσαντο εἰς πόλεμον· καὶ τὰς ὁδοὺς τῆς ὀρεινῆς συνέκλεισαν, καὶ ἐτειχίσαντο πᾶσαν κορυφὴν ὄρους ὑψηλοῦ, καὶ ἔθηκαν ἐν τοῖς πεδίοις σκώλαλα· καὶ ὠργίσθη θυμῷ σφόδρα· καὶ ἐκάλεσε πάντας τοὺς ἄρχοντας μωάβ, καὶ τοὺς στρατηγοὺς ἀμμών, καὶ πάντας τοὺς σατράπας τῆς θαλάσσης· καὶ εἶπεν αὐτοῖς.

* ἀπαγγείλατε δή μοι υἱοὶ χαναάν τίς ὁ λαὸς οὗτος ὁ καθήμενος ἐν τῇ ὀρεινῇ, καὶ τίνες αἱ πόλεις, καὶ τί τὸ πλῆθος τῆς δυνάμεως αὐτῶν, καὶ ἐν τίνι τὸ κράτος αὐτῶν καὶ ἡ ἰσχὺς αὐτῶν, καὶ τίς ἐστησεν ἐπ' αὐτῶν βασιλεὺς ἢ ἡγούμενος στρατηγίας αὐτῶν, καὶ διατί κατεγνώσαντο τοῦ μὴ ἐλθεῖν εἰς ἀπάντησίν μου παρὰ πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἐν δυσμαῖς.

* καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ἀχιὼρ ὁ ἡγούμενος πάντων υἱῶν ἀμμών.

* ἀκουσάτω δὴ ὁ κύριός μου λόγον ἐκ στόματος τοῦ δούλου σου· καὶ ἀναγγελῶ σοι τὴν ἀλήθειαν περὶ τοῦ λαοῦ τούτου, ὃς κατοικεῖ τὴν ὀρεινὴν ταύτην, πλησίον σου οἰκοῦντος· καὶ οὐκ ἐξελεύσεται ψεῦδος ἐκ τοῦ στόματος τοῦ δούλου σου.

* ὁ λαὸς οὗτός εἰσιν ἀπόγονοι χαλδαίων.

* καὶ παῴκησαν τὸ πρότερον ἐν τῇ μεσοποταμίᾳ, ὅτι οὐκ ἠβουλήθησαν ἀκολουθῆσαι τοῖς θεοῖς τῶν πατέρων αὐτῶν οἱ ἦσαν ἐν γῇ χαλδαίων.

* καὶ ἐξέβησαν ἐξ ὁδοῦ τῶν θεῶν αὐτῶν· καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ, θεῷ ᾧ ἐπέγνωσαν· καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου τῶν θεῶν αὐτῶν, καὶ ἔφυγον εἰς μεσοποταμίαν· καὶ παῴκησαν ἐκεῖ ἡμέρας πολλάς· καὶ εἶπεν ὁ θεὸς αὐτῶν ἐξελθεῖν ἐκ τῆς παροικίας αὐτῶν, καὶ πορευθῆναι εἰς γῆν χαναάν· καὶ κατῴκησαν ἐκεῖ, καὶ ἐπληθύνθησαν χρυσίῳ καὶ ἀργυρίῳ, καὶ κτήνεσι πολλοῖς σφόδρα.

CAP. V.

1 ET *nunciatum est Holoferni principi militiæ Assyriorũ, quòd filij Israel præparati essent ad prælium; & itinera montanorum conclusissent, & muniuissent omnem verticem montis excelsi, & posuissent in campis scandala: & iratus est furore nimis, & vocauit omnes principes Moab, & duces Ammon, & ōmnes Satrapas regionis maritimæ: & dixit eis,*

2 * *Nunciate iam mihi filij Chanaan quis populus iste qui sedet in montanis, & quæ quas habitant ciuitates, & quæ multitudo exercitus eorũ, & in quo robur eorum & fortitudo eorum, & quis insurrexit in eis rex aut dux exercitus eorum, & quare decreuerunt vt nõ venirẽt in occursum meum præ omnibus habitantibus in Occidenti.*

3 * *Et dixit ad eum Achior dux omnium filiorum Ammon.*

4 * *Audiat iam dominus meus verbum de ore serui tui; & annunciabo tibi veritatem de populo isto, qui habitat montana hæc, prope te habitante; & non egredietur mendacium de ore serui tui.*

5 * *Populus iste est ex progenie Chaldæorum.*

6 * *Et habitauerunt prius in Mesopotamia, quia non voluerunt sequi deos patrum suorum qui fuerunt in terra Chaldæorum.*

7 * *Et exierunt ex via generationum suarum, & adorauerunt Deum cæli. Deum quem cognouerant, & proiecerunt eos à facie deorum suorum, & fugerunt in Mesopotamiam, & habitauerunt ibi diebus multis: & dixit deus eorum vt exirent de habitatione sua, & irent in terram Chanaan: & habitauerunt ibi, & repleti sunt auro & argento, & in iumentis multis nimis.*

* *Et descenderunt in Ægyptum, cooperuit enim faciem terræ Chanaan fames, & habitauerunt ibi vsquequo reuersi sunt. & facti sunt ibi in multitudinem magnam, & non erat numerus generis eorum.*

* *Et insurrexit eis rex Ægypti, & vexauerunt eos, & in labore & in latere humiliauerunt eos, & posuerunt eos in seruos: & clamauerunt ad Deum suum, & percussit omnem terram Ægypti plagis in quibus non erat sanitas.*

* *Et eiecerunt eos Ægyptij à facie sua, & exiccauit Deus rubrum mare ante eos.*

* *Et duxit eos in montem Sina & Cades Barne, & eiecit omnes habitantes in deserto, & habitauerunt in terra Ammorræorum, & omnes de Esebon disperderunt in fortitudine eorum; & transeuntes Iordanem, sortiti sunt omnia montana.*

* *Et eiecerunt à facie sua Chananæum, & Pherezæum, & Jebuzæum, & Sychem, & omnes Gergesæos, & habitauerunt in eis diebus multis.*

* *Et dum non peccauerunt coram Deo suo, erant cum eis bona, quoniam Deus qui odit iniquitatem cum eis est.*

* *Quando autem recesserunt à via quam proposuit eis, exterminati sunt in multis prœliis valde nimis.*

* *Et captiui ducti sunt in terram nõ propriam, & templum Dei eorum factum est in pauimentum, & ciuitates eorum captæ sunt ab aduersariis.*

8 * Κ κατέβησαν εἰς αἴγυπτον· κ ἐκάλυψε γὰρ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς χαναὰν λιμός· κ παρῴκησαν ἐκεῖ μέχρις ἓξ διεσράφησαν· καὶ ἐγένοντο ἐκεῖ εἰς πλῆθος πολύ· κ οὐκ ἦν ἀριθμὸς
9 τοῦ γένους αὐτῶν.

* καὶ ἐπανέστη αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς αἰγύπτου, κ κατεδυνάστευσαν αὐτούς, κ ἐν πόνῳ καὶ ἐν πλίνθῳ ἐταπείνωσαν αὐτούς, καὶ ἔθεντο αὐτοὺς εἰς δούλους· κ ἀνέβοησαν πρὸς τὸν θεὸν αὐτῶν· καὶ ἐπάταξε πᾶσαν τὴν γῆν αἰγύπτου
10 πληγαῖς ἐν αἷς οὐκ ἦν ἴασις.

* καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς οἱ αἰγύπτιοι ἀπὸ προσώπου αὐτῶν· καὶ κατεξήρανεν ὁ θεὸς τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν ἔμπροσθεν αὐτῶν.

11 * καὶ ἤγαγεν αὐτοὺς εἰς τὸ ὄρος τὸ σινᾶ κ κάδης βαρνῆ· κ ἐξέβαλε πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἐν τῇ ἐρήμῳ. καὶ ὤκησαν ἐν γῇ ἀμμορραίων· κ πάντας τοὺς ἐσεβὼν ἐξωλόθρευσαν ἐν τῇ
12 ἰσχύι αὐτῶν· κ διαβάντες τὸν ἰορδάνην, ἐκληρονόμησαν πᾶσαν τὴν ὀρεινήν.

18 * καὶ ἐξέβαλον ἀπὸ προσώπου αὐτῶν τὸν χαναναῖον κ τὸν φερεζαῖον κ τὸν ἰεβουσαῖον, κ τὸν συχέμ, κ πάντας τοὺς γεργεσαίους· κ κατῴκησαν ἐν αὐτῇ ἡμέρας πολλάς.

19 * καὶ ἕως οὐχ ἥμαρτον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ αὐτῶν, ἦν μετ' αὐτῶν τὰ ἀγαθά· ὅτι ὁ θεὸς μισῶν ἀδικίαν μετ' αὐτῶν ἐστιν.

20 * ὅτε δὲ ἀπέστησαν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ ἧς διέθετο αὐτοῖς, ἐξωλοθρεύθησαν ἐν πολλοῖς πολέμοις ἅπαξ καὶ σφόδρα.

16 * καὶ ἠχμαλωτεύθησαν εἰς γῆν οὐκ ἰδίαν· καὶ ὁ ναὸς τοῦ θεοῦ αὐτῶν ἐγλύφη εἰς ἔδαφος· καὶ αἱ πόλεις αὐτῶν ἐκρατήθησαν ὑπὸ τῶν ὑπεναντίων.

8 * Cúmq; operuisset omnem terram fames, descenderunt in Ægyptum; illícq; per quadringentos annos sic multiplicati sunt, vt dinumerari eorum nõ posset
9 exercitus. * Cúmque grauasset eos rex Ægypti, atq; in ædificationibus vrbium suarũ in luto & latere subiugasset eos, clamauerũt ad Dominũ suum, & percussit totam terram Ægypti pla-
10 gis variis. * Cúmque eiecissent eos Ægyptij à se, & cessasset plaga ab eis, & iterum eos vellẽt capere, & ad suum seruitiũ reuocare, fugiẽtibus his, Deus cęli mare aperuit, ita vt hinc inde aquæ quasi murus solidarẽtur, & isti pede sicco fundũ maris perambulando tran-
11 sirent. * In quo loco dum innumerabilis exercitus Ægyptiorum eos persequeretur, ita aquis coopertus est, vt non remaneret vel vnus qui factũ posteris nũciaret.
12 * Egressus etiam mare rubrum, deserta Sina montis occurrerunt, in quibus nũquã homo habitare potuit, vel filij hominis requieuit.
13 * Illic fontes amari obdulcati sunt eis ad bibendum, & per annos quadraginta annonã de cælo con-
14 secuti sunt. * Vbicunque ingressi sunt sine arcu & sagitta, & absque scuto & gladio, Deus eorum pugnauit
15 pro eis, & vicit. * Et non fuit qui insultaret populo isti, nisi quando recessit à
16 cultu Dñi Dei sui. * Quotiescunq; aũt præter ipsum Deum suum alterũ coluerũt, dati sunt in prædã & in gladium, & in opprobriũ.

17 Quotiescunque autem pœnituerũt se recessisse à cultura Dei sui, dedit eis Deus cæli virtutem resistendi. 18 Denique Chananæum regem & Iebusæum, & Pherezæum, & Ethæum, & Euęum, & Ammorræum, & omnes potentes in Esebon prostrauerũt, & terras eorũ & ciuitates eorũ ipsi possederunt.
19 Et vsq; dum nõ peccarẽt in conspectu Dei sui, erant cũ illis bona. Deus enim illorũ odit iniquitatẽ.
20 Nam & ante hos annos cùm recessissent à via quam dederat illis Deus vt ambularent in ea, exterminati sunt prœliis à multis nationibus, & plurimi eorum captiui abducti sunt in terram non suam.

* Nuper autẽ reuersi ad 21
Dñm Deũ ſuũ ex diſperſione qua diſperſi fuerãt, adunati ſunt,& aſcenderũt mõtana hæc omnia, & iterum poſsident Hieruſalem vbi ſunt Sancta ſanctorũ. * Nũc 22
ergo, mi domine, perquire ſi eſt aliqua iniquitas eorũ in cõſpectu Dei eorũ, aſcẽdamus ad illos,quoniã tradens tradet illos Deus eorũ tibi, & ſubiugati erunt ſub iugo potentiæ tuæ.

* Si verò non eſt offen- 23
ſio populi huius corã Deo ſuo, non poterimus reſiſtere illis, quoniam Deus eorum defendet illos, & erimus in opprobrium vniuerſæ terræ.

* Et factum eſt cùm ceſ- 24
ſaſſet loqui Achior verba hæc, irati ſunt omnes magnates Holofernis, & cogitabãt interficere eum,dicentes ad alterutrum:

* Quis eſt iſte qui filios 25
Iſrael poſſe dicat reſiſtere regi Nabuchodonoſor, & exercitibus eius, homines inermes & ſine virtute, & ſine peritia artis pugnæ?

* Vt ergo agnoſcat A- 26
chior quoniam fallit nos, aſcendemus in montana, & cùm capti fuerint potentes eorum, tunc cum eiſdem gladio tranſuerberabitur, vt ſciat omnis gens, quoniam Nabuchodonoſor Deus terræ eſt,& præter ipſum alius non eſt.

CAP. VI.

FActum eſt autem cùm 1 A
ceſſaſſent loqui, indignatus Holofernes vehementer,dixit ad Achior,

* Quoniam prophetaſti nobis, dicens, quòd gens Iſrael defendatur à Deo ſuo, vt oſtendam tibi quoniam non eſt Deus niſi Nabuchodonoſor: 2

* καὶ νῦν ἐπιστρέψαντες ἐπὶ τὸν 21
θεὸν αὐτῶν, ἀνέβησαν ἐκ τῆς διασπορᾶς ἐν ᾗ διεσπάρησαν ἐκεῖ· καὶ κατέχουσι τὴν ἱερουσαλήμ, ἔνθα τὰ ἁγίασμα αὐτῶν, καὶ κατῳκίσθησαν ἐν τῇ ὀρεινῇ ὅτι ἦν ἔρημος.

* καὶ νῦν δέσποτα κύριε εἰμὴ ἔστιν 22
ἀγνόημα ἐν τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ ἁμαρτάνουσιν εἰς τὸν θεὸν αὐτῶν, ἐπισκεψώμεθα ὅτι ἔστιν ἐν αὐτοῖς σκάνδαλον τοῦτο, καὶ ἀναβησώμεθα καὶ πολεμήσωμεν αὐτούς.

* εἰ δὲ οὐκ ἔστιν ἀνομία ἐν τῷ ἔθνει 23
αὐτῶν, παρελθέτω δὴ ὁ κύριός μου, μήποτε ὑπερασπίσῃ ὁ κύριος αὐτῶν, καὶ ὁ θεὸς αὐτῶν ὑπὲρ αὐτῶν· καὶ ἐσόμεθα εἰς ὄνειδος ἐναντίον πάσης τῆς γῆς.

* καὶ ἐγένετο ὡς ἐπαύσατο ἀχιὼρ 24
λαλῶν τοὺς λόγους τούτους, ἐγόγγυσε πᾶς ὁ λαὸς ὁ κύκλῳ τῆς σκηνῆς πρεσβυτέρων.

* καὶ εἶπον οἱ μεγιστᾶνες ὁλοφέρνου καὶ 25
πάντες οἱ καθεζόμενοι γῆν παραλίαν καὶ τὴν μωάβ, συγκόψαι αὐτόν· οὐ γὰρ φοβηθησόμεθα ἀπὸ προσώπου υἱῶν ἰσραήλ· ἰδοὺ γὰρ λαὸς ἐν ᾧ οὐκ ἔστι δύναμις οὐδὲ κράτος εἰς παράταξιν ἰσχυράν.

* διὸ δὴ ἀναβησόμεθα, καὶ ἔσται 26
εἰς κατάβρωσιν πάσῃ τῇ στρατιᾷ σου δέσποτα ὁλοφέρνη.

ε'.

* Καὶ ὡς κατέπαυσεν ὁ θόρυβος 1
τῶν ἀνδρῶν τῶν κύκλῳ τῆς συνεδρίας, καὶ εἶπεν ὁλοφέρνης ἀρχισατράπης δυνάμεως ἀσσὼρ πρὸς ἀχιὼρ ἐναντίον παντὸς τοῦ δήμου ἀλλοφύλων.

* καὶ τίς εἶ σὺ ἀχιὼρ ἐναντίον παν- 2
τὸς τοῦ δήμου ἀλλοφύλων, καὶ πρὸς πάντας υἱοὺς μωάβ, καὶ οἱ μισθωτοὶ τοῦ ἐφραίμ, ὅτι προεφήτευσας ἐν ἡμῖν καθὼς σήμερον, καὶ εἶπας τὸ γένος ἱερουσαλὴμ μὴ πολεμῆσαι, ὅτι ὁ θεὸς αὐτῶν ὑπερασπιεῖ αὐτῶν; καὶ τίς θεὸς εἰμὴ ναβουχοδονόσορ;

21 * Et nunc conuerſi ad Deum ſuum, aſcenderunt de diſperſione qua diſperſi erant illic, & poſſederunt Hieruſalem, vbi ſanctuarium eorum, & habitauerunt in montanis quia erant deſerta.

22 * Et nunc dominator Domine ſi quidem eſt ignorantia in populo iſto, & peccant contra Deum ſuum, conſideremus quoniam eſt inter eos ſcãdalum hoc, & aſcendamus & debellemus eos.

23 * Si verò non eſt iniquitas in gente eorum, prætereat iam dominus meus,ne fortè defendat Dominus eos, & Deus eorum pro eis, & erimus in opprobriam in conſpectu vniuerſæ terræ.

24 * Et factum eſt vt ceſſauit Achior loqui verba hæc, murmurauit omnis populus qui in circuitu tabernaculi ſtabat.

25 * Et dixerunt magnates Holofernis & omnes qui habitabant terram maritimam, & Moab, vt interficerent eum; non enim timebimus à facie filiorum Iſrael: ecce enim populus in quo non eſt potentia,neque robur ad aciem fortem.

26 * Ideo iam aſcendemus, & erunt in cibum vniuerſo exercitui tuo domine Holoferne.

CAP. VI.

1 ET vt ceſſauit tumultus virorum qui in circuitu conſeſſus, & dixit Holofernes dux exercitus Aſſyriorum ad Achior coram omni populo alienigenarum.

2 * Et quis es tu Achior coram omni populo alienigenarum,& ad omnes filios Moab, & mercenarij Ephraim, quoniam prophetaſti inter nos ſicut hodie, & dixiſti genus Hieruſalem non debellare, quoniã Deus eorũ proteget eos? et quis Deus niſi Nabuchodonoſor?

hic mittet potentiam ſuam, & diſperdet eos à facie terræ, et nõ liberabit eos Deus eorum, ſed nos ſerui eius exterminabimus eos velut hominem vnum, & non ſuſtinebunt potentiã equorum noſtrorum. conculcabimus enim eos in ſeipſis. & montes eorum inebriabũtur in ſanguine eorum, & campi eorum replebuntur mortuis eorũ. & nõ reſiſtet veſtigium pedum ipſorum contra faciem noſtram, ſed perditione peribunt, dicit rex Nabuchodonoſor dominus vniuerſæ terræ. dixit enim, Non vana erunt verba ſermonum meorum. ‡ *Tu autẽ Achior,* 3 *mercenarie Ammon, qui locutus es verba hæc in die iniquitatis tuæ, non videbis amplius faciem meam à die hac, quouſq; vlciſcar genus eorũ qui ex Ægypto. Et tunc pertranſibit ferrum militiæ meæ, & populus ſeruorum meorũ latera tua. & cades inter vulneratos eorum quando reuerſus fuero. & reſtituent te ſerui mei in montana, & ſtatuent te in vna de ciuitatibus aſcenſuum. & non peribis donec exterminẽris cum illis.* ‡ *Et ſiquidem ſperas in* 4 *corde tuo quòd nõ comprehendentur, ne concidat tuus vultus. locutus ſum, & nihil cadet de verbis meis.* ‡ *Et præcepit Holofernes ſeruis ſuis, qui erant aſtantes tabernaculo ſuo, vt comprehenderent Achior, et reſtituerent eum in Bethulua, & traderent in manus filiorũ Iſrael.* ‡ *Et acceperunt eum* 7 *ſerui eius, & duxerunt eum extra caſtra in campũ, & profecti ſunt de medio cãpeſtriũ in mõtana, & appropinquauerũt ad fontes qui erãt ſub Betulua. et vt viderũt eos viri ciuitatis in vertice mõtis, & omnis vir fundibularius detinuit aſcẽſum eorũ. & iaculauerũt in lapidibus ſuper eos.* ‡ *et ingreſſi ſubt* 8 *montẽ, ligauerũt Achior, & dimiſerũt proiectũ ſub radice mõtis, & abierunt ad dñm ſuum.*

ὃν ἀποστελεῖ τὸ κράτος αὐτοῦ, καὶ ἐξολοθρεύσει αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς· καὶ ἡ ῥύσεται αὐτοὺς ὁ θεὸς αὐτῶν, ἀλλ' ἡμεῖς οἱ δοῦλοι αὐτοῦ ἐξολοθρεύσομεν αὐτοὺς ὡς ἄνθρωπον ἕνα· καὶ οὐ χωρήσουσιν τὸ κράτος τῶν ἵππων ἡμῶν· καταπατήσομεν γὰρ αὐτοὺς ἐν αὐτοῖς· καὶ τὰ ὄρη αὐτῶν μεθυσθήσονται ἐν τῷ αἵματι αὐτῶν, καὶ τὰ πεδία αὐτῶν πληρωθήσονται νεκρῶν αὐτῶν· καὶ οὐκ ἀνταρκήσει τὸ ἴχνος τῶν ποδῶν αὐτῶν κατὰ πρόσωπον ἡμῶν, ἀλλὰ ἀπωλεία ἀπολοῦνται, λέγει ὁ βασιλεὺς ναβουχοδονόσορ ὁ κύριος πάσης τῆς γῆς· εἶπε γάρ· οὐ ματαιωθήσονται τὰ ῥήματα τῶν λόγων μου.

3 ‡ σὺ δὲ ἀχιὼρ μισθωτὲ τοῦ ἀμμανῶν ὃς ἐλάλησας τοὺς λόγους τούτους ἐν ἡμέρᾳ ἀδικίας σου, οὐκ ὄψει ἔτι τὸ πρόσωπόν μου ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης, ἕως ἂν ἐκδικήσω τὸ γένος τῶν ἐξ αἰγύπτου· καὶ τότε διελεύσεται ὁ σίδηρος τῆς στρατιᾶς μου καὶ ὁ λαὸς τῶν θεραπόντων μου τὰς πλευράς σου· καὶ πέσῃ ἐν τοῖς τραυματίαις αὐτῶν ὅταν ἐπιστρέψω· καὶ ἀποκαταστήσουσί σε οἱ δοῦλοί μου εἰς τὸ ὀρεινόν, καὶ στήσουσί σε ἐν μιᾷ τῶν πόλεων ἀναβάσεων· καὶ οὐκ ἀπολῇ ἕως οὗ ἐξολοθρευθῇς μετ' αὐτῶν.

4 ‡ καὶ εἰ περ ἐλπίζῃς τῇ καρδίᾳ σου ὅτι οὐ συλληφθήσεται, μὴ συμπεσέτω σου τὸ πρόσωπον· ἐλάλησα, καὶ οὐδὲν διαπεσεῖται τῶν ῥημάτων

6 μου. ‡ καὶ προσέταξεν ὁλοφέρνης τοῖς δούλοις αὐτοῦ οἳ ἦσαν παρεστηκότες τῇ σκηνῇ αὐτοῦ, συλλαβεῖν τὸν ἀχιώρ, καὶ ἀποκαλάσῃσαν αὐτὸν εἰς βεθουλύα, καὶ παραδοῦναι εἰς χεῖρας υἱῶν ἰσραήλ.

7 ‡ καὶ συνέλαβον αὐτὸν οἱ δοῦλοι αὐτοῦ καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς εἰς τὸ πεδίον. καὶ ἀπῆραν ἐκ μέσου τῆς πεδινῆς εἰς τὸ ὀρεινόν, καὶ παρεγένοντο ἐπὶ τὰς πηγὰς αἳ ἦσαν ὑποκάτω βεθουλύα· καὶ ὡς εἶδον αὐτοὺς οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως ἐπὶ τὸ κορυφὸς τοῦ ὄρους, καὶ πᾶς ἀνὴρ σφενδονίτης διεκρότησε τὴν ἀνάβασιν αὐτῶν· καὶ ἔβαλον ἐν

8 λίθοις ἐπ' αὐτούς· ‡ καὶ ὑποδύσαντες ὑποκάτω τοῦ ὄρους, ἔδησαν τὸν ἀχιώρ, καὶ ἀφῆκαν ἐρριμμένον ὑπὸ τὸ ῥίζαν τοῦ ὄρους· καὶ ἀπῴχοντο πρὸς τὸν κύριον αὐτῶν.

cùm percuſſerimus eos omnes ſicut hominẽ vnũ, tunc & ipſe cum illis Aſſyriorum gladio interibis, & omnis Iſrael tecum perditione diſperiet, & probabis quoniã Nabuchodonoſor dominus ſit vniuerſæ terræ.

3 ‡ Tũneque gladius militiæ meæ tranſiet per latera tua, & confixus cades inter vulneratos Iſrael, & nõ reſpirabis vltra, donec exterminẽris cum illis.

4 ‡ Porrò autem, ſi prophetiam tuam veram exiſtimas, non concidat vultus tuus, & pallor qui faciem tuam obtinet, abſcedat à te, ſi verba mea hæc putas impleri non poſſe.

5 ‡ Vt autem noueris quia ſimul cum illis hæc experieris, ecce ex hac hora illorum populo ſociaberis, vt dũ dignas mei gladij pœnas exceperint, ipſe ſimul vltioni ſubiaceas.

6 ‡ Tunc Holofernes præ- B cepit ſeruis ſuis, vt comprehenderent Achior, & ducerent eum in Bethuliam, & traderent eum in manus filiorum Iſrael.

7 ‡ Et accipientes eum ſerui Holofernis, profecti ſunt per campeſtria: ſed cùm appropinquaſſent ad montana, exierunt cõtra eos fundibularij.

8 ‡ Illi autem diuertentes à latere montis, ligauerunt Achior ad arborem manibus & pedibus, & ſic vinctum de reſtibus dimiſerũt eum, & reuerſi ſunt ad dominum ſuum.

* Porrò filij Israel descẽ- 9
dentes de Bethulia, veneruntad eum: quem soluentes duxerũt ad Bethuliam, atque in medium populi illum statuentes, percontati sunt quid rerum esset, quòd illum vinctum Assyrij reliquissent. C

* In diebus illis erant il- 10
lic principes, Ozias filius Micha de tribu Symeon, & Charmi, qui & Gothoniel.

* In medio itaque senio- 11
rum, & in conspectu omnium, Achior dixit omnia quæ locutus fuerat, ab Holoferne interrogatus; & qualiter populus Holofernis voluisset propter hoc verbum interficere eum; & quemadmodum ipse Holofernes iratus iusserit eum Israelitis hac de causa tradi, vt dum vinceret filios Israel, tunc & ipsum Achior diuersis iubeat interire suppliciis.

* Propter hoc quòd di- 12
xisset, Deus cæli defensor eorum est.

* Cúmque Achior vni- 13
uersa hæc exposuisset, omnis populus cecidit in faciem adorantes Dominum, & communi lamentatione & fletu vnanimes preces suas Domino effuderunt, dicentes,

* Dñe Deus cæli & terrę, 14
intuere superbiam eorum, & respice ad nostram humilitatem, & faciem sanctorum tuorum attende, & ostende quoniam non de- D
relinquis præsumentes de te, & præsumentes de se & de sua virtute gloriantes, humilias. 15 Finito itaque fletu, & per totam diem oratione populorum completa, consolati sunt Achior, dicentes,

16 Deus patrum nostrorum, cuius tu virtutem prædicasti, ipse tibi hanc dabit vicissitudinem, vt eorum magis tu interitum videas.

17 Cùm verò Dominus Deus noster dederit hanc libertatem seruis suis, sit & tecum Deus in medio nostri, vt sicut placuerit tibi, ita cum tuis omnibus conuerseris nobiscum.

18 Tunc Ozias, finito consilio, suscepit eum in domum suam, & fecit cœnam magnam.

19 Et vocatis omnibus presbyteris, simul expleto ieiunio, refecerunt.

20 Postea verò conuocatus omnis populus, per totam noctem intra Ecclesiam orauerunt, petentes auxilium à Deo Israel.

* καταβάντες δὲ οἱ υἱοὶ ισραὴλ ἐκ 9
τ πόλεως αὐτῶν, ἐπέστησαν ἐπ' αὐτόν, & λύσαντες αὐτὸν ἀπήγαγον εἰς τὴν βετυλύα.

* καὶ κατέστησαν αὐτὸν εἰς μέσον ἀρ- 10
χόντας τῆς πόλεως αὐτῶν, οἳ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ὀζίας ὁ τ μιχὰ ἐκ τ φυλῆς συμεών, καὶ χάβρις ὁ τ γοθονιήλ, καὶ χάρμις ὁ τ μελχιήλ.

* καὶ συνεκάλεσαν πάντας τ 11
πρεσβυτέρους τ πόλεως· καὶ συνέδραμον πᾶς νεανίσκ & αὐτῶν & αἱ γυναῖκες εἰς τὴν ἐκκλησίαν· καὶ ἔστησαν τὸν ἀχιὼρ ἐν μέσῳ παντὸς τ λαοῦ αὐτῶν· καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὀζίας τὸ συμβεβηκός· & ἀποκριθεὶς ἀπήγγειλεν αὐτοῖς τὰ ῥήματα τ συνεδρίας ὁλοφέρνου, καὶ πάντα τὰ ῥήματα ὅσα ἐλάλησεν ἐν μέσῳ τῶν ἀρχόντων ἀσσούρ, καὶ ὅσα ἐμεγαλορρημόνησεν ὁλοφέρνης εἰς τὸν οἶκον ισραήλ.

* καὶ πεσόντες ὁ λαὸς προσεκύνη- 13
σαν τῷ θεῷ, καὶ ἐβόησαν τῷ θεῷ, λέγοντες,

* κύριε ὁ θεὸς & οὐρανοῦ κάπιδε ἐπὶ 14
τὰς ὑπερηφανίας αὐτῶν, καὶ ἐλέησον τὴν ταπείνωσιν & γένους ἡμῶν, & ἐπίβλεψον ἐπὶ τὸ πρόσωπον τῶν ἡγιασμένων σου ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ.

* καὶ παρεκάλεσαν τὸν ἀχιὼρ, καὶ 15
ἐπήνεσαν αὐτὸν σφόδρα.

* καὶ παρέλαβεν αὐτὸν ὀζίας 18
ἐκ τῆς ἐκκλησίας εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε πότον τοῖς πρεσβυτέροις. * καὶ ἐπεκαλέσαντο τὸν θεὸν 20
ἰσραὴλ εἰς βοήθειαν ὅλην τὴν νύκτα ἐκείνην.

9 * *Descendentes autem filij Israel de ciuitate sua, steterunt super eum, & soluentes eum adduxerunt ad Betulua.*

10 * *Et statuerunt eum inter principes ciuitatis eorum, qui erant in diebus illis, Ozias filius Micha de tribu Symeon, & Chabris filius Gothoniel, & Charmis filius Melchiel.*

11 * *Et conuocauerunt omnes seniores ciuitatis, & concurrerunt omnes iuuenes eorum, & mulieres ad congregationem, & statuerunt Achior in medio vniuersi populi eorum, & interrogauit eum Ozias quod contigerat: & respondens nunciauit eis verba confessus Holofernis, & omnia verba quæ locutus fuit in medio principum Assyriorum, & quæ superbè locutus fuit Holofernes contra domum Israel.*

13 * *Et procidentes populus adorauerunt Deum, & clamauerunt Deo, dicentes:*

14 * *Domine Deus cæli respice in superbias eorum, & miserere humilitatis generis nostri, & respice super faciem sanctificatorum tibi in die hac.*

15 * *Et vocauerunt Achior, & laudauerunt eum valde.*

18 * *Et assumpsit eum Ozias de congregatione in domum suam, & fecit conuiuium senioribus.*

20 * *Et inuocauerunt Deum Israel in auxilium per totam noctem illam.*

CAP. VII.

1 AT *postridie nunciauit Holofernes omni exercitui suo, & omni populo suo, qui venerunt in auxilium eius, vt mouerent castra contra Betuluam, & ascensus montanorũ præoccuparent, & facerent prælium contra filios Israel. & mouit castra in die illa omnis vir potens eorum.*

2 *Et exercitus suorum virorum bellatorum millia peditum septuaginta & centum, & equitum millia duodecim, præter præparationem & viros, qui erant pedites inter eos, magna multitudo nimis.*

3 *Et castrametati sunt in valle prope Betuluam supra fontem. Et extenderunt in latitudinem super Dothaim vsque Belmaim, & in longitudinẽ à Betulua vsque ad Cyamonem, quæ est contra Esdraelom.*

4 *At filij Israel vt viderunt eorum multitudinem, turbati sunt valde. & dixit vnusquisque ad proximum suum, Nunc occupabunt isti faciem terræ vniuersæ, & neque montes excelsi, neque valles, neque colles sustinebunt grauitatem eorum.*

5 *Et assumentes vnusquisque arma bellica sua, & incendentes pyram super turribus suis, manserunt custodientes tota nocte illa.*

6 *At die secunda eduxit Holofernes omnẽ equitatum suum versus conspectum filiorum Israel, qui erant in Betulua. & considerauit ascensus ciuitatis eorum.*

7 *Et fontes aquarum eorum aggressus est, & præoccupauit eos. & imposuit eis castra virorum bellatorum. & ipse transtulit castra in populũ suum.*

8 *Et accedentes ei omnes principes filiorum Esau, & omnes duces populi Moab, & duces regionis maritimæ, dixerunt, Audiat iam verbum dominus noster, vt non sit fractio in exercitu tuo.*

ζ.

1 Τῇ ὑ ἐπαύριον παρήγειλεν ὁλοφέρνης πάσῃ τῇ στρατιᾷ αὐτοῦ καὶ παντὶ τῷ λαῷ αὐτοῦ, οἱ παρεγένοντο ἐπὶ τὸν συμμαχίαν αὐτοῦ, ἀναζευγνύειν ἐπὶ βετυλύα, καὶ τὰς ἀναβάσεις τῆς ὀρεινῆς προκαταλαμβάνειν, καὶ ποιεῖν πόλεμον πρὸς υἱοὺς ἰσραήλ· καὶ ἀνέζευξεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ πᾶς ἀνὴρ δυνατὸς αὐτῶν..

2 καὶ ἡ δύναμις αὐτῶν ἀνδρῶν πολεμιστῶν χιλιάδες πεζῶν ἑβδομήκοντα καὶ ἑκατόν, καὶ ἱππέων χιλιάδες δεκαδύο, χωρὶς τῆς ἀποσκευῆς καὶ τῶν ἀνδρῶν οἱ ἦσαν πεζοὶ ἐν αὐτοῖς πολὺ πλῆθος σφόδρα.

3 καὶ παρενέβαλον ἐν τῷ αὐλῶνι πλησίον βετυλύα ἐπὶ τῆς πηγῆς· καὶ παρέτειναν εἰς πλάτος ἐπὶ δωθαεὶμ ἕως βελμαίμ, καὶ εἰς μῆκος ἀπὸ βετυλύα ἕως κυάμωνος ὅ ἐστιν ἀπέναντι ἐσδρηλών.

4 καὶ ὡς εἶδον υἱοὶ ἰσραὴλ ὡς εἶδον αὐτῶν τὸ πλῆθος, ἐταράχθησαν σφόδρα· καὶ εἶπεν ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, νῦν ἐκκλείσουσιν ὅτοι τὸ πρόσωπον τῆς γῆς πάσης, καὶ οὔτε τὰ ὄρη τὰ ὑψηλὰ, οὔτε αἱ φάραγγες, οὔτε οἱ βουνοὶ ὑποστήσονται τὸ βάρος αὐτῶν.

5 καὶ ἀναλαβόντες ἕκαστος τὰ σκεύη τὰ πολεμικὰ αὐτῶν, καὶ ἀνάψαντες πυρκαὶ ἐπὶ τοῦ πύργους αὐτῶν, ἔμφυον φυλάσσοντες ὅλην τὴν νύκτα ἐκείνην.

6 τῇ ὑ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ ἐξήγαγεν ὁλοφέρνης πᾶσαν τὴν ἵππον αὐτοῦ κατὰ πρόσωπον τῶν υἱῶν ἰσραὴλ οἱ ἦσαν ἐν βετυλύα· καὶ ἐπεσκέψατο τὰς ἀναβάσεις τῆς πόλεως αὐτῶν.

7 καὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων αὐτῶν ἐφώδευσε, καὶ προκατελάβετο αὐτάς· καὶ ἐπέθηκεν αὐτοῖς παρεμβολὰς ἀνδρῶν πολεμιστῶν· καὶ αὐτὸς ἀνέζευξεν εἰς τὸν λαὸν αὐτοῦ.

8 καὶ προσελθόντες αὐτῷ πάντες οἱ ἄρχοντες τῶν υἱῶν ἠσαὺ, καὶ πάντες οἱ ἡγούμενοι τοῦ λαοῦ μωάβ, καὶ οἱ στρατηγοὶ τῆς παραλίας, εἶπον, ἀκουσάτω δὴ λόγον ὁ δεσπότης ἡμῶν, ἵνα μὴ γένηται θραῦσις ἐν τῇ δυνάμει σου.

CAP. VII.

1 HOlofernes autem altera die præcepit exercitibus suis, vt ascenderent contra Bethuliam.

2 Erant autem pedites bellatorum centum viginti millia, & equites viginti duo millia, præter præparationes virorum illorum, quos occupauerat captiuitas, & abducti fuerant de prouinciis & vrbibus vniuersæ iuuentutis.

3 Omnes parauerunt se pariter ad pugnam contra filios Israel, & venerunt per crepidinem montis vsque ad apicem, qui respicit super Dothain, à loco qui dicitur Belma, vsq; ad Chelmon, qui est contra Esdrelon.

4 Filij autem Israel, vt viderunt multitudinem illorum, prostrauerunt se super terram, mittentes cinerem super capita sua, vnanimes orantes, vt Deus Israel misericordiam suam ostenderet super populum suum.

5 Et assumentes arma sua bellica, sederunt per loca quæ angusti itineris tramitem dirigunt inter montosa, & erant custodientes ea tota die & nocte.

6 Porrò Holofernes, dum circuit per gyrum, reperit quòd fons qui influebat, aquæductum illorũ à parte australi extra ciuitatem dirigeret, & incîdi præcepit aquæductum illorum.

7 Erant tamen non longè à muris fontes, ex quibus furtim videbãtur haurire aquam ad refocillandum potius, quàm ad potandum.

8 Sed filij Ammon & Moab accesserunt ad Holofernem, dicentes,

* Filij Israel non in lancea, nec in sagitta confidunt, sed montes defendunt illos, & muniunt illos colles in præcipitio cõstituti.

* Vt ergo sine congressione pugnæ possis superare eos, pone custodes fontium, vt non hauriant aquã ex eis, & sine gladio interficiés eos; vel certè fatigati, tradent ciuitatem suam, quam putant in montibus positam, superari nõ posse.

* Et placuerũt verba hęc coram Holoferne, & corã satellitibus eius, & constituit per gyrum centenarios per singulos fontes.

* Cúmque ista custodia per dies viginti fuisset expleta, defecerunt cisternæ & collectiones aquarũ omnibus inhabitantibus Bethuliam, ita vt non esset in ciuitate vnde satiarétur vel vna die, quoniam ad mensurã dabatur populis aqua quotidie.

* Tunc ad Oziam congregati omnes viri, fœmi-

* ὁ γὰρ λαὸς οὗτος τῶν υἱῶν ἰσραὴλ, 9
ἐπεποίθασιν ἐπὶ τοῖς δόρασιν αὐτῶν,
ἀλλ' ἐπὶ τοῖς ὕψεσι τῶν ὀρέων ἐν οἷς
αὐτοὶ κατοικοῦσιν ἐν αὐτοῖς· ἐ γάρ
ἐστιν εὐχερὲς προσβῆναι ταῖς κορυφαῖς
τῶν ὀρέων αὐτῶν.

* καὶ νῦν δέσποτα μὴ πολέμει 10
πρὸς αὐτοὺς καθὼς γίνε) πόλεμος
παρατάξεως, καὶ ἐ πεσεῖται ἐκ τοῦ
λαοῦ σου ὡς ἀνὴρ εἷς· ἀνάμεινον ἐπὶ
τῆς παρεμβολῆς σου διαφυλάσσων
πάντα ἄνδρα ἐκ τ δυνάμεώς σου· ⁊
ἐπικρεμάσατωσαν ④ παῖδές σου τῆς
πηγῆς τοῦ ὕδατ@, ἣ ἐκπορεύε) ἐκ τ
ῥίζης τοῦ ὄρους· διότι ἐκεῖθεν ὑδρεύον)
πάντες ④ κατοικοῦντες βετουλύα·
καὶ ἀνελεῖ αὐτοὺς ἡ δίψα, καὶ ἐκδώ-
σουσι τὴν πόλιν ἑαυτῶν· ⁊ ἡμεῖς καὶ
ὁ λαὸς ἡμῶν ἀναβησόμεθα ἐπὶ τὰς
πλησίον κορυφὰς τῶν ὀρέων, ⁊ παρεμ
βαλοῦμεν ἐπ' αὐταῖς εἰς φυλα-
κήν· ⁊ μὴ ἐξελθεῖν ἐκ τ πόλεως ἀν-
δρα ἕνα· καὶ ταχὺ) ἐν τῷ λιμῷ
αὐτοί, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν, καὶ τὰ
τέκνα αὐτῶν· ⁊ πρὶν ἐλθεῖν τὴν ῥομ-
φαίαν ἐπ' αὐτούς, καταῤῥαφήσονται
ἐν ταῖς πλατείαις τ οἰκήσεως αὐτῶν·
⁊ ἀνταποδώσεις αὐτοῖς ἀνταπόδομα
πονηρόν, ἀνθ' ὧν ἐσατίασαν καὶ ἐχυ-
πήκουσαν τῷ προσώπῳ σου ἐν εἰρήνῃ.

* καὶ ἤρεσαν ④ λόγοι αὐτῶν ἐνώπιον ὁλοφέρνου, καὶ ἐνώπιον πάντων 11
τῶν θεραπόντων αὐτ· ⁊ συνέταξε ποιεῖν καθὰ ἐλάλησαν.

* καὶ ἀπῆραν παρεμβολὴ υἱῶν ἀμμών, καὶ μετ' αὐτῶν χιλιάδες 12
πέντε υἱῶν ἀσσύρ· ⁊ παρενέβαλον ἐν τῷ αὐλῶνι· καὶ προσκατελάβοντο
τὰ ὕδατα ⁊ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων τῶν υἱῶν ἰσραήλ· καὶ ἀνέβησαν υἱοὶ
ἠσαὺ ⁊ υἱοὶ ἀμμών, καὶ παρενέβαλον ἐν τῇ ὀρεινῇ ἀπεναντι δωθαείμ·
καὶ ἀπέστειλαν ἐξ αὐτῶν πρὸς νότον ⁊ ἀπηλιώτην ἀπεναντι ἐκρεβήλ,
ἣ ἐστιν πλησίον χουσί, ἣ ἐστιν ἐπὶ τοῦ χειμάῤῥου μοχμύρ· καὶ ἡ λοιπὴ
στρατιὰ τῶν ἀσσυρίων παρενέβαλον ἐν τῷ πεδίῳ, καὶ ἐκάλυψαν πρὸ
τὸ πρόσωπον τ γῆς· καὶ αἱ σκηναὶ ⁊ αἱ ἀπαρτίαι αὐτῶν κατεστρα-
πέδωσαν εἰς πλῆθ@ πολὺ σφόδρα. * καὶ ④ υἱοὶ ἰσραὴλ ἀνε- 13
βόησαν πρὸς κύριον θεὸν αὐτῶν, ὅτι ὠλιγοψύχησε τὸ πνεῦμα αὐτῶν,
ὅτι ἐκύκλωσαν πάντες ④ ἐχθροὶ αὐτῶν, καὶ οὐκ ἰσχὺς διαφυγεῖν ἐκ
μέσου αὐτῶν· ⁊ ἔμεινον κύκλῳ αὐτῶν πᾶσα συναγωγὴ ἀσσύρ, οἱ πε-
ζοὶ καὶ τὰ ἅρματα καὶ οἱ ἱππεῖς αὐτῶν ἡμέρας τριακοντατέσσαρας·

9 * Nam populus iste filiorum Israel, non confidunt in lanceis suis, sed in sublimitatibus montium in quibus ipsi habitant in eis: non enim est facile procedere per vertices montium eorum.

10 * Et nunc domine ne prælium ineas aduersus eos sicut fit prælium aciei, & non cadet de populo tuo vt vir vnus: mane in castris tuis custodiens omnem virum ex exercitu tuo. & obtineant serui tui fontem aquæ, qui exit de radice montis, quia inde aquantur omnes habitantes Betulua, et interimet eos sitis, & tradent ciuitatem suam: & nos & populus noster ascẽdemus super proximas altitudines montium, et castrametabimur super eas in custodiam: ne exeat de ciuitate vir vnus. & contabescent in fame ipsi, & vxores eorum, & filij eorum, & antequam veniat gladius super eos, subuertentur in plateis habitationis eorum. & retribues eis retributionem malam, eò quòd rebellauerunt, & non obedierunt faciei tuæ in pace.

11 * Et placuerunt verba eorum coram Holoferne, & coram omnibus satellitibus eius. & constituit facere sicut locuti fuerunt.

12 * Et recesserunt castra filiorum Ammon, & cum eis millia quinque filiorum Assur, & castrametati sunt in valle; & præoccupauerunt aquas & fontes aquarum filiorum Israel: et ascenderunt filij Esau & filij Ammon, & castrametati sunt in montanis contra Dothaim, & miserunt ex eis ad Austrum & Subsolanum cõtra Ecrebel, quæ est prope Chusi, quæ est super torrentem Mochmur. & reliquus exercitus Assyriorum castrametati sunt in campo, & cooperuerunt omnem faciem terræ, & tabernacula & sarcinæ eorum castra fecerunt in multitudine multa valde.

13 Et filij Israel clamauerunt ad Dominum Deum eorum, quoniam defecit animo spiritus eorum, quoniam in circuitu erant omnes inimici eorum, & non poterant fugere de medio eorum: & manserunt in circuitu eorum omnis congregatio Assyriorum, pedites & currus, & equites eorum diebus trigintaquatuor.

& deficiebant omnibus habitantibus Bethulua omnia receptacula ſua aquarum. et lacus euacuabãtur, & nõ habebant ad bibendum ad ſatietatem aquam die vna, quoniam in mẽſura dabant eis ad bibendum. & conſternati ſunt infantes eorum, & vxores & iuuenes defecerunt à ſiti. & cadebant in plateis ciuitatis, & in tranſitibus portarum. & non erat vigor amplius in eis. Et congregatus eſt vniuerſus populus ad Ozian & principes ciuitatis, iuuenes, & mulieres, & pueri. & clamauerũt voce magna, & dixerunt coram omnibus ſenioribus, Judicet Deus inter nos & vos, quoniam feciſtis in nobis iniuſtitiam magnã, non loquentes pacifica cum filiis Aſſyriorum.

καὶ ἐξέλειπον πόλεις τοῦ καθίσαι βεθυλούα πόλει τὰ ἀγγεῖα αὐτῶν τῶν ὑδάτων· καὶ ⸫ λάκκοι ἐξεκενοῦντο· καὶ οὐκ εἶχον πιεῖν εἰς πλησμονὴν ὕδωρ ἡμέραν μίαν, ὅτι ἐν μέτρῳ ἐδίδουν αὐτοῖς πιεῖν. καὶ ἠθύμησαν τὰ νήπια αὐτῶν, ⸫ αἱ γυναῖκες ⸫ οἱ νεανίσκοι ἐξέλιπον ἀπὸ τῆς δίψης. καὶ ἔπιπτον ἐν ταῖς πλατείαις τῆς πόλεως, ⸫ ἐν ταῖς διόδοις τῶν πυλῶν. καὶ οὐκ ἦν ἔτι κραταίωσις ἔτι ἐν αὐτοῖς· ⸫ ἐπισυνήχθησαν πᾶς ὁ λαὸς ἐπὶ ὀζίαν καὶ τοὺς ἄρχοντας τῆς πόλεως, ⸫ νεανίσκοι ⸫ αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδία· ⸫ ἀνεβόησαν φωνῇ μεγάλῃ, ⸫ εἶπον ἐναντίον πάντων τῶν πρεσβυτέρων, κρίναι ὁ θεὸς ἀναμέσον ἡμῶν καὶ ὑμῶν, ὅτι ἐποιήσατε ἐν ἡμῖν ἀδικίαν μεγάλην ⸗ λαλήσαντες εἰρηνικὰ μὴ τῶν υἱῶν ἀσσυρ.

14 ** Et nunc non eſt auxiliator noſter, ſed vendidit nos Deus in manibus eorum, vt proſternamur ante eos in ſiti et perditione magna.*

14 * ⸫ νῦν οὐκ ἔστι βοηθὸς ἡμῶν, ἀλλὰ πέπρακεν ἡμᾶς ὁ θεὸς εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν, τοῦ καταστρωθῆναι ἐναντίον αὐτῶν ἐν δίψῃ καὶ ἀπωλείᾳ μεγάλῃ.

15 ** Et nunc conuocate eos, & tradite ciuitatẽ omnem in direptionẽ populo Holofernis, & vniuerſo exercitui eius.*

15 * καὶ νῦν ⸗ καλέσασθε αὐτούς, ⸫ ἔκδοτε τὴν πόλιν πᾶσαν εἰς προνομὴν λαῷ ὁλοφέρνε ⸫ πάσῃ τῇ δυνάμει αὐτοῦ.

16 ** Quoniam melius nos fieri eis in rapinam, quàm mori in ſiti. erimus enim in ſeruos, & viuet anima noſtra: & non videbimus mortem infantium noſtrorum in oculis noſtris, & vxores & filios noſtros deficientes animas ipſorum.*

16 * ὅτι κρεῖσσον ἡμᾶς γενηθῆναι αὐτοῖς εἰς διαρπαγήν, ἢ ἀποθανεῖν ἐν δίψῃ· ἐσόμεθα γὰρ εἰς δούλους, ⸫ ζήσεται ἡ ψυχὴ ἡμῶν· ⸫ οὐκ ὀψόμεθα τὸν θάνατον τῶν νηπίων ἡμῶν ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ⸫ τὰς γυναῖκας ⸫ τὰ τέκνα ἡμῶν ἐκλειποῦσας τὰς ψυχὰς αὐτῶν.

17 ** Conteſtamur vobis cælum & terram, & Deum noſtrum, & Dominum patrum noſtrorum, qui vlciſcitur nos ſecundum peccata noſtra, & peccata patrum noſtrorum, vt non faciat ſecundum verba hæc in die hodierna.*

17 * μαρτυρόμεθα ὑμῖν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὸν θεὸν ἡμῶν καὶ κύριον τῶν πατέρων ἡμῶν, ὃς ἐκδικεῖ ἡμᾶς κατὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ τὰ ἁμαρτήματα τῶν πατέρων ἡμῶν, ἵνα μὴ ποιήσῃ κατὰ τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ σήμερον.

18 ** Et factus fuit planctus magnus in medio congregationis omnium vnanimiter. & clamauerunt ad Dominum Deum voce magna.*

18 * καὶ ἐγένετο κλαυθμὸς μέγας ἐν μέσῳ τῆς ἐκκλησίας πάντων ὁμοθυμαδόν· ⸫ ἐβόησαν πρὸς τὸν κύριον θεὸν φωνῇ μεγάλῃ.

næque, iuuenes & paruuli omnes ſimul vna voce dixerunt, Iudicet Deus inter nos & te, quoniam feciſti in nos mala, nolens loqui pacificè cũ Aſſyriis; & propter hoc vendidit nos Deus in manibus eorum.

14 * Et ideo non eſt qui adiuuet, cùm proſternamnr ante oculos eorum in ſiti & in perditione magna.

15 * Et nunc congregate vniuerſos qui in ciuitate ſunt, vt ſpõte tradamus nos populo Holofernis.

16 * Melius eſt enim vt captiui benedicamus Dominum viuentes, quàm moriamur & ſimus opprobriũ omni carni, cùm videamus vxores noſtras & infantes noſtros mori ante oculos noſtros.

17 * Conteſtamur hodie cęlum & terram, & Deum patrum noſtrorum, qui vlciſcitur nos ſecundum peccata noſtra, vt iam tradatis ciuitatem in manu militiæ Holofernis, vt ſit finis noſter breuis in ore gladij, qui longior efficitur in ariditate ſitis.

18 * Et cùm hæc dixiſſent, factus eſt fletus & vlulatus magnus in eccleſia omnibus, & per multas horas vna voce clamauerunt ad Deum, dicentes,

19 * Peccauimus cum patribus noſtris, iniuſtè egimus, iniquitatem fecimus.

20 * Tu quia pius es, miſerere noſtri, & in tuo flagello vindica iniquitates noſtras, & noli tradere confitentes te populo qui ignorat te, vt non dicant inter gentes, Vbi eſt Deus eorum?

21 * Et cùm fatigati his clamoribus, & his fletibus laſſati ſiluiſſent, exurgens Ozias, infuſus lachrymis, dixit:

* Æquo animo estote fratres, & hos quinq; dies expectemus à Domino misericordiam.
* Forsitan enim indignationem suam abscindet, & dabit gloriam nomini suo.
* Si autẽ transactis quinque diebus, nõ venerit adiutoriũ, faciemus hæc verba quæ locuti estis.

CAP. VIII.

ET factum est cùm audisset hæc verba Iudith A vidua; quæ erat filia Merari, filij Idox, filij Ioseph, filij Oziæ, filij Elai, filij Iamnor, filij Iedeon, filij Raphoim, filij Achitob, filij Melchiæ, filij Enan, filij Nathaniæ, filij Salathiel, filij Simeon, filij Ruben.
* Et vir eius fuit Manasses; qui mortuus est in diebus messis ordeaceæ.
* Instabat enim super alligantes manipulos in campo, & venit æstus super caput eius, & mortuus est in Bethulia ciuitate sua, & sepultus est cum patribus suis.
* Erat autem Iudith relicta eius vidua iam annis tribus, & mensibus sex.
* Et in superioribus domus suæ fecit sibi secretum cubiculum, in quo cum puellis suis clausa morabatur; & habens super lumbos suos cilicium, ieiunabat omnibus diebus vitæ suæ, præter sabbata, & neomenias, & festa domus Israel.
* Erat autem eleganti aspectu nimis; cui vir suus reliquerat diuitias multas, & familiam copiosam, ac possessiones armẽtis boum, ac gregibus ouium plenas.

* Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὰς Ὀζίας, θαρσεῖτε ἀδελφοί· διακαρτερήσωμεν ἔτι πέντε ἡμέρας, ἐν αἷς ἐπιστρέψει κύριος ὁ θεὸς ἡμῖν τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς. ὁ γὰρ ἐγκαταλείψει ἡμᾶς εἰς τέλος.
* ἐὰν δὲ διέλθωσιν αὗται, καὶ μὴ ἔλθῃ ἐφ' ἡμᾶς βοήθεια, ποιήσω κατὰ τὸ ῥῆμα ὑμῶν. * ἐσκόρπισε τὸν λαὸν εἰς τοὺς ἑαυτοῦ παρεμβολούς· καὶ ἐπὶ τὰ τείχη καὶ τοὺς πύργους τῆς πόλεως αὐτῶν ἀπῆλθον, καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν ἀπέστειλαν· καὶ ἦσαν ἐν ταπεινώσει πολλῇ ἐν τῇ πόλει.

η'.

* Καὶ ἦκουσεν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ἰουδὶθ θυγάτηρ μεραρί, υἱοῦ ὠξ υἱοῦ ἰωσὴφ, υἱοῦ ὀζιήλ, υἱοῦ ἐλιὰβ, υἱοῦ ἀνανίου, υἱοῦ γεδεών, υἱοῦ ῥαφαΐν, υἱοῦ ἀχιτὼβ, υἱοῦ ἠλιού, υἱοῦ ἐλιάβ, υἱοῦ ναθαναὴλ, υἱοῦ σαμαλιὴλ, υἱοῦ σαλαδαΐ, υἱοῦ ἰσραήλ. * καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς μανασσῆς τῆς φυλῆς αὐτῆς, καὶ τῆς πατριᾶς αὐτῆς· καὶ ἀπέθανεν ἐν ἡμέραις θερισμοῦ κριθῶν.
* ἐπέστη γὰρ ἐπὶ τοὺς δεσμεύοντας τὰ δράγματα ἐν τῷ πεδίῳ, καὶ ὁ καύσων ἦλθεν ἐπὶ τὸ κεφάλιον αὐτοῦ, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὸν κλίνην αὐτοῦ· καὶ ἔθαψαν αὐτὸν μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν τῷ ἀγρῷ τῷ ἀναμέσον δωθαεὶμ καὶ βαλαμών. * καὶ ἰουδὶθ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆς χηρεύουσα ἔτη τρία καὶ μῆνας τέσσαρας.
* καὶ ἐποίησεν ἑαυτῇ σκηνὴν ἐπὶ τοῦ δώματος τοῦ οἴκου αὐτῆς, καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ τὸν ὀσφὺν αὐτῆς σάκκον, καὶ ἦν ἐπ' αὐτῆς τὰ ἱμάτια τῆς χηρύσεως αὐτῆς· καὶ ἐνήστευε πάσας τὰς ἡμέρας τῆς χηρύσεως αὐτῆς, χωρὶς τῶν σαββάτων καὶ σαββάτων, καὶ τῶν νουμηνιῶν καὶ ἑορτῶν καὶ χαρμοσυνῶν οἴκου ἰσραήλ.
* καὶ ἦν καλὴ τῷ εἴδει, καὶ ὡραία τῇ ὄψει σφόδρα· καὶ κατελείπετο αὐτῇ μανασσῆς ὁ ἀνὴρ αὐτῆς χρυσίον καὶ ἀργύριον καὶ παῖδας καὶ παιδίσκας καὶ κτηνῶν, καὶ ἀγροὺς, καὶ ἔμενεν ἐπ' αὐτοῖς.

* *Et dixit ad eos Ozias, Confidite fratres: expectemus adhuc quinq; dies, in quibus conuertet Dominus Deus noster misericordiam suam super nos: non enim derelinquet nos in finem.*
* *Si autem transierint isti, & non venerit super nos adiutorium, faciam iuxta verbum vestrum: & dispersit populum in sua castra, & ad muros & turres ciuitatis suæ abierunt, & vxores & filios in domos suas miserunt, & erant in humilitate multa in ciuitate.*

CAP. VIII.

1 ET *audiuit in illis diebus Iudith filia Merari, filij Ox, filij Ioseph, filij Oziel, filij Helcia, filij Ananiæ, filij Gedeon, filij Raphain, filij Acitho, filij Eliu, filij Eliab, filij Nathanael, filij Samaliel, filij Saladai, filij Israel.*
2 * *Et vir eius Manasses de tribu eius & de familia eius, & mortuus est in diebus messis ordei.*
3 * *Instabat enim super alligantes manipulos in cãpo, & æstus venit super caput eius, & cecidit in lectum suum, & sepelierunt eum cum patribus suis in agro qui inter Dothaim &*
4 *Balamo.* * *Et erat Judith in domo sua vidua annis tribus & mensibus quatuor.*
5 * *Et fecit sibi tabernaculum in parte superiori domus suæ, & imposuit super lumbũ suum cilitium, & erant super eam vestes viduitatis suæ, & ieiunauit omnibus diebus viduitatis suæ, præter anteſabbata et ſabbata & anteneomenias & festa, & solemnitates domus Israel.*
6 * *Et erat speciosa forma, & elegans aspectu nimis: & reliquerat ei Manasses vir eius aurum & argentum, & famulos, & ancillas, & pecora, & agros, & manebat in eis.*

Et non erat qui inferret in eam verbum malum, quoniam timebat Deum valde. Et audiuit verba populi mala contra principem, quoniam consternati sunt in paucitate aquarum, & audiuit omnia verba Judith quæ locutus fuit ad eos Ozias, quomodo iurauit eis quòd traderet ciuitatẽ post dies quinq; Assyrijs. Et cùm misisset ancillam suam quæ præerat omnibus facultatibus suis, vocauit Oziam & Chabrin & Charmin presbyteros ciuitatis suæ: & venerunt ad eam. Et dixit ad eos, Audite iam me principes habitantiũ Betulua, quoniam non rectum verbum vestrũ quod locuti estis coram populo in die hac, & constituistis iusiurandũ hoc quod locuti estis inter Deum & nos, & dixistis tradituros esse ciuitatem inimicis nostris, nisi in illis conuersus fuerit Dominus ad adiuuandum nos. Et nunc qui estis vos qui tentastis Deum in die hodierna, & statuitis pro Deo in medio filiorũ hominũ? & nunc Dominum omnipotentem exquiritis, & nihil cognoscetis vsque in seculum, quia profundum cordis hominis non inuenietis, & verba cogitationis eius nõ percipietis; & quomodo Deum qui fecit omnia hæc scrutabimini; & mentem eius cognoscetis, & cogitationẽ eius dignoscetis? Nequaquam fratres, ne ad iram excitetis Dominum Deum nostrum, quoniã si noluerit in quinq; diebus adiuuare nos, ipse habet potestatẽ in quibus voluerit defendere et omnibus diebus, aut etiã exterminare nos ante faciẽ inimicorũ nostrorũ. Vos aũt ne alienetis consilia Dñi Dei nostri, quoniã nõ quasi homo Deꝰ vt minis afficiatur, neque sicut filius hominis vt iudicetur. Ideoque expectantes quæ ab eo salutem, inuocemus eum in adiutorium nostrum, & exaudiet vocẽ nostram, si fuerit ei placitum, quoniam non surrexit in generationibus nostris, neque est in die hodierna, neque tribus, neque familia, neque populus, neque ciuitas ex nobis, qui adorent deos manufactos.

7 * Et erat hæc in omnibus famosissima, quoniam timebat Dominũ valde, nec erat qui loqueretur de illa verbum malum.

8 * Hęc itaq; cùm audisset, quoniã Ozias promisisset, quòd transacto quinto die traderet ciuitatem, misit ad presbyteros Chabri & Charmi.

9 * Et venerunt ad illam, & dixit illis, Quod est hoc verbum in quo consensit Ozias, vt tradat ciuitatem Assyriis, si intra quinq; dies non venerit vobis adiutorium?

10 * Et qui estis vos qui tentatis Dominum? Non est iste sermo qui misericordiã prouocet, sed potius qui iram excitet, & furorem accendat.

11 * Posuistis vos tempus miserationis Domini, & in arbitrium vestrũ diem constituistis ei.

12 * Sed quia patiens Dominus est, in hoc ipso pœniteamus, & indulgentiam eius fusis lachrymis postulemus.

13 * Non enim quasi homo Deus sic comminabitur, neq; sicut filius hominis ad iracundiam inflãmabitur.

14 * Et ideo humiliemus illi animas nostras, & in spiritu cõstituti humiliato seruiẽtes illi, dicamus flẽtes Dño, vt secundũ voluntatẽ suam sic faciat nobiscum citò misericordiam suam.

7 * Καὶ οὐκ ἦν ὃς ἐπήνεγκεν ἐπ' αὐτὴν ῥῆμα πονηρόν, ὅτι ἐφοβεῖτο τὸν θεὸν σφόδρα. 8 * Καὶ ἤκουσε τὰ ῥήματα τοῦ λαοῦ τὰ πονηρὰ ἐπὶ τὸν ἄρχοντα, ὅτι ὠλιγοψύχησαν ἐν τῇ ἀπωλείᾳ τῶν ὑδάτων· καὶ ἤκουσε πάντας τοὺς λόγους ἃ ἐλάλησεν πρὸς αὐτοὺς Ὀζίας, ὡς ὤμοσεν αὐτοῖς παραδώσειν τὴν πόλιν μετὰ ἡμέρας πέντε τοῖς Ἀσσυρίοις. 9 * καὶ ἀποστείλασα τὴν ἄβραν αὐτῆς τὴν ἐφεστῶσαν πᾶσι τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτῇ, καλέσαι Ὀζίαν καὶ Χαβρὶν καὶ Χαρμὶν τοὺς πρεσβυτέρους τῆς πόλεως αὐτῆς, καὶ ἦλθον πρὸς αὐτήν. καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, ἀκούσατε δή μου ἄρχοντες τῶν κατοικούντων Βετυλούα, ὅτι οὐκ ἀληθὴς ὁ λόγος ὃν ἐλαλήσατε ἐναντίον τοῦ λαοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, καὶ ἐμήσατε τὸν ὅρκον τοῦτον ὃν ἐλαλήσατε ἀνὰ μέσον τοῦ θεοῦ καὶ ἡμῶν, καὶ εἶπατε παραδώσειν τὴν πόλιν τοῖς ἐχθροῖς ἡμῶν, ἐὰν μὴ ἐν αὐταῖς ἐπιστρέψῃ κύριος καὶ βοηθῆσαι ἡμῖν. 10 * καὶ νῦν τίνες ἐστὲ ὑμεῖς οἱ ἐπειράσατε τὸν θεὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ σήμερον, καὶ ἵστασθε ὑπὲρ τοῦ θεοῦ ἐν μέσῳ υἱῶν ἀνθρώπων; 11 * καὶ νῦν κύριον παντοκράτορα ἐξετάζετε, καὶ οὐδὲν ἐπιγνώσεσθε εἰς τὸν αἰῶνα· ὅτι βάθος καρδίας ἀνθρώπου οὐκ εὑρήσετε, καὶ λόγους τῆς διανοίας αὐτοῦ οὐ διαλήψεσθε, καὶ πῶς τὸν θεὸν ὃς ἐποίησε πάντα ταῦτα ἐρευνήσετε, καὶ τὴν νοῦν αὐτοῦ ἐπιγνώσεσθε, καὶ τὸν λογισμὸν αὐτοῦ καταλαμβήσεσθε; 12 * μηδαμῶς ἀδελφοί, μὴ παροργίζετε κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν, ὅτι ἐὰν μὴ θέλῃ ἐν ταῖς πέντε ἡμέραις βοηθῆσαι ἡμῖν, αὐτὸς ἔχει τὴν ἐξουσίαν ἐν αἷς θέλῃ σκεπάσαι καὶ πάσας ἡμέρας, ἢ καὶ ὀλοθρεῦσαι ἡμᾶς πρὸ προσώπου τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν. 13 * ὑμεῖς δὲ μὴ ἐνεχειρεῖτε τὰς βουλὰς κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ὅτι οὐχ ὡς ἄνθρωπος ὁ θεὸς ἀπειληθῆναι, οὐδ' ὡς υἱὸς ἀνθρώπου διατιθῆναι. 14 * διόπερ ἀναμένοντες παρ' αὐτοῦ σωτηρίαν, προκαλεσώμεθα αὐτὸν εἰς βοήθειαν ἡμῶν· καὶ εἰσακούσεται τῆς φωνῆς ἡμῶν, ἐὰν ᾖ αὐτῷ ἀρεστόν· ὅτι οὐκ ἀνέστη ἐν ταῖς γενεαῖς ἡμῶν, οὐδὲ ἔστιν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ σήμερον, οὔτε φυλή, οὔτε πατριά, οὔτε λαός, οὔτε πόλις ἐξ ἡμῶν, οἳ προσκυνοῦσι θεοῖς χειροποιήτοις.

* Vt ſicut conturbatum 15
eſt cor noſtrum in ſuperbia eorum, ita etiam de noſtra humilitate gloriemur; quoniam nō ſumus ſecuti peccata patrum noſtrorū, qui dereliquerūt Deum ſuum, & adorauerunt deos alienos. pro quo ſcelere dati ſunt in gladiū, & in rapinā, & in confuſionem inimicis ſuis. * Nos autē alterum 16
Deū neſcim⁹ prętер ipſum.

* Expectemus humiles 17
conſolationem eius, & exquiret ſanguinem noſtrum de afflictionibus inimicorum noſtrorum, & humiliabit omnes gentes quæcunque inſurgunt contra nos, & faciet illas ſine honore Dñs Deus noſter.

* Et nunc fratres, quo- 18
niam vos qui eſtis presbyteri in populo Dei, & ex vobis pendet anima illorū, ad eloquium veſtrū corda eorum erigite, vt memores ſint quia tentati ſunt patres noſtri, vt probarētur ſi verè colerent Deum ſuū. * Me- 19
mores eſſe debent, quomodo pater noſter Abraam tentatus eſt, & per multas tribulationes probat⁹, Dei amicus effectus eſt. * Sic 20
Iſaac, ſic Iacob, ſic Moyſes, & omnes q placuerūt Deo, p multas tribulationes trāſierūt fideles. * Illi aūt qui 21
tentationes nō ſuſceperunt cū timore Dñi, & impatiētiam ſuam, & improperium murmurationis ſuæ contra Dñm ꝓtulerūt, exterminati ſunt ab exterminatore, & à ſerpētibus perierūt. * Et nos 22
ergo nō vlciſcamur nos pro his quæ patimur, ſed reputantes peccatis noſtris hæc ipſa ſupplicia minora eſſe, flagella Dñi quaſi ſerui qui corripimur ad emendationē, & nō ad perditionē noſtrā eueniſſe credamus. * Et 23
dixerunt illi Ozias & preſ-

* καθάπερ ἐγλύεθ ἡ καρδία ἡμῶν ἐν ταῖς ὑπερηφανίαις αὐτῶν, οὕτως καὶ ἡ ἐξομολόγησις ἡμῶν ἐν τοῖς ἁμαρτήμασιν τῶν πατέρων ἡμῶν, ὅτι ἐποιήσαμεν πονηρὰ ἐναντίον τοῦ θεοῦ ἡμῶν. 15

* ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐγνώκαμεν θεὸν ἕτερον πλὴν αὐτοῦ. 16

* καὶ ἐλπίζομεν ὅτι οὐκ ὑπερόψεται ἡμᾶς, οὔτε ἀπὸ τοῦ γένους ἡμῶν, οὔτε ἐὰν ληφθῶμεν, ὡς ἔθνη ἐσόμεθα εἰς ὀνειδισμὸν καὶ εἰς ὄνειδος ἐναντίον τῶν κτωμένων ἡμᾶς· ὅτι οὐκ ἀτιμασθήσεται ἡ δουλεία ἡμῶν εἰς χάριν, ἀλλ' εἰς ἀτιμίαν θήσει αὐτοῖς κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν. 17

* καὶ νῦν ἀδελφοὶ ἐπιδείξωμεθα τοῖς ἀδελφοῖς ἡμῶν, ὅτι ἐξ ἡμῶν ἐκκρέμαται ἡ ψυχὴ αὐτῶν, καὶ τὰ ἅγια καὶ ὁ οἶκος καὶ τὸ θυσιαστήριον ἐπεστήριχται ἐφ' ἡμῖν· πρὸ πάντα τούτων εὐχαριστήσωμεν κυρίῳ τῷ θεῷ ἡμῶν, ὃς πειράζει ἡμᾶς καθὼς καὶ τοὺς πατέρας ἡμῶν. 18

* μνήσθητε ὅσα ἐποίησε μετὰ Ἀβραάμ. 19

* καὶ ὅσα ἐπείρασε τὸν Ἰσαάκ, καὶ ὅσα ἐγλύεθ τῷ Ἰακὼβ ἐν Μεσοποταμίᾳ τῆς Συρίας ποιμαίνοντι τὰ πρόβατα Λάβαν τοῦ ἀδελφοῦ τῆς μητρὸς αὐτοῦ. 20

* ὅτι οὐ καθὼς ἐκείνους ἐπύρωσεν εἰς ἑτασμὸν καρδίας αὐτῶν, καὶ ἡμᾶς οὐκ ἐξεδίκησεν, ἀλλ' εἰς νουθεσίαν μαστιγοῖ κύριος καὶ τοὺς ἐγγίζοντας αὐτῷ. 21

* καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν Ὀζίας, πάντα ὅσα εἶπας ἐν ἀγαθῇ καρδίᾳ ἐλάλησας· καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἀντιστήσεται τοῖς λόγοις σου· ὅτι οὐκ ἐν τῇ σήμερον ἡ σοφία σου πρόδηλός ἐστιν, ἀλλὰ ἀπ' ἀρχῆς ἡμερῶν σου ἔγνω πᾶς ὁ λαὸς τὴν σύνεσίν σου, καθότι ἀγαθόν ἐστιν τὸ πλάσμα τῆς καρδίας σου· 23

15 * *Sicut fuit in prioribus diebus, quorum gratia dati ſunt in gladium & rapinam patres noſtri, & ceciderunt ruina magna in conſpectu inimicorum noſtrorum.*

16 * *Nos autem alterum Deum non cognouimus.*

17 * *Vnde ſperamus quòd non deſpiciet nos, neque de genere noſtro, neque cùm capti fuerimus nos, ſic vocabitur Iudæa, & diripientur ſancta noſtra, & exquiret profanationem eius de ore noſtro, & timorem oculorum noſtrorum, et captiuitatem terræ & deſolationem hæreditatis noſtræ conuertet in caput noſtrum in gentibus, vbicunque ſeruierimus illic, & erimus in offenſionem, & in vituperium in conſpectu poſſidentium nos, quoniam non dirigetur ſeruitus noſtra in gratiam, ſed in dedecus ponet eam Dominus Deus noſter.*

18 * *Et nunc fratres oſtendamus fratribus noſtris, quòd à nobis pendet anima eorum, & ſancta & domus, & altare firmata ſunt in nobis. præter omnia hæc agamus gratias Domino Deo noſtro, qui tentat nos ſicut & patres noſtros.*

19 * *Memores eſtote quæ fecit cum Abraham:*

20 * *Et quibus tentauit Iſaac, & quæ facta ſunt Iacob in Meſopotamia Syriæ paſcenti oues Laban fratris matris ſuæ.*

21 * *Quoniam non ſicut illos examinauit in examen cordis eorum, & nos non vltus eſt, ſed ad monitionem flagellat Dominus appropinquantes ſibi.*

23 * *Et dixit ad eam Ozias, Omnia quæcunque dixiſti in bono corde locuta es. & non eſt qui reſiſtat verbis tuis, quoniam non in hodierno die ſapientia tua manifeſta eſt, ſed à principio dierum tuorum cognouit omnis populus prudentiam tuam, quoniam bona eſt formatio cordis tui.*

sed populus sitiuit valde, et coegerũt nos sicut locuti sumus facere eis, & inducere iuramentũ super nos, quod nõ transgrediemur. ✠ *Et nunc ora tu pro nobis, quoniam mulier religiosa es.* 24
& mittet Dominus pluuiã ad repletionẽ lacuũ nostrorũ, et nõ deficiemus amplius. ✠ *Et dixit* 25
ad eos Judith, Audite me, et faciam negociũ quod perueniet in generationes generationũ filiis generis nostri. ✠ *Vos stabitis in* 26
porta nocte hac, & exibo ego cũ ancilla mea. & in diebus post quas dixistis tradituros ciuitatẽ inimicis nostris, respiciet Dñs Israel in manu mea. ✠ *Vos autẽ* 27
nõ scrutabimini actũ meũ. non enim annũciabo vobis vsq; dũ perficiantur quæ ego facio. ✠ *Et* 28
dixit Ozias & principes ad eã, Vade in pace, et Dñs Deus ante te in vltionẽ inimicorũ nostrorũ. & reuertentes de tabernaculo, abierunt ad acies suas.

CAP. IX.

IVdith verò cecidit in faciem, 1
& imposuit cinerẽ super caput suũ, & exuit, quo induta erat, cilicũ. & erat nuper oblatũ in Hierusalẽ in domũ Dñi incensum vesperæ illius. & clamauit voce magna Judith, & 2
dixit, ✠ *Domine Deus patris mei Symeon, cui dedisti gladium in vltionẽ alienigenarũ, qui soluerũt vuluam virginis in coinquinationẽ, & nudauerũt femur in confusionẽ, & profanauerũt virginitatẽ in opprobriũ. dixisti enim, Nõ sic erit. & fecerunt pro quibus dedisti principes eorũ in cædẽ. et stratũ eorũ irrigauit deceptũ in sanguine, et percussisti seruos in potẽtibus, & potẽtes in thronis suis. et dedisti mulieres eorũ in prædam, et filias eorũ in captiuitatem, et omnia spolia eorũ in diuisionẽ filiorũ dilectorũ à te, qui & zelauerũt zelũ tuũ, et abominati sunt coinquinationẽ sanguinis sui, & inuocauerunt te in auxiliatorem. Deus Deus meus, exaudi me viduam.*

ἀλλ' ὁ λαὸς δεδίψηκε σφόδρα, καὶ ἠ-
ναγκασαν ἡμᾶς καθὰ ἐλαλήσαμεν
ποιῆσαι αὐτοῖς· & ἐπαγαγεῖν ὅρκον
24 ἐφ' ἡμᾶς, ὃν οὐ παραβησόμεθα. ✠ &
νῦν δεήθητι σὺ περὶ ἡμῶν, ὅτι γυνὴ εὐ-
σεβὴς εἶ· καὶ ἀποστελεῖ κύριος & τὸν ὑετὸν
εἰς πλήρωσιν τῶν λάκκων ἡμῶν, & οὐκ
25 ἐκλείψομεν ἔτι. ✠ καὶ εἶπε πρὸς
αὐτὰς Ἰουδείθ, ἀκούσατέ μου, & ποιήσω
πρᾶγμα ὃ ἀφίξεται εἰς γενεὰς γενεῶν
26 υἱοῖς τοῦ γένους ἡμῶν. ✠ ὑμεῖς στήσεσθε
ἐπὶ τῆς πύλης τὴν νύκτα ταύτην, καὶ
ἐξελεύσομαι ἐγὼ μετὰ τῆς ἀβρᾶς μου·
& ἐν ταῖς ἡμέραις μεθ' ἃς εἴπατε πα-
ραδώσειν τὴν πόλιν τοῖς ἐχθροῖς ἡμῶν,
ἐπισκέψεται κύριος τὸν Ἰσραὴλ ἐν χει-
27 ρί μου. ✠ ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐξερευνήσετε
τὴν πρᾶξίν μου· οὐ γὰρ ἀπαγγελῶ ὑ-
μὶν ἕως οὗ τελεσθῇ ἃ ἐγὼ ποιῶ.
28 ✠ καὶ εἶπεν Ὀζίας καὶ οἱ ἄρχοντες
πρὸς αὐτήν, πορεύου εἰς εἰρήνην, καὶ
κύριος ὁ θεὸς ἐμπροσθεν σου εἰς ἐκ-
δίκησιν τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν· & ἀποστρέ-
ψαντες ἐκ τῆς σκηνῆς, ἐπορεύθησαν
ἐπὶ τὰς διατάξεις αὐτῶν.

Θ'.

1 ✠ Ἰουδεὶθ δὲ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον,
& ἐπέθετο σποδὸν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν
αὐτῆς, καὶ ἐγύμνωσεν ὃν ἐνεδιδύσκετο
σάκκον· & ὡς ἀπῆλθε προσφερόμενον εἰς
Ἱερουσαλὴμ εἰς τὸν οἶκον κυρίου τὸ θυ-
μίαμα τὸ ἑσπέρας ἐκείνης· & ἐβόησε
φωνῇ μεγάλῃ Ἰουδείθ, καὶ εἶπε· ✠ κύ-
2 ριε ὁ θεὸς τοῦ πατρός μου Συμεὼν
ᾧ ἔδωκας ῥομφαίαν εἰς ἐκδίκησιν ἀλ-
λογενῶν, οἳ ἔλυσαν μήτραν παρθένου
εἰς μίασμα, καὶ ἐγύμνωσαν μηρὸν εἰς
αἰσχύνην, & ἐβεβήλωσαν παρθενίαν
εἰς ὄνειδος· εἶπας γάρ, οὐχ οὕτως ἔσται· &
ἐποίησαν ἅπερ ἐλάλησας αὐτῶν εἰς φόνον· & τὰ τραύματα αὐ-
τῶν ἠφάνισας τὰ ἀπατηθεῖσαν εἰς
αἷμα· καὶ ἐπάταξας δούλους ἐπὶ δυ-
νάσας, & δυνάσας ἐπὶ θρόνους αὐτῶν·
& ἔδωκας γυναῖκας αὐτῶν εἰς προνομήν, & θυγατέρας αὐτῶν εἰς αἰχ-
μαλωσίαν, & πάντα τὰ σκῦλα αὐτῶν εἰς διαίρεσιν υἱῶν ἠγαπημένων
ὑπὸ σοῦ, οἳ καὶ ἐζήλωσαν τὸν ζῆλόν σου, καὶ ἐβδελύξαντο μίασμα αἵ-
ματος αὐτῶν, καὶ ἐπεκαλέσαντό σε εἰς βοηθόν· ὁ θεὸς ὁ θεὸς ὁ ἐμὸς
ἐπάκουσόν μου τῆς χήρας.

byteri, Omnia quæ locuta es vera sunt, & nõ est in sermonibus tuis vlla reprehẽsio. ✠ Nunc ergo ora pro nobis, quoniam mulier sancta es & timens Deum.

25 ✠ Et dixit illis Iudith, Sicut quod potui loqui, Dei esse cognoscitis; ita, quod facere disposui, probate, si ex Deo est; & orate vt firmũ faciat
26 Deus consiliũ meũ. ✠ Stabitis vos ad portam nocte ista, & ego exeam cum abra mea, & orate vt, sicut dixistis, in diebus quinq; respiciat Dñs populũ suũ Israel.
27 ✠ Vos autem nolo vt scrutemini actũ meum, & vsque dũ renunciem vobis, nihil aliud fiat, nisi oratio p me ad Dñm Deum nostrum.
28 ✠ Et dixit ad eam Ozias princeps Iudæ, Vade in pace, & Dñs sit tecũ in vltionem inimicorum nostrorũ. & reuertentes abierunt.

CAP. IX.

1 QVibus ascẽdentibus, Iudith ingressa est oratorium suum, & induens se cilicio, posuit cinerẽ super caput suũ, & prosternens se Dño, clamabat ad Dñm,
2 dicens, ✠ Domine Deus patris mei Symeon, qui dedisti illi gladium in defensionem alienigenarũ, qui violatores extiterunt in coinquinatione sua, & denudauerunt femur virginis in confusionẽ, & dedisti mulieres illorum in prędam, & filias illorum in captiuitatem, & omnem prædam in diuisionem seruis tuis, qui zelauerunt zelũ tuum: subueni, quæso te, Dñe Deus meus mihi viduæ.

3 * Tu enim feciſti priora, & illa poſt illa cogitaſti, & hoc factũ eſt quod ipſe voluiſti. 4 * Omnes enim vię tuæ paratæ ſunt, & tua iudicia in tua prouidẽtia poſuiſti. 5 * Reſpice caſtra Aſſyriorum nunc, ſicut tunc caſtra Ægyptiorum videre dignatus es, quando poſt ſeruos tuos armati currebãt confidentes in quadrigis & in equitatu ſuo, & in multitudine bellatorum. 6 * Sed aſpexiſti ſuper caſtra eorũ, & tenebræ fatigauerũt eos.

7 * Tenuit pedes eorũ abyſſus, & aquæ operuerũt eos.

8 * Sic fiant & iſti Domine, qui confidunt in multitudine ſua, & in currib⁹ ſuis, & in contis, & in ſagittis ſuis, & in lanceis gloriantur, & neſciunt quia tu ipſe es Deus noſter, qui conteris bella ab initio, & Dominus nomen eſt tibi. 9 * Erige brachium tuũ ſicut ab initio, & allide virtutem eorũ in virtute tua; cadat virtus eorum in iracundia tua, qui promittunt ſe violare ſancta tua, & polluere tabernaculum nominis tui, & deiicere gladio ſuo cornu altaris tui. 10 * Fac Domine, vt gladio proprio eius ſuperbia amputetur. capiatur laqueo oculorum ſuorum in me, & percuties eũ ex labiis charitatis meæ.

11 * Da mihi in animo conſtantiam, vt contemnã illũ; & virtutẽ, vt euertam illum.

12 * Erit enim hoc memoriale nominis tui, cùm manus fœminę deiecerit eum.

13 * Non enim in multitudine eſt virtus tua Domine, neque in equorum viribus voluntas tua. Nec ſuperbi ab initio placuerũt tibi, ſed humilium & manſuetorum ſemper tibi placuit deprecatio.

* σὺ γὰρ ἐποίησας τὰ πρότερα καὶ τὰ ἑξῆς αὐτῶν καὶ ταῦτα, καὶ τὰ μετέπειτα καὶ τὰ νῦν, καὶ τὰ ἐπερχόμενα διενοήθης, καὶ παρέσπασαν ἃ ἐβουλεύσω, καὶ εἶπον, ἰδοὺ παρεσμεν. * πᾶσαι γὰρ αἱ ὁδοί σου ἕτοιμοι, καὶ αἱ κρίσεις σου ἐν προγνώσει.

* ἰδοὺ γὰρ Ἀσσύριοι ἐπληθύνθησαν ἐν δυνάμει αὐτῶν, ὑψώθησαν ἐφ' ἵππῳ καὶ ἀναβάτῃ, ἐγαυρίασαν ἐν ἅρματι καὶ τόξῳ καὶ σφενδόνῃ, καὶ οὐκ ἔγνωσαν ὅτι σὺ εἶ κύριος συντρίβων πολέμους· κύριος ὄνομά σοι· σὺ ῥῆξον αὐτῶν τὴν ἰσχὺν ἐν δυνάμει σου, καὶ κατάξον τὸ κράτος αὐτῶν ἐν τῷ θυμῷ σου, ἐβουλεύσαντο γὰρ βεβηλῶσαι τὰ ἅγιά σου, μιαῦναι τὸ σκήνωμα τοῦ καταπαύσεως τοῦ ὀνόματός σου, καὶ καθαιρεῖν σιδήρῳ κέρας θυσιαστηρίου σου· βλέψον εἰς ὑπερηφανίαν αὐτῶν· ἀπόστειλον τὴν ὀργήν σου εἰς κεφαλὰς αὐτῶν. * δός ἐν χειρί μου τῆς χήρας ταύτης τὴν διανοηθεῖσαν κράτος· πάταξον δοῦλον ἐν χειλέων ἀπάτης μου ἐπ' ἄρχοντα, καὶ ἄρχοντα ἐπὶ θεραπόντι αὐτοῦ· θραῦσον αὐτῶν τὸ φρόνημα ἐν χειρὶ θηλείας.

* οὐ γὰρ ἐν πλήθει τὸ κράτος σου, οὐδὲ ἡ δυναστεία σου ἐν ἰσχύουσιν, ἀλλὰ ταπεινῶν εἶ κύριος, καὶ ἐλαττόνων εἶ βοηθός, ὑπερασπιστὴς ἀδυνάτων, ἀπεγνωσμένων σκεπαστής, ἀπηλπισμένων σωτήρ· ναὶ ναί, ὁ θεὸς τοῦ πατρός μου καὶ θεὸς κληρονομίας Ἰσραήλ.

* δέσποτα τῶν οὐρανῶν καὶ τῆς γῆς, κτίστα τῶν ὑδάτων, βασιλεῦ πάσης κτίσεώς σου, σὺ εἰσάκουσον τῆς δεήσεώς μου.

* καὶ δός λόγον μου καὶ ἀπάτην καὶ τραῦμα καὶ μώλωπα αὐτοῖς, οἳ κατὰ τῆς διαθήκης σου, καὶ οἴκου ἡγιασμένου σου, καὶ κορυφῆς Σιών, καὶ οἴκου κατασχέσεως υἱῶν σου, ἐβουλεύσαντο σκληρά· καὶ ποίησον ἐπὶ πάντας ἔθνους σου καὶ πάσης δυνάμεως καὶ κράτους, ὅτι σὺ εἶ κύριος μόνος καὶ ὑπερασπίζων τοῦ ἔθνους Ἰσραήλ, εἰμὴ σύ.

3 * *Tu enim feciſti priora illorum & illa, & poſteriora, & præſentia, & ſuperuenientia cogitaſti, & adfuerũt quæ decreuiſti: & dixerunt, Ecce adſumus.* 4 * *Omnes enim viæ tuæ paratæ, & iudicia tua in prouidẽtia.* 5 * *Ecce enim Aſſyrij multiplicati ſunt in potentia ſua; exaltati ſunt in equo & aſcenſore; gloriati ſunt in brachio peditum; ſperauerunt in clypeo, & arcu, & funda; & non cognouerũt quòd tu es Dominus cõterens bella. Dominus nomen tibi. tu rumpe eorũ fortitudinẽ in virtute tua, & cõfringe robur eorum in iracũdia tua, deliberauerunt enim profanare ſancta tua, polluere tabernaculũ quietis nominis gloriæ tuæ, et deiicere ferro cornu altaris tui. reſpice in ſuperbiã eorũ. mitte irã tuã in capita eorũ.* 11 * *Da in manu mea viduæ quod cogitaui robur. percute ſerũ ex labiis deceptionis meæ ſuper principẽ, & principẽ ſuper ſeruum ſuũ. frange eorũ celſitudinẽ in manu fœminæ.* 13 * *Non enim in multitudine robur tuũ neq; potẽtia tua in fortibus, ſed humiliũ es Dominus, & minorum es adiutor, defenſor impotentium, deſperantium protector, ſpe carentium ſaluator: vtiq; vtique, Deus patris mei, & Deus hæreditatis Iſrael.* 14 * *Dominator cælorũ et terræ, creator aquarum, rex vniuerſæ creaturæ tuæ, tu exaudi deprecationẽ meam.* 15 * *Et da verbũ meũ, & deceptionẽ, et vulnus, & cicatricem eis, qui aduerſus teſtamentum tuum, & domum ſanctificatam tuam, & verticem Sion, & domum poſſeſſionis filiorũ tuorum, decreuerunt dura. & fac ſuper omnẽ gentẽ tuam, & omnem potentiam & fortitudinẽ, quoniã non eſt alius defenſor gentis Iſrael, niſi tu.*

13 Deus cælorum, creator aquarum, & Dominus totius creaturæ, exaudi me miſeram deprecantem, & de tua miſericordia præſumentem. 15 Memento Dñe teſtaméti tui, & da verbũ in ore meo, & in corde meo conſiliũ corrobora, vt domus tua in ſanctificatione permaneat, & omnes gentes agnoſcant quia tu es Deus, & non eſt alius præter te.

CAP. X.

ET *factum est vt cessauit* 1 *clamare ad Deum Israel, et cõsummauit omnia verba hæc, & surrexit de ruina.*

* *Et vocauit ancillam suam,* 2 *& descendit in domum, in qua morabatur in ea in diebus sabbatorum, & in festiuitatibus suis: & euoluit cilicium quo induta erat, & exuit se vestimentis viduitatis suæ.*

* *Et lauit os aqua, et vnxit* 3 *vnguento pingui, & discriminauit crines capitis sui, & imposuit mitram super ipsum, & induta est vestimentis iocunditatis suæ, in quibus ornabatur in diebus vitæ viri sui Manasse.*

* *Et assumpsit sandalia in* 4 *pedibus suis, & induit brachiorum ornamenta, & dextrariola, & anulos, & inaures, & omne ornamentum suum.*

* *Et ornata est valde in de-* 5 *ceptionem oculorum virorum quicunque vidissent eam.*

* *Et dedit ancillæ suæ ascopam* 6 *vini & vas olei; & peram impleuit farina & palatha, & panibus mundis: & duplicauit omnia vasa sua, & imposuit in ea.*

* *Et exierunt simul ad por-* 7 *tam ciuitatis Betuluæ, & inuenerunt præfectos super eam Oziam & presbyteros ciuitatis Chabrin & Charmin.*

* *Vt autem viderunt eam,* 8 *& erat mutata facies eius, & vestem mutatã eius: * Mirati* 9 *sunt in pulchritudine eius valde nimis: & dixerunt ei, Deus Deus patrum nostrorum det te in gratiam, & perficiat studia tua ad gloriam filiorum Israel, & exaltationem Hierusalem: & adorauerunt Deum. * Et* 10 *dixit ad eos, Præcipite aperire mihi portam ciuitatis, & exibo in consummationem verborum quæ locuti estis mecum. et præceperunt iuuenibus aperire ei, sicut locuta est: & fecerunt sic.*

ι'.

1 * Καὶ ἐγένετο ὡς ἐπαύσατο βοῶσα πρὸς τὸν θεὸν ἰσραήλ, καὶ συνετέλεσε πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ ἀνέστη
2 ἀπὸ τῆς πτώσεως. * καὶ ἐκάλεσε τὴν ἄβραν αὐτῆς· καὶ κατέβη εἰς τὸν οἶκον, ἐν ᾧ διέτριβεν ἐν αὐτῷ ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν σαββάτων καὶ ἐν ταῖς ἑορταῖς αὐτῆς· καὶ περιείλετο τὸν σάκκον ὃν ἐνεδύσατο, καὶ ἐξεδύσατο τὰ ἱμάτια τῆς χηρύσεως αὐτῆς.
3 * καὶ περιεκλύσατο τὸ σῶμα ὕδατι, καὶ ἐχρίσατο μύρῳ παχεῖ· καὶ διέταξε τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς αὐτῆς, καὶ ἐπέθετο μίτραν ἐπ' αὐτῆς· καὶ ἐνεδύσατο τὰ ἱμάτια τῆς εὐφροσύνης αὐτῆς, ἐν αἷς ἐσολίζετο ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ζωῆς
4 αὐτῆς μανασσῆ· * καὶ ἔλαβε σανδάλια εἰς τοὺς πόδας αὐτῆς· καὶ περιέθετο τοὺς χλιδῶνας καὶ τὰ ψέλλια, καὶ τοὺς δακτυλίους, καὶ τὰ ἐνώτια, καὶ
5 πάντα τὸν κόσμον αὐτῆς. * καὶ ἐκαλλωπίσατο σφόδρα εἰς ἀπάτησιν ὀφθαλμῶν ἀνδρῶν ὅσοι ἂν ἴδωσιν αὐτήν.
6 * καὶ ἔδωκε τῇ ἄβρᾳ αὐτῆς ἀσκοπυτίνην οἴνου καὶ καμψάκην ἐλαίου, καὶ πήραν ἐπλήρωσεν ἀλφίτων καὶ παλάθης καὶ ἄρτων καθαρῶν· καὶ περιεδίπλωσε πάντα τὰ ἀγγεῖα ἑαυτῆς, καὶ ἐπέθηκεν ἐν αὐτῇ.
7 * καὶ ἐξῆλθον ὁμοῦ ἐπὶ τὴν πύλην τῆς πόλεως βετυλίαα, καὶ εὗρον ἐφεστῶτας ἐπ' αὐτῇ ὀζίαν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους τῆς πόλεως χαβρὶν καὶ χαρμίν.
8 * ὡς δὲ εἶδον αὐτήν, καὶ ἠλλοιωμένον τὸ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ τὴν ἐσθῆτα μεταβεβλημένην αὐτῆς,
9 * ἐθαύμασαν ἐπὶ τῷ κάλλει αὐτῆς ἐπὶ πολὺ σφόδρα· καὶ εἶπον αὐτῇ, ὁ θεὸς ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν δῴη σε εἰς χάριν καὶ τελειώσαι τὰ ἐπιβουλεύματά σου εἰς καύχημα υἱῶν ἰσραήλ, καὶ ὕψωμα ἱερουσαλήμ· καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ. * καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς,
10 ἐπιτάξατε ἀνοῖξαί μοι τὴν πύλην τῆς πόλεως, καὶ ἐξελεύσομαι εἰς τελείωσιν τῶν λόγων οὓς ἐλαλήσατε μετ' ἐμοῦ· καὶ συνέταξαν τοῖς νεανίσκοις ἀνοῖξαι αὐτῇ καθὼς ἐλάλησε· καὶ ἐποίησαν ὕτως.

CAP. X.

1 FActum est autem cùm cessasset clamare ad Dominum, surrexit de loco in quo iacuerat prostrata ad Dominum.

2 *Vocauítq; abram suam, & descendens in domum suam, abstulit à se cilicium, & exuit se vestimentis viduitatis suę.

3 * Et lauit corpus suum, & vnxit se myrto optimo, & discriminauit crinẽ capitis sui, & imposuit mitram super caput suum, & induit se vestimentis iocunditatis
4 suæ. * Induítque sandalia pedibus suis, assumpsitque dextrariola & lilia, & inaures, & anulos, & omnibus ornamentis suis ornauit se.
5 *Cui etiã Dñs cõtulit splẽdorem, quoniam omnis ista compositio non ex libidine, sed ex virtute pendebat; & ideò Dominus hanc in illam pulchritudinem ampliauit, vt incomparabili decore omnium oculis appareret.

6 * Imposuit itaque abræ suæ ascopam vini, & vas olei, & polentam, & lapates, & panes, & caseum, & profecta est.

7 * Cúmque venissent ad portas ciuitatis, inuenerũt expectantẽ Oziam, & presbyteros ciuitatis.

8 * Qui cùm vidissent eã, stupentes mirati sunt nimis pulchritudinem eius.

9 * Nihil tamen interrogantes eã, dimiserunt transire, dicentes, Deus patrum nostrorũ det tibi gratiam, & omne consiliũ tui cordis sua virtute corroboret, & glorietur super te Hierusalem, & sit nomen tuum in numero sanctorum & iustorum.

10 * Et dixerunt hi qui illic erãt omnes vna voce, Fiat, fiat.

*Iudith verò orans Dñm, 11
transiuit per portas ipsa & abra eius. *Factũ est autẽ 12
cùm descenderet montem circa ortũ diei, occurrerunt ei exploratores Assyriorũ, & tenuerunt eam, dicentes, Vnde venis, aut quò vadis?
*Quæ respõdit, Filia sum 13
Hebræorũ; ideò ego fugi à C facie eorũ, quoniam futurũ agnoui quòd dentur vobis in deprędationem, pro eo quòd contemnẽtes vos noluerunt tradere seipsos, vt inuenirent misericordiam in cõspectu vestro. *Hac 14
de causa cogitaui mecũ, dicens, Vadã ad faciem principis Holofernis, vt indicem illi secreta illorum, & ostendã illi quo aditu possit obtinere eos, ita vt non cadat vir vnus de exercitu eius. *Et cùm audissent vi- 15
ri illi verba eius, considerabant faciem eius, & erat in oculis eorum stupor, quoniam pulchritudinem eius mirabantur nimis. *Et di- 16
xerunt ad eam, Conseruasti animã tuam, eò quòd tale reperisti consiliũ, vt descenderes ad dominũ nostrum.
*Hoc autẽ scias, quoniam 17
cùm steteris in conspectu D eius, bene tibi faciet, & eris gratissima in corde eius.
*Duxerúntque illã ad ta- 18
bernaculũ Holofernis, nũciantes eam. *Cúmque in- 19
trasset ante faciem eius, statim captus est in suis oculis Holofernes. *Dixerúntq; 20
ad eum satellites eius, Quis cõtemnat populũ Hebræorũ, qui tã decoras mulieres habẽt, vt nõ pro his meritò pugnare cõtra eos debeam?

*καὶ ἐξῆλθεν ἰουδεὶθ αὐτὴ καὶ ἡ 11
παιδίσκη αὐτῆς μετ' αὐτῆς· ἀπεσκόπουν δὲ αὐτὴν οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως, ἕως οὗ κατέβη τὸ ὄρος, καὶ ἕως οὗ διῆλθε τὸν αὐλῶνα· καὶ οὐκέτι ἐθεώρησαν αὐτήν· Ϛ ἐπορεύοντο ἐν τῷ αὐλῶνι εἰς εὐθεῖαν. *καὶ συνελήφησεν αὐτὴν 12
ἡ φυλακὴ τῶν ἀσσυρίων, Ϛ συνελάβοντο αὐτήν, καὶ ἐπηρώτησαν αὐτήν, τίνων εἶ καὶ πόθεν ἔρχῃ;
*Ϛ εἶπε, θυγάτηρ εἰμὶ τῶν ἑβραίων, 13
καὶ ἀποδιδράσκω ἀπὸ προσώπου αὐτῶν, ὅτι μέλλουσι δίδοσθαι ὑμῖν εἰς καταβρωμα. *κἀγὼ ἔρχομαι εἰς 14
τὸ πρόσωπον ὀλοφέρνου τοῦ ἀρχιστρατήγου δυνάμεως ὑμῶν, Ϛ ἀπαγγεῖλαι ῥήματα ἀληθείας· Ϛ δείξω πρὸ προσώπου αὐτοῦ ὁδὸν καθ' ἣν πορεύσῃ Ϛ κυριεύσει πάσης τῆς ὀρεινῆς· καὶ οὐ διαφωνήσει τῶν ἀνδρῶν αὐτοῦ σὰρξ μία, ἀλλ' ἢ πνεῦμα ζωῆς. *ὡς δὲ ἤκουσαν οἱ 15
ἄνδρες τὰ ῥήματα αὐτῆς, κατενόησαν τὸ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ ἦν ἐναντίον αὐτῶν θαυμασία τῷ κάλλει σφόδρα. *καὶ εἶπον πρὸς αὐτήν, σέ- 16
σωκας τὴν ψυχήν σου ἀποβᾶσα καταβῆναι εἰς πρόσωπον τοῦ κυρίου ἡμῶν. *καὶ νῦν πορεύσεται μετὰ 17
σκευῶν αὐτοῦ, καὶ ἀφ' ἡμῶν προπέμψουσί σε ἕως παραδῶσί σε εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ· ἐσῃ δὲ ἐναντίον αὐτοῦ, μὴ φοβηθῇς τῇ καρδίᾳ σου, ἀλλὰ ἀνάγγειλον κατὰ τὰ ῥήματά σου, Ϛ εὖ σοι ποιήσει· Ϛ ἐπέλεξαν ἐξ αὐτῶν ἄνδρας ἑκατόν, καὶ παρέζευξαν αὐτῇ Ϛ τῇ ἄβρα αὐτῆς. *καὶ ἤγαγον αὐ- 18
τὴν ἐπὶ τὴν σκηνὴν ὀλοφέρνου· Ϛ ἐγρύετο σωδεμὴ ἐν πάσῃ τῇ παρεμβολῇ, διεβοήθη γὰρ εἰς τὰ σκηνώματα ἡ παρουσία αὐτῆς· Ϛ ἐλθόντες ἐκύκλωσαν αὐτούς. *ὡς εἰρήκει ἔξω τῆς 19
σκηνῆς ὀλοφέρνου, ἕως προστήγειλαν αὐτῷ περὶ αὐτῆς· καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τῷ κάλλει αὐτῆς, Ϛ ἐθαύμαζον οἱ υἱοὺς ἰσραήλ. *καὶ εἶπεν ἕκας ἐγγὺς τὸν πλησίον αὐτοῦ, τίς καταφρονήσει τοῦ λαοῦ τούτου, οἳ ἔχει ἐν ἑαυτῷ γυναῖκας τοιαύτας; ὅπου καλόν ἐστιν ὑπολείπεσθαι ἐξ αὐτῶν ἄνδρα ἕνα, οἳ ἀφεθέντες δυνήσονται καταφθεῖραι πᾶσαν τὴν γῆν· Ϛ ἐξῆλθον οἱ σκαθεύδοντες ὀλοφέρνῃ Ϛ πάντες οἱ θεράποντες αὐτοῦ, καὶ εἰσήγαγον αὐτὴν εἰς τὴν σκηνήν.

11 *Et exiuit Judith ipsa & ancilla eius cum ea. speculabantur autem eam viri ciuitatis, quousque descendit montem, et quousque pertransiuit vallem. & non amplius viderunt eam. & abierũt in valle in rectum.
12 *Et obuiauit ei vigilia Assyriorum, & tenuerunt eam, & interrogauerũt eam, Quo-
13 rum es & vnde venis? *Et dixit, Filia sum Hebræorum, et fugio à facie eorum, quoniam futurum est vt dentur vobis
14 in deprædationem. *Et ego venio ad faciẽ Holofernis principis exercitus vestri, vt annunciem verba veritatis: & ostẽdam ante faciem eius viam per quam ibit, & dominabitur omnium montanorum: & non interibit virorũ eius caro vna,
15 neque spiritus vitæ. *Cùm autẽ audissent viri verba eius, considerauerunt faciem eius, et erat corã eis mirabilis pulchri-
16 tudine nimis. *Et dixerunt ad eam, Cõseruasti animã tuam festinans descendere ad faciem
17 domini nostri. *Et nunc accede ad tabernaculum eius, & de nobis comitabuntur te, donec commendent te in manus eius. si autẽ steteris coram eo, ne timeas in corde tuo, sed annuncia iuxta verba tua, & bene tibi faciet. & elegerunt ex eis viros centum, & currũ iun-
18 xerunt ei & ancillæ eius. *Et duxerunt eam ad tabernaculũ Holofernis. & factus est cõcursus in omnibus castris; dissonuit enim in tabernaculis aduentus eius. & venientes circundabãt
19 eam. *Quia stabat extra tabernaculũ Holofernis, quousq; annunciauerunt ei de ipsa. & mirabantur in pulchritudine eius, & mirabantur filios Is-
20 rael. *Et dixit vnusquisq; ad proximũ suum, Quis cõtemnet populũ hũc, qui habet in se ipso mulieres tales? quoniã non bonum est relinqui ex eis virum vnum, qui dimissi poterunt decipere omnem terram. &

exierunt qui dormiebant apud Holofernem, & omnes famuli eius, & introduxerunt eam in tabernaculum.

* *Et erat Holofernes requiescens super lectum suum in conopæo, quod erat ex purpura, & auro, & smaragdo, & lapidibus preciosis intextum. & annunciauerunt ei de ea. & exiit in proscenium, & lampades argenteæ præcedentes eum. Vt autem venit ante faciem eius Judith & seruorum eius, obstupuerũt omnes in pulchritudine faciei eius. & cadẽs super faciem, adorauit eum. & eleuauerunt eam serui eius.*

CAP. XI.

ET *dixit ad eam Holofernes,* 1 *Confide mulier, ne paueas in corde tuo; quoniam ego non nocui homini, qui elegit seruire Nabuchodonosor regi vniuersæ terræ.* * *Et nunc populus tuus* 2 *qui habitat montana, si non cõtempsissent me, non eleuassem lanceam meã super eos, sed ipsi sibi fecerunt hæc.* * *Et nunc dic* 3 *mihi cuius causa fugisti ab eis, et veneris ad nos. venis enim ad salutem; confide. in nocte hac viues et in reliquũ. nõ enim est qui iniuria afficiat te, sed bene tibi faciet sicut fit seruis domini mei Nabuchodonosor regis.*

* *Et dixit ad eũ Judith, Ac-* 4 *cipe verba famulæ tuæ, & loquatur ancilla tua ante faciem tuã. & nõ annunciabo mendacium domino meo in nocte hac. & si secutus fueris verba ancillæ tuæ, perfectè rem faciet tecum Deus, & nõ cadet dominus meus à studiis suis.* * *Viuit* 5 *enim rex Nabuchodonosor vniuersæ terræ, & viuit virtus eius, qui misit te ad correctionem omnis animæ; quoniam nõ solùm homines per te seruiunt ei, sed & bestiæ agri & iumẽta et volatilia cæli propter fortitudinem tuam viuent in Nabuchodonosor & omnem domũ eius.* * *Audiuimus enim sa-* 6 *pientiã tuã, et industrias animæ tuæ, & annũtiatũ est vniuersæ terræ, q̃ tu solus bonus in omni regno, & potens in scientia, et mirabilis in exercitu belli.*

21 * καὶ ἰδοὺ ὁλοφέρνης ἀναπαυόμενος ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ ἐν τῷ κωνωπίῳ, ὃ ἦν ἐκ πορφύρας καὶ χρυσίου, καὶ σμαραγδίνου καὶ λίθων πολυτελῶν καὶ ὑφασμένον· καὶ ἀνήγγειλαν αὐτῷ περὶ αὐτῆς· καὶ ἐξῆλθεν εἰς τὸ προσκυνιτήριον, καὶ λαμπάδες ἀργυραῖ προάγουσαι αὐτόν· ὡς δὲ ἦλθε κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ ἰδεῖν καὶ τῶν θεραπόντων αὐτοῦ, ἐθαύμασαν ἅπαντες ἐπὶ τῷ κάλλει τοῦ προσώπου αὐτῆς· καὶ πεσοῦσα ἐπὶ πρόσωπον, προσεκύνησεν αὐτῷ· καὶ ἤγειραν αὐτὴν οἱ παῖδες αὐτοῦ.

ια'.

1 * Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὴν ὁλοφέρνης, θαρσησον γύναι· μὴ φοβηθῇς τῇ καρδίᾳ σου, ὅτι ἐγὼ οὐκ ἐκάκωσα ἄνθρωπον, ὃς ἠρέτικε δουλεύειν ναβουχοδονόσορ τῷ βασιλεῖ πάσης τῆς 2 γῆς. * καὶ νῦν ὁ λαός σου ὁ κατοικῶν τὴν ὀρεινήν, εἰ μὴ ἐφαύλισάν με, οὐκ ἂν ἦλθε τὸ δόρυ μου ἐπ' αὐτούς, ἀλλ' αὐτοὶ ἑαυτοῖς ἐποίησαν ταῦτα.

3 * καὶ νῦν λέγε μοι τίνος ἕνεκα ἀπέδρας ἀπ' αὐτῶν, καὶ ἦλθες πρὸς ἡμᾶς· ἥκεις γὰρ εἰς σωτηρίαν, θάρσει· ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ ζήσῃ καὶ εἰς τὸ λοιπόν. οὐ γάρ ἐστιν ὃς ἀδικήσει σε, ἀλλ' ἂν εὖ ποιήσει καθὰ γίνεται τοῖς δούλοις τοῦ κυρίου μου ναβουχοδονόσορ τοῦ βασι-

4 λέως. * καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ἰουδείθ, δέξαι τὰ ῥήματα τῆς δούλης σου, καὶ λαλησάτω ἡ παιδίσκη σου κατὰ πρόσωπόν σου. καὶ οὐκ ἀναγγελῶ ψεῦδος τῷ κυρίῳ μου ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ· καὶ ἐὰν κατακολουθήσῃς τοῖς λόγοις τῆς παιδίσκης σου, τελείως πράγμα ποιήσει μετ' αὐτοῦ ὁ θεός, καὶ οὐκ ἀποπεσεῖται ὁ κύριός μου τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτοῦ.

5 * ζῇ γὰρ ὁ βασιλεὺς ναβουχοδονόσορ πάσης τῆς γῆς, καὶ ζῇ ἡ κράτος αὐτοῦ, ὃς ἀπέστειλέ σε εἰς κατόρθωσιν πάσης ψυχῆς, ὅτι οὐ μόνον ἄνθρωποι διὰ σοῦ δουλεύσουσιν αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ καὶ τὰ κτήνη καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ διὰ τῆς ἰσχύος σου ζήσονται ἐπὶ ναβουχοδονόσορ καὶ πάντα τὸν

7 οἶκον αὐτοῦ. * ἠκούσαμεν γὰρ τὴν σοφίαν σου καὶ τὰ πανουργεύματα τῆς ψυχῆς σου καὶ ἀνηγγέλη πάσῃ τῇ γῇ, ὅτι σὺ μόνος ἀγαθὸς ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ, καὶ δυνατὸς ἐν ἐπιστήμῃ, καὶ θαυμαστὸς ἐν στρατεύματι πολέμου.

21 * Videns itaque Iudith Holofernem sedentem in conopæo, quod erat ex purpura, & auro, & & smaragdo, & lapidibus preciosis intextum: & cùm in faciem eius intendisset, adorauit eum, prosternens se super terram. Et eleuauerũt eam serui Holofernis, iubente domino suo.

CAP. XI.

1 TVnc Holofernes dixit
A ei, Æquo animo esto, & noli pauere in corde tuo; quoniam ego nunquã nocui virum, qui voluit seruire Nabuchodonosor regi.

2 * Populus autem tuus si non contempsisset me, non alleuassem lanceam meam super eum.

3 * Nunc autem dic mihi, qua ex causa recessisti ab illis, & placuit tibi vt venires ad nos.

4 * Et dixit illi Iudith, Sume verba ancillæ tuæ, quoniam si secutus fueris verba ancillæ tuæ, perfectam rem faciet Dominus tecum.

5 * Viuit enim Nabuchodonosor rex terræ, & viuit virtus eius quæ est in te, ad correptionẽ omnium animarum errãtium, quoniam nõ solùm homines seruient illi per te, sed & bestiæ agri obtemperant illi.

6 * Nunciatur enim animi tui industria vniuersis gentibus, & indicatum est omni seculo, quoniam tu solus bonus & potens es in omni regno eius, & disciplina tua omnibus prouinciis prædicatur.

* Nec hoc latet quod locutus est Achior, nec illud ignoratur, quod ei iusseris euenire.

7 * καὶ νῦν ὁ λόγος ὃν ἐλάλησε Ἀχιὼρ ἐν τῇ συνεδρίᾳ σου ἠκούσαμεν τὰ ῥήματα αὐτοῦ, ὅτι περιεποιήσαντο αὐτὸν οἱ ἄνδρες Βαιθυλούα, καὶ ἀνήγγειλεν αὐτοῖς πάντα ὅσα ἐξελάλησεν αὐτὸς πρὸς σέ· διὸ δέσποτα κύριε μὴ παρέλθῃς τὸν λόγον αὐτοῦ, ἀλλὰ κατάθου αὐτὸν ἐν τῇ καρδίᾳ σου, ὅτι ἀληθής ἐστιν.

7 * Et nunc verbum quod locutus est Achior in conspectu tuo, audiuimus verba eius, quoniã ceperunt eum viri Betuluæ, & nunciauit eis omnia quæ locutus est ipse apud te. ideò dominator dñe, ne transgrediaris verbum eius, sed pone ipsum in corde tuo, quoniam verũ est.

* Consstat enim Deum nostrum sic peccatis offensum, vt mandauerit per prophetas suos ad populũ, quòd tradet eum pro peccatis suis.

8 * ὁ γὰρ ἐπιδικάζεται τὸ γένος ἡμῶν, καὶ γὰρ ἰσχύει ῥομφαία ἐπ' αὐτούς, εἰ μὴ ἁμάρτωσιν εἰς τὸν θεὸν αὐτῶν· καὶ νῦν ἵνα μὴ γένηται ὁ κύριός μου ἔκβολος καὶ ἄπρακτος.

8 * Non enim sumitur vindicta de genere nostro, non enim prævalet gladius contra eos, nisi peccauerint cõtra Deum suum. & nunc vt non sit Dñs meus expulsus, & re infecta desistens:

* Et ecidit mors super faciem eorum, & deprehendit eos peccatum, in quo irritabunt Deum suum, quandocunque fecerint absurditatem.

9 * ἐπέπεσε θάνατος ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν, καὶ κατέλαβε αὐτοὺς ἁμάρτημα, ἐν ᾧ παροργιοῦσι τὸν θεὸν αὐτῶν ὁπόταν ἐάν ποιήσωσιν ἀποπίαν.

* Denique hoc ordinant vt interficiant pecora sua, & bibant sanguinem eorum, & sancta Domini sui quæ præcepit Deus non cõtingi, in frumento, vino & oleo hęc cogitauerunt impendere. & volunt consumere quæ nec manibus deberent contingere. Ergo quoniam hæc faciunt, certum est quòd in perditionẽ dabuntur.

10 * ἐπεὶ παρεξέλιπεν αὐτοῖς τὰ βρώματα αὐτῶν, καὶ ἐσπανίσθη πᾶν ὕδωρ.

10 * Quoniam defecerunt eis cibaria sua, & diminuta est omnis aqua.

11 * καὶ ἐβουλεύσαντο ἐπιβαλεῖν ταῖς κτήνεσιν αὐτῶν, καὶ πάντα ὅσα διεστείλατο αὐτοῖς ὁ θεὸς ἐν τοῖς νόμοις αὐτοῦ μὴ φαγεῖν, διέγνωσαν δαπανῆσαι· καὶ τὰς ἀπαρχὰς τοῦ σίτου καὶ τὰς δεκάτας τοῦ οἴνου καὶ τοῦ ἐλαίου, ἃ ἐφύλαξαν ἁγιάσαντες τοῖς ἱερεῦσι τοῖς παρεστηκόσιν ἐν Ἰερουσαλὴμ ἀπέναντι τοῦ προσώπου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, κεκρίκασιν ἐξαναλῶσαι, ὧν οὐδὲ ταῖς χερσὶν καθῆκεν ἅψασθαι οὐδὲ ἑνὸς τῶν ἐν τοῦ λαοῦ· καὶ ἀπέστειλαν εἰς Ἰερουσαλήμ, ὅτι καὶ οἱ ἐκεῖ κατοικοῦντες ἐποίησαν ταῦτα τοῖς μελλομίσασιν αὐτοῖς τὴν ἄφεσιν ἀπὸ τῆς γερουσίας· καὶ ἕως) ἕως ἀπαγγείλῃ αὐτοῖς καὶ ποιήσουσι, δοθήσονται οἱ εἰς ὄλεθρον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.

11 * Et ordinauerunt iniicere manum pecoribus suis; & omnia quæ distinxit eis Deus in legibus suis ne manducarent, decreuerũt impendere. & primitias frumenti, & decimas vini & olei, quæ seruauerunt sanctificantes sacerdotibus astantibus in Hierusalem ante faciem Dei nostri, decreuerunt consumere, quæ neque manibus conueniebat cõtingere quenquã eorum qui de populo. Et miserunt in Hierusalem, quoniam & ibi habitantes fecerunt hæc ijs, qui transtulerunt ipsis remissionem à senatu. & erunt quousque renunciet ipsis, & facient, dabuntur tibi in perditionem in die illa.

* Quod ego ancilla tua cognoscens, fugi ab illis, & misit me Dominus hæc ipsa nunciare tibi.

12 * ὅθεν ἐγὼ ἡ δούλη σου ἐπιγνοῦσα πάντα ταῦτα, ἀπέδραν ἀπὸ προσώπου αὐτῶν· καὶ ἀπέστειλέ με ὁ θεὸς ποιῆσαι μετ' αὐτοῦ πράγματα, ἐφ' οἷς ἐκστήσ) πᾶσα ἡ γῆ ὅσοι ἀκούσωσιν αὐτά.

12 * Vnde ego ancilla tua, cognoscens omnia hæc, fugi à facie eorum. & misit me Deus ad faciendum tecũ rem, in quibus obstupebit omnis terra, quicunque audierint hæc.

* Ego enim ancilla tua Deum colo etiam nunc apud te. & exiet ancilla tua, & orabo Deũ, & dicet mihi, quando eis reddat peccatũ suum, & veniens nunciabo tibi, ita vt ego adducam te per mediam Hierusalem.

13 * ὅτι ἡ δούλη σου θεοσεβής ἐστι, καὶ λατρεύουσα νυκτὸς καὶ ἡμέρας τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ· καὶ νῦν μενῶ παρὰ σοί κύριέ μου, καὶ ἐξελεύ(σ) ἡ δούλη σου μιᾷ νύκτα εἰς τὴν φάραγγα, καὶ προσεύξομαι πρὸς τὸν θεόν. καὶ ἀναγγελεῖ μοι πότε ἐποίησαν τὰ ἁμαρτήματα αὐτῶν· καὶ ἐλθοῦσα προσαναίσω σοι· καὶ ἐξελεύσῃ σὺν πάσῃ δυνάμει σου, καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἀντιστήσεταί σοι ἐξ αὐτῶν· καὶ ἄξω σε διὰ μέσου τῆς Ἰουδαίας, ἕως τοῦ ἐλθεῖν ἀπέναντι Ἰερουσαλήμ.

13 * Quoniam ancilla tua religiosa est, & colens nocte & die Deum cæli. & nunc manebo apud te, domine mi, & exibit ancilla tua in nocte in vallem, & orabo ad Deum. & annunciabit mihi quando fecerunt peccata eorum. & veniens referam tibi. & exibis cũ omni exercitu tuo, & nõ est qui resistat tibi ex eis, et adducã te per mediũ Judææ, quousq; venias ante Hierusalẽ.

& ponam sedem tuam in medio eius, & ages eos sicut oues quibus non est pastor. & non latrabit canis lingua sua coram te. * *Quoniã mihi hæc dicta* 14
sunt per prouidentiam meam, & annunciata sunt mihi, & missa sum nunciare tibi.

* *Et placuerunt verba eius* 15
coram Holoferne, & coram omnibus pueris eius. & mirati sunt in sapientia eius, & dixerunt,

* *Non est talis mulier à sum-* 16
mo vsque ad summum terræ in pulchritudine faciei, & prudentia verborum.

* *Et dixit ad eam Holofer-* 17
nes, Bene fecit Deus qui misit te ante populum vt esset in manibus nostris fortitudo, in autẽ contemnẽtibus dominũ meum, perditio. & nunc venusta es tu in aspectu tuo, & bona in sermonibus tuis. quòd si feceris sicut locuta es, Deus tuus erit mihi Deus, & tu in domo regis Nabuchodonosor sedebis, & eris nominata in vniuersa terra. CAP. XII.

ET iussit introducere eã vbi 1
reposĩti erant thesauri eius. & iussit mensam parari ei è cibariis suis, & vino suo ad bibendum. * *Et dixit Judith,* 2
Non manducabo ex eis, vt non fiat scandalum, sed de iis quæ secuta sunt me, fiet expensa.

* *Et dixit ad eam Holofer-* 3
nes, Si autem defecerint quæ sunt tecum, vnde poterimus tibi dare similia eorum? nõ enim est nobiscum de genere tuo.

* *Et dixit Judith ad eum, Vi-* 4
uit anima tua, domine mi, quoniam non expendet ancilla tua quæ sunt mecum, donec faciat Dominus in manu mea quæ decreuit. * *Et induxerũt illam* 5
serui Holofernis in tabernaculum, & dormiuit vsq; ad mediam noctẽ, & surrexit ad matutinã custodiam. * *Et misit ad* 6
Holofernẽ, dicẽs: Jubeat iã dominus mẽus dimittere ancillam tuam ad orationem exire.

καὶ θήσω τὸν δίφρον σου ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ ἄξεις αὐτοὺς ὡς πρόβατα οἷς οὐκ ἔστι ποιμήν· καὶ ὁ γρύξει κύων τῇ γλώσσῃ αὐτοῦ ἀπέναντί σου.

14 * ὅτι μοι οὕτως ἐλαλήθη κατὰ πρόγνωσίν μου καὶ ἀνηγέλη μοι, καὶ ἀπεστάλην ἀπαγγεῖλαί σοι. * καὶ ἤρεσαν οἱ 15
λόγοι αὐτῆς ἐναντίον ὁλοφέρνου, καὶ ἐναντίον πάντων τῶν θεραπόντων αὐτοῦ· καὶ ἐθαύμασαν ἐπὶ τῇ σοφίᾳ αὐτῆς, καὶ
16 εἶπον, * οὐκ ἔστι γυνὴ αὕτη ἀπ' ἄκρου ἕως ἄκρου τῆς γῆς ἐν κάλλει προσώπου καὶ σοφίᾳ λόγων.

17 * καὶ εἶπε πρὸς αὐτὴν ὁλοφέρνης, Εὖ ἐποίησεν ὁ θεὸς ἀποστείλας σε ἔμπροσθεν τοῦ λαοῦ τοῦ χειρίσαι ἐν χερσὶν ἡμῶν κράτος, ἐν τοῖς παρανόμοις ἐξολεθρεῦσαι τὸν κύριόν μου ἀπώλειαν· καὶ νῦν ἀσφαλὴς εἶ σὺ ἐν τῷ εἶδέναι σου, καὶ ἀγαθὴ ἐν τοῖς λόγοις σου· ὅτι ἐὰν ποιήσῃς καθὰ ἐλάλησας, ὁ θεός σου ἔσται μοι θεός, καὶ σὺ ἐν οἴκῳ βασιλέως ναβουχοδονόσορ καθήσῃ, καὶ ἔσῃ ὀνομαστὴ πρὸ πάσαν τὴν γῆν.

ιβ'.

1 * Καὶ ἐπέλυσεν εἰσαγαγεῖν αὐτῇ ἃ ἐτίθετο τὰ ἀποθέματα αὐτοῦ· καὶ συνέταξε καταψυχθῆναι αὐτῇ ἀπὸ τῶν ὀψοποιημάτων αὐτοῦ καὶ τοῦ οἴνου αὐτοῦ πιεῖν.

2 * καὶ εἶπεν Ἰουδείθ, οὐ φάγωμαι ἐξ αὐτῶν ἵνα μὴ γένηται σκάνδαλον, ἀλλ' ἐκ τῶν ἠκολουθηκότων μοι χορηγηθήσεται.

3 * καὶ εἶπε πρὸς αὐτὴν ὁλοφέρνης, ἐὰν δὲ ἐκλίπῃ τὰ ὄντα μετὰ σοῦ, πόθεν ἐξομέν σοι δοῦναι ὅμοια αὐτῶν; οὐ γάρ ἐστι μεθ' ἡμῶν ἐκ τοῦ γένους σου.

4 * καὶ εἶπεν Ἰουδείθ πρὸς αὐτόν, Ζῇ ἡ ψυχή σου κύριέ μου, ὅτι οὐ δαπανήσει ἡ δέλτη σου τὰ ὄντα μετ' ἐμοῦ, ἕως ὧν ποιήσῃ κύριος ἐν χειρί μου ἃ ἐβουλεύσατο.

5 * καὶ ἤγαγον αὐτῇ οἱ θεράποντες ὁλοφέρνου εἰς τὴν σκηνήν· καὶ ὕπνωσε μέχρι μεσονύκτου τῆς νυκτός, καὶ ἀνέστη
6 πρὸς τὴν ἑωθινὴν φυλακήν. * καὶ ἀπέστειλε πρὸς ὁλοφέρνην λέγουσα, Ἐπιτασσέτω δὴ ὁ κύριός μου ἐᾶσαι τὴν δούλην σου ἐπὶ προσευχὴν ἐξελθεῖν.

Et habebis omnem populum Israel sicut oues quibus non est pastor, & non latrabit vel vnus canis cõtra te, quoniam hæc mihi dicta sunt per prouidẽtiam
14 Dei. * Et quoniam iratus est illis Deus, hæc ipsa missa
15 sum nunciare tibi. * Placuerunt autem omnia verba hæc coram Holoferne, & coram pueris eius, & mirabantur ad sapientiã eius, & dicebant alter ad alterũ,
16 * Non est talis mulier super terram in aspectu, in pulchritudine, & in sensu
17 verborum. * Et dixit ad illam Holofernes, Bene fecit Deus, qui misit te ante populum, vt des illum tu in manibus nostris: & quoniã bona est promissio tua, si fecerit mihi hoc Deus tuus, erit & Deus meus, & tu in domo Nabuchodonosor magna eris, & nomen tuum nominabitur in vniuersa terra. CAP. XII.

1 VNc iussit eam introire
A vbi repositi erant thesauri eius, & iussit illic manere eam, & cõstituit quid daretur illi de cõuiuio suo.
2 * Cui respondit Iudith, & dixit, Nunc nõ potero mãducare ex his, quæ mihi præcipis tribui, ne veniat supra me offensio: ex his autẽ quę mihi detuli, man-
3 ducabo. * Cui Holofernes ait, Si defecerint tibi ista quæ tecũ detulisti, quid
4 faciemus tibi? * Et dixit Iudith, Viuit anima tua, dñe meus, quoniã nõ expẽdet omnia hæc ancilla tua, donec faciat Deus in manu
5 mea hæc quæ cogitaui. * Et induxerũt illã serui eius in tabernaculũ quò præcepe-
6 rat. * Et petiit dũ introiret,
B vt daretur ei copia nocte & ante lucem egrediendi foras ad orationem, & deprecandi Dominum.

* Et præcepit cubicula- 7
riis suis, vt sicut placeret illi, exiret & introiret ad ado randum Deum suum per triduum.

* Et exibat noctibus in 8
vallem Bethuliæ, & baptizabat se in fonte aquæ.

* Et vt ascendebat, ora- 9
bat ad Dominum Deum Israel, vt dirigeret viam eius ad liberationem populi sui.

*Et introiens mũda ma- 10
nebat in tabernaculo, vsq; dum acciperet escam suam in vesperum.

*Et factum est quarto die 11
Holofernes fecit cœnã seruis suis, & dixit ad Vagao eunuchum, Vade, & suade Hebræam illam, vt sponte consentiat habitare mecum.

*Fœdum est enim apud 12
Assyrios, si fœmina irrideat virum agendo, vt immunis ab eo transeat.

* Tunc introiuit Vagao 13
ad Iudith, & dixit: Non vereatur bona puella introire ad dominum meũ, vt honorificetur ante faciẽ eius, & manducet cum eo, & bibat vinum in iocunditate.

* Cui Iudith respondit: 14
Quę ego sum, vt contradicam domino meo?

* Omne quod erit ante 15
oculos eius bonum & opti mum faciam.

* Quicquid autem illi 16
placuerit, hoc mihi erit optimum omnibus diebus vitæ meæ.

* Et surrexit, & ornauit 17
se vestimẽto suo, & ingressa stetit ante faciem eius.

* καὶ ἐπέταξεν ὀλοφέρνης τοῖς σω- 7
ματοφύλαξι μὴ διακωλύειν αὐτλὼ τ παρέμεινεν ἐν τῇ παρεμβολῇ ἡ-
μέρας τρεῖς. * τ ἐξεπορεύετ κ τ 8
νύκτα εἰς τὴν φάραγγα βετυλουά, τ ἐβαπτίζετ ἐπὶ τ πηγῆς τ ὕδατ τ ἐν τῇ παρεμβολῇ. * τ ὡς ἀνέβη, 9
ἐδέετ τ κυρίου θεοῦ ἰσραήλ, κατευ-
θύναι τλὼ ὁδὸν αὐτῆς εἰς ἀνάστημα τῶν
υἱῶν τ λαοῦ αὐτῆς. * τ εἰσπορευο- 10
μένη καθαρὰ παρέμενεν ἐν τῇ σκη-
νῇ μέχρις οὗ προσλωέγκατ τ τὴν τρο-
φὴν αὐτῆς εἰς ἑσπέραν.

* τ ἐγένετ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τετάρτῃ, 11
ἐποίησεν ὀλοφέρνης πότον τοῖς δούλοις
αὐτ μόνοις, καὶ οὐκ ἐκάλεσεν εἰς τὴν
κλῆσιν ἑτέρα τῶν πρὸς ταῖς χρείαις·
τ εἶπε βαγώα τῷ εὐνούχῳ, ὃς ἦν ἐφε-
στηκὼς ἐπὶ πάντων τῶν αὐτ, πεῖσον δὴ
πορευθεὶς τλὼ γυναῖκα τλὼ ἑβραίαν
ἥ ἐστ παρὰ σοί, τ ἐλθεῖν πρὸς ἡμᾶς τ
φαγεῖν τ πιεῖν μεθ' ἡμῶν. * ἰδὲ γὰρ 12
αἰσχρὸν τῷ προσώπῳ ἡμῶν, εἰ γυναῖ-
κα τοιαύτην παρήσομεν μὴ ὁμιλήσαν
τες αὐτῇ· ὅπ ἐὰν μὴ αὐτλὼ ἐπισπα-
σώμεθα καταγελάσεται ἡμῶν. * καὶ 13
ἐξῆλθε βαγώας ἀπὸ προσώπ ὀλο-
φέρνπ, καὶ εἰσῆλθε πρὸς αὐτὴν, τ εἶπε·
μὴ ὀκνησάτω ἡ παιδίσκη ἡ καλὴ ἐλ-
θοῦσα πρὸς τὸν κύριόν μου δοξα-
σθῆναι κ τ πρόσωπον αὐτ, καὶ πιεῖν
μεθ' ἡμῶν εἰς εὐφροσύνην οἶνον, καὶ
γενηθῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, ὡς μία
θυγάτηρ τῶν υἱῶν ἀσσύ, αἳ παρεστήκα-
σιν ἐν οἴκῳ ναβουχοδονόσορ.

* τ εἶπε πρὸς αὐτὸν ἰουδείθ, τ τίς εἰμὶ 14
ἐγὼ ὅτι ἀντερῶ τῷ κυρίῳ μου;

* ὅπ πᾶν ὃ ἔσαι ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς 15
αὐτ ἀρεστὸν ποιήσω.

* τ ἔσαι μοι τοῦτο εἰς ἀγαλλίαμα 16
ἕως ἡμέρας θανάτου μου. * τ ἀνα- 17
στᾶσα ἐκοσμήθη τῷ ἱματισμῷ τ πάν
τι τῷ κόσμῳ τῷ γυναικείῳ· τ προσῆλ-
θεν ἡ δούλη αὐτ, τ ἔστρωσεν αὐτῇ κα-
τέναντι ὀλοφέρνπ χαμαὶ τὰ κώδια ἃ
ἔλαβε παρὰ βαγώου εἰς τὴν καθημε-
ρινὴν δίαιταν αὐτῆς εἰς τὸ ἐσθίειν κατα-
κλινομένῳ ἐπ' αὐτῶν· καὶ ἐλθοῦσα
ἀνέπεσεν ἰουδείθ.

*Et iussit Holofernes satel- 7
litibus, ne prohiberent eam. & mansit in castris diebus tribus.

* Et exibat per noctem in 8
vallem Betulua, & baptizabatur in fonte aquæ in castris.

*Et vt ascendebat, orabat 9
Dominum Deum Israel, vt dirigeret viam eius ad exaltationem filiorum populi sui.

*Et introiens munda ma- 10
nebat in tabernaculo, vsque dum tulisset escam suam ad vesperam.

*Et factum est in die quar- 11
to, fecit Holofernes conuiuium seruis suis solis, & non vocauit ad inuitationem quenquam eorum, qui ad vsus. & dixit Bagoe eunucho, qui erat præfectus super omnia quæ eius, Suade iam vadens mulierem Hebræam, quæ est apud te, vt veniat ad nos, & manducet, & bibat nobiscum.

* Ecce enim fœdum conspe- 12
ctui nostro, si fœminam talem dimiserimus, non communicantes cum ea. quòd nisi eam attraxerimus, irridebit nos.

*Et exiit Bagoas à facie Ho- 13
lofernis, & introiuit ad eam, & dixit: Ne grauetur ancilla bona hæc, veniẽs ad dominum meum, honorificari ante faciem eius, & bibere nobiscum ad iocunditatem vinum, & fieri in die hac, vt vna filia filiorum Assyriorum, quæ astiterunt in domo Nabuchodonosor.

Et dixit ad eum Judith: Et 14
quæ sum ego, vt contradicam domino meo? * Quoniam 15
omne quod erit in oculis eius placitum, festinans faciam.

*Et erit mihi hoc ad exultatio- 16
nem vsq; ad diem mortis meæ.

Et surgens ornata est ve- 17
stimento, & omni ornatu muliebri. & introiuit ancilla eius, & strauit ei ante Holofernem in terra, pelles quas acceperat à Bagoa ad quotidianum vsum vitæ suæ, vt manducaret reclinata super eas. & ingressa accubuit Judith.

* *Et obstupuit cor Holofernis in ea, & concussa fuit anima eius, & erat cupidus valde coeundi cum ea. & obseruabat tempus vt deciperet eam, ex qua die vidit eam.*

18 * Cor autem Holofernis concussum est, erat enim ardens in concupiscentia eius.

18 * καὶ ἔξέστη ἡ καρδία ὀλοφέρνου ἐπ' αὐτῇ, καὶ ἐσαλεύθη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ, καὶ ἦν κατεπίθυμος σφόδρα τοῦ συγγενέσθαι μετ' αὐτῆς· καὶ ἐτήρει καιρὸν τοῦ ἀπατῆσαι αὐτὴν, ἀφ' ἧς ἡμέρας εἶδεν αὐτήν.

* *Et dixit ad eam Holofernes, Bibe iam, & sis nobiscum in iocunditate.*

19 * Et dixit ad eam Holofernes, Bibe nunc, & accũbe in iocunditate, quoniam inuenisti gratiam coram me.

19 * καὶ εἶπε πρὸς αὐτὴν ὀλοφέρνης, πίεθι δὴ καὶ γλυκάνθητι μεθ' ἡμῶν εἰς εὐφροσύνην.

* *Et dixit Iudith, Bibam iam domine, quoniam magnificatum est viuere meum in me hodie præ omnibus diebus generationis meæ.*

20 * Et dixit Iudith, Bibam domine, quoniam magnificata est anima mea hodie præ omnibus diebus meis.

20 * καὶ εἶπεν ἰουδείθ, πίομαι δὴ κύριε, ὅτι ἐμεγαλύνθη τὸ ζῆν μου ἐν ἐμοὶ σήμερον πρὸ πάσας τὰς ἡμέρας γενέσεώς μου.

* *Et accipiens manducauit & bibit coram ipso, quæ parauerat ancilla eius.*

21 * Et accepit & manducauit & bibit coram ipso, ea quæ parauerat illi ancilla eius.

21 * καὶ λαβοῦσα ἔφαγε καὶ ἔπιε κατέναντι αὐτοῦ, ἃ ἡτοίμασεν ἡ δούλη αὐτῆς. * καὶ εὐφράνθη ὀλοφέρνης ἐπ' αὐτῇ, καὶ ἔπιεν οἶνον πολὺν σφόδρα ὅσον οὐκ ἔπιε πώποτε ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ ἀφ' οὗ ἐγεννήθη.

* *Et iocundus factus est Holofernes in ea, & bibit vinum multum nimis, quantum nõ biberat vnquam in die vna ex quo natus fuit.*

22 * Et iocundus factus est Holofernes ad eam, bibítque vinum multum nimis, quantum nunquam biberat in vita sua.

CAP. XIII.

CAP. XIII.

VT autem vespera facta est, festinauerũt serui eius diuertere. & Bagoas cõclusit tabernaculum eius foris, & dimisit astãtes à facie domini sui. & abierunt ad cubilia sua.

1 VT autem serò factũ est, festinauerunt serui illius ad hospitia sua. & conclusit Vagao ostia cubiculi, & abiit;

1 Ὡς δὲ ὀψία ἐγένετο, ἔσπευσαν οἱ δοῦλοι αὐτοῦ διαλῦσαι· καὶ βαγὼας συνέκλεισε τὴν σκηνὴν αὐτοῦ ἔξωθεν, καὶ ἀπέλυσε τοὺς παρεστῶτας ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου αὐτοῦ· καὶ ἀπῆλθον εἰς τοὺς κοίτους αὐτῶν.

* *Erant enim omnes fatigati, quia diu factum fuit conuiuium relicta est autẽ Iudith sola in tabernaculo.*

2 * Erant autẽ omnes fatigati à vino.

2 * ἦσαν γὰρ πάντες κεκοπωμένοι διὰ τὸ μακρὸν γεγονέναι τὸν πότον· ὥστε λείφθη ἡ ἰουδεὶθ μόνη ἐν τῇ σκηνῇ.

* *Et Holofernes procumbens super lectũ suum; erat enim perfusum ipsi vinum.*

3 * Porrò Holofernes iacebat in lecto, nimia ebrietate sopitus.

3 * ὀλοφέρνης δὲ πεπτωκὼς ἐπὶ τὴν κλίνην αὐτοῦ· ἦν γὰρ πεπεκυμένος ἀπὸ τοῦ οἴνου.

* *Et dixit Iudith ancillæ suæ, vt staret extra cubiculum eius, & obseruaret exitum eius sicut quotidie. se exituram enim dixit ad orationem suam. & Bagoæ locuta est iuxta verba hæc. & abierunt omnes à facie ipsius, & nemo relictus est in cubiculo à paruo vsque ad magnum.*

4 * Dixítque Iudith puellæ suæ, vt staret foris ante cubiculum, & obseruaret.

4 * καὶ εἶπεν ἰουδεὶθ τῇ δούλῃ αὐτῆς, στῆναι ἔξω τοῦ κοιτῶνος αὐτῆς, καὶ ἐπιτηρεῖν τὴν ἔξοδον αὐτῆς καθάπερ καθημέραν· ἐξελεύσεσθαι γὰρ ἔφη τὴν προσευχὴν αὐτῆς· καὶ τῷ βαγὼα ἐλάλησε κατὰ τὰ ῥήματα ταῦτα· καὶ ἀπῆλθον πάντες ἀπὸ προσώπου αὐτῆς, καὶ οὐδεὶς κατελείφθη ἐν τῷ κοιτῶνι ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου.

* *Et stans Iudith super lectũ illius, dixit in corde suo:*

5 * Stetítque Iudith ante lectum, orans cum lachrymis & labiorum motu in silentio, dicens,

5 * καὶ στᾶσα ἰουδεὶθ ἐπὶ τὴν κλίνην αὐτοῦ, εἶπεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς,

* *Domine Deus vniuersæ potentiæ, respice in hora hac ad opera manuum mearũ ad exaltationem Hierusalem. quoniam nũc tempus ad adiuuandũ hæreditatem tuam, & ad faciendum studia mea in fractionem inimicorum qui insurrexerunt nobis.*

6 * Confirma me Domine Deus Israel, & respice in hac hora ad opera manuũ mearũ, vt, sicut promisisti, Hierusalem ciuitatẽ tuam erigas, & hoc quod credens per te posse fieri cogitaui, perficiam.

6 * κύριε ὁ θεὸς πάσης δυνάμεως ἐπίβλεψον ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν μου εἰς ὕψωμα ἱερουσαλήμ. ὅτι νῦν καιρὸς ἀντιλαβέσθαι τῆς κληρονομίας σου, καὶ ποιῆσαι τὰ ἐπιτηδεύματά μου εἰς θραῦμα ἐχθρῶν οἱ ἐπανέστησαν ἡμῖν.

* Et cùm hæc dixisset, accessit ad columnam quæ erat ad caput lectuli eius, & pugionem eius qui in ea ligatus pendebat, exoluit.

* Cúmque euaginasset illũ, apprehẽdit comam capitis eius, & ait, * Confirma me Dñe Deus in hac hora: & percussit bis in ceruicem eius, & abscidit caput eius, & abstulit conopœum eius à columnis, & euoluit corpus eius truncum. * Et post pusillum exiuit, & tradidit caput Holofernis ancillæ suæ, & iussit vt mitteret illud in peram suam. * Et exierunt duæ secundũ consuetudinem suam, quasi ad orationẽ; & transierunt castra; & gyrantes vallem, venerunt ad portam ciuitatis.

* Et dixit Iudith à longè custodibus murorum, Aperite portas, quoniã nobiscum est Deus, qui fecit virtutem in Israel. * Et factum est cùm audissent viri vocẽ eius, vocauerunt presbyteros ciuitatis. * Et occurrerunt ad eam omnes à minimo vsque ad maximũ, quoniam sperauerunt eam iam non esse venturam.

* Et accendentes luminaria, congyrauerũt circa eam vniuersi; illa autem ascendens in eminentiorem locum, iussit fieri silentium.

* Cúmque omnes tacuissent, dixit Iudith,

* Laudate Dominũ Deũ nostrum, qui non deseruit sperantes in se, & in me ancillam suam adimpleuit misericordiam suam, quam promisit domui Israel, & interfecit in manu mea hostem populi sui in hac nocte.

* Et proferens de pera caput Holofernis, ostendit illis, dicens,

* Ὡς δὲ εἰσῆλθεν τῷ κανόνι τῆς κλίνης οὗ ἦν τῆς κεφαλῆς Ὀλοφέρνου, καθεῖλεν τὸν ἀκινάκην ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ ἐγγίσασα τῇ κλίνῃ ἐκράτησε τῆς κόμης τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ εἶπε,

* κραταίωσόν με κύριε ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ· καὶ ἐπάταξεν εἰς τὸν τράχηλον αὐτοῦ δὶς ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτῆς, καὶ ἀφεῖλε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἀπεκύλισε τὸ σῶμα αὐτοῦ ἀπὸ τῆς στρωμνῆς, καὶ ἀφεῖλε τὸ κωνώπιον ἀπὸ τῶν στύλων.

* καὶ μετ' ὀλίγον ἐξῆλθε, καὶ παρέδωκε τῇ ἄβρᾳ αὐτῆς τὴν κεφαλὴν Ὀλοφέρνου, καὶ ἐνέβαλεν αὐτὴν εἰς τὴν πήραν τῶν βρωμάτων αὐτῆς.

* καὶ ἐξῆλθον αἱ δύο ἅμα κατὰ τὸν ἐθισμὸν αὐτῶν ἐπὶ τὴν προσευχήν. Καὶ διελθοῦσαι τὴν παρεμβολὴν, ἐκύκλωσαν τὴν φάραγγα ἐκείνην, καὶ ἀνέβησαν τὸ ὄρος Βετυλούα, καὶ ἦλθον πρὸς τὰς πύλας αὐτῆς.

* Καὶ εἶπεν ἰουδὶθ μακρόθεν τοῖς φυλάσσουσιν ἐπὶ τῶν πυλῶν, ἀνοίξατε, ἀνοίξατε δὴ τὴν πύλην· μεθ' ἡμῶν ὁ θεὸς ὁ θεὸς ἡμῶν ποιῆσαι ἔτι ἰσχὺν ἐν ἰσραὴλ, καὶ κράτος κατὰ τῶν ἐχθρῶν, καθὰ καὶ σήμερον ἐποίησε.

* καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσαν οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως αὐτῆς τὴν φωνὴν αὐτῆς, ἐσπούδασαν τοῦ καταβῆναι εἰς τὴν πύλην τῆς πόλεως αὐτῶν· καὶ συνεκάλεσαν τοὺς πρεσβυτέρους τῆς πόλεως.

* καὶ συνέδραμον πάντες ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου, ὅτι παράδοξον ἦν αὐτοῖς τὸ ἐλθεῖν αὐτήν· καὶ ἤνοιξαν τὴν πύλην καὶ ὑπεδέξαντο αὐτάς.

* καὶ ἅψαντες πῦρ εἰς φαῦσιν, περιεκύκλωσαν αὐτάς.

* ἡ δὲ εἶπε πρὸς αὐτοὺς φωνῇ μεγάλῃ·

* αἰνεῖτε τὸν θεὸν αἰνεῖτε· αἰνεῖτε τὸν θεόν· ὅτι οὐκ ἀπέστησε τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ οἴκου ἰσραὴλ, ἀλλ' ἔθραυσε θεὸς ἐχθροὺς ἡμῶν διὰ χειρός μου ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ.

* καὶ εἰσελθοῦσα τῷ κανόνι ἐν τῇ πήρᾳ ἔδειξε, καὶ εἶπεν αὐτοῖς·

7 * Et accedens regulæ lectuli, quæ erat ad caput Holofernis, demisit pugionem ab ea. & appropinquans lectulo, apprehendit comam capitis eius, & ait,

8

9 * Cõfirma me, Domine Deus, in die hac. & percussit in ceruicem eius bis in fortitudine sua, & abstulit caput eius ab eo, & euoluit corpus eius de lecto, & abstulit conopœum à columnis.

10 * Et post pusillum exiuit, & tradidit ancillæ suæ caput Holofernis, & misit illud in peram cibariorum suorum.

11 * Et exierunt duæ simul, secundum consuetudinem suam, ad orationem. & transeuntes castra, circuierunt vallem illam, & ascenderunt montem Betulua, & venerunt ad portas eius.

12 * Et dixit Judith à longe custodientibus in portis, Aperite, aperite iam portam, nobiscũ Deus, Deus noster, vt faceret adhuc virtutem in Israel, & potentiam aduersus inimicos, sicut & hodie fecit.

13 * Et factum est cùm audissent viri ciuitatis ipsius vocem eius, festinauerunt descendere ad portam ciuitatis suæ. & cõuocauerunt presbyteros ciuitatis.

14 * Et concurrerunt omnes à paruo vsque ad magnum, quoniam præter opinionem erat eis vt veniret ipsa. & aperuerunt portam, & susceperunt eas.

15 * Et accendentes ignem ad flammam, circundederunt eas.

16 * Illa autẽ dixit ad eos voce magna,

17 * Laudate Deum, laudate, laudate Deum, quoniam non amouit misericordiam suam à domo Israel, sed confregit hostes nostros per manum meam in nocte hac.

18 * Et proferens caput de pera, ostendit, & dixit eis,

Ecce caput Holofernis principis militiæ Assyriorũ, & ecce conopæum in quo recumbebat in ebrietatibus suis: & percussit illum Dominus in manu fœminæ. Et viuit Dominus, qui custodiuit me in via mea qua ambulaui; quoniã decepit eum facies mea in perditionem eius, & nõ fecit peccatum mecũ in pollutionem & cõfusionem. & obstupuit omnis populus nimis.

Et inclinantes adorauerunt Deum. Et dixerunt vnanimiter: Benedictus es Deus noster, qui ad nihilum redegisti in die hodierna inimicos populi tui. Et dixit ei Ozias: Benedicta tu es filia à Deo excelso, præ omnibus mulieribus quæ super terram. Et benedictus Dominus Deus, qui creauit cælos & terram, qui direxit te in vulnus capitis principis inimicorũ nostrorum. quia non recedet spes tua à corde hominũ, qui memores fuerint virtutis Dei vsq; in seculum. & faciat tibi hæc Deus in exaltationem sempiternam, vt visitet te in bonis, pro quibus non pepercisti animæ tuæ propter humilitatem generis nostri, sed subueneisti ruinæ nostræ in rectum vadens ante conspectum Dei nostri. Et dixit omnis populus, Fiat, fiat.

CAP. XIIII.

ET dixit ad eos Judith, Audite iam me fratres: & accipientes caput hoc,

19 ἰδὲ κεφαλὴ ὀλοφέρνου ἀρχιστρατήγου δυνάμεως ἀσσύρ, καὶ ἰδοὺ τὸ κωνώπιον ἐν ᾧ κατέκειτο ἐν ταῖς μέθαις αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν κύριος ἐν χειρὶ θηλείας.

20 καὶ ζῇ ὁ κύριος ὃς διεφύλαξέ με ἐν τῇ ὁδῷ μου ᾗ ἐπορεύθην, ὅτι ἠπάτησεν αὐτὸν τὸ πρόσωπόν μου εἰς ἀπώλειαν αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐποίησεν ἁμάρτημα μετ' ἐμοῦ εἰς μίασμα καὶ αἰσχύνην. καὶ ἔξέστη πᾶς ὁ λαὸς σφόδρα.

21 καὶ κύψαντες προσεκύνησαν τῷ θεῷ.

22 καὶ εἶπον ὁμοθυμαδόν, εὐλογητὸς εἶ ὁ θεὸς ἡμῶν ὁ ἐξουδενώσας ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ σήμερον τοὺς ἐχθροὺς τοῦ λαοῦ σου.

23 καὶ εἶπεν αὐτῇ Ὀζίας, εὐλογητὴ σὺ εἰ θύγατερ τῷ θεῷ τῷ ὑψίστῳ παρὰ πάσας τὰς γυναῖκας τὰς ἐπὶ τῆς γῆς.

24 καὶ εὐλογημένος κύριος ὁ θεὸς ὃς ἔκτισε τοὺς οὐρανοὺς καὶ τὴν γῆν, ὃς κατεύθυνέ σε εἰς τραῦμα κεφαλῆς ἀρχόντων ἐχθρῶν ἡμῶν. ὅτι οὐκ ἀποστήσει ἡ ἐλπίς σου ἀπὸ καρδίας ἀνθρώπων μνημονευόντων ἰσχὺν θεοῦ ἕως αἰῶνος· καὶ ποιήσαι σοι αὐτὰ ὁ θεὸς εἰς ὕψος αἰώνιον τοῦ ἐπισκέψασθαί σε ἐν ἀγαθοῖς, ἀνθ' ὧν οὐκ ἐφείσω τῆς ψυχῆς σου διὰ τὴν ταπείνωσιν τοῦ γένους ἡμῶν, ἀλλ' ἐπεξῆλθες τῷ πτώματι ἡμῶν ἐπ' εὐθείαν πορευθεῖσα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἡμῶν.

25 καὶ εἶπον πᾶς ὁ λαός, γένοιτο γένοιτο.

ιδ'

1 Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὴν Ἰουδείθ, ἀκούσατε δή μου ἀδελφοί καὶ λαβόντες τὴν κεφαλὴν ταύτην,

19 Ecce caput Holofernis principis militiæ Assyriorũ. Et ecce conopæum illius, in quo recũbebat in ebrietate sua, vbi & per manum fœminæ percusit illũ Dominus Deus noster.

20 Viuit autem ipse Dominus, quoniam custodiuit me angelus eius, & hinc euntem, & ibi commorantem, & inde huc reuertentem; & non permisit me Dominus ancillam suam coinquinari; sed sine pollutione peccati reuocauit me vobis gaudentem in victoria sua, in euasione mea, in liberatione vestra.

21 Confitemini illi omnes, quoniam bonus, quoniam in seculum misericordia eius.

22 Vniuersi autem adorãtes Dominum, dixerunt ad eam, Benedixit te Dominus in virtute sua, quia per te ad nihilum redegit inimicos nostros.

23 Porrò Ozias princeps populi Israel dixit ad eam, Benedicta es tu filia à Domino Deo excelso, præ omnibus mulieribus super terram. 24 Benedictus Dñs qui creauit cælum & terrã, qui te direxit in vulnera capitis principis inimicorum nostrorum, quia hodie nomen tuum ita magnificauit, vt non recedat laus tua de ore hominum, qui memores fuerint virtutis Dñi in æternum, pro quibus nõ pepercisti animæ tuæ propter angustias & tribulationem generis tui, sed subueniisti ruinæ ante conspectum Dei nostri. 25 Et dixit omnis populus, Fiat, fiat. 26 Porrò Achior vocatus venit. & dixit ei Iudith, Deus Israel, cui tu testimonium dedisti, quòd vlciscatur se de inimicis suis, ipse caput omniũ incredulorum incîdit in hac nocte in manu mea. 27 Et vt probes quia ita est, ecce caput Holofernis qui in contemptu superbię suæ Deum Israel contempsit, & tibi interitum minabatur, dicens: 28 Cùm captus fuerit populus Israel, gladio perforari præcipiam latera tua. 29 Videns autem Achior caput Holofernis, angustiatus præ pauore, cecidit in faciem suam super terram, & æstuauit anima eius.

30 Postea verò quàm resumpto spiritu recreatus est, procidit ad pedes eius, & adorauit eam, & dixit:

31 Benedicta tu à Deo tuo in omni tabernaculo Iacob, quoniam in omni gente, quæ audierit nomen tuum, magnificabitur super te Deus Israel.

CAP. XIIII.

DIxit autem Iudith ad omnem populum, Audite me fratres.

2 *Suspendite caput hoc super muros nostros, & erit cùm exierit sol, accipiat vnusquisq; arma sua; & exite cum impetu, non vt descendatis deorsum, sed quasi impetum facientes.

3 *Tunc exploratores, necesse erit, vt fugiant ad principem suum excitandum ad pugnam.

4 *Cumque duces eorum concurrerint ad tabernaculum Holofernis, & inuenerint eum truncum in suo sanguine volutatum, decidet super eos timor.

5 *Cumque cognoueritis fugere eos, ite post illos securi, quoniam Dominus conteret eos sub pedibus vestris.

6 *Tunc Achior videns virtutem quam fecit Deus Israel, relicto gẽtilitatis ritu, credidit Deo, & circuncîdit carnem præputij sui, & appositus est ad populum Israel, & omnis succæssio generis eius vsque in hodiernum diem.

7 *Mox autem vt ortus est dies, suspẽderunt super muros caput Holofernis, accepitque vnusquisque vir arma sua, & egressi sunt cum grandi strepitu & vlulatu.

2 * κρεμάσατε αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἐπάλξεως τοῦ τείχους ἡμῶν· καὶ ἔσται ἡνίκα ἂν διαφαύσῃ ὁ ὄρθρος καὶ ἐξέλθῃ ὁ ἥλιος ἐπὶ τὴν γῆν, ἀναλήψεσθε ἕκαστος τὰ σκεύη τὰ πολεμικὰ ὑμῶν, καὶ ἐξελεύσεται πᾶς ἀνὴρ ἰσχύων ἔξω τῆς πόλεως· καὶ δώσετε ἀρχηγὸν ἐπ' αὐτοῦ ὡς καταβαίνοντες εἰς τὸ πεδίον εἰς τὴν προφυλακὴν υἱῶν Ασσὼρ, καὶ οὐ καταβήσεσθε.

3 * Καὶ ἀναλαβόντες ἕκαστος τὰς πανοπλίας αὐτῶν, πορεύσονται εἰς τὰς παρεμβολὰς αὐτῶν, καὶ ἐγερεῖτε τοὺς ἡγουμένους τῆς δυνάμεως Ασσύ·

4 * καὶ δραμοῦνται ἐπὶ τὴν σκηνὴν Ολοφέρνου, καὶ οὐχ εὑρήσουσιν αὐτόν. Καὶ ἐπιπεσεῖται ἐπ' αὐτοὺς φόβος, καὶ φεύξονται ἀπὸ προσώπου ὑμῶν. * καὶ

5 ἐπακολουθήσαντες ὑμεῖς καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες πᾶν ὅριον Ισραὴλ, καταστρώσατε αὐτοὺς ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν.

6 *πρὸ δὲ τοῦ ποιῆσαι ταῦτα, καλέσατέ μοι Αχιὼρ τὸν Αμμανίτην, ἵνα ἴδωσιν ἐμπαίζοντα τὸν οἶκον Ισραὴλ καὶ αὐτὸν εἰς θάνατον ἀποστεῖλαι εἰς ἡμᾶς· καὶ καλέσαν τὸν Αχιὼρ ἐκ τοῦ οἴκου Οζια· ὡς δὲ ἦλθε καὶ εἶδε τὴν κεφαλὴν Ολοφέρνου ἐν χειρὶ ἀνδρὸς ἑνὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ λαοῦ, ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον, καὶ ἐξελύθη τὸ πνεῦμα αὐτοῦ. ὡς δὲ ἀνέλαβον αὐτὸν, προσέπεσε τοῖς ποσὶν Ιωδειθ, καὶ προσεκύνησε τῷ προσώπῳ αὐτοῦ καὶ εἶπεν, εὐλογημένη σὺ ἐν παντὶ σκηνώματι Ιούδα καὶ ἐν παντὶ ἔθνει, οἵτινες ἀκούσαντες τὸ ὄνομά σου ταραχθήσονται· καὶ νῦν ἀνάγγειλόν μοι ὅσα ἐποίησας ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις. καὶ ἀνήγγειλεν αὐτῷ Ιωδειθ ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ πάντα ὅσα ἦν

2 * *Suspendite illud super pinaculum muri nostri. & erit quum illuxerit diluculum, & exierit sol super terram, recipietis vnusquisq; arma bellica vestra, & exibit omnis vir fortis extra ciuitatem. & dabitis principem super eos, quasi descendẽtes in campum ad vigiliam filiorum Assyriorum, & non descendetis.*

3 * *Et cùm acceperint isti armaturas suas, ibunt in castra sua, & excitabunt principes exercitus Assyriorum.*

4 * *Et current ad tabernaculum Holofernis, & non inuenient eum. & decidet super eos timor, & fugient à facie nostra.*

5 * *Et insequentes vos, & omnes habitantes omnem terminum Israel, prosternite eos in viis suis.*

6 * *Ante autem quàm faciatis hæc, vocate mihi Achior Ammanitem, vt videns cognoscat vilipendentem domum Israel, & ipsum in mortem mittẽtem ad nos. Et vocauerunt Achior de domo Ozia. Vt autem venit & vidit caput Holofernis in manu viri vnius in congregatione populi, cecidit in faciem, & defecit spiritus eius. Vt autem recreauerunt illum, cecidit ad pedes Iudith, & adorauit faciem eius, & dixit: Benedicta tu in omni tabernaculo Iuda, & in omni gente, quicunq; audientes nomen tuum turbabuntur. & nunc nuncia mihi quæ feciſti in diebus istis. Et annunciauit ei Iudith in medio populi omnia quæ fecerat, à qua die exiuit, vsquequo locuta est eis. Vt autem cessauit loqui, voce magna exultauit populus, & dederunt vocem iocundam in ciuitate sua. Videns autem Achior omnia quæ fecit Deus Israel, credidit Deo valde, & circũcidit carnem præputij sui, & appositus est ad domum Is-*

πεποιηκῶια ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐξῆλθεν, ἕως οὗ ἐλάλει αὐτοῖς· ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλοῦσα, φωνῇ μεγάλῃ ἠλάλαξεν ὁ λαὸς, καὶ ἔδωκαν φωνὴν εὐφρόσυνον ἐν τῇ πόλει αὐτῶν· ἰδὼν δὲ ὁ Αχιὼρ πάντα ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς Ισραὴλ, ἐπίστευσε τῷ θεῷ σφόδρα, καὶ περιετέμετο τὴν σάρκα τῆς ἀκροβυστίας αὐτοῦ, καὶ προσετέθη εἰς τὸν οἶκον Ισραὴλ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. 7 *ἡνίκα δὲ ὄρθρος ἐπέβη, ἐκρέμασαν τὴν κεφαλὴν Ολοφέρνου ἐπὶ τοῦ τείχους. καὶ ἐλάβετε πᾶς ἀνὴρ τὰ ὅπλα αὐτοῦ, καὶ ἐξῆλθον κατ' ἀπεναντίας ἐπὶ τὰς ἀναβάσεις τοῦ ὄρους.

rael vsque in diem hunc. 7 *Cùm autem diluculum ascendit, suspenderunt caput Holofernis de muro, & accepit omnis vir arma sua, & exierunt in circulum ad ascensus montis.*

8 * At filij Assyriorum vt viderunt eos, miserunt ad duces suos.

9 * Illi autem venerunt ad duces & tribunos, & ad omnem principem suum.

10 * Et venerunt ad tabernaculum Holofernis, & dixerunt ei qui erat super omnia eius:

11 * Excita iam dominum nostrum, quoniam ausi sunt serui descēdere super nos ad bellum, vt disperdanturin finem.

12 * Et ingressus est Bagoas, et pulsauit aulā tabernaculi; suspicabatur enim dormire ipsum cum Iudith. 13 * Vt autem nemo audiuit, aperiens introiuit in cubiculum, & inuenit eum super stratum proiectum mortuum, & caput eius ablatum erat ab eo: & exclamauit voce magna cum fletu & gemitu, et clamore valido, & scidit vestimenta sua.

14 * Et ingressus est in tabernaculum vbi erat Iudith diuertens, & non inuenit eam: & exiliit ad populum & clamauit, Prænaricati sunt serui: fecit confusionem vna mulier Hebræorum in domum regis Nabuchodonosor, quoniam ecce Holofernes in terra, & caput eius non est in ipso.

15 * Cùm autem audissent hæc verba principes virtutis Assyriorum, sciderunt statim vestimenta sua, & turbata est anima eorum valde.

16 * Et factus est eorum clamor & vociferatio magna nimis in medio castrorum.

CAP. XV.

1 ET cùm audissent qui in tabernaculis erant, obstupuerunt super factum, & cecidit super eos timor & tremor.

8 * Ⓖ Ὡς δὲ υἱοὶ ἀσσὺρ ὡς εἶδον αὐτούς, ἐξέπεμψαν ἐπὶ σὺν ἡγεμόνας αὐτῶν.

9 * Ⓖ Οἱ δὲ ἦλθον ἐπὶ σὺν στρατηγοὺς καὶ χιλιάρχους καὶ ἐπὶ πάντα ἄρχοντα αὐτῶν.

10 * καὶ παρεγένοντο ἐπὶ τὸν σκηνὸν ὀλοφέρνου, καὶ εἶπον τῷ ὄντι ἐπὶ πάντων τῶν αὐτοῦ.

11 * Ἔγειρον δὴ τὸν κύριον ἡμῶν, ὅτι ἐτόλμησαν Ⓖ δοῦλοι καταβαίνειν ἐφ' ἡμᾶς εἰς πόλεμον, ἵνα ἐξολοθρευθῶσιν εἰς τέλος.

12 * καὶ εἰσῆλθε βαγώας, καὶ ἔκρουσε τὸν αὐλὸν τοῦ σκηνῶς· ὑπενόει γὰρ καθεύδειν αὐτὸν μετ' ἰουδείθ.

13 * ὡς δὲ εἶδεν ὑπήκουσε, διασείλας εἰσῆλθεν εἰς τὸν κοιτῶνα· καὶ εὗρεν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ χετλωνίδος ἐρριμμένον νεκρόν, καὶ ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἀφῄρητο ἀπ' αὐτοῦ· καὶ ἐβόησε φωνῇ μεγάλῃ μετὰ κλαυθμοῦ καὶ στεναγμοῦ, καὶ βοῆς ἰσχυρᾶς, καὶ διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ.

14 * καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν σκηνὸν οὗ ἦν ἰουδείθ καταλύουσα, καὶ οὐχ εὗρεν αὐτὸν· καὶ ἐξεπήδησεν εἰς τὸν λαὸν καὶ ἐβόησεν, ἠθετήκασιν Ⓖ δοῦλοι· ἐποίησεν αἰσχύνην μία γυνὴ τῶν ἑβραίων εἰς τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως ναβουχοδονόσορ, ὅτι ἰδοὺ ὀλοφέρνης χαμαί, καὶ ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ σὺν οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ.

15 * ὡς δὲ ἤκουσαν τοὺς τοὺς ῥήματα τὰ Ⓖ ἄρχοντες τῆς δυνάμεως ἀσσύρ, διέρρηξαν αὐτοὺς σὺν χιτῶνας αὐτῶν, καὶ ἐταράχθη ἡ ψυχὴ αὐτῶν σφόδρα.

16 * καὶ ἐγένετο αὐτῶν κραυγὴ καὶ βοὴ μεγάλη σφόδρα ἐν μέσῳ τῆς παρεμβολῆς.

ιε'.

1 * Καὶ ὡς ἤκουσαν Ⓖ ἐν τοῖς σκηνώμασιν ὄντες, ἐξέστησαν ἐπὶ τὸ γεγονός· καὶ ἔπεσεν ἐπ' αὐτοὺς φόβος Ⓖ καὶ τρόμος.

8 * Quod videntes exploratores, ad tabernaculum Holofernis cucurrerunt. Porrò hi qui in tabernaculo erant venientes, & ante ingressum cubiculi perstrepentes excitandi gratia, inquietudinē arte moliebātur, vt non ab excitātibus, sed à sonantibus Holofernes euigilaret.

9 * Nullus enim audebat D cubiculum virtutis Assyriorū pulsando aut intrando aperire.

10 * Sed cùm veniissent eius duces ac tribuni, & vniuersi maiores exercitus Assyriorum, dixerunt cubiculariis:

11 * Intrate, & excitate illum, quoniam egressi mures de cauernis suis, ausi sunt prouocare nos ad prœlium.

12 * Tunc ingressus Vagao cubiculum eius, stetit ante cortinam, & plausum fecit manibus suis. suspicabatur enim illū cum Iudith dormire.

13 * Sed cùm nullum motum iacentis sensu aurium caperet, accessit proximans ad cortinā: & eleuans eam, videnſque cadauer absque capite Holofernis in suo sanguine tabefactum iacere super terram, exclamauit voce magna cum fletu, & scidit vestimenta sua.

14 * Et ingressus tabernaculum Iudith, non inuenit eam. Et exiliuit foras ad populum, & dixit: Vna mulier Hebręa fecit confusionē in domo regis Nabuchodonosor. ecce enim Holofernes iacet in terra, & caput eius non est in illo.

15 Quod cùm audissent principes virtutis Assyriorum, sciderunt omnes vestimenta sua, & intolerabilis timor & tremor cecidit super eos, & turbati sunt animi eorum valde.

16 Et factus est clamor incomparabilis in medio castrorum eorum.

CAP. XV.

CVmque omnis exercitus decollatum Holofernem audisset, fugit mens & consilium ab eis, & solo tremore & metu agitati, fugę præsidium sumunt:

* Ita vt nullus loqueretur cũ pximo suo: sed inclinato capite, relictis omnib⁹, euadere festinabant Hebræos, quos armatos sup se venire audierãt, fugientes per vias camporũ & semitas colliũ.

* Vidétes itaque filij Israel fugientes, secuti sunt illos.

*Descéderúntq; clangentes tubis, & vlulãtes post ipsos.

*Et quoniã Assyrij nõ adunati, in fugam ibant præcipites; filij autem Israel vno agmine persequẽtes, debilitabãt omnes quos inuenire potuissent. * Misitque Ozias nuncios per omnes ciuitates & regiones Israel.

* Omnis itaque regio omnísque vrbs electã iuuentutem armatã misit post eos, & persecuti sunt eos in ore gladij, quousque peruenirent ad extremitatem finiũ suorũ. *Reliqui autem qui erant in Bethulia, ingressi sunt castra Assyriorũ, & prędã quã fugiẽtes Assyrij reliquerãt, abstulerunt, & onustati sunt valde. *Hi verò q̃ victores reuersi sunt ad Bethuliã, omnia quę erãt illorũ abstulerũt secũ, ita vt nõ esset numerus in pecorib⁹, in iumẽtis, & vniuersis mobilibus eorũ, vt à minimo vsq; ad magnũ omnes diuites fierẽt de prædationibus eorũ. * Ioachim autẽ summus pontifex de Hierusalẽ venit in Bethuliam cũ vniuersis presbyteris suis, vt videret Iudith. * Quæ cũ exiisset ad illũ, benedixerũt illá oẽs vna voce, dicentes: *Tu gloria Hierusalẽ, tu lętitia Israel, tu honorificẽtia populi nostri, quia fecisti viriliter, & confortatũ est cor tuũ, eò q̃ castitatẽ amaueris, & post virum tuum alterũ nescieris; ideo & manus Domini cõfortauit te, & ideò eris benedicta in æternum.

* καὶ οὐκ ἦν ἄνθρωπος μένων κατὰ πρόσωπον ἐπὶ τὸν πλησίον αὐτοῦ, ἀλλ' ἐκκλυθέντες ὁμοθυμαδὸν ἔφυγον ἐπὶ πᾶσαν ὁδὸν πεδίου καὶ ὄρεινῆς. καὶ παρεμβεβληκότες ἐν τῇ ὀρεινῇ κύκλῳ Βετυλούα ἐτεφάπευσαν εἰς φυγήν.

* καὶ τότε οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ πᾶς ἀνὴρ πολεμιστὴς ἐξ αὐτῶν ἐξεχύθησαν ἐπ' αὐτούς. * καὶ ἐξαπέστειλεν Ὀζίας εἰς Βεθομασθὲμ καὶ Βηβαὶ, καὶ Χωβαὶ, καὶ Κωλά· καὶ εἰς πᾶν ὅριον ἰσραὴλ τοῦ ἀπαγγέλλοντας ὑπὲρ τῶν συντελεσμένων, καὶ ἵνα πάντες ἐπεκχυθῶσι τοῖς πολεμίοις εἰς τὴν ἀπώλειαν αὐτῶν· ὡς δὲ ἤκουσαν οἱ υἱοὶ ἰσραήλ, πάντες ὁμοθυμαδὸν ἔπεσον ἐπ' αὐτοὺς ἕως Χωβαί· ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ἐξ ἱερουσαλὴμ παρεγενήθησαν, καὶ ἐκ πάσης τῆς ὀρεινῆς, διηγήσαντο γὰρ αὐτοῖς τὰ γενόμενα τῇ παρεμβολῇ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν.

* καὶ οἱ ἐν τῇ γαλαάδ, καὶ οἱ ἐν τῇ γαλιλαίᾳ ὑπερεκέρασαν αὐτοὺς πληγῇ μεγάλῃ, ἕως ἐπαρῆλθον τὴν δαμασκὸν καὶ τὰ ὅρια αὐτῆς.

* οἱ δὲ λοιποὶ οἱ κατοικοῦντες Βετυλούα ἐπέπεσον τῇ παρεμβολῇ ἀσσύρ, καὶ ἐταράσσοντο αὐτούς, καὶ ἐπλήσθησαν σφόδρα.

* οἱ δὲ υἱοὶ ἰσραὴλ διαστρέψαντες ἀπὸ τῆς κοπῆς, ἐπεδιώκοσαν τῶν λοιπῶν· καὶ αἱ κῶμαι καὶ αἱ πόλεις αἱ ἐν τῇ ὀρεινῇ καὶ πεδινῇ ἐπεδράμοσαν πολλῶν λαφύρων, ἦν γὰρ πλῆθος πολὺ σφόδρα.

* καὶ Ἰωακεὶμ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας, καὶ ἡ γερουσία τῶν υἱῶν ἰσραὴλ οἱ κατοικοῦντες ἐν ἱερουσαλὴμ ἦλθον θεμελιῶσαι τὰ ἀγαθὰ ἃ ἐποίησεν ὁ θεὸς τῷ ἰσραήλ, καὶ ἰδεῖν ἰουδὶθ καὶ λαλῆσαι μετ' αὐτῆς εἰρηνικά.

* ὡς δὲ εἰσῆλθον πρὸς αὐτήν, εὐλόγησαν αὐτὴν ὁμοθυμαδόν, καὶ εἶπον πρὸς αὐτήν· * σὺ ὕψωμα ἱερουσαλήμ, σὺ καύχημα μέγα τῷ ἰσραήλ, σὺ καύχημα μέγα τῷ γένει ἡμῶν, ὅτι ἐποίησας ταῦτα πάντα ἐν χειρί σου· ἐποίησας ἀγαθὰ μετὰ ἰσραήλ, καὶ εὐδόκησεν ἐπ' αὐτοὺς ὁ θεός· εὐλογημένη γίνου σὺ τῷ παντοκράτορι κυρίῳ εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον.

2 * *Et non fuit homo manens ante faciem amplius proximi sui; sed diffusi vnanimiter fugerunt ad omnem viam campi & montanorum: & qui castrametati erant in montibus in circuitu Betuluæ, conuersi*
3 *sunt in fugam.* * *Et tunc filij Israel omnis vir præliator ex eis effusi sunt super eos.*
6 * *Et misit Ozias in Betomasthem, & Bebe, & Chobe, & Cola, & in omnem terminum Israel, qui annunciarent super eis quæ cõsummata sunt, & vt omnes diffunderẽtur super inimicos in interitum eorum. Vt autem audierunt filij Israel, omnes vnanimiter ceciderunt super eos vsque ad Chobe: similiter autem & qui ex Hierusalem aduenerunt, & ex omnibus montanis; annunciauerunt enim eis quæ facta fuerant castris inimicorũ suorum.*
8 * *Et qui in Galaad & qui in Galilæa, dissipauerunt eos plaga magna; vsquequo præterierunt Damascum & fines*
8 *eius.* * *At reliqui habitãtes Betuluam irruerunt castris Assyriorum, & prædati sunt eos, & ditati sunt valde.*
9 * *At filij Israel reuersi ab occisione, dominati sunt reliquorum: et villæ & ciuitates quæ in montanis & campestribus, obtinuerunt multa spolia; erat enim multitudo magna nimis.*
10 * *Et Joachim sacerdos magnus & senatus filiorum Israel qui habitabant in Hierusalem, venerunt vt fundarent bona quæ fecit Deus Israel; et vt viderent Judith, & loquerentur*
11 *cũ ea pacem.* * *Vt autẽ introierunt ad eam, benedixerunt eã vnanimiter, & dixerunt ad*
12 *eã:* * *Tu exaltatio Hierusalem, tu gloria magna Israel, tu honorificentia magna generis nostri, quia fecisti hæc omnia in manu tua: fecisti bona cum Israel, & complacuit super eos Deus; benedicta sis ab omnipotenti Domino in æternum tempus.*

*Et dixit omnis populus: Fiat. 13
*Et expoliauit populus castra per dies triginta. 14
*Et dederunt Judith tabernaculum Holofernis, & omnia argentaria, & lectulos, & stateras, & omnia supellectilia eius. Et accipiens ipsa, imposuit super mulam suam, & coiunxit currus suos, & accumulauit ea super illos. 15
*Et concurrit omnis mulier 16
Israel ad videndum eam: & benedixerunt eam, & fecerũt ei chorum ex eis. et accepit thyrsos in manibus suis, & dedit & mulieribus quæ cum ea. & coronauerunt oliua ipsam, & eam quæ cum ipsa, & processit ante omnem populum in chorea ducens omnes mulieres. & sequebatur omnis vir Israel armatus, cum coronis & hymnis in ore eorum.

CAP. XVI.

ET cœpit cantare Judith confessionem hanc in omni Israel, & omnis populus cantabat canticum hoc. & dixit Judith: Incipite Deo meo in tympanis. *Modulamini ei 2
psalmos & laudem, exaltate, & inuocate nomen eius.
*Quoniam Deus conterens 3
bella, quoniam in castris in medio populi eripuit me de manu persequentium me.
*Venit Assur ex montibus 5
ab aquilone, venit in miliaribus exercitus sui, quorum multitudo eorum obturauit torrentes, & equitatus eorum cooperuit colles.
*Dixit se incensurum fines 6
meos, & iuuenes meos occisurum in gladio, & lactantes positurum in paumẽtum, & infantes meos daturũ in prædã, & virgines meas prædaturũ.
*Et Dominus omnipotens 7
quassauit eos in manu fœminæ.
*Nõ enim cecidit potens à 8
iuuenibus, neq; filij titanum percusserunt eum, neq; excelsi gigantes imposuerunt se illi, sed Judith filia Merari in specie faciei suæ dissoluit eum.

13 * καὶ εἶπε πᾶς ὁ λαὸς, γένοιτο.
14 * καὶ ἐλαφύρησεν ὁ λαὸς τὴν παρεμβολὴν ἐφ' ἡμέρας τριάκοντα.
15 * καὶ ἔδωκαν τῇ Ιουδὶθ τὴν σκηνὴν ὁλοφέρνου & πάντα τὰ ἀργυρώματα & τὰς κλίνας & τὰ ὄλκια & πάντα τὰ σκευάσματα αὐτοῦ· & λαβοῦσα αὐτὴ, ἐπέθηκεν ἐπὶ τὴν ἡμίονον αὐτῆς· καὶ ἔξυσε τὰς ἁμάξας αὐτῆς, & ἐσώρευσεν αὐτὰ ἐπ' αὐτῶν.
16 * καὶ συνέδραμε πᾶσα γυνὴ Ισραὴλ ἰδεῖν αὐτὴν, καὶ εὐλόγησαν αὐτὴν, καὶ ἐποίησαν αὐτῇ χορὸν διʼ αὐτῶν· & ἔλαβε θύρσους ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῆς, καὶ ἔδωκε καὶ ταῖς γυναιξὶ ταῖς μετ' αὐτῆς· & ἐστεφάνωσαν τὴν ἐλαίαν αὐτῆς & τὴν μετ' αὐτῆς, & προῆλθεν ἔμπροσθεν παντὸς τοῦ λαοῦ ἐν χορείᾳ ἡγουμένη πασῶν τῶν γυναικῶν· & ἠκολούθει πᾶς ἀνὴρ Ισραὴλ ἐνωπλισμένοι, μετὰ στεφάνων καὶ ὕμνων ἐν τῷ στόματι αὐτῶν.

ιε'.

1 * Καὶ διῆρχεν Ιουδὶθ τὸν διʼ ὁμολόγησιν τοῦτον ἐν παντὶ Ισραὴλ, & πᾶς ὁ λαὸς ὑπερεφώνει τὴν αἴνεσιν ταύτην· & εἶπεν Ιουδὶθ, 2 * ἄρχεσθε τῷ θεῷ μου ἐν τυμπάνοις, ἐναρμόσασθε αὐτῷ ψαλμοὺς καὶ αἶνον, ὑψοῦτε καὶ ἐπικαλέσασθε τὸ ὄνομα αὐτοῦ·
3 * ὅτι ὁ θεὸς συντρίβων πολέμους, ὅτι 4 εἰς παρεμβολὰς ἐν μέσῳ λαοῦ διεῖλέ με ἐκ χειρὸς τῶν καταδιωκόντων με· 5 * ἦλθεν Ασσὺρ διʼ ὀρέων ἀπὸ βορρᾶ, ἦλθεν ἐν μυριάσι δυνάμεως αὐτοῦ, ὧν τὸ πλῆθος αὐτῶν ἔφραξε χειμάρρους, καὶ ἡ ἵππος αὐτῶν ἐκάλυψε βουνούς. 6 * εἶπεν ἐμπρῆσαι τὰ ὅρια μου, & τοὺς νεανίσκους μου ἀνελεῖν ἐν ῥομφαίᾳ, & τὰ θηλάζοντα θῆσαι εἰς ἔδαφος, & τὰ νήπιά μου δοῦναι εἰς προνομὴν, καὶ τὰς παρθένους μου σκυλεῦσαι. 7 * καὶ κύριος παντοκράτωρ ἠθέτησεν αὐτοὺς ἐν χειρὶ θηλείας.
8 * οὐ γὰρ ἔπεσεν ὁ δυνατὸς αὐτῶν ὑπὸ νεανίσκων, οὐδὲ υἱοὶ Τιτάνων ἐπάταξαν αὐτὸν, οὐδὲ ὑψηλοὶ γίγαντες ἐπέθεντο αὐτῷ, ἀλλὰ Ιουδὶθ θυγάτηρ Μεραρὶ ἐν κάλλει προσώπου αὐτῆς παρέλυσεν αὐτόν.

13 * Et dixit omnis populus: Fiat, fiat.
14 *Per dies autem triginta vix collecta sunt spolia Assyriorum à populo Israel.
15 * Porro autem vniuersa quæ Holofernis peculiaria fuisse probata sunt, dederunt Iudith in auro & argẽto, & vestib⁹, & gẽmis, & omni supellectili, & tradita sunt omnia illi à populo.
16 * Et omnes populi gaudebant cum mulieribus, & virginibus, & iuuenibus in organis & citharis.

CAP. XVI.

1 TVnc cantauit canticum
A hoc Domino Iudith, di
2 cens: * Incipite Domino in tympanis, cantate Domino in cymbalis, modulamini illi psalmum nouum: exultate & inuocate nomen
3 eius. *Dominus conterens bella, Dominus nomen est illi.
4 *Qui posuit castra sua in medio populi sui, vt eriperet nos de manu omnium inimicorum nostrorum.
5 * Venit Assur ex montibus ab Aquilone in multitudine fortitudinis suæ. Cuius multitudo obturauit torrẽtes, & equi eorum cooperuerunt valles.
6 * Dixit se incensurum fines meos, & iuuenes meos occisurum gladio, infantes meos dare in prædã, & virgines in captiuitatem.
7 *Dominus autem omnipotens nocuit eum, & tradidit eum in manu fœminæ, & confudit eum.
8 Non enim cecidit potens
B eorum à iuuenibus, nec filij titan pereusserunt eum, nec excelsi gigantes imposuerunt se illi, sed Iudith filia Merari in specie faciei suæ dissoluit eum.

*Exuit enim se vestimento viduitatis, & induit se vesti
mẽto lętitiæ in exultatione
filiorũ Israel. *Vnxit faciẽ
suá vngento, colligauit cin
cinnos suos mitra ad deci-
piendũ illũ. *Sandalia eius
rapuerũt oculos eius: pul-
chritudo eius captiuá fecit
animá eius. amputauit pu-
gione ceruicẽ ei⁹. *Horrue-
rũt Persæ cõstantiá eius, &
Medi audaciá eius. *Tunc
vlulauerũt castra Assyriorũ,
quãdo apparuerũt humiles
mei arescẽtes in siti. *Filij
puellarũ cõpunxerũt eos, &
sicut pueros fugientes occi
derũt eos. perierũt in pręlio
à facie Dñi Dei mei. *Hym
num cãtemus Dño, hymnũ
nouũ cãtemus Deo nostro:
*Adonai Dñe, magn⁹ es tu
& præclarus in virtute, & C
quẽ superare nemo potest.
*Tibi seruiat omnis creatu
ra tua; quia dixisti, & facta
sunt; misisti spiritũ tuum, &
creata sunt, & nõ est qui re
sistat voci tuæ. *Montes à
fundamentis mouebuntur
cum aquis, petræ sicut cera
liquescent ante faciẽ tuam.
*Qui autẽ timẽt te, magni
erunt apud te per omnia.
*Vę genti insurgenti super
genus meũ. Dominus enim
omnipotens vindicabit in
eis; in die iudicij visitabit
illos. *Dabit enim ignẽ &
vermes in carnes eorum, vt
vrãtur & sentiãt vsq; in sem
piternũ. *Et factũ est post
hæc, omnis populus post vi
ctoriam venit in Hierusalẽ
adorare Dominum; & mox
vt purificati sunt, obtule-
runt omnes holocausta &
vota, & repromissiões suas.
*Porro Iudith vniuersa va-
sa bellica Holofernis, quæ
dedit illi populus, & cono-
pœũ quod ipsa sustulerat, D
obtulit in anathema ob-
liuionis. *Erat autem po-
pulus iocundus secundum
faciem sanctorum, & per tres menses gaudium huius victoriæ celebratum est cum Iudith.

* ἐξεδύσατο γὰρ στολὴν χηρύσεως 9
αὐτῆς εἰς ὕψος Ἰωὴλ πονούντων Ἰσραήλ.
* ἠλείψατο τὸ πρόσωπον αὐτῆς ἐν 10
μυρισμῷ, καὶ ἐδήσατο τὰς τρίχας αὐ-
τῆς ἐν μίτρᾳ, καὶ ἔλαβε στολὴν λινῆν
εἰς ἀπάτην αὐτοῦ. * τὸ σανδάλιον 11
αὐτοῦ ἥρπασεν ὀφθαλμὸν αὐτοῦ, καὶ τὸ
κάλλος αὐτῆς ἠχμαλώτευσεν ψυ-
χὴν αὐτοῦ· διῆλθεν ὁ ἀκινάκης τὸν τρά-
χηλον αὐτοῦ. * ἔφριξαν Πέρσαι τὴν 12
τόλμαν αὐτῆς· καὶ Μῆδοι τὸ θάρσος
αὐτῆς ἐταράχθησαν. * τότε ἠλά- 13
λαξαν οἱ ταπεινοί μου, καὶ ἐβόησαν οἱ
ἀδυνατοῦντές μου, καὶ ἐπτοήθησαν, ὕψω-
σαν τὴν φωνὴν αὐτῶν, καὶ ἀπετρά-
πησαν. * υἱοὶ κοράσιων κατενύγησαν αὐ- 14
τούς, καὶ ὡς παῖδας αὐτομολούντων ἐτί-
τρωσκον αὐτούς· ἀπώλοντο ἐκ παρα-
τάξεως κυρίου θεοῦ μου. * ὑμνήσω τῷ 15
κυρίῳ ὕμνον καινόν. * κύριε μέγας εἶ καὶ 16
ἔνδοξος, θαυμαστὸς ἐν ἰσχύι καὶ ἀνυπέρ
βλητος. * σοὶ δουλευσάτω πᾶσα ἡ κτίσις 17
σου, ὅτι εἶπας καὶ ἐγενήθησαν· ἀπέστειλας
τὸ πνεῦμά σου καὶ ᾠκοδόμησε, καὶ οὐκ ἔστιν ὃς
ἀντιστήσεται τῇ φωνῇ σου· * ὄρη γὰρ ἐκ θε- 18
μελίων σὺν ὕδασι σαλευθήσονται, πέ-
τραι ὡς κηρὸς τακήσονται ἀπὸ προσώπου σου ὡς κηρὸς τα-
κήσονται. * Πρὸς δὲ τοὺς φοβουμένους σε σὺ 19
ἱλατεύσεις αὐτοῖς, ὅτι μικρὸν σοι πᾶ-
σα θυσία εἰς ὀσμὴν εὐωδίας, καὶ ἐλά-
χιστον πᾶν στέαρ εἰς ὁλοκάυτωμά σου· ὁ
δὲ φοβούμενος τὸν κύριον μέγας διὰ
παντός. * καὶ ἔθνεσιν ἐπανισταμένοις 20
τῷ γένει μου· κύριος παντοκράτωρ ἐκ-
δικήσει αὐτοὺς ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως·
* δοῦναι πῦρ καὶ σκώληκας εἰς σάρ- 21
κας αὐτῶν, καὶ κλαύσονται ἐν αἰσθήσει
ἕως αἰῶνος. * ὡς δὲ εἰσῆλθον εἰς Ἱερου- 22
σαλήμ, προσεκύνησαν τῷ κυρίῳ· καὶ
ἡνίκα ἐκαθαρίσθη ὁ λαός, ἀνήνεγκαν
τὰ ὁλοκαυτώματα αὐτῶν καὶ τὰ ἑκού-
σια αὐτῶν καὶ τὰ δόματα. * καὶ ἀνέθη- 23
κεν Ἰουδὶθ πάντα τὰ σκεύη Ὁλοφέρνου
ὅσα ἔδωκεν ὁ λαὸς αὐτῇ, καὶ τὸ κωνώπιον
ὃ ἔλαβεν ἀπὸ τῶν κοιτώνων αὐτοῦ εἰς ἀ-
νάθημα τῷ κυρίῳ ἔδωκε. * καὶ ἦν ὁ λαὸς 24
εὐφραινόμενος εἰς Ἱερουσαλὴμ κατὰ πρό-
σωπον τῶν ἁγίων ἐπὶ μῆνας τρεῖς, καὶ
Ἰουδὶθ μετ' αὐτῶν κατέμεινε.

9 *Exuit enim vestimẽtũ viduitatis suæ in exaltationẽ laboran
10 tiũ Israel. *Vnxit faciẽ suã in vnguento, & colligauit cincin-
nos suos in mitra, & accepit ve
stem lineam ad deceptionẽ eius.
11 *Sandaliũ eius rapuit oculum
eius, & pulchritudo eius captiu-
am fecit animã eius. pertrãsi-
12 uit pugio ceruicem eius. *Hor-
ruerũt Persæ audaciã eius, &
Medi cõfidẽtia ei⁹ turbati sunt.
13 *Tunc vlulauerunt humiles
mei, & clamauerunt inualidi
mei, & timuerunt: exaltaue-
runt vocẽ suã, & cõuersi sunt.
14 Filij puellarum compunxe-
runt eos, & sicut pueros fugi-
entium vulnerauerunt eos. pe-
rierunt de prælio Dñi Dei mei.
15 *Cantabo Dño hymnũ nouũ.
16 *Domine magnus es & præ-
clarus, mirabilis in virtute &
17 insuperabilis. *Tibi seruiat om
nis creatura tua: quia dixisti,
& facta sunt: misisti spiritum
tuum, & ædificauit, & nõ est
18 qui resistat voci tuæ. *Montes
enim à fundamentis cum aquis
mouebuntur; petræ verò à fa-
cie tua vt cera liquescent.
19 *In autem timentibus te tu
propitiaberis eis, quoniam parũ
tibi omne sacrificium in odorem
suauitatis, & minimus omnis
adeps in holocaustũ tuũ. at qui
timet Dominũ, magnus semper.
20 *Væ gentibus insurgentibus
generi meo. Dominus omnipo-
tens vindicabit eos in die iudi-
22 cij: *Vt det ignem & vermes
in carnes eorum, & flebunt in
22 sensu vsque in seculum. *Vt
autem introierũt in Hierusalẽ,
adorauerunt Dñm. & mox vt
purificatus est populus, obtule-
runt holocausta sua, & vota
23 sua, & dona. *Et obtulit Iu-
dith omnia vasa Holofernis,
quæ dedit populus ei, & cono-
pæum quod accepit à cubiculo
eius in oblationem Dño dedit.
24 *Et erat populus iocundus in
Hierusalem secundum faciem
sanctorum per menses tres, &
Iudith cum eis mansit.

* *Poſt autem dies hos, re-* 25
diit vnuſquiſque in hæreditatem ſuam, & Judith abiit in Bethulua, & permanſit in ſubſtantia ſua.

* *Et erat in tempore ſuo glo* 26
rioſa in omni terra. & multi cupierunt eam. & non cognouit vir eã omnibus diebus vitæ ſuæ, ex qua hora defunctus eſt Manaſſes vir eius, & appoſitus eſt ad populum ſuum.

* *Et procedens erat magna* 27
valde.

* *Et ſenuit in domo viri* 28
ſui centum quinque annis, & dimiſit ancillam ſuam liberam. et defuncta eſt in Bethulua, & ſepelierunt eam in ſpelunca viri ſui Manaſſe.

* *Et luxit eam domus Iſrael* 29
diebus ſeptẽ. diuiſit autem ſubſtantias ſuas antequam moreretur ipſa omnibus propinquis Manaſſe viri ſui, & propinquis generis ſui.

* *Et non erat amplius qui* 30
exterreret filios Iſrael in diebus Judith, & poſt mortem eius diebus multis.

25 * μὴ ὃ τὰς ἡμέρας ταύτας, ἀνέ-
ζευξεν ἕκας & εἰς τὴν κληρονομίαν
αὐτὸ, καὶ ἰουδὶθ ἀπῆλθεν εἰς βετου-
λούα, καὶ κατέμεινεν ἐπὶ τῆς ὑπάρ-
26 ξεως αὐτῆς.

* καὶ ἐγένετο κὴ τὸν καιρὸν αὐτῆς
ἔνδοξος & ἐν πάσῃ τῇ γῇ. καὶ πολλοὶ
ἐπεθύμησαν αὐτήν. καὶ ὁκ ἔγνω ἀν-
ὴρ αὐτὴν πάσας τὰς ἡμέρας τῆς
ζωῆς αὐτ, ἀφ' ἧς ὥρας ἀπέθανε μα-
ναασῆς ὁ ἀνὴρ αὐλῆς, & προσετέθη πρὸς
τὸν λαὸν αὐτ.

27 * & προβαίνουσα ἦν μεγάλη σφόδρα.

28 * καὶ ἐγήρασεν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ ἀν-
δρὸς αὐτῆς ἑκατὸν πέντε ἔτη, & ἀφῆ-
κε τὴν ἄβραν αὐτῆς ἐλευθέραν· καὶ
ἀπέθανεν εἰς βετουλούα, & ἔθαψαν
αὐτὴν ἐν τῷ σπηλαίῳ τοῦ ἀνδρὸς
29 αὐτῆς μαναασῆ· * καὶ ἐπενθησεν
αὐτὴν οἶκος & ἰσραὴλ ἡμέρας ἑπτά·
διεῖλε δὲ τὰ ὑπάρχοντα αὐτῆς πρὸ τοῦ
ἀποθανεῖν αὐτὴν πᾶσι τοῖς ἐγγίσα μα
ναασῆ τ ἀνδρὸς αὐτῆς & τοῖς ἐγγίσα &
30 γμοις αὐτῆς. * καὶ ὁκ ἦν ἔτι ὁ
ἐκφοβῶν τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ ἐν ταῖς
ἡμέραις ἰουδὶθ, καὶ μὴ τὸ ἀποθανεῖν
αὐτὴν ἡμέρας πολλάς.

25 * Poſt dies autem illos vnuſquiſque rediit in ſuã, & Iudith magna facta eſt in Bethulia, & præclarior erat vniuerſæ terræ Iſrael.

26 * Erat etiam virtuti caſtitas adiuncta, ita vt non cognoſceret virũ omnibus diebus vitæ ſuæ, ex quo defunctus eſt Manaſſes vir eiꝰ.

27 * Erat autem diebus feſtis procedens cum magna glo-
28 ria. * Manſit autẽ in domo viri ſui annos centum quinque, & dimiſit abram ſuam liberam, & defuncta eſt ac ſepulta cum viro ſuo in Bethulia.

29 * Luxítque illam omnis populus diebus ſeptem.

30 * In omni autẽ ſpacio vitæ eius non fuit qui perturbaret Iſrael, & poſt mortem
31 eius annis multis. * Dies autem victoriæ huius feſtiuitatis ab Hebræis in numero ſanctorum dierũ accipitur, & colitur à Iudæis ex illo tempore vſque ad præſentem diẽm.

FINIS LIBRI IVDITH.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO
Benedictus Arias Montanus D. Th. recenſuit & probauit.

B. Arias Montanus

PROLOGVS B. HIERONYMI PRESBYTERI IN LIBRVM ESTHER.

IBRVM Esther variis Translatoribus constat esse vitiatum; quem ego de archiuis Hebræorum reuelans, verbum è verbo expressiùs transtuli. Quem librum editio vulgata, lacinioſis hinc inde verborum funibus trahit, addens ea quæ ex tempore dici poterant, & audiri: ſicut ſolitum eſt ſcholaribus diſciplinis, ſumpto themate, excogitare, quibus verbis vti potuit, qui iniuriam paſſus eſt; vel ille, qui iniuriam fecit. Vos autem ô Paula & Euſtochium, quoniam & bibliothecas Hebræorum ſtuduiſtis intrare, & Interpretum certamina comprobaſtis, tenentes Esther Hebraicum librum, per ſingula verba noſtram tranſlationem aſpicite; vt poſsitis agnoſcere, me nihil etiam augmentaſſe addendo, ſed fideli teſtimonio ſimpliciter, ſicut in Hebræo habetur, hiſtoriam Hebraicam Latinæ linguæ tradidiſſe. Nec affectamus laudes hominum, nec vituperationes expaueſcimus; Deo enim placere curantes, minas hominum penitus non timemus; quoniam Deus diſſipat oſſa eorum, qui hominibus placere deſiderant: & ſecundùm Apoſtolum, Qui eiuſmodi ſunt, ſerui Chriſti eſſe non poſſunt. Rurſum in libro Eſther alphabetũ examinio vſque ad Teth literam fecimus diuerſis in locis, volentes ſcilicet Septuaginta Interpretum ordinem per hoc inſinuare ſtudioſo lectori. Nos enim, iuxta morem Hebraicum, ordinem proſequi etiam in Septuaginta editione maluimus.

א

1 יְהִי בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הוּא
אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הַמֹּלֵךְ מֵהֹדּוּ וְעַד־כּוּשׁ
שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה׃
2 * בַּיָּמִים הָהֵם כְּשֶׁבֶת׀ הַמֶּלֶךְ
אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ עַל כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ אֲשֶׁר בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה׃
3 * בִּשְׁנַת שָׁלוֹשׁ לְמָלְכוֹ עָשָׂה מִשְׁתֶּה לְכָל־
שָׂרָיו וַעֲבָדָיו חֵיל פָּרַס וּמָדַי הַפַּרְתְּמִים וְשָׂרֵי
הַמְּדִינוֹת לְפָנָיו׃
4 * בְּהַרְאֹתוֹ אֶת־עֹשֶׁר כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ וְאֶת־יְקַר
תִּפְאֶרֶת גְּדֻלָּתוֹ יָמִים רַבִּים שְׁמוֹנִים וּמְאַת
יוֹם׃
5 * וּבִמְלוֹאת׀ הַיָּמִים הָאֵלֶּה עָשָׂה הַמֶּלֶךְ
לְכָל־הָעָם הַנִּמְצְאִים בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה לְמִגָּדוֹל
וְעַד־קָטֹן מִשְׁתֶּה שִׁבְעַת יָמִים בַּחֲצַר גִּנַּת בִּיתַן
הַמֶּלֶךְ׃
6 * חוּר׀ כַּרְפַּס וּתְכֵלֶת אָחוּז בְּחַבְלֵי־בוּץ וְאַרְגָּמָן
עַל־גְּלִילֵי כֶסֶף וְעַמּוּדֵי שֵׁשׁ מִטּוֹת׀ זָהָב וָכֶסֶף עַל
רִצְפַת בַּהַט־וָשֶׁשׁ וְדַר וְסֹחָרֶת׃
7 * וְהַשְׁקוֹת בִּכְלֵי זָהָב וְכֵלִים מִכֵּלִים שׁוֹנִים
וְיֵין מַלְכוּת רָב כְּיַד הַמֶּלֶךְ׃
8 * וְהַשְׁתִיָּה כַדָּת אֵין אֹנֵס כִּי־כֵן׀ יִסַּר הַמֶּלֶךְ עַל
כָּל־רַב בֵּיתוֹ לַעֲשׂוֹת כִּרְצוֹן אִישׁ וָאִישׁ׃
9 * גַּם וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה עָשְׂתָה׀ מִשְׁתֵּה נָשִׁים
בֵּית הַמַּלְכוּת אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ׃
10 * בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי כְּטוֹב לֵב־הַמֶּלֶךְ בַּיָּיִן אָמַר
לִמְהוּמָן בִּזְתָא חַרְבוֹנָא בִּגְתָא וַאֲבַגְתָא זֵתַר
וְכַרְכַּס שִׁבְעַת הַסָּרִיסִים הַמְשָׁרְתִים אֶת־פְּנֵי
הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ׃

ESTHER. Translat. B. Hierony.

LIBER ESTHER.

CAPVT I.

1 IN diebus Assueri, qui re-
A gnauit ab India vsq; Æ-
thiopiam, super centū vi-
ginti septem prouincias,
2 * Quando sedit in solio
regni sui, Susa ciuitas re-
3 gni eius exordiū fuit. *Tertio igitur anno
imperij sui fecerat grāde conuiuiū cunctis
principibus, & pueris suis; fortissimis Per-
sarū & Medorū inclytis & præfectis Pro-
4 uinciarū coram se; *Vt ostenderet diui-
tias gloriæ regni sui, ac magnitudinē atq;
iactantiam potentiæ suæ, multo tempore,
centum videlicet & octoginta diebus.
5 Cúmq; implerētur dies conuiuij, inui-
tauit omnē populum qui inuentus est in
Susis à maximo vsq; ad minimū; & iussit
septē diebus conuiuiū præparari in vesti-
bulo horti & nemoris, quod regio cultu
6 & manu consitū erat. *Et pendebant ex
omni parte tentoria aerei coloris, & car-
basini ac hyacinthini, sustentata funibus
byssinis atq; purpureis, qui eburneis circu
lis inserti erant, & colūnis marmoreis ful
ciebātur. Lectuli quoq; aurei & argentei,
super pauimentum smaragdino, & pario
stratū lapide dispositi erāt, quod mira va-
7 rietate pictura decorabat. *Bibebāt aūt
qui inuitati erāt aureis poculis, & aliis at-
que aliis vasis cibi inferebantur. Vinum
quoq; vt magnificētia regis dignum erat,
8 abūdans, & præcipuū ponebatur. *Nec
erat qui nolētes cogeret ad bibēdū, sed si-
cut rex statuerat, præponens mensis singu
los de principibus suis, vt sumeret vnus-
9 quisq; quod vellet. *Vasthi quoq; regina
fecit cōuiuiū fœminarū in palatio, vbi rex
10 Assuerus manere consueuerat. *Itaq; die
septimo cū rex esset hilarior, & post nimiā
potionem incaluisset mero, præcepit Mau-
man, & Bazatha, & Arbona, & Bagatha,
& Abgatha, & Zarath, & Charchas, septem eunuchis, qui in conspectu eius ministrabant.

תרגום א

1 וַהֲוָה בְּיוֹמֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הוּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ דְּמַלַךְ מִן הֹדֶּנְיָא וְעַד מַעֲרַבָּא דְּכוּשׁ מְאָה וְעֶשְׂרִין וּשְׁבַע פְּלִכִין׃
2 בְּיוֹמַיָּא הָאִנּוּן כַּד בְּעָא מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לְמִתַּב עַל כָּרְסֵי מַלְכוּתֵהּ דִּי בְשׁוּשַׁן בִּירַנְתָּא׃
3 בְּשַׁתָּא תְלִיתָאָה לְמַלְכוּתֵהּ עֲבַד מִשְׁתְּיָא לְכָל רַבְרְבָנוֹהִי וְעַבְדּוֹהִי אוֹכְלוֹסֵי פָּרַס וּמָדַי אִסְטַרְטִיגִין וְרַבָּנִין דְּמְדִנָּתָא עַל פְּלִכַיָּא קֳדָמוֹהִי׃
4 וְאַחְזִי לְהוֹן יַת עוּתְרָא יְקַר מַלְכוּתֵהּ וְסִגֵּא תְקוֹף מַלְכוּתֵהּ יוֹמִין סַגִּיאִין מְאָה וּתְמָנִין יוֹמִין׃
5 וּבְאַשְׁלָמוּת יוֹמֵי מִשְׁתְּיָא הָאִלֵּין עֲבַד מַלְכָּא לְכָל עַמָּא דְּאִשְׁתְּכַחוּ בְּשׁוּשַׁן בִּירַנְתָּא לְמִן רַבָּא וְעַד זְעִירָא מִשְׁתְּיָא שִׁבְעָא יוֹמִין בְּרֵרַת גִּנְתָא גַּוָּאָה דִּי לְמַלְכָּא׃
6 הֲווֹ פְרִיסָן יְרִיעָן דִּבּוּץ גַּנָּן חִוָּר בְּסַפִּירִין וְתִכְלָא אֲחִידָן בַּאֲשֵׁלֵי מְטַכְּסִין צְבִיעָן כְּאַרְגְּוָנָא דַּלְיָן עַלֵּי עַלֵּי מַרְמָרִין סַמְקִין יַרְקִין וּבָרְקִין וּסְרוֹקִין וְחִוָּרִין כְּסַפִּירִין וְתִכְלָא אֲחִידָן בַּאֲשֵׁלֵי מְטַכְּסִין צְבִיעָן כְּאַרְגְּוָנָא דַּלְיָן עַלֵּי מַרְמָרִין סַמְקִין יַרְקִין וּבָרְקִין וּסְרוֹקִין וְחִוָּרִין אוֹחֵיב יַהֲחוֹן עַלֵּי עַרְסָא דְּמַלְּתִין דִּי מָחְחָן עַל דַּרְנָשִׁין דְּרַהַב טָב וּכְסַף שְׁרִיזִן שְׁנוּי כְּבִישׁ קַרְסְטָלִינִין וּמַרְמָרִין וְדוֹרָאדִי בְּכַרְכֵּי יַמָּא רַבָּא וְאִטּוּנִין מְצַיְּרִין מַקְפָּן לְהוֹן חֲזוֹר חֲזוֹר׃
7 וּפַקֵּד לְאַשְׁקָיוּתְהוֹן בְּמָאנֵי דַּהֲבָא וּמָנָיָא מְמָנָיָא אִשְׁתְּנִיו וְהָווֹ שְׁתַן חֲמַר דַּחֲזִי לְמִשְׁתֵּי לְמַלְכָּא׃
8 כְּמִיסָה יְדָא דְּמַלְכָּא׃ וּשְׁקוּיָתָא כְּהִלְכַת מְנַהֵג גּוּפָא וְלֵית דְּאָנֵס בֵּן שִׁית טְעֵם מַלְכָּא עַל כָּל דְּאִתְמְנָא אֲפִטְרוֹפוֹס עַל בֵּיתֵהּ לְמֶעְבַּד כִּרְעוּת גְּבַר וּגְבַר׃
9 אוּף וַשְׁתִּי מַלְכְּתָא עֲבָדָה מִשְׁתֵּה נָשַׁיָּא בְּבֵית מַלְכוּתָא אֲתַר קִישׁוֹן בֵּית דְּמוּךְ לְמַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ׃
10 בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה כַּד שַׁפַּר לִבֵּהּ דְּמַלְכָּא בְּחַמְרָא בְּכֵן אֲמַר לִמְהוּמָן בִּזְתָא חַרְבוֹנָא בִּגְתָא וַאֲבַגְתָא זֵתַר וְכַרְכַּס שִׁבְעָא רַבְרְבָנַיָּא דִּמְשַׁמְּשִׁין קֳדָם אֲפֵי מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ׃

ESTHER.

CAPVT I.

ET factum est in diebus Artaxerxis, hic Artaxerxes ab Indiacentum viginti septem prouinciis imperauit. 1

* In autem istis diebus, quando sedit in solio rex Artaxerxes in Susis ciuitate, 2

* In tertio anno regnante ipso, conuiuium fecit amicis & reliquis gentibus, & Persarum & Medorum inclytis, & principibus satraparum. 3

* Et post hæc postquàm ostendit eis diuitias regni sui & gloriam lætitiæ suæ in diebus centum octoginta: 4

* Quando autem impleti sunt dies nuptiarum, fecit rex conuiuium gentibus inuentis in ciuitate in diebus sex, in aula domus regis, 5

* Ornata byssinis & carpasinis extensis super funiculis byssinis & purpureis in taxilis aureis & argenteis, in columnis pariis & lapideis. Lectuli aurei et argentei super pauimento smaragdini lapidis, & pinini & parij lapidis, & stratus diaphani variè floribus ornati: 6

* Pocula aurea & argentea, vinum multum & suaue, quod ipse rex bibebat. 7

* At potus hic non secundùm propositam legem fuit. Sic autem voluit rex: & præcepit dispensatoribus facere voluntatem eius & hominum. 8

* Et Asti regina fecit conuiuium mulieribus in regiis, vbi rex Artaxerxes. 9

* In autem die septimo hilaris factus rex, dixit Aman, & Bazatha, & Charbona, Bagatha, & Abagatha, & Zethar, & Charabas septem eunuchis regis Artaxerxis, 10

ΕΣΘΗΡ.

κεφ. α'.

1 ΚΑΙ ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Ἀρταξέρξου, οὗτος ὁ Ἀρταξέρξης ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς ἑκατὸν εἰκοσιεπτὰ χωρῶν ἐβασίλευσεν.

2 * ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ὅτε ἐνεθρονίσθη βασιλεὺς Ἀρταξέρξης ἐν Σούσοις τῇ πόλει·

3 * ἐν τῷ τρίτῳ ἔτει βασιλεύοντος αὐτοῦ, δοχὴν ἐποίησε τοῖς φίλοις καὶ τοῖς λοιποῖς ἔθνεσι, καὶ τοῖς Περσῶν καὶ Μήδων ἐνδόξοις, καὶ τοῖς ἄρχουσι τῶν Σατραπῶν.

4 * καὶ μετὰ ταῦτα μετὰ τὸ δεῖξαι αὐτοῖς τὸν πλοῦτον τῆς βασιλείας αὐτοῦ καὶ τὴν δόξαν τῆς ὑφρασύνης αὐτοῦ ἐπὶ ἡμέρας ἑκατὸν ὀγδοήκοντα.

5 * ὅτε δὲ ἀνεπληρώθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ γάμου, ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς πότον τοῖς ἔθνεσι τοῖς εὑρεθεῖσιν εἰς τὴν πόλιν ἐπὶ ἡμέρας ἕξ, ἐν αὐλῇ τοῦ οἴκου τοῦ βασιλέως,

6 * κεκοσμημένη βυσσίνοις καὶ καρπασίνοις τεταμένοις ἐπὶ χοινίοις βυσσίνοις καὶ πορφυροῖς ἐπὶ κύβοις χρυσοῖς καὶ ἀργυροῖς, ἐπὶ στύλοις παρίνοις καὶ λιθίνοις. κλίναι χρυσαῖ καὶ ἀργυραῖ ἐπὶ λιθοστρώτου σμαραγδίτου λίθου καὶ πινίνου καὶ παριανοῦ λίθου, καὶ στρωμναὶ διαφανεῖς ποικίλως ἀνθεσμέναι·

7 * ποτήρια χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ· οἶνος δὲ πολὺς καὶ ἡδύς, ὃν αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ἔπινεν.

8 * ὁ δὲ πότος οὗτος οὐκ ἦν κατὰ τεθειμένον νόμον ἐγένετο. οὕτως γὰρ ἠθέλησεν ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐπέταξε τοῖς οἰκονόμοις ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων.

9 * καὶ Ἀστὶ ἡ βασίλισσα ἐποίησε πότον ταῖς γυναιξὶν ἐν τοῖς βασιλείοις, ὅπου ὁ βασιλεὺς Ἀρταξέρξης.

10 * ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἡδέως γεγονὼς ὁ βασιλεὺς, εἶπε τῷ Ἀμαν, καὶ Βαζαθᾶ, καὶ Χαρβωνᾶ, Βαγαθᾶ, καὶ Ἀβαγαθᾶ καὶ Ζηθαρ, καὶ Χαραβᾶς τοῖς ἑπτὰ εὐνούχοις τοῦ βασιλέως Ἀρταξέρξου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO

IN VOLVMEN ESTHER, B. A. MONTANO INTERPRETE. CAP. I.

ET fuit in diebus Ahhasueros, ipse fuit Ahhasueros qui imperauit ab Hendia & vsque ad occidentem Chus, centum & viginti & septem regionibus. [2] In diebus illis quando quæsiuit rex Ahhasueros sedere super soliũ regni sui quod erat in Susan metropoli. [3] Anno tertio regni sui fecit conuiuium omnibus magnatibus suis & seruis suis, exercitibus Parazz & Madai, antesignanis & magistris qui præfecti erant regionibus, comedentes & bibentes & gaudentes ante illum. [4] Et ostendit eis opulentiam gloriæ regni sui, & magnitudinem roboris regni sui diebus multis, centum & octoginta diebus. [5] Et cùm finirentur dies illi conuiuij, fecit rex omni populo qui inuentus est in Susan metropoli, à magnovsque ad paruum, conuiuium septem dierum in atrio horti interioris, qui erat regis. [6] Fuerunt extensa aulæa byssi coloris albi, vt saphiri & hyacinthi, apprehensa funibus sericeis tinctis, vt purpura; pendentia à fibulis rotundis argenteis; strata super marmora rubra, viridia, coruscantia, subtilia & candida, quæ collocauit super lectos aceruorum qui extenti erant super strata auri boni & argenti loricati variegati, strati crystallis, marmoribus & filorum perplexionibus, quæ munitionibus maris magni *afferuntur*, & funes figurati cingebant ea circumquaque. [7] Et iussit propinare eis in vasis aureis, & vasa à vasis mutabantur, & bibebant vinum dignum quod biberetur à rege, iuxta regiæ manus liberalitatem. [8] Et potatio iuxta assuetam consuetudinem corporis, & nemo erat qui cogeret: nam sic posuerat decretum rex super omnem qui præfectus erat curator domus suæ, vt faceret iuxta voluntatem singulorum. [9] Etiam Vasthi regina fecit conuiuium fœminarum in domo regia in loco cubiculi domus dormitionis regis Ahhasueros. [10] Die septimo cùm iucundatum esset cor regis vino, dixit Mehuman, Biztha, Hharbona, Bigtha, Abagtha, Zethar, & Charchazz septem magnatibus qui ministrabant ante faciem regis Ahhasueros.

11 * לְהָבִיא אֶת־וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ בְּכֶתֶר
מַלְכוּת לְהַרְאוֹת הָעַמִּים וְהַשָּׂרִים אֶת־יָפְיָהּ כִּי־
טוֹבַת מַרְאֶה הִיא׃

11 * Vt introducerent reginam Vasthi coram rege, posito super caput eius diademate, vt ostenderet cunctis populis & principibus eius pulchritudinem: erat enim pulchra valdè.

12 * וַתְּמָאֵן הַמַּלְכָּה וַשְׁתִּי לָבוֹא בִּדְבַר הַמֶּלֶךְ
אֲשֶׁר בְּיַד הַסָּרִיסִים וַיִּקְצֹף הַמֶּלֶךְ מְאֹד וַחֲמָתוֹ
בָּעֲרָה בּוֹ׃

12 * Quę renuit, & ad regis imperiũ quod per eunuchos mandauerat venire contempsit. Vnde iratus rex, & nimio furore succensus,

13 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לַחֲכָמִים יֹדְעֵי הָעִתִּים כִּי־כֵן דִּבֶּר
הַמֶּלֶךְ לִפְנֵי כָּל־יֹדְעֵי דָּת וָדִין׃

13 * Interrogauit sapientes, qui ex more regio semper ei aderant, & illorum faciebat cuncta consilio, scientium leges ac iura maiorum.

14 * וְהַקָּרֵב אֵלָיו כַּרְשְׁנָא שֵׁתָר אַדְמָתָא תַּרְשִׁישׁ
מֶרֶס מַרְסְנָא מְמוּכָן שִׁבְעַת שָׂרֵי פָּרַס וּמָדַי רֹאֵי פְּנֵי
הַמֶּלֶךְ הַיֹּשְׁבִים רִאשֹׁנָה בַּמַּלְכוּת׃

14 * Erant autem primi & proximi, Charsena, & Zethar, & Admatha, & Tharsis, & Mares, & Marsana, & Mamucha, septem duces Persarum atque Medorum qui videbant faciem regis, & primi post eum residere soliti erant:

15 * כְּדָת מַה־לַּעֲשׂוֹת בַּמַּלְכָּה וַשְׁתִּי עַל אֲשֶׁר לֹא־
עָשְׂתָה אֶת־מַאֲמַר הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ בְּיַד הַסָּרִיסִים׃

15 * Cui sententiæ Vasthi regina subiaceret, quæ Assueri regis imperium, quod per eunuchos mandauerat, facere noluisset.

16 * וַיֹּאמֶר מוּמְכָן לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים לֹא עַל־
הַמֶּלֶךְ לְבַדּוֹ עָוְתָה וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה כִּי עַל־כָּל־
הַשָּׂרִים וְעַל־כָּל־הָעַמִּים אֲשֶׁר בְּכָל־מְדִינוֹת
הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ׃

16 * Respondítque Mamucha, audiente rege atque principibus: Non solùm regem læsit regina Vasthi, sed & omnes populos & principes qui sunt in cunctis prouinciis regis Assueri.

17 * כִּי־יֵצֵא דְבַר־הַמַּלְכָּה עַל־כָּל־הַנָּשִׁים לְהַבְזוֹת
בַּעְלֵיהֶן בְּעֵינֵיהֶן בֶּאֱמָרָם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אָמַר
לְהָבִיא אֶת־וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה לְפָנָיו וְלֹא־בָאָה׃

17 * Egredietur enim sermo reginæ ad omnes mulieres, vt contemnant viros suos, & dicant: Rex Assuerus iussit vt regina Vasthi intraret ad eum, & illa noluit:

18 * וְהַיּוֹם הַזֹּה תֹּאמַרְנָה שָׂרוֹת פָּרַס־וּמָדַי אֲשֶׁר
שָׁמְעוּ אֶת־דְּבַר הַמַּלְכָּה לְכָל שָׂרֵי הַמֶּלֶךְ וּכְדֵי
בִזָּיוֹן וָקָצֶף׃

18 * Atq; hoc exemplo omnes principum coniuges Persarum atque Medorum paruipendent imperia maritorum. vnde regis iusta est indignatio.

19 * אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יֵצֵא דְבַר־מַלְכוּת מִלְּפָנָיו
וְיִכָּתֵב בְּדָתֵי פָרַס־וּמָדַי וְלֹא יַעֲבוֹר אֲשֶׁר לֹא־תָבֹא
וַשְׁתִּי לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וּמַלְכוּתָהּ יִתֵּן הַמֶּלֶךְ
לְרֵעוּתָהּ הַטּוֹבָה מִמֶּנָּה׃

19 * Si tibi placet, egrediatur edictum à facie tua, & scribatur iuxta legem Persarum atque Medorum, quam prętereri illicitum est, vt nequaquam vltrà Vasthi ingrediatur ad regem; sed regnum illius altera quę melior est illa accipiat.

20 * וְנִשְׁמַע פִּתְגָם הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה בְּכָל־מַלְכוּתוֹ
כִּי רַבָּה הִוא וְכָל־הַנָּשִׁים יִתְּנוּ יְקָר לְבַעְלֵיהֶן
לְמִגָּדוֹל וְעַד־קָטֹן׃

20 * Et hoc in omne quod latissimum est prouinciarum tuarum diuulgetur imperium: & cunctæ vxores tam maiorũ quàm minorum, deferant maritis suis honorem.

תרגום

11 לְאַיְתָאָה יָת וַשְׁתִּי מַלְכְּתָא קֳדָם מַלְכָּא בְּכִלִּילָא דְמַלְכוּתָא עַל רֵישָׁהָא לְאַחֲזָאָה לְעַמְמַיָּא וְרַבְרְבָנַיָּא יָת שַׁפִּירָה חֵיזוּהָא׃

12 וְסָרְבַת מַלְכְּתָא וַשְׁתִּי לְמֵעַל בִּגְזֵרַת מֵימְרָא דְמַלְכָּא דִּי בְיַד רַבְנַיָּא וּרְגַז מַלְכָּא לַחְדָא וְחֲמָתֵהּ רְתָחַת בֵּהּ׃

13 וַאֲמַר מַלְכָּא לְחַכִּימַיָּא דְּחָכְמִין בְּמִנְדָּעָא וְיַדְעִנַיָּא הֵיכְדֵין נְאֵה לְמֶהֱוֵי מְתְמַלֵּל פִּתְגָם מַלְכָּא קֳדָם כָּל יַדָּע אוֹרַיְתָא וְדִינָא׃

14 וְדִקְרִיבוּ לְוָתֵיהּ וְאִילֵּין שְׁמָהָתְהוֹן כַּרְשְׁנָא שֵׁתָר אַדְמָתָא תַּרְשִׁישׁ מֶרֶס מַרְסְנָא מְמוּכָן שִׁבְעָא רַבְרְבֵי פָּרְסָאֵי וּמָדָאֵי חָזֵן יָת אַפֵּי מַלְכָּא דְּיָתְבִין בְּקַדְמָאָה לְוָתֵיהּ וְאִילֵּין שְׁמָהָתְהוֹן כַּרְשְׁנָא שֵׁתָר אַדְמָתָא תַּרְשִׁישׁ מֶרֶס מַרְסְנָא מְמוּכָן שִׁבְעָא רַבְרְבֵי פָּרְסָאֵי וּמָדָאֵי חָזֵן יָת אַפֵּי מַלְכָּא דְּיָתְבִין בְּרֵישָׁא

15 כְּאוֹרַיְתָא מָה לְאַעְבָּדָא בְּמַלְכְּתָא וַשְׁתִּי בְּגִין דְּלָא עַבְדַת יָת מֵימַר מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ דְּגִזַר עֲלַהּ בְּיַד רַבְרְבָנַיָּא׃

16 וַאֲמַר מְמוּכָן קֳדָם מַלְכָּא וְרַבְרְבָנַיָּא לָא עֲלַוֵי מַלְכָּא בִּלְחוֹדוֹי סָרְחַת מַלְכְּתָא וַשְׁתִּי אֶלָּוֵי רַבְרְבָנַיָּא וְעַלְוֵי כָּל עַמְמַיָּא דִּי בְכָל פִּלְכַיָּא דְּשָׁלִיט בְּחוֹן מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ׃

17 אֲרֵי יִפּוֹק פִּתְגָם מַלְכְּתָא עַל כָּל נְשַׁיָּא לְאִתְלַגָּלָא מֶרֵיהוֹן קָדָמֵיהוֹן בְּמֵלָּלוּתְהוֹן חֲדָא עִם חֲבֶרְתָּהּ בְּרַם בְּקִשְׁטָא מַלְכָּא אֲמַר לְאַיְתָאָה יָת וַשְׁתִּי מַלְכְּתָא קֳדָמוֹי וְלָא עָלַת׃

18 וְיוֹמָא הָדֵין תֶּהֱוֶין אָמְרָן רַבְּנָתָא דְּפָרְסָאֵי וּמָדָאֵי לְמֵעְבַּד לְגֶבְרֵיהוֹן הֵיכְמָה דְקַבִּילוּ יָת פִּתְגָם מַלְכְּתָא וּמִתְמַלְכִין לְמֵעְבַּד כְּדִין לְכָל רַבְרְבֵי מַלְכָּא וּמִן יוּכָל לְסוֹבְרָא כְּמִיסַת חוֹךְ דִּין וּרְגָז׃

19 אִין קֳדָם מַלְכָּא יְשַׁפַּר יִפּוֹק פִּתְגָם גְּזֵירַת מַלְכוּתָא מִן קֳדָמוֹי וְיִתְכְּתֵב בְּגִזַרַת פָּרְסָאֵי וּמָדָאֵי וְלָא יְהַבְטִיל הָדָא גְּזֵירְתָא דְּלָא תֶעוֹל וַשְׁתִּי מַלְכְּתָא יְהֵיךְ מַלְכָּא וּמַלְכוּתֵהּ יְהַב מַלְכָּא לַחֲבֶרְתָּהּ דְּשַׁפִּירָה מִינָּהּ׃

20 וְאִשְׁתְּמַע פִּתְגָם גְּזֵירַת מַלְכָּא דְּיַעְבֵּד בְּכָל מַלְכוּתֵיהּ אֲרוּם רַבָּא הִיא וּמִן בָּתַר כֵּן כָּל נְשַׁיָּא יְתִנּוּן רְבוּ לְמֶרֵיהוֹן לְמֵרַבָּא וְעַד זְעִירָא׃

11 ‡ Vt introducerent reginam ad eum, vt regnare faceret ipſam, & circumponeret ei diadema, & monſtraret eam cunctis principibus & gentibus pulchritudinem eius, quia pulchra erat.

11 ‡ εἰσαγαγεῖν τὴν βασίλισσαν πρὸς αὐτὸν βασιλεύειν αὐτὴν καὶ περιθεῖναι αὐτῇ τὸ διάδημα, καὶ δεῖξαι αὐτὴν πᾶσι τοῖς ἄρχουσι καὶ τοῖς ἔθνεσι τὸ κάλλος αὐτῆς, ὅτι καλὴ ἦν.

12 ‡ Et non obediuit ei Aſti regina vt veniret cum Eunuchis. Et contriſtatus eſt rex & iratus eſt:

12 ‡ καὶ οὐκ εἰσήκουσεν αὐτοῦ ἡ βασίλισσα ἐλθεῖν μετὰ τῶν εὐνούχων· καὶ ἐλυπήθη ὁ βασιλεὺς καὶ ὠργίσθη·

13 ‡ Et dixit amicis ſuis: Secundùm hæc locuta eſt Aſti. facite ergo circa hoc legem & iudicium.

13 ‡ καὶ εἶπε τοῖς φίλοις αὐτοῦ, κατὰ ταῦτα ἐλάλησεν ἡ. ποιήσατε οὖν κατὰ τοῦτο νόμον καὶ κρίσιν.

14 ‡ Et acceſſit ad eum Carſena, & Sethar, & Admatha, & Tharſis, & Meres, & Marſena, et Memuchan ſeptem principes Perſarum & Medorum, qui prope regem primi aſſidentes regi. & nunciauerunt ei

14 ‡ καὶ προσῆλθεν αὐτῷ Καρσενά, καὶ Σηθάρ, καὶ Ἀδμαθά, καὶ Θαρσίς, καὶ Μέρες, καὶ Μαρσενά, καὶ Μεμουχὰν ἑπτὰ ἄρχοντες Περσῶν, καὶ Μήδων ⓓ ἐγγὺς τοῦ βασιλέως ⓓ πρῶτοι καθημένοι τῷ βασιλεῖ· καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ

15 ‡ Secundùm leges, vt oportet facere Aſti reginæ, quia non fecit quæ à rege mandata fuerant per Eunuchos.

15 ‡ κατὰ τοὺς νόμους ὡς δεῖ ποιῆσαι Ἀστὶ τῇ βασιλίσσῃ, ὅτι οὐκ ἐποίησε τὸ ῥῆμα τοῦ βασιλέως προσαχθεῖσα διὰ τῶν εὐνούχων.

16 ‡ Et dixit Memuchan ad regem & ad principes: Non regem ſolùm læſit Aſti regina, ſed & omnes principes & duces regis.

16 ‡ καὶ εἶπεν ὁ Μεμουχὰν πρὸς τὸν βασιλέα καὶ πρὸς τοὺς ἄρχοντας, ὅτι τὸν βασιλέα μόνον ἠδίκησεν Ἀστὶ ἡ βασίλισσα, ἀλλὰ καὶ πάσας τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς ἡγεμόνας τοῦ βασιλέως.

17 ‡ Et enim narrauit eis verba reginæ, & quòd contradixit regi. Sicut ergo contradixit regi Artaxerxi;

17 ‡ καὶ γὰρ ἐκδιηγήσατο αὐτοῖς τὰ ῥήματα τῆς βασιλίσσης, καὶ ὡς ἀντεῖπε τῷ βασιλεῖ. ὡς οὖν ἀντεῖπε τῷ βασιλεῖ Ἀρταξέρξῃ,

18 ‡ Sic hodie regna reliqua principum Perſarum & Medorum, cùm audierint ea quæ regi dicta ſunt ab ea, audebunt ſimiliter inhonorare viros ſuos.

18 ‡ οὕτως σήμερον αἱ τυραννίδες αἱ λοιπαὶ τῶν ἀρχόντων Περσῶν καὶ Μήδων ἀκούσασαι τὰ τῷ βασιλεῖ λεχθέντα ὑπ' αὐτῆς, τολμήσουσιν ὁμοίως ἀτιμάζειν τοὺς ἄνδρας αὐτῶν.

19 ‡ Si ergo videtur regi, præcipiat edictum regium, & ſcribatur iuxta leges Medorum & Perſarum: & ne aliter vtatur, neque ingrediatur vltrà regina ad eum: & regnum eius det rex mulieri meliori ea.

19 ‡ εἰ οὖν δοκεῖ τῷ βασιλεῖ, προσταξάτω βασιλικὸν, καὶ γεγράφθω κατὰ τοὺς νόμους Μήδων καὶ Περσῶν, καὶ μὴ ἄλλως χρησάσθω, μηδὲ εἰσελθέτω ἔτι ἡ βασίλισσα πρὸς αὐτόν, καὶ τὴν βασιλείαν αὐτῆς δότω ὁ βασιλεὺς γυναικὶ κρείττονι αὐτῆς.

20 ‡ Et audiatur lex quæ à rege, quamcunque fecerit in regno ſuo. Et ſic omnes mulieres deferent honorem viris ſuis, à paupere vſque ad diuitem.

20 ‡ καὶ ἀκουσθήτω ὁ νόμος ὁ τοῦ βασιλέως, ὃν ἂν ποιῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ. καὶ οὕτως πᾶσαι αἱ γυναῖκες ἀποδώσουσι τιμὴν τοῖς ἀνδράσιν ἑαυτῶν ἀπὸ πτωχοῦ ἕως πλουσίου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Vt adducerent Vaſthi reginam ante regem cum corona regia ſuper caput eius, vt oſtenderet gentibus & magnatibus pulchritudinem eius. nam pulchra viſu erat. 12 Et renuit regina Vaſthi intrare ex mandato dicti regis quod erat in manu magnatum: & indignatus eſt rex valdè, & furor eius ferbuit in eo. 13 Et dixit rex ſapientibus qui ſapiebant in cognitione temporum: talis erat conſuetudo, vt referretur verbum regis ante ſapientem & cognoſcentem legem & iudicium. 14 Et ij ſunt qui proximi erant illi: & hæc ſunt nomina eorum, Charſena, Sethar, Admatha, Tharſis, Merezz, Mazzenna, Memuchan, ſeptem magnates Parzzæorum & Madæorum, videntes faciem regis; qui ſedebant in gradu anteriori qui erat in ſolio regni. 15 Iuxta legem quid eſſet faciendum reginæ Vaſthi, quandoquidem non fecit dictum regis Ahhaſueros quod mandauerat de ea in manu magnatum. 16 Et dixit Memuchan ante regem & magnates: Non aduerſus regem tantùm rebellauit regina Vaſthi, ſed aduerſus magnates & aduerſus omnes gentes quæ ſunt in omnibus regionibus quibus imperat rex Ahhaſueros. 17 Nam exibit verbum reginæ ad omnes mulieres, vt ſubſannent maritos ſuos in oculis ſuis, dum dicet vnaquæque cum ſocia ſua, nempe quidem regem dixiſſe, vt adduceretur Vaſthi regina ante ſe, & non ingreſſa eſt. 18 Et hodie dicent dominæ Parzzęorum & Madæorum, vt faciant viris ſuis quemadmodum acceperant rem quam fecit Vaſthi regina: & conſulent vt faciant ſic omnibus magnatibus regis, & quis poterit ferre abundantem deriſum hunc & irritationem?

19 Si regi placuerit, exeat verbum decreti regij ex ipſius auctoritate, & ſcribatur in decreto Parzzæorum & Madæorum, nec irritum fiat hoc decretum, vt non intret Vaſthi ante regem, ſed regnum illius det rex ſociæ eius, quæ pulchrior eſt quàm illa.

20 Et audietur verbum decreti regis quod fecerit in omni ditione ſua, quia magna eſt: & poſthac omnes mulieres tribuent honorem maritis ſuis tum magno tum & paruo.

21 * וַיִּיטַב הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ כִּדְבַר מְמוּכָן׃

22 * וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל־כָּל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ אֶל־מְדִינָה וּמְדִינָה כִּכְתָבָהּ וְאֶל־עַם וָעָם כִּלְשׁוֹנוֹ לִהְיוֹת כָּל־אִישׁ שֹׁרֵר בְּבֵיתוֹ וּמְדַבֵּר כִּלְשׁוֹן עַמּוֹ׃

21 * Placuit consilium eius regi & principibus, fecitque iuxta consilium Mamucha,

22 * Et misit epistolas ad vniuersas prouincias regni sui, vt quęque gens audire & legere poterat diuersis linguis & literis, esse viros principes ac maiores in domibus suis, & hoc per cũctos populos diuulgari.

ב

CAP. II.

1 * אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כְּשֹׁךְ חֲמַת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ זָכַר אֶת־וַשְׁתִּי וְאֵת אֲשֶׁר־עָשְׂתָה וְאֵת אֲשֶׁר־נִגְזַר עָלֶיהָ׃

1 HIs itaque gestis, postquàm regis Assueri indignatio deferbuerat, recordatus est Vasthi quæ fecisset, vel quę passa esset.

2 * וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי־הַמֶּלֶךְ מְשָׁרְתָיו יְבַקְשׁוּ לַמֶּלֶךְ נְעָרוֹת בְּתוּלוֹת טוֹבוֹת מַרְאֶה׃

2 * Dixeruntque pueri regis ac ministri eius: Quærantur regi puellæ virgines ac speciosæ.

3 * וְיַפְקֵד הַמֶּלֶךְ פְּקִידִים בְּכָל־מְדִינוֹת מַלְכוּתוֹ וְיִקְבְּצוּ אֶת־כָּל־נַעֲרָה־בְתוּלָה טוֹבַת מַרְאֶה אֶל־שׁוּשַׁן הַבִּירָה אֶל־בֵּית הַנָּשִׁים אֶל־יַד הֵגֵא סְרִיס הַמֶּלֶךְ שֹׁמֵר הַנָּשִׁים וְנָתוֹן תַּמְרוּקֵיהֶן׃

3 * Et mittantur qui considerent per vniuersas prouincias, puellas speciosas & virgines, & adducant eas ad ciuitatem Susan, & tradant eas in domum fœminarum sub manu Egæi eunuchi, qui est præpositus & custos mulierum regiarum, & accipiant mundum muliebrem, & cætera ad vsus necessaria.

4 * וְהַנַּעֲרָה אֲשֶׁר תִּיטַב בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ תִּמְלֹךְ תַּחַת וַשְׁתִּי וַיִּיטַב הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ כֵּן׃

4 * Et quæcunque inter omnes oculis regis placuerit, ipsa regnet pro Vasthi. Placuit sermo regi, & ita vt suggesserant, iussit fieri.

5 * אִישׁ יְהוּדִי הָיָה בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה וּשְׁמוֹ מָרְדֳּכַי בֶּן־יָאִיר בֶּן־שִׁמְעִי בֶּן־קִישׁ אִישׁ יְמִינִי׃

5 * Erat vir Iudæus in Susis ciuitate, vocabulo Mardochęus, filius Iair, filij Semei, filij Cis, de stirpe Iemini;

6 * אֲשֶׁר הָגְלָה מִירוּשָׁלַם עִם־הַגָּלָה אֲשֶׁר הָגְלְתָה עִם יְכָנְיָה מֶלֶךְ־יְהוּדָה אֲשֶׁר הִגְלָה נְבוּכַדְנֶצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל׃

6 * Qui translatus fuerat de Hierusalem tempore quo Iechoniã regem Iuda Nabuchodonosor rex Babylonis transtulerat:

7 * וַיְהִי אֹמֵן אֶת־הֲדַסָּה הִיא אֶסְתֵּר בַּת־דֹּדוֹ כִּי אֵין לָהּ אָב וְאֵם וְהַנַּעֲרָה יְפַת־תֹּאַר וְטוֹבַת מַרְאֶה וּבְמוֹת אָבִיהָ וְאִמָּהּ לְקָחָהּ מָרְדֳּכַי לוֹ לְבַת׃

7 * Qui fuit nutritius filiæ fratris sui Edissæ, quæ altero nomine vocabatur Esther; & vtrumque parentem amiserat; pulchra nimis & decora facie. mortuisque patre eius ac matre, Mardochæus sibi eam adoptauit in filiam.

4.Reg. 22.f.

8 * וַיְהִי בְּהִשָּׁמַע דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ וּבְהִקָּבֵץ נְעָרוֹת רַבּוֹת אֶל־שׁוּשַׁן הַבִּירָה אֶל־יַד הֵגֵי וַתֻּלָּקַח אֶסְתֵּר אֶל־בֵּית הַמֶּלֶךְ אֶל־יַד הֵגֵי שֹׁמֵר הַנָּשִׁים׃

8 * Cumque percrebruisset regis imperium, & iuxta mandatum illius multę pulchræ virgines adducerentur Susan, & Egæo traderentur eunucho, Esther quoque inter cæteras puellas ei tradita est, vt seruaretur in numero fœminarum.

תרגום

21 וְשַׁפַּר פִּתְגָמָא קֳדָם מַלְכָּא וְרַבְרְבָנַיָּא וַעֲבַד מַלְכָּא כְּפִתְגָמָא דְמָמוּכָן׃ 22 וּשְׁלַח פִּיטְקִין כְּתִיבָן וַחֲתִימָן בְּעִזְקְתֵיהּ לְכָל פִּלְכֵי מַלְכָּא לְפֶלֶךְ וּפֶלֶךְ כִּמְכְתְּבֵהּ רוּשְׁמֵיהּ וְלִוַּח עַמָּא וַעֲמָא כְּמַמְלַל לִישָׁנֵיהּ לְמֶהֱוֵי כָּל אֱנָשׁ מְסַרְכָן עַל אִנְתְּתֵיהּ וְכָפֵי לַהּ לְמֶהֱוֵי מְמַלְלָא לִישַׁן גַּבְרָא וּכְמַמְלַל עַמֵּיהּ׃

ב

1 בָּתַר פִּתְגָמַיָּא הָאִילֵּין כַּד נָח תְּקוֹף רְגְזֵיהּ דְמַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ שָׁרֵי לְמִדְכַּר יָת וַשְׁתִּי וְיָת דְּעַבְדַת וְיָת דְּאִתְגְּזַר עֲלָהָא׃ 2 וַאֲמָרוּ עֻלֵּימֵי מַלְכָּא מְשַׁמְּשָׁנוֹהִי יְבָעוּן לְמַלְכָּא עֻלֵּימָן בְּתוּלָתָן שַׁפִּירָן חֵיזוּ׃

3 וְיַמֵּנִי מַלְכָּא בְּכָל פִּלְכֵי מַלְכוּתֵיהּ אֶפְּטְרוֹפִין וְיִכְנְשׁוּן יָת כָּל עֻלֵּימְתָא בְּתוּלְתָא שַׁפִּירַת חֵיזוּ לְשׁוּשַׁן בִּירַנְתָא לְבֵית נְשַׁיָּא דִי תַּמָּן מְחַמְנֵי הֵגֵא רַב מַלְכָּא נְטַר נְשַׁיָּא וְיִתְגַּר לְמֶהֱוֵי יָהֵב סַמְתַר מִשְׁחְהוֹן׃ 4 וְעֻלֵּימְתָא דִי תִּשְׁפַּר קֳדָם מַלְכָּא תְּעוֹל לְמֶהֱוֵי מַלְכְּתָא תַּחֲסַן מַלְכוּתָא חֲלַף וַשְׁתִּי וּשְׁפַר פִּתְגָמָא קֳדָם מַלְכָּא וַעֲבַד הָכִי׃ 5 גְּבַר חַסְיָדָא וּמְצַלֵּי קֳדָם אֱלָהֵהּ עַל עַמֵּיהּ הֲוָה בְּשׁוּשַׁן בִּירַנְתָא וּשְׁמֵיהּ מְתִקְרֵי מָרְדְּכַי בַּר יָאִיר בַּר שִׁמְעִי בַּר קִישׁ גַּבְרָא דְמִן שִׁבְטָא דְבִנְיָמִין׃ 6 דִי אֶגְלֵי בְּגָלוּתָא מִן יְרוּשְׁלֶם עִם גָּלוּתָא דְאִתְגְּלֵיאַת עִם יְכָנְיָה מַלְכָּא דִיהוּדָה דְאַגְלֵי נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא דְבָבֶל׃ 7 וַהֲוָה מְרַבֵּי יָת הַדַּסָּה הִיא אֶסְתֵּר בַּת אֲחֵבוּי אֲרוּם לֵית לַהּ אַבָּא וְאִמָּא וְעֻלֵּימְתָא שַׁפִּירַת חֵיזוּ וְשַׁפִּירַת רֵיווּ וּבְעִידַן דְּמִית אַבּוּהָא וְאִמָּהּ נְסֵב יָתַהּ מָרְדְּכַי בְּבֵיהּ וַהֲוָה קָרֵי לַהּ בְּרַת׃ 8 וַהֲוָה כַּד אִשְׁתְּמַע פִּתְגָמָא דְמַלְכָּא וּגְזֵירָתֵיהּ וּבְאִתְכַּנָּשׁוּת עֻלֵּימָתָן סַגִּיאָן לְשׁוּשַׁן בִּירַנְתָא לְיַד הֵגַי וְאִיתְבָּרַת אֶסְתֵּר בְּאוֹנָסָא וְאִיתְעַלַת לְבֵית מַלְכָּא לִידָא דְהֵגַי נְטַר נְשַׁיָּא׃

21 * Et placuit verbum regi & principibus. & fecit rex ſicut locutus eſt Memucha.

22 * Et miſit in omne regnum per regionem, iuxta loquelam eorum, ita vt eſſet timor eis in domibus ſuis.

21 * καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος τῷ βασιλεῖ, καὶ τοῖς ἄρχουσι. καὶ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς καθὰ ἐλάλησεν ὁ μεμουχαί.

22 * καὶ ἀπέστειλεν εἰς πᾶσαν τὴν βασιλείαν αὐτοῦ κατὰ χώραν, καὶ τὴν λέξιν αὐτῶν, ὥστε εἶναι φόβον αὐτοῖς ἐν ταῖς οἰκίαις αὐτῶν.

CAP. II.

1 ET poſt ſermones hos, ceſſauit rex ab indignatione, & memor fuit Aſti, reminiſcens quæ locuta fuit, & quomodo condemnauit eam.

2 * Et dixerunt miniſtri regis: Quærantur regi puellæ incorruptæ pulchræ ſpecie.

3 * Et ſtatuet rex regionum principes in vniuerſis prouinciis regni ſui, & eligant puellas virgines pulchras ſpecie in Suſan ciuitatẽ in domum fœminarum, & tradantur eunucho regis cuſtodi mulierum, & dentur vnguenta & reliqua cura.

4 * Et mulier quæcunque placuerit regi, regnabit pro Aſti. & placuit regi res, & fecit ſic.

5 * Homo erat Judæus in Suſis ciuitate, & nomen ei Mardochæus filius Jairu, filij Semei, filij Ciſei de tribu Beniamin:

6 * Qui fuerat captiuus ex Hieruſalem, quam captiuauit Nabuchodonozor rex Babylonis.

7 * Et erat huic puella nutrita filia fratris patris ſui, & nomen ei Eſther. cùm autem tranſmigraſſent eius parentes, erudiuit eam ſibi in vxorem. & erat puella pulchra ſpecie.

8 * Et quando auditum eſt regis imperium, congregatæ ſunt multæ puellæ in Suſan ciuitatẽ ſub manu Agai. et ducta fuit Eſther ad Gai cuſtodem mulierum.

β.

1 * Καὶ μετὰ τοὺς λόγους τούτους, ἐκόπασεν ὁ βασιλεὺς τοῦ θυμοῦ, καὶ ἐμνήσθη τῆς ἀσί, μνημονεύων ὅσα ἐλάλησε καὶ ὡς κατέκρινεν αὐτήν.

2 * καὶ εἶπον οἱ διάκονοι τοῦ βασιλέως, ζητηθήτω τῷ βασιλεῖ κοράσια ἄφθορα καλὰ τῷ εἴδει.

3 * καὶ καταστήσει ὁ βασιλεὺς κωμάρχας ἐν πάσαις ταῖς χώραις τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ ἐπιλεξάτωσαν κοράσια παρθενικὰ καλὰ τῷ εἴδει εἰς Σοῦσαν τὴν πόλιν εἰς τὸν γυναικῶνα, καὶ παραδοθήτωσαν τῷ δυνούχῳ τοῦ βασιλέως τῷ φύλακι τῶν γυναικῶν, καὶ δοθήτω σμίγμα καὶ ἡ λοιπὴ ἐπιμέλεια.

4 * καὶ ἡ γυνὴ ἣ ἂν ἀρέσῃ τῷ βασιλεῖ, βασιλεύσει ἀντὶ ἀσί. καὶ ἤρεσε τῷ βασιλεῖ τὸ πρᾶγμα, καὶ ἐποίησεν οὕτως.

5 * καὶ ἄνθρωπος Ἰουδαῖος ἐν Σούσοις τῇ πόλει, ᾧ ὄνομα αὐτῷ μαρδοχαῖος ὁ τοῦ ιαείρου τοῦ ζεμεὶ τοῦ κισαίου ἐκ φυλῆς βενιαμίν·

6 * ὃς ἦν αἰχμάλωτος ἐξ ιερουσαλήμ, ἣν ἠχμαλώτευσε ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς βαβυλῶνος.

7 * καὶ ἦν τούτῳ παῖς θρεπτὴ θυγάτης ἀδελφοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ὄνομα αὐτῇ ἐσθήρ. ἐν δὲ τῇ μεταλλάξαι αὐτῆς τοὺς γονεῖς, ἐπαίδευσεν αὐτὴν ἑαυτῷ εἰς γυναῖκα. καὶ ἦν τὸ κοράσιον καλὸν τῷ εἴδει.

8 * καὶ ὅτε ἠκούσθη τὸ τοῦ βασιλέως πρόσταγμα συνήχθησαν πολλὰ κοράσια εἰς Σοῦσαν τὴν πόλιν ὑπὸ χεῖρα ἀγαί. καὶ ἤχθη ἐσθὴρ πρὸς γαὶ τὸν φύλακα τῶν γυναικῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO

21 Et placuit verbum apud regem & magnates, & fecit rex iuxta verbum Memuchan. 22 Et miſit epiſtolas ſcriptas & obſignatas anulo ſuo ad omnes regiones regis, ad ſingulas regiones iuxta ſcripturam characteris earum, & ad gentes ſingulas iuxta locutionem linguæ earum, vt omnis homo dominaretur vxori ſuæ, obligans eam vt loqueretur lingua viri, & iuxta ſermonem populi ſui.

CAP. II.

POſt hæc cùm quieuiſſet vehementia indignationis regis Ahhaſueros, cœpit recordari Vaſthi, & quod fecerat, & quod decretum fuerat aduerſus eam. 2 Et dixerunt adoleſcentes regis miniſtri eius: Quærantur regi adoleſcentulæ virgines pulchræ aſpectu. 3 Et inſtituat rex in omnibus regionibus regni ſui curatores, & congregent omnem adoleſcentulam virginem pulchram viſu in Suſan metropoli, in domũ mulierum, vbi præpoſitus eſt Hege magiſter regius cuſtos mulierum, & decernatur vt det vnguentum vnctionis earum. 4 Et puella quæ placuerit regi, intrabit ad poſſidendum regnum pro Vaſthi. & placuit verbum regi, & fecit ſic. 5 Vir pius & orans ante Deum ſuum pro populo ſuo, erat in Suſan metropoli, & nomen eius vocabatur Mardochi filius Iair, filij Simghi, filij Chis, viri qui fuerat de tribu Biniamin. 6 Qui ierat in captiuitatem ex Ieruſalem cum captiuitate quæ abducta eſt cum Iechoniah rege Iehudah, quem abduxit Nebuchudneſzar rex Babel.

7 Nutriuerat autem Hadaſſa, ipſa eſt Eſther, filiam patrui ſui; quoniam non erat illi pater aut mater: & puella erat pulchra aſpectu & pulchra viſu; & quo tempore mortui fuerant pater eius & mater eius, ſuſceperat illam Mardochi in domo ſua, & vocabat eam filiam.

8 Et fuit cùm auditum eſſet verbum præconis regis & decretum eius, & cùm congregarentur puellæ multæ in Suſan metropoli, in manum Hegai; ſublata Eſther vi, inducta eſt in domum regis in manum Hegai cuſtodis fœminarum.

9 וַתִּיטַב הַנַּעֲרָה בְּעֵינָיו וַתִּשָּׂא חֶסֶד לְפָנָיו וַיְבַהֵל
אֶת־תַּמְרוּקֶיהָ וְאֶת־מָנוֹתֶיהָ לָתֵת לָהּ וְאֶת שֶׁבַע
הַנַּעֲרוֹת הָרְאיוֹת לָתֵת־לָהּ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וַיְשַׁנֵּהָ
וְאֶת־נַעֲרוֹתֶיהָ לְטוֹב בֵּית הַנָּשִׁים׃

10 לֹא־הִגִּידָה אֶסְתֵּר אֶת־עַמָּהּ וְאֶת־מוֹלַדְתָּהּ כִּי
מָרְדֳּכַי צִוָּה עָלֶיהָ אֲשֶׁר לֹא־תַגִּיד׃

11 וּבְכָל־יוֹם וָיוֹם מָרְדֳּכַי מִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי חֲצַר בֵּית־
הַנָּשִׁים לָדַעַת אֶת־שְׁלוֹם אֶסְתֵּר וּמַה־יֵּעָשֶׂה בָּהּ׃

12 וּבְהַגִּיעַ תֹּר נַעֲרָה וְנַעֲרָה לָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ
אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ מִקֵּץ הֱיוֹת לָהּ כְּדָת הַנָּשִׁים שְׁנֵים
עָשָׂר חֹדֶשׁ כִּי כֵן יִמְלְאוּ יְמֵי מְרוּקֵיהֶן שִׁשָּׁה חֳדָשִׁים
בְּשֶׁמֶן הַמֹּר וְשִׁשָּׁה חֳדָשִׁים בַּבְּשָׂמִים וּבְתַמְרוּקֵי
הַנָּשִׁים׃

13 וּבְזֹאת הַנַּעֲרָה בָּאָה אֶל־הַמֶּלֶךְ אֵת כָּל־אֲשֶׁר תֹּאמַר
יִנָּתֵן לָהּ לָבוֹא עִמָּהּ מִבֵּית הַנָּשִׁים עַד־בֵּית הַמֶּלֶךְ׃

14 בָּעֶרֶב הִיא בָאָה וּבַבֹּקֶר הִיא שָׁבָה אֶל־בֵּית
הַנָּשִׁים שֵׁנִי אֶל־יַד שַׁעַשְׁגַּז סְרִיס הַמֶּלֶךְ שֹׁמֵר
הַפִּילַגְשִׁים לֹא־תָבוֹא עוֹד אֶל־הַמֶּלֶךְ כִּי אִם־חָפַץ
בָּהּ הַמֶּלֶךְ וְנִקְרְאָה בְשֵׁם׃

15 וּבְהַגִּיעַ תֹּר־אֶסְתֵּר בַּת־אֲבִיחַיִל דֹּד מָרְדֳּכַי
אֲשֶׁר לָקַח־לוֹ לְבַת לָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ לֹא בִקְּשָׁה
דָּבָר כִּי אִם־אֶת־אֲשֶׁר יֹאמַר הֵגַי סְרִיס־הַמֶּלֶךְ
שֹׁמֵר הַנָּשִׁים וַתְּהִי אֶסְתֵּר נֹשֵׂאת חֵן בְּעֵינֵי כָּל־
רֹאֶיהָ׃

16 וַתִּלָּקַח אֶסְתֵּר אֶל־הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אֶל־בֵּית
מַלְכוּתוֹ בַּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי הוּא־חֹדֶשׁ טֵבֵת בִּשְׁנַת־
שֶׁבַע לְמַלְכוּתוֹ׃

17 וַיֶּאֱהַב הַמֶּלֶךְ אֶת־אֶסְתֵּר מִכָּל־הַנָּשִׁים וַתִּשָּׂא־
חֵן וָחֶסֶד לְפָנָיו מִכָּל־הַבְּתוּלוֹת וַיָּשֶׂם כֶּתֶר־מַלְכוּת
בְּרֹאשָׁהּ וַיַּמְלִיכֶהָ תַּחַת וַשְׁתִּי׃

9 *Quæ placuit ei,& inuenit gratiam in
conſpectu illius. Et præcepit eunucho vt
acceleraret mundũ muliebré, & traderet
ei partes ſuas,& ſeptem puellas ſpecioſiſsi-
mas de domo regis, & tã ipſam quàm pe-
10 diſſequas eius ornaret atq;excoleret.*Quę
noluit indicare ei populũ & patriam ſuã.
Mardochæus enim p̃ceperat ei , vt de hac
11 re omninò reticeret: *Qui deambulabat
quotidie ante veſtibulũ domus in qua e-
lectę virgines ſeruabãtur, curã agẽs ſalutis
12 Eſther, & ſcire volens qd ei accideret. *Cũ
autẽ veniſſet tẽpus ſingularũ p ordinem
puellarũ vt intrarent ad regẽ,expletis om
nibus quę ad cultũ muliebrẽ pertinebant,
mẽſis duodecimus vertebatur,ita dũtaxat
vt ſex mẽſibus oleo vngerẽtur myrrhino,
& aliis ſex quibuſdã pigmẽtis & aromati-
13 bus vterẽtur.*Ingrediẽteſq; ad regem,q̃c-
C quid poſtulaſſent ad ornatũ p̃tinẽs accipie
bant,& vt eis placuerat cõpoſitę,de tricli-
nio fœminarum ad regis cubiculũ tranſi-
14 bant.*Et quæ intrauerat veſperè, egredie-
batur manè , atque indè in ſecundas ædes
deducebantur,quæ ſub manu Saſagazi eu
nuchi erant,qui concubinis regis p̃ſidebat: nec habebat poteſtatem ad regem vltrà redeundi , niſi voluiſſet rex, & eam ve-
15 nire iuſsiſſet ex noïe.*Euoluto autẽ tẽpore
per ordinẽ , inſtabat dies qua Eſther filia
Abiahil fratris Mardochęi, quã ſibi adop-
tauerat in filiã,deberet intrare ad regẽ.quę
non quęſiuit muliebrẽ cultũ, ſed quęcũq;
voluit Egęus eunuch⁹ cuſtos virginũ,hæc
ei ad ornatũ dedit. Erat enĩ formoſa valdè
& ĩcredibili pulchritudine oĩm oculis gra
16 tioſa & amabilis videbatur.*Ducta eſt ita-
que ad cubiculũ regis Aſſueri menſe deci-
mo, q̃ vocabatur Thebeth, ſeptimo anno
17 regni eius: *Et adamauit eam rex pluſquã
omnes mulieres, habuitq; gratiam & mi-
ſericordiam coram eo ſuper omnes mulie-
res:& poſuit diadema regni in capite eius,
fecitque eam regnare in loco Vaſthi.

תרגום

9 וּשְׁפִירַת עֲלֵימָתָא בְּעֵינוֹי וְאִשְׁתָּעַרַת חִסְדָּא קֳדָמוֹי וּפַקִּיד לְאֵיתַבְהָלָא יַת סַמְהַר רְבוּתְהָא וְיַת מְחַנַּתְהָא סַמְנִיכִין וּלְבוּשִׁין דְּמַלְכוּתָא
לְמֶהֱוֵי יְהִבִין לָהּ וְיַת שְׁבַע עֲלֵימָתָן לְשַׁמָּשׁוּתָהּ דְּחָזִין לְמִתַּן לָהּ מִן בֵּית מַלְכָּא וְשַׁנִּי יָתָהּ וְיַת עֲלֵימָתָהּ לְאוֹטָבָא לְהוֹן וּלְפַנָּקוּתְהֶן בְּבֵית נְשַׁיָּא׃
10 לָא חַוִּיַת אֶסְתֵּר יַת עַמָּהָא וְיַת בֵּית יַלְדוּתָהָא אֲרוֹם פִּקֵּד עֲלָהָא מָרְדְּכַי דְּלָא תְחַוֵּי׃ 11 וּבְכָל יוֹמָא וְיוֹמָא
הֲוָה מָרְדְּכַי אָזֵל וּמְצַלֵּי קֳדָם דַּרְתָּא דְּבֵית נְשַׁיָּא לְמִדַּע יַת שְׁלָם אֶסְתֵּר וּמָה אִיתְעֲבִיד בָּהּ׃ 12 וְכַד מְטָא סִידּוּר עֲלֵימָתָא וְעֲלֵימְתָא
לְמֵעַל קֳדָם מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ מִסּוֹף דְּהָווּ לָהּ כְּהִלְכַת נְשַׁיָּא דְּמִתְיַנָּן בְּהַפְנוֹקֵיהוֹן תְּרֵין עֲשַׂר יַרְחֵי שַׁתָּא אֲרוֹם כְּדֵין שָׁלְמִין יוֹמֵי סַמְהוּרֵיהוֹן
שִׁתָּא יַרְחִין בְּסַמְהַר וְשִׁתָּא יַרְחִין בְּבוּסְמַיָּא וּבְסַמְהוּרֵי נְשַׁיָּא׃ 13 וּבְהָדֵין זִמְנָא דְּשָׁלְמִין תְּרֵי עֲשַׂר יַרְחֵי שַׁתָּא עֲלֵימְתָא עָיְלָא לְוַת
מַלְכָּא יַת כָּל דְּצַבְיָא לְמֵימַר מִן יַד יְהִיבָא לָהּ לְמֵעַל עִמָּהָא מִן בֵּית נְשַׁיָּא עַד בֵּית מַלְכָּא׃ 14 בְּעִידָנָא רַמְשָׁא הֲוָת עָיְלָא
לְשַׁמּוּשֵׁי יַת מַלְכָּא וּבְעִידָנָא צַפְרָא הֲוָת תַּיְבָא לְבֵית נְשַׁיָּא חִנְיָן לְיָדָא דְּשַׁעַשְׁגַּז רַבָּא דְּמַלְכָּא נָטַר מַטְרוֹנְיָתָא בְּתַר כֵּן לָא תְתוּב לְוַת מַלְכָּא
אֲרוֹם אֱלָהֵן הַהִיא דְּאִתְרְעִי בָהּ מַלְכָּא וְקָרֵי לָהּ בִּשְׁמָא׃ 15 וְכַד מְטָא סִידּוּר אֶסְתֵּר בְּרַת אֲבִיחַיִל אַחֲבוּי דְּמָרְדְּכַי דְּנַסְבָהּ לָהּ לִבְרַת
לְמֵעַל לְוַת מַלְכָּא לָא חְבַעַת צְרוֹךְ כָּל מִידְּעֵם אֲרוֹם אֱלָהֵן יַת מַן דְּיֵימַר הֲגַי רַבָּא דְּמַלְכָּא נָטַר נְשַׁיָּא וַהֲוָת אֶסְתֵּר מַשְׁכְּחָא טִיבוּ בְּעֵינֵי כָּל
חֲזָהָא׃ 16 וְאִתְּבְרַת אֶסְתֵּר לְוַת מַלְכָּא וְאֵעַל יָתָהּ לְבֵית אִידְרוֹן בֵּית מַלְכוּתֵיהּ בְּיַרְחָא עֲשִׂירָאָה הוּא יַרְחָא דְּטֵבֵת בְּשַׁתָּא שְׁבִיעָאָה
לְמַלְכוּתֵיהּ׃ 17 וּרְחֵם מַלְכָּא יַת אֶסְתֵּר מִכָּל נְשַׁיָּא וְאִשְׁתָּעַרַת חִסְדִּין וְטִיבוּ קֳדָמוֹי מִכָּל בְּתוּלָתָן וְשַׁוִּי מְנִיכָא דְּדַהֲבָא עַל רֵישָׁהּ וְאַמְלִיךְ
יָתָהּ חֲלַף וַשְׁתִּי׃

9 * Et placuit ei puella, et inuenit gratiam coram eo. & festinauit dare ei vnguentum & partem, & septem puellas designatas ei de domo regis. & vsus est ea bene & ancillis eius in domo mulierum.

9 * καὶ ἤρεσεν αὐτῷ τὸ κοράσιον, καὶ εὗρε χάριν ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ ἔσπευσε δοῦναι αὐτῇ τὸ σμίγμα καὶ τὰ μερίδα, καὶ τὰ ἑπτὰ κοράσια τὰ ἀποδεδειγμένα αὐτῇ ἐκ βασιλικοῦ. καὶ ἐχρήσατο αὐτῇ καλῶς καὶ ταῖς ἄβραις αὐτῆς ἐν τῷ γυναικῶνι.

10 * Et non indicauit Esther genus suum neque patriam. nam Mardochæus præceperat ei non annunciare.

10 * καὶ οὐκ ὑπέδειξεν ἐσθὴρ τὸ γένος αὐτῆς οὐδὲ τὴν πατρίδα. ὁ γὰρ μαρδοχαῖος ἐνετείλατο αὐτῇ μὴ ἀναγγεῖλαι.

11 * Per singulos autem dies deambulabat Mardochæus iuxta aulam muliebrem, obseruans quid Esther contingeret.

11 * καθ' ἑκάστην ἡμέραν περιπατεῖ ὁ μαρδοχαῖος κατὰ τὴν αὐλὴν τὴν γυναικείαν, ἐπισκοπῶν τί ἐσθὴρ συμβήσεται.

12 * Hoc enim erat tempus puellæ vt introiret ad regem cùm impleret menses duodecim: sic enim implentur dies curationis: Menses sex in aromatibus & in pigmentis mulierum, et menses sex vnguntur myrrhino oleo:

12 * οὕτως γὰρ ἦν καιρὸς κοράσιον εἰσελθεῖν πρὸς τὸν βασιλέα ὅτε δὲ ἀναπληρώσῃ μῆνας δεκαδύο. οὕτως γὰρ ἀναπληροῦνται αἱ ἡμέραι τῆς θεραπείας. μῆνας ἓξ ἐν τοῖς ἀρώμασι καὶ ἐν τοῖς σμίγμασι τῶν γυναικῶν, καὶ μῆνας ἓξ ἀλειφομένας σμυρνίνῳ ἐλαίῳ.

13 * Et tunc ingrediuntur ad regem. & cuicunque dixisset vt daret ipsam, vt ingrederetur ad eum à domo mulierum vsque ad domum regis:

13 * καὶ τότε εἰσπορεύονται πρὸς τὸν βασιλέα. καὶ ᾧ ἂν εἴπῃ πρόσδοσιν αὐτῷ συνεισέρχεται ἀπὸ τῆς γυναικῶνος ἕως τοῦ βασιλείου,

14 * Vespere ingreditur, & ad vesperam regreditur in domum mulierum secundam, vbi Gai Eunuchus regis custos mulierum: & non amplius ingreditur ad regem, nisi vocaretur nomine.

14 * δείλης εἰσπορεύεται. καὶ πρωΐ ἐπιστρέφει εἰς τὸν γυναικῶνα τὸν δεύτερον, οὗ γαὶ ὁ εὐνοῦχος τοῦ βασιλέως ὁ φύλαξ τῶν γυναικῶν, καὶ οὐκέτι εἰσπορεύεται πρὸς τὸν βασιλέα, ἐὰν μὴ κληθῇ ὀνόματι.

15 * Cùm autem adimpleretur tempus Esther filiæ Abichail fratris patris Mardochæi, vt intraret ad regem, nihil spreuit eorum quæ mandauit ei Eunuchus custos mulierum. Erat enim Esther inueniens gratiam apud omnes videntes eam.

15 * ἐν δὲ τῷ ἀναπληροῦσθαι τὸν χρόνον ἐσθὴρ τῆς θυγατρὸς ἀβιχαὶλ ἀδελφοῦ πατρὸς μαρδοχαίου εἰσελθεῖν εἰς τὸν βασιλέα, οὐδὲν ἠθέτησεν ὧν ἐνετείλατο αὐτῇ ὁ εὐνοῦχος ὁ φύλαξ τῶν γυναικῶν. εὗρε γὰρ ἐσθὴρ εὐειπουσα χάριν παρὰ πάντων τῶν βλεπόντων αὐτήν.

16 * Et introiuit Esther ad Artaxerxen regem decimo mense, qui est Tebeth, septimo anno regni eius.

16 * καὶ εἰσῆλθεν ἐσθὴρ πρὸς ἀρταξέρξην τὸν βασιλέα τῷ δεκάτῳ μηνὶ ὅς ἐστιν τηβήθ, τῷ ἑβδόμῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ.

17 * Et adamauit rex Esther, & inuenit gratiam vltra omnes virgines: & imposuit ei diadema muliebre.

17 * καὶ ἠγάπησεν ὁ βασιλεὺς ἐσθήρ, καὶ εὗρε χάριν παρὰ πάσας τὰς παρθένους. καὶ ἐπέθηκεν αὐτῇ τὸ διάδημα τὸ γυναικεῖον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO

9 Et placuit puella in oculis eius, & reportauit misericordiam ante illum, & iussit accelerari vnguentum dignitatis eius, & dona eius, torques & vestes regias quæ dandæ essent, & septem puellas ad ministrandum illi, quæ dignæ essent dari illi ex domo regis: & mutauit eam & puellas eius, vt optimè esset eis in deliciis suis in domo fœminarum. 10 Non indicauit Ezzther populum suum & domum cognationis suæ, quia præceperat illi Mardechai vt non indicaret. 11 Et singulis diebus ibat Mardechai, & orabat ante atrium domus fœminarum, vt cognosceret pacem Ezzther, & quid fieret illi. 12 Et quando obtigit ordo singularum puellarum vt intrarent ante regem Ahhasueros, postquàm fuerat illis iuxta morem fœminarum quo morabantur in deliciis suis duodecim menses anni: nam sic complebantur dies vnctionis earum sex menses in vnguento, & sex menses in aromatibus & purificationibus mulierum:

13 Et hoc tempore quo perfecti erant duodecim menses anni: puella intrabat ad regem: omnis magnus & satelles, quos vellet dicere, statim dabantur ei, vt intrarent cum illa à domo mulierum vsque ad domum regis. 14 Tempore vespertino intrabat ad ministrandum regi, & tempore matutino redibat in domum fœminarum iterum in manum Saghasgaz magistri regij custodis matronarum: & post hoc non reuertebatur ad regem, nisi illa quam elegisset rex & vocasset nomine. 15 Et quando obtigit ordo Ezzther filiæ Abihhail patrui Mardechai, quam acceperat sibi in filiam, vt ingrederetur ad regem, non quæsiuit vsum cuiusquam rei, nisi quod dixit Hegai magister regius custos fœminarum. & inuenit Ezzther gratiam in oculis omnium conspicientium eam.

16 Et deducta est Ezzther ad regem, & introduxit eam in domum cubiculi domus regni sui mense decimo, ipse est mensis Tebeth, anno septimo regni eius. 17 Et amauit rex Ezzther præ omnibus mulieribus, & reportauit misericordiam & gratiam ante illum præ cunctis puellis: & posuit monile aureum super caput eius, & constituit eam reginam pro Vasthi.

18 * וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ מִשְׁתֶּה גָּדוֹל לְכָל־שָׂרָיו וַעֲבָדָיו
אֵת מִשְׁתֵּה אֶסְתֵּר וְהַנָּחָה לַמְּדִינוֹת עָשָׂה וַיִּתֵּן
מַשְׂאֵת כְּיַד הַמֶּלֶךְ׃

19 * וּבְהִקָּבֵץ בְּתוּלוֹת שֵׁנִית וּמָרְדֳּכַי יֹשֵׁב בְּשַׁעַר־
הַמֶּלֶךְ׃

20 * אֵין אֶסְתֵּר מַגֶּדֶת מוֹלַדְתָּהּ וְאֶת־עַמָּהּ כַּאֲשֶׁר
צִוָּה עָלֶיהָ מָרְדֳּכָי וְאֵת־מַאֲמַר מָרְדֳּכַי אֶסְתֵּר עֹשָׂה
כַּאֲשֶׁר הָיְתָה בְאָמְנָה אִתּוֹ׃

21 * בַּיָּמִים הָהֵם וּמָרְדֳּכַי יֹשֵׁב בְּשַׁעַר־הַמֶּלֶךְ קָצְפוּ
בִגְתָן וָתֶרֶשׁ שְׁנֵי־סָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ מִשֹּׁמְרֵי הַסַּף
וַיְבַקְשׁוּ לִשְׁלֹחַ יָד בַּמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ׃

22 * וַיִּוָּדַע הַדָּבָר לְמָרְדֳּכַי וַיַּגֶּד לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה
וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לַמֶּלֶךְ בְּשֵׁם מָרְדֳּכָי׃

23 * וַיְבֻקַּשׁ הַדָּבָר וַיִּמָּצֵא וַיִּתָּלוּ שְׁנֵיהֶם עַל־עֵץ וַיִּכָּתֵב
בְּסֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃

ג

1 * אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה גִּדַּל הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ
אֶת־הָמָן בֶּן־הַמְּדָתָא הָאֲגָגִי וַיְנַשְּׂאֵהוּ וַיָּשֶׂם אֶת־
כִּסְאוֹ מֵעַל כָּל־הַשָּׂרִים אֲשֶׁר אִתּוֹ׃

2 * וְכָל־עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ כֹּרְעִים
וּמִשְׁתַּחֲוִים לְהָמָן כִּי־כֵן צִוָּה־לוֹ הַמֶּלֶךְ וּמָרְדֳּכַי לֹא
יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה׃

3 * וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ לְמָרְדֳּכָי
מַדּוּעַ אַתָּה עוֹבֵר אֶת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ׃

4 * וַיְהִי בְּאָמְרָם אֵלָיו יוֹם וָיוֹם וְלֹא שָׁמַע אֲלֵיהֶם
וַיַּגִּידוּ לְהָמָן לִרְאוֹת הֲיַעַמְדוּ דִּבְרֵי מָרְדֳּכַי כִּי־הִגִּיד
לָהֶם אֲשֶׁר־הוּא יְהוּדִי׃

5 * וַיַּרְא הָמָן כִּי־אֵין מָרְדֳּכַי כֹּרֵעַ וּמִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ
וַיִּמָּלֵא הָמָן חֵמָה׃

18 * Et iussit conuiuium pręparari permagnificum cũctis principibus & seruis suis, & proconiunctione & nuptiis Esther. & dedit requiẽ vniuersis prouinciis, ac dona largitus est iuxta magnificentiam principalem. 19 * Cumque & secundò quærerentur virgines & congregarentur, Mardochæus manebat ad ianuam regis:
20 * Necdum prodiderat Hester patriam & populum suum, iuxta mandatum eius. Quicquid enim ille præcipiebat, obseruabat Hester, & ita cuncta faciebat, vt eo tẽpore solita erat, quo eam paruulam nutriebat. Inf.6.2. & 12.2.
21 * Eo igitur tempore quo Mardochæus ad regis ianuam morabatur, irati sunt Bagathan & Thares duo Eunuchi regis, qui ianitores erant, & in primo palatij limine residebant, voluerunt́que insurgere in regem & occidere eum.
22 * Quod Mardochæum non latuit. statiḿque nunciauit reginę Esther, & illa regi ex nomine Mardochæi, qui ad se rẽ detulerat. 23 * Quæsitum est & inuentum, & appensus est vterque eorum in patibulo. Mandatuḿque est historiis, & annalibus traditum coram rege. CAP. III.

1 POst hęc rex Assuerus exaltauit Aman filium Amadathi, qui erat de stirpe Agag, Inf. eod.
& posuit solium eius super omnes principes quos habebat. 2 * Cunctiq́ue serui Regis qui in foribus palatij versabantur, flectebant genua, & adorabant Aman. Sic enim præceperat eis imperator. solus Mardochæus non flectebat genu, neque adorabat eum. 3 * Cui dixerunt pueri regis qui ad fores palatij residebant: Cur prẽter cæteros non obseruas mandatũ regis? 4 * Cumque hoc crebrius dicerẽt, & ille nollet audire, nunciauerunt Aman, scire cupientes vtrum perseueraret in sententia. dixerat enim eis se esse Iudæum. 5 * Quod cùm audisset Aman, & experimento probasset quòd Mardochæus nõ sibi flecteret genu, nec se adoraret, iratus est valdè.

תרגום

18 וַעֲבַד מַלְכָּא מִשְׁתְּיָא רַבָּא לְכָל רַבְרְבָנוֹי וְעַבְדּוֹי וַהֲוָה קָרוֹ לַהּ מִשְׁתְּיָא דְאֶסְתֵּר וַהֲנָיַת שְׁבוּק כַּרְנָא לְפַלְכַיָּא עֲבַד וְיָהֵב לַהּ מַתְּנָן וְחוֹלָק
כְּמִיסַת יְדָא דְמַלְכָּא׃ 19 וּבְאִתְכַּנָּשׁוּת בְּתוּלָתָן זִימְנָא תִנְיָנָא וּמָרְדֳּכַי יָתֵב בִּתְרַע מַלְכָּא׃ 20 לָא חַוַת אֶסְתֵּר מְחַוְיָא יַלְרוּתָהּ וְיָת
עַמָּהָא כְּמָא דְפַקִּיד עָלָהָא מָרְדֳּכַי וְיָת מֵימַר מָרְדֳּכַי הֲוָת אֶסְתֵּר עָבְדָא הֵיכְמָא דַהֲוָת נָטְרָא בַּד הֲוָת מִתְרַבְיָא עִמֵּיהּ׃ 21 בְּיוֹמַיָּא
הָאִינוּן מָרְדֳּכַי יָתֵב בִּתְרַע מַלְכָּא כְּנַסוּ וְקָצְפוּ בִּגְתָן וְתֶרֶשׁ תְּרֵין רַבְנֵי מַלְכָּא מִנְטוֹרֵי פִּלְטִירַיָּא וַאֲמָרוּ לְאַשְׁקָאָה סַמָּא וּלְאוֹשָׁטָא יָדָא בְּמַלְכָּא
אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ׃ 22 וְאִשְׁתְּמוֹדַע פִּתְגָמָא לְמָרְדֳּכַי וְחַוִי לְאֶסְתֵּר מַלְכְּתָא וַאֲמָרַת אֶסְתֵּר לְמַלְכָּא עַל שׁוּם מָרְדֳּכַי׃ 23 וְאִיתְבַּע
פִּתְגָמָא וְאִשְׁתְּכַח קְשׁוֹט וְאִצְטְלִיבוּ תַּרְוֵיהוֹן עַל קִיסָּא וְאִיתְכְּתִיב בְּסִפְרֵי דְכַרְנָיָא דְמִתְקְרֵי קֳדָם מַלְכָּא׃

ג

1 בָּתַר פִּתְגָמַיָּא הָאִילֵּין רַבִּי מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ יַת הָמָן בַּר הַמְדָתָא דִי מִזַּרְעָיְתָא אֲגָגָאי וּמַנְוֵהּ רַב עַל כּוּלָּא וְתַקִּין יַת כָּרְסֵיהּ מֵעִלַּוֵי
כָּל רַבְרְבָנַיָּא דִי עִמֵּיהּ׃ 2 וְכָל עַבְדֵי מַלְכָּא דִי בִּתְרַע מַלְכָּא גָּחְנִין וְסָגְדִין לֵיהּ לְהָמָן אֲרוּם כֵּן פַּקִּיד עֲלוֹהִי מַלְכָּא וּמָרְדֳּכַי לָא חָוֵה גָּחִין
וְלָא חָוֵה סָגִיד׃ 3 וַאֲמַרוּ עַבְדֵי מַלְכָּא דִי בִּתְרַע פִּלְטִירִין דְמַלְכָּא לְמָרְדֳּכַי מָה דֵין אַתְּ עָבֵר יַת פִּתְגָמָא דְמַלְכָּא׃
4 וַהֲוָה כְּמַלָּלוּתְהוֹן לְיוֹמָא יוֹמָא וְיוֹמָא וְלָא קַבִּיל מִנְּהוֹן וְחַוִיאוּ לְהָמָן לְמֶחֱזֵי הֲיַתְקַיְּימִין פִּתְגָמֵי מָרְדֳּכַי אֲרֵי חַוִי לְהוֹן דְהוּא יְהוּדִי׃
5 וַחֲזָא הָמָן אֲרוּם לֵית מָרְדֳּכַי גָּחִין וְלָא חָוֵה סָגֵד לֵיהּ וְאִתְמְלִי הָמָן עַל מָרְדֳּכַי רְתָחָא׃

18 * Et fecit rex conuiuium omnibus amicis suis & potestatibus in diebus septem, & exaltauit nuptias Esther: & remissionem fecit his qui sub regno suo.

18 * καὶ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς πότον πᾶσι τοῖς φίλοις αὐτοῦ καὶ ταῖς δυνάμεσιν ἐπὶ ἡμέρας ἑπτά, καὶ ὕψωσε τοὺς γάμους ἐσθήρ, καὶ ἄφεσιν ἐποίησε τοῖς ὑπὸ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ.

19 * At Mardochæus inseruiebat in aula.

19 * ὁ δὲ μαρδοχαῖος ἐθεράπευεν ἐν τῇ αὐλῇ.

20 * At Esther non demonstrauit patriam suam: sic enim mandauerat ei Mardochæus, vt timeret Deum, & faceret præcepta eius sicut erat cum eo. & Esther non mutauit educationem suam.

20 * ἡ δὲ ἐσθὴρ οὐκ ὑπέδειξε τὴν πατρίδα αὐτῆς, οὕτως γὰρ ἐνετείλατο αὐτῇ μαρδοχαῖος, φοβεῖσθαι τὸν θεόν, καὶ ποιεῖν τὰ προστάγματα αὐτοῦ καθὼς ἦν μετ' αὐτοῦ. καὶ ἐσθὴρ οὐ μετήλλαξε τὴν ἀγωγὴν αὐτῆς.

21 * Et contristati sunt duo eunuchi regis & principes custodiæ corporis, eo quòd adductus est Mardochæus; & quærebant interficere Artaxerxen regem.

21 * καὶ ἐλυπήθησαν ὁ δύο εὐνοῦχοι τοῦ βασιλέως καὶ ὁ ἀρχισωματοφύλακες, ὅτι προήχθη μαρδοχαῖος, καὶ ἐζήτουν ἀποκτεῖναι τὸν ἀρταξέρξην τὸν βασιλέα.

22 * Et patefactum est Mardochæo verbum, & significauit illud Esther; & ipsa manifestauit regi insidias.

22 * καὶ ἐδηλώθη μαρδοχαίῳ ὁ λόγος, καὶ ἐσήμανεν αὐτὸν τῇ ἐσθήρ, καὶ αὐτὴ ἐνεφάνισε τῷ βασιλεῖ τὰ τῆς ἐπιβουλῆς.

23 * At rex examinauit duos Eunuchos, et suspendit eos. & iussit rex vt scriberent in memoriali in Regia bibliotheca, pro beneuolentia Mardochæi in laude.

23 * ὁ δὲ βασιλεὺς ἤλασε τοὺς δύο εὐνούχους, καὶ ἐκρέμασεν αὐτούς. καὶ ἐπέταξεν ὁ βασιλεὺς καταγράψαι εἰς μνημόσυνον ἐν τῇ βασιλικῇ βιβλιοθήκῃ ὑπὲρ τῆς εὐνοίας μαρδοχαίου ἐν ἐγκωμίῳ.

CAP. III.

γ'.

1 * Post hæc exaltauit rex Artaxerxes Aman filium Amadathu Vgæum, & exaltauit eum, & prior sedebat omnibus amicis suis.

1 * Μετὰ ταῦτα ἐδόξασεν ὁ βασιλεὺς ἀρταξέρξης ἀμαὰν τὸν ἀμαδαθοῦ υἱαῖον, καὶ ὕψωσεν αὐτὸν, καὶ ἐπρωτοκάθρᾳ παντῶν τῶν φίλων αὐτοῦ.

2 * Et omnes qui in aula, adorabant eum: sic enim præceperat rex vt facerent. at Mardochæus non adorabat eum.

2 * καὶ πάντες οἱ ἐν τῇ αὐλῇ προσεκύνουν αὐτῷ, οὕτως γὰρ προσέταξεν ὁ βασιλεὺς ποιῆσαι. ὁ δὲ μαρδοχαῖος οὐ προσεκύνει αὐτῷ.

3 * Et dixerunt qui in aula regis, Mardochæo: Mardochæe, quid obaudis quæ à rege dicuntur?

3 * καὶ ἐλάλησαν οἱ ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ βασιλέως μαρδοχαίῳ, μαρδοχαῖε τί παρακούεις τὰ ὑπὸ τοῦ βασιλέως λεγόμενα;

4 * Per singulos dies loquebantur ei, & non obediuit eis. Et nunciauerunt Aman Mardochæum regis dictis contradicentem. & nunciauit eis Mardochæus quoniam Judæus est.

4 * καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐλάλουν αὐτῷ, καὶ οὐχ ὑπήκουσεν αὐτοῖς. καὶ ὑπέδειξαν τῷ ἀμαὰν μαρδοχαῖον τοῖς τοῦ βασιλέως λόγοις ἀντιλαστόμενον, καὶ ὑπέδειξεν αὐτοῖς μαρδοχαῖος, ὅτι ἰουδαῖός ἐστιν.

5 * Et cognoscens Aman quòd non adorat eum Mardochæus, iratus est valdè.

5 * καὶ ἔγνωσαν ἀμαὰν ὅτι οὐ προσκυνεῖ αὐτῷ μαρδοχαῖος, ἐθυμώθη σφόδρα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[18] Et fecit rex conuiuium magnum omnibus magnatibus suis & seruis suis, quod vocauerunt Conuiuium Ezzther. Et vacationem remissioni tributi regionibus fecit, & dedit ei donum & partem iuxta amplitudinem manus regis.

[19] Et cùm congregarentur puellæ vice secunda, Mardechai sedebat in porta regis. [20] Non indicauerat Ezzther natale suum & populum suum, sicut præceperat illi Mardechai. dictum quippe Mardechai fecerat Ezzther, sicuti obseruauerat cùm educaretur apud illum. [21] In diebus illis Mardechai sedente in porta regis, cõuenerunt & indignati sunt Bigthan & Theres duo magistri regij ex custodibus palatij, & dixerunt, vt propinarent venenum, & vt mitterent manum in regem Ahhasueros. [22] Et audita est res à Mardechai, & indicauit Ezzther reginæ: & dixit Ezzther regi ex nomine Mardechai. [23] Et inuestigata est res, & inuenta est vera: & suspensi sunt ambo illi super ligno. & scriptum est in libris monimentorum qui leguntur ante regem.

CAP. III.

Post hæc magnificauit rex Ahhasueros Haman filium Hamdatha, qui erat ex prosapia Agag filij Ghamalek, & præposuit eum magistrum super omnia, & statuit sedem eius super omnes magnates qui cum eo erant. [2] Et omnes serui regis qui erant in porta regis, incuruabant se, & adorabant ipsum Haman: nam sic præceperat de eo rex. at Mardochai non incuruabat se, nec adorabat eum.

[3] Et dixerunt serui regis qui erant in porta palatij regis, ad Mardechai: Quare tu prætergrederis mandatum regis?

[4] Et fuit loquentibus illis ad eum per singulos dies, cùm non attenderet illis, indicauerunt Haman, vt viderent num firma essent verba Mardechai: nam indicauerat illis quòd ipse esset Iudæus. [5] Et vidit Haman quòd Mardechai non incuruaret se, neque adoraret eum: & repletus est Haman contra Mardechai furore.

6 * וַיֵּבֶז בְּעֵינָיו לִשְׁלֹחַ יָד בְּמָרְדֳּכָי לְבַדּוֹ כִּי־הִגִּידוּ
לוֹ אֶת־עַם מָרְדֳּכָי וַיְבַקֵּשׁ הָמָן לְהַשְׁמִיד אֶת־
כָּל־הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־מַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ
עַם מָרְדֳּכָי׃

7 * בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן הוּא־חֹדֶשׁ נִיסָן בִּשְׁנַת שְׁתֵּים
עֶשְׂרֵה לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הִפִּיל פּוּר הוּא הַגּוֹרָל
לִפְנֵי הָמָן מִיּוֹם לְיוֹם וּמֵחֹדֶשׁ לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים־
עָשָׂר הוּא־חֹדֶשׁ אֲדָר׃

8 * וַיֹּאמֶר הָמָן לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ יֶשְׁנוֹ עַם־אֶחָד
מְפֻזָּר וּמְפֹרָד בֵּין הָעַמִּים בְּכֹל מְדִינוֹת מַלְכוּתֶךָ
וְדָתֵיהֶם שֹׁנוֹת מִכָּל־עָם וְאֶת־דָּתֵי הַמֶּלֶךְ אֵינָם
עֹשִׂים וְלַמֶּלֶךְ אֵין־שֹׁוֶה לְהַנִּיחָם׃

9 * אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יִכָּתֵב לְאַבְּדָם וַעֲשָׂרֶת
אֲלָפִים כִּכַּר־כֶּסֶף אֶשְׁקוֹל עַל־יְדֵי עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה
לְהָבִיא אֶל־גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ׃

10 * וַיָּסַר הַמֶּלֶךְ אֶת־טַבַּעְתּוֹ מֵעַל יָדוֹ וַיִּתְּנָהּ לְהָמָן
בֶּן־הַמְּדָתָא הָאֲגָגִי צֹרֵר הַיְּהוּדִים׃

11 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהָמָן הַכֶּסֶף נָתוּן לָךְ וְהָעָם לַעֲשׂוֹת
בּוֹ כַּטּוֹב בְּעֵינֶיךָ׃

12 * וַיִּקָּרְאוּ סִפְרֵי הַמֶּלֶךְ בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בִּשְׁלוֹשָׁה
עָשָׂר יוֹם בּוֹ וַיִּכָּתֵב כְּכָל־אֲשֶׁר־צִוָּה הָמָן אֶל־
אֲחַשְׁדַּרְפְּנֵי־הַמֶּלֶךְ וְאֶל־הַפַּחוֹת אֲשֶׁר עַל־מְדִינָה
וּמְדִינָה וְאֶל־שָׂרֵי עַם וָעָם מְדִינָה וּמְדִינָה כִּכְתָבָהּ
וְעָם וָעָם כִּלְשׁוֹנוֹ בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ נִכְתָּב
וְנֶחְתָּם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ׃

13 * וְנִשְׁלוֹחַ סְפָרִים בְּיַד הָרָצִים אֶל־כָּל־מְדִינוֹת
הַמֶּלֶךְ לְהַשְׁמִיד לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד אֶת־כָּל־הַיְּהוּדִים
מִנַּעַר וְעַד־זָקֵן טַף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד בִּשְׁלוֹשָׁה
עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים־עָשָׂר הוּא־חֹדֶשׁ אֲדָר וּשְׁלָלָם
לָבוֹז׃

6 * Et pro nihilo duxit in vnum Mardochæum mittere manus ſuas, audierat enim quòd eſſet gentis Iudææ, magiſque voluit omnem Iudæorum, qui erant in regno Aſſueri, perdere nationem.

7 * Menſe primo, cuius vocabulum eſt Niſan, anno duodecimo regni Aſſueri, miſſa eſt ſors in vrnam, quæ Hebraicè dicitur Phur, coram Aman, quo die & quo menſe gens Iudęorum deberet interfici: & exiuit menſis duodecimus, qui vocatur Adar. Inf.9.c.

8 * Dixitque Aman regi Aſſuero: Eſt populus per omnes prouincias regni tui Inf.13.b
C diſperſus, & à ſe mutuò ſeparatus, nouis vtens legibus & ceremoniis, & inſuper regis ſcita contemnens. & optimè noſti quòd non expediat regno tuo, vt inſoleſcat per licentiam.

9 * Si tibi placet, decerne vt pereat, & decem millia talentorum appendam arcariis gazæ tuæ.

10 * Tulit ergo rex anulum, quo vtebatur, de manu ſua, & dedit eum Aman filio Amadathai de progenie Agag hoſti Iudæorum:

11 * Dixitque ad eum: Argentum quod tu polliceris, tuũ ſit; de populo age quod tibi placet.

12 * Vocatique ſunt ſcribæ regis menſe
D primo Niſan, tertiadecima die eiuſdem menſis, & ſcriptum eſt, vt iuſſerat Aman, ad omnes ſatrapas regis & iudices prouinciarum diuerſarumque gentium, vt quæque gens legere poterat & audire pro varietate linguarum, ex nomine regis Aſſueri, & literæ ſignatæ ipſius anulo,

13 * Miſſæ ſunt per curſores regis ad vniuerſas prouincias, vt occiderent atque delerent omnes Iudæos à puero vſque ad ſenem, paruulos & mulieres vno die, hoc eſt tertiodecimo menſis duodecimi, qui vocatur Adar, & bona eorum diriperent.

תרגום

6 וַחֲוָה חוֹךְ קֳדָמוֹי לְאוֹשָׁטָא יְדָא לְמִקְטַל יָת מָרְדְּכָי בִּלְחוֹדוֹהִי אֲרוּם חַוְיָאוּ לֵיהּ יָת עַמָּא דְּמָרְדְּכָי וּבָעָא הָמָן לְשֵׁיצָאָה יָת כָּל יְהוּדָאֵי עַמָּא דְּמָרְדְּכָי׃ 7 בְּיַרְחָא קַדְמָאָה הוּא יַרְחָא דְנִיסָן בְּשְׁנַת תְּרֵיסַר לְמַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ רְמָא פּוּרָא הוּא עַדְבָּא מִן יוֹמָא לְיוֹמָא וּמִירְחָא לְיַרְחָא תְּרֵיסַר הוּא יַרְחָא דַאֲדָר׃ 8 וַאֲמַר הָמָן לְמַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אִיתַי עַמָּא חַדָּא מְתְבַדַּר וּמְתְפָרַשׁ בֵּינֵי עַמְמַיָּא וּמְקַצַּת מְנְהוֹן דַּיְירִין בְּכָל פִּילְכֵי מַלְכוּתָךְ וּגְזֵירַת אוֹרַיְתְהוֹן שָׁנְיָין מִכָּל עַמָּא וְיָת גְּזֵרַת דִּינֵי מַלְכָּא לֵיתֵיהוֹן נָטְרִין וּלְמַלְכָּא לֵית לֵיהּ שׁוּם טְעִמֵי מְנָהוֹן וּמָה הֲנָאָה אִית לֵיהּ בְּהוֹן אִין יִשְׁבְּקִינוּן עַל אַפֵּי אַרְעָא׃ 9 אִין קֳדָם מַלְכָּא שַׁפִּיר יִתְכְּתַב לְאוֹבָדֵיהוֹן וַעֲשַׂרְתֵּי אַלְפִין כִּכְּרִין דְּכַסְפָּא אֶתְקַל עַל יְדָא דְּעָבְדֵי מַטְבְּעָא לַאֲעָלָא לְבֵית גִּנְזֵי מַלְכָּא׃

10 וַאֲעַדִּי מַלְכָּא יָת עִזְקְתֵהּ מֵעַלַוֵי יְדֵיהּ וְיָהַבָהּ לְהָמָן בַּר הַמְדָתָא דְּמִזַּרְעַיְת אֲגָג מְעִיקָא דְיהוּדָאֵי׃

11 וַאֲמַר מַלְכָּא לְהָמָן כַּסְפָּא יְהֵא מְתְיְהֵב לָךְ וְעַמָּא מְסִירִין בִּידָךְ לְמֶעְבַּד מִנֵּהּ כְּמָא דְיוֹטִיב קֳדָמָךְ׃

12 וְאִתְקְרִיאוּ לִבְלָרִין דְּמַלְכָּא בְּיַרְחָא קַדְמָאָה בִּתְלֵיסַר יוֹמִין בֵּיהּ וְאִתְכְּתִיב כְּכָל דְּפַקִּיד הָמָן לְוַת אִסְטַרְטִילוֹסֵי מַלְכָּא וּלְוַת רַבְרְבָנֵי עַמָּא וַעֲמָא פִּילְכָא וּפִלְכָא בִּרְשׁוֹם כְּתָבָהָא וְעַמָּא וַעֲמָא כְּמַמְלַל לִישָׁנֵיהּ בְּשׁוּם מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ כְּתִיב וּמְפַרַשׁ וּמְתְחַתֵּם בְּגוּשְׁפַנְקָא דְמַלְכָּא׃ 13 וּלְשַׁדָּרָא פְּטָקִין בִּידָא דְּרָהֲטוּנִין לְכָל פִּילְכֵי מַלְכָּא לְשֵׁיצָאָה וּלְהוֹבָדָא יָת כָּל יְהוּדָאֵי מִן עֲלֵימָא וְעַד סָבָא טַפְלָיָא וְנָשַׁיָּא בְּיוֹמָא חַד בִּיוֹמָא דִּתְלֵיסַר יוֹמָא לְיַרְחָא תְּרֵיסַר הוּא יַרְחָא דַאֲדָר וּשְׁלָלְהוֹן לְעַדָּאָה׃

6 * Et decreuit delere omnes qui ſub Artaxerxis regno Judæos.

6 * καὶ ἐβουλεύσατο ἀφανίσαι πάντας τοὺς ἰουδαίους ἐν τῇ βασιλείᾳ ἀρταξέρξου.

7 * Et fecit decretum in anno duodecimo regni Artaxerxis, & miſit ſortes diem ex die & menſem ex menſe, vt perderet in vna die genus Mardochæi. & cecidit ſors in quartadecima menſis qui eſt Adar.

7 * καὶ ἐποίησε ψήφισμα ἐν ἔτει δωδεκάτῳ τῆς βασιλείας ἀρταξέρξου, καὶ ἔβαλε κλήρους ἡμέραν ἐξ ἡμέρας, καὶ μῆνα ἐκ μηνός, ὥστε ἀπολέσαι ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ τὸ γένος μαρδοχαίου. καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος εἰς τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην τοῦ μηνὸς ὅς ἐστιν ἀδάρ.

8 * Et locutus eſt ad regem Artaxerxen, dicens: Eſt gens peruerſa inter gentes in omni regno tuo. at leges eorum extraneæ præter omnes gentes. at legi regis non obediunt, & non expedit regi dimittere eos:

8 * καὶ ἐλάλησε πρὸς τὸν βασιλέα ἀρταξέρξην λέγων, ὑπάρχει ἔθνος διεσπαρμένον ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ σου. οἱ δὲ νόμοι αὐτῶν ἐξαλλοι παρὰ πόλεις τὰ ἔθνη. τὸν δὲ νόμον τοῦ βασιλέως οὐκ ἀκούουσι, καὶ οὐ συμφέρει τῷ βασιλεῖ ἐᾶσαι αὐτούς·

9 * Si placet regi, decernat perdere eos. & ego deſcribam in gazophylacium regis argenti talentorum decem millia.

9 * εἰ δοκεῖ τῷ βασιλεῖ, δογματισάτω ἀπολέσαι αὐτούς. κἀγὼ διαγράψω εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τοῦ βασιλέως ἀργυρίου τάλαντα μύρια.

10 * Et tollens rex anulum, dedit in manus Aman, vt ſigillaret iuxta ſcripta contra Iudæos.

10 * καὶ περιελόμενος ὁ βασιλεὺς τὸν δακτύλιον, ἔδωκεν εἰς χεῖρας τοῦ ἁμὰν σφραγίσαι κατὰ τὰ γεγραμμένα κατὰ τῶν ἰουδαίων.

11 * Et dixit rex Aman: Equidem argentum habe: at gente vtere vt volueris.

11 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ ἁμάν, τὸ μὲν ἀργύριον ἔχε, τῷ δὲ ἔθνει χρῶ ὡς τέλος.

12 * Et vocati ſunt ſcribæ regis menſe primo tertia decima, & ſcripſerũt, vt iuſſerat Aman, ducibus & principibus per omnem regionem ab India vſque ad Æthiopiam centum viginti regionibus, & principibus gentium iuxta eorum dictionem per Artaxerxen regem.

12 * καὶ ἐκλήθησαν οἱ γραμματεῖς τοῦ βασιλέως μηνὶ πρώτῳ τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ, καὶ ἐγράφη ὡς ἐπέταξεν ἁμὰν τοῖς στρατηγοῖς καὶ τοῖς ἄρχουσι κατὰ πάσαν χώραν ἀπὸ ἰνδικῆς ἕως τῆς αἰθιοπίας ταῖς ἑκατὸν εἰκοσιεπτὰ χώραις, τοῖς τε ἄρχουσι τῶν ἐθνῶν κατὰ τὴν αὐτῶν λέξιν διὰ ἀρταξέρξου τοῦ βασιλέως.

13 * Et miſſum eſt per ſcriptores in Artaxerxis regnum, vt delerent genus Judæorum in die vna menſis duodecimi, qui eſt Adar; & diriperent bona eorum.

13 * καὶ ἀπεστάλη διὰ βιβλιογράφων εἰς τὴν ἀρταξέρξου βασιλείαν, ἀφανίσαι τὸ γένος τῶν ἰουδαίων ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ μηνὸς δωδεκάτου, ὅς ἐστιν ἀδὰρ καὶ διαρπάσαι τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO

6 Et fuit ludus ante illum extendere manum ad occidendum Mardechai tantùm; namque indicauerant ipſi gentem Mardechai: & quæſiuit Haman perdere omnes Iehudæos qui erant in omni regno Ahhaſueros, gentem Mardechai.

7 In menſe primo, ipſe eſt menſis Niſan, anno duodecimo regni Ahhaſueros, iecit phura, id eſt, ſortem, de die in diem, & de menſe in menſem duodecimum, ipſe eſt menſis Adar.

8 Et dixit Haman regi Ahhaſueros: Eſt gens vna diſperſa & extenſa inter gentes, & pars ex illis habitant in omnibus regionibus regni tui: & decreta legis eorum diuerſa ſunt ab omni gente, & decreta iudiciorum regis illi non obſeruant. regi autem nulla vtilitas eſt ex illis: & quod commodum erit ei in illis ſi relinquat eos ſuper faciem terræ? 9 Si regi placuerit, ſcribatur vt perdantur; & decem millia talentorum argenti appendam ſuper manus cudentium monetam, vt inducantur in domum theſaurorum regis.

10 Et amouit rex annulum ſuum de manu ſua, & dedit illum Haman filio Hamdatha, qui erat ex proſapia Agag oppreſſori Iudæorũ.

11 Et dixit rex ad Haman: Argentum datur tibi, & gens tradita eſt in manum tuam, vt facias ex ea ſicut placuerit tibi.

12 Et vocati ſunt ſcribæ regis menſe primo tertia decima die illius, & ſcriptum eſt iuxta omnia quæ præceperat Haman ad principes regis, & ad magnates gentis regionum ſingularum in characterе ſcripturæ earum, & gentibus ſingulis iuxta locutionem linguæ ſuæ: in nomine regis Ahhaſueros ſcriptum, & expoſitum & obſignatum ſigillo regis.

13 Et vt mitterentur epiſtolæ in manu curſorum ad omnes regiones regis, vt deſtruerent, & perderent omnes Iehudæos à iuuene vſque ad ſenem, infantes & mulieres die vna, die tertia decima menſis duodecimi, qui eſt menſis Adar; & ſpolia eorum diriperent.

14 * פַּתְשֶׁגֶן הַכְּתָב לְהִנָּתֵן דָּת בְּכָל־מְדִינָה וּמְדִינָה
גָּלוּי לְכָל־הָעַמִּים לִהְיוֹת עֲתִדִים לַיּוֹם הַזֶּה׃
15 * הָרָצִים יָצְאוּ דְחוּפִים בִּדְבַר הַמֶּלֶךְ וְהַדָּת נִתְּנָה
בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה׃ וְהַמֶּלֶךְ וְהָמָן יָשְׁבוּ לִשְׁתּוֹת׃
וְהָעִיר שׁוּשַׁן נָבוֹכָה׃

ד

1 * וּמָרְדֳּכַי יָדַע אֵת־כָּל־אֲשֶׁר נַעֲשָׂה׃ וַיְקָרַע
מָרְדֳּכַי אֶת־בְּגָדָיו וַיִּלְבַּשׁ שַׂק וָאֵפֶר וַיֵּצֵא בְּתוֹךְ
הָעִיר וַיִּזְעַק זְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה׃
2 * וַיָּבוֹא עַד לִפְנֵי שַׁעַר־הַמֶּלֶךְ כִּי אֵין לָבוֹא אֶל־
שַׁעַר הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ שָׂק׃
3 * וּבְכָל־מְדִינָה וּמְדִינָה מְקוֹם אֲשֶׁר דְּבַר־הַמֶּלֶךְ
וְדָתוֹ מַגִּיעַ אֵבֶל גָּדוֹל לַיְּהוּדִים וְצוֹם וּבְכִי וּמִסְפֵּד
שַׂק וָאֵפֶר יֻצַּע לָרַבִּים׃
4 * וַתָּבוֹאנָה נַעֲרוֹת אֶסְתֵּר וְסָרִיסֶיהָ וַיַּגִּידוּ לָהּ
וַתִּתְחַלְחַל הַמַּלְכָּה מְאֹד וַתִּשְׁלַח בְּגָדִים לְהַלְבִּישׁ
אֶת־מָרְדֳּכַי וּלְהָסִיר שַׂקּוֹ מֵעָלָיו וְלֹא קִבֵּל׃
5 * וַתִּקְרָא אֶסְתֵּר לַהֲתָךְ מִסָּרִיסֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר
הָעֲמִיד לְפָנֶיהָ וַתְּצַוֶּהוּ עַל־מָרְדֳּכַי לָדַעַת מַה־זֶּה׃
וְעַל־מַה־זֹּאת׃
6 * וַיֵּצֵא הֲתָךְ אֶל־מָרְדֳּכַי אֶל־רְחוֹב הָעִיר אֲשֶׁר
לִפְנֵי שַׁעַר־הַמֶּלֶךְ׃
7 * וַיַּגֶּד־לוֹ מָרְדֳּכַי אֵת כָּל־אֲשֶׁר קָרָהוּ וְאֵת פָּרָשַׁת
הַכֶּסֶף אֲשֶׁר אָמַר הָמָן לִשְׁקוֹל עַל־גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ
בַּיְּהוּדִים לְאַבְּדָם׃
8 * וְאֶת־פַּתְשֶׁגֶן כְּתָב־הַדָּת אֲשֶׁר־נִתַּן בְּשׁוּשָׁן
לְהַשְׁמִידָם נָתַן לוֹ לְהַרְאוֹת אֶת־אֶסְתֵּר וּלְהַגִּיד לָהּ
וּלְצַוּוֹת עָלֶיהָ לָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ לְהִתְחַנֵּן לוֹ וּלְבַקֵּשׁ
מִלְּפָנָיו עַל־עַמָּהּ׃
9 * וַיָּבֹא הֲתָךְ וַיַּגֶּד לְאֶסְתֵּר אֵת דִּבְרֵי מָרְדֳּכָי׃

ESTHER. Translat.B.Hieronymi.

14 * Summa autem epistolarum hæc fuit, vt omnes prouinciæ scirent, & pararent se ad prædictam diem.
15 * Festinabant cursores qui missi erant, regis imperium explere. Statimque in Susis pependit edictum, rege & Aman celebrante conuiuium, & cunctis Iudæis, qui in vrbe erant, flentibus. Inf.8.d.

CAP. IIII.

1 A * QVæ cùm audisset Mardochæus, scidit vestimenta sua, & indutus est sacco, spargens cinerem capiti, & in platea mediæ ciuitatis voce magna clamabat, ostendens amaritudinem animi sui:
2 * Et hoc eiulatu vsque ad fores palatij gradiens. non enim erat licitum indutum sacco aulam regis intrare.
3 * In omnibus quoque prouinciis, oppidis ac locis, ad quæ crudele regis dogma peruenerat, planctus ingens erat apud Iudæos, ieiunium, vlulatus, & fletus, sacco
B & cinere multis pro stratu vtentibus.
4 * Ingressæ autem sunt puellæ Esther, & eunuchi, nunciaueruntque ei. Quod audiens consternata est, & vestem misit, vt ablato sacco indueret eam; quam accipere noluit.
5 * Accitoque Athach eunucho, quem rex ministrum ei dederat, præcepit vt iret ad Mardochæum, & disceret ab eo cur hoc faceret.
6 * Egressusque Athach iuit ad Mardochæum, & inuenit eum stantem in platea ciuitatis ante ostium palatij.
7 * Qui indicauit ei omnia quæ acciderant, quomodo Aman promisisset vt in thesauros regis pro Iudæorum nece inferretur argentum.
8 * Exemplar quoque edicti quod pendebat in Susis, dedit ei, vt reginæ ostenderet, & moneret eam vt intraret ad regem,
C & deprecaretur eum pro populo suo.
9 * Regressus Athach, nunciauit Esther omnia quæ Mardochæus dixerat.

תרגום

14 דְּיַטְגְּמָא דִכְתָבָא לְמֶהֱוֵי מְתְיְהִיבָא גְּזֵרְתָא בְּכָל פִּילְכָא וּפִילְכָא מְפָרְסָם לְכָל עַמְמַיָּא לְמֶהֱוֵיהוֹן זְמִינִין לְיוֹמָא הָדֵין׃
15 רְיָהֲטוּנִין נְפָקוּ זְרִיזִין בְּפִתְגָמָא דְמַלְכָּא וּגְזֵירְתָא אִתְיְהַב בְּשׁוּשַׁן בִּירְנְתָא וּמַלְכָּא וְהָמָן הֲווֹ יָתְבִין לְמִשְׁתֵּי חַמְרָא וְקַרְתָּא דְשׁוּשַׁן חָיְרַת
מִתְעָרְבְּלָא׃ ד 1 וּמָרְדְּכַי יְדַע
יַת כָּל דְּאִתְעֲבַד וּבְזַע מָרְדְּכַי יַת לְבוּשׁוֹהִי וְאַלְבִּישׁ לְבוּשָׁא דְשַׁק עַל בִּשְׂרֵיהּ וְשַׁוִּי קִיטְמָא עַל רֵישֵׁיהּ וּנְפַק בְּגוֹ קַרְתָּא וְקָבֵל קְבִלְתָּא רַבְּתָא
וּבְכָא בְּמְרִירוּת נַפְשָׁא בְּקָל עָצִיב׃ 2 וַאֲתָא עַד פַּלְטֵירָא דְמַלְכָּא אֲרוּם לֵית רְשׁוּ לְגֶבֶר לְמֵיעַל לְתָרַע פַּלְטֵירִין דְמַלְכָּא כַּד לְבִישׁ
לְבוּשָׁא דְשָׂק׃ 3 וּבְכָל פִּילְכָא וּפִילְכָא אֲתַר דְּפִתְגָמָא וּגְזֵרְתָא דִינָא מָטֵי אֵבְלָא רַבָּא לִיהוּדָאֵי וְצוֹמָא וּבְכוּתָא וּמִסְפְּדָא
וּלְבוּשׁ שַׂק וְקִיטְמָא הֲוָת מִתְּשָׂם עַלֲהֵי סַגִּיאִין׃ 4 וְעָלַן עוּלֵימָתָן דְּאֶסְתֵּר וְרַבְנָתָא וְחַוְיָאוּ לַהּ וְאִזְדַּעְזָעַת מַלְכְּתָא לַחֲדָא וְשַׁדָּרַת לְבוּשֵׁי
לְמִלְבַּשׁ יַת מָרְדְּכַי וּלְמֶעְדֵי יַת שַׂקֵּיהּ מֵעֲלֵיהּ וְלָא קַבֵּל׃ 5 וּקְרַת אֶסְתֵּר לַהֲתָךְ וּפְקֵדַהּ לֵיהּ עַל מָרְדְּכַי לְמִדַּע מָה דֵין קַל בָּכוּתָא
דֵּי הוּא בָכֵי וְעַל מָה לָא קַבֵּיל לְבוּשֵׁי דְשַׁדָּרַת לֵיהּ׃ 6 וּנְפַק הֲתָךְ לְמַלָּלָא לְוָת מָרְדְּכַי לְפִתְאָה דְקָרְתָא דִלְקֳדָם פַּלְטֵירִין דְּמַלְכָּא׃
7 וְחַוִּיאֵיהּ מָרְדְּכַי יַת כָּל דְּעַרְעֵיהּ עַל עִיסַק דְּלָא סְגִיד לְהָמָן וַיַת פִּתְגָם כִּכְרִין דִּי אֲמַר הָמָן לְמִתְקַל עַל יְדֵיהוֹן דְּגִזְבָּרִין
דְּמַמְנָן עַל בֵּית גִּנְזֵי מַלְכָּא בְּגִין יְהוּדָאֵי לְהוֹבָדוּתְהוֹן׃ 8 וְיַת דִּיטְגְּמָא דִּי כְתַב גְּזֵירְתָא דְאִתְיְהַבַת בְּשׁוּשַׁן לְשֵׁצָיוּתְהוֹן יְהַב לֵיהּ לְאַחֲזָאָה יַת
אֶסְתֵּר וּלְחַוָּאָה לַהּ מָה דְּחַשִׁיב הָמָן רְשִׁיעָא עַל עַמָּא דְיְהוּדָאֵי וּלְפַקָּדָא עֲלָהָא לְמֵעַל לְוַת מַלְכָּא לְפַיְסָא לֵיהּ וּלְמִבְעֵי רַחֲמִין עַל עַמָּהָא׃
9 וְעַל הֲתָךְ וְחַוִי לְאֶסְתֵּר יַת פִּתְגָמֵי מָרְדְּכַי׃

14 * *At exemplaria epistolarum deducta fuerunt per regionem, & imperatum fuit omnibus paratos esse ad diem hunc.*

15 * *Properabat autem res & in Susas: at rex & Aman epulabantur, turbabatur autem ciuitas.*

CAP. IIII.

1 AT *Mardochæus cognoscens quod consummatum fuerat, scidit vestimenta sua, & indutus est sacco, & consperfus fuit cinere; et saliens per plateam ciuitatis, clamabat voce magna: Tollitur gens quæ nihil iniustè egit.*

2 * *Et venit vsque ad ianuam regis, et stetit. non enim erat ei licitum ingredi in aulam, saccum habenti & cinerem.*

3 * *Et in omni regione vbi expositæ fuerant literæ, clamor, & planctus & luctus magnus Judæis, & saccum & cinerem strauerant sibi.*

4 * *Et ingressæ sunt ancillæ & eunuchi reginæ, & annunciauerunt ei. & turbata fuit cùm audiuit quod factum fuerat: & misit ornare Mardochæum, & auferre eius saccum. ille autem non persuasus est.*

5 * *At Esther vocauit Athach eunuchum suum qui astabat ei;*

6 * *Et misit vt sciret ipsa à Mardochæo rem diligenter.*

7 * *At Mardochæus indicauit ei quod factum fuerat, & promissionem quam promisit Aman regi in thesaurum talentorum decem millia, vt perderet Judæos:*

8 * *Et exemplar quod in Susis expositum vt perderent eos, dedit ei vt indicaret Esther. & dixit ei, vt præciperet ei ingredienti petere à rege, & deprecari eum pro populo, memor dierum humilitatis tuæ, vt nutrita fuisti in manu mea: quia Aman secundus à rege locutus est contranos in mortem: inuoca Dominum, et loquere regi pro nobis; & libera nos à morte.*

9 * *Ingressus autē Athach, locutus fuit Esther omnia verba hæc.*

14 * Τὸ δὲ ἀντίγραφα τῶν ἐπιστολῶν ἐξετίθετο καὶ εἰς χώραν, καὶ προστάγμα πᾶσιν ἕτοιμους εἶναι εἰς τὴν ἡμέραν ταύτην.

15 * ἔσπευδέτο δὲ τὸ πρᾶγμα καὶ εἰς Σοῦσαν, ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ Ἀμὰν ἐπαιωνίσοντο, ἐταράσσετο δὲ ἡ πόλις.

δ'.

1 * Ὁ δὲ μαρδοχαῖος ἔγνωκὼς τὸ συντελούμενον, διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἐνεδύσατο σάκκον, καὶ κατεπάσατο σποδὸν καὶ σκιρτήσας διὰ τῆς πλατείας τῆς πόλεως, ἐβόα φωνῇ μεγάλῃ, αἴρεται ἔθνος μηδὲν ἠδικηκώς.

2 * καὶ ἦλθεν ἕως τῆς πύλης τοῦ βασιλέως καὶ ἔστη. οὐ γὰρ ἦν αὐτῷ ἔξον εἰσελθεῖν εἰς τὴν αὐλὴν σάκκον ἔχοντι καὶ σποδόν.

3 * καὶ ἐν πάσῃ χώρᾳ οὗ ἐξετίθετο τὰ γράμματα, κραυγὴ καὶ κοπετὸς πένθος μέγα τοῖς ἰουδαίοις, νῆστις σάκκον καὶ σποδὸν ἔστρωσαν ἑαυτοῖς.

4 * καὶ εἰσῆλθον αἱ ἄβραι καὶ οἱ εὐνοῦχοι τῆς βασιλίσσης, καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῇ. καὶ ἐταράχθη ἀκούσασα τὸ γεγονός, καὶ ἀπέστειλε σολίσαι τὸν μαρδοχαῖον, καὶ ἀφελέσθαι αὐτοῦ τὸν σάκκον. ὁ δὲ οὐκ ἐπείσθη.

5 * ἡ δὲ ἐσθὴς προσεκαλέσατο ἀθὰχ τὸν εὐνοῦχον αὐτῆς ὃς παρειστήκει αὐτῇ·

6 * καὶ ἀπέστειλε μαθεῖν αὐτὴ παρὰ τοῦ μαρδοχαίου τὸ ἀκριβές.

7 * ὁ δὲ μαρδοχαῖος ὑπέδειξεν αὐτῷ τὸ γεγονὸς καὶ τὴν ἐπαγγελίαν ἣν ἐπηγγείλατο ἀμὰν τῷ βασιλεῖ εἰς τὴν γάζαν ταλάντων μυρίων, ἵνα ἀπολέσῃ τοὺς ἰουδαίους.

8 * καὶ τὸ ἀντίγραφον τὸ ἐν Σούσοις ἐκτεθὲν ὑπὲρ ἀπωλείας αὐτῶν, ἔδωκεν αὐτῷ δεῖξαι τῇ ἐσθήρ. καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἐντείλασθαι αὐτῇ εἰσελθούσῃ παραιτήσασθαι τὸν βασιλέα, καὶ ἀξιῶσαι αὐτὸν περὶ τοῦ λαοῦ μνησθεῖσα ἡμερῶν ταπεινώσεώς σου, ὡς ἐτράφης ἐν χειρί μου, διότι ἀμὰν ὁ δευτερεύων τῷ βασιλεῖ, ἐλάλησε κατ' ἡμῶν εἰς θάνατον, ἐπικάλεσαι τὸν κύριον, καὶ λάλησον τῷ βασιλεῖ περὶ ἡμῶν. καὶ ῥῦσαι ἡμᾶς ἐκ θανάτου.

9 * εἰσελθὼν δὲ ὁ ἀθάχ, ἐλάλησεν ἐσθὴρ πάντας τοὺς λόγους τούτους.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Edictum scripti erat, vt daretur decretum in quamlibet regionem publicum omnibus gentibus, vt essent parati ad diem illam.

15 Cursores exierunt festini in verbo regis, & decretum datum est in Susan metropoli: & rex & Haman sedebant ad bibendum vinum. & ciuitas Susan erat coarctata.

CAP. IIII.

ET Mardechai cognouit omnia quæ acta erant: & scidit Mardechai vestimenta sua, & induit pro veste saccum super carnem suam, & posuit cinerem super caput suum, & exiuit in mediū vrbis, & clamauit clamore magno, & plorauit in amaritudine animæ voce dolentis. 2 Et venit vsque ad palatium regis, quia non erat facultas cuiquam intrare portam palatiorum regis, cùm indutus esset veste sacci. 3 Et in qualibet regione & loco quo verbum decreti regis & decreti iudicij pertigit, planctus magnus erat Iehudæis, & ieiunium, & ploratus & fletus: vestimentum sacci & cinis fuit positus super multos. 4 Et introierunt puellæ Ezzther & magistri eius, & annunciarunt ei: & conturbata est regina valdè. & misit vestimenta ad induendum Mardechai, & ad remouendum saccum eius ab eo; & non accepit. 5 Et vocauit Ezzther Hathach, & præcepit ei super Mardechai, vt cognosceret quænam esset hæc vox ploratus quo plorabat, & quam ob rem non accepisset vestimenta quæ miserat ei. 6 Et exiuit Hathach vt alloqueretur Mardechai ad plateam vrbis quæ erat ante palatia regis. 7 Et exposuit illi Mardechai quę acciderant sibi, eò quòd non adorasset Haman: & copiam argenti decem millia talentorum quæ dixerat Haman se appensurum super manus thesaurariorum, qui prepositi erant super domum thesaurorum regis, propter Iehudæos vt perderet eos. 8 Et decretum scripturæ decreti quod datum erat in Susan ad perdendum eos, dedit illi, vt ostenderet ipsi Ezzther, & vt narraret ei quod excogitasset Haman impius contra gentem Iehudæorum: & vt mandaret ei vt intraret ad regem ad placandum eum, & ad quærendam misericordiam pro gente sua. 9 Et intrauit Hathach, & narrauit Ezzther verba Mardechai.

10 * וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לַהֲתָךְ וְתִצַוֵּהוּ אֶל־מָרְדְּכָי׃

11 * כָּל־עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ וְעַם מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ יוֹדְעִים אֲשֶׁר כָּל־אִישׁ וְאִשָּׁה אֲשֶׁר יָבוֹא־אֶל־הַמֶּלֶךְ אֶל־הֶחָצֵר הַפְּנִימִית אֲשֶׁר לֹא־יִקָּרֵא אַחַת דָּתוֹ לְהָמִית לְבַד מֵאֲשֶׁר יוֹשִׁיט־לוֹ הַמֶּלֶךְ אֶת־שַׁרְבִיט הַזָּהָב וְחָיָה וַאֲנִי לֹא נִקְרֵאתִי לָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ זֶה שְׁלֹשִׁים יוֹם׃

12 * וַיַּגִּידוּ לְמָרְדֳּכָי אֶת דִּבְרֵי אֶסְתֵּר׃

13 * וַיֹּאמֶר מָרְדְּכַי לְהָשִׁיב אֶל־אֶסְתֵּר אַל־תְּדַמִּי בְנַפְשֵׁךְ לְהִמָּלֵט בֵּית־הַמֶּלֶךְ מִכָּל־הַיְּהוּדִים׃

14 * כִּי אִם־הַחֲרֵשׁ תַּחֲרִישִׁי בָּעֵת הַזֹּאת רֶוַח וְהַצָּלָה יַעֲמוֹד לַיְּהוּדִים מִמָּקוֹם אַחֵר וְאַתְּ וּבֵית אָבִיךְ תֹּאבֵדוּ וּמִי יוֹדֵעַ אִם־לְעֵת כָּזֹאת הִגַּעַתְּ לַמַּלְכוּת׃

15 * וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לְהָשִׁיב אֶל־מָרְדְּכָי׃

16 * לֵךְ כְּנוֹס אֶת־כָּל־הַיְּהוּדִים הַנִּמְצְאִים בְּשׁוּשָׁן וְצוֹמוּ עָלַי וְאַל־תֹּאכְלוּ וְאַל־תִּשְׁתּוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים לַיְלָה וְיוֹם גַּם־אֲנִי וְנַעֲרֹתַי אָצוֹם כֵּן וּבְכֵן אָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא־כַדָּת וְכַאֲשֶׁר אָבַדְתִּי אָבָדְתִּי׃

17 * וַיַּעֲבֹר מָרְדְּכַי וַיַּעַשׂ כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוַּתְהוּ עָלָיו אֶסְתֵּר׃

ה

1 * וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת וַתַּעֲמֹד בַּחְצַר בֵּית־הַמֶּלֶךְ הַפְּנִימִית נֹכַח בֵּית הַמֶּלֶךְ וְהַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ בְּבֵית הַמַּלְכוּת נֹכַח פֶּתַח הַבָּיִת׃

2 * וַיְהִי כִּרְאוֹת הַמֶּלֶךְ אֶת־אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה עֹמֶדֶת בֶּחָצֵר נָשְׂאָה חֵן בְּעֵינָיו וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר אֶת־שַׁרְבִיט הַזָּהָב אֲשֶׁר בְּיָדוֹ וַתִּקְרַב אֶסְתֵּר וַתִּגַּע בְּרֹאשׁ הַשַּׁרְבִיט׃

10 * Quæ respondit ei, & iussit vt diceret Mardochæo.

11 * Omnes serui regis & cunctę quæ sub ditione eius sunt norunt prouinciæ, quòd siue vir siue mulier non vocatus, interius atrium regis intrauerit, absque vlla cunctatione statim interficietur, nisi fortè rex auream virgam ad eum tetenderit pro signo clementiæ, atque ita possit viuere. Ego igitur quomodo ad regem intrare potero
D quę triginta iam diebus non sum vocata ad eum?

12 * Quod cùm audisset Mardochæus, rursum mandauit Esther, 13 * dicens: Ne putes quòd animam tuam tantùm liberes, quia in domo regis es, sed præ cunctis Iudæis.

14 * Si enim nunc silueris, per aliam occasionem liberabuntur Iudęi: tu & domus patris tui peribitis. Et quis nouit vtrùm idcircò ad regnum veneris, vt in tali tempore parareris?

15 * Rursumq; Esther hæc Mardochæo verba mandauit:

16 * Vade & congrega omnes Iudęos quos in Susis repereris, & orate pro me. Non comedetis & non bibetis tribus diebus & tribus noctibus, & ego cum ancillis meis similiter ieiunabo; & tunc ingrediar ad regem contra legem faciens non vocata, tradensque me morti & periculo.

17 * Iuit itaque Mardochæus, & fecit omnia quæ Esther præceperat.

CAP. V.

1 DIe autę tertio induta est Esther regalibus vestimentis, & stetit in atrio domus regiæ quod erat interius contra basilicam regis: at ille sedebat super solium
A suum in consistorio palatij contra ostium domus.

2 * Cumque vidisset Esther reginam stantem, placuit oculis eius, & extendit contra eam virgam auream quam tenebat manu. quæ accedens osculata est summitatem virgæ eius:

תרגום

10 וַאֲמַרַת אֶסְתֵּר לַהֲתָךְ לְמֵיזַל וּלְמַלָּלָא לְמָרְדְּכַי וּפְקָדַת לֵיהּ עַל עִיסַק מָרְדְּכַי׃ 11 וְכָל עַבְדֵי מַלְכָּא וְעַמְמִין דְּדָרִין בְּפָלְכֵי מַלְכָּא יָדְעִין דִּי כָל גְּבַר וְאִתָּתָא דִּי יֵעוֹל לְוַת מַלְכָּא לְדָרְתָּא גַּוָּאָה דְּלָא מְתָקְרֵי חָדָא הִיא גְּזֵירַת דִּינֵהּ לְמֵמָת בַּר מִמַּן דִּי יוֹשִׁיט לֵיהּ מַלְכָּא יַת חָגְרָא דִּדַהֲבָא וִיחֵי וַאֲנָא לָא אִתְקְרֵיתִי לְמֵעַל לְוַת מַלְכָּא דֵּין זִמַּן תְּלָתִין יוֹמִין׃ 12 וְחַוִּיאוּ לְמָרְדְּכַי יַת פִּתְגָמֵי אֶסְתֵּר׃ 13 וַאֲמַר מָרְדְּכַי לַאֲתָבָא לְוַת אֶסְתֵּר לָא תַחְשְׁבִי בְנַפְשַׁיְכִי לְאִשְׁתֵּיזָבָא בְּבֵית מַלְכָּא יַתִּיר מִכָּל יְהוּדָאֵי׃ 14 אֲרוֹם אִם מִשְׁתַּק תִּשְׁתְּקִי בְּעִידָנָא הָדָא רְוָחָא וְשֵׁזְבוּתָא יְקוּם לִיהוּדָאֵי מִן אֲתַר אָחֳרָן וְאַנְתְּ וְגִנְיסַת בֵּית אֲבָהָתָךְ תּוּבְדוּן עַל הַהִיא חוֹבְתָא וּמַן הוּא חַכִּימָא דְּיִנְדַּע אִין לְעִידָנָא הָדָא אַתְּ מָטְיָא לְמַלְכוּתָא׃ 15 וַאֲמַרַת אֶסְתֵּר לַאֲתָבָא לְוַת מָרְדְּכַי׃ 16 אֱזִיל כְּנוֹס יַת כָּל יְהוּדָאֵי דְּאִשְׁתַּכְּחָן בְּשׁוּשַׁן וְצוֹמוּ עְמִי לָא תֵיכְלוּן וְלָא תִשְׁתּוּן תְּלָתָא יוֹמִין בְּלֵילְיָא וּבִימָמָא וְאוּף אֲנָא וְעוּלֵימָתַי אֲצוֹם הֲכָדֵין וּבְתַר כֵּן אֵעוֹל לְוַת מַלְכָּא דְּלָא כְּדִינָא וְהֵיכְמָא דְּהוֹבֵידַת כְּדֵין אוֹבַד׃ 17 וּנְסִים מָרְדְּכַי וַעֲבַר כְּכֹל דְּפַקְדַת עֲלוֹהִי אֶסְתֵּר׃

ה

1 וַהֲוָה בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה וּלְבֵשַׁת אֶסְתֵּר לְבוּשֵׁי מַלְכוּתָא וְקָמַת בְּדָרְתָּא דְּבֵית מַלְכָּא גַּוָּאָה כָּל קֳבֵיל בֵּית מַלְכָּא וּמַלְכָּא הֲוָה יָתֵב עַל כָּרְסֵי מַלְכוּתֵיהּ בְּבֵית מַלְכוּתָא כָּל קֳבֵיל תְּרַע בֵּיתָא׃ 2 וַהֲוָה כַּד חָזָא מַלְכָּא יַת אֶסְתֵּר מַלְכְּתָא קָיְמָא בְּדָרְתָּא אִשְׁתְּעִינַת רַחֲמִין וְאוֹשִׁיט מַלְכָּא לְאֶסְתֵּר יַת חָגְרָא דִּדַהֲבָא דַּהֲוָה נָקֵט בִּידֵיהּ וּקְרֶבַת אֶסְתֵּר וּמָטַת בִּידָהָא וַאֲחַרַת בְּרֵישָׁא דְּחָגְרָא׃

10 * *Dixit autem Esther ad Athach: Vade ad Mardochæum,*

11 * *Et dic, quòd gentes omnes regni cognoscũt, quòd omnis homo aut mulier qui ingressus fuerit ad regem in aulam interiorem non vocatus, non est ei salus: nisi cui extenderit rex auream virgam, hic saluabitur. & ego non sum vocata ingredi ad regem, sunt hi dies triginta.*

12 * *Et nunciauit Athach Mardochæo omnia verba Esther.*

13 * *Et dixit Mardochæus ad Athach: Vade & dic ipsi Esther, Ne dicas tibi ipsi, quòd saluaberis sola in regno præ cunctis Judæis.*

14 * *Quia si obaudieris in hoc tempore, aliundè auxilium & protectio erit Judæis; tu autem & domus patris tui peribitis. & quis nouit si ad tempus istud regnasti?*

15 * *Et misit Esther venientem ad eam ad Mardochæum dicens:*

16 * *Vadens congrega Judæos qui in Susis, & ieiunate pro me; & ne comedatis neque bibatis in diebus tribus nocte & die: & ego autem et ancillæ meæ non manducabimus: & tunc ingrediar ad regem contra legem, etsi perire me conueniat.*

17 * *Et pergens Mardochæus, fecit quæ mandauit ei Esther.*

CAP. V.

1 *ET factum est in die tertio induta est Esther regalibus, & stetit in atrio domus regis interiore contra basilicam regis. At rex sedebat in solio sui regni in domo regali contra ostiũ domus.*

2 * *Cùm autem vidisset rex Esther reginam stantem in atrio, inuenit autem gratiam in oculis eius; & extendens rex Esther virgam auream quæ in manu sua, & accessit Esther, & tetigit summitatem virgæ.*

10 * εἶπε δὲ ἐσθὴρ πρὸς ἀθάχ, πορεύθητι πρὸς μαρδοχαῖον.

11 * καὶ εἶπον, ὅτι τὰ ἔθνη πάντα τῆς βασιλείας γινώσκει, ὅτι πᾶς ἀνθρωπος ἢ γυνὴ ὃς εἰσελεύσεται πρὸς τὸν βασιλέα εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν ἄκλητος, οὐκ ἔστιν αὐτῷ σωτηρία. πλὴν ᾧ ἐὰν ἐκτείνῃ ὁ βασιλεὺς τὴν χρυσῆν ῥάβδον, οὗτος σωθήσεται. κἀγὼ οὐ κέκλημαι εἰσελθεῖν πρὸς τὸν βασιλέα, εἰσὶν αὗται ἡμέραι τριάκοντα.

12 * καὶ ἐπήγγειλεν ἀθάχ τῷ μαρδοχαίῳ πάντας τοὺς λόγους ἐσθήρ.

13 * καὶ εἶπε μαρδοχαῖος πρὸς ἀθάχ, πορεύθητι καὶ εἶπον αὐτῇ, ἐσθὴρ μὴ εἴπῃς σεαυτῇ, ὅτι σωθήσῃ μόνη ἐν τῇ βασιλείᾳ παρὰ πάντας τοὺς ἰουδαίους.

14 * ὡς ὅτι ἐὰν σιωπήσῃς ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ, ἀλλαχόθεν βοήθεια καὶ σκέπη ἔσται τοῖς ἰουδαίοις, σὺ δὲ καὶ ὁ οἶκος τοῦ πατρός σου ἀπολεῖσθε. καὶ τίς οἶδεν εἰ εἰς τὸν καιρὸν τοῦτον ἐβασίλευσας;

15 * καὶ ἀπέστειλεν ἐσθὴρ τὴν ἦκον τα πρὸς αὐτὸν πρὸς μαρδοχαῖον λέγουσα·

16 * βαδίσας συνάθροισον τοὺς ἰουδαίους τοὺς ἐν τούτοις, καὶ νηστεύσατε ἐπ' ἐμοί, καὶ μὴ φάγητε μὴ δὲ πίητε ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς νύκτα καὶ ἡμέραν. κἀγὼ δὲ καὶ αἱ ἄβραι μου ἀσιτήσομεν, καὶ τότε εἰσελεύσομαι πρὸς τὸν βασιλέα παρὰ τὸν νόμον, ἐὰν καὶ ἀπολέσῃ με δέῃ.

17 * καὶ βαδίσας μαρδοχαῖος, ἐποίησεν ὅσα ἐνετείλατο αὐτῷ ἐσθήρ.

ε.

1 * καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἐνεδύσατο ἡ ἐσθὴρ βασιλικοῖς, καὶ ἔστη ἐν αὐλῇ τοῦ οἴκου βασιλέως τῇ ἐσωτέρᾳ ἐξεναντίας τοῦ βασιλικοῦ τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐκάθητο ἐν θρόνῳ τῆς ἐαυτοῦ βασιλείας ἐν τῷ οἴκῳ τῷ βασιλικῷ ἐξενδοτίας τῆς θύρας τοῦ οἴκου.

2 * ὡς δὲ εἶδεν ὁ βασιλεὺς ἐσθὴρ τὴν βασίλισσαν ἱσταμένην ἐν τῇ αὐλῇ, εὗρε χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, καὶ ἐκτείνας ὁ βασιλεὺς τῇ ἐσθὴρ τὴν ῥάβδον τὴν χρυσῆν τὴν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ προσῆλθεν ἡ ἐσθήρ, καὶ ἥψατο τῆς ἄκρας τῆς ῥάβδου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Et dixit Ezzther ad Hathach, vt iret & alloqueretur Mardechai, & præcepit illi super negocium Mardechai.

11 Omnes autem serui regis & populi qui habitant in regionibus regis, sciunt, quòd omnis vir aut fœmina qui intrauerit ad regem in atrium interius qui non fuerit vocatus, vna est sententia iudicij eius vt moriatur; præter eum cui tetenderit rex sceptrum aureum, vt viuat: & ego non vocata sum vt intrarem ad regem, iam tempore triginta dierum. 12 Et narrauerunt Mardochai verba Ezzther.

13 Et dixit Mardechai vt responderetur Ezzther: Ne arbitrere in anima tua quòd euades in domo regis vnica ex omnibus Iehudæis.

14 Nam si tacendo tacueris in tempore hoc, dilatatio & euasio existet Iehudæis ex loco alio: tu & familia domus patrum tuorum peribitis propter hanc culpam. & quis est sapiens qui sciat an ad tempus hoc tu contigeris ad regnum?

15 Et dixit Ezzther vt responderetur Mardechai. 16 Vade congregato omnes Iehudæos qui inuenti fuerint in Susan, & ieiunate mecum: ne comedatis & ne bibatis tribus diebus nocte & die: & etiam ego & puellæ meæ ieiunabo similiter, & posthæc intrabo ad regem: quanquam non iuxta morem: & erit quomodocunque peream, peream.

17 Et contristatus est Mardechai, & transiuit, fecitque iuxta omnia quæ præceperat ei Ezzther.

CAP. V.

ET fuit die tertio, induit se Esther vestimento regio, & stetit in atrio domus regis interiori omninò è regione domus regis: & rex sedebat super solium regni sui in domo regia, omninò è regione portæ domus.

Et fuit cùm videret rex Ezzther stantem in atrio, reportauit illa gratiam; & extendit rex ad Ezzther sceptrum aureum quod tenebat in manu sua, & accessit Ezzther & attigit manu sua, & apprehendit caput sceptri.

3 * וַיֹּאמֶר לָהּ הַמֶּלֶךְ מַה־לָּךְ אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וּמַה־
בַּקָּשָׁתֵךְ עַד־חֲצִי הַמַּלְכוּת וְיִנָּתֵן לָךְ :

3 * Dixitq; ad eam rex : Quid vis Esther B regina? quę est petitio tua? etiam si dimidiam partem regni petieris, dabitur tibi.

4 * וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יָבוֹא
הַמֶּלֶךְ וְהָמָן הַיּוֹם אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר
עָשִׂיתִי לוֹ :

4 * At illa respondit: Si regi placet, obsecro vt venias ad me hodie & Aman tecum ad conuiuium quod paraui.

5 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מַהֲרוּ אֶת־הָמָן לַעֲשׂוֹת אֶת־
דְּבַר אֶסְתֵּר וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמָן אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר
עָשְׂתָה אֶסְתֵּר :

5 * Statimque rex, Vocate, inquit, citò Aman, vt Esther obediat voluntati. venerũt itaque rex & Aman ad conuiuium quod eis regina parauerat.

6 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר בְּמִשְׁתֵּה הַיַּיִן מַה־
שְׁאֵלָתֵךְ וְיִנָּתֵן לָךְ וּמַה־בַּקָּשָׁתֵךְ עַד־חֲצִי הַמַּלְכוּת
וְתֵעָשׂ :

6 * Dixitque ei rex postquàm vinum biberat abundanter: Quid petis vt detur tibi? & pro qua re postulas? etiam si dimidiã partem regni mei petieris, impetrabis.

7 * וַתַּעַן אֶסְתֵּר וַתֹּאמַר שְׁאֵלָתִי וּבַקָּשָׁתִי :

7 * Cui respondit Esther: Petitio mea & preces sunt istæ:

8 * אִם־מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וְאִם־עַל־הַמֶּלֶךְ
טוֹב לָתֵת אֶת־שְׁאֵלָתִי וְלַעֲשׂוֹת אֶת־בַּקָּשָׁתִי יָבוֹא
הַמֶּלֶךְ וְהָמָן אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה לָהֶם וּמָחָר
אֶעֱשֶׂה כִּדְבַר הַמֶּלֶךְ :

8 * Si inueni in conspectu regis gratiam, & si regi placet vt det mihi quod postulo, & meam impleat petitionem, veniat rex & C Aman ad conuiuium quod paraui eis, & cras aperiam regi voluntatem meam.

9 * וַיֵּצֵא הָמָן בַּיּוֹם הַהוּא שָׂמֵחַ וְטוֹב לֵב וְכִרְאוֹת
הָמָן אֶת־מָרְדֳּכַי בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ וְלֹא־קָם וְלֹא־זָע
מִמֶּנּוּ וַיִּמָּלֵא הָמָן עַל־מָרְדֳּכַי חֵמָה :

9 * Egressus est itaque illo die Aman lętus & alacer. cumque vidisset Mardochæum sedentem ante fores palatij, & non solùm non assurrexisset sibi, sed nec motum quidem de loco sessionis suæ, indignatus est valdè:

10 * וַיִּתְאַפֵּק הָמָן וַיָּבוֹא אֶל־בֵּיתוֹ וַיִּשְׁלַח וַיָּבֵא אֶת־
אֹהֲבָיו וְאֶת־זֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ :

10 * Et dissimulata ira reuersus in domum suam conuocauit ad se amicos suos, & Zares vxorem suam,

11 * וַיְסַפֵּר לָהֶם הָמָן אֶת־כְּבוֹד עָשְׁרוֹ וְרֹב בָּנָיו וְאֵת
כָּל־אֲשֶׁר גִּדְּלוֹ הַמֶּלֶךְ וְאֵת אֲשֶׁר נִשְּׂאוֹ עַל־הַשָּׂרִים
וְעַבְדֵי הַמֶּלֶךְ :

11 * Et expositi illis magnitudinem diuitiarum suarum, filiorumque turbam : & quanta eum gloria super omnes principes & seruos suos rex eleuasset.

12 * וַיֹּאמֶר הָמָן אַף לֹא־הֵבִיאָה אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה
עִם־הַמֶּלֶךְ אֶל־מִשְׁתֶּה אֲשֶׁר עָשְׂתָה כִּי
אִם־אוֹתִי וְגַם־לְמָחָר אֲנִי קָרוּא־לָהּ עִם־
הַמֶּלֶךְ :

12 * Et post hæc ait: Regina quoque Esther nullum alium vocauit ad cõuiuium cum rege præter me, apud quam etiam cras
13 cum rege pransurus sum. * & cùm hęc omnia habeam, nihil me habere puto, quandiu videro Mardochæum Iudæum sedentem ante fores regias.

13 * וְכָל־זֶה אֵינֶנּוּ שֹׁוֶה לִי בְּכָל־עֵת אֲשֶׁר אֲנִי רֹאֶה
אֶת־מָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ :

תרגום

3 וַאֲמַר לַהּ מַלְכָּא מָה צְרִיךְ אִית לִיךְ אֶסְתֵּר מַלְכְּתָא וּמַה בָּעוּתִיךְ עַד פַּלְגוּת מַלְכוּתָא וְיִתְיְהֵב לִיךְ :
4 וַאֲמָרַת אֶסְתֵּר אִין עַל מַלְכָּא יְשַׁפַּר יֵעוֹל מַלְכָּא וְהָמָן יוֹמָא דֵין לְמִשְׁתְיָא דְעַבְדֵת לַהּ :
5 וַאֲמַר מַלְכָּא אוֹחִיו לְהָמָן לְמֶעְבַּד יַת פִּתְגָם אֶסְתֵּר וַעֲאל מַלְכָּא וְהָמָן לְמִשְׁתְיָא דְעַבְדַת אֶסְתֵּר :
6 וַאֲמַר מַלְכָּא לְאֶסְתֵּר בְּמִשְׁתְיָא דְחַמְרָא מַה שְׁאֵלְתִיךְ אֶסְתֵּר מַלְכְּתָא וּמַה בָּעוּתִיךְ עַד פַּלְגוּת מַלְכוּתָא וְתִתְעֲבֵד :
7 וַאֲתֵבַת אֶסְתֵּר וַאֲמָרַת שְׁאֵלְתִי וּבָעוּתִי : 8 אִין אַשְׁכַּחַת רַחְמִין בְּעֵינֵי מַלְכָּא וְאִין עַל מַלְכָּא יְשַׁפַּר לְמִתַּן יַת שְׁאֵלְתִי
וּלְמֶעְבַּד יַת בָּעוּתִי יֵעוֹל מַלְכָּא וְהָמָן לְמִשְׁתְיָא דְאֶעְבֵּד לְהוֹן וּלְמַחַר אֶנָא עָבְדָא כְּפִתְגָמָא גְּזֵרַת מַלְכָּא :
9 וּנְפַק הָמָן טְרִיל מַלְכָּא בְּיוֹמָא הַהוּא חֲדֵי וּבְרַח לִבָּא וְכַד חֲזָא הָמָן יַת מָרְדְּכַי בְּתְרַע מַלְכָּא וְלָא קָם וְלָא רְתֵת מִנֵּה וְאִתְמְלִי הָמָן עֲלַוֵי
מָרְדְּכַי רְתָחָא :
10 וְאִזְדְּרִז הָמָן וְעָאל לְבֵיתֵהּ וְשַׁדַּר וְקָרָא לְרַחֲמוֹי וּלְזֶרֶשׁ אִנְתְּתֵהּ :
11 וְאִשְׁתְּעִי לְהוֹן הָמָן יַת יְקַר עוּתְרֵהּ וּסְגִיאוּת בְּנוֹי וְיַת דְּרַבִּי יָתֵהּ מַלְכָּא וְיַת דְּזַקְפֵּהּ עֲלַוֵי כָּל רַבְרְבָנַיָּא וְעַבְדֵי מַלְכָּא :
12 וַאֲמַר הָמָן בְּרַם לָא הַנְעֲלַת אֶסְתֵּר מַלְכְּתָא לְמִשְׁתְיָא דְעַבְדַת אֱלָהֵן וַיְהִי וְאַף לְעָדָן מְחַר אֲנָא מְזַמַּן לְוָתַהּ לְמִסְעוֹד עִם מַלְכָּא :
13 וְכָל דָּא לֵיתֵהּ טְמִי לְוָתִי בְּכָל עִדָּן דַּאֲנָא חָזֵי יַת מָרְדְּכַי יְהוּדָאָה יָתֵב בִּתְרַע פַּלְטֵרִין דְּמַלְכָּא :

3 * Et dixit rex: Quid vis Esther? & quæ tua est petitio? vsque ad dimidium regni mei erit tibi.

4 * Dixit autem Esther: Dies mea insignis hodie est. si igitur placet regi, veniat & rex et Aman ad conuiuium quod faciam hodie.

5 * Et dixit rex: Solicitate Aman vt faciamus verbum Esther. et venerunt ambo ad conuiuium quod fecit Esther.

6 * In autem conuiuio dixit rex ad Esther: Quid est tibi regina Esther? et erunt tibi quæcunque petieris.

7 * Et dixit: Petitio mea & postulatio mea,

8 * Si inueni gratiam in conspectu regis, veniat rex & Aman in crastinum ad conuiuium quod faciam eis, & cras faciam eadem.

9 * Et exiit Aman à Rege alacer & lætus. cùm autem vidisset Aman Mardochæum Judæum in aula, iratus est valdè.

10 * Et ingressus in propria, vocauit amicos, & Zosaran vxorem suam:

11 * Et ostendit eis diuitias suas, & gloriam quam rex ei apposuit. & quòd fecit eum principatum habere & gubernare regnum.

12 * Et dixit Aman: Non vocauit regina cum rege quemquam ad conuiuium, nisi me; & in crastinum vocauit me.

13 * Et hæc mihi non placent, quamdiu videro Mardochæum Iudæum in aula.

3 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, τί θέλεις ἐσθήρ; καὶ τί σου ἐστὶ τὸ ἀξίωμα; ἕως ἡμίσους τ βασιλείας μου ἔσαι σοι.

4 * εἶπε δὲ ἐσθήρ, ἡμέρα μου ἐπίσημος σήμερόν ἐστιν. εἰ οὖν δοκεῖ τῷ βασιλεῖ, ἐλθέτω καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ ἀμὰν εἰς τὸν δοχεῖον ὃν ποιήσω σήμερον.

5 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, καλαπεύσατε ἀμὰν ὅπως ποιήσωμεν τὸν λόγον ἐσθήρ. καὶ ᾤχοντο ἀμφότεροι εἰς τὸν δοχεῖον ὃν ἐποίησεν ἐσθήρ.

6 * ἐν δὲ τῷ πότῳ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς ἐσθήρ, τί ἐστί σοι βασίλισσα ἐσθήρ; καὶ ἔσαι σοι ὅσα ἀξιοῖς.

7 * καὶ εἶπε, τὸ αἴτημά μου καὶ τὸ ἀξίωμά μου,

8 * εἰ δέδοται χάριν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, ἐλθέτω ὁ βασιλεὺς καὶ ἀμὰν ἐπὶ τὸν αὔριον εἰς τὸν δοχεῖον ὃν ποιήσω αὐτοῖς, καὶ αὔριον ποιήσω τὰ αὐτά.

9 * καὶ ἐξῆλθεν ἀμὰν ἀπὸ τοῦ βασιλέως ἱλαρὸς καὶ εὐφραινόμενος. ἐν δὲ τῷ ἰδεῖν ἀμὰν μαρδοχαῖον τὸν ἰουδαῖον ἐν τῇ αὐλῇ, ἐθυμώθη ζφόδρα.

10 * καὶ εἰσελθὼν εἰς τὰ ἴδια, ἐκάλεσε τοὺς φίλους καὶ ζωσάραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ.

11 * καὶ ἐξεδέξατο αὐτοῖς τὸν πλοῦτον αὐτοῦ, καὶ τὴν δόξαν ὧν ὁ βασιλεὺς αὐτῷ ἐδιέθηκε. καὶ ὡς ἐποίησεν αὐτὸν πρωτεύειν καὶ ἡγεῖσθαι τῆς βασιλείας.

12 * καὶ εἶπεν ἀμάν, οὐ κέκληκεν ἡ βασίλισσα μετὰ τοῦ βασιλέως οὐδένα εἰς τὸν δοχεῖον, ἀλλ' ἢ ἐμέ· καὶ εἰς τὸν αὔριον κέκληκέ με.

13 * καὶ ταῦτά μοι οὐκ ἀρέσκει, ὅταν ἴδω μαρδοχαῖον τὸν ἰουδαῖον ἐν τῇ αὐλῇ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO

3 Et dixit ei rex: Quid opus est tibi Ezzther regina? aut quæ est postulatio tua? vsque ad dimidium regni dabitur tibi.

4 Et dixit Ezzther: Si regi gratum est, intret rex & Haman hodie ad conuiuium quod feci ei.

5 Et dixit rex: Festinate ad Haman, vt faciat verbum Ezzther. & intrauit rex & Haman ad conuiuium quod fecerat Ezzther.

6 Et dixit rex ad Ezzther in conuiuio vini: Quæ est petitio tua Ezzther regina? & quæ postulatio tua? vsque ad dimidium regni, & fie t

7 Et respondit Ezzther & dixit: Petitio mea & postulatio mea est,

8 Si inueni gratiam in oculis regis, & si regi gratum est donare petitionem meam, & facere postulationem meam, intret rex & Haman ad conuiuium quod faciam eis: & in crastinum factura sum iuxta verbum sententiæ regis.

9 Et exiuit Haman à rege die illa lætus & exultans corde. & quando vidit Haman Mardechai in porta regis, qui non surrexit & non tremuit ab eo, repletus est Haman contra Mardechai indignatione.

10 Et festinauit Haman, & introiuit in domum suam, & misit & vocauit necessarios suos & Zeres vxorem suam:

11 Et narrauit illis Haman gloriam diuitiarum suarum & multitudinem filiorum suorum, & quòd magnificauerat eum rex, & sublimauerat eum super omnes magnates & seruos regis.

12 Et dixit Haman: Atque etiam non introduxit Ezzther regina ad conuiuium quod fecit, nisi me; & etiam in tempus crastinum ego inuitatus sum ab ea ad prandendum cum rege.

13 Et omne hoc non æstimatur apud me toto tempore, quo ego videro Mardechai Iehudæum sedentem in porta palatiorum regis.

14 * וַתֹּאמֶר לוֹ זֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ וְכָל־אֹהֲבָיו יַעֲשׂוּ־עֵץ גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה וּבַבֹּקֶר אֱמֹר לַמֶּלֶךְ וְיִתְלוּ אֶת־מָרְדְּכַי עָלָיו וּבֹא עִם־הַמֶּלֶךְ אֶל־הַמִּשְׁתֶּה שָׂמֵחַ וַיִּיטַב הַדָּבָר לִפְנֵי הָמָן וַיַּעַשׂ הָעֵץ׃

ו

1 * בַּלַּיְלָה הַהוּא נָדְדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר לְהָבִיא אֶת־סֵפֶר הַזִּכְרֹנוֹת דִּבְרֵי הַיָּמִים וַיִּהְיוּ נִקְרָאִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃

2 * וַיִּמָּצֵא כָּתוּב אֲשֶׁר הִגִּיד מָרְדְּכַי עַל־בִּגְתָנָא וָתֶרֶשׁ שְׁנֵי סָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ מִשֹּׁמְרֵי הַסַּף אֲשֶׁר בִּקְשׁוּ לִשְׁלֹחַ יָד בַּמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ׃

3 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מַה־נַּעֲשָׂה יְקָר וּגְדוּלָּה לְמָרְדְּכַי עַל־זֶה וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ מְשָׁרְתָיו לֹא נֵעָשָׂה עִמּוֹ דָּבָר׃

4 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מִי בֶחָצֵר וְהָמָן בָּא לַחֲצַר בֵּית־הַמֶּלֶךְ הַחִיצוֹנָה לֵאמֹר לַמֶּלֶךְ לְתְלוֹת אֶת־מָרְדְּכַי עַל־הָעֵץ אֲשֶׁר־הֵכִין לוֹ׃

5 * וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ אֵלָיו הִנֵּה הָמָן עֹמֵד בֶּחָצֵר וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ יָבוֹא׃

6 * וַיָּבוֹא הָמָן וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ מַה־לַּעֲשׂוֹת בָּאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ וַיֹּאמֶר הָמָן בְּלִבּוֹ לְמִי יַחְפֹּץ הַמֶּלֶךְ לַעֲשׂוֹת יְקָר יוֹתֵר מִמֶּנִּי׃

7 * וַיֹּאמֶר הָמָן אֶל־הַמֶּלֶךְ אִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ

8 בִּיקָרוֹ׃ * יָבִיאוּ לְבוּשׁ מַלְכוּת אֲשֶׁר לָבַשׁ־בּוֹ הַמֶּלֶךְ וְסוּס אֲשֶׁר רָכַב עָלָיו הַמֶּלֶךְ וַאֲשֶׁר נִתַּן כֶּתֶר מַלְכוּת בְּרֹאשׁוֹ׃

9 * וְנָתוֹן הַלְּבוּשׁ וְהַסּוּס עַל־יַד־אִישׁ מִשָּׂרֵי הַמֶּלֶךְ הַפַּרְתְּמִים וְהִלְבִּשׁוּ אֶת־הָאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ וְהִרְכִּיבֻהוּ עַל־הַסּוּס בִּרְחוֹב הָעִיר וְקָרְאוּ לְפָנָיו כָּכָה יֵעָשֶׂה לָאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ׃

14 * Responderuntque ei Zares vxor eius & cæteri amici : Iube parari excelsam trabem, habentem altitudinis quinquaginta cubitos, & dic manè regi vt appendatur super eam Mardochæus. & sic ibis cum rege lætus ad conuiuium. Placuitque ei consilium, & iussit excelsam pręparari crucem.

CAP. VI.

1 A NOctem illam duxit rex insomnem, iussitque sibi afferri historias, & annales priorum temporum. Quæ cùm illo præsente legerentur,

2 * Ventum est ad illum locum vbi scriptum erat, quomodo nunciasset Mardochæus insidias Bagathan & Thares eunuchorum, regem Assuerum iugulare cupiétium. Sup. 2.b Inf. 12.a

3 * Quod cùm audisset rex, ait: Quid pro hac fide honoris ac præmij Mardochæus B consecutus est? Dixerunt ei serui illius ac ministri: Nihil omninò mercedis accepit.

4 * Statimque rex : Quis est, inquit, in atrio? Aman quippe interius atrium domus regiæ intrauerat, vt suggereret regi & iuberet Mardochæum affigi patibulo quod ei fuerat præparatum.

5 * Responderunt pueri: Aman stat in atrio. Dixitque rex: Ingrediatur.

6 * Cumque esset ingressus, ait illi: Quid debet fieri viro, quem rex honorare desiderat? Cogitans autem in corde suo Amá, & reputans quòd nullum alium rex nisi se vellet honorare;

7 * Respondit : Homo quem rex honorare cupit,

8 * Debet indui vestibus regiis, & imponi super equum qui de sella regis est, & accipere regium diadema super caput suum:

9 * Et primus de regiis principibus ac tyrannis teneat equum eius ; & per plateam ciuitatis incedens clamet & dicat : Sic honorabitur quemcunque voluerit rex honorare.

תרגום

14 וַאֲמָרַת לֵהּ זָרֶשׁ אִנְתְּתֵהּ וְכָל רַחֲמוֹי יַעְבְּדוּ אָע זְקִיף חַמְשִׁין אַמִּין וּבְצַפְרָא אֱמַר לְמַלְכָּא וְיִצְלְבוּן יָת מָרְדְּכַי עֲלָוֹי וּמִן בָּתַר כֵּן עוֹל קֳדָם מַלְכָּא לְבֵית מִשְׁתְּיָא בְּחֶדְוָה וּשְׁפַר פִּתְגָמָא קֳדָם הָמָן וַעֲבַד קַיְסָא׃ ו

1 בְּלֵילְיָא הַהוּא נְדַד שְׁנְתֵהּ דְּמַלְכָּא וַאֲמַר לְאַיְתָאָה קֳדָמוֹהִי יָת סִפְרָא דְּדִכְרָנַיָּא פִּתְגָמֵי יוֹמַיָּא וַהֲווֹ מִתְקְרִין קֳדָם מַלְכָּא׃

2 וְאִשְׁתְּכַח כְּתִיב בְּסִפְרָא דְּחַוִי מָרְדְּכַי עַל בִּגְתָן וָתֶרֶשׁ תְּרֵי רַבָּנֵי מַלְכָּא מִנְּטִרֵי פַּלְטֵרִין דְּבָעוֹ לְאוֹשָׁטָא יְדָא לְקָטָלָא יָת מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ׃

3 וַאֲמַר מַלְכָּא מָה אִתְעֲבַד יְקָרָא וּרְבוּתָא לְמָרְדְּכַי עַל דֵּין וַאֲמָרוּ עוּלֵימֵי מַלְכָּא מְשַׁמְּשׁוֹהִי לָא אִתְעֲבַר עִמֵּהּ שׁוּם מִדְעָם׃

4 וַאֲמַר מַלְכָּא מַן גַּבְרָא וְקָאֵם בְּדַרְתָּא וְהָמָן עַל לְדָרְתָּא דְּבֵיתָא דְּמַלְכָּא לְמֵימַר לְמַלְכָּא לְמִצְלוֹב יָת מָרְדְּכַי עַל קַיְסָא דְּזַמֵּן לֵהּ׃

5 וַאֲמָרוּ עוּלֵימֵי מַלְכָּא לֵיהּ הָא הָמָן קָאֵם בְּדַרְתָּא וַאֲמַר מַלְכָּא יְעוֹל׃ 6 וְאָתָא הָמָן וַאֲמַר לֵהּ מַלְכָּא מַה חֲזֵי לְאִתְעֲבָדָא לְגַבַּר דְּמַלְכָּא צָבֵי בִיקָרֵהּ וַחֲשֵׁב הָמָן בְּלִבֵּהּ וַאֲמַר לְמַן יְצֵבֵי מַלְכָּא לְמֶעְבַּד יְקָרָא יַתִּיר מִנִּי׃

7 וַאֲמַר הָמָן לְיַת מַלְכָּא גְּבַר דְּמַלְכָּא צָבֵי בִיקָרֵהּ׃

8 יְשִׁים מַלְכָּא טְעֵם וַיְיתוֹן לְבוּשׁ אַרְגְּוָנָא דִּלְבִשׁ בֵּהּ יָת מַלְכָּא וְסוּסָא דִּירְכַּב עֲלָוֹי מַלְכָּא וְיִתְיְהֵב כְּלִילָא דְּמַלְכוּתָא בְּרֵישֵׁהּ׃

9 וְיִתֵּהּ מְתְיְהֵב לְבוּשָׁא וְסוּסָא עַל יְדָא דְּגַבְרָא מֵרַבָּנֵי מַלְכָּא אֶסְטַרְטִיגִין וְיַלְבְּשׁוּן יָת גַּבְרָא דְּמַלְכָּא צָבֵי בִיקָרֵהּ וְיַרְכְּבוּנֵהּ עַלֲוֵי סוּסָא בְּפִתְחָא דְּקַרְתָּא וְיִקְלְסוּן קֳדָמוֹי כְּדֵין יִתְעֲבֵד לְגַבְרָא דְּמַלְכָּא צָבֵי בִיקָרֵהּ׃

14 * *Et dixit ad eum Zosara vxor eius & amici: Incidatur tibi lignum cubitorum quinquaginta. manè verò dic regi & suspendatur Mardochæus super lignum; tu verò ingredere ad conuiuium cum rege, & lætare. & placuit verbum Aman, & parauit lignum.*

14 * καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν Ζωσάρα ἡ γυνὴ αὐτοῦ καὶ οἱ φίλοι, κοπήτω σοι ξύλον πηχῶν πεντήκοντα. ὄρθρου δὲ εἶπον τῷ βασιλεῖ καὶ κρεμασθήτω μαρδοχαῖος ἐπὶ τοῦ ξύλου, σὺ δὲ εἴσελθε εἰς τὸν δοχὸν σὺν τῷ βασιλεῖ καὶ Ἀμάνου. καὶ ἤρεσε τὸ ῥῆμα τῷ Ἀμάν, καὶ ἡτοίμασε τὸ ξύλον.

CAP. VI.

1 *AT Dominus abstulit somnum à rege nocte illa. et dixit ministro suo afferre literas memoriales dierum, vt legerent ei.*

ς'.

1 * Ὁ δὲ κύριος ἀπέστησε τὸν ὕπνον ἀπὸ τοῦ βασιλέως τὴν νύκτα ἐκείνην. καὶ εἶπε τῷ διακόνῳ αὐτοῦ εἰσφέρειν γράμματα μνημόσυνα τῶν ἡμερῶν ἀναγινώσκειν αὐτῷ.

2 *Inuenit autem literas quæ scriptæ fuerãt de Mardochæo, quomodo nũciauit regi de duobus eunuchis regis dum custodirent ipsi, et quæsiuissent iniicere manus Artaxerxi.*

2 * εὗρε δὲ γράμματα τὰ γεγραμμένα περὶ μαρδοχαίου, ὡς ὑπήγγειλε τῷ βασιλεῖ περὶ τῶν δύο εὐνούχων τοῦ βασιλέως ἐν τῇ φυλάσσειν αὐτούς, καὶ ζητῆσαι ἐπιβαλεῖν τὰς χεῖρας ἐν Ἀρταξέρξῃ.

3 *Dixit autem rex: Quam gloriam aut gratiam fecimus Mardochæo? & dixerunt ministri regis: Non feciſti ei quicquam. Dum autem interrogaret rex de beneuolentia Mardochæi, ecce Aman in aula.*

3 * εἶπε δὲ ὁ βασιλεύς, τίνα δόξαν ἢ χάριν ἐποιήσαμεν τῷ μαρδοχαίῳ; καὶ εἶπον οἱ διάκονοι τοῦ βασιλέως, οὐκ ἐποίησας αὐτῷ οὐδέν· ἐν ᾧ τῷ πυθέσθαι τὸν βασιλέα περὶ τῆς εὐνοίας μαρδοχαίου, ἰδοὺ Ἀμὰν ἐν τῇ αὐλῇ.

4 *Dixit autem rex: Quis in atrio? ille verò introiuit vt diceret regi, vt suspenderet Mardochæum in ligno quod parauerat.*

4 * εἶπε δὲ ὁ βασιλεύς, τίς ἐν τῇ αὐλῇ; ὁ δὲ εἰσῆλθεν εἰπεῖν τῷ βασιλεῖ, κρεμάσαι τὸν μαρδοχαῖον ἐν τῷ ξύλῳ ᾧ ἡτοίμασε.

5 *Et dixerunt ministri regis: Ecce Aman stat in atrio. & dixit rex: Vocate eum.*

5 * καὶ εἶπον οἱ διάκονοι τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ Ἀμὰν ἕστηκεν ἐν τῇ αὐλῇ. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, καλέσατε αὐτόν.

6 *Dixit autem rex Aman: Quid faciam homini quem ego volo honorare? dixit autem intra se Aman: Quem vult rex honorare, nisi me?*

6 * εἶπε δὲ ὁ βασιλεὺς τῷ Ἀμάν, τί ποιήσω τῷ ἀνθρώπῳ ὃν ἐγὼ θέλω δοξάσαι; εἶπε δὲ ἐν ἑαυτῷ Ἀμάν, τίνα θέλει ὁ βασιλεὺς δοξάσαι εἰμὴ ἐμέ;

7 *Dixit autem ad regem: Homini quem rex vult honorare,*

7 * εἶπε δὲ πρὸς τὸν βασιλέα, ἄνθρωπον ὃν ὁ βασιλεὺς θέλει δοξάσαι,

8 *Afferant serui regis stolam byssinam qua rex induitur,*

8 * ἐνεγκάτωσαν οἱ παῖδες τοῦ βασιλέως στολὴν βυσσίνην ἣν ὁ βασιλεὺς περιβάλλεται·

9 *Et equum super quem rex ascendit, et det vni amicorum regis honorabilium, & ornet hominem quem rex diligit, & imponat eum super equum, & prædicet per plateam ciuitatis, dicens: Sic erit omni homini quem rex honorat.*

9 * καὶ ἵππον ἐφ' ὃν ὁ βασιλεὺς ἐπιβαίνει, καὶ δότω ἑνὶ τῶν φίλων τοῦ βασιλέως τῶν ἐνδόξων, καὶ στολισάτω τὸν ἄνθρωπον ὃν ὁ βασιλεὺς ἀγαπᾷ, καὶ ἀναβιβασάτω αὐτὸν ἐπὶ τὸν ἵππον, καὶ κηρυκτέτω διὰ τῆς πλατείας τῆς πόλεως λέγων, οὕτως ἔσται παντὶ ἀνθρώπῳ ὃν ὁ βασιλεὺς δοξάζει.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Et dixit illi Zeres vxor eius & omnes necessarij eius: Faciant lignum altum quinquaginta cubitorum, & in aurora dicito regi vt suspendant Mardechai super illud: & post hæc intrato coram rege in domum conuiuij in lætitia. & gratum fuit verbum ante Haman, & fecit lignum.

CAP. VI.

IN nocte illa recessit somnus regis, & dixit vt afferretur ante se liber monimentorum verborum dierum: & fuerunt lecta ante regem.

2 Et inuentum est scriptum in libro quòd indicauerat Mardechai aduersus Bigthan & Theres duos principes regios ex custodibus palatiorum, qui quæsiuerant extendere manum ad occidendum regem Ahhasueros. 3 Et dixit rex: Quid factum est honoris & amplitudinis propter hoc Mardechai? & dixerunt pueri regis ministrantes ei: Non factum est cum illo quicquam omnino.

4 Et dixit rex: Quis est vir qui stat in atrio? Haman autem intrabat in atrium domus regis exterius, ad dicendum regi vt suspenderetur Mardechai super lignum quod parauerat ei. 5 Et dixerunt pueri regis ad eum: Ecce Haman stat in atrio. & dixit rex: Intret. 6 Et venit Haman. & dixit ei rex: Quid videtur faciendum viro cuius honorem rex cupit? & cogitauit Haman in corde suo & dixit: Cuinam cupiet rex facere honorem plusquàm mihi?

7 Et dixit Haman regi: Vir cuius honorem rex cupit, 8 Ponat rex decretum vt adducant vestimentum purpureum quo induunt regem, & equum super quo equitat rex, & detur corona regni in caput eius.

9 Et detur vestis & equus in manum cuiusdam ex principibus regis antesignanis, & induant virum cuius rex cupit honorem; & deducant illum super equum in platea ciuitatis, & clament ante eum: Sic fiet viro cuius honorem cupit rex.

10 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהָמָן מַהֵר קַח אֶת־הַלְּבוּשׁ
וְאֶת־הַסּוּס כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ וַעֲשֵׂה־כֵן לְמָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי
הַיּוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ אַל־תַּפֵּל דָּבָר מִכֹּל אֲשֶׁר
דִּבַּרְתָּ׃

11 * וַיִּקַּח הָמָן אֶת־הַלְּבוּשׁ וְאֶת־הַסּוּס וַיַּלְבֵּשׁ אֶת־
מָרְדֳּכָי וַיַּרְכִּיבֵהוּ בִּרְחוֹב הָעִיר וַיִּקְרָא לְפָנָיו כָּכָה
יֵעָשֶׂה לָאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ׃

12 * וַיָּשָׁב מָרְדֳּכַי אֶל־שַׁעַר הַמֶּלֶךְ וְהָמָן נִדְחַף אֶל־
בֵּיתוֹ אָבֵל וַחֲפוּי רֹאשׁ׃

13 * וַיְסַפֵּר הָמָן לְזֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ וּלְכָל־אֹהֲבָיו אֵת כָּל־
אֲשֶׁר קָרָהוּ וַיֹּאמְרוּ לוֹ חֲכָמָיו וְזֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ אִם מִזֶּרַע
הַיְּהוּדִים מָרְדֳּכַי אֲשֶׁר הַחִלוֹתָ לִנְפֹּל לְפָנָיו לֹא־
תוּכַל לּוֹ כִּי־נָפוֹל תִּפּוֹל לְפָנָיו׃

14 * עוֹדָם מְדַבְּרִים עִמּוֹ וְסָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ הִגִּיעוּ
וַיְבַהֲלוּ לְהָבִיא אֶת־הָמָן אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר
עָשְׂתָה אֶסְתֵּר׃

ז

1 * וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמָן לִשְׁתּוֹת עִם־אֶסְתֵּר
הַמַּלְכָּה׃

2 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר גַּם בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי בְּמִשְׁתֵּה
הַיַּיִן מַה־שְּׁאֵלָתֵךְ אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וְתִנָּתֵן לָךְ וּמַה־
בַּקָּשָׁתֵךְ עַד־חֲצִי הַמַּלְכוּת וְתֵעָשׂ׃

3 * וַתַּעַן אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וַתֹּאמַר אִם־מָצָאתִי חֵן
בְּעֵינֶיךָ הַמֶּלֶךְ וְאִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב תִּנָּתֵן לִי נַפְשִׁי
בִּשְׁאֵלָתִי וְעַמִּי בְּבַקָּשָׁתִי׃

4 * כִּי נִמְכַּרְנוּ אֲנִי וְעַמִּי לְהַשְׁמִיד לַהֲרוֹג וְלְאַבֵּד
וְאִלּוּ לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת נִמְכַּרְנוּ הֶחֱרַשְׁתִּי כִּי אֵין
הַצָּר שׁוֶה בְּנֶזֶק הַמֶּלֶךְ׃

10 * Dixitque ei rex: Festina, & sumpta stola & equo fac vt locutus es Mardochęo Iudæo, qui sedet ante fores palatij. Caue ne quicquam de his quæ locutus es, prætermittas.

11 * Tulit itaque Aman stolam & equum, indutumque Mardochæum in platea ciuitatis, & imposito equo, præcedebat atque clamabat: Hoc honore condignus est, quemcumque rex voluerit honorare.

12 * Reuersusque est Mardochæus ad ianuam palatij, & Aman festinauit ire in domum suam, lugens & operto capite:

13 * Narrauitque Zares vxori suæ & amicis omnia quæ euenissent sibi. Cui respon derunt sapientes quos habebat in consilio, & vxor eius: Si de semine Iudæorum est Mardochæus ante quem cadere cœpisti, nō poteris ei resistere, sed cades in conspectu eius.

14 * Adhuc illis loquentibus, venerunt eunuchi regis, & citò eum ad conuiuium, quod regina parauerat, pergere compulerunt.

CAP. VII.

1 A * INtrauit itaque rex & Aman, vt biberēt cum regina.

2 * Dixitque ei rex etiam secundo die postquàm vino incaluerat: Quæ est petitio tua Esther, vt detur tibi? & quid vis fieri? etiam si dimidiam partem regni mei petieris, impetrabis.

3 * Ad quem illa respondit: Si inueni gratiam in oculis tuis, ô Rex, & si placet, dona mihi animam meam pro qua rogo, & populum meum pro quo obsecro.

4 * Traditi enim sumus ego & populus meus vt conteramur, iugulemur, & pereamus. atque vtinam in seruos & famulas venderemur, esset tolerabile malum, & gemens tacerem; nunc autem hostis noster est, cuius crudelitas redundat in regem.

תרגום

10 וַאֲמַר מַלְכָּא לְהָמָן אוֹתִי סַב יָת לְבוּשׁ וְיָת סוּסָא כְּמָא דְּמַלֵּלְתָּ וְעֲבַד כֵּן לְמָרְדְּכַי יְהוּדָאָה דְּיָתֵב בְּתְרַע פַּלְטֵרִין דְּמַלְכָּא לָא תְמְנַע מִדְּעָם
מִן כָּל דְּמַלֵּלְתָּ׃ 11 וּנְסֵב הָמָן יָת לְבוּשׁ וְיָת סוּסָא וְאַלְבֵּשׁ יָת מָרְדְּכַי וְאַרְכְּבֵהּ בְּפְתָחָא דְּקַרְתָּא וּקְרָא קֳדָמוֹהִי כְּדֵין אִתְעֲבֵד
לְגַבְרָא דְּמַלְכָּא צָבֵי בִּיקָרֵהּ׃ 12 וְתָב מָרְדְּכַי לְתְרַע פַּלְטֵרִין דְּמַלְכָּא וְהָמָן אִתְבְּהִיל וַאֲזַל לְבֵיתֵהּ אָבֵל וּמִתְעַשַּׁף רֵישֵׁהּ׃
13 וְאִשְׁתְּעִי הָמָן לְזֶרֶשׁ אִתְּתֵהּ וּלְכָל רְחֵמוֹי יָת כָּל דְּעַרְעָהּ וַאֲמַרוּ לֵהּ חַכִּימוֹי וְזֶרֶשׁ אִנְתְּתֵהּ אִין מִזַּרְעָא דִּיהוּדָאֵי מָרְדְּכַי דְּשָׁרֵיתָ לְמִנְפַּל
קֳדָמוֹהִי לָא תִיכּוֹל לְאִתְבָּאשָׁא לֵהּ אֱרֵי מִנְפַּל תִּנְפּוֹל קֳדָמוֹהִי׃ 14 עַד כְּעַן אִנּוּן מְמַלְלִין עִמֵּהּ וְרַבְרְבֵי מַלְכָּא מְטוֹ וְאוֹחִיו לְהַנְעָלַת
יָת הָמָן לְמִשְׁתְּיָא דְּעַבְּדַת אֶסְתֵּר׃

ז

1 וְעַאל מַלְכָּא וְהָמָן לְמִשְׁתֵּי חַמְרָא עִם אֶסְתֵּר מַלְכְּתָא׃
2 וַאֲמַר מַלְכָּא לְאֶסְתֵּר אוּף בְּיוֹמָא תִנְיָנָא בְּמִשְׁתְּיָא דְחַמְרָא מָה שְׁאֵלְתִיךְ אֶסְתֵּר מַלְכְּתָא וְיִתְיְהֵב לִיךְ וּמָה בָּעוּתִיךְ עַד פַּלְגוּת מַלְכוּתָא
וְיִתְעֲבַד׃ 3 וַאֲתֵיבַת אֶסְתֵּר מַלְכְּתָא וַאֲמַרַת אִין אַשְׁכַּחַת רַחֲמִין קֳדָמָךְ מַלְכָּא וְאִין קֳדָם מַלְכָּא שַׁפִּיר יִתְיְהֵב לִי שֵׁזוּב נַפְשִׁי
מִן יְדָא דְּסָנְאָה בְּשְׁאֵלָתִי וּפוּרְקַן עַמִּי מִן יְדָא דִבְעָא בְּבָעוּתִי׃ 4 אֲרֵי אִזְדַּבַּנְנָא סַגַן אֲנָא וְעַמִּי בֵּית יִשְׂרָאֵל לְשֵׁיצָאָה וּלְמִקְטַל
וּלְאוֹבָדָא וְאִלּוּ לְעַבְדִין וּלְאַמְהָן אִזְדַּבְּנָנָא שְׁתִיקָא אֲרוּם לֵית לְמָעִיקָא טוּמִין וְרוּחָא בְּאִזְנֵיקָא דְּמַלְכָּא׃

10 * *Dixit autem rex Aman: Bene locutus es: sic fac Mardochæo Iudæo seruienti in atrio; & ne prætermittatur à te verbum quod locutus es.*

10 * εἶπε δὲ ὁ βασιλεὺς τῷ ἀμαν, καλῶς ἐλάλησας, ἔτως ποίησον τῷ μαρδοχαίῳ τῷ ἰουδαίῳ τῷ θεραπεύοντι ἐν τῇ αὐλῇ, καὶ μὴ ἀφελέτω ἐξ οὗ λόγου ὧν ἐλάλησας.

11 * *Tulit autem Aman stolam & equum, et ornauit Mardochæum, & imposuit eum super equum, et processit per plateam ciuitatis, et prædicabat dicens: Sic erit omni homini quem rex vult honorare.*

11 * ἔλαβε δὲ ἀμαν τὴν στολὴν καὶ τὸν ἵππον, καὶ ἐστόλισε τὸν μαρδοχαῖον, καὶ ἀνεβίβασεν αὐτὸν ἐπὶ τὸν ἵππον, καὶ διῆλθε διὰ τῆς πλατείας τῆς πόλεως, καὶ ἐκήρυσσε λέγων, οὕτως ἔσται παντὶ ἀνθρώπῳ ὃν ὁ βασιλεὺς θέλει δοξάσαι.

12 * *Reuersus est autem Mardochæus in atriũ; & Aman reuersus fuit ad propria, lugens in capite.*

12 * ἐπέστρεψε δὲ μαρδοχαῖος εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἀμαν ἐπέστρεψεν εἰς τὰ ἴδια λυπούμενος κατὰ κεφαλῆς.

13 * *Et narrauit Aman quæ contigerant ei Zosara vxori suæ & amicis. & dixerunt ad eum amici & vxor: Si de genere Iudæorum Mardochæus, & cœpisti humiliari ante eum, cadens cades. non poteris eum vlcisci, quoniam Deus viuens cum eo.*

13 * καὶ διηγήσατο ἀμαν τὰ συμβεβηκότα αὐτῷ Ζωσάρᾳ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ καὶ τοῖς φίλοις. καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν οἱ φίλοι καὶ ἡ γυνή, εἰ ἐκ γένους ἰουδαίων μαρδοχαῖος, καὶ ἤρξω ταπεινοῦσθαι ἔμπροσθεν αὐτοῦ, πεσὼν πέσῃ. οὐ μὴ δυνήσῃ αὐτὸν ἀμύνασθαι, ὅτι θεὸς ζῶν μετ' αὐτοῦ.

14 * *Adhuc ipsis loquentibus, aduenium Eunuchi compellentes Aman ad conuiuium quod parauerat Esther.*

14 * ἔτι αὐτῶν λαλούντων, προσεγένοντο οἱ δύνοχοι ἔπασσύδοντες τὸν ἀμαν ἐπὶ τὸν πότον ὃν ἡτοίμασεν ἐσθήρ.

CAP. VII.

ζ.

1 *INtrauit autem rex & Aman vt biberent cum regina.*

1 * Εἰσῆλθε δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ ἀμαν συμπιεῖν τῇ βασιλίσσῃ.

2 * *Dixit autem rex Esther secunda die in conuiuio: Quid est Esther regina, & quæ petitio tua? & quæ postulatio tua? & erit tibi vsque ad dimidium regni mei.*

2 * εἶπε δὲ ὁ βασιλεὺς τῇ ἐσθὴρ τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ ἐν τῷ πότῳ, τί ἐστίν ἐσθὴρ βασίλισσα, καὶ τί τὸ αἴτημά σου; καὶ τί τὸ ἀξίωμά σου; καὶ ἔσται σοι ἕως ἡμίσους τῆς βασιλείας μου.

3 * *Et respondens dixit: Si inueni gratiam ante regem, detur anima petitioni meæ, & populus meus postulationi meæ:*

3 * καὶ ἀποκριθεῖσα εἶπεν, εἰ δέδοκται χάριν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, δοθήτω ἡ ψυχὴ τῷ αἰτήματί μου, καὶ ὁ λαός μου τῷ ἀξιώματί μου·

4 * *Traditi sumus ego & populus meus in perditionem, & rapinam, et seruitutem, nos & filij nostri in seruos & ancillas, & obaudisti: non enim dignus diabolus atrij regis.*

4 * ἐπράθημεν ἐγώ τε καὶ ὁ λαός μου εἰς ἀπώλειαν καὶ διαρπαγὴν καὶ δουλείαν, ἡμεῖς τε καὶ τὰ τέκνα ἡμῶν εἰς παῖδας καὶ παιδίσκας, καὶ παρήκουσας, οὐ γὰρ ἄξιος ὁ διάβολος τῆς αὐλῆς τοῦ βασιλέως.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Et dixit rex ad Haman: Festina accipe vestimentum & equum, sicut locutus es; & facito sic Mardechai Iehudæo qui sedet in porta palatiorum regis: ne subtrahas quicquam ex omnibus quæ locutus es.

11 Et accepit Haman vestimentum & equum, & induit Mardechai, & equitare fecit illum in platea ciuitatis: & clamauit ante illum: Sic fit viro cuius honorem rex cupit. 12 Et rediit Mardechai ad portam palatiorum regis, & Aman turbatus est & iuit in domum suam, lugens & inuolutus capite suo. 13 Et narrauit Haman Zeres vxori suæ & omnibus necessariis suis omnia quæ acciderant sibi. & dixerunt illi sapientes eius & Zeres vxor eius: Si ex semine Iudæorum est Mardechai ante quẽ cœpisti cadere, non poteris malefacere ei, sed cadendo cades ante illum.

14 Hactenus illi loquebantur cum illo, & principes regis peruenerunt, & festinauerunt vt introducerent Haman in conuiuium quod fecerat Ezzther.

CAP. VII.

ET introiuit rex & Haman ad bibendum vinum cum Ezzther regina. 2 Et dixit rex ad Ezzther etiam die secunda in conuiuio vini: Quæ est petitio tua Ezzther regina? & dabitur tibi. & quæ postulatio tua? vsque ad dimidium regni, & fiet. 3 Et respondit Ezzther regina, & dixit: Si inueni gratiam coram te rex, & si regi gratum est, detur mihi euasio animæ meæ de manu odientis me in petitionem meam, & liberatio populi mei de manu auctoris inimicitiæ meæ in postulationem meam.

4 Quia venditi sumus gratis ego & populus meus domus Israel ad internitionem, ad occisionem & ad perditionem: & si in seruos & in ancillas venditi essemus, tacerem. verùm non est afflictori vtilitas aut cunctatio in detrimento regis.

5 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וַיֹּאמֶר לְאֶסְתֵּר
הַמַּלְכָּה מִי הוּא זֶה וְאֵי זֶה הוּא אֲשֶׁר מָלְאוֹ לִבּוֹ
לַעֲשׂוֹת כֵּן׃

6 * וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִישׁ צַר וְאוֹיֵב הָמָן הָרָע הַזֶּה
וְהָמָן נִבְעַת מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַמַּלְכָּה׃

7 * וְהַמֶּלֶךְ קָם בַּחֲמָתוֹ מִמִּשְׁתֵּה הַיַּיִן אֶל־
גִּנַּת הַבִּיתָן וְהָמָן עָמַד לְבַקֵּשׁ עַל־נַפְשׁוֹ מֵאֶסְתֵּר
הַמַּלְכָּה כִּי רָאָה כִּי־כָלְתָה אֵלָיו הָרָעָה מֵאֵת
הַמֶּלֶךְ׃

8 * וְהַמֶּלֶךְ שָׁב מִגִּנַּת הַבִּיתָן אֶל־בֵּית מִשְׁתֵּה הַיָּיִן
וְהָמָן נֹפֵל עַל־הַמִּטָּה אֲשֶׁר אֶסְתֵּר עָלֶיהָ וַיֹּאמֶר
הַמֶּלֶךְ הֲגַם לִכְבּוֹשׁ אֶת־הַמַּלְכָּה עִמִּי בַבָּיִת הַדָּבָר
יָצָא מִפִּי הַמֶּלֶךְ וּפְנֵי הָמָן חָפּוּ׃

9 * וַיֹּאמֶר חַרְבוֹנָה אֶחָד מִן־הַסָּרִיסִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ
גַּם הִנֵּה הָעֵץ אֲשֶׁר עָשָׂה הָמָן לְמָרְדֳּכַי אֲשֶׁר דִּבֶּר־
טוֹב עַל־הַמֶּלֶךְ עֹמֵד בְּבֵית הָמָן גָּבַהּ חֲמִשִּׁים אַמָּה
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ תְּלֻהוּ עָלָיו׃

10 * וַיִּתְלוּ אֶת־הָמָן עַל־הָעֵץ אֲשֶׁר־הֵכִין לְמָרְדֳּכָי
וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ שָׁכָכָה׃

ח

1 * בַּיּוֹם הַהוּא נָתַן הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לְאֶסְתֵּר
הַמַּלְכָּה אֶת־בֵּית הָמָן צֹרֵר הַיְּהוּדִים וּמָרְדֳּכַי בָּא
לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ כִּי־הִגִּידָה אֶסְתֵּר מַה הוּא־לָהּ׃

2 * וַיָּסַר הַמֶּלֶךְ אֶת־טַבַּעְתּוֹ אֲשֶׁר הֶעֱבִיר מֵהָמָן
וַיִּתְּנָהּ לְמָרְדֳּכָי וַתָּשֶׂם אֶסְתֵּר אֶת־מָרְדֳּכַי עַל־בֵּית
הָמָן׃

3 * וַתּוֹסֶף אֶסְתֵּר וַתְּדַבֵּר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וַתִּפֹּל לִפְנֵי
רַגְלָיו וַתֵּבְךְ וַתִּתְחַנֶּן־לוֹ לְהַעֲבִיר אֶת־רָעַת הָמָן
הָאֲגָגִי וְאֶת־מַחַשַׁבְתּוֹ אֲשֶׁר חָשַׁב עַל־הַיְּהוּדִים׃

5 *Respondensque rex Assuerus, ait; Quis est iste, & cuius potentiæ, vt hæc audeat facere?

6 * Dixitque Esther: Hostis & inimicus noster pessimus iste est Aman. Quod ille audiens, ilico obstupuit, vultum regis ac reginæ ferre non sustinens.

7 *Rex autem iratus surrexit, & de loco conuiuii intrauit in hortũ arboribus consitum. Aman quoque surrexit, vt rogaret Esther reginã pro anima sua: intellexit enim à rege sibi paratum malum.

8 * Qui cùm reuersus esset de horto ne-
C moribus consito, & intrasset conuiuij locum, reperit Aman super lectum corruisse in quo iacebat Esther. & ait: Etiam reginã vult opprimere me ꝑsente in domo mea. Necdum verbum de ore regis exierat, & statim operuerunt faciem eius.

9 * Dixitque Arbona vnus de eunuchis qui stabãt in ministerio regis: En lignum quod parauerat Mardochæo qui locutus est pro rege, stat in domo Aman, habens altitudinis quinquaginta cubitos. Cui dixit rex: Appendite eum in eo.

10 * Suspensus est itaque Aman in patibulo quod parauerat Mardochęo. & regis ira quieuit.

CAP. VIII.

1 DIe illo dedit rex Assuerus Esther reginæ domum Aman aduersarij Iudæorum: & Mardochæus ingressus est ante faciẽ regis. confessa est enim ei Esther quòd esset patruus suus.

2 * Tulitque rex anulum quem ab Aman recipi iusserat, & tradidit Mardochæo. Esther autem constituit Mardochęum super domum suam.

3 * Nec his contenta, procidit ad pedes regis, fleuitque, & locuta ad eum orauit Sup. 3. 4
vt malitiam Aman Agagitæ, & machinationes eius pessimas quas excogitauerat contra Iudæos, iuberet irritas fieri.

תרגום

5 וְאָמַר מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְאָמַר לְאֶסְתֵּר מַן הוּא דִין וְאֵידִין אֲתַר הוּא גַּבְרָא חֲצִיפָא וְחַיְבָא וּמְרוֹדָא דִי אַמְלִכְיָה בְּלִבֵּיהּ
לְמֶעְבַּד כְּדֵין׃ 6 וַאֲמָרַת אֶסְתֵּר גַּבְרָא מְעִיקָא וּבְעֵל דְּבָבָא הָמָן בִּישׁ הָדֵין וְהָמָן אִישְׁתָּעִים מִן קֳדָם מַלְכָּא וּמַלְכְּתָא׃
7 וּמַלְכָּא קָם בְּרִתְחֵהּ מִמִּשְׁתְיָא דְחַמְרָא וַאֲזַל לְגִנְתָא גַּוְאָה וְהָמָן קָם לְמִתְבַּע עַל נַפְשֵׁהּ חַיְּותָא מֵאֶסְתֵּר מַלְכְּתָא אֲרוּם חָזָא אֲרוּם
אִסְתְּקַפַת עֲלוֹהִי בִּישְׁתָא מִלְּוַת מַלְכָּא׃ 8 וּמַלְכָּא תָּב בְּרִתְחֵהּ מִגִּנְתָא גַּוְאָה לְבֵית מִשְׁתְיָא דְחַמְרָא וְהָמָן נָחִין עַל דַּרְגָּשׁ דְּאֶסְתֵּר
יָתְבָא עֲלָהָא וְחַוַה מַלְכָּא וַאֲמַר הָא בְּקוּשְׁטָא לָא אַתָא הָמָן אֱלָהֵן לְמִשְׁכַּב עִם מַלְכְּתָא כַּד אָנָא שָׁרֵי בְּבֵיתָא פְּתְגָמָא נְפַק מִפּוּם מַלְכָּא וַאֲפוּי
דְּהָמָן אִתְחֲפִיו בָּהֲתָא׃ 9 וַאֲמַר חַרְבוֹנָא חַד מִן רַבְרְבָנַיָּא קֳדָם מַלְכָּא הָא קִיסָא דְעָבַד הָמָן לְמָרְדְּכַי דְּמַלֵּל טָבָא בְּגִין מַלְכָּא
קָאֵמָא בְּבֵיתָא דְּהָמָן רוֹמֵיהּ חֲמִשִּׁין אַמִּין וַאֲמַר מַלְכָּא אֱזִלוּ צְלִבוּ יָתֵיהּ עֲלוֹהִי׃
10 וּצְלִבוּ יָת הָמָן עַל קִיסָא דְעָבַד לְמָרְדְּכַי וְרִחֲחָא דְמַלְכָּא אִישְׁתְּדַכַת׃

ח

1 בְּיוֹמָא הַהוּא מְסַר מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לְאֶסְתֵּר מַלְכְּתָא יָת בֵּיתָא דְהָמָן מָעִיק יְהוּדָאֵי וּמָרְדְּכַי עַל קֳדָם מַלְכָּא אֲרוּם חַוִית לֵיהּ אֶסְתֵּר מַן
הוּא לָהּ׃ 2 וַאֲעַדִי מַלְכָּא יָת עִזְקְתֵהּ דְּאַעְבַּר מִן הָמָן וְיָהְבַהּ לְמָרְדְּכַי וְשַׁוִית אֶסְתֵּר יָת מָרְדְּכַי רַבָּן וַסְרִכָן עַל גְּנִיזֵהּ דְּהָמָן׃ 3 וְאוֹסִפַת
אֶסְתֵּר וּמַלֵּלַת קֳדָם מַלְכָּא וְנָפְלַת קֳדָם רַגְלוֹי וּבְכָיַת וּפְגִנַת וּפַיְּסַת לֵיהּ לְבַטָּלָא יָת בִּישְׁתָּא דְהָמָן דְּמָן יְחוּם אֲגָגָיְתָא זְמֵמֵיהּ דִּי חָשַׁב עַל יְהוּדָאֵי׃

5 * *Dixit autem rex: Quis hic qui ausus est facere rem hanc?*

6 * *Dixit autem Esther: Homo inimicus Aman prauus iste. Aman verò turbatus est à rege & regina.*

7 * *At rex surrexit à conuiuio in hortum: at Aman rogabat & petebat reginam; videbat enim se in malis existentem.*

8 * *Reuersus est autem rex de horto: Aman verò corruerat super lectum, rogans reginam. Dixit autem rex: Itaque et mulierem opprimit in domo mea? Aman verò audiens erubuit facie.*

6 * *Dixit autem Charbona vnus de Eunuchis, iste autem cognouerat illud lignum cùm vidisset, crucis in domo Aman, quando vocauerat eum ad cœnam regum: & de illo interrogans, cognouit ab vno puerorum quod parabatur. et dixit ad regem: Ecce & lignum parauit Aman Mardochæo, qui locutus fuit de rege; & erectum est in domo Aman cubitorum quinquaginta. Dixit autem rex: Appendatur in eo.*

10 * *Et suspensus est Aman super lignum quod parauit Mardochæo. et tunc cessauit rex ab ira.*

CAP. VIII.

1 * *ET in illo die donauit rex Artaxerxes Esther quæcunque erant Aman calumniatori, & Mardochæus vocatus est à rege. ostenderat enim Esther quòd propinquus erat sibi.*

2 * *Tulit autem rex anulum, quem abstulerat ab Aman, & dedit Mardochæo. Et constituit Esther Mardochæum super omnia quæ Aman:*

3 * *Et addens locuta fuit ad regem, & cecidit ad pedes eius, & orauit irritam facere Aman malitiam, & quæ fecit Judæis.*

5 * εἶπε δὲ ὁ βασιλεύς, τίς οὗτός ἐστιν ὃς ἐτόλμησε ποιῆσαι τὸ πρᾶγμα τοῦτο;

6 * εἶπε δὲ Ἐσθήρ, ἄνθρωπος ἐχθρὸς Ἀμὰν ὁ πονηρός ἐστιν. Ἀμὰν δὲ ἐταράχθη ἀπὸ προσώπου βασιλέως καὶ τῆς βασιλίσσης.

7 * ὁ δὲ βασιλεὺς ἐξανέστη ἐκ τοῦ συμποσίου εἰς τὸν κῆπον. ὁ δὲ Ἀμὰν παρεκάλει καὶ ᾐτεῖτο τὴν βασίλισσαν, ἑώρα γὰρ ἑαυτὸν ἐν κακοῖς ὄντα.

8 * ἐπέστρεψε δὲ ὁ βασιλεὺς ἐκ τοῦ κήπου. Ἀμὰν δὲ ἐπεπλώκει ἐπὶ τὴν κλίνην ἀξιῶν τὴν βασίλισσαν. εἶπε δὲ ὁ βασιλεύς, ὥστε καὶ τὴν γυναῖκα βιάζῃ ἐν τῇ οἰκίᾳ μου; Ἀμὰν δὲ ἀκούσας διετράπη τῷ προσώπῳ.

9 * εἶπε δὲ ὁ χαρβωνᾶ εἷς τῶν εὐνούχων, οὕτω δὲ ἐγνώκει τοῦτο τὸ ξύλον ἰδὼν τοῦ σαρεὰ ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Ἀμάν, ὅτε ἐκάλει αὐτὸν ἐπὶ τὸν δεῖπνον τῶν βασιλέων, καὶ περὶ τούτου πυθόμενος, ἔγνω παρ' ἑνὸς τῶν παίδων τὰ καθασκευαζόμενον. καὶ εἶπε πρὸς τὸν βασιλέα, ἰδοὺ καὶ ξύλον ἡτοίμασεν Ἀμὰν Μαρδοχαίῳ τῷ λαλήσαντι περὶ τοῦ βασιλέως, καὶ ὀρθὸν ἐν τοῖς Ἀμὰν πηχῶν πεντήκοντα. εἶπε δὲ ὁ βασιλεύς, σαρωθήτω ἐπ' αὐτῷ.

10 * καὶ ἐκρεμάσθη Ἀμὰν ἐπὶ τοῦ ξύλου ὃ ἡτοίμασε Μαρδοχαίῳ. καὶ τότε ἐκόπασεν ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ θυμοῦ.

η'.

1 * Καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἐδωρήσατο ὁ βασιλεὺς Ἀρταξέρξης τῇ Ἐσθὴρ ὅσα ὑπῆρχεν Ἀμὰν τῷ διαβόλῳ, καὶ Μαρδοχαῖος πρόσκλητος ἦλθε παρὰ τοῦ βασιλέως. ὑπέδειξε γὰρ Ἐσθήρ, ὅτι ἐγγενής ἐστιν αὐτῇ.

2 * ἔλαβε δὲ ὁ βασιλεὺς τὸν δακτύλιον ὃν ἀφείλετο Ἀμάν, καὶ ἔδωκε τῷ Μαρδοχαίῳ. καὶ κατέστησεν Ἐσθὴρ Μαρδοχαῖον ἐπὶ πάντων τῶν τοῦ Ἀμάν.

3 * καὶ προσθεῖσα ἐλάλησε πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ προσέπεσεν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἠξίου ἀφελεῖν τὴν Ἀμὰν κακίαν, καὶ ὅσα ἐποίησε τοῖς Ἰουδαίοις.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 And the king Ahhasueros said, and said to Ezzther the queen: Who is he, and in what place is the man that is bold and wicked and conspirator, who hath counselled in his heart to do this thing? 6 And Ezzther said: The man that afflicteth and is author of enmity is this wicked Haman. And Haman was astonished from before the face of the king and queen. 7 And the king arose in his indignation from the wine-house into the garden of the palace: and Haman arose to pray before Ezzther the queen for his life, for he saw that there was prepared for him evil from before the king. 8 And the king returned in the heat of his wine from the garden into the house of the wine-house: and Haman was fallen upon the bed where Ezzther sate. And the king said: Will he even force the queen before me in my house? And when the word went out of the mouth of the king, they covered the face of Haman.

9 And Charbona one of the eunuchs said before the king: Behold the tree which Haman made ready for Mordechai who spoke good for the king, is standing in the house of Haman fifty cubits high. And the king said: Hang him upon it. 10 And they hanged Haman upon the tree which he had made ready for Mordechai, and the anger of the king was quieted.

CAP. VIII.

1 In that day the king Ahhasueros gave to Ezzther the queen the house of Haman the afflictor of the Jews, and Mordechai came before the king: for Ezzther had declared what he was to her. 2 And the king took his ring which he had taken away from Haman, and gave it to Mordechai: and Ezzther set Mordechai over all that were Haman's. 3 And she added and spoke before the king, and fell down at his feet, and entreated that he would remove the wickedness of Haman, and all that he had done to the Jews.

4 * וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר אֶת שַׁרְבִט הַזָּהָב וַתָּקָם אֶסְתֵּר וַתַּעֲמֹד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃

5 * וַתֹּאמֶר אִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב וְאִם מָצְאָתִי חֵן לְפָנָיו וְכָשֵׁר הַדָּבָר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְטוֹבָה אֲנִי בְעֵינָיו יִכָּתֵב לְהָשִׁיב אֶת הַסְּפָרִים מַחְשֶׁבֶת הָמָן בֶּן הַמְּדָתָא הָאֲגָגִי אֲשֶׁר כָּתַב לְאַבֵּד אֶת הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ׃

6 * כִּי אֵיכָכָה אוּכַל וְרָאִיתִי בָּרָעָה אֲשֶׁר יִמְצָא אֶת עַמִּי וְאֵיכָכָה אוּכַל וְרָאִיתִי בְּאָבְדַן מוֹלַדְתִּי׃

7 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וּלְמָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי הִנֵּה בֵית הָמָן נָתַתִּי לְאֶסְתֵּר וְאֹתוֹ תָלוּ עַל הָעֵץ עַל אֲשֶׁר שָׁלַח יָדוֹ בַּיְּהוּדִים׃

8 * וְאַתֶּם כִּתְבוּ עַל הַיְּהוּדִים כַּטּוֹב בְּעֵינֵיכֶם בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ וְחִתְמוּ בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ כִּי כְתָב אֲשֶׁר נִכְתָּב בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ וְנַחְתּוֹם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ אֵין לְהָשִׁיב׃

9 * וַיִּקָּרְאוּ סְפָרֵי הַמֶּלֶךְ בָּעֵת הַהִיא בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי הוּא חֹדֶשׁ סִיוָן בִּשְׁלוֹשָׁה וְעֶשְׂרִים בּוֹ וַיִּכָּתֵב כְּכָל אֲשֶׁר צִוָּה מָרְדֳּכַי אֶל הַיְּהוּדִים וְאֶל הָאֲחַשְׁדַּרְפְּנִים וְהַפַּחוֹת וְשָׂרֵי הַמְּדִינוֹת אֲשֶׁר מֵהֹדּוּ וְעַד כּוּשׁ שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה מְדִינָה וּמְדִינָה כִּכְתָבָהּ וְעַם וָעַם כִּלְשׁוֹנוֹ וְאֶל הַיְּהוּדִים כִּכְתָבָם וְכִלְשׁוֹנָם׃

10 * וַיִּכְתֹּב בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וַיַּחְתֹּם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח סְפָרִים בְּיַד הָרָצִים בַּסּוּסִים רֹכְבֵי הָרֶכֶשׁ הָאֲחַשְׁתְּרָנִים בְּנֵי הָרַמָּכִים׃

11 * אֲשֶׁר נָתַן הַמֶּלֶךְ לַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל עִיר וָעִיר לְהִקָּהֵל וְלַעֲמֹד עַל נַפְשָׁם לְהַשְׁמִיד לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד אֶת כָּל חֵיל עַם וּמְדִינָה הַצָּרִים אֹתָם טַף וְנָשִׁים וּשְׁלָלָם לָבוֹז׃

4 * At ille ex more sceptrum aureum prętendit manu, quo signum clementiæ mõstrabatur. Illaque consurgens stetit ante
5 eum, * & ait: Si placet regi, & si inueni gra-
B tiam in oculis eius, & deprecatio mea non ei videtur esse contraria, obsecro vt nouis epistolis veteres Aman literæ insidiatoris & hostis Iudæorum, quibus eos in cunctis regis prouinciis perire præceperat, corri-
6 gantur. * Quomodo enim potero sustinere necem & interfectionẽ populi mei?
7 * Respondítque rex Assuerus Esther reginæ & Mardochæo Iudæo: Domum Amã concessi Esther reginæ, & ipsum iussi affigi cruci, quia ausus est manum mittere in
8 Iudæos. * Scribite ergo Iudæis, sicut vobis placet, ex regis nomine, signantes li-
C teras anulo meo. Hæc enim consuetudo Sup. 3.d erat, vt epistolis quæ ex regis nomine mittebantur, & illius anulo signatæ erant, nemo auderet contradicere.

9 * Accitisque scribis & librariis regis, erat autem tempus tertij mensis qui appellatur Siban, vicesima & tertia illius die, scriptæ sunt epistolæ, vt Mardochæus voluerat, ad Iudæos & ad principes procuratoresque & iudices, qui centum viginti septẽ Sup. 1.a prouinciis ab India vsque Æthiopiam pẽsidebant, prouinciæ atque prouinciæ, populo & populo iuxta linguas & literas suas, & Iudæis prout legere poterant & audire.

10 * Ipsæque epistolæ quæ ex regis nomine mittebantur, anulo illius obsignatæ sunt, & missæ per veredarios, qui per omnes prouincias discurrentes, veteres literas nouis nunciis præuenirent.

11 * Quibus imperauit rex, vt conuenirent Iudæos per singulas ciuitates, & in vnum præciperent congregari, vt starent pro animabus suis, & omnes inimicos suos cum coniugibus ac liberis, & vniuersis domibus interficerent atque delerent.

תרגום

4 וְאוֹשִׁיט מַלְכָּא לְאֶסְתֵּר יַת תְּגָרָא דְדַהֲבָא וְאִיזְדַּקְפַת אֶסְתֵּר וְקָמַת קֳדָם מַלְכָּא׃ 5 וַאֲמַרַת אִין עַל מַלְכָּא יִשְׁפַּר וְאִין אַשְׁכַּחַת רַחֲמִין קֳדָמוֹהִי וְתִתְקִין פִּתְגָמָא קֳדָם מַלְכָּא וְטָבְתָא אֲנָא בְּעֵינוֹי יִפְקֵד מַלְכָּא לְמִכְתַּב לְמֶהֱוֵי תָּיְבִין פִּטְקָיָא דְשַׁדַּר הָמָן בַּר הַמְדָתָא דְמִן יְחוּם אֲגָג דְּכַתַּב לְאוֹבָדָא יַת כָּל יְהוּדָאֵי דִּי בְּכָל פְּלְכֵי מַלְכָּא׃ 6 אֲרוֹם אֵיכְדֵין אֵיכוֹל לְסוֹבְרָא וּלְמֶחֱמֵי בְּבִישְׁתָּא דְתִנְדַּן יַת עַמִּי וְאֵיכְדֵין אֵיכוֹל לְמִתְעַדְּרָא וּלְמֶחֱמֵי בְּעִידַן דְּיוֹבְדִין גְּנִיסַת יַלְדוֹתִי׃ 7 וַאֲמַר מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לְאֶסְתֵּר מַלְכְּתָא וּלְמָרְדֳּכַי יְהוּדָאָה הָא בֵּית הָמָן יְהַבִית לְאֶסְתֵּר וְיָתֵיהּ צְלַבוּ עַל קְיָמָא בְּגִין דְּאוֹשִׁיט יְדֵיהּ בִּיהוּדָאֵי׃ 8 וְאַתּוּן כְּתֻבוּ בְּגִין יְהוּדָאֵי כַּד שַׁפִּיר בְּעֵינֵיכוֹן בְּשׁוּם מֵימְרָא דְמַלְכָּא וְסַתְמוּ בְּעִזְקַת סִטוּמְתָא דְמַלְכָּא אֲרוֹם פִּיטְקָא דְמִתְכְּתִיב בְּשׁוּם מֵימְרָא דְמַלְכָּא וּמִסְתַּתֵם בְּעִזְקַת סִיטוּמְתָא דְמַלְכָּא לָא יְתוּב רֵיקָנוּ׃ 9 וְאִתְקְרִיוּ לַבְלָרִין דְּמַלְכָּא בְּעִידָנָא הַהִיא בְּיַרְחָא חְלִיתָאָה הוּא יַרְחָא סִיוָן בְּעַשְׂרִין וּתְלָתָא יוֹמִין בֵּיהּ וְאִכְתִּיב כְּכָל דְּפַקֵּד מָרְדְּכַי לְוַת יְהוּדָאֵי וּלְוַת אִסְטַרְטִילוֹסִין וְהַפַּרְכִין וְרַבְרְבָנִין דְּמְהַמַּנָּן אַרְכוֹנִין עַל פִּלְכַיָּא דְמִן הֳנְדְוָא רַבָּא וְעַד כּוּשׁ לְמְאָה וְעֶשְׂרִין וְשִׁבַע פִּלְכַיָּא פִּלְכָא וּפִלְכָא כִּרְשׁוֹהִי כְּתָבָהּ וְעַמָּא וְעַמָּא כְּמַסְכַּל לִישָׁנֵיהּ וְלְוַת יְהוּדָאֵי כִּרְשׁוֹהִי כְּתִבְהוֹן וּכְמַסְכַּל לִישָׁנְהוֹן׃ 10 וּכְתַב בְּשׁוּם מֵימְרָא דְמַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְאִסְתַּתֵם בְּעִזְקַת סִיטוּמְתָא דְמַלְכָּא וְשַׁלַּח סְפָרִין בִּידָא דְרָהֲטִין סוּסָוָן וְרַכְבֵי רְכָשָׁא עַרְטוֹלַיְנֵי רַמָּכִין׃ 11 דִּיהַב מַלְכָּא סְיָעָא לִיהוּדָאֵי דִּי בְכָל קִרְוָא וְקִרְוָא לְאִתְכַּנָּשָׁא וּלְקַיָּמָא יַת נַפְשֵׁיהוֹן לְשֵׁיצָאָה וּלְקַטָּלָא וּלְאוֹבָדָא יַת כָּל חֵילָוַת עַמָּא וּמְדִינְתָּא דְמָעִיקִין יַהֲווֹן טַפְלִין וְנִשִׁין וּשְׁלָלֵהוֹן לְעַדָּאָה׃

4 * Extendit autem rex Esther virgam auream, & surrexit Esther vt astaret regi.

4 * Ἐξέτεινε δὲ ὁ βασιλεὺς τῇ ἐσθὴρ τὸν ῥάβδον τὸν χρυσοῦν, καὶ ἐξηγέρθη ἐσθὴρ παρεστηκέναι τῷ βασιλεῖ:

5 * Et dixit Esther: Si videtur tibi & inueni gratiam, mittatur vt reuertantur literæ missæ ab Aman, quæ scriptæ fuerant ad perdendum Judæos qui sunt in regno tuo.

5 * καὶ εἶπεν ἐσθήρ, εἰ δοκεῖ σοι καὶ δεδόχθω χάριν, πεμφθήτω ἀποστροφὴν τὰ γράμματα τὰ ἀπεσταλμένα ὑπὸ ἀμὰν, τὰ γεγραμμένα ἀπολέσθαι τοὺς ἰουδαίους οἳ εἰσὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ σου.

6 * Quomodo enim potero videre afflictionem populi mei? & quomodo potero saluari in perditione patriæ meæ?

6 * πῶς γὰρ δυνήσομαι ἰδεῖν τὸν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου; καὶ πῶς δυνήσομαι σωθῆναι ἐν τῇ ἀπωλείᾳ τῆς πατρίδος μου;

7 * Et dixit rex ad Esther: Si omnia bona Aman dedi & donaui tibi, & illum suspendi in ligno, quia manus intulit Judæis; quid amplius quæris?

7 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς ἐσθήρ, εἰ πάντα τὰ ὑπάρχοντα ἀμὰν ἔδωκα καὶ ἐχαρισάμην σοι, καὶ αὐτὸν ἐκρέμασα ἐπὶ ξύλου, ὅτι τὰς χεῖρας ἐπέβαλεν τοῖς ἰουδαίοις· τί ἔτι ἐπιζητεῖς;

8 * Scribite & vos ex nomine meo vt videtur vobis, & sigillate anulo meo. quæcunque enim scribuntur rege iubente, & signata sunt anulo meo, non est eis contradicere.

8 * γράψατε καὶ ὑμεῖς ἐν τοῦ ὀνόματός μου ὡς δοκεῖ ὑμῖν, καὶ σφραγίσατε τῷ δακτυλίῳ μου· ὅσα γὰρ γράφεται τοῦ βασιλέως ἐπιτάξαντος καὶ σφραγισθῇ τῷ δακτυλίῳ μου, οὐκ ἔστιν αὐτοῖς ἀντειπεῖν.

9 * Vocati sunt autem scribæ in primo mense, qui est Nisan, tertia & vicesima eiusdem anni. et scripta sunt Judæis quæcunque iussit procuratoribus & principibus satraparum, ab India vsque ad Æthiopiam, centum viginti septem satrapis per regionem & regionem secundùm eorum locutionem.

9 * ἐκλήθησαν οὖν οἱ γραμματεῖς ἐν τῷ πρώτῳ μηνί, ὅς ἐστι νισὰν τῇ τρίτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ αὐτοῦ ἔτους· καὶ ἐγράφη τοῖς ἰουδαίοις ὅσα ἐνετείλατο τοῖς οἰκονόμοις, καὶ τοῖς ἄρχουσι τῶν σατραπῶν, ἀπὸ τῆς ἰνδικῆς ἕως τῆς αἰθιοπίας, ἑκατὸν εἰκοσιεπτὰ σατραπείας κατὰ χώραν καὶ χώραν κατὰ τὴν αὐτῶν λέξιν.

10 * Scriptæ sunt autem per regem, & sigillatæ sunt anulo eius. Et miserunt literas per veredarios,

10 * ἐγράφη δὲ διὰ τοῦ βασιλέως καὶ ἐσφραγίσθη τῷ δακτυλίῳ αὐτοῦ· καὶ ἐξαπέστειλαν τὰ γράμματα διὰ βιβλιοφόρων·

11 * Sicut præcepit eis vt vterentur legibus suis in omni ciuitate, iuuarentque illos, & vt vterentur inimicis suis & oppositis eis, vt voluissent,

11 * ὡς ἐπέταξεν αὐτοῖς χρῆσθαι τοῖς νόμοις αὐτῶν ἐν πάσῃ πόλει βοηθῆσαί τε αὐτοῖς καὶ χρῆσθαι τοῖς ἀντιδίκοις αὐτῶν καὶ τοῖς ἀντικειμένοις αὐτοῖς, ὡς βούλονται,

---

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 Et tetendit rex Ezzther sceptrum aureum, & leuata est Ezzther, & stetit ante regem. 5 Et dixit, Si regi gratum est, & si inueni gratiam ante ipsum, & rectum est verbum ante regem, & probata sum ego in oculis eius; iubeat rex & ponat sententiam ad scribendum vt reuocentur epistolæ quas misit Haman filius Hamdatha qui erat ex prosapia Hagag quas scripsit ad perdendum omnes Iehudæos qui sunt in omnibus regionibus regis. 6 Nam quonam modo potero ferre, & spectare malum, cui erit addictus populus meus? & quomodo potero stare & spectare tempus quo peribit generatio natiuitatis meæ?

7 Et dixit rex Ahhasueros ad Ezzther reginam, & ad Mardechai Iehudæum, Ecce domum Haman dedi Ezzther & illum suspenderunt super lignum, eò quòd extendisset manum suam in Iehudæos. 8 Et vos scribite pro Iehudæis, quemadmodum pulchrũ fuerit in oculis vestris in nomine edicti regis, & obsignate anulo sigillatorio regis, nam epistola quæ scribitur in nomine dicti regis, & obsignatur anulo obsignatorio regis, non reuertetur vacua. 9 Et vocati sunt scribæ regis tempore illo mense tertio, ipse est mensis Siuan, vicesima & tertia die eius: & scriptum est iuxta omnia quæ iussit Mardechai, Iehudæis, & satrapis, & hipparchis, magnatibusque qui præpositi erant præfecti super regiones quę sunt ab Hendia magna, vsque ad Chus, centum & viginti & septem regionibus, vnicuique regioni iuxta chatacterem scripturæ suæ, & vnicuique populo iuxta locutionem linguæ suæ, & Iehudæis iuxta characterem scripturæ eorum, & iuxta locutionem linguæ eorum. 10 Et scripsit in nomine dicti regis Ahhasueros, & signatum est anulo signatorio regis, & misit epistolas per manum cursorum currentium equis, & ascensorum celerum equorum, & mulorum equinorum.

11 Quòd dabat rex auxilium Iehudæis qui erant in omnibus & singulis ciuitatibus, vt congregarentur & sustentarent animas suas, vt exterminarent, occiderent, perderentque omnẽ gentem & regionem, quæ affligerent eos, paruulos, & fœminas; & spolia eorũ auferrent,

1 * בִּיּוֹם אֶחָד בִּכְל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ
בִּשְׁלוֹשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים־עָשָׂר הוּא־חֹדֶשׁ אֲדָר׃
13 * פִּתְשֶׁגֶן הַכְּתָב לְהִנָּתֵן דָּת בְּכָל־מְדִינָה וּמְדִינָה
גָּלוּי לְכָל־הָעַמִּים וְלִהְיוֹת הַיְהוּדִים עֲתִדִים לַיּוֹם
14 הַזֶּה לְהִנָּקֵם מֵאֹיְבֵיהֶם׃ * הָרָצִים רֹכְבֵי הָרֶכֶשׁ
הָאֲחַשְׁתְּרָנִים יָצְאוּ מְבֻהָלִים וְדָחוּפִים בִּדְבַר
הַמֶּלֶךְ וְהַדָּת נִתְּנָה בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה׃
15 * וּמָרְדֳּכַי יָצָא מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ מַלְכוּת
תְּכֵלֶת וָחוּר וַעֲטֶרֶת זָהָב גְּדוֹלָה וְתַכְרִיךְ בּוּץ
וְאַרְגָּמָן וְהָעִיר שׁוּשָׁן צָהֲלָה וְשָׂמֵחָה׃
16 * לַיְהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה וְשִׂמְחָה וְשָׂשׂוֹן וִיקָר׃
17 * וּבְכָל־מְדִינָה וּמְדִינָה וּבְכָל־עִיר וָעִיר מְקוֹם
אֲשֶׁר דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ מַגִּיעַ שִׂמְחָה וְשָׂשׂוֹן
לַיְהוּדִים מִשְׁתֶּה וְיוֹם טוֹב וְרַבִּים מֵעַמֵּי הָאָרֶץ
מִתְיַהֲדִים כִּי־נָפַל פַּחַד־הַיְהוּדִים עֲלֵיהֶם׃

ט

1 * וּבִשְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ הוּא־חֹדֶשׁ
אֲדָר בִּשְׁלוֹשָׁה עָשָׂר יוֹם בּוֹ אֲשֶׁר הִגִּיעַ דְּבַר־הַמֶּלֶךְ
וְדָתוֹ לְהֵעָשׂוֹת בַּיּוֹם אֲשֶׁר שִׂבְּרוּ אֹיְבֵי הַיְהוּדִים
לִשְׁלוֹט בָּהֶם וְנַהֲפוֹךְ הוּא אֲשֶׁר יִשְׁלְטוּ הַיְהוּדִים
הֵמָּה בְּשֹׂנְאֵיהֶם׃
2 * נִקְהֲלוּ הַיְהוּדִים בְּעָרֵיהֶם בְּכָל־מְדִינוֹת
הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לִשְׁלֹחַ יָד בִּמְבַקְשֵׁי רָעָתָם
וְאִישׁ לֹא־עָמַד בִּפְנֵיהֶם כִּי־נָפַל פַּחְדָּם עַל־
כָּל־הָעַמִּים׃
3 * וְכָל־שָׂרֵי הַמְּדִינוֹת וְהָאֲחַשְׁדַּרְפְּנִים וְהַפַּחוֹת
וְעֹשֵׂי הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ מְנַשְּׂאִים אֶת־הַיְהוּדִים
כִּי־נָפַל פַּחַד־מָרְדֳּכַי עֲלֵיהֶם׃
4 * כִּי־גָדוֹל מָרְדֳּכַי בְּבֵית הַמֶּלֶךְ וְשָׁמְעוֹ הוֹלֵךְ בְּכָל־
הַמְּדִינוֹת כִּי־הָאִישׁ מָרְדֳּכַי הוֹלֵךְ וְגָדוֹל׃

12 * Et conſtituta eſt per omnes prouin-
D cias vna vltionis dies, id eſt, tertiadecima
13 die mẽſis duodecimi Adar. * Summa epi-
ſtolæ hęc fuit: Vt in omnibus terris ac po-
pulis qui regis Aſſueri ſubiacebant impe-
rio, notum fieret paratos eſſe Iudæos ad ca
14 piẽdam vindictã de hoſtibus ſuis. * Egreſ-
ſiq́ue ſunt veredarij celeres nuncia perfe-
rentes, & edictum regis pependit in Suſis.
15 * Mardochæus autem de palatio, & de
conſpectu regis egrediens fulgebat veſti-
bus regijs hyacinthinis videlicet & aeri-
nis, coronam auream portans in capite, &
amictus ſerico pallio atq; purpureo. Om-
niſque ciuitas exultauit atq; lætata eſt.
16 * Iudæis autem noua lux oriri viſa eſt,
gaudium, honor & tripudium.
17 * Apud omnes populos vrbes atq; pro-
uincias quocunque regis præcepta venie-
bant, mira exultatio, epulę atque cõuiuia,
& feſtus dies, in tantum vt plures alterius
gentis & ſectæ eorum religioni & ceremo-
nijs iungerentur. Grandis enim cunctos
Iudaici nominis terror inuaſerat.

CAP. IX.

1 IGitur duodecimi menſis, quem Adar
A vocari ante iam diximus, tertiadecima
die, quando cunctis Iudęis interfectio pa-
rabatur, & hoſtes eorum inhiabant ſan-
guini, verſa vice ſuperiores Iudæi eſſe cœ-
perunt & ſe de aduerſarijs vindicare.
2 * Congregatíque ſunt per ſingulas ci-
uitates & oppida & loca, vt extenderent
manum contra inimicos & perſecutores
ſuos. Nullúſq; auſus eſt reſiſtere, eò quòd
omnes populos magnitudinis eorum for-
3 mido penetraret. * Nam & prouinciarũ
iudices, duces & procuratores, omniſque
dignitas, quæ ſingulis locis ac operibus
præerat, extollebant Iudæos timore Mar-
4 dochæi. Quem principem eſſe palatij &
plurimum poſſe cognouerant. Fama quo-
que nominis eius creſcebat quotidie, &
per cunctorum ora volitabat.

תרגום

12 בְּחַד בְּכָל פִּלְכֵי מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ בִּתְלֵיסַר יוֹמִין לְיַרַח תְּרֵיסַר הוּא יַרְחָא דַאֲדָר׃ 13 וְיִתְגְּמָא דִכְתָבָא לְאִתְיְהָבָא גְּזֵרָתָא
בְּכָל פִּלְכָא וּפִלְכָא בָּרִיר לְכָל עַמְמַיָא דְיִהוֹדָאֵי אִטְמוֹסִין לְיוֹמָא הָדֵין לְאִתְפָּרָעָא מִבַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן׃ 14 רַהֲטוּנִין רַכְּבֵי רַכְשָׁא
עַרְטוּלַיְנֵי נְפַקוּ מְבַהֲלִין וּזְרִיזִין בְּפִתְגָמָא דְמַלְכָא וּגְזֵרְתָא אִתְיְהַב בְּשׁוּשַׁן בִּירַנְתָּא׃ 15 וּמָרְדְּכַי נְפַק מִן קֳדָם מַלְכָּא בִּלְבוּשׁ מַלְכוּתָא
חְכֶלְתָּא וְחַרְי וְתַכְרִיכָא דְדַהֲב רַבְּתָא וּגְלִימָא דְבוּץ וְאַרְגְּוָן טָב וְקַרְתָּא דְשׁוּשַׁן בְּרִחְתָא וְחָדְיָא׃ 16 לִיהוּדָאִין הֲוָה נְהוֹרָא וְחֶדְוָא
וּבְדִיחוּת לְבָא וְיִקָרָא׃ 17 וּבְכָל פִּלְכָא וּפִלְכָא וּבְכָל קִרְוָא וְקִרְוָא אֲתַר דְּפִתְגָם מַלְכָּא וּגְזֵרַת דִּינֵהּ מְטֵי חֶדְוָא וּבְדִיחוּת לְבָא לִיהוּדָאִין
מִשְׁתְּיָא וְיוֹמָא טָבָא וְסַגִּיאִין מֵעַמְמֵי אַרְעָא מִתְגַּיְּרִין אֲרוֹם נְפַל פַּחְדָּא דִיהוּדָאֵי עֲלֵיהוֹן׃

ט

1 וּבִתְרֵיסַר יַרְחִין הוּא יַרַח אֲדָר בִּתְלֵיסַר יוֹמִין בֵּהּ דְּמָטָא פִּתְגָם מַלְכָּא וּגְזֵרַת דִּינֵהּ לְאִתְעֲבָדָא בְּיוֹמָא דַּחֲשִׁבוּ בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן
דִּיהוּדָאֵי לְמִשְׁלַט בְּהוֹן וְאִתְהַפְכַת דְּיִשְׁלְטוּן יְהוּדָאֵי אִנּוּן בְּשָׂנְאֵיהוֹן׃ 2 אִתְכְּנִשׁוּ יְהוּדָאֵי בְּקִרְוֵיהוֹן בְּכָל פִּלְכֵי מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לְאוֹשָׁטָא
יָדָא לְקַטָּלָא יַת כָּל דְּתַבְעִין בִּישֵׁיהוֹן וּגְבַר לָא קָם בְּאַנְפֵּיהוֹן אֲרוֹם נְפַל פַּחֲדֵיהוֹן עַל כָּל עַמְמַיָא׃ 3 וְכָל רַבְרְבֵי פִּלְכַיָּא אִסְטַרְטְלוֹסִין
וְתַפַּרְכִין וְעָבְדֵי עִבִידְתָא דִי לְמַלְכָּא מְסַיְּעִין עִלָּוֵיהוֹן יַת יְהוּדָאֵי לַאֲרֵכוּנִין אֲרוֹם נְפַל פַּחְדָּא דְמָרְדְּכַי עִלָּוֵיהוֹן׃
4 אֲרוֹם רַב מָרְדְּכַי בְּבֵית מַלְכָּא וּמִשְׁמְעֵהּ נָפֵק בְּכָל פִּלְכַיָּא אֲרוֹם גַּבְרָא מָרְדְּכַי אָזֵל וּמִתְרַבְרַב׃

12 * *In die vna in omni regno Artaxerxis, tertiadecima duodecimi mensis qui est Adar.*

13 * *At exemplaria apponantur vt visibiliter in omni regno, paratique sint omnes Judæi in hanc diem ad debellandum suos hostes.*

14 * *Ipsi quidem igitur equites exierunt festinantes ad ea quæ à rege dicta erant perficiendum; appositum fuit autem præceptum & in Susis.*

15 * *At Mardochæus exijt ornatus regio ornatu & coronam habens auream, & diadema byssinum purpureum: vidientes autem qui in Susis, gauisi sunt.*

16 * *At Judæis fuit lumen & lætitia,*

17 * *Per ciuitatem & regionem, vbicunque positum fuit exemplar: gaudium & lætitia Iudæis, conuiuium & festiuitas: & multi gentilium circuncidebantur & iudaizabant propter metum Judæorum.*

12 * ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ ἀρταξέρξου, τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τοῦ δωδεκάτου μηνὸς ὅς ἐστιν ἀδάρ.

13 * τὰ δὲ ἀντίγραφα ἐκπηδῆσαι ὀφθαλμοφανῶς ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ· ἑτοίμους τε εἶναι πάντας τοὺς ἰουδαίους εἰς ταύτην τὴν ἡμέραν πολεμῆσαι ἀπὸ τῶν ὑπεναντίων.

14 * οἱ μὲν οὖν ἱππεῖς ἐξῆλθον ἀποδιδόντες τὰ ἐπὶ τοῦ βασιλέως λεγόμενα ἐπιτελεῖν· ἐξετέθη δὲ τὸ πρόσταγμα καὶ ἐν Σούσοις.

15 * ὁ δὲ μαρδοχαῖος ἐξῆλθεν ἐσθῆτι μὲν τῇ βασιλικῇ στολὴν, καὶ στέφανον ἔχων χρυσοῦν, καὶ διάδημα βύσσινον πορφυροῦν· ἰδόντες δὲ οἱ ἐν Σούσοις, ἐχάρησαν.

16 * Τοῖς δὲ ἰουδαίοις ἐγένετο φῶς καὶ εὐφροσύνη,

17 * κατὰ πόλιν καὶ χώραν, ὅ τι δ' ἐξετέθη τὸ ἔνθεμα, χαρὰ καὶ εὐφροσύνη τοῖς ἰουδαίοις, κῶθων καὶ εὐφροσύνη· καὶ πολλοὶ τῶν ἐθνῶν περιετέμνοντο καὶ ἰουδάιζον διὰ τὸν φόβον τῶν ἰουδαίων.

CAP. IX.

1 * IN enim duodecimo mense tertiadecima mensis qui est Adar, aderant literæ quæ scriptæ fuerant à rege.

2 * Et in ea die perierunt qui oppositi erant Judæis, nullus enim insurrexit timens eos.

3 * Nam principes Satraparum, & tyranni, & regij scribæ honorabant Judæos, quoniam timor Mardochæi incubuerat super eos.

4 * Contingit enim præceptum regis nominatum fuisse in omni regno.

ϑ'.

1 * Εν γὰρ τῷ δωδεκάτῳ μηνὶ τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τοῦ μηνὸς ὅς ἐστιν ἀδάρ, παρῆν τὰ γράμματα τὰ γραφέντα παρὰ τοῦ βασιλέως.

2 * καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἀπώλοντο οἱ ἀντικείμενοι τοῖς ἰουδαίοις· οὐδεὶς γὰρ ἀντέστη φοβούμενος αὐτούς.

3 * οἱ γὰρ ἄρχοντες τῶν σατραπῶν, καὶ οἱ τύραννοι, καὶ οἱ βασιλικοὶ γραμματεῖς ἐτίμων τοὺς ἰουδαίους, ὅτι ὁ φόβος μαρδοχαίου ἐπέκειτο αὐτοῖς.

4 * πρωτέπεσε γὰρ τὸ πρόσταγμα τοῦ βασιλέως ὀνομασθῆναι ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[11] Die vna in omnibus regionibus regis Ahhasueros, decima tertia die mensis duodecimi, ipse est mensis Adar. [13] Edictum scripturæ erat, vt daretur decretum in qualibet regione publicatum omnibus gentibus, vt sint Iehudæi parati in die illa ad vindicandum se de auctoribus inimicitiarum suarum. [14] Cursores ascensores celerum equorum & mulorum, exierunt festinantes & accelerantes ad verbum regis: & decretum datum est in Susan metropoli. [15] Et Mardechai exiit à conspectu regis in veste regia hyacinthina & candida, & monili aureo magno, & cum amictu byssi & purpuræ bonæ; ciuitas autem Susan exultabat & lætabatur.

[16] Iehudæis fuit lux & lætitia, & gaudium cordis & gloria. [17] Et in qualibet regione, & in quacunque ciuitate & loco, quò verbum regis & decretum iudicij eius peruenit, lætitia & gaudium cordis erat Iehudæis; conuiuium & dies bonus: & multi ex gentibus terræ proselyti fiebant, quia ceciderat timor Iehudæorum super eos.

CAP. IX.

IN duodecimo autem mensium, ipse est mensis Adar, decima tertia die eius, qua peruenit verbum regis, & decretum iudicij eius, ad exequendum in die qua cogitauerãt auctores inimicitiarum Iehudæorum potestatem exercere in eos: & oppositum fuit, quia potestatem exercuerunt Iehudæi ipsi in odientes se. [2] Congregati sunt Iehudæi in ciuitatibus suis, in omnibus regionibus regis Ahhasueros, vt extenderent manum ad occidendum omnes quærentes malum eorum. & homo non stetit in facie eorum; nam ceciderat terror eorum super omnes gentes. [3] Et omnes magnates regionum, principes & hipparchi, actores munerum regiorum, præficiebant super se Iehudæos principes; quia ceciderat terror Mardechai super eos. [4] Nam magister erat Mardechai in domo regis, & fama eius peruagabatur per omnes regiones; etenim vir Mardechai ibat & multiplicabatur.

5 * וַיַּכּוּ הַיְּהוּדִים בְּכָל־אֹיְבֵיהֶם מַכַּת־חֶרֶב וְהֶרֶג
וַאֲבֵדָן וַיַּעֲשׂוּ בְשֹׂנְאֵיהֶם כִּרְצוֹנָם׃

5 * Itaque percusserunt Iudæi inimicos suos plaga magna,& occiderunt eos, reddentes eis quod sibi parauerant facere.

6 * וּבְשׁוּשַׁן הַבִּירָה הָרְגוּ הַיְּהוּדִים וְאַבֵּד חֲמֵשׁ
7 מֵאוֹת אִישׁ׃ * וְאֵת׀ פַּרְשַׁנְדָּתָא וְאֵת׀
דַּלְפוֹן וְאֵת׀ אִסְפָּתָא׃

6 *In tantum vt etiam in Susis quingentos viros interficerent:
7 * Extra decem filios Aman Agagitæ hostis Iudæorum. Quorum ista sunt nomina: Parsandatha & Delphon, & Esphata.

8 * וְאֵת׀ פּוֹרָתָא וְאֵת׀ אֲדַלְיָא וְאֵת׀ אֲרִידָתָא׃
9 * וְאֵת׀ פַּרְמַשְׁתָּא וְאֵת׀ אֲרִיסַי וְאֵת׀ אֲרִדַי
וְאֵת׀ וַיְזָתָא׃

8 * Et Phorata & Adalia,& Aridatha.
9 * Et Ephermestha, Arisai, & Aridai, & Vaisatha.

10 * עֲשֶׂרֶת בְּנֵי הָמָן בֶּן־הַמְּדָתָא צֹרֵר הַיְּהוּדִים
הָרָגוּ וּבַבִּזָּה לֹא שָׁלְחוּ אֶת־יָדָם׃

10 *Quos cùm occidissent,prædas de substantijs eorum agere noluerunt.

11 * בַּיּוֹם הַהוּא בָּא מִסְפַּר הַהֲרוּגִים בְּשׁוּשַׁן
הַבִּירָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃

11 * Statímque numerus eorum qui occisi erant in Susis, ad regem relatus est.

12 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה
הָרְגוּ הַיְּהוּדִים וְאַבֵּד חֲמֵשׁ מֵאוֹת אִישׁ וְאֵת עֲשֶׂרֶת
בְּנֵי־הָמָן בִּשְׁאָר מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ מֶה עָשׂוּ וּמַה־
שְּׁאֵלָתֵךְ וְיִנָּתֶן לָךְ וּמַה־בַּקָּשָׁתֵךְ עוֹד וְתֵעָשׂ׃

12 * Qui dixit reginæ,In vrbe Susis interfecerunt Iudæi quingentos viros, & alios decem filios Aman. Quantam putas eos exercere cædem in vniuersis prouincijs? Quid vltra postulas, & quid vis vt fieri C iubeam?

13 * וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יִנָּתֵן גַּם־
מָחָר לַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּשׁוּשַׁן לַעֲשׂוֹת כְּדָת הַיּוֹם
וְאֵת עֲשֶׂרֶת בְּנֵי־הָמָן יִתְלוּ עַל־הָעֵץ׃

13 * Cui illa respondit,Si regi placet,detur potestas Iudæis, vt sicut fecerunt hodie in Susis,sic & cras faciãt, & decem filij Aman in patibulis suspendantur.

14 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהֵעָשׂוֹת כֵּן וַתִּנָּתֶן דָּת בְּשׁוּשָׁן
וְאֵת עֲשֶׂרֶת בְּנֵי־הָמָן תָּלוּ׃

14 * Præcepítque rex vt ita fieret. Statímque in Susis pependit edictum, & decem filij Aman suspensi sunt.

15 * וַיִּקָּהֲלוּ הַיְּהוּדִיִּים אֲשֶׁר־בְּשׁוּשָׁן גַּם בְּיוֹם
אַרְבָּעָה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר וַיַּהַרְגוּ בְשׁוּשָׁן שְׁלֹשׁ
מֵאוֹת אִישׁ וּבַבִּזָּה לֹא שָׁלְחוּ אֶת־יָדָם׃

15 *Congregatis Iudæis quartadecima die mensis Adar, interfecti sunt in Susis trecenti viri,nec eorum ab illis directa substantia est.

16 * וּשְׁאָר הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בִּמְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ
נִקָּהֲלוּ וְעָמַד עַל־נַפְשָׁם וְנוֹחַ מֵאֹיְבֵיהֶם וְהָרוֹג
בְּשֹׂנְאֵיהֶם חֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים אָלֶף וּבַבִּזָּה לֹא שָׁלְחוּ
17 אֶת־יָדָם׃ * בְּיוֹם־שְׁלוֹשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר
וְנוֹחַ בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹ וְעָשָׂה אֹתוֹ יוֹם מִשְׁתֶּה
וְשִׂמְחָה׃

16 * Sed & per omnes prouincias quæ ditioni regis subiacebãt, pro animabus suis steterunt Iudæi, interfectis hostibus ac persecutoribus suis, in tantum vt septuaginta quinque milia occisorum implerentur, & nullus de substantijs eorum quicquam contingeret.
17 * Dies autem tertiusdecimus mensis Adar vnus apud omnes interfectionis fuit,& quartadecima die cędere desierunt.

תרגום

5 ומחו יהודאין בכל בעלי דבביהון מחת קטילת סיפא וקטילת והובד נפשתא ועבדו בשנאיהון כרעותהון׃ 6 ובשושן בירנתא
קטלו יהודאין והובדו חמש מאה גברין׃ 7 ית פרשנדתא וית דלפון וית אספתא׃ 8 ית פורתא וית אדליא וית ארידתא׃ 9 וית
פרמשתא וית אריסי וית ארדי וית ויזתא׃ 10 עשרתי בנוי דהמן בר המדתא מעיקא דיהודאי קטלו ובעדאה לא אושיטו ית ידיהון׃
11 ביומא ההוא עאל מנין קטילין בשושן בירנתא קדם מלכא׃ 12 ואמר מלכא לאסתר מלכתא בשושן בירנתא קטלו יהודאי
ואובדו חמש מאה גברין וית עשרתי בנוי דהמן דאשתארו ובכל פילכי מלכא מה עבדו ומה שאלתיך ויתיהב ליך ומה בעותיך עד כען ויתעבד׃
13 ואמרת אסתר אין על מלכא יתוסף רשו אף מחר ליהודאין די בשושן למעבד כגזרת יומא הדין וית עשרתי בנוי דהמן יזדקפון
על קיסא׃ 14 ואמר מלכא לאתעובדא כדין ואתיהיבת גזירת דינא בשושן וית עשרתי בנוי דהמן צליבו׃
15 ואתכנשו יהודאין די בשושן אוף ביום ארבע עשר לירח אדר וקטלו בשושן תלת מאה גברין ובעדאה לא אושיטו ית ידיהון׃
16 ושאר יהודאין די בפלכי מלכא אתכנשו וקיימו ית נפשיהון ואשכחו ניחא מבעלי דבביהון וקטלו בשנאיהון שבעין וחמשא אלפין
ובעדאה לא אושיטו ית ידיהון׃
17 ביומא תלת עשר לירח אדר הוה קטול ונחו בארבסר בה ומעבד יתיה יום משתיא וחדוא׃

* *Et in Suſis ciuitate, occiderunt Judæi viros quingentos.* 5

5 * καὶ ἐν Σούσοις τῇ πόλει ἀπέκτειναν ⊕ ἰουδαῖοι ἀνδρας πενταχοσίους,

* *Et Pharſandatha, & Delphon, & Aſphatha.* 7

7 * τόν τε φαρσανδαθὰ καὶ δελφὼν καὶ ἀσφαθά.

* *Et Phoradatha, & Adalia, & Aridatha.* 8

8 * καὶ φορραδαθὰ, καὶ ἀδαλία, & ἀριδαθά.

* *Et Pharmaſtha, & Ariſai, & Aridai, & Baizatha.* 9

9 * καὶ φαρμασθὰ, καὶ ἀρισαῖ, & ἀριδαῖ, & βαιζαθά.

* *Et decem filios Aman Amadathu Bugæi inimici Judæorum, & non diripuerunt in eadem die.* 10

10 * καὶ τοὺς δέκα υἱοὺς ἀμὰν ἀμαδαθοὺ βουγαίου τοῦ ἐχθροῦ τῶν ἰουδαίων, & ἐδιήρπασαν ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ.

* *Traditus eſt autem numerus regi eorum qui perierant in Suſis.* 11

11 * ἐπεδόθη δὲ ὁ ἀριθμὸς τῷ βασιλεῖ τῶν ἀπολωλότων ἐν Σούσοις.

* *Dixit autem rex ad Eſther, Interfecerunt Judæi in Suſis viros quingentos in ciuitate; in autem regione quomodo exiſtimas quòd exercuerunt? quid igitur petis amplius, & erit tibi?* 12

12 * εἶπε δὲ ὁ βασιλεὺς πρὸς ἐσθήρ, ἀπώλεσαν ⊕ ἰουδαῖοι ἐν Σούσοις ἄνδρας πενταχοσίους ἐν τῇ πόλει· ἐν δὲ τῇ περιχώρῳ πῶς οἴει ὅτι ἐχρήσαντο; τί οὖν αἰτεῖς ἔτι, καὶ ἔσται σοι;

* *Et dixit Eſther regi, Detur Judæis vti ſimiliter cras, itaque decem filios Aman ſuſpendant.* 13

13 * καὶ εἶπεν ἐσθὴρ τῷ βασιλεῖ, δοθήτω τοῖς ἰουδαίοις χρῆσθαι ὡσαύτως τὴν αὔριον, ὡς τε σοὶ δέκα υἱοὺς ἀμὰν κρεμάσαι.

* *Et permiſit rex ſic fieri, & permiſit Judæos ciuitatis corpora filiorũ Aman ſuſpendere.* 14

14 * καὶ ἐπέτρεψεν ὁ βασιλεὺς ὕτως γενέσθαι, καὶ ἐξέθηκε σοὶ ἰουδαίοις τῆς πόλεως τὰ σώματα τῶν υἱῶν ἀμὰν κρεμάσαι.

* *Et congregati ſunt Iudæi in Suſis quartadecima Adar, & occiderunt viros trecentos & nihil rapuerunt.* 15

15 * καὶ συνήχθησαν ⊕ ἰουδαῖοι ἐν Σούσοις τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τοῦ ἀδάρ, καὶ ἀπέκτειναν ἀνδρας τριακοσίους, & οὐδὲν διήρπασαν.

* *At reliqui Judæorum qui in regno congregati fuerant & ſe adiuuabant, & ceſſauerunt à bellis.* 16

16 * ⊕ οἱ λοιποὶ τῶν ἰουδαίων τῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ συνήχθησαν καὶ ἑαυτοῖς ἐβοήθουν, καὶ ἀνεπαύσαντο ἀπὸ τῶν πολέμων.

* *Perdiderunt enim de ipſis decem millia ſepties quinque milia tertiadecima Adar, & nihil rapuerunt: & ceſſauerunt quartadecima eiuſdem menſis; & egerunt eandem diem requiei cum gaudio & lætitia.* 17

17 * ἀπώλεσαν γὰρ αὐτῶν μυριάδας ἑπτὰ πεντακισχιλίους τῇ τριακαιδεκάτῃ τοῦ ἀδάρ, & οὐδὲν διήρπασαν· καὶ ἀνεπαύσαντο τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τοῦ αὐτοῦ μηνός· καὶ ἦγον αὐτὴν ἡμέραν ἀναπαύσεως μετὰ χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[5] Et percuſſerunt Iehudæi omnes auctores inimicitiarum ſuarum, percuſſione occiſionis gladij, & occiſionis, & perditionis animarum, & fecerunt in oſores ſuos iuxta voluntatem ſuam. [6] Et in Suſan metropoli occiderunt Iehudæi, & perdiderunt quingentos viros. [7] Et Parſandatha, & Dalphon, & Aſpatha. [8] Et Poratha, & Adalia, & Aridatha. [9] Et Parmaſta, & Ariſai, & Aridai, & Vaieſatha. [10] Decem filios Hamam filij Hamadatha oppreſſoris Iehudæorum, occiderunt: in prædam verò non extenderunt manus ſuas. [11] In die illa venit numerus interfectorum in Suſan metropoli coram rege. [12] Et dixit rex ad Ezzther reginam: In Suſan metropoli occiderunt Iehudæi, & perdiderunt quingentos viros & decem filios Haman, qui remanſerant. Et in reliquis regionibus regis quid fecerunt? & quæ eſt petitio tua, & detur tibi: & quæ eſt poſtulatio tua adhuc & fiet. [13] Dixit autem Ezzther, Si regi placet, detur poteſtas etiam cras Iehudæis in Suſan faciendi iuxta decretum hodiernum, & decem filij Haman erigantur in ligno.

[14] Et dixit rex vt fieret ſic, & datum eſt decretum iudicij in Suſan, & decem filios Haman ſuſpenderunt.

[15] Et congregati ſunt Iehudæi qui erant in Suſan, etiam die decima quarta menſis Adar, & occiderunt in Suſan trecentos viros: ſed ad prædam non extenderunt manus ſuas. [16] Et reliqui Iehudæorum qui erant in regionibus regis, congregati ſunt, & fulcierunt animas ſuas, & inuenerunt requiem ab auctoribus inimicitiarum ſuarum, & occiderunt de inimicis ſuis ſeptuaginta & quinque millia: ad prædam verò non extenderunt manus ſuas.

[17] Die decimatertia menſis Adar facta fuit occiſio, & quieuerunt quartadecima eiuſdem, & fecerunt eum diem conuiuij & lætitiæ.

18 * וְהַיְהוּדִיִּם אֲשֶׁר בְּשׁוּשָׁן נִקְהֲלוּ בִּשְׁלוֹשָׁה
עָשָׂר בּוֹ וּבְאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹ וְנוֹחַ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בּוֹ
וְעָשָׂה אֹתוֹ יוֹם מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה׃
19 * עַל־כֵּן הַיְהוּדִים הַפְּרָזִים הַיֹּשְׁבִים בְּעָרֵי
הַפְּרָזוֹת עֹשִׂים אֶת יוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר
שִׂמְחָה׃ וּמִשְׁתֶּה וְיוֹם טוֹב וּמִשְׁלֹחַ מָנוֹת׃ אִישׁ
לְרֵעֵהוּ׃
20 * וַיִּכְתֹּב מָרְדֳּכַי אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃
וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל־כָּל־הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר
בְּכָל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הַקְּרוֹבִים
וְהָרְחוֹקִים׃
21 * לְקַיֵּם עֲלֵיהֶם לִהְיוֹת עֹשִׂים אֶת יוֹם אַרְבָּעָה׃
עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר וְאֶת יוֹם חֲמִשָּׁה׃ עָשָׂר בּוֹ בְּכָל־
שָׁנָה׃ וְשָׁנָה׃׃
22 * כַּיָּמִים אֲשֶׁר־נָחוּ בָהֶם הַיְּהוּדִים מֵאֹיְבֵיהֶם
וְהַחֹדֶשׁ אֲשֶׁר נֶהְפַּךְ לָהֶם מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה׃ וּמֵאֵבֶל
לְיוֹם טוֹב לַעֲשׂוֹת׃ אוֹתָם יְמֵי מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה׃
וּמִשְׁלוֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ וּמַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים׃
23 * וְקִבֵּל הַיְּהוּדִים אֵת אֲשֶׁר־הֵחֵלּוּ לַעֲשׂוֹת וְאֵת
אֲשֶׁר־כָּתַב מָרְדֳּכַי אֲלֵיהֶם׃
24 * כִּי הָמָן בֶּן־הַמְּדָתָא הָאֲגָגִי צוֹרֵר כָּל־הַיְּהוּדִים
חָשַׁב עַל־הַיְּהוּדִים לְאַבְּדָם וְהִפִּל פּוּר הוּא
הַגּוֹרָל לְהֻמָּם וּלְאַבְּדָם׃
25 * וּבְבֹאָהּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אָמַר עִם־הַסֵּפֶר יָשׁוּב
מַחְשַׁבְתּוֹ הָרָעָה׃ אֲשֶׁר־חָשַׁב עַל־הַיְּהוּדִים עַל־
רֹאשׁוֹ וְתָלוּ אֹתוֹ וְאֶת־בָּנָיו עַל־הָעֵץ׃
26 * עַל־כֵּן קָרְאוּ לַיָּמִים הָאֵלֶּה פוּרִים עַל־שֵׁם
הַפּוּר עַל־כֵּן עַל כָּל־דִּבְרֵי הָאִגֶּרֶת הַזֹּאת וּמָה־
רָאוּ עַל־כָּכָה וּמָה הִגִּיעַ אֲלֵיהֶם׃

Quem conſtituerunt eſſe ſolemnem, vt in eo omni tempore deinceps vacarent epu-
18 lis, gaudio, atq; conuiuijs. * At hi qui in vrbe Suſis cædem exercuerant tertiodeci-
mo & quartodecimo die eiuſdem menſis in cæde verſati ſunt, quintodecimo aũt die
19 percutere deſierunt. * Et idcircò eundem diem conſtituerunt ſolemnem epularum atq; lætitiæ. Hi verò Iudęi qui in oppidis non muratis ac villis morabantur, quar-
tumdecimum diem menſis Adar cõuiuio-
rum & gaudij decreuerunt, ita vt exultent in eo, & mittant ſibi mutuò partes epula-
20 rum & ciborum. * Scripſit itaq; Mardo-
chæus omnia hæc, & literis comprehenſa miſit ad Iudęos qui in omnibus regis pro-
uincijs morabantur, tam in vicino poſitis
21 quàm procul. * Vt quartãdecimã & quin-
tamdecimã diem mẽſis Adar pro feſtis ſu-
ſciperent, & reuertente ſemper anno ſo-
22 lemni celebrarent honore. * Quia in ipſis diebus ſe vlti ſunt Iudæi de inimicis ſuis, & luctus atque triſtitia in hilaritatẽ, gau-
diúmq; cõuerſi ſunt, eſſentq; dies iſti epu-
larum atq; lętitiæ, & mitterẽt ſibi inuicem ciborum partes, & pauperibus munuſcula
23 largirentur. * Suſceperúntq; Iudęi in ſole-
mnem ritum cuncta quæ eo tẽpore facere cœperant, & quæ Mardochæus literis fa-
24 ciẽda mãdauerat. * Aman enim filius Ama dathi ſtirpis Agag, hoſtis & aduerſarius Iu
dęorum cogitauit contra eos malũ, vt oc-
cideret illos atque deleret, & miſit Phur
25 quod noſtra lingua vertitur in Sortẽ. * Et poſtea ingreſſa eſt Eſther ad regẽ, obſecrãs vt conatus eius literis regis irriti fierent, &
malũ quod contra Iudęos cogitauerat, re-
uerteretur in caput eius. Deniq; & ipſum
26 & filios eius affixerunt cruci. * Atq; ex illo tempore dies iſti appellati ſunt Phurim, id eſt, ſortiũ, eò q; Phur, id eſt, ſors in vrnã miſ
ſa fuerit. Et cuncta q̃ geſta ſunt, epiſtolę, id eſt, libri huius volumine cõtinẽtur, queq́;
ſuſtinuerũt, & q̃ deinceps immutata ſunt.

תרגום

18 וְיָהֲדָאֵין דִּי בְּשׁוּשַׁן אִתְכְּנִשׁוּ בְּתְלֵיסַר בֵּיהּ וּבְאַרְבְּיסַר בֵּהּ וְנָחוּ בַּחֲמִיסַר בֵּהּ וּמֶעְבַּד יָתֵהּ יוֹם מִשְׁתְּיָא וְחֶדְוָא׃
19 בְּגִין כֵּן יְהוּדָאֵין פַּצְחָאֵי דְּיָתְבִין בְּקִרְוֵי פַּצְחָיָא עָבְדִין יָת יוֹם אַרְבְּיסַר לְיָרְחָא דַּאֲדָר חֶדְוָא וּמִשְׁתְּיָא וְיוֹמָא טָבָא וּמְשַׁדָּרִין דּוּרוֹן גְּבַר
לְחַבְרֵהּ׃ 20 וּכְתַב מָרְדְּכַי יָת פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין וְשַׁדַּר פִּטְקִין לְוָת כָּל גְּבַר יְהוּדָאֵין דִּי בְכָל פִּלְכֵי מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ דְּקָרִיבִין וּרְחִיקִין׃
21 לְקַיָּמָא גְּזֵירַת דֵּינָא עֲלֵיהוֹן לְמֶהֱוֵי עָבְדִין יָת יוֹם חֲמִיסַר בֵּהּ בְּכָל שַׁתָּא וְשַׁתָּא׃
22 בְּיוֹמַיָּא דְּנָחוּ בְהוֹן יְהוּדָאֵין מִבַּעֲלֵי דָבֵיהוֹן וּבְיַרְחָא דְּיִתְהַפַּךְ לְהוֹן מָרְבוּנָא לְחֶדְוָא וּמֵאֲבֶלָא לְיוֹמָא טָבָא לְמֶעְבַּד
בְּרֵהוֹן יוֹמֵי מִשְׁתְּיָא וְחֶדְוָא וּלְשַׁדָּרָא דּוּרוֹן אֱנָשׁ לְחַבְרֵהּ מַתְנָן לַחֲשׁוֹכֵי׃
23 וְקַבָּלוּ עַלֵּיהוֹן כְּלְהוֹן יְהוּדָאֵין יָת דְּשָׁרִיו לְמֶעְבַּד וְיָת דִּי כְתַב מָרְדְּכַי בְּגִינֵיהוֹן׃ 24 אֲרוֹם הָמָן בַּר הַמְּדָתָא דְּמִן יַהוּם אֲגָג
מְעִיק כָּל יְהוּדָאֵין חֲשַׁב עַל יְהוּדָאֵין לְהוֹבָדוּהֵהוֹן וּרְמָא פוּרָא הוּא עַדְבָּא לְשֵׁגוּשֵׁיהוֹן וּלְאוֹבָדֵיהוֹן׃ 25 וְכַד עָלַת אֶסְתֵּר קֳדָם מַלְכָּא
אֲמַר לָהּ מַלְכָּא יְהוֹב זְמְמֵיהּ בִּישָׁא דְּחָשַׁב לְמֶעְבַּד לְמָרְדְּכַי וְלִיהוּדָאֵין עַל רֵישֵׁהּ וְיִצְלְבוּן יָתֵיהּ וְיָת בְּנוֹהִי עַל קְיָסָא׃
26 בְּגִין כֵּן קְרוֹ לְיוֹמַיָּא הָאִלֵּין פּוּרַיָּא עַל שׁוּם פּוּרָא בְּגִין כֵּן נָטְרִין זִמְנָא שַׁתָּא בְּשַׁתָּא דִּיפַרְסְמוּן יוֹמֵי נִיסָא וּפִתְגָמֵי מְגִילְתָא הָדָא
לְאִשְׁתְּמָעָא לְכָל עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל לְמֶהֱוֵיהוֹן יַדְעִין וּמָה חָזוּ לְמִקְבַּע יוֹמֵי פוּרַיָּא הָאִלֵּין בְּגִין כֵּן רְאִתְעֲבִיד בְּהוֹן נִיסָא לְמָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר וְיִדְעוּן
פּוּרְקָנָא דְּמָטָרַת לְהוֹן׃

18 * At Judæi in Susis ciuitate conuenerunt, & quartadecima ceßauerunt: egerunt autem & quintamdecimam cum gaudio & lætitia.

18 * Οἱ δὲ ἰουδαῖοι ἐν Σούσοις τῇ πόλει συνήχθησαν, καὶ τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ ἀνεπαύσαντο· ἦγον δὲ καὶ τὴν πεντεκαιδεκάτην μετὰ χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης.

19 * Propter hoc igitur Judæi dißersi in omni regione extranea, agunt quartamdecimã Adar diem bonam cum lætitia, mittentes partes quilibet proximo: qui verò habitant in metropolibus, & quintamdecimam diem Adar in lætitia ducunt, mittentes partes proximis.

19 * διὰ τοῦτο οὖν οἱ ἰουδαῖοι διεσπαρμένοι ἐν πάσῃ χώρᾳ τῇ ἔξω, ἄγουσι τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην τοῦ ἀδὰρ ἡμέραν ἀγαθὴν μετ' εὐφροσύνης, ἀποστέλλοντες μερίδας ἕκας τῷ πλησίον· οἱ δὲ κατοικοῦντες ἐν ταῖς μητροπόλεσι, καὶ τὴν πεντεκαιδεκάτην ἡμέραν τοῦ ἀδὰρ ἐν εὐφροσύνῃ ἄγουσιν, ἀποστέλλοντες μερίδας τοῖς πλησίον.

20 * Scripsit autem Mardochæus verba hæc in libro, & misit Judæis, qui erant in Artaxerxis regno ijs qui propè & ijs qui longè.

20 * ἔγραψε δὲ μαρδοχαῖος τοὺς λόγους τούτους εἰς βιβλίον, καὶ ἀπέστειλε τοῖς ἰουδαίοις, ὅσοι ἦσαν ἐν τῇ ἀρταξέρξου βασιλείᾳ τοῖς ἐγγὺς καὶ τοῖς μακρόθεν.

21 * Vt constituerent dies hos bonos, agerentq; quartamdecimam & quintamdecimam Adar.

21 * στῆσαι τὰς ἡμέρας ταύτας ἀγαθὰς, ἄγειν τε τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην καὶ τὴν πεντεκαιδεκάτην τοῦ ἀδάρ.

22 * In enim his diebus quieuerunt Judæi ab inimicis suis, & mensem in quo cõuersus est eis qui erat Adar, à luctu in gaudiũ, & à tristitia in bonam diem, agerent totum in bonos dies nuptiarum & lætitiæ, mittentes partes amicis & pauperibus.

22 * ἐν γὰρ ταύταις ταῖς ἡμέραις ἀνεπαύσαντο οἱ ἰουδαῖοι ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν· καὶ τὸν μῆνα ἐν ᾧ ἐστράφη αὐτοῖς ὃς ἦν ἀδὰρ ἀπὸ πένθους εἰς χαρὰν, καὶ ἀπὸ ὀδύνης εἰς ἀγαθὴν ἡμέραν, ἄγειν ὅλον εἰς ἀγαθὰς ἡμέρας γάμων καὶ εὐφροσύνης, ἀποστέλλοντες μερίδας τοῖς φίλοις καὶ τοῖς πτωχοῖς.

23 * Et susceperunt Judæi sicut scripsit eis Mardochæus.

23 * καὶ ἀπεδέξαντο οἱ ἰουδαῖοι καθὼς ἔγραψεν αὐτοῖς ὁ μαρδοχαῖος.

24 * Qualiter Aman Amadathu Macedo bellabat contra eos, sicut posuit sententiam & sortem vt deleret eos.

24 * πῶς ἀμὰν ὁ ἀμαδάθου ὁ μακεδὼν ἐπολέμει αὐτούς, καθὼς ἔθετο ψήφισμα καὶ κλῆρον ἀφανίσαι αὐτούς.

25 * Et quomodo introiuit ad regem, dicens vt suspenderet Mardochæum. quæcunque autem conatus est inducere contra Judæos mala, super ipsum facta sunt; & suspensus est ipse, & filij sui.

25 * καὶ ὡς εἰσῆλθε πρὸς τὸν βασιλέα, λέγων κρεμάσαι τὸν μαρδοχαῖον. ὅσα δὲ ἐπεχείρησεν ἐπάξαι ἐπὶ τοὺς ἰουδαίους κακά, ἐπ' αὐτὸν ἐγένοντο· καὶ ἐκρεμάσθη αὐτὸς καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ.

26 * Propter hoc appellati sunt dies illi Phurim propter sortes; quia lingua eorum vocantur Phurim, propter verba epistolæ huius; & quæcunque passi sunt propter eam, & quæcunque eis facta sunt, & statuit.

26 * διὰ τοῦτο ἐπεκλήθησαν αἱ ἡμέραι αὗται φθείμ διὰ τοῦ κλήρους· ὅτι τῇ διαλέκτῳ αὐτῶν καλοῦνται φθείμ, διὰ τοὺς λόγους τῆς ἐπιστολῆς ταύτης· καὶ ὅσα πεπόνθασιν διὰ αὐτὸν, καὶ ὅσα αὐτοῖς ἐγένετο, καὶ ἔστησε.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[18] Et Iehudæi qui erant in Susan, congregati sunt decima tertia eiusdem, & quartadecima, & quieuerunt quintadecima eius, & fecerunt eum diem conuiuij & lætitiæ. [19] Idcircò Iehudæi villici qui habitant in ciuitatibus villarum, faciunt die quartadecima mensis Adar, lætitiam & conuiuium, & diem bonum, & mittunt dona vnusquisque proximo suo.

[20] Scripsit autem Mardechai omnia verba hæc; misitque literas ad vnumquemque Iehudæorum, qui erant in regionibus regis Ahhasueri, tam propinquorum quàm remotorum. [21] Statuendo eis decretum legis, vt celebrarent diem decimamquartam mensis Adar, & diem decimamquintam eiusdem singulis annis. [22] In diebus istis tempore quo quieuerunt Iehudæi ab auctoribus inimicitiarum suarum, & mense qui conuersus est eis à dolore in lætitiam, & de luctu in diem bonum, vt facerent in eis dies conuiuij, & lætitiæ, & vt mitterent munera quisque proximo suo, & dona pauperibus. [23] Et susceperunt Iehudæi super se omnia, quæ inceperant facere, & quod scripserat Mardechai pro eis. [24] Haman enim filius Hamadathai de prosapia Agag hostis Iehudæorum excogitauerat contra Iehudæos, vt perderet eos, proiecerâtque Phura, id est, sortem, vt conturbaret atque disperderet eos. [25] Et cùm ingressa fuisset Ezzther coram rege, dixit ei rex, Conuertatur cogitatio eius mala quam machinatus est facere ipsi Mardechai, & Iehudæis in caput eius: & suspenderunt illum & filios eius super lignum.

[26] Ideo vocauerunt dies istos Puraia nomine sortis: propterea obseruant tempus singulis annis quo diuulgent dies miraculi, & verba voluminis huius, vt audiatur ab omnibus populis domus Israel, sciantque: & cur viderentur dies isti Puraia constitui, eò quòd factum fuisset in eis miraculum ipsi Mardechai, & Ezzther: & vt scirent salutem quæ euenit eis,

27 * קִיְּמוּ וְקִבֵּל הַיְּהוּדִים עֲלֵיהֶם וְעַל־זַרְעָם
וְעַל כָּל־הַנִּלְוִים עֲלֵיהֶם וְלֹא יַעֲבוֹר לִהְיוֹת עֹשִׂים
אֶת־שְׁנֵי הַיָּמִים הָאֵלֶּה כִּכְתָבָם וְכִזְמַנָּם בְּכָל־
שָׁנָה וְשָׁנָה׃

28 * וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים בְּכָל־דּוֹר
וָדוֹר מִשְׁפָּחָה וּמִשְׁפָּחָה מְדִינָה וּמְדִינָה וְעִיר וָעִיר
וִימֵי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה לֹא יַעַבְרוּ מִתּוֹךְ הַיְּהוּדִים
וְזִכְרָם לֹא־יָסוּף מִזַּרְעָם׃

29 * וַתִּכְתֹּב אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה בַּת־אֲבִיחַיִל
וּמָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי אֶת־כָּל־תֹּקֶף לְקַיֵּם אֶת־אִגֶּרֶת
הַפֻּרִים הַזֹּאת הַשֵּׁנִית׃

30 * וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל־כָּל־הַיְּהוּדִים אֶל־שֶׁבַע
וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה מַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ דִּבְרֵי
שָׁלוֹם וֶאֱמֶת׃

31 * לְקַיֵּם אֶת־יְמֵי הַפֻּרִים הָאֵלֶּה בִּזְמַנֵּיהֶם
כַּאֲשֶׁר קִיַּם עֲלֵיהֶם מָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי וְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה
וְכַאֲשֶׁר קִיְּמוּ עַל־נַפְשָׁם וְעַל־זַרְעָם דִּבְרֵי הַצּוֹמוֹת
וְזַעֲקָתָם׃

32 * וּמַאֲמַר אֶסְתֵּר קִיַּם דִּבְרֵי הַפֻּרִים הָאֵלֶּה
וְנִכְתָּב בַּסֵּפֶר׃

יוד

1 * וַיָּשֶׂם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ מַס עַל־הָאָרֶץ
וְאִיֵּי הַיָּם׃

2 * וְכָל־מַעֲשֵׂה תָקְפּוֹ וּגְבוּרָתוֹ וּפָרָשַׁת גְּדֻלַּת
מָרְדֳּכַי אֲשֶׁר גִּדְּלוֹ הַמֶּלֶךְ הֲלוֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־
סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי מָדַי וּפָרָס׃

3 * כִּי מָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי מִשְׁנֶה לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ
וְגָדוֹל לַיְּהוּדִים וְרָצוּי לְרֹב אֶחָיו דֹּרֵשׁ טוֹב לְעַמּוֹ
וְדֹבֵר שָׁלוֹם לְכָל־זַרְעוֹ׃

27 * Suſceperunt Iudæi ſuper ſe & ſemen ſuum, & ſuper cunctos qui religioni eorum voluerunt copulari, vt nulli liceat duos hos dies abſque ſolemnitate tranſigere quos ſcriptura teſtatur, & cętera expetunt tempora annis ſibi iugiter ſuccedentibus. 28 *Iſti ſunt dies quos nulla vnquam delebit obliuio, & per ſingulas generationes cunctæ in toto orbe prouinciæ celebrabũt, nec eſt vlla ciuitas in qua dies Phurim, id eſt, ſortium, non obſeruentur à Iudæis, & ab eorum progenie quæ his ceremonijs obligata eſt. 29 *Scripſerúntque Eſther regina filia Abiahil, & Mardochæus Iudæus etiam ſecũdam epiſtolam, vt omni ſtudio dies iſta ſolemnis ſancire-
30 tur in poſterum. *Et miſerunt ad omnes Iudæos qui in centum viginti ſeptem prouincijs regis Aſſueri verſabantur, vt haberent pacem & ſuſciperent veritatem:
31 * Obſeruantes dies ſortium, & ſuo tempore cum gaudio celebrarent, ſicut conſtituerant Mardochæus & Eſther. Et illi obſeruanda ſuſceperunt à ſe, & à ſemine ſuo ieiunia atq; clamores & ſortium dies.
32 *Et omnia quæ libri huius, qui vocatur Eſther, hiſtoria continentur. CAP. X.

1 A REx verò Aſſuerus omnem terram & cunctas maris inſulas fecit tributarias.
2 *Cuius fortitudo & imperium, & dignitas atque ſublimitas qua exaltauit Mardochæum, ſcripta ſunt in libris Medorum
3 atque Perſarum. *Et quomodo Mardochæus Iudaici generis ſecundus à rege Aſſuero fuerit, & magnus apud Iudæos, & acceptabilis plebi fratrum ſuorum, quærens bona populo ſuo, & loquens ea quæ ad pacem ſeminis ſui pertinerent.

Quæ habẽtur in Hebræo plena fide expreſſi: hæc autẽ quæ ſequũtur, ſcripta reperi in editione vulgata, quæ Græcorum lingua & literis continentur, & interim poſt finẽ libri hoc capitulum ferebatur, quod iuxta conſuetudinem noſtram obelo, id eſt, veru prænotauimus.

תרגום

27 קַיְּמוּ וְקַבִּילוּ יְהוּדָאֵי עֲלֵיהוֹן וְעַל בְּנֵיהוֹן וְעַל כָּל דְּיִתְרְעִין דְּמִתּוֹסְפִין עֲלֵיהוֹן וְלָא יֶעְבַּר קַיְּמָא דֵּיהוֹן עַבְדִין יַת תַּרְיִן יוֹמַיָּא הָאִלֵּין כִּרְשִׁמְהוֹן כִּתְבֵיהוֹן וְכִזְמַנֵּיהוֹן בְּכָל שַׁתָּא וְשַׁתָּא׃

28 וְיוֹמַיָּא הָאִלֵּין אִתְחַיְּבוּ לְמֶהֱוֵי לְהוֹן דַּכְרָנָא וּלְאִתְעוֹבָדָא בְּהוֹן מִשְׁתְּיָא בְּכָל דָּרָא וְדָרָא יְחוּס כַּהֲנָיָא וְלֵיוָאֵי וְיִחוּסָא דְּבֵית יִשְׂרָאֵל דְּשָׁרְיָא בְּכָל פִּלְכָא וּפִלְכָא וְדִירִין בְּכָל קִרְוָתָא וְקִרְוָתָא וְיוֹמֵי פוּרְיָא הָאִלֵּין לָא יַעְבְּרוּן מִגּוֹ יְהוּדָאֵי וְדִכְרָנֵיהוֹן לָא יְשְׁתֵּיצוּן מִבְּנֵיהוֹן׃

29 וְכָתְבַת אֶסְתֵּר מַלְכְּתָא בְּרַתְּהּ דַּאֲבִיחַיִל וּמָרְדְּכַי יְהוּדָאָה יַת כָּל מְגִילְתָא הָדָא תְּקָפָא דְנִיסָא לְקַיָּמָא יַת אִגַּרְתָּא דְּפוּרְיָא הָדָא תִּנְיָנָא׃

30 וְשַׁדַּר פִּטְקִין לְוַת כָּל יְהוּדָאֵי לְמְאָה וְעֶשְׂרִין וּשְׁבַע פִּלְכִין מַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ פִּתְגָמֵי שְׁלָם וְהֵימָנוּתָא׃ 31 לְקַיָּמָא יַת יוֹמֵי פוּרְיָא
הָאִלֵּין בַּעֲדָן בִּזְמָן עוֹבָרֵיהוֹן הֵיכְמָה דְּקַיְּמוּ עֲלֵיהוֹן מָרְדְּכַי יְהוּדָאָה וְאֶסְתֵּר מַלְכְּתָא וְהֵיכְמָה דְּקַיְּמוּ יְהוּדָאֵי עַל נַפְשֵׁיהוֹן וְעַל בְּנֵיהוֹן לְמֶהֱוֵיהוֹן דְּכִירִין פִּתְגָמֵי צוֹמָיָא וּלְוֻחְהוֹן׃ 32 וְעַל מֵימַר אֶסְתֵּר אִתְקַיְּמוּ פִּתְגָמֵי פוּרְיָא הָאִלֵּין וְעַל יַד מָרְדְּכַי אִתְכְּתִיבַת מְגִילְתָא בְּפִטְקָא׃

יוד

1 וְשַׁוִּי מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ כַּרְגָּא עַל אַרְעָא וְתַפְרֵי יַמָּא׃

2 וְכָל עוֹבְדֵי תְקֵפְיֵהּ וּגְבוּרְתֵּיהּ וּפֵירוּשׁ רְבוּת מָרְדְּכַי דְּרַבֵּיהּ מַלְכָּא הֲלָא אִנּוּן כְּתִיבִין עַל סִפְרָא דְּחֶנְגֵּי יוֹמַיָּא לְמַלְכֵי מָדַאי וּפָרְסָאֵי׃

3 אֲרוּם מָרְדְּכַי יְהוּדָאָה אַלְקַפְטָא לְמַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְרַבָּן עַל כָּל יְהוּדָאֵי וּמְתְרָעֵי לְסַגֵּי אֲחוֹהִי דְּמִן שְׁבָטָא דְּבִנְיָמִין חֲבַשׁ טָבְתָא לְעַמֵּהּ בֵּית יִשְׂרָאֵל וּמְמַלֵּל שְׁלָמָא לְכָל זַרְעֵהּ דְּבֵית יַעֲקוֹב׃

27 * Et ſuſceperunt Judæi ſuper ſeipſos, & ſuper ſemen ſuum, & ſuper appoſitos ſuper eos, neque quidem aliter ꝟtentur.

27 * καὶ ϖροσεδέχονϖ ⓘ ἰϖδαῖοι ἐφ' ἑαυϖοῖς, καὶ ϶Πὶ ϖῷ ϖέρμαϖι αὐϖῶν, καὶ ϶Πὶ ϖοῖς ϖροσϖεθειμμένοις ἐπ' αὐϖοῖς, ϗδὲ μεϖὰ ἄλλως χρήϖων.

28 * At dies hi ducentur in omne tempus, & memoriale eorum non deficiet ꝟque ad generationes.

28 * αἱ ϔ ἡμέραι αὗϖαι ἀχθήϖω εἰς ϖὸν ἅϖανϖα χρόνον, καὶ ϖὸ μνημόσυνον αὐϖῶν ϗ μὴ ϖκλείϖῃ ἕως γενεῶν.

29 * Et ſcripſit Eſther regina filia Abichail, & Mardochæus Judæus, quanta fecerunt, & firmamentum epiſtolæ Phurim.

29 * καὶ ἔγραψεν ἐϑὴρ ἡ βασίλισσα ϑυγάϖηρ ἀβιχαΐλ, καὶ μαρδοχαῖος ὁ ἰϖδαῖος, ὅσα ἐποίησαν, ϖ, ϖε ϖερέωμα ϖῆς ϶Πιϖολῆς ϖῶν φωρείμ.

30 * Et Mardochæus & Eſther regina, ſtatuerunt ſibi ſecundùm ſe, & tunc ſtatuentes ſecundùm ieiunium eorum, & conſilium ipſorum.

30 * καὶ μαρδοχαῖος καὶ ἐϑὴρ ἡ βασίλισσα ἔϛησαν ἑαυϖοῖς καϑ' ἑαυϖούς· καὶ ϖότε ϛήσαντες ϗ ϖὴν νηϛείαν αὐϖῶν καὶ ϖὴν βοὴν αὐϖῶν.

31 * Et Eſther ꝟverbo ſtatuit in æternum, & ſcriptum eſt in memoriali.

31 * καὶ ἐϑὴρ λόγῳ ἔϛησεν εἰς ϖὸν αἰῶνα, καὶ ἐγράφη εἰς μνημόσυνον.

CAP. X.

ι'.

1 SCripſit autem rex ad regnum, & terræ, & maris,

1 * Ἔγραψε δὲ ὁ βασιλεὺς ϶Πὶ ϖὴν βασιλείαν ϖε γῆς καὶ ϖῆς ϑαλάσσης.

2 * Et ꝟim ſuam & fortitudinem diuitiasq; & gloriam regni ſui: ecce ſcripta ſunt in libro Perſarum & Medorum in memoriam.

2 * καὶ ϖὴν ἰσχὺν αὐϖοῦ καὶ ϖὴν δύναμιν ϑαῦμα ϖλούϖου ϖε καὶ δόξαν ϖῆς βασιλείας αὐϖοῦ, ἰδοὺ γέγραϖϖαι ἐν βιβλίῳ ϖερσῶν καὶ μήδων εἰς μνημόσυνον.

3 * Et Mardochæus ſecundus erat à rege Artaxerxe, & magnus erat in regno, & honoratus à Judæis, & amatus narrauit educationem omni genti ſuæ.

3 * ὅ, ϖε μαρδοχαῖος διεδέχεϖο ϖὸν βασιλέα ἀρϖαξέρξην· καὶ μέγας ἦν ἐν ϖῇ βασιλείᾳ, καὶ δεδοξασμένος ὑϖὸ ϖῶν ἰϖδαίων, καὶ φιλούμενος διηγεῖϖο ϖὴν ἀγωγὴν ϖαν ϖῷ ἔϑνει αὐϖῶν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

27 Statuerunt & receperunt Iehudæi ſuper ſe & ſuper filios ſuos, & ſuper incolas qui adiungerentur eis, vt non tranſgrederentur fœdus, ſed facerent duos dies illos iuxta characterem ſcripturæ ſuæ, & iuxta tempus eorum quolibet anno.

28 Et dies iſti adiudicati ſunt vt eſſent eis in memoriale, & vt facerent in eis conuiuium per omnes generationes, familiam ſacerdotum & Leuitarum, & familiam domus Iſrael manentium in qualibet regione, & habitantium in ſingulis ciuitatibus: dies autem Puraia iſtorum non tranſibunt de medio Iehudæorum, & memoria eorum non abolebitur à filijs ſuis.

29 Et ſcripſit Ezzther regina filia Abichail, & Mardechai Iehudæus omne volumen iſtud, fortitudinem miraculi, vt firmarent epiſtolam Puraia iſtam ſecundò.

30 Et miſit literas omnibus Iehudæis centum & viginti ſeptem prouincijs regni Ahhaſueros, verbis pacis & veritatis.

31 Ad confirmandum dies Puraia iſtos in Adar, tempore operis eorum, ſecundùm quòd ſtatuerant eis Mardechæi Iehudæus, & Ezzther regina, & ſecundùm quòd firmauerant Iehudæi ſuper animas ſuas, & ſuper filios ſuos, vt eſſent memores verborum ieiuniorum atque orationis eorum.

32 Et in dicto Ezzther firmata ſunt verba Puraia iſtorum, & per manum Mardechai ſcriptum eſt volumen in libro.

CAP. X.

ET poſuit rex Ahhaſueros tributum ſuper terram, & hipparchos maris.

2 Omnia verò opera potentiæ eius & fortitudinis eius, & explicatio dignitatis Mardechai, qua magnificauit eum rex, nonne illa cripta ſunt in libro verborum dierum regum Madæorum & Parſæorum?

3 Quoniam Mardechai Iehudæus capitaneus regis Ahhaſueri & princeps ſuper omnes Iehudæos, & acceptus multitudini fratrum ſuorum, qui erant de tribu Beniamin, quærebat bonum populo ſuo domui Iſrael, & loquebatur pacem omni ſemini ſuo, domui Iacob.

* *Et dixit Mardochæus,* 4
A Deo facta sunt ista.
* *Recordatus sum enim de* 5
somnio, quod videra de verbis his. neque enim præteriit ab eis verbum.
* *Paruus fons factus est* 6
fluuius, & erat lux, & Sol, & aqua multa. Esther est fluuius, quam duxit rex, & fecit reginam. * *At duo dra-* 7
cones ego sum & Aman.
* *At gentes quæ conuenerant, vt perderent nomẽ Judæorum.* * *At gens mea* 8 9
hic est Israel, qui clamauerũt ad Deum, & saluati sunt, et saluauit Dominus populum suum, & liberauit Dominus nos ab omnibus malis istis, & fecit Deus signa & portenta magna, quæ non facta fuerant inter gentes. propter hoc fecit sortes duas, vnam populo Dei, & vnam cunctis gentibus. & venerunt duæ sortes istæ in horam & tempus & diem iudicij coram Deo in omnibus gẽtibus. & recordatus est Deus populi sui, & iustificauit hæreditatẽ suam. * *Et erunt eis dies* 10
isti in mense Adar, quartadecima eiusdem mensis, cũ cœtu & gaudio & lætitia in conspectu Dei secundum generationem in æternum in populo suo.

CAP. XI.

ANno quarto, regnante 1
Ptolemæo et Cleopatra, attulit Dositheus, qui dicebat esse sacerdos & Leuites, et Ptolemæus filius eius propositã epistolã phurim, quam dixerũt esse & interpretatũ fuisse Lysimachum Ptolemæi qui in Hierusalẽ. * *Anno secũ-* 2
do, regnante Artaxerxe magno, vna Nisan, somniũ vidit Mardochæus filius Iari, filij Semei, filij Cisæi, ex tribu Bẽiamin, homo Judæus, habitãs in Susis ciuitate, homo magnus, minister existens in aula regis.

4 * καὶ εἶπε μαρδοχαῖος, ὡς ἀπὸ θεοῦ ἐγένετο ταῦτα.
5 * ἐμνήσθην γὰρ περὶ τοῦ ἐνυπνίου, ὃ εἶδον περὶ τῶν λόγων τούτων· οὐδὲ γὰρ παρῆλθεν ἀπ' αὐτῶν λόγος.
6 * ἡ μικρὰ πηγὴ ἐγένετο ποταμός, καὶ ἦν φῶς, καὶ ἥλιος, καὶ ὕδωρ πολύ· ἑστὴρ ἐστιν ὁ ποταμός, ὃν ἠγάμησεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἐποίησε βασί-
7 λισσαν. * οἱ δὲ δύο δράκοντες ἐγώ εἰμι καὶ ἀμάν.
8 * τὰ ἔθνη τὰ συνηγμένα ἀπολέσαι τὸ ὄνομα τῶν ἰουδαίων.
9 * τὸ ἔθνος τὸ ἐμὸν οὗτός ἐστιν ὁ ἰσραὴλ οἱ βοήσαντες πρὸς τὸν θεὸν καὶ σωθέντες, καὶ ἔσωσε κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ ἐρρύσατο κύριος ἡμᾶς ἐκ πάντων τῶν κακῶν τούτων, καὶ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὰ σημεῖα καὶ τὰ τέρατα τὰ μεγάλα ἃ οὐ γέγονεν ἐν τοῖς ἔθνεσι· διὰ τοῦτο ἐποίησε κλήρους δύο, ἕνα τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ, καὶ ἕνα πᾶσι τοῖς ἔθνεσι· καὶ ἦλθον οἱ δύο κλῆροι οὗτοι εἰς ὥραν καὶ καιρὸν, καὶ ἡμέραν κρίσεως ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσι· καὶ ἐμνήσθη ὁ θεὸς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐδικαίωσε τὴν κληρονομίαν
10 αὐτοῦ. * καὶ ἔσονται αὐτοῖς αἱ ἡμέραι αὗται ἐν μηνὶ ἀδὰρ τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς, μετὰ συναγωγῆς καὶ χαρᾶς, καὶ εὐφροσύνης ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ γενεὰς εἰς τὸν αἰῶνα ἐν τῷ λαῷ αὐτοῦ.

ια'.

1 * Ἔτους τετάρτου βασιλεύοντος πτολεμαίου καὶ κλεοπάτρας, εἰσήνεγκε δοσίθεος ὃς ἔφη εἶναι ἱερεὺς καὶ λευίτης, καὶ πτολεμαῖος ὁ υἱὸς αὐτοῦ τὴν προκειμένην ἐπιστολὴν τοῦ φουρὶμ, ὃν ἔφασαν εἶναι καὶ ἑρμηνευκέναι λυσίμαχον πτολεμαίου τὸν
2 ἐν ἱερουσαλήμ. * ἔτους δευτέρου βασιλεύοντος ἀρταξέρξου τοῦ μεγάλου τῇ μιᾷ τοῦ νισὰν ἐνύπνιον εἶδε μαρδοχαῖος ὁ τοῦ ἰάιρου τοῦ σεμεΐ τοῦ κισαίου ἐκ φυλῆς βενιαμίν, ἄνθρωπος ἰουδαῖος οἰκῶν ἐν σούσοις τῇ πόλει, ἄνθρωπος μέγας, θεραπευτὴς ὢν ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ βασιλέως.

4 * Dixitque Mardochæus: A
5 Deo facta sunt ista. * Recordatus sum somnij quod videram, hæc eadem significantis, nec eorum quicquam irri-
6 tum fuit. * Paruulus fons qui
C creuit in fluuium, & in lucem Solemque conuersus est, & in aquas plurimas redundauit; Esther est, quam rex accepit vxorem, & voluit esse reginã.
7 * Duo autem dracones; ego
8 sum, & Aman. * Gentes quę conuenerant; hi sunt qui conati sunt delere nomẽ Iudæo-
9 rum. * Gens autẽ mea Israel est, quæ clamauit ad Dñm, & saluum fecit populũ suum: liberauitque nos ab omnibus malis, & fecit signa atque portenta inter gentes, & duas sortes esse præcepit, vnam populi Dei, & alterã cunctarũ gentiũ. venitque vtraque sors in statutũ ex illo iam tẽpore coram
D Deo vniuersis gentibus, & recordatus est Dominus populi sui, ac misertus hæreditatis
10 suæ. * Et obseruabuntur dies isti in mense Adar, quartadecima & quintadecima die eiusdem mensis, cũ omni studio, & gaudio in vnum cœtũ populi congregati in cunctas deinceps generationes populi Israel.

CAP. XI.

1 A ANno quarto, regnantibus Ptolemæo & Cleopatra, attulerunt Dositheus, qui se sacerdotem, & Leuitici generis ferebat, & Ptolemæus filius eius hanc epistolam Phurim, quam dixerunt interpretatum esse Lysimachum Ptolemæi filium in Ierusalem.

Hoc quoq; principiũ erat in editione vulgata, quod nec in Hebræo, nec apud vllũ fertur interpretum.

2 * Anno secundo regnãte Artaxerxe maximo, prima die mensis Nisan, vidit somnium Mardochæus filius Iaheri, filij Semei, filij Cis, de tribu Beniamin, homo Iudęus, qui habitabat in vrbe Susis, vir magn⁹, & inter primos aulæ regiæ.

3 *Erat autem de eo numero captiuorum quos transtulerat Nabuchodonosor rex Babylonis de Hierusalem cum Iechonia rege Iuda, & hoc eius somnium fuit.

4 *Apparuerunt voces & tumultus, tonitrua & terræmotus, & conturbatio super terram; & ecce duo dracones magni paratíque contra se in prœlium.

5 *Ad quorum clamorẽ cuncta concitatæ sunt nationes, vt pugnarent contra gentem iustorum.

6 *Fuítque dies illa tenebrarum, & discriminis, tribulationis & angustiæ, & ingens formido super terram.

7 *Conturbatáq; est gens iustorum timentium mala sua, & præparata ad mortem.

8 *Clamauerúntq; ad Deũ: & illis vociferantibus fons paruus creuit in fluuium maximum, & in aquas plurimas redundauit.

9 *Lux & Sol ortus est, & humiles exaltati sunt, & deuorauerunt inclytos.

10 *Quod cùm vidisset Mardochæus & surrexisset de stratu, cogitabat quid Deus facere vellet; & fixum habebat in animo, scire cupiens quid significaret somnium.

CAP. XII.

Sup. 2. d. 6. a

1 MOrabatur autem eo tempore in aula regis cũ Bagatha & Thara eunuchis regis, qui ianitores erant palatij.

2 *Cũmq; intellexisset cogitationes eorum, & curas diligentiùs peruidisset, didicit quòd conarentur in regẽ Artaxerxẽ manus mittere, & nũciauit super eo regi.

3 *Qui de vtroque habita quæstione, confessos iussit duci ad mortem.

4 *Rex autem quod gestum erat, scripsit in commentarijs. Sed & Mardochæus rei memoriam literis tradidit.

3 *ἐν ᾧ ἐστὶ τῆ αἰχμαλωσίας ἧς ἠχμαλώτευσε ναβεχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς βαβυλῶνος ἐξ ἰερουσαλὴμ μετ' ἰεχονίου βασιλέως τῆ ἰουδαίας· καὶ τοῦτο αὐτῆ τὸ ἐνύπνιον.

4 *καὶ ἰδοὺ φωνὴ θορύβου βρονταὶ καὶ σεισμὸς καὶ τάραχος ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἰδοὺ δύο δράκοντες μεγάλοι ἕτοιμοι παρεπλήθησαν ἀμφότεροι παλαίειν· καὶ ἐγένετο αὐτῶν φωνὴ μεγάλη.

5 *καὶ τῆ φωνῆ αὐτῶν ἡτοιμάσθη πᾶν ἔθνος εἰς πόλεμον, ὥστε πολεμῆσαι δικαίων ἔθνος.

6 *καὶ ἰδοὺ ἡμέρα σκότους καὶ γνόφος, θλῖψις καὶ συνοχωκία, κάκωσις καὶ τάραχος μέγας ἐπὶ τῆς γῆς.

7 *καὶ ἐταράχθη πᾶν ἔθνος δίκαιον φοβούμενοι τὰ ἑαυτῶν κακά, καὶ ἡτοιμάσθησαν ἀπολέσθαι.

8 *καὶ ἐβόησαν πρὸς τὸν θεόν· ἀπὸ δὲ τῆς βοῆς αὐτῶν, ἐγένετο ὡσανεὶ ἀπὸ μικρᾶς πηγῆς ποταμὸς μέγας, ὕδωρ πολύ.

9 *καὶ φῶς καὶ ὁ ἥλιος ἀνέτειλε, καὶ οἱ ταπεινοὶ ὑψώθησαν καὶ κατέφαγον τοὺς ἐνδόξους.

10 *καὶ διεγερθεὶς μαρδοχαῖος ὁ ἑωρακὼς τὸ ἐνύπνιον τοῦτο, καὶ τί ὁ θεὸς βεβούλευται ποιῆσαι, εἶχε τὸ ἐνύπνιον τοῦτο ἐν τῆ καρδίᾳ, καὶ ἐν παντὶ λόγῳ ἠθέλησεν ἐπιγνῶναι αὐτὸ ἕως τῆς νυκτός.

ιϛ'.

1 *Καὶ ἠσύχασε μαρδοχαῖος ἐν τῆ αὐλῆ μετὰ γαβαθὰ καὶ θάρρα τῶν δύο εὐνούχων τοῦ βασιλέως τῶν φυλασσόντων τὴν αὐλήν.

2 *ἤκουσέ τε αὐτῶν τοῦ λογισμούς, καὶ τὰς μεριμνας αὐτῶν ἐξηρεύνησε, καὶ ἔμαθεν ὅτι ἑτοιμάζουσι τὰς χεῖρας ἐπιβαλεῖν ἀρταξέρξῃ τῷ βασιλεῖ, καὶ ὑπέδειξε τῷ βασιλεῖ περὶ αὐτῶν.

3 *καὶ ἐξήτασεν ὁ βασιλεὺς τοὺς δύο εὐνούχους αὐτοῦ, καὶ ὁμολογήσαντες ἀπήχθησαν.

4 *καὶ ἔγραψεν ὁ βασιλεὺς τοῦτους εἰς μνημόσυνον· καὶ μαρδοχαῖος ἔγραψε περὶ τῶν λόγων.

3 *Erat autem ex captiuitate quam captiuauit Nabuchodonosor rex Babylonis de Hierusalem cũ Iechonia rege Judææ, & hoc eius somnium.

4 *Et ecce vox tumultus, tonitrua & terræmotus, & conturbatio super terram: et ecce duo dracones magni parati processerunt vtriq; præliari: & facta est eorum vox magna.

5 *Et voce eorum parata est omnis gens ad prœlium, vt expugnarent iustorũ gentem.

6 *Et ecce dies tenebrarum & caliginis, tribulatio & angustia, afflictio & turbatio magna super terram.

7 *Et conturbata est omnis gens iusta timentes sua mala, & præparati sunt perire.

8 *Et clamauerunt ad Deum; ab autem clamore eorum, factum est sicut à paruo fonte fluuius magnus, aqua multa.

9 *Et lux & Sol ortus est; & humiles exaltati sunt, et deuorauerunt inclytos.

10 *Et cùm surrexisset Mardochæus qui vidit somnium hoc, & quid Deus deliberat facere, habuit in somnium hoc in corde, & in omni verbo voluit cognoscere hoc vsq; ad noctem.

CAP. XII.

1 ET quieuit Mardochæus in aula cum Gabatha & Tharra duobus eunuchis regis custodientibus aulam.

2 *Audiuitque eorum cogitationes, & curas eorũ scrutatus est, & didicit quòd parant manus inijcere Artaxerxi regi, & demonstrauit regi de eis.

3 *Et quæsiuit rex duos eunuchos suos, & confitentes appensi sunt.

4 *Et scripsit rex sermones hos in cõmentarijs, & Mardochæus scripsit de verbis.

* *Et præcepit rex Mardochæum deſeruire in aula, & dedit ei dona propter hoc.*

* *Et erat Aman Amadathu Bugæus inclytus coram rege, & quæſiuit affligere Mardochæum & populum eius, propter duos eunuchos regis. at epiſtolæ eſt exemplar hoc.*

CAP. XIII.

REx magnus Artaxerxes, his qui ab Indiа vſque ad Æthiopiam, centum viginti ſeptem prouinciarum, principes & locorum præſides ordinati ſunt, hæc ſcribit.

* *Cùm multis imperaſſem gentibus & vniuerſi dominarer orbis terræ, volui non temeritate potẽtiæ eleuatus, mitius autem & cum quiete ſemper gubernans, ſubiectos tranquillos ſemper ſtatuere vita, & regnum quietũ & peruium vſque ad fines præbens, renouaréque deſideratam cunctis hominibus pacem.*

* *Quærente autem me à conſiliariis, quomodo duceretur hoc ad finem, qui ſapientia apud nos præcedebat, & in beneuolentia immutabili, & firma fide approbatus eſt, & ſecundo regis dono præcedebat Aman, indicauit nobis in omnibus per orbẽ terræ tribubus commixtum eſſe inimicum populum quendã, legibus contrarium ad omnem gentem, & regum prætermittentes aſſiduè edicta, vt non deducatur qui à nobis dirigitur ſine defectu principatus.*

* *Cùm didiciſſemus ergo quòd hæc gens ſola in rebellione omni ſemper homini poſita ſit, vitam legum peregrinam permutans, & diſſentiens noſtris rebus, peſſimáque conſumens mala,*

5 * καὶ ἐπέταξεν ὁ βασιλεὺς μαρδοχαίῳ θεραπεύειν ἐν τῇ αὐλῇ, & ἔδωκεν αὐτῷ δόματα περὶ τούτου.

6 * καὶ Ἰωὰμὼ ἀμαδαθοῦ βουγαῖος ἔνδοξος ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, καὶ ἐζήτησε κακοποιῆσαι τὸν μαρδοχαῖον καὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν δύο εὐνούχων τοῦ βασιλέως· τῆς δὲ ἐπιστολῆς ἐστι τὸ ἀντίγραφον τόδε.

ιγ'.

1 * Βασιλεὺς μέγας Ἀρταξέρξης τοῖς ἀπὸ τῆς ἰνδικῆς ἕως τῆς αἰθιοπίας ἑκατὸν εἰκοσιεπτὰ χωρῶν ἄρχουσι, & ὑπάρχοις ὑποτεταγμένοις, τάδε γράφει.

2 * πολλῶν ἐπάρξας ἐθνῶν & πάσης ἐπικρατήσας οἰκουμένης, ἐβουλήθην μὴ τῷ θράσει τῆς ἐξουσίας ἐπαιρόμενος, ἐπιεικέστερον δὲ καὶ μετ' ἠπιότητος & ἀεὶ διεξάγων τοὺς τῶν ὑποτεταγμένων ἀκυμάντους διαπαντὸς καταστῆσαι βίους, τήν τε βασίλειαν ἤρεμον & πορευτὴν μέχρι περάτων παρεξόμενος, ἀνανεώσασθαι τὴν ποθουμένην τοῖς πᾶσιν ἀνθρώποις εἰρήνην.

3 * πυθομένου δέ μου τῶν συμβούλων πῶς ἂν ἀχθείη τοῦτο ἐπὶ πέρας, ὁ σωφροσύνῃ παρ' ἡμῖν διαπρέψας, καὶ ἐν τῇ διανοίᾳ ἀπαραλλάκτῳ καὶ βεβαίᾳ πίστει ἀποδεδειγμένος, & δεύτερον τῶν βασιλείων γέρας ἀπενηνεγμένος & ἀμάν, ἀπέδειξεν ἡμῖν ἐν πάσαις ταῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην φυλαῖς ἀναμεμίχθαι δυσμενῆ λαόν τινα, τοῖς νόμοις ἀντίθετον πρὸς πᾶν ἔθνος, τάς τε τῶν βασιλέων παραπέμποντας διηνεκῶς διατάγματα, πρὸς τὸ μὴ κατατείνειν τὴν ὑφ' ἡμῶν κατευθυνομένην ἀμέμπτως συναγωγήν.

4 * διειληφότες οὖν ὡς τόδε τὸ ἔθνος μονώτατον ἐν ἀντιπαραγωγῇ παντὶ διαπαντὸς ἀνθρώπῳ κείμενον, διαγωγὴν νόμων ξενίζουσαν παραλλάσσον & δυσνοοῦν τοῖς ἡμετέροις πράγμασι, κακὰ χείριστα συνελεῖν κακά,

5 * Præcepitque ei rex, vt in aula palatij moraretur, datis ei pro delatione muneribus. Sup. 2. d.

6 * Aman verò filius Amadathi Bugęus erat glorioſiſſimus coram rege, & voluit nocere Mardochæo & populo eius pro duobus eunuchis regis, qui fuerant interfecti.

Hucuſque proœmium. Quæ ſequuntur in eo loco poſita erant, vbi ſcriptum eſt in volumine, Et diripuerũt bona vel ſubſtantias eorum. *quæ in ſola vulgata editione reperimus. Epiſtolæ autẽ hoc exemplar fuit.*

CAP. XIII.

1 A * REx maximus Artaxerxes, ab India vſque Æthiopiã, centum viginti ſeptem prouinciarum, principibus & ducibus, qui eius imperio ſubiecti ſunt, ſalutem. Sup. 1. a.

2 * Cùm plurimis gentibus imperarem, & vniuerſum orbem meæ ditioni ſubiugaſſem; volui nequaquam abuti potentiæ magnitudine, ſed clementia & lenitate gubernare ſubiectos, vt abſque vllo terrore vitam ſilentio tranſigẽtes, optata cunctis mortalibus pace fruerentur.

3 * Quærente autem me à conſiliariis meis, quomodo poſſet hoc impleri: vnus qui ſapientia & fide cæteros præcellebat; & erat poſt regem ſecundus, Aman nomine, indicauit mihi in toto orbe terrarum populum eſſe diſperſum, qui nouis vteretur legibus, & cõtra omnium gentium conſuetudinem faciens, regũ iuſſa contemneret, & vniuerſarum concordiam nationũ ſua diſ-

4 B ſenſione violaret. * Quod cùm didiciſſemus, videntes vnam gẽtem rebellem aduerſus omne hominum genus, peruerſis vti legibus, noſtriſq; iuſſionibus contraire, & turbare ſubiectarum nobis prouinciarum pacem atque concordiam; iuſsimus vt quoſcũque Aman, qui omnibus prouinciis præpoſitus eſt, & ſecũ-

dus à rege, & quem patris loco colimus monſtrauerit, cum coniugibus ac liberis deleantur ab inimicis ſuis. Nullúſque eorum miſereatur quartadecima die duodecimi menſis Adar anni præſentis, vt nefarij homines vno die ad inferos deſcendentes, reddant imperio noſtro pacem quam turbauerant. C

Hucuſque exemplar epiſtolæ. Quæ ſequuntur poſt eum locum ſcripta reperi, vbi legitur, Pergénſque Mardochæus fecit omnia, quæ ei mandauerat Eſther. *Nec tamen habetur in Hebraico, & apud nullum penitus feruntur interpretum.*

καὶ ἔπεσεν τὸ μὴ τὴν βασιλείαν δύσαθείας τυγχάνειν· ἐπεὶ ἐτάχαμεν οὖν σὺ σημαινομένους ὑμῖν ἐν τοῖς γεγραμμένοις ὑπὸ ἀμὰν τοῦ τεταγμένου ἐπὶ τῶν πραγμάτων καὶ δευτέρου ἐπὶ ἡμῶν πάντας σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἀπολέσθαι ὀλοθρίζοντας τῶν ἐχθρῶν ταῖς μαχαίραις δίχα πάντες οἰκτου καὶ φειδους, τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τοῦ δωδεκάτου μηνὸς ἀδὰρ τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους· ὅπως οἱ πάλαι καὶ νῦν δυσμενεῖς ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ βιαίως εἰς τὸν ᾅδην καταβάντες, εἰς τὸν μετέπειτα χρόνον δύσαθῆ καὶ ἀτάραχα παρέχωσιν ἡμῖν διατέλους τὰ πράγματα.

And that not the kingdom ſhould obtain an vnfortunate ſucceſſe: we haue therefore appointed you to vnderſtand in the writings ſent from Amman the ſecond in authority ouer our affaires, and now gouernour, that all with their wiues and children ſhould periſh vtterly by the ſwords of their enemies without all mercy and pitie, the fourteenth day of the twelfth moneth Adar of the preſent yeare: that they which of old and now of late violently entred into hell in one day, may make vnto vs hereafter the affaires quiet and peaceable.

[5] καὶ ἐδεήθη κυρίου, μνημονεύων πάντα τὰ ἔργα κυρίου· καὶ εἶπε, κύριε κύριε βασιλεὺς παντοκράτωρ, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ σου πάντα ἐστί, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ ἀντιδοξῶν σοι ἐν τῷ τέλειν σε σῶσαι τὸν Ἰσραήλ.

[5] Mardochæus autem deprecatus eſt Dominum, memor omnium operum eius, & dixit, Domine Domine rex omnipotens; in ditione enim tua cuncta ſunt poſita, & non eſt qui poſſit tuæ reſiſtere voluntati, ſi decreueris ſaluare Iſrael.

[5] *Et deprecatus eſt Dominum, memor omnium operũ Domini: & dixit, Domine Domine rex omnipotẽs, quia in poteſtate tua cuncta ſunt, & non eſt qui reſiſtat tibi cùm volueris tu ſaluare Iſrael.*

[6] ὅτι σὺ ἐποίησας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ πᾶν θαυμαζόμενον ἐν τῇ ὑπ' οὐρανόν.

[6] Tu feciſti cælum & terram, & quicquid cæli ambitu continetur.

[6] *Quia tu feciſti cælum et terram, & omne mirabile in ſub cælo.*

[7] καὶ κύριος εἶ πάντων, καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἀντιτάξεταί σοι τῷ κυρίῳ.

[7] Dominus omnium es, nec eſt qui reſiſtat maieſtati tuæ.

[7] *Et Dominus es omnium, & non eſt qui reſiſtat tibi Domino.*

[8] σὺ πάντα γινώσκεις, σὺ οἶδας κύριε, ὅτι οὐκ ἐν ὕβρει, οὐδὲ ἐν ὑπερηφανίᾳ, οὐδὲ ἐν φιλοδοξίᾳ ἐποίησα τοῦτο τὸ μὴ προσκυνεῖν τὸν ὑπερήφανον ἀμάν, ὅτι εὐδόκουν φιλεῖν πέλματα ποδῶν αὐτοῦ πρὸς σωτηρίαν Ἰσραήλ, ἀλλ' ἐποίησα τοῦτο, ἵνα μὴ τὴν δόξαν ἀνθρώπου ὑπερόρω δόξης θεοῦ, καὶ οὐ προσκυνήσω οὐδένα πλὴν σοῦ κύριε, καὶ οὐ ποιήσω αὐτὸν ὑπερηφανίᾳ.

[8] Cuncta noſti & ſcis, quia non pro ſuperbia & contumelia, & aliqua gloriæ cupiditate fecerim hoc, vt non adorarẽ Aman ſuperbiſſimũ; libẽter enim pro ſalute Iſrael, etiam veſtigia pedum eius deoſculari paratus eſſem: ſed timui ne honorem Dei mei transferrem ad hominem, & ne quenquam adorarem, excepto Deo meo.

[8] *Tu omnia noſti, tu ſcis Domine, quia non in contumelia neque in ſuperbia, neque in gloriæ cupiditate feci hoc, vt non adorarem ſuperbum Aman, quia cõplacebam deoſculari veſtigia pedum eius ad ſalutem Iſrael: ſed feci hoc, vt non ponerem gloriam hominis ſuper gloriam Dei: & non adorabo quenquam præter te Domine, & non faciam hoc in ſuperbia.*

[9] καὶ νῦν κύριε ὁ θεὸς ὁ βασιλεύς, φεῖσαι τοῦ λαοῦ σου, ὅτι ἐπιβλέπουσιν ἡμῖν εἰς καταφθοράν, καὶ ἐπεθύμησαν ἀπολέσθαι τὴν ἐξ ἀρχῆς κληρονομίαν σου.

[9] Et nũc Domine rex Deus Abraam miſerere populi tui, quia volunt nos inimici noſtri perdere, & hæreditatem tuam delere.

[9] *Et nunc Domine Deus rex, parce populo tuo, quia reſpiciunt nos in perditionem, & deſiderauerunt perdere eam quæ à principio, hæreditatem tuam.*

[10] μὴ ὑπερίδῃς τὴν μερίδα σου, ἣν σεαυτῷ ἐλυτρώσω ἐκ γῆς αἰγύπτου.

[10] Ne deſpicias partem tuam quam redemiſti de Ægypto.

[10] *Ne deſpicias partem tuã, quam tibi redemiſti de terra Ægypti.*

* *Exaudi deprecationem* 11
meam, & propitius esto sorti
tuæ, & conuerte luctũ no-
strum in gaudium, vt viuen-
tes laudemus tuum nomen
Domine, & ne perdas os
laudantium te Domine.

* *Et omnis Israel clama-* 12
uerunt ex fortitudine sua,
quoniam mors eorum in ocu-
lis eorum. CAP. XIIII.

ET *Esther regina confu-* 1
git ad Dominum, in ago-
ne mortis comprehensa. * *Et* 2
deponẽs vestes gloriæ suæ, in-
duta est indumentis angustiæ
& luctus. & pro superbis
vnguentis, cinere & ster-
core impleuit caput suum, &
corpus suum humiliauit val-
de. & omnem locum exul-
tationis suæ impleuit lacera-
tis crinibus suis.

* *Et deprecabatur Domi-* 3
num Deum Israel, & dixit:
* *Domine mi, rex noster* 4
tu es solus, adiuua me soli-
tariam, & non habentem ad-
iutorem nisi te, quoniam pe-
riculum meum in manu mea.

* *Ego audiui à natiuitate* 5
mea in tribu familiæ meæ,
quòd tu Domine tulisti Israel
de omnibus gentibus, & pa-
tres nostros de omnibus ma-
ioribus suis in hæreditatem
sempiternam, & fecisti eis
quæ locutus es.

* *Et nunc peccauimus in* 6
conspectu tuo, & tradidisti
nos in manus inimicis no-
stris, eò quòd glorificauimus
deos eorũ, iustus es Domine.

* *Et nunc non eis sufficit* 7
in amaritudine seruitutis no-
stræ, sed posuisti manus eorum
super manus idolorum suorũ,
vt extollerẽt determinatio-
nem oris tui, & delerẽt hæ-
reditatem tuam, & obtura-
rent os laudãtium te, & ex-
tinguerẽt gloriã domus tuæ,
& altaris tui, et aperirẽt os
gentium ad virtutes stulto-
rum, & magnificaretur rex
carnalis in sempiternum.

11 * ἐπάκουσον τ δεήσεώς μου, καὶ
ἱλάσθητι τῇ κλήρῳ σου, καὶ στρέψον τὸ
πένθος ἡμῶν εἰς εὐωχίαν, ἵνα ζῶν-
τες ὑμνήσωμέν σου τὸ ὄνομα κύριε,
καὶ μὴ ἀφανίσῃς στόμα αἰνούντων
σε κύριε.

12 * καὶ πᾶς ἰσραὴλ ἐπεκραξαν
ἐξ ἰσχύος αὐτῶν, ὅτι θάνατος αὐ-
τῶν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτῶν.

ιδ΄.

1 * Καὶ ἐσθὴρ ἡ βασίλισσα κα-
τέφυγεν ἐπὶ τὸν κύριον, ἐν ἀγῶνι θα
νάτου κατειλημμένη.

2 * καὶ ἀφελομένη τὰ ἱμάτια τῆς
δόξης αὐτῆς, ἐνεδύσατο ἱμάτια στε-
νοχωρείας καὶ πένθους· καὶ ἀντὶ τῶν ὑ-
περηφάνων ἡδυσμάτων, σποδοῦ καὶ
κοπρίων ἐνέπλησε τὴν κεφαλὴν
αὐτῆς, καὶ τὸ σῶμα αὐτῆς ἐταπείνω-
σεν σφόδρα· καὶ πᾶν τόπον ἀγαλ-
λιάματος αὐτῆς ἔπλησε θρεπτῶν
τριχῶν αὐτῆς.

3 * καὶ ἐδεῖτο κυρίῳ θεοῦ ἰσραὴλ
καὶ εἶπε·

4 * κύριέ μου ὁ βασιλεὺς ἡμῶν σὺ
εἶ μόνος, βοήθησόν μοι τῇ μόνῃ καὶ
μὴ ἐχούσῃ βοηθὸν εἰμὴ σέ, ὅτι κίνδυ-
νός μου ἐν χειρί μου.

5 * ἐγὼ ἤκουον ἐκ γενετῆς μου ἐν φυ
λῇ πατριᾶς μου, ὅτι σὺ κύριε ἔλα-
βες τὸν ἰσραὴλ ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν,
καὶ τοὺς πατέρας ἡμῶν ἐκ πάντων
τῶν προγόνων αὐτῶν εἰς κληρονο-
μίαν αἰώνιον, καὶ ἐποίησας αὐτοῖς ὅσα
6 ἐλάλησας. * καὶ νῦν ἡμάρτομεν
ἐνώπιόν σου, καὶ παρέδωκας ἡμᾶς εἰς
χεῖρας τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν, ἀνθ' ὧν
ἐδοξάσαμεν τοὺς θεοὺς αὐτῶν, δί-
7 καιος εἶ κύριε. * καὶ νῦν οὐκ ἐκανώ
θησαν ἐν πικρασμῷ δουλείας ἡ-
μῶν, ἀλλ' ἔθηκας τὰς χεῖρας αὐτῶν
ἐπὶ τὰς χεῖρας τῶν εἰδώλων αὐτῶν,
ἆραι ὁρισμὸν στόματός σου καὶ ἀ-
φανίσαι κληρονομίαν σου, καὶ ἐμ-
φράξαι στόμα αἰνούντων σε, καὶ
σβέσαι δόξαν οἴκου σου καὶ θυσιαστη-
ρίου σου, καὶ ἀνοῖξαι στόμα ἐθνῶν εἰς
ἀρετὰς ματαίων, καὶ θαυμασθῆναι
βασιλέα σαρκινον εἰς αἰῶνα.

11 * Exaudi deprecationẽ meã,
& propitius esto sorti & funi-
culo tuo: & conuerte luctum
nostrũ in gaudium; vt viuen-
tes laudemus nomen tuum,
Domine, & ne claudas ora te
12 canentiũ. * Omnis quoque
Israel pari mente & obsecra-
tione clamauit ad Dominum,
eò quòd eis certa mors impẽ-
deret.

CAP. XIIII.

1 ESther quoque regina cõ-
A fugit ad Dominum, pa-
uens periculũ quod immine-
2 bat. * Cumque deposuisset
vestes regias, fletibus & luctui
apta indumenta suscepit, &
pro vnguentis variis cinere &
stercore impleuit caput, &
corpus suum humiliauit ieiu-
niis, omniaq; loca, in quibus
antea lætari consueuerat, cri-
nium laceratione compleuit.

3 * Et deprecabatur Dominũ
4 Deũ Israel, dicens: * Domine
mi, qui rex noster es solus, ad-
iuua me solitariam: & quia
præter te nullus est auxiliator
alius; periculũ meum in mani-
5 bus meis est. * Audiui à pa-
tre meo quòd tu Domine tu-
lisses Israel de cunctis gẽtibus,
& patres nostros ex omnibus
retro maioribus suis, vt posi-
deres hæreditatem sempiter-
nam, fecistique eis sicut locu-
6 tus es. * Peccauimus in con-
spectu tuo, & idcirco tradidi-
sti nos in manus inimicorum
nostrorum. coluimus enim
deos eorũ. iustus es Domine.

7 * Et nunc non eis sufficit,
quòd durissima nos oppri-
munt seruitute, sed robur
B manuum suarum idolorum
potentiæ deputantes, volunt
tua mutare promissa, & dele-
re hæreditatem tuam, & clau-
dere ora laudantium te, atque
extinguere gloriam templi &
altaris tui, vt aperiant ora
gentium, & laudent idolo-
rum fortitudinem, & prædi-
cent carnalem regem in sem-
piternum.

* Ne tradas Dñe sceptrum 8
tuum his qui non sunt, ne rideant ad ruinam nostram, sed conuertere consilium eorum super eos, & eum qui in nos cœpit sæuire, disperde. * Memento Domine & ostende te 9
nobis in tẽpore tribulationis nostræ, & da mihi fiduciã Dñe rex deorum & vniuersæ potestatis: tribue sermonem compositum in ore meo in conspectu leonis, & trãsfer cor illius in odium hostis nostri, vt & ipse pereat, & cęteri qui ei cõsentiunt. * Nos autem libera 10
in manu tua, & adiuua me nullum aliud auxilium habentem, nisi te Domine qui habes omnium scientiam, & nosti quia oderim gloriam iniquorum, & detester cubile incircuncisorum & omnis alienigenæ. * Tu scis necessitatẽ 11
meam quòd abominer signũ superbiæ & gloriæ meæ, quod est super caput meum in diebus ostentationis meæ, & detester illud quasi pannũ menstruatę, & non portem in diebus silentij mei, & quòd non comederim in mensa Aman, nec mihi placuerit conuiuium regis, & non biberim vinum libaminum, & nunquam lætata sit ancilla tua ex quo huc translata sum vsque in præsentem diem, nisi in te Domine Deus Abraam. * Deus fortis 12
super omnes, exaudi vocem eorum qui nullã aliam spem habent; & libera nos de manu iniquorum, & erue me à timore meo. *Hæc quoque addita reperi in editione vulgata.*

CAP. XV.

ET mandauit ei, haud du- 1
bium, quin Esther Mardochæus, vt ingrederetur ad regem, & rogaret pro populo suo & pro patria sua. * Memo- 2
rare, inquit, dierum humilitatis tuæ, quomodo nutrita sis

* μὴ παραδῶς κύριε τὸ σκῆ- 8
πτρόν σου τοῖς μὴ οὖσι, καὶ μὴ καταγελάτωσαν ἐν τῇ πτώσει ἡμῶν, ἀλλὰ στρέψον τὴν βουλὴν αὐτῶν ἐπ' αὐτούς· τὸν δὲ ἀρξάμενον ἐφ' ἡμᾶς παραδειγμάτισον.

* μνήσθητι κύριε γνώσθητι ἐν καιρῷ θλίψεως ἡμῶν, καὶ ἐμὲ θαρσύνοντα βασιλεῦ τῶν ἐθνῶν καὶ πάσης ἀρχῆς ἐπικρατῶν, δὸς λόγον εὔρυθμον εἰς τὸ στόμα μου ἐνώπιον τοῦ λέοντος, καὶ μετάθες τὴν καρδίαν αὐτοῦ εἰς μῖσος τοῦ πολεμοῦντος ἡμᾶς εἰς συντέλειαν αὐτοῦ καὶ τῶν ὁμονοούντων αὐτῷ·

* ἡμᾶς δὲ ῥῦσαι ἐν χειρί σου, καὶ 10
βοήθησόν μοι τῇ μόνῃ, καὶ μὴ ἐχούσῃ ἕτερον βοηθὸν εἰ μὴ σέ· κύριε πάντων γνῶσιν ἔχεις.

* καὶ οἶδας ὅτι ἐμίσησα δόξαν 11
ἀδίκων, καὶ βδελύσσομαι κοίτην ἀπεριτμήτων καὶ παντὸς ἀλλοτρίου· σὺ οἶδας τὴν ἀνάγκην μου, ὅτι βδελύσσομαι τὸ σημεῖον τῆς ὑπερηφανίας μου ὅ ἐστιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου ἐν ἡμέραις ὀπτασίας μου, βδελύσσομαι αὐτὸ ὡς ῥάκος καταμηνίων, καὶ οὐ φορῶ αὐτὸ ἐν ἡμέραις ἡσυχίας μου, καὶ οὐκ ἔφαγε ἡ δούλη σου τραπέζαν Αμαν, καὶ οὐκ ἐδόξασα συμπόσιον βασιλέως, οὐδὲ ἔπιον οἶνον σπονδῶν, καὶ οὐκ εὐφράνθη ἡ δούλη σου ἀφ' ἡμέρας μεταβολῆς μου μέχρι νυνί.

* πλὴν ἐπὶ σοί κύριε ὁ θεὸς ἀ- 12
βραάμ ὁ θεὸς ἰσχύων ἐπὶ πάντας, εἰσάκουσον φωνῆς ἀπηλπισμένων, καὶ ῥῦσαι ἡμᾶς ἐκ χειρὸς τῶν πονηρευομένων, καὶ ῥῦσαί με ἐκ τοῦ φόβου μου.

ιε'.

* Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ 1
τρίτῃ ὡς ἐπαύσατο προσευχομένη, ἐξελύσατο τὰ ἱμάτια τοῦ πένθους, καὶ περιεβάλετο δόξαν αὐτῆς.

* *Ne tradas Domine sceptrum tuum his qui nõ sunt, & ne derideant in casu nostro, sed conuerte consilium eorum super eos: at qui incœpit super nos disperde.* 8

* *Memento Domine, notum te fac in tempore tribulationis nostræ, & da mihi fiduciam rex gentium & omnis principatus dominator, tribue sermonem compositum in ore meo in conspectu leonis, & transfer cor illius in odium oppugnantis nos in perditionem eius & eorum qui consentiunt ei.* 9

* *Nos autem libera in manu tua, & adiuua me solitariam, & non habentem alium adiutorem nisi te, Domine, omniũ scientiam habẽs.* 10

* *Et nosti quòd oderim gloriam iniquorum, & detester cubile incircuncisorum, & omnis alienigenæ; tu scis necessitatem meam, quòd abominer signum superbiæ meæ quod est super caput meum in diebus ostentationis meæ; detester illud quasi pannum menstruorum, & non portem illud in diebus silentij mei, & non comederit ancilla tua in mensa Aman, & non magnificauerim conuiuium regis, neque biberim vinum libaminum, & non lætata sit ancilla tua à die translationis meæ vsque nunc.* 11

* *Verùm in te Domine Deus Abraam, Deus fortis super omnes, exaudi vocem desperantium, & libera nos de manu malignantium, & libera me à timore meo.* 12

CAP. XV.

ET *factum est in die tertia vt cessauit orans, deposuit vestimenta luctus & induta est gloria sua.* 1

; Die autem tertio deposuit vestimenta ornatus sui, & circundata est gloria sua.

* *Et facta splendens, cùm* 4
inuocasset omnium spectatorem & saluatorẽ, assumpsit duas famulas: & quidem super vnam innitebatur, quasi delicata; at altera sequebatur leuans indumentum eius.

* *Et ipsa rubefacta vigore pulchritudinis suæ, &* 5
vultus eius hilaris quasi amabilis; at cor eius arctatum præ timore.

* *Et ingressa omnes portas,* 6
stetit coram rege, & ipse sedebat super solium regni sui, & omnem stolam splendoris sui indutus erat, totus in auro & lapidibus preciosis, & erat terribilis nimis.

* *Et eleuans faciem suam* 7
incensam gloria, in acie furoris conspexit, & corruit regina, & mutauit colorem suũ in dissolutione, & reclinauit se super caput ancillæ præcedentis.

* *Et conuertit Deus spi-* 8
ritum regis in mansuetudinem: & festinans exiliuit de solio, & assumpsit eam in vlnis suis donec rediret, & consolabatur eam verbis pacificis: & dixit ei, Quid est Esther? ego frater tuus, confide, non morieris, quoniam cõmune præceptum nostrum est.

* *Accede, & tollens au-* 9
ream virgam, imposuit super collum eius.

* *Et amplexatus est eam* 10
& dixit, Loquere mihi.

* *Et dixit ei, Vidi te do-* 11
mine quasi angelum Dei, & turbatum est cor meum præ timore gloriæ tuæ.

* *Quoniam mirabilis es* 12
domine, & facies tua gratiarum plena.

* *Cùm autem loqueretur* 13
ipsa, corruit præ dissolutione sua.

* *Et rex turbabatur, &* 14
omnis famulatus eius consolabatur eam.

4 * καὶ γυηθεῖσα ἐπιφανὴς, ἐπικαλεσαμένη τὸν πάντων ἐπόπτην καὶ σωτῆρα, παρέλαβε τὰς δύο ἄβρας· καὶ τῇ μὲν μιᾷ ἐπηρείδετο, ὡς τρυφερευομένη, ἡ δὲ ἑτέρα ἐπηκολούθει κυφίζουσα τὴν ἔνδυσιν αὐτῆς.

5 * καὶ αὐτὴ ἐρυθριάσα ἀκμῇ κάλλους αὐτῆς, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτῆς ἱλαρὸν ὡς προσφιλές, ἡδὲ καρδία αὐτῆς ἀπεσενωμένη ὑπὸ τοῦ φόβου.

6 * καὶ εἰσελθοῦσα πάσας τὰς θύρας, κατέστη ἐνώπιον τοῦ βασιλέως· καὶ αὐτὸς ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς βασιλείας αὐτοῦ· καὶ πᾶσαν στολὴν τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ ἐνεδεδύκει, ὅλος διὰ χρυσοῦ καὶ λίθων πολυτελῶν, καὶ ἦν φοβερὸς σφόδρα.

7 * καὶ ἄρας τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πεπυρωμένον δόξῃ, ἐν ἀκμῇ θυμοῦ ἔβλεψε· καὶ ἔπεσεν ἡ βασίλισσα καὶ μετέβαλε τὸ χρῶμα αὐτῆς ἐν ἐκλύσει, καὶ κατέκυψεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τῆς ἄβρας τῆς προπορευομένης.

8 * καὶ μετέβαλεν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ βασιλέως εἰς πραότητα· καὶ ἀγωνιάσας, ἀνεπήδησεν ἀπὸ τοῦ θρόνου, καὶ ἀνέλαβεν αὐτὴν ἐπὶ τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ μέχρις οὗ κατέστη, καὶ παρεκάλει αὐτὴν λόγοις εἰρηνικοῖς· καὶ εἶπεν αὐτῇ, τί ἐστιν ἐσθήρ; ἐγὼ ὁ ἀδελφός σου, θάρσει μὴ ἀποθάνῃς, ὅτι κοινὸν τὸ πρόσταγμα ἡμῶν ἐστι.

9 * προσελθε, καὶ ἆρας τὴν χρυσῆν ῥάβδον, ἐπέθηκεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτῆς.

10 * καὶ ἠσπάσατο αὐτὴν καὶ εἶπεν, λάλησόν μοι.

11 * καὶ εἶπεν αὐτῷ, εἶδόν σε κύριε ὡς ἄγγελον θεοῦ, καὶ ἐταράχθη ἡ καρδία μου ἀπὸ φόβου τῆς δόξης σου.

12 * ὅτι θαυμαστὸς εἶ κύριε, καὶ τὸ πρόσωπόν σου χαρίτων μεστόν.

13 * ἐν ᾧ τῷ διαλέγεσθαι αὐτὴν, ἔπεσεν ἀπὸ ἐκλύσεως αὐτῆς.

14 * καὶ ὁ βασιλεὺς ἐταράσσετο καὶ πᾶσα ἡ θεραπεία αὐτοῦ παρεκάλει αὐτήν.

4 * Cùmq; regio fulgeret habitu, & inuocasset omniũ rectorem & saluatorem Deum, assumpsit duas famulas, & super vnam quidem innitebatur quasi præ delicijs & nimia teneritudine corpus suum ferre non sustinens; altera autem famularum sequebatur dominam, defluentia in humum indumenta sustentans.

5 * Ipsa autem roseo colore vultum perfusa, & gratis ac nitentibus oculis tristem celabat animum, & nimio timore contractum.

6 * Ingressa igitur cuncta per ordinem ostia, stetit contra regem vbi residebat super solium regni sui, indutus vestibus regijs auróque fulgens & preciosis lapidibus. erátque terribilis aspectu.

7 * Cúmque eleuasset faciem & ardentibus oculis furorem pectoris indicasset, regina corruit, & in pallorem colore mutato, lassum super ancillulam reclinauit caput.

8 * Conuertítque Deus spiritum regis in mansuetudiné, & festinus ac metuens exiliuit de solio, & sustentans eam vlnis suis, donec rediret ad se, his verbis blandiebatur: Quid habes Esther? Ego sum frater tuus, noli metuere, non morieris; nõ enim pro te, sed pro omnibus hęc lex cõstituta est.

9 * Accede igitur & tange sce-
10 ptrum. * Cúmque illa reticeret, tulit auream virgam, & posuit super collum eius, & oscula tus est eam, & ait, Cur mihi non loqueris?

11 * Quæ respondit, Vidi te domine quasi angelum Dei, & conturbatum est cor meum præ timore gloriæ tuæ.

12 * Valdè enim mirabilis es dñe, & facies tua plena est
13 gratiarũ. * Cúmq; loqueretur, rursus corruit, & penè exani-
14 mata est. * Rex autem turbabatur, & omnes ministri eius consolabantur eam.

CAP. XVI.

1 REx magnus Artaxerxes ab India vsque Æthiopiam, A centũ viginti septem prouinciarum ducibus ac principibus qui nostræ iussioni obediunt, salutem dicit.

2 * Multi bonitate principum & honore qui in eos collatus est, abusi sunt in superbiam, & non solùm subiectos regibus nituntur opprimere, sed datam sibi gloriam non ferentes, in ipsos qui dederunt, moliuntur insidias.

3 * Nec contenti sunt gratias non agere beneficijs, & humanitatis in se iura violare, sed Dei quoque cuncta cernentis arbitrantur se posse fugere sententiam.

4 * Et in tantum vesaniæ proruperunt, vt eos qui credita sibi officia diligenter obseruant, & cuncta agunt vt omnium laude digni sint, mendaciorum cuniculis conentur subuertere, dum aures principum simplices ex sua natura alios æstimantes, calida fraude decipiunt.

5 * Quæ res & ex veteribus probatur historijs, & ex his quæ geruntur quotidie, quomodo malis quorundam suggestionibus regum studia deprauentur.

6 * Vnde prouidendum est paci omnium prouinciarum.

7 * Nec putare debetis si diuersa iubeamus ex animi nostri venire leuitate, sed pro qualitate & necessitate temporum, vt rei publicæ possit vtilitas ferre sententiam.

8 * Et vt manifestius quod dicimus intelligatis: Aman filius Amadathi & animo & gẽte Macedo alienúsq; à Persarum sanguine, & pietatem nostram sua crudelitate commaculans, peregrinus à nobis susceptus est, & tantam in se expertus humanitatẽ, vt pater

ESTHER.

ις'.

1 * Βασιλεὺς μέγας ἀρταξέρξης τοῖς ἀπὸ τῆς ἰνδικῆς ἕως τῆς αἰθιοπίας ἑκατὸν εἰκοσιεπτὰ σατραπείαις χωρῶν ἄρχουσι καὶ τοῖς τὰ ἡμέτερα φρονοῦσι, χαίρειν.

2 * πολλοὶ τῇ πλείστῃ τῶν εὐεργετουμένων χρηστότητι πυκνότερον τιμηθέντες, μεῖζον ἐφρόνησαν, καὶ οὐ μόνον τοὺς ὑποτεταγμένους ἡμῖν ζητοῦσι κακοποιεῖν, τόν τε ὅρον οὐ δυνάμενοι φέρειν, καὶ τοῖς ἑαυτῶν εὐεργέταις ἐπιχειροῦσι μηχανᾶσθαι. 3 * καὶ τὴν ἀχαριστίαν οὐ μόνον ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἀναιροῦντες, ἀλλὰ καὶ τοῖς τῶν ἀπειραγάθων κόμποις ἐπαρθέντες, τοῦ τὰ πάντα κατιδόντος καὶ θεοῦ τὸν μισοπόνηρον ὑπολαμβάνουσιν ἐκφεύξεσθαι δίκην.

4 * πολλάκις δὲ καὶ πολλοὺς τῶν ἐπ' ἐξουσίαις τεταγμένων τῶν πεπιστευμένων χειρίζειν φίλων τὰ πράγματα ἀδαμυθίᾳ μετόχους αἱμάτων ἀθώων καταστήσαντα, περιέβαλε συμφοραῖς ἀνηκέστοις, τῷ τῆς κακοηθείας ψεύδει ἀβασανίστῳ ἀβασανίστως πιθόμενος, τὸν τῶν ἐπιχειρούντων ἀκέραιον διώκοντα δυσωπῶν.

5 * σκοπεῖν δὲ ἔξεστιν οὐ τοῦτον ἐκ τῶν παλαιοτέρων ὡς παρεδώκαμεν ἱστοριῶν, ὅσα ἐστὶ πρὸς πόδας ὑμᾶς ἐκζητοῦντας ἀδίκως συντετελεσμένα, τῇ τῶν ἀναξίως δυναστευόντων λοιμότητι.

6 * καὶ προσέχειν εἰς τὰ μετὰ ταῦτα, ὥστε τὴν βασιλείαν ἀταράχου τοῖς πᾶσιν ἀνθρώποις μετ' εἰρήνης παρεξόμεθα.

7 * χρώμενοί τε μεταβολαῖς, τὰ ὑπὸ τὸν ὄψιν ἐρχόμενα διακρίνοντες ἀεὶ μετ' ἐπιεικεστέρας ἀπαντήσεως. 8 * ὡς γὰρ ἀμὰν ἀμαδαθοῦς μακεδὼν, ταῖς ἀληθείαις ἀλλότριος τοῦ τῶν περσῶν αἵματος, ἐπολὺ διεστηκὼς τῆς ἡμετέρας χρηστότητος, καὶ ξενωθεὶς ἡμῖν, ἔτυχον ἧς ἔχομεν πρὸς πάντα ἔθνος φιλανθρω-

CAP. XVI.

1 *REx magnus Artaxerxes his qui ab India vsque ad Æthiopiam centum viginti septem Satrapis regionum principes sunt, et his qui nostra sapiunt, valere.*

2 * *Multi plurima eorum qui benefaciunt bonitate frequentius honorati, magis superbierunt; & non solum subiectos nobis quærunt affligere, & vbertatem non potentes ferre, & in suos benefactores conantur machinari.*

3 * *Et gratitudinem non solum ab hominibus auferentes, sed & inexperientia bonorum elationibus eleuati, eius qui omnia cernit, semper Dei odiosam arbitrantur fugere posse sententiam.*

4 * *Sæpè autem & multos ex his qui in potestatibus cõstituti sunt, qui crediti sunt gubernare amicorum res, solatium participes sanguine innocentum constituens, induit calamitatibus immedicabilibus, prauitatis mendacio fraude decipientium, eorum qui dominantur simplicem beneuolentiam.*

5 * *Considerare autem licet non tantùm ex veteribus, vt tradidimus, historijs, quæ sunt prope vos quærentes iniquè consummata, eorũ qui indignè dominantur peste:*

6 * *Et attendere ad ea quæ post hæc, ita vt regnum sine turbatione omnibus hominibus cum pace præbeamus:*

7 * *Vtentesque mutationibus, ea autem quæ ad conspectum veniunt discernentes semper cum mansueta obuiatione.*

8 * *Vt enim Aman Amadathi Macedo, veritatibus alienus de Persarũ sanguine, & multũ distãs à nostra benignitate, et hospitatus à nobis, cõsecutus est quam habemus ad omnem gentẽ huma-*

nitatem in tantum, vt vocaretur noster pater & adoraretur ab omnibus, secundam regij throni personam gerens: non ferens autem superbiam, nixus est principatu priuare nos & spiritu.

πίαν ἐπιδοῦναι, ὡς τε ἀγορεύεσθαι ἡμῶν πατέρα καὶ σεβασμιώτερον τῶν πάντων, τὸ δεύτερον τοῦ βασιλικοῦ θρόνου σέβασμα διατελεῖν· οὐκ ἐνέγκας δὲ τὴν ὑπερηφανίαν, ἐπετήδευσε τῆς ἀρχῆς στερῆσαι ἡμᾶς καὶ τοῦ πνεύματος.

9 * *Et nostrum saluatorem & in omnibus benefactorem Mardochæum, & irreprehensibilem regni consortem Esther cum omni horum gente, multiplicibus viarum deceptionibus expetens in perditionem. per enim modos istos existimauit accipiens nos desertos, Persarum dominiũ in Macedonas transferre.*

9 * τὸν τε ἡμέτερον σωτῆρα καὶ διὰ πάντων εὐεργέτην μαρδοχαῖον, καὶ τὴν ἀμέμπτον τῆς βασιλείας κοινωνὸν ἐσθήρ, σὺν παντὶ τῷ τούτων ἔθνει, πολυπλόκοις μεθόδων παραλογισμοῖς αἰτησάμενος εἰς ἀπώλειαν· διὰ γὰρ τῶν τρόπων τούτων οἰηθη λαβὼν ἡμᾶς ἐρήμους, τὴν τῶν περσῶν ἐπικράτησιν εἰς τοὺς μακεδόνας μεταταξαι.

10 * *Nos verò ab exitiali traditos in necem Judæos, reperimus non malefactores existentes, iustissimis verò degentes legibus, existentes autem filios altissimi maximi viuentis Dei, qui dirigit nobisque & primogenitoribus nostris regnum in optima dispositione.*

10 * ἡμεῖς δὲ οὐ τοῦ τελεσαλιτηείου παραδεδομένοι εἰς ἀφανισμὸν ἰουδαίοις, εὑρίσκομεν δὲ κακοῦργοις ὄντας, δικαιοτάτοις δὲ πολιτευομένοις νόμοις, ὄντας δὲ ἡμᾶς τοῦ ὑψίστου μεγίστου ζῶντος θεοῦ, τοῦ κατευθύνοντος ἡμῖν τε καὶ τοῖς προγόνοις ἡμῶν τὴν βασιλείαν ἐν τῇ καλλίστῃ διαθέσει.

11 * *Bene ergo facite non vtentes his quæ ab Aman Amadathu missæ fuerunt literis.*

11 * καλῶς οὖν ποιεῖτε μὴ χρησάμενοι τοῖς ὑπὸ ἀμὼν ἀμαδαθοῦ ἀποσταλεῖσι γράμμασι·

12 * *Propterea quòd hic qui hæc operatus est, ante Susarum portas appensus est cum omni familia, dignum eo qui omnium dominator Deo velociter reddente ei iudicium.*

12 * διὰ τὸν αὐτὸν τὸν ταῦτα ἐξεργασάμενον, πρὸς ταῖς θύσων πύλαις ἐσταυρῶσθαι σὺν τῇ πανοικίᾳ, τὴν καταξίαν τοῦ πρώτα ἐπικρατοῦντος θεοῦ διατάχως ἀποδόντος αὐτῷ κρίσιν.

13 * *At exemplar epistolæ huius præponentes in omni loco, cũ libertate dimittatis Judæos vti suis legibus, & adiuuetis eos;* * *vt eos qui in tempus tribulationis impositi erant eis, vlciscantur tertiadecima duodecimi mensis Adar eadem die: hanc enim omniũ dominator Deus pro perditione electi generis fecit eis gaudium.*

13 * τὸ δὲ ἀντίγραφον τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ἐκθέντες ἐν παντὶ τόπῳ, μετ' παρρησίας ἐᾶν τοὺς ἰουδαίους χρήσασθαι τοῖς ἑαυτῶν νόμοις.

14 * καὶ συνεπιχύειν αὐτοῖς· ὅπως τοὺς ἐν καιρῷ θλίψεως ἐπιθεμένους αὐτοῖς, ἀμυνῶνται τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τοῦ δωδεκάτου μηνὸς ἀδὰρ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ· ταύτην γὰρ ὁ πάντα δυνασθεὸς θεὸς ἀντ' ὀλεθρίας τοῦ ἐκλεκτοῦ γένους ἐποίησεν αὐτοῖς εὐφροσύνην.

noster vocaretur, & adoraretur ab omnibus post regem secundus. qui in tantum arrogantiæ tumorem sublatus est, vt regno priuare nos niteretur, & spiritu.

9 * Nam Mardochæum, cuius fide & beneficiis viuimus, & consortem regni nostri Esther cũ omni gente sua, nouis quibusdam atque inauditis machinis expetiuit in mortem, hoc cogitans vt illis interfectis insidiaretur nostræ solitudini, & regnum Persarum transferret in Macedonas.

10 * Nos autem à pessimo mortalium Iudæos neci destinatos, in nulla penitus culpa reperimus, sed è contrario iustis vtentes legibus, & filios Altissimi & Maximi semperque viuentis Dei, cuius beneficio & patribus nostris & vobis regnum est traditum, & vsque hodie custoditur.

11 * Vnde eas literas quas sub nomine nostro ille direxerat, sciatis esse irritas.

12 * Pro quo scelere ante portas huius vrbis, id est, Susis, & ipse qui machinatus est, & omnis cognatio eius pẽdet in patibulis nõ nobis, sed Deo reddente ei quod meruit.

13 * Hoc autem edictum quod nunc mittimus, in cunctis vrbibus proponatur, vt liceat Iudæis vti legibus suis.

14 * Quibus debetis esse adminiculo, vt eos qui se ad necem eorum parauerãt, possint interficere tertiadecima die mensis duodecimi, qui vocatur Adar. hanc enim diem Deus omnipotẽs mœroris & luctus eis vertit in gaudium.

15 * Vnde & vos inter cæteros feſtos dies hanc habetote diē, & celebrate eum cū omni lætitia: vt & in poſterum cognoſcantur, omnes qui fideliter Perſis obediunt, dignam pro fide recipere mercedem; qui autē inſidiantur regno eorum, perire pro ſcelere. 16 * Omnis autē prouincia & ciuitas, quæ noluerit ſolemnitatis huius eſſe particeps, gladio & igne pereat; & ſic deleatur, vt non ſolùm hominibus, ſed etiam inuia beſtiis ſit in ſempiternum, pro exemplo contemptus & inobedientiæ.

15 * καὶ ὑμεῖς οὖν ἐν ταῖς ἐπωνύμοις ὑμῶν ἑορταῖς ἥδιστον ἡμέραν μετὰ πάσης εὐωχίας ἄγετε· ὅπως καὶ νῦν καὶ μετὰ ταῦτα σωτηρία ἡμῖν καὶ τοῖς εὐνοοῦσι πέρσαις, τοῖς δὲ ἡμῖν ἐπιβουλεύουσι, μνημόσυνον τῆς ἀπωλείας. 16 * πᾶσα δὲ πόλις ἢ χώρα τοὐνόλον ἥτις μὴ ταῦτα ποιήσῃ, δόρατι καὶ πυρὶ καταναλωθήσεται μετ' ὀργῆς· οὐ μόνον ἀνθρώποις ἄβατον, ἀλλὰ καὶ θηρίοις καὶ πετεινοῖς εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον ἔχθιστός τε καταστήσεται.

15 * *Et vos ergo in inſignibus veſtris feſtiuitatibus inſignem diem cum omni lætitia ducite: vt & nūc et poſt hæc ſalus nobis & beneuolis Perſis, his verò qui nobis inſidiantur, memoriale perditionis.* 16 * *Omnis autē ciuitas vel regio omnino quæ iuxta hæc non fecerit, lancea & igni conſumetur cum ira, & non ſolùm hominibus inuia, ſed & beſtijs & volatilibus in omne tempus inimiciſſimáque conſtituetur.*

ΤΕΛΟΣ ΕΣΘΗΡ.

FINIS LIBRI ESTHER.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO

Benedictus Arias Montanus D. Th. recenſuit & probauit.

B. Arias Montanus

PROLOGVS PRIMVS IN IOB,

SECVNDVM TRANSLATIONEM LXX.

OGOR per ſingulos ſcripturæ diuinæ libros aduerſariorũ reſpondere maledictis,qui interpretationẽ meam, reprehenſionẽ Septuaginta interpretum criminantur:quaſi non & apud Græcos Aquila, Symmachus & Theodotion, vel verbum è verbo,vel ſenſum è ſenſu, vel ex vtroque commixtum, & mediæ temperatũ genus tranſlationis expreſſerint : & omnia veteris inſtrumenti volumina Origenes obelis aſteriſcisque diſtinxerit, quos vel additos,vel de Theodotione ſumptos, tranſlationi antiquæ inſeruit,probans defuiſſe quod additum eſt. Diſcant igitur obtrectatores mei recipere in toto,quod in partibus ſuſceperũt, aut interpretationem meam cum aſteriſcis ſuis radere. Neque enim fieri poteſt,vt quos plura intermiſiſſe ſuſceperint,non eoſdem etiam in quibuſdã erraſſe fateantur,præcipuè in Iob: cui ſi ea quæ ſub aſteriſcis addita ſunt, ſubtraxeris, pars maxima detruncabitur, & hoc duntaxat apud Græcos. Cæterùm apud Latinos,ante eam tranſlationem,quam ſub aſteriſcis & obelis nuper edidimus, ſeptingenti fermè aut octingenti verſus deſunt,vt decurtatus & laceratus, corroſusque liber fœditatẽ ſui publicè legentibus præbeat. Hæc autem tranſlatio nullum de veteribus ſequitur interpretem, ſed ex ipſo Hebraico, Arabicoque ſermone, & interdum Syro, nunc verba, nunc ſenſus, nunc ſimul vtunque reſonabit. Obliquus enim etiam apud Hebræos totus liber fertur & lubricus,& quod Græci Rhetores vocant ἐχιναπσμῷ, dum qui aliud loquitur,aliud agit : vt ſi velis anguillam vel murenulam ſtrictis tenere manibus, quantò fortiùs preſſeris, tantò citiùs elabitur. Memini me ob intelligentiam huius voluminis,Lyddæum quendam præceptorẽ, qui apud Hebræos primus haberi putabatur,nõ paruis redemiſſe nummis,cuius doctrina an aliquid profecerim, neſcio. hoc vnum ſcio,non potuiſſe me interpretari, niſi quod antè intellexeram . A principio itaque voluminis,vſque ad verba Iob,apud Hebræos proſa oratio eſt. Porrò à verbis Iob,in quibus ait: Pereat dies in qua natus ſum,& nox in qua dictum eſt, Conceptus eſt homo: vſque ad eum locum,vbi ante finem voluminis ſcriptũ eſt: Idcirco ipſe me reprehendo, & ago pœnitentiam in fauilla & cinere: hexametri verſus ſunt,dactylo,ſpondæoq; currentes: & propter linguæ idioma,crebrò recipientes & alios pedes, nõ earundem ſyllabarum,ſed eorundem temporũ. Interdũ quoque rhythmus ipſe dulcis & tinnulus fertur numeris pedum ſolutis; quod metrici magis,quàm ſimplex lector, intelligunt. A ſupradicto autem verſu,vſque ad finẽ libri, paruum comma quod remanet, proſa oratione contexitur. Quod ſi cui videtur incredulũ, metra ſcilicet eſſe apud Hebræos,& in morem noſtri Flacci, Græcique Pindari, & Alcei, & Sappho,vel Pſalterium,vel Lamentationes Ieremiæ, vel omnia fermè Scripturarum cantica comprehendi; legat Philonem,Ioſephum,Origenem,Cæſarienſem Euſebium, & eorũ teſtimonio, me verum dicere, comprobabit. Audiant quapropter canes mei, idcirco me in hoc volumine laboraſſe, non vt interpretationem antiquam reprehenderem, ſed vt ea quæ in illa aut obſcura ſunt, aut omiſſa, aut certè ſcriptorum vitio deprauata, manifeſtiora noſtra interpretatione fierent, qui & Hebræum ſermonem ex parte didicimus, & in Latino penè ab ipſis cunabulis inter Grammaticos & Rhetores & Philoſophos detriti ſumus. Quòd ſi apud Græcos poſt Septuaginta editionem, iam Chriſti Euangelio coruſcante, Iudæus Aquila, & Symmachus ac Theodotion Iudaizantes hæretici ſunt recepti, qui multa myſteria Saluatoris ſubdola interpretatione celarunt, & tamen in ἑξαπλοῖς habentur apud Eccleſias, & explanantur ab eccleſiaſticis viris : quantò magis ego Chriſtianus, & de parentibus Chriſtianis natus, & vexillum crucis in mea fronte portans (cuius ſtudium fuit omiſſa repetere, deprauata corrigere, & ſacramenta Eccleſiæ puro & fideli aperire ſermone) vel à faſtidioſis, vel à malignis lectoribus non debeo reprobari? Habeant qui volunt

veteres

veteres libros, vel in membranis purpureis auro argentoque descriptos, vel vncialibus (vt vulgò aiunt) literis, onera magis exarata, quàm codices: dummodo mihi, meisque permittant pauperes habere scedulas, & non tam pulchros codices quàm emendatos. Vtraque autem editio, & Septuaginta iuxta Græcos, & mea iuxta Hebræos; in Latinum meo labore translata est. Eligat vnusquisque quod vult, & studiosum me magis quàm maleuolum probet.

PROLOGVS SECVNDVS IN IOB, SECVNDVM HEBRAICVM.

SI fiscellam iunco texerem, aut palmarum folia complicarem, vt in sudore vultus mei comederem panem, & ventris opus solicita mente pertractarem, nullus morderet, nemo reprehenderet. Nunc autem quia iuxta sententiam Saluatoris volo operari cibum qui non perit, & antiquam diuinorum voluminum viam sentibus virgultisque purgare, error mihi geminus infigitur: corrector vitiorum, falsarius vocor, & errores non auferre, sed serere. Tanta est enim vetustatis consuetudo, vt etiam confessa plerisque vitia placeant: dum magis pulchros habere volunt codices, quàm emendatos. Quapropter ô fratres dilectissimi, vnicum nobilitatis & humilitatis exemplar, pro flabello, calathis, sportellisq; munusculis monachorum, spiritalia hæc & mansura dona suscipite, ac beatum Iob, qui adhuc apud Latinos iacebat in stercore, & vermibus scatebat errorum, integrum immaculatúmque gaudete. Quomodo enim post probationem atque victoriam dnplicia sunt ei vniuersa reddita, ita ego in lingua nostra (vt audacter loquar) feci eum habere quæ amiserat. Igitur & vos & vnumquemque lectorem solita præfatione commoneo, & in principiis librorum eadem semper annectens, rogo, vt vbicunque semper præcedentes virgulas videritis, sciatis ea quæ subiecta sunt, in Hebraicis voluminibus non haberi. Porrò vbi stellæ imago præfulserit, ex Hebræo in sermone nostro addita sunt. Necnon & illa quæ haberi videbantur & ita corrupta erant, vt sensum legentibus tollerent, orantibus vobis magno labore correxi, magis vtile quid ex odio meo Ecclesiis Christi venturum ratus, quàm ex aliorũ negotio.

ARGVMENTVM IN LIBRVM IOB.

IN TERRA quidem habitasse Iob Vsitidi, in finibus Idumææ & Arabiæ fertur, & erat ei antè nomen Iobab. Et accepit vxorem Arabissam, & genuit filium, quem vocauit Ennon. Erat autem ipse filius quidem Zareth, de Esau filiis filius, de matre verò Bosra, ita vt sit quintus ab Abraham. Et hi sunt reges qui regnauerunt in Edom, in qua & ipse regnauit. Sed primus in ea regnauit Balach filius Beor, & nomen eiusdem ciuitatis Denaba. Post hunc autem Barich. Post eum Iobab, qui vocatur Iob. Post Iob autem Hussan, qui erat dux ex Themanorum regione. Et post illum regnauit Adar filius Bedath, qui excidit Madiam in campo Moab; & nomen ciuitatis eius Auith.

FINIS ARGVMENTI.

א

1 יש הָיָה֙ בְּאֶ֣רֶץ־ע֔וּץ אִיּ֖וֹב שְׁמ֑וֹ
וְהָיָ֣ה ׀ הָאִ֣ישׁ הַה֗וּא תָּ֚ם וְיָשָׁ֔ר
וְיָרֵ֥א אֱלֹהִ֖ים וְסָ֥ר מֵרָֽע׃
2 * וַיִּוָּלְד֣וּ לוֹ֮ שִׁבְעָ֣ה בָנִים֒
וְשָׁלֹ֥שׁ בָּנֽוֹת׃
3 * וַיְהִ֤י מִקְנֵ֨הוּ֙ שִׁבְעַ֣ת אַלְפֵי־צֹ֔אן וּשְׁלֹ֥שֶׁת אַלְפֵ֖י
גְּמַלִּ֑ים וַחֲמֵ֣שׁ מֵא֣וֹת צֶמֶד־בָּקָ֗ר וַחֲמֵ֤שׁ מֵאוֹת֙
אֲתֹנ֔וֹת וַעֲבֻדָּ֖ה רַבָּ֣ה מְאֹ֑ד וַיְהִ֣י הָאִ֤ישׁ הַהוּא֙ גָּד֔וֹל
4 מִכֹּל֙־בְּנֵ֣י קֶ֔דֶם׃ * וְהָלְכ֣וּ בָנָ֗יו וְעָשׂ֤וּ מִשְׁתֶּה֙
בֵּ֣ית אִ֣ישׁ יוֹמ֔וֹ וְשָׁלְח֥וּ וְקָרְא֖וּ לִשְׁלֹ֣שֶׁת אַחְיֹתֵיהֶ֑ם
לֶאֱכֹ֥ל וְלִשְׁתּ֖וֹת עִמָּהֶֽם׃
5 * וַיְהִ֣י כִֽי־הִקִּ֣יפוּ יְמֵ֣י הַמִּשְׁתֶּ֗ה וַיִּשְׁלַ֤ח אִיּוֹב֙
וַיְקַדְּשֵׁ֔ם וְהִשְׁכִּ֥ים בַּבֹּ֖קֶר וְהֶעֱלָ֣ה עֹל֑וֹת מִסְפַּ֣ר כֻּלָּ֔ם
כִּ֣י אָמַ֔ר אִיּ֖וֹב אוּלַ֣י חָטְא֔וּ בָּנַ֖י וּבֵרְכ֣וּ אֱלֹהִ֑ים
בִּלְבָבָ֔ם כָּכָ֥ה יַעֲשֶׂ֖ה אִיּ֥וֹב כָּל־הַיָּמִֽים׃
6 * וַיְהִ֣י הַיּ֔וֹם וַיָּבֹ֕אוּ בְּנֵ֥י הָאֱלֹהִ֖ים לְהִתְיַצֵּ֣ב עַל־
יְהוָ֑ה וַיָּבֹ֥א גַם־הַשָּׂטָ֖ן בְּתוֹכָֽם׃
7 * וַיֹּ֥אמֶר יְהוָ֖ה אֶל־הַשָּׂטָ֑ן מֵאַ֣יִן תָּבֹ֔א וַיַּ֤עַן הַשָּׂטָן֙
אֶת־יְהוָ֔ה וַיֹּאמַ֕ר מִשּׁ֥וֹט בָּאָ֖רֶץ וּמֵהִתְהַלֵּ֥ךְ בָּֽהּ׃
8 * וַיֹּ֥אמֶר יְהוָ֖ה אֶל־הַשָּׂטָ֑ן הֲשַׂמְתָּ֣ לִבְּךָ֔ עַל־
עַבְדִּ֖י אִיּ֑וֹב כִּ֣י אֵ֤ין כָּמֹ֙הוּ֙ בָּאָ֔רֶץ אִ֥ישׁ תָּ֛ם וְיָשָׁ֖ר
יְרֵ֣א אֱלֹהִ֑ים וְסָ֥ר מֵרָֽע׃
9 * וַיַּ֥עַן הַשָּׂטָ֖ן אֶת־יְהוָ֥ה וַיֹּאמַ֛ר הֲחִנָּ֥ם יָרֵ֖א
אִיּ֥וֹב אֱלֹהִֽים׃
10 * הֲלֹא־אַתָּ֣ה שַׂכְתָּ֣ בַּעֲדוֹ֮ וּבְעַד־בֵּיתוֹ֒ וּבְעַ֣ד
כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ֮ מִסָּבִיב֒ מַעֲשֵׂ֤ה יָדָיו֙ בֵּרַ֣כְתָּ וּמִקְנֵ֔הוּ
פָּרַ֖ץ בָּאָֽרֶץ׃
11 * וְאוּלָ֕ם שְׁלַח־נָ֥א יָדְךָ֖ וְגַ֣ע בְּכָל־אֲשֶׁר־לוֹ֑ אִם־
לֹ֥א עַל־פָּנֶ֖יךָ יְבָרֵכֶֽךָּ׃

IOB. Translat. B. Hieronymi.

LIBER IOB.

CAP. I.

1 IR erat in terra Hus nomine Iob. Et erat vir ille simplex & rectus, ac timens Deum, & recedens Inf. 2.a & 42.b
2 à malo. * Natíque sunt ei septem filij, & tres filię.
3 * Et fuit possessio eius septem millia ouium, & tria millia camelorum, quingenta quoque iuga boum, & quingentæ asinæ, ac familia multa nimis. Erátque vir ille magnus inter omnes Orientales.
4 * Et ibant filij eius, & faciebant conuiuia per domos, vnusquisque in die suo. Et mittentes vocabant tres sorores suas vt comederent & biberent cum eis.
5 * Cúmq; in orbem transissent dies conuiuij, mittebat ad eos Iob, & sanctificabat illos, consurgénsq; diluculo offerebat holocausta per singulos. Dicebat enim, Ne Inf. 2.a fortè peccauerint filij mei, & benedixerint Deo in cordibus suis. Sic faciebat Iob cũctis diebus.
6 * Quadam autem die cùm venissent filij Dei vt assisterẽt coram Domino, affuit inter eos etiam Sathan.
7 * Cui dixit Dominus, Vnde venis? Qui respondens, ait, Circuiui terram, & perambulaui eam.
8 * Dixítque Dominus ad eum: Nunquid considerasti seruũ meum Iob quòd non sit ei similis in terra, homo simplex & rectus ac timens Deum & recedens à malo?
9 * Cui respondens Sathan, ait: Nunquid frustra Iob timet Deum?
10 * Nónne tu vallasti eum ac domum eius vniuersámque substantiam eius per circuitum? Operibus manuum eius benedixisti, & possessio eius creuit in terra?
11 * Sed extẽde paululum manum tuam, & tange cuncta quæ possidet, nisi in faciem benedixerit tibi.

תרגום

א

גבר הֲוָה בְּאַרְעָא אַרְמֵינְיָא אִיּוֹב שְׁמֵהּ וַהֲוָה גַּבְרָא הַהוּא שְׁלִים וּתְרִיץ וּדְחִילָא דַיְיָ וְעָרֵי מִן בִּישָׁא׃ 2 וְאִתְיְלִידוּ לֵהּ שִׁבְעָא
בְנִין וּתְלָת בְּנָתָא׃ 3 וַהֲוָה גֵּיתֵהּ שִׁבְעַת אַלְפִין דְּעָאן וּתְלַת אַלְפֵי גַּמְלַיָּא וַחֲמֵשׁ מְאָה זוּגִין דְּתוֹרֵי וַחֲמֵשׁ מְאָה אַתְנָן
וּפִלְחָנָא סַגִּי לַחֲדָא וַהֲוָה גַּבְרָא הַהוּא עַתִּיר מִן כָּל בְּנֵי מַדְנְחָא׃ 4 וַהֲווֹ אָזְלִין בְּנוֹהִי וְעָבְדִין מִשְׁתְּיָא בֵּית גְּבַר יוֹמֵהּ וְשָׁלְחִין וְקָרְיִן לִתְלַת
אַחָתֵיהוֹן לְמֵיכַל וּלְמִשְׁתֵּי עִמְּהוֹן׃ 5 וַהֲוָה כַּד מַחְזְרִין יוֹמֵי מִשְׁתְּיָא וְשַׁדַּר אִיּוֹב וְזַמְנִין וְאַקְדֵּם בְּצַפְרָא וַהֲוָה מַסֵּיק עֲלָתָן מִנְיַן כְּלְהוֹן
אֲרוֹם אֲמַר אִיּוֹב מָאִים חֲבוֹ בְנַי וְלָא צְלוֹ בִּשְׁמָא דַיְיָ בְּלִבְּהוֹן כְּדֵין יַעְבֵּד אִיּוֹב כָּל יוֹמָיָא׃
6 וַהֲוָה יוֹם דִּינָא רַבָּא וַאֲתוֹ כְיתֵי מַלְאֲכַיָּא לְמֵקַם קֳדָם יְיָ וַאֲתָא לְחוֹד שִׂטְנָא בֵּינֵיהוֹן לְמֵקַם קֳדָם יְיָ׃ 7 וַאֲמַר יְיָ לְשִׂטְנָא מִנַּן
אַתְּ אָתֵי וַאֲמַר שִׂטְנָא קֳדָם יְיָ מְלַשְׁטֵט בְּאַרְעָא וּלְמֵיזַל בָּהּ׃ 8 וַאֲמַר יְיָ לְשִׂטְנָא אֶפְשַׁר דְּשַׂוִּיתָא לִבָּךְ עַל עַבְדִּי אִיּוֹב אֲרֵי לֵית דְּכְוָתֵהּ
בְּכָל אַרְעָא גְּבַר שְׁלִים וּתְרִיץ וּדְחִילָא מִן קֳדָם יְיָ וְעָרֵי מִן בִּישָׁא׃
9 וַאֲתִיב שִׂטְנָא קֳדָם יְיָ וַאֲמַר הָא מַנָּן דְּחִיל אִיּוֹב מִן קֳדָם יְיָ׃
10 הֲלָא אַנְתְּ אֲגֵנְתֵּהּ בְּרִילֵהּ וּבְרִיל אֱנַשׁ בֵּיתֵהּ וְעַל כָּל דִּילֵהּ מֵחֲזוֹר עוֹבָדֵי יְדוֹי בָּרַכְתָּ וְקִנְיָנֵהּ נְפִישׁ בְּאַרְעָא׃
11 וּבְרַם אוֹשֵׁיט כְּעַן יָדָךְ וְאַנְזֵק בְּכָל דִּילֵהּ אִין לָא קֳדָמָךְ יְצַלֵּי׃

IOB.

CAPVT I.

HOmo quidam fuit in terra 1
Vs, Iob nomen ei, & erat homo ille verax, immaculatus vir, simplex & rectus, & timens Deum, abstinens ab omni mala re.

Fuerunt autem ei filij septem, & filiæ tres. 2

Et fuerũt pecora eius oues septẽ mille, camelorum tria millia, iuga boum quingenta, & asinæ fœminæ quæ pascebantur quingentæ, & famulatus multus nimis, & opera magna erant ei in terra, & erat homo ille magnus eorum qui à Solis ortu. 3

Conuenientes autem filij eius ad inuicem, faciebant conuiuium vnusquisque sua die, assumentes simul & tres sorores suas, vt comederent & biberent cum eis. 4

Et cùm consummati essent dies conuiuij, mittebat Iob & purificabat eos, consurgens diluculo, & offerens pro eis sacrificia secundum numerum eorum. dicebat enim Iob: Ne quando peccauerint & benedixerint Deum in corde suo filij mei. 5

Sic igitur faciebat Iob cunctis diebus eorum; & fuit sicut dies hæc, & ecce venerunt filij Dei vt assisterent coram Domino, & diabolus venit in medio eorum. 6

Et dixit Dominus diabolo, Vnde venis? 7
& respondens diabolus Domino, dixit, Postquam circuiui terram & deambulaui eam quæ sub cælo est, adsum.

Et dixit ei Dominus, 8
Cõsideraſti igitur mente tua contra seruum meũ Iob? quoniam non est ei similis ex his qui sunt in terra, homo sine defectu, vir simplex & rectus, et timens Deũ, continens ab omni mala re?

Respondit autem Diabolus, & dixit coram Domino, Nunquid frustrà Iob timet Deum? 9

Nonne tu circumuallaſti exteriora eius & interiora domus eius, & omnium quæ sunt ei in circuitu? operibus manuum eius benedixisti, & pecora eius multa feciſti in terra. 10

Sed mitte manum tuam, & tange omnia quæ habet, nisi in faciem tuam benedixerit tibi. 11

IΩB.

κεφ. α΄.

ΑΝθρωπός τις ἦν ἐν γῇ ὃς ἰὼβ ὄνομα αὐτῷ, καὶ ἦν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἀληθινὸς ἄμωμος ἀνὴρ ἁπλοῦς καὶ δίκαιος φοβούμενος τὸν θεὸν, ἀπεχόμενος ἀπὸ παντὸς πονηροῦ πράγματος.

1

ἐγίνοντο δὲ αὐτῷ υἱοὶ ἑπτά, καὶ θυγατέρες τρεῖς.

2

καὶ ἦν τὰ κτήνη αὐτοῦ τρισχίλια προβάτων ἑπτακισχίλια, καμήλους τρισχίλιας, ζεύγη βοῶν πεντακόσια, καὶ ὄνοι θήλειαι νομάδες πεντακόσιαι, καὶ ὑπηρεσία πολλὴ σφόδρα, καὶ ἔργα μεγάλα ἦν αὐτῷ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἦν ἄνθρωπος ἐκεῖνος μέγας τῶν ἀφ' ἡλίου ἀνατολῶν.

3

συμπορευόμενοι δὲ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους ἐποίουν πότον ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ ἡμέραν συμπαραλαμβάνοντες ἅμα καὶ τὰς τρεῖς ἀδελφὰς αὐτῶν, ἐσθίειν καὶ πίνειν μετ' αὐτῶν.

4

καὶ ὡς συνετελέσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ πότου, ἀπέστελλεν ἰὼβ καὶ ἐκαθάριζεν αὐτοὺς ἀνίστατο καὶ προσφέρων περὶ αὐτῶν θυσίας κατὰ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν· ἔλεγε γὰρ ἰὼβ, μήποτε ἥμαρτον καὶ εὐλόγησαν θεὸν ἐπὶ καρδίας αὐτῶν οἱ υἱοί μου. οὕτως οὖν ἐποίει ἰὼβ πάσας τὰς ἡμέρας αὐτῶν· καὶ ἐγίνετο ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη, καὶ ἰδοὺ ἦλθον οἱ υἱοὶ τοῦ θεοῦ παραστῆναι ἐνώπιον τοῦ κυρίου, καὶ ὁ διάβολος ἦλθεν ἐν μέσῳ αὐτῶν.

5

καὶ εἶπεν ὁ κύριος τῷ διαβόλῳ, πόθεν παραγέγονας; καὶ ἀποκριθεὶς ὁ διάβολος τῷ κυρίῳ εἶπεν, περιελθὼν τὴν γῆν καὶ ἐμπεριπατήσας τὴν ὑπ' οὐρανὸν πάρειμι.

6

καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ κύριος, προσέχες οὖν τῇ διανοίᾳ σου κατὰ τοῦ θεράποντός μου ἰώβ; ὅτι οὐκ ἔστιν αὐτῷ ὅμοιος τῶν ἐπὶ τῆς γῆς, ἄνθρωπος ἄμεμπτος, ἀνὴρ ἁπλοῦς καὶ δίκαιος καὶ φοβούμενος τὸν θεὸν, ἀπεχόμενος ἀπὸ παντὸς πονηροῦ πράγματος; ἀπεκρίθη δὲ ὁ διάβολος καὶ εἶπεν ἐναντίον τοῦ κυρίου, μὴ δωρεὰν ἰὼβ φοβεῖται τὸν θεόν;

7

οὐχὶ σὺ περιέφραξας τὰ ἔξω αὐτοῦ καὶ τὰ ἔσω τῆς οἰκίας αὐτοῦ, καὶ πάντων τῶν ὄντων αὐτῷ κύκλῳ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτοῦ εὐλόγησας; καὶ τὰ κτήνη αὐτοῦ πολλὰ ἐποίησας ἐπὶ τῆς γῆς;

8

ἀλλὰ ἀπόστειλον τὴν χεῖρά σου, καὶ ἅψαι πάντων ὧν ἔχει, εἰ μὴ εἰς πρόσωπόν σου εὐλογήσει σε.

9

10

11

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO IN LIBRVM IOB,

Ex Bibliotheca Complutensi, ad Hebraam & Chaldaic. veritatem, à B. Aria Montano correcta.

CAPVT I.

VIR erat in terra Armeniæ nomine Iob, & erat vir ille perfectus & rectus, & timens Dominum, & recedens à malo.
[2] Et nati sunt ei septem filij, & tres filiæ. [3] Et fuit possessio eius septem millia ouium, & tria millia camelorum, & quingenta iuga boum, & quingentæ asinæ, & agricultura multa: eratq; vir ille diues super omnes filios orientales.
[4] Et ibant filij eius & faciebant conuiuium per domos, vnusquisque in die suo: & mittebant, & vocabant tres sorores suas, vt comederent & biberent cum eis. [5] Et cùm in orbem transissent dies conuiuij, mittebat Iob, & inuitabat eos, & surgebat diluculo, & offerebat holocausta iuxta numerum omnium eorum; quia dicebat Iob, Ne fortè peccauerint filij mei, & non orauerint in nomine Domini in cordibus suis. sic faciebat Iob cunctis diebus. [6] Et fuit dies iudicij magni, & venerunt cateruæ angelorum vt starent coram Domino: & venit etiam Sathan inter eos, vt staret coram Domino.
[7] Et dixit Dominus ad Sathanam, Vnde venis? & dixit Sathan coram Domino, A scrutando in terra & ambulando per eam.
[8] Et dixit Dominus ad Sathanam, Nunquid posuisti cor tuum super seruum meum Iob, quòd non est similis ei in vniuersa terra, vir perfectus & rectus, & timens à facie Domini & recedens à malo? [9] Et respondit Sathan coram Dom ino, & ait, Nunquid gratis timet Iob coram Domino? [10] Nónne tu protexisti eum & homines domus eius, & omnia quæ habet per circuitum? operibus manuum eius benedixisti, & possessio eius creuit in terra. [11] Verumtamen extende nunc manum tuam, & noce omnibus quæ possidet, nisi coram te orauerit.

12 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־הַשָּׂטָן הִנֵּה כָל־אֲשֶׁר
לוֹ בְיָדֶךָ רַק אֵלָיו אַל־תִּשְׁלַח יָדֶךָ וַיֵּצֵא הַשָּׂטָן
מֵעִם פְּנֵי יְהוָה׃

12 * Dixit ergo Dominus ad Sathan, Ecce vniuersa quæ habet in manu tua sunt; tã-
C tum in eum ne extendas manum tuam. Egressu sque est Sathan à facie Domini.

13 * וַיְהִי הַיּוֹם וּבָנָיו וּבְנֹתָיו אֹכְלִים וְשֹׁתִים יַיִן
בְּבֵית אֲחִיהֶם הַבְּכוֹר׃

13 * Cùm autem quadam die filij & filiæ eius comederent, & biberent vinum in domo fratris sui primogeniti:

14 * וּמַלְאָךְ בָּא אֶל־אִיּוֹב וַיֹּאמַר הַבָּקָר הָיוּ
חֹרְשׁוֹת וְהָאֲתֹנוֹת רֹעוֹת עַל־יְדֵיהֶם׃

14 * Nuncius venit ad Iob qui diceret, Boues arabant & asinæ pascebantur iuxta eos.

15 * וַתִּפֹּל שְׁבָא וַתִּקָּחֵם וְאֶת־הַנְּעָרִים הִכּוּ לְפִי־
חָרֶב וָאִמָּלְטָה רַק־אֲנִי לְבַדִּי לְהַגִּיד לָךְ׃

15 * Et irruerunt Sabæi, tulerúntque omnia, & pueros percusserunt gladio; & euasi ego solus vt nunciarem tibi.

16 * עוֹדֶנּוּ זֶה מְדַבֵּר וְזֶה בָּא וַיֹּאמַר אֵשׁ אֱלֹהִים נָפְלָה
מִן־הַשָּׁמַיִם וַתִּבְעַר בַּצֹּאן וּבַנְּעָרִים וַתְּאכְלֵם
וָאִמָּלְטָה רַק־אֲנִי לְבַדִּי לְהַגִּיד לָךְ׃

16 * Cúmque adhuc ille loqueretur, venit alter, & dixit, Ignis Dei cecidit è cælo, & tactas oues' puerósque consumpsit, & effugi ego solus vt nunciarem tibi.

17 * עוֹדֶנּוּ זֶה מְדַבֵּר וְזֶה בָּא וַיֹּאמַר כַּשְׂדִּים
שָׂמוּ שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים וַיִּפְשְׁטוּ עַל־הַגְּמַלִּים
וַיִּקָּחוּם וְאֶת־הַנְּעָרִים הִכּוּ לְפִי־חָרֶב וָאִמָּלְטָה
רַק־אֲנִי לְבַדִּי לְהַגִּיד לָךְ׃

17 * Sed & adhuc illo loquẽte, venit alius, & dixit, Chaldæi fecerunt tres turmas, & inuaserunt camelos, & tulerunt eos, nec
D non & pueros percusserunt gladio, & ego fugi solus vt nunciarem tibi.

18 * עוֹדֶנּוּ זֶה מְדַבֵּר וְזֶה בָּא וַיֹּאמַר בָּנֶיךָ וּבְנֹתֶיךָ
אֹכְלִים וְשֹׁתִים יַיִן בְּבֵית אֲחִיהֶם הַבְּכוֹר׃

18 * Adhuc loquebatur ille, & ecce alius intrauit, & dixit, Filijs tuis & filiabus vescentibus & bibentibus vinum in domo fratris sui primogeniti:

19 * וְהִנֵּה רוּחַ גְּדוֹלָה בָּאָה מֵעֵבֶר הַמִּדְבָּר וַיִּגַּע
בְּאַרְבַּע פִּנּוֹת הַבַּיִת וַיִּפֹּל עַל־הַנְּעָרִים וַיָּמוּתוּ
וָאִמָּלְטָה רַק־אֲנִי לְבַדִּי לְהַגִּיד לָךְ׃

19 * Repente ventus vehemens irruit à regione deserti, & concussit quatuor angulos domus, quæ corruens oppressit liberos tuos, & mortui sunt; & effugi ego solus vt nunciarem tibi.

20 * וַיָּקָם אִיּוֹב וַיִּקְרַע אֶת־מְעִלּוֹ וַיָּגֵז אֶת־
רֹאשׁוֹ וַיִּפֹּל אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ׃

20 * Tunc surrexit Iob, & scidit vestimenta sua; & tonso capite corruens in terram, adorauit,

21 * וַיֹּאמֶר עָרֹם יָצָתִי מִבֶּטֶן אִמִּי וְעָרֹם
אָשׁוּב שָׁמָּה יְהוָה נָתַן וַיהוָה לָקָח יְהִי שֵׁם יְהוָה
מְבֹרָךְ׃

21 * Et dixit, Nudus egressus sum de vtero matris meæ, & nudus reuertar illuc. Dominus dedit, Dominus abstulit, sit nomen Domini benedictum.

22 * בְּכָל־זֹאת לֹא־חָטָא אִיּוֹב וְלֹא־נָתַן
תִּפְלָה לֵאלֹהִים׃

22 * In omnibus his non peccauit Iob, neque stultũ quid contra Deum locutus est.

תרגום

12 וַאֲמַר יְיָ לְסָטְנָא הָא כָּל דִּילֵיהּ בִּידָךְ לְחוֹד לְנַפְשֵׁהּ לָא תּוֹשִׁיט יְדָךְ וְנָפַק סִטְנָא מִן קֳדָם יְיָ׃ 13 וַהֲוָה יוֹמֵי אִתְחוֹלֵי שִׁבְעָתְהוֹן
וּבְנוֹי וּבְנָתֵהּ אָכְלִין וְשָׁתְיִן חֲמַר בְּבֵית אֲחוּהוֹן בְּכְרָא׃ 14 וְעַזַּגַר אָתָא לְוָת אִיּוֹב וַאֲמַר תּוֹרָתָא חָוָאן רָדְיָן וַאֲתָנָן רָעְיָן עַל סְטָרֵיהוֹן׃
15 וְנָפְלַת בְּתֵכֵיף לֵילְיָה מַלְכָּתָא דְּזַמְרַגַּד וְרַבְרְבָנִין וַיָת עַלֵימָיָא קְטָלוּ אוֹכְלוֹסָהָא לְפִתְגָם דְּחַרָב וְאִשְׁתֵּיזִבַת לְחוֹד אֲנָא לְבִלְחוֹדִי לְחַוָאָה לָךְ׃
16 עַד כְּדֵין דָא מְמַלֵל וְדֵין אָתָא וַאֲמַר אֶשָׁא מִן קֳדָם יְיָ נְפָלַת מִן שְׁמַיָא וְאוֹקִידַת בְּעָאנָא וּבְעַלֵימַיָא וְנַמְרְתִנוּן וְאִשְׁתֵּיזִבַת לְחוֹד אֲנָא בִלְחוֹדִי
לְחַוָאָה לָךְ׃ 17 עַד כְּדֵין דֵין מְמַלֵל וְדֵין אָתָא וַאֲמַר כַּשְׂדָאֵי סַגִיו תְּלָתָא אוֹכְלוֹסִין וְאִתְפְּשִׁטוּ עַל גַּמְלַיָא וְדַבְרִנוּן וְיָת עַלֵימַיָא קְטָלוּ
לְפִתְגָם דְּחַרָב וְאִשְׁתֵּיזִבַת אַף אֲנָא בִלְחוֹדִי לְחַוָאָה לָךְ׃
18 עַד כְּדֵין דֵין מְמַלֵל וְדֵין אָתָא וַאֲמַר בְּנָךְ וּבְנָתָךְ אָכְלִין וְשָׁתְיִן חֲמַר בְּבֵית אֲחוּהוֹן בְּכְרָא׃
19 וְהָא זַעֲפָא רַבְתָא אָתְיָא מִסְטַרֵי מַדְבְּרָא וְקָרֵב בְּאַרְבְּעָא זְוָיָת דְּבֵיתָא וּנְפַל עַל עַלֵימַיָא וּמִיתוּ וְאִשְׁתֵּיזִבַת אַף אֲנָא בִלְחוֹדִי לְחַוָאָה לָךְ׃
20 וְקָם אִיּוֹב וּבְזַע יָת מְעִילֵהּ וְסַפַּר יָת רֵישֵׁיהּ וּנְפַל עַל אַרְעָא וּסְגִד׃
21 וַאֲמַר עַרְטוּלַי נְפַקֶת מִכְּרֵיסָא דְּאִמִי וְעַרְטוּלַי אֲהוּב תַּמָּן לְבֵי קְבוּרְתָא מֵימְרָא דַיְיָ יְהַב וְכֵרְמִתְנַסֵב יְהֵא שְׁמֵהּ דַיְיָ מְבָרָךְ׃
22 בְּכָל דָא לָא חָב אִיּוֹב וְלָא הָדַר מִלֵי סָטְנָא קֳדָם יְיָ׃

12 * Tunc dixit Dominus Diabolo: Ecce omnia quæcunque ſunt ei, do in manu tua, ſed eum ne tetigeris. & egreſſus eſt Diabolus à Domino.

13 * Et fuit ſicut dies hæc, filij Iob & filiæ eius bibebant vinum in domo fratris ſui ſenioris:

14 * Et ecce nuncius venit ad Iob & dixit ei: Juga boum arabant, et fœminæ aſinæ paſcebantur adhærentes eis:

15 * Et irruit Saba & captiuas duxerunt eas, & pueros interfecerunt in gladiis: ſaluatus autem ego ſolus veni vt nunciarem tibi.

16 * Adhuc hoc loquente venit alius, & dixit ad Iob: Ignis à Deo cecidit de cælo, & combuſſit oues, & paſtores conſumpſit ſimiliter: et ſaluatus ego ſolus veni vt nunciarem tibi.

17 * Adhuc hoc loquente venit alius nuncius, & dixit ad Iob: Chaldæi impoſuerunt tres turmas, & circuierunt camelos & captiuas tulerunt eas, & pueros interfecerunt in gladiis: euaſi autem ego ſolus, & veni vt nunciarem tibi.

18 * Adhuc hoc loquente, alius nuncius venit, dicens Iob: Filiis tuis & filiabus veſcentibus & bibentibus apud fratrem ſuum ſeniorem,

19 * Repentè ventus magnus irruit ex deſerto, & tetigit quatuor angulos domus, & corruit domus ſuper filios tuos, & mortui ſunt: euaſi autem ego ſolus, & veni vt nunciarem tibi.

20 * Sic ſurgens Iob ſcidit veſtimenta ſua, & totondit comam capitis ſui, & cadens humi adorauit,

21 * Et dixit: Ipſe nudus egreſſus ſum de vtero matris meæ; nudus & reuertar illuc. Dominus dedit, Dominus abſtulit: ſicut Domino placuit, ſic & factum eſt: ſit nomen Domini benedictum.

22 * In his omnibus quæ acciderunt ei, nihil peccauit Iob labiis coram Domino, & non dedit ſtultitiam Deo.

12 * τότε εἶπεν κύριος τῷ διαβόλῳ, ἰδοὺ πάντα ὅσα ἐστὶν αὐτῷ, δίδωμι ἐν τῇ χειρί σου, ἀλλὰ αὐτὸν μὴ ἅψῃ. καὶ ἐξῆλθεν ὁ διάβολος ἀπὸ τοῦ κυρίου.

13 * καὶ ἦν ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη, καὶ υἱοὶ Ἰὼβ καὶ αἱ θυγατέρες αὐτοῦ ἔπινον οἶνον ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν τοῦ πρεσβυτέρου·

14 * καὶ ἰδοὺ ἄγγελος ἦλθε πρὸς Ἰὼβ καὶ εἶπεν αὐτῷ, Τὰ ζεύγη τῶν βοῶν ἠροτρία, καὶ αἱ θήλειαι ὄνοι ἐβόσκοντο ἐχόμεναι αὐτῶν·

15 * καὶ ἐπέπεσε Σαβὰ καὶ ἠχμαλώτευσεν αὐτάς, καὶ τοὺς παῖδας ἀπέκτειναν ἐν μαχαίρᾳ· σωθεὶς ὃ ἐγὼ μόνος ἦλθον τοῦ ἀπαγγεῖλαί σοι.

16 * ἔτι τοῦτου λαλοῦντος, ἦλθεν ἕτερος καὶ εἶπε πρὸς Ἰώβ, πῦρ ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατέκαυσε τὰ πρόβατα, καὶ τοὺς ποιμένας κατέφαγεν ὁμοίως, καὶ σωθεὶς ἐγὼ μόνος ἦλθον τοῦ ἀπαγγεῖλαί σοι.

17 * ἔτι τούτου λαλοῦντος ἦλθεν ἕτερος ἄγγελος καὶ εἶπε πρὸς Ἰώβ, Οἱ Χαλδαῖοι ἐπέθηκαν τρεῖς λόχας καὶ ἐκύκλωσαν τὰς καμήλους καὶ ἠχμαλώτευσεν αὐτάς, καὶ τοὺς παῖδας ἀπέκτειναν ἐν μαχαίρᾳ, ἐσώθην ὃ ἐγὼ μόνος· καὶ ἦλθον τοῦ ἀπαγγεῖλαί σοι.

18 * ἔτι τούτου λαλοῦντος, ἄλλος ἄγγελος ἔρχεται λέγων τῷ Ἰώβ, τῶν υἱῶν σου καὶ τῶν θυγατέρων ἐσθιόντων καὶ πινόντων οἶνον παρὰ τῷ ἀδελφῷ αὐτῶν τῷ πρεσβυτέρῳ,

19 * ἰδοὺ πνεῦμα μέγας ἐπῆλθεν ἐκ τῆς ἐρήμου, καὶ ἥψατο τῶν τεσσάρων γωνιῶν τῆς οἰκίας, καὶ ἔπεσεν ἡ οἰκία ἐπὶ τὰ παιδία σου, καὶ ἐτελεύτησαν· ἐσώθην ὃ ἐγὼ μόνος καὶ ἦλθον τοῦ ἀπαγγεῖλαί σοι.

20 * οὕτως ἀναστὰς Ἰὼβ διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἐξυρήσατο τὸν κόμον τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ πεσὼν χαμαὶ προσεκύνησε,

21 * καὶ εἶπεν, αὐτὸς γυμνὸς ἐξῆλθον ἐκ κοιλίας μητρός μου, γυμνὸς καὶ ἀπελεύσομαι ἐκεῖ. ὁ κύριος ἔδωκεν, ὁ κύριος ἀφείλετο· ὡς τῷ κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτω καὶ ἐγένετο· εἴη τὸ ὄνομα κυρίου εὐλογημένον.

22 * ἐν τούτοις πᾶσιν τοῖς συμβεβηκόσιν αὐτῷ οὐχ ἥμαρτεν Ἰὼβ τοῖς χείλεσιν ἐναντι τοῦ κυρίου, καὶ οὐκ ἔδωκεν ἀφροσύνην τῷ θεῷ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[12] Et dixit Dominus ad Sathanam: En vniuerſa quæ habet, in manu tua ſunt; tantùm in eum ne extendas manum tuam ad nocendum. & egreſſus eſt Sathanas à facie Domini. [13] Et factum eſt die primo hebdomadis, & filij eius & filiæ eius comedebant & bibebant vinum in domo fratris ſui primogeniti. [14] Et nuncius venit ad Iob, & ait: Boues arabant, & aſinæ paſcebantur iuxta eos: [15] Et irruit repentè Lilith regina Zamargad, & tulit eos, & pueros occiderunt exercitus eius in ore gladij; & euaſi tantùm ſolus vt nunciarem tibi. [16] Adhuc iſte loquebatur, & alius venit, & ait: Ignis cecidit de cælo à facie Domini, & combuſſit oues & pueros & conſumpſit eos; & euaſi tantùm ego ſolus vt nunciarem tibi.

[17] Adhuc iſte loquebatur, & alius venit & ait: Chaldæi conſtituerunt tres turmas, & diffuſi ſunt ſuper camelos & tulerunt eos, & pueros occiderunt in ore gladij; & euaſi etiam ego ſolus vt nunciarem tibi.

[18] Adhuc iſte loquebatur, & alius venit & ait: Filij tui & filiæ tuæ comedebant & bibebant vinum in domo fratris ſui primogeniti:

[19] Et ecce turbo magnus venit à latere deſerti, & tetigit quatuor angulos domus, & ruit ſuper pueros, & mortui ſunt: & euaſi quoque ego ſolus vt nunciarem tibi.

[20] Et ſurrexit Iob, & ſcidit pallium ſuum, & totondit caput ſuum, & cecidit ſuper terram & adorauit.

[21] Et dixit: Nudus egreſſus ſum de ventre matris meæ, & nudus reuertar illuc ad domum ſepulturæ. verbum Domini dedit, & nunc quia ablatum eſt, ſit nomen Domini benedictum.

[22] In omnibus his non peccauit Iob, neque reddidit verba blaſphemiæ coram Domino.

ב

1 * וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים לְהִתְיַצֵּב עַל־
יְהוָה וַיָּבֹא גַם־הַשָּׂטָן בְּתוֹכָם לְהִתְיַצֵּב עַל־
יְהוָה׃

2 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־הַשָּׂטָן אֵי מִזֶּה תָּבֹא וַיַּעַן הַשָּׂטָן
אֶת־יְהוָה וַיֹּאמַר מִשּׁט בָּאָרֶץ וּמֵהִתְהַלֵּךְ בָּהּ׃

3 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־הַשָּׂטָן הֲשַׂמְתָּ לִבְּךָ אֶל־עַבְדִּי
אִיּוֹב כִּי אֵין כָּמֹהוּ בָאָרֶץ אִישׁ תָּם וְיָשָׁר יְרֵא
אֱלֹהִים וְסָר מֵרָע וְעֹדֶנּוּ מַחֲזִיק בְּתֻמָּתוֹ וַתְּסִיתֵנִי
בּוֹ לְבַלְּעוֹ חִנָּם׃

4 * וַיַּעַן הַשָּׂטָן אֶת־יְהוָה וַיֹּאמַר עוֹר בְּעַד־עוֹר וְכֹל
אֲשֶׁר לָאִישׁ יִתֵּן בְּעַד נַפְשׁוֹ׃

5 * אוּלָם שְׁלַח־נָא יָדְךָ וְגַע אֶל־עַצְמוֹ וְאֶל־בְּשָׂרוֹ
אִם־לֹא אֶל־פָּנֶיךָ יְבָרֲכֶךָּ׃

6 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־הַשָּׂטָן הִנֵּהוּ בְיָדֶךָ אַךְ אֶת־נַפְשׁוֹ
שְׁמֹר׃

7 * וַיֵּצֵא הַשָּׂטָן מֵאֵת פְּנֵי יְהוָה וַיַּךְ אֶת־אִיּוֹב
בְּשְׁחִין רָע מִכַּף רַגְלוֹ וְעַד קָדְקֳדוֹ׃

8 * וַיִּקַּח־לוֹ חֶרֶשׂ לְהִתְגָּרֵד בּוֹ וְהוּא יֹשֵׁב בְּתוֹךְ
הָאֵפֶר׃

9 * וַתֹּאמֶר לוֹ אִשְׁתּוֹ עֹדְךָ מַחֲזִיק בְּתֻמָּתֶךָ בָּרֵךְ
אֱלֹהִים וָמֻת׃

10 * וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ כְּדַבֵּר אַחַת הַנְּבָלוֹת תְּדַבֵּרִי
גַּם אֶת־הַטּוֹב נְקַבֵּל מֵאֵת הָאֱלֹהִים וְאֶת־
הָרָע לֹא נְקַבֵּל בְּכָל־זֹאת לֹא־חָטָא אִיּוֹב
בִּשְׂפָתָיו׃

11 * וַיִּשְׁמְעוּ שְׁלֹשֶׁת רֵעֵי אִיּוֹב אֵת כָּל־הָרָעָה הַזֹּאת
הַבָּאָה עָלָיו וַיָּבֹאוּ אִישׁ מִמְּקֹמוֹ אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי
וּבִלְדַּד הַשּׁוּחִי וְצוֹפַר הַנַּעֲמָתִי וַיִּוָּעֲדוּ יַחְדָּו לָבוֹא
לָנוּד־לוֹ וּלְנַחֲמוֹ׃

IOB. Translat.B.Hieronymi.

CAP. II.

1 FActum est autem cùm quadam die ve-
A niſſent filij Dei, & ſtarent coram Do-
mino, veniſſet quoque Sathan inter eos, & Sup.1.A
ſtaret in conſpectu eius,

2 * Vt diceret Dominus ad Sathan; Vn-
dè venis? Qui reſpõdens ait, Circuiui ter-
ram, & perambulaui eam.

3 * Et dixit Dominus ad Sathan: Nun-
quid cõſideraſti ſeruum meum Iob, quòd
non ſit ei ſimilis in terra, vir ſimplex & re-
ctus, ac timens Deum, & recedens à malo,
& adhuc retinens innocentiam? Tu au-
tem commouiſti me aduerſus eum, vt af-
fligerem eum fruſtrà.

4 * Cui reſpondens Sathan ait: Pellem pro
B pelle, & cũcta quæ habet homo dabit pro
anima ſua:

5 * Alioquin mitte manum tuam, & tan-
ge os eius & carnem, & tunc videbis quòd
in faciem benedicat tibi.

6 * Dixit ergo Dominus ad Sathan: Ecce
in manu tua eſt: veruntamen animam il-
lius ſerua.

7 * Egreſſus igitur Sathan à facie Domi-
ni, percuſsit Iob vlcere peſsimo à planta
pedis vſque ad verticem eius.

8 * Qui teſta ſaniem radebat, ſedens in
C ſterquilinio.

9 * Dixit autem illi vxor ſua: Adhuc tu p-
manes in ſimplicitate tua? Benedic Deo,
& morere.

10 * Qui ait ad illam: Quaſi vna de ſtul-
tis mulieribus locuta es. Si bona ſuſcepi-
mus de manu Dei, mala quare non ſuſti-
neamus? In omnibus his non peccauit Iob
labiis ſuis.

11 * Igitur audientes tres amici Iob omne
D malum quod accidiſſet ei, venerunt ſin-
guli de loco ſuo, Eliphaz Themanites, &
Baldad Suites, & Sophar Naamathites.
condixerant enim vt pariter venientes vi-
ſitarent eum & conſolarentur.

תרגום

ב

ב 1 וַהֲוָה יוֹם דִּינָא רַבָּא יוֹם שְׁבוּק סָרְחָנַיָּא וַאֲתוֹ כְיתֵי מַלְאֲכַיָּא לְמֶקוֹם בְּדִינָא קֳדָם יְיָ וַאֲתָא לְחוֹד סִטְנָא בְּמִצְעֵיתוֹן לְמֶקוֹם בְּדִינָא
קֳדָם יְיָ׃ 2 וַאֲמַר יְיָ לְסִטְנָא הֵי מְנָן אַתְּ אָתֵי וַאֲתֵיב סִטְנָא יַת יְיָ וַאֲמַר מְלַשּׁוּט בְּאַרְעָא לְמִבְדַּק בְּעוֹבָדֵי בְּנֵי נָשָׁא וּמִתְהַלָּכָא כָּהּ׃
3 וַאֲמַר יְיָ לְסִטְנָא אֲפְשַׁר דְּשַׁוִּיתָא לִבָּךְ עַל עַבְדִּי אִיּוֹב אֲרוּם לֵית דְּכְוָתֵהּ בְּאַרְעָא דַּעֲמֵי גְּבַר שְׁלִים וּתְרִיץ דְּחִיל מִן קֳדָם יְיָ וְעָדֵי מִן
בִּישׁ וְעַד כְּעַן הוּא מְתוֹקֵף בְּשְׁלִימוּתֵהּ וְגָרִיתָא מֵימְרִי בֵּהּ לְסַלְעָמוּתֵהּ מִנָּן׃ 4 וַאֲתֵיב סִטְנָא קֳדָם יְיָ וַאֲמַר אֲבָרָא מְטוּל אֲבָרָא וְכֹל
דְּלְבַר נַשׁ יְמְסוֹר מְטוּל נַפְשֵׁהּ׃ 5 וּבְרַם אוֹשֵׁיט כְּרוֹן מְחַת יְדָךְ וּקְרֵב לְגַרְמֵהּ וּלְנַפְשֵׁהּ אִין לָא בְּאַנְפֵּי מֵימְרָךְ יְרַגְזִנָּךְ׃
6 וַאֲמַר יְיָ לְסִטְנָא הָא הוּא מְסִיר בִּידָךְ לְחוֹד יַת נַפְשֵׁהּ נְטוֹר׃ 7 וּנְפַק סִטְנָא מִן קֳדָם יְיָ וּמְחָא יַת אִיּוֹב בְּשִׁיחָנָא בִּישָׁא מִן
פָּרִיסַת רַגְלֵהּ וְעַד מוֹקְדֵהּ׃ 8 וּנְסֵב לֵהּ פָּחַר לְאִתְקְרָסָפָא בֵּהּ וְהוּא יָתֵב בִּמְצַע קִיטְמָא׃
9 וַאֲמָרַת לֵהּ אִתְּתֵהּ עַד כְּרוֹן אַתְּ מְתוֹקֵף בְּשְׁלִימוּתָךְ בָּרֵךְ מֵימְרָא דַיְיָ וּמוֹת׃ 10 וַאֲמַר לָהּ הֵיכְמָה דִּי מְמַלְלָן חֲדָא מִן נְשַׁיָּא
דְּעָבְדָן קְלָנָא בֵּית אֲבָהָתְהוֹן הָא כְּרֵין אַתְּ מְמַלְלָא לְחוֹד יַת טָבָא נְקַבֵּל מִן קֳדָם יְיָ וְיַת בִּישָׁא לָא נְקַבֵּל בְּכָל דָּא לָא חַב אִיּוֹב בְּסִפְוָתֵהּ׃
11 וּשְׁמַעוּ תְּלָתָא חַבְרֵי דְאִיּוֹב יַת כָּל בִּישְׁתָּא הָדָא דַּאֲתַת עֲלוֹי וַאֲתוֹ גְּבַר מִן אֲתְרֵהּ אֱלִיפַז דְּמִן תֵּימָן וּבִלְדַּד דְּמִן שׁוּחַ וְצוֹפַר דְּמִן נַעֲמָת
וְאִתְחַבְּרוּ כַּחֲדָא לְמֵיתֵי לְמֵנַד עֲלוֹהִי וּלְנַחֲמוּתֵהּ׃

CAP. II.

FVit autem ſicut dies hæc, & venerunt filij Dei vt aſtarent coram Domino, & Diabolus venit in medio eorum, vt aſtaret coram Domino.

2 Et dixit Dominus Diabolo: Vnde tu venis? tunc dixit Diabolus coram Domino: Poſtquàm diſcurri eam quæ ſub cælo, & deambulaui vniuerſam, adſum.

3 Dixit autem Dominus ad Diabolum: Conſideraſti igitur ſeruum meum Iob, quòd non eſt ſecundùm eum ex his qui in terra: homo innocens, verax, ſine defectu, pius, abſtinens ab omni malo, adhucque adhæret innocentiæ. tu autem dixiſti, ſubſtantiam eius fruſtra perdere.

4 Suſcipiens autem diabolus dixit Domino: Pellem pro pelle, & omnia quæcunque ſunt homini, pro anima ſua dabit:

5 Quin imò autem mitte manum tuam & tange oſſa eius & carnes eius, ſi non in faciem tibi benedicet.

6 Dixit autem Dominus Diabolo: Ecce trado tibi eum; tantùm animam illius ſerua.

7 Et egreſſus eſt Diabolus à Domino, et percuſſit Iob vlcere malo à pedibus vſque ad caput.

8 Et accepit ſibi teſtam, vt ſaniem raderet. & ipſe ſedebat intus in cinere.

9 Et dixit ei vxor ſua: Vſquequo tolerabis? ſed dic quoddam verbum contra Deum, & morere.

10 Ille autem inſpiciens eam dixit: Vt quid tanquam vna ſtultarum mulierum locuta es? ſi bona ſuſcepimus de manu Domini, mala non ſuſtinebimus? In his omnibus quæ acciderunt ei, nihil peccauit Iob labiis coram Deo.

11 Cùm audiſſent autem tres amici eius mala omnia quæ ſuperueniſſent ei, venerunt vnuſquiſque de propria regione ad conſolãdum eum, Eliphaz Themanorum rex, Baldad Sauchæorum tyrannus, Sophar Minæorum rex. & venerunt ad eum vnanimiter, vt conſolarentur & viſitarent eum.

Β΄.

1 Ἐγένετο δὲ ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη, καὶ ἦλθον οἱ υἱοὶ τοῦ θεοῦ παραστῆναι ἐναντίον τοῦ κυρίου, καὶ ὁ διάβολος ἦλθεν ἐν μέσῳ αὐτῶν παραστῆναι ἔναντι τοῦ κυρίου.

2 καὶ εἶπεν ὁ κύριος τῷ διαβόλῳ, πόθεν σὺ ἔρχῃ; τότε εἶπεν ὁ διάβολος ἐναντίον τοῦ κυρίου, διαπορευθεὶς τὴν ὑπ' οὐρανὸν καὶ ἐμπεριπατήσας τὴν σύμπασαν παρῆμι.

3 εἶπε δὲ ὁ κύριος πρὸς τὸν διάβολον, προσέσχες οὖν τῷ θεράποντί μου Ἰώβ, ὅτι οὐκ ἔστι κατ' αὐτὸν τῶν ἐπὶ τῆς γῆς, ἄνθρωπος ἄκακος, ἀληθινός, ἄμεμπτος, θεοσεβής, ἀπεχόμενος ἀπὸ παντὸς κακοῦ, ἔτι τε ἔχεται ἀκακίας. σὺ δὲ εἶπας, διὰ ὑπαρχόντα αὐτὸν διακενῆ ἀπολέσαι.

4 ὑπολαβὼν δὲ ὁ διάβολος εἶπε τῷ κυρίῳ, δέρμα ὑπὲρ δέρματος, καὶ πάντα ὅσα ὑπάρχει ἀνθρώπῳ ὑπὲρ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ δώσει·

5 οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ ἀπόστηθι τὴν χεῖρά σου καὶ ἅψαι τῶν ὀστῶν αὐτοῦ καὶ τῶν σαρκῶν αὐτοῦ, εἰ μὴ εἰς πρόσωπόν σε εὐλογήσει.

6 εἶπε δὲ ὁ κύριος τῷ διαβόλῳ, ἰδοὺ παραδίδωμί σοι αὐτόν, μόνον τὴν ψυχὴν αὐτοῦ φύλαξον.

7 καὶ ἐξῆλθεν ὁ διάβολος ἀπὸ προσώπου κυρίου, καὶ ἔπαισε τὸν Ἰώβ ἕλκει πονηρῷ ἀπὸ ποδῶν ἕως κεφαλῆς.

8 καὶ ἔλαβεν ἑαυτῷ ὀστράκιον, ἵνα τὸν ἰχῶρα ξύῃ, καὶ αὐτὸς ἐκάθητο ἐντὸς τῆς ἀποδοῦ.

9 καὶ εἶπεν αὐτῷ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, μέχρι τίνος καρτερήσεις; ἀλλὰ εἰπὸν ῥῆμα πρὸς θεὸν καὶ τελεύτα.

10 ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐτῇ εἶπεν, ἰνατί ὥσπερ μία τῶν ἀφρόνων γυναικῶν ἐλάλησας; εἰ τὰ ἀγαθὰ ἐδεξάμεθα ἐκ χειρὸς κυρίου, τὰ κακὰ οὐχ ὑποίσομεν; ἐν τούτοις πᾶσιν τοῖς συμβεβηκόσιν αὐτῷ οὐδὲν ἥμαρτεν Ἰὼβ τοῖς χείλεσιν ἐναντίον τοῦ θεοῦ.

11 ἀκούσαντες δὲ οἱ τρεῖς φίλοι αὐτοῦ τὰ κακὰ πάντα τὰ ἐπελθόντα αὐτῷ, παρεγένετο ἕκαστος ἐκ τῆς ἰδίας χώρας καὶ συγκαλέσαι αὐτόν, ἐλιφὰζ ὁ θαιμανῶν βασιλεύς, βαλδὰδ ὁ σαυχαίων τύραννος, σωφὰρ ὁ μιναίων βασιλεύς. καὶ παρεγένετο πρὸς αὐτὸν ὁμοθυμαδὸν τοῦ παρακαλέσαι καὶ ἐπισκέψασθαι αὐτόν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. II.

ET fuit dies iudicij magni dies remiſſionis delictorum, & venerunt cateruæ angelorum vt ſtarent in iudicio coram Domino, & venit etiam Sathanas in medio eorum, vt ſtaret in iudicio coram Domino. 2 Et dixit Dominus ad Sathanan: Vnde venis? & reſpondit Sathanas Domino, & dixit: A diſcurrendo in terram vt inquirerem opera filiorum hominum, & ab ambulando in ea.

3 Et dixit Dominus ad Sathanan: Nunquid poſuiſti cor tuum ad ſeruum meum Iob? quia non eſt ei ſimilis in terrâ populorum; vir perfectus & rectus, timens à facie Domini, & recedens à malo: & adhuc ipſe retinet perfectionem ſuam; & commouiſti verbum meum aduerſus eum vt affligeret eum fruſtrà. 4 Et reſpondit Sathanas coram Domino & ait: Membrum pro membro, & omnia quæ habet filius hominis, tradet pro anima ſua. 5 Veruntamen extende nunc plagam manus tuæ, & tange os eius & animam eius, ſi non in conſpectu verbi tui irritabit te. 6 Et dixit Dominus ad Sathanan: Ecce ipſe traditus eſt in manu tua: veruntamen animam illius ſerua. 7 Et egreſſus eſt Sathanas à facie Domini, & percuſſit Iob ſcabie peſſima à planta pedis eius vſque ad verticem eius. 8 Et tulit ſibi teſtam vt ſcalperet ſe cum ea: & ipſe ſedebat in medio cineris. 9 Et dixit ei vxor eius: Adhuc tu retines ſimplicitatem tuam? benedic verbo Domini, & morere. 10 Et dixit ei: Sicut loquitur vna de mulieribus quæ operantur ignominiam in domo patris ſui, ſic tu loqueris. tantummodo bonum recipiemus à facie Domini, & malum non ſuſcipiemus? In omnibus his non peccauit Iob labiis ſuis. 11 Et audierunt tres ſocij Iob omne malum iſtud quod venerat ſuper eum, & venerunt vnuſquiſque de loco ſuo, Eliphaz qui erat de Theman, & Baldad qui erat de Sua, & Sophar qui erat de Naama, & coniuncti ſunt ſimul vt venirent & mouerent capita ſua ſuper eum, & conſolarentur eum.

12 וַיִּשְׂאוּ אֶת־עֵינֵיהֶם מֵרָחוֹק וְלֹא הִכִּירוּהוּ
וַיִּשְׂאוּ קוֹלָם וַיִּבְכּוּ וַיִּקְרְעוּ אִישׁ מְעִלוֹ וַיִּזְרְקוּ עָפָר
עַל־רָאשֵׁיהֶם הַשָּׁמָיְמָה׃
13 וַיֵּשְׁבוּ אִתּוֹ לָאָרֶץ שִׁבְעַת יָמִים וְשִׁבְעַת לֵילוֹת
וְאֵין־דֹּבֵר אֵלָיו דָּבָר כִּי רָאוּ כִי־גָדַל הַכְּאֵב מְאֹד׃

ג

1 אַחֲרֵי־כֵן פָּתַח אִיּוֹב אֶת־פִּיהוּ וַיְקַלֵּל אֶת־יוֹמוֹ׃
2 וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃
3 יֹאבַד יוֹם אִוָּלֶד בּוֹ וְהַלַּיְלָה אָמַר הֻרַּה גָּבֶר׃
4 הַיּוֹם הַהוּא יְהִי חֹשֶׁךְ אַל־יִדְרְשֵׁהוּ אֱלוֹהַּ מִמַּעַל
וְאַל־תּוּפַע עָלָיו נְהָרָה׃
5 יִגְאָלֻהוּ חֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת תִּשְׁכֹּן־עָלָיו עֲנָנָה
יְבַעֲתוּהוּ כְּמְרִירֵי יוֹם׃
6 הַלַּיְלָה הַהוּא יְקַחֲהוּ אֹפֶל אַל־יֶחֱדְ בִּימֵי שָׁנָה
בְּמִסְפַּר יְרָחִים אַל־יָבֹא׃
7 הִנֵּה הַלַּיְלָה הַהוּא יְהִי גַלְמוּד אַל־תָּבוֹא רִנָּנָה בּוֹ׃
8 יְקָבֻהוּ אֹרְרֵי־יוֹם הָעֲתִידִים עֹרֵר לִוְיָתָן׃
9 יֶחְשְׁכוּ כוֹכְבֵי נִשְׁפּוֹ יְקַו־לָאוֹר וָאַיִן וְאַל־יִרְאֶה
בְּעַפְעַפֵּי־שָׁחַר׃
10 כִּי לֹא סָגַר דַּלְתֵי בִטְנִי וַיַּסְתֵּר עָמָל מֵעֵינָי׃
11 לָמָּה לֹא מֵרֶחֶם אָמוּת מִבֶּטֶן יָצָאתִי וְאֶגְוָע׃
12 מַדּוּעַ קִדְּמוּנִי בִרְכָּיִם וּמַה־שָּׁדַיִם כִּי אִינָק׃
13 כִּי־עַתָּה שָׁכַבְתִּי וְאֶשְׁקוֹט יָשַׁנְתִּי אָז יָנוּחַ לִי׃
14 עִם־מְלָכִים וְיֹעֲצֵי אֶרֶץ הַבֹּנִים חָרְבוֹת לָמוֹ׃
15 אוֹ עִם־שָׂרִים זָהָב לָהֶם הַמְמַלְאִים בָּתֵּיהֶם כָּסֶף׃
16 אוֹ כְּנֵפֶל טָמוּן לֹא אֶהְיֶה כְּעֹלָלִים לֹא־רָאוּ
אוֹר׃
17 שָׁם רְשָׁעִים חָדְלוּ רֹגֶז וְשָׁם יָנוּחוּ יְגִיעֵי כֹחַ׃
18 יַחַד אֲסִירִים שַׁאֲנָנוּ לֹא שָׁמְעוּ קוֹל נֹגֵשׂ׃
19 קָטֹן וְגָדוֹל שָׁם הוּא וְעֶבֶד חָפְשִׁי מֵאֲדֹנָיו׃

12 * Cumq; eleuaſſent procul oculos ſuos, non cognouerunt eum. & exclamantes plorauerunt, ſciſsiſque veſtibus ſparſerũt puluerem ſuper caput ſuum in cælum.
13 * Et ſederunt cum eo in terra ſeptẽ diebus & ſeptem noctibus, & nemo loquebatur ei verbum. videbant enim dolorem eſſe vehementem.

CAP. III.

1 POſt hęc aperuit Iob os ſuum, & maledixit diei ſuæ: * Et locutus eſt: * Pereat dies
2 in qua natus ſum, & nox in qua dictũ eſt: Hie.20.d
3 Conceptus eſt homo. * Dies illa vertatur in
4 tenebras. nõ requirat eum Deus deſuper,
5 & non illuſtretur lumine. * Obſcurẽt eum tenebræ & vmbra mortis, occupet eum ca-
6 ligo, & inuoluatur amaritudine. * Noctem illam tenebroſus turbo poſsideat. Non cõ putetur in diebus anni, nec numeretur in
7 menſibus. * Sit nox illa ſolitaria, nec laude
8 digna. * Maledicant ei qui maledicũt diei,
9 qui parati ſunt ſuſcitare leuiathan. * Obte-
B nebrentur ſtellæ caligine eius. expectet lucem & non videat, nec ortum ſurgẽtis au-
10 rorę. * Quia non concluſit oſtia ventris Inf.10.b Hie.20.d
qui portauit me; nec abſtulit mala ab ocu-
11 lis meis. * Quare non in vulua mortuus ſum? egreſſus ex vtero non ſtatim perij?
12 * Quare exceptus genibus? cur lactatus
13 vberibus? * Nunc enim dormiens ſi-
C lerem, & ſomno meo requieſcerem
14 * Cum regibus & conſulibus terræ, qui
15 ædificant ſibi ſolitudines: * Aut cum principibus qui poſsident aurum, & replent domos ſuas argento.
16 * Aut ſicut abortiuum abſconditum non ſubſiſterem, vel qui concepti non vi-
17 derunt lucem. * Ibi impij ceſſauerunt à tumultu, & ibi requieuerunt feſsi
18 robore: * Et quondam vincti pariter ſine moleſtia, non audierunt vocem
D exactoris.
19 * Paruus & magnus ibi ſunt, & ſeruus liber à domino ſuo.

תרגום

12 וְזַקִּפוּ יָת עֵינֵיהוֹן מִן רָחִיק וְלָא אִשְׁתְּמוֹדַעוּ בֵּהּ וַאֲרִימוּ קָלְהוֹן וּבְכוֹ וּבְזָעוּ גְּבַר יָת מְעִילֵהּ וּדְרַקִּין עַפְרָא עַל רֵישֵׁיהוֹן לְצֵית שְׁמַיָּא׃
13 וִיתִיבוּ עִמֵּהּ עַל אַרְעָא שִׁבְעָה יוֹמִין וְשִׁבְעָה לֵילְיָן וְלֵית דְּמִתְמַלֵּל עִמֵּהּ פִּתְגָמָא אֲרֵי חֲמוֹ אֲרוּם רַב כְּאִבָא לַחֲדָא׃

ג 1 בָּתַר כֵּן פְּתַח אִיּוֹב יָת פּוּמֵיהּ וְלַטֵּשׁ יָת יוֹמֵהּ׃ 2 וּפְתֵם אִיּוֹב וַאֲמַר׃ 3 יְהוֹבַד יוֹמָא דְּאִתְיְלֵדֵת בֵּהּ וְלֵילְיָא דַּאֲמַר
אִיתְבְּרִי גֻּבְרָא׃ 4 יוֹמָא הַהוּא יְהֵא קַבְלָא לָא יְתְבְּעֵנֵּהּ מִלְּעֵילָּא וְלָא תֵּיפַע עֲלוֹהִי שְׁפַרְפָּרָא׃ 5 יְטַנְפוּן יָתֵהּ חֲשׁוֹכָא וְטוּלֵי מוֹתָא
חְשָׁרֵי עֲלוֹהִי עֲנָנָא יְבַעֲתוּן יָתֵהּ חֵיךְ מְרִירֵי יוֹמָא׃ 6 לֵילְיָא הַהוּא יְדַבְּרִנֵּהּ קַבְלָא לָא יְתְיַחֵד עִם יוֹמִין טָבִין דְּשַׁתָּא בְּמִנְיַן רֵישֵׁי יַרְחַיָּא לָא
יֵעוֹל׃ 7 הָא לֵילְיָא הַהוּא יְהֵא צַעֲרָא לָא תֵּעוֹל רְנָנָא בֵּיהּ׃ 8 יְלַטְשׁוּן יָתֵהּ דִּי לַטְטִין יוֹמָא דְּפָרְעָנוּתָא דְּאִטְמוֹסִין לְמִרְבַּר בְּאִתְעָרוּתְהוֹן
אִלְיָתְהוֹן׃ 9 יְחְשְׁכוּן כּוֹכְבֵי נְשָׁף בּוּרְקֵהּ יְסַתְּבֵי לְנְהוֹרָא וְלָא אִיתַי וְלָא יֶחֱמֵי בְּתִימוֹרֵי קְרִיצוּתָא׃ 10 אֲרוּם לָא אֲחַד פַּרְתֵּי דְלֶסְתַּי
דְּתִנּוּן דָּשֵׁי כְּרֵיסָא וְטַמַּר עַמְלָא מִן עֵינָי׃ 11 לְמָה לָא מִן רַחֲמָה אֶמּוּת מִן כְּרֵיסָא בַּר נְפֵקֶת וְאֶתְנַנִּיד׃ 12 מַה דֵּין אַקְדִּימוּ לִי רְכוּבַיָּא
וּמַה תְּרַיָּא אֲרוּם אֵינָק׃ 13 אֲרוּם הַשְׁתָּא שְׁכֵבֶת וְאֶשְׁדּוֹךְ דְּמְכֵת בְּכֵן יְנוּחַ לִי׃ 14 עִם מַלְכַיָּא וַיְעֲטֵי אַרְעָא דְּמִשְׁכְּלִין צְדָיָן לְהוֹן׃
15 אוֹ עִם רַבְרְבַיָּא דְּדָהַב לְהוֹן וְדִמְמַלְיָן קוּרְטִיהוֹן סִימָא׃ 16 אוֹ חֵיךְ נְפַלָּא דְּטִמְיַע בְּמַעְיָנָא לֵית אֶפְשַׁר דֶּאֱהֵי חֵיךְ שַׁלְיָא דְּלָא חֲמוֹן נְהוֹר׃
17 תַּמָּן רְשִׁיעֵי דְּעָבְדוּ תְּיוּבְתָּא פְּסַקוּ רוֹגְזָא גְּהָנָם וְתַמָּן יְנוּחוּן חַלְמֵי דְאִישְׁתַּלְהֵי חֵילְהוֹן בְּאוֹרְיְתָא׃ 18 כַּחֲדָא אֲסִירֵי מְדַרְשַׁיָּא שְׁלִיו לָא
שְׁמָעוּ יְנָקֵי בֵּי רַבָּא קַל אֲמוֹרָאָה׃ 19 יַעֲקֹב דְּאִתְקְרִי דַּרְדַּק וַאֲבְרָהָם דְּאִתְקְרִי קַשִּׁישׁ תַּמָּן הוּא וְיִצְחָק עַבְדָּא דַּיְיָי דְּנָפַק בַּר חוֹרִין
מִבֵּיפְתָּא מִן קֳדָם יְיָ קִירִים דִּידֵיהּ׃

Cùm vidiſſent autem eum procul, non cognouerunt. & exclamantes voce magna plorauerunt, ſcindentes vnuſquiſque ſuam veſtem; & ſpargentes terram, assederunt iuxta eum 13 *ſeptem dies & ſeptem noctes, & nemo illorum locutus eſt ad eum verbum; videbant enim plagam grauem exiſtentem & magnam valdè.*

12 * ἰδόντες ὃ αὐτὸν πόρρωθεν οὐκ ἐπέγνωσαν. καὶ βοήσαντες φωνῇ μεγάλῃ ἔκλαυσαν ῥήξαντες ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ στολήν, καὶ καταπασάμενοι γῆν, 13 * παρεκάθησαν αὐτῷ ἑπτὰ ἡμέρας καὶ ἑπτὰ νύκτας, καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐλάλησε πρὸς αὐτὸν λόγον, ἑώρων γὰρ τὴν πληγὴν δεινὴν οὖσαν καὶ μεγάλην σφόδρα.

CAP. III.

ET poſt hoc aperuit Job os ſuum, et maledixit 1 *diei ſuo, dicens:*

γ'.

1 * Καὶ μετὰ ταῦτα ἤνοιξεν ὁ Ἰὼβ τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ κατηράσατο τὴν ἡμέραν αὐτοῦ λέγων· 2 * ἀπόλοιτο ἡ ἡμέρα ἐν ᾗ ἐγεννήθην, καὶ ἡ νὺξ ἐν ᾗ εἶπαν, ἰδοὺ ἄρσεν.

Pereat dies in qua natus ſum, & nox in 2 *qua dixerunt; Ecce maſculus.*

3 * ἡ νὺξ ἐκείνη εἴη σκότος, καὶ μὴ ἀναζητήσαι αὐτὴν ὁ κύριος ἄνωθεν, μὴ ὃ ἔλθοι εἰς αὐτὴν φέγγος.

Nox illa ſit tenebræ, & non requirat eam 3 *Dominus deſuper, neque veniat in eam lumen.*

4 * ἐκλάβοι ὃ αὐτὴν σκότος καὶ σκιὰ θανάτου, ἐπέλθοι ἐπ' αὐτὴν γνόφος. καὶ ταραχθείη ἡ ἡμέρα ἐκείνη,

Capiant autem eam tenebræ & vmbra 4 *mortis: ſuperueniat in eam caligo. & turbetur*

5 * καὶ ἡ νὺξ ἐκείνη, ἁρπάσειε καὶ ὁ σκότος. μὴ εἴη εἰς ἡμέρας ἐνιαυτοῦ, μὴ ὃ ἀριθμηθείη εἰς ἡμέρας μηνῶν.

dies illa, 5 * *& nox illa, auferant eam tenebræ. Non ſit inter dies anni, neque numeretur inter dies menſium.*

6 * ἀλλὰ ἡ νὺξ ἐκείνη εἴη ὀδύνη, καὶ μὴ ἔλθοι ἐπ' αὐτὴν εὐφροσύνη μὴ ὃ χαρμονή.

Sed nox illa ſit dolor, & non veniat ſuper 6 *eam lætitia neque gaudium.*

7 * ἀλλὰ καταράσαιτο αὐτὴν ὁ καταρώμενος τὴν ἡμέραν ἐκείνην ⸗ μέλλοντες διεγείρειν τὸν λεβιαθάν.

Sed maledicat ei qui maledicit diei illi qui 7 *futuri ſunt ſuſcitare lebiathan.*

8 * σκοτωθείη τὰ ἄστρα τῆς νυκτὸς ἐκείνης καὶ μὴ ὑπομείναι, καὶ εἰς φωτισμὸν μὴ ἔλθοι. καὶ μὴ ἴδοι ἑωσφόρον ἀνατέλλοντα·

Obtenebrentur ſtellæ noctis illius & non 8 *maneant, & in illuminationem non veniant. & non videat luciferum orientem:*

9 * ὅτι ὐ συνέκλεισε πύλας γαστρὸς μητρός μου, ἀπήλαξε γὰρ πόνον ἀπὸ ὀφθαλμῶν μου.

Quia non concluſit oſtia ventris matris 9 *meæ, abſtulit enim laborem ab oculis meis.*

10 * διατί γὰρ ἐν κοιλίᾳ οὐκ ἐτελεύτησα, ἢ γαστρὸς δὲ ἐξῆλθον, καὶ οὐκ εὐθὺς ἀπωλόμην;

Quare enim in ventre non mortuus ſum; 10 *ex vtero autẽ egreſſus ſum, & non ſtatim perij?*

11 * ἱνατί ὃ συνήντησάν μοι γόνατα, ἱνατί ὃ μαστὸς ἐθήλασα;

Quare autem obuiauerunt mihi genua? cur 11 *autem vbera ſuxi?*

12 * νῦν γὰρ κοιμηθεὶς ἡσύχασα, ὑπνώσας ὃ ἀνεπαυόμην 13 * μετὰ βασιλέων βουλευτῶν γῆς, οἱ ἐαυτοῖς ὄρη ᾠκοδόμησαν,

Nunc vtique dormiens ſilerem, ſomnians 12 *autem quieſcerem* 13 * *cum regibus conſiliariis terræ, qui gloriabantur in gladiis;*

14 * ἢ μετὰ ἀρχόντων, ὧν πολὺς ὁ χρυσός, οἱ ἔπλησαν τοὺς οἴκους αὐτῶν ἀργυρίου,

Aut cum principibus, quorum multum au- 14 *rum, qui impleuerunt domus ſuas argento:*

15 * ἢ ὥσπερ ἔκτρωμα ἐκπορευόμενον ἐκ μήτρας μητρός, ἢ ὥσπερ νήπιοι οἳ οὐκ εἶδον φῶς.

Aut ſicut abortiuum exiens de matrice ma 15 *tris, aut ſicut infantes qui non viderunt lucem.*

16 * ἐκεῖ ἀσεβεῖς ἔπαυσαν θυμὸν ὀργῆς, ἐκεῖ ἀνεπαύσαντο κατάκοποι τῷ σώματι· 17 * ὁμοθυμαδὸν ὃ οἱ δεδεμένοι οὐκ ἤκουσαν φωνὴν φορολόγου.

16 *Illic impij ſedauerunt furorẽ iræ: illic quie-* 17 *uerunt defeſſi corpore:* * *Vnanimiter autem vincti non audierunt vocem exactoris.*

18 * μικρὸς καὶ μέγας ἐκεῖ ἐστι, καὶ θεράπων ἀδεδοικὼς τὸν κύριον αὐτοῦ.

Paruus & magnus illic eſt, & ſeruus non 18 *timens dominum ſuum.*

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[12] Et leuauerunt oculos ſuos à longè, & non cognouerunt eum. & leuauerunt vocem ſuam & fleuerunt, & ſciderunt vnuſquiſque pallium ſuum, & aſperſerunt puluerem ſuper capita ſua verſus cælum. [13] Et ſederunt cum eo in terra ſeptem diebus & ſeptem noctibus, & nemo loquebatur ei verbum, quia videbant quòd creſcebat dolor vehementer. CAP. III.

POſt hæc aperuit Iob os ſuum, & maledixit diei ſuo. [2] Et cecinit Iob & ait: [3] Pereat dies in qua natus ſum: & nox, qua dixit *quis*, Creatus eſt vir. [4] Dies illa ſit tenebroſa: non requirat eam Deus deſuper, neque luſtretur matutina luce. [5] Coinquinent eam tenebræ, & vmbra mortis, habitent in ea nubes; & conturbent eam quaſi amaritudo diei. [6] Noctem illam occupent tenebræ; ne computetur in diebus ſolennibus anni: in numero Kalendarum menſium non veniat. [7] In nocte illa ſit tribulatio, non veniat cantus in ea. [8] Maledicant ei qui maledicunt diei vltionis, qui parati ſunt, cùm ſuſcitantur, tollere lamentationem ſuam. [9] Obſcurentur ſtellæ noctis caligine eius, expectet lucem & non adſit, neque videat ſurgentem auroram. [10] Quoniam non concluſit portas maxillarum mearum, quę ſunt oſtia ventris: nec abſcondit laborem ab oculis meis. [11] Quare non à vulua mortuus ſum? & quando egreſſus ſum de ventre, defeci? [12] Quare præuenerunt me genua; & quare vbera, vt ſugerem? [13] Iam enim cubarem & requieſcerem: dormirem, tunc quies eſſet mihi, [14] Cum regibus & conſiliariis terræ, qui ædificant ſibi ſolitudines: [15] Aut cum principibus quibus eſt aurum, qui implent curias ſuas argento. [16] Aut ſicut abortiuum quod abſconditum eſt in ventre, non ſubſiſterem, vel ſicut paruuli qui non viderunt lucem. [17] Ibi impij qui egerunt pœnitentiam, ceſſauerunt à tumultu gehennę, & ibi quieuerunt diſcipuli quorum virtus laborauit in lege. [18] Simul vincti in gymnaſiis quieuerunt: non audierunt paruuli in domo magiſtri vocem doctoris. [19] Iacob qui vocatus eſt paruus, & Abraham qui vocatus eſt vetus, ibi ſunt, & Iſaac ſeruus Domini, qui egreſſus eſt liber ab alligatione à facie Domini dominatoris ſui.

20 * לָמָּה יִתֵּן לְעָמֵל אוֹר וְחַיִּים לְמָרֵי נָפֶשׁ :
21 * הַמְחַכִּים לַמָּוֶת וְאֵינֶנּוּ וַיַּחְפְּרֻהוּ מִמַּטְמוֹנִים :
22 * הַשְּׂמֵחִים אֶלִּי־גִיל יָשִׂישׂוּ כִּי יִמְצְאוּ־קָבֶר :
23 * לְגֶבֶר אֲשֶׁר־דַּרְכּוֹ נִסְתָּרָה וַיָּסֶךְ אֱלוֹהַּ בַּעֲדוֹ :
24 * כִּי־לִפְנֵי לַחְמִי אַנְחָתִי תְּבֹאוּ וַיִּתְכּוֹ כַּמַּיִם שַׁאֲגָתִי :
25 * כִּי פַחַד פָּחַדְתִּי וַיֶּאֱתָיֵנִי וַאֲשֶׁר יָגֹרְתִּי יָבֹא לִי :
26 * לֹא שָׁלַוְתִּי וְלֹא־שָׁקַטְתִּי וְלֹא נָחְתִּי וַיָּבֹא רֹגֶז :

ד

1 * וַיַּעַן אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי וַיֹּאמַר :
2 * הֲנִסָּה דָבָר אֵלֶיךָ תִּלְאֶה וְעָצַר בְּמִלִּין מִי יוּכָל :
3 * הִנֵּה יִסַּרְתָּ רַבִּים וְיָדַיִם רָפוֹת תְּחַזֵּק :
4 * כּוֹשֵׁל יְקִימוּן מִלֶּיךָ וּבִרְכַּיִם כֹּרְעוֹת תְּאַמֵּץ :
5 * כִּי עַתָּה תָּבֹא אֵלֶיךָ וַתֵּלֶא תִּגַּע עָדֶיךָ וַתִּבְהָל :
6 * הֲלֹא יִרְאָתְךָ כִסְלָתֶךָ תִּקְוָתְךָ וְתֹם דְּרָכֶיךָ :
7 * זְכָר־נָא מִי הוּא נָקִי אָבַד וְאֵיפֹה יְשָׁרִים נִכְחָדוּ :
8 * כַּאֲשֶׁר רָאִיתִי חֹרְשֵׁי אָוֶן וְזֹרְעֵי עָמָל יְקַצְּרֻהוּ :
9 * מִנִּשְׁמַת אֱלוֹהַּ יֹאבֵדוּ וּמֵרוּחַ אַפּוֹ יִכָּלוּ :
10 * שְׁאַגַת אַרְיֵה וְקוֹל שָׁחַל וְשִׁנֵּי כְפִירִים נִתָּעוּ :
11 * לַיִשׁ אֹבֵד מִבְּלִי־טָרֶף וּבְנֵי לָבִיא יִתָּפָרְדוּ :
12 * וְאֵלַי דָּבָר יָגֻנַּב וַתִּקַּח אָזְנִי שֵׁמֶץ מִנֵּהוּ :
13 * בְּשִׂעִפִּים מֵחֶזְיֹנוֹת לָיְלָה בִּנְפֹל תַּרְדֵּמָה עַל־אֲנָשִׁים :
14 * פַּחַד קָרָאַנִי וּרְעָדָה וְרֹב עַצְמוֹתַי הִפְחִיד :
15 * וְרוּחַ עַל־פָּנַי יַחֲלֹף תְּסַמֵּר שַׂעֲרַת בְּשָׂרִי :
16 * יַעֲמֹד וְלֹא־אַכִּיר מַרְאֵהוּ תְּמוּנָה לְנֶגֶד עֵינַי דְּמָמָה וְקוֹל אֶשְׁמָע :
17 * הַאֱנוֹשׁ מֵאֱלוֹהַּ יִצְדָּק אִם־מֵעֹשֵׂהוּ יִטְהַר גָּבֶר :
18 * הֵן בְּעֲבָדָיו לֹא יַאֲמִין וּבְמַלְאָכָיו יָשִׂים תָּהֲלָה :
19 * אַף שֹׁכְנֵי בָתֵּי־חֹמֶר אֲשֶׁר בֶּעָפָר יְסוֹדָם יְרֻכְּאוּם לִפְנֵי־עָשׁ :
20 * מִבֹּקֶר לָעֶרֶב יֻכַּתּוּ מִבְּלִי מֵשִׂים לָנֶצַח יֹאבֵדוּ :
21 * הֲלֹא־נָסַע יִתְרָם בָּם יָמוּתוּ וְלֹא בְחָכְמָה :

20 *Quare misero data est lux,& vita his qui
21 in amaritudine aiæ sunt? *Qui expectant
mortẽ,& nõ venit,quasi effodiẽtes thesau-
22 rũ: *Gaudẽtq; vehemẽter cùm inuenerint
23 sepulchrũ. *Viro cuius abscondita est via,
& circundedit eum Deus tenebris. *Anteq̃
24 comedo suspiro,& quasi inũdãtes aquę sic
25 rugitus meus! *Quia timor qué timebam
euenit mihi,& quod verebar accidit. *Nõ-
26 ne dissimulaui? nõne silui? nonne quieui?
& venit super me indignatio. CAP. IIII.

1 REspõdẽs autẽ Eliphaz Themanites di-
2 xit: *Si cœpim⁹ loq; tibi, forsitã mole-
stè accipies. sed cõceptũ sermoné tenere qs
3 poterit? *Ecce docuisti multos,& man⁹ lan-
4 guidas roborasti: *Vacillãtes cõfirmauerũt ser
mones tui,& genua tremẽtia confortasti.
5 *Nũc autẽ venit sup̃ te plaga,& defeciſti,
6 tetigit te &cõturbat⁹es. *Vbi est timor tu⁹,
B fortitudo tua,&patiẽtia tua,& pfectio via-
7 rũ tuarũ? *Recordare obsecro te,quis vnq̃
innocẽs periit? aut quãdo recti deleti sunt?
8 *Quin poti⁹ vidi eos qui opãtur iniquita-
9 tẽ,& seminãt dolores,& metũt eos, *flante
Deo periisse,&spiritu iręeius esse cõsũptos.
10 *Rugitus leonis & vox leęnę,& dẽtes catu
11 lorũ leonum cõtriti sunt. *Tigris piit eò q̃
C nõ haberet p̃dam,& catuli leonis dissipati
12 sunt. *Porrò ad me dictũ est verbũ absco
ditũ,& quasi furtiuè suscepit auris mea ve
13 nas susurrij ei⁹. *In horrore visionis noctur
14 næ q̃n solet sopor occupare hoĩes, *Pauor
tenuit me & tremor,& oĩa ossa mea p̃terri
15 ta sunt. *Et cũ spũs me pręsẽte trãsiret,in-
16 horruerũt pili carnis meę. *Stetit quidã cu Inf.15.b
D ius nõ agnoscebã vultũ,imago corã oculis
17 meis,& vocé quasi aurę lenis audiui. *Nũ-
q̃d homo Dei cõparatione iustificabitur,
18 aut factore suo purior erit vir? *Ecce q̃ ser-
uiũt ei nõ fũt stabiles,& ĩ angelis suis repit
19 prauitatẽ. *Quãto magis hi qui habitãt do
mos luteas, qui terrenum habẽt fundamẽ-
20 tum,consumẽtur velut à tinea! *De manè
vsque ad vesperã succidentur,& quia nul-
lus intelligit,in æternũ p̃ibunt. 21 *Qui autẽ reliqui fuerint,auferentur ex eis,moriẽtur &nõ in sapiẽtia. Esa.38.c

תרגום

20 לְמָה יְהַב לְלַעֲיֵי נְהוֹרָא וְחַיֵּי לְמָרֵירֵי נַפְשׁ : 21 דְּאוֹרְכִין לְמוֹתָא וְלֵיתוֹהִי וְחָפְסִין לֵהּ מִטּוּמְעַיָּא : 22 דַּחֲווֹן חָדָן לְרִיצָא הַשְׁתָּא
יְחִדִין אֲרוּם יַשְׁכְּחוּן בֵּית קְבוּרְתָּא : 23 כָּל אִלֵּין מְרִירָתָא לְגַבֵּר דְּאוֹרְחֵהּ מְטַמְּרָא וְשַׁלֵּל אֱלָהָא אַסְטוֹלְתֵּהּ : 24 אֲרוּם קֳדָם סְעוּדָתִי
חוּנְחָתִי תֵּעוֹל וְנָתְנַן הֵיךְ מֵימֵי אַכְלִיוּתִי : 25 אֲרוּם דְּלוּחָא דְּלֵחַת וְאָתָת לְוָתִי וּמָה דְּדַלְחֵת יֵיתֵי לִי : 26 לָא שְׁלֵוְתִי וְלָא שְׁלֵית מִבְּשׁוֹרְתָא
דְּהוֹרֵי וְאַתְנַן וְלָא שְׁרִוכֵת מִבְּשׁוֹרְתָא דְּיַקִּידְתָּא דְעָן וְלָא נַיְחַת מִבְּשׁוֹרְתָא דְּגַמְלַיָּא וַאֲתָת רְגָזָא עַל בְּשׁוֹרְתָא דִּבְנַיָּא :

ד 1 וַאֲתֵיב אֱלִיפַז דְּמָן תֵּימָן וַאֲמַר : 2 הַעַל נִסְיוֹן פִּתְגָמָא דְּמָטָא לָוָךְ תִּשְׁתַּלְהֵי וְלִמְעַבְּדָא בְּמִלַּיָּא מַן יְכוֹל : 3 הָא כְּסַנְתָּ
סַגִּיעִין וִידַיָּא דְּחַלָּשַׁיָּא תַּקֶּפְתָּא : 4 דְּתַקֶּל כְּחוּבָא יְקִימוּן מִלָּיךְ וְאַרְכּוּפַיָּא דְּחַמְטָן בַּעֲבִירְתָּא תְּחַיֵּיל : 5 אֲרוּם כְּדֵין תֵּיתֵי לָיְהָךְ וְתִשְׁתַּלְהֵי
תְּמְטֵי גַּבָּךְ וְאִתְבְּהֶלְתָּא : 6 הֲלָא דְּחַלְתָּךְ סְכוּיָךְ שְׁבָרָךְ וּשְׁלִימוּת אָרְחָתָךְ : 7 אְדְכַר כְּדֵין מַן הוּא דְּזַכַּאי כְּאַבְרָהָם הוֹבַד וְאַן תְּרִיצֵי כְּיִצְחָק
וְיַעֲקֹב אִתְכְּחַדוּ : 8 הֵיכְמָה דַּחֲמֵיתִי דָּרָא דְּטוּבְעָנָא עָבְדֵי שִׁקָּר וּפָלְחֵי לֵיעוּת יְשַׁתְּלְמוּן כְּמִנֵּיהּ : 9 מְמֵימַר אֱלָהָא יְהוֹבְדוּן וּמִזַּעְפָא
דְּנְחִירֵהּ יְשְׁתֵּיצוּן : 10 אַכְלֵיוּת עֲשׁוֹ דְּמְתִיל לְאַרְיָא טָרְפָא וְקַל אֱדוֹם דְּמְתִיל לְשַׁחֲלָא מְרַחְתִין כְּרַבְיָא בַּחֲטוֹפֵיהוֹן וְרַבְרְבָנוֹי דְּמְתִילִין לְלֵיתָא
מְתְפָּרְשִׁין לְמִכַּז בְּיוּתָא : 11 וְיִשְׁמָעֵאל דְּמְתִיל לַאֲרִיוָתָא יְהוֹבַד מְדֵלִית זַכוּתָא וּבְנוֹי כְּלֶסְטִיסַיָּא דְּאִתְפְּרַשׁוּ מִן אוּרְחָן תְּרִיצִין : 12 לְוָתִי
מְתְפַּרְשִׁין לְמִכַּז בְּיוּתָא : 13 וְיִשְׁמָעֵאל דְּמְתִיל לַאֲרִיוָתָא יְהוֹבַד מְדֵלִית זַכוּתָא וּבְנוֹי כְּלֶסְטִיסַיָּא דְּאִתְפְּרַשׁוּ מִן אוּרְחָן תְּרִיצִין : 14 לְוָתִי
פְּתְגָם אִתְאֲמַר בְּחֶזְיוֹ וְאֵלֶפַת אְדְנִי קְצַת דְּאִתְמְצִי מִנֵּהּ : 15 בְּמַחְשָׁבָתָא דְּמִן חֲזוֹתָא בְּלֵילְיָא כַּד נְפַלַת שְׁנָתָא עַל בַּר נְשָׁא : 16 דְּלוּחָא עְרַעֲנִי
וּרְתֵיהָא וְסַגְעֵי אֱיבְרֵי דַּלְיוֹהִי : 17 וְזִיקָא עַל אַפֵּי יַעֲבַר מְצַלְהֲבָא עִלְעוֹלָא בְּשָׂרִי : 18 יְקוּם וְלָא אִשְׁתְּמוֹדַע חֲזָוֵיהּ דְּמוֹ לְקְבֵיל עֵינַי חֲשֵׁי וְקַל
סוּגְעִין אֶשְׁמָע : 19 אֲכַרְז וַאֲמַר הַאֶפְשַׁר דְּבַר נַשׁ מֵאֱלָהָא יִזְדְכֵי וְאִם מִן דְּעַבְדּוֹהִי גְּבַר : 20 הָא בְּעַבְדּוֹי נְבִיֵּיא לָא יֵימִין וּבְמַלְאֲכוֹי
יְשַׁוֵּה עְוַלָּא : 21 כָּל דְּכֵן דְּשִׁיעְיָא דְּשָׁרְיָן בְּקְבוּרַת טִינָא דִּי בְעַפְרָא שִׁיתָאסִיהוֹן יְרַכְּכוּן קֳדָם זַחֲלָא : 22 מְצַפְּרָא לְרַמְשָׁא מְתַמְחִין מְרַלִּית
מְשַׁוֵּי לְהוֹן אַרְכָּא לְעָלַם יְיבְדוּן :

Quare enim data est his qui sunt in amaritudine lux? vita autem quæ sunt in doloribus animabus? Qui desiderant mortem, & non consequuntur effodientes quasi thesauros. Gaudētes autem fuerunt si repererint: mors viro requies; Cuius via abscōdita est, cōclusit enim Deus cōtra eum. Ante enim cibos meos suspirium venit mihi, et fundētur quasi aquæ rugitus: Timor enim, quē cogitaui, venit mihi: et quē timuerā, occurrit mihi. Neq; pacē egi, neq; silui, neq; quieui, venit autem mihi indignatio.

CAP. IIII.

RESpondens autem Eliphaz Themanites dicit: Si cœperimus loqui ad te, molestè accipies? vim autē verborum tuorū quis feret? Si enim tu admonuisti multos, et manus debiles cōsolatus es, Languētesque erexisti verbis, genibusq; impotentibus fiduciā circūposuisti: Nunc autē venit super te dolor et tetigit te, tu autem acceleraſti. Nūquid nō timor tuus est in stultitia, et spes tua et malitia viæ tuæ? Recordare igitur, quis existēs mūdus periit, aut quādo veraces radicitus perierunt? Quēadmodum vidi arātes absurda, qui autē seminauerunt ea, dolores metēt sibi. à præcepto Dñi peribūt: ab autē spiritu iræ eius delebūtur. Rugitus leonis, vox autē leænæ, superbia autē draconū extincta est. Myrmicoleo periit, eo quòd nō haberet prædā: catuli leonū defecerunt adinuicē: Ad me autem dictū est abscōditè in furto. vtrū nō suscipiet mea auris indecētia ab eo? In horrore ab visione mea nocturna incidēs timor super hoīes. Horror autem mihi occurrit & tremor, et valdè mea ossa concussit: Et spiritus in faciē meā irruit, horruerunt autem mei pili & carnes: Surrexi & non cognoui; vidi, & non erat forma ante oculos meos, sed auram & vocem audiui. Quid enim? Nunquid mundus erit mortalis coram Domino? aut ab operibus suis inculpabilis vir?

Si contra pueros suos non credit, contra autem angelos suos obliquum quid excogitauit. Eos autem qui habitant domos luteas, ex quibus & ipsi ex eodem luto sumus, percussit eos tineæ in modum: Et à manè vsque ad vesperam non amplius sunt: eò quòd non potuerunt ipsi se adiuuare perierunt. Abstulit reliquum eorum in eis, perierunt eò quòd non habuerunt eis sapientiam.

ἵνατί γὰρ δέδοται τοῖς ἐν πικρίᾳ φῶς; ζωὴ δὲ ταῖς ἐν ὀδύναις ψυχαῖς· οἱ ἱμείρονται τοῦ θανάτου, καὶ οὐ τυγχάνουσιν ἀνορύσσοντες ὥσπερ θησαυρούς. εὐφραίνεις δὲ ἐὰν εὕρωσι τὸ ἐμὸν καταλαβόντες, θανάτου δοῦλοι ἀνάπαυσις· ἣν ὁδὸς ἀπεκρύβη, συνέκλεισε γὰρ ὁ θεὸς κατ' αὐτοῦ. πρὸ γὰρ τῶν σίτων μου στεναγμὸς ἥκει μοι, καὶ χυθήσεται ὡς ὕδατα βρυχήματα· φόβος γὰρ ὃν ἐφοβήθην ἦλθέ μοι, καὶ ὃν ἐδεδοίκειν συνέβη μοι. οὔτε εἰρήνευσα, οὔτε ἡσύχασα, οὔτε ἀνεπαυσάμην, ἦλθε δέ μοι ὀργή.

ΚΕΦ. Δ.

ΥΠολαβὼν δὲ ἐλιφὰζ ὁ θαιμανίτης λέξε, εἰ λημψόμεθα λαλῆσαι πρὸς σέ, κοπάσεις; ἰσχὺν δὲ ῥημάτων σου τίς ὑποίσει; εἰ γὰρ σὺ ἐνεθέτησας πολλοὺς καὶ χεῖρας ἀδυνάτους παρεκάλεσας, ἀσθενοῦντάς τε ἐξανέστησας ῥήμασι, γόνασί τε ἀδυνάτοις θάρρος περιέθηκας. νυνὶ δὲ ἥκει ἐπὶ σὲ πόνος καὶ ἥψατό σου, σὺ δὲ ἐπτόησας. πότερον εὐλάβεια ὁ φόβος σου ἐστὶν ἐν ἀφροσύνῃ καὶ ἡ ἐλπίς σου καὶ ἡ κακία τῆς ὁδοῦ σου; μνήσθητι δή, τίς ὢν καθαρὸς ἀπώλετο, ἢ πότε ἀληθινοὶ ὀλοθρευτοὶ ἀπώλοντο; καθὼς ἑώρακα ἐγὼ τοὺς ἀρότους τοὺς ἀδίκους καὶ σπείραντες αὐτά, ὀδυνῶσι θερισμὸν ἑαυτοῖς. ἀπὸ πνεύματος κυρίου ἀπολοῦνται· ἀπὸ δὲ πνεύματος ὀργῆς αὐτοῦ ἀφανισθήσονται. στόνος λέοντος, φωνὴ δὲ λεαίνης, γαυριάματα δὲ θρασυόντων ἐσβέσθη. μυρμηκολέων ὤλετο ἀφ' οὗ μὴ ἔχειν θήραν. σκύμνοι λεόντων ἔλιπον ἀλλήλοις. πρὸς ἐμὲ δὲ ἐλαλήθη λαθραίως, καὶ λῆψις ὠσὶ μου φωνὴν ἤκουσεν. διὰ φαντασίας ἐν ὁράσει νυκτερινῇ ἐπιπίπτων φόβος ἐπ' ἀνθρώπους, φρίκη δέ μοι συνέβη καὶ τρόμος καὶ μεγάλως με τὰ ὀστᾶ συνέσεισε, καὶ πνεῦμα ἐπὶ πρόσωπόν μου ἐπῆλθεν, ἔφριξαν δέ μου τρίχες καὶ σάρκες· ἔστην δὲ καὶ οὐκ ἐπέγνων, εἶδον δὲ καὶ οὐκ ἦν μορφὴ πρὸ ὀφθαλμῶν μου, ἀλλ' ἢ αὔρα καὶ φωνὴν ἤκουον. τί γάρ; μὴ καθαρὸς ἔσται βροτὸς ἐναντίον κυρίου, ἢ ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ ἄμεμπτος ἀνήρ; εἰ κατὰ παίδων αὐτοῦ οὐ πιστεύει, κατὰ δὲ ἀγγέλων αὐτοῦ σκολιόν τι ἐπενόησε. καὶ γὰρ οἰκοῦσι τὰς οἰκίας πηλίνας, ἐξ ὧν καὶ αὐτοὶ ἐκ τοῦ αὐτοῦ πηλοῦ ἐσμέν, ἔπαισεν αὐτοὺς σητὸς τρόπον, καὶ ἀπὸ πρωΐθεν ἕως ἑσπέρας οὐκ ἔτι εἰσί, πλὴν τὸ μὴ δυνάμει αὐτοῦ ἐκτῆσθαι βοηθῆσαι ἀπώλοντο. ἐξανέστησε τὸ ὑπόλειμμα αὐτῶν ἐν αὐτοῖς, ἀπώλοντο πλὴν τὸ μὴ ἔχειν αὐτοῖς σοφίαν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[20] Quare datur fatigato lux, & vita his qui amaro sunt animo? [21] Qui expectant mortem & non venit; & scrutantur eam magis quàm thesauros absconditos. [22] Qui lætabantur in exultatione, modò lætantur cùm inuenerint domum sepulchri. [23] Omnes hæ amaritudines sunt viro cuius via abscondita est, & obumbrauit Deus apud eum. [24] Quoniam antè prandium meum gemitus meus venit, & fluunt velut aquæ rugitus mei. [25] Quia timor quem timebam venit mihi; & quod formidabam, euenit mihi. [26] Nonne dissimulaui & nonne quieui, quoniam nunciatum est mihi de bobus & asinis? & nonne dormiui quoniam nunciatum est mihi de incendio ouium? & nōne quieui quando nunciatum est mihi de camelis? & venit indignatio quoniam nunciatum est mihi de morte filiorum?

CAP. IIII.

ET respōdit Eliphaz q erat de Themā & dixit: [2] Nūquid ꝓpter tētationē rei quę ad te puenit, deficis; & retinere verba quis poterit? [3] Ecce castigabas multos & manus infirmorū roborabas. [4] Et corruētē in peccatū suscitabāt verba tua, & genua labētia in delictum cōfortabas. [5] Nūc eni venit ad te & defecisti: tetigit te & turbat⁹ es. [6] Nōne timor tu⁹ erat expectatio tua: spes tua & pfectio viarū tuarū? [7] Recordare nunc quis est ipse iust⁹ sicut Abrahā qui perierit, & vbi recti sicut Isaac & Iacob deleti sunt? [8] Quēadmodū vidi gnationē diluuij, operātes iniquitatē & facientes laborē retributionē accipiēt ab eo. [9] A verbo Dei peribūt, & à turbine naris eius cōsumētur. [10] Rugitus Esau, qui cōparat⁹ est leoni rapaci, & vox Edō quę cōparata est leænæ, cōtremiscere faciūt sicut vrsi in rapina sua, & principes ei⁹ qui comparati sunt leænę separati sunt vt diripiāt ꝑdā. [11] Ismahel autē qui cōparat' est leoni peribit, eò ꝙ nō habet meritū: & filij ei⁹ sicut ꝑdones qui separati sunt à viis rectis. [12] Ad me autē dictū est verbū repētè, & didicit auris mea aliquid quod redūdauit ex eo. [13] In cogitationib⁹ visionis nocturnę quādo irruit sōnus super filios hoīm: [14] Timor accidit mihi & tremor, & multitudinē mēbrorū meorū pauere fecit. [15] Et turbo super faciē meā trāsiuit: inflāmat tēpestas carnē meā. [16] Astitit quidā cui⁹ aspectū nō agnoscebā: similitudo erat in cōspectu oculorū meorū susurrationē, & quasi vocem multorū audiebā. [17] Clamauit & dixit: Nūquid potest fili⁹ hoīs Dei cōparatione iustificari, aut factore suo mūdior erit vir? [18] Ecce seruis suis prophetis non credit, & in angelis suis ponit occasionem. [19] Quanto magis impij qui habitant in sepulchris luti, quorum fundamenta sunt in puluere conterentur coram verme! [20] De manè vsque ad vesperam percussi sunt: eò quòd non imponit eis terminum, in æternū peribūt.

[21] Nonne quia non est eis iustitia, ablatum est auxilium eorum, morientur & non in sapientia?

ה

1 * קְרָא־נָא הֲיֵשׁ עֹנֶךָ וְאֶל־מִי מִקְּדֹשִׁים תִּפְנֶה׃
2 * כִּי לְאֱוִיל יַהֲרֹג־כָּעַשׂ וּפֹתֶה תְּמִיתֶנּוּ קִנְאָה׃
3 * אֲנִי רָאִיתִי אֱוִיל מַשְׁרִישׁ וָאֶקֹּוב נָוֵהוּ פִּתְאֹם׃
4 * יִרְחַקּוּ בָנָיו מִיֶּשַׁע וְיִדְכְּאוּ בַשַּׁעַר וְאֵין מַצִּיל׃
5 * אֲשֶׁר קְצִירוֹ רָעֵב יֹאכֵל וְאֶל־מִצִּנִּים יִקָּחֵהוּ
וְשָׁאֵף צְמִיתִים חֵילָם׃
6 * כִּי לֹא־יֵצֵא מֵעָפָר אָוֶן וּמֵאֲדָמָה לֹא־יִצְמַח עָמָל׃
7 * כִּי אָדָם לְעָמָל יוּלָּד וּבְנֵי רֶשֶׁף גַּבִּיהוּעוּף׃
8 * אוּלָם אֲנִי אֲדַרֹּשׁ אֶל־אֵל וְאֶל־אֱלֹהִים אָשִׂים
דִּבְרָתִי׃
9 * עֹשֶׂה גְדֹלוֹת וְאֵין חֵקֶר נִפְלָאוֹת עַד־אֵין מִסְפָּר׃
10 * הַנֹּתֵן מָטָר עַל־פְּנֵי אָרֶץ וְשֹׁלֵחַ מַיִם עַל־פְּנֵי
חוּצוֹת׃
11 * לָשׂוּם שְׁפָלִים לְמָרוֹם וְקֹדְרִים שָׂגְבוּ יֶשַׁע׃
12 * מֵפֵר מַחְשְׁבוֹת עָרוּמִּים וְלֹא־תַעֲשֶׂנָה יְדֵיהֶם
תּוּשִׁיָּה׃
13 * לֹכֵד חֲכָמִים בְּעָרְמָם וַעֲצַת נִפְתָּלִים נִמְהָרָה׃
14 * יוֹמָם יְפַגְּשׁוּ־חֹשֶׁךְ וְכַלַּיְלָה יְמַשְּׁשׁוּ בַצָּהֳרָיִם׃
15 * וַיֹּשַׁע מֵחֶרֶב מִפִּיהֶם וּמִיַּד חָזָק אֶבְיוֹן׃
16 * וַתְּהִי לַדַּל תִּקְוָה וְעַוְלָתָה קָפְצָה פִּיהָ׃
17 * הִנֵּה אַשְׁרֵי אֱנוֹשׁ יוֹכִיחֶנּוּ אֱלוֹהַּ וּמוּסַר שַׁדַּי
אַל־תִּמְאָס׃
18 * כִּי הוּא יַכְאִיב וְיַחֲבֹשׁ יְמָחַץ וְיָדָיו תִּרְפֶּינָה׃
19 * בְּשֵׁשׁ צָרוֹת יַצִּילֶךָּ וּבְשֶׁבַע לֹא־יִגַּע בְּךָ רָע׃
20 * בָּרָעָב פָּדְךָ מִמָּוֶת וּבְמִלְחָמָה מִיַּדֵי חָרֶב׃
21 * בְּשׁוֹט לָשׁוֹן תֶּחְבֶּא וְלֹא־תִירָא מִשֹּׁד כִּי יָבוֹא׃
22 * לְשֹׁד וְלָכָפֶן תִּשְׂחָק וּמֵחַיַּת הָאָרֶץ אַל־תִּירָא׃
23 * כִּי עִם־אַבְנֵי הַשָּׂדֶה בְּרִיתֶךָ וְחַיַּת הַשָּׂדֶה
הָשְׁלְמָה־לָּךְ׃

CAP. V.

1 VOca ergo si est qui tibi respondeat, &
A ad aliquem sanctorum conuertere.
2 * Verè stultum interficit iracundia, &
3 paruulum occidit inuidia. * Ego vidi
stultum firma radice,& maledixi pulchri-
4 tudini eius statim. * Longè fient filij
eius à salute, & conterentur in porta, &
5 non erit qui eruat. * Cuius messem
B famelicus comedet,& ipsum rapiet armatus, & bibent sitientes diuitias eius.
6 * Nihil in terra sine causa fit, & de hu-
7 mo non egredietur dolor. * Homo nascitur ad laborem, & auis ad volatum.
8 *Quamobrem ego deprecabor Deum,
9 & Deum ponam eloquium meum? *Qui
facit magna & inscrutabilia, & mirabilia
10 absque numero. * Qui dat pluuiã super
faciem terræ, & irrigat aquis vniuersa.
11 * Qui ponit humiles in sublime,& mœ-
12 rentes erigit sospitate. * Qui dissipat
cogitationes malignorum, ne possint im-
C plere manus eorum quod cœperant.
13 * Qui apprehendit sapientes in astutia
eorum, & consilium prauorum dissipat. 1. Cor. 3. b.
14 * Per diem incurrent tenebras,& quasi
in nocte sic palpabunt in meridie.
15 * Porrò saluum faciet egenum à gladio
oris eorum, & de manu violenti pauperẽ.
16 *Et erit egeno spes,iniquitas autẽ con-
17 trahet os suum. * Beatus homo qui corripitur à Deo. Increpationẽ ergo Domini
18 ne reprobes; * Quia ipse vulnerat & medetur; percutit,& manus eius sanabunt.
19 * In sex tribulationibus liberabit te, &
D in septima non tanget te malum.
20 * In fame eruet te de morte, & in bello
de manu gladij.
21 * A flagello linguæ abscondêris, & non
timebis calamitatem cùm venerit.
22 * In vastitate & fame ridebis,& bestias
terræ non formidabis.
23 *Sed cum lapidibus regionum pactum
tuum,& bestię terræ pacificæ erunt tibi.

תרגום

ה 1 קְרָא כְּדוֹן הַאִית עֲנֵי לָךְ וּלְמַן מִקַּדִּישַׁיָּא תְּחָפֵי׃ 2 אֲרוּם לְשַׁטְיָא יְקַטֵּל רְגוֹז קַיְרִים וּשְׁבָרָא תְּמִית טִנְנָא דְּבוּרְיָתָא׃ 3 אֲנָא
חֲמֵיתִי שַׁטְיָא דִּנְצִיב וְלַטְטַת מְרוֹרֵהּ בְּתֻבֵּיף׃ 4 מִתְרַחֲקִין בְּנוֹי מִפְּרָקָנָא לְעָלְמָא דְּאִתֵּי וְיִשְׁתַּפְּפוּן בְּמַעֲלָנָא דְּגַהְנָם בְּיוֹם דִּינָא רַבָּא וְלֵית
דָּפְצֵי׃ 5 דִּי חַצָּדֵיהּ כְּפֵנֵי יֵכְלוּן וּפוּלְמוּסִין בְּמָאנֵי זֵינָא יַדְבְּרֵהּ וְיִבְזוּן לְסִטַיסִין נִכְסֵיהוֹן׃ 6 מְטוּל דְּלָא נָפֵק מִן עַפְרָא שְׁקַר
וּמִן אַדְמְתָא לָא יִרְבֵּי לֵיעוּת׃ 7 אֲרוּם בַּר נַשׁ לְמִלְעֵי בְּאוּרַיְתָא אִתְבְּרִי וּבְנֵי מְזִיקֵי בְּגוּבְהָא וְטוּסִין׃ 8 בְּרַם אֲנָא אֶתְבַּע אֱלָפַן מִן
חַקִּיפָא וְלֶאֱלָהָא אֲשַׁוִּי מִלָּתִי׃ 9 דְּעָבֵד רַבְרְבָן וְלֵית סוֹף וּפְרִישָׁן עַד דְּלֵית מִנְיָן׃ 10 דְּיָהֵב מְטָרָא עַל אַפֵּי אַרְעָא דְּיִשְׁרָאֵל וּמְשַׁדַּר מַיָּא
עַל אַפֵּי מְחוֹז עַמְמַיָּא׃ 11 לְשַׁוָּאָה מַכֵּיכֵי אוּלָּנָא לְרוּמָא וְאוּכְמֵי מְסַכְּנוּתָא הְקָפוּ פָּרָקְנוּתָא׃ 12 דְּבַטֵּל מַחְשָׁבָתְהוֹן דְּמִצְרָאֵי
דְּחַכְּמוּ לְמַבְאָשָׁא לְיִשְׂרָאֵל וְלָא עֲבָדָא אֵידֵיהוֹן מִלְכַת חָכְמָתְהוֹן וּמִלְכַת אִסְטַגְנִינוּי עִקְּמַנָּיָא אֲחִיב׃ 13 מְאַחֵד חַכִּימֵי פַּרְעֹה בְּחָכְמָתְהוֹן וּמִלְכַת אִסְטַגְנִינוּי עִקְּמַנָּיָא אֲחִיב
עֲלֵיהוֹן׃ 14 בִּיְמָם יְעָרְעוּן חֲשׁוֹךְ וְהֵיךְ בְּלֵילְיָא מְמַשְּׁשִׁין בְּטִיהֲרָא׃ 15 וּפְרַק עַמֵּהּ מִקְּטִילָא דְּפֻמְהוֹן וּמִן יַד מַלֵּךְ תַּקִּיף עַמָּא חֲשִׁיכָא׃
16 וַהֲוָת לְמִסְכֵּנָא סְבְרָא וּמִלְכָּא דְּרִשְׁיעֵי טְפָזַת פֻּמָּהּ׃ 17 הָא טוּבֵהּ דְּאֶבְרָהָם גַּבְרָא דְּיִכְסְנֵהּ אֱלָהּ וַאֲנַתְּ יִשְׂרָאֵל מַרְדּוּתָא דְּשַׁדַּי לָא
תָּרְחֵק׃ 18 אֲרוּם הוּא מֵיתִי מַכָּאָה וּמַעֲל מַמְחֵרְתָּא יִמְחֵא וִידוֹהִי מַסְיָן׃ 19 בְּשִׁית עָקְתִין יַפְצִינָךְ וּבְשָׁבְיַעְיָתָא לָא יִקְרַב בָּךְ בִּישׁ׃ 20 בְּכָפָן
דְּמִצְרָאֵי פַּרְקָךְ מִן סוֹתָא וּבְקְרָבָא דְּעַמָּלֵק מִקְּטִילָה חַרְבָּא׃ 21 בְּמִיוּקָא דְּלִישַׁן דְּבַלְעָם תִּשְׁתַּמַּר בֵּינֵי עַמְמַיָּא וְלָא תִדְחַל מִן חֲבַל מְרַיְנָאֵי
כַּד יֵיתֵי׃ 22 לַחֲבַל סִיחוֹן וּלְאוּלְצַן מַדְבְּרָא תְּגַחֵךְ וּמִבַּשְׁרִית עוֹג דְּמְתִיל לְחַיַּת אַרְעָא לָא תִדְחַל׃ 23 אֲרוּם עִם לוּחֵי אַבְנָא דְּאִתְיְהִיבוּ
בְּחַקְלָא קְיָמָךְ וּכְנַעֲנָאֵי דְּמִתְיְלִין לְחַיַּת בָּרָא אַשְׁלִימוּ עִמָּךְ׃

CAP. V.

VOca autem si quispiam te audiet, aut si aliquem angelorum sanctorum videbis:
* Et enim stultum interficit iracundia, deceptum autem occidit inuidia.
* Ego autem vidi stultos radices iacientes, et maledixi pulchritudini eorum statim.
* Longè fiant filij eorum à salute, & conterentur in portis minorũ, & non erit qui eruat.
* Quæ enim illi messuerunt, famescens comedet, ipsi autem ab armatis tollentur. absorbeatur eorum fortitudo. * Non enim egredietur de terra labor, neque de montibus germinabit dolor.
* Sed homo nascitur labori, pulli autem aquilarum sublimia volant.
* Veruntamen autem et ego deprecabor Dominum, Dominum autem omnium dñm inuocabo: * Qui facit magna & inuestigabilia, gloriosáque & mirabilia quorum non est numerus.
* Qui dat pluuiam super terram, qui mittit aquam super eam quæ sub cælo. * Qui facit humiles in sublime, & perditos erigit.
* Qui dissipat consilia callidorum, & non facient manus eorum veritatem. * Qui apprehendit sapientes in prudentia, consilium autem peruersorum abstulit. * Per diem occurrent eis tenebræ, at in meridie palpent quasi in nocte.
* Pereant autem in bello, impotens autem egrediatur de manu potentis. * Sit autem pauperi spes, iniusti autem os obturetur.
* Beatus autem homo quem corripuit Dominus: increpationẽ autẽ omnipotentis ne renuas.
* Ipse enim dolere facit, & rursus restituit; percussit, & manus eius sanauerunt.
* Sexies de necessitatibus te eruet, in autem septima non tanget te malum.
* In fame eruet te de morte, in bello autem de manu ferri soluet te.
* A flagello linguæ te abscondet, & non timebis à malis venientibus.
* Iniustos et iniquos deridebis, ab autem bestiis feris non timebis.
* Bestiæ enim feræ pacificæ erunt tibi.

ε΄.

1 * Επικάλεσαι ὄ εἴτις σοι ὑπακούσεται, ἢ εἴνα ἀγ-
2 γέλων ἁγίων ὄψῃ· * καὶ γὰρ ἄφρονα ἀναιρεῖ ὀργή,
πεπλανημένον ὃ θανατοῖ ζῆλος.
3 * ἐγὼ ὃ ἑώρακα ἄφρονας ῥίζας βάλλοντας καὶ κα-
4 τηρασάμην τὸν δι' ἐπείθω αὐτῶν ὥδαχεῖμα. * πόρρω
γένοιντο οἱ υἱοὶ αὐτῶν ἀπὸ σωτηρίας, καὶ θραυσθήσονται
ἐπὶ θύραις ἡσσόνων, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἐξαιρούμενος.
5 * ἃ γὰρ ἐκεῖνοι ἐθέρισαν, πεινῶν φάγεται, αὐτοὶ δὲ ὡς ἐνό-
πλων ἁρπασθήσονται. ἐκσφενδονισθείη αὐτῶν ἡ ἰσχύς.
6 * οὐ γὰρ μὴ ἐξέλθῃ ἐκ τῆς γῆς κόπος, οὐδ' ἐξ ὀρέων ἀ-
7 ναβλαστήσει πόνος. * ἀλλὰ ἀνθρωπος γεννᾶται κόπῳ,
8 νεοσσοὶ δὲ ἀετῶν τὰ ὑψηλὰ πέτανται. * οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ
καὶ ἐγὼ δεηθήσομαι κυρίου, κύριον δὲ τῶν πάντων δεσπό-
9 τὴν θεὸν ἐπικαλέσομαι· * τὸν ποιοῦντα μεγάλα καὶ δυνάξι-
χνίασα σὺν δόξατε καὶ ἐξαίσια ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός.
10 * τὸν διδόντα ὑετὸν ἐπὶ τὴν γῆν, ὕπος ἔλθοντα ὕδωρ ἐ-
11 πὶ τὴν ὑπ' οὐρανόν. * τὸν ποιοῦντα ταπεινὰς εἰς ὕψος,
12 καὶ ἀπολωλότας ἐξελείρυσται. * διασκεδάζοντα βου-
λὰς πανούργων, ὡς μὴ ποιήσωσιν αἱ χεῖρες αὐτῶν ἀληθές.
13 * ὁ καταλαμβάνων σοφοὺς ἐν τῇ φρονήσει, βουλὴν δὲ
πολυπλόκων ἐξέστησεν.
14 * ἡμέρας σὺν δυτήσεται αὐτοῖς σκότος, τὸ δὲ μεσημ-
βρινὸν ψηλαφήσαισιν ὡσανυκτί.
15 * ἀπώλοντο δὲ ἐν πολέμῳ, ἀδυνάτος δὲ ἐξέλθοι ἐκ
χειρὸς δυνάστου.
16 * εἴη δὲ πτωχῷ ἐλπίς, ἀδίκου δὲ στόμα ἐμφραχθείη.
17 * μακάριος δὲ ἄνθρωπος ὃν ἤλεγξεν ὁ κύριος, νου-
θέτημα δὲ παντοκράτορος μὴ ἀπαναίνου.
18 * αὐτὸς γὰρ ἀλγεῖν ποιεῖ καὶ πάλιν ἀποκαθίστησιν, ἔ-
παισε καὶ αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἰάσαντο.
19 * ἐξάκις ἐξ ἀναγκῶν σε ἐξελεῖται, ἐν δὲ τῷ ἑβδόμῳ
οὐ μὴ ἅψηταί σου κακόν.
20 * ἐν λιμῷ ῥύσεταί σε ἐκ θανάτου, ἐν πολέμῳ δὲ ἐκ
21 χειρὸς σιδήρου λύσει σε. * ἀπὸ μάστιγος γλώσσης
σε κρύψει, ὡς μὴ φοβηθήσῃ ἀπὸ κακῶν ἐρχομένων.
22 * ἀδίκων καὶ ἀνόμων καταγελάσῃ, ἀπὸ δὲ θηρίων ἀ-
γρίων οὐ φοβηθήσῃ.
23 * θῆρες γὰρ ἄγριοι εἰρηνεύσουσί σοι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. V.

VOca nunc si est qui tibi respondeat, & ad aliquem ex sanctis respice. [2] Quia stultum interficiet ira Dñi, & insipientem occidet inuidia insaniæ. [3] Ego vidi stultum plantatum, & maledixi habitaculo eius repentè. [4] Longè sint filij eius à salute in seculo venturo, & conterantur in portis gehennæ in die iudicij magni, & non sit qui eripiat. [5] Cuius messem famelici comedent, & armati armis bellicis tollent eum, & diripient prædones substantiam eius. [6] Quoniam non egreditur de puluere iniquitas, & de terra non oritur labor. [7] Filius enim hominis ad laborandũ in lege creatus est, & filius dæmonũ in altum volat. [8] Veruntamen ego quærã doctrinam à fortissimo, & ad Deũ ponã eloquium meum. [9] Qui facit magna quorum non est finis, & mirabilia donec non sit numerus. [10] Qui dat pluuiam super faciem terræ Israel, & mittit aquas super faciẽ prouinciæ populorũ. [11] Vt ponat humiles fame in sublime, & denigrati inopia confortentur salute. [12] Qui irritas fecit cogitationes Ægyptiorum, qui callidè cogitauerũt, vt malè facerẽt Israel, & non est operata manus eorum consiliũ sapientię suæ. [13] Qui cõprehendit sapientes Pharaonis in sapientia eorũ, & consiliũ astrologorũ suorũ peruersorũ reddidit super eos. [14] Per diẽ incurrebant tenebris, & sicut in nocte palpabant in meridie. [15] Et redemit populũ suum ab occisione oris eorũ, & de manu regis fortis populũ pauperẽ. [16] Et fuit pauperi spes, & consiliũ impij obturauit os suum. [17] Ecce beatus est Abraham, vir quem corripiebat Deus: & tu Israel disciplinam omnipotentis ne abiicias. [18] Quoniam ipse adducit plagam, & adfert medicinam; percutit, & manus eius sanant. [19] In sex tribulationibus liberabit te, & in septima non accedet ad te malum. [20] In fame Ægypti redemit te à morte, & in bello Amalec de occisione gladij. [21] In nocumento linguæ Balaam absconderis inter populos, & non timebis à vastitate Madianitarum cùm venerit. [22] In vastitate Sion & in fame deserti ridebis, & à castris Og qui comparatus est bestiæ terræ, non timebis. [23] Quoniam cum tabulis lapideis qui dati sunt in agro, est pactum tuum: & Cananæi qui comparati sunt bestiis agri, inierunt pacem tecum.

24 וְיֵדַעְתָּ כִּי־שָׁלוֹם אָהֳלֶךָ וּפָקַדְתָּ נָוְךָ וְלֹא תֶחֱטָא׃
25 וְיֵדַעְתָּ כִּי־רַב זַרְעֶךָ וְצֶאֱצָאֶיךָ כְּעֵשֶׂב הָאָרֶץ׃
26 תָּבֹא בְכֶלַח אֱלִי־קֶבֶר כַּעֲלוֹת גָּדִישׁ בְּעִתּוֹ׃
27 הִנֵּה־זֹאת חֲקַרְנוּהָ כֵּן הִיא שְׁמָעֶנָּה וְאַתָּה דַּע־לָךְ׃

ו

1 וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃
2 לוּ שָׁקוֹל יִשָּׁקֵל כַּעְשִׁי וְהַוַּתִי בְּמאזְנַיִם יִשְׂאוּ־יָחַד׃
3 כִּי עַתָּה מֵחוֹל יַמִּים יִכְבָּד עַל־כֵּן דְּבָרַי לָעוּ׃
4 כִּי חִצֵּי שַׁדַּי עִמָּדִי אֲשֶׁר חֲמָתָם שֹׁתֶה רוּחִי בְּעוּתֵי אֱלוֹהַּ יַעַרְכוּנִי׃
5 הֲיִנְהַק פֶּרֶא עַלֵּי־דֶשֶׁא אִם יִגְעֶה שׁוֹר עַל־בֵּלִילוֹ׃
6 הֲיֵאָכֵל תָּפֵל מִבְּלִי־מֶלַח אִם־יֶשׁ־טַעַם בְּרִיר חַלָּמוּת׃
7 מֵאֲנָה לִנְגוֹעַ נַפְשִׁי הֵמָּה כְּדֵוִי לַחְמִי׃
8 מִי־יִתֵּן תָּבוֹא שֵׁאֲלָתִי וְתִקְוָתִי יִתֵּן אֱלוֹהַּ׃
9 וְיֹאֶל אֱלוֹהַּ וִידַכְּאֵנִי יַתֵּר יָדוֹ וִיבַצְּעֵנִי׃
10 וְתִהִי עוֹד נֶחָמָתִי וְאַסְלְדָה בְּחִילָה לֹא יַחְמֹל כִּי־לֹא כִחַדְתִּי אִמְרֵי קָדוֹשׁ׃
11 מַה־כֹּחִי כִּי אְיַחֵל וּמַה־קִּצִי כִּי־אַאֲרִיךְ נַפְשִׁי׃
12 אִם־כֹּחַ אֲבָנִים כֹּחִי אִם־בְּשָׂרִי נְחוּשׁ׃
13 הַאִם אֵין עֶזְרָתִי בִּי וְתוּשִׁיָּה נִדְּחָה מִמֶּנִּי׃
14 לַמָּס מֵרֵעֵהוּ חֶסֶד וְיִרְאַת שַׁדַּי יַעֲזוֹב׃
15 אַחַי בָּגְדוּ כְמוֹ־נָחַל כַּאֲפִיק נְחָלִים יַעֲבֹרוּ׃
16 הַקֹּדְרִים מִנִּי־קֶרַח עֲלֵימוֹ יִתְעַלַּם־שָׁלֶג׃
17 בְּעֵת יִזָּרְבוּ נִצְמָתוּ בֻּחֲמוּ נִדְעֲכוּ מִמְּקוֹמָם׃
18 יִלָּפְתוּ אָרְחוֹת דַּרְכָּם יַעֲלוּ בַתֹּהוּ וְיֹאבֵדוּ׃
19 הֵבִיטוּ אָרְחוֹת תֵּמָא הֲלִיכוֹת שְׁבָא קִוּוּ לָמוֹ׃
20 בֹּשׁוּ כִּי־בָטָח בָּאוּ עָדֶיהָ וַיֶּחְפָּרוּ׃
21 כִּי־עַתָּה הֱיִיתֶם לֹא תִרְאוּ חֹתֶת וַתִּירָאוּ׃

24 *Et ſcies ꝙ pacé habeat tabernaculũ tuũ,
25 & viſitans ſpeciẽ tuá nõ peccabis. *Et ſcies
quoniã multiplex erit ſemen tuum, & ꝓ-
26 genies tua quaſi herba terræ. *Ingredieris
in abundantia ſepulchrum, ſicut infertur
27 aceruus tritici in tempore ſuo. *Ecce hoc
vt inueſtigauimus ita eſt; quod auditum
mente pertracta. CAP. VI.

1 REſpondẽs autẽ Iob dixit: *Vtiná ap-
2 pẽderẽtur peccata mea quibus irá me-
A rui, & calamitas quam patior in ſtatera!
3 *Quaſi arena maris hęc grauior appareret.
vnde & verba mea dolore ſunt plena:
4 *Quia ſagittę Dñi in me ſunt, quarũ indi- Amos 3. a.
gnatio ebibit ſpiritũ meũ, & terrores Dei
5 militãt cõtra me. *Nũquid rugiet onager
cũ habuerit herbã, aut mugiet bos cũ ãte
6 ꝑſepe plenũ ſteterit? *Aut poterit comedi
inſulſum quod nõ eſt ſale cõdîtũ? aut po-
teſt aliquis guſtare, quod guſtatum affert
7 mortẽ? *Quę pri' nolebat tãgere aĩa mea,
8 nunc prę anguſtia cibi mei ſunt. *Quis det
B vt veniat petitio mea, & quod expecto tri
9 buat mihi Deus! *Et qui cœpit ipſe me cõ
10 terat, ſoluat manũ ſuã, & ſuccidat me. *Et
hęc mihi ſit cõſolatio vt affligẽs me dolo-
re, nõ parcat, nec cõtradicã ſermonib' ſan-
11 cti. *Quę eſt enĩ fortitudo mea vt ſuſtineá?
12 aut quis finis me' vt patiẽter agã? *Nec for
C titudo lapidũ fortitudo mea, nec caro mea
13 ęnea eſt. *Ecce non eſt auxiliũ mihi in me,
& neceſſarij quoq; mei receſſerunt à me.
14 *Qui tollit ab amico ſuo miſericordiá, ti-
15 morẽ Dñi derelinquit. *Fratres mei ꝑterie
runt me, ſicut torrẽs ꝙ raptũ trãſit in cõual
16 lib'. *Qui timẽt pruinã, irruet ſuꝑ eos nix.
17 *Tẽpore quo fuerĩt diſſipati pibũt, & vt in-
18 caluerĩt ſoluẽtur de loco ſuo. *Inuolutę ſũt
ſemitę greſſuũ eorũ, ãbulabũt in vacuũ &
19 pibũt. *Cõſiderate ſemitas Themã, itinera
20 & expectate pauliſper. *Cõfuſi ſunt,
quia ſperaui. venerunt quoq; vſq; ad me,
21 & pudore cooperti ſunt. *Nunc veniſtis,
& modò videntes plagam meam timetis:

תרגום

24 וְתִנְדַּע אֲרוּם שְׁלֵם בְּמַשְׁכַּן בֵּיתָא אֲלָפָנָךְ וְהֵזַמְן מְדוֹר בֵּית מַקְדְּשָׁךְ וְלָא תַנְזֵק׃ 25 וְתִנְדַּע אֲרוּם סַגִּיעִין בְּנָךְ וּבְנֵי בְנָךְ הֵיךְ עִסְבָּא דְּחַקְלָא׃
26 תֵּעוֹל בְּשְׁלִימוּת שְׁנָיִךְ בְּכוּבָּא לְבֵי קְבוּרְתָּא הֵיךְ מִיסַק גַּדִּישָׁא בְּעִדָּנֵהּ׃ 27 הָא דָא פַּשְׁפַּשְׁנָא יְהָה הֵכְדֵּין הִיא קַבֵּל יְהָה וְאַנְתְּ דַּע לָךְ׃

ו

1 וַאֲתֵיב אִיּוֹב וַאֲמַר׃ 2 מָאִים מִתְקַל יִתְקַל רְגָזִי וְאִתְרְגּוּשְׁתִּי בְּמִסְחָתָא יִשְׁלוֹן כַּחֲדָא׃ 3 אֲרוּם מִדִּין מִן חָלָא דְּיַמַּיָּא יִתְיַקַּר בְּגִין
כֵּן מְלַּי אִשְׁתַּלְהִיו׃ 4 אֲרוּם גִּרְרֵי שַׁדַּי בַּהְרֵי דְּאִירֵיסְהוֹן שְׁתַיָּן רוּחִי בִּיעוּתָא דְּמִן קֳדָם אֱלָהּ יְסַדְּרוּן לִי׃ 5 הַאֶפְשַׁר דְּמַכְרִז מָרוֹדָא עִלַּוֵי
דְּחָאָה אִם יְנָוֵה תּוֹרָא עַל אַסְפַּסְתֵּהּ׃ 6 הַאֶפְשַׁר דְּמִתְאֲכַל תַּבְשִׁילָא מְדַלֵּית מְלָחָא אִין אִית טַעֲמָא בְּחֶלְבּוֹן בֵּיעָתָא וַחֲלְמוֹנָא׃
7 סָרִיבַת לְמִקְרַב נַפְשִׁי הִנּוּן מִתְחַשְׁבִין הֵיךְ דָּוָתָא לִסְעוּדָתִי׃ 8 מַן יְהַב וְהֵיתֵי שֵׁילָתִי וְסִבְרִי יְהַב אֱלָהָא׃ 9 וְשָׁרִי אֱלָהָא וּמְמַסְכֵּן
יָתִי יַחֵר יְדֵיהּ וְיַעְהַר יָתִי׃ 10 וּתְהֵי דָא תַּנְחוּמְתִי וְאֵבוּעַ בְּרָחֲמָא עַל רַשְׁיעָיָא וְלָא חָס אֲרוּם לָא כְסֵיתִי מִלֵּי קַדִּישָׁא׃ 11 מָה חֵילִי
אֲרוּם אוֹרִיךְ וּמָה סוֹפִי אֲרוּם נָגֵדְנָא נַפְשִׁי׃ 12 אִין חֵילָא דְּאַבְנַיָּא חֵילִי אִם בִּשְׂרִי קְרִיס כְּנְחָשָׁא׃ 13 הֲמִדְּלֵית סְיוּעַ בִּי וְחָכְמְתָא
אִתְנַדַּחַת מִנִּי׃ 14 לִגְבַר דְּמָנַע מֵחַבְרֵהּ חִסְדָּא וְדַחֲלַת שַׁדַּי יִשְׁבּוֹק׃ 15 אַחַי בְּזוּ כְּנִגּוֹד נַחֲלָא כְּמִפְקָנוּת פַּצְדֵי נַחֲלַיָּא עָבְרִין׃
16 דְּשָׁחִימִין מֵעֵינָתָא עֲלֵיהוֹן יְהָחֵיל תַּלְגָּא׃ 17 הֵכְדֵּין דַּר טוּבְעָנָא בְּעִדָּן דָּחֲבוּ אִשְׁתַּרְבַּבוּ אִתְגַּמְרוּ בְּרַתְחָה אִתְחֲמִיו מִן
אֲתְרֵיהוֹן׃ 18 מְטוֹל דְּמִקַּלְקְלִין אִיסַּרְטֵי אוֹרְחָתְהוֹן סָלְקִין לְלָמָא וְיהוֹבְדִין׃ 19 אִסְתְּכוּ אִסַּרְטֵי תֵּימָא הַלְכָתָא דְּזַמְרִגַּד סַבְּרוּ לְהוֹן׃
20 בְּהֵיהוּ אֲרוּם אִתְרְחִיצוּ בְּטַעְוָתְהוֹן אֲתוֹ לְגַבָּהּ וְאִתְכַּסְפוּ׃ 21 אֲרוּם כְּעַן הֲוֵיתוּן כְּלָא תֶּחֱווֹן חֲמֵיתוּן חְבָרָא וְדַחֲלְתּוּן׃

* *Posteà scies quòd pacifica erit tua domus.* 24
& *visitabis speciem tuam & non peccabis.*
* *Scies autem quoniam multum semen tuũ,* 25
at genimina tua erunt tanquã omnis herba agri.
* *Ingredieris autem in sepulchrum sicut tri-* 26
ticum maturum in tempore messis, aut sicut a-
ceruus areæ ad tempus comportatus. * *Ecce* 27
hæc sic inuestigauimus: hæc sunt quæ audiuimus:
tu autem cognosce tibi si quid feciſti. CAP. VI.

RESpondens autem Iob, dicit: 1
* *Vtinam quidem quispiam appendens ap-* 2
penderet meam iram, at dolores meos tolleret in
statera vnanimiter. * *Et iam arena marina* 3
grauior erit: in hoc verba mea conculcata sunt.
* *Sagittæ enim omnipotentis in corpore meo* 4
sunt, quarum indignatio ipsarum ebibit meum
sanguinem: cùm incœperim loqui, pungunt me.
* *Quid enim? nonne frustrà rudet asinus agre-* 5
stis, sed cibos quærens? si autem & rumpet vo-
cem bos in præsepi habens escam? * *Si comedetur* 6
panis sine sale? si autem & est gustus in verbis
vanis? * *Non potest enim mea quiescere anima:* 7
fœtorem enim video cibaria mea sicut odorẽ leo-
nis. * *Vtinã enim det & veniat mea petitio, et* 8
spẽ meã det Dñs. * *Cũ incœperit Dñs vulnerare,* 9
in finẽ autẽ ne me tollat. * *Sit aũt mea ciuitas se-* 10
pulchrũ, in qua super muros saltabã, in ea nõ ab-
stineam. non enim fefelli verba sancta Dei mei.
* *Quæ enim mea fortitudo, quòd sustinebo? aut* 11
quod meũ tẽpus, quòd tolerat mea aĩa? * *Nũquid* 12
fortitudo lapidũ fortitudo mea? aut carnes meæ
sunt æneæ? * *Nũquid nõ in ipso cõfidi? auxiliũ au-* 13
tẽ à me recessit: * *negauit me misericordia, specu-* 14
latio autẽ Dñi despexit me. * *Non aspexerũt me* 15
fratres mei sicut torrẽs deficiẽs, aut sicut fluctus
præterierũt me. * *Qui me verebãtur, nũc irrue-* 16
runt in me sicut nix aut gelu concretum. * *Quẽ-* 17
admodũ liquefactum calore existente, nõ cogni-
tũ est vbi erat: * *Sic et ego derelictus sum ab oĩ-* 18
bus. perij autẽ et exul factus sum. * *Videte vias* 19
Themanorũ, semitas Sabæorũ qui despiciũt: * *et cõ* 20
fusionẽ debebũt, qui in ciuitatib⁹ et pecuniis cõfi
derũt. * *Cæterũ autẽ et vos veniſtis ad me immi-* 21
serabiliter. itaq; videtes meum vulnus timete.

24 * εἶτα γνώσῃ ὅτι εἰρωδύσει σου ὁ οἶκος. καὶ ἐπισκέψει
25 ὡραιότητά σου & οὐ μὴ ἁμαρτήσῃ. * γνώσῃ δὲ ὅτι πολὺ
τὸ σπέρμα σου, τὰ δὲ ἔκγονά σου ἔσαι ὥσπερ τὸ παμβότανον
26 τοῦ ἀγροῦ. * ἐλεύσῃ δὲ ἐν τάφῳ ὥσπερ σῖτος ὥριμος
ἐν καιρῷ θεριζόμενος, ἢ ὥσπερ θυμωνία ἅλωνος καθ'
27 ὥραν συγκομιζεῖσα. * ἰδὲ ταῦτα οὕτως ἐξιχνιάσαμεν.
ταῦτά ἐστιν ἃ ἀκηκόαμεν. σὺ δὲ γνῶθι σεαυτῷ, εἴπερ ἔπραξας.

ς΄.

1 * Ὑπολαβὼν δὲ ἰὼβ λέγει, * εἰ γάρ τις ἴσῃ σήσαί
2 μου τὴν ὀργήν, τὰς δὲ ὀδύνας μου ἄραι ἐν ζυγῷ ὁμο-
3 θυμαδόν. * ἡ δὴ ἄμμου θαλάσσης βαρυτέρα ἔσαι,
διὰ τοῦτο τὰ ῥήματά μου κατεπατήθησαν.
4 * βέλη γὰρ τοῦ ἱκανοῦ ἐν τῷ σώματί μου ἐστίν, ὧν ὁ θυ-
μὸς αὐτῶν ἐκπίνει μου τὸ αἷμα, ὅταν ἄρξωμαι λαλεῖν
5 κενά σε. * τί γάρ; μὴ διακενῆς κεκράξε᾽ ὄνος ἀ-
γρεύς, ἀλλ' ἢ τὰ σῖτα ζητῶν; εἰ δὲ καὶ ῥήξει φωνὴν βοῦς
6 διὰ φάτνης ἔχων τὰ βρώματα; * εἰ βρωθήσε᾽ ἄρτος
ἄνευ ἁλός, εἰ δὲ καὶ ἔστι γεῦμα ἐν ῥήμασι κενοῖς;
7 * οὐ δύνα᾽ γάρ μου παύσασθαι ἡ ψυχή. βρῶμον γὰρ
8 ὁρῶ τὰ σῖτά μου ὥσπερ ὀσμὴν λέοντος. * εἰ γὰρ δοίη ὁ
ἔλθῃ μου ἡ αἴτησις, καὶ τὴν ἐλπίδα με δώῃ ὁ κύριος.
9 * ἀρξάμενος ὁ κύριος τρωσάτω, εἰς τέλος δὲ μὴ με ἀ-
10 νελέτω. * εἴη δέ μου πόλις τάφος, ἐφ' ἧς ἐπὶ τει-
χέων ἁλοῦμαι, ἐπ' αὐτῆς οὐ μὴ φείσωμαι. οὐ γὰρ ἐψευ-
11 σάμην ῥήματα ἅγια θεοῦ μου. * τίς γάρ μου ἡ ἰσχύς,
ὅτι ὑπομενῶ; ἢ τίς μου ὁ χρόνος, ὅτι ἀνέχεταί μου ἡ ψυχή;
12 * μὴ ἰσχὺς λίθων ἡ ἰσχύς μου; ἢ αἱ σάρκες μου εἰσὶ χάλ-
13 κειαι; * ἢ οὐκ ἐπ' αὐτῷ ἐπεποίθειν; βοήθεια δὲ ἀπ' ἐμοῦ
14 ἀπέστη, * ἀπείπατό με ἔλεος, ἐπισκοπὴ δὲ κυρίου ὑ-
15 περεῖδε με. * οὐ προσεῖδόν με ὡς ἀδελφοί μου ὥ-
σπερ χειμάρρους ἐκλείπων, ἢ ὥσπερ κῦμα παρῆλθόν με.
16 * οἵπινές με διηυλαβοῦντο, νυνὶ ἐπιπεπώκασί μου
17 ὥσπερ χιὼν ἢ κρύσταλλος πεπηγώς. * καθὼς ταχεῖς θέρ-
18 μης γλυκαίνης, οὐκ ἐπεγνώσθη ὅπου ἦν. * ἕτως δὲ ἐγὼ
κατελείφθην ὡσὶ πάντων. ἀπολοῦμαι δὲ καὶ ἔξοικος ἐ-
19 γκύμων. * ἴδετε ὁδοὺς θαιμανῶν, ἀτραπὰς σαβῶν οἱ διο-
20 ρῶντες· * καὶ αἰσχυνθήσονται, ὅτι πόλεσι καὶ χρή-
21 μασι πεποιθότες. * ἀταρὰ δὲ καὶ ὑμεῖς ἐπέβητέ μοι ἀνελε-
ημόνως· ὥστε ἰδόντες τὸ ἐμὸν τραῦμα φοβήθητε·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[24] Et scies quoniam pax erit in tabernaculo domus doctrinæ tuæ, & præparabis habitaculum domus sanctuarij tui, & non nocebis. [25] Et scies quia multi sunt filij tui, & filii filiorum tuorum quasi herba agri. [26] Ingredieris in perfectione annorum tuorum in senio in domum sepulturæ, sicut tollitur aceruus tritici in tempore suo. [27] Ecce hoc scrutati sumus, & ita est: susci pe illud: & tu scito tibi. CAP. VI.

ET respondit Iob & dixit: [2] Vtinam appendendo appenderetur ira mea; & conturbatio mea in statera leuarentur simul. [3] Quoniam nunc arena maris grauior esset: ideò verba mea deficiunt. [4] Quoniam sagittæ omnipotentis in me sunt, quarum venenum bibit spiritus meus. turbationes quæ sunt à facie Dei, ordinantur contra me. [5] Nunquid potest clamare onager super herbam, aut mugiet bos super pabulum suum? [6] Nunquid comedi potest pulmentũ absq; sale, aut est gustus in albumine oui & albugine vitelli? [7] Quæ renuit tangere aĩa mea, ipsa reputata sunt quasi infirmitas prandio meo. [8] Quis det vt veniat petitio mea, & expectationem meam det Deus. [9] Et Deus qui cœpit & pauperem me fecit, soluat manum suam; & diuitem me faciat. [10] Et hæc erit consolatio mea, & exultabo cùm venerit tremor super impios, & non parcet, quia non celaui verba sancti. [11] Quæ est enim fortitudo mea vt expectem? & quis est finis meus cur protraham animam meam? [12] Nunquid sicut fortitudo petrarum est fortitudo mea, aut caro mea est robusta sicut æs? [13] Nunquid non est auxilium in me, & sapientia expulsa est à me? [14] Qui prohibet à viro amico suo misericordiam, timorem omnipotentis derelinquit. [15] Fratres mei diripuerunt sicut alueus torrentis, sicut egressio riuorum torrentium qui pertranseunt. [16] Qui denigrati sunt propter frigus, contra eos prævalebit nix. [17] Talis fuit generatio diluuij, in tẽpore quo peccauerunt dissipati sunt, consumpti sunt in furore suo, & incaluerunt de loco suo. [22] Pro eo quòd dissipauerunt gressus viarum suarum; ascendunt in vanum & peribunt. [19] Considerauerunt semitas Thema, itinera Zamargadi expectauerunt sibi. [20] Confusi sunt quia sperauerunt in idolis suis, venerunt vsque illuc, & erubuerunt. [21] Quoniam nunc fuistis quasi non essetis; vidistis interitum, & timuistis.

22 הֲכִי־אָמַרְתִּי הָבוּ לִי וּמִכֹּחֲכֶם שְׁחַדּוּ בַּעֲדִי׃
23 וּמַלְּטוּנִי מִיַּד־צָר וּמִיַּד עָרִיצִים תִּפְדּוּנִי׃
24 הוֹרוּנִי וַאֲנִי אַחֲרִישׁ וּמָה־שָּׁגִיתִי הָבִינוּ לִי׃
25 מַה־נִּמְרְצוּ אִמְרֵי־יֹשֶׁר וּמַה־יּוֹכִיחַ הוֹכֵחַ מִכֶּם׃
26 הַלְהוֹכֵחַ מִלִּים תַּחְשֹׁבוּ וְלִרוּחַ אֲמָרֵי נוֹאָשׁ׃
27 אַף עַל־יָתוֹם תַּפִּילוּ וְתִכְרוּ עַל־רֵעֵכֶם׃
28 וְעַתָּה הוֹאִילוּ פְּנוּ־בִי וְעַל־פְּנֵיכֶם אִם־אֲכַזֵּב׃
29 שֻׁבוּ נָא אַל־תְּהִי עַוְלָה וְשֻׁבִי עוֹד צִדְקִי־בָהּ׃
30 הֲיֵשׁ־בִּלְשׁוֹנִי עַוְלָה אִם־חִכִּי לֹא־יָבִין הַוּוֹת׃

ז

1 הֲלֹא־צָבָא לְאֱנוֹשׁ עַל־אָרֶץ וְכִימֵי שָׂכִיר יָמָיו׃
2 כְּעֶבֶד יִשְׁאַף־צֵל וּכְשָׂכִיר יְקַוֶּה פָּעֳלוֹ׃
3 כֵּן הֻנְחַלְתִּי לִי יַרְחֵי־שָׁוְא וְלֵילוֹת עָמָל מִנּוּ־לִי׃
4 אִם־שָׁכַבְתִּי וְאָמַרְתִּי מָתַי אָקוּם וּמִדַּד־עָרֶב וְשָׂבַעְתִּי נְדָדִים עֲדֵי־נָשֶׁף׃
5 לָבַשׁ בְּשָׂרִי רִמָּה וְגוּשׁ עָפָר עוֹרִי רָגַע וַיִּמְאָס׃
6 יָמַי קַלּוּ מִנִּי־אָרֹג וַיִּכְלוּ בְּאֶפֶס תִּקְוָה׃
7 זְכֹר כִּי־רוּחַ חַיָּי לֹא־תָשׁוּב עֵינִי לִרְאוֹת טוֹב׃
8 לֹא־תְשׁוּרֵנִי עֵין רֹאִי עֵינֶיךָ בִּי וְאֵינֶנִּי׃
9 כָּלָה עָנָן וַיֵּלַךְ כֵּן יוֹרֵד שְׁאוֹל לֹא יַעֲלֶה׃
10 לֹא־יָשׁוּב עוֹד לְבֵיתוֹ וְלֹא יַכִּירֻנוֹ עוֹד מְקוֹמוֹ׃
11 גַּם־אֲנִי לֹא אֶחְשָׂךְ־פִּי אֲדַבְּרָה בְּצַר רוּחִי אָשִׂיחָה בְּמַר נַפְשִׁי׃
12 הַיָּם־אָנִי אִם־תַּנִּין כִּי־תָשִׂים עָלַי מִשְׁמָר׃
13 כִּי־אָמַרְתִּי תְּנַחֲמֵנִי עַרְשִׂי יִשָּׂא בְשִׂיחִי מִשְׁכָּבִי׃
14 וְחִתַּתַנִי בַּחֲלֹמוֹת וּמֵחֲזִיונוֹת תְּבַעֲתֵנִי׃
15 וַתִּבְחַר מַחֲנָק נַפְשִׁי מָוֶת מַעֲצֻמוֹתָי׃

22 *Nunquid dixi: Afferte mihi, & de ſuſtan-
23 tia veſtra donate mihi: *Vel liberate me de
manu hoſtis, & de manu robuſtorũ eruite
24 me? *Docete me, & ego tacebo: & ſi q̃d for
25 tè ignoraui, inſtruite me. *Quare detraxi-
ſtis ſermonib⁹ veritatis, cũ è vobis nullus
26 ſit qui poſsit arguere me? *Ad increpãdum
tamẽ eloquia concinnatis, & in vẽtũ ver-
27 ba profertis. *Sup pupillũ irruitis, & ſub-
28 uertere nitimini amicũ veſtrũ. * Veruntamẽ quod cœpiſtis explete. Prębete autem,
29 videte an mentiar. * Reſpondete obſecro abſq; cõtentione, & loquentes id quod iu-
30 ſtũ eſt iudicate. *Et non inuenietis in lingua mea iniquitatem, nec in faucibus meis ſtultitia perſonabit.

CAP. VII.

1 Militia eſt vita hoĩs ſuper terram, & ſi-
2 cut dies mercenarij dies eius. * Sicut
A ſeruus deſiderat vmbrã, & ſicut mercena-
3 rius p̃ſtolatur finẽ operis ſui: *Sic & ego habui menſes vacuos, & noctes laborioſas e-
4 numeraui mihi. *Si dormiero, dicã quãdo conſurgã, & rurſum expectabo veſperã, &
5 replebor doloribꝰ vſq; ad tenebras. *Induta eſt caro mea putredine & ſordibꝰ pulue-
6 ris, cutis mea aruit & contracta eſt. *Dies Inf.9.c.
mei velociꝰ trãſierũt q̃ à texente tela ſucci
7 ditur, & cõſumpti ſunt abſq; vlla ſpe. *Memẽto q̃a vẽtꝰ eſt vita mea, & nõ reuertetur
8 oculus meus vt videat bona: *Nec aſpiciet me viſus hoĩs. Oculi tui in me, & nõ ſubſi-
9 ſtã. *Sicut cõſumitur nubes & ptrãſit, ſic q̃
10 deſcẽdit ad inferos nõ aſcẽdet: *Nec reuertetur vltra in domũ ſuã, neq; cognoſcet eũ
11 amplius locꝰ eius. *Quapropter & ego nõ parcã ori meo: loquar in tribulatione ſpiritus mei, confabulabor cum amaritudine
12 aĩæ meæ. *Nunquid mare ego ſum aut ce-
13 tus, quia circũdediſti me carcere? *Si dixero: Cõſolabitur me lectulus meus, & rele-
14 uabor loquẽs mecum in ſtratu meo; *Terrebis me per ſomnia, & per viſiones horro-
15 re concuties. *Quamobrem elegit ſuſpendium anima mea, & mortem oſſa mea.

תרגום

22 הָא בְקֻשְׁטָא אֲמַרֶת הַבוּ לִי וּמִנְכְּסֵיכוֹן שְׁחַדוּ מְטוּלְתִּי׃ 23 וְשֵׁיזְבוּ יָתִי מִיַּד מְעִיקָא וּמִידֵיהוֹן דְּתַקִּיפֵי פְּרָקוּ יָתִי׃ 24 אַלְפוּ יָתִי וַאֲנָא אֶשְׁתּוֹק וּמָה דְּשָׁלֵיתִי אַסְכְּלוּ לִי׃ 25 מָה בְּטִימִין הִנּוּן מִלִּין תְּרִיצִין וּמָה דְּכָשַׁר לְכַסָּנָא יָכְסֵן מִנְּכוֹן׃ 26 אֶפְשַׁר דְּלְכַסָּנָא בְּמִלַּיָּא אַתּוּן חָשְׁבִין וּלְקֻבְלָא אֲמָתִילוּ מִלֵּי יְאוּשָׁא׃ 27 רְגַז עַל יָתִים תְּשַׁדּוּן וְתַחְשְׁלוּן עַל חַבְרְכוֹן׃ 28 וּכְדוֹן שְׁרוֹן אִסְתַּכְּלוּ בִּי דְּקֳדָמֵיכוֹן אֵין אֲכַזֵּב׃ 29 תּוּבוּ כְדִין לָא תְּהֵי רִשְׁעָא וְתוּבוּ תּוּב לְזַכָּאוּתִי בָּהּ׃ 30 הֲאִית בְּלִישָׁנִי רִשְׁעָא וְאִין מוֹרִגִי לָא יְתַבֵּין רְגוּשָׁתָא׃

ז

1 הֲלָא חֵילָא לְבַר נַשׁ עַל־אַרְעָא וְכִיוֹמֵי אֲגִירָא יוֹמוֹי׃ 2 הֵיךְ עַבְדָּא דְּשָׁאַף טוֹלָא וְהֵיךְ אֲגִירָא דְּמוֹדִיק סְטַרְיָה׃ 3 הֵיכְדֵין אִתְחַסַּנַּת לִי יַרְחִין דְּמַגָּן וְלֵילָן דְּלֵיעוּת חֲשִׁבוּ לִי׃ 4 אִין שְׁכֵבֵת וַאֲמַרֵת אֵיתַי אֲקוּם וּנְדַדֵת בְּרַמְשָׁא וְשָׂבְעֵת נִידְדַת שְׁנָתָא עַד עִידַן שְׁפַרְפָּרָא׃ 5 לְבַשׁ בְּשָׂרִי מוּרְנִי וְגַרְגִּישְׁתָא דְּעַפְרָא מְשָׁכִי רְמֵשׁ וְאִתְמְסִי׃ 6 יוֹמַי קַלִּילִין יַתִּיר מִגַּרְדִית מָחֵי וּפְסַקוּ מִדְּלֵית סְבָרָא׃ 7 אְדְכַר אֲרוּם הֵיךְ רוּחָא חַיַּי לָא תְּהוּב עֵינִי לְמֶחְמֵי טָב׃ 8 לָא תְסַכֵּי יָתִי עֵינָא דְּחָמְיָא יָתִי עֵינָךְ בְּמֵימְרִי וְלָא אִיתַי׃ 9 הֵיכְמָה דְּפָסַק חְנָנָא וְאָזֵל כֵּן דְּנָחֵת לְבֵי קְבוּרְתָא לָא יְסַק׃ 10 לָא יְתוּב תּוּב לְבֵיתֵהּ וְלָא אִשְׁתְּמוֹדְעֵהּ תּוּב אַתְרֵהּ׃ 11 לְחוֹד אֲנָא לָא אֶמְנַע פֻּמִּי אֲמַלֵּל בַּעֲקַת רוּחִי אֶשְׂיַח בְּמַרִּיר נַפְשִׁי׃ 12 הֲכְמִצְרָאֵי דְּאִתְחַיַּבוּ לְמִטְבַּע בְּיַמָּא דְסוּף אִתַּחַיַּבְתְּ אֲנָא אֵין כְּפַרְעֹה דְּאִשְׁתַּנֵּק בְּמִצְעֵהּ אֲרוּם תְּנַחְמַנִּי דַּרְגְּשִׁי יְסוֹבַר בְּמֵלֵי בֵּית מִשְׁכְּבִי׃ 13 אֲרוּם אֲמַרְתְּ תְּנַחְמַנִּי עַלֵי מַטְּרָא׃ 14 וְתַבְרַתְנִי בְּחֶלְמַיָּא וּמֵחֲזִיונַיָּא תְּבַעְתַּנִי יָתִי׃ 15 וּבַחֲרַת שְׁנוֹקָא נַפְשִׁי מוֹתָא מִן קְיוֹם גַּרְמָי׃

* *Quid enim? nunquid aliquid vos postula-* 22
ui, aut à vobis fortitudine egeo: * *Vt sal-* 23
uetis me de inimicis, aut de manu potentum li-
beretis me? *Docete me, ego autem obmutesc̃a:* 24
si quid erraui, dicite mihi. * *Sed vt videtur* 25
inania veracis verba, non enim à vobis forti-
tudinem peto: *Neque increpatio vestra verbis* 26
me sedabit. neque enim vestrum sermonẽ ver-
bi feram, * *Nisi quod in pupillum irruitis, in-* 27
sultatis autem in amicum vestrum. * *Nunc* 28
autem inspiciens in facies vestras non mentiar:
* *Sedete iam & non sit iniustum, & rursus* 29
iusto conuenite. * *Non enim est in lingua mea* 30
iniustitia, aut non guttur meum meditatur in-
tellectum?

CAP. VII.

NVnquid non locus tentationis est vita ho- 1
minis super terram? * *Et sicut mercenarij* 2
diarij vita eius? aut sicut seruus timens dñm
suum, & qui præparauit vmbram? aut sicut
mercenarius expectans mercedem suam? *Sic et* 3
ego expectaui menses vacuos, noctes autem do-
lorum datæ mihi sunt. * *Si dormierim, dico;* 4
Quãdo dies? vt autẽ surrexerim, rursus, Quãdo
vespera? plenus autem sum doloribus à vespera
vsq; ad manè. * *Miscetur autem meum corpus* 5
in putredine vermiũ; liquefacio autẽ glebas ter-
ræ à sanie radens. * *Et vita mea est leuior loque-* 6
la, periit autem in vana spe. * *Memento igitur* 7
quia ventus mea vita, & non amplius reuer-
tetur oculus meus ad videndum bonũ. *Nõ cir* 8
cumspiciet oculus videntis me: oculi tui in me,
& non amplius sum: * *Sicut nubes purgata de* 9
cælo. Si enim homo descenderit in infernum, nõ
amplius vnquam ascendet: * *Neque cognoscet* 10
eũ amplius locus suus, neque reuertetur vltra in
propriã domũ. * *Verum igitur nec ego parcã ori* 11
meo, loquar in necessitate existẽs spiritus mei, a-
periã amaritudinæ aĩæ meæ cõpressus. *Nũquid* 12
mare sum aut draco, quia constituisti in me cu-
stodiã? *Dixi quòd cõsolabitur me lectulus me9,* 13
referã autẽ ad meipsum priuatè sermonẽ stratui
meo. *Exterres me insomniis, & in visionibus* 14
me perterrefacis. * *Liberabis à spiritu meo a-* 15
nimam meam, ab autem morte ossa mea.

22 * τί γάρ; μή πυμᾶς ἤτησα, ἢ τ παρ ὑμῶ ἰχύ & ἐπι-
23 δέομαι; * ὥσε ζωσαί με ἐξ ἐχθρῶν, ἢ ἐκ χειρὸς δυ-
24 νασῶν ῥύσασθαί με; * διδάξατέ με, ἐγὼ ὁ κωφεύσω,
25 εἴπι πεπλανήμαι φρόνισατέ μοι. * ἀλλ' ὡς ἔοικε φαῦ-
λα ἀληθινοῦ ῥήματα, οὐ γὰρ παρ ὑμῶ ἰχυὼ αἰτοῦμαι·
26 * οὐδ' ὁ ἔλεγχ & ὑμῶ ῥήμασί με παύσει. οὐδ γὰρ ὑ-
27 μῶ φθέγμα ῥήματος ἀνέξομαι· * πλὴν ὅπι ἐπ' ὀρ-
φανῶ ἐπιπίπτετε, ἐναλλάσσετε δ' ἐπὶ φίλω ὑμῶ.
28 * νυνὶ δ' εἰσβλέψας εἰς πρόσωπα ὑμῶ ἃ ψεύσομαι·
29 * καθίσατε δὴ καὶ μὴ εἴη ἄδικον, καὶ πάλιν τῶ δικαίω
30 συνέρχεσθε. * οὐ γάρ ἐστιν ἐν γλώσσῃ μου ἄδικον, ἢ
οὐχὶ ὁ λάρυγξ μου μελετᾷ ζωέσιν;

ζ'.

1 * Πότερον οὐχὶ πειρατήριόν ἐστιν ὁ βί & ἀνθρώπ ἐπὶ
2 τῆς γῆς; * καὶ ὥσπερ μισθίου ἀνθημερινοῦ ἡ ζωὴ αὐ-
τῦ; ἢ ὥσπερ θεράπων δεδοικὼς τὸν κύριον αὐτ, καὶ τετυ-
χὼς σκιᾶς; ἢ ὥσπερ μισθωτὸς ἀναμένων τὸν μισθὸν αὐτ;
3 * οὕτως καὶ ἐγὼ ὑπ ἐμεινα μῆνας κενοὺς, νύκτες δὲ
4 ὀδυνῶν δεδομέναι μοί εἰσιν. * ἐὰν κοιμηθῶ, λέγω,
πότε ἡ ἡμέρα; ὡς δ' ἂν διάσω, πάλιν, πότε ἑσπέρα; πλή-
ρης ὁ γίνομαι ὀδυνῶν, ἀφ' ἑσπέρας ἕως πρωΐ.
5 * φύρε) δέ μου τὸ σῶμα ἐν σαπρίᾳ σκωλήκων, τήκω
6 ὁ βώλακας γῆς ἀπὸ ἰχῶρος ξύων. * ὁ ὁ βίος μ ἐστὶν
ἐλαφρότερος λαλιᾶς, ἀπόλωλε ὁ ἐν κενῇ ἐλπίδι.
7 * μνήσθητι ὅτι πνεῦμά μ ἡ ζωή, καὶ οὐκ ἔτι ἐπανε-
λεύσεται ὁ ὀφθαλμός μου ἰδεῖν ἀγαθόν.
8 * ἀ θεωρήσε) ὀφθαλμὸς ὁρῶντός με· & ὀφθαλμοί
9 σου ἐν ἐμοί, & οὐκ ἔτι εἰμί, * ὥσπερ νέφ & ἀποκαθαρ-
θὲν ἀπ' οὐρανοῦ. ἐὰν γὰρ ἄνθρωπ & καταβῇ εἰς ᾅδου, οὐκ
10 ἔτι ἀ μὴ ἀναβῇ, * ἀ ὁ μὴ ἐπιγνῷ αὐτὸν ἔτι ὁ τόπος αὐτ,
11 οὐδ' οὐ μὴ ἐπιστρέψῃ ἔτι εἰς τὸν ἴδιον οἶκον. * ἀταρ οὖν
οὐδ ἐγὼ φείσομαι τ στόματί μου, λαλήσω ἐν ἀνάγκῃ ὧν
σου πνεύματός μου, ἀνοίξω πικρίαν ψυχῆς μου ζωοχό-
12 μῳ & · * πότερον θάλασσά εἰμι ἢ δράκων, ὅτι καθέ-
13 ταξας ἐπ' ἐμὲ φυλακήν; * εἶπα ὅτι παρακαλέσ με
ἡ κλίνη μ, δώσω ἐν ἐμαυτῷ ἰδίᾳ λόγον τῇ κοίτῃ
14 μου. * ἐκφοβεῖς με ἐνυπνίοις, καὶ ἐν ὁράμασί με κατα-
15 πλήσεις. * ἀπαλλάξῃς ἀπὸ πνεύματός μου τὴν ψυχήν
μου, ἀπὸ ὀστέου τὰ ὀστᾶ μου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[22] Nunquid verè dixi: Date mihi, & de substantiis vestris munera date pro me. [23] Et liberate me de manu hostis, & de manu robustorum redimite me. [24] Docete me, & ego tacebo; & si erraui, intelligere facite me. [25] Quàm suaues sunt sermones rectorum! & qui aptus est ex vobis ad corripiendum, corripiat. [26] Nunquid ad corripiendum verbis vos cogitatis; & tenebris comparatis verba desperata? [27] Iram super pupillum misistis, & cogitatis contra amicum vestrum. [28] Nunc autem incipite & contemplamini me, & *videte* an mentior coram vobis. [29] Conuertimini nunc, ne sit iniquitas; & conuertimini adhuc vt iustificer in eo. [30] Nunquid est iniquitas in lingua mea, aut guttur meum non intelligit tumultus?

CAP. VII.

NOnne militia est filio hominis super terram: & sicut dies mercenarij, dies eius? [2] Sicut seruus qui desiderat vmbram, & sicut mercenarius qui expectat mercedem operis sui: [3] Sic possedi mihi menses vanitatis, & noctes laboriosas enumerauerunt mihi. [4] Si cubui, tũ dixi, Quando consurgã? & instabilis fui vesperè, & saturatus sum insomnii vagationibus vsque ad tẽpus matutinũ. [5] Induta est caro mea vermibus & gleba puluerĩs: pellis mea contremuit, & tabefacta est. [6] Dies mei velociores sunt radio textoris, & succisi sunt absque spe.

[7] Recordare quia sicut ventus est vita mea: nõ reuertetur oculus meus vt videat bona. [8] Neq; aspiciat me oculus videntis me: oculi tui in verbum meũ, & non subsistam. [9] Ecce sicut cessat fumus & deficit, sic qui descendit ad sepulcrũ, non ascendet. [10] Non reuertetur amplius in domum suã, neq; cognoscet eum amplius locus eius. [11] Veruntamen ego non prohibebo os meũ: loquar in tribulatione spiritus mei: meditabor in amaritudine animæ meæ. [12] Nunquid vt Ægyptij qui condẽnati sunt vt submergerentur in mari rubro, cõdẽnatus sum ego: aut sicut Pharao qui suffocatus est in medio ei9, quoniã cõstituis super me custodiã? [13] Si enim dixi: Cõsolabitur me lectus meus; sustinebit ꝟba mea dom9 strati mei: [14] Terruisti me insomniis, & per visiões cõturbas me. [15] Elegit suffocationẽ aĩa mea; & mortẽ magis q̃ sustẽtationẽ meipsius.

16 מָאַסְתִּי לֹא לְעֹלָם אֶחְיֶה חֲדַל מִמֶּנִּי כִּי־הֶבֶל יָמָי׃
17 מָה־אֱנוֹשׁ כִּי תְגַדְּלֶנּוּ וְכִי־תָשִׁית אֵלָיו לִבֶּךָ׃
18 וַתִּפְקְדֶנּוּ לִבְקָרִים לְרָגָעִים תִּבְחָנֶנּוּ׃
19 כַּמָּה לֹא־תִשְׁעֶה מִמֶּנִּי לֹא תַרְפֵּנִי עַד־בִּלְעִי רֻקִּי׃
20 חָטָאתִי מָה אֶפְעַל לָךְ נֹצֵר הָאָדָם לָמָּה שַׂמְתַּנִי
לְמִפְגָּע לָךְ וָאֶהְיֶה עָלַי לְמַשָּׂא׃
21 וּמָה׳ לֹא־תִשָּׂא פִּשְׁעִי וְתַעֲבִיר אֶת־עֲוֹנִי כִּי־עַתָּה
לֶעָפָר אֶשְׁכָּב וְשִׁחַרְתַּנִי וְאֵינֶנִּי׃

ח

1 וַיַּעַן בִּלְדַּד הַשּׁוּחִי וַיֹּאמַר׃
2 עַד־אָן תְּמַלֵּל־אֵלֶּה וְרוּחַ כַּבִּיר אִמְרֵי־פִיךָ׃
3 הַאֵל יְעַוֵּת מִשְׁפָּט וְאִם־שַׁדַּי יְעַוֶּת־צֶדֶק׃
4 אִם־בָּנֶיךָ חָטְאוּ־לוֹ וַיְשַׁלְּחֵם בְּיַד־פִּשְׁעָם׃
5 אִם־אַתָּה תְשַׁחֵר אֶל־אֵל וְאֶל־שַׁדַּי תִּתְחַנָּן׃
6 אִם־זַךְ וְיָשָׁר אָתָּה כִּי־עַתָּה יָעִיר עָלֶיךָ וְשִׁלַּם
נְוֵה צִדְקֶךָ׃
7 וְהָיָה רֵאשִׁיתְךָ מִצְעָר וְאַחֲרִיתְךָ יִשְׂגֶּה מְאֹד׃
8 כִּי־שְׁאַל נָא לְדֹר רִישׁוֹן וְכוּן לְחֵקֶר אֲבוֹתָם׃
9 כִּי־תְמוֹל אֲנַחְנוּ וְלֹא נֵדָע כִּי צֵל יָמֵינוּ עָלֵי־אָרֶץ׃
10 הֲלֹא־הֵם יוֹרוּךָ יֹאמְרוּ לָךְ וּמִלִּבָּם יוֹצִיאוּ
מִלִּים׃
11 הֲיִגְאֶה גֹּמֶא בְּלֹא בִצָּה יִשְׂגֶּה־אָחוּ בְּלִי־מָיִם׃
12 עֹדֶנּוּ בְאִבּוֹ לֹא יִקָּטֵף וְלִפְנֵי כָל־חָצִיר יִיבָשׁ׃
13 כֵּן אָרְחוֹת כָּל־שֹׁכְחֵי אֵל וְתִקְוַת חָנֵף תֹּאבֵד׃
14 אֲשֶׁר־יָקוֹט כִּסְלוֹ וּבֵית עַכָּבִישׁ מִבְטָחוֹ׃
15 יִשָּׁעֵן עַל־בֵּיתוֹ וְלֹא יַעֲמֹד יַחֲזִיק בּוֹ וְלֹא יָקוּם׃
16 רָטֹב הוּא לִפְנֵי־שָׁמֶשׁ וְעַל־גִּנָּתוֹ יוֹנַקְתּוֹ תֵצֵא׃
17 עַל־גַּל שָׁרָשָׁיו יִסְבֹּכוּ בֵּית אֲבָנִים יֶחֱזֶק׃
18 אִם־יְבַלְּעֶנּוּ מִמְּקוֹמוֹ וְכִחֲשׁ בּוֹ לֹא רְאִיתִיךָ׃
19 הֵן־הוּא מְשׂוֹשׂ דַּרְכּוֹ וּמֵעָפָר אַחֵר יִצְמָחוּ׃

16 *Despaui.nequaquã vltra iã viuam. Parce
17 mihi,nihil enĩ sunt dies mei. *Quid est ho
mo quia magnificas eũ, aut quid apponis
18 erga eum cor tuũ? *Visitas eum diluculò,
19 & subito ꝓbas illum. *Vsquequo nõ parcis
mihi,nec dimittis me vt glutiam saliuam
20 meã? *Peccaui: quid faciã tibi,ô custos ho-
minum? *Quare me posuisti cõtrariũ tibi,
21 & factus sum mihimetipsi grauis? * Cur
non tollis peccatum meum, & quare non
aufers iniquitatem meam? Ecce nunc in
puluere dormiam;&si manè me quęsieris,
non subsistam. CAP. VIII.

1 RESpondens autẽ Baldad Suites, dixit:
2 *Vsquequo loqueris talia,& spũs mul
3 tiplex sermonis oris tui? *Nũqd Deus sup-
plantat iudiciũ,aut omnipotens subuertit
4 quod iustũ est? *Etiã si filij tui peccauerũt
5 ei,& dimisit eos in manu iniqtatis suę, *tu
tñ si diluculò cõsurrexeris ad Deũ,& oĩpo
6 tentẽ fueris dẽpcatus: *Si mũdus & rectus
incesseris, statim euigilabit ad te, & paca-
7 tũ reddet habitaculũ iustitiæ tuę: *Intãtũ
B vt si priora tua fuerint parua,& nouissima
8 tua multiplicẽtur nimis. *Interroga enim
generationẽ pristinã,& diligẽter inuestiga
9 patrũ memoriã. *Hesterni quippe sumus,
& ignoramus,quoniã sicut vmbra dies no
10 stri sunt sup terrã. *Ipsi docebũt te: loquẽ-
tur tibi,& de corde suo proferent eloquia.
11 *Nunquid virere potest scirpus absq; hu-
12 more,aut crescere carectũ sine aqua? * Cũ
adhuc sit in flore nec carpatur manu,ante
13 oẽs herbas arescit: *Sic viæ oĩum qui obli-
uiscuntur Deũ: & spes hypocritæ peribit.
14 *nõ ei placebit vecordia sua,&sicut tela a-
15 ranearũ fiducia eius. *Innitetur sup domũ
D suam,& non stabit;fulciet eam,& nõ con-
16 surget. *Humectus videtur antequàm ve-
niat sol,& in horto suo germen eius egre-
17 dietur. * Super aceruum petrarum radi-
ces eius densabuntur:& inter lapides com
18 morabitur. * Si absorbuerit eum de loco
suo, negabit eum, & dicet: Non noui te.
19 * Hæc est enim lætitia viæ eius, vt rursum de terra alij germinentur.

Deu.31. a. Psal.143

תרגום

16 רְחִקַת לָא לְעָלַם אֱחֵי פְּסַק מִנִּי אֲרוּם לְמָה יוֹמָי׃ 17 מָה בַּר נַשׁ אֲרוּם תַּרְבִּינַהּ וַאֲרוּם תְּשַׁוִּי לְוָתֵהּ לְבָךְ׃ 18 וְתִסְעַרְנַהּ לְצַפְרַיָּא
לְשַׁעְתָּא תְּבַחֲנִנַּהּ׃ 19 כְּמָה לָא תְּשָׁבוֹק מִנִּי וְלָא תַּשְׁלִינַנִּי עַד דְּאֶבְלַע רֻקִּי׃ 20 חָבֵת מָה אֶעְבֵּד לָךְ נָטַר בַּר נָשָׁא לְמָה שַׁוִּיתַנִי לְמַאֲרַע
לָךְ וַהֲוֵיתִי עֲלַי לְמָטוּל׃ 21 וּמָה דֵּין לָא תְּשָׁבוֹק מָרוֹדִי וְתַעֲבַר יַת עַוְיָתִי אֲרוּם כְּרוֹן לְעַפְרָא אֶשְׁכַּב וְתִבְעִינַנִּי וְלָא אִיתִי׃

ח 1 וַאֲתִיב בִּלְדַּד דְּמָן שׁוּחִי וַאֲמַר׃ 2 עַד אֵימָת תְּמַלֵּל כְּאִלֵּין וַעֲפָא רַבָּא מֵימְרֵי פֻמָּךְ׃ 3 הַאֲפְשַׁר דֵּאֱלָהּ יְעַקֵּם דִּינָא וְאִם
שַׁדַּי יְקַלְקֵל צִדְקָא׃ 4 אִם בְּנָיָךְ חָבוּ קוֹמוֹי וְשַׁדְּרִינוּן בְּאַתַר מָרֵי חוֹבְהוֹן׃ 5 אִם אַתְּ תְּקַדֵּם בְּצַלּוֹ קֳדָם אֱלָהּ וּלְוַת שַׁדַּי תְּצַלֵּי׃
6 אִם בְּרִיר וּתְרִיץ אַתְּ אֲרוּם כְּרוֹן יְתֵגַבַּר עֲלָךְ וְיַשְׁלֵם נָאוֹת צִדְקָךְ׃ 7 וִיהֵי שֵׁירוּתָךְ זְעִיר וְסוֹפָךְ יִסְגֵּא לַחֲדָא׃ 8 אֲרוּם שְׁאַל כְּעַן
לְדָרָא קַדְמָאָה וְכוֹן לְפִשְׁפּוּשׁ אֲבָהָתְהוֹן׃ 9 אֲרוּם מֵאֶתְמָלֵי אֲנַחְנָא וְלָא נְדַע אֲרוּם הֵיךְ טוֹלָא יוֹמָנָא עַלְוֵי אַרְעָא׃ 10 הֲלָא אִנּוּן
יַלְפוּנָךְ וֵימְרוּן לָךְ וּמִלְּבְהוֹן יַפְקוּן מִלִּין׃ 11 הַאֶפְשַׁר דְּיִתְגָּאֵי גוּמְיָא בְּלָא בִיסָנָא יִסְגֵּא עַרְקָא בְּלָא מַיָּא׃ 12 עַד דְּהוּא בְּפִיּוּתֵהּ לָא
אִתְחֲלִישׁ וּקֳדָם כָּל עִסְבָּא יִיבָשׁ׃ 13 הֵכְדֵין אָסְרְחֵי כָּל דְּשָׁלְיָן אֱלָהּ וְסַבַּר דֵּילְטוֹר תְּהוֹבֵד׃
14 דִּי חְזוֹחַ סַבְּרָה וְהֵיךְ בֵּי מַטְוָאתָא רוֹחֲצָנָה׃ 15 מִסְתְּמִיךְ עַל בֵּיתֵהּ וְלָא יְקוּם יְתוֹקַף בֵּהּ וְלָא יְהַקֵּים׃ 16 רַטִּיב הוּא קֳדָם
מִדְנַח שִׁמְשָׁא וְעַל פִּרְיוֹנֵהּ יִנְקוּתֵהּ תִּפּוֹק׃ 17 עַל אֲתַר שָׁרְשׁוֹי חָרְשִׁין בֵּי אַבְנַיָּא יִעַיַּן׃ 18 אִין יְסַלְעִנֵּהּ מֵאַתְרֵהּ וִיכַדְּבִנֵּהּ בֵּהּ לָא
חֲמֵית יָתָךְ׃ 19 הָא הוּא חֶדְוַת אוֹרְחֵהּ וּמֵעַפְרָא חוֹרָן יַלְבְּלוּן׃

Non enim in ſeculum viuã vt patiens ſim. recede à me, inanis enim mea vita. Quid enim eſt homo quia magnificaſti eum? aut quia apponis mentem in eum? Aut ſpeculationem eius facies vſque ad manè, & in requiem eum iudicabis? Vſquequo non finis me neq; dimittis: vſquequo deglutiam ſaliuam meam in dolore? Si ego peccaui, quid poſſum tibi facere qui ſcis mentem hominum? quare poſuiſti me contrarium tuum, ſum autem in te onus? Et cur non feciſti iniquitatis meæ obliuionem, & purificationem peccati mei? nũc autem in terram reuertar, manè ſurgens autem non amplius ſum.

16 ἀπόλωλα· οὐ γὰρ εἰς τὸν αἰῶνα ζήσομαι· ἵνα μακροθυμήσω. ἀπόσα ἀπ' ἐμοῦ, κενὸς γάρ μου ὁ βίος. 17 τί γάρ ἐστιν ἄνθρωπος ὅτι ἐμεγάλωσας αὐτόν; ἢ ὅτι προσέχεις τὸν νοῦν εἰς αὐτόν; 18 ἢ ἐπισκοπὴν αὐτοῦ ποιήσῃ ἕως πρωΐ; καὶ εἰς ἀνάπαυσιν αὐτὸν κενεῖς; 19 ἕως τίνος οὐκ ἐᾷς με; οὐδὲ προΐῃ με, ἕως ἂν καταπίω τὸν πτύελόν μου ἐν ὀδυνῃ; 20 εἰ ἐγὼ ἥμαρτον, τί δυνάμαί σοι ποιῆσαι ὁ ἐπισκάμμων τὸν νοῦν τῶν ἀνθρώπων; διατί ἔθου με κατεντυκτήν σου, εἰμὶ δὲ ἐπί σοι φορτίον; 21 καὶ διατί οὐκ ἐποίησω τὴν ἀνομίαν μου λήθην, καὶ καθαρισμὸν τῆς ἁμαρτίας μου; νυνὶ δὲ εἰς γῆν ἀπελεύσομαι, ὀρθρίζων δὲ οὐκ ἔτι εἰμί.

CAP. VIII.

ח.

1 Ὑπολαβὼν δὲ Βαλδὰδ ὁ Σαυχίτης λέγει, 2 μέχρι τίνος λαλήσεις ταῦτα, πνεῦμα πολύρημον τὸ στόμα σου; 3 μὴ ὁ κύριος ἀδικήσει κρίνων; ἢ ὁ τὰ πάντα ποιήσας ταράξει τὸ δίκαιον; 4 εἰ δὲ υἱοί σου ἥμαρτον ἐναντίον αὐτοῦ, ἀπέστειλεν ἐν χειρὶ ἀνομίας αὐτῶν.

1 Tu autem diluculò ſurge ad Dñm omnipotentem deprecans. Si mundus es & verax, deprecationem exaudiet tuam, reſtituet autem tibi habitaculum iuſtitiæ. Erunt igitur quidem prima tua pauca, at nouiſſima tua indicibilia. Interroga enim generationem primam: Inueſtiga autem ſecundum genus patrum. Heſterni enim ſumus, et non ſcimus: vmbra enim noſtra eſt vita ſuper terram. Nunquid nõ hi te docebunt & renunciabunt, et ex corde educẽt verba? Nunquid viret ſcirpus abſque aqua? aut erigetur pratum ſine potu adhuc exiſtens in radice et nõ demeſſum fuerit? antequàm bibat omnis herba non areſcet? Sic igitur erunt vltima omnium qui obliuiſcuntur Domini. Spes enim impij peribit: Inhabitabilis enim eius erit domus. ſicut tela aranei autem eius eueniet tabernaculum. Si fulciuerit domum ſuam, nõ ſtabit: apprehendente autẽ ipſo, non permanebit: Humidus enim eſt ſub Sole. & de ſterquilinio ſuo ramus eius egredietur: Super aceruũ petrarum dormit. in autẽ medio ſilicũ viuet: Si aũt abſorbuerit, locus mẽtietur eũ. Nõ vidiſti talia: Ecce ſubuerſio ĩpij talis. ex aũt terra aliũ germinabit.

5 σὺ δὲ ὄρθισον πρὸς κύριον παντοκράτορα δέομαί σου. 6 εἰ καθαρὸς εἶ καὶ ἀληθινός, δήπου ἐπακούσεταί σου· ἀποκαταστήσει δέ σοι δίκαιαν δικαιοσύνην.

5 Tu autem diluculò ſurge ad Dñm omnipotentem deprecans. 6 Si mundus es & verax, deprecationem exaudiet tuam, reſtituet autem tibi habitaculum iuſtitiæ.

7 ἔσται σοι τὰ μικρὰ τῶν σῶν ὀλίγα, τὰ δὲ ἔσχατά σου ἀμύθητα. ἐπερώτησον γὰρ γενεὰν πρώτην· 8 ἐξιχνίασον δὲ κατὰ γένος πατέρων. 9 χθιζοὶ γάρ ἐσμεν, καὶ οὐκ οἴδαμεν· σκιὰ γάρ ἡμῶν ἐστιν ὁ βίος ἐπὶ τῆς γῆς.

7 Et erit principium tuum paruum, & nouiſſimum tuum multiplicabitur nimis. 8 Interroga enim nunc generationem priorem, & attende inquiſitioni patrum eorum. 9 Quoniam ab heri ſumus nos, & neſcimus, quia ſicut vmbra ſunt dies noſtri ſuper terram.

10 ἢ οὐχ οὗτοί σε διδάξουσι καὶ διαγελοῦσι καὶ ἐκ καρδίας ἐξάξουσι ῥήματα; 11 μὴ θάλλει πάπυρος ἄνυδρος, ἢ ὑψωθήσεται βάτμον δίχα ποτοῦ 12 ἔτι ὂν ἐπὶ ῥίζης καὶ οὐ μὴ θερισθῇ; πρὸ τοῦ πιεῖν πᾶσα βοτάνη ἐκτὸς ξηρανθήσεται; 13 οὕτως εἶναι μέλλει ἔσχατα πάντων τῶν ἐπιλανθανομένων τοῦ κυρίου. ἐλπὶς γὰρ ἀσεβοῦς ἀπολεῖται· 14 ἀοίκητος γὰρ αὐτοῦ ἔσται ὁ οἶκος. ὡς ἀράχνη δὲ αὐτοῦ ἀποβήσεται ἡ σκιά.

10 Nonne ipſi docebunt te, & dicent tibi, & de corde ſuo proferent ſermones? 11 Nunquid poteſt creſcere ſcirpus abſq; cœno, aut creſcere carectum abſque aqua? 12 Dum eſt in culmine ſuo, non euellitur, & ante omne fœnum areſcet. 13 Sic ſemitæ omnium qui ignorant Deum, & ſpes delatoris peribit. 14 Quoniam auferetur ſpes eius, & ſicut domus araneæ fiducia eius.

15 ἐὰν ὑποστηρίσῃ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ οὐ μὴ στῇ, κρατήσας μέρους δὲ αὐτοῦ, οὐ μὴ ὑπομείνῃ. 16 ὑγρὸς γάρ ἐστιν ὑπὸ ἡλίου. καὶ ἐν παραδείσοις αὐτοῦ ῥάδαμνος αὐτοῦ ἐξελεύσεται. 17 ἐπὶ χαλαζωτοῦ λίθων κοιμᾶται. ἐὰν δὲ μέσῳ χαλίκων ζήσεται. 18 ἐὰν δὲ καταπίῃ, ὁ τόπος ψεύσεται αὐτόν. οὐχ ἑώρακας τοιαῦτα· 19 ὅτι καταστροφὴ ἀσεβοῦς τοιαύτη, ἐκ δὲ γῆς ἄλλον ἀναβλαστήσει.

15 Innititur ſuper domum ſuam & non ſtabit; confortabitur in ea, & non permanebit. 16 Viridis eſt antequàm oriatur ſol, & in horto ſuo germen eius egredietur. 17 Super aceruum radices eius condenſantur: domum lapidum implicabit. 18 Si abſorbuerit eum de loco ſuo, & mentitus fuerit ei, *dicens*: Non vidi te: 19 Ecce hoc ipſum eſt gaudium viæ eius, & de puluere alio germinabunt.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Abieci; nequaquam in ſempiternum viuam: dimitte me, quoniam nihil ſunt dies mei. 17 Quid eſt filius hominis quia magnificas eum, & quia ponis ad eum cor tuum? 18 Et viſitas eum diluculò, & ſubitò probas illum. 19 Vſquequo non parces mihi, nec dimittes me, donec deglutiam ſaliuam meam? 20 Peccaui: quid faciam tibi cuſtos filiorum hominis? quare poſuiſti me in contrarium tibi, & factus ſum mihimetipſi in onus? 21 Et quare non dimittis tranſgreſſionem meam, & transfers iniquitatem meam, quoniam nunc in puluere dormiam, & quæres me, & non ero.

CAP. VIII.

ET reſpondit Bildad qui erat de Suah, & ait: 1 Vſquequo loquêris talia: & ſicut ventus magnus eruut verba oris tui? 2 Nunquid Deus ſubuertet iudicium, aut omnipotens corrumpet iuſtitiam? 3 Si filij tui peccauerunt coram eo, & dimiſit eos in locum tranſgreſſionis ſuę: 4 Si tu manè Deũ in oratione præueneris, & ad omnipotentẽ oraueris. 5 Si mundus & rectus es tu, nũc enim confortabitur ſuper te, & pacificabit pulchritudinem iuſtitiæ tuæ. 7 Et erit principium tuum paruum, & nouiſſimum tuum multiplicabitur nimis. 8 Interroga enim nunc generationem priorem, & attende inquiſitioni patrum eorum. 9 Quoniam ab heri ſumus nos, & neſcimus, quia ſicut vmbra ſunt dies noſtri ſuper terram. 10 Nonne ipſi docebunt te, & dicent tibi, & de corde ſuo proferent ſermones? 11 Nunquid poteſt creſcere ſcirpus abſq; cœno, aut creſcere carectum abſque aqua? 12 Dum eſt in culmine ſuo, non euellitur, & ante omne fœnum areſcet. 13 Sic ſemitæ omnium qui ignorant Deum, & ſpes delatoris peribit. 14 Quoniam auferetur ſpes eius, & ſicut domus araneæ fiducia eius. 15 Innititur ſuper domum ſuam & non ſtabit; confortabitur in ea, & non permanebit. 16 Viridis eſt antequàm oriatur ſol, & in horto ſuo germen eius egredietur. 17 Super aceruum radices eius condenſantur: domum lapidum implicabit. 18 Si abſorbuerit eum de loco ſuo, & mentitus fuerit ei, *dicens*: Non vidi te: 19 Ecce hoc ipſum eſt gaudium viæ eius, & de puluere alio germinabunt.

20 * הֵן־אֵל לֹא יִמְאַס־תֹּם וְלֹא יַחֲזִיק בְּיַד־מְרֵעִים׃
21 * עַד־יְמַלֵּא שְׂחוֹק פִּיךָ וּשְׂפָתֶיךָ תְרוּעָה׃
22 * שֹׂנְאֶיךָ יִלְבְּשׁוּ־בֹשֶׁת וְאֹהֶל רְשָׁעִים אֵינֶנּוּ׃

ט

1 * וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃
2 * אָמְנָם יָדַעְתִּי כִי־כֵן וּמַה־יִּצְדַּק אֱנוֹשׁ עִם־אֵל׃
3 * אִם־יַחְפֹּץ לָרִיב עִמּוֹ לֹא יַעֲנֶנּוּ אַחַת מִנִּי־אָלֶף׃
4 * חֲכַם־לֵב וְאַמִּיץ כֹּחַ מִי־הִקְשָׁה אֵלָיו וַיִּשְׁלָם׃
5 * הַמַּעְתִּיק הָרִים וְלֹא יָדְעוּ אֲשֶׁר הָפָכָם בְּאַפּוֹ׃
6 * הַמַּרְגִּיז אֶרֶץ מִמְּקוֹמָהּ וְעַמּוּדֶיהָ יִתְפַּלָּצוּן׃
7 * הָאֹמֵר לַחֶרֶס וְלֹא יִזְרָח וּבְעַד כּוֹכָבִים יַחְתֹּם׃
8 * נֹטֶה שָׁמַיִם לְבַדּוֹ וְדוֹרֵךְ עַל־בָּמֳתֵי־יָם׃
9 * עֹשֶׂה עָשׁ כְּסִיל וְכִימָה וְחַדְרֵי תֵמָן׃
10 * עֹשֶׂה גְדֹלוֹת עַד־אֵין חֵקֶר וְנִפְלָאוֹת עַד־אֵין מִסְפָּר׃
11 * הֵן יַעֲבֹר עָלַי וְלֹא אֶרְאֶה וְיַחֲלֹף וְלֹא־אָבִין לוֹ׃
12 * הֵן יַחְתֹּף מִי יְשִׁיבֶנּוּ מִי־יֹאמַר אֵלָיו מַה־תַּעֲשֶׂה׃
13 * אֱלוֹהַּ לֹא־יָשִׁיב אַפּוֹ תַּחְתָּו שָׁחֲחוּ עֹזְרֵי רָהַב׃
14 * אַף כִּי־אָנֹכִי אֶעֱנֶנּוּ אֶבְחֲרָה דְבָרַי עִמּוֹ׃
15 * אֲשֶׁר אִם־צָדַקְתִּי לֹא אֶעֱנֶה לְמִשְׁפְּטִי אֶתְחַנָּן׃
16 * אִם־קָרָאתִי וַיַּעֲנֵנִי לֹא אַאֲמִין כִּי־יַאֲזִין קוֹלִי׃
17 * אֲשֶׁר־בִּשְׂעָרָה יְשׁוֹפֵנִי וְהִרְבָּה פְצָעַי חִנָּם׃
18 * לֹא־יִתְּנֵנִי הָשֵׁב רוּחִי כִּי יַשְׂבִּעֵנִי מְרֹרִים׃
19 * אִם־לְכֹחַ אַמִּיץ הִנֵּה וְאִם־לְמִשְׁפָּט מִי יוֹעִידֵנִי׃
20 * אִם־אֶצְדַּק פִּי יַרְשִׁיעֵנִי תָּם אָנִי וַיַּעְקְשֵׁנִי׃
21 * תָּם אָנִי לֹא־אֵדַע נַפְשִׁי אֶמְאַס חַיָּי׃
22 * אַחַת־הִיא עַל־כֵּן אָמַרְתִּי תָּם וְרָשָׁע הוּא מְכַלֶּה׃
23 * אִם־שׁוֹט יָמִית פִּתְאֹם לְמַסַּת נְקִיִּם יִלְעָג׃

20 *Deus nō ꝓiiciet ſimplicem, nec porriget
21 manum malignis, * donec impleatur riſu
22 os tuum,& labia tua iubilo. *Qui oderūt
te, induētur confuſione,& tabernaculum
impiorum non ſubſiſtet. CAP. IX.
1 ET reſpōdēs Iob ait: *Verè ſcio ꝙ ita ſit:
2 & quòd nō iuſtificetur homo cōparat⁹
3 Deo.*Si voluerit cōtendere cum eo, nō po
4 terit reſpōdere ei vnū ꝙ mille.*Sapiēs cor-
de eſt, & fortis robore. quis reſiſtit ei, &
5 pacē habuit? *Qui trāſtulit mōtes, & ne-
6 ſciūt hi quos ſubuertit in furore ſuo.*Qui
commouet terrā de loco ſuo, & columnæ
7 eius cōcutiuntur. * Qui p̄cipit Soli,& non
oritur,&ſtellasclaudit quaſi ſubſignaculo.
8 *Qui extendit cælos ſolus, & graditur ſuꝑ
9 fluctus maris.*Qui facit arcturum & orio-
10 na & hyadas,& interiora auſtri.* Qui facit
magna & incomprehēſibilia,& mirabilia,
11 quorū nō eſt numerus. *Si venerit ad me,
B nō videbo eum: ſi abierit,non intelligam.
12 *Si repentè interroget, quis reſpōdebit ei?
13 vel qs dicere poteſt,cur ita facis?*Deus cu
ius iræ nemo reſiſtere poteſt, & ſub quo
14 curuātur qui portant orbē.*Quantus ergo Ecol.8.
ſum ego vt reſpondeā ei? & loquar verbis
15 meis cū eo?*Qui etiā ſi habuero quippiam
iuſtum,nō reſpōdebo, ſed meum iudicem
16 deprecabor. *Et cùm inuocantē me exau-
dierit,non credo quòd audierit vocē meā.
17 *In turbine enim conteret me,& multi-
18 plicabit vulnera mea,etiā ſine cauſa. *Non
concedit requieſcere ſpiritum meum, &
19 implet me amaritudinibus. *Si fortitudo
C quæritur, robuſtiſsimus eſt. ſi æquitas iu-
dicij,nemo audet pro me teſtimonium di-
20 cere. * Si iuſtificare me voluero,os meum
condemnabit me. ſi innocentem oſtende-
21 ro,prauum me cōprobabit. *Etiam ſi ſim-
plex fuero,hoc ipſū ignorabit anima mea,
22 & tædebit me vitæ meæ.*Vnum eſt quod
locutus ſum, & innocentem & impium
23 ipſe conſumit. * Si flagellat occidat ſemel,
& non de pœnis innocentium rideat.

תרגום

20 הָא אֱלָהּ לָא יְרַחֵק שְׁלִים וְלָא יִתְקַף בִּיד מְבָאֲשִׁין׃ 21 עַד דִימַלֵּא בְּחוּכָא פֻּמָּךְ וְשִׂפְוָתָךְ הֵיךְ יַבָּבָא׃ 22 שָׂנְאָךְ יִלְבְּשׁוּן בַּהֲתָא וּמַשְׁכְּנָא דְרַשִׁיעֵי לֵיתוֹהִי׃

ט

1 וַאֲתִיב אִיּוֹב וַאֲמַר׃ 2 בְּרַם בְּקוּשְׁטָא יְדַעְנָא אֲרוּם הֵכְדֵן וּמָה יִזְדְכֵי בַּר נָשׁ עִם אֱלָהּ׃
3 אִין יְצֵבִי לְמִנְצֵי עִמֵּהּ לָא יְתִיבִנֵּהּ חָדָא מִן אַלְפָּא׃ 4 חַכִּים לִבָּא וְאַלִּים חֵילָא מַן אַקְשִׁי לְוָתֵהּ וְאַשְׁלִים׃ 5 דְמַסְלֵק מַלְכַיָּא דְקַיְמִין
בְּטוּרַיָּא וְלָא יְדַעוּ דְהַפְכִנוּן בְּרֻגְזֵהּ׃ 6 דְמַרְגֵּז אַרְעָא מֵאַתְרָהּ וְעַמּוּדָהָא מִתְרַפְּפִין׃ 7 דַאֲמַר לְשִׁמְשָׁא וְלָא יְדָנַח וַאֲטְמוֹל כּוֹכְבַיָּא
יַחְתּוֹם בַּעֲנָנֵי׃ 8 דְמָתַח שְׁמַיָּא לְבִלְחוֹדֵהּ וּמְטַיֵּל עַל רוּם תְּקוֹף יַמָּא׃ 9 דַּעֲבַד עָשׁ נַפְלָא וְכִימְתָא וְאִדְרוֹנֵי שִׁטְרֵי מַוַל מַוְלַיָּא בְּסִטַר דָּרוֹמָא׃
10 דְעָבֵד רַבְרְבָן עַד דְלֵית סוֹף פְּרִישָׁן עַד דְלֵית מְנָיָן׃ 11 הָא יָעְבַר עֲלַי וְלָא אֶחֱמֵי יָהֵּ וְיֶחְלוֹף וְלָא אֶהְבֵּין לֵהּ׃ 12 הָא יַחְתּוֹף אֱנָשׁ
מֵעַלְמָא וּמַן יְתִיבְנֵהּ מַן יֵימַר לֵהּ מָה אַתְּ עָבֵד׃ 13 אֱלָהָא לָא יְתִיב רֻגְזֵהּ מְרַשְׁיעַיָּא תְּחוֹתוֹי דָיְהִין אוֹתַנָיָא דְמִסְתַּיְעִין בְּסַנְעָא׃ 14 כָּל דְכֵן
אֲרוּם אֲנָא אֶתְיַבְנֵהּ אֶבְחַר פִּתְגָמַי עִמֵּהּ׃ 15 דְאִין זַכָּאִית לָא אֶתֵיב לְמַן דְדָאִין יְהִי אֲצַלַּי׃ 16 אִין קְרִית וַאֲתִיב יְהִי לָא אֵימִין אֲרוּם יְצִית קָלִי׃
17 דְעַד חוּשִׁי בִינְתָא מְרַקְדַּק עִמִּי וְאַסְגֵּי הַלְבָּשׁוּתַי מַגָּן׃ 18 לָא יְשִׁבְקִנַּנִי לַאֲהָבָא רוּחִי אֲרוּם יַשְׂבְּעִנַּנִי מְרוֹרַיָּא׃ 19 אִם לְחֵילָא
עַלַּיִם הָא הוּא וְאִין לְדִינָא מַן יַסְהֵד עֲלַי׃ 20 אִין אֶזְדְכֵי פֻּמִּי יְחַיְבִינַנִי שְׁלִים אֲנָא וּמְקַלְקֵל יָתִי׃ 21 שְׁלִים אֲנָא לָא אֶנְדַּע נַפְשִׁי
אַרְחִיק חַיָּי׃ 22 חָדָא מְכֵילְתָּא הִיא לִי בְּגִין כֵּן אֲמָרֵת שְׁלִים וְחַיָּיב הוּא מְשֵׁיצֵי׃
23 אִם בְּרֻגּוּז יְמִית בְּחֵכֵיף כַּד מְחַסְּסִין זַכָּאִין יְרַחֵךְ׃

* *Nam Dominus non proïjciet innocentem.* 20
omne autem donum impij non accipiet.
* *Veracium autem os implebit risu, at labia* 21
eorum confessione. * *At inimici eorum induen-* 22
tur confusione, habitaculum autẽ impij non erit.

CAP. IX.

RESpondens autem Job dicit: 1
* *In veritate scio quòd ita est. quomodo e-* 2
nim erit iustus mortalis apud Dominum?
* *Si enim voluerit iudicari ei, non audiet ei,* 3
ne contradicat ad vnum verbum eius ex mille.
* *Sapiens enim est mente, fortisque et mag-* 4
nus: quis durus factus coram eo & pacem ha-
buit? * *Qui inueterat montes & non sciunt,* 5
& qui subuertit eos furore: * *Qui concutit quæ* 6
sub cælo à fundamentis, at columnæ eius qua-
tiuntur. * *Qui dicit Soli & non oritur, super au-* 7
tem astra signaculum ponit. * *Qui extendit cæ-* 8
lum solus, & qui deambulat sicut super paui-
mentum super mare. * *Qui facit Pleiada & he-* 9
sperum & Arcturum & recessus Austri:
* *Qui facit magna & inuestigabilia, glorio-* 10
saque & mirabilia, quorum non est numerus.
* *Si transgressus fuerit me, non videam; &* 11
si prætërierit me, neque sic noui. * *Si discesserit,* 12
quis reducet: aut quis dicet ei, Quid fecisti?
* *Deus cuius inflexibilis ira, ab ipso autem* 13
curuata sunt cete quæ sub cælo. * *Si autem* 14
me audierit, discernit verba mea.
* *Si enim iustus fuero, non exaudiet me, iu-* 15
dicium eius deprecabor. * *Si autem vocau-* 16
uero et audierit, non credo quòd exaudiuit me:
* *Ne caligine me conterat, multas autẽ meas* 17
contritiones fecit in vanum. * *Non sinit* 18
enim me respirare, repleuit autem me amaritu-
dine: * *Quoniam enim fortitudine præstat.* 19
quis igitur iudicio eius contrariabitur?
* *Si autem enim fuero iustus, os meum im-* 20
pium erit: * *Si autem fuero irreprehensibilis,* 21
prauus euadam. Si enim impius fui, non noui a-
nimæ, nisi quòd ablata est à me vita.
* *Quapropter dixi: Magnum & potentem* 22
consumit furor: * *Quoniam mali in morte* 23
indecenti, sed iusti deridentur.

20 * ὁ γὰρ κύριος οὐ μὴ ἀποποιήσηται τὸν ἄκακον· πῶς δὲ
21 δῶρον ἀσεβοῦς οὐ δέξεται. * ἀληθινῶν τὸ στόμα ἐμπλή-
σει γέλωτος, καὶ τὰ τῶν χείλη αὐτῶν ἐξομολογήσεως.
22 * οἱ τῶν ἐχθροὶ αὐτῶν ἐνδύσονται αἰσχύνην, δίαιτα δὲ
ἀσεβοῦς οὐκ ἔσται.

Ι

1 * Ὑπολαβὼν δὲ Ἰὼβ λέγει· * ἐπ' ἀληθείας οἶδα,
2 ὅτι ἔτως ἐστί. πῶς γὰρ ἔσται δίκαιος βροτὸς παρὰ κυρίῳ;
3 * ἐὰν γὰρ βούληται κριθῆναι αὐτῷ, οὐ μὴ ὑπακούσῃ αὐ-
τῷ, ἵνα μὴ ἀντείπῃ. ὡς εἷς λόγον αὐτοῦ ἐκ χιλίων.
4 * Σοφὸς γάρ ἐστι διανοίᾳ, κραταιός τε καὶ μέγας. τίς
σκληρὸς γνόμενος ἐνάντιον αὐτοῦ καὶ εἰρηνεύσειεν;
5 * ὁ παλαιῶν ὄρη καὶ οὐκ οἴδασι, καὶ καταστρέφων αὐτὰ
6 ὀργῇ. * ὁ σείων τὴν γῆν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐκ θεμελίων, καὶ
7 τὸ σύνολοι αὐτῆς σαλεύονται. * ὁ λέγων τῷ ἡλίῳ καὶ οὐκ
ἀνατέλλει, καὶ τὸ ἄστρον καταστέφει.
8 * ὁ τανύσας τὸν οὐρανὸν μόνος, καὶ περιπατῶν ὡς ἐπὶ
9 ἐδάφους ἐπὶ θαλάσσης. * ὁ ποιῶν πλειάδα καὶ ἕσπε-
10 ρον καὶ ἄρκτουρον, καὶ ταμιεῖα νότου. * ὁ ποιῶν μεγάλα
καὶ ἀνεξιχνίαστα καὶ ἐνδοξάτα καὶ ἐξαίσια, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθ-
11 μός. * ἐὰν ὑπερβῇ με, οὐ μὴ ἴδω, καὶ ἐὰν παρέλ-
12 θῃ με οὐδ' ὡς ἔγνων. * ἐὰν ἁρπάσῃ, τίς ἐπιστρέ-
ψει, ἢ τίς ἐρεῖ αὐτῷ τί ἐποίησας;
13 * ὁ θεὸς οὗ ἀναστρέφει ἡ ὀργή, ὑπ' αὐτοῦ δὲ ἐπάμ-
φηνται καὶ τὰ ὑπ' οὐρανόν.
14 * ἐὰν δέ μου ὑπακούσῃ, διανεύσει τὰ ῥήματά μου.
15 * ἐάν τε γὰρ δίκαιος ὦ, οὐκ εἰσακούσεταί μου, ἀλλὰ κρί-
16 ματος αὐτοῦ δεηθήσομαι. * ἐὰν δὲ καλέσω καὶ ὑπα-
κούσῃ, οὐ πιστεύω ὅτι εἰσακήκοέ μου,
17 * μὴ γνόφῳ με συντρίψῃ, πολλὰ δέ μου τὰ τραύ-
18 ματα πεποίηκε διαφανῆ. * οὐκ ἐᾷ γάρ με ἀνα-
19 πνεῦσαι, ἐνέπλησε δέ με πικρίας. * ὅτι μὲν γὰρ ἰσχύι
κρατεῖ· τίς οὖν κρίματι αὐτοῦ ἀντιστήσεται;
20 * ἐὰν δὲ ὦ δίκαιος, τὸ στόμα μου ἀσεβήσει.
21 * ἐὰν δὲ ὦ ἄμεμπτος, σκολιὸς ἀποβήσομαι. εἴτε γὰρ ἠ-
σέβησα, οὐκ οἶδα τὴν ψυχήν, πλὴν ὅτι ἀφήρηταί με ὁ ζωή.
22 * διὸ εἶπον, μέγαν καὶ δυνάστην ἀπολύει ἡ ὀργή·
23 * ὅτι φαῦλοι ἐν θανάτῳ ἐξαίσιῳ, ἀλλὰ δίκαιοι κα-
ταγελῶνται.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[20] Ecce Deus non proiiciet perfectum, neque confortabit manum malignantium. [21] Donec impleat os tuum risu, & labia tua iubilatione. [22] Inimici tui induentur confusione, & tabernaculum impiorum non subsistet. CAP. IX.

ET respondit Iob & dixit: [1] Verè vtiq; scio quia ita est, & quomodo iustificabitur filius hominis cum Deo? [3] Si voluerit contendere cum eo, non respondebit ei vnum de mille. [4] Sapiens corde est & fortis robore: quis arguit eum, & pacem habuit? [5] Qui transfert reges qui stant in montibus, & nesciunt quòd subuertit eos in ira sua. [6] Qui commouet terram de loco suo, & columnæ eius concutiuntur. [7] Qui dicit ad Solem & non oritur, & stellas sigillat nubibus. [8] Qui extendit cælos solus, & deambulat per altitudinem fortitudinis maris. [9] Qui fecit arcturum, oriona & hyadas, & cubicula syderum, constellationem planetarum in latere Australi. [10] Qui facit magnalia ita vt non sit finis; & mirabilia ita vt non sit numerus. [11] Ecce transibit super me, & non videbo eum; & abibit, nec intelligam illum. [12] Ecce auferet hominem à seculo, & quis erit qui reducat illum? quis dicet ei: Quid tu facis? [13] Deus non auertit iram suam ab impiis: sub eo curuantur fortes qui auxiliantur in multitudine. [14] Quanto minus ego respondebo ei, & eligam verba mea cum eo? [15] Qui si iustificatus fuero, non respondebo: ad iudicem meum orabo. [16] Si vocauero, & responderit mihi, non credam quòd auscultauerit vocem meam. [17] Vsque ad filum capilli conteret me, & multiplicat plagas meas gratis. [18] Non permittit me attrahere spiritum meum, quia satiat me amaritudinibus. [19] Quantum ad fortitudinem, robustissimus est; & si ad iudicium, quis testificabitur pro me? [20] Si iustificatus fuero, os meum condemnabit me; perfectus ego sum, & dissipat me. [21] Perfectus ego sum, nescio animam meam: abiicio vitam meam. [22] Vna mensura est mihi: ideò dixi, Perfectum & peccatorem ipse consumit. [23] Si in furore occidit subitò, quando tabescent innocentes ridebit.

24 * אֶרֶץ נִתְּנָה בְיַד־רָשָׁע פְּנֵי־שֹׁפְטֶיהָ יְכַסֶּה
אִם־לֹא אֵפוֹ מִי־הוּא׃
25 * וְיָמַי קַלּוּ מִנִּי־רָץ בָּרְחוּ לֹא־רָאוּ טוֹבָה׃
26 * חָלְפוּ עִם־אָנִיּוֹת אֵבֶה כְּנֶשֶׁר יָטוּשׁ עָלֵי־אָכֶל׃
27 * אִם־אָמַרְתִּי אֶשְׁכְּחָה שִׂיחִי אֶעֱזְבָה פָנַי וְאַבְלִיגָה׃
28 * יָגֹרְתִּי כָל־עַצְּבֹתָי יָדַעְתִּי כִּי־לֹא תְנַקֶּנִי׃
29 * אָנֹכִי אֶרְשָׁע לָמָּה זֶּה הֶבֶל אִיגָע׃
30 * אִם־הִתְרַחַצְתִּי בְמֵי־שָׁלֶג וְזִכּוֹתִי בְּבֹר כַּפָּי׃
31 * אָז בַּשַּׁחַת תִּטְבְּלֵנִי וְתִעֲבוֹנִי שַׂלְמוֹתָי׃
32 * כִּי־לֹא־אִישׁ כָּמוֹנִי אֶעֱנֶנּוּ נָבוֹא יַחְדָּו בַּמִּשְׁפָּט׃
33 * לֹא יֵשׁ־בֵּינֵינוּ מוֹכִיחַ יָשֶׁת יָדוֹ עַל־שְׁנֵינוּ׃
34 * יָסֵר מֵעָלַי שִׁבְטוֹ וְאֵמָתוֹ אַל־תְּבַעֲתַנִּי׃
34 * אֲדַבְּרָה וְלֹא אִירָאֶנּוּ כִּי־לֹא־כֵן אָנֹכִי עִמָּדִי׃

יוד

1 * נָקְטָה נַפְשִׁי בְחַיָּי אֶעֱזְבָה עָלַי שִׂיחִי אֲדַבְּרָה
בְּמַר נַפְשִׁי׃
2 * אֹמַר אֶל־אֱלוֹהַ אַל־תַּרְשִׁיעֵנִי הוֹדִיעֵנִי עַל־
מַה־תְּרִיבֵנִי׃
3 * הֲטוֹב לָךְ כִּי־תַעֲשֹׁק כִּי תִמְאַס יְגִיעַ כַּפֶּיךָ וְעַל־
עֲצַת רְשָׁעִים הוֹפָעְתָּ׃
4 * הַעֵינֵי בָשָׂר לָךְ אִם־כִּרְאוֹת אֱנוֹשׁ תִּרְאֶה׃
5 * הֲכִימֵי אֱנוֹשׁ יָמֶיךָ אִם־שְׁנוֹתֶיךָ כִּימֵי גָבֶר׃
6 * כִּי־תְבַקֵּשׁ לַעֲוֹנִי וְלַחַטָּאתִי תִדְרוֹשׁ׃
7 * עַל־דַּעְתְּךָ כִּי־לֹא אַרְשִׁיעַ וְאֵין מִיָּדְךָ מַצִּיל׃
8 * יָדֶיךָ עִצְּבוּנִי וַיַּעֲשׂוּנִי יַחַד סָבִיב וַתְּבַלְּעֵנִי׃
9 * זְכָר־נָא כִּי־כַחֹמֶר עֲשִׂיתָנִי וְאֶל־עָפָר תְּשִׁיבֵנִי׃
10 * הֲלֹא כֶחָלָב תַּתִּיכֵנִי וְכַגְּבִנָּה תַּקְפִּיאֵנִי׃
11 * עוֹר וּבָשָׂר תַּלְבִּישֵׁנִי וּבְעֲצָמוֹת וְגִידִים תְּשֹׂכְּכֵנִי׃
12 * חַיִּים וָחֶסֶד עָשִׂיתָ עִמָּדִי וּפְקֻדָּתְךָ שָׁמְרָה
רוּחִי׃

24 *Terra data est in manus impij, vultum iu
dicum eius opit. Quod si nõ ille est, quis
25 ergo est? *Dies mei velociores fuerũt cur-
26 sore, fugerunt & nõ viderunt bonũ. *Per-
trãsierũt quasi naues poma portãtes, sicut
27 aquila volãs ad escã. *Cùm dixero, Nequaq̃ Inf. 7.d.
ita loquar, cõmuto faciẽ meam, & dolore
28 torqueor. *Verebar oĩa opa mea, sciẽs q̃ nõ
29 parceres delinquẽti. *Si autẽ & sic impius
30 sum, quare frustrà laboraui? *Si lotus fue-
ro quasi aquis niuis, & fulserint velut mũ-
31 dissimę manus meę, *tamẽ sordibus intinges me, & abominabuntur me vestimenta
32 mea. *Neq; enim viro q̃ similis mei est re-
spõdebo, nec qui mecũ in iudicio ex æquo
33 possit audiri. *Non est qui vtrunq; valeat
arguere, & ponere manum suam in ambo-
34 bus. *Auferat à me virgam suam, & pauor
35 eius non me terreat. *Loquar, & non time-
bo eũ. nec enim possum metuens respondere.

CAP. X.

1 TÆdet animã meam vitæ meæ, dimittã
A aduersum me eloquium meum. loquar
2 in amaritudine aĩæ meæ. *Dicã Dño: Noli
me cõdemnare. Indica mihi, cur me ita iu-
3 dices? *Nunq̃d bonum tibi videtur si ca-
lumnieris me, & opprimas me op⁹ manuũ
tuarum, & consilium impiorum adiuues?
4 *Nunquid oculi carnei tibi sunt? aut sicut
5 videt homo, & tu videbis? *Nũquid sicut
dies hominis dies tui, & anni tui sicut hu-
6 mana sunt tempora, *vt quæras iniquita-
B tem meam, & peccatum meum scruteris?
7 *Et scias quia nihil impium fecerim, cùm
sit nemo qui de manu tua possit eruere.
Deu.32.f Psal.118
8 *Manus tuæ fecerunt me, & plasmauerũt
me totum in circuitu, & sic repentè præci-
9 pitas me. *Memento quæso quòd sicut lu
tum feceris me, & in puluerẽ reduces me.
10 *Nonne sicut lac mulsisti me, & sicut ca-
11 seum me coagulasti? *Pelle & carnibus
C vestisti me; ossibus & neruis compegisti
12 me. *Vitã & misericordiam tribuisti mihi,
& visitatio tua custodiuit spiritum meum.

תרגום

24 אַרְעָא אִתְמְסָרַת בִּידֵי חַיָּבָא מִן קֳדָם דַּיָּנָהָא יַחֲפֵי זְכוּתָא אַיִן לָא דֵכִי מַן הוּא׃ 25 וְיוֹמַי קַלִּילִין יַתִּיר מִן טוּל עוּפָא דְּרָהֲטִ עֲרַקוּ לָא
חֲמוֹן טָבְתָא׃ 26 חֲלַפוּן הֵין סְפִינָן דְּטָעִינִין מִגְדַּיָּא הֵיךְ נִשְׁרָא דְּטָאֵס עַל מֵיכְלָא׃ 27 אִין אֵימַר אֶחְנְשִׁי מִלַּי אֶשְׁבֹּק רְגָזִי
וְאֶתְגַּבַּר׃ 28 דְּחֵלֶת כָּל־הוֹן צַעֲרַי יְדַעְתְּ אֲרוּם לָא תְזַכֵּי יָתִי׃ 29 אֲנָא אֶתְחַיַּב לְמָה דֵּן לְלָמָא אֶלְעֵי׃ 30 אִין אִשְׁתְּחֲזֵית בְּמֵי הַלְגָא
וַאֲתַגְבַּר׃ 31 חֵכְרֵין בְּשׁוּחָא תִּטְמְשְׁנַנִי וּמְרַחֲקִין יָתִי כְּסוּתִי׃ 32 אֲרוּם לָא בַר נַשׁ דְּכְמִי אֶתְיַב יְהֵה נֵעוֹל כַּחֲדָא בְּדִינָא׃ 33 לָא אִית
בֵּינָנָא מַכְסִין יְשַׁוֵּי יְדֵיהּ עַל תַּרְוֵינָא׃ 34 יַעְדֵּי מֵעֲלַי מַחֲתֵהּ וּדְחַלְתֵּהּ לָא תְבַעֵת יָתִי׃ 35 אֲמַלֵּל וְלָא אֶדְחַל מִנֵּהּ אֲרוּם לָא הָכָא אֲנָא
בְּהָדִי׃

יוד

1 אִתְגַּזַּז נַפְשִׁי בְּחַיָּי אֶשְׁבּוֹק עֲלַי מִלַּי אֲמַלֵּל בְּמָרִירוּת נַפְשִׁי׃ 2 אֵימַר לֶאֱלָהּ לָא תְחַיְּבִנַּנִי אוֹדַע יָתִי מְטוּל מָה תְנָצֵי בִּי׃
3 הֲתָקֵין קוּמָךְ אֲרוּם תְּטַלּוֹם אֲרוּם תִּרְחַק לֵיעוּת יְדָךְ וְעַל מִלַּכְתַּ רְשִׁיעַיָּא אוֹפַעְתָּ׃ 4 הַעֵינִין כְּבַר בְּשַׂרָא לָךְ אִין כְּמָחֲמֵי בַּר
נַשׁ חֲמֵי׃ 5 הָא כְיוֹמֵי בַר נַשׁ יוֹמָיִךְ אִין שְׁנַיִךְ הֵיךְ יוֹמֵי גַבְרָא׃ 6 אֲרוּם תִּבְעֵי לְעַוְיָתִי וּלְחוֹבִי תְּתַבַּע׃ 7 עַל מַנְדַּעְתָּךְ אֲרוּם לָא
אֶתְחַיַּב וְלֵית מִן יְדָךְ פְּצֵי׃ 8 יְדָיִךְ צַיְּרוּ יָתִי וַעֲבַדוּ יָתִי כַּחֲדָא חָזוֹר וְסַלְעֵמְתָּא יָתִי׃ 9 אְדְכַר כְּרוֹן אֲרוּם הֵיךְ טִינָא עֲבַדְתָּנִי וּלְעַפְרָא
תָּתִיב יָתִי׃ 10 הֲלָא כְּחַלְבָּא סַנֵּינְתָּא יָתִי וְהֵיךְ גּוּבְנִין קְרַשְׁתָּא יָתִי׃ 11 מְשָׂכָא וּבְשָׂרָא אַלְבֵּשְׁתָּ יָתִי וּבְגַרְמַיָּא וְגִידַיָּא אֲשְׁתַּיְתַנִי׃
12 חַיִּי וְחִסְדָּא עֲבַדְתָּ עִמִּי וְדִכְרָנָךְ נְטָרַת רוּחִי׃

24 Traditi ſunt enim in manus impij, vultus iudicum eius operit. ſi autem non ipſe, quis eſt?
25 At vita mea eſt velocior curſore. fugerunt, & non viderunt:
26 Si & eſt nauibus veſtigium viæ, aut aquilæ volantis quærentis eſcam.
27 Si enim dixero, Obliuiſcar loquens, cùm inclinauero vultu gemam.
28 Quatior omnibus membris; noui enim quòd non inſontem me ſines.
29 Poſtquàm autem ſum impius, ad quid fruſtra laboro?
30 Si enim lauero niue, & mundauero manibus puris,
31 Abundè in ſorde me intinxiſti, abominata eſt autem me veſtis.
32 Non enim es homo ſicut ego, cui contraiudicabor vt eamus vnanimiter in iudicium. ſiquidem eſſet mediator noſter,
33 Et redarguens & audiens in medio vtriuſque,
34 auferat à me virgam, at timor eius non me circumagat:
35 Et non timebo, ſed loquar. non enim ſic conſcius ſum.

CAP. X.

1 LAborans anima mea, gemens dimittam in me verba mea. loquar amaritudine animæ preſſus,
2 Et dicam ad Dominum: Ne me impium eſſe doceas. & cur me ita iudicaſti?
3 Nunquid bonum tibi ſi calumniatus fuero, quoniam negaſti opera manuum tuarum, conſilio autem impiorum attendiſti?
4 Nunquid ſicut mortalis videt, vides? aut ſicut videt homo, aſpicies?
5 Nunquid vita tua humana eſt, aut anni tui viri?
6 Quoniam quæſiuiſti iniquitates meas, & peccata mea inueſtigaſti?
7 Noſti enim quòd non impiè egi. ſed quis eſt qui ex manibus tuis eruitur?
8 Manus tuæ plaſmauerunt me & fecerunt me: poſt hæc tranſmutans me percuſſiſti.
9 Memento quòd lutum me plaſmaſti, in autem terram me rurſus conuertis.
10 Nonne ſicut lac me mulſiſti, coagulaſti autem me ſicut caſeum?
11 Pelle & carne me veſtiſti, oſſibus autem & neruis conſuiſti.
12 Vitam autem & miſericordiam poſuiſti apud me, at conſideratio tua cuſtodiuit meum ſpiritum.

24 ὡς δεδόνται γὰρ εἰς χεῖρας ἀσεβῶς, πρόσωπα κειτῶν αὐτῆς ζωκαλύπτει. εἰ δὲ μὴ αὐτὸς, τίς ἐσίν;
25 ὁ δὲ βίος μου ἐσὶν ἐλαφρότερος δρομέως. ἀπέδρασαν, καὶ οὐκ εἶδοσαν·
26 εἰ καὶ ἔσι ναυσὶν ἴχνος ὁδοῦ, ἢ ἀετοῦ πετομένου ζητοῦντος βοράν.
27 ἐὰν τε γὰρ εἴπω, ἐπιλήσομαι λαλῶν, συγκύψας τῷ προσώπῳ σκυάξω.
28 ἐκόμαι πᾶσι τοῖς μέλεσι, οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ ἀθῶόν με ἐάσεις.
29 ἐπειδὴ δὲ εἰμὶ ἀσεβὴς, εἰς τί τοῦτο μάτην κοπιῶ;
30 ἐὰν γὰρ ἀπολούζωμαι χιόνι, καὶ ἀποκαθαρώμαι χερσὶ καθαραῖς,
31 ἰκμαδῶσι ἐν ῥύπῳ με ἔβαψας, ἐβδελύξατο δέ με ἡ στολή.
32 οὐ γὰρ εἷ ἄνθρωπος κατ' ἐμέ, ᾧ ἀντικεινοῦμαι ἵνα ἔλθωμεν ὁμοθυμαδὸν εἰς κρίσιν. εἴ γε ἦν ὁ μεσίτης ἡμῶν,
33 καὶ ἐλέγχων, καὶ διακούων ἀμφοτέρων,
34 ἀπαλλαξάτω ἀπ' ἐμοῦ τὴν ῥάβδον, ὁ δὲ φόβος αὐτοῦ μή με σροβείτω·
35 καὶ οὐ μὴ φοβηθῶ, ἀλλὰ λαλήσω. οὐ γὰρ οὕτως σωεπίσταμαι.

ι.

1 Κάμνων τῇ ψυχῇ μου, σκύων ἐπαφήσω ἐπ' ἐμαυτὸν τὰ ῥήματά μου. λαλήσω πικρία ψυχῆς συνεχόμενος·
2 καὶ ἐρῶ πρὸς κύριον, μή με ἀσεβεῖν δίδασκε. καὶ διατί με οὕτως ἔκρινας;
3 ἢ καλόν σοι, ἐὰν συκοφαντήσω, ὅτι ἀπείπω ἔργα χειρῶν σου, βουλὴν δὲ ἀσεβῶν προσέχες.
4 ἢ ὥσπερ βροτὸς ὁρᾷς, καθορᾷς; ἢ καθὼς ὁρᾷ ἄνθρωπος βλέψῃ;
5 ἢ ὁ βίος σου ἀνθρώπινός ἐσιν, ἢ τὰ ἔτη σου ἀνθρώπου;
6 ὅτι ἀνεζήτησας τὰς ἀνομίας μου, καὶ τὰς ἁμαρτίας μου ἐξιχνίασας;
7 οἶδας γὰρ ὅτι οὐκ ἠσέβησα. ἀλλὰ τίς ἐσίν ὁ ἐκ χειρῶν σου ἐξαιρούμενος;
8 αἱ χεῖρές σου ἔπλασάν με καὶ ἐποίησάν με, μετὰ ταῦτα μεταβαλὼν με ἔπαισας.
9 μνήσθητι, ὅτι πηλόν με ἔπλασας, εἰς δὲ γῆν με πάλιν ἀποστρέφεις.
10 οὐχ ὥσπερ γάλα με ἤμελξας, ἐτύρωσας δέ με ἴσα τυρῷ;
11 δέρμα καὶ κρέας με ἐνέδυσας, ὀστέοις δὲ καὶ νεύροις συνέρραψας.
12 ζωὴν δὲ καὶ ἔλεος ἔθου παρ' ἐμοί· ἡ δὲ ἐπισκοπή σου ἐφύλαξέ μου τὸ πνεῦμα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

24 Terra tradita eſt in manu impij; à facie iudicum eius operit iuſtitiam. ſi non eſt hic, quis eſt? 25 Dies mei velociores ſunt vmbra auis volantis; fugerunt, non viderunt bonum. 26 Tranſierunt cum nauibus onuſtis optimis fructibus, ſicut aquila quæ volat ad cibum. 27 Si dixero, Obliuiſcar ſermonum meorum, dimittam iram meam & confortabor: 28 Timui omnes tribulationes meas: noui quòd non iuſtificabis me. 29 Ego meipſum condemno: quare fruſtra laboro? 30 Si lotus fuero in aquis niuis, & mundauero ſapone manus meas: 31 Tunc in fouea intinges me, & abominabuntur me veſtimenta mea. 32 Non eſt enim filius hominis ſimilis mei vt reſpondeam ei: & ingrediamur ſimul in iudicio. 33 Non eſt inter nos arguens qui ponat manum ſuam ſuper nos ambos. 34 Auferat à me plagam ſuam, & timor eius non me terreat. 35 Loquar, & non timebo eum; neque enim ſic ego ſum apud me.

CAP. X.

EXciſa eſt anima mea in vita mea. dimittam aduerſus me eloquium meum: loquar in amaritudine animæ meæ. 2 Dicam Deo: Ne condemnes me: indica mihi quare contendis mecum? 3 Nunquid rectum eſt coram te ſi calumnieris, & proiicias laborem manus tuæ, & conſilium impiorum illuſtres. 4 Nunquid ſunt tibi oculi ſicut carnali homini: aut ſicut videt filius hominis, vides? 5 Nunquid ſicut dies filij hominis ſunt dies tui? aut anni tui ſunt ſicut dies viri? 6 Vt quæras iniquitatem meam, & peccatum meum requiras? 7 In ſcientia enim tua non condemnabor, & nullus eſt qui de manu tua eruat. 8 Manus tuæ formauerunt me, & fecerunt me ſimul in circuitu, & diſperdis me. 9 Memento nunc quòd ſicut lutum feceris me, & in puluerem reduces me. 10 Nonne ſicut lac depuraſti me, & ſicut caſeum coagulaſti me? 11 Pelle & carne veſtiſti me, & oſſibus & neruis compegiſti me. 12 Vitam & miſericordiam feciſti mecum, & memoria tua cuſtodiuit ſpiritum meum.

13 *Licet hæc celes in corde tuo, tamen scio
14 quia vniuersorũ memineris. *Si peccaui &
ad horã pepcisti mihi, cur ab iniqtate mea
15 mũdũ me esse nõ pateris? *Et si impi⁹ fue
ro, væ mihi est; & si iust⁹, nõ leuabo caput,
16 saturatus affliction̄e & miseria. *Et ꝓpter
D supbiã quasi leœnã capies me, reuersusque
17 mirabiliter me crucias. * Instauras testes
tuos cõtra me, & multiplicas irã tuã aduer
18 sum me, & pœnę militãt in me. *Quare de Sup.3.b Hie.20.d
vulua eduxisti me, qui vtinã cõsumpt⁹ es-
19 sem ne oculus me videret. *Fuissem quasi
nõ essem devtero translatus ad tumulum.
20 *Nunquid nõ paucitas dierũ meorũ finie-
tur breui? dimitte ergo me, vt plangã pau-
21 lulũ doloré meũ, * antequã vadá, & nõ re-
uertar ad terrã tenebrosam & optã mortis
22 caligine: *Terrã miserię & tenebrarum, v-
bi vmbra mortis & nullus ordo, sed sem-
piternus horror inhabitat. CAP. XI.

1 REspõdens autem Sophar Naamathites
2 dixit: *Nũquid qui multa loquitur nõ
audiet, aut vir verbosus iustificabitur?
3 *Tibi soli tacebunt homines: & cũ cęteros
4 irriseris, à nullo cõfutaberis. * Dixisti enĩ;
Purus est sermo meus, & mundus sum in Sup.6.b.
5 cõspectu tuo. *Atq; vtinã Deus loqueretur
6 tecum, & aperiret labia sua tibi, *Vt ostẽ-
B deret tibi secreta sapientiæ, & quòd mul-
tiplex esset lex eius, & intelligeres ꝙ multo
minora exigaris ab eo, quàm meretur ini-
7 quitas tua. *Forsitan vestigia Dei compre-
hendes? & vsq; ad perfectum omnipoten-
8 tem reperies? * Excelsior cælo est, & quid
facies? profundior inferno, & vndè cog-
9 nosces? *Longior terra mensura eius, la-
10 tior mari. * Si subuertit omnia, vel in v-
num coartauerit, quis contradicet ei?
11 * Ipse enim nouit hominum vanitatem;
C & videns iniquitatem, nonne considerat?
12 * Vir vanus in superbiam erigitur, &
tanquam pullum onagri se liberum na-
13 tum putat. * Tu autem firmasti cor tuum,
& expandisti ad eum manus tuas.

13 * וְאִלֶּה צָפַנְתָּ בִּלְבָבֶךָ יָדַעְתִּי כִּי־זֹאת עִמָּךְ׃
14 * אִם־חָטָאתִי וְשָׁמַרְתָּנִי וּמֵעֲוֹנִי לֹא תְנַקֵּנִי׃
15 * אִם־רָשַׁעְתִּי אַלְלַי לִי וְצָדַקְתִּי לֹא־אֶשָּׂא רֹאשִׁי
שְׂבַע קָלוֹן וּרְאֵה עָנְיִי׃
16 * וְיִגְאֶה כַּשַּׁחַל תְּצוּדֵנִי וְתָשֹׁב תִּתְפַּלֵּא בִּי׃
17 * תְּחַדֵּשׁ עֵדֶיךָ נֶגְדִּי וְתֶרֶב כַּעַשְׂךָ עִמָּדִי חֲלִיפוֹת
וְצָבָא עִמִּי׃
18 * וְלָמָּה מֵרֶחֶם הוֹצֵאתָנִי אֶגְוַע וְעַיִן לֹא־תִרְאֵנִי׃
19 * כַּאֲשֶׁר לֹא־הָיִיתִי אֶהְיֶה מִבֶּטֶן לַקֶּבֶר אוּבָל׃
20 * הֲלֹא־מְעַט יָמַי יֶחְדָּל יְשִׁיתָה מִמֶּנִּי וְאַבְלִיגָה־
מְּעָט׃
21 * בְּטֶרֶם אֵלֵךְ וְלֹא אָשׁוּב אֶל־אֶרֶץ חֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת׃
22 * אֶרֶץ עֵפָתָה כְּמוֹ־אֹפֶל צַלְמָוֶת וְלֹא סְדָרִים
וַתֹּפַע כְּמוֹ־אֹפֶל׃

יא

1 * וַיַּעַן צוֹפַר הַנַּעֲמָתִי וַיֹּאמַר׃
2 * הֲרֹב דְּבָרִים לֹא יֵעָנֶה וְאִם־אִישׁ שְׂפָתַיִם יִצְדָּק׃
3 * בַּדֶּיךָ מְתִים יַחֲרִישׁוּ וְתַלְעֵג וְאֵין מַכְלִם׃
4 * וַתֹּאמֶר זַךְ לִקְחִי וּבַר הָיִיתִי בְּעֵינֶיךָ׃
5 * וְאוּלָם מִי־יִתֵּן אֱלוֹהַּ דַּבֵּר וְיִפְתַּח שְׂפָתָיו עִמָּךְ׃
6 * וְיַגֶּד־לְךָ תַּעֲלֻמוֹת חָכְמָה כִּי־כִפְלַיִם לְתוּשִׁיָּה
וְדַע כִּי־יַשֶּׁה לְךָ אֱלוֹהַּ מֵעֲוֹנֶךָ׃
7 * הַחֵקֶר אֱלוֹהַּ תִּמְצָא אִם עַד־תַּכְלִית שַׁדַּי
תִּמְצָא׃
8 * גָּבְהֵי שָׁמַיִם מַה־תִּפְעָל עֲמֻקָּה מִשְּׁאוֹל מַה־תֵּדָע׃
9 * אָרְכָּהּ מֵאֶרֶץ מִדָּהּ וְרָחְבָּהּ מִנִּי־יָם׃
10 * אִם־יַחֲלֹף וְיַסְגִּיר וְיַקְהִיל וּמִי יְשִׁיבֶנּוּ׃
11 * כִּי־הוּא יָדַע מְתֵי־שָׁוְא וַיַּרְא־אָוֶן וְלֹא יִתְבּוֹנָן׃
12 * וְאִישׁ נָבוּב יִלָּבֵב וְעַיִר פֶּרֶא אָדָם יִוָּלֵד׃
13 * אִם־אַתָּה הֲכִינוֹתָ לִבֶּךָ וּפָרַשְׂתָּ אֵלָיו כַּפֶּיךָ׃

תרגום

13 וְאִלֵּין סַמַּרְתָּ בְּלִבָּךְ יְדַעַת אֲרוּם דָּא גַבָּךְ׃ 14 אִין חֲבָת וּכְטַרְתַּנִי וּמֵחוֹבִי לָא תְזַכֵּי יָתִי׃ 15 אִין חֲבָת חֲבוֹל עֲלַי מִן יוֹם דִּינָא רַבָּא
וְזָכֵית לָא אֲזָקוֹף רֵישִׁי מִן קֳדָם חַיָּבַיָּא דְּאָסְבַּע חִיסוּדָא וְאֶחֱמֵי סְגוּפֵי׃ 16 וְאָרִים יְדָיִךְ הֵיךְ אַרְיָא תְּצִיד יָתִי וְתִתּוּב תְּדַיַּן בִּי׃
17 תְּחַדַּת סְיָהֲדַיִךְ לְקֳבְלִי וְתַסְגֵּי רְגָזָךְ עִמִּי מְתַחֲלְפִין מַחֲוָתָא וּמְתַחֲלִין גַּבָּאי׃ 18 וּלְמָה מֵרַחְמָא אַפֵּקְתַנִי אֶתְגְּנִיד וְעַיְנָא לָא תְסַבִּי יָתִי׃
19 כְּמָה דְלָא הֲוֵיתִי אֶהֱוֵי מִתִּיל מִן כְּרֵיסָא לְבֵית קְבוּרְתָּא אֶתְעַל׃ 20 הֲלָא קְלִילִין יוֹמֵי וּפְסָקִין וְשִׁבִי רַוֵח עֲלַי וַאֲנוּחַ זְעֵיר׃ 21 עַד
לָא אֵיזֵל וְלָא אֵתוּב לְאַרְעָא חֲשׁוֹכָא וְטוּלָא דְמוֹתָא׃ 22 אַרְעָא דְתֵימוֹרָאָה הֵיךְ קְבֵל טוּלֵי מוֹתָא וְלָא סְדָרֵי יְתוּב בַּהּ בְּנֵי נָשָׁא וּמַפְעָפְעָא בְּעַרַע
הֵיךְ קְבֵל׃

יא

1 וַאֲתֵיב צוֹפַר דְּמִן נַעֲמָה וַאֲמַר׃ 2 אֶפְשַׁר דְּמַסְגֵּי מִלַּיָּא לָא יִתְחַב וְאִם בַּר נָשׁ מָרֵי שִׁפְוָן יְזַדְכֵּי׃ 3 כְּרִבּוֹנָיִךְ גַּבְרַיָּא מְשַׁחְקִין
וְדַחֲיִכְתָּא וְלֵית דְּמַכְסֵף׃ 4 וְתֵימַר דְּכֵי אִלַּפְנִי וּבְרִיר הֲוֵיתִי בְּעֵינָךְ׃ 5 וּבְרַם מִן יְהֵן אֱלָהּ מְמַלֵּל וְיִפְתַּח סְפְוָהִיהּ עִמָּךְ׃ 6 וְיִחֵי לָךְ
כְּסִינִין דְּחָכְמְתָא אֲרוּם כְּכִפְלָא לְחָכְמְתָא וְדַע אֲרוּם אַנְשֵׁי לָךְ אֱלָהּ מֵעֲוֵיתָךְ׃ 7 הַאֶפְשַׁר דְּפִשְׁפּוּשׁ אֱלָהּ תַּשְׁכַּח אִין עַד סְיָפֵי שַׁדַּי תַּשְׁכַּח׃
8 בְּגַבְהֵי שְׁמַיָּא מָה אַתְ עָבֵד בְּאוֹרַיְתָא דְעַמִּיקָא מִן שְׁיוֹל מָה אַתְ יָדַע׃ 9 רְגֵגְיָא יַתִּיר מֵאַרַע מִשְׁחָתָהּ וּפָתְיָתָא יַתִּיר מִן יַמָּא׃
10 אִין יַחֲלוֹף וְייַחוֹד שְׁמַיָּא בַּעֲנָנֵי וְיִכְנוֹשׁ מַשְׁרְיָן וּמַן יְתִיבְנֵהּ׃ 11 אֲרוּם הוּא חַכִּים גַּבְרֵי שִׁקְרָא וְאֶפְשַׁר דְּחָמֵי שִׁקְרָא וְלָא אִתְבַּוָּן׃
12 וּגְבַר חֲרִיף יִתְחַכַּם לִבֵּהּ וְעַיְלָא פְּרוֹדָא כְּבַר נָשׁ יוֹמֵי אִתְיְלִיד׃ 13 אִין אַתְּ בַּוַּנְתָּא לִבָּךְ וְתִפְרוֹשׁ לְוָתֵהּ בְּצָלּוֹ יְדָךְ׃

* Hæc habens in teipſo noui quòd omnia po- 13
tes, impoſſibile eſt autem tibi nihil. * Si enim 14
peccauero, cuſtodis me: ab autem iniquitate non
innocentem me feciſti. * Si enim impius 15
fuero, væ mihi. ſi autem fuero iuſtus, non poſ-
ſum tollere caput, plenus enim ignominia ſum.
* Capior enim ſicut leo in iugulationem. rur- 16
ſus autem tranſmutans grauiter me perdis;
* Inſtaurans in me examen meum. Ira au- 17
tem magna in me vſus es, induxiſti autem in me
tentationes. * Quare igitur de vtero me e- 18
duxiſti, & non mortuus ſum? oculus autem me
non videret: * Et ſicut non exiſtens fuiſ- 19
ſem? cur enim de vtero in tumulum non tranſ-
latus ſum? * Nunquid non paucum eſt tem- 20
pus vitæ meæ? dimitte me requieſcere parum,
* Antequàm ego vadam vnde non reuertar, 21
in terram tenebroſam & caliginoſam;
* In terram tenebrarum ſempiternarum, v- 22
bi non eſt lumen, neque videre vitam mortā-
lium.

CAP. XI.

RESpondens autem Sophar Minæus dicit: 1
* Qui multa dicit & reaudiet, aut & 2
verboſus putat iuſtus eſſe? * Benedictus ge- 3
nitus à muliere qui breuis vitæ eſt. ne multus in
verbis ſis, non enim eſt qui reſpondeat tibi.
* Ne quidem dicas quoniam purus ſum ope- 4
ribus, & irreprehenſibilis coram eo.
* Sed quomodo vtique Dominus loquatur 5
ad te, & aperiat labia ſua tecum? * Poſtea re- 6
nunciabit tibi ſecreta ſapientiæ, quòd duplex e-
rit ad id quod ſecundum te; & tunc ſcies, quòd
digna tibi euenerunt à Domino eorum quæ pec-
caſti. * Nunquid veſtigium Domini inuenies, 7
aut ad vltima veniſti quæ fecit omnipotens?
* Excelſum cælum & quid facies? profundiora 8
autem his quæ in inferno, quid noſti? * Aut lon- 9
giora menſura terræ, aut latitudine maris. * Si 10
autem ſubuerterit omnia, quis dicet ei, Quid fe-
ciſti? * Ipſe enim nouit opera impiorũ, videns au- 11
tem indecentia non diſſimulabit: * Homo autem 12
incaſſum animatur verbis. mortalis autẽ genitus
de muliere, ſicut aſin⁹ ſolitarius. * Si enim tu mũ 13
dum poſuiſti cor tuũ, expandis aũt manus ad eũ:

* Ταῦτα ἔχων ἐν ζεαυτῷ οἶδα ὅτι πάντα δυνάζαι, ἀ- 13
* δυνατεῖ δέ σοι οὐδέν. * ἐὰν τε γὰρ ἁμαρτῶ φυλάσσεις 14
με· ἀπὸ δ᾽ ἀνομίας οὐκ ἀθῷόν με πεποίηκας.
* ἐὰν τε γὰρ ἀσεβὴς ὦ, οἴ μοι· ἐὰν δ᾽ ὦ δίκαιος, οὐ δύ- 15
ναμαι ἆραι κεφαλήν, πλήρης γὰρ ἀτιμίας εἰμί·
* ἀγρεύομαι γὰρ ὥσπερ λέων εἰς ζφαγήν. πάλιν δὲ 16
* μεταβαλὼν δεινῶς με ὀλέκεις, * ἐπανακαινίζων ἐπ᾽ 17
ἐμὲ τοὺς ἐλάσιν μου. ὀργὴ δ᾽ μεγάλη μοι ἐχέπσω, ἐπήγα-
γες δ᾽ ἐπ᾽ ἐμὲ πειρατήρια.
* ἵνατί οὖν ἐκ κοιλίας με ἐξήγαγες καὶ οὐκ ἀπέθα- 18
νον, ὀφθαλμὸς δέ με οὐκ εἶδε· * καὶ ὥσπερ οὐκ ὢν ἐ- 19
γρόμην; διατί γὰρ ἐκ γαστρὸς εἰς μνῆμα οὐκ ἀπηλάγην;
* ἢ οὐκ ὀλίγος ἐστὶν ὁ χρόνος τοῦ βίου μου; ἔασόν με 20
* ὀλιγοστεῦσαί μικρόν, * πρὸ τοῦ με πορευθῆναι ὅθεν 21
οὐκ ἀναστρέψω, εἰς γῆν σκοτεινὴν καὶ γνοφερόν·
* εἰς γῆν σκότους αἰωνίου, οὗ οὐκ ἔστι φέγγος, οὐδὲ ὁρᾶν 22
ζωὴν βροτῶν.

ιά.

* Ὑπολαβὼν δὲ Ζωφὰρ ὁ μιναῖος λέγει, 1
* ὁ τὰ πολλὰ λέγων καὶ ἀνταικούζεται, ἢ καὶ ὁ δύλαλος 2
οἴεταί δίκαιος εἶναι; * δυλογημῷ γυνὴ γυναι- 3
κὸς ὀλιγόβιος. μὴ πολὺς ἐν ῥήμασι γίνου, οὐ γάρ ἐστιν ὁ
* μὴ λέγε ὅτι καθαρός εἰ- 4
μι τοῖς ἔργοις, καὶ ἀμέμπτως ἐναντίον αὐτοῦ.
* ἀλλὰ πῶς αὖ ὁ κύριος λαλήσῃ πρὸς σέ, καὶ ἀνοίξει 5
χείλη ἀπ᾽ μοῦ σοῦ; * εἶτα ἀναγγελεῖ σοι ἀπόρρητα 6
σοφίας, ὅτι διπλοῦς ἔσαι τῷ κῷ σέ, καὶ τότε γνώσῃ, ὅτι ἄ-
ξιά σοι ἀπέβη παρὰ κυρίου ὧν ἡμάρτηκας.
* ἢ ἴχνος κυρίου εὑρήσῃς, ἢ εἰς τὰ ἔσχατα ἀφίκου ἃ ἐ- 7
ποίησεν ὁ παντοκράτωρ; * ὑψηλὸς ὁ οὐρανός, καὶ τί 8
ποιήσεις; βαθύτερα ὑπὲρ τὸν ἐν ᾅδου, τί οἶδας;
* μακρότερα μέτρου γῆς, ἢ εὖρος θαλάσσης; 9
* ἐὰν δὲ καταστρέψῃ τὰ πάντα, τίς ἐρεῖ αὐτῷ, τί ἐποιη- 10
σας; * αὐτὸς γὰρ οἶδεν ἔργα ἀνόμων, ἰδὼν δὲ ἄτοπα οὐ 11
παρόψεται·
* ἄνθρωπος δὲ ἄλλως θρασύνεται λόγοις. βροτὸς δὲ 12
γυνὴ γυναικός, ἴσα ὄνῳ ἐρημίτῃ.
* εἰ γὰρ σὺ καθαρὰν ἔθου τὴν καρδίαν σου, ὑπτιάζεις 13
δὲ χεῖρας πρὸς αὐτόν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 Et hæc abſcondiſti in corde tuo: noui quòd hæc ſint apud te. 14 Si peccaui, ſeruaſti me: & ab iniquitate mea non mundabis me?
15 Si peccaui, perditio mihi à die iudicij magni: & ſi iuſtus fuero, non leuabo caput meum propter impios, ſed ſatiabor opprobrio, & videbo afflictionem meam. 16 Leua autem manum tuam, ſicut leo venaberis me; & conuerſus iudicabis me. 17 Innouas teſtes tuos contra me, & multiplicas iram tuam mecum: mutantur plagæ & militant apud me. 18 Quare enim de vulua eduxiſti me? expiraſſem, & oculus non videret me. 19 Fuiſſem quaſi non eſſem; perinde acſi de vtero ad ſepulturam adductus fuiſſem. 20 Nonne veloces ſunt dies mei & deficientes? at pone mihi ſpacium; & me recolligam paululum. 21 Antequàm vadam & non reuertar ad terram tenebroſam & vmbrã mortis:
22 Terram cuius vapor eſt ſicut caligo vmbrarum mortis; nec ſunt ordines vt habitent in ea filij hominum, ſed tenebreſcit in occurſum ſicut caligo.

CAP. XI.

ET reſpondit Sophar de Naama, & dixit: 2 Nunquid illi qui multa loquitur non reſpondetur? & an filius hominis habens labia, iuſtificabitur? 3 Mendacia tua viros tacere faciunt, & irrides: nec eſt qui pudore te afficiat. 4 Et dixiſti: Munda eſt doctrina mea, & mundus ſum in oculis tuis. 5 Veruntamẽ quis dabit vt Deus loquatur, & aperiat labia ſua tibi! 6 Annunciaret enim tibi ſecreta ſapiẽtię, quoniã in duplum eſt ſapientia eius: & ſcito quòd reum ageret te Deus ob tuam iniquitatem. 7 Nunquid inueſtigationem Dei inuenies: aut vſque ad fines omnipotentis reperies? 8 In altitudine cæli quid tu facies? in lege quæ profundior eſt inferno, quid tu ſcies? 9 Cuius menſura longior eſt terra, & latior mari. 10 Si tranſierit & clauſerit cælos nubibus, & congregauerit exercitus; quis auertet eum? 11 Quoniam ipſe nouit viros falſitatis, & quomodo videre poteſt iniquitatem vt non intelligat? 12 Et vir diſertus ſapientior fiet in corde ſuo, & pullus onagri ſicut filius hominis in diebus naſcitur. 13 Si tu direxeris cor tuum, & extenderis ad eum in oratione manus tuas:

14 * אִם־אָוֶן בְּיָדְךָ הַרְחִיקֵהוּ וְאַל־תַּשְׁכֵּן בְּאָהָלֶיךָ עַוְלָה׃
15 * כִּי־אָז תִּשָּׂא פָנֶיךָ מִמּוּם וְהָיִיתָ מָצָק וְלֹא תִירָא׃
16 * כִּי־אַתָּה עָמָל תִּשְׁכַּח כַּמַּיִם עָבְרוּ תִּזְכֹּר׃
17 * וּמִצָּהֳרַיִם יָקוּם חֶלֶד תַּעֲפָה כַּבֹּקֶר תִּהְיֶה׃
18 * וּבָטַחְתָּ כִּי־יֵשׁ תִּקְוָה וְחָפַרְתָּ לָבֶטַח תִּשְׁכָּב׃
19 * וְרָבַצְתָּ וְאֵין מַחֲרִיד וְחִלּוּ פָנֶיךָ רַבִּים׃
20 * וְעֵינֵי רְשָׁעִים תִּכְלֶינָה וּמָנוֹס אָבַד מֵהֶם וְתִקְוָתָם מַפַּח־נָפֶשׁ׃

יב

1 * וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃
2 * אָמְנָם כִּי אַתֶּם־עָם וְעִמָּכֶם תָּמוּת חָכְמָה׃
3 * גַּם־לִי לֵב כְּמוֹכֶם לֹא־נָפַל אָנֹכִי מִכֶּם וְאֶת־מִי־אֵין כָּמוֹ־אֵלֶּה׃
4 * שְׂחֹק לְרֵעֵהוּ אֶהְיֶה קֹרֵא לֵאלוֹהַ וַיַּעֲנֵהוּ שְׂחוֹק צַדִּיק תָּמִים׃
5 * לַפִּיד בּוּז לְעַשְׁתּוֹת שַׂאֲנַן נָכוֹן לְמוֹעֲדֵי רָגֶל׃
6 * יִשְׁלְיוּ אָהָלִים לְשֹׁדְדִים וּבֹטְחוֹת לְמַרְגִּיזֵי אֵל לַאֲשֶׁר הֵבִיא אֱלוֹהַּ בְּיָדוֹ׃
7 * וְאוּלָם שְׁאַל־נָא בְהֵמוֹת וְתֹרֶךָּ וְעוֹף הַשָּׁמַיִם וְיַגֶּד־לָךְ׃
8 * אוֹ שִׂיחַ לָאָרֶץ וְתֹרֶךָּ וְיִסְפְּרוּ לְךָ דְּגֵי הַיָּם׃
9 * מִי לֹא־יָדַע בְּכָל־אֵלֶּה כִּי יַד־יְהוָה עָשְׂתָה זֹּאת׃
10 * אֲשֶׁר בְּיָדוֹ נֶפֶשׁ כָּל־חָי וְרוּחַ כָּל־בְּשַׂר־אִישׁ׃
11 * הַלֹּא־אֹזֶן מִלִּין תִּבְחָן וְחֵךְ אֹכֶל יִטְעַם־לוֹ׃
12 * בִּישִׁישִׁים חָכְמָה וְאֹרֶךְ יָמִים תְּבוּנָה׃
13 * עִמּוֹ חָכְמָה וּגְבוּרָה לוֹ עֵצָה וְתְבוּנָה׃
14 * הֵן יֶהֱרוֹס וְלֹא יִבָּנֶה יִסְגֹּר עַל־אִישׁ וְלֹא יִפָּתֵחַ׃
15 * הֵן יַעְצֹר בַּמַּיִם וְיִבָּשׁוּ וִישַׁלְּחֵם וְיַהַפְכוּ אָרֶץ׃
16 * עִמּוֹ עֹז וְתוּשִׁיָּה לוֹ שֹׁגֶג וּמַשְׁגֶּה׃

IOB. Translat.B.Hieronymi.

14 * Si iniquitatē quæ eſt in manu tua abſtuleris à te, & nō māſerit in tabernaculo tuo
15 iniuſtitia; *tunc leuare poteris faciem tuā
D abſq; macula; & eris ſtabilis, & nō time-
16 bis. *Miſerię quoq; obliuiſceris, & quaſi a-
17 quarum quæ ꝓterierunt recordaberis: *Et quaſi meridianꝰ fulgor cōſurget tibi ad veſperā. & cùm te cōſumptum putaueris, o-
18 rieris vt lucifer: *Et habebis fiduciā, ꝓpoſita tibi ſpe, & defoſſus ſecurus dormies.
19 *Requieſces, & non erit qui te exterreat. &
20 deprecabuntur faciem tuā plurimi. *Oculi autem impiorum deficient, & effugium peribit ab eis, & ſpes illorum abominatio animæ.

CAP. XII.

1 REſpōdēs autē Iob, dixit: *Ergo vos eſtis
2 ſoli hoīes, & vobiſcū morietur ſapiētia?
3 *Et mihi eſt cor ſicut vobis, nec inferior veſtri ſum. Quis enī hæc quę noſtis ignorat?
4 * Qui deridetur ab amico ſuo ſicut ego, inuocabit Deū, & exaudiet eū. deridetur
5 enim iuſti ſimplicitas: *Lāpas cōtempta apud cogitationes diuitū parata ad tempꝰ
6 ſtatutū. *Abundant tabernacula prædonū & audacter ꝓuocant Deum, cùm ipſe de-
7 derit omnia in manus eorū. * Nimirū interroga iumenta, & docebunt tę, & volatilia cæli, & indicabunt tibi. *Loquere ter-
B ræ, & reſpōdebit tibi, & narrabunt piſces
9 maris. *Quis ignorat ꝙ omnia hęc manus
10 Dñi fecerit? *In cuius manu anima omnis viuentis, & ſpiritus vniuerſæ carnis hoīs.
11 *Nōne auris verba diiudicat, & fauces co-
12 medentis ſaporem? * In antiquis eſt ſapientia, & in multo tempore prudentia.
13 *Apud ipſum eſt ſapientia & fortitudo, & ipſe habet conſilium & intelligentiam.
14 * Si deſtruxerit, nemo eſt qui ædificet: Inf. 24.a & 23.b.
ſi incluſerit hominem, nullus eſt qui ape-
15 riat. * Si continuerit aquas, omnia ſic-
C cabuntur: ſi emiſerit eas, ſubuertent ter-
16 ram. * Apud ipſum eſt fortitudo & ſa- Eſa. 22.f Apo. 3.b
pientia. ipſe nouit & decipientem, & eum qui decipitur.

תרגום

14 אין שְׁקַר בִּידָךְ רַחֲקֵהּ וְלָא תִשְׁרֵי בְּמַשְׁכְּנָךְ עַוְלָא׃ 15 אֲרוּם בְּכֵן חֻזְקוּף אַפָּךְ בְּלָא מוּם וְתֶהֱוֵי סְנִין מֵחֲבוּלָא וְלָא תְּדַחַל׃
16 אֲרוּם אַתְּ לֵיעוּת תְּתַנְשֵׁי הֵיךְ מוֹי דַּעֲבָרוּ תְּדְכַר׃ 17 וּמִשְׁהַר יוֹמַיִךְ יְקוּם גּוּשְׁמָךְ דְּהָלַךְ בְּגַרְגִּישְׁתָּא וּפְעָפוּעָא דְקִבְלָא הֵיךְ צַפְרָא
תֶּהֱוֵי׃ 18 וְתֶהְרְחִץ אֲרוּם אִית סְבַר וְתַתְקֵן בֵּי קְבוּרְתָּא וְתִשְׁכַּב לְרוּחָצָן׃ 19 וְתִרְבַּע וְלֵית דְּמַנְיִד וְיִשַׁחֲרִון אַפָּךְ סַגִּיאִין׃ 20 וְעֵינֵי רַשִׁיעַיָּא
יִשְׁתֵּיצוּן וְשֵׁזָבוּתָא הוֹבַד מִנְּהוֹן וְסִבְרְהוֹן מַפְחֵי נָפֶשׁ׃

יב

1 וַאֲתֵיב אִיּוֹב וַאֲמַר׃ 2 בֶּקֶשְׁטָא יְדִעָה אֲרוּם אַחוֹן חַכְרַיָּא
וְעִמְּכוֹן חָסוֹף חָכְמְתָא׃ 3 לֶחוֹד לִי לִבָּא דְכָוָתְהוֹן לָא פָרֵשׁ אֲנָא מִנְּכוֹן וְעִם מַן לֵית דְּכִמְּה אֵלֵּין׃ 4 חוֹכָא לְחַבְרֵיהּ אֱהֵי דְּקָרֵי לֶאֱלָהּ וְעָנֵי
יָתֵהּ וְתֵיךְ לְזַכָּאָה וּשְׁלִימָא׃ 5 אוּדָא דְבָסִיר לְרַשִׁיעַיָּא דְמַן מְחַשְׁבָתָא שְׁלֵיו מְכַוַּן לְהַרְפְּתָקֵי זִמְנָא׃ 6 בְּנֵי יְשְׁמָעֵאל
דְּשָׁלְיָן בְּמַשְׁכְּנֵיהוֹן יְתַמְּרוּן לְבָזוּזִין וְעַמּוּנָאֵי וּמוֹאֲבָאֵי דְּשָׁרְיָן לְרוּחָצָן יְתַמְּרוּן בְּיַד רַשִׁיעַיָּא דְמַרְגִּזִין קֳדָם אֱלָהּ הֵיךְ פַּרְעָה דַּאֲיְתֵי עֲלוֹהִי
אֱלָהּ מַחֲתָא בִּידֵיהּ׃ 7 וּבְרַם שְׁוֵיל כְּדוּן בְּעִירֵי וְלֵיפּוּנָךְ וְעוֹפָא דִשְׁמַיָּא וְיַחֲוֵי לָךְ׃ 8 אוֹ מְלֵל לְאַרְעָא וְתֵילְפִינָךְ וְיִשְׁתָּעוּן לָךְ
נוּנֵי יַמָּא׃ 9 מַן לָא יְדַע בְּכָל אִלֵּין אֲרוּם מֵימְרָא דַיְיָ עֲבַדַת דָּא׃ 10 דְּבִידֵיהּ נִפְשָׁא דְכָל דְּחֵי וְרוּחָא דְכָל בְּשַׂר גְּבַר׃ 11 הֲלָא אָדְנָא מְלִין
חַבְחַן וּמוֹרִיגָא מֵיכְלָא יִטְעֵם לֵהּ׃ 12 בְּקַשִׁישֵׁי חָכְמְתָא וְנוּגְדֵי יוֹמִין בִּיוּנְתָא׃ 13 עִמֵּהּ חָכְמְתָא וּגְבוּרְתָא דִילֵיהּ מְלָכָא וּבִיוּנְתָא׃
14 הָא יְצַדֵּי וְלָא יְתִבְנֵי יִסְגַּר עַל אֱנָשׁ בְּקִבּוּרְתָא וְלָא יְתִפַּתַּח׃ 15 הָא יֵחוֹד בְּמַיָּא וּמְתַיְבְּשִׁין וְכַד יְשַׁלְּחִנוּן וּמְתַהַפְכִין בְּאַרְעָא׃
16 גַּבֵּהּ עוּשְׁנָא וְחָכְמְתָא דִילֵהּ שָׁלֵי וּמַשְׁלֵי׃

* *Si iniquum quid est in manibus tuis, procul fac illud; iniustitia autem in habitaculo tuo non habitet.* 14
* *Sic enim splendebit tua facies sicut aqua pura: exues autem sordem, & non timebis.* 15
* *Et laboris obliuiscêris tanquam undam quæ præteriit, & non timebis.* 16
* *At oratio tua sicut lucifer; de autem meridie orietur tibi vita.* 17
* *Confidénsque eris, quoniam est tibi spes: de autem cogitatione & cura apparebit tibi pax:* 18
* *Requiescs enim, & non erit qui bellum moueat in te. transmutati autem multi te deprecabuntur:* 19
* *Salus autem eos relinquet. nam spes eorum perditio, oculi autem impiorum tabescent.* 20

CAP. XII.

RESpondens autem Iob dicit: * *Ergo vos estis homines, aut vobiscum morietur sapientia?* 1
* *Et mihi quidem cor sicut vobis est:* 2
* *Iustus enim vir & integer factus est in subsannationem.* 3
* *In tempus enim statutum paratus fuerat cadere ab alio:* 4
* *Domusque eius destrui ab iniquis: Veruntamen nullus confidat prauus existens innocentem futurum, qui prouocant Dominum. quomodo non & scrutatio eorum erit?* 5
* *Sed interroga quadrupeda si tibi dicant; aut volatilia cæli, si tibi renuncient.* 6
* *Narra autem terræ, si tibi dixerit: et exponent tibi pisces maris.* 7
* *Quis non nouit in omnibus his, quòd manus Domini fecit hæc?* 8
* *Si non in manu eius anima omnium viuentium, & spiritus omnis hominis.* 9
* *Auris quidem verba discernit, guttur autem cibos gustat:* 10
* *In multo tempore sapientia; in autem multa vita scientia.* 11
* *Apud ipsum sapientia & potentia; ipsi consilium & intellectus.* 12
* *Si destruxerit, quis ædificabit? si clauserit contra homines, quis aperiet?* 13
* *Si prohibuerit aquam, siccabit terram: si autem immiserit, perdidit eam subuertens.* 14
* *Apud ipsum potentia & fortitudo, ipsi scientia & intellectus:* 15
16

14 * εἰ ἀδόμον τί ἐστιν ἐν χερσίν σου, πόρρω ποίησον αὐτό, ἀδικία ὴ ἐν διαίτῃ σου μὴ αὐλισθήτω.
15 * οὕτως γὰρ ἀναλάμψει σου τὸ πρόσωπον ὥσπερ ὕδωρ καθαρόν. ἐνδύσῃ ὴ ῥύπον, καὶ οὐ μὴ φοβηθήσῃ.
16 * καὶ τὸν κόπον ἐπιλήσῃ ὥσπερ κῦμα παρελθόν, καὶ οὐ
17 φοβηθήσῃ. * ἡ ὴ αὐχή σου ὥσπερ ἑωσφόρος, ἐν ὴ με-
18 σημβρίας ἀνατελεῖ σοι ζωή. * πεποιθὼς τε ἔσῃ, ὅτι ἐστί σοι ἐλπίς, ἐν ὴ μερίμνης καὶ φροντίδος ἀναφανεῖται
19 σοι εἰρήνη. * ἡσυχάσεις γὰρ, καὶ οὐκ ἔσται ὁ πολεμῶν σε. μεταβαλλόμενοι ὴ πολλοί σου δεηθήσονται.
20 * ζωτηρία ὴ αὐτῶν ἀπολείψει. ἡ γὰρ ἐλπὶς αὐτῶν ἀπώλεια, ὀφθαλμοὶ ὴ ἀσεβῶν ταχήσονται.

ιβ΄.

1 * Ὑπολαβὼν ὴ Ἰὼβ λέγει, * εἶτα ὑμεῖς ἐστὲ ἄνθρω-
2 ποι, ἢ μεθ' ὑμῶν τελευτήσει σοφία;
3 * κἀμοὶ μὲν καρδία καθ' ὑμᾶς ἐστι·
4 * δίκαιος γὰρ ὢν ἐγὼ ἄμεμπτος ἐγενήθην εἰς χλευασμα.
5 * εἰς χρόνον γὰρ ταχὺν ἡτοίμασο πεσεῖν ὑπὸ ἄλλου,
6 * οἴκους τε αὐτοῦ ἐκπορθεῖσθαι ὑπὸ δόμων. σὺ μὲν δὲ ἀλλὰ μὴ θεὶς πεποίθετω πονηρὸς ὢν ἀθῷος ἔσεσθαι, ὅσοι παροργίζουσι τὸν κύριον. πῶς οὐχὶ ἔτασις αὐτῶν ἔσται;
7 * ἀλλὰ ἐρώτησον τετράποδα ἐάν σοι εἴπωσιν, ἢ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ἐάν σοι διαγγείλωσιν.
8 * ἐνδιήγησαι ὴ γῆ, ἐάν σοι φράσῃ, καὶ ἐξηγήσονταί σοι οἱ ἰχθύες τῆς θαλάσσης.
9 * τίς οὐκ ἔγνω ἐν πᾶσι τούτοις, ὅτι χεὶρ κυρίου ἐποίησε ταῦτα;
10 * εἰ μὴ ἐν χειρὶ αὐτοῦ ἡ ψυχὴ πάντων τῶν ζώντων καὶ πνεῦμα παντὸς ἀνθρώπου.
11 * οὖς μὲν γὰρ ῥήματα διακρίνει, λάρυγξ δὲ σῖτα
12 γεύεται, * ἐν πολλῷ χρόνῳ σοφία, ἐν ὴ πολλῷ βίῳ ἔπιστήμη.
13 * παρ' αὐτῷ σοφία καὶ δυνάμις, αὐτῷ βουλὴ καὶ σύνεσις.
14 * ἐὰν καταβάλῃ, τίς οἰκοδομήσει; ἐὰν κλείσῃ κὴ ἀνθρώπων, τίς ἀνοίξει;
15 * ἐὰν κωλύσῃ τὸ ὕδωρ, ξηρανεῖ τὴν γῆν. ἐὰν ὴ ἐπα-
16 φῇ ἀπώλειαν αὐτὴν καταστρέψας. * παρ' αὐτῷ κράτος καὶ ἰσχύς, αὐτῷ ἔπιστήμη καὶ σύνεσις·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[14] Si qua iniquitas est in manu tua, longè eam facito; neque habitet in tabernaculo tuo iniquitas. [15] Tunc enim leuabis vultum tuum absq; macula, & eris purgatus à corruptione, & non timebis. [16] Quoniam tu laboris obliuiscêris, & quasi aquarũ quæ præterierunt recordaberis. [17] Et de meridie dierum tuorum consurget corpus tuum, quod abit in glebam; & obscuritas tenebrarum quasi lux matutina erit. [18] Et confides quoniã est tibi spes, & preparabis domũ sepulturæ, & securus dormies. [19] Et cubabis, & non erit qui exterreat; & deprecabuntur faciem tuam plurimi. [20] Et oculi impiorum consumentur, & liberatio peribit ab eis, & spes eorum mœror animæ. CAP. XII.

ET respondit Iob & dixit: [2] In veritate cognoui quia vos estis socij, & vobiscum deficit sapientia. [3] Veruntamen est mihi cor sicut vobis. non sum ego differens à vobis, & apud quem non sunt sicut ista? [4] Derisio amico eius sum, qui inuocat Deum & respondet ei: & irridet iustum & perfectum. [5] Torris contemptus est impiis, qui à cogitationibus securus est, præparans se ad tempus statutum.

[6] Filij Ismahel qui prosperè degunt in tabernaculis suis, tradentur direptoribus, Amonitæ autem & Moabitæ qui morantur confidenter, tradentur in manũ impiorum qui prouocant Deum, sicut Pharao, super quem adduxit Deus plagas manu sua. [7] Veruntamen interroga nunc iumenta, & docebunt te; & aues cæli, & nunciabunt tibi. [8] Aut loquere terræ, & docebit te: & narrabunt tibi pisces maris.

[9] Quis nescit omnia hæc, quoniam verbum Domini fecit hoc? [10] In cuius manu anima est omnis viuentis, & spiritus omnis carnis viri. [11] Nonne auris verba probat, & palatum cibum gustat sibi? [12] In antiquis est sapientia, & in longæuis dierum prudentia.

[13] Apud eum est sapientia & fortitudo, suum est consilium & intelligentia. [14] Ecce destruet, & non ædificabitur; concludet hominem in sepulchro, nec aperietur. [15] Ecce continebit aquas, & siccabuntur, & cùm emiserit eas, effundentur in terram.

[16] Apud eum est fortitudo & sapientia, ipse habet errantem & decipientem.

17 * מוֹלִיךְ יוֹעֲצִים שׁוֹלָל וְשֹׁפְטִים יְהוֹלֵל׃
18 * מוּסַר מְלָכִים פָּתַח וַיֶּאְסֹר אֵזוֹר בְּמָתְנֵיהֶם׃
19 * מוֹלִיךְ כֹּהֲנִים שׁוֹלָל וְאֵיתָנִים יְסַלֵּף׃
20 * מֵסִיר שָׂפָה לַנֶּאֱמָנִים וְטַעַם זְקֵנִים יַקַּח׃
21 * שׁוֹפֵךְ בּוּז עַל־נְדִיבִים וּמְזִיחַ אַפִּיקִים רִפָּה׃
22 * מְגַלֶּה עֲמֻקוֹת מִנִּי־חֹשֶׁךְ וַיֹּצֵא לָאוֹר צַלְמָוֶת׃
23 * מַשְׁגִּיא לַגּוֹיִם וַיְאַבְּדֵם שְׁטַח לַגּוֹיִם וַיְנַחֵם׃
24 * מֵסִיר לֵב רָאשֵׁי עַם־הָאָרֶץ וַיַּתְעֵם בְּתֹהוּ לֹא־
דָרֶךְ׃
25 * יְמַשְׁשׁוּ־חֹשֶׁךְ וְלֹא־אוֹר וַיַּתְעֵם כַּשִּׁכּוֹר׃

יג

1 * הֵן־כֹּל רָאֲתָה עֵינִי שָׁמְעָה אָזְנִי וַתָּבֶן לָהּ׃
2 * כְּדַעְתְּכֶם יָדַעְתִּי גַּם־אָנִי לֹא־נֹפֵל אָנֹכִי מִכֶּם׃
3 * אוּלָם אֲנִי אֶל־שַׁדַּי אֲדַבֵּר וְהוֹכֵחַ אֶל־אֵל אֶחְפָּץ׃
4 * וְאוּלָם אַתֶּם טֹפְלֵי־שֶׁקֶר רֹפְאֵי אֱלִל כֻּלְּכֶם׃
5 * מִי־יִתֵּן הַחֲרֵשׁ תַּחֲרִישׁוּן וּתְהִי לָכֶם לְחָכְמָה׃
6 * שִׁמְעוּ־נָא תוֹכַחְתִּי וְרִבוֹת שְׂפָתַי הַקְשִׁיבוּ׃
7 * הַלְאֵל תְּדַבְּרוּ עַוְלָה וְלוֹ תְדַבְּרוּ רְמִיָּה׃
8 * הַפָּנָיו תִּשָּׂאוּן אִם־לָאֵל תְּרִיבוּן׃
9 * הֲטוֹב כִּי־יַחְקֹר אֶתְכֶם אִם־כְּהָתֵל בֶּאֱנוֹשׁ
תְּהָתֵלּוּ בוֹ׃
10 * הוֹכֵחַ יוֹכִיחַ אֶתְכֶם אִם־בַּסֵּתֶר פָּנִים תִּשָּׂאוּן׃
11 * הֲלֹא שְׁאֵתוֹ תְּבַעֵת אֶתְכֶם וּפַחְדּוֹ יִפֹּל עֲלֵיכֶם׃
12 * זִכְרֹנֵיכֶם מִשְׁלֵי־אֵפֶר לְגַבֵּי־חֹמֶר גַּבֵּיכֶם׃
13 * הַחֲרִישׁוּ מִמֶּנִּי וַאֲדַבֵּרָה־אֲנִי וְיַעֲבֹר עָלַי מַה׃
14 * עַל־מֶה אֶשָּׂא בְשָׂרִי בְשִׁנָּי וְנַפְשִׁי אָשִׂים בְּכַפִּי׃
15 * הֵן־יִקְטְלֵנִי לוֹ אְיַחֵל אַךְ־דְּרָכַי אֶל־פָּנָיו
אוֹכִיחַ׃
16 * גַּם־הוּא־לִי לִישׁוּעָה כִּי־לֹא לְפָנָיו חָנֵף יָבוֹא׃
17 * שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ מִלָּתִי וְאַחֲוָתִי בְּאָזְנֵיכֶם׃

17 *Adducit cõsiliarios in stultũ finẽ,& iudi-
18 ces in stupore. *Balteũ regũ dissoluit & p-
19 cingit fune renes eorũ. *Ducit sacerdotes
20 inglorios,& optimates supplãtat.*Cõmu-
D tãs labium veraciũ, & doctrinã senum au
21 ferẽs. * Effundit despectionẽ sup principes,
22 &eos qui oppressi fuerãt releuãs.*Qui re-
uelat ꝑfunda de tenebris,& ꝑducit in lu-
23 cem vmbrã mortis. *Qui multiplicat gen
tes & ꝑdit eas,& subuersas in integrum re-
24 stituit. *Qui immutat cor principum po-
puli terræ,& decipit eos vt frustrà incedãt
25 per inuium.*Palpabunt quasi in tenebris,
& non in luce , & errare eos faciet quasi e-
brios. CAP. XIII.
1 ECce oĩa hęc vidit oculus meus,& audi-
2 uit auris mea,& intellexi singula. *Se-
cundũ scientiã vestrã & ego noui, nec in-
3 ferior vestri sum.*Sed tñ ad oĩpotentẽ lo-
4 quar,& disputare cum Deo cupio: * Prius
vos ostẽdens fabricatores mendacij,& cul
5 tores ꝑuersorum dogmatũ. *Atq; vtinã ta
6 ceretis,vt putaremini esse sapientes. *Au-
B dite ergo correctiones meas, & iudicium
7 labiorũ meorũ attendite.*Nunquid Deus
indiget vestro mendacio , vt ꝑillo loqua-
8 mini dolos?*Nunq̃d faciẽ eius accipitis,&
9 ꝑ Deo iudicare nitimini? *Aut placebit ei
quem celare nihil potest,aut decipietur vt
10 homo vestris fraudulẽtiis?*Ipsevos arguet
quoniã in absc̃odito faciem eius accipitis.
11 * Statim vt se cõmouerit, turbabit vos, &
12 terror eius irruet sup vos. * Memoria ve-
stra cõparabitur cineri,& redigentur in lu
13 tum ceruices vestræ.*Tacete pauliſp,vt lo
quar quodcunque mihi mens suggesserit:
14 *Quare lacero carnes meas dẽtibus meis,
C & animam meam porto in manibus meis?
15 * Etiam si occiderit me,in ipso sperabo.
Veruntamen vias meas in conspectu eius
16 arguam, * Et ipse erit saluator meus. non
enim veniet in conspectu eius omnis hy-
17 pocrita. * Audite sermonem meum, & æ-
nigmata percipite auribus vestris.

תרגום

17 דְּמוֹבִיל מָרֵי מְלַכְיָא כַּד מְשַׁתְּלְשְׁלִין וְנָגְדִיָּא יְהַלַּע׃ 18 שְׁלְשִׁילְתָּא דְּמַלְכְיָא מַשְׁרֵי וְאָסַר קְמוֹר בְּחַרְצֵיהוֹן׃ 19 דְּמוֹבִיל
רַבְרְבַנַיָּא כַּד מְשַׁתְּלְשְׁלִין וְתַקִּיפַיָּא מְקַלְקֵל׃ 20 מַעְדֵי קְשׁוֹט סְפִוָתָא טְמַהֵימְנִין וּטְעֵם סָבַיָּא יְסַלַּק׃ 21 שְׁדֵי בְּסַרְנוּתָא עַל סַרְכַיָּא
וְתִקּוֹף מַלְכַיָּא מַחֲלֵשׁ׃ 22 מְגַלֵּה עֲמִיקָתָא מִן חֲשׁוֹכָא וּמַפִּיק לְנְהוֹר טוּלֵי מוֹתָא׃ 23 מַפִּישׁ לְעַמְמַיָּא וּמְאַבֵּד יַתְהוֹן מַשְׁטַח מְצַדְתָּא
לְאֻמַיָּא וְדַבְּרִינוּן׃ 24 מַעְדֵי חֲכְמַת לִבָּא דְּרֵישֵׁי עַמְמַיָּא דְּאַרְעָא וְתַעְתְּעִנּוּן בְּלָמָא דְּלֵית אוֹרְחָא׃ 25 מְמַשְׁמְשִׁין חֲשׁוֹכָא וְלָא נְהוֹרָא
וְתַעְתְּעִנּוּן כְּרַוְיֵי׃

יג

1 הָא כֹלָּא חֲמָת עֵינִי שְׁמַעַת אָדְנִי וְאִתְבִּינַת לָהּ׃ 2 הֵידְ מַנְדַּעְתְּכוֹן יְדַעַת לְחוֹד אֲנָא לָא פָּרֵשׁ
אֲנָא מִנְּכוֹן׃ 3 בְּרַם אֲנָא לְוַת שַׁדַּי אֵמַלֵּל וּמְכַסּוֹא עִם אֱלוֹהַּ אֶצְבֵּי׃ 4 וּבְרַם אַתּוּן מְחַבְּרֵי שְׁקַר כְּמָאסֵי אֱלִיל הֲכֵרִין כֻּלְּכוֹן׃ 5 מַן יִתֵּן
מְשַׁתְּוֹק תִּשְׁתְּקוּן וְתֶהֱוֵי לְכוֹן לְחָכְמְתָא׃ 6 שְׁמַעוּ כְעַן מַכְסָנוּתִי וּמַצוּת סְפְוָתִי אֲצִיתוּ׃ 7 הֲקֳדָם אֱלָהּ תְּמַלְלוּן שְׁקַר וְלְוָתֵהּ תְּמַלְלוּן נְכָלָן׃
8 הָא אַנְפּוֹתִי תְּקְבוּן אִין לֵאלָהּ תְּנַצּוּן׃ 9 הֲתֵקַן אֲרוּם יְפַשְׁפֵּשׁ יַתְכוֹן אִין הֵיךְ כְּמִתְלַעֲבָא בְּבַר נַשׁ תְּתַלַּעֲבוּן בְּמֵימְרֵהּ׃
10 מְכַסֶּנָא יְכַסֵּן יַתְכוֹן אִין בְּטוּמְרָא אַפּוּי תְּסְבוּן׃ 11 הֲלָא בְּאִזְדַּקְפוּתֵהּ עַל כָּרְסֵי דִינָא רְתִיתֵהּ תְּבַעַת יַתְכוֹן וּדְלוּחֵהּ יִפּוֹל עֲלֵיכוֹן׃
12 דְּכְרָנְכוֹן מְחֵיל לְקָטֵם אַגַּב טִינָא גַּבֵּיכוֹן׃ 13 שְׁתְקוּ מִנִּי וַאֲמַלֵּל אֲנָא וְיֶעְבַּר עֲלַי מַרְעֵם׃ 14 מְטוּל מַה אֶשּׁוֹל בִּשְׂרִי בְּשִׁנַּי
וְנַפְשִׁי אֶשַּׁוֵּי כַּד עַל גַּב יְדַי׃ 15 הָא אֵין יְקְטְלַנְנִי קוֹמוֹי אֲצַלֵּי בְּרַם אוֹרְחָתִי קוֹמוֹי אֲכַסֵּין׃ 16 לְחוֹד הוּא לִי לְפָרְקָנָא אֲרוּם לָא קוֹמוֹי
דִּילְטוֹר יֵעוֹל׃ 17 שְׁמַעוּ קַבְּלוּ מִלָּתִי וְתִנּוּי בְּאוּדְנֵיכוֹן׃

17 * Adducens consiliarios captiuos, iudices autem terræ stupidos fecit: 18 * Collocans reges super thronos, & circumligauit zona lumbos eorum. 19 * Emittens Sacerdotes captiuos, potentes autem terræ subuertit: 20 * Commutans labia fidelium, intellectum autem senum nouit:

21 * Effundens ignominiam super principes, humiles autem sanauit: 22 * Reuelans profunda de tenebris. eduxit autem in lucem vmbrã mortis: 23 * Decipiens gentes & perdens eas. prosternens gentes & reducens eas;

24 * Immutans corda principum terræ. decepit autem eos via quam non nouerant:

25 * Palpent tenebras & non lucem, errent autem sicut ebrius.

CAP. XIII.

1 ECce hæc contemplatus est meus oculus, et audiuit auris mea. & noui quæcunque 2 * & vos scitis, & non imprudentior sum vobis.

3 * Veruntamen ego ad Dominum loquar, arguam autem coram eo si voluerit.

4 * Vos autem estis medici iniusti, & sanatores malorum omnes. 5 * Sit autem vobis obmutescere, & euadet vobis in sapientiam.

6 * Audite increpationem oris mei; iudicium autem labiorum meorum attendite.

7 * Nunquid non coram Domino loquimini, coram autem eo dicitis dolum? 8 * Nunquid verebimini, vos autem ipsi iudices estis.

9 * Bonum si inuestigauerit vos; si enim omnia facientes addetis ei, 10 * Nihilo minus redarguet vos. si autem & latenter vultus mirabimini, 11 * Nunquid non reuolutio eius versabit vos? timor autem ab eo irruet in vos:

12 * Recedet autem à vobis elatio tanquam cinis, at corpus luteum: 13 * Obmutescite vt loquar, & quiescam à furore, 14 * Accipiens carnes meas dentibus, animam autem meam ponã in manu mea. 15 * Si me ceperit potens quoniam & princeps est, profectò loquar & redarguam coram ipso, 16 * Et hoc mihi euadet in salutem; non enim coram eo dolus ingredietur.

17 * Audite audite verba mea, renunciabo enim vobis audientibus.

17 * διάγων βεβλυτὰς αἰχμαλώτους, καὶ τὰς ὑπὸ γῆς ἔξ-
18 έστησε. * καθιζάνων βασιλεῖς ἐπὶ θρόνους, καὶ περιέ-
19 δησε ζώνῃ ὀσφύας αὐτῶν. * ἐξαποστέλλων ἱερεῖς
αἰχμαλώτους, δυνάστας δὲ γῆς κατέστρεψε·
20 * διαλλάσσων χεῖλη πιστῶν, σύνεσιν δὲ πρεσβυτέρων ἔ-
21 γνω. * ἐπιχέων ἀπιμίας ἐπ' ἄρχοντας, ταπεινοῖς δὲ
22 ἰάσατο. * ἀνακαλύπτων βαθέα ἐκ σκότους· ἐξήγα-
23 γε δὲ εἰς φῶς σκιὰν θανάτου, * πλανῶν ἔθνη καὶ ἀπολ-
λύων αὐτά. καταστρωννύων ἔθνη καὶ καθοδηγῶν αὐτά·
24 * διαλλάσσων καρδίας ἀρχόντων γῆς. ἐπλάνησε δὲ
25 αὐτοὺς ὁδῷ ᾗ οὐκ ἤδεισαν· * ψηλαφήσαισαν σκότος
καὶ μὴ φῶς, πλανηθείησαν δὲ ὥσπερ ὁ μεθύων.

ιγ'.

1 * Ἰδοὺ ταῦτα τεθεώρηκέ μου ὁ ὀφθαλμός, καὶ ἀκήκοε
2 τὸ οὖς μου· καὶ οἶδα ὅσα * καὶ ὑμεῖς ἐπίστασθε, καὶ οὐκ
3 ἀσυνετώτερός εἰμι ὑμῶν. * οὐ μὲν δὲ ἐγὼ πρὸς
κύριον λαλήσω, ἐλέγξω δὲ ἐναντίον αὐτοῦ ἐὰν βέλῃ.
4 * ὑμεῖς δὲ ἐστὲ ἰατροὶ ἄδικοι καὶ ἰατροὶ κακῶν πάντες.
5 * εἴη δὲ ὑμῖν κωφεῦσαι καὶ ἀποβήσε) ὑμῖν εἰς σοφίαν.
6 * ἀκούσατε ἔλεγχον στόματός μου, κρίσιν δὲ χειλέων
μου προσέχετε.
7 * πότερον ὑπὲρ κατὰνδικ κυρίου λαλεῖτε, ἢ δικ δὲ αὐτῷ
φθέγγεσθε δόλον;
8 * ἢ θαυμαστεῖτε, ὑμεῖς δὲ αὐτοὶ κριταὶ γίνεσθε.
9 * καλόν γε ἐὰν ἐξιχνιάσῃ ὑμᾶς, εἰ γὰρ τὰ πάντα ποι-
10 οῦντες προσποιήσεσθε αὐτῷ· * ὀδὲν πῆσον ἐλέγ-
ξει ὑμᾶς. εἰ δὲ καὶ κρυφῇ πρόσωπα θαυμάσετε·
11 * πότερον οὐχὶ ἡ δίνα αὐτοῦ στρεβήσει ὑμᾶς; φόβος
12 δὲ παρ' αὐτοῦ ἐπιπεσεῖται ὑμῖν· * ἀποβήσε) δὲ ὑμῶν
τὸ ἀγαυχίαμα ἴσον σποδῷ, τὸ δὲ σῶμα πήλινον·
13 * κωφεύσατε ἵνα λαλήσω καὶ ἀναπαύσωμαι θυμοῦ,
14 * διαλαβὼν τὰς σάρκας μου τοῖς ὀδοῦσι, ψυχὴν δὲ
μου θήσω ἐν χειρί μου.
15 * ἐὰν με χειρώσῃ) ὁ δυνάστης ἐπεὶ καὶ ἤρκται, ἢ μὲν
λαλήσω καὶ ἐλέγξω ἐναντίον αὐτοῦ·
16 * καὶ τοῦτό μοι ἀποβήσε) εἰς σωτηρίαν, οὐ γὰρ ἐνώπιον
αὐτοῦ δόλος εἰσελεύσε)·
17 * ἀκούσατε ἀκούσατε τὰ ῥήματά μου, διαγγελῶ γὰρ
ὑμῖν ἀκουόντων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[17] Qui ducit consiliarios in catenis, & principes ad insaniam redigit. [18] Catenam regum dissoluit, & accingit balteo lumbos eorum. [19] Qui ducit principes incatenatos, & fortes dissipat. [20] Aufert veritatem labiorum veracium, & eloquium senum tollit. [21] Effundit despectionem super principes, & fortitudinem regum infirmare facit. [22] Qui reuelat profunda de tenebris, & producit in lucem vmbras mortis. [23] Multiplicat populos, & disperdit eos; extendens rete gentibus, & capit eos. [24] Auferens sapientiam cordis principum populorum terræ, & errare facit eos in vacuum vbi non est via. [25] Palpant tenebras & non lucem, & errare facit eos quasi ebrios.

CAP. XIII.

ECce omnia hæc vidit oculus meus: audiuit auris mea, & intellexit sibi. [2] Secundùm scientiam vestram noui etiam ego, nec differo ego à vobis. [3] Veruntamen ad omnipotentem loquar: & disputare cum Deo volo. [4] Et vos vtiq; estis coaceruantes mendaciũ; quasi medici idoli sic estis omnes vos. [5] Quis det vt tacentes taceatis, & sit vobis in sapientiam? [6] Audite nunc correctionem meam, & contentionem labiorum meorum auscultate. [7] Nunquid coram Deo loquemini mendacium, & ad eum loquemini dolos? [8] Nũquid faciem eius accipietis, aut pro Deo contenderis? [9] Nonne rectum esset quòd scrutaretur vos? an quemadmodum irridetur filius hominis, irridetis verbũ eius? [10] Corripiẽdo corripiet vos, si in absconditò faciẽ eius accipitis. [11] Nonne cùm eleuatus fuerit super soliũ iudicij, terror eius conturbabit vos, & timor eius irruet super vos? [12] Memoria vestra comparata est cineri: apud lutum sunt dorsa vestra. [13] Tacete à me, & loquar; & transeat super me quicquid fuerit. [14] Quare tollam carnem meam dentibus meis, & animam meam ponam quasi in superficie manuũ mearum? [15] Ecce si occiderit me, coram eo orabo: veruntamen vias meas coram eo arguam. [16] Attamen ipse est mihi in salutẽ, quoniam non ingredietur coram eo delator. [17] Audite & suscipite verba mea, & conuentionem meam in auribus vestris.

18 * הִנֵּה־נָא עָרַכְתִּי מִשְׁפָּט יָדַעְתִּי כִּי־אֲנִי אֶצְדָּק׃
19 * מִי־הוּא יָרִיב עִמָּדִי כִּי־עַתָּה אַחֲרִישׁ וְאִגְוָע׃
20 * אַךְ־שְׁתַּיִם אַל־תַּעַשׂ עִמָּדִי אָז מִפָּנֶיךָ לֹא אֶסָּתֵר׃
21 * כַּפְּךָ מֵעָלַי הַרְחֵק וְאֵימָתְךָ אַל־תְּבַעֲתַנִּי׃
22 * וְקָרָא וְאָנֹכִי אֶעֱנֶה אוֹ אֲדַבֵּר וְהָשִׁיבֵנִי׃
23 * כַּמָּה־לִי עֲוֹנוֹת וְחַטָּאוֹת פִּשְׁעִי וְחַטָּאתִי הודיעני׃
24 * לָמָּה־פָנֶיךָ תַסְתִּיר וְתַחְשְׁבֵנִי לְאוֹיֵב לָךְ׃
25 * הָעֲלֶה נִדָּף תַּעֲרוֹץ וְאֶת־קַשׁ יָבֵשׁ תִּרְדֹּף׃
26 * כִּי־תִכְתֹּב עָלַי מְרֹרוֹת וְתוֹרִישֵׁנִי עֲוֹנוֹת נְעוּרָי׃
27 * וְתָשֶׂם בַּסַּד רַגְלַי וְתִשְׁמֹר כָּל־אָרְחֹתָי עַל־שָׁרְשֵׁי רַגְלַי תִּתְחַקֶּה׃
28 * וְהוּא כְרָקָב יִבְלֶה כְּבֶגֶד אֲכָלוֹ עָשׁ׃

יד

1 * אָדָם יְלוּד אִשָּׁה קְצַר יָמִים וּשְׂבַע רֹגֶז׃
2 * כְּצִיץ יָצָא וַיִּמָּל וַיִּבְרַח כַּצֵּל וְלֹא יַעֲמוֹד׃
3 * אַף־עַל־זֶה פָּקַחְתָּ עֵינֶךָ וְאֹתִי תָּבִיא בְמִשְׁפָּט עִמָּךְ׃
4 * מִי־יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא לֹא אֶחָד׃
5 * אִם־חֲרוּצִים יָמָיו מִסְפַּר־חֳדָשָׁיו אִתָּךְ חֻקָּו עָשִׂיתָ וְלֹא יַעֲבֹר׃
6 * שְׁעֵה מֵעָלָיו וְיֶחְדָּל עַד־יִרְצֶה כְשָׂכִיר יוֹמוֹ׃
7 * כִּי יֵשׁ לָעֵץ תִּקְוָה אִם־יְכֹרֵת וְעוֹד יַחֲלִיף וְיוֹנַקְתּוֹ לֹא תֶחְדָּל׃
8 * אִם־יַזְקִין בָּאָרֶץ שָׁרְשׁוֹ וּבֶעָפָר יָמוּת גִּזְעוֹ׃
9 * מֵרֵיחַ מַיִם יַפְרִחַ וְעָשָׂה קָצִיר כְּמוֹ־נָטַע׃
10 * וְגֶבֶר יָמוּת וַיֶּחֱלָשׁ וַיִּגְוַע אָדָם וְאַיּוֹ׃
11 * אָזְלוּ־מַיִם מִנִּי־יָם וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ׃

18 *Si fuero iudicatus, scio quòd iustus in-
19 ueniar. *Quis est qui iudicetur mecũ? ve-
20 niat. quare tacens consumor? * Duo tan-
D tùm ne facias mihi, & tunc à facie tua non Inf. 14.c
21 abscondar. *Manum tuam longè fac à me,
22 & formido tua non me terreat. *Voca me,
& ego respondebo tibi, aut certè loquar,
23 & tu responde mihi. *Quantas habeo ini-
quitates & peccata, scelera mea & delicta
24 mea ostende mihi. *Cur faciem tuam ab-
scondis, & arbitraris me inimicum tuum?
25 *Contra folium quod vento rapitur ostẽ-
dis potentiam tuam, & stipulam siccã per-
26 sequeris. * Scribis enim contra me amari-
tudines, & consumere me vis peccatis a-
27 dolescẽtiæ meæ. *Posuisti in neruo pedem
meum, & obseruasti omnes semitas meas:
& vestigia pedum meorum considerasti.
28 * Qui quasi putredo consumendus sum,
& quasi vestimentum quod comeditur à
tinea.

CAP. XIIII.

1 HOmo natus de muliere, breui viuens
2 tẽpore, repletur multis miseriis: *Qui
quasi flos egreditur & conteritur, & fugit
velut vmbra, & nunquam in eodem statu
3 permanet. * Et dignum ducis super hu-
iuscemodi aperire oculos tuos, & addu-
4 cere eum tecum in iudicium? *Quis potest
facere mundum de immundo conceptum
5 semine? nõne tu qui solus es? *Breues dies
hominis sunt, numerus mẽsium eius apud
B te est. Constituisti terminos eius, qui præ-
6 teriri non poterũt. * Recede paululum ab
eo, vt quiescat donec optata veniant, & si-
7 cut mercenarij dies eius. * Lignum habet
spem; si præcisum fuerit, rursum virescit, &
8 rami eius pullulant. * Si senuerit in terra
radix eius, & in puluere emortuus fuerit
9 truncus illius, *ad odorem aquę germina-
bit, & faciet comam quasi cùm primùm
10 plantatum est. *Homo verò cùm mortuus
fuerit, & nudatus atque consumptus, vbi
11 quæso est? *Quomodo si recedant aquę de
mari, & fluuius vacuefactus arescat;

תרגום

18 הָא כְדִין סַדְרַת דִּינָא יְדִעֵת אֲרוּם אֲנָא אֶזְכֵּי׃ 19 מַן הוּא דְיִנְצֵי בְּהַדַי אֲרוּם כְּדוֹן אֶשְׁתֵּק וְאֶתְגְּיַד׃ 20 לְחוֹד תְּרֵין לָא
תַּעֲבֵד עִמִּי בְּכֵן מִן קֳדָמָךְ לָא אֶטְמַר׃ 21 יְדָךְ מֵעִילַּי אַרְחֵק וּדְחַלְתָּךְ לָא תְבַעֵת יָתִי׃ 22 וְתִקְרֵי וַאֲנָא אֲתֵיבְנָךְ אוֹ אֲמַלֵּל וְתֵיתִיבְנַנִי׃
23 כְּמָה לִי עֲוַיִן וְחוֹבִין מָרוֹרֵי וְסָרְחָנֵי אוֹדַע יָתִי׃ 24 לְמָה שְׁכִינְתָךְ תְּחַלֵּק וְתַחְשְׁבִנַנִי לְבַעֲלֵי דְבָבָא לָךְ׃ 25 הֲתִטְרְפָא דְשַׁקִּיף
תְּחַבֵּר וְיָת גִּילָא יַבֵּשׁ תְּרַדַּף׃ 26 אֲרוּם תְּכְתּוֹב עֲלַי מְרִירָתָא וְתוֹרְתִינַנִי עֲוָיַת טַלְיוּתִי׃ 27 וְתְשַׁוֵּי כַּד בְּשִׁיעַ רַגְלַי וְתִנְטַר כָּל אוֹרְחוֹתַי אִיסַרְטֵי
עַל סְמֵיוֵי רַגְלַי תְּרַשֵּׁם׃ 28 וְהוּא הֵיךְ רְקוּבִית יִתְבְּלֵי הֵיךְ לְבוּשׁ דְּגַמְּרָה זְחִיל׃

יד

1 בַּר נַשׁ דְּאִתְיְלִיד מִן אִתְּתָא גוּץ יוֹמִין וּשְׂבַע רְגָזָא׃ 2 הֵיךְ נִיצָא נְפַק וְאִתְמוֹלֵל וַעֲרַק הֵיךְ טוּלָא וְלָא יְקוֹם׃ 3 לְחוֹד עַל דֵּין
פְּקַחְתָּ עֵינָךְ וְיָתִי תַּעֵל בְּדִינָא עִמָּךְ׃ 4 מַן יַהֲב דְּכֵי גְּבַר דְּאִסְתָּאַב בְּחוֹבִין אִילוּלָפוֹן אֱלָהּ דְּהוּא חַד דְּיִשְׁבּוֹק לֵהּ׃ 5 אֵין לָא
יְחוֹד סְרִיגִין יוֹמוֹי מְנַיָן יַרְחוֹי גְּבָךְ גְּזֵירְתּוֹי עֲבַדְתָּ וְלָא יָעְבַר׃ 6 פְּסוֹק מִנֵּהּ וְיִפְסוֹק מֵחֵתֵהּ עַד דְּיִקְבֵּל סוּטְרֵהּ כַּאֲגִירָא בְיוֹמֵיהּ׃ 7 אֲרוּם
אִית לְאִילָן סְבַר אִין יְתִקֵּץ וְחוּב יִשְׁבְּשֵׁב וְיִנְקוּתֵהּ לָא תְּפְסוֹק׃ 8 אִין מְתְסֵיב בְּאַרְעָא שָׁרְשֵׁיהּ וּבְעַפְרָא יְסוֹף נְצִבָה׃
9 מִן הַנְיֵית מוֹי יְלַבֶּלֶב וַיְעַבֵּד זָאזָא הֵיךְ נִצְבָא׃ 10 וּגְבַר יְמוּת וְיִתְמַקְמַק יְתְגְּיַד בַּר נַשׁ וְאַן הוּא׃ 11 אֲזַלוּ מוֹי מְמָּא דְסוֹף וַהֲדַרוּ
לַבַּיִת כְּנִישׁוּתְהוֹן וְיוֹרְדָנָא אִתְנְגִיב וְיֵיבֵשׁ קֻדָם אֲרוֹנָא דַיְיָי וַהֲדַרוּ עַל בֵּית פְּצִידְהוֹן׃

18 * Ecce ego prope sum iudicio meo, noui ego quòd iustus apparebo. 19 * Quis enim est qui iudicabitur mihi, quoniam nunc obmutescam et deficiam? 20 * Duobus autem me vteris, tunc à facie tua non abscondar.

21 * Manum à me abstine, & timor tuus ne me terreat. 22 * Postea vocabis, ego autem tibi obediam: aut loqueris, ego autem tibi dabo responsum. 23 * Quot sunt peccata & iniquitates meæ? doce me quæ sunt.

24 * Cur à me absconderis? putasti autem me contrarium tibi; 25 * Aut tanquam folium quod mouetur à vento vereberis, aut sicut fœno quod fertur à spiritu, contrapositus es mihi:

26 * Quoniam scripsisti contra me mala. circumposuisti autem mihi iuuentutis peccata:

27 * Posuisti autẽ meum pedem in impedimento, obseruasti autem mea omnia opera; in autem radices pedum meorum veneisti:

28 * Quod veteraſcit sicut vter, aut sicut vestimentum quod comeditur à tinea.

CAP. XIIII.

1 MOrtalis enim natus de muliere breuis vitæ & repletus ira:

2 * Aut sicut flos qui floruit decidit, aufugit autem velut vmbra, & non stetit:

3 * Non & huius rationem feciſti, & hunc feciſti ingredi coram te in iudicio.

4 * Quis enim mundus erit à sorde? sed nullus, si & vnus dies vita eius in terra.

5 * Numerabiles autem menses eius apud te. in tempus posuisti, & non transgrediatur.

6 * Recede ab eo vt quiescat, & lætificabit vitam sicut mercenarius.

7 * Est enim arbori spes: si enim præcisa fuerit, adhuc pullulabit, & ramus eius non deficiet. 8 * Si enim senuerit, in terra radix eius, in autem petra mortua fuerit, truncus eius

9 * ab odore aquæ germinabit. faciet autẽ messem sicut noua planta.

10 * Vir autem cùm mortuus fuerit, abiuit: postquàm cecidit autẽ mortalis, non amplius est.

11 * Tempore enim rarescit mare, fluuius autem desolatus aruit.

18 * ἰδὲ ἐγὼ ἐγγὺς εἰμι τοῦ κρίματός μου, οἶδα ἐγὼ ὅτι δί-
19 καιος φανοῦμαι. * τίς γάρ ἐστιν ὁ κρινῶν μοι, ὅτι νῦν κωφεύσω καὶ ἐκλείψω;
20 * δυεῖν δέ μοι χρήσῃ, τότε ἀπὸ τοῦ προσώπου σου οὐ κρυ-
21 βήσομαι. * τὴν χεῖρα ἀπ' ἐμοῦ ἀπέχου, καὶ ὁ φό-
βος σου μή με καταπλησσέτω.
22 * εἶτα καλέσεις, ἐγὼ δέ σοι ὑπακούσομαι, ἢ λαλήσεις, ἐγὼ δέ σοι δώσω ἀντάποκρισιν.
23 * πόσαι εἰσὶν αἱ ἁμαρτίαι καὶ αἱ ἀνομίαι μου, δίδα-
24 ξόν με τίνες εἰσί; * διατί ἀπ' ἐμοῦ κρύπτῃ; ἤγησαι
25 δέ με ὑπεναντίον σοι, * ἢ ὡς φύλλον κινούμενον ὑ-
πὸ ἀνέμου διαλαβήσῃ, ἢ ὡς χόρτῳ φερομένῳ ὑπὸ πνεύ-
26 ματος ἀντίκεισαί μοι, * ὅτι κατέγραψας κατ' ἐ-
μοῦ κακά. παρεπήκας δέ μοι νεότητος ἁμαρτίας·
27 * ἔθου δέ μου τὸν πόδα ἐν κωλύμαλι, ἐφύλαξας δὲ
πάσας τὰς ἔρας, εἰς ἃς ῥίζας ποδῶν μου ἀφίκου·
28 * ὃ παλαιοῦται ἴσα σήπῃ ἢ ὡσεὶ ἱμάτιον σητόβρωτον.

ιδ'.

1 * Βροτὸς γὰρ γυνητὸς γυναικὸς ὀλιγόβιος καὶ πλήρης
2 ὀργῆς. * ἢ ὥσπερ ἄνθος καὶ ἀνθῆσαν ἐξέπεσεν, ἀπέ-
δραν ὡς ὥσπερ σκιὰ καὶ οὐ μὴ στῇ·
3 * οὐχὶ καὶ τοῦτο λόγον ἐποιήσω, καὶ τοῦτον ἐποίησας
εἰσελθεῖν ἐνώπιόν σου ἐν κρίματι.
4 * τίς γὰρ καθαρὸς ἔσται ἀπὸ ῥύπου; ἀλλ' ἢ εἷς, ἐὰν καὶ
μία ἡμέρα ὁ βίος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς.
5 * ἀριθμητοὶ δὲ μῆνες αὐτοῦ παρά σοί· εἰς χρόνον ἔθου καὶ
οὐ μὴ ὑπερβῇ.
6 * ἄπεσα ἀπ' αὐτοῦ ἵνα ἡσυχάσῃ, καὶ ἀπολαύσει τὸν βίον
ὥσπερ ὁ μισθωτός.
6 * ἔστι γὰρ δένδρῳ ἐλπίς, ἐὰν γὰρ κοπῇ, ἔτι ἐπαυξήσει, καὶ
ὁ ῥάδαμνος αὐτοῦ οὐ μὴ ἐκλείπῃ.
8 * ἐὰν γὰρ γηράσῃ ἐν γῇ ἡ ῥίζα αὐτοῦ· ἐν ᾗ πέτρᾳ τε-
λευτήσῃ, τὸ στέλεχος αὐτοῦ
9 * ἀπὸ ὀσμῆς ὕδατος ἀνθήσει. ποιήσει δὲ θερισμὸν
ὥσπερ νεόφυτον.
10 * ἀνὴρ δὲ τελευτήσας ᾤχετο, πεσὼν δὲ βροτὸς οὐκ
ἔτι ἐστί.
11 * χερσωθήσεται θάλασσα, ποταμὸς δὲ ἐρη-
μωθεὶς ἐξηράνθη.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

18 Ecce nunc ordinaui iudicium: scio quoniam iustus inueniar. 19 Quis est qui contendat mecum? quoniam nunc si tacuero, emoriar. 20 Attamen duo ne facias mihi: tunc à facie tua non absconder. 21 Manum tuam longè fac à me, & timor tuus ne conturbet me. 22 Et vocabis, & ego respondebo tibi: aut loquar, & respondebis mihi. 23 Quantas habeo iniquitates & peccata? scelera mea & delicta mea ostende mihi. 24 Quare maiestatem tuam aufers, & arbitraris me inimicum tuum? 25 Nunquid folium quod impellitur conteres, & stipulam siccam persequeris? 26 Scribis enim contra me amaritudines, & hæreditare me facis iniquitates adolescentiæ meæ. 27 Et ponis velut in neruo pedes meos, & obseruas omnes semitas meas; & vestigia pedum meorum signasti.

28 Et quasi putredo corrumpitur, & sicut vestimentum quod consumit tinea.

CAP. XIIII.

Fllius hominis natus de muliere breuis dierum & satiatus ira: 2 Sicut flos egreditur & conteritur; & fugit velut vmbra, & non permanet. 3 Veruntamen super hunc aperuisti oculos tuos, & me adduces tecum in iudicium. 4 Quis dabit mundum virum qui est pollutus in peccatis, nisi Deus qui vnus est, qui parcet ei? 5 Si non conuertatur, perplexi erunt dies eius: numerus mensium eius apud te est: decreta ei feciſti, & non præteribit. 6 Recede ab eo, & cesset plaga eius, donec accipiat stipendium suum sicut mercenarius in die suo.

7 Habet enim arbor spem si succisa fuerit, adhuc enim germinabit, & ramus eius non cessabit. 8 Si senuerit in terra radix eius, & in puluere defecerit plantatio eius: 9 Ab amœnitate aquarum germinabit, & faciet ramum sicut plantatio. 10 Vir autem moritur & debilitatur: interit filius hominis, & vbi est? 11 Abierunt aquæ de mari rubro, & reuersæ sunt ad locum congregationis suæ: & Iordanis exsiccatus est & aruit ante arcam Domini, & reuersæ sunt ad locum aluei sui.

12 וְאִישׁ שָׁכַב וְלֹא־יָקוּם עַד־בְּלִתִּי שָׁמַיִם לֹא
יָקִיצוּ וְלֹא יֵעֹרוּ מִשְׁנָתָם׃
13 מִי יִתֵּן בִּשְׁאוֹל תַּצְפִּנֵנִי תַּסְתִּירֵנִי עַד־שׁוּב אַפֶּךָ
תָּשִׁית־לִי חֹק וְתִזְכְּרֵנִי׃
14 אִם־יָמוּת גֶּבֶר הֲיִחְיֶה כָּל־יְמֵי צְבָאִי אֲיַחֵל עַד־
בּוֹא חֲלִיפָתִי׃
15 תִּקְרָא וְאָנֹכִי אֶעֱנֶךָ לְמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ תִּכְסֹף׃
16 כִּי־עַתָּה צְעָדַי תִּסְפּוֹר לֹא תִשְׁמוֹר עַל־חַטָּאתִי׃
17 חָתַם בִּצְרוֹר פִּשְׁעִי וַתִּטְפָּל עַל־עֲוֹנִי׃
18 וְאוּלָם הַר־נוֹפֵל יִבּוֹל וְצוּר יֶעְתַּק מִמְּקוֹמוֹ׃
19 אֲבָנִים שָׁחֲקוּ מַיִם תִּשְׁטֹף סְפִיחֶיהָ עֲפַר־אֶרֶץ
וְתִקְוַת אֱנוֹשׁ הֶאֱבַדְתָּ׃
20 תִּתְקְפֵהוּ לָנֶצַח וַיַּהֲלֹךְ מְשַׁנֶּה פָּנָיו וַתְּשַׁלְּחֵהוּ׃
21 יִכְבְּדוּ בָנָיו וְלֹא יֵדָע וְיִצְעֲרוּ וְלֹא־יָבִין לָמוֹ׃
22 אַךְ בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכְאָב וְנַפְשׁוֹ עָלָיו תֶּאֱבָל׃

טו

1 וַיַּעַן אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי וַיֹּאמַר׃
2 הֲחָכָם יַעֲנֶה דַעַת־רוּחַ וִימַלֵּא קָדִים בִּטְנוֹ׃
3 הוֹכֵחַ בְּדָבָר לֹא יִסְכֹּן וּמִלִּים לֹא יוֹעִיל בָּם׃
4 אַף־אַתָּה תָּפֵר יִרְאָה וְתִגְרַע שִׂיחָה לִפְנֵי־אֵל׃
5 כִּי־יְאַלֵּף עֲוֹנְךָ פִּיךָ וַתִּבְחַר לְשׁוֹן עָרוּמִים׃
6 יַרְשִׁיעֲךָ פִּיךָ וְלֹא־אָנֹכִי וּשְׂפָתֶיךָ יַעֲנוּ־בָךְ׃
7 הֲרִאישׁוֹן אָדָם תִּוָּלֵד וְלִפְנֵי גְבָעוֹת חוֹלָלְתָּ׃
8 הַבְסוֹד אֱלוֹהַּ תִּשְׁמָע וְתִגְרַע אֵלֶיךָ חָכְמָה׃
9 מַה־יָּדַעְתָּ וְלֹא נֵדָע תָּבִין וְלֹא־עִמָּנוּ הוּא׃
10 גַּם־שֵׂב גַּם־יָשִׁישׁ בָּנוּ כַּבִּיר מֵאָבִיךָ יָמִים׃
11 הַמְעַט מִמְּךָ תַּנְחוּמוֹת אֵל וְדָבָר לָאַט עִמָּךְ׃
12 מַה־יְקָחֲךָ לִבֶּךָ וּמַה־יִרְזְמוּן עֵינֶיךָ׃
13 כִּי־תָשִׁיב אֶל־אֵל רוּחֶךָ וְהוֹצֵאת מִפִּיךָ מִלִּין׃
14 מָה־אֱנוֹשׁ כִּי־יִזְכֶּה וְכִי יִצְדַּק יְלוּד אִשָּׁה׃

12 * Sic homo cũ dormierit nõ resurget. donec atteratur cælũ nõ euigilabit, nec cõsurget de somno suo. 13 * Quis mihi hoc tribuat vt in inferno ꝓtegas me, & abscondas me donec ꝓtrãseat furor tuus, & cõstituas mihi tẽpus in quo recorderis mei. 14 * Putasne mortuus homo rursũ viuet? Cũctis diebus qbus nũc milito, expecto donec veniat immutatio mea. 15 * Vocabis me, & ego rñdebo tibi, operi manuũ tuarũ porriges dexterã. 16 * Tu quidem gressus meos dinumerasti, sed parce peccatis meis. 17 * Signasti quasi in sacculo delicta mea, sed curasti iniqtatẽ meã. 18 * Mõs cadẽs defluit, & saxũ trãsfertur de loco suo. 19 * Lapides excauãt aquę, & alluuione paulatĩ terra cõsumitur, & hoĩes ergo simiter ꝑdes? 20 * Roborasti eũ paululũ vt in ꝑpetuũ trãsiret: immutabis faciẽ eius, & emittes eum. 21 * Siue nobiles fuerint filij eius siue ignobiles, non intelliget. 22 * Attamen caro eius dum viuet dolebit, & anima illius super semetipso lugebit.

CAP. XV.

1 REspõdẽs autẽ Eliphaz Themanites dixit: 2 * Nũqd sapiẽs rñdebit quasi in ventũ loquẽs, & ĩplebit ardore stomachũ suũ? 3 * Arguis verbis eũ qui nõ est ęqualis tibi, & loqueris quod tibi nõ expedit. 4 * Quãtũ in te est euacuasti timorẽ, & abstulisti ꝑces coram Deo. 5 * Docuit enĩ iniquitas tua os tuũ, & imitaris linguã blasphemãtiũ. 6 * Cõdẽnabit te os tuũ, & nõ ego, & labia tua rñdebunt tibi. 7 * Nũquid primus homo tu natus es, & ante oẽs colles formatus? 8 * Nunquid consilium Dei audisti, & inferior te erit eius sapientia? 9 * Quid nosti quod ignoremus? quid intelligis quod nesciamus? 10 * Et senes & antiqui sunt in nobis multo vetustiores quàm patres tui. 11 * Nunquid grande est vt consoletur te Deus? sed verba tua praua hoc prohibent. 12 * Quid te eleuat cor tuum, & quasi magna cogitans, attonitos habes oculos? 13 * Quid tumet contra Deum spiritus tuus, vt proferas de ore tuo huiuscemodi sermones? 14 * Quid est homo vt immaculatus sit, & vt iustus appareat natus de muliere? Sup. 7. b.

Sup. 13. c. Inf. 39. c

תרגום

12 וּבַר נַשׁ שְׁכַב וְלָא יְקוּם עַד דְּלֵית שְׁמַיָּא לָא יִתְעָרוּן וְלָא מִתְעָרִין מִבֵּית דְּמָכֵיהוֹן׃ 13 מַן יִתֵּן בְּבֵית קְבוּרְתָּא תַּטְשִׁנַּנִי
תִּטְמְרִנַּנִי עַד דְּיִחוּב רְגָזָךְ תְּשַׁוֵּי לִי גְּזֵירָא וְתִדְכְּרִנַּנִי׃ 14 אֵין וְמוּת גַּבְרָא רְשִׁיעָא הַאֲפְשַׁר דְּיִחֵי מְטוּל הֵיכְנָא כָּל יְמֵי חֵילִי אוֹרִיךְ עַד דְּיֵיתֵי
חֻלּוּפִי חַיַּי׃ 15 תְּזַמֵּן קָרֵא וַאֲנָא אֲתֵיב לָךְ לְעוֹבָדֵי אִידָךְ תְּרַגֵּג׃ 16 אֲרוּם כְּדוֹן פִּסְיעוֹתַי תְּמַנֵּי לָא תְּנַטּוֹר עַל סָרְחָנַי׃ 17 חֲתִים
בְּסִפַּר דָּכְרָנַיָּא מְרוֹדִי וְתַחְבֵּר עַל עֲוֵיתִי׃ 18 וּבְרַם טוּר נָפֵל יִיתַּר וְטִינַר מְסַהֲדָק מִן אַתְרֵהּ׃ 19 אַבְנַיָּא שְׁאֲפוּ מַיָּא שְׁטַפָּא כַּתָּהָא עַפְרָא
דְּאַרְעָא וּסְבַר בַּר נַשׁ הוֹבַדְתָּא׃ 20 תְּשַׁלְמִנֵּהּ לָעָלְמָא וַייֵזֵל מְחֵנֵי קְלַסְטוּרֵהּ וְתַשְׁדְּרִנֵּהּ׃ 21 שְׁרִין בִּיקָר בְּנוֹי וְלָא יְדַע וּמְצַטַּעֲרִין וְלָא
יְהַבִּין לְהוֹן׃ 22 בְּרַם בִּשְׂרֵהּ עַד לָא יְסַהֲם גּוֹלְמָא עֲלוֹי מְתַאֲבְלָא בְּבֵי קְבוּרְתָּא׃

טו

1 וַאֲתֵיב אֱלִיפַז דְּמָן תֵּימָן וַאֲמַר׃ 2 הַאֶפְשַׁר דְּחַכִּימָא יְתִיב רַעְתָּא דְּרָמֵי לְזַעֲפָא וִימַלֵּי הֵיךְ רוּמָא דְּקִדּוּמָא כְּרֵיסֵהּ׃ 3 דְּמַכְסֵן
בְּטִלִּין דְּלָא יַלִּיף וּמִלַּיָּא דְּלֵית מִשְׁתָּא בְּהוֹן׃ 4 לְחוֹד אַתְּ אַיְתֵי תְּפִישׁ דְּחַלְתָּא וְתַבְטֵר מִלְּתָא קֳדָם אֱלָהָא׃ 5 אֲרוּם יְאַלֵּף סָרְחָנָךְ פֻּמָּךְ
וְתִתְרְעֵי לִישַׁן חַכִּימִין׃ 6 יְחַיְבִנָךְ פֻּמָּךְ וְלָא אֲנָא וְשִׂפְוָתָךְ יְסַהֲדוּן בָּךְ׃ 7 הֲבְקַדְמָאָה אָדָם אִתְיְלִידְתָּא וְקֳדָם גַּלְמָתָא
אִתְחַבַּרְתָּא׃ 8 הַאֶפְשַׁר דְּבַרְ אֱלָהּ תִּשְׁמַע וְאִטְפֵּי לְוָתָךְ יְסַהֲדוּן בָּךְ׃ 9 מָה יְדַעְתָּ וְלָא נְדַע תְּתַבֵּין וְלָא עִמָּנָא הוּא׃ 10 לְחוֹד סִיב וְקַשִּׁישׁ
בָּנָא רַב מִן אֲבָךְ יוֹמָיָא׃ 11 הִזְעִיר מִנָּךְ נֶחֱמָתָא דֵּאלָהּ וּמִלָּא בְּנַיָּח חֲזֵי לְמֶהֱוֵי גַּבָּךְ׃ 12 מָה יְלַפְּנָךְ רַעְיוֹנָךְ וּמָה מְרַמְזִין עֵינָיךְ׃
13 אֲרוּם תְּתִיב לֵאלָהּ רוּחָךְ וְתִתְנַפֵּק מִפֻּמָּךְ מִלִּין׃ 14 מָה בַּר נַשׁ אֲרוּם יְזַדֵּכִי וַאֲרוּם יְזַדֵּכִי יְלוּד דְּאִתְּתָא׃

Homo autem postquàm dormierit, non resurget, quousque cælum non consutum sit, et non excitabuntur de somno suo. Utinam enim in inferno me seruasses, abscondisses autem me donec cessasset tuus furor, & constituas mihi tẽpus in quo memoriam mei facias. Si enim mortuus fuerit homo, viuet postquàm cõsummauerit dies vitæ suæ. expectabo quousque rursus fiã. Postea vocabis, ego autem tibi obediam; at opera manuum tuarum ne repellas. Numerasti autem mea studia, & non præteriit te aliquid peccatorum meorum. Signasti autem meas iniquitates in marsupio, adnotasti autẽ si quid inuitus transgressus sum. Et veruntamen mons cadens decidet, & petra senescet de loco suo. Lapides cauauerunt aquæ, & demerserunt aquæ supina cumuli terræ. & expectationem hominis perdidisti. Expulisti eum in finem, & abiuit. imposuisti ei faciem & emisisti. Multis autem existentibus filiis eius, non nouit; sique pauci fuerint, non scit. Sed carnes eius doluerunt, at anima eius plorauit.

CAP. XV.

RESpondens autem Eliphaz Themanites dicit; Nunquid sapiens responsum dabit intellectus spiritus, & impleuit laborẽ ventris, Arguens in verbis quibus non oportet, in sermonibus quibus nulla vtilitas. Non & tu expulisti timorem, consummasti autem verba talia corã Domino? Reus es verbis oris tui, non discreuisti verba potentum? Redarguat te tuum os, & non ego; at labia tua testimonium dent contra te. Quid enim nunquid primus hominum natus es? aut ante colles inductus es? Ordinem Domini audisti; in autem te venit sapientia? Quid enim nosti quod non nouimus? aut quid intelligens quod non & nos? Et senex & antiquus in nobis, grauior patre tuo diebus. Pauca quæ peccasti verberatus es, valdè supra modum locutus es. Quid ausum est cor tuum? aut quid tulerunt oculi tui? Quoniam iram rupisti coram Domino. protulisti autem ex ore verba talia. Quis enim existens homo, quoniam erit irreprehensibilis? aut vt futurus iustus natus de muliere?

12 ἄνθρωπος δὲ ὃς κοιμηθεὶς οὐ μὴ ἀναστῇ, ἕως οὗ ὁ οὐρανὸς οὐ μὴ συρραφῇ, καὶ οὐκ ἐξυπνισθήσονται ἐξ ὕπνου αὐτῶν.
13 εἴθε γὰρ ὄφελον ἐν ᾅδῃ με ἐφύλαξας, ἔκρυψας δέ με ἕως οὗ παύσηταί σου ἡ ὀργή, καὶ τάξῃ μοι χρόνον ἐν ᾧ μνείαν
14 μου ποιήσῃ. ἐὰν γὰρ ἀποθάνῃ ἄνθρωπος ζήσεται) συντελέσας τὰς ἡμέρας ἐν βίῳ αὐτοῦ. ὑπομενῶ ἕως πάλιν γένω-
15 μαι. εἶτα καλέσεις, ἐγὼ δέ σοι ὑπακούσομαι, τὰ δὲ ἔργα τῶν
16 χειρῶν σου μὴ ἀπόποιος. νῦν γὰρ ἠρίθμησας μου τὰ ἐπιθυμήματα, καὶ οὐ μὴ παρέλθῃ σε οὐδὲν τῶν ἁμαρτιῶν μου.
17 ἐσφράγισας δέ μου τὰς ἀνομίας ἐν βαλαντίῳ, ἐπε-
18 σημήνω δὲ εἴ τι ἄκων παρέβην. καὶ πλὴν ὄρος πίπτον διαπεσεῖται, καὶ πέτρα παλαιωθήσεται) ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς.
19 λίθους ἐλέανεν ὕδατα, καὶ κατέκλυσεν ὕδατα ὑπτίαν τοῦ χώματος τῆς γῆς. καὶ ὑπομενεῖ ἀνθρώπου ἀπώλειαν.
20 ὅσας αὐτὴν εἰς τέλος καὶ ᾤχετο. ἐπέσπασας αὐτῇ τὸ
21 πρόσωπον καὶ ἐξαπέστειλας. πολλῶν γὰρ γενομένων τῶν υἱῶν αὐτοῦ, οὐκ οἶδεν· ἐὰν τελίγοι γένωνται), οὐκ ἐπίσταται.
22 ἀλλ' ἢ αἱ σάρκες αὐτοῦ ἤλγησαν, ἡ δὲ ψυχὴ αὐτοῦ ἐπενθησεν.

ιε.

1 Ὑπολαβὼν δὲ ἐλιφὰζ ὁ θαιμανίτης λέγει,
2 πότερον σοφὸς ἀπόκειται δόσει σωτέρεως πνεύμα-
3 τος, καὶ ἐνέπλησε πόνου γαστέρα, ἐλέγχων ἐν ῥήμασιν
4 οἷς οὐ δεῖ ἐν λόγοις οἷς οὐκ ὄφελον, οὐ καὶ σὺ ἀπεποιήσω φόβον, ἐλαττελέσω δὲ ῥήματα τοιαῦτα ἐναντίον δε
5 κυρίου; σὸν γὰρ εἰ ῥήμασι στόματός σου, ἐδιδέξαντο
6 ῥήματα δυνατῶν; ἐλέγξαι σε τὸ σὸν στόμα, καὶ μὴ ἐγώ, τὰ δὲ χείλη σου καταμαρτυρήσαισάν σου.
7 τί γὰρ μὴ πρῶτος ἀνθρώπων ἐγεννήθης; ἢ ὡς δὲ ἐν
8 ἐπάλξεσι; σύνταγμα κυρίου ἀκήκοας, εἰς δέ σε ἀφίκετο σο-
9 φία; πῶς γὰρ οἶδας, ὃ οὐκ οἴδαμεν; ἢ τί ἐννοεῖς, ὃ οὐχὶ καὶ
10 ἡμεῖς; καὶ γε πρεσβύτης καὶ γε παλαιὸς ἐν ἡμῖν, βα-
11 ρύτερος τοῦ πατέρος σου ἡμέραις. ὀλίγα ὧν ἡμάρτηκας μεμάσιγωσαι, μεγάλως ὑπερβαλλόντως λελά-
12 ληκας. τί ἐτόλμησεν ἡ καρδία σου; ἢ τί ἐπλώτικεν ὁ
13 ὀφθαλμοί σου; ὅτι θυμὸν ἔρριξας ἐναντίον κυρίου. ἐξήγαγες δὲ ἐκ στόματος ῥήματα τοιαῦτα.
14 τίς γὰρ ὢν βροτός, ὅτι ἔσται ἄμεμπτος; ἢ ὡς ἐστὶν δίκαιος γυνὴ γενικός;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[12] Et filius hominis dormit, & non consurgit donec non sint cæli: non euigilabunt impij, nec susitabuntur à domo somni sui.
[13] Quis dabit vt in domo sepulturæ celes me, & abscondas me donec auertatur furor tuus, & ponas mihi statutum vt recorderis mei?
[14] Si moriatur vir impius, nunquid potest viuere? propterea omnibus diebus militiæ meæ expectabo, donec veniat immutatio vitę meæ. [15] Vocabis, & ego respondebo tibi: opera manuum tuarum concupisces. [16] Nunc enim gressus meos numerasti, ne obserues scelera mea. [17] Signatum est in libro memorialium delictum meum, & accumulas super iniquitates meas. [18] Veruntamen mons cadens defluet; & petra transferetur de loco suo. [19] Lapides comminuunt aquæ, & inundant sponte nascentia puluerís terræ: sic spem filij hominis perdidisti. [20] Perficies eum in seculo, & abibit, immutans vultum eius, & dimittes eum. [21] Habitant in gloria filij eius, & nescit; tribulantur, & non attendit eis. [22] Veruntamen caro eius antequàm claudatur feretrum super eum, dolebit: & anima eius super eum luget in domo sepulturæ.

CAP. XV.

ET respondit Eliphaz, qui erat de Theman, & ait: [2] Nunquid sapiens potest respondere sentẽtiam quæ similis sit vento, & implebit quasi vento vrẽte ventrẽ suũ. [3] Qui arguit verbis, & nihil docet, & sermonibus in quibus nõ est vtilitas. [4] Attamen si tu multiplicasses timorẽ, & minuisses verbũ coram Deo. [5] Docebit enim te iniquitatem tuam os tuum, & eliges linguam sapientum. [6] Condemnabit te os tuum & nõ ego, & labia tua testificabuntur contra te. [7] Nunquid cum primo homine citra patrem & matrẽ genitus es, & ante colles creatus es? [8] Nunquid in secreto Dei audisti, & extincta est tibi sapiẽtia? [9] Quid nosti quod nesciamus? quid intelligis quod nõ sit nobiscũ? [10] Verũtamẽ canus & lõgęuus inter nos, & maior patre tuo diebus. [11] Nũquid parũ tibi sunt consolationes Dei? & verbũ in quiete videtur esse apud te. [12] Quid docet te cogitatio tua, & quid annuunt oculi tui? [13] Quòd ducas ad Deum spiritum tuum, & proferas de ore tuo sermones. [14] Quid est filius hominis vt iustificetur, aut innocens sit natus de muliere?

15 * הֵן בִּקְדֹשָׁיו לֹא יַאֲמִין וְשָׁמַיִם לֹא־זַכּוּ בְעֵינָיו׃
16 * אַף כִּי־נִתְעָב וְנֶאְלָח אִישׁ־שֹׁתֶה כַמַּיִם עַוְלָה׃
17 * אֲחַוְךָ שְׁמַע־לִי וְזֶה־חָזִיתִי וַאֲסַפְּרָה׃
18 * אֲשֶׁר־חֲכָמִים יַגִּידוּ וְלֹא כִחֲדוּ מֵאֲבוֹתָם׃
19 * לָהֶם לְבַדָּם נִתְּנָה הָאָרֶץ וְלֹא־עָבַר זָר בְּתוֹכָם׃
20 * כָּל־יְמֵי רָשָׁע הוּא מִתְחוֹלֵל וּמִסְפַּר שָׁנִים נִצְפַּנוּ לָעָרִיץ׃
21 * קוֹל־פְּחָדִים בְּאָזְנָיו בַּשָּׁלוֹם שׁוֹדֵד יְבוֹאֶנּוּ׃
22 * לֹא־יַאֲמִין שׁוּב מִנִּי־חֹשֶׁךְ וְצָפוּי הוּא אֵלָי־חָרֶב׃
23 * נֹדֵד הוּא לַלֶּחֶם אַיֵּה יָדַע כִּי־נָכוֹן בְּיָדוֹ יוֹם־חֹשֶׁךְ׃
24 * יְבַעֲתֻהוּ צַר וּמְצוּקָה תִּתְקְפֵהוּ כְּמֶלֶךְ עָתִיד לַכִּידוֹר׃
25 * כִּי־נָטָה אֵל־אֵל יָדוֹ וְאֵל־שַׁדַּי יִתְגַּבָּר׃
26 * יָרוּץ אֵלָיו בְּצַוָּאר בַּעֲבִי גַבֵּי מָגִנָּיו׃
27 * כִּי־כִסָּה פָנָיו בְּחֶלְבּוֹ וַיַּעַשׂ פִּימָה עֲלֵי־כָסֶל׃
28 * וַיִּשְׁכֹּן עָרִים נִכְחָדוֹת בָּתִּים לֹא־יֵשְׁבוּ לָמוֹ אֲשֶׁר הִתְעַתְּדוּ לִגַלִּים׃
29 * לֹא־יֵעָשֵׁר וְלֹא־יָקוּם חֵילוֹ וְלֹא־יִטֶּה לָאָרֶץ מִנְלָם׃
30 * לֹא־יָסוּר מִנִּי־חֹשֶׁךְ יוֹנַקְתּוֹ תְּיַבֵּשׁ שַׁלְהֶבֶת וְיָסוּר בְּרוּחַ פִּיו׃
31 * אַל־יַאֲמֵן בַּשָּׁוְא נִתְעֶה כִּי־שָׁוְא תִּהְיֶה תְמוּרָתוֹ׃
32 * בְּלֹא־יוֹמוֹ תִּמָּלֵא וְכַפָּתוֹ לֹא רַעֲנָנָה׃
33 * יַחְמֹס כַּבֶּסֶן בָּסְרוֹ וְיִשֶּׁל כַּזַּיִת נִצָּתוֹ׃
34 * כִּי־עֲדַת חָנֵף גַּלְמוּד וְאֵשׁ אָכְלָה אָהֳלֵי־שֹׁחַד׃
35 * הָרָה עָמָל וְיָלַד אָוֶן וּבִטְנָם תָּכִין מִרְמָה׃

15 * Ecce inter sanctos eius nemo immutabilis, & cæli non sunt mundi in conspectu eius: 16 * Quanto magis abominabilis & inutilis homo, qui bibit quasi aquã iniquitatem? 17 * Ostendam tibi, audi me; quod vidi narrabo tibi. 18 * Sapientes confitétur, & non abscondunt patres suos. 19 * Quibus solis data est terra, & non transiuit alienus per eos. 20 * Cunctis diebus suis impius supbit, & numerus annorum incertus est tyrannidis eius.
21 * Sonitus terroris semper in auribus illius; & cùm pax sit, ille semper insidias suspicatur. 22 * Non credit quòd reuerti possit de tenebris, circunspectans vndique gladium. 23 * Cùm se mouerit ad quærendum panem, nouit quòd paratus sit in manu eius tenebrarum dies. 24 * Terrebit eum tribulatio, & angustia vallabit eum sicut regem qui præparatur ad prœlium.
25 * Tetendit enim aduersus Deum manũ suam, & contra omnipotentem roboratus est. 26 * Cucurrit aduersus eum erecto collo, & pingui ceruice armatus est.
27 * Operuit faciem eius crasitudo, & de lateribus eius aruina dependet.
28 * Habitauit in ciuitatibus desolatis, & in domibus desertis quæ in cumulos sunt redactæ. 29 * Non ditabitur nec perseuerabit substantia eius, nec mittet in terra radicem suam.
30 * Non recedet de tenebris, ramos eius arefaciet flamma, & auferetur spiritu oris eius. 31 * Non credet frustrà errore deceptus, quod aliquo precio redimendus sit.
32 * Antequàm dies eius impleantur peribit, & manus eius arescet. 33 * Lædetur quasi vinea in primo flore botrus eius, & quasi oliua proiiciens florem suum.
34 * Congregatio enim hypocritæ sterilis, & ignis deuorabit tabernacula eorum qui munera libenter accipiunt.
35 * Concepit dolorem, & peperit iniquitatem, & vterus eius præparat dolos. Psalm. 7 Isa. 59.6

תרגום

15 הָא בְּקַדִּישֵׁי עֲלָא לָא יְהֵמִין וַאֲנָגְלֵי מְרוֹמָא לָא זַכָּאִין קוּמוֹי׃ 16 כָּל דְּכֵן מְרַחַק וּמְסָאַב בַּר נַשׁ דְּשָׁתֵי חֵיךְ מוֹי עַוְלָתָא׃
17 אֲחַוִי לָךְ קַבֵּל מִנִּי וְדִין דַּחֲמֵית וְאָשְׁתָּעֵי׃ 18 דְּחַכִּימִין יְחַוּוֹן וְלָא מְכַדְּבִין מִסְּוֹרְתָא דַּאֲבָהָתְהוֹן׃ 19 לְהוֹן לְבַלְחוֹדֵיהוֹן אִתְיְהִיבַת אַרְעָא וְלָא עָבַר חִלּוֹנִי בֵּינֵיהוֹן׃
20 כָּל יוֹמֵי רַשִׁיעָא הוּא מְתַפַּס וּמְנִין שְׁנַיָּא אִתְטְשׁוּ לְתַקִּיפָא׃
21 קָל דְּלוּחֲיָא בְּגַוֵּהּ בְּאִדְנוֹי בַּר שָׁרְיָן צַדִּיקַי בְּשַׁלְמָא בְּחַיֵּי עָלְמָא בְּיִזּוּתָא יֵיתְיוּן׃ 22 לָא יְהֵימִין לְמֵתָב מִן חֲשׁוֹךְ וְאִיטְמוֹס הוּא לְקָטְלִין בְּחַרְבָּא׃ 23 מְנַדַּד הוּא לְמָזוֹן אֵן הוּא יְדַע אֲרוּם מְעַתַּד בִּידֵהּ יוֹם חֲשׁוֹכָא׃
24 יְבַעֲתִנֵּהּ עָקָא וּמְעִיקָא מַחְזְרִין יַהֲה חֵיךְ מַלְכָּא דְּמִתְעַתַּד לְאִסְתְּחָרָא בְּלִגְיוֹנִין׃ 25 אֲרוּם אוֹשִׁיט לֵאלָהּ יְדֵיהּ וּלְוַת שַׁדַּי יִתְגַּבַּר׃ 26 יְרָהוּט לְוָתֵהּ בְּתָקְפָא בְּאַקּוּשֵׁי רֵישׁ תְּרֵיסוֹי׃
27 אֲרוּם חֲפָא זִיוֵהּ בְּשׁוּמְנֵהּ וַעֲבַד רוּטְבָא עַלְוֵי כִּפְלָא׃ 28 וַעֲבַד שְׁכוּנָאִין בְּקִרְוָיָא צַדְיָן יַתֵּב בְּבָתָּיָא דְּלָא יְתִיבִין לְהוֹן דִּי אִתְעַתְּדוּ לְיגוּרִין׃
29 לָא יִתְעַתַּר וְלָא יְקַיֵּם עָתְרֵהּ וְלָא יִתְמְתַח לְאַרְעָא מְנְהוֹן׃
30 לָא יַעְדֵּי מִן חֲשׁוֹךְ שִׁבְשֵׁיהּ תְּיַבֵּשׁ שַׁלְהוֹבְיָא וְיַעְדֵּי בְּזַעֲפָא דְּפֻמֵּהּ דֵּאלָהּ׃ 31 לָא יְהֵימִין בַּר נַשׁ דִּי בְּשִׁקְרָא תַּעֲיֵי אֲרוּם שִׁקְרָא תְּהֵי פִּירוּגֵהּ׃ 32 בְּלָא יוֹמֵיהּ תִּתְמְלֵי קְבוּרְתֵּהּ וְעוּבְיֵהּ לָא תְּהֵי עֲבוּפְיָא׃ 33 יְהֵר חֵיךְ גַּפְנָא בְּתָרֵהּ וְיִטְלוֹק חֵיךְ זֵיתָא לְבָלְבֵיהּ׃
34 אֲרוּם סִיעַת דַּיְלָטוֹר לְצַעַר וְאֶשְׁתָּא גַּמְרָת מַשְׁכְּנֵי שׁוֹחֲדָא׃
35 דְּחָשְׁלִין לֵיעוּת וּמְמַלְלִין שִׁקַּר וְרַעְיוֹנֵי כְּרֵיסֵיהוֹן מַתְכִּין נֵיכְלָא׃

* *Si in ſanctis non credit, cælum autem non* 15
mundum coram eo.

* *Sine autem abominatus & impurus vir* 16
bibens iniuſtitiam quaſi potionem.

* *Renunciabo autem tibi, audi me, quæ vi-* 17
tique vidi renunciabo tibi: * *Quæ ſapientes* 18
dicent, & non abſconderunt patres eorum.

* *Ipſis autem ſolis data eſt terra, & non ve-* 19
nit alienus in eos.

* *Omnis vita impij in cura, anni autem nu-* 20
merabiles dati potenti.

* *At timor ipſius in auribus ſuis cùm viſus* 21
fuerit iam in pace agere, veniet eius ſubuerſio.

* *Non credat auerſum eſſe à tenebris, deſti-* 22
natus eſt enim iam in manus ferri:

* *Ordinatus eſt autem in cibos vulturibus:* 23
nouit autem in ſe quòd manet in ruinam. Dies
autem tenebroſa * *ipſum verſabit: neceſſitas* 24
autem & tribulatio ipſum comprehendet, ſicut
dux præfectus cadens;

* *Quoniam ſuſtulit manus coram Domino.* 25
contra autem omnipotentem ceruicem indu-
rauit.

* *Cucurrit autem contra eum in iniuria, in* 26
craſſitudine tergi ſcuti eius:

* *Quoniam abſcondit vultum ſuum in adi-* 27
pe ſuo, & fecit femorale in cruribus.

* *Habitet autem ciuitates deſertas, ingre-* 28
diatur autem domos inhabitatas. quæ autem illi
præparauerunt, alij auferent.

* *Neque ditetur, neque maneant eius facul-* 29
tates. non mittat in terra vmbram:

* *Neque fugiat tenebras, germen eius tabe-* 30
faciat ventus, decidat autem eius flos:

* *Non credat quòd permanebit, inania enim* 31
euadent ei.

* *Inciſio eius ante tempus corrumpetur, &* 32
ramus eius non floreat:

* *Comedatur autem tanquam acreſta ante* 33
tempus, decidat autem ſicut flos oliuæ.

* *Teſtimonium enim impij mors: ignis autem* 34
comburet domos munera accipientium.

* *In ventre autem capiet dolores, euenient* 35
autem ei vana, at venter eius feret dolum.

15 * εἰ κ῾ ἁγίων οὐ πιςδύει, οὐρανὸς ᾧ᾽ ὐ καθαρὸς ἐναν-
16 τίον αὐτ῀. * ἔα ᾧ᾽ ἐδελυγμέ῀ καὶ ἀκάθαρτ῀
ἀνὴρ πίνων ἀδικίας ἴσα ποτῷ.
17 * ἀναγγελῶ δέ σοι, ἄκουέ μου, ἃ δὴ ἑώρακα ὑμνογγελῶ
18 σοι. * ἃ σοφοὶ ἐρροῦσι, καὶ σὺκ ἔκρυψαν πατέρες αὐτῶν.
19 * αὐτοῖς ᾧ᾽ μόνοις ἐδόθη ἡ γῆ, καὶ σὺκ ἦλθεν ἀλλογε-
νὴς ἐπ᾽ αὐτούς.
20 * πᾶς ὁ βί῀ ἀσεβοῦς ἐν φροντίδι, ἔτη ᾧ᾽ ἀριθμηθὲ
δεδομένα δυνάστῃ.
21 * ὁ ᾧ᾽ φόβος αὐτ῀ ἐν ὠσὶν αὐτ῀ ὅταν δοκῇ ἤδη εἰρηνεύειν,
ἥξει αὐτ῀ ἡ καταστροφή.
22 * μὴ πιςδυέτω ἀπὸστροφὴν ἀπὸ σκότους. ἐντέταλ᾽
γὰρ ἤδη εἰς χεῖρας σιδήρου.
23 * καταστέλλεται ᾧ᾽ εἰς σῖτα γυψίν. οἶδε ᾧ᾽ ἐν ἑαυτῷ ὅτι
μένει εἰς πῶμα. ἡμέρα ᾧ᾽ σκοτεινὴ
24 * αὐτὸν στρβήσει, δυάλκη ᾧ᾽ καὶ θλῖψις αὐτὸν καθέξει,
ὥσπερ στρατηγὸς πρωτοστάτης πίπτων.
25 * ὅτι ἦρε χεῖρας ἐναντίον κυρίου. σὺν ᾧ᾽ παντοκρά-
τορος ἐτραχηλίασεν.
26 * ἔδραμε δὲ ἐν θυτίον αὐτ῀ ὕβρει ἐν πάχει νώτου α-
σπίδ῀ αὐτ῀.
27 * ὅτι ἐκάλυψε τὸ πρόσωπον αὐτ῀ ἐν στέατι αὐτ῀· καὶ
ἐποίησε πρισόμιον ἐπὶ τῶν μηρίων.
28 * αὐλισθείη ᾧ᾽ πόλεις ἐρήμους, εἰσέλθοι ᾧ᾽ οἴκους ἀοική-
τους. ἃ ᾧ᾽ ἐκεῖνοι ἡτοίμασθ ἄλλοι ἀποίσου᾽.
29 * οὔτε μὴ πλουτισθῇ, ὅτε μὴ μείνῃ αὐτ῀ τὰ ὑπάρχον-
τα. οὐ μὴ βάλῃ ἐπὶ γῆς σκιάν.
30 * οὐ ᾧ᾽ μὴ ἐκφύγῃ τὸ σκότος, τὸν βλαστὸν αὐτ῀ μαρά-
νῃ πνεύμα῀, ἐκπέσοι ᾧ᾽ αὐτ῀ τὸ ἄνθ῀.
31 * μὴ πιςδυέτω ὅτι ἐπιμένει, κενὰ γὰρ ἀποβήσεται
αὐτῷ.
32 * ἡ τομὴ αὐτ῀ πρὸ ὥρας φθαρήσε᾽, καὶ ὀργάνα῀
αὐτ῀ οὐ μὴ θάλησῃ,
33 * προωρισθείη ᾧ᾽ ὥσπερ ὄμφαξ πρὸ ὥρας, ἐκπέσοι δὲ
ὡς ἄνθ῀ ἐλαίας.
34 * μαρτύριον γὰρ ἀσεβοῦς θάνατος. πῦρ ᾧ᾽ καύσει οἴκους
δωροδοκητῶν.
35 * ἐν γαστρὶ ᾧ᾽ λήψε᾽ ὀδύνας, ἀποβήσε᾽ ᾧ᾽ αὐτῷ κε-
νά, ἡ ᾧ᾽ κοιλία αὐτ῀ ποιήσει δόλον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[15] Ecce in ſanctis ſuperioribus non credit, & angeli excelſi non ſunt mundi coram eo. [16] Quanto magis abominabilis & immundus filius hominis, qui bibit ſicut aquam iniquitatem! [17] Nunciabo tibi, audi me, & quod vidi narrabo.
[18] Quod ſapientes annunciauerunt, & non negauerunt quæ tradita ſunt à patribus eorum. [19] Quibus ſolis data eſt terra, & non tranſiit alienus inter eos. [20] Omnibus diebus impij ipſe contaminatur, & numerus annorum abſconditus eſt robuſto.
[21] Vox timorum in gehenna in auribus eius, quando habitabunt iuſti in pace in vita æterna, vaſtitas veniet ei.
[22] Non credet reuerti à tenebris, & paratus eſt iis qui occidunt gladio. [23] Vagatur ipſe ad eſcam vbi eſt, ſcit quòd parata eſt in manu eius dies tenebrarum. [24] Conturbabunt eum tribulatio & anguſtia, circundabunt eum ſicut regem qui ſtat vt circundetur legionibus. [25] Quoniam extendit in Deum manum ſuam, & contra omnipotentem roboratus eſt.
[26] Curret ad eum in fortitudine, in duritia vmbonis clypeorum ipſius. [27] Et operuit vultum ſuum pinguedine ſua, & fecit aruinam ſuper ilia. [28] Et fecit tabernacula in ciuitatibus deſertis, vt habitaret in domibus quæ erant inhabitabiles, & quæ paratæ erant in aceruos. [29] Non ditabitur, neque permanebunt diuitiæ eius, neque extendetur in terram quicquam ex eis. [30] Non recedet à tenebris; ramum eius arefaciet flamma, & auferetur per ſpiritum oris Dei. [31] Non credet filius hominis qui in falſitate errat, quia falſa erit permutatio eius.
[32] Abſque die ſuo implebitur ſepulchrum eius, & ramus eius non erit vireſcens. [33] Excutiet ſicut vitis botrum ſuam, & proiiciet ſicut oliua ramum ſuum. [34] Quoniam turma delatoris in tribulatione, & ignis conſumpſit tabernacula muneris.
[35] Qui cogitant laborem & loquuntur iniquitatem, & cogitationes ventris eorum præparant dolos.

יו

1 וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃
2 * שָׁמַעְתִּי כָאֵלֶּה רַבּוֹת מְנַחֲמֵי עָמָל כֻּלְּכֶם׃
3 * הֵקֵץ לְדִבְרֵי רוּחַ אוֹ מַה יְמָרִיצְךָ כִּי תַעֲנֶה׃
4 * גַּם אֲנִכִי כָּכֶם אֲדַבֵּרָה לוּ יֵשׁ נַפְשְׁכֶם תַּחַת נַפְשִׁי אַחֲבִירָה עֲלֵיכֶם בְּמִלִּים וְאָנִיעָה עֲלֵיכֶם בְּמוֹ רֹאשִׁי׃
5 * אֲאַמַּצְכֶם בְּמוֹ פִי וְנִיד שְׂפָתַי יַחְשֹׂךְ׃
6 * אִם אֲדַבְּרָה לֹא יֵחָשֵׂךְ כְּאֵבִי וְאַחְדָּלָה מַה מִנִּי יֵהָלֵךְ׃
7 * אַךְ עַתָּה הֶלְאָנִי הַשְׁמוֹתָ כָּל עֲדָתִי׃
8 * וַתִּקְמְטֵנִי לְעֵד הָיָה וַיָּקָם בִּי כַּחְשִׁי בְּפָנַי יַעֲנֶה׃
9 * אַפּוֹ טָרַף וַיִּשְׂטְמֵנִי חָרַק עָלַי בְּשִׁנָּיו צָרִי יְלַטּוֹשׁ עֵינָיו לִי׃
10 * פָּעֲרוּ עָלַי בְּפִיהֶם בְּחֶרְפָּה הִכּוּ לְחָיַי יַחַד עָלַי יִתְמַלָּאוּן׃
11 * יַסְגִּירֵנִי אֵל אֶל עִוֶּל וְעַל יְדֵי רְשָׁעִים יְרִטֵנִי׃
12 * שָׁלֵו הָיִיתִי וַיְפָרְפְּרֵנִי וְאָחַז בְּעָרְפִּי וַיְפַצְפְּצֵנִי וַיְקִמֵנִי לוֹ לְמַטָּרָה׃
13 * יָסֹבּוּ עָלַי רַבָּיו יְפַלַּח בְּלִיּוֹתַי וְלֹא יַחְמֹל יִשְׁפֹּךְ לָאָרֶץ מְרֵרָתִי׃
14 * יִפְרְצֵנִי פֶּרֶץ עַל פְּנֵי פָּרֶץ יָרֻץ עָלַי כְּגִבּוֹר׃
15 * שַׂקְתַּפַּרְתִּי עַלִי גִלְדִּי וְעִלַּלְתִּי בֶּעָפָר קַרְנִי׃
16 * פָּנַי חָמְרְמְרָה מִנִּי בֶכִי וְעַל עַפְעַפַּי צַלְמָוֶת׃
17 * עַל לֹא חָמָס בְּכַפָּי וּתְפִלָּתִי זַכָּה׃
18 * אֶרֶץ אַל תְּכַסִּי דָמִי וְאַל יְהִי מָקוֹם לְזַעֲקָתִי׃
19 * גַּם עַתָּה הִנֵּה בַשָּׁמַיִם עֵדִי וְשָׂהֲדִי בַּמְּרוֹמִים׃
20 * מְלִיצַי רֵעָי אֶל אֱלוֹהַּ דָּלְפָה עֵינִי׃
21 * וְיוֹכַח לְגֶבֶר עִם אֱלוֹהַּ וּבֶן אָדָם לְרֵעֵהוּ׃
22 * כִּי שְׁנוֹת מִסְפָּר יֵאֻתָּיוּ וְאֹרַח לֹא אָשׁוּב אֵהָלֵךְ׃

IOB. Translat.B.Hieronymi.

CAP. XVI.

1 REspõdens autem Iob, dixit: *Audiui fre
2 quenter talia: cõsolatores oneroſi om-
3 nes vos eſtis. *Nunq̃d habebunt finẽ verba vẽtoſa? aut aliquid tibi moleſtum eſt ſi
4 loquaris? *Poterã & ego ſimilia veſtri loq̃. Atq; vtinã eſſet aĩa veſtra ꝓ aĩa mea: conſolarer & ego vos ſermonibus, & mouerem
5 caput meum ſup vos. *Roborarem vos ore meo, & mouerem labia mea quaſi parcens
6 vobis. * Sed quid agam? Si locutus fuero, non quieſcit dolor meus; & ſi tacuero, non
7 recedet à me. * Nunc autem oppreſsit me
B dolor meus, & in nihilũ redacti ſunt om-
8 nes artus mei. *Rugæ meæ teſtimoniũ dicunt contra me, & ſuſcitatur falſiloquus aduerſus faciem meam cõtradicens mihi.
9 *Collegit furoré ſuum in me, & cõminans mihi infremuit contra me dentibus ſuis. Hoſtis meus terribilibus oculis me intui-
10 tus eſt. *Aperuerunt ſup me ora ſua, & exC ꝓbrantes percuſſerunt maxillam meam, ſa-
11 tiati ſunt pœnis meis: *Cõcluſit me Deus apud iniquum, & manibus impiorum me
12 tradidit. *Ego ille quondã opulentus repẽtè cõtritus ſum, tenuit ceruicẽ meam, confregit me, & poſuit me ſibi quaſi in ſignũ.
13 *Circundedit me lanceis ſuis, conuulnerauit lũbos meos. nõ pepcit, & effudit in ter-
14 ra viſcera mea. *Conſcidit me vulnere ſup
15 vulnus, irruit in me quaſi gigas. *Saccum cõſui ſup cutem meã, & operui cinere car-
16 nem meã. *Facies mea intumuit à fletu, &
17 palpebræ meæ caligauerunt. *Hæc paſſus
D ſum abſq; iniquitate manus meæ, cùm ha-
18 berẽ mundas ad Deum p̃ces. *Terra ne operias ſanguinẽ meum, neq; inueniat in te
19 locũ latendi clamor meus. *Ecce enim in cælo teſtis meus, & cõſcius me in excelſis.
20 *Verboſi amici mei, ad Deũ ſtillat oculus
21 meus. * Atq; vtinã ſic iudicaretur vir cum Deo, quomodo iudicatur filius hoĩs cũ col-
22 lega ſuo. *Ecce enim breues anni trãſeunt, & ſemitam per quam nõ reuertar ambulo.

תרגום

יו

1 וַאֲתִיב אִיּוֹב וַאֲמַר׃ 2 שְׁמָעֵת כְּאִלֵּין סְגִיעָתָא מְנַחֲמִין דְּלֵיעוּת כֻּלְּכוֹן׃ 3 הַאִיתּ סוֹף לְמִלֵּי זִיקָא אוֹ מָה יְבַסְמִינָךְ אֲרוֹם תְּתִיב׃
4 לְחוֹד אֲנָא דְכֵמָתְכוֹן אֲמַלֵּל הַלֵּוַי אִיתּ נַפְשְׁכוֹן חְלוּפֵי נַפְשִׁי אַחְבִּיר עֲלֵיכוֹן בְּמִלַּיָא וְאָנִיד עֲלֵיכוֹן בְּמוֹ רֵישִׁי׃ 5 אֲחַיְלְכוֹן עֲלֵיכוֹן בְּמוֹ
פּוּמִי וְטִלְטוּל סְפָוָתַי יִתְמְנַע׃ 6 אִין אֲמַלֵּל לָא יִתְמְנַע כְּיבִי וְאֶפְסוֹק מָה מִנִּי יֵיזֵל׃ 7 לְחוֹד כְּרוֹן שַׁלְהֵינִי צַדַּיְתָא כָּל סִיעָתִי׃
8 וּנְקַפְתַּנִי לְסָהִיד הֲוָה וַאֲקִים לְסַהְרָא עֲלַי כַּדְבוּבִי עַל אַפַּי׃ 9 רְגָזֵה חְבַר וּנְטַר לִי דְבָבוּ עָאם עֲלַי בְּכַכּוּי כְּאִזְמֵיל חָרִיף עֵינְוּי לִי׃
10 פְּתַחוּ עֲלַי פֻּמְהוֹן בְּחִסּוּדָא מְחוֹ לְסָתַי כַּחְדָא עֲלַי בְּנָסָא מִתְמַלְאִין׃
11 יְמְסְרַנַּנִי אֱלָהָא לְוַת סָרֵי זְרוֹעָא וְעַל יְדֵי דְרַשִׁיעִין מְמָרֵשׁ יָתִי׃ 12 שְׁלֵיו הֲוֵית וְרַעְרְקִינַנִי וַאֲחַד בְּקָדְלִי וְתַכְּרִינַנִי וְשַׁוְוִינִי לֵהּ לְפַלְגָסָא׃
13 יַחְזְרִין עֲלַי גַּרְרוֹי יְקַטַּע כּוּלְיָתַי וְלָא יְחוּס יִשְׁדִּי לְאַרְעָא מְרַרְתִּי׃ 14 יְתְקְפַנַּנִי תְּקוֹף עַל אַפֵּי תְּקוֹף יְרָהוּט עֲלַי הֵיךְ גִּבָּרָא׃
15 שַׂקָּא חֲיֵטֵת עֲלַוֵי מְשֵׁכִי וּפִלְפֶּלֶת בְּעַפְרָא אַיְקְרִי׃ 16 אַפַּי מְטַשְׁטְשִׁין מִן בְּכְיְתָא וְעַל תֵּימוֹרֵי טוּלֵי מוֹתָא׃
17 עַל דְּלֵית חֲטוּפִין בִּידַי וּצְלוֹתִי דַכְיָא׃ 18 אַרְעָא לָא תַחְפִּין אַדְמִי וְלָא יְהֵי אֲתַר לְקִבְלְתִי׃
19 לְחוֹד כְּרוֹן תַּאִית בִּשְׁמַיָּא מְסַהֲדִי וּמַסְהִיד עֲלַי בְּמְרוֹמָם׃ 20 פְּרַקְלִיטַי חַבְרֵי קֳדָם אֱלָהּ זְלַגַת עֵינִי׃
21 אֶפְשַׁר דְּמַכְסֵן בַּר נַשׁ עִם אֱלָהּ הֵיךְ אֱנָשׁ עִם חַבְרֵהּ׃ 22 מְטוֹל דְּשְׁנֵי מְנַיָן אָתְיָן וְאֵיסַרְטָיָא דְּלָא אֲתוּב אֵיזֵל׃

CAP. XVI.

RESpondens autem Iob dicit:
1 *Audiui talia multa, consolatores malorum
2 omnes.* *Quid enim nunquid ordo est verbis uenti, aut quid molestum erit tibi quoniam
3 respondes?* *Et ego secundum uos loquar.
4 Utinam supponeretur anima uestra pro mea: posteà insultabo uobis uerbis. & mouissem u-
5 tique super uos cum planctu caput meum.
*Sit autem fortitudo in ore meo, motui au-
6 tem labiorum non parcam.
*Si enim loquar, non dolebo uulnus. si au-
7 tem & tacuero, quid minus uulnerabor?
*Nunc autem laceratum me fecit fatuum pu-
8 tridum, & adhæsit mihi:* *In testimonium
factus sum, et surrexit in me mendacium meũ,
secundùm faciem meam respondit.
*Ira uus deiecit me, fremuit in me denti-
9 bus, sagittæ piratarum eius in me inciderunt.
telis oculorum insultauit, acuto percussit me in
genibus.
*Vnanimiter autem decurrerunt in me.
10 *Tradidit enim me Dominus in manus in-
11 iustorum, in autem impiis proiecit me.
*Pacificum dispersit me. accipiens me capil-
12 lis euulsit, constituit me tanquam signum:
*Circundederunt me lanceis percutientes in
13 renes meos, non parcentes effuderunt in ter-
ram bilem meam.* *Iniecerunt mihi ruinam
14 super ruinam, cucurrerunt ad me potentes.
*Saccum consuerunt super cutem meam: at
15 robur meum in terra extinctum est.
*Venter meus combustus est à fletu, in au-
16 tem palpebris meis umbra mortis.
*Iniustum autem nihil fuit in manibus meis,
17 oratio autem mea munda.* *Terra ne operiat
18 in sanguine carnis meæ, neque sit locus clamori
meo.* *Et nunc ecce in cælis testis meus:
19 at conscius mei in excelsis,* *veniat mea ora-
20 tio ad Dominum, coram autem eo stillet meus o-
culus.* *Sit autem redargutio uiro coram Do-
21 mino, & filio hominis proximo suo.
*Anni autem numerabiles uenerunt, uia au-
22 tem per quam non reuertar, ambulo.

ις'.

1 *Υπολαβὼν δὲ ἰὼβ λέγει,
2 *ἀκήκοα ταῦτα πολλά, παρακλήτορες κακῶν πάν-
3 τες.* *τί γὰρ μὴ τάξις ἐστὶ ῥήμασι πνεύματος, ἢ τί πα-
ρενοχλήσει σοι ὅτι ἀποκρίνῃ;
4 *καὶ γὰρ καθ' ὑμᾶς λαλήσω. εἰ ὑπέκειτο γε ἡ ψυχὴ ὑ-
μῶν ἀντὶ τῆς ἐμῆς, εἶτ' ἐναλλόμαι ὑμῖν ῥήμασι. καὶ ἐκί-
νησα ἂν ἐφ' ὑμᾶς σὺν πένθει τὴν κεφαλήν μου.
5 *εἰη δὲ ἰσχὺς ἐν τῷ στόματί μου, κίνησιν δὲ χαλεώσει φεί-
6 δομαι.* *ἐὰν γὰρ λαλήσω, οὐκ ἀλγήσω τὸ τραῦμα.
ἐὰν δὲ καὶ σιωπήσω, τί ἔλαττον πεισθήσομαι;
7 *νῦν δὲ κατάκοπόν με πεποίηκε μωρὸν ζεσπότα, καὶ
8 ἐπελάβετό μου.* *εἰς μαρτύριον ἐγήνετο, καὶ ἀντέστη
ἐν ἐμοὶ τὸ ψεῦδός μου, καὶ πρόσωπόν μου ἀνταπεκρίθη.
9 *ὀργῇ χρησάμενος κατέβαλέ με, ἔβρυξεν ἐπ' ἐμὲ
τοῦ ὀδόντας, βέλη πειρατῶν αὐτοῦ ἐπ' ἐμοὶ ἐπέπεσον. ἀ-
κίσιν ὀφθαλμοῦ ἐνήλατο. ὀξεῖ ἔπαισέ με διὰ γόνατα.
10 *ὁμοθυμαδὸν δὲ κατέδραμον ἐπ' ἐμοί.
11 *παρέδωκε γάρ με ὁ κύριος εἰς χεῖρας ἀδίκων, διὰ
δὲ ἀσεβέσιν ἔρριψέ με.
12 *εἰρηνεύοντα διεσκέδασέ με. λαβὼν με τὸν κόμης διέ-
πλε, κατέστησέ με ὥσπερ σκοπόν.
13 *ἐκύκλωσαί με λόγχαις βάλλοντες εἰς νεφρούς μου,
οὐ φειδόμενοι ἐξέχεαν εἰς γῆν τὴν χολήν μου.
14 *κατέβαλόν μοι πῶμα διὰ πώματος, ἔδραμον πρὸς
ἐμὲ δυνάμενοι.
15 *σάκκον ἔρραψαν διὰ βύρσης μου, τὸ δὲ σθένος μου ἐν
γῇ ἐστράφη.
16 *ἡ γαστήρ μου συγκέκαυται ἀπὸ κλαυθμοῦ· διὰ δὲ βλε-
φάρων μου σκιὰ θανάτου.
17 *ἄδικον δὲ οὐδὲν ἐν χερσί μου, δύχη δέ μου καθαρά.
18 *γῆ μὴ ἀποκαλύψαι ἐφ' αἵματι σαρκός μου, μὴ
δὲ εἴη τόπος τῇ κραυγῇ μου.
19 *καὶ νῦν ἰδοὺ ἐν οὐρανοῖς ὁ μάρτυς μου.
20 *ὁ δὲ συνίστωρ μου ἐν ὑψίστοις. ἀφίκοιτό μου ἡ δέησις
πρὸς κύριον, σταγὼν δὲ αὐτοῦ στάξοι μου ὁ ὀφθαλμός.
21 *εἰη δὲ ἔλεγχος ἀνδρὶ ἐναντίον κυρίου, καὶ υἱῷ ἀνθρώπου
22 τῷ πλησίον αὐτοῦ. *ἔτη δὲ ἀριθμητὰ ἥκασιν, ὁδῷ δὲ οὐκ
ἐπανάστρεφόμαι πορεύομαι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XVI.

ET respondit Iob & ait: [2] Audiui sicut hæc multa: consolatores laboris vos omnes estis. [3] Nunquid habebunt finem verba ventosa, aut quid suaue tibi erit quia respondes? [4] Attamen ego sicut vos loquar: vtinam esset anima vestra pro anima mea: componerem super vos sermones: mouerem super vos caput meum. [5] Roborarem vos ore meo, & motus labiorum meorum prohiberetur. [6] Si locutus fuero, non prohibebitur dolor meus: & si cessauero, quid decedet à me? [7] Attamen nunc laborare me facit: desolasti omnem turbam meam: [8] Et confregisti ceruicem meam, in testem fuit, & suscitauit in testimonium contra me mendacium meum in faciem meam. [9] Furore suo confregit & obseruauit mihi inimicitiam. infremuit contra me dentibus suis: quasi nouaculam acuit oculos suos contra me. [10] Aperuerunt super me os suum in opprobrium, percusserunt maxillas meas, simul contra me repleti sunt ira. [11] Tradidit me Deus superbis, & per manus impiorum conuellit me. [12] Opulentus eram, & comminuit me: & tenuit ceruicem meam, & confregit me, & posuit me sibi in scopum. [13] Circundederunt me sagittæ eius, succidit renes meos & non pepercit: effudit in terram fel meum. [14] Exarsit in me furore super furorem, cucurrit contra me sicut fortis. [15] Saccum consui super cutem meam, & aspersi puluere gloriam meam. [16] Facies mea obliterata est fletu, & super palpebras meas vmbra mortis. [17] Quoniã non est rapina in manibus meis, & oratio mea munda. [18] Terra ne operias sanguinem meum, neque sit locus clamori meo. [19] Attamen nunc, an num est in cælis testis meus, & testificans super me in excelsis? [20] Paracliti mei socij mei, coram Deo stillat oculus meus. [21] Nunquid potest filius hominis arguere cum Deo, sicut homo cum amico suo? [22] Quia annorum numerus venit, & semitam per quam non reuertar, ambulabo.

יז

1 * רוּחִי חָבֵּלָה יָמַי נִזְעָכוּ קְבָרִים לִי׃
2 * אִם־לֹא הַתֻּלִים עִמָּדִי וּבְהַמְרוֹתָם תָּלַן עֵינִי׃
3 * שִׂימָה נָּא עָרְבֵנִי עִמָּךְ מִי־הוּא יָדֵי יִתָּקָע׃
4 * כִּי־לִבָּם צָפַנְתָּ מִשֶּׂכֶל עַל־כֵּן לֹא תָרֹם׃
5 * לֶחֱלָק יַגִּיד רֵעִים וְעֵינֵי בָנָיו תִּכְלֶנָה׃
6 * וְהַצִּיגֵנִי לְמָשָׁל עַמִּים וְתֹפֶת לְפָנִים אֶהְיֶה׃
7 * וַתֵּכַהּ מִכַּעַשׂ עֵינִי וְיֹצְרִי כַּצֵּל כֻּלָּם׃
8 * יָשְׁמוּ יְשָׁרִים עַל־זֹאת וְנָקִי עַל־חָנֵף יִתְעָרֵר׃
9 * וְיֹאחֵז צַדִּיק דַּרְכּוֹ וְטָהֹר־יָדַיִם יֹסִיף אֹמֶץ׃
10 * וְאוּלָם כֻּלָּם תָּשׁוּבוּ וּבֹאוּ נָא וְלֹא־אֶמְצָא בָכֶם חָכָם׃
11 * יָמַי עָבְרוּ זִמּוֹתַי נִתְּקוּ מוֹרָשֵׁי לִבִּי׃
12 * לַיְלָה לְיוֹם יָשִׂימוּ אוֹר קָרוֹב מִפְּנֵי־חֹשֶׁךְ׃
13 * אִם־אֲקַוֶּה שְׁאוֹל בֵּיתִי בַּחֹשֶׁךְ רִפַּדְתִּי יְצוּעָי׃
14 * לַשַּׁחַת קָרָאתִי אָבִי אַתָּה אִמִּי וַאֲחוֹתִי לָרִמָּה׃
15 * וְאַיֵּה אֵפוֹ תִקְוָתִי וְתִקְוָתִי מִי יְשׁוּרֶנָּה׃
16 * בַּדֵּי שְׁאוֹל תֵּרַדְנָה אִם־יַחַד עַל־עָפָר נָחַת׃

יח

1 * וַיַּעַן בִּלְדַּד הַשּׁוּחִי וַיֹּאמַר׃
2 * עַד־אָנָה תְּשִׂימוּן קִנְצֵי לְמִלִּין תָּבִינוּ וְאַחַר נְדַבֵּר׃
3 * מַדּוּעַ נֶחְשַׁבְנוּ כַּבְּהֵמָה נִטְמֵינוּ בְּעֵינֵיכֶם׃
4 * טֹרֵף נַפְשׁוֹ בְּאַפּוֹ הַלְמַעַנְךָ תֵּעָזֵב אֶרֶץ וְיֵעְתֵּק צוּר מִמְּקוֹמוֹ׃
5 * גַּם אוֹר רְשָׁעִים יִדְעָךְ וְלֹא־יִגַּהּ שְׁבִיב אִשּׁוֹ׃
6 * אוֹר חָשַׁךְ בְּאָהֳלוֹ וְנֵרוֹ עָלָיו יִדְעָךְ׃
7 * יֵצְרוּ צַעֲדֵי אוֹנוֹ וְתַשְׁלִיכֵהוּ עֲצָתוֹ׃
8 * כִּי שָׁלַח בְּרֶשֶׁת בְּרַגְלָיו וְעַל־שְׂבָכָה יִתְהַלָּךְ׃

IOB. Tranſlat.B.Hieronymi.

CAP. XVII.

1 SPiritus me⁹ attenuabitur,dies mei breuiabuntur, & ſolùm mihi ſupeſt ſepul-
2 chrum.*Nō peccaui,& in amaritudinibus
3 moratur oculus meus. *Libera me,& pone me iuxta te,& cuius vis manus pugnet cō
4 tra me. * Cor eorū lōgè feciſti à diſciplina,
5 ppterea non exaltabuntur. *Prædā polli-
B cetur ſociis,& oculi filiorum eius deficiēt.
6 *Poſuit me quaſi in prouerbium vulgi, &
7 exẽplum ſum coram eis. *Caligauit ad indignationem oculus meus, & mẽbra mea
8 quaſi in nihilum redacta ſunt.*Stupebunt iuſti ſup hoc, & innocēs contra hypocritā
9 ſuſcitabitur. * Et tenebit iuſtus viā ſuā, &
10 mundis manibus addet fortitudiné.*Igi-
C tur omnes vos cōuertimini & venite,& nō
11 inueniam in vobis vllum ſapientem.*Dies mei tranſierunt,cogitationes meę diſipa-
12 tæ ſunt,torquentes cor meum. *Noctem
D verterūt in diem, & rurſum poſt tenebras
13 ſpero lucē.* Si ſuſtinuero,infernus domus mea eſt, & in tenebris ſtraui lectulū meū.
14 *Putredini dixi, Pater meus es: mater mea
15 & ſoror mea,vermibus.*Vbi eſt ergo nunc præſtolatio mea,& patientiam meam quis
16 cōſiderat? *In profundiſsimum infernum deſcendent omnia mea. Putasne ſaltem ibi erit requies mihi? CAP. XVIII.

1 REſpōdens autem Baldad Suites, dixit:
2 * Vſque ad quem finem verba iactabi-
A tis? intelligite priùs, & ſic loquemur.
3 * Quare reputati ſumus vt iumenta, &
4 ſorduimus coram vobis? * Quid perdis animā tuam in furore tuo? Nunquid pro-
5 pter te derelinquetur terra, & transferentur rupes de loco ſuo? * Nonne lux impij
6 extinguetur, nec ſplendebit flamma ignis eius?*Lux obtenebreſcet in tabernaculo il
7 lius, & lucerna quæ ſuper eum eſt,extinguetur. * Arctabuntur greſſus virtutis eius,& præcipitabit eum conſilium ſuum.
8 * Immiſit enim in rete pedes ſuos,& in maculis eius ambulat.

תרגום

יז

1 נַפְשִׁי חֲבָלָה יוֹמַי דְּוֹעֲכוּ קְבוּרָן מָהֳקָנָן לִי׃ 2 אֵין לָא מְהַלְעֲבִין עִמִּי וּבְפָרוּגֵיהוֹן חָבִית עֵינִי׃ 3 שַׁוִּי כְרוּן עָרוֹב יָתִי עִמָּךְ מַן
הוּא לִידִי יִקְרַב׃ 4 אֲרוּם לִבְּהוֹן אַסְתַּמְתָּא מְסָכְלָתָנוּ מְטוּל הֵיכְנָא לָא תְרוֹמַם יָתְהוֹן׃ 5 לְמַפְלִיג עַל אָחֳוֵיהּ חַבְרַיָּא וְעֵינֵי בְנוֹי תִּשְׁתֵּיצוֹן׃
6 וְעַתְּדַנִי לְמְהֵלִין בְּעַמְמַיָּא וְגֵהִינָם מִן לְגַיו אֶהֵי׃ 7 וּכְהָת מֵרְגוּז עֵינִי וּקְלָסְתּוֹרֵי הֵיךְ טוּלָא כֻּלְּהוֹן׃ 8 יִשְׁתְּקוּן תְּרֵיצֵי עַל דָּא
וְזַכַּאי עַל דְּיָלָטוֹר יְהֵגַּבַּר׃ 9 וְיוֹחֵד תְּרֵיץ אוֹרְחֵהּ וּדְכֵי אִידַיָּא יוֹסִיף לְאִתְחַיָּלָא׃ 10 וּבְרַם כֻּלְּהוֹן תוּבוּן וְאֵתוֹ כְּרוּן וְלָא אַשְׁכַּח בְּכוּן
חַכִּים׃ 11 יוֹמַי עֲבַרוּ רַעְיוֹנַי אִתְבְּטִילוּ לוּחֵי לִבִּי׃ 12 לֵילְיָא לְיוֹמָא יְשַׁוּוּן נְהוֹר קָרִיב מְסַלְקִין מִן קֳדָם חֲשׁוֹךְ׃ 13 אִם אֲנָא סָבֵר
דְּבֵי קְבוּרְתָּא בֵּיתִי בַּחֲשׁוֹךְ בֵּית שְׁוִוי׃ 14 לְשַׁחְתָּא קְרֵיתִי אֲבָא אַנְתְּ אִמִּי וַאֲחָתִי לְרִחְשָׁא׃ 15 וְהָאן דֵּיכִי סִבְרִי וּמְהֵינָתִי מַן יְסַכִּינָהּ׃
16 טַנְדֵי לִבִּי קְבוּרְתָּא תַּחְתָּן אִין כְּחַד עַל עַפְרָא שָׁרַן׃

יח

1 וַאֲתֵיב בִּלְדַּד דְּמִן שׁוּחַ וַאֲמַר׃ 2 עַד אֵימָתַי תְּשַׁוּוּן הַרְפַּתְקֵי לְמִלִּין חֲבִינוּן וּמִבָּתַר כֵּן נְמַלֵּל׃ 3 מָה דֵּין אִתְחַשְׁבְנָא חֵיךְ בְּעִיר
טְמַעְנָא בְּמָחֵיכוֹן׃ 4 דְּמִצַּעַר נַפְשֵׁהּ בְּרִגְזֵהּ אֶפְשַׁר דְּאַמְטוּלְתָךְ תִּשְׁתְּבִיק אַרְעָא מִלֵּימַב וְטִינַר יִסְתַּלַּק מִן אַתְרֵהּ׃ 5 לְחוֹד נְהוֹר
רַשִׁיעֵי יִטְפֵי וְלָא יְנַהַר נִיץ נוּרֵהּ׃ 6 נְהוֹר חֲשׁוֹךְ בְּמַשְׁכְּנֵהּ וְשִׁרְגֵּהּ אַמְטוּלְתֵּהּ יִטְפֵי׃ 7 יִתְעַיְקָן פִּסְיַעַת חֲקָפֵהּ וְתִטְלוֹקְנֵהּ מִלְּכָהּ׃
8 מְטוּל דְּאִשְׁתַּדַּר בְּמִצַּדְתָּא בְּרַגְלוֹי וְעַיְלוֹי סָרִיגוּתָא יְסַיֵּל׃

CAP. XVII.

PEreo spiritu latus; egeo autem sepulchro, & non assequor. * Supplico laborans, & quid faciam? furati sunt autem meas facultates alieni. quis est hic; manu mea ligetur?

* Quoniam cor eorum absconderunt à prudentia, propter hoc non exaltabis eos.

* Parti nunciabit mala, oculi autem mei in filiis contabuerunt.

* Posuisti autem me fabulam in gentibus, risus autem eis euasi.

* Cæci facti sunt enim ab ira oculi mei, obsessus sum valdè ab omnibus.

* Stupor tenuit veraces super his, iustus autem super iniquum suscitetur: * Teneat autem fidelis suam viam, mundus autem manibus recipiat audaciam. * Quinimo omnes nitimini & venite iam, non enim inuenio in vobis verum. * Dies mei transierunt in strepitu, rupti sunt autem articuli cordis mei.

* Noctem in diem posui, lumen propè à facie tenebrarum. * Si enim sustinuero, infernus mea domus; in autem caligine stratus est meus lectus. * Mortem inuocaui patrem meum esse, matrem autem meam esse & sororem putredinem. * Vbi igitur mea est spes, aut bona mea videbo? * Aut mecum in infernum descendent? aut vnanimiter in sepulchrum descendemus?

CAP. XVIII.

REspondens autem Baldad Sauchites dicit: * Vsquequo non cessabis? mane, vt et ipsi loquamur. * Quare vt quadrupedes tacuimus coram te? * Interfecit te ira. quid enim si tu mortuus fueris, inhabitabilis quæ sub cælo? aut subuertentur montes à fundamentis?

* Et lumen impiorum extinguetur? & non eueniet eorum flamma.

* Lumen eis tenebræ in tabernaculo, at lucerna in eo extinguetur.

* Venentur minimi facultates eius, erret autem eius consilium.

* Immittatur autem pes eius in laqueo, in rete inuoluatur.

ιζ'.

1 * Ολέκομαι πνεύματι φερόμενος, δέομαι ὑπὸ ταφῆς,
2 καὶ οὐ τυγχάνω. * λίσσομαι κάμνων, καὶ τί ποιήσω; ἔκλεψαν δέ μου τὰ ὑπάρχοντα ἀλλότριοι. τίς ἐστὶν οὗτος, τῇ χειρί μου συνδεθήτω;
4 * ὅτι καρδίαν αὐτῶν ἔκρυψας ἀπὸ φρονήσεως, διὰ τοῦτο οὐ μὴ ὑψώσῃς αὐτούς. * τῇ μερίδι ἀναγγελεῖ κακίας, ὀφθαλμοὶ δέ μου ἐφ' υἱοῖς ἐτάκησαν.
6 * ἔθου δέ με θρύλημα ἐν ἔθνεσι, γέλως ὑπ' αὐτοῖς ἀπέβην.
7 * πεπώρωνται γὰρ ἀπὸ ὀργῆς οἱ ὀφθαλμοί μου, πεπολιόρκημαι μεγάλως ὑπὸ πάντων.
8 * θαῦμα ἔχει ἀληθινοὺς ἐπὶ τούτοις, δίκαιος ὑπὲρ ἀνόμου ἐπαναστήσεται. * χοῖρος ὑπὸς τὸν ἑαυτοῦ ὁδόν, καθαρὸς χεῖρας ἀναλάβοι θαρσῶν.
10 * οὐ μὴν ὑμεῖς ἀλλὰ πάντες ἐρείδετε καὶ δεῦτε δή, οὐ γὰρ
11 εὑρίσκω ἐν ὑμῖν ἀληθές. * αἱ ἡμέραι μου παρῆλθον ἐν βέμματι, ἐρράγη ὑπὸ τὰ ἄρθρα τῆς καρδίας μου.
12 * νύκτα εἰς ἡμέραν ἔθηκα, φῶς ἐγγὺς ἀπὸ προσώπου
13 σκότους. * ἐὰν γὰρ ὑπομείνω, ᾅδης μου οἶκος, ἐν ὑπνώματι ἔστρωταί μου ἡ στρωμνή.
14 * θανάτῳ ἐπεκαλεσάμην πατέρα μου εἶναι, μητέρα δέ μου εἶναι καὶ ἀδελφὴν σαπείαν.
15 * πᾶ οὖν μου ἐστὶν ἡ ἐλπίς, ἢ τὰ ἀγαθά μου ὄψομαι;
16 * ἢ μετ' ἐμοῦ εἰς ᾅδου καταβήσεται; ἢ ὁμοθυμαδὸν ἐπὶ χώματος καταβησόμεθα;

ιή.

1 * Ὑπολαβὼν ὁ Βαλδὰδ ὁ Σαυχίτης λέγει,
2 * μέχρι τίνος οὐ παύσῃ; σύνες, ἵνα καὶ αὐτοὶ λα-
3 λήσωμεν. * διατί ὥσπερ τετράποδα σεσιωπήκαμεν ἐνώπιόν σου;
4 * κέχρηταί σε ὀργή. μὴ γὰρ ἐὰν σὺ ἀποθανῇς, ἀοίκητος ἢ ὑπ' ἀέρα; ἢ καταστραφήσεται ὄρη ἐκ θεμελίων;
5 * καὶ φῶς ἀσεβῶν σβεσθήσεται; καὶ οὐκ ἀποβήσεται αὐτῶν ἡ φλόξ.
6 * τὸ φῶς αὐτοῖς σκότος ἐν διαίτῃ, ὁ ὑπὲρ λύχνου ἐπ' αὐτῷ σβεσθήσεται.
7 * σπρώσασθαι ἐλάχιστοι τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. σφάλλει ὑπὸ αὐτοῦ ἡ βουλή. * ἐμβληθείη γὰρ ὁ πὸς αὐτοῦ ἐν παγίδι, ἐν δικτύῳ ἐλιχθείη.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XVII.

ANima mea corrupta est, dies mei succisi sunt, sepulchra parentur mihi. [2] Si non sunt irrisores mecum, & in commutatione eorum manet oculus meus. [3] Pone nunc fideiussorem me apud te: quis est qui manum meam tangat? [4] Quoniam cor eorum abscondisti ab intellectu, propterea non exaltabis eos. [5] Qui ad diuidendum annunciat sociis, oculi filiorum eius consumentur. [6] Et statuisti me in prouerbia in populis; & ab interiori gehenna ero. [7] Et caligauit à furore oculus meus, & vultus meus quasi vmbra totus est. [8] Tacebunt recti super hoc, & iustus contra delatorem se confortabit. [9] Et apprehendet rectus viam suam, & mundus manibus addet robur. [10] Veruntamen vniuersi vos conuertimini, & venite nunc, & non inueniam in vobis sapientem. [11] Dies mei transierunt, cogitationes meæ cessauerunt in tabulis cordis mei. [12] Noctem ponent in diem, lucem propinquam auferunt à facie tenebrarum. [13] Si ego sustinuero, domus sepulturæ domus mea erit: in tenebris sternam domum strati mei. [14] Foueam vocaui, pater meus es tu: mater mea & soror mea, vermi *dixi*. [15] Et vbi est nunc spes mea, & expectationem meam quis intuebitur? [16] Duo corpora in domum sepulturæ descendent, si simul super puluerem commorabuntur.

CAP. XVIII.

ET respondit Baldad, qui erat de Suach, & ait: [2] Vsquequo ponetis vices verbis? intelligite, & post hæc loquamur. [3] Quare reputati sumus sicut iumentum: absconditi sumus in conspectu vestro? [4] Qui tribulat animam suam in ira sua, nunquid propter te derelinquetur terra, ne habitetur, & transferentur rupes de loco suo? [5] Attamen lux impiorum extinguetur, & non splendebit scintilla ignis eius. [6] Lux obtenebrescet in tabernaculo suo, & lucerna eius propter eum extinguetur. [7] Artabuntur gressus fortitudinis eius, & proiiciet eum consilium suum. [8] Quia immissus est in rete pedes eius, & super retiaculum deambulabit.

9 * יאחז בעקב פח יחזק עליו צמים׃
10 * טמון בארץ חבלו ומלכדתו עלי נתיב׃
11 * סביב בעתהו בלהות והפצהו לרגליו׃
12 * ירזיר רעב אנו ואיד נכון לצלעו׃
13 * יאכל בדי עורו יאכל בדיו בכור מות׃
14 * ינתק מאהלו מבטחו ותצעדהו למלך בלהות׃
15 * תשכון באהלו מבלי־לו יזרק על־נוהו גפרית׃
16 * מתחת שרשיו יבשו וממעל ימל קציר׃
17 * זכרו אבד מני־ארץ ולא־שם לו על־פני חוץ׃
18 * יהדפהו מאור אל־חשך ומתבל ינדהו׃
19 * לא נין לו ולא־נכד בעמו ואין שריד במגוריו׃
20 * על־יומו נשמו אחרנים וקדמנים אחזו שער׃
21 * אך־אלה משכנות עול וזה מקום לא־ידע אל׃

יט

1 * ויען איוב ויאמר׃
2 * עד־אנה תגיון נפשי ותדכאונני במלים׃
3 * זה־עשר פעמים תכלימוני לא־תבשו תהכרו־לי׃
4 * ואף־אמנם שגיתי אתי תלין משוגתי׃
5 * אם־אמנם עלי תגדילו ותוכיחו עלי חרפתי׃
6 * דעו־אפו כי־אלוה עותני ומצודו עלי הקיף׃
7 * הן אצעק חמס ולא אענה אשוע ואין משפט׃
8 * ארחי גדר ולא אעבור ועל־נתיבותי חשך ישים׃
9 * כבודי מעלי הפשיט ויסר עטרת ראשי׃
10 * יתצני סביב ואלך ויסע כעץ תקותי׃
11 * ויחר עלי אפו ויחשבני לו כצריו׃

1 * Tenebitur planta illius laqueo, & ex-
10 ardescet contra eum sitis. * Abscondita est
C in terra pedica eius, & decipula illius super
11 semitam. * Vndique terrebunt eum formi-
12 dines, & inuoluent pedes eius. * Attenue-
tur fame robur eius, & inedia inuadat co-
13 stas illius. * Deuoret pulchritudinem cu-
tis eius, & consumat brachia illius primo-
14 genita mors. * Auellatur de tabernaculo
suo fiducia eius, & calcet super eum quasi
15 rex interitus. * Habitent in taberna-
culo illius socij eius qui nō est, aspergatur
16 in tabernaculo eius sulphur. * Deorsum ra
D dices eius siccentur, sursum autem attera-
17 tur messis eius. * Memoria illius pereat de
terra, & non celebretur nomen eius in pla
18 teis. * Expellet eum de luce in tenebras, &
19 de vrbe transferet eum. * Non erit semen
eius neq; progenies in populo suo, nec vl-
20 læ reliquiæ in regionibus eius. * In die eius
stupebunt nouissimi, & primos inuadet
21 horror. * Hæc sunt ergo tabernacula ini-
qui, & iste locus eius qui ignorat Deum.

CAP. XIX.

1 RESpondens autem Iob, dixit:
2 * Vsquequo affligitis animam meam,
3 & atteritis me sermonibus? * En decies con
funditis me, & non erubescitis opprimen
4 tes me. * Nempe & si ignoraui, mecum
5 erit ignorantia mea. * At vos contra me
erigimini, & arguitis me opprobriis meis.
6 * Saltem nunc intelligite quia Deus nō
æquo iudicio afflixerit me, & flagellis suis
7 me cinxerit. * Ecce clamabo vim patiens, Abac.1.6
& nemo audiet. vociferabor, & non est qui
8 iudicet. * Semitam meam circumsepsit,
B & transire non possum, & in calle meo te-
nebras posuit.
9 * Spoliauit me gloria mea, & abstulit
10 coronam de capite meo. * Destruxit me
vndique, & pereo, & quasi euulsæ arbori
abstulit spem meam.
11 * Iratus est contra me furor eius, & sic
me habuit quasi hostem suum.

תרגום

9 יחחד בתקלא דפוחא יתקוף עלוי ניבריא׃ 10 טמיע בארעא אשליה ואוחדתה עלוי שבילא׃ 11 חזור חזור יבעתונה אתרגושין
ומבדרין לרגלוי׃ 12 יהי כפין באנינותה וצעדא מזמן לסטרה׃ 13 ייכול בוצינין דחפין למשכבה יגמר בנוי מלאך דמותא׃
14 יתגזיר ממשכנה רחצנה והובליה למלך רגושתא׃ 15 תשרי אנחתה במשכנה דליה לה ויבדר על מדורה גפריתא׃
16 מלרע שרשוהי יתיבשן ומן לעיל יתמולל זאזה׃ 17 דכרנה הובד מארעא ולא שמא לה על אפי אשקקי׃
18 יהדפנה מנהור לחשוך ומחבל יגלונה׃ 19 לא ביר לה ולא ביר ברא בעמה וליח משיזב ביחובה׃ 20 מטול יומה אצטדיו
בתראי וקדמאי אחדו רחיתא׃ 21 לחוד אלן משרית עוילא ודין אתר רמז דלא ידע לה אלהא׃

יט

1 ואתיב איוב ואמר׃ 2 עד אימתי תנקטון נפשי ותשפפנני במלא׃ 3 דנן עשר זמנין תכספונני לא תבהתון תשתמודעון
לי׃ 4 וברם בקשטא שגיתי גבי תביית שלותי׃ 5 אין בקשוט עלי תתרברבון ותכסנון עלי חסודי׃ 6 דעו השתא ארום
אלהא חקפני וסריגה עלי אחד׃ 7 הא אקבול חטוף ולא אתהתב אצרחי וליח דינא׃ 8 אסרטי חטר ולא אעבר ועל שבילי
חשוך ישוי׃ 9 איקרי מעלי אשלח ואעדי כלילא דרישי׃ 10 יצדינני חזור חזור ואיזל ואשל כקיסא סברי׃
11 ותקף עלי רגזה וחשבנני לה כמעיקוי׃

‡ Veniant autem super eum laquei, robora- 9
bit in eum sitientes. *‡ Absconditus est autem* 10
in terra funiculus eius, & decipula illius in se-
mitis. *‡ In circuitu perdant eum dolores, multi* 11
autem circum pedem eius ‡ veniant in fame an- 12
gusta, ruina autem ei præparata est indecens.
‡ Comedantur autem eius rami pedum, come- 13
dat autem eius pulchra mors.
‡ Scindatur autem de tabernaculo eius sani- 14
tas, teneat autem eum necessitas accusatione re-
gia. *‡ Habitabit in habitaculo eius in nocte e-* 15
ius, dispergentur decentia eius in sulfure.
‡ Deorsum radices eius siccabuntur, & sur- 16
sum corruet messis eius. *‡ Memoria eius* 17
pereat de terra, & erit nomen ei in faciem ex-
traneo. *‡ Expellat eum de luce in tenebras,* 18
& ab orbe terrarum transtulerunt eum.
‡ Non erit notus in populo eius, neque sal- 19
uatus in subcælesti domus eius.
‡ Sed in rebus eius viuent alij, super eum ge- 20
muerunt vltimi, primos autem tenuit stupor.
‡ Hæ sunt domus iniustorum, hic autem lo- 21
cus ignorantium Dominum. CAP. XIX.

RESpondens Iob dicit: 1

‡ Vsquequo afflictam facietis animam 2
meam, & occidetis me sermonibus?
‡ Cognoscite solùm quòd Dominus fecit me 3
sic: loquimini contra me, non reuerentes me
incumbitis mihi: *‡ Nempe iam in veri-* 4
tate ego erraui, apud me autem habitat error.
locutum esse verbum quod non oportebat, at
verba mea errant & non in tempore.
‡ Sine autem, quoniam in me magnificamini, 5
insultatis autem mihi opprobrio. *‡ Cognoscite* 6
igitur quòd Dominus est qui turbauit, munitio-
nem autem eius in me exaltauit. *‡ Ecce rideo* 7
opprobrio, & non loquar, clamabo, & nequa-
quam iudicium: *‡ in circuitu circumædificatus* 8
sum, & non transibo, in facie mea tenebras po-
suit. *‡ At gloriam meam à me exuit, abstulit* 9
autem coronam de capite meo. *‡ Dilaniauit au-* 10
tem me in circuitu, & abiui, excidit autem si-
cut arborem spem meam. *‡ Grauiter autem mihi* 11
ira vsus est, reputauit autẽ me sicut inimicum.

9 ‡ ἔλθοισαν ᾗ ἐπ' αὐτὸν παγίδες, καὶ ἰσχύσει ἐπ' αὐτὸν
10 διψῶντας. ‡ κέκρυπται ᾗ ἐν τῇ γῇ σχοινίον αὐτοῦ, καὶ
ἡ σύλληψις αὐτοῦ ἐπὶ τείβων.
11 ‡ κύκλῳ ὀλέσαισθω αὐτὸν ὀδυναι, πολλοὶ ᾗ ὡσεὶ πό-
12 δα αὐτοῦ, ‡ ἔλθοισαν ἐν λιμῷ σκνῷ, πῶμα ᾗ αὐτῷ
13 ἡτοίμασαι ἐξαίσιον. ‡ βρωθείησαν ᾗ αὐτοῦ κλῶνες
ποδῶν, κατέδε) ᾗ αὐτοῦ τὰ ὡραῖα θανάτος.
14 ‡ ἐκριζωθείη ᾗ ἐκ διαίτης αὐτοῦ ἴασις, σχοίη δὲ αὐτὸν ἀ-
νάγκη αἰτίᾳ βασιλικῇ.
15 ‡ κατασκηνώσει ἐν τῇ σκηνῇ αὐτοῦ ἐν νυκτὶ αὐτοῦ, κα-
ταπασθήσε) τὰ δύτερεπῆ αὐτοῦ ἐν θείῳ.
16 ‡ κάτωθεν αἱ ῥίζαι αὐτοῦ ξηρανθήσε), καὶ ἐπά-
17 νωθεν ἐπιπεσεῖται θερισμὸς αὐτοῦ. ‡ τὸ μνημόσυνον
αὐτοῦ ἀπόλοιτο ἐκ γῆς, καὶ ὑπαρξει ὄνομα αὐτῷ ἐπὶ πρό-
18 σωπον ἐξωτέρω. ‡ ἀπώσειαν αὐτὸν ἐκ φωτὸς εἰς σκό-
τος, καὶ ἀπὸ τῆς οἰκουμένης μετώκισαν αὐτόν.
19 ‡ οὐκ ἔσαι ἐπιγνωστὸς ἐν λαῷ αὐτοῦ, οὐ ᾗ σεσωσμέ-
νος ἐν τῇ τῶ οὐρανὸ ὁ οἶκος αὐτοῦ.
20 ‡ ἀλλ' ἐν τοῖς αὐτοῦ ζήσε) ἕτεροι, ἐπ' αὐτῷ ἐσχάξθω
21 ἔσχατοι, πρῶτοις ᾗ ἔσχε θαῦμα. ‡ δοὶ εἰσὶν οἶκοι ἀδίκων,
οὗτ ᾗ ὁ τόπος τῶν μὴ εἰδότων τὸν κύριον.

ιθ'.

1 ‡ Υπολαβὼν ἰὼβ λέγει·
2 ‡ ἕως τίνος ἔκοπον ποιήσετε τὴν ψυχήν μου, καὶ κα
3 θαιρεῖτέ με λόγοις; ‡ γνῶτε μόνον ὅτι ὁ κύριος ἐποίη-
σέ με οὕτως· καταλαλεῖτέ μου, οὐκ αἰσχυνόμενοί με ἐ-
4 πίκειστέ μοι· ‡ ναὶ δὴ ἐπ' ἀληθείας ἐγὼ ἐπλανήθην,
παρ' ἐμοὶ ᾗ αὐλίζε) πλάνος. λαλήσαι ῥῆμα ὃ οὐκ ἔδη,
τὰ ᾗ ῥήματά μου πλανᾶται καὶ οὐκ ἐπὶ καιρῷ.
5 ‡ ἔα ᾗ ὅπ ἐπ' ἐμοὶ μεγαλυνεῖτε, ἐνάλλεσθε δέ μοι ὀ-
6 νείδει. ‡ γνῶτε οὖν ὅτι ὁ κύριος ἐστιν ὁ ταπεινώσας, ὁ χύ-
7 ρωμα ᾗ αὐτοῦ ἐπ' ἐμὲ ὕψωσεν. ‡ ἰδὲ γελῶ ὀνείδει,
καὶ οὐ λαλήσω, κεκράξομαι, καὶ οὐδαμοῦ κρῖμα.
8 ‡ κύκλῳ περιωκοδόμημαι, ϛ οὐ μὴ διαβῶ, ἐπὶ περι-
9 σώπου μου σκότος ἔθετο. ‡ τὴν ᾗ δόξαν μου ἀπ' ἐμοῦ
ἐξέδυσεν, ἀφεῖλε δὲ στέφανον ἀπὸ κεφαλῆς μου.
10 ‡ διέσασε δέ με κύκλῳ καὶ ᾠχόμην, ἐξέκοψε δὲ ὥ-
11 σπερ δένδρον τὴν ἐλπίδα μου. ‡ δεινῶς δέ μοι ὀργῇ
ἐχρήσαϛο, ἡγήσαϛο δέ με ὥσπερ ἐχθρόν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[9] Tenebitur offendiculo laquei, prævalebunt aduersus eum confodientes. [10] Absconditus est in terra funiculus eius, & pedica eius super semitam. [11] Per circuitum terrebunt eum tumultus, & dispergent pedes eius. [12] Sit famelicus in inedia eius, & afflictio parata lateri ipsius. [13] Deuoret lucernam quæ operit cutem eius: consumat filios eius angelus mortis. [14] Succidatur de tabernaculo suo spes eius, & deferat eum ad regem terrorum. [15] Habitet vxor eius in tabernaculo non suo, & exspargatur super habitaculum eius sulfur. [16] Deorsum radices eius siccabuntur, & sursum abscindetur ramus eius. [17] Memoria eius pereat de terra, & non sit ei nomen super faciem platearum. [18] Pellant eum de luce in tenebras, & de orbe transferant eum. [19] Non sit ei filius neque filius filij in populo suo, neque qui saluetur in tabernaculo suo. [20] Propter diem eius desolabuntur nouissimi, & primos inuadit ttemor. [21] Attamen hæc sunt habitacula iniqui, & hic est locus eius qui ignorat Deum.

CAP. XIX.

ET respondit Iob & dixit: [2] Vsquequò molesti eritis animæ meæ, & conteretis me sermonibus? [3] Iam decies confudistis me, & non erubescitis *licet* agnoscatis me. [4] Attamen verè si ignoraui, mecum morabitur ignorantia mea. [5] Si in veritate contra me magnificamini, & arguitis me opprobrio meo. [6] Scitote nunc quoniam Deus apprehendit me, & rete eius cepit me. [7] Ecce clamabo vim patiens, & nemo est qui respondeat: orabo, nec erit iudicium. [8] Semitam meam sepsit vt non transeam, & super itinera mea tenebras posuit. [9] Gloria mea me exuit, & abstulit coronam capitis mei. [10] Destruxit me per circuitum, & abij: & abstulit quasi lignum spem meam. [11] Et inualuit contra me furore suo, & putauit me quasi hostem suum.

12 יַחַד יָבֹאוּ גְדוּדָיו וַיָּסֹלּוּ עָלַי דַּרְכָּם וַיַּחֲנוּ סָבִיב לְאָהֳלִי׃
13 אַחַי מֵעָלַי הִרְחִיק וְיֹדְעַי אַךְ־זָרוּ מִמֶּנִּי׃
14 חָדְלוּ קְרוֹבַי וּמְיֻדָּעַי שְׁכֵחוּנִי׃
15 גָּרֵי בֵיתִי וְאַמְהֹתַי לְזָר תַּחְשְׁבֵנִי נָכְרִי הָיִיתִי בְעֵינֵיהֶם׃
16 לְעַבְדִּי קָרָאתִי וְלֹא יַעֲנֶה בְּמוֹ־פִי אֶתְחַנֶּן־לוֹ׃
17 רוּחִי זָרָה לְאִשְׁתִּי וְחַנֹּתִי לִבְנֵי בִטְנִי׃
18 גַּם־עֲוִילִים מָאֲסוּ־בִי אָקוּמָה וַיְדַבְּרוּ־בִי׃
19 תִּעֲבוּנִי כָּל־מְתֵי סוֹדִי וְזֶה־אָהַבְתִּי נֶהְפְּכוּ־בִי׃
20 בְּעוֹרִי וּבִבְשָׂרִי דָּבְקָה עַצְמִי וָאֶתְמַלְּטָה בְּעוֹר שִׁנָּי׃
21 חָנֻּנִי חָנֻּנִי אַתֶּם רֵעָי כִּי יַד־אֱלוֹהַּ נָגְעָה בִי׃
22 לָמָּה תִּרְדְּפֻנִי כְמוֹ־אֵל וּמִבְּשָׂרִי לֹא תִשְׂבָּעוּ׃
23 מִי־יִתֵּן אֲפוּ וְיֻכְתְּבוּן מִלָּי מִי־יִתֵּן בַּסֵּפֶר וְיֹחָקוּ׃
24 בְּעֵט־בַּרְזֶל וְעֹפֶרֶת לָעַד בַּצּוּר יֵחָצֵבוּן׃
25 וַאֲנִי יָדַעְתִּי גֹּאֲלִי חָי וְאַחֲרוֹן עַל־עָפָר יָקוּם׃
26 וְאַחַר עוֹרִי נִקְּפוּ־זֹאת וּמִבְּשָׂרִי אֶחֱזֶה אֱלוֹהַּ׃
27 אֲשֶׁר אֲנִי אֶחֱזֶה־לִּי וְעֵינַי רָאוּ וְלֹא־זָר כָּלוּ כִלְיָתִי בְחֵקִי׃
28 כִּי תֹאמְרוּ מַה־נִּרְדֹּף־לוֹ וְשֹׁרֶשׁ דָּבָר נִמְצָא־בִי׃
29 גּוּרוּ לָכֶם מִפְּנֵי־חֶרֶב כִּי־חֵמָה עֲוֹנוֹת חָרֶב לְמַעַן תֵּדְעוּן שַׁדִּין׃

כ

1 וַיַּעַן צוֹפַר הַנַּעֲמָתִי וַיֹּאמַר׃
2 לָכֵן שְׂעָפַי יְשִׁיבוּנִי וּבַעֲבוּר חוּשִׁי בִי׃
3 מוּסַר כְּלִמָּתִי אֶשְׁמָע וְרוּחַ מִבִּינָתִי יַעֲנֵנִי׃
4 הֲזֹאת יָדַעְתָּ מִנִּי־עַד מִנִּי שִׂים אָדָם עַל־אָרֶץ׃
5 כִּי רִנַּת רְשָׁעִים מְקֹרוֹב וְשִׂמְחַת חָנֵף עַד־רֶגַע׃

12 *Simul venerunt latrones eius,&fecerunt
sibi viã p me, & obsederunt in gyro taber
13 naculũ meum. *Fratres meos longè fecit à
C me,&noti mei quasi alieni recesserũt à me.
14 *Dereliquerũt me,ppinqui mei,& qui me
15 nouerant obliti sunt mei.*Inquilini dom⁹
meę &ancillæ meæ sicut alienũ habuerunt
me,& quasi pegrinus fui in oculis eorum.
16 *Seruũ meum vocaui, & nõ respõdit: ore
17 proprio depcabar illũ. *Halitum meũ ex-
horruit vxor mea,&orabã filios vteri mei.
18 *Stulti quoq;despiciebãt me,& cùm ab eis
19 recessissem,detrahebãt mihi. *Abominati
sunt me quondã cõsiliarij mei, & quẽ ma-
20 ximè diligebã auersatus est me. *Pelli meę
cõsumptis carnibus adhæsit os meũ,& de-
relicta sunt tantũmodo labia circa dentes
21 meos.*Miseremini mei,miseremini mei sal
D tẽ vos amici mei, quia manus Dei tetigit
22 me.*Quare ꝑsequimini me sicut Deus, &
23 carnibus meis saturamini?*Quis mihi tri-
buat vt scribãtur sermones mei?quis mihi
24 det vt exarẽtur ĩ libro*stylo ferreo& plũbi
25 lamina,vel certè sculpantur in silice?*Scio
enim q̃ redẽptor meus viuit,& in nouissi-
26 mo die de terra surrecturus sum. * Et rur-
sum circũdabor pelle mea, & in carne mea
27 videbo Deum. * Quem visurus sum ego
ipse, & oculi mei conspecturi sunt, & non
alius. Reposita est hæc spes mea in sinu
28 meo. *Quare ergo nunc dicitis: Persequa-
mur eum,& radicẽ verbi inueniamus con
29 tra eum? * Fugite ergo à facie gladij,quo-
niã vltor iniquitatum gladius est,& scito-
te esse iudicium. CAP. XX.

1 REspondens autem Sophar Naamathi-
2 tes dixit: * Idcircò cogitationes meæ
A variè succedunt sibi, & mens in diuersa
3 rapitur. * Doctrinam qua me arguis au-
diam, & spiritus intelligentiæ meę respon
4 debit mihi. * Hoc scio à principio ex quo
5 positus est homo super terram, * Quòd
laus impiorum breuis sit, & gaudium hy-
pocritæ ad instar puncti.

תרגום

12 כַּחֲדָא יֵיתוּן אוֹכְלוֹסוֹהִי וּכְבָשׁוּ עֲלַי אָרְחָתְהוֹן וְשָׁרוֹן חָזוֹר לְמַשְׁכְּנִי׃ 13 אַחַי מֵעָלַי אַרְחֵק וְיַדָּעַי בְּרַם אִתְעַבִּידוּ חִילוֹנָאֵי
מִנִּי׃ 14 פְּסַקוּ קְרִיבַי וְאִשְׁתְּמוֹדָעַי אַנְשִׁיוּנִי׃ 15 דָּארֵי בֵיתִי וְלִחֵינָתַי לְחִילוֹנַי יַחְשְׁבוּנַנִי כְּבַר עַמְמִין הֲוֵיתִי בְּמֵימֵיהוֹן׃ 16 לְעַבְדִּי
קְרֵיתִי וְלָא יְהִיב עֲנָיָתִי בְּפֻמִּי אֶבְעֵי מְנָהּ׃ 17 רוּחִי נָכְרִיתָא לְאִנְתְּתִי וְאִתְחַנְנָה לְבַר מֵעַי׃ 18 לְחוֹד יַנְקַיָּא רַחֲקוּ מִימְרִי אֶקוּם וּמְמַלְּלִין
מִנִּי׃ 19 רְחַקוּ מִנִּי כָּל אֱנָשֵׁי רָזִי וְדִין דִּי רְחֵמֶת אִתְהַפָּכוּ בִי׃ 20 בְּמַשְׁכִי וּבִבְשָׂרִי אַדְבְּקַת גַּרְמִי וְאִשְׁתְּזֶרֶת בְּמִשָּׁךְ כַּפָּאי׃
21 רַחֲקוּ מִנִּי כָּל אֱנָשֵׁי רָזִי וְדִין דִּי רְחֵמֶת אִתְהַפָּכוּ בִי׃ 22 חוּסוּ עֲלַי חוּסוּ עֲלַי אַתּוּן חַבְרַי אֲרוּם מֵחָתָא מֵקְרֶם אֱלָהָא קְרִיבַת בִּי׃ 23 לְמָה תִּרְדְּפוּנַנִי דִכְמַת אֱלָהָא וּמִבְּשָׂרִי לָא תִשְׂבְּעוּן׃
24 מַן יִתֵּן דִּיכֵי וְיִכְתְּבוּן מִלַּי מַן יְהַב בְּפִתְקָא וְיִתְרְשְׁמוּן׃ 25 בְּקוֹלְמוֹס מִן פַּרְזְלָא וְכִרְכְּמִישָׁא לְעָלַם בְּטִגְרָא יִתְפְּסָלָן׃ 26 וַאֲנָא יְדַעֵת
דְּפָרִיקִי קַיָּם וּמְהַר בֵּן פְּרַקְנֵה עֲלַי יְקוּם׃ 27 וּמִן בָּתַר דְּאִתְפַּח מִשְׁכִי תְּהֵא דָא וּמִבְּשָׂרִי אֶחֱמֵי חוּב אֱלָהּ׃ 28 דַּאֲנָא אֶחֱמֵי לִי וְעֵינַי
חֲמָן וְלָא חִילוֹנַי שְׁלֵימוּ כּוּלְיָתַי בְּעוּבִי׃ 29 אֲרוּם תֵּימְרִין מָה נִרְדֵּף לֵהּ וְעִקַּר מִלְּתָא נִשְׁתְּכַח בֵּהּ׃ 29 דְּחוּלוּ לְכוֹן מִקֳּדָם חַרְבָּא אֲרוּם
כַּר רְגָז אֱלָהּ עַל סַרְחָנוּתָא מְגַרֵי קְטִילִין בְּחַרְבָּא מִן בְּגַלַּל דְּתִנְדְּעוּן דְּדִינִין קְשׁוֹט הוּא מֵרֵי דִּינָא׃

כ

1 וַאֲתֵיב צוֹפַר דְּמִן נַעֲמָה וַאֲמַר׃ 2 מִטּוּל דְּרַעְיוֹנַי מְתֵיבָן לִי וּמִטּוּל דְּחִשּׁוּתִי בִי׃ 3 מַרְדּוּתָא דְכִסּוּפִי אֶשְׁמַע וּכְפוּתָא מִבִּיוּנָתִי
יְתִיבְנַנִי׃ 4 הֲדָא יְדַעְתָּ מִן אוֹלָא מֵעִידַן דְּאִשְׁתַּוִּי בַּר נַשׁ עַל אַרְעָא׃ 5 אֲרוּם בּוּעַת רַשִׁיעֵי שֵׁצִיָּת בַּעֲגַל וְחֶדְוַת דַּיְלְטוֹר עַד שַׁעְתָּא׃

* *Simul autem eius venerunt tentationes in* 12
me, viis meis circundederunt me insidiatores.
* *A me autem fratres mei recesserunt, cognouerunt* 13
alienos plus quàm me. Amici autem mei im
misericordes facti sunt, * *Neque adiunxerunt* 14
me proximi mei. et qui nouerunt meum nomen,
obliti sunt mei. * *Vicini domus, ancillæque meæ,* 15
alienus fui coram eis. * *Seruum meum vocaui, et* 16
non obediuit. os autem meum deprecabatur:
* *Et supplicabam vxori meæ, aduocabam autem* 17
adulans filios concubinarum mearum. * *Ipsi au-* 18
tem in seculum me auersati sunt: quando resur-
go, contra me loquuntur. * *Abominati sunt au-* 19
tem me qui cognouerunt me; quos autem ama-
ueram, insurrexerunt mihi. * *In pelle mea pu-* 20
truerunt carnes meæ, at ossa mea in dentibus
habentur. * *Miseremini mei, miseremini mei,* 21
ô amici, manus enim Domini quæ tetigit me est.
* *Cur autem me persequimini sicut & Do-* 22
minus? de autem carnibus meis non saturamini.
* *Quis enim vtique det vt scripta sint ver-* 23
ba mea, vt posita sint autem ea in libro in se-
culum, * *In stylo ferreo & plumbeo, aut in pe-* 24
tris insculpta esse. * *Scio ego quòd æternus est* 25
qui soluere me debet, super terram suscitare
* *pellem meam quæ tolerat hæc. Ab enim* 26
Domino hæc mihi confecta sunt; * *Quæ ego* 27
mihi conscius sum, quæ oculus meus vidit, &
non alius; omnia autẽ mihi consummata sunt in
sinu. * *Si autem & dicetis, Quid dicemus* 28
coram eo, & radicem sermonis inueniemus in
eo? * *Cauete & vos à tegmine, furor enim in* 29
iniquos superueniet, & tunc cognoscent vbi est
eorum materia.

CAP. XX.

RESpondens autem Sophar Minæus dicit: 1
* *Non sic putabam contradicere te hæc, et* 2
non intelligitis magis quàm ego.
* *Disciplinam confusionis meæ audiam, &* 3
spiritus ex intelligentia respondet mihi:
* *Nonne hæc nosti à principio, ex quo positus* 4
est homo super terram?
* *Gaudium enim impiorum ruina indecens;* 5
lætitia autem iniquorum perditio.

12 * ὁμοθυμαδὸν ᾗ αὐτοῦ ἦλθον αἱ πρατιαί μου ἐπ' ἐμοί,
13 τῆς ὁδοῖς μου ἐκύκλωσάν με ἐγκάθετοι. * ἀπ' ἐμοῦ δὲ
ἀδελφοί μου ἀπέστησαν, ἔγνωσαν ἀλλοτρίους ἢ ἐμέ. φί-
14 λοι δέ μου ἀνελέημονες γεγόνασιν· * ὧ ᾗ προσεποιή-
σαντό με ④ ἐγλυκάνθη μου. καὶ ④ εἰδότες μου τὸ ὄνομα ἐ-
15 πελάθοντό μου. * γείτονες οἰκίας, θεράπαινα τέ
μου, ἀλλογλῶς ἤμην ἐναντίον αὐτῶν.
16 * θεράποντά μου ἐκάλεσα, καὶ οὐκ ὑπήκουσέ. σό-
17 μα δέ μου ἐδέετο· * καὶ ἱκέτευον τὴν γυναῖκά μου, προσ-
καλούμην ᾗ κολακεύων υἱοὺς παλλακίδων μου.
18 * ④ δὲ εἰς τὸν αἰῶνά με ἀπεποιήσαντο, ὅταν ἀνάσω,
19 κατ' ἐμοῦ λαλοῦσιν. * ἐβδελύξαντό δέ με ④ εἰδό-
τες με· οὓς δὲ ἠγάπησεν ἐπανέστησάν μοι.
20 * ἐν δέρματί μου ἐσάπησαν αἱ σάρκες μου, τὰ δὲ ὀστᾶ
21 μου ἐν ὀδοῦσιν ἔχει. * ἐλεήσατέ με, ἐλεήσατέ με
ὦ φίλοι, χεὶρ γὰρ κυρίου ἡ ἁψαμένη μού ἐστί.
22 * διατί δέ με διώκετε ὥσπερ καὶ ὁ κύριος; ἀπὸ δὲ σαρ-
23 κῶν μου οὐκ ἐμπίμπλασθε. * τίς γὰρ ἂν δοίη γραφῆναι τὰ ῥήματά μου, τεθῆναι ᾗ αὐτὰ ἐν βιβλίῳ εἰς τὸν
24 αἰῶνα. * ἐν γραφείῳ σιδηρῷ καὶ μολίβδῳ, ἢ ἐν πέ-
25 τραις ἐγλυφῆναι. * οἶδα ἐγὼ ὅτι ἀσύναλός ἐστιν ὁ ἐκ-
26 λύειν με μέλλων, ἐπὶ γῆς ἀνάσῃσαι * τὸ δέρμα μου τὰ
ἀνατλᾶν ταῦτα. ταῦτα γὰρ κυρίῳ ταῦτά μοι συντετέλεσται,
27 * ἃ ἐγὼ ἐμαυτῷ συνεπίσταμαι, ἃ ὀφθαλμός μου ἑώ-
ρακε, καὶ οὐκ ἄλλος, πάντα δέ μοι συντετέλεσται ἐν κόλ-
28 πῳ. * εἰ ᾗ καὶ ἐρεῖτε, τί ἐρευνῶμεν ἐναντίον αὐτοῦ, καὶ ῥίζαν
λόγου εὑρήσομεν ἐν αὐτῷ;
29 * φυλαχθήητε καὶ ὑμεῖς ἀπὸ ἐπικαλύμματος, θυ-
μὸς γὰρ ἐπὶ ἀδίκοις ἐπελεύσεται, καὶ τότε γνώσονται, ποῦ
ἐστιν αὐτῶν ἡ ὕλη.

κ'.

1 * Υπολαβὼν ᾗ Σωφὰρ ὁ μιναῖος λέγει,
2 * οὐχ ὕτως ὑπελάμβανον αὐτέρειν σε ταῦτα, καὶ οὐχὶ
συνίετε μᾶλλον, ἢ ἐγώ.
3 * παιδείαν ἐντροπῆς μου ἀκούσομαι, καὶ πνεῦμα ἐκ
4 τῆς συνέσεως ἀποκρινεταί μοι· * μὴ ταῦτα ἔγνως ἀ-
πὸ τοῦ ἔτι, ἀφ' οὗ ἐτέθη ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς;
5 * διαφθορὰ γὰρ ἀσεβῶν πῶμα ἄξαιστον, χαρμονὴ ᾗ
ἀνόμων ἀπώλεια.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[11] Simul venerunt contra me turmæ eius, & strauerunt super me viam suam, & castrametati sunt in circuitu tabernaculi mei. [13] Fratres meos longè fecit à me, & noti vtique mei facti sunt alieni à me. [14] Cessauerunt propinqui mei, & noti mei obliti sunt mei. [15] Inquilini domus meæ & concubinæ meæ sicut alienum reputauerunt me: quasi filius populorum fui in conspectu eorum. [16] Seruum meum vocaui, & non respondit mihi, ore meo rogabam eum. [17] Spiritus meus alienus factus est vxori meæ, & deprecabar filium vteri mei. [18] Paruuli quoque despiciebant verba mea; consurgebam, & loquebantur de me. [19] Abominati sunt me omnes viri secreti mei, & illi quos dilexi, versi sunt in me. [20] Pelli meæ & carni meæ adhæsit os meum, & relictus sum tantùm in pelle dentium meorum. [21] Miseremini mei, miseremini mei vos amici mei, quia plaga à facie Dei tetigit me. [22] Quare persequimini me sicut Deus, & de carne mea non saturamini? [23] Quis tribuat hic vt scribantur sermones mei: quis det vt signentur in libro? [24] Stylo ferreo & plumbi lamina in æternum in petra sculpantur. [25] Et ego scio quia redemptor meus viuit, & post hæc redemptio eius consurget super me. [26] Et postquàm inflata fuerit pellis mea, erit hoc: & de carne mea videbo iterùm Deum. [27] Quem ego visurus sum mihi, & oculi mei videbunt, & non alius: consumpti sunt renes mei in sinu meo. [28] Quoniam dicitis: Quid persequimur eum, & radicẽ verbi inuenimus contra eum? [29] Timete vobis à facie gladij; quia cùm irascitur Deus super iniquitates, immittit occidentes gladio, vt sciatis quòd iudex verus est dominus iudicij.

CAP. XX.

ET respondit Sophar qui erat de Naama, & ait: [2] Idcircò cogitationes meæ respondent mihi, & quia sensus meus in me est. [3] Doctrinam verecundiæ meæ audio, & quasi spiraculum intelligentiæ meæ respondet mihi. [4] Nonne hoc scis ab initio, à tempore quo positus est homo super terram? [5] Quoniam gaudium impiorum finitur citò, & lætitia delatoris vsque ad momentum.

6 אִם־יַעֲלֶה לַשָּׁמַיִם שְׂאֵתוֹ וְרֹאשׁוֹ לָעָב יַגִּיעַ׃
7 כְּגָלְלוֹ לָנֶצַח יֹאבֵד רֹאָיו יֹאמְרוּ אַיּוֹ׃
8 כַּחֲלוֹם יָעוּף וְלֹא יִמָּצֵא וְיִדַּד כְּחִזְיוֹן לָיְלָה׃
9 עַיִן שָׁזָפָתּוּ וְלֹא תֹסִיף וְלֹא־עוֹד תְּשׁוּרֶנּוּ מְקוֹמוֹ׃
10 בָּנָיו יְרַצּוּ דַלִּים וְיָדָיו תָּשֵׁבְנָה אוֹנוֹ׃
11 עַצְמוֹתָיו מָלְאוּ עֲלוּמוֹ וְעִמּוֹ עַל־עָפָר תִּשְׁכָּב׃
12 אִם־תָּמְתִּיק בְּפִי רָעָה יַכְחִידֶנָּה תַּחַת לְשׁוֹנוֹ׃
13 יַחְמֹל עָלֶיהָ וְלֹא יַעַזְבֶנָּה וְיִמְנָעֶנָּה בְּתוֹךְ חִכּוֹ׃
14 לַחְמוֹ בְמֵעָיו נֶהְפָּךְ מְרוֹרַת פְּתָנִים בְּקִרְבּוֹ׃
15 חַיִל בָּלַע וַיְקִאֵנּוּ מִבִּטְנוֹ יֹרִשֶׁנּוּ אֵל׃
16 רֹאשׁ־פְּתָנִים יִינָק תַּהַרְגֵּהוּ לְשׁוֹן אֶפְעֶה׃
17 אַל־יֶרֶא בְּפַלְגּוֹת נַהֲרֵי נַחֲלֵי דְבַשׁ וְחֶמְאָה׃
18 מֵשִׁיב יְגֵעַ וְלֹא יִבְלַע כְּחַיִל תְּמוּרָתוֹ וְלֹא יַעֲלֹס׃
19 כִּי־רָצַץ עָזַב דַּלִּים בַּיִת גָּזַל וְלֹא יִבְנֵהוּ׃
20 כִּי לֹא־יָדַע שַׁלְוָ בְּבִטְנוֹ בַּחֲמוּדוֹ לֹא יְמַלֵּט׃
21 אֵין־שָׁרִיד לְאָכְלוֹ עַל־כֵּן לֹא־יָחִיל טוּבוֹ׃
22 בִּמְלֹאת סַפְקוֹ יֵצַר לוֹ כָּל־יַד עָמֵל תָּבוֹאנוּ׃
23 יְהִי לְמַלֵּא בִטְנוֹ יְשַׁלַּח־בּוֹ חֲרוֹן אַפּוֹ וְיַמְטֵר עָלֵימוֹ בִּלְחוּמוֹ׃
24 יִבְרַח מִנֶּשֶׁק בַּרְזֶל תַּחְלְפֵהוּ קֶשֶׁת נְחוּשָׁה׃
25 שָׁלַף וַיֵּצֵא מִגְּוִיָּה וּבָרָק מִמְּרֹרָתוֹ יַהֲלֹךְ עָלָיו אֵמִים׃
26 כָּל־חֹשֶׁךְ טָמוּן לִצְפוּנָיו תְּאָכְלֵהוּ אֵשׁ לֹא־נֻפָּח יֵרַע שָׂרִיד בְּאָהֳלוֹ׃
27 יִגְלוּ שָׁמַיִם עֲוֹנוֹ וְאֶרֶץ מִתְקוֹמָמָה לוֹ׃
28 יָגֶל יְבוּל בֵּיתוֹ נִגָּרוֹת בְּיוֹם אַפּוֹ׃
29 זֶה־חֵלֶק־אָדָם רָשָׁע מֵאֱלֹהִים וְנַחֲלַת אִמְרוֹ מֵאֵל׃

6 * Si aſcenderit vſq; ad cælum ſupbia eius,
7 & caput eius nubes tetigerit, * quaſi ſterquilinio in fine ꝑdetur: & ꝙ eum viderat,
8 dicet: Vbi eſt? * Velut ſomnio auolans non
B inuenietur; tranſiet ſicut viſio nocturna.
9 * Oculus ꝙ eum viderat nō videbit, neque
10 vltrà intuebitur eum locus ſuus. * Filij eius atterentur egeſtate, & manus illius reddet
11 ei dolorem ſuum. * Oſſa eius implebuntur vitiis adoleſcentiæ eius, & cū eo in pulue-
12 re dormiet. * Cùm enim dulce fuerit in ore eius malū, abſcondit illud ſub lingua ſua.
13 * Parcet illi & non derelinquet illud, & cę-
14 labit in gutture ſuo. * Panis eius in vtero illius verteretur in fel aſpidum intrinſecus.
15 * Diuitias quas deuorauit euomet, & de
16 ventre illius extrahet eas Deus. * Caput aſpidum ſuget, & occidet eum lingua vi-
17 peræ. * Non videat riuulos fluminis torren
18 tis mellis & butyri. * Luet quę fecit omnia,
C nec tamen conſumetur. Iuxta multitudinem adinuētionum ſuarū ſic & ſuſtinebit.
19 * Quoniā confringens nudauit pauperes:
20 domum rapuit, & non ędificauit eā: * Nec eſt ſatiatus venter eius: & cùm habuerit
21 quæ cōcupierat, poſsidere nō poterit. * Nō remanſit de cibo eius, & propterea nihil
22 permanebit de bonis eius. * Cùm ſatiatus fuerit arctabitur; æſtuabit, & omnis dolor Hoc. 3.a
23 irruet ſuper eum. * Vtinā impleatur venter
D eius, vt immittat in eum iram furoris ſui,
24 & pluat ſup illum bellum ſuum. * Fugiet
25 arma ferrea, & irruet in arcum ę reū: * Gladius deductus & egrediens de vagina ſua, & fulgurans in amaritudine ſua. Vadēt &
26 venient ſuper eum horribiles: * Omnes tenebræ abſcōditæ ſunt in occultis eius. Deuorabit eum ignis qui non ſuccenditur:
27 affligetur relictus in tabernaculo ſuo. * Reuelabunt cæli iniquitatem eius, & terra
28 conſurget aduerſus eum. * Apertum erit germen domus illius, detrahetur in die fu
29 roris Dei. * Hæc eſt pars hominis impij à Deo, & hæreditas verborum eius à Deo.

תרגום

6 אין יסק לצית שמיא זקפה ורישה לעננא ימטי׃ 7 היך רעיה לעלמא יהובד חמוי יימרון האן הוא׃ 8 כחלמא יטום ולא
ישכחנה ויגלי כחזונא דליליא׃ 9 עינא דסקרתה לא תוסיף ולא תוב תסכינה אתרה׃ 10 בנוי ירעון במסכנין וידוי משלמין חקוף צערה׃
11 גרמוי אתמליו חילוה ובהדה על עפרא תשכב׃ 12 אין תחבסם בפמיה בישתא ימנעינה תחות לישנה׃ 13 יחוס עלה ולא
ישבקנה ויכסינה במצע מוריגה׃ 14 מיכלה במעוי מתהפיך אירסא דחורמנא בגויה׃ 15 נכסין דסלעם ופלט והה ומכריסה
יתרכנה אלה׃ 16 רישי חרמנא יינק תקטלנה לשון תנינא׃ 17 לא יזכי למחמי בטיפי נהרוָתא נחלי דמדבשא וליואי׃
18 מתיב ליעוה ולא יגמר כדחקפה מחפרג מנה ולא יבוע׃ 19 ארום רעע עסקא דמסכנייא ביתא אנס ולא בנא יהה׃
20 ארום לא ידע דיהא שליו בכריסה בגושמה לא ישתיזב׃ 21 לית דמשייזב למיכלה מטול הינכנא לא יוריך טוביה׃
22 בר תהמלי סאתיה יתפרע מנה כל ידא דלעי תיהינה׃ 23 יהא לממלי כריסה יגרי בה תקוף רגזה ויתית עלוי מטרא דפרעונות
בקרבה׃ 24 יערוק מזייני קרבא דפרזלא תשלחפנה קשתא דכרכומא׃ 25 שלף ונפק מחיקא ובזרקא במרירתה ויהלך עלוהי דחילייא׃
26 כל חשוך טמיע לטשיוהיה חגמרנה נור גהנם דלא נפיח ישרי משיזב במשכנה׃ 27 יפרסמון אנגלי מרומא סרחנה ודיירי
ארעא יקומון למבאשא לה׃ 28 יטלטל עיבור ביתה משחה ותמרה מזדלפין ביום רגזה׃ 29 דין חולק בר נש רשיעא מן קדם יי ואחסנת
מימרה מן קדם אלה׃

* *Si aſcenderint in cælum eius dona, & ſacrificium eius nubes attigerit. quando enim videatur iam firmatum eſſe,* * *tunc in finem peribit. at qui cognouerant eum, dicent; Vbi eſt?* * *Sicut inſomnium quod auolauit non inuenietur; volauit autem ſicut viſio nocturna.* * *Oculus aſpexit, & non addet, & non amplius aduertet eum locus ſuus:* * *Filios eius perdant minores, manus eius uant dolores.* * *Oſſa eius repleta ſunt adoleſcentia eius, & cum eo in tumulo terræ dormient.* * *Si dulcis fuerit in ore eius malitia, abſcondet eam ſub lingua ſua.* * *Non parcet ei, & non derelinquet eam. & congregabit eam in medio gutturis ſui.* *Et non poterit adiuuare eum. fel aſpidis in utero eius:* * *Diuitiæ iniuſtæ congregatæ euomentur de domo eius; extrahat eum angelus.* * *Furorem autem draconum ſugat, occidat autem eum lingua ſerpentis.* * *Non videat mulſionem paſtorum, neque paſcua mellis & butyri.* * *In uana & inania laborauit. diuitias de quibus non guſtabit. ſicut caro neruoſa quæ non manditur, quæ non bibitur.* * *Multorum enim impotentum domos fregit. tabernaculum autem rapuit, & non exſtruxit.* * *Non eſt eius ſalus facultatibus, in deſiderio ſuo non ſaluabitur.* * *Non ſunt reliquiæ cibis eius, propter hoc non florebunt eius bona.* * *Cùm autem videatur iam ſaturatus eſſe, arctabitur; omnis autem neceſſitas ſuper eum ueniet.* * *Si quomodo impleuerit uentrem ſuum, immittat in eum furorem iræ, lauet in eum dolores:* * *Et non ſaluetur de manu ferri, uulneret eum arcus æneus.* * *Prætereat autem per os eius ſagitta, ſtellæ autem in tabernaculis eius deambulent in eo timores:* * *Omnes autem tenebræ ei permaneant. deuoret autẽ eũ ignis qui non incenditur, uexet autem eius aduena domũ:* * *Reuelet autem eius cælum iniquitates, terra autem inſurgat ei.* * *Inundet domum eius perditio in finem, dies iræ ſuperueniat ei.* * *Hæc pars hominis impij à Domino, & poſſeſſio eorum quæ ſunt ei à ſpeculatore.*

6 * ἐὰν ἀναβῇ εἰς ὕψος αὐτοῦ τὰ δῶρα, καὶ ἡ θυσία αὐτοῦ
7 νεφῶν ἅψῃ. ὅταν γὰρ δοκῇ ἤδη ἑστηρίχθαι· * τότε εἰς
τέλος ἀπολεῖται. οἱ δὲ εἰδότες αὐτὸν ἐροῦσι ποῦ ἐστιν;
8 * ὥσπερ ἐνύπνιον ἐκπεταθεὶς δ μὴ εὑρεθῇ, ἔπτη δὲ ὥσπερ
9 φάσμα νυκτερινόν. * ὀφθαλμὸς παρέβλεψε, καὶ προσθήσει, καὶ οὐκ ἔτι προσνοήσει αὐτὸν ὁ τόπος αὐτοῦ.
10 * τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ὀλέσαισαν ἥττονες, αἱ χεῖρες αὐτοῦ πυρ-
ρώσαισαν ὀδύνας.
11 * ὀστᾶ αὐτοῦ ἐνεπλήσθησαν νεότητος αὐτοῦ, καὶ μετ' αὐτοῦ
12 ἐπὶ χώματος κοιμηθήσεται. * ἐὰν γλυκανθῇ ἐν στόματι
αὐτοῦ κακία, κρύψει αὐτὴν ὑπὸ τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ.
13 * φείσεται αὐτῆς, καὶ οὐκ ἐγκαταλείψει αὐτήν. καὶ συ-
14 νάξει αὐτὴν ἐν μέσῳ τοῦ λαρυγγος αὐτοῦ. * καὶ οὐ μὴ
δυνηθῇ βοηθῆσαι αὐτῷ. χολὴ ἀσπίδος ἐν γαστρὶ αὐτοῦ.
15 * πλοῦτος ἀδίκως συναγόμενος ἐξεμεθήσεται ἐξ οἰ-
16 κίας αὐτοῦ ἐξελκύσαι αὐτὸν ἄγγελος. * θυμὸν δρακόντων θηλάσεται, ἀπόλοιτο δὲ αὐτὸν γλῶσσα ὄφεως.
17 * μὴ ἴδοι ἄμελξιν νομάδων, μὴ δὲ νομὰς μέλιτος καὶ
18 βουτύρου. * εἰς κενὰ καὶ μάταια ἐκοπίασε. πλοῦ-
τον ἐξ οὗ οὐ γεύσεται. ὥσπερ σεῖφον ἀμάσητος, ἀκα-
19 τάποτος. * πολλῶν γὰρ οἴκων ἀνατρόπων οἴκους ἔθλασε. δίκαι-
20 ον δὲ ἥρπασε, καὶ οὐκ ἔσησεν. * οὐκ ἔσται αὐτοῦ σωτηρία
τοῖς ὑπάρχουσιν, ἐν ἐπιθυμίᾳ αὐτοῦ οὐ σωθήσεται.
21 * οὐκ ἔσται ὑπόλειμμα τοῖς βρώμασιν αὐτοῦ, διὰ τοῦτο
22 οὐκ ἀνθήσει αὐτοῦ τὰ ἀγαθά. * ὅταν δὲ δοκῇ ἤδη πε-
πληρῶσθαι θλιβήσεται, πᾶσα δὲ ἀνάγκη ἐπ' αὐτὸν ἐπελεύ-
23 σεται. * εἴπως πλησθῇ γαστέρα αὐτοῦ, ἐπαποστείλαι ἐπ' αὐτὸν θυμὸν ὀργῆς, νίψαι ἐπ' αὐτὸν ὀδύνας.
24 * καὶ οὐ μὴ σωθῇ ἐκ χειρὸς σιδήρου, τρῶσαι αὐτὸν τό-
25 ξον χάλκειον. * διέλθοι δὲ διὰ στόματος αὐτοῦ βέ-
λος, ἀστρα δὲ ἐν διαίταις αὐτοῦ. σπαρήσεται ἐπ' αὐτῷ
26 φόβοι· * πᾶν δὲ σκότος αὐτῷ ὑπομένει. κατέδεται
δὲ αὐτὸν πῦρ ἄκαυστον, κακώσει δὲ αὐτοῦ ἐπήλυτος τὸν οἶ-
27 κον. * ἀνακαλύψαι δὲ αὐτοῦ ὁ οὐρανὸς τὰς ἀνομίας,
γῆ δὲ ἐπαναστήσεται αὐτῷ.
28 * ἐκκλύσει τὸν οἶκον αὐτοῦ ἀπώλεια εἰς τέλος, ἡμέρα
29 ὀργῆς ἐπέλθοι αὐτῷ. * αὕτη ἡ μερὶς ἀνθρώπου ἀ-
σεβοῦς παρὰ κυρίου, καὶ κτῆμα ὑπαρχόντων αὐτῷ παρὰ θεοῦ ἐπισκόπου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[6] Si aſcenderit verſus cælum erectio eius, & caput eius ad nubes pertigerit: [7] Sicut ſtercus eius in æternum peribit: videntes eum, dicent, Vbi eſt? [8] Sicut ſomnium auolabit, nec inuenietur; & tranſmigrabit ſicut viſio noctis. [9] Oculus qui eum intuebatur, non adiiciet eum *videre*, nec aſpiciet eum vltra locus eius. [10] Filij eius placabunt pauperes, & manus eius reſtituent fortitudinem tribulationis ſuæ. [11] Oſſa eius impleta ſunt fortitudine ſua, & cùm eo in puluere dormiet. [12] Si dulce fuerit in ore eius malum, continebit illud ſub lingua ſua. [13] Parcet illi, & non derelinquet illud, & operiet illud in medio gutturis ſui. [14] Cibus illius in vtero eius vertetur, venenum aſpidis in medio eius. [15] Subſtantias quas deuorauit euomet, & de ventre eius eiiciet eas Deus. [16] Capita aſpidum ſuget: occidet eum lingua draconum. [17] Non erit dignus vt videat riuos fluminum, torrentes mellis & butyri. [18] Reddet laborem & non perficiet: cùm fortitudo eius immutata fuerit ab eo, non exultabit. [19] Quoniam confregit negocium pauperum; domum rapuit, & non ædificauit eam. [20] Quia non ſciuit quòd eſſet quietus in ventre ſuo, in corpore ſuo non liberabitur. [21] Nihil eſt quod remaneat de cibo eius: propterea non expectabit bonum ſuum. [22] Cùm impleta fuerit menſura eius, vindictam ſumet ab eo: omnis manus laborantis veniet ei. [23] Cùm fuerit ad implendum ventrem eius, mittet in eum furorem iracundiæ ſuæ, & demittet ſuper eum pluuiam vltionis in bello ſuo. [24] Fugiet arma bellica ferrea, confodiet eum arcus æreus. [25] Euaginauit, & eductus eſt *gladius* de vagina, & fulgurat in fel eius, inuadent ſuper eum terrores. [26] Omnes tenebræ abſconditæ ſunt in occultis eius: conſumet eum ignis gehennæ qui non eſt ſufflatus: habitabit qui euaſerit in tabernaculo eius. [27] Manifeſtabunt angeli excelſi iniquitatem eius, & habitatores terræ conſurgent vt malefaciant ei. [28] Transferetur frumentum domus illius: oleum & vinum eius defluent in die furoris eius. [29] Hæc eſt pars filij hominis impij à facie Domini, & hæreditas verbi eius à facie Dei.

כא

1 * וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃

2 * שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ מִלָּתִי וּתְהִי־זֹאת תַּנְחוּמֹתֵיכֶם׃

3 * שָׂאוּנִי וְאָנֹכִי אֲדַבֵּרָה וְאַחַר דַּבֵּרִי תַּלְעִיב׃

4 * הֶאָנֹכִי לְאָדָם שִׂיחִי וְאִם־מַדּוּעַ לֹא־תִקְצַר רוּחִי׃

5 * פְּנוּ־אֵלַי וְהָשֵׁמּוּ וְשִׂימוּ יָד עַל־פֶּה׃

6 * וְאִם־זָכַרְתִּי וְנִבְהַלְתִּי וְאָחַז בְּשָׂרִי פַּלָּצוּת׃

7 * מַדּוּעַ רְשָׁעִים יִחְיוּ עָתְקוּ גַם־גָּבְרוּ חָיִל׃

8 * זַרְעָם נָכוֹן לִפְנֵיהֶם עִמָּם וְצֶאֱצָאֵיהֶם לְעֵינֵיהֶם׃

9 * בָּתֵּיהֶם שָׁלוֹם מִפָּחַד וְלֹא שֵׁבֶט אֱלוֹהַּ עֲלֵיהֶם׃

10 * שׁוֹרוֹ עִבַּר וְלֹא יָגֵעַל תְּפַלֵּט פָּרָתוֹ וְלֹא תְשַׁכֵּל׃

11 * יְשַׁלְּחוּ כַצֹּאן עֹוְלֵיהֶם וְיַלְדֵיהֶם יִרְקֹדוּן׃

12 * יִשְׂאוּ בְתֹף וְכִנּוֹר וְיִשְׂמְחוּ לְקוֹל עוּגָב׃

13 * יְבַלּוּ בַטּוֹב יְמֵיהֶם וּרְגַע שְׁאוֹל יֵחָתּוּ׃

14 * וַיֹּאמְרוּ לָאֵל סוּר מִמֶּנּוּ וְדַעַת דְּרָכֶיךָ לֹא חָפָצְנוּ׃

15 * מַה־שַּׁדַּי כִּי־נַעַבְדֶנּוּ וּמַה־נּוֹעִיל כִּי נִפְגַּע־בּוֹ׃

16 * הֵן לֹא בְיָדָם טוּבָם עֲצַת רְשָׁעִים רָחֲקָה מֶנִּי׃

17 * כַּמָּה נֵר־רְשָׁעִים יִדְעָךְ וְיָבֹא עֲלֵימוֹ אֵידָם חֲבָלִים יְחַלֵּק בְּאַפּוֹ׃

18 * יִהְיוּ כְתֶבֶן לִפְנֵי רוּחַ וְכִמֹץ גְּנָבַתּוּ סוּפָה׃

19 * אֱלוֹהַּ יִצְפֹּן־לִבְנָיו אוֹנוֹ יְשַׁלֵּם אֵלָיו וְיֵדָע׃

20 * יִרְאוּ עֵינָיו כִּידוֹ וּמֵחֲמַת שַׁדַּי יִשְׁתֶּה׃

21 * כִּי מַה־חֶפְצוֹ בְּבֵיתוֹ אַחֲרָיו וּמִסְפַּר חֳדָשָׁיו חָצָיוּ׃

22 * הַלְאֵל יְלַמֶּד־דָּעַת וְהוּא רָמִים יִשְׁפּוֹט׃

23 * זֶה יָמוּת בְּעֶצֶם תְּמוֹ כֻּלּוֹ שַׁלְאֲנַן וְשָׁלֵיו׃

CAP. XXI.

1 RE spondens autem Iob, dixit:
2 *Audite quęso sermones meos, & agite
3 pœnitentiam. *Sustinete me vt ego lo-
quar, & pòst mea, si videbitur, verba ride-
4 te. *Nunquid contra hominem disputatio
mea est, vt meritò non debeam cõtristari?
5 *Attendite me & obstupescite, & sup-
6 ponite digitum ori vestro. *Et ego quan-
do recordatus fuero pertimesco, & concu-
7 tit carnem meam tremor. *Quare ergo
impij viuunt, subleuati sunt confortatiq; Hie.12.a Abac.1.a
8 diuitiis? *Semen eorum permanet coram
eis, propinquorum turba & nepotum in
9 conspectu eorum. *Domus eorum secu-
ræ sunt & pacatæ, & non est virga Dei su-
10 per illos. *Bos eorum concepit, & non
B abortiuit; vacca peperit, & non est priua-
11 ta fœtu suo. *Egrediuntur quasi gre-
ges paruuli eorum, & infantes eorum ex-
12 ultant lusibus. *Tenent tympanum
& citharam, & gaudent ad sonitum orga-
13 ni. *Ducunt in bonis dies suos, & in
puncto ad infernum descendunt.
14 *Qui dixerunt Deo: Recede à nobis, &
scientiam viarum tuarum nolumus.
15 *Quis est omnipotens vt seruiamus ei?
& quid nobis prodest si orauerimus il-
16 lum? *Veruntamen quia non sunt in ma-
nu eorum bona sua, consilium impiorum
17 longè sit à me. *Quotiens lucerna im- Pro.24.c
piorum extinguetur, & superueniet eis in-
C undatio, & dolores diuidet furoris sui.
18 *Erunt sicut palęę ante faciem venti, &
19 sicut fauilla quam turbo dispergit. *Deus
seruabit filiis illius dolorem patris, & cùm
20 reddiderit, tunc sciet. *Videbunt oculi
eius interfectionẽ suam, & de furore om-
21 nipotentis bibet. *Quid enim ad eum
pertinet de domo sua pòst se? & si nume-
22 rus mensium eius dimidietur. *Nunquid
Deum docebit quispiam, qui excelsos iu-
23 dicat? *Iste moritur robustus & sanus,
dies & fœlix.

תרגום

כא

1 וַאֲתִיב אִיּוֹב וַאֲמַר׃ 2 שְׁמַעוּ וְקַבְּלוּ מִלָּתִי וּתְהֵי דָא תַּנְחֻמָתְכוֹן׃ 3 סְבָלוּ יָתִי וַאֲנָא אֲמַלֵּל וּמְבָתַר כֵּן דְּמַלֶּלֶת תְּזַדַּחַךְ׃
4 הָא בְרַם אֱנָא לְבַר נַשׁ מִלָּתִי וְאֵין מָה דֵין לָא תִתְעַיַּק רוּחִי׃ 5 אִסְתָּפְנוּ לְוָתִי וּשְׁתָקוּ וְשׂוּן אַיְרָא עַל פֻּמָּא׃ 6 וְאֵין דְּכַרֵת וְאִתְבַּהֲלַת
וַאֲחַד בְּשָׂרִי רְחֵיתָא׃ 7 מָה דֵין רְשִׁיעַיָּא יְחֵין אִתְקְפוּ לַחֲרָא קְנוֹ נִכְסִין׃ 8 בְּנֵיהוֹן מְכֻוְּנִין קֳדָמֵיהוֹן עִמְּהוֹן וּבְנֵי בְנֵיהוֹן לְמֶחְמֵיהוֹן׃
9 בָּתֵּיהוֹן שְׁלָמָא מִדְּלֵית דִּלְוָחָא וְלֵית מְחַת אֱלָהּ עֲלֵוֵיהוֹן׃ 10 חַוְרֵיהּ מַבְטִין וְלָא יְפַקְשִׁין תְּשִׁיזֵיב חוֹרְתֵיהּ וְלָא תַתְכֵּל׃ 11 יְשַׁדְּרִין
כְּעָנָא טַלְיֵיהוֹן וְרוּבְיֵיהוֹן יְטַפְּזוּן׃ 12 יְטְלִין בְּתוּפִין וְכִינָרִין וְיֶחְדוּן לְקַל אַבוּבָא׃ 13 גָּמְרִין בְּטָבָא יוֹמֵיהוֹן וּבְמַרְגִּיעָא קְבוּרָא נָחְתִין׃
14 וַיְמָרִין לֶאֱלָהּ זוּר מִנָּנָא וּלְמֶחְכַּם אָרְחָתָךְ לָא צְבִינָא׃ 15 מַה שַׁדַּי אֱרוּם נְפַלְחִנֵּהּ וּמַה אְרוֹךְ אִית אֱרוּם נְצַלֵּי בְּמֵימְרֵהּ׃
16 הָא לָא אִשְׁתַּדַּר בִּידֵיהוֹן טוּבֵיהוֹן מְלֵכַת רְשִׁיעֵי רַחֲקַת מִנִּי׃ 17 כְּמָה שְׁרָגָא דְרְשִׁיעֵי יִטְפֵי וְיֵיתֵי עֲלֵיהוֹן תַּבְרֵיהוֹן עַדְבִין יְפַלֵּג בְּרָגְזֵהּ׃
18 יְהוֹן כְּתִבְנָא קֳדָם זַעְפָּא וּכְמוֹזָא דִּיסַלְטְלִנֵּהּ עֲלְעוּלָא׃
19 אֱלָהּ יִטְשֵׁי לִבְנוֹי צַעֲרֵהּ וְיִפְרַע לְוָתֵהּ וְיִדַּע׃ 20 יֶחְמוּן עֵינוֹי תַּבְרֵהּ וּמֵרָגְזֵהּ דְּשַׁדַּי יִשְׁתֵּהּ׃
21 אֲרוּם מָה רְעוּתֵהּ בְּבַיְתֵהּ בַּתְרוֹי וּמְנָיַן יַרְחוֹי אִתְפְּלִיגוּ׃ 22 הַאֶפְשַׁר דְּלָאֵל יַלִּיף מַנְדָּעָא וְהוּא שְׁמֵי מְרוֹמָא דָאֵן׃
23 דֵּין יְמוּת בְּתֻקְפֵּיהּ שְׁלִימוּתֵהּ כֻּלֵּהּ שַׁלְאֲנָן וְשָׁלֵיו׃

CAP. XXI.

RESpondens autem Iob dicit:
* Audite, audite meos sermones, vt sit mihi à vobis hæc consolatio.
* Sustinete me, ego autem loquar; postea non deridebitis me. * Quid enim? nunquid hominis mea redargutio? aut cur non iracscar?
* Cùm inspexeritis in me, stuporem habete, manum ponentes in maxilla. * Si autem enim recordatus fuero, studui; habent autem meas carnes dolores. * Quare impij viuunt, senes facti sunt autem & in diuitiis?
* Semen eorum secundùm animam, at filij eorum in oculis. * Domus eorum rectæ stant, timor autem nequaquam, flagellum autẽ à Domino non est in eis. * Bos eorum non fecit abortiuum, saluata est autem eorum in vtero habens & non offendit. * Manent autem sicut oues perpetuæ, at pueri eorum illudunt.
* Sumentes psalterium & citharam, et gaudent voce psalmi. * Consummauerunt autem in bonis vitam suam, in autem requie inferni dormierunt.
* Dicit autem Domino: Recede à me, vias tuas scire non volo: * Quid omnipotens, quoniam seruiemus ei? & quæ vtilitas, quoniam obuiabimus ei? * In manibus enim non fuerunt ei bona, opera autem impiorum nõ aspicit. * Veruntamen & impiorum lucerna extinguetur: superueniet autem eis subuersio; dolores autem eos habebunt à furore.
* Erunt autem sicut paleæ ante ventum, aut sicut puluis quem abstulit turbo.
* Deficiant filios facultates eius, retribuet ad eum & cognoscet.
* Videant oculi eius suam interfectionem, ab autem Domino non saluetur:
* Quoniam voluntas eius in domo eius cum eo, & numeri mensium eius diuisi sunt.
* Nunquid non Dominus est qui docet intellectum & scientiam, ipse autem sapientes discernet? * Iste autem morietur in potentia stultitiæ suæ, totus autem bene affectus & abundans.

κα'.

1 * Ὑπολαβὼν δὲ ἰὼβ λέγει·
2 * ἀκούσατε ἀκούσατέ μου τῶν λόγων, ἵνα ἦ μοι παρὰ ὑμῶν
3 αὕτη ἡ παράκλησις. * ἀνέχεσθέ μου, ἐγὼ δὲ λαλήσω, εἶτ' ἐκα-
4 ταγελάσεταί μου. * τί γάρ, μὴ ἀνθρώπου μου ἡ ἔλεγξις;
ἢ διατί οὐ θυμωθήσομαι;
5 * ἐμβλέψατε εἰς ἐμὲ θαῦμα ἔχετε, χεῖρα θεν-
6 τες ἐπὶ σιαγόνι. * ἐὰν γὰρ μνησθῶ, ἐπτοήθην·
ἔχουσι δέ μου τὰς σάρκας ὀδυνάς.
7 * διατί ἀσεβεῖς ζῶσι, πεπαλαίωνται δὲ καὶ ἐν πλούτῳ;
8 * ὁ σπόρος αὐτῶν κατὰ ψυχήν, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ἐν
ὀφθαλμοῖς.
9 * οἶκοι αὐτῶν εἰρηνεύσι, φόβος δὲ οὐδαμοῦ, μά-
στιξ δὲ θεοῦ οὐκ ἔστιν ἐπ' αὐτοῖς.
10 * ἡ βοῦς αὐτῶν οὐκ ὠμοτόκησεν, διεσώθη δὲ αὐτῶν ἐν
γαστρὶ ἔχουσα καὶ οὐκ ἔσφηλεν.
11 * μένουσι δὲ ὥσπερ πρόβατα αἰώνια, τὰ δὲ παιδία αὐ-
12 τῶν σκιρτῶσιν. * ἀναλαβόντες ψαλτήριον
καὶ κιθάραν, καὶ ἀφωνίαν φωνῇ ψαλμοῦ.
13 * συντέλεσαν δὲ ἐν ἀγαθοῖς τὸν βίον αὐτῶν, ἐν δὲ ἀνα-
παύσει ᾅδου κοιμήθησαν.
14 * λέγει δὲ κυρίῳ, ἄπόστα ἀπ' ἐμοῦ, ὁδοὺς σου εἰδέναι οὐ
15 βουλόμεθα. * τίς κύριος, ὅτι δουλεύσομεν αὐτῷ; καὶ
τίς ὠφέλεια, ὅτι ἀπαντήσομεν αὐτῷ;
16 * ἐν χερσὶ γὰρ οὐκ εἰσὶν αὐτῶν τὰ ἀγαθά, ἔργα δὲ ἀσεβῶν
17 οὐκ ἐφορᾷ. * οὐ μέντοι δὲ ἀλλὰ καὶ ἀσεβῶν λύχνος
σβεσθήσεται, ἐπελεύσεται δὲ αὐτοῖς ἡ καταφθορά, ὠδῖνες δὲ
αὐτοὺς ἕξουσιν ἀπὸ ὀργῆς.
18 * ἔσονται δὲ ὥσπερ ἄχυρα πρὸ πνεύματος, ἢ ὥσπερ κο-
νιορτὸς ὃν ὑφείλετο λαίλαψ.
19 * ἐπιλείποι υἱοὺς ὑπάρχοντα αὐτοῦ, ἀνταποδώσει πρὸς
20 αὐτὸν καὶ γνώσεται. * ἰδοισαν δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ
τὴν αὐτοῦ σφαγήν, ἀπὸ δὲ κυρίου μὴ διασωθείη·
21 * ὅτι τὸ θέλημα αὐτοῦ ἐν οἴκῳ αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἀρι-
θμοὶ μηνῶν αὐτοῦ διηρέθησαν.
22 * πότερον οὐχ ὁ κύριός ἐστιν ὁ διδάσκων σοφίαν καὶ ἐπι-
στήμην, αὐτὸς δὲ ὑψίους διακρινεῖ;
23 * οὗτος δὲ ἀποθανεῖται ἐν κράτει ἀφθορωσύνης αὐτοῦ, ὅ-
λος δὲ ὑπαθῶν καὶ εὐθηνῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XXI.

ET respondit Iob, & dixit: [4] Audite & suscipite verbum meum, & sit hoc consolationes vestræ. [5] Sustinete me, & ego loquar, & postquàm locutus fuero, ridebis. [6] Ecce profectò ego ad filium hominis sermonem meum *facio*: & si ita est, quare non angustiabitur spiritus meus? [7] Aspicite ad me, & tacete, & ponite manum super os.
[8] Et si ego recordatus fuero, conturbatus sum, & apprehendit carnem meam tremor. [9] Quare impij viuunt, confortati sunt valdè, & possederunt diuitias? [10] Filij eorum præparati sunt coram eis, cum eis, & filij filiorum suorum, videntibus illis.
[11] In domibus eorum est pax absque timore, & non est plaga Dei super eos. [12] Taurus eius ingrauidat, nec in irritum iaciunt semen; parit vacca eius, nec facit abortiuum. [13] Mittunt sicut oues paruulos suos, & pueri sui saliunt.
[14] Portant tympana & citharas, & lætantur ad vocem organi. [15] Consumunt in bono dies suos, & in momento ad sepulchrum descendunt. [16] Et dicunt Deo: Recede à nobis, & scire vias tuas nolumus. [17] Quid est omnipotens vt seruiamus ei, & quæ erit vtilitas si orauerimus verbum eius? [18] Ecce non missum est in manum eorum bonum ipsorum: consilium impiorum longè est à me. [19] Quoties lucerna impiorum extinguetur, & veniet super eos interitus eorum: sortes diuidet in furore suo. [20] Erunt sicut palea ante ventum; & sicut stipula quam tulit turbo. [21] Deus abscondet filiis suis tribulationem eius, & vltionem reddet ei, vt sciat. [22] Videbunt oculi eius interitum suum, & de ira omnipotentis bibet. [23] Quæ est enim voluntas eius in domo sua post se? & numerus mensium eius diuisus est. [24] Nunquid Deum potest aliquis docere scientiam? & ipse cælos excelsos iudicat. [25] Iste morietur in fortitudine integritatis suæ totus quietus & pacificus.

24 * עֲטִינָיו מָלְאוּ חָלָב וּמֹחַ עַצְמוֹתָיו יְשֻׁקֶּה׃
25 * וְזֶה יָמוּת בְּנֶפֶשׁ מָרָה וְלֹא אָכַל בַּטּוּב׃
26 * יַחַד עַל־עָפָר יִשְׁכָּבוּ וְרִמָּה תְּכַסֶּה עֲלֵיהֶם׃
27 * הֵן יָדַעְתִּי מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם וְמִזְמוֹת עָלַי תַּחְמֹסוּ׃
28 * כִּי תֹאמְרוּ אַיֵּה בֵית־נָדִיב וְאַיֵּה אָהֳלֵי מִשְׁכְּנוֹת
רְשָׁעִים׃
29 * הֲלֹא שְׁאַלְתֶּם עֹבְרֵי דָרֶךְ וְאֹתֹתָם לֹא
תְנַכֵּרוּ׃
30 * כִּי לְיוֹם אֵיד יֵחָשֵׂךְ רָע לְיוֹם עֲבָרוֹת יוּבָלוּ׃
31 * מִי־יַגִּיד עַל־פָּנָיו דַּרְכּוֹ וְהוּא־עָשָׂה מִי
יְשַׁלֶּם־לוֹ׃
32 * וְהוּא לְקִבְרוֹת יוּבָל וְעַל־גָּדִישׁ יִשְׁקוֹד׃
33 * מָתְקוּ־לוֹ רִגְבֵי נָחָל וְאַחֲרָיו כָּל־אָדָם יִמְשׁוֹךְ
וְלִפָּנָיו אֵין מִסְפָּר׃
34 * וְאֵיךְ תְּנַחֲמוּנִי הֶבֶל וּתְשׁוּבֹתֵיכֶם נִשְׁאַר־מָעַל׃

כב

1 * וַיַּעַן אֱלִיפַז הַתֵּמָנִי וַיֹּאמַר׃
2 * הֲלָאֵל יִסְכָּן־גָּבֶר כִּי־יִסְכֹּן עָלָימוֹ מַשְׂכִּיל׃
3 * הַחֵפֶץ לְשַׁדַּי כִּי תִצְדָּק וְאִם־בָּצַע כִּי־תַתֵּם
דְּרָכֶיךָ׃
4 * הֲמִיִּרְאָתְךָ יְכִיחֶךָּ יָבוֹא עִמְּךָ בַּמִּשְׁפָּט׃
5 * הֲלֹא רָעָתְךָ רַבָּה וְאֵין קֵץ לַעֲוֹנוֹתֶיךָ׃
6 * כִּי־תַחְבֹּל אַחֶיךָ חִנָּם וּבִגְדֵי עֲרוּמִּים תַּפְשִׁיט׃
7 * לֹא־מַיִם עָיֵף תַּשְׁקֶה וּמֵרָעֵב תִּמְנַע לָחֶם׃
8 * וְאִישׁ זְרוֹעַ לוֹ הָאָרֶץ וְנָשׂוּא פָּנִים יֵשֵׁב בָּהּ׃
9 * אַלְמָנוֹת שִׁלַּחְתָּ רֵיקָם וּזְרוֹעוֹת יְתוֹמִים יְדֻכָּא׃
10 * עַל־כֵּן סְבִיבוֹתֶיךָ פַּחִים וִיבַהֶלְךָ פַּחַד פִּתְאוֹם׃
11 * אוֹ־חֹשֶׁךְ לֹא תִרְאֶה וְשִׁפְעַת־מַיִם תְּכַסֶּךָּ׃
12 * הֲלֹא־אֱלוֹהַּ גֹּבַהּ שָׁמָיִם וּרְאֵה רֹאשׁ כּוֹכָבִים
כִּי־רָמוּ׃

24 * Viſcera eius plena ſunt adipe, & me-
25 dullis oſſa illius irrigãtur. * Alius verò mo-
ritur in amaritudine animæ ſuæ abſq; vl-
26 lis opibus: * Et tamẽ ſimul in puluere dor-
27 mient, & vermes operient eos. * Certè no-
D ui cogitationes veſtras, & ſententias con-
28 tra me iniquas. * Dicitis enim: Vbi eſt do-
mus principis, & vbi tabernacula impio-
29 rum? * Interrogate quemlibet de viato-
ribus, & hæc eadem illum intelligere co-
30 gnoſcetis. * Quia in diem perditionis
ſeruatur malus, & ad diẽ furoris ducetur.
31 * Quis arguet coram eo viam eius? &
32 quæ fecit quis reddet illi? * Ipſe ad ſe-
pulchra ducetur, & in congerie mortuo-
33 rum vigilabit. * Dulcis fuit glareis Cocyti,
& poſt ſe omnem hominem trahet, & an-
34 te ſe innumerabiles. * Quomodo igitur
conſolamini me fruſtrà, cùm reſponſio ve-
ſtra repugnare oſtenſa ſit veritati?

CAP. XXII.

1 REſpondens autem Eliphaz Themani-
2 tes dixit: * Nunquid Deo comparari
poteſt homo, etiam cùm perfectæ fuerit
3 ſcientiæ? * Quid prodeſt Deo ſi iuſtus
fueris, aut quid ei confers, ſi immaculata
4 fuerit via tua? * Nunquid timens ar-
guet te, & veniet tecum in iudicium?
5 * Et non propter malitiam tuam pluri-
mam, & infinitas iniquitates tuas?
6 * Abſtuliſti enim pignus fratrum tuo-
rum ſine cauſa, & nudos ſpoliaſti veſtibus.
7 * Aquam laſſo non dediſti, & eſurienti
8 ſubtraxiſti panem. * In fortitudine bra-
B chij tui poſsidebas terram, & potentiſsi-
9 mus obtinebas eam. * Viduas dimiſiſti
vacuas, & lacertos pupillorum commi-
10 nuiſti. * Propterea circumdatus es la-
queis, & conturbat te formido ſubita.
11 * Et putabas te tenebras non viſurum,
& impetu aquarum inundantium non op
12 preſſum iri. * An cogitas quòd Deus
excelſior cælo ſit, & ſuper ſtellarum verti-
cem ſublimetur?

תרגום

24 בְּיזוֹי אִתְמְלִיו חֲלָבָא וּמוֹקָרָא דְגַרְמוֹי פַּטִּים׃ 25 וְדֵין יְמוּת בְּנַפְשָׁא מְרִירָא וְלָא אֲכַל בְּטָבְתָא 26 כְּחֲדָא עַל עַפְרָא שָׁכְבִין
וְרִחְשָׁא חַפְיָא עֲלֵיהוֹן׃ 27 הָא גַלְיָן קוֹמוֹי מַחְשָׁבָתְכוֹן וְזִמְיוֹנִין דַּעֲלַי תַּחְשְׁלוּן׃ 28 אֲרוּם תֵּימְרוּן אֵן בֵּית אַרְכּוֹנָא וְאֵן פְּרִיסָא דְמַשְׁכְּנֵי
רְשִׁיעַיָּא׃ 29 הֲלָא שְׁיִילְתּוּן עָרֵי אָרְחָא וְסִמְיוֹנֵיהוֹן לָא תְּשַׁתְּמוֹדְעוּן׃ 30 אֲרוּם לְיוֹם חֲבָרָא יְתְמַנַּע בִּישׁ לְיוֹם רְגָזָתָא יְהַעְלוּן׃
31 מַן יְחַוֵּי קוֹמוֹי אָרְחֵהּ זְהוּא עֲבַד מַן יְשַׁלֵּם לֵיהּ׃ 32 וְאִיהוּא לְקִבּוּרָן יְהָעֵל וְעַל גְּדִישָׁן נָעִיר׃ 33 בְּסִימוּ לֵהּ גַּרְגִּישָׁתָא דְנַחֲלָא
וּבַתְרֵהּ כָּל בַּר נַשׁ יְנַגּוֹד וּקְדָמוֹי לֵית מְנָיָן׃ 34 וְאֵיךְ תְּנַחֲמָנַנִי לְמָא וּתְיוּבְתְכוֹן אִשְׁתַּתַּר בְּכוֹן שְׁקָרָא׃

כב

1 וַאֲתִיב אֱלִיפַז דְּמָן תֵּימָן וַאֲמַר׃ 2 הַאֶפְשַׁר דְּלֶאֱלָה יַלִּיף בַּר נַשׁ וְכַר יַלִּיף אֶפְשַׁר דַּעֲלֵיהוֹן מַשְׂגַּח׃ 3 הַעִסְקָא אִית לְשַׁדַּי
אֲרוּם תְּזַכֵּי וְאִין מַמוֹן אֲרוּם חַשְׁלִים אָרְחָתָךְ׃ 4 הֲמִדְּחַל מִנָּךְ יַכְסְנִנָּךְ וַיֵתֵי עִמָּךְ בְּדִינָא׃ 5 הֲלָא עַל בִּישְׁתָּךְ דְּסַגִּיעָתָא וְלֵית סוֹף
לַעֲוָיָתָךְ׃ 6 אֲרוּם תְּמַשְׁכֵּן אֲחָךְ מַגָּן וּלְבוּשִׁין דְּעַרְטוֹלָאִין תַּשְׁלַח׃ 7 לָא מַיָּא מְשַׁלֵּהִי תַּשְׁקֵי וּמִן קֻפָּן תִּמְנַע לַחְמָא׃
8 וּגְבַר נְצָחָן דִּילֵיהּ אַרְעָא וְסָבִיר אַפִּין יְהֵב בָּהּ׃ 9 אַרְמַלָּן שְׁלַחְתָּא סְרֵיקָתָא וְאִדְרָעָת יְתִימֵי תְּשַׁפֵּף׃ 10 מֶטוּל הֵיכְנָא חֲזַרְנוּתָךְ
פּוּחִין וְיבַהֲלָנָךְ דְּלוּתָא בְּחָכָּף׃ 11 אוֹ בַּחֲשׁוֹךְ תְּשָׁרֵי וְלָא תֶחֱמֵי וְסִגְעָה מַיָּא תַּחְפִּינָךְ׃ 12 הֲלָא אֱלָהּ בְּגָבְהֵי שְׁמַיָּא וַחֲמֵי רֵישׁ כּוֹכְבַיָּא
אֲרוּם זְקִיפוּ׃

At viscera eius plena adipe, medulla autem 24
eius effluet. *Alius autem moritur ab ama-* 25
ritudine animæ suæ, cùm non comederit quip-
piam bonum. *Simul autem in terra dor-* 26
miunt, putredo autem eos operuit.

Itaque noui vos, quoniam audacia incum- 27
bitis mihi. *Quoniam dicetis: Vbi est domus* 28
principis, & vbi est tegmen tabernaculorum
impiorum? *Interrogate prætereuntes* 29
viam, & signa eorum non alienabitis.

Quoniam in diem perditionis subleuatur 30
malus, in diem furoris eius ducetur.

Quis renunciabit in faciem eius viam eius? 31
& ipse fecit. quis retribuet ei? *Et ipse ad* 32
sepulchra ductus est, & in aceruo vigilauit.

Dulces fuerunt ei silices torrentis, & post 33
eum omnis homo abibit, & ante illum innu-
merabiles.

Quomodo autem mihi adiicietis inania? 34
at me quiescere à vobis nihil.

CAP. XXII.

RESpondens autem Eliphaz Themanites di- 1
cit: *Nunquid non Dominus est, docens* 2
intellectum & scientiam? *Quid enim cu-* 3
ræ est Domino, si tu fuisti operibus irreprehen-
sibilis: nunquid vtilitas quoniam simplicem fa
cies viam tuam: *Aut rationem tui faciens* 4
redarguet te, & simul veniet tecum in iudi-
cium? *Nunquid non malitia tua est multa;* 5
innumerabilia autem tua sunt peccata?

Pignerabas autem à fratribus tuis frustrà, 6
vestimentum autem nudorum abstulisti:

Neque aqua sitientes potasti, sed esurien- 7
tium subtraxisti frustum panis.

Miratus es autem quorundam vultus, ha- 8
bitare autem fecisti pauperes in terra.

Viduas autem dimisisti vanas, pupillos 9
autem afflixisti.

Igitur circundauerunt te laquei, & ver- 10
sit te bellum indecens.

Lumen tibi tenebræ euasit, dormientem 11
autem aqua te operuit.

Nunquid non excelsa habitans aspicit? at 12
iniuria latos humiliauit?

24 *Τὰ ὀ ἕλκεα αὐτοῦ πλήρη σέατος, μυελὸς ὀ αὐτοῦ δια-*
25 *χεῖται.* *ὁ ὀ τελευτᾶ ὑπὸ πικρίας ψυχῆς αὐτοῦ, οὐ*
φαγὼν ἀγαθόν.
26 *ὁμοθυμαδὸν ὀ ἐπὶ γῆς κοιμῶνται, σαπρία ὀ αὐτοὺς*
ἐκάλυψεν.
27 *ὥσε οἶδα ὑμᾶς, ὅτι τόλμη ἐπίκειταί μοι.*
28 *ὅτι ἐρεῖτε, ποῦ ἐστιν οἶκος ἀρχοντος, καὶ ποῦ ἐστιν ἡ σκέ-*
πη τῶν σκηνωμάτων τῶν ἀσεβῶν;
29 *ἐρωτήσατε παροδεύοντας ὁδόν, καὶ τὰ σημεῖα*
αὐτῶν οὐκ ἀπαλλοτριώσετε.
30 *ὅτι εἰς ἡμέραν ἀπωλείας κυφίζεται ὁ πονηρός, εἰς ἡμέ-*
ραν ὀργῆς αὐτοῦ ἀπαχθήσεται.
31 *τίς ἀπαγγελεῖ ἐπὶ προσώπου αὐτοῦ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ;*
καὶ αὐτὸς ἐποίησε. τίς αὐτῷ ἀποδώσει αὐτῷ,
32 *καὶ αὐτὸς εἰς τάφους ἀπηνέχθη, καὶ ἐπὶ σωρῷ ἠ-*
33 *γρύπνησεν.* *ἐγλυκάνθησαν αὐτῷ χάλικες χειμάρρου,*
καὶ ὀπίσω αὐτοῦ πᾶς ἄνθρωπος ἀπελεύσεται, καὶ ἔμ-
προσθεν αὐτοῦ ἀναρίθμητοι.
34 *πῶς δέ μοι παρακαλεῖτε κενά; τὸ δὲ ἐμὲ καταπαύ-*
σαις ἀφ' ὑμῶν οὐδέν. κβ'.
1 *Ὑπολαβὼν ὀ ἐλιφὰζ ὁ θαιμανίτης λέγει,*
2 *πότερον ἀχὶ ὁ κύριός ἐστιν, ὁ διδάσκων σωφρο-*
3 *σύνην; τί γὰρ μέλει τῷ κυρίῳ, ἐὰν σὺ ἦτα τοῖς ἔρ-*
γοις ἄμεμπτος, ἢ ὠφέλεια ὅτι ἀπλώσεις τὴν ὁδόν σου.
4 *ἢ λόγον σου ποιούμενος ἐλέγξει σε, καὶ συνδι-*
καιοκρινεῖ σοι εἰς κρίσιν;
5 *πότερον οὐχὶ ἡ κακία σου ἐστὶ πολλή, καὶ ἀναρίθμητοι δὲ*
σου εἰσὶν αἱ ἁμαρτίαι;
6 *ἐνεχυρίαζες ὀ σὺ τοὺς ἀδελφούς σου διὰ κενῆς, ἀμφία-*
7 *σιν ὀ γυμνῶν ἀφεῖλου.* *ὕδωρ ὀ ὕδωρ διψῶντας ἐπότισας;*
ἀλλὰ πεινώντων ἐξέρησας ψωμόν.
8 *ἐθαύμασας ὀ ἐνῶν πρόσωπα, ᾤκισας ὀ πλουτοῦντας ἐ-*
9 *πὶ γῆς.* *χήρας ὀ ἐξαπέστειλας κενάς, ὀρφανοὺς δὲ*
10 *συνέκλασας.* *διὰ τοῦτο περικύκλωσάν σε παγίδες, καὶ*
ἐταράχθη σε πόλεμος ἀξιόλογος.
11 *ἢ φῶς σοι σκότος ἀπέβη, κοιμηθήσῃ δὲ ὕδωρ σε*
συνεκάλυψε.
12 *μὴ οὐχὶ ὁ τὰ ὑψηλὰ ναιὼν ἐφορᾷ; σοῦ ὀ ὑπερεφανίους*
ταπεινώσεις;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[24] Mulctra eius plena sunt lacte, & medulla ossium eius pinguis est. [25] Et iste morietur amaro animo, & non comedit in bonis. [26] Simul in puluere dormiunt, & vermis operit eos. [27] Ecce manifestæ sunt coram me cogitationes vestræ, & machinationes quas super me cogitatis. [28] Dicitis enim: Vbi est domus principis, & vbi est tentorium tabernaculorum impiorum? [29] Nonne interrogastis transeuntes viam, & signa eorum non cognoscetis? [30] Quoniam in diem interitus reseruatur malus, in diem quo furores inducentur. [31] Quis annunciabit coram eo viam suam, & quod ipse fecit quis reddet illi? [32] Ipse enim ad sepulchra ducetur, & super congeriem vigilabit. [33] Dulces fuerunt ei glebæ torrentis, & post se omnes filios hominum trahet, & ante se innumerabiles. [34] Et quòmodo consolamini me frustrà, cùm responsio vestra remaneat in vobis falsa?

CAP. XXII.

ET respondit Eliphaz qui erat de Theman, & ait: [2] Nunquid Deum potest docere filius hominis? & si docuerit, nunquid ad ea prouidebit? [3] Quid emolumenti est omnipotenti si iustus fueris? & quid lucri si perfectas reddideris vias tuas? [4] Nunquid propter timorem tuum arguet te, & veniet tecum in iudicium? [5] Nonne propter malitiam tuam quæ multa est, & non est finis iniquitatibus tuis? [6] Quoniam pignorabas fratres tuos sine causa, & vestibus nudos spoliasti. [7] Non propinasti aquam lasso, & à famelico prohibebas panem. [8] Et viro vincenti sua est terra, & aspectabilis vultu habitabit in ea. [9] Viduas dimisisti vacuas, & brachia pupillorum contriuisti. [10] Propterea in circuitu tuo sunt laquei, & conturbat te timor repentinus. [11] Aut in tenebris habitabis & non videbis, & multitudo aquarum operiet te. [12] Nonne Deus est in altitudine cæli? & vide verticem stellarum quoniam eleuatæ sunt.

13 ואמרת מה־ידע אל הבעד ערפל ישפוט׃
14 עבים סתר־לו ולא יראה וחוג שמים
יתהלך׃
15 הארח עולם תשמור אשר דרכו מתי־און׃
16 אשר־קמטו ולא־עת נהר יוצק יסודם׃
17 האמרים לאל סור ממנו ומה־יפעל שדי למו׃
18 והוא מלא בתיהם טוב ועצת רשעים
רחקה־מני׃
19 יראו צדיקים וישמחו ונקי ילעג־למו׃
20 אם־לא נכחד קימנו ויתרם אכלה אש׃
21 הסכן־נא עמו ושלם בהם תבואתך טובה׃
22 קח־נא מפיו תורה ושים אמריו בלבבך׃
23 אם־תשוב עד־שדי תבנה תרחיק עולה׃
מאהליך׃
24 ושית־על־עפר בצר ובצור נחלים אופיר׃
25 והיה שדי בצריך וכסף תועפות לך׃
26 כי־אז על־שדי תתענג ותשא אל־אלוה פניך׃
27 תעתיר אליו וישמעך ונדריך תשלם׃
28 ותגזר־אמר ויקם לך ועל־דרכיך נגה אור׃
29 כי־השפילו ותאמר גוה ושח עינים יושע׃
30 ימלט אי־נקי ונמלט בבר כפיך׃

כג

1 ויען איוב ויאמר׃
2 גם־היום מרי שיחי ידי כבדה על־אנחתי׃
3 מי־יתן וידעתי ואמצאהו אבוא עד־תכונתו׃
4 אערכה לפניו משפט ופי אמלא תוכחות׃
5 אדעה מלים יענני ואבינה מה־יאמר לי׃
6 הברב־כח יריב עמדי לא אך־הוא ישם בי׃
7 שם ישר נוכח עמו ואפלטה לנצח משפטי׃
8 הן־קדם אהלך ואינגו ואחור ולא־אבין לו׃

13 *Et dicis: Quid enī nouit De⁹? & quasi p̄
14 caliginē iudicat. *Nubes latibulū eius. nec
C nostra cōsiderat, & circa cardines cæli p̄ā-
15 bulat. *Nūquid semitā seculorū custodire
16 cupis, quam calcauerunt viri iniqui? *Qui
sublati sunt añ tēp⁹ suū, & fluui⁹ subuertit
17 fundamētū eorū. *Qui dicebāt Deo: Rece
de à nobis: & q̄si nihil possit facere oīpo- Su.21.b.
18 tēs æstimabāt eū; *Cū ille implesset domos
eorū bonis. quorū sentētia procul sitā me.
19 *Videbunt iusti & lætabuntur, & innocēs
20 subsannabit eos. *Nonne succisa est erectio Psal.106
eorum, & reliquias eorū deuorauit ignis?
21 *Acquiesce igitur ei, & habeto pacē, & per
22 hęc habebis fruct⁹ optimos. *Suscipe ex o-
re illius legē, & pone sermones ei⁹ in corde
23 tuo. *Si reuersus fueris ad oīpotentē, ędifi-
D caberis, & lōgè facies iniquitatē à taberna-
24 culo tuo. *Dabit pro terra silicē, & p̄ silice
25 torrētes aureos. *Eritq; oīpotens cōtra ho
stes tuos, & argentum coaceruabitur tibi.
26 *Tunc sup oīpotentē delitiis affluēs, & ele
27 uabis ad Deum faciē tuam. *Rogabis eū,
28 & exaudiet te; & vota tua reddes. *Decer-
nes rem & veniet tibi, & in viis tuis splen-
29 debit lumen. *Qui enim humiliatus fue-
rit, erit in gloria; & qui inclinauerit ocu-
30 los suos, ipse saluabitur. *Saluabitur inno-
cens, saluabitur autem mūditia manuum
suarum.

CAP. XXIII.

1 REspōdens autē Iob ait: *Nūc quoq; in
2 amaritudine est sermo meus, & manus
plagæ meę aggrauata est sup gemitū meū.
3 *Quis mihi tribuat vt cognoscam & inue
niam illum, & veniam vsq; ad solium ei⁹?
4 *Ponam coram eo iudicium, & os meū re-
5 plebo increpationibus, *Vt sciam verba
quæ mihi respondeat, & intelligā quid lo-
6 quatur mihi. *Nolo multa fortitudine cō
B tendat mecum, nec magnitudinis suę mo-
7 le me premat. *Proponat æquitatem con-
tra me, & perueniet ad victoriam iudiciū
8 meum. *Si ad Orientem iero, non appa-
ret: si ad Occidentē, non intelligam eum.

תרגום

13 וְאִמַר מָה יְדַע אֱלָהּ הַאֶפְשַׁר דְּהַלְאֵל אֶמְטֵתָא יְדִין׃ 14 עֲנָנַיָּא סַתִּיר לֵהּ וְלָא יָחֲמֵי וּתְקוֹף רוּמָא דִּשְׁמַיָּא יְטַיֵּל׃ 15 הַאָרְחָא דְּמִן
עָלְמָא תְּנָטוֹר דְּטִילוּ אֲנָשֵׁי שִׁקְרָא׃ 16 דְּאִתְבְּטִילוּ מִן עָלְמָא בְּלָא עִדָּנְהוֹן בְּאַרְעִית נַהֲרָא אַתִּיךְ גּוּפֵהוֹן׃ 17 דְּאָמְרִין לֵאלָהּ זוּר מִנָּנָא
וּמָה יַעְבֵּד שַׁדַּי לְהוֹן׃ 18 וְהוּא מָלֵי בָּתֵּיהוֹן טוּבָא וּמִילְכַת רְשִׁיעֵי רַחֲקַת מִנִּי׃ 19 יֶחֱמוּן צַדִּיקַיָּא וְיֶחְדוּן וְזַכָּאי יְרַחוּךְ לְהוֹן׃
20 אִם לָא אִתְמְנִיעוּ מִלְּמֵקוּם וּמוֹהֲרְחוֹן גַּמְרָה אֶשְׁתָּא׃ 21 אֱלַף כְּרוֹן עִמֵּהּ וְתִשְׁלֵם בְּהוֹן עֲלַלְתָּךְ טָבָא׃ 22 גְּמַר כְּרוֹן מִפֻּמֵּהּ
אוֹרַיְתָא וְשַׁוִּי מֵימְרוֹי עַל לִבָּךְ׃ 23 אִין תְּתוּב עַד שַׁדַּי תִּתְבְּנִי תִּרְחֵק עַלְתָא מִמַּשְׁכְּנָךְ׃ 24 וְשַׁוִּי עַל עַפְרָא כְּרַךְ חַקִּיף וְהֵיךְ טִינָר
דְּנַחֲלָיָא אוֹפִיר׃ 25 וְיֶהֱא שַׁדַּי כְּרָךְ חֶקְפָּךְ וּמִן כַּסָּף תְּקוֹף רוּמָא דִּילָךְ׃ 26 אֲרוּם הֵכְדֵּין עַל שַׁדַּי תִּתְפַּרְנַק וְתִזְקוֹף קֳדָם אֱלָהּ אַפָּיִךְ׃
27 תְּצַלֵּי קוּמוֹי וְיִקַּבֵּל מִנָּךְ וְנִדְרָךְ תְּשַׁלֵּם׃ 28 וְתִגְזַר מֵימְרָא וְיִקוּם לָךְ וְעַל אָרְחָתָךְ יְזַהַר נְהוֹרָא׃ 29 אֲרוּם דְּאִתְמַאיִךְ בְּמֵימְרָךְ
יְתֻעֲבִיד גֵּיוָתָן וּדְשַׁוַּח בְּסָרְחָנָא תְּפָרוֹק׃ 30 וְשֵׁיזִיב גְּבַר דְּלֵיתוֹי זַכָּאוּ בְּזָכוּתָךְ וְאִשְׁתֵּיזִב בְּבִרִירוּת אִידָיִךְ׃

כג

1 וַאֲתִיב אִיּוֹב וַאֲמַר׃ 2 לְחוֹד יוֹמָנָא מְרִיר מֵימְרִי מַחֲתִי תְּקֵפַת עַל הוֹנָחָתִי׃ 3 מַן יְגַזּוֹר אֶנְדַע וַאֲשְׁכְּחִנֵּהּ אֵיתֵי עַד מְדוֹר בֵּירַת
מְקְדְּשֵׁיהּ׃ 4 אֲסַדַּר קוּמוֹי דִּין וּפֻמִּי אֵמְלֵי מַכְסָנְיוּתָא׃ 5 אֶנְדַּע מִלִּין דְּיִתְבִינַנִּי וְאֶתְבַּיֵּן מַה יֵימַר לִי׃ 6 הָא בְּסָגְעִי חֵילָא יְנַצֵּי עִמִּי
לָא בְּרַם הוּא יְשַׁוִּי תְּגָרָא בִּי׃ 7 תַּמָּן תְּרִיצָא יִתְקוֹן עִמֵּהּ וְאֶשְׁתֵּיזִב לְעָלְמָא מִן מָרֵי דִּינִי׃ 8 הָא לְמַדְנְחָא אֲטֵיל וְלֵיתוֹהִי וּלְמַעַרְבָּא וְלָא
אֶתְבַּיֵּן לֵהּ׃

* *Et dixisti: Quid nouit fortis, nunquid per* 13
caliginem iudicabit? * *Nubes latibulum* 14
eius & non videbitur, & gyrum cæli perambulat. * *Nunquid semitam æternam custodies,* 15
quam calcauerunt viri iniusti, * *Qui comprehensi sunt immaturi? fluuius fluens fundamenta* 16
eorum. * *Dicentes, Dominus quid faciet nobis?* aut quid inducet nobis omnipotens? 17

* *Qui autem impleuit domos eorum bonis,* 18
consilium autem impiorum longè ab eo. * *Videntes iusti riserunt, irreprehensibilis autem sub-* 19
sannauit eos. * *Nisi destructa est substistentia* 20
eorum, & reliquias eorum deuorat ignis.

* *Esto autem durus. si sustinueris, posteà fru-* 21
ctus tuus erit in bonis. * *Suscipe de ore illius* 22
interpretationem, & recipe verba eius in corde tuo. * *Si autem reuersus fueris & humilia-* 23
ueris teipsum coram Domino, longè feciſti à tabernaculo tuo iniquitatem. * *Sedebis super ag-* 24
gerem in petra, & vt petra torrentis Ophir.

* *Erit igitur tuus omnipotēs adiutor ab ini-* 25
micis, purum autem reddet te sicut argentum igne probatum. * *Posteà cum audacia loque-* 26
ris coram Domino, cùm respexeris in cælum hilariter. * *Cùm oraueris autem tu ad eum, ex-* 27
audiet te, dabit autem tibi reddere vota.

* *Restituet autem tibi tabernaculum iustitiæ,* 28
in autem viis tuis erit lux. * *Quoniam humi-* 29
liauit seipsum, & dices, superbiuit, & inclinatum oculis saluabit. * *Saluabit innocentem, &* 30
saluus esto in mundis manibus tuis. CAP. XXIII.

RESpondens autem Iob ait: * *Et iam noui* 1
quòd ex manu mea redargutio mea est, & 2
manus eius grauis facta est super meum gemitū.
* *Quis igitur nouerit, quòd inueniam illum, et* 3
veniam in terminum? * *Dicam autem meum iu-* 4
dicium, at os meum replebo redargutionibus.
* *Sciam autem sanitatem, quæ mihi dicet: sentiā* 5
autem, quæ mihi renunciabit. * *Et si in multa for-* 6
titudine superueniet mihi, posteà in minis me vtetur. * *Veritas enim & redargutio ab eo, edu-* 7
cat autem in finem meum iudicium: * *In enim* 8
prima ambulabo, & non amplius sum: quæ autem in nouissimis, quid noui?

13 * καὶ εἶπας; τί ἔγνω ὁ ἰσχυρός· ἢ κρίνει γνόφος κρυπτῆς;
14 * νεφέλη ἀποκρυφὴ αὐτοῦ καὶ οὐκ ὀφθήσεται, καὶ γύρον
15 οὐρανοῦ διαπορεύσεται. * μὴ τρίβον αἰώνιον φυλάξεις, ἣν
16 ἐπάτησαν ἄνδρες ἄδικοι, * οἱ συνελήφθησαν ἄωρον;
ποταμὸς ἐπῤῥύη ⑦ θεμέλιοι αὐτῶν.
17 * ⑦ λέγοντες κύριος τί ποιήσει ἡμῖν; ἢ τί ἐπάξεται
18 ἡμῖν ὁ παντοκράτωρ; * ὃς δὲ ἐνέπλησε τοὺς οἴκους αὐ-
τῶν ἀγαθῶν, βουλὴ δὲ ἀσεβῶν πόρρω ἀπ' αὐτοῦ.
19 * ἰδόντες δίκαιοι ἐγέλασαν, ἀμέμπτως δὲ ἐμυκτήρι-
20 σεν αὐτούς. * εἰ μὴ ἠφανίσθη ἡ ὑπόστασις αὐτῶν καὶ τὰ
κατάλειμμα αὐτῶν κατέφαγεν πῦρ.
21 * γνοὺς δὲ σκληρός· ἐὰν ὑπομείνῃς, εἶτα ὁ καρπός σου
22 ἔσται ἐν ἀγαθοῖς. * ἔκλαβε ἐκ στόματος αὐτοῦ ἐξηγο-
ρίαν, καὶ θὰ λάβεται ῥήματα αὐτοῦ ἐν καρδίᾳ σου.
23 * ἐὰν δὲ ἐπιστραφῇς καὶ ταπεινώσῃς σεαυτὸν ἔναντι κυ-
ρίου, πόρρω ἐποίησας ἀπὸ διαίτης σου τὸ ἄδικον.
24 * καθήσῃ ἐπὶ χώματι ἐν πέτρᾳ, καὶ ὡς πέτραν χει-
25 μάρρου ὀφείρ. * ἔσται σοι σοῦ ὁ παντοκράτωρ βοηθὸς
ἀπὸ ἐχθρῶν, καθαρὸν δὲ ἀποδώσει σε ὥσπερ ἀργύριον πέ-
26 πυρωμένον. * εἶτα παῤῥησιασθήσῃ ἔναντι κυρίου αὐα-
27 λέψας εἰς τὸν οὐρανὸν ἱλαρῶς. * δύξασμός δέ σου
ποιεῖ αὐτὸν εἰσακούσεταί σου, δώσει δέ σοι ἀποδοῦναι τὰς
28 εὐχάς. * ἀποκαταστήσει δέ σοι δίαιταν δικαιοσύνης,
ἐπὶ δὲ ὁδοῖς σου ἔσται φέγγος.
29 * ὅτι ἐταπείνωσεν ἑαυτόν, καὶ ἐρεῖς ὑπερηφανώθησαν,
καὶ κύφωσα τοῖς ὀφθαλμοῖς σώσει.
30 * ῥύσεται ἀθῷον, καὶ διασωθήσῃ ἐν καθαρείᾳ χερσί σου.

κγ'.

1 * Ὑπολαβὼν δὲ ἰὼβ λέγει·
2 * καὶ δὴ οἶδα ὅτι ἐν χειρός μου ἡ ἔλεγξίς μου ἐστί, καὶ
ἡ χείρ αὐτοῦ βαρεῖα γέγονεν ἐπ' ἐμῷ στεναγμῷ.
3 * τίς δ' ἄρα γνοίη, ὅτι εὑρήσω αὐτόν, καὶ ἔλθοιμι εἰς
4 τέλος; * εἴποιμι δὲ ἐμαυτοῦ κρίμα, τὸ δὲ στόμα μου
5 ἐμπλήσω ἐλέγχων. * γνοίην δὲ ἅμα, ἃ μοι ἐρεῖ·
αἰσθοίμην δέ, τίνα μοι ἀπαγγελεῖ.
6 * καὶ εἰ ἐν πολλῇ ἰσχύι ἐπελεύσεταί μοι, εἶτα ἐν ἀπειλῇ
7 μοι χρήσεται. * ἀλήθεια γὰρ καὶ ἔλεγχος παρ' αὐτοῦ, ἐξά-
8 γοι δὲ εἰς τέλος μου τὸ κρίμα· * εἰς μὲν πρῶτα πορεύσο-
μαι. καὶ ἀνέπαφος εἰμί, εἶτα δὲ ἐπ' ἐσχάτοις, τί οἶδα;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO:

[13] Et dices: Quid scit Deus? nunquid possibile est quòd Deus per caliginem iudicet? [14] Nubes latibulum eius, & non videt, & in fortitudine altitudinis cælorum deambulat. [15] Nunquid viam quæ est à sæculo, custodies, per quam ambulauerunt viri iniquitatis? [16] Qui sublati sunt à seculo ante tempus suum, in profundo fluminis effusum est corpus eorum. [17] Qui dicebant Deo: Recede à nobis. & quid faciet eis omnipotens? [18] Et ipse impleuit domos eorum bono: & consilium impiorum procul est à me. [19] Videbunt iusti & lætabuntur, & innocens subsannabit eos. [20] Nonne prohibiti sunt ne consurgerent, & reliquias eorum consumpsit ignis? [21] Disce nunc ab eo & habebis pacem: per hæc fructus bonos habebis. [22] Perfice nunc ex ore eius legē, & pone verba eius in corde tuo. [23] Si conuersus fueris vsq; ad omnipotentem, ædificaberis: & longè facies iniquitatem à tabernaculo tuo. [24] Et pones super puluerem arcem munitam; & sicut petram torrentium, aurum Ophir. [25] Et erit omnipotens arx munitionis tuæ, & magis quàm argentum erit fortitudo excelsa tibi. [26] Quia tum super omnipotētem delectaberis, & leuabis coram Deo faciem tuam. [27] Orabis corā eo, & exaudiet te, & vota tua reddes. [28] Et decernes verbū & stabile erit tibi: & super vias tuas splēdebit lumē. [29] Qui enim humiliatus fuerit in verbo tuo, fiet sublimis; & illū qui inclinatus fuerit in delicto saluabis. [30] Liberabitur vir qui non est innocens propter iustitiam tuā, & liberabitur in munditia manus tuæ.

CAP. XXIII. ET respondit Iob & dixit: [1] Hodie quoque amarus est sermo meus; plaga mea aggrauata est super gemitum meum. [2] Quis mihi decernet vt cognoscam & inueniam illum; veniam vsque ad habitaculum domus sanctuarij eius! [4] Ordinabo cōram eo iudicium, & os meum implebo increpationibus. [5] Sciam verba quæ mihi respondeat, & intelligam quid dicat mihi.

[6] An in multitudine fortitudinis contendet mecum? non vtique ipse ponet litem contra me. [7] Ibi rectus se præparabit cum eo. & liberabor in seculum ab eo qui iudicat me. [8] Si ad Orientem iero, non comparet; & si ad Occidentem, non intelligam illum.

9 * שְׁמֹאל בַּעֲשָׂתוֹ וְלֹא־אֶחֱז יַעְטֹף יָמִין וְלֹא אֶרְאֶה׃
10 * כִּי־יָדַע דֶּרֶךְ עִמָּדִי בְּחָנַנִי כַּזָּהָב אֵצֵא׃
11 * בְּאֲשָׁרוֹ אָחֲזָה רַגְלִי דַּרְכּוֹ שָׁמַרְתִּי וְלֹא־אָט׃
12 * מִצְוַת שְׂפָתָיו וְלֹא אָמִישׁ מֵחֻקִּי צָפַנְתִּי אִמְרֵי־פִיו׃
13 * וְהוּא בְּאֶחָד וּמִי יְשִׁיבֶנּוּ וְנַפְשׁוֹ אִוְּתָה וַיַּעַשׂ׃
14 * כִּי יַשְׁלֵים חֻקִּי וְכָהֵנָּה רַבּוֹת עִמּוֹ׃
15 * עַל־כֵּן מִפָּנָיו אֶבָּהֵל אֶתְבּוֹנֵן וְאֶפְחַד מִמֶּנּוּ׃
16 * וְאֵל הֵרַךְ לִבִּי וְשַׁדַּי הִבְהִילָנִי׃
17 * כִּי־לֹא נִצְמַתִּי מִפְּנֵי־חֹשֶׁךְ וּמִפָּנַי כִּסָּה־אֹפֶל׃

כד

1 * מַדּוּעַ מִשַּׁדַּי לֹא־נִצְפְּנוּ עִתִּים וְיֹדְעָו לֹא־חָזוּ יָמָיו׃
2 * גְּבוּלֹת יַשִּׂיגוּ עֵדֶר גָּזְלוּ וַיִּרְעוּ׃
3 * חֲמוֹר יְתוֹמִים יְנַהֲגוּ יַחְבְּלוּ שׁוֹר אַלְמָנָה׃
4 * יַטּוּ אֶבְיוֹנִים מִדֶּרֶךְ יַחַד חָבְאוּ עֲנִיֵּי־אָרֶץ׃
5 * הֵן פְּרָאִים בַּמִּדְבָּר יֵצְאוּ בְּפָעֳלָם מְשַׁחֲרֵי לַטָּרֶף עֲרָבָה לוֹ לֶחֶם לַנְּעָרִים׃
6 * בַּשָּׂדֶה בְּלִילוֹ יִקְצֹרוּ וְכֶרֶם רָשָׁע יְלַקֵּשׁוּ׃
7 * עָרוֹם יָלִינוּ מִבְּלִי לְבוּשׁ וְאֵין כְּסוּת בַּקָּרָה׃
8 * מִזֶּרֶם הָרִים יִרְטָבוּ וּמִבְּלִי מַחְסֶה חִבְּקוּ־צוּר׃
9 * יְגֹזְלוּ מִשַּׁד יָתוֹם וְעַל־עָנִי יַחְבֹּלוּ׃
10 * עָרוֹם הָלְכוּ בְלִי לְבוּשׁ וְרָעֵבִים נָשְׂאוּ עֹמֶר׃
11 * בֵּין שׂוּרֹתָם יַצְהִירוּ יִקְבִים דָּרְכוּ וַיִּצְמָאוּ׃
12 * מֵעִיר מְתִים יִנְאָקוּ וְנֶפֶשׁ־חֲלָלִים תְּשַׁוֵּעַ וֵאלוֹהַּ לֹא־יָשִׂים תִּפְלָה׃
13 * הֵמָּה הָיוּ בְּמֹרְדֵי אוֹר לֹא הִכִּירוּ דְרָכָיו וְלֹא יָשָׁבוּ בְּנְתִיבֹתָיו׃
14 * לָאוֹר יָקוּם רוֹצֵחַ יִקְטֹל־עָנִי וְאֶבְיוֹן וּבַלַּיְלָה כַּגַּנָּב׃

9 *Si ad ſiniſtram, quid agam? non appḧen-
C dā eum. Si me vertā ad dexterā, nō videbo
10 illum. *Ipſe verò ſcit viā meam, & ꝓbauit
11 me quaſi aurū quod ꝑ ignē tranſit. *Veſti-
gia eius ſecutus eſt pes meus, viā eiꝰ cuſto-
12 diui, & non declinaui ex ea. *A mādatis la-
biorum eius nō receſsi, & in ſinu meo ab-
13 ſcōdi verba oris eius. *Ipſe enim ſolus eſt,
D & nemo auertere poteſt cogitationē eius:
& anima eius quodcunq; voluit hoc fecit.
14 *Cūq; expleuerit in me voluntatē ſuā, &a-
15 lia multa ſimilia ꝑſto ſunt ei. *Et idcircò à
facie eius turbatus ſum, & cōſiderans eum
16 timore ſollicitor. *Deus molliuit cor meū,
17 & omnipotēs conturbauit me. *Nō enim
perij ꝓpter imminentes tenebras, nec fa-
ciem meam operuit caligo. CAP. XXIIII.

1 *AB omnipotente nō ſunt abſcōdita tē-
A pora: qui autē nouerunt eū, ignorant
2 dies illius. *Alii terminos trāſtulerunt, di-
3 ripuerunt greges & pauerunt eos. *Aſinū
pupillorū abegerunt, & abſtulerūt pro pig
4 nore bouē viduæ. *Subuerterunt pauperū
viā, & oppreſſerunt pariter manſuetos terrę.
5 *Alij quaſi onagri in deſerto egrediuntur
ad opus ſuū, vigilanteſq; ad ꝑdam præpa-
6 rant panem liberis. *Agrum non ſuum de-
metunt, & vineā eius quem vi oppreſſerāt,
7 vindemiant. *Nudos dimittunt hoīes in-
B dumenta tollentes, quibus non eſt operi-
8 mentū in frigore: *Quos imbres mōtium
rigāt, & nō habentes velamen amplexātur
9 lapides. *Vim fecerunt deꝑdātes pupillos,
10 & vulgum paupem ſpoliauerunt. *Nudis
incedentibus abſq; veſtitu, & eſurientibus
11 tulerunt ſpicas. *Inter aceruos eorum me-
ridiati ſunt, qui calcatis torcularibꝰ ſitiūt.
12 *De ciuitatibus fecerunt viros gemere: &
anima vulneratorum clamauit, & Deus
13 inultū abire non patitur. *Ipſi fuerunt re-
belles lumini, neſcierunt vias eius, nec re-
14 uerſi ſunt per ſemitas eius. *Manè primo
C conſurgit homicida, interficit egenum &
pauperem, per noctem verò erit quaſi fur.

תרגום

9 צְפוּנָא בְּמֵעְבְּדֵהּ וְלָא אֶחְמֵי כַּד מְכַוִּין דָּרוֹמָא וְלָא אֶחְזֵי׃ 10 אֲרוֹם גְּלִי קֳדָמוֹי אוֹרְחָא דְּעִמִּי בְּחַן יָתִי חֵיךְ דַּהֲבָא אֶפּוֹק׃
11 בְּאֶסְתַּוְרֵיהּ אַחֲרַת רַגְלִי אֹרְחֵיהּ נְטָרַת וְלָא עֲדִית׃ 12 פְּקָדָנָא דְשִׂפְוָתֵהּ וְלָא אַעְדִּי מִגְּוַיְרָתִי אַטְשֵׁת מֵימְרֵי פּוּמֵהּ׃ 13 וְהוּא
יְחִידַי וּמַן יְהֵיבְנֵהּ וְנַפְשֵׁהּ רְגֶגַת וְעָבְדַת׃ 14 אֲרוֹם יַשְׁלִים כִּדְבְקָרְמֵיתָא גְּזֵירָתִי וְדִכְמָתְהוֹן סַגִּיעָן עִמֵּהּ׃ 15 מִטּוּל הֵיכְנָא מִקֳּמוֹי
אֶתְבְּהֵיל אֶתְבֵּיֵן וְאֶדְחַל מִנֵּהּ׃ 16 וְאֵלָהּ רַכִּיךְ לִבִּי וְשַׁדַּי בַּהֲלַנִי׃ 17 אֲרוֹם לָא אִתְגְּמִרַת מִקֳּדָם חֲשׁוֹךְ וּמִן קֳדָמַי טַמַּר קְבָלָא׃

כד

1 מָה דִין מִשַּׁדַּי לָא אִתְטְמִישׁוּ עִדָּנַיָּא וּדְחַכִּימִין יְהֹה לָא חֲמִין יוֹמוֹי׃ 2 תְּחוּמַיָּא יְשַׁנּוּן עָדְרָא אֲנַסוּ וּרְעוּן׃ 3 חֲמָרָא
דְּיַתְמֵי יַדְבְּרוּן יְמַשְׁכְּנוּן תּוֹר אַרְמְלָא׃ 4 יְצַלְּנוּן חֲשִׁיכֵי מֵאָרְחָא כַּחֲדָא אִשְׁתַּמְּרוּ מִסְכְּנֵי אַרְעָא׃ 5 הָא כְּמִרְוַדַיָּא בְּמַדְבְּרָא וְהִכְדֵּין נְפָקוּ
בְּעוּבְדֵיהוֹן בִּישַׁיָּא מְקַדְּמִין לְבַצָּה דְמִשְׁכַּת לֵיהּ מְזוֹנָא לְטַלְיֵי׃ 6 בְּחַקְלָא דְלָא דִלְהוֹן חָצְדִין וְכַרְמָא דְרַשִׁיעָא יָכְסְחוּן׃
7 עָרְטוּלֵי יְבִיתוּ מִדְּלֵית לְהוֹן חוּפְיָא וּרְלֵית מְשָׁרוּי גַּפְפוּ שִׁיגְרָא׃
8 מִקְּלוּחָא דְטוֹרַיָּא מִטַּמְשִׁין וּמִדְּלֵית מְשָׁרוּי גַּפְפוּ שִׁיגְרָא׃
9 יְאַנְסוּן מִבֵּיזַת יַתֵּם וְעַל עַנְיָא יַמַּשְׁכְּנוּן׃ 10 עָרְטוּלַאי אוֹלִיכוּ בְלָא כְּסוּת וּכְפִנִּין נְטָלוּ מְנָהוֹן עוּמְרָא׃
11 בֵּינֵי אֶשְׁוְחֹהוֹן יַעְצְרוּן מְשַׁח מַעְצַרְתָּא עֲצָרוּ וּמַרְיחוֹן אַצְחִיוּ׃ 12 מִקִּרְתָּא בְנֵי נְשָׁא נָהֲקִין וְנַפְשַׁת קְטִילִין בָּחֲרָבָא תְּצַלֵּי הַאֲפַשַׁר
דַּאֲלָהּ לָא יְשַׁוֵּי חוֹבָא׃ 13 הִינּוּן הֲוָן בְּמָרוֹדִין בְּאוֹרַיְתָא לָא אִשְׁתְּמוֹדַעוּ אָרְחָתֵיהּ וְלָא אִתְיְהִבוּ בִּשְׁבִילוֹי׃ 14 לְאוֹרָא יְקוּם קָטוֹלָא
יְקַטֵּל עַנְיָא וַחֲשׁוֹכָא וּבְלֵילְיָא יְהֵא כְּגַנָּבָא׃

* *Siniſtra qui fecit ipſius non reſtiti; circũ-* 9
iaciet dextera & non videbo. * *Nouit enim* 10
iam viam meam, probauit autem me ſicut au-
rum? * *Egrediar autem in præceptis eius, vias* 11
enim eius cuſtodiui? * *Et non declino à præ-* 12
ceptis eius, & non præteream. in autem ſinu
meo abſcondi verba eius. * *Si autem & ipſe* 13
iudicauit ſic, quis eſt reſiſtens ei? nam ipſe voluit
& fecit: * *Propter hoc ſuper eum ſtudui. admo-* 14
nens autem curam habui eius * *ſuper hoc: à fa-* 15
cie eius celer ero: conſiderabo, & perterritus e-
ro ex eo. * *Dominus autem emolliuit cor meum,* 16
at omnipotens vrſit me. * *Non enim noueram* 17
quòd ſuperuenient mihi tenebræ; ante faciem
autem meam operuit caligo.

CAP. XXIIII.

CVr autem Dominum non latuerunt horæ, 1
impij autem terminum tranſgreſſi ſunt gre- 2
gem cum paſtore rapientes. * *Subiugale autem* 3
pupillorum abegerunt, & bouem viduæ tulerũt
pro pignore. * *Deiecerunt impotentes de via iu-* 4
ſta, pariter abſconditi ſunt manſueti terræ.
* *Euaſerunt autem ſicut aſini in agro, ſuper me* 5
egreſſi ſuam actionem. dulcis fuit eorum panis
in iuniores. * *Agrum ante tempus, non ſuum* 6
exiſtentem meſſuerunt. impotentes autem vi-
neas impiorum abſque mercede & abſque cibo
operati ſunt: * *Nudos multos ſopiuerunt ſine* 7
veſtibus, indumentum autem animæ eorum ab-
ſtulerũt. * *A guttis montiũ madefiunt, propterea* 8
quòd non habeãt ſibi operimentum, petram am-
plexati ſunt. * *Rapuerunt pupillum ab vbere,* 9
eum autem qui cecidit humiliauerunt. * *Nudos* 10
autem ſopierunt iniuſtè, eſurientium autem fru-
ſtum panis abſtulerunt. * *In tenebroſis iniuſtè* 11
inſidiati ſunt, viam autem iuſtam non noue-
runt: * *Qui de ciuitate et domibus propriis eie-* 12
cerunt. Anima autem puerorum gemuit valdè:
* *Ipſe autem cur horum ſpeculationem non fe-* 13
cit? ſuper terra exiſtentibus illis & non cogno-
uerunt, viam autem iuſtitiæ non nouerunt, ne-
que ſemitas eius ambulauerunt. * *Cùm cognouit* 14
autem eorum opera, tradidit eos in tenebras,
& noctè erit ſicut fur.

9 * ἀριστερὰ ποιήσαντος αὐτὸ οὐκ ἀντέχον· περιβαλεῖ
10 δεξιὰ καὶ οὐκ ὄψομαι. * οἶδε γὰρ ἤδη ὁδόν μου, διέκρινε δέ
11 με ὥσπερ τὸ χρυσίον. * ἐξελεύσομαι ἢ ἐν ἐντάλμασιν
αὐτοῦ, ὁδοὺς γὰρ αὐτοῦ ἐφύλαξα;
12 * καὶ ὃ μὴ ἐκκλίνω ἀπὸ ἐνταλμάτων αὐτοῦ, καὶ οὐ μὴ
παρέλθω, ἐν ᾧ κόλπῳ μου ἔκρυψα τὰ ῥήματα αὐτοῦ.
13 * εἰ ἢ καὶ αὐτὸς ἔκρινεν ὅτως, τίς ἐστὶν ἀντιπίπτων αὐτῷ;
14 ὃ γὰρ αὐτὸς ἠθέλησε καὶ ἐποίησε. * διὰ τοῦτο ἐπ' αὐτῷ
15 ἐσπούδακα. νουθετούμενος ἢ ἐφοβήθησα αὐτοῦ * ἐπὶ τού-
τῳ, ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ καταστοχάσθω, κατανοήσω &
16 πτοηθήσομαι ἐξ αὐτοῦ. * κύριος δὲ ἐμαλάκυνε τὴν
καρδίαν μου. ὁ δὲ παντοκράτωρ ἐσπούδασέ με.
17 * οὐ γὰρ ἤδειν ὅτι ἐπελεύσεταί μοι σκότος, πρὸ προσώ-
που δέ μου ἐκάλυψε γνόφος.

κδ'.

1 * Διατί δὲ κύριον οὐκ ἔλαθον ὧραι, ἀσεβεῖς δὲ ὅλον
2 ὑπερέβησαν ποίμνιον σὺν ποιμένι ἁρπάσαντες.
3 * ὑποζύγιον δὲ ὀρφανῶν ἀπήγαγον, καὶ βοῦν χήρας
4 ἐνεχύρασαν. * ἐξέκλιναν ἀδυνάτους ἐξ ὁδοῦ δικαίας,
ὁμοθυμαδὸν ἐκρύβησαν πραεῖς γῆς.
5 * ἀπέβησαν ὡς ὄνοι ἐν ἀγρῷ, ὑπὲρ ἐμοῦ ἐξελ-
θόντες τὴν ἑαυτῶν πρᾶξιν. ἠδυνήθη αὐτῶν ἄρτος εἰς νεω-
6 τέρους. * ἀγρὸν πρὸ ὥρας, οὐκ αὐτῶν ὄντα ἐθέρισαν·
ἀδυνάτοι δὲ ἀμπελῶνας ἀσεβῶν ἀμισθὶ καὶ ἀσιτὶ εἰργά-
7 σαντο. * γυμνοὺς πολλοὺς ἐκοίμισαν δίχα ἱματίων,
ἀμφίασιν δὲ ψυχῆς αὐτῶν ἀφείλοντο.
8 * ἀπὸ ψακάδων ὀρέων ὑγραίνονται, διὰ τὸ μὴ ἔχειν
αὐτοῖς σκέπην, πέτραν περιβάλλοντο.
9 * ἥρπασαν ὀρφανὸν ἀπὸ μαστοῦ, ἐκπεπωκότα δὲ ἐτα-
10 πείνωσαν. * γυμνοὺς δὲ ἐκοίμισαν ἀδίκως, πεινώντων
δὲ τὸν ψωμὸν ἀφείλοντο.
11 * ἐν σκοτεινοῖς ἀδίκως ἐνήρθυσαν, ὁδὸν δὲ δικαίαν οὐκ
12 ἤδεισαν. * οἱ ἐκ πόλεως καὶ οἴκων ἰδίων ἐξεβάλοντο.
13 ψυχὴ δὲ νηπίων ἐσκύλευσε μέγα. * αὐτὸς δὲ διατί τού-
των ἐπισκοπὴν οὐ πεποίηται. ἐπὶ γῆς ὄντων αὐτῶν καὶ
οὐκ ἐπέγνωσαν, ὁδὸν δὲ δικαιοσύνης οὐκ ἤδεισαν, οὐ δὲ ἀ-
τραπὸς αὐτὸ ἐπορεύθησαν;
14 * γνοὺς δὲ αὐτῶν τὰ ἔργα, παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς σκότος,
καὶ νυκτὸς ἔσαι ὡς κλέπτης.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[9] Aquilonem cùm fecerit, non videbo; quando vertetur ad Auſtrum, non intuebor illum. [10] Quoniam manifeſta eſt coram eo via mea: probauit me; & quaſi aurum egrediar. [11] Semitam eius apprehendit pes meus; viam eius cuſtodiui, nec declinaui.
[12] A præcepto labiorum eius non receſſi, à decreto meo abſcondi verba oris mei. [13] Et ipſe eſt ſolus, & quis auertet eum? & anima eius quod deſiderauit hoc fecit. [14] Quoniam perficiet ſicut in principio ſtatutum meum, & multa ſimilia ſunt apud eum.
[15] Propterea à facie eius turbabor; intelligam, & timebo ab eo. [16] Deus autem emolliuit cor meum, & omnipotens conturbauit me. [17] Quoniam non ſum conſumptus à facie tenebrarum, & à facie mea operuit caligo.

CAP. XXIIII.

QVare ab omnipotente non ſunt abſcondita tempora, & qui ſciunt illum non viderunt dies eius? [2] Terminos mutauerunt, diripuerunt gregem & pauerunt. [3] Aſinum pupillorum abigunt, & pignorant bouem viduæ. [4] Auertunt pauperes à via: ſimul abſconduntur inopes terræ. [5] Ecce ſicut onagri in deſerto, ſic egreſſi ſunt ad opera ſua mala, manè conſurgentes ad prædam, vnde depromitur ei cibus & pueris. [6] In agro non ſuo metunt, & vineam impiorum amputant. [7] Nudos faciunt pernoctare abſque indumento, quibus non eſt operumentum in frigore. [8] A fluxu montium madefacti ſunt, & non habentes habitaculum amplexati ſunt petram. [9] Rapiunt ab vbere pupillum, & pignus pauperum accipiunt. [10] Nudum fecerunt ambulare abſque operimento, & à famelicis tulerunt manipulum.
[11] Inter ſepta ſua exprimunt oleum, torcularia calcauerunt, & domini eorum ſitiebant. [12] De ciuitate filij hominum gemunt, & anima eorum qui ſunt occiſi gladio, clamat: Nunquid poteſt eſſe quòd Deus non imponat eis peccatum? [13] Ipſi fuerunt rebelles Legi: non cognouerunt viam eius, nec habitauerunt in ſemitis illius. [14] Ad lucẽ conſurget occiſor, occidet egenũ & pauperẽ, & in nocte erit quaſi fur.

15 * וְעֵין נֹאֵף שָׁמְרָה נֶשֶׁף לֵאמֹר לֹא־תְשׁוּרֵנִי עָיִן
וְסֵתֶר פָּנִים יָשִׂים׃
16 * חָתַר בַּחֹשֶׁךְ בָּתִּים יוֹמָם חָתָמוּ־לָמוֹ לֹא־
יָדְעוּ אוֹר׃
17 * כִּי יַחְדָּו בֹּקֶר לְמוֹ צַלְמָוֶת כִּי יַכִּיר בַּלְהוֹת
צַלְמָוֶת׃
18 * קַל־הוּא עַל־פְּנֵי־מַיִם תִּקָּלֵל חֶלְקָתָם בָּאָרֶץ
לֹא־יִפְנֶה דֶּרֶךְ כְּרָמִים׃
19 * צִיָּה גַם־חֹם יִגְזְלוּ מֵימֵי־שֶׁלֶג שְׁאוֹל חָטָאוּ׃
20 * יְשַׁכָּחֻהוּ רֶחֶם מְתָקוֹ רִמָּה עוֹד לֹא־יִזָּכֵר וַתִּשָּׁבֵר
כָּעֵץ עַוְלָה׃
21 * רֹעֶה עֲקָרָה לֹא תֵלֵד וְאַלְמָנָה לֹא יֵיטִיב׃
22 * וּמָשַׁךְ אַבִּירִים בְּכֹחוֹ יָקוּם וְלֹא־יַאֲמִין בַּחַיִּין׃
23 * יִתֶּן־לוֹ לָבֶטַח וְיִשָּׁעֵן וְעֵינֵיהוּ עַל־דַּרְכֵיהֶם׃
24 * רָמוּ מְעַט וְאֵינֶנּוּ וְהָמְכוּ כַּכֹּל יִקָּפְצוּן וְכָרֹאשׁ
שִׁבֳּלֶת יִמָּלוּ׃
25 * וְאִם־לֹא אֵפוֹ מִי יַכְזִיבֵנִי וְיָשֵׂם לְאַל מִלָּתִי׃

כה

1 * וַיַּעַן בִּלְדַּד הַשּׁוּחִי וַיֹּאמַר׃
2 * הַמְשָׁל וָפַחַד עִמּוֹ עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו׃
3 * הֲיֵשׁ מִסְפָּר לִגְדוּדָיו וְעַל־מִי לֹא־יָקוּם אוֹרֵהוּ׃
4 * וּמַה־יִּצְדַּק אֱנוֹשׁ עִם־אֵל וּמַה־יִּזְכֶּה יְלוּד אִשָּׁה׃
5 * הֵן עַד־יָרֵחַ וְלֹא יַאֲהִיל וְכוֹכָבִים לֹא־זַכּוּ
בְעֵינָיו׃
6 * אַף כִּי־אֱנוֹשׁ רִמָּה וּבֶן־אָדָם תּוֹלֵעָה׃

כו

1 * וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃
2 * מָה־עָזַרְתָּ לְלֹא־כֹחַ הוֹשַׁעְתָּ זְרוֹעַ לֹא־עֹז׃
3 * מַה־יָּעַצְתָּ לְלֹא חָכְמָה וְתוּשִׁיָּה לָרֹב הוֹדָעְתָּ׃
4 * אֶת־מִי הִגַּדְתָּ מִלִּין וְנִשְׁמַת־מִי יָצְאָה מִמֶּךָּ׃

IOB. Translat.B.Hieronymi.

15 *Oculus adulteri obseruat caligine, dicés:
No me videbit oculus, & operiet vultum
16 suum. * Perfodit in tenebris domos, sicut
in die condixerant sibi, & ignorauerunt
17 lucem. * Si subitò apparuerit aurora, arbi-
trantur vmbram mortis, & sic in tenebris
18 quasi in luce ambulant. *Leuis est super fa
ciem aquæ: maledicta sit pars eius in terra,
19 nec ambulet per viam vinearum. * Ad ni-
mium calorem transiet ab aquis niuium,
20 & vsq; ad inferos peccatum illius. *Obli-
D uiscatur eius misericordia, dulcedo illius
vermis. Non sit in recordatione, sed con-
21 teratur sicut lignum infructuosum. *Pauit
enim sterilem & quæ non parit, & viduæ
22 bene non fecit. *Detraxit fortes in fortitu
dine sua; & cùm steterit, non credet vitæ
23 suæ. *Dedit ei Deus locum pœnitentiæ, &
ille abutitur eo in superbia, oculi autem e-
24 ius sunt in viis illius. *Eleuati sunt ad mo- Apo.22.
dicum, & non subsistent, & humiliabũtur c.
sicut omnia, & auferentur; & sicut summi-
25 tates spicarum conterentur. *Quod si non
est ita, quis me potest arguere esse menti-
tum, & ponere ante Deum verba mea?

CAP. XXV.

1 REspõdens autem Baldad Suites, dixit:
2 *Potestas & terror apud eum est qui fa-
3 cit concordiam in sublimibus suis. *Nun-
B quid est numerus militũ illius? * Et super
4 quem non surget lumen illius? *Nunquid
C iustificari potest homo comparatus Deo,
aut apparere mundus natus de muliere?
5 *Ecce luna etiam non splendet, & stellę nõ
6 sunt mundæ in conspectu eius: * quanto
magis homo putredo, & filius hominis
vermis?

CAP. XXVI.

1 REspondens autem Iob, dixit: * Cuius
2 adiutor es, nunquid imbecillis? & su-
stentas brachium eius qui non est fortis?
3 *Cui dedisti consiliũ? forsitan illi qui non
habet sapientiam, & prudentiam tuam o-
4 stendisti plurimam. *Quem docere volui-
sti? nonne eum qui fecit spiramentum?

תרגום

15 וְעֵינָא דְּגִיוֹפָא נָטְרָא נְשֶׁף לְמֵימַר לָא תְסַכְּנַנִי עֵינָא וּטְמַר אַפַּיָּא יְשַׁוֵּי כְּלַפֵּי לְעֵיל׃ 16 חָאק בְּחַשׁוֹכָא בָּתַּיָּא בְּיוֹמָא מְתַחְתְּמִין
לְהוֹן לָא יְדָעוּ נְהוֹרָא׃ 17 אֲרוּם כַּחֲדָא צַפְרָא דַּמֵּי לְהוֹן הֵיךְ טוּלָא דְּמוֹתָא אֲרוּם אִשְׁתְּמוֹדַע פְּרָעֲנוּתָא דְּטוּלָא דְּמוֹתָא׃ 18 קַלִּיל הוּא
לְמִשַּׁט עַל אַפֵּי מַיָּא תְּהֵי לֵיט אַרְעָא שְׁעִיעַיָּהוֹן בְּאַרְעָא לָא יִסְכֵּי שְׁבִיל כַּרְמַיָּא׃ 19 צַהֲיָא וּלְחוֹד חוּמְתָא אֲנַסוּ מֵימֵי תַּלְגָּא שְׁיוֹל אִתְחַיָּבוּ׃
20 אַכְזָרְאִין דְּנְשִׁיו לְרַחֲמָא מִסְכֵּנִין אִתְבַּסְּמוּ לָרָחֲשָׁא חוּב לָא יִדְכַּר וְתִתְבַּר הֵיךְ קַיְסָא עֲוִילְתָא׃ 21 דְּמֵירַע עֲקַרְתָּא דְּלָא תֵלֵד
וְאַרְמַלְתָּא לָא יוֹטִיב׃ 22 וּנְגַר גִּבָּרַיָּא בְּחֵילֵיהּ יְקוּם וְלָא יְהֵימִין בְּחַיֵּי׃ 23 יְהֵב לֵהּ תִּיוּבְתָּא לְרַחֲצָן וְיִסְתְּמִיךְ וְעֵינוֹי עַל אוֹרְחָתְהוֹן׃
24 זְקִיפוּ זְעֵיר וְלֵיתוֹהִי חַיָּבָא וְאִתְמָאכוּ וְהֵיךְ כָּל מַדְּ דַּעֲבָדוּ אִתְפְּרַעוּ בְּמַיָּא רְהִיחִין קַלְקְלוּ וּבְמַיָּא רְהִיחִין טָפְזִין וּמִידַּיִן וְהֵיךְ רֵישׁ
שִׁבְּלָא יִתְמוֹלְלוּן׃ 25 וְאִין לָא דֵּיכִי הָאן הוּא דְּיַכְדְּבִינַנִי וְיָשֵׁוֵי כִּדְלָא הֲוָה עִיקַּר מִלָּתִי׃

כה

1 וַאֲחֵיב בִּלְדַּד דְּמִן שׁוּחַ וַאֲמַר׃ 2 שָׁלְטָנָא וּדְלוּחָא עִמֵּהּ בְּשִׁמֵּי מְרוֹמָא דַּיְלֵהּ׃ 3 הַאִית סְכוּם לְאוּכְלוֹסוֹי וְעַל מַן
לָא יְקוּם נְהוֹרֵהּ׃ 4 וּמַה יִּזְדְּכֵי בַּר נַשׁ עִם אֱלָהּ וּמַה יְזְכֵּי יְלִיד אִתָּה׃ 5 הָא עַד דְּפִגְמָא סַהֲרָא בְּסִטַּר מַדְנָחָא לָא נַהֲר שִׁמְשָׁא
וְכוֹכְבַיָּא לָא אִתְבְּרִירוּ קוֹמוֹי׃ 6 כָּל דִּכְן אֱנָשׁ דִּבְחַיּוֹי רָחְשָׁא וּבַר נַשׁ דְּבִמוֹתוֹי מוּרְנֵי׃

כו

1 וַאֲחֵיב אִיּוֹב וַאֲמַר׃ 2 מַה סַיַּעְתָּ מְדַלִּית חֵילָא פְּרַקְתָּא בְּאֶדְרַע דְּלָא עָשִׁין׃ 3 מָה מַלֵּכְתָּא מְדַלִּית חָכְמְתָא וְדַמֵּי לָךְ דְּחָכְמְתָא
לְסַגְּעָא הוֹדַעְתָּ׃ 4 אֵית מַן חַוֵּית מִלִּין וְנִשְׁמְתָא דְּמַן נְפָקַת מִנָּךְ׃

Et oculus adulteri obſeruauit tenebras dicens: Non conſiderabit me oculus, & operimentũ vultus poſuit. Perfodit in tenebris domos, interdiu ſigillauerunt ſeipſos, non cognouerunt lucem. Quoniã ſimul eis in aurora vmbra mortis, quoniã cognoſcet tumultus vmbræ mortis. Leuis eſt ſuper faciem aquæ, maledicta ſit pars eorum ſuper terram, appareãt autem plantæ eorum in terra aridæ. Vinam enim pupillorum rapuerunt, poſteà ad memoriam ductum eſt eorum peccatum. Sicut autem nebula roris non apparens factus eſt: Reddantur autem ei quæ fecit; conteratur autem omnis iniuſtus ſicut lignum immedicabile. Sterilu enim non benefecit, et mulieris non miſertus eſt: Furore autem ſubuertit impotentes: cùm ſteterit igitur, non credat in ſuam vitam. Debilitatus autem nõ ſperet ſanum eſſe, ſed cadet morbo. Multis enim nocuit ſublimitas eius, marcuit autem ſicut malua in ardore, aut ſicut ſpica à calamo ſponte decidens. Si autem non, quis eſt qui dicit mendacia me dicere, & ponet in nihil verba mea?

CAP. XXV.

RESpondens autem Baldad Sauchites ait:

Quid enim proœmium aut timor ab eo qui facit vniuerſum in altiſſimo? Non enim aliquis putet quòd eſt dilatio prædonibus: ſuper quos autem non veniet inſidiatio ab eo?

Quomodo enim erit iuſtus homo coram Domino? aut quis mundauerit ſe natus de muliere?

Si luna ordinat, & non illucet: ſtellæ autem non mundæ coram eo.

Sine autem, homo putredo, & filius hominis vermis.

CAP. XXVI.

RESpondens autem Iob dicit:

Cui appoſitus es, aut cui auxiliaturus es? nunquid non cui multa fortitudo, & cui brachium robuſtum eſt?

Cui dediſti conſilium? nonne cui omnis ſapientia? aut quem inſequeris? nonne cui maxima potentia?

Cui renunciaſti verba? ſpiritus autem cuius eſt egreſſus ex te?

15 Ὁ δὲ ὀφθαλμὸς μοιχοῦ ἐφύλαξε σκότος λέγων, Οὐ θεωρήσει με ὀφθαλμός, καὶ ἀποκρυβὴν προσώπου ἔθετο.

16 διώρυξεν ἐν σκότῳ οἰκίας, ἣν μέρας ἐσφράγισαν ἑαυτούς, οὐκ ἐπέγνωσαν φῶς. 17 ὅτι ὁμοθυμαδὸν αὐτοῖς τὸ πρωΐ σκιὰ θανάτου, ὅτι ἐπιγνώσεται ταραχὰς σκιᾶς θανάτου.

18 ἐλαφρὸς ἐστιν ἐπὶ προσώπου ὕδατος, καταραθείη ἡ μερὶς αὐτῶν ἐπὶ γῆς, ἀναφανείη δὲ τὰ φυτὰ αὐτῶν ἐπὶ γῆς ξηρά. ἀγκαλίδα γὰρ ὀρφανῶν ἥρπασαν, εἶτ' ἀνεμνήσθη αὐτῶν ἡ ἁμαρτία. 19 ὥσπερ δὲ ὁμίχλη δρόσου ἀφανὴς ἐγένετο. 20 ἀποδοθείη δὲ αὐτῷ ἃ ἔπραξεν, συντριβείη δὲ πᾶς ἄδικος ἴσα ξύλῳ ἀνιάτῳ.

21 στεῖραν γὰρ οὐκ ἔτεκε, καὶ γυναῖκα οὐκ ἠλέησε, 22 θυμῷ δὲ κατέσυρεν αὐτὸν νεανίας, ἀνάστασις δὲ αὐτοῦ οὐ μὴ πιστεύσῃ τῇ ἑαυτοῦ ζωῇ. 23 μαλακισθεὶς δὲ μὴ ἐλπιζέτω ὑγιασθῆναι, ἀλλὰ πεσεῖται νόσῳ.

24 πολλοὺς γὰρ ἔπαρσις ὑψώματος αὐτοῦ, ἐμαρτύθη δὲ ὥσπερ μολύβδου ἐν κύμασι, ἢ ὥσπερ σάρξ ἀπὸ καλάμης αὐτόματον ἀποπεσών.

25 εἰ δὲ μή, τίς ἐστιν ὁ φάμενός με ψευδῆ λέγειν, καὶ θήσει εἰς οὐθὲν τὰ ῥήματά μου;

κε'.

1 Ὑπολαβὼν δὲ Βαλδὰδ ὁ Σαυχίτης λέγει,

2 τί γὰρ προοίμιον ἢ φόβος παρ' αὐτοῦ ὁ ποιῶν τὴν σύμπασαν ἐν ὑψίστῳ;

3 μὴ γάρ τις ὑπολάβοι ὅτι ἔστι παρέλκυσις πειρατῶν· ἐπὶ τίνας δὲ οὐκ ἐπελεύσεται σὺν δέει παρ' αὐτοῦ;

4 πῶς γὰρ ἔσται δίκαιος βροτὸς ναὶ μὴν κυρίου; ἢ τίς δὲ ἀποκαθαρεῖται ἐκ τοῦ γίνεσθαι γυναικός;

5 εἰ σελήνη συντάσσει, καὶ οὐκ ἐπιφαύσει, ἄστρα δὲ οὐ καθαρὰ ἐναντίον αὐτοῦ.

6 ἔα δέ, ἄνθρωπος σαπρία, καὶ υἱὸς ἀνθρώπου σκώληξ.

κς'.

1 Ὑπολαβὼν δὲ Ἰὼβ λέγει·

2 τίνι προσῆκεν, ἢ τίνι μέλλεις βοηθεῖν; πότερον οὐχ ὡς πολλὴ ἰσχύς, καὶ ὡς βραχίων κραταιὸς ἐσί;

3 τίνι συμβεβούλευσαι; οὐχ ὡς πᾶσα σοφία; ἢ τίνι ἐπακολουθήσῃς; οὐχ ὡς μεγίστη δυνάμις;

4 τίνι ἀπήγγειλας ῥήματα; πνοὴ δὲ τίνος ἐστὶν ἡ ἐξελθοῦσα ἐκ σοῦ;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[15] Et oculus adulteri obſeruat crepuſculum, dicens: Non me videbit oculus, & abſconſionem faciei ponet eregione ſurſum. [16] Perfodit in tenebris domos quas in die obſignauerunt ſibi, & nõ cognouerũt lumen. [17] Quoniã ſimul aurora reputatur eis ſicut vmbra mortis: nota eſt enim vltio tenebrarũ mortis. [18] Leuis eſt vt diffundatur ſuper faciẽ aquarũ: erit maledicta via lubricitatis eorũ in terra: & non aſpiciet ſemitã vinearum. [19] Siccitas & etiã calor rapuerũt aquas niuis: infernus eos qui peccauerunt. [20] Crudeles ſunt qui obliti ſunt miſereri pauperibus, dulces erunt vermibus: deinceps non erit memoria eorum; & conterentur ſicut lignum iniquum. [21] Qui confringit ſterilem quæ non parit, & viduæ non benefacit. [22] Et attrahit fortes in fortitudine ſua: conſurget, & non credet vitæ ſuæ. [23] Dedit ei pœnitentiam vt confideret & ſuſtentaretur, & oculi eius ſuper vias eorum. [24] Exaltantur paululum, & non eſt ſceleratus: & humiliãtur, & iuxta omnia quę patrarunt, pœnas luunt: in aquis ebullientibus opprobrio afficiuntur, & in aquis feruentibus præfocantur tum demum: & ſicut ſummitas ſpicæ conterentur. [25] Et ſi non eſt ita, vbi eſt qui mendacem me comprobet, & ponat quaſi nihilum radicem ſermonis mei?

CAP. XXV.

ET reſpondit Baldad qui erat de Sua, & dixit: [2] Poteſtas & terror apud eum eſt, qui facit pacem in cælis excelſis ſuis. [3] Nunquid eſt numerus exercitibus eius, & ſuper quem non ſurget lumen illius? [4] In quo iuſtificabitur filius hominis cum Deo, aut in quo innocens erit natus de muliere? [5] Ecce adhuc Luna maculata eſt in parte Orientali; non ſplendebit ſol eius: & ſtellæ non ſunt mundæ in conſpectu eius. [6] Quanto magis homo qui in vita ſua eſt reptile, & filius hominis qui in morte ſua eſt vermis?

CAP. XXVI.

ET reſpondit Iob & ait: [2] Quid auxiliatus es abſque fortitudine; ſaluaſti brachio inualido? [3] Quare dediſti conſilium abſque ſapientia, & videtur tibi quòd ſapientiam plurimam oſtendiſti? [4] Cui annunciaſti ſermones, & cuius ſpiraculum exiuit à te?

ה * הָרְפָאִים יְחוֹלָלוּ מִתַּחַת מַיִם וְשׁכְנֵיהֶם׃
ו * עָרוֹם שְׁאוֹל נֶגְדּוֹ וְאֵין כְּסוּת לָאֲבַדּוֹן׃
ז * נֹטֶה צָפוֹן עַל־תֹּהוּ תֹּלֶה אֶרֶץ עַל־בְּלִימָה׃
ח * צֹרֵר־מַיִם בְּעָבָיו וְלֹא־נִבְקַע עָנָן תַּחְתָּם׃
ט * מְאַחֵז פְּנֵי־כִסֵּה פָּרִשׂ עָלָיו עֲנָנוֹ׃
י * חָק חָג עַל־פְּנֵי־מָיִם עַד־תַּכְלִית אוֹר עִם־
חֹשֶׁךְ׃
יא * עַמּוּדֵי שָׁמַיִם יְרוֹפָפוּ וְיִתְמְהוּ מִגַּעֲרָתוֹ׃
יב * בְּכֹחוֹ רָגַע הַיָּם וּבִתְבוּנָתוֹ מָחַץ רָהַב׃
יג * בְּרוּחוֹ שָׁמַיִם שִׁפְרָה חֹלְלָה יָדוֹ נָחָשׁ בָּרִחַ׃
יד * הֵן־אֵלֶּה קְצוֹת דַּרְכּוֹ וּמַה־שֵּׁמֶץ דָּבָר נִשְׁמַע־
בּוֹ וְרַעַם גְּבוּרֹתָיו מִי יִתְבּוֹנָן׃

כז

א * וַיֹּסֶף אִיּוֹב שְׂאֵת מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר׃
ב * חַי־אֵל הֵסִיר מִשְׁפָּטִי וְשַׁדַּי הֵמַר נַפְשִׁי׃
ג * כִּי־כָל־עוֹד נְשָׁמָתִי בִּי וְרוּחַ אֱלוֹהַּ בְּאַפִּי׃
ד * אִם־תְּדַבֵּרְנָה שְׂפָתַי עַוְלָה וְלְשׁוֹנִי אִם־
יֶהְגֶּה רְמִיָּה׃
ה * חָלִילָה לִי אִם־אַצְדִּיק אֶתְכֶם עַד־אֶגְוַע לֹא־
אָסִיר תֻּמָּתִי מִמֶּנִּי׃
ו * בְּצִדְקָתִי הֶחֱזַקְתִּי וְלֹא אַרְפֶּה לֹא־יֶחֱרַף
לִבָּבִי מִיָּמָי׃
ז * יְהִי כְרָשָׁע אֹיְבִי וּמִתְקוֹמְמַי כְּעַוָּל׃
ח * כִּי מַה־תִּקְוַת חָנֵף כִּי יִבְצַע כִּי יְיַשֵּׁל אֱלוֹהַּ נַפְשׁוֹ׃
ט * הֲצַעֲקָתוֹ יִשְׁמַע אֵל כִּי־תָבוֹא עָלָיו צָרָה׃
י * אִם־עַל־שַׁדַּי יִתְעַנָּג יִקְרָא אֱלוֹהַּ בְּכָל־עֵת׃
יא * אוֹרֶה אֶתְכֶם בְּיַד־אֵל אֲשֶׁר עִם־שַׁדַּי לֹא אֲכַחֵד׃
יב * הֵן־אַתֶּם כֻּלְּכֶם חֲזִיתֶם וְלָמָּה־זֶּה הֶבֶל תֶּהְבָּלוּ׃
יג * זֶה חֵלֶק־אָדָם רָשָׁע עִם־אֵל וְנַחֲלַת עָרִיצִים
מִשַּׁדַּי יִקָּחוּ׃

5 * Ecce gigantes gemunt sub aquis,& qui
6 habitant cum eis. *Nudus est infernus co-
ram illo, & nullum est operimentum per-
7 ditioni. * Qui extendit Aquilonem super
C vacuum, & appendit terram super nihilū.
8 *Qui ligat aquas in nubibus suis, vt non
9 erūpant pariter deorsum.*Qui tenet vul-
tum solij sui,& expandit super illud nebu-
10 lam suam.*Terminum circundedit aquis,
11 vsque dum finiantur lux & tenebrę. *Co-
D lumnæ cæli contremiscunt, & pauent ad
12 nutum eius. *In fortitudine illius repentè
maria congregata sunt, & prudentia eius
13 percussit superbum.*Spiritus eius ornauit
cælos,& obstetricante manu eius eductus
14 est coluber tortuosus. * Ecce hæc ex parte
dicta sunt viarum eius,& cùm vix paruam
stillam sermonis eius audierimus, quis po-
terit tonitruum magnitudinis illius in-
tueri?

CAP. XXVII.

1 ADdidit quoque Iob assumens parabo-
2 lam suam, & dixit: *Viuit Deus q̄ ab-
stulit iudiciū meū,& oīpotens qui ad ama
3 ritudinē adduxit aīam meā: *Quia donec
supest halitus in me, & spiritus Dei in na-
4 ribus meis,*Nō loquētur labia mea iniq-
tatē, nec lingua mea meditabitur menda-
5 ciū.*Absit à me vtiustos vos esse iudicem.
donec deficiā, nō recedam ab innocentia
6 mea. *Iustificationē meā quā cœpi tenere,
nō deserā. Neq; enim reprehendit me cor
7 meū in omni vita mea. * Sit vt impius ini-
B micus meus,&aduersarius meus quasi ini-
8 quus.*Quę est enim spes hypocritæ si aua-
rèrapiat, & non liberet Deus animā eius?
9 *Nunquid Deus audiet clamorē eius cùm
10 venerit super eū angustia? * Aut poterit in
oīpotēte delectari & inuocare Deum om-
11 ni tempore?*Docebo vos per manum Dei
C quæ omnipotens habeat,nec abscondam.
12 *Ecce vos omnes nostis, & quid sine causa
13 vana loquimini? * Hæc est pars hominis
impij apud Deum,& hęreditas violento-
rum quam ab omnipotente suscipient.

תרגום

5 אֶפְשַׁר דְּגִבָּרַיָּא דְּמִתְמַזְמְזִין יִתְבָּרְנֵן וְאִנּוּן מִלְּרַע לְמַיָּא וּמַשְׁרְיָתְהוֹן׃ 6 מְפָרְסַם שְׁיוֹל לְקִבְלֵהּ וְלֵית חוּפָּאָה לְבֵית אֲבַדְנָא׃
7 דְּמָתַח צְפוּנָא עַל לָמָּא זָקֵף אַרְעָא עַל מַיָּא מְרַלִּית מְרַעַם דְּסָמִיךְ לָהּ׃ 8 דְּצָרִיר מַיֵּי מְטַרָא בַּעֲנָנוֹי וְלָא אִתְבְּזַע עֲנָנָא תְּחוֹתֵיהּ׃
9 מְאַחַד בַּאֲסִיטָתָא דְּמִן כָּרְסֵיהּ מִן בְּגַלַּל דְּלָא יְחַמּוּנֵהּ מַלְאָכַיָּא פַּרְסָהָא כְּפַרְגּוֹדָא עִלַּוֵי עֲנָנֵי יְקָרֵהּ׃ 10 גְּזַר וַאֲמַר לְמִשְׁרֵי רְקִיעָא
עַל אַפֵּי מַיָּא עַד סוֹף נְהוֹר עִם חֶשׁוֹךְ׃ 11 עַמּוּדִין דִּשְׁמַיָּא מְזַדְעְזְעִין וְרָתְתִין מִסְּוַפֵּיהּ׃ 12 בְּחֵילֵהּ גְּזַר יַמָּא וּבְסַכְלְתָנוּתֵהּ מְחָא גַּבְרָא׃
13 בְּרוּחַ פֻּמֵּהּ אַפֵּי שְׁמַיָּא אִשְׁתַּבְּחַרוּ בְּרַת יְדֵיהּ לְוָיְתָן דְּמִתְחִיל לְחַיְוָיָא טָרִיךְ׃ 14 הָא אִלֵּין סְיָפֵי אָרְחָתּוֹי וּמַה דְּאִתְמְצִי מִן קָצַת מִלְּתָא
שְׁמַעְנָא מְנָהּ וְרָפְפַת גְּבוּרָתֵהּ מַן יְתְבַּיֵן׃

כז

1 וְאוֹסִיף אִיּוֹב לְמִטַּל מְתָלֵהּ וַאֲמַר׃ 2 קַיָּם אֱלָהּ אַעְדֵּי הֵילְכַת דִּינִי וְשַׁדַּי אַמְרַר נַפְשִׁי׃ 3 אֲרוּם עַד כְּדוֹן כְּלָא נְשְׁמְתִי בִּי וְרוּחָא
דֶּאֱלָהּ בְּנְחָירַי׃ 4 אִין מְמַלְלָן שְׂפָוָתַי שְׁקָרָא וְלִשָׁנִי אִין מְרַנֵּן נֵיכְלָא׃ 5 חַס לִי אִין אֲזַכֵּי יַתְכוֹן עַד דְּאֶתְנְגִיד לָא אַעְדֵּי שְׁלֵמוּתִי
מִנִּי׃ 6 בְּזַכְוָתִי חַקֵּפְתַּ וְלָא אֶשְׁבְּקִינַהּ וְלָא יְחָרַהּ לִבְבִי מִיוֹמַי׃ 7 יְהֵא כְחַיָּבָא בְּעַלְדָּבַי וּרְקָאִם עֲלַי הֵידְ רַשִׁיעָא׃ 8 אֲרוּם מַהּ
סְבַר דִּילְטוֹר אֲרוּם יְכַנּוּשׁ מַמוֹן דְּשָׁקַר אֱרוּם יְנַהַר אֱלָהָא נַפְשֵׁהּ׃ 9 הַאֶפְשַׁר דְּקָבִילְתֵהּ יִשְׁמַע אֱלָהָא כַּד תֵּיתֵי עֲלוֹי עָקְתָא׃ 10 אִין
עַל שַׁדַּי יְתַפְרַנַק יְקָרֵי אֱלָהָא בְּכָל עִדָּן׃ 11 אַלֵּף יְתְכוֹן בִּנְבוּאַת אֱלָהָא דְּעִם שַׁדַּי לָא אֲכַסֵּי׃ 12 הָא אַתּוּן כֻּלְכוֹן חֲמֵיתוּן וּלְמָה דֵין הֶבֶלָא
תֶּהְבְּלוּן׃ 13 דֵּין חוּלַק בַּר נַשׁ חַיָּבָא מִלְוַת אֱלָהָא וְעַדְבָא תַּקִּיפִין מִשַּׁדַּי יְקַבְּלוּן פְּרָעֲנוּתְהוֹן׃

* *Nunquid gigantes nutrientur, ſub aqua & vicinis eius?* * *Nudus infernus coram illo, & non eſt circuitus perditioni.* * *Qui extendit Boream in nihil, qui appendit terram ſuper nihilum.* * *Qui ligat aquam in nubibus ſuis, et non rupta eſt nebula ſub eo.* * *Qui tenet vultum ſolij, qui expandit ſuper illud nebulam ſuam.* * *Præceptum circundedit in faciem aquæ, vſque ad conſummationem lucis cum tenebris.* * *Columnæ cæli expanſæ ſunt, & ſtupuerunt ab increpatione eius.* * *Fortitudine ſedauit mare, ſcientia autem ſtrauit cete.* * *Clauſtra autem cæli timuerunt eum. præcepto autem eius interfecit draconem apoſtatam.* * *Ecce hæ partes viæ eius, et ſuper humorem ſermonis audiemus in eo: vim autem tonitrus eius, quis nouit quando faciet?*

CAP. XXVII.

ADhuc autem addens Iob dixit proœmio:
* *Viuit Dominus qui ſic me iudicauit, & omnipotens qui amaram fecit meam animam.*
* *Si quidem adhuc halitu meo exiſtente, ſpiritus autem diuinus circum exiſtens mihi in naribus.* * *Non loquentur labia mea iniqua, neque anima mea meditabitur iniuſta.* * *Ne mihi ſit iuſtos vos oſtendere, donec moriar; non enim amouebo innocentiam meam.* * *Juſtitiæ autem attendens non tradam, non enim conſcius ſum mihi quòd illicita fecerim.*
* *Veruntamen ſint inimici mei. ſicut ſubuerſio impiorum, & in me inſurgentes, ſicut perditio iniquorum.* * *Et quæ enim eſt ſpes impio, quoniam continet? confidens in Dominũ nunquid ſaluus erit,* * *Aut deprecationem eius exaudiet Dominus? aut cùm venerit ei neceſſitas,* * *nũ habet aliquam ſermonis audaciam coram illo? aut ſicut cùm inuocauerit ipſe exaudiet eum?* * *Sed iam renunciabo vobis quid eſt in manu Domini, quæ ſunt apud omnipotentem, non mentiar.*
* *Ecce iam omnes noſtis, quòd vana vanis iniicitis.*
* *Hæc pars hominis impij à Domino, poſſeſſio autem potentium ſuperueniet ab omnipotente ſuper eos.*

* μὴ γίγαντες μαιωθήσονται, ὑποκάτωθεν ὕδατος καὶ τῶν γειτόνων αὐτοῦ; * γυμνὸς ᾅδης ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔστι περιβόλαιον τῇ ἀπωλείᾳ. * ἐκτείνων βορέαν ἐπ' οὐδέν, κρεμάζων γῆν ἐπὶ μηδενός. * δεσμεύων ὕδωρ ἐν νεφέλαις αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐρράγη νέφος ὑποκάτω αὐτοῦ. * ὁ κρατῶν πρόσωπον θρόνου, ἐκπετάζων ἐπ' αὐτὸν νέφος αὐτοῦ. * περίσαγμα ἐγύρωσεν ἐπὶ προσώπου ὕδατος, μέχρι συντελείας φωτὸς μετὰ σκότους.
* στῦλοι οὐρανοῦ ἐπετάθησαν, καὶ ἐξέστησαν ἀπὸ τῆς ἐπιπλήξεως αὐτοῦ. * ἰσχύϊ κατέπαυσε τὴν θάλασσαν, ἐπίσημῃ ᾗ ἔτρωσε τὸν κῆτος. * κλεῖθρα ᾗ οὐρανοῦ δεδοίκασιν αὐτόν. περίσαγμα δὲ αὐτοῦ ἐθραύτωσε δράκοντα ἀποστάτην. * ἰδοὺ ταῦτα μέρη ὁδοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ ἰκμάδα λόγου ἀκουσόμεθα ἐν αὐτῷ, τὸν δὲ βροντῆς αὐτοῦ, τίς οἶδεν ὁπότε ποιήσει;

κζ.

* Επὶ δὲ προθεὶς ἰὼβ εἶπε τῷ προοιμίῳ,
* ζῇ κύριος ὃς οὕτω με κέκρικε, καὶ ὁ παντοκράτωρ ὁ πικράνας μου τὴν ψυχήν.
* εἰ μὴν ἔτι τὸ πνεῦμά μου ἐνούσης, πνεῦμα ᾗ θεῖον τὸ πεῖόν μοι ἐν ῥισί. * μὴ λαλήσει τὰ χείλη μου ἄνομα, οὐδ' ἡ ψυχή μου μελετήσει ἄδικα.
* μή μοι εἴη δικαίους ὑμᾶς ἀποφῆναι, ἕως ἂν ἀποθάνω, οὐ γὰρ ἀπαλλάξω τὴν ἀκακίαν μου.
* δικαιοσύνη ᾗ προσέχων οὐ μὴ πρίωμαι, οὐ γὰρ σύνοιδα ἐμαυτῷ ἄτοπα πράξας. * οὐ μὴν ᾗ ἀλλὰ εἴησαν ὡς ἐχθρός μου. ὥσπερ ἡ καταφθορὰ τῶν ἀσεβῶν, καὶ ὡς ἐπ' ἐμὲ ἐπανιστάμενοι, ὥσπερ ἡ ἀπώλεια τῶν ἀδικούντων. * καὶ τίς γάρ ἐστιν ἐλπὶς ἀσεβεῖ, ὅτι ἐπέχει; πεποιθὼς ἐπὶ κύριον ἄρα ζωὴν (ε').
* ἢ τὴν δέησιν αὐτοῦ ἐσακούσεται (ε') κύριος; ἢ ἐπελεύσεται αὐτῷ ἀνάγκη * μὴ ἔχει τινὰ παρρησίαν ἐναντίον αὐτοῦ; ἢ ὡς ἐπικαλέσαμβρου αὐτοῦ εἰσακούσεται (ε') αὐτοῦ;
* ἀλλὰ δὴ ἀναγγελῶ ὑμῖν τί ἐστιν ἐν χειρὶ κυρίου, ἃ ἐστὶ παντοκράτορι, οὐ ψεύσομαι.
* ἰδοὺ δὴ πάντες οἴδατε, ὅτι κενὰ κενοῖς ἐπιβάλλετε. * αὕτη ἡ μερὶς ἀνθρώπου ἀσεβοῦς παρὰ κυρίου, κτῆμα δὲ δυνατῶν ἐπελεύσεται παρὰ παντοκράτορος ἐπ' αὐτούς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[1] Nunquid poſſunt gigantes qui contremiſcunt regenerari, cùm ipſi ſint ſub aquis & exercitus eorum? [6] Publicus eſt infernus coram eo, & non eſt operimentum domui perditionis. [7] Qui extendit Aquilonem ſuper nihilum, ſubleuat terram ſuper aquas, nullo eam ſuſtinente. [8] Qui ligat aquas pluuiæ in nubibus ſuis, & non rumpitur nubes ſub ſe. [9] Qui tenet caliginem ſolij ſui, vt non videant illum angeli: extendit illud ſicut velum ſuper nubes gloriæ ſuæ. [10] Decreuit, & dixit collocari firmamentum ſuper faciem aquarum, vſque ad finem luminis cum tenebris: [11] Columnæ cæli commouentur & contremiſcunt ab increpatione eius. [12] In virtute ſua diuiſit mare, & in prudentia ſua percuſſit fortem. [13] In ſpiritu oris eius facies cæli lucidæ ſunt: creauit manus eius Leuiathan, qui comparatus eſt ſerpenti mordenti. [14] Ecce hæ ſunt ſummitates viarum eius, & quod expreſſum eſt ex parte ſermonis eius audiuimus ab eo, & tonitru fortitudinis eius quis intelliget?

CAP. XXVII.

ET addidit Iob aſſumens parabolam ſuam, & ait: [2] Viuus eſt Deus qui abſtulit regulam iudicij mei: & omnipotens ad amaritudinem adduxit animam meam. [3] Quoniam adhuc totus halitus eſt in me, & ſpiritus Dei eſt in naribus meis. [4] Nũ loquentur labia mea mendacium, & lingua mea meditabitur dolum? [5] Abſit à me vt iuſtificem vos donec deficiam: non auferam perfectionẽ meam à me. [6] Iuſtificationem meam apprehendam, & nõ dimittam eam: & nõ malè cogitabit cor meũ à diebus meis. [7] Sit ſicut peccator inimicus meus, & qui conſurgit aduerſus me, ſicut impius. [8] Quid enim expectat delator, quia congregat mammonam iniquitatis, quando eradicat Deus animam eius? [9] Nunquid clamorem eius audiet Deus, cùm venerit ſuper eum anguſtia? [10] Nunquid in omnipotente delectabitur, aut clamabit ad Deum in omni tempore? [11] Docebo vos per prophetiam Dei, quę apud omnipotentem non abſcondam. [12] Ecce vos omnes vidiſtis, & quare vana & inania loquimini? [13] Hęc eſt pars filij hominis peccatoris à Deo, & ſors fortiũ qui recipiunt ab omnipotẽte retributionẽ ſuam.

14 * אִם־יִרְבּוּ בָנָיו לְמוֹ־חָרֶב וְצֶאֱצָאָיו לֹא יִשְׂבְּעוּ־
לָחֶם׃
15 * שְׂרִידָיו בַּמָּוֶת יִקָּבֵרוּ וְאַלְמְנוֹתָיו לֹא
תִבְכֶּינָה׃
16 * אִם־יִצְבֹּר כָּעָפָר כֶּסֶף וְכַחֹמֶר יָכִין מַלְבּוּשׁ׃
17 * יָכִין וְצַדִּיק יִלְבָּשׁ וְכֶסֶף נָקִי יַחֲלֹק׃
18 * בָּנָה כָעָשׁ בֵּיתוֹ וּכְסֻכָּה עָשָׂה נֹצֵר׃
19 * עָשִׁיר יִשְׁכַּב וְלֹא יֵאָסֵף עֵינָיו פָּקַח וְאֵינֶנּוּ׃
20 * תַּשִּׂיגֵהוּ כַמַּיִם בַּלָּהוֹת לַיְלָה גְּנָבַתּוּ סוּפָה׃
21 * יִשָּׂאֵהוּ קָדִים וְיֵלַךְ וְיִשְׁעָרֵהוּ מִמְּקוֹמוֹ׃
22 * וְיִשְׁלַךְ עָלָיו וְלֹא יַחְמוֹל מִיָּדוֹ בָּרוֹחַ יִבְרָח׃
23 * יִשְׂפֹּק עָלָיו כַּפָּיו וְיִשְׁרֹק עָלָיו מִמְּקוֹמוֹ׃

כח

1 * כִּי יֵשׁ לַכֶּסֶף מוֹצָא וּמָקוֹם לַזָּהָב יָזֹקּוּ׃
2 * בַּרְזֶל מֵעָפָר יֻקָּח וְאֶבֶן יָצוּק נְחוּשָׁה׃
3 * קֵץ שָׂם לַחֹשֶׁךְ וּלְכָל־תַּכְלִית הוּא חוֹקֵר אֶבֶן
אֹפֶל וְצַלְמָוֶת׃
4 * פָּרַץ נַחַל מֵעִם־גָּר הַנִּשְׁכָּחִים מִנִּי־רֶגֶל דָּלוּ
מֵאֱנוֹשׁ נָעוּ׃
5 * אֶרֶץ מִמֶּנָּה יֵצֵא־לֶחֶם וְתַחְתֶּיהָ נֶהְפַּךְ
כְּמוֹ־אֵשׁ׃
6 * מְקוֹם־סַפִּיר אֲבָנֶיהָ וְעַפְרֹת זָהָב לוֹ׃
7 * נָתִיב לֹא־יְדָעוֹ עָיִט וְלֹא שְׁזָפַתּוּ עֵין אַיָּה׃
8 * לֹא־הִדְרִיכֻהוּ בְּנֵי־שַׁחַץ לֹא־עָדָה עָלָיו שָׁחַל׃
9 * בַּחַלָּמִישׁ שָׁלַח יָדוֹ הָפַךְ מִשֹּׁרֶשׁ הָרִים׃
10 * בְּצוּרוֹת יְאֹרִים בְּקָע וְכָל־יְקָר רָאֲתָה עֵינוֹ׃
11 * מִבְכִּי נְהָרוֹת חָבַשׁ וְתַעֲלֻמָה יֹצִא אוֹר׃
12 * וְהַחָכְמָה מֵאַיִן תִּמָּצֵא וְאֵי זֶה מְקוֹם בִּינָה׃
13 * לֹא־יָדַע אֱנוֹשׁ עֶרְכָּהּ וְלֹא תִמָּצֵא בְּאֶרֶץ הַחַיִּים׃

14 * Si multiplicati fuerint filij eius,in gla
dio erunt, & nepotes eius non ſaturabun-
15 tur pane. *Qui reliqui fuerint ex eo,ſepe-
lientur in interitu,& viduæ illius non plo
16 rabũt. *Si comportauerit quaſi terram ar-
gentum ,& ſicut lutum præparauerit ve-
17 ſtimenta: * Præparabit quidem,ſed iuſtus
D veſtietur illis,& argentum innocens diui-
18 det.*Ædificauit ſicut tinea domum ſuam,
19 & ſicut cuſtos fecit vmbraculum. *Diues Pſal. 48.
cùm dormierit , nihil ſecum auferet, ape-
20 riet oculos ſuos, & nihil inueniet. * Ap-
prehendet eum quaſi aqua inopia , nocte
21 opprimet eum tempeſtas. * Tollet eum
ventus vrens & auferet,& velut turbo ra-
22 piet eum de loco ſuo. *Emittet ſuper eum
& non parcet , de manu eius fugiens fu-
23 giet. * Stringet ſuper eum manus ſuas,&
ſibilabit ſuper illum intuens locum eius.

CAP. XXVIII.

1 HAbet argẽtum venarum ſuarum prin-
A cipia , & auro locus eſt in quo confla-
2 tur. *Ferrum de terra tollitur,& lapis ſo-
2 lutus calore in æs vertitur. * Tempus po-
ſuit tenebris , & vniuerſorum finem ipſe
conſiderat. Lapidem quoque caliginis &
4 vmbræ mortis. * Diuidit torrens à populo
peregrinante , eos quos oblitus eſt pes e-
5 gentis hominis & inuios. * Terra de qua
oriebatur panis , in loco ſuo igni ſubuerſa
6 eſt. * Locus ſapphiri lapides eius, & gle-
7 bæ illius aurum. * Semitam ignora-
uit auis, nec intuitus eſt oculus vulturis.
8 *Non calcauerunt eam filij inſtitorum,
nec pertranſiuit per eam leæna.
9 * Ad ſilicem extendit manum ſuam,ſub-
10 uertit à radicibus montes. * In petris ri-
uos excidit, & omne precioſum vidit ocu-
11 lus eius. * Profunda quoque fluuiorum
ſcrutatus eſt,& abſcondita produxit in lu
12 cem. * Sapientia verò vbi inuenitur? Pro.3.b.
13 & quis eſt locus intelligentiæ? * Neſcit Ibid. 8.a
homo precium eius, nec inuenitur in terra
ſuauiter viuentium.

תרגום

14 אין יִסְגוּן בְּנוֹי מְטוּל דְּקָטְלִין בְּחַרְבָּא וּבְנֵי בְנוֹי לָא יִשְׂבְּעִין לַחְמָא׃ 15 מְשֵׁיזְבוּ בְּמוֹתָנָא יְהוֹן קְבִירִין וְאַרְמַלְּתּוֹי לָא תִבְכֵּין׃
16 אִין יְכַנּוֹשׁ כְּעַפְרָא סִימָא וּכְטִינָא יְהֵכֵּן לְבוּשִׁין׃ 17 יְתֵקֵּן וְצַדִּיקָא יְהֵא לָבֵשׁ וְסִימָא זַכָּאי יְפַלַּג׃ 18 בְּנָא כְּרַקְבּוּבִיתָא בַּיְתֵהּ
וְכִמְטַלְלְתָּא דַּעֲבַד נָטַר פֵּירֵי׃ 19 עַתִּיר יְדְמִךְ וְלָא יְתְכֵּנֵשׁ עֵינוֹי פְּקַח וְלֵיתוֹהִי׃ 20 חַדְבְּקִינֵהּ כְּמַיָּא אֵתַרְגּוּשָׁתָא לֵילְיָא תְּטַלְטְלִנֵּהּ זִיקָא׃
21 יְשַׁלְּנֵהּ רוּחַ קְדוּמָא וְיֵיזֵל וְיַעֲלַעֲלִנֵּהּ מֵאַתְרֵהּ׃ 22 וְיִטְלוֹק עֲלוֹי וְלָא יְחוּס מִן יְדֵיהּ מָעֲרַק יָעֲרוֹק׃ 23 יַשְׁקֵף עֲלוֹיְהִי יְהֵי יְהוֹן
וְיִבְרְבֵק עֲלוֹי מִן אַתְרֵיהּ׃

כח

1 אֲרוֹם אִית לְסִימָא מַפְקָנָא וַאֲתַר לְדַהֲבָא מְסַנְנִין׃ 2 פַּרְזְלָא מֵעַפְרָא יְתִנְסִיב וְאַבְנָא יַתִּיךְ בַּרְכוֹמָא׃ 3 סוֹף שַׁוִּי לַחֲשׁוֹכָא
וְלְכֹל סוֹפָא הוּא מְפַשְׁפֵּשׁ אַבְנִין מְפוֹלְמָן דְּמַתְמָן נְפַק חֲשׁוֹכָא וְטוּלֵי מוֹתָא׃ 4 חַקַּף נַחֲלָא מִן אֲתַר דְּמִפְלַח מַרְזְבָא דְּמִתְנַשְׁיִן מִלְּמֶעְבַר
בְּרַגְלָא אִזְדַּקְפוּ מְבָנֵי נָשָׁא אִישְׁלְטַלוּ׃ 5 אַרְעָא דְּמִנָּהּ נְפַק מְזוֹנָא וּלְרַע מִנָּהּ גֵּהִינָם רְצִינַת תַּלְגָּהּ מִתְהַפְּכַת דְּכְמַה אֶשְׁתָּא׃ 6 וְגִינְתָא דְּעֶדֶן
אַתְרָא דְּשַׁבְזִיזָא אַבְנָתָא וַעֲפָרוּתִין דְּדַהֲבָא לֵיהּ׃ 7 אוֹרַח אִילַן חַיָּא לָא חַכְמְתֵהּ עוֹפָא וְלָא סְקַרְתֵּהּ עֵין טַרְפִּיתָא׃ 8 לָא טַיְלוּ
בָּהּ בְּנַיָּא דְאַרְעָא וְלָא זָאר עֲלוֹי לְיוֹנָא׃ 9 בְּשֻׁמִּיר אוּשִׁיט יְדֵהּ הָפַךְ מֵעִיקָרֵיהוֹן טוּרַיָּא׃ 10 בְּטָנָרִין נַהֲרִין בְּזַע וְכָל אַיְקְרָא חָמַת עֵינֵיהּ׃
11 מִוּלְחֵי נַהֲרַיָּא זָרִז וּמֵחֲרָכָא דְּתַעֲלוּמָא מַפִּיק נְהוֹרָא׃ 12 וְחָכְמְתָא מֵאַן הַשְׁתְּכַח וְהֵאן דֵּין אֲתַר בִּינְתָא׃
13 לָא יְדַע בַּר נַשׁ עִילוּיָהּ וְלָא תִשְׁתְּכַח בְּאַרַע זִינְדִּין דְּמִתְחַטְּנִין בְּחַיֵּיהוֹן׃

14 * Si autem multi fuerint filij eius, in occisio-
nem erunt; si autẽ viri euaserint, mendicabunt.
15 * At superstites eius morte morientur, vi-
duas autem eorum nemo miserabitur.
16 * Si congregauerit sicut terram argentum, sicut
autem lutum præparauerit aurum: 17 * Hæc om-
nia iusti vendicabunt, at pecunias eius vera-
ces habebunt: 18 * Euasit autem domus eius
sicut tineæ, & sicut tela araneæ.
19 * Dives dormiet & non addet: oculos suos
aperuit, & non est.
20 * Occurrerunt ei sicut aqua dolores; nocte
autem abstulit eum caligo.
21 * Tollet eum ventus vrens & abibit, &
ventilabit eum de loco suo.
22 * Et inijciet super eum & non parcet; de
manu eius fuga fugiet.
23 * Pulsabit super eum manus suas, & exsibi-
labit eum de loco suo.

14 * ἐὰν ᾖ πολλοὶ γένωνται ⓐ υἱοὶ αὐτοῦ εἰς φαγὴν ἔσονται· ἐὰν ᾖ σπέρματα αὐτῶν οὐ μὴ χορτασθῶσιν ἄρτου.
15 * ⓐ ᾗ περιόντες αὐτοῦ θανάτῳ τελευτήσουσιν, χήρας ᾗ αὐτῶν οὐδεὶς ἐλεήσει.
16 * ἐὰν συναγάγῃ ὥσπερ γῆν ἀργύριον, ἴσα ᾗ πηλῷ ἑτοιμάσῃ χρυσίον. 17 * ταῦτα πάντα δίκαιοι περιποιήσονται, τὰ ᾗ χρήματα αὐτοῦ ἀληθινοὶ καθέξουσιν·
18 * ἀπέβη ᾗ ὁ οἶκος αὐτοῦ ὥσπερ σῆτες, ἢ ὥσπερ ἀράχνη.
19 * πλούσιος κοιμηθήσεται καὶ οὐ προσθήσει, ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ διήνοιξε, καὶ οὐκ ἔστι.
20 * συνέλαβον αὐτὸν ὥσπερ ὕδωρ αἱ ὀδύναι, νυκτὶ ᾗ ἀφείλετο αὐτὸν γνόφος.
21 * ἀνάληψεται αὐτὸν καύσων καὶ ἀπελεύσεται, καὶ λικμήσει αὐτὸν ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ.
22 * καὶ ἐπιρρίψει ἐπ' αὐτὸν ἢ οὐ φείσεται, ἐκ χειρὸς αὐτοῦ φυγῇ φεύξεται. 23 * κροτήσει ἐπ' αὐτὸν χεῖρας αὐτοῦ, καὶ συριεῖ αὐτὸν ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ.

CAP. XXVIII.

1 EST enim argento locus vnde fit, locus autem
auro vnde conflatur.
2 * Ferrum quidem enim de terra fit, æs autẽ
sicut lapis inciditur.
3 * Ordinem posuit tenebris, et omnem termi-
num ipse scrutatur: lapis tenebræ & vmbra
mortis. 4 * Incisio torrentis à calce: at qui obli-
uiscentes viæ iustæ infirmati sunt ex mortali-
bus. 5 * Terra ex ea exibit panis, subtus eam
versa est sicut ignis. 6 * Locus sapphiri la-
pides eius, & tumulus aureus eius semita.
7 * Non nouit eam volatile: & non intuitus
est eam oculus vulturis.
8 * Non calcauerunt eam filij superborum, non
pertransiuit super eam leo.
9 * In rupe extendit manum suam, subuertit
autem à radicibus montes.
10 * Ripas autem fluuiorum excidit; omne au-
tem preciosum vidit meus oculus.
11 * Profunda autem fluuiorũ reuelauit, ostен-
dit autem suam potentiam in lucem.
12 * At sapientia vndè inuenta est? qualis au-
tem locus est scientiæ? 13 * Non nouit homo viam
eius, neque inuenietur in hominibus.

1 * Ἔστι γὰρ ἀργυρίῳ τόπος ὅθεν γίνεται, τόπος ᾗ χρυσίῳ ὅθεν δοκιμάζεται. 2 * σίδηρος μὲν γὰρ ἐκ γῆς γίνεται, χαλκὸς ᾗ ἴσα λίθῳ λατομεῖται.
3 * τάξιν ἔθετο σκότει, καὶ παῦ πέρας αὐτὸς ἐξιχνιάζεται, λίθος σκοτία καὶ σκιὰ θανάτου.
4 * διακοπὴ χειμάρρου ἀπὸ κονίας, οἱ ᾗ ἐπιλανθανόμενοι ὁδὸν δικαίαν ἠσθένησαν ἐκ βεβημάτων.
5 * γῆ ἐξ αὐτῆς ἐξελεύσεται ἄρτος, ὑπὸ κάτω αὐτῆς ἐστράφη ὡσεὶ πῦρ. 6 * τόπος σαπφείρου ⓐ λίθοι αὐτῆς, καὶ χῶμα χρυσίου αὐτῆς τρίβος.
7 * ὄρνεον οὐκ ἔγνω αὐτὴν πετεινόν. καὶ οὐ παρέβλεψεν αὐτὴν ὀφθαλμὸς γυπός.
8 * οὐκ ἐπάτησαν αὐτὴν υἱοὶ ἀλαζόνων, οὐ παρῆλθεν ἐπ' αὐτὴν λέων. 9 * ἐν ἀκροτόμῳ ἐξέτεινε χεῖρα αὐτοῦ, κατέστρεψε ᾗ ἐκ ῥιζῶν ὄρη.
10 * θίνας ᾗ ποταμῶν ἔρρηξε, πολὺ ᾗ τίμιον εἶδε μόνος ὀφθαλμός. 11 * βάθη ᾗ ποταμῶν διεκάλυψεν, ἔδειξεν ᾗ αὐτοῦ δύναμιν εἰς φῶς.
12 * ἡ ᾗ σοφία πόθεν εὑρεθήσεται; ποῖος ᾗ τόπος ἐστὶν ἐπιστήμης; 13 * οὐκ οἶδε βροτὸς ὁδὸν αὐτῆς, οὐ ᾗ μὴ εὑρεθῇ ἐν ἀνθρώποις.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[14] Si multiplicati fuerint filij eius, his qui occidunt gladio erunt; & filij filiorum suorum non saturabuntur pane. [15] Qui euaserint ex eo, in peste sepelientur, & viduę eius non plorabunt. [16] Si congregauerit quasi puluerem argentum, & quasi lutum præparauerit vestimenta: [17] Præparauit enim, sed iustus vestietur; & argentum innocens diuidet. [18] Aedificauit sicut tinea domum suam, & sicut vmbraculum quod fecit custos pomorum. [19] Dives dormiet, & non colligetur: oculos suos aperiet, & non subsistet. [20] Apprehendet eum quasi aqua tumultus: nocte transferet eum tempestas. [21] Tollet eum ventus vrens, & abibit: & sicut turbo rapiet eum de loco suo. [22] Et proiiciet super eum, & non parcet: de manu eius fugiens fugiet. [23] Plaudet super eum manibus; & sibilabit super eum de loco suo.

CAP. XXVIII.

HAbet enim argentum venam ex qua producitur; & locus auro est in quo conflatur. [2] Ferrum de terra tollitur, & lapis fusione vertitur in chalybem. [3] Finem posuit tenebris & omnium fines ipse scrutatur: lapides fortes, vnde exeunt tenebræ & vmbræ mortis. [4] Diuisit torrentem à loco culto in riuulos qui oblitioni traditi sunt, ne per eos transeat pes: eleuati sunt, à filiis hominũ translati sunt. [5] Terra de qua egrediebatur cibus; & sub ea est gehenna, cuius nix frigida conuertitur in similitudinem ignis. [6] Et paradisus voluptatis est locus, cuius lapides sunt saphiri, & pulueres aurei sunt ei. [7] Semitam arboris vitæ nulla sciuit auis: nec intuitus est eam oculus vulturis. [8] Non ambulauerunt in ea filij leonum, nec declinauit ad eam leæna. [9] Ad silicem extendit manum suam, subuertit à radice montes. [10] In petris excidit flumina, & omne preciosum videt oculus eius. [11] De imbribus accingit flumina, & de feneſtra occulta producit lumen. [12] Sapientia autem vbi inuenietur? & vbi est locus prudentiæ? [13] Nescit homo excellentiam eius, & non inuenitur in terra superborum qui peccant in vita sua.

14 תְּהוֹם אָמַר לֹא בִי־הִיא וְיָם אָמַר אֵין עִמָּדִי׃
15 לֹא־יִתַּן סְגוֹר תַּחְתֵּידָ וְלֹא יִשָּׁקֵל כֶּסֶף מְחִירָהּ׃
16 לֹא תֵסָלֶה בִּכְתֶם אוֹפִיר בְּשֹׁהַם יָקָר וְסַפִּיר׃
17 לֹא־יַעַרְכֶנָּהּ זָהָב וּזְכוּכִית וְתְמוּרָתָהּ כְּלִי־פָז׃
18 רָאמוֹת וְגָבִישׁ לֹא יִזָּכֵר וּמְשֹׁךְ חָכְמָה מִפְּנִינִים׃
19 לֹא־יַעַרְכֶנָּהּ פִּטְדַת־כּוּשׁ בְּכְתֶם טָהוֹר לֹא תְסֻלָּה׃
20 וְהַחָכְמָה מֵאַיִן תָּבוֹא וְאֵי זֶה מְקוֹם בִּינָה׃
21 וְנֶעְלָמָה מֵעֵינֵי כָל־חָי וּמֵעוֹף הַשָּׁמַיִם נִסְתָּרָה׃
22 אֲבַדּוֹן וָמָוֶת אָמְרוּ בְאָזְנֵינוּ שָׁמַעְנוּ שִׁמְעָהּ׃
23 אֱלֹהִים הֵבִין דַּרְכָּהּ וְהוּא יָדַע אֶת־מְקוֹמָהּ׃
24 כִּי־הוּא לִקְצוֹת הָאָרֶץ יַבִּיט תַּחַת כָּל־הַשָּׁמַיִם יִרְאֶה׃
25 לַעֲשׂוֹת לָרוּחַ מִשְׁקָל וּמַיִם תִּכֵּן בְּמִדָּה׃
26 בַּעֲשׂוֹתוֹ לַמָּטָר חֹק וְדֶרֶךְ לַחֲזִיז קוֹלוֹת׃
27 אָז רָאָהּ וַיְסַפְּרָהּ הֱכִינָהּ וְגַם־חֲקָרָהּ׃
28 וַיֹּאמֶר לָאָדָם הֵן יִרְאַת אֲדֹנָי הִיא חָכְמָה וְסוּר מֵרַע בִּינָה׃

כט

1 וַיֹּסֶף אִיּוֹב שְׂאֵת מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר׃
2 מִי־יִתְּנֵנִי כִּירְחֵי־קֶדֶם כִּימֵי אֱלוֹהַּ יִשְׁמְרֵנִי׃
3 בְּהִלּוֹ נֵרוֹ עָלַי רֹאשִׁי לְאוֹרוֹ אֵלֶךְ חֹשֶׁךְ׃
4 כַּאֲשֶׁר הָיִיתִי בִּימֵי חָרְפִּי בְּסוֹד אֱלוֹהַּ עָלַי אָהֳלִי׃
5 בְּעוֹד שַׁדַּי עִמָּדִי סְבִיבוֹתַי נְעָרָי׃
6 בִּרְחַץ הֲלִיכַי בְּחֵמָאָה וְצוּר יָצוּק עִמָּדִי פַּלְגֵי־שָׁמֶן׃
7 בְּצֵאתִי שַׁעַר עָלַי־קָרֶת בָּרְחוֹב אָכִין מוֹשָׁבִי׃

14 * Abyssus dicit, Non est in me; & mare
15 loquitur, Non est mecum. * Non dabi-
C tur aurum obrizum pro ea, nec appende-
tur argentum in commutatione eius.
16 *Non conferetur tinctis Indiæ colori- Sap.7.a.
bus, nec lapidi sardonico preciosissimo,
17 vel saphiro. * Non adæquabitur ei au-
rum vel vitrum, nec commutabuntur pro
18 ea vasa auri: * Excelsa & eminentia non
commemorabuntur comparatione eius.
trahitur autem sapientia de occultis.
19 * Non adæquabitur ei topazius de Æ-
thiopia, nec tincturæ mundissimæ compo
20 nentur. * Vndè ergo sapientia venit? &
quis est locus intelligentiæ?
21 * Abscondita est ab oculis omnium vi-
uentium, volucres quoque cæli latet.
22 * Perditio & mors dixerunt: Auribus
D nostris audiuimus famam eius.
23 * Deus intelligit viam eius, & ipse no-
24 uit locum illius. * Ipse enim fines mun-
di intuetur, & omnia quæ sub cælo sunt,
25 respicit. * Qui fecit ventis pondus, &
26 aquas appendit in mensura. * Quando Psal. 11.
ponebat pluuiis legem, & viam procellis Pro. 10.
27 sonantibus: * Tunc vidit illam & enarra- a.
28 uit, & prȩparauit, & inuestigauit: * & dixit
homini: Ecce timor Domini ipse est sapiẽ-
tia, & recedere à malo intelligentia.

CAP. XXIX.

1 ADdidit quoque Iob assumens parabo-
2 lam suam, & dixit: * Quis mihi tri-
buat vt sim iuxta menses pristinos, secun-
dùm dies quibus Deus custodiebat me.
3 * Quando splendebat lucerna eius su-
per caput meum, & ad lumen eius ambu-
4 labã in tenebris. * Sicut fui in diebus ado-
lescentiæ meę, quando secretò Deus erat
5 in tabernaculo meo. * Quando erat omni-
potẽs mecũ, & in circuitu meo pueri mei.
6 * Quando lauabam pedes meos butyro, &
7 petra fundebat mihi riuos olei. * Quando
procedebam ad portam ciuitatis, & in pla
tea parabant cathedram mihi.

תרגום

14 תְּהוֹמָא אֲמַר לָא גַבִּי הִיא וְיַמָּא אֲמַר לֵית עִמִּי׃ 15 לָא יִתְיְהַב דַּהֲב סְנִין חִלּוּפָהָא וְלָא יִתְקַל סִימָא פִּירוּגָהּ׃ 16 לָא תִשְׁתַּלְחַף בְּפִטְלָנִן דְּסִן אוֹפִיר בְּבִירוּלִין יַקִּיר וְשַׁבְזִיָא׃ 17 לָא יַעְלִינָהּ דַּהֲבָא וּפִירוּגָהּ מָאנֵי אוּבְרִיזִין׃ 18 סַנְדַּלְכִין וּבִירוּרִין לָא יִדְכַּר וְגַרְגָּא דְּחָכְמְתָא מִן מַרְגָּלְיָן׃ 19 לָא יַעֲלִינָהּ מַרְגָּלָא יְקָרָא דְּאָתֵי מִכּוּשׁ בְּפִטְלִין דְּכִי לָא תִשְׁתַּלְחַף׃ 20 וְחָכְמְתָא מִן הָאן תֵּיתֵי וְהָאן דֵּין אֲתַר בִּיוֹנְתָא׃ 21 וְכַסְיָא מֵעֵינֵי כָל דְּחַי וּמֵעוֹפָא דִּשְׁמַיָּא אִיטַּמְרָא׃ 22 בֵּית אוֹבְדָנָא וּמַלְאַךְ מוֹתָא אֲמַרוּ בְּמַתְיַהֲבָא לְיִשְׂרָאֵל בְּמִשְׁמַעְנָא שְׁמַעְנָא שְׁמוּעָתָא׃ 23 אֱלָהָא אִתְבֵּין אוֹרְחָהּ וְהוּא חָכִים יַת אֲתָרָהּ׃ 24 אֲרוּם הוּא לְסִיפֵי אַרְעָא יְסָתֵכֵל תְּחוֹת כָּל שְׁמַיָּא יֶחְמֵי׃ 25 לְמֶעְבַּד לְרוּחָא מַתְקָלָא וּמַיָּא אַתְקֵן בְּמִשְׁחָתָא׃ 26 בְּמֶעְבְּדֵיהּ לְמִטְרָא קְיָמָא וּמַהֲלַךְ לַחֲזִיזֵי דְּרַהֲטִין בְּקָלַיָּא׃ 27 בְּכֵן חֲמֵיהּ וְאִשְׁתַּעְיֵהּ עִם מַלְאֲכֵי שֵׁירוּתָא אַתְקְנֵהּ וְלִחוּד פַּשְׁפֵּשׁ יָתֵהּ׃ 28 וַאֲמַר לְבַר נָשָׁא הָא דְּחַלְתָּא דַּיְיָ הִיא חָכְמְתָא וְלִמֶעְדֵי מִן בִּישָׁא בִּיוֹנְתָא׃

כט

1 וְאוֹסִיף אִיּוֹב לְמִסַּל מַתְלֵיהּ וַאֲמַר׃ 2 מַן יְסַדְּרִינַנִי כְּיַרְחִין קַדְמָאִין כְּיוֹמַיָּא דְאַלָהָא יִנְטְרִינַנִי׃ 3 כַּד אַנְהָרוּהִי שְׁרָגֵהּ עֲלַוַי רֵישִׁי לְנְהוֹרֵיהּ אֵיזַל חֲשׁוֹךְ׃ 4 כְּמָא דַהֲוֵיתִי בְּיוֹמֵי חֲרִיפוּתִי בְּזִמַּן דְּרַז אֱלָהָא עַלַוַי מַשְׁכְּנִי׃ 5 בְּעוֹד קְדוֹן הֲוָה מֵימַר שַׁדַּי בְּסָעֲדִי חֲזוֹר חֲזוֹר בֵּימֵי עוּלֵימַי׃ 6 בְּמִשְׁזַג אַסְרְטֵי בְּשֻׁמְנָא דְגוּנְבִין וְטִינַר יְזַלַּף עִמִּי טוּפֵי מְשָׁח׃ 7 בְּמִפְּקִי תַרְעָא עַלַוַי קַרְתָּא בְּפַלְטָיָא אַתְקִין מוֹתְבִי׃

* *Abyssus dixit, Non est in me; & mare dixit, Non est mecum.* 14
* *Non dabit conclusum aurum pro ea, & non appendetur argentum commutatio eius.* 15
* *Et non comportabitur auro Ophir in onyche precioso & sapphiro.* 16
* *Non adæquabitur ei aurum & vitrum. & commutatio eius supellectilia aurea.* 17
* *Excelsa & sublimia non commemorabuntur, & trahe sapientiam super intima.* 18
* *Non adæquabitur ei topazium Æthiopiæ, auro puro non comportabitur.* 19
* *At sapientia vndè inuenta est? qualis autẽ locus est intellectus?* 20
* *Latuit omnem hominem; & à volatilibus cæli abscondita est.* 21
* *Perditio & mors dixerunt: Audiuimus eius gloriam.* 22
* *Dominus bene constituit eius viã, ipse autem nouit locum eius.* 23
* *Ipse enim quæ sub cælum totam intuetur, videns quæ in terra:* 24
* *Omniaque quæ fecit, ventorum pondus, aquæque mensuras quando fecit.* 25
* *Hic videns numerauit, & viam in concussione vocis.* 26
* *Tunc vidit illam, enarrauit eam, cùm præparasset inuestigauit.* 27
* *Dixit autem homini: Ecce pietas est sapientia; at abstinere à malis, est scientia.* 28

CAP. XXIX.

ADhuc autem addens Iob, dixit proœmio: 1
* *Quis me ponat iuxta mensem ante dierum, quibus me Deus custodiuit?* 2
* *Vt quando splendebat lucerna eius super caput meum, quando lumine eius ambulabam in tenebris.* 3
* *Quando fui in diebus iuuentutis meæ, quando Dominus speculationem faciebat domus meæ.* 4
* *Quando fui diues valdè, in circuitu autem mei pueri mei.* 5
* *Quando fluebant meæ viæ butyro, at montes mei fluebant lacte.* 6
* *Quando exibam diluculò in ciuitatem, in autem plateis ponebatur mea cathedra.* 7

14 * ἄβυσσος εἶπεν, οὐκ ἔστιν ἐν ἐμοί· καὶ θάλασσα εἶπεν, οὐκ ἔστι μετ' ἐμοῦ.
15 * οὐ δοθήσεται συγκλεισμὸν ἀντ' αὐτῆς, καὶ ἐσταθήσεται ἀργύριον ἀντάλλαγμα αὐτῆς.
16 * καὶ οὐ συμβασαχθήσεται χρυσίῳ ὠφείρ, ἐν ὀνυχὶ πολυτελεῖ καὶ σαπφείρῳ.
17 * οὐκ ἰσωθήσεται αὐτῇ χρυσίον καὶ ὕαλος· καὶ τὸ ἄλλαγμα αὐτοῦ σκεύη χρυσᾶ.
18 * μετέωρα καὶ γαβεὶς οὐ μνησθήσεται, καὶ ἕλκυθρον σοφίου ὑπὲρ ἐσώτατα.
19 * οὐκ ἰσωθήσεται αὐτῇ τοπάζιον Αἰθιοπίας, χρυσίῳ καθαρῷ οὐ συμβασαχθήσεται.
20 * ἡ δὲ σοφία πόθεν εὑρέθη; ποῖος δὲ τόπος ἐστὶ τῆς συνέσεως;
21 * λέληθε πᾶσαν ἀνθρώπου, καὶ ἀπὸ πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ ἐκρύβη.
22 * ἡ ἀπώλεια καὶ ὁ θάνατος εἶπαν, ἀκοῇ ἀκηκόαμεν αὐτῆς τὸν κλέον.
23 * ὁ κύριος δὲ συνέσησεν αὐτῆς τὴν ὁδόν· αὐτὸς δὲ οἶδε τὸν τόπον αὐτῆς.
24 * αὐτὸς γὰρ τὴν ὑπ' οὐρανὸν πᾶσαν ἐφορᾷ· εἰδὼς καὶ ἐν
25 τῇ γῇ, * πάντα τε ἃ ἐποίησεν, ἀνέμων σταθμόν, ὕδατός τε μέτρα ὅτε ἐποίησεν.
26 * ὅτε ἰδὼν ἠρίθμησε, καὶ ὁδὸν ἐν πνάγματι φωνῆς.
27 * τότε εἶδεν αὐτὴν, ἐξηγήσατο αὐτὴν, ἑτοιμάσας ἐξιχνίασεν.
28 * εἶπε δὲ ἀνθρώπῳ, ἰδοὺ ἡ θεοσέβεια ἐστὶ σοφία, τὸ δὲ ἀπέχεσθαι ἀπὸ κακῶν ἐστὶν ἐπιστήμη.

κθ'.

1 * Ἔτι δὲ προσθεὶς ἰὼβ εἶπε τὴν παροιμίαν,
2 * τίς δῶ μεθεῖναί με μηνὸς ἔμπροσθεν ἡμερῶν, ὧν με ὁ θεὸς ἐφύλαξεν;
3 * ὡς ὅτε ἤυγαζε ὁ λύχνος αὐτοῦ ὑπὲρ κεφαλῆς μου, ὅτε τῷ φωτὶ αὐτοῦ ἐπορευόμην ἐν σκότει.
4 * ὅτε ἤμην ἐν ἡμέραις νεότητός μου, ὅτε ὁ κύριος ἐπεσκοπεῖτο ἐποίει τὸν οἶκόν μου.
5 * ὅτε ἤμην ὑλώδης λίαν, κύκλῳ δέ μου οἱ παῖδές μου.
5 * ὅτε ἐχέοντό μου αἱ ὁδοὶ βουτύρῳ, καὶ ὄρη μου ἐχέοντο γάλακτι.
6 * ὅτε ἐξεπορευόμην ὀρθὸς ἐν πόλει, ἐν δὲ πλατείαις ἐτίθετό μου ὁ δίφρος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[14] Abyssus dixit: Non est apud me: & mare dixit, Non est mecum. [15] Non dabitur aurum conflatum pro ea, nec appendetur argentum in commutatione eius. [16] Non permutabitur pro tinctis coloribus Ophir, nec lapidibus beryllis preciosis & saphiro. [17] Non adæquabitur ei aurum & speculum, nec permutabuntur pro ea vasa obrizi. [18] Smaragdi & gemmę non commemorabuntur, & attractio sapientiæ melior est margaritis. [19] Non adæquabitur ei margarita preciosa quæ venit de Æthiopia: mundis coloribus non conferetur. [20] Sapientia autem vndè venit? & quis est locus intelligentiæ? [21] Et celata est ab oculis omnis viuentis, & ab auibus cæli abscondita est. [22] Domus perditionis & angelus mortis dixerunt, quando data est Israel, auditu nostro audiuimus famam eius. [23] Deus intelligit viam eius, & ipse sciuit locum eius. [24] Quoniam ipse fines terræ intuetur, & sub omnibus cælis videt. [25] Vt faciat vento pondus, & aquas præparet in mensura. [26] Dum facit pluuiæ legem, & iter fulguribus quæ currunt cum sonitu. [27] Tunc vidit illam, & narrauit eam, cum angelis in principio præparauit eam, & etiam inuestigauit eam. [28] Et dixit filiis hominum: Ecce timor Domini est sapientia; & recedere à malo, est intelligentia.

CAP. XXIX.

ET addidit Iob assumens parabolam suam, & ait: [2] Quis ordinaret me sicut in mensibus antiquis, sicut in diebus quibus Deus custodiebat me. [3] Quando splendere faciebat lucernam suam super caput meum, ad lumen eius ambulabam in tenebris. [4] Sicut eram in diebus adolescentiæ meæ, tempore quo secretò erat Deus in tabernaculo meo. [5] Dum erat verbum omnipotentis in auxilium meum in circuitu in diebus adolescentiæ meæ. [6] Quando lauabam gressus meos butyro, & petra fluebat mihi riuis olei. [7] Quando egrediebar ad portam ciuitatis, in platea parabam sedem meam.

8 *Videbant me iuuenes & abscondebãtur,
9 & senes assurgentes stabant. *Principes ces
B sabant loqui, & digitum superponebant
10 ori suo. *Vocem suam cohibebant duces,
& lingua eorum gutturi suo adhærebat.
11 *Auris audiens beatificabat me, & oculus
12 videns testimoniũ reddebat mihi; * Eò q̃
liberassem pauperem vociferantem,& pu-
13 pillũ cui non esset adiutor. *Benedictio pe
C rituri super me veniebat, & cor viduę con
14 solatus sum. * Iustitia indutus sum,& ve-
stiui me sicut vestimento,&diademate iu-
15 dicio meo. *Oculꝰ fui cæco,& pes claudo.
16 *Pater eram pauperum, & causam quam
nesciebam, diligentissimè inuestigabam.
17 *Conterebam molas iniqui, & de dẽtibus
18 illius auferebam prædam. *Dicebamq́ue:
In nidulo meo moriar,& sicut palma mul
19 tiplicabo dies. *Radix mea aperta est secus
D aquas, & ros morabitur in messione mea.
20 *Gloria mea semper innouabitur, & arcus
21 meꝰ in manu mea instaurabitur. *Qui me
audiebant,expectabant sententiam,& in-
22 tenti tacebant ad consilium meum. *Ver-
bis meis addere nihil audebant,& sup il-
23 los stillabat eloquiũ meum. *Expectabant
me sicut pluuiã,& os suũ aperiebant quasi
24 ad imbrem serotinum. *Si quando ridebã
ad eos, non credebant, & lux vultus mei
25 nõ cadebat in terra. *Si voluissẽ ire ad eos,
sedebam primus. cumq́ue sederem quasi
rex circũstante exercitu, eram tamen mœ-
rentium consolator. CAP. XXX.

1 NVnc autem derident me iuniores tem
A pore,quorum nõ dignabar patres po-
2 nere cũ canibus gregis mei. *Quorũvirtus
manuum mihi erat pro nihilo, & vita ipsa
3 putabantur indigni. *Egestate & fame ste-
riles,qui rodebant in solitudine squallen-
4 tes calamitate & miseria. * Et mandebant
herbas & arborum cortices, & radix iuni-
5 perorum erat cibus eorum. *Qui de con-
uallibus ista rapientes, cùm singula repe-
rissent, ad ea cum clamore currebant.

8 * רָאוּנִי נְעָרִים וְנֶחְבָּאוּ וִישִׁישִׁים קָמוּ עָמָדוּ׃
9 * שָׂרִים עָצְרוּ בְמִלִּים וְכַף יָשִׂימוּ לְפִיהֶם׃
10 * קוֹל־נְגִידִים נֶחְבָּאוּ וּלְשׁוֹנָם לְחִכָּם דָּבֵקָה׃
11 * כִּי אֹזֶן שָׁמְעָה וַתְּאַשְּׁרֵנִי וְעַיִן רָאָתָה וַתְּעִידֵנִי׃
12 * כִּי־אֲמַלֵּט עָנִי מְשַׁוֵּעַ וְיָתוֹם וְלֹא־עֹזֵר לוֹ׃
13 * בִּרְכַּת אוֹבֵד עָלַי תָּבֹא וְלֵב אַלְמָנָה אַרְנֵן׃
14 * צֶדֶק לָבַשְׁתִּי וַיִּלְבָּשֵׁנִי כִּמְעִיל וְצָנִיף מִשְׁפָּטִי׃
15 * עֵינַיִם הָיִיתִי לַעִוֵּר וְרַגְלַיִם לַפִּסֵּחַ אָנִי׃
16 * אָב אָנֹכִי לָאֶבְיוֹנִים וְרִב לֹא־יָדַעְתִּי אֶחְקְרֵהוּ׃
17 * וָאֲשַׁבְּרָה מְתַלְּעוֹת עַוָּל וּמִשִּׁנָּיו אַשְׁלִיךְ טָרֶף׃
18 * וָאֹמַר עִם־קִנִּי אֶגְוָע וְכַחוֹל אַרְבֶּה יָמִים׃
19 * שָׁרְשִׁי פָּתוּחַ אֶלֵי־מָיִם וְטַל יָלִין בְּקְצִירִי׃
20 * כְּבוֹדִי חָדָשׁ עִמָּדִי וְקַשְׁתִּי בְיָדִי תַּחֲלִיף׃
21 * לִי־שָׁמְעוּ וְיִחֲלוּ וַיִּדְמוּ לְמוֹ עֲצָתִי׃
22 * אַחֲרֵי דְבָרִי לֹא יִשְׁנוּ וְעָלֵימוֹ תִּטֹּף מִלָּתִי׃
23 * וְיִחֲלוּ כַמָּטָר לִי וּפִיהֶם פָּעֲרוּ לְמַלְקוֹשׁ׃
24 * אֶשְׂחַק אֲלֵיהֶם לֹא יַאֲמִינוּ וְאוֹר פָּנַי לֹא יַפִּילוּן׃
25 * אֶבְחַר דַּרְכָּם וְאֵשֵׁב רֹאשׁ וְאֶשְׁכֹּן כְּמֶלֶךְ בַּגְּדוּד כַּאֲשֶׁר אֲבֵלִים יְנַחֵם׃

ל

1 * וְעַתָּה שָׂחֲקוּ עָלַי צְעִירִים מִמֶּנִּי לְיָמִים אֲשֶׁר־מָאַסְתִּי אֲבוֹתָם לָשִׁית עִם־כַּלְבֵי צֹאנִי׃
2 * גַּם־כֹּחַ יְדֵיהֶם לָמָּה לִי עָלֵימוֹ אָבַד בָּלַח׃
3 * בְּחֶסֶר וּבְכָפָן גַּלְמוּד הָעֹרְקִים צִיָּה אֶמֶשׁ שׁוֹאָה וּמְשֹׁאָה׃
4 * הַקֹּטְפִים מַלּוֹחַ עֲלֵי־שִׂיחַ וְשֹׁרֶשׁ רְתָמִים לַחְמָם׃
5 * מִן־גּוֹ יְגֹרָשׁוּ יָרִיעוּ עָלֵימוֹ כַּגַּנָּב׃

תרגום

8 חֶמוֹ וְהִי עֲלַיְמַיָּא וְאִשְׁתַּמַּרוּ וְקַשְׁשַׁיָּא קָמוּ וְזִקְפוּ׃ 9 רַבְרְבָנַיָּא כַּלּוּ בְמִלַּיָּא וְאִידָּא יְשַׁוִּין לְפֻמְהוֹן׃ 10 קַל אַרְכוֹנִין אִשְׁתַּמָּרוּ וְלִישָׁנְהוֹן לְמוֹרֵיגֵיהוֹן אִדְבְּקַת׃ 11 אֲרוּם אוּדְנָא שְׁמַעַת טָב לִי וְעֵינָא דַּחֲמָת וְאַסְהֲדַת עֲלַי׃ 12 אֲרוּם אֲשֵׁיזֵב עַנְיָא דְבָעֵי וְיָתֹם וְלָא סָעִיד לֵהּ׃ 13 בִּרְכְתָא דַּאֲבֵדָא עֲלַי הֲוָת וְלִבָּא דְאַרְמַלְתָּא אַמְלֵי חֶשְׁבְּחֵתָא׃ 14 זְכוּתָא לְבֵשֶׁת וַאֲלְבְּשַׁנַנִי כְּמָעִילָא וּמְצַנְפְּתָא דִּינִי׃ 15 עַיְנִין הֲוֵיתִי לְסַמְיָא וְטִיחוּל רַגְלַיָּא לַחֲגִירָא אֲנָא׃ 16 אֲבָא הֲוֵיתִי לַחֲשִׁיכַיָּא וְחִגְרָא דְלָא יְדִעֵת אֲפַשְׁפְּשִׁנֵהּ׃ 17 וְתַבְּרִת גִּיבֵי מְקַלְקַל וּמִכַּבּוּי רְמִיתִי עֲדָאָה׃ 18 וַאֲמֶרֵת עִם חוּקְפִי כְּשַׁרְכְּפִי אֶתְנַגִּיד וּכְחָלָא אַסְגֵּי יוֹמַיָּא׃ 19 עִיקָרִי פְּתִיחַ לְמַבּוּעֵי רְמַיָּא וְטַלָּא יְבִית בְּחַצָּדִי׃ 20 יְקָרִי חֲדַת גַּבִּי וְקַשְׁתִּי מִשְׁתַּלְחָפָא בִּידִי׃ 21 מְנִי קַבְלוּ וְאוֹרִיכוּ וּשְׁתִקוּ לְמִלְּתִי׃ 22 בָּתַר פִּתְגָמִי לָא יְחַנּוּן וַעֲלֵיהוֹן תִּשְׁפַּר מַלָּתִי׃ 23 וְאוֹרְכִין כְּמִטְרָא לְוָתִי וְכָאֲרִיסַיָּא דְפֻמְהוֹן פְּתָחוּ לְמַלְקוֹשָׁא׃ 24 אֶרְחַךְ אֶמְטוֹלְהוֹן וְלָא יְהֵמְנוּן וְקַלְסָתּוֹר אַפַּי לָא יְסַהְכוּן׃ 25 אֶבְחַר אָרַחְהוֹן וְאֵיתֵב בְּרֵישְׁהוֹן הֵיךְ חַתְנָא וְאַשְׁרֵי הֵיךְ מַלְכָּא בְּחֵילָא הֵיךְ דְּמַן דַּאֲבֵלִין מְנַחֵם׃

ל

1 וּכְעַן מְגַחְכִין עֲלַי דְּעַדְּקִין מִנִּי לְיוֹמִין דְּרַחֵקֵת אֲבָהָתְהוֹן לְשַׁוָּאָה עִם כַּלְבַיָּא נְטִרֵי עָאנִי׃ 2 לְחוֹד חֵילָא דִּידֵיהוֹן לְמָה לִי עֲלֵיהוֹן הוֹבַד כּוֹךְ׃ 3 בְּחַסְרָנָא וּבְאוּלָנָא בְּלָא וְלֵד הָווֹן עָרְקִין רְשִׁיעַיָּא בְּאַרְעָא צְרִיָּא חֲשׁוֹךְ בְּרַמְשָׁא אֲתַר שׁוּחָא וּרְגוּשְׁתָּא׃ 4 דְּחַלְשִׁין הוֹבַאי חֲלַף עִסְבֵי מֵיכְלָא וְעִיקְרֵי רְתִימִין מְזוֹנֵיהוֹן׃ 5 מִן שַׁלְהֵיָא מְהָרְכִין מְבַּבִין עֲלֵיהוֹן הֵיךְ גַּנָּבָא׃

8 * Videntes me iuuenes abſconſi ſunt, ſenes autem omnes ſteterunt. 9 *Adulti autem ceſſauerunt loquentes, digitum imponentes ſuper os. 10 *At qui audierunt, beatum dixerunt me, & lingua eorum gutturi ſuo adhæſit. 11 *Quoniam auris audiuit, & beatum dixit me; oculus autẽ uidens me declinauit. 12 *Liberaui enim pauperem de manu potentis; & pupillo, cui non erat adiutor, auxiliatus ſum. 13 *Benedictio pereuntis ſuper me ueniat, os autẽ uiduæ mihi benedixit. 14 *Iuſtitiam indutus ſum, veſtitus ſum autem iudicium ſicut diploidem. 15 *Oculus fui cæcorum, pes autem claudorum: 16 *Ego fui pater impotentum, cauſam autem quam non ſciebam inueſtigaui. 17 *Contriui autem molas iniquorum, de autem mediis dentibus eorum prædam euulſi. 18 *Dixi autem: Ætas mea ſeneſcet ſicut truncus palmæ, multum tempus uiuam. 19 *Radix mea aperta eſt in aqua, & ros morabitur in meſſione mea. 20 *Gloria mea noua mecum, et arcus meus in manu eius ambulabit. 21 *Qui me audierunt attendebant, tacuerunt autem in meo conſilio. 22 *Super autem meum uerbum non addiderunt, læti autem erant quando illis loquebar. 23 *Sicut terra ſitiens ſuſcipiens imbrem, ſic iſti meum ſermonẽ.

24 *Si riſeram ad eos, non crediderant, & lux uultus mei non cadebat. 25 *Elegi uiam eorum, & ſedi imperans, & in tabernaculo eram ſicut rex in ſatellitibus. quemadmodum paſſionibus affectos conſolabar.

CAP. XXX.

1 NUnc autem deriſerunt me minimi, nunc hortantur me in parte. quorum contemnebam patres eorum, quos non putaui eſſe dignos canibus meorum gregum.

2 *Et fortitudo manuum ipſorum ad quid mihi? ſuper ipſos periit conſummatio:

3 *In egeſtate & fame ſterilis, fugientes inaquoſam heri preſſuram & miſeriam.

4 *Frangentes auronem in ſonante, qui auro erant eorum cibaria. 5 *Inhonorati autem & viles habiti indigentes omnis boni, & qui radices lignorum mandebant, præfame magna inſurrexerunt mihi fures.

8 * ἰδόντες με νεανίσκοι ἐκρύβησαν, πρεσβῦται δὲ πάντες
9 ἔστησαν. * ἄρχοντες δὲ ἐπαύσαντο λαλοῦντες, δάκτυλον ἐ-
10 πιθέντες ἐπὶ στόματι. * ἡ δὲ ἀκούσαντές μου ἐμακάρισάν με, καὶ γλῶσσα αὐτῶν τῷ λάρυγγι αὐτῶν ἐκολλήθη.
11 * ὅτι οὖς ἀκοῦσαν ἐμακάρισέ με· ὀφθαλμὸς δὲ ἰ-
12 δών με ἐξέκλινε. * διέσωσα γὰρ πτωχὸν ἐκ χειρὸς δυνάστου· καὶ ὀρφανῷ, ᾧ οὐκ ἦν βοηθός, ἐβοήθησα.
13 * εὐλογία ἀπολλυμένου ἐπ' ἐμὲ ἐπέλθοι, στόμα δὲ
14 χήρας με εὐλόγησε. * δικαιοσύνην ἐνεδεδύκειν, ἠμφιεσάμην δὲ κρῖμα ἴσα διπλοΐδι. * ὀφθαλμὸς ἦ-
15 μην τυφλῶν, πούς δὲ χωλῶν· * ἐγὼ ἤμην πατὴρ ἀ-
16 δυνάτων, δίκην δὲ οὐκ ἤδειν ἐξιχνίασα.
17 * συνέτριψα δὲ μύλας ἀδίκων, ἐκ δὲ μέσων τῶν ὀδόν-
18 των αὐτῶν ἅρπαγμα ἐξέσπασα. * εἶπα δέ, ἡ ἡλικία μου γηράσει ὥσπερ φοίνικος, πολὺν χρόνον βιώσω.
19 * ἡ ῥίζα μου διηνοιγμένη ἐπὶ ὕδατος, καὶ δρόσος αὐλι-
20 σθήσεται ἐν τῷ θερισμῷ μου. * δόξα μου καινὴ μετ' ἐμοῦ, καὶ τὸ τόξον μου ἐν χειρὶ αὐτοῦ πορεύσεται.
21 * ἐμοῦ ἀκούοντες προσέχον, ἐσιώπησαν δὲ ἐπὶ τῇ ἐμῇ
22 βουλῇ. * ἐπὶ δὲ τῷ ἐμῷ ῥήματι οὐ προσέθεντο, ἠρεσχαρεῖς δὲ ἐγίνοντο ὁπόταν αὐτοῖς ἐλάλουν.
23 * ὥσπερ γῆ διψῶσα προσδεχομένη τὸν ὑετόν, οὕτως ἔστιτο ἐμοὶ λαλοῦντι.
24 * ἐὰν γελάσω πρὸς αὐτοὺς οὐ μὴ πιστεύσωσι, καὶ φῶς
25 τοῦ προσώπου μου οὐκ ἀπέπιπτεν. * ἐξελεξάμην ὁδὸν αὐτῶν, καὶ ἐκάθισα ἄρχων, καὶ κατεσκήνουν ὡσεὶ βασιλεὺς ἐν μονοζώνοις· ὃν τρόπον παθεινὸς παρεκάλουν.

λ'.

1 * Νυνὶ δὲ κατεγελάσονταί μου ἐλάχιστοι, νῦν νοθεῦσί με ἐν μέρει. ὧν ἐξουδενοῦν πατέρας αὐτῶν, οὓς οὐκ ἠγησάμην εἶναι ἀξίους κυνῶν τῶν ἐμῶν νομάδων.
2 * καί γε ἰσχὺς χερῶν αὐτῶν ἵνα τί μοι; ἐπ' αὐτοῦ ἀπώ-
3 λετο σωτέλεια· * ἐν ἐνδείᾳ καὶ λιμῷ ἄγονοι, οἱ φεύγοντες ἄνυδρον ἐχθὲς σκοτεινὴ καὶ ταλαιπωρίαν.
4 * οἱ θερίζοντες ἅλιμα ἐπὶ ἠχοῦσι, οἵτινες ἅλιμα ἦν αὐτῶν τὰ σῖτα.
5 * ἄτιμοι δὲ καὶ πεφαυλισμένοι ἐνδεεῖς πάντες ἀγαθῶν, καὶ οἱ ῥίζας ξύλων ἐμασῶντο τὸ λιμοῦ μεγάλου ἐπανέστησάν μοι κλέπται.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[8] Videbant me iuuenes & abſcondebantur: & ſenes ſurgebant & erigebant ſe. [9] Principes ceſſabant loqui, & manum ponebant ori ſuo. [10] Vocem ſuam abſcondebant duces, & lingua eorum adhærebat palato ſuo. [11] Quia auris audiens dicebat me beatum, & oculus videns teſtimonium reddebat mihi. [12] Quia liberabam pauperem deprecantem, & pupillum cui non erat adiutor. [13] Benedictio perituri ad me ventebat, & cor viduæ implebam laude. [14] Iuſtitiam indutus ſum, & veſtiuit me, ſicut pallio & tiara iudicio meo. [15] Oculus eram cæco, & deambulatio pedum claudo eram. [16] Pater fui pauperum, & litem quam neſciebam ſcrutabar. [17] Et conterebam molas iniqui, & de dentibus eius proiiciebam prædam. [18] Et dixi: Cum fortitudine mea in nido meo deficiam; & ſicut arena multiplicabo dies. [19] Radix mea aperta erat ad fontes aquarum, & ros morabatur in meſſe mea. [20] Gloria mea innouabatur apud me, & arcus meus in manu mea permutabatur. [21] Audiebant me & expectabant, & tacebant ad conſilium meum. [22] Poſt verbum meum non iterabant, & eis placebat eloquium meum.

[23] Et expectabant me ſicut pluuiam, & ſicut hortulani qui os ſuum aperiunt ad imbrem ſerotinum. [24] Ridebam ad eos & non credebant, & vultum faciei meæ non intuebantur. [25] Eligebam viam eorum, & ſedebam in capite eorum ſicut ſponſus, & habitabam ſicut rex in exercitu, & ſicut ille qui lugentes conſolatur.

CAP. XXX.

NVnc autem derident me iuniores me diebus, quorum patres abieci vt ponerem eos cum canibus cuſtodientibus oues meas.

[2] Veruntamen virtus manuum ſuarum pro nihilo erat mihi: ſuper eos periit ſenium. [3] In egeſtate & fame ſine filiis fuerunt fugientes impij in terram deſertam & tenebroſam in veſpere, in locum calamitatis & miſeriæ. [4] Qui euellunt vrticas pro herbis in cibum ſuum, & radices iuniperorum cibus eorum. [5] Ex improuiſo eiiciebant, vociferabantur ſuper eos quaſi ſuper latronem.

6 *In desertis habitabãt torrentiũ, & in ca-
7 uernis terræ vel sup glareã. *Qui inter hu-
iuscemodi lætabantur,& esse sub sentibus
8 delitias cõputabant. *Filij stultorum & ig
B nobilium, & in terra penitus nõ parentes.
9 *Nunc in eorum canticũ versus sum, & fa
10 ctus sum eis in ꝓuerbiũ. *Abominãtur me
& lõgè fugiunt à me, & faciẽ meã cõspue-
11 re non verentur. *Pharetrã enim suã ape-
ruit & afflixit me, & frenum posuit in os
12 meum. *Ad dexteram orientis calamitatis
meæ ilicò surrexerunt, pedes meos subuer
terunt, oppresserunt quasi fluctibus semi-
13 tis suis. *Dissipauerũt itinera mea, insidia-
ti sunt mihi & ꝓualuerunt,&non fuit qui
14 ferret auxiliũ. *Quasi rupto muro & apta
ianua irruerũt sup me, & ad meas miserias
15 deuoluti sunt. *Redactus sum in nihilum.
Abstulit quasi ventus desideriũ meum, &
16 velut nubes ꝓtrãsiit salus mea. *Nunc autẽ
C in memetipso marcescit aïa mea, & possi-
17 dẽt me dies afflictionis. Nocte os meũ ꝓfo
ratur doloribus, & q̃ me comedũt, nõ dor
18 miunt. *In multitudine eorum cõsumitur
vestimentũ meũ, quasi capitio tunicę suc-
19 cinxerunt me. *Cõparatus sum luto, & as-
20 similatus sum fauillæ & cineri. *Clamo ad
te, & non exaudies me; sto, & respicis me.
21 *Mutatus es mihi in crudelem, & in duri-
22 tia manus tuæ aduersaris mihi. *Eleuasti
me, & quasi super ventum ponens elisisti
23 me validè. *Scio quia morti trades me, vbi
24 cõstituta est domus omniviuenti. *Verun-
D tamen non ad consumptionem eorum e-
mittis manum tuam: & si corruerint, ipse
25 saluabis. *Flebã quondam sup eo qui af-
flictus erat, & compatiebatur anima mea
26 pauperi. *Expectabam bona, & venerunt
mihi mala: præstolabar lucem, & erupe-
27 runt tenebrę. *Interiora mea efferbuerunt
absque vlla requie, præuenerunt me dies
28 afflictionis. *Mœrens incedebã sine furo-
29 re, consurgens, in turba clamabam. *Fra-
ter fui draconum, & socius struthionum.

6 * בַּעֲרֻץ נְחָלִים לִשְׁכֹּן חוֹרֵי עָפָר וְכֵפִים׃
7 * בֵּין־שִׂיחִים יִנְהָקוּ תַּחַת חָרוּל יִסָּפָחוּ׃
8 * בְּנֵי נָבָל גַּם־בְּנֵי בְלִי־שֵׁם נִכְאוּ מִן־הָאָרֶץ׃
9 * וְעַתָּה נְגִינָתָם הָיִיתִי וָאֱהִי לָהֶם לְמָלָה׃
10 * תָּעֲבוּנִי רָחֲקוּ מֶנִּי וּמִפָּנַי לֹא־חָשְׂכוּ רֹק׃
11 * כִּי־יִתְרִי פִתַּח וַיְעַנֵּנִי וְרֶסֶן מִפָּנַי שִׁלֵּחוּ׃
12 * עַל־יָמִין פִּרְחַח יָקוּמוּ רַגְלַי שִׁלֵּחוּ וַיְסֹלּוּ עָלַי
אָרְחוֹת אֵידָם׃
13 * נָתְסוּ נְתִיבָתִי לְהַוָּתִי יְעִילוּ לֹא עֹזֵר לָמוֹ׃
14 * כְּפֶרֶץ רָחָב יְאֵתָיוּ תַּחַת שֹׁאָה הִתְגַּלְגָּלוּ׃
15 * הָהְפַּךְ עָלַי בַּלָּהוֹת תִּרְדֹּף כָּרוּחַ נְדִבָתִי וְכָעָב
עָבְרָה יְשׁוּעָתִי׃
16 * וְעַתָּה עָלַי תִּשְׁתַּפֵּךְ נַפְשִׁי יְאֲחָזוּנִי יְמֵי־
עֹנִי׃
17 * לַיְלָה עֲצָמַי נִקַּר מֵעָלַי וְעֹרְקַי לֹא יִשְׁכָּבוּן׃
18 * בְּרַב־כֹּחַ יִתְחַפֵּשׂ לְבוּשִׁי כְּפִי כָּתְנָתִי יַאַזְרֵנִי׃
19 * הֹרָנִי לַחֹמֶר וָאֶתְמַשֵּׁל כָּעָפָר וָאֵפֶר׃
20 * אֲשַׁוַּע אֵלֶיךָ וְלֹא תַעֲנֵנִי עָמַדְתִּי וַתִּתְבֹּנֵן בִּי׃
21 * תֵּהָפֵךְ לְאַכְזָר לִי בְּעֹצֶם יָדְךָ תִּשְׂטְמֵנִי׃
22 * תִּשָּׂאֵנִי אֶל־רוּחַ תַּרְכִּיבֵנִי וּתְמֹגְגֵנִי תֻּשִׁיָּה׃
23 * כִּי־יָדַעְתִּי מָוֶת תְּשִׁיבֵנִי וּבֵית מוֹעֵד
לְכָל־חָי׃
24 * אַךְ לֹא־בְעִי יִשְׁלַח יָד אִם־בְּפִידוֹ לָהֶן שׁוּעַ׃
25 * אִם־לֹא בָכִיתִי לִקְשֵׁה־יוֹם עָגְמָה נַפְשִׁי
לָאֶבְיוֹן׃
26 * כִּי טוֹב קִוִּיתִי וַיָּבֹא רָע וָאִיחַלָה לְאוֹר וַיָּבֹא
אֹפֶל׃
27 * מֵעַי רֻתְּחוּ וְלֹא־דָמּוּ קִדְּמֻנִי יְמֵי עֹנִי׃
28 * קֹדֵר הָלַכְתִּי בְלֹא חַמָּה קַמְתִּי בַקָּהָל אֲשַׁוַּע׃
29 * אָח הָיִיתִי לְתַנִּים וְרֵעַ לִבְנוֹת יַעֲנָה׃

תרגום

6 בְּתִקּוּף פַּצִידֵי נַחֲלַיָּא לְמִשְׁרֵי בִּנְקִירָתָא רְעַפְרָא וְאַבְנַיָּא׃ 7 בֵּינֵי אִלָּנַיָּא נָהֲקִין תְּחוֹת הֵיגֵי מִתְחַבְּרִין׃ 8 בְּנוֹי דְּנָבָל עִם בְּנֵי
דֵּדְיוֹטִין יְשַׁהֲפוּן מִן אַרְעָא׃ 9 וּכְרוּן זְמָרֵיהוֹן הֲוֵיתִי וַהֲוֵית לְהוֹן לְשׁוּטָא׃ 10 רַחֲקוּנַנִי יִתְרַחֲקוּ מִנִּי וּמִן קוּמוֹי לָא מְנַעוּ רוֹקָא׃
11 אֲרוּם שִׁירֵי שֵׁרָא וַאֲתִיב עָתִי וּדְמָמָה מִן קֳדָמַי פְּטָרוּ׃ 12 עַל יַמִּינָא בְּחִצְפָּא בְּנֵיהוֹן יְקוּמוּן רַגְלַי שַׁדַּרוּ וּכְבַשׁוּ עֲלַי אֵיסַרְטֵי תְּבָרָהוֹן׃
13 צַדִּיו שְׁבִילִי לְפַרְעָנוּתִי מְהַנְיָן וְלֵית דְּסָעִיד לְהוֹן׃ 14 כִּתְקוֹף פַּלְטָיָת גְּלָלֵי יַמָּא אָתְיָן תְּחוֹת רְגוּשָׁא מִתְגַּלְגְּלִין׃ 15 אִתְהַפַּךְ
עֲלַי רְגוּשָׁא תִּרְדַּף כְּרוּעֲפָא רַבְנוּתִי וּכְעָבָא עֲבָרָה פֻּרְקָנִי׃ 16 וּכְדוֹן עֲלַי מְצַטְעָרָא נַפְשִׁי יַחֲרוּנַנִי יוֹמֵי עַנְיוּתָא׃ 17 בְּלֵילְיָא גַּרְמַי מִתְפַּקְפְּקִין
מִנִּי וְדִמְעָתָן יָתִי לָא שָׁדְרִין׃ 18 בִּסְגֵּעִי חֵילָא יִתְלַבַּשׁ כְּסוּתִי אֲגַב כִּתּוּנִי יְזָרְנַנִי׃ 19 אַקְשׁוּ יָתִי לְטִינָא וְאִתְמְתִיל כְּעַפָּר וּקְטָם׃
20 אֶבְעֵי מִנָּךְ וְלָא תַעֲנֵה יָתִי קָמֶת וְתִתְכַּוֵּין בִּי׃ 21 תְּתַהֲפֵךְ לְאַכְזָרָה לִי בְּאַלִּימוּת יְדָךְ תְּגַזְמִנַּנִי׃ 22 תְּטַלְנַנִי לְרוּחָא תַּרְכְּבַנַּנִי
וְתַמְסִינַנִי בְּתַשְׁיוּתָא׃ 23 אֲרוּם יְדַעַת דְּמוֹתָא תְּתִיב לִי וּבֵית קְבוּרְתָּא מְזַמַּן לְכָל דְּחַי׃ 24 בְּרַם לָא לְגַרְמֵי יְגָרֵג מַחֲתָה אִין בְּחֶטְיֵי
יְשֵׁזֵּב עֲלֵיהוֹן אַסְפְּלָעִיתָא׃ 25 אִין לָא בְּכֵיתִי לְקַשֵּׁי יוֹמָא עַגְמַת נַפְשִׁי לַחֲשֵׁיכָא׃ 26 אֲרוּם טָב סַבְּרֵת וַאֲתָא בִּישׁ וְאוֹרֵכְתְּ לְנְהוֹר וַאֲתָא
קִבְלָא׃ 27 מֵעַי אִתְרַתָּחוּ וְלֵית בְּהוֹן חֵיזוּ דְּמָא אַקְדִימוּ יָתִי יוֹמֵי עַנְיוּתָא׃
28 אוּכַּם אַזְלֵת מְדַלֵּית שִׁמְשָׁא קָמֵת בְּקָהָלָא אֶבְעֵי׃
29 אַחָא הֲוֵיתִי לִירוּדִין וְחַבְרָא לִבְרַת נַעֲמִיתָא׃

* *Quorum domus eorum erant foramina petrarum.* 6
* *In medio beneſonantium clamabunt, qui ſub ſarmentis agreſtibus viuebant.* 7
* *Stultorum filij & ignobilium nomen, & gloria extincta à terra.* 8
* *Nunc autem cithara ego ſum eorum, & me prouerbium habent.* 9
* *Abominati ſunt autem me recedentes longè, ab autem facie mea non abſtinuerunt ſputũ.* 10
* *Cùm aperuiſſet enim pharetram ſuam afflixit me, & frenum faciei meæ emiſit.* 11
* *Ad dextram germinis inſurrexerunt, pedes eius extendit, & viam fecit in me ſemitas perditionis eorum.* 12
* *Attritæ ſunt ſemitæ meæ; exuit enim meam ſtolam, ſagittis ſuis iaculatus eſt me.* 13
* *Vſus eſt autem me vt vult, in doloribus compactus ſum.* 14
* *Reuertuntur autem mei dolores, abiit mea ſpes quaſi ventus, & ſicut nebula ſalus mea.* 15
* *Et nunc in me effundetur anima mea, habent autem me dies dolorum.* 16
* *Nocte autem oſſa mea combuſta ſunt, at nerui mei diſſoluti ſunt.* 17
* *In multa fortitudine apprehendit meum veſtimentum, ſicut circumorale tunicæ meæ circundederunt me:* 18
* *Reputaſti autem me ſicut lutum, in terra & cinere mea pars.* 19
* *Clamaui autem ad te, & non audis me, ſteterunt et conſiderauerunt me.* 20
* *Inſultaſti autem mihi crudeliter, manu potenti me verberaſti.* 21
* *Ordinaſti autem mihi in doloribus, & eieciſti me à ſalute.* 22
* *Noui enim quòd mors me conteret, domus enim omni mortali terra.* 23
* *Vtinam enim poſſem meipſum capere, aut deprecatus ſaltem alium, & faciet mihi hoc.* 24
* *Ego autem ſuper omni impotente fleui, gemui autem videns hominem in neceſſitatibus.* 25
* *Ego expectans bona, ecce occurrerunt mihi magis dies malorum.* 26
* *Venter meus efferbuit & non tacebit, prævenerunt me dies paupertatis.* 27
* *Gemens ambulo ſine furore, ſteti autem in congregatione clamans.* 28
* *Frater fui Sirenum, amicus autem ſtruthionum.* 29

6 * ὧν ⓗ οἶκοι αὐτῶν ἦσαν τρῶγλαι πετρῶν.
7 * ἀναμέσον δὴ χων βοήσονται, οἱ ὑπὸ φρύγανα ἀγελαια διηνυσθ.
8 * ἀφρόνων υἱοὶ καὶ ἀτίμων ὄνομα καὶ κλέος ἐσβεσμένον ἀπὸ γῆς.
9 * νυνὶ ὃ κιθάρα ἐγώ εἰμι αὐτῶν, καὶ ἐμὲ θρύλημα ἔχουσιν.
10 * ἐβδελύξαντο δέ με ἀπὸ σώτες μακρόθεν, ἀπὸ ὃ πρόσωπόν μου οὐκ ἐφείσαντο πτύελον.
11 * ἀνοίξας γὰρ φαρέτραν αὐτοῦ ἐπάκωσέ με, καὶ χαλινὸν τοῦ προσώπου μου ἐξαπέστειλεν.
12 * ἐπὶ δεξιῶν βλαστοῦ ἐπανέστησαν, πόδας αὐτοῦ ἐξέτεινεν, καὶ ὡδοποίησεν ἐπ' ἐμὲ τρίβους ἀπωλείας αὐτῶν.
13 * ἐξετρίβησαν τρίβοι μου, ἐξέδυσε γάρ μου τὴν στολὴν, βέλεσιν αὐτοῦ κατηκόντισέ με.
14 * κέχρηταί μου ὡς βούλεται, ἐν ὀδυναις πέφυρμαι.
15 * ἐπιστρέφουσι δέ μου αἱ ὀδυναι, ὤχετό μου ἡ ἐλπὶς ὥσπερ πνεῦμα, καὶ ὥσπερ νέφος ἡ σωτηρία μου.
16 * καὶ νῦν ἐπ' ἐμὲ ἐκχυθήσεται ἡ ψυχή μου, ἔχουσι δέ με ἡμέραι ὀδυνῶν.
17 * νυκτὶ ὃ τὰ ὀστᾶ μου συγκέκαυται, τὰ ὃ νεῦρά μου διαλέλυται.
18 * ἐν πολλῇ ἰσχύϊ ἐπελάβετό μου τῆς στολῆς, ὥσπερ τὸ περισόμιον τοῦ χιτῶνός μου περιέσχον με.
19 * ἤγησαν δέ με ἴσα πηλῷ, ἐν γῇ καὶ σποδῷ μου ἡ μερίς.
20 * κέκραγα ὃ πρός σε καὶ οὐκ ἀκούεις με, ἔστησαν καὶ κατενόησάν με.
21 * ἐπέβης δέ μοι ὠμοτέρως, χειρὶ κραταιᾷ με ἐμάστιγωσας.
22 * ἐπῆρας δέ μοι ἐν ὀδυναις, καὶ ἀπέρριψάς με ἀπὸ σωτηρίας.
23 * οἶδα γὰρ ὅτι θανάτῳ με ἐκτρίψει· οἰκία γὰρ παντὶ θνητῷ γῇ.
24 * εἰ γὰρ ὄφελον ἀναμίμνῃ ἐμαυτὸν διαχειρώσασθαι, ἢ δεηθεὶς σε ἑτέρου, καὶ ποιήσει μοι τοῦτο.
25 * ἐγὼ ὃ ἐπὶ παντὶ ἀδυνάτῳ ἔκλαυσα, ἐστέναξα δὲ ἰδὼν ὀδύνας ἐν ἀνάγκαις.
26 * ἐγὼ ἐπέχων ἀγαθοῖς, ἰδοὺ συνέβησάν μοι μᾶλλον ἡμέραι κακῶν.
27 * ἡ κοιλία μου ἐξέζεσε καὶ οὐ σιωπήσεται, προέφθασάν με ἡμέραι πτωχείας.
28 * σκυθρωπὸς πορεύομαι ἄνευ θυμοῦ, ἔστηκα ὃ ἐν ἐκκλησίᾳ κεκραγώς.
29 * ἀδελφὸς γέγονα σειρήνων, ἑταῖρος ὃ στρουθῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[6] In præruptis riuorum torrentium vt habitarent in cauernis pulueris & petrarum. [7] Inter arbores gemebant, & ſub ſentibus coniungebantur. [8] Filij ſtulti cum filiis idiotarum conterentur de terra. [9] Nunc autem canticum eorum ſum, & factus ſum eis in prouerbium. [10] Abominati ſunt me & longè receſſerunt à me, & à facie mea non prohibuerunt ſputum. [11] Quoniam vinculum meum diſſoluit, & reſpondit mihi, & ſilentium à facie mea ſoluerunt. [12] Ad dexteram cum impudentia filij eorum ſurrexerunt, pedes meos ſubuerterunt, & ſtrauerunt ſuper me ſemitas interitus eorum. [13] Deſolauerunt itinera mea, in vltionem mei profecerunt, & non eſt qui auxiliaretur eis. [14] Quaſi rapiditas dilatationis fluctuum maris veniunt, ſub tumultu deuoluuntur.
[15] Verſus eſt contra me tumultus, perſequeris quaſi ventus dominationem meam, & ſicut nubes pertranſiuit ſalus mea.
[16] Nunc autem in memetipſo tribulatur anima mea, comprehenderunt me dies afflictionis. [17] In nocte oſſa mea perforantur in me, & qui aduerſum me fremunt, non quieſcunt. [18] In multitudine virtutis induebatur veſtimentum meum: apud tunicam meam accingit me. [19] Comparauerunt me luto, & aſſimilatus ſum pulueri & cineri. [20] Deprecor te, & non exaudis me; ſto, & *non* intendis in me: [21] Conuerſus es mihi in crudelem, in fortitudine manus tuæ comminatus es mihi. [22] Eleuaſti me ſuper ventum, & aſcendere me feciſti, & tabeſcere feciſti me in ſcientia. [23] Scio enim quòd morti reduces me, & in domum ſepulturæ quę præparatur omni viuenti. [24] Veruntamen non in oſſa ſuſcitabit plagam ſuam, ſi in ſcabie poſuerit ſuper ea emplaſtrum.
[25] Flebam vtique ſuper eum qui mœrens erat in die, compatiebatur anima mea pauperi. [26] Speraui enim bonum, & venit malum; & expectaui lucem, & venerunt tenebræ. [27] Viſcera mea efferbuerunt, & non apparuit in eis ſanguis: prævenerunt me dies afflictionis.
[28] Denigratus incedebam ſine ſole, conſurgens in turba deprecabar. [29] Frater fui draconibus, & ſocius filiis ſtruthionis.

30 * עוֹרִי שָׁחַר מֵעָלַי וְעַצְמִי חָרָה מִנִּי־חֹרֶב׃
31 * וַיְהִי לְאֵבֶל כִּנֹּרִי וְעֻגָבִי לְקוֹל בֹּכִים׃

לא

1 * בְּרִית כָּרַתִּי לְעֵינָי וּמַה אֶתְבּוֹנֵן עַל־בְּתוּלָה׃
2 * וּמֶה חֵלֶק אֱלוֹהַּ מִמָּעַל וְנַחֲלַת שַׁדַּי מִמְּרוֹמִים׃
3 * הֲלֹא־אֵיד לְעַוֶּל וְנֵכֶר לְפֹעֲלֵי אָוֶן׃
4 * הֲלֹא־הוּא יִרְאֶה דְרָכָי וְכָל־צְעָדַי יִסְפּוֹר׃
5 * אִם־הָלַכְתִּי עִם־שָׁוְא וַתָּחָשׁ עַל־מִרְמָה רַגְלִי׃
6 * יִשְׁקְלֵנִי בְּמֹאזְנֵי־צֶדֶק וְיֵדַע אֱלוֹהַּ תֻּמָּתִי׃
7 * אִם תִּטֶּה אֲשֻׁרִי מִנִּי הַדֶּרֶךְ וְאַחַר עֵינַי הָלַךְ לִבִּי וּבְכַפַּי דָּבַק מאוּם׃
8 * אֶזְרְעָה וְאַחֵר יֹאכֵל וְצֶאֱצָאַי יְשֹׁרָשׁוּ׃
9 * אִם־נִפְתְּתָה לִבִּי עַל־אִשָּׁה וְעַל־פֶּתַח רֵעִי אָרָבְתִּי׃
10 * תִּטְחַן לְאַחֵר אִשְׁתִּי וְעָלֶיהָ יִכְרְעוּן אֲחֵרִין׃
11 * כִּי־הִוא זִמָּה וְהִיא עָוֹן פְּלִילִים׃
12 * כִּי אֵשׁ הִיא עַד־אֲבַדּוֹן תֹּאכֵל וּבְכָל־תְּבוּאָתִי תְּשָׁרֵשׁ׃
13 * אִם־אֶמְאַס מִשְׁפַּט עַבְדִּי וַאֲמָתִי בְּרִבָם עִמָּדִי׃
14 * וּמָה אֶעֱשֶׂה כִּי־יָקוּם אֵל וְכִי־יִפְקֹד מָה אֲשִׁיבֶנּוּ׃
15 * הֲלֹא־בַבֶּטֶן עֲשָׂנִי עֹשֵׂהוּ וַיְכוֹנְנֵנוּ בָּרֶחֶם אֶחָד׃
16 * אִם־אֶמְנַע מֵחֵפֶץ דַּלִּים וְעֵינֵי אַלְמָנָה אֲכַלֶּה׃
17 * וְאֹכַל פִּתִּי לְבַדִּי וְלֹא־אָכַל יָתוֹם מִמֶּנָּה׃
18 * כִּי מִנְּעוּרַי גְּדָלַנִי כְּאָב וּמִבֶּטֶן אִמִּי אַנְחֶנָּה׃
19 * אִם־אֶרְאֶה אוֹבֵד מִבְלִי לְבוּשׁ וְאֵין כְּסוּת לָאֶבְיוֹן׃
20 * אִם־לֹא בֵרְכוּנִי חָלָצָיו וּמִגֵּז כְּבָשַׂי יִתְחַמָּם׃

IOB. Translat.B.Hieronymi.

30 * Cutis mea denigrata est super me, & ossa mea aruerunt præ caumate.
31 * Versa est in luctum cithara mea, & organum meum in vocem flentium.

CAP. XXXI.

1 PEpigi fœdus cum oculis meis, vt ne co-
2 gitarem quidem de virgine. *Quam enim partem haberet in me Deus desuper, & hæreditatem omnipotens de excelsis? Pro.5.b. Inf.34.c
3 *Nunquid non perditio est iniquo, & alie-
4 natio operantibus iniustitiam? *Nonne ipse considerat vias meas, & cunctos gressus meos dinumerat? * Si ambulaui in va-
5 nitate, & festinauit in dolo pes meus:
6 * Appendat me in statera iusta, & sciat
7 Deus simplicitatem meam. *Si declinauit gressus meus de via, & si secutus est oculus meus cor meum, & si in manibus meis
8 adhæsit macula: * Seram, & alius comedat, & progenies mea eradicetur.
9 * Si deceptum est cor meum super mu-
B liere, & si ad ostium amici mei insidiatus
10 sum, * Scortum alterius sit vxor mea, &
11 super illam incuruentur alij. *Hoc enim
12 nefas est & iniquitas maxima: * Ignis vsque ad perditionem deuorans, & omnia
13 eradicans genimina. * Si contempsi Luc.16.a.
subire iudicium cum seruo meo & ancilla mea, cùm disceptarent aduersum me.
14 * Quid enim faciam cùm surrexerit ad iudicandum Deus? & cùm quæsierit, quid
15 respondebo illi? *Nunquid non in vtero fecit me qui & illum operatus est, & for-
16 mauit me in vulua vnus? *Si negaui quod volebant pauperibus, & oculos viduæ ex-
17 pectare feci. * Si comedi buccellam meam solus, & non comedit pupillus ex ea:
18 * Quia ab infantia mea creuit mecum miseratio, & de vtero matris meæ egressa
19 est mecum. *Si despexi prætereuntem, eò quòd non habuerit indumentum, & absque operimento pauperem. *Si non bene-
20 dixerunt mihi latera eius, & de velleribus ouium mearum calefactus est.

תרגום

30 מְשִׁכִי שְׁחִים מֵעָלַי וְגַרְמִי חֲרַךְ מִן נוּגְבָא׃ 31 וַהֲוָה לְאֵבֶלָא כִּנָּרִי וַאֲבוּבִי אִמְּתִיל לְקַל בָּכִין׃

לא

1 קְיָם גְּזַרְתִּ לְעֵינַי וּמָה אֶסְתַּכַּל עַל בְּתוּלְתָּא׃ 2 וּמָה חוּלַק טָב יְהֵב לִי אֱלָהָא מִלְּעֵלָּא וְאַחְסָנַת שַׁדַּי מִשְׁמֵי מְרוֹמָא׃
3 הֵלָא צַעֲרָא לֶזְיוֹנָא וְתַבְרָא לְעָבְדֵי שִׁקְרָ׃ 4 הֲלָא הוּא יְחֵמֵי אָרְחָתַי וְכָל פְּסִיעָתַי יְמַנֵּה׃ 5 אִין הַלֶּכֶת עִם שִׁקְרָ וּזְרֵזַת עַל
זְרִיזוּתָא רַגְלִי׃ 6 יִתְקְלִינַנִי בְּמִשְׁחָתָא דִצְדְקָתָא וְיִדַּע אֱלָהָא שְׁלִימוּתִי׃ 7 אִין תְּצָלֵי אִסְתַּוְרִי מִן אוֹרְחָא וּבְתַר עֵינַי הָלַךְ לִבִּי וּבִידַי
אִדְבַק מִדַּעַם חִבּוּלָא׃ 8 אֶזְרַע וְחוֹרָן יֵיכוֹל וְלִבְלָבֵי נִצְרֵי יִתְלָשָׁן׃ 9 אִין אִשְׁתְּרָגַ לִבִּי עַל אִתַּת גְּבַר וְעַל תְּרַע חַבְרִי כְּמָנַת׃
10 תְּשַׁמֵּשׁ עִם חוֹרָן אִתְּתִי וְעָלָהָא יֶחְמְטוּן חוֹרָנִין׃ 11 אֲרוּם הִיא זְנוּ וְהוּא סָרְחָן פָּרִישׁ׃ 12 אֲרוּם אֶשָּׁא הִיא עַד בֵּית אֲבַדְנָא
תְּגַמַּר וּבְכָל אֲנְבֵי מְהַלְשָׁא׃ 13 אִין רְחֵקֶת דִּינָא דְעַבְדִי וַאֲמָהָתִי בַּד אִית לְהוֹן תְּגָרָא בַּהְדִי׃ 14 וּמָה אֶעְבֵּד כַּר יְקוּם אֱלָהָא וַאֲרוּם יִסְעַר
מָה אֲתֵיבְנֵהּ׃ 15 הֲלָא בִכְרִיסָא עֲבָדַנִי עֲבַד יְהֵה וְאַתְקֵן יְתָנָא בְּמֵעַיָּא חָד׃ 16 אִין אֶתְמְנַע מִלְשַׁלָמָא צְבוּת מִסְכְּנַיָּא וְעֵינֵי אַרְמְלָא
אֲשֵׁיצִי׃ 17 וְאֵכְלֵת טוּלְמָא דְלַחְמִי בִּלְחוֹדִי וְלָא אֲכַל יְהֵם מִנַּהּ׃ 18 אֲרוּם דְמִשְׁלִיוּתִי אַסְגִּיעַנִי הֵיךְ כַּאֲבָא וּמִכְּרִיסָא דְאִמִּי דַּבְּרַנִי
בְּנִיחוּתָא׃ 19 אִין אֶחֱמֵי עַרְטוֹלִי מְהַלֵּית כְּסוּתָא וְלֵית חוּפָאָה לְחֶשִׁיכָא׃
20 אִין לָא בָּרְכוּ יָתִי חַרְצוֹי וּמִגִּיזָתָא דְאִמְּרִי יְשְׁתְּחַן׃

30 * Cutis mea obtenebrata est ꝟaldè, at ossa mea præ ardore.

31 * Euasit in luctum mea cithara, at psalmus meus in fletum mihi.

CAP. XXXI.

1 FOEdus posui oculis meis, & non intelligam super ꝟirginem. 2 * Et quid diuisit Deus desuper, & hæreditas sufficientis ex altissimis?

3 * Væ perditio iniquo, et abalienatio facientibus iniquitatem. 4 * Nonne ipse ꝟidebit ꝟiam meam, & omnes gressus meos enumerabit? 5 * Si autem fui ambulans cum scurris, si autem & festinauit pes meus in dolum.

6 * Appensus sum enim in statera iusta, sciuit autem Dominus iniustitiam meam.

7 * Si declinauit pes meus de ꝟia, si autem & oculum secutum est cor meum, si autem & manibus meis tetigi dona. 8 * Seram igitur, & alij comedant, eradicatus autem sim super terram. 9 * Si autem secutum est cor meum mulierem ꝟiri alterius, si & insidiator fui ad ostia eius. 10 * Placeat igitur & ꝟxor mea alij, at paruuli mei humilientur.

11 * Furor enim iræ irretentibilis, contaminare ꝟiri ꝟxorem.

12 * Ignis enim est comburens in omnibus membris. cui ꝟtique superuenerit à radicibus perdidit. 13 * Si autem & ꝟile habui iudicium serui mei aut ancillæ, disceptantibus illis aduersum me. 14 * Quid enim faciam cùm inquisitionem mei faciet Dominus? si autem & speculationem, quod responsum faciam?

15 * Nunquid non ꝟt & ego factus sum in ꝟtero, & illi facti sunt?

16 * Impotentes autem ꝟsu quemcunque habuerunt non frustrati sunt; ꝟiduæ autem oculum non tabefeci. 17 * Si autem & buccellam meam comedi solus, & non pupillum participem feci ex ea. 18 * Quoniam ab adolescentia mea enutriui ꝟt pater, & de ꝟtero matris deduxi. 19 * Si autem & despexi nudum pereuntem, & non ꝟestiui: 20 * Impotentes autem si non benedixerunt mihi; ab autem tonsura agnorum meorum calefacti sunt humeri eorum.

30 * ὁ δέρμα μȣ ἐσκότωται μεγάλως, τὰ δὲ ὀστᾶ μου
31 ἀπὸ καύματος. * ἀπέβη εἰς πένθος μȣ ἡ κιθάρα, ὁ δὲ ψαλμός μȣ εἰς κλαυθμὸν ἐμοί.

λά.

1 * Διαθήκην ἐθέμην τοῖς ὀφθαλμοῖς μου, καὶ ἐ συνήσω περὶ παρθένου. 2 * καὶ τί ἐμέρισεν ὁ θεὸς ἀπάνωθεν, καὶ κληρονομία ἰκθυος ἐξ ὑψίστου;

3 * οὐαὶ ἀπώλεια τῷ ἀδίκῳ καὶ ἀπαλλοτρίωσις τοῖς ποιοῦσιν ἀνομίαν. 4 * οὐχὶ αὐτὸς ὄψεται ὁδόν μȣ, καὶ πάντα τὰ διαβήματά μȣ ἐξαριθμήσει;

5 * εἰ δὲ ἤμην πεπορδυμένος μετὰ γελοιαστῶν· εἰ δὲ καὶ ἐσπούδακεν ὁ ποὺς μȣ εἰς δόλον.

6 * ἐσταθείην γὰρ ἐν ζυγῷ δικαίῳ, εἰδὲ ἔγνω ὁ κύριος τὴν ἀδικίαν μου. 7 * εἰ ἐξέκλινεν ὁ ποὺς μου ἐκ τῆς ὁδοῦ· εἰ δὲ καὶ τῷ ὀφθαλμῷ ἐπηκολούθησεν ἡ καρδία μου, εἰ δέ καὶ ταῖς χερσί μου ἥψαντο δώρων.

8 * σπείραιμι ἄρα καὶ ἄλλοι φάγοισαν, ἀρθείζομαι δὲ γνοίμην ἐπὶ γῆς.

9 * εἰ δὲ ἐξηκολούθησεν ἡ καρδία μου γυναικὶ ἀνδρὸς ἑτέρου, εἰ καὶ ἐγκάθετος ἐγνώμην ἐπὶ θύραις αὐτοῦ.

10 * δουλεύσαι ἄρα καὶ ἡ γυνή μου ἑτέρῳ, τὰ δὲ νήπιά μου
11 ταπεινωθείη. * θυμὸς γὰρ ὀργῆς ἀκατάσχετος, τὸ μιαῦναι ἀνδρὸς γυναῖκα.

12 * πῦρ γάρ ἐστι καιόμενον ἐπὶ πάντων τῶν μελῶν· οὗ δ' ἂν ἐπέλθοι ἐκ ῥιζῶν ἀπώλεσεν.

13 * εἰ δὲ καὶ ἐφαύλισα κρῖμα δεσπότου μȣ ἢ δεσποίνης, κεκομμένων αὐτῶν πρός με.

14 * τί γὰρ ποιήσω ἐὰν ἔτασίν μου ποιήσεται ὁ κύριος· ἐὰν δὲ καὶ ἐπισκοπὴν, τίνα ἀπόκρισιν ποιήσομαι;

15 * πότερον οὐχ ὡς καὶ ἐγὼ ἐγνώσθην ἐν γαστρί, καὶ ἐκεῖ-
16 νοι γεγόνασιν. * ἀδυνάτοι δὲ χρείαν λῦσαι ποτε εἶχον οὐκ ἀπέτυχον, χήρας δὲ τὸν ὀφθαλμὸν οὐκ ἐξέπιξα.

17 * εἰ δὲ καὶ τὸν ψωμόν μου ἔφαγον μόνος, καὶ οὐχὶ ὀρφανῷ μετέδωκα ἐξ αὐτοῦ.

18 * ὅτι ἐκ νεότητός μȣ ἐξέτρεφον ὡς πατήρ, καὶ ἐκ γα-
19 στρὸς μητρὸς ὡδήγησα. * εἰ δὲ καὶ ὑπερεῖδον γυμνὸν ἀπολλύμενον, καὶ οὐκ ἠμφίεσα·

20 * ἀδυνάτοι δὲ εἰ μὴ ηὐλόγησάν με· ἀπὸ δὲ κουρᾶς ἀμνῶν μου ἐθερμάνθησαν ὦμοι αὐτῶν·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

30 Cutis mea denigrata est in me, & os meum combustum est siccitate.

31 Et versa est in luctum cithara mea, & organum meum comparatum est voci flentium.

CAP. XXXI.

PEpigi fœdus cum oculis meis, & quid respicerem super virginem? 2 Quam enim partem bonam daret mihi Deus desuper, & possessionem omnipotens de cælis excelsis? 3 Nonne tribulatio erit superbo: & interitus operantibus iniquitatem? 4 Nonne ipse videbit vias meas, & omnes gressus meos numerabit? 5 Si ambulaui cum falsitate, & festinauit in solicitudine pes meus:

6 Appendat me in statera iustitiæ, vt Deus sciat perfectionem meam. 7 Si declinauit gressus meus à via, & secutum est oculos meos cor meum, & manibus meis adhæsit aliqua macula: 8 Seram, & alius comedat, & germinationes propaginum mearum eradicentur. 9 Si concupiuit cor meum vxorem viri, & si ad ostium amici mei insidiatus sum, 10 Dormiat cum alio vxor mea, & super eam incuruent se alij: 11 Quoniam hoc est fornicatio, & est iniquitas maxima. 12 Quia ignis est qui vsque ad domum perditionis consumet, & omnes fructus meos eradicabit. 13 Si abieci iudicium serui mei & ancillæ meæ, quando erat eis contentio mecum:

14 Quid enim faciam cùm surrexerit Deus; & quando visitabit, quid respondebo ei? 15 Nonne qui in ventre fecit me, fecit illum, & præparauit nos in vtero vnus? 16 Si desij reddere quod volebant pauperes, & oculos viduæ consumere feci. 17 Et si comedi buccellam panis mei solus, & non comedit pupillus ex eo. 18 Quoniam ab infantia mea crescere me fecit sicut pater, & de ventre matris duxit me in requiem. 19 Si viderim nudum eo quòd non habuisset indumentum, & pauperem absque operimento.

20 Si non benedixerunt mihi renes eius, & de vellere agnorum meorum calefactus est.

21 * אִם־הֲנִיפוֹתִי עַל־יָתוֹם יָדִי כִּי־אֶרְאֶה בַּשַּׁעַר עֶזְרָתִי׃
22 * כֶּתֶף מִשִּׁכְמָה תִּפּוֹל וְאֶזְרֹעִי מִקָּנָה תִּשָּׁבֵר׃
23 * כִּי־פַחַד אֵלַי אֵיד אֵל וּמִשְּׂאֵתוֹ לֹא אוּכָל׃
24 * אִם־שַׂמְתִּי זָהָב כִּסְלִי וְלַכֶּתֶם אָמַרְתִּי מִבְטַחִי׃
25 * אִם־אֶשְׂמַח כִּי־רַב חֵילִי וְכִי־כַבִּיר מָצְאָה יָדִי׃
26 * אִם־אֶרְאֶה אוֹר כִּי יָהֵל וְיָרֵחַ יָקָר הוֹלֵךְ׃
27 * וַיִּפְתְּ בַּסֵּתֶר לִבִּי וַתִּשַּׁק יָדִי לְפִי׃
28 * גַּם־הוּא עָוֹן פְּלִילִי כִּי־כִחַשְׁתִּי לָאֵל מִמָּעַל׃
29 * אִם־אֶשְׂמַח בְּפִיד מְשַׂנְאִי וְהִתְעוֹרַרְתִּי כִּי־מְצָאוֹ רָע׃
30 * וְלֹא נָתַתִּי לַחֲטֹא חִכִּי לִשְׁאֹל בְּאָלָה נַפְשׁוֹ׃
31 * אִם־לֹא אָמְרוּ מְתֵי אָהֳלִי מִי־יִתֵּן מִבְּשָׂרוֹ לֹא נִשְׂבָּע׃
32 * בַּחוּץ לֹא־יָלִין גֵּר דְּלָתַי לָאֹרַח אֶפְתָּח׃
33 * אִם־כִּסִּיתִי כְאָדָם פִּשָׁעִי לִטְמוֹן בְּחִבְּי עֲוֹנִי׃
34 * כִּי אֶעֱרוֹץ הָמוֹן רַבָּה וּבוּז מִשְׁפָּחוֹת יְחִתֵּנִי וָאֶדֹם לֹא־אֵצֵא פָּתַח׃
35 * מִי יִתֶּן־לִי שֹׁמֵעַ לִי הֵן תָּוִי שַׁדַּי יַעֲנֵנִי וְסֵפֶר כָּתַב אִישׁ רִיבִי׃
36 * אִם־לֹא עַל־שִׁכְמִי אֶשָּׂאֵנוּ אֶעְנְדֶנּוּ עֲטָרוֹת לִי׃
37 * מִסְפַּר צְעָדַי אַגִּידֶנּוּ כְּמוֹ נָגִיד אֶקְרְבֶנּוּ׃
38 * אִם־עָלַי אַדְמָתִי תְזָעָק וְיַחַד תְּלָמֶיהָ יִבְכְּיוּן׃
39 * אִם־כֹּחָהּ אָכַלְתִּי בְלִי־כֶסֶף וְנֶפֶשׁ בְּעָלֶיהָ הָפָחְתִּי׃
40 * תַּחַת חִטָּה יֵצֵא חוֹחַ וְתַחַת־שְׂעֹרָה בָּאְשָׁה תַּמּוּ דִּבְרֵי אִיּוֹב׃

21 * Si leuaui ſuper pupillum manum meá, etiam cùm viderem me in porta ſuperiorem,
22 * Humerus meus à iunctura ſua cadat, & brachium meum cum ſuis oſsibus confringatur.
23 * Semper enim quaſi tumentes ſuper me fluctus timui Deum, & pondus eius ferre non potui.
24 * Si putaui aurum robur meum, & obrizo dixi fiducia mea.
25 * Si lætatus ſum ſuper multis diuitiis meis, & quia plurima reperit manus mea.
26 * Si vidi ſolem cùm fulgeret, & lunam incedentem clarè.
27 * Et lætatum eſt in abſcondito cor meũ, & oſculatus ſum manum meam ore meo.
28 * Quæ eſt iniquitas maxima, & negatio contra Deum altiſsimum.
29 * Si gauiſus D ſum ad ruinam eius qui me oderat, & exultaui quòd inueniſſet eum malum.
30 * Non enim dedi ad peccandum guttur meum, vt expeterem maledicens animam eius.
31 * Si non dixerunt viri tabernaculi mei: Quis det de carnibus eius vt ſaturemur?
32 * Foris non manſit peregrinus, oſtium meum viatori patuit.
33 * Si abſcondi quaſi homo peccatum meum, & celaui in ſinu meo iniquitatem meam.
34 * Si expaui ad multitudinem nimiam, & deſpectio propinquorum terruit me, & non magis tacui, nec egreſſus ſum oſtium.
35 * Quis mihi tribuat auditorem? vt deſiderium meum audiat omnipotens, & librum ſcribat ipſe qui iudicat.
36 * Vt in humero meo portem illum, & circundem illum quaſi coronam mihi.
37 * Per ſingulos gradus meos pronunciabo illum, & quaſi principi offeram eum.
38 * Si aduerſum me terra mea clamat, & cum ipſa ſulci eius deflent.
39 * Si fructus eius comedi abſque pecunia, & animam agricolarum eius afflixi:
40 * Pro frumento oriatur mihi tribulus, & pro hordeo ſpina. Finita ſunt verba Iob.

תרגום

21 אִין אֲרִימֶת עַל יַתָּם יְדִי אֲרוּם אֶחְמִי בְּתַרְעָא סִיעִי׃
22 כֶּתְפִי מִן שִׁכְמָהּ תִּפּוֹל וְאֶדְרָעִי מִן קָנָהּ תִּתְּבַר׃
23 אֲרוּם דְּלַח לְוָתִי חְבַר אֱלָהָא וּמִדְּחַלְתֵּהּ לָא אֶסּוֹבַר׃
24 אִין שַׁוִּיתִי עַל דְּהָב סַבְרִי וּלְפִטְלוֹן אֲמַרְתְּ רָחְצָנִי׃
25 אִין אֶחְדֵּי אֲרוּם סָגָא עָתְרִי וְאִין בְּסַגְיָא סוֹפְקַת יְדִי׃
26 אִין אֶחֱמֵי אִסְתְּהַר אֲרוּם יְנַהַר וְסַהֲרָא זִיוְתָן מְהַלָּךְ׃
27 וְשַׁרְנַג בְּטוּמְרָא לִבִּי וְנִשְׁקַת יְדִי לְפֻמִּי׃
28 לְחוֹד הוּא סָרְחָן פָּרִישׁ אֲרוּם כַּדְבְּבֵת אֱלָהָא מִלְּעֵלָּא׃
29 אִין אֶחְדֵּי בְּחַבְרָא דְּסָנְאִי וְאִין אִתְעָרֵת כַּד אַשְׁכְּחַנֵּהּ בִּישָׁא׃
30 וְלָא שְׁבַקֵת לְמֶחֱטֵי מוֹרִיגִי לְמִשְׁיַל בְּמוֹמָתָא נַפְשֵׁהּ׃
31 אִין לָא אֲמַרוּ אֱנָשֵׁי מַשְׁכְּנִי מַן יִגְזוֹר מִן בִּשְׂרֵהּ לָא נִשְׂבַּע׃
32 בְּשׁוּקָא לָא יְבִית גִּיּוֹרָא דַּשֵּׁי לְאַכְסַנְיָא פְּתִיחַת׃
33 אִין חַפֵּית כְּאָדָם מְרוֹדִי לְמִטְמַע בְּעִטְפִי סָרְחָנִי׃
34 אֲרוּם אֶחְקַף בִּרְגוּשׁ רַבָּנוּתָא וּבְסִיר גְּנֵיסָתָא יְחַבְּרַנְנִי וּשְׁתֵקֵת וְלָא אֶפּוֹק מַעְלָנָא׃
35 מַן יִגְזוֹר עֲלַי וְקַבֵּל מְנִי הָא רִיגְרוּגִי דְּשַׁדַּי עָנֵי יָתֵהּ וּפִטְקָא דְּכָתַב אֱנָשׁ חִגְרִי׃
36 אִין לָא עַל כְּתְפִי אֶסּוֹבְרִנֵּהּ אֲכַבְּנִנֵּהּ כְּלִילִין לִי׃
37 מְנָיַן פְּסִיעָתַי אֲחַוִינֵהּ דְּכְמַה אַרְכּוֹנָא אַדְרְנִנֵּהּ׃
38 אִין עֲלַי אַרְעִי תְּקִבּוֹל וְכַחֲדָא תַּלְמֵיהָא בָּכְיִן׃
39 אִין חֵילָהּ אֲכָלֵת בְּלָא כְסָף וְנַפְשָׁא דְּמָרָהָא אַפֵּחַת׃
40 חֲלַף חִנְטָיָא יִפְקוּן סִילְוִי וַחֲלַף שְׂעֹרְתָא הוּמֵי שְׁלִימוּ פִּתְגָמֵי אִיּוֹב׃

* *Si leuaui pupillo manum, confidens quo-* 21
niam mult a mihi auxiliatio adeſt.

* *Recedat igitur humerus meus à iunctura,* 22
at brachium meum à cubito meo confringatur:

* *Timor enim Domini continuit me, & à* 23
captione eius non feram. * *Si ordinaui* 24
aurum fortitudinem meam, ſi autem & in la-
pide precioſo fiduciam habui: * *Si autem* 25
& lætatus ſum multis diuitiis mihi exiſtenti-
bus; ſi autem & in innumerabilibus poſui ma-
num meam. * *Aut non uideo quidem* 26
ſolem lucentem deficientem, lunam autem defi-
cientem: non enim in eis eſt.

* *Et ſi deceptum eſt latenter cor meum; ſi au-* 27
tem & manum meam imponens in ore meo oſ-
culatus ſum. * *Et hoc mihi igitur iniqui-* 28
tas maxima computetur, quoniã mentitus ſum
coram Domino altiſſimo. * *Si autem &* 29
gaudens factus ſum ruina inimicorum meorum.

* *Et dixit cor meum euge, audiat igitur au-* 30
ris mea maledictionem meam. Diuulger autem
igitur à populo meo malè affectus. * *Si autem* 31
& ſæpè dixerunt ancillæ meæ, quis daret nobis
de carnibus eius ſaturari? ualdè me utili exi-
ſtente: * *Foris autem non morabatur peregri-* 32
nus. at oſtium meum omni uenienti patuit.

* *Si autem et cùm peccauerim, inuitè abſcon-* 33
di peccatum meum.

* *Non enim auerti multitudinem turbæ, ut* 34
non eloquerer coram eis. ſi autem & permiſi
impotentem exire oſtium meum ſinu uacuo.

* *Quis det audientem me, manum autem* 35
Domini ſi non timueram?

* *Syngraphum autem quod habui contra* 36
quempiam in humeris circumponens coronam
legebam: * *Et ſi non ſcindens illud reddidi,* 37
nihil accipiens à debitore.

* *Si in me aliquando terra gemuit; ſi autem* 38
& ſulci eius fleuerunt una.

* *Si autem & fortitudinem eius comedi ſo-* 39
lus ſine pretio; ſi autem et animam domini ter-
ræ apprehendens afflixi: * *Pro tritico igitur* 40
egrediatur mihi urtica, pro autem hordeo ſpina.
Et ceſſauit Job à uerbis.

21 * εἰ ἐπῆρα ὀρφανῷ χεῖρα, πεποιθὼς ὅτι πολλή μοι
βοήθεια περίεσιν.

22 * ἀποσάιη ἄρα ὁ ὦμός μου ἀπὸ τ κλειδός· ὁ δὲ βρα-
χίων μου ἀπὸ τ ἀγκῶνός μου συντριβείη.

23 * φόβος γὰρ κυρίου συνέχε με, καὶ ἀπὸ τ λήμματος
24 αὐτ οὐκ ἰσχύσω. * εἰ ἔταξα χρυσίον ἰσχύν μου, εἰ δὲ
καὶ λίθῳ πολυτελεῖ ἐπεποίθησα·

25 * εἰ δὲ καὶ ἠυφράνθην πολλοῦ πλούτου μοι γενομένου,
εἰ δὲ καὶ ἐπ' ἀναριθμήτοις ἐθέμην χεῖράς μου.

26 * ἢ οὐχ ὁρῶ μὴν ἥλιον τὸν ἐπιφώσκοντα ἐκλείποντα,
σελήνην δὲ φθίνουσαν. οὐ γὰρ ἐπ' αὐτοῖς ἐστι·

27 * καὶ εἰ ἠπατήθη λάθρα ἡ καρδία μου, εἰ δὲ καὶ χεῖ-
ρά μου ἐπιθεὶς ἐπὶ στόματί μου ἐφίλησα.

28 * καὶ τοῦτό μοι ἄρα ἀνομία ἡ μεγίστη λογισθείη, ὅτι ἐ-
ψευσάμην ἔναντι κυρίου τοῦ ὑψίστου.

29 * εἰ δὲ ἐπιχαρὴς ἐγενόμην πτώματι ἐχθρῶν μου.

30 * καὶ εἶπεν ἡ καρδία μου δῦγε, ἀκούσαι ἄρα τὰ οὖς μου
τὴν κατάραν μου. θρυληθείην δὲ ἄρα τοῦ λαοῦ μου κα
31 κοῦμαι. * εἰ δὲ καὶ πολλάκις εἶπον αἱ θεράπαιναί
μου, τίς ἂν δώη ἡμῖν τῶν σαρκῶν αὐτοῦ ἐμπλησθῆναι; λίαν
μου χρησοῦ ὄντος.

32 * ἔξω δὲ οὐκ ηὐλίζετο ξένος, ἡ δὲ θύρα μου παντὶ ἐλ-
33 θόντι ἐωίγετο. * εἰ δὲ ὡς ἀνθρωπος ἀκουσίως ἔκρυψα
τὴν ἁμαρτίαν μου·

34 * ἐγὼ διεσείσθην πολυοχλίαν πλῆθος, τοῦ μὴ ἐξα-
γορεῦσαι ἐνώπιον αὐτῶν. εἰ δὲ καὶ εἴασα ἀδημάτον ἐξελ-
θεῖν τὴν θύραν μου κόλπῳ κενῷ.

35 * τίς δώη ἀκούσαί μου. χεὶρ δὲ κυρίου εἰ μὴ ἐδε-
δοίκειν;

36 * συγγραφὴν δὲ ἣν εἶχον κατά τινος ἐπ' ὤμοις ἂν περι-
τίθην στέφανον ἀναγίνωσκον.

37 * καὶ εἰ μὴ ῥήξας αὐτὴν ἀπέδωκα, οὐδὲν λαβὼν πα-
ρὰ χρεωφειλέτου.

38 * εἰ ἐπ' ἐμοὶ ποτὲ ἡ γῆ ἐβόησεν, εἰ δὲ καὶ οἱ αὔλα-
κες αὐτῆς ἔκλαυσαν ὁμοθυμαδόν.

39 * εἰ δὲ καὶ τὴν ἰσχὺν αὐτῆς ἔφαγον μόνος ἄνευ λημῆς·
εἰ δὲ καὶ ψυχὴν κυρίου τ γῆς ἐκλαβὼν ἐλύπησα·

40 * ἀντὶ πυροῦ ἄρα ἐξέλθοι μοι κνίδη, ἀντὶ δὲ κριθῆς βά-
τος. καὶ ἐπαύσατο ἰὼβ ῥήμασιν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[21] Si leuaui ſuper pupillum manum meam, cùm viderem in porta auxilium meum. [22] Humerus meus à ſcapula ſua cadat, & brachium meum à canna ſua confringatur. [23] Quoniam terribilis fuit apud me terror Dei, & à timore eius non potero ſubſiſtere. [24] Si poſui in auro ſpem meam, & obrizo dixi fiduciam meam. [25] Si lætatus ſum quando multiplicatæ ſunt diuitiæ meæ; & ſi in multitudine *earum* plauſi manu mea. [26] Si circuitum ſolis contemplatus ſum cùm illuceſceret, & lunam cum ſplendore incedentem. [27] Et deceptum eſt in abſcondito cor meum, & oſculatum eſt manum meam os meum. [28] Eſt etiam iniquitas maxima, quoniam negarem Deum deſuper. [29] Si gauiſus ſum in interitu eius qui me oderat; & excitatus ſum cùm inueniſſet eum malum. [30] Et non dimiſi vt peccaret palatum meum, vt expeteret mortem animæ ſuæ. [31] Si non dixerunt viri tabernaculi mei, quis iuberet vt de carnibus eius non ſaturaremur? [32] In platea non manebat peregrinus, oſtia mea hoſpitibus aperiebam. [33] Si operui ſicut Adam peccatum meum, vt abſconderem in ſinu meo ſcelus meum. [34] Quando roboratus ſum in tumultu principatus, & contemptibilis familiarum terrebat me, & tacui, & non egrediebar oſtium. [35] Quis decernit mihi vt exaudirer? ecce deſiderium meum eſt, vt Omnipotens reſpondeat mihi, & libellum ſcribat homo contentionis meæ. [36] Niſi in humero meo portarem illum, & circundarem illum quaſi coronam mihi.

[37] Numerum greſſuum meorum nunciabo illi, & quaſi ad principem munus offeram illi.

[38] Si aduerſum me terra mea clamabat, & ſimul ſulci eius flebant.

[39] Si virtutem eius comedi abſque argento, & animam domini ſui dolore affeci.

[40] Pro tritico egrediantur tribuli, & pro hordeo ſpinæ. Completa ſunt verba Iob.

לב

1 וַיִּשְׁבְּתוּ שְׁלֹשֶׁת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה מֵעֲנוֹת אֶת־
אִיּוֹב כִּי הוּא צַדִּיק בְּעֵינָיו׃
2 וַיִּחַר אַף אֱלִיהוּא בֶן־בַּרַכְאֵל הַבּוּזִי מִמִּשְׁפַּחַת
רָם בְּאִיּוֹב חָרָה אַפּוֹ עַל־צַדְּקוֹ נַפְשׁוֹ מֵאֱלֹהִים׃
3 וּבִשְׁלֹשֶׁת רֵעָיו חָרָה אַפּוֹ עַל אֲשֶׁר לֹא־מָצְאוּ
מַעֲנֶה וַיַּרְשִׁיעוּ אֶת־אִיּוֹב׃
4 וְאֱלִיהוּ חִכָּה אֶת־אִיּוֹב בְּדְבָרִים כִּי זְקֵנִים־הֵמָּה
מִמֶּנּוּ לְיָמִים׃
5 וַיַּרְא אֱלִיהוּא כִּי אֵין מַעֲנֶה בְּפִי שְׁלֹשֶׁת
הָאֲנָשִׁים וַיִּחַר אַפּוֹ׃
6 וַיַּעַן אֱלִיהוּא בֶן־בַּרַכְאֵל הַבּוּזִי וַיֹּאמַר צָעִיר
אָנִי לְיָמִים וְאַתֶּם יְשִׁישִׁים עַל־כֵּן זָחַלְתִּי וָאִירָא
מֵחַוֹּת דֵּעִי אִתְּכֶם׃
7 אָמַרְתִּי יָמִים יְדַבֵּרוּ וְרֹב שָׁנִים יֹדִיעוּ חָכְמָה׃
8 אָכֵן רוּחַ־הִיא בֶּאֱנוֹשׁ וּנְשְׁמַת שַׁדַּי תְּבִינֵם׃
9 לֹא־רַבִּים יֶחְכָּמוּ וּזְקֵנִים יָבִינוּ מִשְׁפָּט׃
10 לָכֵן אָמַרְתִּי שִׁמְעָה־לִּי אַחֲוֶה דֵּעִי אַף־אָנִי׃
11 הֵן הוֹחַלְתִּי לְדִבְרֵיכֶם אֲזִין עַד־תְּבוּנוֹתֵיכֶם
עַד־תַּחְקְרוּן מִלִּין׃
12 וְעַדֵּיכֶם אֶתְבּוֹנָן וְהִנֵּה אֵין לְאִיּוֹב מוֹכִיחַ עוֹנֶה
אִמְרֵיכֶם׃
13 פֶּן־תֹּאמְרוּ מָצָאנוּ חָכְמָה אֵל יִדְּפֶנּוּ לֹא־
אִישׁ׃
14 וְלֹא־עָרַךְ אֵלַי מִלִּין וּבְאִמְרֵיכֶם לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ׃
15 חַתּוּ לֹא־עָנוּ עוֹד הֶעְתִּיקוּ מֵהֶם מִלִּים׃
16 וְהוֹחַלְתִּי כִּי־לֹא יְדַבֵּרוּ כִּי עָמְדוּ לֹא־עָנוּ עוֹד׃
17 אַעֲנֶה אַף־אֲנִי חֶלְקִי אֲחַוֶּה דֵּעִי אַף־אָנִי׃
18 כִּי מָלֵתִי מִלִּים הֵיצִיקַתְנִי רוּחַ בִּטְנִי׃

IOB. Translat.B.Hieronymi.

CAP. XXXII.

1 OMiserunt autem tres viri isti respon-
A dere Iob, eò quòd iustus sibi vide-
2 retur. *Et iratus indignatusque est Heliu
filius Barachel Buzites de cognatiõe Ram.
iratus est autem aduersum Iob, eò quòd
iustum se esse diceret coram Deo.
3 *Porrò aduersum amicos eius indig-
natus est, eò quòd non inuenissent respõ-
sionem rationabilem, sed tantũmodo con-
4 demnassent Iob. *Igitur Heliu expe-
B ctauit Iob loquentem, eò quòd seniores
5 essent qui loquebantur. *Cùm autem vi-
disset quòd tres respõdere non potuissent,
6 iratus est vehementer. *Respondensque
Heliu filius Barachel Buzites dixit: Iu-
nior sum tempore, vos autem antiquio-
res, idcircò demisso capite veritus sum vo-
bis indicare meam sententiam.
7 *Sperabam enim quòd ætas prolixior
loqueretur, & annorum multitudo doce- Sup. 12. a.
8 ret sapientiam. *Sed, vt video, spiritus
C est in hominibus, & inspiratio omnipo-
9 tentis dat intelligentiam. *Non sunt lon-
gæui sapientes, nec senes intelligunt iudi-
10 cium. *Ideò dicam: Audite me, ostẽdam
vobis etiam ego meam sapientiam.
11 *Expectaui enim sermones vestros, au-
diui prudentiam vestram. donec discepta-
12 remini sermonibus vestris, *& donec pu-
tabam vos aliquid dicere, considerabam.
Sed, vt video, non est qui possit arguere
Iob, & respondere ex vobis sermonibus
13 eius. *Ne fortè dicatis: Inuenimus sapiẽ-
D tiam, Deus proiecit eum, non homo.
14 *Nihil locutus est mihi, & ego non se-
cundùm sermones vestros respõdebo illi.
15 *Extimuerunt, nec responderunt vltrà,
16 abstuleruntque à se eloquia. *Quoniam
igitur expectaui, & non sunt locuti; stete-
17 runt, nec responderunt vltrà: *Respondebo
& ego partem meam, & ostendam scien
18 tiam meam. *Plenus sum enim sermoni-
bus, & coarctat me spiritus vteri mei.

תרגום

לב

1 וּפְסָקוּ תְּלָתָא גְּבָרַיָּא הָאִלֵּין מִלְאֲתָבָא יָת אִיּוֹב מְטוּל דְּהוּא זַכֵּי בְּעֵינוֹי׃ 2 וּתְקֵף רְגָזָא דֶאֱלִיהוּא בַּר בַּרַכְאֵל בּוּזָאָה דְמִן
גְּנִיסַת אַבְרָהָם בְּאִיּוֹב תְּקֵף רְגָזֵה מְטוּל דְּזַכָּאוּתֵה נַפְשֵׁה מִן אֱלָהָא׃ 3 וּבְתְלַת חַבְרוֹי תְּקֵף רְגָזֵה מְטוּל דְּלָא אַשְׁכַּחוּ תִּיוּבְתָּא וְחַיִּבוּ
יָת אִיּוֹב׃ 4 וֶאֱלִיהוּ מְחַן יָת אִיּוֹב בְּמִלַּיָּא אֲרוֹם סָבִין הִנּוּן מִנֵּיהּ לְיוֹמִין׃ 5 וַחֲמָא אֱלִיהוּא אֲרוֹם לֵית תִּיוּבְתָּא בְּפוּם תְּלָתָא
גְּבָרַיָּא וּתְקֵף רְגָזֵה׃ 6 וַאֲתִיב אֱלִיהוּא בַּר בַּרַכְאֵל בּוּזָאָה וַאֲמַר זוֹטַר אֲנָא לְיוֹמָיָא וְאַתּוּן קַשִּׁישִׁין מְטוּל הֵיכְנָא אִסְתְּפֵיתִי וּדְחֵלֶת
מִלְחַוָּאָה מַנְדְּעִי עִמְּכוֹן׃ 7 אֲמֶרֶת יוֹמָיָא יְמַלְלוּן וְסַגְעֵי שְׁנַיָּא יוֹדְעִין חָכְמְתָא׃
8 בְּקֻשְׁטָא רוּחַ נְבוּאָתָא הִיא בִּבְרַ נַשׁ וּמֵימַר שַׁדַּי תְּבִינִנּוּן׃ 9 לָא רַבְרְבַיָּא חַכְמִין וְסָבַיָּא יְבִינוּן דִּינָא׃ 10 בְּכֵן אֲמֶרֶת קַבֶּל
מֵנִּי אֲחַוִּי מַנְדְּעִי אַף אֲנָא׃ 11 הָא אוֹרֶכֶת לְפִתְגָמֵיכוֹן אֲצִית עַד בְּיוּנְתְכוֹן עַד תְּפַשְׁפְּשׁוּן מִלַּיָּא׃ 12 וְגַבֵּיכוֹן אֶתְבַּיֵּן וְהָא לֵית
לְאִיּוֹב מְכַסֵּן מֵחִיב מֵימְרוֹי מִנְּכוֹן׃ 13 דִּילְמָא תֵּימְרוּן אַשְׁכַּחְנָא חָכְמְתָא אֱלָהָא יַשְׁקְפִנֵּהּ לָא גְבַר׃
14 וְלָא סַדַּר לְוָתִי מִלַּיָּא וּבְמֵימְרֵיכוֹן לָא אֲתִיבְנֵהּ׃ 15 אִתְבְּרוּ וְלָא אֲתִיבוּ תּוּב אִסְתְּלַקוּ מִנְּהוֹן מִלַּיָּא׃
16 וְאוֹרֶכֶת אֲרוֹם לָא יְמַלְלוּן אֲרוֹם יְשְׁהְקוּן קְמוֹי וְלָא אֲתִיבוּ תּוּב׃ 17 אֲתִיב לְחוֹד אֲנָא חוּלְקִי אֲחַוִּי מַנְדְּעִי לְחוֹד אֲנָא׃
18 אֲרוֹם מְלֵיתִי מִלַּיָּא אַעֲקַתְנִי רוּחָא דִכְרֵיסִי׃

CAP. XXXII.

TAcuerunt autem & tres amici eius amplius contradicere Iob: erat enim Iob iustus coram eis.

‡ Iratus est autem Eliu filius Barachiel Buzites de cognatione Aram, Ausitidis regionis. iratus est autem aduersum Iob valdè, eò quòd ostendit se iustum coram Domino.

‡ Et contra tres autem amicos iratus est valdè, quoniam non potuerunt respondere contraria Iob, & posuerunt ipsum esse impium.

‡ Eliu autem expectauit dare responsionem Iob, quoniam seniores eo sunt diebus.

‡ Et vidit Eliu quòd non est responsum in ore trium virorum, & iratus est furor eius.

‡ Respondens autem Eliu filius Barachiel Buzites dixit: Iunior quidem sum tempore, vos autem estis seniores. idcircò tacui, timens vobis renunciare meam scientiam.

‡ Dixi autem, Non tempus est loquens, in multis autem annis non nouerunt sapientiam:

‡ Sed spiritus est in hominibus. inspiratio autem omnipotentis quæ docet.

‡ Non longæui sunt sapientes, neque senes norunt iudicium.

‡ Ideò dixi: Audite me, & nunciabo vobis quæ noui: auribus percipite mea verba:

‡ Dicam enim vobis audientibus vsque quo scrutemini sermones.

‡ Et vsque ad vos intelligam: & ecce non fuit ipsi Iob redarguens, respondens eius verba ex vobis.

‡ Ne dicatis: Inuenimus sapientiam Domino addentes:

‡ Homini autem commisistis loqui talia verba.

‡ Timuerunt, non responderunt amplius, antiquos fecerunt ex ipsis sermones.

‡ Expectaui, non enim locuti sunt, quoniam steterunt, non responderunt.

‡ Respondens autem Eliu, dicit: Rursus loquar:

‡ Plenus enim sum verbis, perdit enim me spiritus vteri.

λϐ'.

1 ‡ Ησύχασαν ὃ καὶ ⸋ τρεῖς φίλοι αὐτοῦ ἔπι αὐτειπεῖν ἰὼϐ, ⸋ ὃ γὰρ ἰὼϐ δίκαιος ⸋ ἐναντίον αὐτῶν.

2 ‡ ὠργίσθη ὃ ἐλιὺ ὁ τοῦ βαραχιὴλ ὁ βυζίτης ἐκ τῆ συγγνείας ἀράμ, τῆς αὐσίτιδος χώρας. ὠργίσθη ὃ τῷ ἰὼϐ σφόδρα, διότι ἀπέφηνεν ἑαυτὸν δίκαιον ἐναντίον ⸋ κυρίε.

3 ‡ καὶ κῆ τῶν τρισὶν ὃ φίλων ὠργίσθη ⸋ σφόδρα, ὅτι οὐκ ἠδυνάσθησαν ἀποκριθῆναι ἀντίθετα ἰὼϐ, καὶ ἔθεντο αὐτὸν εἶναι ἀσεβῆ.

4 ‡ ἐλιὺ ὃ ὑπέμεινε δοῦναι ἀπόκρισιν ἰὼϐ· ὅτι πρεσβύτεροι αὐτοῦ εἰσὶν ἡμέραις.

5 ‡ καὶ εἶδεν ἐλιὺ ὅτι οὐκ ἔστιν ἀπόκρισις ἐν στόματι τῶν τριῶν ἀνδρῶν, καὶ ἐθυμώθη ὀργὴ αὐτοῦ.

6 ‡ ὑπολαβὼν ὃ ἐλιὺ ὁ ⸋ βαραχιὴλ ὁ βυζίτης εἶπεν,

7 ‡ νεώτερος μοῦ εἰμι τῷ χρόνῳ, ὑμεῖς δὲ ἐστε πρεσβύτεροι. διὸ ἡσύχασα φοβηθεὶς ⸋ ὑμῖν ἀναγεῖλαι τὴν ἐμαυτοῦ ⸋ ἐπιστήμην.

7 ‡ εἶπα ὃ, οὐχ ὁ χρόνῳ ⸋ ἐστὶν ὁ λαλῶν, ἐν πολλοῖς δὲ ἔτεσιν οὐκ οἴδασι ⸋ σοφίαν·

8 ‡ ἀλλὰ πνεῦμά ἐστιν ἐν βροτοῖς. πνοὴ ὃ παντοκράτορος ἡ διδάσκουσα.

9 ‡ οὐχ ⸋ πολυχρόνιοί εἰσι ⸋ σοφοί, οὐδ' ⸋ γέροντες οἴδασι κρῖμα.

10 ‡ διὸ εἶπα, ἀκούσατέ μου, καὶ ἀναγγελῶ ὑμῖν ἃ οἶδα. ἐνωτίζεσθέ μου τὰ ῥήματα·

11 ‡ ἐρῶ γὰρ ὑμῖν ἀκουόντων ἄχρι ⸋ ἐτάσητε λόγους.

12 ‡ καὶ μέχρι ὑμῶν ⸋ νήσω, καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν τῷ ἰὼϐ ἐλέγχων· ἀντιτοκρινόμενος ⸋ αὐτοῦ ῥήματα ἐξ ὑμῶν.

13 ‡ ἵνα μὴ εἴπητε, εὕρομεν σοφίαν κυρίῳ ⸋ πεσεῖν ἔμπροσθεν,

14 ‡ ἀνθρώπῳ δὲ ἐπιστρέψατε λαλῆσαι τοιαῦτα ῥήματα.

15 ‡ ἐπτόηνται οὐκ ἀπεκρίθησαν ἔτι, ἐπαλαίωσαν ἐξ αὐτῶν λόγους.

16 ‡ ὑπέμεινα, οὐ γὰρ ἐλάλησαν, ὅτι ἔστησαν, οὐκ ἀπεκρίθησαν.

17 ‡ ὑπολαβὼν ὃ ἐλιὺ λέγει, πάλιν λαλήσω.

18 ‡ πλήρης γάρ εἰμι ῥημάτων, ὀλέκῃ γάρ με τὸ πνεῦμα τῆς γαστρός.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XXXII.

ET omiserunt tres viri isti respondere Iob, eò quòd esset iustus in oculis suis. ‡ Et iratus est furor Elihu filij Barachel Buzites, de cognatione Abraham, contra Iob. iratus est enim furor eius eò quòd iustificasset animam suam magis quàm Deum.

3 Et aduersus tres amicos eius iratus est furor eius, eò quòd non inuenissent responsionem, & condemnassent Iob.

4 Elihu autem expectauit Iob in sermonibus, quoniam ipsi seniores diebus erant illo. 5 Et vidit Elihu quòd non esset responsio in ore trium virorum, & iratus est furor eius. 6 Et respondit Elihu filius Barachel Buzites, & ait: Iunior sum diebus, & vos estis longæui, propterea dubitabam & timebam annunciare scientiam meam vobiscum. 7 Dixi: Diebus loquentur, & multitudine annorum ostendent scientiam. 8 Veruntamen spiritus prophetiæ est in filio hominis, & verbum omnipotentis intelligere faciet eos. 9 Non magnifici sunt sapientes, nec senes intelligunt iudicium. 10 Propterea dixi: Audi me, annunciabo scientiam meam etiam ego. 11 Ecce expectaui sermones vestros, audiui vsque ad intelligentiam vestram donec scrutaremini sermones. 12 Et apud vos intelligebam, & ecce non est qui arguat Iob, nec respondeat verbis eius ex vobis. 13 Ne fortè dicatis: Inuenimus sapientiam, Deus percussit eum, & non homo. 14 Et non direxit ad me sermones, & iuxta verba vestra non respondebo illi. 15 Contriti sunt & non responderunt vltrà, & abstulerunt à se sermones. 16 Et expectaui quoniam non loquebantur; quia tacuerunt, steterunt, & non responderunt vltrà.

17 Respondebo quoque ego partem meam: annunciabo scientiam meam etiam ego.

18 Quoniam plenus sum sermonibus, coarctauit me spiritus ventris mei.

19 * הִנֵּה בִטְנִי כְיַיִן לֹא יִפָּתֵחַ כְּאֹבוֹת חֲדָשִׁים יִבָּקֵעַ׃
20 * אֲדַבְּרָה וְיִרְוַח־לִי אֶפְתַּח שְׂפָתַי וְאֶעֱנֶה׃
21 * אַל־נָא אֶשָּׂא פְנֵי־אִישׁ וְאֶל־אָדָם לֹא אֲכַנֶּה׃
22 * כִּי לֹא יָדַעְתִּי אֲכַנֶּה כִּמְעַט יִשָּׂאֵנִי עֹשֵׂנִי׃

לג

1 * וְאוּלָם שִׁמְעֶה־נָּא אִיּוֹב מִלָּי וְכָל־דְּבָרַי הַאֲזִינָה׃
2 * הִנֵּה־נָא פָתַחְתִּי פִּי דִּבְּרָה לְשׁוֹנִי בְחִכִּי׃
3 * יְשָׁר־לִבִּי אִמְרֵי וְדַעַת שְׂפָתַי בָּרוּר מִלֵּלוּ׃
4 * רוּחַ־אֵל עָשָׂתְנִי וְנִשְׁמַת שַׁדַּי תְּחַיֵּנִי׃
5 * אִם־תּוּכַל הֲשִׁיבֵנִי עֲרָכָה לְפָנַי הִתְיַצָּבָה׃
6 * הֵן־אֲנִי כְפִיךָ לָאֵל מֵחֹמֶר קָרַצְתִּי גַּם־אָנִי׃
7 * הִנֵּה אֵימָתִי לֹא תְבַעֶתֶךָּ וְאַכְפִּי עָלֶיךָ לֹא יִכְבָּד׃
8 * אַךְ אָמַרְתָּ בְאָזְנָי וְקוֹל מִלִּין אֶשְׁמָע׃
9 * זַךְ אֲנִי בְלִי־פָשַׁע חַף אָנֹכִי וְלֹא עָוֹן לִי׃
10 * הֵן תְּנוּאוֹת עָלַי יִמְצָא יַחְשְׁבֵנִי לְאוֹיֵב לוֹ׃
11 * יָשֵׂם בַּסַּד רַגְלָי יִשְׁמֹר כָּל־אָרְחֹתָי׃
12 * הֵן־זֹאת לֹא־צָדַקְתָּ אֶעֱנֶךָּ כִּי־יִרְבֶּה אֱלוֹהַּ מֵאֱנוֹשׁ׃
13 * מַדּוּעַ אֵלָיו רִיבוֹתָ כִּי כָל־דְּבָרָיו לֹא יַעֲנֶה׃
14 * כִּי־בְאַחַת יְדַבֵּר־אֵל וּבִשְׁתַּיִם לֹא יְשׁוּרֶנָּה׃
15 * בַּחֲלוֹם חֶזְיוֹן לַיְלָה בִּנְפֹל תַּרְדֵּמָה עַל־אֲנָשִׁים בְּתְנוּמוֹת עַל־מִשְׁכָּב׃
16 * אָז יְגַלֶּה אֹזֶן אֲנָשִׁים וּבְמוּסָרָם יַחְתֹּם׃
17 * לְהָסִיר אָדָם מַעֲשֵׂהוּ וְגֵוָה מִגֶּבֶר יְכַסֶּה׃
18 * יַחְשֹׂךְ נַפְשׁוֹ מִנִּי־שָׁחַת וְחַיָּתוֹ מֵעֲבֹר בַּשֶּׁלַח׃
19 * וְהוּכַח בְּמַכְאוֹב עַל־מִשְׁכָּבוֹ וְרִיב עֲצָמָיו אֵתָן׃
20 * וְזָהֲמַתּוּ חַיָּתוֹ לֶחֶם וְנַפְשׁוֹ מַאֲכַל תַּאֲוָה׃

19 *En venter meus quasi mustum absque spiraculo quod lagunculas nouas dirumpit. 20 *Loquar & respirabo paululum, aperiã labia mea & respondebo. 21 *Non accipiam personam viri, & Deũ homini non æquabo. 22 *Nescio enim quàm diu subsistam, & si post modicum tollat me factor meus.

CAP. XXXIII.

1 AVdi igitur Iob eloquia mea, & omnes 2 sermones meos ausculta. *Ecce aperui os meum: loquitur lingua mea in fauci- 3 bus meis. *Simplici corde meo sermones mei, & scientiam labia mea puram loquẽ- 4 tur. *Spiritus Dei fecit me, & spiraculum 5 omnipotentis viuificauit me. *Si potes responde mihi, & aduersus faciem meam 6 consiste. *Ecce & me sicut & te fecit Deus, & de eodem luto ego quoque formatus 7 sum. *Veruntamen miraculum meum non te terreat, & eloquentia mea non sit 8 tibi grauis. *Dixisti ergo in auribus meis, 9 & vocem verborum tuorum audiui. *Mũdus sum ego & absque delicto immacula- 10 tus, & non est iniquitas in me. *Quia querelas in me reperit, ideò arbitratus est me 11 inimicũ sibi. *Posuit in neruo pedes meos, 12 custodiuit omnes semitas meas. *Hoc est ergo in quo non es iustificatus. Respondebo tibi, quia maior sit Deus homine. *Ad- 13 uersus eum cõtendis, quòd non ad omnia 14 verba responderit tibi. *Semel loquitur Deus, & secundò idipsum non repetit.
15 *Per somnium in visione nocturna, C quando irruit sopor super homines, & 16 dormiunt in lectulo. *Tunc aperit aures virorum, & erudiens eos instruit disci- 17 plina: *Vt auertat hominem ab his quę 18 fecit, & liberet eum de superbia: *Eruens animam eius à corruptione, & vitam il- 19 lius, vt non transeat in gladium. *Increpat quoque per dolorem in lectulo, & omnia 20 ossa eius marcescere facit. *Abominabilis ei fit in vita sua panis, & animæ illius cibus antè desiderabilis.

Sup. 33. b.

תרגום

19 הָא כְרֵיסִי הֵיךְ חֲמַר חֲדָת לָא יִתְפַּתַּח הֵין לְגִינִין חַדְתִּין יִתְבְּזַע׃ 20 אֲמַלֶּל וְיִרְוַח לְגַרְמִי אֶפְתַּח שְׂפְוָתַי וַאֲתֵיב׃ 21 לָא בְרוּן אֶסַּב אַפֵּי גְּבַר וְלֶבַר נַשׁ לָא אֶשְׁתְּמוֹדַע׃ 22 אֲרוּם לָא יְדִיעַ לְאִשְׁתְּמוֹדָעָא כְּזְעֵיר פּוֹן וְסוֹבַר יָתִי דַּעֲבַד יָתִי׃

לג

1 וּבְרַם שְׁמַע כְּרוּן אִיּוֹב מִלַּי וְכָל פִּתְגָמַי אֲצֵית׃ 2 הָא כְעַן פְּתִיחַת פֻּמִי מַלֶּלֶת לִישָׁנִי בְּמוֹרִיגִי׃ 3 תְּרִיצוּת לִבִּי מֵימְרֵי וּמַנְדְּעֵי שְׂפְוָתַי בְּרִיר מַלִּילוּ׃ 4 רוּחַ דֶּאֱלָהּ עַבְדַת יָתִי וּמֵימַר שַׁדַּי תַּקְיְמִינַנִי׃ 5 אִין תְּכוֹל תְּתִיבִינַנִי סַדַּר קֳדָמַי אִתְעַתַּד׃ 6 הָא אֲנָא דְכָמָךְ לֶאֱלָהּ מִן טִינָא אִתְלֵישֵׁת בְּרַם אֲנָא׃ 7 הָא אֵימְתִי לָא תְבַעֲתָנָךְ וְטוּנִי עֲלָךְ לָא יִיקַר׃ 8 בְּרַם אֲמַרְתְּ בְּאָרְנַי וְקַל מִלָּיָא אֶשְׁמַע׃ 9 זַכָּאי אֲנָא מִדְּלֵית מְרַד שְׁוִיג אֲנָא וְלָא סָרְחָנָא לִי׃ 10 הָא תְּרָעֲמוּתָא עֲלַי יַשְׁפַּח יַחְשְׁבִנַנִי לְבַעַל דְּבָבָא לֵהּ׃ 11 יְשַׁוִּי בְּשִׁיעַ רַגְלַי יְנַטַּר כָּל שְׁבִילַי׃ 12 הָא דָא לָא דַכְיֵת דַּאֲתֵיבְנָךְ אֲרוּם יְתַרְבֵּב אֱלָהּ מִן בַּר נַשׁ׃ 13 מַה דֵּין לְוָתֵהּ נְצֵיתָא אֲרוּם כָּל פִּתְגָמוֹי לָא יְתִיב׃ 14 אֲרוּם בַּחֲדָא שׁוּתָא יְמַלֵּל אֱלָהּ וּבְתִנְיָתָא לָא אִצְטְרִיךְ לְמִסְכֵּיהּ׃ 15 בְּחֶלְמָא בְּחִזְיוֹנָא דְלֵילְיָא כַּד נָפְלַת שִׁינְתָא עַמִּיקְתָּא עַל בְּנֵי נָשָׁא בְּנִיוֹמָתָא עַל מִדְמְכָא׃ 16 הֵיכְדֵין יְגַלֵּה אֲרָנָא דִבְנֵי נָשָׁא וּבְמֵרְדוּתְהוֹן יְחַתּוֹם׃ 17 לְמֶעְדֵי בַּר נַשׁ מֵעוֹבָדָא בִּישָׁא וְגֵיוְהָנוּתָא מִגַּבְרָא יְכַסֵּי׃ 18 יְמַנַּע נַפְשֵׁהּ מִשַּׁחוּתָא וְחַיּוּי מִן לְמֶעְבַּר בְּשֶׁלְחָא׃ 19 וּמְתַסְכָּן בְּכֵיבָא עַל בֵּית מְרְמְכֵהּ וְסוּגְעֵי אֲבָרוֹי תַּקִּיפִי׃ 20 מִן תּוּבְיָא דְנָקִיט לֵהּ מְרַחֲקָא נַשְׁמָתָא מְזוֹנָא וְנַפְשֵׁהּ מֵיכְלָא רְגִינָא׃

* *At venter meus ſicut vter muſti feruens* 19
ligatus, & ſicut follis fabri ferrarij ruptus.
* *Loquar vt requieſcam cùm aperuerim la-* 20
bia: * *Hominem enim non verebor. quine-* 21
tiam neque mortalem non reuerebor.
* *Non enim ſcio mirari perſonam; ſi autem* 22
non, & me tineæ comedant.

CAP. XXXIII.

VEruntamen audi Iob verba mea, & ſermo- 1
nem auribus percipe meum. * *Ecce enim* 2
aperui os meum, & locuta eſt lingua mea:
* *Mundum meum cor verbis, intellectus* 3
autem labiorum meorum munda cogitabit.
* *Spiritus diuinus qui fecit me, ſpiraculum* 4
autem omnipotentis eſt docens me. * *Si po-* 5
tueris, da mihi reſponſum: ad hæc expecta, ſta
ante me, * *& ego ante te. De luto confectus es* 6
tu ſicut & ego, de eodem perfecti ſumus.
* *Non timor mei te ſtupefaciet. neque ma-* 7
nus mea grauis erit in te: * *Sed dixiſti in au-* 8
ribus meis. vocem verborum tuorum audiui.
* *Quoniam dicis; Mundus ſum cùm non pec* 9
cauerim; immaculatus enim ſum, non enim ini-
quitatem feci: * *Accuſationem autem contra me* 10
inuenit. arbitratus eſt autem me ſicut aduerſa-
rium. * *Poſuit autem in ligno meum pedem; cu-* 11
ſtodiuit autem vias meas omnes. * *Quomodo e-* 12
nim dicis: Iuſtus ſum, & non exaudiuit me? æ-
ternus enim eſt ſuperior hominibus. * *Dicis au-* 13
tem: Cur iuſtitiæ meæ non exaudiuit omne ver-
bum? * *In enim ſemel locutum eſſe Dominum,* 14
in autem ſecundo * *inſomnium aut in medita-* 15
tione nocturna, aut ſicut cùm incidat grauis ti-
mor ſuper homines. in dormitationibus in cu-
bili: * *Tunc reuelat mentem hominum in ſpe-* 16
ciebus timoris, talibus illis exterruit.
* *Auertat hominem de iniuſtitia, at corpus* 17
eius à ruina liberauit. * *Pepercit autem a-* 18
nimæ eius à morte, & non cadere ipſum in
bello. * *Rurſus autem increpauit illum in* 19
mollicie in cubili, & multitudinem oſſium eius
debilitauit. * *Omne autem comeſtibile fru-* 20
menti non poſſit accipere, & anima eius cibum
deſiderabit.

19 * ἡ γαστήρ μου ὥσπερ οἶνος γλεύκους ζέων δεδεμένος,
καὶ ὥσπερ φυσητὴς χαλκέως ἐρρηγώς.
20 * λαλήσω ἵνα ἀναπαύσωμαι διοίξας τὰ χείλη.
21 * ἄνθρωπον γὰρ οὐ μὴ αἰσχυνθῶ. ἀλλὰ μᾶλλον ὃν θεὸν
22 τιμῶ οὐ μὴ ἐντραπῶ· * οὐ γὰρ ἐπίσταμαι θαυμάσαι πρόσωπον· εἰ δὲ μή, καὶ ἐμὲ σῆτες ἔδονται.

λγ΄.

1 * Οὐ μᾶλλον δὲ ἄκουσον ἰὼβ τὰ ῥήματά μου, καὶ
λαλιάν μου ἐνωτίζου.
2 * ἰδοὺ γὰρ διοίξω τὸ στόμα μου, καὶ ἐλάλησεν ἡ γλῶσσά
3 μου· * καθαρὰ μου ἡ καρδία ῥήμασι, σοφίαις δὲ χει-
4 λέων μου καθαρὰ νοήσει. * πνεῦμα θεῖον τὸ ποιῆσάν με, πνοὴ δὲ παντοκράτορός ἐστιν ἡ διδάσκουσά με.
5 * ἐὰν δύνῃ, δός μοι ἀπόκρισιν, πρὸς ταῦτα ἑτοίμασον, στῆθι κατ' ἐμέ, * καὶ γὼ κατὰ σέ. ἐκ πηλοῦ διήρπασαι
σὺ ὡς καὶ ἐγώ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ διηρτίσμεθα.
7 * οὐχ ὁ φόβος μου σε ἐκθαμβήσει, οὐδὲ ἡ χείρ μου
8 βαρεῖα ἔσται ἐπὶ σοί. * πλὴν εἶπας ἐν ὠσίν μου. φω-
9 νὴν ῥημάτων σου ἀκήκοα. * διότι λέγεις, καθαρός εἰμι ἄνευ ἁμαρτιῶν, ἄμεμπτος γάρ εἰμι, οὐ γὰρ ἐνόμησα·
10 * μέμψιν δὲ κατ' ἐμοῦ εὗρεν. ἡγήσατο δέ με ὡσπερ ὑ-
11 πεναντίον. * ἔθετο δὲ ἐν ξύλῳ μου τὸν πόδα, ἐφύλαξε δὲ τὰς ὁδούς μου πάσας.
12 * πῶς γὰρ λέγεις, δίκαιός εἰμι, καὶ οὐκ ἐπακήκοέ μου; αἰῶνι γάρ ἐστιν ὁ ἐπαίρων βροτῶν.
13 * λέγεις δὲ διατί τὰ δικαιοσύνης μου οὐκ ἐπακήκοε παν-
14 ῥήματος; * ἐν γὰρ τῷ ἅπαξ λαλῆσαι ὁ κύριος, ἐν δὲ
15 τῷ δευτέρῳ * ἐνύπνιον ἢ ἐν μελέτῃ νυκτερινῇ, ἢ ὡς ὅ-
ταν ἐπιπίπτῃ δεινὸς φόβος ἐπ' ἀνθρώποις. ἐπὶ νυσταγ-
16 μάτων ἐπὶ κοίτης· * τότε ἀνακαλύπτει νοῦν ἀνθρώπων ἐν εἴδεσι φόβου τοιούτοις αὐτοῖς ἐξεφόβησεν.
17 * ἀποστρέψαι ἄνθρωπον ἐξ ἀδικίας, τὸ δὲ σῶμα αὐ-
τοῦ ἀπὸ πτώματος ἐρρύσατο.
18 * ἐφείσατο δὲ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ἀπὸ θανάτου, καὶ μὴ πε-
σεῖν αὐτὸν ἐν πολέμῳ.
19 * πάλιν δὲ ἤλεγξεν αὐτὸν ἐν μαλακίᾳ ἐπὶ κοίτης,
καὶ πλῆθος ὀστῶν αὐτοῦ ἐναρκησε.
20 * πῶς δὲ βρωτὸν σίτου οὐ μὴ δυνήσεται προσδέξασθαι, καὶ ἡ
ψυχὴ αὐτοῦ βρῶσιν ἐπιθυμήσει.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[19] Ecce venter meus ſicut vinum nouum quod non habet ſpiraculum; & ſicut lagenæ nouæ, ſcinditur. [20] Loquar & refrigerabor in meipſo, aperiam labia mea & reſpondebo. [21] Non modò accipiam faciem viri, & filium hominis non cognoſcam.
[22] Quoniam neſcio cognoſcere, quaſi modicum tollet me qui fecit me.

CAP. XXXIII.

VEruntamen audi nunc Iob verba mea, & omnes ſermones meos auſculta. [2] Ecce nunc aperui os meum: locuta eſt lingua mea in faucibus meis. [3] Rectitudo cordis mei verba mea, & labia mea ſcientiam puram loquuntur. [4] Spiritus Dei fecit me, & verbum omnipotentis ſuſtentauit me. [5] Si potes, reſponde mihi; ordinare coram me & ſta. [6] Ecce ego, ſicut tu es, Deo; de luto exciſus ſum etiam ego. [7] Ecce timor meus non terreat te, & onus meum non ſit tibi graue. [8] Veruntamen dixiſti in auribus meis, & vocem verborum audiui *dicentis:* [9] Iuſtus ſum ego abſque delicto; mundus ego ſum, & non eſt in me iniquitas.
[10] Ecce querelas in me reperit, arbitratus eſt me inimicum ſibi. [11] Poſuit in neruo pedes meos, cuſtodit omnes ſemitas meas.
[12] Erat non hoc iuſtificatus es, quòd reſpondeam tibi; quia maior eſt Deus homine. [13] Quare aduerſus eum contendis? quia omnia verba ſua non reſpondebit. [14] Quoniam vna vice loquitur Deus, & in ſecunda non indiget intueri illud. [15] In ſomnio per viſionem noctis, quando irruit ſomnus profundus ſuper filios hominum in ſopore ſuper lectulo: [16] Tunc aperit aurem filiorum hominis, & in eruditione eorum ſignat. [17] Vt auferat filium hominis ab opere malo, & ſuperbiam à viro operiat. [18] Prohibet animam eius à corruptione, & vitam eius ne tranſeat per gladium. [19] Et increpabitur per dolorem in domo lectuli, & in multitudine membrorum eius *dolores* validi. [20] Et propter faſtidium quod moleſtum eſt ei, abominatur ſpiraculcm eius eſcam, & anima illius cibum deſiderabilem.

21 * יֶבֶל בְּשָׂרוֹ מֵרְאִיו וְשִׁפּוֹ עַצְמֹתָיו לֹא רָאוּ׃
22 * וַתִּקְרַב לַשַּׁחַת נַפְשׁוֹ וְחַיָּתוֹ לַמְמִתִים׃
23 * אִם־יֵשׁ עָלָיו מַלְאָךְ מֵלִיץ אֶחָד מִנִּי־אָלֶף
לְהַגִּיד לְאָדָם יָשְׁרוֹ׃
24 * וַיְחֻנֶּנּוּ וַיֹּאמֶר פְּדֵעֵהוּ מֵרֶדֶת שַׁחַת מָצָאתִי
כֹפֶר׃
25 * רָטְפַשׁ בְּשָׂרוֹ מִנְּעַר יָשׁוּב לִימֵי עֲלוּמָיו׃
26 * יְעָתֵר אֶל־אֱלוֹהַּ וַיִּרְצֵהוּ וַיַּרְא פָּנָיו בִּתְרוּעָה
וַיָּשֶׁב לֶאֱנוֹשׁ צִדְקָתוֹ׃
27 * יָשַׁר עַל־אֲנָשִׁים וַיֹּאמֶר חָטָאתִי וְיָשָׁר הֶעֱוֵיתִי
וְלֹא־שָׁוָה לִי׃
28 * פָּדָה נַפְשׁוֹ מֵעֲבֹר בַּשָּׁחַת וְחַיָּתוֹ בָּאוֹר תִּרְאֶה׃
29 * הֵן־כָּל־אֵלֶּה יִפְעַל־אֵל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם־גָּבֶר׃
30 * לְהָשִׁיב נַפְשׁוֹ מִנִּי־שָׁחַת לֵאוֹר בְּאוֹר הַחַיִּים׃
31 * הַקְשֵׁב אִיּוֹב שְׁמַע־לִי הַחֲרֵשׁ וַאֲנֹכִי אֲדַבֵּר׃
32 * אִם־יֵשׁ־מִלִּין הֲשִׁיבֵנִי דַּבֵּר כִּי־חָפַצְתִּי צַדְּקֶךָּ׃
33 * אִם־אַיִן אַתָּה שְׁמַע־לִי הַחֲרֵשׁ וַאֲאַלֶּפְךָ חָכְמָה׃

לד

1 * וַיַּעַן אֱלִיהוּא וַיֹּאמַר׃
2 * שִׁמְעוּ חֲכָמִים מִלָּי וְיֹדְעִים הַאֲזִינוּ לִי׃
3 * כִּי־אֹזֶן מִלִּין תִּבְחָן וְחֵךְ יִטְעַם לֶאֱכֹל׃
4 * מִשְׁפָּט נִבְחֲרָה־לָּנוּ נֵדְעָה בֵינֵינוּ מַה־טּוֹב׃
5 * כִּי־אָמַר אִיּוֹב צָדַקְתִּי וְאֵל הֵסִיר מִשְׁפָּטִי׃
6 * עַל־מִשְׁפָּטִי אֲכַזֵּב אָנוּשׁ חִצִּי בְלִי־פָשַׁע׃
7 * מִי־גֶבֶר כְּאִיּוֹב יִשְׁתֶּה־לַּעַג כַּמָּיִם׃
8 * וְאָרַח לְחֶבְרָה עִם־פֹּעֲלֵי אָוֶן וְלָלֶכֶת עִם־
אַנְשֵׁי־רֶשַׁע׃
9 * כִּי־אָמַר לֹא יִסְכָּן־גֶּבֶר בִּרְצֹתוֹ עִם־אֱלֹהִים׃
10 * לָכֵן אַנְשֵׁי לֵבָב שִׁמְעוּ לִי חָלִלָה לָאֵל מֵרֶשַׁע
וְשַׁדַּי מֵעָוֶל׃

21 * Tabescet caro eius, & ossa quæ tecta
22 fuerant nudabuntur. * Appropinquabit
corruptioni anima eius, & vita illius mor-
23 tiferis. * Si fuerit pro eo angelus loquens
vnus de millibus, vt annunciet hominis
24 æquitatem: * Miserebitur eius, & dicet:
D Libera eum vt non descendat in corrup-
25 tionem, inueni in quo ei propitier. * Con-
sumpta est caro eius à suppliciis, reuerta-
26 tur ad dies adolescentię suæ. * Deprecabi-
tur Deum & placabilis eierit, & videbit fa
ciem eius in iubilo, & reddet homini iusti-
27 tiam suam. * Respiciet homines, & dicet:
Peccaui, & verè deliqui, & vt eram dignus
28 non recepi. * Liberauit animam suam ne
pergeret in interitum, sed viuens lucem
29 videret. * Ecce hæc omnia operatur Deus
30 tribus vicibus per singulos, * Vt reuocet a-
nimas eorum à corruptione, & illuminet
31 luce viuentium. * Attende Iob & audi me;
32 tace dum ego loquor. * Si autem habes
quid loquaris, responde mihi. Loquere, vo
33 lo enim te apparere iustum. * Quod si
non habes, audi me: tace, & docebo te sa-
pientiam.

CAP. XXXIIII.

1 PRonuncians itaque Heliu etiam hęc lo
2 cutus est. * Audite sapientes verba
3 mea, & eruditi auscultate me. * Auris
enim verba probat, & guttur escas gustu
4 diiudicat. * Iudicium eligamus no-
bis, & inter nos videamus quid sit melius:
5 * Quia dixit Iob; Iustus sum, & Deus
6 subuertit iudicium meum. * In iudi-
cando enim me mendacium est, violenta
sagitta mea absque vllo peccato.
7 * Quis est vir vt est Iob, qui bibit sub-
sannationem quasi aquam?
8 * Qui graditur cum operantibus ini-
quitatem, & ambulat cum viris impiis?
9 * Dixit enim: Non placebit vir Deo,
10 etiam si cucurrerit cum eo. * Ideò viri
B cordati audite me. Absit à Deo impietas,
& ab omnipotente iniquitas.

תרגום

21 יְשַׁחֵיצֵי בְּשָׂרֵהּ מִן לְמָחְמֵי וְשַׁפְיָן גַּרְמוֹי לָא אִיתְחַמוּ׃ 22 וּקְרִבַת לְשָׁחוּתָא נַפְשֵׁהּ וְנִשְׁמְתֵהּ לְמִמִיתַיָּא׃ 23 אִין אִית עֲלוֹי זְכוּתָא
מְזַדְמַן מַלְאָכָא פְּרַקְלִיטָא חָדָא מִן בֵּינֵי אַלְף קְטִיגוֹרַיָּא לְחַוָּאָה לְבַר נַשׁ תְּרִיצוּתֵהּ׃ 24 וְחַס עֲלוֹי וַאֲמַר פְּרוֹק יָתֵהּ מִלְּמֵחַת בְּשׁוּחָא
אַשְׁכַּחְתֵּהּ פְּרָקָנָא׃ 25 אִתְקְלִישׁ בְּשָׂרֵהּ מִן רְבוּתָא יְתִיר מִן לְיוֹמֵי טְלִיוּתֵהּ׃ 26 יְצַלֵּי קֳדָם אֱלָהָא וְיִרְעֵהּ וְחָמָא אַפּוֹי בְּרַעֲוָא וְיָהִיב
לְבַר נַשׁ חֵיךְ צִדְקָתֵהּ׃ 27 יְהֵרִיץ לִבְנֵי נָשָׁא וַאֲמַר חֲבָת וְתִרִיץ קַלְקֻלָּת וְלָא יָהֲוִי שָׁוֵי לִי׃ 28 פְּרַק נַפְשֵׁהּ מִן לְמֶעְבַּר בְּשִׁלְחָא וְנִשְׁמְתֵהּ
בְּנְהוֹרָא מְעַלְיָא חָמֵי׃ 29 הָא כָּל אִלֵּין עָבַד אֱלָהָּ תְּרֵין זִמְנִין וּתְלָת עִם בַּר נַשׁ׃ 30 מְטוּל לְאַהֲדָא נַפְשֵׁהּ מִן שׁוּחָא לְאִתְנְהָרָא בִּנְהוֹר
חַיְיָא׃ 31 אֲצֵית אִיּוֹב קַבֵּל מִנִּי שְׁתוֹק וַאֲנָא אֲמַלֵּל׃ 32 אִין אִית מִלַּיָא אֲתֵיב יָתִי מְלֵל אֲרוֹם צְבִית לְזַכָּאוּתָךְ׃ 33 אִין לָא אַתְּ תְּקַבֵּל
מִנִּי שְׁתוֹק וְאַלְפִינָךְ חָכְמְתָא׃

לד

1 וַאֲתֵיב אֱלִיהוּא וַאֲמַר׃ 2 שְׁמַעוּ חַכִּימַיָּא מִלַּי וּמַנְדְּעִין אֲצִיתוּ לְמֵימְרִי׃ 3 אֲרוֹם אוּדְנָא מְלַיָּא בָּחֲנָא וּמְזָרְגָא טַעֲמָא לְמֵיכוֹל׃
4 דִּין נִתְרְעֵי לָנָא נִדַּע בֵּינָנָא מָה טָב׃ 5 אֲרוֹם אֲמַר אִיּוֹב זַכֵּית וַאֲלָהָא אַעְדִּי דִּינִי׃ 6 מְטוּל דִּינִי אֲכַדֵּב בַּר נַשׁ רְשָׁדִי גִּירִי מְרַלֵּית
סָרְחָן׃ 7 מַן גַּבְרָא הֵיךְ אִיּוֹב דְּשָׁתֵי רוּחָכָא הֵיךְ מַיָּא׃ 8 וַאֲזַל לְאִתְחַבְּרָא עִם עָבְדֵי שִׁקָּר וּלְהַלָּכָא עִם אֱנָשֵׁי רִשְׁעָא׃
9 אֲרוֹם אֲמַר לָא יְאַלֵּף גְּבַר בְּמִצְבְיֵהּ עִם אֱלָהָא׃ 10 בְּגִין כֵּן אֱנָשֵׁי חַכִּימֵי לִבָּא קַבִּילוּ מִנִּי חַס לֵאלָהָּ מִן רִשְׁעָא וְשַׁדַּי מִן נִיכְלָא׃

Quousque putrescant eius carnes, et ostendat ossa eius vacua. Appropinquauit autem in mortem eius anima, at vita eius in inferno.

Si fuerint mille angeli mortiferi, vnus eorum non vulnerabit eum. si cogitauerit corde reuerti ad Dominum, Renunciet autem homini suam accusationem, at iniquitatem eius ostendat, resistet vt non cadat ipse in mortem. Reiuuenescere faciet autem eius corpus, sicut vnctionem in pariete; at ossa eius implebit medulla. mollificabit eius carnes sicut paruuli, restituet autem eum virum factum in hominibus. Deprecatus autem Dominum & accepta ei erunt, ingredietur autem vultu puro cum enarratione. Reddet autem hominibus iustitiam, postea tunc accusabit homo ipse seipsum dicens, Qualia conficiebam, & non digna scrutatus est me qui peccaui: Libera animam meam ne pergat in interitum, & vita mea lucem videbit. Ecce hæc omnia operatur fortis vias tres cum viro. Sed liberauit animam meam de morte, vt vita mea in luce laudet eum. Auribus percipe Iob et audi me. obmutesce, & ego sum, loquar. Si est tibi sermo, responde mihi, loquere; volo enim iustum esse te. si autem non, tu audi me: obmutesce, & docebo te sapientiam.

CAP. XXXIIII.

RESpondens autem Eliu ait: Audite me sapientes, eruditi auribus percipite bonum. Quoniã auris sermones probat, & guttur gustat escam. Iudicium elegimus ipsis, cognoscamus in medio ipsorum, quod bonum: Quoniam dixit Iob: Iustus sum. Dominus amouit meum iudicium. Mentitus est autem iudicio meo, violenta sagitta mea sine iniustitia. Quis vir vt Iob, bibens subsannationem sicut aquam? Qui non peccauit neque impius fuit, neque omnino communicauit cum facientibus iniqua, vt ambularet cum impiis. Non enim dicas quoniam non erit speculatio viri, & speculatio ipsi à Domino. Ideò prudentes corde audite me, ne mihi sit coram Domino impium esse, & coram omnipotente turbasse iustitiam.

21 Ἕως δὴ ζαπῶσιν αὐτοῦ αἱ ζαρκες, καὶ ἀποδείξῃ τὰ ὀ-
22 ζᾶ αὐτοῦ κενά. Ἤγγισε γὰρ εἰς θάνατον αὐτοῦ ἡ ψυχή,
23 ἡ δὲ ζωὴ αὐτοῦ ἐν ᾅδῃ. Ἐὰν ὦσι χίλιοι ἄγγελοι θανα-
τηφόροι, εἷς αὐτῶν ἐὰν μὴ τρώσῃ αὐτόν. ἐὰν νοήσῃ τῇ καρδίᾳ
24 ἐπιστραφῆναι πρὸς κύριον, ἀναγγείλῃ δὲ ἀνθρώ-
πῳ τὴν ἑαυτοῦ μέμψιν τὴν δὲ ἀνομίαν αὐτοῦ δείξῃ, ἀνθέ-
ξεται τοῦ μὴ πεσεῖν αὐτὸν εἰς θάνατον.
25 Ἀναπεώσει δὲ αὐτοῦ τὸ σῶμα, ὥσπερ ἀλοιφὴν ἐπὶ τοί-
χου, τὰ δὲ ὀστᾶ αὐτοῦ ἐμπλήσει μυελοῦ. ἀπαλυνεῖ αὐτοῦ
τὰς ζαρκας ὥσπερ νηπίου, ἀποκαταστήσει δὲ αὐτὸν ἀνθρω-
26 πίνα ἐν ἀνθρώποις. Δεξάμενος δὲ πρὸς κύριον ἐ-
δικαίωσεν αὐτῷ ἔσαι, εἰσελεύσε) δὲ προσώπῳ καθαρῷ σὺν
27 ἐξηγορίᾳ. Ἀποδώσει δὲ ἀνθρώποις δικαιοσύνην, εἶ-
τα τότε ἀπομέμψε) ἀνθρωπος αὐτὸς ἑαυτῷ λέγων, οἷα
συνετέλουν, καὶ οὐκ ἄξια ἤτασέ με ὧν ἥμαρτον·
28 Ζῶον ψυχήν μου τοῦ μὴ ἐλθεῖν εἰς διαφθοράν, καὶ
29 ἡ ζωή μου φῶς ὄψε). Ἰδοὺ ταῦτα πάντα ἐργᾶ-
ται ὁ ἰσχυρὸς ὁδοὺς τρεῖς μετ᾽ ἀνδρός.
30 Ἀλλ᾽ ἐρύσατο τὴν ψυχήν μου ἐκ θανάτου, ἵνα ἡ
ζωή μου ἐν φωτὶ αἰνῇ αὐτόν.
31 Ἐνωτίζου ἰὼβ καὶ ἄκουέ μου. κώφευον, καὶ ἐγὼ εἰμι,
32 λαλήσω. Εἰ ἔστι σοι λόγος, ἀπόκριθητί μοι· λάλησον,
33 θέλω γὰρ δικαιωθῆναί σε. Εἰ δὲ μή, σὺ ἄκουσόν μου, κώ-
φευον, καὶ διδάξω σε σοφίαν.

λδ'.

1 Ὑπολαβὼν δὲ ἐλιὺ λέγει, Ἀκούσατέ μου σοφοί,
2 πειράσθωσαν ἐνωτίζεσθε τὰ καλόν. Ὅπου γὰρ λόγους δο-
3 κιμάζει, καὶ λαρυγξ γεύε) βρῶσιν.
4 κείσιν ἑλώμεθα ἑαυτοῖς, γνῶμεν ἀναμέσον ἑαυτῶν,
5 ὅπι καλόν· Ὅπι εἴρηκεν ἰὼβ, δίκαιός εἰμι. ὁ κύριος ἀπή-
6 λαξέ μου τὸ κρῖμα. Ἐψεύσατο δὲ τῷ κρίματί μου,
7 βίαιον τὸ βέλος μου ἄνευ ἀδικίας. Τίς ἀνὴρ ὥσπερ
8 ἰὼβ, πίνων μυκτηρισμὸν ὥσπερ ὕδωρ; Ὃς μετὰ ἁμαρ-
τωλῶν ὁδὸν ἐπορεύθη, οὗτος ὅλως κοινωνήσας μετὰ ποιούντων τὰ
9 ἄνομα τοῦ πορευθῆναι μετὰ ἀσεβῶν. Μὴ γὰρ εἴπῃς ὅτι
οὐκ ἔσαι ἐπισκοπὴ ἀνδρός, καὶ ἐπισκοπὴ αὐτῷ πρὸς κυ-
10 ρίου. Διὸ ζωντὶ καρδίας ἀκούσατέ μου, μὴ μοι εἴη
ἐναντι κυρίου ἀσεβῆσαι, καὶ ἐναντι παντοκράτορος τα-
ραχθῆναι τὸ δίκαιον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[21] Consumetur caro eius vt non videat, & contrita ossa eius ne appareant. [22] Et appropinquauit corruptioni anima eius, & spiraculum eius mortiferis. [23] Si est in eo meritum, præparatur angelus paracletus vnus de millibus accusatoribus, vt annunciet filio hominis rectitudinem suam. [24] Et parcet ei, & dicet: Redime eum, ne descendat in corruptionem, inueni redemptionem. [25] Attenuatur caro eius magis quàm caro puerilis, reuertetur ad dies adolescentiæ suæ.

[26] Orabit coram Deo & placebit ei, & videbit faciem eius in beneplacito, & reddet filio hominis secundùm iustitiam suam.

[27] Diriget se ad filios hominis, & dicet, Peccaui, & rectum peruerti, & non prodest mihi. [28] Redemit animam eius ne transeat per gladium, & anima eius in luce excelsa videbit. [29] Ecce omnia hæc operatur Deus duabus & tribus vicibus cum filio hominis. [30] Vt reuocet animam eius à corruptione, vt luceat in luce viuentium. [31] Ausculta Iob, intende mihi: tace, & ego loquar. [32] Si habes verba responde mihi; loquere, quoniam volo iustificare te.

[33] Si autem non habes, suscipe à me: tace, & docebo te sapientiam.

CAP. XXXIIII.

ET respondit Elihu, & ait: [2] Audite sapientes verba mea, & scientes auscultate sermones meos. [3] Auris enim verba probat, & palatum saporem comedendo. [4] Iudicium eligamus nobis, despiciamus inter nos quid sit bonum. [5] Quoniam dixit Iob: Iustus sum, & Deus abstulit iudicium meum. [6] Propter iudicium meum mendacem faciam filium hominis, qui mittit sagittas absque peccato.

[7] Quis est vir sicut Iob qui bibit subsannationem sicut aquam? [8] Et vadit vt consortium faciat cum operantibus iniquitatem, & vt ambulet cum viris impiis. [9] Quoniam dixit: Non proficiet vir in velle suo cum Deo. [10] Ideò viri sapientes corde attendite ad me, absit à Deo impietas, & ab omnipotente dolus.

11 כִּי פֹעַל אָדָם יְשַׁלֶּם־לוֹ וּכְאֹרַח אִישׁ יַמְצִאֶנּוּ׃
12 אַף־אָמְנָם אֵל לֹא־יַרְשִׁיעַ וְשַׁדַּי לֹא־יְעַוֵּת מִשְׁפָּט׃
13 מִי־פָקַד עָלָיו אָרְצָה וּמִי שָׂם תֵּבֵל כֻּלָּהּ׃
14 אִם־יָשִׂים אֵלָיו לִבּוֹ רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ אֵלָיו יֶאֱסֹף׃
15 יִגְוַע כָּל־בָּשָׂר יַחַד וְאָדָם עַל־עָפָר יָשׁוּב׃
16 וְאִם־בִּינָה שִׁמְעָה־זֹּאת הַאֲזִינָה לְקוֹל מִלָּי׃
17 הַאַף שׂוֹנֵא מִשְׁפָּט יַחֲבוֹשׁ וְאִם־צַדִּיק כַּבִּיר תַּרְשִׁיעַ׃
18 הָאֹמֵר לְמֶלֶךְ בְּלִיָּעַל רָשָׁע אֶל־נְדִיבִים׃
19 אֲשֶׁר לֹא־נָשָׂא פְנֵי שָׂרִים וְלֹא נִכַּר־שׁוּעַ לִפְנֵי־דָל כִּי־מַעֲשֵׂה יָדָיו כֻּלָּם׃
20 רֶגַע יָמֻתוּ וַחֲצוֹת לַיְלָה יִגְעֲשׁוּ עָם וְיַעֲבְרוּ וְיָסִירוּ אַבִּיר לֹא בְיָד׃
21 כִּי עֵינָיו עַל־דַּרְכֵי־אִישׁ וְכָל־צְעָדָיו יִרְאֶה׃
22 אֵין־חֹשֶׁךְ וְאֵין צַלְמָוֶת לְהִסָּתֵר שָׁם פֹּעֲלֵי אָוֶן׃
23 כִּי לֹא עַל־אִישׁ יָשִׂים עוֹד לַהֲלֹךְ אֶל־אֵל בְּמִשְׁפָּט׃
24 יָרֵעַ כַּבִּירִים לֹא־חֵקֶר וַיַּעֲמֵד אֲחֵרִים תַּחְתָּם׃
25 לָכֵן יַכִּיר מַעֲבָדֵיהֶם וְהָפַךְ לַיְלָה וְיִדַּכָּאוּ׃
26 תַּחַת־רְשָׁעִים סְפָקָם בִּמְקוֹם רֹאִים׃
27 אֲשֶׁר עַל־כֵּן סָרוּ מֵאַחֲרָיו וְכָל־דְּרָכָיו לֹא הִשְׂכִּילוּ׃
28 לְהָבִיא עָלָיו צַעֲקַת־דָּל וְצַעֲקַת עֲנִיִּים יִשְׁמָע׃
29 וְהוּא יַשְׁקִט וּמִי יַרְשִׁיעַ וַיַּסְתֵּר פָּנִים וּמִי יְשׁוּרֶנּוּ וְעַל־גּוֹי וְעַל־אָדָם יָחַד׃
30 מִמְלֹךְ אָדָם חָנֵף מִמֹּקְשֵׁי עָם׃
31 כִּי אֶל־אֵל הֶאָמַר נָשָׂאתִי לֹא אֶחְבֹּל׃

11 *Opus enim hominis reddet ei, & iuxta
12 vias singulorum restituet eis. *Verè e-
nim Deus non condemnabit frustrà, nec
omnipotens subuertet iudicium.
13 *Quem constituit alium super terram,
aut quem posuit super orbem quem fa-
14 bricatus est? *Si direxerit ad eum cor
suum, spiritū illius & flatum ad se trahet.
15 *Deficiet omnis caro simul,& homo in
16 cinerem reuertetur.*Si habes ergo intelle-
ctum, audi quod dicitur, & ausculta vo-
17 cem eloquij mei. *Nunquid qui non a-
mat iudicium sanari potest? & quomodo
tu eum qui iustus est in tantum condénas?
18 *Qui dicit regi apostata,qui vocat du-
19 ces impios. *Qui non accipit personas
principum, nec cognouit tyrannum cùm
C disceptaret contra pauperem. Opus enim
20 manuum eius sunt vniuersi. *Subitò mo-
rientur,& in media nocte turbabuntur po
puli & pertransibunt, & auferent violen-
21 tum absq; manu. *Oculi enim eius super
vias hominum, & omnes gressus eorum
22 considerat. *Non sunt tenebræ & non
est vmbra mortis,vt abscondantur ibi qui
23 operantur iniquitatem. *Neque enim
vltrà in hominis potestate est, vt veniat
24 ad Deum in iudicium. *Conteret
multos & innumerabiles, & stare faciet a-
25 lios pro eis. *Nouit enim opera eo-
rum, & idcircò inducet noctem, & conte-
26 rentur. *Quasi impios percussit eos,
27 in loco videntium. *Qui quasi de
industria recesserunt ab eo, & omnes vias
28 eius intelligere noluerunt. *Vt peruenire
facerent ad eum clamorem egeni,& audi-
29 ret vocem pauperum. *Ipso enim con-
cedente pacem, quis est qui condemnet?
ex quo absconderit vultum, quis est qui
contempletur eum? & super gentes & su-
30 per omnes homines. *Qui regnare facit
hominem hypocritam propter peccata po
31 puli. *Quia ergo ego locutus sum ad
Deum, te quoque non prohibebo.

תרגום

11 אֲרוּם עוֹבָדֵי בַר נַשׁ יְשַׁלֵּם לֵהּ וּכְאוֹרְחָא יַעֲרְעִנֵּה׃ 12 בְּרַם בְּקוּשְׁטָא אֱלָהּ לָא יְחַיֵּב וְשַׁדַּי לָא יְקַלְקֵל דִּינָא׃ 13 מַן
פָּקִד עֲלוֹי לְמֶעְבַּד אַרְעָא וּמַן שַׁוִּי חֵבֶל כֻּלָּהּ׃ 14 אִין יְשַׁוִּי לָוָתֵהּ לְבֵיהּ רוּחֵהּ וְנִשְׁמְתֵהּ לְוָתֵהּ יְכַנּוֹשׁ׃ 15 יְתְנְגִיד כָּל בִּשְׂרָא כַּחֲדָא וּבַר
נַשׁ עַל עַפְרָא יְשָׁכוּב׃ 16 וְאִין תְּהֵבִין שְׁמַע דָּא אַצֵית לְקַל מֵלַי׃ 17 הַבְּרַם דְּשָׂנֵי דִינָא יְסָחֵר וְאִין זַכָּאי רַב יְחַיֵּב׃ 18 הַכְשַׁר
דְּאָחֵאמַר לְמַלְכָּא רַשִׁיעָא חַיָּבָא לְאַרְכּוֹנִין׃ 19 דְּלָא נְסֵב אַפֵּי רַבְרְבָנַיָּא וְלָא אִשְׁתְּמוֹדַע שׁוּעָא קֳדָם מְסַכְּנָא אֲרוּם עוֹבָדֵי יְדוֹי כֻּלְּהוֹן׃
20 בְּשַׁעְתָּא יְמוּתוּן סְרוֹמָאֵי בְּפַלְגוּת לֵילְיָא מְתַרְגְּזִין מִצְרָאֵי וְיַעְדִּין דּוּרְבָנֵי לָא בְחֵיל יָדָא׃
21 מְסוֹיִל דְּעֵינוֹי עַל אוֹרְחֵי בְּנֵי נָשָׁא וְכָל הוֹן פְּסִיעָתּוֹי יֶחֱמֵי׃ 22 בְּרַם לֵית חֲשׁוֹךְ וְלֵית טוּלָא דְּמוֹתָא לְאִסְתַּמָּרָא תַּמָּן עָבְדֵי שִׁקָּר׃
23 אֲרוּם לָא עַל גְּבַר יְשַׁוִּי חוֹב לְמֵיזַל לָוֵת אֱלָהּ בְּדִינָא׃ 24 יְרַהֲטוּן מֵימֵי נַהֲרָא דְּסַגִּיעִין בְּגוּמַיָּא מְדֵלִית סוֹף וַאֲקִים חוֹרָנִין מְבָּתֵּרֵיהוֹן
חֲלוּפֵיהוֹן׃ 25 בְּגִין בֵּן יְהוֹדַע מַעְבָּדֵיהוֹן וַהֲפָךְ לֵילְיָא וּמְדַכְּאִין׃ 26 חֲלַף רְשִׁיעֵי סַפְּקִינוּן בַּאֲתַר דַּיְחֲמוּן צַדִּיקַיָּא וְיִזְכּוּן דִּינָא׃
27 דְּמִטּוּל הֵיכְנָא זָרוּ מִן בַּתְרוֹהִי וְכָל אוֹרְחָתֵיהּ לָא אַשְׂכִּילוּ׃ 28 לְאַיְתָאָה עֲלוֹי קְבִלְתָּא דְּמִסְכֵּנָא וְצַעֲקָתְהוֹן דַּעֲנְיֵי יִשְׁמַע׃
29 וְהוּא יַשְׁרוֹךְ וּמַן יְחַיֵּב וְיַסְתֵּיר שְׁכִינְתֵּהּ וּמַן יְסַבְּרִנֵּהּ וּמַסְעַר חוֹבָא עַל עַמָּא וְעַל בַּר נָשָׁא כַּחֲדָא׃
30 מְמַנֵּי וּמַלְכָּא בַּר נַשׁ דִּילְטוֹר מְטוּל תַּקָּלָיָא דִּי בְעַמָּא׃
31 אֲרוּם לֵאלָהּ הָאֶפְשַׁר דְּהֵימַר סוֹבְרֵת לָא אֶחְבּוֹל׃

* *Sed reddat homini ſecundùm quod facit* 11
vnuſquiſque eorum, & in ſemita viri inue-
niet eum.

* *Putas autem Dominum abſurda facturum,* 12
aut omnipotens conturbabit iudicium qui fecit
terram?

* *Quis autem eſt faciens ſubcæleſtem, et quæ* 13
inſunt omnia?

* *Si enim voluerit continere, & ſpiritum* 14
apud eum detinere, * *finietur omnis caro ſimul.* 15
Omnis enim homo in terram redibit, vndè &
formatus eſt.

* *Si autem non admonitus es, audi hæc, au-* 16
ribus percipe vocem verborum.

* *Vide tu facientem iniqua, & perdentem* 17
malos, exiſtentẽ æternum iuſtum impium facis?

* *Dicens regi, iniquus es; impiiſſimus princi-* 18
pibus. * *Qui non veritus eſt perſonam hono-* 19
rabilis, neque nouit honorem ponere adultis,
mirari perſonas eorum:

* *Vana autem ipſis euenient clamaſſe & o-* 20
raſſe virum, vſus eſt enim iniquè, excluſis im-
potentibus: * *Ipſe enim conſpector eſt operum* 21
hominum, latuit autem illum nihil eorum quæ
faciunt.

* *Neque eſt locus vt abſcondantur facien-* 22
tes iniqua: * *Quoniam non in virum ponet* 23
adhuc: nam Dominus omnes inſpicit.

* *Qui comprehendit inueſtigabilia, glorioſa-* 24
que & excellentia, quorum non eſt numerus.

* *Cognoſcens eorum opera, & vertet noctem* 25
& humiliabuntur.

* *Extinxit autem impios, conſpicui autem* 26
coram eo. * *Quod declinauerunt à lege Dei.* 27
iuſtificationes eius non cognouerunt.

* *Vt adducerent ad eum clamorem pauperis,* 28
& clamorem egenorum exaudiet.

* *Et ipſe ſilentium præbebit, & quis con-* 29
demnabit? & abſcondet faciem, & quis vide-
bit eum? & ſuper gentem & ſuper hominem
ſimul: * *Qui regnare facit hominem hypo-* 30
critam ob difficultatem populi.

* *Quoniam ad fortem dicens, Accepi, non* 31
alienabo.

11 * ἀλλὰ ἀποδιδοῖ ἀνθρώπῳ καθὰ ποιεῖ ἕκαστος αὐτῶν,
καὶ ἐν τρίβῳ ἀνδρὸς εὑρήσει αὐτόν.
12 * οἴει γὰρ κύριον ἄτοπα ποιήσειν, ἢ ὁ παντοκράτωρ
ταράξει κρίσιν ὃς ἐποίησε τὴν γῆν·
13 * τίς δὲ ἐστὶν ὁ ποιῶν τὴν ὑπ' οὐρανὸν καὶ τὰ ἐνόντα
πάντα·
14 * εἰ γὰρ βούλοιτο συρχεῖν καὶ τὸ πνεῦμα παρ' αὐτῷ κα-
τασχεῖν,
15 * τελευτήσει πᾶσα σὰρξ ὁμοθυμαδόν. πᾶς γὰρ βροτὸς
εἰς γῆν ἀπελεύ(ε)σεται ὅθεν καὶ ἐπλάσθη.
16 * εἰ γὰρ μὴ νοητὴν, ἄκουε ταῦτα, ἐνωτίζου φωνὴν ῥημά-
17 των. * ἴδε σὺ τὸν ποιοῦντα ἄδικα, καὶ τὸν ὀλλύοντα τοὺς
πονηρούς, ὄντα αἰώνιον δίκαιον ἀσεβεῖς;
18 * λέγων βασιλεῖ ἄθεμις, ἀσεβέστατος τοῖς ἄρ-
χουσιν.
19 * ὃς οὐκ ἐπῃσχύνθη πρόσωπον ἐντίμου, οὐ γὰρ οἶδε τιμὴν
θέσθαι δούλοις, θαυμαστὴν πρόσωπα αὐτῶν·
20 * καὶ γὰρ αὐτοῖς ἀποβήσεται, τὸ κεκραγέναι καὶ δεῖ-
σαι δούλους, ἐχρήσατο γὰρ παρανόμως, ἐκκλειομένων ἀ-
δυνάτων·
21 * αὐτὸς γὰρ ὁρατής ἐστιν ἔργων ἀνθρώπων, λέληθε δὲ
αὐτὸν οὐδὲν ὧν πράσσουσιν.
22 * οὐ γάρ ἐστι τόπος τοῦ κρυβῆναι τοὺς ποιοῦντας τὰ
ἄνομα·
23 * ὅτι οὐκ ἐπ' ἀνδρὶ θήσει ἔτι. ὁ γὰρ κύριος πάντας ἐφορᾷ·
24 * ὁ καταλαμβάνων ἀνεξιχνίαστα, ἐνδόξατε καὶ ἐξαί-
σια, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός.
25 * ὁ γνωρίζων αὐτῶν τὰ ἔργα, καὶ στρέψει νύκτα καὶ τα-
πεινωθήσονται.
26 * ἔσβεσεν δὲ ἀσεβεῖς, ὁρατοὶ δὲ ἐνώπιον αὐτοῦ.
27 * ὅτι ἐξέκλινάν ἀπ' ἐμοῦ τοῦ μὴ νόμου θεοῦ. δικαιώματα αὐτοῦ οὐκ
ἐπέγνωσαν·
28 * τοῦ ἐπαγαγεῖν ἐπ' αὐτὸν κραυγὴν πτωχοῦ, καὶ κραυ-
γὴν πτωχῶν εἰσακούσεται.
29 * καὶ αὐτὸς ἡσυχίαν παρέξει, καὶ τίς καταδικάσει;
καὶ κρύψει πρόσωπον, καὶ τίς ὄψεται αὐτόν; καὶ κατ' ἔθνους,
καὶ κατ' ἀνθρώπου ὁμοῦ·
30 * βασιλεύων ἄνθρωπον ὑποκειτὴν διὰ δυσκολίας λαοῦ.
31 * ὅτι πρὸς τὸν ἰσχυρὸν ὁ λέγων, εἴληφα, οὐκ ἐνεχυράσω.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[11] Opera enim filij hominis reddet ei, & iuxta viam viri eueniet ei. [12] Veruntamen Deus non condemnabit, & omnipotens non peruertet iudicium. [13] Quis mandauit ei vt faceret terram, aut quis posuit orbem vniuersum? [14] Si posuerit ad eum cor suum, spiritum & spiraculum eius ad se collegerit: [15] Deficiet omnis caro simul, & filius hominis in puluere dormiet.

[16] Si enim intelligis, audi hoc, ausculta vocem sermonum meorum. [17] Num verò odio habens iudicium custodietur, & num iustum magnum reum peraget? [18] Nunquid congruum est vt dicatur regi, Impius es? Sceleratus, principibus?

[19] Qui non accipit faciem principum, nec agnoscitur magnificus coram paupere, quoniam opera manuum suarum sunt omnes.

[20] In momento mortui sunt Sodomitæ, & media nocte commoti sunt Ægyptij: & pertransibunt & auferentur præfecti absque fortitudine manus. [21] Quoniam oculi eius super vias filiorum hominum, & omnes gressus eorum videbit. [22] Non sunt enim tenebræ nec vmbra mortis, vt abscondantur ibi qui operantur iniquitatem. [23] Quoniam non ponet vltrà super hominem vt vadat ad Deum in iudicium. [24] Currunt aquæ fluminis quæ multæ sunt in foueas sine fine, & stare facit alias sequentes pro eis.

[25] Propterea nota faciet opera eorum, & conuertsa nocte tum conterentur. [26] Pro impiis percussit eos in loco in quo videbunt iusti, & iustificabunt iudicium. [27] Eo quòd recesserunt ab eo, & omnes vias eius non intellexerunt. [28] Vt adducerent ad eum clamorem pauperis, & vociferationem afflictorum exaudiet. [29] Et ipse requiescere faciet, & quis condemnabit? & auferet maiestatem suam, & quis contemplabitur eam? & visitaturus est scelus super populum & super filium hominis simul.

[30] Qui constituit regem filium hominis delatorem propter offendicula quæ sunt in populo. [31] Num enim potest fieri vt dicas de Deo, Sustinui, non disperdam?

32 * בִּלְעָדַי אֶחֱזֶה אַתָּה הַרֵּנִי אִם־עָוֶל פָּעַלְתִּי לֹא
אֹסִיף׃
33 * הֶמֵעִמְּךָ יְשַׁלְּמֶנָּה כִּי־מָאַסְתָּ כִּי־אַתָּה תִּבְחַר
וְלֹא־אֲנִי וּמַה־יָּדַעְתָּ דַּבֵּר׃
34 * אַנְשֵׁי־לֵבָב יֹאמְרוּ לִי וְגֶבֶר חָכָם שֹׁמֵעַ לִי׃
35 * אִיּוֹב לֹא־בְדַעַת יְדַבֵּר וּדְבָרָיו לֹא בְהַשְׂכִּיל׃
36 * אֲבִי יִבָּחֵן אִיּוֹב עַד־נֶצַח עַל־תְּשֻׁבֹתָיו
בְּאַנְשֵׁי־אָוֶן׃
37 * כִּי יֹסִיף עַל־חַטָּאתוֹ פֶּשַׁע בֵּינֵינוּ יִסְפֹּק וְיָרֵב
אֲמָרָיו לָאֵל׃

לה

1 * וַיַּעַן אֱלִיהוּא וַיֹּאמַר׃
2 * הַזֹּאת חָשַׁבְתָּ לְמִשְׁפָּט אָמַרְתָּ צִדְקִי מֵאֵל׃
3 * כִּי־תֹאמַר מַה־יִּסְכָּן־לָךְ מֶה אוֹעִיל מֵחַטָּאתִי׃
4 * אֲנִי אָשִׁיבְךָ מִלִּין וְאֶת־רֵעֶיךָ עִמָּךְ׃
5 * הַבֵּט שָׁמַיִם וּרְאֵה וְשׁוּר שְׁחָקִים גָּבְהוּ מִמֶּךָּ׃
6 * אִם־חָטָאתָ מַה־תִּפְעַל־בּוֹ וְרַבּוּ פְשָׁעֶיךָ מַה־
תַּעֲשֶׂה־לּוֹ׃
7 * אִם־צָדַקְתָּ מַה־תִּתֶּן־לוֹ אוֹ מַה־מִּיָּדְךָ יִקָּח׃
8 * לְאִישׁ־כָּמוֹךָ רִשְׁעֶךָ וְלִבֶן־אָדָם צִדְקָתֶךָ׃
9 * מֵרֹב עֲשׁוּקִים יְזֵעִיקוּ יְשַׁוְּעוּ מִזְּרוֹעַ רַבִּים׃
10 * וְלֹא־אָמַר אַיֵּה אֱלוֹהַּ עֹשָׂי נֹתֵן זְמִרוֹת בַּלָּיְלָה׃
11 * מַלְּפֵנוּ מִבַּהֲמוֹת־אֶרֶץ וּמֵעוֹף הַשָּׁמַיִם
יְחַכְּמֵנוּ׃
12 * שָׁם יְצַעֲקוּ וְלֹא יַעֲנֶה מִפְּנֵי גְּאוֹן רָעִים׃
13 * אַךְ־שָׁוְא לֹא־יִשְׁמַע אֵל וְשַׁדַּי לֹא יְשׁוּרֶנָּה׃
14 * אַף כִּי־תֹאמַר לֹא תְשׁוּרֶנּוּ דִּין לְפָנָיו וְתוֹחַל לוֹ׃
15 * וְעַתָּה כִּי־אֵין פָּקַד אַפּוֹ וְלֹא יָדַע בַּפַּשׁ מְאֹד׃
16 * וְאִיּוֹב הֶבֶל יְפַצֶּה־פִּיהוּ בִּבְלִי־דַעַת מִלִּין
יַכְבִּיר׃

32 * Si erraui, tu doce me. ſi iniquitatem
33 locutus ſum, vltrà non addam. *Nunquid
à te Deus expetit eam, quia diſplicuit ti-
bi? Tu enim cœpiſti loq, & non ego. quod
34 ſi quid noſti melius, loquere. *Viri intelli-
gentes loquantur mihi, & vir ſapiens au-
35 diat me. * Iob autem ſtultè locutus eſt, &
36 verba illius non ſonant diſciplinam. *Pa-
ter mi, probetur Iob vſque ad finem. Ne
37 deſinas ab homine iniquitatis, *qui addi-
dit ſuper peccata ſua blaſphemiam. Inter
nos interim conſtringatur, & tunc ad iu-
dicium prouocet ſermonibus ſuis Deum.

CAP. XXXV.

1 IGitur Elihu hæc rurſum locutus eſt.
2 *Nunquid ęqua videtur tibi tua cogita-
3 tio, vt diceres; Iuſtior Deo ſum? * Dixiſti
enim: Non tibi placet quod rectum eſt;
vel quid tibi proderit ſi ego peccauero?
4 *Itaque ego reſpondebo ſermonibus tuis,
5 & amicis tuis tecum. *Suſpice cælum & in-
B tuere, & contemplare æthera quòd altior
6 te ſit. *Si peccaueris, quid ei nocebis? & ſi
multiplicatæ fuerint iniquitates tuæ, quid
7 facies contra eum? * Porrò ſi iuſtè egeris,
quid donabis ei, aut quid de manu tua ac-
8 cipiet? *Homini qui ſimilis tui eſt nocebit
impietas tua, & filium hominis adiuuabit
9 iuſtitia tua. * Propter multitudinem ca-
lumniatorum clamabunt, & eiulabunt
10 propter vim brachij tyrannorum. *Et non
C dixit: Vbi eſt Deus qui fecit me, qui dedit
11 carmina in nocte. * Qui docet nos ſuper
iumenta terræ, & ſuper volucres cæli eru-
12 dit nos. *Ibi clamabunt, & non exaudiet
13 propter ſuperbiam malorum. * Non ergo
D fruſtrà audiet Deus, & omnipotens cau-
14 ſas ſingulorum intuebitur. * Etiam cùm
dixeris, non conſiderat, iudicare coram il-
15 lo & expecta eum. * Nunc enim non in-
fert furorem ſuum, nec vlciſcitur ſcelus
16 valdè. * Ergo Iob fruſtrà aperit os
ſuum, & abſque ſcientia verba multi-
plicat.

תרגום

32 בַּר מִמָּה דְּאֶחְמֵי אַנְתְּ אֲלֵיפְנַנִי אִין שְׁקַרָא עֲבַדֵת לָא אוֹסִיף׃ 33 הַאֶפְשַׁר דְּמֵעִמָּךְ יְשַׁלְּמִנַּהּ אֲרוֹם רַחֲקַתְּ אַתְּ תְּחַרְעֵי וְלָא
אֲנָא וּמָה דְּיַדְעַתְּ מַלֵּל׃ 34 אֱנָשֵׁי חַכִּימֵי לִבָּא יֵימְרוּן לִי וְגַבְרָא חַכִּימָא יְקַבֵּל מִנִּי׃ 35 אִיּוֹב לָא בְמַנְדְּעָא יְמַלֵּל וּפִתְגָמוֹי לָא בְשִׂכְלָא׃
36 אֲבָא דְּבִשְׁמַיָּא יִבְחֵן אִיּוֹב עַד עָלְמִין מְטוּל תְּיוּבְתָּא בְּאֱנָשֵׁי שְׁקָרָא׃ 37 אֲרוֹם יוֹסִיף עַל סָרְחָנֵהּ מָרַד בֵּינָנָא מַסְפֵּק וּמַסְגֵּי מֵימְרוֹי
קֳדָם אֱלָהָא׃

לה

1 וַאֲתִיב אֱלִיהוּא וַאֲמַר׃ 2 הֲדָא חֲשֵׁלְתָּא לְדִינָא מַלֵּלְתָּא זַכְיֵת מִן אֱלָהּ׃ 3 אֲרוֹם תֵּימַר מָה יְהָנֵי לָךְ מָה צְרִיךְ אִית מִן סָרְחָנִי׃
4 אֲנָא אֲתִיבְנָךְ מִלַּיָּא וְיָת חַבְרָיִךְ מִן עִמָּךְ׃ 5 אִסְתַּכַּל לִשְׁמַיָּא וַחֲמִי וְאִסְתְּכִי שְׁחָקַיָּא דְּאִתְגַּבְהָן מִנָּךְ׃
6 אִין חַבְתָּא מָה תַּעְבֵּד בֵּיהּ וְסִגִיעוּ מְרוֹדָיִךְ מָה תַּעְבֵּד לֵהּ׃ 7 אִין זְכִיתְ מָה תִּיהַב לֵהּ אוֹ מָה מִן יְדָךְ יְקַבֵּל׃
8 לְגֻבַר דְּיִכְמָךְ חוֹבָךְ וּלְבַר נַשׁ זַכְיָא צִדְקָתָךְ׃ 9 מִסְּגִיעֵי טָלוּמִין יְקַבְּלִין יִבְעוּן מִתְּקוֹף אְדְרַע רַבְרְבָנִי׃
10 וְלָא אֲמַר הָאן אֱלָהּ דַּעֲבַד יָתִי דְּמַסְּדְרִין אֲנָגְלֵי מְרוֹמָא קָדָמוֹי תְּשַׁבְּחָתָא בְּלֵילְיָא׃ 11 דְּמְאַלֵּף יָתָנָא מִן בְּעִירֵי אַרְעָא וּמִן עוֹפָא
דִּשְׁמַיָּא יְחַכְּמִנָּא׃ 12 תַּמָּן קָבְלִין וְלָא עָנֵי מִן קֳדָם גֵּיוָתָנוּת בִּישִׁין׃ 13 לְחוֹד שְׁקָרָא לָא יְשְׁמַע אֱלָהּ וְשַׁדַּי לָא יְסְבִינֵהּ׃
14 וּכְדֵין אֲרוֹם תֵּימַר לָא יְסְבִינֵהּ אִדְּיִן קֳדָמוֹי וְתוֹרִיךְ לֵהּ׃ 15 וּכְדֵין אֲרוֹם כְּאוֹרַח לָא הֲוָה אַסְעַר תְּקָפֵהּ וְלָא יָדַע לְאַפּוּשֵׁי לַחֲדָא׃
16 וְאִיּוֹב לְלָמָא יְפַצֵּא פּוּמֵהּ מְדַלִּית מַנְדְּעָא מַרְבֵּא מַסְגֵּי׃

*Sine meipso videbo. tu ostende mihi si iniu- 32
stitiam operatus sum, non addam:*

*Nunquid à te soluet eam, quoniam tu ex- 33
puliſti, quoniam tu eliges, & non ego, & quid
noſti loquere?*

*Ideò prudentes corde dicent hæc: vir au- 34
tem ſapiens audiuit meum verbum.*

*Iob autem non in intellectu locutus eſt, at 35
verba eius non in ſcientia.*

*Veruntamen diſce Iob, ne dederis amplius 36
reſponſionem, quemadmodum ſtulti.*

*Ne addamus ſuper peccatis noſtris: iniqui- 37
tas autem in nobis computetur multa loquenti-
bus verba coram Domino.*

CAP. XXXV.

RESpondens autem Eliu ait: 1

*Quid hoc putaſti in iudicio. tu quis es? 2

*Quoniam dixiſti: Iuſtus ſum coram Do- 3
mino. quoniam dices: Quid faciam cùm pecca-
uerim? *Ego autem tibi dabo reſponſum & 4
tribus amicis. *Suſpice in cælum & vide, 5
contemplare nebulas quòd altæ à te.

*Si peccaſti, quid facies? ſi autem & mul- 6
ta deliquiſti, quid potes facere?

*Quoniam igitur iuſtus es, quid dabis ei, 7
aut quid de manu tua accipiet?

*Viro ſimili tui impietas tua, & filio ho- 8
minis iuſtitia tua.

*A multitudine calumniati clamabunt, vo- 9
ciferabuntur à brachio multorum.

*Et non dixit: Vbi eſt Deus qui fecit me, or- 10
dinans cuſtodias nocturnas.

*Diuidens me à quadrupedibus terræ, ab 11
autem volucribus cæli.

*Illic clamabunt & non exaudiet, & ab 12
iniuria malorum. *Indecentia enim videre non 13
vult Dominus, ipſe enim omnipotens conſpe-
ctor eſt perficientium iniqua:

*Et ſaluabit me. iudicare autem coram eo, ſi 14
potes laudare eum vt eſt.

*Et nunc quoniam non eſt qui conſideret 15
iram eius, & non nouit in delicto valdè.

*Et Iob fruſtrà aperit os ſuum, in ignoran- 16
tia verba ponderat.

32 * ἀνὰ ἐμαυτοῦ ὄψομαι. σὺ δὲ εἶξόν μοι, εἰ ἀδικίαν
ἐργασάμην, οὐ μὴ προσθήσω.

33 * μὴ παρὰ σοῦ ἀπότισις αὐτῷ. ὅτι σὺ ἀπώσω, ὅτι σὺ
ἐκλέξῃ, καὶ οὐκ ἐγώ· καὶ τί ἔγνως λάλησον;

34 * διὸ σοφοὶ καρδίας ἐροῦσι ταῦτα, ἀνὴρ δὲ σοφὸς ἀ-
κήκοέ μου τὸ ῥῆμα.

35 * ἰὼβ δὲ οὐκ ἐν συνέσει ἐλάλησε, τὰ δὲ ῥήματα αὐτοῦ
οὐκ ἐν ἐπιστήμῃ.

36 * οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ μάθε ἰὼβ, μὴ δῶς ἔτι ἀνταπόκρισιν, ὥσπερ οἱ ἄφρονες.

37 * ἵνα μὴ προσθῶμεν ἐφ' ἁμαρτίαις ἡμῶν, ἀνομία δὲ
ἐφ' ἡμῖν λογισθείη πολλὰ λαλούντων ῥήματα ἐνώτιον
κυρίου.

λε΄.

1 * Ὑπολαβὼν δὲ ἐλιοὺ λέγει·

2 * τί τοῦτο ἡγήσω ἐν κρίσει· σὺ τίς εἶ;

3 * ὅτι εἶπας, δίκαιός εἰμι ἐναντίον κυρίου· ὅτι ἐρεῖς τί
ποιήσω ἁμαρτών;

4 * ἐγὼ δέ σοι δώσω ἀπόκρισιν καὶ τοῖς τεσσὶ φίλοις.

5 * ἀνάβλεψον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἴδε, κατάμαθε νέ-
6 φη, ὡς ὑψηλὰ ἀπὸ σοῦ. * εἰ ἥμαρτες τί πράξεις; εἰ δὲ
καὶ πολλὰ ἀνόμησας, τί δυνάσαι ποιῆσαι;

7 * ἐπεὶ οὖν δίκαιος εἶ, τί δώσεις αὐτῷ, ἢ τί ἐκ χειρός σου
8 λήψεται; * ἀνδρὶ τῷ ὁμοίῳ σου ἡ ἀσέβειά σου, καὶ υἱῷ
ἀνθρώπου ἡ δικαιοσύνη σου.

9 * ἀπὸ πλήθους συκοφαντούμενοι κεκράξον), βοήσον)
10 ἀπὸ βραχίονος πολλῶν. * καὶ οὐκ εἶπε, ποῦ ἐστιν ὁ θεὸς
ὁ ποιήσας με, ὁ καταστάσων φυλακὰς νυκτερινάς.

11 * ὁ διδοὺς ἡμῖν ἀπὸ τετραπόδων γῆς, ἀπὸ δὲ πετεινῶν
12 οὐρανοῦ. * ἐκεῖ κεκράξονται καὶ οὐ μὴ εἰσακούσῃ, ἀπὸ
ὕβρεως πονηρῶν.

13 * ἄτοπα γὰρ ἰδεῖν οὐ βούλε) ὁ κύριος, αὐτὸς γὰρ ὁ παν-
κράτωρ ὁρατὴς ἐστὶ τῶν συντελουμένων τὰ δίκαια,

14 * καὶ σώσει με. κρίθητι δὲ ἐναντίον αὐτοῦ, εἰ δυνάσαι
αἰνέσαι αὐτὸν ὡς ἔστι.

15 * καὶ νῦν ὅτι οὐκ ἔστιν ἐπισκοπούμενος ὀργὴν αὐτοῦ, ἐν
οὐκ ἔγνω περιπαίσαι σφόδρα.

16 * καὶ ἰὼβ ματαίως ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ, ἐν ἀγνωσίᾳ
ῥήματα βαρύνει.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[32] Præter illud quod ego vidi doce me: ſi iniquitatem feci, non adiiciam. [33] Num quod tecum eſt reſtituet ei, quia aſpernatus es? eliges enim, & non ego: & ſi quid ſcis, eloquere. [34] Viri ſapientes corde dicant mihi, & vir ſapiens audiat me. [35] Iob non in ſcientia loquitur, & verba illius non ſunt cum intellectu. [36] Pater mi qui es in cælis probetur Iob vſque in æuum propter conuerſionem in viris iniquitatis. [37] Quoniam addet ſuper peccatum ſuum prævaricationem, inter nos complodit, & multiplicat verba ſua coram Deo.

CAP. XXXV.

ET reſpondit Elihu & ait: [1] Nunquid hoc cogitaſti ad iudicium, locutus es, Iuſtior Deo ſum? [3] Dixiſti enim: Quid proderit tibi, & quid vtilitatis erit à peccato meo? [4] Ego reſpondebo tibi verba & ſociis qui tecum ſunt. [5] Aſpice cælos & vide, & contemplare æthera, quoniam celſiora te ſunt. [6] Si peccaſti, quid facies contra eum? & ſi multiplicatæ ſunt prævaricationes tuæ, quid facies ei? [7] Si iuſtus es, quid dabis ei, aut quid de manu tua accipiet? [8] Viro qui ſimilis eſt tui iniquitas tua eſt, & filio hominis iuſto iuſtitia tua. [9] Propter multitudinem calumniatorum clamant: deprecabuntur propter fortitudinem brachij principum. [10] Et non dixit: Vbi eſt Deus qui fecit me, ante cuius conſpectum angeli excelſi ordinant laudem in nocte? [11] Qui docet nos præ iumentis terræ, & præ auibus cæli ſapientes nos efficit. [12] Ibi clamant, & non reſpondet propter ſuperbiam malignantium. [13] Attamen iniquitatem non audiet Deus, & omnipotens non intuebitur eam. [14] Vtique enim dices: Non intuebitur eum: iudica coram illo, & ſpera in eo. [15] Et nunc perinde ac ſi non fuiſſet, viſitabit furore ſuo, & neſciuit multiplicare nimis. [16] Iob enim in vanum aperit os ſuum, abſque ſcientia verba multiplicat.

לו

1 * וַיֹּסֶף אֱלִיהוּא וַיֹּאמַר׃
2 * כַּתֵּר־לִי זְעִיר וַאֲחַוְךָ כִּי־עוֹד לָאֱלוֹהַּ מִלִּים׃
3 * אֶשָּׂא דֵעִי לְמֵרָחוֹק וְלִפְעֲלִי אֶתֵּן־צֶדֶק׃
4 * כִּי־אָמְנָם לֹא־שֶׁקֶר מִלָּי תְּמִים דֵּעוֹת עִמָּךְ׃
5 * הֵן־אֵל בַּבִּיר וְלֹא יִמְאַס בַּבִּיר כֹּחַ לֵב׃
6 * לֹא־יְחַיֶּה רָשָׁע וּמִשְׁפַּט עֲנִיִּים יִתֵּן׃
7 * לֹא־יִגְרַע מִצַּדִּיק עֵינָיו וְאֶת־מְלָכִים לַכִּסֵּא
וַיֹּשִׁיבֵם לָנֶצַח וַיִּגְבָּהוּ׃
8 * וְאִם־אֲסוּרִים בַּזִּקִּים יִלָּכְדוּן בְּחַבְלֵי־עֹנִי׃
9 * וַיַּגֶּד לָהֶם פָּעָלָם וּפִשְׁעֵיהֶם כִּי יִתְגַּבָּרוּ׃
10 * וַיְגַל אָזְנָם לַמּוּסָר וַיֹּאמֶר כִּי־יָשׁוּבוּן מֵאָוֶן׃
11 * אִם־יִשְׁמְעוּ וְיַעֲבֹדוּ יְכַלּוּ יְמֵיהֶם בַּטּוֹב וּשְׁנֵיהֶם
בַּנְּעִימִים׃
12 * וְאִם־לֹא יִשְׁמְעוּ בְּשֶׁלַח יַעֲבֹרוּ וְיִגְוְעוּ בְּבְלִי
דָעַת׃
13 * וְחַנְפֵי־לֵב יָשִׂימוּ אַף לֹא יְשַׁוְּעוּ כִּי אָסָרָם׃
14 * תָּמֹת בַּנְּעַר נַפְשָׁם וְחַיָּתָם בַּקְּדֵשִׁים׃
15 * יְחַלֵּץ עָנִי בְעָנְיוֹ וַיְגַל בַּלַּחַץ אָזְנָם׃
16 * וְאַף הֲסִיתְךָ מִפִּי־צָר רְחָב לֹא־מוּצָק תַּחְתֶּיהָ
וְנַחַת שֻׁלְחָנְךָ מָלֵא דָשֶׁן׃
17 * וְדִין־רָשָׁע מָלֵאתָ דִּין וּמִשְׁפָּט יִתְמֹכוּ׃
18 * כִּי־חֵמָה פֶּן־יְסִיתְךָ בְשֶׁפַק וְרֹב־כֹּפֶר אַל־יַטֶּךָּ׃
19 * הֲיַעֲרֹךְ שׁוּעֲךָ לֹא בְצָר וְכֹל מַאֲמַצֵי־כֹחַ׃
20 * אַל־תִּשְׁאַף הַלַּיְלָה לַעֲלוֹת עַמִּים תַּחְתָּם׃
21 * הִשָּׁמֶר אַל־תֵּפֶן אֶל־אָוֶן כִּי עַל־זֶה בָּחַרְתָּ
מֵעֹנִי׃
22 * הֵן־אֵל יַשְׂגִּיב בְּכֹחוֹ מִי כָמֹהוּ מוֹרֶה׃
23 * מִי־פָקַד עָלָיו דַּרְכּוֹ וּמִי־אָמַר פָּעַלְתָּ עַוְלָה׃

CAP. XXXVI.

1 ADdens quoque Elihu hæc locutus eſt:
2 *Suſtine me paululum, & indicabo ti-
bi. adhuc enim habeo quid pro Deo lo-
3 quar. *Repetam ſcientiam meam à princi-
pio, & operatorem meum probabo iuſtũ.
4 *Verè enim abſque mendacio ſermones
mei, & perfecta ſcientia probabitur tibi.
5 *Deus potentes non abiicit, cùm & ipſe ſit
6 potens. *Sed non ſaluat impios, & iudiciũ
7 pauperibus tribuit. *Non auferet à iuſto
oculos ſuos, & reges in ſolio collocat in p-
8 petuum, & illi eriguntur. *Et ſi fuerint in
B catenis, & vinciantur funibus paupertatis,
9 *indicabit eis opera eorũ & ſcelera eorũ
10 quia violenti fuerunt. *Reuelabit quoque
aurem eorum vt corripiat, & loquetur vt
11 reuertantur ab iniquitate. *Si audierint &
obſeruauerint, complebunt dies ſuos in
12 bono, & annos ſuos in gloria. *Si autem
non audierint, tranſibunt per gladium, &
13 conſumentur in ſtultitia. *Simulatores &
callidi prouocant irã Dei, neq; clamabunt
14 cùm vincti fuerint. *Morietur in tempe-
ſtate anima eorum, & vita eorum inter ef
15 fœminatos. *Eripiet de anguſtia ſua pau-
C perem, & reuelabit in tribulatione aurem
16 eius. *Igitur ſaluabit te de ore anguſto la-
tiſsimè & non habente fundamentũ ſub-
ter ſe, requies autem menſæ tuæ erit ple-
17 na pinguedine. *Cauſa tua quaſi im-
pij iudicata eſt, cauſam iudiciumque re-
18 cipies. *Non te ergo ſuperet ira vt ali-
quem opprimas, nec multitudo donorum
19 inclinet te. *Depone magnitudinem
tuam abſque tribulatione, & omnes robu
20 ſtos fortitudine. *Ne protrahas noctem,
21 vt aſcendant populi pro eis. *Caue ne de-
clines ad iniquitatem, hanc enim cœpiſti
22 ſequi poſt miſeriam. *Ecce Deus excel-
ſus in fortitudine ſua, & nullus ei ſimilis
23 in legiſlatoribus. *Quis poterit ſcruta-
D ri vias eius? aut quis audet ei dicere: Ope-
ratus es iniquitatem?

תרגום

לו

1 וְאוֹסִיף אֱלִיהוּא וַאֲמַר׃ 2 אֲמְתִין לִי זְעֵיר וַאֲחַוִינָךְ אֲרוּם חוֹב לֶאֱלָהּ מִלַּיָּא׃ 3 אֶטוֹל מַנְדְּעִי מֵרָחִיק וּלְעָבֵד יָתִי אֶתֵּן צְדָקְתָא׃
4 אֲרוּם בְּקִשְׁטָא לָא שְׁקָרָא מִלָּי שְׁלִים מַנְדְּעָן גַּבָּךְ׃ 5 הָא אֱלָהָא דְּרָמָא לָא יְרַחֵק צַדִּיקָא מְטוּל דְּהוּא רַב חֵילָא וְחַכִּים לִבָּא׃
6 לָא יְחַיֵּי חַיָּבָא וְדִין עֲנֵיֵי יְהַב׃ 7 לָא יְמַנַּע מִצַּדִּיקָא עֵינֵיהּ וְעִם מַלְכַיָּא לְמִתַּב עַל כָּרְסֵי מַלְכוּתָא וְיוּתִיבִנּוּן לָעָלְמִין וּמִתְגַּבְּהִין׃
8 וְאִין אֲסִירִין רַשִׁיעַיָּא בְּשׁוּשְׁלָנֵי מִתְאַחֲדִין בְּאַשְׁלִין דְּסִגּוּפָא׃ 9 וְיִחֵוִי לְהוֹן עוֹבְדֵיהוֹן וּמְרָדֵיהוֹן אֲרוּם אִתְגַּבַּרוּ׃ 10 וְגַלֵּי מְשָׁמְעֵהוֹן
לְמַרְדוּתָא וַאֲמַר דִּיהוּבוּן מֵעוֹבְדֵיהוֹן בִּישַׁיָּא דְּרַמְיִן לְלָמָא׃ 11 אִין יְקַבְּלוּן וּפְלָחִין יְגַמְּרוּן יוֹמֵיהוֹן בְּטָב וּשְׁנֵיהוֹן בְּבִסְיָמָיָא׃
12 וְאִין לָא שָׁמְעִין בְּשֶׁלְחָא יַעְבְּרוּן מֵעָלְמָא וְיִתְנַגְּדוּן מִדְּלֵית מַנְדְּעָא׃ 13 וּזְהוּהֵי לִבָּא יְשַׁוּוּן רְגָזָא לָא יְבָעוּן רַחֲמוֹי אֲרוּם כְּפִתְנוּן׃
14 תְּמִית בְּטַלְיוּת נַפְשְׁהוֹן וְחַיֵּיהוֹן חֵיךְ מָרֵי זְנוּ׃ 15 יְפֵצֵא עֲנָיָא בְּסִגּוּפֵהּ וּמְפָרְסָם בְּדֻחָקָא מְשָׁמְעֵהוֹן׃
16 וּבְרַם פְּצָאֵינָךְ מִפּוּם מְעִיקָא אַפְתֵּי דְּלָא יְתַעֲקָ בְּאַתְרָהָא וּבְנִיחַ פַּתּוֹרָךְ מָלֵי דִּיהֶנָא׃ 17 וְדִינָא דְּרַחֲנָא גְּמַרְתָּ דִּינָא וְהַלְכְתָא מָסָדִין׃
18 אֲרוּם יְרוֹגֵז דִּילְמָא אִטְעֵיךְ בְּמִסַּת מַוְלָא וּסְגִי פּוּרְקָנָא דְּעָתְרָא לָא יַצִּילִינָךְ׃ 19 הַאֶפְשַׁר דְּמִסְתַּוֵּר בַּעוּתָךְ בְּעִדַּן רְתָחָא וְכָל
דְּמִתְאַלְמִין חֵילָא׃ 20 לָא תְרַחוֹק בְּלֵילְיָא לְסַלָּקָא עַמְמַיָּא בְּאַתְרֵיהוֹן׃ 21 אִסְתְּמַר לָא תְּהֵפְנִי לְשִׁקְרָא אֲרוּם עַל דֵּין בְּחַרְתָּא מִסִּגּוּפָא׃
22 הָא בְּלְחוֹדֵי אֱלָהּ יְתֵקֵיף בְּחֵילֵהּ וּמַן דְּכְמֵהּ מַלִּיף תְּרִיצוּתָא׃ 23 מַן יְסַעַר עָלּוֹי אוֹרְחֵהּ וּמַן יֵימַר לֵהּ עַבַדְתָּ עַוְלָתָא׃

CAP. XXXVI.

ADdens autem Elíu adhuc ait:
*Expecta me paulum amplius, vt doceam te, adhuc enim in me eſt ſermo: *Repetens ſcientiam meam longam, operibus autem meis iuſta dicam *in veritate. & non iniuſta verba iniuſtè intelligens. Cognoſce autem quoniam Dominus non repellet innocentem. *Potens fortitudine cor impiorum non viuificabit, & pecunias mendicorum dabit: *Non auferet à iuſto oculos ſuos, et cum regibus in ſolio collocabit eos in victoriam, & exaltabuntur. *Et vincti in manicis comprehendentur in func paupertatis. *& renunciabit eis operaeorum & delicta eorum, quoniam fortes erunt. *Sed iuſtum exaudiet, & dixit quoniam reuertentur ex iniquitate. *Si audierint & ſeruierint, complebunt dies ſuos in bonis, & annos ſuos in gaudiis.

*Impios autem non ſaluat, propterea quòd non velint ipſi ſcire Dominum, & quoniam admoniti inaudientes fuerunt.

*Et hypocritæ corde ordinabunt furorem, non clamabunt quoniam ligauit eos.

*Moriatur igitur in iuuentute anima eorum, at vita eorum vulnerata ab angelis:

*Eo quòd compreſſerunt debilem & impotentem, iudicium autem manſuetorum exponet.

*Et prætereà quoniam decepit ex ore inimici, immenſa confuſio ſub ea, & deſcendit menſa tua plena pinguedine.

*Non deficiet autem à iuſtis iudicium:

*Furor autem in impios erit, propter impietatem donorum, quæ ſuſceperunt in iniuſtitiis, ne te declinet voluntaria mens:

*Deprecationis in neceſſitate exiſtentiũ impotentum & omnes robuſtos fortitudine:

*Ne protrahas noctem vt aſcendant alij pro eis: *Sed caue ne facias indecentia, ab his enim liberatus es à paupertate.

*Ecce fortis confirmabit in fortitudine ſua:

*Quis enim eſt ſecundùm eum potens? quis autem eſt ſcrutans eius opera? aut quis quod dixiſti fecit iniuſta?

λς'.

1 *Προθεὶς δὲ ἐλιοὺ ἔτι λέγει·
2 *μεῖνόν με μικρὸν ἔτι ἵνα διδάξω σε, ἔτι γὰρ ἐν ἐμοὶ
3 ἐστι λέξις· *ἀναλαβὼν τὴν ἐπιστήμην μου μα-
4 κρὰν, ἔργοις δέ μου δίκαια ἐρῶ *ἐπ' ἀληθείας, καὶ
οὐκ ἄδικα ῥήματα ἀδίκως ζωιεῖς. γίνωσκε γὰρ ὅτι ὁ κύριος
οὐ μὴ ἀποποιήσηται ἐν ἄκακον.
5 *δυνατὸς ἰσχύϊ καρδίαν ἀσεβῶν οὐ μὴ ζωοποιήσῃ, &
χρήματα πτωχῶν δώσει.
7 *οὐκ ἀφελῇ ἀπὸ δικαίου ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, & μετὰ βα-
σιλέων εἰς θρόνον καθεῖ αὐτοὺς εἰς νίκος καὶ ὑψωθήσονται.
8 *καὶ ἐὰν πεπεδημένοι ἐν χειροπέδαις συνεχθήσονται ἐν
9 σχοινίῳ πενίας. *καὶ ἀναγγελεῖ αὐτοῖς τὰ ἔργα
αὐτῶν καὶ τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ὅτι ἰσχύουσιν.
10 *ἀλλὰ τοῦ δικαίου εἰσακούσεται, καὶ εἶπεν ὅπως ἐπι-
στραφήσονται ἐξ ἀδικίας.
11 *ἐὰν ἀκούσωσι & δουλεύσωσι, συντελέσουσι τὰς ἡμέ-
ρας αὐτῶν ἐν ἀγαθοῖς, καὶ τὰ ἔτη αὐτῶν ἐν εὐπρεπείαις.
12 *ἀσεβεῖς δὲ διασώζει παρὰ τὸ μὴ βούλεσθαι αὐτοὺς εἰ-
δέναι τὸν κύριον, καὶ διότι νουθετούμενοι ἀνήκοοι ἦσαν.
13 *καὶ ὑποκείσονται καρδίᾳ τάξουσι θυμόν, οὐ βοήσονται
ὅτι ἔδησεν αὐτούς.
14 *ἀποθανοῦνται νέοι ἐν νεότητι ἡ ψυχὴ αὐτῶν, ἡ δὲ ζωὴ
αὐτῶν παρεσκομμένη ὑπὸ ἀγγέλων.
15 *διὰ τοῦτο ἔθλιψαν ἀσθενῆ καὶ ἀδυνάτον, κρῖμα δὲ
16 πραέων ἐνθήσει. *& σὲ ὡσεὶ ἐπλάτυνεν ἐκ στόμα-
τος ἐχθροῦ, ἄβυσσος κατάχυσις ὑποκάτω αὐτῆς, & κα-
τέβη τράπεζά σου πλήρης πότητος.
17 *οὐχ ὑστερήσει ὃ ἀπὸ δικαίων κρῖμα·
18 *θυμὸς ὃν ἐπ' ἀσεβεῖς ἔσται, διὰ ἀσεβείας δώρων, ὧν ἐδέ-
χοντο ἐπ' ἀδικίαις, μή σε ἐκκλινάτω ἐκὼν ὁ νοῦς,
19 *δεήσεως ἐν ἀνάγκῃ ὄντων ἀδυνάτων, καὶ πάντας
20 τοὺς κραταιοῦντας ἰσχύϊ· *μὴ ἐξελκύσῃς τὴν νύκτα
τοῦ ἀναβαῖναι ἄλλους αὐτ' αὐτῶν·
21 *ἀλλὰ φύλαξαι μὴ προΐδῃς ἄτοπα, ἀπὸ τούτων γὰρ
ἐξείλου ἀπὸ πτωχείας.
22 *ἰδοὺ ὁ ἰσχυρὸς κραταιώσει ἐν ἰσχύϊ αὐτοῦ·
23 *τίς γὰρ ἔστι κατ' αὐτὸν δυνάστης; τίς δ' ἔστιν ὁ ἐτάζων
αὐτοῦ τὰ ἔργα; ἢ τίς ὁ εἰπὰς ἔπραξεν ἄδικα;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XXXVI.

ET addidit Elihu, & ait: [2] Expecta me pauliſper, & annunciabo tibi, quoniam adhuc ſunt ſermones pro Deo. [3] Leuabo ſcientiam meam à longè, & ei qui fecit me tribuam iuſtitiam. [4] Quoniam reuera non ſunt mendacium verba mea, perfectus ſcientiarum eſt apud te. [5] Ecce Deus maximus non aſpernabitur iuſtum, eo quòd ipſe eſt magnus virtute & ſapiens corde. [6] Non viuificabit ſceleratum, ſed iudicium pauperum tribuet. [7] Non auferet à iuſto oculos ſuos, & cum regibus rectis ſedebit ſuper ſolium regni, & ſedere faciet eos in æternum & exaltabuntur. [8] Et ſi vincti fuerint impij catenis, comprehenſi funibus afflictionis; [9] Tunc indicabit eis opera eorum & præuaricationes eorum quoniam inualuerunt. [10] Et reuelat auditum eorum ad correctionem, & dicit vt conuertantur ab operibus ſuis malis quæ ſimilia ſunt vanitati. [11] Si obedierint & ſeruierint, conſument dies ſuos in bono, & annos ſuos in deliciis. [12] Quod ſi non audierint, per gladium tranſibunt, & à ſeculo deficient abſque ſcientia. [13] Et ſuperbi corde ponent iram, non deprecabuntur miſerationem eius, quoniam ligauit eos. [14] Morietur in infantia anima eorum, & vita eorum ſicut ſcortationis mancipia. [15] Liberabit pauperem in afflictione eius, & manifeſtabit in tribulatione auditum eorum. [16] Veruntamen liberauit te de ore anguſtiæ; dilatauit ne eſſet anguſtia in loco eius, & in requie menſam tuam repleuit pinguedine. [17] Et iudicium impij conſummaſti, ius & conſuetudo auxiliantur. [18] Cùm iratus fuerit ne fortè ſeducat te in abundantia ſubſtantiæ, & multitudo redemptionis diuitiarum ne inclinet te. [19] Nunquid ordinari poteſt deprecatio tua in tempore furoris, & omnes qui robuſti ſunt virtute? [20] Ne longè fias in nocte vt aſcendant populi in loca ſua. [21] Caue ne te conuertas ad mendacium, hoc enim elegiſti præ afflictione. [22] Ecce ſolus Deus potens eſt in virtute ſua, & quis ſimilis ei docens recta? [23] Quis viſitabit ſuper eum viam ſuam, aut quis dicet ei, Operatus es iniquitatem?

24 * זְכֹר כִּי־תַשְׁגִּיא פָּעֳלוֹ אֲשֶׁר שֹׁרְרוּ אֲנָשִׁים׃
25 * כָּל־אָדָם חָזוּ־בוֹ אֱנוֹשׁ יַבִּיט מֵרָחוֹק׃
26 * הֵן־אֵל שַׁגִּיא וְלֹא נֵדָע מִסְפַּר שָׁנָיו וְלֹא־חֵקֶר׃
27 * כִּי יִגְרַע נִטְפֵי־מָיִם יָזְקוּ מָטָר לְאֵדוֹ׃
28 * אֲשֶׁר־יִזְלוּ שְׁחָקִים יִרְעֲפוּ עָלֵי אָדָם רָב׃
29 * אַף אִם־יָבִין מִפְרְשֵׂי־עָב תְּשָׁאוֹת סֻכָּתוֹ׃
30 * הֵן פָּרַשׂ עָלָיו אוֹרוֹ וְשָׁרְשֵׁי הַיָּם כִּסָּה׃
31 * כִּי־בָם יָדִין עַמִּים יִתֵּן־אֹכֶל לְמַכְבִּיר׃
32 * עַל־כַּפַּיִם כִּסָּה־אוֹר וַיְצַו עָלֶיהָ בְּמַפְגִּיעַ׃
33 * יַגִּיד עָלָיו רֵעֵהוּ מִקְנֶה־אַף עַל־עוֹלָה׃

לז

1 * אַף־לְזֹאת יֶחֱרַד לִבִּי וְיִתַּר מִמְּקוֹמוֹ׃
2 * שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ בְּרַגְזוֹ קֹלוֹ וְהֶגֶה מִפִּיו יֵצֵא׃
3 * תַּחַת כָּל־הַשָּׁמַיִם יְשָׁרֵהוּ וְאוֹרוֹ עַל־כַּנְפוֹת הָאָרֶץ׃
4 * אַחֲרָיו יִשְׁאַג־קוֹל יַרְעֵם בְּקוֹל גְּאוֹנוֹ וְלֹא יְעַקְּבֵם כִּי־יִשָּׁמַע קוֹלוֹ׃
5 * יַרְעֵם אֵל בְּקוֹלוֹ נִפְלָאוֹת עֹשֶׂה גְּדֹלוֹת וְלֹא נֵדָע׃
6 * כִּי לַשֶּׁלֶג יֹאמַר הֱוֵא־אָרֶץ וְגֶשֶׁם מָטָר וְגֶשֶׁם מִטְּרוֹת עֻזּוֹ׃
7 * בְּיַד־כָּל־אָדָם יַחְתּוֹם לַדַּעַת כָּל־אַנְשֵׁי מַעֲשֵׂהוּ׃
8 * וַתָּבוֹא חַיָּה בְמוֹ־אָרֶב וּבִמְעוֹנוֹתֶיהָ תִּשְׁכֹּן׃
9 * מִן־הַחֶדֶר תָּבוֹא סוּפָה וּמִמְּזָרִים קָרָה׃
10 * מִנִּשְׁמַת־אֵל יִתֵּן־קֶרַח וְרֹחַב מַיִם בְּמוֹצָק׃
11 * אַף־בְּרִי יַטְרִיחַ עָב יָפִיץ עֲנַן אוֹרוֹ׃
12 * וְהוּא מְסִבּוֹת מִתְהַפֵּךְ בְּתַחְבֻּלֹתָו לְפָעֳלָם כֹּל אֲשֶׁר־יְצַוֵּם עַל־פְּנֵי תֵבֵל אַרְצָה׃

24 * Memento quòd ignores opus eius, de
25 quo cecinerunt viri. *Omnes homines vi-
dent eum, vnusquisque intuetur procul.
26 * Ecce Deus magnus vincens scientiam
nostram, numerus annorum eius inæsti-
27 mabilis. *Qui aufert stillas pluuiæ, & ef-
28 fundit imbres ad instar gurgitum, *qui de
nubibus fluunt quæ prætexunt cuncta de-
29 super. *Si voluerit extendere nubes quasi
30 tentorium suum, *& fulgurare lumine suo
desuper, cardines quoque maris operiet.
31 * Per hæc enim iudicat populos, & dat
32 escas multis mortalibus. *In manibus ab-
scondit lucem, & præcipit ei vt rursus ad-
33 ueniat. * Annunciat de ea amico suo
quòd possessio eius sit, & ad eam possit
ascendere.

CAP. XXXVII.

1 SVper hoc expauit cor meum, & emo-
2 tum est de loco suo. * Audiet auditio-
nem in terrore vocis eius, & sonum de ore
3 illius procedentem. * Subter omnes cælos
ipse considerat, & lumen illius super ter-
4 minos terræ. * Post eum rugiet sonitus,
tonabit voce magnitudinis suæ, & non in-
uestigabitur cùm audita fuerit vox eius.
5 *Tonabit Deus in voce sua mirabiliter,
qui facit magna & inscrutabilia.
6 *Qui præcipit niui vt descendat in ter-
B ram, & hiemis pluuiis & imbri fortitudi-
7 nis suæ. *Qui in manu omnium ho-
minum signat, vt nouerint singuli opera
8 sua. *Ingredietur bestia latibulum suum,
& in antro suo morabitur.
9 * Ab interioribus egredietur tempe-
stas, & ab Arcturo frigus.
10 *Flante Deo concrescit gelu, & rursum
latissimè funduntur aquæ.
11 * Frumentum desiderat nubes, & nu-
bes spargunt lumen suum.
12 * Quæ lustrant cuncta per circuitum,
quocunque eas voluntas gubernantis du-
xerit ad omne quod præcepit illis super fa
ciem orbis terrarum.

תרגום

24 אִדְכַּר אֲרוֹם חֻפְּשׁ עוֹבָדֵיהּ דִּי שַׁבְּחוּ גְּבָרִין צַדִּיקִין׃ 25 כָּל בַּר נַשׁ חֲמוֹן בֵּהּ אֱנָשׁ אִסְתַּכַּל מֵרָחִיק׃ 26 הָא אֱלָהּ סַגִּיא וְלָא נְדַע
סְכוֹם שְׁנוֹי וְלֵית סוֹף׃ 27 אֲרוֹם יְמַנַּע טִיּוּפֵי מַיָּא יְזַלְפִין מְטָרָא לַעֲנָנֵיהּ׃ 28 דְּזַלְחִין שְׁחָקַיָּא כְּאָסוּ מְטוּל צַלּוּתָא דְּבַר נַשׁ רַב׃
29 לְחוֹד אִין אִתְבִּין פְּרִישָׁתָא דְּעִיבָא רְכִפַּת עֲנָנֵיהּ טְלָלֵיהּ׃ 30 הָא פְּרַשׂ עֲלוֹי מְטָרֵהּ וְעִקְרֵי יַמָּא חֲפָא׃ 31 אֲרוֹם בְּהוֹן דָּאִין עַמְמַיָּא
יָהֵב מֵיכְלָא לְסַגְיָא׃ 32 מְטוּל חֻטּוֹף יְדַיָּא מְנַע מְטָרָא וּפַקֵּד עֲלוֹי לְמֵחַת מְטוּל מְצָלֵי׃ 33 יְחַוֵּי עֲלוֹי זְכוּתָא דְּחַבְרֵהּ קְנָאתָא וְרִגְזָא מַעֲלוֹהִי
יְסַלֵּק׃

לז

1 בְּרַם לְדָא יְתוֹהּ לִבִּי וְיִטְפֵּיז מִן אַתְרֵהּ׃ 2 שְׁמַעוּ מִשְׁמַע בִּרְגָז קָלֵהּ וְהָגָא כְּאֶשָׁא מִפֻּמֵּהּ נְפַק׃ 3 תְּחוֹת כָּל שְׁמַיָּא הֲרִיצוּתֵהּ
וּנְהוֹרֵהּ עַל סְיָפֵי אַרְעָא׃ 4 בָּתְרוֹי מַכְלֵי קָלַי בְּקָל גְּיוּתָנוּתֵהּ וְלָא יְעַכְּבִנּוּן אֲרוֹם יִשְׁמַע קָלֵהּ׃ 5 בַּר אַכְלֵי אֱלָהּ בְּקָלֵהּ עַל פְּרִישָׁן
דַּעֲתִיד לְמֶעְבַּד רַבְרְבָן וְלָא נְדַע׃ 6 אֲרוֹם לְתַלְגָא יֵימַר חֲוֵי בְּאַרְעָא וּמְטָרָא בַּתַּר מְטָרָא בְּקִיטָא לְמִבְשְׁלָא פֵּירֵי וּמְטָרָא בַּתַּר מְטָרָא לְמִצְמַח
עִסְבָּא בִּסְחָנָא בְּעִשְׂנֵהּ׃ 7 בִּיד כָּל בַּר נַשׁ יְרִשׁוּם לְמִדַּע כָּל בְּנֵי נָשָׁא עוֹבָדֵיהּ׃ 8 וְתֵיתֵי חַיְתָא בְּכִמְנָא וּבְמִדּוֹרָתָא תִּשְׁרֵי׃
9 מִן אִדְרוֹן עַיְלָא תֵּיתֵי זוּעָא וּמִפַּזְרָת מִזְרִים קוֹרָא׃ 10 מִמֵּימַר אֱלָהָא מִתְיְהַב קָרְחָא וּפַלְטֵיוּת מַיָּא בְּאִתְכּוּתָא׃
11 בְּרַם בְּטִחְבוּרַת מְטַרַת עִיבָא מְבַדַּר עֲנָנָא מְטָרֵהּ׃ 12 וְהוּא תְּסַקְפָתָא מְהַפַּךְ בְּחָכְמְתֵהּ לְאַצְלָחָא פִּלְחֵי אַרְעָא בְּעוֹבָדֵיהוֹן
וְנִחְתִין בְּכָל אַרְעָתָא דְּפַקְדִינוּן עַל אַפֵּי תֵבֵל עַל אַרְעָא׃

* *Memento quòd magna opera eius sunt,* 24
quorum dominati sunt viri. * *Omnis homo* 25
nouit in eo quicunque vulnerati sunt morta-
les. * *Ecce fortis multus & non cognoscemus,* 26
numerus annorum eius & infinitus.

* *Numerabiles autem ei stillæ pluuiæ, &* 27
infundentur pluuiæ in nubem. * *Fluent anti-* 28
quitates, imumbrauerunt autem nubila in in-
dicibilibus tonitruis. * *Et si composuerit* 29
extensiones nubis, æqualitatem tabernaculi sui:

* *Ecce extendit super illud nubem suam, &* 30
fundamenta maris abscondit: * *In enim eis* 31
iudicabit populos, dabit escam forti.

* *In manibus abscondit lumen, & præcepit* 32
de ea in occurrenti.

* *Renunciabit de eo amico eius possessio &* 33
de iniustitia.

CAP. XXXVII.

ET propter hanc turbatum est cor meum, & 1
defluxit de loco suo.

* *Audi auditionem in ira furoris Domini, et* 2
meditatio de ore eius egredietur.

* *Sub toto cælo principatus eius, & lumen* 3
illius super alas terræ. * *Post eum clamabit* 4
voce, tonabit in voce iniuriæ suæ, & non com-
mutabit eos, quoniam audiet vocem eius.

* *Tonabit fortis in voce sua mirabili, horam* 5
posuit bestiis. norunt autem cubilis ordinem. In
his omnibus non exsurgit tua sententia, neque
mutabitur tuum cor à corpore. fecit enim ma-
gna quæ non nouimus: * *Disponens niui: Esto* 6
super terram, & tempestas pluuiarum poten-
tiæ suæ. * *In manu omnis hominis subsignat,* 7
vt sciat omnis homo suam infirmitatem.

* *Ingressæ sunt autem feræ sub tectum, quie-* 8
uerunt autem in cubili.

* *De penetralibus veniunt dolores. ab au-* 9
tem promontorijs frigus: * *& à vento forti da-* 10
bit glaciem. gubernat autem aquam sicut vo-
luerit. * *Et electum format nubes. dispergit* 11
nubilum lumen eius: * *Et ipse circuitus per-* 12
uertit in gubernaculis in opera eorum, omnia
quæcunque vtique præceperit eis, hæc coordi-
nata sunt ab eo super terram.

24 * μνήσθητι ὅτι μεγάλα τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐστιν, ὧν ἦρξαν αὐ-
25 τοῦ ἄνδρες. * πᾶς ἄνθρωπος ἐν αὐτῷ, ὁ δὲ ἰσχυρὸς πολὺς καὶ οὐ γνω-
26 σόμεθα, ἀριθμὸς ἐτῶν αὐτοῦ καὶ ἀπέραντος.
27 * ἀριθμηταὶ αἱ ἀστραπαὶ τοῦ ὕδατος, καὶ ἐπὶ χωμάτων
28 ἀναβήσονται εἰς νεφέλην. * ῥυήσονται παλαιώματα, ἐσκίασε νέφη ἐπὶ ἀμυθήτων βροντῶν.
29 * καὶ ἐὰν ζώνῃ ἐπιστάσεις νεφέλης, ἰσότητα σκηνῆς
30 αὐτοῦ. * ἰδοὺ ἐκτενεῖ ἐπ' αὐτὴν ὁδὸν, καὶ ῥιζώματα τῆς θαλάσσης κάλυψεν.
31 * ἐν γὰρ αὐτοῖς κρινεῖ λαούς, δώσει τροφὴν τοῖς ἰσχύουσι.
32 * ἐπὶ χειρῶν ἐκάλυψε φῶς, καὶ ἐνετείλατο περὶ αὐ-
33 τῆς ἐν ἀπαντῶντι. * ἀναγγελεῖ περὶ αὐτοῦ φίλον αὐτοῦ κτῆσις καὶ περὶ ἀδικίας.

λζ.

1 * Καὶ ἀπὸ ταύτης ἐταράχθη ἡ καρδία μου, καὶ ἀπερ-
2 ρύη ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς. * ἄκουε ἀκοὴν ἐν ὀργῇ θυμοῦ κυρίου, καὶ μελέτη ἐκ στόματος αὐτοῦ ἐξελεύσεται.
3 * ὑποκάτω παντὸς τοῦ οὐρανοῦ ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ, καὶ τὸ φῶς αὐτοῦ ἐπὶ περάτων τῆς γῆς.
4 * ὀπίσω αὐτοῦ βοήσεται φωνή, βροντήσει ἐν φωνῇ ὑψους αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἀνταλλάξει αὐτούς, ὅτι ἀκούσει φω-
5 νὴ αὐτοῦ. * βροντήσει ὁ ἰσχυρὸς ἐν φωνῇ αὐτοῦ θαυμασίᾳ. ὥρᾳν ἔθετο κτήνεσιν. οἴδασι δὲ κοίτης τάξιν. ἐπὶ τούτοις πᾶσιν οὐκ ἐξίσταταί σου ἡ διάνοια, οὐδὲ ἀλλάσεται σου ἡ καρδία ἀπὸ σώματος. ἐποίησε γὰρ μεγάλα ἃ οὐκ ἤ-
6 δειμεν. * χιονὶ ὑετῶν χόνι· γίνου ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ χειμὼν ὑετῶν δυναστείας αὐτοῦ.
7 * ἐν χειρὶ παντὸς ἀνθρώπου καταφραγίζει, ἵνα γνῶ πᾶς ἄνθρωπος τὴν ἑαυτοῦ ἀσθένειαν.
8 * εἰσῆλθε δὲ θηρία ὑπὸ σκέπην, ἰσύχασαν δὲ ἐπὶ κοί-
9 της. * ἐκ ταμιείων ἐπέρχονται ὀδυναι. ἀπὸ δὲ ἀκρω-
10 τηρίων ψύχος, * καὶ ἀπὸ πνοῆς ἰσχυροῦ δώσει πάχος. σιαγόνα δὲ ὕδατος ὡς ἐὰν βούληται.
11 * καὶ ἐκλεκτὸν καταπλάσει νεφέλη. διασκορπιεῖ νέφος φῶς αὐτοῦ.
12 * καὶ αὐτὸς κυκλώματα διαστρέφει ἐν βουλαῖς εἰς ἔργα αὐτῶν, πάντα ὅσα ἂν ἐντείληται αὐτοῖς, ταῦτα συντέταχται παρ' αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[24] Recordare vt magnifices opera eius quæ laudauerunt viri iusti. [25] Omnes homines vident eum, vnusquisque intuetur à longè. [26] Ecce Deus magnus est, & nescimus, & numero annorum eius non est finis. [27] Quia cohibet guttas aquarum: stillabunt pluuiam nubes eius. [28] Quæ ab æthere fluunt quasi sanitatem propter orationem filij hominis magni. [29] Veruntamen si intellexerit extensiones nubis, tonitruum nubis eius vmbraculum ipsius. [30] Ecce expandit super eam pluuiam suam, & radices maris operit. [31] Quoniam per hæc iudicat populos, dat escam in multitudinem. [32] Propter rapinam manuum prohibet pluuiam, & præcipit ei vt descendat propter orantem. [33] Annunciat super eum iustitiam amici sui, zelum & indignationem aufert ab eo.

CAP. XXXVII.

VEruntamen propter hoc expauit cor meum, & exiliit de loco suo. [2] Audite auditu cum tremore vocem eius, & sonum qui quasi ignis de ore illius egreditur. [3] Sub omnibus cælis directio eius, & lumen illius super fines terræ. [4] Post eum intonat sonus, inclamat voce altitudinis suæ, & non remorabitur cùm audita fuerit vox eius. [5] Quando tonabit Deus voce sua super mirabilia magna quæ facturus est quæ ignoramus. [6] Quoniam niui dicet, Esto in terra: & pluuiæ post pluuiam in vere ad maturandum fructus, & pluuiæ post pluuiam vt germinet herbam in hieme in fortitudine sua. [7] In manu omnium filiorum hominum signat, vt sciant omnes filij hominum opus suum. [8] Ingredietur autem bestia latibulum suum, & in habitaculo suo commorabitur. [9] A cœnaculo supremo veniet commotio, & à cataractis Arcturi frigus. [10] A verbo Dei dabitur gelu, & dilatatio aquarum in infusionem. [11] Veruntamen in humiditate defatigat nubem: dispergit nubes pluuiam suam. [12] Et ipse occasiones vertit in sapientia sua, vt proficere faciat colentes terram in operibus suis, & descendunt in vniuersam terram quocumque præceperit eis super faciem orbis terræ.

13 אִם־לִשְׁבֶט אִם־לְאַרְצוֹ אִם־לְחֶסֶד יִמְצָאֵהוּ׃ 13 * Siue in vna tribu, siue in terra sua, siue
14 הַאֲזִינָה זֹּאת אִיּוֹב עֲמֹד וְהִתְבּוֹנֵן נִפְלְאוֹת אֵל׃ 14 in quocunque loco misericordiæ suæ eas
15 הֲתֵדַע בְּשׂוּם־אֱלוֹהַּ עֲלֵיהֶם וְהפִּיעַ אוֹר עֲנָנוֹ׃ 15 iusserit inueniri. * Auscultа hæc Iob, sta, &
16 הֲתֵדַע עַל־מִפְלְשֵׁי־עָב מִפְלְאוֹת תְּמִים דֵּעִים׃ 16 considera mirabilia Dei. * Nunquid scis
17 אֲשֶׁר־בְּגָדֶיךָ חַמִּים בְּהַשְׁקֵט אֶרֶץ מִדָּרוֹם׃ 17 quando præcepit Deus pluuiis, vt osten-
18 תַּרְקִיעַ עִמּוֹ לִשְׁחָקִים חֲזָקִים כְּרְאִי מוּצָק׃ 18 derent lucem nubium eius? * Nunquid
19 הוֹדִיעֵנוּ מַה־נֹּאמַר לוֹ לֶאֱעָרֵךְ מִפְּנֵי־חֹשֶׁךְ׃ 19 nosti semitas nubium magnas & perfectas
20 הֲיְסֻפַּר־לוֹ כִּי אֲדַבֵּר אִם־אָמַר אִישׁ כִּי יְבֻלָּע׃ 20 scientias? * Nonne vestimenta tua calida
21 וְעַתָּה לֹא־רָאוּ אוֹר בָּהִיר הוּא בַּשְּׁחָקִים וְרוּחַ 21 sunt, cùm perflata fuerit terra Austro?
עָבְרָה וַתְּטַהֲרֵם׃ 22 * Tu forsitan cum eo fabricatus es cæ-
22 מִצָּפוֹן זָהָב יֵאָתֶה עַל־אֱלוֹהַּ נוֹרָא הוֹד׃ 23 los, qui solidissimi quasi ære fusi sunt.
23 שַׁדַּי לֹא־מְצָאנֻהוּ שַׂגִּיא כֹחַ וּמִשְׁפָּט וְרֹב־צְדָקָה 19 * Ostende nobis quid dicamus illi, nos
לֹא יְעַנֶּה׃ 20 quippe inuoluimur tenebris. * Quis narra-
24 * לָכֵן יִרְאוּהוּ אֲנָשִׁים לֹא יִרְאֶה כָּל־חַכְמֵי־לֵב׃ 24 bit ei quæ loquor? etiam si locutus fuerit
21 homo, deuorabitur: * Ac nunc non vident
לח 22 lucem. subitò aer cogetur in nubes, & ven
22 tus transiens fugabit eas. * Ab Aquilone au
1 * וַיַּעַן יְהוָה אֶת־אִיּוֹב מִן־הַסְּעָרָה וַיֹּאמַר׃ 1 rum venit, & à Deo formidolosa laudatio.
2 * מִי זֶה מַחְשִׁיךְ עֵצָה בְּמִלִּין בְּלִי־דָעַת׃ 2 23 * Dignè eum inuenire non possumus.
3 * אֱזָר־נָא כְגֶבֶר חָלָצֶיךָ וְאֶשְׁאָלְךָ וְהוֹדִיעֵנִי׃ 3 magnus fortitudine, & iudicio & iustitia,
4 * אֵיפֹה הָיִיתָ בְיָסְדִי־אֶרֶץ הַגֶּד אִם־יָדַעְתָּ 4 24 & enarrari non potest. * Ideò timebunt
בִינָה׃ 5 eum viri, & non audebunt contemplari
5 * מִי־שָׂם מַמַּדֶּיהָ כִּי תֵדָע אוֹ מִי־נָטָה עָלֶיהָ קָו׃ 6 omnes qui sibi videntur esse sapientes.
6 * עַל־מָה אֲדָנֶיהָ הָטְבָּעוּ אוֹ מִי־יָרָה אֶבֶן 7
פִּנָּתָהּ׃ 8 CAP. XXXVIII.
7 * בְּרָן־יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר וַיָּרִיעוּ כָּל־בְּנֵי אֱלֹהִים׃ 9
8 * וַיָּסֶךְ בִּדְלָתַיִם יָם בְּגִיחוֹ מֵרֶחֶם יֵצֵא׃ 10 1 RESpondens autẽ Dominus Iob de tur-
9 * בְּשׂוּמִי עָנָן לְבֻשׁוֹ וַעֲרָפֶל חֲתֻלָּתוֹ׃ 11 2 bine, dixit: * Quis est iste inuoluens
10 * וָאֶשְׁבֹּר עָלָיו חֻקִּי וָאָשִׂים בְּרִיחַ וְדָלָתָיִם׃ 12 sententias sermonibus imperitis? Iuf. 40.2
11 * וָאֹמַר עַד־פֹּה תָּבוֹא וְלֹא תֹסִיף וּפֹא יָשִׁית 13 3 * Accinge sicut vir lumbos tuos: inter-
בְּגַאוֹן גַּלֶּיךָ׃ 14 4 rogabo te, & responde mihi. * Vbi eras
quando ponebam fundamenta terræ? In-
5 dica mihi si habes intelligentiã. * Quis po-
suit mensuras eius si nosti, vel quis tetẽdit
6 super eam lineam? * Super quo bases illius
solidatę sunt, aut quis demisit lapidẽ angu
7 larem eius? * Cùm me laudarẽt simul astra
matutina, & iubilarent omnes filij Dei.
8 * Quis concluſit ostiis mare, quando erum
9 pebat quasi de vulua procedens. * Cùm po
nerem nubem vestimentum eius, & cali-
gine illud quasi pannis infantię obuoluc-
10 rem. * Circumdedi illud terminis meis, &
11 posui vectem & ostia: * Et dixi: Vsque huc
B venies, & non procedes amplius, & hic
confringes tumentes fluctus tuos.

תרגום

13 אִין מִטְרָא דְפַרְעָנוּתָא בְיַמַּיָא וּבְמַדְבְּרַיָא אִין מִטְרָא רַזְיָא לְאִילָנֵי טוּרַיָא וּגְלִימְתָא אִין מִטְרָא נִיחָא דְחִסְדָא לְחַקְלֵי וְכַרְמֵי יִסַּפְּקִנֵּה׃
14 אַצִּית דָא אִיּוֹב קוּם וְאִתְבַּיִן פְּרִישְׁתָא דֶאֱלָהּ׃ 15 הֲתִדַע כַּד שַׁוִּי אֱלָהּ גְּזֵירְתָא עֲלֵיהוֹן וְאוֹפַע נְהוֹר עֲנָנֵהּ׃ 16 הֲתִדַע עַל
מְבַשְׁקְרָנֵי עִיבָא פְּרִישְׁתָא דְשְׁלִים מַנְדְּעָא׃ 17 דִּי לְבוּשַׁיִךְ מְשְׁחָנִין כַּד מְשַׁדַּךְ אַרְעָא מִן דָּרוֹמָא׃ 18 תַּרְקַע עִמֵּהּ לְשַׁחֲקֵי תַּקִּיפִין
דְחֲזוּתְהוֹן כְּאִסְפַּקְלַרְיָא סְנִינָא׃ 19 אוֹדַע יָתָנָא מָה נֵימַר לֵהּ לָא נְסַדַּר לֵהּ לְמֵחֵמֵי מִן קֳדָם חֲשׁוֹךְ׃ 20 הַאֶפְשַׁר דְּיִשְׁתָּעֵי לֵהּ אֱרוֹם אֲמַלֵּל
אֵין מַלֵּל בַּר נַשׁ אֱרוֹם יְקַטְרֵג׃ 21 וּכְדוֹן לָא חֲמוֹן מִטְרָא בּוֹסְטָא הוּא בְּשַׁחֲקֵי וְרוּחָא עֲבָרַת וְדַכְיַת יַהֲהוֹן׃ 22 מִצְּפוּנָא דַּהֲבָא יֵיתֵי
קֳדָם אֱלָהּ דְּחֵיל שִׁיבְהוֹרָא׃ 23 שַׁדַּי לָא אַשְׁכְּחִנֵּהּ מְרַבֵּר עִם עֲלֵלֵי עַלְמָא בְּסָגְעֵי חֵילָא וְדִינָא וְסָגְעֵי חֵילָא לָא יְסַגֵּף׃ 24 בְּגִין כֵּן
דְּחִילוּ מִנֵּהּ גְּבְרַיָא לָא יֶחְמֵי כָּל חַכִּימֵי לִבָּא׃

לח

1 וַאֲתֵיב יְיָ יָת אִיּוֹב מִן עִלְעוּלָא דְצַעֲרָא וַאֲמַר׃ 2 מַן דֵּין דְּמַחְשִׁיךְ מִלְּתָא בְּמִלַּיָא מְהִלַּיָת מַנְדְּעָא׃ 3 זָרֵז כְּדוֹן חֵיךְ גִּבְרָא
חֲרַצָיִךְ וְאֶבְעִינָךְ וְתְהוֹדְעִנִּי׃ 4 הָאן חֲוֵיתָא בְּמִשְׁתַּמְסֵי אַרְעָא חַוִּי אִין יְדַעְתָּ בְּיוֹנְתָא׃ 5 מַן שַׁוִּי מְשַׁחְתָּהָא אֱרוֹם תְּדַע אוֹ מַן מְתַח עֲלַהּ
מַתְקוֹלְתָא׃ 6 עַל מָה סְמָכְיָהָא אִשְׁתַּמָּעָא אוֹ מַן שְׁדָא אֶבֶן זָוְיָתָהּ׃ 7 בְּזִמַּן דְּמִשַּׁבְּחִין כַּחֲדָא כּוֹכְבֵי צַפְרָא וּמְיַבְּבִין כָּל בְּנֵי מַלְאָכַיָּא׃
8 וְסָגַר בְּרַשַׁיָּא יַמָּא בְּמִגְחֵיהּ מִן תְּהוֹמָא דְמִן רַחֲמָא יִפּוֹק׃ 9 בְּשַׁוָּאוּתִי עֲנָנָא כְּסוּתֵהּ וַאֲמִיטְתָא לִיפּוּפֵהּ׃ 10 וּפְסָקֵת עֲלוֹי גְּזֵירָתִי
וְשַׁוִּיתִי פְּרִירַיָּא תַּיךְ נִגְרִין וְעַכְּרִין׃ 11 וַאֲמַרְתְּ עַד כָּא תֵּיתֵי וְלָא תּוֹסִיף וְכָא יִתְבַּשׁ בְּגֵיוָתָנוּת גַּלָּלָיִךְ׃

Siue in disciplinam, siue in terram eius, siue 13
in misericordiam inuenerit eum. *Auribus* 14
percipe hæc Iob, sta, admonere potentiam Do-
mini. *Nouimus quoniam Dominus posuit o-* 15
pera eius. lumen qui fecit è tenebris.

Scit autem discretionem nubilorum, magnæ 16
autem ruinæ malorum. *Tua autem vestis* 17
calida, quiescit autem super terram à noto.

Firmabit cum eo in antiquitates, fortes vt 18
inspectiones infusionis. *Cur doce me, quid* 19
dicemus ei? & cessabimus multa dicentes.

Nunquid liber aut scriba mihi adfuit, vt 20
hominem cùm steterim silere faciam.

Omnibus autem non visibile lumen, luci- 21
dum est in antiquitatibus, sicut ab eo in nebulis.

Ab Aquilone nubes splendentes, in his ma- 22
gna gloria & honor ab omnipotente:

Et non inuenimus aliud simile fortitu- 23
dini eius. qui iusta iudicat non putas exaudire
eum? *Ideò timebunt eum homines, time-* 24
bunt autem eum & sapientes corde.

CAP. XXXVIII.

POstquàm autem cessauit Eliu à sermone, dixit 1
Dominus Iob per turbinem & nubem:

Quis iste abscondens consilium. continens 2
autem verba in corde, me autem putat abscon-
dere? *Cinge sicut vir lumbum tuum: inter-* 3
rogabo autem te, tu autem mihi responde.

Vbi eras in fundando me terram? nuncia 4
autem mihi si scis intellectum.

Quis posuit mensuras eius si nosti, aut quis 5
qui induxit funem super eam?

Super quo annuli eius confixi sunt? quis au- 6
tem est qui misit lapidem angularem in ea?

Quando facta sunt astra, laudauerunt me 7
voce magna omnes angeli mei.

Concluſi autẽ mare portis, quando fluctua- 8
bat de ventre matris suæ procedens.

Posui autem ei nebulam vestimentum, 9
caligine autem eam quasi pannis inuolui.

Posui autem ei terminos circũponens clau- 10
stra & portas. *Dixi autem ei: Vsque huc* 11
venies, et non transgredieris, sed in teipsa con-
terentur tibi fluctus.

13 ἐαν εἰς παιδείαν, ἐθν τε εἰς τλὴ γλῶ αὐτθ, ἐθν εἰς ἔ-
λεθ ἀυρήσῃ αὐτόν.
14 ἐνωτίζω ταῦτα ἰώβ, ςῆθι, νοθτεῖ δυνάμιν κυρίου.
15 οἶδαμθ ὅτι κύριος ἔθετο τὰ ἔργα αὐτθ. φῶς ποιήσας
16 ἐπὶ σκότος. ἐπίσῃ) ἢ διάκρισιν νεφῶν, ἐξαίσια δὲ
17 πτώματα πονηρῶν. σὺ ἢ στολὴ θερμή, ἡσυχά-
ζει) ἢ ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ νότου.
18 στερεώσει μετ' αὐτθ εἰς παλαιώματα, ἰσχυρὰ ὡς ὅρά-
19 σεις ἐπιχύσεως. διατί δίδαξόν με, τί ἐροθμθ αὐ-
τῷ; καὶ παυσόμεθα πολλὰ λέγοντες.
20 μὴ βίβλος ἢ γραμματεύς μοι παρέσηκεν, ἵνα ἀν-
θρωπον ἐσηκὼς καθασιωπήσω.
21 πᾶσι ἢ ἀχ ὁρατὸν τὸ φῶς, τηλαυγές ἐστιν ἐν τοῖς πα-
λαιώμασιν, ὥσπερ τὸ παρ' αὐτθ ἐπὶ νεφῶν.
22 ἀπὸ βορρᾶ νέφη χρυσαυγοιῶτα, ἐπὶ τούτοις μεγά-
λη ἡ δόξα καὶ τιμὴ θεὸς παντοκράτωρ.
23 καὶ οὐχ ὑρίσκομθ ἄλλον ὅμοιον τῇ ἰσχύϊ αὐτθ, ὃ
τὰ δίκαια κρίνων οὐκ οἴει εἰσακούειν αὐτόν;
24 διὸ φοβηθήσον) αὐτὸν ἅ ἀνθρωποι, φοβηθήσονται
ἢ αὐτὸν καὶ ἅ σοφοὶ καρδίᾳ.

λή.

1 Μετὰ ἢ τὸ παῦσαθ ἐλιοὺ τῆς λέξεως εἶπεν ὁ κύ-
ριος τῷ ἰώβ διὰ λαίλαπος, καὶ νεφέλης.
2 τίς ἐστὶ ὁ κρύπτων βουλὴν, συνέχων δὲ ῥήματα ἐν
3 καρδίᾳ, ἐμὲ ἢ οἴει) κρύπτειν; ζῶσαι ὥσπερ ἀνὴρ τὸ
ὀσφυόν σου· ἐρωτήσω δέ σε, σὺ δέ μοι ἀποκρίθητι.
4 ποθ ἦς ἐν τῷ θεμελιῶν με τὴν γῆν; ἀπάγγειλον δὲ
5 μοι εἰ ἐπίστῃ ξυνέσιν. τίς ἔθετο τὰ μέτρα αὐτῆς εἰ οἶ-
δας; ἢ τίς ὁ ἐπαγαγὼν σπαρτίον ἐπ' αὐτῆς;
6 ἐπὶ τίνος ἅ κρίκοι αὐτῆς πεπήγασι; τίς δέ ἐστιν ὁ
7 βαλὼν λίθον γωνιαῖον ἐπ' αὐτ, ὅτε ἐγκωμίασαν ἄ-
στρα ἤνεσάν με φωνῇ μεγάλῃ πάντες ἄγγελοί μου.
8 ἔφραξα ἢ θάλασσαν πύλαις, ὅτε ἐμαίμασσεν ἐκ
κοιλίας μητρὸς αὐτῆς ἐκπορευομένη.
9 ἐθέμην ἢ αὐτῇ νέφος ἀμφίασιν, ὁμίχλη ἢ αὐτὴν
10 ἐσπαργάνωσα. ἐθέμην ἢ αὐτῇ ὅρια περιθεὶς
11 κλεῖθρα καὶ πύλας. εἶπα ἢ αὐτῇ, μέχρι τούτου
ἐλεύσῃ, καὶ οὐχ ὑπερβήσῃ, ἀλλ' ἐν σεαυτῇ συντρι-
βήσονταί σοι τὰ κύματα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[13] Siue pluuiam vltionis in mare & in deserta, siue imbrem vehementem arboribus montium & collium, siue pluuiam quietam misericordiæ agris & vineis suppeditauerit. [14] Ausculta hoc Iob, sta & intellige mirabilia Dei. [15] Nunquid scis cùm poneret Deus eis statutum, & quando illuxit lux nubis eius? [16] Nunquid nosti inquisitiones nubium, & mirabilia perfecti scientia?
[17] Quia vestimenta tua sunt calida quando quiescit terra ab Austro. [18] Extendisti cum eo æthera valida, quorum aspectus sicut speculum fusile. [19] Ostende nobis quid dicamus illi: non possumus nos componere ad eum videndum propter tenebras.
[20] Nunquid narrabitur ei quando loquar, si locutus fuerit homo quando accusabit? [21] Nunc autem non viderunt pluuiam lucidam in nubibus, & spiritus pertransiuit & emundauit eas. [22] Ab Aquilone aurum veniet coram Deo terribili maiestate.
[23] Omnipotentem non inuenimus loquentem cum excelsis seculi in multitudine virtutis & iudicij, & multa potentia non affliget.
[24] Ideò timuerunt ab eo viri: non videbit *sicut* omnes sapientes corde.

CAP. XXXVIII.

ET respondit Dominus ad Iob de turbine doloris, & ait: [2] Quis est iste qui obscurat consilium sermonibus absque scientia?
[3] Accinge nunc sicut potens lumbos tuos; & interrogabo te, tu autem ostendes mihi. [4] Vbi eras quando ieci terræ fundamenta? indica si cognouisti intelligentiam. [5] Quis posuit dimensiones eius si nosti, aut quis extendit super eam perpendiculum?
[6] Super quo bases eius defixæ sunt, aut quis iecit lapidem angularem eius? [7] In tempore quo laudant simul astra matutina, & iubilant omnes turmæ angelorum. [8] Et concluſit valuis mare; quando erumpit de abysso, quasi de vulua egreditur. [9] Quando posui nubem operimentum eius, & caliginem fasciam eius. [10] Et concluſi super eo decretum meum, & posui littora quasi pessulos & vectes. [11] Et dixi: Huc vsque venies, & non procedes amplius; & hic siccabuntur in tumore fluctus tui.

12 הֲמִימֶיךָ צִוִּיתָ בֹּקֶר יְדַעְתָּהּ שַׁחַר מְקוֹמוֹ׃
13 לֶאֱחֹז בִּכְנָפוֹת הָאָרֶץ וְיִנָּעֲרוּ רְשָׁעִים מִמֶּנָּה׃
14 תִּתְהַפֵּךְ כְּחֹמֶר חוֹתָם וְיִתְיַצְּבוּ כְּמוֹ לְבוּשׁ׃
15 וְיִמָּנַע מֵרְשָׁעִים אוֹרָם וּזְרוֹעַ רָמָה תִּשָּׁבֵר׃
16 הֲבָאתָ עַד־נִבְכֵי־יָם וּבְחֵקֶר תְּהוֹם
הִתְהַלָּכְתָּ׃
17 הֲנִגְלוּ לְךָ שַׁעֲרֵי־מָוֶת וְשַׁעֲרֵי צַלְמָוֶת
תִּרְאֶה׃
18 הִתְבֹּנַנְתָּ עַד־רָחְבֵי־אֶרֶץ הַגֶּד אִם־יָדַעְתָּ כֻּלָּהּ׃
19 אֵיזֶה הַדֶּרֶךְ יִשְׁכָּן־אוֹר וְחֹשֶׁךְ אֵי־זֶה מְקוֹמוֹ׃
20 כִּי תִקָּחֶנּוּ אֶל־גְּבוּלוֹ וְכִי־תָבִין נְתִיבוֹת בֵּיתוֹ׃
21 יָדַעְתָּ כִּי־אָז תִּוָּלֵד וּמִסְפַּר יָמֶיךָ רַבִּים׃
22 הֲבָאתָ אֶל־אֹצְרוֹת שֶׁלֶג וְאוֹצְרוֹת בָּרָד
תִּרְאֶה׃
23 אֲשֶׁר חָשַׂכְתִּי לְעֵת צָר לְיוֹם קְרָב וּמִלְחָמָה׃
24 אֵיזֶה הַדֶּרֶךְ יֵחָלֵק אוֹר יָפִיץ קָדִים עָלֵי־אָרֶץ׃
25 מִי־פִלַּג לַשֶּׁטֶף תְּעָלָה וְדֶרֶךְ לַחֲזִיז קֹלוֹת׃
26 לְהַמְטִיר עַל־אֶרֶץ לֹא־אִישׁ מִדְבָּר לֹא־
אָדָם בּוֹ׃
27 לְהַשְׂבִּיעַ שְׂאֵה וּמְשׁוֹאָה וּלְהַצְמִיחַ מֹצָא
דֶשֶׁא׃
28 הֵיֵשׁ לַמָּטָר אָב אוֹ מִי־הוֹלִיד אֶגְלֵי־טָל׃
29 מִבֶּטֶן מִי יָצָא הַקָּרַח וְכֹפֶר שָׁמַיִם מִי יְלָדוֹ׃
30 כָּאֶבֶן מַיִם יִתְחַבָּאוּ וּפְנֵי תְהוֹם יִתְלַכָּדוּ׃
31 הֲתִקְשֹׁר מַעֲדַנּוֹת כִּימָה אוֹ־מוֹשְׁכוֹת כְּסִיל
תְּפַתֵּחַ׃
32 הֲתוֹצִיא מַזָּרוֹת בְּעִתּוֹ וְעַיִשׁ עַל־בָּנֶיהָ תַנְחֵם׃
33 הֲיָדַעְתָּ חֻקּוֹת שָׁמָיִם אִם־תָּשִׂים מִשְׁטָרוֹ
בָּאָרֶץ׃
34 הֲתָרִים לָעָב קוֹלֶךָ וְשִׁפְעַת־מַיִם תְּכַסֶּךָּ׃

12 *Nunquid poſt ortum tuum præcepiſti
B diluculo,& oſtẽdiſti auroræ locum ſuum,
13 *& tenuiſti concutiens extrema terræ? ex-
14 cuſsiſti impios ex ea? *Reſtituetur vt
lutum ſignaculum,& ſtabit ſicut veſtimẽ-
15 tum. *Auferetur ab impiis lux ſua, &
brachium excelſum confringetur.
16 *Nunquid ingreſſus es profundũ ma-
ris, & in nouiſsimis abyſsi deambulaſti?
17 *Nunquid apertæ ſunt tibi portę mor-
tis, & oſtia tenebroſa vidiſti?
18 *Nunquid conſideraſti latitudinem
terræ? Indica mihi ſi noſti omnia.
19 *In qua via lux habitet,& tenebrarum
20 quis locus ſit: *Vt ducas vnumquod-
que ad terminos ſuos, & intelligas ſemi-
21 tas domus eius. *Sciebas tunc quòd
naſciturus eſſes, & numerum dierum tuo-
22 rum noueras? *Nunquid ingreſſus es
theſauros niuis, aut theſauros grandinis
23 aſpexiſti? *Quæ præparaui in tempus
C hoſtis, in diem pugnæ & belli.
24 *Per quam viam ſpargitur lux, diuidi-
tur æſtus ſuper terram?
25 *Quis dedit vehementiſsimo imbri
26 curſum? & viã ſonantis tonitrui, *vt plue-
ret ſuper terram abſque homine in deſer-
to vbi nullus mortalium commoratur;
27 *vt impleret inuiam & deſolatam,& pro-
28 duceret herbas virentes. *Quis eſt plu-
uiæ pater, vel quis genuit ſtillas roris?
29 *De cuius vtero egreſſa eſt glacies,& ge
30 lu de cælo quis genuit? *In ſimilitudi-
nem lapidis aquæ durantur, & ſuperficies
31 abyſsi conſtringitur. *Nunquid coniun-
D gere valebis micantes ſtellas Pleiades, aut
gyrum Arcturi poteris diſsipare?
32 *Nunquid producis Luciferum in tem-
pore ſuo, & Veſperum ſuper fines terræ
conſurgere facis?
33 *Nunquid noſti ordinem cæli,& pones
rationem eius in terra?
34 *Nunquid eleuabis in nebula vocem
tuam, & impetus aquarum operiet te?

תרגום

12 הֲמִן יוֹמָיךְ פַּקַּדְתָּא לְמֶהֱוֵי צַפַּר יְדַעְתָּא לְקַרְיְצָתָא אַתְרַהּ׃ 13 לְמֵיחַד בְּסִטְרֵי אַרְעָא וְיִטַּלְטְלוּן חַיָּבַיָּא מִנָּהּ׃ 14 מִתְהַפְּכָא
כְּטִינָא חוֹתְמָא דִּילְהוֹן וּמִתְעַתְּדִין חֵיךְ כְּסוּ זְהִים׃ 15 וְיִתְכַּפֵּי מֵחַיָּבַיָּא נְהוֹרְהוֹן דְּצַדִּיקַי וְאַדְרָעָא דְגַבְּרָא אִתְּבָרַת׃
16 הַעֲלְתָא עַד מַעֲרַב לְסִגּוֹר יַמָּא וּבְפִשְׁפּוּשׁ תְּהוֹמָא הַלֶּכְתָּא׃
17 הַאֶפְשַׁר דְּאִתְגְּלִיוּ לָךְ מַעֲלָנֵי טוּלֵי מוֹתָא וּמַעֲלָנֵי טוּלֵי צַלְמָוְתָא דְּעָתִיד חַיֵּי אֵין יְדַעְתָּא כֻּלָּהּ׃
18 הַחְבֵינְתָּא עַד פֵּיתוּי אַרְעָא דְגִנּוּנֵיתָא דְעָדֵן חַיֵּי אֵין יְדַעְתָּא כֻּלָּהּ׃
19 אֵידֵין אוֹרְחָא יִשְׁרֵי נְהוֹרָא וַחֲשׁוֹכָא הֵידֵין אַתְרַהּ׃ 20 אֲרוּם תְּדַבְּרִנַּהּ לְתָחוּמֵיהּ וַאֲרוּם תְּהַבֵּין שְׁבִילֵי בֵיתֵיהּ׃ 21 יְדַעְתָּ אֲרוּם
בְּכֵן תְּתִילִיד וּמִנְיַן יוֹמָיךְ סַגִּיעִין׃ 22 הַאֶפְשַׁר דְּעַלְתָּא לְקוֹרְטוֹרֵי תַלְגָּא וַאֲפוֹתִיקֵי דְבַרְדָּא חָמֵי׃ 23 דְּגִנְזַת חַלָּגָא לְעִדָּנֵי עָקְתָא
בְּגֵהֲנָם וּבַרְדָּא לְיוֹם קְרָבָא וְאַגְחוּתָא׃ 24 הֵידֵין אָרְחָא מִתְקַבַּל נְהוֹרָא יְבַדַּר רוּחַ קָדוֹמָא עַל אַרְעָא׃ 25 מַאן פַּלֵּג לְשַׁטְפָּא דְּתָהוֹמָא
חֲרִיצֵי מַיָּא וְאוֹרְחָא לַעֲנָנֵי דְמָחְתִין מַיָּא בְּקָלִין׃ 26 לַאֲתָא מְטָרָא עַל אַרְעָא דְלֵית בַּהּ גְּבַר וּמַדְבְּרָא דְלֵית בַּר נַשׁ בֵּהּ׃ 27 לְמִשְׂבַּע
רְגוֹשָׁא וְאִתְרַגּוּשָׁתָא וּלְמִרְבֵּיָא מַפְקָנוּת דֵּיתָאָה׃ 28 הַאִית לְמְטָרָא אֲבָא אוֹ מַן אוֹלִיד רְסִיסֵי טַלָּא׃ 29 מִכְּרֵיסָא דְמַן נְפַק קַרְחָא
וּגְלִידָא דִשְׁמַיָּא מַן יְלִיד יַהֲה׃ 30 כְּאַבְנָא מַיָּא קְרִישִׁין וּמִשְׁתַּמְּרָן וַאֲפֵי תְהוֹמָא מְקוֹרָא מִתְאַחֲדִין׃
31 הֲתַקְטוֹר שׁוּשְׁלֵי כִימְתָא אוֹ אַשְׁלֵי דְנָגְדִין נִיפְלָא תְּשָׁרֵי׃ 32 הֲתַפֵּיק שִׁטְרֵי מַזָּלַיָּא בְּעִדָּנֵהּ וְעַיִשׁ עַל בְּנָתָא תַּדְבְּרִנִּיךְ׃
33 הַאֶפְשַׁר דְּיַדְעְתָּא גְּזֵירָתָא דִשְׁמַיָּא אִין תְּשַׁוֵּי שִׁטְרָא דְּגַלְגַּלְיָהּ עַל אַרְעָא׃ 34 הֲתָרִים לְעִיבָא קָלָךְ וְרִכְפַּת מַיָּא תַּחְפִּינָךְ׃

* *Aut in te ordinaui lucem matutinam, lu-* 12
cifer autem sciuit suum ordinem?
* *Apprehendere alas terræ, excutere impios* 13
ex ea.
* *Et tu accipiens terræ lutum, formasti ani-* 14
mal, & loqui potens ipsum posuisti super terrã.
* *Abstulisti autem ab impiis lumen, brachiũ* 15
autem superborum confregisti.
* *Venisti in terram maris; in autem vesti-* 16
giis abyssi deambulasti?
* *Aperiuntur autem tibi timore ianuæ mor-* 17
tis. ianitores autem inferni videntes te stupue-
runt? * *Admonitus fuisti autem latitudinem* 18
subcælestis? nuncia ergo mihi quanta est.
* *Quali autem terra habitat lux; tenebra-* 19
rum autem qualis locus? * *Si duxeris me in* 20
terminos earum, si autem & scis semitas eorũ?
* *Noui igitur quoniam tunc natus es; nume-* 21
rus autem annorum tuorum multus.
* *Venisti autem in thesauros niuis, thesauros* 22
autem grandinis vidisti?
* *Repositum est autem tibi in horam inimi-* 23
corum in diem belli & pugnæ.
* *Vndè autem egreditur pruina, aut disper-* 24
gitur Auster in subcælestem?
* *Quis autem præparauit pluuiæ impetuosæ* 25
fluxum, viam autem tumultui? * *Vt plueret* 26
super terram vbi non vir, desertam vbi non
est homo in ea. * *Vt saturaret inuiam & in-* 27
habitabilem, & vt produceret exitum herbæ
virentis. * *Quis est pluuiæ pater? quis au-* 28
tem est qui genuit guttas roris?
* *Ex ventre autem cuius egreditur gelu? gla-* 29
ciem autem in cælo quis peperit?
* *Quæ descendit sicut aqua fluens, vultum* 30
autem abyssi quis tabefecit?
* *Composuisti autem vinculum Pleiadis &* 31
septum Orionis aperuisti?
* *Aut aperies Mazuroth in tempore suo, et* 32
Vesperum cum coma sua duces eum?
* *Scis autem versiones cæli, aut quæ sub cæ-* 33
lum simul facta?
* *Vocabis autem nebulam voce, & tremore* 34
aquæ impetuosæ obediet tibi?

12 * ἢ ἀπὸ σοῦ σωτέλεχα φέγγος πρωινόν, ἑωσφόρος δὲ
εἶδε τὸν ἑαυτοῦ τάξιν;
13 * ἐπιλαβέσθαι πτερύγων γῆς, ἐκτινάξαι ἀσεβεῖς ἐξ αὐτῆς.
14 * καὶ σὺ λαβὼν γῆς πηλόν, ἔπλασας ζῶον, καὶ λαλη-
τὴν αὐτὸν ἔθου ἐπὶ γῆς.
15 * ἀφεῖλες ἀπὸ ἀσεβῶν τὸ φῶς, βραχίονα ὑπερη-
16 φάνων συνέτριψας. * ἦλθες ἐπὶ γλῶθαλάσσης,
ἐν ἴχνεσιν ἀβύσσου περιεπάτησας;
17 * ἀνοίγονται δέ σοι φόβῳ πύλαι θανάτου. πυλωροὶ δὲ
ᾅδου ἰδόντες σε ἔπηξαν;
18 * ἐνενόησαι ἕως τῆς ὑπὸ οὐρανόν, ἀνάγγελον
19 δή μοι πόση τίς ἐστι; * ποία ἡ γῆ αὐλίζεται τὸ φῶς;
σκότος ἡ ποῖ ὁ τόπος;
20 * εἰ ἀγάγοις με εἰς ὅρια αὐτῶν, εἰ δὲ καὶ ἐπίστασαι
21 τρίβους αὐτῶν; * οἶδα ἄρα ὅτι τότε γεγόνεις, ἀρι-
θμὸς ἐτῶν σου πολύς.
22 * ἦλθες ἐπὶ θησαυροὺς χιόνος, θησαυροὺς δὲ χα-
23 λάζης ἑώρακας; * ἀπόκειται δέ σοι εἰς ὥραν ἐχθρῶν
εἰς ἡμέραν πολέμου καὶ μάχης.
24 * πόθεν ἐκπορεύεται πάχνη, ἢ διασκεδάννυται νό-
τος εἰς τὸν ὑπ' οὐρανόν;
25 * τίς ἡτοίμασεν ὑετῷ λάβρῳ ῥύσιν, ὁδὸν ἡ κυδοιμῷ;
26 * τοῦ ὑετίσαι ἐπὶ γῆν ἣ οὐκ ἀνήρ, ἔρημον ἐν ᾧ οὐκ ὑπάρ-
χει ἄνθρωπος ἐν αὐτῇ.
27 * τοῦ χορτάσαι ἄβατον καὶ ἀοίκητον, καὶ τοῦ ἐκβλα-
στῆσαι ἔξοδον χλόης.
28 * τίς ἐστιν ὑετοῦ πατήρ; τίς δὲ ἐστιν ὁ τεκὼν βόλους
δρόσου;
29 * ἐκ γαστρὸς ἡ τίνος ἐκπορεύεται ὁ κρύσταλλος; πά-
χνην ἡ ἐν οὐρανῷ τίς τέκεν;
30 * ἢ καταβαίνει ὡσεὶ ὕδωρ ῥέον, πρόσωπον ἡ ἀβύσ-
31 σου τίς ἔτηξε; * συνῆψας ἡ δεσμὸν πλειάδος καὶ
φραγμὸν ὠρίωνος λύοιξας;
32 * ἢ διανοίξεις μαζουρὼθ ἐν καιρῷ αὐτοῦ, καὶ ἕσπερον
ἐπὶ κόμης αὐτοῦ ἄξεις αὐτόν;
33 * ἐπίστασαι ἡ τροπὰς οὐρανοῦ, ἢ τὰ ὑπ' οὐρανὸν ὁμο-
θυμαδὸν γνόμενα;
34 * καλέσεις ἡ νέφος φωνῇ, καὶ τέγμῳ ὕδατος λά-
βρου ὑπακούσεταί σοι;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[11] Nunquid à diebus tuis præcepisti vt esset diluculum, aut ostendisti auroræ locum suum? [13] Vt apprehenderet extrema terræ, & transferantur impij ab ea. [14] Conuertitur vt lutum signaculum eorum, & stabunt sicut vestimentum sordidum. [15] Et operietur ab impiis lux iustorum, & brachium robusti confringetur. [16] Nunquid ingressus es ad Occidentem vt concluderes mare, & in scrutatione abyssi deambulasti? [17] Nunquid possunt aperiri tibi portæ mortis, & introitus vmbræ mortis gehennæ conspicies? [18] Nunquid intellexisti vsque ad latitudinem terræ paradisi voluptatis? indica si nosti hæc vniuersa. [19] Qua via lux habitat, & caliginis quis est locus? [20] Vt ducas eam ad terminum suum, & vt intelligas semitas domus eius. [21] Sciebas verò quòd tunc nasciturus esses, & numerum dierum tuorum multorum. [22] Nunquid introisti in cellaria niuis, & apothecas grandinis aspexisti? [23] Quam niuem reseruaui in tempora tribulationis in gehenna, & grandinem in diem belli & pugnæ. [24] Per quam viam suscipitur lux, dispergit se ventus Orientalis super terram. [25] Quis diuisit inundationi abyssi cisternas aquarum, & viam nubibus quæ deiiciunt aquas cum tonitruis? [26] Vt distillent pluuiam super terram in qua non est vir, & in desertum in quo non est filius hominis? [27] Vt satiet tumultu & strepitu, & vt germinare faciat productionem graminis. [28] Nunquid est pluuiæ pater, aut quis genuit stillas roris? [29] De cuius ventre egressa est glacies, & gelu cæli quis genuit illud? [30] Sicut lapis, aquæ congelantur & occultantur: & facies abyssi propter frigus constringuntur. [31] Nunquid ligabis catenis Oriona, & funes qui trahunt Arcturum solues? [32] Nunquid produces constellationes planetarum in tempore suo, & vesperum super filios suos duces? [33] Nunquid nosti statuta cælorum, aut pones rationem reuolutionis eius super terram? [34] Nunquid eleuabis ad nubem vocem tuam, & multitudo aquarum operiet te?

35 * הַתְשַׁלַּח בְּרָקִים וְיֵלֵכוּ וְיֹאמְרוּ לְךָ הִנֵּנוּ׃
36 * מִי־שָׂם בַּטֻּחוֹת חָכְמָה אוֹ מִי־נָתַן לַשֶּׂכְוִי בִינָה׃
37 * מִי־יְסַפֵּר שְׁחָקִים בְּחָכְמָה וְנִבְלֵי שָׁמַיִם מִי יַשְׁכִּיב׃
38 * בְּצֶקֶת עָפָר לַמּוּצָק וּרְגָבִים יִדְבָּקוּ׃
39 * הַתָּצוּד לְלָבִיא טַרְפָּהּ וְחַיַּת כְּפִירִים תְּמַלֵּא׃
40 * כִּי־יָשְׁחוּ בַּמְעוֹנוֹת יֵשְׁבוּ בַּסֻּכָּה לְמוֹ־אָרֵב׃
41 * מִי יָכִין לָעֹרֵב צֵידוֹ כִּי יְלָדָו אֶל־אֵל יְשַׁוֵּעוּ יִתְעוּ לִבְלִי־אֹכֶל׃

לט

1 * הֲיָדַעְתָּ עֵת לֶדֶת יַעֲלֵי־סֶלַע חִלֹּל אַיָּלוֹת תִּשְׁמֹר׃
2 * תִּסְפּוֹר יְרָחִים תְּמַלֶּאנָה וְיָדַעְתָּ עֵת לִדְתָּנָה׃
3 * תִּכְרַעְנָה יַלְדֵיהֶן תְּפַלַּחְנָה חֶבְלֵיהֶם תְּשַׁלַּחְנָה׃
4 * יַחְלְמוּ בְנֵיהֶם יִרְבּוּ בַבָּר יָצְאוּ וְלֹא־שָׁבוּ לָמוֹ׃
5 * מִי־שִׁלַּח פֶּרֶא חָפְשִׁי וּמֹסְרוֹת עָרוֹד מִי פִתֵּחַ׃
6 * אֲשֶׁר־שַׂמְתִּי עֲרָבָה בֵיתוֹ וּמִשְׁכְּנוֹתָיו מְלֵחָה׃
7 * יִשְׂחַק לַהֲמוֹן קִרְיָה תְּשָׁאוֹת נוֹגֵשׂ לֹא יִשְׁמָע׃
8 * יְתוּר הָרִים מִרְעֵהוּ וְאַחַר כָּל־יָרָק יִדְרוֹשׁ׃
9 * הֲיֹאבֶה רֵים עָבְדֶךָ אִם־יָלִין עַל־אֲבוּסֶךָ׃
10 * הֲתִקְשָׁר־רֵים בְּתַלְמ עֲבֹתוֹ אִם־יְשַׂדֵּד עֲמָקִים אַחֲרֶיךָ׃
11 * הֲתִבְטַח־בּוֹ כִּי־רַב כֹּחוֹ וְתַעֲזֹב אֵלָיו יְגִיעֶךָ׃
12 * הֲתַאֲמִין בּוֹ כִּי־יָשִׁיב זַרְעֶךָ וְגָרְנְךָ יֶאֱסֹף׃
13 * כְּנַף־רְנָנִים נֶעֱלָסָה אִם־אֶבְרָה חֲסִידָה וְנֹצָה׃
14 * כִּי־תַעֲזֹב לָאָרֶץ בֵּיצֶיהָ וְעַל־עָפָר תְּחַמֵּם׃
15 * וַתִּשְׁכַּח כִּי־רֶגֶל תְּזוּרָהּ וְחַיַּת הַשָּׂדֶה תְּדוּשָׁהּ׃
16 * חָקְשִׁיחַ בָּנֶיהָ לְלֹא־לָהּ לְרִיק יְגִיעָהּ בְּלִי־פָחַד׃

35 * Nunquid mittes fulgura & ibunt, &
36 reuertentia dicét tibi, Adsumus? * Quis posuit in viscéribus hominis sapientiam, vel
37 quis dedit gallo intelligentiam? * Quis enarrabit cælorum rationem, & concen-
38 tum cæli quis dormire faciet? * Quando fundabatur puluis in terra, & glebę com-
39 pingebantur. * Nunquid capies leænę prędam, & animam catulorum eius implebis?
40 * Quando cubant in antris, & in specubus
41 insidiantur. * Quis præparat coruo escam suam? quando pulli eius clamant ad Deũ vagantes, eò quòd non habeant cibos? Psal.146

CAP. XXXIX.

1 NVnquid nosti tempus partus ibicum
A in petris? vel parturientes ceruas ob-
2 seruasti? * Dinumerasti menses conceptus earum, & scisti tempus partus earum?
3 * Incuruantur ad fœtum & pariunt, &
4 rugitus emittunt. * Separantur filij earum, & pergunt ad pastum, egrediuntur
5 & non reuertentur ad eas. * Quis dimisit onagrum liberum, & vincula eius quis
6 soluit? * Cui dedi in solitudine domum, & tabernacula eius in terra salsuginis.
7 * Contemnit multitudinem ciuitatis,
8 clamorem exactoris non audit * Circun-
B spicit montes pascuæ suæ, & virentia quę-
9 que perquirit. * Nunquid volet rhinoceros seruire tibi, aut morabitur ad præsepe
10 tuum? * Nunquid alligabis rhinocerota ad arandum loro tuo, aut confringet glebas
11 vallium post te? * Nunquid fiduciam habebis in magna fortitudine eius, & dere-
12 linques ei labores tuos? * Nunquid credes illi quoniam sementem reddat tibi, & a-
13 ream tuam congreget? * Penna struthionis similis est pennis herodij & accipitris.
14 * Quando derelinquit oua sua in terra, tu forsitan in puluere calefacies ea?
15 * Obliuiscitur quòd pes conculcet ea,
16 aut bestia agri conterat. * Duratur ad filios suos quasi non sint sui: frustrà laborauit nullo timore cogente.

תרגום

35 הַאֶפְשַׁר דִּתְשַׁדַּר בַּרְקִין וַיְהָכוּן וַיֵּימְרוּן לָךְ הָא אֲנָן׃ 36 מַן שַׁוִּי בְּכִלְיָן חָכְמְתָא אוֹ מַן יְהַב לְתַרְנְגוֹל בִּינְתָא לְמַקְלָטָא לְמָרֵהּ׃
37 מַאן יְמָנֵי כּוֹכְבֵי שְׁמַיָּא בְּחָכְמְתָא וַעֲנָנַיָּא דְּמָתְיִלִין לְזִיקָא דִּשְׁמַיָּא מַן אַשְׁכִּיב׃ 38 כַּד אִישְׁתָּאֲבָה עַפְרָא לְשִׁיתָאֲבָה וְגַרְגִּישָׁתָא אִדְּבַקוּ׃ 39 הַאֶפְשַׁר דְּתִצּוֹד לְלֵיתָא מְזוֹנָא וּפַרְנָסוּתָא דְּאַרְיְוָתָא תְּסַפֵּק׃ 40 אֲרוֹם שַׁחְיָן בְּמִרְוָתָא יְתִבוּן בְּמַטַּלְלָתָא מְטוּל לְכַמָּנָא׃
41 מַן יְתַקֵּן לְעוּרְבָּא מְזוֹנֵהּ אֲרוֹם בְּנוֹי לְוַהּ אֱלָהָא יִבְעוּן טָעֲנָן מְדֵלִית מֵיכְלָא׃

לט

1 הַאֶפְשַׁר דְּיָדַעְתָּ עִידָּנָן מֵילְדֵיהוֹן רַיְעֲלֵי טִינָרָא בַּר מְצַטַּעֲרִין אַיָּלָתָא תִּנְטוֹר׃ 2 תְּמָנֵי יַרְחַיָּא דְּשַׁלְמִין וְתַדַּע עִדָּנֵי מֵילְדֵיהוֹן׃
3 חָמְטִין בְּנֵיהוֹן מְתַפְּלְחָן צַעֲרֵיהוֹן מְשַׁדְּרָן׃ 4 מִתְחַיְלִין בְּנֵיהוֹן יְסַגּוֹן בְּעִבּוּרָא יִפְקוּן וְלָא תָיְבִין לְהוֹן׃ 5 מַן שְׁלַח מְרוֹדָא בַּר חוֹרִי וְשׁוּשְׁלֵי עֲרוֹדָא מַן שְׁרֵי׃ 6 דְּשַׁוֵּיתִי מֵישְׁרָא בֵּיתֵהּ וּמַשְׁכְּנוֹי אַרְעָא צַדְיָא׃ 7 יְגַחֵךְ לְרִגּוּשׁ קִרְיְתָא אִתְרַגּוּשְׁתָּא דָּרְדֵי לָא יִשְׁמַע׃
8 יְאַלֵּל טוּרַיָּא מִרְעֵהּ וּבָחַר כָּל יְרוֹקָא יְתָבַע׃ 9 הַאֶפְשַׁר דְּיִצְבֵי רֵימָנָא לְמִפְלְחָךְ אִין יְבִית עַל אוּרְוָתָךְ׃ 10 הַאֶפְשַׁר דְּתַקְטַר רֵימָנָא בְּתֻלְמָא דְּשִׁישְׁלֵהּ אִין יְשַׂדֵּד גְּלִימָתָא בָּתְרָךְ׃ 11 אֶפְשַׁר דְּתִתְרְחִץ בֵּהּ אֲרוֹם סַגָּא חֵילֵהּ וְתִשְׁבּוֹק לְוַתֵּהּ לֵיעוּתָךְ׃ 12 אֶפְשַׁר דְּתֵימִין בֵּהּ אֲרוֹם יְתִיב זַרְעָךְ וְאִדְרָךְ יְכַנּוֹשׁ׃ 13 גַּדְפָּא דְּתַרְנְגוֹל דְּמִשְׁבְּחָא וּמְקַלְסָא וְאִין אֶבְרָא דְּחַסְיָרִיתָא וְנִיצָתָא׃ 14 אֲרוֹם שְׁבָקַת לְאַרְעָא בֵּיעָהָא וְעַל אַרְעָא תְּחַמֵּם חִוָּרָא׃ 15 וְשָׁלְיָא אֲרוֹם רַגְלָא תְּבַדְּרִנַּהּ וְחֵיוַת בָּרָא תְּדוּשִׁנַּהּ׃
16 שַׁחְנָא עַל בְּנָיָא דְּלָא דִילָהּ לְסָרִיקוּתָא לֵיעוּתָהּ מְדֵלִית דְּלוּחָא׃

* *Mittes autem fulmina, & ibunt: dicent* 35
autem tibi; Quid est? * *Quis autem dedit* 36
mulieribus texturæ sapientiam, aut variegatiuam scientiam? * *Quis autem qui numerat ne-* 37
bulas sapientia, cælum autem in terrâ declinauit: * *fusum est autem sicut in terra puluis, con-* 38
glutinaui autem ipsum sicut lapide cubum?
* *Capies autem leonibus cibum, animas au-* 39
tem draconum implebis? *Timuerunt enim 40
in cubilibus suis: sedent autem in syluis insidiantes?* * *Quis autem præparauit coruo* 41
escam, pulli enim eorum ad Dominum clamauerunt, vagantes cibos quærentes?

CAP. XXXIX.

SI nosti tempus partus capræ siluestris in pe- 1
tra? obseruasti autem dolores partus ceruarum? * *Numerasti autem menses earum plenos* 2
partus? dolores autem earum soluisti?
* *Enutriuisti autem earum fœtus extra ti-* 3
morem, dolores autem earum emittes?
* *Abrumpent filij earum, implebuntur in* 4
genimine, egredientur & non reflectent ipsis.
* *Quis autem est qui dimisit asinum agrestem* 5
liberum; vincula autem eius quis soluit?
* *Posui autem habitaculum eius desertum, et* 6
tabernacula eius terram salsam. *Deridens 7
tumultum ciuitatis, accusationem autem exactoris non audiens.* * *Considerabit montes* 8
pascuum suum, & post omne viride quærit.
* *Volet autem tibi vnicornius seruire, aut* 9
dormire in præsepi tuo?
* *Ligabis autem in loris iugum eius, aut tra-* 10
bet tuos sulcos in agro?
* *Fiduciam habuisti autem in illo, quoniam* 11
multa fortitudo eius, derelinques autem ei operatua? * *Credes autem quòd reddet tibi* 12
semen, inducet autem tibi aream?
* *Ala eorum quæ delectantur glorioſa, si* 13
comprehenderit ciconia et accipiter? * *Quoniam* 14
relinquet in terra oua sua, & in puluerem calefaciet. * *Et oblita est quoniam pes sparget,* 15
& bestiæ agri conculcabunt.
* *Indurauit filios suos vt non se. in vanum* 16
laborauit sine timore.

35 * ἀποστελεῖς ὃ κεραυνὸς καὶ πορεύσονται· ἐροῦσί σοι,
36 τί ἐσί; * τίς ὃ ἔδωκεν γυναιξὶν ὑφάσματος σοφίαν,
ἢ ποικιλτικὴν ἐπιστήμην;
37 * τίς ὃ ὁ ἀριθμῶν νέφη σοφίᾳ, οὐρανὸν ὃ εἰς γῆν ἔκλινε,
38 * κέχυται ὃ ὥσπερ γῆ κονία, κεκόλληκα ὃ αὐτὴν ὥσπερ
39 λίθῳ κύβον; * θηρεύσεις ὃ λέουσι βορᾶν, ψυχὰς
ὃ δρακόντων ἐμπλήσεις;
40 * δεδοίκασι γὰρ ἐν κοίταις αὐτῶν, κάθηνται ὃ ἐν ὕλαις
41 ἐνεδρεύοντες; * τίς ὃ ἡτοίμασε κόρακι βορὰν, νεοσσοὶ γὰρ αὐτῶν πρὸς κύριον κεκράξασι, πλανώμενοι διὰ σῖτα ζητοῦντες;

λϑ΄.

1 * Εἰ ἔγνως καιρὸν τόκου τραγελάφου πέτρας; ἐ-
2 φύλαξας ὃ ὠδῖνας ἐλάφων; * ἠρίθμησας ὃ μῆνας
αὐτῶν πλήρεις τόκου; ὠδῖνας ὃ αὐτῶν ἔλυσας;
3 * ἐξέθρεψας δὲ αὐτῶν τὰ παιδία ἔξω φόβου, ὠδῖνας
ὃ αὐτῶν ἐξαποστελεῖς;
4 ἀπορρήξουσι τὰ τέκνα αὐτῶν, πληθυνθήσονται ἐν γενήμασι, ἐξελεύσονται καὶ οὐ μὴ ἀναστρέψωσιν αὐτοῖς.
5 * τίς ὃ ἐστιν ὁ ἀφεὶς ὄνον ἄγριον ἐλεύθερον, δεσμοὺς ὃ
6 αὐτοῦ τίς ἔλυσεν; * ἔθηκα ὃ τὴν διαβατὸν αὐτοῦ ἔρημον, καὶ τὰ σκηνώματα τὰ αὐτοῦ ἁλμυρίδα.
7 * καταγελᾷ πολυοχλίας πόλεως, μέμψιν ὃ φο-
8 ρολόγου οὐκ ἀκούων. * κατασκέψεται ὄρη νομὴν αὐτοῦ, καὶ ὀπίσω πάντος χλωροῦ ζητεῖ.
9 * βουλήσεταί σοι μονόκερως δουλεῦσαι, ἢ κοιμηθή-
10 σεται ἐπὶ φάτνης σου; * δήσεις ὃ ἐν ἱμᾶσι ζυγὸν αὐτοῦ,
ἢ ἑλκύσει σου αὐλακας ἐν πεδίῳ;
11 * πέποιθάς τε δὲ ἐπ' αὐτῷ, ὅτι πολλὴ ἰσχὺς αὐτοῦ,
ἐπαφήσεις δὲ αὐτῷ τὰ ἔργα σου;
12 * πιστεύσεις ὃ ὅτι ἀποδώσει σοι τὸν σπόρον, εἰσάξει δέ σοι
τὸν ἅλωνα;
13 * πτέρυξ τερπομένων νεελάσασα, ἐὰν συλλάβῃ ἀστὶς
14 καὶ νέσσα; * ὅτι ἀφήσει εἰς γῆν τὰ ᾠὰ αὐτῆς, καὶ ἐπὶ
χοῦν θάλψει.
15 * καὶ ἐπελάθετο ὅτι ποὺς σκορπιεῖ, καὶ θηρία ἀγροῦ
καταπατήσει.
16 * ἀπεσκλήρυνε τὰ τέκνα αὐτῆς ὡσεὶ μὴ ἑαυτῇ· εἰς
κενὸν ἐκοπίασεν ἄνευ φόβου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

35 Nunquid mittes fulgura, & ibunt, & dicent tibi, Ecce adsumus? 36 Quis posuit in renibus sapientiam, aut quis dedit gallo intelligentiam vt laudaret dominum suum? 37 Quis numerabit stellas cæli in sapientia, & nubes cæli quæ comparantur vtri quis collocauit? 38 Quando posita est terra in fundamento, & glebæ compactæ sunt. 39 Nunquid venaberis leænæ cibum, & escam leonibus suppeditabis? 40 Quando inclinant se in habitaculis, habitant in vmbraculis vt insidientur. 41 Quis præparauit coruo escam suam, quando filij eius ad Deum vociferantur, errantes eò quòd non habeant cibum?

CAP. XXXIX.

NVnquid nosti tempus partus ibicum rupium; aut quando parturiunt ceruæ, obseruabis? 2 Numerabis menses quos perficiunt, & scies tempus partus earum? 3 Incuruant se filij earum, dilacerantur; dolores suos emittunt. 4 Confortantur filij earum, crescunt frumento, egrediuntur & non reuertuntur ad eas. 5 Quis dimisit feram liberam, & catenas onagri quis dissoluit? 6 Cuius domum posui in planitie, & tabernacula eius in terra deserta. 7 Ridebit ad tumultum ciuitatis, & clamorem exactoris non audiet. 8 Explorabit montes pro pastu suo, & post omne viride perquiret. 9 Nunquid volet rhinoceros seruire tibi; aut manebit ad præsepe tuum? 10 Nunquid alligabis rhinocerotem in sulco fune suo, aut proscindet colles post te? 11 Nunquid confidis in eo quoniam magna est fortitudo eius, & relinques ei laborem tuum? 12 Nunquid concredes ei vt reddat sementem tuam, & aream tuam congreget? 13 Ala galli qui cantat & exultat, sic est ala ciconiæ & accipitris. 14 Quoniam relinquit in terra oua sua, & super terram fouet *ea*. 15 Et obliuiscitur quòd pes dispergat ea, & bestia agri conculcet ea. 16 Calefit super filios qui non sunt suis in vanum laborat absque timore.

17 *Priuauit enim eã Deus sapiẽtia, nec dedit
18 illi intelligentiã. *Cũ tẽpus fuerit in altũ,
C alas erigit,deridet equũ & ascensorẽ eius.
19 *Nunq̃d p̃bebis equo fortitudinẽ,aut cir-
20 cũdabis collo eius hinnitũ? *Nũq̃d suscitabis eũ quasi locustas? Gloria nariũ eius
21 terror:*Terrã vngula fodit: exultat audacter, in occursum pgit armatis. *Contẽnit
22 pauorẽ,nec cedit gladio. *Sup ipsum sonabit pharetra,vibrabit hasta & clypeꝰ. *Ferens& fremẽs sorbet terrã,nec reputat tu-
25 bæ sonare clãgorẽ. *Vbi audierit buccinã,
D dicit Vah: ꝑcul odoratur bellũ, exhortatione ducũ & vlulatũ exercitus. *Nũquid
26 ꝑ sapiẽtiã tuã plumescit accipiter, expãdẽs
27 alas suas ad Austrũ? *Nũq̃d ad p̃ceptũ tuũ eleuabitur aq̃la, & in arduis ponet nidum
28 suũ? *In petris manet,in ꝓruptis silicibꝰ cõ
29 moratur,atq; in inaccessis rupibus. *Indè cõtẽplatur escã, & de lõgè oculi eius pro-
30 spiciũt. *Pulli eius lãbũt sanguinẽ, & vbi-
31 cunq; cadauer fuerit,statim adest. *Et ad-
32 iecit Dñs,& locutus est ad Iob: *Nunquid qui cõtendit cũ Deo tã facilè conquiescit?
Vtiq; qui arguit Deũ,debet respondere ei.
33 *Respõdens autẽ Iob Dño dixit: * Qui le-
34 uiter locutus sum,respondere q̃d possum? Sup.9.c.
35 manum meã ponã super os meũ. *Vnũ locutus sum,quod vtinã nõ dixissem,& alterum quibus vltrà non addam. CAP. XL. Su.38.a

1 REspondens autem Dominus Iob de tur
2 bine,dixit: * Accinge sicut vir lumbos
3 tuos:interrogabo te,& indica mihi. *Nũquid irritum facies iudicium meum,& cõ-
4 dẽnabis me vt iustificeris? *Et si habes brachium sicut Deus, & voce simili tonas:
5 *Circunda tibi decorem & in sublime eri-
B gere,& esto glorioſus, & speciosis induere
6 vestibus. *Disperge superbos in furore tuo,
& confunde eos, & respiciens omnem ar-
7 rogantem humilia. * Respice cunctos superbos,& confunde eos,& contere impios
8 in loco suo. *Absconde eos in puluere simul, & facies eorum demerge in foueam:

17 כִּי־הִשָּׁה אֱלוֹהַּ חָכְמָה וְלֹא־חָלַק לָהּ בַּבִּינָה׃
18 בָּעֵת בַּמָּרוֹם תַּמְרִיא תִּשְׂחַק לַסּוּס וְלִרֹכְבוֹ׃
19 הֲתִתֵּן לַסּוּס גְּבוּרָה הֲתַלְבִּישׁ צַוָּארוֹ רַעְמָה׃
20 הֲתַרְעִישֶׁנּוּ כָּאַרְבֶּה הוֹד נַחְרוֹ אֵימָה׃
21 יַחְפְּרוּ בָעֵמֶק וְיָשִׂישׂ בְּכֹחַ יֵצֵא לִקְרַאת־נָשֶׁק׃
22 יִשְׂחַק לְפַחַד וְלֹא יֵחָת וְלֹא יָשׁוּב מִפְּנֵי־חָרֶב׃
23 עָלָיו תִּרְנֶּה אַשְׁפָּה לַהַב חֲנִית וְכִידוֹן׃
24 בְּרַעַשׁ וְרֹגֶז יְגַמֶּא־אֶרֶץ וְלֹא יַאֲמִין כִּי־קוֹל שׁוֹפָר׃
25 בְּדֵי שׁוֹפָר יֹאמַר הֶאָח וּמֵרָחוֹק יָרִיחַ מִלְחָמָה
רַעַם שָׂרִים וּתְרוּעָה׃
26 הֲמִבִּינָתְךָ יַאֲבֶר־נֵץ יִפְרֹשׂ כְּנָפָיו לְתֵימָן׃
27 אִם־עַל־פִּיךָ יַגְבִּיהַּ נָשֶׁר וְכִי יָרִים קִנּוֹ׃
28 סֶלַע יִשְׁכֹּן וְיִתְלַנָּן עַל־שֶׁן־סֶלַע וּמְצוּדָה׃
29 מִשָּׁם חָפַר אֹכֶל לְמֵרָחוֹק עֵינָיו יַבִּיטוּ׃
30 וְאֶפְרֹחָו יְעַלְעוּ־דָם וּבַאֲשֶׁר חֲלָלִים שָׁם הוּא׃
31 וַיַּעַן יְהוָה אֶת־אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃
32 הַרֵב עִם־שַׁדַּי יִסּוֹר מוֹכִיחַ אֱלוֹהַּ יַעֲנֶנָּה׃
33 וַיַּעַן אִיּוֹב אֶת־יְהוָה וַיֹּאמַר׃
34 הֵן קַלֹּתִי מָה אֲשִׁיבְךָ יָדִי שַׂמְתִּי לְמוֹ־פִי׃
35 אַחַת דִּבַּרְתִּי וְלֹא אֶעֱנֶה וּשְׁתַּיִם וְלֹא אוֹסִיף׃

מ

1 וַיַּעַן יְהוָה אֶת־אִיּוֹב מִן סְעָרָה וַיֹּאמַר׃
2 אֱזָר־נָא כְגֶבֶר חָלָצֶיךָ אֶשְׁאָלְךָ וְהוֹדִיעֵנִי׃
3 הַאַף תָּפֵר מִשְׁפָּטִי תַּרְשִׁיעֵנִי לְמַעַן תִּצְדָּק׃
4 וְאִם־זְרוֹעַ כָּאֵל לָךְ וּבְקוֹל כָּמֹהוּ תַרְעֵם׃
5 עֲדֵה־נָא גָּאוֹן וָגֹבַהּ וְהוֹד וְהָדָר תִּלְבָּשׁ׃
6 הָפֵץ עֶבְרוֹת אַפֶּךָ וּרְאֵה כָּל־גֵּאֶה וְהַשְׁפִּילֵהוּ׃
7 רְאֵה כָל־גֵּאֶה הַכְנִיעֵהוּ וְהָדֵךְ רְשָׁעִים
תַּחְתָּם׃
8 טְמָנֵם בֶּעָפָר יָחַד פְּנֵיהֶם חֲבוֹשׁ בַּטָּמוֹן׃

תרגום

17 אֲרוּם אַנְשִׁיהּ אֱלָהּ חָכְמְתָּא וְלָא פַלֶּג לָהּ בְּבִינְתָּא׃ 18 כְּעִידַן דְּרִבְמְרוֹמָא טָיְסָא מְגַחֲכָא לְסוּסָא וּלְרוֹכְבֵהּ׃ 19 הַאֶפְשַׁר
דְּתִתֵּן לְסוּסָא גְּבוּרְתָּא הַאֶפְשַׁר דְּתַלְבֵּישׁ צַוָּארֵהּ חֶקְפָּא׃ 20 הֲתַרְגִּישִׁנֵּהּ כְּגוּבֵי שִׁבְהוֹר לֵישְׁלוּשְׁתָּא דְנַחִירֵהּ אֵימְתָא׃ 21 מַחְפְּרִין
בְּגֵלְיְמָא וְיָחֵדִי בְּחֵילָא וְיָפוֹק לְקַדְמוּת זֵינֵי קְרָבָא׃ 22 יָחֵדִי לְדַלּוּתָא וְלָא יְתוּב מִן קֳדָם סַיְפָא׃ 23 עֲלוֹי תִּשְׁתְּרֵי זִינָא חַרְבָּא
שְׁנָנָא מוֹרְנִיתָא וְרוּמְחָא׃ 24 בְּרִגּוּשׁ וּרְגוּז יַעֲבֵד גּוּמְתָּא בְּאַרְעָא וְלָא יְהֵימִין אֲרוּם קַל שׁוֹפָרָא׃ 25 בְּמִיסַּת שׁוֹפָרָא יֵימַר חֲדָוָה
וּמֵרַחִיק יְרִיחַ קְרַב אֲכָלְיוּתָא דְּרַבְרְבֵי וְיַבָּבָא׃ 26 הַאֶפְשַׁר דְּמִן בִּינְתָךְ יְתָאֵבַר בַּר נָצָא פָּרֵשׂ גַּדְפּוֹי לְדָרוֹמָא׃ 27 אִין עַל מֵימַר פֻּמָּךְ
וּמֵרָחִיק יְרִיחַ קְרַב אֲכָלְיוּתָא דְּרַבְרְבֵי וְיַבָּבָא׃ 28 כֵּיפָא יִשְׁרֵי וְיבִית עַל כְּרַךְ טִינַר וּמַצְדָתָא׃ 29 מִתַּמָּן חָפַר מֵיכַל לְמֵרָחִיק עֵינוֹי מִסְתַּכְלִין׃
יְחֻבְּהּ נִשְׁרָא וַאֲרוּם יְרִים שַׁרְכָּפֵהּ׃ 30 וְאֶפְרוֹחוֹי גָּמְעָן דְּמָא וּבְאַתַר דְּתַמָּן קְטִילַיָּא תַּמָּן הוּא׃ 31 וַאֲתֵיב יְיָ יָת אִיּוֹב וַאֲמַר׃ 32 אֶפְשַׁר דְּיִנְצֵי עִם שַׁדַּי יִתְרְדֵי מַכְסֵן אֱלָהּ
יְהִיבְנֵהּ׃ 33 וַאֲתֵיב אִיּוֹב יָת יְיָ וַאֲמַר׃ 34 הָא אִזְדַּלְזֵלֵת מָה אֲתֵיבִינָךְ יְדִי שַׁוִּיתִי לְפֻמִּי׃ 35 חֲדָא זְמָנָא מַלֵּלֵת וְלָא אֲתִיב וְתִנְיָנִיתָא
וְלָא אוֹסִיף׃ מ 1 וַאֲתֵיב מֵימְרָא דַייָ יָת אִיּוֹב מִן עֲלְעוֹלָא דַעֲרָעָא וַאֲמַר׃ 2 זָרֵז כִּדוּן כִּגְבָרָא חַרְצָיךָ אֶשְׁאֲלִנָּךְ וְהוֹדַעְנִנִי׃
3 הַבְּרֵם תְּשַׁנֵּי דִינִי תְּחַיְבְנַנִי מִן בְּגַלָּל דְּתִזְכֵּי׃ 4 וְאִין אְדַרְעָ הֵיךְ אֱלָהּ לָךְ וּבְקָלָא דְכַמָּתֵהּ תְּכֵלִי׃ 5 אִתְקַן כְּדוּן גֵּיוָתָנוּתָא וְגוֹבְהָא
וְזִיוָא וְשַׁבְּחוּרָא תִּלְבַּשׁ׃ 6 בַּדַּר רְגָזָתָא דְנְחִירָיךְ וַחֲמִי כָּל גֵּיוָתָן וְמַכְּכִנֵּהּ׃ 7 חֲמִי כָּל גֵּיוָתָנָא וְתַבְּרִנֵּהּ וְדַעְדֵּק חַיָּבַיָּא בְּאַתְרֵיהוֹן׃
8 טַמְעִנוּן בְּעַפְרָא כַּחֲדָא אַפֵּיהוֹן כְּבוֹשׁ בְּטוּמְעָא׃

17 * Quoniam tacuit ei Deus ſapientiam, & non diuiſit ei in intellectu. 18 * Secundùm tempus in altitudine extollet, deridet equum & aſcenſorem eius. 19 * Aut tu circumpoſuiſti equo potentiam, induiſti autem collum eius timorem?

20 * Circumpoſuiſti autem ei armaturam, gloria autem pectorum eius audacia? 21 * Effodiens in pede ſuperbit, egreditur autem in campum in fortitudine, occurrens iaculo. 22 * Deridet, et non auertetur à ferro. 23 * In eo enim gloriatur arcus & gladius: 24 * Et ira deſolabit terram, non crediderit quousque ſignum det tuba. 25 * Tuba autem ſignificante dicit Euge; à longè autem olfacit bellum cum ſaltu & clamore: 26 * Ex autem tua ſcientia ſtetit accipiter, expandens alas immotus aſpiciens quæ ad Auſtrum: 27 * In autē tuo præcepto exaltatur aquila, vultur autē in nidis ſuis ſedens habitat? 28 * In eminentia petræ & abſcondito: 29 * Illic exiſtens quærit cibos, de longè oculi eius ſpeculantur. 30 * Pulli autē eius polluuntur in ſanguine: vbicunque autem fuerint mortui, ſtatim inueniuntur. 31 * Et reſpondit Dominus Iob & dixit: 32 * Nunquid iudicium cum idoneo iudicas, arguens Deum reſpondebit ei.

33 * Reſpondens autem Iob ait Domino: 34 * Quid adhuc ego iudicor admonitus & redarguens Dominum audiens hæc nihil exiſtens? Ego autem quam reſponſionem dederim ad hæc, manum ponam in ore meo. 35 * Semel locutus ſum; in autem ſecundo non addam.

CAP. XL.

1 AMplius autem reſpondens Dominus dixit Iob de nebula: 2 Minimè: * Sed accinge ſicut vir lumbum tuum: interrogabo autem te; tu autem mihi reſponde. 3 * Nunquid repelles meum iudicium? putas autē me aliter tibi reſpondiſſe? aut vt appareas iuſtus? 4 * Nunquid brachium tibi eſt contra Dominum? aut voce ſecundum eum tonas? 5 * Reſume autem altitudinem & potentiam, gloriam autem & honorem induere. 6 * Mitte autem angelos ira; omnem autem contumelioſum humilia. 7 * Superbum autem extingue, putrefac autem impios ſtatim. 8 * Abſconde autem in terram ſimul extra, at facies eorum ignominia imple.

17 * ὅτι κατεσιώπησεν αὐτῇ ὁ θεὸς σοφίαν, καὶ οὐκ ἐμέ-
18 ρισεν αὐτῇ ἐν τῇ συνέσει. * κῇ καιρὸν ἐν ὕψει ὑψώ-
σει, καταγελάσ᾽ ἵππου καὶ τοὺς ἀναβάτου αὐτοῦ.
19 * ἢ σὺ περιέθηκας ἵππῳ δύναμιν, ἐνέδυσας ᾗ τρα-
20 χήλῳ αὐτοῦ φόβον; * περιέθηκας ᾗ αὐτῷ πανοπλίαν,
21 δόξα ᾗ σήθεων αὐτοῦ τόλμη; * ἀνορύσσων ἐν ποδὶ γαυ-
ειᾷ, ἐκπορεύ᾽ ᾗ εἰς πεδίον ἐν ἰσχύϊ, συναντᾶν βέλει.
22 * καταγελᾷ, καὶ οὐ μὴ ἀποσοφῇ ἀπὸ σιδήρου.
23 * ἐπ᾽ αὐτῷ γὰρ γαυειᾷ τόξον καὶ μάχαιρα,
24 * καὶ ὀργῇ ἀφανιεῖ τὴν γῆν, ἐὰν μὴ πιστεύσῃ ἕως φωνῆ σα-
25 λπίγξ. * σάλπιγξ᾽ ᾗ σημαινούσης λέ-
γει εὖγε, πόρρωθεν ᾗ ὀσφραίνεται πολέμου σὺν ἀλ-
ματι καὶ κραυγῇ.
26 * ἐκ ᾗ τῆς σῆς ἐπιστήμης ἔστησεν ἱέρακι, διαπετάσας
τὰς πτέρυγας ἀκίνητος καθορῶν τὰ πρὸς νότον;
27 * ἐπὶ ᾗ τῷ σῷ προστάγματι ὑψοῦται ἀετός, μὴ δὲ
ἐπὶ νοσσιᾶς αὐτοῦ καθεσθεὶς αὐλίζεται;
28 * ἐπ᾽ ὀξυχῇ πέτρας καὶ ἀποκρύφῳ,
29 * ἐκεῖσε ὧν ζητεῖ τὰ σῖτα, πόρρωθεν ⸋ ὀφθαλμοὶ
30 αὐτοῦ σκοπεύουσι. * νεοσσοὶ ᾗ αὐτοῦ φύρουν᾽ ἐν αἵματι, οὗ
δ᾽ ἂν ὦσι τεθνεῶτες, ἐκεῖ αχεῖται βδελύσσονται.
31 * καὶ ἀπεκρίθη κυρίῳ τῷ ἰὼβ καὶ εἶπεν,
32 * μὴ κρίσιν μετ᾽ ἰσχυροῦ κρίνεις, ἐλέγχων θεὸν ἀποκρι-
33 θῆσαι᾽ αὐτῷ. * ὑπολαβὼν ᾗ ἰὼβ λέγει τῷ κυρίῳ·
34 * τί ἔτι ἐγὼ κρίνομαι νουθετούμενος ⸋ ἐλέγχων κύριον
ἀκούων τοιαῦτα οὐδὲν ὤν; ἐγὼ ᾗ τίνα ἀποκρίσιν δῶ πρὸς
35 ταῦτα, χεῖρα θήσω ἐπὶ στόμα μου. * ἅπαξ λελά-
ληκα, ἐπὶ ᾗ τῷ δευτέρῳ οὐ προσθήσω. μέ.
1 * Επὶ ᾗ ὑπολαβὼν ὁ κύριος εἶπεν τῷ ἰὼβ ἐκ ⸋ νέφους,
2 μή· * ἀλλὰ ζῶσαι ὥσπερ ἀνὴρ τὴν ὀσφύν σου, ἐρωτήσω
3 σέ σε, σὺ δέ μοι ἀποκρίθητι. * ἢ ἀποποιῇ μου τὸ κρῖμα;
οἴει δέ με ἄλλως σοι κεχρηματικέναι; ἢ ἵνα δικαιωθῇς δί-
4 καιος; * ἢ βραχίων σοί ἐστι κατὰ τοῦ κυρίου; ἢ φωνῇ καθ᾽
5 αὐτὸν βρονταῖς; * ἀνάλαβε ᾗ ὕψος καὶ δύναμιν,
6 δόξαν ᾗ καὶ τιμὴν ἀμφίασαι. * ἀπόστειλον ᾗ ἀγέ-
λους ὀργῆς, πάντα ᾗ ὑβριστὴν ταπείνωσον.
7 * ὑπερήφανον ᾗ σβέσον, σῆψον ᾗ ἀσεβεῖς ἅμα χῆμα.
8 * κρύψον ᾗ εἰς γῆν ὁμοῦ μασὸν ἔξω, τὰ ᾗ πρόσωπα
αὐτῶν ἀτιμίας ἔμπλησον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Quia fecit Deus vt obliuiſceretur ſapientiæ, & non dedit illi partem intelligentiæ. 18 In tempore quo in altum volat, deridet equum & aſcenſorem eius. 19 Nunquid dabis equo fortitudinem, aut indues collum eius furore? 20 Nunquid commouebis eum ſicut locuſtam: ſplendor freni naris eius terror. 21 Fodit in valle & exultat in fortitudine, & egreditur in occurſum armorum bellicorum. 22 Gaudet ad pauorem & non conteritur, & non reuertitur à facie gladij. 23 Super eum mittuntur arma, gladius acutus, & haſta & lancea. 24 In fremitu & in furore facit foueam in terra, & non credit quòd ſit vox tubæ. 25 In abundantia tubæ dicit Euge, & à longè odoratur bellum, clamorem principum & vlulationem. 26 Nunquid propter intelligentiam tuam filius accipitris plumeſcet, expandet alas ſuas ad Auſtrum? 27 Nunquid propter verbum oris tui eleuabitur aquila, aut exaltabit nidum ſuum? 28 In rupibus habitabit, & morabitur in munitione ſilicis & arcis. 29 Indè explorat eſcam: de longè oculi eius aſpiciunt. 30 Et pulli eius abſorbent ſanguinem, & in loco vbi occiſi ſunt, ibi eſt. 31 Et reſpondit Dominus Iob & ait: 32 Nunquid qui contendit cum omnipotente, erudietur. qui arguet Deum, reſpondeat ei. 33 Et reſpondit Iob Domino, & ait: 34 Ecce vilis factus ſum, quid reſpondebo tibi? manum meam pono ori meo. 35 Semel locutus ſum & non reſpondebo, & ſecundò & vltrà non addam.

CAP. XL.

ET reſpondit verbum Domini Iob de turbine tribulationis, & ait: 2 Accinge nunc ſicut vir lumbos tuos: interrogabo te, & indica mihi. 3 Nunquid irritum facies iudicium meum, condemnabis me vt iuſtificeris? 4 Et ſi habes brachium ſicut Deus, & voce ſimili eius clamabis? 5 Dirige nunc eleuationem & altitudinem: ſplendore & pulchritudine induere. 6 Diſperge furorem naris tuæ, & vide omnem ſuperbum & humilia eum. 7 Vide omnem elatum & contere eum, & comminue peccatores in locis ſuis. 8 Abſconde eos in puluere ſimul, facies eorum ſubiice in abſcondito.

9 * וְגַם־אֲנִי אוֹדְךָ כִּי־תוֹשִׁיעַ לְךָ יְמִינֶךָ׃

9 * Et ego confitebor quòd ſaluare te poſſit dextera tua.

10 * הִנֵּה־נָא בְהֵמוֹת אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי עִמָּךְ חָצִיר כַּבָּקָר יֹאכֵל׃

10 * Ecce Behemoth quem feci tecum, fœnum quaſi bos comedet.

11 * הִנֵּה־נָא כֹחוֹ בְמָתְנָיו וְאוֹנוֹ בִּשְׁרִירֵי בִטְנוֹ׃

11 * Fortitudo eius in lumbis eius, & virtus illius in vmbilico ventris eius.

12 * יַחְפֹּץ זְנָבוֹ כְּמוֹ־אָרֶז גִּידֵי פַחְדָּו יְשֹׂרָגוּ׃

12 * Stringit caudam ſuam quaſi cedrum, nerui teſticulorum eius perplexi ſunt.

13 * עַצְמָיו אֲפִיקֵי נְחֹשֶׁת גַּרְמָיו כְּמַטִּיל בַּרְזֶל׃

13 * Oſſa eius velut fiſtulæ æris, cartilago illius quaſi laminæ ferreæ.

14 * הוּא רֵאשִׁית דַּרְכֵי־אֵל הָעֹשׂוֹ יַגִּישׁ חַרְבּוֹ׃

14 * Ipſe eſt principium viarum Dei, qui fecit eum applicabit gladium eius.

15 * כִּי־בוּל הָרִים יִשְׂאוּ־לוֹ וְכָל־חַיַּת הַשָּׂדֶה יְשַׂחֲקוּ־שָׁם׃

15 * Huic montes herbas ferunt, omnes beſtiæ agri ludent ibi.

16 * תַּחַת־צְאָלִים יִשְׁכָּב בְּסֵתֶר קָנֶה וּבִצָּה׃

16 * Sub vmbra dormit in ſecreto calami, in locis humentibus.

17 * יְסֹכְכוּהוּ צְאָלִים צַלְלוֹ יְסֹבְבוּהוּ עַרְבֵי־נָחַל׃

17 * Protegunt vmbræ vmbram eius, circundabunt eum ſalices torrentis.

18 * הֵן יַעֲשֹׁק נָהָר לֹא יָחְפּוֹז יִבְטַח כִּי־יָגִיחַ יַרְדֵּן אֶל־פִּיהוּ׃

18 * Ecce abſorbebit fluuium & non mirabitur, & habet fiduciam quòd influat Iordanis in oſeius.

19 * בְּעֵינָיו יִקָּחֶנּוּ בְּמוֹקְשִׁים יִנְקָב־אָף׃

19 * In oculis eius quaſi hamo capiet eum, in ſudibus perforabit nares eius.

20 * הֲתִמְשֹׁךְ לִוְיָתָן בְּחַכָּה וּבְחֶבֶל תַּשְׁקִיעַ לְשֹׁנוֹ׃

20 * An extrahere poteris Leuiathã hamo, & funeligabis linguam eius?

21 * הֲתָשִׂים אַגְמֹן בְּאַפּוֹ וּבְחוֹחַ תִּקֹּב לֶחְיוֹ׃

21 * Nunquid pones circulum in naribus eius, aut armilla perforabis maxillam eius?

22 * הֲיַרְבֶּה אֵלֶיךָ תַּחֲנוּנִים אִם־יְדַבֵּר אֵלֶיךָ רַכּוֹת׃

22 * Nunquid multiplicabit ad te preces, aut loquetur tibi mollia?

23 * הֲיִכְרֹת בְּרִית עִמָּךְ תִּקָּחֶנּוּ לְעֶבֶד עוֹלָם׃

23 * Nunquid feriet tecum pactum, & accipies eum ſeruum ſempiternum?

24 * הֲתְשַׂחֵק־בּוֹ כַּצִּפּוֹר וְתִקְשְׁרֶנּוּ לְנַעֲרוֹתֶיךָ׃

24 * Nunquid illudes ei quaſi aui, aut ligabis eum ancillis tuis?

25 * יִכְרוּ עָלָיו חַבָּרִים יֶחֱצוּהוּ בֵּין כְּנַעֲנִים׃

25 * Concident eum amici, diuident illum negociatores?

26 * הֲתִמַּלֵּא בְשָׂכוֹת עוֹרוֹ וּבְצִלְצַל דָּגִים רֹאשׁוֹ׃

26 * Nunquid implebis ſagenas pelle eius, & gurguſtium piſcium capite illius?

27 * שִׂים־עָלָיו בַּכֶּף זְכֹר מִלְחָמָה אַל־תּוֹסֵף׃

27 * Pones ſuper eum manum tuam. Memento belli. nec vltrà addas loqui.

28 * הֵן־תֹּחַלְתּוֹ נִכְזָבָה הֲגַם אֶל־מַרְאָיו יָטָל׃

28 * Ecce ſpes eius fruſtrabitur eum, & videntibus cunctis præcipitabitur.

תרגום

9 וְלָחוֹד אֲנָא אוֹדִינָךְ אֲרוּם תִּפְרוֹק לָךְ יְמִינָךְ׃ 10 הָא כְרוֹן בְּעִירָא דַעֲבַדְתָּה עִמָּךְ עִסְבָּא הֵיךְ תּוֹרֵי יֵיכוֹל׃ 11 הָא כְרוֹן חֵילֵיהּ
בְּחַרְצוֹי וְחֵקְפֵהּ בְּפַרְקָא דִכְרֵיסֵהּ׃ 12 כְּפֵף זְנָבֵהּ הֵיךְ אַרְזָא גִּבְרֵיהּ וְשַׁעֲבוּדוֹהִי מְשַׁבְּשִׁבִין׃
13 אֲבָרוֹי חֲקִיפִין כְּפִצְדֵי כַרְכֵּימָא גַּרְמוֹי כְּמַטְלְתָּא דְפַרְזְלָא׃ 14 הוּא שֵׁירוּי אָרְחָתֵיהּ דֶּאֱלָהּ דַּעֲבָדֵהּ יְקָרֵב סַיְפֵהּ׃
15 אֲרוּם עֲלַל טוּרַיָּא וְסוֹבְרִין לֵהּ וְכָל חֵיוַת בָּרָא יְגַחְכוּן תַּמָּן׃ 16 תְּחוֹת צְלָלַיָּא יְשַׁכּוּב בְּטֶמֶר קָנַיָּא וְעַרְקָא׃
17 יַטְלְלוּנֵהּ טַלָּלַיָּא גְּנוּבֵהּ יַחְזְרוּנֵהּ עַרְבִין דְּנַחְלִין׃ 18 הָא יִטְלוֹם נַהֲרָא וְלָא יְהֵבְהִיל יְהֵרְחִיץ אֲרוּם נְגִיד יַרְדְּנָא לְפֻמֵּהּ׃
19 בְּעֵינֵיהּ יִסְבְּנֵהּ בְּחֶקְלַיָּא נָקִיב נְחִירֵהּ׃ 20 תְּמְשׁוֹךְ לִוְיָתָן בְּחַכְתָּא וּבְאַשְׁלָא תְּקָרַח לִישָׁנֵהּ׃
21 אֲפְשַׁר דְּהָשַׁוִי אַגְמוֹנָא בְּנְחִירֵהּ וּבְסִילָא חְנָקוֹב לִיסָתֵיהּ׃ 22 אֲפְשַׁר דְּיַסְגֵּי לָךְ בָּעוּתָא אִין יְמַלֵּל לְוָתָךְ רַכִּיכִין׃
23 אֲפְשַׁר דְּיִגְזוֹר קְיָם עִמָּךְ חְזַבְנִנֵּהּ לַעֲבַד פָּלַח לְעָלַם׃ 24 אֲפְשַׁר דְּתִדְחָךְ בֵּהּ כְּצִפְּרָא וְתִקְטוֹרְנֵהּ לְטַלְיָתָךְ׃
25 יַעְבְּדוּן שֵׁירוּתָא עֲלוֹי חַבָּרַיָּא יְפַלְגוּנֵהּ בֵּין חַגָּרַיָּא׃
26 אֲפְשַׁר דְּתִמְלֵא בְמַטְלֻלֵּהּ בְּמִשְׁכֵּהּ וּבְגַנוּנָא דְנוּנַיָּא רֵישֵׁהּ׃
27 שַׁוּ עֲלוֹי אִידָךְ אְדַכַּר קְרָבָא לָא תּוֹסִיף׃
28 הָא אוּרִיכוּתֵיהּ סְכַרְבָא הַכְּרֵם לְחָזְוֵיהּ יִטַּל׃

9 * Et ego confitebor vtique, quòd poteſt dextera tua ſaluare.

10 * Sed enim ecce beſtias apud te, fœnum ſicut boues comedit.

11 * Ecce autem fortitudo eius in lumbo, at potentia eius in vmbilico ventris.

12 * Erexit caudam vt cupreſſum, at nerui eius complicati ſunt.

13 * Latera eius latera ænea, at tergum eius ferrum fuſile.

14 * Hoc eſt principium fictionis Domini factũ, vt eluderetur ab angelis eius.

15 * Accedens autem ad montem præruptum fecit gaudium quadrupedibus in tartaro.

16 * Sub omnigenas arbores dormit, iuxta papyrum & calamum & ſyluam.

17 * Obumbrant autem ei arbores cum ramis et rami plantæ.

18 * Si fuerit inundatio, non ſenſerint. confidit quoniam offendet Iordanis in os eius.

19 * In oculo eius accipiet eum, intortus perforabit narem.

20 * Duces autem draconem in hamo? circumpones autem circulum circum naſum eius?

21 * Aut ligabis annulum in nare; armilla autem terebrabis labium eius?

22 * Loquetur autem tibi deprecationes ſupplicationis molliter?

23 * Ponet autem tecum pactum? accipies autem eum ſeruum ſempiternum?

24 * Illudes autem in eum ſicut auem, aut ligabis eum tanquam paſſerem puero?

25 * Paſcuntur autem in eo gentes? diuidunt eum Phœnicum generationes?

26 * Omne autem nauigabile conueniens non ferant? pellem vnam caudæ eius, & in nauigiis piſcatorum caput eius?

27 * Impones autem ei manum, memor belli facti in corpore eius, & non vltra fiat: non vidiſti eum?

9 * καί γε ἐγὼ ὁμολογήσω ἄρα, ὅτι δυνάται ἡ δεξιά σου ζῶσαι.

10 * ἀλλὰ δὴ ἰδοὺ θηρία ὥδε σοί, χόρτον ἴσα βουσὶν ἔδιει.

11 * ἰδοὺ δὲ ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ ἐπ' ὀσφύϊ, ἡ δὲ δύναμις αὐτοῦ ἐπ' ὀμφαλοῦ γαστρός.

12 * ἔστηζεν οὐρὰν ὡς κυπάρισσον, τὰ δὲ νεῦρα αὐτοῦ συμπέπλεκται.

13 * αἱ πλευραὶ αὐτοῦ πλευραὶ χάλκαι, ἡ δὲ ῥᾶχις αὐτοῦ σίδηρος χυτός.

14 * Οὗτ' ἔστιν ἀρχὴ πλάσματος κυρίου πεποιημένον ἐγκαταπαίζειν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ.

15 * ἐπελθὼν ὄρος ἐπ' ὄρος ἀνέβαλεν ἐποίησε χαρμονὴν τετράποσιν ἐν τῷ ταρτάρῳ.

16 * ὑπὸ παντοδαπὰ δένδρα κοιμᾶται, ὥδε πάπυρον καὶ κάλαμον καὶ βούβαλον.

17 * σκιάζονται δὲ αὐτῷ δένδρα σὺν ὄρεσι δάμνοις καὶ κλῶνες ἄγνου.

18 * ἐὰν χύηται πλημμύρα, οὐ μὴ αἰσθηθῇ. πέποιθεν ὅτι προσπεσεῖται ὁ ἰορδάνης εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ.

19 * ἐν τῷ ὀφθαλμῷ αὐτοῦ δέξεται αὐτόν, ἐνσκολιδύσει τρήσει ῥῖνα.

20 * ἄξεις ὃ δράκοντα ἐν ἀγκίστρῳ; προσθήσεις ὃ φορβίδα περὶ ῥῖνα αὐτοῦ;

21 * ἢ δήσεις κρίκον ἐν τῇ μυκτῆρι; ψελίῳ ὃ τρυπήσεις τὸ χεῖλος αὐτοῦ;

22 * λαλήσει δέ σοι δεήσεις ἱκετηρίας μαλακῶς;

23 * θήσεται δὲ μετὰ σοῦ διαθήκας; λήψῃ ὃ αὐτὸν δοῦλον αἰώνιον;

24 * παίξῃ ὃ ἐν αὐτῷ ὥσπερ ὀρνέῳ; ἢ δήσεις αὐτὸν ὥσπερ στρουθίον παιδίῳ;

25 * ἐνσπείσωται ὃ ἐν αὐτῷ ἔθνη; μεριοῦσι ὃ αὐτὸν φοινίκων χῦμα;

26 * πῶς ὃ πλοῖον σωρευθὲν μὴ ἐνέγκωσι; βύρσαν μίαν δορᾶς αὐτοῦ, καὶ ἐν πλοίοις ἁλιέων κεφαλὴν αὐτοῦ;

27 * ἐπιθήσεις δὲ αὐτῷ χεῖρα, μνησθεὶς πόλεμον τὸν μόνιμον ἐν σώματι αὐτοῦ, καὶ μηκέτι γένηται, οὐχ ἑώρακας αὐτόν;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[9] Ego quoque confitebor tibi quòd ſaluabit te dextera tua. [10] Ecce nunc animal quod feci, tecum herbam ſicut boues comedet. [11] Ecce nunc virtus eius in lumbis eius, & fortitudo illius in vmbilico ventris eius.
[12] Contorquet caudam ſuam ſicut cedrus, membrum virile eius & teſticuli eius perplexi. [13] Membra eius fortia ſunt ſicut fiſtulæ æreæ, oſſa eius ſicut virga ferrea. [14] Ipſe eſt principium viarum Dei, qui fecit eum, applicauit gladium ſuum.
[15] Quoniam fructum montes ferent ei, & omnes beſtiæ agri ludent ibi. [16] Sub vmbris dormiet: in ſecreto calami & cœni. [17] Tegunt vmbræ operimentum eius, circundant eum ſalices torrentium.
[18] Ecce vim facit flumini, & non feſtinabit: confidet quòd influet Iordanis in os eius.
[19] Oculis ſuis capiet eum, laqueis perforabitur naris eius. [20] Traheſne Leuiathan hamo, & fune hauries linguam eius? [21] Nunquid pones circulum in naribus eius, aut tribulo perforabis maxillam eius?
[22] Nunquid multiplicabit ad te preces, aut loquetur ad te mollia?
[23] Nunquid inibit tecum pactum; aut emes eum in ſeruitium perpetuum?
[24] Nunquid ludes cum eo quaſi cum aue, & ligabis eum puellis tuis?
[25] Facientne prandium ſuper eum ſocij: diuident eum inter mercatores?
[26] Nunquid implebis vmbracula pelle eius, aut ſagenam piſcium capite illius?
[27] Pone ſuper eum manum tuam: memento belli, & non addas.
[28] Ecce ſpes eius fruſtrabitur, & in conſpectu vtique eius eiicietur.

מא

1 * לֹא־אַכְזָר כִּי יְעוֹרֶנּוּ וּמִי הוּא לְפָנַי יִתְיַצָּב׃
2 * מִי הִקְדִּימַנִי וַאֲשַׁלֵּם תַּחַת כָּל־הַשָּׁמָיִם
לִי־הוּא׃
3 * לֹא־אַחֲרִישׁ בַּדָּיו וּדְבַר גְּבוּרוֹת וְחִין עֶרְכּוֹ׃
4 * מִי־גָלָה פְנֵי לְבוּשׁוֹ בְּכֶפֶל רִסְנוֹ מִי יָבוֹא׃
5 * דַּלְתֵי פָנָיו מִי פָתַח סְבִיבוֹת שִׁנָּיו אֵימָה׃
6 * גַּאֲוָה אַפִּיקֵי מָגִנִּים סָגוּר חוֹתָם צָר׃
7 * אֶחָד בְּאֶחָד יִגָּשׁוּ וְרוּחַ לֹא־יָבוֹא בֵינֵיהֶם׃
8 * אִישׁ־בְּאָחִיהוּ יִדְבָּקוּ יִתְלַכְּדוּ וְלֹא יִתְפָּרָדוּ׃
9 * עֲטִישָׁתָיו תָּהֵל אוֹר וְעֵינָיו כְּעַפְעַפֵּי־שָׁחַר׃
10 * מִפִּיו לַפִּידִים יְהַלָּכוּ כִּידוֹדֵי אֵשׁ יִתְמַלָּטוּ׃
11 * מִנְחִירָיו יֵצֵא עָשָׁן כְּדוּד נָפוּחַ וְאֻגְמֹן׃
12 * נַפְשׁוֹ גֶּחָלִים תְּלַהֵט וְלַהַב מִפִּיו יֵצֵא׃
13 * בְּצַוָּארוֹ יָלִין עֹז וְלִפָּנָיו תָּדוּץ דְּאָבָה׃
14 * מַפְלֵי בְשָׂרוֹ דָּבְקוּ יָצוּק עָלָיו בַּל־יִמּוֹט׃
15 * לִבּוֹ יָצוּק כְּמוֹ־אָבֶן וְיָצוּק כְּפֶלַח תַּחְתִּית׃
16 * מִשְּׁתוֹ יָגוּרוּ אֵלִים מִשְּׁבָרִים יִתְחַטָּאוּ׃
17 * מַשִּׂיגֵהוּ חֶרֶב בַּל תָּקוּם חֲנִית מַסָּע וְשִׁרְיָה׃
18 * יַחְשֹׁב לְתֶבֶן בַּרְזֶל לְעֵץ רָקָבוֹן נְחוּשָׁה׃
19 ס לֹא־יַבְרִיחֶנּוּ בֶּן־קֶשֶׁת לְקַשׁ נֶהְפְּכוּ־לוֹ אַבְנֵי־
קָלַע׃
20 * בְּקַשׁ נֶחְשְׁבוּ תוֹתָח וְיִשְׂחַק לְרַעַשׁ כִּידוֹן׃
21 * תַּחְתָּיו חַדּוּדֵי חָרֶשׂ יִרְפַּד חָרוּץ עֲלֵי־טִיט׃
22 * יַרְתִּיחַ כַּסִּיר מְצוּלָה יָם יָשִׂים כַּמֶּרְקָחָה׃
23 * אַחֲרָיו יָאִיר נָתִיב יַחְשֹׁב תְּהוֹם לְשֵׂיבָה׃
24 * אֵין־עַל־עָפָר מְשָׁלוֹ הֶעָשׂוּ לִבְלִי־חָת׃
25 * אֵת כָּל־גָּבֹהַּ יִרְאֶה הוּא מֶלֶךְ עַל־כָּל־בְּנֵי־
שָׁחַץ׃

CAP. XLI.

1 NOn quasi crudelis suscitabo eũ. Quis Hie.50.g
2 enim resistere potest vultui meo? *Et
quis ante dedit mihi vt reddam ei? oĩa quę
3 sub cęlo sunt, mea sunt. *Nõ parcã eiverbis
potentibus, & ad deprecandum cõpositis.
4 *Quis reuelabit faciẽ indumenti eius? &
5 in medium oris eius quis intrabit? *Portas
vultus eius quis aperiet? Per gyrum dentiũ
6 eius formido: *corpus illius quasi scuta fu-
silia compactum squamis se prementibus.
7 *Vna vni cõiũgitur, & ne spiraculum qui-
8 dem incedit p eas. *Vna alteri adhærebũt,
B & tenentes se nequaquam separabuntur.
9 *Sternutatio eius splendor ignis, & oculi
10 eius vt palpebræ diluculi. *De ore eius lã-
pades procedunt, sicut tędę ignis accensę.
11 *De naribus eius pcedit fumus, sicut ollæ
12 succẽsæ atq; feruẽtis. *Halitus eius prunas
ardere facit, & flãma de ore eius egreditur.
13 *In collo eius morabitur fortitudo, & faciẽ
14 eius pręcedit egestas. *Mẽbra carniũ eius
C cohærẽtia sibi. Mittet contra eũ fulmina,
15 & ad locũ aliũ non ferentur. *Cor eius in-
durabitur tanquã lapis, & stringetur quasi
16 malleatoris incus. *Cùm sublatus fuerit,
timebunt angeli, & territi purgabuntur.
17 *Cùm apprehenderit eum gladius, subsi-
stere non poterit, neque hasta neque tho-
18 rax. *Reputabit enim quasi paleas ferrum,
19 & quasi lignum putridum æs. *Non fu-
D gabit eum vir sagittarius, in stipulam ver-
20 si sunt ei lapides fundæ. *Quasi stipulam
æstimabit malleum, & deridebit vibran-
21 tem hastam. *Sub ipso erunt radij solis,
22 & sternet sibi aurum quasi lutum. *Fer-
uescere faciet quasi ollam profundum ma
ris, & ponet quasi cùm vnguenta bulliũt.
23 *Post eum lucebit semita, æstimabit abys-
24 sum quasi senescentem. *Non est super
terra potestas quæ comparetur ei, qui fa-
25 ctus est vt nullum timeret. *Omne subli-
me videt, ipse est rex super vniuersos fi-
lios superbiæ.

תרגום

מא

1 לָא אַכְזָרָאָה אֲרוּם יְעִירְנֵה וּמַן הוּא קֳדָמַי יִתְעָתַד׃ 2 מַן אַקְדְּמַנִי בְּעוֹבָדֵי בְּרֵאשִׁית וַאֲשַׁלֵּם הֲלָא כָּל דִּתְחוֹת כָּל שְׁמַיָּא דִּילִי הוּא׃
3 לָא אֶשְׁתּוֹק כַּדְּבוּבוֹי וּמֵימַר גְּבוּרְתָּא וּבָעוּתָא דְעַלָּוֵיהּ׃ 4 מַן גַּלִּי אַפֵּי כְּסוּתֵהּ בְּכִפְלָא דְרִסְנֵהּ מַן יָעוֹל׃ 5 דַּשֵּׁי אַפּוֹי מַן שְׁרִי
חֻזָּרְנוֹת כַּפּוֹי אֵימְתָא׃ 6 גֵּיוֹתָנוֹת פַּצִידַיָּא מַתְרִיסִין לֵהּ בְּחוֹתָם צָאִיר׃ 7 חַד בְּחַד מְקָרְבִין נִיבוֹי וְרוּחַ לָא יָעוֹל בְּמִצָּעֵיהוֹן׃
8 חַד עִם חַבְרֵהּ מְדַבְּקִין מִתְאַחֲדִין וְלָא מִתְפָּרְשִׁין׃ 9 מַקְקוֹי הְנַהַר נְהוֹרָא וְעֵינוֹי כְּתִימוֹר קְרִיצְתָא׃ 10 מִפּוּמֵהּ בְּעוֹרָיָא
יְהַלְּכוּן נִיצֵי דְנוּר מִשְׁתַּזְבִין׃ 11 מֵאפּוּתֵהּ יִפּוֹק קִטְרָא הֵיךְ רוּדָא נָפִיחַ דַּעֲבַד כִּיפָא׃ 12 נַפְשֵׁהּ גּוּמְרִין תְּצַלְּהֵב וְשַׁלְהוֹבִיתָא
מִפּוּמֵהּ נָפֵק׃ 13 בְּצִוָּארֵהּ יְבִית עָשְׁנָא וּקְדָמוֹי חֲדוּץ דַּאֲבוֹנָא׃ 14 שְׁלֵדֵי בִּשְׂרֵהּ מִדְבְּקִין יְהִיסַּד עֲלוֹי דְּלָא תְזוּעַ׃ 15 לְבֵיהּ
מְפַמֵּהּ נָפֵק׃ 16 מִן מְסַפְיֵהּ דֲחַלִין תַּקִיפַיָּא מִן הַבְרַיָּא יְרוֹן עֲלֵיהוֹן׃ 17 יְדַבְּקִנֵּהּ חַרְבָּא וְלָא הְמוּת
מְחוֹסַד הֵיךְ אַבְנָא וּנְתֵיךְ הֵיךְ פִּלְחָא אַרְעִיתָא׃ 18 מִן מְסַפְיֵהּ דֲחַלִין תַּקִיפַיָּא מִן הַבְרַיָּא יְרוֹן עֲלֵיהוֹן׃ 19 לָא יַעֲרִקִנֵּהּ גִּירָא דְקַשְׁתָּא
מוֹרְנִיתָא וְקַלְעָא דְמַטְלָא אַבְנָא וּשְׁרִינָא׃ 20 הֵיךְ גְּלֵי אִתְחֲשִׁיבוּ אַבְנֵי קַלְעָא׃ 21 תְּחוֹתוֹי פְּרִידִין דְּחַדְּדִין כְּחַסְפָּא יַמִּיךְ דַּהֲבָא
סָנִינָא עַלְוֵי כַּסְאן׃ 22 מַרְתַּח הֵיךְ דּוּדָא מְצִילְתָא יַמָּא יְשַׁוֵּי הֵיךְ מְתִיכְלָא׃ 23 בָּתְרוֹי יַנְהַר שְׁבִילָא יַחְשֵׁיב תְּהוֹמָא לְסֵיבוּתָא׃
24 לֵית עַל אַרְעָא שָׁלְטָנֵהּ דְעַבְדָה מִדְלָא יִתְבַּר׃ 25 יַת כָּל גּוּבְהָא יֶחְמֵי מַלְכָּא הוּא עַל כָּל בְּנֵי טוּרֵי׃

CAP. XLI.

NEque in dictis miratus es? neque timuisti quoniam præparatum est mihi? *Quis enim est mihi resistens? aut quis resistet mihi et sustinebit? Si omnis subcælestis mea est, *non tacebo propter eum, & sermonibus potentiæ miserabitur æqualem ei. *Quis reuelabit faciem indumenti eius? in autem rugam pectoris eius quis vtique ingrediatur? *Portas vultus eius quis aperiet? in circulo dētium eius timor. *Interiora eius scuta ænea, coniunctio autem eius sicut Smirites lapis. *Vnus vni agglutinatur. Spiritꝰ autem nō ingrediatur eum. *Sicut vir fratri suo agglutinabuntur? conueniunt, et nō auellentur. *In sternutatione eius splendet lumen, at oculi eius species luciferi. *De ore eius procedunt lampades accensæ, & iaciuntur craticulæ ignis: *De naribus eius procedit fumus camini accensi igne carbonum. *Anima eius carbones, flamma autem de ore eius procedit. *In autem collo eius habitat potentia, ante eum currit perditio. *Carnes autem corporis eius cohærentes sunt: effundit in eum, non commouebit. *Cor eius indurātum est vt lapis, stetit autem sicut incus impulsata. *Cùm versus fuerit autem ipse timor bestiis quadrupedibus in terra saltantibus.

*Si occurrerint ei lanceæ, non timebunt hastam sublatam & thoracem.

*Reputauit quidem enim ferrum paleas, æs autem vt lignum putridum.

*Reputauit apium quidem fœnum, non vulnerabit eum arcus æneus.

*Vt calamus reputati sunt mallei, deridet autem concussionem igniferam.

*Lectus eius obeliſci acuti, omne autem aurum maris in illum sicut lutum.

*Indicibilis feruere facit abyssum tanquam officia ferrarij. reputauit autem mare tanquam spongiam: *at tartarum abyssi sicut captiuum, æstimauit abyssum in deambulationem.

*Non est quicquam in terra simile illi factum, vt illudatur ab angelis meis.

*Omne sublime videt, ipse autem rex omnium quæ in aquis.

μά.

1 *Οὐ ὃ ἐπὶ τοῖς λελομμένοις τεθύμακας, ὃ δὲ δέδοι-
2 κας ὅτι ἡτοίμασαί μοι; *τίς γὰρ ἐστὶν ὁ ἐμοὶ ἀντιτάς; ἢ
τίς ἀντιστήσεταί μοι καὶ ὑπομενεῖ; εἰ πᾶσα ἡ ὑπ' οὐρανὸν
3 ἐμή ἐστιν. *οὐ σιωπήσομαι δι' αὐτόν, καὶ λόγοις δυ-
4 νάμεως ἐλεήσω τὸν ἴδιον αὐτῷ. *τίς ἀποκαλύψει
πρόσωπον ἐνδύσεως αὐτοῦ; εἰς ὃ πύξιν ἦλθεν καὶ αὐτοῦ
5 τίς αὖ εἰσέλθοι; *πύλας προσώπου αὐτοῦ τίς ἀνοί-
6 ξει; κύκλῳ ὀδόντων αὐτοῦ φόβος. *Τὰ ἔγκατα αὐτοῦ ἀ-
σπίδες χαλκαῖ, συνδεσμος ὃ αὐτοῦ ὥσπερ σμιρίτης λίθος.
7 *εἷς ἓξ ἑνὸς κολλῶν), πνεῦμα ὃ ὲ μὴ διέλθῃ αὐτόν.
8 *ὡς ἀνὴρ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ προσκολληθήσονται; συ-
νέρχονται, καὶ οὐ μὴ ἀποσπασθῶσιν.
9 *ἐν πταρμῷ αὐτοῦ ἐπιφώσκεται φέγγος, ᾧ δὲ ὀφ-
θαλμοὶ αὐτοῦ εἶδος ἑωσφόρου.
10 *ἐκ στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύονται λαμπάδες καιό-
11 μεναι, καὶ διαρεπτοῦνται ἐχάραι πυρός. *ἐκ μυκ-
τήρων αὐτοῦ ἐκπορεύεται καπνὸς καμίνου καιομένης πυρὶ
12 ἀνθράκων. *ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἀνθρακες, φλὸξ δὲ ἐκ
13 στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύε). *ἐν ὃ τραχήλῳ αὐτοῦ
αὐλίζε) δυνάμις, ἔμπροσθεν αὐτοῦ τρέχει ἀπώλεια.
14 *Ἁρκες δὲ σώματος αὐτοῦ κεκόλληνται, καταχέει ἐπ'
15 αὐτὸν ὲ ἁλευθήσε). *ἡ καρδία αὐτοῦ πέπηγεν ὥσπερ
16 λίθος, ἕστηκε δὲ ὥσπερ ἄκμων ἀνήλατος. *στραφὶς
δὲ αὐτοῦ φόβος ἀπείοις τετράποσιν ἐπὶ γῆς ἁλλομένοις.
17 *ἐὰν σωθυτήσωσιν αὐτῷ λόγχαι, ἀθὲν ὲ μὴ ποήσω-
18 σι δόρυ ἐπιρρυὲν ἐ θώρακα. *ἥγη) μὲν σίδηρον ἄ-
19 χυρα, χαλκὸν δὲ ὥσπερ ξύλον ἁπτερόν. *ἥγη) πετρό-
βολον μὲν χόρτον, ὲ μὴ τρώσει αὐτὸν τόξον χάλκεον.
20 *ὡς καλάμη ἐλογίσθησαν ἐφδραι, καταγελᾶ δὲ
21 ἐπισμοῦ πυρφόρου. *ἡ στρωμνὴ αὐτοῦ ὀβελίσκοι ὀξεῖς,
πᾶς δὲ χρυσὸς θαλάσσης ἐπ' αὐτὸν ὥσπερ πηλός.
22 *ἀμύθητος ποιεῖ τὸν ἄβυσσον ὥσπερ χαλκεῖον. ἥ-
23 γη) δὲ τὸν θάλασσαν ὥσπερ ἀλείπτην. *τὸν δὲ
ταρταρον τῆς ἀβύσσου ὥσπερ αἰχμάλωτον, ἐλογίσατο ἄ-
24 βυσσον εἰς περίπατον. *οὐκ ἔστιν ὁδὸν ἐπὶ τῆς γῆς ὅμοιον
αὐτῷ πεποιημένον, ἐγκαταπαίζεσθαι ὑπὸ τῶν ἀγγέλων μου.
25 *πᾶν ὑψηλὸν ὁρᾷ, αὐτὸς δὲ βασιλεὺς πάντων τῶν ἐν
τοῖς ὕδασιν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XLI.

NVllus est crudelis qui susciteꝛ eum: & quis est qui stabit coram me? [2] Quis præuenit me in operibus ab initio vt reddam? nonne omnia quæ sub cælo sunt, mea sunt? [3] Non tacebo mendacia eius, & verbum fortitudinis & deprecationis quæ iuxta eum. [4] Quis reuelauit faciem indumenti eius: in duplicationem freni eius quis introibit? [5] Portas vultus eius quis dissoluit? in circuitu dentium eius terror. [6] Tumores riuorum protegunt eum signaculo stricto. [7] Vnus vni coniunguntur dentes eius, & aer non ingreditur in medium eorum. [8] Vnus alteri adhæret & tenent se, & non separantur. [9] Sternutatio eius splendet luce, & oculi eius quasi palpebræ auroræ. [10] Ab ore eius lampades procedunt, & scintillæ ignis euadunt. [11] De naribus eius egreditur fumus, sicut lebes feruens qui facit fumum. [12] Halitus eius prunas inflammat, & flamma ex ore eius procedit. [13] In collo eius manebit fortitudo, & coram eo exultabit dolor. [14] Costæ carnis eius cohærent, fundata est in eo vnaquæque vt non moueatur. [15] Cor eius fundatur sicut petra, & funditur sicut mola inferior. [16] A consumptione eius timebunt fortes, de contritionibus iudicat in eos. [17] Apprehendet eum gladius & non morietur; lancea & funda quæ proiicit lapidem & lorica. [18] Reputabit in paleas ferrum, & quasi lignum putridum æs. [19] Non fugabit eum sagitta arcus, in stipulam reputati sunt lapides fundæ. [20] Quasi stipula reputata sunt tormenta, & deridebit strepitum lancearum. [21] Sub eo sunt lapilli acuti quasi testa, sternet aurum probatum super cænum. [22] Feruere facit sicut lebetem profundum, mare ponet quasi vnguentum. [23] Post eum lucebit semita, æstimabit abyssum in caniciem. [24] Non est super terra potestas eius, quia factus est vt à nullo terreatur. [25] Omne sublime videt, ipse est rex super omnes filios montium.

מב

1 * וַיַּעַן אִיּוֹב אֶת־יְהוָה וַיֹּאמַר׃
2 * יָדַעְתִּ כִּי־כֹל תּוּכָל וְלֹא־יִבָּצֵר מִמְּךָ מְזִמָּה׃
3 * מִי זֶה מַעְלִים עֵצָה בְּלִי דָעַת לָכֵן הִגַּדְתִּי וְלֹא
אָבִין נִפְלָאוֹת מִמֶּנִּי וְלֹא אֵדָע׃
4 * שְׁמַע־נָא וְאָנֹכִי אֲדַבֵּר אֶשְׁאָלְךָ וְהוֹדִיעֵנִי׃
5 * לְשֵׁמַע־אֹזֶן שְׁמַעְתִּיךָ וְעַתָּה עֵינִי רָאָתְךָ׃
6 * עַל־כֵּן אֶמְאַס וְנִחַמְתִּי עַל־עָפָר וָאֵפֶר׃
7 * וַיְהִי אַחַר דִּבֶּר יְהוָה אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
אֶל־אִיּוֹב וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי חָרָה
אַפִּי בְךָ וּבשְׁנֵי רֵעֶיךָ כִּי לֹא דִבַּרְתֶּם אֵלַי נְכוֹנָה
כְּעַבְדִּי אִיּוֹב׃
8 * וְעַתָּה קְחוּ־לָכֶם שִׁבְעָה־פָרִים וְשִׁבְעָה
אֵילִים וּלְכוּ אֶל־עַבְדִּי אִיּוֹב וְהַעֲלִיתֶם עוֹלָה
בַּעַדְכֶם וְאִיּוֹב עַבְדִּי יִתְפַּלֵּל עֲלֵיכֶם כִּי אֶם־
פָּנָיו אֶשָּׂא לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת עִמָּכֶם נְבָלָה כִּי לֹא
דִבַּרְתֶּם אֵלַי נְכוֹנָה כְּעַבְדִּי אִיּוֹב׃
9 * וַיֵּלְכוּ אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי וּבִלְדַּד הַשּׁוּחִי צוֹפַר
הַנַּעֲמָתִי וַיַּעֲשׂוּ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֲלֵיהֶם יְהוָה וַיִּשָּׂא
יְהוָה אֶת־פְּנֵי אִיּוֹב׃
10 * וַיהוָה שָׁב אֶת־שְׁבוּת אִיּוֹב בְּהִתְפַּלְלוֹ בְּעַד
רֵעֵהוּ וַיֹּסֶף יְהוָה אֶת־כָּל־אֲשֶׁר לְאִיּוֹב לְמִשְׁנֶה׃
11 * וַיָּבֹאוּ אֵלָיו כָּל־אֶחָיו וְכָל־אַחְיוֹתָיו וְכָל־יֹדְעָיו
לְפָנִים וַיֹּאכְלוּ עִמּוֹ לֶחֶם בְּבֵיתוֹ וַיָּנֻדוּ לוֹ וַיְנַחֲמוּ
אֹתוֹ עַל כָּל־הָרָעָה אֲשֶׁר־הֵבִיא יְהוָה
עָלָיו וַיִּתְּנוּ־לוֹ אִישׁ קְשִׂיטָה אַחַת וְאִישׁ נֶזֶם
זָהָב אֶחָד׃
12 * וַיהוָה בֵּרַךְ אֶת־אַחֲרִית אִיּוֹב מֵרֵאשִׁיתוֹ וַיְהִי־
לוֹ אַרְבָּעָה עָשָׂר אֶלֶף צֹאן וְשֵׁשֶׁת אֲלָפִים גְּמַלִּים
וְאֶלֶף צֶמֶד בָּקָר וְאֶלֶף אֲתוֹנוֹת׃

IOB. Translat.B.Hieronymi.

CAP. XLII.

1 RESpondens autem Iob Domino, dixit:
2 *Scio quia omnia potes, & nulla te la-
3 tet cogitatio. *Quis est iste qui celat con-
silium absque scientia? * Ideò insipienter
locutus sum, & quę vltra modum excedũt
4 scientiam meam. * Audi, & ego loquar:
5 interrogabo te, & respondemihi. *Auditu
auris audiui te, nunc autem oculus meus
6 videt te. * Idcircò ipse me reprehendo, &
ago pœnitentiam in fauilla & cinere.
7 * Postquàm autem locutus est Domi-
B nus verba hæc ad Iob, dixit ad Eliphaz
Themanitem: Iratus est furor meus in te,
& in duos amicos tuos, quoniam non estis
locuti coram me rectum, sicut seruus meus
8 Iob. * Sumite ergo vobis septem tauros
& septem arietes, & ite ad seruum meum
Iob, & offerte holocaustum pro vobis. Iob
autem seruus meus orabit pro vobis, faciẽ
eius suscipiam, vt nõ vobis imputetur stul-
titia. Neque enim locuti estis coram me
9 rectum sicut seruus meus Iob. *Abierunt
C ergo Eliphaz Themanites, & Baldad Sui-
tes, & Sophar Naamathites, & fecerunt si-
cut locutus fuerat Dominus ad eos. & sus-
10 cepit Dominus faciem Iob. * Dominus
quoque conuersus est ad pœnitẽtiam Iob,
cùm oraret ille pro amicis suis. Et addidit
Dominus omnia quæcunque fuerant Iob
11 duplicia. * Venerunt autem ad eum om-
nes fratres sui, & vniuersæ sorores suæ, &
cuncti qui nouerant eum priùs, & come-
derunt cum eo panem in domo eius. Et
mouerunt super eum caput, & consolati
sunt eum super omni malo quod intule-
rat Dominus super eum: & dederunt ei v-
D nusquisque ouem vnam, & inaurem au-
ream vnam.
12 *Dominus autem benedixit nouissimis
Iob magis quá principio eius. & facta sunt
ei quatuordecim millia ouium, & sex mil-
lia camelorum, & mille iuga boum, & mille asinæ:

תרגום

מב

1 וַאֲתִיב אִיּוֹב יָת מֵימְרָא דַיְיָ וַאֲמַר׃ 2 יְדִיעַ אֲרוּם כּוּלָּא תְּסוּבַר וְלָא יְתְמְנַע מִנָּךְ מַחְשַׁבְתָּא׃ 3 מַן דֵּין דְּמַכְסֵי מִלְכְתָּא מִדְּלֵית
מַנְדְּעָא מְטוּל הֵיכְנָא חַוֵּיתִי וְלָא אֶתְבֵּין פָּרִישָׁן מִנִּי וְלָא אֵדַע׃ 4 שְׁמַע כְּרוּן וַאֲנָא אֲמַלֵּל אֶשְׁאֲלִנָּךְ וְתְהוֹדַּעְנַנִי׃ 5 לְמִשְׁמַע אֻדְנָא
שְׁמִעָת יָתָךְ וּכְדוּן עַיְנִי חֲמָת יָתָךְ׃ 6 מְטוּל הֵיכְנָא מַאֲסֵת עָתְרִי וְאִתְנַחֲמֵת עַל בְּנֵי דְהִנּוּן עַפְרָא וּקְטָם׃ 7 וַהֲוָה כְּתַר דְּמַלֵּל יְיָ יָת פִּתְגָמַיָּא
הָאִלֵּין עִם אִיּוֹב וַאֲמַר יְיָ לֶאֱלִיפַז דְּמָן תֵּימָן תְּקַף רוּגְזִי בָּךְ וּבְתַרֵין חַבְרַיָּךְ אֲרוּם לָא מַלֵּלְתּוּן לְוָתִי כִּנְעָתָא הֵיךְ עַבְדִּי אִיּוֹב׃ 8 וּכְעַן סִיבוּ לְכוֹן
שִׁבְעָא תּוֹרִין וְשִׁבְעָא דְכָרִין וַאֲזִלוּ לְוָת עַבְדִּי אִיּוֹב וְתַסְקוּן עֲלָוָתָא אַמְטוּלְכוֹן וְאִיּוֹב עַבְדִּי יְצַלֵּי עֲלֵיכוֹן אֲרוּם אֱלָהֵן אַפּוּי אֶסַּב מִן בְּגַלַּל דְּלָא
לְמֶעְבַּד עִמְּכוֹן קְלָנָא אֲרוּם לָא מַלֵּלְתּוּן לְוָתִי כִּינְעָתָא הֵיךְ עַבְדִּי אִיּוֹב׃ 9 וַאֲזַלוּ אֱלִיפַז דְּמָן תֵּימָן וּבִלְדַּד דְּמָן שׁוּחַ וְצוֹפַר דְּמָן נַעֲמָה
וַעֲבַדוּ הֵיכְמָא דְמַלֵּל לְהוֹן מֵימְרָא דַיְיָ וְסַבַּר יְיָ יָת אַפֵּי אִיּוֹב׃ 10 וּמֵימְרָא דַיְיָ אֲתִיב יָת גְּלוּתָא אִיּוֹב בְּצַלּוֹתֵהּ מְטוּל חַבְרוֹי וְאוֹסִיף
מֵימְרָא דַיְיָ יָת כָּל דַּהֲוָה לְאִיּוֹב בְּכוּפְלָא׃
11 וַאֲתוֹ לְוָתֵיהּ כָּל אַחוֹי וְכָל דְּחַכְמוּתֵי מִן קַדְמַת דְּנָא וַאֲכָלוּ עִמֵּהּ לַחְמָא בְּבֵיתֵיהּ וְנִידוּ לֵהּ וְנַחֲמוּ יָתֵהּ עַל כָּל בִּישְׁתָּא
דְּאַיְתִי יְיָ עֲלוֹי וְיָהֲבוּ לֵיהּ אֱנָשׁ חוּרְפָּא חָדָא וַאֲנָשׁ קַרְשָׁא דְדַהֲבָא חַד׃
12 וּמֵימְרָא דַיְיָ בָּרִךְ יָת סוֹפָא דְאִיּוֹב מִן קַדְמוֹתֵהּ וַהֲוָו לֵהּ אַרְבֵּיסַר אַלְפִין דְּעָאן וְשִׁית אַלְפִין דְּגַמְלִין וְאָלֶף פַּדְנִין דְּתוֹרִין וְאָלֶף אַתְנָן׃

CAP. XLII.

RESpondens autem Iob Domino, ait:
* Noui quòd omnia potes, impossibile est autem tibi nihil.
* Quis enim est qui celat à te consilium? parcens autem verbis, et te putat abscondere. quis autem renunciabit mihi quæ non noueram? magna & mirabilia quæ non noram?
* Audi autem me Domine, vt & ego loquar. interrogabo autem te, tu autem me doce:
* Auditione quidem auris audiui tuæ prius: nunc autem oculus meus vidit te.
* Iccircò vilipendi meipsum & liquefactus sum, reputaui autē meipsum terram & cinerem.
* Factum est autem postquàm locutus est Dominus omnia verba hæc Iob, dixit Dominus Eliphaz Themanitæ: Peccasti tu & duo amici tui: non enim locuti estis coram me verum nullum, sicut seruus meus Iob.
* Nunc autem accipite septem vitulos & septem arietes, & ite ad seruum meum Iob, et faciet libationem pro vobis: quoniam si non faciem eius accipiam, si nō enim propter eum perdidissem vtique vos. Non enim locuti estis verum contra seruum meum Iob.
* Abijt autem Eliphaz Themanites, et Baldad Sauchites, & Sophar Menæus, & fecerunt sicut præcepit eis Dominus: * Et soluit peccatū eis propter Iob. At Dominus auxit Iob. cùm orasset autem ipse & pro amicis suis, dimisit illis peccatum. Dedit autem Dominus dupla quæcunque erant prius Iob in duplicationem.
* Audierunt autem omnes fratres eius et sorores eius omnia quæ acciderunt ei, et venerunt ad eum, & omnes quicunque viderant eum à primo. Cùm comedissent autem & bibissent apud eum, consolati sunt eum, & mirati sunt in omnibus quæ induxit in eum Dominus. et dedit ei vnusquisque agnam vnam, & quadridrachmium aureum sine signo.
* At Dominus benedixit nouissimis Iob magis quàm prioribus: fuerunt autem pecora eius oues decem & quatuor mille, cameli sex mille, iuga boum mille, asinæ fœminæ pascentes mille.

μβ'.

1 * Ὑπολαβὼν δὲ ἰὼβ τῷ κυρίῳ λέγει,
2 * οἶδα ὅτι πάντα δύνασαι, ἀδυνατεῖ δέ σοι οὐδέν.
3 * τίς γάρ ἐστιν ὁ κρύπτων σε βουλήν; φειδόμῳ δὲ ῥημάτων, καί σε οἴεται κρύπτειν. τίς δὲ ἀναγγελεῖ μοι ἃ οὐκ ἤδειν; μεγάλα καὶ θαυμαστὰ ἃ οὐκ ἐπιστάμην;
4 * ἄκουσον δέ μου, κύριε, ἵνα κἀγὼ λαλήσω. ἐρωτήσω δέ σε, σὺ δέ με δίδαξον·
5 * ἀκοῇ μὲν ὠτὸς ἤκουόν σου τὸ πρότερον, νῦν δὲ ὁ ὀφθαλμός μου ἑώρακέ σε.
6 * διὸ ἐφυλίσατο ἐμαυτὸν καὶ ἐτάκην, ἥγημαι δὲ ἐμαυτὸν γῆν καὶ σποδόν.
7 * ἐγένετο δὲ μετὰ τὸ λαλῆσαι τὸν κύριον πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα τῷ ἰὼβ, εἶπεν ὁ κύριος ἐλιφὰζ τῷ θαιμανίτῃ, ἥμαρτες σὺ καὶ οἱ δύο φίλοι σου, οὐ γὰρ ἐλαλήσατε ἐνώπιόν μου ἀληθὲς ὡδί, ὥσπερ ὁ θεράπων μου ἰώβ.
8 * νῦν δὲ λάβετε ἑπτὰ μόσχους καὶ ἑπτὰ κριούς, καὶ πορεύεσθε πρὸς τὸν θεράποντά μου ἰώβ, καὶ ποιήσει καρπωσιν περὶ ὑμῶν, ὅπερ ἐὰν μὴ πρόσωπον αὐτοῦ λήψομαι, εἰ μὴ γὰρ δι' αὐτὸν ἀπώλεσα ὑμᾶς. οὐ γὰρ ἐλαλήσατε ἀληθὲς πρὸς τὸν θεράποντός μου ἰώβ.
9 * ἐπορεύθη δὲ ἐλιφὰζ ὁ θαιμανίτης, καὶ βαλδὰδ ὁ σαυχίτης, καὶ σωφὰρ ὁ μιναῖος, καὶ ἐποίησαν καθὼς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ κύριος·
10 * καὶ ἔλυσε τὴν ἁμαρτίαν αὐτοῖς διὰ ἰώβ. ὁ δὲ κύριος ηὔξησε τὸν ἰώβ, διὰ δὲ καὶ περὶ τῶν φίλων αὐτοῦ, ἀφῆκεν αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν. ἔδωκε δὲ ὁ κύριος διπλᾶ ὅσα ἦν ἔμπροσθεν ἰώβ εἰς διπλασιασμόν.
11 * ἤκουσαν δὲ πάντες οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ πάντα τὰ συμβεβηκότα αὐτῷ, καὶ ἦλθον πρὸς αὐτόν. καὶ πάντες οἱ ἤδεισαν αὐτὸν ἐκ πρώτου. φαγόντες δὲ καὶ πιόντες παρ' αὐτῷ παρεκάλεσαν αὐτόν, καὶ ἐθαύμασαν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐπήγαγε κύριος ἐπ' αὐτῷ ὁ κύριος. καὶ ἔδωκαν αὐτῷ ἕκαστος ἀμνάδα μίαν καὶ τετράδραχμον χρυσοῦν ἄσημον.
12 * ὁ δὲ κύριος ηὐλόγησε τὰ ἔσχατα ἰὼβ ἢ τὰ ἔμπροσθεν, ἦν δὲ τὰ κτήνη αὐτοῦ πρόβατα μύρια τετρακισχίλια, κάμηλοι ἑξακισχίλιαι, ζεῦγη βοῶν χίλια, ὄνοι θήλειαι νομάδες χίλιαι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XLII.

ET respondit Iob ad Verbum Domini, & ait: [2] Scio quòd omnia sustines, & non prohibetur à te cogitatio.
[3] Quis est iste qui celat consilium absque scientia? ideò annunciaui, & non intellexi mirabilia quæ excedunt me, & nescio.
[4] Audi nunc, & ego loquar: interrogabo te, & ostende mihi. [5] In auditu auris audiui te, & nunc oculus meus videt te.
[6] Idcircò abieci diuitias meas, & consolatus sum de filiis meis qui sunt sicut puluis & cinis. [7] Et factum est postquàm locutus est Dominus ad Iob verba hæc, dixit Dominus ad Eliphaz qui erat de Theman: Iratus est furor meus in te & in duos socios tuos, quoniam non estis locuti ad me recta sicut seruus meus Iob. [8] Et nunc tollite vobis septem boues & septem arietes, & ite ad seruum meum Iob, & offeretis holocausta pro vobis: & Iob seruus meus orabit pro vobis; faciem enim eius susciPiam, vt non faciam vobis ignominiam, quia non estis locuti ad me rectum sicut seruus meus Iob.
[9] Et abierunt Eliphaz qui erat de Theman, & Baldad qui erat de Sua, & Sophar qui erat de Naama, & fecerunt sicut locutum fuerat eis Verbum Domini: & acceptauit Dominus faciem Iob. [10] Et verbum Domini conuertit captiuitatem Iob cùm oraret pro amicis suis: & addidit verbum Domini omnia, quæ fuerant Iob, duplicia. [11] Et venerunt ad eum omnes fratres eius & omnes sorores eius, & omnes qui cognouerant eum antehac, & comederunt cum eo panem in domo eius: & commoti sunt super eum, & consolati sunt eum super omne malum quod induxerat Dominus super eum. & dederunt ei vnusquisque ouem vnam, & vnusquisque inaurem auream vnam. [12] Verbum autem Domini benedixit nouissimis Iob magis quàm principio: & fuerunt ei quatuordecim millia ouium, & sex millia camelorum, & mille iuga boum, & mille asinæ.

13 וַיְהִי־לוֹ שִׁבְעָנָה בָנִים וְשָׁלוֹשׁ בָּנוֹת׃
14 וַיִּקְרָא שֵׁם־הָאַחַת יְמִימָה וְשֵׁם הַשֵּׁנִית קְצִיעָה וְשֵׁם הַשְּׁלִישִׁית קֶרֶן הַפּוּךְ׃
15 וְלֹא נִמְצְאוּ נָשִׁים יָפוֹת כִּבְנוֹת אִיּוֹב בְּכָל־הָאָרֶץ וַיִּתֵּן לָהֶם אֲבִיהֶם נַחֲלָה בְּתוֹךְ אֲחֵיהֶם׃
16 וַיְחִי אִיּוֹב אַחֲרֵי־זֹאת מֵאָה וְאַרְבָּעִים שָׁנָה וַיִּרְאֶה אֶת־בָּנָיו וְאֶת־בְּנֵי בָנָיו אַרְבָּעָה דֹרוֹת׃
17 וַיָּמָת אִיּוֹב זָקֵן וְשָׂבַע יָמִים׃

13 * Et fuerunt ei ſeptem filij & tres filiæ.
14 * Et vocauit nomen vnius Diem, & nomen ſecundæ Caſsia, & nomen tertiæ Cornu ſtibij.
15 * Non ſunt autẽ inuentæ mulieres ſpecioſæ ſicut filiæ Iob in vniuerſa terra. Deditque eis pater ſuus hæreditatem inter fratres earum.
16 * Vixit autem Iob poſt flagella hęc centum quadraginta annis: & vidit filios ſuos & filios filiorum ſuorum vſque ad quartam generationem.
17 * Et mortuus eſt ſenex & plenus dierũ.

תרגום

13 וַהֲוָו לֵהּ אַרְבֵּיסַר בְּנִין וְתֶלֶת בְּנָן׃
14 וּקְרָא שְׁמָהּ דַּחֲדָא יְמִימָא וְשׁוּם תִּנְיָתָא קְצִיעָא וְשׁוּם תְּלִיתָאָה קֶרֶז הַפּוּךְ׃
15 וְלָא אִשְׁתְּכַח נָשַׁיָּא שַׂפִּירָתָא הֵיךְ בְּנָתָא דְּאִיּוֹב בְּכָל אַרְעָא וְיָהַב לְהוֹן אֲבוּהוֹן אַחְסָנְתָּא בְּמֶצַע אֲחוּהוֹן׃
16 וְחַיָּא אִיּוֹב בָּתַר דְּנָא מְאָה וְאַרְבְּעִין שְׁנִין וְחָמָא יָת בְּנוֹי וְיָת בְּנֵי בְּנוֹי אַרְבְּעָה דָּרַיָּא׃
17 וּמִית אִיּוֹב סִיב וְשָׂבַע יוֹמִין׃

תם ספר איוב

נקרא ומונה עם רב עיון על ידי בנדיבטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכה הזאת במצות פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח׃

בס״ד

* *Naſcuntur autem ei filij ſeptem & filiæ* 13
tres:

* *Et vocauit quidem primam Diem, at ſe-* 14
cundam Caſſiam, at tertiam Amalthæa cornu:

* *Et non inuentæ ſunt ſecundùm filias Job* 15
meliores eis in ſub cæleſti. Dedit autem eis pa-
ter hæreditatem inter fratres.

* *Vixit autem Job poſt plagam annos centum* 16
quadraginta. & vidit Job filios ſuos & filios
filiorum ſuorum quartam generationem.

* *Et mortuus eſt Job ſenior & plenus die-* 17
rum.

13 * γινῶνται ὦ αὐτῷ υἱοὶ ἑπτὰ καὶ θυγατέρες τρεῖς·

14 * καὶ ἐκάλεσε τὸ μὲν πρώτῳ ἡμέραν, τὸ δὲ δευτέραν κασίαν, τὸ δὲ τρίτῳ ἀμαλθαίας κέρας.

15 * καὶ οὐχ εὑρέθησαν αἱ θυγατέρας ἰὼβ βελτίους αὐτῶν ἐν τῇ ὑπ' ἔρανόν. ἔδωκε δὲ αὐταῖς ὁ πατὴρ κληρονομίαν ἐν τοῖς ἀδελφοῖς.

16 * ἔζησε δὲ ἰὼβ μετὰ τὸ πληγὸ ἔτη ἑκατὸν τεσσαράκοντα. καὶ εἶδεν ἰὼβ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ καὶ τοὺς υἱοὺς τῶν υἱῶν αὐτοῦ, τετάρτῳ γενεάν.

17 * καὶ ἐτελεύτησεν ἰὼβ πρεσβύτερος καὶ πλήρης ἡμερῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 Et fuerunt ei quatuordecim filij & tres filiæ.

14 Et vocauit nomen vnius Iamima, & nomen ſecundæ Caſia, & nomen tertiæ Cheren-Hapuch.

15 Et non ſunt inuentæ mulieres pulchræ ſicut filię Iob in vniuerſa terra: & dedit eis pater earum hæreditatem in medio fratrũ ſuorum.

16 Et vixit Iob poſt hæc centum & quadraginta annis. & vidit filios ſuos & filiorum ſuorum filio, ſquatuor generationes.

17 Et mortuus eſt Iob ſenex, & ſatiatus diebus.

FINIS LIBRI IOB.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO

Benedictus Arias Montanus D. Th. recenſuit & probauit.

B. Arias Montanus

PROLOGVS BEATI HIERONYMI PRESBYTERI IN PSALTERIVM SEPTVAGINTA.

PSALTERIVM Romæ dudum positus emendaram; & iuxta Septuaginta interpretes (licet cursim) magna tamẽ ex parte correxeram. Quod quia rursum videtis, ô Paula & Eustochium, scriptorum vitio deprauatum; plusque antiquum errorem quàm nouam emendationem valere: me cogitis vt veluti quodam nouali scissum iam aruum exerceam; & obliquis sulcis renascentes spinas eradicem; æquum esse dicentes, vt quod crebrò malè pullulat, crebrius succidatur. Vnde consueta præfatione commoneo tam vos, quibus fortè labor iste desudat, quàm eos qui exemplaria istiusmodi habere voluerint; vt quæ diligenter emendaui, cum cura & diligentia transcribantur. Notet sibi vnusquisque vel iacentem lineam, vel radiantia signa, id est, obelos vel asteriscos: & vbicumque viderit virgulam præcedentem, ab ea vsque ad duo puncta quæ impressimus; sciat in Septuaginta translatoribus plus haberi: vbi autẽ perspexerit stellæ similitudinem; de Hebręis voluminibus additũ nouerit æquè vsq; ad duo puncta, iuxta Theodotionis dumtaxat editionẽ: qui simplicitate sermonis à Septuaginta interpretibus non discordat. Hęc ergo & vobis & studioso cuique feciſſe me sciens, non ambigo multos fore qui vel inuidia, vel supercilio malint contemnere videri præclara, quàm discere: & de turbulento magis riuo, quàm de puriſſimo fonte potare.

PROLOGVS BEATI HIERONYMI

PRESBYTERI IN PSALTERIVM

QVOD TRANSTVLIT IN LATINVM IVXTA HEBRAICAM VERITATEM.

EVSEBIVS Hieronymus Sophronio ſuo ſalutem dicit. Scio quoſdam putare Pſalterium in quinque libros eſſe diuiſum: vt vbicunq; apud ſeptuaginta Interpretes ſcriptum eſt γένοιτο γένοιτο, id eſt, Fiat fiat, finis librorum ſit: pro quo in Hebręo legitur, Amen amen. Nos autem Hebræorum auctoritatem ſecuti, & maximè Apoſtolorum, qui ſemper in nouo Teſtamento Pſalmorum librum nominant, vnum volumen aſſerimus. Pſalmos quoque omnes eorum teſtamur auctorum qui ponũtur in titulis, Dauid ſcilicet & Aſaph, Idithun, filiorum Chore, Heman Ezraitæ, Moyſi, & Salomonis, & reliquorum quos Eſdras vno volumine comprehendit. Si enim Amen, id eſt, Fideliter, pro quo Aquila tranſtulit πεπιςωμένως, in fine tantùm librorum ponitur, & non interdum aut in exordio, aut in calce ſermonis ſiue ſententiæ, nunquam Saluator in Euangelio loqueretur, Amen amen dico vobis; nec Pauli Epiſtolæ in medio illud opere continerent. Moyſes quoque & Hieremias, & cæteri in hunc modum multos haberent libros, qui in medio voluminibus ſuis Amen frequenter inſerunt. Sed & numerus viginti duorũ Hebraicorũ librorum, & myſterium eiuſdem numeri commutabitur. Nam & titulus ipſe Hebraicus Sepher tehilim, quod interpretatur Volumen Hymnorum, Apoſtolicæ auctoritati congruens, non plures libros, ſed vnum volumẽ oſtendit. Quia igitur cum Hebræo nuper diſputans, quædã pro Domino Saluatore de Pſalmis teſtimonia protuliſti: volenſque ille te illudere per ſermones penè ſingulos, aſſerebat non ita haberi in Hebræo, vt tu de ſeptuaginta Interpretibus opponebas, ſtudioſiſsimè poſtulaſti, vt poſt Aquilam, Symmachum, & Theodotionem nouam editionem Latino ſermone transferrem. Aiebas enim te magis interpretum varietate turbari, & amore quo laberis, vel tranſlatione vel iudicio meo eſſe contentum: vnde impulſus à te, cui & quæ poſſum debeo, & quæ non poſſum, rurſum me obtrectatorum latratibus tradidi; maluiq́ue te vires potius meas, quàm voluntatem in amicitia quærere. Certè confidenter dicam, & multos huius operis teſtes citabo, me nihil duntaxat ſcientem de Hebraica veritate mutaſſe. Sicubi ergo editio mea à veteribus diſcrepauerit, interroga quemlibet Hebræorum, & liquidò peruidebis me ab æmulis fruſtrà lacerari; qui malunt contemnere videri præclara, quàm diſcere, peruerſiſsimi homines. Nam cùm ſemper nouas expetant voluptates, & gulæ eorum vicina maria non ſufficiant, cur in ſolo ſtudio ſcripturarum veteri ſapore contenti ſunt? Nec hoc dico quo præceſſores meos mordeam, aut quicquam de his arbitrer detrahendum, quorum tranſlationem diligentiſsimè emendatam olim linguæ meæ hominibus dederim: ſed quòd aliud ſit in eccleſiis Chriſto credentium Pſalmos legere, aliud Iudæis calumniantibus per ſingula verbã reſpondere. Quod opuſculum meum ſi in Grecum, vt polliceris, tranſtuleris, & imperitiæ meæ doctiſsimos quoſque teſtes facere volueris, dicam tibi illud Horatianũ: In ſyluam ne ligna feras: niſi quòd hoc habebo ſolamen, ſi in labore communi intelligam, mihi vel laudem vel vituperationem tecum eſſe communem. Valere te cupio in Domino Ieſu; & meminiſſe mei.

א

1 שְׁרֵי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הָלַךְ בַּעֲצַת
רְשָׁעִים וּבְדֶרֶךְ חַטָּאִים לֹא עָמָד
וּבְמוֹשַׁב לֵצִים לֹא יָשָׁב׃
2 * כִּי אִם בְּתוֹרַת יְהוָה חֶפְצוֹ
וּבְתוֹרָתוֹ יֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה׃
3 * וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל־פַּלְגֵי מָיִם אֲשֶׁר פִּרְיוֹ יִתֵּן
בְּעִתּוֹ וְעָלֵהוּ לֹא־יִבּוֹל וְכֹל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה יַצְלִיחַ׃
4 * לֹא־כֵן הָרְשָׁעִים כִּי אִם־כַּמֹּץ אֲשֶׁר־תִּדְּפֶנּוּ רוּחַ׃
5 * עַל־כֵּן לֹא־יָקֻמוּ רְשָׁעִים בַּמִּשְׁפָּט וְחַטָּאִים
בַּעֲדַת צַדִּיקִים׃
6 * כִּי־יוֹדֵעַ יְהוָה דֶּרֶךְ צַדִּיקִים וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים תֹּאבֵד׃

ב

1 * לָמָּה רָגְשׁוּ גוֹיִם וּלְאֻמִּים יֶהְגּוּ־רִיק׃
2 * יִתְיַצְּבוּ מַלְכֵי־אֶרֶץ וְרוֹזְנִים נוֹסְדוּ־יָחַד עַל־
יְהוָה וְעַל־מְשִׁיחוֹ׃
3 * נְנַתְּקָה אֶת־מוֹסְרוֹתֵימוֹ וְנַשְׁלִיכָה מִמֶּנּוּ
עֲבֹתֵימוֹ׃
4 * יוֹשֵׁב בַּשָּׁמַיִם יִשְׂחָק אֲדֹנָי יִלְעַג־לָמוֹ׃
5 * אָז יְדַבֵּר אֵלֵימוֹ בְאַפּוֹ וּבַחֲרוֹנוֹ יְבַהֲלֵמוֹ׃
6 * וַאֲנִי נָסַכְתִּי מַלְכִּי עַל־צִיּוֹן הַר־קָדְשִׁי׃
7 * אֲסַפְּרָה אֶל־חֹק יְהוָה אָמַר אֵלַי בְּנִי אַתָּה אֲנִי
הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ׃
8 * שְׁאַל מִמֶּנִּי וְאֶתְּנָה גוֹיִם נַחֲלָתֶךָ וַאֲחֻזָּתְךָ
אַפְסֵי־אָרֶץ׃
9 * תְּרֹעֵם בְּשֵׁבֶט בַּרְזֶל כִּכְלִי יוֹצֵר תְּנַפְּצֵם׃
10 * וְעַתָּה מְלָכִים הַשְׂכִּילוּ הִוָּסְרוּ שֹׁפְטֵי אָרֶץ׃
11 * עִבְדוּ אֶת־יְהוָה בְּיִרְאָה וְגִילוּ בִרְעָדָה׃
12 * נַשְּׁקוּ־בַר פֶּן־יֶאֱנַף וְתֹאבְדוּ דֶּרֶךְ כִּי יִבְעַר כִּמְעַט
אַפּוֹ אַשְׁרֵי כָל־חוֹסֵי בוֹ׃

PSALTERIVM. Translat.B.Hieronymi.

LIBER PSALMORVM.

PSALMVS I.

1 BEATVS vir qui non abijt in consilio impiorũ, & in via peccatorum non stetit, & in cathedra derisorum non sedit.
2 * Sed in lege Domini voluntas eius, & in lege eius meditabitur die ac nocte.
3 * Et erit tanquam lignum transplantatum iuxta riuos aquarum, quod fructũ suum dabit in tempore suo, & folium eius nõ defluet, & omne quod fecerit prosperabitur.
4 * Non sic impij, sed tanquam puluis quem
5 proiicit ventus. * Propterea non resurgent impij in iudicio, neque peccatores in congrega-
6 tione iustorum. * Quoniam nouit Dominus viam iustorum, & iter impiorum peribit.

PSAL. II.

1 QVare congregauerunt gentes, et tribus meditabuntur inania?
2 * Consurgent reges terræ, & principes tractabunt pariter aduersus Dominum & aduer-
3 sus Christum eius. * Dirumpamus vincula eorum, & proijciamus à nobis laqueos eorum.
4 * Habitans in cælis irridebit, Dominus subsannabit eos.
5 * Tunc loquetur ad eos in ira sua, & in furore suo conturbabit eos.
6 * Ego autem ordinaui regem meum, super Sion montem sanctum meum.
7 * Annunciabo Dei præceptum: Dominus dixit ad me: Filius meus es tu, ego hodie genui
8 te. * Postula à me, & dabo gentes hæreditatem tuam, & possessionem tuam terminos terræ.
9 * Franges eos in virga ferrea, vt vas figuli conteres eos.
10 * Et nunc reges intelligite, erudimini iudices terræ.
11 * Seruite Domino in timore, & exultate in tremore.
12 * Adorate purè, ne fortè irascatur, & pereatis de via, cùm exarserit post paululum furor eius: beati omnes qui sperant in eum.

תרגום

א

טובוהי דְּגֶבֶר דְּלָא הֲלִיךְ בְּמַלְכַּת רְשִׁיעִין וּבְאָרַח חַיָּבִין לָא קָם וּבְסִיעַת מְסִיקְנֵי לָא אִתְחַבַּר׃ 2 אֱלָהֵן בְּנִימוֹסָא
דַּיְיָי רַעֲוָתֵהּ וּבְאוֹרַיְתֵהּ מְרַנֵּן יוֹמָם וְלֵילְיָא׃ 3 וִיהֵא כְּאִילָן דְּנָצִיב עַל טְנָפֵי מוֹי דְּאַנְבֵּהּ מְבַשַּׁל בְּעִדָּנֵיהּ וְאִטְרָפּוֹי לָא נָתְרִין
וְכָל לַבְלְבוֹי דְּמַלְבְּלִב מְצַרְגַּר וּמַצְלַח׃ 4 לָא הֵיכְנָא רְשִׁיעֵי אֱלָהֵן כְּמוֹצָא דְּתַשְׁקְפִנֵּהּ זַעֲפָא׃
5 מְטוּל בֵּן לָא יְקוֹמוּן רְשִׁיעֵי בְּיוֹם דִּינָא רַבָּא וְחַטָּאֵי בְּסִיעַתְהוֹן דְּצַדִּיקֵי׃ 6 מְטוּל דְּגָלֵי קֳדָם יְיָ אוֹרַחְתְּהוֹן דְּצַדִּיקֵי וְאוֹרַחְתְּהוֹן
דְּרָשִׁיעֵי תְּהוֹבַד׃

ב

1 לְמָה מִתְרַגְּשִׁין עַמְמַיָּא וְאֻמְמַיָּא מְרַנְנִין סְרִיקוּתָא׃ 2 קָיְמִין מַלְכֵי אַרְעָא וְשַׁלְטוֹנַיָּא יִתְחַבְּרוּן כַּחֲדָא לְמֵרְדָא קֳדָם יְיָ וּלְמִנְצֵי עִם
מְשִׁיחֵהּ׃ 3 אֶמְרִין נִתְרַע יַת אֱסָרְתְּיהוֹן וְנִטְלוֹק מִנָּן יַת שׁוּשְׁלְוָתְהוֹן׃ 4 דַּיָּתֵב בְּשְׁמַיָּא יִדְחַךְ מֵימְרָא דַיְיָ יִדְחַךְ לְהוֹן׃
5 בְּבֵן יְמַלֵּל לְהוֹן בְּתַקְפֵּהּ וּבְרֻגְזֵהּ יְבַהֲלִנּוּן׃ 6 וַאֲנָא רַבֵּיתִי מַלְכִּי וּמַנֵּיתֵהּ עַל צִיּוֹן טוּר קֻדְשִׁי׃ 7 אֶשְׁתְּעֵי דַּאֲמַר קֳדָמַי יְיָ אֲמַר
לִי חַבִּיב כְּבַר לַאֲבָא אַתְּ לִי זַכָּאָה כְּאִלּוּ יוֹמָא דֵּין בְּרִיכָךְ׃ 8 בְּעֵי מִנִּי וְאֶתֵּן נְכָסֵי עַמְמַיָּא אַחְסָנָתָךְ וַאֲחוּדָתָךְ סְיָפֵי אַרְעָא׃ 9 תְּתַבְּרִנּוּן
הֵיךְ בְּחוּטְרָא דְּפַרְזְלָא הֵיךְ מָאן דְּפַחַר תְּתָרְעִינוּן׃ 10 וּכְעַן מַלְכַיָּא אַשְׂכְּלוּ קַבְּלוּ מַרְדּוּתָא נְגוּרֵי אַרְעָא׃ 11 פְּלַחוּ קֳדָם יְיָ בִּרְחֵילָא
וְגַלּוּ בִּרְחִיחָא׃ 12 קַבְּלוּ אִלְפָנָא דִּילְמָא יְרָגַז וְתֵהוֹבְדוּן אָרְחָא מְטוּל דְּיֵיתוֹר כִּוְעִיר תְּקֵפֵהּ טָב לְכָל דְּסָבְרִין בְּמֵימְרֵהּ׃

PSALTERIVM.

Psalmus Dauid, sine titulo apud Hebræos.

PSALMVS I.

BEATVS vir qui non abiit in cõsilio impiorum, & in via peccatorum non stetit, & in cathedra pestilentiæ non sedit.

*Sed in lege Domini voluntas eius, & in lege eius meditabitur die ac nocte. *Et erit tanquam lignum quod Hie.17.1 plantatum est secus decursus aquarum, quod fructum suum dabit in tẽpore suo: & folium eius non defluet; & omnia quęcunque faciet, prosperabuntur. *Non sic impij, non sic; sed tanquam puluis quem proiicit ventus à facie terræ. *Ideò non resurgent impij in iudicio, neque peccatores in consilio iustorum. *Quoniam nouit Dominus viam iustorum, & iter impiorum peribit.

Psalmus Dauid. II.

QVare fremuerunt gẽtes, & populi meditati sunt inania? *Astiterunt reges Act.4.c. terræ, & principes conuenerunt in vnum, aduersus Dominum & aduersus Christum eius. *Dirumpam[9] vincula eorum, & proiiciam[9] à nobis iugũ ipsorum. *Qui habitat in cælis, irridebit eos, & Dominus subsannabit eos. *Tunc loquetur ad eos in ira sua, & in furore suo conturbabit eos. *Ego autem constitutus sum rex ab eo sup Sion montem sanctum eius, *Prædicans præce- Heb.1.b Act.13.c ptum *Domini*. Dominus dixit ad me: Filius me[9] es tu, ego hodie genui te. *Postula à me, & dabo tibi gentes hæreditatem tuam, & possessionem tuam terminos terræ. *Reges eos in virga ferrea, *tãquã vasa fi Apo.2. 2.&19.c *& tanquã vas guli cõfringes eos. *Et nunc reges intelligite, erudimini omnes qui iudicatis terram. *Seruite Domino in timore, & exultate ei in tremore. *Apprehendite disciplinam, nequando irascatur Dominus, & pereatis de via iusta. Cùm exarserit in breui ira eius, beati omnes qui cõfidũt in eo.

ΨΑΛΤΗΡΙΟΝ.

Ψαλμὸς τῷ δαυίδ, ἀνεπίγραφος παρ' ἑβραίοις.

α'.

1 ΜΑκάριος ἀνὴρ ὃς οὐκ ἐπορεύθη εἰς βου-
λὴν ἀσεβῶν, καὶ ἐν ὁδῷ ἁμαρτωλῶν οὐκ
ἔστη, καὶ ἐπὶ καθέδρᾳ λοιμῶν οὐκ ἐκάθι-
2 σεν. *ἀλλ' ἢ ἐν τῷ νόμῳ κυρίου τὸ θέ-
λημα αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ μελε-
3 τήσει ἡμέρας καὶ νυκτός. *καὶ ἔσται ὡς τὸ ξύλον τὸ πε-
φυτευμένον παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων, ὃ τὸν καρπὸν
αὐτοῦ δώσει ἐν καιρῷ αὐτοῦ, καὶ τὸ φύλλον αὐτοῦ οὐκ ἀπορ-
ρυήσεται, καὶ πάντα ὅσα ἂν ποιῇ, κατευοδωθήσεται.
4 *οὐχ οὕτως οἱ ἀσεβεῖς, οὐχ ὕτως, ἀλλ' ἢ ὡσεὶ χνοῦς
ὃν ἐκρίπτει ὁ ἄνεμος ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς.
5 *διὰ τοῦτο οὐκ ἀναστήσονται ἀσεβεῖς ἐν κρίσει, οὐδὲ ἁ-
μαρτωλοὶ ἐν βουλῇ δικαίων.
6 *ὅτι γινώσκει κύριος ὁδὸν δικαίων, καὶ ὁδὸς ἀσεβῶν
ἀπολεῖται.

1 Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. β'.

Ἱνατί ἐφρύαξαν ἔθνη καὶ λαοί, ἐμελέτησαν κενά;
2 *παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ οἱ ἄρχοντες συ-
νήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό, κατὰ τοῦ κυρίου καὶ κατὰ τοῦ χριστοῦ
3 αὐτοῦ. *διαρρήξωμεν τοὺς δεσμοὺς αὐτῶν, καὶ ἀπορ-
ρίψωμεν ἀφ' ἡμῶν τὸν ζυγὸν αὐτῶν.
4 *ὁ κατοικῶν ἐν οὐρανοῖς ἐκγελάσεται αὐτούς, καὶ ὁ κύ-
ριος ἐκμυκτηριεῖ αὐτούς.
5 *τότε λαλήσει πρὸς αὐτοὺς ἐν ὀργῇ αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ
6 θυμῷ αὐτοῦ ταραχθήσονται αὐτούς. *ἐγὼ δὲ κατεστάθην βα-
7 σιλεὺς ὑπ' αὐτοῦ ἐπὶ σιὼν ὄρος τὸ ἅγιον αὐτοῦ, *διαγγέλ-
λων τὸ πρόσταγμα κυρίου. κύριος εἶπε πρός με, υἱός μου εἶ
8 σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. *αἴτησαι παρ' ἐμοῦ, καὶ
δώσω σοι ἔθνη τὴν κληρονομίαν σου, καὶ τὴν κατάσχεσίν
9 σου τὰ πέρατα τῆς γῆς. *ποιμανεῖς αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ
10 σιδηρᾷ, ὡς σκεῦη κεραμέως συντρίψεις αὐτούς. *καὶ νῦν
βασιλεῖς συνίετε, παιδεύθητε πάντες οἱ κρίνοντες τὴν γῆν.
11 *δουλεύσατε τῷ κυρίῳ ἐν φόβῳ, καὶ ἀγαλλιᾶσθε αὐτῷ
12 ἐν τρόμῳ. *δράξασθε παιδείας, μήποτε ὀργισθῇ κύριος,
καὶ ἀπολεῖσθε ἐξ ὁδοῦ δικαίας. ὅταν ἐκκαυθῇ ἐν τάχει ὁ
θυμὸς αὐτοῦ, μακάριοι πάντες οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτῷ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO,

IN LIBRVM PSALMORVM. B. ARIA MONTANO INTERPRETE.

BEatitudo viro qui non iuit in consilium impiorum, & in via peccatorum non stetit, & cum societate derisorum non sedit.
[2] Sed in institutione Domini voluntas eius, & in Lege eius meditatur die ac nocte.
[3] Et erit tanquam arbor quæ plantata est super riuos aquarum, cuius fructus matureſcit in tempore suo, & folia eius non defluunt, & omne germen eius quod germinat, granescit & proficit. [4] Non sic impij, sed sicut stipula quam proiicit ventus. [5] Propterea non consistent impij in die iudicij magni, neque peccatores in societate iustorum.
[6] Quoniam manifesta est ante Dominum via iustorum, & via impiorum perdetur.

PSAL. II.

QVare fremunt populi, & nationes meditantur vanitatem? [2] Consurgunt reges terræ, & potentes conuenerunt in vnum, vt deficiant à Domino, & certent cum Messia eius. [3] Dicunt, Dissoluamus vincula eorum, & proiiciamus à nobis funes eorum.
[4] Qui sedet in cælis, ridebit: Verbum Domini subsannabit eos. [5] Tunc loquetur ad eos in fortitudine sua, & in ira sua interturbabit eos. [6] Et ego vnxi regem meum, & constitui ipsum super Sion montem sanctum meum. [7] Recitabo Dei pactum: Dominus dixit mihi: Dilecte sicut filius est patri, tu mihi purus es, ac si die ista creauissem te. [8] Postula à me, & dabo diuitias populorum hæreditatem tuam, & possessionem tuam fines terræ. [9] Confringes ipsos velut in virga ferrea, tanquam vas fictile conteres eos.
[10] Et nunc reges intelligite, recipite eruditionem duces terræ. [11] Seruite coram Domino in timore, & orate in tremore. [12] Recipite doctrinam, ne fortè irascatur, & amittatis viam. Cùm exarserit paululum furor eius: bonum omnibus qui sperant in verbo eius.

1 * *Psalmus Dauid cùm fugeret à facie Absalom filij sui.* PSAL. III.

2 DOmine quare multiplicati sunt hostes mei? multi consurgunt aduersum me.

3 * *Multi dicunt animæ meæ: Non est salus*
4 *huic in Deo. Semper.* * *Tu autẽ Domine clypeus circa me, gloria mea & exaltans caput meum.*

5 * *Voce mea ad Dominum clamabo; & exaudiet me de monte sancto suo. Semper.*

6 * *Ego dormiui & soporatus sum: euigilaui,*
7 *quia Dominus sustentabit me.* * *Non timebo millia populi, quæ circundederunt me.*

8 * *Exurge Domine, saluum me fac Deus meus, quia percussisti omnium inimicorum meorum maxillam, dentes impiorum confregisti.*

9 * *Domino salus, super populum tuum benedictio tua. Semper.*

1 * *Victori in canticis, psalmus Dauid.*

PSAL. IIII.

2 INuocante me exaudi me Deus iustitiæ meæ, *in tribulatione dilatasti mihi: miserere mei, et*
3 *exaudi orationem meam.* * *Filij viri usquequo inclyti mei ignominiosè diligitis vanitatem, quærentes mendacium? Semper.* * *Et*
4 *cognoscite quoniã mirabilem reddidit Dominus sanctum suum: Dñs exaudiet cùm clamauero ad*
5 *eum.* * *Irascimini & nolite peccare: loquimini in cordibus vestris super cubilia vestra, &*
6 *tacete. Semper.* * *Sacrificate sacrificium iustitiæ, & confidite in Domino.*

7 * *Multi dicunt: Quis ostendet nobis bonũ? leua super nos lumen vultus tui Domine.*

8 * *Dedisti lætitiam in corde meo, in tempore frumentum eorum & vinum eorum multipli-*
9 *cata sunt.* * *In pace simul requiescam & dormiam, quia tu Domine specialiter securum habitare fecisti me.*

1 * *Victori pro hæreditatibus, psalmus Dauid.* PSAL. V.

2 VErba mea exaudi Domine, *intellige rugitum*
3 *meum.* * *Aduerte ad vocem clamoris mei rex meus & Deus meus, quia te deprecor.*

4 * *Domine manè audies vocem meam; manè præparabor ad te & contemplabor.*

ג

1 * מִזְמוֹר לְדָוִד בְּבָרְחוֹ מִפְּנֵי אַבְשָׁלוֹם בְּנוֹ׃

2 * יְהוָה מָה־רַבּוּ צָרָי רַבִּים קָמִים עָלָי׃

3 * רַבִּים אֹמְרִים לְנַפְשִׁי אֵין יְשׁוּעָתָה לוֹ בֵּאלֹהִים
4 סֶלָה׃ * וְאַתָּה יְהוָה מָגֵן בַּעֲדִי כְּבוֹדִי וּמֵרִים רֹאשִׁי׃

5 * קוֹלִי אֶל־יְהוָה אֶקְרָא וַיַּעֲנֵנִי מֵהַר קָדְשׁוֹ סֶלָה׃

6 * אֲנִי שָׁכַבְתִּי וָאִישָׁנָה הֱקִיצוֹתִי כִּי יְהוָה יִסְמְכֵנִי׃

7 * לֹא־אִירָא מֵרִבְבוֹת עָם אֲשֶׁר סָבִיב שָׁתוּ עָלָי׃

8 * קוּמָה יְהוָה הוֹשִׁיעֵנִי אֱלֹהַי כִּי־הִכִּיתָ אֶת־כָּל־
אֹיְבַי לֶחִי שִׁנֵּי רְשָׁעִים שִׁבַּרְתָּ׃

9 * לַיהוָה הַיְשׁוּעָה עַל־עַמְּךָ בִרְכָתֶךָ סֶלָה׃

ד

1 * לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת מִזְמוֹר לְדָוִד׃

2 * בְּקָרְאִי עֲנֵנִי אֱלֹהֵי צִדְקִי בַּצָּר הִרְחַבְתָּ לִּי חָנֵּנִי
וּשְׁמַע תְּפִלָּתִי׃

3 * בְּנֵי־אִישׁ עַד־מָה כְבוֹדִי לִכְלִמָּה תְּאֶהֱבוּן רִיק
תְּבַקְשׁוּ כְזָב סֶלָה׃

4 * וּדְעוּ כִּי־הִפְלָה יְהוָה חָסִיד לוֹ יְהוָה יִשְׁמַע
5 בְּקָרְאִי אֵלָיו׃ * רִגְזוּ וְאַל־תֶּחֱטָאוּ אִמְרוּ בִלְבַבְכֶם
עַל־מִשְׁכַּבְכֶם וְדֹמּוּ סֶלָה׃

6 * זִבְחוּ זִבְחֵי־צֶדֶק וּבִטְחוּ אֶל־יְהוָה׃

7 * רַבִּים אֹמְרִים מִי־יַרְאֵנוּ טוֹב נְסֵה־עָלֵינוּ אוֹר
פָּנֶיךָ יְהוָה׃

8 * נָתַתָּה שִׂמְחָה בְלִבִּי מֵעֵת דְּגָנָם וְתִירוֹשָׁם רָבּוּ׃

9 * בְּשָׁלוֹם יַחְדָּו אֶשְׁכְּבָה וְאִישָׁן כִּי־אַתָּה יְהוָה
לְבָדָד לָבֶטַח תּוֹשִׁיבֵנִי׃ ד

1 * לַמְנַצֵּחַ אֶל־הַנְּחִילוֹת מִזְמוֹר לְדָוִד׃

2 * אֲמָרַי הַאֲזִינָה יְהוָה בִּינָה הֲגִיגִי׃

3 * הַקְשִׁיבָה לְקוֹל שַׁוְעִי מַלְכִּי וֵאלֹהָי כִּי אֵלֶיךָ אֶתְפַּלָּל׃

4 * יְהוָה בֹּקֶר תִּשְׁמַע קוֹלִי בֹּקֶר אֶעֱרָךְ־לְךָ וַאֲצַפֶּה׃

תרגום

ג 1 חֻשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד בְּמֶעְרְקֵהּ מִן קֳדָם אַבְשָׁלוֹם בְּרֵהּ׃ 2 יְיָ כְּמָה סַגִּיעִין מְעִיקֵי סַגִּיעִין דְּקָיְמִין עֲלָי׃ 3 סַגִּיעִין דְּאָמְרִין
לְנַפְשִׁי לֵית פֻּרְקָנָא לֵהּ בֵּאלָהָא לְעָלְמִין׃ 4 וְאַנְתְּ יְיָ חָרִיס עֲלַי אֵיקָרִי וּמְרוֹמֵם רֵישִׁי׃ 5 קָלִי קֳדָם יְיָ אֶצְלֵי וְקַבֵּל צְלוֹתִי מִטַּר וּבִית
מַקְדְּשֵׁהּ לְעָלְמִין׃ 6 אֲנָא שְׁכֵבֶת וּדְמֶכֶת אִתְּעֲרֵת מְטוּל דַּיְיָ סְמַךְ יָתִי׃ 7 לָא אֶדְחַל מֵרִבְבָן עַמְמִין דִּי חָזוֹר אִתְכַּנְּשׁוּ עֲלָי׃
8 קוּם יְיָ פְּרוֹק יָתִי אֱלָהִי אֲרוּם מְחֵיתָא כָּל בַּעֲלֵי דְּבָבַי עַל לֵיסְתְהוֹן כַּבֵּי דְּרִשְׁיעֵי תְּבַרְתָּא׃ 9 לְמָן קֳדָם יְיָ פֻּרְקָנָא וְעַל עַמָּךְ בִּרְכְתָךְ
לְעָלְמִין׃ ד 1 לְשַׁבָּחָא עַל נְגִינָתָא חֻשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃ 2 בְּעִדָּן צְלוֹתִי קַבֵּל מִנִּי אֱלָהָא דְּצִדְקוּתִי בְּעִדָּן עָקָא אַפְתֵּיתָא לִי
חוּס עֲלַי וְקַבֵּל צְלוֹתִי׃ 3 בְּנֵי אֱנָשָׁא מְטוּל מָה אֵיקָרִי לְאִתְכַּנָּעוּתָא תְּרַחֲמוּן סָרִיקוּתָא תְּבָעוּן כַּדְבוּבָא לְעָלְמִין׃ 4 וּדְעוּ אֲרֵי פְרַשׁ יְיָ
חַסִידָא לֵהּ יְיָ יְקַבֵּל צְלוֹתֵיהּ דְּדָוִד בְּמִקְרֵיהּ לֵהּ׃ 5 זוּעוּ מִנֵּהּ וְלָא תֶחְטוֹן אֱמָרוּ בָּעוּתְכוֹן בְּפִמְכוֹן וּשְׁאֲלָתְכוֹן בְּלִבְכוֹן וְצַלּוּ עַל שִׁוְיוּכוֹן
וְאִדַּכְּרוּ יוֹם מִיתוֹתָא לְעָלְמִין׃ 6 כְּבַשׁוּ יִצְרֵיכוֹן וְיִתְחַשִׁיב לְכוֹן כִּנְכְסַת צַדִּקָא וְסַבְּרוּ עַל יְיָ׃ 7 סַגִּיעִין דְּאָמְרִין מַן יַחְמִנָּא טָבָא נְסֵי
עֲלָנָא נְהוֹר סְבַר אַפָּךְ יְיָ׃ 8 יְהַבְתְּ חֶדְוָא בְלִבִּי מִן עִדָּן דְּעִבּוּרֵיהוֹן וַחֲמָרֵיהוֹן סְגִיעוּ׃ 9 בְּשְׁלָם כַּחֲדָא אֶשְׁכּוּב וְאֶדְמוֹךְ מְטוּל דְּאַנְתְּ יְיָ
לְבִלְחוֹדִי לְרָחְצָן תּוֹתְבִנַנִי׃ ה
1 לְשַׁבָּחָא עַל חִינְגִין חֻשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃ 2 מֵימְרִי אַצֵּית יְיָ בִּינָה רְגִגִי׃ 3 אַצֵּית לְקַל בָּעוּתִי מַלְכִּי וֵאלָהִי אֲרוּם קָדָמָךְ אֶצַלֵּי׃
4 יְיָ בְּצַפְרָא שְׁמַע קָלִי בְּצַפְרָא אֶסְדַּר קֳדָמָךְ וְאֶסְחֵי׃

Psalmus Dauid, cùm fugeret à facie Absalom filij sui. PSAL. III.

2.Reg. 15

DOmine quid multiplicati sunt qui tribulãt me? multi insurgunt aduersum me. *Multi dicunt animæ meę: Non est salus ipsi in Deo eius. * Tu autem Dñe susceptor meus es, gloria mea, & exaltans caput meũ. *Voce mea ad Dñm clamaui, & exaudiuit me de monte sancto suo. *Ego
* ὅ
autẽ dormiui & soporatus sum.* exurrexi, quia Dñs suscipiet me. *Non timebo millia populi circundantia me: * Exurge Domine, saluum me fac Deus meus. Quoniã tu percussisti omnes aduersantes mihi sine causa, dentes peccatorũ cõtriuisti. *Domini est salus, & super populum tuum benedictio tua.

In finem in * hymnis psalmus Dauid.
* carmi-nibus

PSAL. IIII.

CVm inuocarẽ ego, exaudiuit me Deus iustitiæ meæ: in tribulatione dilatasti mihi. Miserere mei, & exaudi orationem meam. *Filij hominũ vsquequo graui corde? vt quid diligitis vanitatem & quæritis mendacium? *Etscitote quoniã mirificauit Dñs sanctum suũ: Dñs exaudiet me, cùm
Byhe.4.f
clamauero ego ad eum. *Irascimini & nolite peccare: quæ dicitis in cordibus vestris, *
* ὅ
in cubilibus vestris compungimini. *Sacrificate sacrificium iustitiæ, & sperate in Dño. *Multi dicunt: Quis ostẽdet nobis bona? Signatum est super nos lumẽ vultus tui Dñe: * Dedisti lætitiam in corde meo. A fructu frumenti, vini, & olei sui multiplicati sunt. *In pace in idipsum dormiam & requiescam. quoniam tu Domine singulariter in spe constituisti me.

* In finẽ * Pro ea quæ hæreditatem consequitur Psalmus Dauid. PSAL. V.

VErba mea auribus percipe, Dñe, intellige clamorem meũ: * Intende voci orationis meę rex meus & De⁹ meus. Quoniã ad te orabo Domine: *Manè exaudies vocem meã. Manè astabo tibi & *videbis me:
* videbo

1 * Ψαλμὸς τῷ δαυίδ, ὁπότε ἀπεδίδρασκεν ἀπὸ προσώπου Αβεσαλὼμ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. γ'.
2 * Κύριε τί ἐπληθύνθησαν οἱ θλίβοντές με; πολλοὶ
3 ἐπανίστανται ἐπ' ἐμέ· * πολλοὶ λέγουσι τῇ ψυχῇ μου,
οὐκ ἔστι σωτηρία αὐτῷ ἐν τῷ θεῷ αὐτοῦ. διάψαλμα.
4 * σὺ δὲ κύριε ἀντιλήπτωρ μου εἶ, ὁ δόξα μου καὶ ὑψῶν
5 τὴν κεφαλήν μου. * φωνῇ μου πρὸς κύριον ἐκέκραξα, καὶ ἐπήκουσέ μου ἐξ ὄρους ἁγίου αὐτοῦ.
6 * ἐγὼ δὲ ἐκοιμήθην καὶ ὑπνωσα· ἐξηγέρθην, ὅτι κύ-
7 ριος ἀντιλήψεταί μου. * οὐ φοβηθήσομαι ἀπὸ μυριάδων λαοῦ, τῶν κύκλῳ συνεπιτεθειμένων μοι·
8 * ἀνάστα κύριε, σῶσόν με ὁ θεός μου· ὅτι σὺ ἐπάταξας πάντας τοὺς ἐχθραίνοντάς μοι ματαίως, ὀδόντας ἁμαρ-
9 τωλῶν συνέτριψας· * τοῦ κυρίου ἡ σωτηρία, καὶ ἐπὶ τὸν λαόν σου ἡ εὐλογία σου.

1 * Εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις ψαλμὸς τῷ δαυίδ. δ'.
2 * Ἐν τῷ ἐπικαλεῖσθαί με εἰσήκουσέ μου ὁ θεὸς τῆς δι-
καιοσύνης μου, ἐν θλίψει ἐπλάτυνάς με. οἰκτείρησόν με,
3 καὶ εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου. * υἱοὶ ἀνθρώπων
ἕως πότε βαρυκάρδιοι; ἱνατί ἀγαπᾶτε ματαιότητα, καὶ ζη-
4 τεῖτε ψεῦδος; * καὶ γνῶτε ὅτι ἐθαυμάσωσε κύριος
τὸν ὅσιον αὐτοῦ, κύριος εἰσακούσεταί μου ἐν τῷ κεκραγέναι
με πρὸς αὐτόν.
5 * ὀργίζεσθε καὶ μὴ ἁμαρτάνετε, ἃ λέγετε ἐν ταῖς καρ
δίαις ὑμῶν, ἐπὶ ταῖς κοίταις ὑμῶν κατανύγητε.
6 * θύσατε θυσίαν δικαιοσύνης, καὶ ἐλπίσατε ἐπὶ κύριον.
7 * πολλοὶ λέγουσι, τίς δείξει ἡμῖν τὰ ἀγαθά; ἐσημειώθη ἐφ' ἡμᾶς τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου κύριε·
8 * ἔδωκας εὐφροσύνην εἰς τὴν καρδίαν μου. ἀπὸ καρ-
ποῦ σίτου, οἴνου, καὶ ἐλαίου αὐτῶν ἐπληθύνθησαν.
9 * ἐν εἰρήνῃ ἐπὶ τὸ αὐτὸ κοιμηθήσομαι καὶ ὑπνώσω. ὅτι
σὺ κύριε κατὰ μόνας ἐπ' ἐλπίδι κατῴκισάς με.

1 * Ὑπὲρ τῆς κληρονομούσης ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ε'.
2 * Τὰ ῥήματά μου ἐνώτισαι κύριε, σύνες τὴν κραυγήν μου·
3 * πρόσχες τῇ φωνῇ τῆς δεήσεώς μου ὁ βασιλεύς μου καὶ ὁ
4 θεός μου. ὅτι πρὸς σὲ προσεύξομαι κύριε. * τὸ πρωῒ εἰσακού-
σῃ τῆς φωνῆς μου. τὸ πρωῒ παραστήσομαί σοι καὶ ἐπόψει με·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[1] Canticum Dauid cùm fugeret à facie Absalom filij sui. PSAL. III.

DOmine quàm multi sunt infestatores mei! multi surgunt aduersum me. [3] Multi dicunt animæ meæ: Non est redemptio ei in Deo in æternum. [4] Et tu, Dñe, scutum super me, honor meus, & exaltator capitis mei. [5] Voce mea ad Dominum orabo: & recepit orationem meam de monte domus sanctuarij sui in æternum. [6] Ego quieui & dormiui; euigilaui, quoniam Deus sustentauit me. [7] Non timebo à myriadibus populorum qui circumcirca coadunati sunt aduersum me. [8] Surge Dñe, redime me Deus meus, quoniam tu percussisti omnes auctores inimicitiæ meæ super genas eorum, dentes impiorum confregisti. [9] A facie Domini redemptio, & super populum tuum benedictio tua in æternum. [1] Ad canendum super neghinath, canticum Dauid. PSAL. IIII.

IN tempore orationis meæ recipe à me Deus iustitiæ meæ, in tempore angustiæ dilatasti mihi. miserere mei, & accipe orationem meam. [3] Filij hominis vsquequo honor meus ad vituperium? amabitis mania, quæretis mendacium in æternum? [4] Et scitote quoniam separauit Dominus misericordem sibi: Dominus accipiet orationem Dauidis cùm inuocauerit eum. [5] Contremiscite ab illo, & ne peccetis: dicite orationem vestram in ore vestro, & petitionem vestrã in corde vestro, & orate super cubile vestrum: & mementote diei mortis semper. [6] Domate concupiscentias vestras, & reputabitur vobis sicut sacrificium iustitiæ: & sperate in Dño. [7] Plures sunt qui dicunt: Quis ostendet nobis bonum? leua super nos lumen aspectus faciei tuæ Domine. [8] Dedisti lætitiam in corde meo à tempore quo frumentum eorum & vinum eorum multiplicata sunt. [9] In pace simul accubabo ac dormiam, quoniam tu Domine singulariter securè sedere facies me.

[1] Ad canendum super choros, canticum Dauid. PSAL. V.

VErbum meum ausculta Domine, intellige desiderium meum. [3] Ausculta vocem petitionis meæ; rex meus & Deus meus, quoniam coram te orabo. [4] Domine manè audi vocem meam; manè ordinabo coram te, & respiciam.

5 * כִּי לֹא אֵל־חָפֵץ רֶשַׁע אַתָּה לֹא יְגָרְךָ רָע׃
6 * לֹא יִתְיַצְּבוּ הוֹלְלִים לְנֶגֶד עֵינֶיךָ שָׂנֵאתָ כָּל־
פֹּעֲלֵי אָוֶן׃
7 * תְּאַבֵּד דֹּבְרֵי כָזָב אִישׁ דָּמִים וּמִרְמָה יְתָעֵב יְהוָה׃
8 * וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדְּךָ אָבוֹא בֵיתֶךָ אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל־
הֵיכַל־קָדְשְׁךָ בְּיִרְאָתֶךָ׃
9 * יְהוָה נְחֵנִי בְצִדְקָתְךָ לְמַעַן שׁוֹרְרָי הַיְשֶׁר לְפָנַי
דַּרְכֶּךָ׃
10 * כִּי אֵין בְּפִיהוּ נְכוֹנָה קִרְבָּם הַוּוֹת קֶבֶר־פָּתוּחַ
גְּרוֹנָם לְשׁוֹנָם יַחֲלִיקוּן׃
11 * הַאֲשִׁימֵם אֱלֹהִים יִפְּלוּ מִמֹּעֲצוֹתֵיהֶם בְּרֹב
פִּשְׁעֵיהֶם הַדִּיחֵמוֹ כִּי־מָרוּ בָךְ׃
12 * וְיִשְׂמְחוּ כָל־חוֹסֵי בָךְ לְעוֹלָם יְרַנֵּנוּ וְתָסֵךְ עֲלֵימוֹ
וְיַעְלְזוּ בְךָ אֹהֲבֵי שְׁמֶךָ׃
13 * כִּי־אַתָּה תְּבָרֵךְ צַדִּיק יְהוָה כַּצִּנָּה רָצוֹן תַּעְטְרֶנּוּ׃

ו

1 * לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת עַל־הַשְּׁמִינִית מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 * יְהוָה אַל־בְּאַפְּךָ תוֹכִיחֵנִי וְאַל־בַּחֲמָתְךָ תְיַסְּרֵנִי׃
3 * חָנֵּנִי יְהוָה כִּי אֻמְלַל אָנִי רְפָאֵנִי יְהוָה כִּי נִבְהֲלוּ
עֲצָמָי׃
4 * וְנַפְשִׁי נִבְהֲלָה מְאֹד וְאַתָּה יְהוָה עַד־מָתָי׃
5 * שׁוּבָה יְהוָה חַלְּצָה נַפְשִׁי הוֹשִׁיעֵנִי לְמַעַן חַסְדֶּךָ׃
6 * כִּי אֵין בַּמָּוֶת זִכְרֶךָ בִּשְׁאוֹל מִי יוֹדֶה־לָּךְ׃
7 * יָגַעְתִּי בְאַנְחָתִי אַשְׂחֶה בְכָל־לַיְלָה מִטָּתִי
בְּדִמְעָתִי עַרְשִׂי אַמְסֶה׃
8 * עָשְׁשָׁה מִכַּעַס עֵינִי עָתְקָה בְּכָל־צוֹרְרָי׃
9 * סוּרוּ מִמֶּנִּי כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן כִּי־שָׁמַע יְהוָה קוֹל
בִּכְיִי׃
10 * שָׁמַע יְהוָה תְּחִנָּתִי יְהוָה תְּפִלָּתִי יִקָּח׃
11 * יֵבֹשׁוּ וְיִבָּהֲלוּ מְאֹד כָּל־אֹיְבָי יָשֻׁבוּ יֵבְשׁוּ רָגַע׃

5 * Quoniam non Deus volens iniquitatem tu:
nec habitabit iuxta te malignus.
6 * Non stabunt iniqui in conspectu oculorum
tuorum: odisti omnes qui operãtur iniquitatem.
7 * Perdes loquentes mendacium. virum san-
guinum & dolosum abominabitur Dominus.
8 * Ego autem in multitudine misericordiæ tuæ
introibo in domum tuam: adorabo ad templum
9 sanctum tuum in timore tuo. * Domine de-
duc me in iustitia tua propter insidiatores meos:
10 dirige ante faciem meam viam tuam. * Non
est enim in ore eorum rectum; interiora eorum
insidiæ; sepulchrum patens guttur eorum: lin-
11 guam suam lenificant. * Condemna eos Deus,
excidant à consiliis suis, iuxta multitudinem sce
lerum eorum expelle eos, quoniam prouocaue-
12 runt te. * Et lætentur omnes qui sperant in
te, in perpetuum laudabunt; & proteges eos,
& lætabuntur in te qui diligunt nomen tuum.
13 * Quoniam tu benedices iusto, Domine, vt
scuto placabilitatis coronabis eum.

1 * Victori in psalmis super octauam, psal-
mus Dauid. VI.
2 DOmine ne in furore tuo arguas me, neque in
3 ira tua corripias me. * Miserere mei
Domine quoniam infirmus sum: sana me Do-
mine quoniam conturbata sunt ossa mea.
4 * Et anima mea turbata est valdè, & tu
5 Domine vsquequò? * Conuertere Domine,
erue animam meam; salua me propter misericor-
6 diam tuam. * Quoniam non in morte recor-
datio tui: in inferno quis confitebitur tibi?
7 * Laboraui in gemitu meo, natare faciam to-
ta nocte lectum meum, lachrymis meis stratum
8 meum rigabo. * Caligauit præ amaritudine
oculus meus, consumptus sum ab vniuersis ho-
9 stibus meis. * Recedite à me omnes qui ope-
ramini iniquitatem, quia audiuit Dominus vo-
10 cem fletus mei. * Audiuit Dominus de-
precationem meam; Dominus orationem meam
11 suscipiet. * Confundantur & conturben-
tur vehementer omnes inimici mei: reuertan-
tur & confundantur subitò.

תרגום

5 מְטוּל דְּלָא אֱלָהּ צָבֵי בִּרְשִׁיעָא אַנְתְּ וְלָא יִתְיְהֵב עִמָּךְ בִּישָׁא׃
6 לָא יִתְעַתְּדוּן מְהַלָּעֲבִין קֳבֵל עֵינָךְ שְׂנֵאתְ כָּל עָבְדֵי שִׁקָּר׃
7 תְּאַבֵּד מְמַלְלֵי כִדְבָא אֱנָשׁ שָׁרֵי דָם זַמַּאי וְנִכְלָא יְרַחֵק יְיָ׃
8 וַאֲנָא בְּסוּגֵי טוּבָךְ אֵעוֹל לְבֵיתָךְ אֶסְגּוֹד לְהֵיכְלָא דְקֻדְשָׁךְ בִּדְחַלְתָּךְ׃
9 יְיָ דַּבַּר יָתִי בְּצִדְקָתָךְ מִן בְּגַלַּל חִשְׁבַּחְתִּי חַקַּן קֳדָמַי אוֹרְחָךְ׃
10 אֲרוֹם דְּלֵית בְּפֻמְהוֹן דְּרַשִׁיעֵי כִּינְתָא גּוּפֵיהוֹן מַלְיָן אִתְרַגּוּשְׁתָּא
חֵיךְ שִׁיוֹל פְּתִיחַ גְּרוֹנְהוֹן לִישָׁנְהוֹן מְשַׁעְיָין׃
11 חַיֵּב לְהוֹן אֱלָהָא יְתַבְּשְׁלִין מִן מְלֵיהוֹן בְּסוּגֵי מָרָדֵיהוֹן אַתְּקֵל לְהוֹן אֲרוֹם מְרַדוּ בְּמֵימְרָךְ׃
12 וְיִחְדוּן כָּל מְסַבְּרִין בְּמֵימְרָךְ לְעָלַם יְשַׁבְּחוּן וְתָטֵל עֲלֵיהוֹן וְיִבְדְּחוּן בְּמֵימְרָךְ דְּרַחֲמִין שְׁמָךְ׃
13 מְטוּל דְּאַנְתְּ מְבָרֵךְ לְצַדִּיקָא יְיָ הֵיךְ חֵרִיסָא טָבָא רַעֲוָא תַּכְלִלְנֵהּ׃

ו

1 לְשַׁבָּחָא עַל כִּנָּרָא דְּתְמַנְיָא נִיטִין חִשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃
2 יְיָ לָא בְּרֻגְזָךְ תְּכַסְּינַנִי וְלָא בִּרְתָחָךְ חֲרֵבֵי יָתִי׃
3 חוּס עֲלַי אֱלָהָא מְטוּל דְּחַלָּשׁ אֲנָא אַסֵּי יָתִי יְיָ מְטוּל דְּאִתְבְּהִילוּ גַּרְמַי׃
4 וְנַפְשִׁי אִתְבְּהִילַת לַחֲדָא וְאַנְתְּ יְיָ עַד אֵימָתַי רָנַח לִי׃
5 תּוּב יְיָ פְּצֵה נַפְשִׁי פְּרָק יָתִי מִן בְּגַלַּל טִיבוּתָךְ׃
6 מְטוּל דְּלֵית בְּמוֹתָא דַּכְרָנָךְ בִּשְׁיוֹל מַן יוֹדֵה לָךְ׃
7 אִשְׁתַּלְהֵיתִי בְּתוּנְחָתִי אַמַּלֵל בְּצַעֲרִי כָּל לֵילְיָא עַל שְׁוִויי בְּדִמְעָתִי
דַּרְגְּשִׁי אַטְמֵשׁ׃
8 חֲשׁוֹכַת מֵרוֹגֶז עֵינִי אִיתְכְּלַיַת בְּכָל עָקְתַי׃
9 זוּרוּ מִנִּי כָּל עָבְדֵי שִׁקָּר אֲרוֹם קַבֵּל יְיָ קָל בְּכוּתִי׃
10 שְׁמִיעַ קֳדָם יְיָ פֻּרְקָנִי יְיָ קַבֵּל צְלוֹתִי׃
11 יִבְהֲתוּן וְיִתְבַּהֲלוּן לַחֲדָא כָּל בַּעֲלֵי דָּבְבִי יְהוּבוּן וְיִבְהֲתוּן כְּשָׁעָה׃

*Quoniam non Deus volens iniquitatem tu es. nō habitabit iuxta te malign⁹, *neq; permanebūt iniusti ante oculos tuos. Odisti omnes qui operātur iniquitatē: *Perdes omnes qui loquuntur mendacium. virum sanguinū & dolosum abominabitur Dñs. *Ego autem in multitudine misericordiæ tuæ, introibo in domum tuā; adorabo ad templum sanctū tuū in timore tuo. *Dñe deduc me in iustitia tua, propter inimicos meos dirige in conspectu tuo viam meam. Ro.3.b. *Quoniānō est in ore eorū veritas, cor eo- *est rum vanum est. sepulchrum patens *guttur eorū, linguis suis dolosè agebant: *Iudica illos Deus. Decidāt à cogitationibus suis: secundùm multitudinem impietatum eorū expelle eos, quoniā irritauerūt te Dñe. *Et lætentur omnes qui sperant in te, in ę- *omnes ternum exultabunt, & habitabis in eis. Et gloriabūtur in te *qui diligunt nomē tuū: *Quoniam tu benedices iusto Domine, vt scuto bonæ voluntatis coronasti nos.

*In finem in *hymnis pro octaua Psal- *carmimus Dauid. VI. nibus

DOmine ne in furore tuo arguas me, neque in ira tua corripias me. *Miserere Inf.17. mei Dñe, quoniam infirmus sum: sana me Dñe, quoniā cōturbata sunt ossa mea. *Et aīa mea turbata est valdè, & tu Dñe vsquequò? *Cōuertere Dñe, *eripe aīam meā. Sal- *σ uū me fac ꝓptermisericordiā tuam: *Quoniā nō est in morte ꝙ memor sit tui: in inferno autē ꝙs confitebitur tibi? *Laboraui in gemitu meo, lauabo per singulas noctes lectū meū, in lachrymis meis stratū meū rigabo. *Turbatus est à furore oculus meus, inueteraui inter oēs inimicos meos. *Discedite à me omnes qui operamini iniquitatem, quoniam exaudiuit Dominus vocem fletus mei. *Exaudiuit Dñs deprecationem meam, Dominus orationē meam suscepit. *Erubescāt & cōturbētur *oēs inimici mei: *veheconuertantur & erubescāt valdè velociter. menter

*ὅτι οὐχὶ θεὸς θέλων ἀνομίαν σὺ εἶ. καὶ παροικήσει σοὶ πονηρευόμενος, *οὐδὲ διαμενοῦσι παράνομοι κατέναντι τῶν ὀφθαλμῶν σου. ἐμίσησας πάντας τοὺς ἐργαζομένους τὴν ἀνομίαν· *ἀπολεῖς πάντας τοὺς λαλοῦντας τὸ ψεῦδος. ἄνδρα αἱμάτων καὶ δόλιον βδελύσσεται κύριος. *ἐγὼ δὲ ἐν τῷ πλήθει τοῦ ἐλέους σου, εἰσελεύσομαι εἰς τὸν οἶκόν σου, προσκυνήσω πρὸς ναὸν ἅγιόν σου ἐν φόβῳ σου. *κύριε ὁδήγησόν με ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου, σύνισον τῶν ἐχθρῶν μου κατεύθυνον ἐνώπιόν σου τὴν ὁδόν μου. *ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἀλήθεια, ἡ καρδία αὐτῶν ματαία. τάφος ἀνεῳγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν, ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν· *κρῖνον αὐτοὺς ὁ θεός. ἀποπεσάτωσαν ἀπὸ τῶν διαβουλιῶν αὐτῶν, κατὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀσεβειῶν αὐτῶν ἔξωσον αὐτούς, ὅτι παρεπικράναν σε κύριε. *καὶ εὐφρανθείησαν πάντες οἱ ἐλπίζοντες ἐπὶ σέ, εἰς αἰῶνα ἀγαλλιάσονται, καὶ κατασκηνώσεις ἐν αὐτοῖς. καὶ καυχήσονται ἐν σοὶ οἱ ἀγαπῶντες τὸ ὄνομά σου· *ὅτι σὺ εὐλογήσεις δίκαιον κύριε, ὡς ὅπλῳ εὐδοκίας ἐστεφάνωσας ἡμᾶς.

*Εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις ὑπὲρ τῆς ὀγδόης ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ϛ'.

*Κύριε μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξῃς με, μηδὲ τῇ ὀργῇ σου παιδεύσῃς με. *ἐλέησόν με κύριε, ὅτι ἀσθενής εἰμι. ἴασαί με κύριε, ὅτι ἐταράχθη τὰ ὀστᾶ μου. *καὶ ἡ ψυχή μου ἐταράχθη σφόδρα, καὶ σὺ κύριε ἕως πότε; *ἐπίστρεψον κύριε, ῥῦσαι τὴν ψυχήν μου. σῶσόν με ἕνεκεν τοῦ ἐλέους σου· *ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν τῷ θανάτῳ ὁ μνημονεύων σου, ἐν δὲ τῷ ᾅδῃ τίς ἐξομολογήσεταί σοι; *ἐκοπίασα ἐν τῷ στεναγμῷ μου, λούσω καθ' ἑκάστην νύκτα τὴν κλίνην μου, ἐν δάκρυσί μου τὴν στρωμνήν μου βρέξω. *ἐταράχθη ἀπὸ θυμοῦ ὁ ὀφθαλμός μου, ἐπαλαιώθην ἐν πᾶσι τοῖς ἐχθροῖς μου. *ἀποστητε ἀπ' ἐμοῦ πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν, ὅτι εἰσήκουσε κύριος τῆς φωνῆς τοῦ κλαυθμοῦ μου. *ἤκουσε κύριος τῆς δεήσεώς μου, κύριος τὴν προσευχήν μου προσεδέξατο. *αἰσχυνθείησαν καὶ ταραχθείησαν πάντες οἱ ἐχθροί μου· ἀποστραφείησαν καὶ καταισχυνθείησαν σφόδρα διατάχες.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[5] Quoniam non Deus volens improbitatem tu es; & non commorabitur tecum malus. [6] Non permanebunt irrisores coram oculis tuis: odisti omnes operarios falsitatis. [7] Perdes loquentes mendacium: hominem effusorem sanguinis mundi, & dolosum longè propellet Dominus. [8] Et ego in multitudine bonitatis tuæ ingrediar in domum tuam, adorabo ad templum sanctum tuum in timore tui. [9] Domine deduc me in iustitia tua, propter laudem meam; dirige coram me viam tuam. [10] Quoniam non est in ore impiorum rectum: corpora eorum plena sunt tumultu: sicut infernus patens guttur eorum: linguam suam lenificant. [11] Condemna illos Deus: deficiant à consiliis suis; in multitudine rebellationum eorum, fac impingere eos; quoniam rebelles fuerunt Verbo tuo. [12] Et lætabuntur omnes qui sperant in Verbo tuo, in æternum laudabunt; & obumbrabis eos, & lætabuntur in verbo tuo amatores nominis tui. [13] Quoniam tu benedices iustis, Domine: veluti clypeo voluntate bona coronabis eum.

[1] Ad canendum super citharam octo chordarum, Hymnus Dauidi. PSAL. VI.

DOmine ne in furore tuo corripias me, neque in ira tua castiges me. [3] Miserere mei Domine, quoniam debilis sum ego: sana me Dñe, quoniam obstupuerunt ossa mea. [4] Et anima mea conturbata est vehementer; & tu Domine vsquequo refrigerium mihi? [5] Reuertere Domine, libera animam meam, redime me propter benignitatem tuam. [6] Quoniam non est in morte memoria tui: in inferno quis laudabit te? [7] Lassatus sum suspirio meo, loquar in dolore meo tota nocte super lectum meum: lachrymis meis cubile meum rigabo. [8] Caligauit præ indignatione oculus meus, consumptus est propter omnes oppressores meos. [9] Recedite à me omnes operarij falsitatis, quoniam accepit Dominus vocem ploratus mei. [10] Exaudita est in conspectu Domini deprecatio mea: Dominus orationem meam accepit. [11] Confundantur & interturbentur valde omnes auctores inimicitiæ meæ: reuertantur & confundantur in momento.

ז

1 * שִׁגָּיוֹן לְדָוִד אֲשֶׁר־שָׁר לַיהוָה עַל־דִּבְרֵי־כוּשׁ
בֶּן־יְמִינִי׃
2 * יְהוָה אֱלֹהַי בְּךָ חָסִיתִי הוֹשִׁיעֵנִי מִכָּל־רֹדְפַי
וְהַצִּילֵנִי׃
3 * פֶּן־יִטְרֹף כָּאַרְיֵה נַפְשִׁי פֹּרֵק וְאֵין מַצִּיל׃
4 * יְהוָה אֱלֹהַי אִם־עָשִׂיתִי זֹאת אִם־יֶשׁ־עָוֶל בְּכַפָּי׃
5 * אִם־גָּמַלְתִּי שִׁלְמִי רָע וָאֲחַלְּצָה צוֹרְרִי רֵיקָם׃
6 * יִרְדֹּף אוֹיֵב נַפְשִׁי וְיַשֵּׂג וְיִרְמֹס לָאָרֶץ חַיָּי וְכָבוֹדִי
לֶעָפָר יַשְׁכֵּן סֶלָה׃
7 * קוּמָה יְהוָה בְּאַפֶּךָ הִנָּשֵׂא בְּעַבְרוֹת צוֹרְרָי וְעוּרָה
אֵלַי מִשְׁפָּט צִוִּיתָ׃
8 * וַעֲדַת לְאֻמִּים תְּסוֹבְבֶךָ וְעָלֶיהָ לַמָּרוֹם שׁוּבָה׃
9 * יְהוָה יָדִין עַמִּים שָׁפְטֵנִי יְהוָה כְּצִדְקִי וְכָתֻמִּי עָלָי׃
10 * יִגְמָר־נָא רַע רְשָׁעִים וּתְכוֹנֵן צַדִּיק וּבֹחֵן לִבּוֹת
וְכִלְיוֹת אֱלֹהִים צַדִּיק׃
11 * מָגִנִּי עַל־אֱלֹהִים מוֹשִׁיעַ יִשְׁרֵי־לֵב׃
12 * אֱלֹהִים שׁוֹפֵט צַדִּיק וְאֵל זֹעֵם בְּכָל־יוֹם׃
13 * אִם־לֹא יָשׁוּב חַרְבּוֹ יִלְטוֹשׁ קַשְׁתּוֹ דָּרַךְ וַיְכוֹנְנָהּ׃
14 * וְלוֹ הֵכִין כְּלֵי־מָוֶת חִצָּיו לְדֹלְקִים יְפָעֵל׃
15 * הִנֵּה יַחְבֹּל־אָוֶן וְהָרָה עָמָל וְיָלַד שָׁקֶר׃
16 * בּוֹר כָּרָה וַיְחַפְּרֵהוּ וַיִּפֹּל בְּשַׁחַת יִפְעָל׃
17 * יָשׁוּב עֲמָלוֹ בְרֹאשׁוֹ וְעַל קָדְקֳדּוֹ חֲמָסוֹ יֵרֵד׃
18 * אוֹדֶה יְהוָה כְּצִדְקוֹ וַאֲזַמְּרָה שֵׁם־יְהוָה עֶלְיוֹן׃

ח

1 * לַמְנַצֵּחַ עַל־הַגִּתִּית מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 * יְהוָה אֲדֹנֵינוּ מָה־אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר
תְּנָה הוֹדְךָ עַל־הַשָּׁמָיִם׃
3 * מִפִּי עוֹלְלִים וְיוֹנְקִים יִסַּדְתָּ עֹז לְמַעַן צוֹרְרֶיךָ
לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם׃

PSALTER. Tranſlat.B.Hieronymi.

1 * *Pro ignoratione Dauid, qui cecinit Domino ſuper verba Æthiopis filij Jemini.*

PSAL. VII.

2 *DOmine Deus meus in te ſperaui, ſalua me*
ab omnibus perſequẽtibus me, et libera me.
3 * *Ne fortè rapiat vt leo animam meam; la-*
4 *ceret, & non ſit qui eripiat.* * *Domine Deus*
meus ſi feci iſtud, ſi eſt iniquitas in manib⁹ meis.
5 * *Si reddidi retribuentibus mihi mala, &*
6 *dimiſi hoſtes meos vacuos:* *Perſequatur ini-*
micus animam meam & apprehendat, & con-
culcet in terra vitam meam, & gloriam meam
7 *in puluerem collocet. Semper.* *Surge Domine*
in furore tuo, eleuare indignans ſuper hoſtes
meos, et conſurge ad me iudicio quod mandaſti.
8 * *Et congregatio tribuum circundet te, &*
pro hac in altum reuertere.
9 *Dominus iudicabit populos: iudica me Do-*
mine ſecundùm iuſtitiam meam, & ſecundùm
10 *ſimplicitatem meam quæ eſt in me.* *Conſume-*
tur nunc malum iniquorum, & confirmetur iu-
ſtus, probator cordis & renum Deus iuſtus.
11 * *Clypeus meus in Deo, qui ſaluat rectos cor-*
12 *de.* * *Deus iudex iuſtus, & fortis comminans*
tota die.
13 * *Non conuertenti gladium ſuum acuet, ar-*
cum ſuum tetendit & parauit illum.
14 * *Et in ipſo præparauit vaſa mortis, ſagit-*
tas ſuas ad comburendum operatus eſt.
15 * *Ecce parturit iniquitatem & concepit do-*
16 *lorem, & peperit mendacium.* * *Lacum ape-*
ruit & effodit eum, & incidit in interitum
17 *quem operatus eſt.* * *Reuertetur dolor ſuus in*
caput eius, et ſuper verticem eius iniquitas ſua
18 *deſcendet.* * *Confitebor Domino ſecundùm*
iuſtitiam eius, & cantabo nomini Dñi altiſſimi.

1 * *Victori pro torcularibus pſalmus Dauid.*

PSAL. VIII.

2 *DOmine dominator noſter quàm grande eſt*
nomen tuum in vniuerſa terra, qui po-
3 *ſuiſti gloriam tuam ſuper cælos.* * *Ex ore in-*
fantium & lactẽtium perfeciſti laudem propter
aduerſarios tuos, vt quieſcat inimicus et vltor.

תרגום

ז

1 תְּרַגְמָא דְאוֹרַיְתָא לְדָוִד דִּי שַׁבַּח קֳדָם יְיָ עַל חֲכָרָא דְשָׁאוּל בַּר קִישׁ דְּמִשְׁבְּטָא דְבִנְיָמִין׃ 2 יְיָ אֱלָהִי בְּמֵימְרָךְ סְבָרֵת פָּרוֹק יָהִי מִכָּל
רָדְפַי וּפְצֵה יָתִי׃ 3 דִּילְמָא יִתְבַּר חֵיךְ כְּאַרְיָא נַפְשִׁי יָפַשׁ וְלֵית דְּפָצֵי׃ 4 יְיָ אֱלָהִי אִין עֲבַדְתָּ דָּא אִין אִיתּ טָלוּמָא בִּידָי׃ 5 אִין פְּרַעְתָּ
לְבָעֵל שְׁלָמִי בִּישָׁא וּדְחַקֵת מְעִיקִי מַגָּן׃ 6 יֶהֵא רָדִיף בְּעֵל דְּבָבָא נַפְשִׁי וְיַדְבֵּק וְיִכְבֹּשׁ לְאַרְעָא חַיַּי וְיָקָרִי לְעַפְרָא יַשְׁרֵי לָעַלְמִין׃
7 קוּם יְיָ בְּתִקְפָּךְ אִתְנַשֵּׂל בְּרוּגְזָךְ עַל מְעִיקִי וְסַרְהֵב לִי דִּינָא דְפַקֵּדְתָּא׃ 8 וּכְנִישַׁת אוּמַיָּא תַּחְזְרִינָךְ וַאֲמַטְלָתָהָא לְבֵית שְׁכִינְתָּךְ
חוּב׃ 9 מֵימְרָא דַיְיָ יְדוּן עַמְמַיָּא דוּן יָתִי יְיָ כְּזָכוּתִי וּכְשָׁלְמוּתִי פְּרַע לִי׃ 10 יִשְׁתֵּצֵי כְעַן בִּישָׁא לְרִשְׁעַיָּא וְיִשְׁתַּכְלְלִין צַדִּיקִי וּבָחֵן לִבָּא
וְכִלְיָן אֱלָהָא זַכָּאָה׃ 11 תְּרִיסִי עַל אֱלָהָא פָּרֵק תְּרִיצֵי לִבָּא׃ 12 אֱלָהָא דַיָּנָא זַכָּאָה וְתַקָּפָא רָגֵז עַל רְשִׁיעֵי כָּל יוֹמָא׃ 13 אִם
לָא תָּאוּב לְרַחֲקָהָּה סַיְפֵּהּ שְׁחִיז קְשְׁתֵּיהּ מְתֵיחָא וְסָדִירָא׃ 14 וַאֲמַטּוּלְתָּהּ אַתְקֵין זַיְנֵי מוֹתָא גִּירוֹתִי לְדַלְקֵי צַדִּיקַיָּא יַעֲבֵד׃ 15 הָא יִצְטַעַר
לְשִׁקְרָא וְיַעֵדִי עֲמָלָא וְיָלִיד שִׁקְרָא׃ 16 שׁוּחַ חָפַר וְגַמְצֵיהּ וּנְפַל בְּשַׁחֲתָא דַּעֲבַד׃ 17 יְהוֹב לֵיעוּתֵהּ בְּרֵישֵׁהּ וְעַל מוּחֵהּ חֲטוּפֵהּ יֵחֵית׃
18 אֶשְׁבַּח יְיָ הֵיךְ צִדְקוּתֵהּ וַאֲשַׁבַּח שׁוּם אֱלָהָא עִילָּאָה׃

ח

1 לַשַּׁבָּחָא עַל כִּנָּרָא תְּשַׁבְּחָתָא לְדָוִד׃ 2 יְיָ רִבּוֹנָנָא כְּמָה תַּלִּיל וּמְשַׁבַּח שְׁמָךְ בְּכָל אַרְעָא דִּיהַבְתָּ זִיוָךְ עֵיל מִן שְׁמַיָּא׃
3 מִפּוּם עֻלֵּימַיָּא וְיַנְקַיָּא אַשְׁתַּיְתָא עוּשְׁנָא מִן בְּגַלַּל מְעִיקָיִךְ לְבַטָּלָא בְּעֵל דְּבָבָא וְנָקֵם נְקָמְתָא׃

*Psalmus Dauid, quem cantauit Domino pro verbis Chusi filij Iemini.

PSAL. VII.

DOmine Deus meus in te speraui, saluũ me fac ex oĩbus psequentibus me, & libera me. *Nequãdo rapiat vt leo animam meã, dũ non est qui redimat, neq; qui saluũ faciat. *Dñe Deus meus si feci istud, si est iniqtas in manib⁹ meis: *Si reddidi retribuẽtibus mihi mala, decidam meritò ab inimicis meis inanis. *Persequatur meritò inimicus aĩam meã & cõpręhẽdat, & cõculcet in terra vitã meã, & gloriã meã in pulueré *collocet. *Exurge Dñe in ira tua, *exaltare in finibus inimicorũ tuorũ. Et exurge Dñe Deus meus in pcepto quod mãdasti; *Et synagoga populorũ circundabit te. & ppter hãc in altum regredere. *Dñs *iudicabit populos. Iudica me Dñe secundũ iustitiam meã, & secũdũ innocẽtiam meam sup me. *Cõsumetur iã neq tia peccatorũ, & diriges iustũ, scrutãs corda & renes De⁹ *iuste. *Adiutoriũ meũ à Deo qui saluos facit rectos corde. *Deus iudex iustus, & fortis & patiẽs, & nunquid irascitur p singulos dies? *Nisi conuersi fueritis, gladiũ suũ vibrabit: arcum suũ tetendit, & parauit illum. *Et in eo parauit vasa mortis, sagittas suas ardẽtibus effecit. *Ecce parturit iniustitiam, cõcepit dolorẽ & peperit iniquitatem. *Laci aperuit & effodit eũ, & *incidet in foueã quam fecit. *Conuertetur dolor eius in caput eius, & in verticem ipsi⁹ iniquitas eius descendet. *Cõfitebor Domino secundùm iustitiam eius, & psallam nomini Domini altissimi.

*In finem pro torcularibus, psalmus Dauid. PSAL. VIII.

DOmine Dominus noster, quàm admirabile* nomẽ tuum in vniuersa terra! quoniã eleuata est magnificẽtia tua super cælos. *Ex ore infantiũ & lactentium perfecisti laudem, propter inimicos tuos, vt destruas inimicum & vltorem.

1 *ψαλμὸς τῷ δαυίδ, ὃν ἦσε τῷ κυρίῳ ὑπὲρ τῶν λόγων χουσὶ υἱοῦ ἰεμδί. ζ.

2 *Κύριε ὁ θεός μου ἐπὶ σοὶ ἤλπισα, σῶσόν με ἐκ πάντων τῶν διωκόντων με, καὶ ῥῦσαί με. 3 *μή ποτε ἁρπάσῃ ὡς λέων τὴν ψυχήν μου, μὴ ὄντος λυτροῦμένου, μὴ δὲ σώζοντος. 4 *κύριε ὁ θεός μου εἰ ἐποίησα τοῦτο, εἰ ἔστιν ἀδικία ἐν χερσί μου· 5 *εἰ ἀνταπέδωκα τοῖς ἀνταποδιδοῦσί μοι κακά, ἀποπέσοιμι ἄρα ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν μου κενός. 6 *καταδιώξαι ἄρα ὁ ἐχθρὸς τὴν ψυχήν μου καὶ καταλάβοι, καὶ καταπατήσαι εἰς γῆν τὴν ζωήν μου, καὶ τὴν δόξαν μου εἰς χοῦν κατασκηνώσαι.

7 *ἀνάστηθι κύριε ἐν ὀργῇ σου, ὑψώθητι ἐν τοῖς πέρασι τῶν ἐχθρῶν σου. καὶ ἐξεγέρθητι κύριε ὁ θεός μου ἐν προστάγματι ᾧ ἐνετείλω· 8 *καὶ συναγωγὴ λαῶν κυκλώσει σε. καὶ ὑπὲρ ταύτης εἰς ὕψος ἐπίστρεψον.

9 *κύριος κρινεῖ λαούς. κρῖνόν μοι κύριε κατὰ τὴν δικαιοσύνην μου, καὶ κατὰ τὴν ἀκακίαν μου ἐπ' ἐμοί.

10 *συντελεσθήτω δὴ πονηρία ἁμαρτωλῶν, καὶ κατευθυνεῖς δίκαιον, ἐτάζων καρδίας καὶ νεφρούς ὁ θεὸς δικαίως.

11 *ἡ βοήθειά μου παρὰ τοῦ θεοῦ τοῦ σώζοντος τοὺς εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ. 12 *ὁ θεὸς κριτὴς δίκαιος καὶ ἰσχυρὸς καὶ μακρόθυμος, καὶ μὴ ὀργὴν ἐπάγων καθ' ἑκάστην ἡμέραν;

13 *ἐὰν μὴ ἐπιστραφῆτε, τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ σιλβώσει, τὸ τόξον αὐτοῦ ἐνέτεινε, καὶ ἡτοίμασεν αὐτό.

14 *καὶ ἐν αὐτῷ ἡτοίμασε σκεύη θανάτου, τὰ βέλη αὐτοῦ τοῖς καυμθμένοις ἐξειργάσατο. 15 *ἰδοὺ ὠδίνησεν ἀδικίαν, συνέλαβε πόνον, καὶ ἔτεκεν ἀνομίαν.

16 *λάκκον ὤρυξε, καὶ ἀνέσκαψεν αὐτόν, καὶ ἐμπεσεῖται εἰς βόθρον ὃν εἰργάσατο.

17 *ἐπιστρέψει ὁ πόνος αὐτοῦ εἰς κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ κορυφὴν αὐτοῦ ἡ ἀδικία αὐτοῦ καταβήσεται.

18 *ἐξομολογήσομαι τῷ κυρίῳ κατὰ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ψαλῶ τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ ὑψίστου.

*Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν λευῶν ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ἡ.

1 *Κύριε ὁ κύριος ἡμῶν ὡς θαυμαστὸν τὸ ὄνομά σου ἐν πάσῃ τῇ γῇ. ὅτι ἐπήρθη ἡ μεγαλοπρέπειά σου ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν. 3 *ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον, ἕνεκα τῶν ἐχθρῶν σου τοῦ καταλῦσαι ἐχθρὸν καὶ ἐκδικητήν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[1] Interpretatio Legis Dauidis quam cecinit coram Domino super interitu Saulis filij Cis qui erat de tribu Beniamin. PSAL. VII.

DOmine Deus meus in verbo tuo sperauí: redime me ab omnibus persequentibus me, & libera me. [3] Ne fortè dilaceret sicut leo animam meam; discindat; & non sit qui eruat. [4] Domine Deus meus si feci istud, si est iniquitas in manibus meis: [5] Si reddidi auctori pacis meæ malum, & afflixi eos qui me angebant frustrà: [6] Persequatur auctor inimicitiæ animam meam, & apprehendat, & prosternat ad terram vitam meam, & gloriam meam in puluerem ponat in perpetuum. [7] Surge Domine in fortitudine tua, eleuare in furore super oppressores meos, & accelera mihi iudicium quod mandasti. [8] Et congregatio gentium circundabit te, & propter eam ad domum maiestatis tuæ reuertere. [9] Verbum Domini iudicabit populos: iudica me Domine secundùm meritum meum, & secundùm perfectionem meam persolue mihi. [10] Destruatur nunc malitia impiorum, & confirmentur iusti: scrutatur verò corda & renes Deus iustus. [11] Clypeus meus in Deo qui redimit rectos corde. [12] Deus iudex iustus, & in fortitudine irascitur aduersus impios tota die. [13] Si non reuertatur ad timorem eius, gladium suum acuit: arcus eius extentus & paratus. [14] Et propter ipsum parauit arma mortis: sagittis suis in persecutores iustorum operabitur. [15] Ecce enitetur falsitatem, & concipiet prauitatem, & pariet mendacium. [16] Foueam fodit & effodit eam; & cecidit in foueam quam fecit. [17] Recidet prauitas eius in caput eius, & super verticem eius iniquitas eius descendet.

[18] Laudabo Dominum secundùm iustitiam eius, & laudabo nomen Dei altissimi.

[1] Ad canendum super citharam, canticum Dauid. PSAL. VIII.

DOmine præceptor noster, quàm excelsum & laudabile est nomen tuum in vniuersa terra, qui constituisti splendorem tuum supra cælos. [3] Ex ore infantium & lactentium fundasti fortitudinem propter aduersarios tuos, vt destruas auctorem inimicitiarum & vltorẽ.

4 * כִּי־אֶרְאֶה שָׁמֶיךָ מַעֲשֵׂה אֶצְבְּעֹתֶיךָ יָרֵחַ וְכוֹכָבִים
אֲשֶׁר כּוֹנָנְתָּה׃
5 * מָה־אֱנוֹשׁ כִּי־תִזְכְּרֶנּוּ וּבֶן־אָדָם כִּי תִפְקְדֶנּוּ׃
9 * וַתְּחַסְּרֵהוּ מְּעַט מֵאֱלֹהִים וְכָבוֹד וְהָדָר תְּעַטְּרֵהוּ׃
7 * תַּמְשִׁילֵהוּ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ כֹּל שַׁתָּה תַחַת־רַגְלָיו׃
8 * צֹנָה וַאֲלָפִים כֻּלָּם וְגַם בַּהֲמוֹת שָׂדָי׃
9 * צִפּוֹר שָׁמַיִם וּדְגֵי הַיָּם עֹבֵר אָרְחוֹת יַמִּים׃
10 * יְהוָה אֲדֹנֵינוּ מָה־אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל־הָאָרֶץ׃

ט

1 * לַמְנַצֵּחַ עַל־מוּת לַבֵּן מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 * אוֹדֶה יְהוָה בְּכָל־לִבִּי אֲסַפְּרָה כָּל־נִפְלְאוֹתֶיךָ׃
3 * אֶשְׂמְחָה וְאֶעְלֹצָה בָּךְ אֲזַמְּרָה שִׁמְךָ עֶלְיוֹן׃
4 * בְּשׁוּב־אוֹיְבַי אָחוֹר יִכָּשְׁלוּ וְיֹאבְדוּ מִפָּנֶיךָ׃
5 * כִּי־עָשִׂיתָ מִשְׁפָּטִי וְדִינִי יָשַׁבְתָּ לְכִסֵּא שׁוֹפֵט צֶדֶק׃
6 * גָּעַרְתָּ גּוֹיִם אִבַּדְתָּ רָשָׁע שְׁמָם מָחִיתָ
לְעוֹלָם וָעֶד׃
7 * הָאוֹיֵב תַּמּוּ חֳרָבוֹת לָנֶצַח וְעָרִים נָתַשְׁתָּ אָבַד
זִכְרָם הֵמָּה׃
8 * וַיהוָה לְעוֹלָם יֵשֵׁב כּוֹנֵן לַמִּשְׁפָּט כִּסְאוֹ׃
9 * וְהוּא יִשְׁפֹּט־תֵּבֵל בְּצֶדֶק יָדִין לְאֻמִּים בְּמֵישָׁרִים׃
10 * וַיְהִי יְהוָה מִשְׂגָּב לַדָּךְ מִשְׂגָּב לְעִתּוֹת בַּצָּרָה׃
11 * וְיִבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ כִּי לֹא־עָזַבְתָּ דֹרְשֶׁיךָ
יְהוָה׃
12 * זַמְּרוּ לַיהוָה יֹשֵׁב צִיּוֹן הַגִּידוּ בָעַמִּים עֲלִילוֹתָיו׃
13 * כִּי־דֹרֵשׁ דָּמִים אוֹתָם זָכָר לֹא שָׁכַח צַעֲקַת
עֲנִיִּים׃
14 * חָנֵּנִי יְהוָה רְאֵה עָנְיִי מִשֹּׂנְאָי מְרוֹמְמִי מִשַּׁעֲרֵי
מָוֶת׃
15 * לְמַעַן אֲסַפְּרָה כָּל־תְּהִלָּתֶיךָ בְּשַׁעֲרֵי בַת־צִיּוֹן
אָגִילָה בִּישׁוּעָתֶךָ׃

4 * *Quoniam videbo cælos tuos opera digitorum tuorum, Lunam & stellas quæ fundasti.*
5 * *Quid est homo quoniam recordaris eius? vel filius hominis quoniam visitas eum?*
6 * *Et minuisti eum paulo minus à Deo, gloria & decore coronasti eum.*
7 * *Dedisti ei potestatem super opera manuum tuarum, cuncta posuisti sub pedibus eius.*
8 * *Oues & armenta omnia, insuper & animalia agri.*
9 * *Aues cæli & pisces maris, qui transeunt semitas ponti.*
10 * *Domine dominator noster, quàm grande est nomen tuum in vniuersa terra!*

1 *Victori super mortem filij psalmus Dauid.*

PSAL. IX.

2 *Confitebor tibi Domine in toto corde meo,*
3 *narrabo omnia mirabilia tua.* * *Lætabor & gaudebo in te, canam nomini tuo altissime.*
4 * *Cùm ceciderint inimici mei retrorsum, & corruerint & perierint à facie tua.*
5 * *Fecisti enim iudicium meum & causam meam, sedisti super solium iudex iustitiæ.*
6 * *Increpasti gentes, perdidisti impium, nomen eorum delesti in sempiternum & iugiter.*
7 * *Inimici completæ sunt solitudines in finem, & ciuitates subuertisti, periit memoria eorum*
8 *cum ipsis.* * *Dominus autem in sempiternum sedebit, stabiliuit ad iudicandum solium suum.*
9 * *Et ipse iudicat orbem in iustitia, iudicat populos in æquitatibus.*
10 * *Et erit Dominus eleuatio oppresso, eleuatio opportuna in angustia.*
11 * *Et confident in te qui nouerunt nomen tuum, quoniam non dereliquisti quærentes te*
12 *Domine.* * *Cantate Domino habitatori Sion, annunciate in populis cogitationes eius.*
13 * *Quoniam quærens sanguinem eorum recordatus est, non est oblitus clamoris pauperum.*
14 * *Miserere mei Domine, vide afflictionem meam ex inimicis meis, exaltans me de portis mortis.*
15 * *Vt narrem omnes laudes tuas in portis filiæ Sion, exultabo in salutari tuo.*

תרגום

4 מְטוּל דְּאֶחְמֵי שְׁמַיָּךְ עוֹבָדֵי אֶצְבְּעָתָךְ סֵיהֲרָא וְכוֹכְבַיָּא דִּי אַתְקַנְתָּא׃ 5 מָה בַּר נַשׁ אֲרוּם תְּדַכַּר עוֹבָדוֹי וּבַר נַשׁ אֲרוּם תְּסָעַר עֲלוֹהִי׃
6 וְחַסַּרְתֵּהּ קְלִיל מִן מַלְאָכַיָּא וְיַקָּרָא וְשֻׁבְחוֹרָא תַּכְלִלִינֵהּ׃ 7 אַשְׁלַטְתֵּהּ בְּעוֹבָדֵי יְדָךְ כּוֹלָא שַׁוֵּיתָא תְּחוֹת רַגְלוֹהִי׃
8 עָאן וְתוֹרֵי כֻּלְּהוֹן וּלְחוֹר בְּעִידֵי חַקְלָא׃ 9 צִפְּרֵי שְׁמַיָּא וְנוּנֵי יַמָּא עָבְרֵי אָרְחָת יַמָּא׃ 10 יְיָ רִבּוֹנָנָא כְּמָה תְּלִיל וּמְשַׁבַּח שְׁמָךְ בְּכָל
אַרְעָא׃

ט

1 לְשַׁבָּחָא עַל מִיתוּתָא דְּבֶן חֲשַׁבְחָתָא לְדָוִד׃ 2 אֲשַׁבַּח קֳדָם יְיָ בְּכָל לִבְבִי אֶשְׁתָּעֵי כָּל־פִּרְשָׁתָךְ׃ 3 אֶדּוּץ וְאֶעְבּוֹעַ בְּמֵימְרָךְ
אֲשַׁבַּח שְׁמָךְ עִלָּאָה׃ 4 כְּרִיתוּב בְּעַל דָּבָבָא לַאֲחוֹרָא יִתְקְלוֹן וְיֶהוֹבְדוּן מִן קֳדָמָךְ׃ 5 אֲרוּם עֲבַדְתְּ פֻּרְעָנוּתִי וְדִינִי יַתְּבְתָּ עַל כּוּרְסְיָא
דַּיָּנָא זַכָּאָה׃ 6 נְזַפְתָּא עַמְמֵי הוֹבַדְתָּא רְשִׁיעָא שְׁמָהָתְהוֹן מְחֵיתָא לְעָלְמֵי עָלְמִין׃ 7 וְכַד נְפַל בְּעַל דָּבָבָא אִשְׁתֵּצִיו וּכְרֵכֵיהוֹן אִצְטְחִיו
לְעָלְמִין וְקִירְוֵיהוֹן שְׁבַקְתָּ סְלְמַיִם הוֹבַדְתְּ דְּכַרְנֵהוֹן מִנְּהוֹן׃ 8 וּמֵימְרָא דַּיְיָ לְעָלְמִין מוּתְבֵיהּ בְּשְׁמֵי מְרוֹמָא אַתְקֵן לְדִינָא
כוּרְסֵיהּ׃ 9 וְהוּא יְדִין אַרְעָא בִּזְכוּתָא יְדִין עַמְמַיָּא בְּתְרִיצוּתָא׃ 10 וְיֶהֱוֵי מֵימְרָא דַּיְיָ תְּקוֹף לְמִסְכְּנָא תְּקוֹף בְּעִדָּנֵי עָקְתָא׃
11 וְיִתְרַחֲצוּן בְּמֵימְרָךְ יְדָעֵי שְׁמָךְ מְטוּל דְּלָא שְׁבַקְתָּא חֲבִיבִין לָךְ יְיָ׃ 12 שַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ דְּאַשְׁרֵי שְׁבִינְתֵּהּ בְּצִיּוֹן חַנְּיוּ בְעַמְמַיָּא
עוֹבָדוֹהִי׃ 13 מְטוּל דְּהַבֵּעַ יְיָ דְּמָא דְזַכָּאִין יַת צְרִיקוּי דְּכַר וְלָא יִתְנְשִׁי קְבָלְתָּא דְּעַנְוָתָנֵי׃ 14 חוּס עֲלַי יְיָ חֲמֵי סִגּוּפִי מִשָּׂנְאַי מְרוֹרֵם לִי
מִמַּעֲלֵנִי מִתְּא׃ 15 מִן בְּגַלַּל דְּאֶשְׁתְּעֵי כָּל־פִּרְשָׁתָךְ בְּמַעֲלֵנִי תַּרְעֵי כְנִישְׁתָּא דְצִיּוֹן אֶדּוּץ בְּפֻרְקָנָךְ׃

4 *Quoniam videbo cælos, *opera digitorũ tuorum, lunam & ſtellas quæ tu fundaſti.
5 *Quid eſt homo quòd memor es eius? aut filius hominis, quoniam viſitas eum? *Mi-
6 nuiſti eum paulominus ab angelis; gloria & honore coronaſti eum: *Et conſtituiſti
7 eum ſuper opera manuum tuarũ. Omnia ſubieciſti ſub pedibus eius, *oues & boues
8 vniuerſas, inſuper & pecora campi. *Volu-
9 cres cęli, & piſces maris, qui perambulant
10 ſemitas maris. *Domine Dominus noſter, quàm admirabile *nomen tuum in vniuer
ſa terra!

1 *In finem pro occultis filij pſalmus Dauid. PSAL. IX.

2 CONfitebor tibi Domine in toto corde meo, narrabo omnia mirabilia tua.
3 *Lætabor & exultabo in te, pſallam nomi-
4 ni tuo Altiſsime. *In conuertendo inimicũ meum retrorſum, infirmabuntur & peri-
5 bunt à facie tua. *Quoniam feciſti iudi-
6 cium meum & cauſam meam: ſediſti ſuper thronum qui iudicas iuſtitiam. *Increpaſti
*eorum gentes & periit impius: nomen *eius deleſti
7 in æternum, & in ſeculum ſeculi. *Inimici
*eorum defecerunt frameæ in fine, & ciuitates de-
*eorum ſtruxiſti. periit memoria *eius cum ſonitu:
8 *Et Dominus in ęternum permanet. Para-
9 uit in iudicio thronum ſuum: *Et ipſe iu-

4 *ὅτι ὄψομαι τοὺς οὐρανούς, ἔργα τῶν δακτύλων σου, σε-
5 λήνην καὶ ἀστέρας, οὓς σὺ ἐθεμελίωσας. *τί ἐστιν ἄν-
θρωπος, ὅτι μιμνήσκῃ αὐτοῦ; ἢ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι ἐπισκέ-
6 πτῃ αὐτόν; *ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ' ἀγγέλους,
7 δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν· *καὶ κατέστησας
αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου. πάντα ὑπέταξας ὑπο-
8 κάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ· *πρόβατα καὶ βόας ἁπά-
σας, ἔτι δὲ καὶ τὰ κτήνη τοῦ πεδίου.
9 *τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τοὺς ἰχθύας τῆς θαλάσ-
σης, τὰ διαπορευόμενα τρίβους θαλασσῶν.
10 *κύριε ὁ κύριος ἡμῶν, ὡς θαυμαστὸν τὸ ὄνομά σου ἐν
πάσῃ τῇ γῇ.

1 *Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν κρυφίων τοῦ υἱοῦ ψαλμὸς
τῷ Δαυίδ. θ'.
2 *Ἐξομολογήσομαί σοι κύριε ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου, διη-
γήσομαι πάντα τὰ θαυμάσιά σου.
3 *εὐφρανθήσομαι καὶ ἀγαλλιάσομαί ἐν σοί· ψαλῶ τῷ
4 ὀνόματί σου ὕψιστε. *ἐν τῷ ἀποστραφῆναι τὸν ἐχθρόν
μου εἰς τὰ ὀπίσω, ἀσθενήσουσι καὶ ἀπολοῦνται ἀπὸ προ-
5 σώπου σου. *ὅτι ἐποίησας τὴν κρίσιν μου καὶ τὴν δίκην
μου· ἐκάθισας ἐπὶ θρόνου ὁ κρίνων τὴν δικαιοσύνην.
6 *ἐπετίμησας ἔθνεσι, καὶ ἀπώλετο ὁ ἀσεβής, τὸ ὄνομα
αὐτοῦ ἐξήλειψας εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.
7 *οἱ ἐχθροὶ ἐξέλιπον αἱ ῥομφαῖαι εἰς τέλος, καὶ πόλεις
καθῃρέθησαν. ἀπώλετο τὸ μνημόσυνον αὐτῶν μετ' ἤχου·
8 *καὶ ὁ κύριος εἰς τὸν αἰῶνα μένει. ἡτοίμασεν ἐν κρί-
9 σει τὸν θρόνον αὐτοῦ· *καὶ αὐτὸς κρινεῖ τὴν οἰκουμένην ἐν
10 δικαιοσύνῃ, κρινεῖ λαοὺς ἐν εὐθύτητι. *καὶ ἐγένετο κύριος
καταφυγὴ τῷ πένητι, βοηθὸς ἐν εὐκαιρίαις ἐν θλίψεσι.
11 *καὶ ἐλπισάτωσαν ἐπὶ σοὶ οἱ γινώσκοντες τὸ ὄνομά σου,
ὅτι οὐκ ἐγκατέλιπες τοὺς ἐκζητοῦντάς σε κύριε.
12 *ψάλατε τῷ κυρίῳ τῷ κατοικοῦντι ἐν σιών· ἀναγείλα-
τε ἐν τοῖς ἔθνεσι τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτοῦ.
13 *ὅτι ὁ ἐκζητῶν τὰ αἵματα αὐτῶν ἐμνήσθη, οὐκ ἐπελά-
14 θετο κραυγῆς τῶν πενήτων. *ἐλέησόν με κύριε, ἴδε
τὴν ταπείνωσίν μου ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου. ὑψῶν με ἐκ
15 τῶν πυλῶν τοῦ θανάτου· *ὅπως ἂν ἐξαγγείλω πάσας
τὰς αἰνέσεις σου ἐν ταῖς πύλαις τῆς θυγατρὸς σιών. ἀγαλ-
λιασώμεθα ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ σου·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[4] Quoniam ſuſpiciam cælos tuos, opera digitorum tuorum, lunam, & ſtellas quæ præparaſti. [5] Quid eſt filius hominis quoniam recordaris operationum eius; & filius hominis, quoniam viſitas eum? [6] Minuiſti autem eũ minimo ab angelis: gloria & ſplendore coronaſti eum.
[7] Dediſti ei poteſtatem in opera manuum tuarum: omnia poſuiſti ſub pedibus eius: [8] Oues & boues omnes, & inſuper beſtias agri:
[9] Aues cæli, & piſces maris tranſeuntes vias maris. [10] Domine præceptor noſter, quàm excelſum & laudabile eſt nomen tuum in vniuerſa terra! [1] Ad canendum ſuper mortem filij, canticum Dauidis. PSAL. IX.
[2] LAudabo coram Domino in toto corde meo: narrabo omnia mirabilia tua. [3] Gaudebo & lætabor in verbo tuo: laudabo nomen tuum altiſſimum. [4] Quando reuertetur auctor inimicitiæ meæ retrorſum, ceſpitabunt & peribunt à conſpectu tuo.
[5] Quoniam feciſti vltionem mei & iudicium meum: ſediſti ſuper ſedem iudex iuſtus. [6] Increpaſti populos, perdidiſti impium: nomina eorum deleuiſti in ſecula ſeculorum. [7] Dum caderet auctor inimicitiæ, deſtructi ſunt, & arces eorum ſunt dirutæ in ſempiternum, & ciuitates eorum deſeruiſti ne habitarentur: deleuiſti memoriam eorum ab illis. [8] Verbum autem Domini in ſecula; habitatio eius in cælis altiſſimis; direxit ad iudicium ſedem ſuam.
[9] Et ipſe iudicabit tertam in iuſtitia: iudicabit populos in æquitate. [10] Et erit Verbum Dñi fortitudo miſero, fortitudo in temporibus anguſtiæ. [11] Et confident in Verbo tuo ſcientes nomen tuum, quoniam non dereliquiſti quærentes te Domine. [12] Laudate coram Domino qui poſuit maieſtatem ſuam in Sion: annunciate in populis opera eius.
[13] Quoniam requirens ſanguinem mundorum, iuſtorum ſuorum recordatus eſt: nec oblitus eſt clamoris humilium. [14] Miſerere mei Domine: vide afflictionem meam ex hoſtibus meis: attolle me ab introitibus mortis. [15] Huius gratia narrabo omnia mirabilia tua in ingreſſibus portarum eccleſiæ Sion: lætabor in redemptione tua.

16 * טָבְעוּ גּוֹיִם בְּשַׁחַת עָשׂוּ בְרֶשֶׁת זוּ טָמָנוּ נִלְכְּדָה
רַגְלָם׃
17 * נוֹדַע יְהוָה מִשְׁפָּט עָשָׂה בְּפֹעַל כַּפָּיו נוֹקֵשׁ רָשָׁע
הִגָּיוֹן סֶלָה׃
18 * יָשׁוּבוּ רְשָׁעִים לִשְׁאוֹלָה כָּל־גּוֹיִם שְׁכֵחֵי אֱלֹהִים׃
19 * כִּי לֹא לָנֶצַח יִשָּׁכַח אֶבְיוֹן תִּקְוַת עֲנִיִּים
תֹּאבַד לָעַד׃
20 * קוּמָה יְהוָה אַל־יָעֹז אֱנוֹשׁ יִשָּׁפְטוּ גוֹיִם עַל־פָּנֶיךָ׃
21 * שִׁיתָה יְהוָה מוֹרָה לָהֶם יֵדְעוּ גוֹיִם אֱנוֹשׁ
הֵמָּה סֶלָה׃

1 * לָמָּה יְהוָה תַּעֲמֹד בְּרָחוֹק תַּעְלִים לְעִתּוֹת בַּצָּרָה׃
2 * בְּגַאֲוַת רָשָׁע יִדְלַק עָנִי יִתָּפְשׂוּ בְמִזְמוֹת זוּ חָשָׁבוּ׃
3 * כִּי־הִלֵּל רָשָׁע עַל־תַּאֲוַת נַפְשׁוֹ וּבֹצֵעַ בֵּרַךְ נִאֵץ
יְהוָה׃
4 * רָשָׁע כְּגֹבַהּ אַפּוֹ בַּל־יִדְרֹשׁ אֵין אֱלֹהִים כָּל־
מְזִמּוֹתָיו׃
5 * יָחִילוּ דְרָכָיו בְּכָל־עֵת מָרוֹם מִשְׁפָּטֶיךָ מִנְגְּדוֹ כָּל־
צוֹרְרָיו יָפִיחַ בָּהֶם׃
6 * אָמַר בְּלִבּוֹ בַּל־אֶמּוֹט לְדֹר וָדֹר אֲשֶׁר לֹא בְרָע׃
7 * אָלָה פִּיהוּ מָלֵא וּמִרְמוֹת וָתֶךְ תַּחַת לְשׁוֹנוֹ
עָמָל וָאָוֶן׃
8 * יֵשֶׁב בְּמַאְרַב חֲצֵרִים בַּמִּסְתָּרִים יַהֲרֹג נָקִי עֵינָיו
לְחֵלְכָד יִצְפֹּנוּ׃
9 * יֶאֱרֹב בַּמִּסְתָּר כְּאַרְיֵה בְסֻכּוֹ יֶאֱרֹב לַחֲטוֹף עָנִי
יַחְטֹף עָנִי בְּמָשְׁכוֹ בְרִשְׁתּוֹ׃
10 * וְדָכֶה יָשֹׁחַ וְנָפַל בַּעֲצוּמָיו חֵלְכָאִים׃
11 * אָמַר בְּלִבּוֹ שָׁכַח אֵל הִסְתִּיר פָּנָיו בַּל־רָאָה
לָנֶצַח׃ 12 * קוּמָה יְהוָה אֵל נְשָׂא יָדֶךָ אַל־תִּשְׁכַּח
עֲנִיִּים׃

16 * *Demersæ sunt gentes in interitu quem fecerunt, in rete isto quod absconderunt, captus est pes eorum.*
17 * *Agnitus est Dominus iudicium faciens in opere manuum suarum, corruit impius. meditatio semper.*
18 * *Conuertantur impij in infernum, omnes gentes quæ oblitæ sunt Dei.*
19 * *Quoniã non in æternum obliuioni erit pauper, expectatio pauperum non peribit in perpetuum.*
20 * *Surge Domine, non confortetur homo: iudicentur gentes ante faciem tuam.*
21 * *Pone Domine terrorem eis, sciant gentes homines esse. Semper.*

PSAL. X.

1 *QVare Domine stas à longè, despicis in temporibus angustiæ?*
2 * *In superbia impij ardet pauper, capiantur in sceleribus quæ cogitauerunt.*
3 * *Quia laudauit impius desiderium animæ suæ, & auarus applaudens sibi blasphemauit Dominum.*
4 * *Impius secundùm altitudinem furoris sui non requiret, nec Deus in omnibus cogitationibus eius.*
5 * *Parturiunt viæ eius in omni tempore, longè sunt iudicia tua à facie eius, omnes inimicos suos despicit.*
6 * *Loquitur in corde suo, Non mouebor, in generatione & generatione ero sine malo.*
7 * *Maledictione os eius plenum est, & dolis & auaritia, sub lingua eius dolor & iniquitas.*
8 * *Sedet insidians iuxta vestibula in absconditis vt interficiat innocentem: oculi eius robustos tuos circumspiciunt.* * *Insidiatur in abscondito quasi leo in cubili suo, insidiatur vt rapiat pauperem, rapiet pauperem cùm attraxerit eũ ad rete suum.* * *Et confractum subijciet eum, & irruet viribus suis valenter.*
11 * *Dixit in corde suo, Oblitus est Deus, abscondit faciem suam, non respiciet in perpetuum.*
12 * *Surge Domine Deus, leua manum tuam, noli obliuisci panperum.*

תרגום

16 טְבַעוּ עַמְמַיָּא בְּשַׁחֲתָא דַּעֲבַדוּ בְּמַצְּדָתָא דְּנָא דְּכַמְנוּ אִתְּאַחֲדַת רַגְלְהוֹן׃ 17 גְּלִי קֳדָם יְיָ דִּינָא דַּעֲבַד בְּעוֹבָדֵי יְדוֹי אִתְּקַל רְשִׁיעָא
יְרַגְנוּן צַדִּיקַיָּא לְעָלְמִין׃ 18 יְהוֹבוּן רְשִׁיעַיָּא לִשְׁאוֹל כְּלְהוֹן עַמְמַיָּא דְּאִתְנְשִׁיו דְּחִלְתָּא דֵּאלָהָא׃ 19 מְטוּל דְּלָא לְעָלְמִין מִתְנְשֵׁי חֶשׁוֹכָא
סְבוּרָא דְּעַנְוָתָנֵי לָא תְּהוֹבַד לְעָלְמִין׃ 20 קוּם יְיָ לָא יִתְעַשַּׁן בַּר נַשׁ יִתְדָּנוּן עַמְמַיָּא קֳדָמָךְ׃ 21 שַׁוִּי יְיָ דְּחִלְתָּא לְהוֹן יִנְדְּעוּן עַמְמַיָּא
דִּכְנֵי נָשָׁא אִינוּן לְעָלְמִין׃

1 לְמָה יְיָ תְּקוּם בְּרָחִיק תְּשַׁמַּר בְּמִדּוֹר קַדִּישִׁין בְּעִדָּנֵי עָקְתָא׃ 2 בְּגֵוַהּ רְשִׁיעָא יְרַלַּק עַנְיָא יְתָאֲחָדוּן בְּנִכְלְתָא דְּנָא דַּחֲשָׁבוּ
לְמֶעְבַּד׃ 3 מְטוּל דְּיִשְׁתַּבַּח רְשִׁיעָא עַל רְגִגַת נַפְשֵׁהּ וְרָמְבָרַךְ גַּבְרָא טְלִימָא רָחִיק מֵימְרָא דַּיְיָ׃ 4 רְשִׁיעָא בְּגַסּוּת רוּחֵיהּ לָא יְתְבַּע
אֱלָהָא וְיֵימַר בְּלִבֵּהּ לָא גְלֵין קֳדָם יְיָ כְּלְהוֹן מַחְשָׁבָתֵיהּ׃ 5 מַצְלְחִין אָרְחָתֵיהּ בְּכָל עִדָּן רְחִיקִין דִּינָיךְ מִקְּבֵלֵהּ כָּל מְעִיקוֹי יְזָעוֹף בְּהוֹן׃
6 יֵימַר בְּלִבֵּהּ לָא אֶזּוֹעַ מִן דָּר לְדָר מִלְּמֶעְבַּד בִּישׁ׃ 7 לְוָטִין פֻּמֵּהּ מְלֵי נְכְלֵי וּרְמִיתָא תְּחוֹת לִישָׁנֵהּ לֵיעוּת וּשְׁקָר׃
8 יָתֵב בְּכַמְנֵי דָּרָתָא בְּטוּמָרַיָּא יְקַטּוֹל זַכָּאָה עֵינוֹי לְמִסְבְּנָא יְטוֹשׁוּן׃
9 יְכַמּוֹן בְּטוּמָרַיָּא חֵיוֵי אַרְיָא בְּמַטַּלְלֵיהּ יְכַמּוֹן לְמִתְפַּשׁ עַנְיָא יְתְפַּשׁ עַנְיָא בְּמִגְרֵהּ בְּמִצְדָּתֵיהּ׃
10 יְדַכְדֵּךְ וְיִשּׁוֹחַ וְיִפֵּל בְּתֻקְפּוֹ כְּמָנוֹחֵי עַנְיֵי׃ 11 יֵימַר בְּלִבֵּהּ אִתְנְשֵׁי אֱלָהָא טְמַר אַפּוֹי לָא חֲמֵי לָעָלְמִין׃
12 קוּם יְיָ אֱלָהָא קַיֵּם שְׁבוּעָה יְדָךְ לָא תְּהֵנְשֵׁי עַנְוָתָנַיָּא׃

16 * Infixæ ſunt gentes in interitu quem fecerunt. In laqueo iſto quem abſconderunt, comprehenſus eſt pes eorum. 17 *Cognoſcitur Dominus iudicia faciens: in operibus manuum ſuarum comprehenſus eſt peccator. 18 *Conuertantur peccatores in infernum, omnes gentes quæ obliuiſcuntur Deum. 19 * Quoniam non in finem obliuio erit pauperis, patientia pauperum non peribit in finem. 20 *Exurge Domine, non confortetur homo; iudicentur gentes in conſpectu tuo. 21 *Conſtitue Domine legiſlatorem ſuper eos: ſciant gentes quoniam homines ſunt.

16 * ἐνεπάγησαν ἔθνη ἐν διαφθορᾷ ἣ ἐποίησαν· ἐν παγίδι ταύτῃ ᾗ ἔκρυψαν, συνελήφθη ὁ πὴς αὐτῶν.

17 * γνώσκεται κύριος κρίματα ποιῶν, ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτοῦ συνελήφθη ὁ ἁμαρτωλός.

18 * ἀποστραφήτωσαν οἱ ἁμαρτωλοὶ εἰς τὸν ᾅδην, πάντα τὰ ἔθνη τὰ ἐπιλανθανόμενα τοῦ θεοῦ.

19 * ὅτι οὐκ εἰς τέλος ἐπιλησθήσεται ὁ πτωχός, ἡ ὑπομονὴ τῶν πενήτων οὐκ ἀπολεῖται εἰς τέλος.

20 * ἀνάστηθι κύριε, μὴ κραταιούσθω ἄνθρωπος, κριθήτωσαν τὰ ἔθνη ἐνώπιόν σου. 21 * κατάστησον κύριε νομοθέτην ἐπ' αὐτούς, γνώτωσαν τὰ ἔθνη ὅτι ἄνθρωποί εἰσιν.

1 * Vt quid Domine receſsiſti longè? deſpicis in opportunitatibus in tribulationibus? 2 *Dum ſuperbit impius, incenditur pauper, comprehendũtur in conſiliis quibus cogitant. 3 *Quoniam laudatur peccator in deſideriis animæ ſuæ, & iniquus benedicitur. Exacerbauit Dominum 4 *peccator, ſecundùm multitudinem iræ ſuæ non quæret. Non eſt Deus in conſpectu eius: 5 * Inquinatæ ſunt viæ illius in omni tempore. Auferuntur iudicia tua à facie eius, omnium inimicorum ſuorum dominabitur. 6 *Dixit enim in corde ſuo: Non mouebor à generatione in generationẽ ſine malo. 7 *Cuius maledictione os eius plenum eſt & amaritudine & dolo: ſublingua eius labor & dolor. 8 *Sedet in inſidiis cum diuitibus in occultis, vt interficiat innocentem. Oculi eius in pauperem reſpiciunt: 9 * inſidiatur in abſcondito quaſi leo in ſpelunca ſua. inſidiatur vt rapiat pauperem, rapere pauperem dum attrahit eum. In laqueo ſuo 10 *humiliabit eum: inclinabit ſe & cadet cùm ipſe dominatus fuerit pauperum. 11 * Dixit enim in corde ſuo: Oblitus eſt Deus, auertit faciem ſuam ne videat in finem. 12 * Exurge Dominus Deus meus, exaltetur manus tua, ne obliuiſcaris pauperum tuorum in finem.

1 * ἱνατί κύριε ἀφέστηκας μακρόθεν, προσέχεις εἰς εὐκαιρίαις ἐν θλίψεσιν;

2 * ἐν τῇ ὑπερηφανεύεσθαι τὸν ἀσεβῆ ἐμπυρίζεται ὁ πτωχός, συλλαμβάνου ἐν διαβουλίοις οἷς διαλογίζου.

3 * ὅτι ἐπαινεῖται ὁ ἁμαρτωλὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ ὁ ἀδικῶν εὐλογεῖται. παρώξυνε τὸν κύριον

4 * ὁ ἁμαρτωλός, κατὰ τὸ πλῆθος τῆς ὀργῆς αὐτοῦ οὐκ ἐκζητήσει. οὐκ ἔστιν ὁ θεὸς ἐνώπιον αὐτοῦ·

5 * βεβηλωθήσονται αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ ἐν παντὶ καιρῷ. ἀφαιροῦνται τὰ κρίματά σου ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ, πάντων τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ καταγονιεύσει.

6 * εἶπε γὰρ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, οὐ μὴ σαλευθῶ ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν ἄνευ κακοῦ.

7 * οὗ ἀρᾶς τὸ στόμα αὐτοῦ γέμει καὶ πικρίας καὶ δόλου· ὑπὸ τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ κόπος καὶ πόνος.

8 * ἐκάθη ἐν ἐνέδρᾳ μετὰ πλουσίων ἐν ἀποκρύφοις, τοῦ ἀποκτεῖναι ἀθῷον. οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ εἰς τὸν πένητα ἀποβλέπουσιν·

9 * ἐνεδρεύει ἐν ἀποκρύφῳ ὡς λέων ἐν τῇ μονῇ αὐτοῦ. ἐνεδρεύει τοῦ ἁρπάσαι πτωχόν, ἁρπάζαι πτωχὸν ἐν τῷ ἑλκύσαι αὐτόν. ἐν τῇ παγίδι αὐτοῦ

10 * ταπεινώσει αὐτόν, κύψει καὶ πεσεῖται ἐν τῷ αὐτὸν καταγονιεῦσαι τῶν πενήτων.

11 * εἶπε γὰρ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, ἐπιλέλησται ὁ θεός, ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, τοῦ μὴ βλέπειν εἰς τέλος.

12 * ἀνάστηθι κύριε ὁ θεός μου, ὑψωθήτω ἡ χείρ σου, μὴ ἐπιλάθῃ τῶν πενήτων σου εἰς τέλος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Demerſi ſunt populi in foueam quam fecerunt: in rete hoc quo inſidiabantur captus eſt pes eorum. 17 Manifeſtum eſt coram Domino iudicium quod fecit; in operibus manuum ſuarum impegit improbus: gaudebunt iuſti in æternum. 18 Conuertentur impij in infernum; omnes populi qui obliti ſunt timoris Dei. 19 Quoniam non ſemper obliuioni tradetur pauper: ſpes humilium non peribit in æternum. 20 Surge Domine, ne confortetur homo: iudicentur populi coram te. 21 Incute Domine timorem eis: ſciant populi ſe eſſe homines in æternum.

PSAL. X.

QVare Domine ſtabis à longè? abſconderis in habitaculo ſanctorum in temporibus anguſtiæ? 2 Arrogantia impij perſecutionem patietur afflictus: capiantur in verſutia quam moliti ſunt patrare. 3 Quoniam iactat ſe improbus ob concupiſcentiam animæ ſuæ: qui autem beneprecatur homini peruerſo, abominatur verbum Domini. 4 Impius in faſtu ſpiritus ſui non requiret Deum: dicet in corde ſuo, quòd non ſint manifeſti ante Dominum omnes cogitatus ſui. 5 Proſperantur viæ eius in omni tempore: longè ſunt iudicia tua ex aduerſo eius: omnes oppreſſores eius iraſcetur in illos. 6 Dicet in corde ſuo: Non mouebor de generatione in generationem à malè agendo. 7 Execrationibus os eius plenum eſt, doloque & fraude: ſub lingua eius iniquitas & falſitas.

8 Sedet in inſidiis atriorum: in occultis occidet innocentem: oculi eius miſerum clàm obſeruant.

9 Inſidiabitur in abſconditis quaſi leo in luſtro ſuo: inſidiabitur, vt deprehendat pauperem; rapiet pauperem cùm traxerit eum in rete ſuum. 10 Conteret & deprimet ſeipſum, vt cadat in fortitudinem inſidiarum eius pauper.

11 Dicet in corde ſuo: Oblitus eſt Deus, abſcondit faciem ſuam, non videt in perpetuum.

12 Surge Domine Deus, confirma iuſiurandum manus tuæ: ne obliuiſcaris humilium.

13 * עַל־מֶה נִאֵץ רָשָׁע אֱלֹהִים אָמַר בְּלִבּוֹ לֹא תִדְרֹשׁ׃
14 * רָאִתָּה כִּי־אַתָּה עָמָל וָכַעַס תַּבִּיט לָתֵת בְּיָדֶךָ
עָלֶיךָ יַעֲזֹב חֶלְכָּה יָתוֹם אַתָּה הָיִיתָ עוֵזֵר׃
15 * שְׁבֹר זְרוֹעַ רָשָׁע וְרָע תִּדְרוֹשׁ רִשְׁעוֹ בַל־תִּמְצָא׃
16 * יְהוָה מֶלֶךְ עוֹלָם וָעֶד אָבְדוּ גוֹיִם מֵאַרְצוֹ׃
17 * תַּאֲוַת עֲנָוִים שָׁמַעְתָּ יְהוָה תָּכִין לִבָּם
תַּקְשִׁיב אָזְנֶךָ׃
18 * לִשְׁפֹּט יָתוֹם וָדָךְ בַּל־יוֹסִיף עוֹד לַעֲרֹץ אֱנוֹשׁ
מִן־הָאָרֶץ׃

יא

1 * לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד בַּיהוָה חָסִיתִי אֵיךְ תֹּאמְרוּ
לְנַפְשִׁי נוּדוּ הַרְכֶם צִפּוֹר׃
2 * כִּי הִנֵּה הָרְשָׁעִים יִדְרְכוּן קֶשֶׁת כּוֹנְנוּ חִצָּם עַל־
יֶתֶר לִירוֹת בְּמוֹ־אֹפֶל לְיִשְׁרֵי־לֵב׃
3 * כִּי הַשָּׁתוֹת יֶהֱרָסוּן צַדִּיק מַה־פָּעָל׃
4 * יְהוָה בְּהֵיכַל קָדְשׁוֹ יְהוָה בַּשָּׁמַיִם כִּסְאוֹ עֵינָיו
יֶחֱזוּ עַפְעַפָּיו יִבְחֲנוּ בְּנֵי אָדָם׃
5 * יְהוָה צַדִּיק יִבְחָן וְרָשָׁע וְאֹהֵב חָמָס שָׂנְאָה נַפְשׁוֹ׃
6 * יַמְטֵר עַל־רְשָׁעִים פַּחִים אֵשׁ וְגָפְרִית וְרוּחַ
זַלְעָפוֹת מְנָת כּוֹסָם׃
7 * כִּי־צַדִּיק יְהוָה צְדָקוֹת אָהֵב יָשָׁר יֶחֱזוּ פָנִימוֹ׃

יב

1 * לַמְנַצֵּחַ עַל־הַשְּׁמִינִית מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 * הוֹשִׁיעָה יְהוָה כִּי־גָמַר חָסִיד כִּי־פַסּוּ אֱמוּנִים
מִבְּנֵי אָדָם׃
3 * שָׁוְא יְדַבְּרוּ אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ שִׂפַת חֲלָקוֹת
בְּלֵב וָלֵב יְדַבֵּרוּ׃
4 * יַכְרֵת יְהוָה כָּל־שִׂפְתֵי חֲלָקוֹת לָשׁוֹן מְדַבֶּרֶת
5 גְּדֹלוֹת׃ * אֲשֶׁר אָמְרוּ לִלְשֹׁנֵנוּ נַגְבִּיר שְׂפָתֵינוּ
אִתָּנוּ מִי אָדוֹן לָנוּ׃

13 * Quare blasphemat impius Deum, dicens in corde suo quòd non requiras?
14 * Vides quia tu laborem & furorem respicis, vt detur in manu tua: tibi derelinquuntur fortes tui, pupillo tu es adiutor.
15 * Contere brachium impij & maligni: quæres impietatem eius, & non inuenies.
16 * Dominus rex seculi & æternitatis: perierunt gentes de terra eius.
17 * Desiderium pauperũ audisti Domine, præparasti cor eorum, audiat auris tua:
18 * Vt iudices pupillum & oppressum, et nequaquam vltrà superbiat homo de terra.

1 * Victori Dauid. PSAL. XI.

IN Domino speraui: quomodo dicitis animæ meæ, Transuola in montem vt auis?
2 * Quia ecce impij tetenderunt arcum, posuerunt sagittam suam super neruum, vt sagittent in abscondito rectos corde.
3 * Quia leges dissipatæ sunt: iustus quid operatus est?
4 * Dominus in templo sancto suo, Dominus in cælo thronus eius: oculi eius vidēt, palpebræ eius probant filios hominum.
5 * Dominus iustum probat; impium autem & diligentem iniquitatem odit anima eius.
6 * Pluet super peccatores laqueos: ignis & sulphur, & spiritus tempestatum pars calicis eorum.
7 * Quoniam iustus Dominus iustitias dilexit: rectum vidēbunt facies eius.

1 * Victori super octauam, Psalmus Dauid. XII.

2 SAlua Domine, quoniam defecit sanctus, quoniam imminuti sunt fideles à filiis hominum.
3 * Fruſtrà loquuntur vnusquisque proximo suo, labium subdolum in corde & corde locuti sunt.
4 * Disperdat Dominus omnia labia dolosa, linguam magniloquam.
5 * Qui dixerunt: Linguam nostram roborēmus: labia nostra nobiscum sunt. quis noster dominus est?

תרגום

13 מְטוּל מָה רְחֵיק רְשִׁיעָא אֱלָהָא אֲמַר בְּלִבֵּהּ לָא תְּחַבַּע׃ 14 גְּלִי קֳדָמָךְ מְטוּל דְּאַנְתְּ לֵיעוּת וּרְגָז עַל רְשִׁיעָא תַּסְעַר תִּסְתַּכַּל לְמִשְׁלַם
אֲגַר טָב לְצַדִּיקַיָּא בִּידָךְ עֲלָךְ יְסוֹבְרִין עַנְיָךְ יַתִּים סָעֵד׃ 15 תְּבַר אַדְרָעֵהוֹן דִּרְשִׁיעֵי וּבִישֵׁי יְתְבְּעִין רִשְׁעָתְהוֹן וְלָא יִשְׁכְּחוּן׃
16 יְיָ מַלְכָּךְ לְעָלְמֵי עָלְמִין יְבִדוּ עַמְמַיָּא מֵאַרְעָה׃ 17 רְגָּזַח עַנְוָתָנֵי שְׁמִיעַ קֳדָמָךְ יְיָ תַּתְקִין לִבְּהוֹן תַּצְלֵי אֻדְנָךְ לְצַלּוֹתְהוֹן׃ 18 לְמֵדָן
יַתִּים וּמְסַכֵּן לָא יוֹסִיפוּן תּוּב בְּנֵי נָשָׁא לְאִתְבָּרָא מִן קֳדָם רְשִׁיעֵי אַרְעָא׃

יא

1 לְשַׁבָּחָא לְדָוִד בְּמֵימְרָא דַּייָ סַבְּרֵת אֵיכְדֵין אִתּוּן אָמְרִין לְנַפְשִׁי אִשְׁלְטִלִי לְטוּרְכוֹן הֵיךְ צִפָּרָא׃ 2 אֲרוּם הָא רְשִׁעַיָּא נָגְדִין קַשְׁתָּא מְתַקְנִין
גֻּרְיָהוֹן עַל נִיטָא לְמֵרְמֵי בְקַבְלָא לְתִרְיֵי לִבָּא׃ 3 אֲרוּם אֵין אִשְׁיְתָא יִתְרְעוּן מְטוּל מָה עֲבַד צַדִּיקָא זְכוּתָא׃ 4 מֵימְרָא דַּייָ בְּהֵיכְלָא דְקֻדְשֵׁיהּ
יְיָ בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא כָּרְסְיֵהּ עֵינוֹי חָמָיָן תְּמוֹרוֹ מִבְחָנָן בְּנֵי נָשָׁא׃ 5 מֵימְרָא דַּייָ צַדִּיקָא בָּחֵין וְרִשְׁיעָא וְרָחֵם חֲטוֹפִין שְׂנָאת נַפְשֵׁהּ׃ 6 יַחֵת
מְטָרָא דְּפָרְעָנוּתָא עַל רְשִׁיעַיָּא מַפְּחִין אֶשְׁתָּא וּכְבִירְיָתָא וַעֲלָעָלָא מְוַהֲבוּת כַּלְיֵדְהוֹן׃ 7 מְטוּל דְּצַדִּיקָא יְיָ זְכוּתָא רָחֵם תַּקְנִיָא חָמָיָן
סְבַר אַפּוֹי׃

יב

1 לְשַׁבָּחָא עַל כִּינָרָא דְּתַמְנְיָא נִימִין תְּשַׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃ 2 פְּרוֹק יְיָ מְטוּל דְּגָמִירוּ צַדִּיקַיָּא אֲרוּם סָפוּ מְהֵמְנַיָּא מִבְּנֵי נָשָׁא׃
3 שְׁקָרָא מְמַלְלִין גְּבַר עִם חַבְרֵיהּ שְׂפָוָתָא שְׂעִיעָתָא בְּלִבְּהוֹן מְנַכְּלִין וּבְלִבָּא שְׁקָרָא מְמַלְלִין׃ 4 יְשֵׁיצִי יְיָ כָּל שִׂפְוָתָא שְׂעִיעָתָא
לִישָׁנָא דִּי מְמַלְלָא רַבְרְבָנוֹתָא׃ 5 דְּאָמְרִין לְלִישָׁנָנָא נְתַגַּבַּר שִׂפְוָתָנָא עִמָּנָא מַן הוּא רִבּוֹן דִּילָנָא׃

‡ Propter quid irritauit impius Deum? dixit enim in corde suo, Non requiret. ‡Vi 14
des quoniam tu laborem & dolorem con
sideras, vt tradas *eum in manus tuas. Tibi *eos
derelict⁹ est pauper, orphano tu *fuisti ad- *eris
iutor. ‡ Contere brachium peccatoris & 15
maligni: quæretur * peccatum illius & non
inuenietur. ‡ Dominus *rex in æternum & 16 *regnabit
in seculum seculi: peribitis gentes de terra
illius. ‡Desiderium pauperũ *exaudisti Do- 17 *exaudi-
mine, * præparationi cordis eorũ * attendit *vit Do-
auris tua. ‡Iudicare pupillo & humili, vt 18 minus, *prepa-
non apponat vltrà magnificare se homo *rationem
super terram. *audiuit

‡ In finem Psalmus Dauid. X. 1

IN Dño confido: quomodo dicitis animę
meæ, Transmigra in montẽ sicut passer?
‡Quoniam ecce peccatores intenderunt 2
*suam arcum, parauerunt sagittas *in pharetra, vt *sua
sagittent in obscuro rectos corde. ‡Quo- 3
niam quæ tu perfecisti, ipsi destruxerunt.
iustus autem quid fecit? Dominus in tem-
plo sancto suo, ‡Dominus in cælo sedes e- 4
ius. Oculi eius in pauperem respiciunt, pal
pebrę eius interrogant filios hominum.
‡Dominus interrogat iustum & impium. 5
Aba. 2. d Sup⁹ qui autem diligit iniquitatem, odit suam
animam. ‡Pluet super peccatores laqueos, 6
ignis & sulphur & spiritus procellarũ pars
calicis eorum. ‡Quoniam iustus Domi- 7
nus, & iustitias dilexit: æquitatem vidit
vultus eius.

‡ In finem pro octaua, Psalmus
Dauid. XI. 1

SAluum me fac, Domine, quoniam de- 2
fecit sanctus, quoniam diminutæ sunt
veritates à filiis hominum. ‡ Vana * lo- 3 *filiorum
cutus est vnusquisq; ad proximum suum, *sunt
labia dolosa in corde, & in corde * locutus
est mala. ‡ Disperdat Dominus vniuer- 4
sa labia dolosa, *linguam magniloquam. *6
‡ Qui dixerunt, Linguam nostram ma- 5
gnificabimus: labia nostra à nobis sunt.
quis noster Dominus est?

13 ‡ σύκιον τίνος παρώργισεν ὁ ἀσεβὴς τὸν θεόν; εἶπε γὰρ 13
14 ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, οὐκ ἐκζητήσει. ‡ βλέπεις ὅτι σὺ πόνον καὶ θυμὸν κατανοεῖς, τοῦ παραδοῦναι αὐτὸν εἰς χεῖρές σου. σοὶ ἐγκαταλέλειπται ὁ πτωχός, ὀρφανῷ σὺ ἦσθα 14
15 βοηθός. ‡ σύντριψον τὸν βραχίονα τοῦ ἁμαρτωλοῦ καὶ πονηροῦ, ζητηθήσεται ἡ ἁμαρτία αὐτοῦ καὶ οὐ μὴ εὑρεθῇ. 15
16 ‡ κύριος βασιλεύς εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, ἀπολεῖσθε ἔθνη ἐκ τῆς γῆς αὐτοῦ. 16
17 ‡ τὴν ἐπιθυμίαν τῶν πενήτων εἰσήκουσας κύριε, τὴν ἑτοιμασίαν τῆς καρδίας αὐτῶν προσέσχε τὸ οὖς σου. 17
18 ‡ κρῖναι ὀρφανῷ καὶ ταπεινῷ, ἵνα μὴ προσθῇ ἔτι τοῦ μεγαλαυχεῖν ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς.

1 ‡ Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ι.

Ἐπὶ τῷ κυρίῳ πέποιθα, πῶς ἐρεῖτε τῇ ψυχῇ μου, με-
2 τανάστευσον ἐπὶ τὰ ὄρη ὡς στρουθίον; ‡ ὅτι ἰδοὺ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἐνέτειναν τόξον, ἡτοίμασαν βέλη εἰς φαρέτραν, τοῦ
3 κατατοξεῦσαι ἐν σκοτομιῇ τοὺς εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ. ‡ ὅτι ἃ σὺ κατηρτίσω, αὐτοὶ κατεῖλον. ὁ δὲ δίκαιος τί
4 ἐποίησε; κύριος ἐν ναῷ ἁγίῳ αὐτοῦ, ‡ κύριος ἐν οὐρανῷ ὁ θρόνος αὐτοῦ. οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ εἰς τὸν πτωχὸν ἐπιβλέπουσι, τὰ βλέφαρα αὐτοῦ ἐξετάζει τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.
5 ‡ κύριος ἐξετάζει τὸν δίκαιον καὶ τὸν ἀσεβῆ. ὁ δὲ ἀγαπῶν τὴν ἀδικίαν, μισεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν.
6 ‡ ἐπιβρέξει ἐπὶ ἁμαρτωλοὺς παγίδας, πῦρ καὶ θεῖον καὶ πνεῦμα καταιγίδος ἡ μερὶς τοῦ ποτηρίου αὐτῶν.
7 ‡ ὅτι δίκαιος κύριος καὶ δικαιοσύνας ἠγάπησεν, εὐθύτητας εἶδε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ.

1 ‡ Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῆς ὀγδόης ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ια.

2 ‡ Σῶσόν με κύριε, ὅτι ἐκλέλοιπεν ὅσιος, ὅτι ὠλιγώθησαν αἱ ἀλήθειαι ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων.
3 ‡ ματαια ἐλάλησεν ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, χείλη δόλια ἐν καρδίᾳ, καὶ ἐν καρδίᾳ ἐλάλησε κακά.
4 ‡ ἐξολοθρεύσαι κύριος πάντα τὰ χείλη τὰ δόλια, γλῶσσαν μεγαλορρήμονα.
5 ‡ τοὺς εἰπόντας, τῇ γλώσσῃ ἡμῶν μεγαλυνοῦμεν, τὰ χείλη ἡμῶν παρ' ἡμῖν ἐστι· τίς ἡμῶν κύριός ἐστιν;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[13] Quare execratur impius Deum? dixit in corde suo, te non requisiturum. [14] Notum est apud te quòd tu dolorem & iracundiam super impium immittes: respicias vt reddas præmium bonum iustis manu tua: in te sperabunt pauperes tui: orphanum tu sustinebis.
[15] Contere brachia impiorum & malorum: requirantur impietates eorum, & non inueniantur. [16] Dominus regnat in secula seculorum: peribunt populi de terra eius. [17] Desiderium pauperum auditum est coram te Domine: aptabis cor eorum, arrigesque autem tuam ad orationes eorum. [18] Vt iudices orphano & pauperi, nec apponant filij hominum vt conterantur à conspectu impiorum terræ.

[1] Ad laudandum Dauidi. PSAL. XI.

IN verbo Domini speraui. quomodo vos dicitis animæ meæ: Migra ad montem vestrum sicut auis? [2] Quoniam ecce improbi tendunt arcum, dirigunt sagittas suas super neruum, vt feriant in obscuro rectos corde. [3] Quoniam si fundamenta destruantur, cur operatur iustus iustitiam? [4] Verbum Domini in templo sanctuarij sui; Domini in cælis altissimis sedes est: oculi eius respiciunt, & palpebræ eius probant filios hominum. [5] Verbum Domini iustum probat: & improbum & diligentem rapinas odiuit anima eius. [6] Descendere faciet pluuias vindictæ super impios, spirantes ignem; sulphur autem & turbo & tempestas pars calicis eorum. [7] Quoniam iustus Dominus iustitiam diligit: iusti videbunt aspectum faciei eius.

[1] Ad laudandum super citharam octo chordarum, Hymnus Dauidi. PSAL. XII.

REdime Domine, quoniam consumpti sunt iusti, quoniam defecerunt fideles à filiis hominum. [2] Mendacium loquuntur vnusquisque cum proximo suo, labiis adulationum in corde suo machinantur, & corde mendacium loquuntur. [4] Disperdat Dominus omnia labia blanditiarum, linguam loquentem magnifica. [5] Qui dicunt: Lingua nostra roboremur: labia nostra nobiscũ: quis Dominus noster est?

6 * מִשֹּׁד עֲנִיִּים מֵאַנְקַת אֶבְיוֹנִים עַתָּה
אָקוּם יֹאמַר יְהוָה אָשִׁית בְּיֶשַׁע יָפִיחַ לוֹ׃
7 * אִמְרוֹת יְהוָה אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת כֶּסֶף צָרוּף
בַּעֲלִיל לָאָרֶץ מְזֻקָּק שִׁבְעָתָיִם׃
8 * אַתָּה יְהוָה תִּשְׁמְרֵם תִּצְּרֶנּוּ מִן־הַדּוֹר זוּ לְעוֹלָם׃
9 * סָבִיב רְשָׁעִים יִתְהַלָּכוּן כְּרֹם זְלוּת לִבְנֵי אָדָם׃

יג

1 * לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 * עַד־אָנָה יְהוָה תִּשְׁכָּחֵנִי נֶצַח עַד־אָנָה
תַסְתִּיר אֶת־פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי׃
3 * עַד־אָנָה אָשִׁית עֵצוֹת בְּנַפְשִׁי יָגוֹן בִּלְבָבִי
יוֹמָם עַד־אָנָה יָרוּם אֹיְבִי עָלָי׃
4 * הַבִּיטָה עֲנֵנִי יְהוָה אֱלֹהָי הָאִירָה עֵינַי פֶּן־
אִישַׁן הַמָּוֶת׃
5 * פֶּן־יֹאמַר אֹיְבִי יְכָלְתִּיו צָרַי יָגִילוּ כִּי אֶמּוֹט׃
6 * וַאֲנִי בְחַסְדְּךָ בָטָחְתִּי יָגֵל לִבִּי בִּישׁוּעָתֶךָ אָשִׁירָה
לַיהוָה כִּי גָמַל עָלָי׃

יד

1 * לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד אָמַר נָבָל בְּלִבּוֹ אֵין אֱלֹהִים
הִשְׁחִיתוּ הִתְעִיבוּ עֲלִילָה אֵין עֹשֵׂה־טוֹב׃
2 * יְהוָה מִשָּׁמַיִם הִשְׁקִיף עַל־בְּנֵי־אָדָם לִרְאוֹת
הֵישׁ מַשְׂכִּיל דֹּרֵשׁ אֶת־אֱלֹהִים׃
3 * הַכֹּל סָר יַחְדָּו נֶאֱלָחוּ אֵין עֹשֵׂה־טוֹב אֵין
גַּם־אֶחָד׃
4 * הֲלוֹא יָדְעוּ כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן אֹכְלֵי עַמִּי אָכְלוּ לֶחֶם
יְהוָה לֹא קָרָאוּ׃
5 * שָׁם פָּחֲדוּ פָחַד כִּי־אֱלֹהִים בְּדוֹר צַדִּיק׃
6 * עֲצַת־עָנִי תָּבִישׁוּ כִּי יְהוָה מַחְסֵהוּ׃
7 * מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יְשׁוּעוֹת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב יְהוָה שְׁבוּת
עַמּוֹ יָגֵל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל׃

6 * *Propter vaſtitatem inopum & gemitum pauperum, nunc conſurgam, dicit Dominus, ponam in ſalutari auxilium eorum.*
7 * *Eloquia Domini eloquia munda: argẽtum igne probatum ſeparatum à terra, colatum ſeptuplum.*
8 * *Tu Domine cuſtodies ea, ſeruabis nos à generatione hac in æternum.*
9 * *In circuitu impij ambulant, cùm exaltati fuerint vilisſimi filiorum hominum.*
1 * *Victori Pſalmus Dauid.* XIII.
2 *VSquequo Domine obliuiſceris mei penitus? vſquequo abſcondes faciem tuam à me?*
3 * *Vſquequo ponam conſilia in anima mea, dolorem in corde meo per diem? vſquequo exaltabitur inimicus meus ſuper me?*
4 * *Cõuertere, exaudi me Domine Deus meus: illumina oculos meos, ne vnquam obdormiam in morte.*
5 * *Ne quando dicat inimicus meus: Præualui aduerſus eum: hoſtes mei exultabunt, cùm motus fuero.*
6 * *Ego autem in miſericordia tua confiſus, exultabit cor meum in ſalutari tuo: cantabo Domino qui meruit ſuper me.*
1 * *Victori Dauid.* PSAL. XIIII.
DIxit ſtultus in corde ſuo: Non eſt Deus. corrupti ſunt & abominabiles facti ſunt ſtudiosè; non eſt qui faciat bonum.
2 * *Dominus de cælo proſpexit ſuper filios hominum, vt videret ſi eſt intelligens requirens*
3 *Deum.* * *Omnes receſſerunt, ſimul congluti-*
4 *nati ſunt: non eſt qui faciat bonum, non eſt vſque ad vnum.* * *Nonne cognoſcent omnes qui operantur iniquitatem, qui deuorant populam meum vt cibum panis? Dominum nõ inuocauerunt.*
5 * *Ibi timebunt formidine, quoniam Deus in generatione iuſta eſt.*
6 * *Conſilium pauperis confudiſtis, quoniam Dominus ſpes eius eſt.*
7 * *Quis dabit de Sion ſalutem Iſrael? quando reduxerit Dominus captiuitatem populi ſui, exultabit Iacob, lætabitur Iſrael.*

תרגום

6 מֵאוּנְסָא דְעַנְיֵי מְצוּחַת חֶשְׁיְכֵי חַשְׁתָּא אֲקוּם בְּרִינָא אֲמַר יְיָ אֲשַׁוֵּי פֻּרְקָן לְעַמִּי וּלְרַשְׁיוּתִי אֶסְהֵיד עֲלֵיהוֹן בִּישְׁתָּא׃ 7 מֵלֵּי דַיְיָ מִלִּין דַּכְיִן
חֵיךְ סִימָא סְנִינָא בְּכוּרָא עַל אַרְעָא זְקִיק שְׁבַעְתֵּי זִמְנִין׃ 8 אַנְתְּ יְיָ תִּנְטְרִנּוּן לְצַדִּיקַיָּא תְּפַרְקִנּוּן מִן דָּרָא הָדֵין לְעָלַם׃ 9 חֲזוֹר חֲזוֹר
רְשִׁיעַיָּא מְהַלְכִין בַּעֲלוֹקָא דְמָצָצָא דְמֵהוֹן דְּבְנֵי נָשָׁא׃

יג

1 לְשַׁבָּחָא חִשְׁבְּחָתָא לְדָוִד׃ 2 עַד אָן יְיָ תַּשְׁלֵי יָתִי לְעָלְמִין עַד אָן תִּטְמוֹר זִיו אַפָּךְ מִנִּי׃ 3 עַד אָן אֲשַׁוִּי מְלַכְלָא בְּנַפְשִׁי דַּוְנָא בְלִבְבִי
יוֹמָם עַד אָן יִתְרוֹמַם בְּעֵל דְּבָבִי עֲלָי׃ 4 אִסְתַּכֵּל וְקַבֵּל צְלוֹתִי יְיָ אֱלָהִי אַנְהֵר עֵינַי בְּאוֹרַיְתָךְ דִּילְמָא אֵחוֹב וְאֵרְמוֹךְ עִם חַיָּבֵי מוֹתָא׃
5 דִּילְמָא יֵימַר בְּעֵל דְּבָבִי בִּישָׁא אַשְׁלְטֵת בֵּהּ מְעִיקֵי יַרְגְּזוּן אֲרוּם שְׁטֵאתִי מֵאַרְחָתָךְ׃ 6 וַאֲנָא בְּטִיבוּתָךְ אִתְרָחֲצַת יַרְגֵּן לִבִּי בְּפֻרְקָנָךְ
אֲשַׁבַּח קֳדָם יְיָ מְטוּל דְּפָרַע עֲלַי טָבְתָא׃

יד

1 לְשַׁבָּחָא עַל יַד דָּוִד אֲמַר טָפְשָׁא בְּלִבֵּהּ לֵית שָׁלְטָן אֱלָהָא בְּאַרְעָא חַבִּילוּ עוֹבָדַיְהוֹן רַחֲקוּ טָבְתָא אֲשַׁבְּחוּ עִילָא לֵית דְּעָבֵד טָב׃
2 יְיָ מִן שְׁמַיָּא אוּדִיק עַל בְּנֵי אָדָם לְמֶחֱמֵי הָאִית מַסְכִּיל חָבֵע אֱלָפָן מִן קֳדָם יְיָ׃ 3 כְּלְהוֹן זָרוּ לַאֲחוֹרָא כַּחֲדָא אִתְרַשְׁלוּ לֵית דְּעָבֵד טָב
לֵית אֲף חַד׃ 4 הֲלָא יְדָעִין כָּל עָבְדֵי שְׁקָר סְעָדוּ עַמִּי סְעָדוּ לַחְמָא שְׁמָא דַיְיָ לָא בָּרְכוּ׃ 5 תַּמָּן דְּלָחוּ דְּלוּחָא דְּלָא חֲמֵי לְמִדְלַת
מְטוּל דְּמֵימְרָא דַיְיָ בְּדָרָא דְצַדִּיקַי׃ 6 מֵלְכְרַ עֲנָיָא חְבַרְהוֹן מְטוּל דִּשְׁוִי יְיָ מַטְרֵהּ׃
7 מַן יְרַחֵישׁ מִן צִיּוֹן פֻּרְקָנָא דְיִשְׂרָאֵל כַּד יְהֵיב יְיָ גְּלוּתְ עַמֵּהּ יְרַנֵּן יַעֲקֹב יֶחְדֵּי יִשְׂרָאֵל׃

* Propter miseriam inopũ & gemitum pauperum, nunc exurgam, dicit Dominus. ponam in salutari, fiducialiter agam in eo.
* Eloquia Domini eloquia casta, argentum igne examinatum, probatum terrę, purgatum septuplũ. * Tu Domine seruabis nos, & custodies nos à generatione hac, & in ęternum. * In circuitu impij ambulant, secundùm altitudinem tuam multiplicasti filios hominum.

* In finem Psalmus Dauid. XII.

VSquequo Domine obliuiscēris me in finem, vsquequo auertis faciem tuam à me? * Quam diu ponam consilia in anima mea, dolorem in corde meo per diem & noctem? Vsquequo exaltabitur inimicus meus super me? * Respice, * exaudi me Domine Deus meus. Illumina oculos meos, ne vnquam obdormiam in morte. * Nequando dicat inimicus meus: Pręualui aduersus eum. Qui tribulant me, exultabunt si motus fuero: * Ego autem in misericordia tua speraui. Exultabit cor meum in salutari tuo: cantabo Domino qui bona tribuit mihi, & psallã nomini Dñi altissimi.

* In finem Psalmus Dauid. XIII.

DIxit insipiens in corde suo: Non est Deus. Corrupti sunt & abominabiles facti sunt in studiis*: non est qui faciat bonum.* * Dominus de cælo prospexit super filios hominum, vt videat si est intelligens, aut requirens Deum. * Omnes declinauerunt. simul inutiles facti sunt: non est qui faciat bonum, non est vsque ad vnum.

* Nonne cognoscent omnes qui operantur iniquitatem, qui deuorant plebem meam * in escam panis? Dominum non inuocauerunt: * Illic trepidauerunt timore, vbi non erat timor. Quoniam Dñs in generatione * iustorum: * Consiliũ inopis confudistis, * at Dominus spes eius est. * Quis dabit ex Sion salutare Israel? cùm auerterit Dominus captiuitatem plebis suæ, exultabit Iacob & lætabitur Israel.

6 * εἶσιν ἡ ταλαιπωρίας τῶν πτωχῶν καὶ ἡ στεναγμὸς
τῶν πενήτων, νῦν ἀναστήσομαι, λέγει κύριος. θήσομαι ἐν
7 σωτηρίῳ, παῤῥησιάσομαι ἐν αὐτῷ. * τὰ λόγια κυρίου
λόγια ἁγνά, ἀργύριον πεπυρωμένον, δοκίμιον τῇ γῇ, κε-
8 καθαρισμένον ἑπταπλασίως. * σὺ κύριε φυλάξεις
ἡμᾶς καὶ διατηρήσεις ἡμᾶς ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης, εἰς
9 τὸν αἰῶνα. * κύκλῳ οἱ ἀσεβεῖς περιπατοῦσι, κατὰ τὸ ὕ-
ψος σου ἐπολυώρησας σὺ υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.

1 * Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.
ιϐ'.
2 * Εως πότε κύριε ἐπιλήσῃ μου εἰς τέλος; ἕως πότε
ἀποστρέφεις τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ;
3 * ἕως τίνος θήσομαι βουλὰς ἐν ψυχῇ μου, ὀδυνὰς ἐν
καρδίᾳ μου ἡμέρας καὶ νυκτός; ἕως πότε ὑψωθήσεται ὁ ἐχ-
4 θρός μου ἐπ' ἐμέ; * ἐπίβλεψον, εἰσάκουσόν μου κύ-
ριε ὁ θεός μου. φώτισον τοὺς ὀφθαλμούς μου, μήποτε ὑ-
5 πνώσω εἰς θάνατον, * μήποτε εἴποι ὁ ἐχθρός μου,
ἴσχυσα πρὸς αὐτόν. οἱ θλίβοντές με ἀγαλλιάσονται
6 ἐὰν σαλευθῶ. * ἐγὼ δὲ ἐπὶ τῷ ἐλέει σου ἤλπισα.
ἀγαλλιάσεται ἡ καρδία μου ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ σου· ᾄσω
τῷ κυρίῳ τῷ ἀγαθύναντί με, καὶ ψαλῶ τῷ ὀνόματι
κυρίου τοῦ ὑψίστου.

1 * Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.
ιγ'.
Εἶπεν ἄφρων ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, οὐκ ἔστι θεός. διεφθάρησαν
καὶ ἐβδελύχθησαν ἐν ἐπιτηδεύμασιν, οὐκ ἔστι ποιῶν χρη-
2 στότητα. * κύριος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ διέκυψεν ἐπὶ τοὺς
υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων, τοῦ ἰδεῖν εἰ ἔστι συνιῶν, ἢ ἐκζητῶν τὸν
3 θεόν. * πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρεώθησαν, οὐκ ἔστι ποιῶν
4 χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός. * οὐχὶ γνώσονται πάντες οἱ
ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν, οἱ ἐσθίοντες τὸν λαόν μου ἐν
5 βρώσει ἄρτου; τὸν κύριον οὐκ ἐπεκαλέσαντο. * ἐκεῖ ἐδει-
λίασαν φόβον, οὗ οὐκ ἦν φόβος. ὅτι κύριος ἐν γενεᾷ δικαίων;
6 * βουλὴν πτωχοῦ κατῃσχύνατε, ὁ δὲ κύριος ἐλπὶς αὐτοῦ ἐστι.
7 * τίς δώσει ἐκ σιὼν τὸ σωτήριον τοῦ Ισραήλ; ἐν τῷ ἐπι-
στρέψαι κύριον τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, ἀγαλ-
λιάσεται Ιακὼβ καὶ εὐφρανθήσεται Ισραήλ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[6] Propter violentiam pauperum, & propter clamorem miserorum, nunc exurgam in iudicium, dicit Dominus: statuamque redemptionem populo meo; in impios verò testificabor malum. [7] Eloquia Domini eloquia munda; sicut argentum repurgatum in fusorio super terram, perpurgatum septies. [8] Tu Domine conseruabis iustos, custodies eos à generatione hac in æternum. [9] In circuitu improbi ambulant tanquam sanguisuga quæ sugit sanguinem filiorum hominum. [1] Ad laudandum, Hymnus Dauidi. PSAL. XIII.

VSquequo Domine obliuiscēris mei semper? vsquequò abscondes splendorem vultus tui à me? [2] Vsquequò ponam consilia in anima mea, dolorem in corde meo per diem? vsquequo exaltabitur aduersarius meus super me? [3] Respice & accipe orationem meam Dñe Deus meus: illumina oculos meos in lege tua, ne fortè peccem, & dormiam cum eis qui rei sunt mortis. [4] Ne dicat inimicus meus malus: Dominatus sum ei. oppressores mei exultabunt, si declinauero à semitis tuis. [5] Et ego in bonitate tua confisus sum: exultabit cor meum in redemptione tua: laudes dicam coram Domino, quoniam retribuit mihi bonum. [1] Ad laudandum per Dauidem. PSAL. XIIII.

DIxit insipiens in corde suo: Non est potestas Dei in terra: corruperunt opera sua; execrati sunt bonum: adinuenerunt occasionem: non est qui operetur bonum. [2] Dñs de cælo aspicit super filios hominum, vt videat num sit intelligens, qui quærat doctrinam à conspectu Domini. [3] Omnes conuersi sunt retrò, simul obtorpuerunt: non est qui operetur bonum, non est ne vnus quidem. [4] Nunquid sciunt omnes operatores mendacij, deuorantes populum meum *quasi* deuorarent panem? nomen Domini non benedixerunt.

[5] Ibi timuerunt timore falso, quo non decebat timere: quoniam verbum Domini in generatione iustorum.

[6] Consilium pauperis confundetis, quoniam posuit Dominum spem suam. [7] Quis depromet è Sion redemptionem Israelis? cùm conuerterit Dominus captiuitatem populi sui, exultabit Iacob, lætabitur Israel.

טו

1 * מִזְמוֹר לְדָוִד יְהוָה מִי־יָגוּר בְּאָהֳלֶךָ מִי־יִשְׁכֹּן
בְּהַר קָדְשֶׁךָ׃

2 * הוֹלֵךְ תָּמִים וּפֹעֵל צֶדֶק וְדֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ׃

3 * לֹא־רָגַל עַל־לְשֹׁנוֹ לֹא עָשָׂה לְרֵעֵהוּ רָעָה
וְחֶרְפָּה לֹא נָשָׂא עַל־קְרֹבוֹ׃

4 * נִבְזֶה נִמְאָס וְאֶת־יִרְאֵי יְהוָה יְכַבֵּד
נִשְׁבַּע לְהָרַע וְלֹא יָמֵר׃

5 * כַּסְפּוֹ לֹא־נָתַן בְּנֶשֶׁךְ וְשֹׁחַד עַל־נָקִי לֹא לָקָח
עֹשֵׂה־אֵלֶּה לֹא יִמּוֹט לְעוֹלָם׃

יו

1 * מִכְתָּם לְדָוִד שָׁמְרֵנִי אֵל כִּי־חָסִיתִי בָךְ׃

2 * אָמַרְתְּ לַיהוָה אֲדֹנָי אָתָּה טוֹבָתִי בַּל־
עָלֶיךָ׃

3 * לִקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר־בָּאָרֶץ הֵמָּה וְאַדִּירֵי כָּל־
חֶפְצִי־בָם׃

4 * יִרְבּוּ עַצְּבוֹתָם אַחֵר מָהָרוּ בַּל־אַסִּיךְ נִסְכֵּיהֶם
מִדָּם וּבַל־אֶשָּׂא אֶת־שְׁמוֹתָם עַל־שְׂפָתָי׃

5 * יְהוָה מְנָת־חֶלְקִי וְכוֹסִי אַתָּה תּוֹמִיךְ גּוֹרָלִי׃

6 * חֲבָלִים נָפְלוּ־לִי בַּנְּעִימִים אַף־נַחֲלַת
שָׁפְרָה עָלָי׃

7 * אֲבָרֵךְ אֶת־יְהוָה אֲשֶׁר יְעָצָנִי אַף־לֵילוֹת
יִסְּרוּנִי כִלְיוֹתָי׃

8 * שִׁוִּיתִי יְהוָה לְנֶגְדִּי תָּמִיד כִּי מִימִינִי בַּל־אֶמּוֹט׃

9 * לָכֵן שָׂמַח לִבִּי וַיָּגֶל כְּבוֹדִי אַף־בְּשָׂרִי יִשְׁכֹּן
לָבֶטַח׃

10 * כִּי לֹא־תַעֲזֹב נַפְשִׁי לִשְׁאוֹל לֹא־תִתֵּן חֲסִידְךָ
לִרְאוֹת שָׁחַת׃

11 * תּוֹדִיעֵנִי אֹרַח חַיִּים שֹׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת־פָּנֶיךָ
נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח׃

1 * *Psalmus Dauid.* XV.

DOmine quis peregrinabitur in tentorio tuo? quis habitabit in monte ſancto tuo?

2 * *Qui ingreditur ſine macula, & operatur iuſtitiam, & loquitur veritatem in corde ſuo.*

3 * *Non eſt facilis in lingua ſua, nec fecit amico ſuo malum, & opprobrium non ſuſtinuit ſuper propinquo ſuo.*

4 * *Deſpicitur oculis eius improbus, timentes autem Dominum glorificat: iurat vt ſe affligat & non mutat.*

5 * *Pecuniam ſuam non dedit ad vſuram, & munera aduerſum innoxium non accepit. Qui facit hæc, non commouebitur in æternum.*

1 * *Humilis & ſimplicis Dauid.*

PSAL. XVI.

CVſtodi me Deus, quoniam ſperaui in te.

2 * *Dicens Domino: Dominus meus es tu: bene mihi non eſt ſine te.*

3 * *Sanctis qui in terra ſunt & magnificis, omnis voluntas mea in eis.*

4 * *Multiplicabuntur idola eorum poſt tergum ſequentium: non libabo libamina eorum de ſanguine, neq; aſſumã nomina eorũ in labiis meis.*

5 * *Dominus pars hæreditatis meæ & calicis mei, tu poſſeſſor ſortis meæ.*

6 * *Lineæ ceciderunt mihi in pulcherrimis: & hæreditas ſpecioſiſſima mea eſt.*

7 * *Benedicam Dominum qui dedit mihi conſilium: inſuper & noctibus erudierunt me renes mei.*

8 * *Propoſui Dominum in conſpectu meo ſemper, quia à dextris meis eſt, ne commouear.*

9 * *Propterea lætatum eſt cor meum, & exultauit gloria mea, & caro mea habitabit confidenter.*

10 * *Non enim derelinques animam meam in inferno, nec dabis ſanctum tuum videre corruptionem.*

11 * *Oſtendiſti mihi ſemitam vitæ, plenitudinem lætitiarum ante vultum tuum, decores in dextera tua æternos.*

תרגום

טו

1 תְּשַׁבַּחְתָּא לְדָוִד יְיָ מַן חֲמֵי לְמֵיעַר בְּמַשְׁכְּנָךְ וּמַן יְזַכֵּי לְמִשְׁרֵי בְּטוּר בֵּית מַקְדְּשָׁךְ׃ 2 וּמְהַלֵּךְ בְּשָׁלֵימוּתָא וְעָבֵד צִדְקָתָא וּמְמַלֵּל
קְשׁוֹטָא בְּלִבְבֵיהּ׃ 3 לָא אֲכַל קוּרְצִין בִּלְשָׁנֵהּ לָא עֲבַד לְחַבְרֵהּ בִּישְׁתָּא וְחִסּוּדָא לָא סוֹבַר עַל קְרִיבֵהּ׃ 4 דְּשִׁיט בַּאֲנָפּוֹהִי וְדִבְסִיר וְיַרֵת
דְּחַלַיָּא דַיְיָ מוֹקִיר דְּיוֹמֵי לַאֲבָאשָׁא לְגַרְמֵיהּ וְלָא יְפָרֵג׃ 5 סִימֵהּ לָא יְהַב בְּחִבּוּלְיָא וְשׁוֹחֲדָא עַל זַכָּאָה לָא קַבֵּל דְּיַעְבֵּד אֵילֵּן לָא יְזוּעַ לָעָלְמִין׃

יו

1 גְּלִיפָא תְּרִיצְתָּא לְדָוִד נְטַר יְתִי יְיָ אֲרוּם אִתְרְחֵצֵת בְּמֵימְרָךְ׃ 2 מַלֶּלֶת אֲנָת נַפְשִׁי קֳדָם יְיָ אֱלָהִי אֲנָת בְּרַם טָבְתִּי לָא אִתְיְהִיבָא
בַּר מִנָּךְ׃ 3 לְקַדִּישַׁיָּא דִי בְּאַרְעָא אִנּוּן וְגוּתָנִין בְּעוֹבָדֵיהוֹן טָבַיָּא כָּל רְעוּתִי טָבָא בְּהוֹן׃ 4 וְרַשִׁיעַיָּא מַסְגָּן סַלְמָנֵיהוֹן וּמִן בָּתַר כֵּן מוֹחָן
לְקָרְבָּא קָרְבָּנֵיהוֹן לָא אֲקַבֵּל בְּרַעֲוָא נִסְכֵּיהוֹן וְדָם קָרְבָּנֵיהוֹן וְלָא אֶדְכַּר שְׁמָהָתְהוֹן עַל שְׂפָוָתַי׃ 5 יְיָ מוּהֲבוּת חֻלְקִי וְכַלִּידִי אֲנָת תַּסָּעַד
עָרְבִי׃ 6 עַרְבִין נְפַלוּ לִי בְּבַסִּימוּתָא אוּף אַחֲסַנְתָּא שַׁפִּירָא עֲלַי׃ 7 אֲבָרֵךְ יָת יְיָ דְּמַלְכִינַנִי אַף בְּלֵילְיָא רַנָּאן לִי כִלְיָתַי׃
8 שַׁוִּיתִי מֵימְרָא דַיְיָ לְקִבְלִי חְדִירָא אֲרוּם שְׁכִינְתֵהּ מִן יַמִּינִי לָא אֶזּוּעַ׃ 9 בְּגִין כֵּן חֲדָה לִבִּי וְרַנֵּן אֵיקָרִי אַף בִּסְרִי יִשְׁרֵי בְּתַכְלִי׃
10 מְטוּל דְּלָא תִשְׁבּוֹק נַפְשִׁי לִשְׁיוֹל לָא תְּמְסוֹר זַכָּאךְ לְמֶחְמֵי בְּשָׁחֲיוּתָא׃
11 תְּהוֹדַע לִי אָרְחָא דְּחַיֵּי שׂוּבְעָא דְחֶדְוָתָא קֳדָם אַפָּךְ בְּסִימוּתָא בִּימִינָךְ לָעָלְמִין׃

* In finem Psalmus Dauid. XIIII.

DOmine, quis habitabit in tabernaculo tuo? aut qs requieſcet in mõte ſancto tuo? *Qui ingreditur ſine macula, & operatur iuſtitiam. qui loquitur veritatẽ in corde ſuo: *Qui nõ egit dolũ in lingua ſua, nec fecit proximo ſuo malũ, & oppro briũ non accepit aduerſus proximos ſuos. *Ad nihilum deductus eſt in cõſpectu eius malignus; timentes autem Dominum glo rificat. Qui iurat proximo ſuo & non decipit: *Qui pecuniã ſuam nõ dedit ad vſuram, & munera ſuper innocentes nõ accepit. Qui facit hæc, non mouebitur in æternum.

* Tituli inſcriptio ipſi Dauid.

PSAL. XV.

COnſerua me Dñe, quoniã in te ſperaui. *Dixi Dño: Dominus meus es tu, quoniam bonorum meorum non eges. *Sãctis qui in terra eius, mirificauit Domin⁹, omnes voluntates ſuas in eis. *Multiplicatæ ſunt infirmitates eorum, poſteà acceleraverunt. Non congregabo conuenticula eorum de ſanguinibus; nec memor ero nominum eorum per labia mea. *Dominus pars hæreditatis meæ & calicis mei, tu es qui reſtitues hæreditatem meã mihi.

* Funes ceciderunt mihi in præclaris meis: & enim hæreditas mea præclara mihi eſt. *Benedicam Dominum qui tribuit intellectum mihi: inſuper & vſque ad noctem increpuerunt me renes mei. * Prouidebam Dominũ in conſpectu meo ſemper, quoniam à dextris meis eſt, ne commouear. * Propter hoc lætatum eſt cor meum, & exultauit lingua mea; inſuper & caro mea requieſcet in ſpe. * Quoniam non derelinques animam meam in inferno, neque dabis Sanctum tuum videre corruptionem. * Notas feciſti mihi vias vitæ; adimplebis me lætitia cum vultu tuo, delectationes in dextera tua vſque in finem.

* Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ιθ΄

Κύριε τίς παροικήσει ἐν τῷ σκηνώματί σου, ἢ τίς καταπαύσει ἐν ὄρει ἁγίῳ σου;

* πορευόμενος ἄμωμος, καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην. λαλῶν ἀλήθειαν ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, * ὃς οὐκ ἐδόλωσεν ἐν γλώσσῃ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐποίησε τῷ πλησίον αὐτοῦ κακόν, καὶ ὀνειδισμὸν οὐκ ἔλαβεν ἐπὶ τοῖς ἐγγίσασιν αὐτοῦ.

* ἐξουδενωμένη ἐνώπιον αὐτοῦ πονηρευόμενος, τοὺς δὲ φοβουμένους τὸν κύριον δοξάζει. ὀμνύων τῷ πλησίον αὐτοῦ καὶ οὐκ ἀθετῶν. * τὸ ἀργύριον αὐτοῦ οὐκ ἔδωκεν ἐπὶ τόκῳ, καὶ δῶρα ἐπ' ἀθῴοις οὐκ ἔλαβεν. ὁ ποιῶν ταῦτα, οὐ σαλευθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα.

* Στηλογραφία τῷ δαυίδ.

ιε΄.

Φύλαξόν με κύριε, ὅτι ἐπὶ σοὶ ἤλπισα.

* εἶπα τῷ κυρίῳ, κύριός μου εἶ σύ, ὅτι τῶν ἀγαθῶν μου οὐ χρείαν ἔχεις. * τοῖς ἁγίοις τοῖς ἐν τῇ γῇ αὐτοῦ ἐθαυμάσωσεν ὁ κύριος πάντα τὰ θελήματα αὐτοῦ ἐν αὐτοῖς.

* ἐπληθύνθησαν αἱ ἀσθένειαι αὐτῶν, μετὰ ταῦτα ἐτάχυναν. οὐ μὴ συναγάγω τὰς συναγωγὰς αὐτῶν ἐξ αἱμάτων, οὐδ' οὐ μὴ μνησθῶ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν διὰ χειλέων μου.

* κύριος μερὶς τῆς κληρονομίας μου καὶ τοῦ ποτηρίου μου, σὺ εἶ ὁ ἀποκαθιστῶν τὸν κλῆρόν μου ἐμοί.

* σχοινία ἔπεσέ μοι ἐν τοῖς κρατίστοις μου, καὶ γὰρ ἡ κληρονομία μου κρατίστη μοί ἐστιν.

* εὐλογήσω τὸν κύριον τὸν συνετήκοντά με· ἔτι δὲ καὶ ἕως νυκτὸς ἐπαίδευόν με οἱ νεφροί μου.

* προορώμην τὸν κύριον ἐνώπιόν μου διαπαντός, ὅτι ἐκ δεξιῶν μού ἐστιν, ἵνα μὴ σαλευθῶ.

* διὰ τοῦτο εὐφράνθη ἡ καρδία μου, καὶ ἠγαλλιάσατο ἡ γλῶσσά μου, ἔτι δὲ καὶ ἡ σάρξ μου κατασκηνώσει ἐπ' ἐλπίδι.

* ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχήν μου εἰς ᾅδου, οὐδὲ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν.

* ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς, πλησθήσεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώπου σου, τερπνότης ἐν τῇ δεξιᾷ σου εἰς τέλος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[1] Hymnus Dauidi. PSAL. XV.

DOmine, quis dignus eſt vt habitet in tabernaculo tuo? & quis merebitur hoſpitari in monte domus ſanctitatis tuæ? [2] Qui ambulat in perfectione, & operatur iuſtitiam, & loquitur veritatem in corde ſuo: [3] Non detrahit lingua ſua, nec infert proximo ſuo malum: & opprobrium non ſuſtinet ſuper propinquo ſuo. [4] Qui deſpectus eſt in conſpectu ſuo, & contemptus; atque timentes Dominum glorificat: iurat vt affligat ſeipſum, & non mutabit. [5] Pecuniam ſuam non dedit ad vſuram, & munus ſuper innocentem non accepit. Qui facit hæc, non mouebitur in æternum.

[1] Sculptura recta Dauidi. PSAL. XVI.

CVſtodi me Domine, quoniam confiſus ſum in verbo tuo. [2] Locuta es tu anima mea coram Domino: Deus meus es tu: veruntamen bonum meum non datum eſt niſi à te. [3] Sanctis qui ſunt in terra, & magnificis in operibus bonis, omnis mea voluntas bona in ipſis. [4] Impij autem multiplicant idola ſua, & poſtmodùm feſtinant, vt offerant munera ſua: non recipiam cum beneplacito libamina eorum, nec ſanguinem oblationum eorum: neque memorabo nomina eorum in labiis meis. [5] Domine pars hæreditatis meæ & calicis mei: tu ſuſtentabis ſortem meam. [6] Sortes ceciderunt mihi in dulcedine: etiam hæreditas præclara ſuper me. [7] Benedicam Domino qui conſuluit mihi; inſuper in nocte caſtigant me renes mei. [8] Poſui verbum Domini in conſpectu meo ſemper, quoniam quieſcit maieſtas eius à dextera mea, non mouebor. [9] Propterea lætatum eſt cor meum, & exultauit gloria mea: quin & caro mea habitabit in ſecuritate.

[10] Quoniam non derelinques animam meam in inferno: non trades iuſtum tuum vt videat corruptionem. [11] Docebis me viam vitæ: plenitudo lætitiarum ante faciem tuam: dulcedo in dextera tua in æternum.

יז

1 * תְּפִלָּה לְדָוִד שִׁמְעָה יְהוָה צֶדֶק הַקְשִׁיבָה רִנָּתִי
הַאֲזִינָה תְּפִלָּתִי בְּלֹא שִׂפְתֵי מִרְמָה׃

2 * מִלְּפָנֶיךָ מִשְׁפָּטִי יֵצֵא עֵינֶיךָ תֶּחֱזֶינָה מֵישָׁרִים׃

3 * בָּחַנְתָּ לִבִּי פָקַדְתָּ לַיְלָה צְרַפְתַּנִי בַל־תִּמְצָא
זַמֹּתִי בַל־יַעֲבָר־פִּי׃

4 * לְפָעֳלוֹת אָדָם בִּדְבַר שְׂפָתֶיךָ אֲנִי שָׁמַרְתִּי אָרְחוֹת
5 פָּרִץ׃ * תָּמֹךְ אֲשֻׁרַי בְּמַעְגְּלוֹתֶיךָ בַּל־נָמוֹטוּ פְּעָמָי׃

6 * אֲנִי־קְרָאתִיךָ כִי־תַעֲנֵנִי אֵל הַט־אָזְנְךָ לִי שִׁמְעָ
7 אִמְרָתִי׃ * הַפְלֵה חֲסָדֶיךָ מוֹשִׁיעַ חוֹסִים
מִמִּתְקוֹמְמִים בִּימִינֶךָ׃

8 * שָׁמְרֵנִי כְּאִישׁוֹן בַּת־עָיִן בְּצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנִי׃

9 * מִפְּנֵי רְשָׁעִים זָוּ שָׁדְּדוּנִי אוֹיְבַי בְּנֶפֶשׁ יַקִּיפוּ עָלָי׃

10 * חֶלְבָּמוֹ סָגָרוּ פִּימוֹ דִּבְּרוּ בְגַאֲוָה׃

11 *אַשֻּׁרֵנוּ עַתָּה סְבָבוּנוּ עֵינֵיהֶם יָשִׁיתוּ לִנְטוֹת בָּאָרֶץ׃

12 *דְּמְיֹנוֹ כְּאַרְיֵה יִכְסוֹף לִטְרֹף וְכִכְפִיר יֹשֵׁב בְּמִסְתָּרִים׃

13 * קוּמָה יְהוָה קַדְּמָה פָּנָיו הַכְרִיעֵהוּ פַּלְטָה נַפְשִׁי
מֵרָשָׁע חַרְבֶּךָ׃

14 * מִמְתִים־יָדְךָ יְהוָה מִמְתִים מֵחֶלֶד חֶלְקָם בַּחַיִּים
וְצָפוּנְךָ תְּמַלֵּא בִטְנָם יִשְׂבְּעוּ בָנִים וְהִנִּיחוּ יִתְרָם
לְעוֹלְלֵיהֶם׃

15 * אֲנִי בְּצֶדֶק אֶחֱזֶה פָּנֶיךָ אֶשְׂבְּעָה בְהָקִיץ
תְּמוּנָתֶךָ׃

יח

1 * לַמְנַצֵּחַ לְעֶבֶד יְהוָה לְדָוִד אֲשֶׁר דִּבֶּר לַיהוָה
אֶת־דִּבְרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת בְּיוֹם הִצִּיל יְהוָה אוֹתוֹ
מִכַּף כָּל־אֹיְבָיו וּמִיַּד שָׁאוּל׃

2 * וַיֹּאמַר אֶרְחָמְךָ יְהוָה חִזְקִי׃

3 * יְהוָה סַלְעִי וּמְצוּדָתִי וּמְפַלְטִי אֵלִי צוּרִי אֶחֱסֶה־
בּוֹ מָגִנִּי וְקֶרֶן יִשְׁעִי מִשְׂגַּבִּי׃

1 * *Oratio Dauid.* PSAL. XVII.

AVdi Domine iuſtitiam, intende deprecatio-
nem meam, auribus percipe orationem meã
2 *abſque labiis mendacibus.* * *De vultu tuo iudi-*
cium meum prodeat: oculi tui videãt æquitates.
3 * *Probaſti cor meum, viſitaſti nocte; confla-*
ſti me, & non inueniſti cogitationes meas non
4 *tranſire os meum.* * *In opere hominum propter*
verbum labiorum tuorum, ego obſeruaui vias
5 *latronis.* * *Suſtenta greſſus meos in callibus*
6 *tuis, & non labentur veſtigia mea.* * *Ego in-*
uocaui te, quia exaudies me Deus: inclina au-
7 *rem tuam mihi; audi eloquium meum.* * *Mira-*
bilem fac miſericordiam tuam ſaluator ſperan-
8 *tium, à reſiſtentibus dexteræ tuæ.* * *Cuſtodi*
me quaſi pupillam filiam oculi: in vmbra alarũ
9 *tuarum protege me.* * *A facie impiorum va-*
ſtantium me, inimici mei animam meam circun-
10 *dederunt.* * *Adipe ſuo concluſerunt: ore lo-*
11 *cuti ſunt ſuperbè.* * *Incedentes aduerſum*
me nunc circundederunt me: oculos ſuos poſue-
12 *runt declinare in terram.* * *Similitudo eius*
quaſi leonis deſiderantis prædam; & quaſi ca-
13 *tuli leonis ſedentis in abſconditis.* * *Surge,*
Domine, præueni faciem eius, incurua eum: ſal-
ua animam meam ab impio qui eſt gladius tuus.
14 * *A viris manus tuæ Domine qui mortui*
ſunt in profundo, quorum pars in vita, & quo-
rum de abſconditis tuis repleſti ventrem, qui ſa
turabuntur filiis, & dimittent reliquias ſuas
paruulis eorum.
15 * *Ego in iuſtitia videbo faciem tuam: imple-*
bor cùm vigilauero ſimilitudine tua.

1 * *Victori ſeruo Domini Dauid, qui locutus*
eſt Domino verba Cantici huius in die
qua liberauit eum Dominus de manu
omnium inimicorum ſuorum, & de ma-
nu Saul: & dixit: PSAL. XVIII.

2 *DIligam te Domine fortitudo mea.*
3 * *Domine petra mea, & robur meum, &*
ſaluator meus, Deus meus, fortis meus; & ſpe-
rabo in eum; ſcutum meum, & cornus ſalutis
meæ, ſuſceptor meus.

תרגום

יז 1 צְלוֹתָא לְדָוִד קַבֵּל יְיָ בָּעוּתִי בְּצִדְקָא אַצִּית שֻׁבּוּחִי חַצֵּלִי אוּדְנָךְ לְצְלוֹתִי בְּלָא שִׂפְתֵי דְּנְכִילוּ׃ 2 מִן קֳדָמָךְ דִּינִי יִפּוֹק עֵינָךְ חָמֵין
חֲרִיצוּתָא׃ 3 בְּחַנְתָּ לִבְּי אִסְתְּעַרְתָּא עֲלַי בְּלֵילְיָא סָנַנְתָּא לִי וְלָא אַשְׁכַּחְתָּ בִּישְׁתָּא לָא עָבְרַת יַת פֻּמִּי׃ 4 בְּרֵם אַכְסָנֵת עַל
עוֹבָדֵיהוֹן דִּבְנֵי נָשָׁא בְּמֵימַר שִׂפְוָתָךְ אֲנָא נְטַרֵת אֹרַח חַצִיפָא׃ 5 סְעוֹד אִסְתַּוַרִי בְּהִלְכָתָךְ דְּלָא יִזְדָּעְזָעִין רַגְלַי׃ 6 אֲנָא קְרֵיתִי אֲרֵי תְּקַבֵּל
אֲרוֹם תְּקַבֵּל צְלוֹתִי אֱלָהָא אַצְלֵי אֻדְנָךְ לְיָתִי שְׁמַע מִלּוֹלִי׃ 7 פְּרֵישׁ זַכְוָתָךְ דְּסַבְּרֵי פְּרַע לְהוֹן מִן מַן דְּקָיְמִין עֲלֵיהוֹן בִּידָא דִּימִינָךְ׃
8 נְטַר יָתִי הֵיךְ כְּבַת גַּלְגַּל דְּמְצִיעוּת עֵינָא בְּטַלַּל שְׁכִינְתָךְ תְּטַמַּר יָתִי׃ 9 מִן קֳדָם רְשִׁיעֵי אֵלֵין דְּמְחַבְּלִין יָתִי בַּעֲלֵי דְּבָבִי בְּרָעוּת נַפְשְׁהוֹן
מַחְזְרִין עֲלָי׃ 10 עָתְרֵהוֹן סְנָא שׁוּמְנֵהוֹן כַּסְיוּ פּוּמְהוֹן מַלִּלוּ בְּרֵרְבָנוּתָא׃ 11 אִסְתְּוַרְנָא הַשְׁתָּא חֲזַרוּ עֲלָנָא עֵינֵיהוֹן מְשַׁוַּן לְמִפְשַׁט
בְּאַרְעָא׃ 12 דְּמוּתֵה הֵיךְ אַרְיֵא דְּמִרְגַּג לְמִחְבַּר וְהֵיךְ שַׁחְצָא דְּיָתֵב בְּטוּמְרַיָא׃ 13 קוּם יְיָ אֲקַדֵּם אַפּוּי חַמֵּטֵה פְּצֵי נַפְשִׁי מֵרְשִׁיעָא דְּאִתְחַיַּב
קְטוֹל בְּסַיְפָךְ׃ 14 וְצַדִּיקַיָא דְּמְסָרִין נַפְשֵׁיהוֹן מְטוּלְהָךְ יְיָ בְּמִיתוֹתָא וּמְשֵׁיצִין מֵאַרְעָא חוּלְקֵהוֹן בְּחַיֵּי עָלְמָא וּשְׁשֵׁיוּתָךְ טָמָא יְחַמְלִי כְּרֵיסְהוֹן
יִשְׂבְּעוּן בְּנִין וְיַשְׁבְּקוּן יִתְרֵיהוֹן לְטַלְיֵיהוֹן׃ 15 אֲנָא בְּקִשְׁטָא אֶחֱמֵי סְבַר אַפָּךְ אֶשְׂבַּע בְּעִדָּן דְּאִתְעַר אֵיקַר פַּרְצוּפָךְ׃ יח
1 לְשַׁבָּחָא עַל נִסַּיָא דְּאִתְרְחִישׁוּ לְעַבְדָּא דַּיְיָ לְדָוִד דְּשַׁבַּח בְּנְבוּאָה קֳדָם יְיָ יַת פִּתְגָמֵי שִׁירְתָא הָדָא עַל כָּל יוֹמָיָא דְּשֵׁזִיב יְיָ יָתֵהּ מִן יְדָא דְּבַעֲלֵי
דְּבָבוּי וּמֵחָרְבָּא דְּשָׁאוּל׃ 2 וְאָמַר אֶחְבִּבִינָךְ יְיָ תְּקִפִי׃ 3 יְיָ תְּקִפִי וְרַחֲצָנִי וּמְשֵׁיזֵב יָתִי אֱלָהָא דְּאִתְרְעִי בִּי קָרֵבְנִי לְדַחֲלָתֵהּ תְּרִיסִי
דְּמִן קֳדָמוֹי מִתְיְהֵב לִי תֻּקְפִי וּפָרְקָן עַל בַּעֲלֵי דְּבָבִי רַחֲצָנִי׃

Oratio Dauid. PSAL. XVI.

EXaudi Dñe iustitiam meã, intende deprecationẽ meã. auribus pcipe orationẽ meã nõ in labiis dolosis. De vultu tuo iudiciũ meũ prodeat, oculi mei videant ęqtatẽ. Probasti cor meũ, visitasti nocte: igne examinasti me, & non est inuenta in me iniqtas. Vt nõ loquatur os meũ opera hominũ, propter verba labiorum tuorum ego custodiui vias duras. Perfice gressus meos in semitis tuis, vt nõ moueantur vestigia mea. Ego clamaui, quoniam exaudisti me Deꝰ: inclina aurẽ tuã mihi, & exaudi verba mea. Mirifica misericordias tuas, qui saluos facis sperantes in te. A resistentibus dexterę tuę, custodi me Dñe vt pupillã oculi. Sub vmbra alarum tuarũ ꝓteges me, à facie impiorum qui afflixerunt me. Inimici mei animam meã circundederunt: Adipẽ suũ cõcluserunt, os eorũ locutum est supbiã. Proiiciẽtes me nunc circũdederunt me, oculos suos statuerunt declinare in terrã. Suscepunt me sicut leo paratus ad pdã, & sicut catulꝰ leonis habitãs in abditis. Exurge Dñe, pueni eos, & supplantaeos: eripe animã meã ab impio, framea tuam ab inimicis manus tuę. Dñe à paucis de terra diuide eos in vita eorũ, & de abscõditis tuis adimpletus est venter eorum. Saturati sunt filiis, & dimiserũt reliquias paruulis suis: Ego autem in iustitia apparebo conspectui tuo. Satiabor cùm apparuerit mihi gloria tua.

In finem puero Domini Dauid, qui locutus est Domino verba cantici huius, in die qua eripuit eum Dominus de manu omnium inimicorum eius, & de manu Saul: & dixit:

PSAL. XVII.

DIligam te Domine fortitudo mea. Dñs firmamentum meum, & refugium meũ, & liberator meus: Deus meus adiutor meus, & sperabo in eũ. protector meꝰ & cornu salutis meę, & susceptor meꝰ:

Προσευχὴ τῷ δαυίδ. ιε'.

Εἰσάκουσον κύριε δικαιοσυνής μου, πρόσχες τῇ δεήσει μου. ἐνώτισαι τὴν προσευχήν μου οὐκ ἐν χείλεσι δολίοις.

ἐκ προσώπου σου τὸ κρῖμά μου ἐξέλθοι, οἱ ὀφθαλμοί μου ἰδέτωσαν εὐθύτητας. δοκίμασας τὴν καρδίαν μου, ἐπεσκέψω νυκτός, ἐπύρωσάς με, καὶ οὐχ εὑρέθη ἐν ἐμοὶ ἀδικία. ὅπως οὐ μὴ λαλήσῃ τὸ στόμα μου τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων, διὰ λόγους τῶν χειλέων σου ἐγὼ ἐφύλαξα ὁδοὺς σκληράς. κατάρτισαι τὰ διαβήματά μου ἐν ταῖς τρίβοις σου, ἵνα μὴ σαλευθῶσι τὰ διαβήματά μου. ἐγὼ ἐκέκραξα, ὅτι ἐπήκουσάς μου ὁ θεός· κλῖνον τὸ οὖς σου ἐμοί, καὶ εἰσάκουσον τῶν ῥημάτων μου.

θαυμάσωσον τὰ ἐλέη σου ὁ σῴζων τοὺς ἐλπίζοντας ἐπὶ σέ. ἐκ τῶν ἀνθεστηκότων τῇ δεξιᾷ σου.

φύλαξόν με κύριε ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ. ἐν σκέπῃ τῶν πτερύγων σου σκεπάσεις με, ἀπὸ προσώπου ἀσεβῶν τῶν θλιψάντων με. ἐχθρός μου τὴν ψυχήν μου περιέσχον, τὸ στέαρ αὐτῶν συνέκλεισαν, τὸ στόμα αὐτῶν ἐλάλησεν ὑπερηφανίαν. ἐκβαλόντες με νῦν περιεκύκλωσάν με, τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἔθεντο ἐκκλῖναι ἐν τῇ γῇ. ὑπέλαβόν με ὡσεὶ λέων ἕτοιμος εἰς θήραν, καὶ ὡσεὶ σκύμνος οἰκῶν ἐν ἀποκρύφοις.

ἀνάστηθι κύριε, προφθασον αὐτούς, καὶ ὑποσκέλισον αὐτούς, ῥῦσαι τὴν ψυχήν μου ἀπὸ ἀσεβοῦς, ῥομφαίαν σου ἀπὸ ἐχθρῶν τῆς χειρός σου. κύριε ἀπὸ ὀλίγων ἀπὸ γῆς διαμέρισον αὐτοὺς ἐν τῇ ζωῇ αὐτῶν καὶ τῶν κρυμμένων σου ἐπλήσθη ἡ γαστὴρ αὐτῶν. ἐχορτάσθησαν υἱῶν, καὶ ἀφῆκαν τὰ κατάλοιπα τοῖς νηπίοις αὐτῶν.

ἐγὼ δὲ ἐν δικαιοσύνῃ ὀφθήσομαι τῷ προσώπῳ σου. χορτασθήσομαι ἐν τῷ ὀφθῆναί μοι τὴν δόξαν σου.

Εἰς τὸ τέλος τῷ παιδὶ κυρίου τῷ δαυίδ, ὃς ἐλάλησε τῷ κυρίῳ τοὺς λόγους τῆς ᾠδῆς ταύτης, ἐν ἡμέρᾳ ᾗ ἐρύσατο αὐτὸν ὁ κύριος ἐκ χειρὸς πάντων τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ, καὶ ἐκ χειρὸς Σαούλ· καὶ εἶπεν·

ιζ'.

Ἀγαπήσω σε κύριε ἡ ἰσχύς μου· κύριος στερέωμά μου, καὶ καταφυγή μου, καὶ ῥύστης μου. ὁ θεός μου βοηθός μου, καὶ ἐλπιῶ ἐπ' αὐτόν. ὑπερασπιστής μου καὶ κέρας σωτηρίας μου, καὶ ἀντιλήπτωρ μου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

Oratio Dauidi. PSAL. XVII.

SVscipe Domine deprecationẽ meã in iustitia; attende laudationi meæ; inclina aurẽ tuã ad orationẽ meã absq; labiis doli. A cõspectu tuo iudiciũ meum ꝓdibit, oculi tui vident ęquitatẽ. Probasti cor meũ, visitasti super me in nocte, examinasti me, & nõ inueniſti corruptionẽ: cogitaui malũ, non transiuit os meũ. Verè argui opera filiorum hominũ; in verbo labiorũ tuorũ ego obseruaui viã impudẽtis. Sustenta gressus meos in semitis tuis, vt nõ moueãtur pedes mei. Ego inuocaui te, quoniã accipies orationẽ meã: Deus inclina aurẽ tuã ad me; audi eloquiũ meum. Mirandã exhibe puritatẽ tuã redẽptor sperantiũ: vlciscere illos ab iis qui insurgũt in ipsos manu dextera tua. Custodi me sicut pupillã orbicularẽ quæ est in medio oculi: in vmbra maiestatis tuæ abscõde me. A conspectu impiorũ horũ qui me perdunt: auctores inimicitiæ meæ desiderio animarũ suarũ circundederunt me. Opulentia eorũ multiplicata est; adipe suo operti sunt; ore suo locuti sunt magnifica. Gressus nostros nũc circundederunt super nos: oculos suos ponũt vt se diffundãt in terrã. Similitudo eius sicut leonis desiderantis prędã; & sicut catuli leonis degentis in lustris. Surge Domine, præueni faciem eius, incurua eum: erue animam meam ab impio, qui meretur interfici gladio tuo. Et iustorum, qui tradiderunt animas suas propter te Domine morti, & absciſi sunt de terra, eorum pars est in vita æterna; & absconsione boni tui implebitur venter eorum: saturabuntur filij, & relinquent reliquias suas puerulis suis. Ego in veritate videbo aspectum faciei tuæ: satiabor in tempore quo euigilauerit gloria vultus tui. PSAL. XVIII.

Ad canendum super mirabilibus quæ abũdè cõtigerunt seruo Domini Dauidi, qui cecinit in prophetia coram Domino verba cantici huius, pro omnibus diebus quibus liberauerat eum Dominus de manu inimicorum suorum, & de gladio Saulis. ait itaque:

DIligam te Domine fortitudo mea. Dominus fortitudo mea & fiducia mea, & liberans me, Deus qui complacuit sibi in me; adiunxit me timori suo: scutum meum, quoniã à præsentia eius data est mihi fortitudo & salus super auctores inimicitiæ meæ, spes mea.

4 * מְהֻלָּל אֶקְרָא יְהוָה וּמִן־אֹיְבַי אִוָּשֵׁעַ׃
5 * אֲפָפוּנִי חֶבְלֵי־מָוֶת וְנַחֲלֵי בְלִיַּעַל יבעתוני׃
6 * חֶבְלֵי שְׁאוֹל סַבְּבוּנִי קִדְּמוּנִי מוקשי מָוֶת׃
7 * בַּצַּר־לִי אֶקְרָא יְהוָה וְאֶל־אֱלֹהַי אֲשַׁוֵּעַ יִשְׁמַע
מֵהֵיכָלוֹ קוֹלִי וְשַׁוְעָתִי לְפָנָיו תָּבֹא בְאָזְנָיו׃
8 * וַתִּגְעַשׁ וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ וּמוֹסְדֵי הָרִים יִרְגָּזוּ
וַיִּתְגָּעֲשׁוּ כִּי־חָרָה לוֹ׃
9 * עָלָה עָשָׁן בְּאַפּוֹ וְאֵשׁ־מִפִּיו תֹּאכֵל גֶּחָלִים
בָּעֲרוּ מִמֶּנּוּ׃
10 * וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרֶד וַעֲרָפֶל תַּחַת רַגְלָיו׃
11 * וַיִּרְכַּב עַל־כְּרוּב וַיָּעָף וַיֵּדֶא עַל־כַּנְפֵי־רוּחַ׃
12 * יָשֶׁת חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ סְבִיבוֹתָיו סֻכָּתוֹ חֶשְׁכַת־מַיִם
עָבֵי שְׁחָקִים׃
13 * מִנֹּגַהּ נֶגְדּוֹ עָבְיוּ עָבְרוּ בָּרָד וְגַחֲלֵי־אֵשׁ׃
14 * וַיַּרְעֵם בַּשָּׁמַיִם יְהוָה וְעֶלְיוֹן יִתֵּן קֹלוֹ בָּרָד
וְגַחֲלֵי־אֵשׁ׃
15 * וַיִּשְׁלַח חִצָּיו וַיְפִיצֵם וּבְרָקִים רָב וַיְהֻמֵּם׃
16 * וַיֵּרָאוּ אֲפִיקֵי מַיִם וַיִּגָּלוּ מוסדות תֵּבֵל מִגַּעֲרָתְךָ
יְהוָה מִנִּשְׁמַת רוּחַ אַפֶּךָ׃
17 * יִשְׁלַח מִמָּרוֹם יִקָּחֵנִי יַמְשֵׁנִי מִמַּיִם רַבִּים׃
18 * יַצִּילֵנִי מֵאֹיְבִי עָז וּמִשֹּׂנְאָי כִּי־אָמְצוּ מִמֶּנִּי׃
19 * יְקַדְּמוּנִי בְיוֹם־אֵידִי וַיְהִי יְהוָה לְמִשְׁעָן לִי׃
20 * וַיּוֹצִיאֵנִי לַמֶּרְחָב יְחַלְּצֵנִי כִּי חָפֵץ בִּי׃
21 * יִגְמְלֵנִי יְהוָה כְּצִדְקִי כְּבֹר יָדַי יָשִׁיב לִי׃
22 * כִּי־שָׁמַרְתִּי דַרְכֵי יְהוָה וְלֹא־רָשַׁעְתִּי
מֵאֱלֹהָי׃
23 * כִּי כָל־מִשְׁפָּטָיו לְנֶגְדִּי וְחֻקֹּתָיו לֹא־אָסִיר
מֶנִּי׃
24 * וָאֱהִי תָמִים עִמּוֹ וָאֶשְׁתַּמֵּר מֵעֲוֹנִי׃

4 *Laudatum inuocabo Dominum, & ab ini-
5 micis meis ſaluus ero. *Circundederunt me
funes mortis, & torrentes iniquitatis terrue-
6 runt me. *Funes inferni circundederunt me,
7 præuenerunt me laquei mortis. *In tribula-
tione mea inuocabo Dominum, & ad Deum
meum clamabo; & exaudiet de templo ſuo vo-
cem meam; & clamor meus ante faciem eius
8 veniet in aures eius. *Commota eſt & con-
tremuit terra, & fundamenta montium con-
cuſſa ſunt & conquaſſata ſunt, quoniam iratus
9 eſt. *Aſcendit fumus in furore eius, & ignis
ex ore eius deuorans, carbones incenſi ſunt ab
10 eo. *Inclinauit cælos & deſcendit, & caligo
11 ſub pedibus eius. *Et aſcendit ſuper Che-
rub & volauit, & tranſuolauit ſuper pennas
12 venti. *Poſuit tenebras latibulum ſuum,
in circuitu eius tabernaculum eius, tenebroſa a-
13 qua in nubibus ætheris. *Præfulgore in
conſpectu eius nubes tranſierunt, grando &
14 carbones ignis. *Et intonuit de cælo Do-
minus, & Altiſſimus dedit vocem ſuam, gran-
15 dinem, & carbones ignis. *Et miſit ſagittas
ſuas & diſſipauit eos, & fulgura multipli-
16 cauit & conſumpſit eos. *Et apparuerunt
effuſiones aquarum, & reuelata ſunt funda-
menta orbis, ab increpatione tua Domine, ab in-
17 ſpiratione ſpiritus furoris tui. *Miſit de
alto, accepit me; extraxit me de aquis multis.
18 *Liberauit me de inimicis meis potentiſſimis
& de his qui oderunt me, quoniam robuſtiores
me erant.
19 *Præuenerunt me in die afflictionis meæ: et
factus eſt Dominus firmamentum meum.
20 *Et eduxit me in latitudinem; liberauit me,
21 quia placuit ei. *Retribuit mihi Dominus
ſecundùm iuſtitiam meam, & ſecundùm mun-
ditiam manuum mearum reddidit mihi.
22 *Quia cuſtodiui vias Domini, & non egi
impiè à Deo meo.
23 *Omnia enim iudicia eius in conſpectu meo,
& præcepta eius non amoui à me.
24 *Et fui immaculatus cum eo, & cuſtodiui
me ab iniquitate mea.

תרגום

4 בְּהִשְׁתַּבְּחָא אֶנָא מְצַלֵּי קֳדָם יְיָ וּמִבַּעֲלֵי דְבָבַי פְּרִיק יָתִי׃ 5 אַקִּפַתְנִי עָקָא כְּאִתְּתָא דְיָחֲבָא עַל מַתְבְּרָא וְחֵיל לֵית לָהּ לְמֵילַד וְהִיא מִסְתַּכְּנָא
לְמֵמַת מִיעַת טַלּוּמַיָּא בַּעֲתַת יָתִי׃ 6 מַשְׁרְיָת חַיָּבַיָּא אַקְּדְמוּנִי יָתִי דְמָזְיָין בְּזַיְנֵי קְטוֹל׃ 7 כַּד עָיִיק לִי אֶנָא מְצַלֵּי קֳדָם יְיָ וְקֳדָם אֱלָהִי
אֶנָא מְתַחֲנֵן וּמְקַבֵּל צְלוֹתִי מֵהֵיכַל קֻדְשֵׁהּ דִּבְשְׁמַיָּא וּבָעוּתִי קֳדָמוֹי מְתַקְבְּלָא בְּאוּדְנוֹי וּמְתַעְבְּדָא׃ 8 וְאִתְרְגֶשַׁת אַרְעָא וְאִשְׁתְּנַיַת טוּרַיָּא
זָעוּ וְאִתְרְטִישׁוּ מְטוּל דְּתַקִּיף לָהּ׃ 9 סְלִיק קְטָרָא קֳדָמוֹי שְׁלַח רְגִיזָה כְּאִשָּׁא בְּעָרָא גּוּמְרִין דְּנוּר דְּלַקָא מִן מֵימְרֵהּ׃ 10 וְאַרְכִּין שְׁמַיָּא
וְאִתְגְּלִי וַעֲנַן אֲמִיטְתָא בְּכִשׁ קֳדָמוֹי׃ 11 וְאִתְגְּלִי בְּגַבּוּרְתֵּהּ עַל כְּרוּבִין קַלִּילִין וְדַבַּר בִּתְקוֹף עַל גַּדְפֵי זַעֲפָא׃ 12 אֲשַׁרִי שְׁכִינְתֵּהּ בְּעַרְפְּלָא
וְאִתְחֲזַר בַּעֲנָנֵי יְקָרֵהּ חֵיךְ מְטַלְלְתָא וְאַחִית מְטָרִין עַל עַמֵּהּ וּמַיִין תַּקִּיפִין מַרְכְּבַת עֲנָנִין דְּקָבְלָא עַל רְשִׁיעַיָּא מִן רוּמֵהּ דְּעַלְמָא׃ 13 מִזְּהוֹר
יְקָרֵהּ עֲנָנֵי שְׁמַיָּא עֲבַרוּ בְּמְזוּפֵיהֶהּ חֵיךְ גּוּמְרִין דְּנוּר וּבְרַדָא וְדַלָקָא מִן מֵימְרֵהּ׃ 14 וַאֲכָלִי בִּשְׁמַיָּא יְיָ וְעֶלְיוֹנָא אֲרִים מֵימְרֵהּ רַמָא בְּרַדָא
וְגוּמְרִין דְּנוּר׃ 15 וְשַׁדַּר מֵימְרֵהּ חֵיךְ כְּגַרְרִין וּבְדַרְנוּן וּבְרָקִין סַגִּיאִין וְשַׁגּוּשְׁנוּן׃ 16 וְאִתְחֲמִיוּ עַמְקֵי מַיָּא וְאִתְגְּלִיוּ שְׁתָסָיָא דְּתֵבֵל
מִמְּזוּפֵיכָךְ יְיָ מִן מֵימַר תְּקוֹף רְגָזָךְ׃ 17 שְׁלַח מִן רוּמָא דַּבְּרַנִי וְשִׁזְּבַנִי מֵעַמְמִין סַגִּיעִין׃ 18 שֵׁזְבַנִי מִבַּעֲלֵי דְּבָבַי אֲרוּם עֲשִׁינִין אִינּוּן וּמִמְּשַׂנְאַי
אֲרוּם אִתְגַּבְּרוּ עֲלַי׃ 19 אַקְדְּמוּ לִי בְּיוֹם טְלוּלוּתִי וַהֲוָה מֵימְרָא דַייָ סָמִיךְ לִי׃ 20 וְאַפֵּיק יָתִי לְרֻוָחָא שֵׁזְבַנִי מְטוּל דְּאִתְרְעֵי בִּי׃ 21 יְשַׁלֵּמַנִי
יְיָ כְּזַכּוּתִי חֵיךְ בְּרִירוּת יְדַי יָתִיב לִי׃ 22 מְטוּל דְּנָטַרִית אוֹרְחָן דְּתַקְנָן קֳדָם יְיָ וְלָא חַלֵּכִת בִּרְשַׁע קֳדָם אֱלָהִי׃ 23 מְטוּל דְּכָל דִּינוֹי גַלְיָן
לְקֳבְלִי לְמֶעְבְּדְהוֹן וְקְיָמוֹי לָא אַעְרֵי מֶנִּי׃ 24 וְאֲהֵי שְׁלִים בְּדַחֲלְתֵּהּ וַהֲוֵית נָטַר נַפְשִׁי מֵחוֹבִין׃

*Laudãs inuocabo Dñm, & ab inimicis meis ſaluus ero. *Circundederunt me dolores mortis, & torrẽtes iniqtatis cõturbauerũt me. *Dolores inferni circundederũt me, ꝓoccupauerunt me laquei mortis. * Et in tribulatione mea inuocaui Dñm, & ad Deũ meum clamaui. *exaudiuit de templo ſancto ſuo vocẽ meã, & clamor meus in cõ- introiuit ſpectu eius *introibit in aures eius. *Et cõmota eſt & cõtremuit terra, & fundamẽta mõtium cõturbata ſunt & commota ſunt, quoniã iratus eſt eis Deus. *Aſcẽdit fumus exæſit in ira eius, & ignis à facie eius *exardeſcet, carbones ſuccẽſi ſunt ab eo. *Et inclinauit cælos & deſcendit, & caligo ſub pedibus eius. *Et aſcendit ſup Cherubim & volauit; volauit ſup pennas ventorum. *Et poſuit tenebras latibulum ſuum, in circuitu eius tabernaculũ eius, tenebroſa aqua in nubibus aeris. *Præ fulgore in conſpectu eius nubes trãſierunt, grãdo & carbones ignis. grando et carbones ignis. Et *Et intonuit de cælo Dñs, & Altiſsim⁹ dedit vocem ſuã *. *Miſit ſagittas * & diſsipauit eos; & fulgura multiplicauit, & cõturbauit eos. * Et apparuerũt fontes aquarũ, & reuelata ſunt fundamenta orbis *terræ, terrarum ab increpatione tua Domine, ab inſpiratione ſpiritus irę tuæ. *Miſit de ſummo, & accepit me; aſſumpſit me de aquis multis. Eripuit *Eripiet me de inimicis meis fortiſsimis, & ab iis qui oderunt me, quoniam confortati ſunt ſuper me. * Prævenerunt me in die afflictionis meę, & factus eſt Dominus *protectio mea. *Et eduxit me in latitudinem: ſaluum faciet me, quoniam voluit me. *Et retribuet mihi Dominus ſecundùm iuſtitiam meam, & ſecundùm puritatem manuum mearum retribuet mihi. *Quia cuſtodiui vias Domini, nec impiè geſsi à Deo meo. * Quoniam omnia iudicia eius in conſpectu meo, & iuſtitias eius non repuli à me. * Et ero immaculatus cum eo: & obſeruabo me ab iniquitate mea.

protector meus *facit

4 * αἰνῶν ἐπικαλέσομαι τὸν κύριον, καὶ ἐκ τῶν ἐχθρῶν
5 μου σωθήσομαι. * περιέσχον με ὠδῖνες θανάτου, καὶ
6 χείμαρροι ἀνομίας ἐξετάραξάν με. * ὠδῖνες ᾅδου
περιεκύκλωσάν με, προέφθασάν με παγίδες θανάτου.
7 * καὶ ἐν τῷ θλίβεσθαί με ἐπεκαλεσάμην τὸν κύριον,
καὶ πρὸς τὸν θεόν μου ἐκέκραξα. ἤκουσεν ἐκ ναοῦ ἁγίου
αὐτοῦ φωνῆς μου, καὶ ἡ κραυγή μου ἐνώπιον αὐτοῦ εἰσελθύ-
8 σεται εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ. * καὶ ἐσαλεύθη καὶ ἐτρόμος
ἐγένετο ἡ γῆ, καὶ τὰ θεμέλια τῶν ὀρέων ἐταράχθησαν
καὶ ἐσαλεύθησαν, ὅτι ὠργίσθη αὐτοῖς ὁ θεός.
9 * ἀνέβη καπνὸς ἐν ὀργῇ αὐτοῦ, καὶ πῦρ ἀπὸ προσώπου
αὐτοῦ καυθήσεται, ἄνθρακες ἐκαύθησαν ἀπ' αὐτοῦ.
10 * καὶ ἔκλινεν οὐρανοὺς καὶ κατέβη, καὶ γνόφος ὑπὸ τοὺς
11 πόδας αὐτοῦ. * καὶ ἐπέβη ἐπὶ χερουβὶμ καὶ ἐπετάσθη, ἐπετάσθη ἐπὶ πτερύγων ἀνέμων.
12 * καὶ ἔθετο σκότος ἀποκρυφὴν αὐτοῦ κύκλῳ αὐτοῦ ἡ σκηνὴ αὐτοῦ, σκοτεινὸν ὕδωρ ἐν νεφέλαις ἀέρων.
13 * ἀπὸ τῆς τηλαυγήσεως ἐνώπιον αὐτοῦ αἱ νεφέλαι διῆλθον, χάλαζα καὶ ἄνθρακες πυρός.
14 * καὶ ἐβρόντησεν ἐξ οὐρανοῦ ὁ κύριος, καὶ ὁ ὕψιστος
15 ἔδωκε φωνὴν αὐτοῦ. * ἐξαπέστειλε βέλη καὶ ἐσκόρπισεν αὐτούς, καὶ ἀστραπὰς ἐπλήθυνε, καὶ συνέλαράξεν
16 αὐτούς. * καὶ ὤφθησαν αἱ πηγαὶ τῶν ὑδάτων, καὶ ἀπεκαλύφθη τὰ θεμέλια τῆς οἰκουμένης. ἀπὸ τῆς ἐπιτιμήσεώς σου
κύριε, ἀπὸ ἐμπνεύσεως πνεύματος ὀργῆς σου.
17 * ἐξαπέστειλεν ἐξ ὕψους καὶ ἔλαβέ με, προσελάβε-
18 το με ἐξ ὑδάτων πολλῶν. * ῥύσεταί με ἐξ ἐχθρῶν μου δυνατῶν, καὶ ἐκ τῶν μισούντων με, ὅτι ἐστερεώθη-
19 σαν ὑπὲρ ἐμέ. * προέφθασάν με ἐν ἡμέρᾳ κακώσεώς μου, καὶ ἐγένετο κύριος ὑπερασπισμός μου.
20 * καὶ ἐξήγαγέ με εἰς πλατυσμόν, ῥύσεταί με, ὅτι ἠ-
21 θέλησέ με. * καὶ ἀνταποδώσει μοι κύριος κατὰ τὴν δικαιοσύνην μου, καὶ κατὰ τὴν καθαριότητα τῶν χει-
22 ρῶν μου ἀνταποδώσει μοι. * ὅτι ἐφύλαξα τὰς ὁδοὺς κυρίου, καὶ οὐκ ἠσέβησα ἀπὸ τοῦ θεοῦ μου.
23 * ὅτι πάντα τὰ κρίματα αὐτοῦ ἐνώπιόν μου, καὶ τὰ δικαιώματα αὐτοῦ οὐκ ἀπέστησα ἀπ' ἐμοῦ.
24 * καὶ ἔσομαι ἄμωμος μετ' αὐτοῦ, καὶ φυλάξομαι ἀπὸ τῆς ἀνομίας μου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[a] In hymno ego preces fundo coram Dño, & ab inimicis meis redimit me. [5] Circũdedit me anguſtia ſicut mulieris quæ ſedet in partu, nec vis eſt ei pariendi; ipſaq; periclitatur ad mortem; caterua peruerſorum cõturbauit me. [6] Cohors ſceleratorum obſederunt me, ꝓuenerũt me armati armis occiſionis. [7] Quando anguſtia eſt mihi, ego oro coram Dño, & coram Deo meo ego deprecor: & accipit orationẽ meã de tẽplo ſanctitatis ſuæ, quod eſt in cælis: & deprecatio mea corã ipſo recipitur in auribus eius, & effectui demãdatur. [8] Et cõtremuit & cõmota eſt terra, & fundamẽta montiũ cõmota ſunt & concuſſa ſunt, quoniã irraſcebatur ei. [9] Aſcẽdit fumus corã eo, immiſit furorẽ ſuũ ſicut ignem ardentẽ: carbones ignis incenſi à verbo eius. [10] Et inclinauit cælos & apparuit gloria eius, & nubẽ tenebroſam ſuppoſuit corã ſe. [11] Et viſus eſt in robore ſuo ſuper Cherubin leuiſſimos, & adduxit potẽtiã ſuper alas turbinis: [12] Collocauit maieſtatem ſuã in caligine, & circũdata eſt nubibus gloria eius ſicut tabernaculũ: & deſcẽdere fecit pluuiam ſuper populũ ſuũ, & aquas validas à cõmotione nubiũ tenebroſarũ ſuper impios ab altitudine mũdi. [13] A ſplendore gloriæ eius nubes cæli trãſierunt, in increpatione eius ſicut carbones ignis, & grãdo ardẽs à verbo eius. [14] Et intonuit in cælis Dñs, & Altiſſimus exaltauit verbũ ſuũ; protecit grandinẽ & carbones ignis. [15] Et miſit verbũ ſuũ tanquã ſagittas, & diſperſit eos; & fulgura plurima, & interturbauit eos. [16] Et apparuerunt profunditates aquarũ, & diſcooperta ſunt fundamẽta orbis ab increpatione tua Dñe, à verbo vehemẽti iræ tuæ. [17] Miſit ab excelſo, accepit me, & eripuit me de populis plurimis. [18] Eripuit me ab inimicis meis, quoniam potentes erant; ab oſoribus meis, quoniam inualuerant ſupra me. [19] Prævenerunt me in die migrationis meæ, & fuit verbum Domini fulcrum mihi. [20] Et eduxit me in latitudinem: liberauit me, quoniam ſibi complacuit in me. [21] Retribuet mihi Dominus ſecundùm iuſtitiam meam, ſecundùm munditiam manuum mearum reddet mihi. [22] Quia cuſtodiui vias rectas ante Dominum, & non ambulaui in improbitate coram Deo meo. [23] Quoniam omnia iudicia eius manifeſta ſunt coram me vt faciam ea: & pacta eius non remouebo à me. [24] Et fui perfectus in timore eius: & fuit ſeruator animæ meæ à peccatis.

25 * וַיָּשֶׁב־יְהוָה לִי כְּצִדְקִי כְּבֹר יָדַי לְנֶגֶד עֵינָיו׃
26 * עִם־חָסִיד תִּתְחַסָּד עִם־גִּבֹּר תָּמִים תִּתַּמָּם׃
27 * עִם־נָבָר תִּתְבָּרָר וְעִם־עִקֵּשׁ תִּתְפַּתָּל׃
28 * כִּי־אַתָּה עַם־עָנִי תוֹשִׁיעַ וְעֵינַיִם רָמוֹת תַּשְׁפִּיל׃
29 * כִּי־אַתָּה תָּאִיר נֵרִי יְהוָה אֱלֹהַי יַגִּיהַּ חָשְׁכִּי׃
30 * כִּי בְךָ אָרֻץ גְּדוּד וּבֵאלֹהַי אְדַלֵּג־שׁוּר׃
31 * הָאֵל תָּמִים דַּרְכּוֹ אִמְרַת־יְהוָה צְרוּפָה מָגֵן הוּא לְכֹל הַחוֹסִים בּוֹ׃
32 * כִּי מִי אֱלוֹהַּ מִבַּלְעֲדֵי יְהוָה וּמִי צוּר זוּלָתִי אֱלֹהֵינוּ׃
33 * הָאֵל הַמְאַזְּרֵנִי חָיִל וַיִּתֵּן תָּמִים דַּרְכִּי׃
34 * מְשַׁוֶּה רַגְלַי כָּאַיָּלוֹת וְעַל בָּמוֹתַי יַעֲמִידֵנִי׃
35 * מְלַמֵּד יָדַי לַמִּלְחָמָה וְנִחֲתָה קֶשֶׁת־נְחוּשָׁה זְרוֹעֹתָי׃
36 * וַתִּתֶּן־לִי מָגֵן יִשְׁעֶךָ וִימִינְךָ תִסְעָדֵנִי וְעַנְוָתְךָ תַּרְבֵּנִי׃
37 * תַּרְחִיב צַעֲדִי תַחְתָּי וְלֹא מָעֲדוּ קַרְסֻלָּי׃
38 * אֶרְדְּפָה אוֹיְבַי וְאַשִּׂיגֵם וְלֹא־אָשׁוּב עַד־כַּלּוֹתָם׃
39 * אֶמְחָצֵם וְלֹא־יְכְלוּ קוּם יִפְּלוּ תַּחַת רַגְלָי׃
40 * וַתְּאַזְּרֵנִי חַיִל לַמִּלְחָמָה תַּכְרִיעַ קָמַי תַּחְתָּי׃
41 * וְאֹיְבַי נָתַתָּה לִּי עֹרֶף וּמְשַׂנְאַי אַצְמִיתֵם׃
42 * יְשַׁוְּעוּ וְאֵין מוֹשִׁיעַ עַל־יְהוָה וְלֹא עָנָם׃
43 * וְאֶשְׁחָקֵם כְּעָפָר עַל־פְּנֵי־רוּחַ כְּטִיט חוּצוֹת אֲרִיקֵם׃
44 * תְּפַלְּטֵנִי מֵרִיבֵי עָם תְּשִׂימֵנִי לְרֹאשׁ גּוֹיִם עַם לֹא־יָדַעְתִּי יַעַבְדוּנִי׃
45 * לְשֵׁמַע אֹזֶן יִשְׁמְעוּ לִי בְּנֵי נֵכָר יְכַחֲשׁוּ־לִי׃
46 * בְּנֵי־נֵכָר יִבֹּלוּ וַיַּחְרְגוּ מִמִּסְגְּרוֹתֵיהֶם׃
47 * חַי־יְהוָה וּבָרוּךְ צוּרִי וְיָרוּם אֱלוֹהֵי יִשְׁעִי׃
48 * הָאֵל הַנּוֹתֵן נְקָמוֹת לִי וַיַּדְבֵּר עַמִּים תַּחְתָּי׃

25 * Et restituit mihi Dominus secundùm iustitiam meam, & secundùm manuum mearum
26 munditiam in conspectu oculorum eius. * Cum sancto sanctus eris, & cum viro innocente in-
27 nocenter ages. * Et cum electo electus eris,
28 & cum peruerso peruerteris. * Quoniam populum pauperem saluabis, & oculos excelsos hu-
29 miliabis. * Quia tu illuminas lucernam meam: domine Deus meus illuminabis tenebras meas.
30 * In te enim curram accinctus, & in Deo
31 meo transiliam murum. * Deus immaculata via eius, eloquium Domini igne examinatum, scutum est omnium sperantium in se.
32 * Quis est Deus præter Dominum? et quis fortis præter Deum nostrum?
33 * Deus qui accingit me fortitudine, & posuit immaculatam viam meam.
34 * Coæquans pedes meos ceruis, & super excelsa mea statuens me.
35 * Docens manus meas ad prælium, & componens quasi arcum æreum brachia mea.
36 * Dedisti mihi clypeum salutis tuæ, & dextera tua confortabit me, & mansuetudo tua
37 multiplicabit me. * Dilatabis gressus meos subterme, & non deficient tali mei.
38 * Persequar inimicos meos & apprehẽdam eos, & non reuertar donec consumam eos.
39 * Cædam eos & non poterunt surgere: cadent sub pedibus meis.
40 * Accinxisti me fortitudine ad prælium, incuruasti resistentes mihi sub me.
41 * Et inimicorum meorum dedisti mihi dor-
42 sum, & odientes me dispersisti. * Clamabunt, & non erit qui saluet, ad Dominum & non ex-
43 audiet eos. * Et delebo eos vt puluerem ante faciem venti: vt lutum platearum proiiciam eos.
44 * Saluabis me à contradictionibus populi, pones me in caput gentiũ; populus quem ignoraui seruiet mihi.
45 * Auditione auris obediet mihi: fi-
46 lij alieni mentiti sunt mihi. * Filij alieni defluent, & contrahentur in angustiis suis.
47 * Viuit Dominus & benedictus Deus meus,
48 & exaltetur Deus salutis meæ. * Deus qui das vindictas mihi, & subdidisti populos sub me.

תרגום

25 וּפָרַע יְיָ לִי הֵיךְ זְכוּתִי הֵיךְ בְּרִירוּת יְדַי קֳדָם מֵימְרֵהּ׃ 26 עִם אַבְרָהָם דְּאִשְׁתְּכַח חָסִיד קֳדָמָךְ אַסְגֵּיתָא לְמֶעְבַּד חַסָדָא וְעִם גְּבַר שְׁלִים בִּדְחַלְתָּךְ אֶשְׁלֵמְתָּא מֵימַר רְעוּתָךְ עִמֵּה׃ 27 עִם יַעֲקֹב דְּהַלִּיךְ בְּבְרִירוּתָא קֳדָמָךְ בְּחֵרְתָּ בְּנוֹהִי מִכָּל עַמְמַיָּא וְאַפְרֵשְׁתָּא זַרְעֵה מִכָּל פְּסוֹלָא וְעִם פַּרְעֹה וְעִם מִצְרָאֵי דַּחֲשַׁבוּ מַחְשָׁבָן בִּישָׁן עַל עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל בַּלְבְּלִינוּן בְּמַחְשַׁבְתְּהוֹן׃ 28 מְטוּל דְּאַנְתְּ יַת עַמָּךְ דַּחֲשִׁיכִין אַתְּ עָהִיד לְמִפְרְקְהוֹן וּבְמֵימְרָךְ אַמַּיָּא תַּקִּיפַיָּא דְּמִתְגַּבְּרִין עֲלֵיהוֹן תַּמְאִיס׃ 29 מְטוּל דְּאַנְתְּ מַנְהַר שְׁרָגֵי יְיָ אֱלָהִי יַנְהַר קַבְלִי׃ 30 מְטוּל דְּבְמֵימְרָךְ אַסְגֵּי מַשְׁרְיָן וּבְמֵימַר אֱלָהִי אֶכְבּוֹשׁ כְּרַכִּין תַּקִּיפִין׃ 31 אֱלָהָא דְּכַיְּנָן אָרְחָתֵיהּ אוֹרַיְתָא דַּיְיָ בְּחִירְתָא הְרִיסָא הוּא לְכֹלְהוֹן דְּמִתְרַחֲצִין בְּמֵימְרֵהּ׃ 32 אָרוּם עַל נִיסָא וּפוּרְקָנָא דְּתַעֲבֵד לְמִשְׁיְחָךְ וְלִשְׁיָרֵי עַמָּךְ דְּיִשְׂרָאֵל יוֹדוֹן כָּל אוּמַיָּא וְעַמְמַיָּא וְיֵימְרוּן לֵית אֱלָהָא אֶלָּא יְיָ לֵית בַּר מִנָּךְ וְעַמָּךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל יֵימְרוּן לֵית תַּקִּיפָא אֶלָּא אֱלָהָנָא׃ 33 אֱלָהָא דְּמְזָרֵז לִי קְסוֹר בְּחֵילָא וּמְתַקֵּן שְׁבִילַי אָרְחִי׃ 34 מְשַׁוֵּי רַגְלַי קַלִּילִין הֵיךְ אַיָּלְתָא וְעַל בֵּית תַּקְפִּי יְקִימָנִי׃ 35 מְאַלֵּף אִידַי לְמֶעְבַּד קְרָבָא וּמַתְקִיף הֵיךְ קֶשֶׁת בְּרִכּוּמָא דְּרָעָי׃ 36 וְיהַבְתְּ לִי תְּקוּף פְּרָקָנָךְ וִימִינָךְ תְּסַיְּעִנְנִי וּבְמֵימְרָךְ אַסְגֵּעְתָּנִי׃ 37 אַסְגֵּעְתָּ פִּסְיָעָתִי בְּאָרְחָתִי וְלָא אִזְדַּעְזָעָא רְכוּבָתִי׃ 38 אֶרְדֹּף בַּעֲלֵי דְבָבַי וְאַדְבְּקִנּוּן וְלָא אֲהוֹב עַד דְּגַמְרִתְנוּן׃ 39 אֲגַמְּרִנּוּן וְלָא יְכְלִין לְמֵקַם וְנִפְלוּ קְטִילִין תְּחוֹת פַּרְסַת רַגְלָי׃ 40 וְזַרְזְתְּ לִי חֵילָא לְמֶעְבַּד קְרָבָא תַּבַּרְתָּ עַמְמַיָּא דְּקָיְמִין לְאַבָּאשָׁא לִי תְּחוֹתִי׃ 41 וּבַעֲלֵי דְבָבַי תַּבַּרְתָּ קָדָמַי וּמְחָרֵי קָדָל קָדָמַי וּמְנָאֵי אֲשֵׁצִינוּן׃ 42 בָּעַן סָעִיד וְלֵית לְהוֹן פָּרִיק מִצְּלוֹ קֳדָם יְיָ וְלָא מְקַבֵּל צְלוֹתְהוֹן׃ 43 וְדַקֵּיתִנּוּן הֵיךְ גַּרְגּוּשְׁתָּא עַל אַנְפֵּי עַמָּא וְהֵיךְ סִיאַן אֲשַׁקְקֵי בְּעֵשֶׁת הַנּוּן׃ 44 תְּשֵׁזְבִינַנִי מִפַּלְגוּתָא דְּעַמְמַיָּא מַנַּיְתָּ יְהֵי בְּרִישֵׁי עַמְמַיָּא עַמָּא דְּלָא חַכְּמֵת יִפְלְחָנַנִי׃ 45 לְשָׁמַע אוֹדֶן יְשַׁתְּמְעוּן לִי בְּנֵי נָכְרָאֵין יְהַכְּדְּבוּן קָדָמַי׃ 46 בְּנֵי נָכְרָאֵין יְסוֹפוּן וְיִסְתְּטְלוּן מִבֵּירְנֵיהוֹן׃ 47 קַיָּם הוּא יְיָ וּבְרִיךְ תַּקִּיפָא דְּמִן קָדָמוֹהִי מִתְיְהֵב לִי תְּקוּף וּפוּרְקָן וּמְרוֹמָם אֱלָהִי תְּקוּף פָּרָקָנִי׃ 48 אֱלָהָא דְּעָבֵד פּוּרְעָנוּתָא דִּילִי וּמְחַבֵּר עַמְמַיָּא דְּקָיְמִין לְאַבָּאשָׁא לִי תְּחוֹתִי׃

[25] *Et retribuet mihi Dñs ſecundū iuſtitiam meā,& ſecundū puritatē manuum mearū
2.Re.22. in cōſpectu oculorum eius. [26] *Cū ſancto ſanctus eris,& cū viro innocēte innocēs eris:
[27] *Et cū electo electus eris, & cum peruerſo peruertêris. [28] *Quoniā tu populum humilē
illuminas ſaluū facies, & oculos ſuperborum humiliabis. [29] *Quoniam tu illuminabis lucernā
illumina meam dñe Deus meus, illuminabis tenebras meas. [30] *Quoniā in te eripiar à tentatione, & in Deo meo trāſgrediar murum.
[31] *Deus me impolluta via eius, eloquia Dñi igne examinata, protector eſt omniū ſperantiū in ſe. [32] *Quoniā quis Deus pter Dominū? aut quis Deus pręter Deū noſtrum?
precinxit [33] *Deus qui pręcingit me virtute,& poſuit immaculatam viā meam. [34] *Qui perfecit pe
Inf. 141. cernorum des meos tanquā cerui,& ſuper excelſa ſtatuens me. [35] *Qui docet manus meas ad prœlium,& poſuiſti arcum æreū brachia mea.
* ut * tua [36] *Et dediſti mihi protectionē ſalutis, & dextera tua ſuſcepit me. & diſciplina tua correxit me in finē, & diſciplina tua ipſa me docebit. [37] *Dilataſti greſſus meos ſubt me, & nō ſunt infirmata veſtigia mea. [38] *Perſequar inimicos meos & cōprehendā illos, & nō cōuertar donec deficiāt. [39] *Confringā illos, nec poterūt ſtare, cadēt ſubtus pedes meos. [40] *Et pcinxiſti me virtute ad bellum,
& *ſupplantaſti oēs inſurgētes in me ſubtus me. [41] *Et inimicos meos dediſti mihi dorſum,& odiētes me diſpdidiſti. [42] *Clamauerunt, nec erat q ſaluos faceret: ad Dñm, nec exaudiuit eos. [43] *Et cōminuā eos vt pulueré ante faciē vēti, vt lutū platearū delebo eos. [44] *Eripies me de cōtradictione populi,
contradictionibus cōſtitues me in caput gentium. Populus quem nō cognoui ſeruiuit mihi: [45] *in auditu auris obediuit mihi. Filij alieni mentiti ſunt mihi: [46] *Filij alieni inueterati ſunt: & claudicauerunt à ſemitis ſuis. [47] *Viuit
omnis Dominus & benedictus Deus, & exaltetur Deus ſalutis meæ. [48] *Deus qui das vindictas mihi, & ſubdis populos ſub me:

[25] * καὶ ἀνταποδώσει μοι κύριος κατὰ τὴν δικαιοσύνην μου, καὶ κατὰ τὴν καθαριότητα τῶν χειρῶν μου, ἐναντίον τῶν
[26] ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. * μετὰ ὁσίου ὅσιος ἔσῃ, καὶ μετὰ ἀνδρὸς ἀθῴου ἀθῷος ἔζῃ· * καὶ μετὰ ἐκλεκτοῦ ἐκλεκτὸς
[28] ἔσῃ, καὶ μετὰ στρεβλοῦ διαστρέψεις. * ὅτι σὺ λαὸν ταπεινὸν σώσεις, καὶ ὀφθαλμοὺς ὑπερηφάνων ταπεινώσεις.
[29] * ὅτι σὺ φωτίεις λύχνον μου κύριε ὁ θεός μου, φωτίεις
[30] τὸ σκότος μου. * ὅτι ἐν σοὶ ῥυσθήσομαι ἀπὸ πειρατηρίου, καὶ ἐν τῷ θεῷ μου ὑπερβήσομαι τεῖχος.
[31] * ὁ θεός μου ἄμωμος ἡ ὁδὸς αὐτοῦ, τὰ λόγια κυρίου πεπυρωμένα, ὑπερασπιστής ἐστι πάντων τῶν ἐλπιζόντων
[32] ἐπ' αὐτόν. * ὅτι τίς θεὸς πάρεξ τοῦ κυρίου; ἢ τίς θεὸς πλὴν τοῦ θεοῦ ἡμῶν; * ὁ θεὸς ὁ περιζωννύων με δυ-
[33] ναμιν, καὶ ἔθετο ἄμωμον τὴν ὁδόν μου.
[34] * καταρτίζομενος τοὺς πόδας μου ὡσεὶ ἐλάφου, καὶ ἐπὶ
[35] τὰ ὑψηλά μου ἱστῶν με. * διδάσκων χεῖράς μου εἰς πόλεμον, καὶ ἔθου τόξον χαλκοῦν τοὺς βραχίονάς μου.
[36] * καὶ ἔδωκάς μοι ὑπερασπισμὸν σωτηρίας, καὶ ἡ δεξιά σου ἀντελάβετό μου. καὶ ἡ παιδεία σου ἀνώρθωσέ με
εἰς τέλος, καὶ ἡ παιδεία σου αὐτή με διδάξει.
[37] * ἐπ' ἀτυχίας τὰ διαβήματά μου ὑπὸκάτω μου, καὶ οὐκ
[38] ἠσθένησε τὰ ἴχνη μου. * καταδιώξω τοὺς ἐχθρούς μου, καὶ καταλήψομαι αὐτούς, καὶ οὐκ ἀποστραφήσομαι ἕως
[39] αὐ συντελέσωσιν. * συντρίψω αὐτοὺς καὶ οὐ μὴ δύνωνται στῆναι, πεσοῦνται ὑπὸ τοὺς πόδας μου.
[40] * καὶ περιέζωσάς με δυνάμιν εἰς πόλεμον, ὑπεσπόδισας πάντας τοὺς ἐπανισταμένους ἐπ' ἐμὲ ὑπόκατω μου.
[41] * καὶ τοὺς ἐχθρούς μου ἔδωκάς μοι νῶτον, καὶ τοὺς μισοῦντάς με ἐξωλόθρευσας. * ἐκέκραξαν καὶ οὐκ ἦν
[42] ὁ σώζων πρὸς κύριον, καὶ οὐκ εἰσήκουσεν αὐτῶν.
[43] * καὶ λεπτυνῶ αὐτοὺς ὡσεὶ χοῦν κατὰ πρόσωπον ἀνέμου, ὡς πηλὸν πλατειῶν λεανῶ αὐτούς.
[44] * ῥύσαι με ἐξ ἀντιλογίας λαοῦ, καταστήσεις με εἰς κε-
φαλὴν ἐθνῶν. λαὸς οὐκ ἔγνων, ἐδούλευσέ μοι·
[45] * εἰς ἀκοὴν ὠτίου ὑπήκουσέ μου. υἱοὶ ἀλλότριοι ἐ-
[46] ψεύσαντό μοι· * υἱοὶ ἀλλότριοι ἐπαλαιώθησαν. καὶ
[47] ἐχώλαναν ἀπὸ τῶν τρίβων αὐτῶν. * ζῇ κύριος, καὶ εὐλογητὸς ὁ θεός, καὶ ὑψωθήτω ὁ θεὸς τοῦ σωτηρίας μου. * ὁ θεὸς
[48] ὁ διδοὺς ἐκδικήσεις ἐμοί, καὶ ὑποτάξας λαοὺς ὑπ' ἐμέ·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[25] Et retribuit Dñs mihi ſecūdùm meritū meū, ſecundū munditiā manuū mearū corā verbo ſuo. [26] Cū Abrahā qui repertus eſt pius ante te, multiplicaſti facere pietatē, & cū ſemine eius Iſaac, qui fuit perfectus in timore tuo, perfeciſti verbū volūtatis tuæ cū eo. [27] Cū Iacob qui ambulauit in puritate coram te, elegiſti filios eius de cūctis populis, ſegregaſtiq; ſtirpem eius ab omni falſitate; & cū Pharaone & Ægyptiis qui cogitauerāt cogitationes malas aduerſus populū tuū, cōturbatos reddidiſti eos in cogitationibus ſuis. [28] Quoniā tu populū tuū egenorū, tu, *inquam*, ſaluaturus es; & in verbo tuo gētes fortes, quę roborantur aduerſum eos, deprimes. [29] Quoniā tu illuminabis lucernā meā: Dñs Deus meus illuſtrabit tenebras meas. [30] Quoniā in verbo tuo multiplicabo exercitus, & in verbo Dei mei ſubiugabo arces munitas. [31] Deus cuius rectæ ſunt vię, lex Domini electa, clypeꝰ ipſe eſt oībus qui cōfidunt in verbo eius. [32] Quoniā propter miraculū & redēptionē quæ edes Chriſto tuo & reliquiis populi tui, quæ remanebunt, laudes dicent omnes nationes, & populi & linguæ: dicētq;: Nō eſt Deus niſi DOMINVS: nō eſt niſi tu: populus autē tuus domus Iſrael dicet: Nō eſt fortis niſi Deus noſter. [33] Deus qui accingit me cingulo in virtute, & dirigit perfectū iter meū. [34] Ponit pedes meos agiles ſicut ceruarū, & in domo fortitudinis meæ ſtare me faciet. [35] Docet manus meas ad belligerādū, & corroborat veluti arcū chalybeū brachia mea. [36] Et dediſti mihi fortitudinē ſalutis tuę, & dextera tua auxiliabitur mihi: & verbo tuo adauxiſti me. [37] Multiplicaſti greſſus meos in loca mea, & nō ſunt cōmoti tali mei. [38] Perſequar inimicos meos & cōprehēdā illos: & nō cōuertar donec deleuero eos. [39] Delebo eos & nō poterūt ſurgere: & cadent occiſi ſubtꝰ plātas pedū meorū. [40] Præcinxiſti me virtute ad belligerādū, cōfregiſti populos qui inſurgūt ad malefaciēdū mihi, inclinaſti eos ſub me. [41] Et inimicos meos cōfregiſti corā me: effeciſti vt ipſi terga verterēt corā me: oſores autē meos diſperdā. [42] Quęrēt adiutorē, & nō erit eis redēptor: dēpcabūtur à Dño, & nō recipiet orationē eorū. [43] Et attriui eos vt glebam ante faciē venti, & ſicut lutum platearū cōculcaui eos. [44] Saluabis me à diſſidio populorū: præfeciſti me in capita gentiū; populus quē nō noui, ſeruiet mihi. [45] Ad auditū auris obedient mihi: filij alienigenarū mētiētur in pſentia mea. [46] Filij extraneorum cōſumētur, & migrabūt de prętoriis ſuis. [47] Viuit Dñs ipſe & benedictus fortis, à cuius conſpectu datur mihi fortitudo & redemptio: & exaltetur Deus meus fortitudo redēptionis meæ. [48] Deus qui facit vltionē meā, & cōſternit ſub me populos qui inſurgūt ad malefaciēdū mihi.

49 * מְפַלְטִי מֵאֹיְבָי אַף מִן־קָמַי תְּרוֹמְמֵנִי מֵאִישׁ חֲמָסִים תַּצִּילֵנִי׃

49 * *Qui seruas me ab inimicis meis, & à resistentibus mihi eleuas me; à viro iniquo libera me.*

50 * עַל־כֵּן אוֹדְךָ בַגּוֹיִם יְהוָה וּלְשִׁמְךָ אֲזַמֵּרָה׃

50 * *Propterea confitebor tibi in gentibus Domine, & nomini tuo cantabo.*

51 * מַגְדִּיל יְשׁוּעוֹת מַלְכּוֹ וְעֹשֶׂה חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ לְדָוִד וּלְזַרְעוֹ עַד־עוֹלָם׃

51 * *Magnificanti salutes regis sui, & facienti misericordiam christo suo Dauid, & semini eius vsque in seculum.*

יט

1 * לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃

1 * *Victori Psalmus Dauid.*

XIX.

2 * הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד־אֵל וּמַעֲשֵׂה יָדָיו מַגִּיד הָרָקִיעַ׃

2 *Cæli enarrant gloriam Dei, & opus manuum eius annunciat firmamentum.*

3 * יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ אֹמֶר וְלַיְלָה לְלַיְלָה יְחַוֶּה־דָּעַת׃

3 * *Dies diei eructat verbum, & nox nocti indicat scientiam.*

4 * אֵין־אֹמֶר וְאֵין דְּבָרִים בְּלִי נִשְׁמָע קוֹלָם׃

4 * *Non est sermo & non sunt verba, quibus non audiatur vox eorum.*

5 * בְּכָל־הָאָרֶץ יָצָא קַוָּם וּבִקְצֵה תֵבֵל מִלֵּיהֶם לַשֶּׁמֶשׁ שָׂם־אֹהֶל בָּהֶם׃

5 * *In omnem terram exiuit sonus eorum, & in fines orbis verba eorum: Soli posuit tabernaculum in eis.*

6 * וְהוּא כְּחָתָן יֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ יָשִׂישׂ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח׃

6 * *Et ipse quasi sponsus procedens de thalamo suo, exultabit vt fortis ad currendam viam.*

7 * מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם מוֹצָאוֹ וּתְקוּפָתוֹ עַל־קְצוֹתָם וְאֵין נִסְתָּר מֵחַמָּתוֹ׃

7 * *A summitate cæli egressus eius, & cursus eius vsque ad summitatem illius; nec est qui se abscondat à calore eius.*

8 * תּוֹרַת יְהוָה תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ עֵדוּת יְהוָה נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת פֶּתִי׃

8 * *Lex Domini immaculata conuertens animas, testimonium Domini fidele, sapientiam præstans paruulis.*

9 * פִּקּוּדֵי יְהוָה יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי־לֵב מִצְוַת יְהוָה בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם׃

9 * *Præcepta Domini recta, lætificantia cor, mandatum Domini lucidum, illuminans oculos.*

10 * יִרְאַת יְהוָה טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לָעַד מִשְׁפְּטֵי־יְהוָה אֱמֶת צָדְקוּ יַחְדָּו׃

10 * *Timor Domini mundus perseuerans in seculum: iudicia Domini vera iustificata in semetipsa.*

11 * הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפַּז רָב וּמְתוּקִים מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת צוּפִים׃

11 * *Desiderabilia super aurum & obrizum preciosum multum, & dulciora super mel & fauum redundantem.*

12 * גַּם־עַבְדְּךָ נִזְהָר בָּהֶם בְּשָׁמְרָם עֵקֶב רָב׃

12 * *Vnde seruus tuus docebit ea, in custodiendis eis fructus multus.*

13 * שְׁגִיאוֹת מִי־יָבִין מִנִּסְתָּרוֹת נַקֵּנִי׃

13 * *Errores quis intelliget? ab occultis meis munda me.*

14 * גַּם מִזֵּדִים חֲשֹׂךְ עַבְדֶּךָ אַל־יִמְשְׁלוּ־בִי אָז אֵיתָם וְנִקֵּיתִי מִפֶּשַׁע רָב׃

14 * *A superbis quoque libera seruum tuum: si non fuerint dominati mei, tunc immaculatus ero, & emundabor à delicto maximo.*

15 * יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי־פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְהוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי׃

15 * *Sint placentes sermones oris mei, & meditatio cordis mei in conspectu tuo, Dominus fortis meus & redemptor meus.*

תרגום

49 וּפְרִיקִי מִן בַּעֲלֵי דְבָבִי וְעַל דְּקָיְמִין לְאַבְאָשָׁא לִי תַּגְבְּרִנַּנִי מִגְּבַר חֲטוֹפָא דְעַמֵּה תְּשֵׁזְבִנַּנִי׃ 50 מְטוּל הֵיכְנָא אוֹדֵי קֳדָמָךְ בֵּינֵי עַמְמַיָּא יְיָ וְלִשְׁמָךְ אֵימַר תֻּשְׁבְּחָן׃ 51 מַסְגֵּי לְמֶעְבַּד פֻּרְקָן עִם מַלְכֵּהּ וְעָבֵד טִיבוּ לְמְשִׁיחֵהּ לְדָוִד וּלְזַרְעֵהּ עַד עָלַם׃

יט

1 לְשַׁבָּחָא תֻּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃ 2 דְּמִסְתַּכְּלִין בִּשְׁמַיָּא מְשַׁתָּעַן יְקָרָא דַיְיָ וְעוֹבָדֵי יְדוֹהִי מְחַוְיַן דְּמֵרִיקִין בַּאֲוִירָא׃ 3 יוֹמָא לְיוֹמָא מְגַלֵּי מֵימְרָא וְלֵילְיָא לְלֵילְיָא לֶחֱוֵי מַנְדְּעָא׃ 4 לֵית מֵימְרָא דְתַרְעֵמוּתָא וְלֵית מִלֵּי דְשִׁגּוּשָׁא וְלָא מִשְׁתַּמְּעִין קָלֵיהוֹן׃ 5 בְּכָל אַרְעָא נְפַק מְתַח עֵינֵיתְהוֹן וּבִסְיָפֵי תֵּבֵל מִלֵּיהוֹן לִשְׁמְשָׁא שַׁוִּי מַשְׁרוּי זִיהֲרָא בְּהוֹן׃ 6 וְהוּא בְצַפְרָא הֵיךְ חַתְנָא דְנָפֵק הֵיךְ מִגְּנוּנֵהּ צְרִיכוּבָא וּבְפַלְגוּת יוֹמָא יְחֵדֵי הֵיךְ גִּבָּרָא דְמָטֵי לְמִרְהַט בְּתִקּוֹף בְּאוֹרַח מַעְלָנֵהּ בְּפַנְיָא׃ 7 מִסְיָפֵי שְׁמַיָּא מַפְקָנֵהּ וּתְקוּפֵהּ עַל סְטַרֵיהוֹן וְלֵית דְּמִטְמַר מֵרְתְחֵיהּ׃ 8 אוֹרַיְתָא דַיְיָ שְׁלִימְתָא מְתֵיבַת נַפְשָׁא סַהֲדוּתָא דַיְיָ מְהֵימְנָא מְחַכְּמָא שְׁבָרָא׃ 9 פִּיקוּדַיָּא דַיְיָ תְּרִיצִין מַחְדְּיָן לִבָּא פִּקְדָנָא דַיְיָ בְּרִירְתָא מַנְהֲרָא עֵינִין׃ 10 דְּחַלְתָּא דַיְיָ דַכְיָא קָיְמָא לְעָלַם דִּינַיָּא דַיְיָ הֵימָנוּתָא זְכָן כַּחֲדָא׃ 11 דְּרָגִיגִין מִדְּהַבָּא וּמֵאוּבְרִיזִין סַגִּי וּבַסְיָמִין יַתִּיר מִדְּבִשָּׁא וְכוּבְרִיתָא חַלְיָתָא׃ 12 לְחוֹד עַבְדָּךְ אִזְדָּהַר בְּהוֹן בִּדְנָטְרִנּוֹן חַלּוּפֵי הֵיכְנָא אִתְעֲבִיד רַבְּיוֹן דְּיִשְׂרָאֵל׃ 13 שְׁלִיטַת מַן יְחַכּוּם וּמִטְּמִירָתָא זַכֵּי יָתִי׃ 14 בְּרַם מְזָדְנָיָא פְּצֵי עַבְדָּךְ דְּלָא יִשְׁלְטוּן בִּי אֱדַיִן אֶהֱוֵי בְּלָא מוּם וְאֶהֱוֵי זַכָּאָה מֵחוֹבָא רַבָּא׃ 15 יְהוֹן לְרַעֲוָא מֵימְרֵי פּוּמִי וְרִנְנַת רַעְיוֹנִי קֳדָמָךְ יְיָ תְּקָפִי וּפָרִיקִי׃

49 * Liberator meus de inimicis meis ira- 49
cundis. * ab insurgentibus in me exaltabis
* Cf. 2. Reg. 22. b. Ro. 15. d me, à viro iniquo eripies me. *Propterà 50
confitebor tibi in nationibus Domine, &
nomini tuo psalmum dicam. *Magnificãs 51
eius salutes regis*, & faciens misericordiã chri-
sto suo Dauid, & semini eius vsque in se-
culum.

1 * In finem Psalmus Dauid. 1

XVIII.

2 CÆli enarrãt gloriam Dei, opera autem 2
manuum eius annunciat firmamentũ.
3 *Dies diei eructat verbum, & nox nocti 3
indicat scientiam. *Non sunt loquelę neq; 4
sermones, quorum non audiantur voces
Ro. 10. d eorum. *In omnem terrã exiuit sonus eo- 5
rum, & in fines orbis terræ verba eorum.
In sole posuit tabernaculum suum, *& ip- 6
se tanquam spõsus procedens de thalamo
suo. exultabit vt gigas ad currendam viã;
*A summo cælo egressio eius, & occursus 7
eius vsque ad summum *cæli: nec est qui se
abscondat à calore eius. *Lex Domini im- 8
maculata cõuertens animas, testimonium
Domini fidele, sapientiam præstans par-
uulis. *Iustitiæ Domini rectæ lætificantes 9
corda * cor, præceptum Domini lucidum illumi
nans oculos. *Timor Domini sanctus per- 10
manens in seculum seculi. iudicia Domi-
ni vera, iustificata in semetipsa. * Deside- 11
rabilia super aurum & lapidem precio-
sum multum; & dulciora super mel & fa-
uum. * Et enim seruus tuus custodit ea: 12
in custodiendis illis retributio multa.
13 * Delicta quis intelliget? ab occultis
meis munda me: * Et ab alienis parce 14
seruo tuo. Si mei non fuerint dominati,
tunc immaculatus ero, & mundabor à de-
licto maximo. * Et erunt vt compla- 15
ceant eloquia oris mei, & meditatio cor-
dis mei in conspectu tuo semper. Domine
adiutor meus & redemptor meus.

49 * ὁ ῥύσης μὲ ἐξ ἐχθρῶν μου ὀργίλων. ἀπὸ τῶν ἐπανι-
σταμένων ἐπ' ἐμὲ ὑψώσεις με, ἀπὸ ἀνδρὸς ἀδίκου ῥύσῃ με.
50 * διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσι κύριε, καὶ
τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ.
51 * μεγαλύνων τὰς σωτηρίας τοῦ βασιλέως, καὶ ποι-
ῶν ἔλεος τῷ χριστῷ αὐτοῦ τῷ δαυίδ, καὶ τῷ σπέρματι αὐ-
τοῦ ἕως αἰῶνος.
1 * Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ.

ιη'.

2 * Οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται δόξαν θεοῦ, ποίησιν δὲ χειρῶν
αὐτοῦ ἀναγγέλλει τὸ στερέωμα.
3 * ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ ἐρεύγεται ῥῆμα, καὶ νὺξ νυκτὶ ἀ-
ναγγέλλει γνῶσιν.
4 * οὐκ εἰσὶ λαλιαὶ οὐδὲ λόγοι, ὧν οὐχὶ ἀκούονται αἱ φωναὶ
5 αὐτῶν. * εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος
αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν.
ἐν τῷ ἡλίῳ ἔθετο τὸ σκήνωμα αὐτοῦ.
6 * καὶ αὐτὸς ὡς νυμφίος ἐκπορευόμενος ἐκ παστοῦ
αὐτοῦ. ἀγαλλιάσεται ὡς γίγας δραμεῖν ὁδόν.
7 * ἀπ' ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ ἡ ἔξοδος αὐτοῦ. καὶ τὸ κατάν-
τημα αὐτοῦ ἕως ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ, καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἀποκρυ-
βήσεται τὸ θέρμης αὐτοῦ.
8 * ὁ νόμος κυρίου ἄμωμος ἐπιστρέφων ψυχάς, ἡ μαρ-
τυρία κυρίου πιστὴ σοφίζουσα νήπια.
9 * τὰ δικαιώματα κυρίου εὐθέα εὐφραίνοντα καρδίαν, ἡ
ἐντολὴ κυρίου πηλαυγὴς φωτίζουσα ὀφθαλμούς.
10 * ὁ φόβος κυρίου ἁγνός, διαμένων εἰς αἰῶνα αἰῶνος. τὰ
κρίματα κυρίου ἀληθινά, δεδικαιωμένα ἐπὶ τὸ αὐτό.
11 * ἐπιθυμητὰ ὑπὲρ χρυσίον καὶ λίθον τίμιον πολύν,
καὶ γλυκύτερα ὑπὲρ μέλι καὶ κηρίον.
12 * καὶ γὰρ ὁ δοῦλός σου φυλάσσει αὐτά, ἐν τῇ φυλάσ-
σειν αὐτὰ ἀνταπόδοσις πολλή.
13 * παραπτώματα τίς συνήσει; ἐκ τῶν κρυφίων μου κα-
14 θάρισόν με, * καὶ ἀπὸ ἀλλοτρίων φεῖσαι τοῦ δούλου σου.
ἐὰν μή μου κατακυριεύσωσι, τότε ἄμωμος ἔσομαι, καὶ
καθαρισθήσομαι ἀπὸ ἁμαρτίας μεγάλης.
15 * καὶ ἔσονται εἰς εὐδοκίαν τὰ λόγια τοῦ στόματός μου, καὶ
ἡ μελέτη τῆς καρδίας μου ἐνώπιόν σου διαπαντός. κύριε
βοηθέ μου καὶ λυτρωτά μου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

49 Ereptor meus de auctoribus inimicitiæ meæ, atque iis qui insurgunt vt noceant mihi, valentiorem me facies: à viro cum quo rapinâ est, eues me. 50 Propterea laudabo te inter gentes Domine; & nomini tuo dicam laudes. 51 Magnificans vt faciat redemptionem cum rege suo, & beneficentiam præstans Messiæ suo Dauidi; & semini eius vsque in æternum.

1 Ad laudandum Hymnus Dauidi. PSAL. XIX.

QVi suspiciunt cælos, enarrant gloriã Domini, & opera manuũ eius annunciant qui speculantur in aëra. 3 Dies diei indicat verbũ, & nox nocti nunciat scientiam. 4 Non est verbum murmurationis, & non sunt sermones tumultus, & non audiuntur voces eorum. 5 In omnem terram exiuit extensio prospectus eorum, & in fines orbis verba eorum. Soli posuit tabernaculum suum splendorem in ipsis: 6 Et ipse manè sicut sponsus qui egreditur velut de thalamo suo desiderabili: & in dimidio diei lętabitur vt gigas, qui peruenit vt currat in fortitudine viam occasus sui sub vespera. 7 Ab extremitatibus cælorum egressus eius, & reuolutio eius vsq; ad latera eorum; & non est qui se abscondat à feruore eius. 8 Lex Domini perfecta conuertens animam, testimonium Domini fidele, præbens sapientiam insipienti. 9 Præcepta Domini recta, lætificantia cor: præceptum Domini purum, illuminans oculos. 10 Timor Domini mundus permanet in perpetuum: iudicia Domini fidelia pura sunt simul. 11 Desiderabilia magis quàm aurum & quàm obrizum multum; & suauia magis quàm mel & fauus dulcis. 12 Sanè seruus tuus circunspectus fuit in eis: eò quòd seruauerit ea, factus est princeps Israelitarum. 13 Errores quis noscat? sed ab occultis meis munda me. 14 Verùm à superbis libera seruum tuum, ne dominentur in me: tunc enim fiam sine macula, & ero purus à peccato magno. 15 Sint grata verba oris mei, & meditationes mentis meæ apud te Domine fortitudo mea & redemptor meus.

כ

1 * לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃

2 * יַעַנְךָ יְהוָה בְּיוֹם צָרָה יְשַׂגֶּבְךָ שֵׁם אֱלֹהֵי יַעֲקֹב׃

3 * יִשְׁלַח־עֶזְרְךָ מִקֹּדֶשׁ וּמִצִּיּוֹן יִסְעָדֶךָּ׃

4 * יִזְכֹּר כָּל־מִנְחֹתֶךָ וְעוֹלָתְךָ יְדַשְּׁנֶה סֶלָה׃

5 * יִתֶּן־לְךָ כִּלְבָבֶךָ וְכָל־עֲצָתְךָ יְמַלֵּא׃

6 * נְרַנְּנָה בִּישׁוּעָתֶךָ וּבְשֵׁם אֱלֹהֵינוּ נִדְגֹּל יְמַלֵּא יְהוָה כָּל־מִשְׁאֲלוֹתֶיךָ׃

7 * עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי הוֹשִׁיעַ יְהוָה מְשִׁיחוֹ יַעֲנֵהוּ מִשְּׁמֵי קָדְשׁוֹ בִּגְבוּרוֹת יֶשַׁע יְמִינוֹ׃

8 * אֵלֶּה בָרֶכֶב וְאֵלֶּה בַסּוּסִים וַאֲנַחְנוּ בְּשֵׁם־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ נַזְכִּיר׃

9 * הֵמָּה כָּרְעוּ וְנָפָלוּ וַאֲנַחְנוּ קַמְנוּ וַנִּתְעוֹדָד׃

10 * יְהוָה הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם־קָרְאֵנוּ׃

כא

1 * לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃

2 * יְהוָה בְּעֻזְּךָ יִשְׂמַח־מֶלֶךְ וּבִישׁוּעָתְךָ מָה־יָּגֵיל מְאֹד׃

3 * תַּאֲוַת לִבּוֹ נָתַתָּה לּוֹ וַאֲרֶשֶׁת שְׂפָתָיו בַּל־מָנַעְתָּ סֶלָה׃

4 * כִּי תְקַדְּמֶנּוּ בִּרְכוֹת טוּב תָּשִׁית לְרֹאשׁוֹ עֲטֶרֶת פָּז׃

5 * חַיִּים שָׁאַל מִמְּךָ נָתַתָּה לּוֹ אֹרֶךְ יָמִים עוֹלָם וָעֶד׃

6 * גָּדוֹל כְּבוֹדוֹ בִּישׁוּעָתֶךָ הוֹד וְהָדָר תְּשַׁוֶּה עָלָיו׃

7 * כִּי־תְשִׁיתֵהוּ בְרָכוֹת לָעַד תְּחַדֵּהוּ בְשִׂמְחָה אֶת־פָּנֶיךָ׃

8 * כִּי־הַמֶּלֶךְ בֹּטֵחַ בַּיהוָה וּבְחֶסֶד עֶלְיוֹן בַּל־יִמּוֹט׃

9 * תִּמְצָא יָדְךָ לְכָל־אֹיְבֶיךָ יְמִינְךָ תִּמְצָא שנאיך׃

10 * תְּשִׁיתֵמוֹ כְּתַנּוּר אֵשׁ לְעֵת פָּנֶיךָ יְהוָה בְּאַפּוֹ יְבַלְּעֵם וְתֹאכְלֵם אֵשׁ׃

11 * פִּרְיָמוֹ מֵאֶרֶץ תְּאַבֵּד וְזַרְעָם מִבְּנֵי אָדָם׃

12 * כִּי־נָטוּ עָלֶיךָ רָעָה חָשְׁבוּ מְזִמָּה בַּל־יוּכָלוּ׃

1 * Victori Psalmus Dauid.

XX.

2 EXaudiat te Dominus in die tribulationis, protegat te nomen Dei Iacob.

3 * Mittat auxilium tibi de sancto, & de Sion tueatur te. 4 * Memor sit omnis sacrificij tui, & holocaustum tuum pinguefiat. Semper.

5 * Det tibi secundùm cor tuum, & omne consilium tuum impleat.

6 * Laudabimur in salutari tuo, & in nomine Dei nostri ducemus choros: impleat Dominus omnes petitiones tuas.

7 * Nunc scio quoniã saluauit Dominus christum suum: exaudiet eum de cælis sanctuarij sui; in fortitudinibus salus dexteræ suæ.

8 * Hi in curribus & hi in equis, & nos in nomine Domini Dei nostri recordabimur.

9 * Ipsi incuruati sunt & ceciderunt; nos verò surreximus & erecti sumus.

10 * Domine salua, rex exaudi nos in die inuocationis nostræ.

1 * Victori Psalmus Dauid. XXI.

2 DOmine in fortitudine tua lætabitur rex, et super salutari tuo exultabit vehementer.

3 * Desiderium cordis eius dedisti ei, & voluntate labiorum eius non fraudasti eum. Sẽper.

4 * Quoniam præuenisti eum in benedictionibus bonitatis, pones in capite eius coronam de s obrizo. * Vitam petiit à te, dedisti ei longitudinem dierum in seculum & in æternum.

6 * Magna gloria eius in salutari tuo: gloriam & decorem pones super eum.

7 * Pones enim eum in benedictionem sempiternam: exhilarabis eum lætitia apud vultum tuum. * Quoniam rex confidet in Domino, et in misericordia excelsi non decipietur.

9 * Inueniet manus tua omnes inimicos tuos: dextera tua inueniet omnes odientes te.

10 * Pones eos vt clibanũ ignis in tempore vultus tui: Dominus in furore suo præcipitabit eos,

11 & deuorabit eos ignis. * Fructum eorum de terra perdes, et semen eorum de filiis hominum.

12 * Quoniam declinauerunt super te malum: cogitauerunt scelus quod non potuerunt.

תרגום

כ

1 לְשַׁבָּחָא תְּשַׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃ 2 יְקַבֵּל צְלוֹתָךְ יְיָ בְּיוֹמָא דְעָקָא יְתַקְפִּנָּךְ שׁוּם אֱלָהָא דְיַעֲקֹב׃ 3 יְשַׁדַּר סַעֲדָךְ מִבֵּית מַקְדְּשֵׁיהּ וּמִצִּיּוֹן יְסַיְעִנָּךְ׃ 4 יְדְכַּר כָּל מִנְחָתָךְ וְעֹלָתָךְ יְהֵנֵי לְעַלְמִין׃ 5 יִתֶּן לָךְ כִּרְעִוּתָךְ וְכָל מְלֵכְוָתָךְ יַשְׁלֵם׃ 6 נְשַׁבַּח בְּפֻרְקָנָךְ וּבְשׁוּם אֱלָהָנָא נְטַקֵּס יַשְׁלֵם יְיָ כָּל בָּעוּתָךְ׃ 7 הַשְׁתָּא יְדַעְנָא אֲרוּם פְּרַק יְיָ מְשִׁיחֵהּ קַבֵּל צְלוֹתֵהּ מִמַּוְחֲבֵהּ דְשָׁמַיָּא קַדִּישָׁיָא בִּגְבוּרָן פּוּרְקָן יְמִינֵהּ׃ 8 אִלֵּין בְּרַתֵּיכִין וְאִלֵּין בְּסוּסְוָן וַאֲנַחְנָא בְּשׁוּם יְיָ אֱלָהָנָא נַדְכַּר׃ 9 הִנּוּן גְּחַנוּ וּנְפַלוּ וַאֲנַחְנָא אִזְדַּקַפְנָא וְאִתְתַּקַּפְנָא׃ 10 מֵימְרָא דַיְיָ פְּרוֹק לָן מַלְכָּא קַבֵּל צְלוֹתָן בְּיוֹם מְקָרֵינָן׃

כא

1 לְשַׁבָּחָא תְּשַׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃ 2 יְיָ בְּעָשְׁנָךְ יִמְלוֹךְ מַלְכָּא מְשִׁיחָא וּבְפֻרְקָנָךְ כְּמָה מְרַנֵּן לַחֲדָא׃ 3 רְגִּיגַת נַפְשֵׁהּ יְהַבְתָּ לֵהּ וּפִירוּשׁ כִּפְוָתוֹהִי לָא כְלֵיתָא לְעָלְמִין׃ 4 אֲרוּם תְּקַדְּמִנֵּהּ בִּרְכָן טָבָן תְּשַׁוִּי עַל רֵישֵׁהּ כְּלִיל דַּהֲבָא סְנִינָא׃ 5 חַיֵּי עָלְמָא שְׁאֵל מִנָּךְ יְהַבְתָּ לֵהּ נְגַדָּא דְיוֹמַיָּא לְעָלְמֵי עָלְמִין׃ 6 סַגִּי אִיקָרֵהּ בְּפֻרְקָנָךְ תְּשַׁבַּחְתָּא וְשֻׁבְחוֹרָא תְּשַׁוֵּי עֲלוֹהִי׃ 7 מְטוּל דְּתָשַׁוֵּינֵהּ בִּרְכָן לָעָלְמִין תַּחְדֵּינֵהּ בְּחֶדְוָתָא דְמָן קֳדָמָךְ׃ 8 מְטוּל דְּמַלְכָּא מְתַרְחֵץ בְּמֵימְרָא דַיְיָ וּבְחִסְדָּא עֵילָאָה לָא יְזוּעַ׃ 9 הַדְבֵּק מְחַת אֲיָדָךְ לְכָל בַּעֲלֵי דְבָבָךְ וּפְרָעָנוּת יְמִינָךְ תַּשְׁכַּח לְכָל סָנְאָךְ׃ 10 תְּשַׁוִּינוּן הֵיךְ אַתּוּן נוּרָא לְעִדָּנֵי רְגָזָךְ יְיָ בְּאָשָׁתָא יְשַׁלְּהֵבִנּוּן וְתִגְמְרִנּוּן בָּעוֹר גֶּהֱנָם׃ 11 בְּנֵיהוֹן מֵאַרְעָא תְּהוֹבֵד וְזַרְעֵיהוֹן מִבְּנֵי נָשָׁא׃ 12 מְטוּל דְּחַשְׁלוּ עֲלָךְ בִּישְׁתָּא חֲשַׁבוּ מַחְשָׁבָן בִּישָׁן וְלָא יְכִילוּנָךְ׃

* In finem Psalmus Dauid. xix.

EXaudiat te Dñs in die tribulationis; protegat te nomẽ Dei Iacob. *Mittat tibi auxilium de sancto, & de Sion tueatur te.

* Memor sit omnis sacrificij tui, & holocaustũ tuũ pingue fiat. * Tribuat tibi Dñs secundùm cor tuũ, & omne consiliũ tuum confirmet *impleat. *Lætabimur in salutari tuo, & in nomine Dñi Dei nostri magnificabimur. Impleat Dñs omnes petitiones tuas: *Nũc cognoui quoniam saluũ fecit Dñs christũ suum: exaudiet illum de cælo sancto suo, in potentatibus salus dexteræ eius. *Hi in curribus & hi in equis, nos autem in nomine Domini Dei nostri inuocabimus.

* Ipsi obligati sunt & ceciderunt; nos autẽ surreximus & erecti sumus. * Domine saluum fac regem, & exaudi nos; in die qua inuocauerimus te.

* Psalmus Dauid. xx.

DOmine in virtute tua lætabitur rex, & super salutare tuũ exultabit vehementer. *Desiderium cordis eius tribuisti ei, & voluntate labiorum eius nõ fraudasti eũ. *Quoniam prꝙueniſti eum in benedictionibus dulcedinis: posuisti in capite eius coronam de lapide precioso. * Vitam petiit à te, & tribuisti ei longitudinem dierum in seculum * seculi. *Magna est gloria eius in salutari tuo: gloriam & magnum decorem impones super eum. * Quoniam dabis* ei benedictionem in seculum seculi: lętificabis eum in gaudio cum vultu tuo. *Quoniam rex sperat in Domino, & in misericordia Altissimi non commouebitur.

* Inueniatur manus tua omnibus inimicis tuis: dextera tua inueniat omnes qui oderunt te. * Quoniam pones eos vt clibanum ignis in tempore vult' tui: Dominus in ira sua conturbabit eos, & deuorabit eos ignis. *Fructum eorum de terra perdes, & semen eorum à filiis hominum. *Quoniam declinauerũt in te mala, cogitauerũt cõsilia quæ nõ potuerũt stabilire.

* Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ιθ'.

* Ἐπακούσαι σου κύριος ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως, ὑπερασπίσαι σου τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ ἰακώβ.

* ἐξαποστείλαι σοι βοήθειαν ἐξ ἁγίου, καὶ ἐκ σιὼν ἀντιλάβοιτό σου. * μνησθείη πάσης θυσίας σου, καὶ τὸ ὁλοκαύτωμά σου πιανάτω. * δώη σοι κύριος κατὰ τὴν καρδίαν σου, καὶ πᾶσαν τὴν βουλήν σου πληρώσαι.

* ἀγαλλιασώμεθα ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ σου, καὶ ἐν ὀνόματι κυρίου θεοῦ ἡμῶν μεγαλυνθησόμεθα. πληρώσαι κύριος πάσας τὰς αἰτήματά σου. * νῦν ἔγνων ὅτι ἔσωσε κύριος τὸν χριστὸν αὐτοῦ. ἐπακούσεται αὐτοῦ ἐξ ἁγίου αὐτοῦ, ἐν δυναστείαις ἡ σωτηρία τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ.

* οὗτοι ἐν ἅρμασι καὶ οὗτοι ἐν ἵπποις, ἡμεῖς δὲ ἐν ὀνόματι κυρίου θεοῦ ἡμῶν ἐπικαλεσόμεθα.

* αὐτοὶ σφαλέντες ἔπεσον, ἡμεῖς δὲ ἀνέστημεν καὶ ἀνορθώθημεν. * κύριε σῶσον τὸν βασιλέα καὶ ἐπάκουσον ἡμῶν· ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλεσώμεθά σε.

* ψαλμὸς τῷ δαυίδ. κ'.

* Κύριε ἐν τῇ δυνάμει σου εὐφρανθήσεται ὁ βασιλεύς, καὶ ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ σου ἀγαλλιάσεται σφόδρα.

* τὸν πόθον τῆς καρδίας αὐτοῦ ἔδωκας αὐτῷ, καὶ τὸν θέλησιν τῶν χειλέων αὐτοῦ οὐκ ἐστέρησας αὐτόν.

* ὅτι προέφθασας αὐτὸν ἐν εὐλογίαις χρηστότητος· ἔθηκας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ στέφανον ἐκ λίθου τιμίου.

* ζωὴν ᾐτήσατό σε, καὶ ἔδωκας αὐτῷ μακρότητα ἡμερῶν εἰς αἰῶνα αἰῶνος. * μεγάλη ἡ δόξα αὐτοῦ ἐν τῷ σωτηρίῳ σου, δόξαν καὶ μεγαλοπρέπειαν ἐπιθήσεις ἐπ' αὐτόν.

* ὅτι δώσεις αὐτῷ εὐλογίαν εἰς αἰῶνα αἰῶνος, εὐφρανεῖς αὐτὸν ἐν χαρᾷ μετὰ τοῦ προσώπου σου. * ὅτι ὁ βασιλεὺς ἐλπίζει ἐπὶ κύριον, καὶ ἐν τῷ ἐλέει τοῦ ὑψίστου οὐ μὴ σαλευθῇ. * εὑρεθείη ἡ χείρ σου πᾶσι τοῖς ἐχθροῖς σου· ἡ δεξιά σου εὕροι πάντας τοὺς μισοῦντάς σε.

* ὅτι θήσεις αὐτοὺς ὡς κλίβανον πυρὸς εἰς καιρὸν τοῦ προσώπου σου, κύριος ἐν ὀργῇ αὐτοῦ συνταράξει αὐτούς, καὶ καταφάγεται αὐτοὺς πῦρ.

* τὸν καρπὸν αὐτῶν ἀπὸ τῆς γῆς ἀπολεῖς, καὶ τὸ σπέρμα αὐτῶν ἀπὸ υἱῶν ἀνθρώπων.

* ὅτι ἔκλιναν εἰς σὲ κακά, διελογίσαντο βουλὰς αἷς οὐ μὴ δυνήσονται στῆναι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

' Ad laudandum Hymnus Dauidi. PSAL. XX.

ACcipiat orationem tuam Dominus: in die tribulationis protegat te nomen Dei Iacob. ' Mittat auxilium tuum de domo sanctuarij sui, & de Sion auxilietur tibi. ' Recordetur omnium munerum tuorum, & holocausta tua adoleat semper. ' Tribuat tibi secundùm cogitationem tuam, & omne consilium tuum perficiat. ' Laudes dicemus in redemptione tua, & in nomine Dei nostri explicabimus vexillum: impleat Dominus omnes petitiones tuas. ' Nunc cognoui quòd redemit Dominus christum suum; exaudiuit orationem eius de habitatione cælorum eius sanctorum, virtutibus redemptionis dexteræ ipsius. ' Illi in curribus & illi in equis, nos autem nomen Domini Dei nostri in memoriam reuocemus. ' Ipsi incuruati sunt & ceciderunt: nos autem erecti sumus, & viribus valuimus.

'' Verbum Domini redime nos; rex fortis suscipe orationem nostram quo die nos inuocamus.

' Ad laudandum Hymnus Dauidi. PSAL. XXI.

DOmine in virtute tua regnabit rex Christus, & in redemptione tua quàm vehementer exultaturus est! ' Desiderium animæ eius tribuisti ei, & prolationem labiorum eius non prohibuisti in æternum. ' Quoniã præuenies eum benedictionibus bonis, pones super caput eius coronam auri puri. ' Vitam æternã petiit à te, dedisti ei longitudinẽ dierũ in secula seculorum. ' Multa est gloria eius in redẽptione tua: laudẽ & decorẽ pones super eũ. ' Quoniã pones eũ benedictiones per secula, lætitia perfundes eũ ab aspectu tuo. ' Propterea q̃ rex cõfidit in verbo Dñi, & in misericordia altissimi, nõ cõmouebitur. ' Inuadet pcussio man' tuę cũctos hostes tuos, & vltio dexterę tuę inueniet oẽs odio te habẽtes. '' Pones eos vt fornacẽ ignis in tẽporibus irę tuę, Dñs igne inflãmabit eos, & cõsumet eos incẽdiũ gehennę. '' Filios eorũ de terra perdes, & semẽ eorũ à filiis hoĩum. '' Quoniã machinati sunt cõtra te malũ, cogitauerũt cogitationes prauas, nec aduersũ te potuerũt.

13 כִּי תְשִׁיתֵמוֹ שֶׁכֶם בְּמֵיתָרֶיךָ תְּכוֹנֵן עַל־פְּנֵיהֶם׃
14 רוּמָה יְהוָה בְּעֻזֶּךָ נָשִׁירָה וּנְזַמְּרָה גְבוּרָתֶךָ׃

כב

1 לַמְנַצֵּחַ עַל־אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 אֵלִי אֵלִי לָמָה עֲזַבְתָּנִי רָחוֹק מִישׁוּעָתִי דִּבְרֵי שַׁאֲגָתִי׃
3 אֱלֹהַי אֶקְרָא יוֹמָם וְלֹא תַעֲנֶה וְלַיְלָה וְלֹא־דוּמִיָּה לִי׃
4 וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל׃
5 בְּךָ בָטְחוּ אֲבֹתֵינוּ בָּטְחוּ וַתְּפַלְּטֵמוֹ׃
6 אֵלֶיךָ זָעֲקוּ וְנִמְלָטוּ בְךָ בָטְחוּ וְלֹא־בוֹשׁוּ׃
7 וְאָנֹכִי תוֹלַעַת וְלֹא־אִישׁ חֶרְפַּת אָדָם וּבְזוּי עָם׃
8 כָּל־רֹאַי יַלְעִיגוּ לִי יַפְטִירוּ בְשָׂפָה יָנִיעוּ רֹאשׁ׃
9 גַּל אֶל־יְהוָה יְפַלְּטֵהוּ יַצִּילֵהוּ כִּי חָפֵץ בּוֹ׃
10 כִּי־אַתָּה גֹחִי מִבֶּטֶן מַבְטִיחִי עַל־שְׁדֵי אִמִּי׃
11 עָלֶיךָ הָשְׁלַכְתִּי מֵרָחֶם מִבֶּטֶן אִמִּי אֵלִי אָתָּה׃
12 אַל־תִּרְחַק מִמֶּנִּי כִּי־צָרָה קְרוֹבָה כִּי־אֵין עוֹזֵר׃
13 סְבָבוּנִי פָּרִים רַבִּים אַבִּירֵי בָשָׁן כִּתְּרוּנִי׃
14 פָּצוּ עָלַי פִּיהֶם אַרְיֵה טֹרֵף וְשֹׁאֵג׃
15 כַּמַּיִם נִשְׁפַּכְתִּי וְהִתְפָּרְדוּ כָּל־עַצְמוֹתָי הָיָה לִבִּי כַּדּוֹנָג נָמֵס בְּתוֹךְ מֵעָי׃
16 יָבֵשׁ כַּחֶרֶשׂ כֹּחִי וּלְשׁוֹנִי מֻדְבָּק מַלְקוֹחָי וְלַעֲפַר־מָוֶת תִּשְׁפְּתֵנִי׃
17 כִּי סְבָבוּנִי כְלָבִים עֲדַת מְרֵעִים הִקִּיפוּנִי כָּאֲרִי יָדַי וְרַגְלָי׃
18 אֲסַפֵּר כָּל־עַצְמוֹתָי הֵמָּה יַבִּיטוּ יִרְאוּ־בִי׃
19 יְחַלְּקוּ בְגָדַי לָהֶם וְעַל־לְבוּשִׁי יַפִּילוּ גוֹרָל׃
20 וְאַתָּה יְהוָה אַל־תִּרְחַק אֱיָלוּתִי לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה׃
21 הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד־כֶּלֶב יְחִידָתִי׃
22 הוֹשִׁיעֵנִי מִפִּי אַרְיֵה וּמִקַּרְנֵי רֵמִים עֲנִיתָנִי׃

13 * *Quoniam pones eos humerum: funes tuos firmabis contra facies eorum.*
14 * *Exaltare Domine in virtute tua, cantabimus & psallemus fortitudines tuas.*
1 * *Victori pro cerua matutina, Psalmus Dauid.* XXII.
2 *Deus meus, Deus meus, quare dereliquisti me? longè à salute mea verba rugitus mei.*
3 * *Deus meus clamabo per diem, & non exaudies; & nocte, nec est silentium mihi.*
4 * *Et tu habitator sancte laus Israel.*
5 * *In te confisi sunt patres nostri; confisi sunt,*
6 *& liberasti eos.* * *Ad te clamauerunt, et salui facti sunt; in te confisi sunt, & non sunt con-*
7 *fusi.* * *Ego autem sum vermis, & non homo; opprobrium hominum, & abiectio plebis.*
8 * *Omnes videntes me subsannant me; de-*
9 *mittunt labium, mouent caput.* * *Confugit ad Dominum, saluet eum; liberet eum, quoniam*
10 *vult eum.* * *Tu autem propugnator meus ex vtero, fiducia mea ab vberibus matris meæ.*
11 * *In te proiectus sum ex vulua: de ventre ma-*
12 *tris meæ Deus meus es tu.* * *Ne longè fias à me, quoniam tribulatio proxima est, quoniam non*
13 *est adiutor.* * *Circundederunt me vituli multi,*
14 *tauri Basan vallauerunt me.* * *Aperuerunt super me os suum, quasi leo rapiens & rugiens.*
15 * *Sicut aqua effusus sum, & separata sunt omnia ossa mea: factum est cor meum tanquam*
16 *cera liquefacta in medio ventris mei.* * *Aruit velut testa fortitudo mea, & lingua mea ad-*
hæsit palato meo, & in puluerem mortis detra-
17 *xisti me.* * *Quoniam circundederunt me canes: concilium pessimorum vallauit me: foderunt ma-*
18 *nus meas & pedes meos.* * *Numeraui omnia ossa mea: ipsi respici entes viderunt in me.*
19 * *Diuiserunt vestimenta mea sibi, & super vestimentum meum miserunt sortem.*
20 * *Tu autem Domine ne longè fias, fortitudo mea in auxilium meum festina.*
21 * *Erue à gladio animam meam, de manu canis solitariam meam.*
22 * *Salua me ex ore leonis, & de cornibus vnicornium exaudi me.*

תרגום

13 מְטוּל דְּשַׁוִּיתְנוּן לְעַמָּךְ כְּחַף חַד בְּאֵיטוּנֵי מַשְׁכְּנָךְ תְּסַדַּר אוֹרַיְתָךְ קֳדָמֵיהוֹן׃ 14 אִיזְדַּקַּף יְיָ בְּעָשְׁנָךְ נְשַׁבְּחָא וּנְרוֹנְנָא עַל גְּבוּרְתָךְ׃
כב 1 לְשַׁבָּחָא עַל תְּקוֹף קָרְבַּן תְּדִירָא דְּקָרִיבָתָא תְּשִׁיחָא לְדָוִד׃ 2 אֱלָהִי אֱלָהִי מְטוּל מָה שְׁבַקְתָּנִי רָחִיק מִפָּרְקָנִי מִלֵּי אַכְלְיוּתִי׃
3 אֱלָהִי אֲנָא קָרֵי בִימָמָא וְלָא תְּתַקְבַּל צְלוֹתִי וּבְלֵילְיָא וְלֵית שְׁתִיקוּתָא לִי׃ 4 וְאַתְּ קַדִּישׁ דְּמַיְחַב עָלָמָא מִן בְּגַלַּל תְּשַׁבְּחָתָא דְּיִשְׂרָאֵל׃
5 אֱלָהִי אֲנָא קָרֵי בִימָמָא וְלָא תְּתַקְבַּל צְלוֹתִי וּבְלֵילְיָא וְלֵית שְׁתִיקוּתָא לִי׃ 6 קֳדָמָךְ צַלּוֹ וְאִשְׁתֵּיזִבוּ בְּמֵימְרָךְ אִתְרְחִיצוּ וְלָא בְּהֵיחוּ׃ 7 וַאֲנָא זְחִיל
חָלַשׁ וְלָא גְּבַר סָבֵל חִסּוּדִי בְּנֵי נָשָׁא וּמְתַרְמְרְמוּתָא דְּעַמְמֵי׃ 8 כָּל דְּחָמְיַן לִי יְגַחְכִין עֲלַי מְתַגְּרְרִין בְּסִפְוֵיהוֹן וּמְטַלְטְלִין בְּרֵישֵׁיהוֹן׃
9 שַׁבְּחַת קֳדָם יְיָ וְשֵׁזְבִנִי פְּצָאָה יָתִי מְטוּל דְּיִהְרְעֵי בִּי׃ 10 מְטוּל דְּאַנְתְּ הוּא דְּאַפֵּקְתַנִי מִכְּרֵיסָא רָחֲצַנִי עַל תַּדְיֵי אִמִּי׃ 11 עַל־מֵימְרָךְ
אִטְּלֶקֶת מִכְּרֵיסָא מֵרֶחֶם אוּמִי אֱלָהִי אַנְתְּ׃ 12 לָא תִּתְרְחֵק מִנִּי אֲרוּם עָקָתָא קְרִיבָא אֲרוּם לֵית דְּמְסַיֵּעַ׃ 13 אַחְזָרוּ עֲלַי עַמְמַיָּא דְּמִתְיְלִין
לְתוֹרֵי נַגְחָנִין סַגִּיעִין רַבְרְבֵי בוּתָנָן אַקְפוּנִי׃ 14 פְּתָחִין עֲלַי פֻּמְהוֹן חֵיךְ אַרְיָא מַכְלִי וּמְתַבַּר׃ 15 חֵיךְ מַיָּא אִשְׁתַּדֵּית וּמִתְפַּרְפְּרָן כּוּלְהוֹן
גַּרְמֵי חֲוָה לְבִי מִתְמַסְמַס חֵיךְ שַׁעְוָה פָּיֵג בְּמִצַּע מַעְיָנִי׃ 16 יָבֵשׁ חֵיךְ פָּחַר לֵיחָתִי וְלִישָׁנִי אִדְבִיק לְמִזְרִיגִי וּלְבֵית קְבוּרְתָא אַטְמֵיחָנִי׃
17 אֲרוּם אַחְזָרוּ עֲלַי סִיעַת חַיָּבִין רְשִׁיעִין דְּמִתְיְלִין לְכַלְבָיָא סְגִיעִין כְּנִישַׁת מַבָּאֲשִׁין אַקְפוּנִי אִידֵי וְרַגְלַי׃ 18 אֲחִיוִי כָּל הִלְבְּשׁוּשֵׁי
אֲבָרֵי הִנּוּן מִסְתַּכְּלִין וּמְבַזְּנִן לִי׃ 19 מְפַלְּגִין לְבוּשֵׁי לְהוֹן וְעַלְוֵי פִּתְגֵי יְרְמוֹן עַדְבָא׃ 20 וְאַתְּ יְיָ לָא תִּתְרְחֵק תְּקוֹף חֵילִי לְסִיעֵי סַר רַחֵב׃
21 פְּצָא מִדְּקָטְלִין בְּחַרְבָא נַפְשִׁי מִן אִידָא דְּרְשִׁיעָא דְּמִתְיל לְכַלְבָא רוּחָא דְּגוּשְׁמִי׃ 22 פְּרוֹק יָתַן מִפּוּם תַּקִּיף חֵיךְ אַרְיָא וּמִן קַדְמֵי לְכַיָּא
תַּקִּיפִין וְגֵיוָתָנִין חֵיךְ רֵימָנִין קַבֵּלְתָּא צְלוֹתִי׃

13 * Quoniam pones eos dorſum, in reli-
quiis tuis præparabis vultum eorum.
14 * Exaltare Domine in virtute tua, can-
tabimus & pſallemus virtutes tuas.
1 * In fine pro ſuſceptione matutina,
Pſalmus Dauid. XXI.
2 Mat.27.f Mar.15.c DEus Deus meus, reſpice in me; quare
dereliquiſti me? lõgè à ſalute mea ver-
ba delictorũ meorũ. 3 * Deus meus clama-
bo per diẽ & non exaudies, & nocte; & nõ
ad inſipientiã mihi. 4 * Tu autem in ſancto
habitas laus Iſrael. 5 * In te ſperauerũt patres
noſtri; ſperauerunt, & liberaſti eos. 6 * Ad te
clamauerũt, & ſalui facti ſunt; in te ſpera-
uerũt; & nõ ſunt cõfuſi. 7 * Ego autẽ ſum ver
mis, & nõ homo; opprobriũ hoĩum & abie
ctio plebis. 8 * Oẽs vidẽtes me deriſerũt me;
locuti ſunt labiis, * mouerũt caput. 9 * Spe-
rauit in Dño, eripiat eũ; ſaluum faciat eũ,
Mat.27.c quoniã vult eum. 10 * Quoniã tu es qui ex-
traxiſti me de ventre, ſpes mea ab vberib⁹
matris meæ: 11 * In te proiectus ſum ex vtero.
De ventre matris meæ Deus meus es tu:
12 * ne diſceſſeris à me. Quoniã tribulatio p-
xima, quoniã nõ eſt qui adiuuet me. 13 * Cir-
cundederunt me vituli multi, tauri pin-
gues obſederũt me. 14 * Aperuerunt ſuper me
os ſuum, ſicut leo rapiẽs & rugiens. 15 * Sicut
effuſus ſum * aqua diffuſa ſunt & diſperſa ſunt oĩa oſſa
mea: factum eſt cor meum tanquã cera li-
queſcẽs in medio vẽtris mei. 16 * Aruit tãquã
teſta virtus mea, & lingua mea adhęſit fau
cibus meis, & in puluerẽ mortis deduxiſti
me. 17 * Quoniã circũdederũt me canes mul-
obſedit ti, cõciliũ malignãtiũ obſederũt me. Fode
rũt manus meas & pedes meos, 18 * dinume-
Mat.27.e Ioan.19. c. rauerũt oĩa oſſa mea; ipſi verò cõſideraue-
runt & inſpexerũt me. 19 * Diuiſerũt veſtimẽ-
ta mea ſibi, & ſup veſtẽ meã miſerunt ſor-
tẽ. 20 * Tu autẽ Dñe ne elõgaueris auxiliũ tuũ
à me, ad defenſionẽ meam conſpice. 21 * Erue
à framea animã meã, & de manu canis v-
nicam meam. 22 * Salua me ex ore leonis, &
à cornib⁹ vnicornium humilitatẽ meam.

13 * ὅτι θήσεις αὐτοὺς νῶτον, ἐν τοῖς κατελοίποις σου ἑτοι-
μάσεις τὸ πρόσωπον αὐτῶν.
14 * ὑψώθητι κύριε ἐν τῇ δυνάμει σου, ἄσομαι καὶ ψαλ-
ῶ τὰς δυναστείας σου.
1 * Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῆς ἀντιλήψεως τῆς ἐω-
θινῆς, ψαλμὸς τῷ δαυίδ. κά.
2 * Ὁ θεὸς ὁ θεός μου πρόσχες μοι, ἱνατί ἐγκατέλιπές
με; μακρὰν ἀπὸ τῆς σωτηρίας μου οἱ λόγοι τῶν παρα-
3 πτωμάτων μου. * ὁ θεός μου κεκράξομαι ἡμέρας,
καὶ οὐκ εἰσακούσῃ, καὶ νυκτὸς καὶ οὐκ εἰς ἄνοιαν ἐμοί.
4 * Σὺ δὲ ἐν ἁγίῳ κατοικεῖς ὁ ἔπαινος τοῦ ἰσραήλ.
5 * ἐπὶ σοὶ ἤλπισαν οἱ πατέρες ἡμῶν, ἤλπισαν καὶ ἐρρύ-
6 σω αὐτούς. * πρὸς σὲ ἐκέκραξαν καὶ ἐσώθησαν, ἐπὶ
σοὶ ἤλπισαν καὶ οὐ κατῃσχύνθησαν.
7 * ἐγὼ δέ εἰμι σκώληξ καὶ οὐκ ἄνθρωπος, ὄνειδος ἀνθρώ-
8 πων καὶ ἐξουθένημα λαοῦ. * πάντες οἱ θεωροῦντές
με ἐξεμυκτήρισάν με, ἐλάλησαν ἐν χείλεσιν, ἐκίνησαν
9 κεφαλήν. * ἤλπισεν ἐπὶ κύριον, ῥυσάσθω αὐτόν,
10 σωσάτω αὐτόν, ὅτι θέλει αὐτόν. * ὅτι σὺ εἶ ὁ ἐκσπάσας
με ἐκ γαστρός· ἡ ἐλπίς μου ἀπὸ μαστῶν τῆς μητρός μου.
11 * ἐπὶ σὲ ἐπερείφθην ἐκ μήτρας. ἀπὸ γαστρὸς μητρός
12 μου θεός μου εἶ σύ· * μὴ ἀποστῇς ἀπ' ἐμοῦ. ὅτι θλῖψις
13 ἐγγύς, ὅτι οὐκ ἔστιν ὁ βοηθῶν μοι. * περιεκύκλωσάν με
14 μόσχοι πολλοί, ταῦροι πίονες περιέσχον με. * ἤνοιξαν
ἐπ' ἐμὲ τὸ στόμα αὐτῶν, ὡς λέων ἁρπάζων καὶ ὠρυόμενος.
15 * ὡσεὶ ὕδωρ ἐξεχύθη καὶ διεσκορπίσθη πάντα τὰ ὀστᾶ
μου· ἐγένετο ἡ καρδία μου ὡσεὶ κηρὸς τηκόμενος ἐν μέσῳ
16 τῆς κοιλίας μου. * ἐξηράνθη ὡς ὄστρακον ἡ ἰσχύς μου, καὶ ἡ
γλῶσσά μου κεκόλλησε τῷ λάρυγγί μου, καὶ εἰς χοῦν θανά-
17 του κατήγαγές με. * ὅτι ἐκύκλωσάν με κύνες πολ-
λοί· συναγωγὴ πονηρευομένων περιέσχον με. ὤρυξαν χεῖ-
18 ράς μου καὶ πόδας μου· * ἐξηρίθμησαν πάντα τὰ ὀστᾶ
19 μου, αὐτοὶ δὲ κατενόησαν καὶ ἐπεῖδόν με. * διεμερίσαντο
τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸ ἱματισμόν μου ἔβα-
20 λον κλῆρον. * σὺ δὲ κύριε μὴ μακρύνῃς τὴν βοήθειάν
21 σου ἀπ' ἐμοῦ, εἰς τὴν ἀντίληψίν μου πρόσχες. * ῥῦσαι
ἀπὸ ῥομφαίας τὴν ψυχήν μου, καὶ ἐκ χειρὸς κυνὸς τὴν
22 μονογενῆ μου. * σῶσόν με ἐκ στόματος λέοντος, καὶ
ἀπὸ κεράτων μονοκερώτων τὴν ταπείνωσίν μου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[13] Quoniam poſuiſti eos populo tuo humerum vnũ: in funibus tabernaculi tui ordinabis legẽ tuã corã eis. [14] Exaltare Dñe in fortitudine tua: laudabimus & pſallemus ſuper virtute tua. [1] Ad laudandum ſuper potenti oblatione perpetua auroræ, Hymnus Dauidi. PSAL. XXII.
DEus mi, Deus mi, quare dereliquiſti me? longè à redẽptione mea verba clamoris mei. [3] Deus mi, ego clamo interdiu, nec ſuſcipitur ora-
tio mea; & noctu, nec eſt ſilentiũ mihi. [4] Tu verò ſanctus, qui ſtabilis orbem ꝓpter laudes Iſrael. [5] In verbo tuo cõfiſi ſunt patres noſtri:
in verbo tuo cõfiſi ſunt, & liberaſti eos. [6] Corã te preces fuderunt & liberati ſunt, in verbo tuo cõfiſi ſunt, & nõ ſunt cõfuſi. [7] At ego vermis
debilis & nõ homo, portans vituperia hominũ, & deſpectio populorũ. [8] Omnes qui vidẽt me deridẽt me, proſcindũt labiis ſuis, & mouent
capita ſua. [9] Laudes dixi apud Dñm, & eripuit me; eruit me, quoniã cõplacuit ſibi in me. [10] Quoniã tu ille es qui extraxiſti me ab vtero, fidu-
cia mea ſuper vbera matris meę. [11] Iuxta verbũ tuũ proiectus ſum ab vtero; à vulua matris meæ De⁹ me⁹ es tu. [12] Ne elõgeris à me, quoniam
anguſtia prope eſt, quoniã nõ eſt qui adiuuet. [13] Circũdederunt me populi ſimiles tauris cornupetẽtibus multis: principes Baſſan vallauerunt
me. [14] Aperuerunt ſuper me os ſuũ ſicut leo rugiẽs & rapiẽs. [15] Veluti aqua effuſus ſum, & diſperſa ſunt omnia oſſa mea; fuit cor meũ lique-
factum ſicut cera, palpitans in medio viſcerũ meorum. [16] Aruit veluti teſta humor meus, & lingua mea adhæſit palato meo; & in domum ſe-
pulchri cõcluſiſti me. [17] Quoniã vallauerũt me caterua peccatorũ impiorũ, qui ſimiles ſunt canibus plurimis: congregatio malignorũ circun
dedit me, mordentes manus meas & pedes meos. [18] Dinumerabo omnes cicatrices membrorum meorum: ipſi aſpiciunt & contemnunt
me. [19] Diuidunt veſtimenta mea ſibi, & ſuper veſtem meam mittent ſortem. [20] Et tu Domine ne elongeris, fortitudo virtutis meæ, ad au-
xilium meum feſtina. [21] Libera ab his qui occidunt gladio, animam meam; de manu impij, qui comparatus eſt cani, ſpiritum corporis
mei. [22] Serua me ab ore fortis ſicut leonis, & à regibus potentibus & ſuperbis vnicornium inſtar, accepiſti orationem meam.

23 * אֲסַפְּרָה שִׁמְךָ לְאֶחָי בְּתוֹךְ קָהָל אֲהַלְלֶךָּ׃
24 * יִרְאֵי יְהוָה הַלְלוּהוּ כָּל־זֶרַע יַעֲקֹב כַּבְּדוּהוּ וְגוּרוּ
מִמֶּנּוּ כָּל־זֶרַע יִשְׂרָאֵל׃
25 * כִּי לֹא־בָזָה וְלֹא שִׁקַּץ עֱנוּת עָנִי וְלֹא־הִסְתִּיר
פָּנָיו מִמֶּנּוּ וּבְשַׁוְּעוֹ אֵלָיו שָׁמֵעַ׃
26 * מֵאִתְּךָ תְּהִלָּתִי בְּקָהָל רָב נְדָרַי אֲשַׁלֵּם נֶגֶד
יְרֵאָיו׃
27 * יֹאכְלוּ עֲנָוִים וְיִשְׂבָּעוּ יְהַלְלוּ יְהוָה דֹּרְשָׁיו יְחִי
לְבַבְכֶם לָעַד׃
28 * יִזְכְּרוּ וְיָשֻׁבוּ אֶל־יְהוָה כָּל־אַפְסֵי־אָרֶץ וְיִשְׁתַּחֲווּ
לְפָנֶיךָ כָּל־מִשְׁפְּחוֹת גּוֹיִם׃
29 * כִּי לַיהוָה הַמְלוּכָה וּמוֹשֵׁל בַּגּוֹיִם׃
30 * אָכְלוּ וַיִּשְׁתַּחֲווּ כָּל־דִּשְׁנֵי־אֶרֶץ לְפָנָיו יִכְרְעוּ כָּל־
יוֹרְדֵי עָפָר וְנַפְשׁוֹ לֹא־חָיָה׃
31 * זֶרַע יַעַבְדֶנּוּ יְסֻפַּר לַאדֹנָי לַדּוֹר׃
32 * יָבֹאוּ וְיַגִּידוּ צִדְקָתוֹ לְעַם נוֹלָד כִּי עָשָׂה׃

כג

1 * מִזְמוֹר לְדָוִד יְהוָה רֹעִי לֹא אֶחְסָר׃
2 * בִּנְאוֹת דֶּשֶׁא יַרְבִּיצֵנִי עַל־מֵי מְנוּחוֹת יְנַהֲלֵנִי׃
3 * נַפְשִׁי יְשׁוֹבֵב יַנְחֵנִי בְמַעְגְּלֵי־צֶדֶק לְמַעַן שְׁמוֹ׃
4 * גַּם כִּי־אֵלֵךְ בְּגֵיא צַלְמָוֶת לֹא־אִירָא רָע כִּי־אַתָּה
עִמָּדִי שִׁבְטְךָ וּמִשְׁעַנְתֶּךָ הֵמָּה יְנַחֲמֻנִי׃
5 * תַּעֲרֹךְ לְפָנַי שֻׁלְחָן נֶגֶד צֹרְרָי דִּשַּׁנְתָּ בַשֶּׁמֶן רֹאשִׁי
כוֹסִי רְוָיָה׃
6 * אַךְ טוֹב וָחֶסֶד יִרְדְּפוּנִי כָּל־יְמֵי חַיָּי וְשַׁבְתִּי
בְּבֵית־יְהוָה לְאֹרֶךְ יָמִים׃

כד

1 * לְדָוִד מִזְמוֹר לַיהוָה הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל
2 וְיֹשְׁבֵי בָהּ׃ * כִּי־הוּא עַל־יַמִּים יְסָדָהּ וְעַל־
נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ׃

23 * *Narrabo nomen tuum fratribus meis, in medio eccleſiæ laudabo te.*
24 * *Qui timetis Dominum, laudate eum; omne ſemen Iacob glorificate eum, & metuat eum vniuerſum ſemen Iſrael.*
25 * *Quoniam non deſpexit neque contempſit modeſtiam pauperis, & non abſcondit faciem ſuã ab eo: & cùm clamauerit ad eum, exaudiet.*
26 * *Apud te laus mea in eccleſia multa: vota mea reddam in conſpectu timentium eum.*
27 * *Comedent mites, & ſaturabuntur: laudabunt Dominum quærentes eum; viuet cor eorum in ſempiternum.*
28 * *Recordabuntur & conuertentur ad Dominum omnes fines terræ, & adorabunt coram eo vniuerſæ cognationes gentium.*
29 * *Quia Domini regnum, & dominatur gentibus.*
30 * *Comederunt & adorauerunt omnes pingues terræ: ante faciem eius curuabunt genu vniuerſi qui deſcendunt in puluerem, & anima eius ipſi viuit.*
31 * *Semen ſeruiet ei, narrabitur Domino in generatione.*
32 * *Venient & annunciabunt iuſtitiam eius, populo qui naſcetur quem fecit.*

1 * *Pſalmus Dauid.* XXIII.

Dominus paſtor meus, nihil mihi deerit.
2 * *In loco viridi accubauit me: ſuper aquas refectionis enutriuit me.*
3 * *Animam meam refecit, deduxit me ſuper ſemitas iuſtitiæ propter nomen ſuum.*
4 * *Sed & ſi ambulauero in valle vmbræ mortis, non timebo malum, quoniam tu mecum es: virga tua et baculus tuus ipſa me conſolabuntur.*
5 * *Pones coram me menſam ex aduerſo hoſtium meorum: impinguaſti in oleo caput meũ, calix meus inebrians.*
6 * *Sed & benignitas & miſericordia ſubſequentur me omnibus diebus vitæ meæ; & habitabo in domo Domini in longitudinẽ dierum.*

1 * *Pſalmus Dauid.* XXIIII.

Domino terra & plenitudo eius, orbis et habitatores eius.
2 * *Quia ipſe ſuper maria fundauit eum, & ſuper flumina ſtabiliuit illum.*

תרגום

כג

1 תְּשְׁבַחְתָּא לְדָוִד יְיָ דָּזַן לְעַמֵּהּ בְּמַדְבְּרָא לָא חָסְרִין כּוּלָּא׃ 2 בַּאֲתַר צַדָּוותָא בַּהֲנַיָּה דְּהָאֵין אַשְׁרֵינִי וְעַל מֵי דְּנִיחַ יְדַבְּרִנַנִי׃
3 נַפְשִׁי יְתִיב דַּבְּרִנִי בְּהֵילְכַת צַדִּיקֵי מְטוּל גְּבוּרַת שְׁמֵהּ׃ 4 לְחוֹד כַּד אֵיזִל בְּמֵישַׁר טוּלֵי מוֹתָא לָא אֵדְחַל מִבִּישׁ מְטוּל דְּמֵימְרָךְ בְּסַעֲדִי
תְּגָרָךְ וְאוּלְפָנָךְ הֵינוּן תְּנַחֲמוּנַנִי׃ 5 סַדַּרְתָּ קֳדָמַי פָּתוֹר קֳבֵל מְעִיקֵי דַּהֲיִנְתָּ בְּמִשַּׁח רֵבוּתָא רֵישִׁי כַּהֲנֵי כַּלִּידִי רְוִיחָא׃ 6 בְּרַם
טִיבוּתָא וְחִסְדָּא יְרַדְּפוּנַנִי כָּל יוֹמֵי חַיַּי כַּד אֵיתֵב בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ לְנָגְדָּא דְיוֹמָיָא׃

כד

1 לְדָוִד תְּשְׁבַחְתָּא דַיְיָ הִיא אַרְעָא וּבְרִיְתָהָא וּמַלְיָתָהּ חֵבֶל וְיָתְבִין בָּהּ׃ 2 אֲרוּם הוּא עַל יַמָּיָא שַׁוִּי אִתְּשִׁיסָתָא וְעַל נַהֲרָוָתָא אַתְקֵנְתָּהּ׃

Heb.2.c. *Narrabo nomen tuum fratribus meis, in medio eccleſiæ laudabo te. *Qui timetis Dñm, laudate eũ, vniuerſum ſemẽ Iacob glorificate eum. timeat iam eum omne ſemen Iſrael. *Quoniã non ſpreuit neq; deſpexit depcationẽ pauperis. Neque auertit faciem ſuã à me; & cùm clamarẽ ad eũ, exaudiuit me. **A te laus mea, in eccleſia magna confitebor tibi: vota mea reddam in conſpectu timentiũ eum. *Edẽt pauperes & ſaturabuntur, & laudabunt Dñm qui requirũt eum. viuent corda eorũ in ſeculum ſeculi. *Reminiſcentur & conuertẽtur ad Dñm vniuerſi fines terræ. & adorabũt in cõſpectu eius vniuerſæ familiæ gentiũ. *Quoniã Dñi *regnum, & ipſe *dominatur gentiũ. *Mãducauerũt & adorauerũt omnes pingues terrę, in conſpectu eius cadent omnes qui deſcendũt in terram. Et anima mea illi *viuit: *Et ſemen meum ſeruiet ipſi. Annũciabitur Domino generatio *ventura, & annunciabunt iuſtitiam eius populo qui naſcetur, quem fecit Dominus.

Apud. * eſt *dominabitur * viuet

*Pſalmus Dauid. XXII.

DOminus regit me, & nihil mihi deerit. *In loco paſcuę ibi me collocauit. Super aquã refectionis educauit me: *Animã meã cõuertit. deduxit me ſup ſemitas iuſtitię, propter nomẽ ſuũ. *Nã & ſi ambulauero in mediovmbrę mortis, nõ timebo mala, quoniã tu mecũ es: virga tua & baculus tuus, ipſa me cõſolata ſunt. *Paraſti in conſpectu meo menſam, aduerſus eos qui tribulãt me. impinguaſti in oleo caput meũ, & calix * tuus inebrians me quàm præclarus*. *Et miſericordia tua ſubſequetur me omnibus diebus vitæ meæ, & vt inhabitẽ in domo Domini in longitudinẽ dierum.

* meus * eſt

Pſalmus Dauid prima Sabbatorum.

*Sabbati

XXIII.

DOmini terra & plenitudo eius, orbis terrarũ & vniuerſi qui habitant in eo.

Quia *Ipſe ſuper maria fundauit eum, & ſuper flumina præparauit eum.

23 *διηγήσομαι τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἐν μέσῳ
24 ἐκκλησίας ὑμνήσω σε. *οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον αἰνέσατε αὐτόν, ἅπαν τὸ σπέρμα ἰακὼβ δοξάσατε αὐτόν. φοβηθήτω δὴ ἀπ' αὐτοῦ ἅπαν τὸ σπέρμα ἰσραήλ.
25 *ὅτι οὐκ ἐξουδένωσεν οὐδὲ προσώχθισε τῇ δεήσει τοῦ πτωχοῦ. οὐδὲ ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπ' ἐμοῦ, καὶ ἐν τῷ κεκραγέναι με πρὸς αὐτὸν εἰσήκουσέ μου.
26 *παρὰ σοῦ ὁ ἔπαινός μου, ἐν ἐκκλησίᾳ μεγάλῃ ἐξομολογήσομαί σοι, τὰς εὐχάς μου ἀποδώσω ἐνώπιον τῶν
27 φοβουμένων αὐτόν. *φάγονται πένητες καὶ ἐμπλησθήσονται, καὶ αἰνέσουσι κύριον οἱ ἐκζητοῦντες αὐτόν. ζήσονται
28 αἱ καρδίαι αὐτῶν εἰς αἰῶνα αἰῶνος. *μνησθήσονται καὶ ἐπιστραφήσονται πρὸς κύριον πάντα τὰ πέρατα τῆς γῆς. καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιον αὐτοῦ πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῶν
29 ἐθνῶν. *ὅτι τοῦ κυρίου ἡ βασιλεία, καὶ αὐτὸς δεσπόζει
30 τῶν ἐθνῶν. *ἔφαγον καὶ προσεκύνησαν πάντες οἱ πίονες τῆς γῆς, ἐνώπιον αὐτοῦ προπεσοῦνται πάντες οἱ καταβαίνοντες εἰς γῆν. καὶ ἡ ψυχή μου αὐτῷ ζῇ·
31 *καὶ τὸ σπέρμα μου δουλεύσει αὐτῷ. ἀναγγελήσεται
32 τῷ κυρίῳ γενεὰ *ἡ ἐρχομένη, καὶ διαγγελοῦσι τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ λαῷ τῷ τεχθησομένῳ, ὃν ἐποίησεν ὁ κύριος.

1 *Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. κδ'.

Κύριος ποιμαίνει με, καὶ οὐδέν με ὑστερήσῃ.
2 *εἰς τόπον χλόης ἐκεῖ με κατεσκήνωσεν. *ἐπὶ ὕδατος
3 ἀναπαύσεως ἐξέθρεψέ με· *τὴν ψυχήν μου ἐπέστρεψεν. ὡδήγησέ με ἐπὶ τρίβους δικαιοσύνης, ἕνεκεν τοῦ
4 ὀνόματος αὐτοῦ. *ἐὰν γὰρ καὶ πορευθῶ ἐν μέσῳ σκιᾶς θανάτου, οὐ φοβηθήσομαι κακά, ὅτι σὺ μετ' ἐμοῦ εἶ. ἡ ῥάβδος σου καὶ ἡ βακτηρία σου, αὗταί με παρεκάλεσαν.
5 *ἡτοίμασας ἐνώπιόν μου τράπεζαν, ἐξεναντίας τῶν θλιβόντων με. ἐλίπανας ἐν ἐλαίῳ τὴν κεφαλήν μου, καὶ
6 τὸ ποτήριόν σου μεθύσκον με ὡσεὶ κράτιστον. *καὶ τὸ ἔλεός σου καταδιώξει με πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μου, καὶ τὸ κατοικεῖν με ἐν οἴκῳ κυρίου εἰς μακρότητα ἡμερῶν.
1 *Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ τῆς μιᾶς τῶν σαββάτων.

κγ'.

Τοῦ κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς, ἡ οἰκουμένη καὶ
2 πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ. *αὐτὸς ἐπὶ θαλασσῶν ἐθεμελίωσεν αὐτήν, καὶ ἐπὶ ποταμοῖς ἡτοίμασεν αὐτήν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[23] Narrabo virtutem nominis tui fratribus meis, in medio eccleſiæ laudabo te. [24] Qui timetis Dominum laudate coram eo: omne ſemen Iaacob afferte honorem ei; contremiſcite ab illo omne ſemen Iſrael. [25] Quoniam non deſpexit neque contempſit orationem pauperis, & non amouit maieſtatem ſuam ab eo: & dum precatur coram eo, acceptat. [26] A te laus mea in congregatione multorum populorum: vota mea reddam in conſpectu timentium eum. [27] Edent mites & ſaturabuntur: laudabunt Dominum qui quærunt eum; requieſcet ſpiritus prophetię in cogitationibus cordis eorum in æternum. [28] Recordabuntur miraculorum eius, & conuertentur coram Dño omnia extrema terræ: & adorabunt coram te omnes familiæ populorum. [29] Quia Domini eſt regnũ, & poteſtatem habet in populis. [30] Comedite & adorate omnes pingues terræ: coram eo curuabuntur omnes qui deſcendunt in domum ſepulchri: & animam impij non viuificabit. [31] Semen Abraham ſeruiet coram eo: annunciabit virtutem fortitudinis Dei generationi venturæ. [32] Venient filij eorum, & annunciabunt iuſtitiam eius populo in futurum naſcituro, miracula quæ edidit.

[1] Hymnus Dauidi. PSAL. XXIII.

DOminus pauit populum ſuum in deſerto: non defuit quicquam eis. [2] In loco arido in amœnitate herbarum fecit quieſcere me, & ſuper aquas quietis deduxit me. [3] Animam meam reſtituet: ducit me per ſemitas iuſtorum propter fortitudinem nominis ſui. [4] Etiam cùm ambulauero per planitiem vmbrę mortis, non timebo malum; quoniam verbum tuũ in auxilio meo: virga tua & lex tua ipſa me conſolabuntur. [5] Paraſti in conſpectu meo menſam aduerſus moleſtatores meos; impinguaſti oleo vnctionis capita Sacerdotum: calix verò meus amplus. [6] Sed & benignitas & miſericordia ſubſequentur me omnibus diebus vitæ meæ, cùm habitauero in domo ſanctuarij Domini in longitudinem dierum.

Dauidi Hymnus. PSAL. XXIIII.

DOmini eſt terra, & creaturæ eius atque plenitudo eius; orbis, & qui habitant in eo. [2] Quoniam ſuper maria poſuit fundamenta eius, & ſuper flumina confirmauit eum.

3 * מִי־יַעֲלֶה בְהַר־יְהוָה וּמִי יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ׃
4 * נְקִי כַפַּיִם וּבַר־לֵבָב אֲשֶׁר לֹא־נָשָׂא לַשָּׁוְא נַפְשִׁי וְלֹא נִשְׁבַּע לְמִרְמָה׃
5 * יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְהוָה וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ׃
6 * זֶה דּוֹר דֹּרְשָׁו מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה׃
7 * שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד׃
8 * מִי־זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְהוָה עִזּוּז וְגִבּוֹר יְהוָה גִּבּוֹר מִלְחָמָה׃
9 * שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְשָׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד׃
10 * מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְהוָה צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה׃

כה

1 * לְדָוִד אֵלֶיךָ יְהוָה נַפְשִׁי אֶשָּׂא׃
2 * אֱלֹהַי בְּךָ בָטַחְתִּי אַל־אֵבוֹשָׁה אַל־יַעַלְצוּ אוֹיְבַי לִי׃
3 * גַּם כָּל־קוֶיךָ לֹא יֵבֹשׁוּ יֵבֹשׁוּ הַבּוֹגְדִים רֵיקָם׃
4 * דְּרָכֶיךָ יְהוָה הוֹדִיעֵנִי אָרְחוֹתֶיךָ לַמְּדֵנִי׃
5 * הַדְרִיכֵנִי בַאֲמִתֶּךָ וְלַמְּדֵנִי כִּי־אַתָּה אֱלֹהֵי יִשְׁעִי אוֹתְךָ קִוִּיתִי כָּל־הַיּוֹם׃
6 * זְכֹר־רַחֲמֶיךָ יְהוָה וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה׃
7 * חַטֹּאות נְעוּרַי וּפְשָׁעַי אַל־תִּזְכֹּר כְּחַסְדְּךָ זְכָר־לִי־אַתָּה לְמַעַן טוּבְךָ יְהוָה׃
8 * טוֹב־וְיָשָׁר יְהוָה עַל־כֵּן יוֹרֶה חַטָּאִים בַּדָּרֶךְ׃
9 * יַדְרֵךְ עֲנָוִים בַּמִּשְׁפָּט וִילַמֵּד עֲנָוִים דַּרְכּוֹ׃
10 * כָּל־אָרְחוֹת יְהוָה חֶסֶד וֶאֱמֶת לְנֹצְרֵי בְרִיתוֹ וְעֵדֹתָיו׃
11 * לְמַעַן־שִׁמְךָ יְהוָה וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנִי כִּי רַב־הוּא׃
12 * מִי־זֶה הָאִישׁ יְרֵא יְהוָה יוֹרֶנּוּ בְּדֶרֶךְ יִבְחָר׃
13 * נַפְשׁוֹ בְטוֹב תָּלִין וְזַרְעוֹ יִירַשׁ אָרֶץ׃

3 * *Quis ascendet in mõtem Domini, aut quis stabit in loco sancto eius?*
4 * *Innocens manibus & mundo corde, qui non exaltauit fruſtrà animam ſuam, & non iurauit dolosè.*
5 * *Accipiet benedictionem à Domino, & iuſtitiam à Deo ſalutis ſuæ.*
6 * *Hæc generatio quærentium eum, quærentium faciem tuam Iacob. Semper.*
7 * *Leuate portæ capita veſtra, & eleuamini ianuæ ſempiternæ, & ingredietur rex gloriæ.*
8 * *Quis iſte rex gloriæ? Dominus fortis et potens, Dominus potens in prælio.*
9 * *Leuate portæ capita veſtra, & erigite ianuæ ſempiternæ, & ingredietur rex gloriæ.*
10 * *Quis ipſe iſte rex gloriæ? Dominus exercituum ipſe rex gloriæ. Semper.*
1 * *Dauid.* PSAL. XXV.
AD te Domine animam meam leuabo.
2 * *Deus meus in te confiſus ſum, non erubeſcam; neque lætabuntur inimici mei mihi.*
3 * *Etiam vniuerſi qui ſperant in te, non erubeſcent: erubeſcent qui iniqua egerunt fruſtrà.*
4 * *Vias tuas Domine oſtende mihi, & ſemitas tuas doce me.*
5 * *Deduc me in veritate tua, et doce me, quia tu Deus ſalutis meæ: te expectaui tota die.*
6 * *Recordare miſerationum tuarum Domine, & miſericordiarum tuarum, quia à ſempiterno ſunt.*
7 * *Peccatorum adoleſcentiæ meæ & ſcelerum meorum ne memineris: ſecũdùm miſericordiam tuam recordare mei tu propter bonitatẽ tuam*
8 *Domine.* * *Bonus & rectus Dominus, propterea docebit peccatores in via.*
9 * *Ducet manſuetos in iudicio, & docebit modeſtos viã ſuam.*
10 * *Omnes ſemitæ Domini miſericordiæ et veritas, his qui cuſtodiunt pactum eius & teſtificationes eius.*
11 * *Propter nomen tuum Dñe propiciare iniquitati meæ, quoniam grandis eſt.*
12 * *Quis eſt iſte vir timens Dominum? quem docebit in via quam elegerit.*
13 * *Anima eius in bonis commorabitur, & ſemen eius hæreditabit terram.*

תרגום

3 מַאן יְזַכֵּה לְמִסַּק בְּטוּר בֵּית מַקְדְּשָׁא דַּייָ וּמַאן יְקוּם בַּאֲתַר קֻדְשֵׁהּ׃ 4 דְּכִי אִידַיָּא וּבְרִיר רַעְיוֹנָא דְּלָא אוֹמָא עַל מַגָּן לְחַיָּבָא נַפְשֵׁהּ וְלָא קַיֵּם בְּנִכְלִוּ׃ 5 יְקַבֵּל בִּרְכָתָא מִן קֳדָם יְיָ וְצִדְקָתָא מֵאֱלָהָא פָּרְקָנֵהּ׃ 6 דֵּין דָּרָא דְּתָבְעִין לֵהּ דְּתַבְעִין סְבַר אַפֵּי שְׁכִינְתֵּהּ לְעָלְמִין׃ 7 זְקוֹפוּ תָּרְעֵי בֵּית מַקְדְּשָׁא רֵישֵׁיכוֹן וְאִזְדַּקְפוּ מַעֲלֵנִי עָלְמָא וְיֵעוֹל מַלְכָּא דְּאִיקָר׃ 8 מַן הוּא דֵּיכִי מַלְכָּא דְּאִיקָר׃ יְיָ עָשִׁין וְגִבָּר יְיָ מָרֵי גְּבוּרְתָּא עָבֵד קְרָבָא׃ 9 זְקוֹפוּ תָּרְעֵי גִּינְתָּא דְּעֵדֶן רֵישֵׁיכוֹן וְאִזְדַּקְפוּ מַעֲלֵנִי עָלְמָא וְיֵעוֹל מַלְכָּא דְּאִיקָר׃ 10 מַן הוּא דֵּיכִי מַלְכָּא דְּאִיקָר יְיָ צְבָאוֹת הוּא מַלְכָּא דְּיַקִּירָא לְעָלְמִין׃

כה

1 לְדָוִד קֳדָמָךְ יְיָ נַפְשִׁי אֶשְׁוֵי בְּצְלוֹ׃ 2 אֱלָהִי בְּמֵימְרָךְ אִתְרְחֵצַת לָא אֶבְהַת לָא יֶחְדוֹן בַּעֲלֵי דְבָבַי עֲלַי׃ 3 לְחוֹד כָּל דְּסָבְרִין בְּמֵימְרָךְ לָא יִבְהֲתוּן יִבְהֲתוּן בְּזוּזִין וּפְרִיקִין׃ 4 אוֹרְחָתָךְ יְיָ אוֹדַע יָתִי הַלְכָתָךְ אַלֵּיף יָתִי׃ 5 אַדְרֵךְ יָתִי בְּקוּשְׁטָךְ וְאַלֵּפְנִי אֲרוּם אַתְּ אֱלָהּ פּוּרְקָנִי יָתָךְ סַבֶּרֶת כָּל יוֹמָיָא׃ 6 אְדְכַר רַחֲמָךְ יְיָ וְטָבְוָתָךְ אֲרוּם מֵעָלְמָא אִנּוּן׃ 7 חוֹבֵי טָלְיוּתַי וּמְרוֹדַי לָא תְּדַכַּר חֵיךְ טוּבָךְ אְדְכַר לִי אַנְתְּ מְטוּל טֵיבוּתָךְ יְיָ׃ 8 טָב וְתָרִיץ יְיָ בְּגִין כֵּן מַלֵּיף חַיָּבַיָּא בְּאוֹרְחָא׃ 9 מְדַבַּר עֲנָוָתָנֵי בְּדִינָא וּמְאַלֵּף עֲנָוָתָנֵי אוֹרְחָה׃ 10 כְּלְהוֹן הֲלָכָתֵיהּ דַּייָ טִיבוּ וּקְשׁוֹט לְנָטְרֵי קְיָמֵהּ וְסַהֲדָוָתֵיהּ׃ 11 מִן בְּגַלַּל שְׁמָךְ יְיָ וְתִשְׁבּוֹק לְחוֹבִי אֲרוּם סַגִּי הוּא׃ 12 מַן הוּא דֵּין גַּבְרָא דְּדָחֵל מִן קֳדָם יְיָ יַלְפִנֵּהּ בְּאוֹרְחָא דְּיִתְרְעֵי׃ 13 נַפְשֵׁהּ בְּטוּב עָלְמָא דַּאֲתֵי תֵּאֵב וּבְנוֹי יַחְסְנוּן אַחְסָנָא׃

*Quis aſcẽdet in monte Dñi, aut quis ſtabit in loco ſancto eius? *Innocẽs manibus & *mundus corde, qui nõ accepit in vano animã ſuam, nec iurauit in dolo proximo ſuo. *Hic accipiet benedictionẽ à Dño, & miſericordiã à Deo ſalutari ſuo. *Hæc* generatio qnærentium Dñm, quærentiũ faciem Dei Iacob. * Attollite portas principes veſtras, & eleuamini portæ æternales, & introibit rex gloriæ. * Quis eſt iſte rex gloriæ? Dñs fortis & potens, Dñs potẽs in prœlio. *Attollite portas prĩcipes veſtras, & eleuamini portæ æternales, & introibit rex gloriæ. *Quis eſt iſte rex gloriæ? Dominus virtutum ipſe eſt rex gloriæ.

mundo

Sup. 14

* eſt

3 4 5 6 7 8 9 10

**Pſalmus Dauid. XXIIII.

In finem

AD te Domine leuaui animam meam, Deus meus in te confido, non erubeſcam in æternum. Neque irrideant me inimici mei. * Et enim vniuerſi qui ſuſtinent te, non confundentur. Confundantur *iniquè agentes ſuperuacuè. * Vias tuas Domine demonſtra mihi, & ſemitas tuas edoce me. * Dirige me in veritate tua, & doce me, quia tu es Deus ſaluator meus, & te ſuſtinui tota die. * Reminiſcere miſerationum tuarum Domine, & miſericordiarum tuarum, quia à ſeculo ſunt. *Delicta iuuentutis meæ, & ignorantias meas ne memineris. Secundùm miſericordiam tuam memento mei tu, propter bonitatem tuam Domine. * Dulcis & rectus Dominus, propter hoc legem dabit delinquentibus in via. * Diriget manſuetos in iudicio, docebit mites vias ſuas.

omnes

propicia-beris

1 2 3 4 5 6 7 8 9

* Vniuerſę viæ Domini miſericordia & veritas, requirentibus teſtamentum eius, & teſtimonia eius. * Propter nomen tuum, Domine, * & propiciare peccato meo: multum enim eſt. * Quis eſt homo qui timet Dominum? legem ſtatuet ei in via quam elegit. * Anima eius in bonis demorabitur, & ſemen eius hæreditabit terram.

10 11 12 13

3 * τίς ἀναβήσεται εἰς τὸ ὄρος τοῦ κυρίου, ἢ τίς στήσεται
4 ἐν τόπῳ ἁγίῳ αὐτοῦ; * ἀθῷος χερσὶ καὶ καθαρὸς τῇ
καρδίᾳ, ὃς οὐκ ἔλαβεν ἐπὶ ματαίῳ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ,
καὶ οὐκ ὤμοσεν ἐπὶ δόλῳ τῷ πλησίον αὐτοῦ.
5 * οὗτος λήψεται εὐλογίαν παρὰ κυρίου, καὶ ἐλεημο-
6 σύνην παρὰ θεοῦ σωτῆρος αὐτοῦ. * αὕτη ἡ γενεὰ ζη-
τούντων τὸν κύριον, ζητούντων τὸ πρόσωπον τοῦ θεοῦ ια-
7 κώβ. * ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες ὑμῶν, καὶ ἐπάρθητε
πύλαι αἰώνιοι, καὶ εἰσελεύσεται ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης.
8 * τίς ἐστιν οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης; κύριος κραταιὸς
καὶ δυνατός, κύριος δυνατὸς ἐν πολέμῳ.
9 * ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες ὑμῶν, καὶ ἐπάρθητε πύ-
λαι αἰώνιοι, καὶ εἰσελεύσεται ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης.
10 * τίς ἐστιν οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης; κύριος τῶν δυνά-
μεων αὐτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης.

1 * Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. κδ΄.
2 * Πρὸς σὲ κύριε ἦρα τὴν ψυχήν μου, ὁ θεός μου ἐπὶ
σοὶ πέποιθα, μὴ καταισχυνθείην εἰς τὸν αἰῶνα. μὴ γε κα-
ταγελάτωσάν με οἱ ἐχθροί μου·
3 * καὶ γὰρ πάντες οἱ ὑπομένοντές σε, οὐ μὴ καταισχυ-
νθῶσιν. αἰσχυνθήτωσαν οἱ ἀνομοῦντες διακενῆ.
4 * τὰς ὁδούς σου κύριε γνώρισόν μοι, καὶ τὰς τρίβους σου
δίδαξόν με·
5 * ὁδήγησόν με ἐπὶ τὴν ἀλήθειάν σου, καὶ δίδαξόν με,
ὅτι σὺ εἶ ὁ θεὸς ὁ σωτήρ μου, καὶ σὲ ὑπέμεινα ὅλην τὴν
6 ἡμέραν. * μνήσθητι τῶν οἰκτιρμῶν σου κύριε, καὶ τὰ
ἐλέη σου, ὅτι ἀπὸ τοῦ αἰῶνός εἰσιν.
7 * ἁμαρτίας νεότητός μου καὶ ἀγνοίας μου μὴ μνησθῇς.
κατὰ τὸ ἔλεός σου μνήσθητί μου σύ, ἕνεκεν τῆς χρηστότητός σου
8 κύριε. * χρηστὸς καὶ δίκαιος ὁ κύριος, διὰ τοῦτο νομοθε-
τήσει ἁμαρτωλοὺς ἐν ὁδῷ.
9 * ὁδηγήσει πραεῖς ἐν κρίσει, διδάξει πραεῖς ὁδοὺς αὐτοῦ.
10 * πᾶσαι αἱ ὁδοὶ κυρίου ἔλεος καὶ ἀλήθεια, τοῖς ἐκζη-
τοῦσι τὴν διαθήκην αὐτοῦ καὶ τὰ μαρτύρια αὐτοῦ·
11 * ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου κύριε, καὶ ἱλάσθητι τῇ ἁμαρ-
12 τίᾳ μου, πολλή ἐστιν. * τίς ἐστιν ἄνθρωπος ὁ φοβού-
μενος τὸν κύριον; νομοθετήσει αὐτῷ ἐν ὁδῷ, ἣν ᾑρετίσατο.
13 * ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀγαθοῖς αὐλισθήσεται, καὶ τὸ σπέρ-
μα αὐτοῦ κληρονομήσει γῆν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[3] Quis merebitur aſcendere in montem domus ſanctuarij Domini, & quis ſtabit in loco ſancto eius? [4] Innocens manibus & mundus voluntate, qui non iurauit in vanum ad damnationem animæ ſuæ, neque pepigit in fraudem. [5] Accipiet benedictionem à conſpectu Domini, & iuſtitiam à Deo redemptionis ſuæ. [6] Hæc eſt generatio quærentium eum, inquirentium aſpectum faciei maieſtatis eius in æternum. [7] Leuate portæ domus ſanctuarij capita veſtra, & erigimini valuæ æternæ, vt introeat rex gloriæ. [8] Quis eſt iſte rex glorioſus? Dominus fortis & potens, Dominus auctor virtutis faciens bellum. [9] Leuate portæ horti deliciarum capita veſtra, & erigimini valuæ ęternæ, vt introeat rex glorioſus. [10] Quis eſt iſte rex gloriæ? Dominus exercituum ipſe eſt rex glorioſus in æternum.

Dauidi. PSAL. XXV.

COram te Domine animam meam leuabo in oratione. [1] Deus meus in verbo tuo confiſus ſum, ne confundar; ne lætentur hoſtes mei de me. [2] Etiam vniuerſi qui ſperant in verbo tuo, non erubeſcent: erubeſcent prædatores & vani. [4] Vias tuas Domine notas fac mihi: ſemitas tuas inſtrue me. [5] Deduc me in veritate tua & doce me; quoniam tu es Deus ſalutis meæ: te expectaui cunctis diebus. [6] Recordare miſericordiarum tuarum Domine & beneficiorum tuorum, quoniam ab æterno ſunt. [7] Delictorum adoleſcentiæ meæ & ſcelerum meorum ne memineris: ſecundùm benignitatem tuam recordare mei tu, propter bonitatem tuam Domine. [8] Bonus & rectus eſt Dominus: propterea docet peccatores in via. [9] Dirigit manſuetos in iudicio, & docet mites viam ſuam. [10] Omnes viæ Domini bonitas & veritas, cuſtodientibus pactum eius & teſtimonia eius. [11] Propter nomen tuum Domine etiam remitte peccatum meum, quoniam multiplex eſt. [12] Quis eſt iſte homo qui timet à conſpectu Domini, docebit eum in via quam elegerit? [13] Anima eius in beatitudinem mundi venturi reuertetur, & filij eius hæreditario iure inibunt poſſeſſionem.

14 ס סוד יהוה ליראיו וברית להודיעם׃
15 ס עיני תמיד אל־יהוה כי הוא־יוציא מרשת רגלי׃
16 ס פנה־אלי וחנני כי־יחיד ועני אני׃
17 ס צרות לבבי הרחיבו ממצוקותי הוציאני׃
18 ס ראה עניי ועמלי ושא לכל־חטאותי׃
19 ס ראה־אויבי כי־רבו ושנאת חמס שנאוני׃
20 ס שמרה־נפשי והצילני אל־אבוש כי־חסיתי בך׃
21 ס תם־וישר יצרוני כי קויתיך׃
22 ס פדה אלהים את־ישראל מכל צרותיו׃

כו

1 ס לדוד שפטני יהוה כי אני בתמי הלכתי
וביהוה בטחתי לא אמעד׃
2 ס בחנני יהוה ונסני צרופה כליותי ולבי׃
3 ס כי חסדך לנגד עיני והתהלכתי באמתך׃
4 ס לא־ישבתי עם־מתי־שוא ועם־נעלמים
לא אבוא׃
5 ס שנאתי קהל מרעים ועם־רשעים לא
אשב׃
6 ס ארחץ בנקיון כפי ואסבבה את־מזבחך
יהוה׃
7 ס לשמע בקול תודה ולספר כל־נפלאותיך׃
8 ס יהוה אהבתי מעון ביתך ומקום משכן כבודך׃
9 ס אל־תאסף עם־חטאים נפשי ועם־אנשי
דמים חייי׃
10 ס אשר־בידיהם זמה וימינם מלאה שחד׃
11 ס ואני בתמי אלך פדני וחנני׃
12 ס רגלי עמדה במישור במקהלים אברך
יהוה׃

14 * *Secretum Domini timentibus eum, & pactum ſuum oſtendit eis.*
15 * *Oculi mei ſemper ad Dominum, quoniam ipſe educet de rete pedes meos.*
16 * *Reſpice in me, & miſerere mei, quoniam ſolus & pauper ſum ego.*
17 * *Tribulationes cordis mei multiplicatæ ſunt: de anguſtiis meis educ me.*
18 * *Vide humilitatem meam et laborẽ meum, & porta omnia peccata mea.*
19 * *Vide inimicos meos, quoniam multiplicati ſunt, & odio iniquo oderunt me.*
20 * *Cuſtodi animam meam, & libera me; non confundar, quoniam ſperaui in te.*
21 * *Simplicitas et æquitas ſeruabunt me, quia expectaui te.*
22 * *Redime Deus Iſrael ex omnibus anguſtiis ſuis.*

1 * *Dauid.* PSAL. XXVI.

IUdica me Domine, quia ego in ſimplicitate mea ambulaui; & in Domino confidens non deficiam.
2 * *Proba me Domine & tenta me: confla renes meos & cor meum.*
3 * *Quoniam miſericordia tua in conſpectu oculorum meorum, et ambulabo in veritate tua.*
4 * *Non ſedi cum viris vanitatis: et cum ſuperbis non ingrediar.*
5 * *Odiui eccleſiam peſſimorum, & cum iniquis non ſedebo.*
6 * *Lauabo in innocentia manus meas, et circuibo altare tuum Domine.*
7 * *Vt audiam vocem laudis, & enarrem cmnia mirabilia tua.*
8 * *Domine dilexi habitaculum domus tuæ: et locum tabernaculi gloriæ tuæ.*
9 * *Ne auferas cum peccatoribus animã meam, & cum viris ſanguinum vitam meam.*
10 * *In quorum manibus ſcelus, et dextera eorum repleta eſt muneribus.*
11 * *Ego autem in ſimplicitate mea gradiar: redime me & miſerere mei.*
12 * *Pes meus ſtetit in recto, in eccleſiis benedicam Dominum.*

תרגום

14 רזא דייי גליא לדחלוהי וקיימה לאודעותהון׃
15 עיני מסתכלין תדירא קדם ייי ארום הוא יפיק מצדתא רגלי׃
16 אסתכי לוותי וחום עלי מטול דיחידי ועניא אנא׃
17 עקתין דלבבי פתין משנוקי אפיק יתי׃
18 חמי סגופי וטרחי ושבוק לכל חובי׃
19 חמי בעלי דבבי ארום סגיעו ושנאתא דחטוף שנו יתי׃
20 טר נפשי ושיזב יתי לא אבהת ארום סברת במימרך׃
21 שלימותא ותריצותא ישרונני ארום סברת עלך׃
22 פרוק אלהא ית ישראל מכל עקתוהי׃

כו

1 לדוד דין יתי ייי ארום אנא בשלימותי הלכת ובמימרא דייי אתרחצת לא אעדעזע׃
2 בחן יתי ייי ונסי יתי סגן כליתי ולבי׃
3 ארום טובך קבל עיני והלכת בקושטך׃
4 לא אסתחרת עם גברי שקרא ועם מטמירין לאבאשא לא אעול׃
5 שניתי כנישת מבאשין ועם רשיעיא לא אסתחר׃
6 אקדש בזכותא אידי ואחזור ית מדבחך ייי׃
7 לאשמעא בקל תשבחתא ולאשתעא כל פרישותך׃
8 ייי רחמת מדור בית מקדשך ואתר מטמן למשכן איקרך׃
9 לא תכנוש עם חייבא נפשי ועם אנשי שדין דם וזמאי חיי׃
10 די בידיהון עצת חטאין וימינהון מליא שוחדא׃
11 ואנא בשלימותי איזל פרוק יתי וחום עלי׃
12 רגלי קמת בתריצותא בכנישת צדיקיא אברך ייי׃

14 ‡ Firmamentum * Dominus timentibus eum, & teſtamentum ipſius * manifeſtabit illis. 15 ‡ Oculi mei ſemper ad Dominum, quoniã ipſe euellet de laqueo pedes meos.

16 ‡ Reſpice in me & miſerere mei, quia vnicus & pauper ſum ego. 17 ‡ Tribulationes cordis mei multiplicatæ ſunt: de neceſsitatibus meis erue me. 18 ‡ Vide humilitatem meam & laborem meum, & dimitte vniuerſa delicta mea. 19 ‡ Reſpice inimicos meos, quoniã multiplicati ſunt, & odio iniquo oderunt me.

20 ‡ Cuſtodi animam meam, & erue me; non erubeſcam, quoniam ſperaui in te.

21 ‡ Innocentes & recti adhæſerunt mihi, quia ſuſtinui te Domine.

22 ‡ Libera Deus Iſrael ex omnibus tribulationibus ſuis.

‡ * Pſalmus Dauid. xxv. 1

IVdica me Domine, quoniam ego in innocentia mea ingreſſus ſum, & in Domino ſperans non infirmabor.

2 ‡ Proba me Domine & tenta me: vrenes meos & cor meum.

3 ‡ Quoniam miſericordia tua ante oculos meos eſt, & complacui in veritate tua.

4 ‡ Non ſedi cum concilio vanitatis, & cum iniqua gerentibus non introibo.

5 ‡ Odiui eccleſiam malignantium, & cũ impiis non ſedebo.

6 ‡ Lauabo inter innocẽtes manus meas, & circundabo altare tuum Domine:

7 ‡ Vt audiam vocem laudis tuæ, & enarrem vniuerſa mirabilia tua.

8 ‡ Domine dilexi decorem domus tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ.

9 ‡ Ne perdas cum impiis animam meam, & cum viris ſanguinum vitam meam.

10 ‡ Quorum in manibus iniquitates*, dextera eorum repleta eſt muneribus.

11 ‡ Ego autem in innocentia mea ingreſſus ſum: redime me Domine & miſerere mei. 12 ‡ Pes meus ſtetit in directo, in eccleſiis benedicam te Domine.

14 ‡ κρυπτὸν κυρίου τοῖς φοβουμένοις αὐτόν, καὶ ἡ διαθήκη αὐτοῦ δηλώσει αὐτοῖς.

15 ‡ οἱ ὀφθαλμοί μου διαπαντὸς πρὸς τὸν κύριον, ὅτι αὐτὸς ἐκπάσας ἐκ παγίδος τοὺς πόδας μου.

16 ‡ ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμὲ καὶ ἐλέησόν με, ὅτι μονογενὴς καὶ
17 πτωχός εἰμι ἐγώ. ‡ αἱ θλίψεις τῆς καρδίας μου ἐπληθύνθησαν, ἐκ τῶν ἀνάγκων μου ἐξάγαγέ με.

18 ‡ ἴδε τὴν ταπείνωσίν μου καὶ τὸν κόπον μου, καὶ ἄφες πάσας τὰς ἁμαρτίας μου.

19 ‡ ἴδε τοὺς ἐχθρούς μου, ὅτι ἐπληθύνθησαν, καὶ μῖσος ἄδικον ἐμίσησάν με.

20 ‡ φύλαξον τὴν ψυχήν μου, καὶ ῥῦσαί με, μὴ καταισχυνθείην, ὅτι ἤλπισα ἐπὶ σέ.

21 ‡ ἄκακοι καὶ δίκαιοι ἐκολλῶντό μοι, ὅτι ὑπέμεινά σε
22 κύριε. ‡ λύτρωσαι ὁ θεὸς τὸν Ισραὴλ ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ.

1 ‡ Ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. κέ.

Κρῖνόν μοι κύριε, ὅτι ἐγὼ ἐν ἀκακίᾳ μου ἐπορεύθην, καὶ ἐπὶ τῷ κυρίῳ ἐλπίζων οὐ μὴ ἀσθενήσω.

2 ‡ δοκίμασόν με κύριε καὶ πείρασόν με, πύρωσον τοὺς νεφρούς μου καὶ τὴν καρδίαν μου.

3 ‡ ὅτι τὸ ἔλεός σου κατέναντι τῶν ὀφθαλμῶν μού ἐστι, καὶ ἀρήρεσμαι ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου.

4 ‡ οὐκ ἐκάθισα μετὰ συνεδρίου ματαιότητος, καὶ μετὰ ἀνομούντων οὐ μὴ εἰσέλθω.

5 ‡ ἐμίσησα ἐκκλησίαν πονηρευομένων, καὶ μετὰ ἀσεβῶν οὐ
6 μὴ καθίσω. ‡ νίψομαι ἐν ἀθῴοις τὰς χεῖράς μου, καὶ κυκλώσω τὸ θυσιαστήριόν σου κύριε.

7 ‡ τοῦ ἀκοῦσαί με φωνῆς αἰνέσεώς σου, καὶ διηγήσασθαι πάντα τὰ θαυμάσιά σου.

8 ‡ κύριε ἠγάπησα εὐπρέπειαν οἴκου σου, καὶ τόπον σκηνώματος δόξης σου.

9 ‡ μὴ συναπολέσῃς μετὰ ἀσεβῶν τὴν ψυχήν μου, καὶ μετὰ ἀνδρῶν αἱμάτων τὴν ζωήν μου.

10 ‡ ὧν ἐν χερσὶν αἱ ἀνομίαι, ἡ δεξιὰ αὐτῶν ἐπλήσθη δώ-
11 ρων. ‡ ἐγὼ δὲ ἐν ἀκακίᾳ μου ἐπορεύθην, λύτρωσαί με κύριε καὶ ἐλέησόν με.

12 ‡ ὁ πούς μου ἔστη ἐν εὐθύτητι, ἐν ἐκκλησίαις εὐλογήσω σε κύριε.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Secretum Domini manifeſtum eſt his qui timent eum, & pactum eius vt doceat eos. 15 Oculi mei reſpiciunt ſemper coram Domino, quoniam ipſe educet de laqueo pedes meos. 16 Aſpice me & miſerere mei, quoniam ſolus & pauper ſum ego.

17 Anguſtiæ cordis mei dilatatæ ſunt: de anguſtiis meis libera me. 18 Vide afflictionem meam & laborem meum, & remitte omnia peccata mea. 19 Vide auctores inimicitiæ meæ, quoniam multiplicati ſunt, & odio rapinæ oderunt me.

20 Cuſtodi animam meam & libera me; non confundar, quoniam ſperaui in verbo tuo. 21 Perfectio & rectitudo ſeruabunt me, quia confiſus ſum in te. 22 Libera Domine Iſrael de omnibus angoribus eius.

1 Pſalmus Dauidi. xxvi.

IVdica me Domine, quoniam ego in perfectione mea ambulaui, & in verbo Domini confiſus ſum, nequaquam labar.

2 Proba me Domine & tenta me; perpurga renes meos, & cor meum. 3 Quoniam bonitas tua ante oculos meos eſt, & ambulaui in veritate tua. 4 Non verſatus ſum cum viris mendacibus, & cum occultantibus ſe vt malè agant non introibo.

5 Odi congregationem prauorum, & cum impiis non verſabor. 6 Sanctificabo in munditia manus meas, & circundabo altare tuum Domine: 7 Vt audire faciam in voce laudis, & vt enarrem omnia mirabilia tua. 8 Domine dilexi habitaculum domus ſanctitatis tuæ, & locum paratum tabernaculo gloriæ tuæ. 9 Ne colligas cum peccatoribus animam meam, & cum hominibus effundentibus ſanguinem inuocentem, vitam meam. 10 In quorum manibus eſt conſilium peccati, & dextera eorum plena eſt munere. 11 Et ego in integritate mea ambulabo: redime me, & miſerere mei. 12 Pes meus ſtetit in rectitudine, in congregatione iuſtorum benedicam Domino.

כז

1 * לְדָוִד יְהוָה אוֹרִי וְיִשְׁעִי מִמִּי אִירָא יְהוָה מָעוֹז־
חַיַּי מִמִּי אֶפְחָד :
2 * בְּקָרֹב עָלַי מְרֵעִים לֶאֱכֹל אֶת־בְּשָׂרִי צָרַי וְאֹיְבַי
לִי הֵמָּה כָּשְׁלוּ וְנָפָלוּ :
3 * אִם־תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה לֹא־יִירָא לִבִּי אִם־תָּקוּם
עָלַי מִלְחָמָה בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ :
4 * אַחַת שָׁאַלְתִּי מֵאֵת־יְהוָה אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ
שִׁבְתִּי בְבֵית־יְהוָה כָּל־יְמֵי חַיַּי לַחֲזוֹת בְּנֹעַם יְהוָה
וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ :
5 * כִּי יִצְפְּנֵנִי בְסֻכֹּה בְּיוֹם רָעָה יַסְתִּרֵנִי בְּסֵתֶר
אָהֳלוֹ בְּצוּר יְרוֹמְמֵנִי :
6 * וְעַתָּה יָרוּם רֹאשִׁי עַל אֹיְבַי סְבִיבוֹתַי וְאֶזְבְּחָה
בְאָהֳלוֹ זִבְחֵי תְרוּעָה אָשִׁירָה וַאֲזַמְּרָה לַיהוָה :
7 * שְׁמַע־יְהוָה קוֹלִי אֶקְרָא וְחָנֵּנִי וַעֲנֵנִי :
8 * לְךָ אָמַר לִבִּי בַּקְּשׁוּ פָנַי אֶת־פָּנֶיךָ יְהוָה
אֲבַקֵּשׁ :
9 * אַל־תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי אַל תַּט־בְּאַף עַבְדֶּךָ עֶזְרָתִי
הָיִיתָ אַל־תִּטְּשֵׁנִי וְאַל־תַּעַזְבֵנִי אֱלֹהֵי יִשְׁעִי :
10 * כִּי־אָבִי וְאִמִּי עֲזָבוּנִי וַיהוָה יַאַסְפֵנִי :
11 * הוֹרֵנִי יְהוָה דַּרְכֶּךָ וּנְחֵנִי בְּאֹרַח מִישׁוֹר לְמַעַן
שׁוֹרְרָי :
12 * אַל־תִּתְּנֵנִי בְּנֶפֶשׁ צָרָי כִּי קָמוּ־בִי עֵדֵי־שֶׁקֶר
וְיִפַּח חָמָס :
13 * לוּלֵא הֶאֱמַנְתִּי לִרְאוֹת בְּטוּב־יְהוָה בְּאֶרֶץ חַיִּים :
14 * קַוֵּה אֶל־יְהוָה חֲזַק וְיַאֲמֵץ לִבֶּךָ וְקַוֵּה אֶל־יְהוָה :

כח

1 * לְדָוִד אֵלֶיךָ יְהוָה אֶקְרָא צוּרִי אַל־תֶּחֱרַשׁ
מִמֶּנִּי פֶּן־תֶּחֱשֶׁה מִמֶּנִּי וְנִמְשַׁלְתִּי עִם־יוֹרְדֵי בוֹר :
2 * שְׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנַי בְּשַׁוְּעִי אֵלֶיךָ בְּנָשְׂאִי יָדַי אֶל־
דְּבִיר קָדְשֶׁךָ :

PSALTERIVM. Tranſlat.B.Hieronymi.

1 * *Dauid.* PSAL. XXVII.

DOminus lux mea & ſalus mea, quem timebo? Dominus fortitudo vitæ meæ, quẽ formidabo? 2 **Dum appropinquarent ſuper me maligni vt comederent carnem meam, hoſtes mei & inimici mei ipſi impegerunt & ceciderunt.* 3 **Si ſteterint aduerſum me caſtra, non timebit cor meum: ſi ſurrexerit contra me bellum, in hoc ogo confidam.* 4 **Vnam petij à Domino, hanc requiram, vt inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ, vt videam pulchritudinem Domini, et* 5 *attendam templum eius.* **Abſcondit enim me in vmbra ſua in die peſſimo, abſcondit me in ſecreto tabernaculi ſui, in petra exaltauit me.* 6 **Nunc quoque exaltauit caput meum ſuper inimicos meos qui ſunt in circuitu meo, & immolabo in tabernaculo eius hoſtias iubili: can-* 7 *tabo & pſallã Domino.* **Audi Domine vocem meam inuocantis: miſerere mei & exaudi me.* 8 **Tibi dixit cor meũ, quæſiuit vultus meus, faciem tuam Domine requiram.* 9 **Ne abſcondas faciem tuam à me, ne declines in furore à ſeruo tuo; auxilium meum fuiſti, ne derelinquas me, & ne dimittas me Deus ſalutis meæ.* 10 **Pater enim meus & mater mea dereliquerunt me; Dominus autem collegit me.* 11 **Oſtende mihi Domine viam tuam, & deduc me in ſemitam rectam propter inſidiatores* 12 *meos.* **Ne tradas me animæ tribulantium me, quoniam inſurrexerunt contra me teſtes falſi & apertum mendacium.* 13 **Credo vt videam bona Domini in terra viuentium.* 14 **Expecta Dominum, confortare & roboretur cor tuum, & ſuſtine Dominum.*

1 * *Dauid.* PSAL. XXVIII.

AD te Domine clamabo, fortis meus, ne obſurdeſcas mihi: ne fortè, tacẽte te mihi, cõparer his qui deſcendunt in lacum. 2 **Audi Domine vocem deprecationis meæ cùm clamauero ad te, cùm leuauero manus meas ad oraculum ſanctum tuum.*

תרגום

כז

1 לְדָוִד מֵימְרָא דַיְיָ נְהוֹרִי וּפָרְקָנִי מִמַּן אֶדְחַל יְיָ עָשְׂנָא דְחַיַי מִמַּן אֶתְרַוַּח : 2 כַּד יִקְרְבוּן עֲלַי מְבָאֲשִׁין לְמֵכַל יָת בְּשְׂרִי מְעִיקַי וּבַעֲלֵי
דְּבָבַי אֲנוּן אִתְכַּשְׁלוּ וּנְפָלוּ : 3 אִין תִּשְׁרֵי עֲלַי מַשְׁרִיַת רְשִׁיעֵי לָא יִדְחַל לִבִּי אִין תְּקוּם עֲלַי קְרָבָא בְּרָא אֲנָא מִתְרַחֵץ : 4 חֲדָא בְּעֵיתִי מִן
קֳדָם יְיָ יָתָהּ אֶבְעֵי דְּאֶתֵּב בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ כָּל יוֹמֵי חַיַי לְמֶחְמֵי בְּבֵסִימוּתָא דַיְיָ וּלְבַקָּרָא בְּהֵיכְלֵהּ : 5 אֲרוּם יִטְשִׁינַנִי בְּטַלְלוֹי בְּיוֹם
בִּישׁוּתָא יַסְתְּרֵנִי בְּטִמְיר מַשְׁכְּנֵהּ בְּכַרְךְ סַקִּיף יְתָרֵם יָתִי ; 6 וּכְרוֹן יְתָרֵם רֵישִׁי עַל בַּעֲלֵי דְבָבַי חֲזוֹר חֲזוֹר וַאֲנָכֵם בְּמַצַע מַשְׁכְּנֵהּ
נְכָסִין לְרַעֲוָא בֵּיבָבָא אֲשַׁבַּח וְאֶבוּעַ קֳדָם יְיָ ; 7 קַבֵּל יְיָ קָלִי אֲצַלֵי וְחוּס עֲלַי וּרְחֵם יָתִי ; 8 לָךְ אֲמַר לִבִּי בְּעוֹ אַפַּי יַת סְבַר אַפָּךְ יְיָ אֶתְבַּע :
9 לָא תְסַלֵּק שְׁכִינְתָךְ מִנִּי לָא תַצְלֵי בִּרְגָזָא לְעַבְדָךְ סִיעֵי הֲוֵיתָא לָא תְּשַׁבְּקִנַנִי אֱלָהָא פָּרְקָנִי ; 10 אֲרוּם אַבָּא וְאִמָּא
שְׁבַקוּ יָתִי וּמֵימְרָא דַיְיָ יְכַנּוֹשׁ יָתִי ; 11 אַלְפֵנִי יְיָ אוֹרְחָךְ וְדַבְּרֵנִי בְּהִלְכָתָא תְּרֵיצָא מְטוּל תְּשַׁבְּחָתָא יָי ; 12 לָא תְּסַרְבְּנֵנִי בְּרֵעוּת
מְעִיקַי אֲרוּם קָמוּן עֲלַי סַהֲדֵי שִׁקְרָא וּמְמַלְלֵי חֲטוֹפָא ; 13 אִלּוּלֵי דִּי הֵימִנֵת לְמֶחְמֵי בְּטוּבָא דַיְיָ בְּאַרְעָא דְחַיֵי עָלְמָא ; 14 סְבוֹר עַל יְיָ
תְּקֵף וְעַרֵם לִבָּךְ וְסָבוֹר עַל יְיָ :

כח

1 לְדָוִד לְוָתָךְ יְיָ אֲנָא קָרֵי תְּקִיפִי לָא תִּשְׁתּוֹק מִנִּי דִּילְמָא תִּשְׁתּוֹק מִנִּי וְאֶתְּמְתֵל עִם נָחֲתֵי גוּבָא : 2 קַבֵּל קָל בָּעוּתִי בְּמִצְלֵיי
לְוָתָךְ כַּד אֶפְרוֹשׁ יָדַי בְּצְלוֹ קֳדָם הֵיכַל קָדְשָׁךְ :

*Psalmus Dauid, antequàm liniretur. XXVI.

DOminus illuminatio mea & salus mea; quẽ timebo? Dñs protector vitæ meæ, à quo trepidabo? *Dũ appropiant sup me nocẽtes, vt edãt carnes meas. qui tribulãt me & inimici mei, ipsi infirmati sunt & ceciderũt. *Si cõsistant aduersum me castra, nõ timebit cor meũ. si exurgat aduersum me prœliũ, in hoc ego spero. *Vnam petij à Dño, hanc requirã, vt inhabitẽ in domo Dñi omnibus diebus vitæ meæ: vt videam voluptatẽ Dñi, & visitem tẽplum sanctum eius. *Quoniã abscõdit me in tabernaculo suo, in die malorũ meorũ protexit me in abscõdito tabernaculi sui. In petra exaltauit me: *& nũc ecce exaltauit caput meũ sup inimicos meos. Circuiui & immolaui in tabernaculo eius hostiã *laudis & iubilationis, cãtabo & psalmũ dicã Dño. *Exaudi Dñe vocẽ meã, qua clamaui: miserere mei, & exaudi me. *Tibi dixit cor meum, Dñm requirã. exquisiui te facies mea, faciẽ tuã Dñe requirã. *Ne auertas faciẽ tuã à me, & ne declines in ira à seruo tuo. Adiutor meus esto; ne derelinquas me, neq; *dimittas me Deus salutaris mẽ. *Quoniam pater mẽ & mater mea dereliquerũt me, Dñs autẽ assumpsit me. *Legẽ pone mihi Dñe in via tua, & dirige me in semita recta ꝓpter inimicos meos. *Ne tradideris me in animas tribulantiũ me, quoniã insurrexerunt in me testes iniqui, & mentita est iniquitas sibi. *Credo videre bona Domini in terra viuentium. *Expecta Dominum, viriliter age, & confortetur cor tuum, & sustine Dominum.

*Psalmus Dauid. XXVII.

AD te Domine clamabo, Deus meus ne sileas à me: ne quando taceas, & assimilabor descendentibus in lacum.

*Exaudi Domine vocem deprecationis meæ, dum oro ad te, dum extollo manus meas ad templum sanctum tuum.

1 *Ψαλμὸς τῷ δαυίδ, πρὸ τοῦ χριθῆναι.

κς'.

*Κύριος φωτισμός μου καὶ σωτήρ μου, τίνα φοβηθήσομαι; κύριος ὑπερασπιστὴς τῆς ζωῆς μου, ἀπὸ τίνος δει-
2 λιάσω; *ἐν τῷ ἐγγίζειν ἐπ' ἐμὲ κακοποιοῦντας, ἵνα φαγεῖν τὰς σάρκας μου. οἱ θλίβοντές με καὶ οἱ ἐχθροί μου, αὐ-
3 τοὶ ἠσθένησαν καὶ ἔπεσον. *ἐὰν παρατάξηται ἐπ' ἐμὲ παρεμβολή, οὐ φοβηθήσεται ἡ καρδία μου. ἐὰν ἐπαναστῇ
4 ἐπ' ἐμὲ πόλεμος, ἐν ταύτῃ ἐγὼ ἐλπίζω.

*μίαν ἠτησάμην παρὰ κυρίου, ταύτην ζητήσω, τοῦ κα-
τοικεῖν με ἐν οἴκῳ κυρίου πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μου,
τοῦ θεωρεῖν με τὴν τερπνότητα κυρίου, καὶ ἐπισκέπτεσθαι
5 τὸν ναὸν τὸν ἅγιον αὐτοῦ. *ὅτι ἔκρυψέ με ἐν σκηνῇ αὐ-
τοῦ, ἐν ἡμέρᾳ κακῶν με ἐσκέπασέ με ἐν ἀποκρύφῳ τῆς
6 σκηνῆς αὐτοῦ. ἐν πέτρᾳ ὕψωσέ με· *καὶ νῦν ἰδοὺ
ὕψωσε κεφαλήν μου ἐπ' ἐχθροὺς μου. ἐκύκλωσα καὶ ἔ-
θυσα ἐν τῇ σκηνῇ αὐτοῦ θυσίαν αἰνέσεως καὶ ἀλαλαγμοῦ,
7 ἄσομαι καὶ ψαλῶ τῷ κυρίῳ. *εἰσάκουσον κύριε τῆς
φωνῆς μου, ἧς ἐκέκραξα. ἐλέησόν με, καὶ εἰσάκουσόν μου.
8 *σοὶ εἶπεν ἡ καρδία μου, κύριον ζητήσω. ἐξεζήτησέ
σε τὸ πρόσωπόν μου, τὸ πρόσωπόν σου κύριε ζητήσω.
9 *μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ, καὶ μὴ ἐκκλί
νῃς ἐν ὀργῇ ἀπὸ σοῦ σου. βοηθός μου γένου, μὴ ἀποσκο-
πεύσῃς με, καὶ μὴ ἐγκαταλίπῃς με ὁ θεὸς ὁ σωτήρ μου.
10 *ὅτι ὁ πατήρ μου καὶ ἡ μήτηρ μου ἐγκατέλιπόν με·
11 ὁ δὲ κύριος προσελάβετό με. *νομοθέτησόν με κύ-
ριε ἐν τῇ ὁδῷ σου, καὶ ὁδήγησόν με ἐν τρίβῳ εὐθείᾳ σύνε-
12 κα τῶν ἐχθρῶν μου. *μὴ παραδῷς με εἰς ψυχὰς θλι-
βόντων με, ὅτι ἐπανέστησάν μοι μάρτυρες ἄδικοι, καὶ ἐ-
13 ψεύσατο ἡ ἀδικία ἑαυτῇ. *πιστεύω τοῦ ἰδεῖν τὰ ἀ-
γαθὰ κυρίου ἐν γῇ ζώντων.
14 *ὑπόμεινον τὸν κύριον, ἀνδρίζου, καὶ κραταιούσθω ἡ
καρδία σου, καὶ ὑπόμεινον τὸν κύριον.

1 *Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. κζ'.

Πρὸς σὲ κύριε κεκραξόμαι, ὁ θεός μου μὴ παρασιω-
πήσῃς ἀπ' ἐμοῦ, μή ποτε παρασιωπήσῃς καὶ ὁμοιωθήσομαι
2 τοῖς καταβαίνουσιν εἰς λάκκον. *εἰσάκουσον κύριε τῆς φω-
νῆς τῆς δεήσεώς μου, ἐν τῷ δέεσθαί με πρὸς σέ, ἐν τῷ αἴρειν
με χεῖράς μου πρὸς ναὸν τὸν ἅγιόν σου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[1] Dauidi. Psalmus XXVII.

VErbum Dñi illuminatio mea & redemptio mea, à quo timebo? Dñs fortitudo vitæ meæ, à quo formidabo? [2] Dum propinqui fient contra me maligni ad exterminandam meam carnem, oppressores mei & inimici mei ipsi impegerunt & ceciderunt. [3] Si castrametabitur aduersus me exercitus impiorum, non pauebit cor meum: si surrexerit contra me bellum, in hoc ego confido. [4] Vnam petiui à conspectu Domini, hanc requiram, vt habitem in domo sanctuarij Domini omnibus diebus vitæ meę ad contemplandum in dulcedine Dñi, & ad inquirendum in templo eius. [5] Quoniam abscondet me in vmbraculo suo, in die mala abscondet me in occulto tabernaculi sui: in arce forti exaltabit me. [6] Et nunc exaltabitur caput meum super aduersarios meos vndequaque: & sacrificabo in medio tabernaculi eius sacrificia acceptabilia cum iubilatione; laudes dicam & exultabo coram Domino. [7] Exaudi Domine vocem meam cùm orauero, & miserere mei, & me amore complectere. [8] Tibi dixit cor meum: Exquirite faciem meam, aspectum faciei tuæ Domine requiram. [9] Ne amoueas maiestatem tuam à me, ne inclines indignatione seruum tuum: auxilium meum fuisti, ne moueas me, & ne deseras me Deus redemptionis meę. [10] Quoniam pater meus & mater mea dereliquerunt me: verbum autem Domini colliget me. [11] Doce me Domine viam tuam, & deduc me in semitam rectam propter laudem Domini. [12] Ne tradas me voluntati oppressorum meorum, quoniam surrexerunt contra me testes mendaces & loquentes calumniam. [13] Nisi credidissem videre bonitatem Domini in terra vitæ perennis; *despondissem animum.*

[14] Confide in Domino, obfirma & robora cor tuum, & spera in Domino, Dauidi. Psalmus XXVIII.

AD te Domine clamo, fortitudo mea, ne sileas à me: ne fortè si taceas à me, tunc similis fiam his qui descendunt in puteum.

[1] Accipe vocem deprecationis meæ, dum oro ad te, cùm extendero manus meas in oratione coram templo sancto tuo.

3 * אַל־תִּמְשְׁכֵנִי עִם־רְשָׁעִים וְעִם־פֹּעֲלֵי אָוֶן דֹּבְרֵי שָׁלוֹם עִם־רֵעֵיהֶם וְרָעָה בִּלְבָבָם :

4 * תֵּן־לָהֶם כְּפָעֳלָם וּכְרֹעַ מַעַלְלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם תֵּן לָהֶם הָשֵׁב גְּמוּלָם לָהֶם :

5 * כִּי לֹא יָבִינוּ אֶל־פְּעֻלַּת יְהוָה וְאֶל־מַעֲשֵׂה יָדָיו יֶהֶרְסֵם וְלֹא יִבְנֵם :

6 * בָּרוּךְ יְהוָה כִּי שָׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנָי :

7 * יְהוָה עֻזִּי וּמָגִנִּי בּוֹ בָטַח לִבִּי וְנֶעְזַרְתִּי וַיַּעֲלֹז לִבִּי וּמִשִּׁירִי אֲהוֹדֶנּוּ :

8 * יְהוָה עֻזָּמוֹ וּמָעוֹז יְשׁוּעוֹת מְשִׁיחוֹ הוּא :

9 * הוֹשִׁיעָה אֶת־עַמֶּךָ וּבָרֵךְ אֶת־נַחֲלָתֶךָ וּרְעֵם וְנַשְּׂאֵם עַד־הָעוֹלָם :

כט

1 * מִזְמוֹר לְדָוִד הָבוּ לַיהוָה בְּנֵי אֵלִים הָבוּ לַיהוָה כָּבוֹד וָעֹז :

2 * הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ הִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ :

3 * קוֹל יְהוָה עַל־הַמָּיִם אֵל־הַכָּבוֹד הִרְעִים יְהוָה עַל־מַיִם רַבִּים :

4 * קוֹל־יְהוָה בַּכֹּחַ קוֹל יְהוָה בֶּהָדָר :

5 * קוֹל יְהוָה שֹׁבֵר אֲרָזִים וַיְשַׁבֵּר יְהוָה אֶת־אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן :

6 * וַיַּרְקִידֵם כְּמוֹ־עֵגֶל לְבָנוֹן וְשִׂרְיֹון כְּמוֹ בֶן־רְאֵמִים :

7 * קוֹל־יְהוָה חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ :

8 * קוֹל יְהוָה יָחִיל מִדְבָּר יָחִיל יְהוָה מִדְבַּר קָדֵשׁ :

9 * קוֹל יְהוָה יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת וַיֶּחֱשֹׂף יְעָרוֹת וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד :

10 * יְהוָה לַמַּבּוּל יָשָׁב וַיֵּשֶׁב יְהוָה מֶלֶךְ לְעוֹלָם :

11 * יְהוָה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְהוָה יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם :

3 * *Ne trahas me cum impiis & cum operantibus iniquitatem: qui loquuntur pacem cum amicis ſuis, & eſt malum in corde eorum.*

4 * *Da eis ſecundùm opus ſuum, & ſecundùm malum adinuentionum ſuarum. iuxta opus manuum ſuarum da eis, redde retributionem ſuam illis.*

5 * *Quoniam non intellexerunt opera Domini & opus manuum eius: deſtruet eos & non ædificabit.*

6 * *Benedictus Dominus, quoniam exaudiuit vocem deprecationis meæ.*

7 * *Dominus fortitudo mea, et ſcutum meum: in ipſo confiſum eſt cor meum, & habui adiutorium: & gauiſum eſt cor meum, & in cantico meo confitebor illi.*

8 * *Dominus fortitudo mea, & robur ſalutarium Chriſti ſui eſt.*

9 * *Salua populum tuum, & benedic hæreditati tuæ, & paſce eos, & ſubleua eos vſque in æternum.*

1 * *Pſalmus Dauid.* XXIX.

Afferte Domino filij Dei, afferte Domino gloriam & imperium.

2 * *Afferte Domino gloriam nomini eius, adorate Dominum in decore ſancto.*

3 * *Vox Domini ſuper aquas; Deus gloriæ intonuit, Dominus ſuper aquas multas.*

4 * *Vox Domini in fortitudine, vox Domini in decore.*

5 * *Vox Domini confringentis cedros, & confringet Dominus cedros Libani.*

6 * *Et diſperget eas quaſi vitulus Libani, & Sarion, quaſi filius rhinocerotis.*

7 * *Vox Domini diuidens flammas ignis.*

8 * *Vox Domini parturire faciens deſertum, parturire faciens Dominus deſertum Cades.*

9 * *Vox Domini obſtetricans ceruis & reuelans ſaltus, & in templo eius omnis loquetur gloriam.*

10 * *Dominus diluuium inhabitat, & ſedebit Dominus rex in æternum.*

11 * *Dominus fortitudinem populo ſuo dabit: Dominus benedicet populo ſuo in pace.*

תרגום

3 לָא תְנַגְּדַנִּי עִם רְשִׁיעַיָּא וְעִם עָבְדֵי עַוְלָא דְּמַמַּלְלִין שְׁלָמָא עִם חַבְרֵיהוֹן וּבִישׁוּתָא בְּלִבְּבֵיהוֹן : 4 פְּרַע לְהוֹן יְיָ הֵיךְ עוֹבְדֵיהוֹן וְכִבְישׁוּת מַעַלְלֵיהוֹן הֵיךְ עוֹבָדֵי יְדֵיהוֹן הַב לְהוֹן וְהָתֵב פּוּרְעָנוּתְהוֹן לְהוֹן : 5 מְטוּל דְּלָא יְתִבוֹנְנוּ לְאוֹרַיְתָא דַּיְיָ וּלְעוֹבָדֵי יְדוֹתֵי יְפַגְּרִנּוּן וְלָא יִבְנִנּוּן : 6 בְּרִיךְ מֵימְרָא דַּיְיָ אֲרוֹם שְׁמַע קָל צְלוֹתִי : 7 יְיָ עוֹשְׁנִי וּתְרֵיסִי בְּמֵימְרֵה אִתְרְחַץ לִבִּי וּבְסַיְעַת וַדָּאִין לִבִּי וּמִתְשַׁבַּחְתִּי אוֹדֵי יְבָנְנוּן : 8 יְיָ תְּקוֹף לְהוֹן וְעוֹשְׁנָא פְּרָקְנוּת מְשִׁיחֵה הוּא : 9 פְּרוֹק יָת עַמָּךְ וּבָרֵךְ יָת אַחְסַנְתָּךְ וְזוֹן יָתְהוֹן וְסוֹבַר יָתְהוֹן עַד עָלְמָא :

כט

1 הַשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד הַבוֹן קֳדָם יְיָ חִשְׁבַּחְתָּא כְּתִי מַלְאָכַיָּא הַבוֹן קֳדָם יְיָ אֵיקָר וְעָשְׁנָא : 2 הַבוֹן קֳדָם יְיָ אֵיקָר שְׁמֵה סְגֻדוּ קֳדָם יְיָ בְּשִׁבְהוֹרָא דְקֻדְשָׁא : 3 קָלָא דַיְיָ שְׁמִיעַ עַל מַיָּא בְּתִקּוֹף אֵיקָר בֵּית שְׁכִינְתֵּה אַכְלִי יְיָ עַל מַיִן סַגִּיעִין : 4 קָלָא דַיְיָ שָׁמִיעַ בְּחֵילָא קָלָא דַיְיָ שְׁמִיעַ בְּשִׁבְהוֹרָא : 5 קָלָא דַיְיָ מְחַבַּר אַרְזַיָּא וְתַבַּר מֵימְרָא דַיְיָ יָת אַרְזַיָּא דִּלְבָנֹן : 6 וְשַׁוֵּירִנּוּן כְּעֶגְלָא לְבָנֹן וְטוּר סָנִירִי פִּרְוֵי הֵיךְ בִּיר רֵמָנִין : 7 קָלָא דַיְיָ מְנַסֵּר שַׁלְהוֹבִין דְּנוּר : 8 קָלָא דַיְיָ מְרַטֵּשׁ מַדְבְּרָא מְרַטֵּשׁ מֵימְרָא דַיְיָ חַיְוָיָא דִּי בְמַדְבְּרָא דְּרָקֹם : 9 קָלָא דַיְיָ מַכְטִין אַיָּלָתָא וּמְזַלְיַח חַיְוָת חֻרְשָׁא וּבְהֵיכֵל כֹּל בֵּית מִקְדְּשֵׁיהּ דְּלֵעֵיל כֻּלְּהוֹן שַׁמְשׁוֹהִי אָמְרִין יְקָרָה : 10 יְיָ בְּדָרָא דְטוּבְעָנָא עַל כּוּרְסֵי דִינָא יָתֵב לְאִתְפָּרָעָא מִנְּהוֹן וְיָתֵב עַל כּוּרְסֵי רַחֲמִין וְשֵׁזִיב יָת נַחַ וּמְלַךְ עַל בָּנוֹהִי לְעָלְמֵי עָלְמִין : 11 יְיָ אוֹרַיְתָא לְעַמֵּה יָהַב יְיָ יְבָרֵךְ יָת עַמֵּה בְּשְׁלָם :

3 ✱ Ne simul trahas me cum peccatoribus, & cum operátibus iniquitatem ne perdas me. qui loquuntur pacem cum proximo
Hie.9.2 suo, mala autem in cordibus eorum. 4 ✱ Da illis Domine secundùm opera eorũ, & secundùm nequitiam adinuentionum ipsorum. Secundùm opera manuũ eorum tribue illis, redde retributionẽ eorum ipsis.

5 ✱ Quoniam non intellexerunt in opera Domini: & in opera manuũ eius destrues illos, & non ædificabis eos. 6 ✱ Benedictus Dominus, quoniam exaudiuit vocem deprecationis meæ. 7 ✱ Dominus adiutor meus & protector meus: in ipso sperauit cor meũ, & adiutus sum. & refloruit caro mea, & ex voluntate mea confitebor ei. 8 ✱ Dñs fortitudo plebis suę, & protector saluationum christi sui est. 9 ✱ Saluum fac populum
Domine tuum, & benedic hæreditati tuæ; & rege eos, & extolle illos vsque in æternum.

1 ✱ Psalmus Dauid, in consummatione tabernaculi. XXVIII.

1 AFferte Domino filij Dei, afferte Domino filios arietum. afferte Domino gloriam & honorem: 2 ✱ Afferte Domino gloriam nomini eius; adorate Dominum in atrio sancto eius. 3 ✱ Vox Domini super aquas, Deus maiestatis intonuit, Dominus super aquas multas. 4 ✱ Vox Domini in virtute, vox Domini in magnificentia.

5 ✱ Vox Domini confringentis cedros, & confringet Dominus cedros Libani.

6 ✱ Et comminuet eas tanquam vitulum Libani, & dilectus quemadmodum filius vnicornium. 7 ✱ Vox Domini intercidentis flammam ignis: 8 ✱ Vox Domini concutientis desertum, & commouebit Dominus desertum Cades. 9 ✱ Vox Domini præparantis ceruos, & reuelabit condensa, & in templo eius* omnis dicit gloriam. 10 ✱ Dominus diluuium inhabitare faciet, & sedebit Dominus rex in æternum. 11 ✱ Dominus virtutem populo suo dabit: Dominus benedicet populo suo in pace.
*omnes dicent

3 ✱ μὴ συνελκύσῃς με μετὰ ἁμαρτωλῶν, & μετὰ ἐργαζομένων ἀδικίαν μὴ συναπολέσῃς με, τῶν λαλούντων εἰρήνην μετὰ τῶν πλησίον αὐτῶν, κακὰ δὲ ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν.
4 ✱ δὸς αὐτοῖς κύριε κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν, & κατὰ τὴν πονηρίαν τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν· κατὰ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτῶν δὸς αὐτοῖς, ἀπόδος τὸ ἀνταπόδομα αὐτῶν αὐτοῖς.
5 ✱ ὅτι οὐ συνῆκαν εἰς τὰ ἔργα κυρίου, καὶ εἰς τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτοῦ καθελεῖς αὐτούς, & οὐ μὴ οἰκοδομήσεις αὐτούς.
6 ✱ εὐλογητὸς κύριος, ὅτι εἰσήκουσε τῆς φωνῆς τῆς δεήσεώς μου· 7 ✱ κύριος βοηθός μου καὶ ὑπερασπιστής μου, ἐπ' αὐτῷ ἤλπισεν ἡ καρδία μου, καὶ ἐβοηθήθην. & ἀνέθαλεν ἡ σάρξ μου, καὶ ἐκ θελήματός μου ἐξομολογήσομαι αὐτῷ.
8 ✱ κύριος κραταίωμα τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, & ὑπερασπιστὴς τῶν σωτηρίων τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ ἐστι.
9 ✱ σῶσον τὸν λαόν σου, καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν σου, & ποίμανον αὐτοὺς, & ἔπαρον αὐτοὺς ἕως τοῦ αἰῶνος.

1 ✱ Ψαλμὸς τῷ δαυίδ, ἐξοδίου σκηνῆς.

κή.

Ενέγκατε τῷ κυρίῳ υἱοὶ θεοῦ, ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ υἱοὺς κριῶν. ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ δόξαν καὶ τιμήν·
2 ✱ ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ δόξαν ὀνόματι αὐτοῦ, προσκυνήσατε τῷ κυρίῳ ἐν αὐλῇ ἁγίᾳ αὐτοῦ.
3 ✱ φωνὴ κυρίου ἐπὶ τῶν ὑδάτων· ὁ θεὸς τῆς δόξης ἐβρόντησε, κύριος ἐπὶ ὑδάτων πολλῶν.
4 ✱ φωνὴ κυρίου ἐν ἰσχύϊ, φωνὴ κυρίου ἐν μεγαλοπρεπείᾳ.
5 ✱ φωνὴ κυρίου συντρίβοντος κέδρους, καὶ συντρίψει κύριος τὰς κέδρους τοῦ λιβάνου. 6 ✱ & λεπτυνεῖ αὐτὰς ὡς τὸν μόσχον τοῦ λίβανον, καὶ ὁ ἠγαπημένος ὡς υἱὸς μονοκερώτων. 7 ✱ φωνὴ κυρίου διακόπτοντος φλόγα πυρός· 8 ✱ φωνὴ κυρίου σείοντος ἔρημον, καὶ σείσει κύριος τὴν ἔρημον κάδης.
9 ✱ φωνὴ κυρίου καταρτιζομένη ἐλάφους, καὶ ἀποκαλύψει δρυμούς, καὶ ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ πᾶς τις λέγει δόξαν.
10 ✱ κύριος τὸν κατακλυσμὸν κατοικεῖ, καὶ καθεῖται κύριος βασιλεὺς εἰς τὸν αἰῶνα.
11 ✱ κύριος ἰσχὺν τῷ λαῷ αὐτοῦ δώσει· κύριος εὐλογήσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐν εἰρήνῃ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 Ne traxeris me cum improbis & cum operantibus iniquitatem, qui loquuntur pacem cum proximis suis, cùm malum sit in cordibus eorum. 4 Repẽde eis Domine secundùm opera ipsorũ, & secundùm malitiã adinuentionum eorum, iuxta opera manuum eorum tribue illis, & redde eis retributionem ipsorum. 5 Quoniam non intelligent legem Domini, nec opera manuum eius: destruet eos, & non ędificabit eos. 6 Benedictum verbum Domini, quoniam exaudiuit vocem orationis meæ. 7 Dominus fortitudo mea & clypeus meus: in verbo eius confisum est cor meum, & adiutus sum, & gauisum est cor meum: proinde hymno meo gratias agam coram eo. 8 Dominus fortitudo illis & robur, redemptio christi sui ipse est. 9 Redime populum tuum & benedic hæreditati tuæ; & ciba eos, & sustenta eos vsque in æternum. 1 Hymnus Dauidi. PSALM. XXIX.

TRibuite coram Domino laudem, cœtus angelorum, tribuite coram Domino gloriam & fortitudinem. 2 Tribuite coram Domino gloriam nomini ipsius: adorate coram Domino in decore sanctitatis. 3 Vox Domiñi audita est super aquas cum potentia glorię domus maiestatis: intonuit Dominus super aquas multas. 4 Vox Domini audita est in virtute: vox Domini audita est in decore. 5 Vox Domini confringit cedros: & perfregit verbum Domini cedros Libani. 6 Et subsaltare fecit eas sicut vitulum: Libanum & montem producentem fructus tanquam pullum naricornium. 7 Vox Domini scindit flammas ignis. 8 Vox Domini tremorem incutit deserto, incurit terrorem verbum Domini serpentibus qui sunt in deserto Recham. 9 Vox Domini parturire facit ceruas, & confluere animalia syluæ: ac in templo domus sanctuarij eius quod sursum est, omnes ministri ipsius dicunt gloriam eius. 10 Dominus in generatione diluuij super sedem iudicij sedit, vt vltionem sumeret ab eis, seditque super sedem miserationum, & liberauit Noah, & regnauit super filios eius in secula seculorum. 11 Dominus legem populo suo dedit: Dominus benedicet populo suo in pace.

ל

1 * מִזְמוֹר שִׁיר־חֲנֻכַּת הַבַּיִת לְדָוִד׃
2 * אֲרוֹמִמְךָ יְהוָה כִּי דִלִּיתָנִי וְלֹא־שִׂמַּחְתָּ אֹיְבַי לִי׃
3 * יְהוָה אֱלֹהָי שִׁוַּעְתִּי אֵלֶיךָ וַתִּרְפָּאֵנִי׃
4 * יְהוָה הֶעֱלִיתָ מִן־שְׁאוֹל נַפְשִׁי חִיִּיתַנִי מִיָּרְדִי־בוֹר׃
5 * זַמְּרוּ לַיהוָה חֲסִידָיו וְהוֹדוּ לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ׃
6 * כִּי רֶגַע בְּאַפּוֹ חַיִּים בִּרְצוֹנוֹ בָּעֶרֶב יָלִין בֶּכִי וְלַבֹּקֶר רִנָּה׃
7 * וַאֲנִי אָמַרְתִּי בְשַׁלְוִי בַל־אֶמּוֹט לְעוֹלָם׃
8 * יְהוָה בִּרְצוֹנְךָ הָעֱמַדְתָּה לְהַרְרִי עֹז הִסְתַּרְתָּ פָּנֶיךָ הָיִיתִי נִבְהָל׃
9 * אֵלֶיךָ יְהוָה אֶקְרָא וְאֶל־יְהוָה אֶתְחַנָּן׃
10 * מַה־בֶּצַע בְּדָמִי בְּרִדְתִּי אֶל־שָׁחַת הֲיוֹדְךָ עָפָר הֲיַגִּיד אֲמִתֶּךָ׃
11 * שְׁמַע־יְהוָה וְחָנֵּנִי יְהוָה הֱיֵה־עֹזֵר לִי׃
12 * הָפַכְתָּ מִסְפְּדִי לְמָחוֹל לִי פִּתַּחְתָּ שַׂקִּי וַתְּאַזְּרֵנִי שִׂמְחָה׃
13 * לְמַעַן־יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם יְהוָה אֱלֹהַי לְעוֹלָם אוֹדֶךָּ׃

לא

1 * לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 * בְּךָ־יְהוָה חָסִיתִי אַל־אֵבוֹשָׁה לְעוֹלָם בְּצִדְקָתְךָ פַּלְּטֵנִי׃
3 * הַטֵּה אֵלַי אָזְנְךָ מְהֵרָה הַצִּילֵנִי הֱיֵה לִי לְצוּר מָעוֹז לְבֵית מְצוּדוֹת לְהוֹשִׁיעֵנִי׃ 4 * כִּי־סַלְעִי וּמְצוּדָתִי אָתָּה וּלְמַעַן שִׁמְךָ תַּנְחֵנִי וְתְנַהֲלֵנִי׃
5 * תּוֹצִיאֵנִי מֵרֶשֶׁת זוּ טָמְנוּ לִי כִּי אַתָּה מָעוּזִּי׃
6 * בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי פָּדִיתָה אוֹתִי יְהוָה אֵל אֱמֶת׃
7 * שָׂנֵאתִי הַשֹּׁמְרִים הַבְלֵי־שָׁוְא וַאֲנִי אֶל־יְהוָה בָּטָחְתִּי׃

1 * *Psalmus cantici pro dedicatione domus Dauid.* xxx.
2 EXaltabo te Domine, *quoniam ſaluaſti me, & non delectaſti inimicos meos ſuper me.*
3 * *Domine Deus meus clamaui ad te, & ſanaſti me.*
4 * *Domine eduxiſti ex inferno animam meam: viuificaſti me, ne deſcenderem in lacum.*
5 * *Cantate Domino ſancti eius, & confitemini memoriæ ſanctitatis eius.*
6 * *Quoniam ad momentum eſt ira eius, & vita in repropitiatione eius: ad veſperum commorabitur fletus, & in matutino laus.*
7 * *Ego autem dixi in abundantia mea, Non mouebor in ſempiternum.*
8 * *Domine in voluntate tua ſtatuiſti monti meo fortitudinem: abſcondiſti faciem tuam, & factus ſum conturbatus.*
9 * *Ad te Domine clamabo, & Dominum deprecabor.*
10 * *Quæ vtilitas eſt in ſanguine meo, dum deſcendero in corruptionem? nunquid confitebitur tibi puluis, aut annunciabit veritatem tuam?*
11 * *Audi Domine, & miſerere mei; Domine eſto adiutorium meum.*
12 * *Conuertiſti planctum meum in chorũ mihi: ſoluiſti ſaccum meum, & accinxiſti me lætitia.*
13 * *Vt laudet te gloria & non taceat: Domine Deus meus in ſempiternum confitebor tibi.*

1 * *Victori Pſalmus Dauid.* xxxi.
2 IN te Domine ſperaui, *non confundar in æternum; in iuſtitia tua ſalua me.*
3 * *Inclina ad me aurem tuam, velociter libera me: eſto mihi in lapidem fortiſſimum, & in domum munitam, vt ſalues me.*
4 * *Quia petra mea & munitio mea tu es, et propter nomen tuum dux meus eris, et enutries me.* 5 * *Educes me de reti quod abſconderunt mihi, quia tu fortitudo mea es.*
6 * *In manu tua commendo ſpiritum meum: redemiſti me Domine Deus veritatis.*
7 * *Odiſti cuſtodientes vanitates fruſtrà; ego autem in Domino confiſus ſum.*

תרגום

ל

1 שַׁבַּח שִׁירְתָא עַל חֲנִיכַת בֵּית מַקְדְּשָׁא תְּשַׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃ 2 אֲרוֹמְמִנָּךְ יְיָ אֲרוּם זְקַפְתַּנִי וְלָא אַחֲדִיתָא בַּעֲלֵי דְּבָבֵי לִי׃ 3 יְיָ אֱלָהִי צַלֵּיתִי קֳדָמָךְ וְאַסְיְתַנִי׃ 4 יְיָ אַסֵּקְתָּא מִשְׁיוֹל נַפְשִׁי קַיֵּמְתַּנִי מִלְּמֵחַת לְבֵית קְבוּרְתָּא׃ 5 שַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ חֲסִידוֹהִי וְאוֹדוּ אַדְּכַרוּ קָדְשֵׁהּ׃ 6 מְטוּל דְּשָׁעְתָּא בִּרְגְזֵהּ חַיֵּי עָלְמָא בִּרְעוּתֵיהּ טָבָא בְּרַמְשָׁא יְבִית בָּכוּתָא וּבְצַפְרָא מֵקִים בְּהִשְׁתַּבְחָא׃ 7 וַאֲנָא אֲמָרִית בְּמֵחְבֵי קָדְשָׁהּ׃ 8 יְיָ בִּרְעוּתָךְ אַתְעַדְּתָא לְטוּרַיָּא עָשִׁינָיָא סַלֵּקְתָּא שְׁכִינְתָּךְ הֲוֵיתִי מְתַבְּהֵל׃ 9 קֳדָמָךְ יְיָ קְרֵיתִי וּלְוָת בְּשֻׁלְוְתָא דְּלָא אֶזְדָּעְזַע לְעָלְמִין׃ 10 מָה מְמוֹן אִית בִּדְמִי בְּמֵחְתִּי לְבֵית קְבוּרְתָּא אֶפְשַׁר דְּיוֹדוּן קָדָמָךְ דְּשָׁכְבִין בְּעַפְרָא אֶפְשַׁר דְּיִתְנוּן קְשׁוֹטָךְ׃ 11 קַבֵּל יְיָ צְלוֹתִי וְחוּם עֲלַי יְיָ הֲוֵי סָעִיד לִי׃ 12 אַפֵּכְתָּ אֵילוּיַי לְחִנְגִין לִי שַׁרְיְתָא שַׁקִּי וְזַרְזַחְתַּנִי חֶדְוָה׃ 13 מִן בְּגַלָּל דְּיִשַׁבְּחוּנָךְ יַקִּירֵי עָלְמָא וְלָא יִשְׁתְּקוּן יְיָ אֱלָהִי לְעָלַם אוֹדֵה קָדָמָךְ׃

לא

1 לְשַׁבָּחָא תְּשַׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃ 2 בְּמֵימְרָךְ יְיָ סְבָרֵת לָא אֶבְהַת לְעָלַם בְּצִדְקָתָךְ שֵׁזִיב יָתִי׃ 3 אַצְלֵי לְוָתִי אוּדְנָךְ בְּסָרְהוּבְיָא פְּצָא יָתִי הֲוֵי לִי לְטַיָּנָר כְּרָךְ עֲשִׂין לְחוּסָנָא כְּרֵיכָא לְמִפְרַק יָתִי׃ 4 אֲרוּם תְּקָפִי וְרַחֲצָנִי אַתְּ מִן בְּגַלָּל שְׁמָךְ דַּבַּר יָתִי וְזִין יָתִי׃ 5 חַפֵּיק יָתִי מִמַּצְדָּתָא דְנַן דְּכַמְנוּן אַמְטוּלְתִּי אֲרוּם אַנְתְּ עֻשְׂנִי׃ 6 בִּידָךְ אַפְקֵיד רוּחִי פְּרַקְתָּ יָתִי יְיָ אֱלָהָא קַשִׁיטָא׃ 7 שְׂנֵיתִי דָּנְטָרִין עוֹבְדִין דְּמֵימְרָא וַאֲנָא בְּמֵימְרָךְ יְיָ אִתְרְחֵצִית׃

* Psalmus cantici in dedicatione domus Dauid. XXIX.

EXaltabo te Dñe, quoniã ſuſcepiſti me, & nõ delectaſti inimicos meos ſup me.
* Dñe Deus meus clamaui ad te, & ſanaſti me. *Dñe eduxiſti ab inferno animã meã, ſaluaſti me à deſcẽdentibus in lacũ. *Pſallite Domino ſancti eius,& cõfitemini memoriæ ſanctitatis eius. * Quoniam ira in indignatione eius, & vita in voluntate eius. Ad veſperum demorabitur fletus, & ad matutinum lætitia. *Ego autem dixi in abundantia mea: Non mouebor in æternum. *Domine in voluntate tua præſtitiſti decori meo virtutem. auertiſti autem faciem tuam,& factus ſum conturbatus.
* Ad te Domine clamabo, & ad Deum meum deprecabor. *Quæ vtilitas in ſanguine meo, dum deſcendo in corruptionem? nunquid confitebitur tibi puluis, aut annunciabit veritatem tuam?
* Audiuit Dominus & miſertus eſt mei: Dominus factus eſt adiutor meus.
* Conuertiſti planctum meum in gaudium mihi; conſcidiſti ſaccum meum, & circundediſti me lætitia. * Vt cantet tibi gloria mea, & non compungar: Domine Deus meus in æternum confitebor tibi.

* In finem Pſalmus Dauid,pro extaſi. XXX.

IN te Domine ſperaui,non confundar in æternum; in iuſtitia tua libera me & eripe me.*Inclina ad me aurem tuam,accelera vt eruas me. eſto mihi in Deum protectorem, & in domum refugij, vt ſaluum me facias. * Quoniam fortitudo mea & refugium meum es tu, & propter nomen tuum deduces me & enutries me. * Educes me de laqueo hoc quem abſconderunt mihi, quoniam tu es protector meus Domine.*In manus tuas*commendabo ſpiritum meum. redemiſti me Domine Deus veritatis. * Odiſti obſeruantes vanitates ſuperuacuè. ego autẽ in Domino ſperaui.

*commendo Luc.23.f

1 * Ψαλμὸς ᾠδῆς τοῦ ἐγκαινισμοῦ τοῦ οἴκου δαυίδ.
κθ'.
2 * Ὑψώσω σε κύριε, ὅτι ὑπελαβές με, καὶ οὐκ εὐφρα-
3 νας τοὺς ἐχθρούς μου ἐπ' ἐμέ. * κύριε ὁ θεός μου ἐκέ-
4 κραξα πρὸς σέ, καὶ ἰάσω με. * κύριε ἀνήγαγες ἐξ
ἅδου τὴν ψυχήν μου, ἔσωσάς με ἀπὸ τῶν καταβαινόντων
5 εἰς λάκκον. * ψάλατε τῷ κυρίῳ οἱ ὅσιοι αὐτοῦ, καὶ
ἐξομολογεῖσθε τῇ μνήμῃ τῆς ἁγιωσύνης αὐτοῦ.
6 * ὅτι ὀργὴ ἐν τῷ θυμῷ αὐτοῦ, καὶ ζωὴ ἐν τῷ θελήματι
αὐτοῦ. τὲσπέρας αὐλισθήσεται κλαυθμός, καὶ εἰς πρωὶ
7 ἀγαλλίασις. * ἐγὼ δὲ εἶπα ἐν τῇ εὐθηνίᾳ μου, οὐ-
μὴ σαλευθῶ εἰς τὸν αἰῶνα.
8 * κύριε ἐν τῷ θελήματί σου παρέσχου τῷ κάλλει μου
δυνάμιν. ἀπέστρεψας δὲ τὸ πρόσωπόν σου, καὶ ἐγενήθην
9 ταραχωδής. * πρὸς σὲ κύριε κεκράξομαι,
καὶ πρὸς τὸν θεόν μου δεηθήσομαι.
10 * τίς ὠφέλεια ἐν τῷ αἵματί μου, ἐν τῷ καταβαίνειν
με εἰς διαφθοράν; μὴ ἐξομολογήσεταί σοι χοῦς; ἢ ἀ-
ναγγελεῖ τὴν ἀλήθειάν σου;
11 * ἤκουσε κύριος καὶ ἐλέησέ με· κύριος ἐγενήθη βοηθός
12 μου. * ἔστρεψας τὸν κοπετόν μου εἰς χαρὰν ἐμοί· διέρ-
ρηξας τὸν σάκκον μου, καὶ περιέζωσάς με εὐφροσύνην.
13 * ὅπως ἂν ψάλῃ σοι ἡ δόξα μου, καὶ οὐ μὴ κατανυγῶ·
κύριε ὁ θεός μου εἰς τὸν αἰῶνα ἐξομολογήσομαί σοι.

1 * Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ἐκστάσεως.
λ'.
2 * Ἐπὶ σοὶ κύριε ἤλπισα, μὴ καταισχυνθείην εἰς τὸν αἰῶ-
να, ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ῥῦσαί με καὶ ἐξελοῦ με.
3 * κλῖνον πρός με τὸ οὖς σου, τάχυνον τοῦ ἐξελέσθαι
με. γένου μοι εἰς θεὸν ὑπερασπιστήν, καὶ εἰς οἶκον κατα-
4 φυγῆς τοῦ σῶσαί με. * ὅτι περαίωμά μου καὶ κατα-
φυγή μου εἶ σύ, καὶ σύνεσιν τοῦ ὀνόματός σου ὁδηγήσεις με,
5 καὶ διατρέψεις με. * ἐξάξεις με ἐκ παγίδος ταύτης
ἧς ἔκρυψάν μοι, ὅτι σὺ εἶ ὑπερασπιστής μου κύριε·
6 * εἰς χεῖράς σου παραθήσομαι τὸ πνεῦμά μου. ἐλυ-
7 τρώσω με κύριε ὁ θεὸς τῆς ἀληθείας. * ἐμίσησας τοὺς
διαφυλάσσοντας ματαιότητας διακενῆς. ἐγὼ δὲ ἐπὶ τῷ
κυρίῳ ἤλπισα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Laus cantici pro dedicatione domus ſanctuarij hymnus Dauidi. XXX.

EXaltabo te Domine, quoniam erexiſti me, & non lętificaſti inimicos meos de me. 3 Domine Deus meus oraui coram te, & ſanaſti me. 4 Domine eduxiſti de inferno animam meam: confirmaſti me,ne deſcenderem in domum ſepulchri. 5 Laudate coram Domino pij eius, & confitemini, in memoriam reuocate ſanctitatem ipſius. 6 Quoniam momentanea eſt ira eius: vita æterna in bona voluntate eius: ad veſperum demorabitur fletus, manè verò excitat cum cantico. 7 Et ego dixi cùm ſederem in tranquillitate,Non mouebor in æternum.
8 Domine in voluntate tua aſtituſti montibus validis: ſubduxiſti maieſtatem tuam,& conturbatus ſum. 9 Coram te Domine clamabo, & ad Deum meum orabo. 10 Quod lucrum in ſanguine meo, ſi deſcendero in locum ſepulchri? nunquid poſſunt confiteri coram te qui iacent in puluere? nunquid poſſunt annunciare veritatem tuam? 11 Accipe orationem meam Domine, & miſerere mei Domine; ſis adiutor mihi. 12 Conuertiſti luctum meum in choros: mihi ſoluiſti ſaccum meum, & cinxiſti me lætitia. 13 Vt laudent te honorabiles mundi, & non taceant; Domine Deus meus in æternum confitebor tibi.

1 Ad canendum Hymnus Dauidi. PSAL. XXXI.

IN verbum tuum Domine ſperaui; non confundar in æternum; in iuſtitia tua libera me. 3 Inclina ad me aurem tuam: velociter libera me. eſto mihi in petram munitam & fortem,in robur arcis;vt redimas me. 4 Quoniam fortitudo mea & fiducia mea tu es: propter nomen tuum duc me,& enutri me. 5 Educes me de laqueo iſto quem abſconderunt propter me, quia tu es fortitudo mea. 6 In manu tua commendabo ſpiritum meum: redemiſti me Domine Deus verax. 7 Odi conſeruantes opera vanitati & mendacio ſimilia: ego autem in Domino confiſus ſum.

8 * אָגִילָה וְאֶשְׂמְחָה בְחַסְדֶּךָ אֲשֶׁר רָאִיתָ אֶת־עָנְיִי
יָדַעְתָּ בְצָרוֹת נַפְשִׁי׃
9 * וְלֹא הִסְגַּרְתָּנִי בְּיַד אוֹיֵב הֶעֱמַדְתָּ בַמֶּרְחָב רַגְלָי׃
10 * חָנֵּנִי יְהוָה כִּי צַר לִי עָשְׁשָׁה בְכַעַס עֵינִי נַפְשִׁי
וּבִטְנִי׃
11 * כִּי כָלוּ בְיָגוֹן חַיַּי וּשְׁנוֹתַי בַּאֲנָחָה כָּשַׁל בַּעֲוֹנִי
כֹחִי וַעֲצָמַי עָשֵׁשׁוּ׃
12 * מִכָּל־צֹרְרַי הָיִיתִי חֶרְפָּה וְלִשְׁכֵנַי מְאֹד וּפַחַד
לְמְיָדָעַי רֹאַי בַחוּץ נָדְדוּ מִמֶּנִּי׃
13 * נִשְׁכַּחְתִּי כְּמֵת מִלֵּב הָיִיתִי כִּכְלִי אֹבֵד׃
14 * כִּי שָׁמַעְתִּי דִבַּת רַבִּים מָגוֹר מִסָּבִיב בְּהִוָּסְדָם
יַחַד עָלַי לָקַחַת נַפְשִׁי זָמָמוּ׃
15 * וַאֲנִי עָלֶיךָ בָטַחְתִּי יְהוָה אָמַרְתִּי אֱלֹהַי אָתָּה׃
16 * בְּיָדֶךָ עִתֹּתָי הַצִּילֵנִי מִיַּד־אוֹיְבַי וּמֵרֹדְפָי׃
17 * הָאִירָה פָנֶיךָ עַל־עַבְדֶּךָ הוֹשִׁיעֵנִי בְחַסְדֶּךָ׃
18 * יְהוָה אַל־אֵבוֹשָׁה כִּי קְרָאתִיךָ יֵבשׁוּ רְשָׁעִים
יִדְמוּ לִשְׁאוֹל׃
19 * תֵּאָלַמְנָה שִׂפְתֵי שֶׁקֶר הַדֹּבְרוֹת עַל־צַדִּיק עָתָק
בְּגַאֲוָה וָבוּז׃
20 * מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר־צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים
בָּךְ נֶגֶד בְּנֵי אָדָם׃
21 * תַּסְתִּירֵם בְּסֵתֶר פָּנֶיךָ מֵרְכְסֵי אִישׁ תִּצְפְּנֵם
בְּסֻכָּה מֵרִיב לְשֹׁנוֹת׃
22 * בָּרוּךְ יְהוָה כִּי הִפְלִיא חַסְדּוֹ לִי בְּעִיר מָצוֹר׃
23 * וַאֲנִי אָמַרְתִּי בְחָפְזִי נִגְרַזְתִּי מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ אָכֵן
שָׁמַעְתָּ קוֹל תַּחֲנוּנַי בְּשַׁוְּעִי אֵלֶיךָ׃
24 * אֶהֱבוּ אֶת־יְהוָה כָּל־חֲסִידָיו אֱמוּנִים נֹצֵר יְהוָה
וּמְשַׁלֵּם עַל־יֶתֶר עֹשֵׂה גָאוֹן׃
25 * חִזְקוּ וְיַאֲמֵץ לְבַבְכֶם כָּל־הַמְיַחֲלִים לַיהוָה׃

8 * *Exultabo & lætabor in miſericordia tua, quoniam vidiſti afflictionem meam, cognouiſti tribulationem animæ meæ.*
9 * *Et non concluſiſti me in manu inimici, ſtatuiſti in latitudine pedes meos.*
10 * *Miſerere mei Domine quoniam tribulor: caligauit in furore oculus meus, anima mea & venter meus.*
11 * *Quia conſumptæ ſunt in mœrore vitæ meæ, & anni mei in gemitu: infirmata eſt in iniquitate virtus mea, & oſſa mea contabuerunt.*
12 * *Apud omnes hoſtes meos factus ſum opprobrium, & vicinis meis nimis, et timor notis meis: qui videbant me in plateis, fugiebãt à me.*
13 * *Obliuioni traditus ſum quaſi mortuus à corde: factus ſum quaſi vas perditum.*
14 * *Audiui enim opprobriũm multorum congregationem in circuitu, cùm inirent conſilium aduerſum me, vt auferrent animam meam, co-*
15 *gitauerunt.* * *Ego autem in te ſperaui Domine: dixi, Deus meus es tu.*
16 * *In manu tua tempora mea: libera me de manu inimicorum meorum et perſequentiũ me.*
17 * *Oſtende faciem tuam ſuper ſeruum tuum: ſalua me in miſericordia tua.*
18 * *Domine ne confundar, quia inuocaui te: confundantur impij, taceant in inferno.*
19 * *Muta fiant labia mendacij, quæ loquũtur contra iuſtum dura in ſuperbia & deſpectione.*
20 * *Quàm multa eſt bonitas tua quam abſcondiſti timentibus te: operatus es ſperantibus in*
21 *te in conſpectu filiorum hominum!* * *Abſcondes eos in protectione vultus tui à duritia viri: abſcondes eos in vmbra à contradictione linguarum.*
22 * *Benedictus Dominus qui mirabilem fecit miſericordiã ſuam mihi in ciuitate munita.*
23 * *Ego dixi in ſtupore meo, Proiectus ſum à conſpectu oculorum tuorum: ergo ne audiſti vocem deprecationis meæ dum clamarem ad te?*
24 * *Diligite Dominum omnes ſancti eius: fideles ſeruat Dominus, & retribuet his qui ſatis operantur ſuperbiam.*
25 * *Confortamini & roboretur cor veſtrum, omnes qui expectatis Dominum.*

תרגום

8 אֵבוּעַ וְאֶחְדֵּי בְּטוּבָךְ דִּי חֲמֵיתָא יַת סְגוּפִי יְדַעְתָּא בְּעָקְתִין דְּנַפְשִׁי׃ 9 וְלָא מְסַרְתַּנִי בִּיד בְּעַל דְּבָבָא אֲקֵימְתָּא לִרְוָחָא רַגְלַי׃
10 חוּס עֲלַי יְיָ אֲרוּם עַיִק לִי חַשְׁכַת מַרְגְּנָא עֵינִי אִטְעַק נַפְשִׁי וּכְרֵיסִי׃ 11 אֲרוּם יִשְׁתֵּצוּן בְּרוֹגְנָא יוֹמֵי וּשְׁנוֹתַי בְּתוּנַחְתָּא אִתְקַל בְּחוּבִי
חֵילִי וְאַבְרֵי מִתְכְּלִיאוּ חֲשָׁכוּן׃ 12 יַתִּיר מִכָּל מְעִיקֵי הֲוֵיתִי חְסוּדָא וּלְשָׁבְנֵי לַחֲדָא וּדְלוּחָא לְיַדְּעִין לִי דְּחָמְיִן לִי בְּשׁוּקָא עֲרָקוּן מִן קֳדָמַי׃
13 אִתְנְשֵׁיתִי חֵיךְ שְׁכִיבָא דְּמִתְיַאֵשׁ מִלְּבָא הֲוֵיתִי לְמָאן דְּפָחַר דְּמִתְבַּר׃ 14 אֲרוּם שְׁמַעְתָּ טַב וּבִישׁ דַּאֲמִרִין עֲלַי עַמְמִין סַגִּיעִין רְתֵיכָא
מֵחֲזַר חֲזוֹר בְּאִתְכַּנָּשׁוּתְהוֹן עֲלַי לְמִסַּב נַפְשִׁי חֲשִׁבוּ׃ 15 וַאֲנָא בְּמֵימְרָךְ הְתְרְחֵצִית יְיָ אֲמָרִית אֱלָהִי אַנְתְּ׃
16 בִּידָךְ אִנּוּן זְמָנֵי פְּרָקֵנָךְ פְּצֵה יָתִי מִיַּד בַּעֲלֵי דְבָבַי וּמְרַדְפָי׃ 17 אַנְהַר סְבַר אַפָּךְ עַל עַבְדָּךְ פְּרוֹק יָתִי בְּטוּבָךְ׃
18 יְיָ לָא אֶבְהַת אֲרוּם קְרֵיתָךְ יִבְהָתוּן רְשִׁיעַיָּא וְשִׁתְתְּקוּן לְבֵית קְבוּרְתָּא׃ 19 תְּתְפַּקְּקוּן שִׂפְוַיָּא דְּמַלְּלָן שְׁקָרָא דְּמְסָרְלִין עַל
צַדִּיקָיָא גְּדוּפִין בְּגֵיוּתָנוּתָא וּבְסָרָנוּתָא׃ 20 כְּמָה סַגִּי טוּבָךְ דְּאַשְׁכַּחְתָּא לְדַחֲלַיִן מִנָּךְ עֲבַדְתָּ לְסַבְּרִין בְּמֵימְרָךְ לְמִפְרַע לְהוֹן אֲגַר טָב קֳבֵיל
בְּנֵי נָשָׁא׃ 21 תְּטַמְּרִנּוּן בְּטוּמְרָא בְּעִידָן רְגָזָךְ מִגְּבֵרֵי גְּדוּד תַּשְׁוִינּוּן כְּד בְּמְטַלְלָתָא מְחַגְּרַת לְיִשְׁנָיָא׃
22 בְּרִיךְ יְיָ אֲרוּם פְּרִישׁ טִיבוּתֵהּ לִי בְּקִרְתָּא כְּרִיכְתָּא׃ 23 וַאֲנָא אֲמָרִית בְּאִתְבַּעוּתִי לְמֵעְרוֹק אִשְׁתֵּצִיתִי מְקֳבֵיל יְקָרָךְ בְּקִשְׁטָא
שְׁמַעְתָּ קַל צְלוֹתִי בְּאִתְחַנָּנוּתִי לְוָתָךְ׃ 24 רְחוּמוּ יַת יְיָ כָּל חֲסִידוֹהִי מְהֵימְנַיָּא נָטַר מְבִישׁ יְיָ וּפָרַע עַל דְּרָבְנֵי דְּעָבְדִין גֵּיוּתָנוּתָא׃
25 תְּקִיפוּ וְיִתְעַלֵּם לִבְכוֹן כָּל דְּרַחֲצִין בְּמֵימְרָא דַיְיָ׃

*Exultabo & lætabor in miſericordia tua: quoniã reſpexiſti in humilitatẽ meam: ſaluaſti de neceſsitatibus animã meã. *Et nõ cõcluſiſti me in manus inimicorũ, ſtatuiſti in loco ſpatioſo pedes meos. *Miſerere mei Dñe, quoniã tribulor. conturbatus eſt in ira oculus meus, anima mea & vẽter me⁹. *Quoniam defecit in dolore vita mea, & anni mei in gemitib⁹. Infirmata eſt in paupertate virtus mea, & oſſa mea cõturbata ſunt. * Super omnes inimicos meos factus ſum opprobriũ, & vicinis meis valdè, & timor notis meis. Qui videbãt me foras fugerunt à me. *Obliuioni datus ſum tanquã mortuus à corde. Factus ſum tanquã vas perditũ: *Quoniã audiui vituperationẽ multorũ commorantiũ in circuitu. In eo dũ cõuenirẽt ipſi ſimul aduerſum me, accipere animã meam cõſiliati ſunt. *Ego autem in te Dñe ſperaui. dixi: Tu es Deus meus: *In manibus tuis ſortes meæ. Eripe me de manu inimicorũ meorum & à perſequẽtibus me. * Illuſtra faciẽ tuã ſup ſeruum tuum. ſaluum me fac in miſericordia tua. *Dñe non cõfundar, quoniã inuocaui te. Erubeſcãt impij & deducãtur in infernũ. *Muta fiãt labia doloſa, quę loquũtur aduerſus iuſtũ iniq tatẽ in ſupbia &* cõtẽptu. *Quàm magna multitudo dulcedinis tuę Dñe, quam abſcondiſti timentibus te! Perfeciſti eis qui ſperãt in te, in conſpectu filiorum hominum. *Abſcõdes eos in abſcondito faciei tuæ à cõturbatione hominum. proteges eos in tabernaculo* à contradictione linguarum. *Benedictus Dñs; quoniam mirificauit miſericordiam ſuam *in ciuitate munita. * Ego autẽ dixi in exceſſu mẽtis meę, Proiectus ſum à facie oculorum tuorum. Propter hoc exaudiſti vocem orationis meæ dum clamarem ad te. *Diligite Dñm omnes ſancti eius, quoniã veritates requirit Dñs, & retribuit abũdãter faciẽtibus ſupbiã. *Viriliter agite & cõfortetur cor veſtrũ oẽs q ſperatis in Dño.

8 *ἀγαλλιάσομαι καὶ εὐφρανθήσομαι ἐπὶ τῷ ἐλέει σου· ὅτι ἐπεῖδες ἐπὶ τὴν ταπείνωσίν μου, ἔσωσας ἐκ τῶν ἀνάγκων τὴν ψυχήν μου. 9 *καὶ οὐ συνέκλεισάς με εἰς χεῖρας ἐχθρῶν, ἔστησας ἐν εὐρυχώρῳ τοὺς πόδας μου.

10 *ἐλέησόν με κύριε, ὅτι θλίβομαι. ἐταράχθη ἐν θυμῷ ὁ ὀφθαλμός μου, ἡ ψυχή μου καὶ ἡ γαστήρ μου.

11 *ὅτι ἐξέλιπεν ἐν ὀδυνῃ ἡ ζωή μου, καὶ τὰ ἔτη μου ἐν στεναγμοῖς. ἠσθένησεν ἐν πτωχείᾳ ἡ ἰσχύς μου, καὶ τὰ ὀστᾶ μου ἐταράχθησαν.

12 *ὑπὲρ πάντας τοὺς ἐχθρούς μου ἐγενήθην ὄνειδος, καὶ τοῖς γείτοσί μου σφόδρα, καὶ φόβος τοῖς γνωστοῖς μου. οἱ θεωροῦντές με ἔξω ἔφυγον ἀπ' ἐμοῦ.

13 *ἐπελήσθην ὡσεὶ νεκρὸς ἀπὸ καρδίας. ἐγενήθην ὡσεὶ 14 σκεῦος ἀπολωλός. *ὅτι ἤκουσα ψόγον πολλῶν παροικούντων κυκλόθεν. ἐν τῷ συναχθῆναι αὐτοὺς ἅμα ἐπ' ἐμέ, τοῦ λαβεῖν τὴν ψυχήν μου ἐβουλεύσαντο.

15 *ἐγὼ δὲ ἐπὶ σοὶ κύριε ἤλπισα· εἶπα, σὺ εἶ ὁ θεός μου·

16 *ἐν ταῖς χερσί σου οἱ κλῆροί μου. ῥῦσαί με ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν μου, καὶ ἐκ τῶν καταδιωκόντων με.

17 *ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ τὸν δοῦλόν σου. σῶ- 18 σόν με ἐν τῷ ἐλέει σου· *κύριε μὴ καταισχυνθείην ὅτι ἐπεκαλεσάμην σε. αἰσχυνθείησαν ἀσεβεῖς καὶ καταχθείησαν εἰς ἅδου.

19 *ἀλαλα γενηθήτω τὰ χείλη τὰ δόλια, τὰ λαλοῦντα κατὰ δικαίου ἀνομίαν ἐν ὑπερηφανίᾳ καὶ ἐξουδενώσει.

20 *ὡς πολὺ τὸ πλῆθος τῆς χρηστότητός σου κύριε, ἣν ἔκρυψας τοῖς φοβουμένοις σε. ἐξειργάσω τοῖς ἐλπίζουσιν ἐπὶ 21 σέ, ἐνώπιον τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων. *καταικρύψεις αὐτοὺς ἐν ἀποκρύφῳ τοῦ προσώπου σου ἀπὸ ταραχῆς ἀνθρώπων. σκεπάσεις αὐτοὺς ἐν σκηνῇ ἀπὸ ἀντιλογίας γλώσ- 22 σῶν. *εὐλογητὸς κύριος, ὅτι ἐθαυμάσωσε τὸ ἔλεος 23 αὐτοῦ ἐν πόλει περιοχῆς. *ἐγὼ δὲ εἶπα ἐν τῇ ἐκστάσει μου, ἀπέῤῥιμμαι ἀπὸ προσώπου τῶν ὀφθαλμῶν σου. διὰ τοῦτο εἰσήκουσας τῆς φωνῆς τῆς δεήσεώς μου ἐν τῷ κεκραγέ- 24 ναι με πρὸς σέ. *ἀγαπήσατε τὸν κύριον πάντες οἱ ὅσιοι αὐτοῦ, ὅτι ἀλήθειας ἐκζητεῖ κύριος, καὶ ἀνταποδίδωσι τοῖς περισσῶς ποιοῦσιν ὑπερηφανίαν.

25 *ἀνδρίζεσθε καὶ κραταιούσθω ἡ καρδία ὑμῶν πάντες οἱ ἐλπίζοντες ἐπὶ κύριον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Gaudebo & exultabo in bonitate tua, quòd reſpexeris afflictionem meam: nouiſti anguſtias animæ meæ. [9] Nec tradidiſti me in manu inimicorum meorum; obfirmaſti in latitudine pedes meos. [10] Miſerere mei Domine, quoniam infeſtatio adeſt mihi; caligauit præ ira oculus meus, conſtricta eſt anima mea & venter meus. [11] Quoniam exciſi ſunt in mœrore dies mei, & anni mei in ſuſpirio: corruit in peccato meo virtus mea, & membra mea præ conſumptione denigrata ſunt. [12] Præ omnibus qui angunt me, factus ſum opprobrium, & vicinis meis valdè, & terror iis qui me norunt: qui videbant me in platea fugerunt, à conſpectu meo. [13] Obliuioni traditus ſum ſicut iacens qui deſpondet animum. factus ſum in vas teſtaceum quod frangitur. [14] Quoniam audiui famam malam quam dicunt contra me populi multi: tremor circumquaque: cùm conuenirent ſimul contra me, de capienda anima mea cogitauerunt. [15] Et ego in verbo tuo confiſus ſum Domine. dixi, Deus meus es tu. [16] In manu tua ſunt tempora redemptionis tuæ: libera me de manu inimicorum meorum & à perſecutoribus meis. [17] Lucêre fac aſpectum faciei tuæ ſuper ſeruum tuum; redime me bonitate tua. [18] Domine non confundar, quoniam inuocaui te: confundantur impij, obmuteſcant & deſcendant in domum ſepulchri. [19] Muta fiant labia quæ loquuntur mendacium, quæ proferunt aduerſus iuſtos opprobria in ſuperbia & contemptu. [20] Quàm magna eſt bonitas tua quam abſcondiſti timentibus te! operatus es ſperantibus in verbo tuo, vt reddas eis præmium bonum coram filiis hominum. [21] Abſcondes eos in occulto in tempore iræ tuæ: à viris exercitus occultabis eos veluti in vmbraculo à contradictione linguarum. [22] Benedictus Dominus, quoniam mirandam exhibuit bonitatem ſuam mihi in ciuitate munita. [23] Ego autem dixi cùm quærebam aufugere, Succiſus ſum à præſentia gloriæ tuæ. in veritate audiſti vocem orationis meę cùm deprecarer ad te. [24] Diligite Dñm omnes pij eius: fideles cuſtodit à malo Dominus, & retribuit elatis qui operantur ſuperbiam. [25] Confortamini, & roboretur cor veſtrum, omnes qui confiditis in verbo Domini.

לב

1 * לְדָוִד מַשְׂכִּיל אַשְׁרֵי נְשׁוּי־פֶּשַׁע כְּסוּי חַטָּאָה :
2 * אַשְׁרֵי־אָדָם לֹא יַחְשֹׁב יְהוָה לוֹ עָוֹן וְאֵין בְּרוּחוֹ רְמִיָּה :
3 * כִּי הֶחֱרַשְׁתִּי בָּלוּ עַצְמַי בְּשַׁאֲגָתִי כָּל־הַיּוֹם :
4 * כִּי יוֹמָם וָלַיְלָה תִּכְבַּד עָלַי יָדֶךָ נֶהְפַּךְ לְשַׁדִּי בְּחַרְבֹנֵי קַיִץ סֶלָה :
5 * חַטָּאתִי אוֹדִיעֲךָ וַעֲוֹנִי לֹא כִסִּיתִי אָמַרְתִּי אוֹדֶה עַל־פְּשָׁעַי לַיהוָה וְאַתָּה נָשָׂאתָ עֲוֹן חַטָּאתִי סֶלָה :
6 * עַל־זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל־חָסִיד אֵלֶיךָ לְעֵת מְצֹא רַק לְשֶׁטֶף מַיִם רַבִּים אֵלָיו לֹא יַגִּיעוּ :
7 * אַתָּה־סֵתֶר לִי מִצַּר תִּצְּרֵנִי רָנֵּי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה :
8 * אַשְׂכִּילְךָ וְאוֹרְךָ בְּדֶרֶךְ־זוּ תֵּלֵךְ אִיעֲצָה עָלֶיךָ עֵינִי :
9 * אַל־תִּהְיוּ כְּסוּס כְּפֶרֶד אֵין הָבִין בְּמֶתֶג־וָרֶסֶן עֶדְיוֹ לִבְלוֹם בַּל קְרַב אֵלֶיךָ :
10 * רַבִּים מַכְאוֹבִים לָרָשָׁע וְהַבּוֹטֵחַ בַּיהוָה חֶסֶד יְסוֹבְבֶנּוּ :
11 * שִׂמְחוּ בַיהוָה וְגִילוּ צַדִּיקִים וְהַרְנִינוּ כָּל־יִשְׁרֵי־לֵב :

לג

1 * רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּיהוָה לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִלָּה :
2 * הוֹדוּ לַיהוָה בְּכִנּוֹר בְּנֵבֶל עָשׂוֹר זַמְּרוּ־לוֹ :
3 * שִׁירוּ־לוֹ שִׁיר חָדָשׁ הֵיטִיבוּ נַגֵּן בִּתְרוּעָה :
4 * כִּי־יָשָׁר דְּבַר־יְהוָה וְכָל־מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה :
5 * אֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט חֶסֶד יְהוָה מָלְאָה הָאָרֶץ :
6 * בִּדְבַר יְהוָה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל־צְבָאָם :
7 * כֹּנֵס כַּנֵּד מֵי הַיָּם נֹתֵן בְּאוֹצָרוֹת תְּהוֹמוֹת :
8 * יִירְאוּ מֵיְהוָה כָּל־הָאָרֶץ מִמֶּנּוּ יָגוּרוּ כָּל־יוֹשְׁבֵי תֵבֵל :

1 * *Eruditio Dauid.* PSAL. XXXII.
BEatus cui dimissa est iniquitas, & absconditum est peccatum.
2 * *Beatus homo cui non imputabit Dominus iniquitatem, nec est in spiritu eius dolus.*
3 * *Quoniam tacui, attrita sunt ossa mea in rugitu meo tota die.*
4 * *Die enim ac nocte grauatur super me manus tua: versatus sum in miseria mea cùm exarserit æstas. Semper.*
5 * *Peccatum meum notum faciam tibi, & iniquitatem meam non abscondi. dixi: Confitebor scelus meum Domino, & tu dimisisti iniquitatem peccati mei. Semper.*
6 * *Pro hac orabit omnis misericors ad te tempus inueniens, vt cùm inũdauerint aquæ multæ, ad illum non accedant.*
7 * *Tu es protectio mea, ab hoste custodies me: laus mea saluans circundabis me. Semper.*
8 * *Docebo te & monstrabo tibi viã per quã ambules, cogitabo de te oculo meo.*
9 * *Nolite fieri sicut equus & mulus, quibus non est intellectus: in camo & freno maxillas eorum constringe qui non accedunt ad te.*
10 * *Multi dolores impij: confidentem autem in Domino misericordia circundabit.*
11 * *Lætamini in Domino & exultate iusti, et laudate eum omnes recti corde.*

PSAL. XXXIII.

1 LAudate iusti Dominum, rectos decet laus-
2 tio. * *Confitemini Domino in cithara, in psalterio decachordo cantate ei.*
3 * *Cantate ei canticum nouũ, diligenter psallite ei in iubilo.*
4 * *Quoniam rectum est verbum Domini, & omne opus eius in fide.*
5 * *Diligit iustitiam & iudicium, misericordia Domini plena est terra.*
6 * *Verbo Domini cæli firmati sunt, & spiritu oris eius omnis ornatus eorum.*
7 * *Congregans quasi in vtrem aquas maris, ponens in thesauris abyssos.*
8 * *Timeat Dominum omnis terra, ipsum formident vniuersi habitatores orbis.*

תרגום

לב

1 לְדָוִד שְׁכָלָא טוּבוֹתֵי דְּבַר נָשָׂא דְּשָׁבְקִין לֵהּ מָרְדּוֹתֵי חָפְיָן עַל חֲטָאָה :
2 טוּבוֹתֵי דְּבַר נָשָׂא דְּלָא יְחַשֵּׁב יְיָ לֵהּ עָוְיָן וְלֵית בְּרוּחֵיהּ נְכְלָא :
3 אֲרוּם שְׁתִיקַת מִפְּתְגָמַי אוֹרַיְתָא בְּלָעַן גַּרְמַי בְּנַהֲמוּתִי כָּל יוֹמָא :
4 אֲרוּם יוֹמָם וְלֵילֵי תְּקִיפַת עֲלַי מַחֲתָךְ אִתְהַפַּךְ רוּטְבֵי לְיַבָּשָׁא דְקַיְטָא לְעָלְמִין :
5 חוֹבְתִי אוֹדַעִינָךְ וַעֲוָיָתִי לָא חֲפֵיתִי אֲמָרֵת אוֹדֵה עֲלֵי מָרוֹדַי לַייָ וְאַנְתְּ שְׁבַקְתָּ עָוְיָן חוֹבִי לָעָלְמִין :
6 עַל מְטוּל דָּא יְצַלֵּי כָּל חֲסִירָא לְוָתָךְ לְעִידַן רְעוּתָא לְחוֹד לְעִידַן דַּייְתוּן עַמְמִין סַגִּיעִין הֵיךְ סַיָּא לְיַהֲוֹה לָא יִמְטוּן לְסַבָּאשָׁא :
7 אַנְתְּ טְמוֹר לִי בְּסִטְרָךְ תִּטְרְנַנִי בַּעֲיַת שֵׁזָבוּתָא תַּחְזְרַנִי לָעָלְמִין :
8 אַשְׂכְּלִנָּךְ וְאַלְפִנָּךְ בְּאוֹרַח דָּנָן תֵּהָךְ אֶמְלְכִנָּךְ וְאַשְׁוִי עֲלָךְ לְטָבָא עֵינִי :
9 לָא תֶהְווֹן הֵיךְ סוּסְיָא הֵיךְ כּוּרְנָא דְּלֵית לְהוֹן בִּינָא בְּזָמָא וּבְפוּרְמְבְיָא תְּקוֹנֵהּ לְאִתְחַסָּמָא דְּהָדְרִיא לָא יְקָרֵב לְוָתָךְ :
10 סְגִיעֵי כְּאֵבִין לְרַשִּׁיעָא וְדִדְרָחֵץ בְּמֵימְרָא דַייָ טִיבוּתָא יַחְזְרִנֵּהּ :
11 חֲדוּ בְּמֵימְרָא דַייָ וּבוּעוּ צַדִּיקַיָּא וְשַׁבְּחוּ כָּל תְּרִיצֵי רַעְיוֹנָא :

לג

1 שַׁבְּחוּ קֳדָמוֹהִי שִׁירְתָא חַדְתָא אוֹטִיבוּ לְנַגָּנָא בְּיַבָּבָא :
2 אֲרוּם תַּקִּין פִּתְגָמָא דַייָ וְכָל עוֹבָדוֹהִי בְּהֵימָנוּתָא :
3 רַחֵם צְדָקָתָא וְדִינָא טוֹבָא דַייָ מָלְיָא אַרְעָא :
4 בְּמֵימְרָא דַייָ שְׁמַיָּא אִתְעֲבָדוּ וּבְרוּחָא דְפֻמֵּהּ כָּל חֵילֵיהוֹן :
5 דְּמַכְנֵשׁ הֵיךְ זִיקָא מַוֵי דְיַמָּא יָהֵבְנוּן בְּאֻפּוֹתֵיקִי תְּהוֹמַיָּא :
6 דְּחוֹלוּ מִן קֳדָם יְיָ כָּל יָתְבֵי אַרְעָא מִנֵּהּ יִרְתְּחוּן כָּל דָּיָרֵי תֵּבֵל :

* Psalmus Dauid intellectus. XXXI.

Rom. 4. a BEati quorum remiſſę ſunt iniqtates, & quorũ tecta ſunt peccata. * Beat⁹ vir cui
* impu- nõ *imputabit Dñs peccatũ, neq; eſt in *ore
tauit ei ſpiritu eius dolus. * Quoniã tacui, inueterauerunt oſſa mea, dum clamarẽ tota die. * Quoniã
ærumna mea die ac nocte grauata eſt ſuper me manus tua, cõuerſus ſum in *ęrumnã, dũ confingitur mihi ſpina. * Delictũ meum cognitum
* tibi *feci, & iniuſtitiam meam non abſcondi. Dixi, Cõfitebor aduerſum me iniuſtitiam
peccatũ meã Dño, & tu remiſiſti impietatẽ *cordis mei. * Pro hac orabit ad te omnis ſanct⁹ in
tempore oportuno. Veruntamẽ in diluuio aquarũ multarũ ad eum non approximabunt. * Tu meũ es refugium à tribulatione
quę circũdedit me, exultatio mea, erue me à circundantibus me. Intellectum tibi dabo & inſtruam te in via hac qua gradieris, firmabo ſuper te oculos meos. * Nolite
fieri ſicut equus & mulus, quibus non eſt intellectus. In camo & freno maxillas eorum conſtringe, qui non approximant ad te. * Multa flagella peccatoris; ſperantem
autem in Domino miſericordia circundabit. * Lætamini in Domino & exultate iuſti, & gloriamini omnes recti corde.

In finem * *Pſalmus Dauid, ſine titulo apud Hebræos.*

XXXII.

EXultate iuſti in Domino, rectos decet collaudatio. * Confitemini Domino
in cithara, in pſalterio decem chordarum pſallite illi. * Cantate ei canticum nouum:
bene pſallite ei in vociferatione. * Quia
* eſt rectum *verbum Domini, & omnia opera eius in fide. * Diligit miſericordiam & iudicium Dominus, miſericordia Domini
* eſt plena * terra. * Verbo Domini cæli firmati ſunt, & ſpiritu oris eius omnis virtus eorum. * Congregans ſicut *vtrem aquas maris, ponens in theſauris abyſſos. * Timeat
Dominum omnis terra, ab eo autem commoueantur omnes inhabitantes orbem.

1 * Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ, συνέσεως. λά.

Μακάριοι ὧν ἀφεἰθησαν αἱ ἀνομίαι, καὶ ὧν ἐπεκα-
2 λύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι. * μακάριος ἀνὴρ, ᾧ οὐ
μὴ λογίσηται κύριος ἁμαρτίαν, οὐδὲ ἔστιν ἐν τῷ στόματι
3 αὐτοῦ δόλος. * ὅτι ἐσίγησα, ἐπαλαιώθη τὰ ὀστᾶ μου,
ἀπὸ τοῦ κεκράζειν με ὅλην τὴν ἡμέραν.
4 * ὅτι ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐβαρύνθη ἐπ' ἐμὲ ἡ χεὶρ σου,
ἐστράφην εἰς ταλαιπωρίαν, ἐν τῷ ἐμπαγῆναί μοι ἄκαν-
5 θαν. * τὴν ἀνομίαν μου ἐγνώρισα, καὶ τὴν ἁμαρτίαν
μου οὐκ ἐκάλυψα. εἶπα, ἐξαγορεύσω κατ' ἐμοῦ τὴν ἀ-
νομίαν μου τῷ κυρίῳ, καὶ σὺ ἀφῆκας τὴν ἀσέβειαν τῆς
6 καρδίας μου. * ὑπὲρ ταύτης προσεύξεται πρὸς σὲ πᾶς
ὅσιος ἐν καιρῷ εὐθέτῳ. πλὴν ἐν κατακλυσμῷ ὑδάτων
πολλῶν πρὸς αὐτὸν οὐκ ἐγγιοῦσι.
7 * σύ μου εἶ καταφυγὴ ἀπὸ θλίψεως τῆς περιεχούσης
με, τὸ ἀγαλλίαμά μου λύτρωσαί με ἀπὸ τῶν κυκλω-
8 σάντων με. * συνιεπῶ σε καὶ συμβιβῶ σε ἐν ὁδῷ
ταύτῃ ᾗ πορεύσῃ, ἐπιστηρίσω ἐπὶ σὲ τοὺς ὀφθαλμούς μου.
9 * μὴ γίνεσθε ὡς ἵππος καὶ ἡμίονος, οἷς οὐκ ἔστι σωφρο-
σύνη. ἐν κημῷ καὶ χαλινῷ τὰς σιαγόνας αὐτῶν ἄγξαις, τῶν
μὴ ἐγγιζόντων πρὸς σέ.
10 * πολλαὶ αἱ μάστιγες τοῦ ἁμαρτωλοῦ, τὸν δὲ ἐλπίζον-
τα ἐπὶ κύριον ἔλεος κυκλώσει.
11 * εὐφράνθητε ἐπὶ κύριον καὶ ἀγαλλιᾶσθε δίκαιοι, καὶ
καυχᾶσθε πάντες οἱ εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ.
1 * Ψαλμὸς τῷ δαυίδ, ὅτε ἐτίγραφος παρ'
ἑβραίοις. λδ'.

Ἀγαλλιᾶσθε δίκαιοι ἐν κυρίῳ, τοῖς εὐθέσι πρέπει αἴ-
2 νεσις. * ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ ἐν κιθάρᾳ, ἐν ψαλ-
3 τηρίῳ δεκαχόρδῳ ψάλατε αὐτῷ. * ᾄσατε αὐτῷ ᾆσμα
καινόν· καλῶς ψάλατε αὐτῷ ἐν ἀλαλαγμῷ.
4 * ὅτι εὐθὴς ὁ λόγος τοῦ κυρίου, καὶ πάντα τὰ ἔργα αὐ-
5 τοῦ ἐν πίστει. * ἀγαπᾷ ἐλεημοσύνην καὶ κρίσιν ὁ κύ-
6 ριος, τοῦ ἐλέους κυρίου πλήρης ἡ γῆ. * τῷ λόγῳ κυρίου οἱ
οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν, καὶ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ
7 πᾶσα ἡ δυνάμις αὐτῶν. * συνάγων ὡσεὶ ἀσκὸν ὕδατα
θαλάσσης, θεὶς ἐν θησαυροῖς ἀβύσσους.
8 * φοβηθήτω τὸν κύριον πᾶσα ἡ γῆ· ἀπ' αὐτοῦ δὲ σα-
λευθήτωσαν πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν οἰκουμένην.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[1] Dauidi intellectus. PSAL. XXXII.

BEatus filius hominis cui remiſſa ſunt ſcelera ſua, & cuius obtectum eſt peccatum. [2] Beatus filius hominis cui non imputabit Dominus iniquitatem, & non eſt in ſpiritu eius dolus. [3] Quoniam tacui à verbis Legis: inueteraſcunt oſſa mea ob rugitum meum tota die.
[4] Quoniam die ac nocte inualuit ſuper me percuſſio tua: conuerſus eſt vitor meus in ſiccitatem æſtatis ſemper. [5] Delictum meum notum faciam tibi, & iniquitatem meam non abſcondi. dixi, Confitebor ſcelera mea Dño, & tu remiſiſti impietatem delicti mei in ęternum. [6] Propterea orabit omnis pius ad te in tempore acceptabili: verùm in tempore quo venient populi multi veluti aquæ, ad eũ non appropinquabunt vt malum inferant. [7] Tu abſconſio es mihi; in latere tuo cuſtodies me; canticis redemptionis circundabis me in æternum. [8] Intellectum dabo tibi & docebo te: in via hac incedes; conſulam tibi, & ponam ſuper te in bonum oculum meum. [9] Ne fueritis ſicut equus & ſicut mulus, quibus non eſt intellectus: in camo & freno erit ornatus eorũ, vt conſtringantur ſimul, ne accedant ad te. [10] Multi dolores ſunt impio; qui verò confidit in verbo Domini, benignitas circundabit eum. [11] Lætamini in Verbo Domini & exultate iuſti, & laudes dicite omnes quorum ſunt rectæ cogitationes.

PSAL. XXXIII.

LAudes dicite iuſti coram Domino: rectos decet laudatio. [2] Confitemini coram Domino in cithara, in nablo decem chordarum laudate eum. [3] Cantate coram eo canticum nouum: pulchrè agite pſallendo in iubilo. [4] Quoniam rectum eſt Verbum Domini, & omnia opera eius in fide. [5] Amat iuſtitiam & iudicium: bonitate Domini plena eſt terra. [6] Verbo Domini cæli facti ſunt, & ſpiritu oris eius omnis exercitus eorum. [7] Congregans ſicut vter aquas maris, poſuit eas in apothecis abyſſorum. [8] Timete ab aſpectu Domini omnes habitatores terræ: ab eo contremiſcant omnes orbis incolæ.

9 כִּי הוּא אָמַר וַיֶּהִי הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד׃
10 יְהוָה הֵפִיר עֲצַת־גּוֹיִם הִנִּיא מַחְשְׁבוֹת עַמִּים׃
11 עֲצַת יְהוָה לְעוֹלָם תַּעֲמֹד מַחְשְׁבוֹת לִבּוֹ לְדֹר וָדֹר׃
12 אַשְׁרֵי הַגּוֹי אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהָיו הָעָם בָּחַר לְנַחֲלָה לוֹ׃
13 מִשָּׁמַיִם הִבִּיט יְהוָה רָאָה אֶת־כָּל־בְּנֵי הָאָדָם׃
14 מִמְּכוֹן־שִׁבְתּוֹ הִשְׁגִּיחַ אֶל כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ׃
15 הַיֹּצֵר יַחַד לִבָּם הַמֵּבִין אֶל־כָּל־מַעֲשֵׂיהֶם׃
16 אֵין־הַמֶּלֶךְ נוֹשָׁע בְּרֹב־חָיִל גִּבּוֹר לֹא־יִנָּצֵל בְּרֹב־כֹּחַ׃
17 שֶׁקֶר הַסּוּס לִתְשׁוּעָה וּבְרֹב חֵילוֹ לֹא יְמַלֵּט׃
18 הִנֵּה עֵין יְהוָה אֶל־יְרֵאָיו לַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ׃
19 לְהַצִּיל מִמָּוֶת נַפְשָׁם וּלְחַיּוֹתָם בָּרָעָב׃
20 נַפְשֵׁנוּ חִכְּתָה לַיהוָה עֶזְרֵנוּ וּמָגִנֵּנוּ הוּא׃
21 כִּי־בוֹ יִשְׂמַח לִבֵּנוּ כִּי בְשֵׁם קָדְשׁוֹ בָטָחְנוּ׃
22 יְהִי־חַסְדְּךָ יְהוָה עָלֵינוּ כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ׃

לד

1 לְדָוִד בְּשַׁנּוֹתוֹ אֶת־טַעְמוֹ לִפְנֵי אֲבִימֶלֶךְ וַיְגָרְשֵׁהוּ וַיֵּלַךְ׃
2 אֲבָרְכָה אֶת־יְהוָה בְּכָל־עֵת תָּמִיד תְּהִלָּתוֹ בְּפִי׃
3 בַּיהוָה תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים וְיִשְׂמָחוּ׃
4 גַּדְּלוּ לַיהוָה אִתִּי וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו׃
5 דָּרַשְׁתִּי אֶת־יְהוָה וְעָנָנִי וּמִכָּל־מְגוּרוֹתַי הִצִּילָנִי׃
6 הִבִּיטוּ אֵלָיו וְנָהָרוּ וּפְנֵיהֶם אַל־יֶחְפָּרוּ׃
7 זֶה עָנִי קָרָא וַיהוָה שָׁמֵעַ וּמִכָּל־צָרוֹתָיו הוֹשִׁיעוֹ׃
8 חֹנֶה מַלְאַךְ־יְהוָה סָבִיב לִירֵאָיו וַיְחַלְּצֵם׃
9 טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי־טוֹב יְהוָה אַשְׁרֵי־גֶבֶר יֶחֱסֶה־בּוֹ׃

9 * *Quia ipse dixit & factus est: ipso præci-*
10 *piente stetit.* * *Dominus absoluit consilia gen-*
tium: irritas facit cogitationes populorum.
11 * *Consilium autem Domini stabit in æternũ,*
cogitationes cordis eius in generatione & gene-
12 *rationem.* * *Beata gens cuius est Dominus*
Deus eius; populus quem elegit in hæreditatem
13 *sibi.* * *De cælo respexit Dominus, vidit omnes*
14 *filios Adam:* * *De firmissimo solio suo pro-*
spexit vniuersos habitatores terræ.
15 * *Fingens pariter corda eorum, intelligens*
omnia opera eorum.
16 * *Non saluatur rex in multitudine exerci-*
tus, nec fortis liberabitur in multitudine vir-
17 *tutis.* * *Fallax equus ad salutem, et in mul-*
titudine roboris sui non saluabitur.
18 * *Ecce oculi Domini super timentes eum, et*
expectantes misericordiam eius.
19 * *Vt eruat de morte animas eorum, & vi-*
uificet eos in fame.
20 * *Anima nostra expectauit Dominum, au-*
xilium nostrum & clypeus noster est.
21 * *In ipso enim lætabitur cor nostrum, quia*
in nomine sancto eius sperauimus.
22 * *Sit misericordia tua Domine super nos, si-*
cut expectauimus in te.

1 * *Dauid, quando mutauit os suum coră A-*
bimelech & eiecit eum & abijt.

PSAL. XXXIIII.

2 B*Enedicam Dominum in omni tempore, sem-*
3 *per laus eius in ore meo.* * *In Domino lau-*
dabitur anima mea; audient mites et lætabun-
4 *tur.* * *Magnificate Dominum mecum, &*
exaltabimus nomen eius pariter.
5 * *Quæsiui Dominum & exaudiuit me, &*
de omnibus angustiis meis liberauit me.
6 * *Respicite ad eum & confluite: & vultus*
vestri non erubescent.
7 * *Hic pauper clamauit, & Dominus exau-*
diuit, & de omnibus tribulationibus eius sal-
8 *uauit eum.* * *Circundat angelus Domini in*
gyro timentes eum, & eruet eos.
9 * *Gustate & videte quoniam bonus Do-*
minus: beatus vir qui sperat in eo.

תרגום

9 אֲרוּם הוּא אֲמַר וְהֲוֵי הוּא פַּקֵּד וְאִתְקַיֵּם׃ 10 יְיָ חַבֵּר מַלְכַּת עַמְמַיָּא בַּטֵּל מַחְשָׁבַת אֻמַּיָּא׃ 11 מִלְכָּא דַּייָ לְעָלַם קָיְמָא מַחְשָׁבַת לִבֵּיהּ לְדָרֵי דָרַיָּא׃ 12 טוּבְהוֹן דְּעַם נָשָׁא דַּייָ אֱלָהֵיהּ עַמָּא דְּאִתְרְעִי לַאֲחָסָנָא לֵהּ׃ 13 מִן שְׁמַיָּא אוּדִיק יְיָ חָמָא לְיָת כָּל בְּנֵי נָשָׁא׃ 14 מִמְּדוֹר בֵּית מוֹתְבֵהּ אִסְתַּכַּל לְוָת כָּל יָתְבֵי אַרְעָא׃ 15 דִּי בְרָא יַתְהוֹן מְכַוֵּן כַּחֲדָא לְבֵהוֹן וּמִתְבּוֹנֵן לְכָל עוֹבָדֵיהוֹן׃ 16 לֵית מַלְכָּא מְתְפָּרַק בְּסַגְיֵי חֵילָא גִּבָּרָא לָא מִתְפְּצֵי בְּסַגְיֵי תֻקְפָּא׃ 17 שְׁקָרָא סוּסְיָא לְפָרְקָנָא וּבְסַגְיֵי תֻקְפֵּהּ לָא יְשֵׁיזֵב׃ 18 הָא עֵינָא דַייָ לְדַחֲלִין מָנֵּהּ וּלְסָבְרִין לְטִיבוּתֵהּ׃ 19 לְמִפְצָא מְמוֹתָא נַפְשָׁהוֹן וּלְקַיָּמוּתְהוֹן בְּאוּלְצָנָא׃ 20 נַפְשָׁנָא מְסַתְּכְיָא לְפָרְקָנָא דַייָ סְעוֹדָנָא וְתָרִיסָנָא הוּא׃ 21 אֲרוּם בְּמֵימְרֵהּ יְחֵדִי לִבָּנָא מְטוּל דִּבְשׁוּם קֻדְשֵׁהּ אִתְרְחָצְנָא׃ 22 יְהֵא טוּבָךְ יְיָ עֲלָנָא הֵיכְמָה דְּסָבְרִין לָךְ׃

לד

1 לְדָוִד כַּד שַׁנִּי יַת סַדְרֵהּ קֳדָם אֲבִימֶלֶךְ וּפְטָרֵהּ וַאֲזַל׃ 2 אֲבָרֵךְ יַת יְיָ בְּכָל עִדָּן תְּדִירָא תְּשֻׁבְחְתֵּיהּ בְּפֻמִּי׃ 3 בְּמֵימְרָא דַייָ תִּשְׁתַּבַּח נַפְשִׁי יִשְׁמְעוּן עֲנָוָתָנֵי וְיֵחְדוּן׃ 4 הַבוּ רְבוּתָא קֳדָם יְיָ עִמִּי וּנְרוֹמֵם שְׁמֵהּ כַּחֲדָא׃ 5 בְּעֵיתָ אֶלְפָן מִן קֳדָם יְיָ וַעֲנָנִי יָתִי וּמִכָּל דַּחֲלָתַי פְּצָאנִי יָתִי׃ 6 אִסְתַּכְלוּ לְוָתֵהּ וְאַנְהָרוּ וַאֲפֵיהוֹן לָא יֶעֱבָאנוּ׃ 7 דֵּין עֲנָיָא קָרֵי וַייָ שְׁמַע וּמִכָּל עַקְתוֹתֵהּ פְּרָקֵהּ׃ 8 שָׁרֵי מַלְאָכָא דַייָ חָזוּר חָזוּר לְדָחֲלוֹתֵהּ וְשֵׁזְבִנּוּן׃ 9 אִשְׁתְּמוֹדְעוּ וְחָמוֹן אֲרוּם טָב יְיָ טוּבֵהּ דְּגַבְרָא דְּאִתְרְחִיץ בְּמֵימְרֵהּ׃

*Quoniam ipſe dixit,& facta ſunt,ipſe mãdauit & creata ſunt. *Dñs diſſipat con- Iaſ. 14. Iud. 16.
ſilia gentium, reprobat autẽ cogitationes populorũ, & reprobat cõſilia principum.
*Conſiliũ autem Dñi in æternũ manet, cogitationes cordis eius in generatione & generationem. *Beata gens cuius eſt Dñs Deus eius, populus quem elegit in hæreditatem ſibi. *De cælo reſpexit Dñs, vidit omnes filios hominum. *De præparato habitaculo ſuo reſpexit ſuper omnes qui habitant terram. *Qui finxit ſigillatim corda eorum, qui intelligit omnia opera eorum. *Non ſaluatur rex per multam virtutem, & gigas nõ ſaluabitur in multitudine virtutis ſuæ. *Fallax equus ad ſalutem; in abundantia autem virtutis ſuæ nõ ſaluabitur. *Ecce oculi Domini ſuper metuẽtes eum, ⋆ ſperãtes ſuper miſericordia eius. *Vt eruat à morte animas eorum,& alat eos in fame. *Anima autẽ noſtra *ſuſtinebit Dñm, quoniam adiutor & protector noſter eſt. *Quia in eo lętabitur cor noſtrum,& in nomine ſancto eius ſperauimus. *Fiat Domine miſericordia tua ſuper nos, quẽadmodũ ſperauimus in te.

*Pſalmus Dauid, ⋆cùm immutauit vultum ſuum coram Abimelech,& dimiſit eum,& abijt. PSAL. XXXIII. 1.Reg. 21.d.

BEnedicam Dñm in omni tẽpore, ſemper laus eius in ore meo. *In Dño laudabitur anima mea, audiant manſueti & lætentur. *Magnificate Dñm mecum,& exaltemus nomen eius in idipſum. *Exquiſiui Dñm, & exaudiuit me, & ex omnibus tribulationibus meis eripuit me.

*Accedite ad eum & illuminamini, & facies veſtræ nõ confundentur. *Iſte pauper clamauit, & Dominus exaudiuit eum, & ex omnibus tribulationibus eius ſaluauit eũ. *⋆Caſtrametabitur angelus Dñi in circuitu timentium eum, & eripiet eos. *Guſtate & videte, quoniam ſuauis eſt Dominus. beatus vir, qui ſperat in eo.

9 *ὅτι αὐτὸς εἶπε καὶ ἐγενήθησαν· αὐτὸς ἐνετείλατο καὶ ἐκτίσθησαν.
10 *κύριος διασκεδάζει βουλὰς ἐθνῶν, ἀθετεῖ δὲ λογισμοὺς λαῶν, καὶ ἀθετεῖ βουλὰς ἀρχόντων.
11 *ἡ δὲ βουλὴ τοῦ κυρίου εἰς τὸν αἰῶνα μένει, λογισμοὶ τῆς καρδίας αὐτοῦ εἰς γενεὰν καὶ γενεάν.
12 *μακάριον τὸ ἔθνος οὗ ἐστι κύριος ὁ θεὸς αὐτοῦ, λαὸς ὃν ἐξελέξατο εἰς κληρονομίαν ἑαυτῷ.
13 *ἐξ οὐρανοῦ ἐπέβλεψεν ὁ κύριος, εἶδε πάντας τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.
14 *ἐξ ἑτοίμου κατοικητηρίου αὐτοῦ ἐπέβλεψεν ἐπὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν.
15 *ὁ πλάσας κατὰ μόνας τὰς καρδίας αὐτῶν, ὁ συνιεὶς εἰς πάντα τὰ ἔργα αὐτῶν.
16 *οὐ σῴζεται βασιλεὺς διὰ πολλὴν δύναμιν, καὶ γίγας οὐ σωθήσεται ἐν πλήθει ἰσχύος αὐτοῦ.
17 *ψευδὴς ἵππος εἰς σωτηρίαν, ἐν δὲ πλήθει δυνάμεως αὐτοῦ οὐ σωθήσεται.
18 *ἰδοὺ ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ τοὺς φοβουμένους αὐτόν, τοὺς ἐλπίζοντας ἐπὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ
19 *ῥύσασθαι ἐκ θανάτου τὰς ψυχὰς αὐτῶν, καὶ διαθρέψαι αὐτοὺς ἐν λιμῷ.
20 *ἡ δὲ ψυχὴ ἡμῶν ὑπομένει τὸν κύριον, ὅτι βοηθὸς καὶ ὑπερασπιστὴς ἡμῶν ἐστιν.
21 *ὅτι ἐν αὐτῷ εὐφρανθήσεται ἡ καρδία ἡμῶν, καὶ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ ἠλπίσαμεν.
22 *γενοίτω κύριε τὸ ἔλεός σου ἐφ' ἡμᾶς, καθάπερ ἠλπίσαμέν σε.

1 *Ψαλμὸς τῷ δαυίδ, ὅτε ἠλλοίωσε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐναντίον ἀβιμέλεχ καὶ ἀπέλυσεν αὐτὸν καὶ ἀπῆλθεν. λγ'.
2 *Εὐλογήσω τὸν κύριον ἐν παντὶ καιρῷ, διαπαντὸς ἡ αἴνεσις αὐτοῦ ἐν τῷ στόματί μου.
3 *ἐν τῷ κυρίῳ ἐπαινεθήσεται ἡ ψυχή μου, ἀκουσάτωσαν πραεῖς καὶ εὐφρανθήτωσαν.
4 *μεγαλύνατε τὸν κύριον σὺν ἐμοί, καὶ ὑψώσωμεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τὸ αὐτό.
5 *ἐξεζήτησα τὸν κύριον, καὶ ἐπήκουσέ μου, καὶ ἐκ πασῶν τῶν θλίψεών μου ἐρρύσατό με.
6 *προσέλθετε πρὸς αὐτὸν καὶ φωτίσθητε, καὶ τὰ πρόσωπα ὑμῶν οὐ μὴ καταισχυνθῇ.
7 *οὗτος ὁ πτωχὸς ἐκέκραξε, καὶ ὁ κύριος εἰσήκουσεν αὐτοῦ, καὶ ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ ἔσωσεν αὐτόν.
8 *παρεμβαλεῖ ἄγγελος κυρίου κύκλῳ τῶν φοβουμένων αὐτόν, καὶ ῥύσεται αὐτούς.
9 *γεύσασθε καὶ ἴδετε, ὅτι χρηστὸς ὁ κύριος· μακάριος ἀνήρ, ὃς ἐλπίζει ἐπ' αὐτόν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[9] Quoniam ipſe dixit & fuit: ipſe mandauit & ſubſtitit. [10] Dominus diſſipat conſilium populorum: irritas facit cogitationes nationum. [11] Conſilium Domini in æternum permanet: cogitationes cordis eius in generationes generationum.
[12] Beatus eſt filius hominis, cuius DOMINVS eſt Deus eius: populus quem elegit, in hæreditatem ſibi.
[13] De cælo reſpexit Dominus, vidit omnes filios hominum. [14] De habitatione domus hoſpitij ſui reſpexit ſuper omnes qui habitant terram. [15] Qui creauit eos, vnit ſimul corda eorum, & intelligit omnia opera eorum. [16] Non eſt rex qui ſaluetur multitudine exercitus: gigas quoque non euadit multa fortitudine. [17] Fallax eſt equus ad ſalutem, & propter ingentem fortitudinem ſuam non ſaluatur. [18] Ecce oculus Domini eſt ſuper timentes eum, & ſperantes in benignitate eius. [19] Vt eripiat à morte animas eorum, & paſcat eos in fame. [20] Anima noſtra expectat redemptionem Domini: auxilium enim noſtrum & ſcutum noſtrum ipſe eſt. [21] Quoniam in verbo eius lætabitur cor noſtrum, eo quòd in nomine ſancto eius ſperauimus.
[22] Sit miſericordia tua Domine ſuper nos, quemadmodum ſperamus in te.

[1] Dauidis quando mutauit ſenſum ſuum coram Abimelech, & reliquit eum, & abijt. PSAL. XXXIII.

BEnedicam Domino in omni tempore ſemper: laus eius in ore meo. [3] In verbo Domini laudabitur anima mea: audient manſueti & lætabuntur. [4] Afferte magnificentiam coram Domino mecũ, & exaltemus nomen eius ſimul. [5] Quæſiui doctrinam à conſpectu Domini & reſpondit mihi: & de omnibus timoribus meis liberauit me. [6] Reſpexerunt ad eum & illuminati ſunt: & facies eorum non ſunt confuſæ. [7] Sic pauper clamauit, & Dominus exaudiuit. & de omnibus tribulationibus eius liberauit eum.
[8] Immoratur angelus Domini in circuitu timentium eum, & liberauit eos. [9] Percipite & videte, quoniam bonus eſt Dominus; beatus homo qui confiſus eſt in verbo eius!

10 * יִרְאוּ אֶת־יְהוָה קְדֹשָׁיו כִּי־אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו׃
11 * כְּפִירִים רָשׁוּ וְרָעֵבוּ וְדֹרְשֵׁי יְהוָה לֹא־יַחְסְרוּ כָל־טוֹב׃
12 * לְכוּ־בָנִים שִׁמְעוּ־לִי יִרְאַת יְהוָה אֲלַמֶּדְכֶם׃
13 * מִי־הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים אֹהֵב יָמִים לִרְאוֹת טוֹב׃
14 * נְצֹר לְשׁוֹנְךָ מֵרָע וּשְׂפָתֶיךָ מִדַּבֵּר מִרְמָה׃
15 * סוּר מֵרָע וַעֲשֵׂה־טוֹב בַּקֵּשׁ שָׁלוֹם וְרָדְפֵהוּ׃
16 * עֵינֵי יְהוָה אֶל־צַדִּיקִים וְאָזְנָיו אֶל־שַׁוְעָתָם׃
17 * פְּנֵי יְהוָה בְּעֹשֵׂי רָע לְהַכְרִית מֵאֶרֶץ זִכְרָם׃
18 * צָעֲקוּ וַיהוָה שָׁמֵעַ וּמִכָּל־צָרוֹתָם הִצִּילָם׃
19 * קָרוֹב יְהוָה לְנִשְׁבְּרֵי־לֵב וְאֶת־דַּכְאֵי־רוּחַ יוֹשִׁיעַ׃
20 * רַבּוֹת רָעוֹת צַדִּיק וּמִכֻּלָּם יַצִּילֶנּוּ יְהוָה׃
21 * שֹׁמֵר כָּל־עַצְמוֹתָיו אַחַת מֵהֵנָּה לֹא נִשְׁבָּרָה׃
22 * תְּמוֹתֵת רָשָׁע רָעָה וְשֹׂנְאֵי צַדִּיק יֶאְשָׁמוּ׃
23 * פוֹדֶה יְהוָה נֶפֶשׁ עֲבָדָיו וְלֹא יֶאְשְׁמוּ כָּל־הַחוֹסִים בּוֹ׃

לה

1 * לְדָוִד רִיבָה יְהוָה אֶת־יְרִיבַי לְחַם אֶת־לֹחֲמָי׃
2 * הַחֲזֵק מָגֵן וְצִנָּה וְקוּמָה בְּעֶזְרָתִי׃
3 * וְהָרֵק חֲנִית וְסְגֹר לִקְרַאת רדְפַי אֱמֹר לְנַפְשִׁי יְשׁוּעָתֵךְ אָנִי׃
4 * יֵבֹשׁוּ וְיִכָּלְמוּ מְבַקְשֵׁי נַפְשִׁי יִסֹּגוּ אָחוֹר וְיַחְפְּרוּ חֹשְׁבֵי רָעָתִי׃
5 * יִהְיוּ כְמֹץ לִפְנֵי־רוּחַ וּמַלְאַךְ יְהוָה דוֹחֶה׃
6 * יְהִי־דַרְכָּם חֹשֶׁךְ וַחֲלַקְלַקּוֹת וּמַלְאַךְ יְהוָה רדְפָם׃
7 * כִּי־חִנָּם טָמְנוּ־לִי שַׁחַת רִשְׁתָּם חִנָּם חָפְרוּ לְנַפְשִׁי׃
8 * תְּבוֹאֵהוּ שׁוֹאָה לֹא יֵדָע וְרִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר־טָמַן תִּלְכְּדוֹ בְּשׁוֹאָה יִפָּל־בָּהּ׃
9 * וְנַפְשִׁי תָּגִיל בַּיהוָה תָּשִׂישׂ בִּישׁוּעָתוֹ׃

10 * *Timete Dominum sancti eius, quoniam non est inopia timentibus eum.*
11 * *Leones indiguerunt & esurierunt: quærentibus autem Dominum, non deerit omne bo-*
12 *num.* * *Venite filij, audite me, timorem Domini docebo vos.*
13 * * *Quis est vir qui velit vitam, diligens dies*
14 *videre bonos?* * *Custodi linguam tuam à malo, & labia tua ne loquantur dolum.*
15 * *Recede à malo & fac bonũ: quære pacem,*
16 *& persequere eam.* * *Oculi Domini ad iustos, & aures eius ad clamores eorum.*
17 * *Vultus autem Domini super facientes mala, vt perdat de terra memoriam eorum.*
18 * *Clamauerunt, & Dominus exaudiuit, & ex omnibus tribulationibus eorũ liberauit eos.*
19 * *Iuxtà est Dominus contritis corde, & confractos spiritu saluabit.*
20 * *Multæ tribulationes iusti, & ex omnibus illis liberabit eum Dominus.*
21 * *Custodit Dominus omnia ossa eius: vnum*
22 *ex eis non confringetur.* * *Interficiet impium malitia, & odientes iustum culpabuntur.*
23 * *Redimet Dominus animas seruorum suorum, & non peccabunt omnes sperantes in eo.*

1 *Dauid.* PSAL. XXXV.

IVdica Domine aduersarios meos, pugna contra impugnantes me.
2 * *Apprehende scutum & hastam, & con-*
3 *surge in adiutorium meum.* * *Euagina gladium & præoccupa ex aduerso persequentes me: dic*
4 *animæ meæ, Salus tua ego sum.* * *Confundantur & reuereantur qui quærũt animam meam; conuertantur retrorsum, & confundantur qui*
5 *cogitant mihi mala.* * *Fiant sicut puluis ante faciem venti, & angelus Domini impellat.*
6 * *Sit via eorum tenebræ & lubricum, &*
7 *angelus Domini persequatur eos.* * *Quia frustra absconderunt mihi insidias retis sui, sine*
8 *causa foderunt animæ meæ.* * *Veniat ei calamitas quam ignorat, & rete suum quod abscondit, comprehendat eum, & cadat in laqueum.*
9 * *Anima autem mea exultabit in Domino, lætabitur in salute sua.*

תרגום

10 דְּחִלוּ מִן קֳדָם יְיָ קַדִּישׁוֹהִי אֲרוֹם לֵית חְסָרָנָא לְדַחֲלוֹהִי׃ 11 בְּנֵי אַרְיָוָא אִתְמַסְכִּנוּ וּכְפַנוּ וְתָבְעֵי אֱלָפָנָא דַּיְיָ לָא חָסְרִין כָּל טוּבָא׃
12 אֱזֹלוּ בְנַיָּא קַבְּלוּ מִנִּי דַּחֲלַתָּא דַּיְיָ אֲאַלֵּף יַתְכוֹן׃ 13 מַן גַּבְרָא דְּבָעֵי חַיֵּי רָחֵם יוֹמַיָּא לְמֶחֱמֵי טוּבָא׃ 14 טוֹר לִישָׁנָךְ מִבִּישׁ
וְשִׂפְוָתָךְ מִלְּמַלָּלָא נִיכְלָא׃ 15 זוֹר מִבִּישׁ וֶעְבֵד טָב בְּעֵי שְׁלָמָא וּרְדָף בָּתְרוֹהִי׃ 16 עֵינוֹי דַּיְיָ לְוַת צַדִּיקַיָּא וְאָרְנוֹהִי לְקָבְלָא צְלוֹתְהוֹן׃
17 פַּרְצוּפָא דַּיְיָ רְגִיזִין בְּעָבְדֵי בִּישָׁא לְשֵׁיצָאָה מִן אַרְעָא דַּכְרַנְהוֹן׃ 18 צָלְיָן צַדִּיקַיָּא וּקְדָם יְיָ שָׁמְיַע וּמִכֹּל עַקְתְהוֹן פְּצָאִינוּן׃
19 קָרִיב יְיָ לְתָבְיֵרֵי לִבָּא וְיָת מַדְכִּיכֵי רוּחָא יְפָרוֹק׃ 20 סַגִּיעִין בִּישִׁין מְעָרְעָן לְצַדִּיקָא וּמִן כְּלְהוֹן פְּצָא לֵהּ יְיָ׃ 21 נָטַר לְכָל־הוֹן
אֱרָרוֹהִי חָדָא מִנְּהוֹן לָא מְתַבְּרָא׃ 22 מִיתוּתָא דְּרִשִׁיעָא בִּישָׁא וְשָׂנְאֵי צַדִּיקָא יִתְחַיְבוּן׃ 23 פָּרִיק יְיָ נַפְשָׁא דְּעַבְדּוֹהִי וְלָא מִתְחַיְבִין
כָּל דְּסָבְרִין בְּמֵימְרֵהּ׃

לה

1 לְדָוִד אִתְרַבַּב יְיָ בְּמֵרֵי תְּגָרָתִי סְדַר קְרָבָא קֳדָם בַּעֲלֵי קְרָבוּתִי׃ 2 אַתְקֵף תְּרִיס וַעֲגִיל וְקוּם בְּסַעְדִי׃ 3 וּשְׁלוֹף מְזֹרְנִיתָא
וּטְרוֹק תִּיקָא וְזַמֵּן לְאוֹרָעוּת רַדְפֵי אֱמַר לְנַפְשִׁי פֻּרְקָנֵךְ אֲנָא׃ 4 יְבָהֲתוּן וְיִכְסְפוּן תַּבְעֵי נַפְשִׁי יְרָתְעוּן לַאֲחוֹרָא וְיִתְבַּנְעוּן חָשְׁבֵי בִּישָׁתִי׃
5 יְהוֹן חֵיךְ מוֹזָא קֳדָם זַעֲפָא וּמַלְאָכָא דַּיְיָ דָחֵי׃ 6 יְהֵי אָרְחָתְהוֹן חֲשׁוֹכָא וְחַכִּירָא וּמַלְאָכָא דַּיְיָ רָדַף לְהוֹן׃ 7 אֲרוֹם
מַגָּן פָּרְשׁוּ לְוָתִי שִׁיחַ מְצָדְחָהוֹן מַגָּן כְּמִנוּ לְנַפְשִׁי׃ 8 תֵּיתֵי לֵהּ שְׁלִיָּא וְלָא יְדַע וּמְצָדְתֵיהּ דִּי פְרַשׂ תְּצִידֵהּ בְּשִׁלְיָא יִפַּל בָּהּ׃
9 וְנַפְשִׁי תֶּחְדֵּי בְּמֵימְרָא דַּיְיָ תְּרִיץ בְּפֻרְקָנֵהּ׃

*Timete Dominum omnes ſancti eius, quoniam non eſt inopia timentibus eum.

*Diuites egauerunt & eſurierunt: inquirentes autem Dominum, non minuentur omni bono. *Venite filij audite me, timorem Domini docebo vos. *Quis eſt homo qui vult vitam, *diligēs dies videre bonos? *Prohibe linguam tuam à malo, & labia tua ne loquantur dolum.

*Diuerte à malo, & fac bonum; inquire pacem & perſequere eam. *Oculi Dñi ſuper iuſtos, & aures eius in preces eorum.

*Vultus aũt Dñi ſuper facientes mala, vt perdat de terra memoriã eorum. *Clamauerunt iuſti, & Dñs exaudiuit eos, & ex omnibus tribulationibus eorum liberauit eos. *Iuxtà *Dñs ijs qui tribulato ſunt corde, & humiles ſpiritu ſaluabit. *Multæ tribulationes iuſtorum, & de omnibus ijs liberabit eos Dñs. *Cuſtodit Dñs omnia oſſa eorum, vnum ex ijs non conteretur.

*Mors peccatorum peſſima, & qui oderunt iuſtum, delinquent. *Redimet Dominus animas ſeruorũ ſuorum, & non delinquent omnes qui ſperant in eo.

*Pſalmus *Dauid. XXXIIII.

IVdica Domine nocentes me, expugna impugnantes me. *Apprehende arma & ſcutum, & exurge in adiutoriũ meum.

*Effunde frameam, & conclude aduerſus eos qui perſequuntur me: dic animæ meæ, Salus tua ſum ego. *Confundãtur & reuereantur quærẽtes animã meam. Auertãtur retrorſum, & cõfundantur cogitantes mihi mala. *Fiant tanquã puluis ante faciem venti, & angelus Dñi coarctãs eos.

*Fiat via eorũ tenebræ & lubricum, & angelus Dñi perſequẽs eos. *Quoniã gratis abſcõderũt mihi interitum laquei ſui, ſuperuacuè exprobrauerũt animã meam.

*Veniat illi laqueꝰ, quẽ ignorat, & captio quam abſcõdit, apphẽdat eũ, & in laqueũ cadat in ipſum. *Anima aũt mea exultabit in Dño, delectabitur ſup ſalutari ſuo.

10 *φοβήθητε τὸν κύριον πάντες ⓐ ἅγιοι αὐτοῦ, ὅτι οὐκ
11 ἔστιν ὑστέρημα τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. *πλούσιοι ἐπτώ-
χευσαν καὶ ἐπείνασαν· ⓐ οἱ δὲ ἐκζητοῦντες τὸν κύριον, οὐκ
12 ἐλαττωθήσονται παντὸς ἀγαθοῦ. *δεῦτε τέκνα ἀκούσατέ
13 μου, φόβον κυρίου διδάξω ὑμᾶς. *τίς ἐστιν ἄνθρωπος ὁ
14 θέλων ζωὴν, ἀγαπῶν ἡμέρας ἰδεῖν ἀγαθάς; *παῦσον
τὴν γλῶσσάν σου ἀπὸ κακοῦ, καὶ χείλη σου τοῦ μὴ λαλῆ-
15 σαι δόλον. *ἔκκλινον ἀπὸ κακοῦ, καὶ ποίησον ἀγαθόν, ζή-
16 τησον εἰρήνην καὶ δίωξον αὐτήν. *ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ
17 δικαίους, καὶ ὦτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν. *πρόσωπον δὲ
κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακά, τοῦ ἐξολοθρεῦσαι ἐκ γῆς τὸ
18 μνημόσυνον αὐτῶν. *ἐκέκραξαν ⓐ δίκαιοι, καὶ ὁ κύ-
ριος εἰσήκουσεν αὐτῶν, καὶ ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτῶν
19 ἐρρύσατο αὐτούς. *ἐγγὺς κύριος τοῖς συντετριμμένοις
τὴν καρδίαν, καὶ τοὺς ταπεινοὺς τῷ πνεύματι σώσει.
20 *πολλαὶ αἱ θλίψεις τῶν δικαίων, καὶ ἐκ πασῶν αὐτῶν
21 ῥύσεται αὐτοὺς ὁ κύριος. *φυλάσσει κύριος πάντα τὰ
22 ὀστᾶ αὐτῶν, οὐ μία ἐξ αὐτῶν συντριβήσεται. *θάνατος
ἁμαρτωλῶν πονηρός, καὶ ⓐ μισοῦντες τὸν δίκαιον πλημμε-
23 λήσουσι. *λυτρώσεται κύριος ψυχὰς δούλων αὐτοῦ, καὶ οὐ μὴ
πλημμελήσουσι πάντες οἱ ἐλπίζοντες ἐπ' αὐτόν.

1 Ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. λδ'.

*Δίκασον κύριε τοὺς ἀδικοῦντάς με, πολέμησον τοὺς
2 πολεμοῦντάς με. *ἐπιλαβοῦ ὅπλου καὶ θυρεοῦ, καὶ βοή-
3 θησόν μοι. *ἔκχεον ῥομφαίαν, καὶ σύγκλεισον ἐξεναντίας τῶν καταδιωκόντων με· εἶπον τῇ ψυ-
4 χῇ μου, σωτηρία σου ἐγώ εἰμι ἐγώ. *αἰσχυνθήτωσαν καὶ
ἐντραπήτωσαν ⓐ ζητοῦντες τὴν ψυχήν μου. ἀποστραφήτωσαν εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ καταισχυνθήτωσαν ⓐ λογι-
5 ζόμενοί μοι κακά. *γενηθήτωσαν ὡσεὶ χοῦς κατὰ πρόσ-
σωπον ἀνέμου, καὶ ἄγγελος κυρίου ἐκθλίβων αὐτούς.
6 *γενηθήτω ἡ ὁδὸς αὐτῶν σκότος καὶ ὀλίσθημα, καὶ ἄγγε-
λος κυρίου καταδιώκων αὐτούς.
7 *ὅτι δωρεὰν ἔκρυψάν μοι διαφθορὰν παγίδος αὐτῶν,
μάτην ὠνείδισαν τὴν ψυχήν μου.
8 *ἐλθέτω αὐτῷ παγὶς, ἣν οὐ γινώσκει· καὶ ἡ θήρα ἣν
ἔκρυψε, συλλαβέτω αὐτόν· καὶ ἐν τῇ παγίδι πεσεῖται ἐν
9 αὐτῇ. *ἡ δὲ ψυχή μου ἀγαλλιάσεται ἐπὶ τῷ κυρίῳ,
τερφθήσεται ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ αὐτοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[10] Timete à præſentia Domini ſancti eius, quoniam nõ eſt egeſtas timentibus eum. [11] Filij leonum egauerunt & eſurierunt: inquirentes autem doctrinam Domini non carent vllo bono. [12] Ambulate filij, accipite à me: timorem Domini docebo vos. [13] Quis eſt vir qui velit vitam, amans dies quò videat bonum? [14] Cuſtodi linguam tuam à malo, & labia tua ne loquantur dolum. [15] Recede à malo & fac bonum: inquire pacem & ſequere eam. [16] Oculi Domini ſuper iuſtos, & aures eius ad ſuſcipiendam deprecationem eorum. [17] Vultus autem Domini iraſcitur contra facientes malum, ad abolendam de terra memoriam eorum. [18] Orant iuſti & à conſpectu Domini exauditi ſunt: & de omnibus tribulationibus eorum liberauit eos. [19] Propè eſt Dominus contritis corde, & humiles ſpiritu ſaluabit. [20] Multa mala eueniunt iuſto: & ex omnibus illis liberauit eum Dominus. [21] Cuſtodit omnia membra eius: vnum ex eis non eſt confractum. [22] Mors impij mala; & odio habentes iuſtum, damnabuntur. [23] Redimet Dominus animam ſeruorũ ſuorum; & non condemnantur omnes qui ſperant in verbo eius. Pſalmus xxxv. [1] Dauidis.

MAgnificare Domine contra auctores concertationis meæ; inſtrue bellum aduerſus auctores belli mei. [2] Apprehende clypeum & parmulam, & ſurge in adiutorium meum. [3] Euagina lanceam & claude thecam, & ſta in occurſum perſecutorum meorum. dic animæ meæ; Redemptor tuus ſum ego. [4] Confundantur & erubeſcant, quærentes animã meam: conuertantur retrorſum & ignominia afficiuntur, qui cogitant malum meum. [5] Sint ſicut palea coram vento, & angelus Domini impellat. [6] Sit via illorum tenebræ & caligines: & angelus Domini perſequatur eos. [7] Quoniam ſine cauſa tetenderunt mihi foueam retis ſui: ſine cauſa inſidiati ſunt animæ meæ. [8] Veniat ei deſolatio & non aduertat: & rete eius quod abſcondit, capiat eum; in deſolationem ipſam cadat. [9] Et anima mea gaudebit in verbo Domini: exultabit in redemptione eius.

10 כָּל־עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה יְהוָה מִי כָמוֹךָ מַצִּיל
עָנִי מֵחָזָק מִמֶּנּוּ וְעָנִי וְאֶבְיוֹן מִגֹּזְלוֹ׃
11 יְקוּמוּן עֵדֵי חָמָס אֲשֶׁר לֹא־יָדַעְתִּי יִשְׁאָלוּנִי׃
12 יְשַׁלְּמוּנִי רָעָה תַּחַת טוּבָה שְׁכוֹל לְנַפְשִׁי׃
13 וַאֲנִי בַּחֲלוֹתָם לְבוּשִׁי שָׂק עִנֵּיתִי בַצּוֹם נַפְשִׁי
14 וּתְפִלָּתִי עַל־חֵיקִי תָּשׁוּב׃ כְּרֵעַ כְּאָח לִי
הִתְהַלָּכְתִּי כַּאֲבַל־אֵם קֹדֵר שָׁחוֹתִי׃
15 וּבְצַלְעִי שָׂמְחוּ וְנֶאֱסָפוּ נֶאֱסְפוּ עָלַי נְכִים וְלֹא
16 יָדַעְתִּי קָרְעוּ וְלֹא־דָמּוּ׃ בְּחַנְפֵי לַעֲגֵי מָעוֹג חָרֹק
17 עָלַי שִׁנֵּימוֹ׃ אֲדֹנָי כַּמָּה תִּרְאֶה הָשִׁיבָה נַפְשִׁי
18 מִשֹּׁאֵיהֶם מִכְּפִירִים יְחִידָתִי׃ אוֹדְךָ בְקָהָל רָב
19 בְּעַם עָצוּם אֲהַלְלֶךָּ׃ אַל־יִשְׂמְחוּ־לִי אֹיְבַי
שֶׁקֶר שׂנְאַי חִנָּם יִקְרְצוּ־עָיִן׃ כִּי לֹא שָׁלוֹם
20 יְדַבֵּרוּ וְעַל רִגְעֵי־אֶרֶץ דִּבְרֵי מִרְמוֹת יַחְשֹׁבוּן׃
21 וַיַּרְחִיבוּ עָלַי פִּיהֶם אָמְרוּ הֶאָח הֶאָח רָאֲתָה
22 עֵינֵנוּ׃ רָאִיתָה יְהוָה אַל־תֶּחֱרַשׁ אֲדֹנָי אַל־
23 תִּרְחַק מִמֶּנִּי׃ הָעִירָה וְהָקִיצָה לְמִשְׁפָּטִי אֱלֹהַי
24 וַאדֹנָי לְרִיבִי׃ שָׁפְטֵנִי כְצִדְקְךָ יְהוָה אֱלֹהָי
25 וְאַל־יִשְׂמְחוּ־לִי׃ אַל־יֹאמְרוּ בְלִבָּם הֶאָח נַפְשֵׁנוּ
אַל־יֹאמְרוּ בִלַּעְנוּהוּ׃
26 יֵבֹשׁוּ וְיַחְפְּרוּ יַחְדָּו שְׂמֵחֵי רָעָתִי יִלְבְּשׁוּ־בֹשֶׁת
וּכְלִמָּה הַמַּגְדִּילִים עָלָי׃
27 יָרֹנּוּ וְיִשְׂמְחוּ חֲפֵצֵי צִדְקִי וְיֹאמְרוּ תָמִיד יִגְדַּל
יְהוָה הֶחָפֵץ שְׁלוֹם עַבְדּוֹ׃
28 וְלְשׁוֹנִי תֶּהְגֶּה צִדְקֶךָ כָּל־הַיּוֹם תְּהִלָּתֶךָ׃

לו

1 לַמְנַצֵּחַ לְעֶבֶד־יְהוָה לְדָוִד׃
2 נְאֻם־פֶּשַׁע לָרָשָׁע בְּקֶרֶב לִבִּי אֵין־פַּחַד אֱלֹהִים
לְנֶגֶד עֵינָיו׃
3 כִּי־הֶחֱלִיק אֵלָיו בְּעֵינָיו לִמְצֹא עֲוֹנוֹ לִשְׂנֹא׃

10 * Omnia ossa mea dicent, Domine quis similis tui? eruens inopem à validiore eo, & pau-
11 perem & mendicum à violento. * Surgentes testes iniqui, quæ nesciebam interrogabant me.
12 * Reddebant mihi mala pro bono, sterilitatẽ
13 animæ meæ. * Ego autẽ cùm infirmarer ab eis, induebar cilicio: humiliabam in ieiunio animam meã, & oratio mea in sinũ meũ conuertebatur.
14 * Quasi ad amicum, quasi ad fratrem meum sic ambulabam; quasi lugens mater tristis sic in-
15 curuabar. * Et in infirmitate mea lætabantur & congregabantur: collecti sunt aduersum me percutientes, & nesciebam, scindentes, &
16 non tacentes. * In simulatione verborum fictorum, frendebant contra me dentibus suis.
17 * Domine quando aspicies? conuerte animam meam à calamitatibus suis, à leonibus solita-
18 riam meam. * Confitebor tibi in ecclesia grandi: in populo forti laudabo te.
19 * Non lætentur super me inimici mei mendaces, odientes me frustra, conniuentes oculo.
20 * Non enim pacem loquuntur, sed in rapina terræ verba fraudulenta concinnant.
21 * Et dilatauerunt super me os suum: dixerunt, Vah vah, vidit oculus noster.
22 * Vidisti Domine, ne taceas: Domine ne elon-
23 geris à me. * Consurge & vigila in iudicium meum, Deus meus, et Dominus meus in causam
24 meam. * Iudica me secundùm iustitiam meam Domine Deus meus, & ne insultent mihi.
25 * Ne dicant in corde suo, Vah animæ nostræ: ne dicant, Obsorbuimus eum.
26 * Confundantur & reuereantur pariter qui lætantur in afflictione mea; induantur confusio-
ne & verecundia qui magnificantur super me.
27 * Gaudeant & lætentur qui volũt iustitiam meam: & dicãt semper, Magnificetur Dominus
28 qui vult pacem serui eius. * Et lingua mea meditabitur iustitiam tuam, tota die laudẽ tuam.

1 * Victori seruo Dñi Dauid. PSAL. XXXVI.
2 DIxit scelus impij in medio cordis eius, Non
3 est timor Dei ante oculos eius. * Quoniam dolosè agit aduersum eum in oculis suis, vt inueniret iniquitatem eius ad odiendum.

תרגום

10 כְּלְהוֹן אֲבָרַי תֵּהֲוֶיְן אָמְרִין יְיָ מַן דְּכְוָתָךְ פָּצֵא עַנְיָא מִדְּתַקִּיף מִנֵּהּ וְעַנְיָא וַחֲשִׁיכָא מִן אוֹנְסֵיהּ׃ 11 קָיְמִין סָהֲדִין חָטוֹפִין
דְּלָא חַכְמַת שָׁיְלִין לִי׃ 12 פָּרְעִין לִי בִּישְׁתָּא חֲלָף טָבְתָּא בָּעָן לְמִתְכַּל נַפְשִׁי׃ 13 וַאֲנָא בְּעִדָּן מַרְעִיהְוֹן לְבֻשֵׁת שַׂקָּא סַגֵּפֵת
בְּצוֹמָא נַפְשִׁי וְצָלוֹתִי עַל עוֹבִי חְתוּב׃ 14 הֵיךְ חַבְרָא הֵיךְ אַחָא דִּילִי הֲלֵכֵת וְהֵיךְ אֲבֵלָא דְּמִתְאַבֵּל עַל אִמֵּהּ חֲכִיר שַׁחֲיֵית׃ 15 וּכְהִבְרִי
חֲדוּ וְאִתְכַּנָּשׁוּ מִתְכַּנְּשִׁין עֲלַי רַשִׁיעַיָּא דְּמַכְּבִין לִי בְּמִלֵּיהוֹן וְלָא חַכֵּימֵת אִלּוּ מְבוּעִין מְשִׁכִי לָא סַפְקִין דְּמָא׃ 16 בְּמִלֵּי שְׁעִיעוּתָא וּמַרְהֲבָיָא
וּמְמַקְנְיָא מַעְמָן עֲלַי כַּבִּיהוֹן׃ 17 יְיָ כַּמָּה אַתְּ חָמֵי אֲתֵיב נַפְשִׁי מְשֻׁלַיְתְהוֹן מִבְּנֵי אַרְיְוָא גּוּשְׁמִי׃ 18 אוֹדֵה קֳדָמָךְ בְּכְנִישְׁתָּא רַבָּא בְּעַמָּא
תַּקִּיפָא אֲשַׁבְּחָנָךְ׃ 19 לָא יְחַדְּוֹן לִי כַּבֵּלֵי דְּכָבֵי לְשִׁקְרָא שָׂנְאַי מַגָּן רַמְזִין בְּעֵינֵיהוֹן׃ 20 אֲרוֹם לָא שְׁלָמָא מְמַלְלִין וְעַל צַדִּיקֵי אַרְעָא
דַּנְיָחִין בְּעַלְמָא הַהוּא מִלֵּי דְנִכְלִין חָשְׁבִין׃ 21 וְאַפְתִּיו עֲלַי פּוּמְהוֹן אֲמָרוּ חֲרֵוָא חֲרֵוָא חֲמֵיתָא עֵינֵינָן׃ 22 חֲמֵיתָא יְיָ לָא תְּשְׁתּוֹק
יְיָ לָא תְּרַחֵק מִנִּי׃ 23 אִתְעַר וְהַקֵּץ לְדִינִי וּמָרֵי נִצְחָנִי לְתֻגָּרְתִי׃ 24 דִּין יָתִי כְּצִדְקָתָךְ יְיָ אֱלָהִי וּמָרֵי נִצְחָנִי עֲלָי׃ 25 דְּלָא
יֵימְרוּן בְּלִבְּהוֹן חֲדֵית נַפְשָׁנָא דְּלָא יֵאמְרוּן גַּמְרְנָא יְיָ׃ 26 יְבְהָתוּן וְיִתְכַּנְעוּן כַּחֲדָא דְּחָדְנִין עַל בִּישְׁוְתִי יִלְבְּשׁוּן בַּהְתָא וְכִסּוּפָא דְּמִתְרַבְּרְבִין
עֲלָי׃ 27 יְבוֹעוּן וְיִחְדְּוֹן חָבְעֵי זְכוּתִי וְיֵימְרוּן תְּדִירָא יִסְגֵּא יְקָרָא דַּיְיָ דְּצָבֵי שְׁלָמָא דְּעַבְדֵּהּ׃ 28 וְלִישָׁנִי תְּרַנֵּן צִדְקָתָךְ כָּל־יוֹמָא תְּשְׁבַּחְתָּךְ׃

לו

1 לְשַׁבָּחָא לְעַבְדָּא דַּיְיָ לְדָוִד׃ 2 אֲמַר מְרָדָא לְחַיָּבָא
בְּמְצִיעוּת לִבֵּהּ לֵית דְּחִלְתָּא דַּיְיָ לְקֳבֵיל עֵינוֹהִי׃ 3 אֲרוֹם שַׁעַן לֵהּ בְּעֵינוֹהִי לְמִשְׁבַּח חוֹבֵיהּ לְמִסְנֵא אֲלָפְנָא׃

*Omnia ossa mea dicent,Dñe Dñe quis similis tibi? Eripiés inopem de manu fortiorũ eius,& egenum & pauperem à diripientibus eum. *Surgentes mihi testes iniqui quæ ignorabam interrogabant me.

*Retribuebant mihi mala pro bonis,& sterilitatem animæ meæ. *Ego aũt cũ ipsi molesti essent mihi,induebar cilicio.Et humiliabam in ieiunio animã meã, & oratio mea in sinu meo cõuertetur. *Quasi proximo quasi fratri nostro sic cõplacebam, quasi lugens & cõtristatus sic humiliabar.

*Et aduersum me lætati sunt & conuenerunt, congregata sunt super me flagella & ignoraui. dissipati sunt nec compuncti.

*Tentauerũt me,subsannauerũt me subsannatione,frenduerũt super me dentibus suis. *Dñe quãdo respicies?restitue animã meã à malignitate eorũ, à leonibus vnicã meam. *Cõfitebor tibi in ecclesia magna, in populo graui laudabo te. *Non supergaudeãt mihi q aduersantur mihi iniquè, qui oderunt me gratis, & annuunt oculis.

Quoniã mihi quidẽ pacificè loquebantur,& in iracundia dolos cogitabãt. *Dilatauerũt super me os suũ: dixerunt, Euge euge, viderũt oculi nostri. *Vidisti Dñe ne sileas,Dñe ne discedas à me. *Exurge Dñe & intende iudicio meo:Deus meus & Dñs meus in causam meã. *Iudica me Dñe secundùm iustitiã tuã Dñe Deus meus,& nõ supergaudeant mihi. *Non dicant in cordibus suis,Euge euge animæ nostrę: nec dicant,Deuorauimus eũ. *Erubescant & reuereãtur simul qui gratulãtur malis meis. Induantur cõfusione & reuerẽtia qui magna loquuntur super me. *Exultent & lætentur qui volunt iustitiam meã. Et dicant semper,Magnificetur Dominus, qui volũt pacem serui eius. *Et lingua mea meditabitur iustitiam tuã, tota die laudem tuam.

*In finem seruo Dñi Dauid. xxxv.

DIcit iniustus vt delinquat in semetipso, Non est timor Dei ante oculos eius. Quoniam dolosè egit in conspectu eius, vt* inueniret iniquitatem suam, & odiret.

* inueniatur iniquitas eius ad odium.

10 *πάντα τὰ ὀστᾶ μου ἐροῦσι, κύριε κύριε τίς ὅμοιός σοι;
ῥυόμενος πτωχὸν ἐκ χειρὸς στερεωτέρων αὐτοῦ, καὶ πτωχὸν καὶ
11 πενιχρὸν ἀπὸ τῶν διαρπαζόντων αὐτόν. *ἀναστάντες μοι
μάρτυρες ἄδικοι, ἃ οὐκ ἐγίνωσκον ἠρώτων με.
12 *ἀνταπεδίδοσάν μοι πονηρὰ ἀντὶ ἀγαθῶν, καὶ ἀτεκ-
13 νίαν τῇ ψυχῇ μου. *ἐγὼ δὲ ἐν τῷ αὐτοὺς παρενοχλεῖν μοι, ἐνεδυόμην σάκκον. καὶ ἐταπείνουν ἐν νηστείᾳ τὴν
ψυχήν μου, καὶ ἡ προσευχή μου εἰς κόλπον μου ἀποστρα-
14 φήσεται. *ὡς πλησίον ὡς ἀδελφῷ ἡμετέρῳ ἔτως ἠρέσκομεν, ὡς πενθῶν καὶ συνθρωπάζων ἔτως ἐταπεινούμην.
15 *καὶ κατ' ἐμοῦ ἐφράνθησαν καὶ συνήχθησαν, συνήχθησαν ἐπ' ἐμὲ μάστιγες καὶ οὐκ ἔγνων. διεχύθησαν καὶ
16 οὐ κατενύγησαν. *ἐπείρασάν με, ἐξεμυκτήρισάν με
17 μυκτηρισμῷ, ἔβρυξαν ἐπ' ἐμὲ τοὺς ὀδόντας αὐτῶν. *κύριε
πότε ἐπόψῃ; ἀποκατάστησον τὴν ψυχήν μου ἀπὸ τῶν κακου-
18 γίας αὐτῶν, ἀπὸ λεόντων τὴν μονογενῆ μου. *ἐξομολογή-
19 σομαί σοι ἐν ἐκκλησίᾳ πολλῇ, ἐν λαῷ βαρεῖ αἰνέσω σε. *μὴ
ἐπιχαιρέτωσάν μοι οἱ ἐχθραίνοντές μοι ἀδίκως, οἱ μισοῦντές
με δωρεάν, καὶ διανεύοντες ὀφθαλμοῖς.
20 *ὅτι ἐμοὶ μὲν εἰρηνικὰ ἐλάλουν, καὶ ἐπ' ὀργὴν δόλους
21 διελογίζοντο. *ἐπλάτυναν ἐπ' ἐμὲ τὸ στόμα αὐτῶν,
22 εἶπον οὖγε οὖγε, εἶδον οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν. *εἶδες κύ-
ριε, μὴ σιωπήσῃς, κύριε μὴ ἀποστῇς ἀπ' ἐμοῦ.
23 *ἐξεγέρθητι κύριε καὶ πρόσχες τῇ κρίσει μου, ὁ θεός
24 μου καὶ ὁ κύριός μου εἰς τὴν δίκην μου. *κρῖνόν με κύριε
κατὰ τὴν δικαιοσύνην σου κύριε ὁ θεός μου, καὶ μὴ ἐπιχα-
25 ρείτωσάν μοι. *μὴ εἴποισαν ἐν καρδίαις αὐτῶν, οὖγε
οὖγε τῇ ψυχῇ ἡμῶν· μὴ οὖ εἴποιεν, κατεπίομεν αὐτόν.
26 *αἰσχυνθείησαν καὶ ἐντραπείησαν ἅμα οἱ ἐπιχαί-
ροντές μοι κακοῖς. ἐνδυσάσθωσαν αἰσχύνην καὶ ἐντρο-
27 πὴν οἱ μεγαλορρημονοῦντες ἐπ' ἐμέ. *ἀγαλλιάσθωσαν καὶ
εὐφρανθήτωσαν οἱ θέλοντες τὴν δικαιοσύνην μου. καὶ εἰ-
πάτωσαν διαπαντὸς, μεγαλυνθήτω ὁ κύριος, οἱ θέλοντες
28 τὴν εἰρήνην τοῦ δούλου αὐτοῦ. *καὶ ἡ γλῶσσά μου μελετήσει
τὴν δικαιοσύνην σου, ὅλην τὴν ἡμέραν τὸν ἔπαινόν σου.
1 *Εἰς τὸ τέλος τῷ παιδὶ κυρίου τῷ Δαυίδ. λέ.
2 *Φησὶν ὁ παράνομος τοῦ ἁμαρτάνειν ἐν ἑαυτῷ, οὐκ ἔστι
3 φόβος θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. *ὅτι ἐδόλωσεν
ἐνώπιον αὐτοῦ, τοῦ εὑρεῖν τὴν ἀνομίαν αὐτοῦ καὶ μισῆσαι.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[10] Omnia membra mea dicent, Domine quis similis tibi,eripiens afflictum à fortiori se, & pauperem & mendicum à raptore suo? [11] Surgẽtes testes iniqui, quæ nesciebam,interrogabant me. [12] Reddebant mihi malum pro bono,quærentes orbare animam meam. [13] Ego verò in tempore infirmitatis eorum induebar sacco:affligebam ieiunio animam meam. oratio autem mea ad sinum meum reuertetur. [14] Ac si socius & frater meus fuisset,ita cum eo ambulabam: & sicut lugens,qui luget matrem suam, obscurus humiliabar. [15] Et in tribulatione mea lætati & congregati sunt: conuenerunt aduersum me impij,qui cõterunt me verbis suis,& nescii etiã,si lacerarent pellem meam,non tamen eliciebant sanguinem. [16] Verbis autẽ blanditiarũ, subsannatorijs, & derisorijs frendent contra me dentibus suis. [17] Domine vsquequo respicies?conuerte animã meam à desolationibus eorum,à filijs leonum corpus meum. [18] Confitebor coram te in congregatione magna.in populo valido laudabo te. [19] Non lætentur de me auctores inimicitiæ meæ falsò; odientes me sine causa, annuentes oculis suis. [20] Quoniam non pacem loquuntur: & contra iustos terræ quiescẽtes in seculo illo, verba dolosa cogitant. [21] Et dilatauerunt super me os suũ,& dixerunt,Euax euax; vidit oculus noster. [22] Vidisti Domine,ne sileas Domine,ne elongeris à me. [23] Euigila & expergiscere ad iudicium meum, Deus meus,& auctor victoriæ meæ ad litem meam. [24] Iudica me secundùm iustitiam tuam Domine,Deus meus,& ne lætentur de me. [25] Vt non dicant in cordibus suis, Lætata est anima nostra: ne fortè dicant, Deuorauimus eum. [26] Erubescant & confundantur pariter, qui lætantur malo meo: induantur pudore, & confusione qui magnificantur super me. [27] Gaudeant & lætentur qui quærunt iustitiam meam:& dicant iugiter, Magnificetur gloria Domini, qui vult pacem serui sui. [28] Et lingua mea meditabitur iustitiam tuam; tota die laudem tuam. PSAL. XXXVI. [1] Ad canendum seruo Domini Dauidi.

[2] DIcit scelus impio in medio cordis eius, Non est timor Do mini coram oculis eius. [3] Quia blanditur sibi in oculis suis vt inueniat peccatum suum, & odio prosequatur doctrinam.

4 * דִּבְרֵי־פִיו אָוֶן וּמִרְמָה חָדַל לְהַשְׂכִּיל לְהֵיטִיב׃
5 * אָוֶן יַחְשֹׁב עַל־מִשְׁכָּבוֹ יִתְיַצֵּב עַל־דֶּרֶךְ לֹא־
טוֹב רָע לֹא יִמְאָס׃
6 * יְהוָה בַּהַשָּׁמַיִם חַסְדֶּךָ אֱמוּנָתְךָ עַד־שְׁחָקִים׃
7 * צִדְקָתְךָ כְּהַרְרֵי־אֵל מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה אָדָם
8 וּבְהֵמָה תוֹשִׁיעַ יְהוָה׃ * מַה־יָּקָר חַסְדְּךָ אֱלֹהִים
וּבְנֵי אָדָם בְּצֵל כְּנָפֶיךָ יֶחֱסָיוּן׃
9 * יִרְוְיֻן מִדֶּשֶׁן בֵּיתֶךָ וְנַחַל עֲדָנֶיךָ תַשְׁקֵם׃
10 * כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים בְּאוֹרְךָ נִרְאֶה־אוֹר׃
11 * מְשֹׁךְ חַסְדְּךָ לְיֹדְעֶיךָ וְצִדְקָתְךָ לְיִשְׁרֵי־לֵב׃
12 * אַל־תְּבוֹאֵנִי רֶגֶל גַּאֲוָה וְיַד רְשָׁעִים אַל־תְּנִדֵנִי׃
13 * שָׁם נָפְלוּ פֹּעֲלֵי אָוֶן דָּחוּ וְלֹא יָכְלוּ קוּם׃

לז

1 * לְדָוִד אַל־תִּתְחַר בַּמְרֵעִים אַל־תְּקַנֵּא
בְּעֹשֵׂי עַוְלָה׃
2 * כִּי כֶחָצִיר מְהֵרָה יִמָּלוּ וּכְיֶרֶק דֶּשֶׁא יִבּוֹלוּן׃
3 * בְּטַח בַּיהוָה וַעֲשֵׂה־טוֹב שְׁכָן־אֶרֶץ וּרְעֵה
אֱמוּנָה׃
4 * וְהִתְעַנַּג עַל־יְהוָה וְיִתֶּן־לְךָ מִשְׁאֲלֹת לִבֶּךָ׃
5 * גֹּל עַל־יְהוָה דַּרְכֶּךָ וּבְטַח עָלָיו וְהוּא יַעֲשֶׂה׃
6 * וְהוֹצִיא כָאוֹר צִדְקֶךָ וּמִשְׁפָּטְךָ כַּצָּהֳרָיִם׃
7 * דֹּם לַיהוָה וְהִתְחוֹלֵל לוֹ אַל־תִּתְחַר בְּמַצְלִיחַ
דַּרְכּוֹ בְּאִישׁ עֹשֶׂה־מְזִמּוֹת׃
8 * הֶרֶף מֵאַף וַעֲזֹב חֵמָה אַל־תִּתְחַר אַךְ־לְהָרַע׃
9 * כִּי מְרֵעִים יִכָּרֵתוּן וְקוֵי יְהוָה הֵמָּה יִירְשׁוּ־אָרֶץ׃
10 * וְעוֹד מְעַט וְאֵין רָשָׁע וְהִתְבּוֹנַנְתָּ עַל־מְקוֹמוֹ
וְאֵינֶנּוּ׃
11 * וַעֲנָוִים יִירְשׁוּ־אָרֶץ וְהִתְעַנְּגוּ עַל־רֹב שָׁלוֹם׃
12 * זֹמֵם רָשָׁע לַצַּדִּיק וְחָרֹק עָלָיו שִׁנָּיו׃
13 * אֲדֹנָי יִשְׂחַק־לוֹ כִּי רָאָה כִּי־יָבֹא יוֹמוֹ׃

4 * *Verba oris eius iniquitas & dolus, cessa-*
5 *uit cogitare benefacere.* * *Iniquitatem cogitat*
in cubili suo, stabit in via non bona, malum
6 *non abijciet.* * *Domine in cælo misericordia*
tua, fides tua vsque ad nubes.
7 * *Iustitia tua quasi montes Dei; iudicia tua*
abyssus multa: homines & iumenta saluos fa-
8 *cies Domine.* * *Quàm preciosa est misericor-*
dia tua Deus! & filij Adam in vmbra alarum
9 *tuarum sperabunt.* * *Inebriabuntur de pin-*
guedine domus tuæ, & torrente delitiarum
10 *tuarum potabis eos.* * *Quoniam tecum est*
fons vitæ, in lumine tuo videbimus lumen.
11 * *Attrahe misericordiam tuam scientibus te,*
& iustitiam tuam rectis corde.
12 * *Non veniat mihi pes superbiæ, & ma-*
nus impiorum non me commoueat.
13 * *Ibi ceciderunt operantes iniquitatem: ex-*
pulsi sunt, & non potuerunt surgere.
1 * *Dauid.* PSAL. XXXVII.

NOli contendere cum malignis, nec æmuleris
2 *facientes iniquitatem.* * *Quoniam si-*
cut herba, velociter conterentur; & sicut ho-
3 *lus viride, marcescent.* * *Spera in Domino &*
fac bonum; peregrinare in terra & pascere fide.
4 * *Et delectare in Domino, & dabit tibi pe-*
5 *titiones cordis tui.* * *Volue super Dominum*
viam tuam, & confide in eo, & ipse faciet.
6 * *Et educet sicut lumen iustitiam tuam, &*
iudicium tuum sicut meridiem.
7 * *Tace Domino & expecta eum; noli conten-*
dere aduersus eum qui proficit in via sua, ad-
uersus virum qui facit quæ cogitat.
8 * *Dimitte iram & relinque furorem: noli*
contendere vt malè facias.
9 * *Quoniã qui malè faciunt, interibunt; ex-*
pectantes autem Dominum ipsi hæreditabunt
10 *terram.* * *Adhuc enim modicum, & non erit*
impius; & cogitabis de loco eius, & non subsi-
11 *stet.* * *Mites autem hæreditabunt terram, &*
12 *delectabuntur in multitudine pacis.* * *Cogitat*
impius de iusto, & frendet aduersus eum denti-
13 *bus suis.* * *Dominus deridebit eum, videns*
quòd veniet dies eius.

תרגום

4 מְלֵי פּוּמֵהּ רִשְׁעָא וּכְלִי פִּסֵּק לְמִסְכַּל לְאוֹטָבָא׃ 5 רִשְׁעָא חָשֵׁב עַל שִׁוְיֵהּ יִתְעַתַּד עַל אָרְחָא לָא טָבָא בִּישׁ לָא יְרַחֵק׃
6 יְיָ בִּשְׁמֵי שְׁמַיָּא טוּבָךְ הֵימָנוּתָךְ עַד שְׁחָקַיָּא׃ 7 צִדְקָתָךְ אֱלָהָא רָמָא חֵיךְ טוּרַיָּא תַּקִּיפַיָּא וְדִינָךְ עָמִיקִין חֵיךְ תְּהוֹמָא רַבָּא בְּנֵי נָשָׁא וּבְעִירָא
חַפְרוֹק יְיָ׃ 8 כְּמָה יַקִּיר טוּבָךְ יְיָ וּבְנֵי נָשָׁא בְּטַלְלַיָּא שְׁכִינְתָךְ יְשֵׁרוּן לְרַחֲצָן׃ 9 יִתְרַוּוֹן מִדְּהָנָן בְּרִכְתָּא דְּבֵיתָךְ וּמַבּוּעַ בְּסִימוּתָךְ תַּשְׁקִינוּן׃
10 אֲרוֹם עִמָּךְ מְטוֹפֵי מַיִן חַיִּין בְּדִיל נְהוֹר יְקָרָךְ נֶחֱמֵי אוֹרָה׃ 11 נְגוֹד טוּבָךְ עַל יְדָעָךְ וְצִדְקָתָךְ עַל תְּרִיצֵי לִבָּא׃ 12 לָא תְאַרְעַנְּנִי רַגְלָא
דְּגֵיוְתָנָא וִידֵיהוֹן דְּרַשִׁיעַיָּא לָא תְּטַלְטֵל יָתִי׃ 13 תַּמָּן נְפָלוּ עָבְדֵי שִׁקְרָא יְדַחֲיָן וְלָא יוֹסְפוּן לְמֵקוּם׃

לז

1 לְדָוִד לָא תְרַגֵּג בְּמַבָּאֲשִׁין לְמֶהֱוֵי דְּכָוְהוֹן וְלָא תַטְנֵן בְּעָבְדֵי טְלוּמָא לְמִזְדַּוְּגָן עִמְּהוֹן׃ 2 אֲרוֹם סוֹפֵיהוֹן חֵיךְ עִשְׂבָּא בְּסַרְהוּבְיָא
יְתְמוֹלְלוּן וְחֵיךְ יְרוֹק דְּתְאָה יִנְחָרוּן׃ 3 רְחֵץ בְּמֵימְרָא דַּיְיָ וַעֲבֵד טָב שְׁרֵי בְּאַרְעָא וַעֲסוֹק בְּהֵימָנוּתָא׃ 4 וְתִתְפַּנַּק עַל יְיָ וְיִתֶּן לָךְ מִשְׁיְלֵי
לִבָּךְ׃ 5 גַּלֵּי קֳדָם יְיָ אוֹרְחָתָךְ וְסָבוֹר עַל מֵימְרֵהּ וְהוּא יַעֲבֵד׃ 6 וְיַפֵּק חֵיךְ נְהוֹרָא צִדְקָתָךְ וְדִינָךְ חֵיךְ טִיהֲרָא׃ 7 שְׁתוֹק אֲמָתִין קֳדָם
יְיָ וְאוֹרִיךְ לֵהּ לָא תְרַגֵּג בְּרַשִׁיעָא דְּמַצְלַח אוֹרְחֵהּ בְּגַבְרָא דְּעָבֵד עִיצָה חֲטָאִין׃ 8 אוֹרִיךְ מֵרְגּוֹז וּשְׁבוֹק רְתָחָא לָא תְרַגֵּג בְּרַם
לְאַבָּאשָׁא׃ 9 אֲרוֹם מַבָּאֲשִׁין יִשְׁתֵּיצוּן וּדְסָבְרִין בְּמֵימְרָא דַּיְיָ הֵינּוּן יֵירְתוּן אַרְעָא׃ 10 וְהוֹב כְּזֵעִיר וְלֵית רַשִׁיעָא וְתִתְבֵּיז עַל אַתְרֵהּ
וְלֵיתוֹהִי׃ 11 וְעַנְוָתָנִין יֵרְתוּן אַרְעָא וְיִתְפַּנְקוּן עַל סָגִיעוּת שָׁלָמָא׃ 12 חָשֵׁב רַשִׁיעָא בִּישׁ עַל צַדִּיקָא וּמְעַסֵּי עֲלוֹהִי בַּכּוּהִי׃
13 יְיָ יְגַחֵךְ עֲלוֹהִי אֲרוֹם חָמָא אֲרוֹם עַאל יוֹמָא דְּתַבְרֵהּ׃

4 *Verba oris eius iniquitas & dolus, no-
luit intelligere vt bene ageret. 5 *Iniquita-
tem meditatus est in cubili suo: astitit om-
ni viæ non bonæ, malitiã aũt non odiuit.
6 *Dñe in cælo misericordia tua, & veri-
tas tua vsque ad nubes. 7 *Iustitia tua sicut
mõtes Dei, iudicia tua abyssus multa. Ho-
mines & iumenta saluabis Dñe: 8 *Quem-
admodum multiplicasti misericordiã tuã
Deus. Filij aũt hominũ in tegmine alarũ
tuarũ sperabũt. 9 *Inebriabuntur ab vber-
tate domus tuæ, & torrẽte voluptatis tuę
*εβ potabis eos. 10 *Quoniã apud te *fons vitæ:
in lumine tuo videbimus lumẽ. 11 *Prætẽde
misericordiã tuam scientibus te, & iustitiã
tuã his qui recto sunt corde. 12 *Non veniat
mihi pes superbiæ, & manus peccatoris nõ
moueat me. 13 *Ibi ceciderũt oẽs q̃ operãtur
iniquitatẽ: expulsi sunt, nec potuerũt stare.

Psalmus Dauid. xxxvi. 1

NOli æmulari in malignantibus, neque
zelaueris facientes iniquitatẽ. 2 *Quo-
niam tanquã fœnum velociter arescent, &
quẽadmodũ olera herbarum citò decidẽt.
3 *Spera in Dño, & fac bonitatẽ, & inhabi-
ta terrã, & pascẽris in diuitijs eius. 4 *Dele-
ctare in Dño, & dabit tibi petitiones cor-
*Domino dis tui. 5 *Reuela* ad Dñm viã tuã, & spera
in eo, & ipse faciet. 6 *Et educet quasi lumẽ
iustitiã tuam, & iudiciũ tuum tanquã me-
ridiem. 7 *Subditus esto Dño, & ora eum.
Noli æmulari in eo qui prosperatur in via
sua, in homine facientẽ iniustitias. 8 *Desine
ab ira, & derelinque furorẽ: noli æmulari,
vt maligneris. 9 *Quoniã qui malignantur,
exterminabuntur: sustinentes autem Do-
minũ, ipsi hæreditabunt terrã. 10 *Et adhuc
pusillum, & non erit peccator: & quæres
locum eius, & non inuenies. 11 *Mansueti
autem hæreditabunt terrã, & delectabun-
Inf. cod. tur in multitudine pacis. 12 *Obseruabit
peccator iustum, & stridebit super eum
dentibus suis. 13 *Dñs autẽ irridebit eum,
quoniam prospicit quòd veniet dies eius.

4 *τὰ ῥήματα τοῦ στόματος αὐτοῦ ἀνομία καὶ δόλος,
οὐκ ἠβουλήθη συνιέναι τοῦ ἀγαθύναι.
5 *ἀνομίαν διελογίσατο ἐπὶ τῆς κοίτης αὐτοῦ, παρέστη πά-
6 σῃ ὁδῷ οὐκ ἀγαθῇ· κακίαν δὲ οὐ προσώχθισε. *κύριε ἐν
τῷ οὐρανῷ τὸ ἔλεός σου, καὶ ἡ ἀλήθειά σου ἕως τῶν νεφελῶν.
7 *ἡ δικαιοσύνη σου ὡς ὄρη θεοῦ, τὰ κρίματά σου ἄβυσσος πολλή. ἀνθρώπους καὶ κτήνη σώσεις κύριε.
8 *ὡς ἐπληθύνθη τὸ ἔλεός σου ὁ θεός. οἱ δὲ υἱοὶ τῶν ἀν-
9 θρώπων ἐν σκέπῃ τῶν πτερύγων σου ἐλπιοῦσι. *μεθυσθή-
σονται ἀπὸ πιότητος οἴκου σου, καὶ τὸν χειμάρρουν τῆς τρυφῆς
10 σου ποτιεῖς αὐτούς. *ὅτι παρὰ σοὶ πηγὴ ζωῆς, ἐν τῷ φωτί
11 σου ὀψόμεθα φῶς. *παράτεινον τὸ ἔλεός σου τοῖς γινώ-
σκουσί σε καὶ τῇ δικαιοσύνῃ σου τοῖς εὐθέσι τῇ καρδίᾳ.
12 *μὴ ἐλθέτω μοι ποὺς ὑπερηφανίας καὶ χεὶρ ἁμαρτω-
13 λοῦ μὴ σαλεύσαι με. *ἐκεῖ ἔπεσον πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν· ἐξώσθησαν, καὶ οὐ μὴ δυνῶνται στῆναι.

1 Ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. λς.

Μὴ παρεζήλου ἐν πονηρευομένοις, μηδὲ ζήλου τοὺς
2 ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν. *ὅτι ὡσεὶ χόρτος ταχὺ ἀποξη-
ρανθήσονται, καὶ ὡσεὶ λάχανα χλόης ταχὺ ἀποπεσοῦνται.
3 *ἔλπιζον ἐπὶ κύριον, καὶ ποίει χρηστότητα, καὶ κατασκή-
νου τὴν γῆν, καὶ ποιμανθήσῃ ἐπὶ τῷ πλούτῳ αὐτῆς.
4 *κατατέρφθητι τοῦ κυρίου, καὶ δώσει σοι τὰ αἰτήματα τῆς
καρδίας σου.
5 *ἀποκάλυψον πρὸς κύριον τὴν ὁδόν σου, καὶ ἔλπιζον
6 ἐπ' αὐτόν, καὶ αὐτὸς ποιήσει. *καὶ ἐξοίσει ὡς φῶς τὴν
δικαιοσύνην σου, καὶ τὸ κρίμα σου ὡς μεσημβρίαν.
7 *ὑποτάγηθι τῷ κυρίῳ, καὶ ἐκδέχου αὐτόν. μὴ παρα-
ζήλου ἐν τῷ κατευοδουμένῳ ἐν τῇ ὁδῷ αὐτοῦ, ἐν ἀνθρώπῳ
ποιοῦντι παρανομίαν.
8 *παῦσαι ἀπὸ ὀργῆς, καὶ ἐγκατάλιπε θυμόν· μὴ παρα-
9 ζήλου, ὥστε πονηρεύεσθαι. *ὅτι οἱ πονηρευόμενοι ἐξολο-
θρευθήσονται· οἱ δὲ ὑπομένοντες τὸν κύριον, αὐτοὶ κληρονο-
10 μήσουσι γῆν. *καὶ ἔτι ὀλίγον καὶ οὐ μὴ ὑπάρξῃ ὁ ἁμαρ-
11 τωλός· καὶ ζητήσεις τὸν τόπον αὐτοῦ, καὶ οὐ μὴ εὕρῃς. *οἱ δὲ
πραεῖς κληρονομήσουσι γῆν, καὶ καταντρυφήσουσιν ἐπὶ πλή
12 θει εἰρήνης. *παρατηρήσει ὁ ἁμαρτωλὸς τὸν δίκαιον, καὶ
13 βρύξει ἐπ' αὐτὸν τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ. *ὁ δὲ κύριος ἐκγε-
λάσεται αὐτόν, ὅτι προβλέπει ὅτι ἥξει ἡ ἡμέρα αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[4] Verba oris eius impietas & dolus: destitit intelligere, vt benefaceret. [5] Impietatẽ cogitat in cubili suo: manet in via non bona; malitiam non execratur. [6] Domine in cælis cælorum bonitas tua: fides tua vsque ad æthera. [7] Iustitia tua Deus excelsa, sicut montes fortes; & iudicia tua profunda sicut abyssus magna: homines & iumenta saluabis Domine. [8] Quàm preciosa est misericordia tua Domine! homines autẽ in vmbra maiestatis tuæ morabuntur cũ fiducia. [9] Inebriabúntur pinguedine benedictionis domus tuæ; & de fœturigine dulcedinis tuæ potabis eos. [10] Quoniam apud te sunt stillicidia aquæ viuentis: propter lucem gloriæ tuæ videbimus lumen. [11] Protrahe bonitatem tuam ad cognoscentes te: & iustitiam tuam ad eos qui recti sunt corde. [12] Ne occurrat in me pes superbi; & manus impiorum non cõmoueat me. [13] Ibi ceciderunt operarij falsitatis; impulsi sunt, nec addunt vt surgant. PSAL. XXXVII. [1] Dauidi.

NE æmuleris in malignos vt fias illis similis; nec zelaueris in operarios iniquitatis vt superbias cum eis. [2] Quoniam finis eorum sicut herba; citò succidentur, & tanquam viriditas herbæ defluent. [3] Confide in verbo Domini; & fac bonum. inhabita terram & operam naua in fide. [4] Et delectare in Domino; & dabit tibi petitiones cordis tui. [5] Manifesta coram Domino viam tuam: & spera in verbo Domini, & ipse operabitur. [6] Et educet sicut lucem iustitiam tuam: & iudicia tua sicut meridiem. [7] Tace, præstolare coram Domino, & expecta eum: ne æmuleris impium prosperam viam suam reddentem; hominem exequentem consilium peccatorum. [8] Procul sis ab iracundia, & missum fac furorem: ne æmulatus fueris vt nequiter facias. [9] Quoniam qui nequiter agunt, exterminabuntur: & qui confidunt in verbo Domini, ipsi hæreditabunt terram. [10] Et adhuc modicum, & non erit impius: & intendes ad locum eius, & non erit. [11] Et mites hæreditabunt terram, & delectabuntur in multitudine pacis. [12] Cogitat impius malum aduersus iustum: & frendet super eum dentibus suis. [13] Dominus subsannabit eum; quoniam prospicit, quòd aduenet dies contritionis ipsius.

14 * חֶרֶב פָּתְחוּ רְשָׁעִים וְדָרְכוּ קַשְׁתָּם לְהַפִּיל עָנִי וְאֶבְיוֹן לִטְבוֹחַ יִשְׁרֵי־דָרֶךְ׃
15 * חַרְבָּם תָּבוֹא בְלִבָּם וְקַשְׁתוֹתָם תִּשָּׁבַרְנָה׃
16 * טוֹב מְעַט לַצַּדִּיק מֵהֲמוֹן רְשָׁעִים רַבִּים׃
17 * כִּי זְרוֹעוֹת רְשָׁעִים תִּשָּׁבַרְנָה וְסוֹמֵךְ צַדִּיקִים יְהוָה׃
18 * יוֹדֵעַ יְהוָה יְמֵי תְמִימִם וְנַחֲלָתָם לְעוֹלָם תִּהְיֶה׃
19 * לֹא יֵבֹשׁוּ בְּעֵת רָעָה וּבִימֵי רְעָבוֹן יִשְׂבָּעוּ׃
20 * כִּי רְשָׁעִים יֹאבֵדוּ וְאֹיְבֵי יְהוָה כִּיקַר כָּרִים כָּלוּ בֶּעָשָׁן כָּלוּ׃
21 * לוֶה רָשָׁע וְלֹא יְשַׁלֵּם וְצַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן׃
22 * כִּי מְבֹרָכָיו יִירְשׁוּ אָרֶץ וּמְקֻלָּלָיו יִכָּרֵתוּ׃
23 * מֵיְהוָה מִצְעֲדֵי־גֶבֶר כּוֹנָנוּ וְדַרְכּוֹ יֶחְפָּץ׃
24 * כִּי־יִפֹּל לֹא יוּטָל כִּי יְהוָה סוֹמֵךְ יָדוֹ׃
25 * נַעַר הָיִיתִי גַם־זָקַנְתִּי וְלֹא רָאִיתִי צַדִּיק נֶעֱזָב וְזַרְעוֹ מְבַקֶּשׁ־לָחֶם׃
26 * כָּל־הַיּוֹם חוֹנֵן וּמַלְוֶה וְזַרְעוֹ לִבְרָכָה׃
27 * סוּר מֵרַע וַעֲשֵׂה־טוֹב וּשְׁכֹן לְעוֹלָם׃
28 * כִּי יְהוָה אֹהֵב מִשְׁפָּט וְלֹא־יַעֲזֹב אֶת־חֲסִידָיו לְעוֹלָם נִשְׁמָרוּ וְזֶרַע רְשָׁעִים נִכְרָת׃
29 * צַדִּיקִים יִירְשׁוּ־אָרֶץ וְיִשְׁכְּנוּ לָעַד עָלֶיהָ׃
30 * פִּי־צַדִּיק יֶהְגֶּה חָכְמָה וּלְשׁוֹנוֹ תְּדַבֵּר מִשְׁפָּט׃
31 * תּוֹרַת אֱלֹהָיו בְּלִבּוֹ לֹא תִמְעַד אֲשֻׁרָיו׃
32 * צוֹפֶה רָשָׁע לַצַּדִּיק וּמְבַקֵּשׁ לַהֲמִיתוֹ׃
33 * יְהוָה לֹא־יַעַזְבֶנּוּ בְיָדוֹ וְלֹא יַרְשִׁיעֶנּוּ בְּהִשָּׁפְטוֹ׃
34 * קַוֵּה אֶל־יְהוָה וּשְׁמֹר דַּרְכּוֹ וְיָרוֹמִמְךָ לָרֶשֶׁת אָרֶץ בְּהִכָּרֵת רְשָׁעִים תִּרְאֶה׃
35 * רָאִיתִי רָשָׁע עָרִיץ וּמִתְעָרֶה כְּאֶזְרַח רַעֲנָן׃
36 * וַיַּעֲבֹר וְהִנֵּה אֵינֶנּוּ וָאֲבַקְשֵׁהוּ וְלֹא נִמְצָא׃
37 * שְׁמֹר־תָּם וּרְאֵה יָשָׁר כִּי־אַחֲרִית לְאִישׁ שָׁלוֹם׃

14 * *Gladium euaginauerunt impij, & tetenderunt arcum suum, vt percutiant egenum, & pauperem, & interficiant rectos in via.*
15 * *Gladius eorum ingrediatur in cor eorum, & arcus eorum confringantur.*
16 * *Melius est parum iusto, quàm diuitiæ impiorum multæ.*
17 * *Quoniam brachia impiorum confringentur: subleuat autem iustos Dominus.*
18 * *Nouit Dominus dies immaculatorum, & hæreditas eorum æterna erit.*
19 * *Non confundentur in tempore malo, & in*
20 *diebus famis saturabũtur.* * *Quia impij peribunt. et inimici Domini gloriantes vt monocerotes, consumentur, vt fumus consumentur.*
21 * *Fœnus accipit impius & non reddit, iu-*
22 *stus autem donat & tribuit.* * *Quia qui benedicti fuerint ab eo, hæreditabunt terram; &*
23 *qui maledicti, interibunt.* * *A Domino gressus viri firmantur, & viam eius volet.*
24 * *Cùm ceciderit, non allidetur; quia Dominus sustentat manum eius.*
25 * *Puer fui, siquidem senui, & non vidi iustum derelictum, nec semẽ eius quærens panem.*
26 * *Tota die donat & commodat, & semen eius in benedictione erit.*
27 * *Recede à malo & fac bonum, & habita*
28 *in sempiternum.* * *Quia Dominus diligit iudicium, & nõ derelinquet sanctos suos, in æternum custoditi sunt, & semen impiorum peribit.*
29 * *Iusti hæreditabunt terram, & inhabitabunt in seculum super eam.*
30 * *Os iusti meditabitur sapientiam, & lingua*
31 *eius loquetur iudicium.* * *Lex Dei eius in cor-*
32 *de eius, non deficient gressus eius.* * *Considerat impius iustum, & quærit vt occidat eum.*
33 * *Dominus non derelinquet eum in manu eius, & non condemnabit eum cùm iudicatur.*
34 * *Expecta Dominum & custodi viam eius, & exaltabit te vt possideas terram: cùm interi-*
35 *bunt impij, videbis.* * *Vidi impium robustum*
36 *& fortissimum sicut indigenã virentem.* * *Et transiui, & ecce non erat: & quæsiui eum, &*
37 *non est inuentus.* * *Custodi simplicitatẽ & vide rectum, quia erit ad extremum viro pax.*

תרגום

14 חַרְבָּא שְׁלִפוּ רְשִׁיעַיָּא וּמְתַחוּ קֶשְׁתְּהוֹן לְמִקְטוֹל עַנְיֵי וַחֲשִׁיכֵי לְמִכַּס תְּרִיצֵי אָרְחָא׃ 15 סַיְפְהוֹן תֵּעוֹל בְּלִבְּהוֹן וְקֶשְׁוָתְהוֹן
יִתְבָּרְנָן׃ 16 טַב קְדָם יְיָ זְעֵירוּת צַדִּיקָא מֵרֵיכְסַת רְשִׁיעַיָּא סַגִּיעִין׃ 17 אֲרוּם דְּרָעֵי רְשִׁיעַיָּא תִּתְבָּרְנָן וְסָעַד צַדִּיקַיָּא יְיָ׃ 18 יָדַע
יְיָ יוֹמֵיהוֹן דְּשָׁלִימֵי וְאַחְסָנְתְּהוֹן לְעָלַם תְּהֵא׃ 19 לָא יִבְהָתוּן בְּעִדַּן בִּישְׁתָּא וּבְיוֹמֵי אוּלְצָנָא שָׂבְעִין׃ 20 אֲרוּם רְשִׁיעַיָּא יְיָבְדוּן וּבַעֲלֵי
דָבְבָא דַיְיָ הֵיךְ יְקַר פַּלְגֵיסִין מִתְפַּטְמִין וְסוֹפֵיהוֹן מִתְנַכְּסִין הֵיכְנָא רְשִׁיעַיָּא יְסוֹפוּן וּכְתֻנַּן גֵּהִינָם יִתְגַּמְּרוּן׃ 21 מוֹזִיף רְשִׁיעָא וְלָא פָרַע
וְצַדִּיקָא מְחַיֵּס וְיָהֵב׃ 22 אֲרוּם דְּמִתְבָּרְכִין בְּמֵימְרָה יְיָרְתוּן אַרְעָא וְדִמְלַטְּטִין בְּמוֹמָתֵהּ יִשְׁתֵּיצוּן׃ 23 מִן קֳדָם יְיָ פְּסִיעָתְהוֹן דְּגַבְרָא
מָתְקְנָן וְאָרְחָה יְהֵרְעֵי׃ 24 אֲרוּם יִפּוֹל סָרֵעַ לָא יְמוּת מְטוּל דַּיְיָ סָעֵד בִּידֵהּ׃ 25 טְלֵי הֲוֵיתִי בְּרַם סָבֵת וְלָא חֲמֵית צַדִּיקָא שְׁבִיקָא
וּבְנוֹהִי חָבְעִין לַחְמָא מֵחֲסָרָנָא׃ 26 מִן בְּגַלַּל דְּכָל יוֹמָא חָיֵס וּמוֹזִיף וְזַרְעֵהּ לִבְרִכְתָּא׃ 27 זוֹר מֵלָּעְבַד בִּישׁוּתָא וְעֲבֵד טָבְתָא בְּגִין
בֵּן תִּשְׁרֵי לְעָלַם׃ 28 אֲרוּם יְיָ רָחֵם דִּינָא וְלָא יִשְׁבּוֹק יַת חָסִידוֹהִי לְעָלַם מְנַטְּרִין וּבְנֵיהוֹן דְּרַשִׁיעַיָּא יִשְׁתֵּצוּן׃ 29 צַדִּיקַיָּא יַחְסְנוּן אַרְעָא
וְיִשְׁרוּן לְעָלְמִין עֲלַהּ׃ 30 פּוּמָא דְצַדִּיקָא רָנֵן חָכְמְתָא וְלִישָׁנֵהּ מְמַלְלָא דִינָא׃ 31 נִימוֹסָא דֵאֱלָהֵהּ בְּלִבֵּהּ לָא מְזַדְּעְזְעִין אִסְתָּוָרוֹהִי׃
32 מְסַהֲבִי רַשִׁיעָא לְצַדִּיקָא וּבָעֵי לְמִקְטְלֵהּ׃ 33 יְיָ לָא יִשְׁבְּקִנֵּהּ בִּידֵהּ וְלָא יְחַיְּבִנֵּהּ בְּמֵרְתֵּהּ׃ 34 סְבַר בְּמֵימְרָא דַיְיָ וְטוֹר
אָרְחָתֵיהּ וִירוֹמְמָנָךְ לְמֶחְסַן אַרְעָא בְּאִשְׁתֵּצוּת רְשִׁיעַיָּא תֶּחֱמֵי׃ 35 חֲמֵיתִי רַשִׁיעָא תַּקִּיפָא וְחַסִין הֵיךְ אִילָן יַצִּיב וְעָבוּף׃ 36 וּפְסַקְתִּין
עָלְמָא וְהָא לֵיתוֹהִי וּבְעֵית יַתֵּהּ וְלָא אִשְׁתְּכַח׃ 37 נְטַר שְׁלִימוּתָא וַחֲמֵי אָרְחָא תְּרִיצוּתָא אֲרוּם סוֹף בַּר נָשָׁא שְׁלָמָא׃

14 * Gladium euaginauerunt peccatores, intẽderunt arcũ ſuũ: vt deijciant pauperẽ & inopẽ, vt trucident rectos corde. 15 * Gladius eorum intret in corda ipſorũ, & arcus eorũ cõfringãtur. 16 *Melius eſt modicũ iuſto ſuper diuitias peccatorũ multas. 17 *Quoniam brachia peccatorũ cõterentur, cõfirmat aũt iuſtos Dñs. 18 * Nouit Dñs *vias immaculatorũ, & hęreditas eorũ in æternum erit. 19 * Nõ confundẽtur in tẽpore malo, & in diebus famis ſaturabuntur, quia peccatores peribunt. 20 *Inimici verò Dñi mox vt honorificati fuerint ipſi & exaltati, deficientes quẽadmodum fumus *defecerunt.

21 *Mutuatur peccator, & non ſoluet. iuſtus aũt miſeretur, & tribuit. 22 * Quia benedicẽtes ei hæreditabunt terrã, maledicẽtes aũt ei diſperibũt. 23 **A Dño greſſus hominis diriguntur, & viam eius volet valdè. 24 * Cùm ceciderit, non collidetur, quia Dñs ſupponit manũ ei. 25 * Iunior fui, & enim ſenui, & non vidi iuſtũ derelictũ, neq; ſemen eius quærens panẽ. 26 * Tota die miſeretur & cõmodat iuſtus, & ſemẽ illius in benedictione erit. 27 *Declina à malo, & fac bonum, & inhabita in ſeculũ ſeculi. 28 *Quia Dñs amat iudiciũ, & non derelinquet ſanctos ſuos: in æternum conſeruabuntur. Iniuſti autẽ puniẽtur, & ſemen impiorũ peribit. 29 * Iuſti aũt hęreditabunt terrã, & inhabitabunt in ſeculum ſeculi ſuper eã. 30 * Os iuſti meditabitur ſapientiã, & lingua eius loquetur iudicium. 31 * Lex Dei eius in corde ipſius, & nõ ſupplãtabũtur greſſus eius. 32 *Cõſiderat peccator iuſtũ, & quærit mortificare eum.

33 *Dñs aũt non derelinquet eũ in manibus eius, nec dãnabit eũ, cùm iudicabitur illi.

34 *Expecta Dominũ, & cuſtodi viam eius, & exaltabit te vt hæreditate capias terram: cùm perierint peccatores, videbis.

35 * Vidi impium ſuperexaltatum, & eleuatum, ſicut cedros Libani. 36 * Et tranſiui, & ecce nõ erat; & quæſiui eum, & non eſt inuentus locus eius. 37 * Cuſtodi innocentiam, & vide æquitatem, quoniam ſunt reliquiæ homini pacifico.

14 * ῥομφαίαν ἐσπάσαντο οἱ ἁμαρτωλοί, ἐνέτειναν τόξον αὐτῶν, τοῦ καταβαλεῖν πτωχὸν καὶ πένητα, τοῦ σφάξαι
15 τοὺς εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ. * ἡ ῥομφαία αὐτῶν εἰσέλθοι εἰς τὰς
16 καρδίας αὐτῶν, καὶ τὰ τόξα αὐτῶν συντριβείη. * κρεῖσσον
17 ὀλίγον τῷ δικαίῳ ὑπὲρ πλοῦτον ἁμαρτωλῶν πολλῶν. * ὅτι
βραχίονες ἁμαρτωλῶν συντριβήσονται, ὑποστηρίζει δὲ
18 τοὺς δικαίους ὁ κύριος. * γινώσκει κύριος τὰς ὁδοὺς τῶν ἀ-
19 μώμων. καὶ ἡ κληρονομία αὐτῶν εἰς αἰῶνα ἔσται. * οὐ κα-
ταισχυνθήσονται ἐν καιρῷ πονηρῷ, καὶ ἐν ἡμέραις λιμοῦ χορ
20 τασθήσονται, ὅτι οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀπολοῦνται. * οἱ δὲ ἐχθροὶ τοῦ
κυρίου ἅμα τῇ δοξασθῆναι αὐτοὺς καὶ ὑψωθῆναι, ἐκλεί-
21 ποντες ὡσεὶ καπνὸς ἐξέλιπον. * δανείζεται ὁ ἁμαρτωλός, καὶ
22 οὐκ ἀποτίσει· ὁ δὲ δίκαιος οἰκτείρει, καὶ δίδωσιν. * ὅτι οἱ εὐ-
λογοῦντες αὐτὸν κληρονομήσουσι γῆν, οἱ δὲ καταρώμενοι
23 αὐτὸν ἐξολοθρευθήσονται. * ἀπὸ κυρίου τὰ διαβήματα ἀν-
θρώπου κατευθύνεται, καὶ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ θελήσει σφόδρα.
24 * ὅταν πέσῃ οὐ καταγαγχθήσεται, ὅτι κύριος ὑποστηρίζει
25 χεῖρα αὐτοῦ. * νεώτερος ἐγενόμην, καὶ γὰρ ἐγήρασα, καὶ οὐκ
εἶδον δίκαιον ἐγκαταλελειμμένον, οὐδὲ τὸ σπέρμα αὐτοῦ
26 ζητοῦν ἄρτους. * ὅλην τὴν ἡμέραν ἐλεεῖ καὶ δανείζει ὁ δί-
27 καιος, καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ εἰς εὐλογίαν ἔσται. * ἔκκλινον ἀπὸ
κακοῦ, καὶ ποίησον ἀγαθόν, καὶ κατασκήνωσις εἰς αἰῶνα αἰῶ-
28 νος. * ὅτι κύριος ἀγαπᾷ κρίσιν, καὶ οὐκ ἐγκαταλείψει
τοὺς ὁσίους αὐτοῦ, εἰς τὸν αἰῶνα φυλαχθήσονται. ἄνομοι δὲ
ἐκδιωχθήσονται, καὶ σπέρμα ἀσεβῶν ἐξολοθρευθήσεται.
29 * δίκαιοι δὲ κληρονομήσουσι γῆν, καὶ κατασκηνώσουσιν
30 εἰς αἰῶνα αἰῶνος ἐπ' αὐτῆς. * στόμα δικαίου μελετήσει
31 σοφίαν, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ λαλήσει κρίσιν. * ὁ νόμος τοῦ θεοῦ
αὐτοῦ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, καὶ οὐ μὴ ὑποσκελισθήσεται τὰ διαβή-
32 ματα αὐτοῦ. * κατανοεῖ ὁ ἁμαρτωλὸς τὸν δίκαιον, καὶ ζητεῖ
33 τοῦ θανατῶσαι αὐτόν. * ὁ δὲ κύριος οὐ μὴ ἐγκαταλίπῃ
αὐτὸν εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ, οὐδ' οὐ μὴ καταδικάσηται αὐ-
34 τόν, ὅταν κρίνηται αὐτῷ. * ὑπόμεινον τὸν κύριον, καὶ φύλαξον
τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, καὶ ὑψώσῃ σε τοῦ καταπληρονομῆσαι γῆν. ἐν
35 τῷ ἐξολοθρεύεσθαι ἁμαρτωλοὺς ὄψει. * εἶδον τὸν ἀσεβῆ
ὑπερυψούμενον, καὶ ἐπαιρόμενον, ὡς τοὺς κέδρους τοῦ Λιβά-
36 νου. * καὶ παρῆλθον καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν, καὶ ἐζήτησα αὐτὸν,
37 καὶ οὐχ εὑρέθη ὁ τόπος αὐτοῦ. * φύλαξαι ἀκακίαν καὶ ἴδε
εὐθύτητα, ὅτι ἔστιν ἐγκαταλείμματα ἀνθρώπῳ εἰρηνικῷ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[14] Gladium euaginauerunt impij, & tetenderunt arcum ſuum vt interficiant egenos & obſcuros, vt mactent rectos via. [15] Gladius eorum penetret in cor eorum: & arcus eorũ confringantur. [16] Melius eſt coram Domino modicum iuſti, quàm diuitiæ peccatorũ multæ. [17] Quoniam brachia impiorum confringentur: ſuſtentat autem iuſtos Dominus. [18] Cognoſcit Dominus dies perfectorum; & hæreditas eorum in æternum erit. [19] Non confundentur in tempore malo; & in diebus famis ſaturabuntur. [20] Quoniam impij peribunt & auctores inimicitiæ Domini, ſicut gloria veruecum impinguatorum, qui tandem iugulantur; ſic impij deficient, & in fumo gehennæ conſumentur. [21] Mutuat impius & non reddit; iuſtus verò miſeretur, & donat. [22] Propterea qui benedicũtur in verbo eius, hæreditabunt terram: & qui maledicuntur in iureiurando eius, excidentur. [23] A præſentia Domini greſſus hominis diriguntur: & via eius grata erit. [24] Et ſi ceciderit in infirmitatem, non morietur: quoniam Dominus ſuſtinet eum manu. [25] Puer fui, nunc autẽ ſenui, & non vidi iuſtum derelictum: nec filios eius quærentes panem præ inopia. [26] Propterea quòd tota die miſeretur, & commodat: & ſemen eius in benedictione. [27] Recede à malè agendo, & operare bonum: vt habites in ſempiternum. [28] Quoniam Dominus amat iudicium; & nõ deſeret miſericordes ſuos; in æternum cuſtodientur: & filij impiorum exterminabuntur. [29] Iuſti hæreditabunt terrã, & habitabunt in ſecula ſuper eam. [30] Os iuſti eloquitur ſapientiam: & lingua eius profatur iudicium. [31] Lex Dei ipſius in corde eius; non nutabunt greſſus eius. [32] Inſidiatur impius iuſto, & quærit interficere eum. [33] Dominus non derelinquet eum in manu eius: & non damnabit eum cùm iudicium de eo aget. [34] Confide in verbo Domini, & cuſtodi viam eius: & exaltabit te vt poſſideas terram: cùm exterminati fuerint impij, conſpicies. [35] Vidi impium fortem & validum, ſicut arborẽ indigenam & frondeſcentem. [36] Et defecit à ſeculo, & ecce non erat: & quæſiui eum, & non eſt inuentus. [37] Serua integritatem & reſpice iter rectum: quoniam finis hominis eſt pax.

38 ופשעים נשמדו יחדו אחרית רשעים
נכרתה׃
39 ותשועת צדיקים מיהוה מעוזם בעת צרה׃
40 ויעזרם יהוה ויפלטם יפלטם מרשעים
ויושיעם כי־חסו בו׃

לח

1 מזמור לדוד להזכיר׃ יהוה אל־
2 בקצפך תוכיחני ובחמתך תיסרני׃
3 כי־חציך נחתו־בי ותנחת עלי ידך׃
4 אין־מתם בבשרי מפני זעמך אין־שלום
5 בעצמי מפני חטאתי׃ כי עונתי עברו ראשי
כמשא כבד יכבדו ממני׃
6 הבאישו נמקו חבורתי מפני אולתי׃
7 נעויתי שחותי עד־מאד כל־היום קדר הלכתי׃
8 כי־כסלי מלאו נקלת ואין מתם בבשרי׃
9 נפוגתי ונדכיתי עד־מאד שאגתי מנהמת לבי׃
10 אדני נגדך כל־תאותי ואנחתי ממך לא־
11 נסתרה׃ לבי סחרחר עזבני כחי ואור־עיני גם־
12 הם אין אתי׃ אהבי ורעי מנגד נגעי יעמדו
וקרובי מרחק עמדו׃
13 וינקשו מבקשי נפשי ודרשי רעתי דברו הוות
14 ומרמות כל־היום יהגו׃ ואני כחרש לא
15 אשמע וכאלם לא יפתח־פיו׃ ואהי כאיש
אשר לא־שמע ואין בפיו תוכחות׃
16 כי־לך יהוה הוחלתי אתה תענה אדני אלהי׃
17 כי־אמרתי פן־ישמחו־לי במוט רגלי עלי
תגדילו׃
18 כי־אני לצלע נכון ומכאובי נגדי תמיד׃
19 כי־עוני אגיד אדאג מחטאתי׃
20 ואיבי חיים עצמו ורבו שנאי שקר׃

38 *Præuaricatores autem delebuntur pariter,*
39 *nouissimum impiorum peribit.* *Salus autẽ iu-*
storum à Domino, fortitudo eorum in tempore
40 *tribulationis.* *Et auxiliabitur eis Dominus,*
& liberabit eos, eripiet eos ab impiis & salua-
bit eos, quia sperauerunt in eo.

1 *Psalmus Dauid in commemoratione.*

XXXVIII.

2 *DOmine ne in ira tua arguas me, neque in*
furore tuo corripias me.
3 *Quoniam sagittæ tuæ infixæ sunt mihi, &*
4 *tetigit me manus tua.* *Non sanitas in carne*
mea à facie indignationis tuæ, non pax ossibus
5 *meis à facie peccati mei.* *Quoniam iniquita-*
tes meæ transierunt caput meum, quasi onus gra
6 *ue aggrauatæ sunt super me.* *Computruerunt*
& tabuerunt cicatrices meæ à facie insipientiæ
7 *meæ.* *Afflictus sum & incuruatus sum*
nimis, tota die mœrens ambulabam.
8 *Quoniam lumbi mei repleti sunt ignomi-*
nia, & non est sanitas in carne mea.
9 *Euigilaui & afflictus sum nimis, rugiebam*
10 *à gemitu cordis mei.* *Domine in conspectu*
tuo omne desiderium meum, & gemitus meus
11 *à te non est absconditus.* *Cor meum fluctua-*
bat, dereliquit me fortitudo mea, & lux oculo-
rum meorum, & ipsa non est mecum.
12 *Chari mei & proximi mei quasi contra le-*
13 *pram meam steterunt.* *Et vicini mei longè*
steterunt, et irruebant quærentes animã meam,
& inuestigãtes mala mihi loquebantur insidias,
14 *& dolos tota die meditabantur.* *Et ego*
tanquam surdus non audiebam, & sicut mutus
15 *non aperiens os suum.* *Et fui sicut homo qui nõ*
audit, nec in ore suo redargutiones.
16 *Te enim Domine expectabam, tu exaudies*
17 *Domine Deus meus.* *Quia dixi, Ne forte in-*
sultent mihi; & cùm vacillauerint pedes mei,
18 *super me magnificentur.* *Quia ego ad plagas*
paratus sum, & dolor meus contra me semper.
19 *Quia iniquitatem meam annuncio, sollici-*
20 *tus ero pro peccato meo.* *Inimici autem mei*
viuentes confortati sunt, & multiplicati sunt
odientes me mendaciter.

תרגום

38 וטרודין ישתיצון כחדא סופהון דרשיעיא שציא׃ 39 ופרקנא דצדיקיא מן קדם ייי עשניהון בעדן עקא׃
40 וסייעינון ייי ושזיבנון שיזיב להום מחייביא ופרקנון מטול דאתרחיצו במימרה׃

לח

1 תשבחתא לדויד לדכרנא׃ 2 ייי לא ברגזך תכסן ותי ולא ברתחך תרדיני׃ 3 ארום גרדך אתחתן בי ושרת עלי מחת ידך׃
4 לית אסו בגושמי מן קדם רגזך לית שלם באיברי מן קדם חובי׃ 5 ארום חובי עברו על רישי היך משול יקיר יקרו מני׃
6 חריו אתמסיו וזלבשושי מן קדם טפשותי׃ 7 עקמת שחית עד לחדא כל יומא חכיר הלכת׃ 8 ארום כפלי אתמליו
קדיחותא ולית אסו בגושמי׃ 9 פגמיית ואתמכייית עד לחדא רגושת מנהמת לבי׃ 10 ייי לקבלך כל רגוגיתי ותונחתי מנך לא
אשתמרת׃ 11 לבי צמרמר שבקני חילי ונייהור עיני ברם אינון ליתיהון עמי׃ 12 רחמי וחברי מקבל מכחשי קמו וקריבי
מרחיק קיימין׃ 13 ועברו פיחין חבעי נפשי ובעהי בישתי מללו שקרא וניכלא כל יומא מסהלין׃ 14 ואנא היך חרשית לא
אשתמע והיך אילמנא דלא פתח פמה׃ 15 והויתי היך גבר דלא שמע מעלם ולא אית בפומה מכסנתא׃ 16 ארום קדמך
ייי עלית אנת תקבל ייי אלהי׃ 17 ארום אמרת דלמא ייחדון עלי באזדעזעות רגלי עלי אתרברבו׃ 18 ארום אנא לתבירא מעתד
וכיבי לקבלי תדירא׃ 19 ארום חובי אנא אתני אתיצף מחטאי׃ 20 ובעלי דבבי חייא עלימו וסגון סנאי על שקרא׃

38 *Iniusti aũt diſperibũt ſimul,reliquiæ im- 38
piorũ interibũt.* Salus aũt iuſtorũ à Dño, 39
& protector eorũ eſt in tẽpore tribulatio-
nis. *Et adiuuabit eos Dominus, & li- 40
berabit eos, & eruet eos à peccatoribus, &
ſaluabit eos, quia ſperauerunt in eo.

*rememoratione die ſabbati.

Pſalmus Dauid in *commemoratione 1
de ſabbato. xxxvii.

DOmine ne furore tuo arguas me, neq; 2
*ira tua corripias me. *Quoniã ſagittę 3
tuę infixę ſunt mihi,& cõfirmaſti ſuper me
manũ tuã. *Non eſt ſanitas in carne mea à 4
facie iræ tuæ: non eſt pax in oſſibus meis à
facie peccatorũ meorũ. * Quoniã iniqui- 5
tates meæ ſupergreſſæ ſunt caput meum:
ſicut onus graue grauatæ ſunt ſuper me.

*Putruerunt & corruptæ ſunt cicatrices 6
meæ à facie inſipientiæ meæ. *Miſer factus 7
ſum & curuatus ſum vſq; in finẽ: tota die
cõtriſtatus ingrediebar. * Quoniã lumbi 8
mei impleti ſunt illuſionibus, & nõ eſt ſa-
nitas in carne mea. * Afflictus ſum & hu- 9
miliatus ſum nimis: rugiebã à gemitu cor-
dis mei. *Dñe ante te omne deſideriũ meũ, 10
& gemitus meus à te non eſt abſconditus.
*Cor meũ conturbatũ eſt, dereliquit me 11
virtus mea,& lumẽ oculorũ meorũ,& ipſũ
non eſt mecũ. *Amici mei & proximi mei 12
aduerſum me appropinquauerũt & ſtete-
runt. *Et qui iuxta me* de lõge ſteterũt, & 13
vim faciebant qui quærebant animã meã.
& qui inquirebant mala mihi, locuti ſunt
vanitates, & dolos tota die meditabantur.
*Ego aũt tanquã ſurdus non audiebam, 14
& ſicut mutus nõ aperiens os ſuũ. * Et fa- 15
ctus ſum ſicut homo nõ audiens,& nõ ha-
bens in ore ſuo redargutiones. *Quia in te 16
Dñe ſperaui,tu exaudies* Dñe Deus meus.
*Quoniã dixi,Nequando ſupergaudeant 17
mihi inimici mei: & dũ cõmouẽtur pedes
mei,ſuper me magna locuti ſunt. *Quoniã 18
ego in flagella paratus*, & dolor meus in
cõſpectu meo eſt ſemper. * Quoniã iniqui 19
tatẽ meã ego annuntiabo,& cogitabo pro
pctõ meo. 20 Inimici aũt mei viuũt,& cõfirmati ſunt ſup me,& multiplicati ſunt q oderũt me iniquè.

*rememoratione die ſabbati. Sup. 6. *eis

*ſum

38 *οἱ δὲ ἄνομοι ἐξολοθρευθήσονται ἐπὶ τὸ αὐτὸ τὰ ἐγκαταλείμματα τῶν ἀσεβῶν ἐξολοθρευθήσονται.
39 *σωτηρία δὲ τῶν δικαίων ἀπὸ κυρίου, καὶ σωτερ αστὴς
40 αὐτῶν ἐστιν ἐν καιρῷ θλίψεως. *καὶ βοηθήσει αὐτοῖς κύριος, καὶ ῥύ(ε)ται αὐτούς, καὶ ἐξελεῖται αὐτοὺς ἐξ ἁμαρτωλῶν, καὶ σώσει αὐτούς, ὅτι ἤλπισαν ἐπ' αὐτόν.
1 *Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ εἰς ὑπόμνησιν περὶ τοῦ σαββάτου.

λζ.

2 *Κύριε μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξῃς με, μηδὲ τῇ ὀργῇ σου
3 παιδεύσῃς με. *ὅτι τὰ βέλη σου ἐνεπάγησάν μοι, καὶ ἐπε-
4 στήριξας ἐπ' ἐμὲ τὴν χεῖρά σου. *οὐκ ἔστιν ἴασις ἐν τῇ σαρκί μου ἀπὸ προσώπου τῆς ὀργῆς σου· οὐκ ἔστιν εἰρήνη ἐν τοῖς
5 ὀστέοις μου ἀπὸ προσώπου τῶν ἁμαρτιῶν μου. *ὅτι αἱ ἀνομίαι μου ὑπερῆραν τὴν κεφαλήν μου, ὡσεὶ φορτίον βαρὺ
6 ἐβαρύνθησαν ἐπ' ἐμέ. *πρόσωζεσαν καὶ ἐσάπησαν οἱ μώ-
7 λωπές μου ἀπὸ προσώπου τῆς ἀφροσύνης μου. *ἐταλαιπώρησα καὶ κατεκάμφθην ἕως τέλους, ὅλην τὴν ἡμέραν
8 σκυθρωπάζων ἐπορευόμην. *ὅτι αἱ ψόαι μου ἐπλήσθησαν
9 ἐμπαιγμάτων, καὶ οὐκ ἔστιν ἴασις ἐν τῇ σαρκί μου. *ἐκακώθην καὶ ἐταπεινώθην ἕως σφόδρα, ὠρυόμην ἀπὸ στεναγ-
10 μοῦ τῆς καρδίας μου. *κύριε ἔναντίον σου πᾶσα ἡ ἐπιθυ-
11 μία μου, καὶ ὁ στεναγμός μου ἀπὸ σοῦ οὐκ ἀπεκρύβη. *ἡ καρδία μου ἐταράχθη, ἐγκατέλιπέ με ἡ ἰσχύς μου, καὶ τὸ φῶς
12 τῶν ὀφθαλμῶν μου καὶ αὐτὸ οὐκ ἔστι μετ' ἐμοῦ. *οἱ φίλοι μου καὶ οἱ πλησίον μου ἐξεναντίας μου ἤγγισαν καὶ ἔστησαν.
13 *καὶ οἱ ἐγγίσαί μου ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν, καὶ ἐξεβιάζοντο οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχήν μου. καὶ οἱ ζητοῦντες τὰ κακά μοι, ἐλάλησαν ματαιότητας, καὶ δολιότητας ὅλην
14 τὴν ἡμέραν ἐμελέτησαν. *ἐγὼ δὲ ὡσεὶ κωφὸς οὐκ ἤκουον·
15 καὶ ὡσεὶ ἄλαλος οὐκ ἀνοίγων τὸ στόμα αὐτοῦ. *καὶ ἐγενόμην ὡσεὶ ἄνθρωπος οὐκ ἀκούων, καὶ οὐκ ἔχων ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ
16 ἐλεγμούς. *ὅτι σοί κύριε ἤλπισα, σὺ εἰσακούσῃ κύριε
17 ὁ θεός μου. *ὅτι εἶπον, μήποτε ἐπιχαρῶσί μοι οἱ ἐχθροί μου, καὶ ἐν τῷ σαλευθῆναι πόδας μου ἐπ' ἐμὲ ἐμεγα-
18 λορρημόνησαν. *ὅτι ἐγὼ εἰς μάστιγας ἕτοιμος, καὶ ἡ ἀλ-
19 γηδών μου ἐνώπιόν μου ἐστὶ διαπαντός. *ὅτι τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ ἀναγγελῶ, καὶ μεριμνήσω ὑπὲρ τῆς ἁμαρτίας
20 μου. *οἱ δὲ ἐχθροί μου ζῶσι, καὶ κεκραταίωνται ὑπὲρ ἐμέ, καὶ ἐπληθύνθησαν οἱ μισοῦντές με ἀδίκως.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

38 Præuaricatores autem excindentur ſimul: finis impiorũ exitiũ. 39 Redemptio autẽ iuſtorum à conſpectu Dñi: fortitudo eorũ in tempore anguſtiæ. 40 Et auxiliatus eſt eis Dñs & liberauit eos: eruit eos à ſceleratis, & redemit eos, quoniam ſperauerunt in verbo eius.

1 Canticum Dauidis in memoriam. PSAL. XXXVIII.

DOmine ne in furore tuo arguas me, neque in ira tua caſtiges me. 3 Quoniam ſagittæ tuæ irruerunt in me, & manſit ſuper me vulnus manus tuæ. 4 Non eſt ſanitas in corpore meo propter iram tuam: non eſt pax in membris meis propter peccatum meum. 5 Quoniam iniquitates meæ tranſierunt ſuper caput meum: quaſi onus graue grauiores fuerunt meipſo. 6 Computruerunt & tabuerunt cicatrices meæ propter ſtultitiam meam. 7 Recuruus factus ſum, & inclinatus maiorem in modum: tota die atratus inceſſi. 8 Quoniam lumbi mei impleti ſunt combuſtione: & non eſt ſanitas in corpore meo. 9 Confractus ſum & humiliatus ſum vehementer: ſtrepitum edi præ tumultu cordis mei. 10 Domine coram te omne deſiderium meum; & ſuſpirium meum à te non eſt abſconditum. 11 Cor meum horruit; dereliquit me virtus mea, & lumen oculorum meorum: atque eidem ipſi non ſunt mecum. 12 Amici mei & proximi mei èregione vulneris mei ſteterunt: propinqui verò mei procul conſtiterunt. 13 Et fecerunt laqueos quærentes animam meam: & quærentes malum meum, locuti ſunt mendacium: & dolum quotidie loquuntur. 14 Ego verò quaſi obſurduiſſem, non audiebam: & ſicut mutus qui non aperit os ſuum. 15 Et fui ſicut vir qui non audiuit à ſeculo; & nõ habens in ore ſuo redargutiones. 16 Quoniam coram te Domine oraui: tu exaudies Domine Deus meus. 17 Quia dixi, Ne fortè lætentur de me: in commotione pedum meorum ſuper me magnificati ſunt. 18 Quoniam ego ad exitium paratus ſum: & dolor meus coram me iugiter. 19 Quoniam ſcelus meum narrabo: ſolicitus ero propter peccatum meũ. 20 Et auctores inimicitiæ meæ viui confortati ſunt: & multiplicati ſunt qui oderunt me falſo.

21 * וּמְשַׁלְּמֵי רָעָה תַּחַת טוֹבָה יִשְׂטְנוּנִי תַּחַת רָדְפִי־
22 טוֹב: * אַל־תַּעַזְבֵנִי יְהוָה אֱלֹהַי אַל־תִּרְחַק מִמֶּנִּי:
23 * חוּשָׁה לְעֶזְרָתִי אֲדֹנָי תְּשׁוּעָתִי:

21 * *Et qui reddunt malum pro bono, aduerſabantur mihi: quoniam ſequebar bonum.*
22 * *Ne derelinquas me Domine Deus meus,*
23 *ne elongeris à me.* * *Feſtina in auxiliũ meum, Domine ſalutis meæ.*

לט

1 * לַמְנַצֵּחַ לִידִיתוּן מִזְמוֹר לְדָוִד:
2 * אָמַרְתִּי אֶשְׁמְרָה דְרָכַי מֵחֲטוֹא בִלְשׁוֹנִי
אֶשְׁמְרָה לְפִי מַחְסוֹם בְּעֹד רָשָׁע לְנֶגְדִּי:
3 * נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה הֶחֱשֵׁיתִי מִטּוֹב וּכְאֵבִי נֶעְכָּר:
4 * חַם־לִבִּי בְּקִרְבִּי בַּהֲגִיגִי תִבְעַר־אֵשׁ דִּבַּרְתִּי
5 בִלְשׁוֹנִי: * הוֹדִיעֵנִי יְהוָה קִצִּי וּמִדַּת יָמַי
מַה־הִיא אֵדְעָה מֶה־חָדֵל אָנִי:
6 * הִנֵּה טְפָחוֹת נָתַתָּה יָמַי וְחֶלְדִּי כְאַיִן נֶגְדֶּךָ אַךְ
כָּל־הֶבֶל כָּל־אָדָם נִצָּב סֶלָה:
7 * אַךְ־בְּצֶלֶם יִתְהַלֵּךְ־אִישׁ אַךְ־הֶבֶל יֶהֱמָיוּן
יִצְבֹּר וְלֹא־יֵדַע מִי־אֹסְפָם:
8 * וְעַתָּה מַה־קִּוִּיתִי אֲדֹנָי תּוֹחַלְתִּי לְךָ הִיא:
9 * מִכָּל־פְּשָׁעַי הַצִּילֵנִי חֶרְפַּת נָבָל אַל־תְּשִׂימֵנִי:
10 * נֶאֱלַמְתִּי לֹא אֶפְתַּח־פִּי כִּי אַתָּה עָשִׂיתָ:
11 * הָסֵר מֵעָלַי נִגְעֶךָ מִתִּגְרַת יָדְךָ אֲנִי כָלִיתִי:
12 * בְּתוֹכָחוֹת עַל־עָוֹן יִסַּרְתָּ אִישׁ וַתָּמֵס כָּעָשׁ
חֲמוּדוֹ אַךְ הֶבֶל כָּל־אָדָם סֶלָה:
13 * שִׁמְעָה תְפִלָּתִי יְהוָה וְשַׁוְעָתִי הַאֲזִינָה אֶל־
דִּמְעָתִי אַל־תֶּחֱרַשׁ כִּי גֵר אָנֹכִי עִמָּךְ תּוֹשָׁב
כְּכָל־אֲבוֹתָי:
14 * הָשַׁע מִמֶּנִּי וְאַבְלִיגָה בְּטֶרֶם אֵלֵךְ וְאֵינֶנִּי:

1 * *Victori pro Idithun Pſalmus Dauid.*

XXXIX.

2 DIxi, *Cuſtodiam vias meas, ne peccem in*
lingua mea. Cuſtodiam os meum ſilentio,
3 *donec eſt impius contra me.* * *Obmutui ſilentio, tacui de bono: & dolor meus conturbatus*
4 *eſt.* * *Incaluit cor meum in medio mei, in meditatione mea incenſus ſum igni: locutus ſum lingua mea.*
5 * *Oſtende mihi Domine finem meum, & menſuram dierum meorum quæ ſit, vt ſciam quid mihi deeſt.*
6 * *Ecce breues poſuiſti dies meos, & vita mea quaſi non ſit in conſpectu tuo: omnia enim vanitas omnis homo ſubſiſtens. Semper.*
7 * *Tantum in imagine ambulat homo, tantũ fruſtra conturbatur: congregat, & ignorat cui dimittat ea.*
8 * *Nunc ergo quid expecto? Domine præſtolatio mea tu es.*
9 * *Ab omnibus iniquitatibus meis libera me: opprobrium ſtulto ne ponas me.*
10 * *Obmutui, non aperui os meum: quia tu feciſti.* * *Tolle à me plagas tuas: à contentione*
11 *manus tuæ ego conſumptus ſum.*
12 * *In increpationibus pro iniquitate corripuiſti virum: & poſuiſti quaſi tineam deſiderabilia eius: veruntamen vanitas omnis homo,*
13 *Semper.* * *Audi orationem meam Domine, & clamorem meum exaudi, ad lachrymam meam ne obſurdeſcas, quia aduena ego ſum apud te et peregrinus ſicut omnes patres mei.*
14 * *Parce mihi vt rideam, antequam vadam & non ſubſiſtam.*

מ

1 * לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר: * קַוֹּה קִוִּיתִי יְהוָה
2 וַיֵּט אֵלַי וַיִּשְׁמַע שַׁוְעָתִי:

1 * *Victori Dauid, Pſalmus.* XL.
2 EXpectans expectaui Dominũ, & inclinatus *eſt ad me, & exaudiuit clamorem meum.*

תרגום

21 וּפָרְעִין בִּישָׁא חִלּוּפֵי טַבְתָּא מַשְׂטְנָן לִי חִלּוּפֵי דִּרְדָּפִית טָב: 22 לָא תִשְׁבְּקִנַּנִי יְיָ אֱלָהִי לָא תִרְחֵק מִנִּי: 23 זְרִיז לְסִיעָתִי יְיָ פָּרְקָנִי:

לט

1 לְשַׁבָּחָא עַל מַטְרַת בֵּית מִקְדְּשָׁא עַל פֻּמָּא דִידוּתוּן חְשַׁבַּחְתָּא לְדָוִד: 2 אֲמָרֵת אֶנְטוֹר אוֹרְחַי מִלֵּמְחֵטֵי בִּלְשָׁנִי אֶנְטוֹר לְפוּמִי
זָמָמָא בִּדְאִית רַשִׁיעָא לְקִבְלִי: 3 אִתְאַלֶּמֵת שְׁתִיקַת בְּטֻלַת מִפִּתְגָּמֵי אוֹרַיְתָא מְטוּל הֵיכְנָא כֵּיבִי מְמָרְטִיט: 4 רָתַח לִבִּי בְּגוֹשְׁמִי
בְּרִינְנִי חֲבַר אֶשְׁתָּא מַלֶּלֶת בִּלְשָׁנִי: 5 אוֹדַע יָתִי יְיָ סוֹפִי וּמִשְׁחָתָא דְיוֹמַי מָנָא אִינּוּן אֲדַע אֵימָתַי פָּסִיק מֵעָלְמָא אֲנָא:
6 הָא קַלִּילִין סַגְרָתָ יוֹמַי וּגוֹשְׁמִי כְּלָמָא לְקֳבָלָךְ בְּרַם כָּל לְלָמָא חַשִׁיבִין בְּרַם כָּל הֲלָהוֹן צַדִּיקַיָּא קַיְמִין לְעָלַם: 7 בְּרַם בְּדִיוּקְנָא
דַיְיָ מְהַלֶּךְ גְּבַר בְּרַם לְלָמָא מְשְׁתַּגְּשִׁין כְּנֵשׁ וְלָא חָכִים מְטוּל מָנָא כַּנְשִׁינּוּן: 8 וּכְדֵין מָנָא סַבְּרֵת יְיָ אוֹרִיכוּתִי לְוָתָךְ הִיא:
9 מִכָּל הֲלָהוֹן מָרוֹדַי פְּצָא יָתִי חְסוֹדֵי סְכָלָא לָא חְשַׁוֵּי עֲלַי: 10 אִתְאַלֶּמֵת וְלָא אֶפְתַּח פּוּמִי מְטוּל דְּאַתְּ עַבַדְתָּא:
11 אַעְדִּי מֵעֲלַי מַכְתָּשָׁךְ מִמְּחַת גְּבוּרַת יְדָךְ אֲנָא שֵׁיצֵיתִי: 12 בְּמַסְכָּנוּתָא עַל חוֹבָא אַתְּ רָדֵי בַר נָשָׁא וּמַסֵּאת הֵיךְ זְחִיל
גּוֹשְׁמֵיהּ בְּרַם לְמָא כָּל בַּר נַשׁ לְעָלְמִין: 13 קַבֵּל צְלוֹתִי יְיָ וְלָבְעוּתִי אַצֵּית וְלִדְמָעָתִי לָא תִשְׁתּוֹק אֲרוּם הֵיךְ גִּיּוֹרָא אֲנָא גַּבָּךְ תּוֹתָבָא
הֵיךְ כּוּלְהוֹן אֲבָהָתַי: 14 אֲשְׁלִי מִנִּי וְאִיזִיל עַד לָא אֵהָךְ וְלָא אִיתַי:

מ

1 לְשַׁבָּחָא לְדָוִד חְשַׁבַּחְתָּא: 2 מִסְבַּר סִבְרֵת יְיָ וְצַלֵּי לְוָתִי וְקַבֵּל בָּעוּתִי:

*Qui retribuunt mihi mala pro bonis, detrahebant mihi, quoniam sequebar bonitatem. *Ne derelinquas me Domine Deus meus: ne discesseris à me.

*Intende in adiutorium meum, Domine salutis meæ.

In finem *Idithun canticum Dauid.

*pro

PSAL. XXXVIII.

DIxi, Custodiam vias meas: vt non delinquam in lingua mea. Posui ori meo custodiam, cùm consisteret peccator aduersum me. *Obmutui & humiliatus sum, & silui à bonis: & dolor meus renouatus est.

*Concaluit cor meum intra me, & in meditatione mea exardescet ignis. Locutus sum in lingua mea, *Notum fac mihi Dñe finem meũ, & numerum dierũ meorum quis est? vt sciã quid desit mihi. *Ecce *veteres posuisti dies meos: & substantia mea tanquam nihilum ante te. Veruntamen vniuersa vanitas: omnis homo viuens. *Quamquã in imagine pertransit homo: * tamen frustra conturbatur. Thesaurizat, & ignorat cui congregabit ea.

*Et nunc quæ expectatio mea? nónne Dominus? & substãtia mea apud te est.

*Ab omnibus iniquitatibus meis erue me: opprobrium insipienti dedisti me.

*Obmutui & nõ aperui os meũ, quoniã tu fecisti. *Amoue à me plagas tuas. à fortitudine enim manus tuę ego defeci: *In increpationibus propter iniquitatẽ, corripuisti hominem. Et tabescere fecisti sicut araneam animam eius: veruntamen vanè *omnis homo. *Exaudi orationem meam Domine, & deprecationem meam; auribus percipe lachrymas meas: ne sileas: qm̃ aduena ego sum apud te, & peregrin⁹, sicut omnes patres mei. *Remitte mihi, vt refrigerer prius q̃ abeã, & amplius nõ ero.

*mensurabiles

*Veruntamen *sed &

*contur-bant

In finem Psalmus Dauid.

XXXIX.

EXpectans expectaui Dominum, & intendit mihi. et exaudiuit preces meas.

21 *Ὁ ἀνταποδιδόντες μοι κακὰ ἀντὶ ἀγαθῶν, ἐνδιέβαλλόν με, ἐπεὶ κατεδίωκον ἀγαθοσύνην.

22 *μὴ ἐγκαταλίπῃς με κύριε ὁ θεός μου, μὴ ἀποστῇς ἀπ' 23 ἐμοῦ. *πρόσχες εἰς τὴν βοήθειάν μου κύριε τῆς σωτηρίας μου.

1 *Εἰς τὸ τέλος τῷ ἰδιθούμ ὠδὴ τῷ δαυίδ. λή.

2 *Εἶπα, φυλάξω τὰς ὁδούς μου, τοῦ μὴ ἁμαρτάνειν με ἐν γλώσσῃ μου. ἔθεμην τῷ στόματί μου φυλακήν, ἐν τῷ συστῆναι τὸν ἁμαρτωλὸν ἐνώπιόν μου.

3 *ἐκωφώθην καὶ ἐταπεινώθην, καὶ ἐσίγησα ἐξ ἀγαθῶν, καὶ τὸ ἄλγημά μου ἀνεκαινίσθη.

4 *ἐθερμάνθη ἡ καρδία μου ἐντός μου, καὶ ἐν τῇ μελέτῃ μου ἐκκαυθήσεται πῦρ. ἐλάλησα ἐν γλώσσῃ μου.

5 *γνώρισόν μοι κύριε τὸ πέρας μου, καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν μου τίς ἐστιν; ἵνα γνῶ τί ὑστερῶ ἐγώ.

6 *ἰδοὺ παλαιὰς ἔθου τὰς ἡμέρας μου, καὶ ἡ ὑπόστασίς μου ὡσεὶ οὐδὲν ἐνώπιόν σου. πλὴν τὰ σύμπαντα μάταιος, πᾶς ἄνθρωπος ζῶν. 7 *πλὴν τοιγε ἐν εἰκόνι διαπορεύεται ἄνθρωπος, πλὴν μάτην ταράσσεται. θησαυρίζει καὶ οὐ γινώσκει τίνι συνάξει αὐτά. 8 *καὶ νῦν τίς ἡ ὑπομονή μου, οὐχὶ κύριος; καὶ ἡ ὑπόστασίς μου παρὰ σοῦ ἐστιν.

9 *ἀπὸ πασῶν τῶν ἀνομιῶν μου ῥῦσαί με, ὀνειδισμὸν ἄφρονι ἔδωκάς με. 10 *ἐκωφώθην καὶ οὐκ ἤνοιξα τὸ στόμα μου, ὅτι σὺ ἐποίησας.

11 *ἀπόστησον ἀπ' ἐμοῦ τὰς μάστιγάς σου. ἀπὸ γὰρ τῆς ἰσχύος τῆς χειρός σου ἐγὼ ἐξέλιπον.

12 *ἐν ἐλεγμοῖς ὑπὲρ ἀνομίας ἐπαίδευσας ἄνθρωπον. καὶ ἐξέτηξας ὡς ἀράχνην τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, πλὴν μάτην πᾶς ἄνθρωπος.

13 *εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου κύριε καὶ τῆς δεήσεώς μου· ἐνώτισαι τῶν δακρύων μου. μὴ παρασιωπήσῃς, ὅτι πάροικος ἐγώ εἰμι παρὰ σοὶ καὶ παρεπίδημος, καθὼς πάντες οἱ πατέρες μου.

14 *ἄνες μοι, ἵνα ἀναψύξω πρὸ τοῦ με ἀπελθεῖν, καὶ ἐκεῖ οὐκέτι οὐκ ὑπάρξω.

1 *Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ. λθ'.

2 *Ὑπομένων ὑπέμεινα τὸν κύριον, καὶ προσέσχε μοι, καὶ εἰσήκουσε τῆς δεήσεώς μου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[11] Et qui reddunt malum pro bono, odio me prosequuntur; eò quòd sequutus sim bonitatem. [12] Ne derelinquas me Domine Deus meus: ne elongeris à me. [13] Accinge te ad auxilium meum, Domine redemptio mea.

[1] Ad laudandum pro custodia domus sanctuarij ore Idutun Hymnus Dauidi. PSAL. XXXIX.

DIxi, Obseruabo vias meas, ne peccem lingua mea: custodiam os meũ freno, quamdiu improbus est contra me. [3] Obmutui, tacui, & cessaui à verbis Legis; propterea dolor meus conturbatus est. [4] Ebullijt cor meum in corpore meo; ob meditationem meam exardescet ignis: locutus sum lingua mea. [5] Notum fac mihi Domine finem meum, & mensuram dierum meorum quanta erit, vt sciam quando deficiam à seculo ego. [6] Ecce leues ordinasti dies meos, & corpus meum tanquam nihil coram te: propterea omnia nihil reputantur, verùm omnes iusti viuent in æternũ. [7] Tantùm in imagine Domini ambulat homo: verùm perperam cõturbantur: congregat, & nescit cui collegerit ea. [8] Nunc autem quid expectaui Domine? spes mea in te est. [9] Ab omnibus sceleribus meis libera me; opprobria stulti ne posueris super me. [10] Obmutui, nec aperiam os meum; quoniam tu fecisti. [11] Amoue à me plagam tuam: à percussione potentiæ manus tuæ, ego consumptus sum. [12] Correptione ob scelus tu castigas hominem: & liquefactum est instar limacis corpus eius: profectò nihil est omnis homo semper. [13] Suscipe orationem meam Domine, & ad petitionem meam ausculta: & ad lachrymas meas ne sileas; quoniam veluti peregrinus ego sum apud te, & aduena sicut omnes patres mei. [14] Dimitte me, & abibo, antequam vadam, & non subsistam.

[1] Ad laudandum Dauidi Hymnus. PSAL. XL.

EXpectando expectaui Dominum; & inclinauit ad me, & suscepit deprecationem meam.

3 * וַיַּעֲלֵנִי מִבּוֹר שָׁאוֹן מִטִּיט הַיָּוֵן וַיָּקֶם עַל־סֶלַע
רַגְלַי כּוֹנֵן אֲשֻׁרָי׃

4 * וַיִּתֵּן בְּפִי שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּה לֵאלֹהֵינוּ יִרְאוּ
רַבִּים וְיִירָאוּ וְיִבְטְחוּ בַּיהוָה׃

5 * אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר־שָׂם יְהוָה מִבְטַחוֹ וְלֹא־
פָנָה אֶל־רְהָבִים וְשָׂטֵי כָזָב׃

6 * רַבּוֹת עָשִׂיתָ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהַי נִפְלְאֹתֶיךָ
וּמַחְשְׁבֹתֶיךָ אֵלֵינוּ אֵין עֲרֹךְ אֵלֶיךָ אַגִּידָה וַאֲדַבֵּרָה
עָצְמוּ מִסַּפֵּר׃

7 * זֶבַח וּמִנְחָה לֹא חָפַצְתָּ אָזְנַיִם כָּרִיתָ לִי עוֹלָה
וַחֲטָאָה לֹא שָׁאָלְתָּ׃

8 * אָז אָמַרְתִּי הִנֵּה־בָאתִי בִּמְגִלַּת־סֵפֶר כָּתוּב
עָלָי׃ 9 * לַעֲשׂוֹת־רְצוֹנְךָ אֱלֹהַי חָפָצְתִּי וְתוֹרָתְךָ
בְּתוֹךְ מֵעָי׃

10 * בִּשַּׂרְתִּי צֶדֶק בְּקָהָל רָב הִנֵּה שְׂפָתַי לֹא
אֶכְלָא יְהוָה אַתָּה יָדָעְתָּ׃

11 * צִדְקָתְךָ לֹא־כִסִּיתִי בְתוֹךְ לִבִּי אֱמוּנָתְךָ
וּתְשׁוּעָתְךָ אָמָרְתִּי לֹא־כִחַדְתִּי חַסְדְּךָ וַאֲמִתְּךָ
לְקָהָל רָב׃ 12 * אַתָּה יְהוָה לֹא־תִכְלָא רַחֲמֶיךָ
מִמֶּנִּי חַסְדְּךָ וַאֲמִתְּךָ תָּמִיד יִצְּרוּנִי׃

13 * כִּי אָפְפוּ־עָלַי רָעוֹת עַד־אֵין מִסְפָּר הִשִּׂיגוּנִי
עֲוֹנֹתַי וְלֹא־יָכֹלְתִּי לִרְאוֹת עָצְמוּ מִשַּׂעֲרוֹת רֹאשִׁי
וְלִבִּי עֲזָבָנִי׃

14 * רְצֵה יְהוָה לְהַצִּילֵנִי יְהוָה לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה׃

15 * יֵבֹשׁוּ וְיַחְפְּרוּ יַחַד מְבַקְשֵׁי נַפְשִׁי לְסִפּוֹתָהּ
יִסֹּגוּ אָחוֹר וְיִכָּלְמוּ חֲפֵצֵי רָעָתִי׃

16 * יָשִׁמּוּ עַל־עֵקֶב בָּשְׁתָּם הָאֹמְרִים לִי הֶאָח
הֶאָח׃

17 * יָשִׂישׂוּ וְיִשְׂמְחוּ בְךָ כָּל־מְבַקְשֶׁיךָ יֹאמְרוּ
תָמִיד יִגְדַּל יְהוָה אֹהֲבֵי תְשׁוּעָתֶךָ׃

3 * *Et eduxit me de lacu ſonitus, de luto cœni; & ſtatuit ſuper petram pedes meos, ſtabiliuit greſſus meos.*

4 * *Et dedit in ore meo canticum nouum, laudem Deo noſtro: videbunt multi, & timebunt, & ſperabunt in Domino.*

5 * *Beatus vir qui poſuit Dominum confidentiam ſuam, & non eſt auerſus ad ſuperbias pompaſque mendacij.*

6 * *Multa feciſti tu Domine Deus meus mirabilia tua, & cogitationes tuas pro nobis; non inuenio ordinē coram te. Si narrare voluero & numerare, plura ſunt quàm vt narrari queant.*

7 * *Victimam & oblationem noluiſti, aures fodiſti mihi: holocauſtū & pro peccato non petiſti.*

8 * *Tunc dixi, Ecce venio, in volumine libri ſcriptum eſt de me.*

9 * *Vt facerem placitum tibi Deus meus volui: & legem tuam in medio ventris mei.*

10 * *Annunciaui iuſtitiam in eccleſia multa: ecce labia mea non prohibebo, Domine tu noſti.*

11 * *Iuſtitiam tuam non abſcondi in medio cordis mei, fidem tuam & ſalutare tuum dixi: non abſcondi miſericordiam tuam & veritatem tuam in eccleſia multa.*

12 * *Tu Domine non prohibebis miſericordias tuas à me: miſericordia tua & veritas tua iugiter ſeruabunt me.*

13 * *Circumdederunt enim me mala, quorum non eſt numerus: comprehenderunt me iniquitates meæ & non potui videre, plures factæ ſunt quàm capilli capitis mei, & cor meum dereliquit me.*

14 * *Placeat tibi Domine vt liberes me. Domine ad adiuuandum me feſtina.*

15 * *Confundantur & reuereantur ſimul quærentes animam meam vt auferant eam. conuertantur retrorſum & confundantur qui volunt mihi mala.*

16 * *Pereant poſt confuſionem ſuam, qui dicunt mihi, Vah vah.*

17 * *Gaudeant & lætentur in te, qui quærunt te: dicāt iugiter, Magnificetur Dominus, qui diligunt ſalutare tuum.*

תרגום

3 וְאַסְּקַנִי מִגּוֹב אִתְרַגּוּשְׁתָּא וּמִן כַּסְיָאן טִשְׁטוּשָׁא וַאֲקִים עַל כֵּיפָא רַגְלַי חַקֵּן אַסְחָנָרַי׃

4 וְסַדַּר בְּפֻמִּי שֻׁבַּח חַדְתָּ חְשַׁבַּחְתָּא קֳדָם אֱלָהָנָא יֶחְמוֹן סַגִּיעִין וְיִדְחֲלוּן וְיִסְּבְרוּן עַל מֵימְרָא דַיְיָ׃ 5 טוּבוֹהִי דְגַבְרָא דְשַׁוֵי יְיָ
רָחְצָנֵהּ וְלָא אַסְהַכֵּל לְוָת סְרָבָנַיָּא וּמְמַלְלֵי כְדִבּוּבָא׃ 6 סַגִּיעַ נִיסַיָּא עֲבַדְתָּ אַנְתְּ יְיָ אֱלָהִי פְּרַשְׁוָתָךְ וְרַעְיוֹנֵינָךְ לְוָתָנָא לֵית אֶפְשַׁר
לְסַדָּרָא לְוָתָךְ חְשַׁבַּחְתָּךְ אֲתְנִי וַאֲמַלֵּל תְּקִיפוּ מִלְּחַוָּאָה׃ 7 נִיכְסָא וּדוֹרְנִיתָא לָא צְבֵיתָא אוּדְנִין לַאֲצָתָא פְּרַקְתָּנִי כְּרֵיתָא לִי עֲלָתָא
וְקֻרְבַּן חַטָּאתָא לָא שַׁיְלְתָּא׃ 8 הֵידֵין אֲמַרְתָּא עַיְלִית לְחַיֵּי עָלְמָא כַּד אֶעֱסוֹק בְּמִגְלְתָּא דְסִפְרָא אוֹרַיְתָא דְאִתְכְּתִיבָא אֲמְטוּלְתִּי׃
9 לְמֶעְבַּד רְעוּתָךְ אֱלָהִי רְעִיתִי וְאוֹרַיְתָךְ בְּמִצַע מֵעָיָנִי׃ 10 בַּשֶּׂרֵת צִדְקָא בְּכְנִישְׁתָּא רַבָּא הָא שְׂפָוָתַי לָא אֶמְנַע יְיָ אַתְּ חַכֵּמְתָּ׃
11 צִדְקָתָךְ לָא טְמַרֵת בְּגוֹ לִבִּי קְשׁוֹטָךְ וּפֻרְקָנָךְ אֲמַרֵת לָא כַּסֵּיתִי טִיבוּתָךְ וְהֵימְנוּתָךְ לְקָהָלָא רַבָּא׃
12 בְּגִלַּל הֵיכְנָא אַתְּ יְיָ לָא תְּמְנַע רַחֲמָךְ מִנִּי טוּבָךְ וְקוּשְׁטָךְ תְּדִירָא יִנְטְרִנַנִי׃
13 אֲרוֹם תְּכַפּוּ עֲלַי בִּישִׁין עַד דְּלֵית מְנָן אַדְבִּיקוּ יַתִּי חוֹבַי וְלָא יְכֵלֶת לְמֶחֱמֵי תְּקָפוּ מִן בִּינְתֵי רֵישִׁי וְרַעְיוֹנִי שְׁבַק יָתִי׃
14 אִתְרְעֵי יְיָ לְמִפְצָא יָתִי יְיָ לְסִיעֵי זְרִיז׃
15 יְבְהֲתוּן וְיִתְחַסְּרוּן כַּחֲדָא תָּבְעֵי נַפְשִׁי לְמִגְמְרָהּ יְזוּרוּן לַאֲחוֹרָא וְיִכְסְפוּן דְּצַבְיָן בִּישָׁתִי׃ 16 יְהֵבִירוּן מְטוּל בַּהֲהוּן
דְּאָמְרִין לִי חֲדִינָא עַל תַּבְרָה חֲדִינָא עַל סְגוּפָה׃ 17 יְחֻדוּן וְיִדְחֲווּן בְּסִיעָרָךְ כָּל בָּעָךְ וְיֵימְרוּן תְּדִירָא יְסָגֵי חֵילָא דַיְיָ דְּרָחֲמִין פֻּרְקָנָךְ׃

3 Et eduxit me de lacu miseriæ, & de luto fæcis. Et statuit super petram pedes meos, & direxit gressus meos. 4 Et immisit in os meum canticum nouum, carmen Deo nostro. Videbunt multi & timebunt, & sperabunt in Domino. 5 Beatus vir, cuius est nomen Domini spes eius, & nō respexit in vanitates & insanias falsas.

6 Multa fecisti tu Domine Deus meus mirabilia tua, & cogitationibus tuis, non est qui similis sit tibi. Annunciaui & locutus sum: multiplicati sunt super numerū.

7 Sacrificium & oblationem noluisti, * corpus autē perfecisti mihi. Holocausta & pro peccato non postulasti.

8 Tunc dixi, Ecce venio. In capite libri scriptum est de me: 9 Vt facerem voluntatem tuam, Deus meus volui, & legem tuam in medio ventris mei. 10 Annunciaui iustitiam in ecclesia magna: ecce labia mea non prohibebo, Domine tu scisti.

11 Iustitiam tuam non abscondi in corde meo; veritatem tuam & salutare tuum dixi. Non abscondi misericordiam tuam, & veritatem tuam à concilio multo.

12 Tu autem Domine ne longè facias miserationes tuas à me: misericordia tua & veritas tua semper susceperunt me.

13 Quoniam circundederunt me mala, quorum non est numerus; comprehenderunt me iniquitates meæ, & non potui vt viderem. Multiplicatæ sunt super capillos capitis mei, & cor meum dereliquit me.

14 Cōplaceat * Domine vt eruas me: Domine ad adiuuandum me respice.

15 Confundantur & reuereantur simul qui quærunt animam meam, vt auferant eam. Auertantur retrorsum & reuereantur qui volunt mihi mala. 16 Ferant confestim confusionem suam, qui dicunt mihi, Euge euge. 17 Exultent & lætentur super te omnes quærentes te Domine. Et dicant semper, Magnificetur Dominus, qui diligunt salutare tuum.

3 καὶ ἀνήγαγέ με ἐκ λάκκου ταλαιπωρίας, καὶ ἀπὸ πηλοῦ ἰλύος. καὶ ἔστησεν ἐπὶ πέτραν τοὺς πόδας μου, καὶ κατεύθυνε τὰ διαβήματά μου.

4 καὶ ἐνέβαλεν εἰς τὸ στόμα μου ᾆσμα καινόν, ὕμνον τῷ θεῷ ἡμῶν. ὄψονται πολλοὶ καὶ φοβηθήσονται, καὶ ἐλπιοῦσιν ἐπὶ κύριον.

5 μακάριος ἀνήρ, οὗ ἐστι τὸ ὄνομα κυρίου ἐλπὶς αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐπέβλεψεν εἰς ματαιότητας καὶ μανίας ψευδεῖς.

6 πολλὰ ἐποίησας σὺ κύριε ὁ θεός μου τὰ θαυμάσιά σου, καὶ ταῖς διαλογισμοῖς σου οὐκ ἔστι τίς ὁμοιωθήσεταί σοι. ἀπήγγειλα καὶ ἐλάλησα, ἐπληθύνθησαν ὑπὲρ ἀριθμόν.

7 θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας, σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι. ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ ἐζήτησας.

8 τότε εἶπον, ἰδοὺ ἥκω. ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπταί περὶ ἐμοῦ·

9 τοῦ ποιῆσαί τὸ θέλημά σου, ὁ θεός μου ἠβουλήθην καὶ τὸν νόμον σου ἐν μέσῳ τῆς κοιλίας μου.

10 εὐηγγελησάμην δικαιοσύνην ἐν ἐκκλησίᾳ μεγάλῃ, ἰδοὺ τὰ χείλη μου οὐ μὴ κωλύσω, κύριε σὺ ἔγνως.

11 τὴν δικαιοσύνην σου οὐκ ἔκρυψα ἐν τῇ καρδίᾳ μου, τὴν ἀλήθειάν σου καὶ τὸ σωτήριόν σου εἶπα. οὐκ ἔκρυψα τὸ ἔλεός σου καὶ τὴν ἀλήθειάν σου ἀπὸ συναγωγῆς πολλῆς.

12 σὺ δέ κύριε μὴ μακρύνῃς τοὺς οἰκτιρμούς σου ἀπ' ἐμοῦ, τὸ ἔλεός σου καὶ ἡ ἀλήθειά σου διαπαντὸς ἀντιλάβοιντό μου.

13 ὅτι περιέσχον με κακά, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός· κατέλαβόν με αἱ ἀνομίαι μου, καὶ οὐκ ἠδυνήθην τοῦ βλέπειν, ἐπληθύνθησαν ὑπὲρ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς μου, καὶ ἡ καρδία μου ἐγκατέλιπέ με.

14 εὐδόκησον κύριε τοῦ ῥύσασθαί με, κύριε εἰς τὸ βοηθῆσαί μοι πρόσχες.

15 καταισχυνθείησαν καὶ ἐντραπείησαν ἅμα οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχήν μου, τοῦ ἐξᾶραι αὐτήν. ἀποστραφείησαν εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ καταισχυνθείησαν οἱ θέλοντές μοι κακά.

16 ἀποτισάτωσαν πρόσχημα αἰσχύνης αὐτῶν, οἱ λέγοντές μοι εὖγε εὖγε.

17 ἀγαλλιάσθωσαν καὶ εὐφρανθήτωσαν ἐπὶ σοὶ πάντες οἱ ζητοῦντές σε κύριε. καὶ εἰπάτωσαν διαπαντὸς, μεγαλυνθήτω ὁ κύριος, οἱ ἀγαπῶντες τὸ σωτήριόν σου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[3] Et eduxit me de lacu strepitus, & luto cæni: & statuit supra petram pedes meos, stabiliuit gressus meos. [4] Et ordinauit in ore meo canticum nouum, hymnum coram Deo nostro: videbunt multi & timebunt, & sperabunt in verbo Domini. [5] Beatus homo qui posuit Dominum spem suam: & non respexit ad elatos, & loquentes mendacia. [6] Multa signa edidisti tu Domine Deus meus: mirabilia tua, & cogitationes tuæ nobiscum: impossibile est ordinare ad te laudem tuam. si narrem & loquar, plures sunt quàm vt indicari possint. [7] Immolationem & oblationem noluisti; aures ad auscultanda præcepta tua perforasti mihi; holocaustum & oblationem peccati non postulasti. [8] Tunc dixi, Ecce ingrediar ad vitam æternam, quando studuero in volumine libri legis quod scriptum est propter me. [9] Facere voluntatem tuam Deus meus volui; & lex tua in medio viscerum meorum. [10] Annunciaui iustitiam in congregatione magna: ecce labia mea non prohibebo; Domine tu nosti. [11] Iustitiam tuam non abscondi in medio cordis mei; veritatem tuam & redemptionem tuam dixi: non occului bonitatem tuam, & fidem tuam in ecclesiamagna. [12] Propterea tu Domine ne prohibeas misericordiam tuam à me: benignitas tua & veritas tua continuè custodient me. [13] Quoniam circundederunt me mala quæ numerari non possunt: comprehenderunt me scelera mea, & non potui videre: multiplicata sunt pluſquam capilli capitis mei, & cogitatio mea deseruit me. [14] Placeat tibi Domine vt liberes me: Domine ad auxilium meum festina.

[15] Erubescant & opprobrio afficiantur simul quærentes animam meam, vt perdant eam: conuertantur retrorsum & pudore offundantur qui desiderant malum meum. [16] Confundantur propter pudorem suum, qui dicunt de me: Gauisi sumus destructione eius: lætati sumus super afflictionem eius. [17] Gaudebunt & lætabuntur in verbo tuo omnes qui quærunt te, & dicent semper, Magnificetur potentia Domini, qui diligunt salutem tuam.

18 ‡ *Ego autem sum egenus & pauper: Dominus sollicitus erit pro me, auxilium meum & salutare meum tu es: Deus meus ne moreris.*

1 ‡ *Pro victoria Psalmus Dauid.*

XLI.

2 B *Eatus qui intelligit super pauperem, in die mala liberabit eum Dominus.*

3 ‡ *Dominus custodiet eum & viuificabit eum, & beatus erit in terra, & non tradet eum animæ inimicorum suorum.*

4 ‡ *Dominus confortabit eum in lecto infirmitatis: totum stratum eius vertisti in ægrotatione sua.*

5 ‡ *Ego dixi, Domine miserere mei: sana animam meam, quia peccaui tibi.*

6 ‡ *Inimici mei loquuntur malum mihi, Quãdo morietur & peribit nomen eius?*

7 ‡ *Et si venerit vt visitet, vana loquetur; cor eius congregabit iniquitatem sibi; egrediens foras detrahet.*

8 ‡ *Similiter aduersum me murmurabant omnes odientes me, contra me cogitabant malum mihi.*

9 ‡ *Verbum impietatis infundebant sibi, Qui dormiuit non addet vt resurgat.*

10 ‡ *Sed & homo pacificus meus in quo habui fiduciam, qui mãducabat panem meum, leuauit contra me plantam.*

11 ‡ *Sed tu Domine miserere mei, & leua me vt reddam eis.*

12 ‡ *In hoc cognoui quòd velis me, quia non insultabit inimicus meus mihi.*

13 ‡ *Ego autem in simplicitate mea adiutus sum à te, & statues me ante faciem tuam in perpetuum.*

14 ‡ *Benedictus Dominus Deus Israel à seculo, & vsque in seculum: Amen & amen.*

1 ‡ *Pro victoria doctissimi filiorum Core.*

PSAL. XLII.

2 S *Icut ceruus desiderat ad fontes aquarum, sic anima mea desiderat ad te Deus.*

18 ‡ וַאֲנִי עָנִי וְאֶבְיוֹן אֲדֹנָי יַחְשָׁב לִי עֶזְרָתִי וּמְפַלְטִי
אַתָּה אֱלֹהַי אַל־תְּאַחַר׃

מא

1 ‡ לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃

2 ‡ אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל־דָּל בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ
יְהוָה׃

3 ‡ יְהוָה יִשְׁמְרֵהוּ וִיחַיֵּהוּ יְאֻשַּׁר בָּאָרֶץ וְאַל־
תִּתְּנֵהוּ בְּנֶפֶשׁ אֹיְבָיו׃

4 ‡ יְהוָה יִסְעָדֶנּוּ עַל־עֶרֶשׂ דְּוָי כָּל־מִשְׁכָּבוֹ
הָפַכְתָּ בְחָלְיוֹ׃

5 ‡ אֲנִי־אָמַרְתִּי יְהוָה חָנֵּנִי רְפָאָה נַפְשִׁי כִּי־
חָטָאתִי לָךְ׃

6 ‡ אוֹיְבַי יֹאמְרוּ רַע לִי מָתַי יָמוּת וְאָבַד שְׁמוֹ׃

7 ‡ וְאִם־בָּא לִרְאוֹת שָׁוְא יְדַבֵּר לִבּוֹ יִקְבָּץ־אָוֶן
לוֹ יֵצֵא לַחוּץ יְדַבֵּר׃

8 ‡ יַחַד עָלַי יִתְלַחֲשׁוּ כָּל־שֹׂנְאָי עָלַי יַחְשְׁבוּ
רָעָה־לִי׃ 9 ‡ דְּבַר־בְּלִיַּעַל יָצוּק בּוֹ וַאֲשֶׁר שָׁכַב
לֹא־יוֹסִיף לָקוּם׃

10 ‡ גַּם־אִישׁ שְׁלוֹמִי אֲשֶׁר־בָּטַחְתִּי בּוֹ אוֹכֵל
לַחְמִי הִגְדִּיל עָלַי עָקֵב׃

11 ‡ וְאַתָּה יְהוָה חָנֵּנִי וְהָקִימֵנִי וַאֲשַׁלְּמָה לָהֶם׃

12 ‡ בְּזֹאת יָדַעְתִּי כִּי־חָפַצְתָּ בִּי כִּי לֹא־יָרִיעַ אֹיְבִי
עָלָי׃ 13 ‡ וַאֲנִי בְּתֻמִּי תָּמַכְתָּ בִּי וַתַּצִּיבֵנִי לְפָנֶיךָ
לְעוֹלָם׃

14 ‡ בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֵהָעוֹלָם וְעַד
הָעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן׃

מב

1 ‡ לַמְנַצֵּחַ מַשְׂכִּיל לִבְנֵי־קֹרַח׃

2 ‡ כְּאַיָּל תַּעֲרֹג עַל־אֲפִיקֵי־מַיִם כֵּן נַפְשִׁי תַּעֲרֹג
אֵלֶיךָ אֱלֹהִים׃

תרגום

18 וַאֲנָא עַנְיָא וְחַשְׁיכָא יְיָ יַחְשַׁב טַב לִי סִיּוּעִי וְשֵׁזְבוּתִי אַתְּ אֱלָהִי לָא תְיַחַר׃

מא

1 לְשַׁבָּחָא חְשַׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃

2 טוּבוּתְהִי דְּמַשְׂכִּיל לְעַנְיָנֵי דְּמִסְכֵּנָא לְרַחֲמוּתֵהּ בְּיוֹם בִּישׁוּתֵהּ יְשֵׁזְבִנֵּהּ יְיָ׃

3 יְיָ יִנְטְרִנֵּהּ וְיַחַיְנֵּהּ יְוֹטְבִנֵּהּ בְּאַרְעָא
וְלָא תְּמְסְרִנֵּהּ בְּרַעֲוַת בַּעֲלֵי דְבָבוֹהִי׃ 4 מֵימְרָא דַּייָ יְסַיְעִנֵּהּ בְּחִיוֹהִי וְיִתְגְּלִי לֵהּ עַל שִׁיווּי מַרְעֵהּ כָּל מִשְׁכְּבֵהּ אַפֵּכְתְּ בְּעַרְן מַרְעֵהּ וַאֲכַסַּנְתֵּהּ׃

5 אֲנָא אֲמַרְתְּ יְיָ חוּס עֲלַי אַסֵּי נַפְשִׁי אֲרוּם חֲבֵית קֳדָמָךְ׃ 6 בַּעֲלֵי דְבָבַי יֵימְרוּן בִּישׁ עֲלַי אֵימָתַי יְמוּת וְיֵיבַד שְׁמֵהּ׃

7 וְכַד יֵיתֵי לְמֶחֱזֵי שִׁקְרָא יְמַלֵּל בְּרַעְיוֹנֵהּ יְכַנֵּף עֵילָא לֵהּ יִפּוֹק לְשׁוּקָא יְמַלֵּל׃ 8 בַּחֲדָא עֲלַי מְמַלְּלִין בַּחֲשָׁאי כָּל סָנְאַי עֲלַי
חָשְׁלִין בִּישְׁתָּא לִי׃ 9 מֵמַלֵּל טְלוֹמָא וְרִשְׁיעַ יַחִיךְ בֵּהּ וְיֵימַר דֵּין מְרַע לָא יוֹסִיף לְמֶקָם׃ 10 אוּף גְּבַר דְּתָבַע שְׁלָמִי דְאִתְרַחֲצַת
עֲלוֹהִי מַבְּרִי מְעוֹדְתִּי בְּרַם הוּא אִתְרְבַר עֲלַי לְחַבָּלָא׃ 11 וְאַתְּ יְיָ חוּס עֲלַי וְאוֹקִימְנִי מִן מַרְעִי וְאֶפְרַע לְהוֹן׃

12 בְּהָדָא יְדַעַת אֲרוּם אִתְרְעֵיתְ בִּי אֲרוּם לָא יְתְגַּבַּר בְּעֵל דְּבָבִי עֲלַי לַאֲבָאשָׁא׃

13 וַאֲנָא בְּשְׁלֵמוּתִי סְעַרְתָּא בִּי וְאוֹקִימְתַנִי קֳדָמָךְ לְעָלַם׃

14 בְּרִיךְ שְׁמֵהּ דַּייָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל מֵעָלְמָא הָדֵין וְעַד עָלְמָא דְּאָתֵי וְיֵימְרוּן צַדִּיקַיָּא אָמֵן וְאָמֵן׃

מב

1 לְשַׁבָּחָא בִּשְׂכְלָא טָבָא עַל יְדֵיהוֹן דִּבְנֵי קֹרַח׃ 2 הֵיךְ אַיָּלָא דִּי מְרַגֵּג עַל פְּצִירֵי מַיָּא הֵיךְ נַפְשִׁי מְרַגְּגָא לְוָתָךְ אֱלָהִים׃

18 *Ego autem mendicus sum & pauper: Dominus sollicitus *erit mei. Adiutor meus & protector meus es tu Deus meus, ne tardaueris.

18 *ἐγὼ δὲ πτωχός εἰμι καὶ πενίης, κύριος φροντιεῖ μου. βοηθός μου καὶ ὑπερασπισής μου εἶ σὺ ὁ θεός μου, μὴ χρονίσῃς.

*αβ

1 *In finem Psalmus Dauid. XL.

1 *Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ. μ΄.

2 BEatus qui intelligit super egenum & pauperem: in die mala liberabit eum Dominus.

2 *Μακάριος ὁ συνιὼν ἐπὶ πτωχὸν καὶ πένητα, ἐν ἡμέρᾳ πονηρᾷ ῥύσεται αὐτὸν ὁ κύριος.

3 *Dominus conseruet eum & viuificet eum, & beatum faciat eum in terra, & non tradat eum in *manus inimicorum eius.

*animæ

3 *κύριος διαφυλάξαι αὐτὸν καὶ ζήσαι αὐτόν, καὶ μακαρίσαι αὐτὸν ἐν τῇ γῇ, καὶ μὴ παραδῷ αὐτὸν εἰς χεῖρας ἐχθρῶν αὐτοῦ.

4 *Dominus opem ferat illi super lectum doloris eius: vniuersum stratum eius versasti in infirmitate eius.

4 *κύριος βοηθήσαι αὐτῷ ἐπὶ κλίνης ὀδυνῶν αὐτοῦ, ὅλην τὴν κοίτην αὐτοῦ ἔστρεψας ἐν τῇ ἀρρωστίᾳ αὐτοῦ.

5 *Ego dixi, Domine miserere mei; sana animam meam, quia peccaui tibi.

5 *ἐγὼ εἶπα, κύριε ἐλέησόν με, ἴασαι τὴν ψυχήν μου, ὅτι ἥμαρτόν σοι.

6 *Inimici mei dixerũt mala mihi, Quando morietur & peribit nomen eius?

6 *οἱ ἐχθροί μου εἶπον κακά μοι, πότε ἀποθανεῖται καὶ ἀπολεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ;

7 *Et *ingrediebatur vt videret; vana loquebatur cor eius, congregauit iniquitatem sibi, egrediebatur foras, & loquebatur in idipsum.

*β

7 *καὶ εἰσεπορεύετο τοῦ ἰδεῖν, ματαίαν ἐλάλει ἡ καρδία αὐτοῦ, συνήγαγεν ἀνομίαν ἑαυτῷ, ἐξεπορεύετο ἔξω, καὶ ἐλάλει ἐπὶ τὸ αὐτό.

8 *Aduersum me susurrabant omnes inimici mei, aduersum me cogitabant mala mihi.

8 *κατ' ἐμοῦ ἐψιθύριζον πάντες οἱ ἐχθροί μου, κατ' ἐμοῦ ἐλογίζοντο κακά μοι.

9 *Verbum iniquũ constituerunt aduersum me, Nunquid qui dormit, nõ adijciet vt resurgat?

9 *λόγον ἀνόμου κατέθεντο κατ' ἐμοῦ, μὴ ὁ κοιμώμενος οὐχὶ προσθήσει τοῦ ἀναστῆναι;

10 *Et enim homo pacis meæ in quo speraui, qui edebat panes meos, magnificauit super me supplantationem.

10 *καὶ γὰρ ὁ ἄνθρωπος τῆς εἰρήνης μου ἐφ' ὃν ἤλπισα, ὁ ἐσθίων ἄρτους μου ἐμεγάλυνεν ἐπ' ἐμὲ πέρνισμόν.

11 *Tu autem Domine miserere mei, & resuscita me, & retribuam eis.

11 *σὺ δὲ κύριε ἐλέησόν με, καὶ ἀνάστησόν με, καὶ ἀνταποδώσω αὐτοῖς.

12 *In hoc cognoui, quoniam voluisti me; quoniam non gaudebit inimicus meus super me.

12 *ἐν τούτῳ ἔγνων, ὅτι θέλησάς με, ὅτι οὐ μὴ ἐπιχαρῇ ὁ ἐχθρός μου ἐπ' ἐμέ.

13 *Me autem propter innocentiam suscepisti, & confirmasti me in conspectu tuo in æternum.

13 *ἐμοῦ δὲ διὰ τὴν ἀκακίαν ἀντελάβου, καὶ ἐβεβαίωσάς με ἐνώπιόν σου εἰς τὸν αἰῶνα.

14 *Benedictus Dominus Deus Israel, à seculo, & *in seculum, fiat fiat.

*usque

14 *εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ εἰς τὸν αἰῶνα· γένοιτο γένοιτο.

1 *In finem *in intellectum filijs Core.

*intellectus

1 *Εἰς τὸ τέλος εἰς σύνεσιν τοῖς υἱοῖς κορέ. μα΄.

PSAL. XLI.

2 QVemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus.

2 *Ὃν τρόπον ἐπιποθεῖ ἡ ἔλαφος ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, οὕτως ἐπιποθεῖ ἡ ψυχή μου πρὸς σέ ὁ θεός.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

18 Et ego egenus sum, & pauper: Dominus cogitabit bonum mihi; auxilium meum & liberatio mea tu es: Deus meus ne moreris.

1 Ad laudandum Hymnus Dauidi. XLI.

2 BEatus qui cogitat de rebus pauperis quò misereatur eius: in die mala liberabit eum Dominus. 3 Dominus custodiet eum & vitam præstabit ei, & dabit ei beatitudinem in terra: nec tradet illum voluntati auctorum inimicitiæ eius. 4 Verbum Domini adiuuabit eum in vita eius; & apparebit illi super lectum infirmitatis eius: totum stratum eius inuertisti in tempore ægritudinis eius, & corripuisti eum. 5 Ego dixi, Domine miserere mei; sana animam meam quia peccaui coram te. 6 Et aduersarij mei dicent malum contra me, Quando morietur, & peribit nomen eius? 7 Et cùm venerit vt accipiat faciem, mendacium loquetur in cogitatione sua: congregabit iniquitatem sibi; egredietur in plateam; loquetur. 8 Simul contra me loquuntur clam omnes osores mei contra me, cogitantes malum mihi. 9 Verbum peruersum & improbum effundet in se ipsum; & dicet, Hic qui infirmatur, non addet vt resurgat. 10 Sed & homo qui quærere *deberet* pacem meam, in quo confidebam, qui comedebat panem meum; etiam magnificauit se super me astutè.

11 Et tu Domine miserere mei, & suscita me ab infirmitate mea; & reddam eis. 12 In hoc noui quòd gratus tibi fuerim, quoniam non inualescet auctor inimicitiæ meæ super me, vt malè agat. 13 Me verò in integritate mea adiuuisti; & statuisti me coram te in perpetuum. 14 Benedictum nomen Domini Dei Israel ex hoc seculo vsque ad seculum venturum; & dicant iusti, Amen & amen.

1 Ad laudandum in intelligentia bona per manus filiorum Korahh.

PSAL. XLII.

2 SIcut ceruus desiderat ad decursus aquarum; sic anima mea desiderat ad te Deus.

3 * צָמְאָה נַפְשִׁי ׀ לֵאלֹהִים לְאֵל חָי מָתַי אָבוֹא
וְאֵרָאֶה פְּנֵי אֱלֹהִים׃

4 * הָיְתָה־לִּי דִמְעָתִי לֶחֶם יוֹמָם וָלָיְלָה בֶּאֱמֹר
אֵלַי כָּל־הַיּוֹם אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ׃

5 * אֵלֶּה אֶזְכְּרָה ׀ וְאֶשְׁפְּכָה עָלַי ׀ נַפְשִׁי כִּי אֶעֱבֹר ׀
בַּסָּךְ אֲדַדֵּם עַד־בֵּית אֱלֹהִים בְּקוֹל־רִנָּה וְתוֹדָה
הָמוֹן חוֹגֵג׃

6 * מַה־תִּשְׁתּוֹחֲחִי ׀ נַפְשִׁי וַתֶּהֱמִי עָלָי הוֹחִלִי
לֵאלֹהִים כִּי־עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעוֹת פָּנָיו׃

7 * אֱלֹהַי עָלַי נַפְשִׁי תִשְׁתּוֹחָח עַל־כֵּן אֶזְכָּרְךָ
מֵאֶרֶץ יַרְדֵּן וְחֶרְמוֹנִים מֵהַר מִצְעָר׃

8 * תְּהוֹם־אֶל־תְּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל צִנּוֹרֶיךָ כָּל־
מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ עָלַי עָבָרוּ׃

9 * יוֹמָם ׀ יְצַוֶּה יְהוָה ׀ חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי
תְּפִלָּה לְאֵל חַיָּי׃

10 * אוֹמְרָה ׀ לְאֵל סַלְעִי לָמָּה שְׁכַחְתָּנִי לָמָּה־קֹדֵר
אֵלֵךְ בְּלַחַץ אוֹיֵב׃

11 * בְּרֶצַח ׀ בְּעַצְמוֹתַי חֵרְפוּנִי צוֹרְרַי בְּאָמְרָם אֵלַי
כָּל־הַיּוֹם אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ׃

12 * מַה־תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וּמַה־תֶּהֱמִי עָלָי הוֹחִלִי
לֵאלֹהִים כִּי־עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעוֹת פָּנַי וֵאלֹהָי׃

מג

1 * שָׁפְטֵנִי אֱלֹהִים ׀ וְרִיבָה רִיבִי מִגּוֹי לֹא־חָסִיד
מֵאִישׁ מִרְמָה וְעַוְלָה תְּפַלְּטֵנִי׃

2 * כִּי־אַתָּה ׀ אֱלֹהֵי מָעוּזִּי לָמָּה זְנַחְתָּנִי לָמָּה־קֹדֵר
אֶתְהַלֵּךְ בְּלַחַץ אוֹיֵב׃

3 * שְׁלַח־אוֹרְךָ וַאֲמִתְּךָ הֵמָּה יַנְחוּנִי יְבִיאוּנִי אֶל־
הַר־קָדְשְׁךָ וְאֶל־מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ׃

4 * וְאָבוֹאָה ׀ אֶל־מִזְבַּח אֱלֹהִים אֶל־אֵל שִׂמְחַת
גִּילִי וְאוֹדְךָ בְכִנּוֹר אֱלֹהִים אֱלֹהָי׃

3 * *Sitiuit anima mea ad Deum fortem viuum: quando ueniam & uidebo faciem Dei?*

4 * *Fuerunt mihi lachrymæ meæ panis die ac nocte, cùm diceretur mihi tota die, Vbi est Deus tuus?*

5 * *Horum recordatus sum & effudi in me animam meam, quia ueniam ad umbraculum, tacebo usque ad domum Dei; in uoce laudis & confessionis multitudinis festa celebrantis.*

6 * *Quare incuruaris anima mea, & quare conturbas me? expecta Deum, quia adhuc confitebor ei salutaribus uultus eius.*

7 * *Deus meus in meipso anima mea incuruatur: propterea recordabor tui de terra Iordanis & Hermonij de monte minimo.*

8 * *Abyssus abyssum uocat in uoce catarractarum tuarum: omnes gurgites tui & fluctus tui super me transierunt.*

9 * *Per diem mandabit Dominus misericordiam suam, & nocte canticum eius mecum, oratio Deo uitæ meæ.*

10 * *Dicam Deo, Petra mea, quare oblitus es mei? quare tristis incedo affligente inimico?*

11 * *Cum me interficerent in ossibus meis, exprobrauerunt mihi hostes mei, dicentes mihi tota die, Vbi est Deus tuus?*

12 * *Quare incuruaris anima mea, & quare conturbas me? expecta Deum, quoniam adhuc confitebor ei salutaribus uultus mei & Deo meo.*

PSAL. XLIII.

1 *IVdica me Deus & discerne causam meam de gente non sancta: à uiro iniquo & doloso salua me.*

2 * *Tu enim, Deus fortitudinis meæ, quare proiecisti me? quare tristis incedo affligente inimico?*

3 * *Mitte lucem tuam & ueritatem tuam: ipsa ducent me & introducent in montem sanctum tuum & in tabernacula tua.*

4 * *Et introibo ad altare Dei, ad Deum lætitiam exultationis meæ: & confitebor tibi in cithara Deus Deus meus.*

תרגום

3 צְחָת נַפְשִׁי לֶאֱלָהָא תַּקִּיפָא חַיָּא וְקַיְמָא אֵימָת אֵעוֹל וְאֶחְמֵי זִיו שְׁכִינְתָא דַיְיָי׃ 4 הֲוַת לִי דִמְעָתִי לְמִבְרֵי יוֹמָם וְלֵילֵי בְּדַיְיסַר לִי סָנְאָה
כָּל יוֹמָא הָאן הוּא אֱלָהָךְ׃ 5 אֲלֵין נַסֵּיב אֲנָא דָכַר וְאֵישׁוֹד עֲלַי רְעוּת נַפְשִׁי כַּד אָעְבַּר תְּחוֹת טַלָּא לְבֵלְחוֹרֵי אֲתְחֲזֵי בְּמַשְׁרְיַן דְּצַדִּיקֵי עַד
בֵּית מַקְדְּשָׁא דַיְיָי בְּקָל בִּיעַ וְהוֹדְוָתָא אִתְרַגּוּשְׁתָא עַמְמִין דְּאָתְיָן לְמֶחֱג לִירוּשְׁלֶם׃ 6 מַה תִּתְמַכְּכִין נַפְשִׁי וּתְרוֹגְשִׁין עֲלַי אוֹרִיכִי לֶאֱלָהָא
אָרוּם תּוּב אוֹדֵי קֳדָמוֹהִי בְּפוּרְקָנָא דְמִן קֳדָמוֹהִי׃ 7 אֱלָהַי עֲלַי נַפְשִׁי תִּתְמַכְּךְ מִטּוּל הֵיכְנָא יְדַכְּרָנָךְ יָתְבִי לְהַלָּאָה מֵאַרְעָא יַרְדְּנָא וְיָתְבֵי
טוּרָא חֶרְמֵנֵי וְעַמָּא דְקַבְּלוּ אוֹרַיְתָא בְּטוּרָא דְסִינַי דְּמַכִּיךְ וְזָעִיר׃ 8 תְּהוֹמָא עִלָּאָה לְתְהוֹמָא תַּתָּאָה קָרֵי לְקַל זְלָחֵי מַרְזַבְיָךְ הֵיכְנָא
בְּלְהוֹן מִתְבָּרְיָךְ וְגַלָּלָיִךְ עֲלַי עֲבָרוּ׃ 9 יוֹמָם יְפַקֵּד יְיָ טוּבֵהּ וּבְלֵילְיָא שְׁבָחֵהּ עִמִּי צְלוֹתָא לֶאֱלָהָא דְנָטַר חַיַּי׃ 10 אֵימַר לֶאֱלָהָא
חֲקִפִּי לְמָה אַנְשֵׁיתַנִי לְמָה בְּקָבְלָא אֲזִיל בְּדִחוּק בְּעֵל דָּבָא׃ 11 בְּדַקְטָלִין לִי וּמְפַשְּׁחִין גַּרְמֵי בְּזִמְנָן דְּמְחַסְּרִין יָתִי מְעִיקֵי כְּדְאָמְרִין לִי מְעִיקֵי
כָּל יוֹמָא הָאן הוּא אֱלָהָךְ׃ 12 מַה תִּתְמַכְּכִין נַפְשִׁי וּתְרוֹגְשִׁין עֲלַי אוֹרִיכִי לֶאֱלָהָא אָרוּם תּוּב אוֹדֵי קֳדָמוֹהִי אָרוּם
הוּא אֱלָהִי׃

מג

1 דִּין יְהֵי אֱלָהָא בְּדִין קְשׁוֹט וַעֲלָךְ לְמִנְצֵי מְצוּתִי מֵעַם לָא חָסִיד מִגְּבַר נָכֵל וּשְׁלוֹם תְּשֵׁזְבִנַנִי׃ 2 אֲרֵי אַנְתְּ אֱלָהָא דְּתוּקְפִּי לְמָה אַנְשֵׁיתַנִי
לְמָה בְּקָבְלָא אֲזִיל בְּדִחוּק בְּעֵל דָּבָא׃ 3 שְׁדַר נְהוֹרָךְ וְהֵימָנוּתָךְ אִנּוּן יְדַבְּרִנַנִי יַעִילוּן יָתִי לְטוּר בֵּית מַקְדְּשָׁךְ וּלְמַדְרְשֵׁי בֵּית שְׁכִינְתָּךְ׃
4 וַאֲעוֹל לְקֻרְבָּא קֻרְבָּנָא לְמַדְבְּחָא דַיְיָי לֵות אֱלָהָא דְּמִנּוּהָ בְּיוּתִי וְאוֹדֵי קֳדָמָךְ בְּכִינְרָא יְיָ אֱלָהִי׃

3 Sitiuit anima mea ad Deum fortem viuum. Quãdo veniam & apparebo ante faciem Dei?
4 Fuerunt lachrymæ meæ mihi panis die ac nocte, dum dicitur mihi quotidie, vbi eſt Deus tuus?
5 Hæc recordatus ſum, & effudi in me animam meam, quoniam tranſibo in locũ tabernaculi admirabilis vſque ad domum Dei. In voce
*epulantis exultationis & confeſſionis ſoni *feſta celebrantis.
6 Quare triſtis es anima mea, & quare conturbas me? ſpera in Deo, quo-
Inf. 42. niam *confitebor illi, ſalutare vultus mei;
*adhuc
7 Et Deus meus. Ad me ipſum anima mea conturbata eſt: propterea memor ero tui de terra Iordanis & Hermonijm à mõte modico.
8 Abyſſus abyſſum inuocat in voce cataractarum tuarum. Omnia excelſa tua & fluctus tui ſuper me tranſierunt.
9 In die mandabit Dominus miſericordiam ſuam, & nocte canticum eius apud me. Oratio Deo vitæ meæ.
10 Dicam Deo, Suſceptor meus es. Quare mei oblitus es, & quare contriſtatus incedo dum affligit *inimicus?
*me
11 Dum cõfringuntur oſſa mea, exprobrauerũt mihi *inimici mei. Dum dicunt ipſi mihi per ſingulos dies, Vbi eſt Deus tuus?
*qui tribulãt me
12 Quare triſtis es anima mea, & quare cõturbas me? Spera in Deo, quoniam *confitebor illi, ſalutare vultus mei & Deus meus.
*adhuc

Pſalmus Dauid ſine titulo apud Hebræos.

XLII.

1 IVdica me Deus, & diſcerne cauſam meã, de gente nõ ſancta; ab homine iniquo & doloſo erue me.
2 Quia tu es Deus fortitudo mea: quare repuliſti me, & quare triſtis incedo, dum affligit *inimicus?
*me
3 Emitte lucem tuam & veritatem tuã: ipſa me deduxerunt & adduxerunt me in montem ſanctum tuum & in tabernacula tua.
4 Et introibo ad altare Dei, ad Deum qui lætificat iuuentutem meam. Confitebor tibi in cithara Deus Deus meus.

3 ἐδίψησεν ἡ ψυχή μου πρὸς τὸν θεὸν τὸν ἰσχυρὸν τὸν ζῶντα. πότε ἥξω καὶ ὀφθήσομαι τῷ προσώπῳ τοῦ θεοῦ;
4 ἐγενήθη τὰ δάκρυά μου ἐμοὶ ἄρτος ἡμέρας καὶ νυκτός, ἐν τῷ λέγεσθαί μοι καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ποῦ ἐστιν ὁ θεός σου;
5 ταῦτα ἐμνήσθην, καὶ ἐξέχεα ἐπ' ἐμὲ τὴν ψυχήν μου, ὅτι διελεύσομαι ἐν τόπῳ σκηνῆς θαυμαστῆς ἕως τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ. ἐν φωνῇ ἀγαλλιάσεως καὶ ἐξομολογήσεως ἦχος ἑορτάζοντος.
6 ἱνατί περίλυπος εἶ ἡ ψυχή μου; καὶ ἱνατί συνταράσσεις με; �έλπιζον ἐπὶ τὸν θεόν, ὅτι ἐξομολογήσομαι αὐτῷ, σωτήριον τοῦ προσώπου μου,
7 καὶ ὁ θεός μου. πρὸς ἐμαυτὸν ἡ ψυχή μου ἐταράχθη, διὰ τοῦτο μνησθήσομαί σου ἐκ γῆς Ἰορδάνου καὶ Ἑρμωνιείμ ἀπὸ ὄρους μικροῦ.
8 ἄβυσσος ἄβυσσον ἐπικαλεῖται εἰς φωνὴν τῶν καταρρακτῶν σου. πάντες οἱ μετεωρισμοί σου καὶ τὰ κύματά σου ἐπ' ἐμὲ διῆλθον.
9 ἡμέρας ἐντελεῖται κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ, καὶ νυκτὸς ᾠδὴ αὐτοῦ πρὸς ἐμοί. προσευχὴ τῷ θεῷ τῆς ζωῆς μου.
10 ἐρῶ τῷ θεῷ ἀντιλήπτωρ μου εἶ. διατί μου ἐπελάθου, καὶ ἱνατί σκυθρωπάζων πορεύομαι ἐν τῷ ἐκθλίβειν τὸν ἐχθρόν;
11 ἐν τῷ καταθλᾶσθαι τὰ ὀστᾶ μου, ὠνείδιζόν με οἱ ἐχθροί μου. ἐν τῷ λέγειν αὐτούς μοι καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ποῦ ἐστιν ὁ θεός σου;
12 ἱνατί περίλυπος εἶ ἡ ψυχή μου, καὶ ἱνατί συνταράσσεις με; ἔλπιζον ἐπὶ τὸν θεόν, ὅτι ἐξομολογήσομαι αὐτῷ, σωτήριον τοῦ προσώπου μου καὶ ὁ θεός μου.

Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ διαπίγραφος πρὸς ἑβραίους. μβ'.

1 Κρῖνόν μοι ὁ θεός, καὶ διάκρινον τὴν δίκην μου, ἐξ ἔθνους οὐχ ὁσίου, ἀπὸ ἀνθρώπου ἀδίκου καὶ δολίου ῥῦσαί με.
2 ὅτι σὺ εἶ ὁ θεός καταισχύνη μου, ἱνατί ἀπώσω με, καὶ ἱνατί σκυθρωπάζων πορεύομαι, ἐν τῷ ἐκθλίβειν τὸν ἐχθρόν;
3 ἐξαπόστειλον τὸ φῶς σου καὶ τὴν ἀλήθειάν σου, αὐτά με ὡδήγησαν καὶ ἤγαγόν με εἰς ὄρος ἅγιόν σου καὶ εἰς τὰ σκηνώματά σου.
4 καὶ εἰσελεύσομαι πρὸς τὸ θυσιαστήριον τοῦ θεοῦ, πρὸς τὸν θεὸν τὸν εὐφραίνοντα τὴν νεότητά μου, ἐξομολογήσομαί σοι ἐν κιθάρᾳ ὁ θεὸς ὁ θεός μου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[3] Sitiuit anima mea ad Deum fortem viuum & permanentem: quando ingrediar & reſpiciam ſplendorem maieſtatis Domini? [4] Fuit mihi lachryma mea in cibum diu noctuque, dum diceret mihi inimicus tota die, Vbi eſt Deus tuus? [5] Signorum illorum memor ſum, & effundam ſuper me cogitationem animæ meæ, quando tranſibo ſub vmbraculo, ſolus roborabor in caſtris iuſtorum vſque ad domũ ſanctuarij Dñi in voce exultationis & confeſſionis, tumultus populorum venientium, vt feſta celebrent in Ieruſalem. [6] Quare conſternêris anima mea & tumultueris aduerſum me? ſpera in Deo, quoniam adhuc confitebor ei propter redemptionem quæ eſt à conſpectu eius. [7] Deus meus, ſupra me anima mea deprimetur: propterea recordabuntur tui, qui habitant ad vlteriorem ripam terræ Iordanis, & habitatores montis Hermonij, & populus qui acceperunt legem in monte Sinai, humili & paruo. [8] Abyſſus ſuperior abyſſum inferiorem inuocat in voce ſtillationum canalium tuorum; ſic omnes gurgites tui & fluctus tui ſuper me tranſierunt. [9] Per diem mandabit Dominus benignitatem ſuam, & per noctem canticum eius erit mecum: oratio ad Deum qui cuſtodit vitam meam. [10] Dicam Deo, Fortitudo mea quare oblitus es mei? quare in tenebris incedam, cùm affligit inimicus? [11] Dum occidunt me & excoriant membra mea, in tempore quo exprobrant mihi oppreſſores mei, quando dicunt mihi tota die inimici mei, Vbi eſt ille Deus tuus? [12] Quare conſternêris anima mea, & tumultuêris aduerſum me? ſpera in Deo, quoniam adhuc confitebor coram eo propter redemptionem quæ eſt à præſentia eius, quoniam ipſe eſt Deus meus.

PSAL. XLIII.

IVdica me Deus iudicio veritatis; tuum eſt enim agere cauſam meam à gente non pia; ab homine doloſo, & iniquo libera me. [2] Quoniã tu Deus fortitudo mea, quare oblitus es mei? quare in tenebris incedam dum affligit auctor inimicitiæ? [3] Emitte lucem tuam & veritatem tuam; ipſæ deducent me & introducent me in montem domus ſanctuarij tui, & in ſcholas domus maieſtatis tuæ. [4] Et introibo vt offeram oblationem ſuper altare Domini, Deo, à quo eſt gaudiũ exultationis meæ: confiteborque coram te in cithara Dñe Deus meus.

5 * מַה־תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וּמַה־תֶּהֱמִי עָלָי
הוֹחִילִי לֵאלֹהִים כִּי־עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעוֹת פָּנַי
וֵאלֹהָי׃

מד

1 * לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי־קֹרַח מַשְׂכִּיל׃
2 * אֱלֹהִים׀ בְּאָזְנֵינוּ שָׁמַעְנוּ אֲבוֹתֵינוּ סִפְּרוּ־לָנוּ
פֹּעַל פָּעַלְתָּ בִּימֵיהֶם בִּימֵי קֶדֶם׃
3 * אַתָּה׀ יָדְךָ גוֹיִם הוֹרַשְׁתָּ וַתִּטָּעֵם תָּרַע לְאֻמִּים
וַתְּשַׁלְּחֵם׃
4 * כִּי׀ לֹא בְחַרְבָּם יָרְשׁוּ אָרֶץ וּזְרוֹעָם לֹא־
הוֹשִׁיעָה לָמוֹ כִּי־יְמִינְךָ וּזְרוֹעֲךָ וְאוֹר פָּנֶיךָ כִּי
רְצִיתָם׃
5 * אַתָּה־הוּא מַלְכִּי אֱלֹהִים צַוֵּה יְשׁוּעוֹת
יַעֲקֹב׃
6 * בְּךָ צָרֵינוּ נְנַגֵּחַ בְּשִׁמְךָ נָבוּס קָמֵינוּ׃
7 * כִּי־לֹא בְקַשְׁתִּי אֶבְטָח וְחַרְבִּי לֹא תוֹשִׁיעֵנִי׃
8 * כִּי הוֹשַׁעְתָּנוּ מִצָּרֵינוּ וּמְשַׂנְאֵינוּ הֱבִישׁוֹתָ׃
9 * בֵּאלֹהִים הִלַּלְנוּ כָל־הַיּוֹם וְשִׁמְךָ לְעוֹלָם
נוֹדֶה סֶלָה׃
10 * אַף־זָנַחְתָּ וַתַּכְלִימֵנוּ וְלֹא־תֵצֵא בְצִבְאוֹתֵינוּ׃
11 * תָּשִׁיבֵנוּ אָחוֹר מִנִּי־צָר וּמְשַׂנְאֵינוּ שָׁסּוּ לָמוֹ׃
12 * תִּתְּנֵנוּ כְּצֹאן מַאֲכָל וּבַגּוֹיִם זֵרִיתָנוּ׃
13 * תִּמְכֹּר־עַמְּךָ בְּלֹא־הוֹן וְלֹא־רָבִיתָ בִּמְחִירֵיהֶם׃
14 * תְּשִׂימֵנוּ חֶרְפָּה לִשְׁכֵנֵינוּ לַעַג וָקֶלֶס
לִסְבִיבוֹתֵינוּ׃
15 * תְּשִׂימֵנוּ מָשָׁל בַּגּוֹיִם מְנוֹד־רֹאשׁ בַּלְאֻמִּים׃
16 * כָּל־הַיּוֹם כְּלִמָּתִי נֶגְדִּי וּבֹשֶׁת פָּנַי כִּסָּתְנִי׃
17 * מִקּוֹל מְחָרֵף וּמְגַדֵּף מִפְּנֵי אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם׃
18 * כָּל־זֹאת בָּאָתְנוּ וְלֹא שְׁכַחֲנוּךָ וְלֹא־שִׁקַּרְנוּ
בִּבְרִיתֶךָ׃

5 * *Quare incuruaris anima mea, & quare conturbas super me? expecta Deum, quoniam adhuc confitebor ei salutaribus vultus mei & Deo meo.*

1 * *Victori filiorum Core eruditio.*

PSAL. XLIIII.

2 * *DEus auribus nostris audiuimus: patres nostri narrauerunt nobis opus quod operatus es in diebus eorum in diebus antiquis.*

3 * *Tu manu tua gentes delesti & plãtasti eos: afflixisti populos, & emisisti eos.*

4 * *Non enim in gladio suo possederunt terram, nec brachium eorum saluauit eos: sed dextera tua & brachium tuum & lux vultus tui, quoniam complacuisti eis.*

5 * *Tu es ipse rex meus Deus, præcipe pro salutaribus Jacob.*

6 * *In te hostes nostros ventilabimus cornu: & in nomine tuo conculcabimus aduersarios nostros.*

7 * *Non enim in arcu meo confidam, nec gladius meus saluabit me.*

8 * *Quia saluasti nos de hostibus nostris; & eos qui oderunt nos, confudisti.*

9 * *In Deo gaudebimus tota die, & nomen tuum in æternum confitebimur. Semper.*

10 * *Verùm tu proiecisti & confudisti nos, & non egredieris in exercitibus nostris.*

11 * *Vertisti terga nostra hostibus, & qui oderunt nos, diripuerunt sibi.*

12 * *Dedisti nos quasi gregem ad vorandum, & in gentibus dispersisti nos.*

13 * *Vendidisti populum tuum sine precio, nec grandis fuit commutatio eorum.*

14 * *Posuisti nos opprobrium vicinis nostris, subsannationem & irrisum his qui erant in*
15 *circuitu nostro.* * *Posuisti nos in similitudinem gẽtibus, commotionẽ capitis in tribubus.*

16 * *Tota die confusio mea contra me, & ignominia faciei meæ cooperuit me.*

17 * *A voce exprobrantis & blasphemantis, à facie inimici & vltoris.*

18 * *Omnia hæc venerunt super nos, & obliti non sumus tui, nec mentiti sumus in pacto tuo.*

תרגום

5 מָה תִתְמַכְכִין נַפְשִׁי וְתִרוֹגְשִׁין עֲלַי אוֹרִיכִי לֵאלָהָא אֲרוֹם תּוּב אוֹדֵי קֳדָמוֹהִי בְּפֻרְקָנָא דְמִן קֳדָמוֹהִי אֲרוֹם הוּא אֱלָהָא׃

מר

1 לְשַׁבָּחָא עַל יְדֵיהוֹן דִבְנֵי קֹרַח שְׂכְלָא טָבָא׃ 2 אֱלָהָא בְּאָרְנָנָא שְׁמַעְנָא אֲבָהָתָנָא אִשְׁתְּעִיו לָנָא עוֹבָדָא דַעֲבַדְתְּ בְּיוֹמֵיהוֹן בְּיוֹמֵי דִי
סְלָקַדְמִין׃ 3 אַתְּ בִּיד גְּבוּרְתָךְ עַמְמַיָא כְּנַעֲנָאֵי תָּרַכְתְּ וְצֵבְתְּנוּן לְבֵית יִשְׂרָאֵל בְּאַרְעָהוֹן הַבְרַתְּ אֻמַיָא וּפַסַדְתְּנוּן׃ 4 אֲרוֹם לָא בְגִבּוֹרַת
סֵיפֵיהוֹן יְרִיתוּ אַרְעָא וּתְקוֹף אֶדְרָעֵהוֹן לָא פָרְקַת לְהוֹן אֲרוֹם יְמִינָךְ וְאֶדְרַע גְּבוּרָתָךְ וּנְהוֹר זִיו יְקָרָךְ אֲרוֹם אִתְרְעִיתָא בְּהוֹן׃ 5 אַתְּ הוּא
מַלְכִי אֱלָהָא פַּקֵד פּוּרְקָנַיָא דְבֵית יַעֲקֹב׃ 6 בְּמֵימְרָךְ מְעִיקָנָא נְנַגַּח וּבִשְׁמָךְ נְכָבּוֹשׁ כַּל דְקִימִין עֲלָנָא׃ 7 אֲרוֹם לָא בְקַשְׁתִי אֶבְטַח
וְסֵיפִי לָא תְפָרוֹק יָתִי׃ 8 אֲרוֹם פָּרְקְתָנָא מְעִיקָנָא וּמְשַׂנְאָנָא אַיְתֵיתָא עֲלַיְהוֹן בְּהָתָא׃ 9 בְּמֵימַר אֱלָהָנָא אֶתְנַן מְשַׁבְּחִין כָּל יוֹמָא
וּשְׁמָךְ יְיָ נְוֵה לְעָלְמִין׃ 10 לְחוֹד אַנְשֵׁיתָא וְאַכְסֵפְתָּנָא וְלָא תִשְׁרֵי שְׁכִנְתָךְ בְּחֵילָנָא׃ 11 אַחֲזַרְתָּנָא קֳדָם מְעִיקָא וּמְשַׂנְאָנָא
בְּבַשׁוּ יָתָנָא׃ 12 מְסַרְתָּנָא הֵיךְ עָנָא לְמֵיכְלָא וּבֵין עַמְמַיָא בַּדַרְתָּא יָתָנָא׃ 13 זַבֶּנְתָּא עַמָךְ מַגַן בְּלָא מְחוֹנָא וְלָא אַסְגֵיתָא קְנְיָנָא בְּפִירוּגֵיהוֹן׃
14 שַׁוֵיתָנָא לְחִסוּדָא לְשֵׁיבָבָנָא מְסִיקְנוּהָא וְהוֹרְפֵיתָא לְחַזָרְנוּתָנָא׃ 15 שַׁוֵיתָנָא לְמַתְלָא בְּעַמְמַיָא טְלְטוּל רֵישָׁא בְּאוּמַיָא׃
16 כָּל יוֹמָא כְּסוּפִי לְקִבְלִי וּבְהַת אַפַי חַפָא יָתִי׃ 17 מִקָל מְחַסֵד וּמְתָרֵף מִן קֳדָם בְּעַל דְבָבָא וּנְקוֹם נְקָמָתָנָא׃
18 כָּל דָא עַרְעָא יָתָנָא וְלָא אַנְשֵׁינָא וְלָא שַׁקַרְנָא בְּקְיָמָךְ׃

[5] Quare triſtis es anima mea, & quare conturbas me? Spera in Deo, quoniam adhuc *cõfitebor illi, ſalutare vultus mei & Deus meus.

[1] In finem * filijs Core ad intellectum.

PSALM XLIII.

[1] DEus in auribus noſtris audiuimus, & patres noſtri annunciauerunt nobis; opus, quod operatus es in diebus eorum, in diebus antiquis. [3] Manus tua gentes diſperdidit, & plãtaſti eos: afflixiſti populos, & expuliſti eos. [4] Nec enim in gladio ſuo poſſederunt terrã, & brachium eorum non ſaluauit eos: Sed dextera tua & brachium tuũ & illuminatio vultus tui, quoniam complacuiſti in eis.

[5] Tu es ipſe rex meus & Deus meus, qui mandas ſalutes Iacob. [6] In te inimicos noſtros ventilabimus cornu; & in nomine tuo ſpernemus inſurgentes nobis.

[7] Non enim in arcu meo ſperabo; & gladius meus non ſaluabit me.

[8] Saluaſti enim nos de affligẽtibus nos, & odientes nos confudiſti.

[9] In Deo laudabimur tota die, & in nomine tuo confitebimur in ſeculum.

[10] Nunc autẽ repuliſti & confudiſti nos, & non egredieris Deus in virtutibus noſtris. [11] Auertiſti nos retrorſum poſt inimicos noſtros, & qui oderunt nos diripiebãt ſibi. [12] Dediſti nos tanquam oues eſcarum, & in gentibus diſperſiſti nos. [13] Vendidiſti populum tuum ſine precio, & non fuit multitudo in commutationibus * noſtris.

[14] Poſuiſti nos opprobriũ vicinis noſtris, ſubſannationem & deriſum ijs qui in circuitu noſtro*. [15] Poſuiſti nos in ſimilitudinẽ in gentibus, cõmotionẽ capitis in populis.

[16] Tota die verecundia mea contra me eſt, & confuſio faciei meæ cooperuit me.

[17] A voce exprobrantis & obloquentis, à facie inimici & perſequentis. [18] Hęc omnia venerũt ſuper nos, nec obliti ſumus te, & iniquè non egimus in teſtamento tuo.

[5] ἱνατί περίλυπος εἶ ἡ ψυχή μου, καὶ ἱνατί συνταράσσεις με; ἔλπιζον ἐπὶ τὸν θεόν, ὅτι ἐξομολογήσομαι αὐτῷ, σωτήριον τοῦ προσώπου μου καὶ ὁ θεός μου.

[1] Εἰς τὸ τέλος τοῖς υἱοῖς κορὲ εἰς σύνεσιν. μγ'.

[2] Ὁ θεὸς ἐν τοῖς ὠσὶν ἡμῶν ἠκούσαμεν, καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν διήγειλαν ἡμῖν, ἔργον, ὃ εἰργάσω ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν, ἐν ἡμέραις ἀρχαίαις.

[3] ἡ χείρ σου ἔθνη ἐξωλόθρευσε, καὶ κατεφύτευσας αὐτούς· ἐκάκωσας λαούς, καὶ ἐξέβαλες αὐτούς. [4] οὐ γὰρ ἐν τῇ ῥομφαίᾳ αὐτῶν ἐκληρονόμησαν γῆν, καὶ ὁ βραχίων αὐτῶν οὐκ ἔσωσεν αὐτούς· ἀλλ' ἡ δεξιά σου καὶ ὁ βραχίων σου καὶ ὁ φωτισμὸς τοῦ προσώπου σου, ὅτι ηὐδόκησας ἐν αὐτοῖς.

[5] σὺ εἶ αὐτὸς ὁ βασιλεύς μου καὶ ὁ θεός μου, ὁ ἐντελλόμενος τὰς σωτηρίας ἰακώβ. [6] ἐν σοὶ σοῦ ἐχθροὺς ἡμῶν κερατιοῦμεν, καὶ ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐξουδενώσομέν σοῦ ἐπανιστα μένους ἡμῖν. [7] οὐ γὰρ ἐπὶ τῷ τόξῳ μου ἐλπιῶ, καὶ ἡ ῥομφαία μου οὐ σώσει με.

[8] ἔσωσας γὰρ ἡμᾶς ἐκ τῶν θλιβόντων ἡμᾶς, καὶ σοῦ μισοῦντας ἡμᾶς κατήσχυνας.

[9] ἐν τῷ θεῷ ἐπαινεθησόμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν, καὶ ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐξομολογησόμεθα εἰς τὸν αἰῶνα.

[10] νυνὶ δὲ ἀπώσω καὶ κατήσχυνας ἡμᾶς, καὶ οὐκ ἐξελεύσῃ ὁ θεὸς ἐν ταῖς δυνάμεσιν ἡμῶν.

[11] ἀπέστρεψας ἡμᾶς εἰς τὰ ὀπίσω ὡς καὶ σοῦ ἐχθροὺς ἡμῶν, καὶ οἱ μισοῦντες ἡμᾶς διήρπαζον ἑαυτοῖς.

[12] ἔδωκας ἡμᾶς ὡς πρόβατα βρώσεως, καὶ ἐν τοῖς ἔθνεσι διέσπειρας ἡμᾶς.

[13] ἀπέδου τὸν λαόν σου δωρεὰν τιμῆς, καὶ οὐκ ἦν πλῆθος ἐν τοῖς ἀλαλάγμασιν ἡμῶν.

[14] ἔθου ἡμᾶς ὄνειδος τοῖς γείτοσιν ἡμῶν, μυκτηρισμὸν καὶ χλευασμὸν τοῖς κύκλῳ ἡμῶν.

[15] ἔθου ἡμᾶς εἰς παραβολὴν ἐν τοῖς ἔθνεσι, κίνησιν κεφαλῆς ἐν τοῖς λαοῖς.

[16] ὅλην τὴν ἡμέραν ἡ ἐντροπή μου κατεναντίον μού ἐστί, καὶ ἡ αἰσχύνη τοῦ προσώπου μου ἐκάλυψέ με.

[17] ἀπὸ φωνῆς ὀνειδίζοντος καὶ καταλαλοῦντος, ἀπὸ προσώπου ἐχθροῦ καὶ ἐκδιώκοντος.

[18] ταῦτα πάντα ἦλθεν ἐφ' ἡμᾶς, καὶ οὐκ ἐπελαθόμεθά σου, καὶ οὐκ ἠδικήσαμέν ἐν τῇ διαθήκῃ σου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[5] Quare conſternêris anima mea, & tumultuêris contra me? ſpera in Deo, quoniam adhuc confitebor coram eo propter redemptionẽ, quæ eſt à conſpectu eius, quoniam ipſe eſt Deus meus.

[1] Ad laudandum per manum filiorum Korahh intelligentia bona. PSAL. XLIIII.

[2] DEus, auribus noſtris audiuimus: patres noſtri nunciauerũt nobis opus quod operatus es in diebus eorũ, in diebus antiquis. [3] Tu in manu fortitudinis tuæ populos Chananæos eieciſti, & plantaſti eos in domũ Iſrael in terra eorũ; cõfregiſti gentes & cõſumpſiſti eas. [4] Quoniã non per robur gladiorũ ſuorũ hæreditauerunt terrã; & fortitudo brachij ſui non ſaluauit eos; ſed dextera tua & brachiũ fortitudinis tuæ, & lumen ſplendoris gloriæ tuæ, quoniã cõplacuiſti tibi in eis. [5] Tu es ipſe rex meus: Deus præcipe redemptiones domus Iaacob. [6] In verbo tuo oppreſſores noſtros cornu petemus: & in nomine tuo ſubijciemus omnes inſurgentes in nos. [7] Quoniam non in arcu meo ego confido, & gladius meus non ſaluabit me. [8] Quoniam redemiſti nos ab affligentibus & ab odientibus nos; induxiſti in eos confuſionem. [9] In verbo Dei noſtri nos laudabimus tota die: & nomen tuum Domine confitebimur in ſecula. [10] Verùm oblitus es noſtri, & confudiſti nos: & non collocabis maieſtatem tuam in exercitibus noſtris. [11] Feciſti vt verteremus ceruicem coram hoſte: & qui oderunt nos, ſubiecerunt nos. [12] Tradidiſti nos ſicut oues ad deuorationem; & inter populos diſperſiſti nos. [13] Vendidiſti populum tuum gratis abſque diuitiis; & non multiplicaſti lucrum in commutatione eorum. [14] Poſuiſti nos in opprobriũ vicinis noſtris; ſubſannationem & irriſum his qui circum nos ſunt. [15] Poſuiſti nos in prouerbium populis; motionem capitis inter nationes. [16] Tota die ignominia mea contra me eſt, & cõfuſio vultus mei operuit me. [17] A voce exprobrantis & calumniantis: ab aſpectu auctoris inimicitiæ & vlciſcentis vltionem. [18] Hoc omne euenit nobis; & non obliti ſumus te: & non ſumus mentiti in pactum tuum.

19 * לֹא נָסוֹג אָחוֹר לִבֵּנוּ וַתֵּט אֲשֻׁרֵנוּ מִנִּי אָרְחֶךָ׃
20 * כִּי דִכִּיתָנוּ בִּמְקוֹם תַּנִּים וַתְּכַס עָלֵינוּ בְּצַלְמָוֶת׃
21 * אִם־שָׁכַחְנוּ שֵׁם אֱלֹהֵינוּ וַנִּפְרֹשׂ כַּפֵּינוּ לְאֵל זָר׃
22 * הֲלוֹא אֱלֹהִים יַחְקָר־זֹאת כִּי־הוּא יֹדֵעַ תַּעֲלֻמוֹת לֵב׃
23 * כִּי־עָלֶיךָ הָרַגְנוּ כָל־הַיּוֹם נֶחְשַׁבְנוּ כְּצֹאן טִבְחָה׃
24 * עוּרָה לָמָּה תִישַׁן אֲדֹנָי הָקִיצָה אַל־תִּזְנַח לָנֶצַח׃
25 * לָמָּה־פָנֶיךָ תַסְתִּיר תִּשְׁכַּח עָנְיֵנוּ וְלַחֲצֵנוּ׃
26 * כִּי שָׁחָה לֶעָפָר נַפְשֵׁנוּ דָּבְקָה לָאָרֶץ בִּטְנֵנוּ׃
27 * קוּמָה עֶזְרָתָה לָּנוּ וּפְדֵנוּ לְמַעַן חַסְדֶּךָ׃

מה

1 * לַמְנַצֵּחַ עַל־שֹׁשַׁנִּים לִבְנֵי־קֹרַח מַשְׂכִּיל שִׁיר יְדִידֹת׃
2 * רָחַשׁ לִבִּי דָּבָר טוֹב אֹמֵר אֲנִי מַעֲשַׂי לְמֶלֶךְ לְשׁוֹנִי עֵט סוֹפֵר מָהִיר׃
3 * יָפְיְפִיתָ מִבְּנֵי אָדָם הוּצַק חֵן בְּשִׂפְתוֹתֶיךָ עַל־כֵּן בֵּרַכְךָ אֱלֹהִים לְעוֹלָם׃
4 * חֲגֹר חַרְבְּךָ עַל־יְרֵךְ גִּבּוֹר הוֹדְךָ וְהַדָּרֶךָ׃
5 * וְהַדָּרֶךָ צְלַח רְכַב עַל־דְּבַר־אֱמֶת וְעַנְוָה־צֶדֶק וְתוֹרֶךָ נוֹרָאוֹת יְמִינֶךָ׃
6 * חִצֶּיךָ שְׁנוּנִים עַמִּים תַּחְתֶּיךָ יִפְּלוּ בְּלֵב אוֹיְבֵי הַמֶּלֶךְ׃
7 * כִּסְאֲךָ אֱלֹהִים עוֹלָם וָעֶד שֵׁבֶט מִישׁוֹר שֵׁבֶט מַלְכוּתֶךָ׃
8 * אָהַבְתָּ צֶדֶק וַתִּשְׂנָא רֶשַׁע עַל־כֵּן מְשָׁחֲךָ אֱלֹהִים אֱלֹהֶיךָ שֶׁמֶן שָׂשׂוֹן מֵחֲבֵרֶיךָ׃

19 * *Non eſt conuerſum retro cor noſtrum, nec declinauerunt greſſus noſtri à ſemita tua.*
20 * *Quoniam deieciſti nos in locum draconum, & operuiſti nos vmbra mortis.*
21 * *Si obliti ſumus nominis Dei noſtri, & ſi expandimus manus noſtras ad Deum alienum:*
22 * *Nunquid non Deus inueſtigabit iſtud? ipſe enim nouit cogitationes cordis.*
23 * *Quoniam propter te mortificati ſumus tota die, reputati ſumus vt grex occiſionis.*
24 * *Conſurge, quare dormitas Domine? euigila: quare proijcis in ſempiternum?*
25 * *Quare faciem tuam abſcondis? obliuiſceris afflictionis & anguſtiæ noſtræ?*
26 * *Quoniam incuruata eſt in puluere anima noſtra; adhæſit terræ venter noſter.*
27 * *Surge, auxiliare nobis, & redime nos propter miſericordiam tuam.*

1 * *Victori pro lilijs filiorum Core eruditionis canticum amantiſſimi.*

PSAL. XLV.

2 *ERuctauit cor meum verbum bonum, dico ego opera mea regi, lingua mea ſtilus ſcribæ velocis.*
3 * *Decore pulchrior es filiis hominum; effuſa eſt gratia in labiis tuis; propterea benedixit te Deus in æternum.*
4 * *Accingere gladio tuo ſuper femur fortiſſime, gloria tua & decore tuo.*
5 * *Et decore tuo proſperè aſcende propter verbum veritatis & manſuetudinem iuſtitiæ, & docebit te terribilia dextera tua.*
6 * *Sagittæ tuæ acutæ, populi ſub te cadent in corde inimicorum regis.*
7 * *Thronus tuus Deus in ſeculum & in æternum: ſceptrum æquitatis ſceptrum regni tui.*
8 * *Dilexiſti iuſtitiam & odiſti iniquitatem: propterea vnxit te Deus Deus tuus oleo exultationis præ participibus tuis.*

תרגום

19 לָא נְזוֹר פְּלִיג זְחוֹחִין לְבָנָא וְאַסְטִוֹרְנָא מִתְרִיצוּת אוֹרְחָתָךְ׃ 20 אֲרוֹם אַמְאֲכְתָּנָא בַּאֲתַר יְרִדִין וַחֲפִיתָא עָלָנָא
בְּטוּל מוֹתָא׃ 21 אִין אִתְנַשִּׁינָא שׁוּם אֱלָהָנָא וּפְרַשְׁנָא יְדָנָא בְּצִלּוּ לְטַעֲוֹת עַמְמִין נָכְרָאִין׃ 22 הֲלָא אֱלָהָא יְבַשְׁקַר דָּא אֲרוֹם קַדְמוּתֵי
גַּלְיָן סְמִירֵי לְבָא׃ 23 אֲרוֹם אֲמְטוּלְתָךְ אִתְקְטַלְנָא כָּל יוֹמָא אִתְחֲשַׁבְנָא חֵיךְ עָנָא דְּמִסְיר לְנִכְסָא׃ 24 אִתְגַּבַּר יֵי לְמָה תְהֵא כִּגְבַר דְּמִיךְ
יְיָ אִתְעַר אֱלָהָא לָא תְּחַנְּשֵׁי לְעָלְמִין׃ 25 לְמָה שְׁכִינְתָךְ תְּסַלֵּק חַשְׁלֵי סְגוּפָנָא וְדָחֲקָנָא׃ 26 אֲרוֹם שְׁיִחַת לְעַפְרָא נַפְשָׁנָא דְּבִקַת
לְאַרְעִית גּוּבָּא כְּרֵיסָנָא׃ 27 קוּם סַיַּע לָנָא וּפְרוֹק יָחֲנָא מְטוּל טוּבָךְ׃

מה

1 לְשַׁבָּחָא עַל יְתְבֵי סַנְהֶדְרִין דְּמִשָּׁה דְּאִתְאֲמַר בִּנְבוּאָה עַל יְדֵיהוֹן דִּבְנֵי קֹרַח שְׁכִילָא טָבָא תְּשַׁבַּחְתָּא וְאוֹדוֹתָא׃ 2 בְּעָא לִבִּי מִסְתַּל
טַב אֵימַר אֲנָא עוֹבָדַי לְמַלְכָּא מְמַהֵר לִישָׁנִי מוֹחִי הֵיךְ קוֹלְמוֹס סָפְרָא רָגִיל׃ 3 שׁוּפְרָךְ מַלְכָּא מִשִּׁיחָא עֲדִיף מִבְּנֵי נָשָׁא אִתְיְהִיב רוּחַ נְבוּאָה דְּ
בְּסִפְוָתָךְ מְטוּל הֵיכְנָא בָּרְכָנָךְ אֱלָהָא לְעָלַם׃ 4 זְרֹז סַיְפָךְ עַל יַרְכָךְ הֵיךְ גִּבָּרָא לְמִקְטַל מַלְכִין עִם שִׁלְטוֹנִין זִינָךְ וְשַׁבְחוֹרָךְ׃ 5 וְשַׁבְהוֹרָךְ
סַגֵּיא בְּכֵן תְּצְלַח לְמִרְכַּב עַל כְּרְסֵי מַלְכוּתָא עַל עִסַק הֵימָנוּת קְשׁוֹט וְעַנְוָתָנוּת צְדָקְתָא וְיַלְפִנָּךְ יְיָ לְמַעְבַּד דְּחִילָן בְּיַד יְמִינָךְ׃
6 גִּירָרָךְ שְׁלִיפָן לְמִקְטַל אוּכְלוֹסִין עַמְמִין תְּחוֹתָךְ יִפְּלוּן וְגִירְרֵי קֻשְׁטָךְ יִשְׁתַּלְחוּן בְּלֵב בַּעֲלֵי דְּבָבֵי מַלְכָּא׃
7 כּוּרְסָךְ אֱלָהָא בְּשְׁמַיָּא לְעָלְמֵי עָלְמִין מַלְכוּת חִשַּׁר מַלְכוּתָךְ׃
8 וְאָנַסְתְּ מַלְכָּא מְשִׁיחָא מְטוּל דְּרַחֵמְתָּא צְדָקְתָא וּשְׂנֵיתָא רִשְׁעָא מְטוּל הֵיכְנָא רַבְּיָךְ אֱלָהִים אֱלָהָךְ מְשָׁחָא דְּחָדְוָה יַתִּיר מֵחַבְרָיךְ׃

19 * καὶ οὐκ ἀπέστη εἰς τὰ ὀπίσω ἡ καρδία ἡμῶν, καὶ ἐξέκλινας τὰς τρίβους ἡμῶν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ σου.

20 * ὅτι ἐταπείνωσας ἡμᾶς ἐν τόπῳ κακώσεως, καὶ ἐπεκάλυψεν ἡμᾶς σκιὰ θανάτου.

21 * εἰ ἐπελαθόμεθα τοῦ ὀνόματος τοῦ θεοῦ ἡμῶν, καὶ εἰ διεπετάσαμεν χεῖρας ἡμῶν πρὸς θεὸν ἀλλότριον·

22 * οὐχὶ ὁ θεὸς ἐκζητήσει ταῦτα; αὐτὸς γὰρ γινώσκει τὰ κρύφια τῆς καρδίας.

23 * ὅτι ἕνεκά σου θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν· ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς.

24 * ἐξεγέρθητι, ἱνατί ὑπνοῖς κύριε; ἀνάστηθι, καὶ μὴ ἀπώσῃ εἰς τέλος.

25 * ἱνατί τὸ πρόσωπόν σου ἀποστρέφεις; ἐπιλανθάνῃ τῆς πτωχείας ἡμῶν καὶ τῆς θλίψεως ἡμῶν;

26 * ὅτι ἐταπεινώθη εἰς χοῦν ἡ ψυχὴ ἡμῶν, ἐκολλήθη εἰς γῆν ἡ γαστὴρ ἡμῶν.

27 * ἀνάστα κύριε βοήθησον ἡμῖν, καὶ λύτρωσαι ἡμᾶς ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου.

1 * Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ἀλλοιωθησομένων τοῖς υἱοῖς κορὲ εἰς σύνεσιν, ᾠδὴ ὑπὲρ τοῦ ἀγαπητοῦ. μδ'.

2 * Ἐξηρεύξατο ἡ καρδία μου λόγον ἀγαθόν, λέγω ἐγὼ τὰ ἔργα μου τῷ βασιλεῖ. ἡ γλῶσσά μου κάλαμος γραμματέως ὀξυγράφου.

3 * ὡραῖος κάλλει ὡραῖος σὺ ὑὲς τῶν ἀνθρώπων, ἐξέχυται χάρις ἐν χείλεσί σου· διὰ τοῦτο εὐλόγησέ σε ὁ θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα.

4 * περίζωσαι τὴν ῥομφαίαν σου ἐπὶ τὸν μηρόν σου δυνατέ.

5 * τῇ ὡραιότητί σου καὶ τῷ κάλλει σου καὶ ἔντεινε, καὶ κατευοδοῦ, καὶ βασίλευε. ἕνεκεν ἀληθείας καὶ πραότητος, καὶ δικαιοσύνης, καὶ ὁδηγήσει σε θαυμαστῶς ἡ δεξιά σου.

6 * τὰ βέλη σου ἡκονημένα δυνατέ· λαοὶ ὑποκάτω σου πεσοῦνται ἐν καρδίᾳ τῶν ἐχθρῶν τοῦ βασιλέως.

7 * ὁ θρόνος σου ὁ θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος· ῥάβδος εὐθύτητος ἡ ῥάβδος τῆς βασιλείας σου.

8 * ἠγάπησας δικαιοσύνην, καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν, διὰ τοῦτο ἔχρισέ σε ὁ θεὸς ὁ θεός σου ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου.

* Et non receſſit retrò cor noſtrum, & declinaſti ſemitas noſtras à via tua. 19

* Quoniam humiliaſti nos in loco afflictionis, & cooperuit nos vmbra mortis. 20

* Si obliti ſumus nomen Dei noſtri, & ſi expandimus manus noſtras ad Deum alienum: * Nónne Deus requiret iſta? ipſe enim nouit abſcondita cordis. 21 22

Rom. 8. * Quoniam propter te mortificamur tota die: æſtimati ſumus ſicut oues occiſionis. 23

* Exurge, quare obdormis Domine? exurge, & ne repellas in finem. 24

* Quare faciem tuam auertis? obliuiſceris inopiæ noſtræ & tribulationis noſtræ? * Quoniam humiliata eſt in puluere anima noſtra, conglutinatus eſt in terra venter noſter. * Exurge Domine adiuua nos, & redime nos propter nomen tuum. 25 26 27

* In finem pro his qui commutabuntur filijs Core ad intellectum, canticum pro dilecto. PSAL. XLIIII. 1

ERuctauit cor meum verbum bonum: dico ego opera mea regi. Lingua mea calamus ſcribæ velociter ſcribentis. 2

* Specioſus forma præ filijs hominum. diffuſa eſt gratia in labijs tuis; propterea benedixit te Deus in æternum. 3

* Accingere gladio tuo ſuper femur tuũ potentiſſime. 4

* Specie tua & pulchritudine tua, & intende, & proſperè procede, & regna. Propter veritatem & manſuetudinem, & iuſtitiam: & deducet te mirabiliter dextera tua. 5

* Sagittæ tuę acutę potentiſſime: populi ſub te cadẽt in corde inimicorum regis. 6

Heb. 1. * Sedes tua Deus in ſeculum ſeculi: virga directionis virga regni tui. 7

* Dilexiſti iuſtitiam, & odiſti iniquitatem: propterea vnxit te Deus Deus tuus oleo lætitiæ præ conſortibus tuis. 8

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 Non eſt auerſum, diuiſum elationibus, cor noſtrum; & tu inclinaſti greſſus noſtros à rectitudine viæ tuæ. 20 Quoniam humiliaſti nos in loco draconum: & cooperuiſti nos vmbra mortis. 21 Si obliti ſumus nomen Dei noſtri; & obtendimus manus noſtras in oratione idolis populorum alienorum: 22 Nunquid non Deus inquiret iſta? quoniam ante ipſum manifeſta ſunt abſcondita cordis. 23 Quoniam propter te occiſi ſumus tota die: exiſtimati ſumus ſicut oues quæ traduntur occiſioni. 24 Inualeſce Domine, quare eris ſicut homo qui dormit? expergiſcere Deus, ne obliuiſcaris in ſempiternum. 25 Quare maieſtatem tuam auferes? obliuiſceris anguſtiæ noſtræ & oppreſſionis noſtræ? 26 Quoniam humiliata eſt in puluere anima noſtra: adhæſit fundo foueæ venter noſter.

27 Exurge, auxiliare nobis; & ſalua nos propter bonitatem tuam.

1 Ad laudem pro aſſeſſoribus Sanhedrin ipſius Moſis: quæ dicta eſt in prophetia per filios Korahh intellectus bonus, hymnus & confeſſio. PSAL. XLV.

2 ERuctauit cor meum eloquium bonum: dicam ego opera mea regi: loquutura eſt lingua mea feſtinanter; tanquam calamus ſcribæ exercitati. 3 Pulchritudo tua, ô rex Chriſte, præſtantior eſt filiorum hominum; datus eſt ſpiritus prophetiæ in labijs tuis: propterea benedixit te Deus in æternum. 4 Accinge enſem tuum ſuper femur tuum, ſicut fortis: quò interficias reges cum potentibus ſplendore tuo & gloria tua. 5 Gloria autem tua magna eſt: propterea proſperabis, vt equites ſuper thronum regni, propter negotium fidei veritatis & manſuetudinis iuſtitiæ: & docebit te Dominus operari timenda manu dextera tua. 6 Sagittæ tuæ eductæ ad interficiendas acies: populi ſubter te cadent: & ſagittæ arcuum tuorum immittentur in cor inimicorum regis. 7 Sedes tua Deus in cælis in ſecula ſeculorum: regnum rectum, ſceptrum regni tui. 8 Tu autem ô rex Chriſte, propterea quòd dilexiſti iuſtitiam & odiſti improbitatem; ideò vnxit te Deus Deus tuus oleo lætitiæ abundantiùs quàm conſortes tuos.

9 * מֹר־וַאֲהָלוֹת קְצִיעוֹת כָּל־בִּגְדֹתֶיךָ מִן־הֵיכְלֵי
שֵׁן מִנִּי שִׂמְּחוּךָ׃
10 * בְּנוֹת מְלָכִים בִּיקָרוֹתֶיךָ נִצְּבָה שֵׁגַל לִימִינְךָ
בְּכֶתֶם אוֹפִיר׃
11 * שִׁמְעִי־בַת וּרְאִי וְהַטִּי אָזְנֵךְ וְשִׁכְחִי עַמֵּךְ
12 וּבֵית אָבִיךְ׃ * וְיִתְאַו הַמֶּלֶךְ יָפְיֵךְ כִּי־הוּא
אֲדֹנַיִךְ וְהִשְׁתַּחֲוִי־לוֹ׃
13 * וּבַת־צֹר בְּמִנְחָה פָּנַיִךְ יְחַלּוּ עֲשִׁירֵי עָם׃
14 * כָּל־כְּבוּדָּה בַת־מֶלֶךְ פְּנִימָה מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב
15 לְבוּשָׁהּ׃ * לְרִקְמוֹת תּוּבַל לַמֶּלֶךְ בְּתוּלוֹת
אַחֲרֶיהָ רֵעוֹתֶיהָ מוּבָאוֹת לָךְ׃
16 * תּוּבַלְנָה בְשִׂמְחַת וָגִיל תָּבֹאנָה בְּהֵיכַל מֶלֶךְ׃
17 * תַּחַת אֲבֹתֶיךָ יִהְיוּ בָנֶיךָ תְּשִׁיתֵמוֹ לְשָׂרִים
בְּכָל־הָאָרֶץ׃
18 * אַזְכִּירָה שִׁמְךָ בְּכָל־דֹּר וָדֹר עַל־כֵּן עַמִּים
יְהוֹדוּךָ לְעֹלָם וָעֶד׃

מו

1 * לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי־קֹרַח עַל־עֲלָמוֹת שִׁיר׃
2 * אֱלֹהִים לָנוּ מַחֲסֶה וָעֹז עֶזְרָה־בְצָרוֹת נִמְצָא
3 מְאֹד׃ * עַל־כֵּן לֹא־נִירָא בְּהָמִיר אֶרֶץ וּבְמוֹט
הָרִים בְּלֵב יַמִּים׃
4 * יֶהֱמוּ יָחְמְרוּ מֵימָיו יִרְעֲשׁוּ־הָרִים בְּגַאֲוָתוֹ
סֶלָה׃
5 * נָהָר פְּלָגָיו יְשַׂמְּחוּ עִיר־אֱלֹהִים קְדֹשׁ
מִשְׁכְּנֵי עֶלְיוֹן׃
6 * אֱלֹהִים בְּקִרְבָּהּ בַּל־תִּמּוֹט יַעְזְרֶהָ אֱלֹהִים
לִפְנוֹת בֹּקֶר׃
7 * הָמוּ גוֹיִם מָטוּ מַמְלָכוֹת נָתַן בְּקוֹלוֹ תָּמוֹג
8 אָרֶץ׃ * יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי
יַעֲקֹב סֶלָה׃

9 * *Myrrha & stacte & casia in cunctis vestimentis tuis, de domibus eburneis quibus lætificauerunt te.*
10 * *Filiæ regum in honore tuo: stetit coniunx in dextera tua in diademate aureo.*
11 * *Audi filia & vide, et inclina aurem tuam, & obliuiscere populi tui & domus patris tui.*
12 * *Et concupiscet rex decorem tuum, quia ipse est Dominus tuus, & adora eum.*
13 * *Et filia fortis in muneribus faciem tuam deprecabuntur diuites plebis.*
14 * *Omnis gloria filiæ regis intrinsecus, fascijs aureis vestita est.*
15 * *In scutulatis ducetur ad regem, virgines sequentur eam, amicæ eius ducentur illuc.*
16 * *Ducentur in lætitiis & exultatione, ingredientur in thalamum regis.*
17 * *Pro patribus tuis erunt tibi filij, pones eos principes in vniuersa terra.*
18 * *Recordabor nominis tui in omni generatione & generatione: propterea populi confitebuntur tibi in seculum & in æternum.*

1 *Victori filiorum Core pro iuuentutibus canticum.*

PSAL. XLVI.

2 DEus *nostra spes & fortitudo, auxilium in tribulationibus inuentus est validum.*
3 * *Ideo non timebimus cùm fuerit translata terra, & concussi montes in corde maris.*
4 * *Sonantibus & intumescentibus gurgitibus eius, & agitatus montibus in potentia eius. Semper.*
5 * *Fluminis diuisiones lætificant ciuitatem Dei, sanctum tabernaculum Altissimi.*
6 * *Deus in medio eius non commouebitur, auxiliabitur ei Deus in ortu matutino.*
7 * *Conturbatæ sunt, gentes concussa sunt regna, dedit vocem suam; prostrata est terra.*
8 * *Dominus exercituum nobiscum, protector noster Deus Jacob. Semper.*

תרגום

9 מוֹרָא דַכְיָא וְאַקְסֵי אֲלוּאִין וּקְצִיעָתָא מִתְגַּפְּרִין כָּל לְבוּשָׁךְ מִן הֵיכְלַיָּא דְּמִכַּבְּשִׁין בְּשִׁין דְּפִיל מְנִי יְחַדּוּנָךְ׃ 10 פְּלִכֵי מַלְכוּתָא אַתְיָן לְמִקְבַּל
אַפָּךְ בְּזִמְנָא דְּמִתְעַתַּד סְפַר אוֹרַיְתָא בְּסִפְרָא יְמִינָךְ וּמִכַּתְּבָא בְּפַרְשֶׁגֶן זִיוָתָךְ הֵיךְ אוּכְרִיזִין דְּמִן אוּפִיר׃ 11 שְׁמַעִי בְּנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל
אוֹרַיְתָא דְּפַמֵּהּ וְחָחֵי פְּרִישָׁת עוֹבָדוֹחִי וְתִצְלִי אוּדְנָיִךְ לְפִתְגָמֵי אוֹרַיְתָא וְתִתְנַשִׁי עוֹבְדִין בִּישִׁין דְּרַשִׁיעֵי עַמָּךְ וּבֵית טַעֲוָתָא דְּפַלְחָתָא בְּבֵית
אֲבוּיִךְ׃ 12 וּבְכֵן יְרוֹג מַלְכָּא שׁוּפְרִיךְ אֲרוּם הוּא רִבּוֹנִיךְ וְתִסְגְּדִין לֵהּ׃ 13 וְיַתְבֵי כַּרְכָּא דְצוֹר בְּהִקְרוּבְתָא יֵיתוּן וְאַפַּיִךְ יְשַׁחֲרוּן לְבֵית
מִקְדְּשִׁיךְ עַתִּירֵי עַמְמַיָּא׃ 14 כָּל שֻׁבַח שִׁפַּר אֲרַג נַכְסֵי פִּלְכִין וְאוֹצָרֵי מַלְכַיָּא דְּמִסְתַּמְּרִין מִלְּגָיו יְקָרְבוּן קָרְבְּנִין קֳדָם מַלְכָּא וְדוֹרוֹנִין לְכַהֲנַיָּא
דְּמִרְמְצִין בְּרַהֲטָא סְגִינָא לְבוּשֵׁיהוֹן׃ 15 בִּלְבוּשֵׁי צִיוּרִין יְקָרְבוּן קָרְבְּנֵיהוֹן קֳדָם מַלְכָּא דְּעַלְמָא וּשְׁאָר חַבְרַיָּתָא דְּמִתְבַּדְּרִין בֵּינֵי עַמְמַיָּא
יְתַאֲיָן כְּחָדָא לְוָתִיךְ לִירוּשְׁלֵם׃ 16 תֵּיתָיַן בְּחֶדְוָתָא וּבְיַעֲלוֹן בְּהֵיכְלָא דְּמַלְכָּא דְעַלְמָא׃ 17 בַּאֲתַר אֲבָהָתָךְ צַדִּיקַיָּא יְהוֹן בְּנָךְ תְּמַנְיוּן
לַאֲרְכוֹנִין בְּכָל אַרְעָא׃ 18 אַדְכַּר שְׁמָךְ בְּכָל דָּר וְדָר מְטוּל הֵיכְנָא עַמְמַיָּא דְּמִתְגַּיְּרִין יוֹדוּ לְוָתָךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין׃

מו

1 לְשַׁבְּחָא לִבְנֵי קֹרַח עַל יְדֵיהוֹן אִתְאֲמַר בְּנִבוּאָה בְּזִמְנָא דְּאִתְכַּסִּי מִנְּהוֹן אֲבוּהוֹן וַאֲמַרוּ שִׁירְתָּא׃ 2 אֱלָהָא לָנָא מַרְחֲצָנָא
וְעָשְׁנָא סְיוּעַ בְּעָקְתָא נַשְׁכַּח לַחֲדָא׃ 3 מְטוּל הֵיכְנָא לָא נִדְחַל כַּד אִשְׁתְּלִיפוּ אֲבָהָתָנָא מִן אַרְעָא בַּר מִתְמוֹטְטִין הֵיךְ טוּרַיָּא בְּפִלְגוּס
דְּיַמָּא רַבָּא׃ 4 מְשַׁחְגְּשִׁין וּמִשְׁטַשְׁטְשִׁין מוֹהִי מִתְרַגְּפִין טוּרַיָּא בְּגֵיוּתָנוּתָךְ לְעָלְמִין׃ 5 עַמְמִין הֵיךְ נַהֲרִין וְטוֹפְיהוֹן אִתְיָן וּמְחַדְּיָן קַרְתָּא
דְּאֱלָהָא וּמְצַלַּיִן בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָי בְּמִשְׁכְּנֵי עִילָּאָה׃ 6 אֱלָהָא וּשְׁכִינְתֵּהּ בְּמִצְעָהּ לָא תִזּוֹעַ יְסַיְּעִנֵּהּ אֱלָהָא לְעִידְנֵי צַפְרָא׃ 7 בְּמִתַּן
אוֹרַיְתָא לְעַמֵּהּ אִתְרַגְּשׁוּ עַמְמַיָּא אִזְדְּעָזוּ מַלְכְוָתָא כַּד אֲרִים קָלֵהּ אִתְמוֹגַגוּ יָתְבֵי אַרְעָא׃ 8 מֵימְרָא דַיְיָי צְבָאוֹת בְּסַעֲדָנָא
חֻקּוֹף לָנָא אֱלָהָא דְיַעֲקֹב לְעָלְמִין׃

9 * Myrrha & gutta, & casia à vestimentis tuis, à domibus eburneis, ex quibus delectauerunt te

10 * Filię regum in honore tuo. Astitit regina à dextris tuis, in vestitu deaurato circundata varietate.

11 * Audi filia & vide, & inclina aurem tuã, & obliuiscere populum tuum, & domum patris tui.

12 * Et concupiscet rex decorem tuum, quoniam ipse est Dominus* tuus, & *adorabis eum. * Deum * adorabunt

13 * Et *filia Tyri in muneribus, vultum tuum deprecabuntur diuites plebis. * filiæ

14 * Omnis gloria *filiæ regis abintus, in fimbrijs aureis circumamicta varietatibus. * eius

15 * Adducentur regi virgines post eam, proximæ eius afferentur tibi.

16 * Afferentr in lętitia & exultatione, adducentur in templum regis.

17 * Pro patribus tuis nati sunt filij*tui, constitues eos principes super omnem terram. * tibi

18 * Memor ero nominis tui in omni generatione & generatione. Propterea populi confitebuntur tibi in æternum, & in seculum seculi.

1 * In finem pro filijs Core pro arcanis Psalmus. XLV.

2 DEus noster refugium & virtus, adiutor in tribulationibus quæ inuenerunt nos nimis.

3 * Propterea non timebimus dum turbabitur terra, & transferentur montes in cor maris.

4 * Sonuerunt & turbatæ sunt aquæ eorum; cõturbati sunt montes in fortitudine eius.

5 * Fluminis impetus *lætificant ciuitatem Dei: sanctificauit tabernaculum suum Altissimus. *lætificat

6 * Deus in medio eius, & nõ commouebitur; adiuuabit eam Deus manè diluculo.

7 * Conturbatæ sunt gentes, * inclinata sunt regna: dedit vocem suam Altissimus, mota est terra. * ὁ

8 * Dominus virtutum nobiscum, susceptor noster Deus Iacob.

9 * σμύρνα & σταλὴ & κασία ἀπὸ τῶν ἱματίων σου, ἀπὸ βάρεων ἐλεφαντίνων, ἐξ ὧν ἠὐφρανθήσε

10 * θυγατέρες βασιλέων ἐν τῇ τιμῇ σου. παρέστη ἡ βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου, ἐν ἱματισμῷ διαχρύσῳ περιβεβλημένη πεποικιλμένη.

11 * ἄκουσον θύγατερ καὶ ἴδε & κλῖνον τὸ οὖς σου, & ἐπιλάθου τοῦ λαοῦ σου, & τοῦ οἴκου τοῦ πατρός σου.

12 * καὶ ἐπιθυμήσει ὁ βασιλεὺς τοῦ κάλλους σου, ὅτι αὐτός ἐστι κύριός σου, & προσκυνήσεις αὐτῷ.

13 * καὶ θυγατὴρ Τύρου ἐν δώροις, τὸ πρόσωπόν σου λιτανεύσουσιν οἱ πλούσιοι τοῦ λαοῦ.

14 * πᾶσα ἡ δόξα τῆς θυγατρὸς τοῦ βασιλέως ἔσωθεν, ἐν χρυσωτοῖς χρυσοῖς περιβεβλημένη πεποικιλμένη.

15 * ἀπενεχθήσονται τῷ βασιλεῖ παρθένοι ὀπίσω αὐτῆς, αἱ πλησίον αὐτῆς ἀπενεχθήσονταί σοι.

16 * ἀπενεχθήσονται ἐν εὐφροσύνῃ & ἀγαλλιάσει, ἀχθήσονται εἰς ναὸν βασιλέως.

17 * ἀντὶ τῶν πατέρων σου ἐγενήθησαν οἱ υἱοί σου, καταστήσεις αὐτοὺς ἄρχοντας ἐπὶ πάσαν τὴν γῆν.

18 * μνησθήσομαι τοῦ ὀνόματός σου ἐν πάσῃ γενεᾷ καὶ γενεᾷ. διὰ τοῦτο λαοὶ ἐξομολογήσονταί σοι εἰς τὸν αἰῶνα, & εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.

1 * Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν υἱῶν κορὲ ὑπὲρ τῶν κρυφίων ψαλμὸς. μέ.

2 * Ὁ θεὸς ἡμῖν καταφυγὴ & δύναμις, βοηθὸς ἐν θλίψεσι ταῖς εὑρούσαις ἡμᾶς σφόδρα.

3 * διὰ τοῦτο οὐ φοβηθησόμεθα ἐν τῷ ταράσσεσθαι τὴν γῆν, καὶ μετατίθεσθαι ὄρη ἐν καρδίαις θαλασσῶν.

4 * ἤχησαν & ἐταράχθησαν τὰ ὕδατα αὐτῶν, ἐταράχθησαν τὰ ὄρη ἐν τῇ κραταιότητι αὐτοῦ.

5 * τοῦ ποταμοῦ τὰ ὁρμήματα εὐφραίνουσι τὴν πόλιν τοῦ θεοῦ, ἡγίασε τὸ σκήνωμα αὐτοῦ ὁ ὕψιστος.

6 * ὁ θεὸς ἐν μέσῳ αὐτῆς, καὶ οὐ σαλευθήσεται· βοηθήσει αὐτῇ ὁ θεὸς τὸ πρωΐ πρωΐ.

7 * ἐταράχθησαν ἔθνη, ἔκλιναν βασιλεῖαι, ἔδωκε φωνὴν αὐτοῦ ὁ ὕψιστος, ἐσαλεύθη ἡ γῆ.

8 * κύριος τῶν δυνάμεων μεθ' ἡμῶν, ἀντιλήπτωρ ἡμῶν ὁ θεὸς ἰακώβ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[9] Myrrha tenui & ligno aloes, & casia perficiuntur omnia indumenta tua à palatijs quæ sternũtur dente elephantino, inde lætificabunt te. [10] Regiones regnorum venient vt susciplant faciem tuam quo tempore stabit liber legis in latere dexteræ tuæ; & exarabitur in exemplari splendor tuus velut obrizo ex Ophir. [11] Audi congregatio Israel legem oris eius, & intuere miranda opera eius; inclinesque aurem tuam ad verba legis, & obliuiscaris operationes malas impiorum populi tui, & domus idolorum quibus seruiisti in domo patris tui. [12] Sic enim expetet rex pulchritudinem tuam quoniam ipse est dominus tuus; & adorabis eum. [13] Habitatores autem arcis Tyri cum munere venturi sunt: & faciem tuam manè quærent ad domum sanctuarij tui diuites populorum. [14] Omne laudabile, pulchrum, & desiderabile; facultates regionum, & thesauros regũ, qui repositi sunt interius, offerent in oblationes coram rege, & munera sacerdotibus quorum vestes intertextæ sunt auro optimo. [15] In vestibus acupictis offerent oblationes suas coram rege orbis; & reliqui socij eius qui dispersi sunt inter gentes, ducentur in lætitia ad te in Ierusalem. [16] Adducentur cum gaudio & exultatione; & ingredientur in templum regis orbis. [17] In loco patrum tuorum instorum erunt filij tui: constitues eos principes in vniuersam terram.

[18] Memorabo nomen tuum in omni generatione & generatione: propterea populi qui peregrinantur, confitebuntur tibi in æternum & in secula seculorum. [1] Ad laudandum filijs Korahh. per manus eorum, dictum est in prophetia quo tempore absconditus est ab eis pater eorum: ipsi autem liberati sunt, & dixerunt canticum. PSAL. XLVI.

[2] DEus nostrum refugium & virtus: auxilium in afflictione inueniemus valdè. [3] Propterea non timebimus cùm immutati fuerint patres nostri de terra: quando concutientur sicut montes in pelago maris magni. [4] Sonabunt & turbabuntur aquæ: commouebuntur montes in magnificentia tua in secula. [5] Populi, tanquam flumina & riui eorum, venient; & lætificabunt ciuitatem Dei; & orabunt in domo sanctuarij Domini, in tabernaculis Altissimi. [6] Deus & maiestas eius in medio eius, non commouebitur; adiuuabit eam Dñs in tempore matutino. [7] Quando dabat legem populo suo, cõturbatæ sunt gentes; tremuerunt regna: quando exaltauit vocem suam; dissoluti sunt habitatores terræ. [8] Verbum Domini exercituum in adiutorium nostrum: fortitudo nostra Deus Iaacob in secula.

9 * לְכוּ חֲזוּ מִפְעֲלוֹת יְהוָה אֲשֶׁר־שָׂם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ׃
10 * מַשְׁבִּית מִלְחָמוֹת עַד־קְצֵה הָאָרֶץ קֶשֶׁת יְשַׁבֵּר וְקֵצַץ חֲנִית עֲגָלוֹת יִשְׂרֹף בָּאֵשׁ׃
11 * הַרְפּוּ וְדָעוּ כִּי־אָנֹכִי אֱלֹהִים אָרוּם בַּגּוֹיִם אָרוּם בָּאָרֶץ׃
12 * יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה׃

מז

1 * לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר׃
2 * כָּל־הָעַמִּים תִּקְעוּ־כָף הָרִיעוּ לֵאלֹהִים בְּקוֹל רִנָּה׃
3 * כִּי־יְהוָה עֶלְיוֹן נוֹרָא מֶלֶךְ גָּדוֹל עַל־כָּל־הָאָרֶץ׃
4 * יַדְבֵּר עַמִּים תַּחְתֵּינוּ וּלְאֻמִּים תַּחַת רַגְלֵינוּ׃
5 * יִבְחַר־לָנוּ אֶת־נַחֲלָתֵנוּ אֶת־גְּאוֹן יַעֲקֹב אֲשֶׁר־אָהֵב סֶלָה׃
6 * עָלָה אֱלֹהִים בִּתְרוּעָה יְהוָה בְּקוֹל שופָר׃
7 * זַמְּרוּ אֱלֹהִים זַמֵּרוּ זַמְּרוּ לְמַלְכֵּנוּ זַמֵּרוּ׃
8 * כִּי מֶלֶךְ כָּל־הָאָרֶץ אֱלֹהִים זַמְּרוּ מַשְׂכִּיל׃
9 * מָלַךְ אֱלֹהִים עַל־גּוֹיִם אֱלֹהִים יָשַׁב עַל־כִּסֵּא קָדְשׁוֹ׃
10 * נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ עַם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם כִּי לֵאלֹהִים מָגִנֵּי־אָרֶץ מְאֹד נַעֲלָה׃

מח

1 * שִׁיר מִזְמוֹר לִבְנֵי־קֹרַח׃
2 * גָּדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הַר־קָדְשׁוֹ׃
3 * יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל־הָאָרֶץ הַר־צִיּוֹן יַרְכְּתֵי צָפוֹן קִרְיַת מֶלֶךְ רָב׃
4 * אֱלֹהִים בְּאַרְמְנוֹתֶיהָ נוֹדַע לְמִשְׂגָּב׃

9 * *Venite & videte opera Domini, quantas posuerit solitudines in terra.*
10 * *Compescet bella vsque ad extremum terræ; arcum confringet & concidet hastam, plaustra comburet igni.*
11 * *Cessate & cognoscite quoniã ego sum Deus: exaltabor in gentibus, exaltabor in terra.*
12 * *Dominus exercituum nobiscum, fortitudo nostra Deus Iacob. Semper.*

1 * *Victori filiorum Core Psalmus*

XLVII.

2 O*Mnes populi plaudite manibus, iubilate Deo in voce laudis.*
3 * *Quoniam Dominus altissimus terribilis, rex magnus super omnem terram.*
4 * *Congregauit populos subtus nos, & tribus sub pedibus nostris.*
5 * *Elegit nobis hæreditatem nostram, gloriam Iacob quam dilexit. Semper.*
6 * *Ascendit Deus in iubilo, Dominus in voce buccinæ.*
7 * *Canite Deo canite, canite regi nostro canite.*
8 * *Quia rex vniuersæ terræ Deus, canite eruditè.*
9 * *Regnauit Deus super gentes, Deus sedet super thronum sanctum suum.*
10 * *Principes populorum congregati sunt populus Dei Abraam, quoniam Deo scuta terræ, vehementer eleuatus est.*

1 * *Canticum Psalmi filiis Core.*

PSAL. XLVIII.

2 M*Agnus Dominus & laudabilis nimis, in ciuitate Dei nostri in monte sancto eius.*
3 * *Speciosо germine gaudio vniuersæ terræ, monte Sion lateribus Aquilonis, ciuitatula regis magni.*
4 * *Deus in domibus eius agnitus est in auxiliando.*

תרגום

9 אֱזִלוּ חֲמוֹן עוֹבְדֵי אֱלָהָא דְשַׁוִּי צַדְיָן בְּרְשִׁיעֵי אַרְעָא׃ 10 מְבַטֵּל קְרָבַיָּא עַד סְיָפֵי אַרְעָא קַשְׁתָּא יְתַבַּר וְיִתְרַע מוֹרְנִיתָא חֲרִיסִין
עֲגִילִין יוֹקִיד בְּנוּרָא׃ 11 פְּסָקוּ מְסַדְּרֵי קְרָבָא וְדָעוּן אָרוּם אֲנָא אֱלָהָא רָמָא בְעַמְמַיָּא רָמָא עַל יָתְבֵי אַרְעָא׃ 12 מֵימְרָא דַיְיָ
צְבָאוֹת בְּסַעֲדָנָא תְּקוֹף לָנָא אֱלָהָא דְיַעֲקֹב לְעָלְמִין׃

מז

1 לְשַׁבָּחָא עַל יְדֵיהוֹן דִּבְנֵי קֹרַח תְּשַׁבְּחְתָּא׃ 2 כָּל עַמְמַיָּא תְּקָעוּן יְדָא בְּחֶדְוָא יַבְבוּ
קֳדָם אֱלָהָא בְּקָל תְּשַׁבְּחָתָא׃ 3 אָרוּם יְיָ עִילָּאָה דְחִילָא מַלְכָּא רַב עַל כָּל יָתְבֵי אַרְעָא׃ 4 יְקַטֵּל בְּסוֹתָנָא עַמְמַיָּא תְּחוֹתָנָא
וְאֻמַּיָּא יְכָבּוֹשׁ תְּחוֹת רַגְלָנָא׃ 5 יִתְרְעֵי לָנָא לְמֵירַת יַת אַחְסַנְתָּנָא יַת בֵּית מַקְדְּשָׁא יְקַר תְּקְפֵּהּ דְיַעֲקֹב דְרַחֵם לְעָלְמִין׃
6 יְתְעֲלֵה שׁוּם אֱלָהָנָא בְּיֵבָבָא יְיָ בְּקָל שׁוֹפָרָא׃ 7 שַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ שַׁבְּחוּ שַׁבְּחוּ לְמַלְכָּנָא שַׁבְּחוּ׃ 8 אָרוּם מַלְכָּא עַל
כָּל יָתְבֵי אַרְעָא אֱלָהָא שַׁבְּחוּ מְדֻמּוּהִי בִּשְׁכְלָא טָבָא׃ 9 מַלְכָּא אֱלָהָא עַל כָּל עַמְמַיָּא אֱלָהִים יָתֵב עַל כָּרְסֵי יְקָרֵהּ׃ 10 רַבָּנֵי
עַמְמַיָּא אִתְכְּנָשׁוּ עַמָּא דְמֵהֵימְנִין לֵאלָהָא דְאַבְרָהָם אָרוּם דַיָּיֵי אִגּוּן תְּרֵיסֵי אַרְעָא וְעַל כֻּלְּהוֹן לַחֲדָא אִתְעֲלָה׃

מח

1 שִׁיר תְּשַׁבְּחְתָּא עַל יְדֵיהוֹן דִּבְנֵי קֹרַח׃ 2 רַב יְיָ וּמְשַׁבַּח לַחֲדָא בְּירוּשְׁלֵם קַרְתָּא דֵאלָהָנָא טוּר בֵּית מַקְדְּשֵׁהּ׃ 3 שַׁפִּיר חֵיוָ
חֶדְוַת כָּל יָתְבֵי אַרְעָא טוּרָא דְצִיּוֹן דְמִשְׁוָא דְצָפוּנָא קַרְתָּא דְמַלְכָּא רַבָּא׃ 4 אֱלָהָא בְּבִירְנֵיהָא אִשְׁתְּמוֹדַע לְתֻקּוֹף׃

*Domini

‡ Venite & videte opera *Dei, quæ posuit prodigia super terram. 9

‡ Auferens bella vsque ad fines terræ. Arcum conteret & cõfringet arma, & scuta comburet in igne. 10

*videte
*&

‡ Vacate & *cognoscite, quoniam ego sum Deus: exaltabor in gentibus, *exaltabor in terra. 11

‡ Dominus virtutum nobiscum, susceptor noster Deus Iacob. 12

‡ In finem pro filijs Core Psalmus. 1

XLVI.

OMnes gentes plaudite manibus; iubilate Deo in voce exultationis. 2

‡ Quoniam Dominus excelsus, terribilis, rex magnus super omnem terram. 3

‡ Subiecit populos nobis, & gentes sub pedibus nostris. 4

*sinum

‡ Elegit nobis hæreditatem *sibi, speciem Iacob, quam dilexit. 5

‡ Ascendit Deus in iubilo, Dominus in voce tubæ. 6

‡ Psallite Deo nostro psallite, psallite regi nostro psallite. 7

‡ Quoniam rex omnis terræ Deus, psallite sapienter. 8

‡ Regnauit Deus super gentes, Deus sedet super sedem sanctam suam. 9

‡ Principes populorum congregati sunt cum Deo Abraam, quoniam Dei fortes terræ vehementer eleuati sunt. 10

‡ Psalmus cantici filijs Core secunda sabbati. XXVII. 1

Inf. 143.

MAgnus Dominus & laudabilis nimis, in ciuitate Dei nostri in monte sancto eius. 2

*Fundatur
*mons

‡ * Benè fundata exultatione vniuersæ terræ, *montes Sion latera Aquilonis, ciuitas regis magni. 3

*cognoscitur

‡ Deus in domibus eius *cognoscitur, cùm susciperet eam. 4

9 ‡ δεῦτε καὶ ἴδετε τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ, ἃ ἔθετο τέρατα ἐπὶ τῆς γῆς.

10 ‡ ἀπαναιρῶν πολέμους μέχρι τῶν περάτων τῆς γῆς. τόξον σὺν τρίψει καὶ συνθλάσει ὅπλον, καὶ θυρεοὺς κατακαύσει ἐν πυρί.

11 ‡ σχολάσατε καὶ γνῶτε, ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ θεός, ὑψωθήσομαι ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὑψωθήσομαι ἐν τῇ γῇ.

12 ‡ κύριος τῶν δυνάμεων μεθ' ἡμῶν, ἀντιλήπτωρ ἡμῶν ὁ θεὸς ἰακώβ.

1 ‡ Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν υἱῶν κορὲ ψαλμός. μς'.

2 ‡ Πάντα τὰ ἔθνη κροτήσατε χεῖρας, ἀλαλάξατε τῷ θεῷ ἐν φωνῇ ἀγαλλιάσεως.

3 ‡ ὅτι κύριος ὕψιστος, φοβερός, βασιλεὺς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν.

4 ‡ ὑπέταξε λαοὺς ἡμῖν, καὶ ἔθνη ὑπὸ τοὺς πόδας ἡμῶν.

5 ‡ ἐξελέξατο ἡμῖν τὴν κληρονομίαν ἑαυτῷ, τὴν καλλονὴν ἰακώβ, ἣν ἠγάπησεν.

6 ‡ ἀνέβη ὁ θεὸς ἐν ἀλαλαγμῷ, κύριος ἐν φωνῇ σάλπιγγος.

7 ‡ ψάλατε τῷ θεῷ ἡμῶν, ψάλατε, ψάλατε τῷ βασιλεῖ ἡμῶν ψάλατε.

8 ‡ ὅτι βασιλεὺς πάσης τῆς γῆς ὁ θεός, ψάλατε συνετῶς.

9 ‡ ἐβασίλευσεν ὁ θεὸς ἐπὶ τὰ ἔθνη, ὁ θεὸς κάθηται ἐπὶ θρόνου ἁγίου αὐτοῦ.

10 ‡ ἄρχοντες λαῶν συνήχθησαν μετὰ τοῦ θεοῦ Ἀβραάμ, ὅτι τοῦ θεοῦ οἱ κραταιοὶ τῆς γῆς σφόδρα ἐπήρθησαν.

1 ‡ Ψαλμὸς ᾠδῆς τοῖς υἱοῖς κορὲ δευτέρᾳ σαββάτου.

μζ'.

2 ‡ Μέγας κύριος καὶ αἰνετὸς σφόδρα, ἐν πόλει τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐν ὄρει ἁγίῳ αὐτοῦ.

3 ‡ ἀγαλλίαμα πάσης τῆς γῆς, ὄρη σιὼν τὰ πλευρὰ τοῦ βορρᾶ, ἡ πόλις τοῦ βασιλέως τοῦ μεγάλου.

4 ‡ ὁ θεὸς ἐν ταῖς βάρεσιν αὐτῆς γινώσκεται, ὅταν ἀντιλαμβάνηται αὐτῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[9] Ambulate, videte opera Dei, qui posuit vastationes in impios terræ. [10] Dissipat bella vsque ad extrema terræ: arcum confringet, & comminuet hastam, scuta rotunda comburet igni. [11] Discedite ab acie belli; & aduertite quoniam ego sum Deus altus inter gentes; altus supra incolas terræ. [12] Verbum Domini exercituum in auxilio nostro; fortitudo nostra Deus Iacob in æternum.

[1] Ad laudandum per manus filiorum Korahh Hymnus. PSAL. XLVII.

[2] OMnes populi plaudite manibus cum gaudio; iubilate coram Deo in voce laudis. [3] Quoniam Deus altissimus terribilis est, rex magnus super omnes habitatores terræ. [4] Occidet internecione populos propter nos, & gentes subijciet pedibus nostris. [5] Complacebit sibi in nobis, vt iure hæreditario possideamus hæreditatem nostram, domum sanctuarij, gloriam fortitudinis Iaacob quam amabit semper. [6] Exaltabitur nomen Dei nostri in iubilo, Dominus in voce tubæ. [7] Laudate coram Domino laudate, laudate regem nostrum laudate. [8] Quoniam rex est super omnes habitatores terræ Deus: laudes dicite coram eo cum intellectu bono. [9] Regnat Deus super omnes populos: Deus sedet super thronum gloriæ suæ. [10] Principes populorum congregati sunt: populus fidelium Deo ipsius Abraham, quia Domini sunt clypei terræ, & supra illos omnes vehementer exaltatus est.

[1] Canticum laudis per manus filiorum Korahh. PSAL. XLVIII.

[2] MAgnus est Dominus & laudabilis valdè in Ierusalem, ciuitate Dei nostri, monte domus sanctuarij ipsius. [3] Pulcher vt sponsus, gaudium omnium habitatorum terræ, mons Sion, qui est diffusio Aquilonis, ciuitas regis illius magni. [4] Deus in palatijs suis notus est potentia.

5 * כִּי־הִנֵּה הַמְּלָכִים נוֹעֲדוּ עָבְרוּ יַחְדָּו׃
6 * הֵמָּה רָאוּ כֵּן תָּמָהוּ נִבְהֲלוּ נָחְפְּזוּ׃
7 * רְעָדָה אֲחָזָתַם שָׁם חִיל כַּיּוֹלֵדָה׃
8 * בְּרוּחַ קָדִים תְּשַׁבֵּר אֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ׃
9 * כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ כֵּן רָאִינוּ בְּעִיר־יְהוָה צְבָאוֹת בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהִים יְכוֹנְנֶהָ עַד־עוֹלָם סֶלָה׃
10 * דִּמִּינוּ אֱלֹהִים חַסְדֶּךָ בְּקֶרֶב הֵיכָלֶךָ׃
11 * כִּשְׁמְךָ אֱלֹהִים כֵּן תְּהִלָּתְךָ עַל־קַצְוֵי־אֶרֶץ צֶדֶק מָלְאָה יְמִינֶךָ׃
12 * יִשְׂמַח הַר־צִיּוֹן תָּגֵלְנָה בְּנוֹת יְהוּדָה לְמַעַן מִשְׁפָּטֶיךָ׃
13 * סֹבּוּ צִיּוֹן וְהַקִּיפוּהָ סִפְרוּ מִגְדָּלֶיהָ׃
14 * שִׁיתוּ לִבְּכֶם לְחֵילָה פַּסְגוּ אַרְמְנוֹתֶיהָ לְמַעַן תְּסַפְּרוּ לְדוֹר אַחֲרוֹן׃
15 * כִּי זֶה אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ עוֹלָם וָעֶד הוּא יְנַהֲגֵנוּ עַל־מוּת׃

מט

1 * לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר׃
2 * שִׁמְעוּ־זֹאת כָּל־הָעַמִּים הַאֲזִינוּ כָל־יֹשְׁבֵי חָלֶד׃
3 * גַּם־בְּנֵי אָדָם גַּם־בְּנֵי־אִישׁ יַחַד עָשִׁיר וְאֶבְיוֹן׃
4 * פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת וְהָגוּת לִבִּי תְבוּנוֹת׃
5 * אַטֶּה לְמָשָׁל אָזְנִי אֶפְתַּח בְּכִנּוֹר חִידָתִי׃
6 * לָמָּה אִירָא בִּימֵי רָע עֲוֹן עֲקֵבַי יְסֹבְבֵנִי׃
7 * הַבֹּטְחִים עַל־חֵילָם וּבְרֹב עָשְׁרָם יִתְהַלָּלוּ׃
8 * אָח לֹא־פָדֹה יִפְדֶּה אִישׁ לֹא־יִתֵּן לֵאלֹהִים כָּפְרוֹ׃
9 * וְיֵקַר פִּדְיוֹן נַפְשָׁם וְחָדַל לְעוֹלָם׃
10 * וְיִחִי־עוֹד לָנֶצַח לֹא יִרְאֶה הַשָּׁחַת׃

5 * *Quia ecce reges congregati sunt, venerunt*
6 *simul.* * *Ipsi videntes sic obstupuerunt, conturbati sunt, admirati sunt.*
7 * *Horror possedit eos, ibi dolor quasi parturientis.*
8 * *In vento vredinis confringes naues Thar-*
9 *sis.* * *Sicut audiuimus, ita vidimus in ciuitate Domini exercituum, in ciuitate Dei nostri; Deus fundauit eam vsque in æternum. Semper.*
10 * *Æstimauimus Deus misericordiam tuam in medio templi tui.*
11 * *Secundùm nomen tuum Deus, sic laus tua vsque ad extremum terræ: iustitia repleta est dextera tua.*
12 * *Lætetur mons Sion; exultẽt filiæ Judæ propter iudicia tua.*
13 * *Circundate Sion & circuite eam, numerate turres eius.*
14 * *Ponite cor vestrum in mœnibus, separate palatia eius, vt enarretis in generatione nouissima.*
15 * *Quia ipse est Deus Deus noster in seculum & in perpetuum: ipse erit dux noster in morte.*

1 * *Victori filiorum Core Psalmus.*

XLIX.

2 *AVdite hæc omnes populi, auribus percipite vniuersi habitatores orbis.*
3 * *Tam filij Adam quàm filij viri, simul diues*
& pauper.
4 * *Os meum loquetur sapientias, & meditatio cordis mei prudentias.*
5 * *Inclinabo ad parabolam aurem meam, aperiam in cithara ænigma meum.*
6 * *Quare timebo in diebus malis? iniquitas calcanei mei circundabit me.*
7 * *Qui fiduciam hãbent in fortitudine sua, & in multitudine diuitiarum suarum superbiunt.* * *Fratrem non redimens redimet vir, nec dabit Deo propitiationem pro eo.*
9 * *Et precium redemptionis animæ eorum, & quiescet in secula.*
10 * *Et viuet vltra in sempiternum, non videbit interitum.*

תרגום

5 אֲרוּם הָא מַלְכַיָּא אִתְחַבָּרוּ עֲבָרוּ כַּחֲדָא׃ 6 אִינוּן חֲמוֹן הֵיכְנָא תְּמַהוּ עַל נִיסַיָּא וּפַרְשֻׁתָא אִתְבְּהִילוּ אַף עֲרָקוּ׃ 7 זְוָעָא אֲחַדְתִּנּוּן חַמָּן רְתִיתָא הֵיךְ אִתְּתָא יַלְדָה׃ 8 בְּרוּחַ קְדוּם תַּקִּיף הֵיךְ אֶשָׁא מְן קֳדָם יְיָ תְּהַבֵּר אֳלְפַיָּא דְמָן תַּרְסִים׃ 9 יְיָמְרִין כְּהֲוֹן כַּחֲדָא הֵיכְמָא דִשְׁמַעְנָא הֵיכְנָא חֲמֵינָא בְּקִרְתָא דֵאלָהָנָא אֱלָהִים יְשַׁכְלְלִנָּה עַד עָלְמֵי עָלְמִין׃ 10 אַשְׁוִינָנָא אֱלָהָא טוּבָךְ בְּמִצַע הֵיכְלָךְ׃ 11 הֵיךְ שְׁמָךְ יְיָ הֵיכְרִין תְּשְׁבַּחְתָּךְ עַל סְיָפֵי אַרְעָא צְדָקְתָא מָלְיָא יְמִינָךְ׃ 12 יְחֵדֵי טוּר צִיּוֹן בּוּעָא בְּהִשְׁתְּבָחָן בְּנִישְׁתָא דְבֵית יְהוּדָה מְטוּל דִינָיִךְ׃ 13 אַקִּיפוּ צִיּוֹן וְחַזְרוּ עֲלָהּ מְנוּ מִגְדָּלַיְהָא׃ 14 שַׁוּוּ לְבָכוֹן לְאוֹכְלוּסוֹתָא דְמִלְעֵילָא בִּירַנְיָתָהָא מְטוּל דְתִשְׁתְּעוֹן לְדָר אָחֳרָן׃ 15 אֲרוּם דְנָן הוּא אֱלָהָא אֱלָהָנָא שְׁכִינְתֵיהּ בְּגַוָּהּ וּמְרוֹרֵהּ בִּשְׁמַיָּא לְעָלְמֵי עָלְמִין הוּא יְדַבְּרִנָּא בְּיוֹמֵי טַלְיוּתָנָא׃

מט

1 לְשַׁבָּחָא עַל יְדֵיהוֹן דִּבְנֵי קֹרַח תְּשַׁבַּחְתָּא׃ 2 שְׁמַעוּ אֲחָוַיָתָא דָא כָּל עַמְמַיָּא אַצִיתוּ כָּל דָיְרֵי אַרְעָא׃ 3 לְחוֹד בְּנֵי אָדָם קַדְמָאֵת אוּף בְּנוֹהִי דְיַעֲקֹב כַּחֲדָא וְכַאֲה וְחַיָּא׃ 4 פּוּמִי יְמַלֵּל חָכְמָתָא וְרִנְנַת לִבִּי בִּינָנָא׃ 5 אַצְלִי לְמִתְלָא אוּדְנִי אֲשָׁרֵי לְמִפְתַּח בְּכִנָּרָא אוֹחְדוּתִי׃ 6 מְטוּל מָה אֶדְחַל בְּיוֹם אַסְעָרוּת בִּישָׁא אֱלָהִין כַּד חוֹבַת סוּרְחָנִי מְחַוַר לִי׃ 7 דְמִתְרַחֲצִין עַל נְכָסֵיהוֹן וּבִסְגִיעוּת עָתְרֵיהוֹן מִשְׁתַּבְּחִין׃ 8 אֲחוּהִי דְמִשְׁתַּבְּיָא לָא מִפְרַק יְפָרוֹק גַּבְרָא רִשְׁיעָא וְלָא יִתֵּן לֵאלָהָא פִּרְקָנֵיהּ׃ 9 דְאוּלְּפָנֵיהּ יְחֵיב הָא יַקִּיר קֳדָם יְיָ פִּרְקָנָא דְנַפְשֵׁיהוֹן וְיִפְסוֹק בִּישׁוּתֵהּ פִּרְעָנוּתֵיהוֹן לְעָלַם׃ 10 וְיִחֵי חוּב לְחַיֵּי עָלְמָא וְלָא יָחֲמֵי דִין גֵּהִנָּם׃

* Quoniam ecce reges terræ congregati ſunt, conuenerunt in vnum. 5
* Ipſi videntes ſic admirati ſunt, cõturbati ſunt, commoti ſunt. * Tremor apprehendit eos. Ibi dolores vt parturientis. 6 7
* In ſpiritu vehementi conteres naues Tharſis. * Sicut audiuimus, ſic & vidimus. 8 9
in ciuitate Domini virtutum, in ciuitate Dei noſtri. Deus fundauit eam in æternũ.
* Suſcepimus Deus miſericordiã tuam 10
*templi in medio * populi tui.
* Secundùm nomen tuum Deus, ſic & 11
*eſt laus tua in fines terrę, iuſtitia plena *dextera tua. * Lætetur mons Sion, & exultent 12
Inſ. 69. filiæ Iudæ propter iudicia tua Domine.
* Circundate Sion, & complectimini 13
eam, narrate in turribus eius.
* Ponite corda veſtra in virtute eius, & 14
diſtribuite domos eius, vt enarretis in progenie altera.
*Deus * Quoniam hic eſt Deus *noſter in ęternum & in ſeculum ſeculi; ipſe reget nos 15
in ſecula.

* In finem filijs Core Pſalmus. 1

XLVIII.

AVdite hæc omnes gẽtes, auribus percipite omnes qui habitatis orbem. 2
* Quique terrigenæ & filij hominum, 3
ſimul in vnum diues & pauper.
* Os meum loquetur ſapientiam, & me- 4
ditatio cordis mei prudentiam.
* Inclinabo in parabolam auré meam, 5
aperiã in pſalterio propoſitionem meam.
* Cur timebo in die mala? iniquitas cal- 6
canei mei circundabit me.
* Qui cõfidunt in virtute ſua, & in mul 7
titudine diuitiarũ ſuarum qui gloriantur.
* Frater non redimit, redimet homo, 8
non dabit Deo placationem ſuam.
* Et precium redemptionis animæ ſuæ, 9
*laborabit & *laborauit in æternum.
*adhuc * Et viuet *in finem. non videbit inte- 10
ritum.

5 * ὅτι ἰδὲ ⟨Θ⟩ βασιλεῖς τ γῆς συνήχθησαν διήλθοσαν ⟨Π⟩ ταυτό.
6 * αὐτοὶ ἰδόντες ἔτως ἐθαύμασαν, ἐταράχθησαν, ἐσα
7 λεύθησαν. * τρόμος ἐπελάβετ αὐτῶν. ἐκεῖ ὠδῖνες ὡς
8 λικτόσης· * ἐν πνεύματι βιαίῳ συντρίψεις πλοῖα θαρσεῖς.
9 * καθάπερ ἠκούσαμεν, ἔτως ⟨Κ⟩ εἴδομεν· ἐν πόλει κυρίου τῶν δυνάμεων, ἐν πόλει τ θεοῦ ἡμῶν. ὁ θεὸς ἐθεμελίωσεν αὐτὴν εἰς τὸν αἰῶνα.
10 * ὑπελάβομεν ὁ θεὸς τ ἐλεός σου ἐν μέσῳ τ λαοῦ σου.
11 * κ τ ὄνομά σου ὁ θεός, ἔτως κ ἡ αἴνεσίς σου ⟨Π⟩ τὰ πέρατα τ γῆς, δικαιοσύνης πλήρης ἡ δεξιά σου.
12 * εὐφρανθήτω ὄρος σιών, ⟨Κ⟩ ἀγαλλιάσθωσαν αἱ θυγατέρες τ ἰουδαίας ἕνεκεν τῶν κριμάτων σου κύριε.
13 * κυκλώσατε σιών, κ περιλάβετε αὐτὴν· διηγήσασθε ἐν τοῖς πύργοις αὐτῆς.
14 * θέσθε τὰς καρδίας ὑμῶν εἰς τὴν δύναμιν αὐτῆς, ⟨Κ⟩ καταδιέλεσθε τὰς βάρεις αὐτῆς, ὅπως δ διηγήσησθε εἰς γενεὰν ἑτέραν.
15 * ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ θεὸς ἡμῶν εἰς τὸν αἰῶνα ⟨Κ⟩ εἰς τὸν αἰῶνα τ αἰῶνος· αὐτὸς ποιμανεῖ ἡμᾶς εἰς τοὺς αἰῶνας.
1 * Εἰς τὸ τέλος τοῖς υἱοῖς κορὲ ψαλμός. μή.
2 * Ἀκούσατε ταῦτα πάντα τὰ ἔθνη, ἐνωτίσασθε πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν οἰκουμένην.
3 * οἵ τε γηγενεῖς ⟨Κ⟩ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων, ⟨Π⟩ ταυτὸ πλέσιος κ πένης.
4 * τὸ στόμα μου λαλήσει ⟨Φ⟩ίαν, ⟨Κ⟩ ἡ μελέτη τ καρδίας μου σύνεσιν.
5 * κλινῶ εἰς παραβολὴν τὸ οὖς μου, ἀνοίξω ἐν ψαλτηρίῳ τὸ πρόβλημά μου.
6 * ἵνατί φοβοῦμαι ἐν ἡμέρᾳ πονηρᾷ; ἡ ἀνομία τ πτέρνης μου κυκλώσει με.
7 * ⟨Θ⟩ πεποιθότες ⟨Π⟩ τῇ δυνάμει αὐτῶν, κ⟨Κ⟩ ⟨Π⟩ τῷ πλήθει τοῦ πλούτου αὐτῶν καυχώμενοι.
8 * ἀδελφὸς ⟨Λ⟩υτροῦται, λυτρώ⟨σε⟩ ἄνθρωπος, ⟨Κ⟩ δώσει τῷ θεῷ ἐξίλασμα ἑαυτοῦ.
9 * κ τὴν τιμὴν τ λυτρώσεως τ ψυχῆς αὐτοῦ, ⟨Κ⟩ ἐκοπίασεν εἰς τὸν αἰῶνα.
10 * κ ζήσ⟨ε⟩ εἰς τέλος. οὐκ ὄψ⟨ε⟩ καταφθοράν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[5] Quoniam ecce reges conſociati ſunt, tranſierunt ſimul. [6] Ipſi viderunt, ſic admirati ſunt, propter ſigna & miracula conturbati ſunt, atque fugerunt. [7] Tremor apprehendit eos ibi; tremor ſicut mulieris parturientis. [8] Vento Orientali valido velut ignis à conſpectu Domini confringes naues quæ ſunt de Tharſis. [9] Dicent omnes ſimul, Sicut audiuimus, ſic vidimus in ciuitate Domini exercituum, in ciuitate Dei noſtri, Deus fundabit eam in ſecula ſeculorum. [10] Coæquauit nos Deus benignitas tua in medio templi tui. [11] Ecce ſicut nomen tuum Domine, ſic ecce laus tua vſque ad fines terræ; iuſtitia plena eſt dextera tua. [12] Lætetur mons Sion, exulta laudibus congregatio domus Iehudæ propter iudicia tua. [13] Circundate Sion & circuite eam, numerate turres eius. [14] Ponite cor veſtrum ad cœtum qui eſt ſupra palatia eius vt enarretis in generatione nouiſſima. [15] Quoniam hic eſt Deus, Deus noſter; maieſtas eius intra eam, & habitatio eius in cælis in ſecula ſeculorum: ipſe ducet nos in diebus pueritiæ noſtræ.

[1] Ad laudandum per manus filiorum Korahh Hymnus. PSAL. XLIX.

[1] AVdite nuncium iſtud omnes populi, auſcultate omnes habitatores terræ. [3] Tam filij Adam antiqui quàm filij Iaacob ſimul mundus & profanus. [4] Os meum loquetur ſapientiam, & meditatio cordis mei recta. [5] Inclinabo ad parabolam aurem meam: incipiam aperire in cithara ænigma meum. [6] Quare timebo in die tempeſtatis malæ, niſi quando reatus peccati mei circundabit me? [7] Qui confidunt in diuitijs ſuis, & in multitudine opulentiarum ſuarum iactant ſeſe. [8] Fratrem ſuum captiuum nequaquam redemptione redimet vir impius, & non dabit Deo *pretium* redemptionis eius. [9] Quòd ſi peccauerit, ecce preciosa coram Domino redemptio animæ eorũ, & abolebit malum eius punitionem eorum in ſeculum. [10] Et viuet adhuc vita æterna, & non videbit iudicium gehennæ.

11 * כִּי יִרְאֶה חֲכָמִים יָמוּתוּ יַחַד כְּסִיל וָבַעַר יאבֵדוּ וְעָזְבוּ לַאֲחֵרִים חֵילָם׃

12 קִרְבָּם בָּתֵּימוֹ לְעוֹלָם מִשְׁכְּנֹתָם לְדֹר וָדֹר קָרְאוּ בִשְׁמוֹתָם עֲלֵי אֲדָמוֹת׃

13 * וְאָדָם בִּיקָר בַּל־יָלִין נִמְשָׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ׃

14 * זֶה דַרְכָּם כֶּסֶל לָמוֹ וְאַחֲרֵיהֶם בְּפִיהֶם יִרְצוּ סֶלָה׃

15 * כַּצֹּאן לִשְׁאוֹל שַׁתּוּ מָוֶת יִרְעֵם וַיִּרְדּוּ בָם יְשָׁרִים לַבֹּקֶר וְצוּרָם לְבַלּוֹת שְׁאוֹל מִזְּבֻל לוֹ׃

16 * אַךְ־אֱלֹהִים יִפְדֶּה־נַפְשִׁי מִיַּד שְׁאֹל כִּי יִקָּחֵנִי סֶלָה׃

17 * אַל־תִּירָא כִּי־יַעֲשֹׁר אִישׁ כִּי־יִרְבֶּה כְּבוֹד בֵּיתוֹ׃

18 * כִּי לֹא בְמוֹתוֹ יִקַּח הַכֹּל לֹא־יֵרֵד אַחֲרָיו כְּבוֹדוֹ׃

19 * כִּי־נַפְשׁוֹ בְחַיָּיו יְבָרֵךְ וְיוֹדְךָ כִּי־תֵיטִיב לָךְ׃

20 * תָּבוֹא עַד־דּוֹר אֲבוֹתָיו עַד־נֶצַח לֹא יִרְאוּ־אוֹר׃

21 * אָדָם בִּיקָר וְלֹא יָבִין נִמְשָׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ׃

נ

1 * מִזְמוֹר לְאָסָף אֵל׀ אֱלֹהִים יְהוָה דִּבֶּר וַיִּקְרָא־אֶרֶץ מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ עַד־מְבוֹאוֹ׃

2 * מִצִּיּוֹן מִכְלַל־יֹפִי אֱלֹהִים הוֹפִיעַ׃

3 * יָבֹא אֱלֹהֵינוּ וְאַל־יֶחֱרַשׁ אֵשׁ לְפָנָיו תֹּאכֵל וּסְבִיבָיו נִשְׁעָרָה מְאֹד׃

4 * יִקְרָא אֶל־הַשָּׁמַיִם מֵעָל וְאֶל־הָאָרֶץ לָדִין עַמּוֹ׃

5 * אִסְפוּ־לִי חֲסִידַי כֹּרְתֵי בְרִיתִי עֲלֵי־זָבַח׃

6 * וַיַּגִּידוּ שָׁמַיִם צִדְקוֹ כִּי־אֱלֹהִים׀ שֹׁפֵט הוּא סֶלָה׃

7 * שִׁמְעָה עַמִּי וַאֲדַבֵּרָה יִשְׂרָאֵל וָאָעִידָה בָּךְ אֱלֹהִים אֱלֹהֶיךָ אָנֹכִי׃

11 * *Cùm viderit ſapientes morientes; ſimul inſipiens & indoctus peribunt, & derelinquent alienis diuitias ſuas.*

12 * *Interiora ſua domus ſuas in ſeculo, tabernacula ſua in generatione & generatione: vocauerunt nominibus ſuis terras ſuas.*

13 * *Et homo in honore non commorabitur, ſimilatus eſt iumentis, & exæquatus eſt.*

14 * *Hæc via inſipientiæ eorum: & poſt eos iuxta os eorum current. Semper.*

15 * *Quaſi grex in inferno poſiti ſunt, mors depaſcet eos, & ſubijcient eos recti in matutino; & figura eorum conteretur in inferno poſt habitaculum ſuum.*

16 * *Veruntamen Deus redimet animam meam de manu inferni, cùm aſſumpſerit me. Semper.*

17 * *Noli timere cùm ditatus fuerit vir: cùm multiplicata fuerit gloria domus eius.*

18 * *Nec enim moriens tollet omnia: nec deſcendet poſt eum gloria eius.*

19 * *Quia animæ ſuæ in vita ſua benedicet: & laudabunt te cùm benefeceris tibi.*

20 * *Introibit vſque ad generationem patrum ſuorum: vſque ad finem non videbunt lumen.*

21 * *Homo cùm in honore eſſet, & non intellexit: comparatus eſt iumentis, & ſilebit.*

1 * *Pſalmus Aſaph.* L.

FOrtis Deus Dominus locutus eſt, & vocauit terram, ab ortu Solis vſque ad occaſum eius.

2 * *De Sion perfecto decore Deus apparuit.*

3 * *Veniet Deus noſter, & non tacebit; ignis coram eo vorabit, & in circuitu eius tempeſtas valida.*

4 * *Vocabit cælum de ſurſum; & terram, vt iudicet populum ſuum.*

5 * *Congregate mihi ſanctos meos, qui feriunt pactum meum in ſacrificio.*

6 * *Et annunciabunt cæli iuſtitiam eius; quia Deus iudex eſt. Semper.*

7 * *Audi, populo meus, & loquar, Iſrael, & teſtificabor in te: Deus Deus tuus ego ſum.*

תרגום

11 אֲרֵי יַחְמֵי חַכִּימֵי רִשְׁעָא דְּמָיְתִין מִיתוּתָא תְּנָיָא וּכְתָרְנִין בְּגֵיהִנָּם כַּחֲדָא חֵיךְ כְּסִלָּא וְשָׁטְיָא יַאבְדוּן וְיִשְׁבְּקוּן לְצַדִּיקַיָּא מַמוֹנֵיהוֹן׃

12 בְּבֵית קְבוּרָתְהוֹן יְשָׁרוּן לְעָלַם וְלָא יְקוּמוּן מִמְּשַׁכְּנֵיהוֹן לְדָרֵי דָרַיָּא מְטוּל דְּאִתְּנָאוּ וְקָנוֹ שׁוּם בִּישׁ עַלֵּי אַרְעָא׃ 13 וּבַר נַשׁ חַיָּבָא

בִּיקָרָא לָא יְבִית אִתְּמְתִיל הֵיךְ בְּעִירָא אִשְׁתַּוָּאָה׃ 14 דְּנָן אָרְחָתְהוֹן גָּרֵם שְׁטוּתָא לְהוֹן וּבְסוֹפְהוֹן בְּפֻמְּהוֹן יַתְכוֹן סָרְחָנֵיהוֹן לְעָלְמָא דְּאָתֵי׃

15 הֵיךְ עָנָא לְמִוְתָא שָׁוְן צַדִּיקַיָּא וְקַטְלָנוּתְהוֹן וְהַבְרוּ חָסִידַיָּא וּפְלָחוּ בְּהוֹן וּתְרִיצַיָּא מְטוּל גּוּפֵיהוֹן יִתְבַּלַּיָן בְּגֵהִנָּם מִן בְּגַלַּל דְּאוֹשִׁיטוּ יְדֵיהוֹן

וְחַבְּלוּ מְדוֹר בֵּית שְׁכִינְתָא דְיֵלֵיהּ׃ 16 בְּרַם אֱלָהָא יִפְרוֹק נַפְשִׁי מִן גֵּהִנָּם אֲרוֹם מִן קֳדָם אֲרוֹם יַלְפִינָנִי אוֹרַיְתֵיהּ וְדַבְּרַנָּנִי לְחוּלָקֵהּ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי׃

17 לָא תְּדַחַל אֲרוֹם יֶעְתַּר גַּבְרָא אֲרוֹם יִסְגֵּי אַיְקָר בֵּיתֵהּ׃ 18 אֲרוֹם לָא בְּמוֹתֵהּ יִסַּב כֹּלָּא וְלָא נַיְחוּת בָּתְרוֹהִי אִיקָרֵהּ׃ 19 אֲרוֹם

נַפְשֵׁהּ בְּחַיּוֹהִי תְּחַבַּרְכִנֵּהּ וְיוֹדוּנָךְ צַדִּיקַיָּא אֲרוֹם תֵּיטִיב לְפַלְחִין קֳדָמָךְ׃ 20 תֵּעוֹל דָּרְכַרְנָהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא עַד דַּר אֲבָהָתְהוֹן וְרִשְׁיעַיָּא לְעָלְמֵי

עָלְמִין לָא יֶחְמוּן נְהוֹרָא׃ 21 בַּר נַשׁ חַיָּבָא בְּזִמְנָן דְּאִיהוֹהִי וְלָא יִתְבֵּין בְּאִסְתַּלָּקוּת יְקָרֵהּ אִתְּמְתִיל לְבְעִירָא וְאִשְׁתְּוִי לְהוֹן׃ נ

1 תְּשַׁבְּחָא עַל יְדֵיהּ דְּאָסָף תַּקִּיפָא אֱלָהָא יְיָ מַלֵּל מְבָרֵאשִׁית וְקָרָא לְמַעְבַּד אַרְעָא מִמַּדְנַח שִׁמְשָׁא וְעַד מַעֲלֵהּ׃ 2 מִכְלַל וְשֵׁירוּי

בְּרִיאַת עָלְמָא מִצִּיּוֹן וּמֵהַמָּן גְּמִיר שׁוּפְרֵהּ אֱלָהָא אִתְגְּלִי׃ 3 יֵימְרוּן צַדִּיקַיָּא לְיוֹם דִּינָא רַבָּא יֵיתֵי אֱלָהָנָא וְלָא יִשְׁתּוֹק לְמַעְבַּד פּוּרְעָנוּת עַמֵּהּ

אֶשָּׁתָא קֳדָמוֹהִי תְּצַלְהֵב וְחֵזוּר חֵזוּר לֵהּ תְּזוּעָף עִלְעוּלָא׃ 4 יְקָרֵי לְאַנְגֶלֵי מְרוֹמָא מִלְּעֵילָּא וְלִצַדִּיקֵי אַרְעָא מִלְּרַע לְמִמְחַת דִּין עַל

עַמֵּהּ׃ 5 כְּנוֹשׁוּ לְוָתִי חֲסִידַי דִּגְזָרוּ קְיָם וְקִימוּ אוֹרַיְתָא וְאִתְעַסָּקוּ בְּצְלוֹתָא דְּמִתְיְלָא לְקָרְבָּנַיָּא׃ 6 וְיִתְּנוּן אַנְגֶלֵי מְרוֹמָא זְכוּתָה

אֲרוֹם אֱלָהָא דַּיָּן הוּא לְעָלַם׃ 7 שְׁמַע עַמִּי וַאֲמַלֵּל יִשְׂרָאֵל וְאַסְהֵד בָּךְ אֱלָהָא אֱלָהָךְ אֲנָא׃

* Cùm viderit ſapientes morientes, ſi- 11
mul inſipiens & ſtultus peribunt: & relin-
quent alienis diuitias ſuas.

*Et ſepulchra eorum domus illorum in 12
æternum: tabernacula eorum in proge-
niem & progeniem; vocauerunt nomina
ſuis ſua in terris.

* Et homo cùm in honore eſſet, nõ in- 13
tellexit: comparatus eſt iumentis inſipien-
tibus, & ſimilis factus eſt illis.

Inſ. cod. * Hæc via illorum ſcandalum ipſis: & 14
poſtea in ore ſuo complacebunt.

* Sicut oues in inferno poſiti ſunt, mors 15
depaſcet eos: & dominabuntur eorũ iuſti
in matutino, & auxilium eorum veteraſcet
in inferno; à gloria eorum expulſi ſunt.

* Veruntamen Deus redimet animam 16
meam de manu inferni, cùm acceperit me.

* Ne timueris cùm diues factus fue- 17
rit homo, aut cùm multiplicata fuerit glo-
ria domus eius. * Quoniam nõ cùm in- 18
terierit ipſe, ſumet omnia: neq; deſcendet
Iob 27.) cum eo gloria eius. * Quia anima eius in 19
vita ipſius benedicetur: confitebitur tibi
cùm benefeceris ei. * Introibit vſque in 20
* o progeniem patrum ſuorum, *vſq; in æter-
num non videbit lumen. * Et homo cùm 21
in honore eſſet, nõ intellexit: comparatus
eſt iumẽtis inſipientibus, & ſimilis factus
eſt illis.

* Pſalmus Aſaph. XLIX. 1

DEus deorum Dominus locutus eſt, &
vocauit terram; ab ortu Solis vſq; ad
occaſum. * Ex Sion ſpecies decoris eius: 2
*Deus manifeſtè veniet: Deus noſter, & nõ 3
ſilebit. Ignis in conſpectu eius exardeſcet:
& in circuitu eius tẽpeſtas valida. * Ad- 4
* diſcer- uocabit cælũ ſurſum: & terrã, *vt diſcernat
nat populũ ſuũ. * Cõgregate illi ſanctos eius, 5
qui ordinãt teſtamentũ eius ſuper ſacrifi-
cia. * Et annunciabunt cæli iuſtitiã eius: 6
quoniam Deus iudex eſt. * Audi popu- 7
lus meus, & loquar tibi Iſrael: & teſtifica-
bor tibi, Deus Deus tuus ego ſum.

11 * ὅταν ἴδῃ ϕρονίμους ἀποθνήσκοντας, ἅμα ταὐτὸ ἄφρων καὶ
ἄνους ἀπολοῦνται. καὶ καταλείψουσιν ἀλλοτρίοις τὸν
πλοῦτον αὐτῶν.

12 * καὶ ἡ τάφοι αὐτῶν οἰκίαι αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα· σκη-
νώματα αὐτῶν εἰς γενεὰν καὶ γενεάν· ἐπεκαλέσαντο τὰ
ὀνόματα αὐτῶν ἐπὶ τῶν γαιῶν.

13 * καὶ ἄνθρωπος ἐν τιμῇ ὢν, οὐ συνῆκε. παρασυνεβλήθη
τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις καὶ ὡμοιώθη αὐτοῖς.

14 * αὕτη ἡ ὁδὸς αὐτῶν σκάνδαλον αὐτοῖς, καὶ μετὰ ταῦτα
ἐν τῷ στόματι αὐτῶν εὐδοκήσουσιν.

15 * ὡς πρόβατα ἐν ᾅδῃ ἔθετο, θάνατος ποιμανεῖ αὐ-
τούς· καὶ κατακυριεύσουσιν αὐτῶν οἱ εὐθεῖς τὸ πρωΐ, καὶ ἡ
βοήθεια αὐτῶν παλαιωθήσεται ἐν τῷ ᾅδῃ, ἐκ τῆς δόξης
αὐτῶν ἐξώσθησαν.

16 * πλὴν ὁ θεὸς λυτρώσεται τὴν ψυχήν μου ἐκ χειρὸς
ᾅδου, ὅταν λαμβάνῃ με.

17 * Μὴ φοβοῦ ὅταν πλουτήσῃ ἄνθρωπος, ἢ ὅταν πλη-
θυνθῇ ἡ δόξα τοῦ οἴκου αὐτοῦ.

18 * ὅτι οὐκ ἐν τῷ ἀποθνήσκειν αὐτὸν λήψεται τὰ πάντα,
οὐδὲ συγκαταβήσεται αὐτῷ ἡ δόξα αὐτοῦ.

19 * ὅτι ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ εὐλογηθήσεται,
ἐξομολογήσεταί σοι ὅταν ἀγαθύνῃς αὐτῷ.

20 * εἰσελεύσεται ἕως γενεᾶς πατέρων αὐτοῦ ἕως αἰῶνος
οὐκ ὄψεται φῶς.

21 * καὶ ἄνθρωπος ἐν τιμῇ ὢν οὐ συνῆκε, παρασυνεβλήθη
τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις, καὶ ὡμοιώθη αὐτοῖς.

1 Ψαλμὸς τῷ ἀσάφ. μϑ'.

Θεὸς θεῶν κύριος ἐλάλησε, καὶ ἐκάλεσε τὴν γῆν·
2 ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου μέχρι δυσμῶν. * ἐκ σιὼν ἡ εὐ-
3 πρέπεια τοῦ ὡραιότητος αὐτοῦ. * ὁ θεὸς ἐμφανῶς ἥξει, ὁ
θεὸς ἡμῶν καὶ οὐ σιωπήσεται· πῦρ ἐνώπιον αὐτοῦ καυ-
θήσεται, καὶ κύκλῳ αὐτοῦ καταιγὶς σφοδρά. Ψ
4 * προσκαλέσεται τὸν οὐρανὸν ἄνω, καὶ τὴν γῆν διά-
5 κρῖναι τὸν λαὸν αὐτοῦ. * συναγάγετε αὐτῷ τοὺς ὁσίους
αὐτοῦ, τοὺς διατιθεμένους τὴν διαθήκην αὐτοῦ ἐπὶ θυσίαις.
6 * καὶ ἀναγγελοῦσιν οἱ οὐρανοὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, ὅτι
ὁ θεὸς κριτής ἐστιν.
7 * ἄκουσον λαός μου καὶ λαλήσω σοι Ἰσραήλ, καὶ δια-
μαρτύρομαί σοι, ὁ θεὸς ὁ θεός σου εἰμὶ ἐγώ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Quoniã videbit ſapientes improbos qui moriũtur morte ſecũda, & adiudicãtur gehennæ, vnà ſicut inſipiẽs & ſtultus peribũt, & relinquẽt iuſtis diuitias ſuas. [12] In domo ſepulturæ ſuæ habitabunt in æternũ; & nõ reſurgent de tabernaculis ſuis in generationes generationum. quoniam ſuperbi facti ſunt, & compararunt ſibi nomen prauum ſuper terram. [13] Et filius hominis peccator, in honore non commorabitur: aſſimilatus eſt beſtiæ ſtupidæ. [14] Hanc viam illorũ accerſit ſtultitia ipſis, & in fine eorũ, ore ſuo palàm facient peccata ſua ſeculo venturo. [15] Sicut oues, morti addicunt iuſtos, & interficiunt eos, & conterunt pios; vt ſeruiant ſibi, & rectos inſuper. Propterea corpora eorum veteraſcent in gehenna; quoniam extenderunt manum ſuam, & deſtruxerunt habitationem domus maieſtatis eius. [16] Vtique Deus redimet animam meam à gehenna, quoniam docebit me legem ſuam, & inducet me in partẽ ſuam in ſeculum venturum. [17] Ne timeas, licet diues ſit homo; licet creſcat gloria domus eius. [18] Quoniam nequaquam in morte ſua portabit omnia, nec deſcendet poſt eũ gloria eius. [19] Quoniam anima eius in vita ipſius benedicetur, & confitebuntur tibi iuſti; quia bene facies colentibus coram te. [20] Ingredietur memoria iuſtorũ vſque ad generationem patrũ eorũ: improbi verò in ſecula ſeculorũ nõ videbũt lumẽ. [21] Homo ſceleratus in tẽpore, quo ſubſiſtit, nec intelligit: cùm remouetur gloria eius, cõparatur beſtiæ, & redigitur in nihilũ.

PSAL. L. [1] Hymnus per manũ Aſaph. Fortis Deus Dñs locutus eſt à principio: & vocauit, vt faceret terram, ab Oriente Solis, vſque ad Occaſum eius. [2] Perfectio & initium creationis ſeculi de Sion: & inde perfecta eſt pulchritudo eius; Deus apparuit. [3] Dicent iuſti in die iudicij magni: Veniet Deus noſter, & nõ ſilebit vt faciat vltionẽ populi ſui: ignis coram eo inflammabit, & in circuitu eius ſufflabit turbo vehementer. [4] Aduocabit angelos excelſos ſupernè, & iuſtos terræ infernè, vt diffundat iudiciũ ſuper populum ſuum. [5] Congregate mihi ſanctos meos, qui pepigerunt pactum, & firmauerunt legem, & operam nauarunt orationi, quæ ſimilis eſt oblationibus. [6] Narrabunt autem angeli excelſi puritatem eius; quia Deus iudex eſt in ſeculum. [7] Audite populo mi, & loquar; Iſrael, & teſtificabor tibi; Deus Deus tuus ego ſum.

8 * לֹא עַל־זִבְחֶיךָ אוֹכִיחֶךָ וְעוֹלֹתֶיךָ לְנֶגְדִּי תָמִיד׃
9 * לֹא־אֶקַּח מִבֵּיתְךָ פָּר מִמִּכְלְאֹתֶיךָ עַתּוּדִים׃
10 * כִּי־לִי כָל־חַיְתוֹ־יָעַר בְּהֵמוֹת בְּהַרְרֵי־אָלֶף׃
11 * יָדַעְתִּי כָּל־עוֹף הָרִים וְזִיז שָׂדַי עִמָּדִי׃
12 * אִם־אֶרְעַב לֹא־אֹמַר לָךְ כִּי־לִי תֵבֵל וּמְלֹאָהּ׃
13 * הַאוֹכַל בְּשַׂר אַבִּירִים וְדַם עַתּוּדִים אֶשְׁתֶּה׃
14 * זְבַח לֵאלֹהִים תּוֹדָה וְשַׁלֵּם לְעֶלְיוֹן נְדָרֶיךָ׃
15 * וְקָרָאנִי בְיוֹם צָרָה אַחַלֶּצְךָ וְתְכַבְּדָנִי׃
16 * וְלָרָשָׁע אָמַר אֱלֹהִים מַה־לְּךָ לְסַפֵּר חֻקָּי וַתִּשָּׂא בְרִיתִי עַל־פִּיךָ׃
17 * וְאַתָּה שָׂנֵאתָ מוּסָר וַתַּשְׁלֵךְ דְּבָרַי אַחֲרֶיךָ׃
18 * אִם־רָאִיתָ גַּנָּב וַתִּרֶץ עִמּוֹ וְעִם מְנָאֲפִים חֶלְקֶךָ׃
19 * פִּיךָ שָׁלַחְתָּ בְרָעָה וּלְשׁוֹנְךָ תַּצְמִיד מִרְמָה׃
20 * תֵּשֵׁב בְּאָחִיךָ תְּדַבֵּר בְּבֶן־אִמְּךָ תִּתֵּן דְּפִי׃
21 * אֵלֶּה עָשִׂיתָ וְהֶחֱרַשְׁתִּי דָּמִיתָ הֱיוֹת־אֶהְיֶה כָמוֹךָ אוֹכִיחֲךָ וְאֶעֶרְכָה לְעֵינֶיךָ׃
22 * בִּינוּ־נָא זֹאת שֹׁכְחֵי אֱלוֹהַּ פֶּן־אֶטְרֹף וְאֵין מַצִּיל׃
23 * זֹבֵחַ תּוֹדָה יְכַבְּדָנְנִי וְשָׂם דֶּרֶךְ אַרְאֶנּוּ בִּישׁוּעַת אֱלֹהִים׃

נא

1 * לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 * בְּבוֹא־אֵלָיו נָתָן הַנָּבִיא כַּאֲשֶׁר־בָּא אֶל־בַּת־שָׁבַע׃
3 * חָנֵּנִי אֱלֹהִים כְּחַסְדֶּךָ כְּרֹב רַחֲמֶיךָ מְחֵה פְשָׁעָי׃
4 * הֶרֶבֵּה כַבְּסֵנִי מֵעֲוֹנִי וּמֵחַטָּאתִי טַהֲרֵנִי׃

8 * *Non propter victimas tuas arguam te, & holocausta tua coram me sunt semper.*
9 * *Non accipiam de domo tua vitulum, neque de gregibus tuis hircos.*
10 * *Mea sunt enim omnia animalia syluarum, pecudes in montibus millium.*
11 * *Scio omnes aues montium, & vniuersitas agri mecum est.*
12 * *Si esuriero, non dicam tibi; meus est enim orbis, & plenitudo eius.*
13 * *Nunquid comedam carnem taurorum, aut sanguinem hircorum bibam?*
14 * *Immola Deo laudem, & redde Altissimo vota tua.*
15 * *Et inuoca me in die tribulationis: liberabo te, & glorificabis me.*
16 * *Impio autem dixit Deus, Quid tibi est cum narratione præceptorum meorum, vt assumas pactum meum in ore tuo?*
17 * *Qui odisti disciplinam, & proiecisti verba mea post te.*
18 * *Si videbas furem, consentiebas ei; & cum adulteris erat pars tua.*
19 * *Os tuum dimisisti in malitiam, & lingua tua concinnauit dolum.*
20 * *Sedens aduersus fratrem tuum loquebaris, & aduersus filium matris tuæ fabricabas opprobrium.*
21 * *Hæc fecisti & tacui, existimasti me futurum similem tui: arguam te & proponam te ante oculos tuos.*
22 * *Intelligite hoc qui obliuiscimini Deum; ne forte capiam, & non sit qui liberet.*
23 * *Qui immolat confessionem, glorificat me: & qui ordinat viam, ostendam ei salutare Dei.*

PSAL. LI.

1 * *Victori Psalmus Dauid,*
2 * *Cùm venisset ad eum Nathan propheta quando ingressus est ad Bersabæe.*
3 4 *Miserere mei Deus secùndùm misericordiam tuam, iuxta multitudinem miserationum tuarũ dele iniquitates meas.* * *Multùm laua me ab iniquitate mea, & à peccato meo munda me.*

תרגום

8 לָא מִטּוּל דִּבְחָנָךְ קָרְבָתָא קֳדָמַי בְּגָלוּתָא אַכְסְנָנָךְ אֲרוּם עֲלָתָא דְקָרְבוּ אֲבָהָתָךְ לְקֳבְלִי תְּדִירָא׃ 9 לָא קַבֶּלֶת מִירָךְ תּוֹרָא
מֵעֲדָרָךְ בְּרָחֵי׃ 10 אֲרוּם דִּילִי כָּל חֵיוַת חוּרְשָׁא וַעֲהָרַת לַצַּדִּיקַיָּא בְּגַן עֵדֶן בְּעִירֵי רַבְיָנָא וְרַבִּיעַ וְרָעֵי כָּל יוֹמָא טוּרִין אַלְפָא׃
11 גַּלְיָן קֳדָמַי כָּל זַיְנֵי עוֹפִין דְּפָרְחִין בַּאֲוִיר שְׁמַיָּא וְתַרְנְגוֹל בָּרָא מְרַנֵּן קֳדָמַי׃ 12 אִין יְמֵטֵי זְמַן קָרְבָּנִי תְּדִירָא לָא אֵימַר לָךְ אֲרוּם דִּילִי
אַרְעָא וּמַלְיָתָהּ׃ 13 מִן יוֹמָא דְחָרוּב בַּיִת מַקְדְּשָׁא לָא קַבֶּלֶת בִּשַּׂר נְכָסָת פַּשִׁימִין וּדְמָא דִבְרַחֲיָלָא זְרִקוּ בַּהֲנַיָּא קֳדָמַי׃ 14 כְּבוֹשׁ יְצָרָא
בִּישָׁא וְיִתְחַשִּׁיב קֳדָם יְיָ כְּנִכְסַת חוּרְתָא וְשַׁלֵּם לְעַלָּאָה נִדְרָיִךְ דִּנְדַרְתְּ בְּסִינַי לְקַיָּמָא פִּקּוּדַיָּא׃ 15 וְצַלִּי קֳדָמַי בְּיוֹמָא דְעָקָא אֲשֵׁיזְבִנָּךְ אֲרוּם
תְּיַקְּרִנַנִי׃ 16 וְלִרְשִׁיעָא דְּלָא עֲבַד תְּהוּבָא וּמְצַלִּי בְּמֵימְרָא אֲמַר אֱלָהָא מָה לָךְ לְמִשְׁתָּעֵי קְיָמַי וְתוֹסִי בִּשְׁמִי וְתַדְכַּר קְיָמִי עֲלֵי פֻּמָּךְ׃
17 וְאַתְּ סְנֵיתְ מַכְסָנוּתָא דְּתַכִּיסַיָּא וּטְלֵקְתָא פִּתְגָמַי מִכְּתָרָךְ׃ 18 אִין חֲמֵיתָא גַּנְבָא וּרְהַטְתָּא בָּתְרֵיהּ וְעִם גַּיּוֹפִין שַׁוְיַתָּא חוּלָקָךְ׃
19 פֻּמָּךְ שְׁלַחְתְּ לְמִשְׁתָּעֵי לִישָׁן חֶלְיָתָאי וְלִישָׁנָךְ מְדַבְּקָא לְמַלָּלָא נִיכְלָא׃ 20 תְּחֵב בְּאָחוּךְ תְּמַלֵּל כַּדְבוּבָא בְּבַר אוּכָּךְ תְּשַׁוֵּי רָמְיוּ׃
21 אִלֵּין עוֹבָדִין בִּישִׁין עֲבַדְתְּ וְאִתְרְכֵת דְּהַוֵה חֲשַׁבְתְּ לְמֶהֱוֵי עַד עָלְמִין אֲמַרְתְּ בְּלִבָּךְ אֶהְוֵי דּוּגְמַת אֱלָהָא וַאֲנָא בְּהִקּוֹף רָגָז אֶתְפְּרַע מִנָּךְ אַכְסְנָנָךְ
בְּעָלְמָא הָדֵין וַאֲסַדַּר דִּין גֹּהֲנֵם בְּעָלְמָא דְאָתֵי קֳדָמָךְ׃ 22 אִתְבּוֹנְנוּ כְּדוֹן דָּא רְשִׁיעַיָּא דְּשָׁלְיָן דַּחֲלַת אֱלָהָא דִּילְמָא אֶתְבַּר חֶקְפְּכוֹן וְלֵית
דְּמְשֵׁיזֵב׃ 23 דְּדָבַח יְצָרָא בִּישָׁא וְכָבֵשׁ לֵהּ הֵיךְ קוּרְבָּנָא יְתְחַשֵּׁב לֵהּ דְּמוֹקִיר לִי וְדִי יְצַדֵּי אוֹרְחָא בִּישָׁא אַחֲמֵי לֵהּ בְּפֻרְקָנָא דֵּאֱלָהָא׃

נא

1 לְשַׁבָּחָא תְּשַׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃ 2 כַּד אֲתָא לְוָתֵיהּ נָתָן נְבִיאָה כַּד שַׁמִּישׁ עִם בַּת שָׁבַע׃
3 חוּס עֲלַי אֱלָהָא הֵיךְ טָבָאתָךְ הֵיךְ סְגִיעוּת רַחֲמָךְ שְׁבוֹק מְרוֹדַי׃ 4 סוּגְעָא תְּחַוְּרִנַנִי מֵעֲוָתִי וּמֵחוֹבִי תַּדְכִּינַנִי׃

8 Non in ſacrificijs tuis arguam te: holocauſta autem tua in conſpectu meo ſunt ſemper. 9 Non accipiam de domo tua vitulos, neque de gregibus tuis hircos.

10 Quoniam meæ ſunt omnes feræ ſyluarum, iumenta in montibus & boues.

11 Cognoui omnia volatilia cœli, & pulchritudo agri mecum eſt.

12 Si eſuriero, non tibi dicam; meus enim eſt orbis terræ & plenitudo eius.

13 Nunquid manducabo carnes taurorum, aut ſanguinem hircorum potabo?

14 Immola Deo ſacrificium laudis, & redde Altiſſimo vota tua. 15 Et inuoca me in die tribulationis tuæ, & eruam te, & glorificabis me. 16 Peccatori autem dixit Deus, Quare tu enarras iuſtitias meas, & aſſumis teſtamentum meum per os tuum?

17 Tu verò odiſti diſciplinam & proiecisti ſermones meos retrorſum.

18 Si videbas furem, currebas cum eo, & cum *adultero portionem tuam ponebas.

19 Os tuum abundauit malitia, & lingua tua concinnabat dolos.

20 Sedens aduerſus fratrem tuum loquebaris, & aduerſus filium matris tuæ ponebas ſcandalum. 21 Hæc feciſti, & tacui: exiſtimaſti iniquitatem, quòd ero tui ſimilis. arguam te, & ſtatuam contra faciem tuam peccata tua. 22 Intelligite iam hæc qui obliuiſcimini Deum, nequando rapiat, & nō ſit qui eripiat.

23 Sacrificium laudis honorificabit me, & illic iter quo oſtēdam illi ſalutare *meū.

*adulteris

*Dñi

PSAL. L.

1 In finem Pſalmus Dauid:

2 Cùm ingrederetur ad ipſum Nathan propheta, quando intrauit ad Berſabæe vxorem Vriæ.

3 Miſerere mei Deus ſecundùm magnam miſericordiā tuā: & ſecundùm multitudinē miſerationū tuarū dele iniquitatē meam. 4 Amplius laua me ab iniquitate mea, & à peccato meo munda me.

8 οὐκ ἐπὶ ταῖς θυσίαις σου ἐλέγξω σε· τὰ δὲ ὁλοκαυτώματά σου ἐνώπιόν μου ἐσὶ διαπαντός.

9 οὐ δέξομαι ἐκ τοῦ οἴκου σου μόσχους, οὐδὲ ἐκ τῶν ποιμνίων σου χιμάρους.

10 ὅτι ἐμά ἐσι πάντα τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ, κτήνη ἐν τοῖς ὄρεσι καὶ βόες.

11 ἔγνωκα πάντα τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ὡραιότης ἀγροῦ μετ' ἐμοῦ ἐσιν. 12 ἐὰν πεινάσω, οὐ μή σοι εἴπω· ἐμὴ γάρ ἐσιν ἡ οἰκουμένη καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς.

13 μὴ φάγωμαι κρέα ταύρων, ἢ αἷμα τράγων πίωμαι; 14 θῦσον τῷ θεῷ θυσίαν αἰνέσεως, καὶ ἀπόδος τῷ ὑψίστῳ τὰς εὐχάς σου. 15 καὶ ἐπικάλεσαί με ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς σου, καὶ ἐξελοῦμαί σε, καὶ δοξάσεις με.

16 τῷ δὲ ἁμαρτωλῷ εἶπεν ὁ θεός, ἵνατί σὺ ἐκδιηγῇ τὰ δικαιώματά μου, καὶ ἀναλαμβάνεις τὴν διαθήκην μου διὰ στόματός σου;

17 σὺ δὲ ἐμίσησας παιδείαν καὶ ἐξέβαλες σὺ λόγους μου εἰς τὰ ὀπίσω.

18 εἰ ἐθεώρεις κλέπτην, συνέτρεχες αὐτῷ, καὶ μετὰ μοιχοῦ τὴν μερίδα σου ἐτίθεις.

19 τὸ στόμα σου ἐπλεόνασε κακίαν, καὶ ἡ γλῶσσά σου περιέπλεκε δολιότητας.

20 καθήμενος κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου κατελάλεις, καὶ κατὰ τοῦ υἱοῦ τῆς μητρός σου ἐτίθεις σκάνδαλον.

21 ταῦτα ἐποίησας, καὶ ἐσίγησα· ὑπέλαβες ἀνομίαν, ὅτι ἔσομαί σοι ὅμοιος· ἐλέγξω σε, καὶ παραστήσω κατὰ πρόσωπόν σου τὰς ἁμαρτίας σου.

22 σύνετε δὴ ταῦτα οἱ ἐπιλανθανόμενοι τοῦ θεοῦ, μήποτε ἁρπάσῃ, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ῥυόμενος.

23 θυσία αἰνέσεως δοξάσει με, καὶ ἐκεῖ ὁδὸς ᾗ δείξω αὐτῷ τὸ σωτήριόν μου.

1 Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ· 2 ἐν τῷ εἰσελθεῖν πρὸς αὐτὸν νάθαν τὸν προφήτην, ἡνίκα εἰσῆλθε πρὸς βηρσαβεὲ τὴν γυναῖκα οὐρίου. ν.

3 ἐλέησόν με ὁ θεὸς κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου, καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν σου ἐξάλειψον τὸ ἀνόμημά μου.

4 πλεῖον πλυνόν με ἀπὸ τῆς ἀνομίας μου, καὶ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας μου καθάρισόν με.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

8 Non propter ſacrificia tua quæ non ſacrificaſti mihi in captiuitate corripiam te, quia holocauſtomata quæ obtulerunt patres tui coram me ſunt iugiter. 9 Nō accepi de manu tua boues, nec de gregibus tuis hircos. 10 Quoniam mea eſt omnis fera ſyluæ, & præparaui iuſtis in horto delitiarum animalia munda & bouem accubantem & paſcentem quotidie in montibus mille.

11 Notæ ſunt in conſpectu meo cunctæ ſpecies auium, quæ volant in aëre cælorū, & gallus ſylueſtris cantat coram me. 12 Si venerit tempus oblationis perpetuæ, non dicam tibi; quoniam mea eſt terra & plenitudo eius. 13 A die deſtructionis domus ſanctuarij non acceperunt carnem immolationis pinguium, & ſanguinem hircorum non fuderunt ſacerdotes coram me. 14 Reprime concupiſcentiam prauam, & reputabitur coram Domino, ſicut ſacrificium confeſſionis: & redde Altiſſimo vota tua quæ vouiſti in Sinai vt firmares præcepta. 15 Et ora coram me; in die afflictionis liberabo te, vt honorem exhibeas mihi. 16 Impio autem qui non agit pœnitentiam, & orat in preuaricatione, dixit Deus, Quid tibi vt enarres præcepta mea, & iures in nomine meo, aſſumaſque fœdus meum in ore tuo? 17 Cùm tu oderis caſtigationem ſapientium, & proieceris verba mea poſt te. 18 Si quando vidiſti furem, tum cucurriſti poſt eum, & cum ſcortatoribus poſuiſti partem tuam. 19 Os tuum diſpoſuiſti vt loquatur lingua triplici: & lingua tua ſeſe applicat ad loquendum dolū. 20 Stabis cōtra fratrem tuum; loqueris mendacium: in filium matris tuæ pones opprobrium. 21 Has operationes malas operatus es: ego verò expectaui quò te conuerteres: exiſtimaſti permanſurum te in æternum: dixiſti in corde tuo, Ero ſimilitudo Dei, ego verò in furore iræ vltionem ſumam de te; arguam te in hoc mundo, & ordinabo iudicium gehennæ in mundo futuro coram te. 22 Intelligite quæſo hæc impij qui obliuiſcimini timoris Dei, ne fortè conteram fortitudinem veſtram, & non ſit qui eripiat. 23 Qui mactauerit fomitem prauum, & compreſſerit illum, velut oblatio confeſſionis imputabitur ei: & honoranti me, & ei qui diſſipauerit viam prauam, oſtendam redemptionem Dei.

PSAL. LI. 1 Ad laudandum Hymnus Dauidi. 2 Quando venit ad eum Nathan propheta quando miſcuit ſe cum Bathſabah.

3 Miſerere mei Deus ſecundùm benignitatem tuam: ſecundùm multitudinem miſerationum tuarum, remitte præuaricationes meas. 4 Admodum lauabis me ab iniquitatibus meis, & à culpa mea mundabis me.

5 * כִּי־פְשָׁעַי אֲנִי אֵדָע וְחַטָּאתִי נֶגְדִּי תָמִיד :
6 * לְךָ לְבַדְּךָ חָטָאתִי וְהָרַע בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי לְמַעַן תִּצְדַּק בְּדָבְרֶךָ תִּזְכֶּה בְשָׁפְטֶךָ :
7 * הֵן־בְּעָוֹן חוֹלָלְתִּי וּבְחֵטְא יֶחֱמַתְנִי אִמִּי :
8 * הֵן־אֱמֶת חָפַצְתָּ בַטֻּחוֹת וּבְסָתֻם חָכְמָה תודיעני :
9 * תְּחַטְּאֵנִי בְאֵזוֹב וְאֶטְהָר תְּכַבְּסֵנִי וּמִשֶּׁלֶג אַלְבִּין :
10 * תַּשְׁמִיעֵנִי שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה תָּגֵלְנָה עֲצָמוֹת דִּכִּיתָ :
11 * הַסְתֵּר פָּנֶיךָ מֵחַטָּאָי וְכָל־עֲוֹנֹתַי מְחֵה :
12 * לֵב טָהוֹר בְּרָא־לִי אֱלֹהִים וְרוּחַ נָכוֹן חַדֵּשׁ בְּקִרְבִּי :
13 * אַל־תַּשְׁלִיכֵנִי מִלְּפָנֶיךָ וְרוּחַ קָדְשְׁךָ אַל־תִּקַּח מִמֶּנִּי :
14 * הָשִׁיבָה לִּי שְׂשׂוֹן יִשְׁעֶךָ וְרוּחַ נְדִיבָה תִסְמְכֵנִי :
15 * אֲלַמְּדָה פֹשְׁעִים דְּרָכֶיךָ וְחַטָּאִים אֵלֶיךָ יָשׁוּבוּ :
16 * הַצִּילֵנִי מִדָּמִים אֱלֹהִים אֱלֹהֵי תְשׁוּעָתִי תְּרַנֵּן לְשׁוֹנִי צִדְקָתֶךָ :
17 * אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ :
18 * כִּי־לֹא־תַחְפֹּץ זֶבַח וְאֶתְּנָה עוֹלָה לֹא תִרְצֶה :
19 * זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה לֵב־נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה :
20 * הֵיטִיבָה בִרְצוֹנְךָ אֶת־צִיּוֹן תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלִָם :
21 * אָז תַּחְפֹּץ זִבְחֵי־צֶדֶק עוֹלָה וְכָלִיל אָז יַעֲלוּ עַל־מִזְבַּחֲךָ פָרִים :

נב

1 * לַמְנַצֵּחַ מַשְׂכִּיל לְדָוִד :
2 * בְּבוֹא דוֹאֵג הָאֲדֹמִי וַיַּגֶּד לְשָׁאוּל וַיֹּאמֶר לוֹ בָּא דָוִד אֶל־בֵּית אֲחִימֶלֶךְ :

5 * *Quoniam iniquitates meas ego cognoui, & peccatum meum contra me est semper.*
6 * *Tibi soli peccaui & malum coram te feci, vt iustificeris in sermonibus tuis, & vincas dum iudicaris.*
7 * *Ecce in iniquitate conceptus sum, & in peccato peperit me mater mea.*
8 * *Ecce enim veritatem diligis, absconditum & arcanum sapientiæ manifestasti mihi.*
9 * *Asperges me hyssopo & mundabor: lauabis me, & super niuem dealbabor.*
10 * *Auditum mihi facies gaudium & lætitiam, vt exultent ossa quæ confregisti.*
11 * *Absconde faciem tuam à peccatis meis, & omnes iniquitates meas dele.*
12 * *Cor mundum crea mihi Deus, & spiritum stabilem renoua in visceribus meis.*
13 * *Ne proijcias me à facie tua, & spiritum sanctum tuum ne auferas à me.*
14 * *Redde mihi lætitiam Iesu tui, & spiritu potenti confirma me.*
15 * *Docebo iniquos vias tuas, & peccatores ad te reuertentur.*
16 * *Libera me de sanguinibus Deus Deus salutis meæ: laudabit lingua mea iustitiam tuam.*
17 * *Domine labia mea aperies, & os meum annunciabit laudem tuam.*
18 * *Non enim vis vt victimam feriam: nec holocaustum tibi placet.*
19 * *Sacrificium Dei spiritus contribulatus, cor contritum & humiliatum Deus non despicies.*
20 * *Benignè fac in voluntate tua Sion, vt ædificentur muri Hierusalem.*
21 * *Tunc suscipies sacrificium iustitiæ, oblationes & holocausta: tunc imponent super altare tuum vitulos.*

PSAL. LII.

1 * *Victori intellectus Dauid,*
2 * *Cùm venisset Doeg Idumæus & annunciasset Sauli, dicens ei: Venit Dauid in domum Achimelech.*

תרגום

5 אֲרוּם מְרוֹדַי קֳדָמַי גַּלְיָן וְחוֹבִי לְקִבְלִי תְּדִירָא : 6 קֳדָמָךְ לְבִלְחוֹדָךְ חָבֶת וּדְבִישׁ קֳדָמָךְ עֲבַדֶת מִן בְּגַלָּל דְּתִזְכֵּי יָתִי בְּמַלָּוְתָךְ תִּבְרוֹר
יָתִי כַּד תְּדִין : 7 הָא בְעָוְיָן סְבַר אֲנָא לְמִבְרֵא יָתִי וּבְחוֹב יְצָרָא בִּישָׁא יְתָחֲמִנַּנִי אוּמִי : 8 הָא קוּשְׁטָא רְעֵיתָא בְּכֻלְיָן וּבְמִטְמוֹר לִבָּא
חָכְמְתָא תְּהוֹדְעִנַּנִי : 9 תַּדֵּי עֲלַי חֵיךְ כַּהֲנָא דְּמַדֵּי מֵי אַדְיוּתָא עֲלַי מְסָאֲבָא בְּאֵיזוֹבָא וְאֶדַּכֵּי תְּחַוְּרִנַּנִי וְמִתַּלָּגָא אֲחַוַּר :
10 תַּשְׁמְעִנַּנִי חֶדְוָה וַאֲרֵיצוּתָא תְּחֻבְּחָן גַּרְמַיָּא דְּשַׁפְּיתְ : 11 סַלֵּק אַפָּךְ מֵחוֹבַי וְכָל־הוֹן עֲוָיַי מְחֵי : 12 לֵב בְּרִיר בְּרָא לִי
אֱלָהָא וְרוּחַ מְכֵנָן בְּרֶחֱלָתָךְ תְּחַדֵּת בְּגוֹשְׁמִי : 13 לָא תְטַלְטֵק יָתִי מִן קֳדָמָךְ וְרוּחַ נְבוּאַת קוּדְשָׁךְ לָא תְסַלֵּק מִנִּי : 14 אַתֵּיב לְוָתִי
אוֹרַיְתָךְ לְמֵרוֹץ בְּפֻרְקָנָךְ וְרוּחַ נְדִבוּתָא תְּסַמְכִנַּנִי : 15 אֵאֱלַף לְמִרוֹדַיָּא אוֹרְחָתָךְ וְחַיָּבַיָּא קֳדָמָךְ יְהוֹבוּן : 16 פְּצֵה יָתִי מִדִּין קְטוֹל יְיָ
אֱלָהִים אֱלָהּ פֻּרְקָנִי תְּבוּעַ תְּשֻׁבְחָתָךְ לִישָׁנִי צִדְקָתָךְ : 17 יְיָ סְפָוָתַי פְּתַח בְּאוֹרַיְתָךְ וּפוּמִי יְתָנֵי תְּשֻׁבְחָתָךְ : 18 אֲרוּם לָא תִצְבֵּי נִכְסַת קֻדְשִׁין
וְאֶתֵּן עֲלָתָא לָא תִרְעֵי : 19 נִכְסַת קֻדְשַׁיָּא רְאֱלָהָא נַפְשָׁא מְתַבְּרָא לֵב תְּבִיר וְשָׁפֵי אֱלָהָא לָא תִבְסוֹר : 20 אוֹטִיב בְּרִיעוּתָךְ יַת צִיּוֹן
תְּשַׁכְלֵל שׁוּרֵי יְרוּשְׁלֵם : 21 הֲבֵכֵן תִּצְבֵּי נִכְסַת קוּדְשִׁין דְּזַכְוָתָא עֲלָתָא וְתִסְתַּפְקָא גְּמִירָא וַדָּא בְּכֵן יַסְקִין כַּהֲנַיָּא עַל מַדְבְּחָךְ תּוֹרִין :

נב

1 לְשַׁבָּחָא עַל שִׁכְלָא שַׁבָּא עַל יְדֵי דָּוִד :
2 כַּד אֲתָא דּוֹאֵג אֲדוֹמָאָה וְחַוִּי לְשָׁאוּל וַאֲמַר לֵהּ אֲתָא דָוִד לְבֵית אֲחִימֶלֶךְ :

* Quoniã iniquitatẽ meam ego cognosco, & peccatũ meum * coram me eſt ſemper. * Tibi ſoli peccaui, & malum coram te feci: vt iuſtificeris in ſermonibus tuis, & vincas cùm iudicaris. * Ecce enim in iniquitatibus conceptus ſum, & in peccatis concepit me mater mea. * Ecce enim veritatem dilexiſti: incerta & occulta ſapientiæ tuæ manifeſtaſti mihi.

* Aſperges me hyſſopo & mundabor: lauabis me, & ſuper niuem dealbabor.

* Auditui meo dabis gaudium & lætitiam, * exultabunt oſſa humiliata.

* Auerte faciem tuam à peccatis meis, & omnes iniquitates meas dele.

* Cor mundum crea in me Deus, & ſpiritum rectum innoua in viſceribus meis.

* Ne proijcias me à facie tua, & ſpiritum tuum ſanctum ne auferas à me.

* Redde mihi lætitiam ſalutaris tui, & ſpiritu principali confirma me.

* Docebo iniquos vias tuas, & impij ad te conuertentur.

* Libera me de ſanguinibus Deus Deus ſalutis meæ: * exultabit lingua mea iuſtitiã tuam. * Domine labia mea aperies, & os meum annunciabit laudem tuam.

* Quoniam ſi voluiſſes ſacrificium, dediſſem vtiq; : holocauſtis nõ delectaberis.

* Sacrificium Deo ſpiritus contribulatus, cor contritum & humiliatum Deus non * deſpiciet.

* Benignè fac Domine in bona voluntate tua Sion, & ædificentur muri Hieruſalem.

* Tunc acceptabis ſacrificium iuſtitiæ, oblationem & holocauſta; tũc imponent ſuper altare tuum vitulos.

PSAL. LI.

* In finem intellectus Dauid:

* Cùm venit Doec Idumæus, & annunciauit Sauli, & dixit ei: Venit Dauid in domum Abimelech.

5 * ὅτι τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ γινώσκω, καὶ ἡ ἁμαρτία μου ἐνώπιόν μου ἐστὶ διαπαντός.

6 * Σοὶ μόνῳ ἥμαρτον, καὶ τὸ πονηρὸν ἐνώπιόν σου ἐποίησα. ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου, καὶ νικήσῃς ἐν τῷ κρίνεσθαί σε.

7 * ἰδοὺ γὰρ ἐν ἀνομίαις συνελήφθην, καὶ ἐν ἁμαρτίαις ἐκίσησέ με ἡ μήτηρ μου.

8 * ἰδοὺ γὰρ ἀλήθειαν ἠγάπησας, τὰ ἄδηλα καὶ τὰ κρύφια τῆς σοφίας σου ἐδήλωσάς μοι.

9 * ῥαντιεῖς με ὑσσώπῳ καὶ καθαρισθήσομαι, πλυνεῖς με καὶ ὑπὲρ χιόνα λευκανθήσομαι.

10 * ἀκουτιεῖς μοι ἀγαλλίασιν καὶ εὐφροσύνην, ἀγαλλιάσονται ὀστέα τεταπεινωμένα.

11 * ἀπόστρεψον τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν μου, καὶ πάσας τὰς ἀνομίας μου ἐξάλειψον.

12 * καρδίαν καθαρὰν κτίσον ἐν ἐμοὶ ὁ θεός, καὶ πνεῦμα εὐθὲς ἐγκαίνισον ἐν τοῖς ἐγκάτοις μου.

13 * μὴ ἀποῤῥίψῃς με ἀπὸ τοῦ προσώπου σου, καὶ τὸ πνεῦμά σου τὸ ἅγιον μὴ ἀντανέλῃς ἀπ' ἐμοῦ.

14 * ἀπόδος μοι τὴν ἀγαλλίασιν τοῦ σωτηρίου σου, καὶ πνεύματι ἡγεμονικῷ στήριξόν με.

15 * διδάξω ἀνόμους τὰς ὁδούς σου, καὶ ἀσεβεῖς ἐπὶ σὲ ἐπιστρέψουσι.

16 * ῥῦσαί με ἐξ αἱμάτων ὁ θεὸς ὁ θεὸς τῆς σωτηρίας μου, ἀγαλλιάσεται ἡ γλῶσσά μου τὴν δικαιοσύνην σου.

17 * κύριε τὰ χείλη μου ἀνοίξεις, καὶ τὸ στόμα μου ἀναγγελεῖ τὴν αἴνεσίν σου.

18 * ὅτι εἰ ἠθέλησας θυσίαν, ἔδωκα ἄν· ὁλοκαυτώμασι οὐκ εὐδοκήσεις.

19 * θυσία τῷ θεῷ πνεῦμα συντετριμμένον, καρδίαν συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην ὁ θεὸς οὐκ ἐξουδενώσει.

20 * ἀγάθυνον κύριε ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου τὴν σιών, καὶ οἰκοδομηθήτω τὰ τείχη ἰερουσαλήμ.

21 * τότε εὐδοκήσεις θυσίαν δικαιοσύνης ἀναφορὰν καὶ ὁλοκαυτώματα, τότε ἀνοίσουσιν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριόν σου μόσχους.

να'.

1 * Εἰς τὸ τέλος συνέσεως τῷ δαυίδ· 2 * ἐν τῷ ἐλθεῖν δωὴκ τὸν ἰδουμαῖον καὶ ἀναγγεῖλαι τῷ σαούλ, καὶ εἰπεῖν αὐτῷ, ἦλθε δαυὶδ εἰς τὸν οἶκον ἀβιμέλεχ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[5] Quoniam ſcelera mea coram me manifeſta ſunt: & peccatum meum in conſpectu meo ſemper. [6] Coram te ſolo peccaui, & malum hoc coram te feci, propterea mundabis me cùm locutus fueris; purum reddes me cùm iudicaueris. [7] Ecce in iniquitatibus cogitauit pater generare me, & in peccato fomitis praui incaluit de me mater mea. [8] Ecce veritatem voluiſti in renibus: & in abſcondito cordis ſapientiam docebis me. [9] Infundes ſuper me ſicut ſacerdos qui profundit ſuper immundum aquas aſperſionis, cum hyſſopo, de cinere vaccæ, & mundus ero: lauabis me, & pluſquam nix candidus fiam. [10] Facies me audire gaudium & lætitiam, & perſonabunt laudem oſſa quæ confregiſti. [11] Amoue faciem tuam à peccatis meis, & cunctas iniquitates meas expunge. [12] Cor mundum crea mihi Deus, & ſpiritum rectum in timore tuo renoua in corpore meo. [13] Ne proijcias me à præſentia tua, & ſpiritum propheticum ſanctitatis tuæ ne auferas à me. [14] Conuerte ad me legem tuam vt gaudeam in redemptione tua, & ſpiritu munificentiæ confortabis me. [15] Docebo ſceleſtos vias tuas, & impij coram te conuertentur. [16] Libera me de iudicio interfectionis Domine Deus, Deus redemptionis meæ: ſtillabit laudem lingua mea iuſtitiæ tuæ. [17] Domine labia mea aperi in lege tua: & os meum annunciabit laudem tuam. [18] Quoniam non optabis ſacrificia ſancta: holocauſtum quoque ſi dedero, non voles. [19] Sacrificia ſancta Dei anima contrita, cor contritum & concuſſum Deus non deſpicies. [20] Fac benignè in voluntate tua cum Sion: ædificabis muros Ieruſalem. [21] Tunc acceptabis immolationem ſanctorum iuſtitiæ, oblationem iſtam, quæ offertur perfecta: tunc ponent ſacerdotes ſuper altare tuum vitulos.

PSAL. LII.

[1] Ad laudandum in intellectu bono per manus Dauidis: [2] Quando acceſſit Doeg Idumæus & nunciauit Sauli & dixit ei: Venit Dauid in domum Achimelech.

3 * מַה־תִּתְהַלֵּל בָּרָעָה הַגִּבּוֹר חֶסֶד אֵל כָּל־
הַיּוֹם׃
4 * הַוּוֹת חָשְׁבָה לְשׁוֹנֶךָ כְּתַעַר מַלְטֵשׁ עֹשֵׂה
רְמִיָּה׃
5 * אָהַבְתָּ רָע מִטּוֹב שֶׁקֶר מִדַּבֵּר צֶדֶק סֶלָה׃
6 * אָהַבְתָּ כָל־דִּבְרֵי בַלָּע לְשׁוֹן מִרְמָה׃
7 * גַּם־אֵל יִתָּצְךָ לָנֶצַח יַחְתְּךָ וְיִסָּחֲךָ מֵאֹהֶל
וְשֹׁרֶשְׁךָ מֵאֶרֶץ חַיִּים סֶלָה׃
8 * וְיִרְאוּ צַדִּיקִים וְיִירָאוּ וְעָלָיו יִשְׂחָקוּ׃
9 * הֵן־הַגֶּבֶר לֹא יָשִׂים אֱלֹהִים מָעוֹזּוֹ וַיִּבְטַח
בְּרֹב עָשְׁרוֹ יַעַז בְּהַוָּתוֹ׃
10 * וַאֲנִי כְּזֵית רַעֲנָן בְּבֵית אֱלֹהִים בָּטַחְתִּי
בְחֶסֶד־אֱלֹהִים עוֹלָם וָעֶד׃
11 * אוֹדְךָ לְעוֹלָם כִּי עָשִׂיתָ וַאֲקַוֶּה שִׁמְךָ כִּי־טוֹב
נֶגֶד חֲסִידֶיךָ׃

נג

1 * לַמְנַצֵּחַ עַל־מָחֲלַת מַשְׂכִּיל לְדָוִד׃
2 * אָמַר נָבָל בְּלִבּוֹ אֵין אֱלֹהִים הִשְׁחִיתוּ וְהִתְעִיבוּ
עָוֶל אֵין עֹשֵׂה־טוֹב׃
3 * אֱלֹהִים מִשָּׁמַיִם הִשְׁקִיף עַל־בְּנֵי־אָדָם
לִרְאוֹת הֲיֵשׁ מַשְׂכִּיל דֹּרֵשׁ אֶת־אֱלֹהִים׃
4 * כֻּלּוֹ סָג יַחְדָּו נֶאֱלָחוּ אֵין עֹשֵׂה־טוֹב אֵין
גַּם־אֶחָד׃
5 * הֲלֹא יָדְעוּ פֹּעֲלֵי אָוֶן אֹכְלֵי עַמִּי אָכְלוּ לֶחֶם
אֱלֹהִים לֹא קָרָאוּ׃
6 * שָׁם פָּחֲדוּ־פָחַד לֹא־הָיָה פָּחַד כִּי־אֱלֹהִים
פִּזַּר עַצְמוֹת חֹנֶךָ הֱבִישׁוֹתָה כִּי־אֱלֹהִים מְאָסָם׃
7 * מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יְשׁוּעוֹת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב אֱלֹהִים
שְׁבוּת עַמּוֹ יָגֵל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל׃

PSALTERIVM. Translat. B. Hierony.

3 *Quid gloriaris in malitia potens? misericordia Dei tota die.*
4 **Insidias cogitat lingua tua, quasi nouacula acuta faciens dolum.*
5 **Dilexisti malum magis quàm bonum; mendacium magis quàm loqui iustitiam. Semper.*
6 **Dilexisti omnia verba ad deuorandum, linguam dolosam.*
7 **Sed Deus destruet te in sempiternum, terrebit te & euellet de tabernaculo tuo, & eradicabit te de terra viuentium. Semper.*
8 **Videbunt iusti & timebunt, & super eum ridebunt.*
9 **Ecce vir qui non posuit Deum fortitudinem suam, sed sperauit in multitudinem diuitiarum suarum, confortatus est in insidijs suis.*
10 **Ego autem sicut oliua virens in domo Dei, speraui in misericordia Dei in seculum & in æternum.*
11 **Confitebor tibi in seculum quoniam feciſti, & expectabo nomen tuum, quoniam bonum in conspectu sanctorum tuorum.*

1 **Victori per chorum eruditio Dauid.*

PSAL. LIII.

2 *Dixit stultus in corde suo, Non est Deus: corrupti sunt, abominabiles facti sunt in iniquitate: non est qui faciat bonum.*
3 **Deus de cælo prospexit super filios hominum, vt videret si est intelligens requirens Deum.*
4 **Omnes auersi sunt, pariter adhæserunt, non est qui faciat bonum, non est vsque ad vnum.*
5 **Nunquid non cognouerunt qui operantur iniquitatem, qui comedunt populum meum vt cibum panis? Deum non inuocauerunt.*
6 **Ibi timuerunt timore vbi non erat timor, quoniam Deus disperſit ossa circundantium te: confunderis quia Deus proiecit eos.*
7 **Quis dabit ex Sion salutare Israel? cùm reduxerit Deus captiuitatem populi sui, exultabit Iacob, lætabitur Israel.*

תרגום

3 מָה תִּשְׁתַּבַּח בְּלִישָׁנָא בִּישָׁא גִּבָּר לְמִשְׁדֵּי אֲדָם זַכָּאי חִסְדָּא דֵּאלָהָא כּוֹלִי יוֹמָא׃ 4 אִתְרַגּוּשְׁתָּא חַשִּׁיב בְּלִבָּךְ לִישָׁנָךְ הֵיךְ אָזְמֵל חֲרִיף
עָבֵד מִרְמֵי מַלְשִׁינוּתָא׃ 5 רְחֵמְתְּ בִּישׁ מִטָּב שִׁקְרָא מִלְמַלָּלָא זְכוּתָא לְעָלְמִין׃ 6 רְחֵמְתָּא כָּל מִלֵּי סַלְעָמוּתָא לִישָׁנָא רְנָכְיָלָא׃ 7 לְחוֹד
אֱלָהָא יְתַרְעִינָךְ לְעָלְמִין יְחַבְּרִנָּךְ וְיִטַּלְטִלִנָּךְ מִלְמִיהַב בְּמִשְׁכְּנָא וְיִתְלְשִׁנָּךְ מֵאַרַע חַיָּיָא לְעָלְמִין׃ 8 וְיֶחֱמוּ צַדִּיקַיָּא בְּפָרְעָנוּתָךְ וְיִרְחָלוּן מִן
קֳדָם יְיָ וְאַמְטוֹלְהָה יִגְחָכוּן׃ 9 וְיֵימְרִין הָא גַּבְרָא דְּלָא שַׁוִּי מֵימְרָא דַּייָי עִשְׁנֵהּ סְבַר בְּעָתְרֵיהּ אִתְעַשַּׁן בְּמָמוֹנֵהּ׃ 10 וַאֲנָא הֵיךְ אֵילָן
דְּזַיִת עָבוֹף בְּבֵית מִקְדַּשׁ אֱלָהָא סְבִירֵת בְּחִסְדָּא דֵּאלָהָא לְעָלְמֵי עָלְמִין׃ 11 אוֹדֵי קֳדָמָךְ לְעָלַם אֲרוֹם עֲבַדְתָּא פּוּרְעָנוּת דִּינִי וְאַמְתִּין שְׁמָךְ
אֲרוֹם טָב קֳבֵל חַסִּידָיךְ׃

נג

1 לְשַׁבָּחָא עַל חִנְגִין עַל פָּרְעָנוּת דְּרִשְׁיעָיָא דְּמַפְסִין שְׁמָא דְּקִירִים שִׁכְלָא טָבָא עַל יַד דָּוִד׃ 2 אֲמַר נָבָל בְּלִבֵּהּ לֵית אֱלָהָא פָּרַע מִנֵּהּ
מְטוּל הֵיכְנָא חַבֵּלוּ רְשִׁיעָיָא אַרְחֵיהוֹן דְּחִיקוּ מִשְׁבָּא אִשְׁתְּכַח בְּהוֹן עִילָּא לֵית דְּעָבֵד טָב׃ 3 בְּרַם אֱלָהָא מִן שְׁמַיָּא אוֹדִיק עַל בְּנֵי נָשָׁא
לְמֶחֱמֵי הַאִית מַשְׂכִּיל בְּאוֹרַיְתָא חָבֵע אֶלְפָן מִן קֳדָם יְיָ׃ 4 כְּלְהוֹן זְרוֹ לַאֲחוֹרָא כַּחֲדָא אִשְׁתַּנְפוּ לֵית דְּעָבֵד טָב לֵית אַפִּילוּ חַד׃ 5 הֲלָא
יְדִעוּן עֲבָדֵי שִׁקְרָא דְּמִן קֳדָמוֹהִי מְמִיהַב מְזוֹנָא וּמָה דֵּין אָכְלִין עַמִּי סָעֲדִין לַחְמָא שְׁמָא דַּייָי לָא כָּרְכוּ׃ 6 תַּמָּן דַּלְחוּ דְּלוֹחָא בֵּין פִּסְלֵיהוֹן
דְּלֵית בְּהוֹן צְרוֹךְ לְמִרְחַל אֲרוֹם אֱלָהָא מְבַדַּר תְּקוֹף מַשְׁרֵית חַיָּבַיָּא בַּהֲתָתָא יַתְהוֹן אֲרוֹם מֵימְרָא דַּייָי רַחֲקִינוּן׃
7 מַן הוּא דִּי יֵהֵב מִצִּיּוֹן פָּרָקָנוּת דְּיִשְׂרָאֵל כַּד יָתִיב יְיָ גָּלוּת עַמֵּהּ יִרְנֵּן דְּבִית יַעֲקֹב יֶחְדֵּי דְּבִית יִשְׂרָאֵל׃

QVid gloriaris in malitia, qui potens es 3
in iniquitate? tota die * iniustitiam 4
cogitauit lingua tua. sicut nouacula acuta
fecisti dolum. * Dilexisti malitiam super 5
benignitatem: iniquitatem magis quàm
loqui æquitatem. * Dilexisti omnia ver- 6
ba præcipitationis, linguam dolosam.

* Propte- * Propter hoc Deus destruet te in finē: 7
rea euellet te & emigrabit te de tabernaculo
tuo, & radicem tuam de terra viuentium.

* Videbūt iusti, & timebūt; & super eū 8
ridebūt, & dicēt: * Ecce homo, qui nō po- 9
suit Deū adiutorē suū; sed sperauit in mul
titudine diuitiarū suarū, & præualuit in va
nitate sua. * Ego autem sicut oliua fru- 10
ctifera in domo Dei, speraui in misericor-
dia Dei in æternum, & in seculum seculi.

* Confitebor tibi in seculum, quia feci- 11
sti: & expectabo nomen tuum, quoniam
bonum * in conspectu sanctorum tuorum.

* οβ

* In finem pro Amaleth intellectus 1
Dauid. PSAL. LII.

Dupr. 13. DIxit insipiens in corde suo, Non est 2
Deus: corrupti sunt & abominabiles
facti sunt in iniquitatibus; non est qui fa-
ciat bonum. * Deus de cælo prospexit 3
super filios hominum, vt videat, si est in-
telligens, aut requirens Deum.

* Omnes declinauerunt simul, inutiles 4
facti sunt: non est qui faciat bonum, non
Rom. 3. b est vsque ad vnum. * Nónne scient om- 5
nes qui operantur iniquitatem, qui deuo-
rant plebem meam vt cibum panis? * Do- * Deum
minum non inuocauerunt: * Illic trepi- 6
dauerūt timore, vbi non fuit timor: quo-
niam Deus dissipauit ossa eorum qui ho-
minibus placent: confusi sunt, quoniam
Deus spreuit eos. * Quis dabit ex Sion 7
salutare Israel? cùm cōuerterit Deus capti-
uitatem plebis suæ: exultabit Iacob, & læ-
tabitur Israel. PSAL. LIII.

* carmi- * In finē in * hymnis intellectus Dauid: 1
nibus
* Cùm venissent Ziphæi, & dixissent 2
1. Re. 25. & 26. a Saul: Nōne Dauid abscōdit⁹ est apud nos?

3 * Τί ἐγκαυχᾷ ἐν κακίᾳ ὁ δυνατὸς ἀνομίαν, ὅλην τὴν
4 ἡμέραν * ἀδικίαν ἐλογίσατο ἡ γλῶσσα σου. ὡσεὶ ξυρὸν
5 ἠκονημένον ἐποίησας δόλον. * ἠγάπησας κακίαν ὑπὲρ
ἀγαθωσυνην· ἀδικίαν ὑπὲρ τὸ λαλῆσαι δικαιοσυνην.
6 * ἠγάπησας πάντα τὰ ῥήματα καταποντισμοῦ,
γλῶσσαν δολίαν.
7 * διὰ τοῦτο ὁ θεὸς καθέλοι σε εἰς τέλος, ἐκλίλαι σε καὶ
μεταναστάσαι σε ἀπὸ σκηνώματός σου, καὶ τὸ ῥίζωμά σου
8 ἐκ γῆς ζώντων. * ὄψονται δίκαιοι καὶ φοβηθήσονται, καὶ ἐπ'
αὐτὸν γελάσονται, καὶ ἐροῦσιν.
9 * ἰδοὺ ἄνθρωπος, ὃς οὐκ ἔθετο τὸν θεὸν βοηθὸν αὐτοῦ·
ἀλλ' ἐπήλπισεν ἐπὶ τῷ πλήθει τοῦ πλούτου αὐτοῦ, καὶ ἐνεδυ-
ναμώθη ἐπὶ τῇ ματαιότητι αὐτοῦ.
10 * ἐγὼ δὲ ὡσεὶ ἐλαία κατάκαρπος ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ,
ἤλπισα ἐπὶ τὸ ἔλεος τοῦ θεοῦ εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα
11 τοῦ αἰῶνος. * ἐξομολογήσομαί σοι εἰς τὸν αἰῶνα, ὅτι ἐποίη-
σας· καὶ ὑπομενῶ τὸ ὄνομά σου, ὅτι χρηστὸν ἐναντίον τῶν
ὁσίων σου.
1 * Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ μαελὲθ συνέσεως τῷ δαυίδ.

νβ'

2 * Εἶπεν ἄφρων ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, οὐκ ἔστι θεός· διεφ-
θάρησαν καὶ ἐβδελύχθησαν ἐν ἀνομίαις, οὐκ ἔστιν ποιῶν
3 ἀγαθόν. * ὁ θεὸς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ διέκυψεν ἐπὶ τοὺς υἱοὺς
τῶν ἀνθρώπων, τοῦ ἰδεῖν, εἰ ἔστι συνιῶν, ἢ ἐκζητῶν τὸν θεόν.
4 * πάντες ἐξέκλιναν ἅμα ἠχρειώθησαν, οὐκ ἔστι ποιῶν
ἀγαθόν, οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός.
5 * οὐχὶ γνώσονται πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν,
οἱ κατεσθίοντες τὸν λαόν μου ἐν βρώσει ἄρτου; τὸν κύριον
οὐκ ἐπεκαλέσαντο·
6 * ἐκεῖ ἐφοβήθησαν φόβον, οὗ οὐκ ἦν φόβος· ὅτι ὁ θεὸς
διεσκόρπισεν ὀστᾶ ἀνθρώπων ἀρέσκων, κατῃσχύνθησαν, ὅτι ὁ
θεὸς ἐξουδένωσεν αὐτούς.
7 * τίς δώσει ἐκ σιὼν τὸ σωτήριον τοῦ ἰσραήλ; ἐν τῷ ἐπι-
στρέψαι τὸν θεὸν τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ λαοῦ αὐτοῦ· ἀγαλ-
λιάσεται ἰακὼβ καὶ εὐφρανθήσεται ἰσραήλ.

νγ'.

1 * Εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις σύνεσεως τῷ δαυίδ·
2 * ἐν τῷ ἐλθεῖν τοὺς ζιφαίους καὶ εἰπεῖν τῷ σαοὺλ, οὐκ
ἰδοὺ δαυὶδ κέκρυπται παρ' ἡμῖν;

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[1] QVid gloriaris in lingua iniqua potens ad effundendum sanguinem iustum? misericordia Dei adest tota die. [4] Obmurmurationem cogitabis in corde tuo: lingua tua, sicut nouacula acuta, verba facit detractionis. [5] Dilexisti malū, magis quàm bonum: mendacium magis, quàm loqui puritatem in perpetuum. [6] Dilexisti omnia verba voracitatis, lingua dolosa. [7] Ideo Deus destruet te in æternum: dissipabit te, & migrare te faciet, ne habites in tabernaculo; & eradicabit te de terra vitæ in æternū. [8] Et inspicient iusti punitionem tuam, & timebūt ab aspectu Domini, & propter eū ridebunt. [9] Et dicent: Hic est homo, qui non posuit verbū Domini fortitudinē suam; sperauit verò in diuitiis suis, fortis factus est in opulētia sua. [10] At ego sicut arbor oliuæ frōdosæ in domo sancta Dei, cōfisus sum in misericordia Dei in secula seculorū. [11] Cōfitebor tibi in seculū, quoniā execut⁹ es vltionē iudicij mei, & expectabo nomē tuū, quoniā bonū est corā piis tuis.

[1] Ad laudandū super choros, ob retributionē impiorū blasphemantiū nomē Dñi, Intellectus bonus per manū Dauidis. PSAL. LIII.

[2] DIxit nequam in corde suo, Non est Deus; vlciscere de illo, quandoquidem corruperunt impij vias suas, elongati sunt à bono, inuenta est in eis iniquitas: non est qui operetur bonū. [3] Veruntamen Deus de cælis prospexit super filios hominū, vt videret an esset intelligens in lege, quærens eruditionem à conspectu Dei. [4] Omnes retrocesserunt, simul inquinati sunt; nō est qui faciat bonū, ne vnus quidē. [5] Nunquid non cognoscent qui operantur iniquitatē, quòd à conspectu eius datur nutrimantum? ecquid hoc est? deuorantes populum meum pane manducrto, nomē Domini non benedixerunt. [6] Ibi timuerunt timore inter idola sua, in quibus non est causa cur timeantur; quoniam Deus qui dissipas robur exercituum flagitiosorū; confudisti eos: verbū enim Domini eos execrationi habuit. [7] Quis ille est qui dabit de Sion redemptionem Israel? quando reduxerit Dominus captiuitatem populi sui, exultabit domus Iaacob, lætabitur domus Israel.

[1] Ad laudandum in cantico, intellectus bonus per manum Dauidis: [2] Quando venerunt viri Ziphæi, & dixerunt Sauli: Nónne Dauid latitat apud nos? PSAL. LIIII.

נד

1 * לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת מַשְׂכִּיל לְדָוִד :
2 * בְּבוֹא הַזִּיפִים וַיֹּאמְרוּ לְשָׁאוּל הֲלוֹא דָוִד
מִסְתַּתֵּר עִמָּנוּ :
3 * אֱלֹהִים בְּשִׁמְךָ הוֹשִׁיעֵנִי וּבִגְבוּרָתְךָ תְּדִינֵנִי :
4 * אֱלֹהִים שְׁמַע תְּפִלָּתִי הַאֲזִינָה לְאִמְרֵי־פִי :
5 * כִּי זָרִים קָמוּ־עָלַי וְעָרִיצִים בִּקְשׁוּ נַפְשִׁי לֹא
שָׂמוּ אֱלֹהִים לְנֶגְדָּם סֶלָה :
6 * הִנֵּה אֱלֹהִים עֹזֵר לִי אֲדֹנָי בְּסֹמְכֵי נַפְשִׁי :
7 * יָשֹׁב הָרַע לְשֹׁרְרָי בַּאֲמִתְּךָ הַצְמִיתֵם :
8 * בִּנְדָבָה אֶזְבְּחָה־לָּךְ אוֹדֶה שִׁמְךָ יְהוָה
כִּי־טוֹב :
9 * כִּי מִכָּל־צָרָה הִצִּילָנִי וּבְאֹיְבַי רָאֲתָה עֵינִי :

נה

1 * לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת מַשְׂכִּיל לְדָוִד :
2 * הַאֲזִינָה אֱלֹהִים תְּפִלָּתִי וְאַל־תִּתְעַלַּם
מִתְּחִנָּתִי :
3 * הַקְשִׁיבָה לִי וַעֲנֵנִי אָרִיד בְּשִׂיחִי וְאָהִימָה :
4 * מִקּוֹל אוֹיֵב מִפְּנֵי עָקַת רָשָׁע כִּי־יָמִיטוּ עָלַי
אָוֶן וּבְאַף יִשְׂטְמוּנִי :
5 * לִבִּי יָחִיל בְּקִרְבִּי וְאֵימוֹת מָוֶת נָפְלוּ עָלָי :
6 * יִרְאָה וְרַעַד יָבֹא בִי וַתְּכַסֵּנִי פַּלָּצוּת :
7 * וָאֹמַר מִי־יִתֶּן־לִי אֵבֶר כַּיּוֹנָה אָעוּפָה
וְאֶשְׁכֹּנָה :
8 * הִנֵּה אַרְחִיק נְדֹד אָלִין בַּמִּדְבָּר סֶלָה :
9 * אָחִישָׁה מִפְלָט לִי מֵרוּחַ סוֹעָה מִסָּעַר :
10 * בַּלַּע אֲדֹנָי פַּלַּג לְשׁוֹנָם כִּי־רָאִיתִי חָמָס
וְרִיב בָּעִיר :
11 * יוֹמָם וָלַיְלָה יְסוֹבְבֻהָ עַל־חוֹמֹתֶיהָ וְאָוֶן וְעָמָל
בְּקִרְבָּהּ :

PSALTERIVM. Translat. B. Hieron.

1 * *Victori in organis eruditio Dauid,* * *quando*
2 *venerunt Ziphæi & dixerunt Sauli,*
Nónne Dauid absconditus est apud nos?

PSAL. LIIII.

3 *DEus in nomine tuo salua me, & in fortitudine tua vlciscere me.*
4 * *Deus exaudi orationẽ meam, auribus percipe verba oris mei.*
5 * *Quia alieni insurrexerunt aduersum me, & fortes quæsierunt animam meam, & non proposuerunt Deum in conspectu suo. Semper.*
6 * *Ecce Deus auxiliatur mihi: Dominus sustentans animam meam.*
7 * *Redde malum insidiatoribus meis, in veritate tua disperde illos.*
8 * *Voluntariè sacrificabo tibi, confitebor nomini tuo Domine quoniam bonum.*
9 * *Quoniam ex omni tribulatione liberauit me, & inimicos meos despexit oculus meus.*

1 * *Victori in Psalmis eruditio Dauid.*

PSAL. LV.

2 *EXaudi Deus orationem meam, & ne despicias deprecationem meam.*
3 * *Attende mihi & exaudi me: humiliatus sum in meditatione mea & conturbatus.*
4 * *A voce inimici à facie persequentis impij, quoniam proiecerunt super me iniquitatem, & in furore aduersabantur mihi.*
5 * *Cor meum doluit in vitalibus meis: & terrores mortis ceciderunt super me.*
6 * *Timor & tremor venit super me, & operuit me caligo.*
7 * *Et dixi, Quis dabit mihi pennas columbæ, vt volem & requiescam?*
8 * *Vt procul abeam, & commorer in deserto. Semper.*
9 * *Festinabo vt saluer à spiritu tempestatis & turbinis.*
10 * *Præcipita Domine, diuide linguas eorum, quoniam vidi iniquitatem & contradictionem in ciuitate.*
11 * *Die ac nocte circumeuntes muros eius, scelus & dolor in medio eius.*

תרגום

נד

1 לְשַׁבָּחָא עַל תְּשַׁבַּחְתָּא שַׂכְלָא טָבָא עַל יַד דָּוִד : 2 כַּד אֲתוֹ אֱנָשֵׁי זִיף וַאֲמַרוּ לְשָׁאוּל הֲלָא דָוִד מְטַמַּר גַּבָּן : 3 אֱלָהָא בִּשְׁמָךְ פְּרוֹק
יָתִי וּבְרוֹחַ גְּבוּרָתָךְ דִּין יָתִי : 4 אֱלָהָא קַבֵּל צְלוֹתִי צִית לְמֵימְרֵי פּוּמִי : 5 אֲרוּם זָרְנִין קָמוּ עֲלַי וְעַלִּימִין תַּבָּעָן נַפְשִׁי לָא שָׁוָן אֱלָהָא
לְקֳבֵלֵיהוֹן לְעָלְמִין : 6 הָא אֱלָהָא סָעַר לִי יְיָ בְּסָמְכֵי נַפְשִׁי : 7 יְהֵיב בִּישׁ לְמָעִיקַי בְּחִשְׁנוּתָךְ אַמְּאֲבְנוּן : 8 בְּנִכְסָתָא
אֲדַבַּח קֳדָמָךְ אוֹדֵי שְׁמָךְ יְיָ אֲרוּם טָב : 9 אֲרוּם מִכָּל עָקְתָא פְּצָא יָתִי וּבְבַעֲלֵי דְבָבַי חֲמָת עֵינִי נְקִמְתָא :

נה

1 לְשַׁבָּחָא עַל מְלֵי תְּשַׁבַּחְתָּא שַׂכְלָא טָבָא עַל יַד דָּוִד : 2 אְצֵית אֱלָהָא צְלוֹתִי וְלָא תְּהַכְסִי מִצְלוֹתִי : 3 אַצֵית לְמֵימְרִי וְקַבֵּל מִנִּי
אָהְרַעַם בְּמַלֵּי וְאֶרְגּוֹשׁ : 4 מִקָּל בְּעַל דְּבָבָא מִן קֳדָם עָקַת רְשִׁיעָא אֲרֵי יַעֲרִין עֲלַי שְׁקָרָא וּבְרוּגְזָא יְנַטְרִין לִי בָּבוֹי :
5 לִבִּי יְרַחַת בְּגַוַּי וְדַחְלָתָא דְמוֹתָא נְפָלוּ עֲלָי : 6 דְּחַלְתָּא וּרְתִיתָא אֲתַיָן בִּי וְחַפַּת יָתִי חֲבָרָא : 7 וַאֲמָרֵת מַן יִתֵּן לִי גַּדָּפָא חֵיוָךְ
וְנֵטָא אֵטוּם וְאֶשְׁרֵי : 8 הָא אַרְחֵק לְמִנְדַּר אֲבוֹד בְּמַדְבְּרָא לְעָלְמִין : 9 אֲרַחֵשׁ שֵׁזָבוּתָא לִי מִנְּעָפָא נְשִׁילָה וְעַלְעוֹלָא :
10 סַלְעֵם יְיָ עֲצַהֲזוֹן פַּלֵּג לִישָׁנְהוֹן אֲרוּם חֲמֵיתִי חֲטוֹף וּמְצוּ בְּקִרְתָּא :
11 יְיוֹמָם וְלֵילֵי יַחְזְרוּנָהּ עַלֵּוֵי שׁוּרָהָא וְלֵיעוּת וּשְׁקָר בְּמִצְעָהּ :

DEus in nomine tuo ſaluum me fac, & in virtute tua * iudicabis me.

* Deus exaudi orationẽ meam, auribus percipe verba oris mei.

* Quoniam alieni inſurrexerunt aduerſum me, & fortes quæſierunt animam meam, & non propoſuerunt Deum ante conſpectum ſuum.

* Ecce enim Deus adiuuat me, & Dominus ſuſceptor *animæ meæ.

* Auertes mala inimicis meis: in veritate tua diſperde illos.

* Voluntariè ſacrificabo tibi, confitebor nomini tuo Domine, quoniam bonum*.

* Quoniam ex omni tribulatione eripuiſti me, & ſuper inimicos meos deſpexit oculus meus.

* In finem in * hymnis intellectus *Aſaph. PSAL. LIIII.

EXaudi Deus orationem meam, & ne deſpexeris deprecationem meam.

* Intende mihi & exaudi me, Contriſtatus ſum in exercitatione mea, & conturbatus ſum

* A voce inimici, & à tribulatione peccatoris: quoniam declinauerunt in me iniquitatem, & in ira moleſti erant mihi.

* Cor meum conturbatum eſt in me, & formido mortis cecidit ſuper me.

* Timor & tremor *venit ſuper me, & contexerunt me tenebræ.

* Et dixi, Quis dabit mihi pennas ſicut columbæ, & volabo & requieſcam?

* Ecce elongaui fugiens, & manſi in ſolitudine.

* Expectabam Deum qui ſaluum me facit à puſillanimitate ſpiritus & à tempeſtate.

* Præcipita Domine & diuide linguas eorum, quoniam vidi iniquitatem & contradictionem in ciuitate.

* Die ac nocte circundabit eam ſuper muros eius, & iniquitas & labor in medio eius,

3 * Ὁ θεὸς ἐν τῷ ὀνόματί σου σῶσόν με, καὶ ἐν τῇ δυνάμει σου κρινεῖς με.

4 * ὁ θεὸς εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου, ἐνώτισαι τὰ ῥήματα τοῦ στόματός μου.

5 * ὅτι ἀλλότριοι ἐπανέστησαν ἐπ' ἐμέ, καὶ κραταιοὶ ἐζήτησαν τὴν ψυχήν μου, καὶ οὐ προέθεντο τὸν θεὸν ἐνώπιον αὐτῶν.

6 * ἰδοὺ γὰρ ὁ θεὸς βοηθεῖ μοι, καὶ ὁ κύριος ὑπολήπτωρ τῆς ψυχῆς μου.

7 * ἀπόστρεψον τὰ κακὰ τοῖς ἐχθροῖς μου, ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου ἐξολόθρευσον αὐτούς.

8 * ἐκουσίως θύσω σοι, ἐξομολογήσομαι τῷ ὀνόματί σου κύριε, ὅτι ἀγαθόν.

9 * ὅτι ἐκ πάσης θλίψεως ἐρρύσω με, καὶ ἐν τοῖς ἐχθροῖς μου ἐπεῖδεν ὁ ὀφθαλμός μου.

1 * Εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις συνέσεως τῷ ἀσάφ.

νδ΄.

2 * Ἐνώτισαι ὁ θεὸς τὴν προσευχήν μου, καὶ μὴ ὑπερίδῃς τὴν δέησίν μου.

3 * πρόσχες μοι καὶ εἰσάκουσόν μου. ἐλυπήθην ἐν τῇ ἀδολεσχίᾳ μου, καὶ ἐταράχθην

4 * ἀπὸ φωνῆς ἐχθροῦ, καὶ ἀπὸ θλίψεως ἁμαρτωλοῦ. ὅτι ἐξέκλιναν ἐπ' ἐμὲ ἀνομίαν, καὶ ἐν ὀργῇ ἐνεκότουν μοι.

5 * ἡ καρδία μου ἐταράχθη ἐν ἐμοί, καὶ δειλία θανάτου ἐπέπεσεν ἐπ' ἐμέ.

6 * φόβος καὶ τρόμος ἦλθεν ἐπ' ἐμέ, καὶ ἐκάλυψέ με σκότος.

7 * καὶ εἶπα, τίς δώσει μοι πτέρυγας ὡσεὶ περιστερᾶς, καὶ πετασθήσομαι καὶ καταπαύσω;

8 * ἰδοὺ ἐμάκρυνα φυγαδεύων, καὶ ηὐλίσθην ἐν τῇ ἐρήμῳ.

9 * προσεδεχόμην τὸν θεὸν τὸν σώζοντά με ἀπὸ ὀλιγοψυχίας καὶ ἀπὸ καταιγίδος.

10 * καταπόνησον κύριε καὶ καταδίελε τὰς γλώσσας αὐτῶν, ὅτι εἶδον ἀνομίαν καὶ ἀντιλογίαν ἐν τῇ πόλει.

11 * ἡμέρας καὶ νυκτὸς κυκλώσει αὐτὴν ἐπὶ τὰ τείχη αὐτῆς, καὶ ἀνομία καὶ κόπος ἐν μέσῳ αὐτῆς,

---

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[3] DEus in nomine tuo redime me, & in ſpiritu fortitudinis tuæ iudica me. [4] Deus accipe orationem meam, auſculta verba oris mei. [5] Quoniam ſuperbi inſurrexerunt aduerſum me; & fortes quærentes animã meam, nõ ponunt Deũ in conſpectu ſuon æternum. [6] Ecce Deus adiuuat me: Dominus inter fulcientes animam meam. [7] Conuertat malum in eos qui angunt me: in veritate tua proſterna illos. [8] Sacrificium ſacrificabo coram te: laudabo nomen tuum Domine quoniam bonum. [9] Quoniam ex omni tribulatione liberauit me, & in hoſtibus meis vidit oculus meus vltionem.

[1] Ad laudandum ſecundùm eloquia Hymni, intellectus bonus per manum Dauidis. PSAL. LV.

[2] AVſculta Deus orationem meam, & ne abſcondaris à precatione mea. [3] Attende ſermoni meo & accipe à me. inquietus ero in ſermonibus meis, & ſtrepitum edam; [4] A voce auctoris inimicitiæ propter infeſtationem improbi: quoniam teſtificabuntur contra me mendacium, & in furore recondent mihi odium. [5] Cor meum contremiſcit intra me, & timores mortis ceciderunt ſuper me. [6] Timor & tremor venerunt in me; & cooperuit me formido. [7] Et dixi, Quis dabit mihi alam ſicut columbæ volarem, & hoſpitio me reciperem. [8] Ecce proriperer in fugam, habitarem in deſerto ſemper. [9] Accelerarem ſaluationem mihi à vento tempeſtatis ſublatæ & turbinis. [10] Diſſipa Domine conſilium eorum, diuide linguas eorum; quoniam vidi rapinam & rixam in ciuitate. [11] Die ac nocte circundabunt eam ſuper muros eius: & iniquitas & falſitas in medio eius.

12 * חַוּוֹת בְּקִרְבָּם וְלֹא־יָמִישׁ מֵרְחֹבָם תֹּךְ וּמִרְמָה׃
13 * כִּי לֹא־אוֹיֵב יְחָרְפֵנִי וְאֶשָּׂא לֹא־מְשַׂנְאִי עָלַי הִגְדִּיל וְאֶסָּתֵר מִמֶּנּוּ׃
14 * וְאַתָּה אֱנוֹשׁ כְּעֶרְכִּי אַלּוּפִי וּמְיֻדָּעִי׃
15 * אֲשֶׁר יַחְדָּו נַמְתִּיק סּוֹד בְּבֵית אֱלֹהִים נְהַלֵּךְ בְּרָגֶשׁ׃
16 * יַשִּׁמְוֹת עָלֵימוֹ יֵרְדוּ שְׁאוֹל חַיִּים כִּי־רָעוֹת בְּמְגוּרָם בְּקִרְבָּם׃
17 * אֲנִי אֶל־אֱלֹהִים אֶקְרָא וַיהוָה יוֹשִׁיעֵנִי׃
18 * עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם אָשִׂיחָה וְאֶהֱמֶה וַיִּשְׁמַע קוֹלִי׃
19 * פָּדָה בְשָׁלוֹם נַפְשִׁי מִקְּרֹב־לִי כִּי־בְרַבִּים הָיוּ עִמָּדִי׃
20 * יִשְׁמַע אֵל וְיַעֲנֵם וְיֹשֵׁב קֶדֶם סֶלָה אֲשֶׁר אֵין חֲלִיפוֹת לָמוֹ וְלֹא יָרְאוּ אֱלֹהִים׃
21 * שָׁלַח יָדָיו בְּשְׁלֻמָיו חִלֵּל בְּרִיתוֹ׃
22 * חָלְקוּ מַחְמָאוֹת פִּיהוּ וְקֶרֶב לִבּוֹ רַכּוּ דְבָרָיו מִשְּׁמָן וְהֵמָּה פְּתִחוֹת׃
23 * הַשְׁלֵךְ עַל־יְהוָה יְהָבֶךָ וְהוּא יְכַלְכְּלֶךָ לֹא־יִתֵּן לְעוֹלָם מוֹט לַצַּדִּיק׃
24 * וְאַתָּה אֱלֹהִים תּוֹרִדֵם לִבְאֵר שַׁחַת אַנְשֵׁי דָמִים וּמִרְמָה לֹא־יֶחֱצוּ יְמֵיהֶם וַאֲנִי אֶבְטַח־בָּךְ׃

נו

1 * לַמְנַצֵּחַ עַל־יוֹנַת אֵלֶם רְחֹקִים לְדָוִד מִכְתָּם בְּאֶחֹז אוֹתוֹ פְּלִשְׁתִּים בְּגַת׃
2 * חָנֵּנִי אֱלֹהִים כִּי־שְׁאָפַנִי אֱנוֹשׁ כָּל־הַיּוֹם לֹחֵם יְלַחֲצֵנִי׃
3 * שָׁאֲפוּ שׁוֹרְרַי כָּל־הַיּוֹם כִּי־רַבִּים לֹחֲמִים לִי מָרוֹם׃
4 * יוֹם אִירָא אֲנִי אֵלֶיךָ אֶבְטָח׃

12 * *Insidiæ in vitalibus eius, & non recedit de plateis eius damnum & fraudulentia.*
13 * *Non enim inimicus exprobrauit mihi vt sustineam; nec is qui me oderat, super me magnificatus est vt abscondar ab eo.*
14 * *Sed tu homo vnanimis meus, dux meus & notus meus.*
15 * *Qui simul habuimus dulce secretum, in domo Dei ambulauimus in terrore.*
16 * *Veniat mors super eos, descendãt in infernum viuentes, quoniam nequitiæ in congregatione eorum in medio eorum.*
17 * *Ego ad Deum clamabo, & Dominus saluabit me.*
18 * *Vesperè & manè & meridie loquar, & resonabo, & exaudiet vocem meam.*
19 * *Redimet in pace animam meam ab appropinquantibus mihi; multi enim fuerunt aduersum me.*
20 * *Exaudiet Deus & humiliabit eos, qui iudex est ab initio. Semper: Non enim mutantur nec timent Deum.*
21 * *Extendit manum suam ad pacifica sua, contaminauit pactum suum.*
22 * *Nitidius butyro os eius; pugnat autem cor illius: molliores sermones eius oleo, cùm sint lanceæ.*
23 * *Proijce super Dominum charitatem tuam, & ipse enutriet te; non dabit in æternum fluctuationem iusto.*
24 * *Tu autem Deus deduces eos in puteum interitus: viri sanguinum & dolosi non dimidiabunt dies suos, ego autem fiduciam habeo tui.*

1 * *Victori pro columba muta, eò quòd procul abierit Dauid, humilis & simplex, quãdo retinuerunt eum Philistijm in Geth.*

PSAL. LVI.

2 *Miserere mei Deus, quoniam conculcauit me homo: tota die pugnans tribulauit me.*
3 * *Conculcauerunt me insidiatores mei tota die; multi enim qui pugnant cõtra me Altissime.*
4 * *Quacunque die territus fuero, ego in te confidam.*

תרגום

12 אִתְרַגּוּשְׁתָּא בְּמִצְעָהּ וְלָא עָדֵי מִפַּלְטִיּוּתָהּ שְׁקָרָא וּנְכִילוּ׃ 13 אֲרוּם לָא בְעָל דְּבָבָא יְקַל יָתִי וְאֶסְוַבַּר וְלָא מְסַנְאִי עֲלַי אִתְרַבְרַב וְאֶשְׁתְּמַר מִנֵּהּ׃ 14 וְאַתְּ אֱנָשִׁי תְּחוֹפָל בַּר נַשׁ דְּתַמְיִי לִי וּמְהוֹדַע חַכְמְתָא יָתִי׃ 15 דִּי כַחֲדָא נִתְדִּיז רָזָא בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָי נְהַלֵּךְ בְּסַרְהוּבְיָא׃ 16 יְחֵיבְנוּן דִּין דְּקִטוֹל וְיִגְזוֹר עֲלֵיהוֹן כִּישָׁא לְדוֹאֵג וַאֲחִיתוֹפֶל יַחֲתוֹן לִשְׁיוֹל כַּד אִנּוּן חַיִּין אֲרוּם בִּישִׁין בְּמִדּוֹרֵיהוֹן בְּגוֹפֵיהוֹן׃ 17 אֲנָא קֳדָם אֱלָהָא אֲצַלֵּי וּמֵימְרָא דַיְיָי יְפָרוֹק יָתִי׃ 18 בְּרַמְשָׁא וּבְצַפְרָא וּבְטִיהֲרָא אֲצַלֵּי וְאֶרְגּוֹשׁ וְיִשְׁמַע קָלִי׃ 19 פְּרַק בִּשְׁלָם נַפְשִׁי דְּלָא לְמִקְרַב בִּישׁ לְוָתִי אֲרוּם בִּסְגִיעִין עַקְתִין הֲוָה מֵימְרֵהּ בְּסַעֲדִי׃ 20 יִשְׁתְּמַע קֳדָם אֵל וְיִקְבֵּל מִנְהוֹן וְיָתֵב שְׁמַיָּא לְעָלְמַיָּא מְלַקַּדְמִין וְרַשִׁיעַיָּא דְּלָא מְהַשְׁנָיִן אוֹרַחָתְהוֹן בִּישָׁא וְלָא דָחֲלִין מִן קֳדָם אֱלָהָא׃ 21 אוֹשִׁיט יְדוֹי בְּאֱנָשֵׁי שְׁלָמֵיהּ אַפִּיס קְיָמֵהּ׃ 22 שְׁעִיעָן מִלַּקַּדְמִין וְרַשִׁיעַיָּא דְּלָא מְהַשְׁנָיִן אוֹרַחָתְהוֹן בִּישָׁא וְלָא דָחֲלִין מִן קֳדָם אֱלָהָא׃ יַתִּיר מִשְׁמָן דְּגוּבְנִין מִלֵּי פֻּמֵּיהּ וְחֵיךְ זֵינֵי קְרָבָא לִבֵּהּ רַכִּיכִין מִלּוֹי יַתִּיר מִמְּשַׁח דְּפוּטְכִין וְהִנּוּן מוּרְנִין דְּקִטוֹל׃ 23 טְלוֹק עַל יְיָ סִבְרָךְ וְהוּא יְזוּן יָתָךְ לָא יִתֵּן לְעָלַם חִסְרָנָא לְצַדִּיקָא׃ 24 וְאַנְתְּ בְּמֵימְרָךְ אֱלָהָא תּוֹחֵיתְ יָתְהוֹן לְגֵהִנָּם עֲמִיקָתָא נַבְרֵי מָרֵי קְטוֹל וּנְכִילוּ לָא יֶחְמוּן פַּלְגוּת יוֹמֵיהוֹן וַאֲנָא אֶהְרֵיז בְּמֵימְרָךְ׃

נו

1 לְשַׁבָּחָא עַל כְּנִישְׁתָּא דְּמִתְיְלָא לְיוֹנְתָא שְׁתִיקוּתָא בְּעִידָן דְּמִתְרַחֲקִין מִקְּרִיוֹהִי וְחָזְרִין וּמְשַׁבְּחִין לְמֵימְרֵי עָלְמָא הֵיךְ דָּוִד מַכִּיךְ וּשְׁלִים כַּד אַחֲדוּ יָתֵהּ פְּלִשְׁתָּאֵי בְּגַת׃ 2 חוּס עֲלַי אֱלָהָא אֲרוּם שַׁפְיָנִי תְּחוֹתוֹי יָתֵבִי גִּתָּאָה גְּבַר חַיָּב כָּל יוֹמָא סְגִיאָא יְדַחֲקָנַנִי׃ 3 שַׁפְיָן גַּרְמֵי סָעִיקִי כָּל יוֹמָא אֲרוּם סְגִיעִין מְגִיחִין לִי אֱלָהָא עִילָּאָה דִּי בָּרְסַיָּה בִּמְרוֹמָא׃ 4 יוֹמָא דְּאֶדְחַל אֲנָא עֲלָךְ אֶתְרְחִיץ׃

12 * Et iniuſtitia. Et non defecit de plateis
eius vſura & dolus. 13 * Quoniã ſi inimi-
13 cus maledixiſſet mihi, ſuſtinuiſſem vti-
que: Et ſi is qui oderat me, ſuper me ma-
gna locutus fuiſſet, abſcondiſſem me for-
ſitan ab eo. 14 * Tu verò homo vnanimis,
14 dux meus & notus meus: 15 * Qui ſimul me-
15 cum dulces capiebas cibos, in domo Dei
ambulauimus in conſenſu.

16 * Veniat iam mors ſuper illos, & deſcen-
16 dant in infernum viuentes. Quoniam ne-
quitiæ in habitaculis eorũ in medio eorũ.

17 * Ego * ad Deum clamaui, & Dominus
*autem *ſalmabis 18 * exaudiuit me. * Veſperè & manè, & me-
ridie narrabo & annunciabo, & exaudiet
vocẽ meam. 19 * Redimet in pace animam
19 meam ab his qui appropinquant mihi,
quoniam inter multos erant mecum.

20 * Exaudiet Deus & humiliabit illos, qui
20 eſt ante ſecula. Non enim eſt illis commu-
tatio, quoniam non timuerunt Deum.

21 * Extendit manum ſuam in retribuen-
21 do. Contaminauerunt teſtamentum eius.

22 * Diuiſi ſunt ab ira vultus eius, & * ap-
*appro-pinquauit cor illius *eius 22 propinquauerunt corda eorum. Molliti
ſunt ſermones * eorum ſuper oleum, & ipſi
ſunt iacula. 23 * Iacta ſuper Dominum cu-
23 ram tuam, & ipſe te enutriet; non dabit in
æternum fluctuationem iuſto.

24 * Tu verò Deus deduces eos in puteum
24 interitus. Viri ſanguinum & doloſi non
dimidiabũt dies ſuos, ego autem Domine
ſperabo in te.

1 * In finem pro populo qui à ſanctis lon
1 gè factus eſt Dauid in tituli inſcri-
ptione cùm tenuerunt eum Allo-
1. Reg. 21.d phyli in Geth. PSAL. LV.

Inf. 56. 2 MIſerere mei Deus, quoniam conculca-
uit me homo, tota die impugnans tri
3 bulauit me. 3 * Conculcauerunt me inimi-
ci mei tota die, quoniam multi bellantes
* Ab altitudine dei ti-meb 4 aduerſum me * ab altitudine. 4 * Die non
timebo, ego verò ſperabo in te.

12 * καὶ ἀδικία. Ⓒ οὐκ ἐξέλιπεν ἐκ τῶν πλατειῶν αὐτῆς
13 τόκος Ⓒ δόλος. * ὅτι εἰ ὁ ἐχθρός ὠνείδιστέ με, ἐστήνε-
γκα ἄν. καὶ εἰ ὁ μισῶν με ἐπ' ἐμὲ ἐμεγαλορρημόνησεν,
ἐκρύβην ἂν ἀπ' αὐτοῦ.
14 * σὺ δὲ ἄνθρωπε ἰσόψυχε, ἡγεμών μου Ⓒ γνωστέ μου,
15 * ὃς ἅμα σαυτῷ ἐγλύκαινάς μοι ἐδέσματα, ἐν τῷ οἴκῳ
τοῦ θεοῦ ἐπορεύθημεν ἐν ὁμονοίᾳ.
16 * ἐλθέτω δὴ θάνατος ἐπ' αὐτούς, καὶ καταβήτωσαν εἰς
ᾅδου ζῶντες. ὅτι πονηρία ἐν ταῖς παροικίαις αὐτῶν ἐν μέ-
17 σῳ αὐτῶν. * ἐγὼ πρὸς τὸν θεὸν ἐκέκραξα, Ⓒ ὁ κύριος
εἰσήκουσέ μου.
18 * ἑσπέρας καὶ πρωΐ Ⓒ μεσημβρίας διηγήσομαι καὶ
ἀπαγγελῶ, Ⓒ εἰσακούσεται τῆς φωνῆς μου.
19 * λυτρώσεται ἐν εἰρήνῃ τὴν ψυχήν μου ἀπὸ τῶν ἐγγι-
ζόντων μοι, ὅτι ἐν πολλοῖς ἦσαν σὺν ἐμοί.
20 * εἰσακούσεται ὁ θεὸς Ⓒ ταπεινώσει αὐτούς, ὑπάρχων
πρὸ τῶν αἰώνων. ἀγαρ ἐστιν αὐτοῖς ἀντάλλαγμα, ὅτι
οὐκ ἐφοβήθησαν τὸν θεόν.
21 * ἐξέτεινε τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐν τῷ ἀποδιδόναι. ἐβεβή-
λωσαν τὴν διαθήκην αὐτοῦ.
22 * διεμερίσθησαν ἀπὸ ὀργῆς τοῦ προσώπου αὐτοῦ, Ⓒ ἤγγι-
σαν αἱ καρδίαι αὐτῶν. ἠπαλύνθησαν Ⓓ λόγοι αὐτῶν
ὑπὲρ ἔλαιον, Ⓒ αὐτοί εἰσι βολίδες.
23 * ἐπίρριψον ἐπὶ κύριον τὴν μέριμνάν σου, Ⓒ αὐτός
σε διαθρέψει, οὐ δώσει εἰς τὸν αἰῶνα σάλον τῷ δικαίῳ.
24 * σὺ δὲ ὁ θεὸς καταξεις αὐτοὺς εἰς φρέαρ διαφθορᾶς.
ἄνδρες αἱμάτων Ⓒ δολιότητος οὐ μὴ ἡμισύσωσι τὰς ἡμέ-
ρας αὐτῶν· ἐγὼ δὲ κύριε ἐλπιῶ ἐπὶ σέ.

1 * Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τοῦ λαοῦ τοῦ ἀπὸ τῶν ἁγίων με-
μακρυμμένου τῷ δαυὶδ εἰς στηλογραφίαν ὁπότε
ἐκράτησαν αὐτὸν Ⓓ ἀλλόφυλοι ἐν γέθ.

νε.

2 * Ἐλέησόν με ὁ θεός, ὅτι κατεπάτησέ με ἄνθρωπος,
ὅλην τὴν ἡμέραν πολεμῶν ἔθλιψέ με.
3 * κατεπάτησάν με Ⓓ ἐχθροί μου ὅλην τὴν ἡμέραν,
ὅτι πολλοὶ Ⓓ πολεμοῦντές με ἀπὸ ὕψους.
4 * ἡμέρας οὐ φοβηθήσομαι, ἐγὼ δὲ ἐλπιῶ ἐπὶ σέ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[11] Tumultus in medio eius eſt: non diſcedit de platea eius mendacium & fraus. [13] Quoniam aduerſarius meus ignominia non affi-
ciet me, vt ſuſtineam; nec oſor meus ſuper me magnificabit ſeſe vt abſcondar ab eo. [14] Et tu Achitophel homo ſimilis mihi, præceptor
qui docuiſti me, ac notam reddis mihi ſapientiam. [15] Simul enim inibimus lætum ſecretum: in domo ſanctuarij Domini ambulabimus
cum feſtinatione. [16] Reos peraget eos iudicium mortis, & malum Doeg & Achitophel ſententiam feret aduerſum ipſos: deſcendent in in-
fernum viuentes, quoniam mala *ſunt* in tabernaculis eorum, in corporibus eorum. [17] Ego coram Deo orabo; & verbum Domini re-
dimet me. [18] Veſperè & manè, & in meridie orabo, & ſtrepitum edam, & exaudiet vocem meam. [19] Redemit in pace animam meam
ne accederet ad me malum, quoniã in multis afflictionibus fuit Verbum eius in adiutorium meum. [20] Audietur coram Deo, & accipiet
ab eis: ac ſedebit in cœlis in ſecula *vt* à principio: peccatores autem qui non mutant viam ſuam peſſimam, nec reuerentur conſpectum Dei,
peribunt. [21] Extendit manus ſuas in homines pacis ſuæ: prophanauit pactum ſuum. [22] Leniora quàm pinguedo caſeorum ſunt verba
oris eius, & ſicut arma bellica cor eius: teneriora verba eius ſunt vnctione pinguedinum; at ipſa ſunt ſpicula occiſionis. [23] Proijce ſuper
Dominum ſpem tuam, & ipſe nutriet te, nec dabit in perpetuum egeſtatem iuſto. [24] Et tu in verbo tuo Deus deturbabis eos in ge-
hennam profundam homines auctores interfectionis & doli: non videbunt dimidium dierum ſuorum: ego verò ſperabo in verbo tuo.

[1] Ad laudandum pro Eccleſia, quæ ſimilatur columbæ ſilentij, in tempore quo elongati ſunt à ciuitatibus ſuis: ſed reuerſi laudant au-
ctorem mundi, ſicut Dauid contritus & perfectus; quando tenuerunt eum Paleſtini in Gath. PSAL. LVI.

MIſerere mei Deus, quoniã conculcauit me ex incolis Gath, homo ſceleratus: tota die bellator opprimet me. [3] Cõculcant oſſa mea
moleſtatores mei tota die, quoniã multi pugnant contra me, Deus altiſſime, cuius ſedes eſt in excelſo. [4] Die qua timuero, ego in te
confidam.

5 * בֵּאלֹהִים אֲהַלֵּל דְּבָרוֹ בֵּאלֹהִים בָּטַחְתִּי לֹא
אִירָא מַה־יַּעֲשֶׂה בָשָׂר לִי׃
6 * כָּל־הַיּוֹם דְּבָרַי יְעַצֵּבוּ עָלַי כָּל־מַחְשְׁבֹתָם
לָרָעָה׃
7 * יָגוּרוּ יִצְפְּנוּ הֵמָּה עֲקֵבַי יִשְׁמֹרוּ כַּאֲשֶׁר
קִוּוּ נַפְשִׁי׃
8 * עַל־אָוֶן פַּלֵּט־לָמוֹ בְּאַף עַמִּים הוֹרֵד
אֱלֹהִים׃
9 * נָדִי סָפַרְתָּה אָתָּה שִׂימָה דִמְעָתִי בְנֹאדֶךָ
הֲלֹא בְסִפְרָתֶךָ׃
10 * אָז יָשׁוּבוּ אוֹיְבַי אָחוֹר בְּיוֹם אֶקְרָא זֶה־
יָדַעְתִּי כִּי־אֱלֹהִים לִי׃
11 * בֵּאלֹהִים אֲהַלֵּל דָּבָר בַּיהוָה אֲהַלֵּל דָּבָר׃
12 * בֵּאלֹהִים בָּטַחְתִּי לֹא אִירָא מַה־יַּעֲשֶׂה
אָדָם לִי׃
13 * עָלַי אֱלֹהִים נְדָרֶיךָ אֲשַׁלֵּם תּוֹדוֹת לָךְ׃
14 * כִּי הִצַּלְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת הֲלוֹא רַגְלַי מִדֶּחִי
לְהִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי אֱלֹהִים בְּאוֹר הַחַיִּים׃

נז

1 * לַמְנַצֵּחַ אַל־תַּשְׁחֵת לְדָוִד
מִכְתָּם בְּבָרְחוֹ מִפְּנֵי־שָׁאוּל בַּמְּעָרָה׃
2 * חָנֵּנִי אֱלֹהִים חָנֵּנִי כִּי בְךָ חָסָיָה נַפְשִׁי וּבְצֵל־
כְּנָפֶיךָ אֶחְסֶה עַד־יַעֲבָר הַוּוֹת׃
3 * אֶקְרָא לֵאלֹהִים עֶלְיוֹן לָאֵל גֹּמֵר עָלָי׃
4 * יִשְׁלַח מִשָּׁמַיִם וְיוֹשִׁיעֵנִי חֵרֵף שֹׁאֲפִי סֶלָה׃
יִשְׁלַח אֱלֹהִים חַסְדּוֹ וַאֲמִתּוֹ׃
5 * נַפְשִׁי בְּתוֹךְ לְבָאִם אֶשְׁכְּבָה לֹהֲטִים בְּנֵי־
אָדָם שִׁנֵּיהֶם חֲנִית וְחִצִּים וּלְשׁוֹנָם חֶרֶב חַדָּה׃
6 * רוֹמָה עַל־הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים עַל כָּל־הָאָרֶץ
כְּבוֹדֶךָ׃

PSALTERIVM. Tranſlat.B.Hierony.

5 * *In Deo laudabo verbum eius, in Deo ſperaui, non timebo quid faciat caro mihi.*
6 * *Tota die ſermonibus me affligebant, contra me omnes cogitationes eorum in malum.*
7 * *Congregabuntur abſconditè, plantas meas obſeruabunt expectantes animam meam.*
8 * *Quia nullus eſt ſaluus in eis: in furore populos detrahes Deus.*
9 * *Secretiora mea numeraſti: pone lachrymam meam in conſpectu tuo, ſed non in narratione tua.*
10 * *Tunc conuertentur inimici mei retrorſum in quacunque die inuocauero: hoc ſcio quia Deus meus es.*
11 * *In Deo laudabo verbum, in Domino prædicabo ſermonem.*
12 * *In Deo ſperabo, non timebo quid faciat mihi homo.*
13 * *In me ſunt Deus vota tua, reddam gratiarum actiones tibi.*
14 * *Quia eripuiſti animam meam de morte, & pedes meos de lapſu, vt ambulem coram Deo in lumine viuentium.*

1 * *Victori vt non diſperdas Dauid humilem & ſimplicem, quando fugit à facie Saul in ſpelunca.*

PSAL. LVII.

2 *MIſerere mei Deus, miſerere mei, quoniam in te ſperat anima mea; & in vmbra alarum tuarum ſperabo, donec tranſeant inſidiæ.*
3 * *Inuocabo Deum altiſſimum, Deum vltorem meum.*
4 * *Mittet de cælo & ſaluabit me, exprobrabit tõculcantibus me. Semper. mittet Deus miſericordiam ſuam & veritatem ſuam.*
5 * *Anima mea in medio leonum dormiuit ferocientium: filij hominum, dentes eorum lanceæ & ſagittæ, & lingua eorum gladius acutus.*
6 * *Exaltare ſuper cælos Deus, in omni terra gloria tua.*

תרגום

5 בְּמֵימְרֵהּ דֵּאֱלָהָא אֲשַׁבַּח בְּמֵימְרֵהּ דֵּאֱלָהָא אִתְרְחֵצַת לָא אֶדְחַל מָה יַעְבֵּד בִּשְׂרָא לִי׃ 6 כָּל יוֹמָא מְטוּלְתִּי טָרְחַן עֲלַי כָּל
מַחְשָׁבָתְהוֹן לְבִישׁ׃ 7 יִכְנְשׁוּן וְיִטְשׁוּן הִינּוּן אִסְתְּרֵי יְסַמְּרוּן הֵיכְמָה דְּמִתְּינוּ עֲבָדוּ לְנַפְשִׁי׃ 8 עַל שִׁקְרָא דְּבִידֵיהוֹן רוֹקֵן יַתְהוֹן סַנְכֵּיהוֹן
בִּרְגוּשׁ עַמְמַיָּא תְּמַסְכֵּן אֱלָהָא׃ 9 יוֹמֵי טַלְטוּלִי מְנֵיתָא אַתְּ שַׁוִּי דִּמְעָתִי בְּזִיקָךְ הֲלָא סְכוּם עוֹלְבָנִי בְּחִשְׁבָּנָךְ׃ 10 הַבְּכֵן יְהוּבוּן בַּעֲלֵי דְּבָבִי
מַחֲזֵרִי קָבֵל קֳדָמַי בְּיוֹמָא דַּאֲצַלֵּי דֵּין יְדַעְתָּ אֲרוּם אֱלָהָא אֲשַׁבַּח בְּמֵימְרֵהּ׃ 11 בְּמֵימְרֵהּ דֵּאֱלָהָא אֲשַׁבַּח בְּמֵימְרֵהּ דַּרְחֵמִין דַּיְיָי אֲשַׁבַּח
בְּמֵימְרֵהּ׃ 12 בְּמֵימְרֵהּ אֱלָהָא סְבִרֵת לָא אֶדְחַל מָה יַעְבֵּד בַּר נַשׁ לִי׃ 13 עֲלַי קַבֵּלֵת אֱלָהָא נִדְרָיִךְ אֲשַׁלֵּם קָרְבָּנִי תּוֹדָן קָדָמָךְ׃ 14 אֲרוּם
פַּצֵיתָא נַפְשִׁי מִקְטוֹל הֲלָא רַגְלַי מְנָקוֹפָא לְמְהַלְכָא קֳדָם יְיָ בְּנְהוֹר חַיָּיא׃

נז

1 לְשַׁבָּחָא עַל עָקָא בְּזִמְנָן דַּאֲמַר עַל יַד דָּוִד לָא תְחַבֵּל אִתְאֲמַר עַל יַד מַכִּיךְ וּשְׁלִים בְּמָעֳרְקֵהּ מִן קֳדָם שָׁאוּל בְּאִסְפִּלְיָא׃
2 חוּס עֲלַי אֱלָהָא חוּס עֲלַי אֲרוּם בְּמֵימְרָךְ אִיתְרְחֲצַת נַפְשִׁי וּבְטֵלַל שְׁכִינְתָךְ אֶהֵי רָחִץ עַד דְּיַעְבַּר אִתְרַגּוּשָׁא׃
3 אֲצַלֵּי קֳדָם אֱלָהָא עִילָאָה לְתַקִּיפָא דְּמִסְיַּם עֲכוֹבוֹהִי לְמִגְמַר בְּפוּם אִסְפִּלְיָא עִזְלָא אַמְטוּלְתִּי׃
4 יְזַמֵּן מַלְאֲכֵיהּ מִשְׁמֵי מְרוֹמָא וְיִפְרְקִנַנִי חֲסַד שָׁאֲפִי לְעָלְמַיָּא יְשַׁדַּר אֱלָהָא טוּבֵיהּ וְקוּשְׁטֵהּ׃
5 נַפְשִׁי חָדְיָא כַּד בְּמֶצַע שַׁלְהוֹבִין אָדְמִין כְּדַבְּיָנֵי גוּמְרַיָּא דְּמִלַּהֲטִין בְּנֵי נָשָׁא וְכֵיהוֹן הֵין מוֹרְנֵיתָא וְגִרְיִן וְלִישָׁנְהוֹן הֵין סַיְפָא
חֲרִיפְתָּא׃ 6 אִתְרוֹמַם עַל מַלְאֲכֵי שְׁמַיָּא אֱלָהָא עַל כָּל יָתְבֵי אַרְעָא אַיְקָרָךְ׃

5 * In Deo laudabo sermones meos, in Deo speraui, non timebo, quid faciet mihi caro? 6 * Tota die verba mea execrabantur; aduersum me omnes cogitationes eorum in malum. 7 * Inhabitabunt & abscondent, ipsi calcaneum meum obseruabunt. Sicut sustinuerunt animam meam:

8 * Pro nihilo saluos facies illos, in ira populos confringes.

9 * Deus vitã meam annunciaui tibi, posuisti lachrymas meas in conspectu tuo, sicut & in promissione tua.

10 * Conuertentur inimici mei retrorsum in quacunque die inuocauero te: ecce cognoui quoniam Deus meus es tu.

11 * In Deo laudabo verbum, in Domino laudabo sermonẽ. 12 * In Deo speraui, non timebo, quid faciet mihi homo?

13 * In me *Deus vota*, quæ reddam laudationis tuæ.

14 * Quoniam eripuisti animam meam de morte, oculos meos à lachrymis, & pedes meos de lapsu. *Placebo coram Domino, in lumine viuentium.

1 * In finem ne disperdas Dauid in tituli inscriptione, cùm ipse fugeret à facie Saul in speluncam.

PSAL. LVI.

2 MIserere mei Deus, miserere mei, quoniã in te confidit anima mea. Et in vmbra alarum tuarum sperabo, donec transeat iniquitas. 3 * Clamabo ad Deum altissimum, Deum qui bene fecit mihi.

4 * Misit de cælo & liberauit me: dedit in opprobrium conculcantes me. Misit Deus misericordiam suam & veritatem suam.

5 * Et eripuit animam meam de medio catulorum leonum, dormiui cõturbatus. Filij hominum dentes eorum arma & sagittæ, & lingua eorum gladius acutus.

6 * Exaltare super cælos Deus, & in omni terra gloria tua.

5 * ἐν τῷ θεῷ ἐπαινέσω τοὺς λόγους μου, ἐπὶ τῷ θεῷ ἤλπισα, οὐ φοβηθήσομαι, τί ποιήσει μοι σαρξ;

6 * ὅλην τὴν ἡμέραν τοὺς λόγους μου ἐδελύσσοντο, καὶ ἐμοὶ πάντες ⓐ διαλογισμοὶ αὐτῶν εἰς κακόν.

7 * παροικήσουσι καὶ κατακρύψουσιν, αὐτοὶ τὴν πέρναν μου φυλάξουσι. καθάπερ ὑπέμειναν τὴν ψυχήν μου.

8 * ὑπὲρ τοῦ μηθενὸς σώσεις αὐτούς, ἐν ὀργῇ λαοὺς κατάξεις.

9 * ὁ θεὸς τὴν ζωήν μου ἐξήγγειλά σοι, ἔθου τὰ δάκρυά μου ἐνώπιόν σου, ὡς καὶ ἐν τῇ ἐπαγγελίᾳ σου.

10 * ἐπιστρέψουσιν ⓐ ἐχθροί μου εἰς τὰ ὀπίσω· ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλέσωμαί σε· ἰδοὺ ἔγνων ὅτι θεός μου εἶ σύ.

11 * ἐπὶ τῷ θεῷ αἰνέσω ῥῆμα, ἐπὶ τῷ κυρίῳ αἰνέσω λόγον.

12 * ἐπὶ τῷ θεῷ ἤλπισα, οὐ φοβηθήσομαι, τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος;

13 * ἐν ἐμοὶ ὁ θεὸς εὐχαί, ἃς ἀποδώσω αἰνέσεώς σου.

14 * ὅτι ἐρρύσω τὴν ψυχήν μου ἐκ θανάτου, τοὺς ὀφθαλμούς μου ἀπὸ δακρύων, καὶ τοὺς πόδας μου ἀπὸ ὀλισθήματος. εὐαρεστήσω ἐνώπιον κυρίου, ἐν φωτὶ ζώντων.

1 * Εἰς τὸ τέλος μὴ διαφθείρῃς, τῷ δαυὶδ εἰς στηλογραφίαν, ἐν τῷ αὐτὸν ἀποδιδράσκειν ἀπὸ προσώπου σαὺλ εἰς τὸ σπήλαιον. νε.

2 * Ἐλέησόν με ὁ θεός, ἐλέησόν με, ὅτι ἐπὶ σοὶ πέποιθεν ἡ ψυχή μου. καὶ ἐν τῇ σκιᾷ τῶν πτερύγων σου ἐλπιῶ, ἕως οὗ παρέλθοι ἡ ἀνομία.

3 * κεκράξομαι πρὸς τὸν θεὸν τὸν ὕψιστον, τὸν θεὸν τὸν εὐεργετήσαντά με.

4 * ἐξαπέστειλεν ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἔσωσέ με, ἔδωκεν εἰς ὄνειδος τοὺς καταπατοῦντάς με. ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸ ἔλεος αὐτοῦ καὶ τὴν ἀλήθειαν αὐτοῦ.

5 * καὶ ἐρρύσατο τὴν ψυχήν μου ἐκ μέσου σκύμνων, ἐκοιμήθην τεταραγμένος. υἱοὶ ἀνθρώπων ⓐ ὀδόντες αὐτῶν ὅπλα καὶ βέλη, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν μάχαιρα ὀξεῖα.

6 * ὑψώθητι ἐπὶ τοὺς οὐρανοὺς ὁ θεός, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἡ δόξα σου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 In mensura iudicij Dei laudabo in verbo eius: in Deo speraui; non timebo quid faciat caro mihi. 6 Tota die mei causa laborant contra me omnes eorum cogitationes in malum. 7 Congregabuntur & abscondentur; ipsi plantas meas obseruabunt; sicut expectauerunt, sic fecerunt animæ meæ. 8 Propter falsitatem quæ est in manibus eorum, euacua eos à diuitijs suis: in furore ad paupertatem adiges populos Deus. 9 Dies vagationis meæ numerasti tu, pone lachrymam meam in vtre tuo: nónne summa miseriæ meæ in rationibus tuis? 10 Tunc reuertentur hostes mihi infensi, vertentes ceruicem coram me qua die inuocauero: hoc noui, nempe Deum mihi auxilio futurũ. 11 In mensura iudicij Dei laudabo in verbo eius, in metro miserationum Domini laudabo in verbo eius. 12 In verbo Dei speraui; non timebo quid faciat filius hominis mihi. 13 In me recepi Deus vota tua, reddam sacrificia confessionum coram te.

14 Quoniam liberasti animam meam de morte; sed & pedes meos à lapsu, vt incedam coram Domino in lumine viuorum.

1 Ad laudandum pro molestia, tempore quo dixit Dauid, ne destruas, dictum est per manum Dauidis humilis & perfecti, dum fugeret ab aspectu Saulis in speluncam. PSAL. LVII.

2 MIserere mei Deus, miserere mei, quia in verbo tuo sperauit anima mea, & in vmbra maiestatis tuæ confidam, donec transeat tumultus. 3 Orabo coram Deo altissimo & forti, qui accersiuit araneam, vt perficeret in ore speluncæ telam propter me.

4 Aptabit angelum suum de cælis altissimis, & saluum me faciet, opprobrio afficiens conculcantem me in æternum: mittet Deus bonitatem suam & veritatem suam. 5 Anima mea acuitur tanquam in medio flammarum, dormiam tanquam inter carbones, quos succendunt filij hominis, quorum dentes sunt sicut lancea & sagittæ, & linguæ eorum sicut ensis acutus.

6 Exaltare super angelos cælorum Deus; super omnes habitatores terræ gloria tua.

7 * רָשְׁתּ֣וּ הֵכִ֣ינוּ לְפְעָמַ֑י כָּפַ֥ף נַ֝פְשִׁ֗י כָּרוּ֩ לְפָנַ֨י
שִׁיחָ֥ה נָפְל֗וּ בְּתוֹכָ֥הּ סֶֽלָה׃
8 * נָכ֣וֹן לִבִּ֣י אֱלֹהִ֑ים נָכ֥וֹן לִ֝בִּ֗י אָשִׁ֥ירָה וַאֲזַמֵּֽרָה׃
9 * עוּרָ֣ה כְבוֹדִ֑י עוּרָ֥ה הַ֝נֵּ֗בֶל וְכִנּ֥וֹר אָעִ֥ירָה שָֽׁחַר׃
10 * אוֹדְךָ֣ בָ֭עַמִּים אֲדֹנָ֑י אֲ֝זַמֶּרְךָ֗ בַּלְאֻמִּֽים׃
11 * כִּי־גָ֣דַל עַד־שָׁמַ֣יִם חַסְדֶּ֑ךָ וְעַד־שְׁחָקִ֥ים
אֲמִתֶּֽךָ׃
12 * רוֹמָ֣ה עַל־שָׁמַ֣יִם אֱלֹהִ֑ים עַ֖ל כָּל־הָאָ֣רֶץ
כְּבוֹדֶֽךָ׃

נח

1 * לַמְנַצֵּ֣חַ אַל־תַּשְׁחֵ֣ת לְדָוִ֣ד מִכְתָּ֑ם׃
2 * הַאָמְנָ֣ם אֵ֭לֶם צֶ֣דֶק תְּדַבֵּר֑וּן מֵישָׁרִ֥ים תִּשְׁפְּטוּ
3 בְנֵ֖י אָדָֽם׃ * אַף־בְּלֵ֣ב עוֹלֹ֣ת תִּפְעָל֑וּן בָּאָ֥רֶץ
חֲמַס־יְדֵיכֶ֥ם תְּפַלְּסֽוּן׃
4 * זָ֭רוּ רְשָׁעִ֣ים מֵרָ֑חֶם תָּ֝עוּ֗ מִבֶּ֥טֶן דֹּבְרֵי־כָֽזָב׃
5 * חֲמַ֣ת־לָ֭מוֹ כִּדְמ֣וּת חֲמַת־נָ֑חָשׁ כְּמוֹ־פֶ֥תֶן חֵ֝רֵ֗שׁ
יַאְטֵ֥ם אָזְנ֑וֹ׃
6 * אֲשֶׁ֤ר לֹא־יִשְׁמַ֣ע לְקוֹל֮ מְלַחֲשִׁ֪ים חוֹבֵ֫ר
חֲבָרִ֥ים מְחֻכָּֽם׃
7 * אֱלֹהִ֗ים הֲרָס־שִׁנֵּ֥ימוֹ בְּפִ֑ימוֹ מַלְתְּע֖וֹת
כְּפִירִ֣ים נְתֹ֖ץ יְהוָֽה׃
8 * יִמָּאֲסוּ֮ כְּמ֪וֹ־מַ֫יִם יִתְהַלָּ֥כוּ לָ֑מוֹ יִדְרֹךְ֥ חִ֝צָּ֗יו כְּמוֹ
9 יְתֻמָּלֽוּ׃ * כְּמוֹ֮ שַׁבְּל֪וּל תָּ֫מֵ֥ס יַהֲלֹ֥ךְ נֵ֑פֶל אֵ֖שֶׁת
בַּל־חָ֣זוּ שָֽׁמֶשׁ׃
10 * בְּטֶ֤רֶם יָבִ֨ינוּ סִ֭ירֹתֵיכֶם אָ֑טָד כְּמוֹ־חַ֥י כְּמוֹ־
חָ֝רוֹן יִשְׂעָרֻֽנּוּ׃
11 * יִשְׂמַ֣ח צַ֭דִּיק כִּי־חָ֣זָה נָקָ֑ם פְּעָמָ֥יו יִרְחַ֥ץ בְּ֝דַ֗ם
הָרָשָֽׁע׃
12 * וְיֹאמַ֥ר אָ֝דָ֗ם אַךְ־פְּרִ֥י לַצַּדִּ֑יק אַ֥ךְ יֵ֝שׁ־אֱלֹהִ֗ים
שֹׁפְטִ֥ים בָּאָֽרֶץ׃

PSALTERIVM. Translat.B.Hieron.

7 * *Rete parauerunt gressibus meis ad incuruandam animam meam, foderunt ante me foueam, ceciderunt in medium eius. Semper.*
8 * *Paratum cor meum Deus, paratum cor meum, cantabo & psallam.*
9 * *Surge gloria mea, surge psalterium & cithara: surgam manè.*
10 * *Confitebor tibi in populis Domine, cantabo tibi in gentibus.*
11 * *Quia magna vsque ad cælos misericordia tua, & vsque ad nubes veritas tua.*
12 * *Exaltare super cælos Deus, in omni terra gloria tua.*

1 * *Victori vt non disperdas Dauid humilem & simplicem.*

PSAL. LVIII.

2 * *Si verè vtique iustitiam loquimini, recta iudicate filij hominum.*
3 * *Etenim in corde iniquitates operamini, in terra iniquitates manuum vestrarum appendite.*
4 * *Alienati sunt peccatores à vulua, errauerunt ab vtero loquentes mendacium.*
5 * *Furor eorum sicut furor serpentis; sicut reguli surdi obturantis aurem suam.*
6 * *Vt non audiat vocem murmurantium, nec incantatoris incantationes callidas.*
7 * *Deus excute dentes eorum ex ore eorum: molares leonum confringe Domine.*
8 * *Dissoluantur quasi aquæ quæ defluunt: intendit arcum suum donec conterantur.*
9 * *Quasi vermis tabefactus pertranseant, quasi abortiuum mulieris quod non vidit Solem.*
10 * *Antequàm crescant spinæ vestræ in rhamnum; quasi viuentes quasi ira tempestas rapiet eos.*
11 * *Lætabitur iustus cùm viderit vltionẽ: pedes suos lauabit in sanguine impij.*
12 * *Et dicet homo, Verè fructus est iusto, verè est Deus iudicans in terra.*

תרגום

7 מְצָדָתָא אַתְקִנוּ לְאַסְחָרֵי כָּאִף נַפְשִׁי כָּרוּ קֳדָמַי שִׁיחָה נְפַלוּ בְּמִצְעָהּ לְעָלְמִין׃ 8 מְכָנָן לִבִּי לְאוֹרָיְתָךְ יְיָ מְכָנָן לִבִּי בְּדַחֲלָתָךְ אֲשַׁבַּח
וַאֲזַמֵּר׃ 9 אִתְעַר אִיקָרִי אִתְעַר לְשַׁבָּחָא עַל פּוּם נְבָלָא וְכִנָּרָא אֶתְעַר לְצַלּוֹתָא דְקֻרְיָץ׃ 10 אוֹדֵי קֳדָמָךְ בְּעַמְמַיָּא יְיָ אֲשַׁבְּחִנָּךְ בְּאֻמַּיָּא׃
11 אֲרוּם רַב עַד צֵית שְׁמַיָּא טוּבָךְ וְעַד שְׁחָקֵי קוּשְׁטָךְ׃ 12 אִתְרוֹמַם עַל מַלְאֲכֵי שְׁמַיָּא אֱלָהָא וְעַל כָּל יַתְבֵי אַרְעָא אִיקָרָךְ׃

נח

1 לְשַׁבְּחָא עַל עָקְתָא בְּזִמְנָן דַּאֲמַר דָּוִד לָא תְחַבֵּל עַל יַד דָּוִד מַכִּיךְ וּשְׁלִים׃ 2 הָא בְרַם בְּקִשְׁטָא שְׁתִקִין צַדִּיקֵי בְּעִדָּן מַצוּ חֲמֵי לְכוֹן
דְּצַדְּקָתָא תְּמַלְּלוּן תְּרִיצוּתָא תְּדִינוּן יַת בְּנֵי נָשָׁא׃ 3 אוּף רְשִׁיעֵי מָה דַּיִן בְּלִבָּא עֲלָא חַיָּבִין בְּאַרְעָא חֲטוֹף יְדֵיכוֹן יְתָקְפוּן׃
4 אִתְעַבְדוּ נָכְרָאִין רְשִׁיעַיָּא מִן מֵעָא תָּעוּ מִבְּרִיסָא מְמַלְלֵי כַּדְבוּבָא׃ 5 אִירְסָא לָהוֹן הֵיךְ גַּוָּן אִירְסָא דְחָוְיָא הֵיךְ חִרְמָתָא חֲרָשָׁא
דְּמִטַּמְטֵם אָדְנֵיהּ׃ 6 דְּלָא מְקַבֵּל לְקַל מְלֵי חֲרָשַׁיָּא אֲסָרֵי נְחָשִׁין וּמִן רְשׁוּנֵי רָשָׁן הוּא חַכִּים׃ 7 אֱלָהָא חְרַע כַּפֵּיהוֹן בְּפוּמְהוֹן וְכֵבֵי
בְּנֵי אַרְיָוָן תְּהַרַּע יְיָ׃ 8 יְתֵמְסוּן בְּחוּבֵיהוֹן הֵיךְ מַיָּא יְזָלוּן לְהוֹן אַנְגִיד אֲרוֹהִי אַמְטוֹלְהוֹן וִיהוֹן מְתָגְזְרִין׃
9 הֵיךְ זְחִיל תִּיבְלָלָא דִּי מָאִים אוֹרְחֵהּ הֵיךְ נְפוּלָא וְאַשׁוּתָא דִּי סַמְיָן וְלָא חַמְיָן שִׁמְשָׁא׃ 10 עַד לָא יִתְעַבְּדוּן רְשִׁיעֵי רַכִּיבֵי אַקּוּשָׁן הֵיךְ
אַסָּרָא עַד דְּהִנּוּן רַטִּיבִין הֵיךְ בּוּסְרָא בְּעִלְעוֹלָא יְשֵׁיצִנּוּן׃ 11 יֶחְדֵּי צַדִּיקָא אֲרוּם חֲמָא פֻּרְעָנוּתָא מְנַהוֹן אִסְתְּוַרוּ יְשַׁזּוּג בַּאֲדָמָא דְּרָשִׁיעָא׃
12 וְיֵימְרוּן בְּנֵי נָשָׁא בְרַם אִית אֱגַר טָב לְצַדִּיקָיָא בְּרַם אִית אֱלָהָא דְּדִינְוְהִי מְתִיחִין בְּדָרֵי אַרְעָא׃

7 * Laqueum parauerunt pedibus meis, & incuruauerunt animam meam. Foderunt ante faciem meam foueam, & inciderunt in eam.

8 Inf. 107. * Paratũ cor meum Deus, paratum cor meum; cantabo & psalmum dicam in gloria mea. 9 * Exurge gloria mea, exurge psalterium & cithara: exurgam diluculo.

10 * Confitebor tibi in populis Domine, psalmum dicam tibi in gentibus.

11 * Quoniam magnificata est vsque ad cælos misericordia tua, & vsque ad nubes veritas tua. 12 * Exaltare super cælos Deus, & super omnem terram gloria tua.

1 * In finem Ne disperdas, Dauid in tituli inscriptione. PSAL. LVII.

2 SI verè vtique iustitiam loquimini, recta iudicate filij hominum.

3 * iniquitates * iniustitias * Et enim in corde * iniquitatem operamini in terra, * iniustitiã manus vestrę concinnant. 4 * Alienati sunt peccatores à vulua, errauerunt ab vtero, locuti sunt falsa. 5 * Furor illis secundùm similitudinem serpentis, sicut aspidis surdæ & obturantis aures suas.

6 * Quæ non exaudiet vocem incantantium, & venefici, * incantantis sapiẽte. quę incãtatur à

7 * Deus conteret dentes eorum in ore ipsorum; molas leonum confregit Dominus.

8 * Ad nihilum deuenient tanquam aqua decurrens; intendet arcum suum donec infirmentur. 9 * Sicut cera quæ fluit, auferentur; * cecidit ignis super eos, & non viderunt Solem. 10 * Priusquàm intelligerent spinæ vestræ rhamnum: sicut viuentes sicut in ira absorbet eos.

11 * Lætabitur iustus cùm viderit vindictam, manus suas lauabit in sanguine peccatoris. 12 * Et dicet homo, Si vtique est fructus iusto? vtique est Deus iudicans eos in terra.

7 * παγίδα ἡτοίμασαν τοῖς ποσί μου, καὶ κατέκαμψαν τὴν ψυχήν μου· ὤρυξαν ἔμπροσθέν μου βόθρον, καὶ ἐνέπεσον εἰς αὐτόν. διάψαλμα.

8 * ἑτοίμη ἡ καρδία μου ὁ θεός, ἑτοίμη ἡ καρδία μου, ἄσομαι καὶ ψαλῶ ἐν τῇ δόξῃ μου.

9 * ἐξεγέρθητι ἡ δόξα μου, ἐξεγέρθητι ψαλτήριον & κιθάρα, ἐξεγερθήσομαι ὄρθρου.

10 * ἐξομολογήσομαί σοι ἐν λαοῖς κύριε, ψαλῶ σοι ἐν ἔθνεσιν.

11 * ὅτι ἐμεγαλύνθη ἕως τῶν οὐρανῶν τὸ ἔλεός σου, & ἕως τῶν νεφελῶν ἡ ἀλήθειά σου.

12 * ὑψώθητι ἐπὶ τοὺς οὐρανοὺς ὁ θεός, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἡ δόξα σου.

1 * Εἰς τὸ τέλος, μὴ διαφθείρῃς, τῷ Δαυὶδ εἰς στηλογραφίαν. νζ.

2 * Εἰ ἀληθῶς ἄρα δικαιοσύνην λαλεῖτε, εὐθείας κρίνατε υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων.

3 * καὶ γὰρ ἐν καρδίᾳ ἀνομίας ἐργάζεσθε ἐν τῇ γῇ, ἀδικίαν αἱ χεῖρες ὑμῶν συμπλέκουσιν.

4 * ἀπηλλοτριώθησαν οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀπὸ μήτρας, ἐπλανήθησαν ἀπὸ γαστρός, ἐλάλησαν ψευδῆ.

5 * θυμὸς αὐτοῖς κατὰ τὴν ὁμοίωσιν ὄφεως, ὡσεὶ ἀσπίδος κωφῆς καὶ βυούσης τὰ ὦτα αὐτῆς.

6 * ἥτις οὐκ εἰσακούσεται φωνῆς ἐπᾳδόντων, φαρμακοῦ τε φαρμακευομένου σοφοῦ.

7 * ὁ θεὸς συντρίψει τοὺς ὀδόντας αὐτῶν ἐν τῷ στόματι αὐτῶν· τὰς μύλας τῶν λεόντων συνέθλασεν ὁ κύριος.

8 * ἐξουδενωθήσονται ὡσεὶ ὕδωρ διαπορευόμενον, ἐντενεῖ τὸ τόξον αὐτοῦ ἕως ἂν ἀσθενήσουσιν.

9 * ὡσεὶ κηρὸς τακεὶς ἀφανισθήσονται· ἔπεσε πῦρ ἐπ' αὐτούς, καὶ οὐκ εἶδον τὸν ἥλιον.

10 * πρὸ δὲ συνιδεῖν τὰς ἀκάνθας ὑμῶν τὸν ῥάμνον, ὡσεὶ ζῶντας ὡσεὶ ἐν ὀργῇ καταπίεται αὐτούς.

11 * εὐφρανθήσεται δίκαιος ὅταν ἴδῃ ἐκδίκησιν, τὰς χεῖρας αὐτοῦ νίψεται ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἁμαρτωλοῦ.

12 * καὶ ἐρεῖ ἄνθρωπος, εἰ ἄρα ἐστὶ καρπὸς τῷ δικαίῳ; ἄρα ἐστὶν ὁ θεὸς κρίνων αὐτοὺς ἐν τῇ γῇ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Laqueum parauerunt gressibus meis; incuruauit animam meam; foderunt ante me foueam; ceciderunt in medio eius in æternum. 8 Paratum cor meum Domine ad legem tuam, paratum cor meum in timore tui; laudes dicam & psallam. 9 Expergiscere gloria mea, expergiscere vt laudes ore psalterij & citharæ: expergiscar ad orationem matutinam. 10 Confitebor coram te in populis Domine; laudabo te in nationibus. 11 Quoniam magna vsque ad summitatem cælorum benignitas tua, & vsque ad æthera veritas tua. 12 Exaltare super angelos cælorum Deus: super omnes qui habitant terram, gloria tua.

1 Ad laudandum pro angustia in tempore quo dixit Dauid, Ne destruas, per manum Dauidis humilis & perfecti. PS. LVIII.

NVm reuera quia siletis iusti in tempore contentionis, videtur vobis quòd iustitiam loquamini? in rectitudine iudicate filios hominum. 3 Etiam impij quare in corde iniquitates operabimini in terra? iniquum manus vestræ complectentur? 4 Alieni facti sunt ab vtero peccatores; errauerunt à ventre loquentes mendacium. 5 Venenum eorum sicut interius venenum serpentis, sicut aspidis surdæ quæ obturat aurem suam. 6 Quæ non admittit vocem verborum maleficorum serpentes constringentium; sed incantationibus incantantis, ipsa est prudentior. 7 Deus, contere dentes eorum in ore ipsorum, & molares filiorum leonum confringas Domine.

8 Liquefiant in peccatis suis sicut aqua, defluant à se: intendit sagittas suas propter eos, & ipsi abscindentur.

9 Sicut reptile limax qui madefacit viam suam, sicut abortiuum & talpa cæca, quæ non vident Solem.

10 Priusquàm impij fiant teneri, durescunt sicut rhamnus, quamdiu sunt virides, sicut immaturum turbine destruet illos.

11 Lætabitur iustus quando viderit vltionem de illis; plantas suas lauabit in sanguine impij. 12 Et dicent filij hominis, Profectò est præmium bonum iustis: profectò est Deus, cuius iudicia extenduntur in incolas terræ.

נט

1 * לַמְנַצֵּחַ אַל־תַּשְׁחֵת לְדָוִד מִכְתָּם בִּשְׁלֹחַ שָׁאוּל וַיִּשְׁמְרוּ אֶת־הַבַּיִת לַהֲמִיתוֹ׃

2 * הַצִּילֵנִי מֵאֹיְבַי אֱלֹהָי מִמִּתְקוֹמְמַי תְּשַׂגְּבֵנִי׃

3 * הַצִּילֵנִי מִפֹּעֲלֵי אָוֶן וּמֵאַנְשֵׁי דָמִים הוֹשִׁיעֵנִי׃

4 * כִּי הִנֵּה אָרְבוּ לְנַפְשִׁי יָגוּרוּ עָלַי עַזִּים לֹא־פִשְׁעִי וְלֹא־חַטָּאתִי יְהוָה׃

5 * בְּלִי־עָוֹן יָרוּצוּן וְיִכּוֹנָנוּ עוּרָה לִקְרָאתִי וּרְאֵה׃

6 * וְאַתָּה יְהוָה־אֱלֹהִים צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הָקִיצָה לִפְקֹד כָּל־הַגּוֹיִם אַל־תָּחֹן כָּל־בֹּגְדֵי אָוֶן סֶלָה׃

7 * יָשׁוּבוּ לָעֶרֶב יֶהֱמוּ כַכֶּלֶב וְיָסוֹבְבוּ עִיר׃

8 * הִנֵּה יַבִּיעוּן בְּפִיהֶם חֲרָבוֹת בְּשִׂפְתוֹתֵיהֶם כִּי־מִי שֹׁמֵעַ׃

9 * וְאַתָּה יְהוָה תִּשְׂחַק־לָמוֹ תִּלְעַג לְכָל־גּוֹיִם׃

10 * עֻזּוֹ אֵלֶיךָ אֶשְׁמֹרָה כִּי־אֱלֹהִים מִשְׂגַּבִּי׃

11 * אֱלֹהֵי חַסְדּוֹ יְקַדְּמֵנִי אֱלֹהִים יַרְאֵנִי בְשׁוּרָרָי׃

12 * אַל־תַּהַרְגֵם פֶּן־יִשְׁכְּחוּ עַמִּי הֲנִיעֵמוֹ בְחֵילְךָ וְהוֹרִידֵמוֹ מָגִנֵּנוּ אֲדֹנָי׃

13 * חַטַּאת־פִּימוֹ דְּבַר־שְׂפָתֵימוֹ וְיִלָּכְדוּ בְגַאֲוָתָם וּמֵאָלָה וּמִכַּחַשׁ יְסֻפָּרוּ׃

14 * כַּלֵּה בְחֵמָה כַּלֵּה וְאֵינֵמוֹ וְיֵדְעוּ כִּי־אֱלֹהִים מֹשֵׁל בְּיַעֲקֹב לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סֶלָה׃

15 * וְיָשֻׁבוּ לָעֶרֶב יֶהֱמוּ כַכֶּלֶב וְיָסוֹבְבוּ עִיר׃

16 * הֵמָּה יְנוֹעֲעוּן לֶאֱכֹל אִם־לֹא יִשְׂבְּעוּ וַיָּלִינוּ׃

17 * וַאֲנִי אָשִׁיר עֻזֶּךָ וַאֲרַנֵּן לַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ כִּי־הָיִיתָ מִשְׂגָּב לִי וּמָנוֹס בְּיוֹם צַר־לִי׃

18 * עֻזִּי אֵלֶיךָ אֲזַמֵּרָה כִּי־אֱלֹהִים מִשְׂגַּבִּי אֱלֹהֵי חַסְדִּי׃

1 * *Victori vt non disperdas Dauid humilem & simplicem, quando misit Saul vt custodirent domum vt occiderent eum.*

PSAL. LIX.

2 *ERue me de inimicis meis Deus meus, à resistentibus mihi protege me.*

3 * *Libera me ab operarijs iniquitatis, & à viris sanguinum salua me.*

4 * *Quia ecce insidiati sunt animæ meæ, congregantur aduersus me fortissimi.*

5 * *Absque iniquitate mea & absque peccato meo Domine. Non egi iniquè, & illi currunt & præparatur: surge ex aduerso pro me & respice.*

6 * *Et tu Domine Deus exercituum Deus Israel euigila vt visites omnes gentes: non miserearis vniuersis qui operantur iniquitatem.*

7 *Semper.* * *Reuertantur ad vesperam & latrent vt canis, & circueant ciuitatem.*

8 * *Ecce loquuntur in ore suo: gladij in labijs eorum, quasi nemo audiat.*

9 * *Et tu Domine deridebis eos, subsannabis*

10 *omnes gentes.* * *Fortitudinem meam ad te seruabo, quoniam tu Deus eleuator meus.*

11 * *Deus meus misericordia præueniet me: Deus ostendat mihi in insidiatoribus meis.*

12 * *Ne occidas eos, ne fortè obliuiscantur populi mei: disperge eos in fortitudine tua, & destrue eos protector noster Domine.*

13 * *In peccato oris sui in sermone labiorum suorum & capiantur in superbia sua, maledictionem & mendacium narrantes.*

14 * *Consume in furore, consume vt non subsistant, & scient quoniam Deus dominator Iacob in finibus terræ. Semper.*

15 * *Et conuertantur ad vesperam: & latrent vt canis, & circueant ciuitatem.*

16 * *Ipsi vagabuntur vt comedant: & cùm saturati non fuerint, murmurabunt.*

17 * *Ego autem cantabo imperium tuum, & laudabo manè misericordiam tuam, quoniam factus es fortitudo mea, & refugium in die tribulationis meæ.* * *Virtutem meam tibi cantabo, quoniam Deus adiutor meus, Deus misericordia mea.*

תרגום

נט

1 לְשַׁבָּחָא עַל עֲקָתָא בְּזִמַּן דַּאֲמַר דָּוִד לָא תְּחַבֵּל עַל יְדַ דָּוִד מִכְתָּם וּשְׁלִים כַּד שַׁדַּר שָׁאוּל וְנָטְרוּ יַת בֵּיתָא מִטּוּל לְמִקְטְלֵהּ׃ 2 פְּצָא יָתִי מִבַּעֲלֵי דְּבָבֵי אֱלָהִי מִן דְּקָיְמִין עֲלַי תְּשֵׁזְבְנֵנִי׃ 3 פְּצָא יָתִי מֵעָבְדֵי שְׁקָר וּמִן גַּבְרִין קְטוֹלִין פְּרוֹק יָתִי׃ 4 אֲרוֹם הָא כְּמָנוּ לְנַפְשִׁי מְתְכַּנְשִׁין עֲלַי עֲשִׁינִין לָא מִטּוּל חוֹבִי וְלָא מְטוּל חוֹבִי יְיָ׃ 5 עַד לָא עָנֵינָן רָהֲטִין וּמְסַדְּרִין אִתְגַּבַּר לְקַדְמוּתִי וַחֲמִי׃ 6 וְאַנְתְּ יְיָ אֱלָהִים צְבָאוֹת אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל אִתְעַר לְמִסְעַר כָּל עַמְמַיָּא לָא תְחוּס כָּל שַׁלִּיטֵי שְׁקָר לְעָלְמִין׃ 7 יְהוֹבוּן לְרַמְשָׁא וּמְתְרַגְּשִׁין הֵיךְ כַּלְבָּא וְיַחְזְרִין קִרְתָּא׃ 8 הָא יְבוּעוּן בְּפֻמְהוֹן מְלַיָּא דְשִׁנְיָנָן הֵיךְ סַיְפָא בִּסְפָוָתְהוֹן אֲמְרִין נְתַגַּבַּר אֲרוֹם מַן הוּא דְיִשְׁמַע וְיִתְפְּרַע׃ 9 וְאַנְתְּ יְיָ תְּגַחֵךְ לְהוֹן תְּתַלַּעֵב לְכָל עַמְמַיָּא׃ 10 עָשְׁנִי לְוָתָךְ אֶנְטוֹר אֲרוֹם אֱלָהָא שֵׁזְבוּתִי׃ 11 אֱלָהִי טוּבִי יְקַדְּמַנִּי אֱלָהָא יַחְמִינַנִי נְקוֹמָא בְּמָעִיקַי׃ 12 לָא תִקְטְלִנּוּן מֵיד דִּילְמָא יִתְנַשְׁיוּן עַמִּי טַלְטֵל יְהוֹן מִבַּתֵּיהוֹן בְּתֻקְפָּךְ וְתַמְסִכֵּן יְהוֹן מְמַמּוֹנֵיהוֹן חֲרִיסָנָא יְיָ׃ 13 מְטוּל חוֹבַת פּוּמְהוֹן מֵמַלֵּל סְפָוָתְהוֹן וְיִתְאַחֲדָן בְּגֵיוָתְהוֹן אֲרוֹם מִמּוֹמָתָא וּמִשְׁקָרָא מִשְׁתַּעְיָן׃ 14 שֵׁיצֵי יְהוֹן בְּכִלּוּ שֵׁיצֵי יְהוֹן עַד דְּלֵיתֵיהוֹן וְיִנְדְּעוּן אֲרוֹם אֱלָהָא שַׁלִּיט בְּיַעֲקֹב לְסַיְפֵי אַרְעָא לְעָלְמִין׃ 15 וְיָהוֹבוּן לְרַמְשָׁא וְיִתְרַגְּשׁוּן הֵיךְ כְּכַלְבָּא וְיַחְזְרִין קִרְתָּא׃ 16 אִנּוּן יְשַׁלְטְלוּן לְמִזְבֵּי בְיוּתָא לְמֵיכַל וְלָא יְנִיחוּן עַד דְּיִשְׂבְּעוּן וְיבִיתוּן׃ 17 וַאֲנָא אֲשַׁבַּח עֶשְׁנָךְ וְאֶבְעֵי לְעִידַן צַפְרָא טוּבָךְ אֲרוֹם הֲוֵיתָא מְשֵׁזֵב לִי וְרַחֲצָנִי בְּיוֹמָא דְעָיק לִי׃ 18 עָשְׁנִי לְוָתָךְ אֲשַׁבַּח אֲרוֹם אֱלָהָא שֵׁזְבוּתִי אֱלָהָא טוּבִי׃

*In finem Ne disperdas Dauid in tituli inscriptione: cùm misit Saul & custodiuit domum eius, vt interficeret eum. PSAL. LVIII.

1.Re.19.

ERipe me de inimicis meis Deus*,& ab insurgentibus in me libera me.

*meis

*Eripe me de operãtibus iniquitatem, & de viris sanguinũ salua me: *Quia ecce ceperunt animam meam, irruerunt in me fortes; Neque iniquitas mea, neque peccatum meum Domine. *Sine iniquitate cucurri & direxi. Exurge in occursum meũ, & vide. *Et tu Domine Deus virtutum Deus Israel, intende ad visitandas omnes gentes: non miserearis omnibus qui operantur iniquitatem. *Conuertentur ad veſperam,& famem patientur vt *canis, & circuibunt ciuitatem. *Ecce ipsi loquentur in ore suo, & gladius in labijs eorum, quoniam quis audiuit? *Et tu Dñe derides eos: ad nihilum deduces omnes gentes. *Fortitudinẽ meam ad te custodiam, quia tu Deus susceptor meus es. *Deus meus misericordia eius p̃ueniet me. Deus meus ostendet mihi super inimicos meos.

*canes

Ne occidas eos, nequando obliuiscantur legis tuę. Disperge illos in virtute tua, & depone eos protector meus Domine.

*populi mei

*sermonẽ *Delictum oris eorum *sermo labiorum ipsorũ: & comprehendantur in superbia sua; Et de execratione & mẽdacio annuntiabũtur *In consummatione, in ira consummationis, & non erunt; & scient quia Deus dominatur Iacob, & finium terræ.

*Conuertentur ad veſperam, & famem patientur vt *canis, & circuibũt ciuitatem.

*canes

*Ipsi dispergentur ad manducandũ; si verò nõ fuerint saturati, & murmurabũt.

*Ego autem cantabo fortitudinẽ tuam, & exultabo manè misericordiã tuã. Quia factus es susceptor meus, & refugium meũ in die tribulationis meæ. *Adiutor meus es, tibi psallã, quia tu Deus susceptor meus es: Deus meus misericordia mea.

1 *Εἰς τὸ τέλος μὴ διαφθείρῃς τῷ δαυὶδ εἰς στηλογραφίαν, ὁπότε ἀπέστειλε σαοὺλ; καὶ ἐφύλαξε τὸν οἶκον αὐτοῦ τοῦ θανατῶσαι αὐτόν. νή.

2 *Ἐξελοῦ με ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου ὁ θεός, καὶ ἐκ τῶν ἐπανισταμένων ἐπ' ἐμὲ λύτρωσαί με. 3 *ῥῦσαί με ἐκ τῶν ἐργαζομένων τὴν ἀνομίαν, καὶ ἐξ ἀνδρῶν αἱμάτων σῶσόν με.

4 *ὅτι ἰδοὺ ἐθήρευσαν τὴν ψυχήν μου, ἐπέθεντο ἐπ' ἐμὲ κραταιοί. οὔτε ἡ ἀνομία μου, οὔτε ἡ ἁμαρτία μου κύριε.

5 *δίχα ἀνομίας ἔδραμον καὶ κατώρθωσα. ἐξεγέρθητι εἰς συνάντησίν μου, καὶ ἴδε.

6 *καὶ σὺ κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραήλ, πρόσχες τοῦ ἐπισκέψασθαι πάντα τὰ ἔθνη, μὴ οἰκτειρήσῃς πάντας τοὺς ἐργαζομένους τὴν ἀνομίαν.

7 *ἐπιστρέψουσιν εἰς ἑσπέραν, καὶ λιμώξουσιν ὡς κύων, καὶ 8 κυκλώσουσι πόλιν. *ἰδοὺ αὐτοὶ ἀποφθέγξονται ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ ῥομφαία ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτῶν, ὅτι τίς 9 ἤκουσε; *καὶ σὺ κύριε ἐκγελάσεις αὐτούς, ἐξουδενώσεις 10 πάντα τὰ ἔθνη. *τὴν κραταίαν μου πρὸς σὲ φυλάξω, ὅτι σὺ ὁ θεὸς ἀντιλήπτωρ μου εἶ.

11 *ὁ θεός μου τὸ ἔλεος αὐτοῦ προφθάσει με· ὁ θεός μου δείξει μοι ἐν τοῖς ἐχθροῖς μου.

12 *μὴ ἀποκτείνῃς αὐτούς, μήποτε ἐπιλάθωνται νόμου σου. διασκόρπισον αὐτοὺς ἐν τῇ δυνάμει σου, καὶ κατάγαγε αὐτοὺς ὑπερασπιστής μου κύριε.

13 *ἁμαρτία στόματος αὐτῶν λόγος χειλέων αὐτῶν, καὶ συλληφθήτωσαν ἐν τῇ ὑπερηφανίᾳ αὐτῶν. καὶ ἐξ ἀρᾶς καὶ ψεύδους διαγελήθην

14 *ἐν συντελείᾳ, ἐν ὀργῇ συντελείας, καὶ οὐκ ἔσονται· καὶ γνώσθην ὅτι ὁ θεὸς δεσπόζει τοῦ ἰακὼβ, καὶ τῶν περάτων τῆς γῆς.

15 *ἐπιστρέψουσιν εἰς ἑσπέραν, καὶ λιμώξουσιν ὡς κύων, καὶ κυκλώσουσι πόλιν.

16 *αὐτοὶ διασκορπισθήσονται τοῦ φαγεῖν· ἐὰν δὲ μὴ χορτασθῶσι, καὶ γογγύσουσιν.

17 *ἐγὼ δὲ ᾄσομαι τῇ δυνάμει σου καὶ ἀγαλλιάσομαι τὸ πρωΐ τὸ ἔλεός σου. ὅτι ἐγένου ἀντιλήπτωρ μου καὶ καταφυγή μου ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς μου.

18 *βοηθός μου εἶ, σοὶ ψαλῶ, ὅτι σὺ ὁ θεὸς ἀντιλήπτωρ μου εἶ, ὁ θεός μου τὸ ἔλεός μου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[1] Ad laudandum pro angustia in tempore quo dixit Dauid, Ne destruas, per manum Dauidis humilis, & perfecti, quando misit Saul, & custodierunt domum vt eum interficerent. PSAL. LIX.

[2] ERipe me de inimicis meis Deus meus, ab insurgentibus aduersum me libera me. [3] Libera me ab operarijs falsitatis, & à viris homicidis salua me. [4] Quoniam ecce insidiati sunt animæ meæ: congregantur aduersus me fortes non propter iniquitatem meam, nec propter peccatum meum Domine. [5] Non ob iniquitates nostras currunt & ordinantur. roborare in occursum meum, & vide.

[6] Et tu Domine Deus exercituum Deus Israel, expergiscere vt animaduertas in cunctas gentes, ne parcas omnibus principibus mendacij in æternum. [7] Reuertentur ad veſperam, & tumultum edituri sunt in morem canis, obsidebuntque ciuitatem. [8] Ecce effutient ore suo verba acuta sicut gladius; labijs suis dicentes, Fortificabimur: quis enim ille est qui audiat & puniat? [9] Tu autem Domine deridebis eos; subsannabis omnes populos. [10] Fortitudinem meam apud te custodiam, quoniam Deus refugium meum est. [11] Deus bonitatis meæ præueniet me; Deus ostendet mihi vltionem in oppressores meos. [12] Ne occidas eos subitò, ne fortè obliuiscatur populus meus: expelle eos à domibus eorum in virtute tua, & ad paupertatẽ redigas eos à facultatibus ipsorum, clypeus noster Dominus. [13] Propter delictum oris eorum, & sermonem labiorum suorum comprehẽdentur in superbia sua, quoniam periurium & mendaciũ narrant. [14] Dele eos internecione, destrue illos, adeò vt non sint: vt sciant quoniam Deus dominatur in Iaacob in finibus terræ in seculum. [15] Et reuertentur ad veſperam; & frement sicut canis, & circuibunt ciuitatem. [16] Ipsi vagabuntur vt diripiant prædam ad comedendum: & non quiescent, donec saturentur ac pernoctent. [17] Ego verò laudabo fortitudinem tuam, & celebrabo tempore matutino bonitatem tuam, quoniam fuisti liberator meus, & spes mea in die quo me afflixit. [18] Fortitudo mea, apud te laudabo, quoniam Deus liberatio mea, Deus beneficentia mea est.

ס

1 * לַמְנַצֵּחַ עַל־שׁוֹשַׁן עֵדוּת מִכְתָּם
לְדָוִד לְלַמֵּד׃

2 * בְּהַצּוֹתוֹ אֶת אֲרַם נַהֲרַיִם וְאֶת־אֲרַם
צוֹבָה וַיָּשָׁב יוֹאָב וַיַּךְ אֶת־אֱדוֹם בְּגֵיא־מֶלַח
שְׁנֵים עָשָׂר אָלֶף׃

3 * אֱלֹהִים זְנַחְתָּנוּ פָּרַצְתָּנוּ אָנַפְתָּ תְּשׁוֹבֵב לָנוּ׃

4 * הִרְעַשְׁתָּ אֶרֶץ פִּצַּמְתָּהּ רְפָה שִׁבָרֶיהָ
כִּי־מָטָה׃

5 * הֶרְאִיתָ עַמְּךָ קָשָׁה הִשְׁקִיתָנוּ יַיִן תַּרְעֵלָה׃

6 * נָתַתָּה לִירֵאֶיךָ נֵס לְהִתְנוֹסֵס מִפְּנֵי קֶשֶׁט
סֶלָה׃

7 * לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנוּ׃

8 * אֱלֹהִים דִּבֶּר בְּקָדְשׁוֹ אֶעֱלֹזָה אֲחַלְקָה שְׁכֶם
וְעֵמֶק סֻכּוֹת אֲמַדֵּד׃

9 * לִי גִלְעָד וְלִי מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם מָעוֹז רֹאשִׁי
יְהוּדָה מְחֹקְקִי׃

10 * מוֹאָב סִיר רַחְצִי עַל־אֱדוֹם אַשְׁלִיךְ נַעֲלִי עָלַי
פְּלֶשֶׁת הִתְרוֹעָעִי׃

11 * מִי יוֹבִלֵנִי עִיר מָצוֹר מִי נָחָנִי עַד־אֱדוֹם׃

12 * הֲלֹא־אַתָּה אֱלֹהִים זְנַחְתָּנוּ וְלֹא־תֵצֵא אֱלֹהִים
בְּצִבְאוֹתֵינוּ׃

13 * הָבָה־לָּנוּ עֶזְרַת מִצָּר וְשָׁוְא תְּשׁוּעַת אָדָם׃

14 * בֵּאלֹהִים נַעֲשֶׂה־חָיִל וְהוּא יָבוּס צָרֵינוּ׃

סא

1 * לַמְנַצֵּחַ עַל־נְגִינַת לְדָוִד׃

2 * שִׁמְעָה אֱלֹהִים רִנָּתִי הַקְשִׁיבָה תְּפִלָּתִי׃

3 * מִקְצֵה הָאָרֶץ אֵלֶיךָ אֶקְרָא בַּעֲטֹף לִבִּי בְּצוּר־
יָרוּם מִמֶּנִּי תַּנְחֵנִי׃

4 * כִּי־הָיִיתָ מַחְסֶה לִי מִגְדַּל־עֹז מִפְּנֵי אוֹיֵב׃

PSALTERIVM. Tranſlat. B. Hierony.

1 * *Victori pro liliis teſtimonium humilis & perfecti Dauid ad docendum:*

2 * *Quando pugnauit aduerſus Syriam Meſopotamiæ, & Syriam Soba, & reuerſus eſt Joab, & percuſſit Edom in valle Salinarum duodecim millia.*

PSAL. LX.

3 *Deus proieciſti nos, ſciciſti nos: iratus es, conuertiſti nos.*

4 * *Commouiſti terram, diripuiſti eam; ſana contritiones eius, quoniam mota eſt.*

5 * *Oſtendiſti populo tuo duritiam; potaſti nos vino conſopiente.*

6 * *Dediſti metuentibus te ſignum, vt fugeret à facie arcus. Semper.*

7 * *Vt liberentur amici tui: ſalua dexteram tuam, & exaudi me.*

8 * *Deus locutus eſt in ſanctuario ſuo: lætabor & diuidam Sichimam, & vallem Socoth dimetiar.*

9 * *Meus eſt Galaad, & meus eſt Manaſſes; & Ephraim fortitudo capitis mei: Juda legifer meus.*

10 * *Moab olla lauacri mei; ſuper Idumæam incedam calciamento meo: mihi Palæſtina fœderata eſt.*

11 * *Quis deducet me ad ciuitatem munitam? quis deducet me vſque ad Idumæam?*

12 * *Nonne tu Deus qui proieciſti nos; & non egredieris Deus in exercitibus noſtris?*

13 * *Da nobis auxilium in tribulatione; vana eſt enim ſalus ab homine.*

14 * *In Deo faciemus virtutem: & ipſe conculcabit tribulantes nos.*

1 * *Victori ſuper organum, Dauid.*

PSAL. LXI.

2 *Exaudi Deus laudationem meam; intende orationi meæ.*

3 * *De nouiſſimo terræ ad te clamabo cùm triſte fuerit cor meum: cùm fortis eleuabitur aduerſum me, tu eris ductor meus.*

4 * *Fuiſti ſpes mea: turris munitiſſima à facie inimici.*

תרגום

ס 1 לְשַׁבָּחָא עַל עַתִּיק סַהֲדוּתָא פַּרְשְׁגַן עַל יַד דָּוִד לְאַלָּפָא׃ 2 כַּד כְּנַשׁ דָּוִד מַשְׁרְיָן וַעֲבַר עַל אוּגַר סַהֲדוּתָא וַאֲנַח קְרָבָא
עִם אֲרָם דְּעַל פְּרָת וְעִם אֲרָם צוֹבָה וּמְתָיַר כֵּן תָּב יוֹאָב וּמְחָא יַת אֱדוֹמָאֵי בְּמֵישַׁר מִילְחָא וּנְפַלוּ מֵחֱיֵלֵיהוֹן דְּדָוִד וְיוֹאָב תְּרֵין עֲשַׂר אַלְפִין׃
3 אֱלָהָא שְׁבַקְתָּנָא וְתַקְפְתָּנָא רְגַזְתָּא עֲלָנָא בְּתִקוֹף רְחֵימָא תּוּב בִּיקָרָךְ לְוָתָנָא׃ 4 אַרְגֶּשְׁתָּא אַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל וַעֲזַעְתָּא וְסַדַּקְתָּא יָתָהּ
אַסֵּי חַבְרַיְיָתָא אֲרוּם אִתְמוֹטָטָא׃ 5 אַחֲמֵיתָא עַמָּךְ קָשְׁיָא אַשְׁקֵיתָנָא כְּסָ דְּלָוַט׃ 6 יְהַבְתְּ לְדָחֲלָיִךְ נִיסָא לְאִתְנַסָּאָה בֵּהּ מִן בְּגַלַּל
קוּשְׁטָא דְּאַבְרָהָם לְעָלְמִין׃ 7 מִן בְּגַלַּל זְכוּתָהּ דְּיִצְחָק יְתִפְצֵינָן רְחִימָיִךְ פְּרוֹק יְמִינָךְ מְטוּל חֲסִידוּתָהּ דְּיַעֲקֹב וְקַבֵּל צְלוֹתִי׃
8 אֱלָהָא מַלֵּל בְּבֵית מַקְדְּשֵׁהּ אֲבוּעַ אֲרוּם יְתִגַּבְּרִין דְּבֵית יִשְׂרָאֵל אֲפַלֵּג בִּיוְתָהּ עִם בְּנֵי יוֹסֵף וְתַקֵּף דְּיַתְבִין בִּשְׁכֶם וּבְמֵישַׁר סוּכּוֹת אֶמְשַׁח
מְשַׁחְתָּא וַאֲפַלֵּג עֲדָאָה׃ 9 עִמִּי הָוֹן דְּבֵית גִּלְעָד וְעִמִּי הָוֹן דְּבֵית מְנַשֶּׁה וְגַבָּרִין דְּבֵית אֶפְרַיִם עֶשְׁנָא דְּרֵישִׁי וּמְדַבֵּירִית יְהוּדָה סַפְרָיָא
דְּבֵירִית אִלְפָנַי׃ 10 בְּעִטְיַת מוֹאָבָאי אִשְׁתַּמְשִׁין רַגְלַי בֶּאֱדוֹם גַּבְרֵיהוֹן הֵיךְ דּוּדֵי שֵׁיזוּבִי עַל פְּרִיקַת צַוְּרֵי קָדֵל גַּבְרֵי אֲרוּמָאֵי טַלְקַת מִסָּנַי
עֲלַיי פְּלִישְׁתָּאֵי יַבִּיבִי וְאִתְגַּבְּרִי כְּנִישְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל׃ 11 מַן הוּא דְּאוֹבִיל יָתִי לְקִרְתָּא חֲרוּבָא דְּצוֹר מַן הוּא דְּדַבְּרַנִי עַד אֱדוֹם׃
12 הֲלָא אַתְּ הוּא יְיָ שְׁבַקְתָּנָא וְלָא תִּפּוֹק אֱלָהָא עִם חֵילְוָתָנָא׃ 13 הַב לָנָא סַעְדָּא מִבַּעֵיקָא וּמְנָן הוּא פְּרָקָנֵהּ דְּבַר נָשָׁא׃
14 בְּמֵימַר אֱלָהָא נַעְבֵּד חֵילָא וְהוּא יְכַבֵּשׁ מְעִיקָנָא׃ סא 1 לְשַׁבָּחָא עַל יַד דָּוִד׃
2 קַבֵּל יְיָ בָּעוּתִי אֲצִית צְלוֹתִי׃ 3 מִסְיָפֵי אַרְעָא קֳדָמָךְ לְוָתָךְ אֶצְלֵי בְּאִשְׁתַּלְהָיוּת לִבִּי בְּכַרְכָךְ תַּקִּיפָא דְּמִתְּבָנִי עַל טוּר רָם מִנִּי רַבָּר יָתִי׃
4 אֲרוּם הֲוֵיתָא רָחִיץ לִי קְשׁוֹטָא עֶשְׁנָא מִבְּעֵל דְּבָבָא׃

*In finem pro ijs qui immutabuntur in tituli inſcriptione Dauid in doctrinam: *Cùm ſuccendit Meſopotamiam Syriæ, & Syriam Sobal, & cõuertit Ioab, & percuſſit *Edom in valle Salinarum duodecim millia. 1 2

*Idumæam 2. Reg. 8. & 10.

PSAL. LIX.

DEus repuliſti nos, & deſtruxiſti nos; iratus es, & miſertus eſt nobis. *Commouiſti terram & conturbaſti eam: ſana contritiones eius, quia commota eſt. 3 4

*Oſtendiſti populo tuo dura, potaſti nos vino compunctionis. 5

*Dediſti metuentibus te ſignificationem, vt fugiant à facie arcus. 6

*Vt liberentur dilecti tui, ſaluum fac dextera tua & exaudi me. 7

*Deus locutus eſt in ſancto ſuo, lætabor & partibor Sichimam, & conuallem tabernaculorum metibor. 7

*Meus eſt Galaad, & meus eſt Manaſſes, & Ephraim fortitudo capitis mei, Iuda rex meus. *Moab olla ſpei meæ. in Idumæam extendam calciamentum meum: mihi alienigenæ ſubditi ſunt. 9 10

Inf. 107

*Quis deducet me in ciuitatem munitam, aut quis deducet me vſque in Idumæam? *Nónne tu Deus qui repuliſti nos, & non egredieris Deus in virtutibus noſtris? *Da nobis auxilium de tribulatione, & vana ſalus hominis. 11 12 13

*In Deo faciemus virtutem, & ipſe ad nihilum deducet tribulantes nos. 14

*In finem in hymnis Dauid Pſalmus. 1

LX.

EXaudi Deus deprecationem meam, intende orationi meæ. 2

*A finibus terræ ad te clamaui, dum anxiaretur cor meum, in petra exaltaſti me. Deduxiſti me; 3

*Quia factus es ſpes mea, turris fortitudinis à facie inimici. 4

1 *Εἰς τὸ τέλος τοῖς ἀλλοιωθησομένοις εἰς συνοχὴν ψαλμὸς τῷ δαυὶδ εἰς διδαχήν·

2 *ὅτε ἐνεπύρισε τὴν μεσοποταμίαν συρίας καὶ τὴν συρίαν σοβάλ, καὶ ἐπέστρεψεν ἰωὰβ καὶ ἐπάταξε τὴν ἐδὼμ ἐν τῇ φάραγγι τῶν ἁλῶν δώδεκα χιλιάδας. νθ΄.

3 *Ὁ θεὸς ἀπώσω ἡμᾶς καὶ καθεῖλες ἡμᾶς· ὠργίσθης καὶ ὠκτείρησας ἡμᾶς.

4 *σωσόσας τὴν γῆν καὶ σωστάραξας αὐτήν, ἴασαι τὰ σωτρίμματα αὐτῆς, ὅτι ἐσαλεύθη.

5 *ἔδειξας τῷ λαῷ σου σκληρά, ἐπότισας ἡμᾶς οἶνον κατανύξεως.

6 *ἔδωκας τοῖς φοβουμένοις σε σημείωσιν, τοῦ φυγεῖν ἀπὸ προσώπου τόξου· διάψαλμα.

7 *ὅπως ἂν ῥυσθῶσιν ὁ ἀγαπητοί σου, σῶσον τῇ δεξιᾷ σου καὶ ἐπάκουσόν μου.

8 *ὁ θεὸς ἐλάλησεν ἐν τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ, ἀγαλλιάσομαι καὶ διαμεριῶ σίκιμα, καὶ τὴν κοιλάδα τῶν σκηνῶν διαμετρήσω. 9 *ἐμὸς ἐστι γαλαάδ, καὶ ἐμὸς ἐστι μανασσῆς, καὶ ἐφραὶμ κραταίωσις τῆς κεφαλῆς μου, ἰούδας βασιλεύς μου. 10 *μωὰβ λέβης τῆς ἐλπίδος μου· ἐπὶ τὴν ἰδουμαίαν ἐκτενῶ τὸ ὑπόδημά μου, ἐμοὶ ἀλλόφυλοι ὑπετάγησαν.

11 *τίς ἀπάξει με εἰς πόλιν περιοχῆς, ἢ τίς ὁδηγήσει με ἕως τῆς ἰδουμαίας;

12 *οὐχὶ σὺ ὁ θεὸς ὁ ἀπωσάμενος ἡμᾶς, καὶ οὐκ ἐξελεύσῃ ὁ θεὸς ἐν ταῖς δυνάμεσιν ἡμῶν;

13 *δὸς ἡμῖν βοήθειαν ἐκ θλίψεως, καὶ ματαία σωτηρία ἀνθρώπου.

14 *ἐν τῷ θεῷ ποιήσωμεν δύναμιν, καὶ αὐτὸς ἐξουδενώσει τοὺς θλίβοντας ἡμᾶς.

1 *Εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις τῷ δαυὶδ ψαλμός. ξ΄.

2 *Εἰσάκουσον ὁ θεὸς τῆς δεήσεώς μου, πρόσχες τῇ προσευχῇ μου. 3 *ἀπὸ τῶν περάτων τῆς γῆς πρός σε ἐκέκραξα, ἐν τῷ ἀκηδιάσαι τὴν καρδίαν μου, ἐν πέτρᾳ ὕψωσάς με. ὡδήγησάς με·

4 *ὅτι ἐγενήθης ἐλπίς μου, πύργος ἰσχύος ἀπὸ προσώπου ἐχθροῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[1] Ad laudandum pro veteri teſtimonio exemplar per manum Dauidis ad docendum. [2] Quando congregauit Dauid exercitus, tranſiuitque per cuneum teſtimonij, & inſtruxit bellum aduerſus Aram, quæ eſt ſuper Euphraten; & aduerſus Aram Soba: & poſt hæc reuerſus eſt Ioab, & percuſſit Idumæos in planitie Salis, & ceciderunt de exercitibus Dauid & Ioab, duodecim millia. PSAL. LX.

[3] DEus dereliquiſti nos, confregiſti nos; iratus es nobis vehementi furore: conuertere in gloria tua ad nos. [4] Commouiſti terram Iſrael, conturbaſti & deſtruxiſti eam: ſana ruptiones eius, quoniam commota eſt. [5] Oſtendiſti populo tuo dura, potaſti nos calice maledictionis. [6] Dediſti metuentibus te vexillum, vt exaltentur in illo; propter veritatem Abraham in æternum. [7] Propter meritum Iſaac, redimentur dilecti tui; redime dexteram tuam propter miſericordiam Iaacob; & ſuſcipe orationem meam. [8] Deus locutus eſt in domo ſanctuarij ſui: lætabor, quia prævalebit domus Iſrael: diuidã prædam cũ filijs Ioſeph, habitãtibus in Sichem, & in valle tabernaculorũ, metiar menſura, & diuidam prædam. [9] Mecum erat domus Gilgad, & mecum domus Menaſſeh, & fortes domus Ephraim, fortitudo capitis mei: à domo autẽ Iehudæ ſcribæ domus doctrinæ meæ. [10] Cõſilio Moabitarũ intincti ſunt pedes mei in Edom; fortes eius ſicut olla lotionis meæ, ſuper iuncturam colli ceruicis fortium Idumæorum proieci calceum meum: ob Paleſtinos iubila & fortificare congregatio Iſrael. [11] Quis deducet me ad ciuitatem deſtructam Tyri? quis deducet me vſque ad Idumæam? [12] Nónne tu Domine dereliquiſti nos? & non egredieris Deus cũ exercitibus noſtris? [13] Tribue nobis auxiliũ propter hoſtẽ: fruſtratoria enim eſt ſalus hominis. [14] In verbo Dei edemus virtutem: & ipſe conculcabit oppreſſores noſtros. [1] Ad laudandũ pro hymnis per manũ Dauidis. PS. LXI.

[2] ACcipe Domine deprecationem meam; intende orationi meæ. [3] Ab extremis terræ in conſpectu tuo, ad te orabo in anxietate cordis mei; ſuper arcem munitam quæ conſtructa eſt ſuper montem altiorem me ipſo, deduc me. [4] Quoniam factus es ſpes mea; veritas fortitudinis à facie auctoris inimicitiæ.

5 * אֲגוּרָה בְאָהֳלְךָ עוֹלָמִים אֶחֱסֶה בְסֵתֶר כְּנָפֶיךָ סֶלָה׃
6 * כִּי־אַתָּה אֱלֹהִים שָׁמַעְתָּ לִנְדָרָי נָתַתָּ יְרֻשַּׁת יִרְאֵי שְׁמֶךָ׃
7 * יָמִים עַל־יְמֵי־מֶלֶךְ תוֹסִיף שְׁנוֹתָיו כְּמוֹ־דֹר וָדֹר׃
8 * יֵשֵׁב עוֹלָם לִפְנֵי אֱלֹהִים חֶסֶד וֶאֱמֶת מַן יְנַצְּרֵהוּ׃
9 * כֵּן אֲזַמְּרָה שִׁמְךָ לָעַד לְשַׁלֵּמִי נְדָרַי יוֹם יוֹם׃

סב

1 * לַמְנַצֵּחַ עַל־יְדוּתוּן מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 * אַךְ אֶל־אֱלֹהִים דּוֹמִיָּה נַפְשִׁי מִמֶּנּוּ יְשׁוּעָתִי׃
3 * אַךְ־הוּא צוּרִי וְיִשׁוּעָתִי מִשְׂגַּבִּי לֹא־אֶמּוֹט׃
4 * עַד־אָנָה תְּהוֹתְתוּ עַל־אִישׁ תְּרֻצְּחוּ כֻלְּכֶם כְּקִיר נָטוּי גָּדֵר הֲדֻחוּיָה׃
5 * אַךְ מִשְּׂאֵתוֹ יָעֲצוּ לְהַדִּיחַ יִרְצוּ כָזָב בְּפִיו יְבָרֵכוּ וּבְקִרְבָּם יְקַלְלוּ־סֶלָה׃
6 * אַךְ לֵאלֹהִים דּוֹמִי נַפְשִׁי כִּי־מִמֶּנּוּ תִקְוָתִי׃
7 * אַךְ־הוּא צוּרִי וְיִשׁוּעָתִי מִשְׂגַּבִּי לֹא אֶמּוֹט׃
8 * עַל־אֱלֹהִים יִשְׁעִי וְכְבוֹדִי צוּר־עֻזִּי מַחְסִי בֵּאלֹהִים׃
9 * בִּטְחוּ בוֹ בְכָל־עֵת עָם שִׁפְכוּ־לִפְנָיו לִבַּכֶם אֱלֹהִים מַחֲסֶה־לָנוּ סֶלָה׃
10 * אַךְ הֶבֶל בְּנֵי־אָדָם כָּזָב בְּנֵי אִישׁ בְּמֹאזְנַיִם לַעֲלוֹת הֵמָּה מֵהֶבֶל יָחַד׃
11 * אַל־תִּבְטְחוּ בְעֹשֶׁק וּבְגָזֵל אַל־תֶּהְבְּלוּ חַיִל כִּי־יָנוּב אַל־תָּשִׁיתוּ לֵב׃
12 * אַחַת דִּבֶּר אֱלֹהִים שְׁתַּיִם־זוּ שָׁמָעְתִּי כִּי עֹז לֵאלֹהִים׃
13 * וְלָךְ־אֲדֹנָי חָסֶד כִּי־אַתָּה תְשַׁלֵּם לְאִישׁ כְּמַעֲשֵׂהוּ׃

5 * *Habitabo in tabernaculo tuo iugiter, sperabo in protectione alarum tuarum. Semper.*
6 * *Tu enim Deus exaudisti orationem meam: dedisti hæreditatem timentibus nomen tuum.*
7 * *Dies super dies regis adijcies, annos eius donec generatio & generatio.*
8 * *Sedebit semper in conspectu Dei, misericordia & veritas seruabunt eum.*
9 * *Sic canam nomini tuo iugiter, reddens vota mea per singulos dies.*

1 * *Victori pro Idithun Psalmus Dauid.*

LXII.

2 *Attamen ad Deum silebit anima mea, quia ex eo salus mea.*
3 * *Attamen ipse scutum meum, & salus mea, fortitudo mea, non commouebor amplius.*
4 * *Vsquequo insidiamini contra virum, interficitis omnes, quasi murus inclinatus & maceria corruens?*
5 * *Partem enim eius cogitauerunt expellere: placuerunt sibi in mendacio, ore suo singuli benedicunt, & corde suo maledicunt. Semper.*
6 * *Veruntamen Deo tace anima mea, quia ab ipso spes mea.*
7 * *Sed ipse fortis meus & salus mea, altitudo mea non mouebor.*
8 * *In Deo salutare meum & gloria mea, robur fortitudinis meæ & spes mea in Deo.*
9 * *Sperate in eo omni tempore, populi effundite coram eo cor vestrum Deus spes nostra. Semper.*
10 * *Veruntamen vanitas filij Adam mendacium filij viri, in stateris dolosis fraudulenter agunt simul.*
11 * *Nolite confidere in calumnia, & in rapina ne frustremini. diuitiæ si affluxerint, ne apponatis cor.*
12 * *Vnum locutus est Deus: duo hæc audiui quia imperium Dei est.*
13 * *Et tibi Domine misericordia, quia tu reddes vnicuique secundùm opus suum.*

תרגום

5 אֶדּוּר בְּמַשְׁכָּנָךְ לָעָלְמַיָּא אֶתְרְחִיץ בְּטַלַּל שְׁכִינְתָךְ לְעָלְמִין׃ 6 אֲרוֹם אַתְּ יְיָ שְׁמַעְתָּ נִדְרַי יְהַבְתָּ יְרוּתָא לְעָלְמָא דְּאָתַי לְדָחֲלֵי שְׁמָךְ׃
7 יוֹמִין עַל יוֹמֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא הוֹסִיף שְׁנוֹהִי הֵיךְ דָּרֵי עָלְמָא הָדֵין וְדָרֵי דְעָלְמָא דְּאָתֵי׃ 8 יְהֵב לְעָלְמִין קֳדָם אֱלָהָא טִיבוּ וּקְשׁוֹט מְמֵרֵי עָלְמָא יְנַטְרוּן לַהּ׃ 9 בְּכֵן אֲשַׁבַּח שְׁמָךְ לָעָלְמַיָּא כַּד אֲשַׁלֵּם נִדְרַי בְּיוֹם פֻּרְקָנָא דְיִשְׂרָאֵל וּבְיוֹם דְּיִתְרַבֵּי מַלְכָּא מְשִׁיחָא לְמָחֲוֵי מַלְכָּךְ׃

סב

1 לְשַׁבָּחָא עַל יְדָא דְּיִדוּתוּן חְשַׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃ 2 בְּרַם לֵאלָהָא שְׁתִקָא נַפְשִׁי מִנֵּהּ פֻּרְקָנִי׃ 3 בְּרַם הוּא תְקִפִּי וּפֻרְקָנִי מְשֻׁזְּבִי לָא אֶתְזְעָזַע בְּיוֹם עָקָא רַבָּא׃ 4 עַד אֵתַיְתְמַתְּרְגְּשִׁין עַל גְּבַר תְּתַעְבְּדוּן קְטוֹלִין כּוּלְכוֹן הֵיךְ שׁוּר דְּסָמֵי הֵיךְ גּוֹדָא רַעְיַעְתָּא׃
5 בְּרַם כַּד יְצִמּוּן לְאוֹטָבָא מִתְמַלְכִין לְמִנְדַּח יְחַוּוּן כְּרֵבוּבָא בְּפֻמְהוֹן יְבָרְכוּן וּבְלִבְהוֹן יְלַטְטוּן לְעָלְמִין׃ 6 בְּרַם לֵאלָהָא שְׁתוֹקִי נַפְשִׁי אֲרוֹם מִנֵּהּ סַבְרִי׃ 7 בְּרַם הוּא תְקִפִּי וּפֻרְקָנִי מְשֻׁזְּבִי לָא אֶתְזְעָזַע׃ 8 עַל אֱלָהָא פּוּרְקָנִי וְאִיקָרִי תְּקוֹף עָשְׁנִי סְבָרִי בֵּאלָהָא׃
9 סְבָרוּ בְמֵימְרֵהּ בְּכָל עִדָּן עַמָּא דְבֵית יִשְׂרָאֵל שְׁדוּ קוּמוֹי זְהוֹדֵי לְבָבְכוֹן וְצַלּוּ קוּמוֹי בְּכָל לִבְּכוֹן וְאֵמְרוּ אֱלָהָא סַבָּר לָנָא לְעָלְמִין׃ 10 בְּרַם לְמָא בְנֵי נָשָׁא כַּדְבִיבָא בְנֵי גְבַר כַּד יְסָכְנוּן מַתְקְלִין מֵיזְלֵיהוֹן אִנּוּן גַּרְמֵיהּ מִן לְמָא הָווֹן כַּחֲדָא׃ 11 לָא תְכַלּוּן בְּטָלוּמָא וּבְאוּנְסָא לָא תְהַהֲבָלוּן מְמוֹנָא אֲרוֹם יְשַׁבַּח לָא תְשַׁוּוּן לְבָא׃ 12 אוֹרַיְתָא חֲדָא מַלֵּל אֱלָהָא וְהַנְיָתָא דְנָא שְׁמַעְנָא אֲרוֹם עֻשְׁנָא קֳדָם אֱלָהָא׃
13 וְלָךְ אֱלָהָא יָאֶה לְמֶעְבַּד טִיבוּ לְצַדִּיקַיָּא אֲרוֹם אַנְתְּ תְּשַׁלֵּם לֳאֱנָשׁ הֵיךְ עוֹבָדוֹהִי׃

5 ‡ παροικήσω ἐν τῷ σκηνώματί σου εἰς τοὺς αἰῶνας, σκεπασθήσομαι ἐν τῇ σκέπῃ τῶν πτερύγων σου.

6 ‡ ὅτι σὺ ὁ θεὸς εἰσήκουσας τῶν εὐχῶν μου, ἔδωκας κληρονομίαν τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά σου.

7 ‡ ἡμέρας ἐφ' ἡμέρας βασιλέως προσθήσεις, τὰ ἔτη αὐτοῦ ἕως ἡμέρας γενεᾶς καὶ γενεᾶς.

8 ‡ διαμενεῖ εἰς τὸν αἰῶνα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, ἔλεος καὶ ἀλήθειαν αὐτοῦ τίς ἐκζητήσει;

9 ‡ ὕτως ψαλῶ τῷ ὀνόματί σου εἰς τοὺς αἰῶνας, τοῦ ἀποδοῦναί με τὰς εὐχάς μου ἡμέραν ἐξ ἡμέρας.

1 ‡ Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ ἰδιθοὺμ ψαλμὸς τῷ δαυίδ.

ξά.

2 ‡ Οὐχὶ τῷ θεῷ ὑποταγήσεται ἡ ψυχή μου; πρὸς αὐτὸν 3 γὰρ τὸ σωτήριόν μου. ‡ καὶ γὰρ αὐτὸς θεός μου καὶ σωτήρ μου, ἀντιλήπτωρ μου οὐ μὴ σαλευθῶ ἔτι πλεῖον.

4 ‡ ἕως πότε ἐπιτίθεσθε ἐπὶ ἄνθρωπον, φονεύετε πάντες ὑμεῖς, ὡς τοίχῳ κεκλιμένῳ καὶ φραγμῷ ὠσμένῳ;

5 ‡ πλὴν τὴν τιμήν μου ἐβουλεύσαντο ἀπώσασθαι, ἔδεσμον ἐν δίψῃ. τῷ στόματι αὐτῶν εὐλόγουν, καὶ τῇ καρδίᾳ αὐτῶν κατηρῶντο.

6 ‡ πλὴν τῷ θεῷ ὑποτάγηθι ἡ ψυχή μου, ὅτι πρὸς αὐτὸν ἡ ὑπομονή μου.

7 ‡ ὅτι αὐτὸς θεός μου καὶ σωτήρ μου, ἀντιλήπτωρ μου οὐ μὴ μεταναστεύσω.

8 ‡ ἐπὶ τῷ θεῷ τὸ σωτήριόν μου καὶ ἡ δόξα μου. ὁ θεὸς τῆς βοηθείας μου καὶ ἡ ἐλπίς μου ἐπὶ τῷ θεῷ.

9 ‡ ἐλπίσατε ἐπ' αὐτὸν πᾶσα συναγωγὴ λαοῦ. ἐκχέατε ἐνώπιον αὐτοῦ τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι ὁ θεὸς βοηθὸς ἡμῶν.

10 ‡ πλὴν μάταιοι οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων, ψευδεῖς οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐν ζυγοῖς τοῦ ἀδικῆσαι, αὐτοὶ ἐκ ματαιότητος ἐπὶ ταὐτό.

11 ‡ μὴ ἐλπίζετε ἐπ' ἀδικίαν, καὶ ἐπ' ἁρπάγματα μὴ ἐπιποθεῖτε, πλοῦτος ἐὰν ῥέῃ, μὴ προσίθεσθε καρδίαν.

12 ‡ ἅπαξ ἐλάλησεν ὁ θεός, δύο ταῦτα ἤκουσα, ὅτι τὸ κράτος τοῦ θεοῦ,

13 ‡ καὶ σοῦ κύριε τὸ ἔλεος· ὅτι σὺ ἀποδώσεις ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.

5 ‡ I will dwell in thy tabernacle for ages, I will be protected in the covert of thy wings.

6 ‡ For thou, O God, hast heard my prayers, thou hast given an inheritance to them that fear thy name.

7 ‡ Thou shalt add days upon days to the king, his years even to generation and generation.

8 ‡ He shall abide for ever before God: mercy and truth, who shall search them out?

9 ‡ So will I sing a psalm to thy name for ever and ever, that I may pay my vows from day to day.

1 ‡ To the end, for Idithun himself, a psalm for David.

2 ‡ Shall not my soul be subject to God? for from him is my salvation. 3 For he is my God and my saviour, my protector, I shall not be moved any more.

4 ‡ How long do you set upon a man? you kill all you of the house of Israel, as a wall tottering, and as a tumbling hedge.

5 ‡ But they have consulted to cast down my honour, they delight in lies: with their mouth they bless, and in their heart they curse.

6 ‡ But be thou subject to God, O my soul, for he is my patience.

7 ‡ For he is my God and my saviour, my protector, I shall not remove.

8 ‡ In God is my salvation and my glory, he is the God of my help and my hope is in God.

9 ‡ Hope in him, all you congregation of his people, pour out your hearts before him, God is our helper.

10 ‡ But men of low degree are vanity, men of high degree are a lie: laid together in the balances, they are altogether lighter than vanity.

11 ‡ Trust not in calumny, and covet not robberies: if riches flow in upon you, set not your heart on them.

12 ‡ God hath spoken once, these two things have I heard, that power belongeth to God,

13 ‡ and that thine, O Lord, is mercy: for thou wilt render to every man according to his works.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[5] Habitabo in tabernaculo tuo in secula, confidam in vmbra maiestatis tuæ in æternum. [6] Quoniam tu Domine exaudisti vota mea, dedisti hæreditatem in seculo venturo, timentibus nomen tuum. [7] Dies super dies regi christo addes: anni eius sicut generationes mundi huius & generationes mundi venturi. [8] Sedebit in secula coram Deo: bonitas & veritas à Domino mundi seruabunt eum. [9] Sic laudabo nomen tuum in æternum, cùm persoluero vota mea in die redemptionis Israel; & in die quo vngetur rex Christus vt regnet.

[1] Ad laudandum per manum Idutun, hymnus Dauidi. PSAL. LXII.

[2] CErtè siluisti Deo anima mea, ab eo redemptio mea. [3] Profectò ipse est fortitudo mea & redemptio mea, redemptor meus, non mouebor in die ærumnæ magnæ. [4] Vsquequò fremitis in virum misericordem? cuncti euadetis homicidæ sicut murus declinans, sicut maceries rupta. [5] Vtique cùm iuramẽtum se bene facturos interposuerunt, consultant vt impellant: nuntiabunt mendacium, ore suo benedicent, at corde maledicent in æternum. [6] Veruntamen Deo taceas anima mea, quoniam ab ipso patientia mea. [7] Profectò ipse est fortitudo mea, & redemptio mea, liberator meus, non commouebor. [8] In Deo redemptio mea, & gloria mea: robur fortitudinis meæ, spes mea in Deo. [9] Sperate in verbo eius omni tempore populi domus Israel: abijcite coram eo elationes cordis vestri, & orate coram eo toto corde vestro, & dicite, Deus est spes nostra in æternum. [10] Quippe nihil hominum filij, mendacium filij viri, si acceperint homines stateram ponderantes fata sua, illi quidem ipsamet vanitate erunt *leuiores*.

[11] Ne confidatis in rapina, & violentia: nolite diuitijs vani fieri: cùm laudauerit vos *aliquis*, ne apponatis cor.

[12] Legem vnam locutus est Deus, & secundam istam audiuimus, quia virtus coram Deo est.

[13] Et te Deus decet misericordiam facere iustis, quoniam tu reddes homini secundùm opera ipsius.

5 Inhabitabo in tabernaculo tuo in se- 5
cula, protegar in velaméto alarum tuarũ.

6 Quoniam tu Deus exaudisti oratio- 6
nem meam, dedisti hæreditatem timentibus nomen tuum. 7 Dies super dies re- 7
gis adijcies, annos eius vsque in diem generationis & generationis.

8 Permanebit in æternum in conspectu 8
Dei; misericordiam & veritatem eius quis requiret?

*in seculum seculi *de die in diem 9 *Sic psalmum dicam nomini tuo in *secula, vt reddam vota mea *diem de die. 9

1 In finem pro Idithun Psalmus 1
Dauid. LXI.

2 NOnne Deo subiecta erit anima mea? 2
ab ipso enim salutare meum.

3 Nam & ipse Deus meus, & salutaris 3
meus; susceptor meus, non mouebor amplius. 4 Quousque irruitis in hominem? 4
interficitis vniuersi vos, tanquam parieti inclinato & maceriæ depulsæ?

5 Veruntamen precium meum cogita- 5
uerũt repellere, cucurri in siti. Ore suo benedicebant, & corde suo maledicebant.

6 Veruntamen Deo subiecta esto anima 6
mea, quoniam ab ipso patientia mea.

7 Quia ipse Deus meus & saluator 7
meus; adiutor meus non emigrabo.

8 In Deo salutare meum & gloria mea. 8
est Deus auxilij mei & spes mea in Deo.

9 Sperate in eo omnis congregatio po- 9
puli. Effundite coram illo corda vestra,
in æternum quia Deus adiutor noster.

10 Veruntamẽ vani filij hominum, men- 10
daces filij hominũ in stateris vt decipiant, ipsi de vanitate in idipsum.

*rapinas 11 *Nolite sperare in iniquitate, & *in ra- 11
pinis nolite concupiscere: diuitiæ si affluant, nolite apponere cor.

12 Semel locutus est Deus, duo hæc audi- 12
est ui, quia potestas Dei, 13 Et *tua Domine *ubi 13
misericordia: quia tu reddes vnicuique iuxta opera sua.

סג

1 * מִזְמוֹר לְדָוִד בִּהְיוֹתוֹ בְּמִדְבַּר יְהוּדָה׃
2 * אֱלֹהִים אֵלִי אַתָּה אֲשַׁחֲרֶךָּ צָמְאָה לְךָ נַפְשִׁי
כָּמַהּ לְךָ בְשָׂרִי בְּאֶרֶץ־צִיָּה וְעָיֵף בְּלִי־מָיִם׃
3 * כֵּן בַּקֹּדֶשׁ חֲזִיתִךָ לִרְאוֹת עֻזְּךָ וְכְבוֹדֶךָ׃
4 * כִּי־טוֹב חַסְדְּךָ מֵחַיִּים שְׂפָתַי יְשַׁבְּחוּנָךְ׃
5 * כֵּן אֲבָרֶכְךָ בְחַיָּי בְּשִׁמְךָ אֶשָּׂא כַפָּי׃
6 * כְּמוֹ חֵלֶב וְדֶשֶׁן תִּשְׂבַּע נַפְשִׁי וְשִׂפְתֵי רְנָנוֹת
יְהַלֶּל־פִּי׃
7 * אִם־זְכַרְתִּיךָ עַל־יְצוּעָי בְּאַשְׁמֻרוֹת אֶהְגֶּה־בָּךְ׃
8 * כִּי־הָיִיתָ עֶזְרָתָה לִי וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ אֲרַנֵּן׃
9 * דָּבְקָה נַפְשִׁי אַחֲרֶיךָ בִּי תָמְכָה יְמִינֶךָ׃
10 * וְהֵמָּה לְשׁוֹאָה יְבַקְשׁוּ נַפְשִׁי יָבֹאוּ בְּתַחְתִּיּוֹת
הָאָרֶץ׃
11 * יַגִּירֻהוּ עַל־יְדֵי־חָרֶב מְנָת שְׁעָלִים יִהְיוּ׃
12 * וְהַמֶּלֶךְ יִשְׂמַח בֵּאלֹהִים יִתְהַלֵּל כָּל־הַנִּשְׁבָּע
בּוֹ כִּי יִסָּכֵר פִּי דֹּבְרֵי־שָׁקֶר׃

סד

1 * לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 * שְׁמַע־אֱלֹהִים קוֹלִי בְשִׂיחִי מִפַּחַד אוֹיֵב
תִּצֹּר חַיָּי׃
3 * תַּסְתִּירֵנִי מִסּוֹד מְרֵעִים מֵרִגְשַׁת פֹּעֲלֵי אָוֶן׃
4 * אֲשֶׁר שָׁנְנוּ כַחֶרֶב לְשׁוֹנָם דָּרְכוּ חִצָּם דָּבָר מָר׃
5 * לִירוֹת בַּמִּסְתָּרִים תָּם פִּתְאֹם יֹרֵהוּ וְלֹא
יִירָאוּ׃
6 * יְחַזְּקוּ־לָמוֹ דָּבָר רָע יְסַפְּרוּ לְטָמֵן מוֹקְשִׁים
אָמְרוּ מִי יִרְאֶה־לָּמוֹ׃
7 * יַחְפְּשׂוּ־עוֹלֹת תַּמְנוּ חֵפֶשׂ מְחֻפָּשׂ וְקֶרֶב אִישׁ
וְלֵב עָמֹק׃
8 * וַיֹּרֵם אֱלֹהִים חֵץ פִּתְאֹם הָיוּ מַכּוֹתָם׃

PSALTERIVM. Translat.B.Hieron.

1 * *Psalmus Dauid cùm esset in deserto Judææ.* LXIII.
2 *Deus fortitudo mea tu es, de luce consurgam ad te, sitiuit ad te anima mea, desideranit ad te caro mea in terra inuia, & consitiente sine aqua.*
2 * *Sic in sancto apparui tibi, vt videam fortitudinem tuam & gloriam tuam.*
4 * *Melior enim est misericordia tua quàm vitæ: labia mea laudabunt te.*
5 * *Sic benedicam tibi in vita mea: in nomine tuo leuabo manus meas.*
6 * *Quasi adipe & pinguedine implebitur anima mea, & labijs laudantibus canet os meum.*
7 * *Recordans tui in cubili meo, per singulas vigilias meditabor tibi.*
8 * *Quia fuisti auxilium meum; & in vmbra alarum tuarum laudabo.*
9 * *Adhæsit anima mea post te, me suscepit dextera tua.*
10 * *Ipsi verò interficere quærunt animam meam, ingrediantur in extrema terræ.*
11 * *Congregentur in manus gladij: pars vulpium erunt.*
12 * *Rex autem lætabitur in Deo, laudabitur omnis qui iurat in eo, quia obstruetur os loquentium mendacium.*
1 * *Victori Psalmus Dauid.* LXIIII.
2 *Audi Deus vocem meam loquentis, à timore inimici serua vitam meam.*
3 * *Absconde me à consilio malignorum, à tumultu operantium iniquitatem.*
4 * *Quia exacuerunt quasi gladium linguam suam: tetenderunt sagittam suam verbum amarissimum.*
5 * *Vt sagittarent in absconditis simplicem: subitò sagittabunt eum & non timebunt.*
6 * *Confortauerunt sibi sermonem pessimum, narrauerunt vt absconderent laqueos: dixerunt, Quis videbit eos?*
7 * *Scrutati sunt iniquitates, defecerunt scrutantes scrutinium, cogitationibus singulorũ & corde profundo.* 8 * *Sagittabit ergo eos Deus iaculo repentino, inferentur plagæ eorum.*

תרגום

סג
1 תֻּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד בְּעִדָּן מֶהֱוֵיהּ בְּמַדְבְּרָא בִּיהוּדָה׃ 2 אֱלָהָא תְּקִפִּי אַנְתְּ אֲקָדֶּם בְּצַפְרָא
קֳדָמָךְ צְחִיַת לְוָתָךְ נַפְשִׁי מְרַגַּג לְוָתָךְ בְּשָׂרִי בַּאֲרָעָא צְחִיָא וְשַׁלְחָיָא מְרִילִית מוֹי׃ 3 הֵיכְנָא בַּאֲתַר קְרִישְׁתָּךְ חֲמֵיתָךְ זַכִּי יְהֵי לְמֶחֱמֵי עָשְׁנָךְ
וְאִיקָרָךְ׃ 4 אֲרוֹם טַב חִסְדָּךְ דְּתַעְבֵּד לְצַדִּיקַיָּא לְעָלְמָא דְּאַתֵּי מֵחַיֵּי דְּיַהֲבְתָּ לְרִשְׁעַיָּא בְּעָלְמָא הָדֵין בְּגִין כֵּן סְפָוָתַי יְשַׁבְּחוּנָךְ׃
5 הֵיכְנָא אֲבָרְכִנָּךְ בְּחַיַּי בְּעָלְמָא הָדֵין וּבְשׁוּם מֵימְרָךְ אֶפְרוֹשׁ יָדַי בִּצְלוֹ לְעָלְמָא דְּאָתֵי׃ 6 הֵיךְ חֲרִיב וּדְהֵן תִּשְׂבַּע נַפְשִׁי בְּאוֹרַיְתָא
וְסִפְוָן דְּהִשְׁבְּחָן יְשַׁבַּח פּוּמִי׃ 7 אִין אַדְכַּרְתָּךְ עַל דַּרְגָּשִׁי בְּמַטְרָתָא אֲרַגֵּן בְּמֵימְרָךְ׃ 8 אֲרוֹם הֲוֵיתָא סָעִיד לִי וּבְטַלַּל שְׁכִינְתָּךְ אֲבִיעַ׃
9 אִדְבֵּקַת נַפְשִׁי בָּתַר אוּרְחָתָךְ בְּמֵימְרִי סַעֲדַת יְמִינָךְ׃ 10 וְהִנּוּן לְבֵית קְבוּרְתָא יִתְבְּעוּן נַפְשִׁי יֵעֲלוּן בְּאַרְעִית אַרְעָא׃ 11 יְרַחֲלוּנַהּ
מְטוֹל מְחַת סַיְפָא מוֹהֲבוּת תְּעָלְיָא יְחוֹן׃ 12 וּמַלְכָּא יֶחְדֵּי בְּמֵימְרָא אֱלָהָא יְשַׁבַּח כָּל דְּמַקֵּים בְּמֵימְרֵהּ אֲרוֹם יִסְרְנֵק פּוּמְהוֹן דְּמַמְלְלֵי שִׁקְרָא׃

סד
1 לְשַׁבָּחָא תֻּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃ 2 שְׁמַע אֱלָהָא קָלִי בְּעִדָּן צְלוֹתִי מִדְּלוֹחָא דְּבָבָא תִּנְטוֹר חַיַּי׃
3 תְּטַמְּרִנַּנִי מֵרַזְהוֹן דְּמַבְאֲשִׁין מֵאִתְרְגוּשַׁת עָבְדֵי שִׁקְרָא׃ 4 דִּי שְׁנִינוּ הֵיךְ כְּסֵיפָא לִישָׁנְהוֹן נְגַרוּ קַשְׁוָתְהוֹן מִשְׁחוּ גִּירֵיהוֹן סַמָּא
דְּקִטֵּל מָרִיר׃ 5 לְגַרָאָה בְּטַמְרָא דְּלָא טוּם בְּחֵכִיף יְגָרְחָה וְלָא יִדְחָלוּן׃ 6 יִתְקְפוּן לְהוֹם פִּתְגָם בִּישׁ יִשְׁתָּעוּן לְמִכְמַן תַּקָּלִין
אֲמָרִין מָן חָמֵי לְהוֹם׃ 7 יְבַלְשׁוּן לְמִשְׁבַּח עַוְלִין לְשֵׁיצָאָה זַכָּאִין בְּלוּשָׁא דְּמִתְבְּלִישׁ בְּגוֹף בַּר נָשׁ וְהִרְהוּרֵי לִבָּא עֲמִיקָא׃ 8 וְיָגֵרִי
עֲלֵיהוֹן אֱלָהָא גְּרָרָא בְּחֵכִיף וְיֶחֱנְהוֹן עַל מַחֲתֵיהוֹן׃

* Psalmus Dauid cùm esset ipse in deserto *Iudææ. LXII.

*Idumæa 1.Re..22

DEus Deus meus ad te de luce vigilo, sitiuit* te anima mea, quàm multipliciter tibi caro mea! In terra deserta & inuia, & inaquosa: * Sic in sancto apparui tibi, vt viderem virtutem tuam & gloriam tuam. * Quoniá melior *misericordia tua super vitas: labia mea laudabunt te.

*in

*est

* Sic benedicam te in vita mea, * in nomine tuo leuabo manus meas.

*O

* Sicut de adipe & pinguedine repleatur anima mea, & labijs exultationis laudabit os meum.

* Si memor fui tui super stratum meum, in matutinis *meditabar in te.

*meditabor

* Quia fuisti adiutor meus, & in velamento alarum tuarum exultabo.

* Adhæsit anima mea post te, me autem suscepit dextera tua.

* Ipsi verò in vanum quæsierunt animam meam, introibunt in inferiora terræ.

* Tradentur in manus gladij; partes vulpium erunt. * Rex verò lætabitur in Deo, laudabitur omnis qui iurat in eo. quia obstructum est os loquentiũ iniqua.

* In finem Psalmus Dauid. LXIII.

EXaudi Deus vocem meam, cùm deprecor ad te, à timore inimici eripe animam meam. **Protege me à conuentu malignantium, à multitudine operantium iniquitatem. * *Qui exacuerunt vt gladium linguas suas, intenderunt arcũ suum rem amaram. * Vt sagittent in occultis immaculatum, subitò sagittabunt eum, & non timebunt.

*Protexisti

*Quia

* Firmauerunt sibi sermonem nequam, narrauerunt *vt absconderent laqueum. dixerunt, Quis videbit eos?

*laqueos

* Scrutati sunt *iniquitatem, defecerunt scrutantes scrutinia. Accedet homo * & cor altum. * Et exaltabitur Deus. sagittæ paruulorum factæ sunt plagæ eorum.

*iniquitates

*ad

1 * Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ ὅτε ἦν αὐτὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ τ῀ ἰουδαίας. ξβ'.

2 * Ὁ θεὸς ὁ θεός μου πρὸς σὲ ὀρθρίζω, ἐδίψησέ σε ἡ ψυχή μου, ποσαπλῶς σοι ἡ σαρξ μου. ἐν γῇ ἐρήμῳ καὶ ἀβάτῳ καὶ ἀὐύδρῳ·

3 * ὅτως ἐν τῷ ἁγίῳ ὤφθην σοι, τοῦ ἰδεῖν τὴν δυναμίν σου καὶ τὴν δόξαν σου.

4 * ὅτι κρεῖσσον τὸ ἔλεός σου ὑπὲρ ζωάς, τὰ χείλη μου ἐπαινέσουσί σε. * ὅτως εὐλογήσω σε ἐν τῇ ζωῇ μου, ἐν τῷ ὀνόματί σου ἀρῶ τὰς χεῖράς μου.

6 * ὡς ἐν στέατι καὶ πίστει ἐμπλησθείη ἡ ψυχή μου, καὶ χείλη ἀγαλλιάσεως αἰνέσει τὸ στόμα μου.

7 * εἰ ἐμνημόνευόν σου ἐπὶ τ῀ στρωμνῆς μου ἐν τοῖς ὄρθροις ἐμελέτων εἰς σέ.

8 * ὅτι ἐγένηθης βοηθός μου, καὶ ἐν τῇ σκέπῃ τῶν πτερύγων σου ἀγαλλιάσομαι.

9 * ἐκολλήθη ἡ ψυχή μου ὀπίσω σου, ἐμοῦ ἀντελάβετο ἡ δεξιά σου. * αὐτοὶ δὲ εἰς ματαίωσιν ἐζήτησαν τὴν ψυχήν μου, εἰσελεύσονται εἰς τὰ κατώτατα τῆς γῆς.

11 * παραδοθήσονται εἰς χεῖρας ῥομφαίας, μερίδες ἀλωπέκων ἔσονται.

12 * ὁ δὲ βασιλεὺς εὐφρανθήσεται ἐπὶ τῷ θεῷ· ἐπαινεθήσεται πᾶς ὁ ὀμνύων ἐν αὐτῷ· ὅτι ἐνεφράγη στόμα λαλούντων ἄδικα.

1 * Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ξγ'.

2 * Εἰσάκουσον ὁ θεὸς φωνῆς μου, ἐν τῇ δεήσει μου πρὸς σέ· ἀπὸ φόβου ἐχθροῦ ἐξελοῦ τὴν ψυχήν μου.

3 * σκέπασόν με ἀπὸ συστροφῆς πονηρευομένων, ἀπὸ πλήθους ἐργαζομένων ἀδικίαν.

4 * οἵτινες ἠκόνησαν ὡς ῥομφαίαν τὰς γλώσσας αὐτῶν, ἐνέτειναν τόξον αὐτῶν πρᾶγμα πικρόν·

5 * τοῦ καταβαλεῖν ἐν ἀποκρύφοις ἄμωμον, ἐξάπινα καταβαλοῦσιν αὐτόν, καὶ οὐ φοβηθήσονται.

6 * ἐκραταίωσαν ἑαυτοῖς λόγον πονηρόν, διηγήσαντο τοῦ κρύψαι παγίδα. εἶπον, τίς ὄψεται αὐτούς;

7 * ἐξηρεύνησαν ἀνομίας, ἐξέλιπον ἐξερευνῶντες ἐξερεύνησις. προσελεύσεται ἄνθρωπος καὶ καρδία βαθεῖα.

8 * καὶ ὑψωθήσονται οἱ θεοί. βέλος νηπίων ἐγένηθησαν αἱ πληγαὶ αὐτῶν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[1] Canticum Dauidi quo tempore erat in deserto in finibus tribus Iehudæ. PSAL. LXIII.

[2] DEus fortitudo mea tu es, summo manè consurgam coram te: sitiuit te anima mea: desiderat te caro mea in terra arida, & defessa vbi nullæ sunt aquæ. [3] Sic in loco sanctitatis tuæ vidi te: purga me vt videam virtutem tuam & gloriam tuam. [4] Quoniam melior est misericordia tua quam facies iustis in mundo venturo, vita quam dedisti impijs in mundo isto: propterea labia mea laudabunt te. [5] Sic benedicam te in vita mea in mundo isto, & in nomine Verbi tui extendam manus meas in oratione in mundo vẽturo. [6] Quasi adipe & pinguedine saturabis animam meam in Lege: & labijs laudatorijs laudabit os meum. [7] Si recordatus fuero tui super cubili meo, inter custodias meditabor in verbo tuo. [8] Quoniam fuisti auxilium mihi, & in vmbra maiestatis tuæ exultabo. [9] Adhæsit anima mea post vias tuas: verbum meum sustentauit dextera tua. [10] Ipsi verò in domum sepulturæ inquirent animã meam: intrabunt in interiora terræ. [11] Timebunt eum propter percussionem gladij: pars vulpium erunt. [12] Et rex lætabitur in Verbo Dei: laudabit omnis qui iurauerit in Verbo eius, quoniam præfocabit os eorum qui loquuntur mendacium.

[1] Ad laudandum hymnus Dauidi. PSAL. LXIIII.

[2] AVdi Deus vocem meam in tempore orationis meæ: à terrore inimici mei custodi vitam meam. [3] Abscondes me à secretis prauorum, à fremitu operantium iniquitatem. [4] Qui exacuerunt sicut gladium linguas suas; tetenderunt arcus suos, vnxerunt sagittas suas veneno mortifero & amaro. [5] Vt sagittarent occultè immaculatum: subitò sagittabunt eum; & non timebunt.

[6] Roborabunt sibi verbum iniquum, narrabunt, vt abscondant laqueos, dicentes neminem eos videre.

[7] Peruestigabunt, vt inueniant iniquitates ad disperdendum iustos, machinationem, quæ exquiritur intra hominem, & cogitationes cordis profundi. [8] Et excutiet in eos Deus sagittam repentè, & inferet plagas eorum.

9 * וַיִּבְשִׁילֻהוּ עֲלֵימוֹ לְשׁוֹנָם יִתְנוֹדְדוּ כָּל־רֹאֵה בָם:

10 * וַיִּירָאוּ כָל־אָדָם וַיַּגִּידוּ פֹּעַל אֱלֹהִים וּמַעֲשֵׂהוּ הִשְׂכִּילוּ:

11 * יִשְׂמַח צַדִּיק בַּיהוָה וְחָסָה בוֹ וְיִתְהַלְלוּ כָּל־יִשְׁרֵי־לֵב:

סה

1 * לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד שִׁיר:

2 * לְךָ דוּמִיָּה תְהִלָּה ׀ אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן וּלְךָ יְשֻׁלַּם־נֶדֶר:

3 * שֹׁמֵעַ תְּפִלָּה ׀ עָדֶיךָ כָּל־בָּשָׂר יָבֹאוּ:

4 * דִּבְרֵי עֲוֹנֹת גָּבְרוּ מֶנִּי פְּשָׁעֵינוּ אַתָּה תְכַפְּרֵם:

5 * אַשְׁרֵי ׀ תִּבְחַר וּתְקָרֵב יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ נִשְׂבְּעָה בְּטוּב בֵּיתֶךָ קְדֹשׁ הֵיכָלֶךָ:

6 * נוֹרָאוֹת ׀ בְּצֶדֶק תַּעֲנֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ מִבְטָח כָּל־קַצְוֵי־אֶרֶץ וְיָם רְחֹקִים:

7 * מֵכִין ׀ הָרִים בְּכֹחוֹ נֶאְזָר בִּגְבוּרָה:

8 * מַשְׁבִּיחַ ׀ שְׁאוֹן יַמִּים שְׁאוֹן גַּלֵּיהֶם וְהָמוֹן לְאֻמִּים:

9 * וַיִּירְאוּ יֹשְׁבֵי קְצָוֹת מֵאוֹתֹתֶיךָ מוֹצָאֵי־בֹקֶר וְעֶרֶב תְּרַנֵּן:

10 * פָּקַדְתָּ הָאָרֶץ וַתְּשֹׁקְקֶהָ רַבַּת תַּעְשְׁרֶנָּה ׀ פֶּלֶג אֱלֹהִים מָלֵא מָיִם תָּכִין דְּגָנָם כִּי־כֵן תְּכִינֶהָ:

11 * תְּלָמֶיהָ רַוֵּה נַחֵת גְּדוּדֶיהָ בִּרְבִיבִים תְּמוֹגְגֶנָּה ׀ צִמְחָהּ ׀ תְּבָרֵךְ:

12 * עִטַּרְתָּ שְׁנַת טוּבָתֶךָ וּמַעְגָּלֶיךָ יִרְעֲפוּן דָּשֶׁן:

13 * יִרְעֲפוּ נְאוֹת מִדְבָּר וְגִיל גְּבָעוֹת תַּחְגֹּרָנָה ׀:

14 * לָבְשׁוּ כָרִים ׀ הַצֹּאן וַעֲמָקִים יַעֲטְפוּ־בָר יָתְרוּעָעוּ אַף־יָשִׁירוּ:

PSALTERIVM. Translat. B. Hieron.

9 * *Et corruent in semetipsos linguis suis, fugient omnes qui viderint eos.*

10 * *Et timebunt omnes homines, & annunciabunt opus Dei, & opera eius intelligent.*

11 * *Lætabitur iustus in Domino, & sperabit in eo, & exultabunt omnes recti corde.*

1 * *Victori Psalmus Dauid cantici.*

LXV.

2 *Tibi silentium laus Deus in Sion, & tibi reddetur votum.*

3 * *Exaudi orationem, donec ad te omnis caro veniat.*

4 * *Verba iniquitatum præualuerunt aduersus me, sceleribus nostris tu propiciaberis.*

5 * *Beatus quem elegeris & susceperis: habitabit enim in atrijs tuis; replebimur in bonis domus tuæ sanctificatione templi tui.*

6 * *Terribilis in iustitia, exaudi nos Deus saluator noster; confidentia omnium finium terræ, & maris longinqui.*

7 * *Præparans montes in virtute tua, accinctus fortitudine.*

8 * *Compescens sonitum maris, fremitum fluctuum eius, & multitudinem gentium.*

9 * *Et timebunt qui habitant in extremis à signis tuis: egressus matutini et vesperi laudantes facies.*

10 * *Visitasti terram & irrigasti eam, vbertate ditasti eam. riuus Dei plenus aqua: præparabis frumentum eorum, quia sic fundasti eam.*

11 * *Sulcos eius inebria, multiplica fruges eius, pluuiis irriga eam, & germini eius benedic.*

12 * *Voluetur annus in bonitate tua, & vestigia tua rorabuntur pinguedine.*

13 * *Pinguescent pascua deserti, & exultatione colles accingentur.*

14 * *Vestientur agnis greges, & valles plenæ frumento coæquabuntur & canent.*

תרגום

9 וְיִתְקְלוּן לְהוֹן לִישַׁנְהוֹן וְיִסְתַּלְּטוּן בְּרֵישֵׁיהוֹן כָּל דְּחָמֵי לְהוֹן: 10 וְיִדְחֲלוּן כָּל בְּנֵי נָשָׁא וְיִתְּנוּן עוֹבָדָא דֵּאֱלָהָא וְעוֹבָדֵיהּ יְהוֹן מְתְבְּנְיָן:
11 יְחֶדֵי צַדִּיקָא בַּיְיָ וְיִתְרְחֵץ בְּמֵימְרֵהּ וְיִשְׁתַּבְּחוּן כָּל תְּרִיצֵי לִבָּא:

סה

1 לְשַׁבָּחָא תְּשַׁבַּחְתָּא עַל יַד דָּוִד וְשִׁירְתָא: 2 קֳדָמָךְ מְתְחַשְׁבָא הֵיךְ שְׁתִיקוּתָא שְׁבַחְתָּא וְדַמָּךְ אֲבָיָא אֱלָהָא וְשׁוּכְנֵיהּ בְּצִיּוֹן וְלָךְ
יִשְׁתַּלְּמוּן נִדְרַיָּא: 3 מְקַבֵּל צְלוֹתָא לְוָתָךְ כָּל בְּנֵי בִישְׁרָא וַיְיָ: 4 פִּתְגָמֵי עָוַיִן תְּקָפוּ מִנִּי סָרְחָנָא אַתְּ תְּכַפְּרִנּוּן: 5 טוּבוּהִי
דְּתִתְרְעֵי בֵּהּ וּתְקָרְבִנֵּהּ לְדַחֲלְתָךְ יִשְׂרֵי דָּרְתָךְ נֵיסְרוֹן צַדִּיקַיָּא נִשְׂבַּע בְּטוּב בֵּיתָךְ קוּדְשָׁא דְּהֵיכְלָךְ: 6 דְּחִילַן בְּצִדְקָתָא קַבֵּל צְלוֹתָנָא
אֱלָהָא פָּרְקָנָא סַבְרָא דְּכָל סְיָפֵי אַרְעָא וְנִוָּוֹת יַמָּא דְּרָחִיקִין מִן יַבָּשְׁתָּא: 7 דְּמַתְקֵן מְזוֹנַיָּא לְיַעֲלֵי טוּרַיָּא בְּכֹחַ גְּבוּרְתֵּיהּ מְזָרֵז קָמוֹר
בְּגִבּוּרְתָּא: 8 מַטְאֵךְ רְגוּשׁ יַמָּא וּרְגוּשׁ גַּלָּלֵיהוֹן וְרִיכְפַת אֻמַּיָּא: 9 וְיִדְחֲלוּן יָתְבֵי סְיָפֵי תְּהוֹמַיָּא מֵאָתְוָתָךְ מַפְקָנֵי צְפַר וּרְמָשׁ תְּסַדַּר
שְׁבָחָא בְּפוּמְהוֹן: 10 אַדְכַּרְתָּא אַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל וְאַשְׁקֵיתָהּ סוּגֵי עֲלַלְתָּהּ הַעְתַּרְנָהּ מְקוֹבְיָתָא דֵּאֱלָהָא דְּבִשְׁמַיָּא דְּמַלְיָא מַטְרִין דְּבְרָכְתָּא
תְּסַגֵּן עִיבּוּרֵיהוֹן אַרוּם הֵיכְנָא תְּשַׁכְלְלֵנָּהּ: 11 תְּקוֹף מַרְכְּבָנֵי צִמְחַיָּתָא רַוֵּה תְּשַׁדֵּךְ גַּיְסָתָא בִּרְסֵי תְּמוֹגְגֵנָּהּ צִמְחַיָּתָהּ תְּבָרֵךְ:
12 אַכְלְלָתָא שְׁנַת טוּב בִּרְכָתָךְ וְכִבְשֵׁי אוֹרְחָתָךְ יִבְסְמוּן דּוּהֲנָא: 13 יִבְסְמוּן תְּשַׁבְחָת מַדְבְּרָא וְרִיעָא גַּלְמָתָא תְּקַטְּרָן לְהוֹן:
14 יִשְׁתַּלְּחוּן דִּיכְרַיָּא עִלֵּי עָנָא וּמִישְׁרַיָּא יִתְחַפְּיָן עִיבּוּרָא יְתַיְבְּבוּן בְּרַם יְשַׁבְּחוּן:

9 *Et infirmatæ ſunt contra eos linguæ eorum. conturbati ſunt omnes qui videbant eos.

10 *Et timuit omnis homo. & annuntiauerunt opera Dei, & facta eius intellexerunt. 11 *Lætabitur iuſtus in Domino, & ſperabit in eo; & laudabuntur omnes recti corde.

9 * καὶ ἐξηθένησαν ἐπ' αὐτὸς αἱ γλῶσσαι αὐτῶν. ἐταράχθησαν πάντες οἱ θεωροῦντες αὐτούς.

10 * καὶ ἐφοβήθη πᾶς ἄνθρωπος. καὶ ἀνήγγειλαν τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ, καὶ τὰ ποιήματα αὐτοῦ συνῆκαν.

11 * εὐφρανθήσεται δίκαιος ἐν τῷ κυρίῳ, καὶ ἐλπεῖ ἐπ' αὐτόν. καὶ ἐπαινεθήσονται πάντες οἱ εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ.

*In finem Pſalmus cantici Dauid canticum *Hieremiæ & Ezechielis* de populi tranſmigratione quando profecturi erant. LXIIII.

* Aggei * populo tranſmigrationis quando incipiebant profiſci.

1 * Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς ᾠδῆς τῷ δαυὶδ ᾠδὴ ἱερεμίου καὶ ἰεζεκιὴλ τοῦ λαοῦ τῆς παροικίας ὅτε ἔμελλον ἐκπορεύεσθαι. ξδ΄.

2 TE decet hymnus Deus in Sion, & tibi reddetur votum in Hieruſalem.

2 * Σοί πρέπει ὕμνος ὁ θεὸς ἐν σιών, καὶ σοὶ ἀποδοθήσεται εὐχὴ ἐν ἱερουσαλήμ.

3 *Exaudi orationem meam, ad te omnis caro veniet. 4 *Verba iniquorum præualuerunt ſuper nos, & impietatibus noſtris tu propiciaberis. 5 *Beatus, quem elegiſti & aſſumpſiſti, inhabitabit in atrijs tuis. Replebimur in bonis domus tuę, ſanctũ* templum tuum, 6 *Mirabile in æquitate. Exaudi nos Deus ſalutaris noſter, ſpes omnium finium terræ, & eorum qui in mari longè. 7 *Præparans montes in virtute ſua, accinctus in potentia.

* eſt

3 * εἰσάκουσον προσευχῆς μου, πρὸς σὲ πᾶσα σὰρξ ἥξει. 4 * λόγοι ἀνόμων ὑπερεδυνάμωσαν ἡμᾶς, καὶ ταῖς ἀσεβείαις ἡμῶν σὺ ἱλάσῃ.

5 * μακάριος, ὃν ἐξελέξω καὶ προσελάβου, κατασκηνώσει ἐν ταῖς αὐλαῖς σου. πλησθησόμεθα ἐν τοῖς ἀγαθοῖς τοῦ οἴκου σου, ἅγιος ὁ ναός σου,

6 * θαυμαστὸς ἐν δικαιοσύνῃ. ἐπάκουσον ἡμῶν ὁ θεὸς ὁ σωτὴρ ἡμῶν ἡ ἐλπὶς πάντων τῶν περάτων τῆς γῆς, καὶ τῶν ἐν θαλάσσῃ μακράν.

7 * ἑτοιμάζων ὄρη ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ, περιεζωσμένος ἐν δυνάμει.

Qui conturbas profundum maris, ſonum fluctuum eius quis ſuſtinebit? Turbabuntur gentes;

8 * ὁ συνταράσσων τὸ κῦμα τῆς θαλάσσης, ἦχος κυμάτων αὐτῆς τίς ὑποστήσεται; ταραχθήσονται τὰ ἔθνη.

9 *Et timebunt qui habitant terminos à ſignis tuis. exitus matutini, & veſperæ delectabis. 10 *Viſitaſti terrã & inebriaſti eã, multiplicaſti locupletare eam: flumen Dei repletum eſt aquis. paraſti cibum illorum, quoniã *ita præparatio*. 11 *Riuos eius inebria. multiplica genimina eius, in ſtillicidijs eius lætabitur germinans.

* eſt * eius

9 * καὶ φοβηθήσονται οἱ κατοικοῦντες τὰ πέρατα ἀπὸ τῶν σημείων σου· ἐξόδους πρωΐας καὶ ἑσπέρας τέρψεις.

10 * ἐπεσκέψω τὴν γῆν καὶ ἐμέθυσας αὐτήν. ἐπλήθυνας τοῦ πλουτίσαι αὐτήν. ὁ ποταμὸς τοῦ θεοῦ ἐπλήρωθη ὑδάτων. ἡτοίμασας τὴν τροφὴν αὐτῶν, ὅτι οὕτως ἡ ἑτοιμασία.

11 * τὰς αὔλακας αὐτῆς μέθυσον. πλήθυνον τὰ γενήματα αὐτῆς, ἐν ταῖς ταγαῖς αὐτῆς εὐφρανθήσεται ἀνατέλλουσα.

12 Benedices coronæ anni benignitatis tuæ, & campi tui replebuntur vbertate.

12 * εὐλογήσεις τὸν στέφανον τοῦ ἐνιαυτοῦ τῆς χρηστότητός σου, καὶ τὰ πεδία σου πλησθήσονται πότητος.

13 *Pingueſcent ſpecioſa deſerti, & exultatione colles accingentur.

13 * πιανθήσονται τὰ ὡραῖα τῆς ἐρήμου, καὶ ἀγαλλίασιν οἱ βουνοὶ περιζώσονται.

14 *Induti ſunt arietes ouium, & valles abundabunt frumẽto: clamabũt, etenim hymnum dicent.

14 * ἐνεδύσαντο οἱ κριοὶ τῶν προβάτων, καὶ αἱ κοιλάδες πλησθήσονται σίτου, κεκράξονται, καὶ γὰρ ὑμνήσουσιν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Et offendent ſeipſos lingua ſua, & mouebunt capita ſua quicunque conſpexerint eos.

10 Et timebunt omnes filij hominum, & annunciabunt opus Dei, & opera eius intelligent.

11 Lætabitur iuſtus in Domino, & ſperabit in verbo eius, & laudabuntur omnes recti corde.

1 Ad laudandum hymnus per manum Dauidis & canticum. PSAL. LXV.

1 COram te reputatur ſicut ſilentium laus Angelorum, Deus cuius Maieſtas *reſidet* in Sion; & tibi reddentur vota. 2 Receptor orationis ad te omnes filij carnis venient. 4 Verba iniquitatum potentiora me fuerunt: peccata noſtra tu expiabis. 5 Beatus in quo tibi cõplacueris, & eum applicueris ad timorem tui: habitabit in atrijs tuis. dicentq; iuſti, Saturabimur bonitate domus tuæ, ſanctitate templi tui. 6 Timenda in iuſtitia; exaudi orationẽ noſtrã Deus redemptio noſtra, ſpes omniũ finium terræ, & inſularũ maris, quæ diſtant ab arida. 7 Qui præparat cibaria ibicibus montium, in virtute fortitudinis ſuæ: accingens ſe cingulo in robore. 8 Compeſcens ſonitum marium, ſonitum vndarum eius, & tumultum gentium. 9 Et timebũt incolæ finium abyſſorum à ſignis tuis: & ordinabis laudem in ore egreſſionum matutini & veſperæ. 10 Recordatus es terræ Iſrael, & potum dediſti ei; vbertate fructuum eius ditabis eam, ex fonticulo Dei, qui eſt in cælis, qui plenus eſt imbribus benedictionis, præparabis ſegetes eorum, cùm ſic eam fundaueris. 11 Vi ſulcorũ germina eius inebria, compeſcas cohortes eius, guttis diſſoluas eam, germini eius benedicas. 12 Coronaſti annũ bonitate benedictionis tuæ, & itinera viæ tuæ ſtillabunt dulcedinem pinguedinis. 13 Dulceſcent laudabilia deſerti, & exultatione colles accingent ſe.

14 Aſcendent arietes ſuper pecora, & valles cooperientur frumento: iubilabunt, certè laudem dicent.

סו

1 * לַמְנַצֵּחַ שִׁיר מִזְמוֹר הָרִיעוּ לֵאלֹהִים כָּל־הָאָרֶץ׃

2 * זַמְּרוּ כְּבוֹד־שְׁמוֹ שִׂימוּ כָּבוֹד תְּהִלָּתוֹ׃

3 * אִמְרוּ לֵאלֹהִים מַה־נּוֹרָא מַעֲשֶׂיךָ בְּרֹב עֻזְּךָ יְכַחֲשׁוּ־לְךָ אֹיְבֶיךָ׃

4 * כָּל־הָאָרֶץ יִשְׁתַּחֲוּ לְךָ וְיַזַּמְּרוּ־לָךְ יְזַמְּרוּ שְׁמֶךָ סֶלָה׃

5 * לְכוּ וּרְאוּ מִפְעֲלוֹת אֱלֹהִים נוֹרָא עֲלִילָה עַל־בְּנֵי אָדָם׃

6 * הָפַךְ יָם לְיַבָּשָׁה בַּנָּהָר יַעַבְרוּ בְרַגְלָ שָׁם נִשְׂמְחָה־בּוֹ׃

7 * מֹשֵׁל בִּגְבוּרָתוֹ עוֹלָם עֵינָיו בַּגּוֹיִם תִּצָּפֶינָה הַסּוֹרְרִים אַל־יָרִימוּ לָמוֹ סֶלָה׃

8 * בָּרֲכוּ עַמִּים אֱלֹהֵינוּ וְהַשְׁמִיעוּ קוֹל תְּהִלָּתוֹ׃

9 * הַשָּׂם נַפְשֵׁנוּ בַחַיִּים וְלֹא־נָתַן לַמּוֹט רַגְלֵנוּ׃

10 * כִּי־בָחַנְתָּנוּ אֱלֹהִים צְרַפְתָּנוּ כִּצְרַף־כָּסֶף׃

11 * הֲבֵאתָנוּ בַמְּצוֹדָה שַׂמְתָּ מוּעָקָה בְּמָתְנֵינוּ׃

12 * הִרְכַּבְתָּ אֱנוֹשׁ לְרֹאשֵׁנוּ בָּאנוּ־בָאֵשׁ וּבַמָּיִם וַתּוֹצִיאֵנוּ לָרְוָיָה׃

13 * אָבוֹא בֵיתְךָ בְעוֹלוֹת אֲשַׁלֶּם לְךָ נְדָרָי׃

14 * אֲשֶׁר־פָּצוּ שְׂפָתָי וְדִבֶּר־פִּי בַּצָּר־לִי׃

15 * עֹלוֹת מֵיחִים אַעֲלֶה־לָּךְ עִם־קְטֹרֶת אֵילִים אֶעֱשֶׂה בָקָר עִם־עַתּוּדִים סֶלָה׃

16 * לְכוּ־שִׁמְעוּ וַאֲסַפְּרָה כָּל־יִרְאֵי אֱלֹהִים אֲשֶׁר עָשָׂה לְנַפְשִׁי׃

17 * אֵלָיו פִּי־קָרָאתִי וְרוֹמָם תַּחַת לְשׁוֹנִי׃

18 * אָוֶן אִם־רָאִיתִי בְלִבִּי לֹא יִשְׁמַע אֲדֹנָי׃

19 * אָכֵן שָׁמַע אֱלֹהִים הִקְשִׁיב בְּקוֹל תְּפִלָּתִי׃

20 * בָּרוּךְ אֱלֹהִים אֲשֶׁר לֹא־הֵסִיר תְּפִלָּתִי וְחַסְדּוֹ מֵאִתִּי׃

1 * *Victori canticum Psalmi.* LXVI.

2 IVbilate Deo omnis terra. Cantate gloriam nomini eius, date gloriam laudi eius.

3 * *Dicite Deo quàm terribile opus tuum, in multitudine fortitudinis tuæ mentientur tibi inimici tui.*

4 * *Omnis terra adoret te, & cantet tibi, cantet nomini tuo. Semper.*

4 * *Venite & videte opera Dei, terribilia consilia ſuper filiis Adam.*

6 * *Conuertet mare in aridam, in flumine pertranſibunt pede: ibi lætabimur in eo.*

7 * *Qui dominatur in fortitudine ſua in ſeculum, oculi eius gentes aſpiciunt: qui increduli ſunt, non exaltentur in ſemetipſis. Semper.*

8 * *Benedicite populi Deo noſtro, & auditam facite vocem laudis eius.*

9 * *Qui poſuit animam noſtram ad vitam, & non dedit in commotionem pedes noſtros.*

10 * *Probaſti enim nos Deus: igne nos conflaſti ſicut conflatur argentum.*

11 * *Introduxiſti nos in obſidionem, poſuiſti ſtridorem in dorſo noſtro.*

12 * *Poſuiſti homines ſuper capita noſtra, tranſiuimus per ignem & aquam, & eduxiſti nos in refrigerium.*

13 * *Ingrediar domum tuam in holocauſtis: reddam tibi vota mea:*

14 * *Quæ promiſerunt labia mea, & locutum eſt os meum cùm tribularer.*

15 * *Holocauſta medullata offeram tibi cum incenſo arietum, faciam boues cum hircis. Semper.*

16 * *Venite audite, & narrabo, omnes qui timetis Deum, quanta fecerit animæ meæ.*

17 * *Ipſum ore meo inuocaui, & exaltaui in lingua mea.*

18 * *Iniquitatem ſi vidi in corde meo, non exaudiet Dominus.*

19 * *Ideo exaudiuit Deus, attendit vocem deprecationis meæ.*

20 * *Benedictus Deus, qui non abſtulit orationem meam & miſericordiam ſuam à me.*

תרגום

סו

1 לְשַׁבָּחָא שִׁירְתָא וְתֻשְׁבַּחְתָּא יַבִּיבוּ קֳדָמַיי כָּל יָתְבֵי אַרְעָא׃ 2 שַׁבְּחוּ יַקִּירוּ שְׁמֵהּ שׁוּוֹן אִיקַר תֻּשְׁבַּחְתֵּהּ׃ 3 אֱמַרוּ קֳדָם אֱלָהָא מָה דְּחִילִין אִינּוּן עוֹבָדָךְ בְּסַגְיָא עָשְׁנָךְ יְכַדְּבוּן מִן קֳדָמָךְ בַּעֲלֵי דְבָבָךְ׃ 4 כָּל יָתְבֵי אַרְעָא יִסְגְּדוּן קוֹמָךְ וְיִשַׁבְּחוּן לְוָתָךְ יְשַׁבְּחוּן שְׁמָךְ לְעָלְמִין׃ 5 אֱזָלוּ וַחֲמוֹן עוֹבָדֵי אֱלָהָא דְּחִיל מָרֵי תְּסָקוֹפִין עַל בְּנֵי נָשָׁא׃ 6 דַּהֲפַךְ יַמָּא דְסוּף לְיַבָּשְׁתָּא בְּנַהֲר יוֹרְדְנָא עֲבַרוּ בְרַגְלֵיהוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹבִיל יְהוֹן לְטוּר בֵּית מַקְדְּשָׁא תַּמָּן נֶחְדֵי בְּמֵימְרֵהּ׃ 7 דְּשַׁלִּיט בְּכַחֲ גְּבוּרְתֵּיהּ עַל עָלְמָא עֵינוֹהִי בְּעַמְמַיָּא מְסְתַּכְּלִין מְסָרְחִין לָא יִתְרוֹמְמוּן לְהוֹן לְעָלְמִין׃ 8 בָּרְכוּ עַמְמַיָּא יְיָ וְאַשְׁמְעוּ קָל תֻּשְׁבַּחְתֵּהּ׃ 9 דְּמַנִּי נַפְשָׁתָנָא בְּחַיֵּי עָלְמָא דְּאָתֵי וְלָא מְסַר לְאִזְדָּעְזָעָא רַגְלָנָא׃ 10 אֲרוֹם בְּחַנְתָּנָא אֱלָהָא אַתֵּכְתָּנָא הֵיךְ קְנָנָאָה דְּמַחְיךְ סִימָא׃ 11 אַעֲלְתָּא יַתָּנָא בְּמַצְרְתָּא שַׁוְיְתָא שׁוּשְׁלְתָּא בְּחַרְצָנָא׃ 12 אַמְאֵכְתָּנָא אַרְכְּבְתָּא מָרֵי מוֹזַפְנָא עַל רֵישָׁנָא דַּנְתָּנָא כַּד בְּכוּר וּבְמוֹי וְאַפֵּקְתָּנָא לְרַוָחָא׃ 13 אֵעוֹל לְבֵית מַקְדְּשָׁךְ בְּעָלְוָן אֲשַׁלֵּם לָךְ נִדְרָי׃ 14 דִּי פְתַחוּ סְפָוָתִי וּמַלֵּל פּוּמִי כַּד עָאק לִי׃ 15 עָלְוָן שְׁמִינִין אַסִּיק קוּמָךְ עִם קְטוֹרֶת בּוּסְמִין קָרְבַּן דִּיכְרִין אֶעְבֵּד תּוֹרִין עִם בְּרִחַיָּא לְעָלְמִין׃ 16 אֱזֹלוּ שְׁמַעוּ וְאֶשְׁתַּעֵי כָּל דְּחַלַיָּא דֵּאלָהָא מָה דַּעֲבַד לְנַפְשִׁי׃ 17 לְוָתֵהּ בְּפוּמִי קְרִיתִי וְתֻשְׁבַּחְתֵּהּ תְּחוֹת לִישָׁנִי׃ 18 שְׁקָרָא אִין חֲמֵיתִי בְלִבִּי הַאֲפְשַׁר דִּי לָא יִשְׁמַע יְיָ׃ 19 בְּקוּשְׁטָא שְׁמַע אֱלָהָא אַצִּית בְּקָל צְלוֹתִי׃ 20 בְּרִיךְ יְיָ דְּלָא אַעְדִּי צְלוֹתִי וְטוֹבְיֵהּ מִנִּי׃

*In finem, canticum Psalmi resurrectionis. LXV.

*Deo IVbilate *Domino omnis terra, psalmum dicite iam nomini eius. date gloriam laudi eius. * Dicite Deo, Quàm terribilia *sunt *opera tua*! In multitudine virtutis tuæ mentientur tibi inimici tui. * Omnis terra *Domine *adorent te & psallant tibi, psalmum*adorent & psallat* dicant iam nomini tuo Altissime.

* dicat * Venite & videte opera Dei, quàm terribilis in consilijs super filios hominum.

* Qui conuertit mare in aridam, in flumine pertransibunt pede. ibi lætabimur in ipso. * Qui dominatur in virtute sua in æternum: oculi eius super gentes respiciunt: qui exasperat, non exaltentur in semetipsis. * Benedicite gentes Deum nostrum, & auditã facite vocem laudis eius.

* Qui posuit animam meam ad vitam, & non dedit in cõmotionem pedes meos:

* Quoniã probasti nos Deus. igne examinasti nos sicut examinatur argentum.

*Induxisti nos in laqueum. posuisti tribulationes in dorso nostro.

* Imposuisti homines super capita nostra. transiuimus per ignem & aquam, & eduxisti nos in refrigerium. * Introibo in domũ tuam in holocaustis; reddam tibi vota mea: * Quæ distinxerunt labia mea, & loquutum est os meum in tribulatione mea. * Holocausta medullata offeram tibi cum incenso*, & arietibus, offeram tibi boues cum hircis. *arietum

* Venite, audite, & narrabo vobis omnes qui timetis Deum, quanta fecit animę meæ.

* Ad ipsum ore meo clamaui, & exaltaui sub lingua mea.

* Iniquitatem si aspexi in corde meo, non exaudiat me Dominus.

* Propterea exaudiuit me Deus, *attendit voci deprecationis meæ. * &

* Benedictus Deus, qui nõ amouit orationem meam, & misericordiã suam à me.

1 * Εἰς τὸ τέλος ὠδὴ ψαλμὸς ἀναστάσεως. ξέ.

2 * Ἀλαλάξατε τῷ κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ, ψάλατε δὴ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. δότε δόξαν αἰνέσει αὐτοῦ.

3 * εἴπατε τῷ θεῷ ὡς φοβερὰ τὰ ἔργα σου· ἐν τῷ πλήθει τῆς δυνάμεώς σου ψεύσονταί σε οἱ ἐχθροί σου.

4 * πᾶσα ἡ γῆ προσκυνησάτωσάν σοι καὶ ψαλάτωσάν σοι, ψαλάτωσαν δὴ τῷ ὀνόματί σου ὕψιστε. διάψαλμα.

5 * δεῦτε καὶ ἴδετε τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ, ὡς φοβερὸς ἐν βουλαῖς ὑπὲρ υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.

6 * ὁ μεταστρέφων τὴν θάλασσαν εἰς ξηράν, ἐν ποταμῷ διελεύσονται ποδί. ἐκεῖ εὐφρανθησόμεθα ἐπ' αὐτῷ·

7 * τῷ δεσπόζοντι ἐν τῇ δυναστείᾳ αὐτοῦ τοῦ αἰῶνος. οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἐπιβλέπουσιν, οἱ ἀπειθοῦντες μὴ ὑψούσθωσαν ἐν ἑαυτοῖς. διάψαλμα.

8 * εὐλογεῖτε ἔθνη τὸν θεὸν ἡμῶν, καὶ ἀκουστίσατε τὴν φωνὴν τῆς αἰνέσεως αὐτοῦ.

9 * τοῦ θεμένου τὴν ψυχήν μου εἰς ζωήν, καὶ μὴ δόντος εἰς σάλον τοὺς πόδας μου.

10 * ὅτι ἐδοκίμασας ἡμᾶς ὁ θεός· ἐπύρωσας ἡμᾶς ὡς πυροῦται τὸ ἀργύριον.

11 * εἰσήγαγες ἡμᾶς εἰς τὴν παγίδα. ἔθου θλίψεις ἐπὶ τὸν νῶτον ἡμῶν. 12 * ἐπεβίβασας ἀνθρώπους ἐπὶ τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. διήλθομεν διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος, καὶ ἐξήγαγες ἡμᾶς εἰς ἀναψυχήν. 13 * εἰσελεύσομαι εἰς τὸν οἶκόν σου ἐν ὁλοκαυτώμασιν, ἀποδώσω σοι τὰς εὐχάς μου.

14 * ἃς διέστειλε τὰ χείλη μου, καὶ ἐλάλησε τὸ στόμα μου ἐν 15 τῇ θλίψει μου. * ὁλοκαυτώματα μεμυελωμένα ἀνοίσω σοι μετὰ θυμιάματος κριῶν, ἀνοίσω σοι βόας μετὰ χιμάρων. διάψαλμα.

16 * δεῦτε ἀκούσατε καὶ διηγήσομαι ὑμῖν πάντες οἱ φοβούμενοι τὸν θεόν, ὅσα ἐποίησε τῇ ψυχῇ μου.

17 * πρὸς αὐτὸν τῷ στόματί μου ἐκέκραξα, καὶ ὕψωσα ὑπὸ τὴν γλῶσσάν μου.

18 * ἀδικίαν εἰ ἐθεώρουν ἐν καρδίᾳ μου, μὴ εἰσακούσαι μου κύριος.

19 * διὰ τοῦτο εἰσήκουσέ μου ὁ θεός, πρόσχες τῇ φωνῇ τῆς δεήσεώς μου.

20 * εὐλογητὸς ὁ θεός, ὃς οὐκ ἀπέστησε τὴν προσευχήν μου, καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἀπ' ἐμοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[1] Ad laudandum canticum & hymnus. PSAL. LXVI.

[2] IVbilate coram Dño omnes habitatores terræ. laudes dicite, glorificate nomen eius, constituite gloriam laudi eius. [3] Dicite coram Deo, Quàm timenda sunt illa opera tua! in multitudine fortitudinis tuæ mentientur à conspectu tuo inimici tui. [4] Omnes habitatores terræ adorabunt coram te, & laudabunt te: laudabunt nomen tuum in æternum. [5] Ite, videte opera Dei terribilis, auctoris adinuentionum super filios hominum. [6] Qui conuertit mare Suph in siccum: per flumen Iordanis transierunt pedibus suis filij Israel: ducam eos ad montem domus sanctuarij, ibi lætabimur in verbo eius. [7] Qui potestatem habet virtute fortitudinis suæ super orbem, oculi eius populos respiciunt: rebelles non exaltabuntur in seipsis in secula. [8] Benedicite populi Domino & audiri facite vocem laudis eius.

[9] Qui connumerauit animam nostram in vita seculi venturi, nec tradidit commotioni pedes nostros. [10] Quoniam probasti nos Deus: conflasti nos sicut argentarius qui conflat argentum. [11] Introduxisti nos in laqueum; posuisti catenam in lumbis nostris.

[12] Humiliasti nos, iussisti equitare auctorem exactionis super caput nostrum, iudicasti nos tanquam fornace & aqua; & eduxisti nos in latitudinem. [13] Introibo in domum sanctuarij tui, cum holocaustis reddam tibi vota mea. [14] Quæ aperuerunt labia mea, & locutum est os meum dum angustia aderat mihi. [15] Holocausta pinguia sacrificabo coram te cum suffitu aromatico, sacrificiaque arietum, faciam boues cum hircis semper. [16] Venite audite & narrabo, omnes qui timetis Deum, quid fecerit animæ meæ. [17] Ipsum ore meo inuocaui; & laus eius sub lingua mea. [18] Mendacium si vidi in corde meo, nunquid num audiet Dominus? [19] In veritate audiuit Deus, exaudiuit vocem orationis meæ.

[20] Benedictus Dominus qui non amouit orationem meam & benignitatem suam à me:

סז

1 ‡ לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינֹת מִזְמוֹר שִׁיר׃

2 ‡ אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה׃

3 ‡ לָדַעַת בָּאָרֶץ דַּרְכֶּךָ בְּכָל־גּוֹיִם יְשׁוּעָתֶךָ׃

4 ‡ יוֹדוּךָ עַמִּים׀ אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם׃

5 ‡ יִשְׂמְחוּ וִירַנְּנוּ לְאֻמִּים כִּי־תִשְׁפֹּט עַמִּים מִישֹׁר
וּלְאֻמִּים׀ בָּאָרֶץ תַּנְחֵם סֶלָה׃

6 ‡ יוֹדוּךָ עַמִּים׀ אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם׃

7 ‡ אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ׃

8 ‡ יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים וְיִירְאוּ אוֹתוֹ כָּל־אַפְסֵי
אָרֶץ׃

סח

1 ‡ לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר שִׁיר׃

2 ‡ יָקוּם אֱלֹהִים יָפוּצוּ אוֹיְבָיו וְיָנֻסוּ מְשַׂנְאָיו
מִפָּנָיו׃

3 ‡ כְּהִנְדַּף עָשָׁן תְּנַדֵּף כְּהֵמֵס דּוֹנַג מִפְּנֵי־אֵשׁ
יאבְדוּ רְשָׁעִים מִפְּנֵי אֱלֹהִים׃

4 ‡ וְצַדִּיקִים יִשְׂמְחוּ יַעֲלְצוּ לִפְנֵי אֱלֹהִים וְיָשִׂישׂוּ
בְּשִׂמְחָה׃

5 ‡ שִׁירוּ לֵאלֹהִים זַמְּרוּ שְׁמוֹ סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת
בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו׃

6 ‡ אֲבִי יְתוֹמִים וְדַיַּן אַלְמָנוֹת אֱלֹהִים בִּמְעוֹן קָדְשׁוֹ׃

7 ‡ אֱלֹהִים מוֹשִׁיב יְחִידִים בַּיְתָה מוֹצִיא אֲסִירִים
בַּכּוֹשָׁרוֹת אַךְ־סוֹרְרִים שָׁכְנוּ צְחִיחָה׃

8 ‡ אֱלֹהִים בְּצֵאתְךָ לִפְנֵי עַמֶּךָ בְּצַעְדְּךָ בִּישִׁימוֹן
סֶלָה׃

9 ‡ אֶרֶץ רָעָשָׁה אַף־שָׁמַיִם נָטְפוּ מִפְּנֵי אֱלֹהִים זֶה
סִינַי מִפְּנֵי אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃

10 ‡ גֶּשֶׁם נְדָבוֹת תָּנִיף אֱלֹהִים נַחֲלָתְךָ וְנִלְאָה
אַתָּה כוֹנַנְתָּהּ׃

1 ‡ *Victori in Psalmis canticum carminis.*

PSAL. LXVII.

2 *DEus misereatur nostri & benedicat nobis, illustret faciem suam super nos. Semper.*

3 ‡ *Vt nota fiat in terra via tua, in vniuersis gentibus salus tua.*

4 ‡ *Confiteantur tibi populi Deus, confiteantur tibi populi omnes.*

5 ‡ *Lætentur & laudent gentes, quoniam iudicas populos in æquitate, & gentium quæ in terra sunt, ductor es sempiternus. Semper.*

6 ‡ *Confiteantur tibi populi Deus, confiteantur tibi populi omnes.*

7 ‡ *Terra dedit germen suum, benedicat nobis Deus Deus noster.*

8 ‡ *Benedicat nobis Deus, & timeant eum omnes fines terræ.*

1 ‡ *Victori Dauid Psalmus cantici.*

LXVIII.

2 *EXurgat Deus & dissipentur inimici eius, & fugiant qui oderunt eum à facies eius.*

3 ‡ *Sicut deficit fumus, deficiant: sicut tabescit cera à facie ignis, sic pereant impij à facie Dei.*

4 ‡ *Iusti autem lætentur & exultent in conspectu Dei, & gaudeant in lætitia.*

5 ‡ *Cantate Deo, canite nomini eius, præparate viam ascendenti per deserta: in Domino nomen eius, & exultate coram eo.*

6 ‡ *Patre pupillorum & defensore viduarum, Deus in habitaculo sancto suo.*

7 ‡ *Deus inhabitare facit solitarios in domo, educit vinctos in in fortitudine, increduli autem habitauerunt in siccitatibus.*

8 ‡ *Deus cùm egredereris ante populum tuum, & ambulares per desertum. Semper.*

9 ‡ *Terra commota est, & cæli distillauerunt à facie Dei, hoc est Sinai, à facie Dei, Dei Israel.*

10 ‡ *Pluuiam voluntariam eleuasti Deus, hæreditatem tuam laborantem tu confortasti.*

תרגום

סז

1 לְשַׁבְּחָא בְּנִגִינָתָא מִשְׁבַּחְתָּא וְשִׁירְתָא׃ 2 אֱלָהָא יְחוֹס עָלָנָא וִיבָרְכִנָּא יַנְהַר זִיו
אַפּוֹהִי עִמָּנָא לָעָלְמִין׃ 3 לְהוֹדָעָא בְּאַרְעָא אוֹרְחָתָךְ בְּכָל עַמְמַיָּא פֻּרְקָנָךְ׃ 4 יוֹדוּן קוֹמָךְ עַמְמַיָּא אֱלָהָא יוֹדוּן קָרְמָךְ אָמְמַיָּא כוּלְהוֹן׃
5 יֶחְדוּן וְיִרַנְּנוּן אוּמְמַיָּא אֲרוּם תְּדִין עַמְמַיָּא קְשׁוֹט וְאוּמְמַיָּא בְּאַרְעָא תְּדַבְּרִנוּן לָעָלְמִין׃ 6 יוֹדוּן קוֹמָךְ עַמְמַיָּא אֱלָהָא יוֹדוּן קוֹמָךְ אָמְמַיָּא
כוּלְהוֹן׃ 7 אַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל יַהֲבַת אִבָּהּ יְבָרֵךְ יַתָּנָא אֱלָהָא׃ 8 יְבָרֵךְ יַתָּנָא אֱלָהָא וְיֵדְחֲלוּן יַתֵּיהּ כָּל סְיָפֵי אַרְעָא׃

סח

1 לְשַׁבָּחָא עַל יַד דָּוִד שְׁבָחָא וְשִׁירְתָא׃ 2 יְקוּם אֱלָהָא וְיִתְבַּדְּרוּן בַּעֲלֵי דְבָבוֹהִי
וְיֵעְרְקוּן סַנָּאוֹהִי מִן קֳדָמוֹהִי׃ 3 חֵיכְמָא דְּשִׁקּוּף קוּטְרָא יְשִׁקְפוּן וְהֵיכְמָא דְּתִתְמְסֵי שַׁעֲוָה מִן קֳדָם אֶשָּׁא הֵיכְדֵּין יְהוֹבְדוּן רַשִׁיעַיָּא מִן קֳדָם
אֱלָהָא׃ 4 וְצַדִּיקַיָּא יֶחְדוּן וִידוֹצוּן קֳדָם אֱלָהָא וְיִחְדוּן בְּחֶדְוָה׃ 5 שַׁבְּחוּ קֳדָם אֱלָהָא שַׁבְּחוּ שׁוּם אֵיקָרֵיהּ סַלְסוּן לְיָתֵב עַל כּוּרְסֵי יְקָרָא
בַּעֲרָבוֹת יָהּ שְׁמֵיהּ וּבוֹעוּ קֳדָמוֹהִי׃ 6 אֲבוּהוֹן דְּיַתְמֵי וְדַיָּנֵהוֹן דְּאַרְמַלְתָּא אֱלָהָא בְּמִדּוֹר בֵּית שְׁכִינַת קֻדְשֵׁהּ׃ 7 אֱלָהָא מְסַדַּר זִוּגִין יְחִידָאִין
לְבַרְזָגָא בַּחֲדָא לְמִבְנֵי בֵיתָא מְנַהוֹן דְּאַפֵּיק בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דַּהֲווֹ אֲסִירִין בְּמִצְרַיִם מְטוּל עוֹבָדֵי אֲבָהָתְהוֹן דְּכָשְׁרִין פְּרַקִינוּן בְּפוּמְבֵי בְּרַם פַּרְעֹה
וּמַשְׁרְיָתֵיהּ דְּסָרְבוּן לְשַׁלְחוּתְהוֹן שָׁרִין צַחְנִין׃ 8 אֱלָהָא כַּד נְפַקְתָּא בְּעַמּוּדָא דְּאֶשְׁתָּא בְּלֵילְיָא וּבְעַמּוּדָא דַּעֲנָנָא בִּיסְמָא קוּמֵי עַמָּךְ כַּד טַיֶּלְתָּא
בְּמַדְבְּרָא דְּיִשִׁימוֹן לָעָלְמִין׃ 9 כַּד יַהֲבְתָּ אוֹרַיְתָא לְעַמָּךְ אַרְעָא אִתְרַגָּשַׁת לְחוֹד עֲנָנֵי שְׁמַיָּא אַטִּיפוּ טַלִּין דַּרְעָוָא מִן קֳדָם שְׁכִינְתָּא דַּיְיָ
דִּין סִינַי סְלִיק חֲנָנָה הֵיךְ חֲנָנָא וְאַחוּנָא מִן קֳדָם דְּאִתְגְּלִי עַלַּיהּ שְׁכִינְתָּא דַּיְיָ אֱלָהָא דְּיִשְׂרָאֵל׃ 10 מְטַרְתָּ דְּחִיוְתָא אַנְתְּ אַתְקַנְתָּא׃
אֱלָהָא עַל אַחֲסַנְתָּךְ וְכַנִּישְׁתָּא דְּאִשְׁתַּלְהִית אַנְתְּ אַתְקַנְתָּא׃

1 In finem, in hymnis Psalmus cantici Dauid. LXVI.

2 DEus misereatur nostri, & benedicat nobis, illuminet vultum suum super
3 nos,& misereatur nostri. Vt cognoscamus in terra viam tuam, in omnibus gen-
4 tibus salutare tuum. Confiteantur tibi populi Deus, confiteantur tibi populi om-
5 nes. Lætentur & exultent gentes, quoniam *iudicabis populos in æquitate,
*iudicas *dirigis & gentes in terra *dirige.
6 Confiteantur tibi populi Deus, confi-
7 teantur tibi populi omnes. Terra de-
8 dit fructum suum. Benedicat nos Deus Deus noster. Benedicat nos Deus. &
metuant eum omnes fines terræ.

1 In finem cantici Psalmus Dauid. LXVII.

2 EXurgat Deus & dissipẽtur inimici eius,
& fugiant à facie eius qui oderũt eum.
3 Sicut deficit fumus, deficiant; sicut fluit
cera à facie ignis, sic pereant peccatores à facie Dei.
4 *epulen- *& Et iusti *lætentur; exultent in conspe-
ctu Dei, *delectentur in lætitia.
5 Cantate Deo, psalmum dicite nomini eius, iter facite ei qui ascendit super occa-
sum, Dominus nomen illi: & exultate in
*turba- buntur conspectu eius. *turbentur à facie eius,
6 Patris orphanorum & iudicis vidua-
rum, Deus in loco sancto suo.
7 *qui Deus *inhabitare facit vnius moris in domo, qui educit vinctos in fortitudine, similiter eos qui exasperant qui habitant in sepulchris.
8 Deus cùm egredereris in cõspectu po-
puli tui, cùm pertransires in deserto:
9 Terra mota est, & enim cæli distillaue-
runt à facie Dei Sinai, à facie Dei Israel.
10 Pluuiam voluntariã segregabis Deus hæreditati tuæ, & infirmata est: tu verò perfeciſti eam.

1 Εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις ψαλμὸς ᾠδῆς τῷ δαυίδ.
ξς'.
2 Ὁ θεὸς οἰκτειρήσαι ἡμᾶς, καὶ εὐλογήσαι ἡμᾶς, ἐπι-
φώσαι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐλεήσαι ἡμᾶς·
3 τοῦ γνωσθῆναι ἐν τῇ γῇ τὴν ὁδόν σου, ἐν πᾶσιν ἔθνεσι τὸ σω
4 τήριόν σου. ἐξομολογησάσθωσάν σοι λαοὶ ὁ θεός,
ἐξομολογησάσθωσάν σοι λαοὶ πάντες.
5 εὐφρανθήτωσαν καὶ ἀγαλλιάσθωσαν ἔθνη, ὅτι κρινεῖς
λαοὺς ἐν εὐθύτητι, καὶ ἔθνη ἐν τῇ γῇ ὁδηγήσεις.
6 ἐξομολογησάσθωσάν σοι λαοὶ ὁ θεός, ἐξομολογη-
σάσθωσάν σοι λαοὶ πάντες.
7 γῆ ἔδωκε τὸν καρπὸν αὐτῆς. εὐλογήσαι ἡμᾶς ὁ θεὸς
8 ὁ θεὸς ἡμῶν. εὐλογήσαι ἡμᾶς ὁ θεός. καὶ φοβηθήτω-
σαν αὐτὸν πάντα τὰ πέρατα τῆς γῆς.

1 Εἰς τὸ τέλος ᾠδῆς ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ξζ'.
2 Ἀναστήτω ὁ θεὸς καὶ διασκορπισθήτωσαν οἱ ἐχθροὶ
αὐτοῦ, καὶ φυγέτωσαν ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ οἱ μισοῦ-
τες αὐτόν.
3 ὡς ἐκλείπει καπνὸς ἐκλιπέτωσαν, ὡς τήκεται κηρὸς
ἀπὸ προσώπου πυρός, οὕτως ἀπολοῦνται οἱ ἁμαρτωλοὶ
ἀπὸ προσώπου τοῦ θεοῦ.
4 καὶ οἱ δίκαιοι εὐφρανθήτωσαν· ἀγαλλιάσθωσαν
ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, τερφθήτωσαν ἐν εὐφροσύνῃ.
5 ᾄσατε τῷ θεῷ, ψάλατε τῷ ὀνόματι αὐτοῦ, ὁδοποιή-
σατε τῷ ἐπιβεβηκότι ἐπὶ δυσμῶν, κύριῳ ὄνομα αὐτῷ·
καὶ ἀγαλλιᾶσθε ἐνώπιον αὐτοῦ. ταραχθήτωσαν ἀπὸ προ-
σώπου αὐτοῦ,
6 τοῦ πατρὸς τῶν ὀρφανῶν καὶ κρίτου τῶν χηρῶν, ὁ θεὸς
ἐν τόπῳ ἁγίῳ αὐτοῦ.
7 ὁ θεὸς κατοικίζει μονοτρόπους ἐν οἴκῳ, ἐξάγων πεπε-
δημένους ἐν δυνάμει· ὁμοίως τοὺς παραπικραίνοντας τοὺς
κατοικοῦντας ἐν τάφοις.
8 ὁ θεὸς ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαί σε ἐνώπιον τοῦ λαοῦ σου, ἐν
τῷ διαβαίνειν σε ἐν τῇ ἐρήμῳ.
9 γῆ ἐσείσθη, καὶ γὰρ οἱ οὐρανοὶ ἔσταξαν ἀπὸ προσώπου
τοῦ θεοῦ Σινᾶ, ἀπὸ προσώπου τοῦ θεοῦ ἰσραήλ.
10 βροχὴν ἑκούσιον ἀφορίεις ὁ θεὸς τῇ κληρονομίᾳ σου,
καὶ ἠσθένησε· σὺ δὲ κατηρτίσω αὐτήν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Ad laudandum in fidium pulsatione hymnus & canticum. PSAL. LXVII.
2 DEus misereatur nostri, & benedicat nobis: lucere faciat splendorem faciei suæ nobiscum semper. 3 Vt innotescat in terra via tua; in omnibus populis redemptio tua. 4 Confitebuntur coram te populi Deus; confitebuntur gentes omnes. 5 Lætabuntur & gaudebũt gentes, quoniam iudicabis populos in veritate, & gentes in terra duces in æternum. 6 Confitebuntur coram te populi Deus, confitebuntur coram te gentes omnes. 7 Terra Israel dedit fructum suum: benedicat nobis Deus, Deus noster. 8 Benedicat nobis Deus, & timeant eum omnes fines terræ. 1 Ad laudandum per manum Dauidis hymnus & canticum. PSAL. LXVIII.
2 EXurgat Deus & dispergantur inimici eius, & fugiant odientes eum à facie ipsius. 3 Sicut propellitur fumus, propellantur; & sicut liquescit cera ab aspectu ignis, sic pereant improbi ab aspectu Dei. 4 Et iusti lætabuntur & exultabunt coram Deo, & lætabuntur in lætitia. 5 Laudate coram Deo, laudes dicite nomini gloriæ eius: extollite sedentem super sedem gloriæ in nono cælo, IAH est nomen eius, & lætamini coram eo. 6 Pater est orphanorum & iudex viduarum, Deus in habitaculo domus sanctæ suæ maiestatis. 7 Deus est qui copulat coniugia vnica cum filio legitimo simul, vt ædificet domum ex eis; qui eduxit filios Israel qui erant ligati in Ægypto; propter opera patrum suorum recta saluauit eos in pompa: Pharao autem & exercitus eius qui pertinaces fuerunt ad dimittendos illos, inhabitant siccum. 8 Deus cùm egredereris in columna ignis nocte, & in columna nubis die, ante populũ tuũ, cùm perambulares in deserto solitudinis in æternũ. 9 Quando dabas legẽ populo tuo, terra mota est, insuper nubes cælorũ stillauerunt rores beneplaciti à cõspectu maiestatis Dñi; hic est Sinai: ascendebat fumus eius sicut fumus fornacis, propterea quòd manifestata est super illum maiestas Domini Dei Israel.
10 Pluuias viuificationis & rores spontaneas proiecisti Deus super hæreditatem tuam, & Ecclesiam laborantem tu erexisti.

11 * חַיָּתְךָ יָשְׁבוּ־בָהּ תָּכִין בְּטוּבָתְךָ לֶעָנִי אֱלֹהִים׃
12 * אֲדֹנָי יִתֵּן־אֹמֶר הַמְבַשְּׂרוֹת צָבָא רָב׃
13 * מַלְכֵי צְבָאוֹת יִדֹּדוּן יִדֹּדוּן וְנוֵה בַּיִת תְּחַלֵּק שָׁלָל׃
14 * אִם־תִּשְׁכְּבוּן בֵּין שְׁפָתָיִם כַּנְפֵי יוֹנָה נֶחְפָּה בַכֶּסֶף וְאֶבְרוֹתֶיהָ בִּירַקְרַק חָרוּץ׃
15 * בְּפָרֵשׂ שַׁדַּי מְלָכִים בָּהּ תַּשְׁלֵג בְּצַלְמוֹן׃
16 * הַר־אֱלֹהִים הַר־בָּשָׁן הַר גַּבְנֻנִּים הַר־בָּשָׁן׃
17 * לָמָּה תְרַצְּדוּן הָרִים גַּבְנֻנִּים הָהָר חָמַד אֱלֹהִים לְשִׁבְתּוֹ אַף־יְהוָה יִשְׁכֹּן לָנֶצַח׃
18 * רֶכֶב אֱלֹהִים רִבֹּתַיִם אַלְפֵי שִׁנְאָן אֲדֹנָי בָּם סִינַי בַּקֹּדֶשׁ׃
19 * עָלִיתָ לַמָּרוֹם שָׁבִיתָ שֶּׁבִי לָקַחְתָּ מַתָּנוֹת בָּאָדָם וְאַף סוֹרְרִים לִשְׁכֹּן יָהּ אֱלֹהִים׃
20 * בָּרוּךְ אֲדֹנָי יוֹם יוֹם יַעֲמָס־לָנוּ הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ סֶלָה׃ 21 * הָאֵל לָנוּ אֵל לְמוֹשָׁעוֹת וְלַיהוִה אֲדֹנָי לַמָּוֶת תּוֹצָאוֹת׃
22 * אַךְ־אֱלֹהִים יְמַחַץ רֹאשׁ אֹיְבָיו קָדְקֹד שֵׂעָר מִתְהַלֵּךְ בַּאֲשָׁמָיו׃
23 * אָמַר אֲדֹנָי מִבָּשָׁן אָשִׁיב אָשִׁיב מִמְּצֹלוֹת יָם׃
24 * לְמַעַן תִּמְחַץ רַגְלְךָ בְּדָם לְשׁוֹן כְּלָבֶיךָ מֵאֹיְבִים מִנֵּהוּ׃ 25 * רָאוּ הֲלִיכוֹתֶיךָ אֱלֹהִים הֲלִיכוֹת אֵלִי מַלְכִּי בַקֹּדֶשׁ׃
26 * קִדְּמוּ שָׁרִים אַחַר נֹגְנִים בְּתוֹךְ עַלָמוֹת תֻּפֵּפוֹת׃ 27 * בְּמַקְהֲלוֹת בָּרְכוּ אֱלֹהִים אֲדֹנָי מִמְקוֹר יִשְׂרָאֵל׃ 28 * שָׁם בִּנְיָמִן צָעִיר רֹדֵם שָׂרֵי יְהוּדָה רִגְמָתָם שָׂרֵי זְבֻלוּן שָׂרֵי נַפְתָּלִי׃

11 * *Animalia tua habitauerunt in ea, præparasti in bonitate tua pauperi Deus.*
12 * *Dominus dabit ſermonem annunciatricibus fortitudinis plurimæ.*
13 * *Reges exercituum fœderabuntur fœderabuntur, & pulchritudo domus diuidet ſpolia.*
14 * *Si dormieritis inter medios terminos, pennæ columbæ deargentatæ & poſteriora eius in virore auri.*
15 * *Dum diuideret robuſtiſſimus reges in ea, niue dealbata eſt in Selmon.*
16 * *Mons Dei mons pinguis, mons excelſus, mons pinguis.*
17 * *Quare contenditis montes excelſi aduerſus montem, quem dilexit Deus vt habitaret in eo? etenim Dominus habitabit ſemper.*
18 * *Currus Dei innumerabilis, millia abundantium Dominus in eis, in Sinai in ſancto.*
19 * *Aſcendiſti in excelſum, captiuam duxiſti captiuitatem, accepiſti dona in hominibus, inſuper & non credentes habitare Dominum Deum.*
20 * *Benedictus Dominus per ſingulos dies, portabit nos Deus ſalutis noſtræ. Semper.*
21 * *Deus noſter Deus ſalutis, & Dei Domini mortis egreſſus.* * *Veruntamen Deus confringet capita inimicorum ſuorum, verticem crinis ambulantium in delictis ſuis.*
22 * *Dixit Dominus de Baſan, Conuertam, conuertam de profundis maris.*
23 * *Vt calcet pes tuus in ſanguine; lingua canum tuorum ex inimicis à temetipſo.*
24 * *Viderunt itinera tua Deus, itinera Dei mei regis mei in ſancto.* * *Præceſſerunt cantores eos qui poſt tergum pſallebant, in medio puellarum tympaniſtriarum.*
25 26 27 * *In eccleſiis benedicite Deo Domino de fontibus Iſrael.*
28 * *Ibi Beniamin paruulus continens eos, principes Iuda in purpura ſua, principes Zabulon principes Neptalim.*

תרגום

11 תְּחִיתָךְ אַחֵיבְתָּא בַּהּ אַתְקֵנְתָּא מַשְׁרְיַת כְּתֵי מַלְאֲכַיָּא לְאוֹטָבָא לַעֲנֵיֵי אֱלָהָא׃ 12 מֵימְרָא דַּיְיָ יְהַב פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא לְעַמָּהּ בְּרַם מַשְׁרַת זְאַחֲרַן חֵוֹן מְבַשְּׂרִין מֵימַר אֱלָהָא לְאוּכְלוֹסִין סְגִיעִין דְּיִשְׂרָאֵל׃ 13 מַלְכַיָּא עִם חֵילֵיהוֹן אִשְׁתַּלְטוּ מִפְּלַטְרֵיהוֹן וְחַכִּימַיָּא אִשְׁתַּלְטוּ מִמַּדָּעֵיהוֹן וּכְנִישְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל מְפַלְּגָא עֲדָאָה מִן שְׁמַיָּא׃ 14 אֲמַר אֱלָהָא דְּיִשְׂרָאֵל אַהוֹן מַלְכַיָּא אִין דָּמְכִין אַהוֹן בֵּינֵי קִלְקְלָתָא הָאִי כְּנִישְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל דְּמָיָא לְיוֹנָתָא מְטַלְטְלָא בַּעֲנָנֵי יְקָרָא מְפַלְּגָא בֵּיתָהּ מִצְרָאֵי סִיָּמָא זְקִיק וְטַסְבַּרְיָהָא מַלְיָן אוֹבְרִיזִין סְנִין׃ 15 כַּד פְּרִסַת יְדָהָא בְּצִלּוֹ עַל יַמָּא שַׁדַּי אֲמַאךְ מַלְכָוָתָא בְּכֵן גֵּהֲנָם הֵיךְ חִלְגָא פְּצָא יָתָהּ מְטוּלָא דְמוֹתָא׃ 16 טוּר יֵי טוּר בּוּתְנַן הֵיךְ טוּר דְּשָׁכֵן גֵּי וְתָנִין הֵיךְ טוּר בּוּתְנַן׃ 17 אֲמַר אֱלָהָא לְמָה אַהוֹן טָפְזִין טוּרַיָּא גֵּיוָתָנַיָּא הָא טוּר דְּסִינַי מֵכִיךְ רָגֵג מֵימְרָא דֵּאלָהָא לְאַשְׁרָאָה שְׁכִינְתֵּהּ בֵּהּ לְחוֹד בְּשְׁמֵי שְׁמַיָּא מֵימְרָא דַּיְיָ יִשְׂרֵי לְעָלְמִין׃ 18 אַרְתִּיכִין דֵּאלָהָא תְּרִין רִבְוָן דְּנוּר דָּלִיק תְּרִין אַלְפִין דְּאַנְגְלַיָּא מְדַבְּרִין לְהוֹן שְׁכִינְתָּא דַּיְיָ שְׁרָת עֲלֵיהוֹן עַל טוּרָא דְּסִינַי בְּקֻדְשָׁא׃ 19 סְלֵקְתָּא לְרָקִיעָא שֲׁבֵיתָא שְׁבְיָתָא אַלֵּפְתָּא פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא יְהַבְתָּ לְהוֹן מַתְּנָן לִבְנֵי נָשָׁא בְּרַם סַרְבָנַיָּא דְּמִתְגַּיְּרִין תַּיְבִין לְאוֹרַיְתָא שְׁרַת עֲלֵיהוֹן שְׁכִינַת יְקָרָא דַּיְיָ׃ 20 בְּרִיךְ יְיָ דְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא מוֹסִיף לָנָא פְּקוּדָיָא עַל פְּקוּדָיָא חַקִּיפָא דִּי הוּא פְּרָקָנָא וּסְעוֹדָנָא לְעָלְמִין׃ 21 אֱלָהָא לָנָא תְּקוֹף וּפְרָקָן וּמִן קֳדָם יְיָ מִתְגַּדְּרָן בְּרִשְׁיעָיָא מוֹתָא וּמַפְקָנוּת נִשְׁמָתָא בְּסַרְנוּקָא׃ 22 בְּרַם אֱלָהָא יַהֲבַר רֵישׁ בַּעֲלֵי דְּבָבוֹהִי יְנַחַר שֵׂעָר גְּבַר דְּמַהֲלֵךְ בְּחוֹבוֹהִי׃ 23 צַדִּיקַיָּא דְּמִיהוּ וְאִתְאֲכַלוּ מֵחַיְתָא בָּרָא אֲמַר יְיָ מְבוּתְנָן אֲתִיב אֲתִיב צַדִּיקַיָּא דְּיִשְׁתַּנְקוּ וּבְלוּעוֹגָן נוּנַיָּא בְּמְצוּלְחֵיהּ דְּיַמָּא׃ 24 מִן בְּגַלַּל דְּיֶחְמוּן כְּפָרֲעָנוּתְהוֹן דְּרַשִׁיעַיָּא יִטְמְשׁוּן רַגְלֵיהוֹן בְּדַם קְטוֹלִין לִישָׁן חֵיוָת בָּרָא מִן דַּרְבֵיהוֹן יְדַחֲנוּן מִבַּעֲלֵי דְּבָבֵיהוֹן מִנְּהוֹן יִשְׁבְּעוּן׃ 25 חֲמוֹן בֵּית יִשְׂרָאֵל הֲלִיכַת שְׁכִינְתָּךְ עַל יַמָּא אֱלָהָא אָמְרִין הֲלִיכַת מַלְכָּךְ עַל כָּל עָלְמָא בְּקֻדְשָׁא׃ 26 אַקְדְּמוּ וַאֲמָרוּ שִׁירְתָא בָּתַר מְשֵׁה וְאַהֲרֹן דְּמַנְגְּנִין קֳדָמֵיהוֹן בְּמְצַע נְשַׁיָּא צַדִּיקָא עִם מִרְיָם מְתַפְּפָן׃ 27 בְּמְצַע כְּנִישַׁיָּא בָּרְכוּ אֱלָהָא רוֹמְמוּ יְיָ עוֹבְרִין דְּיַתְבִין בְּמַעֲיֵי אִמְּהוֹן מְזָרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל׃ 28 תַּמָּן בִּנְיָמִין זְעֵיר בְּשִׁבְטַיָּא מְשִׁירוּיָא וּבְתֵרֵיהוֹן נָחֲתוּ רַבְרְבֵי יְהוּדָה רֵגְמוֹנִין שִׁבְטַיָּא אַבְנִין וּמַחַר שָׁאוּל מַלְכָּךְ מְשִׁבָּט יְהוּדָה וְרַבְרְבֵי יְהוּדָה לְבַשׁוּ אַרְגְּוָנָא לְשַׁמְּשׁוּתֵהּ רַבָּנֵי זְבוּלוֹן הָווּ תַּגָּרֵיהוֹן דִּבְנֵי נַפְתָּלִי מְסַפְּקִין מְזוֹנָא לְהוֹן מֵאֲחֳסָנַתֵּיהוֹן׃

* habitabunt

* Animalia tua *habitát in ea, parasti in dulcedine tua pauperi Deus. * Dominus dabit verbum euangelizantibus virtute multa. * Rex virtutum dilecti*, speciei domus diuidere spolia. * Si dormiatis inter medios cleros, pennæ columbæ deargentatæ, & posteriora dorsi eius in pallore auri. * Dum discernit cælestis reges super eam: niue dealbabuntur in Selmon.

* Mons Dei mons pinguis, mons coagulatus, mons pinguis. * Vt quid suspicamini mõtes coagulatos? mons in quo beneplacitũ est Deo habitare in eo. & enim Dominus habitabit in finem. * Currus Dei decé millibus multiplex, millia*abundantiũ. Dominus in eis in Sinai in sancto.

* Ascendisti in altum, cepisti captiuitatem, accepisti dona in hominibus: & enim non credentes inhabitare. * * Dominus Deus benedictus, benedictus Dominus die quotidie. prosperum iter faciet nobis Deus salutarium nostrorum. * Deus noster, Deus saluos faciendi, & Domini Domini exitus mortis. * Veruntamen Deus confringet capita inimicorum suorũ, verticem capilli perambulantium in delictis suis. * Dixit Dominus, Ex Basan conuertam, conuertam in * profundis maris: * Vt intingatur pes tuus in sanguine, lingua canum tuorum ex inimicis ab ipso. * * Visi sunt ingressus tui Deus, ingressus Dei mei regis * qui in sancto.

* Præuenerũt principes coniuncti psallentibus, in medio iuuencularum tympanistriarum.

* In Ecclesijs benedicite Deo Domino de fontibus Israel.

* Ibi Beniamin adolescentulus in mentis excessu, principes Iuda duces eorum, principes Zabulõ, principes Nephthalim.

* habitabunt
* dilecti &
Ephe. 4. b
* Domini Dei.
* profundum
* Videñt ingressus tuos
* mei qui est

11 * τὰ ζῶά Σου κατῴκησιν ἐν αὐτῇ· ἡτοίμασας ἐν τῇ
12 χρηστότητί Σου τῷ πτωχῷ ὁ θεός. * κύριος δώσει ῥῆμα
τοῖς εὐαγγελιζομένοις δυνάμει πολλῇ.
13 * ὁ βασιλεὺς τῶν δυνάμεων Σου ἀγαπητοῦ, τῇ ὡραιότητι τοῦ οἴκου διελέσθαι σκῦλα.
14 * ἐὰν κοιμηθῆτε μέσον τῶν κλήρων, πτέρυγες περιστερᾶς μετειργυρωμέναι, καὶ τὰ μετάφρενα αὐτῆς ἐν χλωρότητι χρυσίου.
15 * ἐν τῷ διασκεδάσαι τὸν ἐπουράνιον βασιλεῖς ἐπ' αὐτῆς,
16 χιονωθήσονται ἐν σελμών. * ὄρος Σου ὄρος πῖον, ὄρος τετυρωμένον, ὄρος πῖον.
17 * ἱνατί κατανοεῖτε ὄρη τετυρωμένα; τὸ ὄρος ὃ εὐδόκησεν ὁ θεὸς κατοικεῖν ἐν αὐτῷ· καὶ γὰρ ὁ κύριος κατασκηνώσει εἰς τέλος.
18 * τὸ ἅρμα τοῦ θεοῦ μυριοπλάσιον, χιλιάδες εὐθηνούντων· κύριος ἐν αὐτοῖς ἐν σινᾶι ἐν τῷ ἁγίῳ.
19 * ἀνέβης εἰς ὕψος, ᾐχμαλώτευσας αἰχμαλωσίαν. ἔλαβες δόματα ἐν ἀνθρώποις, καὶ γὰρ ἀπειθοῦντας τοῦ κατασκηνῶσαι.
20 * κύριος ὁ θεὸς εὐλογητός, εὐλογητὸς κύριος ἡμέραν καθ' ἡμέραν· κατευοδώσαι ἡμῖν ὁ θεὸς τῶν σωτηρίων ἡμῶν.
21 * ὁ θεὸς ἡμῶν, ὁ θεὸς τοῦ σώζειν, καὶ τοῦ κυρίου κυρίου αἱ διέξοδοι τοῦ θανάτου.
22 * πλὴν ὁ θεὸς συνθλάσει κεφαλὰς ἐχθρῶν αὐτοῦ, κορυφὴν τείχους διαπορευομένων ἐν πλημμελείαις αὐτῶν.
23 * εἶπε κύριος, ἐκ βασὰν ἀποστρέψω, ἀποστρέψω ἐν
24 βυθοῖς θαλάσσης· * ὅπως ἂν βαφῇ ὁ πούς Σου ἐν αἵματι· ἡ γλῶσσα τῶν κυνῶν Σου ἐξ ἐχθρῶν ἀπ' αὐτοῦ.
25 * ἐθεωρήθησαν αἱ πορεῖαί Σου ὁ θεός, αἱ πορεῖαι τοῦ θεοῦ μου τοῦ βασιλέως τοῦ ἐν τῷ ἁγίῳ.
26 * προέφθασαν ἄρχοντες ἐχόμενα ψαλλόντων, ἐν
27 μέσῳ νεανίδων τυμπανιστριῶν. * ἐν ἐκκλησίαις εὐλογεῖτε τὸν θεὸν κύριον ἐκ πηγῶν ἰσραήλ. * ἐκεῖ βενιαμὶν νεώτερος ἐν ἐκστάσει, ἄρχοντες ἰούδα ἡγεμόνες αὐτῶν, ἄρχοντες ζαβουλών, ἄρχοντες νεφθαλίμ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[11] Viuificationem tuam collocasti in ea, præparasti exercitus cœtuũ angelicorum, vt benefaceres pauperibus Dei. [12] Verbum Domini dedit verba legis populo suo; verùm Mosseh & Aharon euangelizabant verbum Dei cœtibus multis Israelis. [13] Reges cum exercitibus suis migrauerunt de prætorijs suis, & sapientes dimoti sunt à scientia sua; & congregatio Israelis diuidebat prædam de cælis. [14] Dixit Deus Israel, Vos reges si dormitis inter aulæa, ecce Ecclesia Israelis quæ similis est columbæ, cooperta nubibus gloriæ, diuidit prædã Ægyptiorum, argentum repurgatum & arculas plenas obrizo purissimo. [15] Quando extendit manus suas in oratione super mare, Omnipotens prostrauit regna propter eam; tunc gehenna fuit sicut nix; eripuit eam de vmbra mortis. [16] Mons Domini, mons Basan, mons qui habitat in excelsis, sicut mons Basan. [17] Dixit Deus, Quare subsilitis montes excelsi? ecce mons Sinai humilis est. desiderauit Verbum Dei collocare maiestatem suam in eo, quinetiam Verbum Domini in cælis cælorum habitabit in perpetuum. [18] Currus Dei binæ myriades ignis ardentis, duo millia angelorum ducunt illos: maiestas Domini quiescit super illos super montem Sinai in sanctitate. [19] Ascendisti firmamentum: captiuam duxisti captiuitatem: docuisti verba Legis, dedisti dona filijs hominum: at super rebelles proselytos qui reuertuntur ad legem, quiescit maiestas gloriæ Domini. [20] Benedictus Dominus qui singulis diebus onerat nos; addens nobis præcepta super præcepta; fortis qui est redemptio nostra & auxilium nostrum in æternum. [21] Deus nostra fortitudo, & redemptio, & à conspectu Domini concertant in impios mors & exitus animæ in suffocationem. [22] Verùm Deus confringet caput inimicorum suorum, euellet capillos viri ambulantis in flagitijs suis. [23] *De* iustis qui mortui sunt & deuorati à feris syluestribus, dixit Dominus; De Basan reducam, reducam iustos qui sunt suffocati, & quos absorpserunt pisces in profundo maris. [24] Vt videant vindictam improborum: intingant pedes suos in sanguine occisorum; linguæ ferarum syluestrium impinguescant de adipe illorum: de inimicis suis ijsdem satientur. [25] Viderunt domus Israel incessum Maiestatis tuæ super mare Deus, dicentes: Incessus Dei nostri regnantis super vniuersum orbem in sanctitate. [26] Præuenerunt & dixerunt canticum post Mosseh, & Aharon qui modulabantur ante eos, in medio mulierum iustarum cum Maria, tympana pulsantium. [27] In medio ecclesiarum benedicite Deum, exaltate Dominum fœtus habitantes in visceribus matrum suarum de semine Israel. [28] Ibi erat Biniamin minor inter tribus ab initio: & post eos descenderunt principes Iehuda obruentes ipsas tribus, lapidibus; & post Saul regnauit Dauid de tribu Iehuda, & principes Iehuda induti sunt purpura, vt ministrarent ei. principes Zebulon fuerunt negotiatores filiorum Neptali, suppeditantes cibum ipsis de hæreditatibus suis.

21 * צִוָּה אֱלֹהֶיךָ עֻזֶּךָ עוּזָּה אֱלֹהִים זוּ פָעַלְתָּ
30 לָנוּ׃ * מֵהֵיכָלְךָ עַל־יְרוּשָׁלַם לְךָ יוֹבִילוּ
מְלָכִים שָׁי׃
31 * גְּעַר חַיַּת קָנֶה עֲדַת אַבִּירִים בְּעֶגְלֵי עַמִּים
מִתְרַפֵּס בְּרַצֵי־כָסֶף בִּזַּר עַמִּים קְרָבוֹת יֶחְפָּצוּ׃
32 * יֵאֲתָיוּ חַשְׁמַנִּים מִנֵּי מִצְרַיִם כּוּשׁ תָּרִיץ יָדָיו
לֵאלֹהִים׃
33 * מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ שִׁירוּ לֵאלֹהִים זַמְּרוּ אֲדֹנָי
סֶלָה׃
34 * לָרֹכֵב בִּשְׁמֵי שְׁמֵי־קֶדֶם הֵן יִתֵּן בְּקוֹלוֹ
קוֹל עֹז׃
35 * תְּנוּ עֹז לֵאלֹהִים עַל־יִשְׂרָאֵל גַּאֲוָתוֹ וְעֻזּוֹ
בַּשְּׁחָקִים׃
36 * נוֹרָא אֱלֹהִים מִמִּקְדָּשֶׁיךָ אֵל יִשְׂרָאֵל הוּא
נֹתֵן עֹז וְתַעֲצֻמוֹת לָעָם בָּרוּךְ אֱלֹהִים׃

סט

1 * לַמְנַצֵּחַ עַל־שׁוֹשַׁנִּים לְדָוִד׃
2 * הוֹשִׁיעֵנִי אֱלֹהִים כִּי בָאוּ מַיִם עַד־נָפֶשׁ׃
3 * טָבַעְתִּי בִּיוֵן מְצוֹלָה וְאֵין מָעֳמָד בָּאֹתִי
בְמַעֲמַקֵּי־מַיִם וְשִׁבֹּלֶת שְׁטָפַתְנִי׃
4 * יָגַעְתִּי בְקָרְאִי נִחַר גְּרוֹנִי כָּלוּ עֵינַי מְיַחֵל
לֵאלֹהָי׃
5 * רַבּוּ מִשַּׂעֲרוֹת רֹאשִׁי שנאַי חִנָּם עָצְמוּ
מַצְמִיתַי אֹיְבַי שֶׁקֶר אֲשֶׁר לֹא־גָזַלְתִּי אָז אָשִׁיב׃
6 * אֱלֹהִים אַתָּה יָדַעְתָּ לְאִוַּלְתִּי וְאַשְׁמוֹתַי מִמְּךָ
לֹא־נִכְחָדוּ׃
7 * אַל־יֵבֹשׁוּ בִי קוֶיךָ אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת אַל־
יִכָּלְמוּ בִי מְבַקְשֶׁיךָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃
8 * כִּי־עָלֶיךָ נָשָׂאתִי חֶרְפָּה כִּסְּתָה כְלִמָּה פָנָי׃

PSALTERIVM. Translat. B. Hierony.

29 * *Præcepit Deus tuus de fortitudine tua: conforta Deus hoc quod operatus es in nobis.*
30 * *De templo tuo quod est in Hierusalem, tibi offerent reges munera.*
31 * *Increpa bestiam calami, congregatio fortium in vitulis populorum calcitrantium contra rotas argenteas; disperge populos qui bella volunt.*
32 * *Offerant velociter ex Ægypto, Æthiopia festinet dare manus Deo.*
33 * *Regna terræ, cantate Deo, canite Domino. Semper.*
34 * *Qui ascendit super cælum cæli à principio, ecce dabit voci suæ vocem fortitudinis.*
35 * *Date gloriam Deo, super Israel magnificentia eius; & fortitudo eius in cælis.*
36 * *Terribilis Deus de sanctuario suo, Deus Israel: ipse dabit fortitudinem & robur populo, benedictus Deus.*

1 * *Victori pro lilijs Dauid.*

PSAL. LXIX.

2 *SAlua me Deus, quoniam venerũt aquæ vsque ad animam.*
3 * *Infixus sum in limo profundi, & non possum consistere; veni in profundum aquarum, et flumen operuit me.*
4 * *Laboraui clamans; exasperatum est guttur meum: defecerunt oculi mei expectantes Deum meum.*
5 * *Multiplicati sunt super capillos capitis mei, qui oderunt me gratis; confortati sunt qui persequebantur me inimici mei iniustè. quæ non rapueram, tunc reddebam.*
6 * *Deus tu scis stultitiam meam, & peccata mea à te non sunt abscondita.*
7 * *Non confundantur in me, qui expectant te Domine Deus exercituum: non reuereantur in me qui quærunt te Deus Israel.*
8 * *Quia propter te portaui opprobrium, operuit confusio faciem meam.*

תרגום

29 פְּקַד אֱלָהָא עָשְׁנָךְ אִתְעַשַּׁן אֱלָהָא שָׁרֵי בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דְנָן דַּעֲבַדְתְּ לָנָא׃ 30 מִן הֵיכְלָךְ תְּקַבֵּל קָרְבָּנַיָּא עַל יְרוּשְׁלֶם שְׁכִינְתָּךְ שָׁרְיָא
לָךְ יֵיהוֹן מַלְכַיָּא דוֹרוֹנָא׃ 31 נְזוֹף בְּמַשְׁרְיָתָא חַיְבִין תְּרַע יְהוֹן חֵיךְ קָנְיָא כְּנִישַׁת גִּבְרִין דְּמִתְרַחֲצִין בְּעָגְלַיָּא טַעֲוַת עַמְמַיָּא רְעוּתֵיהּ בְּעַמָּא
דְּמִתְעַסְּקִין בְּרְעוּתְהוֹן בְּאוֹרַיְתָא דְּסִנְיָנָא מְסִימָא בַּדַּר עַמְמַיָּא דְּלַאֲגָחָא קְרָבָא צָבְיִן׃ 32 יֵיהוֹן בְּנוֹי רָחֲם אוּכְמַיָּא מְמַצְרִים לְאִתְגַּיָּרָא
בְּנוֹי דְּכוּשׁ יְרַהֲטוּן לְמִפְרַשׂ יְדֵיהוֹן בְּצְלוֹ קֳדָם יְיָ׃ 33 מַלְכְוָת עַמְמַיָּא שַׁבְּחוּ קֳדָם אֱלָהָא שַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ לְעָלְמִין׃ 34 לְרַיְכַב עַל
כְּרְסֵי יְקָרֵהּ בִּשְׁמֵי שְׁמַיָּא מִלְקַדְמִין הוּא בְּמֵימְרֵהּ יְהֵב בְּקָלֵיהּ קָל רוּחַ נְבוּאָה׃ 35 הַבוּ אֵיקַר בְּעָשְׁנָא לֵאלָהָא דְעַל יִשְׂרָאֵל
גֵּיוָתָנוּתֵהּ וְעָשְׁנֵהּ בִּשְׁמַיָּא׃ 36 דְּחִיל אֱלָהָא מִבֵּית מַקְדְּשָׁךְ תַּקִּיפָא דְיִשְׂרָאֵל הוּא יְהֵב עָשְׁנָא וְחוּקְפָא לְעַמֵּהּ וְיִתְבָּרְכוּן בְּרִיךְ אֱלָהָא׃

סט

1 לְשַׁבָּחָא עַל שׁוֹשַׁנַיָּא עַל יַד דָּוִד׃ 2 פְּרוֹק יָתִי אֱלָהָא אֲרוּם מְטוֹ מַשְׁרְיָתָא חַיְבִין עַד דַּאֲעִיקוּ לִי חֵיךְ
מַיָּא דְמִטוֹ עַד נַפְשִׁי׃ 3 טְמִעֵת כַּד בְּבוֹצָא דְמִצוּלְתָא וְלֵית אֲתַר לְמֵקוּם מְטֵית בְּעָמְקֵי תְקוּף סִיעַת דְּרָשִׁיעַיָּא וּמֵלֶךְ תַּקִּיף חֵיךְ זוּטָא דְמַיָּא
דְנָגְדִין בִּתְקוּף אַגְלֵי יַתִּי׃ 4 אִשְׁתַּלְהֵית בְּמִקְרְיִי אִתְחָרַר עָנְקִי כָּלוּ עֵינַי מִלְאוֹרָכָא בְּצְלוֹ קֳדָם יְיָ אֱלָהִי׃ 5 סְגִיעָן מִשַּׂעָרָן
רֵישִׁי שָׂנְאַי מַגָּן חַקְפוּ מַקְנִיטֵי בַּעֲלֵי דָבָבַי סַהֲדֵי שְׁקָרָא דְּלָא אַנְסֵת עַל סַהֲדוּתְהוֹן הַכְּכַן אֲתֵיב אֲשַׁלֵּם׃ 6 אֱלָהָא אַתְּ יְדַעְתָּ לְסַפְּשׁוּתִי
וְסָרְחָנָתִי מִנָּךְ לָא אִתְכַּסְיוּ׃ 7 לָא יִבְהֲתוּן בִּי דְסָבְרִין עֲלָךְ יְיָ אֱלָהִים צְבָאוֹת לָא יִתְכַּסְפוּן בִּי דְתָבְעִין אֱלָפָּן מִנָּךְ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל׃
8 אֲרוּם מִטּוּלָּחָךְ סוֹבְרֵת חִסּוּדָא חֲפַת כְּסוּפָא אַפַּי׃

29 * Manda Deus virtuti tuæ, confirma Deus hoc, quod operatus es in nobis:

30 * A templo tuo in Hierusalem. tibi offerent reges munera. 31 * Increpa feras arundinis. cõgregatio taurorum in vaccis populorum, vt *excludantur ij qui probati sunt argento. Dissipa gentes quæ bella volunt.

32 * Venient legati ex Ægypto, Æthiopia præueniet manum eius Deo.

33 * Regna terræ cantate Deo, psallite Domino.

34 * * Qui ascendit super cælum cæli ad Orientem: ecce dabit voci suæ vocem virtutis.

35 * Date gloriam Deo. super Israel magnificentia eius, & virtus eius in nubibus.

36 * Mirabilis Deus in sanctis suis, Deus Israel. ipse dabit virtutem & fortitudinem plebi suæ, benedictus Deus.

1 * In finem pro his qui commutabuntur, Psalmus Dauid. LXVIII.

Sup. 11 2 SAluum me fac Deus, quoniam intrauerunt aquæ vsque ad animam meam.

3 * Infixus sum in limo profundi, & non est substãtia: veni in altitudinem maris, & tempestas demersit me.

4 * Laboraui clamans, raucæ factæ sunt fauces meæ. defecerunt oculi mei dum spero in Deum meum.

5 * Multiplicati sunt super capillos capitis mei qui oderunt me gratis. confortati Sup. 19 sunt inimici mei, qui persecuti sunt me iniustè: quæ non rapui, tunc exoluebam.

6 * Deus tu scis insipientiam meam, & delicta mea à te non sunt abscondita.

7 * Non erubescant in me qui expectant te Domine, Domine virtutum; neque confundantur super me, qui quærunt te, Deus Israel.

8 * Quoniam propter te sustinui opprobrium, operuit confusio faciem meam.

29 * ἔντειλαι ὁ θεὸς τῇ δυνάμει σου, δυνάμωσον ὁ θεὸς τοῦτο, ὃ κατειργάσω ἐν ἡμῖν.

30 * ἀπὸ τοῦ ναοῦ σου ἐπὶ ἱερουσαλήμ· σοὶ οἴσουσι βασιλεῖς δῶρα.

31 * ἐπιτίμησον τοῖς θηρίοις τοῦ καλάμου. ἡ συναγωγὴ τῶν ταύρων ἐν ταῖς δαμάλεσι τῶν λαῶν, τοῦ ἐκκλεισθῆναι σοὺ δεδοκιμασμένους τῷ ἀργυρίῳ· διασκόρπισον ἔθνη τὰ σοὺ πολέμους θέλοντα.

32 * ἥξουσι πρέσβεις ἐξ αἰγύπτου, αἰθιοπία προφθάσει χεῖρας αὐτῆς τῷ θεῷ.

33 * αἱ βασιλεῖαι τῆς γῆς ἄσατε τῷ θεῷ, ψάλατε τῷ κυρίῳ. διάψαλμα.

34 * τῷ ἐπιβεβηκότι ἐπὶ τὸν οὐρανὸν τῶν οὐρανῶν κατὰ τολάς· ἰδοὺ δώσει τῇ φωνῇ αὐτοῦ φωνὴν δυνάμεως.

35 * δότε δόξαν τῷ θεῷ· ἐπὶ τὸν ἰσραὴλ ἡ μεγαλοπρέπεια αὐτοῦ, καὶ ἡ δυναμις αὐτοῦ ἐν ταῖς νεφέλαις.

36 * θαυμαστὸς ὁ θεὸς ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, ὁ θεὸς ἰσραὴλ· αὐτὸς δώσει δυναμιν καὶ κραταίωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ, εὐλογητὸς ὁ θεός.

1 * Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ἀλλοιωθησομένων ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ξθ'.

2 * Σῶσόν με ὁ θεός, ὅτι εἰσῆλθοσαν ὕδατα ἕως ψυχῆς
3 μου. * ἐνεπάγην εἰς ἰλὺν βυθοῦ, καὶ οὐκ ἔστιν ὑπόστασις, ἦλθον εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης, καὶ καταιγὶς κατεπόντισέ
4 με. * ἐκοπίασα κράζων, ἐβεβαγχίασεν ὁ λάρυγξ μου. ἐξέλιπον οἱ ὀφθαλμοί μου ἀπὸ τοῦ ἐλπίζειν με ἐπὶ τὸν θεόν μου.

5 * ἐπληθύνθησαν ὑπὲρ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς μου οἱ μισοῦντές με δωρεάν· ἐκραταιώθησαν οἱ ἐχθροί μου, οἱ ἐκδιώκοντές με ἀδίκως. ἃ οὐκ ἥρπαζον, τότε ἀπετίννυον.

6 * ὁ θεὸς σὺ ἔγνως τὴν ἀφροσύνην μου, καὶ αἱ πλημμέλειαί μου ἀπὸ σοῦ οὐκ ἀπεκρύβησαν.

7 * μὴ αἰσχυνθείησαν ἐπ' ἐμὲ οἱ ὑπομένοντές σε κύριε, κύριε τῶν δυνάμεων, μὴ ἐντραπείησαν ἐπ' ἐμὲ οἱ ζητοῦντές σε ὁ θεὸς τοῦ ἰσραήλ.

8 * ὅτι ἕνεκά σου ὑπήνεγκα ὀνειδισμόν, ἐκάλυψεν ἐντροπὴ τὸ πρόσωπόν μου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

29 Præcipe Deus fortitudine tua; fortis esto Deus, habita in hac domo sanctuarij, quam feciſti nobis. 30 A templo tuo accipies sacrificia super Ieruſalem, *vbi* maiestas tua quieſcit, tibi offerent reges munera. 31 Increpa exercitus peccatorum; confringe illos sicut cannam, congregationem virorum, qui confidunt in vitulis idolis gentium: beneplacitum eius est in populis, qui studeant mente sua in lege multò puriori argento: dissipauit gentes quæ prælium committere volunt. 32 Venient filij Cham nigri de Ægypto vt fiant proselyti; filij Chus current vt expandant manus suas in oratione coram Domino. 33 Regna gentium laudate coram Deo, cantate coram Domino in æternũ: 34 Sedenti super thronum gloriæ suæ in cælis cælorũ à principio. ipse in verbo suo dat voce sua vocẽ spiritus prophetiæ in prophetiam. 35 Date gloriam in fortitudine Deo, qui est super Israel: celsitudo & fortitudo eius in cælis. 36 Terribilis es tu Deus à domo sanctuarij tui, fortis Israel: ipse dat fortitudinem & robur populo suo: proinde dicant, Benedictus Deus.

1 Ad laudandum super lilia per manum Dauidis. PSAL. LXIX.

2 REdime me Deus, quia præuenerunt castra peccatorum, adeò vt coarctarint me sicut aquæ, quæ vsque ad animam pertigerunt. 3 Demersus sum tanquam in limo profundi, nec fuit consistendi locus. perueni ad profunda fortitudinis cohortis impiorum; & rex fortis, sicut alueus aquarum quæ rapiditate ferũtur, captiuum me abduxit. 4 Lassatus sum dum clamarem; siccatum est guttur meum, consumpti sunt oculi mei ob perseuerantiam in oratione coram Domino Deo meo. 5 Multiplicati sunt plusquàm capilli capitis mei, inimici mei sine causa; roborati sunt trucidatores mei; inimici mei testes mendaces: quæ non rapui, ob testimonium eorum tunc restituam & reddam. 6 Deus tu nosti stultitiam meam; & flagitia mea à conspectu tuo non sunt abscondita. 7 Non erubescant in me qui sperant in te Domine Deus exercituum, & non confundantur in me, qui quærunt doctrinam à te Deus Israel. 8 Quoniam propter te sustinui opprobrium; cooperuit pudor faciem meam.

9 * מוזר הייתי לאחי ונכרי לבני אמי׃
10 * כי־קנאת ביתך אכלתני וחרפות חורפיך נפלו עלי׃
11 * ואבכה בצום נפשי ותהי לחרפות לי׃
12 * ואתנה לבושי שק ואהי להם למשל׃
13 * ישיחו בי יושבי שער ונגינות שותי שכר׃
14 * ואני תפלתי־לך יהוה עת רצון אלהים ברב־חסדך ענני באמת ישעך׃
15 * הצילני מטיט ואל־אטבעה אנצלה משנאי וממעמקי־מים׃
16 * אל־תשטפני שבלת מים ואל־תבלעני מצולה ואל־תאטר עלי באר פיה׃
17 * ענני יהוה כי־טוב חסדך ברב רחמיך פנה אלי׃
18 * ואל־תסתר פניך מעבדך כי־צר־לי מהר ענני׃
19 * קרבה אל־נפשי גאלה למען איבי פדני׃
20 * אתה ידעת חרפתי ובשתי וכלמתי נגדך כל־צוררי׃
21 * חרפה שברה לבי ואנושה ואקוה לנוד ואין ולמנחמים ולא מצאתי׃
22 * ויתנו בברותי ראש ולצמאי ישקוני חמץ׃
23 * יהי־שלחנם לפניהם לפח ולשלומים למוקש׃
24 * תחשכנה עיניהם מראות ומתניהם תמיד המעד׃
25 * שפך־עליהם זעמך וחרון אפך ישיגם׃
26 * תהי־טירתם נשמה באהליהם אל־יהי יושב׃
27 * כי־אתה אשר־הכית רדפו ואל־מכאוב חלליך יספרו׃

9 * *Alienus factus ſum fratribus meis, & peregrinus filiis matris meæ.*
10 * *Quia zelus domus tuæ comedit me, & opprobrium exprobrantium tibi cecidit ſuper me.*
11 * *Et flevi in ieiunio animam meam, & factum eſt in opprobrium mihi.*
12 * *Et poſui veſtimentum meum ſaccum, & factus ſum eis in parabolam.*
13 * *Contra me loquebantur qui ſedebant in porta, & cantabant bibentes vinum.*
14 * *Mea autem oratio ad te Domine, tempus reconciliationis eſt, Deus in multitudine miſericordiæ tuæ exaudi me in veritate ſalutis tuæ.*
15 * *Erue me de luto, & non infigar: libera me ab his qui oderunt me, & de profundis aquis.*
16 * *Ne operiat me fluctus aquæ, & ne abſorbeat me profundum, & ne coronet ſuper me puteus os ſuum.*
17 * *Exaudi me Domine quoniam bona eſt miſericordia tua: ſecundùm multitudinem miſerationum tuarum reſpice ad me.*
18 * *Et ne abſcondas faciem tuam à ſeruo tuo, quoniam tribulor, citò exaudi me.*
19 * *Accede ad animam meam, redime eam, propter inimicos meos libera me.*
20 * *Tu ſcis opprobrium meum & confuſionem meam & verecundiam meam: coram te ſunt omnes hoſtes mei.*
21 * *Opprobrio contritum eſt cor meum & deſperatus ſum, & expectaui qui contriſtaretur, & non fuit; & qui conſolarentur, & non inueni.*
22 * *Et dederunt in eſcam meam fel, & in ſiti mea potauerunt me aceto.*
23 * *Sit menſa eorum coram eis in laqueum, & in retributiones ad corruendum.*
24 * *Tenebrentur oculi eorum ne videant, & dorſum eorum ſemper incurua.*
25 * *Effunde ſuper eos indignationem tuam, & ira furoris tui comprehendat eos.*
26 * *Fiat commoratio eorum deſerta: in tabernaculis eorum non ſit qui habitet.*
27 * *Quoniã quẽ tu percuſſiſti perſecuti ſunt, & vt affligerent vulneratos tuos narrabant.*

תרגום

9 נכראי אתחשבת לאחי והויך בר עמין לבני אומי׃
10 ארום טנאת בית מקדשך גמרת יתי וחסודי רשיעיא דמחסדין לך בסשחפהון סעותהון לאיקרך נפלו עלי׃
11 ובכית בצומא נפשי והות חסידותי לקלנא לי׃
12 ויהבת חלף כסותי שקין והוית להון לסחלא׃
13 יסללון לותי יתבי תרע בית קרנתא וזמריהון דאזלין למשתי סרות בבית קרקסון׃
14 ואנא צלותי קדמך ייי בערן רעותא אלהא בסגיעי טובך ענני יתי בקשוט פרקנך׃
15 פצא יתי מנלותא דמתיל לטינא ולא אטמוע אתפצי מסנאי ודמיין לעמקי מוי׃
16 לא יגלי יתי מלך חקיף דמתיל לזוטא ולא יסלעם יתי שלטן חקיף ולא תתפתח עלי גהנם למחפי עלי פומה׃
17 ענני יתי ייי ארום טב חסדך חיך סגיעות רחמך אסתכל לותי׃
18 ולא תסלק שכינתך מעבדך ארום עיק לי סרהב ענני יתי׃
19 קרב לות נפשי פרוק יתה מטול דלא יתרברבן עלי דבעי פרוק יתי׃
20 את ידעתא חסודי ובהותי וכסופי לקבלך קיימין כל מעיקי׃
21 חסודא תברת לבבי והא היא מרעא ואורכת למרי הספידא ולית תנחומין ולא אשכחת׃
22 ויהבו בסעודתי מרירות רישי חרמנין ולצמאי יתי חלא׃
23 יהי פהוריהון דסדרו קדמיהון לקולא ונכסתהון לתקלא׃
24 יתחשכן עיניהון מלמחמי וחרציהון תדירא תזעזע׃
25 שדי עליהון רגזך ותקוף רוגזך ידבקנון׃
26 תהי משכנהון צדיא במשכניהון לא יתי יתב׃
27 ארום דאנת מחית רדפו ומן דכאיב על קטולך מנה ישתעון׃

* Extraneus factus sum fratribus meis, 9
& peregrinus filijs matris meæ. * Quoniã 10
zelus domus tuæ comedit me, & oppro-
Ioh.2.c bria exprobrantium tibi ceciderunt super
Ro.15.a me. *Et operui in ieiunio animã meam, 11
& factum est in opprobrium mihi. *Et po 12
sui vestimentum meum cilicium,& factus
sum illis in parabolam. *Aduersum me lo- 13
quebãtur qui sedebant in portis, & in me
psallebant qui bibebant vinum. * Ego ve- 14
rò orationem meam ad te Domine, tem-
pus beneplaciti. Deus in multitudine mi-
sericordiæ tuæ exaudi me, in veritate salu-
tis tuæ * Eripe me de luto, vt non infi- 15
gar: libera me ab ijs qui oderunt me,& de
profundis aquarum. * Non me demer- 16
gat tempestas aquæ, neque absorbeat me
profundũ, neque vrgeat super me puteus
os suum. * Exaudi me Domine,quoniam 17
*ist benigna *misericordia tua: secũdùm mul-
titudinem miserationũ tuarum respice in
* Et me. * * Ne auertas faciem tuam à puero 18
tuo,quoniã tribulor,velociter exaudi me.
* Intende animæ meæ, & libera eam. 19
propter inimicos meos, eripe me.
* Tu enim scis improperium meum, & 20
confusionem meam, & reuerẽtiam meam.
*sunt In cõspectu tuo *omnes qui tribulant me.
*cor * Improperium expectauit *anima mea 21
mea & miseriam. & sustinui qui simul contri-
staretur,& non fuit. & qui consolarentur,
Mat.27.d & non inueni. * Et dederunt in escam 22
meã fel, & in siti mea potauerunt me ace-
to. * Fiat mensa eorum coram ipsis in 23
laqueum, & in retributionem & in scan-
dalum. *Obscurentur oculi eorum ne vi- 24
deant, & dorsum eorum semper incurua.
* Effunde super eos iram tuam,& furor 25
Act.1.b iræ tuæ comprehendat eos.
* Fiat habitatio eorum deserta, & in ta- 26
bernaculis eorum ne sit qui inhabitet.
* Quoniam quem tu percussisti,ipsi per- 27
secuti sunt, & super dolorem vulnerum
meorum addiderunt.

9 * ἀπηλλοτριωμένος ἐγενήθην τοῖς ἀδελφοῖς μου, καὶ ξένος τοῖς υἱοῖς τῆς μητρός μου.
10 * ὅτι ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου κατέφαγέ με, καὶ οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδιζόντων σε ἐπέπεσον ἐπ' ἐμέ.
11 * καὶ συνεκάλυψα ἐν νηστείᾳ τὴν ψυχήν μου, καὶ ἐγενήθη εἰς ὀνειδισμοὺς ἐμοί.
12 * καὶ ἐθέμην τὸ ἱμάτιόν μου σάκκον, καὶ ἐγενόμην αὐτοῖς εἰς παραβολήν.
13 * κατ' ἐμοῦ ἠδολέσχουν οἱ καθήμενοι ἐν πύλαις, καὶ εἰς ἐμὲ ἔψαλλον οἱ πίνοντες οἶνον.
14 * ἐγὼ δὲ τὴν προσευχήν μου πρός σε κύριε, καιρὸς εὐδοκίας· ὁ θεὸς ἐν τῷ πλήθει τοῦ ἐλέους σου ἐπάκουσόν μου, ἐν
15 ἀληθείᾳ τῆς σωτηρίας σου, * σῶσόν με ἀπὸ πηλοῦ, ἵνα μὴ ἐμπαγῶ· ῥυσθείην ἐκ τῶν μισούντων με, καὶ ἐκ τῶν
16 βαθέων τῶν ὑδάτων. * μή με καταποντισάτω καταιγὶς ὕδατος, μὴ δὲ καταπέτω με βυθός, μὴ δὲ συνσχέτω ἐπ' ἐμὲ φρέαρ τὸ στόμα αὐτοῦ.
17 * εἰσάκουσόν μου κύριε, ὅτι χρηστὸν τὸ ἔλεός σου, κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν σου ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμέ.
18 * μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ τοῦ παιδός σου,
19 ὅτι θλίβομαι, ταχὺ ἐπάκουσόν μου. * πρόσχες τῇ ψυχῇ μου, καὶ λύτρωσαι αὐτήν· ἕνεκα τῶν ἐχθρῶν μου, ῥῦσαί
20 με· * σὺ γὰρ γινώσκεις τὸν ὀνειδισμόν μου, καὶ τὴν αἰσχύνην μου, καὶ τὴν ἐντροπήν μου· ἐναντίον σου πάντες οἱ θλι-
21 βοντές με· * ὀνειδισμὸν προσεδόκησεν ἡ ψυχή μου καὶ ταλαιπωρίαν· καὶ ὑπέμεινα συλλυπούμενον, καὶ οὐκ ὑπῆρξε· καὶ παρακαλοῦντας, καὶ οὐχ εὗρον.
22 * καὶ ἔδωκαν εἰς τὸ βρῶμά μου χολήν, καὶ εἰς τὴν δίψαν μου ἐπότισάν με ὄξος.
23 * γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν ἐνώπιον αὐτῶν εἰς παγίδα, καὶ εἰς ἀνταπόδοσιν καὶ εἰς σκάνδαλον.
24 * σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διαπαντὸς σύγκαμψον.
25 * ἔκχεον ἐπ' αὐτοὺς τὴν ὀργήν σου, καὶ ὁ θυμὸς τῆς ὀργῆς σου καταλάβοι αὐτούς.
26 * γενηθήτω ἡ ἔπαυλις αὐτῶν ἠρημωμένη, καὶ ἐν τοῖς σκηνώμασιν αὐτῶν μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν.
27 * ὅτι ὃν σὺ ἐπάταξας, αὐτοὶ κατεδίωξαν, καὶ ἐπὶ τὸ ἄλγος τῶν τραυμάτων μου προσέθηκαν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[9] Extraneus reputatus sum apud fratres meos, & veluti filius populorum filijs matris meæ. [10] Quoniam zelus domus sanctitatis tuæ consumpsit me,& vituperia impiorum qui vituperant te dum participia faciunt idola sua gloriæ tuæ, ceciderunt super me. [11] Et defleui in ieiunio animam meam,& fuit pietas mea in opprobrium mihi. [12] Et posui pro vestimento meo saccos, & fui illis in prouerbium. [13] Loquentur aduersum me sedentes in porta in domo anguli, & cantilena eorũ ero, qui vadunt bibitum siceram in domo cauponaria. [14] Et ego orationem meam coram te *effundo* Domine in tempore beneplaciti: Deus propter multitudinem bonitatis tuæ exaudi me in veritate redemptionis tuæ. [15] Libera me de captiuitate quæ similis est luto, & non submergar: eripiar ab osoribus meis,qui comparantur profunditatibus aquarum. [16] Ne captiuum abducat me rex fortis, qui comparatus est alueo aquarum: nec absorbeat me princeps potens, & non aperiatur aduersum me gehenna vt claudat super me os suum. [17] Exaudi me Domine quoniam bona est misericordia tua, secundùm multitudinem miserationum tuarum respice ad me. [18] Neque auferas maiestatem tuam à seruo tuo, quoniam angustia est mihi: festina,exaudi me. [19] Appropinqua animæ meæ,redime illam,vt non sese efferant in me inimici mei, redime me. [20] Tu nosti opprobrium meum,& confusionem meam & ignominiam meam: in conspectu tuo stant omnes qui molestant me. [21] Ignominia fregit cor meum, & ecce ipsa morbo afficit.porrò expectaui præfectos luctus,& non subsistũt; & consolatores,& non inueni. [22] Et dederunt in escam meam fel capitum basiliscorum, & in siti mea potauerunt me aceto. [23] Sit mensa eorum quam parauerunt coram me in luctu meo coram eis in laqueum, & sacrificia eorum in scandalum. [24] Obtenebrentur oculi eorum ne videant, & lumbos eorũ continuè fac nutare. [25] Effunde super eos furorem tuum, & violentia furoris tui apprehendat eos. [26] Sit habitatio eorum deserta, & in tabernaculis eorum non sit qui habitet. [27] Quoniam quem tu vulnerasti,persecuti sunt, & de eo qui dolorem suffert propter interfectos tuos, obloquentur.

28 * תְּנָה־עָוֹן עַל־עֲוֹנָם וְאַל־יָבֹאוּ בְצִדְקָתֶךָ׃
29 * יִמָּחוּ מִסֵּפֶר חַיִּים וְעִם צַדִּיקִים אַל־יִכָּתֵבוּ׃
30 * וַאֲנִי עָנִי וְכוֹאֵב יְשׁוּעָתְךָ אֱלֹהִים תְּשַׂגְּבֵנִי׃
31 * אֲהַלְלָה שֵׁם־אֱלֹהִים בְּשִׁיר וַאֲגַדְּלֶנּוּ בְּתוֹדָה׃
32 * וְתִיטַב לַיהוָה מִשּׁוֹר פָּר מַקְרִן מַפְרִיס׃
33 * רָאוּ עֲנָוִים יִשְׂמָחוּ דֹרְשֵׁי אֱלֹהִים וִיחִי לְבַבְכֶם׃
34 * כִּי־שֹׁמֵעַ אֶל־אֶבְיוֹנִים יְהוָה וְאֶת־אֲסִירָיו לֹא בָזָה׃
35 * יְהַלְלוּהוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ יַמִּים וְכָל־רֹמֶשׂ בָּם׃
36 * כִּי אֱלֹהִים יוֹשִׁיעַ צִיּוֹן וְיִבְנֶה עָרֵי יְהוּדָה וְיָשְׁבוּ שָׁם וִירֵשׁוּהָ׃
37 * וְזֶרַע עֲבָדָיו יִנְחָלוּהָ וְאֹהֲבֵי שְׁמוֹ יִשְׁכְּנוּ־בָהּ׃

ע

1 * לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד לְהַזְכִּיר׃
2 * אֱלֹהִים לְהַצִּילֵנִי יְהוָה לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה׃
3 * יֵבֹשׁוּ וְיַחְפְּרוּ מְבַקְשֵׁי נַפְשִׁי יִסֹּגוּ אָחוֹר וְיִכָּלְמוּ חֲפֵצֵי רָעָתִי׃
4 * יָשׁוּבוּ עַל־עֵקֶב בָּשְׁתָּם הָאֹמְרִים הֶאָח הֶאָח׃
5 * יָשִׂישׂוּ וְיִשְׂמְחוּ בְךָ כָּל־מְבַקְשֶׁיךָ וְיֹאמְרוּ תָמִיד יִגְדַּל אֱלֹהִים אֹהֲבֵי יְשׁוּעָתֶךָ׃
6 * וַאֲנִי עָנִי וְאֶבְיוֹן אֱלֹהִים חוּשָׁה־לִּי עֶזְרִי וּמְפַלְטִי אָתָּה יְהוָה אַל־תְּאַחַר׃

עא

1 * בְּךָ־יְהוָה חָסִיתִי אַל־אֵבוֹשָׁה לְעוֹלָם׃
2 * בְּצִדְקָתְךָ תַּצִּילֵנִי וּתְפַלְּטֵנִי הַטֵּה־אֵלַי אָזְנְךָ וְהוֹשִׁיעֵנִי׃

28 * *Da iniquitatem ſuper iniquitatem eorum, & non veniant in iuſtitia tua.*
29 * *Deleantur de libro viuentium, & cum iuſtis non ſcribantur.*
30 * *Ego autem pauper & dolens; ſalus tua Deus ſuſcipiat me.*
31 * *Laudabo nomen Dei in cantico, & magnificabo eum in confeſſione.*
32 * *Et placebit Domino ſuper vitulum nouellum cornua efferentem & vngulas.*
33 * *Videntes manſueti lætabuntur, qui quæritis Deum, viuet anima veſtra.*
34 * *Quoniam exaudiuit pauperes Dominus, & vinctos ſuos non deſpexit.*
35 * *Laudent eum cæli & terra, mare & omnia quæ mouentur in eis.*
36 * *Quoniam Deus ſaluabit Sion, & ædificabit ciuitates Iuda, & habitabunt ibi & poſſidebunt eam.*
37 * *Et ſemen ſeruorum eius poſſidebit eam, & qui diligunt nomen eius, habitabunt in ea.*

1 * *Victori Dauid ad recordandum.*

PSAL. LXX.

2 *Deus vt liberes me, Domine vt auxilieris mihi feſtina.*
3 * *Confundantur & erubeſcant, quærentes animam meam: cõuertantur retrorſum & erubeſcant qui volunt mihi malum.*
4 * *Reuertantur ad veſtigium confuſionis ſuæ, qui dicunt mihi, Vah vah.*
5 * *Gaudeant & lætentur in te omnes quærentes te; & dicant ſemper, Magnificetur Dominus, qui diligunt ſalutare tuum.*
6 * *Ego autem egenus & pauper, Deus feſtina pro me, auxilium meum & ſaluator meus tu, Domine ne moreris.*

PSAL. LXXI.

1 *IN te Domine ſperaui, non confundar in æternum.*
2 * *In iuſtitia tua erue me & libera me: inclina ad me aurem tuam, & ſalua me.*

תרגום

28 הַב עָוְיָא עַל עַוְיָתְהוֹן וְלָא יְדַכּוּן לְמֵעַל בִּכְנִישַׁת צַדִּיקָיָךְ׃ 29 יִתְמְחוֹן מִסִּפְרָא דְכֻרְסְיָא חַיָּיָא וְעִם צַדִּיקַיָּא לָא יִתְכַּתְּבוּן׃
30 וַאֲנָא עַנְיָא וּכְאֵבָא פֻּרְקָנָךְ אֱלָהָא סַתְּקֵנִי יְהֵי׃ 31 אֲשַׁבַּח שׁוּם אֱלָהִי בִּשְׁבָח וַאֲרַבְּיֵנֵיהּ בְּתוּרְגָּמָא׃ 32 וְיִשְׁפַּר צָלוֹתִי קֳדָם יְיָ מִתּוֹר פָּטִים וּבְחִיר בְּקַרְנוֹהִי וְטִלְפּוֹהִי׃ 33 חֲמִין עַנְוָתָנַיָּא וְיִחְדּוּן סָבְעֵי אֱלָהָא וְיֶחֱי לִבְכוֹן׃
34 אֲרוּם מְקַבֵּל צְלוֹתְהוֹן דַּחֲשִׁיכֵי יְיָ וְלָא אֲסִירוֹהִי לָא בְסַר׃ 35 יְשַׁבְּחוּן לֵהּ סַלָּקֵי שְׁמַיָּא וְיַחֲבֵי אַרְעָא יַמַּיָּא וְכָל דְּרָחֲשִׁין בְּהוֹן׃
36 אֲרוּם אֱלָהָא יְפָרוֹק צִיּוֹן וְיִשְׁכְּלֵל קִרְוֵי יְהוּדָה וְיִתְבּוּן תַּמָּן וְיֵירְתוּנָהּ׃ 37 וּבְנֵי עַבְדּוֹהִי יַחְסְנוּן יָתָהּ וְרָחֲמֵי שְׁמֵהּ יִשְׁרְיָן בְּגַוָּהּ׃

ע

1 לְשַׁבָּחָא עַל יַד דָּוִד עַל צְרִיר לְבוּנְחָא׃ 2 אֱלָהָא לְפַצָּאָה יְהֵי יְיָ לְמִסְעָדִי הַוֵה זָרִיז׃ 3 יְבַהֲתוּן וְיִתְבְּרוּן חָבְעֵי נַפְשִׁי יְזוּרוּן לַאֲחוֹרָא וְיִכְסְפוּן צָבְיַן בִּישָׁתִי׃ 4 יְתְכַּרְעוּן הֵיךְ בַּהֲתָהוֹן דְּאָמְרִין עֲלַי חֲרֵינָא חֲרִינָא׃ 5 יֶחְדּוּן וְיִרְווֹן בְּמֵימְרָךְ כָּל חָבְעֵי אֶלְפָּן מִנָּךְ וְיֵימְרוּן תְּדִירָא יְסֻגֵּי יְקָרָא דַייָ רָחֲמֵי פֻּרְקָנָךְ׃ 6 וַאֲנָא עַנְיָא וַחֲשִׁיכָא אֱלָהָא זָרֵז לִי סַעְדִי וְשֵׁזְבוּתִי אַתְּ הוּא יְיָ לָא תּוֹחַר׃

עא

1 בְּמֵימְרָךְ יְיָ הְתְרְחֵצַת לָא אֶבְהַת לְעָלַם׃ 2 בְּצִדְקָתָךְ פְּצָא יָתִי וְתֶשֵׁזְבְנִנִי תַּצְלֵי לְוָתִי אוּדְנָךְ וּפְרוֹק יָתִי׃

28 * Appone iniquitatem ſuper iniquitatem eorum, & ne intrent in iuſtitia tua.

29 * Deleantur de libro viuentium, & cum iuſtis non ſcribantur.

30 * Pauper & dolens ſum ego, ſalus tua Deus * ſuſcipiat me.

31 * Laudabo nomen Dei mei cum canti-

32 co, * magnificabo eum in laude. * Et placebit Deo ſuper vitulum nouellum, cornua producentem & vngulas.

33 * Videant pauperes & lætentur, quęrite Deũ, & viuet anima veſtra.

34 * Quoniam exaudiuit pauperes Dominus, & vinctos ſuos non deſpexit.

35 * Laudent illum cæli & terra, mare & omnia reptilia in * eo.

36 * Quoniam Deus ſaluam faciet Sion; & ædificabuntur ciuitates Iudæ. Et inhabitabunt ibi, & hæreditate acquirent eam.

37 * Et ſemen ſeruorum * tuorũ poſſidebit eam: & qui diligunt nomen * tuum, habitabunt in ea.

28 * προσθὲς ἀνομίαν ἐπὶ τῇ ἀνομίᾳ αὐτῶν, καὶ μὴ εἰσελθέτωσαν ἐν δικαιοσύνῃ σου.

29 * ἐξαλειφθήτωσαν ἐκ βίβλου ζώντων, καὶ μετὰ δικαίων μὴ γραφήτωσαν.

30 * πτωχὸς καὶ ἀλγῶν εἰμὶ ἐγώ, ἡ σωτηρία σου ὁ θεός ἀντιλάβοιτό μου.

31 * αἰνέσω τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ μετ' ᾠδῆς, μεγαλυνῶ αὐτὸν ἐν αἰνέσει.

32 * καὶ ἀρέσει τῷ θεῷ ὑπὲρ μόσχον νέον, κέρατα ἐκφέροντα καὶ ὁπλάς.

33 * ἰδέτωσαν πτωχοὶ καὶ εὐφρανθήτωσαν, ἐκζητήσατε τὸν θεὸν καὶ ζήσεται ἡ ψυχὴ ὑμῶν.

34 * ὅτι εἰσήκουσε τῶν πενήτων ὁ κύριος, καὶ τοὺς πεπεδημένους αὐτοῦ οὐκ ἐξουδένωσεν.

35 * αἰνεσάτωσαν αὐτὸν οἱ οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ, θάλασσα καὶ πάντα τὰ ἕρποντα ἐν αὐτῇ.

36 * ὅτι ὁ θεὸς σώσει τὴν Σιών, καὶ οἰκοδομηθήσονται αἱ πόλεις τοῦ Ἰούδα· καὶ κατοικήσουσιν ἐκεῖ, καὶ κληρονομήσουσιν αὐτήν.

37 * καὶ τὸ σπέρμα τῶν δούλων σου κατάξουσιν αὐτήν· καὶ οἱ ἀγαπῶντες τὸ ὄνομά σου κατασκηνώσουσιν ἐν αὐτῇ.

1 * In finem Dauid in rememorationem, quòd ſaluum me fecit Dominus.

PSAL. LXIX.

2 DEus in adiutorium meũ intende, Domine ad adiuuandum me feſtina.

3 * Confundantur & reuereãtur qui quærunt animam meam. Auertantur retrorſum & erubeſcant, qui volunt mihi mala.

4 * Auertantur ſtatim erubeſcentes, qui dicũt mihi, Euge euge.

5 * Exultent & lætétur in te omnes qui quærunt te Deus. & dicant ſemper, Magnificetur Dominus, qui diligunt ſalutare tuum.

6 * Ego verò egenus ſum & pauper: Deus adiuua me, adiutor meus & liberator meus es tu, Domine ne moreris.

1 * εἰς τὸ τέλος τῷ Δαυὶδ εἰς ὑπόμνησιν, εἰς τὸ σῶσαί με κύριον. ξϑ'.

2 * Ὁ θεὸς εἰς τὴν βοήθειάν μου πρόσχες, κύριε εἰς τὸ βοηθῆσαί μοι σπεῦσον.

3 * αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἐντραπήτωσαν οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχήν μου· ἀποστραφήτωσαν εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ καταισχυνθήτωσαν, οἱ βουλόμενοί μοι κακά.

4 * ἀποστραφήτωσαν παραυτίκα αἰσχυνόμενοι, οἱ λέγοντές μοι εὖγε εὖγε.

5 * ἀγαλλιάσθωσαν καὶ εὐφρανθήτωσαν ἐπὶ σοὶ πάντες οἱ ζητοῦντές σε ὁ θεός· καὶ λεγέτωσαν διαπαντός, μεγαλυνθήτω ὁ κύριος, οἱ ἀγαπῶντες τὸ σωτήριόν σου.

6 * ἐγὼ δὲ πτωχός εἰμι καὶ πένης, ὁ θεός βοήθησόν μοι, βοηθός μου καὶ ῥύστης μου εἶ σύ, κύριε μὴ χρονίσῃς.

Dauid Pſalmus filiorum Ionadab, & priorum captiuorum: ſine titulo apud Hebræos. LXX.

1 IN te Domine ſperaui, non confundar in æternum.

2 * In iuſtitia tua libera me, & eripe me: inclina ad me aurẽ tuam, & ſalua me.

Τῷ Δαυὶδ ψαλμὸς τῶν υἱῶν Ἰωναδὰβ καὶ τῶν πρώτως αἰχμαλωτισθέντων· ᾠδὴ πρὸς ἑβραίους. ο'.

1 * Ἐπὶ σοὶ κύριε ἤλπισα, μὴ καταισχυνθείην εἰς τὸν αἰῶνα.

2 * ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ῥῦσαί με καὶ ἐξελοῦ με· κλῖνον πρός με τὸ οὖς σου καὶ σῶσόν με.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[28] Adde iniquitatem ſuper iniquitatem eorum, & non mereantur intrare in Eccleſiam iuſtorum tuorum. [29] Deleantur de libro memoriæ viuorum, & cum iuſtis non ſcribantur. [30] Et ego pauper & mœſtus ſum: redemptio tua Deus roboret me.

[31] Laudabo nomen Dei mei in cantico, & magnificabo eum in confeſſione. [32] Et placebit oratio mea coram Domino magis quàm bos pinguis & electus cum cornibus ſuis, & vngularum fiſſionibus. [33] Viſuri ſunt humiles, & lætaturi quærentes doctrinam à conſpectu Dei; & viuet cor veſtrum. [34] Quoniam ſuſcipit orationem pauperum Dominus, & vinctos ſuos non deſpexit.

[35] Laudent eum angeli cælorum, & habitatores terræ; maria, & omnia reptantia in eis.

[36] Quoniam Deus redimet Sion, & fundabit ciuitates Iudæ, & habitabunt ibi, & poſſidebunt eam.

[37] Et filij ſeruorum eius poſſidebunt eam: & qui diligunt nomen eius, habitabunt in medio illius.

[1] Ad laudandum per manum Dauidis pro faſciculo thuris. PSAL. LXX.

[2] DEus ad liberandum me; Domine ad adiuuandum me accinctus eſto. [3] Confundantur & opprobrio afficiantur quærentes animam meam; conuertantur retrorſum, & erubeſcant volentes malum meum. [4] Incuruentur iuxta confuſionem ſuam, qui dicunt aduerſum me, Gauiſi ſumus, gauiſi ſumus. [5] Exultent & lætentur in Verbo tuo, omnes quærentes eruditionem à te: & dicant continuè, Magnificetur gloria Domini, diligentes redemptionem tuam. [6] Ego autem egenus ſum & pauper: Deus feſtina ad me: auxilium meum, & redemptio mea tu es, Domine ne moreris.

LXXI.

IN verbo tuo Dñe confiſus ſum: non confundar in ſeculum. [2] In iuſtitia tua erue me & libera me: inclina ad me aurẽ tuã, & redime me:

3 * הֱיֵה לִי לְצוּר מָעוֹן לָבוֹא תָּמִיד צִוִּיתָ לְהוֹשִׁיעֵנִי
כִּי־סַלְעִי וּמְצוּדָתִי אָתָּה׃
4 * אֱלֹהַי פַּלְטֵנִי מִיַּד־רָשָׁע מִכַּף מְעַוֵּל וְחוֹמֵץ׃
4 * כִּי־אַתָּה תִקְוָתִי אֲדֹנָי יְהוִה מִבְטַחִי מִנְּעוּרָי׃
6 * עָלֶיךָ נִסְמַכְתִּי מִבֶּטֶן מִמְּעֵי אִמִּי אַתָּה גוֹזִי
בְּךָ תְהִלָּתִי תָמִיד׃
7 * כְּמוֹפֵת הָיִיתִי לָרַבִּים וְאַתָּה מַחְסִי־עֹז׃
8 * יִמָּלֵא פִי תְהִלָּתֶךָ כָּל־הַיּוֹם תִּפְאַרְתֶּךָ׃
9 * אַל־תַּשְׁלִיכֵנִי לְעֵת זִקְנָה כִּכְלוֹת כֹּחִי אַל־
תַּעַזְבֵנִי׃
10 * כִּי־אָמְרוּ אוֹיְבַי לִי וְשֹׁמְרֵי נַפְשִׁי נוֹעֲצוּ יַחְדָּו׃
11 * לֵאמֹר אֱלֹהִים עֲזָבוֹ רִדְפוּ וְתִפְשׂוּהוּ כִּי־אֵין
מַצִּיל׃
12 * אֱלֹהִים אַל־תִּרְחַק מִמֶּנִּי אֱלֹהַי לְעֶזְרָתִי
חִישָׁה׃
13 * יֵבֹשׁוּ יִכְלוּ שָׂטְנֵי נַפְשִׁי יַעֲטוּ חֶרְפָּה וּכְלִמָּה
מְבַקְשֵׁי רָעָתִי׃
14 * וַאֲנִי תָמִיד אְיַחֵל וְהוֹסַפְתִּי עַל־כָּל־תְּהִלָּתֶךָ׃
15 * פִּי יְסַפֵּר צִדְקָתֶךָ כָּל־הַיּוֹם תְּשׁוּעָתֶךָ כִּי לֹא
יָדַעְתִּי סְפֹרוֹת׃
16 * אָבוֹא בִּגְבוּרוֹת אֲדֹנָי יֱהוִה אַזְכִּיר צִדְקָתְךָ
לְבַדֶּךָ׃
17 * אֱלֹהִים לִמַּדְתַּנִי מִנְּעוּרָי וְעַד־הֵנָּה אַגִּיד
נִפְלְאוֹתֶיךָ׃
18 * וְגַם עַד־זִקְנָה וְשֵׂיבָה אֱלֹהִים אַל־תַּעַזְבֵנִי עַד־
אַגִּיד זְרוֹעֲךָ לְדוֹר לְכָל־יָבוֹא גְּבוּרָתֶךָ׃
19 * וְצִדְקָתְךָ אֱלֹהִים עַד־מָרוֹם אֲשֶׁר־עָשִׂיתָ גְּדֹלוֹת
אֱלֹהִים מִי כָמוֹךָ׃
20 * אֲשֶׁר הֶרְאִיתַנוּ צָרוֹת רַבּוֹת וְרָעוֹת תָּשׁוּב
תְּחַיֵּינוּ וּמִתְּהֹמוֹת הָאָרֶץ תָּשׁוּב תַּעֲלֵנוּ׃

3 * Esto mihi robustum habitaculum, vt ingrediar iugiter; præcepisti vt saluares me, quia petra mea & fortitudo mea es tu.
4 * Deus meus salua me de manu impij, de manu iniqui & nocentis.
5 * Quoniam tu es expectatio mea, Domine Deus fiducia mea ab adolescentia mea.
6 * A te sustentatus sum ex vtero, de ventre matris meæ, tu es protector meus; in te laus mea. Semper.
7 * Quasi portentum factus sum multis, & tu spes mea fortissima.
8 * Impleatur os meum laude tua, tota die magnitudine tua.
9 * Ne proijcias me in tempore senectutis; cùm defecerit fortitudo mea ne derelinquas me.
10 * Quia dixerunt inimici mei mihi, & qui obseruabant animam meam consilium inierunt
11 pariter: * Dicentes, Deus dereliquit eũ: persequimini & comprehendite eum, quia non est qui eruat.
12 * Deus ne elongeris à me, Deus meus in auxilium mihi festina.
13 * Confundantur & consumantur aduersarij animæ meæ; operiantur opprobrio & confusione, qui quærunt malum mihi.
14 * Ego autem iugiter expectabo, & adijciam super omnes laudationes tuas.
15 * Os meum narrabit iustitiam tuam, tota die salutare tuum, quoniam non cognoui literaturas.
16 * Ingrediar in fortitudine Domini Dei, recordabor iustitiæ tuæ solius.
17 * Deus docuisti me ab adolescentia mea, & vsque nunc annunciabo mirabilia tua.
18 * Insuper & vsque in senectutem & canos Deus ne derelinquas me, donec annunciem brachium tuum generationi, cunctisque qui venturi sunt fortitudines tuas.
19 * Et iustitiam tuam Deus vsque in excelsum, quanta fecisti magnalia Deus, quis similis tibi?
20 * Qui ostendisti mihi tribulationes plurimas et malas, conuersus viuificabis nos, & de abyssis terræ rursum educes nos.

תרגום

3 הֱוֵה לִי לְטֵינַר עָשִׂין לְמֵעַל תְּרֵירָא פַּקָּדְתָּא לְמִפְרַק יָתִי אֲרוּם תּוּקְפִּי וְכַרְכִי חוֹסְנִי אַנְתְּ׃
4 אֱלָהָא שֵׁזִיב יָתִי מִיַּד רְשִׁיעָא מִידָא
דְּמָרֵי עַוְלָא וַחֲטוֹף׃ 5 אֲרוּם אַנְתְּ הוּא סְבָרִי יְיָ אֱלָהִי רָחֲצַנִי מִן טַלְיוּתִי׃ 6 עֲלָךְ סְמִכָה מִכְּרֵיסָא מִמְּעֵינֵי אוּמִי אַתְּ סַפְּקִי
בְּמֵימְרָךְ לָךְ תְּשַׁבַּחְתִּי תְּדִירָא׃ 7 הֵיךְ תְּמָהָא הֲוֵיתִי לְסַגִּיעִין וְאַתְּ רָחֲצַנִי וְעָשְׁנָא דִילִי׃ 8 יִתְמְלָא פּוּמִי תְּשַׁבְּחָתָךְ כָּל יוֹמָא שַׁבְּהוֹרָךְ׃
9 לָא תִטְלוֹק יָתִי לְעִדָּן סֵיבוּ כַּד יִפְסוֹק חֵילִי לָא תְּשַׁבּוֹק יָתִי׃ 10 אֲרוּם אֲמַרוּ עֲלַי בַּעֲלֵי דְבָבַי בִּישׁוּ וְנָטְרֵי נַפְשִׁי מִתְמַלְכִין כַּחֲדָא׃
11 לְמֵימַר אֱלָהָא שַׁבְקֵהּ רְדוֹפוּ וְאֶחְזוּ יָתֵהּ אֲרוּם לֵית דְּפָצֵי׃ 12 אֱלָהָא לָא תִרְחַק מִנִּי יְיָ לְסָעוּדִי זְרִז׃
13 יְבָהֲתוּן וְיִשְׁתֵּיצוּן שָׂטְנֵי נַפְשִׁי יִתְעַטְפוּן קְלָנָא וְכִסּוּפָא חָבְעֵי בִּישׁוּתִי׃ 14 וַאֲנָא תְּדִירָא אוֹרִיךְ וְאֵצְלִי וְאוֹסִיף עַל כָּל תְּשַׁבַּחְתָּךְ׃
15 פּוּמִי יְשַׁתֵּעֵי צִדְקָתָךְ כָּל יוֹמָא פֻּרְקָנָךְ אֲרוּם לָא יְדַעְתִּ מְנַיְנֵהוֹן׃
16 אֵעוֹל בְּגִבּוּרְתָּא דַיְיָ אֱלָהָא אֶדְכַּר צִדְקָתָךְ לְבַלְחוֹדָךְ׃
17 אֱלָהָא אַלְפְתַּנָא בְּנֵי סַיָּא מִטַּלְיוּתִי וְעַד הַשְׁתָּא אַחֲנִי פְּרִישָׁוָתָךְ׃
18 וּלְחוֹד עַד זִקְנָתָא וְסֵיבוּתָא אֱלָהָא לָא תִּשְׁבּוֹק יָתִי עַד דַּאֲחַנֵּי תְּקוֹף זְרוֹעָךְ לְדָר חַזָּרָן לְכָל דְּיֵיתֵי כַּח גְּבוּרָתָךְ׃
19 וְצִדְקָתָךְ אֱלָהָא עַד שְׁמֵי מְרוֹמָא דַּעֲבַדְתָּא רַבְרְבָן אֱלָהָא מַן כְּוָתָךְ׃
20 דְּאַחְמֵיתָן עָקָן סַגִּיעִין וּבִישָׁן תְּהוֹב חַיֵּי יַתָּנָא וּמִתְּהוֹמָא אַרְעֵיתָא תְּהוֹב סַיֵּיק יַתָּנָא׃

3 ✠ Esto mihi in Deum protectorem,& in locum munitum vt saluũ me facias. Quoniam firmamentum meum & refugium meum es tu. 4 ✠ Deus meus eripe me de manu peccatoris, ✠de manu contra legẽ agentis & iniqui. 5 ✠ Quoniam tu es patientia mea Domine, Domine spes mea à iuuentute mea. 6 ✠ In te confirmatus sum ex vtero, de ventre matris meæ, tu meus es protector. in te cantatio mea semper.

7 ✠ Tanquam prodigium factus sum multis,& tu adiutor meus fortis. 8 ✠Repleatur os meum laude, vt cantem gloriam tuam, tota die magnitudinem tuam. 9 ✠Ne proijcias me in tempore senectutis: cùm defecerit virtus mea, ne derelinquas me.

10 ✠ Quia dixerunt inimici mei mihi, & qui custodiebant animam meam, consilium fecerunt in vnũ: 11 ✠Dicentes, Deus dereliquit eum, persequimini & comprehendite eum, quia non est qui eripiat.

12 ✠Deus meus ne elongeris à me, Deus meus in adiutorium meum respice.

13 ✠Confundantur & deficiant detrahentes animæ meæ, operiantur confusione & pudore qui quærunt mala mihi.

14 ✠Ego autem semper sperabo in te, & adijciam super omnem laudem tuam.

15 ✠Os meum annunciabit iustitiam tuã, tota die salutare tuum. quoniam non cognoui *literaturas. 16 ✠ Introibo in potentiá Domini: Domine memorabor iustitiæ tuę solius. 17 ✠Deus meus qui docuisti me à iuuẽtute mea, & vsque nunc pronunciabo mirabilia tua; 18 ✠ & vsque in senectam & senium. Deus meus ne derelinquas me, donec annũciem brachium tuũ generationi omni quæ ventura est: potentiam tuam,

19 ✠ Et iustitiam tuã Deus vsque in altissima: quæ fecisti mihi magnalia. Deus quis similis tibi? 20 ✠ Quantas ostendisti mihi tribulationes multas & malas, & conuersus viuificasti me, & de abyssis terræ* reduxisti me.

*literarum

*iterum

3 ✠ γένου μοι εἰς θεὸν ὑπερασπιστὴν, καὶ εἰς τόπον ὀχυρὸν τοῦ σῶσαί με· ὅτι στερέωμά μου καὶ καταφυγή μου εἶ σύ.

4 ✠ ὁ θεός μου ῥῦσαί με ἐκ χειρὸς ἁμαρτωλοῦ, ἐκ χειρὸς παρανομοῦντος καὶ ἀδικοῦντος.

5 ✠ ὅτι σὺ εἶ ἡ ὑπομονή μου κύριε, κύριε ἡ ἐλπίς μου ἐκ

6 νεότητός μου. ✠ ἐπὶ σὲ ἐπεστηρίχθην ἀπὸ γαστρός, ἐκ κοιλίας μητρός μου σύ μου εἶ σκεπαστής· ἐν σοὶ ἡ ὕμνησίς μου διαπαντός.

7 ✠ ὡσεὶ τέρας ἐγενήθην τοῖς πολλοῖς, καὶ σὺ βοηθός μου κραταιός.

8 ✠ πληρωθήτω τὸ στόμα μου αἰνέσεως, ὅπως ὑμνήσω τὴν δόξαν σου, ὅλην τὴν ἡμέραν τὴν μεγαλοπρέπειάν σου.

9 ✠ μὴ ἀπορρίψῃς με εἰς καιρὸν γήρως, ἐν τῷ ἐκλείπειν τὴν ἰσχύν μου μὴ ἐγκαταλίπῃς με.

10 ✠ ὅτι εἶπον οἱ ἐχθροί μου ἐμοί, καὶ οἱ φυλάσσοντες τὴν ψυχήν μου ἐβουλεύσαντο ἐπὶ τὸ αὐτό.

11 ✠ λέγοντες, ὁ θεὸς ἐγκατέλιπεν αὐτόν, καταδιώξατε καὶ καταλάβετε αὐτόν, ὅτι οὐκ ἔστιν ὁ ῥυόμενος.

12 ✠ ὁ θεός μου μὴ μακρύνῃς ἀπ' ἐμοῦ, ὁ θεός μου εἰς τὴν βοήθειάν μου πρόσχες.

13 ✠ αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἐκλιπέτωσαν οἱ ἐνδιαβάλλοντες τὴν ψυχήν μου, περιβαλλέσθωσαν αἰσχύνην καὶ ἐντροπὴν οἱ ζητοῦντες τὰ κακά μοι.

14 ✠ ἐγὼ δὲ διαπαντὸς ἐλπιῶ ἐπί σέ, καὶ προσθήσω ἐπὶ πᾶσαν τὴν αἴνεσίν σου.

15 ✠ τὸ στόμα μου διαγγελεῖ τὴν δικαιοσύνην σου, ὅλην τὴν ἡμέραν τὴν σωτηρίαν σου. ὅτι οὐκ ἔγνων γραμματεί-

16 ας. ✠ εἰσελεύσομαι ἐν δυναστείᾳ κυρίου, κύριε μνησθήσομαι τῆς δικαιοσύνης σου μόνου.

17 ✠ ὁ θεός μου ἐδίδαξάς με ἐκ νεότητός μου, καὶ μέχρι νῦν ἀπαγγελῶ τὰ θαυμάσιά σου,

18 ✠ καὶ ἕως γήρως καὶ πρεσβείου· ὁ θεός μου μὴ ἐγκαταλίπῃς με ἕως οὗ ἀπαγγελῶ τὸν βραχίονά σου τῇ γενεᾷ πάσῃ τῇ ἐρχομένῃ· τὴν δυναστείαν σου,

19 ✠ καὶ τὴν δικαιοσύνην σου ὁ θεὸς ἕως τῶν ὑψίστων, ἃ ἐποίησάς μοι μεγαλεῖα, ὁ θεὸς τίς ὅμοιός σοι;

20 ✠ ὅσας ἔδειξάς μοι θλίψεις πολλὰς καὶ κακάς, καὶ ἐπιστρέψας ἐζωοποίησάς με, καὶ ἐκ τῶν ἀβύσσων τῆς γῆς ἀνήγαγές με.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[3] Esto mihi rupes fortis ad quam ingrediar iugiter: iussisti redimi me, quoniam firmitas mea, & arx fortitudinis meæ tu es.

[4] Deus libera me de manu impij, de manu auctoris iniquitatis & violentiæ. [5] Quoniam tu es spes mea Domine Deus meus, fiducia mea à pueritia mea. [6] Super te confirmatus sum ab vtero, à ventre matris meæ tu extraxisti me in verbo tuo: tibi laus mea iugiter. [7] Sicut prodigium fui plurimis, & tu fiducia mea, & fortitudo mea. [8] Replebitur os meum laude tua, tota die gloria tua. [9] Ne proijcias me in tempore senectutis; cùm defecerit virtus mea, ne deseras me. [10] Quoniam dixerunt aduersum me inimici mei malum, & obseruatores animæ meæ consultant simul. [11] Dicendo: Deus dereliquit eum, persequimini & apprehendite eum, quoniam non est qui redimat. [12] Deus ne elongeris à me; Domine ad auxilium meum festina.

[13] Confundantur & deleantur aduersarij animæ meæ: amiciantur ignominia, & opprobrio quærentes malum meum.

[14] Ego autem iugiter expectabo, precaborque & adijciam super omnem laudem tuam.

[15] Os meum annunciabit iustitiam tuam, tota die redemptionem tuam, quoniam nesciui numerum earum.

[16] Ingrediar in fortitudinem Domini: Deus recordabor iustitiæ tuæ tantummodo.

[17] Deus docuisti me in portentis ab adolescentia mea; ad hoc vsque momentum annunciabo mirabilia tua.

[18] Sed etiam vsque in senectutem, & canitiem Deus ne derelinquas me, donec annunciem fortitudinem brachij tui generationi alteræ, cuilibet venturo virtutem fortitudinis tuæ. [19] Et iustitia tua Deus vsque ad cælos excelsos, quos fecisti maximos: Deus, quis est sicut tu? [20] Qui ostendisti nobis afflictiones multas & malas; redeas, viuifica nos; & de abysso inferiori reuertens, educas nos.

21 * תֶּרֶב גְּדֻלָּתִי וְתִסֹּב תְּנַחֲמֵנִי׃
22 * גַּם־אֲנִי אוֹדְךָ בִּכְלִי־נֵבֶל אֲמִתֶּךָ אֱלֹהַי אֲזַמְּרָה
לְךָ בְּכִנּוֹר קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל׃
23 * תְּרַנַּנָּה שְׂפָתַי כִּי אֲזַמְּרָה־לָּךְ וְנַפְשִׁי אֲשֶׁר
פָּדִיתָ׃
24 * גַּם־לְשׁוֹנִי כָּל־הַיּוֹם תֶּהְגֶּה צִדְקָתֶךָ כִּי־בֹשׁוּ
כִּי־חָפְרוּ מְבַקְשֵׁי רָעָתִי׃

עב

1 * לִשְׁלֹמֹה אֱלֹהִים מִשְׁפָּטֶיךָ לְמֶלֶךְ
תֵּן וְצִדְקָתְךָ לְבֶן־מֶלֶךְ׃
2 * יָדִין עַמְּךָ בְצֶדֶק וַעֲנִיֶּיךָ בְּמִשְׁפָּט׃
3 * יִשְׂאוּ הָרִים שָׁלוֹם לָעָם וּגְבָעוֹת בִּצְדָקָה׃
4 * יִשְׁפֹּט עֲנִיֵּי־עָם יוֹשִׁיעַ לִבְנֵי אֶבְיוֹן וִידַכֵּא
עוֹשֵׁק׃
5 * יִירָאוּךָ עִם־שֶׁמֶשׁ וְלִפְנֵי יָרֵחַ דּוֹר דּוֹרִים׃
6 * יֵרֵד כְּמָטָר עַל־גֵּז כִּרְבִיבִים זַרְזִיף אָרֶץ׃
7 * יִפְרַח־בְּיָמָיו צַדִּיק וְרֹב שָׁלוֹם עַד־בְּלִי יָרֵחַ׃
8 * וְיֵרְדְּ מִיָּם עַד־יָם וּמִנָּהָר עַד־אַפְסֵי־אָרֶץ׃
9 * לְפָנָיו יִכְרְעוּ צִיִּים וְאֹיְבָיו עָפָר יְלַחֵכוּ׃
10 * מַלְכֵי תַרְשִׁישׁ וְאִיִּים מִנְחָה יָשִׁיבוּ מַלְכֵי שְׁבָא
וְסְבָא אֶשְׁכָּר יַקְרִיבוּ׃
11 * וְיִשְׁתַּחֲווּ־לוֹ כָּל־מְלָכִים כָּל־גּוֹיִם יַעַבְדוּהוּ׃
12 * כִּי־יַצִּיל אֶבְיוֹן מְשַׁוַּע וְעָנִי וְאֵין־עֹזֵר לוֹ׃
13 * יָחֹס עַל־דַּל וְאֶבְיוֹן וְנַפְשׁוֹת אֶבְיוֹנִים יוֹשִׁיעַ׃
14 * מִתּוֹךְ וּמֵחָמָס יִגְאַל נַפְשָׁם וְיֵיקַר דָּמָם בְּעֵינָיו׃
15 * וְיִחִי וְיִתֶּן־לוֹ מִזְּהַב שְׁבָא וְיִתְפַּלֵּל בַּעֲדוֹ תָּמִיד
כָּל־הַיּוֹם יְבָרְכֻנְהוּ׃
16 * יְהִי פְּסַת־בַּר בָּאָרֶץ בְּרֹאשׁ הָרִים יִרְעַשׁ כַּלְּבָנוֹן
פִּרְיוֹ וְיָצִיצוּ מֵעִיר כְּעֵשֶׂב הָאָרֶץ׃

PSALTERIVM. Translat. B. Hieron.

21 * *Multiplicabis magnitudinem meam, & conuersus consolaberis me.*
22 * *Ego autem confitebor tibi in vasis psalterij, veritatem tuam Deus meus, cantabo tibi in cithara sancte Israel.*
23 * *Laudabunt labia mea cùm cantauero tibi, & anima mea quam redemisti.*
24 * *Insuper & lingua mea tota die meditabitur iustitiam tuam, quia confusi sunt & dehonestati quærentes malum mihi.*

1 *Salomoni.* LXXII.

DEus iudicium tuum regi da, & iustitiam tuam filio regis.
2 * *Judicabit populum tuum in iustitia, & pauperes tuos in iudicio.*
3 * *Assument montes pacem populo, & colles iustitiam.*
4 * *Judicabit pauperes populi, saluabit filios pauperum, & confringet calumniatorem.*
5 * *Et timebunt te quamdiu erit Sol, & vltra Lunam in generatione generationum.*
6 * *Descendet vt pluuia super vellus, vt stillæ irrorantes terram.*
7 * *Germinabit in diebus eius iustus, & multitudo pacis donec non sit Luna.*
8 * *Et dominabitur à mari vsque ad mare, & à flumine vsque ad terminos terræ.*
9 * *Coram illo procident Æthiopes, & inimici eius puluerem lingent.*
10 * *Reges Tharsis & Insulæ munera offerent: reges Arabiæ, & Saba tributum conferent.*
11 * *Et adorabunt eum omnes reges: vniuersæ nationes seruient ei.*
12 * *Quia eruet pauperem à potente, & inopem cui non est adiutor.*
13 * *Parcet pauperi & inopi, & animas pau-*
14 *perum saluabit.* * *Ab vsura & iniquitate redimet animas eorum, et preciosus erit sanguis*
15 *eorum coram oculis eius.* * *Et viuet & dabitur ei de auro Sabba, & orabunt de eo iugi-*
16 *ter, tota die benedicent ei.* * *Erit memorabile triticum in terra in capite montium; eleuabitur sicut Libani fructus eius, & florebunt de ciuitate sicut fœnum terræ.*

תרגום

21 תַּסְגֵּי רַבְנוּתִי וְתַחֲזֹר תְּנַחֲמַנִי׃ 22 לְחוֹד אֲנָא אוֹדֵי קֳדָמָךְ בְּזֵינֵי זְמָר וְנִבְלָא אַתְּנֵי קִשְׁטָךְ אֱלָהִי אֲשַׁבַּח קֳדָמָךְ בְּכִנָּרָא קַדִּישָׁא
דְּיִשְׂרָאֵל׃ 23 תְּבוּעָן סְפָוָתִי אֲרוּם אֲשַׁבַּח קֳדָמָךְ וְנַפְשִׁי דִּי פְרַקְתָּא׃ 24 לְחוֹד לִישָׁנִי כָּל יוֹמָא תְּרַנֵּן צִדְקָתָךְ אֲרוּם בְּהִיתוּ אֲרוּם
אִתְחַסָּדוּ חָבְעֵי בִּישׁוּתִי׃ עב 1 עַל יְדוֹהִי דִּשְׁלֹמֹה אִתְאֲמַר בְּנִבוּאָה אֱלָהָא הַיְלַכְתְּ דִּינָיךְ לְמַלְכָּא
מְשִׁיחָא חַב וְצִדְקָתָךְ לִבְרֵהּ דְּדָוִד מַלְכָּא׃ 2 יְדִין עַמָּךְ בְּצִדְקָא וַעֲנָיָךְ בְּהֵילְכָת דִּינָא׃ 3 יְשַׁלּוֹן יַתְבֵי טוּרַיָּא שְׁלָמָא לְעַמָּה בֵּית יִשְׂרָאֵל
וְגַלְמָתָא בְּזַכְוָתָא׃ 4 יְדִין לַעֲנָיֵי עַמָּא יִפְרוֹק לִבְנֵי חֶשׁיכָא וְיִשּׁוּף גַּבְרָא טְלוּמָא׃ 5 יְדַחֲלוּן מִנָּךְ עִם מִסַּק שִׁמְשָׁא וְיַצְלוּן קֳדָם מִנְהַר
סִיהֲרָא לְדָרֵי דָרַיָּא׃ 6 יַחוֹת הֵיךְ מִטְרָא דְּרַעֲוָא עַל עִסְבָּא דְּגִזּוּ מְגוּבַאי הֵיךְ רְסִיסֵי מַלְקוֹשָׁא דְּטַפְיִן עַל אַרְעָא׃ 7 יִסְגּוֹן בְּיוֹמוֹהִי
צַדִּיקַיָּא וְסַגְיָא שְׁלָמָא עַד דְּיִשְׁתֵּיצוֹן פָּלְחֵי סַהֲרָא׃ 8 וְיִשְׁלוֹט מִסְּטָרָא דְּיַמָּא רַבָּא וְעַד סְטַר יַמָּא דְּאוֹקְיָנוֹס וּמִן פְּרָת עַד סָיְפֵי אַרְעָא׃
9 קֳדָמוֹהִי יִזְדַּחְנוּן אַפְרְכַיָּא וּבַעֲלֵי דְּבָבוֹהִי עַפְרָא יְלַחֲכוּן׃ 10 מַלְכַיָּא דְּתַרְסִיס וְגִיסֵי יַמָּא רַבָּא דְּאוֹקְיָנוֹס תְּקָרוּבְתָא יְתִיבוּן מַלְכַיָּא
דְּשָׁבָא וְסָבָא דּוֹרוֹן יְקָרְבוּן׃ 11 וְיִסְגְּדוּן לֵהּ כָּל מַלְכַיָּא כָּל עַמְמַיָּא יִשְׁתַּעְבְּדוּן לֵהּ׃ 12 אֲרוּם יְפֵצִי חֲשׁוֹכָא דְּבָעֵי מְטוּ וְעַנְיָא וְלֵית דְּסָעֵיד
לֵהּ׃ 13 יְחוּס עַל מִסְכֵּנָא וַחֲשׁוֹכָא וְנַפְשָׁת חֲשִׁיכַיָּא יְפָרוֹק׃ 14 מֵאוֹנְסָא וּמֵחֲטוֹפִין יְפָרוֹק נַפְשֵׁיהוֹן וְיהֵי יְקִיר אַדְמֵיהוֹן קֳדָמוֹהִי׃
15 וְיִחֵי וְיֵהֵן לֵהּ מִדְּהַב דְּאֵיתִיו מְשָׁבָא וְיִצְלֵי מְטוּלְחֵהּ תְּדִירָא כָּל יוֹמָא יְבָרְכִנֵּהּ׃ 16 יְהֵי סָעִיד לַחְמָא בְּאַרְעָא בְּרֵישׁ טוּרַיָּא יְרַגּוּשׁ
הֵיךְ לְבָנֹן אִבֵּהּ וְיִנְצְצוּן מִקִּרְתָּא דִּירוּשְׁלֵם הֵיךְ עִסְבָּא דְּאַרְעָא׃

[21] Multiplicasti super me magnificentiã tuam, & conuersus consolatus es me, & de abyssis terræ iterum reduxisti me. [22] Et enim ego confitebor tibi in populis Domine; in vasis psalmi veritatem tuã Deus. psallam tibi in cithara sanctus Israel.

[23] Exultabunt labia mea dum cantauero tibi, & anima mea quam redemisti. [24] Insuper autem & lingua mea tota die meditabitur iustitiam tuam: cùm confusi & reueriti fuerint, qui quærunt mala mihi.

[1] In Salomonem Psalmus Dauid.

LXXI.

[1] DEus iudicium tuũ regi da, & iustitiam tuam filio regis: [2] Iudicare populum tuũ in iustitia, & pauperes tuos in iudicio.

[3] Suscipiant montes pacem populo, & colles iustitiam. [4] Iudicabit pauperes populi, & saluos faciet filios pauperum: & humiliabit calumniatorem. [5] Et permanebit cum Sole; & ante Lunam in generatione generationum. [6] Descendet sicut pluuia in vellus, & sicut stillicidia stillantia super terram. [7] Orietur in diebus eius iustitia, & abundantia pacis, donec auferatur Luna. [8] Et dominabitur à mari vsque ad mare, & à fluminibus vsque ad terminos orbis terrarum. [9] Coram illo procident Æthiopes, & inimici eius terram lingent.

[10] Reges Tharsis & insulæ munera offerent, reges Arabũ & Saba dona adducent.

[11] Et adorabunt eum omnes reges terræ, omnes gentes seruient ei. [12] Quia liberauit pauperẽ à potẽte, & pauperem cui nõ erat adiutor. [13] Parcet pauperi & inopi, & animas pauperũ saluas faciet. [14] Ex vsuris & ex iniquitate redimet animas eorũ, & honorabile nomen eius coram illis. [15] Et viuet & dabitur ei de auro Arabiæ, & adorabũt de ipso semper: tota die benedicent ei.

[16] Erit firmamentum in terra in summis montium. Superextolletur super Libanum fructus eius, & florebunt de ciuitate sicut fœnum terræ.

[21] ἐπλεόνασάς ἐπ' ἐμὲ τὴν μεγαλωσύνήν σου, καὶ ἐπιστρέψας παρεκάλεσάς με, καὶ ἐκ τῶν ἀβύσσων τῆς γῆς πάλιν ἀνήγαγές με.

[22] καὶ γὰρ ἐγὼ ἐξομολογήσομαί σοι ἐν λαοῖς κύριε, ἐν ὠδαῖς ψαλμοῦ τὴν ἀλήθειάν σου ὁ θεός. ψαλῶ σοι ἐν κιθάρᾳ ὁ ἅγιος τοῦ ἰσραήλ. [23] ἀγαλλιάσονται τὰ χείλη μου ὅταν ψάλω σοι, καὶ ἡ ψυχή μου ἣν ἐλυτρώσω.

[24] ἐπὶ τῇ γλώσσά μου ὅλην τὴν ἡμέραν μελετήσει τὴν δικαιοσύνήν σου· ὅταν αἰσχυνθῶσι καὶ ἐντραπῶσιν οἱ ζητοῦντες τὰ κακά μοι.

[1] Εἰς σαλωμὼν ψαλμὸς τῷ δαυίδ. οα'.

Ὁ θεὸς τὸ κρίμά σου τῷ βασιλεῖ δός, καὶ τὴν δικαιοσύνήν σου τῷ υἱῷ τοῦ βασιλέως. [2] κρίνειν τὸν λαόν σου ἐν δικαιοσύνῃ, καὶ σοῦ πτωχούς σου ἐν κρίσει. [3] ἀναλαβέτω τὰ ὄρη εἰρήνην τῷ λαῷ, καὶ οἱ βουνοὶ δικαιοσύνήν. [4] κρινεῖ σοῦ πτωχοὺς τοῦ λαοῦ, καὶ σώσει σοῦ υἱοὺς τῶν πενήτων, καὶ ταπεινώσει συκοφάντην. [5] καὶ συμπαραμενεῖ τῷ ἡλίῳ, καὶ πρὸ τῆς σελήνης γενεὰς γενεῶν. [6] καταβήσεται ὡς ὑετὸς ἐπὶ πόκον, καὶ ὡσεὶ σταγὼν ῥανίζουσα ἐπὶ τὴν γῆν. [7] ἀνατελεῖ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ δικαιοσύνη, καὶ πλῆθος εἰρήνης ἕως οὗ ἀνταναιρεθῇ ἡ σελήνη. [8] καὶ κατακυριεύσει ἀπὸ θαλάσσης ἕως θαλάσσης, καὶ ἀπὸ ποταμοῦ ἕως περάτων τῆς οἰκουμένης. [9] ἐνώπιον αὐτοῦ προπεσοῦνται αἰθίοπες, καὶ οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ χοῦν λείξουσι. [10] βασιλεῖς θαρσεῖς καὶ νῆσοι δῶρα προσοίσουσι, βασιλεῖς ἀράβων καὶ σαβὰ δῶρα προσάξουσι. [11] καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ πάντες οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, πάντα τὰ ἔθνη δουλεύσουσιν αὐτῷ. [12] ὅτι ἐρρύσατο πτωχὸν ἐκ δυνάστου, καὶ πένητα ᾧ οὐκ ὑπῆρχε βοηθός. [13] φείσεται πτωχοῦ καὶ πένητος, καὶ ψυχὰς πενήτων σώσει. [14] ἐκ τόκου καὶ ἐξ ἀδικίας λυτρώσεται τὰς ψυχὰς αὐτῶν, καὶ τίμιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον αὐτῶν. [15] καὶ ζήσεται καὶ δοθήσεται αὐτῷ ἐκ τοῦ χρυσίου τῆς ἀραβίας, καὶ προσεύξονται περὶ αὐτοῦ διαπαντός· ὅλην τὴν ἡμέραν εὐλογήσουσιν αὐτόν. [16] ἔσται στήριγμα ἐν τῇ γῇ ἐπ' ἄκρων τῶν ὀρέων· ὑπεραρθήσεται ὑπὲρ τὸν λίβανον ὁ καρπὸς αὐτοῦ, καὶ ἐξανθήσουσιν ἐκ πόλεως ὡσεὶ χόρτος τῆς γῆς.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[21] Multiplicabis magnificentiam meam, & reuersus consolaberis me. [22] Sed & ego confitebor coram te instrumẽtis musices, & nablo annunciabo veritatem tuam Deus meus: laudabo coram te in cithara sancte Israelis. [23] Exultabunt labia mea cùm laudes dixero coram te, & anima mea quam redemisti. [24] Insuper lingua mea tota die annunciabit iustitiam tuam, quoniã confusi sunt, quoniam opprobrio affecti sunt quærentes malum meum. [1] Per manum Salomonis dictus propheticè. PSAL. LXXII.

DEus sententiam iudiciorum tuorum regi Christo dato, & iustitiam tuam filio Dauidis regis. [2] Iudicabit populum tuum in iustitia, & pauperes tuos in sententia iudicij. [3] Afferent habitatores montium pacem populo domus Israel, & colles iustitiam. [4] Iudicabit pauperes populi, redimet filios miserorum, & conteret virum raptorem. [5] Timebunt à te cum ascensu Solis, & orabunt coram lumine Lunæ in generationes generationum. [6] Descendet sicut pluuia spontanea super herbam corrosam à locustis; sicut stillæ pluuiæ serotinæ stillantes super terram. [7] Multiplicabuntur in diebus eius iusti; & abundantia pacis, donec destruantur serui Lunæ. [8] Et dominabitur ab angulo maris magni vsque ad angulum maris Oceani, & ab Euphrate vsque ad fines terræ. [9] Coram eo humiliabuntur proceres; & inimici eius puluerem lingent. [10] Reges Tharsis & insulæ maris magni Oceani oblationem adducent: reges Seba, & Seba dona offerent. [11] Et adorabunt eum omnes reges; omnes populi subditi erunt ei. [12] Quoniam liberabit miserum qui quærit inclinationem; & pauperem cui non est adiutor. [13] Miserebitur misero & inopi: & animas inopum redimet. [14] Ab oppressione & iniurijs liberabit animas eorum, & erit carus sanguis eorum coram eo. [15] Et viuet & dabit ei de auro quod attulerunt de Seba, & orabit pro eo continuè, omni die benedicet ei. [16] Erit substantificus panis in terra in capite montium; strepitum edet sicut Libanus fructus eius; & germinabunt de ciuitate Ierusalem sicut herba terræ.

1 * יְהִי שְׁמוֹ לְעוֹלָם לִפְנֵי־שֶׁמֶשׁ יִנּוֹן שְׁמוֹ וְיִתְבָּרְכוּ
בוֹ כָּל־גּוֹיִם יְאַשְּׁרֻהוּ׃
18 * בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֹשֵׂה
נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ׃
19 * וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וְיִמָּלֵא כְּבוֹדוֹ אֶת־
כָּל הָאָרֶץ אָמֵן וְאָמֵן׃

כָּלוּ תְפִלּוֹת דָּוִד בֶּן־יִשָׁי׃

עג

1 * מִזְמוֹר לְאָסָף אַךְ טוֹב לְיִשְׂרָאֵל אֱלֹהִים לְבָרֵי
לֵבָב׃
2 * וַאֲנִי כִּמְעַט נָטוּ רַגְלָי כְּאַיִן שָׁפְכָה אֲשֻׁרָי׃
3 * כִּי קִנֵּאתִי בַהוֹלְלִים שְׁלוֹם רִשְׁעִים אֶרְאֶה׃
4 * כִּי אֵין חַרְצֻבוֹת לְמוֹתָם וּבָרִיא אוּלָם׃
5 * בַּעֲמַל אֱנוֹשׁ אֵינֵמוֹ וְעִם־אָדָם לֹא יְנֻגָּעוּ׃
6 * לָכֵן עֲנָקַתַּמּוֹ גַּאֲוָה יַעֲטֹף־שִׁית חָמָס לָמוֹ׃
7 * יָצָא מֵחֵלֶב עֵינֵמוֹ עָבְרוּ מַשְׂכִּיּוֹת לֵבָב׃
8 * יָמִיקוּ וִידַבְּרוּ בְרַע עֹשֶׁק מִמָּרוֹם יְדַבֵּרוּ׃
9 * שַׁתּוּ בַשָּׁמַיִם פִּיהֶם וּלְשׁוֹנָם תִּהֲלַךְ בָּאָרֶץ׃
10 * לָכֵן יָשׁוּב עַמּוֹ הֲלֹם וּמֵי מָלֵא יִמָּצוּ לָמוֹ׃
11 * וְאָמְרוּ אֵיכָה יָדַע־אֵל וְיֵשׁ דֵּעָה בְּעֶלְיוֹן׃
12 * הִנֵּה־אֵלֶּה רְשָׁעִים וְשַׁלְוֵי עוֹלָם הִשְׂגּוּ־חָיִל׃
13 * אַךְ־רִיק זִכִּיתִי לִבָבִי וָאֶרְחַץ בְּנִקָּיוֹן כַּפָּי׃
14 * וָאֱהִי נָגוּעַ כָּל־הַיּוֹם וְתוֹכַחְתִּי לַבְּקָרִים׃
15 * אִם־אָמַרְתִּי אֲסַפְּרָה כְּמוֹ הִנֵּה דוֹר בָּנֶיךָ
בָּגָדְתִּי׃
16 * וָאֲחַשְּׁבָה לָדַעַת זֹאת עָמָל הִיא בְעֵינָי׃
17 * עַד־אָבוֹא אֶל־מִקְדְּשֵׁי־אֵל אָבִינָה
לְאַחֲרִיתָם׃

PSALTERIVM. Translat. B. Hierony.

17 * *Erit nomen eius in æternum, vltra Solem perseuerabit nomen eius, & benedicentur in eo omnes gentes, & beatificabunt eum.*
18 * *Benedictus Dominus Deus Israel, qui facit mirabilia solus.*
19 * *Et benedictum nomen gloriæ eius in æternum, & implebitur gloria eius vniuersa terra: Amen amen.*

Completæ sunt orationes Dauid filij Iesse.

1 * *Canticum Asaph.* PSAL. LXXIII.
ATtamen bonus Israel Deus, his qui mundo sunt corde.
2 * *Mei autem pene vacillauerunt pedes, penè effusi sunt gressus mei.*
3 * *Quia æmulatus sum contra iniquos, pacem impiorum videns.*
4 * *Quia non cogitauerunt de morte sua, & firma sunt vestibula eorum.*
5 * *In labore hominum non sunt, & cum hominibus non flagellabuntur.*
6 * *Ideo nutriti sunt ad superbiam, circundederunt iniquitatem sibi.*
7 * *Processerunt à pinguedine oculi eorum, transierunt cogitationes cordis.*
8 * *Irriserunt & locuti sunt in malitia, calumniam de excelso loquentes.*
9 * *Posuerunt in cælum os suum, et lingua eorum deambulauit in terra.*
10 * *Propterea conuertetur populus eius huc, & quis plenus inuenietur in eis?*
11 * *Et dixerunt, Quomodo nouit Deus, & si est scientia in excelso?*
12 * *Ecce isti impij, & abundantes in seculo multiplicauerunt diuitias.*
13 * *Ergo ne frustra mundaui cor meum, & laui in innocentia manus meas.*
14 * *Et fui flagellatus tota die, & increpatio*
15 *mea in matutinis.* * *Dixi, si narrauero sic, ecce generationem filiorum tuorum reliqui.*
16 * *Et cogitaui vt intelligerem istud; labor est*
17 *in oculis meis.* * *Donec veniam ad sanctuarium Dei, intelligam in nouissimo eorum.*

תרגום

17 יְהֵא שְׁמֵהּ לְעָלַם מְדַכַּר וּקְדָם דְּאִתְבְּרֵי שִׁמְשָׁא מְזוֹנָן הֲוָה שְׁמֵהּ וְיִתְבָּרְכוּן בְּזִכוּתֵהּ כָּל עַמְמַיָּא יֵימְרוּן טַב לֵהּ׃ 18 בְּרִיךְ יְיָ אֱלָהִים
אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל עָבֵד פְּרִישָׁן רַבְרְבָן לְבַלְחוֹדוֹהִי׃ 19 וּבְרִיךְ שׁוּם אִיקָרֵהּ לְעָלַם וְיִמְלֵא מִדְּוִי יְקָרֵהּ כָּל אַרְעָא אָמֵן וְאָמֵן׃

גְּמִירִין צְלוֹתַיָּא דְּדָוִד בַּר יִשָׁי׃

עג

1 תְּשְׁבְּחָא עַל יְדֵיהּ דְּאָסָף בְּרַם טַב לְיִשְׂרָאֵל אֱלָהָא לְבִרְיֵי לִבָּא׃ 2 וַאֲנָא כְּזָעִיר פּוֹן אִתְמוֹטָטוּ רַגְלַי כִּלְמָא אִזְדַּעְזָעָא אִתְּוַרַי׃
3 אֲרוּם טְנֵינֵת בְּמִחְלָבַיָּא בְּעַיְנַן שְׁלִים רְשִׁיעַיָּא אֲחֵמִי׃ 4 אֲרוּם לֵיתֵיהוֹן תַּוְהִין וּמְצַטְעָרִין עַל יוֹם מֵיתוּתֵיהוֹן אִתְנַטַּלוּ מַחְשָׁבָתְהוֹן
יְבִירִין וּפַטִּים וְאַלִּים לְבָהוֹן׃ 5 בְּלֵיעוּת גְּבְרִין דְּמִתְעַסְקִין בְּאוֹרַיְתָא לֵיתֵיהוֹן לָעַיִן וְעִם בְּנֵי נָשָׁא צַדִּיקַיָּא דְּמָכְלִין אִסּוּרֵי לֵיתֵיהוֹן מִתְכַּתְּשִׁין׃
6 בְּגִין כֵּן עֲטַרְתְּנוּן גֵּיוְתָנוּתָא כְּלִילָא דְּמִשְׁוְיָן בְּרֵישֵׁיהוֹן מַחְטוֹפִין דִּילְהוֹן׃ 7 שְׁנָא מִן שׁוֹמְנָא דְּמוּת פַּרְצוּפֵיהוֹן עֲבָרוּ רוּטְבֵיהוֹן חַפּוּ עַל
לוּחֵי לִבַּיהוֹן׃ 8 יְתַסְקְמוּן מֵרוּטְבָא וְיַמְלְלוּן לְאַבְאָשָׁא וְלִטְלוּמָא מֵרוֹם לְבָהוֹן יְמַלְלוּן׃ 9 שַׁוְיוּ בְקוּרְשֵׁי שְׁמַיָּא פּוּמְהוֹן וְלִישָׁנְהוֹן
מְצַלְהֲבָא בְּצַדִּיקֵי אַרְעָא׃ 10 בְּגִין כֵּן עַל מֵימְרָא דַיְיָ וְיִמְחִינוּן בְּמַרְזוּפִין וְדִמְעִין הֵיךְ מַיִן מְגִיעִין מַחְתִּין לְהוֹן׃ 11 וְיֵימְרוּן חֲכִירִין
יָדַע אֵלָהָא וְאִיהִי מַנְדְּעָא בְּעֵילָּאָה׃ 12 הָא אִלֵּין רְשִׁיעַיָּא דְיָחְבִין בְּשָׁלְוְתָא בְּעָלְמָא אַדְבִּיקוּ חֵילָא קְנוֹ נְכָסִין׃ 13 בְּרַם אֲנָא לְסִרְיוּתָא
זַכֵּית לִבִּי וְשַׁזֵּגִת בְּבִרְירוּת יָדַי׃ 14 וַהֲוִית כְּחִישׁ כָּל יוֹמָא וּמְכַסְנוּתִי לְצַפְרִירֵי׃ 15 אֵין אֲמַרְתְּ אֶשְׁתְּעִי דְּכְמָתְהוֹן הָא עַל דָּר בְּנָיִךְ אַרְשִׁעְתְּ׃
16 וְחַשֶּׁבֶת לְמִדַּע יָתָא לֵיעוּת הוּא בְּעֵינָי׃ 17 עַד זְמַן דְּרָקֶנָא דְאֵיתֵי לְבֵית מַקְדְּשָׁא דֶאֱלָהָא אֶתְבֵּין לְסוֹפֵיהוֹן׃

17 * Erit nomẽ eius benedictum in ſecu-
* Sic la, ante Solem permanet nomen eius. &
benedicentur in ipſo omnes tribus terræ,
omnes gentes beatificabunt eum.
18 ‡ Benedictus Dominus Deus Iſrael, qui
* facit * fecit mirabilia ſolus. 19 ‡ Et benedictũ no-
men maieſtatis eius in æternum, & in ſe-
culum ſeculi. & replebitur maieſtate eius
omnis terra. fiat, fiat.

Defecerunt laudes Dauid filij Ieſſæ.

Pſalmus Aſaph. LXXII.

1 QVàm bonus Deus Iſrael his qui recto
ſunt corde. 2 ‡ Mei autem penè moti
ſunt pedes, penè effuſi ſunt greſſus mei.
3 ‡ Quia zelaui ſuper iniquos, pacem pec
catorum videns.
* mortis 4 ‡ Quia non eſt reſpectus *in morte eo-
rum, & firmamentum in plaga eorum.
* labore 5 ‡ In *laboribus hominum non ſunt, &
cum hominibus non flagellabuntur.
6 ‡ Ideo tenuit eos ſuperbia eorum in fi-
nem. operti ſunt iniquitate & impietate
* Prodijt ſua. 7 ‡ * Prodibit quaſi ex adipe iniquitas
eorum. tranſierunt in affectum cordis.
8 ‡ Cogitauerunt & locuti ſunt in nequi-
tia: iniquitatem in excelſo locuti ſunt.
9 ‡ Poſuerunt in cælum os ſuum, & lin-
gua eorum tranſiuit in terra. 10 ‡ Ideò con-
uertetur populus meus hic, & dies pleni
inuenientur in eis. 11 ‡ Et dixerunt, Quo-
* ſciet modo *ſciuit Deus, & ſi eſt ſcientia in ex-
celſo? 12 ‡ Ecce ipſi peccatores & abundan-
tes in ſeculo, obtinuerunt diuitias.
13 ‡ Et dixi, Ergo ſine cauſa iuſtificaui cor
meũ, & laui inter innocentes manus meas.
14 ‡ Et fui flagellatus tota die, & caſtiga-
tio mea in matutinis. 15 ‡ Si dicebam, Nar-
rabo ſic: ecce nationem filiorum tuorum
reprobaui. 16 ‡ Et exiſtimabam vt cogno-
ſcerem. hoc labor eſt ante me.
17 ‡ Donec intrem in ſanctuarium Dei, &
intelligam in nouiſſimis eorum.

17 ‡ ἔσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ εὐλογημένον εἰς τοὺς αἰῶνας;
πρὸ τοῦ ἡλίου διαμένει τὸ ὄνομα αὐτοῦ· καὶ ἐνευλογηθήσονται
ἐν αὐτῷ πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, πάντα τὰ ἔθνη μακα-
18 ριοῦσιν αὐτόν. ‡ εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς τοῦ ἰσραήλ,
ὁ ποιῶν θαυμάσια μόνος.
19 ‡ καὶ εὐλογημένον τὸ ὄνομα τῆς δόξης αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶ-
να, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος· καὶ πληρωθήσεται τῆς δόξης
αὐτοῦ πᾶσα ἡ γῆ· γένοιτο γένοιτο.

Ἐξέλιπον οἱ ὕμνοι δαυὶδ τοῦ ἰεσσαί.

Ψαλμὸς τῷ ἀσάφ. οβ'.

1 ‡ Ὡς ἀγαθὸς ὁ θεὸς τῷ ἰσραὴλ τοῖς εὐθέσι τῇ καρδίᾳ.
2 ‡ ἐμοῦ δὲ σχεδὸν μικρὸν ἐσαλεύθησαν οἱ πόδες, παρὸλίγον ἐξεχύθη τὰ διαβήματά μου.
3 ‡ ὅτι ἐζήλωσα ἐπὶ τοῖς ἀνόμοις, εἰρήνην ἁμαρτωλῶν θεωρῶν.
4 ‡ ὅτι οὐκ ἔστιν ἀνάνευσις ἐν τῷ θανάτῳ αὐτῶν, καὶ στερέωμα ἐν τῇ μάστιγι αὐτῶν.
5 ‡ ἐν κόποις ἀνθρώπων οὐκ εἰσί, καὶ μετ' ἀνθρώπων οὐ
6 μαστιγωθήσονται. ‡ διὰ τοῦτο ἐκράτησεν αὐτοὺς ἡ ὑπερηφανία αὐτῶν εἰς τέλος, περιεβάλοντο ἀδικίαν καὶ ἀσέ-
7 βειαν ἑαυτῶν. ‡ ἐξελεύσεται ὡς ἐκ στέατος ἡ ἀδικία αὐτῶν· διῆλθοσαν εἰς διάθεσιν καρδίας.
8 ‡ διενοήθησαν καὶ ἐλάλησαν ἐν πονηρίᾳ, ἀδικίαν εἰς τὸ
9 ὕψος ἐλάλησαν. ‡ ἔθεντο εἰς οὐρανὸν τὸ στόμα αὐτῶν, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν διῆλθεν ἐπὶ τῆς γῆς.
10 ‡ διὰ τοῦτο ἐπιστρέψει ὁ λαός μου ἐνταῦθα, καὶ ἡμέραι πλήρεις εὑρεθήσονται ἐν αὐτοῖς.
11 ‡ καὶ εἶπον, πῶς ἔγνω ὁ θεός, καὶ εἰ ἔστι γνῶσις ἐν τῷ ὑψί-
12 στῳ; ‡ ἰδοὺ οὗτοι οἱ ἁμαρτωλοὶ καὶ εὐθηνοῦντες εἰς τὸν αἰῶνα, κατέσχον πλοῦτον.
13 ‡ καὶ εἶπα, ἄρα ματαίως ἐδικαίωσα τὴν καρδίαν μου, καὶ ἐνιψάμην ἐν ἀθῴοις τὰς χεῖράς μου.
14 ‡ καὶ ἐγενόμην μεμαστιγωμένος ὅλην τὴν ἡμέραν,
15 καὶ ὁ ἔλεγχός μου εἰς τὰς πρωΐας. ‡ εἰ ἔλεγον, διηγήσομαι οὕτως, ἰδοὺ τῇ γενεᾷ τῶν υἱῶν σου ἀπεστράφην.
16 ‡ καὶ ὑπέλαβον τοῦ γνῶναι· τοῦτο κόπος ἐστὶν ἐνώπιόν
17 μου· ‡ ἕως ἂν εἰσέλθω εἰς τὰ ἁγιαστήριον τοῦ θεοῦ, καὶ συνῶ εἰς τὰ ἔσχατα αὐτῶν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[17] Erit nomen eius ſemper memorabile, et antequam creatus eſſet Sol, præparatum erat nomen eius: & benedicentur in merito eius; omnes populi dicent bonum illi. [18] Benedictus Dominus Deus Deus Iſrael, qui facit miracula magna ſolus. [19] Et benedictum nomen gloriæ eius in æternum: ac repleatur ſplendore gloriæ eius omnis terra, Amen & amen.

Completæ ſunt orationes Dauidis filij Iſſai. Canticum per manus Aſaph. PSAL. LXXIII.

PRofectò bonus Iſraeli Deus ijs, qui mundi ſunt corde. [1] Mei autem penè moti ſunt pedes, penè vacillauerunt greſſus mei. [3] Quoniam æmulatus ſum deriſores; in tempore pacifico improbos videbo. [4] Quoniam non terrentur nec conturbantur propter diem mortis ipſorum; efferuntur cogitatus eorum: & terſum, & pingue, & forte eſt cor eorum. [5] Labori virorum Legi operam nauãtium non compatiuntur; & cum hominibus iuſtis, qui patiuntur martyria, non vulnerantur. [6] Ideo circundedit eos ſuperbia: corona quam imponunt capiti ſuo de rapinis illorum eſt. [7] Mutata eſt ob pinguedinem ſimilitudo vultuum eorum: progreſſæ rugæ eorum cooperuerunt tabulas cordis illorum. [8] Liquefient præ humore, & loquentur vt noceant, & ad violentiam de celſitudine cordis ſui loquentur. [9] Poſuerunt in ſanctos cælorum os ſuum, & lingua eorum ardet in iuſtos terræ. [10] Propterea *decretum eſt* verbo Domini, vt percutiat eos malleis, & lachrymæ quaſi aquæ multæ defluent illis. [11] Et dicent, Hæccine cognouit Deus, & eſt ſcientia in Altiſſimo? [12] Ecce ipſi impij permanentes in tranquillitate in mundo, adepti ſunt ſubſtantiam, acquiſierunt diuitias. [13] Ergo inaniter purificaui cor meum, & laui in munditie manus meas. [14] Et fui flagellatus tota die, & caſtigatio mea in matutinis. [15] Si dixi, Narrabo qualitates eorum: ecce ſuper generatione filiorum tuorum improbè egi. [16] Et cogitaui vt ſcirem iſtud: labor hoc in oculis meis. [17] Vſque ad tempus redemptionis, quo veniam ad domum ſanctuarij Dei, intelligam finem eorum.

18 אַךְ בַּחֲלַקּוֹת תָּשִׁית לָמוֹ הִפַּלְתָּם לְמַשּׁוּאוֹת׃
19 אֵיךְ הָיוּ לְשַׁמָּה כְּרֶגַע סָפוּ תַּמּוּ מִן־בַּלָּהוֹת׃
20 כַּחֲלוֹם מֵהָקִיץ אֲדֹנָי בָּעִיר צַלְמָם תִּבְזֶה׃
21 כִּי יִתְחַמֵּץ לְבָבִי וּכְלִיוֹתַי אֶשְׁתּוֹנָן׃
22 וַאֲנִי־בַעַר וְלֹא אֵדָע בְּהֵמוֹת הָיִיתִי עִמָּךְ׃
23 וַאֲנִי תָּמִיד עִמָּךְ אָחַזְתָּ בְּיַד יְמִינִי׃
24 בַּעֲצָתְךָ תַנְחֵנִי וְאַחַר כָּבוֹד תִּקָּחֵנִי׃
25 מִי־לִי בַשָּׁמָיִם וְעִמְּךָ לֹא־חָפַצְתִּי בָאָרֶץ׃
26 כָּלָה שְׁאֵרִי וּלְבָבִי צוּר־לְבָבִי וְחֶלְקִי אֱלֹהִים לְעוֹלָם׃
27 כִּי־הִנֵּה רְחֲקֶיךָ יֹאבֵדוּ הִצְמַתָּה כָּל־זוֹנֶה מִמֶּךָּ׃
28 וַאֲנִי קִרְבַת אֱלֹהִים לִי טוֹב שַׁתִּי בַיהוִה אֱלֹהִים מַחְסִי לְסַפֵּר כָּל־מַלְאֲכוֹתֶיךָ׃

עד

1 מַשְׂכִּיל לְאָסָף לָמָּה אֱלֹהִים זָנַחְתָּ לָנֶצַח יֶעְשַׁן אַפְּךָ בְּצֹאן מַרְעִיתֶךָ׃
2 זְכֹר עֲדָתְךָ קָנִיתָ קֶדֶם גָּאַלְתָּ שֵׁבֶט נַחֲלָתֶךָ הַר־צִיּוֹן זֶה שָׁכַנְתָּ בּוֹ׃
3 הָרִימָה פְעָמֶיךָ לְמַשּׁאוֹת נֶצַח כָּל־הֵרַע אוֹיֵב בַּקֹּדֶשׁ׃
4 שָׁאֲגוּ צוֹרְרֶיךָ בְּקֶרֶב מוֹעֲדֶךָ שָׂמוּ אוֹתֹתָם אֹתוֹת׃
5 יִוָּדַע כְּמֵבִיא לְמַעְלָה בְּסִבְכֵי־עֵץ קַרְדֻּמוֹת׃
6 וְעַתָּה פִּתּוּחֶיהָ יַחַד בְּבַשִּׁיל וְכִילַפּוּת יַהֲלֹמוּן׃
7 שִׁלְחוּ בָאֵשׁ מִקְדָּשֶׁךָ לָאָרֶץ חִלְּלוּ מִשְׁכַּן שִׁמֶךָ׃
8 אָמְרוּ בִלְבָבָם נִינֵמוֹ יַחַד שָׂרְפוּ כָּל־מוֹעֲדֵי־אֵל בָּאָרֶץ׃
9 אוֹתֹתֵינוּ לֹא־רָאִינוּ אֵין־עוֹד נָבִיא וְלֹא־אִתָּנוּ יוֹדֵעַ עַד־מָה׃

PSALTERIVM. Translat. B. Hieron.

18 * *Veruntamen in lubrico posuisti eos, deie-*
19 *cisti eos ad interitum.* * *Quomodo vastati sunt,*
subitò defecerũt, consumpti sunt quasi non sint!
20 * *Quasi somnium euigilantis Domine in ci-*
uitate imagines eorum ad nihilum rediges.
21 * *Quia contractum est cor meum, & lumbi*
mei velut ignis fumigans.
22 * *Et ego insipiens & nescius, quasi iumen-*
23 *tum factus sum apud te.* * *Et eram semper*
tecum, tenebas manum dexteram meam.
24 * *In consilium tuum deduces me, & postea*
25 *in gloria suscipies me.* * *Quid mihi est in cælo,*
& tecum nolui in terra?
26 * *Consummata est caro mea & cor meũ, ro-*
bur cordis mei & pars mea Deus in æternum.
27 * *Quia ecce qui elongant se à te, peribunt:*
perdidisti omnem fornicantem à te.
28 * *Mihi autẽ appropinquare Deo bonum est:*
posui in Domino Deo spem meam, vt narrem
omnes annunciationes tuas.

1 * *Eruditio Asaph.* PSAL. LXXIIII.

VT quid Deus repulisti in finem, fumabit fu-
ror tuus in grege pascuæ tuæ?
2 * *Recordare congregationis tuæ quam posse-*
disti ab initio; redemisti virgam hæreditatis tuæ
montem Sion in quo habitasti.
3 * *Sublimitas pedum tuorum dissipata est vsq;*
in finẽ: omnia mala egit inimicus in sanctuario.
4 * *Fremuerunt hostes tui in medio pacti tui,*
posuerunt signa sua in trophæum.
5 * *Manifesta in introitu desuper, in saltu li-*
gnorum secures.
6 * *Et nunc sculpturas eius pariter bipenni*
& dolatoriis deraserunt.
7 * *Miserunt ignem in sanctuarium tuum, in*
terra contaminauerunt tabernaculum nominis
tui.
8 * *Dixerunt in cordibus suis posteri eorum si-*
mul, Incenderunt omnes solemnitates Dei in
terra.
9 * *Signa nostra non vidimus, non est vltrà*
propheta, & non est nobiscum qui sciat vsque
quo.

תרגום

18 בְּרַם בְּקַבְלַיָּא שַׁוֵּיתָא לְהוֹן רְמִיהְנוּן לְשַׁחוֹתָא׃ 19 הֵכְדֵין הֲווֹ לְצַדוּ כְּשַׁעְתָּא אִשְׁתֵּיצִיו שְׁלִימוּ מֵאִתְרוֹגְשָׁן׃ 20 חֵיךְ חֶלְמָא
מְגַבַּר רַיֵּי דְמִחַיַּר מִן שְׁנָחֵה יְיָ לְיוֹם דִּינָא רַבָּא בְּאִתְעָרוּתְהוֹן מְבֵית קְבוּרְתְּהוֹן בִּרְגוֹז דְּמוּתְהוֹן תְּבַסַּר׃ 21 אֲרוּם יְחוּשׁ לִבִּי וְכִלְיָתַי בַּעֲרָן כְּאֶשָׁא׃
22 וַאֲנָא שַׁטְיָא וְלָא אֶדַע הֵיךְ בְּעִירָא אִתְחַשַּׁבְתָּ גַּבָּךְ׃ 23 וַאֲנָא תְּדִירָא גַּבָּךְ אוֹחַזְתָּא בִּידָא יְמִינִי׃ 24 בְּמֵלְכָּתָךְ תְּדַבְּרִנַּנִי בְּעֶלְמָא
דֵּדִין וּמְבָּתַר דְּשֵׁלִים אִיקָרָא דַּאֲמַרְתָּ לְאַיְתָאָה עֲלַי תְּסַבְּנַנִי׃ 25 מַן בְּוָתָךְ דִּילִי בְּשְׁמַיָּא אֶלָּא אַתְּ וּבַתְרָךְ חַבְרָא לָא צְבֵיתִי בְּאַרְעָא׃
26 אִשְׁתֵּיצָא גּוּשְׁמִי וְלִבְבִי תַּקִּיפָא דְּבָתַר לִבְבִי וְחוּלְקִי אֱלָהָא לְעָלַם׃ 27 אֲרוּם הָא רְשִׁיעַיָּא דְּמִתְרַחֲקִין מִפָּלְחָנָךְ יֵיבְדוּן שֵׁיצֵיתָא
כָּל דְּטָעוֹ מִבָּתַר דְּחַלְתָּךְ׃ 28 וַאֲנָא לְמִקְרַב בָּתַר פָּלְחָנָא דַּייָי לִי טַב שַׁוֵּיתִי בְּמֵימְרָא דַּייָי רַחֲצָנִי לְמִשְׁתַּעְיָא לְצַדִּיקַיָּא כְּלָהוֹן פִּקּוּדֵי שְׁלִיחוּתָךְ׃

עד

1 מַשְׂכִּיל לְאָסָף לְמָה אֱלָהָא רְחֵקְתָּא לָעַלְמִין יִתְקוֹף רְגָזָךְ בְּעָאן רַעְיָתָךְ׃ 2 אְדַכַּר
כְּנִישְׁתָּךְ דְּקַנְיָתָא מִלְּקַדְמִין פְּרַקְתָּא מְמָצָרִים שִׁבְטֵי אַחְסַנְתָּךְ טוּר צִיּוֹן דְּנָן דְּשַׁרְיֵת מִשְׁכְּנָךְ בֵּהּ׃ 3 הָרִים אַסְתְּוֵרָךְ לְמִשְׁוַח אַמַּיָּא לְעַלְמַיָּא
דִּי בְּכָל חֵילֵיהוֹן אַבְאִשׁוּ בְּעֵלֵי דְבָבָא בְּקוּדְשָׁא׃ 4 אַכְלִין מְעִיקָיךְ בְּמִצַּע זְמָנֵיךְ שָׂנוֹ אַתְוָהֵהוֹן אָתְוָתָא׃ 5 יַתְלֵף בְּקוּרְנָסָא חֵיךְ
גַּבַּר דְּמַרִים יְיָ בְּסִבְיךְ קִיסָם לְמִקְטַע בְּקוֹלְבַיָּא׃ 6 וּכְדֵין גְּלִפַיְיהָא גַּרְרִין כַּחֲדָא בְּקוּפְיָא וּמַפְסֶלֶת דְּיוּסְטָר מָחִין כְּבַמְרְזוּפִין׃
7 אַדְלִקוּ בְנוּרָא בֵּית מִקְדָּשָׁךְ לְאַרְעָא אַפְסוּ מִשְׁכַּן דְּאִתְקְרֵי בֵּה שְׁמָךְ׃ 8 אֲמָרִין בְּלִבְּהוֹן בְּנֵיהוֹן כַּחֲדָא אוֹקִידוּ אֲבָהָתָנָא כָּל מַעֲרָעֵי
אֱלָהָא בְּאַרְעָא׃ 9 אָתְוָתָנָא דִּיהַבוּ לָנָא נְבִיאַיָּא לָא חֲזֵינָא לֵית תּוּב נְבִיאָה וְלֵית גַּבָּנָא דְּיֵדַע עַד אֵימָתַי׃

18 * πλὴν διὰ τὰς δολιότητας αὐτῶν ἔθου αὐτοῖς κακά· κατέβαλες αὐτοὺς ἐν τῇ ἐπαρθίᾳ.

19 * πῶς ἐγένοντο εἰς ἐρήμωσιν; ἐξάπινα ἐξέλιπον, ἀπώλοντο διὰ τὴν ἀνομίαν αὐτῶν.

20 * ὡσεὶ ἐνύπνιον ἐξεγειρομένου κύριε ἐν τῇ πόλει σου τὴν εἰκόνα αὐτῶν ἐξουδενώσεις.

21 * ὅτι ἐξεκαύθη ἡ καρδία μου, καὶ οἱ νεφροί μου ἠλλοιώθησαν.

22 * κἀγὼ ἐξουδενωμένος, καὶ οὐκ ἔγνων; κτῆνος ἐγενήθην ἐνώπιόν σου.

23 * κἀγὼ διαπαντὸς μετὰ σοῦ· ἐκράτησας τῆς χειρὸς τῆς δεξιᾶς μου·

24 * καὶ ἐν τῇ βουλῇ σου ὁδήγησάς με, καὶ μετὰ δόξης προσελάβου με.

25 * τί γάρ μοι ὑπάρχει ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ παρὰ σοῦ τί ἠθέλησα ἐπὶ τῆς γῆς;

26 * ἐξέλιπεν ἡ καρδία μου καὶ ἡ σάρξ μου, ὁ θεὸς τῆς καρδίας μου καὶ ἡ μερίς μου ὁ θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα.

27 * ὅτι ἰδοὺ οἱ μακρυνόντες ἑαυτοὺς ἀπὸ σοῦ, ἀπολοῦνται· ἐξωλόθρευσας πάντα τὸν πορνεύοντα ἀπὸ σοῦ.

28 * ἐμοὶ δὲ τὸ προσκολλᾶσθαι τῷ θεῷ ἀγαθόν ἐστι, τίθεσθαι ἐν τῷ κυρίῳ τὴν ἐλπίδα μου· τοῦ ἐξαγγεῖλαί με πάσας τὰς αἰνέσεις σου, ἐν ταῖς πύλαις τῆς θυγατρὸς σιών.

1 * Συνέσεως τῷ ἀσάφ. ογ'.

Ἱνατί ὁ θεὸς ἀπώσω εἰς τέλος, ὠργίσθη ὁ θυμός σου ἐπὶ πρόβατα νομῆς σου;

2 * μνήσθητι τῆς συναγωγῆς σου ἧς ἐκτήσω ἀπ' ἀρχῆς, ἐλυτρώσω ῥάβδον κληρονομίας σου· ὄρος σιὼν τοῦτο ὃ κατεσκήνωσας ἐν αὐτῷ.

3 * ἔπαρον τὰς χεῖράς σου ἐπὶ τὰς ὑπερηφανίας αὐτῶν εἰς τέλος· ὅσα ἐπονηρεύσατο ὁ ἐχθρὸς ἐν τῷ ἁγίῳ σου.

4 * καὶ ἐνεκαυχήσαντο οἱ μισοῦντές σε ἐν μέσῳ τῆς ἑορτῆς σου· ἔθεντο τὰ σημεῖα αὐτῶν σημεῖα.

5 * καὶ οὐκ ἔγνωσαν, ὡς εἰς τὴν ἔξοδον ὑπεράνω· ὡς ἐν δρυμῷ ξύλων ἀξίναις ἐξέκοψαν

6 * τὰς θύρας αὐτῆς ἐπὶ ταυτό, ἐν πελέκει καὶ λαξευτηρίῳ κατέρραξαν αὐτήν.

7 * ἐνεπύρισαν ἐν πυρὶ τὸ ἁγιαστήριόν σου εἰς τὴν γῆν, ἐβεβήλωσαν τὸ σκήνωμα τοῦ ὀνόματός σου.

8 * εἶπον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν αἱ συγγένειαι αὐτῶν ἐπὶ ταυτό, δεῦτε καὶ καταπαύσωμεν πάσας τὰς ἑορτὰς θεοῦ ἀπὸ τῆς γῆς.

9 * τὰ σημεῖα ἡμῶν οὐκ εἴδομεν, οὐκ ἔστιν ἔτι προφήτης, καὶ ἡμᾶς οὐ γνώσεται ἔτι.

18 Veruntamẽ propter dolos eorum posuisti eis mala, deiecisti eos cùm alleuarentur.

19 Quomodo facti sunt in desolationem? subitò defecerunt, perierũt propter iniquitatem suam.

20 Velut somnium *exsurgentis Domine in ciuitate tua imaginem ipsorum ad nihilum rediges.

21 Quia inflammatum est cor meum, & renes mei commutati sunt.

22 Et ego ad nihilum redactus sum, & nesciui: *iumentum factus sum apud te.

23 Et ego semper tecum: tenuisti manum dexteram meam.

24 Et in *consilio tuo deduxisti me, & cũ gloria suscepisti me.

25 Quid enim mihi est in cælo, & à te quid volui super terram?

26 Defecit cor meũ & caro mea; Deus cordis mei & pars mea Deus in æternum.

27 Quia ecce qui elongant se à te, peribunt: perdidisti *omnem qui fornicatur abs te.

28 Mihi autem adhærere Deo bonũ est, ponere in Domino spem meam. vt annũciem omnes prædicationes tuas, in portis filiæ Sion.

1 Intellectus Asaph. PSAL. LXXIII.

VT quid Deus repulisti in finem, iratus est furor tuus super oues pascuæ tuæ?

2 Memor esto congregationis tuę quam possedisti ab initio; redemisti virgam hæreditatis tuæ. Mons Sion hic in quo habitasti in eo.

3 Leua manus tuas in superbias eorum in finem. quanta malignatus est inimicus in sancto tuo.

4 Et gloriati sunt qui oderunt te in medio solemnitatis tuæ. posuerunt signa sua signa.

5 Et non cognouerunt, sicut in exitu super summũ. Quasi in sylua lignorũ securibus exciderunt

6 Ianuas eius in idipsum, in securi & ascia deiecerunt eã.

7 Incenderunt *in igne sanctuariũ tuum in terra, polluerũt tabernaculum nominis tui.

8 Dixerunt in corde suo cognationes eorum simul, Venite & quiescere faciamus oẽs dies festos Dei à terra.

9 Signa nostra nõ vidimus; *nõ est vltra propheta, & nos non cognoscet amplius.

* furgentium
* vt
* voluntate tua
* omnes qui fornicantur
4. Reg. 25. * igni
* iam

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[11] Profectò in tenebris posuisti eos, proiecisti eos in foueas. [19] Quomodo facti sunt in desolationem in momento, vastati sunt & consumpti à commotionibus? [20] Sicut somnium ab homine ebrio, qui expergefit à somno suo, *euanescit*, Domine in die iudicij magni cùm fuerint suscitati de sepulchris suis, in furore imaginem eorum spernes. [21] Etenim cõpungetur cor meum, & renes mei ardent sicut ignis. [22] Et ego stultus qui nesciam, quasi bestia reputatus sum apud te. [23] Ego autem continuè sum apud te: tenuisti manum dexteram meam. [24] In consilio tuo deduces me in hunc mundum: & postquam completa fuerit gloria, quam dixisti te adducturum esse super me, accipias me. [25] Quis similis tui qui meus es in cælo, nisi tu? proinde tecum socium non volui in terra. [26] Consumptum est corpus meum & cor meum: fortis est qui probat cor meum, & pars mea Deus in æternum. [27] Quia ecce impij qui abhorrent à cultu tuo, peribunt: perdidisti omnes qui aberrarunt à timore tui. [28] Mihi verò accedere ad cultum Domini, bonum est: posui in verbo Domini fiduciam meam, vt enarrarem iustis præcepta omnia apostolatus tui. [1] Intellectus bonus per manus Asaph. PSAL. LXXIIII.

[2] QVare Deus repulisti in æternum, flagrabit furor tuus in oues pascuæ tuæ? [3] Recordare congregationis tuæ, quam acquisiuisti ab initio, redemisti ab Ægypto, tribus hæreditatis tuæ, montis Sion huius in quo requieuit tabernaculum tuum. [4] Leua gressus tuos ad desolandas nationes in perpetuum, qui pro viribus suis detrimenta intulerunt inimici nostri in sanctuarium. [5] Clamant molestatores tui in medio temporum tuorum; ponunt signa sua, signa. [6] Contundet malleo, sicut vir qui leuat manum suam in perplexitatem ligni vt incidat securibus. [7] Et sic sculpturas eius excidunt simul bipenni & dolabro deuastario, percutientes malleis. [8] Incẽderunt igni domum sanctuarij tui; ad terram prostrauerunt tabernaculum in quo inuocatum est nomen tuum. [9] Dicunt in corde suo filij eorum simul, Incenderunt patres nostri omnes festiuitates Dei in terra. [10] Signa nostra quæ dederunt nobis prophetæ, non vidimus: non est amplius propheta, & non est apud nos qui sciat quousque.

10 * עַד־מָתַי אֱלֹהִים יְחָרֵף צָר יְנַאֵץ אוֹיֵב שִׁמְךָ
לָנֶצַח :
11 * לָמָּה תָשִׁיב יָדְךָ וִימִינְךָ מִקֶּרֶב חֵיקְךָ כַלֵּה :
12 * וֵאלֹהִים מַלְכִּי מִקֶּדֶם פֹּעֵל יְשׁוּעוֹת בְּקֶרֶב
13 הָאָרֶץ : * אַתָּה פוֹרַרְתָּ בְעֻזֶּךָ יָם שִׁבַּרְתָּ רָאשֵׁי
תַנִּינִים עַל־הַמָּיִם :
14 * אַתָּה רִצַּצְתָּ רָאשֵׁי לִוְיָתָן תִּתְּנֶנּוּ מַאֲכָל
לְעָם לְצִיִּים :
15 * אַתָּה בָקַעְתָּ מַעְיָן וָנָחַל אַתָּה הוֹבַשְׁתָּ נַהֲרוֹת
16 אֵיתָן : * לְךָ יוֹם אַף־לְךָ לַיְלָה אַתָּה הֲכִינוֹתָ
מָאוֹר וָשָׁמֶשׁ :
17 * אַתָּה הִצַּבְתָּ כָּל־גְּבוּלוֹת אָרֶץ קַיִץ וָחֹרֶף
אַתָּה יְצַרְתָּם :
18 * זְכָר־זֹאת אוֹיֵב חֵרֵף יְהוָה וְעַם־נָבָל נִאֲצוּ
19 שִׁמֶךָ : * אַל־תִּתֵּן לַחַיַּת נֶפֶשׁ תּוֹרֶךָ חַיַּת עֲנִיֶּיךָ
אַל־תִּשְׁכַּח לָנֶצַח :
20 * הַבֵּט לַבְּרִית כִּי־מָלְאוּ מַחְשַׁכֵּי־אֶרֶץ
נְאוֹת חָמָס :
21 * אַל־יָשֹׁב דַּךְ נִכְלָם עָנִי וְאֶבְיוֹן יְהַלְלוּ שְׁמֶךָ :
22 * קוּמָה אֱלֹהִים רִיבָה רִיבֶךָ זְכֹר חֶרְפָּתְךָ מִנִּי־
23 נָבָל כָּל־הַיּוֹם : * אַל־תִּשְׁכַּח קוֹל צֹרְרֶיךָ
שְׁאוֹן קָמֶיךָ עוֹלֶה תָמִיד :

עה

1 * לַמְנַצֵּחַ אַל־תַּשְׁחֵת מִזְמוֹר לְאָסָף שִׁיר :
2 * הוֹדִינוּ לְךָ אֱלֹהִים הוֹדִינוּ וְקָרוֹב שִׁמְךָ סִפְּרוּ
נִפְלְאוֹתֶיךָ :
3 * כִּי אֶקַּח מוֹעֵד אֲנִי מֵישָׁרִים אֶשְׁפֹּט :
4 * נְמֹגִים־אֶרֶץ וְכָל־יֹשְׁבֶיהָ אָנֹכִי תִכַּנְתִּי עַמּוּדֶיהָ
5 סֶלָה : * אָמַרְתִּי לַהוֹלְלִים אַל־תָּהֹלּוּ וְלָרְשָׁעִים
אַל־תָּרִימוּ קָרֶן :

10 * *Vsquequo Deus exprobrabit aduersarius, blasphemabit inimicus nomen tuum in finem?*
11 * *Quare conuertis manum tuam, & dexteram tuam, ad medium sinum tuum consumens?*
12 * *Deus autem rex meus ab initio, operatur salutes in medio terræ.*
13 * *Tu dissipasti in fortitudine tua mare: contriuisti capita draconum in aquis.*
14 * *Tu confregisti capita Leuiathan; dedisti eum in escam populo Æthiopum.*
15 * *Tu disrupisti fontem & torrentem: tu exsiccasti flumina fortia.*
16 * *Tuus est dies, & tua est nox. tu ordinasti luminare & Solem.*
17 * *Tu statuisti omnes terminos terræ, æstatem & hyemem tu plasmasti.*
18 * *Memento huius, inimicus exprobrauit Domino, & populus insipiens blasphemauit nomẽ tuum.*
19 * *Ne tradas bestiis animam eruditam in lege tua: vitæ pauperum tuorum ne obliuiscaris in perpetuum.*
20 * *Respice ad pactum, quia repletæ sunt tenebris terræ habitationes iniquæ.*
21 * *Ne reuertatur confractus confusus: egenus & pauper laudabit nomen tuum.*
22 * *Surge Deus, iudica causam tuam; memento opprobrij tui ab insipiente tota die.*
23 * *Ne obliuiscaris vocis hostium tuorum: sonitus aduersariorum tuorum ascendit iugiter.*

1 * *Victori, Vt non disperdas, Psalmus Asaph canticum.* LXXV.

2 *Confessi sumus tibi Deus, confessi sumus, & iuxta nomen tuum narrabunt mirabilia tua.*
3 * *Cùm accepero tempus, ego recta iudicabo.*
4 * *Dissoluetur terra cum omnibus habitatoribus suis, ego appendi columnas eius. Semper.*
5 * *Dixi iniquè agẽtibus, Nolite iniquè agere; & impijs, Nolite exaltare cornu.*

תרגום

10 עַד אֵימָתַי אֱלָהָא יְחַסַּד מְעִיקָא יְרַחֵק בְּעֵל דְּבָבָא שְׁמָךְ לָעָלְמִין : 11 לְמָה תְתִיב יְדָךְ וִימִינָךְ מִלְּמִפְרוֹק מִגּוֹ עוֹבָךְ אַפֵּיק וְשֵׁיצִי עָקָתָא :
12 וֵאלָהָא מַלְכָּא דְשׁכִינַת קְדֻשָּׁה מִלְּקַדְמִין עָבֵד פֻּרְקָנַיָּא בְּגוֹ אַרְעָא : 13 אַתְּ גְּזַרְתָּא בְעָשְׁנָךְ מוֹי דְיַמָּא דְסוּף אַתְּ תְּבַרְתָּא רֵישֵׁי תַּנִּינַיָּא
זָשַׁנְקְתָּא מְצָרָאֵי עַל מוֹי דְיַמָּא : 14 אַתְּ תְּרַעְתָּא רֵישֵׁי גִּבָּרֵי פַּרְעֹה יְהַבְתְּ חִנּוּן לְגַמָּרָא לְעַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל וְגוּשְׁמֵיהוֹן לְתִסְנָן : 15 אַתְּ בְּזַעְתָּא
מַעְיְנָא מִן כֵּיפָא וַהֲוֵי לְנַחֲלָא אַנְתְּ יַבֵּשְׁתָּא מַגְזַז נַחֲלֵי אַרְנוֹנָא וּמְגָזַת יוּבְקָא וְיוֹרְדָנָא דַּהֲוֹו תַּקִּיפִין : 16 דִּלָּךְ יְמָמָא לְחוֹד דִּילָךְ לֵילְיָא
אַתְּ תַּקַּנְתָּא סְהֲרָא וְשִׁמְשָׁא : 17 אַתְּ אֲקִימְתָּא כָּל תְּחוּמַיָּא דְאַרְעָא קַיְטָא וְסִתְוָא אַתְּ בְּרֵאתְנוּן : 18 אְדְכַר דָּא בְּעֵל דְּבָבָא סְגֵדָף
יְיָ וְעַמָּא טָפְשָׁא דְּרַחְקוּ שְׁמָךְ : 19 לָא תְמְסוֹר לְעַמְמַיָּא דְּמְתִילִין לְחֵיוָת בְּרָא נַפְשָׁת מְאַלְפֵי אוֹרַיְתָךְ חַיֵּיהוֹן דַּעֲנִיָּיךְ לָא תְנַשֵּׁי לְעָלְמִין :
20 אִסְתַּכַּל לְקְיָמָא דְגֵזְרָתָךְ לַאֲבָהָתָן חֲשׁוֹכָא פָּרִיס עַל אַרְעָא וְאוּנְסָא וַחֲטוּפִין : 21 לָא יְתוּב מְסָכֵּן מַכְסַף
וְעַנְיָא וַחֲשִׁיכָא יְשַׁבְּחוּן שְׁמָךְ : 22 קוּם אֱלָהָא נְצִי מַצּוּתָךְ אְדְכַר קְלָנָא מִמַּלְכָּא טָפְשָׁא כָּל יוֹמָא : 23 לָא תְנַשֵּׁי קָל מְעִיקָיךְ
אִתְרַגּוּשַׁת דְּקָיְמִין לְקִבְלָךְ דְּסָלֵק תְּדִירָא :

עה

1 לְשַׁבָּחָא בְּזִמַּן דַּאֲמַר דָּוִד לָא תְחַבֵּל עַמָּךְ תְּשַׁבַּחְתָּא עַל יְדוֹהִי דְּאָסָף וְשִׁירָא : 2 אוֹדֵינָן לָךְ אֱלָהָא אוֹדֵינָן וְקָרִיב שְׁכִינַת שְׁמָךְ אִשְׁתְּעִיו
פְּרִישְׁוָתָךְ : 3 אֲרוּם אֶרְוַע זְמָנָא אֲנָא תְּרִיצָן אֲדוֹן : 4 מְתְמַסְסִין דַּיָּרֵי אַרְעָא וְכָל יַהֲבָהָא אֲנָא אַתְקֵנַת עַמּוּדָהָא לָעָלְמִין :
5 אֲמֵרֵת לְמִתְלַעֲבִין לָא תִתְלַעֲבוּן וּבְזוֹחֲנַיָּא לָא תְזַקְפוּן אִיקַר :

10 *Vsque quo Deus improperabit inimi-
* irritat cus, *irritabit aduersarius nomẽ tuum in
finem? 11 *Vt quid auertis manum tuam,
& dexteram tuam de medio sinu tuo in fi-
nem? 12 *Deus autem rex noster ante se-
cula operatus est salutem in medio terræ.
13 *Tu confirmasti in virtute tua mare, tu
* contribulasti *contriuisti capita draconum in *aqua.
* aquis 14 *Tu confregisti caput draconis, dedisti
eum escam populis Æthiopum.
15 *Tu disrupisti fontes & torrentes, tu
siccasti fluuios Etham.
16 *Tuus est dies, & tua est nox: tu fabri-
catus es auroram & Solem.
17 *Tu fecisti omnes terminos terræ: æsta-
tem & ver tu plasmasti ea.
18 *Memor esto huius. inimicus impro-
perauit Domino, & populus insipiens in-
citauit nomen tuum.
19 *Ne tradas bestijs animam confitentem
*& tibi: *animas pauperũ tuorum ne obliui-
scaris in finem.
20 *Respice in testamentum tuum, quia
repleti sunt qui obscurati sunt terræ do-
mibus iniquitatum.
21 *Ne auertatur humilis factus confu-
sus: pauper & inops laudabunt nomẽ tuũ.
22 *Exurge Deus, iudica causam tuam,
* eorum memor esto improperiorum tuorũ, *quæ
* sunt ab insipiente *tota die. 23 *Ne obliuiscaris
* voces inimicorum * vocem seruorum tuorũ: superbia eorum
qui oderunt te, ascendit semper.

1 *In finem Ne corrumpas, Psalmus can-
tici Asaph. LXXIIII.

2 COnfitebimur tibi Deus, confitebimur
tibi, & inuocabimus nomẽ tuũ. *nar-
*narra- rabo omnia mirabilia tua. 3 *Cùm accepe-
bimus ro tempus, ego iustitias iudicabo. 4 *Lique-
facta est terra & omnes qui habitant in ea.
ego confirmaui columnas eius. 5 *Dixi
iniquis, Nolite iniquè agere: & delinquẽ-
tibus, Nolite exaltare cornu.

10 *ἕως πότε ὁ θεὸς ὀνειδιεῖ ὁ ἐχθρός, παροξυνεῖ ὁ ὑπε-
ναντίος τὸ ὄνομά σου εἰς τέλος;
11 *ἱνατί ἀποστρέφεις τὴν χεῖρά σου καὶ τὴν δεξιάν σου
ἐκ μέσου τοῦ κόλπου σου εἰς τέλος;
12 *ὁ δὲ θεὸς βασιλεὺς ἡμῶν πρὸ αἰῶνος εἰργάσατο σω
τηρίαν ἐν μέσῳ τῆς γῆς.
13 *συ ἐπεραταίωσας ἐν τῇ δυνάμει σου τὴν θάλασσαν·
συ συνέτριψας τὰς κεφαλὰς τῶν δρακόντων ἐπὶ τοῦ
14 ὕδατος. *συ σύνέθλασας τὴν κεφαλὴν τοῦ δράκον-
τος, ἔδωκας αὐτὸν βρῶμα λαοῖς τοῖς αἰθίοψι.
15 *συ διέρρηξας πηγὰς καὶ χειμάρρους, συ ἐξήρανας πο-
ταμοὺς ἠθάμ.
16 *σή ἐστιν ἡ ἡμέρα, καὶ σή ἐστιν ἡ νύξ· συ κατηρτίσω φαῦσιν
17 καὶ ἥλιον. *συ ἐποίησας πάντα τὰ ὅρια τῆς γῆς, θέρος
καὶ ἔαρ συ ἔπλασας αὐτά.
18 *μνήσθητι ταύτης· ἐχθρὸς ὠνείδισε τὸν κύριον, καὶ λαὸς
ἄφρων παρώξυνε τὸ ὄνομά σου.
19 *μὴ παραδῷς τοῖς θηρίοις ψυχὴν ἐξομολογουμένην
σοι, τῶν ψυχῶν τῶν πενήτων σου μὴ ἐπιλάθῃ εἰς τέλος.
20 *ἐπίβλεψον εἰς τὴν διαθήκην σου, ὅτι ἐπληρώθησαν
οἱ ἐσκοτισμένοι τῆς γῆς οἴκων ἀνομιῶν.
21 *μὴ ἀποστραφήτω τεταπεινωμένος κατηχυμένος,
πτωχὸς καὶ πένης αἰνέσουσι τὸ ὄνομά σου.
22 *ἀνάστα ὁ θεὸς, δίκασον τὴν δίκην σου, μνήσθητι τοῦ ὀνει-
δισμοῦ σου, τοῦ ὑπὸ ἄφρονος ὅλην τὴν ἡμέραν.
23 *μὴ ἐπιλάθῃ τῆς φωνῆς τῶν οἰκετῶν σου, ἡ ὑπερηφανία
τῶν μισούντων σε ἀνέβη διαπαντός.

1 *Εἰς τὸ τέλος μὴ διαφθείρῃς, ψαλμὸς ὠδῆς τῷ
ἀσάφ. ογδ.

2 *Ἐξομολογησόμεθά σοι ὁ θεός, ἐξομολογησόμεθά
σοι, καὶ ἐπικαλεσόμεθα τὸ ὄνομά σου· διηγήσομαι πάντα
τὰ θαυμάσιά σου.
3 *ὅταν λάβω καιρόν, ἐγὼ δικαιώσω.
4 *ἐτάκη ἡ γῆ καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ·
διάψαλμα· ἐγὼ ἐστερέωσα τοὺς στύλους αὐτῆς.
5 *εἶπα τοῖς παρανομοῦσι, μὴ παρανομεῖτε, καὶ τοῖς ἁ-
μαρτάνουσι μὴ ὑψοῦτε κέρας·

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Vsquequo Deus improperabit molestator; abominabitur auctor inimicitiæ nomen tuum in æternum? 11 Quare auertes manum tuam & dexteram tuam quo minus redimas, de medio sinus tui? educ eam, & dele afflictionem. 12 Et Deus cuius maiestas sancta est ab æterno, operatur redemptiones in medio terræ. 13 Tu diuisisti in fortitudine tua aquas maris carectosi: tu contriuisti capita draconum, & suffocasti Ægyptios in aquis maris. 14 Tu confregisti capita fortium Pharaonis; dedisti eos ad internecionem populo domus Israel, corpora verò eorum cercopithecis. 15 Tu erumpere fecisti fontem de rupe, & fuit in flumen: tu siccasti vada torrentium Arnon, & vada Ioubecha, & Iordanis, quæ erant valida. 16 Tuus est dies, insuper tua est nox, tu præparasti Lunam & Solem.
17 Tu statuisti omnes terminos terræ: æstatem & hyemem tu creasti. 18 Hoc in memoriam reuoca: inimicus exprobrauit, Domine, & populus insipiens execratus est nomen tuum. 19 Ne tradas populis, similibus bestiæ syluestri, animas docentium Legem tuam: vitam pauperum tuorum ne obliuiscaris in perpetuum. 20 Respice ad pactum quod pepigisti patribus, quoniam impleti sunt filij eorum obscuritate sese diffundente super terram, & violentia & rapinis. 21 Non reuertatur miser confusus: tunc pauper & egenus laudabunt te. 22 Surge Deus, age causam tuam: memento improperij *illati* à rege stulto tota die. 23 Ne obliuiscaris vocis molestantium te, fremitus insurgentium aduersum te, qui ascendit iugiter.
1 Ad laudandum quo tempore dixit Dauid Ne destruas populum tuum, hymnus per manus Asaph & canticum. PSAL. LXXV.
2 COnfitemur tibi Deus, confitemur; & appropinquante maiestate nominis tui, narrauerũt miracula tua. 3 Cùm elegero tempus, ego recta iudicabo. 4 Liquefacti sunt incolæ terræ, & omnis habitator eius; ego firmaui columnas eius in perpetuum.
5 Dixi subsannatoribus, Ne derideatis: & prædatoribus, Ne extollatis cornu.

6 * אַל־תָּרִימוּ לַמָּרוֹם קַרְנְכֶם תְּדַבְּרוּ בְצַוָּאר עָתָק׃
7 * כִּי לֹא מִמּוֹצָא וּמִמַּעֲרָב וְלֹא מִמִּדְבַּר הָרִים׃
8 * כִּי־אֱלֹהִים שֹׁפֵט זֶה יַשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים׃
9 * כִּי כוֹס בְּיַד־יְהוָה וְיַיִן חָמַר מָלֵא מֶסֶךְ וַיַּגֵּר
מִזֶּה אַךְ־שְׁמָרֶיהָ יִמְצוּ יִשְׁתּוּ כֹּל רִשְׁעֵי־אָרֶץ׃
10 * וַאֲנִי אַגִּיד לְעֹלָם אֲזַמְּרָה לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב׃
11 * וְכָל־קַרְנֵי רְשָׁעִים אֲגַדֵּעַ תְּרוֹמַמְנָה קַרְנוֹת
צַדִּיק׃

עו

1 * לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינֹת מִזְמוֹר לְאָסָף שִׁיר׃
2 * נוֹדָע בִּיהוּדָה אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל גָּדוֹל שְׁמוֹ׃
3 * וַיְהִי בְשָׁלֵם סוּכּוֹ וּמְעוֹנָתוֹ בְּצִיּוֹן׃
4 * שָׁמָּה שִׁבַּר רִשְׁפֵּי־קֶשֶׁת מָגֵן וְחֶרֶב וּמִלְחָמָה
סֶלָה׃
5 * נָאוֹר אַתָּה אַדִּיר מֵהַרְרֵי־טָרֶף׃
6 * אָשְׁתּוֹלְלוּ אַבִּירֵי לֵב נָמוֹ שְׁנָתָם וְלֹא־מָצְאוּ
כָל־אַנְשֵׁי־חַיִל יְדֵיהֶם׃
7 * מִגַּעֲרָתְךָ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב נִרְדָּם וְרֶכֶב וָסוּס׃
8 * אַתָּה נוֹרָא אַתָּה וּמִי־יַעֲמֹד לְפָנֶיךָ מֵאָז אַפֶּךָ׃
9 * מִשָּׁמַיִם הִשְׁמַעְתָּ דִּין אֶרֶץ יָרְאָה וְשָׁקְטָה׃
10 * בְּקוּם־לַמִּשְׁפָּט אֱלֹהִים לְהוֹשִׁיעַ כָּל־עַנְוֵי־
אֶרֶץ סֶלָה׃
11 * כִּי־חֲמַת אָדָם תּוֹדֶךָ שְׁאֵרִית חֲמֹת תַּחְגֹּר׃
12 * נִדְרוּ וְשַׁלְּמוּ לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם כָּל־סְבִיבָיו
יוֹבִילוּ שֹׁי לַמּוֹרָא׃
13 * יִבְצֹר רוּחַ נְגִידִים נוֹרָא לְמַלְכֵי־אָרֶץ׃

עז

1 * לַמְנַצֵּחַ עַל־יְדוּתוּן לְאָסָף מִזְמוֹר׃
2 * קוֹלִי אֶל־אֱלֹהִים וְאֶצְעָקָה קוֹלִי אֶל־אֱלֹהִים
וְהַאֲזִין אֵלָי׃

6 * *Nolite extollere in excelſum cornu veſtrum, loquentes in ceruice veteri.*
7 * *Quia neque ab Oriente neque ab Occidente, neque à ſolitudine montium:*
8 * *Sed Deus iudex hunc humiliabit, & hunc*
9 *exaltabit.* * *Quia calix in manu Domini eſt, vino merato vſque ad plenum mixtus, & propinabit ex eo; veruntamen fæces eius epotabunt*
10 *bibentes omnes impij terræ.* * *Ego autẽ annunciabo in ſempiternum, cantabo Deo Iacob.*
11 * *Et omnia cornua impiorum confringam, exaltabuntur cornua iuſti.*
1 * *Victori in carminibus Pſalmus Aſaph cantici.* LXXVI.
2 *COgnoſcitur in Iudæa Deus, in Iſrael magnum nomen eius.*
3 * *Et factum eſt in Salem tabernaculum eius, & habitaculum eius in Sion.*
4 * *Ibi confregit volatilia arcus, ſcutum & gladium & bellum. Semper.*
5 * *Lumen tu es magnifice, à montibus captiuitatis.*
6 * *Spoliati ſunt ſuperbi corde, dormitauerunt ſomnium ſuum, & non inuenerunt omnes viri exercitus manus ſuas.*
7 * *Ab increpatione tua Deus Iacob, conſopitus eſt & currus & equus.*
8 * *Tu terribilis es, & quis ſtabit aduerſum te? ex tunc ira tua.*
9 * *De cælo annunciaſti iudicium; terra timens tacebit.*
10 * *Cùm ſurrexerit ad iudicandum Deus, vt ſaluos faciat omnes mites terræ. Semper.*
11 * *Quia ira hominis confitebitur tibi, reliquiis iræ accingeris.*
12 * *Vouete & reddite Domino Deo veſtro; omnes qui in circuitu eius ſunt, offerent dona terribili:*
13 * *Auferenti ſpiritum ducum, terribili regibus terræ.*
1 * *Victori ſuper Idithun, Aſaph Pſalmus.* LXXVII.
2 *VOce mea ad Deum clamabo, voce mea ad Deum, & exaudiuit me.*

תרגום

6 לָא תְזַקְפוּן לְמִרְמָא אִיקַרְכוֹן אַהוֹן דִּי מְמַלְלִין בְּחֻקְפָא וּבְגַדּוּפִין׃ 7 אֲרוֹם לֵית בַּר מִנִּי מִמַּדְנְחָא וְעַד מַעֲרְבָא וְלָא מִצְפּוּנָא בֵּירַת
מַדְבְּרָא וּמְדַרְמָא אֲתַר טוּרַיָּא׃ 8 אֱרוֹם אֱלָהָא דַּיָּן זַכַּאי דֵּין יַמְאִיךְ וְדֵין יְרוֹמֵם׃ 9 אֲרוֹם כָּס דְּלוּף בִּידָא דַיְיָ וַחֲמַר עַשְׁיָן מְלִי
מִיזַּג מְרִירוּתָא לְטַלְטָלָא בֵּהּ מַגְדָּעָא דִּרְשִׁיעַיָּא וּמִן דְּשָׁרֵי מִנֵּהּ קַדְמָאֵי בְּרֵם דּוּרְדְיָהָא וּפְקַטְיָהָא יְמַצְצוּן יִשְׁתּוּן כָּל רִשְׁעֵי אַרְעָא׃
10 וַאֲנָא אֲתֵנִי לְעָלַם נַיְמִיָּא אֲשַׁבַּח לֵאלָהָא דְיַעֲקֹב׃ 11 וְכָל מַלְכוּת תְּקוֹף רוֹם רִשְׁיעַיָּא אֲמַאךְ יִתְקַטְפוּן מִתְקַפְיָהוֹן יִזְדַּקְפוּן
מִתְקוֹף רוּמְיָהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא׃ עז 1 לְשַׁבָּחָא בְּחִשְׁבַּחְתָּא חִשְׁבִּחָא עַל יְדָא דְאָסָף וְשִׁירָא׃ 2 אִתְוַדַּע בִּדְבִית יְהוּדָה אֱלָהָא
בְּדִבִית יִשְׂרָאֵל רַב שְׁמֵהּ׃ 3 וַהֲוָה בִּירוּשְׁלֵם בֵּית מַקְדְּשֵׁהּ וּמְדוֹר בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ בְּצִיּוֹן׃ 4 כַּד עֲבַדוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל רְעוּתֵיהּ אַשְׁרִי
שְׁכִינְתֵּהּ בֵּינֵיהוֹן חַמָּן חְבַר גַּרְיִן וְקַשְׁתִּין דְּעַמְמַיָּא מְגִיחֵי קְרָבָא חֵרְיֵי וְחַרְבָא וְסִדְרֵי קְרָבָא בַּטֵּל לְעָלְמִין׃ 5 דְּחִיל אַנְתְּ מְשַׁבַּח מִבֵּית
מַקְדְּשָׁךְ יְזוּעִין מִן קֳדָמָךְ מַלְכַיָּא דְּעַמְמַיָּא מְגִיחֵי קְרָבָא אֲתַר בַּיִת כְּנִישְׁתְּהוֹן זַיְנֵי קְרָבָא גַּבְּרֵי לִבָּא אִתְנַמְנַמוּ
בְּשִׁנְתֵּיהוֹן לָא סַפְקוּ כָּל גִּבָּרֵי חֵילָא לְמֵיחַד זַיְנֵיהוֹן בִּידֵיהוֹן׃ 7 מִסּוּפְיָתָךְ אֱלָהָא דְיַעֲקֹב דְּמַכוּ וְאִרְתִּיכִין וּפָרְשִׁין אִתְעַקְרוּ׃ 8 אַנְתְּ
דְּחִיל אַנְתְּ וּמִן דְּיִקוּם קֳדָמָךְ בְּעִדָּן דְּיִתְקוֹף רְגָזָךְ׃ 9 מִשְׁמַיָּא אַשְׁמַעְתָּא דִּין אַרְעָא דַעֲמְמַיָּא דְּחִלַת אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל שְׁדוֹכַת׃
10 אֲמַרִין צַדִּיקַיָּא יְקוּם לְדִינָא עִם רִשְׁיעַיָּא אֱלָהָא לְמִפְרַק מִידֵיהוֹן כָּל עִינְוָתָנֵי אַרְעָא לְעָלְמִין׃ 11 כַּד אַנְתְּ מְרַחֵם עֲלֵיהוֹן וְהָנוּן יוֹדוּן לִשְׁמָךְ וּשְׁאָרָא דְרַחֲמָא דְאִשְׁתְּאַר לָךְ מְרַגְּנָא דְרָגְזָתָא תְּזֹרֵז לְחַכָּלָא עַמְמַיָּא׃ 12 נִדְרוּ נִדְרַיָּא וְשַׁלְּמוּ קֳדָם
יְיָ אֱלָהֲכוֹן כָּל דְּיִתְבִין חֲזוֹר חֲזוֹר לְמִקְדְּשֵׁהּ יַיְתוּן קָרְבָּנָא לְבֵית מַקְדְּשָׁא דְּחִיל׃ 13 יְזָעֵר גַּסּוּת רוּחֲהוֹן דְּרַבְרְבָנַיָּא אֱלָהָא דְּחִילָא עַל כָּל
מַלְכֵי אַרְעָא׃ עז 1 לְשַׁבָּחָא עַל יְדוּתוּן לְאָסָף תְּשַׁבְּחָתָא׃ 2 קָלִי בְּרֵם קֳדָם אֱלָהָא וְאֶקְבֵּל קָלִי קֳדָם אֱלָהָא וְיֵצְתְ לְמֵימְרִי׃

6 ‡ Nolite extollere in altũ cornu veſtrũ, & nolite loqui aduerſus Deũ iniquitatẽ.

7 ‡ Quia neq; ab Oriente, neq; ab Occidente, neque à deſertis montibus. 8 ‡ Quoniã Deus iudex eſt; hunc humiliat, & hũc exaltat. 9 ‡ Quia calix in manu Dñi vini meri plenus mixto: & inclinauit ex hoc in hoc, verumtamẽ fæx eius nõ eſt exinanita. bibent omnes peccatores terræ. 10 ‡ Ego aũt *gaudebo in ſeculũ, cantabo Deo Iacob.

11 ‡ Et omnia cornua peccatorũ confringam, & *exaltabitur cornu iuſti.

1 ‡ In finem in laudibus Pſalmus Aſaph, canticum ad *Aſſyrium. LXXV.

2 NOtus in Iudæa Deus, in Iſrael magnũ nomen eius. 3 ‡ Et factus eſt in pace locus eius, & habitatio eius in Sion. 4 ‡ Ibi cõfregit potentias arcuum, ſcutũ & gladium, & bellũ. 5 ‡ Illuminas tu mirabiliter à montibus æternis. 6 ‡ Turbati ſunt omnes inſipientes corde. dormierunt ſomnũ ſuum, & nihil inuenerunt omnes viri diuitiarũ in manibus ſuis. 7 ‡ Ab increpatione tua Deus Iacob, dormitauerunt qui aſcenderunt equos. 8 ‡ Tu terribilis es, & quis reſiſtet tibi? ex tunc ira tua: 9 ‡ De cælo auditũ feciſti iudicium. terra tremuit & quieuit, 10 ‡ Cùm *reſurgeret in iudicium Deus, vt ſaluos faceret omnes manſuetos terræ.

11 ‡ Quoniã cogitatio hominis cõfitebitur tibi, & reliquiæ cogitationis diem feſtum agent tibi. 12 ‡ Vouete & reddite Dño Deo veſtro; omnes qui in circuitu eius *afferent munera terribili, 13 ‡ & ei qui aufert ſpiritum principũ, terribili apud reges terræ.

1 ‡ In finem pro Idithum Pſalmus Aſaph. LXXVI.

2 VOce mea ad Dominum clamaui, voce mea ad Deum, & intendit mihi.

6 ‡ μὴ ἐπαίρετε εἰς ὕψος τὸ κέρας ὑμῶν, καὶ μὴ λαλεῖτε κατὰ τοῦ θεοῦ ἀδικίαν. 7 ‡ ὅτι οὔτε ἐξ ἐξόδων, οὔτε ἀπὸ δυσμῶν, οὔτε ἀπὸ ἐρήμων ὀρέων· 8 ‡ ὅτι ὁ θεὸς κριτής ἐστι. τοῦτον ταπεινοῖ καὶ τοῦτον ὑψοῖ.

9 ‡ ὅτι ποτήριον ἐν χειρὶ κυρίου οἴνου ἀκεράτου πλῆρες κεράσματος· καὶ ἔκλινεν ἐκ τούτου εἰς τοῦτο, πλὴν ὁ τρυγίας αὐτοῦ οὐκ ἐξεκενώθη· πίονται πάντες οἱ ἁμαρτωλοὶ τῆς γῆς.

10 ‡ ἐγὼ δὲ ἀγαλλιάσομαι εἰς τὸν αἰῶνα, ψαλῶ τῷ θεῷ 11 ἰακώβ. ‡ καὶ πάντα τὰ κέρατα τῶν ἁμαρτωλῶν συνθλάσω, καὶ ὑψωθήσεται τὰ κέρατα τοῦ δικαίου.

1 ‡ Εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις ψαλμὸς τῷ ἀσάφ, ὠδὴ πρὸς τὸν ἀσσύριον. οε.

2 ‡ Γνωστὸς ἐν τῇ ἰουδαίᾳ ὁ θεός, ἐν τῷ ἰσραὴλ μέγα τὸ 3 ὄνομα αὐτοῦ. ‡ καὶ ἐγενήθη ἐν εἰρήνῃ ὁ τόπος αὐτοῦ, καὶ τὸ κατοικητήριον αὐτοῦ ἐν σιών.

4 ‡ ἐκεῖ συνέτριψε τὰ κράτη τῶν τόξων, ὅπλον καὶ ῥομφαίαν καὶ πόλεμον.

5 ‡ φωτίζεις σὺ θαυμαστῶς ἀπὸ ὀρέων αἰωνίων.

6 ‡ ἐταράχθησαν πάντες οἱ ἀσύνετοι τῇ καρδίᾳ. ὕπνωσαν ὕπνον αὐτῶν, καὶ οὐχ εὗρον οὐδὲν πάντες οἱ ἄνδρες τοῦ πλούτου ταῖς χερσὶν αὐτῶν.

7 ‡ ἀπὸ ἐπιτιμήσεώς σου ὁ θεὸς ἰακώβ, ἐνύσταξαν καὶ ἐπι βεβηκότες τοῖς ἵπποις.

8 ‡ σὺ φοβερὸς εἶ, καὶ τίς ἀντιστήσεταί σοι; ἀπὸ τότε ἡ 9 ὀργή σου. ‡ ἐκ δὲ οὐρανοῦ ἠκούτισας κρίσιν· γῆ ἐφοβήθη καὶ 10 ἡσύχασεν· ‡ ἐν τῷ ἀναστῆναι εἰς κρίσιν τὸν θεόν, τοῦ σῶσαι πάντας τοὺς πραεῖς τῆς γῆς· διάψαλμα.

11 ‡ ὅτι ἐνθύμιον ἀνθρώπου ἐξομολογήσεταί σοι, καὶ ἐγκατάλειμμα ἐνθυμίας ἑορτάσει σοι.

12 ‡ εὔξασθε καὶ ἀπόδοτε κυρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν, πάντες οἱ κύκλῳ αὐτοῦ οἴσουσι δῶρα· τῷ φοβερῷ

13 ‡ καὶ ἀφαιρουμένῳ πνεύματα ἀρχόντων, φοβερῷ παρὰ τοῖς βασιλεῦσι τῆς γῆς.

1 ‡ Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ ἰδιθουμ. ψαλμὸς τῷ ἀσάφ. ος.

2 ‡ Φωνῇ μου πρὸς κύριον ἐκέκραξα, φωνῇ μου πρὸς τὸν θεόν, καὶ προσέσχε μοι.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Ne extollatis in excelſum gloriam veſtram, vos loquentes in fortitudine & opprobrijs. 7 Quoniã non eſt alius præter me ab Oriente vſque ad Occidentem, à Septentrione domo deſerti & ab Auſtro loco montium. 8 Quoniam Deus eſt iudex iuſtus; hunc humiliabit, & illum exaltabit. 9 Quoniam calix maledictionis eſt in manu Domini, & vinum forte, plenum mixtione amaritudinis ad tollendam per illud ſcientiam impiorum: quod verò proiecit ab illo; fuit ex priori: fæces autem & amurcas eius ſugent & epotabunt omnes impij terræ. 10 Ego autem narrabo in æternum miracula illa, laudabo Deum Iacob. 11 Et omnia regna fortitudinem excelſam impiorum humiliabo: excidentur à fortitudine ſua; exaltabuntur autem ex robore ſublimitatis eorum iuſti.

1 Ad laudandum in laude, Pſalmus per manum Aſaph, & canticum. PSAL. LXXVI.

2 NOtus eſt in domo Iehudah Deus; in domo Iſraelis magnum nomen eius. 3 Et fuit in Ieruſalem domus ſanctuarij eius, & habitaculum maieſtatis eius in Sion. 4 Quando fecit domus Iſrael voluntatem eius, locauit maieſtatem ſuam inter eos: ibi confregit ſagittas & arcus populorum prœliantium: ſcuta & gladios, acieſque belli deſtruxit in perpetuũ. 5 Timẽdus tu, laudatus à domo ſanctuarij tui; contremiſcant ab aſpectu tuo reges, habitantes in arcibus montium, loco domus congregationis prædæ ipſorum. 6 Abiecerunt à ſe arma bellica fortes corde, dormitarũt in ſomnijs ſuis, non valuerunt omnes fortes robore apprehendere arma ſua manibus ſuis. 7 Ab increpatione tua Deus Iaacob dormierunt, & currus & equites ſunt ſubuerſi. 8 Tu timendus es, & quis ſtabit coram te in tempore quo exarſerit furor tuus? 9 De cœlis audiri feciſti iudicium: terra nationum timuit; *ſed* terra Iſrael quieuit. 10 Dicunt iuſti, Exurgat ad iudicium cum impijs Deus, vt redimat de manibus eorum omnes mites terræ in perpetuum. 11 Cùm tu iraſceris in populum tuum, tu eius miſereris: ipſi verò confitebuntur nomini tuo; at reliquum furoris quod remanſit tibi ab ira qua iratus fuiſti, præparabis ad diſperdendas gentes. 12 Vouete vota & reddite coram Domino Deo veſtro: omnes qui habitant in circuitu ſanctuarij eius adducant oblationem in domum ſanctuarij terribilis. 13 Comprimet tumorem ſpiritus magnatum, Deus timendus ſuper omnes reges terræ.

1 Ad laudandum per manum Idutun ipſi Aſaph hymnus. PSAL. LXXVII.

2 VOx mea vtique coram Deo, & clamabo voce mea coram Deo, & attendet verbo meo.

3 בְּיוֹם צָרָתִי אֲדֹנָי דָּרָשְׁתִּי יָדַי לַיְלָה נִגְּרָה וְלֹא
תָפוּג מֵאֲנָה הִנָּחֵם נַפְשִׁי׃

4 אֶזְכְּרָה אֱלֹהִים וְאֶהֱמָיָה אָשִׂיחָ֑ה וְתִתְעַטֵּף
רוּחִי סֶלָה׃

5 אָחַזְתָּ שְׁמֻרוֹת עֵינָי נְפְעַמְתִּי וְלֹא אֲדַבֵּר׃

6 חִשַּׁבְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם שְׁנוֹת עוֹלָמִים׃

7 אֶזְכְּרָה נְגִינָתִי בַלַּיְלָה עִם־לְבָבִי אָשִׂיחָה
וַיְחַפֵּשׂ רוּחִי׃

8 הַלְעוֹלָמִים יִזְנַח אֲדֹנָי וְלֹא־יֹסִיף לִרְצוֹת עוֹד׃

9 הָאָפֵס לָנֶצַח חַסְדּוֹ גָּמַר אֹמֶר לְדֹר וָדֹר׃

10 הֲשָׁכַח חַנּוֹת אֵל אִם־קָפַץ בְּאַף רַחֲמָיו סֶלָה׃

11 וָאֹמַר חַלּוֹתִי הִיא שְׁנוֹת יְמִין עֶלְיוֹן׃

12 אֶזְכִּיר מַעַלְלֵי־יָהּ כִּי־אֶזְכְּרָה מִקֶּדֶם פִּלְאֶךָ׃

13 וְהָגִיתִי בְכָל־פָּעֳלֶךָ וּבַעֲלִילוֹתֶיךָ אָשִׂיחָ׃

14 אֱלֹהִים בַּקֹּדֶשׁ דַּרְכֶּךָ מִי־אֵל גָּדוֹל כֵּאלֹהִים׃

15 אַתָּה הָאֵל עֹשֵׂה פֶלֶא הוֹדַעְתָּ בָעַמִּים עֻזֶּךָ׃

16 גָּאַלְתָּ בִזְרוֹעַ עַמֶּךָ בְּנֵי־יַעֲקֹב וְיוֹסֵף סֶלָה׃

17 רָאוּךָ מַיִם אֱלֹהִים רָאוּךָ מַיִם יָחִילוּ אַף יִרְגְּזוּ
תְהֹמוֹת׃

18 זָרְמוּ מַיִם עָבוֹת קוֹל נָתְנוּ שְׁחָקִים אַף־חִצֶּיךָ
יִתְהַלָּכוּ׃

19 קוֹל רַעַמְךָ בַּגַּלְגַּל הֵאִירוּ בְרָקִים תֵּבֵל רָגְזָה
וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ׃

20 בַּיָּם דַּרְכֶּךָ וּשְׁבִילְךָ בְּמַיִם רַבִּים וְעִקְּבוֹתֶיךָ
לֹא נֹדָעוּ׃

21 נָחִיתָ כַצֹּאן עַמֶּךָ בְּיַד־מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן׃

עח

1 מַשְׂכִּיל לְאָסָף הַאֲזִינָה עַמִּי תּוֹרָתִי הַטּוּ
2 אָזְנְכֶם לְאִמְרֵי־פִי׃ אֶפְתְּחָה בְמָשָׁל פִּי אַבִּיעָה
חִידוֹת מִנִּי־קֶדֶם׃

3 *In die tribulationis meæ Dominum exquisiui, manus mea nocte extenditur & non quiescit; noluit se consolari anima mea.

4 *Recordans Dei conturbabar, loquebar in me ipso, & deficiebat spiritus meus. Semper.

5 *Prohibebam suspectũ oculorum meorũ, stu-
6 pebam & non loquebar. *Recogitabam dies antiquos, annos seculorum.

7 *Recordabar psalmorum meorum, in nocte cum corde meo loquebar, & scopebam spiritum
8 meum. *Ergo ne in æternum proïciet Dominus, & non propitiabitur vltra?

9 *Ergo ne complebit vsque in finem misericordiam suam? consummabitur verbũ de gene-
10 ratione in generationem. *Nunquid oblitus est misereri Deus, aut complebit in furore miseri-
11 cordias suas? Semper. *Et dixi, Imbecillitas mea est: hæc commutatio dexteræ excelsi.

12 *Recordabor cogitationum Domini, quia reminiscar antiqua mirabilia tua.

13 *Et meditabor in omni opere tuo, & adinuentiones tuas loquar.

14 *Deus in sancto via tua, quis Deus magnus
15 vt Deus? *Tu es Deus faciens mirabilia, ostendens in populis potentiam tuam.

16 *Redemisti in brachio populum tuum, filios Jacob & Joseph. Semper.

17 *Videntes te aquæ Deus, videntes te aquæ parturierunt, & commotæ sunt abyssi.

18 *Excusserunt aquas nubila, vocem dederũt nubes, & sagittæ tuæ discurrebant.

19 *Vox tonitrui tui in rota, apparuerunt fulgura orbi, concussa est & commota est terra.

20 *In mari via tua & semitæ tuæ in aquis multis, & vestigia tua non sunt agnita.

21 *Deduxisti quasi gregem populum tuum, in manu Moysi & Aaron.

1 *Eruditio Asaph. PSAL. LXXVIII.

AVsculta populo meus legem meam, inclinate aurem vestram ad verba oris mei.

2 *Aperiam in parabola os meum, loquar ænigmata antiqua.

תרגום

3 בְּיוֹם דְּעָקְתִי אֶלְפָּן מִן קֳדָם יְיָ חְבִעֵת שְׁרָרָה עֲלַי רוּחַ נְבוּאָה בְּלֵילְיָא וְלָא תֵפוּג סְרָבַת לְאִתְנַחֲמָא נַפְשִׁי׃ 4 אֲדַכַּר
אֱלָהָא וְאֶרְגּוֹשׁ אֲצַלִּי קֳדָם יְיָ וְתִשְׁתַּלְהֵי רוּחִי לְעָלְמִין׃ 5 אֲחַדְתָּא חְמוֹרָתָא דְעֵינַי אִשְׁתְּפַת וְלָא אֲמַלֵּל׃ 6 מְנֵיתִי יוֹמִין טָבִין דְּמִלְקַדְמִין
שְׁנַיָּא טָבָיָא דְמִן עָלְמִין׃ 7 אֲדַכַּר תְּשַׁבַּחְתִּי בְּלֵילְיָא עִם לְבָבִי אֲמַלֵּל וְיִבְלֵשׁ מְנַדַּע רוּחִי׃ 8 הַאֶפְשַׁר דִּי לְעָלְמַיָּא יִרְחֵק
יְיָ וְלָא יוֹסֵף לְמִתְרְעֵא תּוּב׃ 9 הַאֶפְשַׁר דְּפְסַק לְעָלְמִין טוּבֵהּ שְׁלִים פִּתְגָם דְּבִישׁ עַל כָּל דָּר וְדָר׃ 10 הַאֶפְשַׁר דְּיִתְנְשֵׁי לְחַיָּסָא
אֱלָהָא וְאִין סְלִיק בְּרַגְזֵהּ מִלְמִכְמַר רַחֲמוֹי לְעָלְמִין׃ 11 וְאָמְרֵת מַרְעִיתִי הִיא אִשְׁתַּנִּיו גְּבוּרַת יְמִין עֶלְיוֹנָה׃ 12 אֲדַכַּר עוֹבָדֵי יְיָ אֲרוּם
אֲדַכַּר מִלְקַדְמִין פִּרְישְׁוָתָךְ׃ 13 וְרָנֵנַת בְּכָל עוֹבָדָךְ טָבָיָא וּבְתִסְקוֹפֵי נִיסָיָךְ אֲמַלֵּל׃ 14 אֱלָהָא דְקֻדְשִׁין אוֹרְחָתָךְ מַן אֱלָהָא רַבָּא
כֶּאלָהָא דְיִשְׂרָאֵל׃ 15 אַתְּ הוּא אֱלָהָא עָבֵד פְּרִישָׁן הוֹדַעְתָּא בְעַמְמַיָּא עָשְׁנָךְ׃ 16 פְּרַקְתָּא בִּגְבוּרַת אַדְרַעָךְ עַמָּךְ בְּנַיָּא דְאוּלִיד יַעֲקֹב
וְיוֹסֵף לְעָלְמִין׃ 17 יְחָמוּן שְׁבִינְתָּךְ מְגוֹ יַמָּא אֱלָהָא חֲמוֹן גְּבוּרְתָּךְ עַל יַמָּא רְתִיהוּן עַמְמַיָּא לְחוֹד אִתְרַגָּזוּן תְּהוֹמַיָּא׃
18 אַחִיתוּ מַיָּא עֲנָנֵי שְׁמַיָּא קָלִין יְהַבוּ שְׁחָקֵי גַּרְדָּךְ אָזְלִין וּמְשְׁתַּלְהֲבִין׃ 19 קַל אַכְלְיוּתָךְ בְּגַלְגַּלָּא אִשְׁתְּמַע אַנְהָרוּ בַרְקִין
חֻבַּל רְגָזַת וְאִתְרַגַּפַת אַרְעָא׃ 20 בְּיַמָּא דְסוּף אוֹרְחָךְ וְכִבְשִׁיךְ בְּמַיִן סַגִּיעִין וְרִשְׁמָת פְּסִיעָתָךְ לָא אִתְיְדָעוּ׃ 21 דַּבַּרְתָּ הֵיךְ עָנָא עַמָּךְ
בִּידָא דְמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן׃

עח

1 עַמִּי אוֹרָיְתִי אַצְלִין אֲרִכִיכוּן לְמֵימְרֵי פּוּמִי׃ 2 אֶפְתַּח בְּמַתָּל פּוּמִי אֲבוּעַ חִדָּוִן דְּמִלְקַדְמִין׃

3 In die tribulationis meæ Deum exquiſiui manibus meis, nocte *coram eo, & non ſum deceptus; renuit cõſolari anima mea. 4 Memor fui Dei, & delectatus ſum; & exercitatus ſum, & defecit ſpiritus meus. 5 Anticipauerunt vigilias oculi mei; turbatus ſum, & non ſum locutus. 6 Cogitaui dies antiquos, & annos æternos 7 In mente habui, & meditatus ſum: nocte cũ corde meo exercitabar, & *ſcopebat ſpiritus meus. 8 Nunquid in æternũ proijciet *Dominus, & non apponet vt complacitior ſit adhuc? 9 Aut in finem miſericordiã ſuã abſcindet? cõſummauit verbũ à generatione in generationẽ? 10 Nũquid obliuiſcetur miſereri Deus? Aut continebit in ira ſua miſericordias ſuas? 11 Et dixi, Nunc cœpi, hęc commutatio dexteræ Excelſi. 12 Memor fui operum Dñi; quoniam memor ero ab initio mirabilium tuorũ. 13 Et meditabor in omnibus operibus tuis: & in adinuentionibus tuis exercebor. 14 Deus in ſancto via tua. quis Deus magnus ſicut Deus noſter? 15 Tu es Deus qui facis mirabilia; notam feciſti in populis virtutem tuam.

16 Redemiſti in brachio tuo populum tuum, filios Iacob & Ioſeph. 17 Viderunt te aquæ Deus, viderunt te aquę, & timuerunt; *turbati ſunt abyſſi. 18 Multitudo ſonitus aquarum, vocem dederunt nubes: & enim ſagittæ tuæ tranſeunt.

19 Vox tonitrui tui in rota. illuxerũt coruſcationes tuæ orbi terræ; commota eſt, & contremuit terra.

20 In mari viæ tuæ & ſemitæ tuæ in aquis multis, & veſtigia tua non cognoſcentur.

21 Deduxiſti ſicut oues populum tuum in manu Moyſi & Aaron.

1 Intellectus Aſaph.

PSAL. LXXVII.

Mat. 13 c

A Ttendite populę meus legem meam: inclinate aurem veſtram in verba oris mei. 2 Aperiam in parabolis os meum, loquar propoſitiones ab initio.

3 ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς μου τὸν θεὸν ἐξεζήτησα ταῖς χερσί μου, νυκτὸς ἐναντίον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠπατήθην· ἀπενύσατο παρακληθῆναι ἡ ψυχή μου.

4 ἐμνήσθην τοῦ θεοῦ καὶ εὐφράνθην· ἠδολέσχησα καὶ
5 ὠλιγοψύχησε τὸ πνεῦμά μου· διάψαλμα. ἐφυλακατελάβοντο φυλακὰς οἱ ὀφθαλμοί μου· ἐταράχθην καὶ
6 οὐκ ἐλάλησα. διελογισάμην ἡμέρας ἀρχαίας, καὶ
7 ἔτη αἰώνια ἐμνήσθην καὶ ἐμελέτησα· νυκτὸς μετὰ τῆς καρδίας μου ἠδολέσχουν, καὶ ἔσκαλλε τὸ πνεῦμά μου.
8 μὴ εἰς τοὺς αἰῶνας ἀπώσεται κύριος, καὶ οὐ προσθήσει τοῦ εὐδοκῆσαι ἔτι;
9 ἢ εἰς τέλος τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἀπόκοψει; σῴ τελεσερῆμα ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν;
10 μὴ ἐπιλήσεται τοῦ οἰκτειρῆσαι ὁ θεός; ἢ συνέξει ἐν τῇ ὀργῇ αὐτοῦ τοὺς οἰκτιρμοὺς αὐτοῦ; διάψαλμα.
11 καὶ εἶπα, νῦν ἠρξάμην, αὕτη ἡ ἀλλοίωσις τῆς δεξιᾶς τοῦ ὑψίστου.
12 ἐμνήσθην τῶν ἔργων κυρίου· ὅτι μνησθήσομαι ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῶν θαυμασίων σου.
13 καὶ μελετήσω ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου· καὶ ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασί σου ἀδολεσχήσω.
14 ὁ θεὸς ἐν τῷ ἁγίῳ ἡ ὁδός σου· τίς θεὸς μέγας ὡς ὁ
15 θεὸς ἡμῶν; σὺ εἶ ὁ θεὸς ὁ ποιῶν θαυμάσια· ἐγνώρισας ἐν τοῖς λαοῖς τὴν δύναμίν σου.
16 ἐλυτρώσω ἐν τῷ βραχίονί σου τὸν λαόν σου, τοὺς υἱοὺς
17 ἰακὼβ καὶ ἰωσήφ. εἴδοσάν σε ὕδατα ὁ θεός, εἴδοσάν σε ὕδατα, καὶ ἐφοβήθησαν· ἐταράχθησαν ἄβυσσοι.
18 πλῆθος ἤχους ὑδάτων, φωνὴν ἔδωκαν αἱ νεφέλαι· καὶ γὰρ τὰ βέλη σου διαπορεύονται.
19 φωνὴ τοῦ βροντῆς σου ἐν τῷ τροχῷ· ἔφαναν αἱ ἀστραπαί σου τῇ οἰκουμένῃ, ἐσαλεύθη καὶ ἐτρόμησε καὶ ἐγρήγορεν ἡ
20 γῆ. ἐν τῇ θαλάσσῃ αἱ ὁδοί σου καὶ αἱ τρίβοι σου ἐν ὕδασι πολλοῖς, καὶ τὰ ἴχνη σου οὐ γνωσθήσονται.
21 ὡδήγησας ὡς πρόβατα τὸν λαόν σου ἐν χειρὶ μωυσῆ καὶ ἀαρών.

1 Συνέσεως τῷ ἀσάφ. οζ'.

Προσέχετε λαός μου τῷ νόμῳ μου, κλίνατε τὸ οὖς ὑμῶν εἰς τὰ ῥήματα τοῦ στόματός μου.
2 ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου, φθέγξομαι προβλήματα ἀπ' ἀρχῆς.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 In die afflictionis meæ eruditionem ab aſpectu Domini quæſiui: habitauit autem ſuper me ſpiritus prophetiæ; nocte ſtillauit oculus meus lachrymas, nec ceſſabit; renuit conſolationem accipere anima mea. 4 Recordabor Dei & tumultum edam, orabo coram Domino: & laſſabitur ſpiritus meus in æternum. 5 Apprehendiſti palpebras oculorum meorum: correptus ſum, non loquar. 6 Numeraui dies bonos à principio, annos felicitatis à ſeculis. 7 Recordabor laudis meæ in nocte; cum cogitationibus cordis mei loquar, & inquiret res mirandas ſcientia ſpiritus mei. 8 Nunquid poſſibile eſt vt in æternum aſpernetur Dominus; & non apponat vt bene velit vlterius? 9 Nunquid poſſibile eſt vt defecerit in æternum ſua benignitas: atque completum fuerit verbum malum ſuper omnem generationem & generationem? 10 Nunquid eſt poſſibile vt oblitus ſit miſereri Deus; & ſi ira percitus eſt, vt non incaleſcant miſericordiæ eius in æternũ? 11 Et dixi, Infirmitas mea hæc: mutatio potentis dexteræ excelſi. 12 Recordabor operum Domini, quapropter memor ero ab initio mirabilium tuorum. 13 Meditatus autem ſum in omnibus operibus tuis optimis, & de adinuentionibus miraculorum tuorum loquar. 14 Deus quàm ſanctæ ſunt viæ tuæ! quis Deus magnus ſicut Deus Iſrael? 15 Tu es ipſe Deus faciens miranda: notam feciſti in populis fortitudinem tuam. 16 Redemiſti potentia brachij tui populum tuũ; filios quos genuit Iaacob, & enutriuit Ioſeph in ſecula. 17 Viderunt maieſtatem tuam de medio maris Deus, viderunt virtutem tuam ſuper mare; contremiſcentibus populis, nec non interturbatis abyſſis. 18 Effuderunt aquas nubes cælorum, voces dederunt æthera, ſed & ſpicula ſagittarum tuarum diſcurrebant & accendebantur. 19 Vox tonitrui tui in rota audita eſt: illuminauerunt coruſcationes orbem: infremuit, & cõmota eſt terra. 20 In mari Suph via tua, & ſemitæ tuæ in aquis multis, & veſtigia greſſuum tuorum non ſunt agnita. 21 Deduxiſti ſicut oues populum tuum per manum Moſſeh & Aharon.

1 Intellectus Spiritus ſancti per manum Aſaph. PSAL. LXXVIII.

AVſculta populę mi legem meam, inclinate aures veſtras ad verba oris mei. 2 Aperiam in parabola os meum; eloquar ænigmata, quæ fuerunt à principio.

3 * אֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ וַנֵּדָעֵם וַאֲבוֹתֵינוּ סִפְּרוּ־לָנוּ׃
3 * Quæ audiuimus & cognouimus, & patres nostri narrauerunt nobis.

4 * לֹא נְכַחֵד מִבְּנֵיהֶם לְדוֹר אַחֲרוֹן מְסַפְּרִים תְּהִלּוֹת יְהוָה וְעֻזּוֹ וְנִפְלְאֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה׃
4 * Non sunt abscondita à filijs eorum à generatione sequenti, narrantes laudes Domini & potestatem eius & mirabilia eius quæ fecit.

5 * וַיָּקֶם עֵדוּת בְּיַעֲקֹב וְתוֹרָה שָׂם בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר צִוָּה אֶת־אֲבוֹתֵינוּ לְהוֹדִיעָם לִבְנֵיהֶם׃
5 * Statuit contestationem Iacob, & legem posuit in Israel, quæ mandauit patribus nostris vt docerent filios suos.

6 * לְמַעַן יֵדְעוּ דּוֹר אַחֲרוֹן בָּנִים יִוָּלֵדוּ יָקֻמוּ וִיסַפְּרוּ לִבְנֵיהֶם׃
6 * Vt cognosceret generatio subsequens, filij nascituri surgent & narrabunt filijs suis.

7 * וְיָשִׂימוּ בֵאלֹהִים כִּסְלָם וְלֹא יִשְׁכְּחוּ מַעַלְלֵי־אֵל וּמִצְוֹתָיו יִנְצֹרוּ׃
7 * Vt ponant in Deo spem suam, & non obliuiscantur cogitationum Dei, & mandata eius custodiant.

8 * וְלֹא יִהְיוּ כַּאֲבוֹתָם דּוֹר סוֹרֵר וּמֹרֶה דּוֹר לֹא־הֵכִין לִבּוֹ וְלֹא־נֶאֱמְנָה אֶת־אֵל רוּחוֹ׃
8 * Et non sint sicut patres eorum generatio declinans & prouocans, generatio quæ non præparauit cor suum, & non credidit Deo spiritus eius.

9 * בְּנֵי־אֶפְרַיִם נוֹשְׁקֵי רוֹמֵי־קָשֶׁת הָפְכוּ בְּיוֹם קְרָב׃
9 * Filij Ephraim intendentes & mittentes arcum, terga verterunt in die belli.

10 * לֹא שָׁמְרוּ בְּרִית אֱלֹהִים וּבְתוֹרָתוֹ מֵאֲנוּ לָלֶכֶת׃
10 * Non custodierunt pactum Dei, & in lege eius noluerunt ingredi.

11 * וַיִּשְׁכְּחוּ עֲלִילוֹתָיו וְנִפְלְאֹתָיו אֲשֶׁר הֶרְאָם׃
11 * Et obliti sunt commutationum eius, & mirabilium eius quæ ostendit eis.

12 * נֶגֶד אֲבוֹתָם עָשָׂה פֶלֶא בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שְׂדֵה־צֹעַן׃
12 * Coram patribus eorum fecit mirabilia, in terra Ægypti in regione Taneos.

13 * בָּקַע יָם וַיַּעֲבִירֵם וַיַּצֶּב־מַיִם כְּמוֹ־נֵד׃
13 * Diuisit mare & traduxit eos, & stare fecit aquas quasi aceruum.

14 * וַיַּנְחֵם בֶּעָנָן יוֹמָם וְכָל־הַלַּיְלָה בְּאוֹר אֵשׁ׃
14 * Et duxit eos in nube per diem, & tota nocte in lumine ignis.

15 * יְבַקַּע צֻרִים בַּמִּדְבָּר וַיַּשְׁקְ כִּתְהוֹמוֹת רַבָּה׃
15 * Scidit petram in deserto, & potum dedit quasi de abyssis magnis.

16 * וַיּוֹצֵא נוֹזְלִים מִסָּלַע וַיּוֹרֶד כַּנְּהָרוֹת מָיִם׃
16 * Et eduxit riuos de petra, & elicuit quasi flumina aquas.

17 * וַיּוֹסִיפוּ עוֹד לַחֲטֹא־לוֹ לַמְרוֹת עֶלְיוֹן בַּצִּיָּה׃
17 * Et addiderunt vltrà peccare ei, vt prouocarent excelsum in inuio.

18 * וַיְנַסּוּ־אֵל בִּלְבָבָם לִשְׁאֹל־אֹכֶל לְנַפְשָׁם׃
18 * Et tentauerunt Deum in cordibus suis, petentes cibum animæ suæ.

19 * וַיְדַבְּרוּ בֵאלֹהִים אָמְרוּ הֲיוּכַל אֵל לַעֲרֹךְ שֻׁלְחָן בַּמִּדְבָּר׃
19 * Et loquentes contra Deum dicebant, Nunquid poterit Deus ponere mẽsam in solitudine?

20 * הֵן הִכָּה־צוּר וַיָּזוּבוּ מַיִם וּנְחָלִים יִשְׁטָפוּ הֲגַם־לֶחֶם יוּכַל תֵּת אִם־יָכִין שְׁאֵר לְעַמּוֹ׃
20 * Ecce percussit petram & fluxerunt aquæ, & torrentes inundauerunt: nunquid & panem poterit dare aut præparare carnem populo suo?

21 * לָכֵן שָׁמַע יְהוָה וַיִּתְעַבָּר וְאֵשׁ נִשְּׁקָה בְיַעֲקֹב וְגַם־אַף עָלָה בְיִשְׂרָאֵל׃
21 * Ideo audiuit Dominus & distulit, & ignis accensus est in Iacob, & furor ascẽdit in Israel.

תרגום

3 דִּי שְׁמַעְנָן וְיָדַעְנָן לְהוֹן וַאֲבָהָתָן תַּנְיוּ לָנָא׃ 4 לָא נְכַסֵּי מִבְּנֵיהוֹן לְדָר בָּתְרָאי מְשַׁתָּעִין תְּשְׁבַּחְתָּן דַיְיָ וְעִשְׁנֵהּ וּפְרִישְׁוָתֵיהּ דַּעֲבַד׃
5 וַאֲקִים סַהֲדוּתָא בְּדִבְיֵת יַעֲקֹב וְאוֹרַיְתָא גְּזַר בְּדִבְיֵת יִשְׂרָאֵל דִּי פַקֵּד יָת אֲבָהָתָנָא לְהוֹדָעוּתְהוֹן לִבְנֵיהוֹן׃ 6 מִן בְּגַלְ דְּיִדְּעוּן דָּר בָּתְרָאי
בְּנָיָא דְּמִתְיַלְּדִין יְקוּמוּן וְיִתְּנוּן לִבְנֵיהוֹן׃ 7 וְיִשְׁוּן בֵּאלָהָא סְבְרְהוֹן וְלָא יִתְנְשׁוּן עוֹבָדֵי אֵלָהָא וּפִקּוּדוֹהִי יִנְטְרוּן׃ 8 וְלָא יְהוֹן הֵיךְ
אֲבָהָתְהוֹן דָּר מְסָרְהֲבִין וּמַרְגֵּז דָּר דְּלָא אַתְקֵן לִבֵּהּ לְמֵרַהּ וְלָא הֲוָת מְהֵימְנָא בֵּאלָהָא רוּחֵהּ׃ 9 בְּנֵי אֶפְרַיִם בְּזִינֵי קְרָבָא וְגַבְּרִין נָטְלֵי קַשְׁתָּא
הַפְכוּ קֻדָּם יוֹמָא סְדְרֵי קְרָבָא׃ 10 מְטוּל דְּלָא נְטָרוּ קְיָם אֵלָהָא וּבְאוֹרַיְתֵהּ סָרְבוּ לְהַלָּכָא׃ 11 וְאִתְנְשִׁיו עוֹבָדוֹי עַמָּא דְּבֵית יִשְׂרָאֵל
וּפְרִישְׁוָתֵיהּ דַּאַחְמֵי לְהוֹן׃ 12 קֳבֵיל אֲבָהָתְהוֹן אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְשִׁבְטַיָּא עֲבַד פְּרִישָׁן בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם חֲקַל טָאנִים׃
13 בְּזַע יַמָּא בְּחוּטְרָא דְּמֹשֶׁה רַבְּהוֹן וַאֲעִבְרִנּוּן וְאוֹקִים מַיָּא צְרִירִין הֵיךְ זִיקָיָא׃ 14 וְדַבְּרִנּוּן הֵיךְ בַּעֲנָנָא יוֹמָם וְכָל לֵילְיָא בְּנְהוֹרָא דְּאֶשָׁא׃
15 יְבַזַּע טַנָּרִין בְּחוּסְרָה דְּמֹשֶׁה רַבְּהוֹן בְּמַדְבְּרָא וְאַשְׁקִי כַּד בְּתְהוֹמַיָּא רַבְּרְבָן׃ 16 וְאַפֵּיק מַיָּא נְזַלְיָא מִכֵּיפָא וְאוֹחֵית הֵיךְ נַהֲרִין נָגְדִין
דְּמַיָּא׃ 17 וְאוֹסִיפוּ עוֹד לְמֶחֱטֵי לֵהּ לְמַרְגָּז עֵילָאָה בְּמַדְבְּרָא עָחֵי׃ 18 וְנַסִּיו אֵלָהָא בְּלִבְּהוֹן לְמִשְׁאַל מֵיכְלָא לְנַפְשֵׁיהוֹן׃
19 וְאִתְרַעֲמוּ קֳדָם אֵלָהָא אֲמַרוּ הֲאִיתַי יוּכְלָא קֳדָם יְיָ לְסַדָּרָא פָּתוֹרָא בְּמַדְבְּרָא׃ 20 הָא כְּבָר מְחָא בְּטִינָר וְרִיבוּ מַיָּא וְנַחֲלַיָּא נָגְדִין
הַלְחוֹד לַחְמָא יָכִיל לְמִתַּן אִין יְתַקֵּן מְזוֹנָא לְעַמֵּהּ׃ 21 בְּכֵן שְׁמִיעַ קֳדָם יְיָ וּרְגִז וְאֶשְׁתָּא אִתְסְקַר בְּדִבְיֵת יַעֲקֹב וּלְחוֹד
רוּגְזָא סְלִק בְּיִשְׂרָאֵל׃

3 * Quãta audiuimus & cognouimus ea, & patres noſtri narrauerunt nobis. 4 * Non ſunt occultata à filijs eorum in generatione altera; narrantes laudes Domini & virtutes eius; & mirabilia eius quæ fecit.

5 * Et ſuſcitauit teſtimonium in Iacob, & legem poſuit in Iſrael. quanta mandauit patribus noſtris, * vt nota faceret ea filijs ſuis. 6 * Vt cognoſcat generatio altera, filij qui naſcẽtur, & exurgent, & narrabunt ea filijs ſuis: 7 * Vt ponant in Deo ſpem ſuã, & non obliuiſcantur operum Dei; & mandata eius exquirant. 8 * Ne fiant ſicut patres eorum, generatio praua & exaſperans. generatio quæ non direxit cor ſuum, & nõ eſt creditus cum Deo ſpiritus eius. 9 * Filij Ephrem intendentes & mittentes arcum, conuerſi ſunt in die belli. 10 * Non cuſtodierunt teſtamentum Dei, & in lege eius noluerunt ambulare. 11 * Et obliti ſunt benefactorum eius, & mirabilium eius, quæ oſtendit eis. 12 * Coram patribus eorum quæ fecit mirabilia, in terra Ægypti in campo Taneos. 13 Interrupit mare, & perduxit eos, * ſtatuit aquas quaſi * vtrem.

14 * Et deduxit eos in nube diei, & tota nocte in illuminatione ignis. 15 * Interrupit petram in eremo, & adaquauit eos velut in abyſſo multa. 16 * Et eduxit aquam de petra, & eduxit tanquam flumina aquas.

17 * Et appoſuerunt adhuc peccare ei; in iram excitauerunt Excelſum in inaquoſo.

18 * Et tentauerunt Deum in cordibus ſuis, vt peterent eſcas animabus ſuis.

19 * Et malè locuti ſunt de Deo, & dixerunt; Nunquid poterit Deus parare menſam in deſerto?

20 * Quoniam percuſſit petram, & fluxerunt aquæ, & torrentes inundauerunt: nunquid & panem poterit dare, aut parare menſam populo ſuo?

21 * Ideo audiuit Dominus & diſtulit, & ignis accenſus eſt in Iacob, & ira aſcendit in Iſrael.

3 * ὅσα ἠκούσαμεν καὶ ἔγνωμεν αὐτά, καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν
4 διηγήσαντο ἡμῖν. * οὐκ ἐκρύβη ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῶν εἰς
γενεὰν ἑτέραν, ἀπαγγέλλοντες τὰς αἰνέσεις τοῦ κυρίου καὶ τὰς
δυναστείας αὐτοῦ, καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ ἃ ἐποίησε.
5 * καὶ ἀνέστησε μαρτύριον ἐν Ιακὼβ, καὶ νόμον ἔθετο ἐν
Ισραήλ. ὅσα ἐνετείλατο τοῖς πατράσιν ἡμῶν γνωρίσαι
αὐτὰ τοῖς υἱοῖς αὐτῶν.
6 * ὅπως ἂν γνῷ γενεὰ ἑτέρα, υἱοὶ τεχθησόμενοι, καὶ ἀναστήσονται καὶ ἀπαγγελοῦσιν αὐτὰ τοῖς υἱοῖς αὐτῶν.
7 * ἵνα θῶνται ἐπὶ τὸν θεὸν τὴν ἐλπίδα αὐτῶν, καὶ μὴ ἐπιλάθωνται τῶν ἔργων τοῦ θεοῦ καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἐκζητήσωσιν.
8 * ἵνα μὴ γένωνται ὡς οἱ πατέρες αὐτῶν, γενεὰ σκολιὰ καὶ παραπικραίνουσα· γενεὰ ἥτις οὐ κατεύθυνε τὴν
καρδίαν ἑαυτῆς, καὶ οὐκ ἐπιστώθη μετὰ τοῦ θεοῦ τὸ πνεῦμα
9 αὐτῆς. * υἱοὶ Ἐφραὶμ ἐντείνοντες καὶ βάλλοντες τόξοις,
ἐστράφησαν ἐν ἡμέρᾳ πολέμου.
10 * οὐκ ἐφύλαξαν τὴν διαθήκην τοῦ θεοῦ καὶ ἐν τῷ νόμῳ
αὐτοῦ οὐκ ἠβουλήθησαν πορεύεσθαι.
11 * καὶ ἐπελάθοντο τῶν συνεργασιῶν αὐτοῦ καὶ τῶν θαυμασίων αὐτοῦ, ὧν ἔδειξεν αὐτοῖς.
12 * ἐναντίον τῶν πατέρων αὐτῶν ἃ ἐποίησε θαυμάσια,
13 ἐν γῇ Αἰγύπτῳ ἐν πεδίῳ Τάνεως. * διέρρηξε θάλασσαν,
καὶ διήγαγεν αὐτούς, παρέστησεν ὕδατα ὡσεὶ ἀσκόν.
14 * καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς ἐν νεφέλῃ ἡμέρας, καὶ ὅλην τὴν
νύκτα ἐν φωτισμῷ πυρός.
15 * διέρρηξε πέτραν ἐν ἐρήμῳ, καὶ ἐπότισεν αὐτοὺς ὡς ἐν
16 ἀβύσσῳ πολλῇ. * καὶ ἐξήγαγεν ὕδωρ ἐκ πέτρας, καὶ
κατήγαγεν ὡς ποταμοὺς ὕδατα.
17 * καὶ προσέθεντο ἔτι τοῦ ἁμαρτάνειν αὐτῷ· παρεπίκραναν τὸν ὕψιστον ἐν ἀνύδρῳ.
18 * καὶ ἐξεπείρασαν τὸν θεὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν,
τοῦ αἰτῆσαι βρώματα ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν.
19 * καὶ κατελάλησαν τοῦ θεοῦ, καὶ εἶπον, μὴ δυνήσεται
ὁ θεὸς ἑτοιμάσαι τράπεζαν ἐν ἐρήμῳ;
20 * ἐπεὶ ἐπάταξε πέτραν, καὶ ἐρρύησαν ὕδατα, καὶ χείμαρροι κατεκλύσθησαν· μὴ καὶ ἄρτον δύναται δοῦναι, ἢ
ἑτοιμάσαι τράπεζαν τῷ λαῷ αὐτοῦ;
21 * διὰ τοῦτο ἤκουσε κύριος καὶ ἐθυμώθη, καὶ πῦρ ἐξήφθη ἐν Ιακὼβ, καὶ ὀργὴ ἀνέβη ἐπὶ τὸν Ισραήλ.

Exod. 17. b

Exod. 7

Exod. 14. d

* & * in vtre

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[3] Quæ audiuimus & quæ cognouimus, & patres noſtri nunciauerunt nobis. [4] Non abſcondemus à filijs eorum, generationi vltimæ narrantes laudes Domini, & fortitudinem eius & mirabilia eius facta, quæ edidit. [5] Et firmauit teſtamentum in domo Iacob, & legem ſtatuit in domo Iſrael, quæ præcepit patribus noſtris, vt docerent filios ſuos. [6] Vt cognoſceret generatio vltima; filij qui naſcituri ſunt, ſurgent & narrabunt filijs ſuis. [7] Et collocabunt in Deo ſpem ſuam, & non obliuiſcentur operum Dei, & mandata eius cuſtodient.

[8] Et non erunt ſicut patres eorum generatio rebellis, & prouocans ad iracundiam, generatio quæ non direxit cor ſuum ad Dominum ſuum, nec fuit fidelis in Deum ſpiritus eius. [9] Filij Ephraim cum armis bellicis, & fortes geſtantes arcum verterunt ceruicem in die acierum bellicarum. [10] Eò quòd non obſeruaſſent fœdus Dei, & in lege eius ambulare renuiſſent. [11] Et obliti ſunt operationum eius populus domus Iſrael; et mirabilium eius facinorum quæ oſtendit eis. [12] Coram patribus eorum Abraham, Iſaac & Iaacob, atque tribubus miranda edidit in terra Ægypti in campo Tanes. [13] Scidit mare virga Moſſeh præceptoris eorum, & tranſmiſit eos; & ſtare fecit aquas coadunatas ſicut in vtres. [14] Et duxit eos in nube per diem, & tota nocte in illuminatione ignis. [15] Rupit petras virga Moſſeh præceptoris eorum in deſerto, & potum dedit eis veluti ex abyſſis magnis. [16] Et eduxit aquarum fluenta de petra, & deduxit tanquam flumina currentia aquas. [17] Et addiderunt vltrà peccare in eum, vt prouocarent ad iram Altiſſimum in deſerto arido.

[18] Et tentauerunt Deum in corde ſuo, petentes cibum animabus ſuis. [19] Et infremuerunt coram Deo: dixerunt: Ergóne poterit Deus inſtruere menſam in deſerto? [20] Ecce iam percuſſit petram, & fluxerunt aquæ torrentesque diſcurrerunt: nunquid & panem poterit dare? an præparabit nutrimentum populo ſuo? [21] Ideo auditum fuit coram Domino qui iratus eſt, & ignis accenſus eſt in domum Iaacob, & inſuper furor aſcendit in Iſrael.

22 * כִּי לֹא הֶאֱמִינוּ בֵאלֹהִים וְלֹא בָטְחוּ
בִּישׁוּעָתוֹ׃
23 * וַיְצַו שְׁחָקִים מִמָּעַל וְדַלְתֵי שָׁמַיִם פָּתָח׃
24 * וַיַּמְטֵר עֲלֵיהֶם מָן לֶאֱכֹל וּדְגַן־שָׁמַיִם נָתַן
לָמוֹ׃
25 * לֶחֶם אַבִּירִים אָכַל אִישׁ צֵידָה שָׁלַח לָהֶם
לָשְׂבַע׃
26 * יַסַּע קָדִים בַּשָּׁמָיִם וַיְנַהֵג בְּעֻזּוֹ תֵימָן׃
27 * וַיַּמְטֵר עֲלֵיהֶם כֶּעָפָר שְׁאֵר וְכַחוֹל יַמִּים
עוֹף כָּנָף׃
28 * וַיַּפֵּל בְּקֶרֶב מַחֲנֵהוּ סָבִיב לְמִשְׁכְּנוֹתָיו׃
29 * וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׂבְּעוּ מְאֹד וְתַאֲוָתָם יָבִא לָהֶם׃
30 * לֹא־זָרוּ מִתַּאֲוָתָם עוֹד אָכְלָם בְּפִיהֶם׃
31 * וְאַף אֱלֹהִים עָלָה בָהֶם וַיַּהֲרֹג בְּמִשְׁמַנֵּיהֶם
וּבַחוּרֵי יִשְׂרָאֵל הִכְרִיעַ׃
32 * בְּכָל־זֹאת חָטְאוּ־עוֹד וְלֹא הֶאֱמִינוּ
בְּנִפְלְאוֹתָיו׃
33 * וַיְכַל־בַּהֶבֶל יְמֵיהֶם וּשְׁמוֹתָם בַּבֶּהָלָה׃
34 * אִם־הָרָגָם וּדְרָשׁוּהוּ וְשָׁבוּ וְשִׁחֲרוּ־אֵל׃
35 * וַיִּזְכְּרוּ כִי־אֱלֹהִים צוּרָם וְאֵל עֶלְיוֹן גֹּאֲלָם׃
36 * וַיְפַתּוּהוּ בְּפִיהֶם וּבִלְשׁוֹנָם יְכַזְּבוּ־לוֹ׃
37 * וְלִבָּם לֹא־נָכוֹן עִמּוֹ וְלֹא נֶאֶמְנוּ בִּבְרִיתוֹ׃
38 * וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא־יַשְׁחִית וְהִרְבָּה־
לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא־יָעִיר כָּל־חֲמָתוֹ׃
39 * וַיִּזְכֹּר כִּי־בָשָׂר הֵמָּה רוּחַ הוֹלֵךְ וְלֹא יָשׁוּב׃
40 * כַּמָּה יַמְרוּהוּ בַמִּדְבָּר יַעֲצִיבוּהוּ בִישִׁימוֹן׃
41 * וַיָּשׁוּבוּ וַיְנַסּוּ אֵל וְקִדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל הִתְווּ׃
42 * לֹא־זָכְרוּ אֶת־יָדוֹ יוֹם אֲשֶׁר־פָּדָם מִנִּי־צָר׃
43 * אֲשֶׁר־שָׂם בְּמִצְרַיִם אֹתוֹתָיו וּמוֹפְתָיו בִּשְׂדֵה־
צֹעַן׃

22 * *Quia non crediderunt in Deo, nec habuerunt fiduciam in ſalutari eius.*
23 * *Et præcepit nubibus deſuper, & portas cæli aperuit.*
24 * *Et pluit ſuper eos manna vt comederent, & triticum cæli dedit eis.*
25 * *Panem fortium comedit vir, cibaria miſit eis in ſaturitatem.*
26 * *Abſtulit Eurum de cælo, & induxit in fortitudine ſua Africum.*
27 * *Et pluit ſuper eos quaſi puluerem carnes, & quaſi arenam maris volatilia pennata.*
28 * *Et ceciderunt in medio caſtrorum eius, in circuitu tabernaculorum eius.*
29 * *Et comederunt, & ſaturati ſunt nimis, & deſiderium eorum attulit eis.*
30 * *Non indiguerunt de cupiditate ſua, cùm adhuc cibus eſſet in ore eorum.*
31 * *Furor ergo Dei aſcendit ſuper eos, & occidit pingues eorum, & electos Iſrael incuruauit.*
32 * *In omnibus his peccauerunt vltra, & non crediderunt mirabilibus ſuis.*
33 * *Et conſumpſit in vanitate dies eorum, & annos eorum velociter.*
34 * *Si occidebat eos tunc requirebant eum, & conuertebantur, & diluculo conſurgebant ad Deum.*
35 * *Et recordabantur quia Deus fortitudo eorũ, & Deus excelſus redemptor eorũ eſt.*
36 * *Et lactauerunt eum in ore ſuo, & lingua ſua mentiti ſunt ei.*
37 * *Cor autem eorum non erat firmum cum eo, nec permanſerunt in pacto eius.*
38 * *Ipſe verò miſericors propiciabitur iniquitati, & non diſperdet, multumque auertit iram ſuam, & non ſuſcitabit totum furorem ſuum.*
39 * *Sed recordatus eſt quia caro eſſent, ſpiritus vadens & non reuertens.*
40 * *Quoties prouocauerunt eum in deſerto, afflixerunt eum in ſolitudine.*
41 * *Et conuerſi ſunt & tentauerunt Deum, & ſanctum Iſrael concitauerunt.*
42 * *Non ſunt recordati manus eius, die qua redemit eos à tribulante.*
43 * *Qui fecit in Ægypto ſigna ſua, & oſtenta ſua in regione Taneos.*

תרגום

22 אֲרוּם לָא הֵימִינוּ בֵּאלָהָא וְלָא אִתְרְחִיצוּ בְּפֻרְקָנֵהּ׃
23 וּפַקֵּד שְׁחָקֵי מִלְעֵלָּא וְדַשֵׁי שְׁמַיָּא פְּתַח׃
24 וְאַחֵית עֲלֵיוֹהִי מָנָא לְמֵיכַל וְעִבּוּר שְׁמַיָּא יְהַב לְהוֹן׃
25 מָזוֹן דְּנָחַת מִפּוּרוֹר מַלְאֲכַיָּא אֲכָלוּ בְּנֵי נָשׁ זְוִדִין יְהַב לְהוֹן לְשׂוּבְעָא׃
26 אַטֵּל רוּחַ קִדוּמָא בִּשְׁמַיָּא וְדַבַּר בְּעֻשְׁנֵהּ רוּחַ דָּרוֹמָא׃
27 וְאַחֵית עֲלֵיוֹהִי הֵידְ עַפְרָא בִּשְׂרָא וְהֵידְ חָלָא דְיַמָּא עוֹפָא דְּפָרַח׃
28 וְאַשְׁרֵי בְּמַצַע מַשְׁרְיָתֵיהּ חֲזוֹר חֲזוֹר לְמַשְׁכְּנוֹי׃
29 וַאֲכָלוּ וּשְׂבַעוּ לַחֲדָא וְרִיגּוּגֵיהוֹן אֲיְתִי לְהוֹן׃
30 לָא זָרוּ מֵרִיגּוּגֵיהוֹן עַד כְּדוֹן מֵיכְלֵיהוֹן בְּפוּמְהוֹן׃
31 וְרוּגְזָא דֵאלָהָא סְלֵקַת בְּהוֹן וְקַטֵּל בְּגַבְּרֵיהוֹן וְעֻלֵּימֵי יִשְׂרָאֵל אַחְמַט׃
32 בְּכָל דָּא חַבוּ תּוּב וְלָא הֵימִינוּ בְּפוּרְשָׁוָתֵיהּ׃
33 וְשֵׁיצִי בְלָמָא יוֹמֵיהוֹן וּשְׁנוֹתְהוֹן בְּבִיהוּלְתָּא׃
34 בְּזִמְנָן דְּקָטְלִנּוּן אְלוּ תָיְבִין וּתְבָעוּ יְהֵה וְיִתּוּבוּן וְיִצְלוּן קֳדָם אֱלָהָא׃
35 וְאִדְכָּרוּ אֲרוּם אֱלָהָא תַּקִּיפֵיהוֹן וְאֵלָהָא עִלָּאָה פָּרַק יְתְהוֹן׃
36 וְשַׁרְגִּנּוּן לֵהּ בְּפוּמְהוֹן וּבִלְשָׁנְהוֹן מְכַדְּבִין לֵהּ בְּעִדָּן צְלוֹתְהוֹן׃
37 מְטוּל דְּלִבְּהוֹן לָא מְכַנָּן עִמֵּהּ וְלָא הֵימִינוּ בְּקְיָמֵהּ׃
38 וְהוּא רַחֲמָנָא מְכַפַּר עֲוֵיתְהוֹן וְלָא מְחַבֵּל יַתְהוֹן וּמְסַגֵּי לְמֵתוּב מֵרוּגְזֵהּ וְלָא יוֹחֵי בְּהוֹן כָּל רְתְחֵהּ׃
39 וּדְכַר אֲרוּם בְּנֵי בִשְׂרָא אִנּוּן רוּחָא דְאָזֵל וְלָא אָתֵיב׃
40 כְּמָה יְסָרְבוּן לֵהּ בְּמַדְבְּרָא יְרָגְזוּן קֳדָמוֹהִי בַּאֲתַר צַדְיָא׃
41 וְתָבוּ וְנַסְיוּ קֳדָם אֱלָהָא וְקַדִּישָׁא דְיִשְׂרָאֵל אַיְתִיו תְּיוּהָא׃
42 לָא אַדְכָּרוּ יַת נִיסָיָא דִידֵיהּ וְיוֹמָא דְפָרְקִנּוּן מִן מְעִיקָא׃
43 דְּשַׁוִּי בְּמִצְרַיִם אָתוֹהִי וְתִמְהוֹהִי בַּחֲקַל טָאנִים׃

22 * Quia non crediderunt in Deo, neque
23 sperauerunt in salutari eius. *Et mandauit
Exod. 16. d nubibus desuper, & ianuas cæli aperuit.
24 Sap. 16. c *Et pluit illis manna ad manducandũ,
25 Ioh. 6. d & panem cæli dedit eis. *Panem angelo-
rum manducauit homo, cibaria misit eis
26 *Transtulit in abundantiam. * *Abstulit Austrum de
cælo, & induxit in virtute sua Africum.
27 Nu. 11. g *Et pluit super eos sicut puluerem car-
nes; & sicut arenam maris volatilia pen-
28 nata. *Et ceciderunt in medio castro-
rum eorum, circa tabernacula eorum.
29 *Et manducauerunt & saturati sunt ni-
mis, & desiderium eorum attulit eis.
30 * Non sunt fraudati à desiderio suo:
*esca eorum erat adhuc *esca erat in ore ipsorum.
31 *Et ira Dei ascendit super eos, & occi-
dit plurimos eorum, & electos Israel im-
32 pediuit. * In omnibus his peccauerunt
adhuc, & non crediderunt in mirabilibus
33 eius. *Et defecerunt in vanitate dies eo-
34 rum, & anni eorũ cum festinatione. *Cùm
occideret eos, tunc quærebant eum, & re-
uertebãtur & diluculo veniebant ad Deũ.
35 * Et rememorati sunt, quia Deus adiu-
tor eorum est, & Deus excelsus redemptor
36 eorum est. * Et dilexerunt eum in ore
37 suo, & lingua sua mentiti sunt ei. *Cor
*eius autem eorum non *rectum cum eo, nec fi-
deles habiti sunt in testamento eius.
38 * Ipse autem est misericors, & propitius
*eos fiet peccatis eorum, & non disperdet *. Et
abundabit vt auerteret iram suam, & non
accendet omnem iram suam.
39 * Et recordatus est quia caro sunt, spiri-
40 tus vadens & non rediens. * Quoties
exacerbauerunt eum in deserto, in iram
*in inaquoso concitauerunt eum *in terra inaquosa!
41 * Et cõuersi sunt & tentauerunt Deum,
42 & sanctum Israel exacerbauerunt. * Et nõ
recordati sunt manus eius, die qua rede-
mit eos de manu tribulantis.
43 * Sicut posuit in Ægypto signa sua, &
prodigia sua im campo Taneos.

22 * ὅτι οὐκ ἐπίστευσαν ἐν τῷ θεῷ, οὐδὲ ἤλπισαν ἐπὶ τὸ σω-
23 τήριον αὐτοῦ. * καὶ ἐνετείλατο νεφέλαις ὑπεράνωθεν,
24 καὶ θύραις οὐρανοῦ ἀνέῳξε. * καὶ ἔβρεξεν αὐτοῖς μαννα
25 φαγεῖν, καὶ ἄρτον οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς. * ἄρτον ἀγγέ-
λων ἔφαγεν ἄνθρωπος, ἐπισιτισμὸν ἀπέστειλεν αὐτοῖς
26 εἰς πλησμονήν. * ἀπῆρεν νότον ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἐπήγαγεν
ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ λίβα.
27 * καὶ ἔβρεξεν ἐπ' αὐτοὺς ὡσεὶ χοῦν σάρκας, καὶ ὡσεὶ
28 ἄμμον θαλασσῶν πετεινὰ πτερωτά. * καὶ ἔπεσεν ἐν
μέσῳ τῆς παρεμβολῆς αὐτῶν, κύκλῳ τῶν σκηνωμάτων
29 αὐτῶν. * καὶ ἔφαγον καὶ ἐνεπλήσθησαν σφόδρα, καὶ
τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν ἤνεγκεν αὐτοῖς.
30 * οὐκ ἐστερήθησαν ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας αὐτῶν· ἔτι τῆς βρώ-
31 σεως αὐτῶν ἐν τῷ στόματι αὐτῶν. * καὶ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἀνέ-
βη ἐπ' αὐτούς· καὶ ἀπέκτεινεν ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν, καὶ
τοὺς ἐκλεκτοὺς τοῦ Ἰσραὴλ συνεπόδισεν.
32 * ἐν πᾶσι τούτοις ἥμαρτον ἔτι, καὶ οὐκ ἐπίστευσαν ἐν τοῖς
33 θαυμασίοις αὐτοῦ. * καὶ ἐξέλιπον ἐν ματαιότητι αἱ
ἡμέραι αὐτῶν, καὶ τὰ ἔτη αὐτῶν μετὰ σπουδῆς.
34 * ὅταν ἀπέκτεινεν αὐτούς, τότε ἐξεζήτουν αὐτόν, καὶ
ἐπέστρεφον καὶ ὤρθριζον πρὸς τὸν θεόν.
35 * καὶ ἐμνήσθησαν, ὅτι ὁ θεὸς βοηθὸς αὐτῶν ἐστι, καὶ ὁ θεὸς
ὁ ὕψιστος λυτρωτὴς αὐτῶν ἐστι.
36 * καὶ ἠγάπησαν αὐτὸν ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ τῇ
γλώσσῃ αὐτῶν ἐψεύσαντο αὐτῷ.
37 * ἡ δὲ καρδία αὐτῶν οὐκ εὐθεῖα μετ' αὐτοῦ, οὐδὲ ἐπιστώ-
38 θησαν ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ. * αὐτὸς δέ ἐστιν οἰκτίρμων καὶ
ἱλάσ(ε)ται ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῶν, καὶ οὐ διαφθερεῖ· καὶ πληθυ-
νεῖ τοῦ ἀποστρέψαι τὸν θυμὸν αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐκκαύσει πᾶ-
σαν τὴν ὀργὴν αὐτοῦ.
39 * καὶ ἐμνήσθη ὅτι σάρξ εἰσι, πνεῦμα πορευόμενον καὶ
40 οὐκ ἐπιστρέφον. * ποσάκις παρεπίκραναν αὐτὸν ἐν τῇ
ἐρήμῳ, παρώργισαν αὐτὸν ἐν γῇ ἀνύδρῳ.
41 * καὶ ἐπέστρεψαν καὶ ἐπείρασαν τὸν θεόν, καὶ τὸν ἅγιον τοῦ
Ἰσραὴλ παρώξυναν.
42 * καὶ οὐκ ἐμνήσθησαν τῆς χειρὸς αὐτοῦ, ἡμέρας ἧς ἐλυ-
τρώσατο αὐτοὺς ἐκ χειρὸς θλίβοντος.
43 * ὡς ἔθετο ἐν Αἰγύπτῳ τὰ σημεῖα αὐτοῦ, καὶ τὰ τέρατα
αὐτοῦ ἐν πεδίῳ Τάνεως.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[22] Quoniam non crediderunt Deo, & non confisi sunt in redemptione eius. [23] Et præcepit nubibus supernè; & ianuas cæli aperuit.
[24] Et descendere fecit super illos manna, vt manducarent; & triticum cæli dedit eis. [25] Cibum qui descendit de habitaculo angelorum comederunt homines: cibaria dedit eis ad saturitatem. [26] Intulit ventum vehementem in cælos, & induxit virtute sua Austrum.
[27] Et pluit super eos sicut puluerem carnem, & sicut arenam maris auem volantem. [28] Et collocauit in medio castrorum eius, in circuitu tabernaculi eius. [29] Et comederunt & saturati sunt nimis, & desiderium ipsorum adduxit eis. [30] Non fuerunt alieni à cupiditate sua, cùm adhuc cibus eorum esset in ore ipsorum. [31] Et furor Dei ascendit in eos, & occidit robustos eorum, & iuuenes Israel prostrauit. [32] In omnibus his peccauerunt adhuc, & non crediderunt miraculis eius. [33] Et consumpsit in vanitate dies eorum, & annos eorum in obstupefactione. [34] In tempore quo interficiebat eos, illi resipiscebant & quærebant eum, ac reuertebantur, precesque fundebant coram Deo. [35] Et recordati sunt, quòd Deus erat fortis eorum, & quòd Deus excelsus redemerat eos. [36] Sed nugati sunt ei ore suo atque lingua, mentientes ei in tempore orationis ipsorum. [37] Quoniam cor eorum non erat rectum cum eo, & non fuerunt fideles in pacto eius. [38] Et ipse misericors expiat peccatum eorum; & non exterminat eos, sed multiplicat vt reuertatur ab ira sua, & non accelerat in eos omnem furorem suum. [39] Et recordatus est quòd filij carnis sunt, spiritus vadens & non rediens. [40] Quoties defecerunt ab illo in deserto, excanduerunt coram eo in loco desolato!
[41] Et conuersi sunt & tentauerunt Deum, & sanctum Israelis signauerunt signo.
[42] Non sunt recordati miraculorum manus eius, & diei quo redemit eos ab infestatore.
[43] Qui posuit in Ægypto signa sua, & portenta sua in agro Tanes.

44 * וַיַּהֲפֹךְ לְדָם יְאֹרֵיהֶם וְנוֹזְלֵיהֶם בַּל־יִשְׁתְּיוּן׃
45 * יְשַׁלַּח בָּהֶם עָרֹב וַיֹּאכְלֵם וּצְפַרְדֵּעַ וַתַּשְׁחִיתֵם׃
46 * וַיִּתֵּן לֶחָסִיל יְבוּלָם וִיגִיעָם לָאַרְבֶּה׃
47 * יַהֲרֹג בַּבָּרָד גַּפְנָם וְשִׁקְמוֹתָם בַּחֲנָמַל׃
48 * וַיַּסְגֵּר לַבָּרָד בְּעִירָם וּמִקְנֵיהֶם לָרְשָׁפִים׃
49 * יְשַׁלַּח־בָּם ׀ חֲרוֹן אַפּוֹ עֶבְרָה וָזַעַם וְצָרָה
מִשְׁלַחַת מַלְאֲכֵי רָעִים׃
50 * יְפַלֵּס נָתִיב לְאַפּוֹ לֹא־חָשַׂךְ מִמָּוֶת נַפְשָׁם
וְחַיָּתָם לַדֶּבֶר הִסְגִּיר׃
51 * וַיַּךְ כָּל־בְּכוֹר בְּמִצְרָיִם רֵאשִׁית אוֹנִים
בְּאָהֳלֵי־חָם׃
52 * וַיַּסַּע כַּצֹּאן עַמּוֹ וַיְנַהֲגֵם כַּעֵדֶר בַּמִּדְבָּר׃
53 * וַיַּנְחֵם לָבֶטַח וְלֹא פָחָדוּ וְאֶת־אוֹיְבֵיהֶם
כִּסָּה הַיָּם׃
54 * וַיְבִיאֵם אֶל־גְּבוּל קָדְשׁוֹ הַר־זֶה קָנְתָה
יְמִינוֹ׃
55 * וַיְגָרֶשׁ מִפְּנֵיהֶם ׀ גּוֹיִם וַיַּפִּילֵם בְּחֶבֶל נַחֲלָה
וַיַּשְׁכֵּן בְּאָהֳלֵיהֶם שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל׃
56 * וַיְנַסּוּ וַיַּמְרוּ אֶת־אֱלֹהִים עֶלְיוֹן וְעֵדוֹתָיו
לֹא שָׁמָרוּ׃
57 * וַיִּסֹּגוּ וַיִּבְגְּדוּ כַּאֲבוֹתָם נֶהְפְּכוּ כְּקֶשֶׁת רְמִיָּה׃
58 * וַיַּכְעִיסוּהוּ בָּמוֹתָם וּבִפְסִילֵיהֶם יַקְנִיאוּהוּ׃
59 * שָׁמַע אֱלֹהִים וַיִּתְעַבָּר וַיִּמְאַס מְאֹד בְּיִשְׂרָאֵל׃
60 * וַיִּטֹּשׁ מִשְׁכַּן שִׁלוֹ אֹהֶל שָׁכַן בָּאָדָם׃
61 * וַיִּתֵּן לַשִּׁבְיָ עֻזּוֹ וְתִפְאַרְתּוֹ בְּיַד־צָר׃
62 * וַיַּסְגֵּר לַחֶרֶב עַמּוֹ וּבְנַחֲלָתוֹ הִתְעַבָּר׃
63 * בַּחוּרָיו אָכְלָה־אֵשׁ וּבְתוּלֹתָיו לֹא הוּלָלוּ׃
64 * כֹּהֲנָיו בַּחֶרֶב נָפָלוּ וְאַלְמְנֹתָיו לֹא תִבְכֶּינָה׃
65 * וַיִּקַץ כְּיָשֵׁן ׀ אֲדֹנָי כִּגִּבּוֹר מִתְרוֹנֵן מִיָּיִן׃
66 * וַיַּךְ־צָרָיו אָחוֹר חֶרְפַּת עוֹלָם נָתַן לָמוֹ׃

44 * Qui conuertit in ſanguinem fluuios eorum,
45 & riuos eorum vt non biberent. * Qui immiſit eis omne genus muſcarũ vt comederent eos,
46 & ranas vt diſperderent eos. * Qui dedit brucho germen eorum, & laborem eorum locuſtæ.
47 * Qui occidit in grandine vineas eorum, &
48 ſycomoros eorum in frigore. * Qui tradidit grandini paſcua eorum, & iumenta eorum vo-
49 lucribus. * Qui miſit in eos iram furoris ſui, indignationem & comminationem & anguſtiã, immiſſionem angelorum malorum.
50 * Muniuit ſemitam furori ſuo, non pepercit à morte animæ eorum, & animantia eorum pe-
51 ſti tradidit. * Et percuſſit omne primogenitum in Ægypto, principium partus in tabernaculis
52 Cham. * Et tulit velut oues populum ſuum, & minauit eos ſicut gregem in deſerto.
53 * Et eduxit eos cum fiducia & abſque timore, inimicos autem eorum operuit mare.
54 * Et eduxit eos ad terminum ſanctificatum ſuum, montem hunc quem poſſidet dextera eius.
55 * Et eiecit à facie eorum gentes, & poſſidere eos fecit in funiculo hæreditatem, & collocauit in tabernaculis eorum tribus Iſrael.
56 * Et tentauerunt & prouocauerunt Deum excelſum, & teſtimonia eius non cuſtodierunt.
57 * Auerſi ſunt & præuaricati ſunt vt patres eorum, incuruati ſunt quaſi arcus inutilis.
58 * Et prouocauerunt eũ in excelſis ſuis: & in ſculptilibus ſuis ad æmulandũ cõcitauerunt eum.
59 * Audiuit Deus & diſtulit, & proiecit vehementer Iſrael.
60 * Et reliquit tabernaculum Silo, tentorium quod collocauit inter homines.
61 * Tradidit in captiuitatem virtutem ſuam, & decorem ſuum in manu hoſtis.
62 * Et concluſit in gladio populum ſuum, & hæreditatem ſuam diſtulit.
63 * Iuuenes eius deuorauit ignis, & virgines
64 eius nemo luxit. * Sacerdotes eius gladio ceciderunt, & viduæ eius non ſunt fletæ.
65 * Euigilauit quaſi dormiens Dominus, quaſi
66 fortis poſt crapulã vini. * Et percuſſit hoſtes ſuos retrorſum, opprobriũ ſempiternũ dedit eis.

תרגום

44 וְהַפֵּךְ לְאַדָּם אֲרֵיתֵיהוֹן וְנוֹזְלֵיהוֹן לָא שָׁתֵן מִנְּהוֹן׃ 45 יְגָרֵי בְהוֹן עַרְבּוֹבֵי חֵיוָת בָּרָא וַנְמַר וַתְהוֹן וְעוֹרְדַעֲנַיָּא וְחַבֵּל יַתְהוֹן׃
46 וּמְסַר לְזַחֲלָא עִבּוּרֵיהוֹן וְלֵיעוּתְהוֹן לְגוּבַאי׃ 47 וְקַרְפֵּי בְּבַרְדָּא גַּפְנֵיהוֹן וְשִׁקְמֵיהוֹן בְּכַרְזוּבָא׃ 48 וּמְסַר לְבַרְדָּא בְּעִירְהוֹן וְגֵיתֵיהוֹן
לְרִשְׁפִין׃ 49 יְגָרֵי בְהוֹן מָחֵן בְּתִקוֹף רְגָזֵה בְּרְתְחָא וּבְעָקָא דְּמִשְׁתַּלְחָא בִּידֵיהוֹן דְּעַבְדִין בִּישִׁין׃ 50 יְתַיֵּל בְּכֵבִישׁ
חֶקְפֵּה לָא מְנַע מִמּוֹתָא נַפְשֵׁיהוֹן וּבְעִירְהוֹן לְמוֹתָנָא מְסַר׃ 51 וּקְטַל כָּל בּוּכְרָא בְּמִצְרַיִם שָׁרְוֵי צְעִירֵיהוֹן בְּמַשְׁכְּנֵיָא דְחָם׃ 52 וְאַטֵּיל
הֵיךְ עָאנָא עַמֵּה וְדַבְּרִנוּן הֵיךְ רַעְיָא בְּמַדְבְּרָא׃ 53 וְאַשְׁרִנוּן לְרַחֲצָן וְלָא דְחֲלוּן וְיַת בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן חַפָּא יַמָּא׃ 54 וְאַעֲלִינוּן לְתְחוּם בֵּית
מַקְדְּשֵׁיהּ טוּר דֵּין דְּקָנַת יְמִינֵהּ׃ 55 וְתָרֵךְ מִן קֳדָמֵיהוֹן עַמְמַיָּא וְאַשְׁרֵי בְּמַשְׁכְּנֵיהוֹן שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל׃
56 וְנַסְיוּ וְאַרְגִּזוּ קֳדָם אֱלָהָא עֶלָּאָה וְסָהִידְוָתֵיהּ לָא נְטָרוּ׃ 57 וְעָרוּ וְאִשְׁתְּעוּ הֵיךְ אֲבָהָתְהוֹן אִתְהַפָּכוּ הֵיךְ קַשְׁתָּא דְרַמְיָא גַּרְיָן׃
58 וְאַרְגִּזוּ קֳדָמוֹי בְּנִכְסֵיהוֹן וּבְפִסְלֵיהוֹן וּבְצַלְמֵיהוֹן אַקְנָאוּ יְהָה׃ 59 שְׁמִיעַ קֳדָם אֱלָהָא וּרְגִז וְרָחֵק נַפְשֵׁהּ לַחְדָּא בְּיִשְׂרָאֵל׃
60 וְשָׁבַק מִשְׁכְּנָא דְשִׁילוֹ דְשַׁרַת תַּמָּן שְׁכִינְתֵּהּ בְּגוֹ בְּנֵי נָשָׁא׃ 61 וּמְסַר לְשִׁבְיָתָא אוֹרָיְתֵהּ וְשֻׁבְחוֹרֵיהּ בְּיַד מְעִיקָא׃ 62 וּמְסַר
לְרִקְמְזִלִין בְּחַרְבָּא עַמֵּהּ וּבְאַחֲסָנְתֵּהּ אַרְגִּז׃ 63 עֻלֵּימוֹי אֲכָלַת אֶשָׁתָא וּבְתוּלוֹי לָא מְשַׁבְּחָן׃
64 כַּהֲנוֹתֵי בְחַרְבָּא נְפַלוּ וְאַרְמַלְתּוֹי לָא סְפִיקָן דְּתִבְכֵּין׃ 65 וְאִתְעַר הֵיךְ דָּמִיךְ יֵי הֵיךְ גִּבָּרָא דְמִתְפַּקַּח מֵחַמְרָא׃
66 וּמְחָא מְעִיקוֹי בְּטַחֲרַיָּא בַּאֲחוֹרֵיהוֹן קְלָנָא דְעָלְמָא יְהַב לְהוֹן׃

Exod. 7 d Inf. 104.

44 ‡ Et conuertit in ſanguinem flumina eorum, & imbres eorum ne biberent.

45 ‡ Miſit in eos cynomyam, & comedit eos; & ranam, & diſperdidit eos. 46 ‡ Et dedit ærugini fructus eorum, & labores eorũ locuſtæ. ‡* Occidit in grandine vineas eorum, & moros eorum in pruina. 48 ‡ Et tradidit grandini iumẽta eorum, & poſſeſſionem eorum igni. 49 ‡ Miſit in eos iram indignationis ſuæ, indignationem & iram & tribulationem, immiſſionem per angelos malos. 50 ‡ Viam fecit ſemitæ iræ ſuæ, & non pepercit à morte *animarum eorum, & iumenta eorum in morte concluſit. 51 ‡ Et percuſſit omne primogenitũ in terra Ægypti, primitias omnis laboris eorum in tabernaculis Cham. 52 ‡ Et abſtulit ſicut oues populum ſuum, & perduxit eos tanquam gregem in deſerto. 53 ‡ Et eduxit eos in ſpe, & non timuerunt, & inimicos eorum operuit mare. 54 ‡ Et induxit eos in monte ſanctificationis ſuæ, montem hunc quem acquiſiuit dextera eius. 55 ‡ Et eiecit à facie eorũ gẽtes, & ſorte diuiſit eis *in funiculo diſtributionis, & habitare fecit in tabernaculis eorũ tribus Iſrael. 56 ‡ Et tentauerunt & exacerbauerunt Deum excelſum, & teſtimonia eius non cuſtodierunt. 57 ‡ Et auerterunt ſe, & nõ ſeruauerunt pactum, quemadmodum & patres eorum conuerſi ſunt in arcum prauũ. 58 ‡ Et in iram cõcitauerunt eũ in collibus ſuis, & in ſculptilibus ſuis ad emulationẽ prouocauerũt eũ. 59 ‡ Audiuit Deꝰ & ſpreuit, & ad nihilũ redegit valdè Iſrael. 60 ‡ Et repulit tabernaculũ Silo, tabernaculũ *quod habitauit in hominibꝰ. 61 ‡ Et tradidit in captiuitatẽ virtutẽ eorũ, & pulchritudinẽ eorum, in manus *inimicorũ. 62 ‡ Et concluſit in gladio populũ ſuum, & hæreditatem ſuã ſpreuit. 63 ‡ Iuuenes eorum comedit ignis, & virgines eorum nõ ſunt lamẽtatæ. 64 ‡ Sacerdotes eorum in gladio ceciderũt, & viduæ eorum non *plorabuntur. 65 ‡ Et excitatus eſt tanquã dormiens Dñs, tanquã potẽs & crapulatus à vino. 66 Et percuſſit inimicos ſuos in poſteriora; opprobriũ ſempiternũ dedit illis.

* Et locuſtæ.

* animalium

* ſuum, vbi

* inimici

* plorabuntur

44 ‡ καὶ μετέστρεψεν εἰς αἷμα τοὺς ποταμοὺς αὐτῶν, καὶ
45 τὰ ὄμβρήματα αὐτῶν ὅπως μὴ πίωσιν. ‡ ἐξαπέστειλεν
εἰς αὐτοὺς κυνομυῖαν, & κατέφαγεν αὐτούς, & βάτραχον
46 & διέφθειρεν αὐτούς. ‡ καὶ ἔδωκε τῇ ἐρυσίβῃ τοὺς καρ-
ποὺς αὐτῶν, καὶ τοὺς πόνους αὐτῶν τῇ ἀκρίδι.
47 ‡ ἀπέκτεινεν ἐν χαλάζῃ τὴν ἄμπελον αὐτῶν, & τὰς
48 συκαμίνους αὐτῶν ἐν τῇ πάχνῃ. ‡ & παρέδωκεν εἰς χά-
λαζαν τὰ κτήνη αὐτῶν, & τὴν ὕπαρξιν αὐτῶν τῷ πυρί.
49 ‡ ἐξαπέστειλεν εἰς αὐτοὺς ὀργὴν θυμοῦ αὐτοῦ, θυμὸν
& ὀργὴν & θλῖψιν, ἀποστολὴν δι' ἀγγέλων πονηρῶν.
50 ‡ ὡδοποίησε τρίβον τῇ ὀργῇ αὐτοῦ, & οὐκ ἐφείσατο ἀπὸ
θανάτου τῶν ψυχῶν αὐτῶν· & τὰ κτήνη αὐτῶν εἰς θανά-
51 τῳ συνέκλεισε. ‡ & ἐπάταξε πᾶν πρωτότοκον ἐν γῇ
αἰγύπτῳ ἀπαρχὴν πάντων πόνου αὐτῶν ἐν ταῖς σκηνώ-
52 μασι χάμ. ‡ & ἀπῆρεν ὡς πρόβατα τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ
53 ὡδήγησεν αὐτοὺς ὡσεὶ ποίμνιον ἐν ἐρήμῳ. ‡ & ὡδήγησεν
αὐτοὺς ἐπ' ἐλπίδι, & οὐκ ἐφοβήθησαν, καὶ τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν
54 ἐκάλυψε θάλασσα. ‡ καὶ εἰσήγαγεν αὐτοὺς εἰς ὄρος
ἁγιάσματος αὐτοῦ, ὄρος τοῦτο ὃ ἐκτήσατο ἡ δεξιὰ αὐτοῦ.
55 ‡ καὶ ἐξέβαλεν ἀπὸ προσώπου αὐτῶν ἔθνη, & ἐκλη-
ροδότησεν αὐτοὺς ἐν σχοινίῳ κληροδοσίας, καὶ κατεσκή-
νωσεν ἐν ταῖς σκηνώμασιν αὐτῶν τὰς φυλὰς Ἰσραήλ.
56 ‡ & ἐπείρασαν & παρεπίκραναν τὸν θεὸν τὸν ὕψιστον, &
57 τὰ μαρτύρια αὐτοῦ οὐκ ἐφυλάξαντο. ‡ & ἀπέστρεψαν
& ἠθέτησαν, καθὼς & οἱ πατέρες αὐτῶν μετεστράφησαν
58 εἰς τόξον στρεβλόν. ‡ & παρώργισαν αὐτὸν ἐν ταῖς βουνοῖς
αὐτῶν, & ἐν τοῖς γλυπτοῖς αὐτῶν παρεζήλωσαν αὐτόν.
59 ‡ ἤκουσεν ὁ θεὸς & ὑπερεῖδε, & ἐξουδένωσε σφόδρα τὸν
60 Ἰσραήλ. ‡ καὶ ἀπώσατο τὴν σκηνὴν σιλώμ, σκήνωμα
61 ὃ κατεσκήνωσεν ἐν ἀνθρώποις· ‡ καὶ παρέδωκεν εἰς αἰχ-
μαλωσίαν τὴν ἰσχὺν αὐτῶν, καὶ τὴν καλλονὴν αὐτῶν, εἰς
62 χεῖρας ἐχθρῶν. ‡ καὶ συνέκλεισεν ἐν ῥομφαίᾳ τὸν λαὸν
αὐτοῦ, καὶ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ ὑπερεῖδε.
63 ‡ τοὺς νεανίσκους αὐτῶν κατέφαγε πῦρ, & αἱ παρθένοι
64 αὐτῶν οὐκ ἐπενθήθησαν. ‡ οἱ ἱερεῖς αὐτῶν ἐν ῥομφαίᾳ
65 ἔπεσον, & αἱ χῆραι αὐτῶν οὐ κλαυθήσονται. ‡ καὶ ἐξη-
γέρθη ὡς ὁ ὕπνος κύριος, ὡς δυνατὸς καὶ κεκραιπαλη-
66 κὼς ἐξ οἴνου. ‡ καὶ ἐπάταξε τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ εἰς τὰ
ὀπίσω, ὄνειδος αἰώνιον ἔδωκεν αὐτοῖς.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

44 Et conuertit in ſanguinem flumina eorum, & ſtillationes eorum, ne biberent ex illis. 45 Miſit in eos mixtiones beſtiarum ſylueſtrium, & conſumauit eos; & ranas, & diſſipauit eos. 46 Et dedit brucho frumenta eorum & labores eorum locuſtis. 47 Et decorticauit grandine vineas eorum, & ſycomoros eorum pruina. 48 Et tradidit grandini beſtias eorum, & armenta eorum carbonibus ignis. 49 Immiſit in eos plagas in ira furoris ſui, in iracundia & expulſione, & in anguſtia quæ immiſſa eſt per manum patrantium malum. 50 Mouit in via fortitudinem ſuam; non prohibuit à morte animas eorum, & iumenta eorum morti tradidit. 51 Et occidit omne primogenitum in Ægypto; primitias laboris eorum in tabernaculis Cham. 52 Et mouere iuſſit velut oues populũ ſuum, & perduxit eos ſicut paſtor in deſerto. 53 Et habitare eos fecit ſecurè, & non timuerunt, cùm inimicos eorum cooperuiſſet mare. 54 Et adduxit eos ad terminum domus ſanctuarij ſui, montem quem acquiſiuit dextera eius. 55 Et eiecit à facie eorum gentes; & induxit ipſos ſorte in hæreditatem, & habitare fecit in tabernaculis eorum tribus Iſrael. 56 Et tentauerunt, & ad iracundiam concitauerũt Deum altiſſimum, ac teſtimonia eius non ſeruauerunt. 57 Sed auerſi ſunt, & impiè egerunt ſicut patres eorum; ſeſe conuerterunt ſicut arcus excutiens ſagittas. 58 Et ad iram concitauerunt eum ſacrificijs ſuis, & ſculptilibus idoliſque ſuis ad æmulationem eum prouocauerunt. 59 Auditum eſt coram Deo, & iratus eſt, & abominata eſt anima eius valdè Iſraelem. 60 Et reliquit tabernaculum Silo in quo habitauerat maieſtas eius intra homines. 61 Et tradidit captiuitati legem ſuam, & pulchritudinem ſuam in manu moleſtantis. 62 Et tradidit occidentibus gladio populum ſuũ, & hæreditati ſuæ iratus eſt. 63 Iuuenes eorũ deuorauit ignis, & virgines eorum non fuerunt laudatæ. 64 Sacerdotes eius gladio ceciderunt, & viduæ eius non ſuffecerunt luctui. 65 Et euigilauit ac ſi dormiſſet Dominus, ſicut vir qui reſipiſcit à vino.
66 Et percuſſit moleſtantes eos hæmorrhoidibus in poſteriora eorum: opprobrium ſempiternum dedit eis.

67 וַיִּמְאַס בְּאֹהֶל יוֹסֵף וּבְשֵׁבֶט אֶפְרַיִם לֹא בָחָר׃
68 וַיִּבְחַר אֶת־שֵׁבֶט יְהוּדָה אֶת־הַר צִיּוֹן אֲשֶׁר אָהֵב׃
69 וַיִּבֶן כְּמוֹ־רָמִים מִקְדָּשׁוֹ כָּאָרֶץ יְסָדָהּ לְעוֹלָם׃
70 וַיִּבְחַר בְּדָוִד עַבְדּוֹ וַיִּקָּחֵהוּ מִמִּכְלְאוֹת צֹאן׃
71 מֵאַחַר עָלוֹת הֱבִיאוֹ לִרְעוֹת בְּיַעֲקֹב עַמּוֹ וּבְיִשְׂרָאֵל נַחֲלָתוֹ׃
72 וַיִּרְעֵם כְּתֹם לְבָבוֹ וּבִתְבוּנוֹת כַּפָּיו יַנְחֵם׃

עט

1 מִזְמוֹר לְאָסָף אֱלֹהִים בָּאוּ גוֹיִם בְּנַחֲלָתֶךָ מִמְּאוּ אֶת־הֵיכַל קָדְשֶׁךָ שָׂמוּ אֶת־יְרוּשָׁלַם לְעִיִּים׃
2 נָתְנוּ אֶת־נִבְלַת עֲבָדֶיךָ מַאֲכָל לְעוֹף הַשָּׁמַיִם בְּשַׂר חֲסִידֶיךָ לְחַיְתוֹ־אָרֶץ׃
3 שָׁפְכוּ דָמָם׀ כַּמַּיִם סְבִיבוֹת יְרוּשָׁלַ͏ִם וְאֵין קוֹבֵר׃
4 הָיִינוּ חֶרְפָּה לִשְׁכֵנֵינוּ לַעַג וָקֶלֶס לִסְבִיבוֹתֵינוּ׃
5 עַד־מָתַי יְהוָה תֶּאֱנַף לָנֶצַח תִּבְעַר כְּמוֹ־אֵשׁ קִנְאָתֶךָ׃
6 שְׁפֹךְ חֲמָתְךָ׀ אֶל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא־יְדָעוּךָ וְעַל־מַמְלָכוֹת אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ לֹא קָרָאוּ׃
7 כִּי אָכַל אֶת־יַעֲקֹב וְאֶת־נָוֵהוּ הֵשַׁמּוּ׃
8 אַל־תִּזְכָּר־לָנוּ עֲוֹנֹת רִאשֹׁנִים מַהֵר יְקַדְּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ כִּי דַלּוֹנוּ מְאֹד׃
9 עָזְרֵנוּ׀ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ עַל־דְּבַר כְּבוֹד־שְׁמֶךָ וְהַצִּילֵנוּ וְכַפֶּר עַל־חַטֹּאתֵינוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ׃
10 לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה אֱלֹהֵיהֶם יִוָּדַע בַּגּוֹיִם לְעֵינֵינוּ נִקְמַת דַּם־עֲבָדֶיךָ הַשָּׁפוּךְ׃
11 תָּבוֹא לְפָנֶיךָ אֲנָקַת אָסִיר כְּגֹדֶל זְרוֹעֲךָ הוֹתֵר בְּנֵי תְמוּתָה׃

67 * Et proiecit tabernaculum Ioseph, & tribum Ephraim non elegit.
68 * Sed elegit tribum Iuda, montem Sion quẽ
69 dilexit. * Et ædificauit in similitudine monocerotis sanctuarium suum, quasi terram fundauit illud in seculum.
70 * Et elegit Dauid seruum suum, et tulit eum de gregibus ouium.
71 * Sequentem fœtas adduxit eum, vt pasceret in Iacob populum eius, & in Israel hæreditatem
72 suam. * Qui pauit eos in simplicitate cordis sui, & in prudentia manuum suarum dux eorum fuit.

1 Canticum Asaph. LXXIX.

DEus venerunt gẽtes in hæreditatem tuam, polluerunt templum sanctum tuum, posuerunt Hierusalem in aceruos lapidum.
2 * Dederunt cadauera seruorum tuorum escã auibus cæli, carnes sanctorum tuorum bestiis terræ. * Effuderunt sanguinem eorum quasi
3 aquam in circuitu Hierusalem, & non erat qui sepeliret.
4 * Facti sumus opprobrium vicinis nostris; subsannatio & derisio his qui in circuitu nostro sunt.
5 * Vsquequo Domine irasceris in finem, ardebit quasi ignis zelus tuus?
6 * Effunde furorem tuum super gentes quæ non cognouerunt te, & super regna quæ nomen tuum non inuocauerunt.
7 * Quia comederunt Iacob, & decorem eius desolauerunt.
8 * Ne recorderis iniquitatum nostrarum veterum: citò occupent nos misericordiæ tuæ, quia attenuati sumus nimis.
9 * Auxiliare nobis Deus salutis nostræ propter gloriam nominis tui, & libera nos & propitiare peccatis nostris propter nomen tuum.
10 * Quare dicunt gentes, Vbi est Deus eorum? nota fiat in gentibus ante oculos nostros vltio sanguinis seruorum tuorum qui effusus est.
11 * Ingrediatur coram te gemitus vinctorum: in magnitudine brachij tui relinque filios interitus.

תרגום

67 וּרְחֵק בְּמִשְׁכְּנָא דְּפָרֵס עַל תְּחוֹמָא דְּיוֹסֵף וּבְשִׁבְטָא דְּאֶפְרַיִם לָא רְעָא׃
68 וְאִתְרְעִי יָת שִׁבְטָא דִּיהוּדָה יָת טוּרָא דְצִיּוֹן דִּי רְחֵם׃
69 וּבְנָא הֵיךְ קַרְנָא דְּרִימָנָא מִקְדְּשֵׁהּ מְעַתַּד הֵיךְ אַרְעָא דִּיסָּדָהּ לְעָלַם׃
70 וְאִתְרְעִי בְּדָוִד עַבְדֵּהּ וְדַבְּרֵהּ מֵעִדְרָיָא דְעָנָא׃
71 מִבָּתַר מְנָקְנָן אֵיתֵיהּ לְמִשְׁלַט בְּיַעֲקֹב עַמֵּהּ וּבְיִשְׂרָאֵל אַחֲסַנְתֵּיהּ׃
72 וּמְלַךְ עֲלֵיהוֹן בְּשֵׁלֵמוּת לִבֵּהּ וּבְסַכְלְתָנוּת יְדוֹתֵי יַדְבְּרִנּוּן׃

עט

1 חֲשַׁבְחָא עַל יְדָא דְּאָסָף אֱלָהָא עַלּוּ עַמְמַיָּא בְּאַחְסַנְתָּךְ סָאבוּ יָת הֵיכַל קֻדְשָׁךְ שַׁוִּיו יָת יְרוּשְׁלֵם לְצַדְיוּ׃
2 יְהַבוּ יָת גּוּשְׁמֵי עַבְדָּךְ לְמֵיכַל לְעוֹפָא דִּשְׁמַיָּא בְּשַׂר חֵסִידָךְ לְחַיְתָא אַרְעָא׃
3 שְׁדִין אַדְמְהוֹן הֵיךְ מַיָּא חַזָּרְנוּת יְרוּשְׁלֵם וְלֵית דְּקָבֵר׃
4 חֲוֵינָא קְלָנָא לְשִׁבְנָנָא חֶלְעָבָא וְגֵיחָכָא לְחַזָּרְנוּתָנָא׃
5 עַד אֵימָתַי יְיָ תְּתְקוֹף לְעָלְמִין תֶּהְבְּעַר הֵיךְ אֶשְׁתָּא טַנְנוּתָךְ׃
6 שְׁדִי חֲמָתָךְ עַל עַמְמַיָּא דְּלָא יְדָעוּךְ וְעַל מַלְכְוָתָא דְּלָא בִשְׁמָךְ קָרוֹ׃
7 אֲרוֹם נַמְרַת יָת בֵּית יַעֲקֹב וְיָת בֵּית מַקְדְּשֵׁהּ אַצְדִּיו׃
8 לָא תְּדַכַּר לָנָא עֲוַיִן שֵׁירְיָא בְּסַרְהוֹבְיָא יְקַדְּמוּן לָן טָבְוָתָךְ אֲרוֹם אִתְמַסְכֵּנָּא לַחֲדָא׃
9 סְעַד יָתָנָא אֱלָהָא פָּרְקָנָנָא מִטּוּל אִיקַר שְׁמָךְ וּפְרוֹק יָתָנָא וְכַפַּר עַל חוֹבָנָא בְּגִלַּל שְׁמָךְ׃
10 לְמָה יֵימְרוּן עַמְמַיָּא אַן אֱלָהְהוֹן יְהֵא מְחַמֵּינָא פָּרַעֲנוּת אֲדָם עַבְדָּךְ דְּאִשְׁתְּפִיךְ׃
11 תֵּעוֹל קֳדָמָךְ אֲנִיקְיָתָא דַּאֲסִירָא הֵיךְ סוּגֵי תְּקוֹף אֲדְרָעָךְ שְׁרֵי בְּנֵי דְּמִתְמַסְרִין לְמִיתָתָא׃

1.Re.5.d
67 ‡ Et repulit tabernaculum Ioſeph, &
* sed 68 tribum Ephraim non elegit. ‡ * Et elegit
tribum Iuda, montem Sion quem dilexit.
*vnicornium *quam 69 ‡ Et ædificauit ſicut * vnicornis ſancti-
ficiũ ſuum in terra, *fundauit eam in ſecu
1.Reg. 16.d 70 lum. ‡ Et elegit Dauid ſeruum ſuum, &
ſuſtulit eum de gregibus ouium. ‡ De- 71
poſt fætantes accepit eum, paſcere Iacob
ſeruum ſuum, & Iſrael hæreditatem ſuam.
72 ‡ Et pauit eos in innocentia cordis ſui: &
in intellectibus manuum ſuarum deduxit eos.

‡ Pſalmus Aſaph. LXXVIII. 1

DEus venerunt gentes in hæreditatem tuam, polluerunt templum ſanctum
* in 2 tuum. ‡ Poſuerunt Hieruſalē * velut po-
morum cuſtodiam: poſuerunt morticinia
ſeruorum tuorum eſcas volatilibus cæli,
carnes ſanctorũ tuorũ beſtiis terræ. ‡ Effu- 3
derũt ſanguinẽ ipſorum tanquam aquam
1.Mach. 7.c in circuitu Hieruſalem, & non erat qui ſe-
peliret. ‡ Facti ſumus opprobrium vici- 4
nis noſtris: ſubſannatio & illuſio iis qui in
*ſunt circuitu noſtro *. ‡ Vſquequo Domine 5
iraſceris in finem: accendetur velut ignis
Ier.10.d zelus tuus? ‡ Effunde iram tuam in gen 6
tes quæ non nouerunt te; & in regna, quæ
nomen tuum non inuocauerunt. ‡ Quia 7
comederunt Iacob, & locum eius deſola-
Iſa.64.d uerunt. ‡ Ne memineris noſtrarum ini- 8
quitatum antiquarum: citò anticipent
nos miſericordiæ tuæ, Domine; quoniam
pauperes facti ſumus nimis.
‡ Adiuua nos Deus ſalutaris noſter, pro- 9
pter gloriam nominis tui, Domine, libera
nos: & propicius eſto peccatis noſtris pro-
pter nomen tuum.
*ſorté *in gentibus 10 ‡ Ne *quando dicãt *gẽtes, Vbi eſt Deus
eorum? & innoteſcat in nationibus coram
oculis noſtris vltio ſanguinis ſeruorũ tuo-
rum qui effuſus eſt. ‡ Introeat in con- 11
ſpectu tuo gemitus compeditorum: ſecun-
dum magnitudinem brachij tui, poſſide
filios mortificatorum.

67 ‡ καὶ ἀπώσατο τὸ σκηνώμα ἰωσήφ, καὶ τὴν φυλὴν
ἐφραὶμ οὐκ ἐξελέξατο.
68 ‡ ἐξελέξατο τὴν φυλὴν ἰούδα, τὸ ὄρος τὸ σιὼν ὃ ἠγά-
69 πησε. ‡ ᾠκοδόμησεν ὡς μονοκέρωτος τὸ ἁγίασμα
αὐτοῦ ἐν τῇ γῇ, ἐθεμελίωσεν αὐτὴν εἰς τὸν αἰῶνα.
70 ‡ καὶ ἐξελέξατο δαυὶδ τὸν δοῦλον αὐτοῦ, καὶ ἀνέλαβεν
αὐτὸν ἐκ τῶν ποιμνίων τῶν προβάτων.
71 ‡ ἐξόπισθεν τῶν τεκτηνουμένων ἔλαβεν αὐτόν, ποιμαίνειν
ἰακὼβ τὸν δοῦλον αὐτοῦ, καὶ ἰσραὴλ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ.
72 ‡ καὶ ἐποίμανεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἀκακίᾳ τῆς καρδίας αὐτοῦ,
καὶ ἐν ταῖς συνέσεσι τῶν χειρῶν αὐτοῦ ὡδήγησεν αὐτούς.

1 ‡ Ψαλμὸς τῷ ἀσάφ. οη'.
‡ Ὁ θεὸς ἦλθοσαν ἔθνη εἰς τὴν κληρονομίαν σου, ἐμίαναν τὸν ναὸν τὸν ἅγιόν σου.
2 ‡ ἔθεντο ἱερουσαλὴμ ὡς ὀπωροφυλάκιον, ἔθεντο τὰ
θνησιμαῖα τῶν δούλων σου βρώματα τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ. τὰς σάρκας τῶν ὁσίων σου τοῖς θηρίοις τῆς γῆς.
3 ‡ ἐξέχεαν τὸ αἷμα αὐτῶν ὡσεὶ ὕδωρ, κύκλῳ ἱερουσα-
λήμ, καὶ οὐκ ἦν ὁ θάπτων.
4 ‡ ἐγενήθημεν ὄνειδος τοῖς γείτοσιν ἡμῶν, μυκτηρισμὸς
καὶ χλευασμὸς τοῖς κύκλῳ ἡμῶν.
5 ‡ ἕως πότε κύριε ὀργισθήσῃ εἰς τέλος, ἐκκαυθήσεται
6 ὡς πῦρ ὁ ζῆλός σου; ‡ ἔκχεον τὴν ὀργήν σου ἐπὶ τὰ ἔθνη
τὰ μὴ γινώσκοντά σε, καὶ ἐπὶ βασιλείας, αἳ τὸ ὄνομά σου
7 οὐκ ἐπεκαλέσαντο. ‡ ὅτι κατέφαγον τὸν ἰακὼβ, καὶ τὸν
τόπον αὐτοῦ ἠρήμωσαν.
8 ‡ μὴ μνησθῇς ἡμῖν ἀνομιῶν ἀρχαίων· ταχὺ προκα-
ταλαβέτωσαν ἡμᾶς οἱ οἰκτιρμοί σου κύριε, ὅτι ἐπτωχεύσαμεν σφόδρα.
9 ‡ βοήθησον ἡμῖν ὁ θεὸς ὁ σωτὴρ ἡμῶν, ἕνεκεν τῆς δόξης
τοῦ ὀνόματός σου κύριε ῥῦσαι ἡμᾶς· καὶ ἱλάσθητι ταῖς ἁ-
μαρτίαις ἡμῶν ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου.
10 ‡ μήποτε εἴπωσι τὰ ἔθνη, ποῦ ἐστιν ὁ θεὸς αὐτῶν, καὶ γνω-
σθήτω ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν ἡ ἐκδί-
κησις τοῦ αἵματος τῶν δούλων σου τοῦ ἐκκεχυμένου.
11 ‡ εἰσελθέτω ἐνώπιόν σου ὁ στεναγμὸς τῶν πεπεδημέ-
νων· κατὰ τὸ μεγαλωσύνη τοῦ βραχίονός σου, περι-
ποίησαι τοὺς υἱοὺς τῶν τεθανατωμένων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

67 Et reprobauit tabernaculum quod tetenderat in termino Ioſeph, & in tribu Ephraim non complacuit ſibi. 68 Sed elegit tribum Iehudæ, montem Sion quem dilexit. 69 Et ædificauit ſicut cornu naricornis ſanctuarium ſuum, *quod* permanet ſicut terra quam fundauit in ſeculum. 70 Et complacuit ſibi in Dauide ſeruo ſuo, & tulit eum de gregibus ouium. 71 A veſtigijs lactantium aſciuit eum, vt dominaretur in Iaacob populo ſuo, & in Iſrael hæreditate ſua. 72 Et regnauit ſuper eos in integritate cordis ſui, & per prudẽtiam manuum ſuarum deduxit illos.

1 Canticum per manum Aſaph. PSAL. LXXIX.

DEus ingreſſi ſunt populi in hæreditatem tuam; polluerunt templum ſanctum tuum, poſuerunt Ieruſalem in deſolationem. 2 Dederunt cadauera ſeruorum tuorum eſcam volatilibus cæli, carnem ſanctorum tuorum beſtiæ terræ. 3 Effuderunt ſanguinem eorum ſicut aquam in circuitu Ieruſalem, & non erat qui ſepeliret. 4 Facti ſumus opprobrium vicinis noſtris; ſubſannatio, & deriſio his qui in circuitu noſtro ſunt. 5 Vſque quo Domine iraſceris in perpetuum, accendetur ſicut ignis zelus tuus? 6 Effunde iram tuam ſuper populos qui te non nouerunt, & ſuper regna, quandoquidem in nomine tuo precati non ſunt. 7 Quoniam diſſipauerunt domum Iacob & domum ſanctuarij eius vaſtauerunt. 8 Ne reminiſcaris iniquitatum noſtrarum priorum: celeriter præueniant nos bonitates tuæ, quoniam miſerabiles facti ſumus nimis. 9 Adiuua nos Deus redemptionis noſtræ propter gloriam nominis tui, & libera nos, & propitiare peccatis noſtris propter nomen tuum. 10 Quare dicent populi, Vbi eſt Deus eorum? manifeſtetur in populis vt videamus vltionem ſanguinis ſeruorum tuorum qui effuſus eſt. 11 Introeat coram te gemitus vinctorum ſecundùm multitudinem fortitudinis brachij tui, ſolue filios qui traditi ſunt internecioni.

12 וְהָשֵׁב לִשְׁכֵנֵינוּ שִׁבְעָתַיִם אֶל־חֵיקָם חֶרְפָּתָם
אֲשֶׁר חֵרְפוּךָ אֲדֹנָי׃
13 וַאֲנַחְנוּ עַמֶּךָ וְצֹאן מַרְעִיתֶךָ נוֹדֶה לְךָ לְעוֹלָם
לְדוֹר וָדוֹר נְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ׃

12 *Et redde vicinis nostris septuplum in sinu eorum, opprobrium suum quod exprobrauerunt*
13 *tibi Domine. Nos enim populus tuus, & grex pascuæ tuæ, confitebimur tibi in sempiternum, in generatione & generatione narrabimus laudes tuas.*

פ

1 לַמְנַצֵּחַ אֶל־שֹׁשַׁנִּים עֵדוּת לְאָסָף מִזְמוֹר׃
2 רֹעֵה יִשְׂרָאֵל הַאֲזִינָה נֹהֵג כַּצֹּאן יוֹסֵף יֹשֵׁב
הַכְּרוּבִים הוֹפִיעָה׃
3 לִפְנֵי אֶפְרַיִם וּבִנְיָמִן וּמְנַשֶּׁה עוֹרְרָה אֶת־
גְּבוּרָתֶךָ וּלְכָה לִישֻׁעָתָה לָּנוּ׃
4 אֱלֹהִים הֲשִׁיבֵנוּ וְהָאֵר פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה׃
5 יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת עַד־מָתַי עָשַׁנְתָּ בִּתְפִלַּת
עַמֶּךָ׃
6 הֶאֱכַלְתָּם לֶחֶם דִּמְעָה וַתַּשְׁקֵמוֹ בִּדְמָעוֹת
שָׁלִישׁ׃
7 תְּשִׂימֵנוּ מָדוֹן לִשְׁכֵנֵינוּ וְאֹיְבֵינוּ יִלְעֲגוּ־לָמוֹ׃
8 אֱלֹהִים צְבָאוֹת הֲשִׁיבֵנוּ וְהָאֵר פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה׃
9 גֶּפֶן מִמִּצְרַיִם תַּסִּיעַ תְּגָרֵשׁ גּוֹיִם וַתִּטָּעֵהוּ׃
10 פִּנִּיתָ לְפָנֶיהָ וַתַּשְׁרֶשׁ שָׁרָשֶׁיהָ וַתְּמַלֵּא־אָרֶץ׃
11 כָּסּוּ הָרִים צִלָּהּ וַעֲנָפֶיהָ אַרְזֵי־אֵל׃
12 תְּשַׁלַּח קְצִירָהּ עַד־יָם וְאֶל־נָהָר יוֹנְקוֹתֶיהָ׃
13 לָמָּה פָרַצְתָּ גְדֵרֶיהָ וְאָרוּהָ כָּל־עֹבְרֵי דָּרֶךְ׃
14 יְכַרְסְמֶנָּה חֲזִיר מִיָּעַר וְזִיז שָׂדַי יִרְעֶנָּה׃
15 אֱלֹהִים צְבָאוֹת שׁוּב נָא הַבֵּט מִשָּׁמַיִם וּרְאֵה
וּפְקֹד גֶּפֶן זֹאת׃
16 וְכַנָּה אֲשֶׁר־נָטְעָה יְמִינֶךָ וְעַל־בֵּן אִמַּצְתָּה לָּךְ׃
17 שְׂרֻפָה בָאֵשׁ כִּסוּחָה מִגַּעֲרַת פָּנֶיךָ יֹאבֵדוּ׃
18 תְּהִי־יָדְךָ עַל־אִישׁ יְמִינֶךָ עַל־בֶּן־אָדָם
אִמַּצְתָּ לָּךְ׃

1 *Victori pro lilijs testimonij, Asaph canticum.*

PSAL. LXXX.

2 *Pastor Israel ausculta, qui ducis quasi gregem Ioseph, qui sedes super Cherubim, ostendere.*
3 *Ante Ephraim & Beniamin, & Manasse, suscita fortitudinem tuam, & veni vt saluos*
4 *facias nos. Deus conuerte nos, & ostende faciem tuam, & salui erimus.*
5 *Domine Deus exercituum vsquequo fumabis ad orationem populi tui?*
6 *Cibasti nos pane flebili, & potasti nos in lachrymis tripliciter.*
7 *Posuisti nos in contentionem vicinis nostris, & inimici nostri subsannauerunt nos.*
8 *Deus exercituum conuerte nos, & ostende faciem tuam, & salui erimus.*
9 *Vineam de Ægypto tulisti, eiecisti gentes & plantasti eam.*
10 *Præparasti ante faciem eius, & stabilisti radices eius, & repleuit terram.*
11 *Operti sunt montes vmbra eius, & rami illius cedri Dei.*
12 *Expandit comas suas vsque ad mare, & vsque ad flumina germina sua.*
13 *Quare dissipasti maceriam eius, & vindemiant eam omnes qui transeunt per viam?*
14 *Vastauit eam aper de sylua, & omnes bestiæ agri depastæ sunt eam.*
15 *Deus exercituum reuertere obsecro, respice de cælo & vide, & visita vineam hanc.*
16 *Et radicem quam plantauit dextera tua, & super filium quem confirmasti tibi.*
17 *Succensa igni & diruta, ab increpatione faciei tuæ pereant.*
18 *Fiat manus tua super virum dexteræ tuæ, & super filium hominis quem confirmasti tibi.*

תרגום

12 וְאָתֵיב לְשֵׁבְנָא עַל חַד שִׁבְעָא גְּמָלָא עַל פּוּרְעָנוּת קְיְמֵיהוֹן וְחִסּוֹרָן דְּחַסְרוּ יָתָךְ יְיָ׃ 13 וַאֲנַחְנָא עַמָּךְ וְאָנָא רַעֲיָתָךְ נוֹדֵי קָדָמָךְ לְעָלַם
לְדָרֵי דָרַיָּא נְתָנֵי הְשְׁבַּחְתָּךְ׃ פ 1 לְשַׁבָּחָא עַל יָתְבֵי סַנְהֶדְרִין דְּמִתְעַסְקִין בְּסַהֲדוּת אוֹרַיְתָא עַל יְדוֹהִי דְּאָסָף שִׁירְתָא׃
2 פַּרְנְסָה דְיִשְׂרָאֵל אָצֵית דְּמַדְבֵּר הֵיךְ עָאנָא אַרְוֵנָא דְיוֹסֵף דְּשָׁכִינְתֵּהּ שָׁרְיָא כְּרוּבְיָא הוֹפַע׃ 3 לְבֵנֵי אֶפְרַיִם וּבִנְיָמִן וּמְנַשֶּׁה עוֹרַר יַת
כְּחַ גְּבוּרְתָךְ וַעֲלָךְ מִדְּינָא לְמִפְרוֹק יָתָנָא׃ 4 אֱלָהָא אֲתֵיב יָתָנָא סַגְּלוּתָנָא וְאַנְהַר זִיו סְבַר אַפָּךְ עֲלָנָא וְנִתְפְּרֵק׃ 5 יְיָ אֱלָהָא צְבָאוֹת עַד
אֵימָתַי לָא קַבֶּלְתָּא צְלוֹתְהוֹן דְּעַמָּךְ׃ 6 אוֹכַלְתָּא לְהוֹן לֶחֶם טְמִישׁ בְּרְמָעָא וְאַשְׁקִיתֵן חֲמַר דְּמָעָא תְּלִיתָי׃ 7 שַׁוִּיתָנָא לְמַדְיָנָא לְשַׁבָּנָא
וּבַעֲלֵי דַּבָּבָנָא יִתְלָעֲבוּן לָנָא׃ 8 אֱלָהָא צְבָאוֹת אֲתֵיב יָתָנָא סַגְּלוּתָנָא וְאַנְהַר זִיו סְבַר אַפָּךְ עֲלָנָא וְנִתְפְּרֵק׃ 9 בֵּירַת יִשְׂרָאֵל דְּמִתִּילִין
לְגֶפְנָא מְמַצְרַיִם אַשְׁלֵיתָא עַמְמַיָּא דְּאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל וְנַצַּבְתִּנּוּן׃ 10 פַּנְיְתָא מִן קֳדָמָהָא כְּנַעֲנָאֵי וְשָׁרְשָׁתָא שׁוֹרְשָׁהָא וּמְלַת אַרְעָא׃
11 חֲפוֹן טוּרַיָּא דִּירוּשְׁלֵם טוּל בֵּית מַקְדְּשָׁה הֲוָא רַבְּנִין אֱלִימִין דְּמִתִּילִין לְאַרְזַיָּא תַּקִּיפִין׃ 12 שְׁבֶשְׁתָּא שַׁבְשִׁין שַׁדַּרְתָּא
לְמַלְּחֵי עַד יַמָּא רַבָּא וְלִנְהַר פְּרָת יַנְקֵיהָא׃ 13 לְמָה תְּקַפְתָּא גּוּדְרָתָא וּמְכַסְּחִין יָתָהּ כָּל עָבְרֵי אוֹרְחָא׃ 14 יְתַכְּרִנָּהּ חֲזִיר דְּמִן
חֻרְשָׁא וְתַרְנְגוֹל בָּרָא יְהַרְגִנֵּהּ מִנָּהּ׃ 15 אֱלָהָא צְבָאוֹת חוּב כְּוֹן אִסְתַּכַּל מִן שְׁמַיָּא וַחֲמִי וְאִדְכַּר בְּרַחֲמִין גַּפְנָא הָדָה׃ 16 וְעוֹבָרָא
דִּי נְצָבַת יְמִינָךְ וְעַל מַלְכָּא מְשִׁיחָא דְחַיֶּלְתָּא לָךְ׃ 17 מְהוֹקְדָא בְּנוּרָא וְמִפָּרְכָא מִמְּזוּפְיָתָא דְמִן קֳדָמָךְ יְאבְדוּן׃ 18 תְּהֵא אִידָךְ עַל גְּבַר
דְּקַיְמְתָא לָהּ בִּיד יְמִינָךְ עַל בַּר נָשׁ דְּחַיֶּלְתָּא לָךְ׃

‡ Redde vicinis noſtris ſeptuplum in ſi- 12
nu eorum, improperiũ ipſorum quod ex-
probrauerunt tibi Domine. ‡ Nos autem 13
populus tuus & oues paſcuæ tuæ, confite-
bimur tibi Deus in ſeculũ, in generatione
& generationẽ annunciabimus laudẽ tuã.

‡In finem pro ijs qui commutabuntur, 1
teſtimonium Aſaph Pſalmus.

LXXIX.

QVi regis Iſrael intẽde, qui deducis ve- 2
lut ouem Ioſeph; qui ſedes ſuper Che-
rubim, manifeſtare ‡ Coram Ephraim, 3
& Beniamin, & Manaſſe. excita potẽtiam
tuam & veni, vt ſaluos facias nos. ‡ Deus 4
conuerte nos, & oſtende faciem tuam, &
ſalui erimus. ‡ Domine Deus virtutum, 5
vſquequo iraſceris ſuper orationẽ * ſeruo- *ſerui tui?
rum tuorum? ‡Cibabis nos pane lachry- 6
marum, & potum dabis nobis in lachry-
mis in menſura? ‡ Poſuiſti nos in contra- 7
dictionem vicinis noſtris, & inimici noſtri
ſubſannauerunt nos. ‡ Domine Deus vir- 8
tutum cõuerte nos, & oſtende faciẽ tuam,
& ſalui erimus. ‡Vineam de Ægypto tran- 9
ſtuliſti, eieciſti gentes & plantaſti eam.

‡ Dux itineris fuiſti in conſpectu eius, 10
& plantaſti radices eius, & impleuit terrã.
‡ Operuit montes vmbra eius, & arbuſta 11
eius cedros Dei. ‡ Extendit palmites ſuos 12
*flumen vſque ad mare, & vſq; ad *flumina propa-
gines eius. ‡ Vt quid deſtruxiſti maceriam 13
eius, & vindemiant eam omnes qui præ-
tergrediuntur viam? ‡Exterminauit eam 14
aper de ſylua, & ſingularis ferus depaſtus
eſt eam. ‡ Deus virtutum conuertere 15
iam, & reſpice de cælo & vide; & viſita vi-
neam iſtam. ‡ Et perfice eam, quam plan- 16
tauit dextera tua: & ſuper filium homi-
nis, quem confirmaſti tibi.
‡ Incẽſa igni & ſuffoſſa, ab increpatione 17
vultus tui peribunt. ‡ Fiat manus tua ſu- 18
per virum dexteræ tuę, & ſuper filium ho-
minis quem confirmaſti tibi.

12 ‡ Καὶ ἀπόδος τοῖς γείτοσιν ἡμῶν ἑπταπλασίονα εἰς τὸν κόλπον αὐτῶν τὸν ὀνειδισμὸν αὐτῶν ὃν ὠνείδισάν σε κύριε.
13 ‡ ἡμεῖς δὲ λαός σου καὶ πρόβατα νομῆς σου, ἐξομολογησόμεθά σοι ὁ θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα, εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν διαγγελοῦμεν τὴν αἴνεσίν σου.
1 ‡ Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ἀλλοιωθησομένων μαρτύριον τῷ Ἀσάφ ψαλμός. οθ'.
2 ‡ Ὁ ποιμαίνων τὸν Ἰσραὴλ πρόσχες, ὁ ὁδηγῶν ὡσεὶ πρόβατον τὸν Ἰωσήφ· ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν χερουβὶμ ἐμφάνηθι,
3 ‡ ἐναντίον Ἐφραὶμ καὶ Βενιαμὶν καὶ Μανασσῆ· ἔξεγειρον τὴν δυναστείαν σου καὶ ἐλθέ, εἰς τὸ σῶσαι ἡμᾶς.
4 ‡ ὁ θεὸς ἐπίστρεψον ἡμᾶς, καὶ ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν
5 σου, καὶ σωθησόμεθα. ‡ κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ἕως πότε ὀργίζῃ ἐπὶ τὴν προσευχὴν τῶν δούλων σου;
6 ‡ ψωμιεῖς ἡμᾶς ἄρτον δακρύων, καὶ πότιεῖς ἡμᾶς ἐν
7 δάκρυσιν ἐν μέτρῳ. ‡ ἔθου ἡμᾶς εἰς ἀντιλογίαν τοῖς γείτοσιν ἡμῶν, καὶ οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν ἐμυκτήρισαν ἡμᾶς.
8 ‡ κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ἐπίστρεψον ἡμᾶς, καὶ ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν σου, καὶ σωθησόμεθα.
9 ‡ ἄμπελον ἐξ Αἰγύπτου μετῆρας, ἐξέβαλες ἔθνη καὶ κατεφύτευσας αὐτήν.
10 ‡ ὡδοποίησας ἔμπροσθεν αὐτῆς, καὶ κατεφύτευσας τὰς ῥίζας αὐτῆς, καὶ ἐπλήρωσε τὴν γῆν.
11 ‡ ἐκάλυψεν ὄρη ἡ σκιὰ αὐτῆς, καὶ αἱ κλάδοι αὐτῆς τοὺς κέδρους τοῦ θεοῦ.
12 ‡ ἐξέτεινε τὰ κλήματα αὐτῆς ἕως θαλάσσης, καὶ ἕως ποταμοῦ τοὺς βλαστοὺς αὐτῆς.
13 ‡ ἱνατί καθεῖλες τὸν φραγμὸν αὐτῆς, καὶ τρυγῶσιν αὐτὴν πάντες οἱ παροδεύοντες τὴν ὁδόν;
14 ‡ ἐξέλιπεν αὐτὴν ὗς ἐκ δρυμοῦ, καὶ μονιὸς ἄγριος κατενέμησε αὐτήν.
15 ‡ ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ἐπίστρεψον δή, καὶ ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἴδε· καὶ ἐπίσκεψαι τὴν ἄμπελον ταύτην.
16 ‡ καὶ κατάρτισαι αὐτήν, ἣν ἐφύτευσεν ἡ δεξιά σου· καὶ ἐπὶ υἱὸν ἀνθρώπου, ὃν ἐνεδυναμώσω σεαυτῷ.
17 ‡ ἐμπεπυρισμένη πυρὶ καὶ διεσκαμμένη, ἀπὸ ἐπιτιμήσεως τοῦ προσώπου σου ἀπολοῦνται.
18 ‡ γενηθήτω ἡ χείρ σου ἐπ' ἄνδρα δεξιᾶς σου, καὶ ἐπὶ υἱὸν ἀνθρώπου, ὃν ἐνεδυναμώσω σεαυτῷ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[12] Et redde vicinis noſtris pro vna ſeptuplam retributionem, pro punitione fœderis eorum, & improperij quo exprobrarunt tibi Dñe. [13] Nos autem populus tuus, & oues paſcuæ tuæ confitebimur corã te in ſeculum; in generationẽ generationũ annunciabimus laudẽ tuã.

[1] Ad laudandum pro ſedentibus iudicibus ordinarijs qui incumbunt teſtimonio Legis, per manus Aſaph canticum. PSAL. LXXX.

[2] PAſtor Iſrael intellige, qui ducis velut oues arcam Ioſeph; ô cuius maieſtas quieſcit inter Cherubim, manifeſtare. [3] Filijs Ephraim & Biniamin, & Menaſſeh, exuſcita virtutem fortitudinis tuæ: tuum eſt enim à iudicio nos redimere. [4] Deus reducito nos à captiuitate noſtra, & ſplendeſcere fac ſplendorem aſpectus faciei tuæ ſuper nos, & redimemur. [5] Domine Deus exercituum vſquequo non recipies orationem populi tui? [6] Pauiſti eos pane intincto lachrymis, & potum dediſti eis vinum lachrymarum tripliciter. [7] Poſuiſti nos contradictionem vicinis noſtris, & inimici noſtri ludibrio nos habuerunt. [8] Deus exercituum reducito nos de captiuitate, & illumina ſplendorem aſpectus faciei tuæ ſuper nos, & ſalui erimus. [9] Domum Iſraelis quæ aſſimilatur vineæ, de Ægypto tranſtuliſti; expuliſti populos de terra Iſrael, & plantaſti eos. [10] Scopaſti à conſpectu eius Cananæos, & plantaſti radices eius, & impleuit terram. [11] Cooperti ſunt montes Ieruſalem vmbra domus ſanctuarij eius, & domus doctrinæ eius: ecce præceptores fortes qui aſſimilati ſunt cedris fortiſſimis.

[12] Expandiſti propagines, miſiſti diſcipulos eius vſque ad mare magnum, & vſque ad flumen Euphratem fugentes eam. [13] Quare deſtruxiſti ſepem eius, & excidunt eam omnes tranſeuntes viam? [14] Deuaſtabit eam aper de ſylua, & gallus ſylueſtris paſcetur ex ea.

[15] Deus exercituum conuertere nunc, aſpice de cælo & vide, & recordare in miſerationibus vitis huius. [16] Et propaginis quam plantauit dextera tua, idque propter regem Chriſtum quem confirmaſti tibi. [17] Succenſa eſt igne & exciſa: ab increpatione quæ à cõſpectu tuo *prodibit*, pereant. [18] Sit manus tua ſuper virum cui iuraſti in manu dextera tua, ſuper hominem quem confirmaſti tibi.

19 * וְלֹא־נָסוֹג מִמֶּךָּ תְּחַיֵּינוּ וּבְשִׁמְךָ נִקְרָא׃
20 * יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת הֲשִׁיבֵנוּ הָאֵר פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה׃

פא

1 * לַמְנַצֵּחַ עַל־הַגִּתִּית לְאָסָף׃
2 * הַרְנִינוּ לֵאלֹהִים עוּזֵּנוּ הָרִיעוּ לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב׃
3 * שְׂאוּ־זִמְרָה וּתְנוּ־תֹף כִּנּוֹר נָעִים עִם־נָבֶל׃
4 * תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ׃
5 * כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב׃
6 * עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ בְּצֵאתוֹ עַל־אֶרֶץ מִצְרַיִם שְׂפַת לֹא־יָדַעְתִּי אֶשְׁמָע׃
7 * הֲסִירֹתִי מִסֶּבֶל שִׁכְמוֹ כַּפָּיו מִדּוּד תַּעֲבֹרְנָה׃
8 * בַּצָּרָה קָרָאתָ וָאֲחַלְּצֶךָּ אֶעֱנְךָ בְּסֵתֶר רַעַם אֶבְחָנְךָ עַל־מֵי מְרִיבָה סֶלָה׃
9 * שְׁמַע עַמִּי וְאָעִידָה בָּךְ יִשְׂרָאֵל אִם־תִּשְׁמַע־לִי׃
10 * לֹא־יִהְיֶה בְךָ אֵל זָר וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֵכָר׃
11 * אָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הַמַּעַלְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם הַרְחֶב־פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ׃
12 * וְלֹא־שָׁמַע עַמִּי לְקוֹלִי וְיִשְׂרָאֵל לֹא־אָבָה לִי׃
13 * וָאֲשַׁלְּחֵהוּ בִּשְׁרִירוּת לִבָּם יֵלְכוּ בְּמוֹעֲצוֹתֵיהֶם׃
14 * לוּ עַמִּי שֹׁמֵעַ לִי יִשְׂרָאֵל בִּדְרָכַי יְהַלֵּכוּ׃
15 * כִּמְעַט אויְבֵיהֶם אַכְנִיעַ וְעַל־צָרֵיהֶם אָשִׁיב יָדִי׃
16 * מְשַׂנְאֵי יְהוָה יְכַחֲשׁוּ־לוֹ וְיִהְיֶה עִתָּם לְעוֹלָם׃
17 * וַיַּאֲכִילֵהוּ מֵחֶלֶב חִטָּה וּמִצּוּר דְּבַשׁ אַשְׂבִּיעֶךָּ׃

פב

1 * מִזְמוֹר לְאָסָף אֱלֹהִים נִצָּב בַּעֲדַת־אֵל בְּקֶרֶב אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט׃
2 * עַד־מָתַי תִּשְׁפְּטוּ־עָוֶל וּפְנֵי רְשָׁעִים תִּשְׂאוּ־סֶלָה׃

PSALTERIVM. Translat.B.Hierony.

19 * *Et non recedemus à te, viuificabis nos, & in nomine tuo vocabimus.*
20 * *Domine Deus exercituum conuerte nos, & ostende faciem tuam; & salui erimus.*

1 * *Victori pro torcularibus, Asaph.*

PSAL. LXXXI.

2 *Laudate Deum fortitudinem nostram; iubilate Deo Iacob.*
3 * *Assumite carmen, & date tympanum: citharam decoram cum psalterio.*
4 * *Clangite in neomenia buccina: in medio mense diei solemnitatis vestræ.*
5 * *Quia legitimum Israel est, & iudiciũ Deo*
6 *Iacob.* * *Testimoniũ in Ioseph posuit eum cũ egrederetur de terra Aegypti; labium quod nes-*
7 *ciebam audiui.* * *Amoui ab onere humerum eius, manus eius à cophino recesserunt.*
8 * *In tribulatione inuocasti & erui te, exaudiui te in abscondito tonitrui, probaui te super aquam contradictionis. Semper.*
9 * *Audi populе meus, & contestor te Israel, si audieris me.*
10 * *Non sit in te Deus alienus; & non adores Deum peregrinum.*
11 * *Ego Dominus Deus tuus, qui eduxi te de terra Ægypti: aperi os tuum, & implebo illud.*
12 * *Et non audiuit populus meus vocẽ meam, & Israel non credidit mihi.*
13 * *Et dimisi eum in prauitate cordis sui: ambulabunt in consiliis suis.*
14 * *Vtinam populus meus audisset me, Israel in viis meis ambulasset!*
15 * *Quasi nihilum inimicos eius humiliassem; & super hostes eorũ vertissem manum meam.*
16 * *Qui oderunt Dominum, negabunt eum; & erit tempus eorum in seculo.*
17 * *Et cibauit eos ex adipe frumenti: & de petra melle saturauit eos.*

1 * *Psalmus Asaph.* LXXXII.

Deus stetit in cœtu Dei; in medio deos diiudicat.

2 * *Vsquequo iudicatis iniquitatem, & facies impiorum suscipitis? Semper.*

תרגום

19 וְלָא נְזוֹר מִפָּתְגָמָךְ תְּקַיְּמִנָּנָא וּבְשׁוּמָךְ נִקְרֵי׃ 20 יְיָ אֱלָהָא צְבָאוֹת אֲתֵיב יָתָנָא סַגְּלָוָתָנָא אַנְהַר זִיו סְבַר אַפָּךְ עֲלָנָא וְנִתְפְּרַק׃

פא

1 לְשַׁבָּחָא עַל כְּנָרָא דַּאֲתָיָא מִגַּת עַל יְדָא דְּאָסָף׃ 2 שַׁבְּחוּ קָדָם אֱלָהָא עָשְׁנָנָא יַבְּבוּ קָדָם אֱלָהָא דְּיַעֲקֹב׃
3 אָרִימוּ קָלָא בְּחֶשְׁבַּחְתָּא וּפְקָרוּ תּוּפַיָּא כְּנָרָא דְקָלֵיהּ בְּסִים עִם נְבָלָא׃ 4 חֲקָעוּ בִּירַח חִשְׁרִי שׁוֹפָרָא בְּיַרְחָא דְּמִתְכַּסֵּי יוֹמָא חַגָּא דִּילָנָא׃
5 אֲרוּם קְיָם גְּזִיר לְיִשְׂרָאֵל הוּא וְהִלְכָה דִּינָא לֵאלָהָא דְּיַעֲקֹב׃ 6 סַהֲדוּתָא עַל יוֹסֵף שַׁוְיֵהּ בְּיוֹמָא נְפַק מְבִית אֲסִירֵי וּשְׁלַט עַל
אַרְעָא דְּמִצְרַיִם שִׁפְתָא דְלָא חַכְמַת אַלְפֵת וְשָׁמְעַת׃ 7 אַעְדֵּיתִי מְשַׁעְבּוּדָא כַּהֲפָּה אִידּוֹהִי מִלְּמֵרְמֵי טִינָא לְקִדְרָא אִסְתַּלָּקָן׃ 8 בְּעִדָּן
עָקְתָא דְמִצְרַיִם קְרֵיתָא וּפַצֵּיתָ יָתָךְ עֲנִית יָתָךְ בַּאֲחַר טָמוּר בֵּית שְׁכִינְתִּי דְאַכְלִין קֻדְמֵי גַּלְגִּילִין דִּינוּר בְּחַנְתָּךְ עַל מֵי מְצוּתָא לְעָלְמִין׃
9 שְׁמַע עַמִּי וְאַסְהֵד בָּךְ יִשְׂרָאֵל אִין תְּקַבֵּל בְּמֵימְרִי׃ 10 לָא יְהוֹן בְּנֵיכוֹן פָּלְחֵי טַעֲוָתָא נֻכְרָאָה וְלָא תִסְגְּדוּן לְטַעֲוַת חַלּוֹנִי׃ 11 אֲנָא
יְיָ אֱלָהָכוֹן דְּאַסְּקַת יָתְכוֹן מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם אַפְתִּי פּוּמָךְ בְּפִתְגָמֵי אוֹרַיְתָא וַאֲמַלְיֵי יָתָהּ מִכָּל טָבְתָא׃ 12 וְלָא קַבְּלוּ עַמִּי לְקָלִי וְיִשְׂרָאֵל לָא
צָבֵי בְּמֵימְרִי׃ 13 וְתָרֵכְתֵּה בְּהֶרְהוּרֵי לִבְּהוֹן אֲזָלוּ בְּמִלְכָת רִשְׁעֵיהוֹן׃ 14 הַלְוַאי דְּעַמִּי יִשְׁמַע לִי יִשְׂרָאֵל בְּאָרְחָתִי יְהַלְּכוּן׃ 15 כְּזְעִיר בַּעֲלֵי
דְּבָבֵיהוֹן אֲמָאךְ וְעַל מְעִיקֵיהוֹן אֲתֵיב מְחַת גְּבוּרְתִי׃ 16 סָנְאֵי יְיָ יְכַדְּבוּן לֵהּ וְיֶהֱוֵי תְּקָפַתְהוֹן לְעָלַם׃ 17 וְיַאכְלִנּוּן מִטּוּב לֶחֶם חִטִּין וּמִטַּנָּרָא
דְּכַשָּׁא אַסְבְּעִנָּךְ׃

פב

1 תִּשְׁבַּחְתָּא עַל יְדָא דְּאָסָף אֱלָהָא שְׁכִינְתֵּהּ שָׁרְיָא בְּכְנִשַׁת צַדִּיקַיָּא דְּתַקִּיפִין בְּאוֹרַיְתָא בְּמִצְעַ דַּיָּנִין
בְּקִשּׁוֹט דָּאִין׃ 2 עַד אֵימָתַי רְשִׁיעַיָּא תְּדוּנוּן שְׁקַר וְאַפֵּי רְשִׁיעֵי תְּסַבְּרוּן לְעָלְמִין׃

[18] Et nõ discedimus à te, viuificabis nos, & nomen tuum inuocabimus. [19] Domine Deus virtutum conuerte nos, & ostende faciem tuam, & salui erimus.

[1] In finem pro torcularibus Psalmus *Asaph. LXXX.

*ipsi Asaph quinta sabbati

[2] EXultate Deo adiutori nostro, iubilate Deo Iacob. [3] Sumite psalmum & date tympanum, psalterium iocundum cum cithara. [4] Buccinate in neomenia tuba, in insigni die solemnitatis vestræ. [5] Quia præceptum in Israel est, & iudicium Deo Iacob. [6] Testimonium in Ioseph posuit illud, cùm exiret ipse de terra Ægypti: linguam quam non nouerat, audiuit.

Gen. 41

[7] Diuertit ab oneribus dorsum eius; manus eius in cophino seruierunt.

[8] In tribulatione inuocasti me & liberaui te; exaudiui te in abscondito tempestatis. Probaui te apud aquam contradictionis. [9] Audi populus meus & *cõtestor te. Israel si audieris me: [10] Non erit in te Deus recens, neque adorabis Deum alienum.

*contestabor

Exod. 20

[11] Ego enim sum Dominus Deus tuus, qui eduxi te de terra Ægypti. dilata os tuũ & implebo illud. [12] Et non audiuit populus meus vocem meam, & Israel non intendit mihi. [13] Et dimisi eos secundum *studia cordis eorum, ibunt in adinuẽtionibus suis.

*desideria

[14] Si populus meus audisset me, Israel in viis meis si ambulasset: [15] Pro nihilo forsitan inimicos eorum humiliassem: & super tribulantes eos misissem manum meam. [16] Inimici Domini mentiti sunt ei, & erit tempus eorum in *seculum. [17] Et cibauit eos ex adipe frumenti: & de petra melle saturauit eos.

*seculo

Psalmus Asaph. LXXXI.

[1] DEus stetit in synagoga Deorũ, in medio autem Deos *diiudicabit.

*diiudicat.

[2] Vsquequo iudicatis iniquitatem, & facies pecccatorum sumitis?

[19] καὶ οὐ μὴ ἀποστῶμεν ἀπὸ σοῦ, ζωώσεις ἡμᾶς, καὶ τὸ ὄνομά σου ἐπικαλεσόμεθα. [20] κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ἐπίστρεψον ἡμᾶς, καὶ ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν σου, καὶ σωθησόμεθα.

[1] Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ληνῶν ψαλμὸς τῷ ἀσάφ. πʹ.

[2] Ἀγαλλιᾶσθε τῷ θεῷ τῷ βοηθῷ ἡμῶν, ἀλαλάξατε τῷ θεῷ ἰακώβ. [3] λάβετε ψαλμὸν καὶ δότε τύμπανον, ψαλτήριον τερπνὸν μετὰ κιθάρας. [4] σαλπίσατε ἐν νεομηνίᾳ σάλπιγγι, ἐν εὐσήμῳ ἡμέρᾳ ἑορτῆς ὑμῶν. [5] ὅτι πρόσταγμα τῷ ἰσραὴλ ἐστι, καὶ κρῖμα τῷ θεῷ ἰακώβ.

[6] μαρτύριον ἐν τῷ ἰωσὴφ ἔθετο αὐτόν, ἐν τῷ ἐξελθεῖν αὐτὸν ἐκ γῆς αἰγύπτου· γλῶσσαν ἣν οὐκ ἔγνω ἤκουσεν.

[7] ἀπέστησεν ἀπὸ ἄρσεων τὸν νῶτον αὐτοῦ. αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἐν τῷ κοφίνῳ ἐδουλεύσαν. [8] ἐν θλίψει ἐπεκαλέσω με, καὶ ἐρρυσάμην σε· ἐπήκουσά σου ἐν ἀποκρύφῳ καταιγίδος· διάψαλμα. ἐδοκίμασά σε ἐπὶ ὕδατος ἀντιλογίας.

[9] ἄκουσον λαός μου καὶ διαμαρτύρομαί σοι· ἰσραὴλ ἐὰν ἀκούσῃς μου. [10] οὐκ ἔσται ἐν σοὶ θεὸς πρόσφατος, οὐδὲ προσκυνήσεις θεῷ ἀλλοτρίῳ.

[11] ἐγὼ γάρ εἰμι κύριος ὁ θεός σου, ὁ ἀναγαγών σε ἐκ γῆς αἰγύπτου· πλάτυνον τὸ στόμα σου καὶ πληρώσω αὐτό.

[12] καὶ οὐκ ἤκουσεν ὁ λαός μου τῆς φωνῆς μου, καὶ ἰσραὴλ [13] οὐ προσέσχε μοι. καὶ ἐξαπέστειλα αὐτοὺς κατὰ τὰ ἐπιθυμήματα τῶν καρδιῶν αὐτῶν, πορεύσονται ἐν ταῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν. [14] εἰ ὁ λαός μου ἤκουσέ μου, ἰσραὴλ ταῖς ὁδοῖς μου εἰ ἐπορεύθη·

[15] ἐν τῷ μηδενὶ οὖν τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν ἐταπείνωσα· καὶ ἐπὶ τοὺς θλίβοντας αὐτοὺς ἐπέβαλον τὴν χεῖρά μου. [16] οἱ ἐχθροὶ κυρίου ἐψεύσαντο αὐτῷ, καὶ ἔσται ὁ καιρὸς αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα.

[17] καὶ ἐψώμισεν αὐτοὺς ἐκ στέατος πυροῦ, καὶ ἐκ πέτρας μέλι ἐχόρτασεν αὐτούς.

[1] Ψαλμὸς τῷ ἀσάφ. παʹ.

[1] Ὁ θεὸς ἔστη ἐν συναγωγῇ θεῶν, ἐν μέσῳ δὲ θεοὺς διακρινεῖ.

[2] ἕως πότε κρίνετε ἀδικίαν, καὶ πρόσωπα ἁμαρτωλῶν λαμβάνετε;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[19] Et non discedemus à timore tui: viuificabis nos; & in nomine tuo inuocabimus. [20] Domine Deus exercituum reducito nos de captiuitate nostra: illustra splendorem aspectus faciei tuæ super nos, & salui erimus.

[1] Ad laudandum cithara allata de Gath per manum Asaph. PSAL. LXXXI.

[2] LAudes dicite coram Deo fortitudine nostra, iubilate coram Deo Iacob. [3] Erigite vocem in laude, & frequentate tympana, citharam vocis dulcis cum nablo. [4] Clangite in mense Tisri cornu, in mense qui coopertus est, die solemnitatis nostræ. [5] Quoniam præceptum statuit Israeli, & sententiam iudicij Dei Iacob. [6] Testimonium super Ioseph posuit eum, die quo egressus est de domo vinctorum, & dominatus est super terram Ægypti: labium quod non noui, didici & audiui. [7] Amoui à seruitute humerum eius: manus eius à proijciendo luto ad ollas sese subduxerunt. [8] In tempore tribulationis Ægypti inuocasti, & liberaui te: respondi tibi in loco abscondito domus maiestatis meæ; personantibus coram me rotis igneis: probaui te apud aquas contradictionis in perpetuum. [9] Audite populo mi & testificabor in te; Israel, si admiseris verbum meum. [10] Non erunt filij vestri seruientes idolis alienigenarum, nec adorabitis idola profana. [11] Ego sum Dominus Deus vester qui eduxi vos de terra Aegypti: aperi os tuum ad verba Legis, & implebo illud omni bono. [12] Sed non recepit populus meus vocem meam, & Israel non acquieuit verbo meo. [13] Proinde expuli eos in cogitationibus cordis eorum: ambulauerunt in consiliis impietatum suarum. [14] Vtinam populus meus audisset me; Israel in vijs meis ambulasset. [15] Breui inimicos eorum humiliassem, & aduersus hostes illorum conuertissem percussionem potentiæ meæ. [16] Odientes Dominum mentientur ei, & erit furor eorum in æternum. [17] At cibasset illos de optimo pane tritici, & de rupe melle saturassem te.

[1] Canticum per manum Asaph. PSAL. LXXXII.

DEus cuius maiestas commoratur in congregatione iustorum qui potentes sunt in Lege; in medio iudicum in veritate iudicat.

[2] Vsquequo impij iudicabitis falsitatem & facies impiorum suscipietis in æternum.

3 * שִׁפְטוּ־דַל וְיָתוֹם עָנִי וָרָשׁ הַצְדִּיקוּ׃
4 * פַּלְטוּ־דַל וְאֶבְיוֹן מִיַּד רְשָׁעִים הַצִּילוּ׃
5 * לֹא יָדְעוּ וְלֹא־יָבִינוּ בַּחֲשֵׁכָה יִתְהַלָּכוּ יִמּוֹטוּ כָּל־מוֹסְדֵי אָרֶץ׃
6 * אֲנִי־אָמַרְתִּי אֱלֹהִים אַתֶּם וּבְנֵי עֶלְיוֹן כֻּלְּכֶם׃
7 * אָכֵן כְּאָדָם תְּמוּתוּן וּכְאַחַד הַשָּׂרִים תִּפֹּלוּ׃
8 * קוּמָה אֱלֹהִים שָׁפְטָה הָאָרֶץ כִּי־אַתָּה תִּנְחַל בְּכָל־הַגּוֹיִם׃

פג

1 * שִׁיר מִזְמוֹר לְאָסָף׃
2 * אֱלֹהִים אַל־דֳּמִי־לָךְ אַל־תֶּחֱרַשׁ וְאַל־תִּשְׁקֹט אֵל׃
3 * כִּי־הִנֵּה אוֹיְבֶיךָ יֶהֱמָיוּן וּמְשַׂנְאֶיךָ נָשְׂאוּ רֹאשׁ׃
4 * עַל־עַמְּךָ יַעֲרִימוּ סוֹד וְיִתְיָעֲצוּ עַל־צְפוּנֶיךָ׃
5 * אָמְרוּ לְכוּ וְנַכְחִידֵם מִגּוֹי וְלֹא־יִזָּכֵר שֵׁם־יִשְׂרָאֵל עוֹד׃
6 * כִּי נוֹעֲצוּ לֵב יַחְדָּו עָלֶיךָ בְּרִית יִכְרֹתוּ׃
7 * אָהֳלֵי אֱדוֹם וְיִשְׁמְעֵאלִים מוֹאָב וְהַגְרִים׃
8 * גְּבָל וְעַמּוֹן וַעֲמָלֵק פְּלֶשֶׁת עִם־יֹשְׁבֵי צוֹר׃
9 * גַּם־אַשּׁוּר נִלְוָה עִמָּם הָיוּ זְרוֹעַ לִבְנֵי־לוֹט סֶלָה׃
10 * עֲשֵׂה־לָהֶם כְּמִדְיָן כְּסִיסְרָא כְיָבִין בְּנַחַל קִישׁוֹן׃
11 * נִשְׁמְדוּ בְעֵין־דֹּאר הָיוּ דֹמֶן לָאֲדָמָה׃
12 * שִׁיתֵמוֹ נְדִיבֵמוֹ כְּעֹרֵב וְכִזְאֵב וּכְזֶבַח וּכְצַלְמֻנָּע כָּל־נְסִיכֵמוֹ׃
13 * אֲשֶׁר אָמְרוּ נִירְשָׁה־לָּנוּ אֶת נְאוֹת אֱלֹהִים׃
14 * אֱלֹהַי שִׁיתֵמוֹ כַגַּלְגַּל כְּקַשׁ לִפְנֵי־רוּחַ׃
15 * כְּאֵשׁ תִּבְעַר־יָעַר וּכְלֶהָבָה תְּלַהֵט הָרִים׃
16 * כֵּן תִּרְדְּפֵם בְּסַעֲרֶךָ וּבְסוּפָתְךָ תְּבַהֲלֵם׃

3 * *Judicate pauperi & pupillo, egenum & inopem iustificate.*
4 * *Saluate inopem & pauperem, de manu impiorum liberate.*
5 * *Non cognoscunt neque intelligunt, in tenebris ambulant, mouebuntur omnia fundamenta terræ.*
6 * *Ego dixi, Dij estis, & filij excelsi omnes vos.*
7 * *Ergo quasi Adam moriemini, et quasi vnus de principibus cadetis.*
8 * *Surge Deus, iudica terram, quoniam tu hæreditabis omnes gentes.*
1 * *Canticum Psalmi Asaph.*

LXXXIII.

2 *Deus non silentium tibi, ne sileas & non quiescas Deus.*
3 * *Quia ecce inimici tui tumultuati sunt, & qui oderunt te eleuauerunt caput.*
4 * *Contra populum tuum nequiter tractauerunt; inierũt consilium aduersus arcanum tuũ.*
5 * *Dixerunt, Venite & conteramus eos de gente, & non sit memoria nominis Israel vltra.*
6 * *Quoniam tractauerũt corde pariter, contra te fœdus pepigerunt.*
7 * *Tabernacula Idumææ & Ismaelitarum, Moab & Agareni;*
8 * *Gebal & Ammon, & Amalec, Palestina cum habitatoribus Tyri.*
9 * *Sed & Assur venit cum eis, facti sunt brachium filiorum Loth. Semper.*
10 * *Fac illis sicut Madiam & Sisaræ, sicut Iabin in torrente Cisson.*
11 * *Contriti sunt in Endor, fuerunt quasi sterquilinium terræ.*
12 * *Pone duces eorum sicut Oreb et sicut Zeb, & sicut Zebee, & Salmanah, omnes principes*
13 *eorum.* * *Qui dixerunt, Possideamus nobis pulchritudinem Dei.*
14 * *Deus meus pone eos vt rotam, quasi stipu-*
15 *lam ante faciem venti.* * *Quomodo ignis comburit syluam, & sicut flamma deuorat montes:*
16 * *Sic persequere eos in tempestate tua, & in turbine tuo conturbabis eos.*

תרגום

3 דונו מִסְכֵּנָא וְיָתָמָא עַנְיָא וּמְסַכְּנָא אַצְדְּקוּ׃ 4 שֵׁזְבוּ מִסְכֵּנָא וְחַשׁוֹכָא מִידֵיהוֹן דִּרְשִׁיעַיָּא פְּצוּ יַתְהוֹן׃ 5 לָא חַכְמוּ לְאוֹטָבָא וְלָא יַתְבִּינוּן בְּאוֹרַיְתָא מְהַלְכִין מְטוּל הֵיכְנָא מִתְמוֹטְטִין כָּל בְּסִיסֵי אַרְעָא׃ 6 אֲנָא אֲמַרִת הֵיךְ כְּמַלְאָכַיָּא אַתּוּן חֲשִׁיבִין וְהֵיךְ אַנְגְּלֵי מְרוֹמָא כּוּלְכוֹן׃ 7 בְּרַם בְּקֻשְׁטָא הֵיךְ בְּנֵי נָשָׁא תְּמוּתוּן וְהֵיךְ חַד מִן רַבְרְבָנַיָּא תִּפְּלוּן׃ 8 קוּם יְיָ דִּין יַתְבֵי אַרְעָא אֲרוֹם אַתְּ תַּחְסֵן בְּכָל עַמְמַיָּא׃

פג

1 שִׁיר תֻּשְׁבְּחָתָא עַל יְדָא דְאָסָף׃ 2 אֱלָהָא לָא תִשְׁתּוֹק לָךְ לָא תְתָרַשֵׁל וְלָא תִשְׁדּוֹךְ אֱלָהָא׃ 3 אֲרוֹם הָא בַּעֲלֵי דְבָבָךְ מִתְרַגְּשִׁין וְסָנָאָךְ זָקְפוּ רֵישָׁא׃ 4 עַל עַמָּךְ נְכִלוּ רָזָא וּמִתְמַלְכִין עַל דְּמִסְתַּשְׁטִין בְּאוֹצָרָיִךְ׃ 5 אָמְרִין אֱתוֹ וְנִכְסְנִינוּן מִלְּמֶהֱוֵי עַם וְלָא אִדְכַּר שְׁמָא דְיִשְׂרָאֵל תּוּב׃ 6 אֲרוֹם מִתְמַלְכִין בְּכָל לִבָּא עֲלָךְ כַּתָּרָא וְאַמְטוּלָתָךְ קַיְמָא גָּזְרִין׃ 7 מִשְׁכְּנֵי אֱדוֹמָאֵי וַעֲרַבָּאֵי מוֹאֲבָאֵי וְהוּנְגָרָאֵי׃ 8 גַּבְלָאֵי וְעַמּוֹנָאֵי וַעֲמַלְקָאֵי פְּלִשְׁתָּאֵי עִם יַתְבֵי צוֹר׃ 9 לְחוֹד סַנְחֲרִיב מַלְכָּא דְאַתּוּר עִמְּהוֹן הֲוָון לְסָעָיד לִבְנֵי לוֹט לְעָלְמִין׃ 10 עֲבֵד לְהוֹן הֵיךְ עֲבַדְתָּא בְּמִדְיָן וּלְסִיסְרָא וּלְיָבִין בְּנַחֲלָא דְקִישׁוֹן׃ 11 אִשְׁתֵּצִיוּ בְּעֵינָא דְּדָר הֲווֹ הֵיךְ רַעְיָא דְּרָמִים לְעַפְרָא׃ 12 שַׁוִּי יַתְהוֹן וְרַבָּנֵיהוֹן חֵיךְ עוֹרֵב וְהֵיךְ זְאֵב וְהֵיךְ זֶבַח וְצַלְמוּנַע כָּל מַלְכֵיהוֹן׃ 13 דִּי אֲמָרוּ נִירַת לָנָא יַת כָּל עִידִית אֱלָהָא׃ 14 אֱלָהִי שַׁוִּי יַתְהוֹן הֵיךְ גַּלְגַּלָּא וְהֵיךְ קַשָּׁא קֳדָם זַעֲפָא׃ 15 הֵיךְ אֶשָּׁא דְּבָעֲרָא חֲרָשָׁא וְהֵיךְ שַׁלְהוֹבִיתָא דְּמְצַלְהֲבָא זְרָדֵי טוּרַיָּא׃ 16 הֵיכְנָא תְּרַדְפִנּוּן בְּעֵלְעוּלָךְ וּבְזַעֲפָךְ תְּבַהֲלִנּוּן׃

negeno & pupillo

3 * Iudicate *pupillo & egeno, humilem
4 & pauperem iuſtificate. * Eripite pau-
perem & egenum, de manu peccatoris libe
Ioh.10. 5 rate eum. * Neſcierunt neque intellexe-
runt, in tenebris ambulant. mouebuntur
omnia fundamenta terræ. 6 * Ego dixi,
7 Dij eſtis & filij excelſi omnes; * vos autẽ ſi-
cut homines moriemini, & ſicut vnus de
*cadetis 8 principibus *caditis. * Surge Deus iudi-
ca terrã, quoniam tu hęreditabis in omni-
bus gentibus.

1 Canticum pſalmi Aſaph.

PSAL. LXXXII.

2 DEus quis ſimilis erit tibi? ne taceas ne-
3 que compeſcaris Deus. * Quoniam
ecce inimici tui ſonuerunt, & qui oderunt
4 te extulerunt caput. * Super populum
tuum malignauerunt conſilium, & cogita-
uerunt aduerſus ſanctos tuos.

5 * Dixerunt, Venite & diſperdamus eos
de gente, & non memoretur nomen Iſrael
6 vltrà. * Quoniam cogitauerunt vnani-
miter ſimul, aduerſus te teſtamentum diſ-
poſuerunt.

7 * Tabernacula Idumęorum & Iſmaeli-
tæ, Moab & Agareni;

8 * Gebal & Ammõ & Amelec, alienige-
næ cum habitantibus Tyrum.

9 * Et enim & Aſur venit cum illis, facti
ſunt in adiutorium filijs Lot.

Iud.7. & 7. 10 * Fac illis ſicut Madian & Siſarę: ſicut
Iabim in torrente Ciſſon.

11 * Diſperierunt in Endor, facti ſunt vt
ſtercus terræ.

12 * Pone principes eorum ſicut Oreb &
Iud.8. Zeb & Zebee & Salmana, omnes principes
13 eorum. * Qui dixerunt, Hæreditate poſ-
ſideamus nobis ſanctuarium Dei.

14 * Deus meus pone illos vt rotam, * ſicut
* & ſtipulam ante faciem venti.

* cõburit * & * combu- 15 * Sicut ignis qui * comburet ſyluam, * ſicut
rens flamma quæ comburet montes.

16 * Ita perſequeris illos in tempeſtate tua,
& in ira tua turbabis eos.

3 * κρίνατε ὀρφανῷ & πτωχῷ, ταπεινὸν καὶ πένητα δικαιώ-
4 σατε. * ἐξέλεσθε πένητα καὶ πτωχόν, ἐκ χειρὸς ἁμαρ-
τωλοῦ ῥύσασθε αὐτόν.

5 * οὐκ ἔγνωσαν οὐδὲ συνῆκαν, ἐν σκότει διαπορεύονται·
σαλευθήτωσαν πάντα τὰ θεμέλια τῆς γῆς.

6 * ἐγὼ εἶπα, θεοί ἐστε καὶ υἱοὶ ὑψίστου πάντες.

7 * ὑμεῖς δὲ ὡς ἄνθρωποι ἀποθνήσκετε, καὶ ὡς εἷς τῶν ἀρ-
8 χόντων πίπτετε. * ἀνάστα ὁ θεὸς κρῖνον τὴν γῆν, ὅτι
σὺ κατακληρονομήσεις ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν.

1 * Ὠιδὴ ψαλμὸς τῷ ἀσάφ. πβ'.

2 * Ὁ θεὸς τίς ὁμοιωθήσεταί σοι; μὴ σιγήσῃς μηδὲ κα-
ταπραΰνῃς ὁ θεός.

3 * ὅτι ἰδοὺ οἱ ἐχθροί σου ἠχησαν, καὶ οἱ μισοῦντές σε ἦραν
4 κεφαλήν. * ἐπὶ τὸν λαόν σου κατεπανουργεύσαντο
γνώμῃ, καὶ ἐβουλεύσαντο κατὰ τῶν ἁγίων σου.

5 * εἶπαν, δεῦτε καὶ ἐξολοθρεύσωμεν αὐτοὺς ἐξ ἔθνους, καὶ
οὐ μὴ μνησθῇ τὸ ὄνομα Ἰσραὴλ ἔτι.

6 * ὅτι ἐβουλεύσαντο ἐν ὁμονοίᾳ ἐπὶ τὸ αὐτό, κατὰ σοῦ διε-
θέντο διαθήκην.

7 * τὰ σκηνώματα τῶν ἰδουμαίων καὶ οἱ ἰσμαηλῖται,
μωάβ καὶ οἱ ἀγαρηνοί·

8 * γεβὰλ καὶ ἀμμὼν καὶ ἀμαλήκ, ἀλλόφυλοι μετὰ
τῶν κατοικούντων τύρον.

9 * καὶ γὰρ καὶ ἀσσὼρ συμπαρεγένετο μετ' αὐτῶν, ἐγενήθη-
σαν εἰς ἀντίληψιν τοῖς υἱοῖς λώτ· διάψαλμα.

10 * ποίησον αὐτοῖς ὡς τῇ μαδιὰμ καὶ τῷ σισάρᾳ, ὡς τῷ
ἰαβὶν ἐν τῷ χειμάρρῳ κισῶν.

11 * ἐξωλοθρεύθησαν ἐν ἀενδώρ, ἐγενήθησαν ὡσεὶ κόπρος
τῇ γῇ.

12 * θοὺς τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν ὡς τὸν ὼρὴβ καὶ ζὴβ καὶ ζε-
βεὲ καὶ σαλμανά, πάντας τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν.

13 * οἵτινες εἶπον, κληρονομήσωμεν ἑαυτοῖς τὰ ἁγιαστήριον
14 τοῦ θεοῦ. * ὁ θεός μου θοὺ αὐτοὺς ὡς τροχόν, ὡς καλά-
μην κατὰ πρόσωπον ἀνέμου.

15 * ὡσεὶ πῦρ ὃ διαφλέξει δρυμόν, ὡσεὶ φλὸξ ἣ κατακαύ-
σει ὄρη.

16 * οὕτως καταδιώξεις αὐτοὺς ἐν τῇ καταιγίδι σου, καὶ ἐν
τῇ ὀργῇ σου συνταράξεις αὐτούς.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[3] Iudicate miſerabili & pupillo, egeno & miſero iuſtitiam facite. [4] Saluate miſerum & egenum, de manibus impiorũ liberate eos.
[5] Neſcierunt bonum operari & non intellexerunt legem, in tenebris ambulant, propterea mouentur omnes baſes terræ.
[6] Ego dixi, Veluti angeli vos eſtis reputati, & tanquam angeli excelſi vos omnes. [7] Attamen in veritate ſicut homines moriemini, & tanquam vnus de principibus cadetis. [8] Surge Domine iudica habitatores terræ, quoniam tu hæreditabis omnes populos.

[1] Canticum laudis per manum Aſaph. PSAL. LXXXIII.

DEus ne taceas tibi, & ne ceſſes, néue quieſcas Deus. [3] Quoniam ecce inimici tui fremunt, & odientes te extulerunt caput.
[4] Super populum tuum ſecretas machinati ſunt fraudes, & conſulunt aduerſus abſcondita in theſauris tuis.
[5] Dicentes, Venite & trucidemus eos ne ſint populús, & non commemoretur nomen Iſrael amplius. [6] Quoniam conſilium ineunt in toto corde aduerſum te pariter, & propter te pactum feriunt. [7] Tabernacula Idumæorum & Arabum, Moabitæ & Hungari; [8] Gabalitæ & Ammonitæ & Amalechitæ, Paleſtini cum habitatoribus Tyri. [9] Sed & Senacherib rex Aſſyriæ aſſociatus eſt illis, fuerunt adiutorio filiis Lot in perpetuum. [10] Fac illis ſicut feciſti Madianitis & Siſaræ atque Iabin in torrente Kiſſon. [11] Exterminati ſunt ad fontem Dor; facti ſunt ſicut ſtercus conculcatum in puluere.
[12] Pone eos & principes eorum ſicut Oreb & ſicut Zeeb & ſicut Zebach & Salmunah, omnes reges eorum.
[13] Qui dixerunt, Hæreditabimus nobis omne mundum Dei. [14] Deus meus pone eos ſicut rotam & ſicut ſtipulam coram turbine. [15] Sicut ignis qui comburit ſyluam, & tanquam flamma quæ inflammat peripherias montium. [16] Sic perſequeris eos in tempeſtate tua, & furore tuo interturbabis eos.

17 * Imple facies eorũ ignominia, & quærent nomen tuum Domine.
18 * Confundantur & conturbentur vsque in seculum, & erubescant & pereant.
19 * Et sciant quia nomen tuum est Dominus, solus tu excelsus super omnem terram.

1 * Victori pro torcularibus, filiorum Core,

PSAL. LXXXIIII.

2 QVàm dilecta tabernacula tua Domine exercituum!
3 * Desiderat & deficit anima mea in atria Domini: cor meum & caro mea laudabunt Deũ viuentem.
4 * Siquidem passer inuenit domum, & auis nidum sibi vbi ponat pullos suos, altaria tua Domine exercituum rex meus & Deus meus.
5 * Beati qui habitant in domo tua, adhuc laudabunt te. Semper.
6 * Beatus homo cuius in te est fortitudo, semitæ in corde suo.
7 * Transeuntes in vallem fletus fontem ponent eam, benedictione quoque amicietur doctor.
8 * Ibunt de fortitudine in fortitudinem, apparebunt apud Deum in Sion.
9 * Domine Deus exercituum exaudi orationem meam, ausculta Deus Iacob. Semper.
10 * Clypeus noster vide Deus, & attende faciem Christi tui.
11 * Quoniam melior est dies in atrijs tuis super millia: elegi abiectus esse in domo Dei mei magis quàm habitare in tabernaculis impietatis.
12 * Quia Sol & scutum Dominus Deus, gratiam & gloriam dabit Dominus, nec prohibebit bonum ab his qui ambulant in perfectione.
13 * Domine exercituum beatus homo qui confidit in te.

1 * Victori filiorum Core Psalmus.

LXXXV.

2 PLacatus es Domine terræ tuæ, reduxisti captiuitatem Iacob.
3 * Dimisisti iniquitatem populo tuo, operuisti omnia peccata eorum. Semper.

17 * מַלֵּא פְנֵיהֶם קָלוֹן וְיבַקְשׁוּ שִׁמְךָ יְהוָה׃
18 * יֵבֹשׁוּ וְיִבָּהֲלוּ עֲדֵי־עַד וְיַחְפְּרוּ וְיאבֵדוּ׃
19 * וְיֵדְעוּ כִּי־אַתָּה שִׁמְךָ יְהוָה לְבַדֶּךָ עֶלְיוֹן עַל־כָּל־הָאָרֶץ׃

פד

1 * לַמְנַצֵּחַ עַל־הַגִּתִּית לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר׃
2 * מַה־יְּדִידוֹת מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ יְהוָה צְבָאוֹת׃
3 * נִכְסְפָה וְגַם־כָּלְתָה נַפְשִׁי לְחַצְרוֹת יְהוָה לִבִּי וּבְשָׂרִי יְרַנְּנוּ אֶל אֵל־חָי׃
4 * גַּם־צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת וּדְרוֹר קֵן לָהּ אֲשֶׁר־שָׁתָה אֶפְרֹחֶיהָ אֵת־מִזְבְּחוֹתֶיךָ יְהוָה צְבָאוֹת מַלְכִּי וֵאלֹהָי׃
5 * אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶלָה׃
6 * אַשְׁרֵי אָדָם עוֹז־לוֹ בָךְ מְסִלּוֹת בִּלְבָבָם׃
7 * עֹבְרֵי בְעֵמֶק הַבָּכָא מַעְיָן יְשִׁיתוּהוּ גַּם־בְּרָכוֹת יַעְטֶה מוֹרֶה׃
8 * יֵלְכוּ מֵחַיִל אֶל־חָיִל יֵרָאֶה אֶל־אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן׃
9 * יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת שִׁמְעָה תְפִלָּתִי הַאֲזִינָה אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה׃
10 * מָגִנֵּנוּ רְאֵה אֱלֹהִים וְהַבֵּט פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ׃
11 * כִּי טוֹב־יוֹם בַּחֲצֵרֶיךָ מֵאָלָף בָּחַרְתִּי הִסְתּוֹפֵף בְּבֵית אֱלֹהַי מִדּוּר בְּאָהֳלֵי־רֶשַׁע׃
12 * כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן יְהוָה אֱלֹהִים חֵן וְכָבוֹד יִתֵּן יְהוָה לֹא יִמְנַע־טוֹב לַהֹלְכִים בְּתָמִים׃
13 * יְהוָה צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ׃

פה

1 * לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר׃
2 * רָצִיתָ יְהוָה אַרְצֶךָ שַׁבְתָּ שְׁבוּת יַעֲקֹב׃
3 * נָשָׂאתָ עֲוֹן עַמֶּךָ כִּסִּיתָ כָל־חַטָּאתָם סֶלָה׃

תרגום

17 מַרֵי אַפֵּיהוֹן קָלְנָא וְיִבְעוֹן שְׁמָךְ יְיָ׃ 18 יְבְהָתוּן וְיִבְהָלוּן לְעָלְמֵי עָלְמַיָּא וְיִתְחַפְּרוּן וְיֵאבְדוּן׃ 19 וְיִדְעוּן אֲרוּם אַתְּ שְׁמָךְ יְיָ בִּלְחוֹדָךְ עֵילָאָה עַל כָּל יָתְבֵי אַרְעָא׃

פד

1 לְשַׁבָּחָא עַל כִּנָּרָא דְאָתְיָא מִגַּת עַל יְדֵיהוֹן דִּבְנֵי קֹרַח חֶשְׁבַּחְתָּא׃ 2 מָה רְחִימִין הֲנוֹן מִשְׁכְּנֵיךְ יְיָ צְבָאוֹת׃ 3 רְגֶגֶת וְלָחוֹד תְּאֵבַת נַפְשִׁי לְדָרָתָךְ יְיָ לִבִּי וְלָחוֹד בְּסָרִי מְרַנְּנָן לֶאֱלָהָא קַיָּם׃ 4 לָחוֹד יוֹנְתָא אַשְׁכַּחַת בֵּיתָא וְשַׁפְנִינָא שַׁרְכְּפָא אִית לָהּ דְּמִתְכַּשְׁרִין גּוֹזָלָתָהָא לְאַתְקְרָבָא עַל גַּבֵּי מַדְבְּחָךְ יְיָ צְבָאוֹת מַלְכִּי וֵאלָהִי׃ 5 טוּבֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא דְיָתְבִין בְּבֵית מְקְדְּשָׁךְ בְּעָלְמָא הָדֵין חוּב יְשַׁבְּחוּנָךְ לְעָלְמֵי עָלְמִין׃ 6 טוּבֵיהּ דְּגֶבֶר דְּעִשְׁנָא לֵהּ בְּמֵימְרָךְ רַחֲצָנוּתֵהּ בְּלִבֵּיהוֹן׃ 7 רְשִׁעַיָּא דְּעָבְרִין בְּעֶמְקֵי גֵּהִנֹּם בָּכְיָן בְּכִיתָא הֵיךְ מַעְיָנָא יְשַׁוּוּנֵהּ לְחוֹד בִּרְכָן יַעֲטוֹף לְדַיָּתְבִין בְּאִלְפָּן אוֹרַיְתֵהּ׃ 8 אָזְלִין צַדִּיקַיָּא מִבֵּית מִקְדְּשָׁא לְבֵית מִדְרָשָׁא יְתְחֲמֵי לֵיעוּת אוֹרַיְתָא דִילְהוֹן קֳדָם יְיָ דִּשְׁכִינְתֵּהּ שַׁרְיָא בְצִיּוֹן׃ 9 יְיָ אֱלֹהִים צְבָאוֹת קַבֵּל צְלוֹתִי אֲצִית אֱלָהָא דְיַעֲקֹב לְעָלְמִין׃ 10 זְכוּת אֲבָהָתָנָא חֲמִי אֱלָהָא וְאִסְתַּכַּל אַנְפֵּי מְשִׁיחָךְ׃ 11 אֲרוּם טֵב לְמֶחֱב יוֹמָא חַד בְּדָרַת מְקְדָּשָׁךְ מֵאֶלֶף בַּחֲרֵת לְאִדְבָּקָא בְּבֵית אֱלָהָא מִן לְמִדּוֹר בְּמַשְׁכְּנֵי רִשְׁעָא׃ 12 אֲרוּם הֵיךְ שׁוּר וְתֵרִים מַקִּיף יְיָ אֱלָהָא חִנָּא וְאִיקָרָא יְהֵן יְיָ לָא יְכַפֵּי טֵב מִדְּאָזְלִין בְּשַׁלֵּימוּתָא׃ 13 יְיָ צְבָאוֹת טוּבֵיהּ לְבַר נָשׁ דְּמִתְרַחֵץ בְּמֵימְרָךְ׃

פה

1 לְשַׁבָּחָא עַל יְדֵיהוֹן דִּבְנֵי קֹרַח חֶשְׁבַּחְתָּא׃ 2 רְעֵיתָא יְיָ אַרְעָךְ אֲהֵיבְתָּא שְׁבֵיתָא דְּבֵית יַעֲקֹב׃ 3 שְׁבַקְתָּא חוֹבֵיהוֹן דְּעַמָּךְ כַּסֵּיתָא כָּל חֲטָאֵיהוֹן לְעָלְמִין׃

17 * Imple facies eorum ignominia, & quærent nomen tuum Domine.
18 * Erubescant & conturbentur in seculum seculi, & confundantur & pereant.
19 * Et cognoscant, quia nomen tibi Dominus, tu solus altissimus in omni terra.

1 * In finem pro torcularibus filiis Core Psalmus LXXXIII.

2 QVàm dilecta tabernacula tua Domine virtutũ! 3 * Concupiscit & deficit anima mea in atria Domini. Cor meum & caro mea exultauerunt in Deum viuum. 4 * Et enim passer inuenit sibi domum, & turtur nidum sibi, vbi ponat pullos suos. Altaria tua Domine virtutum, rex meus & Deus meus. 5 * Beati qui habitant in domo tua, in secula seculorum laudabunt te.
6 * Beatus vir, cui est auxilium ipsi abs te, ascensiones in corde suo disposuit. 7 * In valle lachrymarum, in loco quem posuit, & enim benedictiones dabit Legislator.
8 * Ibunt de virtute in virtutem: videbitur Deus deorum in Sion. 9 * Domine Deus virtutum exaudi orationem meam, auribus percipe Deus Iacob.
10 * Protector noster aspice Deus, & respice in faciem Christi tui. 11 * Quia melior est dies vna in atriis tuis super millia. Elegi abiectus esse in domo Dei mei, magis quã habitare me in tabernaculis peccatorum.
12 * Quia misericordiam & veritatem diligit Dominus: Deus gratiam & gloriam dabit. Dominus non priuabit bonis eos qui ambulant in innocentia. 13 * Domine Deus virtutum: beatus homo qui sperat in te.

1 * In finem filiis Core Psalmus.

LXXXIIII.

2 BEnedixisti Domine terram tuam: auertisti captiuitatem Iacob. 3 * Remisisti iniquitates plebi tuæ, cooperuisti omnia peccata eorum.

17 * πλήρωζον τὰ πρόσωπα αὐτῶν ἀτιμίας, καὶ ζητήσουσι τὸ ὄνομά σου κύριε.
18 * αἰσχυνθήτωσαν καὶ ταραχθήτωσαν εἰς τὸν αἰῶνα ἔτι αἰῶνος, καὶ ἐντραπήτωσαν καὶ ἀπολέσθωσαν.
19 * καὶ γνώτωσαν, ὅτι ὄνομά σοι κύριος, σὺ μόνος ὕψιστος ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν.
1 * Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ληνῶν τοῖς υἱοῖς κορὲ ψαλμός. πγ΄.
2 * Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά σου κύριε τῶν δυνάμεων.
3 * ἐπιποθεῖ καὶ ἐκλείπει ἡ ψυχή μου εἰς τὰς αὐλὰς τοῦ κυρίου. ἡ καρδία μου καὶ ἡ σάρξ μου ἠγαλλιάσαντο ἐπὶ θεὸν ζῶντα.
4 * καὶ γὰρ στρουθίον εὗρεν ἑαυτῷ οἰκίαν, καὶ τρυγὼν νοσσιὰν ἑαυτῇ, οὗ θήσει τὰ νοσσία ἑαυτῆς. τὰ θυσιαστήριά σου κύριε τῶν δυνάμεων, ὁ βασιλεύς μου καὶ ὁ θεός μου.
5 * μακάριοι οἱ κατοικοῦντες ἐν τῷ οἴκῳ σου, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων αἰνέσουσί σε. διάψαλμα.
6 * μακάριος ἀνὴρ οὗ ἐστιν ἡ βοήθεια αὐτοῦ παρὰ σοί, ἀναβάσεις ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ διέθετο.
7 * εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ κλαυθμῶνος, εἰς τὸν τόπον ὃν ἔθετο, καὶ γὰρ εὐλογίας δώσει ὁ νομοθετῶν.
8 * πορεύσονται ἐκ δυνάμεως εἰς δύναμιν, ὀφθήσεται ὁ θεὸς τῶν θεῶν ἐν σιών.
9 * κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου, ἐνώτισαι ὁ θεὸς ἰακώβ. διάψαλμα.
10 * ὑπερασπιστὰ ἡμῶν ἴδε ὁ θεός· καὶ ἐπίβλεψον εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ χριστοῦ σου.
11 * ὅτι κρείσσων ἡμέρα μία ἐν ταῖς αὐλαῖς σου, ὑπὲρ χιλιάδας. ἐξελεξάμην παραρριπτεῖσθαι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ μου μᾶλλον ἢ οἰκεῖν με ἐν σκηνώμασιν ἁμαρτωλῶν.
12 * ὅτι ἔλεος καὶ ἀλήθειαν ἀγαπᾷ κύριος, ὁ θεὸς χάριν καὶ δόξαν δώσει. κύριος οὐ στερήσει τὰ ἀγαθὰ τοῖς πορευομένοις ἐν ἀκακίᾳ.
13 * κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων μακάριος ἄνθρωπος ὁ ἐλπίζων ἐπὶ σέ.
1 * Εἰς τὸ τέλος τοῖς υἱοῖς κορὲ ψαλμός. πλ΄.
2 * Εὐδόκησας κύριε τὴν γῆν σου, ἀπέστρεψας τὴν αἰχμαλωσίαν ἰακώβ.
3 * ἀφῆκας τὰς ἀνομίας τῷ λαῷ σου, ἐκάλυψας πάσας τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Imple facies eorum ignominia, & quærent nomen tuum Domine. 18 Confundantur & interturbentur in secula seculorum, & sint opprobrio atque pereant. 19 Et sciant quoniam tu es nomen tuum, DOMINE, solus altissimus super omnes habitatores terræ.

1 Ad laudandum cithara allata de Gath, per manus filiorum Korach hymnus. LXXXIIII.

QVàm dilecta sunt tabernacula tua Domine exercituum! 3 Concupiuit atq; vehementer desiderauit anima mea atria tua Dñe: cor meũ atque adeò caro mea exultant in Deo viuenti. 4 Equidem columba inuenit domum, & turtur nidum habet, quòd legitimi sint pulli eius, vt offerantur in superficie altaris tui Domine exercituum, rex meus & Deus meus. 5 Beati iusti qui habitant in domo sanctuarij tui in seculo isto: rursus laudabunt te in secula seculorum. 6 Beatus vir cuius est fortitudo in Verbo tuo; fiducia eius in corde suo. 7 Peccatores qui transeunt per profundum gehennæ, flentes fletu, sicut fontem ponent illud: atqui benedictionibus operiet *Deus* eos qui immorantur in doctrina Legis suæ. 8 Progredientibus iustis de domo sanctuarij in domum doctrinæ apparebit labor legis ab ipsis *susceptus* coram Domino, cuius maiestas residet in Syon. 9 Domine Deus exercituum accipe orationem meam, auscultа Deus Iacob semper. 10 Merita patrum nostrorum respice Deus, & attende faciei Christi tui. 11 Quia melius est habitare die vno in atrio sanctuarij tui, quàm mille *extrà*. elegi adhærere domui Dei magis, quàm habitare in tabernaculis impietatis. 12 Quoniã sicut murus excelsus & clypeus fortis est Dñs Deus: gratiã & gloriam dabit Dñs, non priuabit beatitudine ambulantes in perfectione. 13 Domine exercituum, beatitudo erit homini qui fiduciam suam collocat in Verbo tuo.

1 Ad laudandum per manus filiorum Korah hymnus. PSAL. LXXXV.

BEneuolentia prosequutus es Domine terram tuam: conuertisti captiuitatem domus Iacob. 3 Remisisti iniquitates populo tuo, operuisti omnia peccata eorum in æternum.

4 * אָסַפְתָּ כָל־עֶבְרָתֶךָ הֵשִׁיבוֹתָ מֵחֲרוֹן אַפֶּךָ׃
5 * שׁוּבֵינוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ וְהָפֵר כַּעַסְךָ עִמָּנוּ׃
6 * הַלְעוֹלָם תֶּאֱנַף־בָּנוּ תִּמְשֹׁךְ אַפְּךָ לְדֹר וָדוֹר׃
7 * הֲלֹא אַתָּה תָּשׁוּב תְּחַיֵּינוּ וְעַמְּךָ יִשְׂמְחוּ־בָךְ׃
8 * הַרְאֵנוּ יְהוָה חַסְדֶּךָ וְיֶשְׁעֲךָ תִּתֶּן־לָנוּ׃
9 * אֶשְׁמְעָה מַה־יְדַבֵּר הָאֵל יְהוָה כִּי יְדַבֵּר
שָׁלוֹם אֶל־עַמּוֹ וְאֶל־חֲסִידָיו וְאַל־יָשׁוּבוּ
לְכִסְלָה׃
10 * אַךְ קָרוֹב לְיִרְאָיו יְשׁוּעָתוֹ לִשְׁכֹּן כָּבוֹד בְּאַרְצֵנוּ׃
11 * חֶסֶד־וֶאֱמֶת נִפְגָּשׁוּ צֶדֶק וְשָׁלוֹם נָשָׁקוּ׃
12 * אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח וְצֶדֶק מִשָּׁמַיִם נִשְׁקָף׃
13 * גַּם־יְהוָה יִתֵּן הַטּוּב וְאַרְצֵנוּ תִּתֵּן יְבוּלָהּ׃
14 * צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְיָשֵׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו׃

פו

1 * תְּפִלָּה לְדָוִד הַטֵּה־יְהוָה אָזְנְךָ עֲנֵנִי כִּי־עָנִי
וְאֶבְיוֹן אָנִי׃
2 * שָׁמְרָה נַפְשִׁי כִּי־חָסִיד אָנִי הוֹשַׁע עַבְדְּךָ אַתָּה
אֱלֹהַי הַבּוֹטֵחַ אֵלֶיךָ׃
3 * חָנֵּנִי אֲדֹנָי כִּי־אֵלֶיךָ אֶקְרָא כָל־הַיּוֹם׃
4 * שַׂמַּח נֶפֶשׁ עַבְדֶּךָ כִּי אֵלֶיךָ אֲדֹנָי נַפְשִׁי אֶשָּׂא׃
5 * כִּי־אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב־חֶסֶד לְכָל־
קֹרְאֶיךָ׃
6 * הַאֲזִינָה יְהוָה תְּפִלָּתִי וְהַקְשִׁיבָה בְּקוֹל תַּחֲנוּנוֹתָי׃
7 * בְּיוֹם צָרָתִי אֶקְרָאֶךָּ כִּי תַעֲנֵנִי׃
8 * אֵין־כָּמוֹךָ בָאֱלֹהִים אֲדֹנָי וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ׃
9 * כָּל־גּוֹיִם אֲשֶׁר עָשִׂיתָ יָבוֹאוּ וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ
אֲדֹנָי וְיכַבְּדוּ לִשְׁמֶךָ׃
10 * כִּי־גָדוֹל אַתָּה וְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת אַתָּה אֱלֹהִים
לְבַדֶּךָ׃

4 * *Continuisti omnem indignationem tuam: conuersus es ab ira furoris tui.*
5 * *Conuerte nos Deus Jesus noster, & solue iram tuam aduersum nos.*
6 * *Noli in æternum irasci nobis, extendens iram tuam in generationem & generationem.*
7 * *Nonne tu reuertens viuificabis nos, et populus tuus lætabitur in te?*
8 * *Ostende nobis Domine misericordiam tuã, & salutare tuum da nobis.*
9 * *Audiam quid loquatur Deus Dominus: loquetur enim pacem ad populum suum et ad sanctos suos, vt non conuertantur ad stultitiam.*
10 * *Veruntamen prope est his qui timent eum salutare eius, vt inhabitet gloria in terra nostra.*
11 * *Misericordia & veritas occurrerunt sibi: iustitia & pax deosculatæ sunt.*
12 * *Veritas de terra orta est, & iustitia de cælo prospexit.*
13 * *Sed & Dominus dabit bonum, & terra nostra dabit germen suum.*
14 * *Iustitia ante eum ibit, & ponet in via gressus suos.*

1 * *Oratio Dauid.* PSAL. LXXXVI.
INclina Domine aurem tuam & exaudi me, quia egenus & pauper sum ego.
2 * *Custodi animam meam quoniam sanctus sum: salua seruum tuum Deus meus qui confi-*
3 *dit in te.* * *Miserere mei Domine, quoniam ad te clamabo tota die.*
4 * *Lætifica animam serui tui, quia ad te Domine animam meam leuo.*
5 * *Tu enim es Domine bonus & propiciabilis, & multus misericordia omnibus qui inuo-*
6 *cant te.* * *Exaudi Domine orationem meam, & ausculta vocem deprecationum mearum.*
7 * *In die tribulationis meæ inuocabo te, quia exaudies me.*
8 * *Non est similis tui in diis Domine, & non est iuxta opera tua.*
9 * *Omnes gentes quas fecisti, venient et adorabunt coram te Domine, & glorificabunt no-*
10 *men tuum.* * *Quia magnus es tu & faciens mirabilia, tu es Deus solus.*

תרגום

4 כְּנִשְׁתָּא כָּל רוּגְזָךְ תַּבְתָּא מִתְקוֹף רוּגְזָךְ׃ 5 תוּב לְוָתָנָא אֱלָהָא פּוּרְקָנָנָא וּבַטֵּל רוּגְזָךְ מִנָּנָא׃ 6 הַאֶפְשַׁר דִּי לְעָלְמַיָּא תְּהֵקוֹף
בָּנָא תְּנָטוּר חוּקָפָךְ לְדָר וְדָר׃ 7 הֲלָא אַתְּ תְּהוֹב תְּחַיֵּי יָתָנָא וְעַמָּךְ יֶחְדוּן בְּמֵימְרָךְ׃ 8 אַחְמֵי יָתָנָא יְיָ טוּבָךְ וּפוּרְקָנָךְ תִּיהַב לָנָא׃
9 אֶשְׁמַע מָה יְמַלֵּל אֱלָהָא יְיָ אֲרוֹם יְמַלֵּל שְׁלָם לְעַמֵּהּ וְלַחֲסִידוֹהִי וְלָא יְהֵדְרוּן לְסִיאוּרָא׃ 10 בְּרַם קָרִיב לְדָחֲלִין מִנֵּהּ פֻּרְקָנֵהּ לְאַשְׁרָאָה
אִיקָרָא בְּאַרְעָנָא׃ 11 טַבְוָן וּקְשׁוֹט אִזְדַּעְזִין צִדְקָא וּשְׁלָמָא אִידְּבַקוּ׃ 12 קְשׁוֹט מֵאַרְעָא רְבִיעַ וְצִדְקָא מִשְּׁמַיָּא אִזְדִּיק׃
13 לְחוֹד מֵימְרָא דַיְיָ יִתֵּן טָבָא וְאַרְעָנָא תִּתֵּן אִבָּהּ׃ 14 צִדְקָא קֳדָמוֹהִי יְהַלֵּךְ וְיָשַׁוִּי לְאוֹרַח טַב אִסְתְּיָרוֹי׃

פו

1 צְלוֹתָא דְּצַלֵּי דָּוִד אַצְלִי יְיָ אוּדְנָךְ עֲנִי יְתִי אֲרוֹם עַנְיָא וַחֲשִׁיכָא אֲנָא׃ 2 נְטוֹר נַפְשִׁי אֲרוֹם חֲסִידָא אֲנָא פְּרוֹק עַבְדָּךְ
אַתְּ יְיָ אֱלָהִי דַּאֲנָא מְהַרְחִיץ עֲלָךְ׃ 3 חוּס עֲלַי יְיָ אֲרוֹם קוֹמָךְ אֲצַלֵּי כָּל יוֹמָא׃ 4 אַחֲדֵי נַפְשָׁא דְּעַבְדָּךְ אֲרוֹם לְוָתָךְ יְיָ נַפְשִׁי
אֶזְקוֹף בְּצָלוֹ׃ 5 אֲרוֹם אַתְּ יְיָ טָב לְצַדְּיָקַיָּא וְשָׁבֵק לְדָתָיְבִין לְאוֹרַיְתָא וּמַסְגֵּי טִיבוּ לְכָל דְּמִצַּלַּיִן קוֹמָךְ׃
6 אֲצִית יְיָ צְלוֹתִי וְקַבֵּל בְּקָל תַּחֲנוּנַי׃ 7 בְּיוֹמָא דְּעָקְתִי אֶקְרֵי לָוָתָךְ אֲרוֹם אַתְּ עֲנֵי יָתִי׃
8 לֵית בַּר מִנָּךְ בֶּאֱנָגְלֵי שְׁמַיָּא יְיָ וְלֵית כְּעוֹבָדָךְ׃ 9 כָּל עַמְמַיָּא דִּי עֲבַדְתָּא יֵיתוֹן וְיִסְגְּדוּן קוֹמָךְ יְיָ וְיִתְּנוּן אֵיקָר לִשְׁמָךְ׃
10 אֲרוֹם רַבָּא אַתְּ אֱלָהָא וְעָבֵד פְּרִישָׁן אַתְּ אֱלָהָא לְבֵלְחוֹדָךְ׃

4 * κατέπαυσας πᾶσαν τὴν ὀργήν σου, ἀπέστρεψας ἀπὸ ὀργῆς θυμοῦ σου.
5 * Ἐπίστρεψον ἡμᾶς ὁ θεὸς τῶν σωτηρίων ἡμῶν, καὶ ἀπόστρεψον τὸν θυμόν σου ἀφ' ἡμῶν.
6 * μὴ εἰς τὸν αἰῶνα ὀργισθήσῃ ἡμῖν; ἢ διατενεῖς τὴν ὀργήν σου ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν;
7 * ὁ θεὸς σὺ ἐπιστρέψας ζωώσεις ἡμᾶς, καὶ ὁ λαός σου εὐφρανθήσεται ἐπὶ σοί.
8 * δεῖξον ἡμῖν κύριε τὸ ἔλεός σου, καὶ τὸ σωτήριόν σου δὸς ἡμῖν.
9 * ἀκούσομαι τί λαλήσει ἐν ἐμοὶ κύριος ὁ θεός. ὅτι λαλήσει εἰρήνην ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τοὺς ὁσίους αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τοὺς ἐπιστρέφοντας καρδίᾳ ἐπ' αὐτόν.
10 * πλὴν ἐγγὺς τῶν φοβουμένων αὐτὸν τὸ σωτήριον αὐτοῦ, τοῦ κατασκηνῶσαι δόξαν ἐν τῇ γῇ ἡμῶν.
11 * ἔλεος καὶ ἀλήθεια συνήντησαν, δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη κατεφίλησαν.
12 * ἀλήθεια ἐκ τῆς γῆς ἀνέτειλε, καὶ δικαιοσύνη ἐκ τοῦ οὐρανοῦ διέκυψε.
13 * καὶ γὰρ ὁ κύριος δώσει χρηστότητα, καὶ ἡ γῆ ἡμῶν δώσει τὸν καρπὸν αὐτῆς.
14 * δικαιοσύνη ἐνώπιον αὐτοῦ προπορεύσεται, καὶ θήσει εἰς ὁδὸν τὰ διαβήματα αὐτοῦ.

1 * τοῦ τῷ δαυίδ. πέ.

Κλῖνον κύριε τὸ οὖς σου καὶ ἐπάκουσόν μου, ὅτι πτωχὸς καὶ πένης εἰμὶ ἐγώ.
2 * φύλαξον τὴν ψυχήν μου, ὅτι ὅσιός εἰμι· σῶσον τὸν δοῦλόν σου ὁ θεός μου, τὸν ἐλπίζοντα ἐπὶ σέ.
3 * ἐλέησόν με κύριε, ὅτι πρὸς σὲ κεκράξομαι ὅλην 4 τὴν ἡμέραν. * εὔφρανον τὴν ψυχὴν τοῦ δούλου σου, ὅτι πρὸς σὲ ἦρα τὴν ψυχήν μου.
5 * ὅτι σὺ κύριε χρηστὸς καὶ ἐπιεικής, καὶ πολυέλεος πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις σε.
6 * ἐνώτισαι κύριε τὴν προσευχήν μου, καὶ πρόσχες τῇ φωνῇ τῆς δεήσεώς μου.
7 * ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς μου ἐκέκραξα πρὸς σέ, ὅτι ἐ- 8 πήκουσάς μου. * οὐκ ἔστιν ὅμοιός σοι ἐν θεοῖς κύριε, καὶ οὐκ ἔστι κατὰ τὰ ἔργα σου.
9 * πάντα τὰ ἔθνη ὅσα ἐποίησας, ἥξουσι, καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου κύριε. καὶ δοξάσουσι τὸ ὄνομά σου·
10 * ὅτι μέγας εἶ σύ, καὶ ποιῶν θαυμάσια, σὺ εἶ θεὸς μόνος.

* Mitigasti omnem iram tuam, auertisti ab ira indignationis tuæ. * Conuerte nos Deus salutaris noster, & auerte iram tuam à nobis. * Nunquid in æternum irascêris nobis? aut extendes iram tuam à generatione in generationem? * Deus tu conuersus viuificabis nos, & plebs tua lętabitur in te. * Ostende nobis Domine misericordiam tuam, & salutare tuũ da nobis. * Audiam quid loquatur in me Dominus Deus. quoniam loquetur pacem in plebem suam, & super sanctos suos, & * super eos qui conuertunt cor ad eum. * Veruntamen prope timentes eum salutare ipsius, vt inhabitet gloria in terra nostra. * Misericordia & veritas obuiauerunt*: iustitia & pax osculatæ sunt. * Veritas de terra orta est, & iustitia de cælo prospexit. * Et enim Dominus dabit benignitatem, & terra nostra dabit fructum suum. * Iustitia ante eum ambulabit, & ponet in via gressus suos.

in eos qui conuertũtur ad eum

* ibi

* Oratio * Dauid. PSAL. LXXXV.

* ipsi

INclina Domine aurem tuam, & exaudi mè, quoniam inops & pauper sum ego.

* Custodi animam meam, quoniam sanctus sum: saluum fac seruum tuum Deus meus, sperantem in te. * Miserere mei Domine, quoniã ad te * clamabo tota die.

* clamauí

* Lætifica animam serui tui, quoniam ad te * leuaui animam meam.

Domine

* Quoniam tu Domine suauis & mitis: & multæ misericordiæ omnibus inuocantibus te. * Auribus percipe Domine orationem meam, & intẽde voci deprecationis meæ. * In die tribulationis meę clamaui ad te, quia exaudisti me.

Ioel 2.c.

* Non est similis tui in diis Domine, & non est secundùm opera tua. * Omnes gentes quascunque fecisti, venient, & adorabunt coram te Domine; & glorificabunt nomen tuum: * Quoniam magnus es tu, & faciens mirabilia: tu es Deus solus.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[4] Continuisti omnem iram tuam, conuersus es à fortitudine iræ tuæ. [5] Conuertere ad nos Deus salutis nostræ, & irritam fac iram tuam à nobis. [6] Nunquid possibile est quòd in perpetuum irascaris nobis? protrahes furorem tuum in generationem & generationem? [7] Nonne tu conuersus vitam præstabis nobis, & populus tuus lætabitur in verbo tuo? [8] Ostende nobis Domine bonitatem tuam, & salutem tuam da nobis. [9] Audiam quid loquatur Deus Dominus, quoniam loquetur pacem populo suo & piis suis, & non conuertentur ad insipientiam. [10] Siquidem propè est timentibus ab illo, redemptio eius, vt habitet gloria in terra nostra. [11] Benignitas & veritas obuiauerunt inuicem: iustitia & pax coniunctæ sunt. [12] Veritas de terra pullulauit, & iustitia de cælo prospexit. [13] Præterea Verbum Domini dabit beatitudinem, & terra nostra dabit germen suum. [14] Iustitia ante eum ibit, & ponet in via bona gressus suos.

[1] Oratio qua orabat Dauid. PSAL. LXXXVI.

INclina Domine aurem tuam, responde mihi, quoniam pauper & egenus sum ego. [2] Custodi animam meam, quoniam misericors sum; redime seruum tuum, tu Domine Deus meus, quandoquidem confido in te. [3] Miserere mei Domine, quoniam coram te orabo tota die. [4] Lætifica animam serui tui, quoniam ad te Domine animam meam leuabo in oratione.

[5] Quoniam tu Domine bonus es iustis, & parcens iis qui conuertuntur ad Legem, atque multiplicans bonitatem omnibus orantibus coram te. [6] Exaudi Domine orationem meam, & suscipe vocem deprecationum mearum. [7] In die afflictionis meæ clamabo ad te, quoniam tu respondebis mihi. [8] Non est præter te in angelis cælestibus Domine, nec quicquam est sicut opera tua.

[9] Omnes populi quos fecisti venient, & adorabunt coram te Domine, & dabunt gloriam nomini tuo.

[10] Quoniam magnus es tu Deus, & faciens mirabilia tu Deus solus.

11 * הוֹרֵנִי יְהוָה דַּרְכֶּךָ אֶהֱלֵךְ בַּאֲמִתֶּךָ יַחֵד לְבָבִי
לְיִרְאָה שְׁמֶךָ׃
12 * אוֹדְךָ אֲדֹנָי אֱלֹהַי בְּכָל־לְבָבִי וַאֲכַבְּדָה שִׁמְךָ
לְעוֹלָם׃
13 * כִּי־חַסְדְּךָ גָּדוֹל עָלָי וְהִצַּלְתָּ נַפְשִׁי מִשְּׁאוֹל
תַּחְתִּיָּה׃
14 * אֱלֹהִים זֵדִים קָמוּ עָלַי וַעֲדַת עָרִיצִים בִּקְשׁוּ
נַפְשִׁי וְלֹא שָׂמוּךָ לְנֶגְדָּם׃
15 * וְאַתָּה אֲדֹנָי אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־
חֶסֶד וֶאֱמֶת׃
16 * פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי תְּנָה־עֻזְּךָ לְעַבְדֶּךָ וְהוֹשִׁיעָה
לְבֶן־אֲמָתֶךָ׃
17 * עֲשֵׂה־עִמִּי אוֹת לְטוֹבָה וְיִרְאוּ שֹׂנְאַי וְיֵבֹשׁוּ כִּי־
אַתָּה יְהוָה עֲזַרְתַּנִי וְנִחַמְתָּנִי׃

פז

1 * לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר שִׁיר יְסוֹדָתוֹ בְּהָרְרֵי־קֹדֶשׁ׃
2 * אֹהֵב יְהוָה שַׁעֲרֵי צִיּוֹן מִכֹּל מִשְׁכְּנוֹת יַעֲקֹב׃
3 * נִכְבָּדוֹת מְדֻבָּר בָּךְ עִיר הָאֱלֹהִים סֶלָה׃
4 * אַזְכִּיר רַהַב וּבָבֶל לְיֹדְעָי הִנֵּה פְלֶשֶׁת וְצוֹר עִם־
כּוּשׁ זֶה יֻלַּד־שָׁם׃
5 * וּלְצִיּוֹן יֵאָמַר אִישׁ וְאִישׁ יֻלַּד־בָּהּ וְהוּא יְכוֹנְנֶהָ
עֶלְיוֹן׃
6 * יְהוָה יִסְפֹּר בִּכְתוֹב עַמִּים זֶה יֻלַּד־שָׁם סֶלָה׃
7 * וְשָׁרִים כְּחֹלְלִים כָּל־מַעְיָנַי בָּךְ׃

פח

1 * שִׁיר מִזְמוֹר לִבְנֵי־קֹרַח לַמְנַצֵּחַ עַל־מָחֲלַת
לְעַנּוֹת מַשְׂכִּיל לְהֵימָן הָאֶזְרָחִי׃
2 * יְהוָה אֱלֹהֵי יְשׁוּעָתִי יוֹם־צָעַקְתִּי בַלַּיְלָה נֶגְדֶּךָ׃
3 * תָּבוֹא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתִי הַטֵּה אָזְנְךָ לְרִנָּתִי׃
4 * כִּי־שָׂבְעָה בְרָעוֹת נַפְשִׁי וְחַיַּי לִשְׁאוֹל הִגִּיעוּ׃

PSALTERIVM. Translat.B.Hieronymi.

11 * *Doce me Domine viam tuam, vt ambulem in veritate tua: vnicum fac cor meum vt*
12 *timeat nomen tuum.* * *Confitebor tibi Domine Deus meus in toto corde meo, & glorificabo nomen tuum in æternum.*
13 * *Quia misericordia tua magna est super me, & eruisti animam de inferno extremo.*
14 * *Deus superbi surrexerunt aduersus me: et cœtus robustorum quæsierunt animam meam, & non posuerunt te in conspectu suo.*
15 * *Tu autẽ Domine Deus misericors & clemẽs, patiens & multæ misericordiæ, & verax:*
16 * *Respice ad me & miserere mei: da fortitudinem tuã seruo tuo, et salua filium ancillæ tuæ.*
17 * *Fac mecum signum in bonitate, & videãt qui oderunt me & confundantur, quia tu Domine auxiliatus es mihi, & consolatus es me.*

1 * *Filiorum Core Psalmus cantici.*

LXXXVII.

FUndamentum eius in montibus sanctuarij.
2 * *Diligit Dominus portas Sion, super omnia tabernacula Iacob.*
3 * *Gloriosa dicta sunt in te ciuitas Dei. Sẽper.*
4 * *Commemorabor superbiæ & Babylonis scientibus me: ecce Palestina et Tyrus cum Æthiopa, iste natus est ibi.*
5 * *Ad Sion autem dicetur: Vir & vir natus est in ea, & ipse fundauit eam excelsus.*
6 * *Dominus narrabit scribens populos, Iste natus est ibi. Semper.*
7 * *Et cantores quasi in choris, omnes fontes mei in te.*

1 * *Canticum carminis filiorum Core, victori super chorum ad præcinendum, eruditio Heman Ezraitæ.*

PSAL. LXXXVIII.

2 DOmine Deus salutis meæ, per diem clamaui, in nocte coram te.
3 * *Ingrediatur ante te oratio mea: inclina aurem tuam ad laudationem meam.*
4 * *Quia repleta est malis anima mea, & vita mea ad infernum descendit.*

תרגום

11 אַלֵּף יָתִי יְיָ אוֹרְחָתָךְ אֶתְהַלֶּךְ בִּקְושְׁטָךְ יַחֵד לִבְבִי לְמִרְחַל שְׁמָךְ׃ 12 אוֹדֵי לָךְ יְיָ אֱלָהִי בְּכָל לִבְבִי וַאֲיַקַּר שְׁמָךְ לְעָלַם׃ 13 אֲרוּם
טוּבָךְ רַב עֲלַי וּפַצֵּיתָא נַפְשִׁי מִשְׁיוֹל אַרְעִיתָא׃ 14 אֱלָהָא זֵדָנִין קָמוּן עֲלַי וּכְנִישַׁת תַּקִּיפִין חְבַעוּ נַפְשִׁי וְלָא שַׁוִּיו יָתָךְ לְקֳבֵלֵיהוֹן׃
15 וְאַתְּ יְיָ אֱלָהָא רַחֲמָנָא וְחַנָּנָא מַרְחַק רָגָז וּמַסְגֵּי לְמֶעְבַּד טָבְוָן וּקְשׁוֹט׃ 16 אִסְתְּפִי לְוָתִי וְחוּס עֲלַי הַב עִושְׁנָךְ לְעַבְדָּךְ וּפְרוֹק לְבַר אַמְתָּךְ׃
17 עֲבֵד עִמִּי אָת לְטָבָא וְיֶחְמוּן סָנְאַי אֲרוּם שְׁבַקְתָּא לִי וְיִבְהֲתוּן וְיוֹדִין אֲרוּם אַתְּ יְיָ סַיַּעְתַּנִי וְנִחַמְתַּנִי׃

פח

1 עַל יְדִיחוּן דִּבְנֵי קָרַח אִתְאֲמַר שֻׁבַח שִׁירָא דְּמִתְיַסַּד עַל פּוּם אֲבָהָתָא דְּמִלְקַדְמִין׃ 2 רַחֵם יְיָ מַעֲלַנִי מְקַדָּשָׁא וּקְבִיעָן בְּצִיּוֹן מִכָּל
בָּתֵּי כְּנִישָׁיָא דְּבֵית יַעֲקֹב׃ 3 מְלִין דְּאִיקַר אִתְמַלִּילוּ עָלָךְ קַרְתָּא דֵּאלָהָא לְעָלְמִין׃ 4 דַּכְרִין חְשַׁבַּחְתָּךְ מִצְרָאֵי וּבָבֶלָאֵי לְיָדְעֵי יָתָךְ הָא
פְלִישְׁתָּאֵי וְצוֹרָאֵי עִם כּוּשָׁאֵי דֵּין מְלֵךְ אִתְבְּרָא תַּמָּן׃ 5 וּלְצִיּוֹן אִתְאֲמַר דָּוִד דִּישְׂרָאֵל וּשְׁלֹמֹה בְּרֵה אִתְרַבָּא בְּגַוָּהּ וֵאלָהָא יְשַׁכְלְלִנַּהּ
לְעֵילָא׃ 6 יְיָ עַל סְפַר דִּי מְכַחְבִין בֵּהּ חְשְׁבַּן כָּל עַמְמַיָּא דֵּין מְלֵךְ אִתְבְּרָא תַּמָּן לְעָלְמִין׃ 7 וְאָמְרִין שִׁירִין עַל חְגִגִין כָּל מֵינֵי
חְשְׁבַּחְתָּן עַל קְרְבָנָיָא מִתְאֲמְרִין בְּגַוִּיךְ׃

פט

1 שִׁירָא וְתֻשְׁבַּחְתָּא עַל יְדִיחוּן דִּבְנֵי קָרַח לְשַׁבָּחָא עַל צְלוֹתָא לְשַׁבָּחָא עַל שְׁכְלָא טָבָא עַל יְדוֹתִי דְּהֵימָן יַצִיבָא׃ 2 יְיָ אֱלָהָא פּוּרְקָנִי
יוֹמָם קְבֵלֵת בְּלֵילְיָא צְלוֹתִי לְקַבְלָךְ׃ 3 תֵּעוֹל קֳדָמָךְ צְלוֹתִי אַצְלִי אוּדָנָךְ לְבָעוּתִי׃ 4 אֲרוּם שְׂבַעָה בְּבִישָׁן נַפְשִׁי וְחַיַּי לְשִׁיוֹל מְטוֹ׃

11 * Deduc me Domine in via tua, & ingrediar in veritate tua. lętetur cor meum
vt timeat nomen tuum. 12 * Confitebor ti-
Sup. 9. & Inf. 110. & 137. bi domine Deus meus in tote corde meo,
& glorificabo nomen tuum in æternum.
13 * Quia misericordia tua magna super
me, & eruisti animam meã ex inferno in-
feriori. 14 * Deus iniqui insurrexerunt su-
per me, & synagoga potentium quæsie-
runt animam meam, & non proposuerũt
Inf. 102. & 144. te in conspectu suo. 15 * Et tu Domine
Deus meus miserator & misericors, patiẽs
& multæ misericordiæ, & verax. 16 *Respice
in me & miserere mei: da imperium tuum
puero tuo, & saluum fac filium ancillæ
* vt Sup. 20. tuæ. 17 * Fac mecum signum in bonum, * &
videant qui oderunt me, & confundãtur.
quoniam tu Domine adiuuisti me, & con
solatus es me.

1 * Filiis Core Psalmus cantici.

LXXXVI.

FVndamenta eius in montibus sanctis.
2 * Diligit Dominus portas Sion, super
omnia tabernacula Iacob. 3 * Glorioſa di-
cta sunt de te ciuitas Dei. 4 * Memor
scientium ero Raab, & Babylonis *scientibus me. &
ecce alienigenæ, & Tyrus & populus Æ-
Numquid thiopum, hi fuerunt illic. 5 * * Mater Sion
dicet, Homo, & homo natus est in ea, & ip
se fundauit eam Altissimus. 6 * Dominus
*scriptu- ris narrabit in *scriptura populorum, & prin-
cipum horum qui fuerunt in ea. 7 * Sicut
* est lætantium omnium habitatio * in te.

1 * Canticum Psalmi filiis Core, in fi-
nem pro Maeleth ad respondendum, intellectus E man * Israeliti.

Esraita

PSAL. LXXXVII.

DOmine Deus salutis meę, die clamaui 2
& in nocte coram te.
3 * Intret in conspectu tuo oratio mea.
inclina aurem tuam ad precem meam:
4 * Quia repleta est malis anima mea, & 4
vita mea inferno appropinquauit.

11 * ὁδήγησόν με κύριε ἐν τῇ ὁδῷ σου, καὶ πορεύσομαι ἐν
τῇ ἀληθείᾳ σου. εὐφρανθήτω ἡ καρδία μου τοῦ φοβεῖσθαι
τὸ ὄνομά σου.
12 * ἐξομολογήσομαί σοι κύριε ὁ θεός μου ἐν ὅλῃ καρ-
δίᾳ μου, καὶ δοξάσω τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα.
13 * ὅτι τὸ ἔλεός σου μέγα ἐπ' ἐμέ, καὶ ἐρρύσω τὴν ψυ-
χήν μου ἐξ ᾅδου κατωτάτου.
14 * ὁ θεὸς παράνομοι ἐπανέστησαν ἐπ' ἐμέ, καὶ συνα-
γωγὴ κραταιῶν ἐζήτησαν τὴν ψυχήν μου, καὶ οὐ προέ-
θεντό σε ἐνώπιον αὐτῶν.
15 * καὶ σὺ κύριε ὁ θεός μου οἰκτίρμων & ἐλεήμων, μα-
κρόθυμος & καὶ πολυέλεος & καὶ ἀληθινός.
16 * ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμὲ καὶ ἐλέησόν με, δὸς τὸ κράτος
σου τῷ παιδί σου, & σῶσον τὸν υἱὸν τῆς παιδίσκης σου.
17 * ποίησον μετ' ἐμοῦ σημεῖον εἰς ἀγαθόν, καὶ ἰδέτωσαν
οἱ μισοῦντές με, καὶ αἰσχυνθήτωσαν. ὅτι σὺ κύριε ἐβοή-
θησάς μοι καὶ παρεκάλεσάς με.
1 * Τοῖς υἱοῖς κορὲ ψαλμὸς ᾠδῆς. πς'.
* Οἱ θεμέλιοι αὐτοῦ ἐν τοῖς ὄρεσι τοῖς ἁγίοις.
2 * ἀγαπᾷ κύριος τὰς πύλας σιὼν, ὑπὲρ πάντα τὰ σκη-
νώματα ἰακώβ.
3 * δεδοξασμένα ἐλαλήθη περὶ σοῦ ἡ πόλις τοῦ θεοῦ.
4 * μνησθήσομαι ῥαὰβ, καὶ βαβυλῶνος τοῖς γινώσκουσί
με. καὶ ἰδοὺ ἀλλόφυλοι καὶ τύρος καὶ λαὸς τῶν αἰθιό-
πων, οὗτοι ἐγενήθησαν ἐκεῖ.
5 * μήτηρ σιὼν ἐρεῖ ἄνθρωπος, καὶ ἄνθρωπος ἐγενήθη
ἐν αὐτῇ, καὶ αὐτὸς ἐθεμελίωσεν αὐτὴν ὁ ὕψιστος.
6 * κύριος διηγήσεται ἐν γραφῇ λαῶν, καὶ ἀρχόν-
των τούτων τῶν γεγενημένων ἐν αὐτῇ.
7 * ὡς εὐφραινομένων πάντων ἡ κατοικία ἐν σοί.

1 * ᾠδὴ ψαλμὸς τοῖς υἱοῖς κορέ, εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ
μαελὲθ τοῦ ἀποκριθῆναι, συνέσεως
αἰμὰν τῷ ἰσραηλίτῃ. πζ'.
2 * Κύριε ὁ θεὸς τῆς σωτηρίας μου, ἡμέρας ἐκέκρα-
ξα καὶ ἐν νυκτὶ ἐνώπιόν σου.
3 * εἰσελθέτω ἐνώπιόν σου ἡ προσευχή μου· κλῖνον τὸ οὖς
4 σου εἰς τὴν δέησίν μου· * ὅτι ἐπλήσθη κακῶν ἡ ψυχή
μου, καὶ ἡ ζωή μου τῷ ᾅδῃ ἤγγισε.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[11] Doce me Domine viam tuam, ambulabo in veritate tua: vni cor meum vt timeat nomen tuum. [12] Confitebor tibi Domine Deus meus in toto corde meo, & honorificabo nomen tuum in æternum. [13] Quoniam benignitas tua magna est super me, & liberasti animam meam de inferno inferiori. [14] Deus superbi insurrexerunt aduersum me, & caterua fortium quæsiuerunt animam meam, & non posuerunt te in conspectu suo. [15] Et tu Domine Deus miserator & misericors, alienus ab ira, & multiplicia conferens beneficia & veritatem. [16] Respice in me & miserere mei, da fortitudinem tuam seruo tuo, & redime filium ancillæ tuæ. [17] Fac mecum signum ad bonum, vt videant odio habentes me quòd ignoueris mihi: & erubescant & confiteantur quoniam tu es Dominus qui auxiliatus es mihi, & consolatus es me.

[1] Per manus filiorum Korach dictus est hymnus, & canticum fundatum in ore patrum priscorum. PSAL. LXXXVII.

DIligit Dominus portas sanctuarij structas in Syon, plusquàm omnes domos ecclesiarum domus Iacob. [2] Verba honorifica dicta sunt de te ciuitas Dei in æternum. [3] Commemorant laudes tuas Ægyptij & Babylonij his qui sciunt te, eccę Palestini & Tyrij cum Æthiopibus, vbi rex iste generatus est. [4] Proinde Syon dictum est, Dauid est rex Israelis, & Selomoh filius eius educatus est intra eam, & Deus fundabit eam in sublimitatem. [5] Domine in libro in quo scriptæ sunt computationes omnium populorũ, hic rex generatus est ibi in æternum.
[6] Et dicunt cantica in choris, omnes species laudis super sacrificia dicuntur in medio tui.

[1] Canticum & hymnus per manus filiorum Korach ad laudandum pro oratione, ad canendum pro intellectu bono per manus Heman indigenæ. PSAL. LXXXVIII.

DOmine Deus redemptionis meę, per diem clamaui; in nocte verò oratio mea coram te. [3] Ingrediatur coram te oratio mea: inclina aurem tuam ad precem meam. [4] Quoniam satiata est malis anima mea, & vita mea ad inferos proximè accessit.

5 * נֶחְשַׁבְתִּי עִם־יוֹרְדֵי בוֹר הָיִיתִי כְּגֶבֶר אֵין־אֱיָל׃
6 * בַּמֵּתִים חָפְשִׁי כְּמוֹ חֲלָלִים שֹׁכְבֵי קֶבֶר אֲשֶׁר
לֹא־זְכַרְתָּם עוֹד וְהֵמָּה מִיָּדְךָ נִגְזָרוּ׃
7 * שַׁתַּנִי בְּבוֹר תַּחְתִּיּוֹת בְּמַחֲשַׁכִּים בִּמְצֹלוֹת׃
8 * עָלַי סָמְכָה חֲמָתֶךָ וְכָל־מִשְׁבָּרֶיךָ עִנִּיתָ סֶלָה׃
9 * הִרְחַקְתָּ מְיֻדָּעַי מִמֶּנִּי שַׁתַּנִי תוֹעֵבוֹת לָמוֹ כָּלֻא
וְלֹא אֵצֵא׃
10 * עֵינִי דָאֲבָה מִנִּי עֹנִי קְרָאתִיךָ יְהוָה בְּכָל־יוֹם
שִׁטַּחְתִּי אֵלֶיךָ כַפָּי׃
11 * הֲלַמֵּתִים תַּעֲשֶׂה־פֶלֶא אִם־רְפָאִים
יָקוּמוּ יוֹדוּךָ סֶלָה׃
12 * הֲיְסֻפַּר בַּקֶּבֶר חַסְדֶּךָ אֱמוּנָתְךָ בָּאֲבַדּוֹן׃
13 * הֲיִוָּדַע בַּחֹשֶׁךְ פִּלְאֶךָ וְצִדְקָתְךָ בְּאֶרֶץ נִשְׁיָה׃
14 * וַאֲנִי אֵלֶיךָ יְהוָה שִׁוַּעְתִּי וּבַבֹּקֶר תְּפִלָּתִי תְקַדְּמֶךָ׃
15 * לָמָּה יְהוָה תִּזְנַח נַפְשִׁי תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי׃
16 * עָנִי אֲנִי וְגוֵעַ מִנָּעַר נָשָׂאתִי אֵמֶיךָ אָפוּנָה׃
17 * עָלַי עָבְרוּ חֲרוֹנֶיךָ בִּעוּתֶיךָ צִמְּתֻתְנִי׃
18 * סַבּוּנִי כַמַּיִם כָּל־הַיּוֹם הִקִּיפוּ עָלַי יָחַד׃
19 * הִרְחַקְתָּ מִמֶּנִּי אֹהֵב וְרֵעַ מְיֻדָּעַי מַחְשָׁךְ׃

פט

1 * מַשְׂכִּיל לְאֵיתָן הָאֶזְרָחִי׃
2 * חַסְדֵי יְהוָה עוֹלָם אָשִׁירָה לְדֹר וָדֹר אוֹדִיעַ
אֱמוּנָתְךָ בְּפִי׃
3 * כִּי־אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה שָׁמַיִם תָּכִן
אֱמוּנָתְךָ בָּהֶם׃
4 * כָּרַתִּי בְרִית לִבְחִירִי נִשְׁבַּעְתִּי לְדָוִד עַבְדִּי׃
5 * עַד־עוֹלָם אָכִין זַרְעֶךָ וּבָנִיתִי לְדֹר־וָדוֹר כִּסְאֶךָ
סֶלָה׃
6 * וְיוֹדוּ שָׁמַיִם פִּלְאֲךָ יְהוָה אַף־אֱמוּנָתְךָ
בִּקְהַל קְדֹשִׁים׃

5 * Reputatus ſum cum deſcendentibus in lacum: factus ſum quaſi homo inualidus.
6 * Inter mortuos liber, ſicut interfecti dormientes in ſepulchro, quorum non recordaris amplius, & qui à manu tua abſciſi ſunt.
7 * Poſuiſti me in lacu nouiſſimo, in tenebris et
8 in profundo. * Super me confirmatus eſt furor tuus, & cunctis fluctibus tuis afflixiſti me.
9 Semper. * Longè feciſti notos meos à me: poſuiſti me abominationem eis, clauſum et nō pro-
10 deuntem. * Oculus meus infirmatus eſt ab afflictione: inuocaui te Domine tota die, expan-
11 di ad te palmas meas. * Nunquid mortuis facies mirabilia, aut gigantes reſurgent &
12 confitebuntur tibi? Semper. * Nunquid narrabitur in ſepulchro miſericordia tua, et ve-
13 ritas tua in perditione? * Nunquid cognoſcentur in tenebris mirabilia tua, & iuſtitia tua in terra quæ obliuioni tradita eſt?
14 * Ego autem ad te Domine clamaui, & ma-
15 nè oratio mea præueniet te. * Quare Domine abijcis animam meam, abſcondis faciem tuam à
16 me? * Pauper ego ſum & ærumnoſus ab adoleſcentia mea: portaui furorem tuum, & con-
17 turbatus ſum. * Per me tranſierunt iræ tuæ, terrores tui oppreſſerunt me.
18 * Circundederunt me quaſi aqua tota die, vallauerunt me pariter.
19 * Longè feciſti à me amicum & ſodalem: notos meos abſtuliſti.

1 * Eruditio Ethan Ezraitæ.

PSAL. LXXXIX.

2 MIſericordias Domini in æternum cantabo, in generatione et generationem annunciabo veritatem tuam in ore meo.
3 * Quoniam dixi, Sempiterna miſericordia ædificabitur, cælos fundabis, veritas tua in eis.
4 * Percuſſi fœdus cum electo meo, iurauí Dauid ſeruo meo.
5 * Vſque in æternum ſtabiliam ſemen tuum, & ædificabo in generatione & generationem thronum tuum. Semper.
6 * Confitebuntur cæli mirabilia tua Domine, & veritatem tuam in eccleſia ſanctorum.

תרגום

5 אִתְחַשְּׁבַת עִם נָחְתֵי בֵּית אֲסִירֵי הֲוֵיתִי הֵיךְ בַּר נָשׁ דְּלִית לֵהּ חֵילָא ׃ 6 הֵיךְ רְשִׁיעַיָּא דְמִיתוּ דְּלָא חָבוּ יְתַעְבְּדוּ בְּנֵי חוֹרִין מִבְּצָוָתָא הֵיךְ
קְטִילִין דְּחַרְבָּא שָׁכְבֵי בֵּית קְבוּרְתָּא דְּלָא דְכַרְתְּנוּן חוּב וְהִנּוּן מֵאֲפֵי שְׁכִינְתָךְ יְתְפַּלְגוּן ׃ 7 שַׁוִּיתָא יָתִי בְּגַלּוּתָא דִּמְתַיְלָא כְּגוּבָּא אַרְעִיתָא
בְּחֶשׁוֹכֵיָא בִּמְצוּלָתָא ׃ 8 עֲלַי סְמִכַת חֲמָתָךְ וְכָל גְּזֵירֵיךְ בִּישִׁין חַבְרוּ יָתִי סַגֵּפְתָּא לְעָלְמִין ׃ 9 אַרְחֵקְתָּא מְיַדָּעַי מִנִּי שַׁוִּיתָא יָתִי רִיחוּקִין לְהוֹן
כָּלוּא בְּבֵית אֲסִירֵי וְלָא אֶפּוֹק ׃ 10 עֵינִי זְלֵגַת דְּמָעִין מֵעֲנוּתָא קְרֵיתָךְ יְיָ כָּל יוֹמָא פְּרֵשֵׂת לָךְ בְּצָלוֹ יָדַי ׃ 11 הַאֶפְשַׁר דְּלְמֵיתַיָּא תַּעְבֵּד
פְּרִישָׁן אִין גּוּשְׁמַיָּא דְּאִתְמַסָּרוּ בְּעַפְרָא יְקוּמוּן יוֹדוּן קוֹמָךְ לְעָלְמִין ׃ 12 הַאֶפְשַׁר דְּיִתְחַוֵּי בְּבֵית קְבוּרְתָּא טוּבָךְ וְקִשְׁטָךְ בְּבֵית אוֹבְדָנָא ׃
13 הַאֶפְשַׁר דְּיִתְיְדַע בַּחֲשׁוֹךְ גְּהִנָּם פִּרְישָׁתָךְ וְצִדְקָתָךְ בְּאַרְעָא צַהְוָתָא וְצַדְיָא ׃ 14 וַאֲנָא קֳדָמָךְ יְיָ צְלוֹתִי וּבְצַפְרָא צְלוֹתִי תְּקַדְּמָנָךְ ׃
16 לְמָה יְיָ תְּנַשֵּׁי נַפְשִׁי תְּטַמַּר סְבַר אַפָּךְ מִנִּי ׃ 16 עַנְיָא אֲנָא וְנִגּוּר מְשַׁלְיוּתָא סוֹבְרֵת רַחֲלָתָךְ טְעוּנָה עֲלַי ׃ 17 יְלַי עֲבַרוּ רָגְזָיךְ
בְּעוּתָיךְ שֵׁיצִיו יָתִי ׃ 18 אַחֲזָרוּ יָתִי הֵיךְ מַוֵי כָּל יוֹמָא אַקִּיפוּן עֲלַי כַּחֲדָא ׃ 19 אַרְחֵקְתָּא מִנִּי רְחִימָא וְחַבְרָא וְיָדְעֵי חֶשׁוֹךְ אֲנָא בְּאַפֵּיהוֹן ׃

פט

1 שְׂכְלָא טָבָא דְּאִתְאֲמַר עַל יַד אַבְרָהָם דַּאֲתָא מִמְּדִנְחָא ׃ 2 חִסְדַיָּא דַייָ לְעָלַם אֲשַׁבַּח לְדָר וְדָר אֲהוֹדַע קוּשְׁטָךְ בְּפֻמִּי ׃
3 אֲרוּם אֲמַרֵת עָלְמָא בְּחִסְדָּא אִתְבְּנֵי שְׁמַיָּא תַּתְקֵן קוּשְׁטָךְ בְּהוֹן ׃ 4 גְּזַרֵת קְיָם לְאַבְרָהָם בְּחִירִי קַיֵּמֵת לְדָוִד עַבְדִּי ׃ 5 עַד עָלְמָא
אַתְקֵן בְּנַיְיךְ וְאֶבְנֵי לְדָר וְדָר כָּרְסֵי מַלְכוּתָךְ לְעָלְמִין ׃ 6 וְיוֹדוּן אַנְגְלֵי שְׁמַיָּא פְּרִישָׁתָךְ יְיָ לְחוֹד קוּשְׁטָךְ בְּכִינְשַׁת קַדִּישִׁין ׃

* Æstimatus sum cum descendentibus in lacum. factus sum sicut homo sine adiutorio, *inter mortuos liber. Sicut vulnerati dormientes in *sepulchro, quorum nō rati memor amplius, & ipsi de manu tua repulsi sunt. *Posuerūt me in lacu inferiori, in tenebrosis & in vmbra mortis. *Super me confirmatus est furor tuus, & omnes *eleuationes tuas induxisti super me.

sepulchris

fluctus tuos

* Longè fecisti notos meos à me: posuerunt me abominationem sibi. Traditus sum & non egrediebar: * Oculi mei languerunt præ inopia. clamaui ad te Domine tota die, expandi ad te manus meas. * Nunquid mortuis facies mirabilia, aut medici susci tabunt & confitebuntur tibi? * Nunquid narrabit aliquis in sepulchro misericordiam tuam, & veritatem tuam in perditione? * Nunquid cognoscentur in tenebris mirabilia tua, & iustitia tua in terra *obliuioni tradita? * Et ego ad te Domine clamaui; & manè oratio mea prę ueniet te. * Vt quid Domine repellis animam meam, auertis faciem tuam à me? * Pauper sum ego, & in laboribus à iuuentute mea: exaltatus autem humiliatus sum & conturbatus sum. * In me transierunt iræ tuæ, * terrores tui conturbauerunt me: * Circundederunt me sicut aqua. tota die circundederunt me simul. * Elongasti à me amicum & proximum, & notos meos à miseria.

obliuionis

*&

* Intellectus Etham* Israelitæ.

Ezraita

PSAL. LXXXVIII.

MIsericordias *tuas Domine in æternū cātabo, in generationē & generationem annunciabo veritatē tuā in ore meo. * Quoniam dixisti: In æternum misericordia ędificabitur, in cęlis prępar abitur veritas tua*. * Disposui testamētū electis meis, iuraui Dauid seruo meo. * Vsque in æternum præparabo semen tuum, & ædificabo in generationem & generationē sedē tuā. * Cōfitebuntur cęli mirabilia tua Dñe, etenim veritatē tuā in ecclesia sanctorum.

*Domini

*in cie

5 * προσελογίσθην μετὰ τῶν καταβαινόντων εἰς λάκκον. 6 ἐγενήθην ὡσεὶ ἄνθρωπος ἄβοήθητος· * ἐν νεκροῖς ἐλεύθερος. ὡσεὶ τραυματίαι καθεύδοντες ἐν τάφῳ, οὓς οὐκ ἐμνήσθης ἔτι, καὶ αὐτοὶ ἐκ τῆς χειρός σου ἀπώσθησαν. 7 * ἔθεντό με ἐν λάκκῳ κατωτάτῳ, ἐν σκοτεινοῖς καὶ ἐν σκιᾷ θανάτου. 8 * ἐπ' ἐμὲ ἐπεσηρίχθη ὁ θυμός σου, καὶ πάντας τοὺς μετεωρισμούς σου ἐπήγαγες ἐπ' ἐμέ. διάψαλμα. 9 * ἐμάκρυνας τοὺς γνωστούς μου ἀπ' ἐμοῦ, ἔθεντό με βδέλυγμα ἑαυτοῖς. παρεδόθην καὶ οὐκ ἐξεπορευόμην· 10 * οἱ ὀφθαλμοί μου ἠσθένησαν ἀπὸ πτωχείας. ἐκέκραξα πρὸς σὲ κύριε ὅλην τὴν ἡμέραν, ἐπετάσα πρὸς σὲ 11 τὰς χεῖράς μου. * μὴ τοῖς νεκροῖς ποιήσεις θαυμάσια, ἢ ἰατροὶ ἀναστήσουσι καὶ ἐξομολογήσονταί σοι; 12 * μὴ διηγήσεταί τις ἐν τῷ τάφῳ τὸ ἔλεός σου, καὶ τὴν ἀλήθειάν σου ἐν τῇ ἀπωλείᾳ; 13 * μὴ γνωσθήσεται ἐν τῷ σκότει τὰ θαυμάσιά σου, καὶ ἡ δικαιοσύνη σου ἐν γῇ ἐπιλησμονῆς; 14 * κἀγὼ πρὸς σὲ κύριε ἐκέκραξα, καὶ τὸ πρωῒ ἡ προσ- 15 ευχή μου προφθάσει σε. * ἵνατί κύριε ἀπωθῇ τὴν ψυχήν μου, ἀποστρέφεις τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ; 16 * πτωχός εἰμι ἐγὼ, καὶ ἐν κόποις ἐκ νεότητός μου, ὑψωθεὶς δὲ ἐταπεινώθην καὶ ἐξηπορήθην. 17 * ἐπ' ἐμὲ διῆλθον αἱ ὀργαί σου, καὶ φοβερισμοί σου 18 ἐξετάραξάν με· * ἐκύκλωσάν με ὡσεὶ ὕδωρ. ὅλην τὴν ἡμέραν περιέσχον με ἅμα· 19 * ἐμάκρυνας ἀπ' ἐμοῦ φίλον καὶ πλησίον, καὶ τοὺς γνωστούς μου ἀπὸ ταλαιπωρίας.

1 * Συνέσεως αἰθὰμ τῷ ἰσραηλίτῃ.

πή.

2 * Τὰ ἐλέη σου κύριε εἰς τὸν αἰῶνα ᾄσομαι, εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν ἀπαγγελῶ τὴν ἀλήθειάν σου ἐν τῷ στόματί μου. 3 * ὅτι εἶπας, εἰς τὸν αἰῶνα ἔλεος οἰκοδομηθήσεται, ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἑτοιμασθήσεται ἡ ἀλήθειά σου. 4 * διεθέμην διαθήκην τοῖς ἐκλεκτοῖς μου, ὤμοσα Δαυὶδ 5 τῷ δούλῳ μου. * ἕως εἰς αἰῶνα ἑτοιμάσω τὸ σπέρμα σου, καὶ οἰκοδομήσω εἰς γενεὰν καὶ γενεάν τὸν θρόνον σου. 6 * ἐξομολογήσονται οἱ οὐρανοὶ τὰ θαυμάσιά σου κύριε, καὶ γὰρ τὴν ἀλήθειάν σου ἐν ἐκκλησίᾳ ἁγίων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[5] Reputatus sum cum descendentibus in domum vinctorum; fui sicut homo cui nullæ sunt vires. [6] Sicut impij qui mortui sunt quiq; non respuerunt, fient liberi à præceptis, sicut interfecti gladio dormientes in domo sepulchri, quorum non recordatus es amplius, sed ipsi à facie maiestatis tuæ separati sunt. [7] Posuisti me in captiuitatem quæ similis est foueæ inferiori inter tenebras in profundo. [8] Super me confirmatus est furor tuus, & omnes procellæ tuæ malæ attriuerunt me, afflixisti in æternum. [9] Elongasti notos meos à me, posuisti me in execrationes illis, clausum in domo vinctorum vt non egrediar. [10] Oculus meus stillauit lachrymas ob calamitatem: inuocaui te Domine omnibus diebus: extendi ad te in oratione manus meas. [11] Nunquid in mortuos edes miracula? an corpora quæ tradita sunt pulueri, resurgent *vt* confiteantur coram te in perpetuum? [12] Nunquid narrabitur in sepulchro bonitas tua, & veritas tua in domo perditionis? [13] Nunquid cognoscentur in tenebris gehennæ miracula tua, & iustitia tua in terra siccitatis & desolationis? [14] At ego in conspectu tuo Domine oraui, & manè oratio mea præueniet te. [15] Quare Domine obliuiscēris animæ meæ, abscondes aspectum faciei tuæ à me? [16] Pauper sum ego & expirans ab adolescentia: sustinui timorem tui onus super me. [17] Super me transierunt iræ tuæ: terrores tui conciderunt me. [18] Circundederunt me sicut aquæ tota die, vallauerunt me simul. [19] Elongasti à me amicum & socium, & in conspectu notorum meorum obscurus sum.

[1] Intellectus bonus dictus per manum Abrahæ qui venit de Oriente. PSAL. LXXXIX.

MIsericordias Domini in perpetuum laudibus efferam, generationi & generationi annunciabo veritatem tuam ore meo. [3] Quoniam dixi, Mundus misericordia ædificatus est, in cælis præparabis veritatem tuam. [4] Disposui fœdus Abraham electo meo, iuraui Dauidi seruo meo: [5] Vsque in æternum firmabo filios tuos, & ædificabo in generationem & generationem sedem regni tui in æternum.

[6] Et confitebuntur angeli cælorum stupenda opera tua Domine, insuper veritatem tuam in ecclesia sanctorum.

7 * כִּי מִי בַשַּׁחַק יַעֲרֹךְ לַיהוָה יִדְמֶה לַיהוָה בִּבְנֵי אֵלִים׃
8 * אֵל נַעֲרָץ בְּסוד־קְדשִׁים רַבָּה וְנוֹרָא עַל־כָּל־סְבִיבָיו׃
9 * יְהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת מִי־כָמוֹךְ חָסִין יָהּ וֶאֱמוּנָתְךָ סְבִיבוֹתֶיךָ׃
10 * אַתָּה מוֹשֵׁל בְּגֵאוּת הַיָּם בְּשׂוֹא גַלָּיו אַתָּה תְשַׁבְּחֵם׃
11 * אַתָּה דִכִּאתָ כֶחָלָל רָהַב בִּזְרוֹעַ עֻזְּךָ פִּזַּרְתָּ אוֹיְבֶיךָ׃
12 * לְךָ שָׁמַיִם אַף־לְךָ אֶרֶץ תֵּבֵל וּמְלֹאָהּ אַתָּה יְסַדְתָּם׃
13 * צָפוֹן וְיָמִין אַתָּה בְרָאתָם תָּבוֹר וְחֶרְמוֹן בְּשִׁמְךָ יְרַנֵּנוּ׃
14 * לְךָ זְרוֹעַ עִם־גְּבוּרָה תָּעֹז יָדְךָ תָּרוּם יְמִינֶךָ׃
15 * צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאֶךָ חֶסֶד וֶאֱמֶת יְקַדְּמוּ פָנֶיךָ׃
16 * אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה יְהוָה בְּאוֹר־פָּנֶיךָ יְהַלֵּכוּן׃
17 * בְּשִׁמְךָ יְגִילוּן כָּל־הַיּוֹם וּבְצִדְקָתְךָ יָרוּמוּ׃
18 * כִּי־תִפְאֶרֶת עֻזָּמוֹ אָתָּה וּבְרְצוֹנְךָ תָּרִים קַרְנֵנוּ׃
19 * כִּי לַיהוָה מָגִנֵּנוּ וְלִקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל מַלְכֵּנוּ׃
20 * אָז דִּבַּרְתָּ־בְחָזוֹן לַחֲסִידֶךָ וַתֹּאמֶר שִׁוִּיתִי עֵזֶר עַל־גִּבּוֹר הֲרִימוֹתִי בָחוּר מֵעָם׃
21 * מָצָאתִי דָוִד עַבְדִּי בְשֶׁמֶן קָדְשִׁי מְשַׁחְתִּיו׃
22 * אֲשֶׁר יָדִי תִּכּוֹן עִמּוֹ אַף־זְרוֹעִי תְאַמְּצֶנּוּ׃
23 * לֹא־יָשִׁיא אוֹיֵב בּוֹ וּבֶן־עַוְלָה לֹא יְעַנֶּנּוּ׃
24 * וְכִתּוֹתִי מִפָּנָיו צָרָיו וּמְשַׂנְאָיו אֶגּוֹף׃
25 * וֶאֱמוּנָתִי וְחַסְדִּי עִמּוֹ וּבִשְׁמִי תָּרוּם קַרְנוֹ׃
26 * וְשַׂמְתִּי בַיָּם יָדוֹ וּבַנְּהָרוֹת יְמִינוֹ׃
27 * הוּא יִקְרָאֵנִי אָבִי אָתָּה אֵלִי וְצוּר יְשׁוּעָתִי׃
28 * אַף־אֲנִי בְכוֹר אֶתְּנֵהוּ עֶלְיוֹן לְמַלְכֵי־אָרֶץ׃

7 * *Quis enim in nubibus æquabitur Domino, assimilabitur Domino in filiis Dei?*
8 * *Deus inclytus in arcano sanctorum nimio, & terribilis in cunctis quæ circa eum sunt.*
9 * *Domine Deus exercituum, quis similis tui? fortissime Domine, et veritas tua in circuitu tuo.*
10 * *Tu dominaris superbiæ maris, elationes gurgitum eius tu comprimis.*
11 * *Tu confregisti quasi vulneratum superbũ: in brachio forti tuo dispersisti inimicos tuos.*
12 * *Tui sunt cæli, & tua est terra: orbem & plenitudinem eius tu fundasti.*
13 * *Aquilonem & dexterum tu creasti, Thabor & Hermon nomen tuum laudabunt.*
14 * *Tuum brachium cum fortitudine, roboretur manus tua, exaltetur dextera tua.*
15 * *Iustitia & iudicium firmamentum throni tui: misericordia et veritas præcedent faciẽ tuã.*
16 * *Beatus populus qui nouit iubilum, Domine in lumine vultus tui ambulabunt.*
17 * *In nomine tuo exultabunt tota die, & in iustitia tua exaltabuntur.*
18 * *Quia gloria fortitudinis eorum tu es, et in voluntate tua eleuabis cornu nostrum.*
16 * *Quia à Domino est protectio nostra, & à sancto Israel rege nostro.*
20 * *Tunc locutus es per visionem sanctis tuis, et dixisti, Posui adiutoriũ super robustum, exaltaui electum de populo.* 21 * *Inueni Dauid seruum meum, oleo sancto meo vnxi eum.*
22 * *Cum quo manus mea firma erit, & brachium meum roborauit eum.*
23 * *Non decipiet inimicus eum, & filius iniquitatis non affliget eum.*
24 * *Sed concidam ante faciem eius hostes illius, & qui eum oderunt, percutiam.*
25 * *Veritas autem mea & misericordia mea erit cum eo, & in nomine meo exaltabitur cornu eius.*
26 * *Et ponam in mari manum eius, & in fluminibus dexteram eius.*
27 * *Ipse inuocabit me, Pater meus es tu, Deus meus, & fortitudo salutis meæ.*
28 * *Ego autem primogenitum ponam eum, excelsum regibus terræ.*

תרגום

7 אֲרוֹם מַן הוּא בְּשַׁחֲקֵי דְמִשְׁתְּוֵי לַיְיָ דְיִדְמֵי לַיְיָ בְּאוֹכְלוּסֵי מַלְאֲכַיָּא׃ 8 אֱלָהָא תַּקִּיפָא בְּרָזְהוֹן דְקַדִּישִׁין וְדָיְהֵב עַל כְּרֵסֵי יְקָרָא
וְרָבָּא וּדְחִיל עַל כָּל מַלְאֲכַיָּא דְקָיְמִין חֲזוֹר חֲזוֹר לֵהּ׃ 9 יְיָ אֱלָהָא עַל כָּל חֵילֵי מְרוֹמָא מַן כְּוָתָךְ חֲסִינָא יְיָ וְקוּשְׁטָא חֲזוֹר לָךְ׃
10 אַתְּ שַׁלִּיט בְּגֵיוֹנוּתָא דְיַמָּא כַּד מִתְנַטְּלִין גַּלָּלוֹי אַתְּ חַמְּאִיבְנוּן׃ 11 אַתְּ שַׁפְּיתָא הֵיךְ קְטִיל דְּחַרְבָא רַהֲבָא הוּא פַּרְעֹה רַשִׁיעָא
בְּתֻקְפּוֹ אֲרַרְעַ עוּשְׁנָךְ בְּדְרָתָא בַּעֲלֵי דְבָבָךְ׃ 12 דִּילָךְ שְׁמַיָּא אַף דִּילָךְ אַרְעָא תֵּבֵל וּמַלְיָהּ אַתְּ יַסַּדְתִּנּוּן׃
13 מַדְבְּרָא דְצָפוֹנָא וְיַמָּא דִי בְדָרוֹמָא אַתְּ בְּרָאתְנוּן תָּבוֹר דְּבְמַעֲרְבָא וְחֶרְמוֹן דִּבְמִזְרְנָא בְּשִׁמְךָ מְשַׁבְּחִין׃ 14 דִּילָךְ אֲרַרְעָא עִם גְּבוּרְתָּא תַּעְשֵׂן
יְדָךְ לְמִפְרַק עַמָּךְ תְּרוּם יְמִינָךְ לְשַׁכְלָלָא בֵּית מִקְדָּשָׁךְ׃ 15 צְדָקְתָּא וְדִינָא מְדוֹר כּוּרְסֵי יְקָרָךְ טִיבוּ וּקְשׁוֹט מְקַדְּמִין אַפָּךְ׃ 16 טוּבֵיהוֹן
דְּעַמָּא דְיַדְּעִי לְרַעֲוֵי בְּרֵיהוֹן כְּיַבָּא יְיָ בְּנְהוֹר זִיו אַפָּךְ יְהַלְּכוּן וְיִזְכּוּן בְּדִינָא׃ 17 בְּשְׁמָךְ יְרַנְּנוּן כָּל יוֹמָא וּבְצִדְקָתָךְ יִתְרוֹמְמוּן׃ 18 אֲרוֹם
שְׁבְהוֹר עוּשְׁנֵיהוֹן אַנְתְּ וּבְרְעוּתָךְ תְּרוֹמֵם יְקָרָנָא׃ 19 אֲרוֹם דַּיְיָ הִינוּן תְּרִיסֵי אַרְעָא וְלִקְדִישׁ יִשְׂרָאֵל מַלְכָּנָא׃ 20 הַבְּכֵן מַלֵּלְתָּא בְּחָזוֹנָא
לַחֲסִידָיךְ וַאֲמַרְתָּא שַׁוִּיתִי סָעִיד לְעַמִּי עַל יְדֵיהּ דְמִתְגַּבַּר בְּאוֹרַיְתָא אַפְרֵשׁ עוֹלִים מִבֵּינֵי עַמָּא׃ 21 אַשְׁכְּחֵת דָּוִד עַבְדִּי בְּמִשַׁח קוּדְשִׁי רַבִּיתִי יַתֵּהּ׃
22 דִּי אִידַי מַתְקְנָן בְּסַעֲדֵהּ כְּרֵם אֲרַרְעִי חַיְּלֵהּ׃ 23 לָא יַטְעֵי בְּעֵל דְּבָבָא בֵּהּ וּבֶן רְשִׁיעָא לָא יְסַגְּפִנֵּהּ׃ 24 וְאֶשׁוֹף מְקוֹמוֹי מְעִיקוֹי
וּמְסַנְאוֹי אֶגּוֹף׃ 25 וְקוּשְׁטִי וְטוּבִי עִמֵּהּ וּבְשׁוּם מֵימְרִי תְּרוֹמֵם יְקָרֵהּ׃ 26 וְאֶשַׁוֵּי בְּמַחְוֵי יַמָּא שָׁלְטָנֵהּ וּבְיַחְבֵי עַל נַהֲרָוָתָא גְּבוּרָת יְמִינֵהּ׃
27 הוּא יְקָרֵי לִי אֲבָא אַתְּ אֱלָהִי וְתֻקְפִּי פָּרְקָנִי׃ 28 לְחוֹד אֲנָא בּוּכְרָא דְּמַלְכַיָּא דְּבֵית יְהוּדָה אֲחַנְּנֵהּ עֵילָאָה עַל כָּל מַלְכֵי אַרְעָא׃

*Quoniam quis in nubibus æquabitur Domino, similis erit *Dño in filiis Dei?
Deo *Deus qui glorificatur in concilio sanctorum, magnus & terribilis est super omnes
sunt qui in circuitu eius*. *Domine Deus virtutum, quis similis tibi? potens es Dñe, & veritas tua in circuitu tuo. * Tu dominaris
potestati maris, motum autem fluctuum eius tu mitigas. * Tu humiliasti sicut vulneratum superbũ: in brachio virtutis tuæ
dispersisti inimicos tuos. *Tui sunt cæli, & tua est terra: orbẽ terræ & plenitudinẽ eius
tu fundasti: *Aquilonẽ & mare tu creasti. Thabor & Hermon in nomine tuo exultabunt. *Tuũ brachium cum potentia. firmetur manus tua, *exaltetur dextera tua.
& *Iustitia & iudicium præparatio sedis tuæ. Misericordia & veritas præcedent ante faciẽ tuam. *Beatus populus qui scit iubilationem: Dñe in lumine vultus tui ambulabunt, * & in nomine tuo exultabunt tota die, & in iustitia tua exaltabuntur. *Quoniam gloria virtutis eorum tu es, & in beneplacito tuo exaltabitur cornu nostrum.
* est * nostra * Quia Dñi* assumptio*, & sancti Israel regis nostri. * Tunc locutus es in visione
* sanctis * filiis tuis, & dixisti: Posui adiutorium in potente, exaltaui electum de plebe mea.
*Inueni Dauid seruum meum, in oleo sancto meo vnxi eum. *Manus enim mea auxiliabitur ei, & brachium meum confirmabit eum. * Nihil proficiet inimicus in eo, & filius iniquitatis non apponet nocere ei. * Et concidam à facie ipsius inimicos eius, & odientes eum in fugam conuertam. * Et veritas mea & misericordia mea cum ipso, & in nomine meo exaltabitur cornu eius. * Et ponam in mari manum eius, & in fluminibus dexteram eius. * Ipse inuocabit me: Pater meus es tu, Deus meus & susceptor salutis meæ. * Et ego primogenitum ponam illum, excelsum præ regibus terræ.

7 * ὅτι τίς ἐν νεφέλαις ἰζωθήσε) τῷ κυρίῳ, ὁμοιωθήσε) τῷ κυρίῳ ἐν υἱοῖς θεοῦ;
8 * ὁ θεὸς ἐνδοξαζόμεν@ ἐν βυλῇ ἁγίων, μέγας & φοβερός ἐστιν ἐπὶ πάντας τοὺς κυκλῳ αὐτ.
9 * κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων τίς ὅμοιός σοι; δυνατὸς εἶ κύριε, καὶ ἡ ἀλήθειά σου κύκλῳ σου.
10 * σὺ δεσπόζεις τοῦ κράτους τ θαλάσσης, τὸν δὲ σάλον τῶν κυμάτων αὐτ σὺ καταπραΰνεις.
11 * σὺ ἐταπείνωσας ὡς τραυματίαν ὑπερήφανον, ἐν τῷ βραχίονι τ δυνάμεώς σου διεσκόρπισας τοὺς ἐχθρούς σου.
12 * σοί εἰσιν ὁ οὐρανοί, καὶ σή ἐστιν ἡ γῆ, τὴν οἰκουμένην καὶ τὸ πλήρωμα αὐτ σὺ ἐθεμελίωσας.
13 * τὸν βορρᾶν καὶ τὴν θάλασσαν σὺ ἔκτισας, θαβὼρ καὶ ἑρμὼν ἐν τῷ ὀνόματί σου ἀγαλλιάσονται.
14 * σὸς ὁ βραχίων μετ δυναστείας. κραταιωθήτω ἡ χείρ σου, ὑψωθήτω ἡ δεξιά σου.
15 * δικαιοσύνη & κρῖμα ἑτοιμασία τοῦ θρόνου σου. ἔλεος καὶ ἀλήθεια προπορεύσον) πρὸ προσώπου σου.
16 * μακάριος ὁ λαὸς ὁ γινώσκων ἀλαλαγμόν. κύριε ἐν τῷ φωτὶ τοῦ προσώπου σου πορεύσον).
17 * καὶ ἐν τῷ ὀνόματί σου ἀγαλλιάσον) ὅλην τὴν ἡ-
18 μέραν, & ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ὑψωθήσον). * ὅτι καύχημα τ δυνάμεως αὐτῶν σὺ εἶ, & ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου ὑψωθή-
19 σε) τὸ κέρας ἡμῶν. * ὅτι τοῦ κυρίου ἡ ἀντίληψις, καὶ τοῦ
20 ἁγίου ἰσραὴλ βασιλέως ἡμῶν. * τότε ἐλάλησας ἐν ὁ-
ράσει τοῖς υἱοῖς σου, καὶ εἶπας, ἐθέμην βοήθειαν ἐπὶ δυνα-
21 τόν, ὕψωσα ἐκλεκτὸν ἐκ τ λαοῦ μου. * εὗρον δαυὶδ
τὸν δοῦλόν μου, ἐν ἐλαίῳ ἁγίῳ μου ἔχρισα αὐτόν.
22 * ἡ γὰρ χείρ μου συναντιλήψεται αὐτῷ, καὶ ὁ βραχίων
23 μου καταισχύσει αὐτόν. * οὐκ ὠφελήσει ἐχθρὸς ἐν αὐτῷ,
καὶ υἱὸς ἀδικίας οὐ προσθήσει τοῦ κακῶσαι αὐτόν.
24 * καὶ συγκόψω ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ τοὺς ἐχθροὺς αὐ-
25 τοῦ, καὶ τοὺς μισοῦντας αὐτὸν τροπώσομαι. * καὶ ἡ ἀλή-
θειά μου & τὸ ἔλεός μου μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ ὀνόματί μου
26 ὑψωθήσεται τὸ κέρας αὐτοῦ. * καὶ θήσομαι ἐν θα-
λάσσῃ χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ἐν ποταμοῖς δεξιὰν αὐτοῦ.
27 * αὐτὸς ἐπικαλέσεταί με, πατήρ μου εἶ σύ, θεός μου &
28 ἀντιλήπτωρ τ σωτηρίας μου. * κἀγὼ πρωτότοκον θήσομαι
αὐτόν, ὑψηλὸν παρὰ τοῖς βασιλεῦσι τ γῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[7] Quoniam quis ille in æthere qui æquatur Domino, qui comparetur Domino inter choros angelorum? [8] Deus fortis in secreto sanctorum, sedens super thronum gloriæ, & magnus timendusq; plusquàm omnes angeli qui assistunt circa eum. [9] Domine Deus super omnes virtutes excelsas, quis sicut tu fortissime Domine? sanè veritas tua circundat te. [10] Tu potestatem habes in elationem maris: quando intumescunt fluctus eius, tu deprimis eos. [11] Tu contriuisti veluti interfectum gladio, superbum, hic est Pharao impius; in fortitudine brachij roboris tui dispersisti inimicos tuos. [12] Tui sunt cæli, & insuper tua est terra; orbem & plenitudinem eius tu fundasti. [13] Desertum Aquilonis habitatoresque Austri tu creasti: Tabor ab Occidente & Hermon ab Oriente in nomine tuo laudes dicunt. [14] Tuum est brachium cum fortitudine; roborabis manum tuam vt redimas populum tuum, exaltabis dexteram tuam vt ædifices domum sanctuarij tui. [15] Iustitia & iudicium habitatio sedis gloriæ tuæ, benignitas & veritas præcedunt faciem tuam. [16] Beatus populus qui nouit complacêre creatori suo cum iubilo: Domine in lumine splendoris faciei tuæ ambulabunt, & iustificabuntur in iudicio. [17] In nomine tuo exultabunt tota die, & in iustitia tua exaltabuntur. [18] Quoniam gloria fortitudinis eorum tu es: & in beneplacito tuo extolles honorem nostrum. [19] Quoniam Dñi sunt protectiones terræ, & sancti Israel regis nostri. [20] Tunc locutus es in visione piis tuis, & dixisti: Posui adiutorium populo meo, per manum eius qui valet in lege, secreui iuuenem de populo. [21] Inueni Dauidem seruum meum: vnctione sanctitatis meæ vnxi eum. [22] Quoniam manus meæ paratæ sunt in adiutorio eius: sed & brachium meum virtutem dabit ei. [23] Non decipiet eum auctor inimicitiæ, & filius impietatis non affliget eum. [24] Conteram enim à conspectu eius qui angunt eum; & qui odio prosequuntur eum, feriam. [25] Et veritas mea & bonitas mea cum ipso, & in nomine Verbi mei exaltabitur gloria eius. [26] Et statuam in regionibus maris imperium eius, & in his qui habitant iuxta flumina robur dexteræ eius. [27] Ipse inuocabit me, Pater meus es tu, Deus meus & fortitudo redemptionis meæ. [28] Sed ego primogenitum regum domũs Iudæ ponam eum sublimem super omnes reges terræ.

29 * לְעוֹלָם אֶשְׁמָר־לוֹ חַסְדִּי וּבְרִיתִי נֶאֱמֶנֶת לוֹ׃
30 * וְשַׂמְתִּי לָעַד זַרְעוֹ וְכִסְאוֹ כִּימֵי שָׁמָיִם׃
31 * אִם־יַעֲזְבוּ בָנָיו תּוֹרָתִי וּבְמִשְׁפָּטַי לֹא יֵלֵכוּן׃
32 * אִם־חֻקֹּתַי יְחַלֵּלוּ וּמִצְוֹתַי לֹא יִשְׁמֹרוּ׃
33 * וּפָקַדְתִּי בְשֵׁבֶט פִּשְׁעָם וּבִנְגָעִים עֲוֹנָם׃
34 * וְחַסְדִּי לֹא־אָפִיר מֵעִמּוֹ וְלֹא אֲשַׁקֶּר בֶּאֱמוּנָתִי׃
35 * לֹא־אֲחַלֵּל בְּרִיתִי וּמוֹצָא שְׂפָתַי לֹא אָשָׁנֶה׃
36 * אַחַת נִשְׁבַּעְתִּי בְקָדְשִׁי אִם־לְדָוִד אֲכַזֵּב׃
37 * זַרְעוֹ לְעוֹלָם יִהְיֶה וְכִסְאוֹ כַּשֶּׁמֶשׁ נֶגְדִּי׃
38 * כְּיָרֵחַ יִכּוֹן עוֹלָם וְעֵד בַּשַּׁחַק נֶאֱמָן סֶלָה׃
39 * וְאַתָּה זָנַחְתָּ וַתִּמְאָס הִתְעַבַּרְתָּ עִם־
מְשִׁיחֶךָ׃
40 * נֵאַרְתָּה בְרִית עַבְדֶּךָ חִלַּלְתָּ לָאָרֶץ נִזְרוֹ׃
41 * פָּרַצְתָּ כָל־גְּדֵרֹתָיו שַׂמְתָּ מִבְצָרָיו מְחִתָּה׃
42 * שַׁסֻּהוּ כָּל־עֹבְרֵי דָרֶךְ הָיָה חֶרְפָּה לִשְׁכֵנָיו׃
43 * הֲרִימוֹתָ יְמִין צָרָיו הִשְׂמַחְתָּ כָּל־אוֹיְבָיו׃
44 * אַף־תָּשִׁיב צוּר חַרְבּוֹ וְלֹא הֲקִמֹתוֹ בַּמִּלְחָמָה׃
45 * הִשְׁבַּתָּ מִטְהָרוֹ וְכִסְאוֹ לָאָרֶץ מִגַּרְתָּה׃
46 * הִקְצַרְתָּ יְמֵי עֲלוּמָיו הֶעְטִיתָ עָלָיו בוּשָׁה
סֶלָה׃
47 * עַד־מָה יְהוָה תִּסָּתֵר לָנֶצַח תִּבְעַר כְּמוֹ־אֵשׁ
חֲמָתֶךָ׃
48 * זְכָר־אֲנִי מֶה־חָלֶד עַל־מַה־שָּׁוְא בָּרָאתָ כָּל־
בְּנֵי־אָדָם׃
49 * מִי גֶבֶר יִחְיֶה וְלֹא יִרְאֶה־מָוֶת יְמַלֵּט נַפְשׁוֹ
מִיַּד־שְׁאוֹל סֶלָה׃
50 * אַיֵּה חֲסָדֶיךָ הָרִאשֹׁנִים אֲדֹנָי נִשְׁבַּעְתָּ לְדָוִד
בֶּאֱמוּנָתֶךָ׃
51 * זְכֹר אֲדֹנָי חֶרְפַּת עֲבָדֶיךָ שְׂאֵתִי בְחֵיקִי כָּל־רַבִּים
עַמִּים׃

29 * *In æternum cuſtodiam ei miſericordiam*
meam, & pactum meum fidele erit ei.
30 * *Et ponam in perpetuum ſemen eius, &*
thronum eius ſicut dies cæli.
31 * *Si autem dereliquerint filij eius Legem*
meam, & in iudiciis meis non ambulauerint:
32 * *Si ceremonias meas prophanauerint, &*
præcepta mea non cuſtodierint:
33 * *Viſitabo in virga ſcelera eorum, et in pla-*
gis iniquitates eorum.
34 * *Miſericordiam autem meam non auferam*
ab eo, nec mentiar in veritate mea.
35 * *Non violabo pactum meum, & quod e-*
greſſum eſt de labiis meis non mutabo.
36 * *Semel iurau in ſancto meo, ne Dauid mẽ-*
37 *tiar.* * *Semen eius in ſempiternum erit, &*
thronus eius ſicut ſol in conſpectu meo.
38 * *Sicut luna ſtabilietur in ſempiternum, &*
teſtis in cælo fidelis. Semper.
39 * *Tu autem repuliſti & proieciſti; iratus es*
40 *aduerſus chriſtum tuum.* * *Attenuaſti pactum*
ſerui tui, prophanaſti in terra diadema eius.
41 * *Diſſipaſti omnes macerias eius, poſuiſti mu*
nitiones eius pauorem.
42 * *Diripuerunt eum omnes qui tranſeunt per*
viam, factus eſt opprobrium vicinis ſuis.
43 * *Eleuaſti dexteram hoſtium eius, lætificaſti*
omnes inimicos illius.
44 * *Auertiſti robur gladij eius, & non ſubleuaſti eum in prælio.*
45 * *Quieſcere feciſti munditiam eius, et thronum illius in terra detraxiſti.*
46 * *Abbreuiaſti dies adoleſcentiæ eius, operuiſti eum ignominia. Semper.*
47 * *Vſquequo Domine abſconderis in finem? ſuccenditur quaſi ignis indignatio tua?*
48 * *Memento mei de profundo, alioquin quare fruſtrà creaſti filios hominum?*
49 * *Quis eſt vir qui viuat, & non videat mortem, ſaluans animã ſuam de manu inferi?*
50 *Semper.* * *Vbi ſunt miſericordiæ tuæ antiquæ*
51 *Dñe, quas iuraſti Dauid in veritate tua?* * *Recordare Dñe opprobrij ſeruorũ tuorũ, quia portaui in ſinu meo omnes iniquitates populorum.*

תרגום

29 לְעָלַם אֶטוֹר לֵהּ טוּבִי וְקָיְמִי מְהֵימְנָא לֵהּ׃ 30 וְאֶשַׁוֵּי לְעָלְמִין בְּנוֹי וְכוּרְסֵהּ כְּיוֹמַיָּא דְיִקוּמוּן שְׁמַיָּא׃ 31 אִם יִשְׁבְּקוּן בְּנוֹי אוֹרַיְתִי
וּבְדִינַי לָא יְהַלְכוּן׃ 32 אִין קְיָמַי יְפַסּוּ וּפִיקוֹדַי לָא יִנְטְרוּן׃ 33 וְאַסְעַר עַל יְדֵיהוֹן דְּשִׁבְטַ רְשִׁיעִין מְרָדֵיהוֹן וּבְמַוֵּיקְיָא דְמַכְתְּשִׁין עֲוָיָתְהוֹן׃
34 וְטוּבִי לָא אֲבַטֵּל מִנֵּהּ וְלָא אֲשַׁקַּר בְּהֵימָנוּתִי׃ 35 לָא אַפֵּיס קְיָמִי וּמַפְקָנוּת סְפָוָתַי לָא אֲשַׁנֵּה׃ 36 חָדָא זִמְנָא קַיֵּמֵת בְּשׁוּם
קוּדְשִׁי אִם לְדָוִד אֲכַדֵּב׃ 37 בְּנוֹי לְעָלַם יְהוֹן וְכוּרְסֵהּ נְהוֹר הֵיךְ שִׁמְשָׁא לְקֳבְלִי׃ 38 הֵיךְ סֵיהֲרָא דְמִתְקַן לְאֵת לְעָלַם וְסָהִיד בְּשַׁחֲקָא
מְהֵימָן לְעָלְמִין׃ 39 וְאַתְּ שְׁבַקְתָּא וְרַחֲקְתָּא אַרְגִּזְתָּא עִם מְשִׁיחָךְ׃ 40 אַשְׁנֵיתָא קְיָם עִם עַבְדָּךְ אַפֵּסְתָּא לְאַרְעָא כְּלִילֵהּ׃
41 תַּקַּפְתָּא כָּל כַּרְכּוֹי שַׁוֵּיתָא פְּצָחוֹי תְּבָרָא׃ 42 רְמָסִין יַהּ כָּל עָבְרֵי אוֹרְחָא הֲוָה קָלָנָא לְשָׁבְנוֹי׃ 43 אֲרֵימְתָּא יְמִינָא דְמָעִיקוֹי
אַחֲדֵיתָא כָּל בַּעֲלֵי דְבָבוֹי׃ 44 לְחוֹד תְּתִיב לַאֲחוֹרָא סַיְפֵהּ חֲרִיפָא וְלָא אוֹקֵימְתָּא יְדֵהּ בְּקְרָבָא׃ 45 בַּטֵּלְתָּ כַּהֲנַיָּא דְסַדְּרִין עַל מַדְבְּחָא
וּמְרַבְּיָן עַמֵּהּ וְכָרְסֵי מַלְכוּתֵיהּ לְאַרְעָא מַגַּרְתָּא׃ 46 קְצַרְתָּא יוֹמֵי עוּלֵימוּי עַטַּפְתָּ עֲלוֹהִי בַּהֲתָא וְכִסּוּפָא לְעָלְמִין׃
47 עַד אֵימָתַי יְיָ תְּסַתַּר לְנֶצַח תִּבְעַר כְּאֶשָׁתָא חֵימְתָךְ׃ 48 אִדְכַּר דִּי אֲנָא אִתְבְּרִיתִי מֵעַפְרָא מְטוּל מָה לְבַטָּלָא
בְּרֵיתָא כָּל בְּנֵי נָשָׁא׃ 49 מָן הוּא גַּבְרָא דִיחֵי וְלָא יָחֲמֵי מַלְאָכָא דְמוֹתָא יְשֵׁזֵיב נַפְשֵׁהּ מִידֵיהּ וְלָא יֵיחוֹת לְבֵית קְבוּרְתָּא לְעָלְמִין׃
50 הַאי אִינּוּן טָבָוָתָךְ דְּמַשֵּׁירְיָא יְיָ רְקִימְתָּא לְדָוִד בְּהֵימְנוּתָךְ׃
51 אִדְכַּר יְיָ חִסּוֹדָא דְעַבְדָּךְ סוֹבֶרֶת עַל עָטְפֵי כָּל גִּרּוּפֵיהוֹן דְּסַגִּיעִין עַמְמִין׃

29 In æternum ſeruabo illi miſericordiam meam, & teſtamentum meum fidele ipſi.
30 Et ponam in ſeculum ſeculi ſemen eius, & thronum eius ſicut dies cæli.
31 Si dereliquerint filij eius Legem meã, & in iudiciis meis non ambulauerint:
32 Si iuſtitias meas prophanauerint, & mandata mea nõ cuſtodierint:
33 Viſitabo in virga iniquitates eorum, & in verberibus peccata eorum.
34 Miſericordiam autem meam non diſpergam ab eis, neq; nocebo in veritate mea:
35 Neque prophanabo teſtamentum meum; & quæ procedunt de labiis meis, non faciam irrita.
36 Semel iuraui in ſancto meo ſi Dauid mentiar?
37 Semen eius in æternum manebit, & thronus eius ſicut Sol in conſpectu meo:
38 Et ſicut Luna perfecta in æternum, & teſtis in cælo fidelis.
39 Tu verò repuliſti & deſpexiſti: diſtuliſti Chriſtum tuum.
40 Auertiſti teſtamentum ſerui tui, prophanaſti in terra ſanctuarium eius.
41 Deſtruxiſti omnes ſæpes eius: poſuiſti firmamentum eius formidinem.
42 Diripuerunt eum omnes tranſeuntes viam, factus eſt opprobrium vicinis ſuis.
43 Exaltaſti dexteram deprimentium eũ, lætificaſti omnes inimicos eius.
44 Auertiſti adiutorium gladij eius, & nõ es auxiliatus ei in bello.
45 Deſtruxiſti ab emundatione ſua, ſedem eius in terra collidiſti.
46 Minoraſti dies temporis eius, perfudiſti eum confuſione.
47 Vſquequo Domine auertis in finem, exardeſcet ſicut ignis ira tua?
48 Memorare quæ mea ſubſtantia: nunquid enim vanè conſtituiſti omnes filios hominum?
49 Quis eſt homo qui viuet, & non videbit mortem; eruet animam ſuam de manu inferi?
50 Vbi ſunt miſericordiæ tuæ antiquę Dñe,
51 quas iuraſti Dauid in veritate tua? Memor eſto Dñe opprobrij ſeruorũ tuorum, quod cõtinui in ſinu meo multarũ gentiũ.

29 εἰς τὸν αἰῶνα φυλάξω αὐτῷ τὸ ἔλεός μου, καὶ ἡ διαθήκη μου πιστὴ αὐτῷ.
30 καὶ θήσομαι εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος τὸ σπέρμα αὐτοῦ, καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ ὡς τὰς ἡμέρας τοῦ οὐρανοῦ.
31 ἐὰν ἐγκαταλίπωσιν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τὸν νόμον μου, καὶ τοῖς
32 κρίμασί μου μὴ πορευθῶσιν· ἐὰν τὰ δικαιώματά μου βεβηλώσωσι, καὶ τὰς ἐντολάς μου μὴ φυλάξωσιν·
33 ἐπισκέψομαι ἐν ῥάβδῳ τὰς ἀνομίας αὐτῶν, καὶ ἐν μάστιξι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.
34 τὸ δὲ ἔλεός μου οὐ μὴ διασκεδάσω ἀπ' αὐτῶν· οὐδ' οὐ μὴ ἀδικήσω ἐν τῇ ἀληθείᾳ μου·
35 οὐδ' οὐ μὴ βεβηλώσω τὴν διαθήκην μου, καὶ τὰ ἐκπορευόμενα διὰ τῶν χειλέων μου οὐ μὴ ἀθετήσω.
36 ἅπαξ ὤμοσα ἐν ἁγίῳ μου εἰ τῷ Δαυὶδ ψεύσομαι;
37 τὸ σπέρμα αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα μενεῖ, καὶ ὁ θρόνος αὐτοῦ
38 ὡς ὁ ἥλιος ἐναντίον μου· καὶ ὡς ἡ σελήνη κατηρτισμένη εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ὁ μάρτυς ἐν οὐρανῷ πιστός. διάψαλμα.
39 σὺ δὲ ἀπώσω καὶ ἐξουδένωσας, ὠργίσθης τὸν χριστόν σου.
40 κατέστρεψας τὴν διαθήκην τοῦ δούλου σου, ἐβεβήλωσας εἰς τὴν γῆν τὸ ἁγίασμα αὐτοῦ.
41 καθεῖλες πάσας τὰς φραγμοὺς αὐτοῦ, ἔθου τὰ ὀχυρώματα αὐτοῦ δειλίαν.
42 διήρπαζον αὐτὸν πάντες οἱ διοδεύοντες ὁδόν, ἐγενήθη ὄνειδος τοῖς γείτοσιν αὐτοῦ.
43 ὕψωσας τὴν δεξιὰν τῶν θλιβόντων αὐτόν, εὔφρανας πάντας τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ.
44 ἀπέστρεψας τὴν βοήθειαν τῆς ῥομφαίας αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἀντελάβου αὐτοῦ ἐν τῷ πολέμῳ.
45 κατέλυσας ἀπὸ καθαρισμοῦ αὐτοῦ, τὸν θρόνον αὐτοῦ
46 εἰς τὴν γῆν κατέρραξας. ἐσμίκρυνας τὰς ἡμέρας τοῦ χρόνου αὐτοῦ, κατέχεας αὐτοῦ αἰσχύνην.
47 ἕως πότε κύριε ἀποστρέψῃ εἰς τέλος, ἐκκαυθήσεται ὡς
48 πῦρ ἡ ὀργή σου; μνήσθητι τίς μου ἡ ὑπόστασις, μὴ γὰρ ματαίως ἔκτισας πάντας τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων;
49 τίς ἐστιν ἄνθρωπος, ὃς ζήσεται καὶ οὐκ ὄψεται θάνατον, ῥύσεται τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐκ χειρὸς ᾅδου; διάψαλμα.
50 ποῦ εἰσι τὰ ἐλέη σου τὰ ἀρχαῖα κύριε, ἃ ὤμοσας τῷ Δαυὶδ ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου.
51 μνήσθητι κύριε τοῦ ὀνειδισμοῦ τῶν δούλων σου, ὃ ὑπέσχον ἐν τῷ κόλπῳ μου πολλῶν ἐθνῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

29 In æternum ſeruabo illi benignitatem meam, & pactum meum fidele ipſi erit. 30 Et ponam in perpetuum filios eius, & ſedem eius iuxta dies quibus ſteterint cæli. 31 Si dereliquerint filij eius Legem meam, & in iudiciis meis non ambulauerint: 32 Si præcepta mea polluerint, & mandata mea non cuſtodierint: 33 Viſitabo per manum tribus impiorum ſcelera eorum, & nocumentis plagarum iniquitates eorum. 34 Bonitatem autem meam non auferam ab eo, & non mentiar in fide mea. 35 Non prophanabo pactum meum, & quod depromptum eſt ex labiis meis, non mutabo. 36 Semel iuraui in nomine ſancto meo, nequaquam Dauidi mentiar. 37 Filij eius in æternum erunt, & thronus eius lucidus ſicut Sol in conſpectu meo. 38 Sicut Luna firmata ad ſignum æternum, & teſtis in æthere fidelis in perpetuum. 39 Tu autem deſeruiſti & abominatus es; iratus es cum Chriſto tuo. 40 Irritum feciſti pactum cum ſeruo tuo: prophanaſti ad terram coronam eius. 41 Deſtruxiſti omnia caſtra eius: poſuiſti oppida eius deſtructionem. 42 Conculcant eum omnes tranſeuntes viam: fuit opprobrio vicinis ſuis. 43 Exaltaſti dexteram moleſtantium eum: lætificaſti omnes inimicos eius. 44 Siquidem vertiſti retrorſum gladium eius acutum, & non confirmaſti manum eius in prœlio. 45 Abſtuliſti ſacerdotes qui conſperſionem faciebant ſuper altari, & purificabant populum eius, & ſedem regnorum eius ad terram colliſiſti. 46 Breuiaſti dies iuuentutis eius: operuiſti eum pudore & confuſione in perpetuum. 47 Vſquequo Domine auferes maieſtatem tuam in æternum? accendes in modum ignis iram tuam?
48 Recordare quòd creatus ſum de puluere: quare vt aboleantur, creaſti omnes filios hominum? 49 Quis eſt ille vir qui viuet, & non videbit angelum mortis? liberabit animam ſuam de manu eius, & non deſcendet in domum ſepulchri in perpetuum? 50 Vbi illæ benignitates tuæ primordiales, quas pactus es Dauidi in veritate tua? 51 Recordare Domine opprobrij ſeruorum tuorum: ſuſtinui in ſinu meo cuncta opprobria multorum populorum.

52 * אֲשֶׁר חֵרְפוּ אוֹיְבֶיךָ יְהוָה אֲשֶׁר חֵרְפוּ עִקְּבוֹת
מְשִׁיחֶךָ׃
53 * בָּרוּךְ יְהוָה לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן׃

צ

1 * תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה אִישׁ־הָאֱלֹהִים אֲדֹנָי מָעוֹן
אַתָּה הָיִיתָ לָּנוּ בְּדֹר וָדֹר׃
2 * בְּטֶרֶם הָרִים יֻלָּדוּ וַתְּחוֹלֵל אֶרֶץ וְתֵבֵל
וּמֵעוֹלָם עַד־עוֹלָם אַתָּה אֵל׃
3 * תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד־דַּכָּא וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי־אָדָם׃
4 * כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר
וְאַשְׁמוּרָה בַלָּיְלָה׃
5 * זְרַמְתָּם שֵׁנָה יִהְיוּ בַּבֹּקֶר כֶּחָצִיר יַחֲלֹף׃
6 * בַּבֹּקֶר יָצִיץ וְחָלָף לָעֶרֶב יְמוֹלֵל וְיָבֵשׁ׃
7 * כִּי־כָלִינוּ בְאַפֶּךָ וּבַחֲמָתְךָ נִבְהָלְנוּ׃
8 * שַׁתָּ עֲוֹנֹתֵינוּ לְנֶגְדֶּךָ עֲלֻמֵנוּ לְמָאוֹר פָּנֶיךָ׃
9 * כִּי כָל־יָמֵינוּ פָּנוּ בְעֶבְרָתֶךָ כִּלִּינוּ שָׁנֵינוּ כְּמוֹ־
הֶגֶה׃
10 * יְמֵי־שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה וְאִם
בִּגְבוּרֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה וְרָהְבָם עָמָל וָאָוֶן כִּי־גָז
חִישׁ וַנָּעֻפָה׃
11 * מִי־יוֹדֵעַ עֹז אַפֶּךָ וּכְיִרְאָתְךָ עֶבְרָתֶךָ׃
12 * לִמְנוֹת יָמֵינוּ כֵּן הוֹדַע וְנָבִיא לְבַב חָכְמָה׃
13 * שׁוּבָה יְהוָה עַד־מָתָי וְהִנָּחֵם עַל־עֲבָדֶיךָ׃
14 * שַׂבְּעֵנוּ בַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וּנְרַנְּנָה וְנִשְׂמְחָה בְּכָל־
יָמֵינוּ׃
15 * שַׂמְּחֵנוּ כִּימוֹת עִנִּיתָנוּ שְׁנוֹת רָאִינוּ רָעָה׃
16 * יֵרָאֶה אֶל־עֲבָדֶיךָ פָּעֳלֶךָ וַהֲדָרְךָ עַל־בְּנֵיהֶם׃
17 * וִיהִי נֹעַם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה
יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ׃

52 * *Quibus exprobrauerunt inimici tui Domine, quibus exprobrauerunt vestigia Christi*
53 *tui.* * *Benedictus Dominus in sempiternum: amen & amen.*

1 * *Oratio Moysi viri Dei.*

PSAL. XC.

DOmine habitaculum tu factus es nobis, in generatione & generatione.
2 * *Antequàm montes nascerentur, & parturiretur terra & orbis, à seculo & vsque in seculum tu es Deus.*
3 * *Conuertens hominem vsque ad contritionem, & dicens, Reuertimini filij Adam.*
4 * *Quia mille anni in oculis tuis sicut dies hesterna quæ pertransiit, & vigilia in nocte.*
5 * *Percutiente te eos vt somnium erunt, manè quasi herba pertransiens.*
6 * *Manè floruit & abijt, ad vesperum conteretur atque siccabitur.*
7 * *Consumpti enim sumus in furore tuo, et in indignatione tua conturbati sumus.*
8 * *Posuisti iniquitates nostras coram te, negligentias nostras in luce vultus tui.*
9 * *Omnes enim dies nostri transierunt in furore tuo, consumpsimus annos nostros quasi ser-*
10 *monem loquens.* * *Dies annorum nostrorum in ipsis septuaginta annis: si autem multum est, octoginta anni, et quod amplius est, labor et dolor; quoniam transiuimus citò et aduolauimus.*
11 * *Quis nouit fortitudinem iræ tuæ, et secundùm timorem tuum indignationem tuam?*
12 * *Vt numerentur dies nostri sic ostende, & veniemus corde sapienti.*
13 * *Reuertere Domine vsquequo, & exorabilis esto super seruos tuos.*
14 * *Imple nos matutino misericordia tua, & laudabimus et lætabimur in cunctis diebus no-*
15 *stris.* * *Lætifica nos pro diebus quibus afflixisti nos, & annis quibus vidimus mala.*
16 * *Appareat apud seruos tuos opus tuum, et gloria tua super filios eorum.*
17 * *Et sit decor Domini Dei nostri super nos, & opus manuum nostrarum cõfirma super nos, & opus manuum nostrarum confirma.*

תרגום

52 דִּי חֲסַדוּ בַּעֲלֵי דְּבָבָךְ יְיָ דִּי חֲסַדוּ אֵיחוֹר רְשָׁמַת רַגְלֵי מְשִׁיחָךְ׃ 53 בְּרִיךְ שְׁמָא דַּיְיָ בְּעָלְמָא הָדֵין וּלְעָלְמָא דְּאָתֵי אָמֵן וְאָמֵן׃

צ 1 צְלוֹתָא דְּצַלִּי מֹשֶׁה נְבִיאָה דַּיְיָ כַּד חָבוּ עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּמַדְבְּרָא יְיָ דָּמַרְתָּ בֵּית שְׁכִינְתָךְ בְּשָׁמַיָּא אַתְּ הֲוֵיתָא לָנָא סָעִיד
לְכָל דָּר וְדָר כַּד אִתְגְּלִי קֻדָּמָךְ דְּעַמָּךְ עָתִידִין לְמֶחוֹב אַתְקֵנְתָּא תְּתוּבָא׃ 2 עַד לָא טוּרַיָּא אִתְבְּרִיאוּ וְאִתְבְּרִיאַ אַרְעָא וְיַתְבֵי תֵּבֵל וּמֵעָלְמָא הָדֵין
עַד עָלְמָא דְּאָתֵי אַתְּ הוּא אֱלָהָא׃ 3 תְּתֵיב בַּר נָשׁ עַל חוֹבֵיהּ עַד מוֹתָא וַאֲמַרְתְּ תּוּבוּ בְּנֵי נָשָׁא׃ 4 אֲרוֹם אֶלֶף שְׁנִין חֲשִׁיבִין קֳדָמָךְ הֵיךְ
יוֹמָא דְּאָתְמָלִי אֲרוֹם יַעֲבַר וְהֵיךְ מַטְרַת לֵילְיָא׃ 5 וְאִין לָא תֵּיבִין תֵּיתֵי עֲלֵיהוֹן מוֹתָא הֵיךְ דְּמִכִין יְהוֹן וּלְעָלְמָא דְּאָתֵי הֵיךְ עִסְבָּא דְּמִפְּרְכָא
יְתְחַלְפוּן׃ 6 דְּמִין עוֹבָרֵיהוֹן הֵיךְ עִסְבָּא דִּי בְצַפְרָא יְצִיץ וְיִסְגֵּי וּלְרַמְשָׁא מְתְמוֹלֵל וּמְתֵיבֵשׁ מֵחוּרְבָּא׃ 7 אֲרוֹם אִשְׁתֵּיצֵינָא מִתְּקָפָךְ
וּמֵחֲמָתָךְ אִתְבְּהַלְנָא׃ 8 שַׁוֵּיתָא חוֹבָנָא לְקֳבְלָךְ עַוָיָתָן סַלִּיקָן נְהוֹר אַפָּיָךְ׃ 9 אֲרוֹם כָּל יוֹמָנָא אִתְפְּנִיוּ בִּרְוּגְזָךְ שֵׁיצֵינָא יוֹמֵי
חַיֵּינָא הֵיךְ הֶבֶל פּוּמָא בְּסִתְוָא׃ 10 יוֹמֵי שְׁנָתָנָא בְּעָלְמָא הָדֵין שׁוּבְעִין שְׁנִין מִתְאַלְמִין וְאִין בִּגְבוּרְתָא חֲמָנִין שְׁנִין וְסוּגְעֵיהוֹן לֵיאוּת וּשְׁקַר
לְחַיֵּינָא אֲרוֹם עָדוֹ בְּסַרְהוּבְיָא וְטָסִין לְעַפְרָא׃ 11 מַן הוּא רְיָדַע לַאֲתָבָא עָשְׁנָא דְּתוּקְפָךְ אֱלָהִין צַדִּיקַיָּא דְּרָחֲלִין מִנָּךְ מְשַׁדְּכִין רְגָזָךְ׃
12 לְמִמְנֵי יוֹמָנָא מַן יְתְכְּוִין לְהוֹדַע בְּרֵם נְבִיאָה דְּלִבָּה מְכֵנִי חָכְמְתָא׃ 13 תּוּב יְיָ עַד אֵימָתַי תְּסַגְּפִנָּא וְהוּב מִבִּישְׁתָא דְּמַלֵּלְתָּא לְמֶעְבַּד
לְעַמָּךְ׃ 14 שְׂבַע יְתָנָא לְעָלְמָא דְּמִתְיל לְצַפְרָא טוּבָךְ וּנְרַנֵּן וְנֶחְדֵּי בְּכוּלְהוֹן יוֹמָנָא׃ 15 שַׁמַּח יְתָנָא הֵיךְ יוֹמִין דְּסַגֵּפְתָּנָא הֵיךְ שְׁנַיָּא דַּחֲמֵינָא
בִּישְׁתָא׃ 16 יִתְחֲמֵי לְעַבְדָּיךְ עוֹבָדֵי נִיסָּךְ וְשַׁבְהוֹרָךְ עַל בְּנֵיהוֹן׃ 17 וִיהִי בְּסִימוֹתָא דְּגַן עֶדֶן מִן קֳדָם יְיָ אֱלָהָנָא עָלָנָא וְעוֹבָדֵי יְדָנָא מְנֵה יְתְקְנֵן׃

*Quod exprobrauerunt inimici tui Domine, quod exprobrauerunt commutationem Christi tui. *Benedictus Dominus in æternum, fiat fiat.

*Oratio Moysi homini Dei.

PSAL. LXXXIX.

à generatione in generationem

Dom

DOmine refugium factus es nobis*in generatione & generatione. *Priusquàm montes fierent, & formaretur terra & orbis, & à seculo & vsque in seculum tu es.* *Ne auertas hominem in humilitatem. & dixisti: Conuertimini filij hominum. *Quoniam mille anni ante oculos tuos Domine, tanquam dies hesterna quę prę-teriit, & custodia in nocte. *Quæ pro nihilo habentur eorum anni erunt, manè sicut herba transeat: *Manè floreat & transeat, vesperè decidat, induret & arescat. *Quia defecimus in ira tua,& in furore tuo turbati sumus. *Posuisti iniquitates nostras in cõspectu tuo,seculum nostrum in illuminatione vultus tui.

*Quoniam omnes dies nostri defecerũt, & in ira tua defecimus. *Anni nostri sicut aranea meditabantur, dies annorum nostrorum in ipsis septuaginta anni;si autem in potentatibus octoginta anni,&* plurimum eorum labor & dolor. quoniam superuenit mansuetudo super nos, & corripiemur. *Quis nouit potestatem irę tuę, & præ timore tuo iram tuam *dinumerare? Dexteram tuam sic notam fac mihi,& eruditos corde in sapientia. *Conuertere Domine, vsquequo? & deprecabilis esto super seruos tuos. *Repleti sumus manè misericordia tua Domine, & exultauimus& delectati sumus. In omnibus diebus nostris *lætati sumus pro quibus diebus humiliasti nos, annis quibus vidimus mala. *Et respice in seruos tuos, & in opera tua,& dirige filios eorum. *Et sit splendor Domini Dei nostri super nos, & opera manuum nostrarum dirige super nos, & opera manuum nostrarum dirige.

Gen. 6.a Ecc. 16.a amplius

52 * οὗ ὠνείδισαν ⸋ ἐχθροί σου κύριε, οὗ ὠνείδισαν τὸ αὐ-
53 τάλλαγμα τοῦ χριστοῦ σου. * εὐλογητὸς κύριος εἰς
τὸν αἰῶνα, γένοιτο γένοιτο.

1 * Προσευχὴ μωυσῆ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ.
πϑ'.
Κύριε καταφυγὴ ἐγένηθης ἡμῖν ἐν γενεᾷ καὶ γενεᾷ.
2 * πρὸ τοῦ ὄρη γενηθῆναι ⸋ πλασθῆναι τὴν γῆν ⸋ τὴν
οἰκουμένην, ⸋ ἀπὸ τοῦ αἰῶνος ⸋ ἕως τοῦ αἰῶνος σὺ εἶ.
3 * μὴ ἀποστρέψῃς ἄνθρωπον εἰς ταπείνωσιν, καὶ εἶπας,
ἐπιστράφητε υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων.
4 * ὅτι χίλια ἔτη ἐν ὀφθαλμοῖς σου κύριε, ὡς ἡμέρα ἡ
ἐχθὲς ἥτις διῆλθε, καὶ φυλακὴ ἐν νυκτί.
5 * τὰ ἐξουδενώματα αὐτῶν ἔτη ἔσονται, πρωῒ ὡσεὶ χλόη
6 παρέλθοι, * πρωῒ ἀνθήσαι καὶ παρέλθοι, τεσπέρας
ἀποπέσοι, σκληρυνθείη καὶ ξηρανθείη.
7 * ὅτι ἐξελιπομεν ἐν τῇ ὀργῇ σου, καὶ ἐν τῷ θυμῷ σου
8 ἐταράχθημεν. * ἔθου τὰς ἀνομίας ἡμῶν ἐναντίον
9 σου, ὁ αἰὼν ἡμῶν εἰς φωτισμὸν τοῦ προσώπου σου. * ὅτι πᾶ-
σαι αἱ ἡμέραι ἡμῶν ἐξέλιπον, καὶ ἐν τῇ ὀργῇ σου ἐξελί-
10 πομεν. * τὰ ἔτη ἡμῶν ὡσεὶ ἀράχνη ἐμελέτων, αἱ ἡ-
μέραι τῶν ἐτῶν ἡμῶν ἐν αὐτοῖς ἑβδομήκοντα ἔτη· ἐὰν δὲ ἐν
δυναστείαις ὀγδοήκοντα ἔτη, καὶ τὸ πλεῖον αὐτῶν κόπος
πόνος. ὅτι ἐπῆλθε πραότης ἐφ' ἡμᾶς καὶ παιδευθησό-
11 μεθα. * τίς γινώσκει τὸ κράτος τῆς ὀργῆς σου, καὶ
ἀπὸ τοῦ φόβου σου τὸν θυμόν σου
12 * ἐξαριθμήσασθαι τὴν δεξιάν σου οὕτως γνώρισόν
μοι, καὶ τοὺς πεπαιδευμένους τῇ καρδίᾳ ἐν σοφίᾳ.
13 * ἐπίστρεψον κύριε ἕως πότε, ⸋ παρακλήθητι ἐπὶ τοῖς
δούλοις σου.
14 * ἐνεπλήσθημεν τὸ πρωῒ τοῦ ἐλέους σου κύριε, καὶ ἠγαλ-
λιασάμεθα ⸋ ἐφρανθημεν. ἐν πάσαις ταῖς ἡμέραις
15 ἡμῶν * εὐφρανθείημεν, ἀντὶ ὧν ἡμερῶν ἐταπείνω-
σας ἡμᾶς, ἐτῶν οἷς εἴδομεν κακά.
16 * καὶ ἴδε ἐπὶ τοὺς δούλους σου καὶ ἐπὶ τὰ ἔργα σου, ⸋
ὁδήγησον τοὺς υἱοὺς αὐτῶν.
17 * καὶ ἔστω ἡ λαμπρότης κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐφ' ἡ-
μᾶς, καὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν ἡμῶν κατεύθυνον ἐφ' ἡ-
μᾶς, καὶ τὸ ἔργον τῶν χειρῶν ἡμῶν κατεύθυνον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[11] Quoniam exprobrauerunt hostes tui, exprobrauerunt tarditatem vestigiorum pedum Christi tui. [12] Benedictum nomen Domini in seculo isto, necnon in seculo venturo. amen & amen.

[1] Oratio qua orauit Mosch propheta Domini, quando peccauit populus domus Israel in deserto. PSAL. XC.

DOmine cuius habitatio domus maiestatis tuæ est in cælis, tu fuisti nobis adiutor in omni generatione & generatione. quando manifestum fuit coram te,ꝙ populus tuus esset peccaturus,disposuisti conuersionẽ.[2] Antequã mõtes erigerentur,& creata esset terra & habitatores orbis,à seculo hoc,& vsq; ad seculum venturũ,tu ipse es Deus. [3] Rediges hominẽ ꝓpter peccatũ eius vsq; ad mortẽ.& dixisti,Cõuertimini filij hominis.[4] Quoniã mille anni cõputantur apud te sicut dies hesterna quãdo præterierit,& sicut vigilia noctis. [5] Et si nõ cõuertantur,induces in eos mortẽ quæ erit illis sicut somni;& in mũdo venturo sicut herba quæ exciditur,permutabuntur. [6] Similes sunt operationes eorũ herbę quę manè florebit atq; crescet; vesperi autem excisa siccatur propter ęstum. [7] Quoniã cõsumpti sumus à furore tuo, & ab indignatione tua cõturbati sumus. [8] Posuisti peccata nostra in cõspectu tuo,iniquitates iuuẽtutis nostræ corã luce vultus tui. [9] Quoniã omnes dies nostri recesserũt in ira tua,cõsumpsim[9] dies vitæ nostrę tãquã vaporẽ oris in hyeme. [10] Dies annorũ nostrorũ in mundo hoc septuaginta anni robustiorũ;& si in fortitudine octoginta anni: at multiplicatio eorũ labor & falsitas peccatoribus, quoniã trãsierunt velociter,& volãt in puluerẽ. [11] Quis est ille qui sciet auertere fortitudinẽ irę tuę,nisi iusti qui timẽt te,sedantes furorẽ tuum? [12] Ad numerãdos dies nostros,quis diriget vt scire faciat? certè propheta cuius cor cõstruit sapientiã. [13] Cõuertere Dñe,vsquequo affliges nos? cõuertere,inquam, à malo quod locutus es facere populo tuo. [14] Satura nos in mũdo,qui similis est matutino benignitate tua; & lætabimur & exultabimus omnibus diebus nostris. [15] Lętifica nos secundũ dies quibus afflixisti nos,sicut anni quibus vidimus mala. [16] Manifestę fiãt seruis tuis operatiões signorũ tuorũ,& decor tuus super filios eorũ. [17] Et sit dulcedo horti deliciarũ à cõspectu Dñi Dei nostri super nos,& opera manuũ nostrarũ prosperentur: præpara verba Legis super nos,& opera manuum nostrarum ab ipso præparentur.

צא

1 * יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנָן׃
2 * אֹמַר לַיהוָה מַחְסִי וּמְצוּדָתִי אֱלֹהַי אֶבְטַח־בּוֹ׃
3 * כִּי הוּא יַצִּילְךָ מִפַּח יָקוּשׁ מִדֶּבֶר הַוּוֹת׃
4 * בְּאֶבְרָתוֹ יָסֶךְ לָךְ וְתַחַת־כְּנָפָיו תֶּחְסֶה צִנָּה וְסֹחֵרָה אֲמִתּוֹ׃
5 * לֹא תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם׃
6 * מֵדֶבר בָּאֹפֶל יַהֲלֹךְ מִקֶּטֶב יָשׁוּד צָהֳרָיִם׃
7 * יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף וּרְבָבָה מִימִינֶךָ אֵלֶיךָ לֹא יִגָּשׁ׃
8 * רַק בְּעֵינֶיךָ תַבִּיט וְשִׁלֻּמַת רְשָׁעִים תִּרְאֶה׃
9 * כִּי־אַתָּה יְהוָה מַחְסִי עֶלְיוֹן שַׂמְתָּ מְעוֹנֶךָ׃
10 * לֹא־תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וְנֶגַע לֹא־יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ׃
11 * כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה־לָּךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל־דְּרָכֶיךָ׃
12 * עַל־כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ פֶּן־תִּגּוֹף בָּאֶבֶן רַגְלֶךָ׃
13 * עַל־שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ תִּרְמֹס כְּפִיר וְתַנִּין׃
14 * כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ אֲשַׂגְּבֵהוּ כִּי־יָדַע שְׁמִי׃
15 * יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ עִמּוֹ־אָנֹכִי בְצָרָה אֲחַלְּצֵהוּ וַאֲכַבְּדֵהוּ׃
16 * אֹרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי׃

צב

1 * מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת׃
2 * טוֹב לְהוֹדוֹת לַיהוָה וּלְזַמֵּר לְשִׁמְךָ עֶלְיוֹן׃
3 * לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת׃
4 * עֲלֵי־עָשׂוֹר וַעֲלֵי־נֵבֶל עֲלֵי הִגָּיוֹן בְּכִנּוֹר׃
5 * כִּי שִׂמַּחְתַּנִי יְהוָה בְּפָעֳלֶךָ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אֲרַנֵּן׃
6 * מַה־גָּדְלוּ מַעֲשֶׂיךָ יְהוָה מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ׃
7 * אִישׁ־בַּעַר לֹא יֵדָע וּכְסִיל לֹא־יָבִין אֶת־זֹאת׃

PSAL. XCI.

1 QVi habitat in abſcondito excelſi, in vmbraculo omnipotentis commorabitur.
2 * Dicens Domino: Spes mea & fortitudo mea, Deus meus, confidam in eo.
3 * Quoniam ipſe liberabit te de laqueo venantium, de morte inſidiarum.
4 * In ſcapulis ſuis obumbrabit tibi, & ſub alis eius ſperabis. ſcutum & protectio veritas
5 eius. * Non timebis à timore nocturno,
6 à ſagitta volante per diem. * A peſte in tenebris ambulante, à morſu inſanientis meridie.
7 * Cadent à latere tuo mille, & decem millia à dextris tuis, ad te autem nō appropinquabit.
8 * Veruntamen oculis tuis videbis, & vl-
9 tionem impiorum cernes. * Tu enim es Domine ſpes mea. excelſum poſuiſti habitaculum tuum.
10 * Non accedet ad te malum; & lepra non appropinquabit tabernaculo tuo.
11 * Quia angelis ſuis mandabit de te, vt cuſtodiant te in omnibus viis tuis.
12 * In manibus portabunt te, ne fortè offendas ad lapidem pedem tuum.
13 * Super aſpidem et baſiliſcum calcabis, conculcabis leonem & draconem.
14 * Quoniam mihi adhæſit, & liberabo eum: exaltabo eum, quoniam cognouit nomen meum.
15 * Inuocabit me & exaudiam eum: cum ipſo ero in tribulatione; eruam eum, & glorificabo
16 eum. * Longitudine dierum implebo eum, & oſtendam illi ſalutare meum.
1 * Pſalmus cantici in die Sabbati.

XCII.

2 BOnum eſt confiteri Domino, & pſallere no-
3 mini tuo Altiſſime. * Ad annunciandum manè miſericordiam tuam, & fidem tuam in
4 noctibus. * In decachordo & pſalterio, in cantico & cithara.
5 * Quoniam lætificaſti me Domine in opere tuo, in factura manuum tuarum laudabo.
6 * Quàm magnificata ſunt opera tua Domine! ſatis profundæ factæ ſunt cogitationes tuæ.
7 * Vir inſipiens non cognoſcet, & ſtultus non intelliget iſtud.

תרגום

צא 1 דְּאָשְׁרֵי שְׁכִינְתֵּהּ בְּרַם עִילָּאָה בְּטִלַּל עֲנָנֵי יְקָרָא שַׁדַּי יְבִית׃ 2 אֲמַר דָּוִד אֵימַר לַיְיָ רְחֵצָנִי וּכְרַךְ תּוּקְפִּי אֱלָהִי אֶתְרְחַץ
בְּמֵימְרֵהּ׃ 3 אֲרוּם הוּא יַפְצִינָךְ מִפִּיחָא וְתָקְלָא מִמּוֹתָא וְאִתְרַגּוּשְׁתָּא׃ 4 בְּטִלַּל שְׁכִינְתֵּהּ יַטֵּל עֲלָךְ וּתְחוֹת טִלַּל אִיקָרֵהּ תִּתְרְחֵץ תְּרֵיסָא
וַעֲגִילָא הֵימָנוּתֵיהּ׃ 5 לָא תִדְחַל מִבִּילוּחָא דְּמַזִּיקֵי דְּאָזְלִין בְּלֵילְיָא מִגִּירָא דְּמַלְאָךְ דְּמוֹתָא דְּשָׁרֵי בִּימָמָא׃ 6 מִמּוֹתָא דִּי בְקַבְלָא מְהַלֵּךְ
מִסְיְעַת שֵׁדִין דְּמִחַבְּלִין בְּטִיהֲרָא׃ 7 חַדַּר שְׁמָא קַדִּישָׁא וְיִפְלוֹן מִסְטַר שְׁמָאלָךְ אַלְפָּא וּרְבָבָתָא מִימִינָךְ לְוָתָךְ לָא יִקְרְבוּן לְמִנְזַק׃
8 לְחוֹד בְּעֵינָךְ תְּסַתַּכֵּל וְתֵיזֵף מִתְגְּמְרִין רְשִׁיעֵי תֻּחְמֵי׃ 9 אֲרוּם אַנְתְּ יְיָ רְחֵצָנִי בְּמֵדוֹר בֵּית שְׁכִינְתָךְ עֵילָאָה שַׁוֵּיתָא בֵּית שְׁכִינְתָךְ׃
10 לָא תְּעָרַע לָךְ בִּישָׁא וּמַזִּיקָא לָא יִקְרְבוּן בְּמִשְׁכְּנָיִךְ׃ 11 אֲרוּם מַלְאָכוֹי יְפַקֵּד עֲלָךְ לְנְטוֹרָךְ בְּכָל אָרְחָתָךְ׃
12 עַל תּוּקְפֵּיהוֹן יְשַׁלְּטוּנָךְ דְּיִלְמָא תְּתְקֵל בְּיִצְרָא בִּישָׁא דְּתִתְיְל לְאַבְּנָא רִיגְלָךְ׃ 13 עַל גּוּבָר בַּר אַרְיְוָן וּפִיתְנָא תְּבָעֵט תִּרְמוֹס אַרְיָא וְחִוְרְמָנָא׃
14 מְטוּל דִּי בְמֵימְרִי אִתְרְעִי אֲשַׁגְּבִנֵּהּ מְטוּל דְּיַדַּע שְׁמִי׃ 15 יְצַלֵּי קֳדָמַי וְאֶעְנֵי יָתֵהּ עִמֵּהּ אֲנָא בְּעָקְתָא אֲפְצִינֵהּ וַאֲיַקְרִינֵהּ׃
צב
16 אוֹרִיכוּת יוֹמִין אַשְׂבְּעִנֵּהּ וְאַחְמִינֵהּ בְּפֻרְקָנִי׃
1 שְׁבָחָא וְשִׁירָא דַּאֲמַר אָדָם קַדְמָאי עַל יוֹמָא דְּשַׁבְּתָא׃ 2 טַב לְאוֹדָאָה קֳדָם יְיָ וּלְשַׁבָּחָא שְׁמָךְ עִלָּאָה׃ 3 לְחַנָּוֵי בְּצַפְרָא
טִיבָךְ וְקוּשְׁטָךְ בְּלֵילְיָן׃ 4 עַל פּוּם כִּנָּרָא דַּעֲשַׂרְתֵּי נִימִין עַל פּוּם נְבָלָא עִלָּוִי רִנָּנַת כִּנָּרְיָא׃ 5 אֲרוּם אַחְדְּתַנִי יְיָ בְּעוֹבָדֵי נִיסָּךְ בְּעוֹבָדֵי
אִידָךְ אֲבוּעַ׃ 6 כְּמָה הִנּוּן רַבְּרְבִין עוֹבָדָךְ יְיָ לַחֲדָא עֲמִיקִין מַחְשָׁבָתָךְ׃ 7 בַּר נָשָׁא טַפְשָׁא לָא יְדַע וְשַׁטְיָא לָא יִתְבֵּין יָת דָּא׃

Laus Cantici Dauid, ſine titulo apud Hebræos. PSAL. XC.

QVi habitat in adiutorio Altiſsimi, in protectione Dei cæli commorabitur. *Dicet Dño: Suſceptor meus es*, & refugiũ meum De⁹ meus, & ſperabo in eũ. *Quoniã ipſe liberabit te de laqueo venantium, & à verbo aſpero. *In ſcapulis ſuis obumbrabit tibi, & ſub pennis eius ſperabis. ſcuto circundabit te veritas eius: *Non timebis à timore nocturno, à ſagitta volãte in die: *A negotio in tenebris perambulãte, ab incurſu & dæmonio meridiano. *Cadẽt à latere tuo mille, & decem millia à dextris tuis, ad te aũt nõ appropinquabit. *Verũtamẽ oculis tuis cõſiderabis, & retributionem peccatorũ videbis. *Quoniã tu* Dñe ſpes mea, Altiſsimũ poſuiſti refugium tuũ. *Non accedent ad te mala, & flagellũ non appropinquabit tabernaculo tuo. *Quoniam angelis ſuis mãdabit de te, vt cuſtodiant te in omnibus viis tuis. *In manibus portabũt te, ne fortè offendas ad lapidem pedem tuum. *Super aſpidem & baſiliſcum ambulabis, & conculcabis leonem & draconem. *Quoniam in me ſperauit, & liberabo eum; protegam eum, quoniã cognouit nomen meum. *Clamabit ad me, & exaudiam eum; cum ipſo ſum in tribulatione. eripiam eum, & glorificabo eum:

*Longitudine dierum replebo eum, & oſtendam illi ſalutare meum.

*Pſalmus cantici in diem Sabbati.

XCI.

BOnum, confiteri Dño, & pſallere nomini tuo Altiſsime. *Ad annunciandum manè miſericordiã tuam, & veritatẽ tuam per noctem, *In decachordo pſalterio cum cãtico in cithara. *Quia delectaſti me Dñe in factura tua, & in operibus manuũ tuarum exultabo. *Quàm magnificata ſunt opera tua Domine! nimis profundæ factæ ſunt cogitationes tuę. *Vir inſipiẽs nõ cognoſcet, & ſtultus non intelliget hæc.

Αἶνος ὠδῆς τῷ δαυίδ, ἀνεπίγραφος παρ' ἑβραίοις. ϙ'.

1 *Ο κατοικῶν ἐν βοηθείᾳ τοῦ ὑψίστου, ἐν σκέπῃ τοῦ θεοῦ
2 τοῦ οὐρανοῦ αὐλισθήσεται. *ἐρεῖ τῷ κυρίῳ, ἀντιλήπτωρ μου εἶ, καὶ καταφυγή μου ὁ θεός μου, καὶ ἐλπιῶ ἐπ' αὐτόν.
3 *ὅτι αὐτὸς ῥύσεταί σε ἐκ παγίδος θηρευτῶν καὶ ἀπὸ λόγου ταραχώδους. *ἐν τοῖς μεταφρενίοις αὐτοῦ ἐπισκιάσει σοι, καὶ ὑπὸ τὰς πτέρυγας αὐτοῦ ἐλπεῖς. ὅπλῳ κυκλώσει σε ἡ ἀλήθεια αὐτοῦ. *οὐ φοβηθήσῃ ἀπὸ φόβου νυκτερινοῦ, ἀπὸ βέλους πετομένου ἡμέρας,
6 *ἀπὸ πράγματος ἐν σκότει διαπορευομένου, ἀπὸ συμπτώματος καὶ δαιμονίου μεσημβρινοῦ.
7 *πεσεῖται ἐκ τοῦ κλίτους σου χιλιὰς, καὶ μυριὰς ἐκ δεξιῶν σου, σοὶ δὲ οὐκ ἐγγιεῖ.
8 *πλὴν τοῖς ὀφθαλμοῖς σου κατανοήσεις, καὶ ἀνταπόδοσιν ἁμαρτωλῶν ὄψει. *ὅτι σὺ κύριε ἡ ἐλπίς μου,
10 τὸν ὕψιστον ἔθου καταφυγήν σου. *οὐ προσελεύσεται σοὶ κακά, καὶ μάστιξ οὐκ ἐγγιεῖ ἐν τῷ σκηνώματί σου.
11 *ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, τοῦ διαφυλάξαι σε ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς σου. *ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου.
13 *ἐπὶ ἀσπίδα καὶ βασιλίσκον ἐπιβήσῃ, καὶ καταπατήσεις λέοντα καὶ δράκοντα. *ὅτι ἐπ' ἐμὲ ἤλπισε, καὶ ῥύσομαι αὐτόν, σκεπάσω αὐτόν, ὅτι ἔγνω τὸ ὄνομά μου.
15 *κεκράξεται πρός με, κἀγὼ ἐπακούσομαι αὐτοῦ, μετ' αὐτοῦ εἰμὶ ἐν θλίψει. ἐξελοῦμαι αὐτόν, καὶ δοξάσω αὐτόν.
16 *μακρότητα ἡμερῶν ἐμπλήσω αὐτόν, καὶ δείξω αὐτῷ τὸ σωτήριόν μου.

1 *Ψαλμὸς ᾠδῆς εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ σαββάτου. ϛά.

2 *Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι τῷ κυρίῳ, καὶ ψάλλειν τῷ ὀ-
3 νόματί σου ὕψιστε. *τοῦ διαγγέλλειν τὸ πρωῒ τὸ ἔλεός σου,
4 καὶ τὴν ἀλήθειάν σου κατὰ νύκτα. *ἐν δεκαχόρδῳ ψαλ-
5 τηρίῳ μετ' ᾠδῆς ἐν κιθάρᾳ. *ὅτι εὔφρανάς με κύριε ἐν τῷ ποιήματί σου, καὶ ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν σου ἀγαλλιά-
6 σομαι. *ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου κύριε, σφόδρα
7 ἐβαθύνθησαν οἱ διαλογισμοί σου. *ἀνὴρ ἄφρων οὐ γνώσεται, καὶ ἄσοφος οὐ συνήσει ταῦτα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

PSAL. XCI.

QVi poſuit maieſtatem ſuam in ſecreto altiſſimo, in vmbra nubium glorię omnipotentis commorabitur. [2] Dixit Dauid: Dicam Dño: Fiducia mea & arx fortitudinis meæ, Deus meus cõfidam in verbo eius. [3] Quoniã ipſe liberabit te de laqueo & offendiculo, de morte atque tumultu. [4] In vmbra maieſtatis ſuæ obũbrabit tibi, & ſub vmbra gloriæ eius ſecurus cõſiſtes: clypeus & parmula veritas eius. [5] Non timebis à timore dęmonum qui ambulant in nocte, à ſagitta angeli mortis, quã emittit interdiu. [6] A morte in tenebris ambulante, à caterua dęmonũ qui graſſantur in meridie, [7] Recordaberis nominis ſancti: & cadẽt à latere ſiniſtro tuo mille, & decẽ millia à dextera tua; tibi autẽ nõ appropinquabunt vt noceant. [8] Veruntamẽ oculis tuis cõſiderabis: & quẽadmodũ cõſumãtur impij videbis. [9] Quoniã tu Dñe fiducia mea, in habitaculo domus maieſtatis tuæ, excelſam poſuiſti domũ maieſtatis tuæ. [10] Nõ eueniet tibi malũ; & plaga atq; nocumentũ nõ accedẽt ad tabernacula tua. [11] Quoniã angelis ſuis pręcipiet de te, vt cuſtodiant te in omnibus viis tuis. [12] Fortitudine ſua portabunt te, ne fortè impingat ad cupiditatem prauam ſimilem lapidi, pes tuus. [13] Catulum filiũ leonum & baſiliſcum calcabis, cõculcabis leonẽ & draconem. [14] Quoniam in verbo meo ſibi cõplacuit: liberabo eum, & protegã eum, quoniam ſciuit nomen meũ. [15] Orabit corã me, & reſpõdebo ei, cum ipſo ego *adero* in afflictione: eruam eum, & glorificabo eum. [16] Longitudine dierum ſatiabo illum, & faciam eum intueri in ſalutem meam.

[1] Laus & canticum quod dixit homo primus pro die Sabbati. PSAL. XCII.

BOnum eſt confiteri coram Domino, & laudare nomen tuum Altiſſime. [3] Ad annunciandum manè benignitatem tuam, & veritatem tuam in noctibus. [4] Super os citharæ decem chordarum, ſuper os nabli, & in exultatione citharæ. [5] Quoniam lætificaſti me Domine in operibus miraculorum tuorum, in operibus manuum tuarum exultabo. [6] Quàm magnifica illa opera tua Domine, multum profundæ ſunt cogitationes tuæ. [7] Homo inſipiens non cognoſcet, & ſtultus non intelliget hæc.

8 * בִּפְרֹחַ רְשָׁעִים ׀ כְּמוֹ עֵשֶׂב וַיָּצִיצוּ כָּל־פֹּעֲלֵי
אָוֶן לְהִשָּׁמְדָם עֲדֵי־עַד :
9 * וְאַתָּה מָרוֹם לְעֹלָם יְהוָה :
10 * כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יְהוָה כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יֹאבֵדוּ
יִתְפָּרְדוּ כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן :
11 * וַתָּרֶם כִּרְאֵים קַרְנִי בַּלֹּתִי בְּשֶׁמֶן רַעֲנָן :
12 * וַתַּבֵּט עֵינִי בְּשׁוּרָי בַּקָּמִים עָלַי מְרֵעִים
תִּשְׁמַעְנָה אָזְנָי :
13 * צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה :
14 * שְׁתוּלִים בְּבֵית יְהוָה בְּחַצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ
יַפְרִיחוּ :
15 * עוֹד יְנוּבוּן בְּשֵׂיבָה דְּשֵׁנִים וְרַעֲנַנִּים יִהְיוּ :
16 * לְהַגִּיד כִּי־יָשָׁר יְהוָה צוּרִי וְלֹא־עַוְלָתָה בּוֹ :

צג

1 * יְהוָה מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְהוָה עֹז הִתְאַזָּר
אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט :
2 * נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז מֵעוֹלָם אָתָּה :
3 * נָשְׂאוּ נְהָרוֹת ׀ יְהוָה נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם
יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם :
4 * מִקֹּלוֹת ׀ מַיִם רַבִּים אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי־
יָם אַדִּיר בַּמָּרוֹם יְהוָה :
5 * עֵדֹתֶיךָ נֶאֶמְנוּ מְאֹד לְבֵיתְךָ נַאֲוָה־קֹדֶשׁ יְהוָה
לְאֹרֶךְ יָמִים :

צד

1 * אֵל־נְקָמוֹת יְהוָה אֵל נְקָמוֹת הוֹפִיעַ :
2 * הִנָּשֵׂא שֹׁפֵט הָאָרֶץ הָשֵׁב גְּמוּל עַל־גֵּאִים :
3 * עַד־מָתַי רְשָׁעִים ׀ יְהוָה עַד־מָתַי רְשָׁעִים יַעֲלֹזוּ :
4 * יַבִּיעוּ יְדַבְּרוּ עָתָק יִתְאַמְּרוּ כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן :
5 * עַמְּךָ יְהוָה יְדַכְּאוּ וְנַחֲלָתְךָ יְעַנּוּ :

8 * *Germinauerunt impij quasi fœnum, et floruerunt omnes qui operantur iniquitatem, vt conterantur vsque in sempiternum.*
9 * *Tu autem excelsus in æternum Domine.*
10 * *Ecce inimici tui Donine, ecce inimici tui peribunt: dissipabuntur omnes qui operantur iniquitatem.*
11 * *Et exaltabitur quasi monocerotis cornu meum, & senecta mea in oleo vberi.*
12 * *Et respiciet oculus meus eos qui insidiantur mihi; de his qui consurgunt aduersum me malignantibus audiet auris mea.*
13 * *Iustus vt palma florebit; vt cedrus in Libano multiplicabitur.*
14 * *Transplantati in domo Domini, in atriis Dei nostri germinabunt.*
15 * *Adhuc fructificabunt in senectute, pingues & frondentes erunt.*
16 * *Annunciantes quia rectus Dominus fortitudo mea, & non est iniquitas in eo.*

PSAL. XCIII.

1 *Dominus regnauit, gloria indutus est: indutus est Dominus fortitudine & accinctus est: insuper appendit orbem qui non commouebitur.*
2 * *Firmum solium tuum ex tunc, ab*
3 *æterno tu es.* * *Leuauerunt flumina Domine, leuauerunt flumina vocem suam, leuauerunt flumina gurgites suos.*
4 * *A vocibus aquarũ multarum grandes fluctus maris: grandis in excelso Dominus.*
5 * *Testimonia tua fidelia facta sunt nimis: domum tuam decet sanctitas Domine in longitudine dierum.*

PSAL. XCIIII.

1 *Deus vltionum Domine, Deus vltionum ostendere.*
2 * *Eleuare qui iudicas terram, redde vicissitudinem superbis.*
3 * *Vsquequo impij Domine, vsquequo impij exultabunt?*
4 * *Fluent loquentes antiquum, garrient omnes qui operantur iniquitatem.*
5 * *Populum tuum Domine conterent, et hæreditatem tuam affligent.*

תרגום

8 בַּד מִתַּלְבְּלִין רְשִׁיעַיָּא הֵיךְ עִשְׂבָּא וְנָצְצִין כָּל עָבְדֵי שְׁקָר לְהִתְשֵׁצוּתְהוֹן אֱלָהָא עַד עָלְמָא : 9 וְאַנְתְּ רָמָא וְעִילָּאָה בְּעָלְמָא הָדֵין יְיָ וְאַנְתְּ
רָמָא וְעִילָּאָה לְעָלְמָא דְּאָתֵי : 10 אֲרוּם הָא בַּעֲלֵי דְּבָבָךְ מַצְלְחִין בְּעָלְמָא הָדֵין יְיָ אֲרוּם הָא בַּעֲלֵי דְּבָבָךְ יְהוֹבְדוּן לָעָלְמָא דְּאָתֵי וּמִתְפָּרְשִׁין
מִסְיַעֲהוֹן דְּצַדְּיַקָיָא כָּל עָבְדֵי שְׁקָר : 11 וְקַפְחָא הֵיךְ רֵימָנָא תְּקֵפִי רַבְיָהָא יְהֵי בְּמִשְׁחָא רַטִּיבָא דְּזַיִת עַבּוֹף : 12 וְאִסְתַּכְּלַת עֵינִי בְּהוֹבְדָנָא
דְּמָעִיקֵי וּבְקִימִין עֲלַי לְאַבָּאשָׁא שָׁמְעָן אוּדְנַי קַל חְבָרֵיהוֹן : 13 צַדִּיקָא הֵיךְ דְּקָלָא יַלְבְּלֵב פֵּירִין הֵיךְ אַרְזָא בְּלִבְנָן יִסְגֵּי וַיַּעְבֵּד שָׁרְשֵׁי :
14 בְּנוֹהֵי יְהוֹן שְׁתִילִין בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ בְּדָרַת אֱלָהָנָא יַלְבְּלוּן : 15 תּוּב כְּאַבָּהָתְהוֹן יַעְבְּדוּן בְּנִין בְּשֵׁיבוּ דְּהֵנִין וְרַשִׁיבִין יְהוֹן :
16 מְטוּל דְּיִחְווּן דִּיוֹרֵי אַרְעָא אֲרוּם חְרִיץ יְיָ תַּקִּיפִי וְלָא אִית עַוְלָתָא בֵּהּ :

צג

1 יְיָ מְלַךְ גֵּיוָתָא אַלְבֵּשׁ אַלְבֵּשׁ יְיָ עָשְׂנָא אְזְדַּרַז לְחוֹד תַּקֵּן תֵּבֵל דְּלָא תִזְדַּעְזַע : 2 מַתְקַן כָּרְסְיָךְ מֵלְקַדְמִין מֵעָלְמָא אַתְּ אֱלָהָא :
3 זְקָפוּ נַהֲרָוָתָא יְיָ זְקָפוּ נַהֲרָוָתָא קָלְהוֹן בְּשִׁירָתָא יְקַבְּלוּן נַהֲרָוָתָא אֲגַר שְׁבָחֵיהוֹן : 4 מִקָּלִין דְּמַיִין סַגִּיעִין מְמַשְׁבְּחַיָּא חְבָרֵי יַמָּא
רַבָּא מְשַׁבַּח בְּשִׁמֵי מְרוֹמָא יְיָ : 5 סַהֲדְוָתָךְ קַשִׁיטִין לַחֲדָא לְבֵית מַקְדְּשָׁךְ יָאוֹן וְקַדִּישִׁין יְיָ לְאוֹרֵיכוּת יוֹמִין :

צד

1 אֱלָהָא מָרֵי פְּרָעֲנוּתָא יְיָ אֱלָהָא מָרֵי פְּרָעֲנוּתָא הוֹפַע : 2 אִתְנַטַּל דַּיָּן אַרְעָא אֲתֵיב גְּמָלָא בִּישָׁא עַל גֵּיוָתָנַיָּא :
3 עַד אֵימָתַי רְשִׁיעַיָּא מַצְלְחִין יְיָ עַד אֵימָתַי רְשִׁיעַיָּא יְהֵבוּן בְּשָׁלוּתָא : 4 יְבוּעוּן וְיִמַּלְלוּן גְּדוּפִין אֲמָרִין מִלִּין דְּקָלָנָא כָּל עָבְדֵי שְׁקָר :
5 עַמָּךְ יְיָ יְשׁוּפוּן וַאֲחָסָנָתָךְ יְמַסְכְּנוּן :

8 * Cùm exorti fuerint peccatores ſicut fœnum, & apparuerint omnes qui operantur iniquitatem: Vt intereant in ſeculum ſeculi, 9 * tu autem altiſsimus in æternum Domine. 10 *Quoniam ecce inimici tui Domine, quoniam ecce inimici tui peribunt. & diſpergentur omnes qui operantur iniquitatem: 11 *Et exaltabitur ſicut vnicornis cornu meum, & ſenectus mea in *oleo vberi. 12 *Et deſpexit oculus meus in inimicos meos, & in inſurgentibus in me malignantibus audiet auris mea. 13 *Iuſtus vt palma florebit, ſicut cedr⁹ *in Libano multiplicabitur. 14 *Plantati in domo Domini, in atriis *Dei noſtri florebũt. 15 *Adhuc multiplicabuntur in ſenecta vberi. & bene patientes erunt 16 * vt annuncient: quoniam rectus Dominus Deus noſter, & non eſt iniquitas in eo.

misericordia

*Libani

*domus

8 * ἐν τῷ ἀνατεῖλαι ἁμαρτωλοὺς ὡσεὶ χόρτον, καὶ διέκυψαν πάντες ⓐ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν. ὅπως ἂν ἐξολεθρευθῶσιν εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος·
9 * σὺ δὲ ὕψιστος εἰς τὸν αἰῶνα κύριε.
10 * ὅτι ἰδοὺ ⓐ ἐχθροί σου κύριε, ὅτι ἰδοὺ ⓐ ἐχθροί σου ἀπολοῦνται. καὶ διασκορπισθήσονται πάντες ⓐ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν,
11 * καὶ ὑψωθήσεται ὡς μονοκέρωτος τὸ κέρας μου, καὶ τὸ γῆρός μου ἐν ἐλαίῳ πίονι.
12 * καὶ ἀπεῖδεν ὁ ὀφθαλμός μου ἐν τοῖς ἐχθροῖς μου, καὶ ἐν τοῖς ἐπανισταμένοις ἐπ' ἐμὲ πονηρευομένοις ἀκούσεται τὰ
13 οὖς μου. * δίκαιος ὡς φοῖνιξ ἀνθήσει, ὡσεὶ κέδρος ἡ ἐν τῷ λιβάνῳ πληθυνθήσεται.
14 * πεφυτευμένοι ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου, ἐν ταῖς αὐλαῖς τοῦ
15 θεοῦ ἡμῶν ἐξανθήσουσιν. * ἔτι πληθυνθήσονται ἐν
16 γήρει πίονι. καὶ εὐπαθοῦντες ἔσονται * τοῦ ἀναγγεῖλαι· ὅτι εὐθὴς κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ οὐκ ἔστιν ἀδικία ἐν αὐτῷ.

1 * In diem anteſabbatum quando fundata eſt terra, laus cantici Dauid.

PSAL. XCII.

1 * Εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ προσαββάτου ὅτε κατῴκισται ἡ γῆ, αἶνος ᾠδῆς τῷ δαυίδ. ϛβ'.

DOminus regnauit, decorem indutus eſt. indutus eſt Dominus fortitudinẽ, & præcinxit ſe: & enim firmauit orbẽ terræ, qui non commouebitur. 2 *Parata ſedes tua ex tunc, à ſeculo tu es. 3 * Eleuauerunt flumina Domine, eleuauerũt flumina *voces ſuas. Eleuabunt flumina fluctus ſuos 4 *à vocibus aquarum multarum. Mirabiles elationes maris, mirabilis in altis Dominus. 5 *Teſtimonia tua credibilia facta ſunt nimis: domũ tuam decet ſanctitudo Domine in longitudine dierum.

voce suã eleuauerunt

O κύριος ἐβασίλευσεν, εὐπρέπειαν ἐνεδύσατο· ἐνεδύσατο κύριος δυνάμιν καὶ περιεζώσατο, καὶ γὰρ ἐστερέωσε τὴν οἰκουμένην, ἣ τις οὐ σαλευθήσεται.
2 * ἕτοιμος ὁ θρόνος σου ἀπὸ τότε, ἀπὸ τοῦ αἰῶνος σὺ εἶ.
3 * ἐπῆραν ⓐ ποταμοὶ κύριε, ἐπῆραν οἱ ποταμοὶ φωνὰς αὐτῶν. ἀρεῖται ⓐ ποταμοὶ τὰ πτεύματα αὐτῶν
4 * ἀπὸ φωνῶν ὑδάτων πολλῶν. θαυμασιοὶ ⓐ μετεωρισμοὶ τῆς θαλάσσης, θαυμαστὸς ἐν ὑψηλοῖς ὁ κύριος.
5 * τὰ μαρτύριά σου ἐπιστώθησαν σφόδρα, τῷ οἴκῳ σου πρέπει ἁγίασμα κύριε εἰς μακρότητα ἡμερῶν.

1 * Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ τετράδι σαββάτου.

ϛγ'.

Θεὸς ἐκδικήσεων κύριος, θεὸς ἐκδικήσεων ἐπαρρησιάσατο. 2 * ὑψώθητι ὁ κρίνων τὴν γῆν, ἀπόδος ⓐ ἀνταπόδοσιν τοῖς ὑπερηφάνοις. 3 * ἕως πότε ἁμαρτωλοὶ κύριε,
4 ἕως πότε ἁμαρτωλοὶ καυχήσονται; 5 * φθέγξονται καὶ λαλήσουσιν ἀδικίαν, λαλήσουσι πάντες ⓐ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν; 6 * τὸν λαόν σου κύριε ἐταπείνωσαν, καὶ τὴν κληρονομίαν σου ἐπάκωσαν.

2 Et exaltabitur ſicut vnicornis cornu meum, & ſenectus mea in oleo vberi.

ipſi

DEus vltionum Dominus, Deus vltionum liberè egit. 2 *Exaltare qui iudicas terram, redde retributionẽ ſuperbis. 3 * Vſquequo peccatores, Dñe, vſquequo peccatores gloriabũtur? 4 *Effabũtur & loquẽtur iniquitatem, loquẽtur omnes q̃ operãtur iniuſtitiam? 5 * Populum tuum Dñe humiliauerunt, & hęreditatẽ tuam vexauerunt.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[1] Quando germinant impij ſicut herba, & florent omnes operarij falſitatis, tunc futurum eſt quòd deſtruat eos Deus vſq; in æternum. [2] Tu autem excelſus ſublimiſque in ſeculo iſto Domine, quinimò excelſus & ſublimis in ſeculo venturo. [10] Quoniam ecce inimici tui proſperitate fruuntur in hoc ſeculo Domine, quoniam ecce inimici tui diſſipabuntur in ſeculo venturo, & ſeparabuntur à congregatione iuſtorum omnes qui operantur iniquitatem. [11] Exaltaſti autem quaſi naricornis fortitudinem meam: vnxiſti me oleo recẽti oliuæ frondoſę.
[12] Et intuitus eſt oculus meus in interitum moleſtantium me, & in inſurgentes contra me ad malè agendum, audiunt aures meæ vocem confractionum eorum. [13] Iuſtus tanquam palma producet germina: ſicut cedrus in Libano multiplicabitur & aget radices. [14] Filij eius plantati erunt in domo ſanctuarij Domini, in atriis Dei noſtri florebunt. [15] Adhuc veluti patres eorum procreabunt filios; in ſenectute pingues & virides erunt: [16] Vt annuncient habitantes terram quòd rectus eſt Dominus, fortitudo mea, & non eſt iniquitas in eo.

PSAL. XCIII.

DOminus regnauit, celſitudinẽ indutus eſt, indutus eſt Dominus, fortitudine accinxit ſe: inſuper ſtabiliuit orbem vt non cõmoueatur. [2] Parata eſt ſedes tua à principio: à ſeculo tu ipſe es Deus. [3] Eleuauerunt flumina Domine, eleuauerunt flumina vocem ſuam in cantico: recipient flumina præmium laudum ſuarum. [4] A vocibus aquarum multarum, à laudibus fluctuũ maris magni laudatus eſt in cælis ſuperioribus Dominus. [5] Teſtimonia tua vera ſunt admodum; domo ſanctuarij tui pulchrè conueniunt: ſancta ſunt Domine in longitudine dierum.

PSAL. XCIIII.

DEus auctor vltionis Domine, Deus auctor vltionis ſplendidum te exhibe. [2] Eleuare iudex terræ, redde retributionem malam ſuperbis. [3] Vſquequo improbi proſperitate fruituri ſunt Domine, vſquequo improbi ſedebunt in tranquillitate? [4] Effutient & loquentur calumnias, dicentes verba opprobrij, omnes qui operantur falſitatem. [5] Populum tuum Domine conterent, & hęreditatem tuam vexabunt.

6 * אַלְמָנָה וְגֵר יַהֲרֹגוּ וְיתוֹמִים יְרַצֵּחוּ׃
7 * וַיֹּאמְרוּ לֹא יִרְאֶה־יָהּ וְלֹא יָבִין אֱלֹהֵי יַעֲקֹב׃
8 * בִּינוּ בֹעֲרִים בָּעָם וּכְסִילִים מָתַי תַּשְׂכִּילוּ׃
9 * הַנֹּטַע אֹזֶן הֲלֹא יִשְׁמָע אִם־יֹצֵר עַיִן הֲלֹא
יַבִּיט׃
10 * הַיֹּסֵר גּוֹיִם הֲלֹא יוֹכִיחַ הַמְלַמֵּד אָדָם דָּעַת׃
11 * יְהוָה יֹדֵעַ מַחְשְׁבוֹת אָדָם כִּי־הֵמָּה הָבֶל׃
12 * אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר־תְּיַסְּרֶנּוּ יָהּ וּמִתּוֹרָתְךָ
תְּלַמְּדֶנּוּ׃
13 * לְהַשְׁקִיט לוֹ מִימֵי רָעָה עַד יִכָּרֶה לָרָשָׁע שָׁחַת׃
14 * כִּי לֹא־יִטֹּשׁ יְהוָה עַמּוֹ וְנַחֲלָתוֹ לֹא יַעֲזֹב׃
15 * כִּי־עַד־צֶדֶק יָשׁוּב מִשְׁפָּט וְאַחֲרָיו כָּל־יִשְׁרֵי־לֵב׃
16 * מִי־יָקוּם לִי עִם־מְרֵעִים מִי־יִתְיַצֵּב לִי
עִם־פֹּעֲלֵי אָוֶן׃
17 * לוּלֵי יְהוָה עֶזְרָתָה־לִּי כִּמְעַט שָׁכְנָה דוּמָה
נַפְשִׁי׃
18 * אִם־אָמַרְתִּי מָטָה רַגְלִי חַסְדְּךָ יְהוָה יִסְעָדֵנִי׃
19 * בְּרֹב שַׂרְעַפַּי בְּקִרְבִּי תַּנְחוּמֶיךָ יְשַׁעֲשְׁעוּ נַפְשִׁי׃
20 * הֲיִחָבְרְךָ כִּסֵּא הַוּוֹת יֹצֵר עָמָל עָלֵי־חֹק׃
21 * יָגוֹדּוּ עַל־נֶפֶשׁ צַדִּיק וְדָם נָקִי יַרְשִׁיעוּ׃
22 * וַיְהִי יְהוָה לִי לְמִשְׂגָּב וֵאלֹהַי לְצוּר מַחְסִי׃
23 * וַיָּשֶׁב עֲלֵיהֶם אֶת־אוֹנָם וּבְרָעָתָם יַצְמִיתֵם
יַצְמִיתֵם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ׃

צה

1 * לְכוּ נְרַנְּנָה לַיהוָה נָרִיעָה לְצוּר יִשְׁעֵנוּ׃
2 * נְקַדְּמָה פָנָיו בְּתוֹדָה בִּזְמִרוֹת נָרִיעַ לוֹ׃
3 * כִּי אֵל גָּדוֹל יְהוָה וּמֶלֶךְ גָּדוֹל עַל־כָּל־אֱלֹהִים׃
4 * אֲשֶׁר בְּיָדוֹ מֶחְקְרֵי־אָרֶץ וְתוֹעֲפוֹת הָרִים לוֹ׃
5 * אֲשֶׁר־לוֹ הַיָּם וְהוּא עָשָׂהוּ וְיַבֶּשֶׁת יָדָיו יָצָרוּ׃

6 * *Viduam & aduenam interficient, & pupillos occident.* 7 * *Et dixerunt: Non videbit Dominus, & non intelliget Deus Iacob.*
8 * *Intelligite stulti in populo, & insipientes aliquando discite.*
9 * *Qui plantauit aurem, non audiet? aut qui finxit oculum, non videbit?* 10 * *Qui erudit gentes, non arguet, qui docet hominem scientiam?*
11 * *Dominus nouit cogitationes hominum, quia vanæ sunt.* 12 * *Beatus vir quem erudieris Domine, & de Lege tua docueris eum.*
13 * *Vt quiescat à diebus afflictionis, donec fodiatur impio interitus.*
14 * *Non enim derelinquet Dominus populum suum, & hæreditatem suam non deseret.*
15 * *Quoniam vsque ad iustitiam reuertetur iudicium, et sequentur illud omnes recti corde.*
16 * *Quis stabit pro me aduersum malos? quis stabit pro me aduersus operarios iniquitatis?*
17 * *Nisi quia Dominus auxiliator meus, paulo minus habitasset in inferno anima mea.*
18 * *Si dicebam: Motus est pes meus, misericordia tua Domine sustentabat me.*
19 * *In multitudine cogitationum mearum quæ sunt in me intrinsecus, consolationes tuæ delectabant animam meam.*
20 * *Nunquid particeps erit tui thronus insidiarum, fingens laborem in præcepto?*
21 * *Copulabuntur aduersum animam iusti, & sanguinem innocentem condemnabunt.*
22 * *Erit autem Dominus mihi in refugium, et Deus meus quasi petra spei meæ.*
23 * *Et restituet super eos iniquitatem suam, et in malitia sua perdet eos, perdet illos Dominus Deus noster.*

PSAL. XCV.

1 *Venite laudemus Dominum, iubilemus petræ*
2 *Iesu nostro.* * *Præueniamus vultum eius in actione gratiarum, in canticis iubilemus ei.*
3 * *Quoniam fortis & magnus Dominus, & rex magnus super omnes Deos.*
4 * *In cuius manu fundamenta terræ, & excelsa montium ipsius sunt.*
5 * *Cuius est mare, ipse enim fecit illud, et siccam manus eius plasmauerunt.*

תרגום

6 אַרְמַלְתָּא וְגִיּוֹרָא יְקַטְּלוּן וְיַתְמֵי יְרַצְּחוּן׃ 7 וַאֲמַרוּ לָא חָמֵי יְיָ וְלָא יְתְבַיֵּין אֱלָהָא דְיַעֲקֹב׃ 8 אִתְבּוֹנָנוּ דְשַׁטְיָן בְּעַמָּא וּכְסִילַיָּא
אֵימָתַי תְּשְׂכְּלוּן׃ 9 הַאֲפְשַׁר דְּאִתְנְצִיבָא אוּדְנָא וְלָא שָׁמַע אִלְפָנָא אִין אֶפְשַׁר דְּבָרָא עַיְנָא וְלָא אִסְתַּכַּל בְּאוֹרַיְתָא׃ 10 הַאֲפְשַׁר דְּיַהֲב
אוֹרַיְתָא לְעַמֵּה וְכַד יְחוֹבוּן לָא יְתוֹכְחוּן הֲלָא יְיָ אַלַּף לְאָדָם קְרַמַּאי מַנְדְּעָא׃ 11 קֳדָם יְיָ יְדִיעָן מַחְשָׁבַת בְּנֵי נָשָׁא אֲרוּם הִנּוּן לְמָא׃
12 טָב לִגְבַר דְּתְכַסְּנֵנֵּה יְיָ וּמֵאוֹרַיְתָךְ תְּאַלְפִנֵּה׃ 13 לְשַׁדָּיָא לֵהּ מִיּוֹמֵי בִּישָׁא עַד דְּיִכְרֵה לְרָשִׁיעַיָּא שְׁוָחָא׃ 14 אֲרוּם לָא יִנְטֹשׁ
יְיָ עַמֵּה וַאֲחֻסְנַתֵּהּ לָא יִשְׁבּוֹק׃ 15 אֲרוּם עַד צְדָקְתָא יְתוּב דִּינָא וּבָתְרוֹי יִתְפָּרְקוּן כָּל תְּרִיצֵי לִבָּא׃ 16 מַן יְקוּם לִי לְאַגָּחָא קְרָבָא
עִם מְבָאֲשִׁין מַן יְתְעַתַּד לִי לְמִנְצֵי עִם עָבְדֵי שִׁקְרָ׃ 17 אִלּוּלֵי יְיָ סָעִיד לִי כִּזְעֵיר שָׁרְיָא בִּשְׁתִיקוּתָא נַפְשִׁי׃ 18 אִין אֲמֵרִת אִתְמוֹטַטָא רַגְלִי
טוּבָךְ יְיָ יַסְעֵד יָתִי׃ 19 בְּסַגְיֵי מָחְשָׁבָתָא בְגַוַּי נְחֲמָתָךְ יַפְנְקוּן נַפְשִׁי׃ 20 אֶפְשַׁר דְּיִתְחַבַּר עִמָּךְ כָּרְסֵי שִׁקְרָא בְּרַיַּת לֵיעוּת
הֵיתְעַתַּד עֲלֵי קְיָם׃ 21 יִכְנְשׁוּן בִּישָׁן עַל נַפְשָׁא דְצַדִּיקָא וְאַדְמָא זַכַּאי יְחַיְבוּן מְקַטּוֹל׃
22 וְיְהֵי מֵימְרָא דַיְיָ לִי לְסָעִיד וֵאלָהִי לְתֻקּוֹף רָחֲצָנִי׃ 23 וַאֲתֵיב עֲלֵיהוֹן יָת שִׁקְרֵיהוֹן וּבְבִישְׁתְּהוֹן יְמַגְּרִנּוּן יְמַגַּר יְיָ אֱלָהָנָא׃

צה

1 אֵיתוֹ וּנְשַׁבְּחָא קֳדָם יְיָ נֵיבַב קֳדָם תֻּקְפָּא פֻּרְקָנָנָא׃ 2 נְקַדֵּם אַפּוֹי בְּתוֹדְתָא בְּתֻשְׁבְּחָתָא נֵיבַב קֳדָמוֹהִי׃ 3 אֲרוּם אֱלָהָא רַבָּא יְיָ וּמַלְכָּא
רַבָּא עַל כָּל אֱלָהִין׃ 4 דִּי בִידֵיהּ תַּלְיָן פִּשְׁפּוּשִׁין דְּאַרְעָא וְתוּקְפֵי רוּם טוּרַיָּא דִילֵהּ׃ 5 דִּילֵהּ יַמָּא וְהוּא עֲבַד יָתֵהּ וְיַבֶּשְׁתָּא אִידוֹהִי בְּרִיו׃

*aduenã *pupillos

6 * Viduam & * pupillum interfecerunt,
7 &*aduenam occiderunt. *Et dixerũt: Non
videbit Dñs, neque intelliget Deus Iacob.
8 *Intelligite iã insipiẽtes in populo, & stulti aliquando sapite. 9 *Qui plãtauit aurem,
nõ audit? aut q̃ finxit oculũ, nõ cõsiderat?
10 *Qui corripit gentes, nõ arguet? q̃ docet
hominẽ scientiam? 11 * Dñs scit cogitationes
hominũ, quoniam sunt vanæ. 12 *Beatus ho-
mo quẽ erudieris Dñe, & de Lege tua do-
ei cueris eum. 13 *Vt mitiges *eũ à diebus malis,
donec fodiatur peccatori fouea. 14 *Quoniã
nõ repellet Dñs plebem suam, & hæredi-
tatẽ suã nõ derelinquet. 15 *Quoadusq; iusti-
tia cõuertetur in iudiciũ, & qui iuxta illã,
omnes qui recto sunt corde. 16 *Quis con-
surget mihi aduersus malignãtes? aut quis
stabit mecũ aduersus operãtes iniquitatẽ?
17 * Nisi quia Dñs adiuuit me, paulominus
habitasset in inferno anima mea. 18 *Si dice-
bã: Motus est pes meus, misericordia tua
Dñe adiuuabat me: 19 *secundùm multitudi-
nem dolorum meorum in corde meo, con
solationes tuæ lætificauerunt animã meã.
20 * Nunquid adhæret tibi sedes iniquitatis,
qui fingis laborem in præcepto? 21 *Capta-
bunt in animam iusti, & sanguinem in-
nocentem condemnabunt. 22 * Et factus est
mihi Dominus in refugium, & Deus meus
in adiutorium spei meæ. 23 * Et reddet illis
Dominus iniquitatem ipsorum, &* secun-
dùm malitiam eorum disperdet illos *Do-
minus Deus*.

in malitia *disperdet illos *noster

Laus cantici Dauid, sine titulo apud Hebræos. PSAL. XCIIII.

1 VEnite exultemus Domino, iubilemus
Deo salutari nostro. 2 *Præoccupemus
faciem eius in confessione, & in psalmis
iubilemus ei. 3 * Quoniam Deus magnus
Dominus, & rex magnus super * omnem
*omnes deos *sunt terram. 4 * Quia in manu eius * fines ter-
ræ, & altitudines montium ipsius sunt. 5
* Quoniam ipsius est mare, & ipse fecit il-
flecam lud, &*aridam manus eius formauerunt.

6 * χήραν καὶ ὀρφανὸν ἀπέκτειναν, & προσήλυτον ἐφό-
7 νευσαν. * καὶ εἶπαν, οὐκ ὄψεται κύριος, οὐδὲ συνήσει ὁ
8 θεὸς τοῦ Ἰακώβ. * σύνετε δὴ ἄφρονες ἐν τῷ λαῷ, καὶ
9 μωροὶ ποτὲ φρονήσατε. * ὁ φυτεύσας τὸ οὖς, οὐχὶ
ἀκούει; ἢ ὁ πλάσας τὸν ὀφθαλμὸν οὐχὶ καταγνοεῖ;
10 * ὁ παιδεύων ἔθνη, οὐχὶ ἐλέγξει; ὁ διδάσκων ἄνθρωπον
11 γνῶσιν; * κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς τῶν ἀνθρώ-
12 πων, ὅτι εἰσὶ μάταιοι. * μακάριος ἄνθρωπος, ὃν
παιδεύσεις κύριε, & ἐκ τοῦ νόμου σου διδάξεις αὐτόν.
13 * τοῦ πραΰναι αὐτὸν ἀφ' ἡμερῶν πονηρῶν, ἕως οὗ ὀρυγῇ
14 τῷ ἁμαρτωλῷ βόθρος. * ὅτι οὐκ ἀπώσεται κύριος τὸν
λαὸν αὐτοῦ, & τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ οὐκ ἐγκαταλείψει.
15 * ἕως οὗ δικαιοσύνη ἐπιστρέψει εἰς κρίσιν, καὶ ἐχόμενοι
αὐτῆς, πάντες οἱ εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ. διάψαλμα.
16 * τίς ἀναστήσεταί μοι ἐπὶ πονηρευομένοις; ἢ τίς συμ-
παραστήσεταί μοι ἐπὶ τοῖς ἐργαζομένοις τὴν ἀνομίαν;
17 * εἰ μὴ ὅτι κύριος ἐβοήθησέ μοι, παρέβραχὺ παρῴ-
18 κησε τῷ ᾅδῃ ἡ ψυχή μου. * εἰ ἔλεγον, σεσάλευται ὁ
19 πούς μου, τὸ ἔλεός σου κύριε ἐβοήθει μοι, * κατὰ τὸ πλῆ-
θος τῶν ὀδυνῶν μου ἐν τῇ καρδίᾳ μου, αἱ παρακλήσεις
σου εὔφραναν τὴν ψυχήν μου.
20 * μὴ συμπαραστήσεταί σοι θρόνος ἀνομίας, ὁ πλάσσων κό-
21 πον ἐπὶ πρόσταγμα; * θηρεύσουσιν ἐπὶ ψυχὴν
δικαίου, καὶ αἷμα ἀθῷον καταδικάσουσιν.
22 * καὶ ἐγένετό μοι κύριος εἰς καταφυγήν, καὶ ὁ θεός
23 μου εἰς βοηθὸν ἐλπίδος μου. * καὶ ἀποδώσει αὐτοῖς
κύριος τὴν ἀνομίαν αὐτῶν, καὶ κατὰ τὴν πονηρίαν αὐτῶν
ἀφανιεῖ αὐτοὺς κύριος ὁ θεός.

Αἶνος ᾠδῆς τῷ Δαυίδ, ἀνεπίγραφος
παρ' Ἑβραίοις. ϟδ'.

1 * Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα τῷ κυρίῳ, ἀλαλάξω-
2 μεν τῷ θεῷ τῷ σωτῆρι ἡμῶν. * προφθάσωμεν
τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐν ἐξομολογήσει, καὶ ἐν ψαλμοῖς
3 ἀλαλάξωμεν αὐτῷ. * ὅτι θεὸς μέγας κύριος καὶ
βασιλεὺς μέγας ἐπὶ πάσαν τὴν γῆν.
4 * ὅτι ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὰ πέρατα τῆς γῆς, καὶ τὰ ὕψη
5 τῶν ὀρέων αὐτοῦ εἰσιν. * ὅτι αὐτοῦ ἐστιν ἡ θάλασσα,
καὶ αὐτὸς ἐποίησεν αὐτήν, καὶ τὴν ξηρὰν αἱ χεῖρες αὐ-
τοῦ ἔπλασαν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[6] Viduam & aduenam interficient, & pupillos occident. [7] Et dixerunt: Non videt Dominus, & non intelliget Deus Iacob. [8] Intelligite insipientes in populo: & stulti quando eritis intelligentes? [9] Nunquid possibile est vt is per quem plantata est auris, non audiat doctrinam? num possibile est vt creauerit oculum, & non respiciat in Legem? [10] An possibile est vt dederit Legem populo suo, & cùm peccauerint, non arguantur? nonne Dominus docuit hominem primum scientiam? [11] Coram Domino notæ sunt cogitationes filiorum hominis, quoniam vanę sunt. [12] Beatus vir quem corripies Domine, & quem de Lege tua docebis. [13] Vt des quietem illi à diebus malis, donec fodiatur impio fouea. [14] Quoniam non derelinquet Dominus populum suum, & hæreditatem suam non deseret. [15] Quoniam vsque ad iustitiam conuertetur iudicium, & post eum redimentur omnes recti corde. [16] Quis consurget pro me ad gerendũ bellum aduersum sceleratos? quis stabit pro me ad certandum contra operantes iniquitatem? [17] Nisi Dominus sustentasset me, parum *abfuisset quin* commoraretur in silentio anima mea. [18] Si dixi: Motus est pes meus, misericordia tua Domine adiuuabit me. [19] In multitudine cogitationum quę intra me sunt, consolationes tuæ oblectabunt animam meam. [20] An possibile est vt adhæreat tibi sedes mendacij: figmentum prauitatis num stabit in statuto? [21] Coaceruabunt mala aduersus animam iusti, & sanguinem innocentem condemnabunt morte. [22] Et erit Verbum Domini auxiliator mihi, & Deus meus in fortitudinem fiduciæ meæ. [23] Et reddet illis mendacia eorum, & in malignitate eorum perdet eos; perdet eos Dñs Deus noster.

PSAL. XCV.

VEnite, laudes dicamus coram Domino, iubilemus coram fortissimo redemptionis nostrę. [2] Pręueniamus faciem eius in confessione, in canticis iubilemus coram eo. [3] Quoniam Deus magnus Dominus, & rex magnus super omnes deos. [4] Quoniam à manu eius pendent penetralia terræ, & robora sublimitatis montiũ ipsius sunt. [5] Quoniã ipsius est mare & ipse fecit illud: & aridam manus eius creauerunt.

6 * בֹּאוּ נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרָעָה נִבְרְכָה לִפְנֵי־
יְהוָה עֹשֵׂנוּ׃
7 * כִּי הוּא אֱלֹהֵינוּ וַאֲנַחְנוּ עַם מַרְעִיתוֹ וְצֹאן יָדוֹ
הַיּוֹם אִם־בְּקֹלוֹ תִשְׁמָעוּ׃
8 * אַל־תַּקְשׁוּ לְבַבְכֶם כִּמְרִיבָה כְּיוֹם מַסָּה
בַּמִּדְבָּר׃
9 * אֲשֶׁר נִסּוּנִי אֲבוֹתֵיכֶם בְּחָנוּנִי גַּם־רָאוּ פָּעֳלִי׃
10 * אַרְבָּעִים שָׁנָה אָקוּט בְּדוֹר וָאֹמַר עַם תֹּעֵי
לֵבָב הֵם וְהֵם לֹא־יָדְעוּ דְרָכָי׃
11 * אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי בְאַפִּי אִם־יְבֹאוּן אֶל־מְנוּחָתִי׃

צו

1 * שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ שִׁירוּ לַיהוָה כָּל־הָאָרֶץ׃
2 * שִׁירוּ לַיהוָה בָּרְכוּ שְׁמוֹ בַּשְּׂרוּ מִיּוֹם־לְיוֹם
יְשׁוּעָתוֹ׃
3 * סַפְּרוּ בַגּוֹיִם כְּבוֹדוֹ בְּכָל־הָעַמִּים
נִפְלְאוֹתָיו׃
4 * כִּי־גָדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד נוֹרָא הוּא עַל־
כָּל־אֱלֹהִים׃
5 * כִּי כָּל־אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים וַיהוָה שָׁמַיִם
עָשָׂה׃
6 * הוֹד־וְהָדָר לְפָנָיו עֹז וְתִפְאֶרֶת בְּמִקְדָּשׁוֹ׃
7 * הָבוּ לַיהוָה מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים הָבוּ לַיהוָה כָּבוֹד וָעֹז׃
8 * הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ שְׂאוּ־מִנְחָה וּבֹאוּ
לְחַצְרוֹתָיו׃
9 * הִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ חִילוּ מִפָּנָיו
כָּל־הָאָרֶץ׃
10 * אִמְרוּ בַגּוֹיִם יְהוָה מָלָךְ אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־
תִּמּוֹט יָדִין עַמִּים בְּמֵישָׁרִים׃
11 * יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ יִרְעַם הַיָּם וּמְלֹאוֹ׃
12 * יַעֲלֹז שָׂדַי וְכָל־אֲשֶׁר־בּוֹ אָז יְרַנְּנוּ כָּל־עֲצֵי־יָעַר׃

6 * *Venite adoremus & curuemur, flectamus genua ante faciem Domini factoris nostri.*
7 * *Quia ipse est Deus noster, & nos populus pascuæ eius, & grex manus eius. Hodie si vocem eius audieritis,*
8 * *Nolite indurare corda vestra, sicut in contradictione, sicut in die tentationis in deserto:*
9 * *Vbi tentauerunt me patres vestri; probauerunt me, & viderunt opus meum.*
10 * *Quadraginta annis displicuit mihi generatio illa: & dixi; Populus errans in corde est, & ipsi non cognouerunt vias meas.*
11 * *Et iuraui in furore meo, si venient in requiem meam.*

PSAL. XCVI.

1 C*Antate Domino canticum nouum, canite Domino omnis terra.*
2 * *Canite Domino, benedicite nomini eius, annunciate de die in diem salutare eius.*
3 * *Narrate in gentibus gloriam eius, in vniuersis populis mirabilia eius.*
4 * *Quia magnus Dominus & laudabilis nimis, terribilis ipse super omnes deos.*
5 * *Omnes enim dij populorum sculptilia, Dominus autem cælos fecit.*
6 * *Gloria & decor ante vultum eius, fortitudo & exultatio in sanctuario eius.*
7 * *Afferte Domino familiæ populorum, afferte Domino gloriam & fortitudinem.*
8 * *Afferte Domino gloriam nomini eius, leuate munera & introite in atria eius.*
9 * *Adorate Dominum in decore sanctuarij, paueat à facie eius omnis terra.*
10 * *Dicite in gentibus, Dominus regnauit: siquidem appendit orbem immobilem, iudicabit populos in æquitate.*
11 * *Lætamini cæli, & exulta terra: tonet mare & plenitudo eius.*
12 * *Gaudeat ager & omnia quæ in eo sunt: tunc laudabunt vniuersa ligna saltus.*

תרגום

6 אֱתוֹ נְסְגוֹד וְנִתְחַמְּטוֹ קֳדָם יְיָ דַּעֲבַד יָתָנָא׃ 7 אֲרוֹם הוּא אֱלָהָנָא וַאֲנַחְנָא עַמֵּהּ וְעָאן רַעְיָת אִידוֹהִי יוֹמָא דֵּין אִין בְּמֵימְרֵהּ
תְּקַבְּלוּן׃ 8 לָא תַקְשׁוּן לִבְכוֹן הֵיךְ בְּמַצּוֹתָא תְּקִיפָא וְכַנִּסְיַתּוּן אֱלָהָא בְּמַדְבְּרָא׃ 9 דְּנַסְיוּ יָתִי אֲבָהָתְכוֹן בְּחַנוּ יָתִי לְחוֹד חָמָיַן עוֹבָדַי׃
10 אַרְבְּעִין שְׁנִין מַאֶסֶת בְּרָא דְמַדְבְּרָא וַאֲמֶרֶת עַמָּא דְטָעֲוָתְהוֹן בְּלִבְּהוֹן הִנּוּן וְהִנּוּן לָא יָדְעוּ אֳרְחָי׃ 11 דְּקַיֶּמֶת בְּתָקוֹף רוּגְזִי אִין
יֵעֲלוּן לְנַיַח בֵּית מַקְדְּשִׁי׃

צו

1 שַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ תֻּשְׁבַּחְתָּא חַדַתִּי אַנְגֶלְיוֹן מְרוֹמָא שַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ כָּל צַדִּיקֵי אַרְעָא׃
2 שַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ בָּרְכוּ שְׁמֵהּ כַּשְּׂרוּ מִיּוֹמָא לְיוֹמָא פָּרְקָנֵהּ׃ 3 אִשְׁתָּעוּ בְעַמְמַיָּא אִיקָרֵהּ בְּכָל עַמְמַיָּא פְּרִישְׁוּתֵיהּ׃
4 אֲרוֹם רַב יְיָ וּמְשַׁבַּח לַחֲדָא וּדְחִיל הוּא עַל כָּל אֱלָהַיָּא׃ 5 אֲרוֹם כָּל דַּחֲלַן דְּעַמְמַיָּא שַׁעֲוָתָא וַיְיָ שְׁמַיָּא עֲבַד׃
6 שְׁבָחָא וְשֻׁבְחוֹרָא קֳדָמוֹי עָשְׂנָא וְאוֹרִיצוּתָא בְּבֵית מַקְדְּשֵׁהּ׃ 7 אַיְתוֹ קֳדָם יְיָ יְחוּסֵי עַמְמַיָּא אַיְתוֹ קֳדָם יְיָ אֵיקָר וְעָשְׂנָא׃
8 אַיְתוֹ קֳדָם יְיָ אֵיקָר שְׁמֵיהּ סוֹבְרוּ תִקְרוֹבְתָּא וְעוֹלוֹ לְדַרְתּוֹהִי׃ 9 סְגוּדוּ קֳדָם יְיָ בְּשֻׁבְחוֹרַת קוּדְשָׁא דְּחִיזוּ מִקַּמֵּהּ כָּל יָתְבֵי אַרְעָא׃
10 אֱמַרוּ בְעַמְמַיָּא יְיָ מְלַךְ לְחוֹד תַּקֵּן תֵּבֵל דְּלָא תְזוּעַ דִּין עַמְמַיָּא בְּתַרִיצוּתָא׃
11 יְחֶדוּן חֵילֵי שְׁמַיָּא וְיִדּוּצוּן צַדִּיקֵי אַרְעָא יַכְלֵי יַמָּא וּמַלְיֵיהָא׃
12 יְבִיעַ חֻשְׁבַּחְתָּא חֶקֶל וְכָל דְּבֵהּ אֱדַיִן יְשַׁבְּחוּן כָּל אִילְנֵי חוּרְשָׁא׃

6 * Venite, adoremus, & procidamus ei, & ploremus coram Domino qui fecit nos.

Dominus 7 *Quia ipse est* Deus noster, & nos populus pascuæ eius, & oues manus eius. Hodie si vocem eius audieritis, 8 *nolite obdurare corda vestra, sicut in * exacerbatione; secundùm diem tentationis in deserto,

Heb. 3. b. & 4. b

*irritatione

9 * vbi tentauerunt me patres vestri: probauerunt me, & viderunt opera mea. 10 *Quadraginta annis offensus fui generationi huic. & dixi: Semper *errant corde, ipsi verò non cognouerunt vias meas.

*hi

11 * Vt iuraui in ira mea, si introibunt in requiem meam?

* *Laus cantici Dauid, quando domus ædificabatur post captiuitatem. sine titulo apud Hebræos.*

PSAL. XCV.

1. Par. 16. c. 1 CAntate Domino canticum nouum, cãtate Domino omnis terra. 2 *Cantate Domino, *benedicite nomini eius. annunciate *diem de die salutare eius.

* & de die in diem

3 *Annunciate inter gentes gloriam eius, in omnibus populis mirabilia eius.

4 * Quoniam magnus Dominus & laudabilis nimis, terribilis est super omnes deos. 5 * Quoniam omnes dij gentium dæmonia, Dominus autem cælos fecit.

6 * Confessio & pulchritudo in conspectu eius. sanctimonia & magnificentia in sanctificatione eius. 7 *Afferte Domino patriæ gentium, afferte Domino gloriam & honorem. 8 *Afferte Domino gloriam nomini eius: tollite hostias & introite in atria eius. 9 *Adorate Dominum in atrio sancto eius, commoueatur à facie eius vniuersa terra. 10 * Dicite in gentibus, quia Dominus regnauit: & enim correxit orbem terræ, qui non commouebitur; iudicabit populos in æquitate. 11 *Lętentur cęli & exultet terra; commoueatur mare, & plenitudo eius. 12 * Gaudebunt campi, & omnia quę in eis*: tunc exultabunt omnia ligna *syluæ:

*sine syluarum

6 * δεῦτε προσκυνήσωμεν, καὶ προσπέσωμεν αὐτῷ, & κλαύσωμεν ἐνώπιον κυρίου τοῦ ποιήσαντος ἡμᾶς.

7 * ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ ἡμεῖς λαὸς νομῆς αὐτοῦ, καὶ πρόβατα χειρὸς αὐτοῦ. σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε,

8 * μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ. κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ,

9 * οὗ ἐπείρασάν με οἱ πατέρες ὑμῶν· ἐδοκίμασάν με καὶ εἶδον τὰ ἔργα μου·

10 * τεσσαράκοντα ἔτη προσώχθισα τῇ γενεᾷ ἐκείνῃ. & εἶπα, ἀεὶ πλανῶνται τῇ καρδίᾳ, αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδούς μου.

11 * ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου, εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου;

Αἴνου ᾠδὴ τῷ δαυίδ, ὅτε ὁ οἶκος ᾠκοδομεῖτο μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν. ἀνεπίγραφος παρ' ἑβραίοις. ϛέ.

1 * Ασατε τῷ κυρίῳ ᾆσμα καινόν, ᾄσατε τῷ κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ. 2 * ᾄσατε τῷ κυρίῳ, εὐλογήσατε τὸ ὄνομα αὐτοῦ. εὐαγγελίζεσθε ἡμέραν ἐξ ἡμέρας τὸ σωτήριον 3 αὐτοῦ. * ἀναγείλατε ἐν τοῖς ἔθνεσι τὴν δόξαν αὐτοῦ, ἐν πᾶσι τοῖς λαοῖς τὰ θαυμάσια αὐτοῦ.

4 * ὅτι μέγας κύριος καὶ αἰνετὸς σφόδρα, φοβερός ἐστιν 5 ὑπὲρ πάντας τοὺς θεούς. * ὅτι πάντες οἱ θεοὶ τῶν ἐθνῶν δαιμόνια· ὁ δὲ κύριος τοὺς οὐρανοὺς ἐποίησεν.

6 * ἐξομολόγησις καὶ ὡραιότης ἐνώπιον αὐτοῦ, ἁγιωσύνη καὶ μεγαλοπρέπεια ἐν τοῖς ἁγιάσμασιν αὐτοῦ.

7 * ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ αἱ πατριαὶ τῶν ἐθνῶν, ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ δόξαν καὶ τιμήν.

8 * ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ δόξαν ὀνόματι αὐτοῦ, ἄρατε θυσίας καὶ εἰσπορεύεσθε εἰς τὰς αὐλὰς αὐτοῦ.

9 * προσκυνήσατε τῷ κυρίῳ ἐν αὐλῇ ἁγίᾳ αὐτοῦ, σαλευθήτω ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πᾶσα ἡ γῆ.

10 * εἴπατε ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὅτι κύριος ἐβασίλευσε, καὶ γὰρ κατώρθωσε τὴν οἰκουμένην, ἣ οὐ σαλευθήσεται, κρινεῖ λαοὺς ἐν εὐθύτητι.

11 * εὐφρανέσθωσαν οἱ οὐρανοὶ & ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ, σαλευθήτω ἡ θάλασσα, καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς.

12 * χαρήσεται τὰ πεδία, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, τότε ἀγαλλιάσονται πάντα τὰ ξύλα τοῦ δρυμοῦ·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Venite adoremus & procidamus & genu flectamus coram Domino qui fecit nos. 7 Quoniam ipse est Deus noster, & nos populus eius & oues pascuæ manus eius. Die isto si Verbum eius receperitis, 8 Ne induretis corda vestra sicut in contentione, sicut die qua tentastis Deum in deserto: 9 Quoniam tentauerunt me patres vestri; probauerunt me etiam videntes opera mea. 10 Quadraginta annis aspernatus sum generationem deserti. & dixi: Populus est quorum idola sunt in corde eorum, & ipsi non cognouerunt vias meas.

11 Quibus iurauí in vehementia furoris mei, si introibunt in requiem domus sanctuarij mei.

PSAL. XCVI.

CAntate coram Domino canticum nouum angeli excelsi: laudate coram Domino omnes iusti terræ. 2 Laudate coram Domino, benedicite nomini eius, annunciate de die in diem redemptionem eius. 3 Narrate in populis gloriam eius, in omnibus populis mirabilia eius. 4 Quoniam magnus Dominus & laudabilis valdè, & timendus super omnes deos.

5 Quoniam omnes dij gentium idola sunt, Dominus autem cælos fecit. 6 Laus & gloria coram eo, fortitudo & exultatio in domo sanctuarij eius. 7 Adferte canticum coram Domino familiæ populorum, afferte coram Domino honorem & fortitudinem.

8 Afferte coram Domino gloriam nomini eius, portate munus & intrate in atria eius.

9 Adorate coram Domino in decore sanctitatis: contremiscite à conspectu eius omnes habitatores terræ.

10 Dicite in gentibus: Dominus regnauit: insuper firmauit orbem ne moueatur: iudicabit populos in æquitate.

11 Lætentur exercitus cælorum, & exultent iusti terræ; tonet mare & plenitudo eius.

12 Promat laudem ager, & omnia quæ sunt in eo: tunc laudabunt omnes arbores syluæ.

13 * לִפְנֵי יְהוָה כִּי בָא כִּי בָא לִשְׁפֹּט הָאָרֶץ יִשְׁפֹּט־
תֵּבֵל בְּצֶדֶק וְעַמִּים בֶּאֱמוּנָתוֹ׃

צז

1 * יְהוָה מָלָךְ תָּגֵל הָאָרֶץ יִשְׂמְחוּ אִיִּים רַבִּים׃
2 * עָנָן וַעֲרָפֶל סְבִיבָיו צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאוֹ׃
3 * אֵשׁ לְפָנָיו תֵּלֵךְ וּתְלַהֵט סָבִיב צָרָיו׃
4 * הֵאִירוּ בְרָקָיו תֵּבֵל רָאֲתָה וַתָּחֶל הָאָרֶץ׃
5 * הָרִים כַּדּוֹנַג נָמַסּוּ מִלִּפְנֵי יְהוָה מִלִּפְנֵי אֲדוֹן
כָּל־הָאָרֶץ׃
6 * הִגִּידוּ הַשָּׁמַיִם צִדְקוֹ וְרָאוּ כָל־הָעַמִּים כְּבוֹדוֹ׃
7 * יֵבֹשׁוּ כָּל־עֹבְדֵי פֶסֶל הַמִּתְהַלְלִים בָּאֱלִילִים
הִשְׁתַּחֲווּ־לוֹ כָּל־אֱלֹהִים׃
8 * שָׁמְעָה וַתִּשְׂמַח צִיּוֹן וַתָּגֵלְנָה בְּנוֹת יְהוּדָה
לְמַעַן מִשְׁפָּטֶיךָ יְהוָה׃
9 * כִּי־אַתָּה יְהוָה עֶלְיוֹן עַל־כָּל־הָאָרֶץ מְאֹד נַעֲלֵיתָ
עַל־כָּל־אֱלֹהִים׃
10 * אֹהֲבֵי יְהוָה שִׂנְאוּ־רָע שֹׁמֵר נַפְשׁוֹת חֲסִידָיו מִיַּד
רְשָׁעִים יַצִּילֵם׃
11 * אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי־לֵב שִׂמְחָה׃
12 * שִׂמְחוּ צַדִּיקִים בַּיהוָה וְהוֹדוּ לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ׃

צח

1 * מִזְמוֹר שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ כִּי־נִפְלָאוֹת
עָשָׂה הוֹשִׁיעָה־לּוֹ יְמִינוֹ וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ׃
2 * הוֹדִיעַ יְהוָה יְשׁוּעָתוֹ לְעֵינֵי הַגּוֹיִם גִּלָּה צִדְקָתוֹ׃
3 * זָכַר חַסְדּוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ לְבֵית יִשְׂרָאֵל רָאוּ כָל־
אַפְסֵי־אָרֶץ אֵת יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ׃
4 * הָרִיעוּ לַיהוָה כָּל־הָאָרֶץ פִּצְחוּ וְרַנְּנוּ וְזַמֵּרוּ׃
5 * זַמְּרוּ לַיהוָה בְּכִנּוֹר בְּכִנּוֹר וְקוֹל זִמְרָה׃
6 * בַּחֲצֹצְרוֹת וְקוֹל שׁוֹפָר הָרִיעוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ
יְהוָה׃

13 * *Ante faciem Domini quoniam venit, quoniam venit iudicare terram: iudicabit orbem in iustitia, & populos in fide sua.*

PSAL. XCVII.

1 *Dominus regnauit, exultabit terra, lætabuntur insulæ multæ.*
2 * *Nubes & caligo in circuitu eius: iustitia & iudicium firmamentum solij eius.*
3 * *Ignis ante faciem eius ibit, & exuret per circuitum hostes eius.*
4 * *Apparuerunt fulgura eius orbi: vidit & contremuit terra.*
5 * *Montes sicut cera tabefacti sunt à facie Domini, à facie dominatoris omnis terræ.*
6 * *Annunciauerunt cæli iustitiam eius, et viderunt omnes populi gloriam eius.*
7 * *Confundantur vniuersi qui seruiunt sculptili, qui gloriantur in idolis: adorate eum omnes dij.*
8 * *Audiuit & lætata est Sion, & exultauerunt filiæ Iudæ propter iudicia tua Domine.*
9 * *Tu enim Dominus excelsus super omnem terrã, vehementer eleuatus es super omnes deos.*
10 * *Qui diligitis Dominum, odite malum: custodit animas sanctorum suorum, de manu impiorum eruet eos.*
11 * *Lux orta est iusto, & rectis corde lætitia.*
12 * *Lætamini iusti in Domino, & confitemini memoriæ sanctæ eius.*

PSAL. XCVIII.

1 *Cantate Domino canticum nouum, quia mirabilia fecit; saluauit sibi dextera eius, & brachium sanctum eius.*
2 * *Notum fecit Dominus salutare suum: in conspectu gentium reuelauit iustitiam suam.*
3 * *Recordatus est misericordiæ suæ & veritatis suæ domui Israel; viderunt omnes fines terræ salutare Dei nostri.*
4 * *Iubilate Domino omnis terra: vociferamini, & laudate & canite.*
5 * *Cantate Domino in cithara, in cithara & voce carminis.*
6 * *In tubis & clangore buccinæ iubilate coram rege Domino.*

תרגום

13 קֳדָם יְיָ אֲרוּם אָתָא אֲרוּם אָתָא לְמֵדַן אַרְעָא יְדִין חֵבֶל בְּזִכּוּ וְעַמְמַיָּא בְּהֵימָנוּתֵיהּ׃ צז
1 יְיָ מְלַךְ תְּרוּץ אַרְעָא יֶחְדּוּן נַגְוָן סַגִּיעִין׃ 2 עֲנָנֵי וְקָרָא וַאֲמִיטְתָא חֲזוֹר דִּילֵהּ צְדָקְתָא וְדִינָא אֲתַר דִּי מְכַנֵּן כּוּרְסְיֵהּ׃
3 אֶשָּׁא קֳדָמוֹהִי תְּצַלְהֵב וּמְשַׁרְבֵּב חֲזוֹר חֲזוֹר חֵבֶל חֲמִית וְאִתְחַלְחַלַת אַרְעָא׃ 4 מְנַהֲרִין בַּרְקוֹי חֵבֶל חֲמִית וְאִתְחַלְחַלַת אַרְעָא׃ 5 טוּרַיָּא הֵיךְ שַׁעֲוָד׳
יַתְמְסִין מִן קֳדָם יְיָ מִן קֳדָם רִבּוֹן כָּל אַרְעָא׃ 6 יַתְנִין אַנְגְלֵי שְׁמַיָּא צְדָקְתֵהּ וְיֶחְמוּן כָּל עַמְמַיָּא אִיקָרֵהּ׃ 7 יְבֶהֱתוּן כָּל פָּלְחֵי פְסִילָא
דְמִשְׁתַּבְחִין בְּטַעֲוָתָא יְסַגְּדוּן קֳדָמוֹי כָּל הוֹן אֲמַיָּא פָּלְחֵי טַעֲוָתָא׃ 8 שְׁמַעַת וַחֲדַת כְּנִישְׁתָּא דְצִיּוֹן וְדַיְצָן בְּנָתָא דִּבְיַת יְהוּדָה מִן בְּגַלַל
דִינָיְךָ יְיָ׃ 9 אֲרוּם אַתְּ יְיָ עִילָאָה עַל כָּל יַתְבֵי אַרְעָא לַחֲדָא אִתְעַלֵּיתָא עַל כָּל דַּחֲלַיָּא׃ 10 רְחִימַיָּא דַיְיָ שִׂנְאוּ בִישׁ מְטוּל דְּקִירִים נַטֵּר
נַפְשָׁת חַסִידוֹהִי וּמִן אֲיְדֵי חַוָּנֵי רַשִׁיעַיָּא פְּצָאִינוּן׃ 11 נְהוֹר דְּנַח לְצַדִּיקַיָּא וּלְחָרֵי לִבָּא חֶדְוָה׃ 12 חֲדוֹן צַדִּיקַיָּא בְּמֵימְרָא דַיְיָ וְאוֹדוּן
לְדִכְרַן שׁוּם קוּדְשֵׁהּ׃ צח
1 תֻּשְׁבְּחַת נְבִיאָה שַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ שֵׁבַח חַדַּת אֲרוּם פְּרִישָׁן עֲבַד פְּרַקָהּ לֵהּ יְמִינֵהּ וְאֻדְרַע שְׁכִינַת קוּדְשֵׁהּ׃
2 אוֹדַע יְיָ פְּרַקָנֵהּ לְמֶחֱמֵי הוֹן דְּעַמְמַיָּא גְּלִי צְדָקְתֵהּ׃ 3 דְּכַר טוּבֵהּ וְקִשְׁטֵהּ לְבֵית יִשְׂרָאֵל וַחֲמוֹן כָּל סְיָפֵי אַרְעָא יַת פְּרַקָן אֱלָהָנָא׃
4 יַבְּבוּ קֳדָם יְיָ כָּל יַתְבֵי אַרְעָא בּוּעוּ וְשַׁבְּחוּ וְזַמְּרוּ׃ 5 זַמְּרוּ קֳדָם יְיָ בְּכִנָּרִין בְּכִנָּרָא וְקָל זְמָרָא׃
6 בְּחֲצוֹצְרָתָא וְקָל שׁוֹפָרָא יַבְּבוּ קֳדָם מַלְכָּא יְיָ׃

13 * A facie Domini, quia venit, quoniam venit iudicare terrã. Iudicabit orbem terræ in æquitate, & populos in veritate ſua.

* *Pſalmus Dauid, quando terra eius reſtituta eſt: ſine titulo apud Hebræos.* XCVI.

1 DOminus regnauit, exultet terra, lætentur inſulæ multæ. 2 * Nubes & caligo in circuitu eius, iuſtitia & iudicium correctio ſedis eius. 3 * Ignis ante ipſum præcedet, & inflammabit in circuitu inimicos eius.
4 * Alluxerunt fulgura eius orbi terræ: vidit & commota eſt terra. 5 * Montes ſicut cera fluxerunt à facie Domini, à facie Domini
6 omnis *terræ. * Annunciauerunt cæli iuſtitiam eius, & viderunt omnes populi gloriam eius. 7 * Confundantur omnes qui adorant ſculptilia, * qui gloriantur in ſimulachris ſuis. adorate eum omnes angeli eius.
8 * Audiuit & lætata eſt Sion, & exultauerunt filię Iudæ, propter iudicia tua Domine. 9 * Quoniam tu Dominus altiſſimus ſuper omnem terram, nimis exaltatus es ſuper omnes deos. 10 * Qui diligitis Dominum, odite *mala: cuſtodit Dominus animas ſanctorum ſuorum, de manu peccatoris liberabit eos. 11 * Lux orta eſt iuſto, & rectis corde lætitia. 12 * Lætamini iuſti in Domino, & confitemini memoriæ ſanctificationis eius.

1 * Pſalmus * Dauid. XCVII.

CAntate Domino canticum nouum, quia mirabilia fecit Dominus. Saluauit *eum dextera eius, & brachium ſanctum
2 eius. * Notum fecit Dominus ſalutare ſuum, in conſpectu gentium reuelauit iuſtitiam ſuam. 3 * Recordatus eſt miſericordiæ ſuæ Iacob, & veritatis ſuæ domui Iſrael. Viderunt omnes termini terræ ſa-
Iſa. 52. c. Domino; lutare Dei noſtri. 4 * Iubilate * Deo omnis terra, cantate & exultate & pſallite. 5 * Pſallite Domino in cithara, in cithara & voce pſalmi: 6 * In tubis ductilibus, & voce tubæ corneæ, iubilate in conſpectu regis Domini.

13 * Ἀπὸ προσώπου κυρίου, ὅτι ἔρχεται, ὅτι ἔρχεται κρῖναι τὴν γῆν. κρινεῖ τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ, καὶ λαοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ αὐτοῦ.

Ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ ὅτε ἡ γῆ αὐτοῦ καθίσατο· ἀνεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις. ϟε΄.

1 * Ὁ κύριος ἐβασίλευσεν, ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ, εὐφρανθήτωσαν νῆσοι πολλαί. 2 * νεφέλη καὶ γνόφος κύκλῳ αὐτοῦ, δικαιοσύνη καὶ κρίμα κατόρθωσις τοῦ θρόνου αὐτοῦ.
3 * πῦρ ἐνώπιον αὐτοῦ προπορεύσεται, καὶ φλογιεῖ κύκλῳ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. 4 * ἔφαναν αἱ ἀστραπαὶ αὐτοῦ τῇ οἰκουμένῃ, εἶδε καὶ ἐσαλεύθη ἡ γῆ.
5 * τὰ ὄρη ὡσεὶ κηρὸς ἐτάκησαν ἀπὸ προσώπου κυρίου, ἀπὸ προσώπου κυρίου πάσης τῆς γῆς.
6 * ἀνήγγειλαν οἱ οὐρανοὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ εἴδοσαν πάντες οἱ λαοὶ τὴν δόξαν αὐτοῦ.
7 * αἰσχυνθήτωσαν πάντες οἱ προσκυνοῦντες τοῖς γλυπτοῖς, οἱ ἐγκαυχώμενοι ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν. προσκυνήσατε αὐτῷ πάντες ἄγγελοι αὐτοῦ.
8 * ἤκουσε καὶ εὐφράνθη Σιών, καὶ ἠγαλλιάσαντο αἱ θυγατέρες τῆς Ἰουδαίας, ἕνεκεν τῶν κριμάτων σου κύριε.
9 * ὅτι σὺ κύριος ὕψιστος ἐπὶ πάσαν τὴν γῆν, σφόδρα ὑπερυψώθης ὑπὲρ πάντας τοὺς θεούς.
10 * οἱ ἀγαπῶντες τὸν κύριον, μισεῖτε πονηρόν, φυλάσσει κύριος τὰς ψυχὰς τῶν ὁσίων αὐτοῦ, ἐκ χειρὸς ἁμαρτωλοῦ ῥύσεται αὐτούς.
11 * φῶς ἀνέτειλε τῷ δικαίῳ, καὶ τοῖς εὐθέσι τῇ καρδίᾳ εὐφροσύνη. 12 * εὐφράνθητε δίκαιοι ἐν τῷ κυρίῳ, καὶ ἐξομολογεῖσθε τῇ μνήμῃ τοῦ ἁγιασμοῦ αὐτοῦ.

1 * Ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. ϟζ΄.

Ἄσατε τῷ κυρίῳ ᾆσμα καινόν, ὅτι θαυμαστὰ ἐποίησεν ὁ κύριος. ἔσωσεν αὐτὸν ἡ δεξιὰ αὐτοῦ. καὶ ὁ βραχίων
2 ὁ ἅγιος αὐτοῦ. * ἐγνώρισε κύριος τὸ σωτήριον αὐτοῦ, ἐναντίον τῶν ἐθνῶν ἀπεκάλυψε τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ.
3 * ἐμνήσθη τοῦ ἐλέους αὐτοῦ τῷ Ἰακὼβ, καὶ τῆς ἀληθείας αὐτοῦ τῷ οἴκῳ Ἰσραήλ. εἶδοσαν πάντα τὰ πέρατα τῆς γῆς τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ ἡμῶν. 4 * ἀλαλάξατε τῷ θεῷ πᾶσα ἡ
5 γῆ, ᾄσατε καὶ ἀγαλλιᾶσθε καὶ ψάλατε. 5 * ψάλατε τῷ κυρίῳ ἐν κιθάρᾳ, ἐν κιθάρᾳ καὶ φωνῇ ψαλμοῦ·
6 * ἐν σάλπιγξιν ἐλαταῖς, καὶ φωνῇ σάλπιγγος κερατίνης. ἀλαλάξατε ἐνώπιον τοῦ βασιλέως κυρίου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 Coram Domino quoniam venit, ſiquidem venit iudicare terram: iudicabit orbem in iuſtitia, & populos in veritate ſua.

PSAL. XCVII.

DOminus regnauit, exultet terra, lętentur inſulæ multæ. 2 Nubes gloriæ & caligo in circuitu eius: iuſtitia & iudicium locus paratus ſedi eius. 3 Ignis ante eum flammeſcet, concremans per circuitum moleſtatores eius. 4 Colluſtrant fulgura eius orbem: vidit & commota eſt terra. 5 Montes tanquam cera liqueſcent à præſentia Domini dominatoris omnis terræ. 6 Annunciabunt angeli cæleſtes iuſtitiam eius, & videbunt omnes populi gloriam eius. 7 Confundentur omnes qui ſeruiunt ſculptili, qui gloriantur in idolis, & adorabunt coram eo omnes gentes quæ ſeruiunt idolis. 8 Audiuit & lætata eſt eccleſia Syon; & exultant filiæ domus Iehudæ propter iudicia tua Domine.
9 Quoniam tu Domine altiſſimus ſuper omnes habitatores terræ; valdè exaltatus es ſuper omnes deos. 10 Amatores Domini odio habete malum, quoniam Dominus cuſtodit animas miſericordium ſuorum, & de manibus impiorum eruet eos. 11 Lux orta eſt iuſtis, & rectis corde lætitia. 12 Lætamini iuſti in Verbo Domini, & confitemini memoriæ nominis ſanctitatis eius.

1 Pſalmus propheticus. XCVIII.

CElebrate coram Domino canticum nouum, quoniam edidit miranda: ſaluauit eum dextera eius, & brachium ſanctæ maieſtatis eius.
2 Manifeſtauit Dominus redemptionem ſuam, ad aſpectum populorum reuelauit iuſtitiam ſuam. 3 Recordatus eſt benignitatis ſuæ & veritatis ſuæ domui Iſrael, & viderunt omnes fines terræ redemptionem Dei noſtri. 4 Iubilate coram Domino omnes habitatores terræ; perſonate, & laudes dicite & pſallite. 5 Pſallite coram Domino in citharis, in cithara & voce pſalmorum. 6 In tubis & voce cornu, iubilate coram illo rege Domino.

7 יִרְעַם הַיָּם וּמְלֹאוֹ תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ׃
8 נְהָרוֹת יִמְחֲאוּ־כָף יַחַד הָרִים יְרַנֵּנוּ׃
9 לִפְנֵי יְהוָה כִּי־בָא לִשְׁפֹּט הָאָרֶץ יִשְׁפֹּט־תֵּבֵל בְּצֶדֶק וְעַמִּים בְּמֵישָׁרִים׃

צט

1 יְהוָה מָלָךְ יִרְגְּזוּ עַמִּים יֹשֵׁב כְּרוּבִים תָּנוּט הָאָרֶץ׃
2 יְהוָה בְּצִיּוֹן גָּדוֹל וְרָם הוּא עַל־כָּל־הָעַמִּים׃
3 יוֹדוּ שִׁמְךָ גָּדוֹל וְנוֹרָא קָדוֹשׁ הוּא׃
4 וְעֹז מֶלֶךְ מִשְׁפָּט אָהֵב אַתָּה כוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב אַתָּה עָשִׂיתָ׃
5 רוֹמְמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא׃
6 מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּכֹהֲנָיו וּשְׁמוּאֵל בְּקֹרְאֵי שְׁמוֹ קֹרְאִים אֶל־יְהוָה וְהוּא יַעֲנֵם׃
7 בְּעַמּוּד עָנָן יְדַבֶּר אֲלֵיהֶם שָׁמְרוּ עֵדֹתָיו וְחֹק נָתַן־לָמוֹ׃
8 יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אַתָּה עֲנִיתָם אֵל נֹשֵׂא הָיִיתָ לָהֶם וְנֹקֵם עַל־עֲלִילוֹתָם׃
9 רוֹמְמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי־קָדוֹשׁ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ׃

ק

1 מִזְמוֹר לְתוֹדָה הָרִיעוּ לַיהוָה כָּל־הָאָרֶץ׃
2 עִבְדוּ אֶת־יְהוָה בְּשִׂמְחָה בֹּאוּ לְפָנָיו בִּרְנָנָה׃
3 דְּעוּ כִּי־יְהוָה הוּא אֱלֹהִים הוּא עָשָׂנוּ וְלֹא אֲנַחְנוּ עַמּוֹ וְצֹאן מַרְעִיתוֹ׃
4 בֹּאוּ שְׁעָרָיו בְּתוֹדָה חֲצֵרֹתָיו בִּתְהִלָּה הוֹדוּ לוֹ בָּרְכוּ שְׁמוֹ׃
5 כִּי־טוֹב יְהוָה לְעוֹלָם חַסְדּוֹ וְעַד־דֹּר וָדֹר אֱמוּנָתוֹ׃

7 *Tonet mare & plenitudo eius, orbis et habitatores eius.
8 *Flumina plaudent manu, simul montes laudabunt.
9 *Ante Dominum quia venit iudicare terram, iudicabit orbem in iustitia, & populos in æquitatibus.

PSAL. XCIX.

1 DOminus regnauit, commoueantur populi; sessor cherubim, concutiatur terra.
2 *Dominus in Sion magnus, & excelsus est super omnes populos.
3 *Confiteantur nomini tuo magno & terribili sancto.
4 *Et imperium regis iudicium diligit: tu fundasti æquitates, iudicium & iustitiam in Iacob tu fecisti.
5 *Exaltate Dominum Deum nostrum, et adorate scabellum pedum eius, quia sanctus est ipse.
6 *Moyses & Aaron in Sacerdotibus suis, & Samuel in his qui inuocant nomen eius, inuocabant Dominum, & ipse exaudiebat eos.
7 *In columna nubis loquebatur ad eos: custodierunt testimonia eius, & præceptum quod dedit illis.
8 *Domine Deus noster tu exaudisti eos, Deus propitius fuisti eis, & vltor super commutationibus eorum.
9 *Exaltate Dominum Deum nostrum, & adorate in monte sancto eius, quia sanctus Dominus Deus noster.
1 *Psalmus pro confessione. C.
IUbilate Domino omnis terra:
2 *Seruite Domino in lætitia, ingredimini coram eo in laude.
3 *Scitote quoniam Dominus ipse est Deus, ipse fecit nos et ipsius sumus, populus eius et grex pascuæ eius.
4 *Ingredimini portas eius in gratiarũ actione, atria eius in laude: confitemini ei, benedicite nomini eius.
5 *Quia bonus Dominus, in sempiternum misericordia eius, & vsque ad generationem & generationem fides eius.

תרגום

7 יַבְלֵי יַמָּא וּמַלְיָתָא תֵּבֵל וְכָל דְּדָיְרִין עָלָהּ׃ 8 נְהַרְוָתָא יְקוּשׁוּן בְּכַפֵּיהוֹן כַּחֲדָא טוּרַיָּא יְרַנְּנוּן׃
9 קֳדָם יְיָ אֲרוּם אָתָא לְמֵדָן אַרְעָא יְרוּן תֵּבֵל בְּצִדְקְתָא וְעַמְמַיָּא בְּתִרְיצוּתָא׃

צט

1 יְיָ מַלַךְ יְזוּעוּן עַמְמַיָּא דְּשָׁכִינְתֵּהּ שָׁרְיָא בֵּינֵי כְרוּבַיָּא תְּזַעְזַע אַרְעָא׃ 2 יְיָ בְּצִיּוֹן רַב וְרָמָא הוּא עַל כָּל עַמְמַיָּא׃
3 יְהוֹדוּן שְׁמָךְ רַבָּא וּדְחִילָא וְקַדִּישָׁא הוּא׃ 4 וְעָשְׂנָא דְמַלְכָּא רַחֵים אַתְּ אַתְקֵנְתָּא תְּרִיצוּתָא דִּינָא וְצִדְקְתָא בְּיַעֲקֹב אַתְּ עֲבַדְתְּ׃
5 שַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ אֱלָהָנָא וּסְגִדוּ לְבֵית מִקְדְּשֵׁיהּ קַדִּישׁ הוּא׃ 6 מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּכָהֲנוֹהִי וּדְמָסְרוּ נַפְשֵׁיהוֹן מְטוּל עַמָּא דְיָיְ וּשְׁמוּאֵל אַמְטוּלְהוֹן צַלִּי קֳדָם יְיָ הֵיךְ אֲבָהָת עָלְמָא וְצַלּוּ בְּשֵׁמֵיהּ מְצַלִּין קֳדָם יְיָ וְהוּא עָנֵי יַתְהוֹן׃ 7 בְּעַמּוּדָא עֲנָנֵי יְקָרָא מְמַלֵּל עִמְּהוֹן וּנְטָרוּ סַהֲדָוָתֵיהּ וְקָיְמָם דִּיהַב לְהוֹן׃ 8 יְיָ אֱלָהָנָא אַתְּ עֲנֵיתָא לְהוֹן אֱלָהָא שָׁבַק חֲוֵיתָא לְעַמָּךְ אַמְטוּלְהוֹן וּמְחַפַּרְע עַל עוֹבָדֵיהוֹן׃ 9 שַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ אֱלָהָנָא וּסְגִדוּ לְטוּר בֵּית מִקְדְּשֵׁהּ אֲרוּם קַדִּישׁ יְיָ אֱלָהָנָא׃

ק

1 שְׁבָחָא עַל קֳרְבַּן תּוֹדָתָא יַבְּבוּ קֳדָם יְיָ כָּל יַתְבֵי אַרְעָא׃ 2 פְּלַחוּ קֳדָם יְיָ בְּחֶדְוָה אֱתוּ קֳדָמוֹהִי בְּתִשְׁבַּחְתָּא׃ 3 אִיתְּעוּ אֲרוּם יְיָ הוּא אֱלָהָא הוּא עֲבַד יַתָּנָא וְלֵהּ אֲנַחְנָא עַמֵּהּ וְעָאן רַעְיָתֵיהּ׃ 4 עוֹלוּ בְּתַרְעוֹי בְּאוֹדְיָתָא דַּרְתּוֹי בְּתִשְׁבַּחְתָּא אוֹדוּ קֳדָמוֹהִי בָּרְכוּ שְׁמֵהּ׃ 5 אֲרוּם טַב יְיָ לְעָלַם טוּבֵיהּ וְעַד דָּר וְדָר הֵימָנוּתֵהּ׃

7 Moueatur mare & plenitudo eius, orbis terrarum & omnes qui habitant in eo.
8 Flumina plaudent manu simul, montes
Sup.95 exultabunt à cõspectu Dñi, quoniã venit,
9 quoniã venit iudicare terrã. iudicabit orbẽ terrarũ in iustitia, & populos in æquitate. Psalmus Dauid. XCVIII. 1
DOminus regnauit, irascantur populi, qui sedes super cherubim, moueatur terra. 2 Dominus in Sion magnus, & excelsus est super omnes populos. 3 Confiteantur nomini tuo magno, quoniam terribile & sanctum est: 4 Et honor regis iudicium diligit. Tu parasti directiones, iudicium & iustitiam in Iacob tu fecisti.
5 Exaltate Dominum Deum nostrum, & adorate scabellum pedum eius, quoniã
sanctum 6 sanctus est. 6 Moyses & Aaron in Sacerdotibus eius, & Samuel inter eos qui inuocant nomen eius. Inuocabant Dominum, & ipse exaudiebat eos. 7 in columna nubis loquebatur ad eos: quoniam custo-
præceptũ quod diebant testimonia eius, & *præcepta eius quæ dedit illis. 8 Domine Deus noster tu exaudiebas eos, Deus tu propicius fuisti eis, & vlciscens in omnes adinuentiones eorum. 9 Exaltate Dominum Deum nostrum, & adorate in monte sancto eius, quoniam sanctus Dominus Deus noster.

1 Psalmus Dauid in confessione.

XCIX.

Sup.63 IVbilate Deo omnis terra: 2 Seruite Domino in lætitia: introite in conspectu eius in exultatione. 3 Scitote quoniam Dominus ipse est Deus noster. ipse
ipſi fecit nos, & non *nos. nos autem populus eius, & oues pascuæ eius.
4 Introite ad portas eius in confessione, ad atria eius in hymnis. confitemini illi, laudate nomen eius: 5 Quoniam suaeſt uis *Dominus, in æternum misericordia eius: & vsque in generationem & generationem veritas eius.

7 Ἠχησάτω ἡ θάλασσα καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς, ἡ οἰκουμένη καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ.
8 ποταμοὶ κροτήσουσι χειρὶ ἐπὶ ταὐτό, τὰ ὄρη ἀγαλ-
9 λιάσονται 9 ἀπὸ προσώπου κυρίου, ὅτι ἔρχεται, ὅτι ἥκει κρῖναι τὴν γῆν. κρινεῖ τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ, καὶ λαοὺς ἐν εὐθύτητι.

1 Ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. ϟη΄.

Κύριος ἐβασίλευσεν, ὀργιζέσθωσαν λαοί, ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν χερουβίμ, σαλευθήτω ἡ γῆ.
2 κύριος ἐν Σιὼν μέγας, καὶ ὑψηλός ἐστιν ἐπὶ πάντας τοὺς λαούς.
3 ἐξομολογησάσθωσαν τῷ ὀνόματί σου τῷ μεγάλῳ,
4 ὅτι φοβερὸν καὶ ἅγιόν ἐστι· 4 καὶ τιμὴ βασιλέως κρίσιν ἀγαπᾷ. σὺ ἡτοίμασας εὐθύτητας, κρίσιν καὶ δικαιοσύνην ἐν Ἰακὼβ σὺ ἐποίησας.
5 ὑψοῦτε κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν, καὶ προσκυνεῖτε τῷ ὑποποδίῳ τῶν ποδῶν αὐτοῦ, ὅτι ἅγιός ἐστι.
6 Μωυσῆς καὶ Ἀαρὼν ἐν τοῖς ἱερεῦσιν αὐτοῦ, καὶ Σαμουὴλ ἐν τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα αὐτοῦ. ἐπεκαλοῦντο τὸν κύριον, καὶ αὐτὸς εἰσήκουεν αὐτῶν·
7 ἐν στύλῳ νεφέλης ἐλάλει πρὸς αὐτούς· ὅτι ἐφύλασσον τὰ μαρτύρια αὐτοῦ, καὶ τὰ πρόσταγμα αὐτοῦ ὃ ἔ-
8 δωκεν αὐτοῖς. 8 κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν σὺ ἐπήκουες αὐτῶν, ὁ θεὸς σὺ ἵλεως ἐγένου αὐτοῖς, καὶ ἐκδικῶν ἐπὶ πάντα
9 τὰ ἐπιδιάματα αὐτῶν. 9 ὑψοῦτε κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν, καὶ προσκυνεῖτε εἰς ὄρος ἅγιον αὐτοῦ, ὅτι ἅγιος κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν.

1 Ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ εἰς ἐξομολόγησιν.

ϟθ΄.

2 Ἀλαλάξατε τῷ θεῷ πᾶσα ἡ γῆ· 2 δουλεύσατε τῷ κυρίῳ ἐν εὐφροσύνῃ. εἰσέλθετε ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν ἀ-
3 γαλλιάσει· 3 γνῶτε ὅτι κύριος αὐτός ἐστιν ὁ θεὸς ἡμῶν. αὐτὸς ἐποίησεν ἡμᾶς, καὶ οὐχ ἡμεῖς. ἡμεῖς δὲ λαὸς αὐτοῦ καὶ πρόβατα νομῆς αὐτοῦ.
4 4 εἰσέλθετε εἰς τὰς πύλας αὐτοῦ ἐν ἐξομολογήσει, εἰς τὰς αὐλὰς αὐτοῦ ἐν ὕμνοις. ἐξομολογεῖσθε αὐτῷ, αἰ-
5 νεῖτε τὸ ὄνομα αὐτοῦ· 5 ὅτι χρηστὸς κύριος, εἰς τὸν αἰῶνα, τὸ ἔλεος αὐτοῦ. καὶ ἕως γενεᾶς καὶ γενεᾶς ἡ ἀλήθεια αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Tonet mare & plenitudo eius; orbis, & omnes habitantes in eo. 8 Flumina complodant manibus suis; pariter montes exultent
9 Coram Domino, quoniam venit iudicare terram. iudicabit orbem in iustitia, & populos in æquitate. PSAL. XCIX.
DOminus regnauit, contremiscant populi, quoniam eius maiestas habitat inter cherubim; concutiatur terra.
2 Dominus in Sion magnus & excelsus est super omnes populos. 3 Confitebuntur nomini tuo magno & timendo, sanctum siquidem est. 4 Et fortitudo regis iudicium dilexit: tu præparasti rectitudinem, iudicium & iustitiam in Iacob tu fecisti.
5 Laudate coram Domino Deo nostro, & adorate in domo sanctuarij eius: sanctus *siquidem* est. 6 Mosseh & Aharon in Sacerdotibus eius, qui tradiderunt animas suas propter populum Domini; & Samuel propter illos orauit Dominum, sicut patres seculi qui orauerunt in nomine eius: precabantur coram Domino, & ipse respondebat eis. 7 In columna nubium gloriæ loquebatur cum illis: & obseruauerunt testimonia eius, & pactum quod dedit eis. 8 Domine Deus noster tu respondisti eis: Deus pepercisti populo tuo propter eos, & vltus es opera ipsorum. 9 Laudes dicite coram Domino Deo nostro, & adorate in monte domus sanctuarij eius, quoniam sanctus est Dominus Deus noster.

1 Canticum pro sacrificio confessionis. PSAL. C.

IVbilate coram Domino omnes habitatores terræ: 2 Seruite coram Domino in lætitia, venite coram eo cum hymno.
3 Notum facite quoniam DOMINVS ipse est Deus: ipse fecit nos, & ipsius sumus; populus eius & oues pascuæ eius.
4 Ingredimini portas eius in confessione, porticus eius cum laude: confitemini coram eo, benedicite nomini eius.
5 Quoniam bonus est Dominus, in æternum benignitas eius; & vsque in generationem & generationem fides eius.

קא

1 * לְדָוִד מִזְמוֹר חֶסֶד־וּמִשְׁפָּט אָשִׁירָה־ לְךָ יְהוָה
אֲזַמֵּרָה׃

2 * אַשְׂכִּילָה׀ בְּדֶרֶךְ תָּמִים מָתַי תָּבוֹא אֵלָי
אֶתְהַלֵּךְ בְּתָם־לְבָבִי בְּקֶרֶב בֵּיתִי׃

3 * לֹא־אָשִׁית לְנֶגֶד עֵינַי דְּבַר־בְּלִיַּעַל עֲשֹׂה סֵטִים
שָׂנֵאתִי לֹא יִדְבַּק בִּי׃

4 * לֵבָב עִקֵּשׁ יָסוּר מִמֶּנִּי רַע לֹא אֵדָע׃

5 * מְלָושְׁנִי בַּסֵּתֶר רֵעֵהוּ אוֹתוֹ אַצְמִית גְּבַהּ־עֵינַיִם
וּרְחַב לֵבָב אֹתוֹ לֹא אוּכָל׃

6 * עֵינַי בְּנֶאֱמְנֵי־אֶרֶץ לָשֶׁבֶת עִמָּדִי הֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ
תָּמִים הוּא יְשָׁרְתֵנִי׃

7 * לֹא יֵשֵׁב בְּקֶרֶב בֵּיתִי עֹשֵׂה רְמִיָּה דֹּבֵר שְׁקָרִים
לֹא־יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי׃

8 * לַבְּקָרִים אַצְמִית כָּל־רִשְׁעֵי־אֶרֶץ לְהַכְרִית
מֵעִיר־יְהוָה כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן׃

קב

1 * תְּפִלָּה׀ לְעָנִי כִּי־יַעֲטֹף וְלִפְנֵי יְהוָה׀ יִשְׁפֹּךְ
שִׂיחוֹ׃

2 * יְהוָה שִׁמְעָה תְפִלָּתִי וְשַׁוְעָתִי אֵלֶיךָ תָּבוֹא׃

3 * אַל־תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי בְּיוֹם צַר לִי הַטֵּה־אֵלַי
אָזְנֶךָ בְּיוֹם אֶקְרָא מַהֵר עֲנֵנִי׃

4 * כִּי־כָלוּ בָעָשָׁן יָמָי וְעַצְמוֹתַי כְּמוֹקֵד נֹחָרוּ׃

5 * הוּכָּה כָעֵשֶׂב וַיָּבֵשׁ לִבִּי כִּי שָׁכַחְתִּי מֵאֲכֹל לַחְמִי׃

6 * מִקּוֹל אַנְחָתִי דָּבְקָה עַצְמִי לִבְשָׂרִי׃

7 * דָּמִיתִי לְקָאַת מִדְבָּר הָיִיתִי כְּבוּס חָרָבוֹת׃

8 * שָׁקַדְתִּי וָאֱהִי כְּצִפּוֹר בּוֹדֵד עַל־גָּג׃

9 * כָּל־הַיּוֹם חֵרְפוּנִי אוֹיְבָי מְהוֹלָלַי בִּי נִשְׁבָּעוּ׃

10 * כִּי־אֵפֶר כַּלֶּחֶם אָכָלְתִּי וְשִׁקֻּוַי בִּבְכִי מָסָכְתִּי׃

11 * מִפְּנֵי־זַעַמְךָ וְקִצְפֶּךָ כִּי נְשָׂאתַנִי וַתַּשְׁלִיכֵנִי׃

PSALTERIVM. Tranſlat.B.Hieronymi.

1 * *Dauid Pſalmus.* CI.

M*Iſericordiã & iudicium cantabo, tibi Do-*
2 *mine pſallam.* * *Erudiar in via perfecta,*
quando venies ad me: ambulabo in ſimplicitate
cordis mei in medio domus meæ.

3 * *Non proponam coram oculis meis verbum*
belial, facientem declinationes odiui, nec ad-
4 *hæſit mihi.* * *Cor prauum recedet à me,*
malum neſciam.

5 * *Loquentem in abſcondito contra proximũ*
ſuum, hunc interficiam; ſuperbum oculis &
latum corde, cum hoc eſſe non potero.

6 * *Oculi mei ad fideles terræ vt habitent me-*
cum; ambulans in via ſimpliciter, hic miniſtra-
7 *bit mihi.* * *Non habitabit in medio do-*
mus meæ faciens dolum; loquens mẽdacium non
placebit in conſpectu oculorum meorum.

8 * *Manè perdam omnes impios terræ, vt in-*
terficiam de ciuitate Domini vniuerſos qui o-
perantur iniquitatem.

1 **Oratio pauperi cùm anxius fuerit, et coram*
Domino fuderit eloquium ſuum.

PSAL. CII.

2 D*Omine exaudi orationem meam, & clamor*
meus ad te veniat.

3 * *Non abſcondas faciem tuam à me in die tri-*
bulationis meæ: inclina ad me aurem tuam: in
quacunque die inuocauero te, velociter exaudi
4 *me.* * *Quoniam conſumpti ſunt ſicut fumus*
dies mei, & oſſa mea quaſi frixa contabuerunt.

5 * *Percuſſum eſt quaſi fœnum, & arefactum*
eſt cor meum, quia oblitus ſum comedere panem
6 *meum.* * *A voce gemitus mei adhæſit os*
meum carni meæ.

7 * *Aſſimilatus ſum pellicano deſerti, factus ſum*
quaſi bubo ſolitudinum.

8 * *Vigilaui, & fui ſicut auis ſolitaria ſuper*
tecto.

9 * *Tota die exprobrabant mihi inimici mei:*
exultantes per me iurabant.

10 * *Quia cinerem ſicut panem comedi, & po-*
tum meum cum fletu miſcui.

11 * *A facie indignationis & iræ tuæ, quia ele-*
uaſti me & allifiſti me.

תרגום

קא

1 עַל יַד דָּוִד תְּשַׁבְּחְתָא אֵין חִסְדָּא אַתְּ עָבֵד עִמִּי אֵין דִּינָא אַתְּ עָבֵד עִמִּי עַל כּוּלָּא אֲשַׁבַּח קֳדָם יְיָ אֲזַמֵּר׃ 2 אַשְׂכְּלִנָּךְ בְּאוֹרַח שְׁלִים
אֵימָתַי תֵּעוֹל לְוָתִי אֶתְהַלָּךְ בִּשְׁלֵימוּת לִבְבִי בְּגוֹ בֵּית אוּלְפָנִי׃ 3 לָא אֲשַׁוִּי לְקָבֵל עֵינַי מִלְּתָא דְּרִשְׁיָעָא עֲבָדֵי בִּישִׁין וְסַטְיָן מִפְּקוּדַיָּא שְׂנֵיתִי
לָא יִדְבְּקִין בִּי׃ 4 לִבָּא עִקְּמָנָא יַעְדֵּי מִנִּי יְצָרָא בִּישָׁא לָא אֵדַע׃ 5 דְּמִשְׁתָּעֵי לִישָׁן תְּלִיתָאי עַל חַבְרֵהּ יָהֵב אֲנַסְרֵהּ דְּאָזֵל בְּגַסּוּת עֵינִין עִמֵּהּ
לָא אֵדוּר בְּעָלְמָא׃ 6 עֵינַי בְּקִשְׁיטֵי אַרְעָא לְמֶהֱוֵי בְּמְחִיצַת צַדִּיקֵי דְּאָזֵל בְּאוֹרַח שְׁלִים הוּא יְקוּם עִם שַׁמָּשַׁי׃ 7 לָא יִתְיַהֵב בְּמִכְעַ בֵּית
מְקָדְשִׁי עָבֵד נְכִילוּ דְּמִסְתַּאֵל שְׁקָרִין לֵית לֵהּ רְשׁוּ לְאִתְכּוֹנָא קֳבֵל עֵינָי׃ 8 צַפְרָא אֲנַסְרֵהּ כָּל רִשְׁעֵי אַרְעָא לְשֵׁיצָאָה מִן יְרוּשְׁלֵם קַרְתָּא דַּייָ
כָּל עָבְדֵי שִׁקְרָא׃

קב

1 צְלוֹתָא עַל מְסַכֶּנָא אֲרוּם אִשְׁתַּלְהִי וּקְדָם יְיָ יֵימַר צְלוֹתֵיהּ׃ 2 יְיָ קַבֵּל צְלוֹתִי וּפְגִינָתִי קֳדָמָךְ תֵּעוֹל׃ 3 לָא תְסַלֵּק שְׁכִינָתָךְ מִנִּי בְּיוֹם
עָקְתִי אֲצֵלִי לְוָתִי אוּדְנָךְ בְּיוֹמָא דְּאֶקְרֵי סַרְהֵב עֲנֵי יָתִי׃ 4 אֲרוּם אִשְׁתֵּיצִיו חֵיךְ תְּנָנָא יוֹמֵי וְאַבְרֵי הֵיךְ חַפְיָן חַרְרָן׃ 5 לְקָא חֵיךְ
עִשְׂבָּא וְיִתְיַבֵּשׁ לִבִּי אֲרוּם אֲהֲנֵשִׁיתִי אוּרַיְתָא אֶלְפָנִי׃ 6 מִקָּל תּוּנָחָתִי אִדְבַּק גַּרְמִי לְבִשְׂרִי׃ 7 אִידְמֵית לְקִקְתָּא דְּמַדְבְּרָא הֲוֵיתִי הֵיךְ קִיפּוֹפָא
דִּי בְּאַרְעָא נְגוּבְתָּא׃ 8 שְׁקֵדֵת כָּל לֵילְיָא וַהֲוֵיתִי הֵיךְ צִפַּר דְּנָיֵד בְּלְחוֹדֵיהּ עַל אִגָּרָא׃ 9 כָּל יוֹמָא יְחַסְּדוּן לִי בַּעֲלֵי דְּבָבַי מְהַלָּעֲבִין בְּמֵימְרִי
קַיְמוּ מַגָּן׃ 10 אֲרוּם אָפְרָא הֵיךְ מְזוֹנָא סָעֲדֵת וְשִׁקְיוּתִי בִּבְכִיוּתָא מְזָגֵת׃ 11 מִן קֳדָם רוּגְזָךְ וְקִצְפָּךְ אֲרוּם נְטַלְתָּנִי וְטַלֵּקְתָּנִי׃

* Psalmus Dauid. c.

MIsericordiam & iudicium cantabo tibi Domine, psallam* & intelligam in via immaculata, quãdo venies ad me. Perambulabam in innocentia cordis mei in medio domus meæ. * Non proponebam ante oculos meos rem iniustam, facientes præuaricationes odiui. Non adhęsit mihi *cor prauum, declinantem à me malignũ non cognoscebam. *Detrahentem secretò *proximis suis, hũc persequebar. superbo oculo, & insatiabili corde, cum hoc non edebam. *Oculi mei ad fideles terræ, vt sedeant ipsi mecum. Ambulans in via immaculata, hic mihi ministrabat. * Non *habitabat in medio domus meæ qui facit supbiam. qui loquitur iniqua, non direxit in conspectu oculorum meorum. * In matutino interficiebam omnes peccatores terræ, vt disperderẽ de ciuitate Domini omnes operantes iniquitatem.

*precimo suo.

habitabit

*pauperis

* Oratio *pauperi, cùm anxius fuerit, & coram Domino effuderit precem suam. PSAL. CI.

DOmine exaudi orationem meam, & clamor meus ad te veniat. * Non auertas faciem tuam à me. in quacunque die tribulor, inclina ad me aurẽ tuam; in quacunque die inuocauero te, velociter exaudi me. * Quia defecerunt sicut fumus dies mei, & ossa mea sicut cremium aruerunt.

Inf. 137

* Percussus sum vt fœnum, & aruit cor meum, quia oblitus sum comedere panẽ meum. * A voce gemitus mei adhæsit os meum carni meæ. * Similis factus sum pellicano solitudinis, factus sum sicut nycticorax in domicilio. * Vigilaui & factus sum sicut passer solitarius in tecto. * Tota die exprobrabant mihi inimici mei, & qui laudabant me aduersum me iurabant. * Quia cinerem tanquam panem manducabam, & *poculum meum cum fletu miscebam.

*potum

* A facie iræ tuæ & indignationis tuæ, quia eleuans allisisti me.

1 * Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ρ΄.

Ελεον καὶ κρίσιν ἄσομαί σοι κύριε, ψαλῶ·

2 * καὶ συνήσω ἐν ὁδῷ ἀμώμῳ, πότε ἥξεις πρός με. διεπορευόμην ἐν ἀκακίᾳ καρδίας μου ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου μου·

3 * ὃ προεπέθεμην πρὸ ὀφθαλμῶν μου πρᾶγμα παράνομον, ποιοῦντας παραβάσεις ἐμίσησα. οὐκ ἐκολλήθη μοι

4 * καρδία σκαμβή, ἐκκλίνοντος ἀπ' ἐμοῦ τοῦ πονηροῦ

5 οὐκ ἐγίνωσκον. * τὸν καταλαλοῦντα λάθρᾳ τὸν πλησίον αὐτοῦ, τοῦτον ἐξεδίωκον. ὑπερηφάνῳ ὀφθαλμῷ καὶ ἀπλήστῳ καρδίᾳ, τούτῳ οὐ συνήσθιον.

6 * οἱ ὀφθαλμοί μου ἐπὶ τοὺς πιστοὺς τῆς γῆς, τοῦ συγκαθῆσθαι αὐτοὺς μετ' ἐμοῦ. πορευόμενος ἐν ὁδῷ ἀμώμῳ, οὗτός μοι ἐλειτούργει.

7 * ὁ κατοικῶν ἐν μέσῳ τοῦ οἰκίας μου ποιῶν ὑπερηφανίαν. λαλῶν ἄδικα οὐ κατευθυνεῖ ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν μου.

8 * εἰς τὰς πρωΐας ἀπέκτεινον πάντας τοὺς ἁμαρτωλοὺς τῆς γῆς, τοῦ ἐξολοθρεῦσαι ἐκ πόλεως κυρίου πάντας τοὺς ἐργαζομένους τὴν ἀνομίαν.

1 * Προσευχὴ τῷ πτωχῷ, ὅταν ἀκηδιάσῃ, καὶ ἐνώπιον κυρίου ἐκχέῃ τὴν δέησιν αὐτοῦ. ρά.

2 * Κύριε εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου, καὶ ἡ κραυγή μου πρὸς σὲ ἐλθέτω.

3 * μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ. ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ θλίβωμαι, κλῖνον πρός με τὸ οὖς σου· ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλέσωμαί σε, ταχὺ ἐπάκουσόν μου.

4 * ὅτι ἐξέλιπον ὡσεὶ καπνὸς αἱ ἡμέραι μου, καὶ τὰ ὀστᾶ μου ὡσεὶ φρύγιον συνεφρύγησαν.

5 * ἐπλήγην ὡσεὶ χόρτος, καὶ ἐξηράνθη ἡ καρδία μου, ὅτι ἐπελαθόμην τοῦ φαγεῖν τὸν ἄρτον μου.

6 * ἀπὸ φωνῆς τοῦ στεναγμοῦ μου ἐκολλήθη τὸ ὀστοῦν

7 μου τῇ σαρκί μου. * ὡμοιώθην πελεκανῖ ἐρημικῷ, ἐγενήθην ὡσεὶ νυκτικόραξ ἐν οἰκοπέδῳ.

8 * ἠγρύπνησα καὶ ἐγενόμην ὡς στρουθίον μονάζον ἐπὶ

9 δώματος. * ὅλην τὴν ἡμέραν ὠνείδιζόν με οἱ ἐχθροί μου, καὶ οἱ ἐπαινοῦντές με κατ' ἐμοῦ ὤμνυον.

10 * ὅτι σποδὸν ὡσεὶ ἄρτον ἔφαγον, καὶ τὸ πόμα μου μετὰ

11 κλαυθμοῦ ἐκίρνων. * ἀπὸ προσώπου τῆς ὀργῆς σου καὶ τοῦ θυμοῦ σου, ὅτι ἐπάρας κατέρραξάς με.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[1] Per manum Dauidis Canticum. PSAL. CI.

SI misericordiam tu rependis mecum, si iudicium mecum facis, pro omnibus hymnos dicam coram te Dñe, & psallam. [2] Faciam te intelligere viam perfectam, quando venies ad me. ambulabo in perfectione cordis mei in medio domus doctrinę meæ. [3] Non ponam in conspectu oculorum meorum verbum impietatis: operantes mala, & recedentes à mandatis, odio habui. nequaquam adhærebunt mihi.

[4] Cor prauum recedet à me, concupiscentiam malam non cognoscam. [5] Loquentem lingua triplici aduersus proximum suum; hunc disperdam: gradientem in superbia oculorum, cum eo non habitabo in ęternum. [6] Oculi mei sunt ad veraces terræ, vt inhabitem in thalamo iustorum. ambulans in via perfecta, hic stabit cum seruis meis. [7] Non habitabit in medio domus sanctuarij mei faciens dolum: qui loquitur mendacium, non erit ei facultas comparandi coram oculis meis. [8] Manè perdam omnes impios terræ, vt disperdam de Ierusalem ciuitate Domini omnes operarios falsitatis. [1] Oratio pro misero cùm deficiet, & coram Domino dicet orationem suam. PSAL. CII.

DOmine accipe orationem meam: & clamor meus coram te ingrediatur. [2] Ne auferas maiestatem tuam à me: in die afflictionis meę inclina ad me aurem tuam; in die qua inuocauero, festina exaudi me. [4] Quoniam defecerunt sicut fumus dies mei, & membra mea sicut chytropodes adusti. [5] Percussum est sicut fœnum & arefactum est cor meum, quoniam oblitus sum legem doctrinæ meæ. [6] A voce suspirij mei adhæsit os meum carni meæ. [7] Similis factus sum pellicano deserti: factus sum sicut noctua quæ est in terra torrefacta.

[8] Vigilaui tota nocte, & fui sicut passer qui volatu mouetur, solitarius in tecto. [9] Tota die exprobrant mihi inimici mei, irrisores in verbo meo iurauerunt in vanum. [10] Quoniam cinerem tanquam cibum comedi, & potus meos fletu temperaui. [11] Propter indignationem tuam & iram tuam, quoniam eleuasti me & proiecisti me.

12 * יָמַי כְּצֵל נָטוּי וַאֲנִי כָּעֵשֶׂב אִיבָשׁ׃
13 * וְאַתָּה יְהוָה לְעוֹלָם תֵּשֵׁב וְזִכְרְךָ לְדֹר וָדֹר׃
14 * אַתָּה תָקוּם תְּרַחֵם צִיּוֹן כִּי־עֵת לְחֶנְנָהּ כִּי־בָא מוֹעֵד׃
15 * כִּי־רָצוּ עֲבָדֶיךָ אֶת־אֲבָנֶיהָ וְאֶת־עֲפָרָהּ יְחֹנֵנוּ׃
16 * וְיִירְאוּ גוֹיִם אֶת־שֵׁם יְהוָה וְכָל־מַלְכֵי הָאָרֶץ אֶת־כְּבוֹדֶךָ׃
17 * כִּי־בָנָה יְהוָה צִיּוֹן נִרְאָה בִּכְבוֹדוֹ׃
18 * פָּנָה אֶל־תְּפִלַּת הָעַרְעָר וְלֹא בָזָה אֶת־תְּפִלָּתָם׃
19 * תִּכָּתֵב זֹאת לְדוֹר אַחֲרוֹן וְעַם נִבְרָא יְהַלֶּל־יָהּ׃
20 * כִּי־הִשְׁקִיף מִמְּרוֹם קָדְשׁוֹ יְהוָה מִשָּׁמַיִם אֶל־אֶרֶץ הִבִּיט׃
21 * לִשְׁמֹעַ אֶנְקַת אָסִיר לְפַתֵּחַ בְּנֵי תְמוּתָה׃
22 * לְסַפֵּר בְּצִיּוֹן שֵׁם יְהוָה וּתְהִלָּתוֹ בִּירוּשָׁלָם׃
23 * בְּהִקָּבֵץ עַמִּים יַחְדָּו וּמַמְלָכוֹת לַעֲבֹד אֶת־יְהוָה׃
24 * עִנָּה בַדֶּרֶךְ כֹּחִי קִצַּר יָמָי׃
25 * אֹמַר אֵלִי אַל־תַּעֲלֵנִי בַּחֲצִי יָמַי בְּדוֹר דּוֹרִים שְׁנוֹתֶיךָ׃
26 * לְפָנִים הָאָרֶץ יָסַדְתָּ וּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ שָׁמָיִם׃
25 * הֵמָּה יֹאבֵדוּ וְאַתָּה תַּעֲמֹד וְכֻלָּם כַּבֶּגֶד יִבְלוּ כַּלְבוּשׁ תַּחֲלִיפֵם וְיַחֲלֹפוּ׃
28 * וְאַתָּה הוּא וּשְׁנוֹתֶיךָ לֹא יִתָּמוּ׃
29 * בְּנֵי־עֲבָדֶיךָ יִשְׁכֹּנוּ וְזַרְעָם לְפָנֶיךָ יִכּוֹן׃

קג

1 * לְדָוִד בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה וְכָל־קְרָבַי אֶת־שֵׁם קָדְשׁוֹ׃
2 * בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה וְאַל־תִּשְׁכְּחִי כָּל־גְּמוּלָיו׃

12 * *Dies mei quasi vmbra inclinati sunt, & ego quasi fœnum arui.*
13 * *Tu autem Domine in æternum permanes, & memoriale tuum in generatione & generatione.*
14 * *Tu suscitans misereberis Sion, quia tempus est vt miserearis eius, quoniam venit tempus.*
15 * *Quoniam placitos fecerunt serui tui lapides eius, & puluerem eius miserabilem.*
16 * *Et timebunt gentes nomen Domini, et vniuersi reges terræ gloriam tuam.*
17 * *Quia ædificabit Dominus Sion, apparebit in gloria sua.*
18 * *Respexit ad orationem vacui, & non despexit orationem eorum.*
19 * *Scribantur hæc in generatione nouissima: & populus qui creabitur, laudabit Dominum.*
20 * *Quoniam prospexit de excelso sancto suo: Dominus de cælo terram contemplatus est.*
21 * *Vt audiret gemitum vincti, vt solueret filios mortis.*
22 * *Vt narretur in Sion nomen Domini, & laudatio eius in Hierusalem.*
23 * *Cùm congregati fuerint populi simul, & regna vt seruiant Domino.*
24 * *Afflixit in via fortitudinem meam, abbreuiauit dies meos.*
25 * *Dicam: Deus meus, ne rapias me in medio dierum meorum, in generatione generationum anni tui.*
26 * *A principio terram fundasti, & opus manuum tuarum sunt cæli.*
27 * *Ipsi peribunt, tu autem stabis, & omnes quasi vestimentum atterentur; quasi pallium mutabis eos, & mutabuntur.*
28 * *Tu autem ipse es, & anni tui non deficiẽt.*
29 * *Filij seruorum tuorum habitabunt, & semen eorum ante faciem tuam perseuerabit.*

Dauid. PSAL. CIII.

1 *Benedic anima mea Domino, & omnia viscera mea nomini sancto eius.*
2 * *Benedic anima mea Domino, & noli obliuisci omnium retributionum eius.*

תרגום

12 יוֹמֵי הֵיךְ טוֹלָא דְצַלִּי וַאֲנָא הֵיךְ עִשְׂבָּא אִיבַשׁ׃ 13 וְאַתְּ יְיָ מְדוֹרָךְ לְעָלַם בִּשְׁמַיָּא מִתְיַהֵב וְדִכְרָנָךְ לְדָר וְדָר׃ 14 אַתְּ תְּקוּם
תְּרַחֵם צִיּוֹן אֲרוּם עִידַן לְמֶחוּם עֲלָהּ אֲרוּם אֲתָא זְמָנָא׃ 15 אֲרוּם רְעוּ עַבְדָּךְ יַת אַבְנָיָהָא וְיָת עַפְרָהּ יְחַיְסוּן׃ 16 וְיִדְחֲלוּן
עַמְמַיָּא יַת שְׁמָא דַיְיָ וְכָל מַלְכַיָּא דְאַרְעָא יַת יְקָרָךְ׃ 17 אֲרוּם אִתְבְּנִי יְיָ צִיּוֹן וְאִתְגְּלִי בִּיקָרֵהּ׃ 18 אִתְפְּנִי לְוַת צְלוֹתָא דְמִצְטַעֲרַיָן
וְלָא בְסַר יַת צְלוֹתְהוֹן׃ 19 תִּתְכְּתֵב דָּא לְדָר בָּתְרַאי וְעַמָּא דְיִתְבְּרֵי לְאִתְבָּרָאָה יְשַׁבַּח אֱלָהָא׃ 20 אֲרוּם אוֹדִיק מִשְׁמֵי מְרוֹמָא
דְקֻדְשֵׁיהּ יְיָ מִשְׁמַיָּא לְאַרְעָא אִסְתַּכַּל׃ 21 לְמִשְׁמַע אֲנִיקוּתָא דַאֲסִירֵי לְמִשְׁרֵי בְּנַיָּא דְמָסִירִין לְמִיתָתָא׃
22 לְמִשְׁתַּעֵי בְּצִיּוֹן שְׁמָא דַיְיָ וְתֻשְׁבַּחְתֵּהּ בִּירוּשְׁלֵם׃ 23 בְּאִתְכַּנָּשׁוּתָא עַמְמִין כַּחֲדָא וּמַלְכְוָתָא לְמִפְלַח קֳדָם יְיָ׃ 24 אִסְתְּנַף
מִטְרָחָא דְאוֹרַח חֵילִי אִתְקְצָרוּן יוֹמָי׃ 25 אֵימַר קֳדָם אֱלָהִי לָא תְסַלְקִנִּי מֵעָלְמָא הָדֵן בְּפַלְגוּת יוֹמֵי אַיְתִי לְעָלְמָא דְאַתְּ מְטוּל דִּי בְרֵרִי
דָּרַיָּא שְׁנָתָךְ׃ 26 מִן שֵׁירוּיָא דְאִתְבְּרִיו כָּל בְּרִיָּתָא אַרְעָא יְסַדְתָּ וְעוֹבָדֵי אִידָיךְ שְׁמַיָּא׃ 27 הִנּוּן יְהוֹבְדוּן וְאַתְּ תְּקוּם וְכֻלְּהוֹן
הֵיךְ לְבוּשָׁא יִתְבַּלְיָן הֵיךְ אַצְטְלִי תַּחְלְפִנּוּן וְיִתְחַלְפוּן׃ 28 וְאַתְּ הוּא דִּבְרֵיתָנוּתָךְ וְשָׁנָתָךְ לָא מִשְׁתַּלְמִין׃
29 בְּנֵי עַבְדָּךְ יִשְׁרוֹן בְּאַרְעָא וְזַרְעֵיהוֹן קֳדָמָךְ יִתְקַנּוּן׃

קג

1 עַל יְדָוִד אִתְאֲמַר בָּרְכִי נַפְשִׁי שְׁמָא דַיְיָ וְכָל בְּנֵי גַוַאי יַת שְׁמָא דְקֻדְשֵׁהּ׃ 2 בָּרְכִי נַפְשִׁי שְׁמָא דַיְיָ וְלָא תִתְנַשְׁיִ יַת כָּל חַסּוּלוֹי׃

11 * Dies mei ſicut vmbra declinauerunt, & ego ſicut fœnum arui.

12 * Tu autem Domine in æternum permanes, & memoriale tuum in generationẽ & generationem.

13 * Tu exurgens miſereberis Sion, quia tempus miſerendi eius, quia venit tempus.

14 * Quoniam placuerunt ſeruis tuis lapides eius, & terræ eius miſerebuntur.

15 * Et timebunt gentes nomen Domini, & omnes reges terrę gloriam tuam.

16 * Quia ędificabit Dominus Sion, & videbitur in gloria ſua.

17 * Reſpexit in orationem humilium, & non ſpreuit precem eorum.

18 * * Scribatur hæc in generatione altera, & populus qui * creatur laudabit Dominũ.

Scribãtur * creabitur,

19 * Quia proſpexit de excelſo ſancto ſuo, Dominus de cælo in terram aſpexit.

20 * Vt audiret gemitum compeditorum, vt ſolueret filios interemptorum.

21 * Vt annunciẽt in Sion nomen Domini, & laudem eius in Hieruſalem.

22 * In conueniendo populos in vnum, & reges vt ſeruiant Domino.

23 * Reſpondit ei in via virtutis ſuæ, paucitatem dierum meorum * nuncia mihi. Ne reuoces me in dimidio dierum meorũ, in generatione * generationum anni tui.

24 25 & generationem

26 * Initio tu Domine terram fundaſti, & opera manuum tuarum ſunt cæli.

27 * Ipſi peribunt, tu autem permanes. & omnes ſicut veſtimentum veteraſcent: & ſicut opertorium * vertes eos, & mutabuntur. * Tu autem idem ipſe es, & anni tui non deficient.

Heb. 1. d. Ibidem. mutabis

28

29 * Filij ſeruorum tuorum habitabunt, & ſemen eorum in ſeculum dirigetur.

* Pſalmus Dauid. CII.

1 BEnedic anima mea Domino, & omnia quæ intra me ſunt, nomini ſancto eius.

2 * Benedic anima mea Domino, & noli obliuiſci omnes retributiones eius.

11 * αἱ ἡμέραι μου ὡσεὶ σκιὰ ἐκλίθησαν, κἀγὼ ὡσεὶ χόρτος ἐξηράνθην.

12 13 * σὺ δὲ κύριε εἰς τὸν αἰῶνα μένεις, καὶ τὸ μνημόσυνόν σου εἰς γενεὰν καὶ γενεάν.

14 * σὺ ἀναστὰς οἰκτειρήσεις τὸν σιών, ὅτι καιρὸς τοῦ οἰκτειρῆσαι αὐτόν, ὅτι ἥκει καιρός.

15 * ὅτι ἠὐδόκησαν οἱ δοῦλοί σου τοὺς λίθους αὐτῆς, καὶ τὸν χοῦν αὐτῆς οἰκτειρήσουσι.

16 * καὶ φοβηθήσονται τὰ ἔθνη τὸ ὄνομα κυρίου, καὶ πάντες οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς τὴν δόξαν σου.

17 * ὅτι οἰκοδομήσει κύριος τὸν σιών, καὶ ὀφθήσεται ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ.

18 * ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν προσευχὴν τῶν ταπεινῶν, καὶ οὐκ ἐξουδένωσε τὴν δέησιν αὐτῶν.

19 * γραφήτω αὕτη εἰς γενεὰν ἑτέραν, καὶ λαὸς ὁ κτιζόμενος αἰνέσει τὸν κύριον.

20 * ὅτι ἐξέκυψεν ἐξ ὕψους ἁγίου αὐτοῦ, κύριος ἐξ οὐρανοῦ ἐπὶ τὴν γῆν ἐπέβλεψε.

21 * τοῦ ἀκοῦσαι τὸν στεναγμὸν τῶν πεπεδημένων, καὶ λῦσαι τοὺς υἱοὺς τῶν τεθανατωμένων.

22 * τοῦ διαγγεῖλαι ἐν σιὼν τὸ ὄνομα κυρίου, καὶ τὴν αἴνεσιν αὐτοῦ ἐν ἱερουσαλήμ.

23 * ἐν τῷ συναχθῆναι λαοὺς ἐπὶ τὸ αὐτό, καὶ βασιλεῖς τοῦ δουλεύειν τῷ κυρίῳ.

24 * ἀπεκρίθη αὐτῷ ἐν ὁδῷ ἰσχύος αὐτοῦ, τὴν ὀλιγότητα 25 τῶν ἡμερῶν μου * ἀνάγγειλόν μοι. μὴ ἀναγάγῃς με ἐν ἡμίσει ἡμερῶν μου, ἐν γενεᾷ γενεῶν τὰ ἔτη σου.

26 * κατ' ἀρχὰς σὺ κύριε τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσὶν οἱ οὐρανοί.

27 * αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις. καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται, καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἑλίξεις αὐτούς, καὶ ἀλλαγήσονται.

28 * σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσιν.

29 * οἱ υἱοὶ τῶν δούλων σου κατασκηνώσουσι, καὶ τὸ σπέρμα αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα κατευθυνθήσεται.

1 * Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ρβ'.

Εὐλόγει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον, καὶ πάντα τὰ ἐντός μου τὸ ὄνομα τὸ ἅγιον αὐτοῦ.

2 * εὐλόγει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον, καὶ μὴ ἐπιλανθάνου πάσας τὰς ἀνταποδόσεις αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Dies mei ſicut vmbra quæ declinauit, & ego ſicut fœnum areſcam. 13 Tua autem Domine habitatio in æternum in cælis permanet, & memoria tua in generationem & generationem. 14 Tu exurgens miſereberis Sion, quoniam tempus eſt vt miſerearis eius, quoniam venit tempus. 15 Quoniam placuerunt ſeruis tuis lapides eius, & pulueris eius miſerebuntur. 16 Et timebunt populi nomen Domini, & omnes reges terræ gloriam tuam. 17 Quoniam ædificauit Dominus Syon, & manifeſtatus eſt in gloria ſua. 18 Reſpexit ad orationem deſolatorum, & non ſpreuit precationem eorum. 19 Scribetur iſtud pro generatione nouiſſima, & populus qui in futurum creandus eſt, laudabit Deum. 20 Quoniam proſpexit de cælis excelſis ſanctitatis ſuæ, Dominus de cælis in terram aſpexit: 21 Vt audiret gemitum compeditorum, & ſolueret filios qui morti traditi ſunt. 22 Vt annuncietur in Sion nomen Domini, & laus eius in Ieruſalem.

23 Dum congregabuntur populi in vnum, & regna, vt ſeruiant coram Domino. 24 Afflicta eſt ob laborem itineris virtus meæ: abbreuiati ſunt dies mei. 25 Dicam coram Deo meo: Ne tollas me de mundo iſto in dimidio dierum meorum: adduc me ad mundum venturum, quoniam in generationes generationum ſunt anni tui. 26 A principio cùm crearentur omnes creaturæ, terram fundaſti, & opera manuum tuarum ſunt cæli. 27 Ipſi peribunt, & tu permanebis; & omnes ſicut veſtimentum veteraſcent: tanquam ſtolam mutabis eos, & mutabuntur. 28 Et tu idem qui creaſti eos, & anni tui non deficiunt. 29 Filij ſeruorum tuorum inhabitabunt terram, & ſemen eorum coram te dirigetur.

1 Per manum Dauid, dictus. PSAL. CIII.

BEnedic anima mea nomini Domini, & omnes filij viſcerum meorum nomini ſanctitatis eius.

2 Benedic anima mea nomini Domini, & non obliuiſcaris omnium retributionum eius.

3 * הַסֹּלֵחַ לְכָל־עֲוֹנֵכִי הָרֹפֵא לְכָל־תַּחֲלוּאָיְכִי :
4 * הַגּוֹאֵל מִשַּׁחַת חַיֶּיכִי הַמְעַטְּרֵכִי חֶסֶד וְרַחֲמִים :
5 * הַמַּשְׂבִּיעַ בַּטּוֹב עֶדְיֵךְ תִּתְחַדֵּשׁ כַּנֶּשֶׁר נְעוּרָיְכִי :
6 * עֹשֶׂה צְדָקוֹת יְהוָה וּמִשְׁפָּטִים לְכָל־עֲשׁוּקִים :
7 * יוֹדִיעַ דְּרָכָיו לְמֹשֶׁה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲלִילוֹתָיו :
8 * רַחוּם וְחַנּוּן יְהוָה אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חָסֶד :
9 * לֹא־לָנֶצַח יָרִיב וְלֹא לְעוֹלָם יִטּוֹר :
10 * לֹא כַחֲטָאֵינוּ עָשָׂה־לָנוּ וְלֹא כַּעֲוֹנֹתֵינוּ גָּמַל עָלֵינוּ :
11 * כִּי כִגְבֹהַּ שָׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ גָּבַר חַסְדּוֹ עַל־יְרֵאָיו :
12 * כִּרְחַק מִזְרָח מִמַּעֲרָב הִרְחִיק מִמֶּנּוּ אֶת־פִּשָׁעֵינוּ :
13 * כְּרַחֵם אָב עַל־בָּנִים רִחַם יְהוָה עַל־יְרֵאָיו :
14 * כִּי־הוּא יָדַע יִצְרֵנוּ זָכוֹר כִּי־עָפָר אֲנָחְנוּ :
15 * אֱנוֹשׁ כֶּחָצִיר יָמָיו כְּצִיץ הַשָּׂדֶה כֵּן יָצִיץ :
16 * כִּי רוּחַ עָבְרָה־בּוֹ וְאֵינֶנּוּ וְלֹא־יַכִּירֶנּוּ עוֹד מְקוֹמוֹ :
17 * וְחֶסֶד יְהוָה מֵעוֹלָם וְעַד־עוֹלָם עַל־יְרֵאָיו וְצִדְקָתוֹ לִבְנֵי בָנִים :
18 * לְשֹׁמְרֵי בְרִיתוֹ וְלִזְכְרֵי פִקֻּדָיו לַעֲשׂוֹתָם :
19 * יְהוָה בַּשָּׁמַיִם הֵכִין כִּסְאוֹ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה :
20 * בָּרְכוּ יְהוָה מַלְאָכָיו גִּבֹּרֵי כֹחַ עֹשֵׂי דְבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ :
21 * בָּרְכוּ יְהוָה כָּל־צְבָאָיו מְשָׁרְתָיו עֹשֵׂי רְצוֹנוֹ :
22 * בָּרְכוּ יְהוָה כָּל־מַעֲשָׂיו בְּכָל־מְקוֹמוֹת מֶמְשַׁלְתּוֹ בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה :

קד

1 * בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה יְהוָה אֱלֹהַי גָּדַלְתָּ מְאֹד
2 הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ : * עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה :

3 * *Qui propitiatur cunctis iniquitatibus tuis: qui sanat omnes infirmitates tuas.*
4 * *Qui redimit de corruptione vitam tuam: & coronat te misericordia & miserationibus.*
5 * *Qui replet bonis ornamentum tuum: innouabitur sicut aquilæ iuuentus tua.*
6 * *Faciens iustitias Dominus: et iudicia cunctis qui calumnias sustinent.* 7 * *Notas fecit vias suas Moysi: filijs Israel cogitationes suas.*
8 * *Misericors & clemens Dominus; patiens* 9 *& multæ miserationis.* * *Nō in sempiternum iudicabit: neque in æternum irascetur.*
10 * *Non secundum peccata nostra fecit nobis: neque secundum iniquitates nostras retribuit* 11 *nobis.* * *Quantum enim excelsius est cælum à terra; tantū confortata est misericordia eius super timentes eum.* 12 * *Quantum longè est oriens ab occidente: tantum longè fecit à nobis scelera* 13 *nostra.* * *Sicut miseretur pater filiorum; misertus est Dominus timentibus se.* 14 * *Ipse enim nouit plasmationem nostrā: recordatus est quia* 15 *puluis sumus.* * *Homo quasi herba: dies eius* 16 *sicut flos agri sic florebit.* * *Quia spiritus pertransiuit eum, & non subsistet: & non cognos-* 17 *cet eum vltrà locus eius.* * *Misericordia autem Domini ab æterno & vsque in æternum super timentes eum: & iustitia eius in filiis fi-* 18 *liorum,* * *His qui custodiunt pactum eius: & recordantur præceptorum eius ad fa-* 19 *cienda ea.* * *Dominus in cælo stabiliuit thronum suum, & regnum illius omnibus domina-* 20 *bitur.* * *Benedicite Domino angeli eius, fortes robore facientes verbum eius: obedientes voci* 21 *sermonis eius.* * *Benedicite Domino omnes exercitus eius, ministri eius, qui facitis placitū* 22 *illius.* * *Benedicite Domino vniuersa opera eius in omnibus locis potestatis eius, benedic anima mea Domino.*

PSAL. CIIII.

1 *BEnedic anima mea Domino: Domine Deus meus magnificatus es nimis, gloria & decore indutus es.*
2 * *Amictus luce quasi vestimento, extendens cælos vt pellem.*

תרגום

3 דְּשָׁבֵק לְכָל עֲוַיְיכִי דְּמַסֵּי לְכָל מַרְעָיְכִי : 4 דְּפָרֵק מִגֵּהִנֵּם חַיָּיכִי דְּאַכְלֵל יַתְּיכִי חִסְדָּא וְרַחֲמִין : 5 דְּמַשְׂבַּע בְּטוּבָא יוֹמֵי סִיבְתַּיְיכִי וּלְעָלְמָא דְּאָתֵי תִּתְחַדַּת הֵיךְ נִשְׁרָא טַלְיוּתָיְכִי : 6 עָבֵד צְדָקָתָא יְיָ וְדִינִין לְכָל טָלוּמִין : 7 גַּלִי אָרְחוֹהִי לְמֹשֶׁה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עוֹבָדוֹי : 8 רַחֲמָנָא וְחַנָּנָא יְיָ מַרְחִיק רְגָזֵיהּ וּמַסְגֵּי לְמֶעְבַּד טָבְוָן וּקְשׁוֹט : 9 לָא לְעָלְטִין יְנַצֵּי וְלָא לְעָלַם יִנְטַר דָּבְבוּ : 10 לָא כְחוֹבָנָא עֲבַד לָנָא וְלָא כַּעֲוָיָתָנָא שְׁלַם לָנָא : 11 אֲרוּם הֵיכְמָה דִּגְבִיהִין שְׁמַיָּא עַלְוֵי אַרְעָא הֵכְדֵין גְּבַר טוּבֵהּ עַל דְּדַחְלִין מִנֵּהּ : 12 הֵיכְמָה דְּרָחִיק מַדְנָח מִמַּעְרְבָא הֵכְדֵין יַרְחֵק מִנָּנָא יָת סָרְחָנָנָא : 13 הֵיכְמָה דְּחָיִס אֲבָא עַל בְּנַיָּא הֵכְדֵין חָיִס מֵימְרָא דַּיְיָ עַל דְּדַחְלִין מִנֵּהּ : 14 אֲרוּם קֳדָמוֹהִי גְּלִי יְצִירָא בִּישָׁא דְּמַחְשָׁבְתָּנָא אֲרוּם מֵעִפְרָא אֲנַחְנָא : 15 בַּר נָשׁ חֵיךְ עִשְׂבָּא יוֹמוֹי חֵיךְ נִיצָא דְּחַקְלָא הֵכְדֵין יִנְעֵי : 16 אֲרוּם זַעֲפָא נְחֵבַת בֵּהּ וְלֵיתוֹהִי וְלָא אִשְׁתְּמוֹדְעָיָה תּוּב אַתְרֵהּ : 17 וְחִסְדָּא דַּיְיָ מֵעָלְמָא הָדֵין וְעַד עָלְמָא דְּאָתֵי עַל דְּחַלוֹהִי וְצִדְקָתֵהּ לִבְנֵי בְנִין : 18 לְנָטְרֵי קְיָמֵהּ וּלְדָכְרֵי פִּקּוּדוֹהִי לְמֶעְבַּדְהוֹן : 19 מֵימְרָא דַּיְיָ בְּשְׁמַיָּא אַתְקֵן כָּרְסְיֵהּ וּמַלְכוּתֵהּ בְּכוֹלָּא שָׁלְטָא : 20 בָּרְכוּ שְׁמָא דַּיְיָ מַלְאָכוֹהִי דְּמִתְגַּבְּרִין בְּחֵילָא עָבְדֵי מִלּוֹהִי לְמִשְׁמַע קָל מִלּוֹהִי : 21 בָּרְכוּ שְׁמָא דַּיְיָ כָּל חֵילְוָתֵהּ מְשַׁמְּשׁוֹהִי עָבְדֵי רְעוּתֵהּ : 22 בָּרְכוּ שְׁמָא דַּיְיָ כָּל עוֹבָדוֹהִי בְּכָל אֲתַר שָׁלְטָנֵהּ בָּרְכִי נַפְשִׁי יָת שְׁמָא דַּיְיָ :

קד

1 בָּרְכִי נַפְשִׁי יָת שְׁמָא דַּיְיָ יְיָ אֱלָהִי אִתְגַּדַּלְתָּ לַחֲדָא שְׁבָחָא וְשֻׁבְחָנָא אַלְבַּשְׁתָּא : 2 דְּמִתְעַטַּף נְהוֹרָא הֵיךְ סְדִינָא דְּמַתַּח שְׁמַיָּא חֵיךְ יְרִיעָתָא

*Qui propitiatur omnibus iniquitatibus tuis, q̃ ſanat oẽs infirmitates tuas. *Qui redimit de interitu vitã tuã, q̃ coronat te in miſericordia & miſerationibus. *Qui replet in bonis deſideriũ tuũ, renouabitur vt aquilæ iuuentus tua. *Faciẽs miſericordias Dñs & iudiciũ oĩbus iniuriã patientibus. * Notas fecit vias ſuas Moyſi, filiis Iſrael volũtates ſuas. *Miſerator & miſericors Dñs, lõganimis & multũ miſericors. *Non in*finẽ iraſcetur, neq; in ęternũ cõminabitur: *Nõ ſecũdũ*iniq̃tates noſtras fecit nobis, neq; ſecundũ*peccata noſtra retribuit nobis. *Quoniã ſecundũ altitudinẽ cæli à terra corroborauit Dñs miſericordiã ſuam ſup timẽtes ſe. *Quãtũ diſtat Ortus ab Occidẽte, lõgè fecit à nobis iniq̃tates noſtras. *Sicut miſeretur pater filiorũ, miſertus eſt Dñs timẽtibus ſe. *Quoniã ipſe cognouit figmẽtũ noſtrũ, recordatus eſt quoniã puluis ſumus. *Homo ſicut fœnũ, dies ei⁹ tãquã flos agri ſic efflorebit. *Quoniã ſpirit⁹ *ptrãſiuit in illo, & nõ ſubſiſtet, & nõ cognoſcet ampli⁹ locũ ſuũ. *Miſericordia autẽ Dñi ab ęterno & vſq; in æternũ ſup timẽtes eũ. & iuſtitia illius in filios filiorũ, *his q̃ ſeruãt teſtamentũ eius, & memores ſunt mandatorũ ipſius ad faciẽdũ ea. *Domin⁹ in cælo parauit ſedẽ ſuam, & regnũ ipſius omnibus*dominatur. *Benedicite Dño omnes angeli ei⁹, potẽtes virtute faciẽtes verbũ illius, ad audiendam vocem ſermonum eius. *Benedicite Domino omnes virtutes eius, miniſtri eius qui facitis voluntatem eius. *Benedicite Domino omnia opera eius, in omni loco dominationis eius benedic anima mea Domino.

*perpetuum
*peccata noſtra
*iniquitates noſtras

pertranſibit

dominabitur

*Pſalmus Dauid pro mundi commendatione. CIII.

BEnedic anima mea Domino, Domine Deus meus magnificatus es vehementer. confeſsionem & decorem induiſti:

*Amictus lumine ſicut veſtimento, extendens cælum ſicut pellem.

3 *τὸν δὶλατεύοντα πάσας τὰς ἀνομίας ζε, τὸν ἰώμε-
4 νον πάσας τὰς νόσους ϑυ. *τὸν λυτρούμενον ἐκ φθο-
ρᾶς τὴν ζωήν ϑυ, τὸν στεφανοῦντά ζε ἐν ἐλέει καὶ οἰκ-
5 τιρμοῖς. *τὸν ἐμπιμπλῶντα ἐν ἀγαθοῖς τὴν ἐπιϑυ-
6 μίαν ϑυ, ἀνακαινισθήσε᾽ ὡς ἀετοῦ ἡ νεότης ϑυ. *ποιῶν
ἐλεημοσύνας ὁ κύριος ἐκ κεῖμα πᾶσι τοῖς ἀδικουμένοις.
7 *ἐγνώρισε τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ τῷ μωυσῆ, τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ
8 τὰ θελήματα αὐτοῦ. *οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων ὁ κύ-
9 ριος, μακροθυμῶ καὶ πολυέλεῳ. *οὐκ εἰς τέλος
10 ὀργισθήσε᾽, οὐδ᾽ εἰς τὸν αἰῶνα μνησικ. *οὐ κατὰ τὰς ἀνο-
μίας ἡμῶν ἐποίησεν ἡμῖν, οὐδὲ κατὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν
11 ἀνταπέδωκεν ἡμῖν. *ὅτι κατὰ τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ
τῆς γῆς ἐκραταίωσε κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς φοβου-
12 μένους αὐτόν. *καθόσον ἀπέχουσιν ἀνατολαὶ ἀπὸ
δυσμῶν, ἐμάκρυνεν ἀφ᾽ ἡμῶν τὰς ἀνομίας ἡμῶν.
13 *καθὼς οἰκτείρει πατὴρ υἱοὺς, ὠκτείρησε κύριος τοὺς φο
14 βουμένους αὐτόν. *ὅτι αὐτὸς ἔγνω τὸ πλάσμα ἡμῶν,
15 ἐμνήσθη ὅτι χοῦς ἐσμεν. *ἄνθρωπος ὡσεὶ χόρτος,
αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ὡσεὶ ἄνθος τοῦ ἀγροῦ οὕτως ἐξανθήσει.
16 *ὅτι πνεῦμα διῆλθεν ἐν αὐτῷ, καὶ οὐχ ὑπαρξει, καὶ
17 οὐκ ἐπιγνώσε᾽ ἔτι τὸν τόπον αὐτοῦ. *τὸ δὲ ἔλεος
κυρίου ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος ἐπὶ τοὺς φοβου-
μένους αὐτόν. καὶ ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ ἐπὶ υἱοῖς υἱῶν,
18 *τοῖς φυλάσσουσι τὴν διαθήκην αὐτοῦ, καὶ μεμνημέ-
19 νοις τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ τοῦ ποιῆσαι αὐτάς. *κύριος ἐν
τῷ οὐρανῷ ἡτοίμασε τὸν θρόνον αὐτοῦ, καὶ ἡ βασιλεία αὐ-
20 τοῦ πάντων δεσπόζει. *εὐλογεῖτε τὸν κύριον πάντες
ἄγγελοι αὐτοῦ, δυνατοὶ ἰσχύι ποιοῦντες τὸν λόγον αὐτοῦ, τοῦ
21 ἀκοῦσαι τῆς φωνῆς τῶν λόγων αὐτοῦ. *εὐλογεῖτε τὸν
κύριον πᾶσαι αἱ δυνάμεις αὐτοῦ, λειτουργοὶ αὐτοῦ ποιοῦν-
22 τες τὸ θέλημα αὐτοῦ. *εὐλογεῖτε τὸν κύριον πάντα
τὰ ἔργα αὐτοῦ, ἐν παντὶ τόπῳ τῆς δεσποτείας αὐτοῦ εὐλόγει
ἡ ψυχή μου τὸν κύριον.

1 *Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ ὠδὴ τοῦ κόσμου
συσιάσεως. ργ΄.

Εὐλόγει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον, κύριε ὁ θεός μου ἐμε-
γαλύνθης σφόδρα. ἐξομολόγησιν καὶ μεγαλοπρέπειαν
2 ἐνεδύσω. *ἀναβαλλόμενος φῶς ὡς ἱμάτιον, ἐκ-
τείνων τὸν οὐρανὸν ὡσεὶ δέρριν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[3] Qui remittit omnes iniquitates tuas, qui ſanat omnes infirmitates tuas. [4] Qui redimit à gehenna vitam tuam: qui coronauit te miſericordia & miſerationibus. [5] Qui ſatiat bonis dies ſenectutis tuæ, & in mundo venturo renouabis ſicut aquila iuuentutem tuam. [6] Facit iuſtitiam Dominus, & iudicia omnibus iniuriam patientibus. [7] Reuelauit vias ſuas Moſſeh; filiis Iſrael opera ſua. [8] Miſericors & clemens Dñs, alienus ab ira, & multiplicans facere miſericordias & veritatem. [9] Non in perpetuum concertabit, neq; in æternum reſeruabit odium. [10] Non ſecundùm peccata noſtra fecit nobis, neque ſecundùm iniquitates noſtras retribuit nobis. [11] Quoniam quanto celſiores ſunt cęli terra, tanto prævaluit benignitas eius ſuper timentes eum. [12] Quantum longè eſt Oriens ab Occidente, tantum longè fecit à nobis iniquitates noſtras. [13] Sicut miſeretur pater filiorum, ſic miſeretur Verbum Domini timentium ſe. [14] Quoniam coram eo palam eſt concupiſcentia praua, quæ in errorem abripit nos: memoratur coram eo quòd ex puluere ſumus. [15] Filij hominis ſicut herba ſunt dies; ſicut flos agri ſic efflorebit. [16] Quoniam ventus impetuoſus ſpirauit in eum: & non ſubſtitit; neque notus eſt amplius locus eius. [17] Miſericordia autem Domini à ſeculo iſto, & vſque ad ſeculum venturum ſuper timentes eum, & iuſtitia eius in filios filiorum, [18] Seruantibus pactum eius, & his qui recordantur mandatorum eius vt faciant ea. [19] Verbum Domini in cælis parauit ſedem ſuam: & regnum eius in omnia poteſtatem habet. [20] Benedicite nomini Domini angeli eius, qui valetis viribus, exequentes eloquium eius, vt audiatur vox ſermonis eius.

[21] Benedicite nomini Domini omnes exercitus eius, miniſtri eius facientes voluntatem ipſius. [22] Benedicite nomini Domini omnia opera eius, in omni loco principatus eius eſt. benedic anima mea nomini Domini. PSAL. CIIII.

BEnedic anima mea nomini Domini: Domine Deus meus magnificatus es valdè; laudem & pulchritudinem induiſti.

[2] Qui amicitur lumine ſicut linteo, qui extendit cælos ſicut cortinam.

3 * הַמְקָרֶה בַמַּיִם עֲלִיּוֹתָיו הַשָּׂם עָבִים רְכוּבוֹ
הַמְהַלֵּךְ עַל־כַּנְפֵי־רוּחַ׃
4 * עֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לֹהֵט׃
5 * יָסַד־אֶרֶץ עַל־מְכוֹנֶיהָ בַּל־תִּמּוֹט עוֹלָם וָעֶד׃
6 * תְּהוֹם כַּלְבוּשׁ כִּסִּיתוֹ עַל־הָרִים יַעַמְדוּ־מָיִם׃
7 * מִן־גַּעֲרָתְךָ יְנוּסוּן מִן־קוֹל רַעַמְךָ יֵחָפֵזוּן׃
8 * יַעֲלוּ הָרִים יֵרְדוּ בְקָעוֹת אֶל־מְקוֹם זֶה
יָסַדְתָּ לָהֶם׃
9 * גְּבוּל־שַׂמְתָּ בַל־יַעֲבֹרוּן בַּל־יְשֻׁבוּן לְכַסּוֹת
הָאָרֶץ׃
10 * הַמְשַׁלֵּחַ מַעְיָנִים בַּנְּחָלִים בֵּין הָרִים יְהַלֵּכוּן׃
11 * יַשְׁקוּ כָּל־חַיְתוֹ שָׂדָי יִשְׁבְּרוּ פְרָאִים צְמָאָם׃
12 * עֲלֵיהֶם עוֹף־הַשָּׁמַיִם יִשְׁכֹּנוּן מִבֵּין עֲפָאיִם
יִתְּנוּ־קוֹל׃
13 * מַשְׁקֶה הָרִים מֵעֲלִיּוֹתָיו מִפְּרִי מַעֲשֶׂיךָ תִּשְׂבַּע
הָאָרֶץ׃
14 * מַצְמִיחַ חָצִיר לַבְּהֵמָה וְעֵשֶׂב לַעֲבֹדַת הָאָדָם
לְהוֹצִיא לֶחֶם מִן־הָאָרֶץ׃
15 * וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב־אֱנוֹשׁ לְהַצְהִיל פָּנִים מִשָּׁמֶן
וְלֶחֶם לְבַב־אֱנוֹשׁ יִסְעָד׃
16 * יִשְׂבְּעוּ עֲצֵי יְהוָה אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטָע׃
17 * אֲשֶׁר־שָׁם צִפֳּרִים יְקַנֵּנוּ חֲסִידָה בְרוֹשִׁים בֵּיתָהּ׃
18 * הָרִים הַגְּבֹהִים לַיְעֵלִים סְלָעִים מַחְסֶה
לַשְׁפַנִּים׃
19 * עָשָׂה יָרֵחַ לְמוֹעֲדִים שֶׁמֶשׁ יָדַע מְבוֹאוֹ׃
20 * תָּשֶׁת־חֹשֶׁךְ וִיהִי לָיְלָה בּוֹ־תִרְמֹשׂ כָּל־
חַיְתוֹ־יָעַר׃
21 * הַכְּפִירִים שֹׁאֲגִים לַטָּרֶף וּלְבַקֵּשׁ מֵאֵל אָכְלָם׃
22 * תִּזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ יֵאָסֵפוּן וְאֶל־מְעוֹנֹתָם יִרְבָּצוּן׃
23 * יֵצֵא אָדָם לְפָעֳלוֹ וְלַעֲבֹדָתוֹ עַד־עָרֶב׃

3 * *Qui tegit aquis cœnacula eius, qui ponit nubes currum suum, qui ambulat super pennas venti.*
4 * *Qui facit angelos suos spiritus, ministros suos ignem vrentem.*
5 * *Qui fundauit terram super basem suam, non commouebitur in seculum & in seculum.*
6 * *Abysso quasi vestimento operuisti eam; super montes stabunt aquæ.*
7 * *Ab increpatione tua fugient, à voce tonitrui tui formidabunt.*
8 * *Ascendunt montes & descendunt campi, ad locum quem fundasti eis.*
9 * *Terminum posuisti quẽ non pertransibunt, nec reuertentur vt operiant terram.*
10 * *Qui immittis fontes in conuallibus, vt inter medios montes fluant.*
11 * *Vt bibant omnia animalia regionum, & reficiat onager sitim suam.*
12 * *Super ea volucres cæli morabuntur, de medio nemorum dabunt vocem.*
13 * *Qui irrigas montes de cœnaculis tuis, de fructu operum tuorum satiabitur terra.*
14 * *Germinans herbam iumentis, & fœnum seruituti hominum, vt educat panem de terra.*
15 * *Et vinum lætificat cor hominis ad exhilarandam faciem oleo; panis autem cor hominis roborat.*
16 * *Saturabuntur ligna Domini, cedri Libani quas plantauit.*
17 * *Ibi aues nidificabunt, miluo abietes domus eius.*
18 * *Montes excelsi ceruis, petræ refugium erinaciis.*
19 * *Fecit Lunam per tempora, Sol cognouit occubitum suum.*
20 * *Posuisti tenebras, & facta est nox: in ipsa mouebuntur omnes bestiæ syluæ.*
21 * *Leones rugientes ad prædam, & quærentes à Deo escam sibi.*
22 * *Oriente Sole recedent, & in speluncis suis cubabunt.*
23 * *Egredietur homo ad opus suum, & ad seruitutem suam vsque ad vesperum.*

תרגום

3 דְּטַלֵּל בְּמַיָּא חֵיכֵךְ בְּנַיְנָא דְכָשׁוֹרֵי דָרוֹי דְשַׁוִּי עַל עֲנָנִין קַלִּילִין אַרְתִּיכֵיהּ דְאָזֵל עַל עֲנָנִין קַלִּילִין הֵיךְ כַּנְפֵי נְשָׁרָא׃
4 דְּעָבֵד אִזְגַּדּוֹי סָרְהוֹבִין הֵיךְ רוּחָא שַׁמָּשׁוֹי חַקִּיפִין הֵיךְ אֶשָּׁא מְצַלְהֲבָא׃
5 דְּמַיְסַּד אַרְעָא עַלַּוֵי כְּסֵיסָהּ דְּלָא תְזוּעַ לְעָלְמֵי עָלְמִין׃
6 תְּהוֹמָא כִּד כְּלְבוּשָׁא חֲפֵיתָהּ וּמְבָזְעִין עַל טוּרַיָּא וְקָיְמִין מַיָּא׃
7 מִן מְזוֹפֵיכָךְ יֶעֱרְקִין לְמִגַּר מִקָּל אַכְלַיוּתָךְ יְחֻבְּלוּן לְמִשְׁפַּךְ׃
8 סָלְקִין מִן חָהוֹמָא לְטוּרַיָּא וְנָחֲתִין בְּבִקְעָתָא לַאֲתַר דְּנַן דְּיִסַּדְתָּא לְהוֹן׃
9 תְּחוּם שַׁוְּיתָא לְגַלֵּלֵי יַמָּא דְּלָא יַעְבְּרוּן דְּלָא יְתוּבוּן לְמֶחְפֵּי אַרְעָא׃
10 דְּמְשַׁלַּח מַעְיָנֵי בְנִחֲרָתָא בֵּינֵי טוּרַיָּא מְהַלְכִין׃
11 מַשְׁקִין כָּל חֵיוַת בָּרָא יְתַבְּרוּן עָרוֹדַיָּא צָהוּתְהוֹן׃
12 עֲלַוֵיהוֹן צִפָּרֵי שְׁמַיָּא יִשְׁרוֹן מִבֵּינֵי זַאזַיָּא יְתֵנוּן קָל זְמָר׃
13 דְּמַשְׁקֵי טוּרַיָּא מִבִּיתַ גְּנָזֵי עִלָּאֵי דִילָהּ מִפֵּירֵי עוֹבָדָיִךְ תִּשְׂבַּיַע אַרְעָא׃
14 דְּמַרְבֵּי עִשְׂבָּא לִבְעִירֵי וְיָרְקִי לְפֻלְחָנָא דְבַר נָשָׁא לְמִפַּק לַחְמָא מִן אַרְעָא׃
15 וְחַמְרָא דְּמְחַדֵּי לִבָּא דְּבַר נָשָׁא לַאֲנָהָרָא אַפַּיָּא מִמִּשְׁחָא וְלַחְמָא לִבָּא דְּבַר נָשָׁא יַסְעַד׃
16 שָׂבְעִין אִילָנַיָּא דִּבְרָא יֵי אַרְזֵי לְבָנְיָא דִּי נְצַב׃
17 דְּתַמָּן צִפָּרַיָּא עָבְדִין שַׁרְבִּיפֵי וַחֲיָא חִוָּרִיתָא בְּרָאתֵי בֵּית מְרוֹרָה׃
18 טוּרַיָּא רָמַיָּא לַיְעֵלַיָּא כֵּיפֵי רוּחֲצָן לְסַפְוָנַיָּא׃
19 עֲבַד סִיהֲרָא לְמִמְנֵי בָּה זְמָנַיָּא שִׁמְשָׁא יָדַע עִידָּן שְׁמוּעָהּ׃
20 חְשׁוֹי חֲשׁוֹכָא וַהֲוֵי לֵילְיָא בֵּהּ רָחֲשִׁין כָּל חֵיוַת חְרְשָׁא׃
21 בְּנֵי אַרְיָוָן אֲכָלִין לְמִשְׁבַּח מְזוֹנָא וּלְמִבְעֵי מֵאֱלָהָא מֵיכְלֵיהוֹן׃
22 חְדָנַח שְׁמָשָׁא מְתַכְנְשִׁין וּלְבֵית מְרוֹרֵיהוֹן רָבִיעִין׃
23 יִפּוֹק בְּנֵי נָשָׁא לְעוֹבָדֵהּ וּלְפֻלְחָנֵהּ עַד עִדּוֹנֵי רַמְשָׁא׃

*tegis *ponis nubem *tuum *ãbulas *facis *tuos ignẽ vrentẽ *fundasti

[3] * Qui*tegit in aquis superiora eius, qui *ponit nubes ascensum*suum. Qui*ambulat super pennas ventorum: [4] *Qui*facit angelos suos spiritus, & ministros*suos ignis flammam. [5] *Qui*fundat terram super stabilitatem suam, non inclinabitur in seculum seculi. [6] *Abyssus sicut vestimentum amictus eius, super montes stabunt aquæ. [7] *Ab increpatione tua fugient, à voce tonitrui tui formidabunt.

[8] * Ascendunt montes, & descendunt campi in locum quem fundasti eis.

[9] * Terminum posuisti quem non transgredientur, neque conuertentur operire terram. [10] * Qui emittis fontes in conuallibus, inter medium montium pertransibunt aquæ.

[11] * Potabunt omnes bestiæ agri, expectabunt onagri in siti sua.

[12] * Super ea volucres cæli habitabunt, de medio petrarum dabunt vocem.

[13] * Rigans montes de superioribus suis, de fructu operum tuorum satiabitur terra.

[14] * Producens fœnum iumentis, & herbam seruituti hominum: vt educas panem de terra: [15] * Et vinum lætificat cor hominis: vt exhilaret faciem in oleo, & panis cor hominis confirmat.

* & *plãtauit [16] * Saturabuntur ligna campi, *cedri Libani quas* plantasti.

[17] * Illic passeres nidificabunt, erodij domus dux est eorum.

[18] * Montes excelsi seruis, petra refugium erinaciis.

[19] * Fecit Lunam in tempora, Sol cognouit occasum suum.

[20] * Posuisti tenebras, & facta est nox; in ipsa pertransibunt omnes bestiæ syluæ.

[21] * Catuli leonum rugientes vt rapiant, & quærant à Deo escam sibi.

[22] * Ortus est Sol & congregati sunt, & in cubilibus suis collocabuntur.

[23] * Exibit homo ad opus suum, & ad operationem suam vsque ad vesperum.

[3] * ὁ στεγάζων ἐν ὕδασι τὰ ὑπερῶα αὐτοῦ, ὁ τιθεὶς νέφη τὸν ἐπίβασιν αὐτοῦ. ὁ περιπατῶν ἐπὶ πτερύγων πνευμάτων.

[4] * ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα, καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα.

[5] * ὁ θεμελιῶν τὴν γῆν ἐπὶ τὴν ἀσφάλειαν αὐτῆς, οὐ κλιθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.

[6] * ἄβυσσος ὡς ἱμάτιον τὸ περιβόλαιον αὐτοῦ, ἐπὶ τῶν ὀρέων στήσονται ὕδατα. [7] * ἀπὸ ἐπιτιμήσεώς σου φεύξονται, ἀπὸ φωνῆς βροντῆς σου δειλιάσουσιν.

[8] * ἀναβαίνουσιν ὄρη, καὶ καταβαίνουσι πεδία εἰς τὸν τόπον ὃν ἐθεμελίωσας αὐτά. [9] * ὅρον ἔθου ὃ οὐ παρελεύσονται, οὐδὲ ἐπιστρέψουσι καλύψαι τὴν γῆν.

[10] * ὁ ἐξαποστέλλων πηγὰς ἐν φάραγξιν, διὰ μέσου τῶν ὀρέων διελεύσονται ὕδατα.

[11] * ποτισθήσονται πάντα τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ, προσδέξονται ὄναγροι εἰς δίψαν αὐτῶν.

[12] * ἐπ' αὐτὰ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσει, ἐκ μέσου τῶν πετρῶν δώσουσι φωνήν.

[13] * ποτίζων ὄρη ἐκ τῶν ὑπερώων αὐτοῦ, ἀπὸ καρποῦ τῶν ἔργων σου χορτασθήσεται ἡ γῆ.

[14] * ὁ ἐξανατέλλων χόρτον τοῖς κτήνεσι, καὶ χλόην τῇ δουλείᾳ τῶν ἀνθρώπων. τοῦ ἐξαγαγεῖν ἄρτον ἐκ τῆς γῆς,

[15] * καὶ οἶνος εὐφραίνῃ καρδίαν ἀνθρώπου. ἱλαρύναι πρόσωπον ἐν ἐλαίῳ, καὶ ἄρτος καρδίαν ἀνθρώπου στηρίζει.

[16] * χορτασθήσονται τὰ ξύλα τοῦ πεδίου, αἱ κέδροι τοῦ Λιβάνου ἃς ἐφύτευσας.

[17] * ἐκεῖ στρουθία ἐννοσσεύσουσι· τοῦ ἐρωδιοῦ ἡ κατοικία ἡγεῖται αὐτῶν.

[18] * ὄρη τὰ ὑψηλὰ ταῖς ἐλάφοις, πέτρα καταφυγὴ τοῖς [19] λαγωοῖς. * ἐποίησε σελήνην εἰς καιρούς, ὁ ἥλιος ἔγνω τὴν δύσιν αὐτοῦ.

[20] * ἔθου σκότος καὶ ἐγένετο νύξ· ἐν αὐτῇ διελεύσονται πάντα τὰ θηρία τοῦ δρυμοῦ.

[21] * σκύμνοι ὠρυόμενοι τοῦ ἁρπάσαι, καὶ ζητῆσαι παρὰ τοῦ θεοῦ βρῶσιν αὐτοῖς.

[22] * ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος καὶ συνήχθησαν, καὶ εἰς τὰς μάνδρας αὐτῶν κοιτασθήσονται.

[23] * ἐξελεύσεται ἄνθρωπος ἐπὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ ἕως ἑσπέρας.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[3] Qui operit aquis veluti contignatione trabium habitacula sua: qui ponit in nubibus leuissimis vehiculum suum: qui obambulat super nubes veloces instar alarum aquilæ. [4] Qui facit nuncios suos veloces sicut spiritus, ministros suos fortes sicut ignis flammicans.

[5] Qui fundat terram super basim, ne commoueatur in secula seculorum. [6] Abyssum veluti vestimento operuisti, & erumpunt super montes, stantque aquæ. [7] Ab increpatione tua fugient vt sese contrahant: à voce tonitrui tui conturbabuntur vt diffundantur.

[8] Ascendunt de abyssis ad montes, & descendunt in valles ad locum istum quem fundasti eis. [9] Terminum posuisti fluctibus maris, quem non transgredientur, ne reuertantur vt operiant terram. [10] Qui emittit fontes in fluuios, qui inter montes commeant.

[11] Potum suppeditant omnibus animalibus agri: infringent onagri sitim suam. [12] Iuxta eos volucres cæli habitabunt: de medio ramusculorum edent vocem cantus. [13] Qui irrigat montes de domo thesaurorum superiorum suiipsius: de fructibus operum tuorum satiabis terram. [14] Multiplicans fœnum iumentis, & herbas seruituti hominum ad producendum alimentum de terra.

[15] Et vinum quod lætificat cor hominum, ad illuminandas facies oleo: & panis cor filiorum hominum sustentabit.

[16] Saturantur arbores quas creauit Dominus; cedri Libani quas plantauit. [17] Illic enim aues faciunt nidos: ciconiæ candidæ, abietes domus habitationis ipsius sunt. [18] Montes excelsi ibicibus: petræ refugium cuniculis. [19] Fecit Lunam vt numerentur in ea tempora: Sol nouit tempus occasus sui. [20] Posuisti tenebras & fuit nox: in ipsa mouentur omnes bestiæ syluæ.

[21] Catuli leonum rugiunt vt inueniant nutrimentum, & vt requirant à Deo cibum suum.

[22] Oriente Sole congregabuntur, & in domo latibulorum suorum accubabunt.

[23] Egredietur homo ad opus suum, & ad culturam suam vsque ad tempora vespertina.

24 * מָה־רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְהוָה כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ
מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ׃
25 * זֶה־הַיָּם גָּדוֹל וּרְחַב יָדָיִם שָׁם־רֶמֶשׂ וְאֵין מִסְפָּר
חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם־גְּדֹלוֹת׃
26 * שָׁם אֳנִיּוֹת יִהֲלֵכוּן לִוְיָתָן זֶה יָצַרְתָּ לְשַׂחֶק־בּוֹ׃
27 * כֻּלָּם אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּן לָתֵת אָכְלָם בְּעִתּוֹ׃
28 * תִּתֵּן לָהֶם יִלְקֹטוּן תִּפְתַּח יָדְךָ יִשְׂבְּעוּן טוֹב׃
29 * תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ יִבָּהֵלוּן תֹּסֵף רוּחָם יִגְוָעוּן וְאֶל־
עֲפָרָם יְשׁוּבוּן׃
30 * תְּשַׁלַּח רוּחֲךָ יִבָּרֵאוּן וְתְחַדֵּשׁ פְּנֵי אֲדָמָה׃
31 * יְהִי כְבוֹד יְהוָה לְעוֹלָם יִשְׂמַח יְהוָה בְּמַעֲשָׂיו׃
32 * הַמַּבִּיט לָאָרֶץ וַתִּרְעָד יִגַּע בֶּהָרִים וְיֶעֱשָׁנוּ׃
33 * אָשִׁירָה לַיהוָה בְּחַיָּי אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי׃
34 * יֶעֱרַב עָלָיו שִׂיחִי אָנֹכִי אֶשְׂמַח בַּיהוָה׃
35 * יִתַּמּוּ חַטָּאִים מִן־הָאָרֶץ וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינָם בָּרְכִי
נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה הַלְלוּ־יָהּ׃

קה

1 * הוֹדוּ לַיהוָה קִרְאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים
עֲלִילֹתָיו׃
2 * שִׁירוּ־לוֹ זַמְּרוּ־לוֹ שִׂיחוּ בְּכָל־נִפְלְאוֹתָיו׃
3 * הִתְהַלְלוּ בְשֵׁם קָדְשׁוֹ יִשְׂמַח לֵב מְבַקְשֵׁי יְהוָה׃
4 * דִּרְשׁוּ יְהוָה וְעֻזּוֹ בַּקְשׁוּ פָנָיו תָּמִיד׃
5 * זִכְרוּ נִפְלְאֹתָיו אֲשֶׁר־עָשָׂה מֹפְתָיו וּמִשְׁפְּטֵי־
פִיהוּ׃
6 * זֶרַע אַבְרָהָם עַבְדּוֹ בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו׃
7 * הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּכָל־הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו׃
8 * זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר׃
9 * אֲשֶׁר כָּרַת אֶת־אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִשְׂחָק׃
10 * וַיַּעֲמִידֶהָ לְיַעֲקֹב לְחֹק לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם׃
11 * לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן חֶבֶל נַחֲלַתְכֶם׃

24 * *Quàm magnificata ſunt opera tua Domine! omnia in ſapientia feciſti: impleta eſt terra*
25 *poſſeſſione tua.* * *Hoc mare magnum & latum manibus, ibi reptilia innumerabilia, animalia parua cum grandibus.*
26 * *Ibi naues pertranſeunt, Leuiathan iſtum*
27 *plaſmaſti vt illuderes ei.* * *Omnia in te ſperant, vt des cibum eis in tempore ſuo.*
28 * *Dante te illis, colligent; aperiente te manum tuam, replebuntur bono.*
29 * *Abſcondes vultum tuum, & turbabuntur; auferes ſpiritum eorum, & deficient, &*
30 *in puluerem ſuum reuertentur.* * *Emittes ſpiritum tuum & creabuntur, & inſtaurabis*
31 *faciem terræ.* * *Sit gloria Domini in ſempiternum, lætabitur Dominus in operibus ſuis.*
32 * *Qui reſpicit terram et tremet, tangit mõ-*
33 *tes & fumabunt.* * *Cantabo Domino in vita mea, pſallam Deo meo quamdiu ſum.*
34 * *Placeat ei eloquium meum, ego autem læ-*
35 *tabor in Domino.* * *Deficiant peccatores de terra, & impij vltrà non ſint. Benedic anima mea Domino.*

1 * *Aleluia.* PSAL. CV.

CONfitemini Domino, inuocate nomen eius, notas facite in populis cogitationes eius.
2 * *Cantate ei & pſallite ei, loquimini in vni-*
3 *uerſis mirabilibus eius.* * *Exultate in nomine ſancto eius, lætetur cor quærentium Do-*
4 *minum.* * *Quærite Dominum & virtutem eius, quærite faciem eius iugiter.*
5 * *Recordamini mirabilium eius quæ fecit, ſignorum & iudiciorum oris eius.*
6 * *Semen Abraam ſerui eius, filij Jacob electi eius.*
7 * *Ipſe Dominus Deus noſter, in vniuerſa terra iudicia eius.*
8 * *Recordatus eſt in æternum pacti eius, verbi quod præcepit in mille generationes.*
9 * *Quod pepigit cum Abraam, & iuramenti ſui cum Iſaac.*
10 * *Et firmauit illud cum Jacob in legem, cum Iſrael in pactum ſempiternum.*
11 * *Dicens: Tibi dabo terram Chanaan, funiculum hæreditatis veſtræ.*

תרגום

24 מַה סְגִיעִין אִנּוּן עוֹבָדָךְ יְיָ כּוּלְהוֹן בְּחָכְמְתָא עֲבַדְתְּ מַלְיָא אַרְעָא קִנְיָנָךְ׃ 25 דֵּנָן יַמָּא רַבָּא וּפְאַתֵי תְּחוּמִין תַּמָּן רָחֲשָׁא וְלֵית
מְנָיָן חֵיוָתָא זוּטְרָתָא עִם רַבְרְבָתָא׃ 26 תַּמָּן אִילְפַיָּא אָזְלָן לְיַמָּא דֵּין בְּרִיתָא לְמִגְחַךְ בֵּהּ׃ 27 כּוּלְהוֹן עֲלָךְ סְבִירִין לְמִתַּן מְזוֹנְהוֹן
בְּזִמְנֵהּ׃ 28 תְּהֵא לְהוֹן יְכָנְשׁוּן תִּפְתַּח אִידָךְ וְשָׂבְעִין טוּבָא׃ 29 תְּסַלֵּק שְׁכִינְתָךְ מִתְבַּהֲלִין תְּכַנֵּשׁ רוּחֲהוֹן וּמִתְנַגְּדִין וּלְוַת עַפְרְהוֹן
תְּיוּבִין׃ 30 תְּשַׁלַּח רוּחַ קוּדְשָׁךְ וּמִתְבְּרִיאָן וְתְחַדַּת אַפֵּי אַרְעָא׃ 31 יְהֵי אִיקַר יְיָ לְעָלַם יְחֵדִי יְיָ בְּעוֹבָדוֹי׃
32 דְּמִסְתַּכַּל לְאַרְעָא וּמִתְרַגְּפָא מְקָרֵב בְּטוּרַיָּא וּמְסָקִין תְּנָנָא׃ 33 אֲשַׁבַּח קָדָם יְיָ בְּחַיַּי אֲזַמַּר לֵאלָהַי בְּעוֹד אִיתַי׃ 34 יִבְּסַם
קוֹמוֹי שִׂיחִי אֲנָא אֶחֱדֵי בְּמֵימְרָא דַיְיָ׃ 35 יִשְׁתֵּצוּן חַטָּאֲיָא מִן אַרְעָא וְרִשְׁיעֵי תּוּב לֵיתֵיהוֹן בָּרְכִי נַפְשִׁי יָת שְׁמָא דַיְיָ שַׁבְּחוּ אֱלָהָא׃

קה

1 שַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ קְרוֹן בִּשְׁמֵהּ הוֹדְעִין בְּעַמְמַיָּא עוֹבָדוֹי׃ 2 שַׁבְּחוּ קוֹמוֹי זַמְּרוּ קוֹמוֹי מַלְלוּ בְּכָל פְּרִישָׁוָתֵיהּ׃
3 שַׁבְּחוּ בִּשׁוּם קוּדְשֵׁיהּ יְחֵדִי לִבְהוֹן דְּבָעְיִן אֱלָפָן מִן קֳדָם יְיָ׃ 4 חֲבַעוּ אֱלָפָנָא דַיְיָ וְאוֹרַיְתֵיהּ אֲקְבֵלוּ אַפּוּי תְּדִירָא׃
5 אַדְכְּרוּ פְּרִישָׁוָתֵיהּ דַּעֲבַד תְּמָהוֹי וְרִינֵי פּוּמֵיהּ׃ 6 זַרְעָא דְאַבְרָהָם עַבְדֵּהּ בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירוֹי׃ 7 הוּא יְיָ אֱלָהָנָא בְּכָל אַרְעָא מְתִיחָן דִּינוֹי׃
8 דְּכַר לְעָלַם קְיָמֵהּ פִּתְגָם דְּפַקֵּד לְאֶלֶף דָּרִין׃ 9 דְּגָזַר עִם אַבְרָהָם וְקַיְמֵהּ לְיִצְחָק׃
10 וְקַיְמֵהּ לְיַעֲקֹב לְגִזְרָה לְיִשְׂרָאֵל קְיָם עָלַם׃ 11 לְמֵימַר לָךְ אֶתֵּן יָת אַרְעָא דִכְנָעַן עֲדַב אַחְסַנְתְּכוֹן׃

Sup. 91 *Quàm magnificata ſunt opera tua Dñe! omnia in ſapientia feciſti. impleta eſt terra* poſſeſſione* creatione tua. *Hoc mare magnum & ſpacioſum*: illic reptilia quorũ non eſt numerus, animalia puſilla cum magnis. *Illic naues * pertranſeunt, draco iſte quem formaſti ad illudendum ei. *Omnia ad te expectant, vt des eſcã illis in tempore. *Dãte illis, colligẽt. aperiente te manum, *omnia implebuntur bonitate. *Auertente autem te faciem, turbabuntur. auferes ſpiritum eorũ & deficient, & in puluerem ſuũ reuertentur. *Emittes ſpiritum tuum, & creabuntur, & renouabis faciem terræ.

*Sit gloria Domini in ſeculum, lætabitur Dominus in operibus ſuis. *Qui reſpicit in terram, & facit eam tremere; qui tangit montes, & fumigant. *Cantabo Domino in vita mea, pſallam Deo meo quã diu ſum.

Inf. 145 *Iucundum ſit ei eloquium meum, ego verò delectabor in Domino. *Deficiant peccatores à terra & iniqui, ita vt non ſint ipſi. benedic anima mea Domino.

Alleluia. PSAL. CIIII.

1.Par. 16.b Eſa. 12.b COnfitemini Domino, & inuocate nomen eius. annunciate inter gentes opera eius: *Cantate ei & pſallite ei. narrate omnia mirabilia eius: *Laudamini in nomine ſancto eius. lætetur cor quærentium Dominum: *Quærite Dominum & confirmamini. quærite faciem eius ſemper. *Mementote mirabilium eius quæ fecit: prodigia eius & iudicia oris eius.

*Semen Abraam ſerui eius, filij Iacob electi eius. *Ipſe Dominus Deus noſter, in vniuerſa terra iudicia eius. *Memor fuit in ſeculum teſtamenti ſui, verbi quod mandauit in mille generationes: *Quod diſpoſuit* Abraam, & iuramenti ſui Iſaac.

*Et ſtatuit illud Iacob in præceptum, & Iſrael in teſtamentum æternum: *Dicẽs, Tibi dabo terram Chanaan, funiculũ hęreditatis veſtræ.

24 * ὡς ἐμεγαλυώθη τὰ ἔργα σου κύριε, πάντα ἐν σοφίᾳ
25 ἐποίησας. ἐπληρώθη ἡ γῆ τῆς κτίσεώς σου. * αὕτη ἡ θάλασσα ἡ μεγάλη καὶ εὐρύχωρος. ἐκεῖ ἑρπετὰ ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός, ζῶα μικρὰ μετὰ μεγάλων.
26 * ἐκεῖ πλοῖα διαπορεύονται, δράκων οὗτος ὃν ἔπλασας
27 ἐμπαίζειν αὐτῷ. * πάντα πρὸς σὲ προσδοκῶσι, δοῦναι
28 τὴν τροφὴν αὐτῶν εἰς καιρόν. * δόντος σου αὐτοῖς, συλλέξουσιν. ἀνοίξαντός σου τὴν χεῖρα, τὰ σύμπαντα πλη
29 σθήσονται χρηστότητος. * ἀποστρέψαντος δέ σου τὸ πρόσωπον, ταραχθήσονται. ἀνανελεῖς τὸ πνεῦμα αὐτῶν καὶ ἐκλείψουσι, καὶ εἰς τὸν χοῦν αὐτῶν ἐπιστρέψουσιν.
30 * ἐξαποστελεῖς τὸ πνεῦμά σου, καὶ κτισθήσονται, καὶ ἀνα-
31 καινιεῖς τὸ πρόσωπον τῆς γῆς. * ἔστω ἡ δόξα κυρίου εἰς τοὺς αἰῶνας, εὐφρανθήσεται κύριος ἐπὶ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ.
32 * ὁ ἐπιβλέπων ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ποιῶν αὐτὴν τρέμειν, ὁ ἁπτόμενος τῶν ὀρέων καὶ καπνίζονται.
33 * ἄσομαι τῷ κυρίῳ ἐν τῇ ζωῇ μου, ψαλῶ τῷ θεῷ μου ἕως
34 ὑπάρχω. * ἡδυνθείη αὐτῷ ἡ διαλογή μου, ἐγὼ δὲ εὐφρανθήσομαι ἐπὶ τῷ κυρίῳ.
35 * ἐκλείποιεν ἁμαρτωλοὶ ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ἄνομοι, ὥστε μὴ ὑπάρχειν αὐτούς· εὐλόγει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον.

ἀλληλούϊα. ρδ΄.

1 * ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ, καὶ ἐπικαλεῖσθε τὸ ὄνομα αὐτοῦ. ἀπαγγείλατε ἐν τοῖς ἔθνεσι τὰ ἔργα αὐτοῦ·
2 * ᾄσατε αὐτῷ καὶ ψάλατε αὐτῷ. διηγήσασθε πάντα
3 τὰ θαυμάσια αὐτοῦ. * ἐπαινεῖσθε ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ. εὐφρανθήτω καρδία ζητούντων τὸν κύριον,
4 * ζητήσατε τὸν κύριον καὶ κραταιώθητε. ζητήσατε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ διαπαντός·
5 * μνήσθητε τῶν θαυμασίων αὐτοῦ ὧν ἐποίησε. τὰ τέρατα αὐτοῦ καὶ τὰ κρίματα τοῦ στόματος αὐτοῦ.
6 * σπέρμα Ἀβραὰμ δοῦλοι αὐτοῦ, υἱοὶ Ἰακὼβ ἐκλεκτοὶ
7 αὐτοῦ. * αὐτὸς κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν, ἐν πάσῃ τῇ
8 γῇ τὰ κρίματα αὐτοῦ. * ἐμνήσθη εἰς τὸν αἰῶνα διαθήκης αὐτοῦ, λόγου ἐνετείλατο εἰς χιλίας γενεάς·
9 * οὗ διέθετο τῷ Ἀβραάμ, καὶ τοῦ ὅρκου αὐτοῦ τῷ Ἰσαάκ.
10 * καὶ ἔστησεν αὐτὸν τῷ Ἰακὼβ εἰς πρόσταγμα, καὶ τῷ Ἰσ-
11 ραὴλ εἰς διαθήκην αἰώνιον. * λέγων, Σοὶ δώσω τὴν γῆν Χαναάν, σχοίνισμα κληρονομίας ὑμῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[24] Quàm multa ſunt opera tua Domine! illa omnia in ſapientia feciſti: plena eſt terra poſſeſſione tua. [25] Hoc mare magnum & ſpatioſum terminis: illic ſunt reptilia innumera, animalia parua cum magnis. [26] Ibi naues pertranſeunt, *ibi* Leuiathan iſte quem creaſti vt ludat in eo. [27] Omnia illa ſperant vt des eſcam eis in tempore ſuo. [28] Dabis illis, colligent: aperies manum tuam, & ſaturabuntur bonitate. [29] Auferes maieſtatem tuam, conturbabuntur: congregabis ſpiritum eorum, & deficient, ac in puluerem ſuum reuertentur. [30] Mittes ſpiritum ſanctum tuum, & creabuntur, & renouabis faciem terræ. [31] Sit gloria Domini in ſeculum, lætetur Dominus in operibus ſuis. [32] Qui reſpicit terram, & tremit: tangit montes, & fumum in altum emittunt. [33] Laudabo coram Domino in vita mea, pſallam Deo meo quamdiu ſum. [34] Iucunda ſit coram eo meditatio mea: ego lætabor in verbo Domini. [35] Deficiant peccatores à terra, & improbi vltrà non ſint. benedic anima mea nomini Domini, laudate Deum.

PSAL. CV.

LAudes dicite coram Domino, inuocate nomen eius, notas facite in populis operationes eius. [2] Laudes dicite coram eo, pſallite coram eo, narrate omnia miranda eius facinora. [3] Laudate in nomine ſancto eius, lætetur cor illorum qui quærunt doctrinã à conſpectu Domini. [4] Quærite doctrinam Domini & Legem eius: accipite faciem eius ſemper. [5] Recordamini miraculorum eius quæ edidit; portentorum eius, & iudiciorum oris eius. [6] Semen Abraham ſerui eius, filij Iacob electi eius. [7] Ipſe eſt Dominus Deus noſter, in omni terra protenſa ſunt iudicia eius. [8] Recordatus eſt in æternum pacti ſui, verbi quod præcepit in mille generationes.

[9] Quod pepigit cum Abraham, & iuſiurandum ſuum ad Iſaac: [10] Et ſtatuit illud Iacob pro decreto, Iſraeli pro fœdere æterno.

[11] Dicendo: Tibi dabo terram Chanaan ſortem hæreditatis veſtræ.

12 בִּהְיוֹתָם מְתֵי מִסְפָּר כִּמְעַט וְגָרִים בָּהּ׃
13 וַיִּתְהַלְּכוּ מִגּוֹי אֶל־גּוֹי מִמַּמְלָכָה אֶל־עַם אַחֵר׃
14 לֹא־הִנִּיחַ אָדָם לְעָשְׁקָם וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים׃
15 אַל־תִּגְּעוּ בִמְשִׁיחָי וְלִנְבִיאַי אַל־תָּרֵעוּ׃
16 וַיִּקְרָא רָעָב עַל־הָאָרֶץ כָּל־מַטֵּה־לֶחֶם שָׁבָר׃
17 שָׁלַח לִפְנֵיהֶם אִישׁ לְעֶבֶד נִמְכַּר יוֹסֵף׃
18 עִנּוּ בַכֶּבֶל רַגְלָיו בַּרְזֶל בָּאָה נַפְשׁוֹ׃
19 עַד־עֵת בֹּא־דְבָרוֹ אִמְרַת יְהוָה צְרָפָתְהוּ׃
20 שָׁלַח מֶלֶךְ וַיַּתִּירֵהוּ מֹשֵׁל עַמִּים וַיְפַתְּחֵהוּ׃
21 שָׂמוֹ אָדוֹן לְבֵיתוֹ וּמֹשֵׁל בְּכָל־קִנְיָנוֹ׃
22 לֶאְסֹר שָׂרָיו בְּנַפְשׁוֹ וְזִקְנָיו יְחַכֵּם׃
23 וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרָיִם וְיַעֲקֹב גָּר בְּאֶרֶץ־חָם׃
24 וַיֶּפֶר אֶת־עַמּוֹ מְאֹד וַיְעַצְּמֵהוּ מִצָּרָיו׃
25 הָפַךְ לִבָּם לִשְׂנֹא עַמּוֹ לְהִתְנַכֵּל בַּעֲבָדָיו׃
26 שָׁלַח מֹשֶׁה עַבְדּוֹ אַהֲרֹן אֲשֶׁר־בָּחַר בּוֹ׃
27 שָׂמוּ־בָם דִּבְרֵי אֹתוֹתָיו וּמוֹפְתִים בְּאֶרֶץ חָם׃
28 שָׁלַח חֹשֶׁךְ וַיַּחְשִׁךְ וְלֹא מָרוּ אֶת־דְּבָרָיו׃
29 הָפַךְ אֶת־מֵימֵיהֶם לְדָם וַיָּמֶת אֶת־דְּגָתָם׃
30 שָׁרַץ אַרְצָם צְפַרְדְּעִים בְּחַדְרֵי מַלְכֵיהֶם׃
31 אָמַר וַיָּבֹא עָרֹב כִּנִּים בְּכָל־גְּבוּלָם׃
32 נָתַן גִּשְׁמֵיהֶם בָּרָד אֵשׁ לֶהָבוֹת בְּאַרְצָם׃
33 וַיַּךְ גַּפְנָם וּתְאֵנָתָם וַיְשַׁבֵּר עֵץ גְּבוּלָם׃
34 אָמַר וַיָּבֹא אַרְבֶּה וְיֶלֶק וְאֵין מִסְפָּר׃
35 וַיֹּאכַל כָּל־עֵשֶׂב בְּאַרְצָם וַיֹּאכַל פְּרִי אַדְמָתָם׃
36 וַיַּךְ כָּל־בְּכוֹר בְּאַרְצָם רֵאשִׁית לְכָל־אוֹנָם׃
37 וַיּוֹצִיאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב וְאֵין בְּשִׁבְטֵיהוּ כּוֹשֵׁל׃
38 שָׂמַח מִצְרַיִם בְּצֵאתָם כִּי־נָפַל פַּחְדָּם עֲלֵיהֶם׃

12 * Cùm essent viri pauci, modici & aduenæ
13 in ea. * Et transierunt de gente in gentem, &
14 de regno ad populum alterum. * Non dimisit
hominem vt noceret eis, et corripuit pro eis re-
15 ges. * Nolite tangere christos meos, & prophe-
16 tas meos nolite affligere. * Et vocauit famem
super terram, omnem virgam panis contriuit.
17 * Misit ante faciem eorum virum, in ser-
18 uum venundatus est Ioseph. * Afflixerunt in
compedibus pedes eius, in ferrum venit anima
19 eius. * Vsque ad tempus donec veniret sermo
eius, eloquium Domini probauit eum.
20 * Misit rex & soluit eum, princeps populo-
21 rum, & dimisit illum. * Posuit eum domi-
num domui suæ, & principem in omni possessio-
22 ne sua. * Vt erudiret principes eius secun-
dùm voluntatem suam, & senes eius sapien-
23 tiam doceret. * Et ingressus est Israel in Ægy-
ptum, & Iacob aduena fuit in terra Cham.
24 * Et crescere fecit populum suum nimis, &
25 roborauit eum super hostes eius. * Conuertit
cor eorum vt odio haberent populum eius, vt
26 dolosè agerent contra seruos illius. * Misit
Moysem seruum suum, Aaron quem elegit.
27 * Posuit in eis verba signorum suorum, et por-
28 tentorum suorum in terra Cham. * Misit tene-
bras & contenebrauit; & non fuerunt increduli
29 verbis eius. * Commutauit aquas eorum in sanguinem, & occidit pisces eorum.
30 * Ebulluit terra eorum ranas, in cubilibus
31 regum ipsorum. * Dixit, & venit musca omnimoda, cyniphes in vniuerso termino eorum.
32 * Dedit pluuias eorum grandinem, ignem
33 flammantem in terra ipsorum. * Et percussit
vineam eorum & ficum eorum, & confregit
34 lignum finium eorum. * Dixit, & venit locu-
35 sta, & bruchus, cuius non erat numerus: * Et
comedit omne fœnum terræ eorum, & deuo-
36 rauit fructum terræ eorum. * Et percussit omne
primogenitũ in terra eorum, primitias vniuersi
37 partus eorum. * Et eduxit eos cum argento et
auro, & non erat in tribubus eorum infirmus.
38 * Lætata est Ægyptus cùm egrederentur, quoniam irruerat terror eorum super eos.

תרגום

12 כַּד הֲווֹ עִם דְּמִנְיָן כְּזְעִירִין וְיָתְבִין בַּהּ׃ 13 וְהַלְכוּ מֵעַמָּא לְעַמָּא וּמִמַּלְכוּתָא לְעַם חוֹרָן׃ 14 לָא שְׁבַק אֱנָשׁ לְטָלוֹמְהוֹן
וְאוֹכַח בְּגִינְהוֹן מַלְכַיָּא׃ 15 לָא תְקָרְבוּן בִּמְשִׁיחַי וְלִנְבִיאַי לָא תְבַאֲשׁוּן׃ 16 וְאִכְרִז כַּפְנָא עַל אַרְעָא כָּל סְעִיד לַחְמָא תְּבַר׃
17 שְׁדַר קֳדָמֵיהוֹן גְּבַר חַכִּים לְעַבְדָּא אִזְדַּבַּן יוֹסֵף׃ 18 עַנְיוּ בְּשׁוּשִׁילְתָּא רַגְלוֹי בְּשִׁיר דְּפַרְזְלָא עַלַּת נַפְשֵׁהּ׃ 19 עַד עִדָּן דַּאֲתָא
פִּתְגָמֵהּ מֵימְרָא דַיְיָ סַגֵּן יָתֵהּ׃ 20 שַׁדַּר מַלְכָּא וְשַׁרְיֵהּ שׁוּלְטַן בְּעַמְמַיָּא וּפַתַּח לֵהּ׃ 21 שַׁוֵּיהּ רִבּוֹן לְבֵיתֵהּ שַׁלִּיט בְּכָל קִנְיָנֵהּ׃
22 לְמִיסַּר רַבְרְבָנוֹי הֵיךְ בְּנַפְשֵׁיהּ וּסְכִיבוֹי אִתְחַכַּם׃ 23 וַאֲתָא יִשְׂרָאֵל לְמִצְרַיִם וְיַעֲקֹב דָּר בְּאַרְעָא דְחָם׃ 24 וְאַפִּישׁ יַת עַמֵּהּ
לַחֲדָא וְאַתְקֵפֵהּ מִבַּעְיְקוֹי׃ 25 אִתְהַפִּיךְ לִבְּהוֹן לְמִשְׂנֵי עַמֵּהּ לְחַשָּׁבָא בִישָׁן עַל עַבְדּוֹי׃ 26 שַׁדַּר מֹשֶׁה עַבְדֵּהּ אַהֲרֹן דְּאִתְרְעֵי בֵּהּ׃
27 שַׁוִּיו בְּהוֹן פִּתְגָמֵי אָתְוָתְהוֹהִי וְתִמְהוֹהֵי בְּאַרְעָא דְחָם׃ 28 שַׁדַּר חֲשׁוֹכָא וַאֲחְשִׁכִנּוּן וְלָא סָרִבוּ עַל פִּתְגָמֵהּ׃
29 הַפַּךְ מֵימֵיהוֹן לְאַדְמָא וּקְטַל יַת נוּנֵיהוֹן׃ 30 רְחַשׁ אַרְעָהוֹן עַרְדְּעָנַיָּא בְּקִיטוֹנֵי מַלְכֵיהוֹן׃
31 אֲמַר לְאַתְוֵי עָרְבוּבִין קַלְמֵיתָא בְּכָל תְּחוּמֵיהוֹן׃ 32 אֲמַר לְמֶהֱוֵי מְטַרֵיהוֹן בַּרְדָא אֶשְׁתָּא מְצַלְהֲבָא בְּאַרְעָהוֹן׃
43 וּמְחָא גוּפְנֵיהוֹן וְתֵאנָתְהוֹן וְחַבַּר אִילָן תְּחוּמֵיהוֹן׃ 34 אֲמַר וַאֲתִי גוּבָאי וְרִשּׁוֹנָא וְלֵית מְנָן׃
35 וְגַמַּר כָּל עִשְׂבָּא בְּאַרְעָהוֹן וְגַמַּר כָּל פֵּירֵי אַרְעָהוֹן׃ 36 וּקְטַל כָּל בּוּכְרָא בְּאַרְעָהוֹן שֵׁירוּי לְכָל תּוּקְפֵיהוֹן׃
37 וְאַפְקִינוּן בְּסִיָּמָא וְדַהֲבָא וְלָא אִתְרַנּוּ עִם מְצָרָאֵי לְמִתְקָלָא׃ 38 חֲדוֹן מִצְרָאֵי בְּמִפַּקְהוֹן אֲרוֹם נְפַל דִּלּוּחְהוֹן עֲלֵיהוֹן׃

*breui *eius

11 * Cū eſſẽt ipſi numero*modici, pauciſsimi
12 & incolę*in ea. *Et ptrāſierūt de gẽte in gẽ
13 tẽ, & de regno ad populū alterū. *Nō reli-
14 quit hoīem nocere eis, & corripuit, p eis re-
1.Par.16 c. 15 ges. *Nolite tāgere chriſtos meos, & in, p-
16 phetis meis nolite malignari. * Et vocauit
& 17 famẽ ſup terrā,* oẽ firmamẽtū panis cōtri-
uit. *Miſit ante eos virū, in ſeruū venūda-
18 tus eſt Ioſeph. *Humiliauerūt in cōpedib⁹
animam 19 pedes ei⁹, ferrū ptrāſiit* aīa eius. *Donec ve-
niret verbū eius, eloquiū Dñi inflammauit
populorū 20 eū. *Miſit rex & ſoluit eū, princeps*populi
21 & dimiſit eū. *Cōſtituit eū dñm dom⁹ ſuę,
22 & principē oīs poſſeſsionis ſuę. *Vt erudi-
ret prīcipes eius ſicut ſemetipſum, & ſenes
23 eius prudētiā doceret. *Et intrauit Iſrael in
Ægyptū, & Iacob accola fuit in terra Chā.
24 *Et auxit populū ſuū veheméter, & firma-
eum 25 uit eū ſup inimicos eius. *Cōuertit cor*ei⁹
vt odirēt populū eius, vt dolū facerent in
26 ſeruos eius. * Miſit Moyſen ſeruum ſuum,
ipſum 27 Aaron quem elegit*ſibi. *Poſuit in eis ver-
ba ſignorum ſuorum, & prodigiorum ſuo-
28 rum in terra Cham. *Miſit tenebras & ob-
& non exacerbauit 29 ſcurauit; * quia exacerbauerunt ſermones
ſuos. * Conuertit aquas eorum in ſangui-
30 nem, & occidit piſces eorum. * Edidit
terra eorum ranas in penetralibus regum
31 ipſorum. * Dixit, & venit cynomya, & ci-
niphes in omnibus finibus eorum.
32 * Poſuit pluuias eorum grandinem, ig-
33 nem comburentem in terra ipſorum. * Et
percuſsit vineas eorum, & ficulneas eo-
rum, & contriuit omne lignum finium
34 eorum. * Dixit, & venit locuſta, & bru-
chus, cuius non erat numerus. * Et co-
35 medit omne fœnum in terra eorum, & co-
medit omnem fructum terræ eorum. * Et
Exo.12.d 36 percuſsit omne primogenitum in terra
eorum, primitias omnis laboris eorum.
37 * Et eduxit eos *in argento & auro: &
eum 38 non erat in tribubus eorum infirmus.
39 *Lætata eſt Ægyptus in profectione eo-
rum, quia incubuit timor eorū ſuper eos.

12 * ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἀριθμῷ βραχεῖς, ὀλιγωστοὺς καὶ
13 παροίκους ἐν αὐτῇ. * καὶ διῆλθον ἐξ ἔθνους εἰς ἔθνος,
14 καὶ ἐκ βασιλείας εἰς λαὸν ἕτερον. * οὐκ ἀφῆκεν ἀν-
θρωπον ἀδικῆσαι αὐτούς, καὶ ἤλεγξεν ὑπὲρ αὐτῶν βασι-
15 λεῖς. * μὴ ἅπτεσθε τῶν χρισῶν μου, καὶ ἐν τοῖς προφή-
16 ταις μου μὴ πονηρεύεσθε. * καὶ ἐκάλεσε λιμὸν ἐπὶ
τὴν γῆν, παν στήριγμα ἄρτου συνέτριψεν.
17 * ἀπέστειλεν ἔμπροσθεν αὐτῶν ἄνθρωπον, εἰς δοῦλον
18 ἐπράθη Ἰωσήφ. * ἐταπείνωσαν ἐν πέδαις τοὺς πόδας
19 αὐτοῦ, σίδηρον διῆλθεν ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. * μέχρι τοῦ ἐλ-
θεῖν τὸν λόγον αὐτοῦ, τὸ λόγιον κυρίου ἐπύρωσεν αὐτόν.
20 * ἀπέστειλε βασιλεὺς καὶ ἔλυσεν αὐτόν, ἄρχων λαοῦ
21 καὶ ἀφῆκεν αὐτόν. * κατέστησεν αὐτὸν κύριον τοῦ οἴκου
αὐτοῦ, καὶ ἄρχοντα πάσης τῆς κτήσεως αὐτοῦ.
22 * τοῦ παιδεῦσαι τοὺς ἄρχοντας αὐτοῦ ὡς ἑαυτόν, καὶ τοὺς
23 πρεσβυτέρους αὐτοῦ σοφίσαι. * καὶ εἰσῆλθεν Ἰσραὴλ
εἰς Αἴγυπτον, καὶ Ἰακὼβ παρῴκησεν ἐν γῇ Χάμ.
24 * καὶ ἤυξησε τὸν λαὸν αὐτοῦ σφόδρα, καὶ ἐκραταίωσεν
25 αὐτὸν ὑπὲρ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. * μετέστρεψε τὴν καρ-
δίαν αὐτοῦ τοῦ μισῆσαι τὸν λαὸν αὐτοῦ, τοῦ δολιοῦσθαι ἐν
26 τοῖς δούλοις αὐτοῦ. * ἐξαπέστειλε Μωυσῆν τὸν δοῦλον
27 αὐτοῦ, Ἀαρὼν ὃν ἐξελέξατο ἑαυτῷ. * ἔθετο ἐν αὐτοῖς
τοὺς λόγους τῶν σημείων αὐτοῦ, καὶ τῶν τεράτων αὐτοῦ ἐν
28 γῇ Χάμ. * ἐξαπέστειλε σκότος καὶ ἐσκότασεν· ὅτι παρ-
29 επίκρανον τοὺς λόγους αὐτοῦ. * μετέστρεψε τὰ ὕδατα
αὐτῶν εἰς αἷμα, καὶ ἀπέκτεινε τοὺς ἰχθύας αὐτῶν.
30 * ἐξέρυσεν ἡ γῆ αὐτῶν βατράχους ἐν τοῖς ταμείοις
31 τῶν βασιλέων αὐτῶν. * εἶπε, καὶ ἦλθε κυνόμυια, καὶ σκνί-
32 πες ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῶν. * ἔθετο τὰς βροχὰς αὐτῶν
33 χάλαζαν, πῦρ καταφλέγον ἐν τῇ γῇ αὐτῶν. * καὶ ἐπάταξε
τὰς ἀμπέλους αὐτῶν καὶ τὰς συκᾶς αὐτῶν, καὶ συνέτριψε
34 παν ξύλον ὁρίου αὐτῶν. * εἶπε, καὶ ἦλθεν ἀκρὶς, καὶ βρῦ-
35 χος, οὗ οὐκ ἦν ἀριθμός. * καὶ κατέφαγε πᾶσαν χόρτον
ἐν τῇ γῇ αὐτῶν, καὶ κατέφαγε πᾶσαν τὸν καρπὸν τῆς γῆς
36 αὐτῶν. * καὶ ἐπάταξε πᾶν πρωτότοκον ἐν τῇ γῇ αὐτῶν,
37 ἀπαρχὴν πάντος πόνου αὐτῶν. * καὶ ἐξήγαγεν αὐτοὺς
ἐν ἀργυρίῳ καὶ χρυσίῳ, καὶ οὐκ ἦν ἐν ταῖς φυλαῖς αὐτῶν
38 ὁ ἀσθενῶν. * εὐφράνθη Αἴγυπτος ἐν τῇ ἐξόδῳ αὐτῶν,
ὅτι ἐπέπεσεν ὁ φόβος αὐτῶν ἐπ' αὐτούς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[11] Cùm eſſetis populus numero modicus, & incolæ in ea. [13] Et tranſierunt de populo in populum, & de regno ad populum alterum. [14] Non permiſit hominem iniuriam inferre illis, & corripuit propter eos reges. [15] Nolite tangere chriſtos meos, & prophetis meis ne malefeceritis. [16] Et vocauit famem ſuper terram, omne ſuſtentamentum panis contriuit. [17] Miſit ante eos virum ſapientem, in ſeruum vēditus eſt Ioſeph. [18] Afflixerunt compede pedes eius, in catenā ferreā intrauit anima eius. [19] Quouſque tempus veniret ſermonis eius, Verbum Domini repurgauit eum. [20] Miſit rex & ſoluit eum; princeps populorum, & dimiſit eum. [21] Conſtituit eum dominum ſuper domum ſuam, principem in omni acquiſitione ſua. [22] Vt deuinciret proceres eius tanquam ad animam ſuam: & ſenioribus eius ſapientia præcelluit. [23] Et venit Iſrael in Ægyptum, & Iacob habitauit in terra Cham. [24] Et creſcere fecit populum ſuum valdè, & fortiorem eum fecit moleſtatoribus eius. [25] Conuerſum eſt cor eorum vt odio haberent populum eius, vt excogitarent mala contra ſeruos eius. [26] Miſit Moſſeh ſeruum ſuum, & Aharon, quoniam complacuit ſibi in eo. [27] Poſuerunt in eis verba ſignorum eius, & prodigia eius in terra Cham. [28] Miſit tenebras & obtenebrauit eos: & non reſtiterunt verbo eius. [29] Conuertit aquas eorum in ſanguinem, & occidit piſces eorum. [30] Ebulliit terra eorum ranas in cubilibus regum eorum. [31] Dixit, vt venirent inſectorum commixtiones, pediculi in omnibus finibus eorum.

[32] Iuſſit pluuias eorum eſſe grandinem, ignem vrentem in terra eorum. [33] Et percuſſit vineas eorum & ficus eorum, & confregit arbores finium eorum. [34] Dixit, & adduxit locuſtam & bruchum innumeros. [35] Et conſumpſit omnem herbam in terra eorum, & comedit omnes fructus terræ eorum. [36] Et occidit omne primogenitum in terra eorum, primitias omnis fortitudinis eorum. [37] Et eduxit eos cum argento & auro; & non adiudicati ſunt cum Ægyptiis ad offendiculum. [38] Lætati ſunt Ægyptij cùm egrederentur, quoniam ceciderat timor eorum ſuper ipſos.

39 * פָּרַשׂ עָנָן לְמָסָךְ וְאֵשׁ לְהָאִיר לָיְלָה׃
40 * שָׁאַל וַיָּבֵא שְׂלָו וְלֶחֶם שָׁמַיִם יַשְׂבִּיעֵם׃
41 * פָּתַח צוּר וַיָּזוּבוּ מַיִם הָלְכוּ בַצִּיּוֹת נָהָר׃
42 * כִּי זָכַר אֶת־דְּבַר קָדְשׁוֹ אֶת־אַבְרָהָם עַבְדּוֹ׃
43 * וַיּוֹצֵא עַמּוֹ בְשָׂשׂוֹן בְּרִנָּה אֶת־בְּחִירָיו׃
44 * וַיִּתֶּן לָהֶם אַרְצוֹת גּוֹיִם וַעֲמַל לְאֻמִּים יִירָשׁוּ׃
45 * בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ חֻקָּיו וְתוֹרֹתָיו יִנְצֹרוּ הַלְלוּ־יָהּ׃

קו

1 * הַלְלוּ יָהּ הוֹדוּ לַיהוָה כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
2 * מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת יְהוָה יַשְׁמִיעַ כָּל־תְּהִלָּתוֹ׃
3 * אַשְׁרֵי שֹׁמְרֵי מִשְׁפָּט עֹשֵׂה צְדָקָה בְכָל־עֵת׃
4 * זָכְרֵנִי יְהוָה בִּרְצוֹן עַמֶּךָ פָּקְדֵנִי בִישׁוּעָתֶךָ׃
5 * לִרְאוֹת בְּטוּבַת בְּחִירֶיךָ לִשְׂמֹחַ בְּשִׂמְחַת גּוֹיֶךָ לְהִתְהַלֵּל עִם־נַחֲלָתֶךָ׃
6 * חָטָאנוּ עִם־אֲבוֹתֵינוּ הֶעֱוִינוּ הִרְשָׁעְנוּ׃
7 * אֲבוֹתֵינוּ בְמִצְרַיִם לֹא־הִשְׂכִּילוּ נִפְלְאוֹתֶיךָ לֹא זָכְרוּ אֶת־רֹב חֲסָדֶיךָ וַיַּמְרוּ עַל־יָם בְּיַם־סוּף׃
8 * וַיּוֹשִׁיעֵם לְמַעַן שְׁמוֹ לְהוֹדִיעַ אֶת־גְּבוּרָתוֹ׃
9 * וַיִּגְעַר בְּיַם־סוּף וַיֶּחֱרָב וַיּוֹלִיכֵם בַּתְּהֹמוֹת כַּמִּדְבָּר׃
10 * וַיּוֹשִׁיעֵם מִיַּד שׂוֹנֵא וַיִּגְאָלֵם מִיַּד אוֹיֵב׃
11 * וַיְכַסּוּ־מַיִם צָרֵיהֶם אֶחָד מֵהֶם לֹא נוֹתָר׃
12 * וַיַּאֲמִינוּ בִדְבָרָיו יָשִׁירוּ תְהִלָּתוֹ׃
13 * מִהֲרוּ שָׁכְחוּ מַעֲשָׂיו לֹא־חִכּוּ לַעֲצָתוֹ׃
14 * וַיִּתְאַוּוּ תַאֲוָה בַּמִּדְבָּר וַיְנַסּוּ־אֵל בִּישִׁימוֹן׃
15 * וַיִּתֵּן לָהֶם שְׁאֵלָתָם וַיְשַׁלַּח רָזוֹן בְּנַפְשָׁם׃
16 * וַיְקַנְאוּ לְמֹשֶׁה בַּמַּחֲנֶה לְאַהֲרֹן קְדוֹשׁ יְהוָה׃

39 * Expandit nubem in tentorium, & ignem
40 vt luceret nocte. * Petierunt & adduxit ortygometram, & pane cæli saturauit eos.
41 * Aperuit petram & fluxerunt aquæ, cucurrerunt in aridis flumina.
42 * Quia recordatus est verbi sancti sui cum
43 Abraam seruo suo. * Et eduxit populum suum in exultatione, in laude electos suos.
44 * Et dedit eis terras gentium, & labores tribuum possederunt.
45 * Vt custodirent ceremonias eius, & leges eius seruarent. Aleluia.

1 * Aleluia. PSAL. CVI.

COnfitemini Domino quoniam bonus, quoniam in æternum misericordia eius.
2 * Quis loquetur fortitudines Domini, audi-
3 tas faciet omnes laudes eius? * Beati qui custodiunt iudicium, & faciunt iustitiam in
4 omni tempore. * Recordare mei Domine in repropitiatione populi tui, visita me in salutari
5 tuo. * Vt videam bona electorum tuorum, et læter in lætitia gentis tuæ, & exultem cum hæ-
6 reditate tua. * Peccauimus cum patribus nostris, iniquè fecimus, & impiè egimus.
7 * Patres nostri in Ægypto non intellexerunt mirabilia tua, non sunt recordati multitudinis misericordiæ tuæ, & ad iracundiam prouocauerunt super mare in mari rubro.
8 * Et saluauit eos propter nomen suum, vt ostenderet fortitudinem suam.
9 * Et comminatus est mari rubro, & aruit, & traduxit eos per abyssos quasi in deserto.
10 * Et saluauit eos de manu odientis, & rede-
11 mit eos de manu inimici. * Et operuit aqua hostes eorum, vnus ex ipsis non superfuit.
12 * Et crediderunt verbis eius, cecinerunt que
13 laudem eius. * Citò obliti sunt operum illius, nec expectauerunt voluntatem eius.
14 * Et desiderauerunt desiderium in deserto, & tentauerunt Deum in solitudine.
15 * Et dedit eis petitionem ipsorum, & misit tenuitatem in animam eorum.
16 * Et zelati sunt Moysen in castris, Aaron sanctum Domini.

תרגום

39 פָּרְסָה לַעֲנָנֵי חֵיךְ וַיְלָתָא וְאֶשְׁתָּא לַאֲנָהָרָא בְּלֵילְיָא׃ 40 שְׁאֵלוּ בְּסָרָא וַאֲיָתִי פִּסְיוֹנִין וְלַחְמָא דִשְׁמַיָּא יַשְׂבְּעִנּוּן׃ 41 פְּתַח טַנָּרָא וְדִיבוּ מַיָּא הַלְכוּ בְּצַחֲוָתָא חֵיךְ נַהֲרָא׃ 42 אֲרוּם דְּכַר יָת מֵמְלַל קֻדְשֵׁהּ דְּעִם אַבְרָהָם עַבְדֵּהּ׃ 43 וְאַפֵּיק עַמֵּהּ בְּחֶדְוָא בְּתֻשְׁבַּחְתָּא יָת בְּחִירוֹי׃ 44 וְיָהַב לְהוֹן אַרְעָא עַמְמַיָּא וְלֵיעוּת אֻמַּיָּא יֵרְתוּן׃ 45 מִן בְּגַלְל דְּיִנְטְרוּן קְיָמוֹי וְאוֹרָיָתֵהּ יִטְרוּן שַׁבְּחוּ אֱלָהָא׃

קו

1 שַׁבְּחוּ אֱלָהָא אוֹדוּ קֳדָם יְיָ אֲרוּם טָב אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵיהּ׃ 2 מַן יְכוּל לְמַלָּלָא גְּבוּרָתָא דַיְיָ יַרְשִׁי לְאַשְׁמָעָא לְכוּלְּהוֹן תֻּשְׁבַּחְתֵּיהּ׃ 3 טוּבֵיהוֹן דְּנָטְרֵי דִינָא עָבְדֵי צְדָקָתָא בְּכָל עִדָּן׃ 4 דְּכַר יָתִי יְיָ בְּרַעֲוָא טָבָא עִם עַמָּךְ אְדְכַּר לִי בְּפֻרְקָנָךְ׃ 5 לְמֶחֱמֵי בְּטָבַת בְּחִירַיָּךְ לְמֶחֱדֵי בְּחֶדְוַת עַמָּךְ לְאִשְׁתַּבָּחָא עִם אַחֲסָנָתָךְ׃ 6 חַבְנָא עִם אֲבָהָתָנָא אַעֲוֵינָא וְאַרְשַׁעְנָא׃ 7 אֲבָהָתָנָא בְּמִצְרַיִם לָא אַשְׂכְּלוּ פְּרִישָׁתָךְ לָא דְכָרוּ יָת סַגְיָא טוּבָךְ וְסָרְבוּ עַל מֵימְרָךְ עַל יַמָּא בְּיַמָּא דְסוּף׃ 8 וּפְרְקִנּוּן בְּגַלַּל שְׁמֵהּ לְהוֹדָעָא יָת גְּבוּרְתֵּהּ׃ 9 וּנְזַף בְּיַמָּא דְסוּף וְאִתְנְגִיב וְהַלְכִנּוּן בִּתְהוֹמַיָּא הֵיךְ בְּמַדְבְּרָא׃ 10 וּפְרְקִנּוּן מִיַּד סָנְאָה וּפְרַק יְהוֹן מִבְּעַל דָּבָא׃ 11 וַחֲפוֹ מַיָּא מְעִיקֵיהוֹן חַד מִנְּהוֹן לָא אִשְׁתְּאַר׃ 12 וְהֵימְנוּ בְּשׁוּם מֵימְרֵהּ שַׁבְּחוּ תֻּשְׁבַּחְתֵּהּ׃ 13 סַרְהָבוּ אִתְנְשִׁיוּ עוֹבָדוֹי לָא אִסְתַּהַרוּן לְמִלְכְּתֵהּ׃ 14 וְרַגְּגוּ רְגָגָא בְּמַדְבְּרָא וְנַסִּיו אֱלָהָא בַּאֲתַר צָהִי׃ 15 וְיָהַב לְהוֹן שֵׁילְתְּהוֹן וְשַׁדַּר פַּתְרָנוּתָא בְּנַפְשָׁהוֹן׃
16 וְטַנַּנוּן לְמֹשֶׁה בְּמַשְׁרְיָתָא לְאַהֲרֹן קַדִּישָׁא דַיְיָ׃

eorum *Expãdit nubem in protectionẽ*eis,&ignẽ 39
Num. 11 vt luceret eis p noctẽ.*Petierũt &venit co 40
turnix,& pane cęli ſaturauit eos.*Diſrupit 41
ſicco petrã,& fluxerũt aquę,abierũt in*ſiccis flu
mina.*Quoniam memor fuit verbi ſancti 42
ſui,quod*ad Abraã puerũ ſuum.*Et eduxit 43
habuit populum ſuum in exultatione, & electos
ſuos in lætitia.*Et dedit illis regiones gen 44
tium, & labores populorum poſſederunt.

* Vt cuſtodiant iuſtificationes eius, & 45
Legem eius requirant. Alleluia.

* Alleluia. PSAL. CV. 1

Iud. 13.c Inf. 117. COnfitemini Dño quoniã bonus, quo- 1
niã in ſeculũ miſericordia eius. * Quis 2
loquetur potentias Dñi,auditas faciet oẽs
laudes eius?*Beati ą cuſtodiũt iudiciũ, & 3
faciũt iuſtitiã in omni tẽpore. * Memento 4
noſtri Dñe in beneplacito populi tui,viſi-
ta nos in ſalutari tuo.*Ad vidẽdum in bo- 5
nitate electorũ tuorum,ad lætãdum in lę-
titia gentis tuæ, vt lauderis cum hæredi-
tate tua. * Peccauimus cum patribus no- 6
ſtris, iniuſtè egimus, iniquitatem fecim⁹.

* Patres noſtri in Ægypto non intelle- 7
xerunt mirabilia tua,non fuerunt memo-
res multitudinis miſericordiæ tuæ. & irri-
tauerunt aſcendentes in*rubro mari. * Et 8
mare,ma re rubriũ ſaluauit eos propter nomen ſuum: vt no-
tam faceret potentiam ſuam. * Et increpuit 9
rubrum mare,&exiccatum eſt. & de-
duxit eos in *abyſſo ſicut in deſerto:

*abyſſis rodientiũ Exo.14.g inimici * Et ſaluauit eos de manu* odientis.& 10
redemit eos de manu* inimicorum.

* *Operuit aqua tribulantes eos: vnus 11
ex eis non remanſit. * Et crediderunt 12
verbis laudauerunt *verbo eius,& *cantauerunt laudem eius.

* & * Citò fecerunt, obliti ſunt operum e- 13
ius, *non ſuſtinuerunt conſilium eius.

* Et concupierunt concupiſcentiam in 14
deſerto, & tentauerunt Deum in ina-
quoſo. * Et dedit eis petitionem ipſo- 15
* & rum, *miſit ſaturitatem in animas eorum.

*Et irritauerunt Moyſen in caſtris, Aa- 16
ron ſanctum Domini.

39 * διεπέτασε νεφέλην εἰς σκέπην αὐτοῖς, καὶ πῦρ τοῦ φω-
40 τίσαι αὐτοῖς τὴν νύκτα. * ἠτήσαν καὶ ἦλθεν ὀρτυγομήτρα,
41 καὶ ἄρτον οὐρανοῦ ἐνέπλησεν αὐτούς. * διέρρηξε πέ-
τραν, καὶ ἐρρύησαν ὕδατα, ἐπορεύθησαν ἐν ἀνύδροις πο-
42 ταμοί. * ὅτι ἐμνήσθη τοῦ λόγου τοῦ ἁγίου αὐτοῦ, τοῦ πρὸς
43 Ἀβραὰμ τὸν δοῦλον αὐτοῦ. * καὶ ἐξήγαγε τὸν λαὸν αὐτοῦ
ἐν ἀγαλλιάσει, καὶ τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐν εὐφροσύνῃ.
44 * καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς χώρας ἐθνῶν, καὶ πόνους λαῶν κα-
45 τεκληρονόμησαν. * ὅπως ἂν φυλάξωσι τὰ δικαιώ-
ματα αὐτοῦ, καὶ τὸν νόμον αὐτοῦ ἐκζητήσωσιν. ἀλληλούϊα.

1 * Αλληλούϊα. ρέ.

Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ ὅτι χρηστός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶ-
2 να τὸ ἔλεος αὐτοῦ. * τίς λαλήσει τὰς δυναστείας τοῦ
κυρίου, ἀκουστὰς ποιήσει πάσας τὰς αἰνέσεις αὐτοῦ;
3 * μακάριοι οἱ φυλάσσοντες κρίσιν, καὶ ποιοῦντες δι-
καιοσύνην ἐν παντὶ καιρῷ.
4 * μνήσθητι ἡμῶν κύριε ἐν τῇ εὐδοκίᾳ τοῦ λαοῦ σου, ἐπίσκε-
ψαι ἡμᾶς ἐν τῷ σωτηρίῳ σου.
5 * τοῦ ἰδεῖν ἐν τῇ χρηστότητι τῶν ἐκλεκτῶν σου, τοῦ εὐφρανθῆ-
ναι ἐν τῇ εὐφροσύνῃ τοῦ ἔθνους σου, τοῦ ἐπαινεῖσθαι μετὰ
6 τῆς κληρονομίας σου. * ἡμάρτομεν μετὰ τῶν πατέρων
ἡμῶν, ἠνομήσαμεν, ἠδικήσαμεν.
7 * οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν αἰγύπτῳ οὐ συνῆκαν τὰ θαυμά-
σιά σου, οὐκ ἐμνήσθησαν τοῦ πλήθους τῶν ἐλέους σου. καὶ πα-
ρεπίκραναν ἀναβαίνοντες ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ.
8 * καὶ ἔσωσεν αὐτοὺς ἕνεκεν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. τοῦ γνω-
9 σθῆναι τὴν δυναστείαν αὐτοῦ. * καὶ ἐπετίμησε τῇ ἐρυθρᾷ
θαλάσσῃ, καὶ ἐξηράνθη. καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς ἐν ἀβύσσῳ
10 ὡς ἐν ἐρήμῳ. * καὶ ἔσωσεν αὐτοὺς ἐκ χειρὸς μι-
σούντων. καὶ ἐλυτρώσατο αὐτοὺς ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν.
11 * καὶ ἐκάλυψεν ὕδωρ τοὺς θλίβοντας αὐτούς· εἷς ἐξ αὐ-
12 τῶν οὐχ ὑπελείφθη. * καὶ ἐπίστευσαν τοῖς λόγοις αὐ-
13 τοῦ, καὶ ᾖσαν τὴν αἴνεσιν αὐτοῦ. * ἐτάχυναν ἐπελάθοντο
τῶν ἔργων αὐτοῦ, οὐχ ὑπέμειναν τὴν βουλὴν αὐτοῦ.
14 * καὶ ἐπεθύμησαν ἐπιθυμίαν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἐπει-
15 ρασαν τὸν θεὸν ἐν ἀνύδρῳ. * καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς τὸ αἴτη-
μα αὐτῶν, ἐξαπέστειλε πλησμονὴν εἰς τὰς ψυχὰς αὐ-
16 τῶν. * καὶ παρώργισαν τὸν μωυσῆν ἐν τῇ παρεμβολῇ,
τὸν ἀαρὼν τὸν ἅγιον κυρίου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

39 Expandit tentorium ſuum in nubibus tanquam velamen, & ignem vt luceret in nocte. 40 Petierunt carnes, & adduxit coturnices, ac pane cæleſti ſaturabit eos. 41 Aperuit petram & fluxerunt aquæ, ambulauerunt in aridis *locis* fluminis inſtar. 42 Quoniam memor fuit eloquij ſancti ſui quod *habuit* cum Abraham ſeruo ſuo. 43 Et eduxit populum ſuum in lætitia, in laude electos ſuos. 44 Et dedit eis terras populorum, & laborem gentium poſſederunt hæreditatis iure. 45 Vt obſeruent præcepta eius, & Legem eius cuſtodiant. laudate Deum.

PSAL. CVI.

LAudate Deum, confitemini coram Domino, quoniam bonus, quoniam in æternum benignitas eius. 1 Quis poterit eloqui fortitudines Dñi, valebit notas facere omnes laudes eius? 3 Beati cuſtodientes iudicium, facienteſque iuſtitiam in omni tempore. 4 Recordare mei Domine in voluntate bona cum populo tuo, recordare mei in redemptione tua. 5 Vt videam in bonitate electorum tuorum, vt gaudeã in lætitia populi tui, & laudes dicam cum hæreditate tua. 6 Peccauimus cum patribus noſtris, iniquè fecimus, & impiè egimus. 7 Patres noſtri in Ægypto non intellexerunt facta mirabilia tua, nec fuerunt memores multitudinis miſericordiæ tuæ, ſed fuerunt rebelles in Verbum tuum iuxta mare in mari rubro. 8 Et redemit eos propter nomen ſuum, vt notam faceret potentiam ſuam. 9 Et comminatus eſt mari rubro, ac ſiccatum eſt, & deduxit eos per abyſſos ſicut per deſertum. 10 Et redemit eos de manu oſoris, & eruit eos ab auctore inimicitiæ.

11 Et operuerunt aquæ oppreſſores ipſorum; vnus ex eis non ſuperfuit. 12 Et crediderunt in nomine Verbi eius, cecinerunt laudem eius. 13 Citò obliti ſunt operum eius, nec conuerſi ſunt ad conſilium eius. 14 Et concupiuerunt concupiſcentiam in deſerto, & tentauerunt Deum in loco arido. 15 Et dedit eis petitionem eorum, & miſit maciem in animas ipſorum. 16 Et inuidia commoti ſunt contra Moſſeh in caſtris, & in Aharon ſanctum Domini.

17 * תִּפְתַּח־אֶרֶץ וַתִּבְלַע דָּתָן וַתְּכַס עַל־עֲדַת אֲבִירָם׃
18 * וַתִּבְעַר־אֵשׁ בַּעֲדָתָם לֶהָבָה תְּלַהֵט רְשָׁעִים׃
19 * יַעֲשׂוּ־עֵגֶל בְּחֹרֵב וַיִּשְׁתַּחֲווּ לְמַסֵּכָה׃
20 * וַיָּמִירוּ אֶת־כְּבוֹדָם בְּתַבְנִית שׁוֹר אֹכֵל עֵשֶׂב׃
21 * שָׁכְחוּ אֵל מוֹשִׁיעָם עֹשֶׂה גְדֹלוֹת בְּמִצְרָיִם׃
22 * נִפְלָאוֹת בְּאֶרֶץ חָם נוֹרָאוֹת עַל־יַם־סוּף׃
23 * וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִידָם לוּלֵי מֹשֶׁה בְחִירוֹ עָמַד בַּפֶּרֶץ לְפָנָיו לְהָשִׁיב חֲמָתוֹ מֵהַשְׁחִית׃
24 * וַיִּמְאֲסוּ בְּאֶרֶץ חֶמְדָּה לֹא־הֶאֱמִינוּ לִדְבָרוֹ׃
25 * וַיֵּרָגְנוּ בְאָהֳלֵיהֶם לֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה׃
26 * וַיִּשָּׂא יָדוֹ לָהֶם לְהַפִּיל אוֹתָם בַּמִּדְבָּר׃
27 * וּלְהַפִּיל זַרְעָם בַּגּוֹיִם וּלְזָרוֹתָם בָּאֲרָצוֹת׃
28 * וַיִּצָּמְדוּ לְבַעַל פְּעוֹר וַיֹּאכְלוּ זִבְחֵי מֵתִים׃
29 * וַיַּכְעִיסוּ בְּמַעַלְלֵיהֶם וַתִּפְרָץ־בָּם מַגֵּפָה׃
30 * וַיַּעֲמֹד פִּינְחָס וַיְפַלֵּל וַתֵּעָצַר הַמַּגֵּפָה׃
31 * וַתֵּחָשֶׁב לוֹ לִצְדָקָה לְדֹר וָדֹר עַד־עוֹלָם׃
32 * וַיַּקְצִיפוּ עַל־מֵי מְרִיבָה וַיֵּרַע לְמֹשֶׁה בַּעֲבוּרָם׃
33 * כִּי־הִמְרוּ אֶת־רוּחוֹ וַיְבַטֵּא בִשְׂפָתָיו׃
34 * לֹא־הִשְׁמִידוּ אֶת־הָעַמִּים אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה לָהֶם׃
35 * וַיִּתְעָרְבוּ בַגּוֹיִם וַיִּלְמְדוּ מַעֲשֵׂיהֶם׃
36 * וַיַּעַבְדוּ אֶת־עֲצַבֵּיהֶם וַיִּהְיוּ לָהֶם לְמוֹקֵשׁ׃
37 * וַיִּזְבְּחוּ אֶת־בְּנֵיהֶם וְאֶת־בְּנוֹתֵיהֶם לַשֵּׁדִים׃
38 * וַיִּשְׁפְּכוּ דָם נָקִי דַּם־בְּנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם אֲשֶׁר זָבְחוּ לַעֲצַבֵּי כְנָעַן וַתֶּחֱנַף הָאָרֶץ בַּדָּמִים׃
39 * וַיִּטְמְאוּ בְמַעֲשֵׂיהֶם וַיִּזְנוּ בְמַעַלְלֵיהֶם׃
40 * וַיִּחַר־אַף יְהוָה בְּעַמּוֹ וַיְתָעֵב אֶת־נַחֲלָתוֹ׃
41 * וַיִּתְּנֵם בְּיַד־גּוֹיִם וַיִּמְשְׁלוּ בָהֶם שֹׂנְאֵיהֶם׃
42 * וַיְלָחֲצוּם אוֹיְבֵיהֶם וַיִּכָּנְעוּ תַּחַת יָדָם׃
43 * פְּעָמִים רַבּוֹת יַצִּילֵם וְהֵמָּה יַמְרוּ בַעֲצָתָם וַיָּמֹכּוּ בַעֲוֹנָם׃

17 * *Aperta est terra, & deuorauit Dathan, et*
18 *operuit synagogam Abiron.* * *Et succensus est ig-*
nis in synagoga eorum, flamma exussit impios.
19 * *Fecerunt vitulum in Oreb, & adoraue-*
20 *runt conflatile.* * *Et mutauerunt gloriam suam*
in similitudinem bouis comedentis fœnum.
21 * *Obliti sunt Dei saluatoris sui, qui fecit ma-*
22 *gnalia in Ægypto:* * *Mirabilia in terra Cham,*
23 *terribilia super mari rubro.* * *Dixit ergo vt con-*
tereret eos, nisi Moyses electus eius stetisset me-
dius contra faciem illius, vt conuerteret indig-
24 *nationem eius, vt non interficeret.* * *Et despe xe-*
runt terram desiderabilem, nec crediderunt ser-
25 *moni eius.* * *Et murmurauerunt in tabernaculis*
26 *suis, non exaudierunt vocem Domini.* * *Et ele-*
uauit manũ suam super eos, vt deijceret eos in
27 *deserto:* * *Et vt deijceret semen eorum in gen-*
28 *tibus, & dispergeret eos in terris.* * *Et conse-*
crati sunt Beelphegor, & comederunt victi-
29 *mas mortuorum.* * *Et concitauerunt eum in stu-*
30 *diis suis, & percussit eos plaga.* * *Stetit autem*
Phinees & diiudicauit, et retenta est percussio.
31 * *Et reputatum est ei ad iustitiam, in genera-*
32 *tione & generatione vsque in æternum.* * *Et*
prouocauerunt super aquam contradictionis, et
33 *afflictus est Moyses propter eos.* * *Quia prouoca-*
uerunt spiritum eius, & præcepit labiis suis.
34 * *Non exterminauerunt populos quos dixit Do-*
35 *minus illis.* * *Et commixti sunt gentibus, & di-*
36 *dicerunt opera eorum.* * *Et seruierunt sculptili-*
37 *bus eorum, & factum est eis in scandalum.* * *Et*
immolauerũt filios suos et filias suas dæmonibus.
38 * *Et effuderunt sanguinem innocentem, sangui-*
nem filiorum suorum & filiarum suarum, quos
immolauerunt sculptilibus Chanaan, & pollu-
39 *ta est terra in sanguinibus.* * *Et coinquinati sunt*
in operibus suis, et fornicati sunt in studiis suis.
40 * *Iratus est itaque furor Dñi in populum suum,*
41 *& abominatus est hæreditatem suam.* * *Et dedit*
eos in manu gentium, & dominati sunt eorum
42 *qui oderunt eos.* * *Et afflixerunt eos inimici sui,*
43 *et humiliati sunt sub manu eorũ.* * *Multis vici-*
bus liberauit eos, ipsi verò prouocauerũt in cõsi-
liis suis, et humiliati sunt propter iniqtates suas.

תרגום

17 אִתְפַּתְּחַת אַרְעָא וּבְלַעַת דָּתָן וַחֲפַת עַל סִיעַת אֲבִירָם׃ 18 וְדָלְקַת אִשְׁתָּא בְּסִיעַתְהוֹן לַהֲבוּתָא תְּשַׁלְהַב רְשִׁיעַיָּא׃ 19 עֲבַדוּ
עֶגְלָא בְּחוֹרֵב וְסִגְדוּ לְמַתְכָּא׃ 20 וּפָרְגִין יַת אֵיקַר רְבוֹנְהוֹן בְּרְמוּת תּוֹר דְּאָכֵל עִשְׂבָּא וּמְזוֹנֵהּ׃ 21 אִתְנַשִּׁיו אֱלָהָא פָּרְקָהוֹן דַּעֲבַד
רַבְרְבָן בְּמִצְרָיִם׃ 22 פְּרִישָׁן בְּאַרְעָא דְחָם דְּחִילָן עַל יַמָּא דְסוּף׃ 23 וַאֲמַר בְּמֵימְרֵהּ לְשֵׁיצָיוּתְהוֹן אִלְמָלֵא מֹשֶׁה בְּחִירֵהּ דְּקַם וְאִתְקַף
בְּעַלּוֹ קֳדָמוֹי לַאֲתָבָא חֵמֶתֵהּ מִלְּחַבָּלָא׃ 24 וְאִתְרְחָקוּ בְּאַרְעָא רַגִּיגָה לָא הֵימִנוּ בְּפִתְגָמוֹי׃ 25 וְאִתְרְעַמוּ בְּמִשְׁכְּנֵיהוֹן לָא קַבְלוּ
בְּמֵימְרָא דַיְיָ׃ 26 וַאֲרִים יְדֵיהּ בְּשִׁבוּעָה מְטוֹל לְמֵימַר יַתְהוֹן קְטִילִין בְּמַדְבְּרָא׃ 27 וּלְאַגָּלָאָה זַרְעֲהוֹן בְּעַמְמַיָּא וּלְבַדָּרוּתְהוֹן
בְּאַרְעָתָא׃ 28 וְאִדְבְּקוּן לְטַעֲוַת פְּעוֹר וַאֲכָלוּ נִכְסַת מֵיתַיָּא׃ 29 וְאַרְגִּזוּ קֳדָמוֹי בְּעוֹבָדֵיהוֹן וּתְקֵפַת בְּהוֹן מוֹתָנָא׃ 30 וְקָם פִּינְחָס וְצַלִּי
וְאִתְכְּלִית מוֹתָנָא׃ 31 וְאִתְחֲשְׁבַת לֵהּ לְזָכוּ לְמֵחֵי לְדַר וְדַר עַד עָלַם׃ 32 וְאַרְגִּזוּ עַל מֵי מַצּוֹתָא וּבְאֵשׁ לְמֹשֶׁה בְּגִלָּלֵהוֹן׃ 33 אֲרוּם
סָרְבוּ עַל רוּחַ קוּדְשֵׁהּ וּפָרֵשׁ בְּשִׂפְוָתוֹי׃ 34 לָא שֵׁיצִיוּ יַת עַמְמַיָּא דַּאֲמַר יְיָ לְהוֹן׃ 35 וְאִתְעָרְבוּ בְּעַמְמַיָּא וַאֲלִפוּ יַת עוֹבָדֵיהוֹן׃
36 וּפְלַחוּ יַת טַעֲוָתְהוֹן וַהֲווֹ לְהוֹן לְתַקָּלָא׃ 37 וְדַבְּחוּ יַת בְּנֵיהוֹן וְיַת בְּנָתְהוֹן לְמַזִּיקַיָּא׃ 38 וְשַׁדִּו אֲדָם זַכַּאי אֲדָם בְּנֵיהוֹן
וּבְנָתְהוֹן דְּדַבְּחוּ לְטַעֲנַן דִּכְנַעֲנָאֵי וְאִסְתְּפַת אַרְעָא בְּחוֹבִין דְּקְטוֹל׃ 39 וְסַאִבוּ בְּעוֹבָדֵיהוֹן וּטְעוֹ בְּמַעַלְלֵיהוֹן׃ 40 וּתְקֵף רוּגְזָא דַיְיָ
בְּעַמֵּהּ וְרָחֵק יַת אַחְסַנְתֵּהּ׃ 41 וּמְסַרְגִין בְּיַד עַמְמַיָּא וּשְׁלִטוּ בְּהוֹן סָנָאֵיהוֹן׃ 42 וְדַחֲקִנּוּן בַּעֲלֵי דָבָבֵיהוֹן וְאִתְכְּבִשׁוּ תְּחוֹת
יְדֵיהוֹן׃ 43 זִמְנִין סַגִּיעִין פָּצָאנוּן וְהִנּוּן יַסְרִנּוּן לֵהּ בְּמִלְכָתְהוֹן וְאִתְמְסִיו בְּחוֹבֵיהוֹן׃

Num.16 d. *Apta est terra & deglutiuit Dathã, & operuit sup cõgregationẽ Abirõ. *Et exarsit ignis in synagoga eorũ, flãma cõbusit peccatores. *Et fecerũt vitulũ in Oreb, & adorauerũt sculptile. *Et mutauerũt gloriã suã in similitudinẽ vituli comedẽtis fœnũ. *Et obliti sunt Deũ q̃ saluat eos, q̃ fecit magnalia in Ægypto, *Mirabilia in terra Chã, terribilia in mari rubro. *Et dixit vt disperderet eos, si nõ Moyses electus ei⁹ stetisset in cõfractione ĩ cõspectu eius, vt auerteret irã eius, ne disperderet eos. *Et p̃ nihilo habuerũt terrã desiderabilẽ, nõ crediderunt verbo ei⁹. *Et murmurauerũt in tabernaculis suis, nõ exaudierũt vocẽ Dñi. *Et eleuauit manũ suã sup̃ eos, vt p̃sterneret eos in deserto, *& vt deiiceret semẽ eorũ in nationibus, & dispgeret eos ĩ regionibus. *Et initiati sunt Beelphegor, & comederũt sacrificia mortuorũ. *Et irritauerũt eũ in adinuẽtionibus suis, & multiplicata est in eis ruina. *Et stetit Phinees, & placauit, & cessauit quassatio: *Et reputatũ est ei ad iustitiã, in gñationẽ & gñationẽ vsq; in sempiternũ. *Et irritauerũt eũ ad aquã cõtradictionis, & vexatus est Moyses p̃pter eos. *Quia exacerbauerũt spiritũ eius, & distinxit in labiis suis. *Nõ dispdiderũt gẽtes q̃s dixit Dñs illis: *Et cõmixti sũt inter gẽtes, & didicerũt opa eorũ. *Et seruierũt sculptilibus eorum, & factum est illis in scandalum. *Et immolauerunt filios suos & filias suas dæmoniis. *Et effuderunt sanguinẽ innocentem, sanguinem filiorum suorum & filiarum, quos sacrificauerũt sculptilibus Chanaan. Et infecta est terra in sanguinibus, *Et contaminata est in operibus eorum. & fornicati sunt in adinuentionibus suis. *Et iratus est furore Dñs in populum suum, & abominatus est hęreditatẽ suam. *Et tradidit eos in manus inimicorum, & dominati sunt eorum qui oderunt eos. *Et tribulauerunt eos inimici eorum, & humiliati sunt sub manib⁹ eorum. *Sæpè liberauit eos; ipsi autem exacerbauerunt eũ in consilio suo. & humiliati sunt in iniquitatibus suis.

17 καὶ ἠνοίχθη ἡ γῆ & κατέπιε Δαθάν, & ἐκάλυψεν ἐπὶ τὴν
18 συναγωγὴν Ἀβειρών. καὶ ἐξεκαύθη πῦρ ἐν τῇ συναγωγῇ
19 αὐτῶν, φλὸξ καὶ ἔφλεξεν ἁμαρτωλούς. & ἐποίησαν μό-
20 σχον ἐν Χωρήβ, & προσεκύνησαν τῷ γλυπτῷ. & ἠλλάξαν-
το τὴν δόξαν αὐτῶν ἐν ὁμοιώματι μόσχου ἐσθίοντος χόρτον.
21 καὶ ἐπελάθοντο τοῦ θεοῦ & ζώζοντος αὐτούς, τοῦ ποιήσαντος
22 μεγάλα ἐν Αἰγύπτῳ, θαυμάσια ἐν γῇ Χάμ, φοβερὰ
23 ἐπὶ θαλάσσης ἐρυθρᾶς. & εἶπε τοῦ ἐξολοθρεῦσαι αὐτούς,
εἰ μὴ μωυσῆς ὁ ἐκλεκτὸς αὐτοῦ ἔστη ἐν τῇ θραύσει ἐνώπιον
αὐτοῦ, τοῦ ἀποστρέψαι τὸν θυμὸν αὐτοῦ, τοῦ μὴ ἐξολοθρεῦ-
24 σαι αὐτούς. καὶ ἐξουδένωσαν γῆν ἐπιθυμητήν, οὐκ ἐπί-
25 στευσαν τῷ λόγῳ αὐτοῦ. καὶ ἐγόγγυσαν ἐν τοῖς σκηνώμασιν
26 αὐτῶν, οὐκ εἰσήκουσαν τῆς φωνῆς κυρίου. καὶ ἐπῆρε τὴν
χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' αὐτούς, τοῦ καταβαλεῖν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρή-
27 μῳ. καὶ τοῦ καταβαλεῖν τὸ σπέρμα αὐτῶν ἐν τοῖς ἔθνεσι,
28 καὶ διασκορπίσαι αὐτοὺς ἐν ταῖς χώραις. καὶ ἐτελέθη-
29 σαν τῷ Βεελφεγώρ, καὶ ἔφαγον θυσίας νεκρῶν. καὶ παρ-
ώξυναν αὐτὸν ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν, καὶ ἐπλη-
30 θύνθη ἐν αὐτοῖς ἡ πληγή. καὶ ἔστη φινεὲς καὶ ἐξιλάσατο,
31 καὶ ἐκόπασεν ἡ θραῦσις, & ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύ-
32 νην, εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν ἕως τοῦ αἰῶνος. καὶ παρώργι-
σαν αὐτὸν ἐπὶ ὕδατος ἀντιλογίας, καὶ ἐκακώθη μωυσῆς
33 δι' αὐτούς. ὅτι παρεπίκρανάν τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, καὶ διέσει-
34 λεν ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ. οὐκ ἐξωλόθρευσαν τὰ ἔθνη ἃ
35 εἶπε κύριος αὐτοῖς. καὶ ἐμίγησαν ἐν τοῖς ἔθνεσι καὶ ἔ-
36 μαθον τὰ ἔργα αὐτῶν. καὶ ἐδούλευσαν τοῖς γλυπτοῖς
37 αὐτῶν, καὶ ἐγένετο αὐτοῖς εἰς σκάνδαλον. καὶ ἔθυσαν
τοὺς υἱοὺς αὐτῶν, καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν τοῖς δαιμονίοις.
38 καὶ ἐξέχεαν αἷμα ἀθῷον, αἷμα υἱῶν αὐτῶν καὶ θυγατέ-
ρων, ὧν ἔθυσαν τοῖς γλυπτοῖς Χανανάν. καὶ ἐφονοκτονήθη
39 ἡ γῆ ἐν τοῖς αἵμασι. καὶ ἐμιάνθη ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν.
καὶ ἐπόρνευσαν ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν.
40 καὶ ὠργίσθη θυμῷ κυρίου ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ, & ἐβ-
41 δελύξατο τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ. καὶ παρέδωκεν αὐ-
τοὺς εἰς χεῖρας ἐχθρῶν, καὶ ἐκυρίευσαν αὐτῶν οἱ μισῶν
42 τες αὐτούς. καὶ ἔθλιψαν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν, καὶ
43 ἐταπεινώθησαν ὑπὸ τὰς χεῖρας αὐτῶν. πολλάκις ἐρρύ-
σατο αὐτούς, αὐτοὶ δὲ παρεπίκραναν αὐτὸν ἐν τῇ βουλῇ
αὐτῶν. καὶ ἐταπεινώθησαν ἐν ταῖς ἀνομίαις αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[17] Aperta est terra & deglutiuit Dathan, & operuit congregationem Abiram. [18] Et succensus est ignis in congregationem eorum, flamma depasta est impios. [19] Fecerunt vitulum in Choreb, & adorauerunt conflatile. [20] Et mutauerunt gloriam Domini sui in similitudinem vituli comedentis herbam & mugientis. [21] Obliti sunt Dei redemptoris eorum, qui grandia edidit opera in Ægypto. [22] Mirabilia in terra Cham, terribilia in mari rubro. [23] Et dixit in verbo suo se exterminaturum eos, nisi Mosseh electus eius surrexisset, & sese roborasset orando in conspectu eius, vt auerteret iram illius, ne destrueret. [24] Et abominati sunt terram desiderabilem, neque crediderunt verbis eius. [25] Et murmurauerunt in tabernaculis suis; non admiserunt verbum Domini. [26] Et leuauit manũ suam cum iuramento propter illos, vt proiiceret eos interfectos in deserto. [27] Et vt migrarefaceret semẽ eorũ in populos, & dispergeret eos in terrã. [28] Et adiunxerunt se idolo Peor, & comederunt sacrificia mortuorum. [29] Et prouocauerunt eum in operibus suis, & inualuit in eos pestis. [30] Et surrexit Pinchas & orauit, & restincta est mors. [31] Et reputatũ est ei ad meritũ, vt viueret in generationem & generationẽ vsq; in sempiternũ. [32] Et prouocauerunt eum super aquas contradictionis, & malum euenit Mosseh propter eos. [33] Quoniã restiterunt spiritui sancto eius, & explicauit labiis suis. [34] Nõ destruxerunt populos, quos dixerat Dñs illis: [35] Sed cõmixti sunt populis, & didicerunt opera eorum. [36] Et seruierunt idolis eorum, & fuerũt illis in offendiculum. [37] Et sacrificauerunt filios suos & filias suas dæmoniis. [38] Et effuderunt sanguinẽ innocentẽ, sanguinem filiorum suorum & filiarum suarum, quos sacrificauerunt idolis Chananæorum, & maculata est terra peccatis homicidij. [39] Et polluti sunt in operibus suis, & fornicati sunt in adinuentionibus suis. [40] Proindè exarsit furor Domini in populum suum, & abominatum est Verbum eius hęreditatẽ suã.

[41] Et tradidit eos in manum populorum, & dominati sunt eis ipsorum osores. [42] Et oppressерunt eos ipsorum inimici, & humiliati sunt sub manibus eorum. [43] Sæpissimè liberauit eos, sed ipsi prouocabant eum in consiliis suis, & dissoluti sunt in peccatis suis.

44 * וַיַּרְא בְּצָרָה לָהֶם בְּשָׁמְעוֹ אֶת־רִנָּתָם׃
45 * וַיִּזְכֹּר לָהֶם בְּרִיתוֹ וַיִּנָּחֵם כְּרֹב חֲסָדָו׃
46 * וַיִּתֵּן אוֹתָם לְרַחֲמִים לִפְנֵי כָּל־שׁוֹבֵיהֶם׃
47 * הוֹשִׁיעֵנוּ יְהוָה־אֱלֹהֵינוּ וְקַבְּצֵנוּ מִן־הַגּוֹיִם
לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ׃
48 * בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן־הָעוֹלָם וְעַד
הָעוֹלָם וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן הַלְלוּיָהּ׃

קז

1 * הוֹדוּ לַיהוָה כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
2 * יֹאמְרוּ גְאוּלֵי יְהוָה אֲשֶׁר גְּאָלָם מִיַּד־צָר׃
3 * וּמֵאֲרָצוֹת קִבְּצָם מִמִּזְרָח וּמִמַּעֲרָב מִצָּפוֹן
וּמִיָּם׃
4 * תָּעוּ בַמִּדְבָּר בִּישִׁימוֹן דֶּרֶךְ עִיר מוֹשָׁב לֹא מָצָאוּ׃
5 * רְעֵבִים גַּם־צְמֵאִים נַפְשָׁם בָּהֶם תִּתְעַטָּף׃
6 * וַיִּצְעֲקוּ אֶל־יְהוָה בַּצַּר לָהֶם מִמְּצוּקוֹתֵיהֶם
יַצִּילֵם׃
7 * וַיַּדְרִיכֵם בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה לָלֶכֶת אֶל־עִיר מוֹשָׁב׃
8 * יוֹדוּ לַיהוָה חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם׃
9 * כִּי־הִשְׂבִּיעַ נֶפֶשׁ שִׁקֵּקָה וְנֶפֶשׁ רְעֵבָה מִלֵּא־
טוֹב׃
10 * יֹשְׁבֵי חֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת אֲסִירֵי עֹנִי וּבַרְזֶל׃
11 * כִּי־הִמְרוּ אִמְרֵי־אֵל וַעֲצַת עֶלְיוֹן נָאָצוּ׃
12 * וַיַּכְנַע בֶּעָמָל לִבָּם כָּשְׁלוּ וְאֵין עֹזֵר׃
13 * וַיִּזְעֲקוּ אֶל־יְהוָה בַּצַּר לָהֶם מִמְּצוּקוֹתֵיהֶם
יוֹשִׁיעֵם׃
14 * יוֹצִיאֵם מֹחֶשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת וּמוֹסְרוֹתֵיהֶם יְנַתֵּק׃
15 * יוֹדוּ לַיהוָה חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם׃
16 * כִּי־שִׁבַּר דַּלְתוֹת נְחֹשֶׁת וּבְרִיחֵי בַרְזֶל גִּדַּע׃
17 * אֱוִלִים מִדֶּרֶךְ פִּשְׁעָם וּמֵעֲוֹנֹתֵיהֶם יִתְעַנּוּ׃

44 * *Et vidit tribulationes eorum, cùm exau-*
45 *diret eos rogantes.* * *Et recordatus est pacti*
sui cum eis, & pœnituit eum secundùm multi-
46 *tudinem misericordiæ suæ.* * *Et dedit eos mi-*
serabiles coram omnibus qui ceperant eos.
47 * *Salua nos Domine Deus noster, et congre-*
ga nos de gentibus, vt confiteamur nomini san-
cto tuo, & canamus laudem tuam.
48 **Benedictus Dominus Deus Israel ab æter-*
no & vsque in æternum: & dicet omnis po-
pulus, Amen. Aleluia.

PSAL. CVII.

1 *Confitemini Domino quoniam bonus, quo-*
2 *niam in æternum misericordia eius.* * *Dicant*
qui redempti sunt à Domino, quos redemit de
3 *manu hostis:* * *Et de terris congregauit eos,*
ab Oriente & Occidente, ab Aquilone et mari.
4 * *Errauerunt in solitudine in deserta via:*
ciuitatem quæ habitaretur non reperierunt.
5 * *Esurientes & sitientes, anima eorum in*
6 *ipsis deficiebat.* * *Et clamauerunt ad Do-*
minum in tribulatione sua: de afflictione eorum
7 *eripuit eos.* **Et duxit illos per viam re-*
ctam, vt venirent in ciuitatem habitabilem.
8 * *Confiteantur Domino misericordiam eius,*
& mirabilia eius in filios hominum.
9 * *Quia saturauit animam vacuam, & ani-*
mam esurientem impleuit bonis.
10 * *Habitantes in tenebris & in vmbra mor-*
tis, alligatos inopia & ferro.
11 * *Quia prouocauerunt sermones Dei, et con-*
silium Excelsi blasphemauerunt.
12 * *Et humiliauit in labore cor eorum: cecide-*
runt, & non erat qui adiuuaret.
13 * *Et clamauerunt ad Dominum in tribula-*
tione sua: de angustiis eorum saluauit eos.
14 * *Et eduxit eos de tenebris & vmbra mor-*
tis, & vincula eorum disrupit.
15 * *Confiteantur Domino misericordiam eius,*
& mirabilia eius in filios hominum.
16 * *Quia contriuit portas æreas, & vectes fer-*
reos confregit.
17 * *Stulti propter viam sceleris eorum, et pro-*
pter iniquitates afflicti.

תרגום

44 וַחֲמָא כַּד עָיֵק לְהוֹן כַּד שְׁמִיעַ קֳדָמוֹי יַת צְלוֹתְהוֹן׃ 45 וּדְכַר לְהוֹן קְיָמֵהּ וְחַב מֵרוּגְזֵהּ חֵיךְ סוּגֵי טָבְוָתֵיהּ׃ 46 וְיָהַב יַתְהוֹן
לְרַחֲמִין בְּאַנְפֵי כָּל דְּשָׁבוּ יַתְהוֹן׃ 47 פְּרוֹק יָתָנָא יְיָ אֱלָהָנָא וְכַנּוֹשׁ יָתָנָא מִבֵּינֵי עַמְמַיָּא לְאוֹדָאָה בְּשׁוּם קוּדְשָׁךְ לְאִשְׁתַּבָּחָא בְּתֻשְׁבַּחְתָּךְ׃
48 בְּרִיךְ שְׁמָא דַייָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל מֵעָלְמָא וְעַד עָלְמָא וְיֵימַר כָּל עַמָּא אָמֵן שַׁבָּחוּ אֱלָהָא׃

קז

1 שַׁבָּחוּ קֳדָם יְיָ אֲרוּם טָב אֲרוּם לְעָלַם טוּבְיֵהּ׃ 2 יֵימְרוּן פְּרִיקַיָּא דַייָ דִי פְרָקנוּן מִיַּד מְעִיקָא׃ 3 וּמֵאַרְעָתָא כַּנְשִׁנּוּן מִמַּדְנָחָא
וּמִמַּעֲרָבָא מִצְפּוֹנָא וּמִיַּמָּא סְטַר דָּרוֹמָא׃ 4 טָעוּ בְּמַדְבְּרָא בְּצִדְיָ אוֹרְחָא קִרְתָא דְמִיתְבָא לָא אַשְׁכַּחוּ׃ 5 כָּפְנִין לְחוֹד צַהְיָן נַפְשְׁהוֹן
בְּהוֹן תִּשְׁתַּלְהֵי׃ 6 וְצַלּוּ קֳדָם יְיָ כַּד עָיֵק לְהוֹן מִמְּעִיקָתְהוֹן פְּצָאנוּן׃ 7 וְהוֹלְכִנּוּן בְּאָרְחָא תְּרִיצְתָא לְמֵיזַל לִירוּשְׁלֵם קִרְתָא דְמִתְיְהִבָא׃
8 יְהוֹדוּן קֳדָם יְיָ מְטוּל חִסְדֵּהּ וּמִשְׁתַּעֲן פְּרִישְׁוָתֵיהּ לִבְנֵי נָשָׁא׃ 9 אֲרוּם אַשְׁבַּע נַפְשָׁא סְרִיקָא וְנַפְשָׁא כְּפֵנָא מַלִּי טוּבָא׃
10 יָתְבֵי בַּחֲשׁוֹכָא וְטוּלָא דְמוֹתָא אֲסִירִין בְּסִגּוּף שֵׁירֵי פַּרְזְלָא׃ 11 אֲרוּם סָרְבוּ עַל מֵימַר אֱלָהָא וּמְלֵכַת עֲלָאָה רְחָקוּ׃ 12 וְתַבַּר
בְּלֵיעוּתָא לִבְהוֹן אִתְקְלוּ וְלֵית דְּסָעִיד׃ 13 וְצַלּוּ קֳדָם יְיָ כַּד עָיֵק לְהוֹן וּמִמְּעִיקָתְהוֹן פְּרָקנוּן׃ 14 אַפְקִנּוּן מֵחֲשׁוֹכָא וְטוּלָא דְמוֹתָא
וְשִׁשְׁלְוָתְהוֹן יְתָרַע׃ 15 יְהוֹדוּן קֳדָם יְיָ מְטוּל חִסְדֵּהּ וּמִשְׁתַּעֲן פְּרִישְׁוָתֵיהּ לִבְנֵי נָשָׁא׃ 16 אֲרוּם תְּבַר דַּשֵׁי דְנְחָשָׁא וְעַבְּרֵי פַּרְזְלָא קַצֵּץ׃
17 שַׁטְיָן מֵאוֹרַח מְרָדֵיהוֹן וּמֵעֲוָיָתְהוֹן מְסַהֲגִפִין׃

44 *Et vidit Dñs cùm tribularentur *ipſi, cùm ipſe exaudiret orationem eorum. 45 *Et memor fuit teſtamenti ſui, & pœnituit eum ſecũdùm multitudinem miſericordię ſuę. 46 *Et dedit eos in miſericordias in cõſpectu omnium qui ceperant eos. 47 *Saluos fac nos Dñe Deus noſter, & congrega nos de nationibus. vt confiteamur nomini tuo ſancto, *vt gloriemur in laude tua. 48 *Benedictus Dominus Deus Iſrael à ſeculo & vſq; in ſeculum. & dicet omnis populus: Fiat, Fiat. Alleluia.

PSAL. CVI.

1 CONfitemini Domino quoniam bonus, quoniam in ſeculum miſericordia ei*. 2 *Dicant qui redẽpti ſunt à Domino, quos redemit de manu inimici, 3 *& de regionibus congregauit eos, *ab Oriente, & Occidente, & Aquilone, & mari, 4 *errauerunt in ſolitudine in inaquoſo. Viã ciuitatis habitaculi non inuenerunt 5 *eſurientes & ſitiẽtes: anima eorum in ipſis defecit. 6 *Et clamauerunt ad Dominum cùm tribularentur ipſi, & de neceſsitatibus eorum eripuit eos. 7 *Et eduxit eos in viam rectam, vt irent in ciuitatem habitationis. 8 *Confiteantur Domino miſericordiæ eius, & mirabilia eius filiis hominum. 9 *Quia ſatiauit animam inanem, & animã eſurientem ſatiauit bonis. 10 *Sedentes in tenebris & vmbra mortis, vinctos in mendicitate & ferro. 11 *Quia exacerbauerunt eloquia Dei, & conſilium Altiſſimi irritauerunt. 12 *Et humiliatum eſt in laboribus cor eorum; infirmati ſunt, & non fuit qui adiuuaret. 13 *Et clamauerunt ad Dominum cùm tribularentur ipſi, & de neceſsitatibus eorum liberauit eos. 14 *Et eduxit eos de tenebris & vmbra mortis, & vincula eorum diſrupit. 15 *Confiteantur Domino miſericordię eius, & mirabilia eius filiis hominum. 16 *Quia contriuit portas æreas, & vectes ferreos confregit. 17 *Suſcepit eos de via iniquitatis eorum, propter enim iniuſtitias ſuas humiliati ſunt.

44 καὶ εἶδε κύριος ἐν τῇ θλίβεσθαι αὐτούς, ἐν τῷ αὐτὸν εἰσ-
45 ακοῦσαι τ δεήσεως αὐτῶν. καὶ ἐμνήσθη τ διαθήκης αὐτοῦ, καὶ μετεμελήθη κ τὸ πλῆθος τ ἐλέους αὐτοῦ.
46 καὶ ἔδωκεν αὐτοὺς εἰς οἰκτιρμοὺς ἐναντίον πάντων τῶν αἰχμαλωτευσάντων αὐτούς.
47 Σῶσον ἡμᾶς κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ ἐπισυνάγαγε ἡμᾶς ἐκ τῶν ἐθνῶν· τοῦ ἐξομολογήσασθαι τῷ ὀνόματί σου τῷ ἁγίῳ, τοῦ ἐγκαυχᾶσθαι ἐν τῇ αἰνέσει σου.
48 εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ ἀπὸ τ αἰῶνος ἕως τοῦ αἰῶνος· καὶ ἐρεῖ πᾶς ὁ λαός, γένοιτο γένοιτο. ἀλληλούϊα.

ρϛ.

1 Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ ὅτι χρηστός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶ-
2 να τὸ ἔλεος αὐτοῦ. εἰπάτωσαν οἱ λελυτρωμένοι ὑπὸ κυρίου, οὓς ἐλυτρώσατο ἐκ χειρὸς ἐχθροῦ,
3 καὶ ἐκ τῶν χωρῶν συνήγαγεν αὐτούς. ἀπὸ ἀνατολῶν, καὶ δυσμῶν, καὶ βορρᾶ, καὶ θαλάσσης,
4 ἐπλανήθησαν ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν ἀυδρῳ. ὁδὸν πόλεως
5 κατοικητηρίου οὐχ εὗρον πεινῶντες καὶ διψῶντες, ἡ ψυχὴ αὐτῶν ἐν αὐτοῖς ἐξέλιπεν.
6 καὶ ἐκέκραξαν πρὸς κύριον ἐν τῇ θλίβεσθαι αὐτούς,
7 καὶ ἐκ τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν ἐρρύσατο αὐτούς. καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς εἰς ὁδὸν εὐθεῖαν, τοῦ πορευθῆναι εἰς πόλιν
8 κατοικητηρίου. ἐξομολογησάσθωσαν τῷ κυρίῳ τὰ ἐλέη αὐτοῦ, καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων.
9 ὅτι ἐχόρτασε ψυχὴν κενὴν, καὶ ψυχὴν πεινῶσαν
10 ἐνέπλησεν ἀγαθῶν. καθημένους ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου, πεπεδημένους ἐν πτωχείᾳ καὶ σιδήρῳ.
11 ὅτι παρεπίκραναν τὰ λόγια τοῦ θεοῦ, καὶ τὴν βου-
12 λὴν τοῦ ὑψίστου παρώξυναν. καὶ ἐταπεινώθη ἐν κόποις ἡ καρδία αὐτῶν, ἠσθένησαν καὶ οὐκ ἦν ὁ βοηθῶν.
13 καὶ ἐκέκραξαν πρὸς κύριον ἐν τῇ θλίβεσθαι αὐτούς, καὶ ἐκ τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν ἔσωσεν αὐτούς.
14 καὶ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐκ σκότους καὶ σκιᾶς θανάτου, καὶ τοὺς δεσμοὺς αὐτῶν διέρρηξεν.
15 ἐξομολογησάσθωσαν τῷ κυρίῳ τὰ ἐλέη αὐτοῦ, καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων.
16 ὅτι συνέτριψε πύλας χαλκᾶς, καὶ μοχλοὺς σιδη-
17 ροῦς συνέθλασεν. ἀντελάβετο αὐτῶν ἐξ ὁδοῦ ἀνομίας αὐτῶν, διὰ γὰρ τὰς ἀνομίας αὐτῶν ἐταπεινώθησαν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

44 Et vidit cùm anguſtia ineſſet eis, dum auditretur coram eo oratio eorum. 45 Et memor fuit erga illos fœderis ſui: & conuerſus eſt ab ira ſua iuxta multitudinem miſericordiarum ſuarum. 46 Et dedit eos in miſerationes in conſpectu omnium qui captiuos abduxerant eos. 47 Redime nos Domine Deus noſter, & congrega nos de medio populorum, vt confiteamur nomini ſancto tuo, & laudemus laude tua. 48 Benedictum nomen Domini Dei Iſrael à mundo hoc vſque ad mundum venturum. & dicet omnis populus: Amen, laudate Deum.

PSAL. CVII.

LAudate Dominum quoniam bonus eſt, quoniam in æternum miſericordia eius. 2 Dicant redempti Dñi, quos redemit de manu moleſtantis. 3 Et de terris congregauit eos ab Oriente & ab Occidente, ab Aquilone, & de mari latere Auſtrali. 4 Errauerunt in deſerto in deſolata via, ciuitatem habitabilem non inuenerunt; 5 Eſurientes, ſimul ſitientes: anima eorum in ipſis defecit. 6 Et orauerunt Dñm dum afflictione premerentur: de anguſtia ipſorum liberauit eos. 7 Et duxit eos per viam rectam, vt ambularent ad Ieruſalem ciuitatem habitabilem. 8 Confitebuntur coram Domino propter miſericordiam eius, & narrabunt mirabilia eius opera filiis hominum. 9 Quoniam ſatiauit animam vacuam, & animam famelicam impleuit bono: 10 Habitantes in tenebris & vmbra mortis, vinctos in afflictione vinculorum ferri. 11 Quia rebelles fuerunt verbo Dei, & conſilium Altiſſimi execrati ſunt. 12 Et perfregit labore cor eorum; impegerunt & non fuit qui adiuuaret. 13 Et orauerunt Dominum cùm afficerentur anguſtia, & de afflictionibus ipſorum redemit eos.

14 Eduxit eos de tenebris & vmbra mortis, & catenas eorum dirupit. 15 Confitebuntur coram Domino propter miſericordiam eius, & narrabunt mirabilia eius facta filiis hominum. 16 Quoniam confregit portas chalybeas, & peſſulos ferreos contriuit.

17 Stulti propter viam flagitiorum ſuorum, & propter iniquitates ſuas affliguntur.

18 כָּל־אֹכֶל תְּתַעֵב נַפְשָׁם וַיַּגִּיעוּ עַד־שַׁעֲרֵי מָוֶת׃
19 וַיִּזְעֲקוּ אֶל־יְהוָה בַּצַּר לָהֶם מִמְּצוּקוֹתֵיהֶם יוֹשִׁיעֵם׃
20 יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וִירָפְאֵם וִימַלֵּט מִשְּׁחִיתוֹתָם׃
21 יוֹדוּ לַיהוָה חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם׃
22 וְיִזְבְּחוּ זִבְחֵי תוֹדָה וִיסַפְּרוּ מַעֲשָׂיו בְּרִנָּה׃
23 יוֹרְדֵי הַיָּם בָּאֳנִיּוֹת עֹשֵׂי מְלָאכָה בְּמַיִם רַבִּים׃
24 הֵמָּה רָאוּ מַעֲשֵׂי יְהוָה וְנִפְלְאוֹתָיו בִּמְצוּלָה׃
25 וַיֹּאמֶר וַיַּעֲמֵד רוּחַ סְעָרָה וַתְּרוֹמֵם גַּלָּיו׃
26 יַעֲלוּ שָׁמַיִם יֵרְדוּ תְהוֹמוֹת נַפְשָׁם בְּרָעָה תִתְמוֹגָג׃
27 יָחוֹגּוּ וְיָנוּעוּ כַּשִּׁכּוֹר וְכָל־חָכְמָתָם תִּתְבַּלָּע׃
28 וַיִּצְעֲקוּ אֶל־יְהוָה בַּצַּר לָהֶם וּמִמְּצוּקוֹתֵיהֶם יוֹצִיאֵם׃
29 יָקֵם סְעָרָה לִדְמָמָה וַיֶּחֱשׁוּ גַּלֵּיהֶם׃
30 וַיִּשְׂמְחוּ כִי־יִשְׁתֹּקוּ וַיַּנְחֵם אֶל־מְחוֹז חֶפְצָם׃
31 יוֹדוּ לַיהוָה חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם׃
32 וִירוֹמְמוּהוּ בִּקְהַל עָם וּבְמוֹשַׁב זְקֵנִים יְהַלְלוּהוּ׃
33 יָשֵׂם נְהָרוֹת לְמִדְבָּר וּמֹצָאֵי מַיִם לְצִמָּאוֹן׃
34 אֶרֶץ פְּרִי לִמְלֵחָה מֵרָעַת יוֹשְׁבֵי בָהּ׃
35 יָשֵׂם מִדְבָּר לַאֲגַם־מַיִם וְאֶרֶץ צִיָּה לְמֹצָאֵי מָיִם׃
36 וַיּוֹשֶׁב שָׁם רְעֵבִים וַיְכוֹנְנוּ עִיר מוֹשָׁב׃
37 וַיִּזְרְעוּ שָׂדוֹת וַיִּטְּעוּ כְרָמִים וַיַּעֲשׂוּ פְּרִי תְבוּאָה׃
38 וַיְבָרְכֵם וַיִּרְבּוּ מְאֹד וּבְהֶמְתָּם לֹא יַמְעִיט׃
39 וַיִּמְעֲטוּ וַיָּשֹׁחוּ מֵעֹצֶר רָעָה וְיָגוֹן׃
40 שֹׁפֵךְ בּוּז עַל־נְדִיבִים וַיַּתְעֵם בְּתֹהוּ לֹא־דָרֶךְ׃
41 וַיְשַׂגֵּב אֶבְיוֹן מֵעוֹנִי וַיָּשֶׂם כַּצֹּאן מִשְׁפָּחוֹת׃
42 יִרְאוּ יְשָׁרִים וְיִשְׂמָחוּ וְכָל־עַוְלָה קָפְצָה פִיהָ׃
43 מִי־חָכָם וְיִשְׁמָר־אֵלֶּה וְיִתְבּוֹנְנוּ חַסְדֵי יְהוָה׃

18 * *Omnem cibum abominata est anima eorũ,*
19 *& accesserunt ad portas mortis.* * *Et clamauerunt ad Dominum in tribulatione sua, de an-*
20 *gustiis eorum saluauit eos.* * *Misit verbum suum & sanauit eos, & saluauit de interitu*
21 *eorum.* * *Confiteantur Domino misericordiam eius, & mirabilia eius in filios hominum.*
22 * *Et immolent hostias gratiarum, & narrent*
23 *opera eius in laude.* * *Qui descendunt mare in nauibus, facientes opus in aquis multis.*
24 * *Ipsi viderunt opera Domini, et mirabilia*
25 *eius in profundo.* * *Dixit, & surrexit ventus*
26 *tempestatis, & eleuauit gurgites eius.* * *Ascendunt in cælum, & descendunt in abyssos; anima eorum in afflictione consumitur.*
27 * *Obstupuerunt & intremuerunt quasi ebrius, et vniuersa sapientia eorum absorpta est.*
28 * *Clamauerunt autem ad Dominum in tribulatione sua, & de angustia eorum educet eos.*
29 * *Statuit turbinem in tranquillitatem, et si-*
30 *lebunt fluctus eius.* * *Et lætabuntur quoniam quieuerunt, & deducet eos ad portum quem*
31 *voluerunt.* * *Confiteantur Domino misericordiam eius, & mirabilia eius in filios homi-*
32 *num.* * *Et exaltent eum in ecclesia populi, &*
33 *in cathedra seniorum laudent eum.* * *Ponet flumina in desertum, & fontes aquarum in si-*
34 *tim.* * *Terram fructiferam in salsuginem, præ*
35 *malitia habitatorum eius.* * *Ponet desertum in paludes aquarum, & terram inuiam in fontes*
36 *aquarum.* * *Et collocabit ibi esurientes, &*
37 *formabunt vrbem ad habitandum.* * *Et serent agros & plantabunt vineas, & facient fruges*
38 *germina.* * *Et benedicet eis, & multiplicabuntur nimis, & pecora eorum non minuet.*
39 * *Imminuta sunt autem & afflicta propter*
40 *angustiam mali & doloris.* * *Effundet despectionem super principes, & errare eos faciet in*
41 *solitudine deuia.* * *Et subleuauit pauperem de inopia, & ponet quasi gregem familias.*
42 * *Videbunt recti & lætabuntur, & omnis iniquitas contrahet os suum.*
43 * *Quis sapiens & custodiet hæc; & intelligent misericordias Domini?*

תרגום

18 כָּל אוֹכְלָא תְּרַחֵק נַפְשְׁהוֹן וּמְטַיְּן עַד מַעֲלֵנֵי מוֹתָא׃ 19 וְצַלּוֹ קֳדָם יְיָ כַּד עָיְקִ לְהוֹן וּמִמְּעִיקָתְהוֹן יְפָרְקִנוּן׃ 20 יְשַׁדַּר פִּתְגָמֵם
אַסְוָתֵיה וְיַסֵּי יַתְהוֹן וְיֵשֵׁזִב מְרַחֲבוּתְהוֹן׃ 21 יְהוֹדוּן קֳדָם יְיָ מְטוּל חַסְדֵּה וּמִשְׁתָּעָן פְּרִישָׁוָתֵיהּ לִבְנֵי נָשָׁא׃ 22 וְיִכְסוּן נִכְסַת תּוֹדָתָא
וְיִשְׁתְּעוּן עוֹבָדוֹי בְּדִיצָתָא׃ 23 נָחוֹתֵי יַמָּא בְּאֵלְפָיָא עָבְדֵי פְּלָחָנָא בְּמַיִן סַגִיעִין׃ 24 חֲנוּן חֲמוֹן עוֹבָדַיָּא דְיָיָ וּפְרִישָׁוָתֵיהּ בִּמְצוּלְתָא׃
25 וַאֲמַר בְּמֵימְרֵהּ וַאֲקִים זַעֲפָא וְעִלְעוֹלָא וְאִתְרוֹמְמוּ גַּלָּוֹי׃ 26 סָלְקִין צַיְיהּ שְׁמַיָּא נָחְתִין עֲמִקֵי תְהוֹמַיָּא נַפְשָׁתְהוֹן בְּבִישׁוּתָא תִּתְמָגַג׃
27 יְרְחִינוּן וְיִטְעוּן הֵיךְ רַוְיָא וְכָל חָכְמָתְהוֹן מִסְתַּלְעָמָא׃ 28 וְצַלּוּ קֳדָם יְיָ כַּד עָיְקִ לְהוֹן וּמִמְּעִיקָתְהוֹן יַפְקִ יָתְהוֹן׃ 29 יְקִים עִלְעוֹלָא
לְשִׁתִיקוּתָא וְשָׁתְקִן גַּלֵּיהוֹן׃ 30 וְחָדוֹן אֲרוּם שָׁתְקִין וְדַבְּרִנוּן לְמָחוֹז רְעוּתְהוֹן׃ 31 יְהוֹדוּן קֳדָם יְיָ מְטוּל חַסְדֵּה וּמִשְׁתָּעָן פְּרִישָׁוָתֵיהּ
לִבְנֵי נָשָׁא׃ 32 וּמְרוֹמְמִין יְתֵהּ בְּכְנִשְׁת עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל וּבְסַנְהֶדְרִין דְּחַכִּימַיָּא מְשַׁבְּחִין יָתֵהּ׃ 33 שַׁוִּי נְהָרָתָא הֵיךְ מַדְבְּרָא וּמַפְקָנוּת
יַמָּא הֵיךְ צַהְוָתָא׃ 34 אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל דְּעָבְרָא פֵּרֵי צָדָא הֵיךְ סְדוֹם דְּאִתְהַפְכַת מִן בִּישׁוּת דְּיָתְבִין בַּהּ׃ 35 שַׁוִּי מַדְבְּרָא הֵיךְ אֲגַם
דְּמַיָּא וְאַרְעָא צַדְיָא לְמַפְקָנוּת מַיָּא׃ 36 וְאַשְׁרִי תַּמָּן כְּפִינִין וְתַקְנוּ תַּמָּן קַרְתָּא דְמֵיתְבָא׃ 37 וְזַרְעוּ חַקְלִין וּנְצִבוּ כַּרְמַיָּא וַעֲבַדוּ פֵּרֵי אִבָּא׃
38 וּבָרְכִנוּן וְסָגוּ לַחֲדָא וּבְעִירְהוֹן לָא יְזָעֵר׃ 39 וְכַד חָבוּ אֲזָעֲרוּ וְאִתְמַסְכִּנוּ מֵאִינוֹק בִּישָׁא וְדוּוְנָא׃
40 שָׁדֵי כְּסָרְנוּתָא עַל רַבְרְבַיָּא וְאַתְעִינוּן בְּלָמָא דְּלָא אוֹרְחָא׃ 41 וְשַׂגֵּב חֲשִׁיכָא מִמַּסְכְּנוּתָא וְשַׁוִּי הֵיךְ עָאנֵי גְּנִיסָיָא׃
42 יֶחְמוֹן תִּרִיצַיָּא וְיִחְדוֹן וְכָל מָרֵי שְׁקָרָא שְׁוִיָּרַת פּוּמָא וְאִתְחַסְּמַת׃ 43 מַן חַכִּימָא וְיִנְטַר אִלֵּין וְיִתְבּוֹנְנוּן חִסְדַּיָּא דַיְיָ׃

18 *Omnem escam abominata est anima eo-
rum, & appropinquauerũt vsq; ad portas
mortis. 19 *Et clamauerunt ad Dñm cùm tri-
bularentur ipsi, & de necessitatibus eorum
liberauit eos. 20 * Misit verbũ suũ, & sanauit
eos, & eripuit eos de interitionib⁹ eorum.
21 *Confiteantur Dño misericordiæ eius, &
mirabilia eius filiis hominũ. 22 *Et sacrificent
ei sacrificium laudis, & annuncient opera
eius in exultatione. 23 *Qui descẽdũt in ma-
re in nauibus, faciẽtes operationẽ in aquis
multis: 24 * Ipsi viderunt opera Dñi, & mi-
rabilia eius in ꝓfundo. 25 *Dixit, & stetit spi-
ritus ꝓcellę, & exaltati sunt fluctus eius.
26 *Ascendũt vsq; ad cęlos, & descendũt vsq;
ad abyssos. anima eorum in malis tabesce-
bat. 27 *turbati sunt, *moti sunt sicut ebrius,
& omnis sapientia eorũ deuorata est. 28 *Et
clamauerũt ad Dñm cũ tribularentur ipsi,
& de necessitatibus eorum eduxit eos. 29 *Et
statuit procellã, *& stetit in auram, & silue
runt fluctus eius. 30 *Et lętati sunt quia silue-
rũt, & deduxit eos in portũ volũtatis *eius.
31 *Cõfiteantur Dño misericordię eius, & mi
rabilia ei⁹ filiis hominũ. 32 **Exaltẽt eũ in ec-
clesia plebis, & in cathedra seniorũ laudẽt
eũ. 33 * Posuit flumina in desertum, & exitus
aquarũ in sitĩ. 34 *Terrã fructiferã in salsugi-
nẽ, à malitia inhabitãtiũ in ea. 35 *Posuit de-
sertũ in stagna aquarũ, & terrã sine aqua
in exit⁹ aquarũ. 36 *Et collocauit illic esuriẽ-
tes, & cõstituerunt *ciuitates habitationis.
37 *Et seminauerunt agros, & plantauerunt
vineas, & fecerunt fructum natiuitatis. 38 *Et
benedixit eis, & multiplicati sunt nimis,
& iumenta eorum non *minuit. 39 * Et pauci
facti sunt, & vexati sunt à tribulatione ma
lorũ & *doloris. 40 *Effusa est contẽptio super
prĩcipes eorũ, & errare fecit eos in inuio &
nõ in via. 41 * Et adiuuit paupẽ de inopia, &
posuit sicut oues familias. 42 *Videbunt recti
& lętabuntur, & omnis iniquitas oppila-
bit os suum. 43 * Quis sapiens & custodiet
hæc, & *intelligent misericordias Domini?

18 * πσῶ βρῶμα ἐβδελύξατο ἡ ψυχὴ αὐτῶν, καὶ ἤγγισαν
19 ἕως τῶν πυλῶν τοῦ θανάτου. * καὶ ἐκέκραξαν πρὸς
κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαι αὐτούς, καὶ ἐκ τῶν ἀνάγκων αὐτῶν ἔσω-
20 σεν αὐτούς. * ἀπέστειλε τὸν λόγον αὐτοῦ, καὶ ἰάσατο
αὐτοὺς, καὶ ἐρρύσατο αὐτοὺς ἐκ τῶν διαφθορῶν αὐτῶν.
21 * ἐξομολογησάσθωσαν τῷ κυρίῳ τὰ ἐλέη αὐτοῦ, καὶ τὰ
22 θαυμάσια αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων. * καὶ θυσάτωσαν
αὐτῷ θυσίαν αἰνέσεως, καὶ ἐξαγγειλάτωσαν τὰ ἔρ-
23 γα αὐτοῦ ἐν ἀγαλλιάσει. * οἱ καταβαίνοντες εἰς θάλασσαν ἐν πλοίοις, ποιοῦντες ἐργασίαν ἐν ὕδασι πολλοῖς·
24 * αὐτοὶ εἶδον τὰ ἔργα κυρίου, καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ ἐν
25 τῷ βυθῷ. * εἶπε, καὶ ἔστη πνεῦμα καταιγίδος, καὶ ὑψώ-
26 θη τὰ κύματα αὐτῆς. * ἀναβαίνουσιν ἕως τῶν οὐρανῶν, καὶ καταβαίνουσιν ἕως τῶν ἀβύσσων. ἡ ψυχὴ αὐτῶν ἐν κα-
27 κοῖς ἐτήκετο· * ἐταράχθησαν, ἐσαλεύθησαν ὡς ὁ μεθύων,
28 καὶ πᾶσα ἡ σοφία αὐτῶν κατεπόθη. * καὶ ἐκέκραξαν πρὸς κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαι αὐτοὺς, καὶ ἐκ τῶν ἀνάγκων
29 αὐτῶν ἐξήγαγεν αὐτούς. * καὶ ἐπέταξε τῇ καταιγίδι,
30 καὶ ἔστη εἰς αὔραν, καὶ ἐσίγησαν τὰ κύματα αὐτῆς. * καὶ εὐφρά-
θησαν, ὅτι ἡσύχασαν, καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς ἐπὶ λιμένα θε-
31 λήματος αὐτῶν. * ἐξομολογησάσθωσαν τῷ κυρίῳ τὰ ἐλέη αὐτοῦ, καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων.
32 * ὑψωσάτωσαν αὐτὸν ἐν ἐκκλησίᾳ λαοῦ, καὶ ἐν κα
33 θέδρᾳ πρεσβυτέρων αἰνεσάτωσαν αὐτόν. * ἔθετο ποταμοὺς εἰς ἔρημον, καὶ διεξόδους ὑδάτων εἰς δίψαν.
34 * γῆν καρποφόρον εἰς ἄλμην, ἀπὸ κακίας τῶν κα-
35 τοικούντων ἐν αὐτῇ· * ἔθετο ἔρημον εἰς λίμνας ὑδάτων, καὶ
36 γῆν ἄνυδρον εἰς διεξόδους ὑδάτων. * καὶ κατῴκισεν ἐκεῖ πεινῶντας, καὶ συνεστήσαντο πόλεις κατοικίας.
37 * καὶ ἔσπειραν ἀγρούς, καὶ ἐφύτευσαν ἀμπελῶνας, καὶ
38 ἐποίησαν καρπὸν γενήματος. * καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς, καὶ ἐπληθύνθησαν σφόδρα, καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν οὐκ ἐσμίκρυνε.
39 * καὶ ὠλιγώθησαν καὶ ἐκακώθησαν ἀπὸ θλίψεως κα-
40 κῶν καὶ ὀδύνης. * ἐξεχύθη ἐξουδένωσις ἐπ' ἄρχοντας αὐτῶν, καὶ ἐπλάνησεν αὐτοὺς ἐν ἀβάτῳ καὶ οὐχ ὁδῷ.
41 * καὶ ἐβοήθησε πενίᾳ ἐκ πλησχείας, καὶ ἔθετο ὡς πρό-
42 βατα πατριάς. * ὄψονται εὐθεῖς καὶ εὐφρανθήσονται, καὶ
43 πᾶσα ἀνομία ἐμφράξει τὸ στόμα αὐτῆς. * τίς σοφὸς καὶ φυλάξει ταῦτα, καὶ συνήσουσι τὰ ἐλέη τοῦ κυρίου;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[18] Omnem cibum abominabitur anima eorum, & appropinquant ad introitus mortis. [19] At si orauerint coram Dño cùm adest eis angustia, tum de afflictionibus ipsorũ redimet eos. [20] Mittet verbũ sanationis suæ, & sanabit eos, liberabitq; ab eorũ corruptione. [21] Confitebuntur coram Dño propter misericordiam eius, & narrabunt mirabilia eius facta filiis hominum. [22] Et sacrificabunt sacrificia confessionis, & narrabunt opera eius in lætitia. [23] Descendentes in mare nauibus, facientes opus in aquis multis: [24] Ipsi viderunt opera Domini, & miracula eius in profundo. [25] Et dixit in verbo suo, & suscitauit tempestatem & turbinẽ, & exaltati sunt fluctus eius. [26] Ascendunt ad summitatem cælorum, descendunt q; ad profunda abyssorum, anima eorum in malo liquefiet. [27] Trement & errabunt sicut ebrius, & omnis sapientia eorum absorbebitur. [28] At si orauerint coram Domino cùm adest eis angustia, tum de afflictionibus ipsorum educet eos. [29] Stare faciet tempestatem in tranquillitatem, & silebunt fluctus eius. [30] Tum lætati sunt quia silent, & duxit eos ad portum voluntatis ipsorum.

[31] Confitebuntur coram Domino propter benignitatem eius, & narrabunt mirabilia eius opera filiis hominum. [32] Et exaltant eum in congregatione populi domus Israel, & in consessu sapientium laudant eum. [33] Posuit flumina velut desertum, & egressus aquarum sicut siccitates. [34] Terram Israel facientem fructus deuastauit sicut Sodomã, quę subuersa est propter malitiã habitantiũ in ea. [35] Posuit desertum sicut stagnũ aquarũ, & terram desertam in exitus aquarum. [36] Et habitare fecit ibi esurientes, & cõstituerunt ibi ciuitatem habitabilem. [37] Et seminauerunt agros, & plantauerunt vineas, & fecerũt fructus germinis. [38] Et benedixit eis, & multiplicati sunt valdè, & iumenta eorũ non diminuit. [39] Sed cùm peccauerunt, imminuti sunt & attenuati ab oppressione mali & doloris. [40] Misit contemptum super principes, & errare fecit eos per inane vbi non erat via. [41] Et subleuauit pauperem de miseria, & posuit sicut oues familias. [42] Videbunt recti & lætentur, & cuiusuis auctoris mendacij os insolens fuit, & obturatum est. [43] Quis sapiens & custodiet hæc, ac intelliget misericordias Domini?

קח

1 * שִׁיר מִזְמוֹר לְדָוִד׃

2 * נָכוֹן לִבִּי אֱלֹהִים אָשִׁירָה וַאֲזַמְּרָה אַף־כְּבוֹדִי׃

3 * עוּרָה הַנֵּבֶל וְכִנּוֹר אָעִירָה שָׁחַר׃

4 * אוֹדְךָ בָעַמִּים יְהוָה וַאֲזַמֶּרְךָ בַלְאֻמִּים׃

5 * כִּי־גָדוֹל מֵעַל־שָׁמַיִם חַסְדֶּךָ וְעַד־שְׁחָקִים אֲמִתֶּךָ׃

6 * רוּמָה עַל־שָׁמַיִם אֱלֹהִים וְעַל כָּל־הָאָרֶץ כְּבוֹדֶךָ׃

7 * לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי׃

8 * אֱלֹהִים דִּבֶּר בְּקָדְשׁוֹ אָעֱלֹזָה אֲחַלְקָה שְׁכֶם וְעֵמֶק סֻכּוֹת אֲמַדֵּד׃

9 * לִי גִלְעָד לִי מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם מָעוֹז רֹאשִׁי יְהוּדָה מְחֹקְקִי׃

10 * מוֹאָב סִיר רַחְצִי עַל־אֱדוֹם אַשְׁלִיךְ נַעֲלִי עָלַי פְּלֶשֶׁת אֲתָרוֹעָע׃

11 * מִי יוֹבִלֵנִי עִיר מִבְצָר מִי נָחָנִי עַד־אֱדוֹם׃

12 * הֲלֹא־אֱלֹהִים זְנַחְתָּנוּ וְלֹא־תֵצֵא אֱלֹהִים בְּצִבְאוֹתֵינוּ׃

13 * הָבָה־לָּנוּ עֶזְרַת מִצָּר וְשָׁוְא תְּשׁוּעַת אָדָם׃

14 * בֵּאלֹהִים נַעֲשֶׂה־חָיִל וְהוּא יָבוּס צָרֵינוּ׃

קט

1 * לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר אֱלֹהֵי תְהִלָּתִי אַל־תֶּחֱרַשׁ׃

2 * כִּי פִי רָשָׁע וּפִי־מִרְמָה עָלַי פָּתָחוּ דִּבְּרוּ אִתִּי לְשׁוֹן שָׁקֶר׃

3 * וְדִבְרֵי שִׂנְאָה סְבָבוּנִי וַיִּלָּחֲמוּנִי חִנָּם׃

4 * תַּחַת־אַהֲבָתִי יִשְׂטְנוּנִי וַאֲנִי תְפִלָּה׃

5 * וַיָּשִׁימוּ עָלַי רָעָה תַּחַת טוֹבָה וְשִׂנְאָה תַּחַת אַהֲבָתִי׃

6 * הַפְקֵד עָלָיו רָשָׁע וְשָׂטָן יַעֲמֹד עַל־יְמִינוֹ׃

7 * בְּהִשָּׁפְטוֹ יֵצֵא רָשָׁע וּתְפִלָּתוֹ תִּהְיֶה לַחֲטָאָה׃

1 * Canticum psalmi Dauid.

CVIII.

2 PAratum cor meum Deus, cantabo & psallam sed & gloria mea.

3 * Consurge psalterium & cithara, consurgam manè.

4 * Confitebor tibi in populis Domine, & cantabo te in nationibus.

5 * Quoniam magna super cælos misericordia tua, & vsque ad æthera veritas tua.

6 * Exaltare super cælos Deus, & super omnem terram gloria tua.

7 * Vt liberentur dilecti tui: salua dextera tua & exaudi me.

8 * Deus locutus est in sanctuario suo, gaudebo, diuidam Sichem, & vallem Socoth dimetiar.

9 * Meus est Galaad, & meus est Manasse, et Ephraim virtus capitis mei, Iuda dux meus.

10 * Moab lebes peluis meæ, super Idumæam proïciam calciamentum meum, cum Philistiim fœderabor.

11 * Quis deducet me in ciuitatem munitam? quis deducet me vsque in Idumæam?

12 * Nonne tu Deus qui proieceras nos, et non exieras Deus in exercitibus nostris?

13 * Da nobis auxilium in tribulatione: vana est enim salus ab homine.

14 * In Deo erimus fortes, & ipse conculcabit hostes nostros.

1 * Victori Dauid Psalmus

CIX.

DEus laudis meæ ne taceas.

2 * Quia os impij & dolosi contra me apertum est, locuti sunt de me lingua mendacij.

3 * Et verbis odij circundederunt me, & expugnauerunt me frustrà.

4 * Pro eo quòd eos diligebam, aduersabantur mihi, ego autem orabam.

5 * Et posuerunt contra me malum pro bono, & odium pro dilectione mea.

6 * Constitue super eum impium, et sathan stet à dextris eius.

7 * Cùm fuerit iudicatus, exeat condemnatus, & oratio eius sit in peccatum.

תרגום

קח

1 שִׁירָא וְתֻשְׁבָּחָא עַל יְדָא דְדָוִד׃ 2 תָּקֵן לִבִּי אֱלָהָא אֲשַׁבַּח וַאֲזַמַּר לְחוֹד אִיקָרִי׃ 3 שְׁבַח נֵבְלָא וְכִנָּרָא אֲשַׁבַּח בְּקַרְיָתָא׃

4 אוֹדֵי קֳדָמָךְ בְּעַמְמַיָּא יְיָ וַאֲשַׁבְּחִנָּךְ בְּאֻמְמַיָּא׃ 5 אֲרוּם רַב מֵעִלַּוֵי שְׁמַיָּא טוּבָךְ וְעַד שְׁחָקֵי קוּשְׁטָךְ׃ 6 אִתְרוֹמַם עַל שְׁמַיָּא אֱלָהָא וְעַל כָּל יַתְבֵי אַרְעָא אִיקָרָךְ׃ 7 מִן בְּגַלָּל דְּיִשְׁתֵּזְבוּן רְחִימַיִךְ פְּרוֹק יְמִינָךְ וַעֲנֵנִי יָתִי׃ 8 אֱלָהָא מַלֵּל מֵאֲתַר בֵּית שְׁכִינַת קֻדְשֵׁהּ אֲבוּעַ אֲפַלֵּג בִּיוֹתָא עִם יַתְבֵי שְׁכֶם וְעִם יַתְבֵי מֵישַׁר סְכוּת אֲמַשַּׁח חְוּטָא׃ 9 דִּילִי גִלְעָד וְדִילִי מְנַשֶּׁה דְּבֵית אֶפְרַיִם עָשְׂנָא דְרֵישִׁי וּמִדְּבֵית יְהוּדָה סַפְרִי׃

10 דְּשֵׁשֵׁת מוֹאָבָאי חֵיךְ דּוּדֵי שְׁוּגִי עַל מַלְכֵי אֱדוֹם אֶטְלוֹק סַנְדָּלִי עַל מַלְכוּת פְּלִשְׁתָּאֵי אֶתְיַבֵּב׃ 11 מַן אוֹבִיל יָתִי לְקִרְתָּא כְּרַכָּא מַן דַּבָּרְנִי עַד אֱדוֹם׃ 12 הֲלָא יְיָ שַׁבַּקְנָא וְלָא נְפַקְתָּא שְׁכִינְתֵּהּ בְּחֵילָוָתָנָא׃ 13 הַב לָנָא סַעֲדָא מִן מְעִיקְתָּא דְּסָגֵן פֻּרְקָנָא דִּבְנֵי נָשָׁא׃

14 בֵּאלָהָא נֶעְבַּד חֵילָא וְהוּא יְדוּשׁ מְעִיקָנָא׃

קט

1 לְשַׁבָּחָא עַל יְדָוִד תֻּשְׁבְּחָתָא אֱלָהָא שְׁבָחָתִי לָא תְשַׁתּוֹק׃ 2 אֲרוּם פּוּמָא דִּרְשִׁיעָא וּפוּטָא דְּנַכְלָא עֲלַי פָּתְחִין מַלִּלוּ עִמִּי לִישַׁן דְּשִׁקָּר׃ 3 וּמִלֵּי שְׂנַיְתָא חַזָּרוּ יָתִי וְאַגָּחוּ עִמִּי סָגֵן׃ 4 חֲלַף דְּרַחֲמֵהּ שָׂטְנָן לִי וַאֲנָא אֲצַלֵּי׃

5 וְשָׁוֵן עֲלַי בִּישְׁתָּא חֲלַף טַבְתָּא וְשִׂנְאָתָא חֲלַף דְּרַחֲמֵהּ׃ 6 אַסְעַר עֲלַוֵּיהּ רְשִׁיעָא וְסָטָנָא יְקוּם עַל יְמִינֵהּ׃ 7 בְּאִתְדַּיְנֵהּ יִפּוֹק חַיָּב וּצְלוֹתֵהּ תְּהֵא לְחוֹבְתָּא׃

* Canticum Psalmi Dauid. 1

CVII.

Sup. 56 PAratum cor meum Deus, paratum cor 2
meum, cantabo & psallã in gloria mea.
* Exurge gloria mea, exurge psalterium 3
& cithara, exurgam diluculò. * Confitebor 4
tibi in populis Domine, psallam tibi in na-
*est tionibus. * Quia magna *super cælos misе- 5
ricordia tua, & vsque ad nubes veritas tua.
* Exaltare super cælos Deus, & super om- 6
nem terram gloria tua. * Vt liberentur 7
dilecti tui, saluum fac dextera tua & ex-
audi me. * Deus locutus est in sancto suo, 8
Exultabo & diuidam Sichimam, & conual
lem tabernaculorum dimetiar. * Meus est 9
Galaad, & meus est Manasses, & Ephraim
susceptio capitis mei: Iuda rex meus.
* Moab lebes spei meę. in Idumęam ex- 10
tendam calciamentum meum, mihi alie-
amici fa- nigenæ *subditi sunt. * Quis deducet 11
cti sunt me in ciuitatem munitam, aut quis dedu-
cet me vsque in Idumæam? * Nonne 12
tu Deus qui repulisti nos? & non exibis
Deus in virtutibus nostris? * Da no- 13
quia bis auxiliũ de tribulatione, * & vana salus
hominis. * In Deo faciemus virtutem, 14
& ipse ad nihilum deducet inimicos no-
stros.

* In finem Psalmus Dauid. 1

CVIII.

DEus laudem meam ne tacueris:
* Quia os peccatoris & os dolosi su- 2
per me apertum est. locuti sunt aduersum
me lingua dolosa: * Et sermonibus o- 3
dij circundederunt me, & expugnauerunt
me gratis.
* Pro eo vt diligerent me, detrahebant 4
mihi; ego autem orabam.
* Et posuerunt aduersum me mala pro 5
bonis, & odium pro dilectione mea.
* Constitue super eum peccatorem, & 6
diabolus stet à dextris eius.
* Cùm iudicatur ipse exeat condemna- 7
tus, & oratio eius fiat in peccatum.

1 * Ωιδὴ ψαλμὸς τῷ δαυίδ.

ρζ.

2 * Ετοίμη ἡ καρδία μου ὁ θεὸς, ἑτοίμη ἡ καρδία μου, ἄ-
σομαι καὶ ψαλῶ ἐν τῇ δόξῃ μου.
3 * Ἐξεγέρθητι ἡ δόξα μου, ἐξεγέρθητι ψαλτήριον &
4 κιθάρα, ἐξεγερθήσομαι ὄρθρου. * Ἐξομολογή-
σομαί σοι ἐν λαοῖς κύριε, ψαλῶ σοι ἐν ἔθνεσιν.
5 * ὅτι μέγα ἐπάνω τῶν οὐρανῶν τὸ ἔλεός σου, & ἕως τῶν
6 νεφελῶν ἡ ἀλήθειά σου. * ὑψώθητι ἐπὶ τοὺς οὐρα-
νοὺς ὁ θεὸς, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἡ δόξα σου.
7 * ὅπως ἂν ῥυσθῶσιν ⓓ ἀγαπητοί σου, σῶσον τῇ δεξιᾷ
8 σου καὶ ἐπάκουσόν μου. * ὁ θεὸς ἐλάλησεν ἐν τῷ ἁ-
γίῳ αὐτοῦ, ὑψωθήσομαι καὶ διαμερίῳ σίκιμα, καὶ τὴν
κοιλάδα τῶν σκηνῶν διαμετρήσω.
9 * ἐμός ἐστι γαλαάδ, & ἐμός ἐστι μανασσῆς, & ἐφραὶμ
ἀντίληψις τῆς κεφαλῆς μου, ἰούδας βασιλεύς μου·
10 * μωὰβ λέβης τῆς ἐλπίδος μου. ἐπὶ τὴν ἰδουμαίαν ἐ-
πιβαλῶ τὸ ὑπόδημά μου, ἐμοὶ ἀλλόφυλοι ὑποτάγησαν.
11 * τίς ἀπάξει με εἰς πόλιν ὀχυρωμάτων, ἢ τίς ὁδηγήσει με
ἕως τῆς ἰδουμαίας;
12 * οὐχὶ σὺ ὁ θεὸς ὁ ἀπωσάμενος ἡμᾶς; καὶ οὐκ ἐξελεύσῃ ὁ θεὸς ἐν ταῖς δυνάμεσιν ἡμῶν;
13 * δὸς ἡμῖν βοήθειαν ἐκ θλίψεως, καὶ ματαία σωτη-
14 ρία ἀνθρώπου. * ἐν τῷ θεῷ ποιήσομεν δυνάμιν, καὶ
αὐτὸς ἐξουδενώσει τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν.

1 * Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ.

ρή.

Ο θεὸς τὴν αἴνεσίν μου μὴ παρασιωπήσῃς·
2 * ὅτι στόμα ἁμαρτωλοῦ & στόμα δολίου ἐπ' ἐμὲ ἠνοί-
χθη. ἐλάλησαν κατ' ἐμοῦ γλώσσῃ δολίᾳ·
3 * καὶ λόγοις μίσους ἐκύκλωσάν με, καὶ ἐπολέμησάν
4 με δωρεάν. * ἀντὶ τοῦ ἀγαπᾶν με, ἐνδιέβαλλόν με,
ἐγὼ δὲ προσηυχόμην.
5 * καὶ ἔθεντο κατ' ἐμοῦ κακὰ ἀντὶ ἀγαθῶν, καὶ μῖσος
ἀντὶ τῆς ἀγαπήσεώς μου.
6 * κατάστησον ἐπ' αὐτὸν ἁμαρτωλόν, καὶ διάβολος στή-
τω ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ.
7 * ἐν τῷ κρίνεσθαι αὐτὸν ἐξέλθοι κατακεκριμένος, & ἡ προσευχὴ αὐτοῦ γενέσθω εἰς ἁμαρτίαν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[1] Canticum & hymnus per manum Dauid. PSAL. CVIII.

PAratum cor meum Deus, canam & psallam; etiam gloria mea. [3] Canta nablum & cithara; laudabo in aurora. [4] Confitebor coram te in populis Domine, & laudabo te in gentibus. [5] Quoniam magna est super cælos benignitas tua, & vsque ad nubes veritas tua. [6] Exaltare super cælos Deus, & super omnes habitatores terræ gloria tua. [7] Vt liberentur dilecti tui, redime dexteram tuam, & re-sponde mihi. [8] Deus locutus est de loco domus maiestatis sanctæ suæ: Lætabor, diuidam prædam cum habitatoribus Sichem, & cum habitatoribus planitiei Succoth mensurabo terminum. [9] Meus est Gilhad, & meus est Menasseh: domus Ephraim fortitudo capitis mei, & de domo Iehuda scriba meus. [10] Confregi Moabitas tanquam ollas lotionis meæ. super reges Edom proiiciam calciamentum meum: super regnum Palestinorum iubilabo. [11] Quis deducet me ad ciuitatem munitam? quis ducet me vsque ad Edom? [12] Nonne Dominus deseruit nos, & nequaquam egressa est maiestas eius cum exercitibus nostris? [13] Da nobis auxilium ob infestatorem, quoniam vana est redemptio hominis. [14] In Deo edemus virtutem, & ipse calcabit oppressores nostros.

[1] Ad laudandum per manum Dauidis hymnus. PSAL. CIX.

DEus laus mea, ne taceas. [2] Quoniam os impium & os dolosum super me aperuerunt: locuti sunt aduersum me lingua mendaci. [3] Et verbis odij circundederunt me, & pugnauerunt aduersum me sine causa. [4] Pro eo quòd dilexi, aduersantur mihi; ego verò precabor. [5] Et ponunt aduersum me malum pro bono, & odium pro eo quòd dilexi.
[6] Constitue super eum impium, & Satanas stet ad dexteram eius. [7] Cùm iudicium subibit, exeat condemnatus, & oratio eius sit ad condemnationem.

8 * יִהְיוּ־יָמָיו מְעַטִּים פְּקֻדָּתוֹ יִקַּח אַחֵר׃
9 * יִהְיוּ־בָנָיו יְתוֹמִים וְאִשְׁתּוֹ אַלְמָנָה׃
10 * וְנוֹעַ יָנוּעוּ בָנָיו וְשָׁאֲלוּ וְדָרְשׁוּ מֵחָרְבוֹתֵיהֶם׃
11 * יְנַקֵּשׁ נוֹשֶׁה לְכָל־אֲשֶׁר־לוֹ וְיָבְזוּ זָרִים יְגִיעוֹ׃
12 * אַל־יְהִי־לוֹ מֹשֵׁךְ חָסֶד וְאַל־יְהִי חוֹנֵן לִיתוֹמָיו׃
13 * יְהִי־אַחֲרִיתוֹ לְהַכְרִית בְּדוֹר אַחֵר יִמַּח שְׁמָם׃
14 * יִזָּכֵר עֲוֹן אֲבֹתָיו אֶל־יְהוָה וְחַטַּאת אִמּוֹ אַל־
תִּמָּח׃
15 * יִהְיוּ נֶגֶד־יְהוָה תָּמִיד וְיַכְרֵת מֵאֶרֶץ זִכְרָם׃
16 * יַעַן אֲשֶׁר לֹא־זָכַר עֲשׂוֹת חֶסֶד וַיִּרְדֹּף אִישׁ־עָנִי
וְאֶבְיוֹן וְנִכְאֵה לֵבָב לְמוֹתְתוֹ׃
17 * וַיֶּאֱהַב קְלָלָה וַתְּבוֹאֵהוּ וְלֹא־חָפֵץ בִּבְרָכָה
וַתִּרְחַק מִמֶּנּוּ׃
18 * וַיִּלְבַּשׁ קְלָלָה כְּמַדּוֹ וַתָּבֹא כַמַּיִם בְּקִרְבּוֹ וְכַשֶּׁמֶן
בְּעַצְמוֹתָיו׃
19 * תִּהְיֶה־לּוֹ כְּבֶגֶד יַעְטֶה וּלְמֵזַח תָּמִיד יַחְגְּרֶהָ׃
20 * זֹאת פְּעֻלַּת שְׂטָנַי מֵאֵת יְהוָה וְהַדֹּבְרִים רָע
עַל־נַפְשִׁי׃
21 * וְאַתָּה יְהוִה אֲדֹנָי עֲשֵׂה־אִתִּי לְמַעַן שְׁמֶךָ כִּי־
טוֹב חַסְדְּךָ הַצִּילֵנִי׃
22 * כִּי־עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנֹכִי וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי׃
23 * כְּצֵל כְּנָטוֹתוֹ נֶהֱלָכְתִּי נִנְעַרְתִּי כָּאַרְבֶּה׃
24 * בִּרְכַּי כָּשְׁלוּ מִצּוֹם וּבְשָׂרִי כָּחַשׁ מִשָּׁמֶן׃
25 * וַאֲנִי הָיֵיתִי חֶרְפָּה לָהֶם יִרְאוּנִי יְנִיעוּן רֹאשָׁם׃
26 * עָזְרֵנִי יְהוָה אֱלֹהָי הוֹשִׁיעֵנִי כְּחַסְדֶּךָ׃
27 * וְיֵדְעוּ כִּי־יָדְךָ זֹאת יְהוָה עָשִׂיתָה׃
28 * יְקַלְלוּ־הֵמָּה וְאַתָּה תְּבָרֵךְ קָמוּ וַיֵּבֹשׁוּ וְעַבְדְּךָ
יִשְׂמָח׃
29 * יִלְבְּשׁוּ שׁוֹטְנַי כְּלִמָּה וְיַעֲטוּ כַמְעִיל בָּשְׁתָּם׃

8 * *Fiant dies eius pauci, & episcopatum eius accipiat alter.*
9 * *Sint filij eius pupilli, et uxor eius uidua.*
10 * *Instabiles uagentur filij eius, & mendicent, & quærantur in parietinis suis.*
11 * *Scrutetur exactor uniuersa quæ habet, et diripiant alieni labores eius.*
12 * *Non sit qui eius misereatur, nec qui clemens sit pupillis eius.*
13 * *Fiat nouissimum eius interitus, in generatione altera deleatur nomen eius.*
14 * *Redeat in memoriam iniquitas patrũ eius apud Dominum, & iniquitas matris eius non*
15 *deleatur.* * *Sint contra Dominum semper, & intereat de terra memoria eorum.*
16 * *Eo quòd non est recordatus facere misericordiam, & persecutus est virũ inopem et pauperem, & compunctum corde vt interficeret.*
17 * *Et dilexit maledictionem, & ueniet ei; et noluit benedictionem, & elongabitur ab eo.*
18 * *Et indutus est maledictione quasi uestimento suo, & ingredietur quasi aqua in uiscera eius, & quasi oleum in ossa eius.*
19 * *Sit ei quasi pallium quo circundatur, &*
20 *quasi cingulum quo semper accingitur.* * *Hæc est retributio his qui aduersantur mihi à Domino, & qui loquuntur malum contra animã meam.*
21 * *Tu autem Domine Deus fac mecum propter nomen tuum, quoniam bona est misericordia*
22 *tua, libera me.* * *Quoniam egenus & pauper sum, & cor meum uulneratum est intrinsecus.*
23 * *Quasi umbra cùm inclinatur, abductus sum, excussus sum quasi locusta.*
24 * *Genua mea uacillauerunt à ieiunio, et caro mea immutata est absque oleo.*
25 * *Et ego factus sum opprobrium illis: uidentes me mouerunt caput suum.*
26 * *Adiuua me Domine Deus meus, salua me*
27 *secundùm misericordiam tuam.* * *Et sciant quoniam manus tua hæc, tu Domine fecisti eam.*
28 * *Maledicẽt illi, et tu benedices: resistiterunt et confundantur, seruus autem tuus lætabitur.*
29 * *Induantur aduersarij mei confusione, & operiantur quasi uestimento confusione sua.*

תרגום

8 יְהוֹן יוֹמוֹי קְלִילִין מִנַּיִן שְׁנוֹי יִירַת אָחֳרָן׃ 9 יְהוֹן בְּנוֹי יַתְמִין וְאִתְּתֵהּ אַרְמַלְתָּא׃
10 וּמְטַלְטְלִין יְטַלְטְלוּן בְּנוֹי וְיִשְׁיְלוּן וְיִבְעוּן מָה הֲוַת צְדָתְהוֹן׃ 11 יְגַבֵּב מוֹזְפָא לְכָל דִּילֵהּ וְיִבְזוּן נָכְרָאִין לְיִעוּתֵהּ׃
12 לָא יְהֵא לֵהּ נָגֵד חִסְדָּא וְלָא יְהֵא חָיֵס עַל יַתְמוֹי׃ 13 יְהֵא סוֹפֵהּ לְאִשְׁתֵּיצָאָה בָּרַר אָחֳרָן יְתִמַּח שְׁמֵהּ׃
14 יְדֻכַּר עֲוֵיתָא אֲבָהָתְהוֹהִי קֳדָם יְיָ וְחוֹבַת אִמֵּהּ לָא תְתַמְחִי׃ 15 יְהוֹן קֳבֵיל מֵימְרָא דַיְיָ תְּדִירָא וְיִשֵׁיצִי מֵאַרְעָא דַכְרָנְהוֹן׃
16 מְטוּל דְּלָא אְדַכַּר לְמֶעְבַּד טִיבוּ וְרַדִיף גְּבַר עַנְיָא וַחֲשִׁיכָא וּמְכִיךְ לִבָּא לְאִתְקַטָּלָא׃
17 וּרְחִים לְוָטָא וַאֲתַיַת עֲלֵהּ וְלָא אִתְרְעִי בְּבִרְכָתָא וְרַחֲקַת מִנֵּהּ׃
18 וּלְבַשׁ לְוָטָא הֲיָךְ לְבוּשֵׁהּ וְעָלַת הֲיָךְ מַיָא בְּגוֹשְׁמֵהּ וְהֵיךְ מְשָׁחָא בְּאַבְרוֹי׃
19 תֶּהֱוֵי לֵהּ הֵיךְ לְבוּשָׁא יִתְעַטַף וּלְקִמּוֹר תְּדִירָא יְזַרְזְנֵהּ׃ 20 דָּא עוֹבָדָא דְשָׂטְנַי מֵעִם יְיָ וּדְמַלְלוּ בִישָׁא עַל נַפְשִׁי׃
21 וְאַתְּ יְיָ אֱלָהָא עֲבֵד עִמִּי מִן בְּגַלָּל שְׁמָךְ הֵיךְ טוּבָךְ וְחִסְדָּךְ פְּצֵא יָתִי׃ 22 אֲרוּם עַנְיָא וַחֲשִׁיכָא אֲנָא וְלִבִּי שְׁפִי בְּגַוָאי׃
23 הֵיךְ טוּלָא בְּצַלְיוּתֵהּ אִתְגַּמְרַת אִטַּלְטֶלֶת הֵיךְ גוּבַאי׃ 24 רְכוּבַי אִתְקַלוּ מְצוֹמָא וּבִשְׂרִי פָּתַרְן מִלְּהֵוֵי פַּטִּים׃ 25 וַאֲנָא
הֲוֵיתִי קָלָנָא לְהוֹן יָחְמוּן יָתִי יְטַלְטְלוּן רֵישֵׁיהוֹן׃ 26 סְעוֹד יָתִי יְיָ אֱלָהִי פְּרוֹק יָתִי הֵיךְ חִסְדָּךְ׃ 27 וְיִדְעוּן אֲרוּם מֵחַתָּךְ דָּא אַתְּ יְיָ עֲבַדְתָּהּ׃
28 יְלַטְטוּן אִנּוּן וְאַתְּ תְּבָרֵךְ יְקוּמוּן וְיִבְהֲתוּן וְעַבְדָּךְ יֶחְדֵּי׃ 29 יִלְבְּשׁוּן שָׂנְאַי כְּסוּפָא וְיִעְטְפוּן הֵיךְ מְעִילָא בָּהֲתְהוֹן׃

Act.1.d *Fiant dies eius pauci,& episcopatum eius 8
accipiat alter. *Fiant filij eius orphani, & 9
vxor eius vidua. *Nutantes transferantur 10
*e filij eius,& mendicent; *eiiciãtur de habi-
*omnem substantiam eius tationibus suis. *Scrutetur fœnerator omnia 11
nia quę sunt ei, & diripiant alieni labores
eius. *Non sit illi adiutor,neque sit q̃ mi- 12
sereatur pupillis eius. *Fiãt nati eius in in- 13
teritum, in generatione vna deleatur no-
mẽ eius. *In memoriã redeat iniquitas pa- 14
trum eius in conspectu Dñi, & peccatum
matris eius non deleatur. *Fiant contra 15
Dñm semper,& dispereat de terra memo-
ria eorum. *Pro eo quòd non est recorda- 16
tus facere misericordiam,& persecutus est
hominẽ inopem & mendicũ,& cõpunctũ
corde mortificare. *Et dilexit maledictio- 17
nẽ,& veniet ei; & noluit benedictionem,
& elongabitur ab eo. * Et induit maledi- 18
ctionem sicut vestimentum,& intrauit si-
cut aqua in interiora eius, & sicut oleum
in ossibus eius. *Fiat ei sicut vestimentum 19
quo operitur,& sicut zona qua semper p̃-
cingitur. * Hoc opus eorum qui detrahũt 20
apud Do minum mihi* à Domino, & qui loquuntur mala
aduersus animam meam. *Et tu Dñe Dñe 21
fac mecum, propter nomen tuum, quia
eß suauis misericordia tua. Libera me, *quia 22
egenus & pauper sum ego, & cor meum
conturbatum est intra me. * Sicut vmbra 23
cùm declinat ipsa, ablatus sum; *excussus
e sum sicut locustæ. * Genua mea infirmata 24
sunt à ieiunio, & caro mea immutata est
propter oleum. * Et ego factus sum op- 25
e probrium illis; viderunt me, *mouerunt
capita sua. *Adiuua me Domine Deus 26
meus,& saluum mẽ fac secundùm miseri-
cordiam tuam. *Et sciant quoniam manus 27
tua hæc,& tu Domine fecisti eam. *Male- 28
dicent illi,& tu benedices. Qui insurgunt
in me, confundantur; seruus autem tuus
lætabitur. * Induantur qui detrahunt 29
mihi pudore, & operiantur sicut diploi-
de confusione sua.

8 * γνηθήτωσαν αἱ ἡμέραι αὐτδ ὀλίγαι, καὶ τὴν ἐπι-
9 σκοπὴν αὐτδ λάβοι ἕτερος. * γνηθήτωσαν ⓐ υἱοὶ
10 αὐτδ ὀρφανοί, ⁊ ἡ γυνὴ αὐτδ χήρα. * ⁊αλυόμενοι
μεταναστήτωσαν ⓐ υἱοὶ αὐτδ, ⁊ ἐπαιτησάτωσαν, ἐκβλη-
11 θήτωσαν ἐκ τῶν οἰκοπέδων αὐτῶν. * ἐξερευνησάτω
δανειστὴς πάντα ὅσα ὑπάρχει αὐτῷ, ⁊ διαρπασάτωσαν
12 ἀλλότριοι τοὺς πόνους αὐτδ. * μὴ ὑπαρξάτω αὐτῷ ἀν-
τιλήπτωρ, μὴ ὁ γνηθήτω οἰκτίρμων τοῖς ὀρφανοῖς αὐτδ.
13 * γνηθήτω τὰ τέκνα αὐτδ εἰς ἐξολόθρευσιν, ἐν γενεᾷ
14 μιᾷ ἐξαλειφθείη τὸ ὄνομα αὐτδ. * ἀναμνησθείη ἡ
ἀνομία τῶν πατέρων αὐτδ ἔναντι κυρίου, καὶ ἡ ἁμαρτία
15 τ μητρὸς αὐτδ μὴ ἐξαλειφθείη. * γνηθήτωσαν ἐναν-
τίον κυρίου διαπαντὸς, καὶ ἐξολοθρευθείη ἐκ γῆς τὸ μνη-
16 μόσυνον αὐτῶν. * ἀνθ' ὧν οὐκ ἐμνήσθη ποιῆσαι ἔλεος,
καὶ κατεδίωξεν ἄνθρωπον πτωχὸν καὶ πένητα, καὶ κατα-
νενυγμένον τῇ καρδίᾳ τ θανατῶσαι.
17 * καὶ ἠγάπησε κατάραν καὶ ἥξει αὐτῷ, καὶ οὐκ ἠθέ-
λησεν εὐλογίαν, καὶ μακρυνθήσεται ἀπ' αὐτδ.
18 * καὶ ἐνεδύσατο κατάραν ὡς ἱμάτιον, καὶ εἰσῆλθεν ὡ-
σεὶ ὕδωρ εἰς τὰ ἔγκατα αὐτδ, καὶ ὡσεὶ ἔλαιον ἐν τοῖς ὀστέοις
19 αὐτδ. * γνηθήτω αὐτῷ ὡς ἱμάτιον ὃ περιβάλλεται,
καὶ ὡσεὶ ζώνη διὰ παντὸς περιζώννυ).
20 * τοῦτο τὸ ἔργον τῶν ἐνδιαβαλλόντων με παρὰ κυρίου,
καὶ τῶν λαλούντων πονηρὰ κ τ ψυχῆς μου.
21 * καὶ σὺ κύριε κύριε ποίησον μετ' ἐμοῦ, σύσκιον τὸ ὄνο-
22 ματός σου, ὅτι χρηστὸν τὸ ἔλεός σου. ῥῦσαί με, * ὅτι πτωχὸς
καὶ πένης εἰμὶ ἐγὼ, καὶ ἡ καρδία μου τεταραγ) ἐντός μου.
23 * ὡσεὶ σκιὰ ἐν τῇ ἐκκλίναι αὐτὴν ἀπαιρέθην, ἐξε-
24 πλάγην ὡσεὶ ἀκρίδες. * τὰ γόνατά μου ἠσθένησαν διὰ νηστείας, ⁊ ἡ σάρξ μου ἠλλοιώθη δι' ἔλαιον.
25 * κἀγὼ ἐγενήθην ὄνειδος αὐτοῖς, εἶδόσαν με, ἐκίνησαν
κεφαλὰς αὐτῶν.
26 * βοήθησόν μοι κύριε ὁ θεός μου, καὶ σῶσόν με κ τὸ
27 ἔλεός σου. * καὶ γνώτωσαν ὅτι ἡ χείρ σου αὕτη, ⁊ σὺ κύ-
28 ριε ἐποίησας αὐτήν. * καταρασθήσ) αὐτοί, ⁊ σὺ εὐλογήσεις. ⓐ ἐπανιστάμενοί μοι αἰσχυνθήτωσαν, ὁ δὲ δοῦλός
29 σου εὐφρανθήσ). * ἐνδυσάσθωσαν ⓐ ἐνδιαβάλλοντές με ἐντροπήν, καὶ περιβαλέσθωσαν ὡς διπλοΐδα
αἰσχύνην αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[8] Sint dies eius veloces; numerum annorum eius hæreditate acquirat alius. [9] Sint filij eius pupilli, & vxor eius vidua. [10] Vagando vagentur filij eius; & petant & inquirant quæ fuerit desolatio eorum. [11] Colligat fœnerator omnia quæ ipsius sunt, & diripiant alieni laborem eius. [12] Non sit illi qui conciliet misericordiam, & non sit qui misereatur pupillis eius. [13] Sit finis eius ad interitum, in generatione altera deleatur nomen eius. [14] Commemoretur iniquitas patrum eius in conspectu Domini, & peccatum matris eius non deleatur. [15] Sint in conspectu Verbi Domini semper, & deleat de terra memoriam eorum. [16] Quoniam non meminit facere benignitatem, & persequitur hominem pauperem & mendicum, & compunctum corde ad internecionem. [17] Et dilexit maledictionem; & obuenit ei; & noluit benignitatem, & elongata est ab eo. [18] Et induit maledictionem sicut vestimentum, & intrauit quasi aqua in corpus eius, & sicut oleum in membra eius. [19] Sit ei sicut vestimentum quo operiatur, & pro cingulo semper accingat illam.

[20] Hoc est opus aduersantium mihi, à Domino, & eorum qui locuti sunt malum aduersus animam meam.

[21] Tu verò Domine Deus age mecum propter nomen tuum: iuxta benignitatem & misericordiam tuam libera me.

[22] Quoniam egenus & pauper ego, & cor meum contritum est intra me. [23] Sicut vmbra cùm declinat, consumptus sum; vagatus sum sicut locusta. [24] Genua mea collapsa sunt præ ieiunio, & caro mea macilenta est absque pinguedine.

[25] Et ego fui opprobrium eis; viderunt me, & mouerunt capita sua. [26] Adiuua me Domine Deus meus, salua me secundùm misericordiam tuam. [27] Et sciant quia percussio tua hæc est; tu Domine fecisti eam. [28] Maledicent illi, & tu benedices; insurgent & confundentur; seruus autem tuus lætabitur. [29] Induantur osores mei pudore, & cooperiantur sicut chlamyde confusione sua.

30 * אוֹדֶה יְהוָה מְאֹד בְּפִי וּבְתוֹךְ רַבִּים אֲהַלְלֶנּוּ׃
31 * כִּי־יַעֲמֹד לִימִין אֶבְיוֹן לְהוֹשִׁיעַ מִשֹּׁפְטֵי נַפְשׁוֹ׃

קי

1 * לְדָוִד מִזְמוֹר נְאֻם יְהוָה לַאדֹנִי שֵׁב לִימִינִי עַד־
אָשִׁית אֹיְבֶיךָ הֲדֹם לְרַגְלֶיךָ׃
2 * מַטֵּה עֻזְּךָ יִשְׁלַח יְהוָה מִצִּיּוֹן רְדֵה בְּקֶרֶב
אֹיְבֶיךָ׃
3 * עַמְּךָ נְדָבֹת בְּיוֹם חֵילֶךָ בְּהַדְרֵי־קֹדֶשׁ מֵרֶחֶם
מִשְׁחָר לְךָ טַל יַלְדֻתֶךָ׃
4 * נִשְׁבַּע יְהוָה וְלֹא יִנָּחֵם אַתָּה־כֹהֵן לְעוֹלָם עַל־
דִּבְרָתִי מַלְכִּי־צֶדֶק׃
5 * אֲדֹנָי עַל־יְמִינְךָ מָחַץ בְּיוֹם־אַפּוֹ מְלָכִים׃
6 * יָדִין בַּגּוֹיִם מָלֵא גְוִיּוֹת מָחַץ רֹאשׁ עַל־אֶרֶץ
רַבָּה׃
7 * מִנַּחַל בַּדֶּרֶךְ יִשְׁתֶּה עַל־כֵּן יָרִים רֹאשׁ׃

קיא

1 * הַלְלוּיָהּ אוֹדֶה יְהוָה בְּכָל־לֵבָב בְּסוֹד יְשָׁרִים
וְעֵדָה׃
2 * גְּדֹלִים מַעֲשֵׂי יְהוָה דְּרוּשִׁים לְכָל־חֶפְצֵיהֶם׃
3 * הוֹד־וְהָדָר פָּעֳלוֹ וְצִדְקָתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד׃
4 * זֵכֶר עָשָׂה לְנִפְלְאֹתָיו חַנּוּן וְרַחוּם יְהוָה׃
5 * טֶרֶף נָתַן לִירֵאָיו יִזְכֹּר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ׃
6 * כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ לָתֶת לָהֶם נַחֲלַת גּוֹיִם׃
7 * מַעֲשֵׂי יָדָיו אֱמֶת וּמִשְׁפָּט נֶאֱמָנִים כָּל־פִּקּוּדָיו׃
8 * סְמוּכִים לָעַד לְעוֹלָם עֲשׂוּיִם בֶּאֱמֶת וְיָשָׁר׃
9 * פְּדוּת שָׁלַח לְעַמּוֹ צִוָּה לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ קָדוֹשׁ
וְנוֹרָא שְׁמוֹ׃
10 * רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת יְהוָה שֵׂכֶל טוֹב לְכָל־
עֹשֵׂיהֶם תְּהִלָּתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד׃

30 *Confitebor Domino vehementer in ore meo, & in medio populorum laudabo eum.
31 *Quoniam stabit à dextris pauperis, vt saluet à iudicibus animam eius.

1 *Dauid Psalmus CX.

DIxit Dominus Domino meo: Sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedibus tuis.
2 *Virgam fortitudinis tuæ emittet Dominus ex Sion, dominare in medio inimicorum tuorũ.
3 *Populi tui duces spontanei in die fortitudinis tuæ, in montibus sanctis de vulua orietur tibi ros adolescentiæ tuæ.
4 *Iurauit Dominus & non pœnitebit eum: Tu es Sacerdos in æternum secundùm ordinem Melchisedech.
5 *Dominus à dextera tua percussit in die furoris sui reges.
6 *Iudicabit in gentibus, implebit valles, percussit caput in terra multa.
7 *De torrente in via bibet, propterea exaltabit caput. Aleluia.

PSAL. CXI.

1 COnfitebor Domino in toto corde, in consilio iustorum & congregatione.
2 *Magna opera Domini, exquirenda in cunctis voluntatibus suis.
3 *Gloria & decor opus eius, & iustitia eius perseuerans in æternum.
4 *Memoriam fecit mirabilium suorum, clemens & misericors Dominus.
5 *Escam dedit timentibus se, memor erit in sempiternum pacti sui.
6 *Fortitudinem operum suorum annunciauit populo suo, vt det illis hæreditatem gentium.
7 *Opus manuum eius veritas & iudicium, fidelia omnia præcepta eius.
8 *Firmata iugiter in sempiternum, facta in veritate & æquitate.
9 *Redemptionem misit populo suo, mandauit in æternum pactum suum, sanctum & terribile nomen eius.
10 *Initium sapientiæ timor Domini, doctrina bona cunctis qui faciunt eam: laus eius perseuerat iugiter.

תרגום

30 אֲהוֹדֵי יְיָ לַחֲדָא בְּפוּמִי וּבְמִצַּע חַכִּימַיָּא אֲשַׁבְּחִנֵּהּ׃ 31 אֲרוֹם יְקוּם מִימִינָא דַּחֲשִׁיכָא לְמִפְרוֹק מִמְּדִינֵי נַפְשִׁי׃

קי

1 עַל יַד דָּוִד חֻשְׁבַּחְתָּא אֲמַר יְיָ בְּמֵימְרֵהּ לְמִתַּן לִי רַבְנוּתָא חֲלַף דְּיַחְבֵּהּ לְאִלְפָּן אוֹרַיְתָא דִּימִינִי וְאוֹרִיךְ עַד זְמַן דַּאֲשַׁוִּי בַּעֲלֵי דְּבָבָךְ כְּבִישׁ
לְרַגְלָךְ׃ 2 חֻטְרָא דְּעָשְׁנָךְ יְשַׁדַּר מֵימְרָא דַּיְיָ מִצִּיּוֹן וּתְהֵי רָדֵי בְּמִצַּע בַּעֲלֵי דְּבָבָךְ׃ 3 עַמָּךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל דְּמִתְנַדְּבִין לְאוֹרַיְתָא בְּיוֹם אַגָּחוּתָךְ
קָרְבָא תְּסַחְיֵּע עִמְּהוֹן בְּשִׁבְחוֹרֵי קֻדְשָׁא רַחֲמִין דְּאֶלָהָא יְסַתַּרְהֲבוּן לָךְ הֵיךְ נַחֲתוֹת טַלָּא יְהֵבוּן לְרַחְצָן תּוֹלָדָתָךְ׃ 4 קַיָּם יְיָ בְּמֵימְרֵהּ דַּאֲנָא
מִתְמַנֵּי לְרַבָּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי בְּגִלָּל זְכוּתָא דְּהֵוִית מַלֵּךְ זַכַּי׃ 5 שְׁכִינְתָּא דַּיְיָ עַל יְמִינָךְ מְחָא בְּיוֹם רְגָזֵהּ מַלְכַיָּא׃ 6 אִתְמַנָּא לְדַיָּנָא עַל
עַמְמַיָּא מְלָא אַרְעָא גוּשְׁמִין דְּרִשְׁיעִין קְטִילִין מְחָא רֵישֵׁי מַלְכַיָּא עַל אַרְעָא סְגִיעִין לַחְדָא׃ 7 מִפּוּם נְבִיאָה בְּאוֹרְחָא אִלְפָּן יְקַבֵּל מְטוּל הֵיכְנָא
יְזָקוֹף רֵישָׁא׃ קיא 1 שַׁבְּחוּ אֱלָהָא אֲשַׁבַּח קֳדָם יְיָ בְּכָל לִבָּא בְּרַזְוֹהִין דְּחָרִיצֵי וּכְנִישְׁתָּא׃ 2 רַבְרְבִין עוֹבָדַיָּא דַּיְיָ מִתְבָּעִין
לְכָל דְּצָבְיָן לְהוֹן׃ 3 שְׁבָחָא וְשַׁבְּהוֹרָא עוֹבָדֵיהּ וְזָכוּתֵיהּ קָיְמָא לְעָלְמִין׃ 4 דָּכַרָן טָב עָבַד לְפָרִישָׁוָתֵיהּ חַנָּנָא וְרַחֲמָנָא יְיָ׃ 5 מְזוֹנָא
יְהַב לְדָחֲלוֹי יְדְכַּר לְעָלַם קְיָמֵיהּ׃ 6 חֵיל עוֹבָדוֹי חַנֵּי לְעַמֵּהּ לְמִתַּן לְהוֹן אַחֲסָנַת עַמְמַיָּא׃ 7 עוֹבָדֵי אִידוֹי קְשׁוֹט וְדִינָא מְהֵימְנִין כָּל
פִּקּוּדוֹי׃ 8 סְמִיכִין לְעָלְמֵי עָלְמִין מִתְעַבְדִין בְּקְשׁוֹט וּיְרִיצוּתָא׃ 9 פִּרְקָנָא שְׁלַח לְעַמֵּהּ פְּקֵד לְעָלַם קְיָמֵהּ קַדִּישָׁא וּדְחִילָא שְׁמֵהּ׃
10 שֵׁרוּי דְּחָכְמְתָא לְמִדְחַל קֳדָם יְיָ שָׂכְלְתָנוּ טָב לְכָל עָבְדֵיהוֹן חֲשַׁבְחֵיהּ קָיְמָא לְעָלְמִין׃

30 * Confitebor Domino nimis in ore meo, & in medio multorum laudabo eum.

31 * Quia astitit à dextris pauperis, vt saluam faceret à persequentibus animam meam.

* Psalmus Dauid. CIX. 1

Mat. 22. d. Heb. 10. c 1. Cor. 15. c DIxit Dominus Domino meo: Sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. * Virgam 2
* 118 virtutis *emittet tibi Dominus ex Sion, & dominare in medio inimicorum tuorum.
* Tecum principium in die virtutis tuę, 3
in splendoribus sanctorum tuorum: ex vtero ante luciferum genui te. * Iurauit Do- 4
Heb. 7. c *61 minus, & non pœnitebit eum: Tu * sacerdos in æternum, secundùm ordinem Melchisedech. * Dominus à dextris tuis con- 5
fregit in die iræ suæ reges. * Iudicabit in 6
nationibus, implebit ruinas, conquassabit capita in terra multorum. * De torrente 7
in via bibet, propterea exaltabit caput.

* Alleluia. PSAL. CX.

Sup. 9. c. Inf. 137 COnfitebor tibi Domine in toto corde 1
meo, in consilio iustorum & congregatione. * Magna opera Domini, exquisita 2
in omnes voluntates eius. * Confessio & 3
magnificentia opus eius, & iustitia eius manet in seculum seculi.
* Memoriam fecit mirabilium suorum. 4
Misericors & miserator Dominus, * Escam 5
dedit timentibus se. memor erit in seculum testamenti sui: * Virtutem operum 6
suorum annunciabit populo suo: vt det illis hæreditatem gẽtium. * Opera manuum 7
eius, veritas & iudicium. Fidelia omnia
Iob 28. d mandata eius, * Confirmata in seculum se- 8
culi, facta in veritate & æquitate. * Redem 9
ptionem misit populo suo. mandauit in
Pro. 1. a. & 9. b æternum testamentum suum; sanctum & terribile nomen eius. * Initium sapientiæ 10
timor Domini, intellectus autem bonus omnibus facientibus eum. Laudatio eius manet in seculum seculi.

30 * ἐξομολογήσομαι τῷ κυρίῳ ζφόδρα ἐν τῷ στόματί μου, καὶ ἐν μέσῳ πολλῶν αἰνέσω αὐτόν.

31 * ὅτι παρέστη ἐκ δεξιῶν πτωχοῦ τοῦ σῶσαι ἐκ τῶν καταδιωκόντων τὴν ψυχὴν μου.

1 * Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ρϑ'.

Εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου, κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου.

2 * ῥάβδον δυνάμεως ἐξαποστελεῖ σοι κύριος ἐκ σιών, καὶ κατακυρίευε ἐν μέσῳ τῶν ἐχθρῶν σου.

3 * μετὰ σοῦ ἡ ἀρχὴ ἐν ἡμέρᾳ τῆς δυνάμεώς σου, ἐν ταῖς λαμπρότησι τῶν ἁγίων σου. ἐκ γαστρὸς πρὸ ἑωσφόρου ἐγέννησά σε. 4 * ὤμοσε κύριος καὶ οὐ μεταμεληθήσεται. σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα, κατὰ τὴν τάξιν μελχισεδέκ.

5 * κύριος ἐκ δεξιῶν σου συνέθλασεν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς αὐτοῦ βασιλεῖς.

6 * κρινεῖ ἐν τοῖς ἔθνεσι, πληρώσει πτώματα, συνθλάσει 7 κεφαλὰς ἐπὶ γῆς πολλῶν. * ἐκ χειμάρρου ἐν ὁδῷ πίεται, διὰ τοῦτο ὑψώσει κεφαλήν.

* Αλληλουϊα. ρί.

1 Ἐξομολογήσομαί σοι κύριε ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου, ἐν βουλῇ εὐθέων καὶ συναγωγῇ.

2 * μεγάλα τὰ ἔργα κυρίου, ἐξεζητημένα εἰς πάντα τὰ θελήματα αὐτοῦ.

3 * ἐξομολόγησις καὶ μεγαλοπρέπεια τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.

4 * μνείαν ἐποίησε τῶν θαυμασίων αὐτοῦ. ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων ὁ κύριος·

5 * τροφὴν ἔδωκε τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. μνησθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα διαθήκης αὐτοῦ·

6 * ἰσχὺν ἔργων αὐτοῦ ἀνήγγειλε τῷ λαῷ αὐτοῦ· τοῦ δοῦναι 7 αὐτοῖς κληρονομίαν ἐθνῶν· * ἔργα χειρῶν αὐτοῦ, ἀλήθεια καὶ κρίσις. πισταὶ πᾶσαι αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ,

8 * ἐστηριγμέναι εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, πεποιημέναι ἐν ἀληθείᾳ καὶ εὐθύτητι.

9 * λύτρωσιν ἀπέστειλε τῷ λαῷ αὐτοῦ. ἐνετείλατο εἰς τὸν αἰῶνα διαθήκην αὐτοῦ, ἅγιον καὶ φοβερὸν τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

10 * ἀρχὴ σοφίας φόβος κυρίου, συνέσεις δὲ ἀγαθὴ πᾶσι τοῖς ποιοῦσιν αὐτήν. ἡ αἴνεσις αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

30 Confitebor Domino multum in ore meo, & in medio sapientum laudabo eum. 31 Quoniam stabit ad dexteram pauperis, vt redimat à iudicibus animam meam. 1 Per manum Dauidis canticum. PSAL. CX.

DIxit Dominus in verbo suo, se daturum mihi dominationem, eò quòd incubuerim doctrinæ Legis dexteræ eius: Expecta igitur donec ponam inimicos tuos suppedaneum pedum tuorum. 2 Virgam fortitudinis tuæ mittet Verbum Domini de Sion, & dominaberis in medio inimicorum tuorum. 3 Populus tuus domus Israel qui lubenter incumbunt Legi, in die quo prœlium commiseris, adiuuaberis cum eis splendoribus sanctitatis misericordiæ Dei; ad te properabunt tanquam descensio roris, sedebunt confidenter prosapiæ tuæ.
4 Iurauit Dominus in verbo suo, me præfectũ iri magnũ *Sacerdotem* in mũdo futuro, pro merito quòd fuerim rex immaculatus. 5 Maiestas Domini ad dexteram tuam percussit in die iræ suæ reges. 6 Constitutus est iudex super populos: impleuit terram cadaueribus impiorum qui interfecti fuerunt: percussit capita regum super terra multorum admodum. 7 Ab ore prophetæ in via doctrinam accipiet: propterea exaltabit caput. Laudate Deum. PSAL. CXI.

LAudabo coram Domino in toto corde, in secreto rectorum & congregatione. 2 Magna opera Dñi exquisita omnibus qui volunt illa. 3 Laus & decus opus eius, & meritum eius perstat in secula. 4 Memoriam bonam fecit mirabilibus suis operibus; clemens & misericors Dñs. 5 Cibum dedit timentibus se, memor erit in æternum pacti sui. 6 Virtutem operum suorum annunciauit populo suo, vt det illis hereditatem populorum. 7 Opera manuum eius veritas & iudicium, fidelia omnia mandata eius: 8 Confirmata in secula seculorum, facta in veritate & æquitate. 9 Redemptionem misit populo suo: præcepit in æternum pactum suum sanctum, & timendum nomen ipsius.
10 Principium sapientiæ est timere in conspectu Domini: intellectus bonus omnibus facientibus ea: laus eius manet in æternum.

קיב

1 * הַלְלוּ יָהּ׀ אַשְׁרֵי־אִישׁ יָרֵא אֶת־יְהוָה בְּמִצְוֹתָיו
חָפֵץ מְאֹד׃
2 * גִּבּוֹר בָּאָרֶץ יִהְיֶה זַרְעוֹ דּוֹר יְשָׁרִים יְבֹרָךְ׃
3 * הוֹן־וָעֹשֶׁר בְּבֵיתוֹ וְצִדְקָתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד׃
4 * זָרַח בַּחֹשֶׁךְ אוֹר לַיְשָׁרִים חַנּוּן וְרַחוּם וְצַדִּיק׃
5 * טוֹב־אִישׁ חוֹנֵן וּמַלְוֶה יְכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט׃
6 * כִּי־לְעוֹלָם לֹא־יִמּוֹט לְזֵכֶר עוֹלָם יִהְיֶה צַדִּיק׃
7 * מִשְּׁמוּעָה רָעָה לֹא יִירָא נָכוֹן לִבּוֹ בָּטֻחַ
בַּיהוָה׃
8 * סָמוּךְ לִבּוֹ לֹא יִירָא עַד אֲשֶׁר־יִרְאֶה בְצָרָיו׃
9 * פִּזַּר נָתַן לָאֶבְיוֹנִים צִדְקָתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד קַרְנוֹ
תָּרוּם בְּכָבוֹד׃
10 * רָשָׁע יִרְאֶה וְכָעַס שִׁנָּיו יַחֲרֹק וְנָמָס תַּאֲוַת
רְשָׁעִים תֹּאבֵד׃

קיג

1 * הַלְלוּ יָהּ׀ הַלְלוּ עַבְדֵי יְהוָה הַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה׃
2 * יְהִי שֵׁם יְהוָה מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם׃
3 * מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ עַד־מְבוֹאוֹ מְהֻלָּל שֵׁם יְהוָה׃
4 * רָם עַל־כָּל־גּוֹיִם יְהוָה עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ׃
5 * מִי כַיהוָה אֱלֹהֵינוּ הַמַּגְבִּיהִי לָשָׁבֶת׃
6 * הַמַּשְׁפִּילִי לִרְאוֹת בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ׃
7 * מְקִימִי מֵעָפָר דָּל מֵאַשְׁפֹּת יָרִים אֶבְיוֹן׃
8 * לְהוֹשִׁיבִי עִם־נְדִיבִים עִם נְדִיבֵי עַמּוֹ׃
9 * מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת אֵם־הַבָּנִים שְׂמֵחָה
הַלְלוּיָהּ׃

קיד

1 * בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם לֹעֵז׃
2 * הָיְתָה יְהוּדָה לְקָדְשׁוֹ יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו׃
3 * הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס הַיַּרְדֵּן יִסֹּב לְאָחוֹר׃

Aleluia. PSAL. CXII.

1 *BEatus vir qui timet Dominum, in mandatis eius volet nimis.*
2 * *Potens in terra erit semen eius, generatio iustorum benedicetur.*
3 * *Substantia & diuitiæ in domo eius, et iustitia eius perseuerans semper.*
4 * *Ortum est in tenebris lumen iustis, clemẽs, & misericors, & iustus.*
5 * *Bonus vir clemens & fœnerans, dispensabit verba sua in iudicio.*
6 * *Quia in æternum non commouebitur, in memoria sempiterna erit iustus.*
7 * *Ab auditu malo non timebit, paratum cor eius confidens in Domino.*
8 * *Firmatum cor eius non timebit, donec aspiciat in hostibus suis.*
9 * *Dispersit, dedit pauperibus, iustitia eius permanet in æternum, cornu eius exaltabitur in gloria.*
10 * *Impius videbit et irascetur, dentibus suis frendet et tabescet: desiderium impiorum peribit.*

Aleluia. PSAL. CXIII.

1 *LAudate serui Dominum, laudate nomen Domini.*
2 * *Sit nomen Domini benedictum, à modo & vsque in æternum.*
3 * *Ab ortu Solis vsque ad occasum eius, laudabile nomen Domini.*
4 * *Excelsus super omnes gentes Dominus, super cælos gloria eius.*
5 * *Quis vt Dominus Deus noster, qui in excelsis habitans,*
6 * *humilia respicit in cælo & in terra?*
7 * *Suscitans de puluere inopem, de stercoribus eleuabit pauperem.*
8 * *Vt sedere faciat eum cum principibus, cum principibus populi sui.*
9 * *Qui collocat sterilem in domo, matrem filiorum lætantem. Aleluia.*

PSAL. CXIIII.

1 *CVm egrederetur Israel de Ægypto, domus Iacob de populo barbaro:*
2 * *Factus est Iudas in sanctificatione eius, Israel potestas eius.*
3 * *Mare vidit & fugit, Iordanis conuersus est retrorsum.*

תרגום

קיב

1 שַׁבַּחוּ אֱלָהָא טוּבוֹהִי דְּבַר נָשָׁא דְּדָחִל מִן קֳדָם יְיָ בְּפִקּוּדוֹהִי צָבֵי לַחֲדָא׃ 2 גִּבָּר בְּאוֹרַיְתָא יְהוֹן בְּנוֹי בָּרָא דְּהָרִיצָיָא יִתְבָּרַךְ׃
3 מָזָלָא וְעִתְרָא בְּבַיְתֵהּ וְזִכוּתֵהּ קָיְמָא לְעָלְמִין׃ 4 דְּנַח בַּחֲשׁוֹכָא נְהוֹר לְתָרִיצַיָּא חַנָּנָא וְרַחֲמָנָא וְצַדִּיקָא׃ 5 טָבָא גַּבְרָא חַיִּים
וּמְזַיֵּף יְסוֹבַר מִלּוֹהִי כְּהִלְכְתָא׃ 6 אֲרוּם לְעָלַם לָא יְזוּעַ לְרָכְרַן עָלַם יְהֵא זַכָּיָא׃ 7 מִשְּׁמוּעָתָא בִּישְׁתָא לָא יְדַחַל תְּקֵן לִבֵּהּ רָחֵץ בְּמֵימְרָא
דַיְיָ׃ 8 סְמִיךְ לִבֵּהּ לָא יְדַחַל עַד זְמַן דַּיְיחֵמֵי פֻּרְקָנֵהּ בְּעֵיקָתָא׃ 9 בַּדַּר מָמוֹנֵהּ יְהַב לַחֲשִׁיכֵי זְכוּתֵהּ קָיְמָא לְעָלַם תְּקַפֵּהּ תְּרוּם בְּאִיקָרָא׃
10 רְשִׁיעָא יֶחֱמֵי וְיִרְגּוֹז עֲלוֹהִי שִׁנּוֹהִי יַעֲסֵי וְאִתְמְסָא רְגוּג רְשִׁיעֵי תְּהוֹבַד׃

קיג

1 שַׁבְּחוּ אֱלָהָא שַׁבְּחוּ עַבְדֵי דַיְיָ שַׁבְּחוּ יַת שְׁמָא דַיְיָ׃ 2 יְהֵא שְׁמָא דַיְיָ מְבָרַךְ מֵהָשְׁתָּא וְעַד עָלְמָא׃ 3 מִמְּדִנַח שִׁמְשָׁא וְעַד
מַטְמְעֵהּ מְשַׁבַּח שְׁמָא דַיְיָ׃ 4 רָמָא עַל כָּל עַמְמַיָּא יְיָ עַלְוֵי שְׁמַיָּא אִיקָרֵהּ׃ 5 מָן דְּכְמֵת יְיָ אֱלָהָנָא דְּגַבְיֵהּ מוֹתְבֵהּ לְמֶהֱב׃
6 דְּמַכִּיךְ עַיְנֵיהּ לְמֶחֱמֵי בִּשְׁמַיָּא וּבְאַרְעָא׃ 7 מֵקִים מֵעַפְרָא מִסְכֵּנָא וּמִקַּלְקַלְתָא מֵרִים חַשִׁיכָא׃ 8 לְאוֹתוּבֵי עִם רַבְרְבַיָּא עִם
רַבְרְבֵי עַמֵּהּ׃ 9 דְּמַיְתֵב עֲקָרָא בְּעִקְרֵי בֵיתָא חֵדְיָא שַׁבְּחוּ אֱלָהָא׃

קיד

1 בְּמִפַּק יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם דְּבֵית יַעֲקֹב מֵעַמָּא בַּרְבָּרָא׃ 2 הֲוַת כְּנִישְׁתָא דְּבֵית יְהוּדָה אֲחִידָא לְקֻדְשֵׁהּ יִשְׂרָאֵל לְשַׁלִּיטוּתֵהּ׃
3 כַּד אִתְגְּלִי מֵימְרָא דַיְיָ עַל יַמָּא דְסוּף יַמָּא חָמָא וַאֲפִיךְ יוֹרְדָנָא חֲזַר לַאֲחוֹרָא׃

* Alleluia. PSAL. CXI.

BEatus vir qui timet Dominum, in mandatis eius volet nimis. * Potens in terra erit ſemen eius, generatio rectorum benedicetur. *Gloria & diuitiæ in domo eius, & iuſtitia eius manet in ſeculum ſeculi.

* Exortum eſt in tenebris lumen rectis, miſericors & miſerator,& iuſtus. *Iocundus*vir qui miſeretur & commodat,diſponet ſermones ſuos in iudicio: *Quia in æternum non commouebitur. In memoria æterna erit iuſtus: *ab auditione mala non timebit. * Paratum cor eius ſperare in Domino, confirmatum eſt cor eius: non *timebit, donec deſpiciat in inimicos ſuos.

*Diſperſit,dedit pauperibus,iuſtitia eius manet in ſeculum ſeculi. cornu eius exaltabitur in gloria. *Peccator videbit & iraſcetur, dentibus ſuis fremet & tabeſcet. deſiderium * peccatoris peribit.

Alleluia. PSAL. CXII.

LAudate pueri Dominum, laudate nomen Domini. * Sit nomen Domini benedictum, ex hoc nunc & vſque in ſeculum. * Ab ortu Solis vſque ad occaſum, laudabile nomen Domini.

*Excelſus ſuper omnes gentes Dominus, *ſuper cælos gloria eius. * Quis ſicut Dominus Deus noſter, qui in altis habitat, * & humilia reſpicit, in cælo & in terra? * Suſcitans à terra inopem, & de ſtercore erigens pauperem.

* Vt collocet eum cum principibus,cum principibus populi ſui.

* Qui habitare facit ſterilem in domo, matrem ſuper filios lætantem.

Alleluia. PSAL. CXIII.

IN exitu Iſrael de Ægypto, domus Iacob de populo barbaro:

*Facta eſt Iudæa ſanctificatio eius,Iſrael poteſtas eius.

* Mare vidit & fugit, Iordanis conuerſus eſt retrorſum.

Αλληλούϊα. ριά.

1 * Μακάριος ἀνὴρ ὁ φοβούμενος τὸν κύριον; ἐν ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ θελήσει σφόδρα.

2 * δυνατὸν ἐν τῇ γῇ ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ; γενεὰ εὐθέων εὐλογηθήσεται. 3 * δόξα καὶ πλοῦτος ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.

4 * ἐξανέτειλεν ἐν σκότει φῶς τοῖς εὐθέσιν ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων καὶ δίκαιος.

5 * χρηστὸς ἀνὴρ ὁ οἰκτείρων καὶ κιχρῶν, οἰκονομήσει τοὺς λόγους αὐτοῦ ἐν κρίσει·

6 * ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα οὐ σαλευθήσεται. εἰς μνημόσυνον 7 αἰώνιον ἔσται δίκαιος, * ἀπὸ ἀκοῆς πονηρᾶς οὐ φο- 8 βηθήσεται. * ἕτοιμη ἡ καρδία αὐτοῦ ἐλπίζειν ἐπὶ κύριον, ἐστήρικται ἡ καρδία αὐτοῦ, οὐ μὴ φοβηθῇ ἕως οὗ ἐπίδῃ ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ.

9 * ἐσκόρπισεν, ἔδωκε τοῖς πένησιν, ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. τὸ κέρας αὐτοῦ ὑψωθήσε- 10 ται ἐν δόξῃ. * ἁμαρτωλὸς ὄψεται καὶ ὀργισθήσεται, τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ βρύξει καὶ τακήσεται. ἐπιθυμία ἁμαρτωλοῦ ἀπολεῖται.

Αλληλούϊα. ριβ'.

1 * Αἰνεῖτε παῖδες κύριον, αἰνεῖτε τὸ ὄνομα κυρίου.

2 * εἴη τὸ ὄνομα κυρίου εὐλογημένον ἀπὸ τοῦ νῦν ἕως τοῦ αἰῶνος.

3 * ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου μέχρι δυσμῶν, αἰνετὸν τὸ ὄνομα 4 κυρίου. * ὑψηλὸς ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη ὁ κύριος, ἐπὶ τοὺς οὐρανοὺς ἡ δόξα αὐτοῦ.

5 * τίς ὡς κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν, 6 * καὶ τὰ ταπεινὰ ἐφορῶν, ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ;

7 * ὁ ἐγείρων ἀπὸ γῆς πτωχόν, καὶ ἀπὸ κοπρίας ὑψῶν 8 πένητα. * τοῦ καθίσαι αὐτὸν μετὰ ἀρχόντων, μετὰ ἀρχόντων λαοῦ αὐτοῦ.

9 * ὁ κατοικίζων στεῖραν ἐν οἴκῳ, μητέρα ἐπὶ τέκνοις εὐφραινομένην. Αλληλούϊα.

ριγ'.

1 * Ἐν ἐξόδῳ ἰσραὴλ ἐξ αἰγύπτου, οἶκος ἰακὼβ ἐκ λαοῦ 2 βαρβάρου· * ἐγενήθη ἰουδαία ἁγίασμα αὐτοῦ, ἰσ- 3 ραὴλ ἐξουσία αὐτοῦ. * ἡ θάλασσα εἶδε καὶ ἔφυγε, ὁ ἰορδάνης ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

Laudate Deum. PSAL. CXII.

BEatus vir qui timet à conſpectu Dñi, mandata eius expetit vehementer. [2] Fortes in Lege erunt filij eius, in generatione rectorum benedicetur. [3] Felicitas & diuitiæ in domo eius, & iuſtitia eius manet in æternum. [4] Ortum eſt in tenebris lumen rectis, clemẽs & miſericors & iuſtus. [5] Beatus vir qui miſeretur & commodat; ſuſtinebit verba ſua quaſi ſententiam. [6] Quoniam in æternum non commouebitur, ad memoriam perpetuam erit iuſtus. [7] Ab auditu malo non timebit: parauit cor ſuum confidens in verbo Domini. [8] Firmatum eſt cor eius, non timebit donec videat redemptionem in anguſtia. [9] Diſperſit pecuniam ſuam: dedit pauperibus; iuſtitia eius manet in æternum; fortitudo eius exaltabitur in gloria. [10] Impius videbit & iraſcetur ſuper eum, dentibus ſuis frendebit & contabeſcet: deſiderium impiorum peribit.

PSAL. CXIII.

LAudate Deum, laudate ſerui Domini, laudate nomen Domini. [2] Sit nomen Domini benedictum, ex hoc momento & vſque in ſeculũ. [3] Ab ortu Solis & vſque ad occaſum eius, laudabile eſt nomen Domini. [4] Excelſus eſt ſuper omnes populos Dominus, ſuper cælos gloria eius. [5] Quis ſicut Dominus Deus noſter, qui exaltauit habitationem ſuam vt ſedeat. [6] Qui demittit oculos ſuos vt videat in cælis & in terra. [7] Erigens de puluere miſerum, & de ſtercore exaltans egenum: [8] Vt ſedere eum faciat cum principibus, cum principibus populi ſui. [9] Qui collocat ſterilem in ſtirpes domus, tanquam matrem ob filios lætantem. Laudate Deum.

PSAL. CXIIII.

DVm exiret Iſrael ex Ægypto, domus Iaacob ex populo Barbaro: [2] Fuit eccleſia domus Iehudæ vnita ſanctitati eius: Iſrael poteſtatibus eius. [3] Cùm apparuiſſet Verbum Domini ſuper mare carectoſum, mare vidit, & erupit Iordanis, & conuerſus eſt retrorſum.

4 * הֶהָרִים רָקְדוּ כְאֵילִים גְּבָעוֹת כִּבְנֵי־צֹאן׃
5 * מַה־לְּךָ הַיָּם כִּי תָנוּס הַיַּרְדֵּן תִּסֹּב לְאָחוֹר׃
6 * הֶהָרִים תִּרְקְדוּ כְאֵילִים גְּבָעוֹת כִּבְנֵי־צֹאן׃
7 * מִלִּפְנֵי אָדוֹן חוּלִי אָרֶץ מִלִּפְנֵי אֱלוֹהַּ יַעֲקֹב׃
8 * הַהֹפְכִי הַצּוּר אֲגַם־מָיִם חַלָּמִישׁ לְמַעְיְנוֹ־מָיִם׃

קטו

1 * לֹא לָנוּ יְהוָה לֹא לָנוּ כִּי־לְשִׁמְךָ תֵּן כָּבוֹד עַל־חַסְדְּךָ עַל־אֲמִתֶּךָ׃
2 * לָמָּה יאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה־נָא אֱלֹהֵיהֶם׃
3 * וֵאלֹהֵינוּ בַשָּׁמָיִם כֹּל אֲשֶׁר־חָפֵץ עָשָׂה׃
4 * עֲצַבֵּיהֶם כֶּסֶף וְזָהָב מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם׃
5 * פֶּה־לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ׃
6 * אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יִשְׁמָעוּ אַף לָהֶם וְלֹא יְרִיחוּן׃
7 * יְדֵיהֶם וְלֹא יְמִישׁוּן רַגְלֵיהֶם וְלֹא יְהַלֵּכוּ לֹא־יֶהְגּוּ בִגְרוֹנָם׃
8 * כָּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם כֹּל אֲשֶׁר־בֹּטֵחַ בָּהֶם׃
9 * יִשְׂרָאֵל בְּטַח בַּיהוָה עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא׃
10 * בֵּית אַהֲרֹן בִּטְחוּ בַיהוָה עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא׃
11 * יִרְאֵי יְהוָה בִּטְחוּ בַיהוָה עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא׃
12 * יְהוָה זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ יְבָרֵךְ אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל יְבָרֵךְ אֶת־בֵּית אַהֲרֹן׃
13 * יְבָרֵךְ יִרְאֵי יְהוָה הַקְּטַנִּים עִם־הַגְּדֹלִים׃
14 * יֹסֵף יְהוָה עֲלֵיכֶם עֲלֵיכֶם וְעַל־בְּנֵיכֶם׃
15 * בְּרוּכִים אַתֶּם לַיהוָה עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃
16 * הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַיהוָה וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי־אָדָם׃
17 * לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ־יָהּ וְלֹא כָּל־יֹרְדֵי דוּמָה׃
18 * וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם הַלְלוּ־יָהּ׃

PSALTERIVM. Translat.B.Hieronymi.

4 * *Montes subsilierunt vt arietes, colles quasi filij gregis.*
5 * *Quid est tibi mare quòd fugisti? Iordanis quia conuersus es retrorsum?*
6 * *Montes subsaltastis vt arietes, colles quasi filij gregis.*
7 * *A facie Domini contremiscit terra, à facie Dei Iacob.*
8 * *Qui conuertit petram in paludes aquarum, silicem in fontes aquarum.*

PSAL. CXV.

1 NOn nobis Domine, non nobis; sed nomini tuo da gloriam, propter misericordiam tuam et
2 veritatem tuam. * *Ne dicant gentes: Vbi*
3 *est Deus eorum?* * *Deus autem noster in cælo: vniuersa quæ voluit fecit.*
4 * *Idola gentium argentum & aurum, opus manuum hominum.*
5 * *Os habent, et non loquentur; oculos habent,*
6 *& non videbunt.* * *Aures habent, & non audient; nasum habent, & non odorabunt.*
7 * *Manus habent, & non palpabunt; pedes habent, & non ambulabunt, & non sonabunt*
8 *in gutture suo.* * *Similes illis fiant qui faciunt ea, & omnes qui confidunt in eis.*
9 * *Israel confidit in Domino: auxiliator eorum & protector eorum ipse.*
10 * *Domus Aaron confidit in Domino, auxiliator eorum & protector eorum ipse.*
11 * *Timentes Dominum confidunt in Domino: auxiliator eorum & protector eorum ipse.*
12 * *Dominus recordatus nostri benedicet: benedicet domui Israel, benedicet domui Aaron.*
13 * *Benedicet timentibus Dominum, paruis cum magnis.*
14 * *Addat Dominus super vos, super vos & super filios vestros.*
15 * *Benedicti vos à Domino, qui fecit cælos & terram.*
16 * *Cælum cælorum Domino, terram autem dedit filiis hominum.*
17 * *Non mortui laudabunt Dominum, nec omnes qui descendunt in silentium.*
18 * *Sed nos benedicemus Domino, à modò et vsque in æternum. Aleluia.*

תרגום

4 בְּמַתָּן אוֹרַיְתָא לְעַמֵּהּ טוּרַיָּא טַפָּזוּ הֵיךְ דִּכְרִין גַּלְמָתָא הֵיךְ בְּנִין דְּעָאן׃
5 מַה לָךְ יַמָּא אֲרוּם תַּפֵּיךְ יוֹרְדָנָא תֵּחְזוֹר לַאֲחוֹרָא׃ 6 טוּרַיָּא מְטַפְּזִין הֵיךְ דִּכְרִין גַּלְמָתָא הֵיךְ בְּנִין דְּעָאן׃
7 מִן קֳדָם קִירִים אִתְחַלְחֲלִי אַרְעָא מִן קֳדָם אֱלָהָא דְיַעֲקֹב׃ 8 דְּהָפֵךְ טִנָּרָא לַאֲרִיחָא דְמַיָּא שְׁמִיר לְעֵינָן דְּמַיִן׃

קטו

1 לָא מִטּוּלְהָנָא יְיָ לָא מִטּוּל זַכְוָתָנָא אֲרוּם לִשְׁמָךְ הַב אִיקָרָא מִטּוּל טוּבָךְ וּמִטּוּל קְשׁוֹטָךְ׃ 2 לְמָה יֵימְרוּן
עַמְמַיָּא הָאן הוּא אֱלָהֲהוֹן׃ 3 וַאֲלָהָנָא מְרוֹרֵה בִּשְׁמַיָּא כָּל דְּיִצְבֵי עֲבַד׃ 4 טַעֲוָתְהוֹן דְּעַמְמַיָּא דִּכְסָפָא וְדַהֲבָא עוֹבָדֵי אִידֵי בַּר נָשׁ׃
5 פּוּמָא לְהוֹן וְלָא מְמַלְלִין עַיְנִין לְהוֹן וְלָא חָמִין׃ 6 אֱדָנִין לְהוֹן וְלָא שָׁמְעִין נְחִירֵי לְהוֹן וְלָא מְרִיחִין׃ 7 אִידֵיהוֹן וְלָא
מְמַשְׁמְשִׁין רַגְלֵיהוֹן וְלָא מְהַלְכִין וְלָא מְרַגְּנִין בְּעָנְקְהוֹן׃ 8 דִּכְמָתְהוֹן יְהוֹן עָבְדֵיהוֹן וְכֹל דְּמִתְרְחִץ עֲלֵיהוֹן׃ 9 דְּבֵית יִשְׂרָאֵל רְחֲצוּ
בְּמֵימְרָא דַיְיָ סְעוּדְהוֹן וְתֵרִיסְהוֹן הוּא׃ 10 דְּבֵית אַהֲרֹן רְחֲצוּ בְּמֵימְרָא דַיְיָ סְעוּדְהוֹן וְתֵרִיסְהוֹן הוּא׃ 11 דְּחַיָּא דַיְיָ רְחֲצוּ בְּמֵימְרָא
דַיְיָ סְעוּדְהוֹן וְתֵרִיסְהוֹן הוּא׃ 12 מֵימְרָא דַיְיָ דְּכַר יְהָנָא לְטָב יְבָרֵךְ יָת בֵּית יִשְׂרָאֵל יְבָרֵךְ יָת בֵּית אַהֲרֹן׃ 13 יְבָרֵךְ דְּחַיָּא
דַיְיָ זְעֵירַיָּא עִם רַבְרְבַיָּא׃ 14 יוֹסֵף יְיָ עֲלֵיכוֹן וְעַל בְּנֵיכוֹן׃ 15 בְּרִיכִין אַתּוּן מִן קֳדָם יְיָ דַּעֲבַד שְׁמַיָּא וְאַרְעָא׃
16 שְׁמֵי שְׁמַיָּא לְשָׁכִינַת יְקָרָא דַיְיָ וְאַרְעָא יְהַב לִבְנֵי נָשָׁא׃ 17 לָא מֵיתַיָּא מְשַׁבְּחִין קֳדָם יְיָ וְלָא כָּל נָחוֹתֵי בֵּית קְבוּרְתָּא אַרְמָתָא׃
18 וַאֲנַחְנָא נְבָרֵךְ אֱלָהָא מֵהָשְׁתָּא וְעַד עָלְמָא שַׁבְּחוּ אֱלָהָא׃

* Montes exultauerunt vt arietes, & colles ſicut agni ouium.
* Quid tibi eſt mare, quòd fugiſti? & tu Iordanis quia conuerſus es retrorſum?
* Montes quid exultaſtis ſicut arietes, & colles ſicut agni ouium?
* A facie Domini mota eſt terra, à facie Dei Iacob. * Qui conuertit petram in ſtagna aquarum, & rupem in fontes aquarum.

Inſ. 137 NOn nobis Domine non nobis, ſed nomini tuo da gloriam, ſuper miſericordia tua & veritate tua: * Nequando dicant gentes: Vbi eſt Deus eorum?
*Deus autem noſter in cęlo, & in terra: omnia quæcunque voluit fecit.
* Simulachra gentium argentum & aurum, opera manuum hominum: *Os habent, & non loquentur: oculos habent, & non videbunt. *Aures habent, & non audient: nares habent, & non odorabunt.
* Manus habent, & non palpabunt: pedes habent, & non ambulabunt: non clamabūt ſonabunt in gutture ſuo. *Similes illis fiant qui faciunt ea, & omnes qui confidunt in eis. * Domus Iſrael ſperauit in Domino, adiutor Inſ. 134 *eorum & protector eorum eſt. *Domus Aarō ſperauit in Domino, adiutor *eorum & protector eorum eſt. * Qui timent Dominum ſperauerunt in Domino, adiutor *eorum * & protector eorum eſt. *Dominus memor *fuit *ui exiſtens noſtri *benedixit nobis; benedixit domui Iſrael, benedixit domui Aaron. * Benedixit * timentibus Dominum, puſillis cum *magnis. * Adiiciat Dominus ſuper vos, ſuper vos & ſuper filios veſtros. * Benedicti vos à Domino, qui fecit cælum & terram. * Cælum cæli Domino, terram autem dedit filiis hominum. * Non mortui laudabunt te Domine, neque omnes qui deſcendunt in infernum: * Sed nos qui viuimus benedicimus* benedicemus Domino, ex hoc nunc & vſq; in ſeculum. Alleluia.

4 * Τὰ ὄρη ἐσκίρτησαν ὡσεὶ κριοί, καὶ οἱ βουνοὶ ὡς ἀρ-
5 νία προβάτων. * τί σοι ἐστὶ θάλασσα ὅτι ἔφυγες; καὶ
σὺ ἰορδάνη ὅτι ἐστράφης εἰς τὰ ὀπίσω;
6 * Τὰ ὄρη ὅτι ἐσκιρτήσατε ὡσεὶ κριοί, καὶ οἱ βουνοὶ ὡς
ἀρνία προβάτων;
7 * Ἀπὸ προσώπου κυρίου ἐσαλεύθη ἡ γῆ, ἀπὸ προ-
σώπου τοῦ θεοῦ Ἰακώβ.
8 * Τοῦ στρέψαντος τὴν πέτραν εἰς λίμνας ὑδάτων, καὶ
τὴν ἀκρότομον εἰς πηγὰς ὑδάτων.
1 * Μὴ ἡμῖν κύριε μὴ ἡμῖν, ἀλλ' ἢ τῷ ὀνόματί σου δὸς
δόξαν, ἐπὶ τῷ ἐλέει σου καὶ τῇ ἀληθείᾳ σου·
2 * μήποτε εἴπωσι τὰ ἔθνη, ποῦ ἐστιν ὁ θεὸς αὐτῶν;
3 * ὁ δὲ θεὸς ἡμῶν ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ, πάντα ὅ-
σα ἠθέλησεν ἐποίησε.
4 * Τὰ εἴδωλα τῶν ἐθνῶν, ἀργύριον καὶ χρυσίον, ἔργα
5 χειρῶν ἀνθρώπων· * στόμα ἔχουσι, καὶ οὐ λαλήσουσιν·
ὀφθαλμοὺς ἔχουσι, καὶ οὐκ ὄψονται.
6 * ὦτα ἔχουσι, καὶ οὐκ ἀκούσονται· ῥῖνας ἔχουσι, καὶ οὐκ
7 ὀσφρανθήσονται. * χεῖρας ἔχουσι, καὶ οὐ ψηλαφήσουσι. πόδας ἔχουσι, καὶ οὐ περιπατήσουσιν, οὐ φωνήσουσιν
ἐν τῷ λάρυγγι αὐτῶν.
8 * ὅμοιοι αὐτοῖς γένοιντο οἱ ποιοῦντες αὐτά, καὶ πάν-
τες οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτοῖς.
9 * οἶκος Ἰσραὴλ ἤλπισεν ἐπὶ κύριον, βοηθὸς καὶ ὑπε-
10 ρασπιστὴς αὐτῶν ἐστιν. * οἶκος Ἀαρὼν ἤλπισεν ἐπὶ κύ-
ριον, βοηθὸς καὶ ὑπερασπιστὴς αὐτῶν ἐστιν.
11 * οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον ἤλπισαν ἐπὶ κύριον, βοη-
θὸς καὶ ὑπερασπιστὴς αὐτῶν ἐστιν.
12 * κύριος μνησθεὶς ἡμῶν εὐλόγησεν ἡμᾶς, εὐλόγησε
τὸν οἶκον Ἰσραήλ, εὐλόγησε τὸν οἶκον Ἀαρών.
13 * εὐλόγησε τοὺς φοβουμένους τὸν κύριον, τοὺς μικροὺς μετὰ
14 τῶν μεγάλων. * προσθείη κύριος ἐφ' ὑμᾶς, ἐφ' ὑμᾶς καὶ
15 ἐπὶ τοὺς υἱοὺς ὑμῶν. * εὐλογημένοι ὑμεῖς τῷ κυρίῳ, τῷ
ποιήσαντι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν.
16 * ὁ οὐρανὸς οὐρανῷ τῷ κυρίῳ, τὴν δὲ γῆν ἔδωκε τοῖς
17 υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων. * οὐχ οἱ νεκροὶ αἰνέσουσί σε κύ-
ριε, οὐδὲ πάντες οἱ καταβαίνοντες εἰς ᾅδου·
18 * ἀλλ' ἡμεῖς οἱ ζῶντες εὐλογήσομεν τὸν κύριον, ἀπὸ
τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος. ἀλληλούϊα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[4] Cùm daret Legem populo ſuo, montes ſubſilierunt ſicut arietes, colles ſicut filij ouium. [5] Quid tibi erat mare cur erumperes? Iordanis, vt conuertereris retrorſum? [6] Montes ſubſilirent ſicut arietes, colles ſicut filij ouium? [7] A facie Domini contremiſce terra; ab aſpectu Dei Iaacob. [8] Qui conuertit petram in riuum; rupem in fontes aquarum.

PSAL. CXV.

NOn propter nos Domine, non propter meritum noſtrum: verùm nomini tuo da gloriam, propter benignitatem tuam & propter veritatem tuam. [2] Quare dicturi ſunt populi: Vbi eſt Deus eorum? [3] Dei autem noſtri habitatio in cælis eſt; quicquid voluit, fecit. [4] Idola gentium argentea & aurea, opera manuum hominis. [5] Os ineſt eis, & non loquuntur; oculi inſunt eis, & non vident. [6] Aures inſunt eis, & non audiunt, nares inſunt eis, & non odorant. [7] Manus habent, & non palpant; pedes habent & non ambulant; & non clamant gutture ſuo. [8] Similes illis ſint qui faciunt ea, & omnis qui confidit in eis. [9] Domus Iſrael confidite in Verbo Domini: adiutorium eorum & ſcutum eorum eſt ipſum. [10] Domus Aharon confidite in Verbo Domini: adiutorium eorum & ſcutum eorum ipſum eſt. [11] Qui timent Dominum confidite in Verbo Domini; auxilium eorum & ſcutum eorum ipſe eſt. [12] Verbum Domini recordatum eſt noſtri in bonum: benedicet domui Iſrael, benedicet domui Aharon. [13] Benedicet timentibus Dominum, paruis cum magnis. [14] Apponat Dominus ſuper vos, ſuper vos & ſuper filios veſtros. [15] Benedicti vos à præſentia Domini, qui fecit cælum & terram. [16] Cæli cælorum maieſtati gloriæ Domini: terram autem dedit filiis hominum. [17] Non mortui laudant coram Domino, neque omnes qui deſcendunt in domum ſepulturæ terreſtris. [18] Sed nos benedicemus Deo, ex hoc tempore & vſque in æternum. laudate Deum.

קיו

1 * אָהַבְתִּי כִּי־יִשְׁמַע יְהוָה אֶת־קוֹלִי תַּחֲנוּנָי׃
2 * כִּי־הִטָּה אָזְנוֹ לִי וּבְיָמַי אֶקְרָא׃
3 * אֲפָפוּנִי חֶבְלֵי־מָוֶת וּמְצָרֵי שְׁאוֹל מְצָאוּנִי צָרָה וְיָגוֹן אֶמְצָא׃
4 * וּבְשֵׁם־יְהוָה אֶקְרָא אָנָּה יְהוָה מַלְּטָה נַפְשִׁי׃
5 * חַנּוּן יְהוָה וְצַדִּיק וֵאלֹהֵינוּ מְרַחֵם׃
6 * שֹׁמֵר פְּתָאיִם יְהוָה דַּלּוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ׃
7 * שׁוּבִי נַפְשִׁי לִמְנוּחָיְכִי כִּי־יְהוָה גָּמַל עָלָיְכִי׃
8 * כִּי חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת אֶת־עֵינִי מִן־דִּמְעָה אֶת־רַגְלִי מִדֶּחִי׃
9 * אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְהוָה בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים׃
10 * הֶאֱמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר אֲנִי עָנִיתִי מְאֹד׃
11 * אֲנִי אָמַרְתִּי בְחָפְזִי כָּל־הָאָדָם כֹּזֵב׃
12 * מָה־אָשִׁיב לַיהוָה כָּל־תַּגְמוּלוֹהִי עָלָי׃
13 * כּוֹס־יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא וּבְשֵׁם יְהוָה אֶקְרָא׃
14 * נְדָרַי לַיהוָה אֲשַׁלֵּם נֶגְדָה־נָּא לְכָל־עַמּוֹ׃
15 * יָקָר בְּעֵינֵי יְהוָה הַמָּוְתָה לַחֲסִידָיו׃
16 * אָנָּה יְהוָה כִּי־אֲנִי עַבְדֶּךָ אֲנִי עַבְדְּךָ בֶּן־אֲמָתֶךָ פִּתַּחְתָּ לְמוֹסֵרָי׃
17 * לְךָ אֶזְבַּח זֶבַח תּוֹדָה וּבְשֵׁם יְהוָה אֶקְרָא׃
18 * נְדָרַי לַיהוָה אֲשַׁלֵּם נֶגְדָה־נָּא לְכָל־עַמּוֹ׃
19 * בְּחַצְרוֹת בֵּית יְהוָה בְּתוֹכֵכִי יְרוּשָׁלִָם הַלְלוּ־יָהּ׃

קיז

1 * הַלְלוּ אֶת־יְהוָה כָּל־גּוֹיִם שַׁבְּחוּהוּ כָּל־הָאֻמִּים׃
2 * כִּי גָבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ וֶאֱמֶת־יְהוָה לְעוֹלָם הַלְלוּ־יָהּ׃

PSAL. CXVI.

1 *Dilexi, quoniam exaudiet Dominus vocem*
2 *deprecationis meæ. *Inclinauit enim aurem suam mihi, & in diebus meis inuocabo.*
3 **Circundederunt me funes mortis, & munitiones inferni inuenerunt me; angustiam &*
dolorem reperi.
4 **Et nomen Domini inuocabo: obsecro Do-*
5 *mine libera animam meam. *Clemens Dominus & iustus, & Deus noster misericors.*
6 **Custodit paruulos Dominus; attenuatus*
sum, & me saluabit.
7 **Reuertere anima mea in requiem tuam,*
quia Dominus reddidit tibi.
8 **Quia eruit animam meam de morte, oculos*
meos à lachrymis, pedes meos ab offensa.
9 **Deambulabo coram Domino in terris viuorum.*
10 **Credidi propter quod locutus sum, ego autem afflictus sum nimis.*
11 **Ego dixi in stupore meo: Omnis homo mendacium.*
12 **Quid reddam Domino, pro omnibus quæ*
retribuit mihi?
13 **Calicem salutaris accipiam, et in nomine Do*
mini inuocabo.
14 **Vota mea Domino reddam nunc coram om*
ni populo eius.
15 **Gloriosa in conspectu Domini, mors san-*
ctorum eius.
16 **Obsecro Domine quia ego seruus tuus, ego*
seruus tuus filius ancillæ tuæ: dissoluisti vincula mea.
17 **Tibi immolabo hostiam laudis, & in no-*
mine Domini inuocabo.
18 **Vota mea Domino reddam nunc in conspectu omnis populi eius.*
19 **In atriis domus Domini, in medio tui Jerusalem. Aleluia.*

PSAL. CXVII.

1 *Laudate Dominum omnes gentes, collaudate*
eum vniuersi populi.
2 **Quia confortata est super nos misericordia*
eius, & veritas Domini in æternum. Aleluia.

תרגום

קיו

1 רְחִמֵת אֲרוֹם יְשְׁמַע יְיָ יָת קָלִי בָּעוּתַי׃ 2 אֲרוֹם אַצְלֵי אְדַנֵּה לִי וּבְיוֹמַי אֲנָא קָרֵי׃ 3 אַקְפוּנִי מַרְעֵי מוֹתָא וְעָקְתִין דְּשְׁיוֹל אַשְׁכְּחוּנַנִי עָקְתָא וְדָוונָא אַשְׁכַּח׃ 4 וּבְשׁוּם יְיָ אֶקְרֵי בְּבָעוּ יְיָ שֵׁיזֵב נַפְשִׁי׃ 5 חֲנַנָא יְיָ וְזַכָּאָה וְאַלָּהָנָא מְרַחֵם׃ 6 נָטֵר שַׁרְגִּיגַיָּא יְיָ אִתְמַסְכֵּנֵת וְלִי חָמֵי לְמִפְרוֹק׃ 7 חוּבִי נַפְשִׁי לְבֵית נוּחָיְכִי אֲרוֹם מֵימְרָא דַיְיָ גְּמַל עֲלָיְכִי׃ 8 אֲרוֹם פְּצֵיתָא נַפְשִׁי מְקְטוֹל יַת עֵינִי מִן דִּמְעָתָא יַת רַגְלִי מִדַּחְיָא׃ 9 אֶהַלֵּךְ קֳדָם יְיָ בְּאַרְעָת חַיָּיא׃ 10 הֵימֵנֵת אֲרוֹם אֲמַלֵּל אֲנָא שַׁבְּחֵת לַחֲדָא׃ 11 אֲנָא אֲמֵרֵת בְּמֶעְרְקִי כָּל בְּנֵי נָשָׁא מְכַדְּבִין׃ 12 מַה אָתֵיב קֳדָם יְיָ כָּל גְּמוּלָן טָבָן דְּיַלֵּיהּ גְּמִילִין אִנּוּן עָלַי׃ 13 כָּסָא דְפֻרְקָנָא אֲסוֹבַר וּבְשׁוּמָא דַיְיָ אֶקְרֵי׃ 14 נִדְרַי קֳדָם יְיָ אֲשַׁלֵּם אַתְנֵי כְּדוּן נֵיסוּ לְכָל עַמֵּהּ׃ 15 יַקִּיר קֳדָם יְיָ מִיתוּתָא דְמִשְׁתַּלְחָא לַחֲסִידוֹהִי׃ 16 בְּבָעוּ יְיָ אֲרוֹם אֲנָא עַבְדָּךְ אֲנָא עַבְדָּךְ בַּר אַמְתָּךְ שְׁרֵיתָא לְשׁוּשְׁלַתַי׃ 17 קֳדָמָךְ אֲדַבַּח דְּבַח נְכְסְתָא וּבְשׁוּמָא דַיְיָ אֶקְרֵי׃ 18 נִדְרַי קֳדָם יְיָ אֲשַׁלֵּם אַתְנֵי כְּדוּן נֵיסוּ לְכָל עַמֵּהּ׃ 19 בְּדָרָתַיָּא דְבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ בְּמִצְעָיִךְ יְרוּשְׁלֵם שַׁבְּחוּ אַלָּהָא׃

קיז

1 שַׁבְּחוּ יָת יְיָ כָּל עַמְמַיָּא שַׁבְּחוּ לֵהּ כָּל אְמַיָּא׃ 2 אֲרוֹם אַגְבַּר עָלָנָא טוּבֵהּ וְקוּשְׁטֵהּ דַיְיָ לְעָלַם שַׁבְּחוּ אַלָּהָא׃

PSAL. CXIIII.

DIlexi, quoniam exaudiet Dominus vocem orationis meæ. * Quia inclinauit aurem ſuam mihi, & in diebus meis inuocabo. * Circundederunt me dolores mortis, * pericula inferni inuenerunt me. Tribulationem & dolorem inueni, * & nomen Domini inuocaui: ô Domine, libera animam meam. * Miſericors Dominus & iuſtus, & Deus noſter miſeretur: * Cuſtodiens paruulos Dominus: humiliatus ſum & liberauit me. * Conuertere anima mea in requiem tuam, quia Dominus benefecit tibi. * Quia eripuit animam meam de morte, oculos meos à lachrymis, & pedes meos à lapſu. * Placebo * in conſpectu Domini in regione * viuentium. Alleluia.

Sup. 17 c. — Domino viuorum

PSAL. CXV.

CRedidi, propter quod locutus ſum, ego autem humiliatus ſum nimis.

* Ego autem dixi in exceſſu meo: Omnis homo mendax.

* Quid retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi?

* Calicem ſalutaris accipiam, & nomen Domini inuocabo.

* Vota mea Domino reddam, coram omni populo eius.

* Precioſa in conſpectu Domini mors ſanctorum eius. * O Domine * ego ſeruus tuus, ego ſeruus tuus, & filius ancillæ tuæ, dirupiſti vincula mea.

* Tibi ſacrificabo hoſtiam laudis, & * in nomine Domini inuocabo.

* Vota mea Domino reddam, in conſpectu omnis populi eius.

* In atriis domus Domini, in medio tui Hieruſalem. Alleluia.

2.Cor.4.c. — Rom.3.a — Sup.9.a — quia — nomen

PSAL. CXVI.

LAudate Dominum omnes gentes, laudate eum omnes populi.

* Quoniam confirmata eſt miſericordia eius ſuper nos, & veritas Domini manet in æternum. Alleluia.

Rom.15.c.

ριδ'.

1 * Ηγάπησα, ὅτι εἰσακούσεται κύριος τῆς φωνῆς τῆς δεήσεώς μου. 2 * ὅτι ἔκλινε τὸ ὖς αὐτοῦ ἐμοί, καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις μου ἐπικαλέσομαι. 3 * περιέσχον με ὠδῖνες θανάτου, κίνδυνοι ἅδου κατέσχόν με. θλῖψιν καὶ ὀδύνην εὗρον· 4 * καὶ τὸ ὄνομα κυρίου ἐπεκαλεσάμην, ὦ κύριε ῥῦσαι τὴν ψυχήν μου. 5 * ἐλεήμων ὁ κύριος καὶ δίκαιος, καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν ἐλεεῖ· 6 * φυλάσσων τὰ νήπια ὁ κύριος, ἐταπεινώθην καὶ ἔσωσέ με. 7 * ἐπίστρεψον ψυχή μου εἰς τὴν ἀνάπαυσίν σου, ὅτι κύριος εὐηργέτησέ σε. 8 * ὅτι ἐξείλετο τὴν ψυχήν μου ἐκ θανάτου, τοὺς ὀφθαλμούς μου ἀπὸ δακρύων, καὶ τοὺς πόδας μου ἀπολισθήματος· 9 * εὐαρεστήσω ἐνώπιον κυρίου ἐν χώρᾳ ζώντων.

Αλληλούϊα.

ριέ.

10 * Επίστευσα, διὸ ἐλάλησα, ἐγὼ δὲ ἐταπεινώθην σφόδρα. 11 * ἐγὼ δὲ εἶπα ἐν τῇ ἐκστάσει μου, πᾶς ἄνθρωπος ψεύστης. 12 * τί ἀνταποδώσω τῷ κυρίῳ περὶ πάντων ὧν ἀνταπέδωκέ μοι; 13 * ποτήριον σωτηρίου λήψομαι, καὶ τὸ ὄνομα κυρίου ἐπικαλέσομαι. 14 * τὰς εὐχάς μου τῷ κυρίῳ ἀποδώσω, ἐναντίον παντὸς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. 15 * τίμιον ἐνώπιον κυρίου ὁ θάνατος τῶν ὁσίων αὐτοῦ. 16 * ὦ κύριε ἐγὼ δοῦλος σός, ἐγὼ δοῦλος σός, καὶ υἱὸς τῆς παιδίσκης σου, διέρρηξας δὲ τοὺς δεσμούς μου. 17 * σοὶ θύσω θυσίαν αἰνέσεως, καὶ ἐν ὀνόματι κυρίου ἐπικαλέσομαι. 18 * τὰς εὐχάς μου τῷ κυρίῳ ἀποδώσω, ἐναντίον παντὸς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. 19 * ἐν αὐλαῖς οἴκου κυρίου ἐν μέσῳ σου Ιερουσαλήμ. Αλληλούϊα.

ριϛ'.

1 * Αἰνεῖτε τὸν κύριον πάντα τὰ ἔθνη, ἐπαινέσατε αὐτὸν πάντες οἱ λαοί. 2 * ὅτι ἐκραταιώθη τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἡ ἀλήθεια τοῦ κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα. ἀλληλούϊα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

PSAL. CXVI.

DIlexi, quoniam audiet Dominus vocem meam, & deprecationes meas. [2] Quoniam inclinauit aurem ſuam mihi, & in diebus meis ego inuocabo. [3] Circundederunt me ægritudines mortis, & moleſtiæ inferni inuenerunt me, afflictionem & dolorem inueniam. [4] In nomine autem Domini inuocabo: obſecro Domine libera animam meam. [5] Clemens Dominus & iuſtus, & Deus noſter miſericors. [6] Cuſtodit ſimplices Dominus: humiliatus ſum, ſed reſpexit me ad redemptionem. [7] Conuertere anima mea in requiem tuam, quoniam Verbum Domini reddit bonum tibi. [8] Quoniam eripuiſti animam meam ab occiſione, oculum meum à lachrymis, pedem meum à lapſu. [9] Incedam coram Domino in terra viuorum. [10] Credidi, propterea loquar, ego laudaui maiorem in modum. [11] Ego dixi inter fugiendum, Omnes filij hominum mendaces. [12] Quid reddam coram Domino? omnes retributiones eius bonæ repenſæ ſunt ſuper me. [13] Calicem redemptionis portabo, & in nomine Domini inuocabo. [14] Vota mea coram Domino reddam: narrabo tunc ſigna eius omni populo eius. [15] Honorifica coram Domino mors eſt quæ infertur ſanctis eius. [16] Obſecro Domine, quia ego ſeruus tuus, ego ſeruus tuus filius ancillæ tuæ; ſoluiſti catenam meam. [17] Coram te ſacrificabo ſacrificium oblationis, & in nomine Domini inuocabo. [18] Vota mea coram Domino reddam: narrabo tunc miracula eius omni populo ipſius. [19] In atriis domus ſanctuarij Domini, in medio tui Ieruſalem. laudate Deum.

PSAL. CXVII.

LAudate Dominum omnes populi, laudate eum omnes nationes. [2] Quoniam roborauit ſuper nos beneficentiam ſuam, & veritas Domini in æternum. laudate Deum.

קיח

1 * הודו ליהוה כי־טוב כי לעולם חסדו׃
2 * יאמר־נא ישראל כי לעולם חסדו׃
3 * יאמרו־נא בית־אהרן כי לעולם חסדו׃
4 * יאמרו־נא יראי יהוה כי לעולם חסדו׃
5 * מן־המצר קראתי יה ענני במרחב יה׃
6 * יהוה לי לא אירא מה־יעשה לי אדם׃
7 * יהוה לי בעזרי ואני אראה בשנאי׃
8 * טוב לחסות ביהוה ממבטח באדם׃
9 * טוב לחסות ביהוה ממבטח בנדיבים׃
10 * כל־גוים סבבוני בשם יהוה כי אמילם׃
11 * סבוני גם־סבבוני בשם יהוה כי אמילם׃
12 * סבוני כדברים דעכו כאש קוצים בשם יהוה כי אמילם׃
13 * דחה דחיתני לנפל ויהוה עזרני׃
14 * עזי וזמרת יה ויהי־לי לישועה׃
15 * קול רנה וישועה באהלי צדיקים ימין יהוה עשה חיל׃
16 * ימין יהוה רוממה ימין יהוה עשה חיל׃
17 * לא־אמות כי־אחיה ואספר מעשי יה׃
18 * יסר יסרני יה ולמות לא נתנני׃
19 * פתחו־לי שערי־צדק אבא־בם אודה יה׃
20 * זה־השער ליהוה צדיקים יבאו בו׃
21 * אודך כי עניתני ותהי־לי לישועה׃
22 * אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה׃
23 * מאת יהוה היתה זאת היא נפלאת בעינינו׃
24 * זה־היום עשה יהוה נגילה ונשמחה בו׃
25 * אנא יהוה הושיעה נא אנא יהוה הצליחה נא׃
26 * ברוך הבא בשם יהוה ברכנוכם מבית יהוה׃

PSAL. CXVIII.

1 COnfitemini Domino quoniam bonus, quo-
2 niam in æternum misericordia eius. * Dicat
nunc Israel, quoniam in æternum misericordia
3 eius. * Dicat nunc domus Aaron, quoniam
4 in æternum misericordia eius. * Dicant nunc
qui timent Dominum, quoniam in æternum mi-
5 sericordia eius. * De tribulatione inuocaui
Dominũ, exaudiuit me in latitudine Dominus.
6 * Dominus mecum; non timebo quid faciat
7 mihi homo. * Dominus mihi auxiliator,
& ego despiciam odientes me.
2 * Melius est sperare in Domino, quàm spera-
9 re in homine. * Melius est sperare in Domino,
quàm sperare in principibus.
10 * Omnes gentes circundederunt me, in no-
mine Domini quia vltus sum eas.
11 * Circundederunt me & obsederunt me, in
nomine Domini quia vltus sum eas.
12 * Circundederunt me quasi apes, extinctæ
sunt quasi ignis spinarum, in nomine Domini
13 quia vltus sum eas. * Impulsus impellebar
vt caderem, & Dominus sustentauit me.
14 * Fortitudo mea & laudatio Dominus, &
factus est mihi ad salutem.
15 * Vox laudis & salutis in tabernaculis iu-
storum: dextera Domini fecit fortitudinem.
16 * Dextera Domini excelsa, dextera Domini
17 fecit virtutem. * Non moriar, sed viuam;
18 & narrabo opera Domini. * Corripiens cor-
ripuit me Dominus, & morti non tradidit me.
19 * Aperite mihi portas iustitiæ, ingressus in eas
20 confitebor Domino. * Hæc porta Domino, iusti
21 intrabunt in eam. * Confitebor tibi, quoniam
exaudisti me, & factus es mihi ad salutem.
22 * Lapis quem reprobauerunt ædificantes, fa
ctus est in caput anguli.
23 * A Domino factum est istud, hoc est mirabile
24 in oculis nostris. * Hæc dies quam fecit
Dominus, exultemus & lætemur in ea.
25 * Obsecro Domine salua obsecro, obsecro Do-
mine prosperare obsecro.
26 * Benedictus qui venit in nomine Domini,
benedi ximus vobis de domo Domini.

תרגום

קיח 1 שַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ אֲרוּם טָב אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵהּ׃ 2 יֵימְרוּן כְּדוּן יִשְׂרָאֵל אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵהּ׃
3 יֵימְרוּן כְּדוּן בֵּית אַהֲרֹן אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵיהּ׃ 4 יֵימְרוּן כְּדוּן דַּחֲלַיָּא דַיְיָ אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵהּ׃ 5 מִן עָקְתָא קְרֵיתִי אֱלָהָא קַבֶּל צְלוֹתִי
בְּפַתְיָא אֱלָהָא׃ 6 מֵימְרָא דַיְיָ בְּסַעֲדִי לָא אֶדְחַל מַה יַעְבֵּד לִי בַּר נָשׁ׃
7 מֵימְרָא דַיְיָ לְמִסְעָדָא יְהִי וַאֲנָא אֶחֱמֵי פֻּרְעָנוּתָא בְּסָנְאָי׃ 8 טָב לְמֶהְרֵחֲצָא בְּמֵימְרָא דַיְיָ מִלְּמִרְחַץ בְּבַר נָשָׁא׃ 9 טָב לְמֶהְרֵחֲצָא בְּמֵימְרָא
דַיְיָ מִלְּמִרְחַץ בְּרַבְרְבַיָּא׃ 10 כָּל עַמְמַיָּא אַקְפוּן יְהִי בְּשׁוּם מֵימְרָא דַיְיָ אֲרוּם אֶתּוֹשְׁשִׁנּוּן׃ 11 אַקְפוּנִי לְחוֹד חֲזַרוּ יְהִי בְּשׁוּם מֵימְרָא
דַיְיָ רְחִצַת אֲרוּם אֶתּוֹשְׁשִׁנּוּן׃ 12 אַקְפוּן לִי הֵיךְ דַּבּוּרְיָתָא דְּלַקִּין הֵיךְ אֶשְׁתָּא בְּכוּבִין בְּשׁוּם מֵימְרָא דַיְיָ רְחִצַת אֲרוּם אֶתּוֹשְׁשִׁנּוּן׃
13 מְדָחָא דַחְיַת יְהִי חוֹבִי לְמִנְפַּל וּמֵימְרָא דַיְיָ סַיְעָנִי׃ 14 תֻּקְפִּי וְתֻשְׁבַּחְתִּי דְּחִיל עַל כָּל עַמְמַיָּא יְיָ אֲמַר בְּמֵימְרֵהּ וַהֲוָה לִי לְפָרִיק׃
15 קָל חֶשְׁבַּחְתָּא וּפָרְקָנָא בְּמִשְׁכְּנֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא יְמִינָא דַיְיָ עָבְדַת חֵילָא׃ 16 יְמִינָא דַיְיָ מְרַמְמָא יְמִינָא דַיְיָ עָבְדַת חֵילָא׃
17 לָא אֲמוּת אֲרוּם אֶחֵי וְאֶשְׁתְּעֵי עוֹבָדֵי אֱלָהָא׃ 18 מְכַסְּנָא אַכְסְנַנְנִי אֱלָהָא וּלְמוֹתָא לָא מְסַר יָתִי׃ 19 פְּתַחוּן לִי מַעֲלֵנִי צְדִקָתָא
אֵעוֹל בְּהוֹן וַאֲשַׁבַּח אֱלָהָא׃ 20 דֵּין מַעֲלָנָא דְּבֵית מִקְדְּשָׁא דַיְיָ צַדִּיקַיָּא יֵעֲלוּן בֵּהּ׃ 21 אֶהוֵי קוֹמָךְ אֲרוּם קַבֶּלְתָּא צְלוֹתִי וַהֲוֵיתְ לִי לְפָרִיק׃
22 טַלְיָא שְׁבִקוּ אֲרַדְכְּלַיָּא בִּינֵי בְּנוֹהִי דְּיִשֵׁי וְזַכָּאָה לְאִתְמַנָּאָה מַלְכָּא וְשַׁלְטָן׃ 23 מִן קֳדָם יְיָ הֲוָת דָּא הִיא פְּרִישָׁא קֳדָמָנָא׃
24 דֵּין יוֹמָא עֲבַד יְיָ נְדוּץ וְנֶחֱדֵי בֵּהּ׃ 25 בְּבָעוּ מִנָּךְ יְיָ פְּרוֹק בְּבָעוּ מִנָּךְ יְיָ אַצְלַח כְּדוּן׃ 26 בְּרִיךְ דְּאָתֵי בְּשׁוּם מֵימְרָא דַיְיָ בָּרֵכְנָא
יַתְכוֹן מִבֵּית מִקְדְּשָׁא דַיְיָ׃

PSAL. CXVII.

Sup. 104 & 105. & 106 Iud. 13. c

CONfitemini Domino quoniam bonꝰ, quoniam in ſeculum miſericordia eiꝰ. 1

‡ Dicat nunc domus Iſrael, quoniam bonus, quoniam in ſeculum miſericordia eiꝰ. 2

‡ Dicat nunc domus Aaron, quoniam bonus, quoniam in ſeculum miſericordia eius. ‡ Dicant nunc omnes qui timent Dominum, quoniam bonus, quoniam in ſeculum miſericordia eius. ‡ De tribulatione inuocaui Dominum, & exaudiuit me in latitudine. * ‡ Dominus mihi adiutor, & non timebo quid faciet mihi homo. 3 4 5 6

Dominus

Heb. 13. a.

‡ Dominus mihi adiutor, & ego deſpiciam inimicos meos. ‡ Bonum eſt confidere in Domino, quàm confidere in homine. 7 8

‡ Bonum eſt ſperare in Domino, quàm ſperare in principibus. ‡ Omnes gentes circuierunt me, & * nomine Domini* vltus ſum in eos. ‡ Circundantes circundederunt me, & * nomine Domini* vltus ſum in eos. ‡ Circundederunt me ſicut apes fauũ, & exarſerunt ſicut ignis in ſpinis, & * nomine Domini* vltus ſum in eos. ‡ Impulſus euerſus ſum vt caderem, & Dominus ſuſcepit me. ‡ Fortitudo mea & laus mea Dominus, & factus eſt mihi in ſalutem. ‡ Vox exultationis & ſalutis in tabernaculis iuſtorum. dextera Dñi fecit virtutẽ: ‡ Dextera Dñi exaltauit me. dextera Dñi fecit virtutem: ‡ Nõ moriar, ſed viuam, & narrabo opera Dñi. ‡ Caſtigãs caſtigauit me Dñs, & morti nõ tradidit me. ‡ Apite mihi portas iuſtitiæ: ingreſſus in eas confitebor Dño. 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

* in * quia

* in * quia

* in * quia

Exo. 15. a. Iſa. 12. a

‡ Hęc porta Dñi, iuſti intrabunt in eam. ‡ Cõfitebor tibi quoniã exaudiſti me, & factus es mihi in ſalutẽ. ‡ Lapidẽ quẽ reꝓbauerũt ędificãtes, hic factus eſt in caput anguli. ‡ A Dño factũ eſt iſtud, & eſt mirabile in oculis noſtris. ‡ Hęc* dies quam fecit Dominus, exultemus & lætemur in ea. ‡ O Domine ſaluum me fac iam, ô Dñe bene proſpare iã. ‡ Benedictus ꝙ venit in noĩe Dñi: benediximus vobis de domo Domini. 20 21 22 23 24 25 26

Mat. 21. d.

* eſt

Mat. 21. d.

ριζ'.

1 ‡ Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ ὅτι ἀγαθός, ὅτι εἰς τὸν αἰ-
2 ῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ‡ εἰπάτω δὴ οἶκος ἰσραήλ, ὅτι
ἀγαθός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
3 ‡ εἰπάτω δὴ οἶκος ἀαρών, ὅτι ἀγαθός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶ-
να τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
4 ‡ εἰπάτωσαν δὴ πάντες οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον, ὅτι
ἀγαθὸς, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
5 ‡ ἐκ θλίψεως ἐπεκαλεσάμην τὸν κύριον, καὶ ἐπή-
κουσέ μου εἰς πλατυσμόν.
6 ‡ κύριος ἐμοὶ βοηθός, καὶ οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσῃ
7 μοι ἄνθρωπος. ‡ κύριος ἐμοὶ βοηθός, κἀγὼ
8 ἐπόψομαι τοὺς ἐχθρούς μου. ‡ ἀγαθὸν πεποιθέναι
ἐπὶ κύριον, ἢ πεποιθέναι ἐπ' ἄνθρωπον.
9 ‡ ἀγαθὸν ἐλπίζειν ἐπὶ κύριον, ἢ ἐλπίζειν ἐπ' ἄρχουσι.
10 ‡ πάντα τὰ ἔθνη ἐκύκλωσάν με, καὶ τῷ ὀνόματι κυ-
11 ρίου ἠμυνάμην αὐτούς. ‡ κυκλώσαντες ἐκύκλωσάν
με, καὶ τῷ ὀνόματι κυρίου ἠμυνάμην αὐτούς.
12 ‡ ἐκύκλωσάν με ὡσεὶ μέλισσαι κηρίον, καὶ ἐξεκαύθη-
σαν ὡς πῦρ ἐν ἀκάνθαις, καὶ τῷ ὀνόματι κυρίου ἠμυνά-
13 μην αὐτούς. ‡ ὠθῶν ἐστερέπισθε τοῦ πεσεῖν, καὶ ὁ κύ-
14 ριος ἀντελάβετό μου. ‡ ἰσχύς μου καὶ ὕμνησίς μου
ὁ κύριος, καὶ ἐγένετό μοι εἰς σωτηρίαν.
15 ‡ φωνὴ ἀγαλλιάσεως καὶ σωτηρίας ἐν σκηναῖς δικαίων.
δεξιὰ κυρίου ἐποίησε δύναμιν·
16 ‡ δεξιὰ κυρίου ὕψωσέ με· δεξιὰ κυρίου ἐποίησε δυνά-
17 μιν. ‡ οὐκ ἀποθανοῦμαι, ἀλλὰ ζήσομαι, καὶ διη-
18 γήσομαι τὰ ἔργα κυρίου. ‡ παιδεύων ἐπαίδευσέ με ὁ
19 κύριος, καὶ τῷ θανάτῳ οὐ παρέδωκέ με. ‡ ἀνοίξατέ μοι
πύλας δικαιοσύνης, εἰσελθὼν ἐν αὐταῖς ἐξομολογήσομαι
20 τῷ κυρίῳ. ‡ αὕτη ἡ πύλη τοῦ κυρίου, δίκαιοι εἰσελεύσονται ἐν
21 αὐτῇ. ‡ ἐξομολογήσομαί σοι ὅτι ἐπήκουσάς μου, καὶ ἐγένου
22 μοι εἰς σωτηρίαν. ‡ λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδο-
23 μοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας. ‡ παρὰ κυρίου
ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν.
24 ‡ αὕτη ἡ ἡμέρα ἣν ἐποίησεν ὁ κύριος, ἀγαλλιασώμε-
25 θα καὶ εὐφρανθῶμεν ἐν αὐτῇ. ‡ ὦ κύριε σῶσον δή, ὦ κύ-
26 ριε εὐόδωσον δή. ‡ εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνό-
ματι κυρίου. εὐλογήκαμεν ὑμᾶς ἐξ οἴκου κυρίου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

PSAL. CXVIII.

LAudate Dominum, quoniam bonus, quoniam in æternum benignitas eius. [2] Dicant nunc Iſrael, quoniam in ęternum benignitas eius. [3] Dicant nunc domus Aharon, quoniam in æternum benignitas eius. [4] Dicant nunc qui timent Dominum, quoniam in æternum benignitas eius. [5] De anguſtia inuocaui Deum, exaudiuit orationem meam in latitudine Deus. [6] Verbum Domini in adiutorium meum: non timebo quid mihi faciat homo. [7] Verbum Domini ad adiuuandum me, & ego videbo vltionem in oſores meos. [8] Melius eſt confidere in Verbo Domini, quàm confidere in homine. [9] Melius eſt confidere in Verbo Dñi, quàm confidere in principibus. [10] Omnes populi circũdederint me: in nomine Verbi Dñi propterea abſcindam eos. [11] Circundederint me, etiam circuierint me: in nomine Verbi Domini confiſus ſum, ideò abſcindam eos. [12] Circundederint me ſicut apes, arſerint ſicut ignis in ſpinis: in nomine verbi Domini confiſus ſum, ideò abſcindam eos. [13] Impulſione impulit me peccatum meum vt caderem: ſed Verbum Domini adiuuit me. [14] Fortitudo mea & laus mea, qui timendus eſt ſuper omnes gentes Dominus; dixit in verbo ſuo, & fuit mihi redemptor. [15] Vox laudis & redemptionis in tabernaculis iuſtorum: dextera Domini edidit virtutem. [16] Dextera Domini exaltata; dextera Domini edidit virtutem. [17] Non moriar, ſed viuam, & narrabo opera Domini. [18] Corripiendo corripuit me Dominus, & morti non tradidit me. [19] Aperite mihi portas iuſtitiæ, ingrediar illas, & laudabo Deum. [20] Hæc eſt porta domus ſanctuarij Domini, iuſti intrabunt in eam. [21] Confitebor coram te, quoniam accepiſti orationẽ meam, & factus es mihi redemptor. [22] Puerum deſpexerunt ædificatores, qui inter filios Iſſai meruit conſtitui rex & dominator. [23] A conſpectu Domini hoc extitit, hoc mirabile eſt in conſpectu noſtro. [24] Hanc diem fecit Dominus, exultemus & lætemur in ea. [25] Obſecro te Domine confer ſalutem, obſecro te Domine proſperare nunc. [26] Benedictus qui venit in nomine Verbi Domini: benedicimus vobis de domo ſanctuarij Domini.

27 * אֵל יְהוָה וַיָּאֶר לָנוּ אִסְרוּ־חַג בַּעֲבֹתִים עַד־
קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ׃
28 * אֵלִי אַתָּה וְאוֹדֶךָּ אֱלֹהַי אֲרוֹמְמֶךָּ׃
29 * הוֹדוּ לַיהוָה כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

קיט

1 * אַשְׁרֵי תְמִימֵי־דֶרֶךְ הַהֹלְכִים בְּתוֹרַת יְהוָה׃
2 * אַשְׁרֵי נֹצְרֵי עֵדֹתָיו בְּכָל־לֵב יִדְרְשׁוּהוּ׃
3 * אַף לֹא־פָעֲלוּ עַוְלָה בִּדְרָכָיו הָלָכוּ׃
4 * אַתָּה צִוִּיתָה פִקֻּדֶיךָ לִשְׁמֹר מְאֹד׃
5 * אַחֲלַי יִכֹּנוּ דְרָכַי לִשְׁמֹר חֻקֶּיךָ׃
6 * אָז לֹא־אֵבוֹשׁ בְּהַבִּיטִי אֶל־כָּל־מִצְוֹתֶיךָ׃
7 * אוֹדְךָ בְיֹשֶׁר לֵבָב בִּלְמֹד מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ׃
8 * אֶת־חֻקֶּיךָ אֶשְׁמֹר אַל־תַּעַזְבֵנִי עַד־מְאֹד׃
9 * בַּמֶּה יְזַכֶּה־נַּעַר אֶת־אָרְחוֹ לִשְׁמֹר כִּדְבָרֶךָ׃
10 * בְּכָל־לִבִּי דְרַשְׁתִּיךָ אַל־תַּשְׁגֵּנִי מִמִּצְוֹתֶיךָ׃
11 * בְּלִבִּי צָפַנְתִּי אִמְרָתֶךָ לְמַעַן לֹא אֶחֱטָא־לָךְ׃
12 * בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה לַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ׃
13 * בִּשְׂפָתַי סִפַּרְתִּי כֹּל מִשְׁפְּטֵי־פִיךָ׃
14 * בְּדֶרֶךְ עֵדְוֹתֶיךָ שַׂשְׂתִּי כְּעַל כָּל־הוֹן׃
15 * בְּפִקֻּדֶיךָ אָשִׂיחָה וְאַבִּיטָה אׇרְחֹתֶיךָ׃
16 * בְּחֻקֹּתֶיךָ אֶשְׁתַּעֲשָׁע לֹא אֶשְׁכַּח דְּבָרֶךָ׃
17 * גְּמֹל עַל־עַבְדְּךָ אֶחְיֶה וְאֶשְׁמְרָה דְבָרֶךָ׃
18 * גַּל־עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ׃
19 * גֵּר אָנֹכִי בָאָרֶץ אַל־תַּסְתֵּר מִמֶּנִּי מִצְוֹתֶיךָ׃
20 * גָּרְסָה נַפְשִׁי לְתַאֲבָה אֶל־מִשְׁפָּטֶיךָ בְכָל־עֵת׃
21 * גָּעַרְתָּ זֵדִים אֲרוּרִים הַשֹּׁגִים מִמִּצְוֹתֶיךָ׃
22 * גַּל מֵעָלַי חֶרְפָּה וָבוּז כִּי עֵדְוֹתֶיךָ נָצָרְתִּי׃
23 * גַּם יָשְׁבוּ שָׂרִים בִּי נִדְבָּרוּ עַבְדְּךָ יָשִׂיחַ בְּחֻקֶּיךָ׃
24 * גַּם־עֵדְוֹתֶיךָ שַׁעֲשָׁעַי אַנְשֵׁי עֲצָתִי׃

27 * *Deus Dominus & apparuit nobis: frequentate ſolennitatem in frondoſis vſque ad*
28 *cornua altaris.* * *Deus meus es tu, & confitebor tibi: Deus meus, exaltabo te.*
29 * *Confitemini Domino quoniam bonus, quoniam in æternum miſericordia eius.*

ALEPH. PSAL. CXIX.

1 BEati immaculati viæ, qui ambulant in Lege
2 Domini. * Beati qui cuſtodiunt teſtimonia eius, in toto corde requirunt eum.
3 * Nec enim qui operantur iniquitatem, in
4 viis eius ambulauerunt. * Tu mandaſti præ-
5 cepta tua cuſtodiri nimis. * Vtinam diri-
gantur viæ meæ, ad cuſtodienda præcepta tua.
6 * Tunc non confundar, cùm reſpexero ad omnia
7 mandata tua. * Confitebor tibi in directione cordis, cùm didicero iudicia iuſtitiæ tuæ.
8 * Præcepta tua cuſtodiam, ne derelinquas me vſque nimis. BETH.
9 * In quo corriget iuuenis ſemitam ſuam? cùm
10 cuſtodierit verba tua. * In toto corde meo exquiſiui te: ne errare me facias à mandatis
11 tuis. * In corde meo abſcondi eloquia tua,
12 vt non peccem tibi. * Benedictus tu Do-
13 mine, doce me præcepta tua. * In labiis meis
14 narraui, omnia iudicia oris tui. * In via teſtimoniorum tuorum delectatus ſum, quaſi in
15 omnibus diuitiis. * In præceptis tuis meditabor, & contemplabor ſemitas tuas.
16 * In iuſtitiis tuis delectabor, non obliuiſcar verba tua. GIMEL.
17 * Retribue ſeruo tuo; viuam, & cuſtodiam
18 verba tua. * Reuela oculos meos, & videbo
19 mirabilia de Lege tua. * Aduena ego ſum in terra, ne abſcondas à me mandata tua.
20 * Deſiderauit anima mea deſiderare iudicia
21 tua in omni tempore. * Increpaſti ſuperbos: ma-
22 ledicti qui recedunt à mandatis tuis. * Auſer à me opprobrium & contemptum, quoniam teſti-
23 monia tua cuſtodiui. * Et enim ſederunt principes, aduerſum me loquebantur; ſeruus autem tuus meditabatur præcepta tua.
24 * Sed et teſtimonia tua voluptas mea, quaſi viri amiciſſimi mei.

תרגום

27 אֱלָהָא יְיָ וְאַנְהַר לָנָא כְּפִתּוּ טַלְיָא לְנִכְסַת חַגָּא בְּשׁוּשַׁלְּוָן עַד דִּי תְקָרְבִנֵּהּ וְתֵדִין אַדְמָא בְּקַרְנָת מַדְבְּחָא׃ 28 אֱלָהִי אַתְּ וְאוֹדֵי קוֹמָךְ
אֱלָהִי וַאֲשַׁבְּחִנָּךְ׃ 29 אוֹדוּ קֳדָם יְיָ אֲרוּם טָב אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵהּ׃

קיט

1 טוּבֵיהוֹן דְּשְׁלִימֵי אוֹרְחָא דְמְהַלְּכִין בְּאוֹרַיְתָא דַיְיָ׃ 2 טוּבֵיהוֹן דְּנָטְרֵי סַהֲדְוָתֵהּ בְּכָל לִבָּא יְתְבְּעוּן אִלֶּפְנֵהּ׃ 3 בְּרַם לָא
עֲבַדוּ שְׁקָרָא בְּאָרְחָתֵיהּ הַלָּכוּ׃ 4 אַנְתְּ פַּקֵּדְתָּ פִּקּוּדָיִךְ לְמִנְטַר לַחֲדָא׃ 5 טָב לִי דְּאִתְקַנַּת אוֹרְחָתַי לְמִנְטַר גְּזִירָתָךְ׃
6 אֱדַיִן לָא אֶבְהַת בְּאִסְתַּכָּלוּתִי לְכֻלְּהוֹן פִּקּוּדָיִךְ׃ 7 אוֹדֵי קֳדָמָךְ בְּתָרִיצוּת לִבָּא בְּמֵילְפִי דִּינֵי זַכְוָתָךְ׃ 8 יָת גְּזִירָתָךְ אֶטַּר לָא
תִּשְׁבּוֹק יָתִי עַד לַחֲדָא׃ 9 בְּמָה יְדַכֵּה טַלְיָא יָת אוֹרְחֵהּ לְמִטַּר חֵיךְ דִּבְרַיְיךְ׃ 10 בְּכָל לִבִּי חְבֵעֵת אֱלָפָנָךְ לָא תַּטְעֵי יָתִי מִפִּקּוּדָיָךְ׃
11 בְּלִבִּי אֲטֵשֵׁת מֵימְרָךְ מִן בְּגַלָּל דְּלָא אֶחוֹב קֳדָמָךְ׃ 12 בְּרִיךְ אַתְּ יְיָ אַלֵּף יָתִי גְּזִירָתָךְ׃ 13 בְּשִׂפְוָתַי אִשְׁתַּעְיִתִי כָּל דִּינֵי פּוּמָךְ׃
14 בְּאוֹרַח סַהֲדָוָתָךְ חֲדֵיתִי כְּעַלְוֵי כָּל מָזָלָא׃ 15 בְּפִקּוּדָיָךְ אֲמַלֵּל וְאֶסְתַּכַּל אוֹרְחָתָךְ׃ 16 בִּגְזִירָתָךְ אֶתְפַּרְנַק לָא אֶתְנְשֵׁי דְּבָרָיְךְ׃
17 שְׁלֵם טָב עַל עַבְדָּךְ וְאֶחֱי וְאֶטַּר דִּבְרָיְךְ׃ 18 גְּלֵי עֵינַי וְאֶסְתַּכַּל פְּרִישָׁן מֵאוֹרַיְתָךְ׃ 19 דַּיָּר אֲנָא בְּאַרְעָא לָא תְּסַלֵּק מִנִּי פִּקּוּדָיָךְ׃
20 רְגֵגַת נַפְשִׁי לְרַגִּיגְתָּא דִּינָיִךְ בְּכָל עִדָּן׃ 21 נְזַפְתָּא זְדָנִין לִיטִין דְּטָעְיָן מִפִּקּוּדָיָךְ׃
22 אַעְדִּי מִנִּי חִסּוּדָא וּבְסַרְנוּתָא אֲרוּם סַהֲדְוָתָךְ נְטָרֵת׃ 23 לְחוֹד יְתִבִין רַבְרְבִין מִנִּי מְמַלְלִין עֲבְדָךְ עָסֵק בְּאַחְוַיָת גְּזִירָתָךְ׃
24 לְחוֹד סַהֲדְוָתָךְ פַּרְנוּקִי מָרֵי מִלְּכָתִי׃

*Deus Dñs & illuxit nobis. cõſtituite diẽ ſolennẽ in condẽſis, vſq; ad cornua altaris.
*Deus meus es tu, & confitebor tibi; Deus meus es tu, & exaltabo te. Confitebor tibi, quoniam exaudiſti me, & factus es mihi in ſalutẽ. *Confitemini Domino quoniã bonus, quoniã in ſeculum miſericordia eius. Alleluia.

PSAL. CXVIII. ℵ

BEati immaculati in via, qui ambulãt in Lege Dñi. *Beati q ſcrutãtur teſtimonia eius, in toto corde exq rent eũ. *Nõ enim q opantur iniq tatẽ, in viis eius ambulauerũt. *Tu mãdaſti mãdata tua cuſtodiri nimis. *Vtinã dirigãtur vię meæ ad cuſtodiẽdas iuſtificationes tuas! *Tũc nõ cõfũdar, cũ pſpexero in oĩb⁹ mãdatis tuis. *Cõfitebor tibi in directione cordis, in eo q didici iudicia iuſtitię tuę. *Iuſtificationes tuas cuſtodiã, nõ me derelinquas vſq; quaque.

ב *IN quo corriget adoleſcẽtior viã ſuã? in cuſtodiendo ſermones tuos. *In toto corde meo exquiſiui te, ne repellas me à mãdatis tuis. *In corde meo abſcondi eloq a tua, vt nõ peccẽ tibi. *Bñdictus es Dñe, doce me iuſtificationes tuas. *In labiis meis pnunciaui oĩa iudicia oris tui. *In via teſtimoniorũ tuorũ delectatus ſum, ſicut in oĩbus diuitiis. *In mãdatis tuis exercebor, & cõſiderabo vias tuas. *In iuſtificationibus tuis meditabor, nõ obliuiſcar ſermones tuos.

ג *RETRIBVE ſeruo tuo, viuifica me, & cuſtodiam ſermones tuos. *Reuela oculos meos, & cõſiderabo mirabilia de Lege tua. *Incola ego ſum in terra, nõ abſcõdas à me mãdata tua. *Concupiuit anima mea deſiderare *iudicia tua in omni tẽpore. *Increpaſti ſuperbos: maledicti qui declinant à mandatis tuis. *Aufer à me opprobrium & contemptum, quia teſtimonia tua exquiſiui. *Et enim ſederunt principes, & aduerſum me loquebantur; ſeruus autem tuus exercebatur in iuſtificationibus tuis. *Et enim teſtimonia tua meditatio mea eſt. & *conſilia mea iuſtificationes tuæ.

27 * θεὸς κύριος καὶ ἐπέφανεν ἡμῖν. συνήσατε ἑορτὴν ἐν τοῖς πυκάζουσιν, ἕως τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου.
28 *θεός μου εἶ σύ, καὶ ἐξομολογήσομαί σοι· θεός μου εἶ σύ, καὶ ὑψώσω σε. ἐξομολογήσομαί σοι, ὅτι ἐπήκουσάς μου, καὶ
29 ἐγένου μοι εἰς σωτηρίαν. *ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ, ὅτι ἀγαθός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ἀλληλουϊα.

ℵ ριή.

1 *Μακάριοι ἄμωμοι ἐν ὁδῷ, οἱ πορευόμενοι ἐν νόμῳ
2 κυρίου. *μακάριοι οἱ ἐξερευνῶντες τὰ μαρτύρια αὐτοῦ,
3 ἐν ὅλῃ καρδίᾳ ἐκζητήσουσιν αὐτόν. *καὶ γὰρ οἱ ἐργαζόμενοι
4 τὴν ἀνομίαν, ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ ἐπορεύθησαν. *σὺ ἐνετείλω τὰς ἐντολάς σου τοῦ φυλάξασθαι σφόδρα. *ὄφελον
5 κατευθυνθείησαν αἱ ὁδοί μου τοῦ φυλάξασθαι τὰ δικαιώ-
6 ματά σου. *τότε οὐ μὴ αἰσχυνθῶ, ἐν τῷ με ἐπιβλέπειν ἐ-
7 πὶ πάσας τὰς ἐντολάς σου. *ἐξομολογήσομαί σοι ἐν εὐθύτητι καρδίας, ἐν τῷ μεμαθηκέναι με τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύ-
8 νης σου. *τὰ δικαιώματά σου φυλάξω, μή με ἐγκαταλίπῃς
9 ἕως σφόδρα. ב Ἐν τίνι κατορθώσει νεώτερος τὴν ὁ-
10 δὸν αὐτοῦ; ἐν τῷ φυλάξασθαι σὸν λόγους σου. *ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου ἐξεζήτησά σε, μὴ ἀπώσῃ με ἀπὸ τῶν ἐντολῶν σου.
11 *ἐν τῇ καρδίᾳ μου ἔκρυψα τὰ λόγιά σου, ὅπως οὐ μὴ ἁ-
12 μάρτω σοι. *εὐλογητὸς εἶ κύριε, δίδαξόν με τὰ δικαιώματά
13 σου. *ἐν τοῖς χείλεσί μου ἐξήγγειλα πάντα τὰ κρίματα τοῦ
14 στόματός σου· *ἐν τῇ ὁδῷ τῶν μαρτυρίων σου ἐτέρφθην, ὡς
15 ἐπὶ παντὶ πλούτῳ. *ἐν ταῖς ἐντολαῖς σου ἀδολεσχήσω, καὶ
16 κατανοήσω τὰς ὁδούς σου. *ἐν τοῖς δικαιώμασί σου μελετήσω, οὐκ ἐπιλήσομαι τῶν λόγων σου. ג
17 *Ἀνταπόδος τῷ δούλῳ σου, ζήσομαι, καὶ φυλάξω
18 τοὺς λόγους σου. *ἀποκάλυψον τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ κα-
19 τανοήσω τὰ θαυμάσια ἐκ τοῦ νόμου σου. *παροικῶν ἐγώ εἰμι ἐν τῇ γῇ, μὴ ἀποκρύψῃς ἀπ' ἐμοῦ τὰς ἐντολάς σου.
20 *ἐπεπόθησεν ἡ ψυχή μου τοῦ ἐπιθυμῆσαι τὰ κρίματά σου ἐν παντὶ καιρῷ. *ἐπετίμησας ὑπερηφάνοις,
22 ἐπικατάρατοι οἱ ἐκκλίνοντες ἀπὸ τῶν ἐντολῶν σου. *περίελε ἀπ' ἐμοῦ ὄνειδος καὶ ἐξουδένωσιν, ὅτι τὰ μαρτύρια σου
23 ἐξεζήτησα. *καὶ γὰρ ἐκάθισαν ἄρχοντες, καὶ κατ' ἐμοῦ κατελάλουν· ὁ δὲ δούλος σου ἠδολέσχει ἐν τοῖς δικαιώ-
24 μασί σου. *καὶ γὰρ τὰ μαρτύρια σου μελέτη μού ἐστί, καὶ αἱ συμβουλίαι μου τὰ δικαιώματά σου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[27] Deus Dominus & illuxit nobis: ligate puerum ad ſacrificium ſolennitatis catenis, donec ſacrificaueris eum, & effuderitis ſanguinem in cornua altaris. [28] Deus meus es tu, & confitebor coram te: Deus meus, & laudabo te. [29] Confitemini coram Domino, quoniam bonus, quoniam in æternum benignitas eius.

PSAL. CXIX. ALEPH.

BEati qui perfecti ſunt via, qui ambulant in Lege Domini. [2] Beati qui obſeruant teſtimonia eius, in toto corde quærunt doctrinam eius. [3] Etenim non operati ſunt iniquitatem, in viis eius rectis ambulauerunt. [4] Tu præcepiſti mandata tua cuſtodiri multum. [5] Bonum fuit mihi quòd præparauerim vias meas ad cuſtodienda decreta tua. [6] Tunc non confundar, cùm proſpexero ad omnia mandata tua. [7] Confitebor coram te in directione cordis, cùm didicero iudicia iuſtitiæ tuæ. [8] Decreta tua cuſtodiam, ne derelinquas me prorſus. BETH. [9] In quo purificabit puer viam ſuam, vt obſeruet iuxta verba tua? [10] In toto corde meo quæſiui doctrinam tuam: ne aberrare me facias à mandatis tuis. [11] In corde meo abſcondi verbum tuum, vt non peccarem coram te. [12] Benedictus tu Domine, doce me decreta tua. [13] Labiis meis narraui omnia iudicia oris tui. [14] In via teſtimoniorum tuorum gauiſus ſum, ſicut in omni opulentia. [15] De præceptis tuis loquar, & ſpeculabor vias tuas. [16] In decretis tuis delectabor, non obliuiſcar verbi tui. GIMEL. [17] Retribue bonum ſeruo tuo, & viuam, & cuſtodiam verbum tuum. [18] Reuela oculos meos, & conſiderabo miranda de Lege tua. [19] Peregrinus ego ſum in terra: non auferas à me mandata tua. [20] Deſiderauit anima mea deſiderium iudiciorum tuorum in omni tempore. [21] Increpaſti ſuperbos: maledicti qui aberrant à præceptis tuis. [22] Aufer à me opprobrium & contemptum, quoniam teſtimonia tua cuſtodiui. [23] Quinetiam ſedentes principes de me loquuntur: ſeruus verò tuus intentus eſt in annunciationibus decretorum tuorum. [24] Etiam teſtimonia tua delectatio mea, auctores conſilij mei.

25 * דָּבְקָה לֶעָפָר נַפְשִׁי חַיֵּנִי כִּדְבָרֶךָ׃

25 DALETH. * *Adhæsit pulueri anima mea, viuifica me iuxta verbum tuum.*

26 * דְּרָכַי סִפַּרְתִּי וַתַּעֲנֵנִי לַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ׃

26 * *Vias meas exposui, & exaudisti me; doce me iustitiam tuam.*

27 * דֶּרֶךְ־פִּקּוּדֶיךָ הֲבִינֵנִי וְאָשִׂיחָה בְּנִפְלְאוֹתֶיךָ׃

27 * *Viam præceptorum tuorum fac me intelligere, & loquar in mirabilibus tuis.*

28 * דָּלְפָה נַפְשִׁי מִתּוּגָה קַיְּמֵנִי כִּדְבָרֶךָ׃

28 * *Distillauit anima mea præ stultitia, serua me iuxta eloquium tuum.*

29 * דֶּרֶךְ־שֶׁקֶר הָסֵר מִמֶּנִּי וְתוֹרָתְךָ חָנֵּנִי׃

29 * *Viam mendacij aufer à me, & Legẽ tuam dona mihi.*

30 * דֶּרֶךְ־אֱמוּנָה בָּחָרְתִּי מִשְׁפָּטֶיךָ שִׁוִּיתִי׃

30 * *Viam fidei elegi, iudicia tua proponebam.*

31 * דָּבַקְתִּי בְעֵדְוֹתֶיךָ יְהוָה אַל־תְּבִישֵׁנִי׃

31 * *Adhæsi testimoniis tuis Domine, ne confundas me.*

32 * דֶּרֶךְ־מִצְוֹתֶיךָ אָרוּץ כִּי תַרְחִיב לִבִּי׃

32 * *Viam mandatorum tuorum curram, quoniam dilatasti cor meum.*

33 * הוֹרֵנִי יְהוָה דֶּרֶךְ חֻקֶּיךָ וְאֶצְּרֶנָּה עֵקֶב׃

33 HE. * *Ostende mihi Domine viam præceptorum tuorum, & custodiam eam per vestigium.*

34 * הֲבִינֵנִי וְאֶצְּרָה תוֹרָתֶךָ וְאֶשְׁמְרֶנָּה בְכָל־לֵב׃

34 * *Doce me, & obseruabo Legem tuam, & custodiam eam in toto corde.*

35 * הַדְרִיכֵנִי בִּנְתִיב מִצְוֹתֶיךָ כִּי־בוֹ חָפָצְתִּי׃

35 * *Deduc me in semita mandatorum tuorum, quia ipsam volui.*

36 * הַט־לִבִּי אֶל־עֵדְוֹתֶיךָ וְאַל אֶל־בָּצַע׃

36 * *Inclina cor meum ad testimonia tua, & non ad auaritiam.*

37 * הַעֲבֵר עֵינַי מֵרְאוֹת שָׁוְא בִּדְרָכֶךָ חַיֵּנִי׃

37 * *Auerte oculos meos ne videant vanitatem: in via tua viuifica me.*

38 * הָקֵם לְעַבְדְּךָ אִמְרָתֶךָ אֲשֶׁר לְיִרְאָתֶךָ׃

38 * *Suscita seruo tuo eloquium tuum in timore tuo.*

39 * הַעֲבֵר חֶרְפָּתִי אֲשֶׁר יָגֹרְתִּי כִּי מִשְׁפָּטֶיךָ טוֹבִים׃

39 * *Auerte opprobrium meum quod reueritus sum, quia iudicia tua bona.*

40 * הִנֵּה תָּאַבְתִּי לְפִקּוּדֶיךָ בְּצִדְקָתְךָ חַיֵּנִי׃

40 * *Ecce concupiui præcepta tua; in iustitia tua viuifica me.*

41 * וְיָבֹאנִי חֲסָדְךָ יְהוָה תְּשׁוּעָתְךָ כְּאִמְרָתֶךָ׃

41 VAV. * *Et veniant mihi misericordiæ tuæ Domine, & salus tua iuxta eloquium tuum.*

42 * וְאֶעֱנֶה חֹרְפִי דָבָר כִּי־בָטַחְתִּי בִּדְבָרֶךָ׃

42 * *Et respondebo exprobrantibus mihi sermonem, quia speraui in sermone tuo.*

43 * וְאַל־תַּצֵּל מִפִּי דְבַר־אֱמֶת עַד־מְאֹד כִּי לְמִשְׁפָּטְךָ יִחָלְתִּי׃

43 * *Et ne auferas de ore meo verbum veritatis vsque nimis, quoniam iudicia tua expectaui.*

44 * וְאֶשְׁמְרָה תוֹרָתְךָ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד׃

44 * *Et custodiam Legem tuam iugiter in sempiternum & vltrà.*

45 * וְאֶתְהַלְּכָה בָרְחָבָה כִּי פִקֻּדֶיךָ דָרָשְׁתִּי׃

45 * *Et ambulabo in spacioso, quia præcepta tua exquisiui.*

46 * וַאֲדַבְּרָה בְעֵדֹתֶיךָ נֶגֶד מְלָכִים וְלֹא אֵבוֹשׁ׃

46 * *Et loquar in testimoniis tuis coram regibus, & non confundar.*

47 * וְאֶשְׁתַּעֲשַׁע בְּמִצְוֹתֶיךָ אֲשֶׁר אָהָבְתִּי׃

47 * *Et delectabor in mandatis tuis quæ dilexi.*

48 * וְאֶשָּׂא־כַפַּי אֶל־מִצְוֹתֶיךָ אֲשֶׁר אָהָבְתִּי וְאָשִׂיחָה בְחֻקֶּיךָ׃

48 * *Et leuabo manus meas ad mãdata tua quæ dilexi, & loquar in præceptis tuis.*

49 * זְכָר־דָּבָר לְעַבְדֶּךָ עַל אֲשֶׁר יִחַלְתָּנִי׃

49 ZAIN. * *Memento sermonis seruo tuo, quem me sperare fecisti.*

50 * זֹאת נֶחָמָתִי בְעָנְיִי כִּי אִמְרָתְךָ חִיָּתְנִי׃

50 * *Hæc est consolatio mea in afflictione mea, quia eloquium tuum viuificat me.*

51 * זֵדִים הֱלִיצֻנִי עַד־מְאֹד מִתּוֹרָתְךָ לֹא נָטִיתִי׃

51 * *Superbi deridebant me nimis, à Lege tua non declinaui.*

תרגום

25 אַדְבְּקַת לְעַפְרָא נַפְשִׁי אַחֵי יָתִי הֵיךְ דִּבְרָךְ׃ 26 אוֹרְחַי אִשְׁתְּעִית וְקַבֶּלְתָּ צְלוֹתִי אַלֵּף יָתִי גְּזֵירָתָךְ׃ 27 אוֹרַח פִּקּוּדָיךְ
תְּבִינְנִי וַאֲמַלֵּל בְּפֻרְיְשָׁתָךְ׃ 28 אַגְמַת נַפְשִׁי מְדַוְּנָא קַיֶּם יָתִי כְּדִבְרָיָךְ׃ 29 אוֹרַח שִׁקְרָא אַעְדֵּי מִנִּי וְאוֹרַיְתָךְ חֱיֵם לִי׃
30 אוֹרַח הֵימָנוּתָא בְּחֵרֶת דִּינָיךְ שַׁוִּיתִ׃ 31 אַדְבֶּקֶת בְּסַהֲדָוָתָךְ יְיָ לָא תְבַהֲתָנַנִי׃ 32 אוֹרַח פִּקּוּדָיךְ אֶרְהֵט אֲרוּם תַּפְתֵּי לִבִּי׃
33 אַלֵּף יְיָ יָתִי אוֹרַח גְּזֵירָתָךְ וְאֶנְטְרִנַּהּ עַד גְּמִירָא׃ 34 תְּבִינְנִי וְאֶטוֹר אוֹרַיְתָךְ וְאֶטְרִנַּהּ בְּכָל לִבָּא׃
35 תַּדְרְבִנְנִי בִּשְׁבִיל פִּקּוּדָיךְ אֲרוּם בֵּהּ צְבִיתִי׃ 36 אַצְלֵי לִבִּי לְסַהֲדָוָתָךְ וְלָא לְוָת מָמוֹנָא׃ 37 אַעְבֵּר עֵינַי מִלְּמֶחְמֵי שִׁקְרָ בְּדַרְכָּיךְ
אַסֵּי יָתִי׃ 38 אֲקֵים לְעַבְדָּךְ מֵימְרָךְ דִּי לְרַחֲלָתָךְ׃ 39 אַעְבַּר חִסּוּדִי דִּי דְחֵלִת אֲרוּם דִּינָיךְ טָבִין׃ 40 הָא רְגֵגִת לְפִקּוּדָיךְ בְּזִדְקָתָךְ
אַחֵי יָתִי׃ 41 וְיֵיתֵי עֲלַי חַסְדָיךְ יְיָ פֻּרְקָנָךְ הֵיךְ מֵימְרָךְ׃ 42 וְאֵתֵיב מְחַסְּדִי פִּתְגָם אֲרוּם סְבִרֵת בְּמֵימְרָךְ׃
43 וְלָא תְסַלֵּק מִפֻּמִי פִּתְגָם דְּקוּשׁוֹט עַד לַחֲדָא אֲרוּם לְדִינָיךְ אוֹרֵכְת׃ 44 וְאֶטוֹר אוֹרַיְתָךְ תְּדִירָא לְעָלְמִין׃
45 וְאֶהַךְ בְּפִתְיוּת אוֹרְחָךְ אֲרוּם פִּקּוּדָיךְ תְּכֵעֵת׃ 46 וַאֲמַלֵּל בְּסַהֲדָוָתָךְ קֳבֵל מַלְכַיָּא וְלָא אֶבְהַת׃
47 וְאֶתְפְּרַנַּק בְּפִקּוּדָיךְ דִּי רְחֵמֵת׃ 48 וְאֶזְקוֹף יְדַי לְפִקּוּדָיךְ דְּרְחֵמֵת וַאֲמַלֵּל בִּגְזֵירָתָךְ׃
49 אְדַכַּר פִּתְגָמָא לְעַבְדָּךְ מְטוּל דְּאוֹרְכְתָנִי׃ 50 דָּא הֲוַת תַּנְחוּמְתִי בְּסִגּוּפִי אֲרוּם מֵימְרָךְ קַיְּמַת יָתִי׃
51 זְיָדָנִין מְמַקְנִין לִי עַד לַחֲדָא מֵאוֹרַיְתָךְ לָא אַצְלֵיתִי׃

ד ✱ ADHAESIT pauimẽto aĩa mea: viuifica me ſecũdũ verbũ tuũ. ✱ Vias meas enun-
tiaui,& exaudiſti me: doce me iuſtificationes tuas. ✱ Viã iuſtificationũ tuarũ inſtrue
me,& exercebor in mirabilibus tuis. ✱ Dormitauit anima mea p̃ tædio, cõfirma me in
verbis tuis. ✱ Viã iniquitatis amoue à me,
& ✱ Lege tua miſerere mei. ✱ Viam veritatis
elegi, iudicia tua non ſum oblitus. ✱ Adhæſi teſtimoniis tuis, Domine, noli me
confundere. ✱ Viam mandatorum tuorum
cucurri, cùm dilataſti cor meum.

ה ✱ LEGEM pone mihi Dñe, viam iuſtifica
tionum tuarum, & exquiram eam ſemper.
✱ Da mihi intellectũ, & ſcrutabor Legem
tuã,& cuſtodiã illã in toto corde meo. ✱ Deduc me in ſemitã mãdatorum tuorũ, quia
ipſam volui. ✱ Inclina cor meũ in teſtimonia tua,& non in auaritiam. ✱ Auerte oculos meos ne videant vanitatem, in via tua
viuifica me. ✱ Statue ſeruo tuo eloquiũ tuũ
in timore tuo. ✱ Amputa opprobrium meũ
quod ſuſpicatus ſum, quia iudicia tua iocunda. ✱ Ecce concupiui mandata tua, in
æquitate tua viuifica me.

ו ✱ ET veniat ſuper me miſericordia tua
Dñe, ſalutare tuum ſecundùm eloquium
tuum. ✱ Et reſpondebo exprobrãtib⁹ mihi
verbum, quia ſperaui in ſermonibus tuis.
✱ Et ne auferas de ore meo verbũ veritatis
vſquequaque, quia in iudiciis tuis ſuperſpaui. ✱ Et cuſtodiã Legẽ tuã ſemp in ſeculũ & in ſeculũ ſeculi. ✱ Et ambulabã in latitudine, qa mãdata tua exq̃ſiui. ✱ Et loquebar in teſtimoniis tuis in cõſpectu regum,
& nõ confundebar. ✱ Et meditabar in mandatis tuis, quę dilexi nimis. ✱ Et leuaui manus meas ad mandata tua, quæ dilexi, &
exercebar * exercèbar in iuſtificationibus tuis.

ז ✱ MEMOR eſto * verborũ tuorũ ſeruo tuo, ✱ in
ĩ q̃bus ſpẽ dediſti mihi. ✱ Hęc me cõſolata
eſt in humilitate mea, quia eloquiũ tuum
viuificauit me. ✱ Supbi iniquè agebãt vſq;
quaque; à Lege autem tua non declinaui.

כ ✱ Ἐκολλήθη τῇ ἐδάφει ἡ ψυχή μου, ζῆσόν με κ̃ῦ
κατὰ τὸν λόγον σου. ✱ τὰς ὁδούς μου ἐξήγειλα καὶ ἐπήκουσάς μου,
δίδαξόν με τὰ δικαιώματά σου. ✱ ὁδὸν δικαιωμάτων σου
συνέτισόν με, καὶ ἀδολεχήσω ἐν τοῖς θαυμασίοις σου.
✱ ἐνύσταξεν ἡ ψυχή μου ἀπὸ ἀκηδίας, βεβαίωσόν με
ἐν τοῖς λόγοις σου. ✱ ὁδὸν ἀδικίας ἀπόστησον ἀπ' ἐμοῦ, καὶ τῷ
νόμῳ σου ἐλέησόν με. ✱ ὁδὸν ἀληθείας ᾑρετισάμην, τὰ
κρίματά σου οὐκ ἐπελαθόμην. ✱ ἐκολλήθην τοῖς μαρ-
τυρίοις σου κύριε, μή με καταισχύνῃς. ✱ ὁδὸν ἐντολῶν σου
ἔδραμον, ὅτι ἐπλάτυνας τὴν καρδίαν μου.

ה ✱ Νομοθέτησόν με κύριε τὴν ὁδὸν τῶν δικαιω-
μάτων σου, καὶ ἐκζητήσω αὐτὴν διαπαντός. ✱ συνέτισόν
με, καὶ ἐξερευνήσω τὸν νόμον σου, καὶ φυλάξω αὐτὸν ἐν ὅ-
λῃ καρδίᾳ μου. ✱ ὁδήγησόν με ἐν τῇ τρίβῳ τῶν ἐντολῶν
σου, ὅτι αὐτὴν ἠθέλησα. ✱ κλῖνον τὴν καρδίαν μου εἰς
τὰ μαρτύριά σου· καὶ μὴ εἰς πλεονεξίαν. ✱ ἀπόστρεψον
τοὺς ὀφθαλμούς μου τοῦ μὴ ἰδεῖν ματαιότητα, ἐν τῇ ὁδῷ
σου ζῆσόν με. ✱ στῆσον τῷ δούλῳ σου τὸ λόγιόν σου εἰς τὸν
φόβον σου. ✱ περίελε τὸν ὀνειδισμόν μου ὃν ὑπώπτευσα,
ὅτι τὰ κρίματά σου χρηστά. ✱ ἰδοὺ ἐπεθύμησα τὰς ἐν-
τολάς σου ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ζῆσόν με.

ו ✱ Καὶ ἐλθοί ἐπ' ἐμὲ τὸ ἔλεός σου κύριε, τὸ σωτή-
ριόν σου κ̃ῦ τὸν λόγον σου. ✱ καὶ ἀποκριθήσομαι τοῖς
ὀνειδίζουσί μοι λόγον, ὅτι ἤλπισα ἐπὶ τοῖς λόγοις σου.
✱ καὶ μὴ ἀφέλῃς ἐκ τοῦ στόματός μου λόγον ἀληθείας
ἕως σφόδρα, ὅτι ἐπὶ τοῖς κρίμασί σου ἐπήλπισα. ✱ καὶ φυ-
λάξω τὸν νόμον σου διαπαντός, εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶ-
να τοῦ αἰῶνος. ✱ καὶ ἐπορευόμην ἐν πλατυσμῷ, ὅτι τὰς
ἐντολάς σου ἐξεζήτησα. ✱ καὶ ἐλάλουν ἐν τοῖς μαρ-
τυρίοις σου ἐναντίον βασιλέων, καὶ οὐκ ᾐσχυνόμην.
✱ καὶ ἐμελέτων ἐν ταῖς ἐντολαῖς σου, αἷς ἠγάπησα,
σφόδρα. ✱ καὶ ἦρα τὰς χεῖράς μου πρὸς τὰς ἐν-
τολάς σου, ἃς ἠγάπησα, καὶ ἠδολέχουν ἐν τοῖς δι-
καιώμασί σου.

ז ✱ Μνήσθητι τοῦ λόγου σου τῷ δούλῳ σου ὧν ἐπήλ-
πισάς με. ✱ αὕτη με παρεκάλεσεν ἐν τῇ ταπεινώσει
μου, ὅτι τὸ λόγιόν σου ἔζησέ με.
✱ ὑπερήφανοι παρενόμουν ἕως σφόδρα, ἀπὸ δὲ τοῦ
νόμου σου οὐκ ἐξέκλινα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

DALETH. [25] Adhæſit pulueri anima mea: viuifica me ſecundùm verbum tuum. [26] Vias meas enarraui,& accepiſti orationẽ meam: doce me ſtatuta tua. [27] Viam mandatorum tuorum fac me intelligere, & loquar de mirabilibus factis tuis. [28] In angore fuit anima mea præ dolore: viuifica me ſecundùm verbum tuum. [29] Viam mendacij aufer à me, & Lex tua miſereatur mei. [30] Viam fidei elegi, iudicia tua poſui. [31] Adhæſi teſtimoniis tuis, Domine: ne me confundas. [32] Viam mandatorum tuorum percurram, cùm dilataueris cor meum.

HE. [33] Doce Domine me viam decretorum tuorum, & ſeruabo eam vſque ad complementum. [34] Da mihi intellectum, & ſeruabo Legem tuam, & cuſtodiam illam in toto corde. [35] Deduc me in ſemitam præceptorum tuorum, quoniam in illa complacui mihi.

[36] Inclina cor meum in teſtimonia tua, & non in pecuniam. [37] Auerte oculos meos à videnda falſitate, ſecundùm verbum tuum ſana me. [38] Confirma ſeruo tuo verbum tuum quod ſit ad timorem tuum. [39] Amoue opprobrium meum quod timui, quoniam iudicia tua bona ſunt. [40] Ecce deſideraui præcepta tua, iuſtitia tua viuifica me.

VAV.

[41] Et veniant ſuper me miſericordiæ tuæ Domine, redemptio tua ſecundùm verbum tuum. [42] Et reſpondebo exprobranti mihi verbum, quoniam ſperaui in verbo tuo. [43] Et ne auferas de ore meo verbum veritatis penitus, quoniam ad iudicia tua expectaui.

[44] Et ſeruabo Legem tuam ſemper in ſecula ſeculorum. [45] Et ambulabo in latitudine viarum tuarum, quoniam præcepta tua quęſiui.

[46] Et loquar de teſtimoniis tuis coram regibus, & non confundar. [47] Et delectabor in mandatis tuis quæ dilexi. [48] Et leuabo manus meas ad mandata tua quæ dilexi, & loquar de præceptis tuis.

ZAIN.

[49] Memento verbi erga ſeruum tuum, propter quod expectare me feciſti. [50] Hæc fuit conſolatio mea in afflictione mea, quoniam Verbum tuum viuificauit me. [51] Superbis illudentibus mihi nimis, de Lege tua non declinaui.

52 זָכַרְתִּי מִשְׁפָּטֶיךָ מֵעוֹלָם יְהוָה וָאֶתְנָחָם׃
53 זַלְעָפָה אֲחָזַתְנִי מֵרְשָׁעִים עֹזְבֵי תּוֹרָתֶךָ׃
54 זְמִרוֹת הָיוּ־לִי חֻקֶּיךָ בְּבֵית מְגוּרָי׃
55 זָכַרְתִּי בַלַּיְלָה שִׁמְךָ יְהוָה וָאֶשְׁמְרָה תּוֹרָתֶךָ׃
56 זֹאת הָיְתָה־לִּי כִּי פִקֻּדֶיךָ נָצָרְתִּי׃
57 חֵלְקִי יְהוָה אָמַרְתִּי לִשְׁמֹר דְּבָרֶיךָ׃
58 חִלִּיתִי פָנֶיךָ בְכָל־לֵב חָנֵּנִי כְאִמְרָתֶךָ׃
59 חִשַּׁבְתִּי דְרָכָי וָאָשִׁיבָה רַגְלַי אֶל־עֵדֹתֶיךָ׃
60 חַשְׁתִּי וְלֹא הִתְמַהְמָהְתִּי לִשְׁמֹר מִצְוֹתֶיךָ׃
61 חֶבְלֵי רְשָׁעִים עִוְּדֻנִי תּוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי׃
62 חֲצוֹת־לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ׃
63 חָבֵר אֲנִי לְכָל־אֲשֶׁר יְרֵאוּךָ וּלְשֹׁמְרֵי פִקּוּדֶיךָ׃
64 חַסְדְּךָ יְהוָה מָלְאָה הָאָרֶץ חֻקֶּיךָ לַמְּדֵנִי׃
65 טוֹב עָשִׂיתָ עִם־עַבְדְּךָ יְהוָה כִּדְבָרֶךָ׃
66 טוּב טַעַם וָדַעַת לַמְּדֵנִי כִּי בְמִצְוֹתֶיךָ הֶאֱמָנְתִּי׃
67 טֶרֶם אֶעֱנֶה אֲנִי שֹׁגֵג וְעַתָּה אִמְרָתְךָ שָׁמָרְתִּי׃
68 טוֹב־אַתָּה וּמֵטִיב לַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ׃
69 טָפְלוּ עָלַי שֶׁקֶר זֵדִים אֲנִי בְכָל־לֵב אֶצֹּר פִּקּוּדֶיךָ׃
70 טָפַשׁ כַּחֵלֶב לִבָּם אֲנִי תּוֹרָתְךָ שָׁעָשָׁעְתִּי׃
71 טוֹב־לִי כִּי־עֻנֵּיתִי לְמַעַן אֶלְמַד חֻקֶּיךָ׃
72 טוֹב־לִי תוֹרַת־פִּיךָ מֵאַלְפֵי זָהָב וָכָסֶף׃
73 יָדֶיךָ עָשׂוּנִי וַיְכוֹנְנוּנִי הֲבִינֵנִי וְאֶלְמְדָה מִצְוֹתֶיךָ׃
74 יְרֵאֶיךָ יִרְאוּנִי וְיִשְׂמָחוּ כִּי לִדְבָרְךָ יִחָלְתִּי׃
75 יָדַעְתִּי יְהוָה כִּי־צֶדֶק מִשְׁפָּטֶיךָ וֶאֱמוּנָה עִנִּיתָנִי׃
76 יְהִי־נָא חַסְדְּךָ לְנַחֲמֵנִי כְּאִמְרָתְךָ לְעַבְדֶּךָ׃

52 * *Recordatus sum iudiciorum tuorum à se-*
53 *culo Domine, & consolatus sum.* * *Horror*
obtinuit me ab impiis, qui dereliquerunt Legem
54 *tuam.* * *Carmina erant mihi præcepta tua,*
55 *in domo peregrinationis meæ.* * *Recorda-*
tus sum in nocte nominis tui Domine, & custo-
56 *diui Legem tuam.* * *Hoc factum est mihi,*
quia præcepta tua custodiui.
57 HETH. * *Pars mea Domine: dixi vt cu-*
stodiam verbum tuum.
58 * *Deprecatus sum vultum tuum in toto cor-*
de meo, miserere mei secundùm eloquium tuum.
59 * *Recogitaui vias meas, & conuerti pedes*
meos ad testimonia tua.
60 * *Festinaui, & non neglexi custodire man-*
61 *data tua.* * *Funes impiorum implicauerunt*
me, Legem tuam non sum oblitus.
62 * *Medio noctis surgam ad confitendum tibi,*
63 *super iudicia iustitiæ tuæ.* * *Particeps ego*
sum omnium timentium te, & custodientium
64 *præcepta tua.* * *Misericordia tua Domine*
plena est terra, præcepta tua doce me.
65 TETH. * *Bene fecisti cum seruo tuo Do-*
mine, secundùm verbum tuum.
66 * *Bonum sermonem & scientiam doce me,*
quia mandatis tuis credidi.
67 * *Antequàm audirem, ego ignoraui, nunc au-*
68 *tem eloquium tuum custodiui.* * *Bonus es*
tu & beneficus, doce me præcepta tua.
69 * *Applicabant mihi mendacium superbi, ego*
autem in toto corde seruabam præcepta tua.
70 * *Incrassatum est velut adeps cor eorum, e-*
71 *go in Lege tua delectabar.* * *Bonum mihi quia*
afflictus sum, vt discerem præcepta tua.
72 * *Melior est mihi lex oris tui, super millia*
auri & argenti.
73 IOD. * *Manus tuæ fecerunt me & firma-*
uerunt me; doce me, & discam mandata tua.
74 * *Qui timent te, videbunt me, & lætabun-*
tur, quia sermonem tuum expectaui.
75 * *Scio Domine quia iustum iudicium tuum,*
& verè afflixisti me.
76 * *Sit obsecro misericordia tua in consolatio-*
ne mea, sicut locutus es seruo tuo.

תרגום

52 אַדְכַּרִת דִּינָיךְ מֵעָלְמָא יְיָ וְאִתְנַחֲמַת׃ 53 רְחִיתָא אֲחַדְתַנִי מֵרְשִׁיעַיָא דְשָׁבְקִין אוֹרַיְתָךְ׃ 54 חִשְׁבָּחַן הֲווֹ לִי גְּזִירָתָךְ בְּבֵית
מְדוֹרִי׃ 55 אַדְכַּרִת בְּלֵילְיָא שְׁמָךְ יְיָ וְנָטַרִת אוֹרַיְתָךְ׃ 56 דָּא הֲוַת לִי לְזָכוּתָא אֲרוּם פִּקּוּדָיךְ נְטַרִת׃ 57 חוּלְקִי
יְיָ אֲמַרִת לְמִטַּר דְּבָרָיךְ׃ 58 צְלֵיתִי קֳדָמָךְ בְּכָל לִבָּא חוּס עֲלַי הֵיךְ מֵימְרָךְ׃ 59 חַשְׁבִית לְאוֹטָבָא אוֹרְחַי וְאָתֵיב רַגְלַי לְסָהֲדְוָתָךְ׃
60 זְרִיזִית וְלָא אִתְעַכְּבִית לְמִטַּר פִּקּוּדָיךְ׃ 61 סְיָעָה רְשִׁיעַיָא אִתְכַּנָּשׁוּ עֲלַי אוֹרַיְתָךְ לָא נְשֵׁיתִי׃ 62 בְּפַלְגוּת לֵילְיָא אֵקוּם לְשַׁבָּחָא
קֳדָמָךְ מְטוּל דִּינֵי צִדְקָתָךְ׃ 63 חַבְרָא אֲנָא לְכָל דְּדָחֲלִין מִנָּךְ וּלְנָטְרֵי פִּקּוּדָיךְ׃ 64 טוּבָךְ יְיָ מַלְיָא אַרְעָא גְּזִירָתָךְ אַלֵּף יָתִי׃
65 טָבָא עֲבַדְתָּ עִם עַבְדָּךְ יְיָ הֵיךְ דִּבְרָיךְ׃ 66 שַׁפִּיר טְעֵם וּמַנְדָּעָא אַלֵּף יָתִי אֲרוּם בְּפִקּוּדָיךְ הֵימָנִית׃ 67 עַד לָא אֶתְחַנַּף
אֲנָא שָׁלֵי וּכְדוֹן מֵימְרָךְ נְטָרִת׃ 68 טָב אַנְתְּ וּמוֹטִיב אַלֵּף יָתִי גְּזִירָתָךְ׃ 69 חַבְרוּ עֲלַי שִׁקְרָא זְדִנִין אֲנָא בְּכָל לִבָּא אֲטוֹר פִּקּוּדָיךְ׃
70 אִטְּמַם הֵיךְ חֲרִיב יְצְרָא דִּלְבְהוֹן אֲנָא אוֹרַיְתָךְ פְּרִנוּקִי׃ 71 טָב לִי אֲרוּם אִתְעַנֵּית מִן בְּגַלָּל דְּאֵלַף גְּזִירָתָךְ׃
72 טָב לִי אוֹרַית פֻּמָּךְ מֵאָלֶף כְּכָרִין דַּהֲבָא וְסִיָמָא׃
73 דָּחֲלָיִךְ יְחָמוּן יָתִי וְיֶחְדוּן אֲרוּם לְפִתְגָמָךְ אוֹרְכַת׃
74 יְדַעְתִּ יְיָ אֲרוּם זַכָּאִין דִּינָיךְ וּבְקִשְׁטָא סְגַפְתָּנִי׃
75 יְהוֹן כְּרִין חַסְדָּךְ לְנַחֲמוּתִי הֵיךְ מֵימְרָךְ לְעַבְדָּךְ׃

51 ‡ Memor fui iudiciorum tuorum à ſeculo Dñe,& conſolatus ſum. 52 ‡ Defectio tenuit me ‡à peccatoribus derelinquentibus Legẽ tuã. 53 ‡Cantabiles erant mihi iuſtificationes tuæ,in loco peregrinationis meæ. 54 ‡Memor fui in nocte nominis tui Domine,& cuſtodiui Legem tuam. 55 ‡ Hæc facta eſt mihi, quia iuſtificationes tuas exquiſiui. 56

51 ‡ ἐμνήσθην τῶν κριμάτων σου ἀπ' αἰῶνος κύριε, καὶ
52 παρεκλήθην. ‡ ἀθυμία κατέχει με ἀπὸ ἁμαρτωλῶν
53 τῶν ἐγκαταλιμπανόντων τὸν νόμον σου. ‡ ψαλτὰ ἦσάν
μοι τὰ δικαιώματά σου, ἐν τόπῳ παροικίας μου.
54 ‡ ἐμνήσθην ἐν νυκτὶ τοῦ ὀνόματός σου κύριε, καὶ ἐφύ-
55 λαξα τὸν νόμον σου. ‡ αὕτη ἐγένετό μοι, ὅτι τὰ δικαιώ-
ματά σου ἐξεζήτησα.

n ‡ PORTIO mea es Dñe: dixi cuſtodire Legem tuam. 57 ‡Deprecatus ſum faciem tuã in toto corde meo: miſerere mei ſecundùm eloquiũ tuum. 58 ‡Cogitaui vias *tuas,& conuerti pedes meos in teſtimonia tua. 59 ‡Paratus ſum & non ſum turbatus, vt cuſtodiã mandata tua. 60 ‡Funes peccatorum circumplexi ſunt me,& Legem tuã non ſum oblitus. 61 ‡Media nocte ſurgebam, ad confitendum tibi ſuper iudicia iuſtificationis tuæ. 62

n ‡ μερίς μου εἶ κύριε, εἶπα τοῦ φυλάξασθαι τὸν νό-
58 μον σου. ‡ ἐδεήθην τοῦ προσώπου σου ἐν ὅλῃ καρδίᾳ
59 μου, ἐλέησόν με κατὰ τὸ λόγιόν σου. ‡ διελογισάμην
τὰς ὁδούς σου, καὶ ἐπέστρεψα τοὺς πόδας μου εἰς τὰ μαρ-
60 τύριά σου. ‡ ἠτοιμάσθην καὶ οὐκ ἐταράχθην, τοῦ φυ-
61 λάξασθαι τὰς ἐντολάς σου. ‡ σχοινία ἁμαρτωλῶν περι-
επλάκησάν μοι, καὶ τοῦ νόμου σου οὐκ ἐπελαθόμην.
62 ‡ μεσονύκτιον ἐξηγειρόμην, τοῦ ἐξομολογεῖσθαί σοι
ἐπὶ τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύνης σου.

‡ Particeps ego ſum omnium timentium te, & cuſtodientium mandata tua. 63 ‡Miſericordia tua Domine plena *terra: iuſtificationes tuas doce me. 64

63 ‡ μέτοχος ἐγώ εἰμι παντῶν τῶν φοβουμένων σε, καὶ
τῶν φυλασσόντων τὰς ἐντολάς σου.
64 ‡ τοῦ ἐλέους σου κύριε πλήρης ἡ γῆ, τὰ δικαιώματά σου
δίδαξόν με.

t ‡ BONITATEM feciſti cum ſeruo tuo Domine ſecundùm verbum tuum. 65 ‡Bonitatem, & diſciplinam, & ſcientiam doce me, quia mandatis tuis credidi. 66 ‡ Priuſquàm humiliarer, ego deliqui; propterea eloquium tuum cuſtodiui. 67 ‡ Bonus es tu Dñe, & in bonitate tua doce me iuſtificationes tuas. 68 ‡Multiplicata eſt ſup me iniq- tas ſuperborũ, ego autẽ in toto corde meo ſcrutabor mandata tua. 69 ‡Coagulatũ eſt ſicut lac cor eorũ, ego verò Legẽ tuã meditatus ſum. 70 ‡ Bonũ mihi quia humiliaſti me, vt diſcam iuſtificationes tuas. 71 ‡ Bona mihi lex oris tui ſuper millia auri & argenti. 72

t ‡ χρηστότητα ἐποίησας κατὰ τοῦ δούλου σου κύριε κατὰ
65 τὸν λόγον σου. ‡ χρηστότητα, καὶ παιδείαν, καὶ γνῶσιν
67 δίδαξόν με, ὅτι ταῖς ἐντολαῖς σου ἐπίστευσα. ‡ πρὸ τοῦ
με ταπεινωθῆναι, ἐγὼ ἐπλημμέλησα, διὰ τοῦτο τὸν λό-
68 γόν σου ἐφύλαξα. ‡ χρηστὸς εἶ σὺ κύριε, καὶ ἐν τῇ
χρηστότητί σου δίδαξόν με τὰ δικαιώματά σου.
69 ‡ ἐπληθύνθη ἐπ' ἐμὲ ἀδικία ὑπερηφάνων, ἐγὼ ὅλῃ ἐν
70 ὅλῃ καρδίᾳ μου ἐξερευνήσω τὰς ἐντολάς σου. ‡ ἐτυρώθη
ὡς γάλα ἡ καρδία αὐτῶν, ἐγὼ ὅλῃ τὸν νόμον σου ἐμελέτησα.
71 ‡ ἀγαθόν μοι ὅτι ἐταπείνωσάς με, ὅπως ἂν μάθω τὰ δι-
72 καιώματά σου. ‡ ἀγαθός μοι ὁ νόμος τοῦ στόματός σου,
ὑπὲρ χιλιάδας χρυσίου καὶ ἀργυρίου.

Iob.12.b ‡ MANVS tuę fecerunt me & plaſmauerunt me: da intellectum mihi, *& diſcam mandata tua. 73 ‡Qui timẽte, videbunt me & lætabuntur, quia in verba tua ſuperſperaui. 74 ‡Cognoui Domine quia æquitas iudicia tua,& *veritate *humiliaſti me. 75 ‡Fiat -iam' miſericordia tua vt cõſoletur me ſecundùm eloquium tuum ſeruo tuo. 76

‡ Αἱ χεῖρές σου ἐποίησάν με καὶ ἔπλασάν με, σύνε-
73 πισόν με καὶ μαθήσομαι τὰς ἐντολάς σου.
74 ‡ οἱ φοβούμενοί σε ὄψονταί με καὶ εὐφρανθήσονται,
75 ὅτι εἰς τοὺς λόγους σου ἐπήλπισα. ‡ ἔγνων κύριε ὅτι δι-
καιοσύνη τὰ κρίματά σου, καὶ ἀληθείᾳ ἐταπείνωσάς με.
76 ‡ γενηθήτω δὴ τὸ ἔλεός σου τοῦ παρακαλέσαι με κατὰ τὸ
λόγιόν σου τῷ δούλῳ σου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

51 Recordatus ſum iudiciorum tuorum à ſeculo Domine, & conſolationem accepi. 52 Tremor inuaſit me ab impiis qui derelinquunt Legem tuam. 53 Hymni fuerunt mihi decreta tua in domo habitaculi mei. 54 Recordatus ſum nocte nominis tui Domine, & ſeruaui Legem tuam. 55 Hæc fuit mihi ad meritum, quoniam mandata tua ſeruaui. 56

HETH. 57 Pars mea Domine: dixi vt cuſtodiam verbum tuum. 58 Oraui coram te in toto corde: miſerere mei ſecundùm verbum tuum. 59 Cogitaui bonas facere vias meas, vt conuertam pedes meos ad teſtimonia tua. 60 Feſtinaui, & non diſtuli obſeruare mandata tua. 61 Cohors impiorum congregata eſt contra me, Legem tuam non ſum oblitus. 62 In medio noctis ſurgam vt laudes dicam coram te, propter iudicia iuſtitiæ tuæ. 63 Socius ego ſum omnium timentium te, & cuſtodientium mandata tua. 64 Benignitate tua Domine plena eſt terra, decreta tua doce me.

TETH. 65 Bonitatem feciſti cum ſeruo tuo Domine, ſecundùm verbum tuum. 66 Congruam rationem, & ſcientiam doce me, quia præceptis tuis credidi. 67 Priuſquàm affligerer, fui ego in errore: nunc autem Verbum tuum obſeruaui. 68 Bonus es & beneficus, doce me ſtatuta tua. 69 Concinnarunt contra me mendacium ſuperbi: ego *autem* in toto corde ſeruabo mandata tua.

70 Obturatus eſt quaſi adipe fomes cordis eorum; mihi verò lex tua oblectationi fuit. 71 Bonum mihi eſt quòd humiliatus fuerim, vt diſcam ſtatuta tua. 72 Melior eſt mihi lex oris tui, quàm millia talenta auri & argenti.

IOD. 73 Manus tuæ fecerunt me & concinnauerunt me: da mihi intellectum, & diſcam mandata tua. 74 Qui timent te, videbunt me, & lætabuntur: quia Verbum tuum expectaui. 75 Noui Domine quoniam iuſta ſunt iudicia tua, & in veritate afflixiſti me.

76 Sint quæſo pietates tuæ ad conſolationem meam, iuxta verbum tuum *factum* ſeruo tuo.

77 * יְבֹאוּנִי רַחֲמֶיךָ וְאֶחְיֶה כִּי־תוֹרָתְךָ שַׁעֲשֻׁעָי׃
78 * יֵבֹשׁוּ זֵדִים כִּי־שֶׁקֶר עִוְּתוּנִי אֲנִי אָשִׂיחַ
בְּפִקֻּדֶיךָ׃
79 * יָשׁוּבוּ לִי יְרֵאֶיךָ וְיֹדְעֵי עֵדֹתֶיךָ׃
80 * יְהִי־לִבִּי תָמִים בְּחֻקֶּיךָ לְמַעַן לֹא אֵבוֹשׁ׃
81 * כָּלְתָה לִתְשׁוּעָתְךָ נַפְשִׁי לִדְבָרְךָ יִחָלְתִּי׃
82 * כָּלוּ עֵינַי לְאִמְרָתֶךָ לֵאמֹר מָתַי תְּנַחֲמֵנִי׃
83 * כִּי־הָיִיתִי כְּנֹאד בְּקִיטוֹר חֻקֶּיךָ לֹא שָׁכָחְתִּי׃
84 * כַּמָּה־יְמֵי־עַבְדֶּךָ מָתַי תַּעֲשֶׂה בְרֹדְפַי מִשְׁפָּט׃
85 * כָּרוּ־לִי זֵדִים שִׁיחוֹת אֲשֶׁר לֹא כְתוֹרָתֶךָ׃
86 * כָּל־מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה שֶׁקֶר רְדָפוּנִי עָזְרֵנִי׃
87 * כִּמְעַט כִּלּוּנִי בָאָרֶץ וַאֲנִי לֹא־עָזַבְתִּי פִּקֻּדֶיךָ׃
88 * כְּחַסְדְּךָ חַיֵּנִי וְאֶשְׁמְרָה עֵדוּת פִּיךָ׃
89 * לְעוֹלָם יְהוָה דְּבָרְךָ נִצָּב בַּשָּׁמָיִם׃
90 * לְדֹר וָדֹר אֱמוּנָתֶךָ כּוֹנַנְתָּ אֶרֶץ וַתַּעֲמֹד׃
91 * לְמִשְׁפָּטֶיךָ עָמְדוּ הַיּוֹם כִּי הַכֹּל עֲבָדֶיךָ׃
92 * לוּלֵי תוֹרָתְךָ שַׁעֲשֻׁעָי אָז אָבַדְתִּי בְעָנְיִי׃
93 * לְעוֹלָם לֹא־אֶשְׁכַּח פִּקֻּדֶיךָ כִּי־בָם
חִיִּיתָנִי׃
94 * לְךָ אֲנִי הוֹשִׁיעֵנִי כִּי פִקּוּדֶיךָ דָרָשְׁתִּי׃
95 * לִי קִוּוּ רְשָׁעִים לְאַבְּדֵנִי עֵדֹתֶיךָ אֶתְבּוֹנָן׃
96 * לְכָל־תִּכְלָה רָאִיתִי קֵץ רְחָבָה מִצְוָתְךָ מְאֹד׃
97 * מָה־אָהַבְתִּי תוֹרָתֶךָ כָּל־הַיּוֹם הִיא
שִׂיחָתִי׃
98 * מֵאֹיְבַי תְּחַכְּמֵנִי מִצְוֹתֶךָ כִּי לְעוֹלָם הִיא־לִי׃
99 * מִכָּל־מְלַמְּדַי הִשְׂכַּלְתִּי כִּי עֵדוֹתֶיךָ שִׂיחָה לִי׃
100 * מִזְּקֵנִים אֶתְבּוֹנָן כִּי פִקֻּדֶיךָ נָצָרְתִּי׃
101 * מִכָּל־אֹרַח רָע כָּלֵאתִי רַגְלַי לְמַעַן אֶשְׁמֹר דְּבָרֶךָ׃
102 * מִמִּשְׁפָּטֶיךָ לֹא סָרְתִּי כִּי־אַתָּה הוֹרֵתָנִי׃
103 * מַה־נִּמְלְצוּ לְחִכִּי אִמְרָתֶךָ מִדְּבַשׁ לְפִי׃

78 * Veniant mihi misericordiæ tuæ & viuam, quia Lex tua delectatio mea.
78 * Confundantur superbi, quoniam iniquè contriuerunt me, ego autem loquar in præceptis tuis. 79 * Reuertantur ad me qui timent te, & qui sciunt testimonium tuum.
80 * Fiat cor meum perfectum in præceptis tuis, vt non confundar.
81 CAPH. * Defecit in salutare tuum anima
82 mea, verbum tuum expectaui. * Consumpti sunt oculi mei in verbum tuum, dicentes, Quãdo consolaberis me? 83 * Cùm essem quasi vter in pruina, præcepta tua non sum oblitus.
84 * Quot sunt dies serui tui, quando facies
85 in persequentibus me iudicium? * Foderunt mihi superbi foueas, quæ non erant iuxta Le-
86 gem tuam. * Omnia mandata tua vera: falsò persecuti sunt me, auxiliare mihi.
87 * Paulominus consumpserunt me in terra, ego autem non dimisi præcepta tua.
88 * Secundùm misericordiam tuam viuifica me, & custodiam testimonia oris tui.
89 LAMED. * In æternum Domine verbum
90 tuum stat in cælo. * In generatione & generatione fides tua: fundasti terram & stat.
91 * Iudicio tuo stant vsque hodie, quia omnia
92 seruiunt tibi. * Nisi quòd Lex tua delectatio
93 mea, fortè periissem in pressura mea. * In sempiternum non obliuiscar præceptorum tuorum,
94 quia per ipsa viuificasti me. * Tuus sum ego,
95 salua me, quoniam præcepta tua quæsiui. * Me expectauerunt impij vt perderent me, testimo-
96 nium tuum considerabo. * Omnis consummationis vidi finem, latum præceptũ tuum nimis.
97 MEM. * Quàm dilexi Legem tuam! tota die
98 hæc meditatio mea. * Super inimicos meos instruis me mãdato tuo, quia in sempiternum hoc
99 est mihi. * Super omnes qui docebãt me eruditus
100 sum, quia testimonia tua meditatio mea est. * Super senes intellexi, quia præcepta tua seruaui.
101 * Ab omni semita mala prohibui pedes meos, vt
102 custodirem verba tua. * A iudiciis tuis non re-
103 cessi, quia tu illuminasti me. * Quàm dulce gutturi meo eloquium tuum! super mel ori meo.

תרגום

77 ייתון עלי רחמך ואחי ארום אורייתך פרנוקי׃ 78 יבהתון זדנין ארום על שקרא עוותו יתי אנא אמלל בפקודיך׃
79 יתובון לאלפני דחליך וידעי סהדותך׃ 80 יהא לבבי בלא מום בגזירתך מן בגלל דלא אבהת׃ 81 רגגת לפרקנך נפשי
לפתגמך אוכית׃ 82 ספו עיני למימרך למימר אימתי תנחם יתי׃ 83 ארום הויתי היך זרנוקא בקיטרא קיטמך לא אנשיתי׃
84 כמה יומי עבדך אימתי תעבד ברדפי דינא׃ 85 כרון לי זדנין שוחן דלא כפקדתנון באורייתך׃
88 כל פקודיך קשטא על שקרא רדפו יתי סעדני׃ 87 כזעיר פון שיצו יתי בארעא ואנא לא שבקרת פקודיך׃ 89 היך
חסדך קיים יתי ואשור סהדות פמך׃ 90 לעלם יי פתגמך קים בשמיא׃ 91 לדר ודר היסנותך אתקנתא ארעא וקיימתא׃
92 לדינך קמו יומא דין ארום כלהון עבדך׃ 93 אלולי אורייתך פרנוקי אדין אובדת בסגופי׃ 94 לעלם לא אנשי פקודיך
ארום בהון קיימתני׃ 95 דילך אנא פרוק יתי ארום פקודיך תבעת׃ 96 לותי אסתנו רשיעיא לאובדא יתי סהדותך אתבין׃
97 לכל מה דאשתדל ואסתכל חמיתי סופא פתיא פקודתך לחדא׃ 98 כמרת רחמת אורייתך כלי יומא הוא שותי׃
99 יתיר מבעלי דבבי מחכמא יתי פקודיך ארום לעלם היא דילי׃ 100 מכל מאלפי אשכלת ארום סהדותך שותא דילי׃
101 מחבישיא אתבין ארום פקודיך נטרת׃ 102 מכל ארחא בישא מנעת רגלי מן בגלל דאשתר דברך׃
103 מדינך לא עדית ארום את אלפתני׃ 104 כמה חלין למוריגי מימרך בסימן יתיר מדבשא לפמי׃

*Veniant mihi miſerationes tuæ,& viuã, ꝙa Lex tua meditatio mea eſt. *Cõfundãtur ſuꝑbi,quia iniuſtè iniꝙtatẽ fecerũt in me;ego aũt exercebor in mãdatistuis. *Cõuertãtur mihi timẽtes te,& ꝙ* cognoſcũt teſtimonia tua. *Fiat cormeũ immaculatũ in iuſtificationibus tuis, vt nõ cõfundar.

* Deficit * & in verbum tuum

כ *DEFICIT in ſalutare tuũ aĩa mea,* in verba tua ſuꝑſpaui. *Defecerũt oculi mei in eloquiũ tuum,dicẽtes, Quãdo cõſolaberis me? * Quia factus ſum ſicut vter in pruina,iuſtificationes tuas nõ ſum oblit⁹. *Quot ſunt dies ſerui tui? quando facies mihi de ꝑſequẽtib⁹ me iudiciũ? *Narrauerunt mihi iniq fabulationes,ſed nõ vt Lex tua Dñe. *Omnia mandata tua veritas. iniquè perſecuti ſunt me,adiuua me.

* Paulominus conſumauerunt me in terra; ego autem non dereliqui mandata tua. * Secundùm miſericordiam tuam viuifica me, & cuſtodiã teſtimonia oris tui.

ל IN æternum Dñe verbũ tuũ ꝑmanet in cælo. * In generatione & gñationẽ veritas tua. fũdaſti terrá & ꝑmanet: * Ordinatione tua ꝑſeuerat dies,quoniã oĩa ſeruiunt tibi. *Niſi ꝙa Lex tua meditatio mea eſt, tunc fortè ꝑiiſſem in humilitate mea. *In ęternum nõ obliuiſcar iuſtificationes tuas,ꝙa ĩ ipſis viuificaſti me. *Tuus ſũ ego, ſaluũ me fac , quoniã iuſtificationes tuas exquiſiui. *Me expectauerunt peccatores vt ꝑderẽt me,teſtimonia tua ĩtellexi. *Oĩs cõſumatiõis vidi finẽ , latũ mandatũ tuũ nimis.

Quomodo

מ *QVAM dilexi Legẽ tuã Dñe! tota die meditatio mea eſt. * Sup inimicos meos prudẽtẽ me feciſti mãdato tuo, ꝙa in ęternũ mihi eſt. *Super oẽs docẽtes me intellexi,ꝙa teſtimonia tua meditatio mea eſt. *Sup ſenes intellexi,quia mãdata tua queſiui. *Ab omni via mala prohibui pedes meos,vt cuſtodiã verba tua. *A iudiciis tuis non declinaui, quia tu legem poſuiſti mihi. * Quàm dulcia faucibus meis eloquia tua , ſuper mel ori meo!

77 *ἐλθέτωσάν μοι ⸋ οἰκτιρμοί σου, ⸋ ζήσομαι, ὅτι ὁ
78 νόμος σου μελέτη μού ἐστιν. *αἰσχυνθήτωσαν
ὑπερήφανοι, ὅτι ἀδίκως ἐλοιμήσαν εἰς ἐμέ, ἐγὼ δὲ ἀδο-
79 λεχήσω ἐν ταῖς ἐντολαῖς σου. *ἐπιστρεψάτωσάν
μοι οἱ φοβούμενοί σε, ⸋ οἱ γινώσκοντες τὰ μαρτύριά σου.
80 *γενηθήτω ἡ καρδία μου ἄμωμος ἐν τοῖς δικαιώμα-
σί σου, ὅπως οὐ μὴ αἰσχυνθῶ.
81 כ *Ἐκλείπει εἰς τὸ σωτήριόν σου ἡ ψυχή μου, εἰς σὸν
82 λόγους σου ἐπήλπισα. *ἔξέλιπον ⸋ ὀφθαλμοί μου
εἰς τὸ λόγιόν σου, λέγοντες, πότε παρακαλέσεις με;
83 *ὅτι ἐγενήθην ὡς ἀσκὸς ἐν πάχνῃ, τὰ δικαιώματά σου
84 οὐκ ἐπελαθόμην. *πόσαι εἰσὶν αἱ ἡμέραι τοῦ δούλου σου, πότε ποιήσεις μοι ἐκ τῶν καταδιωκόντων με κρί
85 σιν; *διηγήσαντό μοι παράνομοι ἀδολεσχίας, ἀλλ' οὐχ ὡς
86 ὁ νόμος σου κύριε. *πᾶσαι αἱ ἐντολαί σου ἀλήθεια.
87 ἀδίκως κατεδίωξάν με, βοήθησόν μοι. *παρ' ὀλίγον
συνετέλεσάν με ἐν τῇ γῇ. ἐγὼ δὲ οὐκ ἐγκατέλιπον
88 τὰς ἐντολάς σου. *κατὰ τὸ ἔλεός σου ζῆσόν με, καὶ φυ-
λάξω τὰ μαρτύρια τοῦ στόματός σου.
89 ל *Εἰς τὸν αἰῶνα κύριε ὁ λόγος σου διαμένει ἐν τῷ
90 οὐρανῷ. *εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν ἡ ἀλήθειά σου. ἐθε-
91 μελίωσας τὴν γῆν καὶ διαμένει. *τῇ διατάξει σου διαμένει ἡμέρα, ὅτι τὰ σύμπαντα δοῦλά σοί. *εἰ μὴ ὅτι ὁ νό-
μος σου μελέτη μού ἐστί, τότε ἂν ἀπολόμην ἐν τῇ ταπεινώσει
93 μου. *εἰς τὸν αἰῶνα οὐ μὴ ἐπιλάθωμαι τῶν δικαιωμάτων
94 σου, ὅτι ἐν αὐτοῖς ἔζησάς με. *σός εἰμι ἐγώ, σῶσόν με, ὅτι τὰ
95 δικαιώματά σου ἐξεζήτησα. *ἐμὲ ὑπέμειναν ἁμαρτω-
96 λοὶ τοῦ ἀπολέσαι με, τὰ μαρτύριά σου συνῆκα. *πάσης συντελείας εἶδον πέρας, πλατεία ἡ ἐντολή σου σφόδρα.
97 ט *ὡς ἠγάπησα τὸν νόμον σου κύριε, ὅλην τὴν ἡμέ-
98 ραν μελέτη μού ἐστί. *ὑπὲρ τοὺς ἐχθρούς μου ἐσόφι-
σάς με τὴν ἐντολήν σου, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνά μοί ἐστιν.
99 *ὑπὲρ πάντας τοὺς διδάσκοντάς με συνῆκα, ὅτι τὰ
100 μαρτύριά σου μελέτη μού ἐστίν. *ὑπὲρ πρεσβυτέρους
101 συνῆκα, ὅτι τὰς ἐντολάς σου ἐξεζήτησα. *ἐκ πάσης ὁδοῦ πονηρᾶς ἐκώλυσα τοὺς πόδας μου, ὅπως ἂν φυλά-
ξω τοὺς λόγους σου. *ἀπὸ τῶν κριμάτων σου οὐκ ἐξέ-
103 κλινα, ὅτι σὺ ἐνομοθέτησάς με. *ὡς γλυκέα τῷ λάρυγί μου τὰ λόγιά σου ὑπὲρ μέλι τῷ στόματί μου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[77] Obueniant mihi miſericordiæ tuę,& viuam, quoniam Lex tua delectationes meæ ſunt. [78] Confundantur ſuperbi, quoniam iniquè ſubuerterunt me: ego loquar de mandatis tuis. [79] Reuertantur ad doctrinam meam timentes te, & qui ſciunt teſtimonia tua. [80] Fiat cor meum immaculatum in præceptis tuis, vt non confundar. CAPH. [81] Deſiderauit redemptionem tuam anima mea, verbumque tuum expectaui. [82] Defecerunt oculi mei in verbum tuum, dicentes: Quando conſolaberis me? [83] Quoniam factus ſum ſicut vter ad fumum: ſtatuta tua non ſum oblitus. [84] Quot ſunt dies ſerui tui? quando facies in perſecutores meos iudicium? [85] Foderunt mihi ſuperbi foueas, quas non præcepiſti in Lege tua. [86] Omnia mandata tua veritas: falsò perſecuti ſunt me, adiuua me. [87] Parum abfuit quin conſumpſerint me in terra, ego verò non obmiſi præcepta tua. [88] Secundùm miſericordiam tuam viuifica me, & cuſtodiam teſtimonia oris tui. LAMED. [89] In æternum Domine verbum tuum firmum eſt in cælo. [90] In generatione & generationem veritas tua: præparaſti terram & firmaſti. [91] Iudiciis tuis permanẽt hodie, quoniam cuncta ſeruiunt tibi. [92] Niſi Lex tua deliciæ meæ *fuiſſent*, tunc periiſſem in afflictione mea. [93] In æternum non obliuiſcar præceptorum tuorum, quoniam in ipſis viuificaſti me. [94] Tuus ego ſum, ſalua me, quoniam mandata tua quæſiui. [95] Me expectauerunt impij vt perderent me, teſtimonia tua intelligam. [96] Omnium in quibus fui ſollicitus atque proſpexi, vidi finem. latum eſt mandatum tuum valdè. MEM. [97] Quàm dilexi Legem tuam! tota die ipſa eſt locutio mea. [98] Abundantius quàm inimicos meos docet me mandata tua, quoniam in æternum ipſa apud me eſt. [99] Pluſquàm omnes doctores mei intellexi, quoniam meditatio mea teſtimonia tua ſunt. [100] Pluſquàm ſapientes intelligam, quoniam præcepta tua ſeruaui. [101] Ab omni via mala prohibui pedes meos, vt cuſtodiam verbum tuum. [102] A iudiciis tuis non declinaui, quoniam tu docuiſti me. [103] Quàm dulcia palato meo verba tua! dulciora ſunt quàm mel ori meo.

104 * מִפִּקּוּדֶיךָ אֶתְבּוֹנָן עַל־כֵּן שָׂנֵאתִי כָּל־אֹרַח שָׁקֶר׃

105 * נֵר־לְרַגְלִי דְבָרֶךָ וְאוֹר לִנְתִיבָתִי׃

106 * נִשְׁבַּעְתִּי וָאֲקַיֵּמָה לִשְׁמֹר מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ׃

107 * נַעֲנֵיתִי עַד־מְאֹד יְהוָה חַיֵּנִי כִדְבָרֶךָ׃

108 * נִדְבוֹת פִּי רְצֵה־נָא יְהוָה וּמִשְׁפָּטֶיךָ לַמְּדֵנִי׃

109 * נַפְשִׁי בְכַפִּי תָמִיד וְתוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי׃

110 * נָתְנוּ רְשָׁעִים פַּח לִי וּמִפִּקּוּדֶיךָ לֹא תָעִיתִי׃

111 * נָחַלְתִּי עֵדוֹתֶיךָ לְעוֹלָם כִּי־שְׂשׂוֹן לִבִּי הֵמָּה׃

112 * נָטִיתִי לִבִּי לַעֲשׂוֹת חֻקֶּיךָ לְעוֹלָם עֵקֶב׃

113 * סֵעֲפִים שָׂנֵאתִי וְתוֹרָתְךָ אָהָבְתִּי׃

114 * סִתְרִי וּמָגִנִּי אָתָּה לִדְבָרְךָ יִחָלְתִּי׃

115 * סוּרוּ מִמֶּנִּי מְרֵעִים וְאֶצְּרָה מִצְוֹת אֱלֹהָי׃

116 * סָמְכֵנִי כְאִמְרָתְךָ וְאֶחְיֶה וְאַל־תְּבִישֵׁנִי מִשִּׂבְרִי׃

117 * סְעָדֵנִי וְאִוָּשֵׁעָה וְאֶשְׁעָה בְחֻקֶּיךָ תָמִיד׃

118 * סָלִיתָ כָּל־שׁוֹגִים מֵחֻקֶּיךָ כִּי־שֶׁקֶר תַּרְמִיתָם׃

119 * סִיגִים הִשְׁבַּתָּ כָל־רִשְׁעֵי־אֶרֶץ לָכֵן אָהַבְתִּי עֵדֹתֶיךָ׃

120 * סָמַר מִפַּחְדְּךָ בְשָׂרִי וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ יָרֵאתִי׃

121 * עָשִׂיתִי מִשְׁפָּט וָצֶדֶק בַּל־תַּנִּיחֵנִי לְעֹשְׁקָי׃

122 * עֲרֹב עַבְדְּךָ לְטוֹב אַל־יַעַשְׁקֻנִי זֵדִים׃

123 * עֵינַי כָּלוּ לִישׁוּעָתֶךָ וּלְאִמְרַת צִדְקֶךָ׃

124 * עֲשֵׂה עִם־עַבְדְּךָ כְחַסְדֶּךָ וְחֻקֶּיךָ לַמְּדֵנִי׃

125 * עַבְדְּךָ־אָנִי הֲבִינֵנִי וְאֵדְעָה עֵדֹתֶיךָ׃

126 * עֵת לַעֲשׂוֹת לַיהוָה הֵפֵרוּ תוֹרָתֶךָ׃

127 * עַל־כֵּן אָהַבְתִּי מִצְוֹתֶיךָ מִזָּהָב וּמִפָּז׃

128 * עַל־כֵּן כָּל־פִּקּוּדֵי כֹל יִשָּׁרְתִּי כָּל־אֹרַח שָׁקֶר שָׂנֵאתִי׃

129 * פְּלָאוֹת עֵדוֹתֶיךָ עַל־כֵּן נְצָרָתַם נַפְשִׁי׃

104 * *Præcepta tua considerabam, propterea odiui omnem semitam mendacij.*

105 NVN. * *Lucerna pedi meo verbũ tuum,*
106 *& lux semitæ meæ.* * *Iuraui & perseuera-*
107 *bo, vt custodiam iudicia iustitiæ tuæ.* * *Afflictus*
sum vsque nimis: Domine viuifica me iuxta
108 *verbum tuum.* * *Voluntaria oris mei com-*
placeant tibi Domine, & secundùm iudicia
109 *tua doce me.* * *Anima mea in manu mea*
semper, & Legis tuæ non sum oblitus.

110 * *Posuerunt impij laqueum mihi, & à præ-*
111 *ceptis tuis non aberraui.* * *Hæreditas mea*
testimonia tua in sempiternum, quia gaudium
112 *cordis mei sunt.* * *Inclinaui cor meum vt*
facerem iustitias tuas, propter æternam retri-
butionem.

113 SAMECH. * *Tumultuosos odiui, et Le-*
114 *gem tuam dilexi.* * *Protectio mea & scutum*
115 *meum tu es, verbum tuum expectaui.* * *Rece-*
dite à me maligni, & custodiam mandata Dei
116 *mei.* * *Confirma me secundùm verbum tuum,*
& viuam; & noli me confundere ab expecta-
117 *tione mea.* * *Auxiliare mihi, & saluus ero, &*
118 *delectabor in præceptis tuis iugiter.* * *Abiecisti*
omnes qui ignorant præcepta tua, quia mẽdax
119 *cogitatio eorum.* * *Quasi scoriam computasti omnes impios terræ, propterea dilexi te-*
120 *stimonia tua.* * *Horripilauit à timore tuo*
caro mea, & iudicia tua timui.

121 HAIN. * *Feci iudicium & iustitiam: ne*
derelinquas me his qui calumniantur me.
122 * *Sponde pro seruo tuo in bonum, ne calum-*
123 *nientur me superbi.* * *Oculi mei defecerunt in*
salutare tuum, & in eloquium iustitiæ tuæ.
124 * *Fac cum seruo tuo iuxta misericordiã tuam,*
125 *& præcepta tua doce me.* * *Seruus tuus ego*
instrue me, & cognoscam testimonia tua.
126 * *Tempus est vt facias Domine, præuari-*
127 *cati sunt Legem tuam.* * *Propterea dilexi*
mandata tua, super aurum & topazion.
128 * *Propterea in vniuersa præcepta direxi,*
omnem semitam mendacij odio habui.
129 PHE. * *Mirabilia testimonia tua, idcircò*
custodiuit ea anima mea.

תרגום

104 מִפִּקּוּדָיךְ אֶתְבַּיַּן מִטּוּל הֵיכְנָא שְׂנֵיתִי כָּל בַּר נָשׁ דְּמְשַׁקַּר׃ 105 הֵיךְ שְׁרָגָא דְמַנְהַר לְרַגְלִי רְכָרֵיךְ וּנְהוֹרָא לְכַבְשִׁי׃
106 אוֹמֵיתִי וְקַיֵּמִית לְמִטַּר דִּינֵי זַכְיָתָךְ׃ 107 אִסְתַּגְּפִית עַד לַחְדָּא יְיָ אַסֵּי יָתִי הֵיךְ דִּבְרָךְ׃ 108 נִכְסַת פּוּמִי אִתְרְעִי כְּרוֹן יְיָ
וְדִינָךְ אַלֵּף יָתִי׃ 109 נַפְשִׁי מְסַחֲכָנָא כַּד עַל גַּב יְדִי תְּדִירָא וְאוֹרַיְתָךְ לָא אִתְנַשֵּׁיתִי׃ 110 סַדְּרוּ רְשִׁיעַיָּא קוּלָא לִי וּמִפִּקּוּדָיךְ לָא טְעֵיתִי׃
111 אַחְסַנְתָּ סָהֲדְוָתָךְ לְעָלַם אֲרוּם חֶדְוַת לִבִּי הִנּוּן׃ 112 אַצְלֵיתִי לִבִּי לְמֶעְבַּד גְּזֵירָתָךְ לְעָלַם עַד סוֹפָא׃
113 דְּחֵשְׁבִין מַחְשְׁבָן סְרִיקָן שְׂנֵיתִי וְאוֹרַיְתָךְ רְחֵמִת׃ 114 סְתָרִי וּתְרִיסִי אַתְּ לְפִתְגָמָךְ אוֹרֵכְתִּ׃ 115 זוּרוּ מִנִּי מְבַאֲשִׁין
וְאֶטּוֹר פִּקּוּדֵי אֱלָהִי׃ 116 סְמוֹךְ יָתִי כְּמֵימְרָךְ וְאֶחְיֵי וְלָא תַּבְהַתְנַנִי מִבְּלִיוּתִי׃ 117 סְעַד יָתִי וְאֶתְפְּרֵק וַאֲנַעֲנַע בִּגְזֵירָתָךְ תְּדִירָא׃
118 כְּבַשְׁתָּ כָּל דְּטָעְיָן מִגְּזֵירָתָךְ אֲרוּם שִׁקְרָא נִכְלֵיהוֹן׃ 119 פְּסוֹלַיָּא פְּסַקְתָּא בַּשְּׁלָהָא כָּל רִשְׁעֵי אַרְעָא מְטוּל הֵיכְנָא רְחֵמִת סָהֲדְוָתָךְ׃
120 מְצַלַּהַב מִדְּלוּחָךְ בְּשָׂרִי וּמִדִּינָיךְ דְּחֵלִת׃ 121 עֲבֵדִת דִּינָא וְצִדְקָתָא לָא תַּשְׁבְּקִנַּנִי לְטָלּוּמַי׃ 122 עָרֵב עַבְדָּךְ
לְטַב לָא יְטָלְמִנּוּן יָתִי זֵדָנִין׃ 123 עֵינַי סְבַרוּ לְפֻרְקָנָךְ וְלִמֵימַר צִדְקָךְ׃ 124 עֲבֵד עִם עַבְדָּךְ הֵיךְ חִסְדָּךְ וּגְזֵירָתָךְ אַלֵּף יָתִי׃
125 עַבְדָּךְ אֲנָא חֲבִינְנִי יָתִי וְאֶדַע סָהֲדְוָתָךְ׃ 126 עִדָּן לְמֶעְבַּד רְעוּתָא דַיְיָ אַפְּישׁוּ תַּלְמִידַיָּא אוֹרַיְתָךְ׃ 127 מְטוּל הֵיכְנָא רְחֵמִת
פִּקּוּדָךְ מֵרַחֲבָא וּמֵאוֹבְרוֹזִין׃ 128 מְטוּל הֵיכְנָא כָּל פִּקּוּדָךְ כְּלֶהוֹן חְרַצְתְּנוּן כָּל אוֹרַח שְׁקַר שְׂנֵיתִי׃
129 פְּרִישָׁן סָהֲדְוָתָךְ מְטוּל הֵיכְנָא נְטַרְתְּנוּן נַפְשִׁי׃

104 * A mandatis tuis intellexi, propterea odiui omnem viam iniquitatis.

verbum tuum 105 ג * LVCERNA pedibus meis *Lex tua, & lumẽ ſemitis meis. 106 *Iuraui & ſtatui cuſtodire iudicia iuſtitiæ tuæ. 107 *Humiliat⁹ ſum vſquequaq; Dñe, viuifica me ſecũdũ verbum tuũ. 108 *Volũtaria oris mei, beneplacita fac-iã Dñe, & iudicia tua doce me. 109 *Anima mea in manibus *tuis ſemp, & Legẽ tuã

* meis 110 nõ ſum oblitus. *Poſuerũt peccatores laqueũ mihi, & de mãdatis tuis nõ erraui.

111 *Hæreditate acquiſiui teſtimonia tua in æternum, quia exultatio cordis mei ſunt.

112 *Inclinaui cor meũ ad faciendas iuſtificationes tuas in ęternũ, ppter retributionẽ.

ד 113 * INIQVOS odio habui, *at Legẽ tuã dilexi. 114 *Adiutor meus & ſuſceptor me⁹ es tu, *in verba tua ſupſperaui. 115 *Declinate à me maligni, & ſcrutabor mandata Dei mei. 116 *Suſcipe me ſecundũ eloquiũ tuum, & *viuifica me; & nõ confundas me ab expectatione mea. 117 *Adiuua me, & ſaluus ero, & meditabor in iuſtificationibus tuis ſemper. 118 *Spreuiſti omnes diſcedentes à *iuſtificationib⁹ tuis, quia iniuſta cogitatio eorum. 119 *Præuaricantes reputaui oẽs peccatores terrę, ideò dilexi teſtimonia tua.

* in verbum tuũ

* viuifica

iudiciis

120 * Confige à timore tuo carnes meas, à iudiciis enim tuis timui.

ו 121 * FECI iudicium & iuſtitiam, non tradas me calũniãtibus me. 122 *Suſcipe ſeruũ tuũ in bonũ, nõ calumniẽtur me ſuperbi.

123 * Oculi mei defecerunt in ſalutare tuum, & in eloquiũ iuſtitiæ tuæ. 124 *Fac cum ſeruo tuo ſecundùm miſericordiã tuã, & iuſtificationes tuas doce me. 125 * Seruus tuus ſum ego: da intellectum mihi, *& ſciã teſtimonia tua. 126 * Tempus faciendi *Dño, diſſipauerunt Legẽ tuam. 127 *Ideò dilexi mandata tua ſuper aurum & topazion. 128 *Propterea ad omnia mandata tua dirigebar, omnem viam iniquam odio habui.

* vt

Domine

ז 129 * MIRABILIA teſtimonia tua, ideò ſcrutata eſt ea anima mea.

104 * ἀπὸ τῶν ἐντολῶν ϛου συνῆκα, διὰ τοῦτο ἐμίσησα πᾶσαν ὁδὸν ἀδικίας.

105 ג * Λύχνος τοῖς ποσί μου ὁ νόμος σου, καὶ φῶς τοῖς 106 τρίβοις μου. * ὤμοσα καὶ ἔστησα τοῦ φυλάξασθαι τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύνης ϛου. * ἐταπεινώθην ἕως σφόδρα κύ- 107 ριε, ζῆσόν με κατὰ τὸν λόγον σου. * τὰ ἑκούσια τοῦ στόματός μου, εὐδόκησον δὴ κύριε, καὶ τὰ κρίματά σου δίδαξόν με.

109 * ἡ ψυχή μου ἐν ταῖς χερσί σου διαπαντός, καὶ τοῦ νόμου 110 σου οὐκ ἐπελαθόμην. * ἔθεντο ἁμαρτωλοὶ παγίδα μοι, 111 καὶ ἐκ τῶν ἐντολῶν σου οὐκ ἐπλανήθην. * ἐκληρονόμησα τὰ μαρτύριά σου εἰς τὸν αἰῶνα, ὅτι ἀγαλλίαμα τῆς καρ- 112 δίας μου εἰσίν. * ἔκλινα τὸ καρδίαν μου τοῦ ποιῆσαι τὰ δικαιώματά σου εἰς τὸν αἰῶνα διὰ παντός.

113 ס * Παρανόμους ἐμίσησα, καὶ τὸν νόμον σου ἠγάπησα.

114 * βοηθός μου καὶ ὑπερασπιστής μου εἶ σύ, εἰς τοὺς λόγους 115 σου ἐπήλπισα. * ἐκκλίνατε ἀπ' ἐμοῦ πονηρευόμενοι, καὶ 116 ἐξερευνήσω τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ μου. * ἀντιλαβοῦ μου κατὰ τὸ λόγιόν σου καὶ ζήσομαι, καὶ μὴ καταισχύνῃς με ἀπὸ τῆς 117 προσδοκίας μου. * βοήθησόν μοι, καὶ σωθήσομαι, καὶ με- 118 λετήσω ἐν τοῖς δικαιώμασί σου διαπαντός. * ἐξουδένωσας πάντας τοὺς ἀποστατοῦντας ἀπὸ τῶν δικαιωμάτων σου, ὅτι 119 ἄδικον τὸ ἐνθύμημα αὐτῶν. * παραβαίνοντας ἐλογισάμην πάντας τοὺς ἁμαρτωλοὺς τῆς γῆς, διὰ τοῦτο ἠγάπη- 120 σα τὰ μαρτύριά σου. * καθήλωσον ἐκ τοῦ φόβου σου τὰς σάρκας μου, ἀπὸ γὰρ τῶν κριμάτων σου ἐφοβήθην.

121 ע * Ἐποίησα κρίμα καὶ δικαιοσύνην, μὴ παραδῷς 122 με τοῖς ἀδικοῦσί με. * ἔκδεξαι τὸν δοῦλόν σου εἰς ἀγαθόν, μὴ συκοφαντησάτωσάν με ὑπερήφανοι.

123 * Οἱ ὀφθαλμοί μου ἐξέλιπον εἰς τὸ σωτήριόν σου, 124 καὶ εἰς τὸν λόγον τῆς δικαιοσύνης σου. * ποίησον μετὰ τοῦ δούλου σου κατὰ τὸ ἔλεός σου, καὶ τὰ δικαιώματά σου δίδαξόν 125 με. * δοῦλός σου εἰμὶ ἐγώ, συνέτισόν με, καὶ γνώσο- 126 μαι τὰ μαρτύριά σου. * καιρὸς τοῦ ποιῆσαι τῷ κυ- 127 ρίῳ. διεσκέδασαν τὸν νόμον σου. * διὰ τοῦτο ἠγάπησα τὰς ἐντολάς σου ὑπὲρ χρυσίον καὶ τοπάζιον.

128 * διὰ τοῦτο πρὸς πάσας τὰς ἐντολάς σου κατωρθούμην, πᾶσαν ὁδὸν ἄδικον ἐμίσησα.

129 ס * Θαυμαστὰ τὰ μαρτύριά σου, διὰ τοῦτο ἐξη- ρεύνησεν αὐτὰ ἡ ψυχή μου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[104] A præceptis tuis erudiar, propterea odi omnem virum mendacem. NVN. [105] Sicut lucerna illucens pedi meo verbum tuum, & lumen ſemitæ meæ. [106] Iuraui & conſtitui cuſtodire iudicia iuſtitiæ tuæ. [107] Afflictus ſum vehementer Dñe, ſana me ſecundũ verbum tuum. [108] Oblationes oris mei velis obſecro Dñe, & iudicia tua doce me. [109] Anima mea periclitatur, acſi in ſuperficie manus meæ eſſet ſemper, at Legem tuam non ſum oblitus. [110] Tetenderunt impij laqueum mihi, & à præceptis tuis non aberraui. [111] Hęreditatis iure poſſedi teſtimonia tua in æternum, quoniam gaudium cordis mei ſunt. [112] Inclinaui cor meum vt faciat mandata tua in ęternum vſque ad finem. SAMECH. [113] Cogitantes cogitationes vanas odio habui, & Legem tuam dilexi. [114] Abſconſio mea & ſcutum meum tu es: in verbum tuum ſperaui. [115] Recedite à me ſcelerati, & cuſtodiam mandata Dei mei. [116] Suſtenta me in verbo tuo, & viuam: & ne cõfundas me ab expectatione mea. [117] Adiuua me, & ſaluus ero; & meditabor in ſtatutis tuis ſemper. [118] Conculcaſti omnes aberrantes à præceptis tuis, quoniam mendax eſt deceptio eorum. [119] Idola confregiſti, aboleuiſti omnes impios terræ; propterea dilexi teſtimonia tua. [120] Inflammatur præ timore tui caro mea, & à iudiciis tuis timui. HAIN. [121] Feci iudicium & iuſtitiam: ne deſeras me calumniatoribus meis. [122] Sponde pro ſeruo tuo in bonum; ne calumnia me opprimant ſuperbi. [123] Oculi mei ſperauerunt in redemptione tua, & in verbo iuſtitiæ tuæ. [124] Age cum ſeruo tuo ſecundùm miſericordiam tuam, & præcepta tua doce me. [125] Seruus tuus ego ſum, da mihi intellectum, & ſciam teſtimonia tua. [126] Tempus eſt faciendi voluntatem Domini: adauxerunt diſcipuli Legem tuam. [127] Propterea dilexi mandata tua ſuper aurum & obrizum. [128] Propterea omnia mandata tua, ea *inquam* omnia direxi, omnem viam iniquam odio habui.

PHE. [129] Mirabilia teſtimonia tua, propterea cuſtodiuit ea anima mea.

130 * פֵּתַח דְּבָרֶיךָ יָאִיר מֵבִין פְּתָיִים׃ — * *Ostium sermonum tuorum lucidum, docet*
131 * פִּי פָּעַרְתִּי וָאֶשְׁאָפָה כִּי לְמִצְוֹתֶיךָ יָאָבְתִּי׃ — *paruulos.* * *Os meum aperui & respiraui, quia*
132 * פְּנֵה־אֵלַי וְחָנֵּנִי כְּמִשְׁפָּט לְאֹהֲבֵי שְׁמֶךָ׃ — *mandata tua desiderabam.* * *Respice ad me &*
133 * פְּעָמַי הָכֵן בְּאִמְרָתֶךָ וְאַל־תַּשְׁלֶט־בִּי כָל־ — *miserere mei, iuxta iudicium diligentium no-*
אָוֶן׃ — *men tuum.* * *Gressus meos firma in sermone*
134 * פְּדֵנִי מֵעֹשֶׁק אָדָם וְאֶשְׁמְרָה פִקּוּדֶיךָ׃ — *tuo, et non des potestatem in me vniuersæ ini-*
135 * פָּנֶיךָ הָאֵר בְּעַבְדֶּךָ וְלַמְּדֵנִי אֶת־חֻקֶּיךָ׃ — *quitati.* * *Redime me à calumnia hominum,*
136 * פַּלְגֵי־מַיִם יָרְדוּ עֵינָי עַל לֹא־שָׁמְרוּ תוֹרָתֶךָ׃ — *& custodiam præcepta tua.* * *Vultum tuum*
* צַדִּיק אַתָּה יְהוָה וְיָשָׁר מִשְׁפָּטֶיךָ׃ — *ostende seruo tuo, & doce me præcepta tua.*
138 * צִוִּיתָ צֶדֶק עֵדְוֹתֶיךָ וֶאֱמוּנָה מְאֹד׃ — * *Riui aquarũ fluebant de oculis meis, quia*
139 * צִמְּתַתְנִי קִנְאָתִי כִּי־שָׁכְחוּ דְבָרֶיךָ צָרָי׃ — *non custodierunt Legem tuam.*
140 * צְרוּפָה אִמְרָתְךָ מְאֹד וְעַבְדְּךָ אֲהֵבָהּ׃ — SADE. * *Iustus tu Domine, & rectum*
141 * צָעִיר אָנֹכִי וְנִבְזֶה פִּקֻּדֶיךָ לֹא שָׁכָחְתִּי׃ — *iudicium tuum.* * *Mandasti iustitiam testimo-*
142 * צִדְקָתְךָ צֶדֶק לְעוֹלָם וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת׃ — *nij tui, & veritatem nimis.* * *Consumpsit me*
143 * צַר־וּמָצוֹק מְצָאוּנִי מִצְוֹתֶיךָ שַׁעֲשֻׁעָי׃ — *zelus meus, quia obliti sunt verborum tuorum*
144 * צֶדֶק עֵדְוֹתֶיךָ לְעוֹלָם הֲבִינֵנִי וְאֶחְיֶה׃ — *hostes mei.* * *Probatus sermo tuus nimis, &*
* קָרָאתִי בְכָל־לֵב עֲנֵנִי יְהוָה חֻקֶּיךָ — *seruus tuus dilexit illum.* * *Paruulus ego sum*
אֶצֹּרָה׃ — *& contemptibilis, sed præcepta tua non sum*
146 * קְרָאתִיךָ הוֹשִׁיעֵנִי וְאֶשְׁמְרָה עֵדֹתֶיךָ׃ — *oblitus.* * *Iustitia tua iustitia sempiterna, &*
147 * קִדַּמְתִּי בַנֶּשֶׁף וָאֲשַׁוֵּעָה לִדְבָרְךָ יִחָלְתִּי׃ — *Lex tua veritas.* * *Tribulatio & angustia*
148 * קִדְּמוּ עֵינַי אַשְׁמֻרוֹת לָשִׂיחַ בְּאִמְרָתֶךָ׃ — *inuenerunt me: mandata tua voluptas mea.*
149 * קוֹלִי שִׁמְעָה כְחַסְדֶּךָ יְהוָה כְּמִשְׁפָּטֶךָ חַיֵּנִי׃ — * *Iusta testimonia tua semper, doce me et viuam.*
150 * קָרְבוּ רֹדְפֵי זִמָּה מִתּוֹרָתְךָ רָחָקוּ׃ — COPH. * *Clamaui in toto corde, exaudi*
151 * קָרוֹב אַתָּה יְהוָה וְכָל־מִצְוֹתֶיךָ אֱמֶת׃ — *me Domine: præcepta tua custodiam.* * *Inuoca-*
152 * קֶדֶם יָדַעְתִּי מֵעֵדְוֹתֶיךָ כִּי לְעוֹלָם יְסַדְתָּם׃ — *ui te, saluum me fac, & custodiam testimonia*
153 * רְאֵה עָנְיִי וְחַלְּצֵנִי כִּי־תוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי׃ — *tua.* * *Surgebam adhuc in tenebris, & clama-*
154 * רִיבָה רִיבִי וּגְאָלֵנִי לְאִמְרָתְךָ חַיֵּנִי׃ — *bam, verbum tuum expectans.* * *Præueniebant oculi mei vigilias, vt meditarer in ser-*
155 * רָחוֹק מֵרְשָׁעִים יְשׁוּעָה כִּי־חֻקֶּיךָ לֹא דָרָשׁוּ׃ — *monibus tuis.* * *Vocem meam audi iuxta mi-*
156 * רַחֲמֶיךָ רַבִּים יְהוָה כְּמִשְׁפָּטֶיךָ חַיֵּנִי׃ — *sericordiam tuam Domine, secundùm iudicium*
157 * רַבִּים רֹדְפַי וְצָרָי מֵעֵדְוֹתֶיךָ לֹא נָטִיתִי׃ — *tuum viuifica me.* * *Appropinquauerunt perse-*
cutores mei sceleri, & à Lege tua procul facti
sunt. * *Propè es tu Dñe, et omnia mandata tua*
veritas. * *A principio noui de testimoniis tuis,*
quia in æternum fundaueris ea.
RES. * *Vide afflictionem meam, & eripe*
me, quia Legem tuam non sum oblitus. * *Iudica*
causam meam, & redime me; in sermone tuo
viuifica me. * *Longè ab impijs salus, quia*
præcepta tua non quæsierunt. * *Misericor-*
diæ tuæ multæ, Domine: iuxta iudicia tua vi-
uifica me. * *Multi qui persequuntur*
me & affligunt me, à testimoniis tuis non de-
clinaui.

תרגום

130 גְּלַף דְּבָרֶיךָ יַנְהִר חֲשִׁיכִין יְתִבִּין שַׁרְגִּיגֵי׃ 131 פֻּמִּי פְּתַחֵת וַאֲלֶפֵת אֲרוֹם לְפִקּוּדָיךָ צְבִיתִי׃ 132 אִתְפְּנִי לְוָתִי וְחוּם עֲלַי כְּהִלְכָתָךְ
לְרַחֲמֵי שְׁמָךְ׃ 133 אִסְתְּוָרֵי תַּקֵּן בְּמֵימְרָךְ וְלָא תִשְׁלֵט בִּי כָּל שְׁקַר׃ 134 פְּרוֹק יָתִי מִן טְלוּמָא דְּבַר נָשָׁא וְאֶטוֹר פִּקּוּדָיךָ׃ 135 זְיוֹ
אַפָּךְ אַנְהַר בְּעַבְדָּךְ וְאַלְפֵנִי יַת גְּזֵירָתָךְ׃ 136 טְוָפֵי מַיָּא יְחִתוּן עֵינַי מְטוּל דְּלָא נְטָרוּ אוֹרַיְתָךְ׃ 137 זַכַּי אַתְּ יְיָ וּתְרִיצִין דִּינָךְ׃
138 פַּקְּדָתָא זְכוּת סַהֲדָוָתָךְ וְהֵימָנוּתָא לַחֲדָא׃ 139 מְגֻרָּת יָתִי טְנָנָתִי אֲרוֹם אִתְנַשִּׁיו דְּבָרָיךְ מְעִיקֵי׃ 140 סְנִינָא מֵימְרָךְ לַחֲדָא
וְעַבְדָּךְ רַחֲמָהּ׃ 141 זוֹטַר אֲנָא וּבְסִיר פִּקּוּדָיךְ לָא אִתְנַשֵּׁיתִי׃ 142 צִדְקָתָךְ צִדְקָא לְעָלַם וְאוֹרַיְתָךְ קְשׁוֹטָא׃ 143 עָקָא וּמְעִיקָא
עַרְעוּ יָתִי פִּקּוּדָיךְ פִּרְנוּקִי׃ 144 צִדְקָתָא סַהֲדְוָתָךְ לְעָלַם הַבִּינֵנִי וְאֶחְיֵי׃ 145 קְרֵיתִי בְּכָל לִבָּא עֲנֵנִי יְיָ גְּזֵירָתָךְ אֶטַר׃
146 קְרֵיתִי יָתָךְ פְּרוֹק יָתִי וְאֶנְטוֹר סַהֲדְוָתָךְ׃ 147 אַקְדֵּמִת בְּשַׁפְרְפְּרָא וְצַלֵּיתִי לְפִתְגָמָךְ אוֹרֵכִית׃ 148 אַקְדְּמוּ עֵינַי מַשְׁרָתָא בְּצַפָּר
וּרְמָשׁ לְמַלָּלָא בְּמֵימְרָךְ׃ 149 קְלִי שְׁמַע הֵיךְ חִסְדָּךְ יְיָ הֵיךְ דִּינָךְ קַיֵּם יָתִי׃ 150 קְרִבוּ רָדְפֵי זְנוּ מֵאוֹרַיְתָךְ אִתְרְחָקוּ׃ 151 קָרִיב
אַתְּ יְיָ וְכָל פִּיקּוּדָיךְ קְשׁוֹט׃ 152 מִלְקַדְמִין חַכִּימֵת מִסַּהֲדְוָתָךְ אֲרוֹם לְעָלַם יְסַרְתִּנּוּן׃ 153 חֲמֵי סְגוּפִי וּפְצָא יָתִי אֲרוֹם אוֹרַיְתָךְ לָא
אִתְנַשֵּׁיתִי׃ 154 נְצֵי מַצּוּתִי וּפְרוֹק יָתִי לְמֵימְרָךְ אַחֵי יָתִי׃
155 רַחִיק מֵרְשִׁיעַיָּא פֻּרְקָנָא אֲרוֹם גְּזֵירָתָךְ לָא תְבַעוּ׃ 156 רַחֲמָךְ סְגִיעִין יְיָ הֵיךְ דִּינָךְ אַחֵי יָתִי׃
157 סְגִיעִין רָדְפַי וּמְעִיקֵי מִסַּהֲדְוָתָךְ לָא אַצְלֵיתִי׃

illuminat
* das

130 *Declaratio ſermonũ tuorũ *illuminabit, & ĩtellectũ *dabit paruulis. *Os meũ apui, & attraxi ſpiritũ, qa mãdata tua deſiderabã. *Aſpice in me & miſerere mei, ſecũdũ iudiciũ diligẽtiũ nomẽ tuũ. *Greſſ⁹ meos dirige ſecũdũ eloquiũ tuũ, & non dñetur mei oĩs iniuſtitia. *Redime me à calũniis hoĩũ, & cuſtodiã mãdata tua. *Facię tuam illumina ſup ſeruũ tuũ, & doce me iuſtificationes tuas. *Exitus aquarũ deduxerũt oculi mei, quia nõ* cuſtodiui Legẽ tuam.

*cuſtodierunt
*rectũ iudiciũ tuũ

ע *Ivstvs es Dñe, & *recta iudicia tua. *Mãdaſti iuſtitiã teſtimonia tua, & veritatẽ *nimis. *Tabeſcere me fecit zel⁹ *tuus, qa obliti ſunt verba tua ĩimici mei. *Ignitũ eloquiũ tuũ vehemẽter, & ſeruus tuus dilexit illud. *Adoleſcentulus ego ſum & cõtẽptus, iuſtificatiões tuas nõ ſum oblitus. *Iuſtitia tua iuſtitia in æternũ, & Lex tua veritas. *Tribulationes & ãguſtię inuenerũt me, mãdata tua meditatio mea*. *Æquitas teſtimonia tua in ęternũ; intellectũ da mihi, & viuam.

*tuam
*meus

Tribulatio et anguſtia
* eſt

ק *Clamavi in toto corde meo, exaudi me Dñe, iuſtificationes tuas requirã. *Clamaui ad te, ſaluũ me fac, & cuſtodiã teſtimonia tua. *Prẹueni in *ĩmaturitate, & clamaui, in verba tua ſupſpaui. *Prẹuenerũt oculi mei ad *diluculũ, vt meditarer eloquia tua. *Vocẽ meã audi, Dñe, ſecũdũ miſericordiã tuã, *ſecũdũ iudiciũ tuũ viuifica me. *Appẹpinquauerũt pſequẽtes me iniqtati, à Lege autẽ tua lõgè facti ſũt. *Propè es tu Dñe, & oẽs viæ tuæ veritas. *Initiò cognoui de teſtimoniis tuis, quia in ęternum fundaſti ea.

*maturitate
* te diluculo

ר *Vide humilitatẽ meã & eripe me, quia Legẽ tuam non ſum oblitus. *Iudica iudiciũ meum & redime me, propter eloquiũ tuum viuifica me. *Longè à peccatoribus ſalus, quia iuſtificationes tuas nõ exquiſierunt. *Miſericordiæ tuæ multæ Domine, ſecũdùm iudicium tuũ viuifica me. *Multi qui pſequuntur me & tribulant me, à teſtimoniis tuis non declinaui.

130 *ἡ δήλωσις τῶν λόγων ϲου φωτιεῖ ϲ̈ συνετιεῖ νηπίους.
131 *τὸ ϛόμα μου ἠνοιξα, ϲ̈ εἵλκυσα πνεῦμα, ὅτι τὰς ἐν-
132 τολάς ϲου ἐπεπόθουν. *Ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμὲ καὶ ἐλέη-
σόν με, κτ̈ τὸ κεῖμα τῶν ἀγαπώντων τὸ ὄνομά ϲου.
133 *τὰ διαβήματά μου κατεύθυνον κτ̈ τὸ λόγιόν ϲου, ϲ̈
134 μὴ κατακυριευσάτω μου πᾶσα ἀνομία. *λύτρωϲαί
με ἀπὸ συκοφαντίας ἀνθρώπων, ϲ̈ φυλάξω τὰς ἐν-
135 τολάς ϲου. *τὸ πρόσωπόν ϲου ἔπιφαυον ἐπὶ τὸν δοῦλόν ϲου,
136 ϲ̈ δίδαξόν με τὰ δικαιώματά ϲου. *διεξόδους ὑδάτων κα-
τέδυσαν οἱ ὀφθαλμοί μου, ἐπεὶ οὐκ ἐφύλαξα τὸν νόμον ϲου.

137 ע *Δίκαιος εἶ κύριε, καὶ εὐθεῖς αἱ κρίϲεις ϲου.
138 *ἐνετείλω δικαιοϲύνην τὰ μαρτύριά ϲου, καὶ ἀλήθειαν
139 ϲφόδρα. *ἐξέτηξέ με ὁ ζῆλός ϲου, ὅτι ἐπελάθοντο τῶν
140 λόγων ϲου οἱ ἐχθροί μου. *πεπυρωμένον τὸ λόγιόν ϲου σφό-
141 δρα, καὶ ὁ δοῦλός ϲου ἠγάπηϲεν αὐτό. *νεώτερος ἐγώ εἰμι
καὶ ἐξουδενωμένος, τὰ δικαιώματά ϲου οὐκ ἐπελαθόμην.
142 *ἡ δικαιοϲύνη ϲου δικαιοϲύνη εἰς τὸν αἰῶνα, ϲ̈ ὁ νόμος
143 ϲου ἀλήθεια. *θλῖψις καὶ ἀνάγκη εὕρηϲάν με· αἱ ἐντο-
144 λαί ϲου μελέτη μου. *δικαιοϲύνη τὰ μαρτύριά ϲου εἰς
τὸν αἰῶνα· συνέτιϲόν με, καὶ ζήϲομαι.

145 ק *Ἐκέκραξα ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου, ἐπάκουϲόν μου κύ-
146 ριε, τὰ δικαιώματά ϲου ἐκζητήϲω. *ἐκέκραξά ϲοι, σῶ-
147 ϲόν με, καὶ φυλάξω τὰ μαρτύριά ϲου. *προέφθαϲα
ἐν ὠρίᾳ, ϲ̈ ἐκέκραξα, εἰς ϲὸν λόγιόν ϲου ἐπήλπιϲα.
148 *προέφθαϲαν ④ ὀφθαλμοί μου πρὸς ὄρθρον τοῦ με-
149 λετᾶν τὰ λόγιά ϲου. *τ φωνῆς μου ἄκουϲον κύριε κτ̈
τὸ ἔλεός ϲου, κτ̈ τὸ κεῖμά ϲου ζῆϲόν με.
150 *προϲήγγιϲαν ④ καταδιώκοντές με ἀνομίᾳ, ἀπὸ δ̈
τοῦ νόμου ϲου ἐμακρύνθηϲαν.
151 *ἐγγὺς εἶ ϲὺ κύριε, ϲ̈ πᾶϲαι αἱ ὁδοί ϲου ἀλήθεια.
152 *κατ' ἀρχὰς ἔγνων ἐκ τῶν μαρτυρίων ϲου, ὅτι εἰς τὸν
αἰῶνα ἐθεμελίωϲας αὐτά.

153 ר *Ἴδε τὴν ταπείνωϲίν μου ϲ̈ ῥῦϲαί με, ὅτι τ̈ νόμου
154 ϲου οὐκ ἐπελαθόμην. *κρῖνον τὴν κρίϲιν μου, ϲ̈ λύτρω-
155 ϲαί με, διὰ τὸν λόγιόν ϲου ζῆϲόν με. *μακρὰν ἀπὸ ἁμαρ-
τωλῶν ϲωτηρία, ὅτι τὰ δικαιώματά ϲου οὐκ ἐξεζήτηϲαν.
156 *④ οἰκτιρμοί ϲου πολλοὶ κύριε, κτ̈ τὸ κεῖμά ϲου ζῆ-
157 ϲόν με. *πολλοὶ ④ διώκοντές με καὶ θλίβοντές με,
ἐκ τῶν μαρτυρίων ϲου οὐκ ἐξέκλινα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[130] Impreſſio verbi tui illuminabit obſcuros, dabit intellectum ſimplicibus. [131] Os meum aperui & didici, quoniam mandata tua volui. [132] Reſpice me, & miſerere mei, pro conſuetudine tua erga diligentes nomen tuum. [133] Greſſus meos dirige in verbum tuum, & ne des poteſtatem in me vlli iniquitati. [134] Redime me à calumnia hominum, & cuſtodiam mandata tua. [135] Splendorem faciei tuæ lucêre fac in ſeruo tuo, & doce me decreta tua. [136] Fluenta aquarum emittant oculi mei, quoniam non cuſtodierunt Legem tuam.

SADE. [137] Iuſtus es tu Domine, & recta iudicia tua. [138] Præcepiſti iuſtitiam teſtimoniorum tuorum, & veritatem valdè. [139] Diſſipauit me zelus meus, quoniam obliti ſunt verbi tui moleſtatores mei. [140] Purum eſt verbum tuum valdè, & ſeruus tuus dilexit illud. [141] Paruulus ego ſum & contemptus; mandata tua non ſum oblitus. [142] Iuſtitia tua iuſtitia in æternum, & Lex tua veritas eſt. [143] Oppreſſio & anguſtia euenerunt mihi: mandata tua delitiæ meæ ſunt. [144] Iuſtitia & teſtimonia tua in æternum: intellectum da mihi, & viuam.

COPH. [145] Clamaui in toto corde, exaudi me Domine, decreta tua cuſtodiam. [146] Inuocaui te, redime me, & cuſtodiam teſtimonia tua. [147] Præueni in aurora, & oraui, & verbum tuum expectaui. [148] Anticipauerunt oculi mei vigilias matutinas & veſpertinas, vt loquerer de verbo tuo. [149] Vocem meam audi ſecundùm miſericordiam tuam Domine: ſecundùm iudicia tua viuifica me. [150] Appropinquauerunt qui ſequuntur ſcelus: à Lege tua longè facti ſunt. [151] Propè es tu Domine, & omnia mandata tua veritas. [152] A principio cognitionem conſecutus ſum de teſtimoniis tuis, quòd in æternum fundaueris ea.

RES. [153] Vide afflictionem meam, & libera me; quia Legem tuam non ſum oblitus. [154] Age cauſam meam, & redime me: in verbo tuo viuifica me. [155] Longè ab impiis abeſt ſalus, quoniam mandata tua non exquiſierunt. [156] Miſericordiæ tuæ multæ ſunt Domine: ſecundùm iudicia tua viuifica me. [157] Multi perſecutores mei & moleſtatores mei ſunt, à teſtimoniis tuis non declinaui.

158 * רָאִיתִי בֹגְדִים וָאֶתְקוֹטָטָה אֲשֶׁר אִמְרָתְךָ
לֹא שָׁמָרוּ׃
159 * רְאֵה כִּי־פִקּוּדֶיךָ אָהָבְתִּי יְהוָה כְּחַסְדְּךָ חַיֵּנִי׃
160 * רֹאשׁ־דְּבָרְךָ אֱמֶת וּלְעוֹלָם כָּל־מִשְׁפַּט צִדְקֶךָ׃
161 * שָׂרִים רְדָפוּנִי חִנָּם וּמִדְּבָרְךָ פָּחַד לִבִּי׃
162 * שָׂשׂ אָנֹכִי עַל־אִמְרָתֶךָ כְּמוֹצֵא שָׁלָל רָב׃
163 * שֶׁקֶר שָׂנֵאתִי וָאֲתַעֵבָה תּוֹרָתְךָ אָהָבְתִּי׃
164 * שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ׃
165 * שָׁלוֹם רָב לְאֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ וְאֵין־לָמוֹ מִכְשׁוֹל׃
166 * שִׂבַּרְתִּי לִישׁוּעָתְךָ יְהוָה וּמִצְוֹתֶיךָ עָשִׂיתִי׃
167 * שָׁמְרָה נַפְשִׁי עֵדֹתֶיךָ וָאֹהֲבֵם מְאֹד׃
168 * שָׁמַרְתִּי פִקּוּדֶיךָ וְעֵדֹתֶיךָ כִּי כָל־דְּרָכַי נֶגְדֶּךָ׃
169 * תִּקְרַב רִנָּתִי לְפָנֶיךָ יְהוָה כִּדְבָרְךָ הֲבִינֵנִי׃
170 * תָּבוֹא תְחִנָּתִי לְפָנֶיךָ כְּאִמְרָתְךָ הַצִּילֵנִי׃
171 * תַּבַּעְנָה שְׂפָתַי תְּהִלָּה כִּי תְלַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ׃
172 * תַּעַן לְשׁוֹנִי אִמְרָתֶךָ כִּי כָל־מִצְוֹתֶיךָ צֶדֶק׃
173 * תְּהִי־יָדְךָ לְעָזְרֵנִי כִּי פִקּוּדֶיךָ בָחָרְתִּי׃
174 * תָּאַבְתִּי לִישׁוּעָתְךָ יְהוָה וְתוֹרָתְךָ שַׁעֲשָׁעָי׃
175 * תְּחִי־נַפְשִׁי וּתְהַלְלֶךָּ וּמִשְׁפָּטֶךָ יַעְזְרֵנִי׃
176 * תָּעִיתִי כְשֶׂה אֹבֵד בַּקֵּשׁ עַבְדֶּךָ כִּי מִצְוֹתֶיךָ לֹא
שָׁכָחְתִּי׃

קכ

1 * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֶל־יְהוָה בַּצַּרָתָה לִי קָרָאתִי
וַיַּעֲנֵנִי׃
2 * יְהוָה הַצִּילָה נַפְשִׁי מִשְּׂפַת־שֶׁקֶר מִלָּשׁוֹן רְמִיָּה׃
3 * מַה־יִּתֶּן לְךָ וּמַה־יֹּסִיף לָךְ לָשׁוֹן רְמִיָּה׃
4 * חִצֵּי גִבּוֹר שְׁנוּנִים עִם־גַּחֲלֵי רְתָמִים׃
5 * אוֹיָה־לִּי כִּי־גַרְתִּי מֶשֶׁךְ שָׁכַנְתִּי עִם־אָהֳלֵי קֵדָר׃
6 * רַבַּת שָׁכְנָה־לָּהּ נַפְשִׁי עִם שׂוֹנֵא שָׁלוֹם׃
7 * אֲנִי־שָׁלוֹם וְכִי אֲדַבֵּר הֵמָּה לַמִּלְחָמָה׃

158 * *Vidi præuaricantes, & mœrebam, quia*
159 *verbum tuum non custodierunt.* * *Vide quo-*
niam præcepta tua dilexi, Domine, iuxta mi-
160 *sericordiam tuam* ▽*viuifica me.* * *Caput ver-*
borum tuorum ▽*veritas, & in sempiternum*
omne iudicium iustitiæ tuæ. SIN.
161 * *Principes persecuti sunt me sine causa,*
162 *verba autem tua timuit cor meum.* **Gaudens*
ego in eloquio tuo, sicut qui inuenit spolia mul-
163 *ta.* * *Mendacium odio habui & detestatus*
164 *sum, Legem tuam dilexi.* * *Septies in die*
laudaui te, super iudiciis iustitiæ tuæ.
165 * *Pax multa diligentibus Legem tuam, &*
166 *non est illis scandalum.* * *Expectaui salu-*
tare tuum Domine, & mandata tua feci.
167 * *Custodiuit anima mea testimonia tua, &*
168 *dilexit ea nimis.* * *Custodiui præcepta tua*
et testimonia tua, quia omnes viæ meæ in con-
spectu tuo. THAV.
169 * *Ingrediatur laus mea coram te Domine,*
170 *secundùm* ▽*verbum tuum doce me.* * *Veniat*
deprecatio mea ante ▽*vultum tuum, secundùm*
171 *eloquium tuum libera me.* * *Fundent labia*
mea hymnum, docebis enim me præcepta tua.
172 * *Loquetur lingua mea sermonem tuum,*
quia omnia mandata tua iusta.
173 * *Sit manus tua auxiliatrix mea, quia præ-*
174 *cepta tua elegi.* * *Desideraui salutare tuum*
Domine, & Lex tua ▽*voluptas mea.*
175 * *Viuet anima mea & laudabit te, & iu-*
176 *dicia tua auxiliabuntur mihi.* * *Erraui*
quasi ouis perdita: quære seruum tuum; quia
mandatorum tuorum non sum oblitus.

Canticum graduum. PSAL. CXX.

1 AD *Dominum in tribulatione mea clamaui,*
2 *& exaudiuit me.* **Domine libera animam*
3 *meam à labio mendacij, à lingua dolosa.* * *Quid*
dabitur tibi, aut quid apponetur tibi à lingua
4 *dolosa?* **Sagittæ potentis acutæ, cum carboni-*
5 *bus iuniperorum.* **Heu mihi quia peregrinatio*
mea prolongata est; habitaui cum tabernaculis
6 *Cedar.* **Multum habitauit in ea anima mea*
7 *cum odiente pacem.* * *Ego pax, & cùm lo-*
quebar, illi ad bellum.

תרגום

158 חֲמֵיתִי בָּזוֹזֵי וְאִתְדַּנָּה עִמְּהוֹן דִּי מֵימְרָךְ לָא נְטָרוּ׃ 159 חֲמִי אֲרוּם פִּקּוּדָיִךְ רְחֵמֵת יְיָ הַיְךְ חִסְדָּךְ אַחֵי יָתִי׃ 160 שִׁירוּי
פֻּתְגָמָךְ קְשׁוֹט וּלְעָלַם כָּל דִּינֵי צִדְקָתָךְ׃ 161 רַבְרְבִין רְדָפוּ יָתִי מִגַּו וּמִפִּתְגָמָךְ דְּחִיל לִבִּי׃ 162 חֲדֵי אֲנָא עַל מֵימְרָךְ הַיְךְ גְּבָר
דְּמַשְׁכַּח עֲדֵי סַגִּי׃ 163 שִׁקְרָא שְׂנֵיתִי וְרָחֵקֵת אוֹרַיְתָךְ רְחֵמֵת׃ 164 שְׁבַע זִמְנִין בְּיוֹמָא שַׁבַּחֵת יָתָךְ מְטוּל דִּינֵי צִדְקָךְ׃ 165 שְׁלָם
סַגִּי לְרָחֲמֵי אוֹרַיְתָךְ בְּעָלְמָא הָדֵין וְלֵית לְהוֹן תַּקָּלָא לְעָלְמָא דְאָתֵי׃ 166 סְבֵרֵת לְפֻרְקָנָךְ יְיָ וּפִקּוּדָיִךְ עֲבָדֵת׃ 167 נְטָרֵת נַפְשִׁי
סַהֲדָוָתָךְ וְאַרְחֵמִנּוּן לַחֲדָא׃ 168 נְטָרֵת פִּקּוּדָיִךְ וְסַהֲדָוָתָךְ אֲרוּם כָּל אָרְחָתַי לְקִבְלָךְ׃ 169 תִּתְקָרֵב צְלוֹתִי קוֹמָךְ יְיָ הַיְךְ פִּתְגָמָךְ
חַכִּימֵנִי׃ 170 תֵּיתֵי צְלוֹתִי קֳדָמָךְ הַיְךְ מֵימְרָךְ פְּצֵנִי יָתִי׃ 171 תְּבַעְיָן שִׂפְוָתַי חְשַׁבְחָתָא אֲרוּם תַּלְפַנְנִי גְּזִירָתָךְ׃ 172 תְּהֵיב לְשָׁנִי
מֵימְרָךְ אֲרוּם כָּל דִּינָךְ צְדָקָא׃ 173 תְּהֵא יְדָךְ לְסַיְעוּתִי אֲרוּם פִּקּוּדָיִךְ רְעֵיתִי׃ 174 רְגִּיתִ לְפֻרְקָנָךְ יְיָ וְאוֹרַיְתָךְ פִּרְנוּקִי׃
175 תְּחֵא נַפְשִׁי וְתִשַׁבְּחָנָךְ וְדִינָיךְ יְסַיְעוּנַנִי׃ 176 תְּעֵיתִי הַיְךְ אִמְּרָא דְּמִתְבַּר בְּעֵי עַבְדָּךְ אֲרוּם פִּקּוּדָיִךְ לָא אִתְנַשֵּׁיתִי׃

קכ

1 שִׁירָא דְאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין קֳדָם יְיָ בַּר עַיְקְלִי צְלֵיתִי וְקַבֵּל צְלוֹתִי׃
2 יְיָ פְּצֵא נַפְשִׁי מִשִּׂפְתָא דְשִׁקְרָא מִלְּשָׁנָא נְכִלְתָא׃ 3 מָה יְהֵב לָךְ מַלְשִׁינָא וּמָה יוֹסֵף לָךְ לִישַׁן נְכִלְתָא׃
4 גְּרְדִין דְּגַבְרִין שְׁנִינִין עִם גַּחֲלֵי רְתָמִין׃ 5 וַוי לִי אֲרוּם אִתְחַבֵּרְתִּ עִם אוּמַיֵּי שְׁרֵיתִי עִם מִשְׁכְּנֵיהוֹן דְּעַרְבָאֵי׃
6 יַתִּיר מְנָהוֹן שְׁרָת נַפְשִׁי עִם עֵדוֹם שָׂנֵי שְׁלָם׃ 7 אֲנָא שְׁלָם אֲרוּם אֲצַלֵּי וְהִנּוּן לְקְרָבָא׃

*Vidi præuaricantes,& tabeſcebam,quia eloquia tua non cuſtodierũt. *Vide quoniam mandata tua dilexi Domine,in miſericordia tua viuifica me. * Principium verborum tuorum veritas,& in ęternum omnia iudicia iuſtitiæ tuæ.

ש * PRINCIPES pſecuti ſunt me gratis, & à verbis tuis formidauit cor meũ. *Lætabor ego ſup eloqa tua, ſicut q inuenit ſpolia multa. *Iniquitatem odio habui & abominat⁹ ſum,Legẽ autẽ tuã dilexi. *Septies in die laudẽ dixi tibi, ſup iudicia iuſtitię tuę. * Pax multa diligẽtibus Legem tuã,& nõ eſt illis ſcandalũ. *Expectabã ſalutare tuum Dñe, & mandata tua dilexi. *Cuſtodiuit aĩa mea teſtimonia tua, & dilexit ea vehemẽter. * Seruaui mãdata tua & teſtimonia tua,quia omnes vię meę in conſpectu tuo Dñe. ת * APPROPINQVET depcatio mea in cõſpectu tuo Dñe, iuxta eloquiũ tuum da mihi intellectũ. *Intret poſtulatio mea ĩ cõſpectu tuo Dñe, ſecũdũ eloquiũ tuũ eripe me. **Eructẽt labia mea hymnũ, cũ docueris me iuſtificationes tuas.**Pronũtiet lingua mea eloquia tua,quia oĩa mãdata tua ęquitas. *Fiat manus tua vt ſaluet me, quoniã mãdata tua elegi. *Cõcupiui ſalutare tuũ Dñe,& Lex tua meditatio mea eſt. * Viuet aĩa mea & laudabit te,&iudicia tua adiuuabunt me. *Erraui ſicut ouis quę periit:quære ſeruũ tuum, quia mandata tua nõ ſum oblitus.

Canticum graduum. PSAL. CXIX.

AD Dñm cùm tribularer clamaui,&exaudiuit me. *Dñe libera animã meam à labiis iniquis,&à lingua doloſa. *Quid detur tibi*& quid apponatur tibi ad linguam doloſam? *Sagittæ potentis acutæ cum carbonibus deſolatoriis. **Hei mihi, quia incolatus meus prolongatus eſt,habitaui cum*tabernaculis Cedar: * multũ incola fuit anima mea. Cum his qui oderunt pacem * eram pacificus. Cùm loquebar illis, impugnabant me gratis.

158 *εἶδον ἀσυνεξήντας καὶ ἐξετηκόμην, ὅτι τὰ λόγιά σου οὐκ ἐφυ
159 λάξαντο. *ἴδε ὅτι τὰς ἐντολάς σου ἠγάπησα κύριε, ἐν τῷ
160 ἐλέει σου ζῆσόν με. *ἀρχὴ τῶν λόγων σου ἀλήθεια, καὶ εἰς
τὸν αἰῶνα πάντα τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύνης σου.
161 ש * Ἄρχοντες κατεδίωξάν με δωρεάν, καὶ ἀπὸ τῶν
162 λόγων σου ἐφοβήθη ἡ καρδία μου. *εὐφραίνομαι ἐγὼ
163 ἐπὶ τοῖς λόγιά σου, ὡς ὁ εὑρίσκων σκῦλα πολλά. *ἀδικίαν
ἐμίσησα καὶ ἐβδελυξάμην, τὸν δὲ νόμον σου ἠγάπηκα.
164 *ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ἤνεσά σε, ἐπὶ τοῖς κρίματα τῆς δικαιο-
165 σύνης σου. *εἰρήνη πολλὴ τοῖς ἀγαπῶσι τὸν νόμον σου, καὶ
166 οὐκ ἔστιν αὐτοῖς σκάνδαλον. *προσεδόκων τὸ σωτήριόν σου
167 κύριε, καὶ τὰς ἐντολάς σου ἠγάπησα. *ἐφύλαξεν ἡ ψυ-
χή μου τὰ μαρτύριά σου, καὶ ἠγάπησεν αὐτὰ σφόδρα.
168 *ἐφύλαξα τὰς ἐντολάς σου καὶ τὰ μαρτύριά σου,
ὅτι πᾶσαι αἱ ὁδοί μου ἐναντίον σου κύριε.
169 ת * Ἐγγισάτω ἡ δέησίς μου ἐνώπιόν σου κύριε, κατὰ τὸ
170 λόγιόν σου σωσόν με. *εἰσέλθοι τὸ αἴτημά μου
171 ἐνώπιόν σου κύριε, κατὰ τὸ λόγιόν σου ῥῦσαί με. *ἐξερεύ-
ξαιντο τὰ χείλη μου ὕμνον, ὅταν διδάξῃς με τὰ δικαιώ-
172 ματά σου. *φθέγξαιτο ἡ γλῶσσά μου τὰ λόγιά σου,
173 ὅτι πᾶσαι αἱ ἐντολαί σου δικαιοσύνη. *γενέσθω χείρ
σου τοῦ σῶσαί με, ὅτι τὰς ἐντολάς σου ἠρεσάμην.
174 *ἐπεπόθησα τὸ σωτήριόν σου κύριε, καὶ ὁ νόμος σου
175 μελέτη μού ἐστί. *ζήσεται ἡ ψυχή μου καὶ αἰνέσει σε,
176 καὶ τὰ κρίματά σου βοηθήσει μοι. *ἐπλανήθην ὡς
πρόβατον ἀπολωλός, ζήτησον τὸν δοῦλόν σου, ὅτι τὰς ἐν-
τολάς σου οὐκ ἐπελαθόμην.

Ωιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ριθ΄.

1 *Πρὸς κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαί με ἐκέκραξα, καὶ εἰ-
2 σήκουσέ μου. *κύριε ῥῦσαι τὴν ψυχήν μου ἀπὸ
χειλέων ἀδίκων καὶ ἀπὸ γλώσσης δολίας.
3 *τί δοθείη σοι καὶ τί προστεθείη σοι πρὸς γλῶσσαν
4 δολίαν; *τὰ βέλη τοῦ δυνατοῦ ἠκονημένα σὺν τοῖς
ἀνθράξι τοῖς ἐρημικοῖς.
5 *οἴμοι ὅτι ἡ παροικία μου ἐμακρύνθη, κατεσκήνω-
6 σα μετὰ τῶν σκηνωμάτων κηδάρ. *πολλὰ παρῴκη-
σεν ἡ ψυχή μου. μετὰ τῶν μισούντων τὴν εἰρήνην
7 *ἤμην εἰρηνικός. ὅταν ἐλάλουν αὐτοῖς, ἐπολέμουν
με δωρεάν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[158] Vidi direptores & certaui cũ eis, quòd verbum tuum non obſeruaſſent. [159] Vide quoniam mandata tua dilexi, Domine, ſecundùm miſericordiam tuam viuifica me. [160] Principium verbi tui veritas,& in æternum omnia iudicia iuſtitiæ tuæ. SIN. [161] Principes perſecuti ſunt me ſine cauſa, verbum autem tuum timuit cor meum. [162] Lætor ego in verbo tuo,ſicut vir qui inuenit ſpolia multa. [163] Falſitatẽ odio habui & abominatus ſum,Legem tuam dilexi. [164] Septies in die laudem dixi tibi, propter iudicia iuſtitiæ tuæ. [165] Pax multa diligentibus Legem tuam in mundo hoc: & non eſt illis ſcandalum in mundo venturo. [166] Expectaui redemptionem tuam Dñe, & mandata tua executus ſum. [167] Cuſtodiuit anima mea teſtimonia tua,& diligam ea vehementer. [168] Seruaui mandata tua & teſtimonia tua,quoniam omnes viæ meę in conſpectu tuo ſunt. THAV. [169] Appropinquet oratio mea coram te,Domine,ſecundùm verbum tuum da mihi intellectũ. [170] Veniat oratio mea in conſpectum tuum, ſecundùm verbum tuum libera me. [171] Effundent labia mea hymnum, quoniam docebis me præcepta tua. [172] Narrabit lingua mea verbum tuum, quoniam omnia iudicia tua iuſtitia ſunt. [173] Sit manus tua in auxilium meum, quoniam mandata tua elegi. [174] Deſideraui redemptionem tuam Domine, & Lex tua delectationes meæ ſunt. [175] Viuat anima mea, & laudabit te; & iudicia tua adiuuabunt me. [176] Erraui ſicut agnus qui periit: quære ſeruum tuum,quoniam mandata tua non ſum oblitus.

[1] Canticum quod dictum eſt ſuper gradibus. PSAL. CXX.

COram Dño cùm ineſſet anguſtia mihi,oraui; & accepit orationem meam. [2] Dñe libera animam meam à labio mendacij, à lingua doloſa. [3] Quid dabit tibi detrectator, aut quid adiiciet tibi lingua doloſa? [4] Sagittę robuſti acutę ſunt cum carbonibus geniſtarum. [5] Hei mihi quoniam peregrinatus ſum cum Aſiaticis, habitaui cum tabernaculis Arabum. [6] Pluſquàm illi habitauit anima mea cum Edom odio pacem proſequente. [7] Ego pacem proinde orabo, ipſi verò bellum *cupiunt*.

קכא

1 * שִׁיר לַמַּעֲלוֹת אֶשָּׂא עֵינַי אֶל־הֶהָרִים מֵאַיִן
יָבֹא עֶזְרִי׃
2 * עֶזְרִי מֵעִם יְהוָה עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃
3 * אַל־יִתֵּן לַמּוֹט רַגְלֶךָ אַל־יָנוּם שֹׁמְרֶךָ׃
4 * הִנֵּה לֹא־יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל׃
5 * יְהוָה שֹׁמְרֶךָ יְהוָה צִלְּךָ עַל־יַד יְמִינֶךָ׃
6 * יוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא־יַכֶּכָּה וְיָרֵחַ בַּלָּיְלָה׃
7 * יְהוָה יִשְׁמָרְךָ מִכָּל־רָע יִשְׁמֹר אֶת־נַפְשֶׁךָ׃
8 * יְהוָה יִשְׁמָר־צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד־
עוֹלָם׃

קכב

1 * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד שָׂמַחְתִּי בְאֹמְרִים לִי בֵּית
יְהוָה נֵלֵךְ׃
2 * עֹמְדוֹת הָיוּ רַגְלֵינוּ בִּשְׁעָרַיִךְ יְרוּשָׁלָ͏ִם׃
3 * יְרוּשָׁלַ͏ִם הַבְּנוּיָה כְּעִיר שֶׁחֻבְּרָה־לָּהּ יַחְדָּו׃
4 * שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים שִׁבְטֵי־יָהּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל
לְהוֹדוֹת לְשֵׁם יְהוָה׃
5 * כִּי שָׁמָּה יָשְׁבוּ כִסְאוֹת לְמִשְׁפָּט כִּסְאוֹת
לְבֵית דָּוִד׃
6 * שַׁאֲלוּ שְׁלוֹם יְרוּשָׁלָ͏ִם יִשְׁלָיוּ אֹהֲבָיִךְ׃
7 * יְהִי־שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ׃
8 * לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה־נָּא שָׁלוֹם בָּךְ׃
9 * לְמַעַן בֵּית־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲבַקְשָׁה טוֹב לָךְ׃

קכג

1 * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת־עֵינַי הַיֹּשְׁבִי
בַּשָּׁמָיִם׃
2 * הִנֵּה כְעֵינֵי עֲבָדִים אֶל־יַד אֲדוֹנֵיהֶם כְּעֵינֵי
שִׁפְחָה אֶל־יַד גְּבִרְתָּהּ כֵּן עֵינֵינוּ אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
עַד שֶׁיְּחָנְנֵנוּ׃

1 * Canticum graduum.

PSAL. CXXI.

LEuabo oculos meos ad montes, vnde veniet auxilium mihi.
2 * Auxilium meum à Domino factore cæli et terræ.
3 * Non det in commotionem pedem tuum, nec dormitet qui custodit te.
4 * Ecce non dormitabit neque dormiet, qui custodit Israel.
5 * Dominus custodit te, Dominus protectio tua supermanum dexteram tuam.
6 * Per diem Sol non percutiet te, neque Lu-
7 na per noctem. * Dominus custodiet te ab omni malo, custodiat animam tuam.
8 * Dominus custodiat exitum tuum & introitum tuum, à modò & vsque in æternum.

1 * Canticum graduum Dauid.

PSAL. CXXII.

LÆtatus sum eo quòd dixerunt mihi: In domum Domini ibimus.
2 * Stantes erant pedes nostri in portis tuis Ierusalem.
3 * Ierusalem quæ ædificatur, vt ciuitas, cuius participatio eius simul.
4 * Quia illuc ascenderunt tribus, tribus Domini, testimonium Israel ad confitendum nomini Domini.
5 * Quia ibi sederunt sedes in iudicio, sedes domui Dauid.
6 * Rogate pacem Ierusalem, sit bene his qui
7 diligunt te. * Sit pax in muris tuis, abundantia in domibus tuis.
8 * Propter fratres meos & amicos meos loquar pacem tibi.
9 * Propter domum Domini Dei nostri quæram bona tibi.

1 * Canticum graduum.

PSAL. CXXIII.

AD te leuaui oculos meos, qui habitas in cæ-
2 lis. * Ecce sicut oculi seruorum ad manum dominorum suorum, sicut oculi ancillæ ad manum dominæ suæ; sic oculi nostri ad Dominum Deum nostrum, donec misereatur nostri.

תרגום

קכא

1 שִׁירָא דְאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין אֲזַקּוֹף עֵינַי לְטוּרַיָּא מֵהָאן יֵיתֵי סַעְדִּי׃ 2 סַעְדִּי מִן קֳדָם יְיָ דַּעֲבַד שְׁמַיָּא וְאַרְעָא׃ 3 לָא יִתֵּן
לְאִתְמוֹטָטָא רַגְלָךְ וְלָא יְנוּם נָטְרָךְ׃ 4 הָא לָא נָאֵם וְלָא יְדַמֵּךְ נָטַר יִשְׂרָאֵל׃ 5 יְיָ יִנְטְרָנָךְ יְיָ יַטֵּל עֲלָךְ עַל סְטַר יְמִינָךְ׃
6 יוֹמָם כַּד שַׁלִּט שִׁמְשָׁא לָא יְמַחֲנָךְ צַפְרִירֵי וְלֵילְיָא כַּד שַׁלְטָא סִיהֲרָא בְּלֵילְיָא׃ 7 מֵימְרָא דַּייָ יִנְטְרָנָךְ מִכָּל בִּישׁ יִנְטוֹר יָת נַפְשָׁךְ׃
8 יְיָ יִנְטַר מַפְּקָךְ וּמֵעֳלָךְ מֵהַשְׁתָּא וְעַד עָלַם׃

קכב

1 שִׁירָא דְאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין עַל יַד דָּוִד חֲדֵיתִי בְּאָמְרִין לִי לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַייָ נֵיזֵל׃ 2 קָיְמִין הֲווֹ רַגְלָנָא בְּתַרְעָיִךְ יְרוּשְׁלֶם׃
3 יְרוּשְׁלֶם דְּמִתְבַּנְיָא כְּרַקְיָא חַיָּךְ קִרְתָּא דְאִתְחַבְּרָא לַהּ כַּחֲדָא בְּאַרְעָא׃ 4 דְּתַמָּן סְלִקוּ שִׁבְטַיָּא שִׁבְטַיָּא דַייָ מַסְהֲדוּ לְיִשְׂרָאֵל
לְאוֹדָאָה לִשְׁמָא דַייָ׃ 5 אֲרוּם תַּמָּן מְתִיתְבָן כָּרְסְיֵי לְדִינָא בִּירוּשְׁלֶם כָּרְסְוָן לְבֵית מַקְדְּשָׁא דְּבֵית דָּוִד׃ 6 שְׁאֲלוּ בִּשְׁלֶם
יְרוּשְׁלֶם יְהֵבוּן בְּשַׁלְוָתָא רְחִימָיִךְ׃ 7 יְהֵא שְׁלֶם עַל חֵילָךְ וְשַׁלְוְתָא בְּבִירָנָיְתִיךְ׃ 8 מִן בְּגַלְ אַחַי וְחַבְרַי אֲמַלֶּל בְּדִוְנַיְתִיךְ שְׁלֶם בָּךְ׃
9 מִטּוּל בֵּית מַקְדְּשָׁא דַייָ אֱלָהָנָא אֶתְבַּע לְאוֹטָבָא לָךְ׃

קכג

1 שִׁירָא דְאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין קָדָמָךְ זְקַפִּית יָת עֵינַי דְּיָתֵב עַל כָּרְסֵי יְקָרָא בִּשְׁמַיָּא׃ 2 הָא כְּמָה דְמִסְתַּכְּלִין עֵינֵי עַבְדַיָּא מִידַיָּא
דְּרִבּוֹנֵיהוֹן וְהֵיכְמָה דְמִסְתַּכְּלִין עֵינֵי אַמְהָתָא מִידַיָּא דְּרִבּוֹנָתְהָא הֵכְדֵין מְרִיקָן עֵינָנָא קֳדָם יְיָ אֱלָהָנָא עַד זְמַן דְּיֵיחוּם עָלָנָא׃

* Canticum graduum. 1

PSAL. CXX.

LEuaui oculos meos in montes, vnde veniet auxiliũ* meum. * Auxilium meum 2
mihi
à Domino, qui fecit cælum & terram.

* Non det in commotionem pedem 3
tuum, neque dormitet qui custodit te.

* Ecce non dormitabit neque dormiet 4
qui custodit Israel. * Dominus* custo- 5
custodit
diat te, Dominus protectio tua super manum dexteram tuam. * Per diem Sol 6
non vret te, neque Luna per noctem.

* Dominus* custodiat te ab omni malo, 7
custodit
custodiat animam tuam Dominus.

* Dominus custodiat introitum tuum 8
& exitum tuum, ex hoc nunc & vsque in seculum.

* Canticum graduum. 1

PSAL. CXXI.

LÆtatus sum in iis quę dicta sunt mihi, In domum Domini ibimus. * Stantes 2
erant pedes nostri in atriis tuis Hierusalé.

* Hierusalem quæ ædificatur vt ciuitas, 3
cuius participatio eius in idipsum. * Illuc 4
enim ascenderunt tribus, tribus Domini, testimonium Israel, ad confitendum nomini Domini. * Quia illic sederunt sedes 5
in iudicio, sedes super domum Dauid.

* Rogate iam quæ ad pacem* Hierusa- 6
sunt
lem, & abundantia diligentibus te.

* Fiat pax in virtute tua, & abundan- 7
tia in turribus tuis.

* Propter fratres meos & proximos meos, 8
loquebar iam pacem de te.

* Propter domum Domini Dei nostri 9
quæsiui bona tibi.

* Canticum graduum. 1

PSAL. CXXII.

AD te leuaui oculos meos, qui habitas in *cælo. * Ecce sicut oculi seruorum 2
cælis
in manibus dominorum suorum, sicut oculi ancillæ in manibus dominæ suæ; ita oculi nostri ad Dominũ Deum nostrum, donec misereatur nostri.

* Ωιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. 1

ρκ΄.

Ηρα σὺ ὀφθαλμούς μου εἰς τὰ ὄρη, ὅθεν ἥξει ἡ 2
βοήθειά μου. * ἡ βοήθειά μου παρὰ κυρίου τοῦ ποιήσαντος τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. 3
* μὴ δώῃ εἰς σάλον τὸν πόδα σου, μὴ ὑνυσάξῃ ὁ φυ- 4
λάσσων σε. * ἰδοὺ οὐ νυσάξει οὐδὲ ὑπνώσει ὁ φυλάσσων τὸν Ισραήλ. 5
* κύριος φυλάξοι σε, κύριος σκέπῃ σε ἐπὶ χεῖρα δεξιὰν σου.
* ἡμέρας ὁ ἥλιος οὐ συγκαύσει σε, οὐδὲ ἡ σελήνη τὴν 6
νύκτα. * κύριος φυλάξοι σε ἀπὸ παντὸς κακοῦ, 7
φυλάξοι τὴν ψυχήν σου ὁ κύριος.
* κύριος φυλάξοι τὴν εἴσοδόν σου καὶ τὴν ἔξοδόν σου, 8
ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος.

* Ωιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. 1

ρκα΄.

Εὐφράνθην ἐπὶ τοῖς εἰρηκόσι μοι, εἰς οἶκον κυρίου 2
πορευσόμεθα. * ἑστῶτες ἦσαν οἱ πόδες ἡμῶν ἐν ταῖς αὐλαῖς σου Ἱερουσαλήμ. 3
* Ἱερουσαλὴμ οἰκοδομουμένη ὡς πόλις, ἧς ἡ μετοχὴ 4
αὐτῆς ἐπὶ τὸ αὐτό. * ἐκεῖ γὰρ ἀνέβησαν αἱ φυλαί, φυλαὶ κυρίου μαρτύριον τοῦ Ἰσραήλ, τοῦ ἐξομολογήσασθαι τῷ ὀνόματι κυρίου. 5
* ὅτι ἐκεῖ ἐκάθισαν θρόνοι εἰς κρίσιν, θρόνοι ἐπὶ οἶκον Δαυίδ.
* ἐρωτήσατε δὴ τὰ εἰς εἰρήνην τῇ Ἱερουσαλήμ, καὶ 6
ἀσφάλεια τοῖς ἀγαπῶσί σε.
* γενέσθω εἰρήνη ἐν τῇ δυνάμει σου, καὶ ἀσφάλεια ἐν 7
ταῖς πυργοβάρεσί σου.
* ἕνεκα τῶν ἀδελφῶν μου καὶ τῶν πλησίον μου, ἐλάλουν δὴ εἰρήνην περὶ σοῦ. 8
* ἕνεκα τοῦ οἴκου κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐξεζήτησα ἀγαθά σοι. 9

* Ωιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. 1

ρκβ΄.

Πρὸς σὲ ἦρα σὺ ὀφθαλμούς μου τὸν κατοικοῦντα ἐν 2
τῷ οὐρανῷ. * ἰδοὺ ὡς ὀφθαλμοὶ δούλων εἰς χεῖρας τῶν κυρίων αὐτῶν, ὡς ὀφθαλμοὶ παιδίσκης εἰς χεῖρας τῆς κυρίας αὐτῆς, οὕτως οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν πρὸς κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν, ἕως οὗ οἰκτειρήσαι ἡμᾶς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

Canticum quod dictum est super gradibus. PSAL. CXXI.

LEuabo oculos meos ad montes, vnde veniet auxilium meum. [2] Auxilium meum à conspectu Dñi, qui fecit cęlum & terram. [3] Non dabit vt commoueantur pedes tui, nec dormitabit qui custodit te. [4] Ecce non dormitabit neque dormiet custos Israel. [5] Dñs custodiet te, Dominus obumbrabit tibi ad latus dexterę tuæ. [6] Interdiu quando dominatur Sol, non feriet te spectris matutinis, neq; noctu quando dominatur Luna, nocturnis. [7] Verbum Domini custodiet te ab omni malo, custodiet animam tuam. [8] Dominus custodiet exitum tuum & introitum tuum deinceps & vsque in æternum.

Canticum quod dictum est super gradibus per manum Dauidis. PSAL. CXXII.

LÆtatus sum in his qui dicunt mihi, In domum sanctuarij Domini ibimus. [2] Stantes erant pedes nostri in portis tuis Ierusalem. [3] Ierusalem quę ędificatur in firmamento tanquam ciuitas, quę coniuncta est sibiipsi pariter in terra. [4] Quoniam illuc ascenderunt tribus tribus Domini testificantis Israeli, ad confitendum nomini Domini. [5] Quia ibi præparantur sedes ad iudicium in Ierusalem, sedes in domo sanctuarij regibus domus Dauid. [6] Rogate pro pace, Ieruſalem; sedeant in tranquillitate amatores tui. [7] Sit pax in exercitu tuo, & tranquillitas in prætoriis tuis. [8] Propter fratres meos & socios meos loquar nunc pacem in te. [9] Propter domum sanctuarij Domini Dei nostri, quæram vt bene sit tibi.

Canticum quod dictum est super gradibus. PSAL. CXXIII.

COram te eleuaui oculos meos, qui habitas super sedem gloriæ in cælis. [2] Ecce sicut respiciunt oculi seruorum de manibus dominorum suorum, & ecce sicut respiciunt oculi ancillarum de manibus dominarum suarum; sic respiciunt oculi nostri ad Dominum Deum nostrum, vsque ad tempus quo misereatur nostri.

3 * חָנֵּנוּ יְהוָה חָנֵּנוּ כִּי־רַב שָׂבַעְנוּ בוּז׃
4 * רַבַּת שָׂבְעָה־לָּהּ נַפְשֵׁנוּ הַלַּעג הַשַּׁאֲנַנִּים הַבּוּז לִגְאֵיוֹנִים׃

קכד

1 * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד לוּלֵי יְהוָה שֶׁהָיָה לָנוּ יֹאמַר־נָא יִשְׂרָאֵל׃
2 * לוּלֵי יְהוָה שֶׁהָיָה לָנוּ בְּקוּם עָלֵינוּ אָדָם׃
3 * אֲזַי חַיִּים בְּלָעוּנוּ בַּחֲרוֹת אַפָּם בָּנוּ׃
4 * אֲזַי הַמַּיִם שְׁטָפוּנוּ נַחְלָה עָבַר עַל־נַפְשֵׁנוּ׃
5 * אֲזַי עָבַר עַל־נַפְשֵׁנוּ הַמַּיִם הַזֵּידוֹנִים׃
6 * בָּרוּךְ יְהוָה שֶׁלֹּא נְתָנָנוּ טֶרֶף לְשִׁנֵּיהֶם׃
7 * נַפְשֵׁנוּ כְּצִפּוֹר נִמְלְטָה מִפַּח יוֹקְשִׁים הַפַּח נִשְׁבָּר וַאֲנַחְנוּ נִמְלָטְנוּ׃
8 * עֶזְרֵנוּ בְּשֵׁם יְהוָה עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃

קכה

1 * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת הַבֹּטְחִים בַּיהוָה כְּהַר־צִיּוֹן לֹא־יִמּוֹט לְעוֹלָם יֵשֵׁב׃
2 * יְרוּשָׁלַם הָרִים סָבִיב לָהּ וַיהוָה סָבִיב לְעַמּוֹ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם׃
3 * כִּי לֹא יָנוּחַ שֵׁבֶט הָרֶשַׁע עַל גּוֹרַל הַצַּדִּיקִים לְמַעַן לֹא־יִשְׁלְחוּ הַצַּדִּיקִים בְּעַוְלָתָה יְדֵיהֶם׃
4 * הֵטִיבָה יְהוָה לַטּוֹבִים וְלִישָׁרִים בְּלִבּוֹתָם׃
5 * וְהַמַּטִּים עֲקַלְקַלּוֹתָם יוֹלִיכֵם יְהוָה אֶת־פֹּעֲלֵי הָאָוֶן שָׁלוֹם עַל־יִשְׂרָאֵל׃

קכו

1 * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוּב יְהוָה אֶת־שִׁיבַת צִיּוֹן הָיִינוּ כְּחֹלְמִים׃
2 * אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה אָז יֹאמְרוּ בַגּוֹיִם הִגְדִּיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת עִם־אֵלֶּה׃
3 * הִגְדִּיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ הָיִינוּ שְׂמֵחִים׃

3 * *Miserere nostri Domine, miserere nostri, quia multum repleti sumus despectione.*
4 * *Multum repleta est anima nostra opprobrio abundantium & despectione superborum.*
1 * *Canticum graduum Dauid.*

PSAL. CXXIIII.

NIsi Dominus fuisset in nobis, dicat nunc Israel:
2 * *Nisi Dominus fuisset in nobis, cùm exurgerent homines super nos,*
3 * *Forsitan viuos absorbuissent nos, cùm irasceretur furor eorum super nos.*
4 * *Forsitan aquæ circundedissent nos, torrens transisset super animam nostram.*
5 * *Forsitan transissent super animam nostram aquæ superbiæ.*
6 * *Benedictus Dominus, qui non dedit nos in prædam dentibus eorum.*
7 * *Anima nostra sicut auis erepta est de laqueo venantium. laqueus contritus est, & nos liberati sumus.*
8 * *Auxilium nostrum in nomine Domini, qui fecit cælum & terram.*
1 * *Canticum graduum.*

PSAL. CXXV.

QVi confidunt in Domino, quasi mons Sion immobilis, in æternum habitabit.
2 * *Ierusalem montes in circuitu eius, & Dominus in circuitu populi sui à modò & vsque*
3 *in æternum.* * *Quia non requiescet virga impietatis super sortem iustorum, vt non mittant iusti in iniquitatem manus suas.*
4 * *Bene fac Domine bonis & rectis corde.*
5 * *Qui autem declinant ad prauitates suas, deducet Dominus eos cum his qui operãtur iniquitatem. pax super Israel.*
1 * *Canticum graduum.*

PSAL. CXXVI.

CVm conuerteret Dominus captiuitatem Sion, facti sumus sicut somniantes.
2 * *Tunc implebitur risu os nostrum, & lingua nostra laude. tunc dicent in gentibus: Magnificauit Dominus facere cum istis.*
3 * *Magnificauit Dominus facere nobiscum, facti sumus lætantes.*

תרגום

3 חום עָלָנָא יְיָ חום עָלָנָא אֲרום סַגִּי שְׂבַעְנָא בְּסָרָנוּתָא׃ 4 סַגְיָא שְׂבַעַת לָהּ נַפְשָׁנָא חֲלָעָנָא דְשַׁלְוָן וּבְסָרְנוּתָא דְגֵיוָתָנָא׃

קכד

1 שִׁירָא דְאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין עַל יַד דָּוִד אִלּוּלֵי מֵימְרָא דַיְיָ דַהֲוָה בְּסַעֲדָנָא יֵימְרִין כְּרוֹן יִשְׂרָאֵל׃ 2 אִלּוּלֵי מֵימְרָא דַיְיָ דַהֲוָה בְּסַעֲדָנָא כַּד קָם עָלָנָא בַּר נָשׁ חַיָּבָא׃ 3 הָא בְכֵן כַּד חַיִּין סַלְעָמוּ יָתָנָא כַּד תְּקוֹף רָגְזוֹן בָּנָא׃ 4 הָא בְכֵן מַיָּא דְיִמָּא שְׁטַפוּ יָתָנָא מַרְעִיתָא עֲבָרַת עַל נַפְשָׁנָא׃ 5 הָא בְכֵן עֲבַר עָלָנָא מַלְכָּא דְמַשְׁרְיָתָהּ מְתִילִין לְמוּי דְיַמָּא זְדָנַיָּא׃ 6 בְּרִיךְ שְׁמָא דַיְיָ דְלָא מְסַר יָתָנָא מְזוֹנָא לְכֵיהוֹן׃ 7 נַפְשָׁנָא חֵיךְ צִפָּרָא דְאִשְׁתֵּיזְבַת מִקּוֹלָא קוֹלָא אִתְבַּר וַאֲנָן אִשְׁתֵּזְבָנָא׃ 8 סַעְדָנָא בְּשׁוּם מֵימְרָא דַיְיָ דַעֲבַד שְׁמַיָּא וְאַרְעָא׃

קכה

1 שִׁירָא דְאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין צַדִּיקַיָּא דְמִתְרַחֲצִין בְּמֵימְרָא דַיְיָ חֵיךְ טוּרָא דְצִיּוֹן לָא יְזַדְעְזַע לְעָלַם יְתֵיתֵב׃ 2 יְרוּשְׁלֵם טוּרַיָּא חֲזוֹר חֲזוֹר דִּי לָהּ וּשְׁכִנְתָּא דַיְיָ חֲזוֹר לְעַמֵּהּ מֵהָשְׁתָּא וְעַד עָלְמָא׃ 3 אֲרוּם לָא יְנוּחַ שִׁבְטָא רְשִׁיעָא עַל פִּיצְתָּא דְצַדִּיקַיָּא מִן בְּגַלָּל דְּלָא יוּשְׁטוּן צַדִּיקַיָּא בִּשְׁקָרָא יְדֵיהוֹן׃ 4 אוֹטֵב יְיָ לְטָבַיָּא וְלִתְרִיצִין בְּלִבֵּיהוֹן׃ 5 וּדְסָטְיָן בָּתַר עָקְמְנוּתְהוֹן יוֹלְכִנוּן יְיָ בְּגַוָּהֶם וְחָלָקְהוֹן עִם עָבְדֵי שְׁקָר שְׁלָם עַל יִשְׂרָאֵל׃

קכו

1 שִׁירָא דְאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין כַּד יְתִיב יְיָ יָת גָּלוּת צִיּוֹן נְהֵוִי דְמָיִן חֵיךְ דְמוֹכְיָא דְמִתַּעֲרִין מֵחֲלֵמֵיהוֹן׃ 2 אֱדַיִן יִתְמְלֵא חוּכָא פֻּמָּנָא וּלְשׁוֹנָנָא בִּיעַ לְחֶשְׁבְּחָתָא חֱדַיִן יֵימְרוּן בְּעַמְמַיָּא אַסְגִּי יְיָ לְמֶעְבַּד עִמָּנָא אִלֵּין׃ 3 אַסְגִּי יְיָ לְמֶעְבַּד עִמָּנָא טָבָא הֲוֵינָא חֶדְוָן׃

* Miserere nostri Domine, miserere nostri, quoniam multum repleti sumus despectione. * * Multum repleta est anima nostra, opprobrium abundantibus, & despectio superbis.

Quia

* Canticum graduum.

ipsi Dauid

PSAL. CXXIII.

NIsi quia Dominus erat in nobis, dicat nunc Israel: * Nisi quia Dominus erat in nobis, cùm exurgerent homines in nos: * Fortè viuos deglutissent nos, cùm irasceretur furor eius in nos: * Forsitan aqua absorbuisset nos; torrentem * pertransiisset anima nostra. * forsitan pertrãsiisset anima nostra aquam intolerabilem. * Benedictus Dominus, qui non dedit nos in captionẽ dentibus eorum. * Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo venantiũ. laqueus contritus est, & nos liberati sumus.

eorum

pertransiit

* Adiutorium nostrum in nomine Domini, qui fecit cælum & terram.

* Canticum graduum.

PSAL. CXXIIII.

QVi confidunt in Domino, sicut mons Sion; non commouebitur in æternũ, qui habitat * * Hierusalem. Montes in circuitu eius, & Dominus in circuitu populi sui, ex hoc nunc & vsque in seculum.

in Hierusalem

* Quia non relinquet Dominus virgam peccatorum super sortem iustorum, vt nõ extendãt iusti ad iniquitatem manus suas.

* Bene fac Domine bonis & rectis corde. * Declinantes autem in obligationes, adducet Dominus cum operantibus iniquitatem. Pax super Israel.

* Canticum graduum.

PSAL. XXV.

IN conuertendo Dominus captiuitatem Sion, facti sumus sicut consolati.

* Tunc repletum est gaudio os nostrũ, & lingua nostra exultatione. Tunc dicent inter gentes, Magnificauit Dominus facere cum eis: * Magnificauit Dominus facere nobiscum, facti sumus lætantes.

3 * ἐλέησον ἡμᾶς κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς, ὅτι ΠΛΗΘΟΣ ἐπολὺ ἐπλήσθημεν ἐξουδενώσεως. 4 * ΠΛΗΘΟΣ πλεῖον ἐπλήσθη ἡ ψυχὴ ἡμῶν, τὸ ὄνειδος τοῖς ἀθῦμοῦσι καὶ ἡ ἐξουδένωσις τοῖς ὑπερηφάνοις.

1 * Ωιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρκγ'.

Εἰ μὴ ὅτι κύριος ἦν ἐν ἡμῖν, εἰπάτω δὴ Ἰσραήλ· 2 * εἰ μὴ ὅτι κύριος ἦν ἐν ἡμῖν, ἐν τῷ ἐπαναστῆναι ἀνθρώπους ἐφ' ἡμᾶς. 3 * ἄρα ζῶντας ἂν κατέπιον ἡμᾶς, ἐν τῷ ὀργισθῆναι τὸν θυμὸν αὐτῶν ἐφ' ἡμᾶς. 4 * ἆρα τὸ ὕδωρ ἂν κατεπόντισεν ἡμᾶς· χείμαρρον διῆλθεν ἡ ψυχὴ ἡμῶν. 5 * ἆρα διῆλθεν ἡ ψυχὴ ἡμῶν τὸ ὕδωρ τὸ ἀνυπόστατον. 6 * Εὐλογητὸς κύριος, ὃς οὐκ ἔδωκεν ἡμᾶς εἰς θήραν τοῖς ὀδοῦσιν αὐτῶν. 7 * ἡ ψυχὴ ἡμῶν ὡς στρουθίον ἐρρύσθη ἐκ τῆς παγίδος τῶν θηρευόντων· ἡ παγὶς συνετρίβη, καὶ ἡμεῖς ἐρρύσθημεν. 8 * ἡ βοήθεια ἡμῶν ἐν ὀνόματι κυρίου, τοῦ ποιήσαντος τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν.

1 * Ωιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρκδ'.

Οἱ πεποιθότες ἐπὶ κύριον ὡς ὄρος σιών, οὐ σαλευθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα, ὁ κατοικῶν 2 * ἐν Ἰερουσαλήμ. ὄρη κύκλῳ αὐτῆς, καὶ ὁ κύριος κύκλῳ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος. 3 * ὅτι οὐκ ἀφήσει κύριος τὴν ῥάβδον τῶν ἁμαρτωλῶν ἐπὶ τὸν κλῆρον τῶν δικαίων· ὅπως ἂν μὴ ἐκτείνωσιν οἱ δίκαιοι ἐν ἀνομίαις χεῖρας αὐτῶν. 4 * ἀγάθυνον κύριε τοῖς ἀγαθοῖς καὶ τοῖς εὐθέσι τῇ καρδίᾳ. 5 * σὺ δὲ ἐκκλίνοντας εἰς τὰς σκολιὰς, ἀπάξει κύριος μετὰ τῶν ἐργαζομένων τὴν ἀνομίαν· εἰρήνη ἐπὶ τὸν Ἰσραήλ.

1 * Ωιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρκέ.

Ἐν τῷ ἐπιστρέψαι κύριον τὴν αἰχμαλωσίαν σιών, 2 ἐγενήθημεν ὡσεὶ παρακεκλημένοι. * τότε ἐπλήσθη χαρᾶς τὸ στόμα ἡμῶν, καὶ ἡ γλῶσσα ἡμῶν ἀγαλλιάσεως. τότε ἐροῦσιν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ἐμεγάλυνε κύριος τοῦ ποιῆσαι μετ' αὐτῶν· 3 * ἐμεγάλυνε κύριος τοῦ ποιῆσαι μεθ' ἡμῶν, ἐγενήθημεν εὐφραινόμενοι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[3] Miserere nostri Domine, miserere nostri, quoniam multum saturati sumus despectione. [4] Multum saturata est anima nostra opprobrio opulentorum, & despectione superborum. Canticum quod dictum est super gradibus per manum Dauid. PSAL. CXXIIII.

NIsi fuisset Verbum Domini quod fuit in auxilium nostrum, dicat nunc Israel: [2] Nisi fuisset Verbum Domini qui fuit in adiutoriũ nostrum, cùm insurgeret aduersus nos homo peccator, [3] Tunc viuos deglutissent nos, cùm inualescret furor eorum aduersum nos. [4] Tunc aquæ maris obtuissent nos, infirmitas transisset super animam nostram. [5] Ecce tunc transisset super nos rex, cuius castra comparantur aquis maris elatis. [6] Benedictum nomen Domini, qui non dedit nos in cibum dentibus eorum. [7] Anima nostra est sicut auis quæ elapsa est de laqueo & offendiculis. laqueus contritus est, & nos liberati sumus. [8] Adiutorium nostrum in nomine Verbi Domini, qui fecit cælum & terram. Canticum quod dictum est super gradibus. PSAL. CXXV.

IVsti qui confidunt in verbo Domini, sunt sicut mons Syon, *qui* non commouebitur, in ęternum habitandus. [2] Ierusalem montes in circuitu eius, & maiestas Domini in circuitu populi sui, ex hoc tempore & vsque in ęternum. [3] Quoniam non quiescet virga impietatis super sortem iustorum, ne extendant iusti in iniquitatem manus suas. [4] Benignè fac Domine bonis & rectis in corde suo. [5] Declinantes autem in obliquitates suas, deducet Dominus in gehennam, & pars eorum erit cum operantibus iniquitatem. Pax *verò* super Israel.

Canticum quod dictum est super gradibus. PSAL. CXXVI.

QVando conuertet Dominus captiuitatem Sion, erimus similes dormientibus qui euigilant à somniis suis. [2] Tunc replebitur risu os nostrum, & lingua nostra inbilatione ad hymnodiam. Tunc dicent in populis: Multiplicauit Dominus benignè facere cum illis: [3] Multiplicauit Dominus facere nobiscum benignè, facti sumus lætantes.

4 * Conuerte Domine captiuitatem nostram, sicut riuos in Austro.
5 * Qui seminant in lachrymis, in exultatione
6 metent. * Qui ambulans ibat & flebat, portans ad seminandum sementem, veniens veniet in exultatione portans manipulos suos.
1 * Canticum graduum Salomoni.

PSAL. CXXVII.

NIsi Dominus ædificauerit domum, in vanum laborant qui ædificant eam: nisi Dominus custodierit ciuitatem, frustrà vigilat qui custodit.
2 * Frustrà vobis est de manè surgere postquàm sederitis, qui manducatis panem doloris; sic dabit diligentibus se somnum.
3 * Ecce hæreditas Domini, filij merces fru-
4 ctus ventris. * Sicut sagittæ in manu potentis, ita filij iuuentutis.
5 * Beatus vir qui impleuit pharetram suam ex ipsis, non confundetur cùm loquetur inimicis suis in porta.
1 * Canticum graduum.

PSAL. CXXVIII.

BEatus omnis qui timet Dominum, qui ambulat in viis eius.
2 * Laborem manuum tuarum cùm comederis, beatus tu, & bene tibi erit.
3 * Vxor tua sicut vitis fructifera in penetralibus domus tuæ: filij tui sicut germina oliuarum in circuitu mensæ tuæ.
4 * Ecce sic benedicetur vir qui timet Dñm.
5 * Benedicat tibi Dominus ex Sion, et videas bona Hierusalem omnibus diebus vitæ tuæ.
6 * Et videas filios filiorum tuorum, pacem super Israel.
1 * Canticum graduum.

PSAL. CXXIX.

SÆpè expugnauerũt me ab adolescentia mea, dicat nunc Israel:
2 * Sæpè expugnauerunt me ab adolescentia mea, sed non potuerunt mihi.
3 * Super ceruicem meam arauerunt arantes, prolongauerunt sulcum suum.
4 * Dominus iustus concidit laqueos impiorum.

4 * שׁוּבָה יְהוָה אֶת־שְׁבוּתֵנוּ כַּאֲפִיקִים בַּנֶּגֶב׃
5 * הַזֹּרְעִים בְּדִמְעָה בְּרִנָּה יִקְצֹרוּ׃
6 * הָלוֹךְ יֵלֵךְ וּבָכֹה נֹשֵׂא מֶשֶׁךְ הַזָּרַע בֹּא־יָבֹא בְרִנָּה נֹשֵׂא אֲלֻמֹּתָיו׃

קכז

1 * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לִשְׁלֹמֹה אִם־יְהוָה לֹא־יִבְנֶה בַּיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ אִם־יְהוָה לֹא־יִשְׁמָר־עִיר שָׁוְא שָׁקַד שׁוֹמֵר׃
2 * שָׁוְא לָכֶם מַשְׁכִּימֵי קוּם מְאַחֲרֵי־שֶׁבֶת אֹכְלֵי לֶחֶם הָעֲצַבִּים כֵּן יִתֵּן לִידִידוֹ שֵׁנָא׃
3 * הִנֵּה נַחֲלַת יְהוָה בָּנִים שָׂכָר פְּרִי הַבָּטֶן׃
4 * כְּחִצִּים בְּיַד־גִּבּוֹר כֵּן בְּנֵי הַנְּעוּרִים׃
5 * אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר מִלֵּא אֶת־אַשְׁפָּתוֹ מֵהֶם לֹא־יֵבֹשׁוּ כִּי־יְדַבְּרוּ אֶת־אוֹיְבִים בַּשָּׁעַר׃

קכח

1 * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אַשְׁרֵי כָּל־יְרֵא יְהוָה הַהֹלֵךְ בִּדְרָכָיו׃
2 * יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ׃
3 * אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ בָּנֶיךָ כִּשְׁתִלֵי זֵיתִים סָבִיב לְשֻׁלְחָנֶךָ׃
4 * הִנֵּה כִי־כֵן יְבֹרַךְ גָּבֶר יְרֵא יְהוָה׃
5 * יְבָרֶכְךָ יְהוָה מִצִּיּוֹן וּרְאֵה בְּטוּב יְרוּשָׁלִָם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ׃
6 * וּרְאֵה־בָנִים לְבָנֶיךָ שָׁלוֹם עַל־יִשְׂרָאֵל׃

קכט

1 * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת רַבַּת צְרָרוּנִי מִנְּעוּרַי יֹאמַר־נָא יִשְׂרָאֵל׃
2 * רַבַּת צְרָרוּנִי מִנְּעוּרַי גַּם לֹא־יָכְלוּ לִי׃
3 * עַל־גַּבִּי חָרְשׁוּ חֹרְשִׁים הָאֱרִיכוּ לְמַעֲנוֹתָם׃
4 * יְהוָה צַדִּיק קִצֵּץ עֲבוֹת רְשָׁעִים׃

תרגום

4 אֲתֵיב יְיָ יָת גָּלוָתָנָא חֵיךְ כְּמָה דְמְתַיְבָא אַרְעָא כַּד נָבְעִין בָּהּ מַפְקָנֵי מַיָא בְּבִצְעוֹרָתָא׃ 5 וְעַמָא דְזָרְעִין בָּהּ בְּדִמְעָתָא בְּבִיעַ בְּחֶדְוָא יְקַצְרוּן׃
6 מְהַלְכָא יְהַלֵךְ בְּבְכְיָתָא מְסוּבַר בָּר זַרְעָא מֵיתָא יֵיתֵי בְּתֻשְׁבַּחְתָא כַּד יְסוּבַר אֲסַרְחוֹי׃ קכז
1 שִׁירָא דְאִתְאֲמַר עַל מַסוּקִין עַל יַד שְׁלֹמֹה אִין מֵימְרָא דַיְיָ לָא יִבְנֵי בֵּיתָא סָגֵן לַעֲן אַרְמַכְלוּי בֵּהּ אִין מֵימְרָא דַיְיָ לָא נָטַר קַרְתָּא דִירוּשְׁלֵם סָגֵן אִתְעַר נָטַר׃ 2 עַל סָגֵן תְּטַרְחוּן לְכוֹן דְתַקְדְמוּן בְּצַפְרָא לְמֶעְבַּד חֲשׁוּף דְהוֹחֲרוּן וְתִתְּבוּן לְמֶעְבַּד זְנוּ וְאָכְלֵי מְזוֹנַיָא דְמִסְכְּנִין דְלֵעוּ בְּהוֹן עַל יָאוּת וְכֵינָן יְהַן יְיָ לְרַחֲמֵהּ דְמָכָא׃ 3 הָא אַחֲסָנַת יְיָ בְּנִין כְּשֵׁרִין אַגַר עוֹבָדִין טָבִין זַלְדֵי מְעָא׃ 4 כְּגִרְרִין בִּידָא דְגִבָּרָא הֵכְדֵין אֲגַר עוֹבָדִין טָבִין דְעָסְקִין בְּאוֹרַיְתָא מְשַׁלְיוּתָא׃ 5 טַב לֵהּ לְגַבְרָא דְיִמְלֵי מָדְרֵשֵׁהּ מִנְּהוֹן לָא יִבְהַתוּן אֲרוּם יְנַצְחוּן עִם בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן בְּתָרַע בֵּית דִינָא׃ קכח
1 שִׁירָא דְאִתְאֲמַר עַל מַסוּקִין טוּבֵיהוֹן לְכָל דַחֲלַיָא דַיְיָ דְאָזְלִין בְּאָרְחָתֵיהּ׃ 2 לֵעוּת אֵידָךְ אֲרוּם תֵּיכוֹל טוּבָךְ בְּעָלְמָא הָדֵין וְטָב לָךְ לְעָלְמָא דְאָתֵי׃ 3 אִתְּתָךְ הֵיךְ גַפְנָא דְעָבְרָא פֵּרִין עַל שְׂדָא דְבֵיתָךְ בְּנָךְ הֵיךְ שְׁתִילִין דְזֵיתָא חֲזוֹר חֲזוֹר לְפָתוֹרָךְ׃ 4 הָא כִי הֵיכְנָא מְתְבָרֵךְ גַבְרָא דָחֵל מִן קֳדָם יְיָ׃ 5 יְבָרְכָךְ מֵימְרָא דַיְיָ מִצִיוֹן וְתֶחֱמֵי בְּטוּבָא דִירוּשְׁלֵם כָּל יוֹמֵי חַיָיךְ׃ 6 וְתֶחֱמֵי בְּנִין לִבְנָךְ שְׁלָמָא עַל יִשְׂרָאֵל׃ קכט 1 שִׁירָא דְאִתְאֲמַר עַל מַסוּקִין סַגִיעִין דְאַעִיקוּ לִי מְשַׁלְיוּתַי יֵימְרוּן כְּרוֹן יִשְׂרָאֵל׃ 2 סַגִיעִין דְאַעִיקוּ לִי מְשַׁלְיוּתַי בְּרַם לָא יְכִלוּ לְאַבָאשָׁא לִי׃ 3 עַל גֻשְׁמִי רְדוּ רַדָיָא אוֹרְכוּ לְמוּרְדְיוּתְהוֹן׃ 4 יְיָ זַכָאָה קַצֵץ שׁוּשְׁלֵי רְשִׁיעַיָא׃

* Conuerte Domine captiuitatem nostram sicut torrens in Austro. * Qui seminant in lachrymis, in exultatione metent. * Euntes ibant, & flebant mittentes semina sua. venientes autem venient * in exultatione, portantes manipulos suos.

* Canticum graduum.*

Salomonis

PSAL. CXXVI.

NIsi Dominus ædificauerit domum, in vanum laborauerũt qui ædificãt*. nisi Dñs custodierit ciuitatem, frustrà * vigilauit qui custodit*. * Vanũ est vobis ante lucem surgere. surgite postquàm sederitis, q manducatis panem doloris, cùm dederit dilectis suis somnum. * Ecce hæreditas Dñi filij merces fructus ventris. * Sicut sagittæ in manu potentis, ita filij excussorum.

* Beatus* qui implebit desiderium suum ex ipsis. non * confundentur cùm loquentur inimicis suis* in portis.

* Canticum graduum.

PSAL. CXXVII.

BEati omnes qui timent Dominum, qui ambulant in viis eius. * Labores* fructuum tuorum manducabis. beatus es & bene tibi erit. * Vxor tua sicut vitis abundans in lateribus domus tuæ. filij tui sicut nouellæ oliuarum in circuitu mensæ tuæ.

* Ecce sic benedicetur homo qui timet Dominum. * Benedicat tibi Dominus ex Sion, & videas bona Hierusalem omnibus diebus vitæ tuæ.

* Et videas filios filiorum tuorum.* pax super Israel.

* Canticum graduum.

PSAL. CXXVIII.

SÆpè expugnauerunt me à iuuentute mea, dicat nunc Israel.

* Sæpè expugnauerunt me à iuuentute mea: etenim non potuerunt mihi.

* Supra dorsum meum fabricauerunt peccatores, prolongauerunt iniquitatem suam. * Dominus iustus* concîdit cerui-ces peccatorum.

4 * Ἐπίστρεψον κύριε τὴν αἰχμαλωσίαν ἡμῶν ὡς χειμάρρους ἐν τῷ νότῳ. * Οἱ σπείροντες ἐν δάκρυσιν, ἐν ἀγαλλιάσει θερίσουσι. * πορευόμενοι ἐπορεύοντο, καὶ ἔκλαιον βάλλοντες τὰ σπέρματα αὐτῶν. ἐρχόμενοι δὲ ἤξουσιν ἐν ἀγαλλιάσει αἴροντες τὰ δράγματα αὐτῶν.

* Ὠιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρκς'.

Ἐὰν μὴ κύριος οἰκοδομήσῃ οἶκον, εἰς μάτην ἐκοπίασαν οἱ οἰκοδομοῦντες. ἐὰν μὴ κύριος φυλάξῃ πόλιν, εἰς μάτην ἠγρύπνησεν ὁ φυλάσσων.

* εἰς μάτην ὑμῖν ἐστὶ τὸ ὀρθρίζειν. ἐγείρεσθε μετὰ τὸ καθῆσθαι, οἱ ἐσθίοντες ἄρτον ὀδυνῶν, ὅταν δῶ τοῖς ἀγαπητοῖς αὐτοῦ ὕπνον. * ἰδοὺ ἡ κληρονομία κυρίου υἱοὶ ὁ μισθὸς τοῦ καρποῦ τῆς γαστρός.

* ὡσεὶ βέλη ἐν χειρὶ δυνατοῦ, οὕτως οἱ υἱοὶ τῶν ἐκπεπαλμένων. * μακάριος ὃς πληρώσει τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ ἐξ αὐτῶν. οὐ καταισχυνθήσονται, ὅταν λαλῶσι τοῖς ἐχθροῖς αὐτοῦ ἐν πύλαις.

* Ὠιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρκζ'.

Μακάριοι πάντες οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον, οἱ πορευόμενοι ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ.

* τοὺς πόνους τῶν καρπῶν σου φάγεσαι. μακάριος εἶ καὶ καλῶς σοι ἔσται. * ἡ γυνή σου ὡς ἄμπελος εὐθηνοῦσα ἐν ταῖς κλίσεσι τῆς οἰκίας σου. οἱ υἱοί σου ὡς νεόφυτα ἐλαιῶν κύκλῳ τῆς τραπέζης σου.

* ἰδοὺ οὕτως εὐλογηθήσεται ἄνθρωπος ὁ φοβούμενος τὸν κύριον.

* εὐλογήσαι σε κύριος ἐκ σιών· καὶ ἴδοις τὰ ἀγαθὰ ἱερουσαλὴμ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου.

* καὶ ἴδοις υἱοὺς τῶν υἱῶν σου. εἰρήνη ἐπὶ τὸν ἰσραήλ.

* Ὠιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρκή.

Πολεμοῦσί με ἐκ νεότητός μου, εἰπάτω δὴ ἰσραήλ. * πολεμοῦσί με ἐκ νεότητός μου, καὶ γὰρ οὐκ ἠδυνήθησάν μοι.

* ἐπὶ τὸν νῶτόν μου ἐτέκτηναν οἱ ἁμαρτωλοί, ἐμάκρυναν τὴν ἀνομίαν αὐτῶν.

* κύριος δίκαιος συνέκοψεν αὐχένας ἁμαρτωλῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[a] Conuerte Domine captiuitatem nostram, sicut conuertitur terra quando erumpunt in eam exitus aquarum tempore siccitatis. [b] Et populi qui seminant in ea cũ lachrymis, cum exultatione & lætitia metent. [c] Ambulãs ambulabit in fletu portans frumentũ sementis; veniẽs veniet cum hymnodia quando reportabit manipulos suos. [d] Canticũ quod dictum est super gradibus per manũ Salomonis. PSAL. XXVII.

SI Verbum Domini non ędificauerit domum, frustrà laborant in ea architecti eius. si Verbum Domini non custodierit ciuitatem Ierusalem, frustrà vigilat custos. [e] In vanum laborabitis vobis qui præuenietis manè ad perpetrandam rapinam, qui moram facietis atque sedebitis ad patrandum scelus, comedentes cibos miserorum, in quibus laborarunt; conuenienter verò & rectè dabit Dominus dilecto suo somnum. [f] Ecce hæreditas Domini filij recti, prędium operum bonorum nati ventris. [g] Sicut sagittæ in manu potentis, sic merces erit operum bonorum eorum, qui Legi vacauerunt à pueritia. [h] Beatus vir qui impleuerit schola suam ex ipsis: non confundentur quando contenderint cum aduersariis suis in porta domus iudicij. [i] Canticum quod dictum est super gradibus. PSAL. CXXVIII.

BEati omnes qui timent Dominum, qui ambulant in viis eius. [k] Laborem manuum tuarum cùm comederis, beatus tu in mundo isto; & bonum erit tibi in mundo venturo. [l] Vxor tua erit sicut vitis quæ facit fructus in latere domus tuæ: filij tui sicut plantationes oliuarum in circuitu mensæ tuæ. [m] Ecce enim sic benedicitur viro, qui timet à conspectu Domini. [n] Benedicat tibi Verbum Domini ex Sion, & videas bonum Ierusalem omnibus diebus vitæ tuæ. [o] Et videas filios filiorum tuorum. pacem super Israel.

[p] Canticum quod dictum est super gradibus. PSAL. CXXIX.

MVlti fuerunt qui molestias intulerunt mihi à pueritia mea, dicat nunc Israel: [q] Multi qui molestias intulerunt mihi à pueritia mea; verùm non potuerunt inferre malum mihi. [r] Super corpus meum arauerunt arantes; prolongauerunt arationem suam. [s] Dominus iustus concidit catenas impiorum.

5 יֵבֹשׁוּ וְיִסֹּגוּ אָחוֹר כֹּל שֹׂנְאֵי צִיּוֹן׃
6 יִהְיוּ כַּחֲצִיר גַּגּוֹת שֶׁקַּדְמַת שָׁלַף יָבֵשׁ׃
7 שֶׁלֹּא מִלֵּא כַפּוֹ קוֹצֵר וְחִצְנוֹ מְעַמֵּר׃
8 וְלֹא אָמְרוּ הָעֹבְרִים בִּרְכַּת יְהוָה אֲלֵיכֶם
בֵּרַכְנוּ אֶתְכֶם בְּשֵׁם יְהוָה׃

קל

1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ יְהוָה׃
2 אֲדֹנָי שִׁמְעָה בְקוֹלִי תִּהְיֶינָה אָזְנֶיךָ קַשֻּׁבוֹת
לְקוֹל תַּחֲנוּנָי׃
3 אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמָר יָהּ אֲדֹנָי מִי יַעֲמֹד׃
4 כִּי עִמְּךָ הַסְּלִיחָה לְמַעַן תִּוָּרֵא׃
5 קִוִּיתִי יְהוָה קִוְּתָה נַפְשִׁי וְלִדְבָרוֹ הוֹחָלְתִּי׃
6 נַפְשִׁי לַאדֹנָי מִשֹּׁמְרִים לַבֹּקֶר שֹׁמְרִים לַבֹּקֶר׃
7 יַחֵל יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה כִּי־עִם־יְהוָה הַחֶסֶד
וְהַרְבֵּה עִמּוֹ פְדוּת׃
8 וְהוּא יִפְדֶּה אֶת־יִשְׂרָאֵל מִכֹּל עֲוֹנוֹתָיו׃

קלא

1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד יְהוָה לֹא־גָבַהּ לִבִּי וְלֹא־
רָמוּ עֵינָי וְלֹא־הָלַכְתִּי בִגְדֹלוֹת וּבְנִפְלָאוֹת מִמֶּנִּי׃
2 אִם־לֹא שִׁוִּיתִי וְדוֹמַמְתִּי נַפְשִׁי כְּגָמֻל עֲלֵי אִמּוֹ
כַּגָּמֻל עָלַי נַפְשִׁי׃
3 יַחֵל יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם׃

קלב

1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת זְכוֹר־יְהוָה לְדָוִד אֵת כָּל־
עֻנּוֹתוֹ׃
2 אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַיהוָה נָדַר לַאֲבִיר יַעֲקֹב׃
3 אִם־אָבֹא בְאֹהֶל בֵּיתִי אִם־אֶעֱלֶה עַל־
עֶרֶשׂ יְצוּעָי׃
4 אִם־אֶתֵּן שֵׁנָה לְעֵינָי לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה׃
5 עַד־אֶמְצָא מָקוֹם לַיהוָה מִשְׁכָּנוֹת לַאֲבִיר יַעֲקֹב׃

5 *Confundantur & conuertantur retrorsum omnes qui oderunt Sion.
6 *Fiant sicut fœnum tectorum, quod statim vt viruerit arescit.
7 *De quo non impleuit manum suam messor, & sinum suum manipulos faciens.
8 *De quò non dixerunt transeuntes: Benedictio Domini super vos, benediximus vobis in nomine Domini.

1 *Canticum graduum.

PSAL. CXXX.

DE profundis clamaui ad te Domine.
2 *Domine exaudi vocem meam; fiant aures tuæ intẽdentes ad vocem deprecationis meæ.
3 *Si iniquitates obseruaueris Domine, Domine quis sustinebit?
4 *Quia tecum propitiatio, cùm terribilis sis.
5 *Sustinui Dominum, sustinuit anima mea, & verbum eius expectaui.
6 *Anima mea ad Dominum, à vigilia matutina vsque ad vigiliam matutinam.
7 *Expectet Israel Dominum, quia apud Dominum misericordia, et multa apud eum redem-
8 ptio. *Et ipse redimet Israel ex omnibus iniquitatibus eius.

1 *Canticum graduum Dauid.

PSAL. CXXXI.

DOmine non est exaltatum cor meum, nec elati sunt oculi mei; et non ambulaui in magnis & in mirabilibus super me.
2 *Si non proposui & silere feci animã meam sicut ablactatus ad matrem suam, ita ablactata ad me anima mea.
3 *Expectet Israel Dominum, à modò et vsque in æternum.

1 *Canticum graduum. PSAL. CXXXII.

MEmento Domine Dauid, et omnis afflictionis eius. *Qui iurauit Domino, votum
2 vouit Deo Iacob. *Si introiero in tabernaculum domus meæ, si ascendero in lectũ strati mei:
4 *Si dedero somnum oculis meis, palpebris meis dormitationem:
5 *Donec inueniam locum Domino, tabernaculum Deo Iacob.

תרגום

5 יְבֵהָתוּן וְיִזּוֹרוּן לַאֲחוֹרָא כָּל סָנְאֵי צִיּוֹן׃ 6 יְהוֹן כַּחֲצִיר אִגְּרָא דְמִקְּדָם דְּיָבֵישׁ אַתְיָא רוּחַ קְדוֹמָא נָהַב בֵּהּ וְאִתְיַבַּשׁ׃ 7 דְּלָא מָלֵי
אֵידֵיהּ חָצֵד וְכִתְפֵיהּ מְעַמֵּר׃ 8 וְלָא אֲמַרוּ דְּעָבְרִין מִתַּמָּן בִּרְכְתָא דַיְיָ עֲלֵיכוֹן וְלָא יְתֵיבוּן לְהוֹן בָּרֵכְנָא יַתְכוֹן בִּשְׁמָא דַיְיָ׃

קל

1 שִׁירָא דְאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין מֵעְמַקָּיָא קָרֵיתִי יָתָךְ יְיָ׃ 2 יְיָ קַבֵּל צְלוֹתִי תְּהֵוְיָן אָרְנָיךְ צַיְתָן לְקָל צְלוֹתִי׃
3 אִין עֲוָיִן תִּנְטַר אֱלָהָא יְיָ מָן יְקוּם׃ 4 אֲרוּם גַּבָּךְ שְׁבִיקוּתָא מִן בְּגַלָּל דְּתִתְחֲמֵי׃ 5 אַמְתִּנַת דַּיְיָ מְתִנַּת נַפְשִׁי וְלֵאֱלָהָא אוֹרֵכַת׃
6 נַפְשִׁי אוֹרֵכַת לַיְיָ מִנְּטוֹרֵי מַטְּרַת צַפְרָא דָּנָטְרִין לְקָרְבָא קָרְבַן צַפְרָא׃ 7 מוֹרִיךְ יִשְׂרָאֵל לַיְיָ אֲרוּם גָּבֵי יְיָ חִסְדָּא וּסְגִי עִמֵּהּ
פּוּרְקָנָא׃ 8 וְהוּא יִפְרוֹק יַת יִשְׂרָאֵל מִכֹּל עֲוָיָתֵיהּ׃

קלא

1 שִׁירָא דְאִתְאֲמַר עַל יַד דָּוִד יְיָ לָא גְבַהּ לִבִּי וְלָא אִתְרוֹמְמוּ עֵינָי וְלָא הַלִּיכֵת בְּרַבְרְבָתָא וּבְפָרִישָׁן מִנִּי׃ 2 אִין לָא
שַׁוִּיתִי אִינָא לְפוּם וְשַׁתֵּיקֵת נַפְשִׁי עַד דְּמַצַּיִת פִּתְגָמַי אוֹרַיְתָא הֵיךְ חֲסִילָא עַל תַּדְיֵי אִמֵּהּ אִתְנַבְּרַת בְּאוֹרַיְתָא הֵיךְ חֲסִילָא עֲלַי נַפְשִׁי׃
3 יוֹרִיךְ יִשְׂרָאֵל לַיְיָ מֵהָשְׁתָּא וְעַד עָלְמָא׃

רלב

1 שִׁירָא דְאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין אִדְכַּר יְיָ לְדָוִד יַת כָּל סַגּוּפֵהּ׃ 2 דְּקַיֵּם קֳדָם יְיָ נְדַר לְתַקִּיפָא דְיַעֲקֹב׃
3 אִין אֵעוֹל בְּמַשְׁכְּנָא דְבֵיתִי אִין אֶסַּק עַל דַּרְגַּשׁ מַצָּעִי׃ 4 אִין אֶתֵּן דְּמָכָא לְעֵינָי לְתַפּוֹרֵי נִיוּמְתָא׃
5 עַד דְּאַשְׁכַּח אֲתַר לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ מִשְׁכְּנָא לְתַקִּיפָא דְיַעֲקֹב׃

* Confundantur & conuertantur retrorsum omnes qui oderunt Sion. *Fiant sicut fœnum tectorum, quod priusquàm euellatur exaruit. * De quo non impleuit manum suam qui metit, & sinum suum qui manipulos colligit. *Et non dixerunt qui præteribãt: Benedictio Domini supervos, benediximus vobis in nomine Domini.

*Canticum graduum.

PSAL. CXXIX.

DE profundis clamaui ad te Domine: *Domine exaudi vocem meam. fiant aures tuæ intendentes in vocem deprecationis meæ. * Si iniquitates obseruaueris Dñe, Dñe quis sustinebit? * Quia apud te propitiatio est. *Propter nomen tuum *sustinui te Domine: sustinuit anima mea in *verbum tuum, sperauit *anima mea in Domino. A custodia matutina vsque ad nocte, à custodia matutina * speret Israel in Domino. Quia apud Dominum misericordia, & copiosa apud eum redemptio.

& propter Legẽ tuam *verbo eius

* Et ipse redimet Israel ex omnibus iniquitatibus eius.

* Canticum graduum.*

David

PSAL. CXXX.

DOmine non est exaltatum cor meum, neque elati sunt oculi mei: neq; ambulaui in magnis, neq; in mirabilibus super me. *Si non humiliter sentiebam, sed exaltaui animã meam. Sicut *ablactatum super matrem suam, ita retribues in anima mea.

ablactatus est super matre sua, ita retributio

* Speret Israel in Domino, ex hoc nunc & vsque in seculum.

* Canticum graduum.

PSAL. CXXXI.

MEmento Domine Dauid, & omnis mansuetudinis eius. * Sicut iurauit Dño, votum vouit Deo Iacob: *Si introiero in tabernaculum domus meæ, si ascendero in lectum strati mei: *Si dedero somnum oculis meis, & palpebris meis dormitationem, & requiem temporibus meis,

* Donec inueniam locum Domino, tabernaculum Deo Iacob.

* αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἀποστραφήτωσαν εἰς ἀοπίσω πάντες οἱ μισοῦντες σιών. * γενηθήτωσαν ὡσεὶ χόρτος δωμάτων, ὃς πρὸ τοῦ ἐκπαλαιωθῆναι ἐξηράνθη.

* οὗ οὐκ ἐπλήρωσε τὴν χεῖρα αὐτοῦ ὁ θερίζων, καὶ τὸν κόλπον αὐτοῦ ὁ τὰ δράγματα συλλέγων.

* καὶ οὐκ εἶπαν οἱ παράγοντες, εὐλογία κυρίου ἐφ' ὑμᾶς, εὐλογήκαμεν ὑμᾶς ἐν ὀνόματι κυρίου.

* Ωιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρκθ'.

Ἐκ βαθέων ἐκέκραξά σοι κύριε·

* κύριε εἰσάκουσον τῆς φωνῆς μου. γενηθήτωσαι τὰ ὦτά σου προσέχοντα εἰς τὴν φωνὴν τῆς δεήσεώς μου.

* ἐὰν ἀνομίας παρατηρήσῃς κύριε, κύριε τίς ὑποστήσεται;

* ὅτι παρά σοι ὁ ἱλασμός ἐστιν. εἵνεκεν τοῦ ὀνόματός σου

* ὑπέμεινά σε κύριε, ὑπέμεινεν ἡ ψυχή μου εἰς τὸν λόγον σου, ἤλπισεν * ἡ ψυχή μου ἐπὶ τὸν κύριον. ἀπὸ φυλακῆς πρωΐας μέχρι νυκτός, ἀπὸ φυλακῆς πρωΐας

* ἐλπιζάτω ἰσραὴλ ἐπὶ τὸν κύριον. ὅτι παρὰ τῷ κυρίῳ τὸ ἔλεος, καὶ πολλὴ παρ' αὐτῷ λύτρωσις·

* καὶ αὐτὸς λυτρώσεται τὸν ἰσραὴλ ἐκ πασῶν τῶν ἀνομιῶν αὐτοῦ.

* Ωιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρλ'.

Κύριε οὐχ ὑψώθη ἡ καρδία μου, οὐδ' ἐμετεωρίσθησαν οἱ ὀφθαλμοί μου. οὐδ' ἐπορεύθην ἐν μεγάλοις, οὐδ' ἐν θαυμασίοις ὑπὲρ ἐμέ. * εἰ μὴ ἐταπεινοφρόνουν, ἀλλὰ ὕψωσα τὴν ψυχήν μου. ὡς τὸ ἀποπεγαλακτισμένον ἐπὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, ὡς ἀνταπόδοσις ἐπὶ τὴν ψυχήν μου. * ἐλπισάτω ἰσραὴλ ἐπὶ τὸν κύριον ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος.

* Ωιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρλα'.

Μνήσθητι κύριε τοῦ δαυὶδ, καὶ πάσης τῆς πραότητος αὐτοῦ.

* ὡς ὤμοσε τῷ κυρίῳ, εὔξατο τῷ θεῷ ἰακώβ.

* εἰ εἰσελεύσομαι εἰς σκήνωμα οἴκου μου, εἰ ἀναβήσομαι ἐπὶ κλίνης στρωμνῆς μου· * εἰ δώσω ὕπνον τοῖς ὀφθαλμοῖς μου, καὶ τοῖς βλεφάροις μου νυσταγμόν, καὶ ἀνάπαυσιν τοῖς κροτάφοις μου· * ἕως οὗ εὕρω τόπον τῷ κυρίῳ, σκήνωμα τῷ θεῷ ἰακώβ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[5] Confundantur & reuertantur retrorsum omnes qui oderunt Sion. [6] Fiant sicut fœnum tectorum, quod antequàm floruisset, irruit ventus vehemens, perflauit in illud, & siccatum est. [7] De quo non impleuit manum suam messor, & axillam suam spicilegium faciens.
[8] Et non dixerunt transeuntes indè, Benedictio Domini super vos: & non responderunt eis, Benedicimus vobis in nomine Domini.

Canticum quod dictum est super gradibus. PSAL. CXXX.

DE profundis inuocaui te Domine: [2] Domine exaudi orationem meam: sint aures tuæ attendentes voci orationis meæ. [3] Si iniquitates obseruaueris Deus, Domine quis subsistet? [4] Quoniam apud te est indulgentia, vt videaris. [5] Expectaui Dominum, expectauit anima mea, & in gloria eius speraui. [6] Anima mea expectauit Dominum, plusquàm obseruantes custodias matutinas quas obseruãt, vt offerant oblationem matutinam. [7] Sperat Israel in Domino, quoniam apud Dominum misericordia, & copiosa cum illo redemptio.
[8] Et ipse redimet Israel ex omnibus iniquitatibus eius. [1] Canticum quod dictum est super gradibus per manum Dauidis. PSAL. CXXXI.

DOmine non est exaltatum cor meum, & non sunt elati oculi mei; & non ambulaui in magnificentiis, rebusque mirandis præ me.
[2] Si non posui manum ad os, & tacere feci animam meam donec audiret verba Legis, sicut ablactatus super mammas matris suæ, roboratus sum in Lege, sicut ablactatus super me anima mea. [3] Sperabit Israel in Domino, ex hoc tempore & vsque in æternum.

[1] Canticum quod dictum est super gradibus. PSAL. CXXXII.

MEmento Domine Dauidis & omnis afflictionis eius. [2] Qui iurauit coram Domino; vota nuncupauit fortissimo Iaacob.
[3] Si introiero tabernaculum domus meæ, si ascendero super lectum strati mei: [4] Si dedero somnum oculis meis, palpebris meis dormitationem: [5] Donec inueniam locum domui sanctuarii Domini, tabernaculum fortissimo Iaacob.

6 * הִנֵּה שְׁמַעֲנוּהָ בְאֶפְרָתָה מְצָאנוּהָ בִּשְׂדֵי־יָעַר׃
7 * נָבוֹאָה לְמִשְׁכְּנוֹתָיו נִשְׁתַּחֲוֶה לַהֲדֹם רַגְלָיו׃
8 * קוּמָה יְהוָה לִמְנוּחָתֶךָ אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ׃
9 * כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ־צֶדֶק וַחֲסִידֶיךָ יְרַנֵּנוּ׃
10 * בַּעֲבוּר דָּוִד עַבְדֶּךָ אַל־תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ׃
11 * נִשְׁבַּע־יְהוָה לְדָוִד אֱמֶת לֹא־יָשׁוּב מִמֶּנָּה מִפְּרִי בִטְנְךָ אָשִׁית לְכִסְאֶךָ׃
12 * אִם־יִשְׁמְרוּ בָנֶיךָ בְּרִיתִי וְעֵדֹתִי זוּ אֲלַמְּדֵם גַּם־בְּנֵיהֶם עֲדֵי־עַד יֵשְׁבוּ לְכִסְאֶךָ׃
13 * כִּי־בָחַר יְהוָה בְּצִיּוֹן אִוָּה לְמוֹשָׁב לוֹ׃
14 * זֹאת־מְנוּחָתִי עֲדֵי־עַד פֹּה אֵשֵׁב כִּי אִוִּתִיהָ׃
15 * צֵידָהּ בָּרֵךְ אֲבָרֵךְ אֶבְיוֹנֶיהָ אַשְׂבִּיעַ לָחֶם׃
16 * וְכֹהֲנֶיהָ אַלְבִּישׁ יֶשַׁע וַחֲסִידֶיהָ רַנֵּן יְרַנֵּנוּ׃
17 * שָׁם אַצְמִיחַ קֶרֶן לְדָוִד עָרַכְתִּי נֵר לִמְשִׁיחִי׃
18 * אוֹיְבָיו אַלְבִּישׁ בֹּשֶׁת וְעָלָיו יָצִיץ נִזְרוֹ׃

קלג

1 * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד הִנֵּה מַה־טּוֹב וּמַה־נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים גַּם־יָחַד׃
2 * כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל־הָרֹאשׁ יֹרֵד עַל־הַזָּקָן זְקַן־אַהֲרֹן שֶׁיֹּרֵד עַל־פִּי מִדּוֹתָיו׃
3 * כְּטַל־חֶרְמוֹן שֶׁיֹּרֵד עַל־הָרְרֵי צִיּוֹן כִּי שָׁם צִוָּה יְהוָה אֶת־הַבְּרָכָה חַיִּים עַד־הָעוֹלָם׃

קלד

1 * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת הִנֵּה בָּרְכוּ אֶת־יְהוָה כָּל־עַבְדֵי יְהוָה הָעֹמְדִים בְּבֵית־יְהוָה בַּלֵּילוֹת׃
2 * שְׂאוּ־יְדֵכֶם קֹדֶשׁ וּבָרְכוּ אֶת־יְהוָה׃
3 * יְבָרֶכְךָ יְהוָה מִצִּיּוֹן עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃

6 * *Ecce audiuimus illum in Ephrata, inuenimus illum in regione ſaltus.*
7 * *Introibimus ad tabernacula eius, adorabimus ſcabellum pedum eius.*
8 * *Surge Domine in requiem tuam, tu & arca fortitudinis tuæ.*
9 * *Sacerdotes tui induantur iuſtitiam, & ſancti tui laudent.*
10 * *Propter Dauid ſeruum tuum non auertas faciem chriſti tui.*
11 * *Iurauit Dominus Dauid veritatem, & non auertetur ab ea: de fructu ventris tui ponam ſuper ſedem tuam.*
12 * *Si cuſtodierint filij tui pactum meum, & teſtificationem meam quam docuero eos, & filij eorum vſque in æternum ſedebunt ſuper thronum tuum.*
13 * *Quia elegit Dominus Sion, deſiderauit eam in habitaculum ſibi.*
14 * *Hæc eſt requies mea in ſempiternum; hîc habitabo, quia deſideraui eam.*
15 * *Venationem eius benedicens benedicam, pauperes eius ſaturabo pane.*
16 * *Sacerdotes eius induam ſalutare, & ſancti eius laudabunt laude.*
17 * *Ibi oriri faciam cornu Dauid, paraui lucernam Chriſto meo.*
18 * *Inimicos eius induam confuſione: ſuper ipſum autem florebit diadema eius.*

1 * *Canticum graduum Dauid.*

PSAL. CXXXIII.

Ecce quàm bonum & quàm decorum habitare fratres in vnum!

2 * *Sicut vnguentum optimum in capite, quod deſcendit in barbam barbã Aaron, quod deſcendit ſuper oram veſtimentorum eius.*
3 * *Sicut ros Hermon qui deſcendit ſuper montana Sion; quoniam ibi mandauit Dominus benedictionem vitam vſque in æternum.*

1 * *Canticum graduum.*

PSAL. CXXXIIII.

Ecce benedicite Dominum omnes ſerui Dñi, qui ſtatis in domo Domini in noctibus.

2 * *Leuate manus veſtras ad ſanctum, & benedicite Dominum.*
3 * *Benedicat te Dominus ex Sion, factor cæli & terræ.*

תרגום

6 הָא שְׁמַעְנָא יָתֵהּ בְּאֶפְרָתָא אַשְׁכַּחְנוּהָ בְּחַקַל חַרְשָׁא לְבָנָן׃
7 נֵעוֹל לְמִשְׁכְּנוֹי נִסְגּוֹד לְכֻרְסֵי רַגְלוֹי׃ 8 קוּם יְיָ שְׁרֵי בְּבֵית מַשְׁרוּי אַתְּ וַאֲרוֹן דְּבֵה אוֹרַיְתָךְ׃ 9 כָּהֲנָיִךְ יִלְבְּשׁוּן לְבוּשִׁין
דְּזָכוּ וְלֵוָאֵי חַסִּידָיִךְ יְשַׁבְּחוּן עַל קָרְבָּנַיָּא׃ 10 מְטוּל זַכְוָתֵיהּ דְּדָוִד עַבְדָּךְ לָא תְהֵיב אַפֵּי מְשִׁיחָךְ׃ 11 קַיֶּם יְיָ לְדָוִד בְּקוּשְׁטָא לָא
יְתוּב מִנַּהּ מִוְלָדָא דְּמֵעָךְ אֲשַׁוֵּי מְלֵךְ עַל כָּרְסֵי דִּי לָךְ׃ 12 אִין נָטְרִין בְּנָךְ קְיָמַי וְסָהֲרָתַי דְּנָן דְּאַלְפְּנוּן אַף בְּנֵיהוֹן עַד עָלְמָא יְהֵבוּן עַל
כָּרְסֵי דִּי לָךְ׃ 13 אֲרוּם אִתְרְעִי יְיָ בְּצִיּוֹן רְגֵג יָתָהּ לְמוֹתַב דִּי לַהּ׃ 14 דָּא נַייַח שְׁכִינְתִּי עַד עָלְמָא בָּא אֶתֵּב אֲרוּם רְגִיגָתָהּ׃
15 זִוְנַהּ מְבָרֵךְ אֲבָרֵךְ וְחַשִּׁיכָתָא יְשַׂבְּעוּן לַחְמָא׃ 16 וְכָהֲנָהָא אַלְבֵּשׁ לְבוּשֵׁי פֻּרְקָן וְחַסִּידָתָא מְשַׁבְּחָא יְשַׁבְּחוּן׃
17 תַּמָּן אַצְמַח מַלְכָּךְ יַקִּיר לְבֵית דָּוִד סַדַּרְתִּ שְׁרָגָא לְמְשִׁיחִי׃ 18 בַּעֲלֵי דְבָבוֹתֵי אַלְבֵּשׁ לְבוּשִׁין דְּבַהֲתָא וְעַלַּוֵיהּ יְנִיץ כְּלִילֵהּ׃

קלג

1 שִׁירָא דְאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין לְדָוִד הָא כְמָה טָב וּכְמָה בְּשִׁים לְמִתַּב בְּצִיּוֹן וִירוּשְׁלֵם כְּחֵרִין אַחִין כַּחֲדָא׃ 2 כְּמִשְׁחָ
טָב דְּמִתְרַק עַל רֵישָׁא נָחֵת עַל דְּקָנָא דְּאַהֲרֹן דְּנָחֵת עַל אִמְרָא דִּלְבוּשׁוֹי׃ 3 הֵיךְ טַלָּא דְחֶרְמוֹן דְּנָחֵת עַל טוּרֵי צִיּוֹן אֲרוּם תַּמָּן

קלד

פַּקֵּד יְיָ בִּרְכָתָא וְחַיֵּי עַד עָלְמָא׃
1 שִׁירָא דְאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין הָא בָּרְכוּ יָת יְיָ כָּל עַבְדַּיָּא דַיְיָ דְּקָיְמִין עַל מַטְּרַת בֵּית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ וּמְשַׁבְּחִין בְּלֵילְיָן׃
2 טוּלוּ יְדֵיכוֹן כַּהֲנַיָּא עַל דּוּכַן קֻדְשָׁא וּבָרְכוּ יָת יְיָ׃ 3 יְבָרְכִנָּךְ יְיָ מִצִּיּוֹן דְּעָבַד שְׁמַיָּא וְאַרְעָא׃

*Ecce audiuimus eam in Ephrata, inuenimus eã in campis ſyluę. *Intremus in tabernacula eius. *adoremus in loco vbi ſteterunt pedes eius. *Surge Dñe in requiem tuam, tu & arca ſanctificationis tuæ. *Sacerdotes tui, induẽtur iuſtitia, & ſancti tui *exultabũt. *Propter Dauid ſeruum tuum non auertas faciẽ chriſti tui. *Iurauit Dñs Dauid veritatem, & non fruſtrabitur eam: De fructu ventris tui ponã ſuper ſedẽ tuã. *Si cuſtodierint filij tui teſtamẽtum meũ, & teſtimonia mea hæc quæ docebo eos, & filij eorum vſq; in ſeculum ſedebũt ſuper ſedem tuam. *Quoniã elegit Dñs Sion, elegit eam in habitationem ſibi. *Hæc requies mea in ſeculum ſeculi: hîc habitabo, quoniam elegi eã. *Venationem eius benedicens benedicã, pauperes eius ſaturabo panibus. *Sacerdotes eius induam *ſalutare, & ſancti *eius exultatione exultabunt. *Illic producam cornu Dauid, paraui lucernã chriſto meo. *Inimicos eius induam confuſione: ſuper ipſum autem efflorebit ſanctificatio mea.

Canticum graduum.

PSAL. CXXXII.

ECce *iam quid bonum, aut quid iocundum? niſi habitare fratres in vnum.

*Sicut vnguentum in capite quod deſcendit in barbam, barbam Aaron, quod deſcendit in oram veſtimenti eius.

*Sicut ros Hermon qui deſcendit in *montes Sion: quoniam illic mandauit Dominus benedictionem, *vitam vſque in ſeculum.

*Canticum graduum.

PSAL. CXXXIII.

ECce nunc benedicite Domino omnes ſerui Domini: qui ſtatis in domo Domini, in atriis domus Dei noſtri. In noctibus *extollite manus veſtras in ſancta, & *benedicite *Dominum.

*Benedicat te Dominus ex Sion, qui fecit cælum & terram.

6 *ἰδοὺ ἠκούσαμεν αὐτὴν ἐν Ἐφραθά· εὕρομεν αὐ-
7 τὴν ἐν τοῖς πεδίοις τοῦ δρυμοῦ. *εἰσελευσώμεθα εἰς
τὰ σκηνώματα αὐτοῦ. προσκυνήσωμεν εἰς τὸν τόπον οὗ ἔ-
8 στησαν οἱ πόδες αὐτοῦ. *ἀνάστηθι κύριε εἰς τὴν ἀνά-
παυσίν σου, σὺ καὶ κιβωτὸς τοῦ ἁγιάσματός σου.
9 *οἱ ἱερεῖς σου ἐνδύσονται δικαιοσύνην, καὶ οἱ ὅσιοί σου
10 ἀγαλλιάσονται. *ἕνεκεν Δαυὶδ τοῦ δούλου σου μὴ
11 ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπον τοῦ χριστοῦ σου. *ὤμοσε
κύριος τῷ Δαυὶδ ἀλήθειαν, καὶ οὐμὴ ἀθετήσει αὐτήν.
ἐκ καρποῦ τῆς κοιλίας σου θήσομαι ἐπὶ τοῦ θρόνου σου.
12 *ἐὰν φυλάξωνται οἱ υἱοί σου τὴν διαθήκην μου, καὶ
τὰ μαρτύριά μου ταῦτα ἃ διδάξω αὐτούς· καὶ οἱ υἱοὶ αὐ-
τῶν ἕως τοῦ αἰῶνος καθιοῦνται ἐπὶ τοῦ θρόνου σου.
13 *ὅτι ἐξελέξατο κύριος τὴν σιών, ἠρετίσατο αὐτὴν εἰς
14 κατοικίαν ἑαυτῷ. *αὕτη ἡ κατάπαυσίς μου εἰς αἰῶνα
αἰῶνος, ὧδε κατοικήσω ὅτι ἠρεσάμην αὐτήν.
15 *τὴν θήραν αὐτῆς εὐλογῶν εὐλογήσω, τοὺς πένητας
16 αὐτῆς χορτάσω ἄρτων. *καὶ τοὺς ἱερεῖς αὐτῆς ἐνδύσω σω-
τηρίαν, καὶ οἱ ὅσιοι αὐτῆς ἀγαλλιάσει ἀγαλλιάσονται).
17 *ἐκεῖ ἐξανατελῶ κέρας τῷ Δαυίδ, ἡτοίμασα λύχνον
18 τῷ χριστῷ μου. *τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ ἐνδύσω αἰσχύνην,
ἐπὶ δὲ αὐτὸν ἐξανθήσει τὸ ἁγίασμά μου.

1 *Ωιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρλβ΄.

Ἰδοὺ δὴ τί καλόν, ἢ τί τερπνόν; ἀλλ' ἢ τὸ κατοικεῖν
2 ἀδελφοὺς ἐπὶ τὸ αὐτό. *ὡς μύρον ἐπὶ κεφαλῆς τὸ
καταβαῖνον ἐπὶ πώγωνα, τὸν πώγωνα τὸν Ἀαρών, τὸ κα-
βαῖνον ἐπὶ τὸ ὦδυ τοῦ ἐνδύματος αὐτοῦ.
3 *ὡς δρόσος Ἑρμὼν ἡ καταβαίνουσα ἐπὶ τὰ ὄρη
σιών. ὅτι ἐκεῖ ἐνετείλατο κύριος τὴν εὐλογίαν, ζωὴν ἕως
τοῦ αἰῶνος.

1 *Ωιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρλγ΄.

Ἰδοὺ δὴ εὐλογεῖτε τὸν κύριον πάντες οἱ δοῦλοι κυρίου,
οἱ ἑστῶτες ἐν οἴκῳ κυρίου, ἐν αὐλαῖς οἴκου θεοῦ ἡμῶν. ἐν
2 ταῖς νυξὶν *ἐπάρατε τὰς χεῖρας ὑμῶν εἰς τὰ ἅγια,
καὶ εὐλογεῖτε τὸν κύριον.
3 *εὐλογήσαι σε κύριος ἐκ σιών, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν
καὶ τὴν γῆν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[6] Ecce audiuimus eam in Ephrata, inuenimus eam in campo ſyluæ Libani. [7] Intrabimus in tabernacula eius, adorabimus ſcabellum pedum eius. [8] Surge Dñe, pone in domo hoſpitij eius quietem tuam, tu & arca in qua eſt Lex tua. [9] Sacerdotes tui induant veſtes iuſtitiæ, & Leuitę pij tui laudes dicant propter oblationes. [10] Propter merita Dauidis ſerui tui ne auertas faciem chriſti tui. [11] Iurauit Dñs Dauidi in veritate, non auertetur ab ea: De fructu ventris tui ponam regem ſuper ſedem tuam. [12] Si cuſtodierint filij tui pactum meum, & teſtificationes meas iſtas quas docebo eos, etiam filij eorum vſque in ſeculum ſedebunt ſuper ſedem tuam. [13] Quoniam elegit Dominus Sion, deſideraiuit eam pro habitatione ſua. [14] Hæc requies maieſtatis meæ vſque in ſeculum: hîc habitabo quoniam deſideraui eam. [15] Viatico eius benedicens benedicam, & pauperes eius ſaturabuntur pane. [16] Et ſacerdotes eius induam veſtibus redemptionis, & pij eius laudando laudabunt. [17] Ibi faciam germinare regem glorioſum in domo Dauidis: ordinaui lucernam chriſto meo. [18] Inimicos eius induam veſtibus confuſionis: at ſuper ipſum florebit corona eius. [1] Canticum quod dictum eſt ſuper gradibus ipſi Dauid. PSAL. CXXXIII.

ECce quàm bonum & quàm iocundum habitare in Sion & Ieruſalem ſicut duo fratres in vnum. [2] Sicut vnguentum bonum quod effuſum ſuper caput deſcendit ſuper barbam, barbam *inquam* Aharon, & deſcendit ſuper fimbriam veſtimentorum eius. [3] Sicut ros Hermon qui deſcendit ſuper montes Sion, quoniam illic præcepit Dominus benedictionem, & vitam vſque in ęternum.

[1] Canticum quod dictum eſt ſuper gradibus. PSAL. CXXXIIII.

ECce benedicite Dominum omnes ſerui Domini, qui ſtatis in vigiliis domus ſanctuarij Domini, & laudatis per noctes.
[2] Leuate manus veſtras Sacerdotes ad ſuggeſtum ſanctitatis, & benedicite Domino. [3] Benedicat tibi Dominus ex Sion, qui fecit cælum & terram.

1 LAudate nomen Domini, laudate serui Do-
2 mini: * Qui statis in domo Domini, in
atriis domus Dei nostri.
3 * Laudate Dominum, quoniam bonus Do-
minus; cantate nomini eius, quoniam decens.
4 * Quoniam Iacob elegit sibi Dominus, Israel
in peculium suum.
5 * Quia ego scio quòd magnus Dominus, &
dominator noster præ omnibus diis.
6 * Omnia quæ voluit Dominus fecit in cælo
& in terra, in mari & in omnibus abyssis.
7 * Leuans nubes de summitatibus terræ, ful-
gura in pluuiam fecit, educens ventos de the-
sauris suis.
8 * Qui percussit primitiua Ægypti, ab ho-
mine vsque ad pecus.
9 * Emisit signa & portenta in medio tui Æ-
gypte, in Pharaonem, & in cunctos seruos
eius.
10 * Qui percussit gentes multas, et occidit re-
ges fortes,
11 *Seon regem Amorræorum, & Og regem Ba-
san, & omnia regna Chanaan.
12 * Et dedit terram eorum hæreditatem, hære-
ditatem Israel populo suo.
13 * Domine nomen tuum in æternum, Domine
memoriale tuum in generatione & generationē.
14 * Quia iudicabit Dominus populum suum,
& in seruos suos erit placabilis.
15 * Idola gentium argentum & aurum, opera
manuum hominum.
16 * Os habent & non loquentur, oculos ha-
bent & non videbunt.
17 * Aures habent & non audient, sed nec est
Spiritus in ore ipsorum.
18 * Similes illis fiant qui faciunt ea, omnis qui
confidit in eis.
19 * Domus Israel benedicite Domino, domus
Aaron benedicite Domino.
20 * Domus Leui benedicite Domino, timentes
Dominum benedicite Domino.
21 * Benedictus Dominus ex Sion, qui habitat
in Ierusalem. Aleluia.

קלה

1 * הַלְלוּ יָהּ הַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה הַלְלוּ עַבְדֵי יְהוָה׃
2 * שֶׁעֹמְדִים בְּבֵית יְהוָה בְּחַצְרוֹת בֵּית אֱלֹהֵינוּ׃
3 * הַלְלוּ־יָהּ כִּי־טוֹב יְהוָה זַמְּרוּ לִשְׁמוֹ כִּי נָעִים׃
4 * כִּי־יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ׃
5 * כִּי אֲנִי יָדַעְתִּי כִּי־גָדוֹל יְהוָה וַאֲדֹנֵינוּ מִכָּל־אֱלֹהִים׃
6 * כֹּל אֲשֶׁר־חָפֵץ יְהוָה עָשָׂה בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ בַּיַּמִּים וְכָל־תְּהֹמוֹת׃
7 * מַעֲלֶה נְשִׂאִים מִקְצֵה הָאָרֶץ בְּרָקִים לַמָּטָר עֹשֶׂה מוֹצֵא רוּחַ מֵאוֹצְרוֹתָיו׃
8 * שֶׁהִכָּה בְכוֹרֵי מִצְרַיִם מֵאָדָם עַד־בְּהֵמָה׃
9 * שָׁלַח אֹתוֹת וּמוֹפְתִים בְּתוֹכֵכִי מִצְרַיִם בְּפַרְעֹה וּבְכָל־עֲבָדָיו׃
10 * שֶׁהִכָּה גּוֹיִם רַבִּים וְהָרַג מְלָכִים עֲצוּמִים׃
11 * לְסִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי וְלעוג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן וּלְכֹל מַמְלְכוֹת כְּנָעַן׃
12 * וְנָתַן אַרְצָם נַחֲלָה נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ׃
13 * יְהוָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם יְהוָה זִכְרְךָ לְדֹר־וָדֹר׃
14 * כִּי־יָדִין יְהוָה עַמּוֹ וְעַל־עֲבָדָיו יִתְנֶחָם׃
15 * עֲצַבֵּי הַגּוֹיִם כֶּסֶף וְזָהָב מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם׃
16 * פֶּה לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ׃
17 * אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יַאֲזִינוּ אַף אֵין־יֶשׁ־רוּחַ בְּפִיהֶם׃
18 * כָּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם כֹּל אֲשֶׁר־בֹּטֵחַ בָּהֶם׃
19 * בֵּית יִשְׂרָאֵל בָּרְכוּ אֶת־יְהוָה בֵּית אַהֲרֹן בָּרְכוּ אֶת־יְהוָה׃
20 * בֵּית הַלֵּוִי בָּרְכוּ אֶת־יְהוָה יִרְאֵי יְהוָה בָּרְכוּ אֶת־יְהוָה׃
21 * בָּרוּךְ יְהוָה מִצִּיּוֹן שֹׁכֵן יְרוּשָׁלִַם הַלְלוּיָהּ׃

תרגום
קלה

1 שַׁבְּחוּ אֱלָהָא שַׁבְּחוּ יַת שְׁמָא דַייָ שַׁבְּחוּ עַבְדַיָא דַייָ׃ 2 דְקָיְמִין בְּבֵית מַקְדְשָׁא דַייָ בְּדָרַת בֵּית אֱלָהָנָא׃ 3 שַׁבְּחוּ קֳדָם ייָ אֲרוּם טָב עֲבַד ייָ זַמְּרוּ לִשְׁמֵה אֲרוּם דְבֵית יַעֲקֹב בְּחַר לֵה אֱלָהָא יִשְׂרָאֵל לְחִבּוּבֵה׃ 5 אֲרוּם אֲנָא יְדַעְתּ אֲרוּם רַב ייָ וְרִבּוֹנָנָא עַל כָּל אֱלָהַיָא׃ 6 כָּל דְאִתְרְעִי ייָ עֲבַד בִּשְׁמַיָא וּבְאַרְעָא בְיַמַיָא וְכָל תְּהוֹמַיָא׃ 7 דְמַסֵיק עֲנָנַיָא מִסְיָפֵי אַרְעָא בַרְקִין לְמִטַּת מְטַרִין עֲבַד דְמַפֵּיק זַעְפָּא מֵחוּסְבָרַיָא דִילֵיהּ׃ 8 דְקַטַל בְּכְרַיָא דְמִצְרַיִם מֵאֲנָשָׁא וְעַד בְּעִירָא׃ 9 שַׁדַר אָתַיִן וְתִמְהִין בְּמִצְעָיךְ מִצְרַיִם בְּפַרְעֹה וּבְכָל עַבְדּוֹהִי׃ 10 דְמְחָא עַמְמַיָא סְגִיעִין וּקְטַל מַלְכִין תַּקִיפִין׃ 11 לְסִיחוֹן מַלְכָּא דֶאֱמוֹרָאֵי וּלְעוֹג מַלְכָּא דְבוּתָנָן וּלְכָל מַלְכָוָת כְּנַעֲנָאָה׃ 12 וְיָהַב אַרְעָהוֹן אַחְסָנָא אַחְסָנָא לְיִשְׂרָאֵל עַמֵּה׃ 13 ייָ שְׁמָךְ לְעָלַם ייָ דֻכְרָנָךְ לְדָר וְדָר׃ 14 אֲרוּם יְדִין ייָ דִינָא לְעַמֵּה וְעַל עַבְדּוֹהִי יִתְחֲמֵי׃ 15 טַעֲוַת עַמְמַיָא סִיָמָא וְדַהֲבָא עוֹבָדֵי יְדֵי בַר נָשׁ׃ 16 פּוּם לְהוֹן וְלָא מְמַלְלִין עַיְנִין לְהוֹן וְלָא חָמַיִן׃ 17 אֻדְנִין לְהוֹן וְלָא צָיְתִין נְחִירֵי וְלָא אִית רוּחָא דְחַיֵי בְּפֻמְהוֹן׃ 18 דִכְמָתְהוֹן יְהָווֹן עָבְדֵיהוֹן כָּל דְסָתַר בָּחֲצִין עֲלֵיהוֹן׃ 19 דְבֵית יִשְׂרָאֵל בָּרְכוּ יַת ייָ דְבֵית אַהֲרֹן בָּרְכוּ יַת ייָ׃ 20 דְבֵית לֵוִי בָּרְכוּ יַת ייָ דַחֲלַיָא דַייָ בָּרְכוּ יַת ייָ׃ 21 בְּרִיךְ ייָ מִצִּיּוֹן דְאַשְׁרֵי שְׁכִינְתֵּה בִּירוּשְׁלֵם שַׁבְּחוּ אֱלָהָא׃

Alleluia. PSAL. CXXXIIII.

Sup. 122 & 133. d

1 LAudate nomen Domini, laudate ſerui Dominum.
2 *Qui ſtatis in domo Domini, in atriis domus Dei noſtri.
3 *Laudate Dominum quoniam bonus Dñs, pſallite nomini eius quoniã ſuauc.*
of 4 *Quoniam Iacob elegit ſibi Dominus; Iſrael in poſſeſsionem ſibi.
of 5 *Quia ego cognoui, quòd magnus* Dominus, &* Dominus noſter præ omnibus Deus diis.
6 *Omnia quæcunque voluit Dominus fecit in cælo & in terra, in mari, & in omnibus abyſsis.
Ier. 10. c Sup. 77 Exo. 12. d. 7 *Educens nubes ab extremo terræ, fulgura in pluuiam fecit. qui producit ventos de theſauris ſuis.
8 *Qui percuſsit primogenita Ægypti, ab homine vſque ad pecus.
9 *Miſit ſigna & prodigia in medio tui Ægypte, in Pharaonem & in omnes ſeruos eius.
10 *Qui percuſsit gentes multas, & occidit reges fortes:
11 *Seon regem Amorræorum, & Og regem Baſan, & omnia regna Chanaan.
12 *Et dedit terram eorum hæreditatem, hæreditatem Iſrael populo ſuo.
*Domine 13 *Domine nomen tuum in æternum,* & memoriale tuum in generationem & generationem.
14 *Quia iudicabit Dominus populum ſuum, & in ſeruis ſuis deprecabitur.
Sup. 115 15 *Simulachra gentium argentum & aurum, opera manuum hominum.
Sup. 15 16 *Os habent & non loquentur, oculos habent & non videbunt.
17 *Aures habent & non audient, neque enim eſt ſpiritus in ore ipſorum.
Sup. 115 18 *Similes illis fiant qui faciunt ea, & omnes qui confidunt in eis.
19 *Domus Iſrael benedicite Domino. Domus Aaron benedicite Domino.
20 *Domus Leui benedicite Domino, qui timetis Dominum benedicite Domino.
21 *Benedictus Dominus ex Sion qui habitat* Hieruſalem. Alleluia.

Αλληλουϊα. ρλδ'.

1 *Αἰνεῖτε τὸ ὄνομα κυρίου, αἰνεῖτε δοῦλοι κύριον.
2 *οἱ ἑστῶτες ἐν οἴκῳ κυρίου, ἐν αὐλαῖς οἴκου θεοῦ ἡμῶν.
3 *αἰνεῖτε τὸν κύριον ὅτι ἀγαθὸς κύριος, ψάλατε τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ὅτι καλόν.
4 *ὅτι τὸν ἰακὼβ ἐξελέξατο ἑαυτῷ ὁ κύριος, ἰσραὴλ εἰς περιουσιασμὸν ἑαυτῷ.
5 *ὅτι ἐγὼ ἔγνωκα, ὅτι μέγας ὁ κύριος, καὶ ὁ κύριος ἡμῶν ὑπὲρ πάντας τοὺς θεούς.
6 *πάντα ὅσα ἠθέλησεν ὁ κύριος ἐποίησεν ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ ἐν ταῖς θαλάσσαις καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἀβύσσοις.
7 *ἀναβιβάζων νεφέλας ἐξ ἐσχάτου τῆς γῆς, ἀστραπὰς εἰς ὑετὸν ἐποίησε. ὁ ἐξάγων ἀνέμους ἐκ θησαυρῶν αὐτοῦ.
8 *ὃς ἐπάταξε τὰ πρωτότοκα αἰγύπτου ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους.
9 *ἐξαπέστειλε σημεῖα καὶ τέρατα ἐν μέσῳ σου αἰγύπτε, ἐν φαραὼ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς δούλοις αὐτοῦ.
10 *ὃς ἐπάταξεν ἔθνη πολλὰ, καὶ ἀπέκτεινε βασιλεῖς κραταιούς·
11 *τὸν σηὼν βασιλέα τῶν ἀμορραίων, καὶ τὸν ὼγ βασιλέα τῆς βασάν, καὶ πάσας τὰς βασιλείας χαναάν.
12 *καὶ ἔδωκε τὴν γῆν αὐτῶν κληρονομίαν, κληρονομίαν ἰσραὴλ λαῷ αὐτοῦ.
13 *κύριε τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ τὸ μνημόσυνόν σου εἰς γενεὰν καὶ γενεάν.
14 *ὅτι κρινεῖ κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τοῖς δούλοις αὐτοῦ παρακληθήσεται.
15 *τὰ εἴδωλα τῶν ἐθνῶν ἀργύριον καὶ χρυσίον, ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων.
16 *στόμα ἔχουσι καὶ οὐ λαλήσουσιν, ὀφθαλμοὺς ἔχουσι καὶ οὐκ ὄψονται.
17 *ὦτα ἔχουσι καὶ οὐκ ἐνωτισθήσονται, οὐδὲ γὰρ ἔστι πνεῦμα ἐν τῷ στόματι αὐτῶν.
18 *ὅμοιοι αὐτοῖς γένοιντο οἱ ποιοῦντες αὐτὰ, καὶ πάντες ὅσοι πεποιθότες ἐπ' αὐτοῖς.
19 *οἶκος ἰσραὴλ εὐλογήσατε τὸν κύριον. οἶκος ἀαρὼν εὐλογήσατε τὸν κύριον.
20 *οἶκος λευὶ εὐλογήσατε τὸν κύριον. οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον εὐλογήσατε τὸν κύριον.
21 *εὐλογητὸς κύριος ἐκ σιὼν ὁ κατοικῶν ἱερουσαλήμ. ἀλληλούια.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

PSAL. CXXXV.

LAudate Deum, laudate nomen Domini, laudate ſerui Domini: [2] Qui ſtatis in domo ſanctuarij Domini, in atriis domus Dei noſtri. [3] Laudate coram Domino, quoniam bonum fecit Dominus: pſallite nomini eius, quoniam ſuaue. [4] Quoniam domum Iaacob elegit ſibi Dominus, Iſraelem in dilectum ſuum. [5] Quoniam ego ſcio quòd magnus eſt Dominus, & dominator noſter ſupra omnes deos. [6] Omnia quæ voluit Dominus fecit in cælis & in terra, in maribus & omnibus abyſſis. [7] Eleuans nubes ab extremis terræ, fulgura ad deſcenſum pluuiarum edidit. qui producit ventum impetuoſum de theſauris ſuis. [8] Qui interfecit primogenita Ægypti ab homine vſque ad pecus. [9] Miſit ſigna & portenta in medio tui Ægypte, in Pharaonem & in omnes ſeruos eius. [10] Qui percuſſit populos plurimos, & interfecit reges fortes: [11] Sichon regem Amorrhæum, & Og regem Baſſan, & vniuerſum regnum Chananæum. [12] Et dedit terram eorum hæreditatem, hæreditatem *inquam* Iſrael populo ſuo. [13] Domine nomen tuum in æternum eſt, Domine memoria tui in generatione & generationem. [14] Quoniam iudicabit Dominus iudicium populi ſui, & ſuper ſeruos ſuos iuſtos conuertetur in miſerationibus ſuis. [15] Idola gentium argentea & aurea, opera manuum hominis. [16] Os habent & non loquuntur; oculos habent & non vident. [17] Aures habent & non audiunt; nares, nec eſt ſpiritus viuens in ore ipſorum. [18] Similes illis fiant qui faciunt ea; omnes qui confidunt in eis. [19] Domus Iſrael benedicite Domino, domus Aharon benedicite Domino. [20] Domus Leui benedicite Domino: timentes Dominum benedicite Domino. [21] Benedictus Dominus ex Sion, qui poſuit maieſtatem ſuam in Ieruſalem. laudate Deum.

קלו

1 * הודו ליהוה כי־טוב כי לעולם חסדו׃
2 * הודו לאלהי האלהים כי לעולם חסדו׃
3 * הודו לאדני האדנים כי לעולם חסדו׃
4 * לעשה נפלאות גדלות לבדו כי לעולם חסדו׃
5 * לעשה השמים בתבונה כי לעולם חסדו׃
6 * לרוקע הארץ על־המים כי לעולם חסדו׃
7 * לעשה אורים גדלים כי לעולם חסדו׃
8 * את־השמש לממשלת ביום כי לעולם חסדו׃
9 * את־הירח וכוכבים לממשלות בלילה כי לעולם חסדו׃
10 * למכה מצרים בבכוריהם כי לעולם חסדו׃
11 * ויוצא ישראל מתוכם כי לעולם חסדו׃
12 * ביד חזקה ובזרוע נטויה כי לעולם חסדו׃
13 * לגזר ים־סוף לגזרים כי לעולם חסדו׃
14 * והעביר ישראל בתוכו כי לעולם חסדו׃
15 * ונער פרעה וחילו בים־סוף כי לעולם חסדו׃
16 * למוליך עמו במדבר כי לעולם חסדו׃
17 * למכה מלכים גדלים כי לעולם חסדו׃
18 * ויהרג מלכים אדירים כי לעולם חסדו׃
19 * לסיחון מלך האמרי כי לעולם חסדו׃
20 * ולעוג מלך הבשן כי לעולם חסדו׃
21 * ונתן ארצם לנחלה כי לעולם חסדו׃
22 * נחלה לישראל עבדו כי לעולם חסדו׃
23 * שבשפלנו זכר לנו כי לעולם חסדו׃
24 * ויפרקנו מצרינו כי לעולם חסדו׃
25 * נתן לחם לכל־בשר כי לעולם חסדו׃
26 * הודו לאל השמים כי לעולם חסדו׃

PSAL. CXXXVI.

1 CONfitemini Domino, quoniam bonus, quoniam in æternum misericordia eius.
2 *Confitemini Deo deorum, quoniam in æter-
3 nũ misericordia eius. *Confitemini Domino do-
minorum, quoniam in æternum misericordia e-
4 ius. *Qui fecit mirabilia magna solus, quoniã
in æternum misericordia eius.
5 *Qui fecit cælos in sapientia, quoniam in æ-
6 ternum misericordia eius. *Qui firmauit ter-
ram super aquas, quoniam in æternum miseri-
7 cordia eius. *Qui fecit luminaria magna, quo-
8 niam in æternum misericordia eius. *Solem
in potestatem diei, quoniam in æternum miseri-
9 cordia eius. *Lunam & stellas in potesta-
tem noctis, quoniam in æternum misericordia
10 eius. *Qui percussit Ægyptum cum primitiuis
eorum, quoniam in æternum misericordia eius.
11 *Et eduxit Israel de medio eorum, quoniam
12 in æternum misericordia eius. *In manu ua-
lida & in brachio extento, quoniam in æternũ
13 misericordia eius. *Qui diuisit mare rubrum
in diuisiones, quoniam in æternum misericordia
14 eius. *Et adduxit Israel in medio eius, quo-
15 niam in æternum misericordia eius. *Et con-
uoluit Pharaonem & exercitum eius in mari
rubro, quoniam in æternum misericordia eius.
16 *Qui duxit populum suum per desertum, quo-
17 niam in æternum misericordia eius. *Qui per-
cussit reges magnos, quoniã in æternum miseri-
18 cordia eius. *Et occidit reges magnificos, quoniã
19 in æternum misericordia eius. *Seon regem A-
moræorum, quoniã in æternũ misericordia eius.
20 *Et Og regem Basan, quoniã in æternũ miseri-
21 cordia eius. *Et dedit terrã eorum hæreditatẽ,
22 quoniam in æternũ misericordia eius. *Hæredi-
tatem Israel seruo suo, quoniam in æternum mi-
23 sericordia eius. *Quia in humilitate nostra me-
mor fuit nostri, quoniam in æternum misericor-
24 dia eius. *Et eripuit nos de hostibus nostris,
25 quoniam in æternum misericordia eius. *Qui
dat panem omni carni, quoniam in æternum mi-
26 sericordia eius. *Confitemini Deo cæli, quo-
niam in æternum misericordia eius.

תרגום

קלו

1 שַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ אֲרוֹם טַב אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃ 2 שַׁבְּחוּ לֶאֱלָהָא אֱלָהַיָּא אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃ 3 שַׁבְּחוּ לְמָרֵי מָרַיָּא אֲרוֹם
לְעָלַם טוּבֵהּ׃ 4 לְעָבֵד פְּרִישָׁן רַבְרְבָן בְּלַחוֹדוֹהִי אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃ 5 לְעָבֵד שְׁמַיָּא בְּסָכְלְתָנוּ אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃ 6 לְמִרְדַּד
אַרְעָא עַלַּיֵי מַיָּא אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃ 7 לְעָבֵד נְהוֹרִין רַבְרְבִין אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃ 8 יַת שִׁמְשָׁא לְמִשְׁלַט בְּיוֹמָא אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃
9 יַת סִיהֲרָא וְכוֹכְבַיָּא לְמִשְׁלַט בְּלֵילְיָא אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃ 10 לְמֵחֵי מִצְרָאֵי בְּמַכְתְּשִׁין וְקַטֵל בְּכְרֵיהוֹן אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃
11 וְאַפֵּק יִשְׂרָאֵל פְּרִיקִין מִבֵּינֵיהוֹן אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃ 12 בִּידָא תַקִּיפָא וּבִדְרָעָא מְרַמְמָא אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃ 13 לְצַלַּח
יַמָּא דְסוּף לְצַלּוֹחִין אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃ 14 וְאַעְבַּר יִשְׂרָאֵל בְּמַצְעֵיהּ אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃ 15 וְשַׁנֵּק פַּרְעֹה וְחֵילְוָתֵיהּ בְּיַמָּא
דְסוּף אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃ 16 לְמְהַלֵּךְ עַמֵּהּ בְּמַדְבְּרָא אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃ 17 לְמֵחֵי מַלְכִין רַבְרְבִין אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃
18 וּקְטַל מַלְכִין גֵּיוְתָנִין אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃ 19 לְסִיחוֹן מַלְכָּא דֶאֱמוֹרָאֵי אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃ 20 וּלְעוֹג מַלְכָּא דְבוּתַנ
אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃ 21 וְיָהַב אַרְעָהוֹן לַאֲחָסָנָא אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃ 22 אַחְסָנָא לְיִשְׂרָאֵל עַבְדֵּהּ אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃
23 בְּאִתְמַסְכָּנוּתָא דְכַר לָנָא קְיָמֵהּ אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃ 24 וּפְרַק יָתָנָא מִבְּעִיקָנָא אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃ 25 דְיָהַב
מְזוֹנָא לְכָל בִּשְׂרָא אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃ 26 שַׁבְּחוּ לֶאֱלָהָא דִשְׁמַיָּא אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃

PSAL. CXXXV.

Sup. 104 & 105. & 106 aeternum

CONfitemini Dño quoniã bonus, quoniã in *ſeculũ miſericordia eius. ‡Cõfitemini Deo deorũ, quoniã in *ſeculũ miſericordia eius. ‡Cõfitemini Dño dñorũ, quoniã ī *ſeculũ miſericordia eius. ‡Qui* fecit mirabilia magna ſolus, quoniã in *ſeculum miſericordia eius. ‡Qui fecit cęlos in intellectu, quoniã in* ſeculũ miſericordia eius.

facit

Gen. 1. a

‡ Qui firmauit terrã ſup aquas, quoniã in *ſeculũ miſericordia eius. ‡Qui fecit luminaria magna ſolus, quoniã in *ſeculũ miſericordia eius: ‡Solẽ in poteſtatẽ diei, quoniã in *ſeculũ miſericordia eius. ‡Lunam & ſtellas in poteſtatẽ noctis, quoniã ī *ſeculũ miſericordia eiꝰ. ‡Qui pcuſsit Ægyptũ cũ primogenitis eorũ, quoniã in *ſeculũ miſericordia eius. ‡*Et eduxit Iſrael de medio eorũ, quoniã in *ſeculum miſericordia eius. ‡In manu potẽti & ī brachio excelſo, quoniã in *ſeculũ miſericordia eius. ‡Qui diuiſit rubrũ mare in diuiſiones, quoniã ī *ſeculũ miſericordia eius. ‡Et eduxit Iſrael p mediũ eius, quoniã in *ſeculũ miſericordia eiꝰ. ‡Et excuſsit Pharaonẽ &* exercitũ eiꝰ ī mari rubro, quoniã in *ſeculum miſericordia eius. ‡ Qui traduxit populũ ſuũ p deſertũ, quoniã in * ſeculũ miſericordia eius. ‡Qui percuſsit reges magnos, quoniã in * ſeculũ miſericordia eius. ‡ Et occidit reges fortes, quoniam in *ſeculũ miſericordia eius. ‡Seõ regem Amorræorum, quoniã in * ſeculum miſericordia eius. ‡Et Og regẽ Baſan, quoniam in * ſeculum miſericordia eiꝰ. ‡Et dedit terram eorum hæreditatem, quoniam in *ſeculũ miſericordia eius. ‡Hæreditatem Iſrael ſeruo ſuo, quoniam in* ſeculũ miſericordia eius. ‡ Quia in humilitate noſtra memor fuit noſtri. Dñs, quoniã in *ſeculũ miſericordia eius. ‡Et redemit nos ab inimicis noſtris, quoniã in *ſeculũ miſericordia eius. ‡Qui dat eſcã omni carni, quoniã in *ſeculum miſericordia eius. ‡Cõfitemini Deo cęli, quoniã ī *ſeculũ miſericordia eiꝰ.

aeternum

Qui

aeternum

aeternum

ρλέ.

1 ‡ Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ ὅτι ἀγαθός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα
2 τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ‡ ἐξομολογεῖσθε τῷ θεῷ τῶν θεῶν, ὅτι
3 εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ‡ ἐξομολογεῖσθε τῷ κυ-
4 ρίῳ τῶν κυρίων, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ‡ τῷ ποι-
ήσαντι θαυμάσια μεγάλα μόνῳ, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔ-
5 λεος αὐτοῦ. ‡ τῷ ποιήσαντι τοὺς οὐρανοὺς ἐν συνέσει,
6 ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ‡ τῷ στερεώσαντι τὴν
γῆν ἐπὶ τῶν ὑδάτων, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
7 ‡ τῷ ποιήσαντι φῶτα μεγάλα μόνῳ, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα
8 τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ‡ τὸν ἥλιον εἰς ἐξουσίαν τῆς ἡμέρας,
9 ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ‡ τὴν σελήνην καὶ
τοὺς ἀστέρας εἰς ἐξουσίαν τῆς νυκτός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔ-
10 λεος αὐτοῦ. ‡ τῷ παίξαντι αἰγυπτίους σὺν τοῖς πρω-
11 τοτόκοις αὐτῶν, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ‡ καὶ
ἐξαγαγόντι τὸν ἰσραὴλ ἐκ μέσου αὐτῶν, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα,
12 τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ‡ ἐν χειρὶ κραταιᾷ καὶ ἐν βραχίονι
13 ὑψηλῷ, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ‡ τῷ καται-
τεμόντι τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν εἰς διαιρέσεις, ὅτι εἰς τὸν
14 αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ‡ καὶ διαγαγόντι τὸν ἰσραὴλ
διὰ μέσου αὐτῆς, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
15 ‡ καὶ ἐκτινάξαντι φαραὼ καὶ τὴν δυνάμιν αὐτοῦ εἰς θά-
λασσαν ἐρυθράν, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
16 ‡ τῷ διαγαγόντι τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὅτι εἰς τὸν
17 αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ‡ τῷ παίξαντι βασιλεῖς
μεγάλους, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
18 ‡ καὶ ἀποκτείναντι βασιλεῖς κραταιούς, ὅτι εἰς τὸν αἰ-
19 ῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ‡ τὸν σηὼν βασιλέα τῶν ἀμορ-
20 ραίων, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ‡ καὶ τὸν ὼγ
βασιλέα τὸ βασαν, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
21 ‡ καὶ δόντι τὴν γῆν αὐτῶν κληρονομίαν, ὅτι εἰς τὸν
22 αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ‡ κληρονομίαν ἰσραὴλ δού-
λῳ αὐτοῦ, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
23 ‡ ὅτι ἐν τῇ ταπεινώσει ἡμῶν ἐμνήσθη ἡμῶν ὁ κύριος,
24 ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ‡ καὶ ἐλυτρώσατο
ἡμᾶς ἐκ τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐ-
25 τοῦ. ‡ ὁ διδοὺς τροφὴν πάσῃ σαρκί, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ
26 ἔλεος αὐτοῦ. ‡ ἐξομολογεῖσθε τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ,
ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

PSAL. CXXXVI.

LAudes dicite coram Domino, quoniam bonus eſt, quoniam in æternum benignitas eius. [2] Laudes dicite Deo deorum, quoniam in æternum benignitas eius. [3] Laudes dicite Domino dominorum, quoniam in æternum benignitas eius. [4] Factori mirabilium magnorum ſoli, quoniam in æternum benignitas eius. [5] Factori cælorum in intelligentia, quoniam in æternum benignitas eius. [6] Ei qui extendit terram ſuper aquas, quoniam in æternum benignitas eius. [7] Ipſi qui fecit luminaria magna, quoniam in æternum benignitas eius. [8] Solem vt præeſſet diei, quoniam in æternum benignitas eius. [9] Lunam & ſtellas vt præeſſent nocti, quoniam in æternum benignitas eius. [10] Qui percuſſit Ægyptum plagis, & occidit primogenita eorum, quoniam in æternum benignitas eius. [11] Et eduxit Iſraelem ereptum de medio eorum, quoniam in æternum benignitas eius. [12] In manu forti & brachio excelſo, quoniam in æternum benignitas eius. [13] Qui diuiſit mare rubrum in diuiſiones, quoniam in æternum benignitas eius. [14] Et tranſire fecit Iſrael per medium eius, quoniam in æternum benignitas eius. [15] Et ſubmerſit Pharaonem & exercitum eius in mari rubro, quoniam in æternum benignitas eius. [16] Qui deduxit populum ſuum per deſertum, quoniam in æternum benignitas eius. [17] Qui percuſſit reges magnos, quoniam in æternum benignitas eius. [18] Et occidit reges ſuperbos, quoniam in æternum benignitas eius. [19] Sichon regem Amorræorum, quoniam in æternum benignitas eius. [20] Et Og regem Baſſan, quoniam in æternum benignitas eius. [21] Et dedit terram eorum hæreditatem, quoniam in æternum benignitas eius. [22] Hæreditatem Iſrael ſeruo ſuo, quoniam in æternum benignitas eius. [23] In correptione memor fuit erga nos pacti ſui, quoniam in æternum benignitas eius. [24] Et redemit nos ab iis qui angebant nos, quoniam in æternum benignitas eius. [25] Qui dat eſcam omni carni, quoniam in æternum benignitas eius. [26] Laudes dicite Deo cæli, quoniam in æternum benignitas eius.

קלז

1 * עַל־נַהֲרוֹת בָּבֶל שָׁם יָשַׁבְנוּ גַם־בָּכִינוּ בְּזָכְרֵנוּ
אֶת־צִיּוֹן׃
2 * עַל־עֲרָבִים בְּתוֹכָהּ תָּלִינוּ כִּנֹּרוֹתֵינוּ׃
3 * כִּי שָׁם שְׁאֵלוּנוּ שׁוֹבֵינוּ דִּבְרֵי־שִׁיר וְתוֹלָלֵינוּ
שִׂמְחָה שִׁירוּ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן׃
4 * אֵיךְ נָשִׁיר אֶת־שִׁיר־יְהוָה עַל אַדְמַת נֵכָר׃
5 * אִם־אֶשְׁכָּחֵךְ יְרוּשָׁלָ͏ִם תִּשְׁכַּח יְמִינִי׃
6 * תִּדְבַּק לְשׁוֹנִי לְחִכִּי אִם־לֹא אֶזְכְּרֵכִי אִם־לֹא
אַעֲלֶה אֶת־יְרוּשָׁלַ͏ִם עַל־רֹאשׁ שִׂמְחָתִי׃
7 * זְכֹר יְהוָה לִבְנֵי אֱדוֹם אֵת יוֹם יְרוּשָׁלַ͏ִם הָאֹמְרִים
עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ׃
8 * בַּת־בָּבֶל הַשְּׁדוּדָה אַשְׁרֵי שֶׁיְּשַׁלֶּם־לָךְ אֶת־
גְּמוּלֵךְ שֶׁגָּמַלְתְּ לָנוּ׃
9 * אַשְׁרֵי שֶׁיֹּאחֵז וְנִפֵּץ אֶת־עֹלָלַיִךְ אֶל־הַסָּלַע׃

קלח

1 * לְדָוִד אוֹדְךָ בְכָל־לִבִּי נֶגֶד אֱלֹהִים אֲזַמְּרֶךָּ׃
2 * אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל־הֵיכַל קָדְשְׁךָ וְאוֹדֶה אֶת־שִׁמְךָ
עַל־חַסְדְּךָ וְעַל־אֲמִתֶּךָ כִּי־הִגְדַּלְתָּ עַל־כָּל־שִׁמְךָ
אִמְרָתֶךָ׃
3 * בְּיוֹם קָרָאתִי וַתַּעֲנֵנִי תַּרְהִבֵנִי בְנַפְשִׁי עֹז׃
4 * יוֹדוּךָ יְהוָה כָּל־מַלְכֵי־אֶרֶץ כִּי־שָׁמְעוּ אִמְרֵי־
פִיךָ׃
5 * וְיָשִׁירוּ בִּדְרָכֵי יְהוָה כִּי גָדוֹל כְּבוֹד יְהוָה׃
6 * כִּי־רָם יְהוָה וְשָׁפָל יִרְאֶה וְגָבוֹהַּ מִמֶּרְחָק
יְיֵדָע׃
7 * אִם־אֵלֵךְ בְּקֶרֶב צָרָה תְּחַיֵּנִי עַל אַף אֹיְבַי תִּשְׁלַח
יָדֶךָ וְתוֹשִׁיעֵנִי יְמִינֶךָ׃
8 * יְהוָה יִגְמֹר בַּעֲדִי יְהוָה חַסְדְּךָ לְעוֹלָ͏ם מַעֲשֵׂי
יָדֶיךָ אַל־תֶּרֶף׃

PSAL. CXXXVII.

1 *Super flumina Babylonis illic sedimus & fleuimus, dum recordaremur Sion.*
2 ** Super salices in medio eius suspendimus citharas nostras.*
3 ** Quoniam ibi interrogauerunt nos qui captiuos duxerunt nos, verba carminis; & qui affligebant nos læti, Canite nobis de canticis*
4 *Sion. * Quomodo cantabimus canticum Domini in terra aliena?*
5 ** Si oblitus fuero tui Ierusalem, in obliuione sit dextera mea.*
6 ** Adhæreat lingua mea gutturi meo, si non recordatus fuero tui, si non proposuero Ierusalem in principio lætitiæ meæ.*
7 ** Memento Domine filiorum Edom in die Ierusalem, dicentium: Euacuate euacuate vsque ad fundamentum eius.*
8 ** Filia Babylonis vastata, beatus qui retribuet tibi vicissitudinem tuam quam retribuisti nobis.*
9 ** Beatus qui tenebit et allidet paruulos tuos ad petram.*

1 ** Dauid.* PSAL. CXXXVIII.

Confitebor tibi Domine in toto corde meo, in conspectu deorum cantabo tibi.
2 ** Adorabo ad templum sanctum tuum, & confitebor nomini tuo super misericordia tua & veritate tua, quoniam magnificasti super omne nomen tuum eloquium tuum.*
3 ** In die inuocabo, & exaudies me; dilatabis animæ meæ fortitudinem.*
4 ** Confiteantur tibi Domine omnes reges terræ, quoniam audierunt eloquia oris tui.*
5 ** Et cantent in viis Domini, quoniam magna gloria Domini.*
6 ** Quoniam excelsus Dominus, & humilia respicit, & excelsa de longè cognoscit.*
7 ** Si ambulauero in medio tribulationis, viuificabis me: super furorem inimicorum meorũ mittes manũ tuam, et saluabit me dextera tua.*
8 ** Dominus operabitur pro me, Domine misericordia tua in æternum, opera manuum tuarum ne dimittas.*

תרגום

קלז

1 עַל נַהֲרָתָא דְּבָבֶל תַּמָּן יְתֵבְנָא לְחוֹד בְּכֵינָא כַּד הֲוֵינָא דָּכְרִין יַת צִיּוֹן׃ 2 עַל עַרְבִין בְּמֶצְעָהּ חְלֵינָן כִּנְרָנָא׃ 3 אֲרוֹם תַּמָּן
שְׁאִלוּ יָתָנָא דְּבָבֶלָאֵי דְּשִׁבּוּ יָתָנָא לְמֵימַר מִלִּין דְּשִׁירָתָא וּבְזוּזָנָא עַל עַסָּק חֶדְוָה אָמְרִין שַׁבְּחוּ לָנָא מִשִּׁירָתָא דַּהֲוֵיתוּן אָמְרִין בְּצִיּוֹן׃
4 הֵיכְדֵין נְשַׁבַּח יַת תֻּשְׁבַּחְתָּא דַיְיָ עַל אַרְעָא חִלּוֹנִיתָא׃ 5 אִין מַנְשֵׁינָא לָךְ יְרוּשְׁלֵם אַנְשֵׁיהּ לִימִינִי׃ 6 תְּרַבַּק לִישָׁנִי לְמוּרִיגִי
אִין לָא דַכְּרֵנָא לָךְ אִין לָא אַסֵּיק יַת יְרוּשְׁלֵם לְרֵכֶן טַב עַל שֵׁירוּי חֶדְוַת כְּתֵי שַׁפְשָׁי׃ 7 אְדְכַר יְיָ לְעַמָּא דֶּאֱדוֹם יַת יוֹמָא דַּחֲרִבוּ יַת
יְרוּשְׁלֵם דְּאָמְרִין פַּנּוּן פַּנּוּן עַד שִׁיתָאסָא בָּהּ׃ 8 בַּת בָּבֶלְיָתָא בָּזוּזִין טוּבוּהִי דְּמָאן דְּפָרַע לָךְ יַת תַּשְׁלוּמַת גְּמָלָךְ דִּי גְמַלְתְּ לָנָא׃
9 טוּבוּהִי דְּמָאן דְּיוֹחֵד וּמְרַשֵּׁישׁ יַת טַלָּיִךְ עַל כֵּיפָא׃

קלח

1 עַל יְדָא דְּדָוִד אוֹדֵי קֳדָמָךְ יְיָ בְּכָל לִבִּי קֳדָם דַּיָּנַיָּא אֲשַׁבְּחִנָּךְ׃ 2 אֶסְגּוֹד קֳדָם הֵיכַל קׇדְשָׁךְ וְאוֹדֵי יַת שְׁמָךְ מְטוּל טוּבָךְ וּמְטוּל
קְשׁוֹטָךְ אֲרוֹם אַסְגֵּיעְתָּא עַל כּוּלִּי שְׁמָךְ מֵימַר חֶשְׁבַּחְתָּךְ׃ 3 בְּיוֹמָא דְקָרֵיתִי עֲנֵיתָא יָתִי אַסְגֵּיעַתְנִי בְּנַפְשִׁי עָשְׁנָא׃ 4 יוֹדוּן קֳדָמָךְ יְיָ
כָּל מַלְכַיָּא דְּאַרְעָא אֲרוֹם שְׁמָעוּ מֵימַר חֶשְׁבַּחְתָּךְ׃ 5 וְיִשַּׁבְּחוּן עַל כָּל כִּבְשָׁיָא דַיְיָ אֲרוֹם רַב אַיְקָרָא דַיְיָ׃ 6 אֲרוֹם רָמָא יְיָ וּמַכִּיךְ יְחֵמֵי
וְגֵיוָתָנָא מִשְׁמַיָּא רְחִיקִין יַמְאִךְ׃ 7 אִין אֲהַלֵךְ בְּמִצַּע עַקְתָא תְּקַיְמִנַּנִי וְעַל נְחִירֵי בַּעֲלֵי דָבְבַי חוֹשִׁישׁ יְדָךְ לְחַבָּלוּתָהוֹן וְתַפְּרְקִנַּנִי יְמִינָךְ׃
8 מֵימְרָא דַיְיָ יְפָרַע לְהוֹן בִּישָׁא אֲמְטוֹלְתִי יְיָ טוּבָךְ לְעָלַ͏ם עוֹבָדֵי יְדָךְ לָא תְּשָׁבוֹק׃

Psalmus Dauid propter

*Dauid *per Hieremiam.* PSAL. CXXXVI.

SVper flumina Babylonis illic ſedimus, & fleuimus dum recordaremur nos Siõ. 1

*In ſalicibus in medio eius ſuſpendimus organa noſtra. *Quia illic interrogauerũt nos q captiuos duxerunt nos, verba cãtionum, & qui abduxerunt nos, hymnũ. Cantate nobis de canticis Sion: *Quomodo cantabimus canticum Dñi in terra aliena? *Si oblitus fuero tui Hieruſalem, obliuioni detur dextera mea. *Adhæreat lingua mea faucibus meis, ſi non tui meminero. ſi nõ propoſuero Hieruſalẽ ſicut in principio lætitiæ meæ. *Memor eſto Dñe filiorum Edom in die Hieruſalem. qui dicunt: Exinanite, exinanite vſque ad fundamentum *eius. *Filia Babylonis miſera. beatus qui retribuet tibi retributionem tuam, quam retribuiſti nobis. *Beatus qui tenebit & allidet paruulos tuos ad petram. 2 3 4 5 6 7 in ea 8 9

Pſalmus Dauid Aggæi & Zachariæ.

PSAL. CXXXVII.

CONfitebor tibi Domine in toto corde meo, & in conſpectu angelorum pſallam tibi, quoniam audiſti omnia verba oris mei. *Adorabo ad templum ſanctum tuum, & confitebor nomini tuo, ſuper miſericordia tua & veritate tua. quoniã magnificaſti ſuper omne nomen ſanctum tuũ. 1 2

*In quacunque die inuocauero te, velociter exaudi me. multiplicabis *me in anima mea virtute tua. *Confiteantur tibi Domine omnes Reges terræ, quia audierunt omnia verba oris tui. *Et cantent in viis Domini, quoniam magna *gloria Domini: *Quoniam excelſus Dominus, & humilia reſpicit, & alta à longè cognoſcit. *Si ambulauero in medio tribulationis, viuificabis me. *Super iram inimicorum meorum extendiſti *manus tuas, & ſaluum fecit me dextera tua. *Dominus retribuet pro me. Domine miſericordia tua in ſeculũ, opera manuum tuarum ne deſpicias. 3 in anima mea virtutem 4 5 * of 6 7 * Et *manum tuam 8

* Τῷ δαυὶδ, διὰ ἱερεμίου. ρλς'.

1 Ἐπὶ τῶν ποταμῶν βαβυλῶνος ἐκεῖ ἐκαθίσαμεν, καὶ ἐκλαύσαμεν ἐν τῷ μνησθῆναι ἡμᾶς τὸ σιών.

2 * Ἐπὶ ταῖς ἰτέαις ἐν μέσῳ αὐτῆς ἐκρεμάσαμεν τὰ ὄργανα ἡμῶν. 3 * ὅτι ἐκεῖ ἐπηρώτησαν ἡμᾶς ⓐ αἰχμαλωτεύσαντες ἡμᾶς, λόγους ᾠδῶν, καὶ ⓐ ἀπαγαγόντες ἡμᾶς ὕμνον. ἄσατε ἡμῖν ἐκ τῶν ᾠδῶν σιών.

4 * πῶς ᾄσομεν τὸν ᾠδὸν κυρίου ἐπὶ γῆς ἀλλοτρίας;

5 * ἐὰν ἐπιλάθωμαί σου ἱερουσαλήμ, ἐπιλησθείη ἡ δεξιά μου.

6 * κολληθείη ἡ γλῶσσά μου τῷ λάρυγγί μου, ἐὰν μή σου μνησθῶ. ἐὰν μὴ προαναβάξωμαι τὸν ἱερουσαλὴμ ὡς ἐν ἀρχῇ τῆς εὐφροσύνης μου.

7 * μνήσθητι κύριε τῶν υἱῶν ἐδὼμ τὴν ἡμέραν ἱερουσαλήμ. τῶν λεγόντων, ἐκκενοῦτε ἐκκενοῦτε, ἕως τῶν θεμελίων αὐτῆς. 8 * θυγάτηρ βαβυλῶνος ἡ ταλαίπωρος. μακάριος ὃς ἀνταποδώσει σοι τὸ ἀνταπόδομά σου ὃ ἀνταπέδωκας ἡμῖν.

9 * μακάριος ὃς κρατήσει καὶ ἐδαφιεῖ τὰ νήπιά σου πρὸς τὴν πέτραν.

* Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ ἀγγαίου καὶ ζαχαρίου.

ρλζ.

1 Ἐξομολογήσομαί σοι κύριε ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου, καὶ ἐναντίον ἀγγέλων ψαλῶ σοι, ὅτι ἤκουσας πάντα τὰ ῥήματα τοῦ στόματός μου.

2 * προσκυνήσω πρὸς ναὸν ἅγιόν σου, καὶ ἐξομολογήσομαι τῷ ὀνόματί σου, ἐπὶ τῷ ἐλέει σου καὶ τῇ ἀληθείᾳ σου. ὅτι ἐμεγάλυνας ἐπὶ πᾶν τὸ ὄνομα τὸ ἅγιόν σου.

3 * ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλέσωμαί σε, ταχὺ ἐπάκουσόν μου. πολυωρήσεις με ἐν ψυχῇ μου δυνάμει σου.

4 * ἐξομολογησάσθωσάν σοι κύριε πάντες ⓐ βασιλεῖς τῆς γῆς, ὅτι ἤκουσαν πάντα τὰ ῥήματα τοῦ στόματός σου.

5 * καὶ ᾀσάτωσαν ἐν ταῖς ὁδοῖς κυρίου, ὅτι μεγάλη ἡ δόξα κυρίου. 6 * ὅτι ὑψηλὸς κύριος, καὶ τὰ ταπεινὰ ἐφορᾷ, 7 καὶ τὰ ὑψηλὰ ἀπομακρόθεν γινώσκει. * ἐὰν πορευθῶ ἐν μέσῳ θλίψεως, ζήσεις με. ἐπ' ὀργὴν ἐχθρῶν μου ἐξέτεινας χεῖρά σου, καὶ ἔσωσέ με ἡ δεξιά σου.

8 * κύριος ἀνταποδώσει ὑπὲρ ἐμοῦ. κύριε τὸ ἔλεός σου εἰς τὸν αἰῶνα, τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου μὴ παρίδῃς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

PSAL. CXXXVII.

SVper flumina Babylonis, ibi ſedimus & fleuimus cùm recordaremur Sion. [2] Super ſalices in medio eius ſuſpendimus citharas noſtras. [3] Ibi autẽ rogauerũt nos Babylonij, qui captiuos adduxerũt nos, vt diceremus verba canticorũ: & raptores noſtri lętitię cauſa dicebãt: Pſallite nobis cantica quę dicebatis in Sion. [4] Quomodo cantabimus hymnos Domini in terra aliena? [5] Si oblitus fuero tui Ieruſalẽ, obliuioni tradam dexteram meam. [6] Adhæreat lingua mea palato meo, niſi recordatus fuero tui, niſi aſcendere fecero Ieruſalem in memoriam bonam in initio cœtuum miniſtrorum meorum. [7] Memor eſto Domine populi Edom, diei qua deſtruxerunt Ieruſalem, dicentes. Complanate, complanate vſque ad fundamentum in ea. [8] Filia Babyloniorum deuaſtatorum, Beatus qui reddiderit tibi retaliationem retributionis tuę quam retribuiſti nobis. [9] Beatus qui capiet & allidet paruulos tuos ſuper petram.

Per manum Dauidis. PSAL. CXXXVIII.

CONfitebor coram te Domine in toto corde meo: in conſpectu iudicum cantabo tibi. [2] Adorabo coram templo ſancto tuo, & confitebor nomini tuo propter benignitatem tuam & propter veritatem tuam, quoniam magnificaſti ſuper omne nomen tuũ verbum laudis tuæ. [3] In die qua inuocaui, reſpondiſti mihi: multiplicaſti in anima mea fortitudinem. [4] Confiteantur coram te Domine omnes reges terræ, quoniam audierunt verbum l audis tuæ. [5] Et cantent in omnibus viis Domini, quoniam magna eſt gloria Domini. [6] Quoniam excelſus Dominus & humilem reſpiciet, & ſuperbum de cælis longinquis deprimet. [7] Si ambulauero in media anguſtia, viuificabis me; & ſuper nares inimicorum meorum pones manum tuam vt deſtruas illos: & redimet me dextera tua. [8] Verbum Domini reddet malum illis propter me: Domine benignitas tua in æternum; opera manuum tuarum ne derelinquas.

קלט

1 * לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר יְהוָה חֲקַרְתַּנִי וַתֵּדָע׃
2 * אַתָּה יָדַעְתָּ שִׁבְתִּי וְקוּמִי בַּנְתָּה לְרֵעִי מֵרָחוֹק׃
3 * אָרְחִי וְרִבְעִי זֵרִיתָ וְכָל־דְּרָכַי הִסְכַּנְתָּה׃
4 * כִּי אֵין מִלָּה בִּלְשׁוֹנִי הֵן יְהוָה יָדַעְתָּ כֻלָּהּ׃
5 * אָחוֹר וָקֶדֶם צַרְתָּנִי וַתָּשֶׁת עָלַי כַּפֶּכָה׃
6 * פְּלִאָיָה דַּעַת מִמֶּנִּי נִשְׂגְּבָה לֹא־אוּכַל לָהּ׃
7 * אָנָה אֵלֵךְ מֵרוּחֶךָ וְאָנָה מִפָּנֶיךָ אֶבְרָח׃
8 * אִם־אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ׃
9 * אֶשָּׂא כַנְפֵי־שָׁחַר אֶשְׁכְּנָה בְּאַחֲרִית יָם׃
10 * גַּם־שָׁם יָדְךָ תַּנְחֵנִי וְתֹאחֲזֵנִי יְמִינֶךָ׃
11 * וָאֹמַר אַךְ־חֲשֵׁךְ יְשׁוּפֵנִי וְלַיְלָה אוֹר בַּעֲדֵנִי׃
12 * גַּם־חֹשֶׁךְ לֹא־יַחְשִׁיךְ מִמֶּךָּ וְלַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר כַּחֲשֵׁיכָה כָּאוֹרָהּ׃
13 * כִּי־אַתָּה קָנִיתָ כִלְיֹתָי תְּסֻכֵּנִי בְּבֶטֶן אִמִּי׃
14 * אוֹדְךָ עַל כִּי נוֹרָאוֹת נִפְלֵיתִי נִפְלָאִים מַעֲשֶׂיךָ וְנַפְשִׁי יֹדַעַת מְאֹד׃
15 * לֹא־נִכְחַד עָצְמִי מִמֶּךָּ אֲשֶׁר־עֻשֵּׂיתִי בַסֵּתֶר רֻקַּמְתִּי בְּתַחְתִּיּוֹת אָרֶץ׃
16 * גָּלְמִי רָאוּ עֵינֶיךָ וְעַל־סִפְרְךָ כֻּלָּם יִכָּתֵבוּ יָמִים יֻצָּרוּ וְלֹא אֶחָד בָּהֶם׃
17 * וְלִי מַה־יָּקְרוּ רֵעֶיךָ אֵל מֶה עָצְמוּ רָאשֵׁיהֶם׃
18 * אֶסְפְּרֵם מֵחוֹל יִרְבּוּן הֱקִיצֹתִי וְעוֹדִי עִמָּךְ׃
19 * אִם־תִּקְטֹל אֱלוֹהַּ רָשָׁע וְאַנְשֵׁי דָמִים סוּרוּ מֶנִּי׃
20 * אֲשֶׁר יֹמְרוּךָ לְמִזְמָה נָשׂוּא לַשָּׁוְא עָרֶיךָ׃
21 * הֲלוֹא־מְשַׂנְאֶיךָ יְהוָה אֶשְׂנָא וּבְתָקוֹמְמֶיךָ אֶתְקוֹטָט׃
22 * תַּכְלִית שִׂנְאָה שְׂנֵאתִים לְאוֹיְבִים הָיוּ לִי׃

1 * *Victori Dauid Psalmus.*

CXXXIX.

D*Omine inuestigasti me, & cognouisti.*
2 * *Tu cognouisti sessionem meam & resurrectionem meam, intellexisti malũ meum de longè.*
3 * *Semitam meam & accubationem meam ventilasti, & omnes vias meas intellexisti.*
4 * *Quia non est eloquium in lingua mea, ecce*
5 *Domine omnia nosti.* * *Retrorsum & antè formasti me, & posuisti super me manum tuam.*
6 * *Mirabilior est scientia me, excellentior est,*
7 *non potero ad eam.* * *Quò ibo à spiritu tuo, & quò à facie tua fugiam?*
8 * *Si ascendero in cælum, ibi es tu; si iacuero in inferno, ades tu.*
9 * *Si sumpsero pennas meas diluculò, habita-*
10 *uero in extremo maris;* * *Etiam ibi manus tua deducet me, & tenebit me dextera tua.*
11 * *Si dixero: Fortè tenebræ operient me, nox quoque lux erit coram me.*
12 * *Nec tenebræ habent tenebras apud te, & nox quasi dies lucet: similes sunt tenebræ &*
13 *lux.* * *Quia tu possedisti renes meos, orsus que*
14 *es me in vtero matris meæ.* * *Confitebor tibi quoniam terribiliter magnificasti me: mirabilia opera tua, & anima mea nouit nimis.*
15 * *Non sunt operta ossa mea à te quibus factus sum in abscondito, imaginatus sum in nouissimis terræ.*
16 * *Informem adhuc me viderunt oculi tui, & in libro tuo omnes scribẽtur: dies formati sunt, & non est vna in eis.*
17 * *Mihi autem quàm honorabiles facti sunt amici tui Deus, quàm fortes pauperes eorum!*
18 * *Dinumerabo eos, & arena plures erunt: euigilaui & adhuc sum tecum.*
19 * *Si occideris Deus impium, viri sanguinum declinate à me.*
20 * *Qui contradicent tibi sceleratè, eleuati sunt frustrà aduersarij tui.*
21 * *Nonne odientes te Domine odiui, & contra aduersarios tuos distabui?*
22 * *Perfecto odio oderam illos, inimici facti sunt mihi.*

תרגום

קלט
1 לְשַׁבָּחָא עַל יַד דָּוִד תְּשַׁבַּחְתָּא יְיָ פְּשַׁפַּשְׁתָּא יָתִי וִידַעְתָּא׃ 2 קֳדָמָךְ גְּלֵי אוֹתָבוּתִי וְאוֹקִימוּתִי אִתְבַּוֵּנְתָּ
לְחַבְרוּתִי בְּכְנִישְׁתָּא מֵרָחִיק׃ 3 כְּרִין בְּמֵיזְלִי בְּאוֹרְחָא וּבְאַרְבָּעוּתִי בְּמִרְשָׁא אִתְעֲבַדְתָּ חִלּוֹנִי וְכָל אָרְחָתַי אַסְכֵּנְתָּא׃ 4 אֲרוּם לֵית
מַמְלַל בְּלִשָׁנִי דִשְׁקַר אַתְּ מֵימְרָא דַיְיָ יְדַעְתָּ כָּל גֻּשְׁמִי׃ 5 מֵאֲחוֹרִי וּמֵאֲפֵי אַעֲקַתָּנִי וְגַרְיֵתָ עֲלַי מְחַת אִידָךְ׃ 6 פְּרִישָׁא מִנֵּדְעָא מִנִּי
אִזְדְּקְפַת לָא אֵכֵל לָהּ׃ 7 הָאן אֵיזֵל מִן קֳדָם זַעְפָּךְ וְהָאן מִן קֳדָמָךְ אֵיפוֹךְ׃ 8 אִין אֶסַּק לִשְׁמַיָּא תַּמָּן אַתְּ וְאִימוֹךְ לִשְׁיוֹל תַּמָּן מֵימְרָךְ׃
9 אֶזְקוֹף צִיצִין דְּקָרִיץ אֶשְׁרֵי בְּסוֹף מַעֲרָבָא׃ 10 לְחוֹר תַּמָּן יְדָךְ תַּדְבְּרִנִּי וְתוֹחֲדֵנִי יְמִינָךְ׃ 11 וַאֲמַרִת בְּרַם חֲשׁוֹכָא עֲלַי קְבִילָא
בְּרַם וֵילֵיָא מָנְהַר עֲלַי׃ 12 בְּרַם חֲשׁוֹכָא לָא יַחְשִׁיךְ מִן מֵימְרָךְ וְלֵילְיָא הֵיךְ יְמָמָא יַנְהַר הֵיךְ חֲשׁוֹכָא הֵיךְ נְהוֹרָא שָׁוְיָן׃ 13 אֲרוּם אַתְּ
קָנֵיתָ כְלָיָתַי אֵישְׁתֵּיתַנִּי בִּכְרֵיסָא דְאִמִּי׃ 14 אוֹדֵי קוֹמָךְ מְטוּל דְּרַחִילָן עֲבַדְתָּ פְּרִישָׁן עוֹבָדָךְ וְנַפְשִׁי חַכְמַת לַחֲדָא׃ 15 לָא אִתְכַּפִּי
גַּרְמִי מִנָּךְ דְּאִתְעֲבַדַת בְּטְמִירָא אִצְטַיְרַת בִּכְרֵיסָא דְאִמִּי׃ 16 גְּשְׁמִי חָמֵיזָ עֵינָךְ וְעַל סִפְרָא דָּכְרָנָךְ כְּלְהוֹן יוֹמֵי מִתְכְּתִבִין בְּיוֹמָא דְאִתְבְּרִי
עָלְמָא מִן שֵׁירוּיָא אִתְבְּרִיו כְּלְהוֹן בְּרִיָתָא בְּשָׁתָא יוֹמִין וְלֵית בְּחַד חַד יוֹמָא כְּהוֹן׃ 17 וְקֳדָמַי כַּמָּה יַקִּירִין אִנּוּן רַחֲמָיךְ אֱלָהָא וּכְמָה מִתְחַיְלִין
רַבָּנֵיהוֹן׃ 18 אֲמַנִּינוּן בְּעָלְמָא הֲדֵין יַתִּיר מֵחָלָא יִסְגְּעוּן אִתְעָרֵת לְעָלְמָא דְאָתֵי וְעַד כְּרִין אֲנָא גַבָּךְ׃ 19 אִין תִּקְטוֹל אֱלָהָא לְרַשִׁיעָא וְגַבְרִין
דְּחַיָּבִין דִּין דְּקְטוֹל יְזוּרוּן מִנִּי׃ 20 דְּיוֹמִין בִּשְׁמָךְ עַל נִיכְלָא מִשְׁתַּבְּעִין עַל מַגָּן בַּעֲלֵי דָבָבָךְ׃ 21 הֲלָא מְסַנָּאָךְ יְיָ אֲנָא סָנֵי וּבְדַקָּוְמִין לְקִבְלָךְ
אֲנָא מְרַגַּג׃ 22 עַד שֵׁיצִיאוּת שְׂנֵיתָא שְׂנֵיתִינוּן לְבַעֲלֵי דָבָב הֲווֹן לִי׃

* In finem Dauid psalmus *Zachariæ* 1
in dispersione. CXXXVIII.

DOmine probasti me & cognouisti me. tu cognouisti sessionẽ meã & resurrectionẽ meã. * Tu intellexisti cogitationes 2
meas delõgè. *Semitam meam & funiculũ 3
meũ tu inuestigasti: & omnes vias meas p-
fermo uidisti, *quia non est dolus in lingua mea. 4
Ecce Domine tu cognouisti omnia nouissima & antiqua. *Tu formasti me, & posuisti sup me manũ tuam. *Mirabilis facta est 5 6
sciẽtia tua ex me, cõfortata est, non potero ad eã. *Quò ibo à spiritu tuo, & à facie tua 7
quò fugiã? *Si ascendero in cęlũ, tu illic es: 8
si descendero in infernum, ades. *Si sumpsero pennas meas diluculò, & habitauero 9
in extremis maris, * & enim illic man⁹ tua 10
deducet me, & tenebit me dextera tua. *Et 11
dixi: Forsitan tenebræ cõculcabunt me, &
nox illuminatio*in deliciis meis. *Quia te- 12
mea nebræ nõ obscurabuntur à te, & nox sicut
dies illuminabitur. sicut tenebræ eius, ita
& lumen eius. * Quia tu possedisti renes 13
meos, suscepisti me de vtero matris meæ.
magnifi- *Confitebor tibi quia terribiliter * miri- 14
catus ficatuses. mirabilia opa tua, & anima mea
cognoscit nimis. *Non est occultatum os 15
meum à te quod feciſti in occulto, & sub-
stantia mea in inferioribus terræ.

* Imperfectum meum viderunt oculi 16
tui, & in libro tuo omnes scribentur.
dies formabuntur, & nemo in eis.

*Mihi autem nimis honorificati sunt a- 17
micitui Deus, nimis cõfortati sunt prin-
cipatus eorum. * Dinumerabo eos, & 18
super arenam multiplicabuntur. Exurrexi,
& adhuc sum tecum: * Si occideris pec- 19
catores Deus. Viri sanguinum declinate à
dicitis in me, * quia *litigiosi estis in cogitationibus. 20
cogita- accipient in vanitate ciuitates *tuas.
tione
*tuas

* Nonne qui oderunt te Domine ode- 21
ram, & super inimicos tuos tabescebam?

* Perfecto odio oderam illos, in inimi- 22
cos facti sunt mihi.

1 * εἰς τὸ τέλος τῷ δαυὶδ ψαλμὸς ζαχαρίᾳ ἐν
τῇ διασπορᾷ. ρλῆ.

Κύριε ἐδοκίμασάς με, καὶ ἔγνως με. σὺ ἔγνως τὴν
καθέδραν μου καὶ τὴν ἔγερσίν μου.

2 * σὺ συνῆκας τοὺς διαλογισμούς μου ἀπομακρόθεν.

3 * τὴν τρίβον μου καὶ τὴν σκοῖνόν μου σὺ ἐξιχνίασας.
4 καὶ πάσας τὰς ὁδούς μου προεῖδες. * ὅτι οὐκ ἔστι δό-
5 λος ἐν γλώσσῃ μου. ἰδοὺ κύριε σὺ ἔγνως * πάντα τὰ ἔ-
σχατα καὶ τὰ ἀρχαῖα. σὺ ἔπλασάς με καὶ ἔθηκας ἐπ' ἐ-
6 μὲ τὴν χεῖρά σου. * ἐθαυμαστώθη ἡ γνῶσίς σου
ἐξ ἐμοῦ, ἐνεδραιώθη, οὐ μὴ δυνώμαι πρὸς αὐτήν.

7 * ποῦ πορεύθῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός σου, καὶ ἀπὸ τοῦ προ-
8 σώπου σου τοῦ φύγω; * ἐὰν ἀναβῶ εἰς τὸν οὐρανόν, σὺ
ἐκεῖ εἶ. ἐὰν καταβῶ εἰς τὸν ἅδην, πάρει.

9 * ἐὰν ἀναβάλωμι τὰς πτέρυγάς μου κατ' ὄρθρον, καὶ
10 κατασκηνώσω εἰς τὰ ἔσχατα τῆς θαλάσσης· * καὶ γὰρ ἐκεῖ
ἡ χείρ σου ὁδηγήσει με, καὶ καθέξει με ἡ δεξιά σου.

11 * καὶ εἶπα, ἄρα σκότος καταπατήσει με, καὶ νὺξ φω-
τισμὸς ἐν τῇ τρυφῇ μου.

12 * ὅτι σκότος οὐ σκοτασθήσεται ἀπὸ σοῦ, καὶ νὺξ ὡς ἡμέρα
φωτισθήσεται. ὡς τὸ σκότος αὐτῆς, ἕτως καὶ τὸ φῶς αὐτῆς.

13 * ὅτι σὺ ἐκτήσω τοὺς νεφρούς μου, ὑπελάβου με ἐκ
γαστρὸς μητρός μου.

14 * ἐξομολογήσομαί σοι ὅτι φοβερῶς ἐθαυμαστώθης. θαυ
μάσια τὰ ἔργα σου, καὶ ἡ ψυχή μου γινώσκει σφόδρα.

15 * οὐκ ἐκρύβη τὸ ὀστοῦν μου ἀπὸ σοῦ ὃ ἐποίησας ἐν κρυ-
φῇ, καὶ ἡ ὑπόστασίς μου ἐν τοῖς κατωτάτοις τῆς γῆς.

16 * τὸ ἀκατέργαστόν μου εἶδον οἱ ὀφθαλμοί σου, καὶ ἐπὶ
τὸ βιβλίον σου πάντες γραφήσονται. ἡμέραι πλασθήσονται,
17 καὶ οὐθεὶς ἐν αὐταῖς. * ἐμοὶ δὲ λίαν ἐτιμήθησάν οἱ
φίλοι σου ὁ θεός, λίαν ἐκραταιώθησαν αἱ ἀρχαὶ αὐτῶν.

18 * ἐξαριθμήσομαι αὐτοὺς καὶ ὑπὲρ ἄμμον πληθυν-
θήσονται. ἐξεγέρθην, καὶ ἔτι εἰμὶ μετὰ σοῦ.

19 * ἐὰν ἀποκτείνῃς ἁμαρτωλοὺς ὁ θεός. ἄνδρες αἱμάτων
20 ἐκκλίνατε ἀπ' ἐμοῦ· * ὅτι ἐρεῖς ἐν διαλογισμῷ.
λήψονται εἰς ματαιότητα τὰς πόλεις σου.

21 * οὐχὶ τοὺς μισοῦντάς σε κύριε ἐμίσησα, καὶ ἐπὶ τοῖς
22 ἐχθροῖς σου ἐξετακόμην; * τέλειον μῖσος ἐμίσουν αὐ-
τούς, εἰς ἐχθροὺς ἐγένοντό μοι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[1] Ad laudandum per manum Dauidis canticum. PSAL. CXXXIX.

DOmine perscrutatus es me & cognouisti. [2] Coram te nota est sessio mea & surrectio mea: intellexisti societatem meam in ecclesia de longè. [3] Nunc autem ambulante me in via, aut recumbente in schola, factus es extraneus; & omnes vias meas frequentasti.

[4] Quoniam non est eloquium in lingua mea mendacij: tu ô sermo Domini cognouisti omne corpus meum. [5] A tergo & antè molestasti me, & concitasti super me percussionem manuum tuarum. [6] Mirabilis est scientia præ me, ardua facta est, non potero ad eam. [7] Quò ibo à præsentia tempestatis tuæ? & quò à conspectu tuo me vertam? [8] Si ascendero in cælum, illic tu es: & si stratum fecero in inferno, ibi *aderit* Verbum tuum. [9] Si sustulero alas auroræ, & habitauero in nouissimo Occidentis: [10] Etiam illuc manus tua deducet me, & apprehendet me dextera tua. [11] Et dixi: Certè tenebræ obscurant me, nox verò lucet super me. [12] Verùm tenebræ non occultabũt *aliquid* à Verbo tuo, & nox sicut dies illuminabit: & tenebræ & lux apud te æquales. [13] Quoniam tu possediſti renes meos, fundasti me in vtero matris meæ. [14] Confitebor coram te quia terribilia feciſti, mirificè mirabilia edidisti opera tua; & anima mea euasit sapiens valdè. [15] Non est absconsa substãtia mea à te qua factus sum in abscondito, formatus sum in vtero matris meæ. [16] Corpus meum viderunt oculi tui, & in libro memoriæ tuæ omnes dies scripti sunt, in die qua creatus est mundus, à principio creatę sunt omnes creaturę in sex diebus, nec electus est dies vllus in eis. [17] Et coram me quàm honorabiles sunt qui amant te Deus, & quàm fortificantur principes eorum! [18] Dinumerabo eos in mũdo isto; vberantius quàm arena multiplicabuntur: resurrexi in mundo venturo, licet adhuc apud te sim. [19] Si occideris Deus impium, viri autem addicti iudicio mortis discedant à me. [20] Qui iurant in nomine tuo dolosè, iurant in vanum auctores inimicitiæ tuæ. [21] Nonne odientes te Domine odio habeo? & in iis qui insurgunt contra te, nauſea afficior? [22] Consummato odio infestus fui illis: auctores inimicitiæ facti sunt mihi.

23 * חָקְרֵנִי אֵל וְדַע לִבָּבִי בְּחָנֵנִי וְדַע שַׂרְעַפָּי :
24 * וּרְאֵה אִם־דֶּרֶךְ עֹצֶב בִּי וּנְחֵנִי בְּדֶרֶךְ עוֹלָם :

23 * *Scrutare Deus me, & cognosce cor meum; proba me, & scito cogitationes meas.*
24 * *Et vide si via doli in me est, & deduc me in via æterna.*

קמ

1 * לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד :

1 * *Victori Psalmus Dauid.*

CXL.

2 * חַלְּצֵנִי יְהוָה מֵאָדָם רָע מֵאִישׁ חֲמָסִים תִּנְצְרֵנִי :
3 * אֲשֶׁר חָשְׁבוּ רָעוֹת בְּלֵב כָּל־יוֹם יָגוּרוּ מִלְחָמוֹת :
4 * שָׁנְנוּ לְשׁוֹנָם כְּמוֹ־נָחָשׁ חֲמַת עַכְשׁוּב תַּחַת שִׂפְתֵימוֹ סֶלָה :
5 * שָׁמְרֵנִי יְהוָה מִיְּדֵי רָשָׁע מֵאִישׁ חֲמָסִים תִּנְצְרֵנִי אֲשֶׁר חָשְׁבוּ לְדַחוֹת פְּעָמָי :
6 * טָמְנוּ־גֵאִים פַּח לִי וַחֲבָלִים פָּרְשׂוּ רֶשֶׁת לְיַד־מַעְגָּל מוֹקְשִׁים שָׁתוּ־לִי סֶלָה :
7 * אָמַרְתִּי לַיהוָה אֵלִי אָתָּה הַאֲזִינָה יְהוָה קוֹל תַּחֲנוּנָי :
8 * יְהוִה אֲדֹנָי עֹז יְשׁוּעָתִי סַכּוֹתָה לְרֹאשִׁי בְּיוֹם נָשֶׁק :
9 * אַל־תִּתֵּן יְהוָה מַאֲוֵי רָשָׁע זְמָמוֹ אַל־תָּפֵק יָרוּמוּ סֶלָה :
10 * רֹאשׁ מְסִבָּי עְמַל שְׂפָתֵימוֹ יְכַסֻּמוֹ :
11 * יִמֹּטוּ עֲלֵיהֶם גֶּחָלִים בָּאֵשׁ יַפִּלֵם בְּמַהֲמֹרוֹת בַּל־יָקוּמוּ :
12 * אִישׁ לָשׁוֹן בַּל־יִכּוֹן בָּאָרֶץ אִישׁ־חָמָס רָע יְצוֹדֶנּוּ לְמַדְחֵפוֹת :
13 * יָדַעְתִּי כִי־יַעֲשֶׂה יְהוָה דִּין עָנִי מִשְׁפַּט אֶבְיוֹנִים :
14 * אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ יֵשְׁבוּ יְשָׁרִים אֶת־פָּנֶיךָ :

2 E Ripe me Domine ab homine malo, à viris iniquis serua me.
3 * *Qui cogitauerunt malitias in corde, tota die versati sunt in prœliis.*
4 * *Exacuerunt linguam suam quasi serpens, venenum aspidum sub labiis eorum. Semper.*
5 * *Custodi me Domine de manu impij: à viro iniquitatum serua me, qui cogitauerunt supplantare gressus meos.*
6 * *Absconderunt superbi laqueum mihi, & funibus extenderunt rete: iuxta semitam offendiculum posuerunt mihi. Semper.*
7 * *Dixi Domino; Deus meus es tu: exaudi Domine vocem deprecationis meæ.*
8 * *Deus Domine fortitudo salutis meæ, protexisti caput meum in die belli.*
9 * *Ne des Domine desideria impij, scelera eius ne effundantur & eleuentur. Semper.*
10 * *Amaritudo conuiuarum meorum labor labiorum eorum operiet eos.*
11 * *Cadent super eos carbones, in ignem deijcies eos, in foueam vt non consurgant.*
12 * *Vir linguosus non dirigetur in terra: virum iniquum mala capient in interitu.*
13 * *Scio quòd faciet Dominus causam inopis, iudicia pauperum.*
14 * *Attamen iusti confitebuntur nomini tuo: habitabunt recti cum vultu tuo.*

תרגום

23 פַּשְׁפֵּשׁ יָתִי אֱלָהָא וְדַע רַעְיוֹנַי בַּחֵן יָתִי וְדַע תְּרָהוֹרַי ׃ 24 וַחֲמִי אִין אוֹרַח דְּטָעוּ בִּי וְדַבַּר יָתִי בְּאוֹרַח תְּרִיצִי עָלְמָא ׃

קמ

1 לְשַׁבָּחָא חְשַׁבְּחָא עַל יַד דָּוִד ׃ 2 פְּצֵא יָתִי אֱלָהָא מִבַּר נָשׁ בִּישׁ מִגְּבַר חָטוֹפִין תְּנַטְּרִנִי יָתִי ׃
3 דִּי חָשְׁבוּ בִּישָׁן בְּלִבָּא כָּל יוֹמָא מְגָרִין קְרָבָיָא ׃ 4 מְחַנְּנִין בְּלִישָׁנְהוֹן חֵיךְ חֵיוְיָא אַרְסָא דַּעֲכוּבִיתָא תְּחוֹת שִׂפְוָתְהוֹן לְעָלְמִין ׃
5 נְטוֹר יָתִי יְיָ מֵאִידָא דְּרִשִׁיעָא מִגְּבַרִין חָטוֹפִין תְּנַטְּרִנִי יָתִי דִּי חֲשִׁלוּ לְמִנְקוֹף אִסְתָּרַי ׃
6 כְּמַנוּ גֵיוָתָנַיָּא קוֹלָא קְרָמַי וַאֲשַׁלַיָּא פְּרִסוּן מְצַדְתָּא לְסִטַר אוֹרְחָא תַּקְלִין שַׁוִּן לִי לְעָלְמִין ׃
7 אֲמַרִת לַיְיָ אֱלָהִי אַתְּ אָצֵית יְיָ לְקָל בָּעוּתִי ׃ 8 אֱלָהָא יְיָ עָשְׁנָא דְּפָרְקַנִי טַלֶלְתָּא עַל רֵישִׁי בְּיוֹמָא דְּקְרָבָא ׃
9 לָא תְחֵן יְיָ רִיגּוּגֵי רְשִׁיעָא מַחְשָׁבְתֵּהּ לָא תַסְפֵּק יִסְתַּלְקוּן וְלָא יִתְרוֹמְמוּן לְעָלְמִין ׃
10 וַאֲחִיתוֹפֶל רֵישׁ סַנְהֶדְרֵי חַלְמֵידֵי דְמִסְתַּחֲרִין לְאַלָּפָא לֵיעוּרַת מַלְּשִׁינוּת דְּסָפָתְהוֹן יַחְפִּינוּן ׃
11 יִמְטוֹן עֲלֵיהוֹן גַּמְרִין מְשַׁמַּיָּא בְּנוּרָא דְגֵהִינָם יַפְלִינוּן בְּגִיצִין דְּמַהְמוֹרִין דְּלָא יְקוּמוּן לְחַיֵּי עָלְמָא ׃
12 גְּבַר דְּמִשְׁתַּעֵי לִישָׁן תְּלִיתַי לֵית אֶפְשַׁר דְּיִתְכֵּן בְּאַרְעָא דְחַיֵּי אֱנָשָׁא מָרֵי חֲטוֹף וְעָבְדִין בִּישִׁין יְצוֹדִנֵיהּ מַלְאָכָא דְמוֹתָא וְנַקְפִּנֵהּ בְּגֵהִינָם ׃
13 הָא בְּכֵן גְּלִי קֳדָמַי אֲרוּם יַעֲבֵד יְיָ דִינָא דַּעֲנָיֵי דִינֵיהוֹן דַּחֲשִׁיכֵי ׃ 14 בְּרַם צַדִּיקַיָּא יְהוֹדוּן לִשְׁמָךְ יִתְבוּן תְּרִיצַיָּא לְצַלָּאָה קֳדָמָךְ ׃

23 ‡ Proba me Deus, & ſcito cor meum: interroga me, & cognoſce ſemitas meas.

24 ‡ Et vide ſi via iniquitatis in me*, & deduc me in via æterna.

* eſt

‡ In finem Pſalmus Dauid.

1

CXXXIX.

2 ERipe me Domine ab homine malo, à viro iniquo eripe me.

3 iniquitates ‡ Qui cogitauerunt* iniquitatem in corde, tota die conſtituebant prœlia.

4 ſerpentis ‡ Acuerunt linguam ſuam ſicut * ſerpentis: venenum aſpidum ſub labiis eorum.

5 ‡ Cuſtodi me Domine de manu peccatoris; * ab hominibus iniquis eripe me. qui cogitauerunt ſupplantare greſſus meos.

6 * funes * in ſcandalum ‡ Abſconderunt ſuperbi laqueum mihi. & * funibus extenderunt * laqueum pedibus meis: iuxta iter * ſcandala poſuerunt mihi.

7 ‡ Dixi Domino: Deus meus es tu: exaudi Domine vocem deprecationis meæ.

8 ‡ Domine Domine virtus ſalutis meæ, obumbraſti ſup caput meum in die belli.

9 ‡ Ne tradas me Domine à deſiderio meo peccatori. cogitauerunt contra me, ne derelinquas me, ne fortè exaltentur.

10 ‡ Caput circuitus eorum, labor labiorum ipſorum operiet eos:

11 ‡ Cadent ſuper eos carbones in ignem; deiicies eos in miſeriis, * & nō ſubſiſtant.

12 ‡ Vir linguoſus non dirigetur in terra. virum iniuſtum mala capient in interitu.

13 inopis ‡ Cognoui quia faciet Dominus iudicium* inopum, & vindictam pauperum.

14 ‡ Veruntamen iuſti confitebuntur nomini tuo, & habitabunt recti cum vultu tuo.

23 ‡ δοκίμασόν με ὁ θεός, καὶ γνῶθι τὴν καρδίαν μου. ἔλεγξόν με, καὶ γνῶθι τὰς τρίβους μου.

24 ‡ καὶ ἴδε εἰ ὁδὸς ἀνομίας ἐν ἐμοί, καὶ ὁδήγησόν με ἐν ὁδῷ αἰωνίᾳ.

1 ‡ Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ.

ρλθ'.

2 ‡ Ἐξελοῦ με κύριε ἐξ ἀνθρώπου πονηροῦ, ἀπὸ ἀνδρὸς ἀδίκου ῥῦσαί με.

3 ‡ οἵτινες ἐλογίσαντο ἀδικίαν ἐν καρδίᾳ, ὅλην τὴν ἡμέραν παρετάσσοντο πολέμους.

4 ‡ ἠκόνησαν γλῶσσαν αὐτῶν ὡσεὶ ὄφεως, ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χείλη αὐτῶν. διάψαλμα.

5 ‡ φύλαξόν με κύριε ἐκ χειρὸς ἁμαρτωλοῦ, ἀπὸ ἀνθρώπων ἀδίκων ἐξελοῦ με. οἵτινες διελογίσαντο τοῦ ὑποσκελίσαι τὰ διαβήματά μου.

6 ‡ ἔκρυψαν ὑπερήφανοι παγίδα μοι. διάψαλμα. καὶ σχοινίοις διέτειναν παγίδα τοῖς ποσί μου, ἐχόμφαια τρίβου σκάνδαλα ἔθεντό μοι.

7 ‡ εἶπα τῷ κυρίῳ, θεός μου εἶ σύ, ἐνώτισαι κύριε τὴν φωνὴν τῆς δεήσεώς μου.

8 ‡ κύριε κύριε δύναμις τῆς σωτηρίας μου, ἐπεσκίασας ὑπὲρ τὴν κεφαλήν μου ἐν ἡμέρᾳ πολέμου.

9 ‡ μὴ παραδῷς με κύριε ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας μου ἁμαρτωλῷ. διελογίσαντο κατ' ἐμοῦ, μὴ ἐγκαταλίπῃς με, μήποτε ὑψωθῶσιν. διάψαλμα.

10 ‡ ἡ κεφαλὴ τοῦ κυκλώματος αὐτῶν, κόπος τῶν χειλέων αὐτῶν καλύψει αὐτούς.

11 ‡ πεσοῦνται ἐπ' αὐτοὺς ἄνθρακες ἐν πυρί, καταβαλεῖς αὐτοὺς ἐν ταλαιπωρίαις, καὶ οὐ μὴ ὑποστῶσιν.

12 ‡ ἀνὴρ γλωσσώδης οὐ κατευθυνθήσεται ἐπὶ τῆς γῆς. ἄνδρα ἄδικον κακὰ θηρεύσει εἰς διαφθοράν.

13 ‡ ἔγνων ὅτι ποιήσει κύριος τὴν κρίσιν τῶν πτωχῶν καὶ τὴν δίκην τῶν πενήτων.

14 ‡ πλὴν δίκαιοι ἐξομολογήσονται τῷ ὀνόματί σου, καὶ κατοικήσουσιν εὐθεῖς σὺν τῷ προσώπῳ σου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

23 Scrutare me Deus, & ſcito cogitationes meas; proba me, & ſcito cogitatus meos.

24 Et vide ſi via erroris in me eſt: & deduc me in via rectorum mundi.

1 Ad laudandum canticum per manum Dauidis. PSAL. CXL.

LIbera me Deus ab homine malo, à viro iniquitatum cuſtodi me. 3 Qui cogitauerunt mala in corde, tota die commiſcentes bella. 4 Exacuunt linguam ſuam ſicut ſerpens: venenum aſpidis ſub labiis eorum in æternum.

5 Cuſtodi me Domine de manu impij: de viris auctoribus iniquitatum cuſtodias me, qui cogitauerunt ſupplantare greſſus meos.

6 Abſconderunt ſuperbi laqueum ante me, & funibus extenderunt rete iuxta ſemitam; ſcandala ponunt mihi continenter.

7 Dixi Domino: Deus meus es tu: exaudi Domine vocem deprecationis meæ.

8 Deus Domine fortitudo redemptionis meæ, obumbraſti caput meum in die belli.

9 Non des Domine deſideria impij: cogitationi eius ne ſatisfacias: auferantur, ne ſe extollant in æternum.

10 Achitophel caput ordinatorum diſcipulorum qui circueunt vt doceant prauitatem, inſimulatio labiorum eorum cooperiat eos.

11 Cadant ſuper illos carbones de cælo; in ignem gehennæ præcipitet eos in foueas ſcrobium, de quibus non reſurgant ad vitam æternam. 12 Vir delator lingua triplici nequaquam poſſit dirigi in terra vitæ: virum prauum & operatorem malorum venetur angelus mortis, & detrudat eum in gehennam.

13 Propterea conſtat mihi quòd faciet Dominus iudicium pauperum & iudicium egenorum.

14 Profectò iuſti confitebuntur nomini tuo, reuertentur recti vt orent coram te.

קמא

1 * מִזְמוֹר לְדָוִד יְהוָה קְרָאתִיךָ חוּשָׁה לִי הַאֲזִינָה
קוֹלִי בְּקָרְאִי־לָךְ׃
2 * תִּכּוֹן תְּפִלָּתִי קְטֹרֶת לְפָנֶיךָ מַשְׂאַת כַּפַּי
מִנְחַת־עָרֶב׃
3 * שִׁיתָה יְהוָה שָׁמְרָה לְפִי נְצֹרָה עַל־דַּל שְׂפָתָי׃
4 * אַל־תַּט לִבִּי לְדָבָר־רָע לְהִתְעוֹלֵל עֲלִלוֹת
בְּרֶשַׁע אֶת־אִישִׁים פֹּעֲלֵי־אָוֶן וּבַל־אֶלְחַם
בְּמַנְעַמֵּיהֶם׃
5 * יְהַלְמֵנִי צַדִּיק חֶסֶד וְיוֹכִיחֵנִי שֶׁמֶן רֹאשׁ אַל־יָנִיל
רֹאשִׁי כִּי־עוֹד וּתְפִלָּתִי בְּרָעוֹתֵיהֶם׃
6 * נִשְׁמְטוּ בִידֵי־סֶלַע שְׁפָטֵיהֶם וְשָׁמְעוּ אֲמָרַי כִּי
נָעֲמוּ׃
7 * כְּמוֹ פֹלֵחַ וּבֹקֵעַ בָּאָרֶץ נִפְזְרוּ עַצְמֵינוּ לְפִי שְׁאוֹל׃
8 * כִּי אֵלֶיךָ יְהוִה אֲדֹנָי עֵינָי בְּךָ חָסִיתִי אַל־
תְּעַר נַפְשִׁי׃
9 * שָׁמְרֵנִי מִיְּדֵי פַח יָקְשׁוּ לִי וּמֹקְשׁוֹת פֹּעֲלֵי אָוֶן׃
10 * יִפְּלוּ בְמַכְמֹרָיו רְשָׁעִים יַחַד אָנֹכִי עַד־אֶעֱבוֹר׃

קמב

1 * מַשְׂכִּיל לְדָוִד בִּהְיוֹתוֹ בַּמְּעָרָה תְּפִלָּה׃
2 * קוֹלִי אֶל־יְהוָה אֶזְעָק קוֹלִי אֶל־יְהוָה אֶתְחַנָּן׃
3 * אֶשְׁפֹּךְ לְפָנָיו שִׂיחִי צָרָתִי לְפָנָיו אַגִּיד׃
4 * בְּהִתְעַטֵּף עָלַי רוּחִי וְאַתָּה יָדַעְתָּ נְתִיבָתִי בְּאֹרַח
זוּ אֲהַלֵּךְ טָמְנוּ פַח לִי׃
5 * הַבֵּיט יָמִין וּרְאֵה וְאֵין־לִי מַכִּיר אָבַד מָנוֹס
מִמֶּנִּי אֵין דּוֹרֵשׁ לְנַפְשִׁי׃
6 * זָעַקְתִּי אֵלֶיךָ יְהוָה אָמַרְתִּי אַתָּה מַחְסִי חֶלְקִי
בְּאֶרֶץ הַחַיִּים׃
7 * הַקְשִׁיבָה אֶל־רִנָּתִי כִּי־דַלּוֹתִי מְאֹד הַצִּילֵנִי
מֵרֹדְפַי כִּי אָמְצוּ מִמֶּנִּי׃

PSALTERIVM. Translat.B.Hieronymi.

1 * *Psalmus Dauid.* CXLI.

DOmine clamaui ad te, festina mihi, exaudi vocem meam clamantis ad te.

2 * *Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo, eleuatio manuum mearum sacrificium vespertinum.*

3 * *Pone Domine custodiam ori meo, serua paupertatem labiorum meorum.*

4 * *Ne declines cor meum in verbum malum, voluere cogitationes impias, cum viris operantibus iniquitatem, neque comedere in deliciis eorum.*

5 * *Corripiat me iustus in misericordia & arguat me: oleum amaritudinis non impinguet caput meum, quia adhuc oratio mea pro maliciis eorum.*

6 * *Sublati sunt iuxta petram iudices eorum, & audient verba mea quoniam decorata sunt.*

7 * *Sicut agricola cùm scindit terram, sic dissipata sunt ossa nostra in ore inferni.*

8 * *Quia ad te Domine Deus oculi mei: in te speraui, ne euacues animam meam.*

9 * *Custodi me de manibus laquei quem posuerunt mihi, & de offendiculis operantium iniquitatem.*

10 * *Incident in rete eius impij simul; ego autem transibo.*

1 * *Eruditio Dauid cùm esset in spelunca: oratio.* PSAL. CXLII.

VOce mea ad Dominum clamabo, voce mea ad Dominum deprecatus sum.

2 * *Effundam in conspectu eius eloquium meũ: tribulationem meam coram illo annunciabo.*

3 * *Cùm anxius in me fuerit spiritus meus, tu enim nosti semitam meam, in via hac qua ambulabo absconderunt laqueum mihi.*

4 * *Respice ad dexteram, & vide quia non sit qui cognoscat me: periit fuga à me, & non est qui requirat animam meam.*

5 * *Clamaui ad te Domine: dixi, Tu es spes mea, pars mea in terra viuentium.*

6 * *Ausculta deprecationem meam, quoniã infirmatus sum nimis: libera me à persecutoribus meis, quoniam confortati sunt super me.*

תרגום

קמא

1 חֲשַׁבְחָא לְדָוִד יְיָ קְרֵיתָךְ חַשְׁחֵשׁ לִי אֲצִית קָלִי בְּמִקְרֵי לָךְ׃ 2 תִּתְכַּוַּן צְלוֹתִי הֵיךְ קְטוֹרֶת בֻּסְמִין קֳדָמָךְ זְקִפוּת יְדַי הֵיךְ דּוֹרוֹן בְּסִים
דְּמִתְקָרֵב בְּרַמְשָׁא׃ 3 שַׁוִּי יְיָ מַטְרָת לְפוּמִי נָטְרָה עִדְּרֵי זְקוֹף שִׁפְוָתַי׃ 4 לָא תַצְלֵי לִבִּי לְפִתְגָם דְּבִישׁ לְמֶחְשַׁל מַחְשָׁבָן בִּישִׁין בִּרְשִׁיעָא לְאִתְחַבָּרָא
עִם גַּבְרֵי עָבְדֵי שִׁקָּר וְלָא אֶסְעוֹד בִּזְמַר בֵּית מִשְׁתֵּיהוֹן׃ 5 יְשַׁפְחַנְנִי צַדִּיקָא טָטוּל חִסְדָּא וְיוֹכְסָנְנִי כַּהֲנָא דְּמַרְבֵּי מְשַׁח רְבוּת קֻדְשָׁא בְּרֵם כְּלִיל
סַלְכוּתָא לָא יִבְטַל מֵרֵישִׁי אֲרוּם עַד כְּדוּן צְלוֹתִי מִסְתַּדְּרָא בְּבִישׁוּתְהוֹן׃ 6 אִשְׁתְּמִטוּ מִבֵּית מָדְרָשָׁא בִּידֵיהוֹן דְּתַקִּיפִין דַּיָּנֵיהוֹן וְתַיְבִין
וְשָׁמְעִין מֵימְרַי אֲרוּם בְּסִימוּ׃ 7 דְּכְמָה גְּבַר דְּפָלַח וּמְבַזַּע בְּעִשְׁנָה חֲכִרִין אִתְבַּדְּרוּן אֶבְרָנָא עַל פּוּם קְבוּרְתָּא׃ 8 אֲרוּם
לְיָתָךְ יְיָ אֱלָהִי עַיְנַי סוּדְיָקָא אֲרוּם בְּמֵימְרָךְ סְבַרְתְּ לָא תְרוֹקֵן נַפְשִׁי׃ 9 נְטוֹר יָתִי מִידֵי קוֹלָא דְּכְמַנוּ לִי וְתַ קְלָן עָבְדֵי שִׁקָּר׃ 10 יִפְּלוּן
בְּמַצְרָתְהוֹן רְשִׁיעַיָּא כַּחֲדָא אֲנָא עַד זְמַן דְּאֶעְבַּר׃

קמב

1 שְׁכְלָא טָבָא עַל יַד דָּוִד בְּמֶהֱוֵה בְּאִסְפִּלְיָדָא צְלוֹתָא׃ 2 קָלִי קֳדָם יְיָ אֶקְבּוֹל קָלִי קֳדָם יְיָ אֲצַלֵּי׃ 3 אֶשְׁוֵי קוּמוֹי שׁוּתִי
עֲקָתִי קֳדָמוֹי אֲחַוֵּי׃ 4 בְּאִשְׁתַּלְהֵיוּתָ עֲלַי רוּחִי וְאַתְּ יְדַעְתָּ שְׁבִילִי בִּכְבִישָׁא דְּנָן אַהֲלָךְ כְּסַנוּ פוּמָא לִי׃ 5 אִסְתַּכְּלָת עַל יְמִינָךְ וְחָמֵית וְלֵית
לִי מְשַׁתְּמוֹדַע הוֹבַד שֵׁזָבוּ מִנִּי וְלֵית חָבֵע לְנַפְשִׁי׃ 6 קְבֵילֵת לָךְ יְיָ אֲמָרֵת אַנְתְּ מְשֵׁזְבִי חֻלְקִי בַּאֲרַע חַיָּיָא׃
7 אֲצֵית לְצְלוֹתִי אֲרוּם אִתְמַסְכְּנַת לַחֲדָא פְּצֵא יָתִי מֵרָדְפַי אֲרוּם אִתְחַיָּלוּן מִנִּי׃

*Psalmus Dauid. CXL.

DOmine clamaui ad te, exaudi me; intende voci deprecationis meæ, cùm clamauero ad te. *Dirigatur oratio mea ſicut incenſum in conſpectu tuo; eleuatio manuum mearum ſacrificiũ veſpertinũ. *Pone Dñe cuſtodiam ori meo, & oſtium circũſtantiæ circũ labia mea. *Nõ declines cor meum in verba malitię, ad excuſandas excuſationes in peccatis. cum hominibus operantibus iniquitatem, & non communicabo cum electis eorum. *Corripiet me iuſtus in miſericordia, & increpabit me, oleum autem peccatoris non impinguet caput meum. quoniã adhuc & oratio mea in beneplacitis eorum: *Abſorpti ſunt iuncti petrę iudices eorum. audient verba mea, quoniam ſuauia ſunt: *Sicut craſſitudo terræ erupta eſt ſuper terram, diſſipata ſunt oſſa eorum ſecus infernum. *Quia ad te Dñe Dñe oculi mei, in te ſperaui, non auferas animam meam. *Cuſtodi me à laqueo quem ſtatuerunt mihi, & à ſcandalis operantium iniquitatem. *Cadent in retiaculo eorũ peccatores: ſingulariter ſum ego donec tranſeam.

Ecc. 22. a labiis meis

placentiũ noſtra

*Intellectus Dauid cùm eſſet ipſe in ſpelunca orans. PSAL. CXLI.

VOce mea ad Dominum clamaui: voce mea ad Dominum deprecatus ſum.

*Effundo & pronũciabo

*Effundam in conſpectu eius orationem meam, tribulationem meam ante ipſum pronũciabo. *In deficiendo ex me ſpiritũ meum, & tu cognouiſti ſemitas meas. in via hac qua ambulabam, abſconderunt laqueum mihi. *Conſiderabam ad dexteram & videbam, & non erat qui cognoſceret me. Periit fuga à me, & non eſt qui requirat animam meam. *Clamaui ad te Domine: dixi; Tu es ſpes mea, portio mea es in terra viuentium. *Intende ad deprecationem meam, quia humiliatus ſum nimis. Libera me à perſequentibus me, quia confortati ſunt ſuper me.

1. Reg. 24 variis

Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ρμ΄.

Κύριε ἐκέκραξα πρὸς σέ, εἰσάκουσόν μου, πρόσχες τῇ φωνῇ τῆς δεήσεώς μου, ἐν τῷ κεκραγέναι με πρὸς σέ.

* κατευθυνθήτω ἡ προσευχή μου ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν σου. ἔπαρσις τῶν χειρῶν μου θυσία ἑσπερινή.

* θοῦ κύριε φυλακὴν τῷ στόματί μου, καὶ θύραν περιοχῆς περὶ τὰ χείλη μου.

* μὴ ἐκκλίνῃς τὴν καρδίαν μου εἰς λόγους πονηρίας, τοῦ προφασίζεσθαι προφάσεις ἐν ἁμαρτίαις. σὺν ἀνθρώποις ἐργαζομένοις τὴν ἀνομίαν, καὶ οὐμὴ συνδιάσω μετὰ τῶν ἐκλεκτῶν αὐτῶν.

* παιδεύσει με δίκαιος ἐν ἐλέει καὶ ἐλέγξει με, ἔλαιον δὲ ἁμαρτωλοῦ μὴ λιπανάτω τὴν κεφαλήν μου. ὅτι ἔτι καὶ ἡ προσευχή μου ἐν ταῖς εὐδοκίαις αὐτῶν.

* κατεπόθησαν ἐχόμενα πέτρας οἱ κριταὶ αὐτῶν. ἀκούσονται τὰ ῥήματά μου, ὅτι ἠδυνήθησαν.

* ὡσεὶ παχὺ γῆς ἐρηγμένη ἐπὶ τῆς γῆς, διεσκορπίσθη τὰ ὀστᾶ αὐτῶν παρὰ τὸν ᾅδην.

* ὅτι πρὸς σὲ κύριε κύριε οἱ ὀφθαλμοί μου, ἐπὶ σοὶ ἤλπισα, μὴ ἀφῇς τὴν ψυχήν μου.

* φύλαξόν με ἀπὸ παγίδος ἧς ἔστησάν μοι, καὶ ἀπὸ σκανδάλων τῶν ἐργαζομένων τὴν ἀνομίαν.

* πεσοῦνται ἐν ἀμφιβλήστρῳ αὐτῶν οἱ ἁμαρτωλοί, καθαμόνας εἰμὶ ἐγὼ ἕως ἂν παρέλθω.

* Συνέσεως τῷ δαυὶδ ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τῷ σπηλαίῳ προσευχόμενον. ρμά.

* Φωνῇ μου πρὸς κύριον ἐκέκραξα, φωνῇ μου πρὸς κύριον ἐδεήθην. * ἐκχεῶ ἐνώπιον αὐτοῦ τὴν δέησίν μου, τὴν θλῖψιν μου ἐνώπιον αὐτοῦ ἀπαγγελῶ.

* ἐν τῷ ἐκλείπειν ἐξ ἐμοῦ τὸ πνεῦμά μου, σὺ δὲ ἔγνως τὰς τρίβους μου. ἐν ὁδῷ ταύτῃ ᾗ ἐπορευόμην, ἔκρυψαν παγίδα μοι. * κατενόουν εἰς τὰ δεξιὰ καὶ ἐπέβλεπον, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐπιγινώσκων με. ἀπώλετο φυγὴ ἀπ' ἐμοῦ, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν τὴν ψυχήν μου.

* ἐκέκραξα πρὸς σὲ κύριε· εἶπα, σὺ εἶ ἡ ἐλπίς μου, μερίς μου εἶ ἐν γῇ ζώντων.

* πρόσχες πρὸς τὴν δέησίν μου, ὅτι ἐταπεινώθην σφόδρα. ῥῦσαί με ἐκ τῶν καταδιωκόντων με, ὅτι ἐκραταιώθησαν ὑπὲρ ἐμέ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[1] Canticum Dauidi. PSAL. CXLI.

DOmine inuocaui te, feſtina ad me, intende voci meæ dum clamo ad te. [2] Dirigatur oratio mea ſicut ſuffimentum aromaticum coram te; eleuatio manuum mearum ſicut munus ſuaue quod offertur in veſpere. [3] Pone Domine cuſtodiam ori meo, cuſtodi eleuationem labiorum meorum. [4] Non declines cor meum in verbum malum, ad cogitandas cogitationes impias in impietate, vt coniungar cum viris operantibus iniquitatem, nec ſuſtentabor cantilena domus conuiuij eorum. [5] Verberabit me iuſtus propter miſericordiam, & corripiet me ſacerdos, vngens me oleo vnctionis ſanctuarij; attamen coronam regni non auferet de capite meo, quoniam adhuc oratio mea ordinatur in malitiam eorum. [6] Diſtracti ſunt de domo ſcholæ manibus fortium iudicum ſuorum: ſed reuertuntur & audiunt verba mea, quoniam iucunda fuerunt. [7] Sicut vir qui findit & ſcindit in fortitudine ſua terram; ſic diſperſa ſunt membra noſtra in ore ſepulchri. [8] Quoniam ad te Dñe Deus meus oculi mei aſpiciunt. etenim in Verbum tuum ſperaui, ne effundas animam meam. [9] Cuſtodi me de manibus laquei quem poſuerunt mihi, & de ſcandalis operantium iniquitatem. [10] Incidant in retiacula ſua impij ſimul: ego donec tranſeam *permanebo*.

[1] Intellectus bonus per manum Dauid, dum eſſet in ſpelunca, oratio. PSAL. CXLII.

VOce mea coram Domino clamabo, voce mea in conſpectu Domini deprecabor. [3] Effundam coram eo eloquium meum, tribulationem meam coram illo annunciabo. [4] Cùm defeciſſet in me ſpiritus meus, & tu cognouiſſes ſemitam meam, in via qua ambulabam, abſconderunt laqueum mihi. [5] Reſpexi ad dexteram & vidi, & non erat qui cognoſceret me. periit refugium à me, & non eſt qui quęrat animam meam. [6] Clamaui ad te Domine: dixi, Tu es liberator meus, portio mea in terra viuentium. [7] Auſculta orationem meam, quoniam pauper factus ſum multum: libera me à perſecutoribus meis, quoniam fortiores me facti ſunt.

8 הוֹצִיאָה מִמַּסְגֵּר נַפְשִׁי לְהוֹדוֹת אֶת־שְׁמֶךָ בִּי יַכְתִּרוּ צַדִּיקִים כִּי תִגְמֹל עָלָי׃

קמג

1 מִזְמוֹר לְדָוִד יְהוָה׀ שְׁמַע תְּפִלָּתִי הַאֲזִינָה אֶל־תַּחֲנוּנַי בֶּאֱמֻנָתְךָ עֲנֵנִי בְצִדְקָתֶךָ׃

2 וְאַל־תָּבוֹא בְמִשְׁפָּט אֶת־עַבְדֶּךָ כִּי לֹא־יִצְדַּק לְפָנֶיךָ כָּל־חָי׃

3 כִּי־רָדַף אוֹיֵב נַפְשִׁי דִּכָּא לָאָרֶץ חַיָּתִי הוֹשִׁיבַנִי בְמַחֲשַׁכִּים כְּמֵתֵי עוֹלָם׃

4 וַתִּתְעַטֵּף עָלַי רוּחִי בְּתוֹכִי יִשְׁתּוֹמֵם לִבִּי׃

5 זָכַרְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם הָגִיתִי בְכָל־פָּעָלֶךָ בְּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ אֲשׂוֹחֵחַ׃

6 פָּרַשְׂתִּי יָדַי אֵלֶיךָ נַפְשִׁי כְאֶרֶץ־עֲיֵפָה לָךְ סֶלָה׃

7 מַהֵר עֲנֵנִי יְהוָה כָּלְתָה רוּחִי אַל־תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי וְנִמְשַׁלְתִּי עִם־יֹרְדֵי בוֹר׃

8 הַשְׁמִיעֵנִי בַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ כִּי־בְךָ בָטָחְתִּי הוֹדִיעֵנִי דֶּרֶךְ־זוּ אֵלֵךְ כִּי־אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי נַפְשִׁי׃

9 הַצִּילֵנִי מֵאֹיְבַי יְהוָה אֵלֶיךָ כִּסְתִּי׃

10 לַמְּדֵנִי לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ כִּי־אַתָּה אֱלוֹהַי רוּחֲךָ טוֹבָה תַּנְחֵנִי בְאֶרֶץ מִישׁוֹר׃

11 לְמַעַן־שִׁמְךָ יְהוָה תְּחַיֵּנִי בְצִדְקָתְךָ תּוֹצִיא מִצָּרָה נַפְשִׁי׃

12 וּבְחַסְדֶּךָ תַּצְמִית אוֹיְבָי וְהַאֲבַדְתָּ כָּל־צֹרְרֵי נַפְשִׁי כִּי אֲנִי עַבְדֶּךָ׃

קמד

1 לְדָוִד בָּרוּךְ יְהוָה׀ צוּרִי הַמְלַמֵּד יָדַי לַקְרָב אֶצְבְּעוֹתַי לַמִּלְחָמָה׃

2 חַסְדִּי וּמְצוּדָתִי מִשְׂגַּבִּי וּמְפַלְטִי לִי מָגִנִּי וּבוֹ חָסִיתִי הָרוֹדֵד עַמִּי תַּחְתִּי׃

8 * *Educ de carcere animam meam, vt confiteatur nomini tuo: in me coronabuntur iusti cùm retribueris mihi.*

1 * *Psalmus Dauid.* CXLIII.

DOmine exaudi orationem meam, ausculta deprecationem meam, in veritate tua exaudi me in iustitia tua.

2 * *Et non venias in iudicio cum seruo tuo, quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens.*

3 * *Quia persecutus est inimicus animam meã, confregit in terra vitam meam, posuit me in tenebris sicut mortuos antiquos.*

4 * *Et anxius fuit in me spiritus meus, in medio mei sollicitum fuit cor meum.*

5 * *Recordabar dierum antiquorum, meditabar omnia opera tua, facta manuum tuarum loquebar.*

6 * *Expandi manus meas ad te, anima mea quasi terra sitiens ad te. Semper.*

7 * *Citò exaudi me Domine, defecit spiritus meus, ne abscondas faciem tuam à me, & comparabor descendentibus in lacum.*

8 * *Fac me audire manè misericordiam tuam, quoniam in te confido: notam fac mihi viam in qua ambulem, quoniam ad te leuaui animam meam.*

9 * *Libera me de inimicis meis Domine: à te protectus sum.*

10 * *Doce me vt faciam voluntatem tuam, quia tu Deus meus: spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam.*

11 * *Propter nomen tuum Domine viuificabis me: in iustitia tua educes de angustia animam meam.* 12 * *Et in misericordia tua dissipabis inimicos meos, & perdes omnes ligantes animam meam. ego enim sum seruus tuus.*

1 * *Dauid:* PSAL. CXLIIII.

BEnedictus Dominus fortis meus, qui docet manus meas ad prælium, digitos meos ad 2 *bellum.* * *Misericordia mea, & fortitudo mea, auxiliator meus, & saluator meus mihi: scutum meum, & in ipso sperani, qui subiecit populos mihi.*

תרגום

8 הַנְפֵּק מִמַּסְגְּרָא נַפְשִׁי לְאוֹדָאָה לְשׁוּמָךְ אַמְטוּלְתִּי יַעְבְּדוּן לָךְ בְּלֵיל רְשָׁבָח צַדִּיקַיָּא אֲרוֹם תְּשַׁלֵּם גְּמוּלָא טָבָא עֲלַי׃

קמג

1 תְּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד יְיָ שְׁמַע צְלוֹתִי אֲצִית לְתַחֲנוּנַי בְּקוּשְׁטָךְ עֲנֵנִי יָתִי בְּצִדְקָתָךְ׃ 2 וְלָא תֵּעוֹל לְבֵי דִינָא עִם עַבְדָּךְ אֲרוֹם לָא יִזְכֵּי קֳדָמָךְ כָּל דְּחָי׃ 3 אֲרוֹם רְדַף בְּעֵל דְּבָבָא נַפְשִׁי דַּכְבָא לְאַרְעָא חַיָּתִי אוֹתֲבָנִי בַּחֲשׁוֹכָא הֵיךְ שְׁכִיבֵי עָלְמָא הַהוּא׃ 4 וְאִשְׁתַּלְהֵית עֲלַי רוּחִי בְּגוֹשְׁמִי יִשְׁתַּעְמֵם לִבִּי׃ 5 אַדְכֶּרֶת יוֹמַיָּא דְמֶלְקַדְמִין רְגֵנֵת בְּכָלְהוֹן עוֹבָדָךְ בְּעוֹבְדֵי אִידָךְ אֲמַלֵּל׃ 6 פְּרַסֵּת יָדַי בְּצָלוֹ קֳדָמָךְ נַפְשִׁי הֵיךְ אַרְעָא דְצַחְיָא לְמַיָּא מְזָרִיקָא לָךְ לְעֵלְמִין׃ 7 סַרְהֵב עֲנֵי יָתִי יְיָ רְגֵגַת לָךְ רוּחִי וְנִשְׁמְתִּי לָא תְסַלֵּק שְׁכִינָתָךְ מִנִּי וְאִתְמְהֵלָה עִם נָחֲתֵי בֵּית קְבוּרְתָּא׃ 8 אַשְׁמַע יָתִי בְּצַפַּר טוּבָךְ אֲרוֹם בְּמֵימְרָךְ סַבְּרֵת אוּדַּע יָתִי אוֹרַח דְּנָן דַּאֲהַלֵּךְ אֲרוֹם לְיָתָךְ זְקֵפֵת נַפְשִׁי בְּצָלּוֹ׃ 9 פְּצֵי יָתִי מִבַּעֲלֵי דְּבָבֵי יְיָ מֵימְרָךְ מַגֵּיתִי לְפָרִיקִי׃ 10 אַלֵּף יָתִי לְמֶעְבַּד רְעוּתָךְ אֲרוֹם אַתְּ אֱלָהִי רוּחָךְ טָבָא תְּדַבַּר יָתִי בְּאוֹרַח תְּרִיץ׃ 11 מִן בְּגַלָּל שְׁמָךְ יְיָ תְּקַיְּמִנַּנִי בְּצִדְקָתָךְ תַּפֵּיק מֵעַקְתָּא נַפְשִׁי׃ 12 וּבְחִסְדָּךְ תְּמַגַּר בַּעֲלֵי דְּבָבֵי וְתְהוֹבֵד כָּל מְעִיקֵי נַפְשִׁי אֲרוֹם אֲנָא עַבְדָּךְ׃

קמד

1 עַל יַד דָּוִד בְּרִיךְ יְיָ תְּקִפִּי דְּמְאַלֵּף אִידַי לְסִדְרֵי קְרָבָא וְאֶצְבְּעָתַי לַאֲנָחָא קְרָבָא׃

2 עֲבֵד טוּבִי וְכַרְכָּךְ תְּקִפִּי וּמְשֵׁזֵב יָתִי תְּרִיסִי וּבְמֵימְרָה סַבְּרֵת דְּמַכְבֵּשׁ עַמְמַיָּא תְּחוֹתִי׃

8 Educ de cuſtodia animam meam, ad confitendum nomini tuo: me expectabūt iuſti, donec retribuas mihi.

1 Pſalmus Dauid, quando perſequebatur eum Abſalom filius eius. CXLII.

DOmine exaudi orationem meam, auribus percipe obſecrationem meam in veritate tua: exaudi me in iuſtitia tua.

2 Et non intres in iudicium cum ſeruo tuo; quia non iuſtificabitur in conſpectu tuo omnis viuens. 3 Quia perſecut' eſt inimicus animam meam; humiliauit in terra vitā meam: collocauit me in obſcuris ſicut mortuos ſeculi. 4 Et anxiatus eſt ſuper me ſpiritus meus; in me turbatū eſt cor meū.

5 Memor fui dierum antiquorum: meditatus ſum in omnibus operibus tuis; in factis manuum tuarum meditabar.

6 Expandi ad te manus meas; anima mea ſicut terra ſine aqua tibi.

7 Velociter exaudi me Domine, defecit ſpiritus meus: non auertas faciem tuam à me, & ſimilis ero deſcendentibus in lacū.

8 Auditam fac mihi manè miſericordiā tuam; quia in te ſperaui: notam fac mihi Domine viam, in qua ambulem; quia ad te leuaui animam meam.

9 Eripe me de inimicis meis Domine, ad te confugi. 10 Doce me, vt faciam voluntatē tuam: quia tu es Deus meus: ſpiritus tuus bonus deducet me in terram rectam.

11 Propter nomen tuum Domine viuificabis me; in æquitate tua educes de tribulatione animam meam. 12 Et in miſericordia tua diſperdes inimicos meos, & perdes omnes qui tribulant animā meam; quoniam ego ſeruus tuus ſum.

1 Pſalmus Dauid ad Goliath. CXLIII.

BEnedictus Dñs Deus meus, qui docet manus meas ad prœliū, digitos meos ad bellū. 2 Miſericordia mea & refugium meum, ſuſceptor meus & liberator meus: protector meus, & in ipſo ſperaui; qui ſubdit populum meum ſub me.

8 ἐξάγαγε ἐκ φυλακῆς τὴν ψυχήν μου, τοῦ ἐξομολογήσασθαι τῷ ὀνόματί σου· ἐμὲ ὑπομενοῦσι δίκαιοι ἕως οὗ ἀνταποδῷς μοι.

1 Ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ ὁπότε κατεδίωκεν αὐτὸν Ἀβεσαλὼμ ὁ υἱὸς αὐτοῦ. ρμβ'.

Κύριε εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου, ἐνώτισαι τὴν δέησίν μου ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου· εἰσάκουσόν μου ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου, 2 καὶ μὴ εἰσέλθῃς εἰς κρίσιν μετὰ τοῦ δούλου σου, 3 ὅτι δικαιωθήσεται ἐνώπιόν σου πᾶς ζῶν· ὅτι κατεδίωξεν ὁ ἐχθρὸς τὴν ψυχήν μου, ἐταπείνωσεν εἰς γῆν τὴν ζωήν μου· ἐκάθισέ με ἐν σκοτεινοῖς ὡς νεκροὺς αἰῶνος. 4 καὶ ἠκηδίασεν ἐπ' ἐμὲ τὸ πνεῦμά μου· ἐν ἐμοὶ ἐταράχθη ἡ καρδία μου·

5 ἐμνήσθην ἡμερῶν ἀρχαίων· ἐμελέτησα ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου, ἐν ποιήμασι τῶν χειρῶν σου ἐμελέτων.

6 διεπέτασα πρὸς σὲ τὰς χεῖράς μου, ἡ ψυχή μου ὡς γῆ ἄνυδρός σοι. 7 ταχὺ εἰσάκουσόν μου κύριε, ἐξέλιπε τὸ πνεῦμά μου· μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ, καὶ ὁμοιωθήσομαι τοῖς καταβαίνουσιν εἰς λάκκον.

8 ἀκουστὸν ποίησόν μοι τρωῒ τὸ ἔλεός σου, ὅτι σοὶ ἤλπισα· γνώρισόν μοι κύριε ὁδόν, ἐν ᾗ πορεύσομαι, ὅτι πρὸς σὲ ἦρα τὴν ψυχήν μου.

9 ἐξελοῦ με ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου, κύριε πρὸς σὲ κατέφυγον· 10 δίδαξόν με τοῦ ποιεῖν τὸ θέλημά σου· ὅτι σὺ εἶ ὁ θεός μου· τὸ πνεῦμά σου τὸ ἀγαθὸν ὁδηγήσει με ἐν γῇ εὐθείᾳ. 11 ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου κύριε ζήσεις με· ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ἐξάξεις ἐκ θλίψεως τὴν ψυχήν μου.

12 καὶ ἐν τῷ ἐλέει σου ἐξολοθρεύσεις τοὺς ἐχθρούς μου· καὶ ἀπολεῖς πάντας τοὺς θλίβοντας τὴν ψυχήν μου, ὅτι ἐγὼ δοῦλός σου εἰμί.

1 Ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ πρὸς τὸν Γολιάθ.

ρμγ'.

Εὐλογητὸς κύριος ὁ θεός μου. ὁ διδάσκων τὰς χεῖράς μου εἰς παράταξιν, τοὺς δακτύλους μου εἰς πόλεμον.

2 ἔλεός μου καὶ καταφυγή μου, ἀντιλήπτωρ μου καὶ ῥύστης μου, ὑπερασπιστής μου, καὶ ἐπ' αὐτῷ ἤλπισα· ὁ ὑποτάσσων τὸν λαόν μου ὑπ' ἐμέ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

8 Educ de cuſtodia animam meam, vt confiteantur nomini tuo: in mei gratiam facient tibi coronam laudis iuſti; quoniam reddes retributionem bonam mihi. 1 Hymnus Dauidi. PSAL. CXLIII.

DOmine exaudi oration meamē, auſculta deprecationes meas; in veritate tua reſponde mihi, in tua iuſtitia. 2 Et non intres in prætoriū cum ſeruo tuo; quoniam non iuſtificabitur coram te omnis viuens. 3 Quoniam perſecutus eſt inimicus meus animam meam, conculcauit ad terram vitam meam; collocauit me in tenebris ſicut iacentes ſeculi illius. 4 Et anxius fuit ſuper me ſpiritus meus; in corpore meo perculſum eſt ſtupore cor meum. 5 Recordatus ſum dierum antiquorum, meditatus ſum in omnibus operibus tuis; opera manuum tuarum loquar. 6 Expandi manus meas in oratione coram te: anima mea ſicut terra quæ indiget aqua, reſpicit ad te in æternum.

7 Feſtina, reſponde mihi Domine, deſiderauit te ſpiritus meus, & mens mea: non amoueas maieſtatem tuam à me, ne ſimilis fiam his, qui deſcendunt in domum ſepulchri. 8 Fac me audire manè benignitatem tuam; quoniam in verbum tuum ſperaui: notam mihi fac viam hanc in qua ambulem; quoniam ad te animam meam leuaui in oratione. 9 Libera me ab inimicis meis Domine: Verbum tuum conſtitui Redemptorem meum. 10 Doce me facere voluntatem tuam, quoniam tu Deus meus es: ſpiritus tuus bonus deducet me in viam rectam.

11 Propter nomen tuum Deus erige me; in iuſtitia tua educes de affliction animam meam. 12 Et in miſericordia tua diſperdes inimicos meos, & perdes omnes qui in anguſtias adigunt animam meam; quoniam ego ſeruus tuus ſum.

1 Per manum Dauidis. PSAL. CXLIIII.

BEnedictus Dominus fortitudo mea, qui docet manus meas ad ordines belli, & digitos meos ad mouendū prœlium. 2 Auctor benignitatis meæ, & arx fortitudinis meæ, & liberator meus, ſcutum meum, & in Verbo eius ſperaui, qui ſubiicit populos ſub me.

3 * יְהוָה מָה־אָדָם וַתֵּדָעֵהוּ בֶּן־אֱנוֹשׁ וַתְּחַשְּׁבֵהוּ׃
4 * אָדָם לַהֶבֶל דָּמָה יָמָיו כְּצֵל עוֹבֵר׃
5 * יְהוָה הַט־שָׁמֶיךָ וְתֵרֵד גַּע בֶּהָרִים וְיֶעֱשָׁנוּ׃
6 * בְּרוֹק בָּרָק וּתְפִיצֵם שְׁלַח חִצֶּיךָ וּתְהֻמֵּם׃
7 * שְׁלַח יָדֶיךָ מִמָּרוֹם פְּצֵנִי וְהַצִּילֵנִי מִמַּיִם רַבִּים מִיַּד בְּנֵי נֵכָר׃
8 * אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֶּר־שָׁוְא וִימִינָם יְמִין שָׁקֶר׃
9 * אֱלֹהִים שִׁיר חָדָשׁ אָשִׁירָה לָךְ בְּנֵבֶל עָשׂוֹר אֲזַמְּרָה־לָּךְ׃
10 * הַנּוֹתֵן תְּשׁוּעָה לַמְּלָכִים הַפּוֹצֶה אֶת־דָּוִד עַבְדּוֹ מֵחֶרֶב רָעָה׃
11 * פְּצֵנִי וְהַצִּילֵנִי מִיַּד בְּנֵי־נֵכָר אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֶּר־שָׁוְא וִימִינָם יְמִין שָׁקֶר׃
12 * אֲשֶׁר בָּנֵינוּ כִּנְטִעִים מְגֻדָּלִים בִּנְעוּרֵיהֶם בְּנוֹתֵינוּ כְּזָוִיֹת מְחֻטָּבוֹת תַּבְנִית הֵיכָל׃
13 * מְזָוֵינוּ מְלֵאִים מְפִיקִים מִזַּן אֶל־זַן צֹאנֵנוּ מַאֲלִיפוֹת מְרֻבָּבוֹת בְּחוּצוֹתֵינוּ׃
14 * אַלּוּפֵינוּ מְסֻבָּלִים אֵין פֶּרֶץ וְאֵין יוֹצֵאת וְאֵין צְוָחָה בִּרְחֹבוֹתֵינוּ׃
15 * אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְּהוָה אֱלֹהָיו׃

3 * *Domine quid eſt homo quia agnoſcis eum, filius hominis quia computas eum?*
4 * *Homo vanitati aſſimilatus eſt, dies eius quaſi vmbra pertranſiens.*
5 * *Domine inclina cælos tuos, & deſcende: tange montes, & fumigabunt.*
6 * *Mica fulgure, & diſſipa eos: mitte ſagittam tuam, & interfice illos.*
7 * *Extende manum tuam de excelſo: libera me & erue me de aquis multis de manu filiorum*
8 *alienorum.* * *Quorum os locutum eſt vanitatem, & dextra eorum dextra mendacij.*
9 * *Deus canticum nouum cantabo tibi: in pſalterio decachordo pſallam tibi.*
10 * *Qui das ſalutem regibus, qui eruis Dauid ſeruum tuum de gladio peſſimo.*
11 * *Libera me & erue me de manu filiorum alienorum, quorum os locutum eſt vanitatem, & dextra eorum dextra mendacij.*
12 * *Vt ſint filij noſtri quaſi plantatio creſcens in adoleſcentia ſua: filiæ noſtræ quaſi anguli ornati ad ſimilitudinem templi.*
13 * *Promptuaria noſtra plena, & ſuperfundentia ex hoc in illud: pecora noſtra in milibus & innumerabilia in compitis noſtris.*
14 * *Tauri noſtri pingues, non eſt interruptio & non eſt egreſſus, & non eſt vlulatus in plateis noſtris.*
15 * *Beatus populus cuius talia ſunt: beatus populus cuius Dominus Deus ſuus.*

קמה

1 * תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד׃
2 * בְּכָל־יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד׃
3 * גָּדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר׃
4 * דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ׃
5 * הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאֹתֶיךָ אָשִׂיחָה׃
6 * וֶעֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה׃

1 *Laudatio Dauid.* PSALM. CXLV.
E*Xaltabo te Deus meus rex, & benedicam nomini tuo in æternum & vltrà.*
2 * *In omni die benedicam tibi, & laudabo nomen tuum in ſempiternum & iugiter.*
3 * *Magnus Dominus & laudabilis nimis, & magnificentiæ eius non eſt inuentio.*
4 * *Generatio ad generationem laudabit opera tua, & fortitudines tuas annunciabunt.*
5 * *Decorem gloriæ magnitudinis tuæ & verba mirabilium tuorum loquar.*
6 * *Et fortitudinem horribilium tuorum dicēt; & magnitudines tuas narrabunt.*

תרגום

3 יְיָ מָה הוּא בַּר נָשׁ דְּחַכֵּמְתֵּה בְּנֵי נָשָׁא וַחֲשַׁבְתֵּה׃ 4 בַּר נָשׁ לְהַמָּא אִדְמֵי יוֹמוֹי חֵיוֵךְ טוּלָא דְּעָבַר׃ 5 יְיָ אַרְכִּין שְׁמַיָּא וְתֵיתֵי קָרֵב בְּטוּרַיָּא וּמַסְקִין תְּנָנָא׃ 6 אַבְרֵק בַּרְקִין וּבַדְּרִנוּן שַׁדַּר גְּרָיָךְ וְתִשְׁגּוֹשִׁנוּן׃ 7 אוֹשִׁיט יְדָךְ מִשְּׁמֵי מְרוֹמָא פְּצָא יָתִי וְשֵׁיזֵב יָתִי מֵאוֹכְלוּסִין דְּמִתְיַלְּדִין לְמַיִן סָגִיעִין מִידֵיהוֹן דִּבְנֵי נָכְרָאִין׃ 8 דְּפוּמְהוֹן מְמַלֵּל מוֹמָתָא דְּמַגָּן וְאוֹרַיְתְהוֹן אוֹרַיְתָא דְּשִׁקְרָא׃ 9 אֱלָהָא שַׁבָּח חַדַּת אֲשַׁבַּח קֳדָמָךְ בְּנְבְלָא דַּעֲשַׂרְתֵּי נִימִין אֲזַמֵּר קָדָמָךְ׃ 10 דְּיַהֵב פֻּרְקָנָא לְמַלְכַיָּא דְּאַפְצֵי יַת דָּוִד עַבְדֵּהּ מֵחַרְבָּא בִּישָׁא׃ 11 פְּצָא וְתֵי וְשֵׁיזֵב יָתִי מֵאִידֵיהוֹן דִּבְנֵי נָכְרָאִין דְּפוּמְהוֹן מְמַלֵּל מוֹמָתָא דְּמַגָּן וְאוֹרַיְתְהוֹן אוֹרַיְתָא דְּשִׁקְרָא׃ 12 דִּי בְנָנָא כְּנִצְבִין דְּקִלְּין בְּאִלֶּפָּן אוֹרַיְתָא דַּבְיָן מְסַלְּיוֹתְהוֹן כְּנָתָא זִיוָתִין וְכָשְׁרִין לְכַתָּנִין דְּמִשְׁמְשִׁין בְּמַצַּע הֵיכְלָא׃ 13 תַּסְבְּרִינָא מְלַיָן מְסַפְּקָן מִשָּׁתָא לְשַׁתָּא עָאנָנָא מוֹלִידִין אַלְפַיָּא מְפַשָּׁן בְּרִבְוָתָא בְּאַשְׁקְקָנָא׃ 14 תּוֹרִינָא מָרֵי מְטוּל לֵית תְּקוֹף וְלֵית מַפְקָא בִּישָׁא וְלֵית צְוָחַת בְּכְיָתָא בְּפַלְטֵיתָנָא׃ 15 טוּבוֹי דְּעַמָּא דְּהֵכְדֵּין לֵהּ טוּבוֹי דְּעַמָּא דַּייָ אֱלָהֵהּ׃

קמה

1 תְּשַׁבַּחְתָּא לְדָוִד אַרוֹמְמִנָּךְ יְיָ אֱלָהִי מַלְכָּא וַאֲבָרֵךְ שְׁמָךְ לְעָלְמֵי עָלְמִין׃ 2 בְּכָל יוֹמָא אֲבָרְכִנָּךְ וַאֲשַׁבַּח שְׁמָךְ לְעָלְמֵי עָלְמִין׃ 3 רַב יְיָ וּמְשַׁבַּח לַחֲדָא וְלַרְבָּנוּתֵהּ לֵית סוֹף׃ 4 דָּרָא לְדָרָא יְשַׁבַּח עוֹבָדָךְ וּגְבוּרָתָךְ יְתַנּוּן׃ 5 שְׁבָהוֹר אַיְקַר זִינָךְ וְסִבְלֵי פְּרִישְׁוָתָךְ אֲמַלֵּל׃ 6 וְעִשְׁנָא דְּדָחְלָתָךְ יֵימְרוּן וְרַבְנוּתָךְ יְשָׁתְעוּן׃

Iob.8 * Domine quid eſt homo, quia innotuiſti ei? aut filius hominis quia reputas eum? 3

* Homo vanitati ſimilis factus eſt, dies eius ſicut vmbra prætereunt. 4

* Domine inclina cælos *& deſcende: tange montes, & fumigabunt. 5

* tuos

* Fulgura coruſcationem & diſſipabis eos, emitte ſagittas tuas, & conturbabis eos. 6

* Emitte manum tuam de alto, eripe me & libera me de aquis multis, de manu filiorum alienorum. 7

* Quorum os locutum eſt vanitatem; & dextera eorum dextera iniquitatis. 8

* Deus canticum nouum cantabo tibi, in pſalterio decachordo pſallam tibi. 9

* Qui das ſaluté regibus, qui redemiſti Dauid ſeruũ tuũ de gladio maligno. * Eripe me & eruе me de manu filiorũ alienorũ, quorum os locutũ eſt vanitaté; & dextera eorũ dextera iniquitatis. 10 11

* Quorũ filii eorum ſicut nouellæ * plantatæ in iuuentute ſua: filiæ eorum compoſitæ, circumornatæ vt ſimilitudo tépli. 12

* plantationes

* Promptuaria eorum plena, eructátia ex hoc in illud: oues eorum fœtoſæ abundantes in egreſſibus ſuis. 13

* Boues eorum craſſæ: non eſt ruina maceriæ, neque tranſitus, neque clamor in plateis eorum. 14

* Beatum dixerũt populum cui hæc ſunt: beatus populus cuius Dominus Deus eius. 15

* Laudatio Dauid. PSAL. CXLIIII. 1

EXaltabo te Deus meus rex meus, & benedicam nomini tuo in ſeculum, & in ſeculum ſeculi. 2

* Per ſingulos dies benedicam tibi, & laudabo nomen tuum in ſeculũ, & in ſeculũ ſeculi. 3

Sup.43

* Magnus Dominus & laudabilis nimis, & magnitudinis eius non eſt finis. 4

* Generatio & generatio *laudabũt opera tua, & potentiam tuam *pronunciabit. 5

* Laudabit *pronunciabunt

* Magnificentiam gloriæ ſanctitatis tuæ loquentur, & mirabilia tua narrabunt. 6

* Et virtutem terribilium tuorum dicent, & magnitudinem tuam narrabunt.

3 * κύριε τί ἐστιν ἄνθρωπος, ὅτι ἐγνώσθης αὐτῷ, ἢ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι λογίζῃ αὐτῷ; 4 * ἄνθρωπος ματαιότητι ὡμοιώθη, αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ὡσεὶ σκιὰ παράγουσι.

5 * κύριε κλῖνον οὐρανὸς καὶ καταβήθι, ἅψαι τῶν ὀρέων 6 καὶ καπνισθήσονται. * ἀστραψον ἀστραπὴν καὶ σκορπιεῖς αὐτούς. ἐξαπόστειλον τὰ βέλη σου, καὶ συνταράξεις αὐ-7 τούς. * ἐξαπόστειλον τὴν χεῖρά σου ἐξ ὕψους, ἐξελοῦ με καὶ ῥῦσαί με ἐξ ὑδάτων πολλῶν, ἐκ χειρὸς υἱῶν ἀλλο-8 τρίων. * ὧν τὸ στόμα ἐλάλησε ματαιότητα, καὶ ἡ δεξιὰ αὐτῶν, δεξιὰ ἀδικίας.

9 ὁ θεὸς ᾠδὴν καινὴν ᾄσομαί σοι, ἐν ψαλτηρίῳ δεκαχόρδῳ ψαλῶ σοι. * τῷ διδόντι τὴν σωτηρίαν τοῖς βασι-10 λεῦσι, τῷ λυτρουμένῳ δαυὶδ τὸν δοῦλον αὐτοῦ ἐκ ῥομφαίας πονηρᾶς.

11 * ῥῦσαί με καὶ ἐξελοῦ με ἐκ χειρὸς υἱῶν ἀλλοτρίων· ὧν τὸ στόμα ἐλάλησε ματαιότητα, καὶ ἡ δεξιὰ αὐτῶν δεξιὰ 12 ἀδικίας. * ὧν οἱ υἱοὶ αὐτῶν ὡς νεόφυτα ἐδρυμμένα ἐν τῇ νεότητι αὐτῶν· αἱ θυγατέρες αὐτῶν κεκαλλωπισμέναι, περικεκοσμημέναι ὡς ὁμοίωμα ναοῦ.

13 * τὰ ταμιεῖα αὐτῶν πλήρη, ἐξερευγόμενα ἐκ τούτου εἰς τοῦτο· τὰ πρόβατα αὐτῶν πολύτοκα πληθυνόμενα ἐν ταῖς ἐξόδοις αὐτῶν.

14 * οἱ βόες αὐτῶν παχεῖς· οὐκ ἔστι κατάπτωμα φραγμοῦ, οὐδὲ διέξοδος, οὐδὲ κραυγὴ ἐν ταῖς πλατείαις αὐτῶν.

15 * ἐμακάρισαν τὸν λαὸν ᾧ ταῦτά ἐστι· μακάριος ὁ λαὸς ὃ κύριος ὁ θεὸς αὐτοῦ.

1 * Αἴνεσις τῷ δαυίδ. ρμδ'

Ὑψώσω σε ὁ θεός μου ὁ βασιλεύς μου, καὶ εὐλογήσω τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.

2 * καθ' ἑκάστην ἡμέραν εὐλογήσω σε, καὶ αἰνέσω τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.

3 * μέγας κύριος καὶ αἰνετὸς σφόδρα, καὶ τῆς μεγαλωσύνης αὐτοῦ οὐκ ἔστι πέρας.

4 * γενεὰ καὶ γενεὰ ἐπαινέσει τὰ ἔργα σου, καὶ τὴν δύναμίν σου ἀπαγγελοῦσι.

5 * τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς δόξης τῆς ἁγιωσύνης σου λαλήσουσι, καὶ τὰ θαυμάσιά σου διηγήσονται.

6 * καὶ τὴν δύναμιν τῶν φοβερῶν σου ἐροῦσι, καὶ τὴν μεγαλωσύνην σου διηγήσονται.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[3] Dñe quid eſt homo vt agnoſcas eum; filius hominis vt reputes eum? [4] Homo vanitati ſimilis eſt, dies eius ſicut vmbra quæ prætériit. [5] Domine inclina cælos, & manifeſta te; tange montes, & emittent fumum. [6] Fulgura fulgurationes, & diſsipa eos; emitte ſagittas tuas, & conturbabis eos. [7] Extende manum tuam de cælis excelſis, eripe & libera me de exercitibus ſimilibus aquis multis, de manu filiorum alienorum. [8] Quorum os locutum eſt iuramentum vanum, & lex eorum lex iniquitatis.

[9] Deus hymno nouo laudabo coram te, in pſalterio decem chordarum pſallam coram te. [10] Qui das ſalutem regibus, qui liberaſti Dauid ſeruum tuum à gladio prauo. [11] Libera me, & eripe me de manu filiorum alienorum, quorũ os locutum eſt iuramentum vanitatis, & lex eorum lex mendacij. [12] Quòd filij noſtri ſint ſicut plantationes dactylorum in doctrina Legis, nutriti à iuuentute ſua: filiæ noſtræ ſplendidæ, & acceptæ ſacerdotibus, qui miniſtrant in medio templi. [13] Cellaria noſtra plena, ſuperexuberantia quotannis; oues noſtræ parientes millia, multiplicantes in myriadas in ſtabulis noſtris.

[14] Tauri noſtri dominatores, quoniam non eſt fortitudo, non eſt prolatio mala, non eſt clamor luctuoſus in plateis noſtris.

[15] Beatus populus cui ſunt huiuſmodi: beatus populus, cuius DOMINVS eſt Deus eius.

[1] Hymnus Dauidi. PSAL. CXLV.

EXaltabo te Deus meus Rex, & benedicam nomen tuum in ſecula ſeculorum. [2] Omni die benedicam tibi, & laudabo nomen tuum in ſecula ſeculorum. [3] Magnus Dñs & laudabilis multum, & magnificentiæ eius non eſt finis. [4] Generatio generationi laudabit opera tua, & potentiam tuam narrabunt. [5] Decorem gloriæ ſplendoris tui, & verba mirabilium operum tuorum eloquar. [6] Et fortitudinem terribilium tuorum dicent, & magnificentiam tuam narrabunt.

7 * *Memoriam multæ bonitatis tuæ loquentur, & iustitias tuas laudabunt.*
8 * *Clemens & misericors Dominus, patiens, & multæ miserationis.*
9 * *Bonus Dominus omnibus, & miserationes eius in vniuersa opera eius.*
10 * *Confiteantur tibi Domine omnia opera tua, & misericordes tui benedicant tibi.*
11 * *Gloriam regni tui dicent, & fortitudines tuas loquentur.*
12 * *Vt ostendant filiis hominum fortitudines eius, & gloriam decoris regni eius.*
13 * *Regnum tuum regnum omnium seculorum, & potestas tua in omni generatione & generationem.*
14 * *Sustentat Dominus omnes corruentes, & erigit omnes iacentes.*
15 * *Oculi omnium ad te sperant, & tu das eis escam suam in tempore suo.*
16 * *Aperis manus tuas, & imples omne animal refectione.*
17 * *Iustus Dominus in omnibus viis suis, & misericors in omnibus operibus suis.*
18 * *Iuxtà est Dominus omnibus qui inuocant illum: omnibus qui inuocant illum in veritate.*
19 * *Placitum timentium se faciet, & clamorem eorum exaudiet, & saluabit eos.*
20 * *Custodit Dominus omnes diligentes se, & vniuersos impios conteret.*
21 * *Laudationem Domini loquetur os meum, & benedicet omnis caro nomini sancto eius in æternum & iugiter.*

1 * *Alleluia.* PSAL. CXLVI.

L*Auda anima mea Dominum.*
2 * *Laudabo Dominum in vita mea, cantabo Deo meo quàm diu sum.*
3 * *Nolite confidere in principibus; in filio hominis, cui non est salus.*
4 * *Egredietur spiritus eius, & reuertetur in humum suam: in die illa peribunt cogitationes eius.*

7 * זֵכֶר רַב־טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ׃
8 * חַנּוּן וְרַחוּם יְהוָה אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל־חָסֶד׃
9 * טוֹב־יְהוָה לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו׃
10 * יוֹדוּךָ יְהוָה כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה׃
11 * כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ׃
12 * לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ׃
13 * מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל־עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דּוֹר וָדֹר׃
14 * סוֹמֵךְ יְהוָה לְכָל־הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל־הַכְּפוּפִים׃
15 * עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן־לָהֶם אֶת־אָכְלָם בְּעִתּוֹ׃
16 * פּוֹתֵחַ אֶת־יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי רָצוֹן׃
17 * צַדִּיק יְהוָה בְּכָל־דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל־מַעֲשָׂיו׃
18 * קָרוֹב יְהוָה לְכָל־קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת׃
19 * רְצוֹן־יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת־שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם׃
20 * שׁוֹמֵר יְהוָה אֶת־כָּל־אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל־הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד׃
21 * תְּהִלַּת יְהוָה יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃

קמו

1 * הַלְלוּיָהּ הַלְלִי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה׃
2 * אֲהַלְלָה־יְהוָה בְּחַיָּי אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי׃
3 * אַל־תִּבְטְחוּ בִנְדִיבִים בְּבֶן־אָדָם שֶׁאֵין לוֹ תְּשׁוּעָה׃
4 * תֵּצֵא רוּחוֹ יָשֻׁב לְאַדְמָתוֹ בַּיּוֹם הַהוּא אָבְדוּ עָשְׁתֹּנֹתָיו׃

תרגום

7 דְּכַרְן סַגְיָא טוּבָךְ יַבִּיעוּן וְצִדְקָתָךְ יְשַׁבְּחוּן׃
8 חַנָּנָא וְרַחֲמָנָא יְיָ מַרְחִיק רָגָז וּמַסְגֵּי לְמֶעְבַּד טָבְוָן׃
9 טָב יְיָ לְכוֹלָּא וְרַחֲמוֹי עַל כָּל עוֹבָדוֹי׃
10 יְהוֹדוּן לָךְ יְיָ כָּל עוֹבָדָךְ וַחֲסִידָיךְ יְבָרְכוּנָךְ׃
11 אִיקַר מַלְכוּתָךְ יֵימְרוּן וּגְבוּרְתָךְ יְמַלְלוּן׃
12 לְאוֹדָעָא לִבְנֵי נָשָׁא גְּבוּרְתּוֹי וְאִיקַר שֻׁבְחוֹר מַלְכוּתֵהּ׃
13 מַלְכוּתָךְ מַלְכוּת כָּל עָלְמִין וְשָׁלְטָנוּתָךְ בְּכָל דָּר וְדָר׃
14 סָעֵד יְיָ לְכָל דִּנְפִילִין וְזָקֵף לְכָל הַכְּפִיפִין׃
15 עֵינֵיהוֹן דְּכוֹלָּא לָךְ מְסַבְּרִין וְאַתְּ יָהֵב לְהוֹן מֵיכְלְהוֹן בְּזִמְנֵהּ׃
16 פָּתַח אַתְּ יָדָךְ וּמַשְׂבַּע לְכָל חַי תּוֹרְעוּתְהוֹן׃
17 זַכַּי יְיָ בְּכָל אָרְחָתֵיהּ וְחָסִיד בְּכָל עוֹבָדוֹי׃
18 קָרִיב יְיָ לְכָל דְּקָרְיָן יָתֵהּ לְכָל דְּקָרְיָן יָתֵהּ בְּקוּשְׁט׃
19 רְעוּת דְּחָלוֹי יַעְבֵּד וְיָת בָּעוּתְהוֹן יְשְׁמַע וְיִפְרְקִנּוּן׃
20 נָטַר יְיָ יָת כָּל רָחֲמוֹי וְיָת כָּל רְשִׁיעַיָּא יְשֵׁיצִי׃
21 שְׁבָחַת דַּיְיָ יְמַלֵּל פּוּמִי וִיבָרְכוּן כָּל בְּנֵי בִשְׂרָא שׁוּם קוּדְשֵׁהּ לְעָלְמֵי עָלְמִין׃

קמו

1 שַׁבַּחוּ אֱלָהָא שַׁבְּחִי נַפְשִׁי יָת יְיָ׃
2 אֲשַׁבַּח קֳדָם יְיָ בְּחַיָּי אֲזַמֵּר לֵאלָהִי בְּרִאיתִי׃
3 לָא תִתְרַחֲצוּן בְּרַבְרְבַיָּא בִּבְנֵי נָשׁ דְּלֵית
לֵהּ פֻּרְקָנָא׃
4 תִּפּוֹק רוּחֵהּ יְהוֹב לְעַפְרָה בְּיוֹמָא הַהוּא אוֹבְדוּ זְמִיּוֹנוֹי׃

7 ‡Memoriam abundãtiæ ſuauitatis tuæ eructabunt,& iuſtitia tua exultabunt.

8 ‡Miſerator & miſericors Dominus,patiens,& multum miſericors. 9 ‡Suauis Dominus vniuerſis,& miſerationes eius ſuper omnia opera eius. 10 ‡Confiteantur tibi Domine omnia opera tua,& ſancti tui benedicant tibi. 11 ‡Gloriam regni tui dicent, & potentiam tuam loquentur. 12 ‡Vt notam faciãt filijs hominum potentiam tuã, & gloriam magnificentiæ regni tui.

13 ‡Regnum tuum regnum omnium ſeculorum, & dominatio tua in omni generatione & generatione. Fidelis Dominus in omnibus verbis ſuis, & ſanctus in omnibus operibus ſuis. 14 ‡*Suſtentat Dominus omnes qui corruũt, & erigit omnes eliſos.

15 ‡Oculi omnium in te ſperant , & tu das eſcam illorum in tempore oportuno.

16 ‡Aperis tu manum tuam,& imples omne animal *refectione.

17 ‡Iuſtus Dominus in omnibus vijs ſuis, & ſanctus in omnibus operibus ſuis.

18 ‡Propè *Dominus omnibus inuocantibus eum, omnibus inuocantibus eum in veritate. 19 ‡Voluntatem timentium ſe faciet,& deprecationem eorum exaudiet, & ſaluos faciet eos. 20 ‡Cuſtodit Dominus omnes diligentes ſe, & omnes peccatores diſperdet. 21 ‡Laudationem Domini loquetur os meum , & benedicat omnis caro nomini ſancto eius, in ſeculum & in ſeculum ſeculi. Alleluia.

*Alleuat

*benedictione.

*eſt

Aggæi & Zachariæ.

PSAL. CXLV.

LAuda anima mea Dominum. 1

2 ‡Laudabo Dominum in vita mea, pſallam Deo meo quamdiu *ſum. 3 ‡Nolite confidere in principibus,in filijs hominũ, *quibus non eſt ſalus.

4 ‡Exibit ſpiritus eius, & reuertetur in terram ſuam; in illa die peribunt omnes *eorum cogitationes *eius.

*ſuero

*in

*eorum

7 ‡μνήμλιν τοῦ πλήθους τ χρηστότ͂ς ϑυ ἐξερεύξονται, ☩ τῇ δικαιοσύνῃ ϑυ ἀγαλλιάσονται.

8 ‡οἰκτίρμων ☩ ἐλεήμων ὁ κύριος, μακρόθυμος καὶ πολυέλεος. 9 ‡χρηστὸς κύριος τοῖς σύμπασι, καὶ ⊕ οἰκτιρμοὶ αὐτοῦ ἐπὶ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ.

10 ‡ἐξομολογησάτωσάν σοι κύριε πάντα τὰ ἔργα ϑυ, καὶ ⊕ ὅσιοί ϑυ εὐλογησάτωσάν σε. 11 ‡δόξαν τ βασιλείας ϑυ ἐροῦσι, ☩ τὴν δυναστείαν ϑυ λαλήσουσι.

12 ‡τοῦ γνωρίσαι τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τὴν δυναστείαν ϑυ, ☩ τὴν δόξαν τ μεγαλοπρεπείας τ βασιλείας ϑυ.

13 ‡ἡ βασιλεία ϑυ βασιλεία πάντων τῶν αἰώνων, καὶ ἡ δεσποτεία ϑυ ἐν πάσῃ γενεᾷ καὶ γενεᾷ· πιστὸς κύριος ἐν πᾶσι τοῖς λόγοις αὐτοῦ, καὶ ὅσιος ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ.

14 ‡ὑποστηρίζει κύριος πάντας τοὺς καταπίπτοντας, καὶ ἀνορθοῖ πάντας τοὺς κατεστραμμένους.

15 ‡⊕ ὀφθαλμοὶ πάντων εἰς σὲ ἐλπίζουσι, καὶ σὺ δίδως τὴν τροφὴν αὐτῶν ἐν καιρῷ. 16 ‡ἀνοίγεις σὺ τὴν χεῖρά ϑυ, ☩ ἐμπιπλᾷς πᾶν ζῶον εὐδοκίας.

17 ‡δίκαιος κύριος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ, ☩ ὅσιος ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ.

18 ‡ἐγγὺς κύριος πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτόν, πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτὸν ἐν ἀληθείᾳ.

19 ‡θέλημα τῶν φοβουμένων αὐτὸν ποιήσει, καὶ τὴν δέησιν αὐτῶν εἰσακούσεται, ☩ σώσει αὐτούς.

20 ‡φυλάσσει κύριος πάντας τοὺς ἀγαπῶντας αὐτόν, ☩ πάντας τοὺς ἁμαρτωλοὺς ἐξολοθρεύσει.

21 ‡αἶνεσιν κυρίου λαλήσει τὸ στόμα μου, καὶ εὐλογείτω πᾶσα σὰρξ τὸ ὄνομα τὸ ἅγιον αὐτοῦ, εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. ἀλληλούϊα.

Αγγαίου καὶ Ζαχαρίου. ρμέ.

1 ‡Αἶνει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον. 2 ‡αἰνέσω κύριον ἐν τῇ ζωῇ μου, ψαλῶ τῷ ϑεῷ μου ἕως ὑπάρχω.

3 ‡μὴ πεποίθατε ἐπ' ἄρχοντας ἐπὶ υἱοὺς ἀνθρώπων οἷς οὐκ ἔστι σωτηρία.

4 ‡ἐξελεύσεται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, καὶ ἐπιστρέψει εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ· ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀπολοῦνται πάντες ⊕ διαλογισμοὶ αὐτοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Memoriam multæ bonitatis tuæ perſonabunt, & iuſtitiam tuam laudabunt. 8 Clemens & miſericors Dñs, longanimis , & multiplices edens beneficentias. 9 Bonus Dominus omnibus, & miſericordiæ eius ſuper omnia opera eius. 10 Confiteantur tibi Deus omnia opera tua, & miſericordes tui benedicant tibi. 11 Gloriam regni tui dicent, & fortitudinem tuam loquentur.

12 Vt notam faciant filiis hominum fortitudinem tuam, & gloriam decoris regni tui. 13 Regnum tuum regnum omnium ſeculorum, & poteſtas tua in omni generatione & generatione. 14 Suſtentat Dominus omnes corruentes , & dirigit omnes curuatos.

15 Oculi omnium in te ſperant,& tu das illis cibum illorum in tempore ſuo. 16 Aperis manum tuam , & ſatias omne animal deſiderio ipſorum. 17 Iuſtus Dominus in omnibus viis ſuis, & miſericors in omnibus operibus ſuis.

18 Proximus eſt Dominus omnibus qui inuocant eum; omnibus qui inuocant eum in veritate.

19 Voluntatem timentium ſe faciet, & preces eorum exaudiet, & ſaluabit illos.

20 Seruat Dominus omnes diligentes ſe, & omnes impios diſperdet.

21 Laudem Dei loquetur os meum , & benedicent cuncti filij carnis nomen ſanctitatis eius in ſecula ſeculorum.

PSAL. CXLVI.

LAudate Deum, lauda anima mea Dominum. 2 Laudabo coram Domino in vita mea , pſallam Deo meo quàmdiu fuero.

3 Nolite confidere in principibus; in filio hominis in quo non eſt ſalus.

4 Egredietur flatus eius, reuertetur in puluerem ſuum, in die illo peribunt machinationes eius.

5 * אַשְׁרֵי שֶׁאֵל יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ שִׂבְרוֹ עַל־יְהוָה
אֱלֹהָיו׃
6 * עֹשֶׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ אֶת־הַיָּם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־
בָּם הַשֹּׁמֵר אֱמֶת לְעוֹלָם׃
7 * עֹשֶׂה מִשְׁפָּט לָעֲשׁוּקִים נֹתֵן לֶחֶם לָרְעֵבִים
יְהוָה מַתִּיר אֲסוּרִים׃
8 * יְהוָה פֹּקֵחַ עִוְרִים יְהוָה זֹקֵף כְּפוּפִים יְהוָה
אֹהֵב צַדִּיקִים׃
9 * יְהוָה שֹׁמֵר אֶת־גֵּרִים יָתוֹם וְאַלְמָנָה יְעוֹדֵד
וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים יְעַוֵּת׃
10 * יִמְלֹךְ יְהוָה לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר
הַלְלוּ־יָהּ׃ קמז
1 * הַלְלוּיָהּ כִּי־טוֹב זַמְּרָה אֱלֹהֵינוּ כִּי־נָעִים
נָאוָה תְהִלָּה׃
2 * בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַם יְהוָה נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס׃
3 * הָרֹפֵא לִשְׁבוּרֵי לֵב וּמְחַבֵּשׁ לְעַצְּבוֹתָם׃
4 * מוֹנֶה מִסְפָּר לַכּוֹכָבִים לְכֻלָּם שֵׁמוֹת יִקְרָא׃
5 * גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב־כֹּחַ לִתְבוּנָתוֹ אֵין מִסְפָּר׃
6 * מְעוֹדֵד עֲנָוִים יְהוָה מַשְׁפִּיל רְשָׁעִים עֲדֵי־אָרֶץ׃
7 * עֱנוּ לַיהוָה בְּתוֹדָה זַמְּרוּ לֵאלֹהֵינוּ בְּכִנּוֹר׃
8 * הַמְכַסֶּה שָׁמַיִם בְּעָבִים הַמֵּכִין לָאָרֶץ מָטָר
הַמַּצְמִיחַ הָרִים חָצִיר׃
9 * נוֹתֵן לִבְהֵמָה לַחְמָהּ לִבְנֵי עֹרֵב אֲשֶׁר יִקְרָאוּ׃
10 * לֹא בִגְבוּרַת הַסּוּס יֶחְפָּץ וְלֹא בְשׁוֹקֵי הָאִישׁ
יִרְצֶה׃
11 * רוֹצֶה יְהוָה אֶת־יְרֵאָיו אֶת־הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ׃
12 * שַׁבְּחִי יְרוּשָׁלַם אֶת־יְהוָה הַלְלִי אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן׃
13 * כִּי־חִזַּק בְּרִיחֵי שְׁעָרָיִךְ בֵּרַךְ בָּנַיִךְ בְּקִרְבֵּךְ׃
14 * הַשָּׂם־גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ׃
15 * הַשֹּׁלֵחַ אִמְרָתוֹ אָרֶץ עַד־מְהֵרָה יָרוּץ דְּבָרוֹ׃

5 * *Beatus cuius Deus Jacob auxiliator eius, spes eius in Domino Deo suo.*
6 * *Qui fecit cælos & terram, mare & omnia quæ in eis sunt, qui custodit veritatem in sempiternum.*
7 * *Qui facit iudicium calumniam sustinentibus, & dat panem esurientibus, Dominus soluit*
8 *vinctos.* * *Dominus illuminat cæcos, Dominus erigit elisos, Dominus diligit iustos.*
9 * *Dominus custodit aduenas, pupillum & viduam eriget, & viam impiorum conteret.*
10 * *Regnabit Dominus in æternum: Deus tuus Sion in generationem & generationem.*

Alleluia. PSAL. CXLVII.

1 *Laudate Dominum quoniam bonum est canticum Dei nostri; quoniam decorum est, pul-*
2 *chra laudatio.* * *Ædificabit Hierusalem Dominus, eiectos Israel congregabit.*
3 * *Qui sanat contritos corde, & alligat plagas eorum.*
4 * *Qui numerat multitudinem stellarum, & omnes nomine vocat.*
5 * *Magnus Dominus noster, & multus fortitudine, & prudentiæ eius non est numerus.*
6 * *Suscipiens mansuetos Dominus; humilians impios vsque ad terram.*
7 * *Cantate Domino in confessione, canite Deo nostro in cithara.*
8 * *Qui operit cælos nubibus, & præbet terræ pluuiam, & oriri facit in montibus germen.*
9 * *Qui dat iumentis panem suum, filiis corui clamantibus.*
10 * *Non est in fortitudine equi voluntas eius, neque in tibiis viri placetur ei.*
11 * *Placetur Domino in his qui timent eum, et expectant misericordiam eius.*
12 * *Lauda Ierusalem Dominum, lauda Deum tuum Sion.*
13 * *Quoniam confortauit vectes portarũ tuarum, benedixit filiis tuis in medio tui.*
14 * *Qui posuit terminum tuum pacem, adipe frumenti saturauit te.*
15 * *Qui emittit eloquium suum terræ: velociter currit verbum eius.*

תרגום

5 טוּבֵיהּ מָאן דֵּאֱלָהָא דְיַעֲקֹב בְּסַעֲדֵהּ שְׁבַרֵהּ עַל יְיָ אֱלָהֵהּ׃
6 דְּעָבֵד שְׁמַיָּא וְאַרְעָא יַת יַמָּא וְיָת כָּל דִּי בְהוֹן דְּנָטַר קְשׁוֹט לְעָלְמִין׃
7 דְּעָבֵד דִּינָא לְטָלּוּמִין יָהֵב מָזוֹן לְכָפְנִין יְיָ דְּשָׁרֵי אֲסִירִין׃
8 יְיָ פָּקַח לְסַמְיָן יְיָ זָקֵף כְּפִיפִין יְיָ רָחֵם צַדִּיקִין׃
9 יְיָ נָטַר יָת גִּיּוֹרִין יָתֵם וְאַרְמְלָא יְסוֹבַר וְאָרְחַת דְּרַשִׁיעֵי יְשַׁלְטֵל׃
10 יְמְלֹךְ יְיָ לְעָלַם אֱלָהַיִךְ צִיּוֹן לְדָר וְדָר שַׁבְּחוּ אֱלָהָא׃

קמז

1 שַׁבְּחוּ אֱלָהָא אֲרוּם טַב לְזַמָּרָא קֳדָם אֱלָהָנָא אֲרוּם תְּשֻׁבַּחְתָּא׃
2 בָּנֵי יְרוּשְׁלֵם יְיָ גְּלָוָתָא דְיִשְׂרָאֵל יְכַנֵּשׁ׃
3 דְּמַסֵּי לְתַבִּירֵי לִבָּא וּמַסֵּיק אַרְכָּא לְמַרְעֵיהוֹן׃
4 מָנֵי סְכוּם לְכוֹכְבַיָּא לְכוּלְהוֹן בִּשְׁמָהָן קָרֵי׃
5 רַב מָרָנָא וְסַגִּי חֵילָא וּלְסָכְלְתָנוּתֵהּ לֵית סְכוּם׃
6 מְסוֹבַר עַנְוְתָנַיָּא יְיָ מַמְאִךְ רְשִׁיעֵי עַד אַרְעָא׃
7 שַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ בְּתוֹרָתָא זַמְּרוּ קֳדָם אֱלָהָנָא בְּכִנָּרָא׃
8 דְּחָפֵי שְׁמַיָּא בַּעֲנָנֵי דְמַטַּקֵּן לְאַרְעָא מְטַרָא דְּמַרְבֵּי טוֹרַיָּא עִסְבָּא׃
9 יָהֵב לִבְעִירָא מְזוֹנָהּ לִבְנֵי עוּרְבָּא דְקָרְיָן׃
10 לָא בִגְבוּרְתָא דְרַכְבִין עַל סוּסְיָא יְצַבֵּי וְלָא בְשָׁקֵי גַּבְרִין רַהֲטוֹנִין יִתְרְעֵי׃
11 רָעֵי יְיָ יַת דְּחָלוֹי יַת דְּסוֹרְכִין לְטוֹבְהּ׃
12 שַׁבְּחִי יְרוּשְׁלֵם יָת יְיָ שַׁבְּחִי אֱלָהַיִךְ צִיּוֹן׃
13 אֲרוּם תַּקֵּף נַגְרֵי תַּרְעָיִךְ בָּרִךְ בְּנָיְכִי בְּמִצְעָיִךְ׃
14 דְּשַׁוִּי תְּחוּמִיךְ שְׁלֵם שְׂמַן וְטוּב חִטַּיָּא יַשְׂבְּעִינָךְ׃
15 דְּשָׁדַר מֵימְרֵהּ לְאַרְעָא עַד סְרְהוֹבָא יְרָהוֹט סְלוֹלֵהּ׃

Act. 14.c Apo. 14 b

5 *Beatus cuius Deus Iacob adiutor eius, spes eius in Domino Deo ipsius. 6 *Qui fecit cælum & terram, mare & omnia quę in eis *sunt; qui custodit veritatem in seculum.

*sunt

7 *Qui facit iudicium iniuriam patientibus, qui dat escam esurientibus: Dominus soluit compeditos. 8 *Dominus illuminat cæcos, Dominus erigit elisos, Dominus diligit iustos. 9 *Dominus custodit aduenas, pupillum & viduam suscipiet, & viam peccatorum disperdet. 10 *Regnabit Dominus in *seculum, Deus tuus Sion in generationem & generationem.

*seculo

Alleluia. PSAL. CXLVI.

1 LAudate Dominũ quoniam bonus *est psalmus: Deo nostro iocunda sit *laudatio.

*est decorąs

2 *Ædificans Hierusalem Dominus, dispersiones Israel congregabit. 3 *Qui sanat contritos corde, & alligat contritiones eorum. 4 *Qui numerat *multitudines stellarum, & omnibus eis nomina vocans.

*multitudinem

5 *Magnus Dñs noster, & magna virtus eius, & sapientiæ eius non est numerus. 6 *Suscipiens mansuetos Dominus, humilians autẽ peccatores vsque ad terram.

7 *Præcinite Dño in confessione, psallite Deo nostro in cithara. 8 *Qui operit cælũ in nubibus, *qui parat terræ pluuiam: qui producit in montibus fœnum, & herbam seruituti hominum. 9 *Qui dat iumentis escam ipsorum, & pullis coruorum inuocantibus eum. 10 *Non in fortitudine equi voluntatem habebit, neque in tibijs viri 11 beneplacitum *est ei. *Beneplacitum est Domino super timentes eum, & in eis qui sperant super misericordia eius. Alleluia.

*& Sup. 103

*est

Aggæi & Zachariæ.

PSAL. CXLVIII.

12 LAuda Hierusalem Dñm, lauda Deum tuũ Sion. 13 *Quoniã cõfortauit seras portarum tuarum, benedixit filijs tuis in te.

14 *Qui posuit fines tuos pacem, & adipe frumenti satiat te. 15 *Qui emittit eloquiũ suum terræ, velociter *curret sermo eius.

*currit

5 *μακάριος ᾧ ὁ θεὸς ἰακὼβ βοηθὸς αὐτοῦ, ἡ ἐλπὶς
6 αὐτοῦ ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν αὐτοῦ. *τὸν ποιήσαντα τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· τὸν φυλάσσοντα ἀλήθειαν εἰς τὸν αἰῶνα·
7 *ποιοῦντα κρίμα τοῖς ἀδικουμένοις, διδόντα τροφὴν τοῖς πεινῶσι· κύριος λύει πεπεδημένους·
8 *κύριος σοφοῖ τυφλούς, κύριος ἀνορθοῖ κατεραγμένους, κύριος ἀγαπᾷ δικαίους. *κύριος φυλάσσει τοὺς προσηλύτους· ὀρφανὸν καὶ χήραν ἀναλήψεται, καὶ
10 ὁδὸν ἁμαρτωλῶν ἀφανιεῖ. *βασιλεύσει κύριος εἰς τὸν αἰῶνα, ὁ θεός σου σιὼν εἰς γενεὰν καὶ γενεάν.

Αλληλούϊα. ρμς.

1 *Αἰνεῖτε τὸν κύριον ὅτι ἀγαθὸς ψαλμός· τῷ θεῷ ἡμῶν
2 ἡδυνθείη αἴνεσις. *οἰκοδομῶν ἱερουσαλὴμ ὁ κύριος, τὰς διασπορὰς τοῦ ἰσραὴλ ἐπισυνάξει.
3 *ὁ ἰώμενος τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν, καὶ
4 δεσμεύων τὰ συντρίμματα αὐτῶν. *ὁ ἀριθμῶν πλῆθη ἄστρων, καὶ πᾶσιν αὐτοῖς ὀνόματα καλῶν.
5 *μέγας ὁ κύριος ἡμῶν, καὶ μεγάλη ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ, καὶ τῆς συνέσεως αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἀριθμός.
6 *ἀναλαμβάνων πραεῖς ὁ κύριος, ταπεινῶν δὲ ἁμαρ
7 τωλοὺς ἕως γῆς. *ἐξάρξατε τῷ κυρίῳ ἐν ἐξομολογήσει, ψάλατε τῷ θεῷ ἡμῶν ἐν κιθάρᾳ.
8 *τῷ νεφελάλοντι τὸν οὐρανὸν ἐν νεφέλαις, τῷ ἑτοιμάζοντι τῇ γῇ ὑετόν· τῷ ἐξανατέλλοντι ἐν ὄρεσι χόρτον, καὶ χλόην τῇ δουλείᾳ τῶν ἀνθρώπων.
9 *διδόντι τοῖς κτήνεσι τροφὴν αὐτῶν, καὶ τοῖς νεοσσοῖς τῶν κοράκων τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτόν.
10 *οὐκ ἐν τῇ ἰσχύϊ τοῦ ἵππου θελήσει, οὐδὲ ἐν ταῖς
11 κνήμαις τοῦ ἀνδρὸς εὐδοκεῖ. *εὐδοκεῖ κύριος ἐν τοῖς φοβουμένοις αὐτόν, καὶ ἐν τοῖς ἐλπίζουσιν ἐπὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

ἀλληλούϊα. Αγγαίου καὶ ζαχαρίου. ρμζ.

12 *Ἐπαίνει ἱερουσαλὴμ τὸν κύριον, αἶνει τὸν θεόν σου σιών.
13 *ὅτι ἐνίσχυσε τοὺς μοχλοὺς τῶν πυλῶν σου, εὐλόγησε τοὺς υἱούς σου ἐν σοί.
14 *ὁ θεὶς τὰ ὅρια σου εἰρήνην, καὶ στέαρ πυροῦ ἐμπλήσει σε.
15 *ὁ ἀποστέλλων τὸ λόγιον αὐτοῦ τῇ γῇ, ἕως τάχους δραμεῖται ὁ λόγος αὐτοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[5] Beatus ille cui Deus Iaacob est auxilio; spes eius in Domino Deo eius. [6] Qui fecit cælos & terram, maria & omnia quæ in eis sunt: qui custodit veritatem in perpetuum. [7] Qui facit iudicium calumniam sustinentibus, dat cibum esurientibus: Dominus soluit vinctos. [8] Dominus illuminat cæcos, Dominus erigit curuos, Dominus diligit iustos. [9] Dominus seruat aduenas; pupillum & viduam suscipiet; & vias impiorum disperdet. [10] Regnabit Dominus in æternum. Deus tuus Sion; in generationem & generationem. Laudate Deum.

PSAL. CXLVII.

LAudate Deum, quoniam bonum est psallere coram Deo nostro, quoniam delectabilis & pulchra laus est. [2] Ædificans Ierusalem Dominus, captiuitatem Israel congregabit. [3] Qui sanat contritos corde, & adducit sanitatem morbis eorum. [4] Imponit numerũ stellis, & omnes nominatim vocat. [5] Magnus dominator noster, & multus virtute: & prudentiæ eius non est numerus. [6] Suscipiens mansuetos Deus, humilians impios vsque ad terram.

[7] Laudes dicite coram Domino in confessione: psallite coram Deo nostro in cithara. [8] Qui operit cælum nubibus, qui præparat terræ pluuiam; qui crescere facit in montibus herbam. [9] Dat iumentis cibum suum; pullis corui qui clamant.

[10] Non in fortitudine equitantium equos beneplacet ei; neque in tibijs fortium currentium voluntas eius.

[11] Beneuolentia complectitur Dominus timentes se, & eos qui expectant benignitatem ipsius. [12] Lauda Ierusalem Dominum, lauda Deum tuum Sion. [13] Quoniam roborauit seras portarum tuarum: benedixit filijs tuis in medio tui. [14] Qui posuit terminos tuos pacem, oleo & bonitate frumentorum saturauit te. [15] Qui mittit verbum suum in terram: festinanter curret sermo eius,

16 * הַנֹּתֵן שֶׁלֶג כַּצָּמֶר כְּפוֹר כָּאֵפֶר יְפַזֵּר׃
17 * מַשְׁלִיךְ קַרְחֹו כְּפִתִּים לִפְנֵי קָרָתוֹ מִי יַעֲמֹד׃
18 * יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וְיַמְסֵם יַשֵּׁב רוּחוֹ יִזְלוּ־מָיִם׃
19 * מַגִּיד דְּבָרָו לְיַעֲקֹב חֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל׃
20 * לֹא־עָשָׂה כֵן לְכָל־גּוֹי וּמִשְׁפָּטִים בַּל־יְדָעוּם הַלְלוּ־יָהּ׃

16 * *Qui dat niuem quaſi lanam, pruinas quaſi cinerem ſpargit.*
17 * *Proïjcit glaciem ſuam quaſi buccellas: ante faciem frigoris eius quis ſtabit?*
18 * *Mittet verbum ſuum, & ſoluet illa: ſpirabit ſpiritu ſuo, & fluent aquæ.*
19 * *Qui annunciat verbum ſuum Iacob; præcepta ſua & iudicia ſua Iſrael.*
20 * *Non fecit ſimiliter omni genti, & iudicia ſua non cognoſcent. Aleluia.*

קמח

1 * הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֶת־יְהוָה מִן־הַשָּׁמַיִם הַלְלוּהוּ בַּמְּרוֹמִים׃
2 * הַלְלוּהוּ כָל־מַלְאָכָיו הַלְלוּהוּ כָּל־צְבָאָו׃
3 * הַלְלוּהוּ שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ הַלְלוּהוּ כָּל־כּוֹכְבֵי אוֹר׃
4 * הַלְלוּהוּ שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם וְהַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל הַשָּׁמָיִם׃
5 * יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה כִּי הוּא צִוָּה וְנִבְרָאוּ׃
6 * וַיַּעֲמִידֵם לָעַד לְעוֹלָם חָק־נָתַן וְלֹא יַעֲבוֹר׃
7 * הַלְלוּ אֶת־יְהוָה מִן־הָאָרֶץ תַּנִּינִים וְכָל־תְּהֹמוֹת׃
8 * אֵשׁ וּבָרָד שֶׁלֶג וְקִיטוֹר רוּחַ סְעָרָה עֹשָׂה דְבָרוֹ׃
9 * הֶהָרִים וְכָל־גְּבָעוֹת עֵץ פְּרִי וְכָל־אֲרָזִים׃
10 * הַחַיָּה וְכָל־בְּהֵמָה רֶמֶשׂ וְצִפּוֹר כָּנָף׃
11 * מַלְכֵי־אֶרֶץ וְכָל־לְאֻמִּים שָׂרִים וְכָל־שִׁפְטֵי אָרֶץ׃
12 * בַּחוּרִים וְגַם־בְּתוּלוֹת זְקֵנִים עִם־נְעָרִים׃
13 * יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה כִּי־נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ הוֹדוֹ עַל־אֶרֶץ וְשָׁמָיִם׃
14 * וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל־חֲסִידָיו לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם־קְרֹבוֹ הַלְלוּ־יָהּ׃

1 * *Aleluia.* PSAL. CXLVIII.

LAudate Dominum de cælis, laudate eum in excelſis.
2 * *Laudate eum omnes angeli eius, laudate eum omnes exercitus eius.*
3 * *Laudate eum Sol & Luna, laudate eum omnes ſtellæ luminis.*
4 * *Laudate eum cæli cælorum, & aquæ quæ ſuper cælos ſunt,*
5 * *Laudent nomen Domini; quoniam ipſe mandauit, & creata ſunt.*
6 * *Et ſtatuit ea in æternum & in ſeculũ; præceptum dedit, & non præteribit.*
7 * *Laudate Dominum de terra, dracones & omnes abyſſi.*
8 * *Ignis, grando, nix, glacies; ventus, turbo, quæ facitis ſermonem eius.*
9 * *Montes & omnes colles, lignum fructiferum & vniuerſæ cedri.*
10 * *Beſtiæ & omnia iumenta, reptilia & aues volantes.*
11 * *Reges terræ & omnes populi, principes & vniuerſi iudices terræ.*
12 * *Iuuenes & virgines; ſenes cum pueris,*
13 * *Laudent nomen Domini; quoniam ſublime nomen eius ſolius: gloria eius in cælo & in terra.*
14 * *Et exaltauit cornu populi ſui: laus omnibus ſanctis eius; filiis Iſrael, populo appropinquanti ſibi. Aleluia.*

תרגום

16 דְּיָהֵב חַלְגָּא חִיוָּר הֵיךְ עַמָּר גְּלִיד הֵיךְ קִטָּם יְבַדַּר׃
17 מְטַלֵּק קְרֵחֵהּ פְּלִיג הֵיךְ רִסּוּקִין וּמִן קֳדָם קוּרֵיהּ מָאן אֶפְשַׁר לְסִקָּם׃
18 יְשַׁדַּר קְדוּמֵהּ וְיַמְסִינוּן יַנְהֵב רִיחֵהּ וְזָלְחִין מַיָּא׃
19 דְּחַנֵּי דְּבָרָא דְאוֹרָיְתֵהּ לְיַעֲקֹב קְיָמוֹי וְדִינוֹי לְיִשְׂרָאֵל׃
20 לָא עֲבַד הֵיכְנָא לְכָל עַמָּא וְדִינִין לָא הוֹדְעִנוּן שַׁבְּחוּ אֱלָהָא׃

קמח

1 שַׁבְּחוּ אֱלָהָא שַׁבְּחוּ יָת יְיָ בְּרִיכָתָא קַדִּישַׁיָּא מִשְׁמַיָּא שַׁבְּחוּ יְהֵא אֲנָגְלֵי מְרוֹמָא׃
2 שַׁבְּחוּהִי יְהֵא כָּל מַלְאָכַיָּא רַמְשַׁמְּשִׁין קֳרָמוֹי שַׁבְּחוּ יְהֵא כָּל חֵילְוָתֵיהּ׃
3 שַׁבְּחוּ יְהֵא שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא שַׁבְּחוּ יְהֵא כָּל כּוֹכְבֵי נְהוֹרָא׃
4 שַׁבְּחוּ יָתֵיהּ שְׁמֵי שְׁמַיָּא וּמַיָּא דְּתַלְיָן בְּמֵימֵרָא דִּמְעַלּוֹי שְׁמַיָּא׃
5 יִשַׁבְּחוּן יָת שְׁמָא דַיְיָ אֲרוּם הוּא פַּקִּד וְאִתְבְּרִיוּ׃
6 וְקַיְּמִנוּן לְעָלְמֵי עָלְמַיָּא גְּזֵרָא יְהַב וְלָא יְעֲבַר׃
7 שַׁבְּחוּ יָת יְיָ מִן אַרְעָא תַּנִּינַיָּא וְכָל תְּהוֹמָיָא׃
8 אֶשְׁתָּא וּבַרְדָא חַלְגָא וְקִטְרָא רוּחַ עֲלְעוּלָא עָבְדָא פִּתְגָמֵהּ׃
9 טוּרַיָּא וְכָל גַּלְמָתָא אִילָן דְּעָבֵד פֵּרִין וְכָל אַרְזִין׃
10 חֵיוָתָא וְכָל בְּעִירָא רָחֲשָׁא וְכָל צִפְּרָא דְּפָרַח׃
11 מַלְכַיָּא דְּאַרְעָא וְכָל אִמַּיָּא רַבְרְבָנֵי וְכָל נְגוּדֵי אַרְעָא׃
12 רַיָּקִין וּלְחוֹד בְּתוּלָתָא סָבַיָּא עִם טָלַיָּא׃
13 יְשַׁבְּחוּן יָת שְׁמָא דַיְיָ אֲרוּם תַּקִּיף שְׁמֵהּ לְבִלְחוֹדוֹי שְׁבַחֵהּ עַל אַרְעָא וּשְׁמַיָּא׃
14 וְזָקֵף אֵיקַר מַלְכוּתֵהּ לְעַמֵּהּ תְּשַׁבַּחְתָּא לְכָל חַסִידוֹי לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַמָּא דְקָרִיבִין לֵהּ שַׁבְּחוּ אֱלָהָא׃

16 * Qui dat niuem ſuam ſicut lanam, nebulam ſicut cinerem ſpargit.

17 * Mittit cryſtallum ſuam ſicut buccellas: ante faciē frigoris eius quis ſuſtinebit?

18 * Emittet verbum ſuum, & liquefaciet ea: flabit ſpiritus eius, & fluent aquæ.

19 * Qui annunciat verbum ſuum Iacob, iuſtitias & iudicia ſua Iſrael.

20 * Non fecit taliter omni nationi, & iudicia ſua non manifeſtauit eis. Alleluia.

16 * διδόντ@ χιόνα αὐτ8 ὡσεὶ ἔριον, ὁμίχλ@ ὡσεὶ ἀποδὸν πάσοντ@.

17 * βάλλοντ@ κρύσταλλον αὐτ8 ὡσεὶ ψωμούς, κ) τὸ πρόσωπον ψύχους αὐτ8 τίς ὑποστήσ(ε)ι;

18 * ἐξαποστελεῖ τὸν λόγον αὐτ8, ς τήξει αὐτά· πνεύσει τὸ πνεῦμα αὐτ8, κ) ῥυήσεται ὕδατα.

19 * ὁ ἀπαγγέλλων τὸ λόγιον αὐτ8 τῷ Ιακὼβ, δικαιώματα ς κρίματα αὐτ8 τῷ Ισραήλ.

20 * οὐκ ἐποίησεν οὕτως παντὶ ἔθνει, ς τὰ κρίματα αὐτ8 οὐκ ἐδήλωσεν αὐτοῖς. ἀλληλούϊα.

Aggæi & Zachariæ.

Alleluia. * PSAL. CXLVIII.

1 LAudate Dominum de cælis, laudate eū in excelſis.

Dan. 3.c Iud. 16.f 2 * Laudate eum omnes angeli eius, laudate eum omnes virtutes eius.

3 * Laudate eum Sol & Luna, laudate eum omnes ſtellæ & lumen.

aqua 4 * Laudate eum cæli cælorum, & * aqua quæ ſuper cælos*.

* ſunt

5 * Laudent nomen Domini; quia ipſe dixit, & facta ſunt; ipſe mandauit, & creata ſunt.

æternum 6 * Statuit ea in *ſeculum, & in ſeculum ſeculi: præceptum poſuit, & nō præteribit.

7 * Laudate Dominum de terra, dracones & omnes abyſſi.

8 * Ignis, grando, nix, glacies, ſpiritus procellarum, quæ faciunt verbum eius.

9 * Montes & omnes colles, ligna fructifera & omnes cedri.

10 * Beſtiæ & vniuerſa pecora, ſerpentes & volucres pennatæ.

11 * Reges terræ & omnes populi, principes & omnes iudices terræ.

12 * Iuuenes & virgines, ſenes cum iunioribus,

13 * Laudent nomen Domini, quia exaltatum eſt nomen eius ſolius: confeſſio eius ſuper terram & cælum.

14 * Et exaltabit cornu populi ſui: hymnus omnibus ſanctis eius, filijs Iſrael, populo appropinquanti ſibi.* Alleluia.

Αγγαίυ κ) Ζαχαρίυ. ρμή.

1 * Αἰνεῖτε τὸν κύριον ἐκ τῶν οὐρανῶν, αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν τοῖς ὑψίστοις.

2 * αἰνεῖτε αὐτὸν πάντες ④ ἄγγελοι αὐτ8, αἰνεῖτε αὐτὸν πᾶσαι αἱ δυνάμεις αὐτ8.

3 * αἰνεῖτε αὐτὸν ἥλι@ ς σελήνη, αἰνεῖτε αὐτὸν πάντα τὰ ἄστρα ς τὸ φῶς.

4 * αἰνεῖτε αὐτὸν ④ οὐρανοὶ τῶν οὐρανῶν, κ) τὸ ὕδωρ τὸ ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν,

5 * αἰνεσάτωσαν τὸ ὄνομα κυρίυ· ὅτι αὐτὸς εἶπε, κ) ἐγήνθησαν· αὐτὸς ἐνετείλατο, ς ἐκτίσθησαν.

6 * ἔστησεν αὐτὰ εἰς τὸν αἰῶνα, ς εἰς τὸν αἰῶνα ⨯ αἰῶν@, πρόσταγμα ἔθετο, ς οὐ παρελεύσ(ε)ται.

7 * αἰνεῖτε τὸν κύριον ἐκ τ῀ γῆς, δράκοντες κ) πᾶσαι ἄβυσσοι.

8 * πῦρ, χάλαζα, χιὼν, κρύσταλλ@, πνεῦμα καταιγίδ@, τὰ ποιοῦντα τὸν λόγον αὐτ8.

9 * τὰ ὄρη κ) πάντες ④ βουνοί, ξύλα καρποφόρα κ) πᾶσαι κέδροι.

10 * τὰ θηρία ς πάντα τὰ κτήνη, ἑρπετὰ κ) πετεινὰ πτερωτά.

11 * βασιλεῖς τ῀ γῆς ς πάντες λαοί, ἄρχοντες κ) πάντες κριταὶ γῆς.

12 * νεανίσκοι κ) παρθένοι, πρεσβύτεροι μ῀ νεωτέρων,

13 * αἰνεσάτωσαν τὸ ὄνομα κυρίυ, ὅτι ὑψώθη τὸ ὄνομα αὐτ8 μόνου· ἐξομολόγησις αὐτ8 ἐπὶ γῆς ς οὐρανόν.

14 * ς ὑψώσει κέρας λαοῦ αὐτ8· ὕμν@ πᾶσι τοῖς ὁσίοις αὐτ8, τοῖς υἱοῖς Ισραήλ, λαῷ ἐγγίζοντι αὐτῷ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Qui dat niuem albam ſicut lanam; pruinam ſicut cinerem ſpargit. 17 Proijcit glaciem ſuam diuiſam tanquam buccellas: & ante faciem frigoris eius quis poterit ſubſiſtere? 18 Mittet rigorem caliditatis ſuæ & liquefaciet eos: faciet ſedere ſpiritum ſuum, & fluent aquæ. 19 Qui annunciat verba legis ſuæ Iacob, pacta ſua & iudicia ſua Iſrael.

20 Non fecit ſimiliter omni populo, & iudicia non docuit eos: laudate Deum.

PSAL. CXLVIII.

LAudate Deum, laudate Dominū creaturæ ſanctæ de cælis, laudate eum angeli excelſi. 2 Laudate eum omnes angeli eius qui miniſtratis coram eo, laudate eum omnes exercitus eius. 3 Laudate eum Sol & Luna, laudate eum omnes ſtellæ luminoſæ.

4 Laudate eum cæli cælorum & aquæ, quæ pendent à verbo eius, è ſupernis cælorum.

5 Laudabunt nomen Domini, quoniam ipſe mandauit & creata ſunt. 6 Et firmauit ea in ſecula ſeculorum: decretum edidit, & non præteribit. 7 Laudate Dominum de terra, ceti & omnes abyſſi.

8 Ignis, & grando, nix & vapor, ſpirituſque tempeſtatis exequens verbum eius. 9 Montes & omnes colles, arbor fructifera & vniuerſæ cedri. 10 Feræ & omnes beſtiæ, reptile & auis volatilis. 11 Reges terræ & omnes populi, principes & omnes iudices terræ. 12 Adoleſcentes incorrupti ſimul cum virginibus, ſenes cum iunioribus.

13 Laudabunt nomen Domini, quoniam forte nomen eius ſolius: laus eius ſuper terram & cælos.

14 Et extulit gloriam regni ſui populo ſuo: laus omnibus pijs eius, filijs Iſrael populo ſuo, qui appropinquant ei. laudate Deum.

קמט

1 * הַלְלוּיָהּ׃ שִׁירוּ לַיהוָה׀ שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּתוֹ
בִּקְהַל חֲסִידִים׃
2 * יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֹשָׂיו בְּנֵי צִיּוֹן יָגִילוּ בְמַלְכָּם׃
3 * יְהַלְלוּ שְׁמוֹ בְמָחוֹל בְּתֹף וְכִנּוֹר יְזַמְּרוּ־לוֹ׃
4 * כִּי־רוֹצֶה יְהוָה בְּעַמּוֹ יְפָאֵר עֲנָוִים בִּישׁוּעָה׀׃
5 * יַעְלְזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד יְרַנְּנוּ עַל־מִשְׁכְּבוֹתָם׃
6 * רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּפִיּוֹת בְּיָדָם׃
7 * לַעֲשׂוֹת נְקָמָה בַּגּוֹיִם תּוֹכֵחוֹת בַּלְאֻמִּים׃
8 * לֶאְסֹר מַלְכֵיהֶם בְּזִקִּים וְנִכְבְּדֵיהֶם בְּכַבְלֵי
בַרְזֶל׃
9 * לַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִשְׁפָּט כָּתוּב הָדָר הוּא לְכָל־
חֲסִידָיו הַלְלוּ־יָהּ׃

קנ

1 * הַלְלוּיָהּ׃ הַלְלוּ־אֵל בְּקָדְשׁוֹ הַלְלוּהוּ
בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ׃
2 * הַלְלוּהוּ בִּגְבוּרֹתָיו הַלְלוּהוּ כְּרֹב גֻּדְלוֹ׃
3 * הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר׃
4 * הַלְלוּהוּ בְתֹף וּמָחוֹל הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעֻגָב׃
5 * הַלְלוּהוּ בְצִלְצְלֵי־שָׁמַע הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי
תְרוּעָה׃
6 * כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּ־יָהּ׃

PSALTERIVM. Tranſlat. B. Hieronymi. CXLIX.

1 * *Aleluia.*

CAntate Domino canticum nouum, laus eius in congregatione ſanctorum.

1 * *Lætetur Iſrael in factore ſuo, filij Sion exultent in rege ſuo.*

3 * *Laudent nomen eius in choro: in tympano & cithara cantent ei.*

4 * *Quia cõplacet ſibi Dominus in populo ſuo: exaltabit manſuetos in Ieſu.*

5 * *Exultabunt ſancti in gloria, laudabunt in cubilibus ſuis.*

6 * *Exaltationes Dei in gutture eorum: & gladij ancipites in manibus eorum.*

7 * *Ad faciendam vindictam in gentibus, increpationes in populis.*

8 * *Vt alligent reges eorum in catenis, & inclytos eorum in compedibus ferreis.*

9 * *Vt faciant in eis iudicium ſcriptum: decor eſt omnibus ſanctis eius. Aleluia.*

1 * *Aleluia.* PSAL. CL.

LAudate Deum in ſancto eius, laudate eum in fortitudine potentiæ eius.

1 * *Laudate eum in fortitudinibus eius, laudate eum iuxta multitudinem magnificentiæ ſuæ.*

3 * *Laudate eum in clangore buccinæ: laudate eum in pſalterio & cithara.*

4 * *Laudate eum in tympano & choro, laudate eum in chordis & organo.*

5 * *Laudate eum in cymbalis ſonantibus: laudate eum in cymbalis tinnientibus.*

6 * *Omne quod ſpirat laudet Dominum. Aleluia.*

תרגום

קמט

1 שַׁבַּחוּ אֱלָהָא שַׁבְּחוּ קֻדָּם יְיָ שַׁבַּח חַדַּת תֻּשְׁבְּחָתֵהּ דְּיַדֵּה בְּקָהָלָא דַּחֲסִירֵי׃ 2 יֶחְדֵּי יִשְׂרָאֵל בְּמָאן דְּעֲבָדֵהּ בְּנֵי צִיּוֹן יְרִיצוּן בְּמַלְכְּהוֹן׃
3 וְיֵשַׁבְּחוּן שְׁמֵהּ בְּחִנְגָּנִין בְּתוּפִּין וּבְכִנָּרִין יְזַמְּרוּן לֵהּ׃ 4 אֲרוּם רָעוּתָא דַּיְיָ בְּעַמֵּהּ יְשַׁבְּחַר עַנְוָתָנַיָּא בְּפֻרְקָנָא׃
5 יְבוּעִין חֲסִירַיָּא בְּאִיקָרָא יְרַנְּנוּן עַל דְּמַכֵּיהוֹן׃ 6 תֻּשְׁבְּחָן דְּאֱלָהָא בְּעוּנְקֵיהוֹן וְחֶרֶב סַיְפָא דִּיסְטָרָא בִּידֵיהוֹן׃
7 לְמֶעְבַּד נְקָמְתָא בְּעַמְמַיָּא מַכְסָנוּתָא בְּאֻמַּיָּא׃ 8 לְמֵיסַר מַלְכֵיהוֹן בְּשִׁירִין וְיַקִּירֵיהוֹן בְּכַבְלִין דְּפַרְזְלָא׃
9 לְמֶעְבַּד בְּהוֹן דִּין דִּכְתִיב בְּאוֹרַיְתָא הוּא לְכָל חֲסִידוֹי שַׁבְּחוּ אֱלָהָא׃

קנ

1 שַׁבְּחוּ אֱלָהָא בְּבֵית מַקְדְּשֵׁהּ שַׁבְּחוּ יְהֵא בִּרְקִיעַ עָשְׁנֵהּ׃ 2 שַׁבְּחוּ יְהֵא בִּגְבוּרָתֵהּ שַׁבְּחוּ יְהֵא כְּסַגְיָּא דְּרַבְּנוּתֵהּ׃
4 שַׁבְּחוּ יְהֵא בְּתֻקְיָעָא דְּשׁוֹפָרָא שַׁבְּחוּ יְהֵא בְּנַבְלִין וְכִנָּרִין׃ 4 שַׁבְּחוּ יְהֵא בְּתוּפִּין וּבְחִנְגָּנִין שַׁבְּחוּ יְהֵא בְּמָרְדְּיָלִין וְאַבּוּבִין׃
5 שַׁבְּחוּ יְהֵא בְּצִלְצְלִין דְּמַשְׁמְעִין לְבִלְחוֹדֵיהוֹן שַׁבְּחוּ יְהֵא בְּצִלְצְלִין דְּיַבָּבָא׃ 6 כָּל נִשְׁמְתָא תְּשַׁבַּח אֱלָהָא שַׁבְּחוּ אֱלָהָא׃

תם ספר תהלים

ונקרא ומוגה עם רב עיון על ידי בנדיכטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכה
הזאת במצות פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על
כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח׃

בּ אּ מּ

Alleluia. PSAL. CXLIX.

CAntate Domino canticũ nouum, laus eius in eccleſia ſanctorum. * Lętetur Iſrael in eo qui fecit eũ, & filij Sion exultent in rege ſuo. * Laudent nomen eius in choro, in tympano & pſalterio pſallant ei. * Quia beneplacitum eſt Domino in populo ſuo, & exaltabit manſuetos in *ſalute. * Exultabunt ſancti in gloria, & lætabuntur in cubilibus ſuis. * Exultationes Dei in gutture eorum, & gladij ancipites in manibus eorum. * Ad faciendam vindictam in nationibus, increpationes in populis. * Ad alligandos reges eorum in compedibus, & nobiles eorum in manicis ferreis. * Vt faciant in eis iudicium conſcriptum: gloria hæc *erit omnibus ſanctis eius. *

*ſalutem

*eſt Alleluia.

Alleluia. PSAL. CL.

LAudate * Deum in ſanctis eius, laudate eum in firmaméto virtutis eius. * Laudate eum in virtutibus eius, laudate eum ſecundùm multitudinem magnitudinis eius. * Laudate eum in ſono tubæ, laudate eum in pſalterio & cithara. * Laudate eum in tympano & choro, laudate eum in chordis & organo. * Laudate eum in cymbalis bene ſonantibus, laudate eum in cymbalis iubilationis.

* Dominum

Alleluia. * Omnis ſpiritus laudet Dominum. * 6

Αλληλούια. ρμθ'.

1 * Ασατε τῷ κύριῳ ᾆσμα καινόν, ἡ αἴνεσις αὐτοῦ ἐν ἐκ-
2 κλησίᾳ ὁσίων. * εὐφρανθήτω ἰσραὴλ ἐπὶ τῷ ποιή-
σαντι αὐτόν· καὶ υἱοὶ σιὼν ἀγαλλιάσθωσαν ἐπὶ τῷ βασι-
λεῖ αὐτῶν.

3 * αἰνεσάτωσαν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν χορῷ, ἐν τυμπανίῳ,
& ψαλτηρίῳ ψαλάτωσαν αὐτῷ.

4 * ὅτι εὐδοκεῖ κύριος ἐν τῷ λαῷ αὐτοῦ, & ὑψώσει πραεῖς
5 ἐν σωτηρίᾳ. * καυχήσονται ὅσιοι ἐν δόξῃ, & ἀγαλλιά-
σονται ἐπὶ τῶν κοιτῶν αὐτῶν.

6 * αἱ ὑψώσεις τοῦ θεοῦ ἐν τῷ λάρυγγι αὐτῶν, καὶ ῥομ-
φαῖαι δίστομοι ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν·

7 * τοῦ ποιῆσαι ἐκδίκησιν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ἐλεγμοὺς ἐν
8 τοῖς λαοῖς. * τοῦ δῆσαι τοὺς βασιλεῖς αὐτῶν ἐν πέδαις,
& τοὺς ἐνδόξους αὐτῶν ἐν χειροπέδαις σιδηραῖς.

9 * τοῦ ποιῆσαι ἐν αὐτοῖς κεῖμα ἔγγραπτον· δόξα αὕ-
τη ἔσται πᾶσι τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ.

Αλληλούια. ρν'.

1 * Αἰνεῖτε τὸν θεὸν ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν
στερεώματι δυνάμεως αὐτοῦ.

2 * αἰνεῖτε αὐτὸν ἐπὶ ταῖς δυνατείαις αὐτοῦ, αἰνεῖτε αὐ-
τὸν κατὰ τὸ πλῆθος τῆς μεγαλωσύνης αὐτοῦ.

3 * αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν ἤχῳ σάλπιγγος, αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν
ψαλτηρίῳ & κιθάρᾳ.

4 * αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν τυμπανίῳ & χορῷ, αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν
5 χορδαῖς & ὀργάνῳ. * αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν κυμβάλοις εὐή-
χοις, αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν κυμβάλοις ἀλαλαγμοῦ.

6 * πᾶσα πνοὴ αἰνεσάτω τὸν κύριον.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

PSAL. CXLIX.

LAudate Deum, laudate coram Domino hymno nouo: laus eius in Eccleſia piorum. [2] Lætetur Iſrael in factore ſuo: filij Sion exultent in rege ſuo. [3] Laudent nomen eius in choris, in tympanis & citharis pſallant ei. [4] Quoniam voluntas Domini in populo eius: glorificabit humiles in redemptione. [5] Exultabunt miſericordes in gloria, iubilabunt in cubilibus ſuis. [6] Laudes Dei in gutture eorum; & tanquam gladij ancipites in manibus eorum. [7] Ad faciendam vindictam in nationes; correptionem in populos. [8] Ad alligandos reges eorum catenis, & nobiles eorum compedibus ferreis.
[9] Ad peragendum in eos iudicium quod ſcriptum eſt in Lege: gloria ipſe eſt omnibus pijs eius. laudate Deum.

PSAL. CL.

LAudate Deum, laudate Deum in domo ſanctuarij eius, laudate eum in firmamento fortitudinis ipſius. [2] Laudate eum in potentia ipſius, laudate eum ſecundùm multitudinem magnificentiæ eius. [3] Laudate eum clangore buccinæ: laudate eum pſalterijs & citharis. [4] Laudate eum tympanis & choris: laudate eum in chordis & organis. [5] Laudate eum cymbalis tantummodo ipſum reſonantibus: laudate eum cymbalis iubilationis. [6] Mens omnis laudet Dominum. laudate Deum.

FINIS LIBRI PSALMORVM.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO

Benedictus Arias Montanus D. Th. recenſuit & probauit.

B. Arias Montanus

EPISTOLA SANCTI HIERONYMI PRESB. AD CHROMACIVM ET HELIODORVM EPISCOPOS, DE LIBRIS SALOMONIS.

IVNGAT Epiſtola quos iungit ſacerdotium ; immò charta non diuidat quos Chriſti nectit amor. Commentarios in Oſee, Amos, & Zachariam ; Malachiam quoque poſcitis. Scripſiſſem ſi licuiſſet præ valetudine. Mittitis ſolatia ſumptuum, notarios noſtros & librarios ſuſtentatis, vt vobis potiſſimum noſtrum deſudet ingenium. Et ecce ex latere frequens turba diuerſa poſcentium, quaſi aut æquum ſit me vobis eſurientibus & aliis laborare ; aut in ratione dati & accepti, cuiquam præter vos obnoxius ſim. Itaque longa ægrotatione fractus, ne penitus hoc anno reticerem, & apud vos mutus eſſem, tridui opus nomini veſtro cõſecraui, interpretationẽ videlicet triũ Salomonis voluminũ; Maſlot, quod Hebręi Parabolas, vulgata autẽ editio Prouerbia vocat; Coheleth, quem Græcè Eccleſiaſtẽ: Latinè Concionatorẽ poſſumus dicere ; Siraſirim quod in lingua noſtra vertitur Canticum canticorũ. Fertur & Panaretos Ieſu filij Sirach liber: & alius pſeudographus qui Sapientia Salomonis inſcribitur. Quorũ priorẽ Hebraicũ repperi, non Eccleſiaſticum, vt apud Latinos, ſed Parabolas prænotatum. Cui iuncti erant Eccleſiaſtes & Canticum canticorum: vt ſimilitudinem Salomonis non ſolùm numero librorum, ſed etiam materiarum genere coæquaret. Secundus apud Hebræos nuſquam eſt; quia & ipſe ſtylus Græcam eloquentiam redolet: & nonnulli ſcriptorum veterum hunc eſſe Iudæi Philonis affirmant. Sicut ergo Iudith & Tobiæ & Machabæorũ libros legit quidẽ eos Eccleſia ; ſed inter canonicas ſcripturas non recipit : ſic & hæc duo volumina legat ad ædificationem plebis ; non ad autoritatem Eccleſiaſticorum dogmatum confirmãdam. Si cui ſanè Septuaginta Interpretum magis editio placet: habet eam à nobis olim emendatam. Neque enim noua ſic cudimus, vt vetera deſtruamus. Et tamen cùm diligentiſſimè legerit: ſciat magis noſtra ſcripta intelligi, quę nõ in tertium vas transfuſa coacuerint; ſed ſtatim de prelo puriſſimæ commendata teſtæ, ſuum ſaporem ſeruauerint.

FINIS EPISTOLÆ.

PROLOGVS IN LIBROS EOSDEM.

TRIBVS nominibus vocatum fuiſſe Salomonem, Scripturæ manifeſtiſsimè docent. Pacificum, id eſt, Salomonem: & Idida, hoc eſt, dilectum Domini: & quod nunc dicitur Coheleth, idem, eccleſiaſten. Eccleſiaſtes autẽ Græco ſermone eſt appellatus; quia cœtum, id eſt, eccleſiam congreget, quem nos nuncupare poſſumus concionatorẽ: eò quòd loquatur ad populũ; & ſermo eius non ſpecialiter ad vnũ, ſed ad vniuerſos dirigatur generaliter. Porrò Pacificus & Dilectus Domini, ab eo, quòd regno eius pax fuerit; & eũ Dominus dilexerit, appellatus eſt. Nam & Pſalm. XLIIII. & LXXI. Dilecti & Pacifici titulo prænotantur. Qui tamen etſi ad prophetiam Chriſti eccleſiæque pertinentes, felicitatem & vires Salomonis excedunt; tamen ſecundum hiſtoriam ſuper Salomonem ſcripti ſunt. Itaque iuxta numerum vocabulorum tria volumina edidit; Prouerbia, Eccleſiaſten, Canticum Canticorum. In Prouerbiis paruulum docens, & quaſi de officiis per ſententias erudiens. vnde & ad filium ſermo crebrò repetitur. In Eccleſiaſten verò maturæ virum ætatis inſtituens, ne quicquam in mundi rebus putet eſſe perpetuũ, ſed caduca & breuia vniuerſa quæ cernimus. Ad extremum iam cõſummatum virum, & calcato ſeculo præparatum, in Canticis canticorũ ſponſæ iungit amplexibus. Niſi enim priùs reliquerimus vitia, & pompis ſeculi renunciantes, expeditos nos ad aduentum pręparauerimus, non poſſumus cantare Canticum canticorum. Sed & hoc diligentius attendendũ, tres libros auctore diuerſo eſſe intitulatos. In Prouerbiis enim notantur Prouerbia Salomonis filij Dauid regis Iſrael. In Eccleſiaſten verò verba Eccleſiaſtes filij Dauid regis Hieruſalem. Superfluum quippe eſt Iſrael hîc: quod malè in Græcis & Latinis codicibus inuenitur. In Cantico autem Canticorum nec filius Dauid, nec rex Iſrael ſiue Hieruſalem præſcribitur, ſed tantùm Canticum canticorum Salomonis. Sicut enim prouerbia & rudis inſtitutio ad duodecim tribus & ad totũ pertinet Iſrael: & quomodo cõtẽptus mundi non niſi metropolitis conuenit, hoc eſt habitatoribus in Hieruſalẽ: ita Canticũ Canticorum ad eos propriè pertinet, qui tantùm ſuperna deſiderant. Ad incipientes & proficientes & paterna dignitas & regni proprij meritò vendicatur auctoritas. Ad perfectos verò, vbi non timore eruditur, ſed amore, propriũ nomen ſufficit: & æqualis magiſter eſt, & neſcit eſſe ſe regem. Quæ omnia referuntur ad Chriſtum.

ALIVS PROLOGVS.

RES libros Salomonis, id eſt, Prouerbia, Eccleſiaſten, Canticum canticorum, veteri LXX Interpretum auctoritati reddidi, vel antepoſitis lineis ſuperflua quæque deſignans, vel ſtellis titulo prænotatis, ea quę minus habebantur interſerens, vt pleniùs, Paula & Euſtochiũ, cognoſcatis quid in libris noſtris minus ſit, quídve redundet. Nec non etiã illa quæ imperiti tranſlatores malè in linguam noſtram de Græco ſermone verterant, obliterans & antiquans, curioſiſſima veritate correxi. Et vbi præpoſtero ordine atque peruerſo ſententiarum fuerat lumen ereptum, ſuis locis reſtituens feci intelligi quod latebat. Porrò in eo libro, qui à pleriſque Sapientia Salomonis inſcribitur, & in Eccleſiaſtico, quem eſſe Ieſu filij Syrach nullus ignorat, calamum temperaui, tantummodo canonicas ſcripturas vobis emendare deſiderans, & ſtudium meũ certis magis quàm dubiis commendare. Ideò Græco & Hebræo præfatiuncula vtraque in libro præmiſſa eſt, quia nonnulla de Græco hoc ad illuminationem ſenſus & legentis ædificationem vel inſerta Hebraicæ tranſlationi, vel extrinſecus iuncta ſunt. Et idcirco qui legis, ſemper peregrina memento.

א

1 שְׁלֵי שְׁלֹמֹה בֶּן־דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל׃
2 * לָדַעַת חָכְמָה וּמוּסָר לְהָבִין
אִמְרֵי בִינָה׃
3 * לָקַחַת מוּסַר הַשְׂכֵּל צֶדֶק וּמִשְׁפָּט וּמֵישָׁרִים׃
4 * לָתֵת לִפְתָאיִם עָרְמָה לַנַּעַר דַּעַת וּמְזִמָּה׃
5 * יִשְׁמַע חָכָם וְיוֹסֵף לֶקַח וְנָבוֹן תַּחְבֻּלוֹת יִקְנֶה׃
6 * לְהָבִין מָשָׁל וּמְלִיצָה דִּבְרֵי חֲכָמִים וְחִידֹתָם׃
7 * יִרְאַת יְהוָה רֵאשִׁית דָּעַת חָכְמָה וּמוּסָר אֱוִילִים
בָּזוּ׃ 8 * שְׁמַע בְּנִי מוּסַר אָבִיךָ וְאַל־תִּטֹּשׁ תּוֹרַת
אִמֶּךָ׃ 9 * כִּי לִוְיַת חֵן הֵם לְרֹאשֶׁךָ וַעֲנָקִים
לְגַרְגְּרֹתֶיךָ׃ 10 * בְּנִי אִם־יְפַתּוּךָ חַטָּאִים אַל־תֵּבֶא׃
11 * אִם־יֹאמְרוּ לְכָה אִתָּנוּ נֶאֶרְבָה לְדָם נִצְפְּנָה
לְנָקִי חִנָּם׃
12 * נְבַלְּעֵם כִּשְׁאוֹל חַיִּים וּתְמִימִים כְּיוֹרְדֵי בוֹר׃
13 * כָּל־הוֹן יָקָר נִמְצָא נְמַלֵּא בָתֵּינוּ שָׁלָל׃
14 * גּוֹרָלְךָ תַּפִּיל בְּתוֹכֵנוּ כִּיס אֶחָד יִהְיֶה לְכֻלָּנוּ׃
15 * בְּנִי אַל־תֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ אִתָּם מְנַע רַגְלְךָ מִנְּתִיבָתָם׃
16 * כִּי רַגְלֵיהֶם לָרַע יְרוּצוּן וּמְמַהֲרוּ לִשְׁפֹּךְ־דָּם׃
17 * כִּי־חִנָּם מְזֹרָה הָרֶשֶׁת בְּעֵינֵי כָּל־בַּעַל כָּנָף׃
18 * וְהֵם לְדָמָם יֶאֱרֹבוּ יִצְפְּנוּ לְנַפְשֹׁתָם׃
19 * כֵּן אָרְחוֹת כָּל־בֹּצֵעַ בָּצַע אֶת־נֶפֶשׁ בְּעָלָיו יִקָּח׃
20 * חָכְמוֹת בַּחוּץ תָּרֹנָּה בָּרְחֹבוֹת תִּתֵּן קוֹלָהּ׃
21 * בְּרֹאשׁ הֲמוֹיוֹת תִּקְרָא בִּפְתְחֵי שְׁעָרִים בָּעִיר
אֲמָרֶיהָ תֹּאמֵר׃
22 * עַד־מָתַי פְּתָיִם תְּאֵהַבוּ פֶתִי וְלֵצִים לָצון חָמְדוּ
לָהֶם וּכְסִילִים יִשְׂנְאוּ־דָעַת׃
23 * תָּשֻׁבוּ לְתוֹכַחְתִּי הִנֵּה אַבִּיעָה לָכֶם רוּחִי
אודִיעָה דְבָרַי אֶתְכֶם׃

LIBER PROVERBIORVM.

CAPVT I.

1 PARABOLAE Salomonis filij Dauid regis Iſrael.
2 * Ad ſcienda ſapientiã & diſciplinam; ad intelligẽda
3 verba prudẽtiæ; * Et ſuſcipiendam eruditionẽ doctrinæ, iuſtitiam, & iudicium, & æquitatẽ.
4 Vt detur paruulis aſtutia, & adoleſcenti
5 ſcientia & intellectus. * Audiẽs ſapiens ſapientior erit, & intelligẽs gubernacula poſ-
6 ſidebit. * Animaduertet parabolam & interpretationẽ, verba ſapiẽtum & ænigmata eorum. * Timor Domini initiũ ſapien-
7 tiæ: ſapientiam atque doctrinam ſtulti deſpiciunt. * Audi fili mi diſciplinam patris
8 tui, & ne dimittas legem matris tuæ. * Vt addatur gratia capiti tuo, & torques collo
9 tuo. * Fili mi ſi te lactauerint peccatores,
10 ne acquieſcas eis. * Si dixerint, Veni nobiſcum, inſidiemur ſanguini, abſcõdamus tendiculas contra inſontem fruſtra.
11 * Deglutiamus eum ſicut infernus viuentem, & integrum quaſi deſcẽdentem in la-
12 cum: * Omnem precioſam ſubſtantiam reperiemus, implebimus domos noſtras
13 ſpoliis. * Sortem mitte nobiſcum, marſupium ſit vnum omniũ noſtrũ.
14 * Fili mi ne ambules cum eis: prohibe pedem tuum à ſemitis eorum. * Pedes enim
15 illorum ad malum currunt, & feſtinant vt
16 effundant ſanguinem. * Fruſtra autẽ iacitur rete ante oculos pennatorum.
17 * Ipſi quoque contra ſanguinẽ ſuum inſidiantur, & moliũtur fraudes cõtra animas
18 ſuas. * Sic ſemitæ omnis auari, animas poſ-
19 ſidentium rapiunt. * Sapientia foris prædicat, in plateis dat vocẽ ſuam. * In capite tur
20 barum clamitat, in foribus portarum vrbis
21 profert verba ſua, dicens: * Vſquequo paruuli diligitis infantiam: & ſtulti ea quæ ſibi
22 ſunt noxia cupient, & imprudentes odibũt
23 ſcientiam? * Conuertimini ad correptionẽ meam. En proferam vobis ſpiritũ meum, oſtendam vobis verba mea.

תרגום

א

1 מִתְלוֹי דִּשְׁלֹמֹה בַּר דָּוִד מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל׃ 2 לְמִדַּע חָכְמְתָא וּמַרְדּוּתָא לְאִתְבָּנָיָא אִמְרֵי בִּינְתָא׃ 3 לְמִקְבָּלָא מַרְדּוּתָא
דְּשִׂכְלָא וְצִדְקָתָא וְדִינָא וּתְרִיצוּתָא׃ 4 לְמִתַּן לְשַׁבְּרֵי עֲרִימוּתָא וּלְטַלָּאֵי יְדִיעָתָא וְתַרְעִיתָא׃ 5 יִשְׁמַע חַכִּימָא וְיוֹסֵף מִדְּעָא וְסָכְלְתָנוּתָא
מַדְבַּרְנוּתָא יְקַנֶּה׃ 6 לְמִתְבַּיְנָא מְתַלָּא וּפְלָאתָא וּמִלֵּי דְחַכִּימֵי וְאָחֳדֵיהוֹן׃ 7 רֵישׁ חָכְמְתָא דְּחַלְתָּא דַיְיָ וְחָכְמְתָא וּמַרְדּוּתָא סְכָלֵי
שָׁיְטִין׃ 8 שְׁמַע בְּרִי מַרְדּוּתָא דַּאֲבוּךְ וְלָא תִּטְעֵי נְמוּסָא דְאִמָּךְ׃ 9 מְטוּל דִּיאוּתָא דְחִסְדָּא אִנּוּן לְרֵישָׁךְ וְהַמְנִיכָה לְצַוָּרָךְ׃
10 בְּרִי אִן נְשָׁדּוּ לָךְ חַטָּאֵי לָא תִּטְפֵּם׃ 11 אִן יֵימְרוּן אֵיתֵא עִמָּנָא נְכְמִן לְדָמָא נְטַשֵּׁי לְזַכֵּי מִגָּן׃ 12 נִבְלָעִנּוּן כִּשְׁיוֹל לְחַיֵּי וּלְדָלָא
מוֹם הֵיךְ נָחֵתֵי גֻּבָּא׃ 13 כָּל־עֻתְרָא וְיִקְרָא נַשְׁכַּח וּנְמַלֵּא בָתָּנָא בִּזְתָא׃ 14 כִּיסָךְ אַרְמֵה בֵּינָתְנוּן כִּיסָא חַד יְהֵוֵי לְכֻלָּן׃
15 בְּרִי לָא תֵיזֵל בְּאָרְחָא עִמְּהוֹן מְנַע רַגְלָךְ מִן שְׁבִילֵיהוֹן׃ 16 מְטוּל דְּרַגְלֵיהוֹן לְבִישְׁתָּא רָהֲטָן וּמְסָתְרְחֵבִין לְמִשְׁפַּךְ דְּמָא׃
17 מְטוּל דְּמַגָּן פְּרִיסָא מְצוּדְתָּא עַל פָּרְחָתָא דְגַפָּא׃ 18 וְהִנּוּן לְדָמָן כְּמִנִּין יְמַטְּשִׁין נַפְשָׁתְהוֹן׃ 19 הַכְדֵּן אִנּוּן אָרְחָתָא דְכָל־
דַּעְבְּדִין עַלָּא נַפְשָׁתָא דְמָרֵיהוֹן נָסְבִין׃ 20 חָכְמְתָא בְּשׁוּקָא מְשַׁתְּבָחָא וּמִשְׁתָּקֵי יָהֲבָא קָלָא׃ 21 בְּרֵישׁ בִּירָתָא מַכְרְזָא וּבְמַעֲלָנָא
דְּתַרְעֵי בִּכְרַכֵּי מִלָּהָא אָמְרָה׃ 22 עַד אֵימָת שַׁבְּרֵי רָחֲמִין שַׁבְּרוּתָא וּמְמַקְנֵי מְמַקְנוּתָא רְגִגוּ לְהוֹן וְסָכְלֵי סָנְיִן יְדִיעָתָא׃ 23 תְּתְפְּנוּן
לְמַכְסָנוּתִי אַבַּע לְכוֹן רוּחִי וְאוֹדְעִנּוּן מִלַּי׃

PARABOLAE SALOMONIS.

CAPVT I.

1 *Parabolæ Salomonis filij Dauid, qui regnauit in Iſrael.*
2 *Ad ſciendũ ſapientiam et diſciplinã, ad intelligendumq́; verba prudẽtiæ.*
3 *Ad ſuſcipiẽdasq́; inuolutiones ſermonum & ſolutiones ænigmatũ: ad intelligendãq́; iuſtitiam veram, & iudicium dirigendum.*
4 *Vt det ſimplicibus aſtutiam: puero autem nouo ſenſumque & cogitationem.*
5 *Hæc enim audiens ſapiens ſapientior erit, at intelligens gubernationem poſſidebit.*
6 *Animaduertetque parabolam & tenebroſum ſermonem: verba q; ſapientũ & ænigmata.*
7 *Initium ſapientiæ timor Domini; intellectus autẽ bonus omnibus facientibus eam. pietas autẽ in Deum initiũ ſenſus: ſapientiam autẽ & diſciplinam impij deſpicient.*
8 *Audi fili leges patris tui, & ne repellas ſtatuta matris tuæ.*
9 *Coronã enim gratiarũ ſuſcipies tuo vertici, & torquem aureum circa tuũ collũ.*
10 *Fili ne te deceperint viri impij, neque volueris.*
11 *Si aduocauerint te, dicẽtes: Veni nobiſcum, communica ſanguinis: abſcõdamus autem in terram virũ iuſtũ fruſtra.*
12 *Deglutiamus autem eum ſicut infernus viuentẽ, & tollamus eius memoriã de terra.*
13 *Poſſeſſionẽ eius precioſam recipiamus: impleamus autem domos noſtras ſpoliis.*
14 *At tuã ſortẽ mitte in nobis, et marſupiũ vnũ ſit nobis.*
15 *Ne ambules vias cũ eis: declina pedẽ tuũ à ſemitis eorũ.*
16 *Nam pedes illorũ ad malitiã currũt, & feſtinantes ſunt ad effundendũ ſanguinẽ.*
17 *Nõ enim fruſtra extenditur retia pennatis.*
18 *Ipſi enim mortis participantes theſaurizãt ſibi ipſis mala.*
19 *Iſtæ viæ ſunt omniũ perficientiũ iniqua. nã impietate ſuã animã auferunt.*
20 *Sapientia in egreſſibus laudatur, in autẽ plateis audaciã ſermonis habet.*
21 *In ſummis autẽ muris prædicat, in autẽ portis ciuitatis cõfidẽs dicit.*
22 *Quanto tẽpore innocẽtes inhærebũt iuſtitiæ, nõ cõfundẽtur. at ſtulti iniuriæ exiſtentes deſideratores, impij facti odio habuerũt ſenſum.*
23 *Et obnoxij facti ſunt redargutionibus. Ecce præmittam vobis mei ſpiritus verbum: docebo autem vos meum ſermonem.*

ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ ΣΟΛΟΜΩΝΤΟΣ.

κεφ. α'.

1 Παροιμίαι Σολομῶντος υἱοῦ Δαυίδ, ὃς
2 ἐβασίλευσεν ἐν Ἰσραήλ· * γνῶναι σο-
3 φίαν καὶ παιδείαν, νοῆσαί τε λόγους φρο-
4 νήσεως· * δεξασθαί τε συνέσεις λό-
γων καὶ λύσεις αἰνιγμάτων, νοῆσαί τε δι-
καιοσύνην ἀληθῆ, καὶ κρίμα κατευθύναι· * ἵνα δῶ
ἀκάκοις πανουργίαν, παιδὶ δὲ νέῳ αἴσθησίν τε καὶ ἔννοιαν.
5 * ταῦτα γὰρ ἀκούσας σοφὸς σοφώτερος ἔσται· ὁ δὲ νοήμων
κυβέρνησιν κτήσεται.
6 * νοήσει τε παραβολὴν καὶ σκοτεινὸν λόγον, ῥήσεις τε σο-
7 φῶν καὶ αἰνίγματα. * ἀρχὴ σοφίας φόβος κυρίου,
συνέσεις δὲ ἀγαθὴ πᾶσι τοῖς ποιοῦσιν αὐτήν. εὐσέβεια δὲ εἰς
θεὸν ἀρχὴ αἰσθήσεως, σοφίαν δὲ καὶ παιδείαν ἀσεβεῖς ἐξου-
8 θενήσουσιν. * ἄκουε υἱὲ νόμους πατρός σου, καὶ μὴ ἀπώσῃ
9 θεσμοὺς μητρός σου. * στέφανον γὰρ χαρίτων δέξῃ σῇ
κορυφῇ, καὶ κλοιὸν χρύσεον περὶ σῷ τραχήλῳ.
10 * υἱέ μή σε πλανήσωσιν ἄνδρες ἀσεβεῖς, μὴ δὲ βουληθῇς.
11 * ἐὰν παρακαλέσωσί σε, λέγοντες, ἐλθὲ μεθ' ἡμῶν
κοινωνήσωμεν αἵματος, κρύψωμεν δὲ εἰς γῆν ὕδωρ δίκαιον ἀδίκως·
12 * καταπίωμεν δὲ αὐτὸν ὥσπερ ἅδης ζῶντα, καὶ ἄρωμεν αὐτοῦ τὸ μνήμιον ἐκ γῆς·
13 * τὸ κῆπον αὐτοῦ τὸ πολυτελῆ καταλαβώμεθα,
πλήσωμεν δὲ οἴκους ἡμελέργους σκύλων.
14 * τὸν δὲ σὸν κλῆρον βάλε ἐν ἡμῖν, καὶ μαρσίππιον ἓν
15 γενηθήτω ἡμῖν. * μὴ πορευθῇς ὁδὸς μετ' αὐτῶν, ἔκκλινον
16 τὸν πόδα σου ἐκ τῶν τρίβων αὐτῶν. * οἱ γὰρ πόδες αὐτῶν εἰς
17 κακίαν τρέχουσι, καὶ ταχινοί εἰσι τοῦ ἐκχέαι αἷμα. * ὑγὰρ ἀδί-
18 κως ἐκλείπουσα δίκτυα πτεροῖς· * αὗται γὰρ αἱ φόνου μελέτον-
19 τες θησαυρίσουσιν ἑαυτοῖς κακά. * αὗται αἱ ὁδοὶ εἰσι πάν-
των τῶν συντελούντων τὰ ἄνομα. τῇ γὰρ ἀσεβείᾳ τοῦ ἑαυτῶν
20 ψυχοῦ ἀφαιροῦνται. * σοφία ἐν ἐξόδοις ὑμνεῖται, ἐν δὲ πλα-
21 τείαις παῤῥησίαν ἄγει. * ἐπ' ἄκρων δὲ τειχέων κηρύσσει, ἐπὶ δὲ
22 πύλαις πόλεως θαῤῥοῦσα λέγει. * ὅσον ἂν χρόνον ἄκακοι
ἔχωσι τὴν δικαιοσύνης οὐκ αἰσχυνθήσονται. οἱ δὲ ἄφρονες τῆς
ὕβρεως ὄντες ἐπιθυμηταί, ἀσεβεῖς γινόμενοι ἐμίσησαν αἴ-
23 σθησιν, * καὶ ὑποδύσωσι ἐλέγχοις. ἰδοὺ προήσομαι
ὑμῖν ἐμῆς πνοῆς ῥῆσιν. διδάξω δὲ ὑμᾶς τὸν ἐμὸν λόγον.

INTERPRETATIO LATINA TRANSLATIONIS CHALDAICAE IN LIB. PROVERB.

Ex Complutenſi Bibliotheca, ad Hebraicam & Chaldaicam veritatem à B. Aria Montano correcta.

PARABOLAE Salomonis filij Dauid regis Iſrael. [2] Ad ſciendam ſapientiam & diſciplinam, ad intelligenda verba intelligentiæ. [3] Ad ſuſcipiendam diſciplinam intellectus, & iuſtitiam, & iudicium, & æquitatem. [4] Ad dandam inſipientibus aſtutiam, & adoleſcentibus ſcientiam & conſilium. [5] Audiet ſapiens, & addet ſcientiam, & intelligens gubernaculũ poſſidebit. [6] Vt intelligat parabolam, & interpretationem, & verba ſapientum, & ænigmata eorum. [7] Initium ſapientiæ timor Domini: ſapientiam autem & diſciplinam ſtulti deſpiciunt. [8] Audi fili mi diſciplinam patris tui, & ne erres à lege matris tuæ. [9] Quoniam decor gratiæ ſunt capiti tuo; & torques collo tuo. [10] Fili mi ſi te ſeduxerint peccatores, ne acquieſcas. [11] Si dixerint, Veni nobiſcũ, inſidiemur ſanguini, abſcondamur contra innocentem fruſtra. [12] Abſorbeamus eos quaſi infernus viuentes, & immaculatos ſicut deſcendentes in lacum. [13] Omnes diuitias & gloriam inueniemus, & implebimus domos noſtras ſpoliis. [14] Sortem tuam mitte inter nos, marſupium vnum erit omnibus nobis. [15] Fili mi ne ambules in via cum eis, prohibe pedem tuum à ſemitis eorum. [16] Quoniam pedes eorum ad malum currunt, & feſtinant ad effundendum ſanguinem. [17] Quoniam fruſtra expanditur rete ante volucrem pennatam. [18] Ipſi autem contra ſanguinem ſuum inſidiantur, abſcondent contra animas ſuas. [19] Sic ſunt viæ omnium operantium iniquitatem: animas dominorũ ſuorum capiunt. [20] Sapientia vicatim cantat, ac de plateis dat vocem ſuam. [21] In capite arcium præconizat, & in introitu portarum per vrbes verba ſua dicit. [22] Vſquequo inſipientes diligitis inſipientiam, & deriſores deriſionem appetunt ſibi, & ſtulti odiunt ſcientiam? [23] Conuertimini ad correptionem meam: en proferam vobis ſpiritum meum, & oſtendam vobis verba mea.

24 * Quia vocaui, & renuistis; extendi manũ
25 meã, & non fuit qui aspiceret. * Despexistis omne consiliũ meum, & increpationes
26 meas neglexistis. * Ego quoque in interitu vestro ridebo, & subsannabo cùm vobis id
27 quod timebatis aduenerit. * Cùm irruerit repentina calamitas, & interitus quasi tempestas ingruerit: quando venerit super vos
28 tribulatio & angustia. * Tunc inuocabũt me, & non exaudiam: manè consurgent, &
29 non inuenient me. * Eo quòd exosam habuerint disciplinam, & timorẽ Domini nõ
30 susceperint. * Nec acquieuerint consilio meo, & detraxerint vniuersæ correptioni
31 meæ. * Comedent igitur fructus viæ suæ,
32 suisque consiliis saturabuntur. * Auersio paruulorum interficiet eos, prosperitas stul
33 torum perdet eos. * Qui autem me audierit, absque terrore requiescet, & abundantia perfruetur timore malorum sublato.

CAP. II.

1 * Fili mi si susceperis sermones meos, & mandata mea absconderis penes te:
2 * Vt audiat sapientiã auris tua; inclina cor tuum ad cognoscendam prudentiam.
3 * Si enim sapientiã inuocaueris, & incli-
4 naueris cor tuum prudẽtiæ. * Si quæsieris eam quasi pecuniã, & sicut thesauros effo-
5 deris illam. * Tunc intelliges timorẽ Dñi,
6 & scientiã Dei inuenies. * Quia Dominus dat sapientiam, & ex ore eius scientia &
7 prudentia. * Custodiet rectorum salutem, & proteget gradientes simpliciter.
8 * Seruans semitas iustitiæ, & viam san-
9 ctorum custodiens. * Tunc intelliges iustitiam & iudicium & æquitatem, & omnẽ
10 semitã bonam. * Si intrauerit sapientia cor tuum, & scientia animæ tuæ placuerit:
11 * Consilium custodiet te, & prudentia
12 seruabit te. * Vt eruaris à via mala, & ab homine qui peruersa loquitur.
13 * Qui relinquunt iter rectũ, & ambulant
14 per vias tenebrosas. * Qui lætantur cùm malè fecerint, & exultãt in rebus pessimis.
15 * Quorum viæ peruersæ sunt, & infames gressus eorum.

24 * יַעַן קָרָאתִי וַתְּמָאֲנוּ נָטִיתִי יָדִי וְאֵין מַקְשִׁיב׃
25 * וַתִּפְרְעוּ כָל־עֲצָתִי וְתוֹכַחְתִּי לֹא אֲבִיתֶם׃
26 * גַּם־אֲנִי בְּאֵידְכֶם אֶשְׂחָק אֶלְעַג בְּבֹא פַּחְדְּכֶם׃
27 * בְּבֹא כְשׁאוֹה פַּחְדְּכֶם וְאֵידְכֶם כְּסוּפָה יַאֲתֶה
בְּבֹא עֲלֵיכֶם צָרָה וְצוּקָה׃
28 * אָז יִקְרָאֻנְנִי וְלֹא אֶעֱנֶה יְשַׁחֲרֻנְנִי וְלֹא יִמְצָאֻנְנִי׃
29 * תַּחַת כִּי־שָׂנְאוּ דָעַת וְיִרְאַת יְהוָה לֹא בָחָרוּ׃
30 * לֹא־אָבוּ לַעֲצָתִי נָאֲצוּ כָל־תּוֹכַחְתִּי׃
31 * וְיֹאכְלוּ מִפְּרִי דַרְכָּם וּמִמֹּעֲצֹתֵיהֶם יִשְׂבָּעוּ׃
32 * כִּי מְשׁוּבַת פְּתָיִם תַּהַרְגֵם וְשַׁלְוַת כְּסִילִים
תְּאַבְּדֵם׃
33 * וְשֹׁמֵעַ לִי יִשְׁכָּן־בֶּטַח וְשָׁאֲנַן מִפַּחַד רָעָה׃

ב

1 * בְּנִי אִם־תִּקַּח אֲמָרַי וּמִצְוֹתַי תִּצְפֹּן אִתָּךְ׃
2 * לְהַקְשִׁיב לַחָכְמָה אָזְנֶךָ תַּטֵּה לִבְּךָ לַתְּבוּנָה׃
3 * כִּי אִם לַבִּינָה תִקְרָא לַתְּבוּנָה תִּתֵּן קוֹלֶךָ׃
4 * אִם־תְּבַקְשֶׁנָּה כַכֶּסֶף וְכַמְּטֻמָנִים תַּחְפְּשֶׂנָּה׃
5 * אָז תָּבִין יִרְאַת יְהוָה וְדַעַת אֱלֹהִים תִּמְצָא׃
6 * כִּי־יְהוָה יִתֵּן חָכְמָה מִפִּיו דַּעַת וּתְבוּנָה׃
7 * וְצָפַן לַיְשָׁרִים תּוּשִׁיָּה מָגֵן לַהֹלְכֵי תֹם׃
8 * לְנָצֹר אָרְחוֹת מִשְׁפָּט וְדֶרֶךְ חֲסִידָו יִשְׁמֹר׃
9 * אָז תָּבִין צֶדֶק וּמִשְׁפָּט וּמֵישָׁרִים כָּל־מַעְגַּל־
טוֹב׃
10 * כִּי־תָבוֹא חָכְמָה בְלִבֶּךָ וְדַעַת לְנַפְשְׁךָ יִנְעָם׃
11 * מְזִמָּה תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ תְּבוּנָה תִנְצָרֶכָּה׃
12 * לְהַצִּילְךָ מִדֶּרֶךְ רָע מֵאִישׁ מְדַבֵּר תַּהְפֻּכוֹת׃
13 * הָעֹזְבִים אָרְחוֹת יֹשֶׁר לָלֶכֶת בִּדַרְכֵי־חֹשֶׁךְ׃
14 * הַשְּׂמֵחִים לַעֲשׂוֹת רָע יָגִילוּ בְּתַהְפֻּכוֹת רָע׃
15 * אֲשֶׁר אָרְחֹתֵיהֶם עִקְּשִׁים וְנִלְוִזִים
בְּמַעְגְּלוֹתָם׃

תרגום

24 עַל דְּקָרֵית וְלָא הֵימַנְתּוּן אֲרֵימֶת אֵידִי וְלָא אַצְתְּנוּן׃ 25 וְשַׁנֵּיתוּן כָּל תַּרְעִיתִי וּמַכְסָנוּתִי לָא אֲבִיתוּן׃ 26 אַף אֲנָא בְּתִבְרְכוֹן אֶגְחַךְ
וְאִדְחַךְ כַּד יֵיתֵי דַלוּחֲיָא עֲלֵיכוֹן׃ 27 כַּד יֵיתֵי כְּשׁלָיָא דְּלוּחֵיכוֹן וְתִבְרְכוֹן כְּעִלְעוּלָא יֵתָא כַּד תֵּתָא עֲלֵיכוֹן עַקְתָא וְשִׁנּוּקָא׃ 28 הֵידֵין
נְקָרוּנִי וְלָא אֶעֱנֵה נְקָרֵין וְלָא תַּשְׁכְּחֻנְנִי׃ 29 עַל דְּסָנוּ יְדִיעָתָא וּדְחַלְתָּה דַּיְיָ לָא אִתְרָעוּ׃ 30 לָא צְבוּ בְּהַרְעִיתִי וְאַשְׁלִיו כָּל־מַכְסָנוּתִי׃
31 וְאֵכְלוּ מִן פֵּרֵי דְאָרְחָתְהוֹן וּמִמְּלְכֵיהוֹן יִסְבְּעוּן׃ 32 מְטוּל דְּנֵהֶפְכָנוּתָא דְּשֵׁבְרֵי תִּקְטֹל אִנּוּן וְטוּעֵי דְּסִכְלֵי תֵּיבְדִנּוּן׃ 33 מַן דְּשָׁמַע
לִי נְשָׁרֵי בְּסִבְרָא וְנִשְׁלַח מִן דְּלוּחָא דְּבִישְׁתָּא׃

ב

1 בְּרִי אִן תְּקַבֵּל מִלַּי וּפִקְדָנַי תִּטְשֵׁי גַּבָּךְ׃ 2 וְתַצְלִי אָדְנָךְ לְחָכְמְתָא וְתַפְנֵה לִבָּךְ לְבִיוְנָא׃ 3 וְאִמָּא לְבִיוְנְתָא תְּתָקְרֵא
וְלְבִיוְנָא תְּחֵזֵן קָלָךְ׃ 4 וְתִבְעֵי הֵיךְ סִימָא וְהֵיךְ סִימָתָא תְּצִיצָה׃ 5 הֵידֵין תְּתִבֵּין דְּחַלְתָּה דַּיְיָ וּידִיעָתָה מִן קֳדָם אֱלָהָא
תַּשְׁכַּח׃ 6 מְטוּל דַּיְיָ יָהֵב חָכְמְתָא מִן פֻּמֵּה יְדִיעָתָא וּבִיוְנָא׃ 7 יְשַׁשִׁי לְתִרְיֵי סָבַרְיָיו וּמְסַיֵּעַ לְאִלֵּין דְּמַהְלְכִין בְּלָא מוּם׃
8 לְמִנְטַר אָרְחָתָא דִּדִינָא וְאָרְחָתָא דְּצַדִּיקִין נְנַטַּר׃ 9 הֵידֵין תְּתִבֵּין צִדְקְתָא וְדִינָא וּתְרִיצוּתָא דְּכָל־שְׁבִלֵי שַׁפִּירֵי׃
10 אֲרֵי תֵּעוֹל חָכְמְתָא לְלִבָּךְ וְיִדְיְעָתָא לְנַפְשָׁךְ יְבַסֵּם׃ 11 תַּרְעִיתָא תִּנְטַר עֲלָךְ בִּיוְנְתָא תִּנְצְרָךְ׃
12 דִּי־תִפְצֵי מִן אָרְחָא בִּישָׁא וּמִן גַּבְרָא דְּמְמַלֵּיָא מְפַרְכִיתָא׃ 13 דְּשָׁבְקִין אָרְחָתָא תְּרִיצְתָא וְאָזְלִין בְּאָרְחָתָא דַּחֲשׁוֹכָא׃
14 דְּחֲדִין לְמֶעְבַּד בִּישׁ וְרַיְצִין בְּחֶפְכָא דְּבִישְׁתָּא׃ 15 דְּאָרְחָתְהוֹן מְעַקְּמָן וּמְפַתְּלִין שְׁבִילֵיהוֹן׃

* *Quoniam vocabam, & non audistis; & extendebam sermones, & non attendebatis.* 24
* *Sed irrita faciebatis mea cõsilia. at meis redargutionibus non intendebatis.* 25
* *Igitur & ego in vestro interitu irridebo: contra gaudebo autem, quandocunq; superuenerit vobis pernities.* 26
* *& quando aduenerit vobis subitò tumultus, & subuersio tanquã tẽpestas affuerit: aut quando venerit vobis tribulatio et obsessio.* 27
* *Erit enim quando inuocabitis me, ego autẽ non exaudiam vos. quærent me mali, & nõ inuenient.* 28
* *Odio habuerunt enim sapientiam, at timorem Domini non receperunt.* 29
* *Neque voluerunt meis attendere consiliis, subsannauerũt autem meas redargutiones.* 30
* *Igitur comedent suæ viæ fructus, & suæ impietatis implebuntur.* 31
* *Quoniam enim iniuriam fecerunt paruulis, interficiẽtur, & inquisitio impios perdet.* 32
* *At me audiens, habitabit in spe, & quiescet absque terrore ab omni malo.* 33

CAP. II.

FIli si suscipiens sermonem mei præcepti abscondens penes teipsum: * *Audiet sapientiam auris tua, & adiicies cor tuũ in intellectũ, adiicies autem ipsum in admonitionem filio tuo.*

* *Si enim sapientiã inuocaueris, et intellectui dederis vocem tuã, at sensum quæsieris magna voce.* * *Et si quæsieris eã quasi argentũ & sicut thesauros scrutatus fueris illã.* * *Tunc intelliges timorem Domini, & scientiam Dei inuenies.*

* *Quia Dominus dat sapientiam, & ex facie eius cognitio et intellectus.* * *Et thesauriz at dirigentibus salutem, proteget autẽ viam eorum:*

* *Ad seruandũ viam iustificationum; & viã eorũ qui reuerẽtur eũ custodiet.* * *Tunc intelliges iustitiã & iudicium, & diriges omnes semitas bonas.* * *Si enim venerit sapientia in tuã mentem, at sensus tuæ animæ pulcher esse videbitur.*

* *Cõsilium bonũ custodiet te, cogitatio autẽ sancta seruabit te.* * *Vt eruat te à via mala, & à viro loquente nihil fidele.* * *Væ qui relinquunt vias rectas, vt ambulẽt in viis tenebrarũ.* * *Væ qui lætantur in malis, & gaudẽt in subuersione mala.* * *Quorum semitæ peruersæ & curuæ, orbitæ eorum.*

24 * ἐπειδὴ ἐκάλεσα, καὶ οὐχ ὑπηκούσατε. καὶ ἐξέτεινον λόγους, καὶ
25 οὐ προσείχετε. * ἀλλὰ ἀκύρους ἐποιεῖτε ἐμὰς βουλάς.
26 τοῖς δὲ ἐμοῖς ἐλέγχοις οὐ προσείχετε. * διὰ τοῦτο κἀγὼ
τῇ ὑμετέρᾳ ἀπωλείᾳ ἐπιγελάσομαι· καταχαρήσομαι
27 δὲ ὅταν ἐπέρχηται ὑμῖν ὄλεθρος. * καὶ ὡς ἂν ἀφίκηται
ὑμῖν ἄφνω θόρυβος, ἡ δὲ καταστροφὴ ὁμοίως καταιγίδι
παρῇ, ἢ ὅταν ἔρχηται ὑμῖν θλῖψις καὶ πολιορκία.
28 * ἔσται γὰρ ὅταν ἐπικαλέσησθέ με, ἐγὼ δὲ οὐκ εἰσακούσομαι ὑμῶν. ζητήσουσί με κακοί, καὶ οὐχ εὑρήσουσιν.
29 * ἐμίσησαν γὰρ σοφίαν, τὸν δὲ φόβον κυρίου οὐ προείλοντο.
30 * οὐδὲ ἤθελον ἐμαῖς προσέχειν βουλαῖς. ἐμυκτήριζον δὲ
31 ἐμοὺς ἐλέγχους. * διὰ τοῦτο ἔδονται τὰ ἑαυτῶν ὁδοῦ καρπούς, καὶ τῆς ἑαυτῶν ἀσεβείας πλησθήσονται.
32 * διὰ τοῦτ' ὦν γὰρ ἠδίκουν νηπίους, φονευθήσονται, καὶ ἐξέτασμὸς ἀσεβεῖς ὀλεῖ. * ὁ δὲ ἐμοῦ ἀκούων κατασκηνώσει ἐπ'
33 ἐλπίδι, καὶ ἡσυχάσει ἀφόβως ἀπὸ παντὸς κακοῦ.

β

1 * Υἱὲ ἐὰν δεξάμενος ῥῆσιν ἐμῆς ἐντολῆς κρύψῃς παρὰ
2 σεαυτῷ· * ὑπακούσεται σοφίας τὸ ὠτίον σου, καὶ παραβαλεῖς
3 καρδίαν σου εἰς σωφρονισμόν, παρεμβαλεῖς δὲ αὐτὴν ἐπὶ νουθέτησιν τῷ υἱῷ σου. * ἐὰν γὰρ τὴν σοφίαν ἐπικαλέσῃ, καὶ
τῇ συνέσει δῷς φωνήν σου, τὴν δὲ αἴσθησιν ζητήσῃς μεγά-
4 λῃ τῇ φωνῇ. * καὶ ἐὰν ζητήσῃς αὐτὴν ὡς ἀργύριον καὶ
ὡς θησαυροὺς ἐξερευνήσῃς αὐτήν.
5 * τότε συνήσεις φόβον κυρίου, καὶ ἐπίγνωσιν θεοῦ εὑρή-
6 σεις. * ὅτι κύριος δίδωσι σοφίαν, καὶ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ
7 γνῶσις καὶ σύνεσις. * καὶ θησαυρίζει τοῖς κατορθοῦσι σωτηρίαν. ὑπερασπιεῖ δὲ τὴν πορείαν αὐτῶν·
8 * καὶ φυλάξαι ὁδὸν δικαιωμάτων, καὶ ὁδὸν ὁσίων
9 αὐτὸν διαφυλάξει. * τότε συνήσεις δικαιοσύνην καὶ κρῖμα, καὶ κατορθώσεις πάσας ἀγαθὰς ἀγωγάς.
10 * ἐὰν γὰρ ἔλθῃ ἡ σοφία εἰς τὴν διάνοιαν, ἡ δὲ αἴσθησις τῇ
11 σῇ ψυχῇ καλὴ εἶναι δόξῃ· * βουλὴ καλὴ φυλάξει σε,
12 ἔννοια δὲ ὁσία τηρήσει σε. * ἵνα ῥύσηταί σε ἀπὸ ὁδοῦ κακῆς καὶ ἀπὸ ἀνδρὸς λαλοῦντος μηδὲν πιστόν.
13 * ὧν ⟨τῶν⟩ ἐγκαταλειπόντες ὁδοὺς εὐθείας τοῦ πορεύεσθαι ἐν ὁ-
14 δοῖς σκότους. * οἳ ⟨τῶν⟩ εὐφραινόμενοι ἐπὶ κακοῖς καὶ χαί-
15 ροντες ἐπὶ καταστροφῇ κακῇ. * ὧν αἱ τρίβοι σκολιαὶ καὶ καμπύλαι, αἱ τροχιαὶ αὐτῶν·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[24] Quia vocaui & non credidistis, leuaui manus meas, & non auscultastis. [25] Et commutastis omne consilium meum, & correptionem meam noluistis. [26] Ego quoque in interitu vestro ridebo, & irridebo cùm venerit pauor super vos.

[27] Cùm venerit tanquam repentina vastitas pauor vester, & interitus vester quasi tempestas venerit; cùm venerit super vos tribulatio & angustia. [28] Tunc inuocabunt me, & non respondebo; clamabunt, & non inuenient me. [29] Eo quòd oderint scientiam: & timorem Dei non elegerunt. [30] Noluerunt consilium meum, & detraxerunt vniuersæ correptioni meæ.

[31] Et comedant de fructibus viarum suarum, & consiliis suis satientur. [32] Quoniam auersio insipientium interficiet eos, & terror stultorum perdet eos. [33] Qui audit me, habitabit in spe, & securus erit à timore mali.

CAPVT II.

FIli mi si susceperis verba mea, & mandata mea absconderis apud te: [2] Et inclinaueris aurem tuam ad sapientiam, & conuerteris cor tuum ad intelligentiam: [3] Atque matrem intelligentiam vocaueris, & ad prudentiam dederis vocem tuam.

[4] Et quæsieris sicut argentum, & sicut thesauros effoderis illam. [5] Tunc intelliges timorem Dei, & scientiam à facie Dei inuenies. [6] Quoniam Deus dat sapientiam: ex ore eius scientia & intelligentia. [7] Abscondet rectis incolumitatem, & auxiliabitur eis qui ambulant absque macula. [8] Ad custodiendas vias iudicij, & vias iustorum custodiet. [9] Tunc intelliges iustitiam & iudicium, & æquitatem omniũ semitarum bonarũ. [10] Si ingressa fuerit sapientia in cor tuũ, & scientia animæ tuæ dulcis fuerit; [11] Consilium custodiet te, intelligentia seruabit te. [12] Vt eruaris à via mala, & à viro qui loquitur peruersa: [13] Qui relinquũt vias rectas, & ambulant in viis tenebrarũ. [14] Qui lætantur ad faciendũ malum, & exultant in peruersione malitiæ. [15] Quorũ viæ prauæ sunt, & peruersæ semitæ eorum.

16 * לְהַצִּילְךָ מֵאִשָּׁה זָרָה מִנָּכְרִיָּה אֲמָרֶיהָ הֶחֱלִיקָה:
17 * הָעֹזֶבֶת אַלּוּף נְעוּרֶיהָ וְאֶת־בְּרִית אֱלֹהֶיהָ שָׁכֵחָה:
18 * כִּי שָׁחָה אֶל־מָוֶת בֵּיתָהּ וְאֶל־רְפָאִים מַעְגְּלֹתֶיהָ:
19 * כָּל־בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן וְלֹא יַשִּׂיגוּ אָרְחוֹת חַיִּים:
20 * לְמַעַן תֵּלֵךְ בְּדֶרֶךְ טוֹבִים וְאָרְחוֹת צַדִּיקִים תִּשְׁמֹר:
21 * כִּי־יְשָׁרִים יִשְׁכְּנוּ־אָרֶץ וּתְמִימִים יִוָּתְרוּ בָהּ:
22 * וּרְשָׁעִים מֵאֶרֶץ יִכָּרֵתוּ וּבוֹגְדִים יִסָּחُו מִמֶּנָּה:

ג

1 * בְּנִי תוֹרָתִי אַל־תִּשְׁכָּח וּמִצְוֹתַי יִצֹּר לִבֶּךָ:
2 כִּי אֹרֶךְ יָמִים וּשְׁנוֹת חַיִּים וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ:
3 * חֶסֶד וֶאֱמֶת אַל־יַעַזְבֻךָ קְשָׁרֵם עַל־גַּרְגְּרוֹתֶיךָ כָּתְבֵם עַל־לוּחַ לִבֶּךָ:
4 * וּמְצָא־חֵן וְשֵׂכֶל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם:
5 * בְּטַח אֶל־יְהוָה בְּכָל־לִבֶּךָ וְאֶל־בִּינָתְךָ אַל־תִּשָּׁעֵן:
6 * בְּכָל־דְּרָכֶיךָ דָּעֵהוּ וְהוּא יְיַשֵּׁר אֹרְחֹתֶיךָ:
7 * אַל־תְּהִי חָכָם בְּעֵינֶיךָ יְרָא אֶת־יְהוָה וְסוּר מֵרָע:
8 * רִפְאוּת תְּהִי לְשָׁרֶּךָ וְשִׁקּוּי לְעַצְמוֹתֶיךָ:
9 * כַּבֵּד אֶת־יְהוָה מֵהוֹנֶךָ וּמֵרֵאשִׁית כָּל־תְּבוּאָתֶךָ:
10 * וְיִמָּלְאוּ אֲסָמֶיךָ שָׂבָע וְתִירוֹשׁ יְקָבֶיךָ יִפְרָצוּ:
11 * מוּסַר יְהוָה בְּנִי אַל־תִּמְאָס וְאַל־תָּקֹץ בְּתוֹכַחְתּוֹ:
12 * כִּי אֵת אֲשֶׁר־יֶאֱהַב יְהוָה יוֹכִיחַ וּכְאָב אֶת־בֵּן יִרְצֶה:
13 * אַשְׁרֵי אָדָם מָצָא חָכְמָה וְאָדָם יָפִיק תְּבוּנָה:
14 * כִּי טוֹב סַחְרָהּ מִסְּחַר־כֶּסֶף וּמֵחָרוּץ תְּבוּאָתָהּ:
15 * יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים וְכָל־חֲפָצֶיךָ לֹא יִשְׁווּ בָהּ:

16 * Vt eruaris à muliere aliena, & ab extranea, quæ mollit sermones suos.
17 * Et relinquit ducē pubertatis suæ, & pacti Dei sui oblita est. 18 * Inclinata est enim ad mortē domus eius, & ad inferos semitæ ipsius. 19 * Omnes qui ingrediūtur ad eam, non reuertentur, nec apprehendēt semitas vitæ.
20 * Vt ambules in via bona, & calles iustorum custodias.
21 * Qui enim recti sunt, habitabunt in terra, & simplices permanebunt in ea.
22 * Impij verò de terra perdentur; & qui iniquè agunt, auferentur ex ea.

CAP. III.

1 Fili mi ne obliuiscaris legis meæ, & præcepta mea cor tuum custodiat.
2 * Longitudinem enim dierum & annos 3 vitæ & pacem apponent tibi. * Misericordia & veritas te nō deserant. Circunda eas gutturi tuo, & describe in tabulis cordis 4 tui. * Et inuenies gratiam & disciplinam bonam coram Deo & hominibus.
5 * Habe fiduciā in Domino ex toto corde tuo, & ne innitaris prudentiæ tuæ.
6 * In omnibus viis tuis cogita illū, & ipse diriget gressus tuos.
7 * Ne sis sapiens apud temetipsum: time Dominum, & recede à malo.
8 * Sanitas quippe erit vmbilico tuo, & irrigatio ossium tuorum.
9 * Honora Dominum de tua substātia, & de primitiis omnium frugum tuarum.
10 * Et implebuntur horrea tua saturitate, & vino torcularia redundabunt.
11 * Disciplinā Domini fili mi ne abiicias, nec deficias cùm ab eo corriperis.
12 * Quem enim diligit Dominus corripit, & quasi pater in filio complacet sibi.
13 * Beatus homo qui inuenit sapientiam, & qui affluit prudentia.
14 * Melior acquisitio eius negotiatione argenti, & auro primo fructus eius.
15 * Preciosior est cunctis opibus sapientia; & omnia quæ desiderantur, huic non valent comparari.

תרגום

16 וְתִתְפְּצֵי מִן אִתְּתָא חִלּוֹנִיתָא מִנָּכְרִיתָא דְּמַלָּתָא חֲלָקָן: 17 דְּשָׁבְקָה מַרְבִּיתָא דְּטַלְיוּתָהּ וְקָיְמָא דְּאַלָּתָא טְעָת: 18 וְרִבְעֵמָקָא דְּמוֹתָא בֵּיתָהּ וּלְגַבְרַיָּא הִלְכָתָא דִּשְׁבִילָתָא: 19 כָּל־דְּעָיְלָן לָא חָזְרִין בִּשְׁלָם וְלָא צָיְרִין אָרְחָתָא דְחַיֵּי: 20 בְּדִיל דְּתֵיךְ בְּאָרְחָתָא דְּטָבֵי וּשְׁבִילֵי דְּצַדִּיקֵי תִּנְטַר: 21 מְטוּל דְּתְרִיצֵי עָמְרִין בְּאַרְעָא וְאִלֵּין וּדְלָא מוּם מִשְׁתְּהַרִין בָּהּ: 22 וְרַשִׁיעַיָּא מִן אַרְעָא נֶסְפִּיזִן וּבְזוֹזֵי נִתְעַקְּרִין מִנָּהּ:

ג

1 בְּרִי נְמוּסִי לָא תִנְשֵׁי וּפִקְדָנַי יִנְטַר לִבָּךְ: 2 מְטוּל דְּנִגְדָּא דְיוֹמָתָא וּשְׁנַיָּא דְחַיֵּי וּשְׁלָמָא נְיוֹסְפוּן לָךְ: 3 טִיבוּתָא וְקוּשְׁטָא לָא נִשְׁבְּקִנָּךְ קְטַרְנִין בְּצַוָּרָךְ וּכְתֹב אִנִּין עַל־לוּחַ דִּלְבָבָךְ: 4 וְתַשְׁכַּח חִסְדָּא וְשִׂכְלָא וְטִיבוּתָא קֳדָם אֱלָהָא וְקֳדָם בְּנֵי אֱנָשָׁא: 5 סְבַר בֵּאלָהָא מִן כְּלֵה לִבָּךְ וְעַל־בִּיוְנָתָא דִלְבָבָךְ לָא תִסְחְמִךְ: 6 בְּכָל־אָרְחָתָךְ דְּעֵה וְהוּא תֵּרֵץ שְׁבִילָךְ: 7 לָא תְהֵי חַכִּים בְּאַפָּךְ דְּחֹל מִן אֱלָהָא וְסְטֵא מִן בִּישְׁתָּא: 8 אַסְיוּתָא תֶּהֱוֵי לְכַנְשְׁתָּךְ וְדֶהְנָא לְגַרְמָךְ: 9 יַקַּר לֵאלָהָךְ מִן מַמוֹנָךְ וּמֵרֵישׁ כָּלְהוֹן עֲלָלָתָךְ: 10 וּמְחַמְלָן אוֹצָרָךְ שִׂבְעָנָא וּמַעְצָרָתָךְ חֲמַרָא נְשִׁפְעָן: 11 בְּרִי מַרְדוּתָא דֵּאלָהָא לָא תִסְלֵא וְלָא תַמְרֵק בְּמַכְסָנוּתֵהּ: 12 מְטוּל דְּלְמַן דְּרָחֵם לֵהּ אֱלָהָא רָרֵה לֵהּ וְהֵיךְ אֲבָא דְּרָרֵי לִבְרֵהּ: 13 טוּבוּתֵהּ לְבַר נָשָׁא דְּאַשְׁכַּח חָכְמָתָא וּבַר נָשָׁא דְּמַבְּיַע בִּיוְנְתָא: 14 מְטוּל דְּטָבָא תִּגְרוּתָהּ מִן תִּגְרוּתָא דְּסִימָא וּמִן דַּהֲבָא סְנִינָא עֲלָלָתָהּ: 15 יַקִּירָא הִיא מִן בְּיִקֵּי טָבָתָא וְכָל־מְדַעַם לָא פָחֵם לֵהּ:

Ad longè te faciendum à via recta, et alienum iustæ sententiæ. Fili ne te comprehẽdat malum consilium. 16

Quæ reliquit doctrinã adolescentiæ, & testamentum diuinum oblita. 17

Posuit enim apud mortẽ domum eius, & apud infernum cum terrigenis semitas eius. 18

Omnes ambulantes in ea non reuertentur, neque apprehendent semitas rectas. 19

Non enim comprehenduntur ab annis vitæ. Si enim ambulauissent semitas bonas, inuenissent vtique semitas iustitiæ leues. 20

Vtiles erunt habitatores terræ, innocentes autẽ relinquentur in ea. quoniã recti habitabunt terrã, & sancti relinquẽtur in ea. 21

Viæ autẽ impiorũ è terra perdẽtur: at iniqui expellentur ab ea. 22

CAP. III.

Fili meas leges ne obliuiscaris, at verba mea custodiat tuum cor. 1

Longitudinem enim vitæ, & annos vitæ & pacem apponent tibi. 2

Misericordiæ et fides ne desint tibi; liga autẽ eas in tuo collo, scribe eas in tabula cordis tui. 3

Et inuenies gratiam. & prouide bona coram Domino & hominibus. 4

Esto confidens in toto corde in Deo, in autẽ tua sapientia ne extollaris. 5

In omnibus viis tuis cognosce illam, vt dirigat vias tuas. 6

Ne sis prudens apud temetipsum; time autem Deum, & declina ab omni malo. 7

Tunc sanitas erit corpori tuo, & curatio ossibus tuis. 8

Honora Dominum de tuis iustis laboribus, & primitias da ei de tuis fructibus iustitiæ. 9

Vt impleantur horrea tua saturitate frumenti, vino autem torcularia tua redundent. 10

Fili ne paruipendas disciplinam Domini, neque deficias ab ipso correptus. 11

Quem enim diligit Dominus, corripit; verberat autem omnem filium quem suscipit. 12

Beatus homo qui inuenit sapientiam, & mortalis qui nouit prudentiam. 13

Melius enim eã mercari, quàm auri & argenti thesauros. 14

Precioſior autem est lapidibus precioſis; omne autem precioſum non dignum illa est. 15

16 Μακρὰν σε ποιῆσαι ἀπὸ ὁδοῦ δίθειας, καὶ ἀλλότριον τῆς δικαίας γνώμης. ἵνα μή σε καταλάβῃ κακὴ
17 βουλή. ἡ ἀπολιποῦσα διδασκαλίαν νεότητος, καὶ διαθήκην θείαν ἐπιλελησμένη.
18 ἔθετο γὰρ πρὸς τὸν θανάτῳ τὸν οἶκον αὐτῆς, καὶ πρὸς τὸν ᾅδην μετὰ τῶν γιγάντων τὰς ἄξονας αὐτῆς.
19 πάντες οἱ παραπορευόμενοι ἐν αὐτῇ οὐκ ἀναστρέψουσιν, οὐδὲ μὴ καταλάβωσι τρίβους δίθειας.
20 οὐ γὰρ καταλαμβάνουσι ὑπὸ ἐνιαυτῶν ζωῆς. εἰ γὰρ ἐπορεύοντο τρίβους ἀγαθάς, εὕροσαν ἂν τρίβους δικαιοσύνης λείους.
21 χρηστοὶ ἔσονται οἰκήτορες γῆς, ἄκακοι δὲ ὑπολειφθήσονται ἐν αὐτῇ. ὅτι δίθεῖς κατασκηνώσουσι γῆν καὶ
22 ὅσιοι ὑπολειφθήσονται ἐν αὐτῇ. ὁδοὶ δὲ ἀσεβῶν ἐκ γῆς ὀλοῦνται, οἱ δὲ παράνομοι ἐξωσθήσονται ἀπ' αὐτῆς.

γ'

1 Υἱὲ ἐμῶν νόμων μὴ ἐπιλανθάνου, τὰ δὲ ῥήματά μου τηρείτω σὴ καρδία.
2 μῆκος γὰρ βίου καὶ ἔτη ζωῆς· καὶ εἰρήνην προσθήσουσί σοι.
3 ἐλεημοσύναι καὶ πίστεις μὴ ἐκλειπέτωσάν σε. ἄφαψαι δὲ αὐτὰς ἐπὶ σῷ τραχήλῳ, γράψον αὐτὰς ἐπὶ πλακὸς τῆς καρδίας σου.
4 καὶ δόξῃσεις χάριν· καὶ προνοοῦ καλὰ ἐνώπιον κυρίου καὶ ἀνθρώπων.
5 ἔλπι πεποιθὼς ἐν ὅλῃ καρδίᾳ ἐπὶ θεῷ, ἐπὶ δὲ σῇ σοφίᾳ μὴ ἐπαίρου.
6 ἐν πάσαις ὁδοῖς σου γνώριζε αὐτήν. ἵνα ὀρθοτομῇ τὰς
7 ὁδούς σου. μὴ ἴσθι φρόνιμος παρὰ σεαυτῷ, φοβοῦ δὲ τὸν θεὸν, καὶ ἔκκλινε ἀπὸ παντὸς κακοῦ.
8 ὅτε ἴασις ἔσται τῷ σώματί σου, καὶ ἐπιμέλεια τοῖς ὀστέοις σου.
9 τίμα τὸν κύριον ἀπὸ σῶν δικαίων πόνων, καὶ ἀπάρχου αὐτῷ ἀπὸ σῶν καρπῶν δικαιοσύνης.
10 ἵνα πιμπλῶνται τὰ ταμιεῖα σου πλησμονῇ σίτου. οἶνῳ δὲ
11 αἱ ληνοί σου ἐκβλύζωσιν. υἱὲ μὴ ὀλιγώρει παιδείας
12 κυρίου, μὴ δὲ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος. οὓν γὰρ ἀγαπᾷ κύριος παιδεύει· μᾶσιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν προσδέχεται.
13 μακάριος ἄνθρωπος ὃς εὗρε σοφίαν, καὶ ἄνητὸς
14 ὃς εἶδε φρόνησιν. κρεῖσσον γὰρ αὐτὴν ἐμπορεύεσθαι, ἢ χρυσίου καὶ ἀργυρίου θησαυρούς. πολυτελῶν δὲ ἐστι λίθων
15 πολυτελῶν. πᾶν δὲ τίμιον οὐκ ἄξιον αὐτῆς ἐστι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[16] Vt eruaris à muliere aliena, ab extranea, cuius verba lenia sunt. [17] Quæ relinquit ducatum adolescentiæ suæ, & pactum Dei sui abiecit. [18] Quoniam in fouea mortis est domus eius, & ad gigantes itinera semitarum ipsius. [19] Omnes qui ingrediuntur, non reuertentur in pace, neque capient semitas vitæ. [20] Vt ambules in viis bonorum, & semitas iustorum custodias.

[21] Quoniam iusti stabunt in terra, & immaculati remanebunt in ea.

[22] Impij autem de terra consumentur, & direptores eradicabuntur ex ea.

CAPVT III.

Fili mi ne obliuiscaris legis meæ, & præcepta mea custodiat cor tuum. [2] Quoniam longitudinem dierum, & annos vitæ & pacem adiicient tibi. [3] Benignitas & veritas ne dimittant te: liga eas in collo tuo, & scribe eas in tabula cordis tui. [4] Et inuenies gratiam & intellectum, & benignitatem coram Deo, & coram filiis hominum. [5] Spera in Deo ex toto corde tuo, & prudentiæ cordis tui ne innitaris. [6] In omnibus viis tuis cognosce eum, & ipse diriget semitas tuas. [7] Ne sis sapiens apud temetipsum: time Deum, & recede à malo. [8] Medicina erit vmbilico tuo, & pinguedo ossibus tuis. [9] Honora Deum tuum de mammona tuo, & de primitiis omnium fructuum tuorum. [10] Et implebuntur cellaria tua saturitate, & torcularia tua vino redundabunt.

[11] Disciplinam Dei fili mi ne execreris, & ne tædio afficiaris in correptione eius. [12] Quoniam quem diligit Deus, corripit; & sicut pater qui corripit filium suum. [13] Beatus filius hominis qui inuenit sapientiam, & filius viri qui profert intelligentiam.

[14] Quoniam melior est negotiatio eius negotiatione argenti, & auro conflato fructus eius. [15] Precioſior est lapidibus precioſis, & nihil est quod ei comparetur.

16 * אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאולָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד׃
17 * דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי־נֹעַם וְכָל־נְתִיבֹתֶיהָ שָׁלוֹם׃
18 * עֵץ־חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר׃
19 * יְהוָה בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה׃
20 * בְּדַעְתּוֹ תְהוֹמוֹת נִבְקָעוּ וּשְׁחָקִים יִרְעֲפוּ־טָל׃
21 * בְּנִי אַל־יָלֻזוּ מֵעֵינֶיךָ נְצֹר תּוּשִׁיָּה וּמְזִמָּה׃
22 * וְיִהְיוּ חַיִּים לְנַפְשֶׁךָ וְחֵן לְגַרְגְּרֹתֶיךָ׃
23 * אָז תֵּלֵךְ לָבֶטַח דַּרְכֶּךָ וְרַגְלְךָ לֹא תִגּוֹף׃
24 * אִם־תִּשְׁכַּב לֹא תִפְחָד וְשָׁכַבְתָּ וְעָרְבָה שְׁנָתֶךָ׃
25 * אַל־תִּירָא מִפַּחַד פִּתְאֹם וּמִשֹּׁאַת רְשָׁעִים כִּי תָבֹא׃
26 * כִּי־יְהוָה יִהְיֶה בְכִסְלֶךָ וְשָׁמַר רַגְלְךָ מִלֶּכֶד׃
27 * אַל־תִּמְנַע־טוֹב מִבְּעָלָיו בִּהְיוֹת לְאֵל יָדְךָ לַעֲשׂוֹת׃
28 * אַל־תֹּאמַר לְרֵעֲךָ לֵךְ וָשׁוּב וּמָחָר אֶתֵּן וְיֵשׁ אִתָּךְ׃
29 * אַל־תַּחְרֹשׁ עַל־רֵעֲךָ רָעָה וְהוּא־יוֹשֵׁב לָבֶטַח אִתָּךְ׃
30 * אַל־תָּרוֹב עִם־אָדָם חִנָּם אִם־לֹא גָמָלְךָ רָעָה׃
31 * אַל־תְּקַנֵּא בְּאִישׁ חָמָס וְאַל־תִּבְחַר בְּכָל־דְּרָכָיו׃
32 * כִּי תוֹעֲבַת יְהוָה נָלוֹז וְאֶת־יְשָׁרִים סודו׃
33 * מְאֵרַת יְהוָה בְּבֵית רָשָׁע וּנְוֵה צַדִּיקִים יְבָרֵךְ׃
34 * אִם־לַלֵּצִים הוּא יָלִיץ וְלַעֲנָיִים יִתֵּן־חֵן׃
35 * כָּבוֹד חֲכָמִים יְנַחֲלוּ וּכְסִילִים מֵרִים קָלוֹן׃

ד

1 * שִׁמְעוּ בָנִים מוּסַר אָב וְהַקְשִׁיבוּ לָדַעַת בִּינָה׃
2 * כִּי־לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל־תַּעֲזֹבוּ׃
3 * כִּי־בֵן הָיִיתִי לְאָבִי רַךְ וְיָחִיד לִפְנֵי אִמִּי׃
4 * וַיֹּרֵנִי וַיֹּאמֶר לִי יִתְמָךְ־דְּבָרַי לִבֶּךָ שְׁמֹר מִצְוֹתַי וְחְיֵה׃

16 * Longitudo dierum in dextera eius,& in siniſtra illius diuitiæ & gloria.
17 * Viæ eius viæ pulchræ,& omnes ſemitæ eius pacificæ.
18 * Lignum vitæ eſt his qui apprehenderint eam;& qui tenuerint eã,beati. * Dominus ſapientia fundauit terram, ſtabiliuit cælos
20 prudentia. * Sapientia illius eruperunt abyſſi, & nubes rore concreſcunt.
21 * Fili mi ne effluant hæc ab oculis tuis. Cuſtodi legem meam & conſilium meum.
22 * Et erit vita animæ tuæ , & gratia fauci-
23 bus tuis. * Tunc ambulabis fiducialiter in via tua, & pes tuus non impinget.
24 * Si dormieris non timebis , quieſces &
25 ſuauis erit ſomnus tuus. * Ne paueas repentino terrore,& irruentes tibi ruinas impio-
26 rum. * Dominus enim erit in latere tuo, & cuſtodiet pedem tuum ne capiaris.
27 * Noli prohibere benefacere eum qui po-
28 teſt.ſi vales, & ipſe bene fac. * Ne dicas amico tuo,Vade & reuertere,& cras dabo tibi, cùm ſtatim poſſis dare.
29 * Ne moliaris amico tuo malum, cùm il-
30 le in te habeat fiduciam. * Non cõtendas aduerſus hominem fruſtra , cùm ipſe tibi
31 nihil mali fecerit. * Ne æmuleris hominẽ iniuſtum, nec imiteris vias eius.
32 * Quia abominatio eſt Domini omnis il luſor, & cũ ſimplicibus ſermocinatio eius.
33 * Egeſtas à Domino in domo impij, habitacula autem iuſtorum benedicentur.
34 * Ipſe deludet illuſores, & mãſuetis dabit gratiam.
35 * Gloriam ſapientes poſſidebunt, ſtultorum exaltatio ignominia.

CAP. IIII.

1 AVdite filij diſciplinam patris, & attendite vt ſciatis prudentiam.
2 * Donum bonum tribuam vobis, legem meam ne derelinquatis.
3 * Nam & ego filius fui patris mei , tenellus & vnigenitus coram matre mea.
4 * Et docebat me atque dicebat: Suſcipiat verba mea cor tuum , & cuſtodi præcepta mea, & viues.

תרגום

16 נְגִדָא דְיוֹמָתָא בִּימִינֵהּ וּבִשְׂמָאלֵהּ עִתְרָא וְיֵקָרָא׃ 17 אֲרְחָתָהָא אֲרְחָתָא דְבִסְמָא וְכָלְהוֹן מַהֲלִיכָתָהָא שְׁלָמָא׃ 18 אִילָנָא
דְחַיֵּי הִיא לְאִלֵּין דְמִתְחַזְקִין בָּהּ וְאִלֵּין דְמִתְעַסְקִין בָּהּ טוּבַיְהוֹן׃ 19 אֱלָהָא בְּחָכְמְתָא שְׁיָתְאַסְיָה אַרְעָא וְאַתְקֵן שְׁמַיָּא בִּבְיוּנָה׃
20 בְּדַעְתֵּהּ תְּהוֹמֵי אִתְבְּזָעוּ וּשְׁמַיָּא צָעֵי דְמַטְלָיָא׃ 21 בְּרִי לָא נְזַל מֵעֵינָךְ נְטַר מַדְעָא וְהַרְעְיָתָא׃ 22 וְיֶהֱווֹן חַיֵּי לְנַפְשָׁךְ וְחִסְדָּא לְצַוָּרָךְ׃
23 הֵידַיִן תֵּיזֵל בְּסִבְרָא בְּאָרְחָתָךְ וְרַגְלָךְ לָא תִתְקַל׃ 24 אִם תִּשְׁכַּב וְתִדְמָךְ וְלָא תִדְחַל וְתִשְׁכַּב וְתִבְסַם שְׁנָתָךְ׃ 25 לָא תִדְחַל מִן
דְחַלְיָא וּמִן שְׁלְיָא וּמִן חֵיסָא דְרַשִׁיעֵי כַּד יֵיתֵי׃ 26 מְטוּל דַּיְיָָ֫א יְהֵי בְסַעֲדָךְ וְיִנְטַר רַגְלָךְ וְלָא תִתְצַיד׃ 27 לָא תִתְכְּלִי לְמֶעְבַּד שַׁפִּיר
כַּד אִית חֵילָא בִּידָךְ לְמֶעְבַּד׃ 28 לָא תֵימַר לְחַבְרָךְ אֱזַל וְהוֹב וְלִמְחַר אֶתֵּן וְאִית גַּבָּךְ׃ 29 לָא תְחַשֵּׁב עַל חַבְרָךְ בִּישְׁתָּא וְהוּא יָתֵב
עִמָּךְ בְּשַׁלְוָה׃ 30 לָא תְנֵצֵי עִם בַּר נָשָׁא מַגָּן אִם לָא עֲבַד לָךְ בִּישָׁא׃ 31 לָא תְחַוֵּי בְּגַבְרָא חָטוֹפָא וְלָא תִצְבֵּי בְּכִלְהוֹן אָרְחָתֵיהּ׃
32 מְטוּל דְּמָרְחַק עוֹתָא מִן קֳדָם יְיָ וְעִם הְרִיצַיָּא שׁוּעֵיהּ׃ 33 לְנַטְתָּא דַּיְיָָ֫א בְּבָתֵּיהוֹן דְּרָשִׁיעֵי וּמַעְמַרְהוֹן דְצַדִּיקַי יְבָרֵךְ׃
34 וְלִמְקַנֵּי נִסְחָף וְלַעֲנָוֵי יִתֵּן חִסְדָּא׃ 35 יְקָרָא חַכִּימֵי נָחְסֵן וְסַכְלֵי נְקַבְּלָה צַעֲרָא׃

ד

1 שְׁמָעוּ בְנַיָּא מַרְדוּתָא דְאָב וְאַצִיתוּ לְמִדַּע בִּינְתָא׃ 2 מְטוּל דְּיִלְפָּנָא טָבָא יַהֲבָה לְכוֹן וְנָמוּסִי לָא תִשְׁבְּקוּן׃ 3 מְטוּל
דִּבְרָא הֲוִית לַאֲבָא מְפַנָּק וְיָחִידָא קֳדָם אִמִּי׃ 4 וַאֲלָפָן לִי וַאֲמַר לִי יֵיצַמַּט מִלּוֹי לִבָּךְ נְטַר פִּקּוּדַי וֶחְיֵה׃

* *Lõgitudo enim vitæ, & anni vitæ in dex-* 16
tera eius, in autem siniſtra illius diuitiæ & glo-
ria: ex ore eius procedit iuſtitia, legem autẽ &
miſericordiam in lingua fert. * *Viæ eius viæ* 17
pulchræ, & omnes ſemitæ eius in pace.

* *Lignum vitæ eſt omnibus apprehendenti-* 18
bus eam, & firmatis in eam vt in dominũ ſe-
cu a. * *Deus ſapientia fundauit terrã, parauit* 19
autem cælos in prudentia. * *In ſenſu eius abyſſi* 20
ſciſſi ſunt, nubes autem diſtillarunt rores.

* *Fili ne effluas, cuſtodi autem meũ conſiliũ* 21
& ſententiam. * *Vt viuat anima tua, &* 22
gratia ſit circum tuum collum. erit autẽ ſanitas
carnibus tuis, & cura tuis oſſibus. * *Vt am-* 23
bules confiſus in pace omnes vias tuas, at pes
tuus non offendat. * *Si enim ſederis, intrepidus* 24
eris: ſi autem dormieris, ſuauiter ſomniabis.

* *Et non paueſces terrorem ſuperuenientem,* 25
neque impetus impiorũ irruentes. * *Nam Dñs* 26
erit in omnibus viis tuis, & firmabit tuum pe-
dem vt non quatiaris. * *Ne abſtineas bene fa-* 27
cere indigenti, quando vtique poſſit manus tua
auxiliari. * *Ne dicas: Reuertens redi, & cras* 28
dabo, potente te exiſtente bene facere. non enim
noſti quid pariet dies ſequẽs. * *Ne moliaris in* 29
tuum amicum mala, prope habitãtem & confi-
dentẽ in te. * *Ne diligas inimicitias contra ho-* 30
minem fruſtra, ne in te faciat malum. * *Ne ac-* 31
quiras malorũ virorum opprobria, neque æmu-
leris vias eorum. * *Impurus enim corã Domi-* 32
no omnis iniquus, in autem iuſtis non concilium
facit * *Execratio Dei in domibus impiorũ, do-* 33
mos autem iuſtorũ benedicuntur. * *Dominus* 34
ſuperbis reſiſtit, humilibus autem dat gratiam.
* *Gloriam ſapientes hæreditabunt, at impij* 35
exaltarunt ignominiam.

CAP. IIII.

AVdite filij diſciplinã patris, & attendite ad 1
ſciẽdũ cogitationẽ. * *Donũ enim bonũ tribuã* 2
vobis, meũ ſermonẽ ne derelinquatis. * *Fili⁹ enim* 3
fui & ego patri obediens, & dilectus in facie
matris. * *Qui dicebant & docebant me: Fir-* 4
metur noſter ſermo in tuum cor. cuſtodi præce-
pta, nẽ obliuiſcaris.

16 * μῆκος γὰρ βίου καὶ ἔτη ζωῆς ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτῆς, ἐν
δὲ τῇ ἀριστερᾷ αὐτῆς πλοῦτος καὶ δόξα, ἐκ δὲ στόματος
αὐτοῦ ἐκπορεύεται δικαιοσύνη, νόμον δὲ καὶ ἔλεον ἐπὶ γλώσ-
17 σης φέρει. * αἱ ὁδοὶ αὐτῆς ὁδοὶ καλαί. καὶ πᾶσαι αἱ
τρίβοι αὐτῆς ἐν εἰρήνῃ.
18 ξύλον ζωῆς ἐστι πᾶσι τοῖς ἀντεχομένοις αὐτῆς, καὶ τοῖς
ἐπερειδομένοις ἐπ' αὐτὴν ὡς ἐπὶ κύριον ἀσφαλής.
19 * ὁ θεὸς τῇ σοφίᾳ ἐθεμελίωσε τὴν γῆν, ἡτοίμασε δὲ
20 οὐρανοὺς ἐν φρονήσει. * ἐν αἰσθήσει αὐτοῦ ἄβυσσοι ἐρρά-
γησαν, νέφη δὲ ἐρεύξαν δρόσους.
21 * υἱέ μὴ παραρρυῇς, τήρησον δὲ ἐμὴν βουλὴν καὶ σύ-
22 νεσιν. * ἵνα ζήσῃ ἡ ψυχή σου, καὶ χάρις ἡ περὶ σῶ τρα-
χήλῳ. ἔσαι δὲ ἴασις ταῖς σαρξί σου, καὶ ἐπιμέλεια τοῖς
23 σοῖς ὀστέοις. * ἵνα πεποιθὼς ἐν εἰρήνῃ πάσας τὰς
ὁδούς σου, ὁ δὲ πούς σου οὐ μὴ προσκόψῃ.
24 * ἐὰν γὰρ κάθῃ, ἄφοβος ἔσῃ. ἐὰν δὲ καθεύδῃς ἡδέως
25 ὑπνώσεις. * καὶ οὐ φοβηθήσῃ πτόησιν ἐπελθοῦσαν, οὐδὲ
ὁρμὰς ἀσεβῶν ἐπερχομένας.
26 * ὁ γὰρ κύριος ἔσται ἐπὶ πασῶν ὁδῶν σου, καὶ ἐρείσει σὸν
27 πόδα ἵνα μὴ σαλευθῇς. * μὴ ἀπόσχῃ δοῦ ποιεῖν ἀνδρὶ,
28 ᾧ ἵκα αὐ ἔχῃ ἡ χείρ σου βοηθεῖν. * μὴ εἴπῃς ἐπανελθὼν
ἐπαύριον δώσω, σοῦ ὄντος δοῦ ποιεῖν. οὐ
29 γὰρ οἶδας τί τέξεται ἡ ἐπιοῦσα. * μὴ τέκταινε ἐπὶ σὸν φί-
λον κακά, παροικοῦντα καὶ πεποιθότα ἐπὶ σοί.
30 * μὴ φιλεχθρήσῃς πρὸς ἄνθρωπον μάτην, ἵνα μὴ εἰς
31 σὲ ἐργάσηται κακόν. * μὴ κλίνῃ κακῶν ἀνδρῶν ὀνείδη. μὴ
δὲ ζηλώσῃς τὰς ὁδοὺς αὐτῶν. * ἀκάθαρτος γὰρ ἐναντίον κυρίου
πᾶς πλάνομος. ἐν δὲ δικαίοις ἡ συνεδριάζει
33 * κατάρα κυρίου ἐν οἴκοις ἀσεβῶν, ἐπαύλεις δὲ δικαίων
34 εὐλογοῦνται. * κύριος ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, τα-
35 πεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν. * δόξαν σοφοὶ κληρονομήσουσιν. οἱ δὲ ἀσεβεῖς ὕψωσαν ἀπιμίαν.

δ'

1 * Ακούσατε παῖδες παιδείαν πατρός, καὶ προσέχετε
2 γνῶναι σύνεσιν. * δῶρον γὰρ ἀγαθὸν δωρεῖται ὑμῖν, τὸν ἐμὸν
3 λόγον μὴ ἐγκαταλίπητε. * υἱὸς γὰρ ἐγενόμην κἀγὼ πατρὶ
4 ὑπήκοος, καὶ ἀγαπώμενος ἐν προσώπῳ μητρός. * οἱ ἔλε-
γον καὶ ἐδίδασκόν με, ἐρρέτω ὁ ἡμέτερος λόγος εἰς σὴν
καρδίαν. φύλασσε ἐντολάς, μὴ ἐπιλάθῃ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[16] Longitudo dierum in dextra eius, & in ſiniſtra eius diuitiæ, & gloria. [17] Viæ eius viæ ſuauitatis, & omnia itinera eius pacifica. [18] Arbor vitæ eſt his qui apprehendunt eam: & hi qui occupantur in ea, beati. [19] Deus in ſapientia poſuit fundamenta terræ, & præparauit cælos in prudentia. [20] In ſcientia eius abyſſi rupti ſunt, & nubes diſtillauerunt rorem.
[21] Fili mi ne recedat ab oculis tuis: cuſtodi ſcientiam & conſilium. [22] Et erunt vita animæ tuæ, & gratia collo tuo.
[23] Tunc ambulabis in ſpe in viis tuis, & pes tuus non offendet. [24] Si cubueris & dormieris, non timebis: & ſi cubueris, dulcis erit ſomnus tuus. [25] Non timebis à pauore & repentino caſu, & à calamitate impiorum cùm venerit. [26] Quoniã Deus erit in adiutorium tuum, & cuſtodiet pedem tuum ne capiaris. [27] Ne deſinas facere bonum, dum valet manus tua ad faciendum.
[28] Ne dicas ſocio tuo: Vade, & reuertere; & cras dabo, ſi habes apud te. [29] Ne cogites contra proximum tuum malum, cùm ipſe habitet tecum in pace. [30] Ne contendas cum homine fruſtra, cùm non fecerit tibi malum. [31] Ne æmuleris virum raptorem, nec velis omnes vias eius. [32] Quoniam abominabilis eſt iniquitas coram Domino, & cum rectis eſt colloquium eius.
[33] Maledictio Dei in domibus impiorum, & domiciliũ iuſtorum benedicetur. [34] Et illuſores propellet, & humilibus dabit gratiam. [35] Gloriam ſapientes hæreditabunt, & ſtulti ſuſcipient tribulationem.

CAPVT IIII.

AVdite filij diſciplinam patris, & attendite vt ſciatis prudentiam. [2] Quoniam doctrinam bonam dedi vobis, & legem meam ne derelinquatis. [3] Quoniam filius fui patri meo, delicatus & vnicus coram matre mea. [4] Et docebant me, & dixit mihi Dominus: Apprehendat cor tuum verba mea: cuſtodi præcepta mea, & viues.

5 * קְנֵה חָכְמָה קְנֵה בִינָה אַל־תִּשְׁכַּח וְאַל־תֵּט
מֵאִמְרֵי־פִי :
6 * אַל־תַּעַזְבֶהָ וְתִשְׁמְרֶךָ אֱהָבֶהָ וְתִצְּרֶךָּ :
7 * רֵאשִׁית חָכְמָה קְנֵה חָכְמָה וּבְכָל־קִנְיָנְךָ קְנֵה
בִינָה :
8 * סַלְסְלֶהָ וּתְרוֹמְמֶךָּ תְּכַבְּדֶךָּ כִּי תְחַבְּקֶנָּה :
9 * תִּתֵּן לְרֹאשְׁךָ לִוְיַת־חֵן עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת תְּמַגְּנֶךָּ :
10 * שְׁמַע בְּנִי וְקַח אִמָרָי וְיִרְבּוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים :
11 * בְּדֶרֶךְ חָכְמָה הוֹרְתִּיךָ הִדְרַכְתִּיךָ בְמַעְגְּלֵי־יֹשֶׁר :
12 * בְּלֶכְתְּךָ לֹא־יֵצַר צַעֲדֶךָ וְאִם־תָּרוּץ לֹא תִכָּשֵׁל :
13 * הַחֲזֵק בַּמּוּסָר אַל־תֶּרֶף נִצְרָהּ כִּי־הִיא חַיֶּיךָ :
14 * בְּאֹרַח רְשָׁעִים אַל־תָּבֹא וְאַל־תֵּאַשֵּׁר בְּדֶרֶךְ
רָעִים :
15 * פְּרָעֵהוּ אַל־תַּעֲבָר בּוֹ שְׁטֵה מֵעָלָיו וַעֲבֹר :
16 * כִּי לֹא יִשְׁנוּ אִם־לֹא יָרֵעוּ וְנִגְזְלָה שְׁנָתָם אִם־
לֹא יַכְשִׁילוּ :
17 * כִּי לָחֲמוּ לֶחֶם רֶשַׁע וְיֵין חֲמָסִים יִשְׁתּוּ :
18 * וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וָאוֹר עַד־נָכוֹן
הַיּוֹם :
19 * דֶּרֶךְ רְשָׁעִים כָּאֲפֵלָה לֹא יָדְעוּ בַּמֶּה יִכָּשֵׁלוּ :
20 * בְּנִי־לְדְבָרַי הַקְשִׁיבָה לַאֲמָרַי הַט אָזְנֶךָ :
21 * אַל־יַלִּיזוּ מֵעֵינֶיךָ שָׁמְרֵם בְּתוֹךְ לִבֶּךָ :
22 * כִּי־חַיִּים הֵם לְמֹצְאֵיהֶם וּלְכָל־בְּשָׂרוֹ מַרְפֵּא :
23 * מִכָּל־מִשְׁמָר נְצֹר לִבֶּךָ כִּי מִמֶּנּוּ תּוֹצְאוֹת
חַיִּים :
24 * הָסֵר מִמְּךָ עִקְּשׁוּת פֶּה וְלִזּוּת שְׂפָתַיִם הַרְחֵק
מִמֶּךָּ :
25 * עֵינֶיךָ לְנֹכַח יַבִּיטוּ וְעַפְעַפֶּיךָ יַיְשִׁירוּ נֶגְדֶּךָ :
26 * פַּלֵּס מַעְגַּל רַגְלֶךָ וְכָל־דְּרָכֶיךָ יִכֹּנוּ :
27 * אַל־תֵּט יָמִין וְשְׂמֹאול הָסֵר רַגְלְךָ מֵרָע :

5 * Posside sapientiam, posside prudentiã. Ne obliuiscaris, neq; declines à verbis oris
6 mei. * Me dimittas eã, & custodiet te: dili-
7 ge eam, & conseruabit te. * Principium sa pientiæ posside sapiẽtiam, & in omni pos-
8 sessione tua acquire prudentiã. * Arripe illam & exaltabit te, & glorificaberis ab ea
9 cùm eam fueris amplexatus. * Dabit capiti tuo augmenta gratiarum, & corona inclyta proteget te.
10 * Audi fili mi, & suscipe verba mea, vt multiplicentur tibi anni vitæ.
11 * Viam sapientiæ monstrabo tibi, & ducã te per semitas æquitatis.
12 * Quas cùm ingressus fueris, non arctabuntur gressus tui, & currens non habebis offendiculum.
13 * Tene disciplinam, ne dimittas eam. Cu-
14 stodi illam, quia illa est vita tua. * Ne delecteris in viis impiorum, nec tibi placeat
15 malorum via. * Fuge ab ea, nec transeas per illam: declina, & defere eam.
16 * Non enim dormiunt nisi cùm malefecerint: & non capitur somnus ab eis nisi
17 supplantauerint. * Comedũt panẽ impietatis, & vinum iniquitatis bibunt.
18 * Iustorum autem semita quasi lux splendens, procedit & crescit vsque ad perfectã
19 diem. * Via impiorum tenebrosa: nesciunt vbi corruant.
20 * Fili mi ausculta sermones meos, & ad eloquia mea inclina aurem tuam.
21 * Ne recedant ab oculis tuis: custodi ea in medio cordis tui.
22 * Vita enim sunt inueniẽtibus ea, & vniuersæ carni sanitas.
23 * Omni custodia serua cor tuum, quia ex ipso vita procedit.
24 * Remoue à te os prauum, & detrahentia labia sint procul à te.
25 * Oculi tui recta videãt, & palpebræ tuæ præcedant gressus tuos.
26 * Dirige semitas pedibus tuis, & omnes viæ tuæ stabilientur.
27 * Ne declines ad dexteram, neque ad siniſtram. auerte pedem tuum à malo.

תרגום

5 קְנֵה חָכְמְתָא קְנֵה בִּינְָא וְלָא תִנְשֵׁי וְלָא תִסְטֵי מִן מֵאֲמָרַיָּא דְּפוּמִי : 6 לָא תִשְׁבְּקִנַּיהּ וְתִנְטְרִנָּךְ רַחֲמָהּ דְּתִשְׁגְּבִנָּךְ : 7 רֵישׁ חָכְמְתָא
קְנֵי חָכְמְתָא וּבְכָל קִנְיָנָךְ קְנֵה בִּינְָה : 8 חַבְּבִנַּיהּ דִּי־תְרוֹמְמָנָּךְ וְחַבְּקִנַּיהּ דְּתֵיתֵי לָךְ : 9 וְתִשִׁים בְּרֵישָׁךְ יַאֲיוּתָא דְּחִסְרָא כְּלִילָא
דְּשַׁבְהוֹרָא עֲלָךְ : 10 שְׁמַע בְּרִי וְקַבֵּל מְנִי וְנִפְּגְיוּן שְׁנַיָּא דְּחַיָּךְ : 11 אוֹרְחָתָא דְּחָכְמְתָא אַלְפְּתָךְ וְהַלְכְתָךְ בִּשְׁבִילֵי הֲרִיצֵי :
12 כַּד תֵּיזֵל לָא תִטְעָק אָרְחָךְ וְאִן תִּרְהַט לָא תִתְקַל : 13 תְּהֲחַזַק בְּמֵרְדוּתָא וְלָא תַרְפֵּא נַטְרֵיהּ מְטוֹל דְּהִיא חַיָּךְ :
14 בְּאָרְחָא דִּרְשִׁיעֵי לָא תֵיזֵל וְלָא תְּהַשֵּׁן בְּאָרְחָא דְּבִישִׁין : 15 אֲרֵשׁ וְלָא תֶּעְבַּר עִמֵּהּוֹן סְטֵי וַעֲבַר מִנֵּהוֹן :
16 לָא דָמְכִין עַד מָה דְּמַבְאֲשִׁין וּפְרִידָא שְׁנְתְּהוֹן עַד מָה דְּעָבְדִין תִּקְלָא :
17 דְּמִיכַל לְחֵהוֹן מֵיכַל לְחֵמָא דִּרְשִׁיעֵי וְחַמְרָא דְּחָטוֹפַיָּא שָׁתִין : 18 וְאוֹרְחָא דְּצַדִּיקֵי כִּנְהוֹרָא דְּמַזְהַר וְאָזֵל נְהֲרָה עַד מָה דְּתְקִין יוֹמָא :
19 וְאוֹרְחָא דִּרְשִׁיעֵי חֲכִירָא וְלָא יָדְעִין בְּמָנָא מִתְהַתְקְלִין :
20 בְּרִי לְמִלַּי אֲצִית וּלְמַאֲמָרַי צְלִי אָדְנָךְ : 21 לָא נֵיזְלָן מֵעֵינָךְ נְטָרִנּוּן בְּגַוֵּה דְּלִבָּךְ : 22 מְטוֹל דְּחַיֵּי אִנּוּן לְמָאן
דְּמַשְׁכַּח לְהוֹן לְכֹלָּא בִּשְׂרֵהּ מַאֲסִי : 23 מִכָּל־זְהִירָא נְטַר לִבָּךְ מֶטוֹל דְּמִנֵּהּ הוּא מַפְקָנָא דְּחַיֵּי :
24 אַעְבַּר מִנָּךְ עִקּוּמָא דְּפוּמָא וְעָתָא דְּשִׁפְוָתָא אַרְחֵק מִנָּךְ : 25 עֵינָךְ בְּתָרִיצוּתָא נְאוֹרַן וְתִמְּרָךְ נְהִרְצוּן לְקִבְלָךְ :
26 אַעְבַּר רַגְלָךְ מִשְׁבִילֵי בִישֵׁי וְכָלְהוֹן אָרְחָתָךְ מְתַקְּנָן : 27 לָא תִסְטֵי לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא אַעְבַּר רַגְלָךְ מִן בִּישְׁתָּא :

* *Possíde sapientiã, posside intellectũ, ne obli-* 5
uiscaris, neque contemnas eloquiũ mei oris, neq;
declines à verbis oris mei. * *Ne relinquas eam* 6
& inhærebit tibi; dilige eam & custodiet te.

* *Principium sapientiæ, possíde sapientiã, &* 7
in omni possessione tua acquire intellectũ. * *Ag-* 8
geribus circunda illam, & exaltabit te: honora
eam, vt te amplectatur. * *Vt det tuo capiti co-* 9
ronam gratiarũ, corona autẽ delitiarũ protegat
te. * *Audi fili & suscipe mea verba, & mul-* 10
tiplicabuntur tibi anni vitæ tuæ. vt tibi fiant
multæ viæ vitæ. * *Vias enim sapientiæ monstro* 11
tibi, induco autẽ te orbitis rectis. * *Si enim am-* 12
bulaueris, non arctabuntur tui gressus: si autem
cucurreris, nõ laborabis. * *Tene meam disciplí-* 13
nam, ne dimittas; sed custodi eam tibipsi in vi-
tam tuam. * *Vias impiorũ ne ingrediaris, neq;* 14
æmuleris vias iniquorum. * *In quocunque loco* 15
castrametati fuerint, ne ingrediaris illuc: decli-
na ab eis & recede. * *Neque enim dormient,* 16
si non malefecerint: tollitur somnus ab eis & nõ
dormiunt. * *Hi enim comedunt panes impie-* 17
tatis, vino autem iniquo inebriantur.

* *At viæ iustorum tanquam lux splendent:* 18
præcedunt & lucent, vsque dum dirigat dies.

* *At viæ impiorum tenebrosæ, non sciunt in* 19
quo offendunt. * *Fili meo verbo attende, at* 20
meis sermonibus adiice tuam aurem. * *Ne relin* 21
quant te fontes tui. custodi eos in tuo corde.

* *Vita enim est omnibus inuenientibus eos,* 22
& vniuersæ carni sanitas.

* *Omni custodia serua tuum cor, ex namque* 23
his exitus vitæ. * *Remoue à teipso peruer-* 24
sum os, & iniusta labia longè à te repelle.

* *Oculi tui recta videant, at palpebræ tuæ* 25
annuant iusta.

* *Rectas semitas fac tuis pedibus, & vias* 26
tuas dirige.

* *Ne declines ad dexteram neque ad sini-* 27
stram; auerte autem tuum pedem à via mala.
Vias enim quæ à dextris, nouit Deus: peruersæ
autem sunt quæ à sinistris. Ipse autem rectas
faciet semitas tuas, at itinera tua in pace pro-
ducet.

5 * κῆσαι σοφίαν κῆσαι σωφρόσυνα, μὴ ἐπιλάθῃ, μὴ ὀ
παρείδῃς ῥῆσιν ἐμῶν στομάτων, μὴ ὀκκλίνῃς ἀπὸ ῥημάτων
6 στόματός μου. * μὴ ἐγκαταλίπῃς αὐτὴν, καὶ φυλάξεταί
7 σε. ἐραίσθητι αὐτῆς καὶ τηρήσει σε. * ἀρχὴ σοφίας, κῆσαι
σοφίαν, καὶ ἐν πάσῃ κτήσει σου κῆσαι συνέσιν.
8 * περιχαράκωσον αὐτήν, καὶ ὑψώσει σε. τίμησον αὐ-
9 τήν, ἵνα σε περιλάβῃ. * ἵνα δῶ τῇ σῇ κεφαλῇ στέφανον
χαρίτων, στεφανώσῃ σε περιπορφύρα τρυφῆς ὑπερμαχοῦσά σε.
10 * ἄκουε γὰρ καὶ δέξαι ἐμοὺς λόγους, καὶ πληθυνθήσεταί
σοι ἔτη ζωῆς σου. ἵνα σοι γνωρίσω πολλαὶ ὁδοὶ βίου.
11 * ὁδὸς γὰρ σοφίας διδάσκω σε, ἐμβιβάζω δέ σε τρο-
12 χιαῖς ὀρθαῖς. * ἐὰν γὰρ πορεύῃ, οὐ συγκλεισθήσεταί σου τὰ
διαβήματα· ἐὰν δὲ τρέχῃς, οὐ κοπιάσεις.
13 * παραδοῦ ἐμῆς παιδείας, μὴ ἀφῇς, ἀλλὰ φύλα-
ξον αὐτὴν σεαυτῷ εἰς ζωὴν σου.
14 * ὁδὸς ἀσεβῶν μὴ ἐπέλθῃς, μὴ ὀ ζηλώσεις ὁδοὺς
15 παρανόμων. * ἐν ᾧ δ' ἂν τόπῳ στρατοπεδεύσωσι, μὴ
ἐπέλθῃς ἐκεῖ. ἔκκλινον ἀπ' αὐτῶν καὶ παρέλλαξον.
16 * οὐ γὰρ μὴ ὑπνώσωσιν, ἐὰν μὴ κακοποιήσωσιν, ἀφῄρηται
ὕπνος ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐ κοιμῶνται.
17 * οἱ ὀ γὰρ σιτοῦνται σῖτα ἀσεβείας, οἶνῳ ὀ παρανόμῳ
18 μεθύσκονται. * αἱ ὀ ὁδοὶ τῶν δικαίων ὁμοίως φωτὶ λάμ-
πουσι, προπορεύονται καὶ φωτίζουσιν, ἕως δοῦ κατορθώσῃ ἡ
19 ἡμέρα. * αἱ ὀ ὁδοὶ τῶν ἀσεβῶν σκοτειναί. οὐκ οἴδασι
20 ἐν τίνι πῶς προσκόψουσιν. * υἱὲ ἐμὴ ῥήσει πρόσεχε,
τοῖς δὲ ἐμοῖς λόγοις παράβαλλε σόν σ.
21 * ὅπως μὴ ἐκλίπωσί σε αἱ πηγαί σου. φύλαττε αὐ-
22 τὰς ἐν σῇ καρδίᾳ. * ζωὴ γάρ ἐστι πᾶσι τοῖς εὑρίσκουσιν
αὐτὰς, καὶ πάσῃ σαρκὶ ἴασις.
23 * πάσῃ φυλακῇ τήρει σοῦ καρδίαν, ἐκ γὰρ τούτων ἔξο-
24 δοι ζωῆς. * περίελε σεαυτοῦ σκολιὸν στόμα, καὶ ἄδικα
25 χείλη μακρὰν ἀπὸ σοῦ ἄπωσαι. * ⟨4⟩ ὀφθαλμοί σου
ὀρθὰ βλεπέτωσαν, τὰ ὀ βλέφαρά σου νευέτω δίκαια.
26 * ὀρθὰς τροχιὰς ποίει τοῖς ποσί, καὶ τὰς ὁδούς σου κα-
27 τεύθυνε. * μὴ ἐκκλίνῃς εἰς τὰ δεξιά, μὴ ὀ εἰς τὰ ἀρι-
στερά· ἀπόστρεψον ὀ σὸν πόδα ἀπὸ ὁδοῦ κακῆς. ὁδοὺς
γὰρ τὰς ἐκ δεξιῶν οἶδεν ὁ θεός, διεστραμμέναι δέ εἰσιν αἱ
ἐξ ἀριστερῶν. αὐτὸς ὀ ὀρθὰς ποιήσει τὰς τροχιάς σου, τὰς
δὲ πορείας σου ἐν εἰρήνῃ προάξει.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[5] Possíde sapientiam, possíde prudentiam, & ne obliuiscaris, nec declines à sermonibus oris mei. [6] Neque dimittas eam, & custodiet te; dilige eam vt protegat te. [7] Initio sapientiæ possíde sapientiam, & in omnibus possessionibus tuis possíde intelligentiam. [8] Dilige eam vt exaltet te; & amplexare eam vt glorificet te.

[9] Et ponet in capite tuo pulchritudinem gratiæ, corona splendoris erit super te. [10] Audi fili mi, & suscipe à me; & multiplicabuntur anni vitæ tuæ. [11] Vias sapientiæ docebo te, & deducam te in semitis rectis. [12] Cùm ambulaueris, non arctabitur via tua; & si cucurreris, non offendes. [13] Apprehende disciplinam, nec dimittas: custodi eam, quoniam ipsa est vita tua.

[14] In via impiorum ne ambules, nec æmuleris viam malorum. [15] Recede, nec transeas cum eis: declina, & transi ab eis.

[16] Quoniam non dormiunt, donec malefaciant, nec soluitur somnus eorum, donec ponant scandalum.

[17] Quoniam cibus eorum, cibus est impiorum, & vinum raptorum bibunt. [18] Via autem iustorum quasi lux splendens, vaditque lux eius vsque ad perfectum diem.

[19] Via autem impiorum tenebrosa: nesciuntque in quo offendunt. [20] Fili mi ausculta sermones meos, & ad verba mea inclina aurem tuam. [21] Ne recedant ab oculis tuis; custodi ea in medio cordis tui. [22] Quoniam vita sunt illi qui inuenit ea: omni carni eius sanitas. [23] Ab omni monitione custodi cor tuum, quoniam ab ipso exitus vitæ.

[24] Transfer à te os prauum; detractionem labiorum longè fac à te. [25] Oculi tui recta videant, & palpebræ tuæ dirigantur contra te. [26] Transfer pedem tuum à semitis malis, & omnes viæ tuæ dirigentur.

[27] Ne declines ad dexteram, neque ad sinistram: transfer pedem tuum à malo;

ה

1 * בְּנִי לְחָכְמָתִי הַקְשִׁיבָה לִתְבוּנָתִי הַט אָזְנֶךָ׃
2 * לִשְׁמוֹר מְזִמּוֹת וְדַעַת שְׂפָתֶיךָ יִנְצֹרוּ׃
3 * כִּי נֹפֶת תִּטֹּפְנָה שִׂפְתֵי זָרָה וְחָלָק מִשֶּׁמֶן חִכָּהּ׃
4 * וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כַלַּעֲנָה חַדָּה כְּחֶרֶב פִּיּוֹת׃
5 * רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת שְׁאוֹל צְעָדֶיהָ יִתְמֹכוּ׃
6 * אֹרַח חַיִּים פֶּן־תְּפַלֵּס נָעוּ מַעְגְּלֹתֶיהָ לֹא תֵדָע׃
7 * וְעַתָּה בָנִים שִׁמְעוּ־לִי וְאַל־תָּסוּרוּ מֵאִמְרֵי־פִי׃
8 * הַרְחֵק מֵעָלֶיהָ דַרְכֶּךָ וְאַל־תִּקְרַב אֶל־פֶּתַח בֵּיתָהּ׃
9 * פֶּן־תִּתֵּן לַאֲחֵרִים הוֹדֶךָ וּשְׁנוֹתֶיךָ לָאַכְזָרִי׃
10 * פֶּן־יִשְׂבְּעוּ זָרִים כֹּחֶךָ וַעֲצָבֶיךָ בְּבֵית נָכְרִי׃
11 * וְנָהַמְתָּ בְאַחֲרִיתֶךָ בִּכְלוֹת בְּשָׂרְךָ וּשְׁאֵרֶךָ׃
12 * וְאָמַרְתָּ אֵיךְ שָׂנֵאתִי מוּסָר וְתוֹכַחַת נָאַץ לִבִּי׃
13 * וְלֹא־שָׁמַעְתִּי בְּקוֹל מוֹרַי וְלִמְלַמְּדַי לֹא־הִטֵּיתִי אָזְנִי׃
14 * כִּמְעַט הָיִיתִי בְכָל־רָע בְּתוֹךְ קָהָל וְעֵדָה׃
15 * שְׁתֵה־מַיִם מִבּוֹרֶךָ וְנוֹזְלִים מִתּוֹךְ בְּאֵרֶךָ׃
16 * יָפֻצוּ מַעְיָנֹתֶיךָ חוּצָה בְּרֻחֹבוֹת פַּלְגֵי־מָיִם׃
17 * יִהְיוּ־לְךָ לְבַדֶּךָ וְאֵין לְזָרִים אִתָּךְ׃
18 * יְהִי־מְקוֹרְךָ בָּרוּךְ וּשְׂמַח מֵאֵשֶׁת נְעוּרֶיךָ׃
19 * אַיֶּלֶת אֲהָבִים וְיַעֲלַת חֲנִנִּים דָּדֶיהָ יְרַוֻּךָ בְכָל־עֵת בְּאַהֲבָתָהּ תִּשְׁגֶּה תָמִיד׃
20 * וְלָמָּה תִשְׁגֶּה בְנִי בְזָרָה וְתַחֲבֹק חֵק נָכְרִיָּה׃
21 * כִּי נֹכַח עֵינֵי יְהוָה דַּרְכֵי־אִישׁ וְכָל־מַעְגְּלֹתָיו מְפַלֵּס׃
22 * עֲוֹנוֹתָיו יִלְכְּדוּ אֶת־הָרָשָׁע וּבְחַבְלֵי חַטָּאתוֹ יִתָּמֵךְ׃
23 * הוּא יָמוּת בְּאֵין מוּסָר וּבְרֹב אִוַּלְתּוֹ יִשְׁגֶּה׃

ו

1 * בְּנִי־אִם־עָרַבְתָּ לְרֵעֶךָ תָּקַעְתָּ לַזָּר כַּפֶּיךָ׃
2 * נוֹקַשְׁתָּ בְאִמְרֵי־פִיךָ נִלְכַּדְתָּ בְּאִמְרֵי־פִיךָ׃

CAP. V.

1 FIlli mi attende ad ſapientiam meam, & prudentiæ meæ inclina aurem tuam.
2 * Vt cuſtodias cogitationes, & diſciplinã
3 labia tua conſeruent. * Fauus enim diſtillans labia meretricis, & nitidius oleo gut-
4 tur eius. * Nouiſſima autem illius amara quaſi abſinthiũ, & lingua eius acuta quaſi
5 gladius biceps. * Pedes eius deſcẽdunt in mortẽ, & ad inferos greſſus eius penetrant.
6 * Per ſemitam vitæ non ambulant: vagi
7 ſunt greſſus eius & inueſtigabiles. * Nunc ergo fili mi audi me, & ne recedas à verbis
8 oris mei. * Longè fac ab ea viam tuã, & ne
9 appropinques foribus dom⁹ eius. * Ne des alienis honorẽ tuũ, & annos tuos crudeli.
10 * Ne fortè impleantur extranei viribus tuis, & labores tui ſint in domo aliena.
11 * Et gemas in nouiſſimis, quando cõſum pſeris carnes tuas & corpus tuum.
12 * Et dicas: Cur deteſtatus ſum diſciplinã, & increpationibus nõ acquieuit cor meũ?
13 * Nec audiui vocem docentium me, & magiſtris non inclinaui aurem meam.
14 * Penè fui in omni malo, in medio ec-
15 cleſiæ & ſynagogæ. * Bibe aquã de ciſter-
16 na tua, & fluenta putei tui. * Deriuentur fontes tui foras, & in plateis aquas tuas di-
17 uide. * Habeto eas ſolus, nec ſint alieni
18 participes tui. * Sit vena tua benedicta, & lætare cum muliere adoleſcentiæ tuæ.
19 * Cerua chariſſima & gratiſſimus hinnulus. vbera eius inebrient te in omni tempore, & in amore eius delectare iugiter.
20 * Quare ſeduceris fili mi ab aliena, & fo-
21 ueris in ſinu alterius? * Reſpicit dominus viam hominis, & omnes greſſus eius conſi
22 derat. * Iniquitates ſuæ capiunt impiũ, & funibus peccatorũ ſuorum conſtringitur.
23 * Ipſe morietur, quia nõ habuit diſciplinã, & in multitudine ſtultitiæ ſuæ decipietur.

CAP. VI.

1 FIlli mi ſi ſpopõderis pro amico tuo, defi-
2 xiſti apud extraneũ manum tuã. * Illaqueatus es verbis oris tui, & captus propriis ſermonibus.

תרגום

ה

1 בְּרִי לְחָכְמְתִי צִית לְבֵיוָנִי צְלִי אָדְנָךְ׃ 2 וְתִזְדַּהַר בְּתַרְעִיתָא וְדַעְתָּא שְׂפָוָתָךְ נִנְטְרָן׃ 3 מְטוּל דְּכִבְרִיתָא מְנַטְּפָן שְׂפָוָתָא דְּנָכְרִיתָא
וּשְׁעִיעָן מִשְׁחָא חִכָּהּ׃ 4 וְאַחֲרִיתָא מְרִירָא חֵיךְ גִּיֵּרִי חָרִיפָא מִן סַיְפָא דְּתֵרִין פְּמִין׃ 5 רַגְלָהּ נָחֲתָן לְמוֹתָא שֵׁיוֹל הִלְכָתָהּ מְסַמְּכָא׃
6 בְּאֹרְחָא דְּחַיֵּי לָא דָרְכָא מְטַלְטְלִין שְׁבִילָהָא וְלָא יָדְעָה׃ 7 וְהַשְׁתָּא בְּנַיָּא שְׁמַעוּן לִי וְלָא תְסְטוּן מִן־מֵימְרֵי דְּפִמִי׃ 8 אַרְחֵק מִנָּהּ
אָרְחָךְ וְלָא תִקְרֵב לְתַרְעָא דְּבֵיתָהּ׃ 9 דִּלְמָא תִתֵּן לְאָחֳרָנֵי חֵילָךְ וּשְׁנָיָךְ לְנָכְרָאִין׃ 10 דִּלְמָא נִשְׂבְּעִין נָכְרָאֵי חֵילָךְ וְלֵעוּתָךְ תֵּעוֹל לְבֵיתָא
דְּאָחֳרָנֵי׃ 11 וְתִנְהֵם בְּסוֹפָךְ עַד מָה דְּיִגְמַר בִּשְׂרָךְ וְגִשְׁמָךְ׃ 12 וְתֵימַר הֵיכְנָא סְנֵית מַרְדוּתָא וּמַכְסָנוּתָא אַשְׁלֵי לִבִּי׃ 13 וְלָא שְׁמַעְנָא
קָלָא דְּמָרְוָתַי וּלְמַלָּפָנַי לָא צְלֵית אָדְנִי׃ 14 עַד כְּלִיל הֲוֵית לִי בִּישִׁין בְּגוֹ כְּנִישְׁתָּא וְעַדְתָּא׃ 15 אֶשְׁתֵּה מַיָּא מִן גֻּבָּךְ וּרְדָיָא מִן בֵּירָךְ׃
16 נִשְׁפְּעוּן מַעְיָנָךְ לְבָרָא וּבְפִתְיֵי טוּפֵי דְּמַיָּא׃ 17 יְהוֹן לָךְ לְחוֹדָךְ וְנָכְרָאֵי לָא נִשְׁתַּתְּפִין עִמָּךְ׃ 18 יְהֵי מַבּוּעָךְ בְּרִיךְ וְחֲדִי מִן אִתַּת
טַלְיוּתָךְ׃ 19 אַיֶּלְתָּא דְּרַחֲמוּתָא וְדִיצְתָא דְּחִסְדָּא הֲוֹנָא אֶלֶף בְּכָל־מְזַמְּנָא תְּגָרֵם חְדִירָא׃ 20 וּלְמָה תִשְׁתַּגַּע בְּרִי בְּנָכְרִיתָא
אַף לָא תְחַבֵּק עִבָּה דְּאַחֲרִיתָא׃ 21 מְטוּל דְּקֻדָּם עֵינוֹי דֶּאֱלָהָא אֲנוּן אָרְחָתָה וְכָל־שְׁבִילוֹי גְּלָן קֳדָמוֹי׃ 22 חוֹבוֹי דְּרִשְׁיעָא
קְמָטִין לֵהּ וּבְחַבְלֵי חַטָּאוֹי נִתְפַּכַּד׃ 23 הוּא יְמוּת בְּלָא מַרְדוּתָא וּבְסַגְיֵי דְּשָׁטְיוּתֵהּ נִטְעֵי׃

ו

1 בְּרִי אִן עָרַבְתְּ לְחַבְרָךְ אַשְׁלַמְתָּא לְנָכְרָאד יְדָךְ׃ 2 אִתְּצִידְתָּא בְּמֵאמְרָא דְּפוּמָךְ אִתָּאֲחַדְתָּא בְּמֵאמְרָא דְּפוּמָךְ׃

CAP. V.

FFli meæ ſapientiæ attende, meis autem ſermonibus adiice tuam aurem. ‡ Vt cuſtodias cogitationem bonam, ſenſum autem meorũ labiorũ præcipio tibi. Ne attendas prauæ mulieri.

‡ Mel enim diſtillat à labiis mulieris meretricis, quæ ad tempus impinguat tuum guttur.

‡ Poſtea tamen amarius felle inuenies, et acutum plus quàm enſem ancipitem. ‡ Nã inſipientiæ pedes deducunt vtentes ea cum morte in infernum. ‡ At plantæ eius non firmantur, periculoſæ autem ſemitæ eius, & non cognoſcibiles.

‡ Nunc igitur fili audi me, & ne irritos facias meos ſermones. ‡ Longè fac ab ea tuã viã, ne appropinques ad fores domorũ ei⁹. ‡ Ne proiiciat aliis vitã tuã, & tuã vitã crudelibus. ‡ Ne impleantur extranei tuis viribus, at tui labores in domos alienas ingrediãtur. ‡ Et pœniteas in nouiſſimis, quãdo conterantur carnes corporis tui.

‡ Et dices: Quomodo odio habui diſciplinam, & increpationes declinauit cor meũ! ‡ Nõ audiui vocẽ corripientis me & docẽtis me, neque adieci aurẽ meã. ‡ Pene fui in omni malo, in medio eccleſiæ et ſynagogæ. ‡ Fili bibe aquas de tuis vaſis, & de tuis puteis fontis. ‡ Effundãtur tibi aquæ ex tuo fonte; in autẽ tuas plateas tranſeant tuæ aquæ. ‡ Sint tibi ſoli exiſtentia, & nullus alienus particeps ſit tbii. ‡ Fons tuus aquæ ſit tibi proprius, & conlætare cum muliere quæ ab adoleſcẽtia tua. ‡ Cerua amicitiæ & pullus equi tuus gratiarũ cõuerſetur tecũ, at propria præeat te, et ſimul ſit tibi in omni tẽpore. ‡ In enim eius amicitia circunductus multiplicabilis eris. Ne multus ſis in alienã, neq; continearis vlnis non propriæ. ‡ Corã enim ſunt Dei oculis viæ hominis, in autẽ omnes orbitas eius ſpeculatur. ‡ Iniquitates virũ capiunt, catenis autẽ ſuorũ ipſius peccatorũ vnuſquiſque conſtringitur. ‡ Iſte moritur cũ imperitis, ex autẽ multitudine ſuæ violentiæ deiectus eſt, & periit propter inſipientiã.

CAP. VI.

FFli ſi ſpoponderis pro tuo amico, trades tuam manum inimico. ‡ Laqueus enim fortis viro propria labia, & capitur verbis proprij oris.

ε'

1 ‡ Υἱὲ ἐμῇ σοφίᾳ πρόσεχε, ἐμοῖς δὲ λόγοις παράβαλλε
2 σὸν ὦς. ‡ ἵνα φυλάξῃς σύνοιαν ἀγαθὴν, αἴσθησιν δὲ ἐμῶν
χειλέων ἐντέλομαί σι. μὴ πρόσεχε φαύλῃ γυναικί.
3 ‡ μέλι γὰρ ἀποσάζει ἀπὸ χειλέων γυναικὸς πόρνης, ἣ
4 πρὸς καιρὸν λιπαίνει σὸν φάρυγγα. ‡ ὕστερον μέν σι
πικρότερον χολῆς εὑρήσεις, καὶ ἠκονημένον μᾶλλον μαχαί-
5 ρας δισόμυ. ‡ τὰ γὰρ ἀφρονεστέρως οἱ πόδες κατάγουσι σὺν
6 χωμένοις αὐτῇ μετὰ θανάτου εἰς τὸν ἅδην. ‡ τὰ δὲ ἴχνη
αὐτῆς σὺν ἐρείδει, σφαλεραὶ δὲ αἱ τροχιαὶ αὐτῆς καὶ σὺν
7 σύγνωστοι. ‡ νῦν οὖν υἱὲ ἄκουέ μου καὶ μὴ ἀκύρους ποιή-
8 σῃς ἐμοὺς λόγους. ‡ μακρὰν ποίησον ἀπ' αὐτῆς σὴν ὁδὸν,
9 μὴ ἐγγίσῃς πρὸς θύραις οἴκων αὐτῆς. ‡ ἵνα μὴ πρόσῃ
10 ἄλλοις ζωήν σου, καὶ σὸν βίον σκυλεύσωσι. ‡ ἵνα μὴ πλησθῶ-
σιν ἀλλότριοι σῆς ἰσχύος, οἱ δὲ σοὶ πόνοι εἰς οἴκους ἀλλοτρίους
11 εἰσέλθωσι. ‡ καὶ μεταμεληθήσῃ ἐπ' ἐσχάτων, ἡνίκα σὼ κα-
12 ταναλωθῶσι σάρκες σώματός σου. ‡ καὶ ἐρεῖς πῶς ἐμίσησα
παιδείαν, καὶ ἐλέγχους ἐξέκλινεν ἡ καρδία μου.
13 ‡ σὺν ἤκουον φωνὴν παιδούντός με καὶ διδάσκοντός
14 με, σὺ δὲ παρέβαλλον τὸ ὦς μου. ‡ παρολίγον ἐγενόμην
ἐν παντὶ κακῷ, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας καὶ συναγωγῆς.
15 ‡ Υἱὲ πίνε ὕδατα ἀπὸ σῶν ἀγγείων, καὶ ἀπὸ σῶν φρεά-
16 των πηγῆς. ‡ ὑπερεκχείσθω σοι τὰ ὕδατα ἔξω τῆς πη-
γῆς, εἰς δὲ σὰς πλατείας διαπορευέσθω τὰ σὰ ὕδατα.
17 ‡ ἔσω σοι μόνῳ ὑπάρχοντα, καὶ μηδεὶς ἀλλότριος μετ-
18 αχέτω σοι. ‡ ἡ πηγή σου ἔστω ὕδατος ἔσω σοι ἰδία, καὶ
συνευφραίνου μετὰ γυναικὸς τῆς ἐκ νεότητός σου.
19 ‡ ἔλαφος φιλίας καὶ πῶλός σου χαρίτων ὁμιλείτω
20 σοι, ἡ δὲ ἰδία πλείσθω σε καὶ συνέστω σοι ἐν παντὶ καιρῷ. ‡ ἐν
γὰρ τῇ ταύτης φιλίᾳ συμπεριφερόμενος πολλοσὸς ἔσῃ.
μὴ πολὺς ἴσθι πρὸς ἀλλοτρίαν, μὴ δὲ συνέχου ἀγκά-
21 λαις τῆς μὴ ἰδίας. ‡ ἐνώπιον γάρ εἰσι τῶν τοῦ θεοῦ ὀφθαλ-
μῶν ὁδοὶ ἀνδρός, εἰς δὲ πάσας τὰς τροχιὰς αὐτοῦ σκοπεύει.
22 ‡ παρανομίαι ὦδρα ἀγρεύουσι, σειραῖς δὲ τῶν ἑαυτοῦ
23 ἁμαρτιῶν ἕκας ἕκαστος σφίγγεται. ‡ ὃς τελευτᾷ μετὰ παι-
δεύτων, ἐν δὲ πλήθους τῆς ἑαυτοῦ βιότητος ἐξερρίφη, καὶ ἀ-
πώλετο δι' ἀφροσύνην. ς' ‡ Υἱὲ ἐὰν ἐγγύσῃ σὸν
2 φίλον, παραδώσεις σὴν χεῖρα ἐχθρῷ. ‡ παγὶς γὰρ ἰσχυρὰ
ὦδρὶ τὰ ἴδια χείλη, καὶ ἁλίσκεται ῥήμασιν ἰδίου στόματος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. V.

FIli mi ſapientiæ meæ attende, & ad intelligentiam meam inclina aurem tuam. [2] Vt admonitus ſis in conſilio, & ſcientiam labia tua conſeruent. [3] Quoniam fauum diſtillant labia extraneæ, & lenius oleo eſt guttur eius. [4] Nouiſſimum autem illius amarum, ſicut abſinthium, acutius gladio ancipiti. [5] Pedes eius deſcendunt ad mortem: ad infernum greſſus eius perueniunt. [6] In via vitæ non ambulat: inſtabiles ſunt ſemitæ eius, & neſcit. [7] Et nunc filij audite me, & ne declinetis à verbo oris mei. [8] Longè fac ab ea viam tuam, & ne appropinques portæ domus eius. [9] Vt non des aliis virtutem tuam, & annos tuos alienis. [10] Ne ſatientur extranei viribus tuis, & laborem tuum introducas in domum alienam. [11] Et gemas in nouiſsimo tuo, donec conſumpta fuerit caro tua & corpus tuum. [12] Et dices: Quomodo odi diſciplinam, & eruditionem execratum eſt cor meum! [13] Et non audiui vocem doctorum meorum, & magiſtris meis non inclinaui aurem meam. [14] Penitus habui mala, in medio eccleſiæ & congregationis. [15] Bibe aquam de ciſterna tua, & fluenta de puteo tuo. [16] Redundabunt fontes tui foris, & in plateis riui aquarum. [17] Erunt tibi ſoli, & extranei non participabunt tecum. [18] Erit fons tuus benedictus: & lætare cum vxore adoleſcentiæ tuæ. [19] Cerua amoris & exultatio gratiæ: rationem diſce in omni tempore, & in dilectionẽ eius incũbe ſemper. [20] Et quare ſeduceris fili mi in aliena? neque etiam amplexaberis ſinũ extraneæ. [21] Quoniam in conſpectu Dei ſunt viæ viri, & omnes ſemitæ eius manifeſtæ ſunt coram eo. [22] Peccata ſua comprehendunt impium, & in funibus peccatorũ ſuorũ conſtringitur. [23] Ipſe morietur abſque diſciplina, & in multitudine ſtultitiæ ſuæ errabit. CAP. VI.

FIli mi ſi ſpoponderis pro amico tuo, promiſiſti ſoluere extraneo manu tua; [2] Illaqueatus es verbis oris tui: captus es ſermonibus oris tui.

3 * עֲשֵׂה זֹאת אֵפוֹא בְּנִי וְהִנָּצֵל כִּי בָאתָ בְכַף־
רֵעֶךָ לֵךְ הִתְרַפֵּס וּרְהַב רֵעֶיךָ׃
4 * אַל־תִּתֵּן שֵׁנָה לְעֵינֶיךָ וּתְנוּמָה לְעַפְעַפֶּיךָ׃
5 * הִנָּצֵל כִּצְבִי מִיָּד וּכְצִפּוֹר מִיַּד יָקוּשׁ׃
6 * לֵךְ־אֶל־נְמָלָה עָצֵל רְאֵה דְרָכֶיהָ וַחֲכָם׃
7 * אֲשֶׁר אֵין־לָהּ קָצִין שֹׁטֵר וּמֹשֵׁל׃
8 * תָּכִין בַּקַּיִץ לַחְמָהּ אָגְרָה בַּקָּצִיר מַאֲכָלָהּ׃
9 * עַד־מָתַי עָצֵל תִּשְׁכָּב מָתַי תָּקוּם מִשְּׁנָתֶךָ׃
10 * מְעַט שֵׁנוֹת מְעַט תְּנוּמוֹת מְעַט חִבֶּק יָדַיִם
לִשְׁכָּב׃
11 * וּבָא־כִמְהַלֵּךְ רֵאשֶׁךָ וּמַחְסֹרְךָ כְּאִישׁ מָגֵן׃
12 * אָדָם בְּלִיַּעַל אִישׁ אָוֶן הֹלֵךְ עִקְּשׁוּת פֶּה׃
13 * קוֹרֵץ בְּעֵינָיו מוֹלֵל בְּרַגְלָו מֹרֶה בְּאֶצְבְּעֹתָיו׃
14 * תַּהְפֻּכוֹת בְּלִבּוֹ חֹרֵשׁ רָע בְּכָל־עֵת מַדְנִים
יְשַׁלֵּחַ׃
15 * עַל־כֵּן פִּתְאֹם יְבוֹא אֵידוֹ פֶּתַע יִשָּׁבֵר וְאֵין מַרְפֵּא׃
16 * שֵׁשׁ־הֵנָּה שָׂנֵא יְהוָה וְשֶׁבַע תּוֹעֲבַת נַפְשׁוֹ׃
17 * עֵינַיִם רָמוֹת לָשׁוֹן שֶׁקֶר וְיָדַיִם שֹׁפְכוֹת דָּם־
נָקִי׃
18 * לֵב חֹרֵשׁ מַחְשְׁבוֹת אָוֶן רַגְלַיִם מְמַהֲרוֹת לָרוּץ
לָרָעָה׃
19 * יָפִיחַ כְּזָבִים עֵד שֶׁקֶר וּמְשַׁלֵּחַ מְדָנִים בֵּין אַחִים׃
20 * נְצֹר בְּנִי מִצְוַת אָבִיךָ וְאַל־תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ׃
21 * קָשְׁרֵם עַל־לִבְּךָ תָּמִיד עָנְדֵם עַל־גַּרְגְּרֹתֶיךָ׃
22 * בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אֹתָךְ בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ
וַהֲקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ׃
23 * כִּי־נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר וְדֶרֶךְ חַיִּים תּוֹכְחוֹת
מוּסָר׃
24 * לְשָׁמְרְךָ מֵאֵשֶׁת רָע מַחְלֶקֶת לָשׁוֹן נָכְרִיָּה׃
25 * אַל־תַּחְמֹד יָפְיָהּ בִּלְבָבֶךָ וְאַל־תִּקָּחֲךָ בְּעַפְעַפֶּיהָ׃

3 * Fac ergo quod dico fili mi, & temetipsum libera; quia incidisti in manũ proximi tui. Discurre, festina, suscita amicum tuum.
4 * Ne dederis somnum oculis tuis, nec dormitent palpebræ tuæ.
5 * Eruere quasi damula de manu,& quasi auis de manu aucupis.
6 * Vade ad formicam ô piger, & considera vias eius,& disce sapientiam. * Quæ cùm non habeat ducẽ nec præceptorẽ nec principem, * Parat in æstate cibum sibi, & cõgregat in messe quod comedat. * Vsquequo piger dormies? Quando consurges desomno tuo? * Paululum dormies, paululum dormitabis,paululum conseres manus tuas vt dormias. * Et veniet tibi quasi viator egestas, & pauperies quasi vir armatus. * Homo apostata vir inutilis graditur ore peruerso. * Annuit oculis, terit pede,digito loquitur. * Prauo corde machinatur malum , & omni tempore iurgia seminat. * Huic extemplò veniet perditio sua, & subitò conteretur, nec habebit vltrà medicinam. * Sex sunt quæ odit Dominus,& septimũ detestatur anima eius. * Oculos sublimes, linguam mendacem,manus effundentes innoxium sanguinem. * Cor machinans cogitationes pessimas, pedes veloces ad currendum in malum. * Proferentem mendacia testem fallacẽ, & eum qui seminat inter fratres discordias. * Conserua fili mi præcepta patris tui, & ne dimittas legem matris tuæ. * Liga ea iugiter in corde tuo, & circunda gutturi tuo. * Cùm ambulaueris, gradiantur tecum, cùm dormieris custodiant te,& euigilans loquere cũ eis. * Quia mandatum lucerna est, & lex lux,& via vitæ increpatio disciplinæ. * Vt custodiant te à muliere mala, & à blanda lingua extraneæ. * Non concupiscat pulchritudinem eius cor tuum, ne capiaris nutibus illius.

תרגום

5 עֲבַד חֵיכְנָא בְּנִי וְאִתְּפְצָא מִטּוּל דִּנְפִלְתְּ בְּיַד דְּחַבְרָךְ אֲזַל גְּרֹג חֲבִיל חַבְרָךְ׃ 4 לָא תִתֵּן שְׁנָתָא לְעַיְנָךְ וְנִימְתָא לְגַבֵּינָךְ׃
5 דְּתִתְּפְצֵי הֵיךְ טַבְיָא מִן נְשָׁכָא וְהֵיךְ צִפְּרָא מִן פּוּחָא׃ 6 אֶתְדַּמָּא לְשִׁמְשְׁמָנָא עַטְלָא חֲמֵי אָרְחָתְהִוֹן וְאִתְחַכַּם׃
7 דְּלֵית לָהּ חַצְדָא הֵיךְ אַף לָא סָרְכָא וְשַׁלִּישָׁא׃ 8 מַהֲקָנָא בְקַיְטָא לַחְמָהּ וְגָבְשָׁא בְּחַצְדָא מֵיכְלָהּ׃
9 עַד מַה לְאֵימָת אַנְתְּ דָּמֵךְ אַנְתְּ עַטְלָא וּלְאֵימָת קָיֵמְתְּ מִן שְׁנָתָךְ׃ 10 קַלִּיל שְׁנָתָא קַלִּיל נוּמְיָתָא קַלִּיל תְּחַבֵּק יְדָךְ לְמִדְמָכָא׃
11 וְתֵיתֵי וְתִדְרָכְךְ מִסְכְּנוּתָךְ וְחִסְרָנָךְ הֵיךְ גַּבְרָא כְּשֵׁירָא׃ 12 בַּר נַשׁ טְלוֹמָא גַּבְרָא עַוְלָא מְהַלֵּךְ בַּעֲקִימוּת פֻּמֵּהּ׃
13 רָמֵז בְּעַיְנוֹי וְתָכֵם בְּרַגְלוֹי וְרָמֵז בְּאֶצְבְּעָתֵהּ׃ 14 וּמְתַהַפֵּךְ בְּלִבֵּהּ וְחָשֵׁל בִּישְׁתָּא בְּכָל זִמָּן תְּגַרֵי רָמֵי׃
15 מִטּוּל הֵיכְנָא מִן שְׁלַיָּא נֵיתֵי תַּבְרֵהּ וּמִן שְׁלַיָּא נְחַבַּר וְלָא הֲוֵי לֵהּ אַסְיוּתָא׃
16 שֵׁת אִנּוּן דְּסָנֵי אֱלָהָא וּבְשִׁבְעָא אַסְלִיחַ נַפְשֵׁהּ׃ 17 עֵינֵי רָמָתָא וְלִשָּׁנָא דְשַׁקְרָא וִידֵי דְשׁוֹפְכָן דְּמָא זַכַּי׃
18 לִבָּא דְחָשֵׁל מַחְשְׁבָתָא רָעָתָא וְרַגְלֵי דְמִסְתָּחֲפָן לְמִרְהַט לְבִישְׁתָּא׃ 19 סָהֲדָא דְשַׁקְרָא דְּמַלֵּל כַּדָּבוּתָא וּמַן דְּרָמֵי תִּגְרֵי בֵּין אַחֵי׃
20 טַר בִּרִי פִּקְדָנָא דַּאֲבוּךְ וְלָא תִּטְעֵי נְמוּסָא דְאִמָּךְ׃ 21 קְטֹרְנוּן בְּלִבָּךְ תְּדִירָא וּכְרָךְ אִנּוּן בְּצַוָּרָךְ׃ 22 בְּמֵיזְלָךְ תְּהַדַּבַּר עִמָּךְ
בְּמִרְמָכָךְ תְּהַנְטַר עֲלָךְ וְתִתְעֵיר הִיא תְּהֵוֵי רָצָיָךְ׃ 23 מְטוּל שְׁרָגָא הוּא פִּקְדָנָא וְנְמוּסָא נְהוֹרָא וְאָרְחָא דְחַיֵּי מַכְסָנוּתָא וּמַרְדוּתָא׃
24 דְּתִנְטָרָיִךְ מִן אִתְּתָא בִּישְׁתָּא וּמִן שְׁעִיעוּתָא דְלִשָּׁנָא דָּנְכְרִיתָא׃ 25 לָא תֵרוֹג שְׁפִרָה בְּלִבְּךְ וְלָא תְשָׁרְגִנָּנָךְ בְּגַבֵּינוֹתָהּ׃

3 * Fac fili quæ ego tibi præcipio, & liberare. Venis enim in manus malorum propter tuum amicum. Sis non deficiens, incita autem & amicum tuum pro quo ſpopondiſti. 4 * Ne dederis ſomnum tuis oculis, neque dormites tuis palpebris. 5 * Vt ſalueris tanquam damula ex laqueis, & tanquam auis ex reti. 6 * Vade ad formicam ò piger, & imitare videns vias eius, & ſis illa ſapientior. 7 * Illa enim agricolatione non exiſtente ipſi, neque cogẽtem habens, neque ſub domino exiſtens, 8 * Parat meſſe victum, multamque in tempore meſſis facit congregationem. 9 * Vſquequo piger iaces? quando autem è ſomno excitaberis? 10 * Paulum quidem dormis, paulum autem ſedes; parum autem dormitas, paulum autem ſuffarcinas manibus pectora. 11 * Poſtea adeſt tibi ſicut malus viator paupertas, & egeſtas tanquã bonus curſor. 12 * Vir inſipiens & iniquus ambulabit vias non bonas. 13 * At ipſe annuit oculo, ſignificat autem pede, docet autem nutibus digito.

14 * Peruerſum autẽ cor machinatur mala, in omni tempore talis turbationes conſtituit ciuitati. 15 * Propter hoc extemplò venit perditio eius, inciſio & contritio immedicabilis.

16 * Quoniam gaudet omnibus quæ odio habet Dominus; conteritur autẽ propter impuritatem animæ. 17 * Oculus contumelioſi lingua iniuſta, manus effundentes ſanguinẽ iuſtũ. 18 * Et cor machinans cogitationes malas, & pedes feſtinãtes malefacere. 19 * Exurit mendacem teſtis iniuſtus, & immittit iudicia per mediũ fratrum.

20 * Fili ſerua leges patris tui, & ne repellas ſtatuta matris tuæ. 21 * Liga autem ea in tua anima iugiter, & circunda circum tuum collum,

22 * Quando vtique deambulaueris, adducipſam, & tecũ ſit; quando autẽ vtique dormieris, cuſtodiat te, vt excitato colloquatur tibi.

23 * Quoniam lucerna mandatũ legis, & lux, & via vitæ, & increpatio, & diſciplina. 24 * Ad cuſtodiendũ te à muliere nupta, & à calumniatione linguæ extraneæ. 25 * Fili ne te vicerit pulchritudinis deſideriũ, neq; capiaris tuis oculis, neque rapiaris ab eius palpebris.

3 * ποίει ὑὲ ἃ ἐγώ σοι ἐντέλλομαι, καὶ σώζυ. ἥκεις γὰρ εἰς χεῖρας κακῶν διὰ σὸν φίλον, ἵνα μὴ ἐκλύομενος, παρόξυναι τὸν φίλον συ ὃν ἐνεγυήσω. 4 * μὴ δῷς ὕπνον τοῖς ὄμμασι, μὴ δὲ ὑπνυσάξης τοῖς βλεφάροις·

5 * ἵνα σώζῃ ὥσπερ δορκὰς ἐκ βρόχων, καὶ ὥσπερ ὄρνεον ἐκ παγίδος. 6 * ἴθι πρὸς τὸν μύρμηκα ὦ ὀκνηρέ, καὶ ζήλωσον ἰδὼν τὰς ὁδὰς αὐτῦ, καὶ γνῦ ἐκείνυ σοφώτερος.

7 * ἐκεῖνος γὰρ γεωργίᾳ μὴ ὑπαρχούσης αὐτῷ, μὴ ὢν τὸν ἀναγκάζοντα ἔχων, μὴ δὲ ὑπὸ δεσπότην ὤν,

8 * ἑτοιμάζει θέρυς τὴν τροφὴν πολλύ τε ἐν τῷ ἀμήτῳ ποιεῖται τὴν ἀθροίσιν. 9 * ἕως τίνος ὀκνηρὲ κατακλίσῃ; πότε ὢ ἐξ ὕπνου ἐγερθήσῃ; 10 * ὀλίγον μὲν ὑπνοῖς, ὀλίγον δὲ κάθησαι, μικρὸν ὢ νυσάζεις, ὀλίγον δὲ ἐναλλὰξ χερσὶ σήθη. 11 * εἶτ' ἐμπαραγίνεται σοι ὥσπερ κακὸς ὁδοιπόρυ ἡ πενία, καὶ ἡ ἔνδεια ὥσπερ ἀγαθὸς δρομεύς. 12 * ἀνὴρ ἄφρων καὶ ἄθεσμος πορεύεται ὁδὸς 13 οὐκ ἀγαθάς. * ὁ δὲ αὐτὸς ἐννεύει ὀφθαλμῷ, σημαίνει δὲ ποδί, διδάσκει ὢ νεύμασι δακτύλῳ.

14 * διεστραμμένη δὲ καρδία τεκταίνεται κακά, ἐν παντὶ 15 καιρῷ ὀτιοῦν τοὺς ταραχὰς σωίσῃσι πόλει. * διὰ τοῦτο ἐξαπίνης ἔρχεται ἡ ἀπώλεια αὐτῦ, διακοπὴ καὶ συντριβὴ 16 ἀνίατυ. * ὅπ χαίρει πᾶσιν οἷς μισεῖ ὁ κύριος, σωτεύει δὲ δι' ἀκαθαρσίαν ψυχῆς. * ὀφθαλμὸς ὑβρισταὶ γλῶσσα ἄδικος, χεῖρες ἐκχέυσαι αἷμα δίκαιον.

18 * καὶ καρδία τεκταινομένη λογισμὺς κακὺς καὶ πόδες 19 ταχεῖς τρέχοντες κακοποιεῖν. * ἐκκαίει ψευδῆ μάρτυς ἄδικος, καὶ ἐμπίμπει κρίσεις ἀναμέσον ἀδελφῶν.

20 * ὑὲ φύλασσε νόμυς πατρός συ, καὶ μὴ ἀπώσῃ θεσμὺς 21 μητρός συ. * ἄφαψαι δὲ αὐτῦ ἐπὶ σῇ ψυχῇ διαπαντός, καὶ ἐγκλείωσαι περὶ σῦ τραχήλῳ.

22 * ἡνίκα ἂν πρίπατῆς ἐπάγυ αὐτοῖ, καὶ μὴ θῦ ἔσω. ὡς δ' ἂν καθεύδῃς φυλασσέτω σε, ἵνα ἐγειρομένῳ συλλαλῆσαί σοι. 23 * ὅπ λύχνος ἐντολὴ νόμυ καὶ φῶς καὶ ὁδὸς ζωῆς καὶ ἔλεγχος καὶ παιδεία·

24 * τοῦ διαφυλάσσειν σε ἀπὸ γυναικὸς ὑπεύδρυ καὶ ἀπὸ διαβολῆς γλώσσης ἀλλοτρίας.

25 * ὑὲ μὴ σε νικήσῃ κάλλος ἐπιθυμία, μὴ δὲ ἁγρευθῇς τοῖς ὀφθαλμοῖς, μὴ δὲ σωαρπασθῇς ἀπὸ τῶν αὐτῦ βλεφάρων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 Fac hoc fili mi, & liberare: quia incidiſti in manum proximi tui; vade ſuſcita velociter amicum tuum. 4 Ne des ſomnum oculis tuis, neque dormitationem palpebris tuis. 5 Vt euadas quaſi damula de pedica, & ſicut auis de laqueo. 6 Similis eſto formicæ, piger; vide vias eius, & ſapiens eſto. 7 Quæ non habet meſſem, ſicut nec ducẽ, neque dominatorem; 8 Præparat in æſtate cibum ſuum, & coaceruat in meſſe eſcam ſibi. 9 Vſquequo piger tu dormis, & quando conſurges de ſomno tuo? 10 Parum ſomni *erit tibi*, & parum dormitationis, paululum complicabis manus tuas ad dormiendum. 11 Et veniet & incedet egeſtas tua, & indigentia tua, ſicut vir rectus. 12 Homo calumniator, vir iniquus graditur peruerſo ore. 13 Annuit oculis ſuis, & terit pedibus ſuis, & indicat digitis ſuis. 14 Et peruerſus eſt in corde ſuo, & cogitat malum, in omni tempore iurgia ſpargit. 15 Propterea ſubitò veniet interitus eius, & ſubitò conteretur, & non erit ei medicina. 16 Sex ſunt quæ odit Deus, & ſeptimum deteſtatur anima eius. 17 Oculos ſublimes & linguam mendacem, & manus effundentes ſanguinem innocentem. 18 Cor quod cogitat cogitationes peſſimas, & pedes feſtinantes ad currendum in malum. 19 Teſtem falſum qui loquitur mendacium, & qui mittit iurgia inter fratres. 20 Cuſtodi fili mi præcepta patris tui, & ne aberres à lege matris tuæ. 21 Liga ea in corde tuo ſemper, & alliga ea collo tuo. 22 Cùm ambulaueris, deducet te; & cùm dormieris, cuſtodiet te; & ſi euigilaueris, ipſa erit meditatio tua. 23 Quia mandatum eſt lucerna, & lex lux, & via vitæ correptio & diſciplina. 24 Vt cuſtodiat te à muliere mala, & à lenitate linguæ extraneæ. 25 Non concupiſces pulchritudinem eius in corde tuo, ne ſeducat te palpebris ſuis.

26 כִּי בְעַד־אִשָּׁה זוֹנָה עַד־כִּכַּר לֶחֶם וְאֵשֶׁת אִישׁ
נֶפֶשׁ יְקָרָה תָּצוּד׃
27 הֲיַחְתֶּה אִישׁ אֵשׁ בְּחֵיקוֹ וּבְגָדָיו לֹא תִשָּׂרַפְנָה׃
28 אִם־יְהַלֵּךְ אִישׁ עַל־הַגֶּחָלִים וְרַגְלָיו לֹא
תִכָּוֶינָה׃
29 כֵּן הַבָּא אֶל־אֵשֶׁת רֵעֵהוּ לֹא יִנָּקֶה כָּל־הַנֹּגֵעַ
בָּהּ׃
30 לֹא־יָבוּזוּ לַגַּנָּב כִּי יִגְנֹב לְמַלֵּא נַפְשׁוֹ כִּי יִרְעָב׃
31 וְנִמְצָא יְשַׁלֵּם שִׁבְעָתָיִם אֶת־כָּל־הוֹן בֵּיתוֹ
יִתֵּן׃
32 נֹאֵף אִשָּׁה חֲסַר־לֵב מַשְׁחִית נַפְשׁוֹ הוּא יַעֲשֶׂנָּה׃
33 נֶגַע־וְקָלוֹן יִמְצָא וְחָרְפָּתוֹ לֹא תִמָּחֶה׃
34 כִּי־קִנְאָה חֲמַת־גָּבֶר וְלֹא יַחְמֹל בְּיוֹם נָקָם׃
35 לֹא־יִשָּׂא פְּנֵי כָל־כֹּפֶר וְלֹא־יֹאבֶה כִּי תַרְבֶּה־
שֹׁחַד׃

ז

1 בְּנִי שְׁמֹר אֲמָרַי וּמִצְוֹתַי תִּצְפֹּן אִתָּךְ׃
2 שְׁמֹר מִצְוֹתַי וְחְיֵה וְתוֹרָתִי כְּאִישׁוֹן עֵינֶיךָ׃
3 קָשְׁרֵם עַל־אֶצְבְּעֹתֶיךָ כָּתְבֵם עַל־לוּחַ לִבֶּךָ׃
4 אֱמֹר לַחָכְמָה אֲחֹתִי אָתְּ וּמֹדָע לַבִּינָה תִּקְרָא׃
5 לִשְׁמָרְךָ מֵאִשָּׁה זָרָה מִנָּכְרִיָּה אֲמָרֶיהָ הֶחֱלִיקָה׃
6 כִּי בְחַלּוֹן בֵּיתִי בְּעַד אֶשְׁנַבִּי נִשְׁקָפְתִּי׃
7 וָאֶרְאֶה בַפְּתָאיִם אָבִינָה בַבָּנִים נַעַר חֲסַר־לֵב׃
8 עֹבֵר בַּשּׁוּק אֵצֶל פִּנָּה וְדֶרֶךְ בֵּיתָהּ יִצְעָד׃
9 בְּנֶשֶׁף־בְּעֶרֶב־יוֹם בְּאִישׁוֹן לַיְלָה וַאֲפֵלָה׃
10 וְהִנֵּה אִשָּׁה לִקְרָאתוֹ שִׁית זוֹנָה וּנְצָרַת לֵב׃
11 הֹמִיָּה הִיא וְסֹרֶרֶת בְּבֵיתָהּ לֹא־יִשְׁכְּנוּ רַגְלֶיהָ׃
12 פַּעַם׳ בַּחוּץ פַּעַם בָּרְחֹבוֹת וְאֵצֶל כָּל־פִּנָּה
תֶּאֱרֹב׃
13 וְהֶחֱזִיקָה בּוֹ וְנָשְׁקָה לוֹ הֵעֵזָה פָּנֶיהָ וַתֹּאמַר לוֹ׃

26 * Pretium enim ſcorti vix eſt vnius panis: mulier autem viri pretioſam animam
27 capit. * Nunquid poteſt homo abſcondere ignem in ſinu ſuo, vt veſtimẽta illius
28 non ardeant? * Aut ambulare ſuper prunas, vt non plantæ comburantur eius?
29 * Sic qui ingreditur ad mulierem proximi ſui, nõ erit mundus cùm tetigerit eã.
30 * Non grandis eſt culpa cùm quis furatus fuerit, furatur enim vt eſurientem im-
31 pleat animam. * Deprehenſus quoque reddet ſeptuplum, & omnem ſubſtantiam
32 domus ſuæ tradet. * Qui autem adulter eſt propter inopiam cordis, perdet animã
33 ſuam. * Turpitudinẽ & ignominiã congregat ſibi, & opprobrium illius non de-
34 lebitur. * Quia zelus & furor viri nõ parcet in die vindictæ. * Nec acquieſcet cu-
35 iuſquam precibus, nec ſuſcipiet pro redemptione dona plurima.

CAP. VII.

1 * Fili mi cuſtodi ſermones meos, & præce-
2 pta mea reconde tibi. * Serua mandata mea, & viues, & legem meã quaſi pu-
3 pillam oculi tui. * Liga eã in digitis tuis,
4 ſcribe illã in tabulis cordis tui. * Dic ſapientiæ: Soror mea es tu, & prudentiã voca amicam tuam. * Vt cuſtodiat te à mu-
5 liere extranea, & ab aliena quæ verba ſua
6 dulcia facit. * De feneſtra enim domus
7 meæ per cancellos proſpexi. * Et videbo paruulos. Conſidero vecordẽ iuuenẽ,
8 * Qui tranſit per plateas iuxta angulũ,
& prope viam domus illius graditur,
9 * In obſcuro adueſperaſcẽte die, in no-
10 ctis tenebris & caligine. * Et ecce occurrit illi mulier ornatu meretricio, pręparata
ad decipiendas animas.
11 * Garrula & vaga, quietis impatiẽs, nec
valens in domo conſiſtere pedibus ſuis.
12 * Nunc foris, nunc in plateis, nunc iuxta angulos inſidians.
13 * Apprehenſumque deoſculatur iuuenem, & procaci vultu blanditur, dicens:

תרגום

26 מְטוּל דְּדַמְיָא מִלְּתָא זַנְיְתָא חֵיךְ גְּרִיצְתָא דַּלְחָמָא וְאִתַּת גַּבְרָא נַפְשָׁא יַקִּירְתָּא צָיְדָא׃ 27 הֲלָמָא סָיֵם בַּר נְשָׁא נוּרָא בְּעֻבֵּהּ וּלְבוּשֵׁהּ
לָא יָקֹד׃ 28 אֵי הָלָמָא מְהַלֵּךְ גַּבְרָא עַלַּוֵי גַּמְרֵי וְרַגְלוֹי לָא מִתְכַּוְיִן׃ 29 הֵיכְנָא סָה־דְּאָעֵל עַל אִתַּת חַבְרֵהּ לְמֶגְוַר עִמַּהּ לָא נְזִכֵּה כָּל־
מַן דְּקָרֵב בַּהּ׃ 30 לָא לְמִתְרְמוּ לְגַנָּבָא דְּגָנֵב דְּתִשְׂבַּע נַפְשֵׁהּ מְטוּל דְּכָפֵן׃ 31 וּמִן דְּמִשְׁתְּכַח פָּרַע חַד בִּשְׁבְעָא וְכָלֵּה מַגָּא דְּבֵיתֵהּ
יְהַב׃ 32 מַן דְּגָיֵר בְּאִתְּתָא חֲסַר דְּרַעְיָנָא וּמַן דְּבָעֵי דִּי־יְחַבֵּל נַפְשֵׁהּ הוּא עָבֵד לָהּ׃ 33 סַכְתְּשֵׁי וְצַעֲרֵי יֵאֲרַע וְחִסּוּדֵהּ לָא מִשְׁעֵי׃
34 מְטוּל דְּטַנָּא חֵמְתָא דְּגַבְרָא וְלָא חָיֵס בְּיוֹמָא דְּפָרָעָנָא׃ 35 וְלָא נָסֵב בְּאַפֵּהּ דְּכָל־דְּיָהֵב לֵהּ מְהֵימָה וְלָא מִתְפַּיֵּס כַּד סַגֵּא שָׁחֲדָא׃

ז

1 בְּרִי נְטַר מֵימְרַי וּפִקּוֹדַי חְטֵשִׁי גַּבָּךְ׃ 2 נְטַר פִּקּוּדַי וְחֵיֵה וְנִמּוּסַי חֵיךְ בַּבְתָּא דְּעַיְנָא׃ 3 קְטַר אִנּוּן עַל אֶצְבְּעָתָךְ כְּתֹב אִנּוּן עַל
לוּחַ דְּלִבָּךְ׃ 4 אֱמַר לְחָכְמְתָא דַּאֲחָתִי אַנְתְּ וּמַנְדָּעָא קְרֵי לְבִיוְנְתָא׃ 5 דְּתִנְטְרָךְ מִן אִתְּתָא חִילוּנְיְתָא וּמִן נָכְרִיְתָא דְּשַׁעְיָעַן מִלָּהָא׃
6 מְטוּל דְּמִן כַּוַּחְיָא זְעָרְתָא דְּבֵיתִי אַדְקֵרְתִּ וּמִן חוּרְקִין דִּירָא׃ 7 וַחֲזֵית בְּשַׁבְרֵי וְאִסְתְּכֵלֵת בְּטָלְאֵי וְתְמֵהֵת בְּחַסִּיר רַעְיוֹנָא׃
8 עָבַר בְּשׁוּקָא לְקֵבֶל עֵינוֹתָא וּבְאָרְחָא דְּבֵיתָא מְהַלֵּךְ׃ 9 בְּרַמְשָׁא בְּמַעֲרַב יוֹמָא בְּחָשׁוֹכָא דְּלֵילְיָא וּבַחֲכִירָא׃
10 וְהָא אִתְּתָא לְאָרְעָה כַּאֲכִכְתָּא דְּזַנְיְתָא דְּמַפְרְרָא לִבָּא דַּעֲלֵימֵי׃ 11 וּמְרַדְתָּא הִיא וּפְרִירְתָּא בְּבֵיתָא לָא שָׁכְנָן רַגְלָהָא׃
12 בְּעִדָּנָא בְּשׁוּקֵי בְּעִדָּנָא בְּשֻׁקָקֵי וּלְקֵבֶל כָּל־פִּנְתָּה דְּיָאֲיָא כָּסְנָא׃ 13 וְאִתּוֹקְפַת בֵּהּ וּנְשַׁקְתֵּהּ וְאַתְּצַפָּה אַפָּהָא וַאֲמַרַת לֵהּ׃

* *Pretium enim ſcorti quantum & vnius panis; mulier autẽ virorũ precioſas animas capit.* * *Alligabit aliquis ignem in ſinu, at veſtimenta nõ comburet?* * *Nunquid deambulabit aliquis ſuper carbones ignis, at pedes nõ comburet?* * *Sic qui ingreditur ad mulierem nuptã, non innocens erit, neque omnis tangens eam.* * *Non mirum ſi capiatur aliquis qui furatur; furatur enim vt impleat animam eſurientẽ.* * *Si autem capiatur, ſoluet ſeptupla, et omnia quæ ſunt eius dans, liberabit ſe.* * *At mœchus propter inopiã, mentium perditionẽ animæ ſuæ acquirit.* * *Doloresque & ignominias ſuffert, at opprobrium illius non delebitur in ſeculum.* * *Plenus enim zelo animus viri eius non parcet in die iudicij.*

* *Non commutabit vlla redemptione inimicitiam, neque diſſoluetur multis donis.*

CAP. VII.

FIli cuſtodi meos ſermones, at mea præcepta recõde apud teipſum. Fili honora Dominum, & valebis, præter autẽ eum ne timeas alium.

* *Serua mea mandata, & viues, at meos ſermones tanquam pupillas oculorum.*

* *Circumpone eos tuis digitis, inſcribe autem in latitudine cordis tui.*

* *Dic ſapientiam tuam ſororem eſſe, at prudentiam notam acquire tibi ipſi.*

* *Vt te cuſtodiat à muliere extranea & mala, ſi te ſermonibus qui ad gratiam inuaſerit.*

* *Ab enim ianua è domo eius in plateas inclinata.*

* *Quem vtique viderit ſtultorum filiorum iuuenem indigentem mente,*

* *Tranſeuntem in angulo in trãſitibus domorum eius & loquentem;* * *In tenebris veſpertinis, quando vtique ſilentium nocturnum fuerit & caliginoſum.* * *At mulier occurrit illi ſpeciem habens meretriciam, quæ facit iuuenum volare corda.* * *Eleuata autẽ eſt & luxurioſa, in domo autẽ non quieſcunt pedes eius.*

* *Tempore enim quodam extra circumuertitur, tempore autem in plateis per omnem angulum inſidiatur.* * *Poſtea apprehẽdens oſculata eſt illum, procaci autem vultu alloquitur eum.*

26 * πιὴ γὰ πόρνης ὅση ⓒ ενὸς ἀρτ· ϛωὴ ϑ ἀνδρῶν τι-
27 μίας ψυχὰς ἀγρεύϵ. * ἀποδήσϵ τις πῦρ ἐν κόλπῳ, τὰ
28 ϑ ἱμάτια ἀκαλακαύσϵ; * ἢ πϵριπαλήσϵ τις ἐπ' ἀνθρά-
29 κων πυρός, τὰς δὲ πόδας ἀκαλακαύσϵ; * ὕτως ὁ εἰσελθὼν
πρὸς ϛωῖκα ὕπανδρον ἐκ ἀθωωθήσϵ), ἀ δὲ πᾶς ὁ ἁπτό-
30 μϵνος αὐτ. * ἀ θαυμασὸν ἐὰν ἁλῷ τις κλέπτων, κλέ-
31 πτϵ γὰ ἵνα ἐμπλήσῃ ψυχὴν πϵνάσῃ. * ἐὰν δὲ ἁλῷ
ἀποτίσϵι ἑπταπλάσια, ϗ πάντα τὰ ὑπάρχοντα αὐτ δώσ
32 ῥύσϵ) ἑαυτόν. * ὁ δὲ μοιχὸς δι' ἔνδειαν φρενῶν ἀπώλϵσϵν
33 τὴν ψυχὴν αὐτ πρϵπόϵιται. * ὀδυνὰς τϵ ϗ ἀτιμίας
ὑποφέρϵ, ϗ τὸ δὲ ὄνϵιδός αὐτ ἐκ ἐξαλειφθήσϵ) ϵἰς τὸν αἰῶ-
34 να. * μϵγὰς γὰ ζῆλος θυμὸς ἀνδρὸς αὐτ ἀ φϵίσϵται ἐν
35 ἡμέρᾳ κρίσϵως. * ϭὐκ ἀντ ἀλλάξϵ) ἀδϵνὸς λύτρα τὴν
ἔχθραν, ἀδὲ μὴ διαλυθῇ πολλῶν δώρων.

ζ

1 * Υἱὲ φύλαϭαϵ ἐμὰς λόγους, τὰς δὲ ἐμὰς ἐντολὰς
κρύψον πὰ σϵαυτῷ. ὑἱὲ τίμα τὸν κύριον, ϗ ἰσχύσϵις,
πλὴν δὲ αὐτ μὴ φοβοῦ ἄλλον.

2 * φύλαξον ἐμὰς ἐντολὰς, ϗ βιώσῃς· ϭοὺ δὲ ἐμοὺς
λόγους ὥσπϵρ κόρας ὀμμάτων.

3 * πϵρίθϵ αὐτοὺ σοῖς δακτύλοις, ϗπίγραψον δὲ ϗπὶ
τὸ πλάτ ⓣ τῆς καρδίας ϭου.

4 * ϵἶπον τὴν ⓒφίαν σὴν ἀδελφὴν ϵἶναι, τὴν δὲ φρόνησιν
γνώριμον πϵριποίησαι ϛεαυτῷ.

5 * ἵνα σϵ τηρήσῃ ἀπὸ γυναικὸς ἀλλοτρίας ⓒ πονηρᾶς,
ἐὰν σϵ λόγοις τοῖς πρὸς χάριν ἐμβάλλητ. * ἀπὸ
6 γὰ θυρίδος ἐκ τοῦ οἴκου αὐτῆς ϵἰς τὰς πλατϵίας παρα-
7 κύπτουσα. * ὃν ἂν ἴδῃ τῶν ἀφρόνων τέκνων νϵανίαν
8 ἐνδϵῆ φρενῶν. * ϗπαπορϵυόμϵνον ἐν γωνίᾳ ἐν διόδοις
οἴκων αὐτῆς ϗ λαλοῦντα.

9 * ἐν σκότϵι ἑσπϵρινῷ, λοίπα ἂν ἡσυχία νυκτϵρινὴ ἢ ϗ
10 γνοφώδης. * ϗ δὲ γυνὴ συναντᾷ αὐτῷ εἶδ ⓣ ἔχουσα
πορνικόν, ἢ ποιϵῖ νέων ἐξίπτασϑ καρδίας.

11 * ἀνϵπϵρωμένη δέ ἐϭι ϗ ἄσωτ ⓣ, ἐν οἴκῳ δὲ ἐκ ἡσυ-
χάζουσιν ⓓ πόδες αὐτῆς.

12 * χρόνον γάρ πνα ἔξω ῥέμβϵ), χρόνον δὲ ἐν πλατϵίαις
ϗπὰ πᾶσαν γωνίαν ἐνϵδρϵύϵι.

13 * ϵἶτα ϗπιλαμβανομένη ἐφίλησϵν αὐτόν, ἀναιδῆ δὲ
προσώπῳ προσϵῖπϵν αὐτῷ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[26] Quoniam ſimilis eſt oratio meretricis tortæ panis: & vxor viri precioſam animam venatur. [27] Nunquid poteſt homo ponere ignem in ſinu ſuo, & veſtimentum eius non ſuccendatur? [28] Aut poteſt ambulare aliquis ſuper prunas, & pedes eius non comburantur? [29] Sic eſt qui ingreditur ad vxorem proximi ſui, vt rem habeat cum ea, non erit innoxius omnis qui tetigerit eam. [30] Non vitio vertitur furi qui furatur vt ſatiet animam ſuam cùm eſurit. [31] Et qui inuentus fuerit reddet ſeptuplum, & omnem ſubſtantiam domus ſuæ dabit. [32] Qui adulteratur cum vxore, indiget intellectu; & qui quærit perdere animam ſuam, ipſe facit illud. [33] Plaga & ignominia accidat ei, & opprobrium eius non recedat. [34] Quoniam zelus eſt ira viri, nec parcet in die vindictæ. [35] Neque acciepit faciem eius qui dat ei donum, neque contentus erit quamuis multiplices munera.

CAP. VII.

FIli mi cuſtodi verba mea, & præcepta mea abſconde apud te. [2] Cuſtodi præcepta mea, & viue; & leges meas ſicut pupillam oculi tui. [3] Liga ea ſuper digitos tuos; ſcribe ea ſuper tabula cordis tui. [4] Dic ſapientiæ: Soror mea es: & cognatam voca prudentiam. [5] Vt cuſtodiat te à muliere extranea, & ab aliena, cuius blandi ſunt ſermones.

[6] Quoniam per feneſtras paruas domus meæ proſpexi, & per cancellos habitaculi. [7] Et vidi inſipientes, & conſideraui iuuenes, & admiratus ſum deficientem intellectu, [8] Tranſeuntem per plateam contra angulum, & via domus eius ambulantem;

[9] Veſperi, in occaſu diei, in tenebris noctis, & in caligine. [10] Et ecce mulier in occurſum eius in ornatu meretricis, quæ aufert cor iuuenum. [11] Prævaricatrixque eſt & vaga: in domo ſua non morantur pedes eius. [12] Nunc foris, nunc in plateis, & contra omnem angulum opportunum inſidiatur. [13] Et apprehendit eum & oſculatur illum, & impudenti facie dicit ei:

14 זִבְחֵי שְׁלָמִים עָלַי הַיּוֹם שִׁלַּמְתִּי נְדָרָי׃
15 עַל־כֵּן יָצָאתִי לִקְרָאתֶךָ לְשַׁחֵר פָּנֶיךָ וָאֶמְצָאֶךָ׃
16 מָרְבַדִּים רָבַדְתִּי עַרְשִׂי חֲטֻבוֹת אֵטוּן מִצְרָיִם׃
17 נַפְתִּי מִשְׁכָּבִי מֹר אֲהָלִים וְקִנָּמוֹן׃
18 לְכָה נִרְוֶה דֹדִים עַד־הַבֹּקֶר נִתְעַלְּסָה בָּאֲהָבִים׃
19 כִּי אֵין הָאִישׁ בְּבֵיתוֹ הָלַךְ בְּדֶרֶךְ מֵרָחוֹק׃
20 צְרוֹר הַכֶּסֶף לָקַח בְּיָדוֹ לְיוֹם הַכֵּסֶא יָבוֹא בֵיתוֹ׃
21 הִטַּתּוּ בְרֹב לִקְחָהּ בְּחֵלֶק שְׂפָתֶיהָ תַּדִּיחֶנּוּ׃
22 הָולֵךְ אַחֲרֶיהָ פִּתְאֹם כְּשׁוֹר אֶל־טֶבַח יָבֹא
וּכְעֶכֶס אֶל־מוּסַר אֱוִיל׃
23 עַד־יְפַלַּח חֵץ כְּבֵדוֹ כְּמַהֵר צִפּוֹר אֶל־פָּח וְלֹא יָדַע
כִּי־בְנַפְשׁוֹ הוּא׃
24 וְעַתָּה בָנִים שִׁמְעוּ־לִי וְהַקְשִׁיבוּ לְאִמְרֵי פִי׃
25 אַל־יִשְׁטֶ אֶל־דְּרָכֶיהָ לִבֶּךָ אַל־תֵּתַע בִּנְתִיבֹתֶיהָ׃
26 כִּי־רַבִּים חֲלָלִים הִפִּילָה וַעֲצוּמִים כָּל־הֲרוּגֶיהָ׃
27 דַּרְכֵי שְׁאוֹל בֵּיתָהּ יוֹרְדוֹת אֶל־חַדְרֵי־מָוֶת׃

ח

1 הֲלֹא־חָכְמָה תִקְרָא וּתְבוּנָה תִּתֵּן קוֹלָהּ׃
2 בְּרֹאשׁ־מְרוֹמִים עַל־דֶּרֶךְ בֵּית נְתִיבֹת נִצָּבָה׃
3 לְיַד־שְׁעָרִים לִפְי־קָרֶת מְבוֹא פְתָחִים תְּרַנֵּה׃
4 אֲלֵיכֶם אִישִׁים אֶקְרָא וְקוֹלִי אֶל־בְּנֵי אָדָם׃
5 הָבִינוּ פְתָאיִם עָרְמָה וּכְסִילִים הָבִינוּ לֵב׃
6 שִׁמְעוּ כִּי־נְגִידִים אַדַּבֵּר וּמִפְתַּח שְׂפָתַי מֵישָׁרִים׃
7 כִּי־אֱמֶת יֶהְגֶּה חִכִּי וְתוֹעֲבַת שְׂפָתַי רֶשַׁע׃
8 בְּצֶדֶק כָּל־אִמְרֵי־פִי אֵין בָּהֶם נִפְתָּל וְעִקֵּשׁ׃
9 כֻּלָּם נְכֹחִים לַמֵּבִין וְיְשָׁרִים לְמֹצְאֵי דָעַת׃
10 קְחוּ־מוּסָרִי וְאַל־כֶּסֶף וְדַעַת מֵחָרוּץ נִבְחָר׃
11 כִּי־טוֹבָה חָכְמָה מִפְנִינִים וְכָל־חֲפָצִים לֹא
יִשְׁווּ־בָהּ׃

14 * Victimas pro salute deuoui, hodie reddidi vota mea. 15 * Idcirco egressa sum in occursum tuũ, desiderans te videre, & repe-
16 peri. * Intexui funibus lectulum meum, straui tapetibus pictis ex Ægypto. 17 * Aspersi cubile meum myrrha & aloë & cinna-
18 momo. * Veni inebriemur vberibus, & fruamur cupitis amplexibus, donec illu-
19 cescat dies. * Non est enim vir in domo
20 sua, abiit via longissima. * Sacculum pecuniæ secum tulit, in die plenæ lunæ reuer-
21 surus est in domum suam. * Irretiuit eum multis sermonibus, & blanditiis labiorum
22 protraxit illum. * Statim eam sequitur quasi bos ductus ad victimam, & quasi agnus lasciuiens, & nescit quòd ad vincu-
23 la stultus trahatur. * Donec transfigat sagitta iecur eius, velut si auis festinet ad laqueũ, & nescit quòd de periculo animæ il-
24 lius agitur. * Nunc ergo fili mi audi me, &
25 attẽde verbis oris mei. * Ne abstrahatur in viis illius mens tua, nec decipiaris semitis
26 eius. * Multos enim vulneratos deiecit, & fortissimi quique interfecti sunt ab ea.
27 * Viæ inferi domus eius, penetrantes interiora mortis.

CAP. VIII.

1 NVnquid nõ sapientia clamitat, & prudentia dat vocẽ suam? * In summis excelsisq; verticibus supra viã in mediis se-
3 mitis stans; * Iuxta portas ciuitatis in ipsis
4 foribus loquitur, dicens: * O viri ad vos cla-
5 mito, & vox mea ad filios hominũ. * Intelligite paruuli astutiam, & insipientes ani-
6 maduertite. * Audite quoniã de rebus magnis locutura sum, & aperientur labia mea
7 vt recta prædicẽt. * Veritatẽ meditabitur guttur meum, & labia mea detestabuntur
8 impiũ. * Iusti sunt omnes sermones mei, nõ
9 est in eis prauũ quid neq; puersum. * Recti sunt intelligẽtib⁹, & æqui inueniẽtib⁹ scié-
10 tiã. * Accipite disciplinã meam, & nõ pecuniã, doctrinã magis quàm aurum accipite.
11 * Melior est enim sapientia cunctis pretiosissimis, & omne desiderabile non potest ei comparari.

תרגום

14 דִּבְחֵי דְקָרְבָּנֵי עֲלַי יוֹמָנָא שַׁלְמֵת נִדְרַי ׃ 15 מִטּוּל הֲכֵנָא נְפַקֵת לְאַרְעָךְ דְּמַפְכְיָא הֲוִית לְרַעֲשָׁא דְאַמְרַת אֲדַבְּרָךְ ׃
16 בְּחַשְׁוֵיתָא שַׁוִּית עַרְסִי וּבְקָרְמָא מְצָרָאָה קְרִמְתָּא ׃ 17 רַסְּתִּ עַל עַרְסִי מוֹרָא וּבְרִקְמָא וְקִנְמָא ׃ 18 תֵּא נִתְכְּסֵם בְּרַחֲמָתָא
עַד־צַפְרָא וְנֶעְסֵק חַד לְחַד בְּרַעֲגָתָא ׃ 19 דְּגַבְרָא לֵית הוּא בְּבֵיתָא אָזַל בְּאֹרַח רְחִיקָא ׃ 20 צְרָרָא דְּכַסְפָּא נְסַב בִּידֵהּ וְלִיוֹמָא דְעֶדָּא
אָתֵי לְבֵיתֵהּ ׃ 21 וְאַטְעֵיתֵהּ בְּסָגִיא דְמִלָּתָא וּבְשִׁעְיוּתָא דְסִפְוָתָא הַפְּתֵהּ ׃ 22 וְהוּא אָזַל בָּתְרָהָא שְׁלֵיהּ הֵיךְ תּוֹרָא דְאָזַל לְתַת טִבְחָא
וְהֵיךְ כַּלְבָּא לַאֲסוּרָא ׃ 23 וְאֵיךְ אֲתָא דְמַפְרֵיחַ גִּירָא בְּכַבְדֵּהּ וּמְסַהֲרַהּ חֵיךְ צִפְרָא לְתַת פִּיחָא וְלָא יָדַע דְּלְמוֹתָא דְנַפְשֵׁהּ אָזַל ׃
24 וְהַשְׁתָּא בְנַיָּא שְׁמַעוּן לִי וְאַצִיתוּ לְמֵימְרֵי דְּפִמִי ׃ 25 לָא יְסְטֵי לִבָּךְ לְאָרְחָתָהָא וְלָא תִטְעֵי בִּשְׁבִילָתָא ׃ 26 מִטּוּל דְּסַגִיאֵי קְטִילַיָּא
אַפֵּלַת וַעֲשִׁינִין כְּלְהוֹן קְטִילָתָא ׃ 27 אָרְחָתָא דִשְׁיוֹל בַּיְתֵהּ נָחֵת לְקִטוּנֵי דְקִבְרָא ׃

ח

1 מִטּוּל הֵיכְנָא חָכְמָתָא תְּקָרֵי וְבִינְהָ תִּתְמֵי קָלָהּ ׃ 2 בְּרֵישׁ רָמָתָא עַל אָרְחָא אֵיתָהּ וּבֵינַת שְׁבִילֵי קָיְמָא ׃ 3 וְעַל־הָרְעֵי בְּפָמָא
קָרְיָא וּבְמֵעֲלָנָא דְתָרְעֵי מִשְׁתְּבְחָא וְאָמְרָה ׃ 4 לְכוֹן גַּבְרֵי קָרֵינָא וְקָלִי עַל־בְּנֵי נָשָׁא ׃ 5 אִתְבִינוּ שְׁבָרֵי עֲרִימוּתָא וְשַׁטְיֵי נְסְהַפְּלוּן
בְּלִבְּהוֹן ׃ 6 שְׁמַעוּ מִטּוּל דְּשָׁרִירוּתָא מְמַלְלָא אֲנָא וּמַמְלַל פְּמִי תְּרִיצוּתָא ׃ 7 מִטּוּל דְּקְשׁטָא דָּנָא פְּמִי וְרִחוּקָא שְׁפְוָתַי רְשָׁעָא ׃
8 וּבְצִדְקוּתָא אִנּוּן כָּל־מֵימְרֵי פְּמִי וְלֵית בְּהוֹן פְּתוּלָא וְעִקּוּמָא ׃ 9 וְכֻלָּן גַּלְיָן לֳאֱנָשׁ דְּסְתַכְּלִין וְתְרִיצִין לְאִלֵּין דְּצַבְיִן דִּירְעָתָא ׃ 10 קַבְּלוּ
מֵרְדוּתָא וְלָא כַסְפָּא וּגְבוֹ לְכוֹן יְרִיעָתָא מִן דַּהֲבָא מְנִינָא ׃ 11 מִטּוּל דְּטָבָא חָכְמְתָא מִן גֵּיפֵי טָבָתָא וְכָל־מְרַעֲם לָא פָּתֵי לָהּ ׃

14 *Victima pacifica mihi est, hodie reddo vota* 14
mea. 15 *Causa huius egressa sum in occursum* 15
tuum, desiderans tuã faciem, repperi te. 16 *Fu-* 16
nibus tetendi lectulum meum: tapetibus straui
Aegypti. 17 *Aspersi cubile meum croco, at do-* 17
mum meam cinnamomo. 18 *Veni & fruamur* 18
amicitia vsque ad auroră: veni & inuoluamur
amore. 19 *Non enim adest vir meus in domo, abiit* 19
viam longam. 20 *Sacculum argenti accipiens in* 20
manibus eius, per dies multos reuertetur in do-
mũ eius. 21 *Decepit autem eum multa confabula-* 21
tione, laqueisque à labiis impegit illum. 22 *Ipse* 22
autem secutus est eã elatus. Tanquam autẽ bos
ad victimam ducitur, & tanquã canis ad vin-
cula. 23 *Et tanquam ceruus sagittatione percus-* 23
sus in iecur, festinat autẽ velut auis ad laqueũ,
non sciens quòd pro anima currit. 24 *Nunc igi-* 24
tur fili audi me, & attende verbis oris mei

25 *Ne declinet in vias illius cor tuum, & nõ* 25
decipiaris in viis eius. 26 *Multos enim vul-* 26
nerans deiecit, & innumerabiles sunt quos in-
terfecit. 27 *Viæ inferni domus eius, deducen-* 27
tes in promptuaria mortis.

CAP. VIII.

1 *VV sapientiam prædicabis, vt prudentia tibi* 1
obediat. 2 *In enim excelsis verticibus est,* 2
in medio autem semitarum stetit.

3 *Iuxta enim portas potentum assidet, in au-* 3
tem introitibus laudatur. 4 *Vos ô homines* 4
aduoco, & præmitto meam vocem filiis homi-
num. 5 *Intelligite innocentes astutiam, at* 5
insipientes apponite cor. 6 *Exaudite me, gra-* 6
uia enim dicam, & referam à labiis recta.

7 *Quoniam veritatem meditabitur guttur* 7
meum, abominabilia autẽ coram me labia men-
dacia. 8 *Cum iustitia omnia verba oris mei,* 8
nihil in eis peruersum neque tortuosum.

9 *Omnia præsentia intelligentibus, & recta* 9
inuenientibus scientiam.

10 *Accipite disciplinam & non argentũ, &* 10
cognitionem super aurum approbatum. Eligite
potius autem sensus quàm aurum purum.

11 *Melior enim sapientia lapidibus pretiosis,* 11
omne autem pretiosum non dignum ea est.

14 θυσία εἰρηνική μοί ἐσι, σήμερον ἀποδίδωμι τὰς εὐ- 14
15 χάς μου. ἕνεκα τούτου ἐξῆλθον εἰς συνάντησίν σου, πο- 15
16 θῶσα τὸ σὸν πρόσωπον, εὕρηκά σε. κλείαις τέτακα τὴν 16
17 κλίνην μου, ἀμφιτάποις διέστρωκα τοῖς αἰγύπτιοις. ἐκέ- 17
κασκα τὴν κοίτην μου κρόκῳ, τὸν δὲ οἶκόν μου κινναμώμῳ.
18 ἐλθὲ δὴ ἀπολαύσωμεν φιλίας ἕως ὄρθρου, δέδρο κ' ἐγ- 18
19 κυλισθῶμεν ἔρωτι. ὁ γὰρ πατήρ μου ἐν οἴκῳ, πε- 19
20 πόρευται ὁδὸν μακράν. ἔνδεσμον ἀργυρίου λαβὼν ἐν 20
χερσὶν αὐτοῦ, δι' ἡμερῶν πολλῶν ἐπανήξει εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.
21 ἀπεπλάνησε δὲ αὐτὸν πολλῇ ὁμιλίᾳ, βρόχοις τε τοῖς 21
22 ἀπὸ χειλέων ἐξώκειλεν αὐτόν. ὁ δὲ ἐπηκολούθησεν αὐ- 22
τῇ κεπφωθείς. ὥσπερ δὲ βοῦς ἐπὶ σφαγὴν ἄγεται, καὶ
23 ὥσπερ κύων ἐπὶ δεσμούς. ὡς ἔλαφος τοξεύματι 23
πεπλήγως εἰς τὸ ἧπαρ, ἀσύνετος δὲ ὥσπερ ὄρνεον εἰς πα-
24 γίδα, οὐκ εἰδὼς ὅτι περὶ ψυχῆς τρέχει. νῦν οὖν υἱέ μου 24
25 καὶ ἀκούσατέ μου, καὶ προσέχετε ῥήμασι στόματός μου. μὴ ἐκκλι- 25
νάτω εἰς τὰς ὁδοὺς αὐτῆς ἡ καρδία σου, καὶ μὴ πλανηθῇς
26 ἐν τρίβοις αὐτῆς. πολλοὺς γὰρ τρώσασα καταβέβληκε, καὶ 26
27 ἀναρίθμητοί εἰσιν οἷς πεφόνευκεν. ὁδοὶ ἄδου ὁ οἶκος αὐτῆς 27
καταγουσαι εἰς ταμεῖα τοῦ θανάτου.

η'

1 Οὐ τὴν σοφίαν κηρύξεις, ἵνα φρόνησις σοι ὑπακού- 1
2 σῃ. ἐπὶ γὰρ τὰν ὑψηλὰν ἄκρων ἐσίν, ἀναμέσον δὲ τῶν 2
3 τειχέων ἔστηκε. παρὰ γὰρ πύλαις δυνατῶν παρεδρεύει, ἐν δὲ εἰσόδοις ὑμνεῖται.
4 ὑμᾶς ὦ ἄνθρωποι παρακαλῶ, καὶ προσίεμαι ἐμὴν 4
5 φωνὴν υἱοῖς ἀνθρώπων. νοήσατε ἄκακοι πανουργίαν, 5
6 καὶ δὲ ἀπαίδευτοι σύνθετε καρδίαν. εἰσακούσατέ μου, 6
ῥητὰ γὰρ ἐρῶ, καὶ ἀνοίσω ἀπὸ χειλέων ὀρθά.
7 ὅτι ἀλήθειαν μελετήσει ὁ λάρυγξ μου, βδελυγμένα 7
δὲ ἐναντίον ἐμοῦ χείλη ψευδῆ.
8 μετὰ δικαιοσύνης πάντα τὰ ῥήματα τοῦ στόματός μου, 8
οὐδὲν ἐν αὐτοῖς σκολιὸν οὐδὲ διεστραμμένον.
9 πᾶσι φανερὰ τοῖς συνιοῦσι, καὶ ὀρθὰ τοῖς εὑρίσκου- 9
10 σιν γνῶσιν. λάβετε παιδείαν καὶ μὴ ἀργύριον, καὶ 10
γνῶσιν ὑπὲρ χρυσίον δεδοκιμασμένον. ἀγαθωτέρα δὲ
αἴσθησις χρυσίου καθαροῦ.
11 κρείσσων γὰρ σοφία λίθων πολυτελῶν, πᾶν δὲ τίμιον 11
οὐκ ἄξιον αὐτῆς ἐστιν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Sacrificia oblationum *habeo* super me: hodie reddidi vota mea. 15 Propterea egressa sum in occursum tuum, quippe me vertens ad quærendam societatem; quòd dixeram me te adducturam. 16 In stratis posui lectulum meum, & in tapetibus pictis de Ægypto.
17 Aspersi cubile meum myrrha & aloë & cinnamomo. 18 Veni iucundemur amoribus vsque manè, & mutuò adhæreamus desideriis.
19 Non est enim vir in domo sua; abiit in via longinqua. 20 Sacculum argenti tulit in manu sua, & in die congregationis veniet ad domum suam. 21 Seduxit itaque eum in multitudine verborum suorum, & in blanditie labiorum suorum decepit eum. 22 Et ipse vadit post eam confestim sicut bos qui vadit ad macellum, & sicut canis ad vinculum. 23 Et sicut ceruus in cuius iecur volat sagitta, & festinat sicut passeres ad laqueum, & nescit quòd tendat ad mortem animæ suæ. 24 Et nunc filij audite me, & auscultate verba oris mei. 25 Ne deflectat cor tuum ad vias eius, nec decipiaris in semitis illius. 26 Quoniam multos interfectos deiecit, & fortes sunt omnes interfecti eius.
27 Viæ inferni est domus eius, descendentes ad cubicula sepulturæ.

CAP. VIII.

PRopterea sapientia clamat, & prudentia eleuat vocem suam. 2 In capite collium prope viam consistit, & in medio semitarum stat.
3 Et in foribus in introitu ciuitatis, & in ingressu portarum canit & dicit. 4 Ad vos ô viri clamito, & vox mea ad filios hominum.
5 Intelligite insipientes astutiam, & stulti intelligant in cordibus suis. 6 Audite quoniam principalia loquor, & eloquiũ oris mei rectum. 7 Quoniam veritatem meditatur os meum, & abominantur labia mea impietatem. 8 In iustitia enim sunt omnes sermones oris mei, neque est in eis prauum, nec peruersum. 9 Omnes verò sunt manifesti viro intelligenti, & recti his qui expetunt scientiam. 10 Suscipite disciplinam meam, & non argentum; & colligite vobis scientiam magis quàm aurum conflatum.
11 Quoniam melior est sapientia lapidibus pretiosis, & nihil est quod ei comparetur.

12 אֲנִי חָכְמָה שָׁכַנְתִּי עָרְמָה וְדַעַת מְזִמּוֹת אֶמְצָא׃
13 יִרְאַת יְהוָה שִׂנְאַת רַע גֵּאָה וָגָאוֹן וְדֶרֶךְ רָע וּפִי תַהְפֻּכוֹת שָׂנֵאתִי׃
14 לִי־עֵצָה וְתוּשִׁיָּה אֲנִי בִינָה לִי גְבוּרָה׃
15 בִּי מְלָכִים יִמְלֹכוּ וְרוֹזְנִים יְחֹקְקוּ צֶדֶק׃
16 בִּי שָׂרִים יָשֹׂרוּ וְנְדִיבִים כָּל־שֹׁפְטֵי אָרֶץ׃
17 אֲנִי אֲהֵבַי אֵהֵב וּמְשַׁחֲרַי יִמְצָאֻנְנִי׃
18 עֹשֶׁר־וְכָבוֹד אִתִּי הוֹן עָתֵק וּצְדָקָה׃
19 טוֹב פִּרְיִי מֵחָרוּץ וּמְפָז וּתְבוּאָתִי מִכֶּסֶף נִבְחָר׃
20 בְּאֹרַח צְדָקָה אַהֲלֵךְ בְּתוֹךְ נְתִיבוֹת מִשְׁפָּט׃
21 לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵשׁ וְאֹצְרֹתֵיהֶם אֲמַלֵּא׃
22 יְהוָה קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ קֶדֶם מִפְעָלָיו מֵאָז׃
23 מֵעוֹלָם נְסַכְתִּי מֵרֹאשׁ מִקַּדְמֵי־אָרֶץ׃
24 בְּאֵין־תְּהֹמוֹת חוֹלָלְתִּי בְּאֵין מַעְיָנוֹת נִכְבְּדֵי־מָיִם׃
25 בְּטֶרֶם הָרִים הָטְבָּעוּ לִפְנֵי גְבָעוֹת חוֹלָלְתִּי׃
26 עַד־לֹא עָשָׂה אֶרֶץ וְחוּצוֹת וְרֹאשׁ עַפְרוֹת תֵּבֵל׃
27 בַּהֲכִינוֹ שָׁמַיִם שָׁם אֲנִי בְחָקּוֹ חוּג עַל־פְּנֵי תְהוֹם׃
28 בְּאַמְצוֹ שְׁחָקִים מִמָּעַל בַּעֲזוּז עִינוֹת תְּהוֹם׃
29 בְּשׂוּמוֹ לַיָּם חֻקּוֹ וּמַיִם לֹא יַעַבְרוּ־פִיו בְּחוּקּוֹ מוֹסְדֵי אָרֶץ׃
30 וָאֶהְיֶה אָצְלוֹ אָמוֹן וָאֶהְיֶה שַׁעֲשׁוּעִים יוֹם יוֹם מְשַׂחֶקֶת לְפָנָיו בְּכָל־עֵת׃
31 מְשַׂחֶקֶת בְּתֵבֵל אַרְצוֹ וְשַׁעֲשָׁעַי אֶת־בְּנֵי אָדָם׃
32 וְעַתָּה בָנִים שִׁמְעוּ־לִי וְאַשְׁרֵי דְרָכַי יִשְׁמֹרוּ׃
33 שִׁמְעוּ מוּסָר וַחֲכָמוּ וְאַל־תִּפְרָעוּ׃
34 אַשְׁרֵי אָדָם שֹׁמֵעַ לִי לִשְׁקֹד עַל־דַּלְתֹתַי יוֹם יוֹם לִשְׁמֹר מְזוּזוֹת פִּתְחִי׃
35 כִּי מֹצְאִי מָצָא חַיִּים וַיָּפֶק רָצוֹן מֵיְהוָה׃
36 וְחֹטְאִי חֹמֵס נַפְשׁוֹ כָּל־מְשַׂנְאַי אָהֲבוּ מָוֶת׃

12 * Ego ſapientia habito in conſilio, &
13 eruditis interſum cogitationibus. *Timor
Dñi odit malũ, arrogantiam & ſuperbiã &
14 viam prauã, & os bilingue deteſtor. *Meũ
eſt conſilium & æquitas, mea eſt prudẽtia,
15 mea eſt fortitudo. *Per me reges regnant,
& legum conditores iuſta decernunt.
16 * Per me principes imperãt, & potentes
17 decernunt iuſtitiam. *Ego diligentes me
diligo, & qui manè vigilauerint ad me,
18 inuenient me. *Mecum ſunt diuitiæ & glo
19 ria, opes ſupernæ, & iuſtitia. * Melior eſt
fructus meus auro & lapide precioſo, & ge
20 nimina mea argento electo. *In viis iuſti-
tiæ ambulabo in medio ſemitarũ iudicij.
21 * Vt ditem diligentes me, & theſauros
22 eorũ repleam. *Dñs poſſedit me in initio
viarũ ſuarũ, antequã quicquam faceret à
23 principio. *Ab æterno ordinata ſum, & ex
24 antiquis antequam terra fieret. *Nondum
erant abyſſi, & ego iam concepta erã. Nec-
25 dum fontes aquarum eruperant. *Ne ec-
dũ montes graui mole conſtiterant. ante
26 omnes colles ego parturiebar. *Adhuc ter-
rã nó fecerat, & flumina & cardines orbis
27 terræ. *Quando præparabat cælos, aderã;
quãdo certa lege & gyro vallabat abyſſos.
28 * Quando æthera firmabat ſurſum, &
29 librabat fontes aquarum. * Quando cir-
cundabat mari terminũ ſuũ, & legem po-
nebat aquis, ne tranſirẽt fines ſuos. Quan-
30 do appendebat fundamenta terræ; *Cum
eo eram cuncta componens. et delectabar
31 per ſingulos dies: * Ludens corã eo omni
tpe, & ludẽs in orbe terrarũ, & delicię meæ
32 eſſe cũ filiis hominũ. *Nũc ergo filij audite
33 me: Beati qui cuſtodiũt vias meas. *Audite
diſciplinã, & eſtote ſapiẽtes, & nolite abii-
34 cere eã. *Beatus homo qui audit me, & qui
vigilat ad fores meas quotidie, & obſeruat
35 ad poſtes oſtij mei. *Qui me inuenerit, in-
36 ueniet vitã, & hauriet ſalutẽ à Dño. *Qui
autẽ in me peccauerit, lædet animam ſuã;
omnes qui me oderunt, diligunt mortem.

תרגום

12 אֲנָא חָכְמְתָא בְּרִית עֲרִימוּתָא וִידִיעָתָא וְהַרְעִיתָא מַשְׁכְּחָא אֲנָא׃ 13 דְּחַלְתָּא דַיְיָ סָנְיָא בִּישְׁתָּא גַּאוּתָא וְרָמוּתָא וְאֹרְחָא בִּישְׁתָּא וּפְמָא חֲפִיכָה סָנְיָא אֲנָא׃ 14 דִּילִי הִיא תַּרְעִיתָא וּסְלִקָנָא וּבִיוּנָא וְגִבְרוּתָא׃ 15 מִטּוּל אֲנָא מַלְכֵי מַמְלְכִין וְשַׁלִּיטֵי אֲנָא מְשַׁיְּחָן בְּצִדְקוּתָא׃ 16 מְטוּלְתִּי רַבָּנֵי מְתַרְבְּרְבִין וְסָרְכֵי וְכָלְהוֹן דַּיָּנֵי בִּתְרִיצוּתָא׃ 17 אֲנָא רַחֲמָא רַחֲמֵי וְאִלֵּין דְּמַקְדְּמִין לִי יַשְׁכְּחֻנְנִי׃ 18 עִתְרָא וִיקָרָא דִּילִי מְמוֹנָא וּמְזַלְיָא וְצִדְקָתָא׃ 19 טָבִין פֵּרְי מִן דַּהֲבָא סְנִינָא וּמִן דַּהֲבָא אוֹבְרִיזִין וַעֲלָלְתִּי מִן סָנְיָא גַּבְיָא׃ 20 בְּאָרְחָתָא דִּצְדָקְתָא מְהַלְכָא אֲנָא בְּגוֹ שְׁבִילֵי דִּדִינָא׃ 21 דְּאֵירַת לְרָחֲמוֹי שְׁנָיָא סַגִּיאָתָא וְסִיכְתְּהוֹן אֲמַלֵּא׃ 22 אֱלָהָא בְּרָאנִי בְּרֵישׁ בְּרִיְתֵהּ וּמִן קֳדָם עוֹבָדוֹי מִן רֵישׁ׃ 23 וּמִן קֳדָם עָלְמָא אִתְתַּקַּנִּת מִן רֵישׁ מִן קַדְמֵי אַרְעָא׃ 24 עַד־לָא נָהֲווֹן תְּהוֹמֵי אִתְיְלֶדֶת וְעַד דְּלָא נָהֲווֹן מַעְיָנֵי עֲשׁוּנֵי דְמַיָּא׃ 25 קֳדָם עַד־לָא טְבִעוּן טוּרֵי וְקֳדָם רָמָתָא אִתְבְּנִיתְ׃ 26 עַד־לָא עְבַד אַרְעָא וְנַחֲלֵי וְרֵישׁ עַפְרָא דְּהֵבֶל׃ 27 כַּד אַתְקֵן שְׁמַיָּא תַּמָּן הֲוִית וְכַד חָג חוּגָתָא עַל־אַפֵּי תְהוֹמָא׃ 28 וְכַד אוֹגְרִים עֲנָנֵי מִלְעֵיל וְכַד אַעְשִׁין מַעְיָנֵי תְהוֹמָא׃ 29 וְכַד שָׂם לְיַמָּא חְמוֹמֵהּ וּמַיָּא לָא עָבְרִין לֵהּ שָׂם שִׁית אֲסָיָא דְאַרְעָא׃ 30 וַהֲוִית צְדוּי מְהֵימְנָתָא וְכַד הֲוָה שָׂם כָּל־יוֹמָא וְיוֹמָא וְחָדְיָא אֲנָא קֳדָמוֹי בְּכָל־זְמָן׃ 31 חָדְיָא הֲוִית בְּחֵבֶל אַרְעֵהּ וְשִׁבּוּחַי בְּבְנֵי נְשָׁא׃ 32 וְהַשְׁתָּא בְּנָיָא שְׁמַעוּן לִי וְטוּבוֹי לְמַן דְּנָטַר אֹרְחָתַי׃ 33 שְׁמַעוּ מַרְדוּתָא וְאִתְחַכָּמוּ וְלָא תִרְשׁוּן׃ 34 טוּבוֹי לְבַר נְשָׁא דְּשָׁמֵעַ לִי וְנִשְׁקֵד עַל אִסְקוּפוֹתַי בְּכָל־יוֹמָא וְיוֹמָא תִּנְטַר פַּצֵּי דְּתַרְעָי׃ 35 מְטוּל מַן דְּמַשְׁכַּח לִי מַשְׁכַּח חַיֵּי וְתֶהֱוֵי לֵהּ רְעוּתָא מִן קֳדָם אֱלָהָא׃ 36 וּמַן דְּחָטֵי עֲלַי מְחַבֵּל נַפְשֵׁהּ וְכָלְהוֹן שָׂנְאַי רָחֲמֵי לְמוֹתָא׃

* *Ego ſapientia habitaui conſiliũ, & cognitionem, & cogitationem ego inuocaui.* * *Timor* 12 13
Domini odit iniuſtitiam, cõtumeliamque & ſuperbiam, & vias prauorũ. Odi autem ego per-
uerſas vias malorum. * *Meum conſilium & ſe-* 14
curitas, mea prudentia, mea autem fortitudo.

* *Per me reges regnant, & potentes ſcri-* 15
bunt iuſtitiam. * *Per me magnates magnifican-* 16
tur, & reges per me dominantur terræ.

* *Ego me diligentes diligo, at me quærentes* 17
inuenient gratiam. * *Diuitiæ & gloria mihi eſt,* 18
& poſſeſſio multorum & iuſtitia. * *Melius me* 19
reditus habere ſuper aurum & lapidem pretio-
ſum, at mea genimina melius argento electo.

* *In viis iuſtitiæ ambulo, & in medio ſemi-* 20
tarum iuſtitiæ verſor. * *Vt diuidam me diligen-* 21
tibus ſubſtantiam, & theſauros eorum repleam
bonis. Si annunciauero vobis quæ quotidie fiũt,
memor ero quæ ex ſeculo numerare. * *Dominus* 22
condidit me, initium viarum ſuarum in opera
ſua. * *Ante ſeculum fundauit me, in initio an-* 23
tequam terram faceret. * *Et antequam abyſſos* 24
faceret, antequam procederent fontes aquarum.

* *Antequam montes facti eſſent, ante autem* 25
omnes colles gignit me. * *Dominus fecit regiones* 26
& inhabitabilia, et ſumma quæ habitãtur eius
quæ ſub cælo. * *Quando præparabat cælũ, ſimul* 27
aderam ipſi, & quando ſecernebat ſuam ſedem
ſuper vẽtos. * *Quando fortes faciebat quæ ſupra* 28
nubes, & quando ſecuros ponebat fontes eius
quæ ſub cælo. * *In ponendo mari terminũ eius,* 29
et aquæ non tranſibũt os eius, et fortia faciebat
fundamenta terræ. * *Erã apud eũ componens, ego* 30
eram, cui adgaudebat. Per ſingulos dies autẽ de-
lectabar in facie eius in omni tempore. * *Quãdo* 31
lætabatur habitabilem poſtquã perfecit, & de-
lectabatur in filiis hominũ. * *Nũc ergo fili audi* 32
me, & beati vias meas cuſtodientes. * *Audite ſa* 33
pientiam & ſapientes eſtote, et ne obturamini.

* *Beatus vir qui exaudiet me, & homo qui* 34
meas vias ſeruabit, vigilãs ad meas fores quo-
tidie, ſeruans terminos meorũ ingreſſuũ. * *Nam* 35
exitus mei exitus vitæ, & paratur volũtas à
Domino. * *At in me peccãtes impij ſunt in ſuas* 36
animas, & qui oderunt me diligunt mortem.

12 * ἐγὼ ἡ σοφία κατεσκήνωσα βουλὴν καὶ γνῶσιν καὶ ἔννοιαν
13 ἐγὼ ἐπεκαλεσάμην. * φόβος κυρίου μισεῖ ἀδικίαν, ὕβριν τε καὶ ὑπερηφανίαν καὶ ὁδοὺς πονηρὰς, μεμίσηκα δὲ
14 ἐγὼ διεστραμμένας ὁδοὺς κακῶν. * ἐμὴ βουλὴ καὶ ἀσφά-
15 λεια, ἐμὴ φρόνησις, ἐμὴ δὲ ἰσχύς. * δι' ἐμοῦ βασιλεῖς
βασιλεύουσι, καὶ οἱ δυνάσται γράφουσι δικαιοσύνην.
16 * δι' ἐμοῦ μεγιστᾶνες μεγαλύνονται, καὶ τύραννοι δι' ἐμοῦ
17 κρατοῦσι γῆς. * ἐγὼ τοὺς ἐμὲ φιλοῦντας ἀγαπῶ, καὶ οἱ
18 ἐμὲ ζητοῦντες εὑρήσουσι χάριν. * πλοῦτος καὶ δόξα ἐμοὶ
ὑπάρχει, καὶ κτῆσις πολλῶν καὶ δικαιοσύνη.
19 * βέλτιον ἐμὲ καρπίζεσθαι ὑπὲρ χρυσίον καὶ λίθον τί-
μιον, τὰ δὲ ἐμὰ γενήματα κρεῖσσον ἀργυρίου ἐκλεκτοῦ.
20 * ἐν ὁδοῖς δικαιοσύνης πορεύομαι, καὶ μέσον τριβῶν
21 δικαιοσύνης ὁδεύω. * ἵνα μερίσω τοῖς ἐμὲ ἀγα-
πῶσιν ὕπαρξιν, καὶ θησαυροὺς αὐτῶν ἐμπλήσω ἀγα-
θῶν. ἐὰν ἀναγγείλω ὑμῖν τὰ καθημέραν γινόμενα, μνη-
22 μονεύσω τὰ ἐξ αἰῶνος ἀριθμῆσαι. * κύριος ἔκτισέ με ἀρ-
23 χὴν ὁδῶν αὐτοῦ εἰς ἔργα αὐτοῦ. * πρὸ δὲ αἰῶνος ἐθεμελίωσέ
24 με, ἐν ἀρχῇ πρὸ δὲ τοῦ γῆν ποιῆσαι. * καὶ πρὸ δὲ τοῦ τὰς ἀ-
βύσσους ποιῆσαι, πρὸ δὲ προελθεῖν τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων.
25 * πρὸ δὲ ὀρῶν ἑδρασθῆναι, πρὸ δὲ πάντων βουνῶν γεννᾷ με.
26 * κύριος ἐποίησε χώρας, καὶ οἰκήτους, καὶ ἄκρα οἰκουμένης
27 τοῦ ὑπ' οὐρανόν. * ἡνίκα ἡτοίμαζε τὸν οὐρανόν, συμπαρήμην
28 αὐτῷ, καθότε ἀφώριζε τὸν ἑαυτοῦ θρόνον ἐπ' ἀνέμων. * ἡνίκα
ἰσχυρὰ ἐποίει τὰ ὑπερῷα νέφη, καὶ ὡς ἀσφαλεῖς ἐτίθει πηγὰς
29 τοῦ ὑπ' οὐρανόν. * ἐν τῷ πιέσαι τῇ θαλάσσῃ ἀκριβασμὸν
αὐτῇ, καὶ ὕδατα ὑπερβαίνοντα στόματος αὐτῆς, καὶ ἰσχυρὰ ἐ-
30 ποίει τὰ θεμέλια τῆς γῆς. * ἤμην παρ' αὐτῷ ἁρμόζουσα
ἐγὼ ἤμην, ᾗ προσέχαιρε. καθημέραν δὲ ὐφραινόμην ἐν
31 προσώπῳ αὐτοῦ ἐν παντὶ καιρῷ. * ὅτε ηὐφραίνετο τὴν οἰκου-
μένην συντελέσας, καὶ ἐνηυφραίνετο ἐν υἱοῖς ἀνθρώπων.
32 * νῦν οὖν υἱὲ ἄκουέ μου, καὶ μακάριοι οἱ ὁδούς μου φυλάσ-
33 σοντες. * ἀκούσατε σοφίαν καὶ σοφίσθητε, καὶ μὴ ἀποφεύγητε.
34 * μακάριος ἀνὴρ ὃς εἰσακούσεταί μου, καὶ ἄνθρωπος ὃς τὰς
ἐμὰς ὁδοὺς φυλάξει, ἀγρυπνῶν ἐπ' ἐμαῖς θύραις καθημέ-
35 ραν, πρὸν σταθμοὺς ἐμοῦ εἰσόδων. * αἱ γὰρ ἔξοδοί μου ἔξοδοι
ζωῆς, καὶ ἑτοιμάζεται θέλησις ἀπὸ κυρίου.
36 * ὁ δὲ εἰς ἐμὲ ἁμαρτάνοντες ἀσεβοῦσιν εἰς τὰς ἑαυτῶν
ψυχάς, καὶ ὁ μισοῦντές με ἀγαπῶσι θάνατον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[12] Ego ſapientia genui aſtutiam: & ſcientiam & conſilium inuenio. [13] Timor Domini odit malum, ſuperbiam, & elationem, & viam malam, & os peruerſum odio habui. [14] Meum eſt conſilium, & cogitatio, & intelligentia & fortitudo.

[15] Per me reges regnant, & potentes vngo iuſtitia. [16] Per me principes imperant, & duces & omnes iudices in rectitudine. [17] Ego diligentes me diligo, & qui manè conſurgunt ad me, inuenient me. [18] Diuitiæ & gloria meæ ſunt, opes & ſubſtantiæ, & iuſtitia. [19] Meliores ſunt fructus mei auro conflato, & auro obrizo; & prouentus meus magis quàm argentum electum. [20] In via iuſtitiæ ambulo, in medio ſemitarum iudicij. [21] Vt hæreditate faciam diligentes me annos multos, & cellaria eorum impleam. [22] Dominus creauit me in principio creaturæ ſuæ, & ante opera ſua ab initio. [23] Ante ſeculum præparata ſum, ab initio antequam eſſet terra. [24] Et antequam eſſent abyſſi genita ſum, & antequam eſſent fontes, moles aquarum. [25] Antequam montes defixi eſſent, & ante colles condita ſum. [26] Antequam faceret terram & flumina, & verticem pulueris orbis. [27] Quando præparabat cælos, ibi eram; & quando vallabat gyro ſuper faciem abyſſi. [28] Quando condenſabat nubes deſuper, & quando roborabat fontes abyſſi.

[29] Quando ponebat mari terminum ſuum, vt aquæ non pertranſirent eum, ponebat fundamenta terræ. [30] Et eram in latere eius nutrita, & per ſingulos dies lætabar ego coram eo in omni tempore. [31] Lætata ſum in orbe terræ eius, & laudes meæ in filiis hominum.

[32] Et nunc filij audite me, & beatus qui cuſtodit vias meas.

[33] Audite diſciplinam, & eſtote ſapientes, & non conculcetis eam. [34] Beatus filius hominis qui audit me, & vigilat ad limina mea quotidie, vt cuſtodiat poſtes portarum mearum. [35] Quoniam qui inuenit me, inueniet vitam, & habebit beneplacitum à facie Dei.

[36] Qui autem peccat in me, diſperdit animam ſuam; & omnes odientes me, diligunt mortem.

ט

1 * חָכְמוֹת בָּנְתָה בֵיתָהּ חָצְבָה עַמּוּדֶיהָ שִׁבְעָה׃
2 * טָבְחָה טִבְחָהּ מָסְכָה יֵינָהּ אַף עָרְכָה שֻׁלְחָנָהּ׃
3 * שָׁלְחָה נַעֲרֹתֶיהָ תִּקְרָא עַל־גַּפֵּי מְרֹמֵי קָרֶת׃
4 * מִי־פֶתִי יָסַר הֵנָּה חֲסַר־לֵב אָמְרָה לּוֹ׃
5 * לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחֲמִי וּשְׁתוּ בְיַיִן מָסָכְתִּי׃
6 * עִזְבוּ פְתָאִים וְחִיוּ וְאִשְׁרוּ בְּדֶרֶךְ בִּינָה׃
7 * יֹסֵר לֵץ לֹקֵחַ לוֹ קָלוֹן וּמוֹכִיחַ לְרָשָׁע מוּמוֹ׃
8 * אַל־תּוֹכַח לֵץ פֶּן־יִשְׂנָאֶךָּ הוֹכַח לְחָכָם וְיֶאֱהָבֶךָּ׃
9 * תֵּן לְחָכָם וְיֶחְכַּם עוֹד הוֹדַע לְצַדִּיק וְיוֹסֶף לֶקַח׃
10 * תְּחִלַּת חָכְמָה יִרְאַת יְהוָה וְדַעַת קְדֹשִׁים בִּינָה׃
11 * כִּי־בִי יִרְבּוּ יָמֶיךָ וְיוֹסִיפוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים׃
12 * אִם־חָכַמְתָּ חָכַמְתָּ לָּךְ וְלֵצְתָּ לְבַדְּךָ תִּשָּׂא׃
13 * אֵשֶׁת כְּסִילוֹת הוֹמִיָּה פְּתָיוּת וּבַל־יָדְעָה־מָּה׃
14 * וַיָּשְׁבָה לְפֶתַח בֵּיתָהּ עַל־כִּסֵּא מְרֹמֵי קָרֶת׃
15 * לִקְרֹא לְעֹבְרֵי דָרֶךְ הַמְיַשְּׁרִים אׇרְחוֹתָם׃
16 * מִי־פֶתִי יָסַר הֵנָּה וַחֲסַר־לֵב וְאָמְרָה לּוֹ׃
17 * מַיִם גְּנוּבִים יִמְתָּקוּ וְלֶחֶם סְתָרִים יִנְעָם׃
18 * וְלֹא יָדַע כִּי־רְפָאִים שָׁם בְּעִמְקֵי שְׁאוֹל קְרֻאֶיהָ׃

יוד

1 * מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח־אָב וּבֶן כְּסִיל תּוּגַת אִמּוֹ׃
2 * לֹא־יוֹעִילוּ אוֹצְרוֹת רֶשַׁע וּצְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת׃
3 * לֹא־יַרְעִיב יְהוָה נֶפֶשׁ צַדִּיק וְהַוַּת רְשָׁעִים יֶהְדֹּף׃
4 * רָאשׁ עָשָׂה כַּף־רְמִיָּה וְיַד חָרוּצִים תַּעֲשִׁיר׃
5 * אֹגֵר בַּקַּיִץ בֵּן מַשְׂכִּיל נִרְדָּם בַּקָּצִיר בֵּן מֵבִישׁ׃
6 * בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק וּפִי רְשָׁעִים יְכַסֶּה חָמָס׃
7 * זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה וְשֵׁם רְשָׁעִים יִרְקָב׃

CAP IX.

1 SApientia ædificauit sibi domũ, excidit
2 columnas septẽ. *Immolauit victimas
A suas, miscuit vinũ, proposuit mensam suã.
3 *Misit ancillas suas vt vocarẽt ad arcẽ
4 & ad mœnia ciuitatis: *Si quis est paruu-
lus, veniat ad me. Et insipientibus locuta
5 est: Venite comedite panem meum, & bi-
6 bite vinũ quod miscui vobis. *Relinquite
infantiam, & viuite, & ambulate per vias
7 prudentiæ. *Qui erudit derisorẽ, ipse in-
iuriam sibi facit; & qui arguit impiũ, sibi
8 maculam generat. *Noli arguere derisorẽ,
ne oderit te; argue sapientem, & diliget te.
9 *Da sapienti occasionẽ, & addetur ei sa
pientia. Doce iustũ, & festinabit accipere.
10 *Principiũ sapientiæ timor Dñi, & scien
11 tia sanctorũ prudentia. *Per me enim mul
tiplicabũtur dies tui, & addẽtur tibi anni
12 vitæ. *Si sapiens fueris, tibimetipsi eris; si
13 autẽ illusor, solus portabis malũ. *Mulier
stulta & clamosa, plenaq́; illecebris, & ni-
14 hil omnino sciens, *Sedet in foribus domꝰ
15 suæ super sellã in excelso vrbis loco. *Vt
vocaret transeuntes per viã, & pergẽtes in
16 itinere suo. *Quis est paruulus, declinet ad
17 me. Et vecordi locuta est: *Aquæ furtiuæ
dulciores sunt, & panis absconditus sua-
18 uior. *Et ignorauit quòd ibi sint gigantes,
& in profundis inferni conuiuæ eius.

CAP. X.

1 PArabolæ Salomonis. Filius sapiens læti-
A ficat patrẽ, filius verò stultus mœstitia
2 est matris suæ. *Nil proderunt thesauri
impietatis, iustitia verò liberabit à morte.
3 *Non affliget Dñs fame animam iusti,
4 & insidias impiorũ subuertet. *Egestatem
operata est manus remissa, manus autẽ for
5 tium diuitias parat. *Qui congregat in
messe, filius sapiens est; qui autem stertit
6 æstate, filius cõfusionis. *Benedictio super
caput iusti, os autem impiorũ operit ini-
7 quitatem. *Memoria iusti cum laudibus,
& nomen impiorum putrescet.

תרגום

ט

1 חַכְמְתָא תְּחַבְּנִי בֵיתָא וְעַתְּדַת בֵּהּ שִׁבְעָא עַמּוּדִין׃ 2 וְנִכְסַת נִכְסָתַהּ וּמְזַגַת חַמְרַהּ וְסַדְּרַת פָּתוֹרָהּ׃
3 וְשַׁדְּרַת טַלְיָתָהָא דְּנִקְרִין עַל גִּיב רָמָתָא עַשְׂיָתָא דְּנִצְרִין׃ 4 מַן דְּשַׂבַר נַאתֵּא לְהֵוֵי וְחָסַר רַעְיָנָא אֲמַרַת לֵהּ׃ 5 תְּיוּ אֲכָלוּ לַחְמִי
וְאִשְׁתּוּ חַמְרָא דְּמְזַגַּת׃ 6 שְׁבָקוּ סְנִכְוּן שַׂבְרֵי חֲסַרוּת רַעְיוֹנְכוֹן וְחֵיוּ וְהַלְכוּ בְּאׇרְחָא דְּבִיוּנָא׃ 7 דְּיָרֵי מְמַקְנָא וְנָסֵב לֵהּ צַעֲרָא
וּמַכְסָנוּתָא לְרַשִׁיעָא מוּמָא הוּא לֵהּ׃ 8 לָא תְכוֹס לְמְמַקְנָא דְּלָא נְסָנֵיךְ אַכַּס לְחַכִּימָא דְּנִרְחֲמָיךְ׃ 9 אַלֵּף לְחַכִּימָא וְיִתְחַכַּם תּוּב
אוֹדַע לְצַדִּיקָא וְיוֹסֵף סַנְגָּא׃ 10 שֵׁרוּי דְּחָכְמְתָא דְּחַלְתָּהּ דַּאלָהָא וִידִיעָתָא דְּקַדִּישֵׁי בְיוֹנָא׃ 11 מְטוּל דְּבִי נִסְגַּאיִן יוֹמָהָךְ וְיוֹסְפוּן
לָךְ שְׁנַיָּא דְּחַיֵּי׃ 12 אִן חַכֵּימְתְּ לְנַפְשָׁךְ חַכֵּימְתְּ וְאִם תֶּהֱוֵי מָמִיק בִּלְחוֹדָיִךְ תִּטְעָן׃ 13 אִתְּתָא סַכְלְתָא וּפַרְדְּתָא שַׁבְרְתָא וְלָא יָדְעָא טָבְתָא׃
14 וְיָתְבָה עַל־תְּרַע בֵּיתַהּ עַל־כַּרְסְיָה רָמָא וַעֲשִׁינָא׃ 15 וְקָרְיָא לְעָבְרֵי אׇרְחָא דְּתָרְצֵי אׇרְחָתְהוֹן׃ 16 מְטוּל דְּשַׂבַר נַאתֵּא לְהָוֵה
וְחָסַר רַעְיָנָא וַאֲמַרַת לֵהּ׃ 17 מַיָּא גְנוּבַיָּא חֲלִים וְלַחְמָא דְּטַשְׁיוּתָא בַּסִּימָא׃ 18 וְלָא יְדַע דְּגִבָּרֵי אַפֵּילַת וּבְעֻמְקֵי דִּשְׁיוֹל כָּל־דְּמַזְמְנִין לֵהּ׃

1 מְתַלּוֹי דִּשְׁלֹמֹה בַּר חַכִּימָא נַחֲדֵי אֲבוּי וּבְרָא סַכְלָא מְחַמֵּץ לְאִמֵּהּ׃
2 לָא מְוַתְּרִין אוֹצְרִין דִּרְשִׁיעָא וְצִדְקָתָא מְפַצְיָא מִן מוֹתָא בִּישָׁא׃ 3 לָא מַכְפֵּן אֱלָהָא נַפְשָׁה דְּצַדִּיקָא וְקִנְיָנָא דִּרְשִׁיעֵי נְסַחֵף׃
4 מְסַכְּנוּתָא מְסַכְּכָא לְגַבְרָא רַמְיָה וִידָא דְּכַשְׁרָא מְעַתְּרָא לְהוֹן׃ 5 דְּפַלַח בְּקַיְטָא בְּרָא סָכְלְתָנָא הוּא וּדְרָמֵךְ בְּחַצְדָּא בְּרָא הוּא מְבַהֲתָנָא׃
6 בִּרְכָתָא חֶדְוָן עַל־רֵישֵׁי דְצַדִּיקַיָּא וּבְפֻמְהוֹן דִּרְשִׁיעֵי נְכֵסֵי חֲטוּפַיָּא׃ 7 דְּכְרָנָא דְצַדִּיקֵי בְּרִכְתָא וּשְׁמָא דִּרְשִׁיעֵי נִרְעָךְ׃

CAP. IX.

SApientia ædificauit sibi domum, & subſtulit columnas ſeptem. ‡ Mactauit ſuas victimas, miſcuit in craterem ſuum vinũ, et parauit ſuam menſam. ‡ Miſit ſuos ſeruos, conuocans cum excelſa prædicatione. ad craterem dicens: ‡ Qui eſt inſipiens, declinet ad me, & indigentibus mente dixit: ‡ Venite comedite ex meis panibus, & bibite vinũ quod miſcui vobis. ‡ Relinquite inſipientiam, & viuetis: & quærite prudentiam, vt viuatis, & corrigite in cognitione intellectum. ‡ Qui erudit malos, accipiet ſibi iniuriam; redarguens autem impium, vituperabit ſeipſum. ‡ Ne arguas malos, ne oderint te; argue ſapientem, & diliget te. ‡ Da ſapienti occaſionem, & ſapientior erit; notum fac iuſto, & addet ſuſcipere.

‡ Principiũ ſapientiæ timor Domini, & conſiliũ ſanctorũ intellectus. ‡ Nã cognoſcere legẽ mentis eſt bonæ; hoc enim modo multũ vives tempus, & addentur tibi anni vitæ. ‡ Filiſi ſapiens fueris, tibi ipſi ſapiens eris; ſi autẽ malus euaſeris, ſolus hauries mala. ‡ Mulier ſtulta & audax indigens fruſto panis ſit, quæ non ſcit verecundiã. ‡ Sedit in foribus ſuæ domus ſuper ſellam manifeſtè in plateis: ‡ Aduocãs tranſeuntes viam, & dirigentes in viis eorũ. ‡ Qui eſt veſtrũ inſipientiſſimus, declinet ad me, & indigẽtes autẽ mente hortor, dicens: ‡ Panes abſconditos dulciter attingite, & aquam furti dulcẽ bibite. ‡ Ipſe autẽ nõ ſciuit quòd gigantes apud eã pereunt, & in profunditatẽ inferni occurrit.

CAP. X.

FFilius ſapiẽs lætificat patrẽ, filius verò ſtultus mæſtitia matri. ‡ Non proderũt theſauri iniquis; iuſtitia verò liberabit à morte. ‡ Non fame necabit Dominus animã iuſtã, vitã autẽ impiorũ ſubuertet. ‡ Paupertas virũ humiliat, manus autẽ viriliũ ditãt. ‡ Filius doctus ſapiens erit, at ſtulto miniſtro vtetur. Saluatus eſt à calore filius intelligẽs, corruptus à ventis autem fit in tempore meſſis filius iniquus. ‡ Benedictio Domini ſuper caput iuſti; os autem impiorum operiet planctum intempeſtiuum. ‡ Memoria iuſti cum laude, nomen verò impij extinguitur.

Θ'

‡ ‡ Η' σοφία ᾠκοδόμησεν ἑαυτῇ οἶκον, καὶ ὑπήρεισε σύ-
2 λας ἑπτά. ‡ ἔσφαξε τὰ ἑαυτ῀ θύματα, ἐκέρασεν εἰς κρα-
τῆρα τὸν ἑαυτ῀ οἶνον, καὶ ἡτοιμάσατο τὴν ἑαυτῆς τράπεζαν.
3 ‡ ἀπέστειλε τοὺς ἑαυτῆς δούλους, συγκαλοῦσα μετ' ὑψη-
4 λοῦ κηρύγματος. ἐπὶ κρατῆρα λέγουσα· ‡ ὅς ἐστιν ἄφρων ἐκ-
κλινάτω πρός με, καὶ τοῖς ἐνδεέσι φρενῶν εἶπεν·
5 ‡ ἔλθετε φάγετε τῶν ἐμῶν ἄρτων, καὶ πίετε οἶνον, ὃν ἐκέ-
6 ρασα ὑμῖν. ‡ ἀπολείπετε ἀφροσύνην καὶ ζήσεσθε, καὶ
ζητήσατε φρόνησιν, ἵνα βιῶσητε. καὶ κατορθώσατε ἐν
7 γνώσει συνέσεως. ‡ ὁ παιδεύων κακοὺς λήψεται ἑαυτῷ ἀπ-
8 μίαν. ἐλέγχων δὲ τὸν ἀσεβῆ, μωμήσεται ἑαυτόν. ‡ μὴ ἔλεγ-
χε κακούς, ἵνα μὴ μισήσωσί σε, ἔλεγχε σοφόν, καὶ ἀγαπήσει
9 σε. ‡ δίδου σοφῷ ἀφορμὴν καὶ σοφώτερος ἔσται, γνώριζε δι-
10 καίῳ καὶ προσθήσει τοῦ λέγεσθαι. ‡ ἀρχὴ σοφίας φόβος
11 κυρίου, καὶ βουλὴ ἁγίων συνέσις. ‡ τὸ γὰρ γνῶναι νόμον διά-
νοίας ἐστὶν ἀγαθῆς. τούτῳ γὰρ τῷ τρόπῳ πολλοὶ ζήσεις χρό-
12 νον, καὶ προσθήσεταί σοι ἔτη ζωῆς. ‡ ἐὰν σὺ σοφὸς γένῃ σαυ-
τῷ σοφὸς ἔσῃ· ἐὰν δὲ κακὸς ὑποδῇς, μόνος σὺ λήσῃ κακά.
13 ‡ γυνὴ ἄφρων καὶ θρασεῖα ἐνδεὴς ψωμοῦ γίνεται, οὐκ
14 ἐπίσταται αἰσχύνην. ‡ ἐκάθισεν ἐπὶ θύρας ἑαυτῆς οἴκου
15 ἐπὶ διφρου ἐμφανῶς ἐν πλατείαις, ‡ προσκαλουμένη τοὺς
παριόντας ὁδόν, καὶ κατευθυνούσας ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν.
16 ‡ ὃς ἐστιν ὑμῶν ἀφρονέστατος, ἐκκλινάτω πρός με, καὶ
τοῖς ἐνδεέσι φρενήσεως προσκαλοῦμαι λέγουσα.
17 ‡ ἄρτων κρυφίων ἡδέως ἅψασθε, καὶ ὕδατος κλοπῆς
18 γλυκέος πίετε. ‡ ὁ δὲ οὐκ οἶδεν ὅτι γηγενεῖς παρ' αὐτῇ
ὄλλυνται, καὶ ἐπὶ πέταυρον ἄδου σωσαντᾶ.

ι'

1 ‡ Υἱὸς σοφὸς εὐφραίνει πατέρα, υἱὸς δὲ ἄφρων λύπη μη-
2 τρί. ‡ οὐκ ὠφελήσουσι θησαυροὶ ἀνόμους, δικαιοσύνη δὲ ῥύ-
3 εται ἐκ θανάτου. ‡ λιμοκτονήσει κύριος ψυχὴν δικαίαν,
4 ζωὴν δὲ ἀσεβῶν διατρέψει. ‡ πενία δούλου ταπεινοῖ, χεῖ-
5 ρες δὲ ἀνδρείων πλουτίζουσιν. ‡ υἱὸς πεπαιδευμένος σοφὸς
ἔσται, τῷ δὲ ἄφρονι διακόνῳ χρήσεται. διεσώθη ἀπὸ καύ-
ματος υἱὸς νοήμων, ἀνεμόφθορος δὲ γίνεται ἐν ἀμητῷ υἱὸς
6 ὠφέλιμος. ‡ εὐλογία κυρίου ἐπὶ κεφαλὴν δικαίου, στό-
7 μα δὲ ἀσεβῶν καλύψει πτῶσιν ἄωρον. ‡ μνήμη δικαίου
μετ' ἐγκωμίου, ὄνομα δὲ ἀσεβῶν σβεσθήσεται.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. IX.

SApientia ædificat domum ſuam, & ſtatuit in ea ſeptem columnas. [2] Et immolauit victimam ſuam, & miſcuit vinum ſuum, & ordinauit menſam ſuam. [3] Miſitque puellas ſuas vt vocarent in altitudine collium validorum munitorum. [4] Quis eſt inſipiens veniat ad me, & indigenti intellectu dicit: [5] Venite comedite panem meum, & bibite vinum quod miſcui. [6] Dimittite à vobis inſipientes indigentiam intellectus veſtri, & viuite, & ambulate in via prudentiæ. [7] Qui erudit deriſorem, accipit ſibi ignominiam; & correptio impij, macula eſt ipſi. [8] Ne corripias deriſorem, ne oderit te; argue ſapientem vt diligat te. [9] Doce ſapientem, & ſapientior erit amplius; oſtende iuſto, & addet ſcientiam. [10] Initium ſapientiæ timor Dei, & ſcientia ſanctorum intelligentia. [11] Quoniam per me multi erunt dies tui, & adden tur tibi anni vitæ. [12] Si ſapiens es, tibimet ſapiens es; & ſi deriſor fueris, ſolus portabis. [13] Mulier ſtulta & vaga, inſipiens, & neſcit bonũ. [14] Et habitat in porta domus ſuæ, ſuper ſellam eleuatam & firmam. [15] Et vocat tranſeuntes per viam, quorum viæ rectæ ſunt. [16] Vt inſipiens veniat ad eam, & indigenti intellectu dicit: [17] Aquæ furtiuæ dulces ſunt, & panis abſconditus ſuauis. [18] Et neſcit quoniam gigantes deficit ibi, & in profundis inferni, omnes qui inuitati ſunt ab ea.

CAP. X.

PArabolæ Salomonis. Filius ſapiens lætificat patrem ſuum, & filius ſtultus mæſtitia eſt matri ſuæ. [2] Non proſunt theſauri impietatis, & iuſtitia liberat à morte mala. [3] Non facit eſurire Dominus animam iuſti, & ſubſtantiam impiorum expellet. [4] Paupertas attenuat virum doloſum, & manus recti diuitias parat ſibi. [5] Qui operatur in æſtate, filius prudens eſt; & qui dormit in meſſe, filius eſt confuſionis. [6] Benedictiones erunt ſuper capita iuſtorum, & in ore impiorum operitur rapina. [7] Memoria iuſtorum benedictio erit, & nomen impiorum extinguetur.

8 חֲכַם־לֵב יִקַּח מִצְוֹת וֶאֱוִיל שִׂפָתַיִם יִלָּבֵט׃
9 הוֹלֵךְ בְּתֹם יֵלֵךְ בֶּטַח וּמְעַקֵּשׁ דְּרָכָיו יִוָּדֵעַ׃
10 קֹרֵץ עַיִן יִתֵּן עַצָּבֶת וֶאֱוִיל שִׂפָתַיִם יִלָּבֵט׃
11 מְקוֹר חַיִּים פִּי צַדִּיק וּפִי רְשָׁעִים יְכַסֶּה חָמָס׃
12 שִׂנְאָה תְּעוֹרֵר מְדָנִים וְעַל כָּל־פְּשָׁעִים תְּכַסֶּה אַהֲבָה׃
13 בִּשְׂפָתֵי נָבוֹן תִּמָּצֵא חָכְמָה וְשֵׁבֶט לִגֵּו חֲסַר־לֵב׃
14 חֲכָמִים יִצְפְּנוּ־דָעַת וּפִי אֱוִיל מְחִתָּה קְרֹבָה׃
15 הוֹן עָשִׁיר קִרְיַת עֻזּוֹ מְחִתַּת דַּלִּים רִישָׁם׃
16 פְּעֻלַּת־צַדִּיק לְחַיִּים תְּבוּאַת רָשָׁע לְחַטָּאת׃
17 אֹרַח לְחַיִּים שׁוֹמֵר מוּסָר וְעֹזֵב תּוֹכַחַת מַתְעֶה׃
18 מְכַסֶּה שִׂנְאָה שִׂפְתֵי־שֶׁקֶר וּמוֹצִיא דִבָּה הוּא כְסִיל׃
19 בְּרֹב דְּבָרִים לֹא יֶחְדַּל־פָּשַׁע וְחוֹשֵׂךְ שְׂפָתָיו מַשְׂכִּיל׃
20 כֶּסֶף נִבְחָר לְשׁוֹן צַדִּיק לֵב רְשָׁעִים כִּמְעָט׃
21 שִׂפְתֵי צַדִּיק יִרְעוּ רַבִּים וֱאִוִלִים בַּחֲסַר־לֵב יָמוּתוּ׃
22 בִּרְכַּת יְהוָה הִיא תַעֲשִׁיר וְלֹא יֹסִיף עֶצֶב עִמָּהּ׃
23 כִּשְׂחוֹק לִכְסִיל עֲשׂוֹת זִמָּה וְחָכְמָה לְאִישׁ תְּבוּנָה׃
24 מְגוֹרַת רָשָׁע הִיא תְּבוֹאֶנּוּ וְתַאֲוַת צַדִּיקִים יִתֵּן׃
25 כַּעֲבוֹר סוּפָה וְאֵין רָשָׁע וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם׃
26 כַּחֹמֶץ לַשִּׁנַּיִם וְכָעָשָׁן לָעֵינָיִם כֵּן הֶעָצֵל לְשֹׁלְחָיו׃
27 יִרְאַת יְהוָה תּוֹסִיף יָמִים וּשְׁנוֹת רְשָׁעִים תִּקְצֹרְנָה׃
28 תּוֹחֶלֶת צַדִּיקִים שִׂמְחָה וְתִקְוַת רְשָׁעִים תֹּאבֵד׃
29 מָעוֹז לַתֹּם דֶּרֶךְ יְהוָה וּמְחִתָּה לְפֹעֲלֵי אָוֶן׃
30 צַדִּיק לְעוֹלָם בַּל־יִמּוֹט וּרְשָׁעִים לֹא יִשְׁכְּנוּ־אָרֶץ׃
31 פִּי צַדִּיק יָנוּב חָכְמָה וּלְשׁוֹן תַּהְפֻּכוֹת תִּכָּרֵת׃
32 שִׂפְתֵי צַדִּיק יֵדְעוּן רָצוֹן וּפִי רְשָׁעִים תַּהְפֻּכוֹת׃

8 * Sapiens corde præcepta ſuſcipiet, ſtul-
9 tus cæditur labiis. *Qui ambulat ſimpli-
citer, ambulat cõfidenter: qui autẽ depra-
10 uat vias ſuas, manifeſtus erit. *Qui annuit
oculo, dabit dolorem: & ſtultus labiis ver-
11 berabitur. *Vena vitæ os iuſti, & os impio-
12 rum operit iniquitatem. *Odium ſuſcitat
rixas, & vniuerſa delicta operit charitas.
13 *In labiis ſapientis inuenitur ſapientia,
& virga in dorſo eius qui indiget corde.
14 * Sapientes abſcõdunt ſcientiam, & os
15 ſtulti confuſioni proximum eſt. *Subſtãtia
diuitis vrbs fortitudinis eius; pauor pau-
16 perum egeſtas eorum. *Opus iuſti ad vitã,
17 fructus autẽ impij ad peccatum. *Via vitæ
cuſtodienti diſciplinam; qui autem incre-
18 pationes relinquit, errat. * Abſcondunt
odium labia mendacia; qui profert contu
19 meliam inſipiens eſt. *In multiloquio nõ
deerit peccatum; qui autem moderatur la
20 bia ſua, prudentiſsimus eſt. *Argentũ ele-
ctum lingua iuſti, cor autem impiorũ pro
21 nihilo. * Labia iuſti erudiunt plurimos: qui autem indocti ſunt, in cordis ege
22 ſtate morientur. *Benedictio Domini di-
uites facit, nec ſociabitur ei afflictio.
23 * Quaſi per riſum ſtultus operatur ſce-
lus; ſapientia autem eſt viro prudentia.
24 * Quod timet impius, veniet ſuper eũ;
25 deſiderium ſuum iuſtis dabitur. * Quaſi
tempeſtas tranſiens non erit impius, iuſtus
autem quaſi fundamẽtum ſempiternum.
26 * Sicut acetum dentibus & fumus ocu-
lis, ſic piger his qui miſerunt eum.
27 * Timor Domini apponet dies, & anni
28 impiorum breuiabuntur. *Expectatio iu-
ſtorũ lætitia; ſpes autẽ impiorum peribit.
29 * Fortitudo ſimplicis via Dñi, & pauor
30 his qui operãtur malum. *Iuſtus in æternũ
nõ cõmouebitur; impij autẽ nõ habitabũt
31 ſuper terram. *Os iuſti parturiet ſapientiã;
lingua prauorum peribit.
32 * Labia iuſti conſiderant placita, & os
impiorum peruerſa.

תרגום

8 דְּחַכִּים לִבָּא יְקַבֵּל פִּקְדָנָא וְסַכְלָא בְּשִׂפְוָתֵהּ מְתְאַחַד׃
9 דְּמַהֲלַךְ בְּתֻמְיוּתָא נַיְחַל בְּסַעֲדָא וּדְמְעַקֵּם אָרְחָתֵהּ נְתְיַדַּע׃
10 דְּרָמֵז בְּעֵינוֹהִי יְהֵב כְּאֵבָא וּסְלִיף בְּשִׂפְוָתֵהּ מְתְאַחַד׃
11 מַבּוּעָא דְחַיֵּי פֻּמָּא דְצַדִּיקָי וּפֻמְהוֹן דְּרִשְׁיעֵי נְכִסָּא חֲטוֹפָנָא׃
12 סְנוּאָתָא תְּגָרֵג חִגְרֵי וְעַל כָּל־חוֹן סָרְחָנֵי מְכַסָּא רַחֲמוֹתָא׃
13 בְּשִׂפְוָתֵהּ דְּסָכְלְתָנָא תִּשְׁתְּכַח חָכְמְתָא וְשִׁפְטָא לְפִגְרָא דַּחֲסַר רַעְיָנָא׃
14 חַכִּימֵי נְטַשְׁרוּן יְדִיעָתָא וּפֻמֵּהּ דְּשַׁטְיָא שֵׁצִיאָ קָרִיב׃
15 קִנְיָנָא דְעַתִּירָא כַּרְכָּא דְעַתְרֵהּ וְסִיעָנָא דְמִסְכְּנָא צָרִיכוּתְהוֹן׃
16 עוֹבָדֵי דְצַדִּיקָא לְחַיֵּי עֲלַלְתֵּהּ דְּרִשְׁיעָא לַחֲסוֹתָא׃
17 אֹרַח דְּחַיֵּי נָטְרֵי מַרְדּוּתָא וּדְשָׁבֵק מַכְסָנוּתָא טָעֵי׃
18 מַכְסֵן בְּעַל דְּבָבָא סְפְוָתָא דְשִׁקְרָא וּמַפֵּק טְבָּא הוּא סַכְלָא׃
19 בְּסַגָּאוּת דְּמִלֵּי לָא פְסַק חוֹבָא וּדְחָשֵׁךְ שִׂפְוָתֵהּ שָׁכְלְתָנָא׃
20 סָמָא לְשַׁנָּה דְצַדִּיקָא וְלִבָּא דְרִשְׁיעֵי מַחְתָּא׃
21 שִׂפְוָתֵהּ דְצַדִּיקֵי רָעְיִן סַגִּיאֵי וְשַׁטְיֵי בְּחֻסְּרוּת רַעְיָנָא נְמוּתוּן׃
22 בִּרְכְתָא דַּאלָהָא הִיא מְעַתְּרָא וְלָא נְיוֹסֵף כִּיבָא עִמָּהּ׃
23 כִּרְגָחֵךְ סַכְלָא עֲבֵד עֲבִירְתָּא וְחָכְמְתָא לְגַבְרָא דְמִתְבִּין׃
24 חֲרִיצוּתָא דִּרְשִׁיעָא הִיא אֲתְיָא לֵהּ וְרִגְתָא דְצַדִּיקָיָא תִּתְיְהֵב לְהוֹן׃
25 חֵיךְ דְּיַעֲבַר עֲלְעוּלָא הֵיכְנָא נָעְבַּר רִשְׁיעָא וְצַדִּיקָא שְׁתַּאסְתִּין בְּעָלְמָא׃
26 חֵיךְ חֻמְצָא לְשִׁנֵּי וְכֻחֲנָנָא לְעֵינֵי הֵיכְנָא שְׁלִיחָא עַצְלָא לְמִשְׁלְחוֹי׃
27 דְּחַלְתָּהּ דַּאלָהָא תּוֹסֵף יוֹמָתָא וּשְׁנֵי דְרִשְׁיעֵי נְזָעֲרָן׃
28 סְבְרֵיהוֹן דְּצַדִּיקֵי חֶדְוָתָא וְסִבְרָיָא דְרִשְׁיעֵי נֵאבַד׃
29 מַעְשְׂנָא אָרְחָהּ דַּאלָהָא לְתֻמְיֵי וְשֵׁיצְיָא נָהֲוֵי לַאלֵּין דְּעָבְדִין עַוָתָא׃
30 צַדִּיק לְעָלַם לָא נְזוּעַ וְרִשְׁיעֵי לָא יְקוֹעֲרִין בְּאַרְעָא׃
31 פֻּמֵּהּ דְצַדִּיקֵי מוֹדְעֵיהּ חָכְמְתָא וּלְשָׁנֵי הַפֵּיכוּ נְתְפְּסִק׃
32 שִׂפְוָתֵהּ דְצַדִּיקָא יְדְעִין צְבְיוֹנָא וּפֻמְהוֹן דְּרִשְׁיעֵי מַהְפָּךְ׃

Sapiens corde ſuſcipiet præcepta, at non te- 8
ctus labiis obliquãs ſupplantabitur. *Qui am- 9
bulat ſimpliciter, ambulat confidens; at qui per-
uertit vias ſuas, cognoſcetur.* *Qui annuit 10
oculo cum dolo, congregat viris triſtitias; at re-
darguens cum audacia pacificat.*

*Fons vitæ in manu iuſti; os autem impij 11
operiet perditio.* *Odium ſuſcitabit conten- 12
tionem, omnes autem non contendentes operiet
amicitia.* *Qui de labiis profert ſapientiã, vir- 13
ga verberat virum excordem.* *Sapientes ab- 14
ſcondent ſenſum, os autem procacis proximum
eſt contritioni.* *Poſſeſſio diuitum vrbs mu- 15
nita; contritio autem impiorum paupertas.*

*Opera iuſtorũ vitam faciunt, fructus autẽ 16
impiorũ peccatis.* *Vias vitæ cuſtodit diſcipli- 17
na; diſciplina autẽ irredarguibilis errat.* *Ab- 18
ſcondunt inimicitiam labia iuſta, at proferentes
contumelias inſipientiſſimi ſunt.* *Ex multilo- 19
quio non fugies peccatum, parcens autem labiis
intelligens eris.* *Argentum igne examina- 20
tum lingua iuſti, cor autem impij deficiet.*

*Labia iuſtorũ ſciunt excelſa, at inſipientes 21
in egeſtate moriuntur.* *Benedictio Domini 22
ſuper caput iuſti; hæc diuites facit, & non ad-
detur ei triſtitia in corde.* *In riſu ſtultus 23
operatur mala; at ſapientia viro parit pruden-
tiam.* *In perditione impius circumfertur; 24
deſiderium autem iuſti acceptabile.*

*Tranſeunte tempeſtate deletur impius; iu- 25
ſtus autem qui declinauit ſaluatur in ſeculum.*

*Sicut vua acerba dentibus nociua, & fu- 26
mus oculis, ſic iniquitas vtentibus ea.*

*Timor Domini apponit dies; anni autem im 27
piorum breuiabuntur.*

*Immoratur iuſtis lætitia; ſpes autem impio- 28
rum perit.* *Munitio ſancti timor Domini; 29
contritio autem operantibus mala.*

*Juſtus in ſeculum non inclinabit; impij au- 30
tem non habitabunt terram.*

*Os iuſti diſtillat ſapientiam; lingua autem 31
iniuſti peribit.*

*Labia virorum iuſtorum diſtillant gratias; 32
os autem impiorum auertitur.*

8 *Σοφὸς καρδία δέξεται ἐντολάς, ὁ δὲ ἄφρων χείλεσι σκο-
9 λιάζων ταραχθήσεται.* *ὃς πορεύεται ἁπλῶς πορεύεται
πεποιθώς, ὁ δὲ διαστρέφων τὰς ὁδὰς αὐτοῦ, γνωσθήσεται.*
10 *ὁ ἐννεύων ὀφθαλμοῖ μετὰ δόλου συνάγει ἀνδράσι λύ-
πας, ὁ δὲ ἐλέγχων μετὰ παρρησίας εἰρηνοποιεῖ.*
11 *πηγὴ ζωῆς ἐν χειρὶ δικαίου, στόμα δὲ ἀσεβοῦς καλύ-
12 ψει ἀπώλεια.* *μῖσος ἐγείρει νεῖκος, πάντας δὲ τοὺς
13 μὴ φιλονεικοῦντας καλύψει φιλία.* *ὃς ἐν χείλεσιν σοφίαν φέρει σοφίαν, ῥάβδῳ τύπτει ἀνδρὸς ἀκάρδιον.*
14 *σοφοὶ κρύψουσιν αἴσθησιν, στόμα δὲ στόματος ἐγ-
15 γίζει συντριβῇ.* *κτῆσις πλουσίων πόλις ὀχυρά, συν-
16 τριβὴ δὲ ἀσεβῶν πενία.* *ἔργα δικαίων ζωὴν ποιεῖ,
17 καρπὸς δὲ ἀσεβῶν ἁμαρτίας.* *ὁδὸς ζωῆς φυλάσσει
παιδείαν, παιδεία δὲ ἀνεξέλεγκτος πλανᾶται.*
18 *καλύπτουσιν ἔχθραν χείλη δίκαια, ὁ δὲ ἐκφέρων
19 λοιδορίας ἀφρονέστατός ἐστιν.* *ἐν πολυλογίᾳ οὐκ
ἐκφεύξῃ ἁμαρτίαν, φειδόμενος δὲ χειλέων νοήμων ἔσῃ.*
20 *ἄργυρος πεπυρωμένος γλῶσσα δικαίου, καρδία δὲ
ἀσεβοῦς ἐκλείψει.*
21 *χείλη δικαίων ἐπίσταται ὑψηλά, ὁ δὲ ἄφρων ἐν
22 ἐνδείᾳ τελευτήσουσιν.* *εὐλογία κυρίου ἐπὶ κεφαλῇ
δικαίου, αὕτη πλουτίζει, καὶ οὐ μὴ προσθῇ αὐτῇ λύπην ἐν
23 καρδίᾳ.* *ἐν γέλωτι ἄφρων ποιήσει κακά, ἡ δὲ σοφία
ἀνδρὶ τίκτει φρόνησιν.*
24 *ἐν ἀπωλείᾳ ἀσεβὴς προσφέρεται, ἐπιθυμία δὲ δι-
25 καίου δεκτή.* *ὡς παροργισμὸς καταιγίδος ἀφανί-
ζει ὁ ἀσεβής, δίκαιος δὲ ἐκκλίνας σώζεται εἰς τὸν αἰῶνα.*
26 *ὥσπερ ὄμφαξ ὀδοῦσι βλαβερὸν καὶ καπνὸς ὄμμα-
σιν, οὕτως παρανομία τοῖς χρωμένοις αὐτῇ.*
27 *φόβος κυρίου προσθήσουσιν ἡμέρας, ἔτη δὲ ἀσεβῶν
ὀλιγωθήσεται.*
28 *ἐγχρονίζει δικαίοις εὐφροσύνη, ἐλπὶς δὲ ἀσεβῶν
29 ὀλεῖται.* *ὀχύρωμα ὁδοῖς φόβος κυρίου, συντριβὴ δὲ
τοῖς ἐργαζομένοις κακά.*
30 *δίκαιος εἰς τὸν αἰῶνα οὐκ ἐνδώσει, ἀσεβεῖς δὲ οὐκ
31 οἰκήσουσι γῆν.* *στόμα δικαίου ἀποστάζει σοφίαν, γλῶσ-
σα δὲ ἀδίκου ἐξολεῖται.*
32 *χείλη ἀνδρῶν δικαίων ἀποστάζει χαρίτας, στόμα δὲ
ἀσεβῶν ἀποστρέφεται.*

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[8] Sapiens corde ſuſcipiet præcepta, & ſtultus labiis ſuis capietur. [9] Qui ambulat in perfectione, ambulat in ſpe, & qui peruertit vias ſuas, notus erit. [10] Qui annuit oculis ſuis, dabit triſtitiam, & peruerſus labiis ſuis comprehendetur.
[11] Fons vitæ, os iuſtorum, & os impiorum iniurias tegit. [12] Odium incitat rixas, at vniuerſa delicta operit charitas.
[13] In labiis prudentis inuenitur ſapientia, & virga corpori eius qui indiget intellectu. [14] Sapientes abſcondunt ſcientiam, & ori ſtultorum conſumptio proxima. [15] Subſtantia diuitis ciuitas eſt diuitiarum eius, & pauor pauperum neceſſitas eorum.
[16] Opera iuſti ad vitam, fructus *autem* impij ad peccatum. [17] Via vitæ cuſtodit diſciplinam, & qui relinquit increpationem, errat. [18] Inſidiatur inimicus labiis mendacij, & qui profert detractionem, ſtultus eſt.
[19] In multitudine verborum non ceſſat peccatum; & qui prohibet labia ſua, prudens eſt. [20] Argentum conflatum lingua iuſti, & cor impiorum contritio eſt. [21] Labia iuſtorum placant plurimos, & ſtulti in indigentia intellectus morientur.
[22] Benedictio Dei diuites facit, & non addetur dolor cum ea. [23] Quando ridet ſtultus, operatur ſcelus; & ſapientia eſt viro prudenti. [24] Quod timet impius, eueniet ei; & deſiderium iuſtorum dabitur eis. [25] Sicut tranſit turbo, ſic tranſibit impius; iuſtus autem eſt fundamentũ in ſeculo. [26] Sicut acetum dentibus, & ſicut fumus oculis, ſic eſt nuntius piger his qui miſerunt eum.
[27] Timor Dei addet dies, & anni impiorum breuiabuntur. [28] Spes iuſtorum lætitia, & ſpes impiorum peribit.
[29] Fortitudo ſimplicibus via Dei, & conſumptio eſt his qui faciunt iniquitatem. [30] Iuſtus in æternum non commouebitur, & impij non habitabunt in terra. [31] Os iuſtorum notam facit ſapientiam, & lingua peruerſa deficiet.
[32] Labia iuſti cognoſcent beneplacitum, & os impiorum peruertit.

יא

1 * מֹאזְנֵי מִרְמָה תּוֹעֲבַת יְהוָה וְאֶבֶן שְׁלֵמָה רְצוֹנוֹ׃
2 * בָּא זָדוֹן וַיָּבֹא קָלוֹן וְאֶת־צְנוּעִים חָכְמָה׃
3 * תֹּם יְשָׁרִים תַּנְחֵם וְסֶלֶף בֹּגְדִים יְשָׁדֵם׃
4 * לֹא־יוֹעִיל הוֹן בְּיוֹם עֶבְרָה וּצְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת׃
5 * צְדָקַת תָּמִים תְּיַשֵּׁר דַּרְכּוֹ וּבְרִשְׁעָתוֹ יִפֹּל רָשָׁע׃
6 * צְדָקַת יְשָׁרִים תַּצִּילֵם וּבְהַוַּת בֹּגְדִים יִלָּכֵדוּ׃
7 * בְּמוֹת אָדָם רָשָׁע תֹּאבַד תִּקְוָה וְתוֹחֶלֶת אוֹנִים אָבָדָה׃
8 * צַדִּיק מִצָּרָה נֶחֱלָץ וַיָּבֹא רָשָׁע תַּחְתָּיו׃
9 * בְּפֶה חָנֵף יַשְׁחֵת רֵעֵהוּ וּבְדַעַת צַדִּיקִים יֵחָלֵצוּ׃
10 * בְּטוּב צַדִּיקִים תַּעֲלֹץ קִרְיָה וּבַאֲבֹד רְשָׁעִים רִנָּה׃
11 * בִּבְרָכַת יְשָׁרִים תָּרוּם קָרֶת וּבְפִי רְשָׁעִים תֶּהֱרָס׃
12 * בָּז לְרֵעֵהוּ חֲסַר־לֵב וְאִישׁ תְּבוּנוֹת יַחֲרִישׁ׃
13 * הוֹלֵךְ רָכִיל מְגַלֶּה־סּוֹד וְנֶאֱמַן־רוּחַ מְכַסֵּה דָבָר׃
14 * בְּאֵין תַּחְבֻּלוֹת יִפֹּל־עָם וּתְשׁוּעָה בְּרֹב יוֹעֵץ׃
15 * רַע יֵרוֹעַ כִּי־עָרַב זָר וְשׂוֹנֵא תוֹקְעִים בּוֹטֵחַ׃
16 * אֵשֶׁת חֵן תִּתְמֹךְ כָּבוֹד וְעָרִיצִים יִתְמְכוּ־עֹשֶׁר׃
17 * גֹּמֵל נַפְשׁוֹ אִישׁ חָסֶד וְעֹכֵר שְׁאֵרוֹ אַכְזָרִי׃
18 * רָשָׁע עֹשֶׂה פְּעֻלַּת־שָׁקֶר וְזוֹרֵעַ צְדָקָה שֶׂכֶר אֱמֶת׃
19 * כֵּן־צְדָקָה לְחַיִּים וּמְרַדֵּף רָעָה לְמוֹתוֹ׃
20 * תּוֹעֲבַת יְהוָה עִקְּשֵׁי־לֵב וְרֹצוֹ תְּמִימֵי דָרֶךְ׃
21 * יָד לְיָד לֹא־יִנָּקֶה רָע וְזֶרַע צַדִּיקִים נִמְלָט׃
22 * נֶזֶם זָהָב בְּאַף חֲזִיר אִשָּׁה יָפָה וְסָרַת טָעַם׃
23 * תַּאֲוַת צַדִּיקִים אַךְ־טוֹב תִּקְוַת רְשָׁעִים עֶבְרָה׃
24 * יֵשׁ מְפַזֵּר וְנוֹסֶף עוֹד וְחֹשֵׂךְ מִישֹׁר אַךְ־לְמַחְסוֹר׃
25 * נֶפֶשׁ־בְּרָכָה תְדֻשָּׁן וּמַרְוֶה גַּם־הוּא יוֹרֶא׃

CAP. XI.

1 STatera dolosa abominatio est apud Dominum,& pondus æquũ voluntas eius.
2 *Vbi fuerit supbia,ibi erit & cõtumelia;
3 vbi autẽ est humilitas,ibi & sapiẽtia.*Simplicitas iustorũ diriget eos, & supplãtatio
4 puerorũ vastabit illos. *Nõ pderũt diuitiæ in die vltionis, iustitia autẽ liberabit à
5 morte. *Iustitia simplicis diriget viã eius,
6 & in impietate sua corruet impius. *Iustitia rectorũ liberabit eos , & in insidiis suis
7 capientur iniqui. *Mortuo homine impio nulla erit vltrà spes , & expectatio sollicitorũ
8 peribit. *Iustus de angustia liberatus
9 est,& tradetur impius pro eo. *Simulator ore decipit amicũ suũ, iusti autẽ liberabũ-
10 tur scientia. *In bonis iustorũ exultabit ciuitas,& in pditione impiorũ erit laudatio.
11 * Benedictione iustorũ exaltabitur ciui-
12 tas,& ore impiorũ subuertetur. * Qui despicit amicũ suũ, indigens corde est;vir autem
13 prudens tacebit.*Qui ambulat fraudulenter,reuelat arcana; qui autem fidelis
14 est,celat amici commissũ. *Vbi nõ est gubernator,populus corruet;salus autem vbi
15 multa cõsilia. *Affligetur malo qui fidem facit pro extraneo,qui autẽ cauet laqueos,
16 securus erit. *Mulier gratiosa inueniet glo
17 riã,& robusti habebũt diuitias.*Benefacit animæ suę vir misericors: qui autẽ crudelis
18 est,etiam ppinquos abiicit. *Impius facit opus instabile, seminanti autem iustitiam
19 merces fidelis. *Clemẽtia præparat vitam,
20 & sectatio malorũ mortem.*Abominabile Dño cor prauũ,& voluntas eius in his qui
21 simpliciter ambulãt. *Manus in manu nõ erit innocẽs malus, semẽ autẽ iustorũ sal-
22 uabitur. *Circulus aureus in naribus suis,
23 mulier pulchra & fatua. *Desideriũ iustorũ omne bonũ est, præstolatio impiorũ fu-
24 ror.*Alij diuidunt ppria,& ditiores fiunt; alij rapiunt non sua, & semper in egestate
25 sunt. *Aĩa quæ benedicit, impinguabitur; & qui inebriat,ipse quoque inebriabitur.

תרגום

יא 1 מְסָכָא דְנָכְלָא מְרַחֲקָתָה דַּאלָהָא וּבְמַתְקָלָא תְּרִיעָא צְבְיוֹנֵהּ׃ 2 תֵּיךְ דְּעַלָּא זְדוֹנְתָא עֲלֵל צַעֲרָא וּלְאֵלֵין דְּצְנִיעִין
חָכְמְתָא׃ 3 תְּמִימוּתָא דְתָרִיצֵי תְּדַבַּר אְנוּן וְנִטַּלְטְלִין בָּזוּזֵי וְנִדְכְּנוּן׃ 4 לָא מַהֲנֵי שִׁקְרָא בְּיוֹמָא דְרֻגְזָא וְצִדְקָתָא מְפַלְטָא מִן מוֹתָא בִּישָׁא׃
5 צִדְקָתְהוֹן דְּתָמִימֵי תְּתָרֵץ אָרְחָתֵהּ וּבְרִשְׁעֵהּ נָפֵל רַשִׁיעָא׃ 6 צִדְקָתָא דְתָרִיצֵי תְּפַצֵּי אְנוּן וּבְזוּזֵי בְּשָׁלוּמְהוֹן מְתְאַחֲדִין׃
7 כַּד מָאֵת גַּבְרָא רְשִׁיעָא יוֹבַד סְבְרֵהּ וְסִבּוּרְהוֹן דְּאִלֵּין דְּעָבְדִין עָאתָא יֵיבַד׃ 8 צַדִּיקָא מִן עָקְתָא אִשְׁתֵּיזֵב עַלְתַּפּוּי בִּישׁ תְּחוֹתֵהּ׃
9 נְכָלָא בְּפֻמֵּהּ מְחַבֵּל חַבְרֵהּ וְצַדִּיקֵי בִּידִיעָתְהוֹן מִשְׁתֵּזְבִין׃ 10 בְּטָבָתְהוֹן דְּצַדִּיקֵי תְּדוּץ קִרְיָתְהוֹן וּבְיוֹבְדָנָא דְרַשִׁיעֵי חֲדָוָתָא׃
11 בְּבִרְכָתְהוֹן דְּצַדִּיקֵי תִּתְרוֹמַם מְדִינְתָא וּבְפֻמְהוֹן דְּרַשִׁיעֵי תְּתַעֲקַר׃ 12 דְּשָׁט לְחַבְרֵהּ חֲסִיר רַעְיָנָא הוּא וְגַבְרָא דְמִתְבַּיִן שָׁתֵיק׃
13 אָכֵל קָרְצָא גָּלֵי רָזָא וְדִמְהֵימַן בְּרוּחֵהּ מְכַסֵּי מִלְּתָא׃ 14 בְּאַתְרָא דְלֵית מְרַבְּרָא נָפֵל עַמָּא וּפֻרְקָנָא דִּיהֵי בְּסַגְיָא דְמִלְּכְתָנוּתָא׃
15 בִּישָׁא מַבֵּאֵשׁ בְּצַדִּיקָא מְטוּל דְּהוּא עָרֵב חִלּוֹנִי וְסָנֵי לְאִלֵּין דְּסַבְרִין בְּאִלָּהָא׃ 16 אִתְּתָא חֲסִידְתָּא פַּלְגָא אֲיַקְרָא וַעֲשִׁינֵי רַהֲטִין
בַּתַּר עָתְרָא׃ 17 פְּרַע טָבְתָא גַּבְרָא חַסִירָא וּדְמוֹבַד גְּשְׁמֵהּ נַכְזְרִיָּא׃ 18 רַשִׁיעָא עָבֵד עוֹבָדָא דְשִׁקְרָא וּדְזָרֵע לְצִדְקָתָא קְשׁוֹטָה הוּא
אַגְרֵהּ׃ 19 הֵיכְנָא מַן דְּעָבֵד צִדְקָתָא לְחַיֵּי נְטִיר וּדְרָדַף בִּישְׁתָּא נְטִיר לְמוֹתָא׃ 20 מְרַחֵק אֱלָהָא לַעֲקִימֵי לִבָּא וְצַבְיֵי בְּאֹרַח דְּתִמִּימִין
בְּאַרְחָתְהוֹן׃ 21 דְּמוֹשְׁט אֲיִדָא עַל־חַבְרֵהּ לָא מִזְדַּכֵּי מִן בִּישְׁתָּא וְזַרְעָא דְצַדִּיקֵי מְתְפָּרַק׃ 22 קְדָשָׁה דְּדַהֲבָא בְּנַחִירֵיָא דְחָזִירְתָּא הֵיכְנָא
אִתְּתָא דְשַׁפִּירָא וְסָרֵי טַעֲמָא׃ 23 רַגְתָּא דְצַדִּיקֵי בְּטָבְתָא וְסִבּוּרָא דְרַשִׁיעֵי בְּרֻגְזָא׃ 24 אִית דְּפָרֵי וּמוֹסֵף תּוּב וְחָשֵׁךְ מִן חֲרִיצוּתָא חִסְרָנָא לֵהּ׃
25 נַפְשָׁא בְּרִכְתָא חַדְּכָן וּמַן דְּמַאלֵף אַף הוּא יִלֵּף׃

CAP. XI.

STatera dolosæ abominatio coram Domino, pondus autẽ iustum acceptabile ei. *Vbicunque ingrediatur, contumelia ibi & ignominia; os autẽ humiliũ meditatur sapientiã. *Perfectio rectorum deducet eos, & supplantatio contemnẽtiũ prædabitur eos. *Nõ proderit substantia in die iræ, & iustitia liberabit à morte. *Moriens iustus reliquit pœnitentem; facilis autẽ fit & iucunda impiorũ perditio. *Iustitia immaculati dirigit vias; impietas autẽ incidit in iniustitiam. Iustitia virorũ rectorum liberabit eos; at temeritate capiuntur iniqui. *Mortuo viro iusto nõ perit spes; at gloria impiorum perit. *Iustus ex captione liberatur, pro eo autẽ traditur impius.

*In ore impiorũ laqueus ciuibus; sensus autem iustorum prosper. *In bonis iustorum recta fecit ciuitas, et in perditione impiorũ exultatio.

*In benedictione rectorũ exaltabitur ciuitas; ore autem impiorũ subuertetur. *Subsannat ciues indigens mente; vir autẽ prudens silentiũ agit. *Vir bilinguis reuelat consilia in concilio, fidelis autẽ spiritu celat res. *Quibus non est gubernatio, cadunt vt folia; salus autẽ est in multo consilio. *Malus malefaciet cùm mixtus fuerit iusto, odio habet autẽ sonũ securitatis. *Mulier gratiosa suscitat viro gloriam, sedes autem ignominiæ mulier odio habens iusta. Diuitiarũ pigri indigentes sunt, at robusti innituntur diuitiis.

*Animæ suæ bonũ facit vir misericors, perdit autẽ suũ corpus immisericors. *Impius facit opera iniusta; semen autẽ iustorũ merces veritatis. *Filius iustus gignitur in vitã, persecutio autẽ impij in mortẽ. *Abominatio Domino peruersæ viæ, acceptabiles autẽ ei omnes irreprehensibiles in via. *Manui manus iniiciens iniustè, non impunis erit malorũ: at seminãs iustitiã accipiet mercedem fidelium. *Tanquã inaurus aurea in nare suis, sic mulieri stultæ pulchritudo.

*Desiderium iustorum totum bonum, spes autem impiorum peribit. *Sunt qui propria seminantes plura faciunt, sunt autẽ et qui congregantes minuũtur. *Anima benedicta omnis simplex, vir autem iracundus non formosus.

ια΄

1 *Ζυγοὶ δόλιοι βδέλυγμα ἐνώπιον κυρίου, σταθμιον δὲ
2 δίκαιον θέλημα αὐτῷ. *ὅ ἐὰν εἰσέλθῃ ὕβρις, ἐκεῖ καὶ ἀπι-
3 μία, σὺν δὲ ταπεινῶν μελετᾶ σοφίαν. *τελειότης εὐ-
θειῶν ὁδηγήσει αὐτούς, καὶ ὑποσκελισμὸς ἀθετούντων σφε-
3 νομεῖ αὐτούς. *οὐκ ὠφελήσει ὑπάρχοντα ἐν ἡμέρᾳ θυ-
5 μοῦ, καὶ δικαιοσύνη ῥύσεται ἀπὸ θανάτου. *ἀποθανὼν δί-
καιος ἔλιπε μελάμελον, σφόχειρος δὲ γίνεται καὶ ἐπίχαρ-
6 τος ἀσεβῶν ἀπώλεια. *δικαιοσύνη ἀμώμου ὀρθοτομεῖ ὁδούς,
ἀσέβεια δὲ σφαλεῖται ἀδικίᾳ. δικαιοσύνη εὐθρῶν ὀρθῶν
ῥύσεται αὐτούς, τῇ δὲ ἀθεσίᾳ ἁλίσκονται σφάνομοι.
7 *τελευτήσαντος ἀνδρὸς δικαίου, οὐκ ὄλλυται ἐλπίς, τὸ
8 δὲ καύχημα τῶν ἀσεβῶν ὄλλυται. *δίκαιος ἐκ θήρας
ἐκδιωκεῖ, ἀντ' αὐτοῦ δὲ σφαδιδόται ὁ ἀσεβής.
9 *ἐν στόματι ἀσεβῶν παγὶς πολίταις, αἴσθησις δὲ δι-
10 καίων ἀνοδος. *ἐν ἀγαθοῖς δικαίων καλῶρθωσε πόλις, καὶ
11 ἐν ἀπωλείᾳ ἀσεβῶν ἀγαλλίαμα. *ἐν εὐλογίᾳ εὐθέων
ὑψωθήσεται πόλις, στόμασι δὲ ἀσεβῶν κατεσκαφήσεται.
12 *μυκτηρίζει πολίτας ἐνδεὴς φρενῶν, ἀνὴρ δὲ φρόνιμος
13 ἡσυχίαν ἄγει. *ἀνὴρ δίγλωσσος ἀποκαλύπτει βουλὰς ἐν
14 συνεδρίῳ, πιστὸς δὲ πνοῇ κρύπτει πρᾶγματα. *οἷς μὴ ὑπάρ-
χει κυβέρνησις, πίπτουσιν ὡσπερ φύλλα, σωτηρία δὲ ὑπάρχει
15 ἐν πολλῇ βουλῇ. *πονηρὸς κακοποιεῖ ὅταν συμμίξῃ δι-
16 καίῳ, μισεῖ δὲ ἦχον ἀσφαλείας. *γυνὴ εὐχαρὶς θ
εἰρήνῃ ἀνδρὶ δόξαν, θρόνος δὲ ἀτιμίας γυνὴ μισοῦσα δίκαια.
πλούτου ὀκνηροὶ ἐνδεεῖς γίνονται, ⓐ δὲ ἀνδρεῖοι ἐρείδονται
17 πλούτῳ. *τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ἀγαθὸν ποιεῖ ἀνὴρ ἐλεήμων,
18 ἐξολυθρεύει δὲ αὐτοῦ σῶμα ὁ ἀνελεήμων. *ἀσεβὴς ποιεῖ ἔργα
19 ἄδικα· σπέρμα δὲ δικαίων μισθὸς ἀληθείας. *υἱὸς δί-
καιος ζωναῖται εἰς ζωήν, διωγμὸς δὲ ἀσεβοῦς εἰς θάνατον.
20 *βδέλυγμα κυρίῳ διεστραμμέναι ὁδοί, σφοδεκτοὶ
21 δὲ αὐτῷ πάντες ἄμωμοι ἐν ὁδῷ. *χειρὶ χεῖρας ἐμβα-
λὼν ἀδίκως οὐκ ἀπαμοιρὴς ἔσται κακῶν, ὁ δὲ σπείρων δι-
22 καιοσύλλη λήψεται μισθὸν πιστῶν. *ὥσπερ ἐνώπιον χοί-
23 ρου ἐν ῥινὶ ὑός, οὕτω γυναικὶ κακόφρονι κάλλος. *ἐπι-
θυμία δικαίων πᾶσα ἀγαθή· ἐλπὶς δὲ ἀσεβῶν ἀπολεῖται.
24 *εἰσὶν οἱ τὰ ἴδια σπείροντες πλείονα ποιοῦσιν, εἰσὶ δὲ καὶ
25 οἱ συνάγοντες ἐλαττονοῦνται. *ψυχὴ εὐλογημένη πᾶ-
σα ἁπλῆ, ἀνὴρ δὲ θυμώδης οὐκ εὐχήμων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XI.

STatera dolosa abominatio est Dei, & in pondere recto voluntas eius. [2] Ingrediente superbia venit ignominia: at est humilibus sapientia. [3] Simplicitas rectorum diriget eos, & peruertent direptores, tunc conteret eos. [4] Non prodest mendacium in die iræ, & iustitia liberat à morte mala. [5] Iustitia simplicis rectam facit viã eius, & in impietate sua corruet impius. [6] Iustitia rectorum eruet eos, & direptores in retributione sua capientur. [7] Quando moritur vir impius, perit spes eius, & spes illorũ qui faciunt iniquitatem peribit. [8] Iustus de angustia liberatur, & ingreditur impius pro eo. [9] Ore dolosus nocet amico suo, & iusti in scientia sua liberantur. [10] In bonis iustorũ lætabitur ciuitas eorum, & in perditione impiorum lætitia erit. [11] Benedictione rectorum exaltabitur prouincia, & ore impiorum subuertetur. [12] Qui despicit amicum suum, indigens intellectu est, & vir prudens tacebit. [13] Qui accusator est reuelat secretum, & qui fidelis est in spiritu suo celat sermonem. [14] In loco vbi non est gubernator, corruit populus: salus autem continget in multitudine consilij. [15] Malus malè agit contra iustum, eò quòd fideiussor stetit pro extraneo, & odit eos qui collocant spẽ suam in Deo. [16] Mulier gratiosa diuidit gloriã, & robusti currunt post diuitias. [17] Retribuit bonum *animæ suæ* vir benignus: & qui perdit corpus suum, crudelis est. [18] Impius facit opera iniquitatis: & qui seminat in iustitia, veritas eius erit merces ipsius. [19] Sicut qui facit iustitiam seruatur ad vitã, sic qui sequitur malum, seruatur ad mortem. [20] Abominatur Deus prauos corde, & vult illos qui simplices sunt. [21] Qui extendit manum suam contra socium suum, non erit innoxius à malo, & semen iustorum saluum erit. [22] Sicut circulus aureus in naribus porci, sic est mulier pulchra & fœtido sensu. [23] Desiderium iustorum ad bonum est, & expectatio impiorum ad iram. [24] Est qui dispergit, & rursus additur ei, & indigentia erit ei qui recedit à rectitudine. [25] Anima benedicta impinguabitur; & qui docet, etiam ipse discet.

26 * מַנְעַ בָּר יִקְּבֶהוּ לְאֹום וּבְרָכָה לְרֹאש מַשְׁבִּיר׃
27 * שְׁחַר טוֹב יְבַקֵּשׁ רָצוֹן וְדֹרֵשׁ רָעָה תְּבוֹאֶנּוּ׃
28 * בְּטֹחַ בְּעָשְׁרוֹ הוּא יִפֹּל וּכְעָלֶה צַדִּיקִים יִפְרָחוּ׃
29 * עֹכֵר בֵּיתוֹ יִנְחַל־רוּחַ וְעֶבֶד אֱוִיל לַחֲכַם־לֵב׃
30 * פְּרִי צַדִּיק עֵץ חַיִּים וְלֹקֵחַ נְפָשׁוֹת חָכָם׃
31 * הֵן צַדִּיק בָּאָרֶץ יְשֻׁלָּם אַף כִּי־רָשָׁע וְחוֹטֵא׃

יב

1 * אֹהֵב מוּסָר אֹהֵב דָּעַת וְשׂוֹנֵא תוֹכַחַת בָּעַר׃
2 * טוֹב יָפִיק רָצוֹן מֵיהוָה וְאִישׁ מְזִמּוֹת יַרְשִׁיעַ׃
3 * לֹא־יִכּוֹן אָדָם בְּרֶשַׁע וְשֹׁרֶשׁ צַדִּיקִים בַּל־יִמּוֹט׃
4 * אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ וּכְרָקָב בְּעַצְמֹתָיו מְבִישָׁה׃
5 * מַחְשְׁבוֹת צַדִּיקִים מִשְׁפָּט תַּחְבֻּלוֹת רְשָׁעִים מִרְמָה׃
6 * דִּבְרֵי רְשָׁעִים אֹרֶב דָּם וּפִי יְשָׁרִים יַצִּילֵם׃
7 * הָפוֹךְ רְשָׁעִים וְאֵינָם וּבֵית צַדִּיקִים יַעֲמֹד׃
8 * לְפִי שִׂכְלוֹ יְהֻלַּל־אִישׁ וְנַעֲוֵה־לֵב יִהְיֶה לָבוּז׃
9 * טוֹב נִקְלֶה וְעֶבֶד לוֹ מִמִּתְכַּבֵּד וְחֹסֵר־לָחֶם׃
10 * יוֹדֵעַ צַדִּיק נֶפֶשׁ בְּהֶמְתּוֹ וְרַחֲמֵי רְשָׁעִים אַכְזָרִי׃
11 * עֹבֵד אַדְמָתוֹ יִשְׂבַּע־לָחֶם וּמְרַדֵּף רֵיקִים חֲסַר־לֵב׃
12 * חָמַד רָשָׁע מְצוֹד רָעִים וְשֹׁרֶשׁ צַדִּיקִים יִתֵּן׃
13 * בְּפֶשַׁע שִׂפְתַיִם מוֹקֵשׁ רָע וַיֵּצֵא מִצָּרָה צַדִּיק׃
14 * מִפְּרִי פִי־אִישׁ יִשְׂבַּע־טוֹב וּגְמוּל יְדֵי־אָדָם יָשִׁיב לוֹ׃
15 * דֶּרֶךְ אֱוִיל יָשָׁר בְּעֵינָיו וְשֹׁמֵעַ לְעֵצָה חָכָם׃
16 * אֱוִיל בַּיּוֹם יִוָּדַע כַּעְסּוֹ וְכֹסֶה קָלֹון עָרוּם׃
17 * יָפִיחַ אֱמוּנָה יַגִּיד צֶדֶק וְעֵד שְׁקָרִים מִרְמָה׃
18 * יֵשׁ בּוֹטֶה כְּמַדְקְרוֹת חָרֶב וּלְשׁוֹן חֲכָמִים מַרְפֵּא׃
19 * שִׂפַת־אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד וְעַד־אַרְגִּיעָה לְשׁוֹן שָׁקֶר׃
20 * מִרְמָה בְלֶב־חֹרְשֵׁי־רָע וְלִיוְעֲצֵי שָׁלֹום שִׂמְחָה׃

26 * Qui absc̃odit frumẽta, maledicetur in populis: benedictio autẽ sup̃er caput ven-
27 dentiũ. *Bene cõsurgit diluculo qui quęrit bona: qui autẽ inuestigator malorũ est, op-
28 primetur ab eis. * Qui confidit in diuitiis suis, corruet: iusti autẽ quasi virẽs foliũ ger-
29 minabũt. *Qui cõturbat domũ suam, pos-
30 sidebit ventos: & qui stultus est, seruiet sa-
31 pienti. *Fructus iusti lignũ vitæ, & qui sus-
cipit animas sapiens est. *Si iustus in terra recipit, quanto magis impius & peccator?

CAP. XII.

1 QVi diligit disciplinã, diligit scientiã; qui autẽ odit increpationes, insipiens est.
2 *Qui bonus est, hauriet sibi gratiã à Dño; qui autẽ cõfidit in cogitationibus suis im-
3 piè agit. *Non roborabitur homo ex impietate, & radix iustorũ nõ cõmouebitur.
4 *Mulier diligẽs corona est viro suo, & putredo in ossibus eius, quę cõfusione res di-
5 gnas gerit. *Cogitationes iustorũ iudicia, & cõsilia impiorũ fraudulẽta. *Verba im-
6 piorũ insidiãtur sanguini, os iustorũ libe-
7 rabit eos. *Verte impios, & nõ erũt, domus
8 autẽ iustorũ pmanebit. *Doctrina sua nosscitur vir, qui autẽ vanus & excors est, pa-
9 tebit cõtemptui. *Melior est paup & sufficiens sibi, quàm gloriosus & indigẽs pane.
10 * Nouit iustus iumentorũ suorũ animas,
11 viscera autẽ impiorũ crudelia. *Qui opatur terrã suã satiabitur panib⁹: qui autẽ sectatur otiũ, stultissimus est. *Desideriũ im-
12 pij monimentũ est impiorũ: radix autẽ iustorũ pficiet. *Propter peccata labiorum
13 ruina pximat malo, effugiet autẽ iustus de
14 angustia. *De fructu oris sui vnusquisque replebitur bonis, & iuxta opa manuũ suarũ retribuetur ei. *Via stulti recta in oculis
15 eius: qui autẽ sapiens est, audit cõsilia. *Fa-
16 tuus statim indicat irã suã: qui autẽ dissimulat iniuriã, callid⁹ est. *Qui quod nouit
17 loquitur, iudex iustitiæ est; qui autẽ mẽtitur, testis est fraudulẽtus. *Est qui pmittit
18 & quasi gladio pũgitur cõscientiæ, lingua autẽ sapientiũ sanitas. 19 *Labium veritatis firmũ erit in perpetuũ, qui autẽ testis est repẽtinus, concinnat linguã mẽdacij. 20 *Dolus in corde cogitãtiũ mala: qui autẽ pacis ineũt cõsilia, sequetur eos gaudiũ.

תרגום

16 מִן דְּכָלָא עְבִידָא בְּאֶלָּנָא נְשִׁבְקִין לְבַעֲלֵי דְבָבוּי וּבִרְכָתָא תֶּהֱוֵי לְאִנָּא דְמִזְכַּן׃ 27 וְמַקְדֵּם טָבְתָא בָּעֵי צְבִיָּנָא וְחַבְרָא בִּישְׁתָּא אַתְיָא עֲלוֹי׃ 28 דְּמִסְבַּר בְּעָתְרֵה הוּא נָפֵל וְאֵיךְ טַרְפָּא צַדִּיקֵי מַפְרְחִין׃ 29 עָכַר בֵּיתֵהּ יֵרֵת פַּחְתָּא וְסִכְלָא יְהֵי עַבְדָּא לְחַכִּימָא לִבָּא׃ 30 פֵּרוֹי יב
לְצַדִּיקָא אִילָנָא דְחַיֵּי וּמְקַבְּלָנָא נַפְשֵׁי חַכְמָתָא׃ 31 הַן צַדִּיקָא בְּאַרְעָא מִתְחַסַּן וְרַשִׁיעֵי וְחַטָּאֵי סָיְפִין מִן אַרְעָא׃
1 מַן דְּרָחֵם מַרְדּוּתָא רָחֵם יְדִיעָתָא וְסָנֵי מַכְסָנוּתָא בּוּרָא הוּא׃ 2 טָב מִן דְּקַבֵּל רְעוּתֵהּ דֵּאלָהָא וְגַבְרָא רַשִׁיעָא רוֹעִיעָא תַּרְעִיתֵהּ׃
3 לָא נְהֵקֵן בַּר נָשָׁא בְּרִשְׁעָא וְעִקָּרְהוֹן דְּצַדִּיקֵי לָא נְזוּעַ׃ 4 אִתְּתָא כְּשֵׁרְתָּא עִטְרָא לְבַעְלָהּ וְאִנְחָתָא בִּישְׁתָּא הֵיךְ מַלְטִיתָא בְּקִיסָּא
הֵיכְנָא מֵיבְדָא גַּרְמוֹי דְּגַבְרָה׃ 5 מַחְשָׁבָתְהוֹן דְּצַדִּיקֵי דִּינָא מַדְבָּרְנוּתָא דְּרַשִׁיעֵי רַמָּיוּתָא׃ 6 מִלֵּי דְּרַשִׁיעֵי כְּמִנִּין לְדָמָא וּפֻמְהוֹן דְּחָרְיֵי
מְפַצֵּי לְהוֹן׃ 7 נְהַפְכִּין רַשִׁיעֵי וְלָא נְשְׁתַּכְחִין וּבָתֵּיהוֹן דְּצַדִּיקֵי יְקוּם׃ 8 גַּבְרָא מִשְׁתַּבַּח בְּפֻמָּא דְּסָכְלְתָנוּתֵהּ וְחַסִּיר רַעְיָנָא יֶהֱוֵי לְשִׁטוּתָא׃
9 טָב הוּא זְלִילָא וְעַבְדֵי אִית לֵהּ מִן הוּא דְּמִתְיַקַּר וְחַסִּיר לַחְמָא׃ 10 יָדַע צַדִּיקָא נַפְשָׁא דְּבְעִירֵהּ וְרַחֲמֵיהוֹן דְּרַשִׁיעֵי נִכְזְרִיתָא׃ 11 דְּפָלַח
בְּאַרְעָא יִסְבַּע לַחְמָא וּדְרָדֵף בָּתַר סְרִיקוּתָא חֲסַר רַעְיָנָא הוּא׃ 12 וָאֵת רַשִׁיעָא מְצוֹדְתָא בִּישְׁתָּא וְעִקָּרְהוֹן דְּצַדִּיקֵי נְתַקַּיֵּם׃ 13 בְּחוֹבָא
דְּשִׂפְוָתָא מְתַקַּל בִּישָׁא וּפָלֵט צַדִּיקָא מִן עָקְתָא׃ 14 גַּבְרָא מִן פֵּרֵי פֻמֵּהּ יִסְבַּע טָבְתָא וְכָל־בַּר נַשׁ הֵיךְ טוּבָן אַיְדוֹי מְחַפְּרָן׃ 15 אָרְחֵהּ
דְּסַכְלָא הֲרִיצָא בְּאַפּוֹי דְּשָׁמֵעַ לְעֵצָתָא חַכִּימָא הוּא׃ 16 שָׁטְיָא בַּר יוֹמֵהּ מוֹדַע רָגְזֵהּ וְעָרִים מְכַסֵּי צַעֲרֵהּ׃ 17 מַן דְּמַסְהֵד הֵימְנוּתָא
נְתֵּנִי צַדִּיקוּתָא וְסָהֲדוּתָא דְשִׁקְרָא רַמָּאָה הוּא׃ 18 אִית דְּאָמְרִין סַפְסָרָא רָגְשָׁא וְלִשָׁנָא דְחַכִּימֵי מָאסְיָת׃ 19 שְׂפָתָא דְּקִשְׁטָא
תְּתְקַן לְעָלַם וְתֵהֲדָא מִסְתַּרְהֵב הֶלְשָׁנָא דְשִׁקְרָא׃ 20 רַמְיוּתָא בְּלִבְּהוֹן דְּחָשְׁלִין בִּישְׁתָּא וּלְאִלֵּין דְּיַעֲצִין שְׁלָמָא חֶדְוָתָא תֶּהֱוֵי׃

* Cõtinens triticũ relinquat ipſum gentibus, benedictio autẽ in caput diſtribuentis. * Qui fabricat bona, quærit gratiã bonã: exquirentẽ autẽ mala comprehendent eũ. * Qui cõfidit in diuitiis ſuis hic corruet: at qui inhæret iuſtis, orietur.

* Qui nõ præſto eſt ſuæ domui, poſſidebit ventos; ſeruiet autẽ ſtultus prudenti. * De fructu iuſtitiæ naſcitur arbor vitæ, auferũtur autẽ intempeſtiuæ animæ iniquorũ. * Si quidem iuſtus vix ſaluatur, impius & peccator vbi apparebit?

CAP. XII.

DIligens diſciplinã diligit ſenſum: at qui odit increpationes, inſipiens. * Melius qui inuenit gratiã apud Dominũ, vir autẽ iniquus tacebitur. * Nõ dirigetur homo ex iniquo, at radices iuſtorũ nõ auferẽtur. * Mulier virilis corona viro ſuo; quemadmodũ autẽ in ligno vermis, ſic virũ perdit mulier mala. * Cogitationes iuſtorũ iudicia, gubernãt autẽ impij dolos. * Sermones impiorũ doloſi in ſanguinẽ: os autem rectorũ liberabit eos. * Vbicunq; vertatur impius deletur; domus autẽ iuſtorũ permanebũt. * Os prudentis laudatur à viro, piger corde autẽ ſubſannatur. * Melior vir in inhonoratione ſeruiẽs ſibi, quàm honorẽ ſibi circũponẽs et indigẽs pane. * Miſeratur iuſtus animas iumentorũ ſuorũ, at viſcera impiorũ crudelia. * Qui operatur ſuã terrã implebitur panibus, at ſectãtes vana indigentes mente. Qui eſt ſuauis in vinorũ immorationibus, in ſuis munitionibus relinquet ignominiã. * Deſideria impiorũ mala, at radices piorũ in munitionibus. * Propter peccatũ labiorũ incidet in laqueos peccator, effugit autẽ ex eis iuſtus. * De fructibus oris viri anima replebitur bonis; retributio autẽ labiorũ ſuorũ tribuetur ei. * Via ſtultorũ recta corã eis, exaudit autẽ cõſilia ſapiens. * Fatuus ipſo die indicat irã ſuam, celat autẽ ſuã ignominiam callidus. * Demonſtratam fidem annuntiat iuſtus, at teſtis iniuſtorũ doloſus. * Sunt qui dicentes, vulnerant quaſi enſis, linguæ autem ſapientum ſanant. * Labia vera dirigunt teſtimonium, teſtis autem repentinus linguam habet iniuſtam.

* Dolus in corde fabricantis mala, at volentes pacem gaudebunt.

26 * ὁ συνέχων σῖτον ὑπολείποιτο αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν, εὐλογία
27 δὲ εἰς κεφαλὴν ἀποδιδόντος. * τεκταινόμενος ἀγαθὰ ζητεῖ χάριν ἀγαθήν, ἐκζητοῦντα δὲ κακὰ καταλήψεται αὐτόν. * ὁ πεποιθὼς ἐπὶ πλούτῳ ἑαυτοῦ πεσεῖται, ὁ δὲ εὐπορεῖ
29 λαμβανόμενος δικαίων φύεται. * ὁ μὴ συμπεριφερόμενος τῷ ἑαυτοῦ οἴκῳ κληρονομήσει ἀνέμους, δουλεύσει δὲ ἄφρων φρονίμῳ. * ἐν καρπῷ δικαιοσύνης φύεται δένδρον
31 ζωῆς, ἀφαιρεῖται δὲ ὑπὸ ἀώρου ψυχαὶ ἀδικούμεναι. * εἰ ὁ μὲν δίκαιος μόλις σώζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ ἁμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται;

ιϛ

1 * Ὁ ἀγαπῶν παιδείαν ἀγαπᾷ αἴσθησιν, ὁ δὲ μισῶν ἐ-
2 λέγχους ἄφρων. * κρεῖσσον ὁ εὐδοκῶν χάριν παρὰ κυρίῳ, ἀνὴρ
3 δὲ παράνομος κατασοφισθήσεται. * ἐ κατορθώσει ἄνθρωπος ἐξ ἀδικίας, αἱ δὲ ῥίζαι τῶν δικαίων οὐκ ἐξαρθήσονται. * γυνὴ
4 ἀνδρεία στέφανος τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, ὥσπερ δὲ ἐν ξύλῳ σκώ-
5 ληξ, ὕτως ἄνδρα ἀπόλλυσι γυνὴ κακοποιός. * λογισμοὶ δι-
6 καίων κέλματα, κυβερνῶσι δὲ ἀσεβεῖς δόλους. * λόγοι ἀσε-
7 βῶν δόλιοι εἰς αἷμα, στόμα δὲ ὀρθῶν ῥύσεται αὐτούς. * ἐὰν στραφῇ ὁ ἀσεβὴς ἀφανίζεται, οἶκοι δὲ δικαίων κατασωθήσονται.
8 * στόμα συνετοῦ ἐγκωμιάζεται ὑπὸ ἀνδρός· νωθροκάρδιος δὲ
9 μυκτηρίζεται. * κρεῖσσον ἀνὴρ ἐν ἀτιμίᾳ δουλεύων ἑαυτῷ, ἢ
10 λιμὸν ἑαυτῷ περιποιούμενος ἄρτους. * οἰκτείρει δίκαιος ψυχὰς κτηνῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ σπλάγχνα τῶν ἀσεβῶν
11 ἀνελεήμονα. * ὁ ἐργαζόμενος τὴν ἑαυτοῦ γῆν ἐμπλησθήσεται ἄρτων, οἱ δὲ διώκοντες μάταια ἐνδεεῖς φρενῶν. ὃς ἐστιν ἡ-
δὺς ἐν οἴνων διατριβαῖς, ἐν τοῖς ἑαυτοῦ ὀχυρώμασι καταλείψει ἀτιμίαν. * ἐπιθυμίαν ἀσεβῶν κακαί, αἱ δὲ ῥίζαι
13 τῶν δικαίων ἐν ὀχυρώμασι. * διὰ ἁμαρτίαν χειλέων ἐμπεσεῖται εἰς παγίδας ἁμαρτωλός, ἐκφεύξεται δὲ ἐξ ἀνῶν δί-
14 καιος. * ἀπὸ καρπῶν στόματος ἀνδρὸς ψυχὴ πλησθήσεται ἀγαθῶν, ἀνταπόδομα δὲ χειλέων αὐτοῦ ἀποδοθήσεται αὐτῷ.
15 * ὁδοὶ ἀφρόνων ὀρθαὶ ἐνώπιον αὐτῶν, εἰσακούει δὲ συμβου-
16 λίας σοφός. * ἄφρων αὐθήμερον ἐξαγγέλλει ὀργὴν αὐτοῦ,
17 κρύπτει δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀτιμίαν πανοῦργος. * ἐπιθυμοῦντα πίστιν ἀπαγγέλλει δίκαιος, ὁ δὲ μάρτυς τῶν ἀδίκων δόλιος.
18 * εἰσὶν οἱ λέγοντες πεπώκασιν ὡς μάχαιρα, γλῶσσαι
19 δὲ σοφῶν ἰῶνται. * χεῖλη ἀληθιναὶ κατορθοῖ μαρτυρίαν,
20 μάρτυς δὲ ταχὺς γλῶσσαν ἔχει ἄδικον. * δόλος ἐν καρδίᾳ τεκταινομένου κακά· οἱ δὲ βουλόμενοι εἰρήνην εὐφρανθήσονται.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[26] Qui prohibet frumentum, in fame relinquet illud inimicis ſuis, & benedictio erit ij qui vendit. [27] Qui conſurgit diluculo ad bonum, quærit beneplacitum: & qui quærit malum, veniet ſuper eum. [28] Qui ſperat in diuitiis ſuis, ipſe corruet: & ſicut foliũ iuſti germinabunt. [29] Qui conturbat domum ſuam, poſſidebit ventum, & ſtultus erit ſeruus ſapientis corde. [30] Fructus iuſti arbor vitæ, & ſuſceptrix animarum eſt ſapientia. [31] Ecce iuſtus in terra roboratur: impij autem & peccatores de terra conſumentur. CAP. XII.

QVi diligit diſciplinam, diligit ſcientiam: & qui odit increpationem, inſipiens eſt. [2] Bonus eſt qui ſuſcipit voluntatem à Deo, & viri impij infringitur conſilium. [3] Non dirigetur filius hominis in impietate, radix autem iuſtorum non commouebitur. [4] Mulier honeſta corona eſt viri ſui, & mulier mala ſicut putredo in ligno, ſic diſperdit oſſa viri ſui. [5] Cogitationes iuſtorum, iudicium; & ſolertia impiorum fraus eſt. [6] Verba impiorum inſidiantur ſanguini, & os rectorum liberat eos. [7] Subuertuntur impij, & non inueniuntur; domus autem iuſtorum permanebit. [8] Vir laudatur iuxta intellectum eius, & indigens intelligentia erit in contemptum. [9] Melior eſt abiectus qui habet ſeruos, quàm ille qui glorioſus eſt & indiget pane. [10] Nouit iuſtus animam iumenti ſui; & miſerationes impiorum, crudelitas.

[11] Qui operatur terram ſuam ſatiabitur pane: & qui ſectatur vacua, indigens intellectu eſt. [12] Deſiderat impius rete mali, radix autẽ iuſtorũ permanebit. [13] Propter peccatum labiorum corruit malus, & liberatur iuſtus de anguſtia. [14] Vir de fructibus oris ſui ſatiabitur bono, & omni homini retribuetur iuxta bona manuũ ſuarũ. [15] Via ſtulti recta eſt in conſpectu eius: & qui audit conſiliũ, ſapiens eſt. [16] Stultus importunè iram ſuã oſtendit: callidus autẽ celat ignominiã ſuam. [17] Qui atteſtatur veritatẽ, narrat iuſtitiam, & teſtimoniũ falſum doloſum eſt. [18] Sunt qui dicant *quaſi* gladios tumultuoſos, & lingua ſapientum ſanat. [19] Labium veritatis dirigetur in ſeculũ, & feſtinus lingua teſtis falſitatis eſt. [20] Dolus eſt in corde eorum qui cogitant malum, & gaudium erit iis qui conſilium pacis ineunt.

21 לא־יְאֻנֶּה לַצַּדִּיק כָּל־אָוֶן וּרְשָׁעִים מָלְאוּ רָע׃
22 תּוֹעֲבַת יְהוָה שִׂפְתֵי־שָׁקֶר וְעֹשֵׂי אֱמוּנָה רְצוֹנוֹ׃
23 אָדָם עָרוּם כִּסָּה דָעַת וְלֵב כְּסִילִים יִקְרָא אִוֶּלֶת׃
24 יַד־חָרוּצִים תִּמְשֹׁול וּרְמִיָּה תִּהְיֶה לָמַס׃
25 דְּאָגָה בְלֶב־אִישׁ יַשְׁחֶנָּה וְדָבָר טוֹב יְשַׂמְּחֶנָּה׃
26 יָתֵר מֵרֵעֵהוּ צַדִּיק וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים תַּתְעֵם׃
27 לֹא־יַחְרֹךְ רְמִיָּה צֵידוֹ וְהוֹן־אָדָם יָקָר חָרוּץ׃
28 בְּאֹרַח־צְדָקָה חַיִּים וְדֶרֶךְ נְתִיבָה אַל־מָוֶת׃

יג

1 בֵּן חָכָם מוּסַר אָב וְלֵץ לֹא־שָׁמַע גְּעָרָה׃
2 מִפְּרִי־פִי־אִישׁ יֹאכַל טוֹב וְנֶפֶשׁ בֹּגְדִים חָמָס׃
3 נֹצֵר פִּיו שֹׁמֵר נַפְשׁוֹ פֹּשֵׂק שְׂפָתָיו מְחִתָּה לֹו׃
4 מִתְאַוָּה וְאֵין נַפְשׁוֹ עָצֵל וְנֶפֶשׁ חָרוּצִים תְּדֻשָּׁן׃
5 דְּבַר־שֶׁקֶר יִשְׂנָא צַדִּיק וְרָשָׁע יַבְאִישׁ וְיַחְפִּיר׃
6 צְדָקָה תִּצַּר תָּם־דָּרֶךְ וְרִשְׁעָה תְּסַלֵּף חַטָּאת׃
7 יֵשׁ מִתְעַשֵּׁר וְאֵין כֹּל מִתְרוֹשֵׁשׁ וְהוֹן רָב׃
8 כֹּפֶר נֶפֶשׁ־אִישׁ עָשְׁרוֹ וְרָשׁ לֹא־שָׁמַע גְּעָרָה׃
9 אוֹר־צַדִּיקִים יִשְׂמָח וְנֵר רְשָׁעִים יִדְעָךְ׃
10 רַק־בְּזָדוֹן יִתֵּן מַצָּה וְאֶת־נוֹעָצִים חָכְמָה׃
11 הוֹן מֵהֶבֶל יִמְעָט וְקֹבֵץ עַל־יָד יַרְבֶּה׃
12 תּוֹחֶלֶת מְמֻשָׁכָה מַחֲלָה לֵב וְעֵץ חַיִּים תַּאֲוָה בָאָה׃
13 בָּז לְדָבָר יֵחָבֵל לֹו וְיָרֵא מִצְוָה הוּא יְשֻׁלָּם׃
14 תּוֹרַת חָכָם מְקוֹר חַיִּים לָסוּר מִמֹּקְשֵׁי מָוֶת׃
15 שֵׂכֶל־טוֹב יִתֶּן־חֵן וְדֶרֶךְ בֹּגְדִים אֵיתָן׃
16 כָּל־עָרוּם יַעֲשֶׂה בְּדָעַת וּכְסִיל יִפְרֹשׂ אִוֶּלֶת׃
17 מַלְאָךְ רָשָׁע יִפֹּל בְּרָע וְצִיר אֱמוּנִים מַרְפֵּא׃
18 רֵישׁ וְקָלוֹן פּוֹרֵעַ מוּסָר וְשֹׁמֵר תּוֹכַחַת יְכֻבָּד׃
19 תַּאֲוָה נִהְיָה תָּעֳרַב לְנָפֶשׁ וְתוֹעֲבַת כְּסִילִים סוּר מֵרָע׃

21 * Nō contriſtabit iuſtū quicquid ei ac-
22 ciderit, impij autē replebūtur malo. * Abo-
minatio eſt Dño labia mēdacia: qui autem
23 fideliter agūt, placent ei. * Homo verſutus
celat ſcientiā, & cor inſipientium ꝓuocat
24 ſtultitiā. * Manus fortiū dñabitur: quæ au-
25 tem remiſſa eſt, tributis ſeruiet. * Mæror in
corde viri humiliabit illū, & ſermone bo-
26 no lætificabitur. * Qui negligit damnū ꝓ-
pter amicū, iuſtus eſt, iter autē impiorum
27 decipiet eos. * Nō inueniet fraudulētus lu-
crū, & ſubſtātia hominis erit auri preciū.
28 * In ſemita iuſtitiæ vita, iter autē deuiū
ducit ad mortem.

CAP. XIII.

1 FIlius ſapiens doctrina patris, qui autē il-
2 luſor eſt, non audit cùm arguitur. * De
fructu oris ſui homo ſatiabitur bonis; ani-
3 ma autē impiorū iniqua. * Qui cuſtodit os
ſuū, cuſtodit animā ſuā; qui autē incōſide-
4 ratus eſt ad loquendū, ſentiet mala. * Vult
& nō vult piger, aīa autē opantiū impin-
5 guabitur. * Verbū mendax iuſtus deteſta-
bitur, impi⁹ autē cōfundit & cōfundetur.
6 * Iuſtitia cuſtodit innocētis viā, impietas
7 autē peccatorē ſupplātat. * Eſt quaſi diues
cùm nihil habeat, & eſt quaſi pauper cùm
8 in multis diuitiis ſit. * Redēptio aīæ viri di
uitiæ ſuæ; qui autē pau ꝑ eſt, increpationē
9 nō ſuſtinet. * Lux iuſtorū lætificat, lucerna
10 autē impiorū extinguetur. * Inter ſupbos
ſemp iurgia ſunt, qui autē agūt omnia cū
11 cōſilio, regūtur ſapīa. * Subſtātia feſtinata
minuetur; quæ autem paulatim colligitur
12 manu, multiplicabitur. * Spes quæ differ-
tur affligit animā: lignū vitę deſideriū ve-
13 niēs. * Qui detrahit alicui rei, ipſe ſe in fu-
turū obligat: qui autē timet præceptū, in
14 pace verſabitur. * Lex ſapiētis fons vitæ, vt
15 declinet à ruina mortis. * Doctrina bona
dabit gratiā, in itinere contemptorū vora-
16 go. * Aſtutus oīa agit cū cōſilio: qui autē fa
17 tuus eſt, apit ſtultitiā. * Nūcius impij cadet
18 in malū, legatus fidelis ſanitas. * Egeſtas &
ignominia ei qui deſerit diſciplinam, quiautem acquieſcit arguenti, glorificabitur. 19 * Deſiderium
ſi compleatur delectat animam, deteſtantur ſtulti eos qui fugiunt mala.

תרגום

21 לָא שַׁפִּיר לְצַדִּיקָא כָּל־מַרְעֹם זַעֲתָא וְרַשִׁיעֵי מַלְיָן בִּישְׁתָּא׃
22 מְרַחֲקְתָּה דַּאֲלָהָא סְפָוָתֵהּ דְּשִׁקְרָא וּבְאֵלֵּין דְּעָבְדִין הֵימְנוּתָא מִתְרְעֵי׃
23 בַּר־נַשׁ עָרִימָא מְכַסֵּה יְדִיעָתָא וְלִבְּהוֹן דְּסַכְלֵי סָנֵי יְדִיעָתָא׃
24 אֲיָדָא דְּתַקִּיפֵי תִּשְׁלַט וְרַמָּאֵי יְהוֹן לְמַסָּא׃
25 מְלְּתָא דְּחִילְתָא בְּלִבֵּהּ דְּגַבְרָא מַרְחֲלָא וּמִלַּיָּא טָבַיָּא מַחְדְּיָא לֵהּ׃
26 טָב מִן חַבְרֵהּ צַדִּיקָא וְאָרְחֵיהוֹן דְּרַשִׁיעֵי מַטְעֵי לְהוֹן׃
27 לָא נִסְתַּקְבַּל צֵידָא לְגַבְרָא נְכִילָא וּמְזֻלֵּהּ דְּבַר אֱנָשׁ דַּהֲבָא יְקִירָא׃

יג

1 בְּאָרְחָא דְּצַדִּיקָא חַיֵּי וְאוֹרַח דַּאֲבָהָתָנָא לְמוֹתָא׃
2 בַּר חַכִּימָא מְקַבֵּל מַרְדּוּתָא דַּאֲבָא וּבְרָא מְסָקְנָא לָא מְקַבֵּל בַּעֲתָא׃
3 גַּבְרָא מִן פֵּרֵי פֻּמֵּהּ נִסְבַּע טָבְתָא וְנַפְשְׁהוֹן דְּבָזּוֹזֵי חֲמָתָא׃
4 מְתַרְגְּרָא נַפְשֵׁהּ וּפָתֵחַ סְגִי שַׁנְיָא אִית לֵהּ׃
5 דְּנָטַר פֻּמֵּהּ מְזָהַר נַפְשֵׁהּ וּפָתֵחַ שְׂפָוָתֵהּ סְגִי אִית לֵהּ וְנַפְשְׁהוֹן דְּחַקִּיפֵי חְדָנַן׃
6 מְלְּתָא דְּשִׁקְרָא סָנֵי צַדִּיקָא וְרַשִׁיעָא נְבָהָה וְנֶחְפַּר׃
7 צְדָקְתָא חְנָטַר לְאֵלֵּין דְּתַמִּימִין בְּאָרְחָהוֹן וְרַשִׁיעָא מְסַלְסַל בַּחֲטוֹהִי׃
8 אִית דְּמַעֲתַר נַפְשֵׁהּ וְלֵית כָּל־מִדְעַם וּמְסַכֵּן נַפְשֵׁהּ דְּגַבְרָא עָתִירָא וּמְסַכְּנָא לָא מְקַבֵּל בַּעֲתָא׃
9 נְהָרָא דְּצַדִּיקֵי נְדַוֵּז וּשְׁרָגָא דְּרַשִׁיעֵי נְדָעֲךְ׃
10 לְחוֹד בְּזָדְנוּתָא אָתְיָא מַצּוּתָא וְאִלֵּין דְּמִתְמַלְכִין חַכִּימֵי אִנּוּן׃
11 מְזֵלָא מִן עַוְלָא דְּמָרֵהּ יְזָעֵר וּדְמַכְנֵשׁ וְיָהֵב לְמִסְכֵּנָא יַסְגֵּי מְמוֹנֵהּ׃
12 טָב מִן דְּמַשְׁדֵּי לְמַעְדְּרוֹ מִן דְּתָלֵי בְּסִבְרָא וְאִילָנָא דְּחַיֵּי רִיגְתָא מַיְתֵהּ׃
13 דְּבֵזִי עַל מִלְּתָא נְתָחֵבֵל מִנָּהּ וּדְדָחֵל מִפְּקָנָא מְשְׁתַּלַּם טָבְתָא׃
14 נְמוּסָא דְּחַכִּימָא מַבּוּעֵי דְּחַיֵּי לְמִסְטֵי מִן פַּחֲא דְּמוֹתָא׃
15 שִׂכְלָא טָבָא יַהֵב חִסְדָּא וְאָרְחָא תַּקִּיפָא דְּבָזּוֹזֵי תֵּיבֵד׃
16 כָּל־עָרִימָא עֲבִדְתֵּהּ מְדַעְתָּא וְסַכְלָא פָּרֵס לֵהּ לְשַׁטְיוּתָא׃
17 שְׁלִיחָא בִישָׁא יִפֹּל בִּבְישְׁתָּא וְאַזְגָּדָא מְהֵימָנָא אַסְיָא הוּא׃
18 מְסַכֵּנָא וּמַן לֵהּ צַעֲרָא מָרֵשׁ מַרְדּוּתָא וְדְמוֹהַר בְּמַכְסְנוּתָא מְתַיְקַר׃
19 רִיגְתָא דְּיָאיָא חְבַסַם נַפְשָׁא וּמִתְרָחֲקָא דְּסַכְלֵי פְּרִיקָא מִן בִּישְׁתָּא׃

* *Nõ placebit iusto quicquã iniustũ: at impij re-* 21
plebũtur malis. * *Abominatio Domino labia mẽ-* 22
dacia, at faciens fides acceptabilis apud eũ. * *Vir* 23
prudẽs thronus sensus, cor autẽ insipientiũ ob-
uiabit execrationibus. * *Manus electorũ domi-* 24
nabitur facilè: dolosi autẽ erunt in direptionem.

* *Terribilis sermo cor turbat viri; annũtiatio* 25
autẽ bona lætificat illũ. * *Sapiens iustus sui ipsius* 26
amicus erit, at via impiorũ decipiet eos. * *Nõ fa-* 27
bricabit dolosus captiones, possessio autẽ preciosa
vir purus. * *In viis iustitiæ vita; viæ autẽ eorũ,*
qui recordãtur iniuriarũ, in mortẽ. CAP. XIII.

Filius astutus obediens patri: filius autẽ inobe- 1
biens in perditione. * *De fructibus iustitiæ* 2
comedet bonus: animæ autẽ impiorũ peribũt in-
tempestiuæ. * *Qui custodit suũ os, custodit suam* 3
animã: at temerarius labiis metu afficiet seipsũ.

* *In desideriis est omnis piger, manus autẽ vi-* 4
riliũ in diligẽtia. * *Sermonẽ iniustũ detestatur iu-* 5
stus: impius autẽ cõfunditur, & nõ habebit au-
daciã loquendi. * *Iustitia custodit innocẽtes via,* 6
at impios malos facit peccatum. * *Sunt ditantes* 7
seipsos nihil habẽtes, & sunt humiliãtes seipsos
in multis diuitiis. * *Redẽptio viri animæ propriæ* 8
diuitiæ, mendicus autẽ nõ sustinet minas. * *Lux* 9
iustus semper, lux impiorũ extinguitur. * *Malus* 10
cũ iniuria facit mala, at ipsorum cognitores sa-
pientes. * *Substãtia festinata cum iniquitate, mi-* 11
nor fit, at congregans sibi cũ pietate, implebitur.

* *Iustus miseretur et cõmodat; arbor enim vi-* 12
tæ desideriũ bonũ. * *Qui despicit rem, despicietur* 13
ex ea; at timens præceptũ, hic sanus est. Filio do-
loso nullũ erit bonũ, famulo autẽ sapienti prospe-
ræ erũt operationes, & dirigetur via eius. * *Lex* 14
sapientis fons vitæ, at demens captus à laqueo
morietur. * *Intellectus bonus dat gratiã, at co-* 15
gnoscere legem, cognitionis est bonæ; viæ autẽ de-
spicientiũ in perditione. * *Omnis astutus agit cũ* 16
cognitione, at fatuus pandit suã malitiã. * *Rex* 17
temerarius cadet in mala, legatus autem sapiens
liberabit eum. * *Egestatem & ignominiã aufert* 18
disciplina, at custodiens redargutiones glorifica-
bitur. * *Desideria impiorum delectant animam,* 19
opera autem impiorum longè à cognitione.

21 * οὐκ ἁρέσει τῷ δικαίῳ ὁδὸν ἄδικον, οἱ δὲ ἀσεβεῖς πλησθή-
22 σονται κακῶν. * βδέλυγμα κυρίῳ χεῖλη ψευδῆ, ὁ δὲ ποιῶν
23 πίστις δεκτὸς παρ' αὐτῷ. * ἀνὴρ συνετὸς θρόνος αἰδήσεως,
24 καρδία δὲ ἀφρόνων συναντήσεται ἀρᾶις. * χεὶρ ἐκλεκτῶν κρα-
25 τήσει δυσχερῶς, δόλιοι δὲ ἔσονται εἰς προνομήν. * φοβερὸς λόγος
καρδίαν ταράσσει ἀνδρός· ἀγγελία δὲ ἀγαθὴ εὐφραίνει
26 αὐτόν. * διπλοΐζων δίκαιος ἑαυτῷ φίλος ἔσται· ἡ δὲ ὁδὸς τῶν
27 ἀσεβῶν πλανήσει αὐτούς. * οὐκ ἐπιτύχει δόλιος θήρας,
28 κλῆμα δὲ τίμιον ἀνὴρ καθαρός. * ἐν ὁδοῖς δικαιοσύνης
ζωή· ὁδοὶ δὲ μνησικάκων εἰς θάνατον. ιγ
1 * Υἱὸς παιδεύσιμος ὑπήκοος πατρί· υἱὸς δὲ ἀνήκοος ἐν ἀπω-
2 λείᾳ. * ἀπὸ καρπῶν δικαιοσύνης φάγεται ἀγαθός, ψυχαὶ δὲ
3 παρανόμων ὀλοῦνται ἄωροι. * ὃς φυλάσσει τὸ ἑαυτοῦ στόμα τη-
ρεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν, ὁ δὲ προπετὴς χείλεσι πτοήσει ἑαυτόν.
4 * ἐν ἐπιθυμίαις ἐσὶ πᾶς ἀεργός, χεῖρες δὲ ἀνδρείων ἐν ἐ-
5 πιμελείᾳ. * λόγον ἄδικον μισεῖ δίκαιος, ἀσεβὴς δὲ αἰσχύνει.
6 Ἐὰν ἔχῃ ἔξει παρρησίαν. * δικαιοσύνη φυλάσσει ἀκάκους ὁδῷ,
7 σὺν δὲ ἀσεβεῖς φαύλως ποιεῖ ἁμαρτία. * εἰσὶν ὃ πλουτί-
ζοντες ἑαυτοὺς μηδὲν ἔχοντες, Ἐὰν εἰσὶν οἱ ταπεινοῦντες ἑαυ-
8 τοὺς ἐν πολλῷ πλούτῳ. * λύτρον ἀνδρὸς ψυχῆς ὁ ἴδιος Ἐὰν
9 πλοῦτος, πλωχὸς δὲ οὐχ ὑφίσεται ἀπειλήν. * φῶς δικαίοις
10 διαπαντός, φῶς ἀσεβῶν σβεσθήσεται. * κακὸς μετ' ὕβρεως
11 πράσσει κακά, ὃ δὲ ἀπὸν παρανόμους σοφοί. * ὑπαρ-
ξις παρασυναζομένη μετ' ἀνομίας, ἐλάσσων γίνεται· ὁ
12 δὲ συναλίζων ἑαυτῷ μετ' ἀσεβείας πληθυνθήσεται. * δίκαιος
οἰκτείρει καὶ κιχρᾷ, δένδρον γὰρ ζωῆς ἐπιθυμία ἀγαθή.
13 * ὃς καταφρονεῖ πράγματος καταφρονηθήσεται ἐξ
αὐτοῦ. ὁ δὲ φοβούμενος ἐντολὴν ἔτος ὑγιαίνει. υἱῷ δολίῳ
ὁδὸν ἔσαι ἀγαθόν, οἰκέτῃ δὲ σοφῷ εὐοδοῖ ἔσονται πράξεις,
14 καὶ καταθυμωθήσεται ἡ ὁδὸς αὐτοῦ. * νόμος σοφοῦ πηγὴ
ζωῆς, ὁ δὲ αὖος ἀλὸς ὑπὸ παγίδος θανεῖται.
15 * σωτῆρος ἀγαθὴ δίδωσι χάριν, τὸ δὲ γνῶναι νόμον, διά-
νοίας ἐσὶν ἀγαθῆς, ὁδοὶ δὲ καταφρονούντων ἐν ἀπωλείᾳ.
16 * πᾶς πανοῦργος πράσσει μετὰ γνώσεως, ὁ δὲ ἄφρων ἐκ-
17 πέτασεν αὐτοῦ κακίαν. * βασιλεὺς θρασὺς πεσεῖται εἰς
18 κακά· ἄγγελος δὲ σοφὸς ῥύσεται αὐτόν. * πενίαν καὶ
ἀτιμίαν ἀφαιρεῖται παιδεία· ὁ δὲ φυλάσσων ἐλέγχους
19 δοξασθήσεται. * ἐπιθυμίαι ἀσεβῶν ἡδύνουσι ψυχήν,
ἔργα δὲ ἀσεβῶν μακρὰν ἀπὸ γνώσεως.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[21] Non decet iustum aliquid iniquitatis, impij autem replentur malo. [22] Abominatio Dei est labium mendacij: & qui fideliter agunt placent ei. [23] Filius hominis astutus operit scientiam, & cor stultorum repetit scientiam. [24] Manus fortium dominabitur, & dolosi erunt in tributum. [25] Verbum timoris in corde viri terrorem gignit, & verba bona lætificant illum. [26] Melior est iustus socio suo, & via impiorũ decipit eos. [27] Non obuiam fiet venatio viro doloso, & substantia hominis erit aurum preciosum. [28] In via iusti vita est, & iter patrum nostrorum in mortem.

CAP. XIII.

Filius sapiens suscipit doctrinam patris: sed filius derisor non suscipit obiurgationẽ. [2] Vnusquisque de fructibus oris sui satiabitur bono; anima autem prædonum detectione. [3] Qui custodit os suum, cauet animæ suæ: & qui aperit labia sua, multus terror imminet ei. [4] Desiderat anima pigri aliquid, & non obuenit ei: & anima fortium impinguabitur. [5] Verbum mẽdacij detestatur iustus, impius autẽ confundetur & erubescet. [6] Iustitia custodiet eos qui simplices sunt in via sua; impius autem instabilis erit propter peccata sua. [7] Est qui diuitem facit semetipsum, & nihil habet; & est qui pauperem facit animam suam, & habet substantiam multam. [8] Redemptio animæ cuiusque sunt diuitiæ suæ, pauper autem non recipit increpationem. [9] Lux iustorũ exultabit, & lucerna impiorum extinguetur. [10] Attamen in superbia venit contentio: & hi qui consilium ineunt, sapientes sunt. [11] Opulentia iniquitate possessoris acquisita minuetur: & qui congregat & dat pauperi, multiplicabit pecuniam suam. [12] Melior est qui proiicit sarculum suum illo qui pendit in spe: & arbor vitæ adducit desiderium. [13] Qui contemnit verbum, detrimentum patietur ab eo; & qui timet præceptum, pensabitur bono. [14] Lex sapientis fons vitæ, ad declinandum à laqueo mortis. [15] Intellectus bonus dat gratiam, & via fortis direptorum peribit. [16] Omnis callidi opus est ex scientia, & stultus sibi expandit stultitiam suã. [17] Nuncius impius cadet in malum, & legatus fidelis medicina est. [18] Pauper & qui ignominiosus est deserit disciplinam: & qui cautus est in redargutione, honoratur. [19] Desiderium honestum suaue est animæ, & abominatio stultorum est recedere à malo.

20 * הֹלֵךְ אֶת־חֲכָמִים יֶחְכָּם וְרֹעֶה כְסִילִים יֵרוֹעַ׃
21 * חַטָּאִים תְּרַדֵּף רָעָה וְאֶת־צַדִּיקִים יְשַׁלֶּם־טוֹב׃
22 * טוֹב יַנְחִיל בְּנֵי־בָנִים וְצָפוּן לַצַּדִּיק חֵיל חוֹטֵא׃
23 * רַב־אֹכֶל נִיר רָאשִׁים וְיֵשׁ נִסְפֶּה בְלֹא מִשְׁפָּט׃
24 * חוֹשֵׂךְ שִׁבְטוֹ שׂוֹנֵא בְנוֹ וְאֹהֲבוֹ שִׁחֲרוֹ מוּסָר׃
25 * צַדִּיק אֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ וּבֶטֶן רְשָׁעִים תֶּחְסָר׃

יד

1 * חַכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ וְאִוֶּלֶת בְּיָדֶיהָ תֲּהָרְסֶנּוּ׃
2 * הוֹלֵךְ בְּיָשְׁרוֹ יְרֵא יְהוָה וְנִלְוֶז דְּרָכָיו בּוֹזֵהוּ׃
3 * בְּפִי־אֱוִיל חֹטֶר גַּאֲוָה וּשְׂפָתֵי חֲכָמִים תִּשְׁמוֹרֵם׃
4 * בְּאֵין אֲלָפִים אֵבוּס בָּר וְרַב־תְּבוּאוֹת בְּכֹחַ שׁוֹר׃
5 * עֵד אֱמוּנִים לֹא יְכַזֵּב וְיָפִיחַ כְּזָבִים עֵד שָׁקֶר׃
6 * בִּקֵּשׁ־לֵץ חָכְמָה וְאָיִן וְדַעַת לְנָבוֹן נָקֵל׃
7 * לֵךְ מֶנֶגֶד לְאִישׁ כְּסִיל וּבַל־יָדַעְתָּ שִׂפְתֵי־דָעַת׃
8 * חָכְמַת עָרוּם הָבִין דַּרְכּוֹ וְאִוֶּלֶת כְּסִילִים מִרְמָה׃
9 * אֱוִלִים יָלִיץ אָשָׁם וּבֵין יְשָׁרִים רָצוֹן׃
10 * לֵב יוֹדֵעַ מֶרַת נַפְשׁוֹ וּבְשִׂמְחָתוֹ לֹא־יִתְעָרַב זָר׃
11 * בֵּית רְשָׁעִים יִשַּׁמֵּד וְאֹהֶל יְשָׁרִים יַפְרִיחַ׃
12 * יֵשׁ דֶּרֶךְ יָשָׁר לִפְנֵי־אִישׁ וְאַחֲרִיתָהּ דַּרְכֵי־מָוֶת׃
13 * גַּם־בִּשְׂחָק יִכְאַב־לֵב וְאַחֲרִיתָהּ שִׂמְחָה תוּגָה׃
14 * מִדְּרָכָיו יִשְׂבַּע סוֹג לֵב וּמֵעָלָיו אִישׁ טוֹב׃
15 * פֹּתִי יַאֲמִין לְכָל־דָּבָר וְעָרוּם יָבִין לַאֲשֻׁרוֹ׃
16 * חָכָם יָרֵא וְסָר מֵרָע וּכְסִיל מִתְעַבֵּר וּבוֹטֵחַ׃
17 * קְצַר־אַפַּיִם יַעֲשֶׂה אִוֶּלֶת וְאִישׁ מְזִמּוֹת יִשָּׂנֵא׃
18 * נָחֲלוּ פְתָאיִם אִוֶּלֶת וַעֲרוּמִים יַכְתִּירוּ דָעַת׃
19 * שָׁחוּ רָעִים לִפְנֵי טוֹבִים וְרְשָׁעִים עַל־שַׁעֲרֵי צַדִּיק׃
20 * גַּם־לְרֵעֵהוּ יִשָּׂנֵא רָשׁ וְאֹהֲבֵי עָשִׁיר רַבִּים׃

20 *Qui cũ ſapientibus graditur, ſapiẽs erit;
21 amicus ſtultorũ ſimilis efficietur. *Peccatores ꝓſequetur malũ, & iuſtis retribuẽtur
22 bona. *Bonus relinquit hæredes filios & nepotes, & cuſtoditur iuſto ſubſtãtia peccatoris.
23 *Multi cibi in noualibus patrum,
24 & aliis congregantur abſq; iudicio. *Qui parcit virgæ, odit filiũ ſuũ; qui autẽ diligit
25 illũ, diligẽter erudit. *Iuſtus comedit & replet animam ſuam; venter autẽ impiorum inſaturabilis.

CAP. XIIII.

1 SApiens mulier ædificat domũ ſuã, inſipiens extructã quoq; manib⁹ deſtruet.
2 *Ambulãs recto itinere & timens Dñm, deſpicitur ab eo qui infami graditur via.
3 *In ore ſtulti virga ſuꝑbiæ, labia autẽ ſa-
4 pientũ cuſtodiũt eos. *Vbi nõ ſunt boues, præſepe vacuũ eſt: vbi autẽ apparẽt plurimæ ſegetes, ibi manifeſta eſt fortitudo bo-
5 uis. *Teſtis fidelis nõ mentietur, profert au
6 tẽ mendaciũ doloſus teſtis. *Quærit deriſor ſapientiã & non inuenit, doctrina pru-
7 dentiũ facilis. *Vade contra virũ ſtultũ, &
8 neſcit labia prudẽtiæ. *Sapientia callidi eſt intelligere viã ſuã, & prudentia ſtultorum
9 errans. *Stultis illudet peccatũ, & inter iu
10 ſtos morabitur gratia. *Cor quod nouit amaritudinẽ animæ ſuæ, in gaudio eius nõ
11 miſcebitur extraneus. *Domus impiorum delebitur, tabernacula iuſtorum germina-
12 bũt. *Eſt via quę videtur homini iuſta, no-
13 uiſsima autẽ eius deducũt ad mortẽ. *Riſus dolore miſcebitur, & extrema gaudij
14 luctus occupat. *Viis ſuis replebitur ſtul-
15 tus, & ſupeꝝ erit vir bonus. *Innocẽs credit omni verbo, aſtutus conſiderat greſſus
16 ſuos. *Sapiẽs timet & declinat à malo, ſtul
17 tus trãſilit & cõfidit. *Impatiens operabitur
18 ſtultitiã, & vir verſutus odioſus eſt. *Poſſidebũt paruuli ſtultitiã, & expectabunt a-
19 ſtuti ſcientiã. *Iacebũt mali ante bonos, & impij ante portas iuſtorum.
20 *Etiã proximo ſuo pauper odioſus eſt, amici verò diuitum multi.

תרגום

20 דְּמְהַלֵּךְ עִם חַכִּימֵי נְחַכַּם וְדִמְחַבַּר לְסַכְלֵי נְבָאֵשׁ לֵהּ׃ 21 לְחַטָּאֵי תְּרַדַּף בִּישְׁתָּא וְצַדִּיקֵי יְשַׁתְּלְמוּן טָבְתָּא׃ 22 גְּבַר טָבָא סוֹרַת לִבְנֵי בְנוֹהִי וּמְתְנַטַּר לְצַדִּיקָא עָתִירָה דְּחַטָּאָיָה׃ 23 רַבָּא אָכְלָא אַרַע מִסְכֵּנָא וְאִית גַּבְרָא מִתְנַגַּד בְּלָא דִינָא׃ 24 דְּחָשֵׁךְ שִׁבְטֵהּ סָנֵי בְּרֵהּ דְּרָחֵם לֵהּ מְקַדֵּם לֵהּ מַרְדּוּתָא׃ 25 צַדִּיקָא אָכְלָא וְשָׂבְעָא נַפְשֵׁהּ וּכְרֵסֵי דִרְשִׁיעֵי תֶּחְסַר׃

יד

1 חַכִּימְתָּא דְּנָשַׁיָּא בָּנְיָא בֵיתָהּ וְשָׁטְיָתָא בִּידָהָא עָקְרָא לָהּ׃ 2 דְּמְהַלֵּךְ בְּתִרְיוּתָא דָּחֵל מִן קֳדָם אֱלָהָא וְעָשִׁיק בְּאָרְחָתֵהּ שָׁאֵט לֵהּ׃ 3 בְּפֻמֵּהּ דְּשָׁטְיָא זְקָפָא וְצַעֲרָא וְשִׁפְוָתְהוֹן דְּחַכִּימֵי נְטָרָן אִנּוּן׃ 4 אֲתַר דְּלֵית תּוֹרָא דַּכְיָן אֲרְוָתָא וְסִגְיָא דַּעֲלָלָתָא בְּחֵילֵהּ דְּתוֹרָא׃ 5 סָהֲדָא מְהֵימָנָא לָא מְכַזֵּב וְדִמְסַהֵד כִּדְבוּתָא סָהֲדָא רַגְלָא הוּא׃ 6 בָּעֵי מְסָקְנָא חָכְמְתָא וְלֵית וְיָדְעָתָא לְסַן דְּמִתְבַּיֵּן זְלִילָא׃ 7 אֱזֵל בְּאָרְחָא אֲתְרִיתָא מִן קֳדָם כַּכְלָא דְּלֵית בִּשְׂפְוָתֵהּ יְדִיעָתָא׃ 8 חָכְמְתָא דַּעֲרִימָא בִּינָא דְאָרְחָא וְשָׁטְיוּתָא דְּסַכְלֵי רַמְיוּתָא׃ 9 כְּסִילֵי מָתְלִין בַּחֲטָאָה וּבֵינָת חְרִיצֵי רְעוּתָא׃ 10 לִבָּא יְדַע מְרִירוּתָא נַפְשֵׁהּ וּבְחֶדְוָתֵהּ לָא מִתְעָרַב נָכְרָאָה׃ 11 בֵּיתָא דְּרַשִׁיעֵי יְשְׁתֵּיצֵי וּמַשְׁכְּנָא דְּחְרִיצֵי מַפְרַחַ׃ 12 אִית אָרְחָא דְּסַבְרִין בְּנֵי נָשָׁא חְרִיצָא הִיא וְסוֹפָהּ אָרְחָא דְּמוֹתָא׃ 13 אַף בְּגָחָכָא נְכְאַב לִבָּא וְסוֹפָא חֶדְוָתָא וְחִירוּתָא׃ 14 מִן אָרְחָתֵהּ נְסְבַע סָן דְּמֵרִיחַ לִבֵּהּ וְגַבְרָא טָבָא נְסְבַע מִן דְּמַחֲלְתֵּהּ׃ 15 שַׁבְרָא מְהֵימִן לְכָל־מִלֵּי וַעֲרוּמְתָא מְתְבַּיֵּן לְטָבְחֵהּ׃ 16 חַכִּימָא דָּחֵל וּמַסְטֵא מִן בִּישְׁתָּא וְסַכְלָא מִתְחַלַּט בְּסַכְלוּתָא וּמַסְבַּר בַּהּ׃ 17 מַן דְּכַרְיָא רוּחֵהּ מִתְחַשֵּׁב שָׁטְיָא וְסַנְיָא לְגַבְרָא דַּאֲרִיכָא הַרְעִיתֵהּ׃ 18 יְרִתּוּן שַׁבְרֵי שָׁטְיוּתָא וּכְלִילֵהוֹן דַּעֲרוֹמָאֵי יְדִיעָתָא׃ 19 נָפְלוּ בִּישֵׁי קֳדָם טָבֵי וְרַשִׁיעֵי נְתִין עַל־תַּרְעָיָא דְּצַדִּיקָא׃ 20 אַף לְחַבְרֵהּ סְנִי מִסְכֵּנָא וְרָחֲמֵי דְעַתִּירָא סַגִּיעִין׃

* *Qui circumfertur ſimul cum ſapientibus, ſapiens erit; qui autẽ circumuertitur ſimul cum ſtultis, agnoſcetur.*

* *Peccantes perſequentur mala; at iuſtos apprehendent bona.* * *Bonus vir relinquet hæredes filios filiorũ, theſaurizãtur autem iuſtis diuitiæ impiorum.* * *Juſti facient in diuitiis annos multos, iniuſti verò peribunt breuiter.* * *Qui parcit virgæ, odit filium ſuũ, at diligens inſtanter erudit.* * *Juſtus comedens replet animam ſuã, animæ autem impiorum indigentes.*

CAP. XIIII.

Sapientes mulieres ædificarunt domos, at inſipiens euertit manibus ſuis. * *Ambulans rectè timet Dominũ, at qui tortuosè incedit vijs ſuis, inhonorabitur.* * *Ex ore ſtultorũ virga iniuriæ, labia autem ſapientum cuſtodiunt eos.*

* *Vbi nõ ſunt boues, præſepia munda: vbi autem multa genimina, manifeſta bouis fortitudo.*

* *Teſtis fidelis non mentitur, accendit autem mentientẽ teſtis iniuſtus.* * *Quæres ſapientiam apud malos & nõ inuenies; ſenſus autem apud prudentes facilis.* * *Omnia contraria viro ſtulto, arma autẽ ſenſus labia ſapiẽtia.* * *Sapientia aſtutorũ cognoſcet vias eorũ: amentia autem ſtultorũ in deceptione.* * *Domus iniquorũ debebũt purificationem, domus autem iuſtorũ acceptabiles.*

* *Cor viri ſenſitiuũ mæſta anima eius: quando autem lætetur, nõ miſcetur iniuria.* * *Domus impiorũ delebuntur, tabernacula autẽ rectorũ ſtabũt.* * *Eſt via quæ videtur recta eſſe apud homines, at nouiſſima eius vadũt ad fundũ inferni.*

* *In lætitiis nõ miſcetur mœror: extrema autẽ gaudij in luctũ vadũt.* * *Suis viis replebitur qui eſt audacis cordis; ab autem cogitationibus eius vir bonus.* * *Innocens credit omni verbo, aſtutus autẽ vadit in pœnitentiã.* * *Sapiens timens declinauit à malo, at ſtultus ſibi confidens miſcetur iniquo.* * *Impatiens operatur cum temeritate, vir autẽ prudens multa ſuffert.* * *Diuident ſtulti malitiam, at aſtuti dominabuntur ſenſus.*

* *Labentur mali ante bonos, & impij colent portas iuſtorum.* * *Amici odibunt amicos mendicos: amici autem diuitum multi.*

20 * ὁ συμπορευόμενος σοφοῖς σοφισθήσε), ὁ δὲ συρρεμ-
21 βόμενος ἄφροσιν γνωσθήσε). * ἁμαρτάνουσιν καταδιώ-
ξε) κακά. σὺ δὲ δικαίοις καταλήψεται ἀγαθά.
22 * ἀγαθὸς ἀνὴρ κληρονομήσει υἱὸς υἱῶν, θησαυρίζεται
23 δὲ δικαίοις πλοῦτος ἀσεβῶν. * δίκαιοι ποιήσουσιν ἐν πλήθει
ἔτη πολλά. ἄδικοι δὲ ἀπολοῦνται σωτόμως.
24 * ὃς φείδε) τῆς βακτηρίας μισεῖ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ὁ δὲ ἀγα-
25 πῶν παιδεύει. * δίκαιος ἔδων ἐμπιμπλάσει
τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ψυχαὶ δὲ ἀσεβῶν ἐνδεεῖς.

ιδ'

1 * Σοφαὶ γυναῖκες ᾠκοδόμησαν οἴκους. ἡ δὲ ἄφρων κα-
2 τέσκαψε ταῖς χερσὶν αὐτῆς. * ὁ πορευόμενος ὀρθῶς φοβεῖ)
τὸν κύριον, ὁ δὲ σκολιάζων ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ ἀπαναθήσεται.
3 * ἐν στόματος ἀφρόνων βακτηρία ὑβρεως, χείλη δὲ σο-
4 φῶν φυλάσσ αὐτούς. * ὅπου μὴ εἰσὶ βόες, φάτναι καθαραί, ὅ
5 δὲ πολλὰ γενήματα φανερὰ βοὸς ἰσχύς. * μάρτυς πιστὸς
6 οὐ ψεύδε). ἐκκαίει δὲ ψευδὴ μάρτυς ἄδικος. * ζητήσεις σο-
φίαν καὶ οὐκ ἐν κακοῖς καὶ οὐχ εὑρήσεις, αἴσθησις δὲ καὶ φρονί-
7 μοις εὐχερής. * πρόσωπα ἐναντία ἀνδρὶ ἄφρονι, ὅπλα δὲ αἰ-
8 σθήσεως χείλη σοφά. * σοφία πανούργου ἐπιγνώσεται
9 τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ, ἀνόητα δὲ ἀφρόνων ἐν πλάνῃ. * οἰκίαν πα-
ρανόμων ὀφελήσουσι καθαρισμόν, οἰκίαν δὲ δικαίων δε-
10 κταί. * καρδία ἀνδρὸς αἰσθητικὴ λυπηρὰ ψυχὴ αὐτοῦ.
ὅταν δὲ ἀφρανθῆται οὐκ ἐπιμίγνυται ὑβρει.
11 * οἰκίαν ἀσεβῶν ἀφανισθήσε), σκηναὶ δὲ καθαρῶν
12 σηθνται. * ἔστιν ὁδὸς ἡ δοκεῖ ὀρθὴ εἶναι πᾶσι ἀνθρώποις·
τὰ δὲ τελευταῖα αὐτῆς ἔρχεται εἰς πυθμένα ἅδου.
13 * ἐν ἀφροσύναις ὁ σερισμίγνυ) λύπη, τελευταῖα
14 δὲ χαρᾶς εἰς πένθος ἔρχε). * τῶν ἑαυτοῦ ὁδῶν πλησθή-
σεται θρασυκάρδιος, ἀπὸ δὲ τῶν διανοημάτων αὐτοῦ ἀνὴρ
15 ἀγαθός. * ἄκακος πιστεύει παντὶ λόγῳ, πανοῦργος δὲ
16 ἔρχεται εἰς μεληνοιαν. * σοφὸς φοβηθεὶς ἐξέκλινεν ἀπὸ
κακοῦ· ὁ δὲ ἄφρων ἑαυτῷ πεποιθὼς μίγνυται ἀνόμῳ.
17 * ὀξύθυμος πράσσει μετ' ἀβουλίας, ἀνὴρ δὲ φρόνιμος
18 πολλὰ ὑποφέρει. * μεριοῦνται ἄφρονες κακίαν, οἱ
δὲ πανοῦργοι κατακτήσουσιν αἰσθήσεως.
19 * ὀλισθήσουσι κακοὶ ἐνώπιον ἀγαθῶν, καὶ ἀσεβεῖς θερα-
20 πεύσουσι θύρας δικαίων. * φίλοι μισήσουσι φίλους πτω-
χούς, φίλοι δὲ πλουσίων πολλοί.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[20] Qui ambulat cum ſapientibus, ſapiens erit; & qui habet ſocietatem cum ſtultis, malum erit ei. [21] Peccatores perſequetur malum: iuſtis verò rettribuentur bona. [22] Vir bonus hæreditare facit filios filiorũ ſuorũ, & ſeruãtur iuſto diuitiæ peccatoris. [23] Multus cibus euenit pauperi, & eſt qui præter ius mortem oppetit. [24] Qui prohibet virgam ſuam, odit filium ſuum; & qui diligit illum, manè quæret ei eruditionem. [25] Iuſtus comedit & ſatiatur anima eius, & venter impiorum indigebit. CAP. XIIII.

QVæ ſapiens eſt in mulieribus, ædificat domum ſuam; & ſtulta manibus ſuis deſtruit eam. [2] Qui ambulat in rectitudine, timet Deum; & qui calũniator eſt in via ſua, contemnit eum. [3] In ore ſtulti virga & tribulatio: & labia ſapientum cuſtodiunt eos. [4] Vbi non ſunt boues, præſepia munda ſunt, & multitudo frugum in fortitudine bouis. [5] Teſtis fidelis non mentitur; & qui loquitur mendacium, teſtis detractor eſt. [6] Quærit deriſor ſapientiam, & non adeſt; & ſcientia prudenti vileſcit. [7] Vade per viam aliam à facie ſtulti, quia in labiis eius non eſt ſcientia. [8] Sapientia callidi intelligentia eſt viæ ſuæ: & ſtultitia ſtultorum fraudulenta. [9] Stulti ponunt comparationes in peccato, & inter rectos eſt beneplacitum. [10] Cor nouit amaritudinem animæ ſuæ, & in gaudio eius non miſcebitur extraneus.

[11] Domus impiorum deſtruetur, & tabernaculum rectorum germinabit. [12] Eſt via quam putant filij hominis eſſe rectam; & finis eius eſt via mortis. [13] Etiam in riſu dolet cor, & finis lætitiæ mœror. [14] Viis ſuis ſatiabitur qui eſt euanidus corde ſuo, & vir bonus ſatiabitur timore ſuo. [15] Inſipiens credit omni verbo, & callidus attendit ad bonum ſuum. [16] Sapiens timet & declinat à malo: & ſtultus feruet in ſtultitia, & confidit in ea. [17] Qui præceps eſt in ſpiritu ſuo, reputatur ſtultus, & odio proſequitur differentem conſilium ſuũ. [18] Hæreditabunt inſipientes ſtultitiam, & corona aſtutorum eſt ſcientia. [19] Corruunt impij coram bonis, & impij obſtupeſcunt in portis iuſtorum. [20] Et ſocio ſuo odioſus eſt pauper, & amici diuitis multi ſunt.

21 * בָּז־לְרֵעֵהוּ חוֹטֵא וּמְחוֹנֵן עֲנָוִים אַשְׁרָיו׃
22 *הֲלוֹא יִתְעוּ חֹרְשֵׁי רָע וְחֶסֶד וֶאֱמֶת חֹרְשֵׁי טוֹב׃
23 * בְּכָל־עֶצֶב יִהְיֶה־מוֹתָר וּדְבַר שְׂפָתַיִם אַךְ לְמַחְסוֹר׃
24 * עֲטֶרֶת חֲכָמִים עָשְׁרָם אִוֶּלֶת כְּסִילִים אִוֶּלֶת׃
25 * מַצִּיל נְפָשׁוֹת עֵד אֱמֶת וְיָפֵחַ כְּזָבִים מִרְמָה׃
26 * בְּיִרְאַת יְהוָה מִבְטַח־עֹז וְלִבָּנָיו יִהְיֶה מַחְסֶה׃
27 * יִרְאַת יְהוָה מְקוֹר חַיִּים לָסוּר מִמֹּקְשֵׁי מָוֶת׃
28 * בְּרֹב־עָם הַדְרַת־מֶלֶךְ וּבְאֶפֶס לְאֹם מְחִתַּת רָזוֹן׃
29 * אֶרֶךְ אַפַּיִם רַב־תְּבוּנָה וְקִצַר־רוּחַ מֵרִים אִוֶּלֶת׃
30 * חַיֵּי בְשָׂרִים לֵב מַרְפֵּא וְרָקָב עֲצָמוֹת קִנְאָה׃
31 * עֹשֵׁק דָּל חֵרֵף עֹשֵׂהוּ וּמְכַבְּדוֹ חוֹנֵן אֶבְיוֹן׃
32 * בְּרָעָתוֹ יִדְחֶה רָשָׁע וְחֹסֶה בְּמוֹתוֹ צַדִּיק׃
33 * בְּלֵב נָבוֹן תָּנוּחַ חָכְמָה וּבְקֶרֶב כְּסִילִים תִּוָּדֵעַ׃
34 * צְדָקָה תְּרוֹמֵם גּוֹי וְחֶסֶד לְאֻמִּים חַטָּאת׃
35 * רְצוֹן־מֶלֶךְ לְעֶבֶד מַשְׂכִּיל וְעֶבְרָתוֹ תִּהְיֶה מֵבִישׁ׃

21 *Qui deſpicit proximum ſuum, peccat, qui autem miſeretur pauperis, beatus erit.
22 * Errant qui operantur malum, miſericordia & veritas præparant bona.
23 *In omni opere erit abundantia: vbi aũ tẽ ſunt verba plurima, ibi frequenter egeſtas. *Corona ſapientum diuitiæ eorum,
24 25 fatuitas ſtultorũ imprudentia. * Liberat animas teſtis fidelis, & profert mendacia
26 verſipellis. *In timore Domini fiducia fortitudinis, & filiis eius erit ſpes.
27 *Timor Dñi fons vitæ, vt declinet à ruina mortis. * In multitudine populi di-
28 29 gnitas regis, & in paucitate plebis ignominia principis. *Qui patiens eſt, multa gubernatur ſapientia; qui autem impatiens
30 eſt, exaltat ſtultitiam. *Vita carniũ ſanitas
31 cordis, putredo oſsium inuidia. *Qui calumniatur egentẽ, exprobrat factori eius: honorat autẽ eum qui miſeretur pauperis.
32 * In malitia ſua repelletur impius, ſpe-
33 rat autem iuſtus in morte ſua. * In corde prudentis requieſcit ſapiẽtia, & indoctos
34 quoſque erudiet. * Iuſtitia eleuat gentẽ; miſeros autem facit populos peccatum.
35 *Acceptus eſt regi miniſter intelligens; iracundiam eius inutilis ſuſtinebit.

CAP. XV.

1 REſponſio mollis frangit iram, ſermo
2 durus ſuſcitat furorem. *Lingua ſapientum ornat ſcientiam, os ſtultorũ ebul
3 lit ſtultitiam. * In omni loco oculi Domini contemplantur bonos & malos.
4 * Lingua placabilis lignum vitæ; quæ autem immoderata eſt, conteret ſpiritum.
5 * Stultus irridet diſciplinam patris ſui, qui autem cuſtodit increpationes, aſtutior
6 fiet. *Domus iuſti plurima fortitudo, & in
7 fructibus impij cõturbatio. *Labia ſapientũ diſſeminabunt ſcientiam, cor ſtultorum
8 diſsimile erit. * Victimæ impiorũ abominabiles Dño, vota iuſtorum placabilia.
9 * Abominatio eſt Dño via impij: qui ſequitur iuſtitiam, diligitur ab eo.

טו

1 * מַעֲנֶה־רַךְ יָשִׁיב חֵמָה וּדְבַר־עֶצֶב יַעֲלֶה־אָף׃
2 * לְשׁוֹן חֲכָמִים תֵּיטִיב דָּעַת וּפִי כְסִילִים יַבִּיעַ אִוֶּלֶת׃
3 * בְּכָל־מָקוֹם עֵינֵי יְהוָה צֹפוֹת רָעִים וְטוֹבִים׃
4 * מַרְפֵּא לָשׁוֹן עֵץ חַיִּים וְסֶלֶף בָּהּ שֶׁבֶר בְּרוּחַ׃
5 * אֱוִיל יִנְאַץ מוּסַר אָבִיו וְשֹׁמֵר תּוֹכַחַת יַעְרִם׃
6 * בֵּית צַדִּיק חֹסֶן רָב וּבִתְבוּאַת רָשָׁע נֶעְכָּרֶת׃
7 * שִׂפְתֵי חֲכָמִים יְזָרוּ דָּעַת וְלֵב כְּסִילִים לֹא־כֵן׃
8 * זֶבַח רְשָׁעִים תּוֹעֲבַת יְהוָה וּתְפִלַּת יְשָׁרִים רְצוֹנוֹ׃
9 * תּוֹעֲבַת יְהוָה דֶּרֶךְ רָשָׁע וּמְרַדֵּף צְדָקָה יֶאֱהָב׃

תרגום

22 חֲטֵיָא שָׁאֵט לְחַבְרֵהּ וּמַן דְּיָהֵב לְמִסְכֶּנָא טוֹבוּתֵי׃ 23 עַוְלֵי תַּעְיִן דְּחָשְׁלִין בִּישְׁתָּא וְחִסְדָּא וּקְשׁוֹט חָשְׁלִין טָבֵי׃ 24 בְּכָל־מַן דְּאַתְּ עָבֵד בִּישְׁתָּא לָךְ יְהֵוֵי לָךְ יְתִירָא וְסִפּוּתָא לְחַסְרָנָא׃ 25 כְּלִילָא דְּחַכִּימֵי עָתְרְהוֹן וְשִׁבְחוּרְהוֹן דְּסַכְלֵי שִׁטְיוּתְהוֹן׃ 26 מְפַצֵּא נַפְשָׁא סָהֲדָא דְּקִשְׁטָא וּדְמַלֵּל כַּדָּבוּתָא רַמָּיָא הוּא׃ 27 דְּחִלְתָּא דַּאלָהָא סַבְרַיָא דְּעִשְׁנָא וְלִבְנוּי נֶהֱוֵי תְּכִלָּן׃ 28 דְּחַיֵּי לְדַמַּסְטֵי מִן פַּחָא דְּמוֹתָא׃ 29 בְּסַגְיָא דְּעַמָּא חֲדְרֵיהּ דְּמַלְכָּא וְהֵיךְ דְּבָצִיר עַמָּא מְתְחַבַּר פַּרְנָסָה׃ טַן דְּנָגִידָא רוּחֵהּ סַגִּיעָא בְּיוּנֵהּ וּמַן דְּכַרְיָא רוּחֵהּ מַסְגִּי שַׁטְיוּתָא׃ 30 דְּמַפְלֵג חֵמְתָא דְּלִבֵּהּ אַסְיָא הוּא דְּבִסְרָה וְהֵיךְ נַטְלִיתָא בְּקֵיסָא חַסִּין קִנְאָתָא בְּגַרְמֵי׃ 31 דְּעָשֵׁק לְמִסְכֶּנָא חִסּוּדָא עָבֵד לְפַשְׁעֵהּ וְדְמָרְחֵם עֲלָבָא יַקִּירָה׃ 32 בְּבִישׁוּתֵהּ מִסְתְּחַף רַשִׁיעָא וּדְהָכֵל דְּמָאִיס צַדִּיקָא הוּא׃ 33 בְּלִבָּא דְּמִתְבַּיִן חַשְׁרֵי חָכְמְתָא וּבְגַוֵּהוֹן דְּסַכְלֵי שַׁטְיוּתָא אִתְיְדַע׃ 34 צְדָקְתָא תְּרוֹמַם אֻמָּה וְחִסּוּדָא דְּעַמְמֵי חֲטוֹבָה׃ 35 רְעוּתֵהּ דְּמַלְכָּא בְּעַבְדָּא סְכָלְתָנָא וּבְסָרְחָנֵהּ יְבַהֲתִנּוּ׃

טו

2 לְשָׁנָא דְּחַכִּימֵי מַשְׁפַּר יְדִיעָתָא וּפֻמְהוֹן דְּסַכְלֵי נַבְּעִי שִׁטְיוּתָא׃ 3 בְּכָל־אֲתַר עֵינְוֵי דַיְיָי מְחַמְיָן בִּבְישֵׁי וּבְטָבֵי׃ 4 אַסְיוּתָא דְּלִשָּׁנָא אִילָנָא דְּחַיֵּי הוּא וּדְאָכֵל מִן פֵּרוֹהִי נִשְׁבַּע׃ 5 שָׁטְיָא מַסְלֵי מַרְדוּתָא דַּאֲבוּי וּדְמִזְדַּהַר בְּמַכְסָנוּתָא עָרִימָא הוּא׃ 6 בְּבֵיתָא דְּצַדִּיקָא סַגִּי חֵילָא וַעֲלָלְהוֹן דְּרִשְׁעֵי תְּהַעֵר׃ 7 שִׂפְוָתֵהּ דְּחַכִּימֵי מוֹדְעִין מַנְדְּעָא וְלִבְּהוֹן דְּסַכְלֵי לָא כֵן׃ 8 דְּבְחֵיהוֹן דְּרִשְׁעֵי מְרַחֲקַיָּה דְּאלָהָא וּבְצְלוֹתְהוֹן דְּתְרִיצֵי מְתְרְעֵי׃ 9 מְרֵחֵק אֱלָהָא אֹרְחָה דְּרִשְׁיעָא וּרְדָף צְדָקְתָא נְחֵרְחֵם׃

Qui inhonorat pauperes, peccat; qui miseratur autem mendicos, beatus. *Errantes fabricant mala, misericordiam autem & veritatem operantur boni. Non sciunt misericordiam & fidem fabricatores malorum; eleemosynæ autem & fides apud fabricatores bonos.* *In omni sollicito inest abundantia, at dulcis & carens dolore in egestate erit.* *Corona sapientum diuitiæ eorum; at conuersatio stultorũ mala.* *Liberabit malorum animam testis fidelis, accendit autem mendacem dolosus.* *In timore Domini spes fortitudinis, at filiis eius relinquet firmamentum.* *Præceptũ Domini fons vitæ, facit autem declinare à laqueo mortis.* *In multa gente gloria regis: in autem defectu plebis contritio principis.* *Patiens vir multus in prudentia, at impatiẽs fortis stultus.* *Mansuetus vir cordis medicus, tinea autem ossium cor sensitiuum.* *Qui calumniatur egentẽ, irritat illum qui fecit eum; at honorans illum miseretur mendici.* *In malitia sua expelletur impius, confidens suæ sanctitati iustus.* *In corde bono viri requiescet sapientia, in autem corde stultorum non agnoscitur.* *Iustitia eleuat gentẽ, diminuunt autem tribus peccata.* *Acceptus regi minister intelligens; at sua agilitate tollit ignominiã, ira perdit & prudentes.*

21 * ὁ ἀτιμάζων πτωχὸν ἁμαρτάνει, ἐλεῶν δὲ πτωχοὺς
22 μακάριος. * πλανώμενοι τεκταίνουσι κακά, ἔλεον δὲ
καὶ ἀλήθειαν τεκταίνουσιν ἀγαθοί· οὐκ ἴσασιν ἔλεον καὶ
πίστιν τέκτονες κακῶν. ἐλεημοσύναι δὲ καὶ πίστεις ἀγαθοῖ τέκτο-
23 σιν ἀγαθοῖς. * ἐν παντὶ μεριμνῶντι ἔσται περισσόν, ὁ δὲ
24 ἡδὺς καὶ ἀνάλγητος ἐν ἐνδείᾳ ἔσται. * στέφανος σοφῶν
25 πλοῦτος αὐτῶν· ἡ δὲ διατριβὴ ἀφρόνων κακή. * ῥύσεται
κακῶν ψυχὰς μάρτυς πιστός, ἐκκαίει δὲ ψευδῆ δόλιος·
26 * ἐν φόβῳ κυρίου ἐλπὶς ἰσχύος, τοῖς δὲ τέκνοις αὐτοῦ κα-
27 ταλείψει ἔρεισμα. * φοβερισμα κυρίου πηγὴ ζωῆς,
ποιεῖ δὲ ἐκκλίνειν ἐκ παγίδος θανάτου.
28 * ἐν πολλῷ ἔθνει δόξα βασιλέως, ἐν δὲ ἐκλείψει
29 λαοῦ σωτηρία δυναστοῦ. * μακρόθυμος ἀνὴρ πολὺς
ἐν φρονήσει, ὁ δὲ ὀλιγόψυχος ἰσχυρὸς ἄφρων.
30 * πραΰθυμος ἀνὴρ καρδίας ἰατρός, σὴς δὲ ὀστέων κατ-
31 δία αἰσθητική. * ὁ συκοφαντῶν πτωχὸν παροξύνει τὸν
ποιήσαντα αὐτόν, ὁ δὲ τιμῶν αὐτὸν ἐλεεῖ πτωχόν.
32 * ἐν κακίᾳ αὐτοῦ ἀπωθήσεται ἀσεβής· ὁ πεποιθὼς τῇ
33 ἑαυτοῦ ὁσιότητι δίκαιος. * ἐν καρδίᾳ ἀγαθῇ ἀνδρὸς
ἀναπαύσεται σοφία, ἐν δὲ καρδίᾳ ἀφρόνων οὐ διαγινώ-
34 σκεται. * δικαιοσύνη ὑψοῖ ἔθνος, ἐλαττονοῦσι δὲ φυ-
λὰς ἁμαρτίαι.
35 * δεκτὸς βασιλεῖ ὑπηρέτης νοήμων· τῇ δὲ ἑαυτοῦ ὑβρο-
φίᾳ ἀφαιρεῖται ἀτιμίαν, ὀργὴ δὲ ἀπόλλυσι καὶ φρονίμους.

ιε

1 * Ἀπόκρισις δὲ ὑποπίπτουσα ἀποστρέφει θυμόν, λό-
2 γος δὲ λυπηρὸς ἐγείρει ὀργάς. * γλῶσσα σοφῶν κα-
λὰ ἐπίσταται, στόμα δὲ ἀφρόνων ἀναβλύζει κακά.
3 * ἐν παντὶ τόπῳ ὀφθαλμοὶ κυρίου, σκοπεύουσι κακούς
4 τε καὶ ἀγαθούς. * ἴασις γλώσσης δένδρον ζωῆς, ὁ δὲ
5 στωμυλῶν αὐτὴν πληθύσει πνεύματος. * ἄφρων μυ-
κηρίζει παιδείαν πατρός· ὁ δὲ φυλάσσων ἐντολάς, πα-
νουργότερος. ἐν πλεοναζούσῃ δικαιοσύνῃ ἰσχὺς πολλή, ὁ δὲ
6 ἀσεβεῖς ὀλόρριζοι ἐκ γῆς ὀλοῦνται. * οἴκοις δικαίων ἰσχὺς
7 πολλή, καρποὶ δὲ ἀσεβῶν ὀλοῦνται. * χείλη σοφῶν δέ-
δεται αἰσθήσει, καρδίαι δὲ ἀφρόνων οὐκ ἀσφαλεῖς.
8 * θυσίαι ἀσεβῶν βδέλυγμα κυρίῳ, δίκαι δὲ κα-
9 τευθυνόντων δεκταὶ παρ' αὐτῷ. * βδέλυγμα κυρίῳ
ὁδοὶ ἀσεβοῦς· διώκοντας δικαιοσύνην ἀγαπᾷ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[21] Contemnit socium suum peccator: & qui dat pauperi, beatus est. [22] Peruersi errant qui cogitant malum: misericordia autem & veritas erit his qui cogitant bona. [23] In omni quod sollicitum te facit, erit tibi commodum, & labia superflua in egestate erunt. [24] Corona sapientum diuitiæ eorum, & decus stultorum stultitia illorum. [25] Liberat animas testis veritatis, & qui loquitur mendacium, dolosus est. [26] Timor Dei est fiducia fortitudinis, & filiis eius erit protectio. [27] Timor Dei est fons vitæ, ad declinandũ à laqueo mortis. [28] In multitudine populi decor est regis: & quando minuitur populus, conteritur gubernator eius. [29] Qui longanimis est, multæ prudentiæ est; & qui præceps est in spiritu suo, multiplicat stultitiam. [30] Qui diuidit iram cordis sui, medicina est carni eius: & sicut putredo in ligno fortis est, sic & inuidia in ossibus. [31] Qui opprimit pauperem, opprobrium facit animæ suæ; & qui miseretur patientis iniuriam, ipsum honorat. [32] In malitia sua repellitur impius, & qui sperat quòd sit moriturus, iustus est. [33] In corde intelligentis moratur sapientia, & in medio stultorum cognoscitur stultitia. [34] Iustitia exaltat gentem, & opprobrium populi peccatum est. [35] Voluntas regis in seruo intelligenti est, & in offensa eius confundetur.

CAP. XV.

[1] Sermo mollis auertit iram, & sermo durus suscitat furorem. [2] Lingua sapientum ornat scientiam, & os stultorũ eructat stultitiam. [3] In omni loco oculi Domini vident bonos & malos. [4] Medicina linguæ est lignũ vitæ; & qui comedit ex eo, de fructibus eius satiabitur. [5] Stultus reprobat disciplinã patris sui: & qui sibi cauet eius increpatione, callidus est. [6] In domo iusti virtus maxima est, & fructus impiorũ conturbabitur. [7] Labia sapientum notam faciunt scientiam, & cor stultorum non est ita. [8] Sacrificia stultorum abominatio est Dei, & in oratione rectorum placabitur. [9] Abominatur Deus viam impij; & qui sequitur iustitiam, diligetur.

10 * מוֹסָר רָע לְעֹזֵב אֹרַח שׂוֹנֵא תוֹכַחַת יָמוּת׃
11 * שְׁאוֹל וַאֲבַדּוֹן נֶגֶד יְהוָה אַף כִּי־לִבּוֹת בְּנֵי־אָדָם׃
12 * לֹא־יֶאֱהַב לֵץ הוֹכֵחַ לוֹ אֶל־חֲכָמִים לֹא יֵלֵךְ׃
13 * לֵב שָׂמֵחַ יֵיטִב פָּנִים וּבְעַצְבַּת־לֵב רוּחַ נְכֵאָה׃
14 * לֵב נָבוֹן יְבַקֶּשׁ־דָּעַת וּפְנֵי כְסִילִים יִרְעֶה אִוֶּלֶת׃
15 * כָּל־יְמֵי עָנִי רָעִים וְטוֹב לֵב מִשְׁתֶּה תָּמִיד׃
16 * טוֹב־מְעַט בְּיִרְאַת יְהוָה מֵאוֹצָר רָב וּמְהוּמָה בּוֹ׃
17 * טוֹב אֲרֻחַת יָרָק וְאַהֲבָה שָׁם מִשּׁוֹר אָבוּס וְשִׂנְאָה בּוֹ׃
18 * אִישׁ חֵמָה יְגָרֶה מָדוֹן וְאֶרֶךְ אַפַּיִם יַשְׁקִיט רִיב׃
19 * דֶּרֶךְ עָצֵל כִּמְשֻׂכַת חָדֶק וְאֹרַח יְשָׁרִים סְלֻלָה׃
20 * בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח אָב וְכְסִיל אָדָם בּוֹזֶה אִמּוֹ׃
21 * אִוֶּלֶת שִׂמְחָה לַחֲסַר־לֵב וְאִישׁ תְּבוּנָה יְיַשֶּׁר־לָכֶת׃
22 * הָפֵר מַחֲשָׁבוֹת בְּאֵין סוֹד וּבְרֹב יוֹעֲצִים תָּקוּם׃
23 * שִׂמְחָה לָאִישׁ בְּמַעֲנֵה־פִיו וְדָבָר בְּעִתּוֹ מַה־טּוֹב׃
24 * אֹרַח חַיִּים לְמַעְלָה לְמַשְׂכִּיל לְמַעַן סוּר מִשְּׁאוֹל מָטָּה׃
25 * בֵּית גֵּאִים יְסַחֶ֣ה יְהוָה וְיַצֵּב גְּבוּל אַלְמָנָה׃
26 * תּוֹעֲבַת יְהוָה מַחְשְׁבוֹת רָע וְטְהוֹרִים אִמְרֵי־נֹעַם׃
27 * עֹכֵר בֵּיתוֹ בּוֹצֵעַ בָּצַע וְשׂוֹנֵא מַתָּנֹת יִחְיֶה׃
28 * לֵב צַדִּיק יֶהְגֶּה לַעֲנוֹת וּפִי רְשָׁעִים יַבִּיעַ רָעוֹת׃
29 * רָחוֹק יְהוָה מֵרְשָׁעִים וּתְפִלַּת צַדִּיקִים יִשְׁמָע׃
30 * מְאוֹר־עֵינַיִם יְשַׂמַּח־לֵב שְׁמוּעָה טוֹבָה תְּדַשֶּׁן עָצֶם׃

10 *Doctrina mala deſerentium viam: qui increpationes odit, morietur.
11 *Infernus & perditio coram Domino, quanto magis corda filiorum hominum.
12 *Non amat peſtilens eum qui ſe corripit, nec ad ſapientes graditur.
13 *Cor gaudẽs exhilarat faciem, in mœrore animi deiicitur ſpiritus.
14 *Cor ſapiens quærit doctrinam, & os ſtultorum paſcitur imperitia.
15 *Omnes dies pauperis mali, ſecura mens quaſi iuge conuiuium.
16 *Melius eſt parum cum timore Domini, quàm theſauri magni & inſatiabiles.
17 *Melius eſt vocari ad olera cũ charitate, quàm ad vitulum ſaginatũ cum odio.
18 *Vir iracundus prouocat rixas: qui patiens eſt, mitigat ſuſcitatas.
19 *Iter pigrorum quaſi ſepes ſpinarũ, via iuſtorum abſque offendiculo.
20 *Filius ſapiens lætificat patrem, & ſtultus homo deſpicit matrem ſuam.
21 *Stultitia gaudium ſtulto, & vir prudens dirigit greſſus ſuos.
22 *Diſſipantur cogitationes abſque conſilio; vbi verò ſunt plures conſiliarij, confirmantur.
23 *Lætatur homo in ſententia oris ſui, & ſermo opportunus eſt optimus.
24 *Semita vitæ ſuper eruditum, vt declinet de inferno nouiſſimo.
25 *Domum ſuperborum demolietur Dominus, & firmos faciet terminos viduæ.
26 *Abominatio Domini cogitationes malæ, & purus ſermo pulcherrimus.
27 *Conturbat domum ſuam qui ſectatur auaritiam: qui autem odit munera, viuet.
28 *Mens iuſti meditabitur ſapientiã, os impiorum redundat malis.
29 *Longè eſt Dominus ab impiis, & orationes iuſtorum exaudiet.
30 *Lux oculorum lætificat animam, fama bona impinguat oſſa.

תרגום

10 מַרְדּוּתָא דְּבִישָׁא מַפְסֵיעָא אָרְחָה וּמַן דְּסָנֵי מַכְסָנוּתָא יְמוּת׃
11 שְׁיוֹל וְאַבְדָנָא קֳדָם אֱלָהָא אַף לִבֵּי בַר נָשָׁא׃
12 לָא רָחֵם מְסָקְנָא מַן דְּמַכְסֵם לֵהּ וּלְוַת חַכִּימֵי לָא אָזֵל׃
13 לִבָּא דְמִתְבַּיֵּן בְּעֵי יְדִיעָתָא וּפֻמְהוֹן דְּסַכְלֵי שַׁטְיוּתָא׃
14 כָּל־יוֹמֵי דְמִסְכֵּנָא בִּישִׁין וּמַן דְּטָב לִבֵּהּ מַשְׁקֵיָא תְּדִירָא׃
15 טָבָא שֵׁרוּתָא דְיַרְקָא וְרַחֲמוּתָא תַּמָּן מִן תּוֹרֵי מְפַטְּמֵי בְּסָנְיָאתָא׃
16 טָב קְלִיל בִּדְחַלְתֵּהּ דַּאלָהָא מִן סַגְיָא דְּזַרְעָתָא וְעַאֲתָא בֵּהּ׃
17 גַּבְרָא חֵמְתָנָא מְגָרֵי תִּגְרָא וּנְגִיד רוּחָא מַדְּעָךְ הַיְתָא׃
18 בְּרָא חַכִּימָא יַחְדֵי לַאֲבוּי וּבְרָא סַכְלָא מָשִׁיט אִמֵּהּ׃
19 בִּשּׁוּלָא דְמַחְשָׁבְתָא חֵיךְ דְּלִית רָזָא וּבְסִגְעָא דְאֵלִין דְּמִתְמַלְכִין עֲצָתָא תְקוּם׃
20 חֶדְוָתָא לְגַבְרָא בְּמִלְּתָא וּמִלְּתָא בְּעִדָּנָא סְגִי טָבָא׃
21 בֵּיתָא דְגֵיוָתָנָא נְסַטַּר אֱלָהָא וְיַצֵּב תְּחוּמָא דְאַרְמַלְתָּא׃
22 מְרַחֲקָתֵהּ דַּאלָהָא מַחְשְׁבָתָא בִישָׁתָא וְדִכְיָן מִלֵּי בַסִּימְתָא׃
23 לִבָּא דְצַדִּיקָא יָאנֵי בְּהֵימְנוּתָא וּפֻמְהוֹן דְּרַשִׁיעֵי מַבִּיעַ בִּישָׁתָא׃
24 נְהוֹרָא דְעֵינֵי מַחֲדֵי לִבָּא שְׁמָעָתָא טָבָא מְרַחֲצָא גַּרְמָא׃

* *Disciplina innocētis cognoscitur à trāseuntibus; qui autem odiunt increpationes, moriuntur turpiter.* * *Infernus & perditio manifesta apud Dominū, quomodo non & corda hominum?* * *Non amabit indoctus corripientes se: cum autem sapientibus non conuersabitur.*

* *Corde gaudente facies viret, in autē mœroribus existente, tristis incedit.* * *Cor rectū quærit sensum, os autē ineruditorū cognoscet mala.*

* *Omni tempore oculi malorū suscipiunt mala, at boni quiescunt semper.* * *Melius parua pars cum timore Domini, quàm thesauri magni cum intrepiditate.* * *Melior vocatio ad conuiuium olerū ad amicitiam & gratiam, quàm appositio vitulorum cum inimicitia.* * *Vir iracundus præparat rixas, patiens autem & futuram mitigat. Patiens vir extinguet iudicia, at impius suscitat magus.* * *Viæ pigrorum stratæ spinis, at virilium tritæ.* * *Filius sapiens lætificat patrem, filius autem stultus subsannat matrem suam.* * *Amentis semitæ indigentes mente, vir autē prudens dirigens ambulat.* * *Differunt cogitationes nō honorantes concilia, in autē cordibus consiliantiū manebit consilium.* * *Non obediet malus illi, neque dicet opportunum quid & bonum communi.* * *Viæ vitæ cogitationes prudētis, vt cùm declinauerit ex inferno, saluus sit.* * *Domos iniuriosorum demolitur Dominus, firmauit autē terminū viduæ.* * *Abominatio Domino cogitatio iniusta, castorum autem verba casta.* * *Perdit seipsum munerū acceptor: at odio habēs donorum captiones, saluatur. Elee mosynis & fide purgantur peccata, at timore Domini declinat omnis à malo.* * *Corda iustorum meditantur fidem, os autem impiorum respondet mala. Acceptabiles apud Dominum viæ virorum iustorum, per autem eos & inimici amici fiunt.* * *Longè abest Deus ab impiis, orationes autem iustorum audit. Melior pauca acceptio cū iustitia quàm multa germina cum iniustitia. Cor viri cogitet iusta, vt à Deo dirigantur gressus eius.*

* *Contemplans oculus bona lætificat cor: fama autem bona impinguat ossa.*

10 * παιδεία ἀκάκου γνωρίζει ὁδὸν ἀπὸ τῶν παριόντων. ⊙ ὁ
11 μισῶν ἐλέγχους τελευτήσει αἰσχρῶς. * ἅδης ⊂ ἀπώλεια
φανερὰ ἐνώπιον κυρίου· πῶς οὐχὶ καὶ αἱ καρδίαι τῶν ἀν-
12 θρώπων; * οὐκ ἀγαπήσει ἀπαίδευτος τὸν ἐλέγχοντας
13 αὐτόν, μετὰ σοφῶν οὐχ ὁμιλήσει. * καρδίας εὐφραινομένης πρόσωπον θάλλει, ἐν ᾗ λύπαις ἔσπασται ταπεινοῦται.
14 * καρδία ὀρθὴ ζητεῖ αἴσθησιν, στόμα δὲ ἀπαιδεύτων
15 γνώσεται κακά. * πάντα τὸν χρόνον ⊙ ὀφθαλμοὶ τῶν
κακῶν προσδέχονται κακά, ⊙ ᾗ ἀγαθοὶ ἡσυχάζουσι
16 διαπαντός. * κρεῖσσον μικρὸν μερὶς μετὰ φόβου κυρίου, ἢ
17 θησαυροὶ μεγάλοι μετὰ ἀφοβίας. * κρεῖσσον ξενισμὸς λαχάνων πρὸς φιλίαν καὶ χάριν, ἢ πρόθεσις μό-
18 χων μετ' ἔχθρας. * ἀνὴρ θυμώδης παροξύνει μάχας, μακρόθυμος ᾗ καὶ τὴν μέλλουσαν καταπαύει.
μακρόθυμος ἀνὴρ καταστέσει κρίσεις, ὁ δὲ ἀσεβὴς ἐγείρει
19 μᾶλλον. * ὁδοὶ ἀργῶν ἐστρωμέναι ἀκάνθαις, αἱ δὲ τῶν
20 δικαίων τετριμμέναι. * υἱὸς ⊙ φρὼν εὐφραίνει πατέρα,
21 υἱὸς δὲ ἄφρων μυκτηρίζει μητέρα αὐτοῦ. * ἀνόητος κτῆ-
σιν ἐνδεεῖς φρενῶν, ἀνὴρ δὲ φρόνιμος καθυθυνῶν πο-
22 ρεύεται. * ὑποτίθενται λογισμοὺς ⊖ μὴ πιστοὶ
συνέδρια, ἐν δὲ καρδίαις βεβουλευμένων μενεῖ βουλή.
23 * ᾧ μὴ ὑπακούσῃ ὁ κακὸς αὐτῇ, οὐδὲ μὴ εἴπῃ καιρόν τι
24 καὶ καλὸν τῷ κοινῷ. * ὁδοὶ ζωῆς διανοήματα συνετοῦ,
ἵνα ἐκκλίνας ἐκ ᾅδου σωθῇ.
25 * οἴκους ὑβριστῶν καταστρέψει κύριος, ἐστήσατο δὲ ὅριον χή-
26 ρας. * βδέλυγμα κυρίῳ λογισμὸς ἄδικος, ἁγνῶν δὲ
27 ῥήσεις σεμναί. * ἐξόλλυσιν ἑαυτὸν ὁ δωροληπτῶν, ὁ δὲ
μισῶν δώρων λήψεις σώζεται. ἐλεημοσύναις ⊂ πίστεσιν
ἐξιλάσθη ἁμαρτία, τῷ δὲ φόβῳ κυρίου ἐκκλί-
28 νει πᾶς ἀπὸ κακοῦ. * καρδίαι δικαίων μελετῶσι πί-
στεις, στόμα δὲ ἀσεβῶν ἀποκρύπτεται κακά. δεκταὶ τῷ κυ-
ρίῳ ὁδοὶ ἀνδρῶν δικαίων, διὰ δὲ αὐτῶν καὶ ⊖ ἐχθροὶ φί-
29 λοι γίνονται. * μακρὰν ἀπέχει ὁ θεὸς ἀπὸ ἀσεβῶν,
δυνατὸς δὲ δικαίων ὑπακούει. κρεῖσσον ὀλίγη λῆψις μετὰ
δικαιοσύνης ἢ πολλὰ γενήματα μετ' ἀδικίας. καρδία
ἀνδρὸς λογιζέσθω δίκαια, ἵνα ὑπὸ τοῦ θεοῦ διορθωθῇ
τὰ διαβήματα αὐτοῦ.
30 * θεωρῶν ὀφθαλμὸς καλὰ εὐφραίνει καρδίαν, φήμη δὲ
ἀγαθὴ παίνει ὀστᾶ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[10] Disciplina mali hominis errare facit viam suam; & qui odit increpationem, morietur. [11] Infernus & perditio coram Deo, quanto magis corda filiorum hominis! [12] Non diligit derisor eum qui se corripit, & ad sapientes non graditur.

[13] Cor gaudens exhilarat faciem, & in dolore cordis spiritus deiicitur.

[14] Cor intelligentis quærit scientiam, & os stultorum stultitiam. [15] Omnes dies pauperis, mali sunt; & cuius hilaris est animus, conuiuium est continuum. [16] Melius est parum in timore Dei, quàm thesauri multiplicationis, in quibus est turbatio. [17] Melius est prandium oleris vbi est charitas, quàm boues pingues cum odio.

[18] Vir iracundiæ prouocat rixas: & qui longanimis est, extinguit litem.

[19] Via pigrorum tribuli & spinæ; & via rectorum trita est. [20] Filius sapiens lætificat patrem, & stultus homo contemnit matrem suam. [21] Stultitia gaudium est carenti corde, & vir prudens rectè graditur.

[22] Dissipantur cogitationes vbi non est secretum; & in multitudine consiliariorum, consilium confirmatur.

[23] Gaudium est viro in verbo oris sui, & verbum in tempore suo valde bonum est.

[24] Semita vitæ est sursum intelligenti, vt declinet ab inferno inferiori. [25] Domum superborum demolietur Deus, & statuet terminum viduæ. [26] Abominatio est Dei cogitatio maligna, & puri sermones suaues sunt.

[27] Perdit domum suam, qui congregat mammonam iniquitatis: & qui odit munus gratis, viuet.

[28] Cor iusti meditatur in fide, & os impiorum eructat malum. [29] Longè est Deus ab impiis, & orationem iustorum exaudiet.

[30] Lux oculorum lætificat cor: fama bona impinguat ossa.

31 * אֹזֶן שֹׁמַעַת תּוֹכַחַת חַיִּים בְּקֶרֶב חֲכָמִים תָּלִין׃
32 *פּוֹרֵעַ מוּסָר מוֹאֵס נַפְשׁוֹ וְשׁוֹמֵעַ תּוֹכַחַת קוֹנֶה לֵב׃
33 * יִרְאַת יְהוָה מוּסַר חָכְמָה וְלִפְנֵי כָבוֹד עֲנָוָה׃

יו

1 * לְאָדָם מַעַרְכֵי־לֵב וּמֵיְהוָה מַעֲנֵה לָשׁוֹן׃
2 * כָּל־דַּרְכֵי־אִישׁ זַךְ בְּעֵינָיו וְתֹכֵן רוּחוֹת יְהוָה׃
3 * גֹּל אֶל־יְהוָה מַעֲשֶׂיךָ וְיִכֹּנוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ׃
4 * כֹּל פָּעַל יְהוָה לַמַּעֲנֵהוּ וְגַם־רָשָׁע לְיוֹם רָעָה׃
5 * תּוֹעֲבַת יְהוָה כָּל־גְּבַהּ־לֵב יָד לְיָד לֹא יִנָּקֶה׃
6 * בְּחֶסֶד וֶאֱמֶת יְכֻפַּר עָוֹן וּבְיִרְאַת יְהוָה סוּר מֵרָע׃
7 * בְּרָצוֹת יְהוָה דַּרְכֵי־אִישׁ גַּם־אוֹיְבָיו יַשְׁלִם אִתּוֹ׃
8 * טוֹב־מְעַט בְּצֶדֶק מֵרֻבֹּת תְּבוּאוֹת בְּלֹא מִשְׁפָּט׃
9 * לֵב אָדָם יְחַשֵּׁב דַּרְכּוֹ וַיהוָה יָכִין צַעֲדוֹ׃
10 * קֶסֶם ׀ עַל־שִׂפְתֵי־מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט לֹא יִמְעַל־פִּיו׃
11 * פֶּלֶס ׀ וּמֹאזְנֵי מִשְׁפָּט לַיהוָה מַעֲשֵׂהוּ כָּל־אַבְנֵי־כִיס׃
12 * תּוֹעֲבַת מְלָכִים עֲשׂוֹת רֶשַׁע כִּי בְצֶדֶק יִכּוֹן כִּסֵּא׃
13 * רְצוֹן מְלָכִים שִׂפְתֵי־צֶדֶק וְדֹבֵר יְשָׁרִים יֶאֱהָב׃
14 * חֲמַת־מֶלֶךְ מַלְאֲכֵי־מָוֶת וְאִישׁ חָכָם יְכַפְּרֶנָּה׃
15 * בְּאוֹר־פְּנֵי־מֶלֶךְ חַיִּים וּרְצוֹנוֹ כְּעַב מַלְקוֹשׁ׃
16 * קְנֹה־חָכְמָה מַה־טּוֹב מֵחָרוּץ וְקָנוֹת בִּינָה נִבְחָר מִכָּסֶף׃
17 * מְסִלַּת יְשָׁרִים סוּר מֵרָע שֹׁמֵר נַפְשׁוֹ נֹצֵר דַּרְכּוֹ׃
18 * לִפְנֵי־שֶׁבֶר גָּאוֹן וְלִפְנֵי כְשָׁלוֹן גַּבַּהּ רוּחַ׃
19 * טוֹב שְׁפַל־רוּחַ אֶת־עֲנָיִים מֵחַלֵּק שָׁלָל אֶת־גֵּאִים׃
20 * מַשְׂכִּיל עַל־דָּבָר יִמְצָא־טוֹב וּבוֹטֵחַ בַּיהוָה אַשְׁרָיו׃
21 * לַחְכַם־לֵב יִקָּרֵא נָבוֹן וּמֶתֶק שְׂפָתַיִם יוֹסִיף לֶקַח׃

31 * Auris quæ audit increpationes vitæ,
32 in medio ſapientũ commorabitur. *Qui abiicit diſciplinã, deſpicit animã ſuam: qui autẽ acquieſcit increpationibus, poſſeſſor
33 eſt cordis. *Timor Dñi diſciplina ſapientiæ, & gloriam præcedit humilitas.

CAP. XVI.

1 HOminis eſt animũ præparare, & Dñi
2 gubernare linguam. *Omnes viæ ho-
A minis patent oculis eius: ſpirituũ ponde-
3 rator eſt Dñs. *Reuela Dño opera tua, &
4 dirigentur cogitationes tuæ. *Vniuerſa propter ſemetipſum operatus eſt Dominus, impium quoque ad diem malum.
5 *Abominatio Domini eſt omnis arrogans: etiam ſi manus ad manum fuerit, nõ
6 eſt innocens. *Miſericordia & veritate
B redimitur iniquitas, & in timore Dñi de-
7 clinatur à malo. *Cùm placuerint Dño viæ hominis, inimicos quoque eius con-
8 uertet ad pacem. *Melius eſt parum cum iuſtitia, quàm multi fructus cũ iniquitate.
9 *Cor hominis diſponit viam ſuam, ſed
10 Dñi eſt dirigere greſſus eius. *Diuinatio in labiis regis, in iudicio non errabit os
11 eius. *Pondus & ſtatera iudicia Dñi ſunt,
C & opera eius omnes lapides ſacculi.
12 *Abominabiles regi qui agunt impiè;
13 quoniã iuſtitia firmabitur ſolium. *Voluntas regũ labia iuſta: qui recta loquitur,
14 diligetur. *Indignatio regis nuncij mor-
15 tis, & vir ſapiens placabit eũ. *In hilaritate vultus regis vita, & clemẽtia eius quaſi im
16 ber ſerotinus. *Poſside ſapientiã, quia auro melior eſt: & acquire prudentiã, quia pre-
17 cioſior eſt argento. *Semita iuſtorũ declinat mala: cuſtos animæ ſuæ ſeruat viam
18 ſuã. *Contritionẽ præcedit ſupbia, & ante ruinã exaltabitur ſpiritus. *Melius humi-
19 liaricũ mitibus, quàm diuidere ſpolia cũ
20 ſuperbis. *Eruditus in verbo reperiet bo-
21 na: qui ſperat in Dño, beatus eſt. *Qui ſapiens eſt corde, appellabitur prudens: & qui dulcis eloquio, maiora reperiet.

תרגום

31 אֻדְנָא דְּשָׁמְעָא מַכְסָנוּתָא דְּחַיֵּי בֵּינַת דְּחַכִּימֵי תְּבוּת׃
32 מָרֵשׁ מַרְוִיחָא מַסְלֵי נַפְשֵׁהּ וּדְשָׁמֵעַ מַכְסָנוּתָא דְּחַיֵּי קְנֵי חָכְמְתָא׃
33 דְּחַלְתָּהּ דַּיְיָ מַרְדּוּתָא דְּחָכְמְתָא וּמִן דְּמִתְיַקַּר יֶהֱוֵי עַנְוְנָן׃

יו

1 מִן בַּר־נַשׁ תַּרְעִיתָא דְּלִבָּא וּמִן יְיָ מַמְלֶלָא דְּלִשָּׁנָא׃
2 כְּלְהוֹן אָרְחָתָהּ דְּגַבְרָא דַּכִּין אִנּוּן בְּעֵינוֹי וַאֲלָהָא מַתְקֵן אָרְחָתָהּ׃
3 גְּלִי לֶאֱלָהָא עוֹבָדָךְ וּמִתְקְנָן מַחְשָׁבָתָךְ׃
4 כְּלְהוֹן עוֹבָדִין דַּאֲלָהָא לְאִלֵּין דְּמִשְׁתַּמְעִין לֵהּ וְרִשִׁיעָא לְיוֹמָא בִּישָׁא׃
5 מְרַחֲקָתָהּ דַּאֲלָהָא כָּל־דְּרָם בְּלִבָּהּ מִן בִּישְׁתָּא לָא נִדְכֵּי׃
6 בְּטִיבוּתָא וְקִשְׁטָא מְכַפַּר חֲרָנָא וּדְחַלְתָּהּ דַּאֲלָהָא מַסְטְיָא מִן בִּישְׁתָּא׃
7 כַּד אִתְרְעֵי דַּאֲלָהָא בְּאָרְחָתָהּ דְּגַבְרָא וְאַף לְבַעֲלֵי דָבָבוּי נַשְׁלֵם לֵהּ׃
8 טַב קְלִיל בְּצִדְקָתָא מִן סַגִּיעָא דַּעֲלָלָתָא וְלָא בְּרִינָא׃
9 לִבָּהּ דְּבַר נָשָׁא מְחַשֵּׁב אָרְחָתֵהּ וַאֲלָהָא מְתַקֵּן מִן סַגִּיעָא דַּעֲלָלָתָא וְלָא בְּרִינָא׃
10 קְסָמָא עַל שִׂפְוָתֵהּ דְּמַלְכָּא וּבְרִינָא לָא נִדְגַּל פֻּמֵּהּ׃
11 רְגָיָא וּמְסָאתָא דְּתְרִיצוּתָא מִן קֳדָם אֲלָהָא וַעֲבָדוֹי כְּלְהוֹן מְתַקְלֵי דְקְשְׁטָא׃
12 מְרַחֲקָתֵהּ דְּמַלְכִּין דַּעֲבְדִין רִשְׁעָא מְטוּל דִּבְצִדְקוּתָא תְּקִין כָּרְסְיָא׃
13 רָעוּתֵהּ דְּמַלְכָּא שְׂפִוָתָא דִּקְשׁוֹט וְקָרֵם יְרַחֵם׃
14 חֵמְתֵהּ דְּמַלְכָּא מַלְאֲכֵי דְמוֹתָא אֱנוֹן וּגְבַרָא חַכִּימָא נְדַעְכֵּהּ׃
15 בִּנְהוֹרָא דְּפַרְצוּפֵהּ דְּמַלְכָּא חַיֵּי וְצִבְיוֹנֵהּ הֵיךְ עֲנָנָא בְּבִירְיָאתָא׃
16 דְּקְנֵי חָכְמְתָא טָבָא לֵהּ מִן דַּהֲבָא סְנִינָא וּדְקְנֵי בִּיוּנָא טַב מִן סַנְיָא גַּבְיָא׃
17 שְׁבִילָא דְּתְרִיצֵי מְסַטְיָא מִן בִּישְׁתָּא וּדְמַזְהַר בְּנַפְשֵׁהּ נָטַר אָרְחֵהּ׃
18 קֳדָם תְּבָרָא גֵּיוְתָנוּתָא וְקֳדָם תְּקֵלָא רָמַת רוּחָא׃
19 טַב הוּא שְׁפַל רוּחַ וְעַנְוְנָא מִן הוּא דְּמְפַלֵּג עֲדְיָתָא עִם גֵּיוְתָנֵי׃
20 דְּמִסְתַּכַּל בְּמִלְּתָא יַשְׁכִּיחַ טָבְתָא וּדְסָבַר בַּאֲלָהָא טוּבְהוֹי׃
21 חַכִּים לִבָּא יִתְקְרֵי סָכְלְתָנָא וְדִתְלִיף מְתוֹסֵף אִלְּפָנָא׃

‡ *Qui expellit disciplinam, odit seipsum: at* 32
seruans increpationes, diligit animam suam.

‡ *Timor Domini disciplina & sapientia, &* 33
principium gloriæ respondebit ei; præcedit autem humiles gloria.

CAP. XVI.

OMnia opera humilis manifesta apud Deũ, 4
at impij in die mala peribunt.

‡ *Impurus apud Deum omnis excelsi cordis;* 5
manui manus iniiciens iniustè, non erit innocẽs.

‡ *Initium viæ bonæ facere iusta, acceptabi-* 6
lia autem apud Deum potius quàm mactare victimas.

‡ *Quærens Dominum inueniet cognitionem* 7
cum iustitia: at rectè quærentes eum, inuenient pacem.

‡ *Omnia opera Domini cum iustitia, seruа-* 8
tur autem impius in diem malum.

‡ *Diuinatio in labiis regis, in autem iudicio* 10
non errabit os eius.

‡ *Momentum stateræ iustitia apud Deum,* 11
at opera eius stateræ iustæ. 12

‡ *Abominatio regi faciens mala; cum enim* 13
iustitia præparatur soliũ principatus. ‡ *Acce-* 14
ptabilia regi labia iusta; sermones autem rectos diligit Dominus. ‡ *Indignatio regis nuncius mortis: vir autẽ sapiens placabit eum.* ‡ *In lu-* 15
ce vitæ filius regis, at accepti ei quasi nubilum serotinum. ‡ *Nidi sapientiæ eligibiliores au-* 16
ro: nidi autem prudentiæ eligibiliores super argentum. ‡ *Semitæ vitæ declinant à malis, longitudo autem vitæ viæ iustitiæ. Suscipiens disciplinam, in bonis erit: at custodiens increpationes, sapiens erit. Qui custodit suas vias, seruat suam animam; diligens autem vitam* 17
suam, parcet ori suo.

‡ *Ante contritionem præcedit superbia, an-* 18
te autem ruinam immodestia.

‡ *Melior mansuetus corde cum humilitate,* 19
quàm qui diuidit spolia cum iniuriantibus.

‡ *Prudens in rebus inuentor bonorum; con-* 20
fisus autem in Domino, beatus.

‡ *Sapientes & prudentes malos appellant,* 21
at dulces in sermone plura audient.

32 ‡ ὃς ἀπωθεῖται παιδείαν μισεῖ ἑαυτόν. ὁ δὲ τηρῶν ἐ-
λέγχους ἀγαπᾷ ψυχὴν αὐτοῦ.
33 ‡ φόβος κυρίου παιδεία σοφίας, καὶ ἀρχὴ δόξης
ἀποκριθήσεται αὐτῇ, προπορεύεται δὲ ταπεινοῖς δόξα.

ις

4 ‡ Πάντα τὰ ἔργα τοῦ ταπεινοῦ φανερὰ ἔσται τῷ θεῷ.
καὶ δὲ ἀσεβεῖς ἐν ἡμέρᾳ κακῇ ὀλοῦνται.
5 ‡ ἀκάθαρτος παρὰ θεῷ πᾶς ὑψηλοκάρδιος· χειρὶ χεῖ-
ρας ἐμβαλὼν οὐκ ἀθῳωθήσεται.
6 ‡ ἀρχὴ ὁδοῦ ἀγαθῆς τὸ ποιεῖν τὰ δίκαια, δεκτὰ δὲ
παρὰ θεῷ μᾶλλον ἢ θύειν θυσίας.
7 ‡ ὁ ζητῶν τὸν κύριον εὑρήσει γνῶσιν μετὰ δικαιοσύνης· οἱ
δὲ ὀρθῶς ζητοῦντες αὐτὸν εὑρήσουσιν εἰρήνην.
8 ‡ πάντα τὰ ἔργα κυρίου μετὰ δικαιοσύνης, φυλάσσε-
ται δὲ ὁ ἀσεβὴς εἰς ἡμέραν κακήν.
10 ‡ μαντεῖον ἐπὶ χείλεσι βασιλέως, ἐν ᾧ κρίσει οὐ μὴ
11 πλανηθῇ τὸ στόμα αὐτοῦ. ‡ ῥοπὴ ζυγοῦ δικαιοσύνη
παρὰ θεῷ, τὰ δὲ ἔργα αὐτοῦ σάθμια δίκαια.
12 ‡ βδέλυγμα βασιλεῖ ὁ ποιῶν κακά, μετὰ γὰρ δικαιο-
σύνης ἑτοιμάζεται θρόνος ἀρχῆς.
13 ‡ δεκτὰ βασιλεῖ χείλη δίκαια, λόγους δὲ ὀρθοὺς ἀγα-
14 πᾷ ὁ κύριος. ‡ θυμὸς βασιλέως ἄγγελος θανάτου,
15 ἀνὴρ σοφὸς ἐξιλάσεται αὐτόν. ‡ ἐν φωτὶ ζωῆς ὁ
βασιλέως, καὶ ὡς ὑετὸς ἐπὶ αὐτῷ ὥσπερ νέφος ὄψιμον.
16 ‡ κτῆσαι σοφίας αἱρετώτερα χρυσίου, κτῆσαι δὲ φρο-
νήσεως αἱρετώτερα ὑπὲρ ἀργύριον.
17 ‡ τρίβοι ζωῆς ἐκκλίνουσιν ἀπὸ κακῶν, μήκος δὲ βίου
ὁδοὶ δικαιοσύνης. ὁ διεχόμενος παιδείαν ἐν ἀγαθοῖς
ἔσται, ὁ δὲ φυλάσσων ἐλέγχους σοφωθήσεται. ὃς φυ-
λάσσει τὰς ἑαυτοῦ ὁδοὺς, τηρεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν· ἀγα-
πῶν δὲ ζωὴν αὐτοῦ φείσεται στόματος αὐτοῦ.
18 ‡ πρὸ συντριβῆς ἡγεῖται ὕβρις, πρὸ δὲ πτώματος
κακοφροσύνη.
19 ‡ κρείσσων πραΰθυμος μετὰ ταπεινώσεως, ἢ ὃς διαιρεῖ-
ται σκῦλα μετὰ ὑβριστῶν.
20 ‡ σωτὴρ ἐν πράγμασιν εὑρετὴς ἀγαθῶν, πεποιθὼς δὲ
ἐπὶ κυρίῳ μακάριος.
21 ‡ σοφὸς καὶ συνετὸς φαύλους καλοῦσιν, ὁ δὲ
γλυκεῖς ἐν λόγῳ πλείονα ἀκούσονται.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[31] Auris quæ audit increpationem vitæ, in medio sapientum cõmorabitur [32] Qui deserit disciplinam, auersatur animam suam: & qui audit increpationem vitæ, possidet sapientiam. [33] Timor Domini disciplina sapientiæ: & qui gloriosus est, sit humilis.

CAP. XVI.

AB homine est consilium cordis, & à Domino sermo linguæ. [2] Omnes viæ viri mundæ sunt in oculis eius, & Deus dirigit vias eius. [3] Reuela Deo opera tua, & dirigentur cogitationes tuæ. [4] Omnia opera Dei sunt pro his qui obediunt ei, & impius seruatur in diem malum. [5] Abominatio Dei est omnis elatus corde: à malo non mundabitur.

[6] In benignitate & veritate expiatur iniquitas: & timor Dei auertit à malo. [7] Quando vult Deus viam viri, inimicos quoque eius pacificos reddit ei. [8] Melius est parum in iustitia, quàm multi fructus absque iudicio. [9] Cor filij hominis cogitat viam suam, & Deus dirigit gressum eius. [10] Diuinatio in labiis regis, & in iudicio non mentitur os eius. [11] Pondus & statera recta à facie Dei est, & opera eius omnia pondera veritatis. [12] Abominatio sunt regibus ij qui operantur impietatem, quoniam in iustitia dirigitur solium. [13] Voluntas regis labia iustitiæ, & verbum rectorum diligit. [14] Indignatio regis angeli mortis sunt, & vir sapiens restinguet eam. [15] In luce vultus regis est vita, & voluntas eius quasi nubes in serenitate. [16] Qui possidet sapientiam, melior est ei auro conflato; & qui possidet prudentiam, melior est argento lecto. [17] Semita rectorum est declinare à malo; & qui cauet animæ suæ, seruat viam suam. [18] Ante interitum venit superbia, & ante ruinam eleuatur spiritus. [19] Melior est humilis spiritu & mansuetus, quàm ille qui diuidit spolia cum superbis. [20] Qui contẽplatur in verbo, inueniet bona; & qui sperat in Deo, beatus est. [21] Sapiens corde vocatur intelligens; & qui dulcis est labiis suis, addit disciplinam.

22 * מְקוֹר חַיִּים שֵׂכֶל בְּעָלָיו וּמוּסַר אֱוִלִים אִוֶּלֶת׃
23 * לֵב חֲכָמִים יַשְׂכִּיל פִּיהוּ וְעַל־שְׂפָתָיו יוֹסִיף לֶקַח׃
24 * צוּף־דְּבַשׁ אִמְרֵי־נֹעַם מָתוֹק לַנֶּפֶשׁ וּמַרְפֵּא לָעָצֶם׃
25 * יֶשׁ דֶּרֶךְ יָשָׁר לִפְנֵי־אִישׁ וְאַחֲרִיתָהּ דַּרְכֵי־מָוֶת׃
26 * נֶפֶשׁ עָמֵל עָמְלָה־לּוֹ כִּי־אָכַף עָלָיו פִּיהוּ׃
27 * אִישׁ בְּלִיַּעַל כֹּרֶה רָעָה וְעַל־שְׂפָתָיו כְּאֵשׁ צָרֶבֶת׃
28 * אִישׁ תַּהְפֻּכוֹת יְשַׁלַּח מָדוֹן וְנִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף׃
29 * אִישׁ חָמָס יְפַתֶּה רֵעֵהוּ וְהוֹלִיכוֹ בְּדֶרֶךְ לֹא־טוֹב׃
30 * עֹצֶה עֵינָיו לַחְשֹׁב תַּהְפֻּכוֹת קֹרֵץ שְׂפָתָיו כִּלָּה־רָעָה׃
31 * עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת שֵׂיבָה בְּדֶרֶךְ צְדָקָה תִּמָּצֵא׃
32 * טוֹב אֶרֶךְ אַפַּיִם מִגִּבּוֹר וּמֹשֵׁל בְּרוּחוֹ מִלֹּכֵד עִיר׃
33 * בַּחֵיק יוּטַל אוֹר־הַגּוֹרָל וּמֵיְהוָה כָּל־מִשְׁפָּטוֹ׃

יז

1 * טוֹב פַּת חֲרֵבָה וְשַׁלְוָה־בָהּ מִבַּיִת מָלֵא זִבְחֵי־רִיב׃
2 * עֶבֶד מַשְׂכִּיל יִמְשֹׁל בְּבֵן־מֵבִישׁ וּבְתוֹךְ אַחִים יֶחֱלַק נַחֲלָה׃
3 * מַצְרֵף לַכֶּסֶף וְכוּר לַזָּהָב וּבֹחֵן לִבּוֹת יְהוָה׃
4 * מֵרַע מַקְשִׁיב עַל־שִׂפַת־אָוֶן שֶׁקֶר מַזִּין עַל־לְשׁוֹן הַוּוֹת׃
5 * לֹעֵג לָרָשׁ חֵרֵף עֹשֵׂהוּ שָׂמֵחַ לְאֵיד לֹא יִנָּקֶה׃
6 * עֲטֶרֶת זְקֵנִים בְּנֵי בָנִים וְתִפְאֶרֶת בָּנִים אֲבוֹתָם׃
7 * לֹא־נָאוֶה לְנָבָל שְׂפַת יֶתֶר אַף כִּי־לְנָדִיב שְׂפַת־שָׁקֶר׃
8 * אֶבֶן־חֵן הַשֹּׁחַד בְּעֵינֵי בְעָלָיו אֶל־כָּל־אֲשֶׁר יִפְנֶה יַשְׂכִּיל׃
9 * מְכַסֶּה פֶּשַׁע מְבַקֵּשׁ אַהֲבָה וְשֹׁנֶה בְּדָבָר מַפְרִיד אַלּוּף׃

22 * Fons vitę eruditio poſſidentis,doctri-
23 na ſtultorum fatuitas. *Cor ſapientis eru diet os eius,& labiis eius addet gratiam.
24 *Fauus mellis compoſita verba,dulcedo
25 animæ & ſanitas oſsium. *Eſt via quæ videtur homini recta, & nouiſsima eius ducunt ad mortem.
26 * Anima laborantis laborat ſibi, quia compulit eum os ſuum.
27 * Vir inſipiens fodit malum,& in labiis
28 eius ignis ardeſcit. * Homo peruerſus ſuſcitat lites,& verboſus ſeparat principes.
29 * Vir iniquus lactat amicum ſuum, & ducit eum per viam non bonam.
30 * Qui attonitis oculis cogitat praua, mordens labia ſua perficiet malum.
31 * Corona dignitatis ſenectus, quæ in
32 viis iuſtitiæ reperietur. * Melior eſt patiens viro forti; & qui dominatur animo ſuo, expugnatore vrbium.
33 * Sortes mittuntur in ſinu,ſed à Domino temperantur.

CAP. XVII.

1 MElior eſt buccella ſicca cum gaudio, quàm domus plena victimis cũ iur-
2 gio. * Seruus ſapiens dominabitur ſtultis filiis, & inter fratres hæreditatem diui-
3 det. * Sicut igne probatur argentum & aurum camino;ita corda probat Dñs.
4 * Malus obedit linguæ iniquæ,& fallax obtemperat labiis mendacibus.
5 *Qui deſpicit pauperem, exprobrat factori eius: & qui in ruina lætatur alterius, non erit impunitus.
6 *Corona ſenum filij filiorum,& gloria filiorum patres eorum.
7 * Non decent ſtultum verba compoſita,nec principem labium mentiens.
8 * Gemma gratiſsima expectatio præſtolantis; quocunque ſe vertit, prudenter intelligit.
9 * Qui celat delictum, quærit amicitias; qui altero ſermone repetit,ſeparat fœderatos.

תרגום

22 מְבוּעַ דְּחַיֵּי סָכְלָא וּמַרְדּוּתָא דְּשַׁטְיֵי שַׁטְיוּתָא ׃ 23 לִבָּא דְחַכִּימָא מְסַהֵד פֻּמֵּהּ וּבְשִׂפְוָתֵהּ מוֹסִיף אִלְּפָנָא ׃
24 כַּבְרִיתָא דְּדָבְשָׁא מֵאֲמָרָא דְּטָבְסָא חַלְיוּתָא דְּנַפְשָׁא וַאֲסוּתָא לְגַרְמֵי ׃ 25 אִית אָרְחָא דְּסַהֲזָיָא בְּעֵינֵי בְנֵי נָשָׁא דְּתַרְעֵיתָא הִיא וְסוֹפָהּ
אָרְחָתָא דְּמוֹתָא אִנּוּן ׃ 26 נַפְשׁ דְּלַעֲוָתָא תְּסוֹבַר דְּמִן פֻּמָּא אָתֵי לָהּ כַּיְפָא ׃ 27 גַּבְרָא טְלוֹמָא חָפַר בִּישְׁתָּא וּבְסִפְוָתָא נוּרָא יָהֲבָא
זְלִיקִי ׃ 28 גַּבְרָא סַהְפְּכָנָא יְגָרֵי תִּגְרֵי וְדַרְהָנָא מְפָרֵק רָחֵמֵהּ ׃ 29 גַּבְרָא חָטוֹפָא מְשַׁרְגֵּג חַבְרֵהּ מוֹבִיל לֵהּ בְּאָרְחָא דְּלָא שַׁפִּירָא ׃
30 רָמֵז בְּעֵינוֹהִי וְחָשֵׁב הֲפִיכָתָא גָּוֵּה בְּשִׂפְוָתָא וְגָמַר בִּישְׁתָּא ׃ 31 כְּלִילָא דְּשֵׂבְהִירָא סֵיבוּתָא בְּאָרְחָא דִּצְדָקָתָא מִשְׁתַּכְחָא ׃
32 טָב נָגֵד אַפֵּי רוּחָא מִן גַּבְרָא וּדְמַכְבֵּשׁ נַפְשֵׁהּ טָב מִן הוּא דְּאָחֵד מְרִינְתָּא ׃ 33 בְּעָנְבָּה דְּעַצְתָּא נָפְלָה פִּיצְתָּא וּמִן־אֱלָהָא נָפֵק דִּינֵהּ ׃

יז

1 טָבָא הִיא לַחְמָא שְׁרִיבְתָּא וְשַׁלְוָתֵהּ בָּהּ מִן בֵּיתָא דְּמָלֵי דִּבְחֵי דְּדָיְנָא ׃ 2 עַבְדָּא הָיא סָכְלְתָנָא יִשְׁתַּלַּט בִּבְרָא מְבַהֲתָנָא וּבֵינַת אַחֵי נְפַלֵּג
יְרָתָא ׃ 3 צָרָפָא נְקִי לְסָאסָא וְכוּרָא לְדַהֲבָא וְאֶלָהָא בָּרֵק לִבֵּהּ ׃ 4 גַּבְרָא בִּישָׁא צָיֵת לְסִפְוָתָא דְּעָאתָא שִׁקְרָא וְרַגְלוּתָא עַל לִשָּׁנָא
דָּעָאתָא ׃ 5 דְּמַצְרֵי בְּמִסְכְּנָא מַרְגֵּז לְבָרֵהּ וּדְחָדֵי לְהַבְרָא דְּחַבְרֵהּ לָא מְזַדְּכֵי ׃ 6 כְּלִילָא דְּסָבֵי בְּנֵי בְנָיָא וְשֻׁבְחוֹרְהוֹן דִּבְנָיָא אֲבָהֵיהוֹן ׃
7 לָא יָאֵי לְשִׂפְוָתָא שְׁפִוְתָא יַתִּירְתָּא אַף לָא לְשַׁלִּיטָא שִׁפְוָתָא דְּשִׁקְרָא ׃ 8 כַּיְפָא דְּשָׁחְדָא חַסְיָא הִיא בְּאַפֵּי מַן דְּשָׁקֵל לֵהּ לְכָל־אֲתַר
דְּמִתְפְּנֵי שְׁכוּלָא ׃ 9 דְּמְכַסֵּי חוֹבָה בָּעֵי רַחֲמוֹתָא וּדְסָנֵי מִלְּתָא מְפָרֵק רַחֲמָא ׃

* *Fons vitæ cogitatio possidentibus: disci-* 22
plina autem stultorum mala. * *Cor sapientis* 23
considerabit quæ à proprio ore, in autem labiis
feret prudentiam. * *Faui mellis sermones bo-* 24
ni: dulcedo autem eorũ sanitas animæ. * *Sunt* 25
viæ quæ videntur rectæ esse viro, tamen nouis-
sima earum respiciunt in profundum inferni.

* *Vir in laboribus laborat sibi, & vim facit* 26
suæ perditioni: at peruersus in suo ore fert per-
ditionem. * *Vir insipiens fodit sibi mala, in autẽ* 27
suis labiis thesaurizat ignem. * *Homo peruersus* 28
immittit mala, & lucernã ardentẽ doli accen-
det malis, & diuidit amicos. * *Vir iniquus* 29
tentat amicos, & ducit eos per vias non bo-
nas. * *Firmans oculos suos cogitat peruersa:* 30
diffinit autem labiis suis omnia mala, hic fornax
est malitiæ. * *Corona exultationis senectus,* 31
in autem viis iustitiæ reperitur. * *Melior* 32
vir patiens forti, & vir prudentiam habens
agricola magno: at qui dominatur iræ, melior
comprehendente ciuitatẽ. * *In sinus veniunt* 33
omnia iustis, ab autem Domino omnia iusta.

CAP. XVII.

MElior buccella cũ voluptate in pace, quàm 1
domus plena multis bonis & iniustis vi-
ctimis cum iurgio. * *Seruus intelligens domi-* 2
nabitur dominorũ stultorum, in autẽ fratribus
diuidet partes. * *Sicut probatur in camino* 3
argentum & aurum; sic electa corda apud Do-
minum. * *Malus obedit linguis iniquorum,* 4
iniustus autem attendit labiis mendacibus. Fi-
delis totus ornatus pecuniarum, at infidelis
neque obolus.

* *Qui deridet pauperem, irritat eum qui fe-* 5
cit illum: at qui lætatur perdito, non erit inno-
cens: at qui miseretur, misericordiam conseque-
tur. * *Corona senum filij filiorum, gloria autẽ* 6
filiorum patres eorum.

* *Non congruent stulto labia fidelia, neque* 7
iusto labia mendacia.

* *Merces gratiarũ disciplina vtentibus; quo-* 8
cunque vtique vertatur, prosperabitur. * *Qui* 9
celat iniustitias, quærit amicitiam: qui autem
odit celare, erigit amicos & domesticos.

22 * πηγὴ ζωῆς ἔννοια τοῖς κεκτημένοις. παιδεία δὲ ἀφρό-
23 νων κακή. * καρδία Θεοῦ νοήσει τὰ ἀπὸ τοῦ ἰδίου σό-
ματος Θεοῦ, ἐπὶ δὲ χείλεσι φορέσει ἐπιγνωμοσύνην.
24 * κηρία μέλιτος λόγοι καλοί, γλύκασμα δὲ αὐτῶν
25 ἴασις ψυχῆς. * εἰσὶν ὁδοὶ δοκοῦσαι ὀρθαὶ εἶναι ἀνδρὶ, τὰ δὲ
μέρη τελευταῖα αὐτῶν βλέπει εἰς πυθμένα ᾅδου. * ἀνὴρ
26 ἐν πόνοις πονεῖ ἑαυτῷ καὶ ἐκβιάζει αὐτοῦ τὴν ἀπώλειαν.
ὁ μέντοι σκολιός, ἐπὶ τῷ ἑαυτοῦ στόματι φορεῖ τὴν ἀπώ-
27 λειαν. * ἀνὴρ ἄφρων ὀρύσσει ἑαυτῷ κακά, ἐπὶ δὲ τῶν
28 ἑαυτοῦ χειλέων ἐπισωρεύει πῦρ. * ἀνὴρ σκολιὸς διε-
πέμπει κακά, καὶ λαμπτῆρα δόλου πυρσεύσει κακοῖς, καὶ
29 διαχωρίζει φίλους. * ἀνὴρ ἅρπαξ ἀποπλανᾷ φίλον,
30 καὶ ἀπάξει αὐτὸν ὁδὸν οὐκ ἀγαθήν. * σημαίνων ὀφθαλμοὺς
αὐτοῦ λογίζεται διεστραμμένα, ὁρίζει δὲ τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ
31 πονηρὰ τὰ κακά, στέφανος καμίνου ἐστὶ κακίας. * στέφανος
καυχήσεως γῆρας, ἐν ᾗ ὁδοῖς δικαιοσύνης εὑρίσκεται.
32 * κρείσσων ἀνὴρ μακροθυμῶν ἰσχυροῦ, καὶ ἀνὴρ φρονήσιν
ἔχων γεωργίᾳ μεγάλῃ, ὁ δὲ κρατῶν ὀργῆς κρείσσων κα-
33 ταλαμβανομένου πόλιν. * εἰς κόλπους ἐπέρχεται πρόσταγμα
τοῖς δικαίοις, παρὰ δὲ κυρίου πρόσταγμα τὰ δίκαια.

ιζ'

1 * Κρείσσων ψωμὸς μεθ' ἡδονῆς ἐν εἰρήνῃ, ἢ οἶκος πλή-
ρης πολλῶν ἀγαθῶν καὶ ἀδίκων θυμάτων μετὰ μάχης.
2 * οἰκέτης νοήμων κρατήσει δεσποτῶν ἀφρόνων, ἐν δὲ
ἀδελφοῖς διελεῖται μέρη.
3 * ὥσπερ δοκιμάζεται ἐν καμίνῳ ἄργυρος καὶ χρυσός,
4 οὕτως ἐκλεκταὶ καρδίαι παρὰ κυρίῳ. * κακὸς ὑπακούει
γλώσσαις παρανόμων, ἄδικος δὲ προσέχει χείλεσι ψευ-
δέσιν. Θεοῦ πρόσταγμα ὅλου κόσμου τῶν χρημάτων, Θεοῦ δὲ
5 ἄπιστα ὐδὲ ὀβολός. * ὁ καταγελῶν πτωχοῦ παροξύνει
τὸν ποιήσαντα αὐτόν. ὁ δὲ ἐπιχαίρων ἀπολλυμένῳ οὐκ
ἀθωωθήσεται· ὁ δὲ ἐπασχολούμενος ἐλεηθήσεται.
6 * στέφανος γερόντων τέκνα τέκνων, καύχημα δὲ
τέκνων πατέρες αὐτῶν.
7 * οὐχ ἁρμόσει ἄφρονι χεῖλη πιστά, ὁ δὲ δικαίῳ χεῖλη
8 ψευδῆ. * μισθὸς χαρίτων ἡ παιδεία τοῖς χαριζομένοις,
οὗ δ' ἂν ἐπιστρέψῃ εὐοδωθήσεται.
9 * ὃς κρύπτει ἀδικήματα ζητεῖ φιλίαν. ὃς δὲ μισεῖ
κρύπτειν, ἴσχυσε φίλους καὶ οἰκείους.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[22] Fons vitæ intellectus *possidentis*, & disciplina stultorum stultitia. [23] Cor sapientis erudit os ipsius, & in labiis suis adiicit doctrinam. [24] Fauus mellis verbum suaue, dulcedo animæ & medicina ossium. [25] Est via quæ videtur in oculis filiorum hominum recta: & finis eius sunt viæ mortis. [26] Anima laborantis laborem sustinebit; quia ex ore suo veniet ei humiliatio.

[27] Vir calumniator fodit malum, & in labiis eius ignis dat scintillas.

[28] Vir peruersus concitat lites, & susurro diuellit à se amicum suum. [29] Vir raptor lactat amicum suum, & ducit eum per viam non bonam. [30] Qui annuit oculis suis & cogitat peruersa, annuens labiis suis perficit malum. [31] Corona pulchritudinis est senectus, in via iustitiæ inuenitur. [32] Melior est lentus ira animi quàm fortis: & qui dominatur sibiipsi, magis quàm ille qui capit prouinciam. [33] In sinum consilij cadit sors, & à Deo egreditur iudicium eius.

CAP. XVII.

MElior est panis siccus cum tranquillitate, quàm domus plena victimis iurgij. [2] Seruus prudens dominabitur filio impudenti; & inter fratres diuidet hæreditatem. [3] Conflatorium purum est ad argentum, & caminus ad aurum, & Deus scrutatur corda.

[4] Vir malus auscultat labia iniqua: falsitas & accusatio in lingua peruersa.

[5] Qui deridet pauperem, prouocat iram creatoris sui; & qui lætatur in interitu socij sui, non erit innocens. [6] Corona senum filij filiorum, & pulchritudo filiorum patres eorum. [7] Non decet insipientem labium excessiuum, neque principem labium mendacij.

[8] Lapis muneris gratia est in oculis eius qui tollit eum: ad omnem locum quò se vertit, prudenter agit.

[9] Qui celat delictum, quærit amicitiam; & qui repetit sermonem, separat amicum.

20 * תְּחַת גְּעָרָה בְּמֵבִין מַהַכּוֹת כְּסִיל מֵאָה׃
21 * אַךְ מְרִי יְבַקֵּשׁ־רָע וּמַלְאָךְ אַכְזָרִי יְשֻׁלַּח־בּוֹ׃
22 * פָּגוֹשׁ דֹּב שַׁכּוּל בְּאִישׁ וְאַל־כְּסִיל בְּאִוַּלְתּוֹ׃
23 * מֵשִׁיב רָעָה תַּחַת טוֹבָה לֹא־תָמִישׁ רָעָה מִבֵּיתוֹ׃
24 * פּוֹטֵר מַיִם רֵאשִׁית מָדוֹן וְלִפְנֵי הִתְגַּלַּע הָרֵיב נְטוֹשׁ׃
25 * מַצְדִּיק רָשָׁע וּמַרְשִׁיעַ צַדִּיק תּוֹעֲבַת יְהוָה גַּם־שְׁנֵיהֶם׃
26 * לַמָּה־זֶּה מְחִיר בְּיַד־כְּסִיל לִקְנוֹת חָכְמָה וְלֵב־אָיִן׃
27 * בְּכָל־עֵת אֹהֵב הָרֵעַ וְאָח לָצָרָה יִוָּלֵד׃
28 * אָדָם חֲסַר־לֵב תּוֹקֵעַ כָּף עֹרֵב עָרָבָה לִפְנֵי רֵעֵהוּ׃
29 * אֹהֵב פֶּשַׁע אֹהֵב מַצָּה מַגְבִּיהַּ פִּתְחוֹ מְבַקֵּשׁ־שָׁבֶר׃
30 * עִקֵּשׁ־לֵב לֹא יִמְצָא־טוֹב וְנֶהְפָּךְ בִּלְשׁוֹנוֹ יִפּוֹל בְּרָעָה׃
31 * יוֹלֵד כְּסִיל לְתוּגָה־לוֹ וְלֹא יִשְׂמַח אֲבִי נָבָל׃
32 * לֵב שָׂמֵחַ יֵיטַב גֵּהָה וְרוּחַ נְכֵאָה תְיַבֶּשׁ־גָּרֶם׃
33 * שֹׁחַד מֵחֵק רָשָׁע יִקַּח לְהַטּוֹת אָרְחוֹת מִשְׁפָּט׃
34 * אֶת־פְּנֵי מֵבִין חָכְמָה וְעֵינֵי כְסִיל בִּקְצֵה־אָרֶץ׃
35 * כַּעַס לְאָבִיו בֵּן כְּסִיל וּמָמֵר לְיוֹלַדְתּוֹ׃
36 * גַּם עָנוֹשׁ לַצַּדִּיק לֹא־טוֹב לְהַכּוֹת נְדִיבִים עַל־יֹשֶׁר׃
37 * חוֹשֵׂךְ אֲמָרָיו יוֹדֵעַ דָּעַת וְקַר־רוּחַ אִישׁ תְּבוּנָה׃
38 * גַּם אֱוִיל מַחֲרִישׁ חָכָם יֵחָשֵׁב אֹטֵם שְׂפָתָיו נָבוֹן׃

יח

1 * לְתַאֲוָה יְבַקֵּשׁ נִפְרָד בְּכָל־תּוּשִׁיָּה יִתְגַּלָּע׃
2 * לֹא־יַחְפֹּץ כְּסִיל בִּתְבוּנָה כִּי אִם־בְּהִתְגַּלּוֹת לִבּוֹ׃
3 * בְּבוֹא רָשָׁע בָּא גַם־בּוּז וְעִם־קָלוֹן חֶרְפָּה׃
4 * מַיִם עֲמֻקִּים דִּבְרֵי פִי־אִישׁ נַחַל נֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה׃

10 * Plus proficit correctio apud prudentẽ,quàm centũ plagæ apud ſtultũ. 11 * Semper iurgia quærit malus, angelus autẽ cru
12 delis mittetur cõtra eum. * Expedit magis vrſæ occurrere raptis fœtibus,quàm fatuo
13 confidenti ſibi in ſtultitia ſua. * Qui reddit mala pro bonis,nõ recedet malum de do-
14 mo eius. * Qui dimittit aquã,caput eſt iurgiorũ; & antequá patiatur contumeliã,iu-
15 diciũ deſerit. * Qui iuſtificat impiũ,& qui condemnat iuſtũ, abominabilis eſt vterq;
16 apud Dñm. * Quid prodeſt ſtulto habere diuitias,cùm ſapientiá emere non poſſit?
17 * Omni tempore diligit qui amicus eſt,
18 & frater in anguſtiis cõprobatur. * Stultus homo plaudet manibus ſuis,cùm ſpopon-
19 derit ꝓ amico ſuo. * Qui meditatur diſcordias, diligit rixas : & qui exaltat oſtiũ ſuũ,
20 quærit ruinã. * Qui peruerſi cordis eſt,nõ inuenit bonũ; & qui vertit linguã, incidet
21 in malũ. * Natus eſt ſtultus in ignominiam
22 ſuã,ſed nec pater in fatuo lætabitur. * Animus gaudens ætatem floridã facit, ſpiritus
23 triſtis exſiccat oſſa. * Munera de ſinu impius accipit, vt peruertat ſemitas iudicij.
24 * In facie prudẽtis lucet ſapientia:oculi
25 ſtultorũ in finibus terræ. * Ira patris filius
26 ſtultus,& dolor matris quę genuit eũ. * Nõ eſt bonum, damnũ inferre iuſto; nec percutere principem qui recta iudicat.
27 * Qui moderatur ſermones ſuos, doctus & prudens eſt, & precioſi ſpiritus vir
28 eruditus. * Stultus quoque ſi tacuerit, ſapiens reputabitur : & ſi compreſſerit labia ſua, intelligens.

CAP. XVIII.

1 OCcaſiones quærit qui vult recedere ab
A amico,omni tpe erit exprobrabilis.
2 * Non recipit ſtultus verba prudẽtię,niſi ea dixeris quæ verſantur in corde eius.
3 * Impius cùm in ꝓfundũ venerit peccatorũ,cõtemnit:ſed ſequetur eũ ignominia
4 & opprobriũ. * Aqua ꝓfunda verba ex ore viri,& torrens redundans fons ſapientiæ.

תרגום

10 עָלָא בְעָתָא בְּמִן דְּמִתְבַּיִּן טָב מִן דְּלִמְחֵי לְסַכְלָא מְאָה חִטְרִין׃
11 נַכְזְרָיָא יְשִׁתַּדַּר עֲלֵיהּ׃ 12 פָּגַע דֹּב וּרְתִיתָא בְּגַבְרָא חַכִּימָא לָא מִתְזַע וְשָׁכְלָא בְּשַׁטְיוּתֵהּ נָפַל׃ 13 דְּפָרַע בִּישְׁתָּא חַלָּף טָבְתָּא לָא תִפְסַק
בִּישְׁתָּא מִן בֵּיתֵהּ׃ 14 אֲשֹׁר דְּמָא הֵיךְ מַיָּא מְגָרֵי חִגְרֵי וְקַדָּם קְדָיָא מְטַעֵי דִּינָא׃ 15 וְמְזַכֵּה לְרַשִּׁיעָא וּמְחַיֵּב לְצַדִּיקָא מְרַחֲקָתֵהּ דְּאִלָּהָא
אַף־תַּרְוֵיהוֹן׃ 16 לְמַה־דֵּן אָזְלָא לֵהּ תִּגְרוּתָא לְסַכְלָא דְּלֵית לֵהּ לִבֵּהּ וְחָכְמְתָא׃ 17 בְּכָל־עִדָּן חַבְרָא רָחֵם הוּא וַאֲחָא לְעָקְתָא מִתְיְלֵד׃
18 בַּר נַשׁ חֲסִיר רַעְיָנָא מַשְׁלֵם יְדֵהּ וְעָרֵב עֲרָבוּתָא עַל־חַבְרֵהּ׃ 19 דְּרָחֵם חוּבָא רָחֵם מְצִוּתָא וּמְסוֹרִים תַּרְעֵהּ בָּעֵי תַּבְרָא׃
20 מַן דְּעָקִים לִבֵּהּ לָא מַשְׁכַּח טָבְתָא וּדְמִתְהַפֵּךְ בִּלְשָׁנֵהּ נָפַל בְּבִישְׁתָּא׃ 21 וְטוּלַד סַכְלָא חְמוּצָא דִּילֵהּ וְלָא חָרֵי אֲבוּי דְּטָפְשָׁא׃
22 לִבָּא חֲדֵיָא מַשְׁפַּר גּוּפָא וְרוּחָא דְּכֵיכְתָא מְיַבְּשָׁא גַּרְמָא׃ 23 שָׁחֳרָא מִן עָבָא יְסַבַּר רַשִּׁיעָא לְמִצְלֵי אַרְחָא דְּדִינָא׃
24 אַפּוּי דְּסָכְלְתָנָא חָרִין בְּחָכְמְתָא וְעֵינוֹי דְּסַכְלָא בְּעִסְקָא דְּאַרְעָא׃ 25 בְּרָא סַכְלָא מַכְבֵּד אֲבוּי וּמְמָרְמֵר לְאִמֵּהּ׃
26 לְמַחַךְ לְצַדִּיקָא לָא שַׁפִּיר אַף לָא לְמִמְחֵי צַדִּיקַיָּא דְּאָמְרִין חְרִיצוּתָא׃ 27 דְּחָשֵׁךְ מִלּוֹי יָדַע יְדִיעָתָא וְדִמְכִיכָא רוּחֵהּ גַּבְרָא דְּמִתְבַּיִּן׃

יח

28 וְאַף שָׁטְיָא דְּשָׁתִק חַכִּימָא הוּא מִתְחַשֵּׁב וּדְכָלֵי שְׂפָוֹהִי מְתְבַּיִּן׃
1 רִיגְתָא בָּעֵי פַּהְיָא וּבְכָל־מִלְכְתָא מִצְטָרֵי׃ 2 לָא צָבֵי סַכְלָא בְּסָכְלְתָנָא אֶלָּא בְּשַׁטְיוּתָא פָּהֵי לִבֵּהּ׃
3 כַּד אָתֵי רַשִּׁיעָא בְּשַׁטְיוּתָא אִיתֵי וּבְצָעָרָא וּבְחִסּוֹדָא׃ 4 מַיָּא עֲמִיקֵי פֻּמֵּהּ דְּגַבְרָא נַחֲלָא דְּנָבֵעַ מַבּוּעַ דְּחָכְמְתָא׃

Conterũt minæ cor prudẽtis, ſtultus autem verberatus nõ ſentit. Contradictiones ſuſcitat omnis malus, at Dominus angelũ crudelẽ emittet ei. Jncidet cura viro intelligẽti, at ſtulti excogitabũt mala. Qui reddit mala pro bonis, nõ mouebũtur mala de domo eius. Licentiã dat ſermonibus principiũ iuſtitiæ, præcedit autẽ egeſtatẽ cõtentio et pugna. Qui iuſtũ iudicat iniuſtũ, iniuſtũ autẽ iuſtũ, immũdus & abominabilis apud Deũ. Ad quid ſunt pecuniæ ſtulto? poſſidere enim ſapientiã excors nõ poterit. Qui altã facit ſuã domũ, quærit contritionem: at renuens diſcere, incidet in mala. Jn omne tẽpus amicus ſit tibi, fratres in neceſſitatibus vtiles ſint; huius enim gratia naſcũtur. Vir ſtultus applaudit & cõgaudet ſibi. Sicut & ſpondens ſponſorem dat ſuũ amicum. Amans peccata gaudet rixis.

At durus corde nõ occurrit bonis: vir faciliter mutabilis lingua incidet in mala: cor autẽ ſtulti dolor poſſidẽti illud: nõ lætatur pater in filio indiſciplinato. Filius autẽ prudens lætificat matrẽ ſuã. Cor lætũ bene habere facit, viri autẽ triſtis exſiccantur oſſa. Accipientis munera in ſinibus iniuſtè, non proſperãtur viæ, impius autem declinat vias iuſtitiæ. Facies prudens viri ſapientis, at oculi ſtulti in ſumma terræ. Jra patri filius ſtultus, & dolor matri eius.

Damnum inferre viro iuſto non bonũ, neque ſanctum inſidiari principibus iuſtis.

Qui abſtinet verbum præmittere durum, prudens; patiens autem vir prudens.

Amenti interroganti ſapientia imputabitur: mutum autem quiſpiam ſeipſum cùm fecerit, videbitur prudens eſſe.

CAP. XVIII.

Occaſiones quærit vir volens recedere ab amicis: in omni autem tempore exprobrabilis erit.

Non neceſſitatem habet ſapientiæ indigens mente; potius enim ducitur ſtultitia. Cùm venerit impius in profundũ malorũ, contemnit; ſuperuenit autem ei ignominia & opprobrium.

Aqua profunda ſermo in corde viri, fluuius autem ſcaturit & fons vitæ.

10 * σωτρίβει ἀπλὴ καρδία φρονίμου, ἄφρων δὲ μα-
11 στιγωθεὶς οὐκ αἰσθήσεται. * δύπλοῦς ἐπείρει πᾶς κακός, ὁ δὲ
12 κύριος ἄγγελον ἀνελεήμονα ἐκπέμψει αὐτῷ. * ἐμπε-
σεῖται μέριμνα ἀνδρὶ νοήμονι, καὶ οἱ ἄφρονες διαλο-
13 γιεῖται κακά. * ὃς ἀποδίδωσι κακὰ ἀντὶ ἀγαθῶν, ἐκ κινηθή-
14 σεται κακὰ ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ. * ἄρχεται δίδωσι λόγοις ἀρχὴ
δικαιοσύνης, πρόσεισι δὲ τῷ ἀνδρείᾳ κρίσις καὶ μάχη.
15 * ὃς δίκαιον κρίνει τὸν ἄδικον, ἄδικον δὲ τὸν δίκαιον, ἀ-
16 κάθαρτος καὶ βδελυκτὸς τῷ θεῷ. * ἵνα τί ὑπῆρξε χρήμα-
τα ἄφρονι, κτήσασθαι γὰρ σοφίαν ἀκάρδιος ἐδυνήσεται; ὃς
ὑψηλὸν ποιεῖ τὸν ἑαυτοῦ οἶκον ζητεῖ συντριβήν· ὁ δὲ σκο-
17 λιάζων τοῦ μαθεῖν, ἐμπεσεῖται εἰς κακά. * εἰς πάντα καιρὸν
ὁ φίλος ὑπαρχέτω σοι, ἀδελφοὶ ἐν ἀνάγκαις χρήσι-
18 μοι ἔσωσαν. τούτου γὰρ χάριν γεγόνασι. * ἀνὴρ ἄφρων
ἐπικρούεται καὶ ἐπιχαίρει ἑαυτῷ. ὡς ὁ ἐγγυώμενος ἐγγύη
19 τὸν ἑαυτοῦ φίλον. * φιλαμαρτήμων χαίρει μάχαις.
20 * ὁ δὲ σκληροκάρδιος ἐ σώσαντά ἀγαθοῖς, ἀνὴρ δίμε-
τάβολος γλώσσῃ ἐμπεσεῖται εἰς κακά. καρδία δὲ ἄφρο-
νος ὀδυνᾶται τῷ κεκτημένῳ αὐτήν, οὐκ εὐφραίνει πατὴρ
21 ἐφ' υἱῷ ἀπαιδεύτῳ. * υἱὸς δὲ φρόνιμος εὐφραίνει μητέ-
22 ρα αὐτοῦ. * καρδία εὐφραινομένη εὐκτεῖν ποιεῖ. ἀν-
23 δρὸς δὲ λυπηροῦ ξηραίνεται τὰ ὀστᾶ. * λαμβάνοντες
δῶρα ἐν κόλποις ἀδίκως ἐ καλυοδοῦσι αἱ ὁδοί, ἀσεβὴς
24 δὲ ἐκκλίνει ὁδοὺς δικαιοσύνης. * πρόσωπον συνετὸν ἀν-
δρὸς σοφοῦ, ὀφθαλμοὶ δὲ ἄφρονος ἐπ' ἄκρα γῆς.
25 * ὀργὴ πατρὸς ἄφρων, καὶ ὀδυνᾶ τὴν τεκοῦσαν αὐτόν.
26 * ζημιοῦν ἄνδρα δίκαιον ἐ καλόν, ἐ δὲ ὅσιον ἐπικρο-
27 τοῦσιν δυνάσται δικαίοις. * ὃς φείδεται ῥῆμα πρέσεται
συληρόν, ἐπιγνώμων, μακρόθυμος δὲ ἀνὴρ φρόνιμος.
28 * ἀνοήτῳ ἐπερωτήσαντι σοφία λογισθήσεται, σιγῶν δὲ
τις ἑαυτὸν ποιήσας δόξει φρόνιμος εἶναι.

ιή

1 * Πρόφασεις ζητεῖ ἀνὴρ βουλόμενος χωρίζεσθαι ἀπὸ
φίλων, ἐν παντὶ δὲ καιρῷ ἐπονείδιστος ἔσται.
2 * ὑστερεῖται οὐ ἔχει σοφίας ἀνθρώπου φρενῶν, μᾶλλον γὰρ
3 ἄγεται ἀφροσύνη. * ὅταν ἔλθῃ ἀσεβὴς εἰς βάθος κα-
κῶν, καταφρονεῖ, ἐπέρχεται δὲ αὐτῷ ἀτιμία καὶ ὄνειδος.
4 * ὕδατος βαθὺ λόγος ἐν καρδίᾳ ἀνδρός, πόταμος δὲ
ἀναπηδᾷ καὶ πηγὴ ζωῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[10] Penetrat increpatio intelligentem magis quàm percutere ſtultum centies virgis. [11] Verùm vir amarus quærit malum, & angelus crudelis mittetur contra eum. [12] Occurrit vrſus & terror viro ſapienti, non commouetur: & ſtultus in ſtultitia ſua cadit. [13] Qui reddet malum pro bono, non recedet malum de domo eius. [14] Qui effundit ſanguinem ſicut aquam, concitat iurgia: & antequam exardeſcat lis, dimittenda eſt. [15] Qui iuſtificat impium, & qui condemnat iuſtum, vterque eſt abominandus Deo. [16] Ad quid prodeſt negotiatio ſtulto, qui non habet cor neque ſcientiam? [17] In omni tempore ſocius diligit, & frater ad tempus anguſtiæ natus eſt. [18] Filius hominis indigens intellectu pangit manum ſuam, & ſpondet fideiuſſionem pro amico ſuo. [19] Qui diligit peccatum, diligit rixam: & qui exaltat portam ſuam, quærit interitum. [20] Qui prauus eſt corde ſuo, non inueniet bonum: & qui peruerſus eſt in lingua ſua, corruet in malum. [21] Qui generat ſtultum, mæſtitia erit ei, & non lætabitur pater inſipientis. [22] Cor gaudens pulchrum facit corpus, & ſpiritus triſtis exſiccat oſſa. [23] Munus de ſinu capiet impius, vt declinet à via iudicij. [24] Vultus prudentis hilaris eſt in ſapientia, & oculi ſtultorum in profundis terræ. [25] Filius ſtultus exaſperat patrem ſuum, & exacerbat matrem ſuam. [26] Multare iuſtum non eſt bonum, neque percutere iuſtos qui dicunt recta. [27] Qui prohibet ſermones ſuos, ſcit ſcientiam: & qui humilis eſt ſpiritu ſuo, vir intelligens eſt.

[28] Stultus quoque ſi tacuerit, ſapiens reputabitur: & qui compreſſerit labia ſua, intelligens.

CAP. XVIII.

Deſiderium quærit ſeparatus, & omne conſilium deridet. [2] Non vult ſtultus intelligentiam, ſed in ſtultitia immoratur eius animus. [3] Quando venit impius in ſtultitia, venit & in ignominia & opprobrio. [4] Aquæ profundæ os viri, torrens redundans fons ſapientiæ.

5 שֹׁאֵת פְּנֵי־רָשָׁע לֹא־טוֹב לְהַטּוֹת צַדִּיק בַּמִּשְׁפָּט׃
6 שִׂפְתֵי כְסִיל יָבֹאוּ בְרִיב וּפִיו לְמַהֲלֻמוֹת יִקְרָא׃
7 פִּי כְסִיל מְחִתָּה־לוֹ וּשְׂפָתָיו מוֹקֵשׁ נַפְשׁוֹ׃
8 דִּבְרֵי נִרְגָּן כְּמִתְלַהֲמִים וְהֵם יֵרְדוּ חַדְרֵי־בָטֶן׃
9 גַּם מִתְרַפֶּה בִּמְלַאכְתּוֹ אֲח הוּא לְבַעַל מַשְׁחִית׃
10 מִגְדַּל־עֹז שֵׁם יְהוָה בּוֹ־יָרוּץ צַדִּיק וְנִשְׂגָּב׃
11 הוֹן עָשִׁיר קִרְיַת עֻזּוֹ וּכְחוֹמָה נִשְׂגָּבָה בְּמַשְׂכִּתּוֹ׃
12 לִפְנֵי־שֶׁבֶר יִגְבַּהּ לֵב־אִישׁ וְלִפְנֵי כָבוֹד עֲנָוָה׃
13 מֵשִׁיב דָּבָר בְּטֶרֶם יִשְׁמַע אִוֶּלֶת הִיא־לוֹ וּכְלִמָּה׃
14 רוּחַ אִישׁ יְכַלְכֵּל מַחֲלֵהוּ וְרוּחַ נְכֵאָה מִי יִשָּׂאֶנָּה׃
15 לֵב נָבוֹן יִקְנֶה־דָּעַת וְאֹזֶן חֲכָמִים תְּבַקֶּשׁ־דָּעַת׃
16 מַתַּן אָדָם יַרְחִיב לוֹ וְלִפְנֵי גְדֹלִים יַנְחֶנּוּ׃
17 צַדִּיק הָרִאשׁוֹן בְּרִיבוֹ וּבָא רֵעֵהוּ וַחֲקָרוֹ׃
18 מֵדִינִים יַשְׁבִּית הַגּוֹרָל וּבֵין עֲצוּמִים יַפְרִיד׃
19 אָח נִפְשָׁע מִקִּרְיַת־עֹז וּמְדוֹנִים כִּבְרִיחַ אַרְמוֹן׃
20 מִפְרִי פִי־אִישׁ תִּשְׂבַּע בִּטְנוֹ תְּבוּאַת שְׂפָתָיו יִשְׂבָּע׃
21 מָוֶת וְחַיִּים בְּיַד־לָשׁוֹן וְאֹהֲבֶיהָ יֹאכַל פִּרְיָהּ׃
22 מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב וַיָּפֶק רָצוֹן מֵיְהוָה׃
23 תַּחֲנוּנִים יְדַבֶּר־רָשׁ וְעָשִׁיר יַעֲנֶה עַזּוֹת׃
24 אִישׁ רֵעִים לְהִתְרוֹעֵעַ וְיֵשׁ אֹהֵב דָּבֵק מֵאָח׃

יט

1 טוֹב רָשׁ הוֹלֵךְ בְּתֻמּוֹ מְעֻקַּשׁ שְׂפָתָיו וְהוּא כְסִיל׃
2 גַּם בְּלֹא־דַעַת נֶפֶשׁ לֹא־טוֹב וְאָץ בְּרַגְלַיִם חוֹטֵא׃
3 אִוֶּלֶת אָדָם תְּסַלֵּף דַּרְכּוֹ וְעַל־יְהוָה יִזְעַף לִבּוֹ׃
4 הוֹן יֹסִיף רֵעִים רַבִּים וְדָל מֵרֵעֵהוּ יִפָּרֵד׃
5 עֵד שְׁקָרִים לֹא יִנָּקֶה וְיָפִיחַ כְּזָבִים לֹא יִמָּלֵט׃
6 רַבִּים יְחַלּוּ פְנֵי־נָדִיב וְכָל־הָרֵעַ לְאִישׁ מַתָּן׃

5 * Accipere perſonã impij in iudicio, non
6 eſt bonũ, vt declines à veritate iudicij. * La-
B bia ſtulti miſcent ſe rixis, & os eius iurgia
7 puocat. * Os ſtulti contritio eius, & labia
8 ipſi⁹ ruina aïæ eius. * Verba bilinguis quaſi
ſimplicia, & ipſa pueniunt vſq; ad interio
9 ra ventris. * Qui mollis & diſſolutus eſt in
10 ope ſuo, frater eſt ſua opa diſsipãtis. * Tur-
ris fortiſsima nomen Dñi, ad ipſam currit
11 iuſt⁹, & exaltabitur. * Subſtãtia diuitis vrbs
roboris eius, & quaſi murus validus circũ-
12 dans eũ. * Antequã cõteratur exaltatur cor
C hominis, & antequã glorificetur humilia-
13 tur. * Qui priùs reſpõdet quàm audiat, ſtul
tũ ſe eſſe demõſtrat & cõfuſione dignum.
14 * Spiritus viri ſuſtẽtat imbecillitatẽ ſuã:
ſpiritũ verò ad iraſcendũ facilé quis pote-
15 rit ſuſtinere? * Cor prudẽtis poſsidebit ſciẽ
tiam, & auris ſapientiũ quærit doctrinam.
16 * Donũ hominis dilatat viã eius, & ante
17 principes ſpacium ei facit. * Iuſtus prior eſt
D accuſator ſui, venit amicus eius, & inueſti-
18 gabit eũ. * Cõtradictiones cõprimit ſors, &
19 inter potẽtes quoq; diiudicat. * Frater qui
adiuuatur à fratre quaſi ciuitas firma, & iu
20 dicia quaſi vectes vrbium. * De fructu oris
viri replebitur vẽter eius, & genimina la-
21 biorũ ipſius ſaturabũt eũ. * Mors & vita in
manibus linguæ: qui diligũt eã, comedent
22 fructus eius. * Qui inuenit mulierẽ, inue-
nit bonũ, & hauriet iocunditatem à Dño.
23 * Cũ obſecrationibus loquitur paup, &
24 diues effabitur rigidè. * Vir amicabilis ad
ſocietatẽ, magis amicus erit quàm frater.

CAP. XIX.

1 MElior eſt paup qui ambulat in ſimpli
citate ſua, quã torquẽs labia ſua, & in
2 ſipiens. * Vbi nõ eſt ſciẽtia aïę nõ eſt bonũ;
3 & qui feſtin⁹ eſt pedib⁹, offendet. * Stulti-
tia hominis ſupplãtat greſſus eius, & con-
4 tra Dñm feruet aïo ſuo. * Diuitiæ addũt a-
micos plurimos, à paupe autem & hi quos
5 habuit ſeparãtur. * Teſtis falſus nõ erit im-
punitus, & qui mendacia loquitur, nõ effu
giet. 6 * Multi colunt perſonam potentis, & amici ſunt dona tribuentis.

תרגום

5 לְמִסַּב אַפֵּי לְרַשִּׁיעָא לָא־שַׁפִּיר אַף לָא לְמִצְלֵי דִינָא לְצַדִּיקָא׃ 6 שְׂפָוָתֵהּ דְּסַכְלָא מַיְתָן לֵהּ לְדִינָא וּפֻמֵּהּ מַמְטֵי לֵהּ לַחֲרָתָא׃ 7 פֻּמֵּהּ
דְּסַכְלָא שַׁנְיָא הוּא לֵהּ וְשִׂפְוָתֵהּ פַּחָא אִנּוּן לְנַפְשֵׁהּ׃ 8 מִלּוֹי דְּשִׁגּוּשָׁא מְרַאבְּנָן לֵהּ וּמַחֲתָן לֵהּ לְעֻמְקָ דְּשִׁיוֹל׃ 9 וְאַף דְּמִתְרַפֵּה בַּעֲבִידְתֵּהּ
חַבְרָא הוּא לְגַבְרָא מְחַבְּלָנָא׃ 10 מַגְדְּלָא דְּעָשְׂנָא שְׁמֵהּ דַּאלָהָא וּבֵהּ נִרְהַט צַדִּיקָא וְנִגְרַס בֵּהּ׃ 11 מָזֵהּ דְּעִתִּירָא קִרְיְתָא דְּעָשְׂנֵהּ
וּכְשׁוּרָה יוּרַם מִשְׂרֵהּ׃ 12 קֳדָם חֲבָרָא יִתְרוֹרַם לִבֵּהּ דְּגַבְרָא וְקֳדָם יְקָרָא עְנוּתָנוּתָא׃ 13 מַחֲזֵר פִּתְגָמָא עַד־לָא שְׁמַע שַׁטְיוּתָא לֵהּ וּבַהֲתָתָא׃
רוּחֵהּ דְּגַבְרָא יְסַבַּר כְּרַהֲגֵהּ וְרוּחָא מְכִיכְתָא מַן נְשָׂעֲנֵהּ׃ 15 לִבָּא דְּמִתְבַּיִן נְקֵנֵא יְדִיעָתָא וְאָדְנָא דְּחַכִּימֵי תְּבָעֵי מַנְדְּעָא׃
16 מְוַהֲכֵהּ דְּבַר נְשָׁא מְרַוַּחָא לֵהּ וְקֳדָם רַבְרְבֵי מְקַיְמָא לֵהּ׃ 17 זַכַּי הֲוָה קֳדָמָאָה בְּרִינֵהּ וַאֲתָא חַבְרֵהּ וְנָצַח לֵהּ׃ 18 תְּגָרֵי מְבַטְּלָא
פְּיָצְתָא וּבֵינַת תַּקִּיפֵי פָּרְשָׁא׃ 19 אַחָא דְּמִתְעֲוֵי מִן אָחוּי חֵיךְ קִרְיְתָא עְשִׁינְתָא וְאַחֲרָא הֵיךְ סוֹכְרָא דְּחִסְנָא׃ 20 מִן פֵּרֵי פֻּמֵּהּ דְּגַבְרָא
תִּסְבַּע כְּרֵסֵהּ וּמִן עֲלֻלְתָא דְּשִׂפְוָתֵהּ נִסְבַּע׃ 21 מוֹתָא וְחַיֵּי בִּידָא דִּלְשָׁנָא וּדְרָחֵם לֵהּ נַיְכֵל מִן־פֵּרוֹי׃ 22 דְּמַשְׁכַּח אִתְּתָא טַבְתָּא מַשְׁכַּח
וּמְקַבֵּל רְעוּתֵהּ מִן־אֱלָהָא׃ 23 חֲנָנוּתָנִי נְמַלֵּל מִסְכֵּנָא וַעֲתִירָא נְמַלֵּל עֲשִׁינָתָא׃ 24 אִית חַבְרֵי דְּמִתְחַבְּרִין וְאִית רַחֲמָא דִּבְקָה מִן אַח׃
יט 1 טָב מִסְכֵּנָא דְּמִתְהַלֵּךְ בִּתְמִימוּתָא מִן הַוֵּי דְּמִתְעַקְּמָן אַרְחָתֵהּ וְהוּא סַכָּל׃ 2 מִן דְּלָא יַדַּע נַפְשֵׁהּ לָא שַׁפִּיר לֵהּ וּדְקַלִּיל
בְּרַגְלוֹי לְבִישְׁתָא חָטְיָא הוּא׃ 3 שַׁטְיוּתָא דְּבַר נְשָׁא מְטַלְטְלָא אָרְחָתֵהּ וְעַל־אֱלָהָא מִתְרָעֵם לִבֵּהּ׃ 4 מָזֵלָא מוֹסִיף חַבְרֵי סַגִּיעֵי וּמִסְכֵּנָא פָּרֵשׁ
חַבְרֵהּ מִנֵּהּ׃ 5 סָהֲדָא דְּשִׁקְרָא לָא נְזַדֵּכִּי וּדְמַעֲוֵי כַּדְּבוּתָא לָא נְתְמַלֵּט׃ 6 סַגִּיעֵי דְּמְשַׁמְּשִׁין קֳדָם רַבָּא וְדִלְבִישִׁין יְהֵב מוֹהַבְתָּא׃

* *Admirari personã impij nõ bonũ, neq; sanctũ declinare iustũ in iudicio.* * *Labia stulti ducũt eũ in mala, at os eius temerariũ mortẽ inuocat.*

* *Os stulti contritio ei, at labia eius laqueus animæ eius.* * *Pigros deiicit timor, animæ autẽ ef fœminatorũ esurient.* * *Qui non medetur sibi in operibus suis, frater est dissipantis seipsum.* * *Ex magnificẽtia fortitudinis nomẽ Domini, ad ipsũ autẽ accurrentes iusti exaltãtur.* * *Substãtia diuitis viri urbs munita, at gloria eius valde inumbrat.* * *Ante contritionẽ exaltatur cor hominis, & ante gloriã humiliatur.* * *Qui respondet verbũ antequã audiat, stultitia ipsi est & opprobriũ.* * *Frã viri mitigat seruus prudẽs: parui animi autẽ virũ quis sustinebit?* * *Cor prudẽtis possidet sensum, aures autẽ sapientiũ quærũt cogitationẽ.* * *Domus hominis dilatat illũ, & apud principes sedere facit eũ.* * *Justus sui accusator in principio sermonis; cùm autẽ adiecerit aduersarius, redarguitur.* * *Cõtradictiones sedat tacitur-nus, inter autẽ potentes determinat.* * *Frater à fratre adiutus tanquam ciuitas munita & excelsa; fortis est autẽ tanquã fundatũ regnũ.* * *De fructibus oris uir replet uentrẽ suum, de autẽ fructibus labiorũ eius replebitur.* * *Mors et uita in manu linguæ: at qui dominãtur eius, comedẽt fructus eius.* * *Qui inuenit mulierẽ bonã, inuenit gratias, accepit autẽ à Domino iucũditatẽ. Qui expellit mulierẽ bonã, expellit bona; qui autẽ cõtinet adulterã, stultus et impius.* * *Preces loquitur pauper, at diues respondet dura.* * *Vir amicorum ad amicitiã, & est amicus adhærens super fratrem.*

CAP. XIX.

Melior est mẽdicus ambulãs in simplicitate sua quàm peruersus labiis suis, & ipse stultus. * *Et absque scientia anima non bona, & festinans pedibus peccat.* * *Stultitia viri uastat uias eius, at Deum accusat corde suo.*

* *Diuitiæ addunt amicos multos, at pauper & ab existente amico relinquitur.*

* *Testis falsus non impunitus erit: qui autem accusat iniustè, non effugiet.*

* *Multi colunt personas regis, omnis autem malus fit opprobrium viro.*

* θαυμάσαι πρόσωπον ἀσεβοῦς ἐ καλόν, ἐ δὲ ὅσιον ἐκκλίναι τὸ δίκαιον ἐν κρίσει. * χείλη ἄφρονος ἄγουσιν αὐτὸν εἰς κακά· τὸ δὲ στόμα αὐτοῦ τὸ θρασὺ θάνατον ἐπικαλεῖται. * στόμα ἄφρονος σύντριβη αὐτῷ, τὰ δὲ χείλη αὐτοῦ παγὶς τῇ ψυχῇ αὐτοῦ. * ὀκνηρὸς καταβάλλει φόβος, ψυχαὶ δὲ ἀνδρογύνων πεινάσουσιν. * ὁ μὴ ἰώμενος ἑαυτὸν ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, ἀδελφός ἐστι βλυμαινομένου ἑαυτόν.

* ἐκ μεγαλωσύνης ἰσχύος ὄνομα κυρίου, αὐτῷ δὲ προσδραμόντες δίκαιοι ὑψώθη. * ὕπαρξις πλουσίου πόλις ὀχυρά· ἡ δὲ δόξα αὐτοῦ μέλα ἐπισκιάζει. * πρὸ συντρίβης ὑψοῦται καρδία ἀνδρός, καὶ πρόδοξης ταπεινοῦται. * ὁ ἀποκρινόμενος λόγον πρὶν ἀκοῦσαι, ἀφροσύνη αὐτῷ ἐστι καὶ ὄνειδος. * θυμὸν ἀνδρὸς προΰνει θεράπων φρόνιμος, ὀλιγόψυχον δὲ ἀνδρα τίς ὑποίσει; * καρδία φρονίμου κτᾶται αἴσθησιν, ὠτα σοφῶν ζητεῖ σύνεσιν. * δόμα ἀνθρώπου ἐμπλατύνει αὐτόν, καὶ ἀπαντᾷ δυνάσταις καθιζάνει αὐτόν. * δίκαιος ἑαυτοῦ κατήγορος ἐν πρωτολογίᾳ· ὡς δ' ἂν ἀντικαλῇ ὁ ἀντίδικος ἐλέγχει. * ἀντιλογίας παύει σιγηρός, ἐν δὲ δυνάσταις ὁρίζει. * ἀδελφὸς ὑπὸ ἀδελφοῦ βοηθούμενος ὡς πόλις ὀχυρὰ καὶ ὑψηλή, ἰσχύει δὲ ὥσπερ τεθεμελιωμένον βασίλειον. * ἀπὸ καρπῶν στόματος ἀνὴρ πίμπλησι κοιλίαν αὐτοῦ, ἀπὸ δὲ καρπῶν χειλέων αὐτοῦ ἐμπλησθήσεται. * θάνατος καὶ ζωὴ ἐν χειρὶ γλώσσης, οἱ δὲ κρατοῦντες αὐτῆς ἔδονται τοὺ καρποὺς αὐτῆς. * ὃς εὗρε γυναῖκα ἀγαθήν, εὗρε χάριτας· ἔλαβε δὲ θελήσεις παρὰ κυρίου. ὃς ἐκβάλλει γυναῖκα ἀγαθήν, ἐκβάλλει τὰ ἀγαθά· ὁ δὲ κατέχων μοιχαλίδα ἄφρων καὶ ἀσεβής. * δεήσεις φθέγξεται πένης, ὁ δὲ πλούσιος ἀποκρίνεται σκληρά. * ἀνὴρ ἑταίρων πρὸς ἑταιρίαν, καὶ ἔστι φίλος προσκολληθεὶς ὑπὲρ ἀδελφόν.

ιθ'

* Κρείσσων ἐστὶ πλούσιος πορευόμενος ἐν ἁπλότητι αὐτοῦ ἢ στρεβλὸς τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ἄφρων. * καὶ γε χωρὶς ἐπιστήμης ψυχὴ οὐκ ἀγαθή, καὶ ὁ σπεύδων τοῖς ποσὶν ἁμαρτάνει. * ἀφροσύνη ἀνδρὸς λυμαίνεται τὰς ὁδὸς αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τῷ θεῷ αἰτιᾶται τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. * πλοῦτος προσίθησι φίλους πολλούς· ὁ δὲ πλούσιος καὶ ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων φίλος λείπεται. * μάρτυς ψευδὴς οὐκ ἀπεμόγησε, καὶ ὁ ἐκλαλῶν ἀδίκως οὐ διαφεύξεται. * πολλοὶ θεραπεύουσι πρόσωπα βασιλέως, πᾶς δὲ ὁ κακὸς γίνεται ὄνειδος ἀνδρί.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[5] Accipere faciem impij non est bonum, neque declinare à iudicio contra iustum. [6] Labia stulti adducunt eum in iudicium, & os eius perducit eũ ad rixã. [7] Os stulti pauori est ei, & labia eius laquei sunt animæ eius. [8] Verba susurronis dolore afficient illũ, & deducẽt illũ in profundum inferni. [9] Is quoque qui remissus est in opere suo, socius est viri dissipantis. [10] Turris fortitudinis nomen Dei; in ea autem curret iustus, & exaltabitur in ipsa. [11] Substantia diuitis urbs fortitudinis eius, & quasi murus eleuatum est habitaculum eius.

[12] Ante interitum exaltatur cor hominis, & ante gloriam est humilitas. [13] Qui respondet verbum anteaquam audiat, stultitia est ei & confusio. [14] Spiritus viri sustentat infirmitatem ipsius: & spiritũ demissum quis poterit sustinere? [15] Cor intelligẽtis possidebit scientiam, & auris sapientum quæret notitiam. [16] Donum filij hominis dilatat eum, & ante principes sustentat illum. [17] Iustus est primus in iudicio suo, & venit socius eius & vincit eum. [18] Contentiones abrogat sors, & inter fortes dirimit. [19] Frater qui deficit à fratre suo, quasi ciuitas fortis, & clausa quasi repagulo forti. [20] De fructu oris viri satiabitur venter eius, & de genimine labiorum suorum satiabitur. [21] Mors & vita in manu linguæ: & qui diligit eam, comedet de fructibus eius. [22] Qui inuenit mulierem, inuenit bonum, & suscipit voluntatem suam à Deo. [23] Deprecationes loquetur pauper, & diues loquetur rigida. [24] Sunt socij qui associantur, & amicus adhærens magis quàm frater.

CAP. XIX.

Melior est pauper qui ambulat in simplicitate, quàm ille qui peruertit vias suas, & ipse est stultus. [2] Qui nescit animam suam, non est ei bonum: & qui velox est pedibus suis in malum, peccator est. [3] Stultitia filij hominis instabilem facit viam ipsius, & contra Deum murmurat cor eius. [4] Diuitiæ adducunt amicos plurimos: à paupere autem socius eius separatur. [5] Testis falsus non erit innocens: & qui loquitur mendacium, non liberabitur. [6] Multi sunt qui ministrant coram principe, & malis dat munera.

7 כָּל־אֲחֵי־רָשׁ שְׂנֵאָהוּ אַף כִּי מְרֵעֵהוּ רָחֲקוּ מִמֶּנּוּ
מְרַדֵּף אֲמָרִים לֹא־הֵמָּה׃
8 קֹנֵה־לֵב אֹהֵב נַפְשׁוֹ שֹׁמֵר תְּבוּנָה לְמֹצֵא־טוֹב׃
9 עֵד שְׁקָרִים לֹא יִנָּקֶה וְיָפִיחַ כְּזָבִים יֹאבֵד׃
10 לֹא־נָאוֶה לִכְסִיל תַּעֲנוּג אַף כִּי־לְעֶבֶד מְשֹׁל
בְּשָׂרִים׃
11 שֵׂכֶל אָדָם הֶאֱרִיךְ אַפּוֹ וְתִפְאַרְתּוֹ עֲבֹר עַל־פָּשַׁע׃
12 נַהֲם כְּכְפִיר זַעַף מֶלֶךְ וּכְטַל עַל־עֵשֶׂב רְצוֹנוֹ׃
13 הַוַּת לְאָבִיו בֵּן כְּסִיל וְדֶלֶף טֹרַד מִדְיְנֵי אִשָּׁה׃
14 בַּיִת וְהוֹן נַחֲלַת אָבוֹת וּמֵיְהוָה אִשָּׁה
מַשְׂכֶּלֶת׃
15 עַצְלָה תַּפִּיל תַּרְדֵּמָה וְנֶפֶשׁ רְמִיָּה תִּרְעָב׃
16 שֹׁמֵר מִצְוָה שֹׁמֵר נַפְשׁוֹ בּוֹזֵה דְרָכָיו יָמוּת׃
17 מַלְוֵה יְהוָה חֹנֵן דָּל וּגְמֻלוֹ יְשַׁלֶּם־לוֹ׃
18 יַסֵּר בִּנְךָ כִּי־יֵשׁ תִּקְוָה וְאֶל־הֲמִיתוֹ אַל־תִּשָּׂא
נַפְשֶׁךָ׃
19 גְּדָל־חֵמָה נֹשֵׂא עָנֶשׁ כִּי אִם־תַּצִּיל וְעוֹד תּוֹסֵף׃
20 שְׁמַע עֵצָה וְקַבֵּל מוּסָר לְמַעַן תֶּחְכַּם בְּאַחֲרִיתֶךָ׃
21 רַבּוֹת מַחֲשָׁבוֹת בְּלֵב אִישׁ וַעֲצַת יְהוָה הִיא
תָקוּם׃
22 תַּאֲוַת אָדָם חַסְדּוֹ וְטוֹב רָשׁ מֵאִישׁ כָּזָב׃
23 יִרְאַת יְהוָה לְחַיִּים וְשָׂבֵעַ יָלִין בַּל־יִפָּקֵד רָע׃
24 טָמַן עָצֵל יָדוֹ בַּצַּלָּחַת גַּם־אֶל־פִּיהוּ לֹא
יְשִׁיבֶנָּה׃
25 לֵץ תַּכֶּה וּפֶתִי יַעְרִם וְהוֹכֵחַ לְנָבוֹן יָבִין
דָּעַת׃
26 מְשַׁדֵּד־אָב יַבְרִיחַ אֵם בֵּן מֵבִישׁ וּמַחְפִּיר׃
27 חֲדַל־בְּנִי לִשְׁמֹעַ מוּסָר לִשְׁגוֹת מֵאִמְרֵי־דָעַת׃
28 עֵד בְּלִיַּעַל יָלִיץ מִשְׁפָּט וּפִי רְשָׁעִים יְבַלַּע־אָוֶן׃
29 נָכוֹנוּ לַלֵּצִים שְׁפָטִים וּמַהֲלֻמוֹת לְגֵו כְּסִילִים׃

7 *Fratres hominis pauperis oderunt eũ,
inſuper & amici procul receſſerunt ab eo.
B Qui tantùm verba ſectatur, nihil habebit.
8 *Qui autem poſſeſſor eſt mentis, diligit
animã ſuam, & cuſtos prudentiæ inueniet
9 bona. *Falſus teſtis nõ erit impunitus; &
10 qui loquitur mendacia, peribit. *Nõ de-
cent ſtultum delitiæ, nec ſeruũ dominari
11 principibus. *Doctrina viri per patien-
tiã noſcitur, & gloria eius eſt iniqua præ-
12 tergredi. *Sicut fremitus leonis, ita & re-
gis ira: & ſicut ros ſuper herbã, ita & hila-
13 ritas eius. *Dolor patris filius ſtultus, &
C tecta iugiter perſtillantia litigioſa mulier.
14 *Domus & diuitię dantur à parentibus;
à Domino autem propriè vxor prudens.
15 *Pigredo immittit ſoporẽ, & anima diſ-
16 ſoluta eſuriet. *Qui cuſtodit mãdatum,
cuſtodit animã ſuam: qui autem negligit
17 viam ſuam, mortificabitur. *Fœneratur
Dño qui miſeretur pauperis, & viciſſitu-
18 dinẽ ſuam reddet ei. *Erudi filium tuũ,
ne deſperes: ad interfectionẽ autem eius
19 ne ponas animã tuam. *Qui enim impa-
tiens eſt, ſuſtinebit damnũ: & cùm rapue-
20 rit, aliud apponet. *Audi conſiliũ & ſuſ-
cipe diſciplinã, vt ſis ſapiens in nouiſſimis
21 tuis. *Multæ cogitationes in corde viri,
voluntas autẽ Dñi in æternũ permanebit.
22 *Homo indigens miſericors eſt: & me-
23 lior eſt pauper quàm vir mendax. *Timor
D Dñi ad vitam, & in plenitudine commo-
24 rabitur abſq; viſitatione peſsimi. *Abſcõ-
dit piger manum ſuã ſub aſcella, nec ad os
25 ſuum applicat eam. *Peſtilente flagellato
ſtultus ſapientior erit: ſi autẽ corripueris ſa
26 pientem, intelliget ſapientiam. *Qui affli-
git patrẽ & fugit matrem, ignominioſus
27 erit & infelix. *Non ceſſes audire fili do-
ctrinam, nec ignores ſermones ſcientiæ.
28 *Teſtis iniquus deridet iudicium, & os
29 impiorum deuorat iniquitatem. *Parata
ſunt deriſoribus iudicia, & mallei percu-
tientes ſtultorum corporibus.

תרגום

7 כְּלְהוֹן רַחֲמוֹי דְּמִסְכֵּנָא סָנְיִן לֵהּ וְאַף חַבְרוֹי רָחֲקִין מִנֵּהּ אִכָּא דְּטָרְדָן בְּמִלּוֹי לָא שָׁרִיר׃ 8 קָנֵי לִבָּא טָבָא רָחֵם נַפְשֵׁהּ נָטַר בִּינָא
מַשְׁכִּיחַ טָבְתָּא׃ 9 סָהֲדָא דְשִׁקְרָא לָא מְזַדַּכֵּא וּדְמַוְעֵי כַדָּבוּתָא נֵאבַד׃ 10 לָא יָאֵי לְסַכְלָא פְּנוּקָא אַף־לָא לְעַבְדָא דְּנִשְׁתַּלַּט בְּרַבְרְבָנִין׃
11 שְׁכְלוּ דְּבַר נְשָׁא נְגִידוּת אָרְחֵהּ וְשָׁבְחוֹרֵהּ דְּנָעֲבַר חוֹבָא׃ 12 נָהֲמֵהּ הֵיךְ אַרְיֵא וְעַפֵּהּ דְּמַלְכָּא וְהֵיךְ טַלָּא עַל־עִסְבָּא רְעוּתֵהּ׃
13 בַּר סַכְלָא קְשִׁיטָא הוּא לַאֲבוֹי הֵיךְ קְרֵסֵי וְהֵיךְ דְּלֶפָא דְּרָגֵי דְאִתְּתָא׃
14 בֵּיתָא וּמָזָלָא דְּדַלְתוּתָא הוּא דְּאָבְהַר וּמִן אֱלָהָא מִתְמְסַרָא אִתְּתָא לְגַבְרָא׃ 15 עַצְלוּתָא יְהֵבָא שִׁנְתָא וְנַפְשָׁא רְמִיְתָא תְּכַפֵּן׃
16 דְּנָטַר פִּקְדָנָא נָטַר נַפְשֵׁהּ וּדְמַשְׁכַּח אָרְחָתֵהּ יְמוּת׃ 17 מַן דְּרָעֵי נִזּוֹף לֵאלָהָא מְרַחֵם עַל מִסְכֵּנָא וּפָרַעֲנוּתָא טָבְתָא מְשַׁלֵּם לֵהּ׃
18 רְדֵי בְרָךְ מְטוּל דְּאִית סְכוּיָא וְלִמְיְתוּתֵהּ לָא תְרַמֵּי נַפְשָׁךְ׃ 19 גַּבְרָא חֵמְתָנָא מְקַבֵּל תְּכָא וּכְמָה דְמַעֲלֵי עַל־טָעֲנֵהּ מוֹסֵף׃
20 שְׁמַע עֲצָתָא וְקַבֵּל מַרְוּתָא מְטוּל דְּתִתְחַכַּם בְּסוֹפָךְ׃ 21 סַגִּיעִין מַחְשָׁבָתָא בְּלִבֵּי דְּגַבְרִין וְעֵצָתָא דְאֱלָהָא הִיא תְקוּם׃
22 רְגֵחֵהּ דְּבַר נְשָׁא חַסְדֵּהּ וְטָב מִסְכֵּנָא מִן־גַּבְרָא כַדָּבָא׃ 23 דְּחִלְתֵּהּ דְאֱלָהָא לְחַיֵּי וּמַן דְּשָׂבַע מְנֵהּ נָבוּהּ וְלָא נִפְקַד בִּישְׁתָּא׃
24 עַצְלָא מַטְשֵׁי יְדֵהּ בְּשָׁחֲתֵהּ אַף־לָא לְפֻמֵּהּ מְקָרֵב לֵהּ׃ 25 לְמִסְקָנָא מָחֵית וְשַׁבְרָא מְתָעֵרֵם וְאַכֵּם לְסַכְלְתָן דְּנִתְבֵּין יְדִיעָתָא׃
26 דְּמָזִין לַאֲבוֹי וּמַעֲרִיק לְאִמֵּהּ בְּרָא הוּא מְבַהֲתָנָא וּמַחְפְּרָנָא׃ 27 פְּרַשׁ בְּרִי וּשְׁמַע מַרְדּוּתָא וְלָא תִשְׁגֵּא מִן מֵאמְרֵי דְפֻמֵּהּ׃
28 סָהֲדָא דְגַלָּאָה מְמַיֵּךְ בְּדִינֵהּ וּפֻמֵּהּ דִּרְשִׁיעֵי מַפֵּק עַוָּתָא׃ 29 מַחְקָנִין לְמִמְקְנֵי דִינֵי זַהֲרָתָא לְגִשְׁמֵי יְהוֹן׃

* *Omnis qui fratrem mendicum odit, & ab* 7
amicitia longè erit: cogitatio bona ſcientibus eã
appropinquabit, vir autẽ prudens inueniet eã.
Multa malefaciẽs perficit malitias: qui autẽ ir-
ritat ſermonibus, nõ ſaluabitur. * *Qui poſſidet* 8
prudentiã, diligit ſe; qui autem cuſtodit pruden-
tiam, inueniet bona. * *Teſtis falſus nõ impuni-* 9
tus erit: qui autẽ incendet malitiam, peribit ab
illa. * *Non conferunt ſtulto delitiæ, et ſi ſeruus* 10
inceperit cum ſuperbia dominari. * *Miſericors* 11
vir patiens eſt, at gloria eius inſtat iniuſtus.

* *Regis minæ ſimiles fremitui leonis: ſicut au-* 12
tem ros ſuper herbã, ſic hilaritas eius. * *Vere-* 13
cundia patri filius ſtultus, & non caſta vota de
mercede meretricis. * *Domum & ſubſtantiam* 14
diuidunt patres filiis: ab autẽ Domino aptatur
mulier viro. * *Timiditas detinet effœminatũ, ani-* 15
ma autẽ pigri eſuriet. * *Qui cuſtodit mandatũ,* 16
cuſtodit ſuam animam: qui autem negligit ſuas
vias, peribit. * *Fœneratur Deo qui miſeretur* 17
pauperis: ſecundũ autẽ donum eius retribuet ei.

* *Erudi filiũ tuũ, ſic enim erit bonæ ſpei: in* 18
autẽ iniuriã ne extollaris anima. * *Nequam vir* 19
multis mulctabitur: ſi autẽ vaſtauerit, & ani-
mã ſuã addet. * *Audi fili diſciplinã patris tui, vt* 20
ſapiens ſis in nouiſſimis tuis. * *Multæ cogitatio-* 21
nes in corde viri, at conſiliũ Domini in ſeculum
manebit. * *Fruſtũ viro miſericordia: melior au-* 22
tem mendicus iuſtus quàm diues mendax.

* *Timor Domini in vitam viro, at intrepi-* 23
dus morabitur in locis vbi non conſideratur
cognitio. * *Abſcondens in ſinum ſuum ma-* 24
nus iniuſtæ, neque ori applicabit eas.

* *Peſtilente flagellato ſtultus aſtutior erit: ſi* 25
autem corripueris virum prudentem, intelliget
ſenſum.

* *Qui inhonorat patrem & expellens matrẽ* 26
ſuam, confundetur & exprobrabilis erit.

* *Filius relinquens cuſtodire diſciplinam pa-* 27
tris, meditabitur ſermones malos.

* *Spondens pro puero ſtulto, iniuria afficiet* 29
iuſtitiam: os autem impiorum deuorabit iudicia.

* *Parantur luxurioſis flagella, & ſupplicia* 29
ſimiliter ſtultis.

7 * πᾶς ὃς ἀδελφὸν πτωχὸν μισεῖ καὶ φιλίας μακρὰν
ἔσαι· σύνοια ἀγαθὴ τοῖς εἰδόσιν αὐτὴν ἐγγιεῖ· αὐτὴς δ' φρόνιμος δὑρήσει αὐτῷ. ὁ πολλὰ κακοποιῶν τελεσιεργεῖ κα-
8 κίας, ὃς δ' ἐρεθίζει λόγοις ὐ ζωθήσε). * ὁ κλῶμβυ θ φρόνησιν ἀγαπᾶ ἑαυτόν· ὃς δ' φυλάσσει φρόνησιν δὑρήσει
9 ἀγαθά. * μάρτυς ψυδὴς οὐκ ἀπεμώρησε ἔσαι· ὃς δ' ἀὼ ἐκκαύσει κακίαν ἀπολεῖται ὑπ' αὐτῆς.
10 * ὐ συμφέρ ἄφρονι τρυφή, ⊂ ἐὰὼ οἰκέτης ἀρξῆ) μετ'
11 ὕβρεως δωμασθεῖν. * ἐλεήμων ἀὼὴρ μακροθυμεῖ, τὸ
12 δὲ καύχημα αὐτὸ ἐπέρχε) ἀνομίοις. * βασιλέως ἀπειλὴ ὁμοία βρυγμῶ λέοντος, ὥσπερ δ' δρόσος ἐπὶ χόρτῳ
13 ὕτως τὸ ἱλαρὸν αὐτό. * ἀιχμὴ παιδὶ υἱὸς ἄφρων, καὶ
14 ὀχ ἁγναί δυχαὶ ἀπὸ μιαθώματ ⊂ ἑταίρας. * οἶκον ⊂ ὕπαρξιν μερίζουσι πατέρες παισί, ἀπὸ δὲ κυρίυ ἁρμό-
15 ζεται γυνὴ ἀὼρί. * δειλία κατέχει ἀὼρα ἐργωνον, ψυ-
16 χὴ δὲ ἀεργοῦ πεινάσει. * ὃς φυλάσσει ἐντολὴν τηρεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, ὁ δὲ καταφρονῶν τῶν ἑαυτοῦ ὁδῶν,
17 ἀπολεῖται. * δανείζει θεῷ ὁ ἐλεῶν πτωχόν, κ δὲ τὸ δόμα αὐτοῦ ἀὼ ἀποδώσει αὐτῷ.
18 * παίδευε υἱόν συ, ὕτω γὰρ ἔσαι ἐλπὶς, εἰς δὲ ὕβριν μὴ
19 ἐπαίρυ τῇ ψυχῇ. * κακόφρων ἀὴρ πολλὰ ζημιωθήσε)· ἐὰὼ δὲ λυμαίνη) καὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ προσθήσει.
20 * ἄκυε υἱὲ παιδείαν πατρός συ, ἵνα ⊂φὸς γένῃ ἐπ' ἐσχά-
21 των ⊂υ. * πολλοὶ λογισμοὶ ἐν καρδίᾳ ἀὼρός, ἡ δὲ βυλὴ τ κυρίυ εἰς τὸν αἰῶνα μενεῖ.
22 * καρπὸς ἀὼρὶ ἐλεημοσύνη, κρείσσων δὲ πτωχὸς δί-
23 καιος ἢ πλούσιος ψεύστης. * φόβ κυρίυ εἰς ζωὴν ἀὼρί· ὁ δὲ ἄφοβ αὐλισθήσεται ἐν τόποις, ὗ οὐκ ἐπι-
24 σκοπεῖται γνῶσις. * ὁ ἐγκρύπτων εἰς τὸν κόλπον αὐτοῦ χεῖρας ἀδίκως, ὐ δὲ τῷ στόματι αὐτοῦ μὴ προσαξει αὐτάς.
25 * λοιμοῦ μαστιγωθέντος ἄφρων πανουργότερ ἔσαι· ἐὰὼ δὲ ἐλέγχῃς ἀὼρα φρόνιμον νοήσει αἴσθησιν.
26 * ὁ ἀπειλῶν πατέρα ⊂ ἀπωθούμενος μητέρα αὐτοῦ, καταισχυνθήσεται καὶ ἐπονείδιστ ἔσαι.
27 * υἱὸς ἀπολειπόμεν φυλάξαι παιδείαν πατρός, μελετήσει ῥήσεις κακάς. * ἐγγυώμενος παῖδα ἄφρο-
28 να καθυβρύσει δικαίωμα, στόμα δὲ ἀσεβῶν καταπίεται
29 κρίσεις. * ἑτοιμάζονται ἀκολάστοις μάστιγες, καὶ τι-μωρίαι ὁμοίως ἄφεσιν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[7] Omnes amici pauperis oderunt eum, inſuper ſocij eius recedunt ab eo: vbi ſunt qui inſectantur verbis ſuis, nihil erit eis reſiduum. [8] Qui poſſidet cor bonum, diligit animam ſuam: qui cuſtodit prudentiam, inueniet bonum. [9] Teſtis falſus non erit innocens: & qui loquitur mendacium, peribit. [10] Non decent ſtultum delitiæ, neque ſeruum dominari principibus.

[11] Intellectus hominis eſt differre furorem ſuum, & pulchritudo eius prætergredi iniquitatem. [12] Fremit ſicut leo ira regis, & ſicut ros ſuper herbam voluntas eius. [13] Filius ſtultus grauis eſt patri ſuo ſicut acida: & ſicut ſtillicidium quod diſtillat, litigia mulieris. [14] Domus & ſubſtantia ſunt hæreditas à parentibus, & à Deo traditur mulier viro. [15] Pigredo mittit ſomnum, & anima doloſa eſuriet. [16] Qui cuſtodit mandatum, cuſtodit animam ſuam: & qui ſpernit viam ſuam, morietur.

[17] Qui quærit commodare Deo, miſeretur pauperis, & retributio bona reddetur ei. [18] Erudi filium tuum, quoniam eſt ſpes: & ad mortem eius ne attollas animam tuam. [19] Vir iracundus ſuſcipit pœnam; & quando exaltatur, ſuper onus ſuum addit.

[20] Audi conſilium & ſuſcipe diſciplinam, vt ſapiens ſis in fine tuo. [21] Multæ cogitationes in corde virorum: conſilium autem Dei ipſum permanebit. [22] Deſiderium filij hominis miſericordia eius, & melior eſt pauper quàm vir mendax.

[23] Timor Dei eſt ad vitam; & qui ſatiatur ab eo, pernoctabit, nec viſitabitur à malo. [24] Piger abſcondit manum ſuam ſub aſcella ſua, neque ad os ſuum applicat eam. [25] Percute deriſorem, & inſipiens aſtutior fiet: & corripe prudentem, vt intelligat ſcientiam. [26] Qui deridet patrem ſuum & fugat matrem ſuam, filius eſt ignom inioſus & confuſione dignus.

[27] Creſce fili mi & audi diſciplinam, & non erres à verbis oris eius. [28] Teſtis iniquus deridet iudicium, & os impiorum profert iniquitatem. [29] Parantur deriſoribus iudicia; verbera corporibus eorum.

כ

1 * לֵץ חַיַּיִן הֹמֶה שֵׁכָר וְכָל־שֹׁגֶה בּוֹ לֹא יֶחְכָּם׃
2 * נַהֲם כִּכְפִיר אֵימַת מֶלֶךְ מִתְעַבְרוֹ חוֹטֵא נַפְשׁוֹ׃
3 * כָּבוֹד לָאִישׁ שָׁבַת מֵרִיב וְכָל־אֱוִיל יִתְגַּלָּע׃
4 * מֵחֹרֶף עָצֵל לֹא יַחֲרֹשׁ יִשְׁאַל בַּקָּצִיר וְאָיִן׃
5 * מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה בְלֵב־אִישׁ וְאִישׁ תְּבוּנָה יְדַלֶּנָּה׃
6 * רַב־אָדָם יִקְרָא אִישׁ חַסְדּוֹ וְאִישׁ אֱמוּנִים מִי יִמְצָא׃
7 * מִתְהַלֵּךְ בְּתֻמּוֹ צַדִּיק אַשְׁרֵי בָנָיו אַחֲרָיו׃
8 * מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא־דִין מְזָרֶה בְעֵינָיו כָּל־רָע׃
9 * מִי־יֹאמַר זִכִּיתִי לִבִּי טָהַרְתִּי מֵחַטָּאתִי׃
10 * אֶבֶן וָאֶבֶן אֵיפָה וְאֵיפָה תּוֹעֲבַת יְהוָה גַּם־שְׁנֵיהֶם׃
11 * גַּם בְּמַעַלָלָיו יִתְנַכֵּר־נַעַר אִם־זַךְ וְאִם־יָשָׁר פָּעֳלוֹ׃
12 * אׇזֶן שֹׁמַעַת וְעַיִן רֹאָה יְהוָה עָשָׂה גַם־שְׁנֵיהֶם׃
13 * אַל־תֶּאֱהַב שֵׁנָה פֶּן־תִּוָּרֵשׁ פְּקַח עֵינֶיךָ שְׂבַע־לָחֶם׃
14 * רַע רַע יֹאמַר הַקּוֹנֶה וְאָזַל לוֹ אָז יִתְהַלָּל׃
15 * יֵשׁ זָהָב וְרָב־פְּנִינִים וּכְלִי יְקַר שִׂפְתֵי־דָעַת׃
16 * לְקַח־בִּגְדוֹ כִּי־עָרַב זָרוּ וּבְעַד נָכְרִיָּה חַבְּלֵהוּ׃
17 * עָרֵב לָאִישׁ לֶחֶם שֶׁקֶר וְאַחַר יִמָּלֵא־פִיהוּ חָצָץ׃
18 * מַחֲשָׁבוֹת בְּעֵצָה תָּכִין וּבְתַחְבֻּלוֹת עֲשֵׂה מִלְחָמָה׃
19 * גּוֹלֶה־סוֹד הוֹלֵךְ רָכִיל וְלִפְתֶּה־שְׂפָתָיו לֹא תִתְעָרָב׃
20 * מְקַלֵּל אָבִיו וְאִמּוֹ יִדְעַךְ נֵרוֹ בְּאִישׁוֹן חֹשֶׁךְ׃
21 * נַחֲלָה מְבֻהֶלֶת בָּרִאשׁוֹנָה וְאַחֲרִיתָהּ לֹא תְבֹרָךְ׃
22 * אַל־תֹּאמַר אֲשַׁלְּמָה־רָע קַוֵּה לַיהוָה וְיוֹשַׁע לָךְ׃

CAP. XX.

1 LVxuriosa resvinũ,& tumultuosa ebrie-
A tas. Quicunque his delectatur, nõ erit
2 sapiens. * Sicut rugitus leonis,ita & ter-
ror regis,qui prouocat eum, peccat in ani
3 mam suam. * Honor est homini qui se-
parat se à cõtentionibus;omnes autẽ stulti
4 miscentur contumeliis. *Propter frigus
piger arare noluit,mendicabit ergo æstate
5 & non dabitur illi. * Sicut aqua profun-
da,sic consilium in corde viri; sed homo sa
6 piens exhauriet illud. * Multi homines
misericordes vocãtur: virum autem fide-
7 lem quis inueniet? *Iustus qui ambulat
B in simplicitate sua, beatos post se filios re-
8 linquit. * Rex qui sedet in solio iudicij,
9 dissipat omne malum intuitu suo. *Quis
potest dicere: Mundum est cor meum, pu- 1. Ioann. 1.d.
10 rus sum à peccato? * Pondus & pondus,
mensura & mensura, vtrunque abomina-
11 bile est apud Dominũ. * Ex studiis suis
intelligitur puer si mũda & recta sint ope-
12 ra eius. * Aurem audientem, & oculum
13 videntẽ, Dominus fecit vtrunque. *Noli
diligere somnum, ne te egestas opprimat.
Aperi oculos tuos,& saturare panibus.
14 * Malum est, malum est, dicit omnis
C emptor: & cùm recesserit, tunc gloriabi-
15 tur. * Est aurum & multitudo gemma-
rum,vas autem pretiosum labia scientiæ.
16 * Tolle vestimentum eius qui fideiussor Inf.27.d.
extitit alieni,& pro extraneis aufer pignus
17 ab eo. *Suauis est homini panis mẽdacij,
& postea implebitur os eius calculo.
18 * Cogitationes consilij roborãtur,& gu-
19 bernaculis tractanda sunt bella. * Ei qui
reuelat mysteria & ambulat fraudulenter,
& dilatat labia sua,ne commiscearis.
20 * Qui maledicit patri suo & matri, ex- Exod.21.
D tinguetur lumen eius in mediis tenebris. b. Leuit.20
21 * Hęreditas ad quam festinatur in prin b. Rom.11.
cipio, in nouissimo benedictione carebit.
22 * Ne dicas: Reddam malum pro malo;
expecta Dominum, & liberabit te.

תרגום

כ

1 לְמִסְקָנָא הוּא חַמְרָא וְרַוְיָתָא שִׁכְרָא וְכָל־דְּשָׁגֵי בֵּהּ לָא נְתְחַכַּם׃
2 נָהֲם הֵיךְ אַרְיָא אֵימְתָא דְמַלְכָּא וּמַן דְּמַחֲמֵת לֵהּ חָטֵי עַל־נַפְשֵׁהּ׃
3 יְקָרָא הוּא לְגַבְרָא דְיִתֵּב דְּלָא דִינָא וְכָל־דְּשָׁטֵי מִצְטְרֵי׃
4 מִתְחַסַּר עַטְלָא לָא שָׁתִק וְשָׁאֵל בְּחַצָּדָא וְלֵית׃
5 מַיָּא עֲמִיקֵי עֲצָתָא בְלִבָּא דְגַבְרָא וּגְבַרָא דְמִתְבַּיִן נְדָלֵיהּ׃
6 סַגְּעָא דְבָנֵי נָשָׁא מְהֵימְנִין גַּבְרָא וּגְבַרָא מְהֵימְנָא מַנּוּ מַשְׁכַּח׃
7 דְמְהַלֵּךְ בְּתֻמֵּיהּ צַדִּיקָא הוּא וְטוּבַיְיהוֹן לְבָנוֹהִי כְּתָרוֹהִי׃
8 מַלְכָּא דְיָתֵב עַל־כָּרְסְיָא דְדִינָא מְפַזַּר מִן־קֳדָמוֹהִי כְּהוֹן בִּישָׁתָא׃
9 מַן דַּיְימַר דַּכֵּי הוּא לִבִּי וְאַדְכֵּית מֵחוֹבְתִי׃ 10 מַתְקָלָא וּמַתְקָלָא כַּיְלָא וְכַיְלָא מְרַחֲקִין אִנּוּן קֳדָם אֱלָהָא אַף תַּרְוֵיהוֹן׃
11 אַף בְּעוֹבָדוֹהִי מִתְיַדַּע טַלְיָא אִן־דְּכֵי וְאִן תְּרִיצָן עוֹבָדוֹהִי׃
12 אׇרְנָא דְשָׁמְעָא וְעֵינָא דְחָזְיָא אֱלָהָא אִבְרֵי תַּרְוֵיהוֹן׃
13 לָא־תְרַחֵם שְׁנָתָא דִלְמָא תְּתַמְסְכֵּן פְּתַח עֵינָךְ וּשְׂבַע לַחְמָא׃ 14 חַבְרָא לְחַבְרֵהּ נָאמַר דְּקִנְיָן וְהֵידַיִן נְשַׁתַּבַּח וְנֵימַר׃
15 דְּאִיתַּ דַּהֲבָא וְסָגְיָא דְכֵיפֵי טָבָתָא וּמָנֵי דְיָקְרָא שִׂפְוָתָא דִידִיעָתָא׃ 16 נְסַב לְבוּשֵׁהּ מִטּוּל דַּעֲרַב לְחַרוֹנֵי וַעַל אַפֵּי נָכְרִיתָא מַשְׁכְּנֵהּ׃
17 עָרֵב לְגַבְרָא כִּלְחָמָא רְגָלָא וּבָתַר הֵידַיִן נִתְמַלָּא פֻּמֵּהּ חֲצָצָא׃ 18 מַחְשְׁבָתָא בְּעֵצָתָא תִּתְקַן וּבְמִדְבְּרָנוּתָא מִתְעֲבַד קְרָבָא׃
19 דְּגָלֵי רָזָא אָכֵל קְרָצָא וּלְמַן דְּמְשַׁרְגֵּג בְּשִׂפְוָתֵהּ לָא תִתְחַלַּט׃ 20 וְלֵיט לַאֲבוּי וּלְאִמֵּהּ נְרָעֵהּ שְׁרָגֵהּ אֵיךְ אִחוּנָא דַחֲשׁוֹכָא׃
21 יְרִיתָא דְמִסְרַהֲבָא בְּקַדְמֵיתַת וּבְסוֹפֵהּ לָא תִתְבָּרֵךְ׃ 22 לָא תֵימַר אֶשַׁלֵּם בִּישְׁתָּא סְבֵא לֵאלָהָא וְיִפְרְקִנָּךְ׃

CAP. XX.

κ'

Luxuriosa res vinum, & iniuriosa ebrietas; 1
omnis autem deuastans non erit sapiens.

1 Ἀκόλαστον οἶνος καὶ ὑβριστικὸν μέθη. πᾶς ὃ ὁ λυμαι-
2 νόμενος οὐκ ἔσται σοφός.

Non differunt minæ regis ab ira leonis: qui 2
autem prouocat eum & immiscens peccat in suã
animam.

2 ἡ διαφέρει ἀπειλὴ βασι-
λέως θυμοῦ λέοντος, ὁ ὃ παροξύνων αὐτὸν καὶ ἁμαρτά-
3 νων ἁμαρτάνει εἰς τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν.

Gloria viro auerti à contumelia; 3
omnis autem stultus his implicatur.

3 δόξα ἀν-
δρὶ ἀποστρέφεσθαι λοιδορίας, πᾶς ὃ ἄφρων τούτοις συμ-
4 πλέκεται.

Exprobratus piger non erubescit, similiter 4
& qui fœneratur triticum in tempore messis.

4 ὀνειδιζόμενος ὀκνηρὸς οὐκ αἰσχύνεται, ὡ-
5 σαύτως καὶ ὁ δανιζόμενος σῖτον ἐν ἀμητῷ.

Aqua profunda consilium in corde viri; vir 5
autem prudens exhauriet illud.

5 ὕδωρ βα-
θὺ βουλὴ ἐν καρδίᾳ ἀνδρός, ἀνὴρ δὲ φρόνιμος ἐξαντλήσει
6 αὐτό.

Magnum 6
homo & precio sum vir misericors; virũ autem
fidelem opus inuenire.

6 μέγα ἀνθρωπος καὶ τίμιον ἀνὴρ ἐλεήμων,
7 ἀνδρὸς δὲ πιστὸν ἔργον εὑρεῖν.

Qui reuertitur irre- 7
prehensibilis in iustitia, beatos filios suos relin-
quet.

7 ὃς ἀναστρέφεται ἄμω-
μος ἐν δικαιοσύνῃ μακαρίους καὶ παῖδας αὐτοῦ καται-
8 λείψει.

Cùm rex iustus sederit in solio, non 8
aduersatur in oculis eius omne malum.

8 ὅταν βασιλεὺς δίκαιος καθίσῃ ἐπὶ θρόνου,
οὐκ ἐναντιοῦται ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ πᾶν πονηρόν.

Quis 9
gloriabitur mundum habere cor? aut quis li-
berè dicet purum esse à peccatis?

9 τίς καυχήσεται ἁγνὴν ἔχειν τὴν καρδίαν; ἢ τίς παῤ-
ῥησιάσεται καθαρὸς εἶναι ἀπὸ ἁμαρτιῶν;

Statera 10
magna & parua & mensuræ duplices, immun-
da coram Domino & vtraque, & qui facit ea.

10 στάθμιον μέγα καὶ μικρὸν καὶ μέτρα διπλᾶ ἀκά-
θαρτα ἐνώπιον κυρίου ἀμφότερα, καὶ ὁ ποιῶν αὐτά.

In studiis suis impedietur adolescens cum 11
sancto, & recta via eius.

11 ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτοῦ συμποδισθήσεται νεανί-
σκος μὴ ὁσίου, καὶ εὐθεῖα ἡ ὁδὸς αὐτοῦ.

Auris audit & 12
oculus videt, Domini opera & vtraque.

12 ὃς ἀκούει ὀφθαλμὸς ὁρᾷ, κυρίου ἔργα καὶ ἀμφότε-
13 ρα.

Ne diligas detrahere, ne pereas; aperi au- 13
tem oculos tuos, & saturare panibus.

13 μὴ ἀγάπα καταλαλεῖν, ἵνα μὴ ἐξαρθῇς. διά-
νοιξον ὃ τοῦ ὀφθαλμούς σου καὶ ἐμπλήσθητι ἄρτων.

Malum malum dicit qui emit; & postquã 14
recesserit, tunc gloriabitur.

14 κακὸν κακὸν λέγει ὁ ἀγοράζων, καὶ ὡς ἀπέλθῃ τότε
15 καυχήσεται.

Est aurum 15
& multitudo lapidum pretiosorum, & vasa
pretiosa labia intellectus.

15 ἔστι χρυσὸς καὶ πλῆθος λίθων πολυτε-
16 λῶν, καὶ σκεῦος τίμιον χείλη συνέσεως.

Tolle vestimentum sponden tis pro alieno, 16
& pro aliena accipe pignus ab eo.

16 ἄφελοῦ τὸ
ἱμάτιον τοῦ ἐγγυωμένου τοῦ ἀλλοτρίου, καὶ τοῦ ἀλλοτρίας
λάβε ἐνέχυρον παρ' αὐτοῦ.

Dulcis homini panis mendacij, & postea 17
implebitur os eius silicibus.

17 ἡδὺς ἀνθρώπῳ ἄρτος ψεύδους, καὶ ἔπειτα ἐμπλη-
σθήσεται τὸ στόμα αὐτοῦ χαλίκων.

Cogitationes in consilio firmantur, guber- 18
nationibus autem fit bellum.

18 διαλογισμοὶ ἐν βουλῇ στερεοῦνται, κυβερνήσεσι δὲ γίνε-
19 ται πόλεμος.

Reuelans consilia in confessu vadit du- 19
plex lingua, & cum extendente sua ne misce re
labia.

19 ὁ ἀνακαλύπτων βουλὰς ἐν συνεδρίῳ, πο-
ρεύεται δίλωσσος, καὶ μὴ πλατύνοντος τὰ ἑαυτοῦ μὴ μίχθῃς
20 χείλη.

Maledicentis patrem aut matrem 20
extinguetur lucerna; at pupillæ oculorum eius
videbunt tenebras.

20 κακολογοῦντος πατέρα ἢ μητέρα σβεσθήσεται
λαμπάς, αἱ δὲ κόραι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ὄψονται σκότος.

Pars festinata in primis, in vltimis non 21
benedicetur.

21 μερὶς σπουδαζομένη ἐν πρώτοις, ἐν τοῖς τελευ-
ταίοις οὐκ εὐλογηθήσεται.

Ne dicas, Vlciscar inimicum; sed expecta 22
Dominum, vt tibi auxilietur.

22 μὴ εἴπῃς, τίσομαι τὸν ἐχθρόν, ἀλλὰ ὑπόμεινον τὸν
κύριον, ἵνα σοι βοηθήσῃ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XX.

DEriſorem *facit* vinum, & inebriat ſicera: & omnis qui errauerit in ea, non erit ſapiens. [2] Rugit ſicut leo terror regis: & qui prouocat eum, peccat in animam ſuam. [3] Gloria eſt viro qui ſuperſedet à contentione; & omnis qui ſtultus eſt, deridet.
[4] Penuriam ſuſtinet piger, & non tacet: & petet in meſſe, & non habebit. [5] Aquæ profundæ conſilium in corde viri, & vir intelligens exhauriet illud. [6] Multi filij vocantur viri miſericordes: virum autem fidelem quis inueniet?
[7] Qui ambulat in ſimplicitate ſua, iuſtus eſt, & beati erunt filij eius poſt eum. [8] Rex qui ſedet in ſolio iudicij, diſſipat à facie ſua omnes impios. [9] Quis dicet: Mundum eſt cor meum, & purus ſum à peccato meo? [10] Pondus & pondus, menſura & menſura, abominabile eſt vtrunque coram Deo. [11] Etiam in operibus ſuis cognoſcitur puer, an munda & recta ſint opera eius. [12] Auris quæ audit, & oculus qui videt, Deus creauit vtrunque. [13] Ne diligas ſomnum, ne fortè pauper fias: aperi oculos tuos, & ſaturare pane. [14] Socius ad ſocium dicit quòd emit, & tunc gloriatur, & dicit.
[15] Eſt aurum & multitudo gemmarum bonarum, & vaſa precioſa labia ſcientiæ.
[16] Tolle veſtimentum eius qui fideiuſſor ſtetit pro alieno, & pro extranea pignora eum. [17] Suauis eſt homini panis mendax, & poſtea replebitur os eius calculo. [18] Cogitationes conſilio diriguntur, & gubernaculo fit bellum.
[19] Qui reuelat ſecretum, delator eſt: & ei qui allicit labiis ſuis ne commiſceris. [20] Qui maledicit patri ſuo & matri ſuæ, extinguetur lucerna eius ſicut caligo tenebrarum. [21] Hæreditas ad quam feſtinatur in principio, in fine non benedicetur.
[22] Ne dicas, Reddam malum, ſpera in Deo, & ſaluabit te.

23 * תֹּעֲבַת יְהוָה אֶבֶן וָאָבֶן וּמֹאזְנֵי מִרְמָה לֹא־טוֹב׃
24 * מֵיְהוָה מִצְעֲדֵי־גָבֶר וְאָדָם מַה־יָּבִין דַּרְכּוֹ׃
25 * מוֹקֵשׁ אָדָם יְלַע קֹדֶשׁ וְאַחַר נְדָרִים לְבַקֵּר׃
26 * מְזָרֶה רְשָׁעִים מֶלֶךְ חָכָם וַיָּשֶׁב עֲלֵיהֶם אוֹפָן׃
27 * נֵר יְהוָה נִשְׁמַת אָדָם חֹפֵשׂ כָּל־חַדְרֵי־בָטֶן׃
28 * חֶסֶד וֶאֱמֶת יִצְּרוּ־מֶלֶךְ וְסָעַד בַּחֶסֶד כִּסְאוֹ׃
29 * תִּפְאֶרֶת בַּחוּרִים כֹּחָם וַהֲדַר זְקֵנִים שֵׂיבָה׃
30 * חַבְרוֹת פֶּצַע תַּמְרִיק בְּרָע וּמַכּוֹת חַדְרֵי־בָטֶן׃

כא

1 * פַּלְגֵי־מַיִם לֵב־מֶלֶךְ בְּיַד־יְהוָה עַל־כָּל־אֲשֶׁר יַחְפֹּץ יַטֶּנּוּ׃
2 * כָּל־דֶּרֶךְ אִישׁ יָשָׁר בְּעֵינָיו וְתֹכֵן לִבּוֹת יְהוָה׃
3 * עֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט נִבְחָר לַיהוָה מִזָּבַח׃
4 * רוּם עֵינַיִם וּרְחַב־לֵב נֵר רְשָׁעִים חַטָּאת׃
5 * מַחְשְׁבוֹת חָרוּץ אַךְ־לְמוֹתֶר וְכָל־אָץ אַךְ־לְמַחְסוֹר׃
6 * פֹּעַל אֹצָרוֹת בִּלְשׁוֹן שֶׁקֶר הֶבֶל נִדָּף מְבַקְשֵׁי־מָוֶת׃
7 * שֹׁד־רְשָׁעִים יְגוֹרֵם כִּי מֵאֲנוּ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט׃
8 * הַפְכְפַּךְ דֶּרֶךְ אִישׁ וְזָר וְזַךְ יָשָׁר פָּעֳלוֹ׃
9 * טוֹב לָשֶׁבֶת עַל־פִּנַּת־גָּג מֵאֵשֶׁת מִדְוָנִים וּבֵית חָבֶר׃
10 * נֶפֶשׁ רָשָׁע אִוְּתָה רָע לֹא־יֻחַן בְּעֵינָיו רֵעֵהוּ׃
11 * בְּעָנְשׁ־לֵץ יֶחְכַּם־פֶּתִי וּבְהַשְׂכִּיל לְחָכָם יִקַּח־דָּעַת׃
12 * מַשְׂכִּיל צַדִּיק לְבֵית רָשָׁע מְסַלֵּף רְשָׁעִים לָרָע׃
13 * אֹטֵם אָזְנוֹ מִזַּעֲקַת־דָּל גַּם־הוּא יִקְרָא וְלֹא יֵעָנֶה׃
14 * מַתָּן בַּסֵּתֶר יִכְפֶּה־אָף וְשֹׁחַד בַּחֵק חֵמָה עַזָּה׃
15 * שִׂמְחָה לַצַּדִּיק עֲשׂוֹת מִשְׁפָּט וּמְחִתָּה לְפֹעֲלֵי אָוֶן׃
16 * אָדָם תּוֹעֶה מִדֶּרֶךְ הַשְׂכֵּל בִּקְהַל רְפָאִים יָנוּחַ׃

23 * Abominatio eſt apud Dñm pondus & pondus: ſtatera doloſa non eſt bona.
24 * A Dño dirigũtur greſſus viri: quis autẽ hominum intelligere poteſt viam ſuam?
25 * Ruina eſt homini deuorare ſanctos, &
26 poſt vota retractare. * Diſſipat impios rex ſapiens, & incuruat ſuper eos fornicem.
27 * Lucerna Dñi ſpiraculum hominis, quę
28 inueſtigat omnia ſecreta ventris. * Miſeri- 1.Reg.15 c.
cordia & veritas cuſtodiunt regẽ, & robo-
29 ratur clementia thronus eius. * Exultatio iuuenũ fortitudo eorũ, & dignitas ſenum
30 canicies. * Liuor vulneris abſterget mala, & plagæ in ſecretioribus ventris.

CAP. XXI.

1 SIcut diuiſiones aquarum, ita cor regis
A in manu Dñi: quocunque voluerit in-
2 clinabit illud. * Omnis via viri recta ſibi
3 videtur, appendit autẽ corda Dñs. * Facere iuſtitiam & iudicium, magis placet
4 Dño quàm victimæ. * Exaltatio oculorũ & dilatatio cordis, lucerna impiorum pec-
5 catum. * Cogitationes robuſti ſemper in abundantia; omnis autẽ piger in egeſtate
6 eſt. * Qui cõgregat theſauros lingua mendacij, vanus & excors eſt, & impingetur ad
7 laqueos mortis. * Rapinæ impiorum de-
B trahent eos, quia noluerunt facere iudi- Inf.25.a.
8 cium. * Peruerſa via viri aliena eſt: qui au-
9 tem mundus eſt, rectũ opus eius. * Melius eſt ſedere in angulo domatis, quàm cum muliere litigioſa, & in domo communi.
10 * Anima impij deſiderat malũ, non miſe-
11 rebitur proximo ſuo. * Mulctato peſtilente ſapientior erit paruulus: & ſi ſectetur ſa-
12 pientem, ſumet ſcientiam. * Excogitat iuſtus de domo impij, vt detrahat impios à
13 malo. * Qui obturat aurẽ ſuam ad clamo-
C rẽ pauperis; & ipſe clamabit, & non exau-
14 dietur. * Munus abſconditũ extinguit iras, & donũ in ſinu indignationẽ maximam.
15 * Gaudium iuſto eſt facere iudicium, &
16 pauor operantibus iniquitatem. * Vir qui errauerit in via doctrinæ, in cœtu gigantum commorabitur.

תרגום

23 מְרַחֲקִין אִנּוּן קֳדָם אֱלָהָא מַחְקָלָא וּמִשְׁחָתָא דְּרַמָּיוּתָא לָא שַׁפִּיר קֳדָמוֹי׃ 24 מִן קֳדָם יְיָ הִלְכָתֵהּ דְּגַבְרָא וּבַר נָשָׁא לָא
מְתְבַּיִן אֲרָחָתֵהּ׃ 25 פַּחָא הוּא לְגַבְרָא דְּנָדַר לְקָדְשָׁא וּבָתַר הֲכֵי חָדֵיָא לֵהּ נַפְשֵׁהּ׃ 26 מְבַזַּר לְרַשִׁיעֵי מַלְכָּא חַכִּימָא וּמְהַפֵּךְ עֲלֵיהוֹן
גַּלְגַּלָּא׃ 27 שְׁרָנָא דֶּאֱלָהָא נִשְׁמְתֵהּ דִּבְנֵי נָשָׁא וּבָצְיָא כָּל־חוֹן גַּוַּיָּא דִּכְרֵסָה׃ 28 חַסְדָּא וְקִשְׁטָא יִנְטְרוּ לְמַלְכָּא וּמַתְקַן כָּרְסֵהּ בְּחַסְדָּא׃
29 שְׁבָחוּרָא דְּעַלְמַיָּא חֲקָפֵהוֹן וְשִׁכְחָא דְּסָבֵי סִיבְתָּא׃ 30 שַׁאֲנֵי וּפָעֲחָתָא פְּגָעוּ בְּבִישָׁא וּמַחְיוּתֵי בְּגַוָּה דִּכְרֵסָה׃

כא

1 חֵיוָךְ טַפֵּי דְּמַיָּא לִבֵּהּ דְּמַלְכָּא בְּאֵידוֹי דֶּאֱלָהָא וּלְאַתַר דְּצָבֵי נְרַכֵּן לֵהּ׃ 2 כָּלְהוֹן אֲרְחָתֵהּ דְּגַבְרָא חְרִיצָן אִנּוּן בְּאַפּוֹי וֶאֱלָהָא מַתְקַן לִבַּיָּא׃
3 מַן דְּעָבֵד צְדָקָתָא וְדִינָא מִתְרְעֵי בֵּהּ אֱלָהָא מִן־דִּבְחָא׃ 4 רָמוּת עַיְנַיָּא וּבְעוּ לִבָּא וּשְׁרָנָא דְּרַשִׁיעֵי לְחַטְּתָא׃
5 מַן דְּעָבֵד צְרִיכְתָּא וְדִינָא מִתְרְעֵי בֵּהּ אֱלָהָא מִן־דִּבְחָא׃ 6 מַעְבְּדָנוּתָא דְּסִימָתָא בִּלְשָׁנָא דְשִׁקְרָא וְיִתְחַבְּלִין וְיִנְתְּרִין אִלֵּין דְּבָעַיִן
לְמוֹתָא׃ 7 רֵיבוּנָא דְּרַשִׁיעֵי יַעֲלִנּוּן וְלָא עַנְיָן דְּיַעְבְּדִין דִּינָא׃ 8 דְּהַפְּךְ אָרְחֵהּ דְּגַבְרָא הוּא נָכְרָאָה וְדַכֵּי תְּרִיצָן עוֹבָדוֹהִי׃
9 טָב לְמִתַּב עַל־קַרְנָא דְּאִגָּרָא מִן־אִתְּתָא תַּגְרְנִיתָא וּבֵיתָא טַרְקָא׃ 10 נַפְשֵׁהּ דְּרַשִׁיעָא רָיְגָא בִּישְׁתָּא וְלָא מְרַחֵם בְּעַיְנוֹי חַבְרוֹי׃
11 בְּחֶבְיֵהּ דְּמִסְכְּנָא נְחִכַּם שַׁבְרָא וּבְסָכְלְתָנֵהּ דְּחַכִּימָא יִסַּב יְדִיעָתָא׃ 12 מִסְתַּכֵּל צַדִּיקָא בְּבֵיתֵהּ דְּרַשִׁיעָא וּמְטַלְטֵל רַשִׁיעַיָּא בִּבִישְׁתָּא׃
13 דְּמְסַכַּר אֲרָנֵהּ דְּלָא נְשַׁמַּע לְצַוְחֵהּ דְּמִסְכֵּנָא אַף־נְקַרָא לֶאֱלָהָא וְלָא נֶעֱנֵי׃ 14 מַוְהֲבָא בְּטִישָׁא מְרַעֲיָא רְגָזָא וְשָׁחֲדָא בְּעָבְיָא חֲמָתָא
עַשְׁיָנְתָא׃ 15 חֶדְוָתָא דְּצַדִּיקָא לְמֶעְבַּד דִּינָא וְשַׁנְיָא לְאִלֵּין דְּעָבְדִין עַאֲתָא׃ 16 בַּר נָשָׁא דְּתָעֵי מִן־אָרְחָא דְּסִכּוֹלָא עִם בְּנֵי אַרְעָא נְהָתְנַח׃

* *Abominatio Domino duplex ſtatera, & iu* 23
gum doloſum non bonũ coram eo. * *A Domino* 24
diriguntur greſſus viro: mortalis autẽ quomodo
intelligere poterit vias ſuas? * *Laqueus viro* 25
celeriter quippiam propriorum ſanctificare; poſt
enim votũ feciſſe pœnitere cõtingit. * *Diſſipa-* 26
tor impiorũ rex ſapiens, & iniiciet ſuper eos ro-
tam. * *Lux Domini ſpiritus hominũ, aut lu-* 27
cerna quæ ſcrutatur receſſus ventris. * *Miſe-* 28
ricordia & veritas cuſtodia regi, & circunda-
bunt in iuſtitia thronum eius. * *Ornatus iu-* 29
uenibus ſapientia, gloria autem ſenum cani.

* *Liuores & contritiones occurrunt malis,* 30
plagæ autem in promptuaria ventris.

CAP. XXI.

SIcut impetus aquæ, ita cor regis in manu 1
Dei; quocunque voluerit, volens annuerit, illuc
inclinauit illud. * *Omnis vir videtur ſibi iu-* 2
ſtus; dirigit autẽ corda Dominus. * *Facere iuſta* 3
& vera loqui, placita apud Deũ potius quàm
victimarũ ſanguis. * *Magnanimus in iniuria* 4
audax; fax autem impiorum peccata.

* *Cogitationes fortis in ſatietatem, & omnis* 5
feſtinans in minore. * *Qui operatur theſauros* 6
lingua mendaci, vana ſequitur, et vadit in rete
mortis. * *Pernicies impiis hoſpitabilis erit, non* 7
enim volunt facere iuſta. * *Ad peruerſos peruer-* 8
ſas vias mittit Deus; munda enim et recta ope-
ra eius. * *Melius habitare in angulo non tecto,* 9
quàm pictis domibus cũ iniuſtitia, & in domo
communi. * *Anima impij optat mala; nõ con-* 10
ſequetur miſericordiam ab vllo hominum.

* *Mulctato imtẽperãte aſtutior fit innocens;* 11
intelligens autem ſapiens ſuſcipit cognitionem.

* *Intelliget iuſtus corda impiorum, & vili-* 12
pendit impios in malis. * *Qui obturat aures* 13
ſuas ne audiat infirmum, & ipſe inuocabit, &
non erit qui exaudiat.

* *Munus abſconditum auertit iras: à donis* 14
autẽ qui abſtinet, indignationẽ ſuſcitat fortem.

* *Gaudium iuſtorum facere iudicia; ſanctus* 15
autem immundus apud maleficos.

* *Vir qui errat à via iuſtitiæ, in cœtu gigan-* 16
tum requieſcet.

23 * βδέλυγμα κυρίῳ ὁλίσθον σάθμιον, καὶ ζυγὸς ὁλόκλιος
24 ὁ καλὸν ἐνώπιον αὐτοῦ. * ὡδὰ κυρίου διορθοῦται τὰ διαβήματα ἀνδρί, ἄνθρωπος δὲ πῶς ἂν νοήσαι τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ;
25 * παγὶς ἀνδρὶ ταχύ τι τῶν ἰδίων ἁγιάσαι, μετὰ γὰρ τὸ
26 εὔξασθαι μετανοεῖν γίνεται. * λικμήτωρ ἀσεβῶν βασιλεὺς σοφός, καὶ ἐπιβαλεῖ αὐτοῖς τροχόν.
27 * φῶς κυρίου πνοὴ ἀνθρώπων, ἣ λύχνος ὃς ἐρευνᾷ ταμιεῖα κοιλίας.
28 * ἐλεημοσύνη καὶ ἀλήθεια φυλακὴ βασιλεῖ, καὶ περικυκλώσουσιν ἐν δικαιοσύνῃ τὸν θρόνον
29 αὐτοῦ. * κόσμος νεανίαις σοφία, δόξα δὲ πρεσβυτέρων
30 πολιαί. * ὑπώπια καὶ σωτήρια σπαντᾷ κακοῖς, πληγαὶ δὲ εἰς ταμιεῖα κοιλίας.

κα΄

1 * Ὥσπερ ὁρμὴ ὕδατος, οὕτως καρδία βασιλέως ἐν χερὶ
2 θεοῦ, οὗ ἂν θέλων νεύσῃ ἐκεῖ ἔκλινεν αὐτήν. * πᾶς ἀνὴρ φαίνεται ἑαυτῷ δίκαιος, κατευθύνει δὲ καρδίας κύριος.
3 * ποιεῖν δίκαια καὶ ἀληθεύειν ἀρεστὰ ὡδὰ θεῷ μᾶλ-
4 λον, ἢ θυσιῶν αἷμα. * μεγαλόφρων ἐφ' ὕβρει θρασυ-
5 καρδίος, λαμπὴρ δὲ ἀσεβῶν ἁμαρτία. * διαλογισμοὶ σπουδαίου εἰς πλησμονήν, καὶ πᾶς ὁ ἀσπουδῶν ἐν ἐλαττονεῖ.
6 * ὁ ἐνεργῶν θησαυρίσματα γλώσσῃ ψευδεῖ, μάταια διώκει καὶ ἔρχεται ἐπὶ παγίδα θανάτου.
7 * ὄλεθρος ἀσεβέσιν ἐπεξανθήσει, οὐ γὰρ βέλονται
8 πράσσειν τὰ δίκαια. * στρεβλὰς ὁδοὺς σκολιὰς ὁδοὺς ἀποστέλλει ὁ θεός· αἱνὰ γὰρ καὶ ὀρθὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.
9 * κρεῖσσον οἰκεῖν ἐπὶ γωνίας ὑπαίθρου ἢ ἐγκεκονιαμένοις μετ' ἀδικίας, καὶ ἐν οἴκῳ κοινῷ.
10 * ψυχὴ ἀσεβοῦς ἐπιθυμεῖ κακῶν, οὐκ ἐλεηθήσεται
11 ὑπ' ἐδενὸς τῶν ἀνθρώπων. * ζημιουμένου ἀκολάστου πανουργότερος γίνεται ὁ ἄκακος, σοφιῶν δὲ σοφὸς δέξεται γνῶ-
12 σιν. * σοφιεῖ δίκαιος καρδίας ἀσεβῶν, καὶ φαυ-
13 λίζει ἀσεβεῖς ἐν κακοῖς. * ὃς φράσσει τὰ ὦτα αὐτοῦ τοῦ μὴ ἀκοῦσαι ἀσθενοῦς, καὶ αὐτὸς ἐπικαλέσεται καὶ οὐκ ἔσται ὁ
14 εἰσακούων. * δόσις λαθραίου ἀναπείθει ὀργάς, δώρων δὲ ὁ φειδόμενος θυμὸν ἐγείρει ἰσχυρόν.
15 * ἀφροσύνη δικαίων ποιεῖν κρίματα, ὅσιος δὲ ἀκάθαρτος ὡδὰ κακούργοις.
16 * ἀνὴρ πλανώμενος ἐξ ὁδοῦ δικαιοσύνης, ἐν συναγωγῇ γιγάντων ἀναπαύσεται.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[21] Abominabile eſt coram Deo pondus & pondus: & menſura doloſa non placet coram eo. [24] A facie Domini greſſus viri, & filius hominis non intelligit vias ſuas. [25] Laqueus eſt homini qui deuouit ſanctuario, & poſtea tangit eum anime ipſius. [26] Diſpergit impios rex ſapiens, & voluit ſuper eos rotam. [27] Lucerna Dei ſpiraculum filiorum hominis: & ſcrutatur omnia interiora ventris.

[28] Miſericordia & veritas cuſtodient regem, & præparatur in clementia ſolium eius. [29] Decus iuuenum fortitudo eorum, & laus ſenum canicies. [30] Pauores & plagæ occurrunt malo, & punctura acus in interioribus ventris eius.

CAP. XXI.

SIcut riuuli aquarum, ita cor regis in manibus Dei, & quocunque vult inclinat illud. [2] Omnes viæ viri rectæ ſunt in conſpectu eius; dirigit autem corda Deus. [3] Qui facit iuſtitiam & iudicium, cõplacet ſibi in illo Deus magis quàm in ſacrificio. [4] Exaltatio oculorũ, & tumor cordis, & lucerna impiorum peccatum. [5] Cogitationes collectæ ad abundantiam, & pes feſtinus ad egeſtatem *tendit*.

[6] Opera cellariorum in lingua mendacij, & diſſipabuntur; & euellentur illi qui quærunt mortem. [7] Rapina impiorum tollet eos, quoniam non ſe ſubmiſerunt vt facerent iudicium. [8] Qui peruertit viam alicuius, extraneus eſt: & qui mundus eſt, recta ſunt opera eius.

[9] Melius eſt ſedere in angulo tecti, quàm cum muliere litigioſa, & in domo cõmuni. [10] Anima impij deſiderat malũ, & nõ miſericordiã cõſequetur in oculis eius ſocius eius. [11] Per mulctã deriſoris ſapientior fiet inſipiens, & in intellectu ſapiẽtis aſſumet ſcientiam. [12] Contemplatur iuſtus domum impij, & transfert impios in malum. [13] Qui obturat aurem ſuam ne audiat clamorem pauperis, vocabit quoque Deum, & non exaudietur. [14] Munus in abſcondito extinguit iram, & munus in ſinu indignationem fortem. [15] Lætitia eſt iuſto facere iudicium, & terror iis qui faciunt iniquitatem. [16] Filius hominis qui errat à via intellectus, cum filiis terræ commorabitur.

17 * אִישׁ מַחְסוֹר אֹהֵב שִׂמְחָה אֹהֵב יַיִן וָשֶׁמֶן לֹא יַעֲשִׁיר׃
18 * כֹּפֶר לַצַּדִּיק רָשָׁע וְתַחַת יְשָׁרִים בּוֹגֵד׃
19 * טוֹב שֶׁבֶת בְּאֶרֶץ מִדְבָּר מֵאֵשֶׁת מִדְיָנִים וָכָעַס׃
20 * אוֹצָר נֶחְמָד וָשֶׁמֶן בִּנְוֵה חָכָם וּכְסִיל אָדָם יְבַלְּעֶנּוּ׃
21 * רֹדֵף צְדָקָה וָחֶסֶד יִמְצָא חַיִּים צְדָקָה וְכָבוֹד׃
22 * עִיר גִּבֹּרִים עָלָה חָכָם וַיֹּרֶד עֹז מִבְטֶחָהּ׃
23 * שֹׁמֵר פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ שֹׁמֵר מִצָּרוֹת נַפְשׁוֹ׃
24 * זֵד יָהִיר לֵץ שְׁמוֹ עֹשֶׂה בְּעֶבְרַת זָדוֹן׃
25 * תַּאֲוַת עָצֵל תְּמִיתֶנּוּ כִּי־מֵאֲנוּ יָדָיו לַעֲשׂוֹת׃
26 * כָּל־הַיּוֹם הִתְאַוָּה תַּאֲוָה וְצַדִּיק יִתֵּן וְלֹא יַחְשֹׂךְ׃
27 * זֶבַח רְשָׁעִים תּוֹעֵבָה אַף כִּי־בְזִמָּה יְבִיאֶנּוּ׃
28 * עֵד־כְּזָבִים יאבֵד וְאִישׁ שֹׁמֵעַ לָנֶצַח יְדַבֵּר׃
29 * הֵעֵז אִישׁ רָשָׁע בְּפָנָיו וְיָשָׁר הוּא יָבִין דַּרְכּוֹ׃
30 * אֵין חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין עֵצָה לְנֶגֶד יְהוָה׃
31 * סוּס מוּכָן לְיוֹם מִלְחָמָה וְלַיהוָה הַתְּשׁוּעָה׃

כב

1 * נִבְחָר שֵׁם מֵעֹשֶׁר רָב מִכֶּסֶף וּמִזָּהָב חֵן טוֹב׃
2 * עָשִׁיר וָרָשׁ נִפְגָּשׁוּ עֹשֵׂה כֻלָּם יְהוָה׃
3 * עָרוּם רָאָה רָעָה וְיִסְתָּר וּפְתָיִים עָבְרוּ וְנֶעֱנָשׁוּ׃
4 * עֵקֶב עֲנָוָה יִרְאַת יְהוָה עֹשֶׁר וְכָבוֹד וְחַיִּים׃
5 * צִנִּים פַּחִים בְּדֶרֶךְ עִקֵּשׁ שׁוֹמֵר נַפְשׁוֹ יִרְחַק מֵהֶם׃
6 * חֲנֹךְ לַנַּעַר עַל־פִּי דַרְכּוֹ גַּם כִּי־יַזְקִין לֹא־יָסוּר מִמֶּנָּה׃
7 * עָשִׁיר בָּרָשִׁים יִמְשׁוֹל וְעֶבֶד לֹוֶה לְאִישׁ מַלְוֶה׃
8 * זוֹרֵעַ עַוְלָה יִקְצוֹר־אָוֶן וְשֵׁבֶט עֶבְרָתוֹ יִכְלֶה׃
9 * טוֹב־עַיִן הוּא יְבֹרָךְ כִּי־נָתַן מִלַּחְמוֹ לַדָּל׃

17 * Qui diligit epulas, in egeſtate erit; qui
18 amat vinũ & pinguia, non ditabitur. * Pro
iuſto dabitur impius, & pro recto iniqu⁹.
19 * Melius eſt habitare in terra deſerta,
quàm cum muliere rixoſa & iracunda. Eccle. 25 c.
20 * Theſaurus deſiderabilis & oleũ in habi
taculo iuſti, & imprudens homo diſſipabit
21 illud. * Qui ſequitur iuſtitiã & miſericor-
22 diã, inueniet vitã, iuſtitiã, & gloriã. * Ciui- Sup. 13 b.
tatẽ fortiũ aſcendit ſapiens, detraxitq; ro-
23 bur fiduciæ eius. * Qui cuſtodit os ſuũ &
linguã ſuam, cuſtodit ab anguſtiis animã
24 ſuam. * Superbus & arrogans vocatur in- Sup. 15. b
25 doctus, qui in ira operatur ſuperbiã. * Deſi-
deria occidũt pigrũ; noluerunt enim quic-
26 quã manus eius operari. * Tota die cõcu-
piſcit & deſiderat; qui autem iuſtus eſt, tri-
27 buet & nõ ceſſabit. * Hoſtiæ impiorũ abo-
28 minabiles, quæ offerũtur ex ſcelere. * Teſtis
mẽdax peribit, vir obediens loquetur vi-
29 ctoriã. * Vir impius procaciter obfirmat vul-
tũ ſuũ; qui autẽ rectus eſt, corrigit viã ſuã.
30 * Nõ eſt ſapientia, nõ eſt prudẽtia, nõ eſt
31 conſiliũ contra Dñm. * Equus paratur ad
diem belli, Dñs autem ſalutem tribuit.

CAP. XXII.

1 MElius eſt nomen bonũ quàm diuitiæ
A multæ; ſuper argentũ enim & aurum
2 gratia bona. * Diues & pauper obuiaue- Eccl. 7. a.
runt ſibi, vtriuſq; operator eſt Dominus.
3 * Callidus videt malũ, & abſcondit ſe:
innocẽs pertranſiit, & afflictus eſt damno.
4 * Finis modeſtiæ timor Domini, diuitiæ
5 & gloria & vita. * Arma & gladij in via
ſuperbi; cuſtos autem animæ ſuæ longè
6 recedit ab eis. * Prouerbium eſt: Ado-
leſcens iuxta viam ſuam, etiam cùm ſenue
rit non recedet ab ea.
7 * Diues pauperibus imperat, & qui ac-
cipit mutuum, ſeruus eſt fœnerantis.
8 * Qui ſeminat iniquitatẽ, metet mala;
9 & virga iræ ſuę cõſummabitur. * Qui pro-
nus eſt ad miſericordiam, benedicetur; de
panibus enim ſuis dedit pauperi.

תרגום

17 גַּבְרָא דִי־חָסֵר לֵהּ וְרָחֵם חֶדְוָתָא וְרָחֵם חַמְרָא וּבִסְמָא לָא נָעְתַר׃ 18 שַׁלְחוּפֵהּ דְּצַדִּיקָא רַשִׁיעָא וְשַׁלְחִיפָא דִּתְרִיצֵי בָּזוֹזֵי׃
19 טַב לְמִתַּב בַּאֲרַע מַדְבְּרָא מִן־אִתְּתָא תִּגְרָנִיתָא וּמַרְגְּזָנִיתָא׃ 20 סִימְתָא רְגִיגְתָא וּמִשְׁתָּא בְּדִירֵהּ דְּחַכִּימָא וְסַכְלָא דִּבְנֵי נָשָׁא נִבְלְעִנּוּן׃
21 דְּרָדֵף צְדָקְתָא וְחַסְדָּא יַשְׁכַּח חַיֵּי וְצִדְקְתָא וִיקָרָא׃ 22 לְמַדִּינְתָא דְּגִבָּרֵי סְלִיק חַכִּימָא וְאַחֵית עָשְׁנָא דְּסִבְרָא׃ 23 דְּנָטַר פֻּמֵּהּ וְלִשָׁנֵהּ נָטַר מִן־עָקְתָא נַפְשֵׁהּ׃ 24 מָסְקָנָא מְרִיחָא זְדָנָא שְׁמֵהּ עָבֵד חֲרִינָא בְּזָדְנוּתֵהּ׃ 25 רִיגְתָא דְּעַטְלָא מְמִיתָא לֵהּ דְּלָא צָבְיָן אַיְדִין דְּעָבְדִין עֲבִידְתָא׃ 26 כָּל־יוֹמָא רָאֵג רִיגְתָא וְצַדִּיקָא יָהֵב וְלָא מַחְשָׂךְ׃ 27 דִּבְחָא דְּרָשִׁיעֵי מְרַחֵק הוּא מְטוּל דְּמֵעֲבְרָתָא מַיְתֵי לֵהּ׃
28 סָהֲדָא דְּכַדָּבוּתָא יֵאבַד וְגַבְרָא שָׁמוּעָה שָׁרִירָאִית מְמַלֵּל׃ 29 מַחְצַף אַפּוֹי גַּבְרָא רַשִׁיעָא וּתְרִיצָא הוּא מַתְקֵן אָרְחֵהּ׃
30 לֵית חָכְמְתָא וְלֵית בִּינְתָא וְלֵית עֲצָתָא חֵידָּאלָתָא׃ 31 סוּסְיָא מְתַקַּן לְיוֹמָא דְּקְרָבָא וְלֵאלָהָא הוּא פְּרָקָנָא׃

כב

1 שְׁמָא טָבָא מִן־עָתְרָא סַגִּיעָא וּמִכַּסְפָּא וּמִן־דַּהֲבָא שַׁפִּיר חַסְדָּא׃
2 עַתִּירָא וּמִסְכֵּנָא פָּגְעָן חַד בְּחַד וְתַרְוֵיהוֹן אֱלָהָא בְּרָא אִנּוּן׃ 3 עָרִימָא חָזֵי בִּישְׁתָּא וּמִשְׁתְּמֵי וְשַׁבְרֵי עֲבַרוּ וְאִתְּכוֹיוּ׃
4 עֲקִבָא דְּעַנְוְתָנוּתָא דְּחַלְתָּא דַיְיָ עָתְרָא וְיִקְרָא וְחַיֵּי׃ 5 נַשְׁבָּא וּפוּחֵי בְּאָרְחָא עָקִימְתָא וּמַן דְּנָטַר נַפְשֵׁהּ יִרְחַק מִנְּהוֹן׃
6 אֲדֻבָּא לְטַלְיָא לְקֻבֶל אָרְחֵהּ דְּלָא כַּר נִסְבָּא נִסְתֵּי מִנָּהּ׃ 7 עַתִּירָא בְּמִסְכְּנֵי נִשְׁתְּלַט וְעַבְדָּא יוּזַף לְגַבְרָא מוֹזְפָנָא׃
8 דְּזוֹרֵעַ עַוְלָתָא עֲתִידָא וּשְׁבָטָא דְּחֶרְיָנֵהּ נִגְמַר׃ 9 מַן דְּטָבָא הוּא עֵינֵהּ הוּא נִתְבָּרַךְ מְטוּל דְּיָהֵב מִן־לַחְמֵהּ לְמִסְכֵּנָא׃

Vir indigens diligit gaudiũ, amans vinũ et 17
oleum in diuitias. Purgatio autẽ iusti iniquus, 18
& pro rectis iniquus. Melius habitare in ter- 19
ra deserta, quàm cũ muliere rixosa & linguace
& iracũda. Thesaurus desiderabilis requiescet 20
in ore sapientis, stulti autẽ viri deuorant illum.

Via iustitiæ & misericordiæ inueniet vitã 21
& gloriam. Ciuitates munitas ascẽdit sapiens, 22
destruxit munitionem in qua confidẽrãt impij.

Qui custodit os suũ & linguã, seruat à tri- 23
bulatione animã suã. Temerarius & arrogans 24
& superbus pestis vocatur; qui autẽ reminisci-
tur iniuriarũ, iniquus. Desideria pigrũ occidẽt, 25
nõ enim eligũt manus eius facere quicquã. Im- 26
pius desiderat tota die desideria mala, at iustus
miseretur & miseratur incessanter. Hostiæ im- 27
piorũ abominatio Domino, etenim iniquè offe-
rũt eas. Testis mẽdax peribit, vir obediens ser- 28
uaturus loquetur. Impius vir procaciter obfir- 29
matur vultu, at rectus ipse intelliget vias suas.

Non est sapiẽtia, nõ est fortitudo, nõ est consi- 30
liũ contra impiũ. Equus paratur ad diem belli, 31
ab autem Domino auxiliatio.

CAP. XXII.

ELigibilius nomẽ bonũ quàm diuitiæ multæ, 1
super autem argentũ & aurũ gratia bona.

Dines & pauper obuiauerunt sibi; vtrosque 2
autem Dominus fecit. Callidus videns 3
malum cruciatum, fortiter ipse eruditur: at stul-
ti pertranseuntes affecti sunt damno. Genera- 4
tio sapientiæ timor Domini, & diuitiæ, &
gloria, & vita. Tribuli & laquei in viis tor- 5
tuosis: at custodiens suam animam abstinebit ab
eis. Dedica puerum iuxta viam eius, & 6
quamuis senuerit, non discedet ab ea.

Diuites pauperibus imperabunt, & serui 7
propriis Dominis fœnerabuntur. Qui semi- 8
nat mala, metet mala; plagam autem operũ eius
consummabit. Virum iucundũ & datorẽ diligit
Dominus, vanitatẽ autẽ operũ eius consumma-
bit. Qui miseretur pauperis, ipse nutrietur; nã 9
de suis panibus dedit pauperi. Victoriam &
honorem acquirit munera dans, tamen animam
auferet possidentium.

17 * ἀνὴρ ἐνδεὴς ἀγαπᾷ εὐφροσύνην, φιλῶν οἶνον καὶ
18 ἔλαιον εἰς πλοῦτον. * πρόκαθαρμα ὑπὲρ δικαίου ἄνομος καὶ
19 ἀντὶ εὐθέων ἄνομος. * κρεῖσσον οἰκεῖν ἐν γῇ ἐρήμῳ, ἢ
μετὰ γυναικὸς μαχίμου καὶ γλωσσώδους καὶ ὀργίλου.
20 * θησαυρὸς ἐπιθυμητὸς ἀναπαύσει ἐπὶ στόματος σο-
21 φοῦ, ἄφρονες δὲ ἄνδρες καταπίονται αὐτόν. * ὁδὸς δικαιο-
22 σύνης καὶ ἐλεημοσύνης εὑρήσει ζωὴν καὶ δόξαν. * πόλεις
ὀχυρὰς ἐπέβη σοφός, καθεῖλε τὸ ὀχύρωμα ἐφ' ᾧ ἐπεποί-
23 θεισαν οἱ ἀσεβεῖς. * ὃς φυλάσσει τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ τὴν
γλῶσσαν, διατηρεῖ ἐκ θλίψεως τὴν ψυχὴν αὐτοῦ.
24 * θρασὺς καὶ ἀνθάδης καὶ ἀλαζὼν λοιμὸς καλεῖται. ὃς δὲ
25 μνησικακεῖ ἄνομος. * ἐπιθυμίαι ὀκνηρὸν ἀποκτείνουσιν·
26 ἀπὸ γὰρ προαιρέσεως αἱ χεῖρες αὐτοῦ ποιεῖν τι. * ἀσεβὴς ἐπιθυ-
μεῖ ὅλην τὴν ἡμέραν ἐπιθυμίας κακάς, ὁ δὲ δίκαιος ἐλεεῖ
27 καὶ οἰκτείρει ἀφθόνως. * θυσίαι ἀσεβῶν βδέλυγμα κυρίῳ,
28 καὶ γὰρ ἀνόμως προσφέρουσιν αὐτάς. * μάρτυς ψευ-
δὴς ἀπολεῖται, ἀνὴρ ὑπήκοος φυλαξόμενος λαλήσει.
29 * ἀσεβὴς ἀνὴρ ἀναιδῶς ὑφίσταται πρόσωπον· ὁ δὲ εὐθὺς
30 αὐτὸς συνιεῖ τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ. * οὐκ ἔστι σοφία, οὐκ ἔστιν
31 ἀνδρία, οὐκ ἔστι βουλὴ πρὸς τὸν ἀσεβῆ. * ἵππος ἑτοιμάζε-
ται εἰς ἡμέραν πολέμου, παρὰ δὲ κυρίου ἡ βοήθεια.

κβ'

1 * Αἱρετώτερον ὄνομα καλὸν ἢ πλοῦτος πολύς, ὑπὲρ δὲ
2 ἀργύριον καὶ χρυσίον χάρις ἀγαθή. * πλούσιος καὶ πτωχὸς
συνελύπησαν ἀλλήλους, ἀμφοτέρους δὲ ὁ κύριος ἐποίησε.
3 * πανοῦργος ἰδὼν πονηρὸν πεπωρωμένον κρύπτεται αὐτὸς
παιδεύεται, καὶ δὲ ἄφρονες παρελθόντες ἐζημιώθησαν.
4 * γενεὰ σοφίας φόβος κυρίου καὶ πλοῦτος καὶ δόξα καὶ ζωή.
5 * τρίβολοι καὶ παγίδες ἐν ὁδοῖς σκολιαῖς, ὁ δὲ φυλάσ-
6 σων τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἀφέξεται αὐτῶν. * ἐγκαίνισον τὸ παι-
δίον κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, καὶ γε ἐὰν γηράσῃ, οὐκ ἀποστήσε-
7 ται ἀπ' αὐτῆς. * πλούσιοι πτωχῶν ἄρξουσι, καὶ οἰκέται ἰδίοις δε-
8 σπόταις δουλεύσουσιν. * ὁ σπείρων φαῦλα θερίσει κακά,
πληγὴν ὀργῶν αὐτοῦ συντελέσει. ἄνδρα ἱλαρὸν καὶ
δότην ἀγαπᾷ ὁ θεός· μακαριότης ὀργῶν αὐτοῦ συντε-
9 λέσει. * ὁ ἐλεῶν πτωχὸν αὐτὸς διατροφήσεται, τῶν γὰρ
ἑαυτοῦ ἄρτων ἔδωκε τῷ πτωχῷ. νίκην καὶ τιμὴν πε-
ριποιεῖται ὁ δῶρα δούς· τὴν μέντοι ψυχὴν ἀφαιρεῖται
τῶν κεκτημένων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[17] Vir qui egenus est & diligit lætitiam, diligitque vinum & vnguentum, non ditabitur. [18] In commutatione iusti *tradetur* impius, & pro rectis direptores. [19] Melius est habitare in terra deserti, quàm cum muliere litigiosa & rixosa. [20] Argentum desiderabile, & oleum in habitaculo sapientis; & stultus filiorum hominis dissipabit illud. [21] Qui sequitur iustitiam & misericordiam, inueniet vitam, & iustitiam, & gloriam. [22] Ciuitatem fortium ascendit sapiens, & detrahit robur fiduciæ eius. [23] Qui custodit os suum & linguam suam, custodit ab angustia animam suam. [24] Derisor, tumidus, superbus, est nomen eius, faciens iram superbia sua. [25] Desiderium pigri interficit eum, eo quòd nolunt manus eius facere opus. [26] Tota die desiderio desiderat, & iustus tribuit, & non parcit. [27] Sacrificium impiorum abominabile est, quia de scelere offerunt illud. [28] Testis mendacij peribit, & vir bene audiens rectè loquetur. [29] Impudens facie vir impius est, & rectus ipse præparat viam suam. [30] Non est sapientia neque intelligentia neque consilium sicut Dei. [31] Equus paratur in diem belli, sed à Deo est salus.

CAP. XXII.

ELectum est nomen bonum magis quàm diuitiæ multæ: & argento & auro melior est gratia. [2] Dines & pauper obuiauerunt sibi mutuò, & ambos creauit Deus. [3] Callidus vidit malum & abscondit se, & insipientes transierunt & mulctati sunt. [4] Merces mansuetudinis est timor Domini, diuitiæ & gloria & vita. [5] Pedica & laquei in via peruersa: & qui custodit animam suam, elongabit se ab eis. [6] Erudi adolescentem iuxta viam suam, vt cùm senuerit non declinet ab ea. [7] Dines dominatur in pauperes, & qui accipit mutuum, seruus est fœnerantis viri. [8] Qui seminat iniustitiam, metet iniquitatem, & virga iræ ipsius consummabitur.

[9] Qui bonum oculum habet, ipse benedicetur; quoniam dedit de pane suo pauperi.

10 * גָּרֵשׁ לֵץ וְיֵצֵא מָדוֹן וְיִשְׁבֹּת דִּין וְקָלוֹן :
11 * אֹהֵב טְהַר־לֵב חֵן שְׂפָתָיו רֵעֵהוּ מֶלֶךְ :
12 * עֵינֵי יְהוָה נָצְרוּ דָעַת וַיְסַלֵּף דִּבְרֵי בֹגֵד :
13 * אָמַר עָצֵל אֲרִי בַחוּץ בְּתוֹךְ רְחֹבוֹת אֵרָצֵחַ :
14 * שׁוּחָה עֲמֻקָּה פִּי זָרוֹת זְעוּם יְהוָה יִפָּול־שָׁם :
15 * אִוֶּלֶת קְשׁוּרָה בְלֶב־נָעַר שֵׁבֶט מוּסָר יַרְחִיקֶנָּה מִמֶּנּוּ :
16 * עֹשֵׁק דָּל לְהַרְבּוֹת לוֹ נֹתֵן לְעָשִׁיר אַךְ לְמַחְסוֹר :
17 * הַט אָזְנְךָ וּשְׁמַע דִּבְרֵי חֲכָמִים וְלִבְּךָ תָּשִׁית לְדַעְתִּי :
18 * כִּי־נָעִים כִּי־תִשְׁמְרֵם בְּבִטְנֶךָ יִכֹּנוּ יַחְדָּו עַל־שְׂפָתֶיךָ :
19 * לִהְיוֹת בַּיהוָה מִבְטַחֶךָ הוֹדַעְתִּיךָ הַיּוֹם אַף־אָתָּה :
20 * הֲלֹא כְתַבְתִּי לְךָ שָׁלִשִׁים בְּמֹעֵצוֹת וָדָעַת :
21 * לְהוֹדִיעֲךָ קְשֹׁט אִמְרֵי אֱמֶת לְהָשִׁיב אֲמָרִים אֱמֶת לְשֹׁלְחֶיךָ :
22 * אַל־תִּגְזָל־דָּל כִּי דַל־הוּא וְאַל־תְּדַכֵּא עָנִי בַשָּׁעַר :
23 * כִּי־יְהוָה יָרִיב רִיבָם וְקָבַע אֶת־קֹבְעֵיהֶם נָפֶשׁ :
24 * אַל־תִּתְרַע אַף־בַּעַל אָף וְאֶת־אִישׁ חֵמוֹת לֹא תָבוֹא :
25 * פֶּן־תֶּאֱלַף אָרְחֹתָו וְלָקַחְתָּ מוֹקֵשׁ לְנַפְשֶׁךָ :
26 * אַל־תְּהִי בְתֹקְעֵי־כָף בַּעֲרֵבִים מַשָּׁאוֹת :
27 * אִם־אֵין־לְךָ לְשַׁלֵּם לָמָּה־יִקַּח מִשְׁכָּבְךָ מִתַּחְתֶּיךָ :
28 * אַל־תַּסֵּג גְּבוּל עוֹלָם אֲשֶׁר עָשׂוּ אֲבוֹתֶיךָ :
29 * חָזִיתָ אִישׁ מָהִיר בְּמְלַאכְתּוֹ לִפְנֵי מְלָכִים יִתְיַצָּב בַּל־יִתְיַצֵּב לִפְנֵי חֲשֻׁכִים :

10 * Eiice derisorem, & exibit cum eo iurgium, cessabuntque causæ & contumeliæ.
11 * Qui diligit cordis munditiã propter gratiam labiorum suorum, habebit amicũ
12 regem. * Oculi Domini custodiunt scientiam, & supplantantur verba iniqui.
13 * Dicit piger, Leo est foris, in medio platearum occidendus sum.
14 * Fouea profunda os alienæ: cui iratus est Dominus, incidet in eam. Inf. 23. c.
15 * Stultitia colligata est in corde pueri, & virga disciplinæ fugabit eam.
16 * Qui calumniatur pauperem vt augeat diuitias suas, dabit ipsi ditiori, & egebit.
17 * Inclina aurem tuam, & audi verba sapientium. Appone autem cor ad doctrinam meam:
18 * Quæ pulchra erit tibi cùm seruaueris eam in ventre tuo: et redundabit in labiis
19 tuis; * Vt sit in Domino fiducia tua. Vnde & ostendam eam tibi hodie.
20 * Ecce descripsi eam tibi tripliciter in cogitationibus & scientia.
21 * Vt ostenderem tibi firmitatem & elo-
D quia veritatis, respondere ex eis illis qui
22 miserunt te. * Non facias violentiam pauperi, quia pauper est, neque conteras egenum in porta.
23 * Quia iudicabit Dñs causam eius, & configet eos qui confixerunt animã eius.
24 * Noli esse amicus homini iracundo, neque ambules cum viro furioso.
25 * Ne fortè discas semitas eius, & sumas scandalum animæ tuæ.
26 * Noli esse cum his qui defigunt manus suas, & qui vades se offerunt pro debitis.
27 * Si enim nõ habes vnde restituas, quid causæ est vt tollat operimentum de cubili tuo?
28 * Ne transgrediaris terminos antiquos,
29 quos posuerunt patres tui. * Vidisti virũ velocem in opere suo, coram regibus stabit, nec erit ante ignobiles. Deut. 19. c.

תרגום

10 תֵּרֵךְ לְמִמְקְנָא וְאַפֵּק לְתִגְרָנָא וְיִבְטַל דִּינָא וְצַעֲרָא ׃
11 רַחֵם אֱלָהָא דְּכֵי לִבָּא וּבְחִסְדָּא דְּשִׂפְוָתֵהּ יִתְחַבַּר לְמַלְכָּא ׃
12 עֵינוֹי דֵּאלָהָא נָטְרָן יְדִיעָתָא וּמְטַלְטֵל מִלֵּיהוֹן דְּבָזוֹזֵי ׃
13 עַטְלָא אֲמַר בַּחֲכִינְנוּתֵהּ אַרְיָא אִית לְבַרָּא וּבֵינַת שְׁוֵקֵי מִתְקְטֶלְנָא ׃
14 גֻּמְצָא עֲמִיקְתָא פֻּמֵּהּ דְּנֻכְרָיְתָא וּמַן מַרְגֵּז קֳדָם אֱלָהָא נָפֵל תַּמָּן ׃
15 שְׁטִיוּתָא קָטִירָא בְלִבֵּהּ דְּטַלְיָא שְׁבָטָא דְּמַרְדוּתָא נַרְחֲקֵהּ מִנֵּהּ ׃
16 דְּעָשֵׁק לְמִסְכְּנָא מַסְגֵּי לֵהּ בִּישְׁתָּא וּדְיָהֵב לְעַתִּירָא חַסְרָנָא הוּא לֵהּ ׃
17 בְּרִי צְלִי אֻדְנָךְ וּשְׁמַע מִלֵּי דְחַכִּימִי וְלִבָּךְ שֵׂים לִידִיעָתִי ׃
18 מְטוּל דְּבַסִּימִין נְטַר אִנּוּן בְּכַרְסָךְ וְנִתְקַנְיָן אִיךְ חֲדָא עַל־שִׂפְוָתָךְ ׃
19 דְּנָהֱוֵי בֵּאלָהָא סְבְרָךְ וְאוֹדַעְתָּךְ יוֹמָנָא הָדָא ׃ 20 וְהָא אִנּוּן לָךְ עַל־תְּלָתָא זִמְנִין בְּעֲצָתָא וִידִיעָתָא ׃
21 לְאוֹדָעְנָךְ קְשׁוֹטָא וּמְלוֹי דְּתֵרִיצָתָא דְּקָשְׁטָא לְמִשְׁדָּרָיִךְ ׃
22 לָא תִּגְזוֹל לְמִסְכְּנָא מְטוּל דְּמִסְכֵּנָא הוּא וְלָא תְּמַכֵּךְ עַנְיָא בְּתַרְעָא ׃ 23 מְטוּל דֵּאלָהָא דַּאֲן דִּינֵיהוֹן וּמְהַפֵּרַע פֻּרְעָנוּתְהוֹן דְּנַפְשֵׁיהוֹן ׃
24 לָא תְּהַבַּר עִם מָרֵי מְרִירוּתָא וְעִם גַּבְרָא חֵמָנָא לָא תֵעֹל ׃ 25 דִּלָּא תֵּילַף אָרְחוֹתֵיו וְתַשְׁכַּח פַּחָא לְנַפְשָׁךְ ׃
26 לָא תֶהֱוֵי מַשְׁלַם מָרֵי מְרִירוּתָא וְעַם גַּבְרָא חֵמָנָא לָא תֵעֹל ׃ 27 אִם לֵית לָךְ דְּפָרַע נִסְבִּין מַשְׁוֵיתָךְ מִתַּחְתָּיִךְ ׃
28 לָא תַשְׁנֵי תְּחוּמָא דְּמִן עָלְמָא דַּעֲבַדוּ אֲבָהָתָךְ ׃
29 אִן חֲזֵיתָא גַּבְרָא דְּמוֹחֵי בַּעֲבִידְתֵּהּ קֳדָם מַלְכֵּי נֶקֶם וְלָא נֶקֶם קֳדָם חֲשׁוֹכֵי ׃

10 * Eiice de concilio peſtilentem, & exibit ſimul cum eo iurgium: cùm enim ſederit in concilio, omnes inhonorat.

11 * Diligit Dominus ſancta corda, accepti autem ei omnes irreprehenſibiles in viis ſuis. labiis paſcit rex: 12 * At oculi Domini cuſtodiũt ſenſum, vilipendit autem ſermones iniquus. excuſat,

13 * Et dicit piger, Leo in viis, in autem plateis homicidæ.

14 * Fouea profunda os iniqui: at qui odio habetur à Domino, incidet in eam.

15 * Stultitia ſuſpenſa eſt in corde iuuenis, virga autem & diſciplina longè ab eo.

16 * Qui calumniatur pauperẽ, multa facit ſua mala, dat autem diuiti in minori.

17 * Sermonibus ſapientum appone aurem tuã, & audi meos ſermones. 18 * At tuum cor firma vt cognoſcas quòd boni ſunt. Et ſi immiſeris eos in cor tuum, lætificabunt te ſimul in tuis labiis.

19 * Et tua ſit in Dominum ſpes, & cognoſcere faciat tibi viam eius.

20 * Et tu autem exſcribe ea tibi ipſi triplicíter, in conſilium & cogitationem.

21 * Doceo igitur te verum ſermonem, & cognitionem bonam audire, vt reſpondeas tu ſermones veritatis propoſitis tibi.

22 * Non facias violentiam pauperi; pauper enim eſt, & neque inhonores fragilem in portis.

23 * Nam Dominus iudicabit eius cauſam, & liberabis tuam innocentem animam.

24 * Ne ſis amicus homini iracundo, cum amico autem furioſo ne cohabites.

25 * Ne fortè diſcas vias eius, & ſumas laqueos tuæ animæ.

26 * Ne des teipſum in ſponſorem erubeſcens vultum.

27 * Si enim non habueris vnde ſoluas, accipient lectum qui ſub lateribus tuis.

28 * Ne tranſgrediaris terminos æternos, quos ſtatuerunt patres tui.

29 * Intelligentem virum & acutum in operibus ſuis regibus oportet aſſiſtere, & non aſſiſtere viris ſegnibus.

10 * ἔκβαλε ἐκ συνεδρίου λοιμόν, καὶ συνεξελεύσεται αὐτῷ νεῖκος· ὅταν γὰρ καθίσῃ ἐν συνεδρίῳ πάντας ἀτιμάζει.

11 * ἀγαπᾷ κύριος ὁσίας καρδίας· δεκτοὶ δὲ αὐτῷ πάντες ἄμωμοι ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, χείλεσι ποιμαίνει βασιλεύς.

12 * Ὀφθαλμοὶ κυρίου τηροῦσιν αἴσθησιν, φαυλίζει δὲ λόγους παράνομος. παροφασίζεται·

13 * καὶ λέγει ὀκνηρὸς, λέων ἐν ταῖς ὁδοῖς, ἐν δὲ ταῖς πλατείαις φονεύσει.

14 * βόθρος βαθὺς στόμα παράνομος, ὁ δὲ μισηθεὶς ὑπὸ κυρίου ἐμπεσεῖται εἰς αὐτόν.

15 * αὐλὸς ἐξῆπται καρδίας νέου, ῥάβδος δὲ καὶ παιδεία μακρὰν ἀπ' αὐτοῦ.

16 * ὁ συκοφαντῶν πένητα πολλὰ ποιεῖται ἑαυτοῦ κακά, δίδωσι δὲ πλουσίῳ ἐπ' ἐλαττονι.

17 * λόγοις σοφῶν παράβαλε τὸ οὖς σου, καὶ ἄκουε ἐμῶν
18 λόγων. * τιθὶ δὲ σὺ καρδίαν σου ἐπίστασθαι ἵνα γνῷς ὅτι καλοί εἰσι. καὶ ἐὰν ἐμβάλῃς αὐτοὺς εἰς τὴν καρδίαν σου, διαφανοῦσί σε ἅμα ἐπὶ τοῖς χείλεσιν.

19 * ἵνα σου γένηται ἐπὶ κύριον ἡ ἐλπίς, καὶ γνωρίσῃ σοι τὴν ὁδὸν αὐτοῦ.

20 * καὶ σὺ δὲ ἀπόγραψαι αὐτὰ σεαυτῷ τρισσῶς, εἰς βουλὴν καὶ γνῶσιν.

21 * διδάσκω δή σε ἀληθῆ λόγον καὶ γνῶσιν ἀγαθὴν ὑπακούειν καὶ ἀποκρίνεσθαί σε λόγους ἀληθείας τοῖς παραβαλ-
22 λομένοις σοι. * μὴ ἀποβιάζου πένητα, πτωχὸς γάρ ἐστι, καὶ μὴ ἀτιμάσῃς ἀσθενῆ ἐν πύλαις.

23 * ὁ γὰρ κύριος κρινεῖ αὐτὸν τὴν δίκην σου, καὶ ῥύσῃ σὴν ἄσυλον ψυχήν.

24 * μὴ ἵνα τί ἑταίρου ἀνδρὸς ὀργίλου, φίλος δὲ ὀργίλου
25 μὴ συναυλίζου. * μή ποτε μάθῃς τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ, καὶ λάβῃς βρόχους τῇ σῇ ψυχῇ.

26 * μὴ δίδου σεαυτὸν εἰς ἐγγύην αἰσχυνόμενος πρόσωπον.

27 * ἐὰν γὰρ μὴ ἔχῃς πόθεν ἀποτίσῃς, λήψονταί τὸ στρῶμα τὸ ὑπὸ τὰς πλευράς σου.

28 * μὴ μέταιρε ὅρια αἰώνια, ἃ ἔστησαν οἱ πατέρες
29 σου. * ὁρατικὸν ἀνδρὸς καὶ ὀξὺν ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ βασιλεῦσι δεῖ παρεστάναι καὶ μὴ παρεστάναι ἀνδράσιν ἀργοῖς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[10] Eii ce deriſorem, & expelle contentioſum, & ceſſabit iurgium & ignominia. [11] Diligit Deus mundum corde, & in gratia labiorum ſuorum ſocius erit regis.

[12] Oculi Dei cuſtodiunt ſcientiam, & protudit verba prædonum. [13] Dicit piger in ſocordia ſua: Leo eſt foris, & in medio viarum occidar. [14] Fouea profunda os extranearum, & qui prouocat Deum, eò incidet.

[15] Stultitia ligata eſt in corde pueri: virga diſciplinæ elongabit eam ab eo. [16] Qui calumniatur pauperem, multiplicat ſibi malum: & qui dat diuiti, egeſtas erit ei. [17] Fili mi inclina aurem tuam, & audi verba ſapientum, & cor tuum pone ad ſcientiam meam. [18] Quoniam dulcia ſunt, cuſtodi ea in ventre tuo, & dirigantur ſimul in labiis tuis.

[19] Vt ſit in Deo fiducia tua, & oſtendam tibi hodie.

[20] Et ecce ea *ſcripſi* tibi in tribus vicibus, in conſiliis & ſcientia. [21] Vt oſtendam tibi veritatem, & verba recta, vt referas verba veritatis illis qui mittunt te.

[22] Ne deprædaris pauperem quia pauper eſt, neque conteras egenum in porta. [23] Quoniam Deus iudicat cauſam eorum, & vlciſcitur iniuriam animæ eorum *illatam*. [24] Ne commiſcearis cum viro bilioſo, & cum viro iracundo ne ingrediaris.

[25] Ne fortè diſcas ſemitas eius, & inuenias laqueum animæ tuæ. [26] Ne pepigeris manum tuam in fideiuſſione pro ſocio tuo. [27] Si non habueris vnde reſtituas, tolletur ſtratum tuum de ſub te.

[28] Ne mutes terminum qui à ſeculo eſt, quem fecerunt patres tui.

[29] Si vidiſti virum qui velox eſt in opere ſuo, coram regibus ſtabit, non ſtabit coram pauperibus.

כג

1 כִּי־תֵשֵׁב לִלְחֹם אֶת־מוֹשֵׁל בִּין תָּבִין אֶת־
אֲשֶׁר לְפָנֶיךָ׃
2 וְשַׂמְתָּ שַׂכִּין בִּלְעֶךָ אִם־בַּעַל נֶפֶשׁ אָתָּה׃
3 אַל־תִּתְאָו לְמַטְעַמּוֹתָיו וְהוּא לֶחֶם כְּזָבִים׃
4 אַל־תִּיגַע לְהַעֲשִׁיר מִבִּינָתְךָ חֲדָל׃
5 הֲתָעוֹף עֵינֶיךָ בּוֹ וְאֵינֶנּוּ כִּי עָשׂוֹ יַעֲשֶׂה־לּוֹ
כְנָפַיִם כְּנֶשֶׁר יָעוּף הַשָּׁמָיִם׃
6 אַל־תִּלְחַם אֶת־לֶחֶם רַע עָיִן וְאַל־תִּתְאָו
לְמַטְעַמּוֹתָיו׃
7 כִּי כְמוֹ־שָׁעַר בְּנַפְשׁוֹ כֵּן־הוּא אֱכֹל וּשְׁתֵה יֹאמַר
לָךְ וְלִבּוֹ בַל־עִמָּךְ׃
8 פִּתְּךָ־אָכַלְתָּ תָּקִיאֶנָּה וְשִׁחַתָּ דְּבָרֶיךָ הַנְּעִימִים׃
9 בְּאָזְנֵי כְסִיל אַל־תְּדַבֵּר כִּי־יָבוּז לְשֵׂכֶל מִלֶּיךָ׃
10 אַל־תַּסֵּג גְּבוּל עוֹלָם וּבִשְׂדֵי יְתוֹמִים אַל־תָּבֹא׃
11 כִּי־גֹאֲלָם חָזָק הוּא־יָרִיב אֶת־רִיבָם אִתָּךְ׃
12 הָבִיאָה לַמּוּסָר לִבֶּךָ וְאָזְנְךָ לְאִמְרֵי־דָעַת׃
13 אַל־תִּמְנַע מִנַּעַר מוּסָר כִּי־תַכֶּנּוּ בַשֵּׁבֶט לֹא יָמוּת׃
14 אַתָּה בַשֵּׁבֶט תַּכֶּנּוּ וְנַפְשׁוֹ מִשְּׁאוֹל תַּצִּיל׃
15 בְּנִי אִם־חָכַם לִבֶּךָ יִשְׂמַח לִבִּי גַּם־אָנִי׃
16 וְתַעְלֹזְנָה כִלְיוֹתַי בְּדַבֵּר שְׂפָתֶיךָ מֵישָׁרִים׃
17 אַל־יְקַנֵּא לִבְּךָ בַּחַטָּאִים כִּי אִם־בְּיִרְאַת יְהוָה
כָּל־הַיּוֹם׃
18 כִּי אִם־יֵשׁ אַחֲרִית וְתִקְוָתְךָ לֹא תִכָּרֵת׃
19 שְׁמַע־אַתָּה בְנִי וַחֲכָם וְאַשֵּׁר בַּדֶּרֶךְ לִבֶּךָ׃
20 אַל־תְּהִי בְסֹבְאֵי־יָיִן בְּזֹלְלֵי בָשָׂר לָמוֹ׃
21 כִּי־סֹבֵא וְזוֹלֵל יִוָּרֵשׁ וּקְרָעִים תַּלְבִּישׁ נוּמָה׃
22 שְׁמַע לְאָבִיךָ זֶה יִלְדֶךָ וְאַל־תָּבוּז כִּי־זָקְנָה
אִמֶּךָ׃

CAP. XXIII.

1 A QVando ſederis vt comedas cum prin-
cipe, diligenter attende quæ ſunt ap
2 poſita ante faciem tuam. * Et ſtatue cul-
trũ in gutture tuo, ſi tamen habes in po-
3 teſtate animã tuam. *Ne deſideres de ci-
4 bis eius, in quo eſt panis mendacij. *Noli
laborare vt diteris, ſed prudentiæ tuæ po-
5 ne modũ. *Ne erigas oculos tuos ad opes
quas non potes habere; quia facient ſibi
pennas quaſi aquilæ, & volabunt in cælũ.
6 * Ne comedas cum homine inuido, &
7 ne deſideres cibos eius. *Quoniam in ſi-
B militudinem arioli & coniectoris æſtimat
quod ignorat. Comede & bibe, dicet tibi,
8 & mens eius non eſt tecum. *Cibos quos
comederas, euomes, & perdes pulchros ſer-
9 mones tuos. *In auribus inſipientium
ne loquaris, quia deſpicient doctrinã elo-
10 quij tui. * Ne attingas paruulorum ter-
minos, & agrum pupillorum ne introeas.
11 * Propinquus enim illorum fortis eſt, &
ipſe iudicabit contra te cauſam illorum.
12 *Ingrediatur ad doctrinam cor tuum,
& aures tuæ ad verba ſcientiæ.
13 * Noli ſubtrahere à puero diſciplinam;
ſi enim percuſſeris eũ virga, nõ morietur.
14 * Tu virga percuties eum, & animã eius
15 de inferno liberabis. * Fili mi ſi ſapiens Sup. 17.2 Eccle. 30
C fuerit animus tuus, gaudebit tecum cor
16 meum. * Et exultabunt renes mei, cùm
locuta fuerint recta labia tua.
17 * Non æmuletur cor tuum peccatores,
ſed in timore Domini eſto tota die.
18 * Quia habebis ſpem in nouiſſimo, &
præſtolatio tua non auferetur.
19 * Audi fili mi, & eſto ſapiens, & dirige
20 in via animum tuum. *Noli eſſe in con-
uiuiis potatorum, nec in comeſſationibus
corum, qui carnes ad veſcendũ cõferunt.
21 *Quia vacantes potibus, & dantes ſym
bola conſumẽtur, & veſtietur pannis dor-
22 mitatio. * Audi patrem tuũ qui genuit
te, & nõ contemnas cũ ſenuerit mater tua.

תרגום

כג

2 וּתְשִׂים סַכִּינָא בְלוּעָךְ אִן מָרֵא דְנַפְשָׁךְ אַתְּ׃ 3 לָא תִתְרַגַּג לְבִשּׂוּלוֹי וְהִנּוּן מֵיכְלָא דְכַדָּבוּתָא׃
4 לָא תֵקְרַב לְעַתִּירָא אֶלָּא בְּבִיוּנָךְ פְּרַק מְנָהּ׃ 5 אִן חֲצַר עֵינָךְ בֵּהּ לָא מִתְחֲזֵי לָךְ מִטּוּל דְּמָעְבַּד עָבֵד לֵהּ גַּפְתָּא הֵיךְ נִשְׁרָא דְּטַיִס בִּשְׁמַיָּא׃
6 לָא תֵיכֹל עִם־גַּבְרָא דְּבִישָׁא עַיְנֵהּ וְלָא תִתְרַגַּג לְבִשּׂוּלוֹי׃ 7 מִטּוּל דְּאֵיךְ חַרְעָא רָמָא הֲכֵן הוּא רָם בְּנַפְשֵׁהּ אֱכֹל וּשְׁתֵי אָמַר לָךְ
וְלִבֵּהּ נָכֶל צְדָיךְ׃ 8 וְלֻחְמָא דַּאֲכַלְתְּ לֵהּ וְחַכֶּלְתְּ מִלָּךְ דַּבַּסְתָּן׃ 9 בְּאֻדְנֵי דְּסַכְלָא לָא־תְמַלֵּל מִטּוּל דְּשָׂטֵי לְסַכּוּלָא דְּמִלָּיךְ׃
10 לָא תַשְׁנֵי תְּחוּמָא דְּטַן־עָלְמָא וּבְחֶלְקָא דְּיַתְּמֵי לָא־תֵעוֹל׃ 11 מִטּוּל־דִּי פָּרוֹקְהוֹן תַּקִּיף וְהוּא נָדוֹן יַת־דִּינְהוֹן עִמָּךְ׃
12 אַעֵל לִבָּךְ לְמַרְדּוּתָא וְאָדְנָךְ לְמֵימְרֵי דְּיִדְיעָתָא׃ 13 לָא־תְמַנַּע מִן־טַלְיָא מַרְדּוּתָא מִטּוּל דְּאִן מְחֵיתֵהּ לֵהּ בְּשִׁבְטָא לָא מָאֵת׃
14 אַנְתְּ בְּשִׁבְטָא מְחֵיתֵהּ לֵהּ וְנַפְשֵׁהּ מְפַלַּטְתְּ מִן שְׁיוֹל׃ 15 בְּרִי אִם חָכִם לִבָּךְ אַף־אֲנָא חֲדֵי אֲנָא בְלִבִּי׃
16 וְנִרְוְזָן כְּלְיוֹתַי כַּד יְמַלְלִין סְפְוָתָךְ תְּרִיצָתָא׃ 17 לָא־נְטַן לִבָּךְ בְּחַטָּאֵי אֶלָּא בִּדְחַלְתָּא דַּאלָהָא כָּל־יוֹמָא׃
18 מִטּוּל דְּתֶהֱוֵי לָךְ אַחֲרִיתָא טָבְתָא וְסִכְוָתָךְ לָא נְגַמַּר׃ 19 שְׁמַע אַתְּ בְּרִי וְאֶתְחַכַּם וְתָרֵץ לִבָּךְ לְאָרְחָא׃
20 לָא־תֶהֱוֵי בְּאִלֵּין דַּאֲסְטוּן בְּכְשָׁרָא וּבְאִלֵּין דְּרָוְזִין חַמְרָא׃ 21 מִטּוּל דְּרָוֵי וְאָסִיט מְתַמְסְכִּין וּבְזוּעָתָא נְלַבַּשׁ נִיוְמָא׃
22 קַבֵּל מִן־אֲבוּךְ דַּן יַלְדָךְ וְלָא־תְשׁוּט מִטּוּל דְּסִיבַת אִמֵּךְ׃

CAP. XXIII.

SI sederis vt cænes in mensa principis, attentè considera apposita tibi. * Et iniice manum tuam, sciens quoniam talia te oportet parare. Si autem insatiabilior es; * Ne desideres cibos eius; illi enim inhærent vitæ mendacis.

* Ne contendas pauper existens cũ diuite, at tua prudentia abstine. * Si apposueris tuũ oculum ad eum, nusquã apparebit; paratæ sunt enim ei alæ tanquam aquilæ, & reuertitur in domum præfecti sibi.

* Ne cænes cum viro inuido, neque desideres cibos eius. * Quemadmodum enim si quis absorbeat pilum, sic comedit & bibit, neque ad te adducas eum. * Et comedas fruſtum panis tui cum eo. euomet enim illud, & dispердet sermones tuos bonos.

* In aures insipiẽtis nihil dicas, ne fortè subsannet prudentes tuos sermones.

* Ne transmutes terminos æternos, in autẽ possessionem orphanorum ne ingrediaris.

* Nam redimens illos Dominus fortis est, & iudicabit iudicium illorum tecum.

* Da in disciplinam cor tuum, at aures tuas para sermonibus sensus. * Ne abstineas parvulum erudire; quoniam si percusseris eum virga, non morietur. * Tu quidem enim percutes eum virga, at animam eius de morte liberabis.

* Fili si sapiens fuerit tuum cor; lætificabis & meum cor. * Et immorabuntur sermonibus tua labia erga mea labia si recta fuerint.

* Non æmuletur cor tuum peccatores, sed in timore Domini esto tota die.

* Si enim custodieris illa, erunt tibi nepotes, at spes tua non deficiet.

* Audi fili & sapiens esto, & dirige cogitationes tui cordis.

* Ne sis bibax vini, neque extendaris symbolis, carniumque emptionibus. * Omnis enim ebrius & leno mendicabit, & vestietur ruptis vestibus & laceris omnis somnolentus.

* Audi fili patrem qui genuit te, & ne contemnas quoniam senuit tua mater.

κγ΄

1 * Ἐὰν καθίσῃς δειπνῆσαι ἐπὶ τραπέζης δυνάστου,
2 νοητῶς νόει τὰ παρατεθέμενά σοι. * καὶ ἐπίβαλε τὴν
χεῖρά σου, εἰδὼς ὅτι τοιαῦτά σε δεῖ παρασκευάσαι. εἰ δὲ
3 ἀπληστότερος εἶ, * μὴ ἐπιθύμει τῶν ἐδεσμάτων αὐ-
τοῦ, ταῦτα γὰρ ἔχεται ζωῆς ψευδοῦς.
4 * μὴ παρεκτείνου πρὸς πλούσιον, τῇ δὲ σῇ ἐννοίᾳ
5 ἀπόσχου. * ἐὰν ἐπιστήσῃς τὸν σὸν ὄμμα πρὸς αὐτόν,
οὐδαμοῦ φανεῖται, καὶ ἐσκεύασαι γὰρ αὐτῷ πτέρυγες ὥσπερ
ἀετοῦ, καὶ ἐπιστρέφει εἰς τὸν οἶκον τοῦ προεστηκότος αὐτοῦ.
6 * μὴ συνδείπνει ἀνδρὶ βασκάνῳ, μὴ δ' ἐπιθύμει τῶν
7 βρωμάτων αὐτοῦ. * ὃν τρόπον γὰρ εἴ τις καταπίοι τρί-
χα, ὅτως ἐσθίει καὶ πίνει, μὴ δὲ προς σὲ εἰσαγάγῃς αὐτόν.
8 * καὶ φάγῃς τὸν ψωμόν σου μετ' αὐτοῦ· ἐξεμέσει γὰρ
αὐτὸν καὶ λυμανεῖται σοὺ λόγους σου σοὺς καλούς.
9 * εἰς ὦτα ἄφρονος μηδὲν λέγε, μήποτε μυκτηρίσῃ
σοὺ σωστοὺς σου λόγους.
10 * μὴ μεταθῇς ὅρια αἰώνια, εἰς δὲ κτῆμα ὀρφανῶν μὴ
11 εἰσέλθῃς. * ὁ γὰρ λυτρούμενος σοῦ κύριος, κραταιός
ἐστι, καὶ κρινεῖ τὴν κρίσιν αὐτῶν μετὰ σοῦ.
12 * δὸς εἰς παιδείαν τὴν καρδίαν σου, τὰ δὲ ὦτά σου ἑ-
τοίμασον λόγοις αἰσθήσεως.
13 * μὴ ἀπόσχῃ νήπιον παιδεύειν, ὅτι ἐὰν παταίξῃς αὐτὸν
ῥάβδῳ, οὐ μὴ ἀποθάνῃ.
14 * σὺ γὰρ παταίξεις αὐτὸν ῥάβδῳ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐ-
15 τοῦ ἐκ θανάτου ῥύσῃ. * υἱέ ἐὰν σοφὴ γένηταί σου ἡ καρ-
16 δία, εὐφρανεῖς καὶ τὴν ἐμὴν καρδίαν. * καὶ ἐνδιατρίψει
λόγοις τὰ σὰ χείλη πρὸς τὰ ἐμὰ χείλη ἐὰν ὀρθὰ ὦσι.
17 * μὴ ζηλούτω ἡ καρδία σου ἁμαρτωλούς, ἀλλὰ ἐν φό-
18 βῳ κυρίου ἴσθι ὅλην τὴν ἡμέραν. * ἐὰν γὰρ τηρήσῃς αὐ-
τά, ἔσται σοι ἔκγονα. ἡ δὲ ἐλπίς σου οὐκ ἀποστήσεται.
19 * ἄκουε υἱὲ καὶ σοφὸς γίνου, καὶ κατεύθυνε ἐννοίας σῆς
καρδίας.
20 * μὴ ἴσθι οἰνοπότης, μὴ δὲ ἐκτείνου συμβολαῖς, κρεῶν
τε ἀγοραστοῖς.
21 * πᾶς γὰρ μέθυσος καὶ πορνοκόπος πτωχεύσει, καὶ ἐνδύ-
σεται διερρηγμένα καὶ ῥακώδη πᾶς ὑπνώδης.
22 * ἄκουε υἱὲ πατρὸς σου γεννήσαντός σε, καὶ μὴ κατα-
φρόνει ὅτι γεγήρακέ σε ἡ μήτης.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XXIII.

SI assederis vt comedas cum principibus, attende ad ea quæ apponuntur coram te. [2] Et pones cultrum in gutture tuo, si animæ tuæ dominus fueris. [3] Ne desideres obsonia eius, quæ sunt cibaria mendacij. [4] Ne accedas ad diuitem, sed in intelligentia tua recede ab eo. [5] Si alligaueris oculos tuos in eum, non comparebit tibi; quoniam faciens faciet sibi alas sicut aquila quæ volat in cælum. [6] Ne comedas cum viro qui habet oculum nequam, neque desideres pulmenta eius.

[7] Quoniam sicut porta erigitur, sic eleuatur in anima sua. Comede & bibe, dicet tibi, & cor eius dolosum est apud te.

[8] Panem autem quem comedisti, euomes; & perdes sermones tuos suaues. [9] In auribus stulti ne loquaris; quoniam spernet intelligentiam verborum tuorum. [10] Ne mutes terminum qui à seculo est: & in agro pupillorum ne ingrediaris.

[11] Quoniam redemptor eorum fortis est, & ipse iudicabit causam eorum contra te.

[12] Introduc ad doctrinam cor tuum, & aurem tuam ad verba scientiæ. [13] Ne prohibeas à puero disciplinam; quoniam si percusseris eum virga, non morietur. [14] Tu percussisti eum virga, & animam eius ab inferno liberasti.

[15] Fili mi, si sapiens est cor tuum, lætabor ego in corde meo. [16] Et exultabunt renes mei, cùm labia tua loquuta fuerint recta.

[17] Ne æmuletur cor tuum peccatores, sed in timore Dei tota die. [18] Vt sint nouissima tua bona, & spes tua non consumetur. [19] Audi tu fili mi, & esto sapiens, & dirige cor tuum in via. [20] Ne sis inter eos qui comessantur carnem, nec inter illos qui inebriantur vino. [21] Quoniam qui ebrius est & vorax, inopia afficietur, & pannis ruptis vestietur dormitatio.

[22] Acquiesce patri tuo qui genuit te: & ne contemnas cùm senuerit mater tua.

23 אֶמֶת קְנֵה וְאַל־תִּמְכֹּר חָכְמָה וּמוּסָר וּבִינָה׃
24 גּוֹל יָגוֹל אֲבִי צַדִּיק יוֹלֵד חָכָם וְיִשְׂמַח בּוֹ׃
25 יִשְׂמַח־אָבִיךְ וְאִמֶּךְ וְתָגֵל יוֹלַדְתֶּךָ׃
26 תְּנָה־בְנִי לִבְּךָ לִי וְעֵינֶיךָ דְּרָכַי תִּרְצֶנָה׃
27 כִּי־שׁוּחָה עָמֹקָה זוֹנָה וּבְאֵר צָרָה נָכְרִיָּה׃
28 אַף־הִיא כְּחֶתֶף תֶּאֱרֹב וּבוֹגְדִים בְּאָדָם תּוֹסִיף׃
29 לְמִי אוֹי לְמִי אֲבוֹי לְמִי מְדָנִים לְמִי־שִׂיחַ לְמִי
פְּצָעִים חִנָּם לְמִי חַכְלִלוּת עֵינָיִם׃
30 לַמְאַחֲרִים עַל־הַיָּיִן לַבָּאִים לַחְקֹר מִמְסָךְ׃
31 אַל־תֵּרֶא יַיִן כִּי יִתְאַדָּם כִּי־יִתֵּן בַּכּוֹס עֵינוֹ יִתְהַלֵּךְ
בְּמֵישָׁרִים׃
32 אַחֲרִיתוֹ כְּנָחָשׁ יִשֵּׁךְ וּכְצִפְעֹנִי יַפְרִשׁ׃
33 עֵינֶיךָ יִרְאוּ זָרוֹת וְלִבְּךָ יְדַבֵּר תַּהְפֻּכוֹת׃
34 וְהָיִיתָ כְּשֹׁכֵב בְּלֵב־יָם וּכְשֹׁכֵב בְּרֹאשׁ חִבֵּל׃
35 הִכּוּנִי בַל־חָלִיתִי הֲלָמוּנִי בַל־יָדָעְתִּי מָתַי אָקִיץ
אוֹסִיף אֲבַקְשֶׁנּוּ עוֹד׃

כד

1 אַל־תְּקַנֵּא בְאַנְשֵׁי רָע וְאַל־תִּתְאַו לִהְיוֹת
אִתָּם׃
2 כִּי־שֹׁד יֶהְגֶּה לִבָּם וְעָמָל שִׂפְתֵיהֶם תְּדַבֵּרְנָה׃
3 בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָיִת וּתְבוּנָה יִתְכּוֹנָן׃
4 וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמָּלְאוּ כָּל־הוֹן יָקָר וְנָעִים׃
5 גֶּבֶר־חָכָם בַּעוֹז וְאִישׁ דַּעַת מְאַמֶּץ־כֹּחַ׃
6 כִּי בְתַחְבֻּלוֹת תַּעֲשֶׂה־לְּךָ מִלְחָמָה וּתְשׁוּעָה
בְּרֹב יוֹעֵץ׃
7 רָאמוֹת לָאֱוִיל חָכְמוֹת בַּשַּׁעַר לֹא יִפְתַּח פִּיהוּ׃
8 מְחַשֵּׁב לְהָרֵעַ לוֹ בַּעַל־מְזִמּוֹת יִקְרָאוּ׃
9 זִמַּת אִוֶּלֶת חַטָּאת וְתוֹעֲבַת לָאָדָם לֵץ׃
10 הִתְרַפִּיתָ בְיוֹם צָרָה צַר כֹּחֶךָ׃

23 Veritaté eme, & noli vendere ſapientiam & doctrinam & intelligentiam.
24 Exultat gaudio pater iuſti; qui ſapien
25 té genuit, lætabitur in eo. Gaudeat pater tuus & mater tua, & exultet quæ ge-
26 nuit te. Præbe fili mi cor tuum mihi, &
27 oculi tui vias meas cuſtodiant. Fouea Sup.12.b
D enim profunda eſt meretrix, & puteus an-
28 guſtus aliena. Inſidiatur in via quaſi latro, & quos incautos inuenerit interficiet.
29 Cui væ, cuius patri væ, cui rixę, cui foueæ, cui ſine cauſa vulnera, cui ſuffoſsio
30 oculorum? Nonne his qui commorantur in vino, & ſtudét calicibus epotandis?
31 Ne intuearis vinũ quando flaueſcit: cùm ſplenduerit in vitro color eius, ingre-
32 ditur blandè. Et in nouiſsimo mordebit vt coluber, & ſicut regulus venena diffun
33 det. Oculi tui videbũt extraneas, & cor
34 tuũ loquetur peruerſa. Et eris ſicut dormiens in medio mari, & quaſi ſopitus gu-
35 bernator amiſſo clauo, & dices: Verberauerunt me, ſed non dolui, traxerunt me, & ego non ſenſi. Quando euigilabo, & rurſus vina reperiam?

CAP. XXIIII.

1 NE æmuleris viros malos, nec deſideres
2 eſſe cum eis. Quia rapinas medi-
A tatur mens eorum, & fraudes labia eorum
3 loquuntur. Sapientia ædificabitur do-
4 mus, & prudentia roborabitur. In do-
5 ctrina replebũtur cellaria vniuerſa, ſubſtãtia precioſa & pulcherrima. Vir ſa-
piens fortis eſt, & vir doctus robuſtus &
6 validus. Quia cum diſpoſitione initur Sup.11.b
bellũ, & erit ſalus vbi multa conſilia ſunt.
7 Excelſa ſtulto ſapientia, in porta non aperiet os ſuum.
8 Qui cogitat mala facere, ſtultus vocabitur.
9 Cogitatio ſtulti peccatum eſt, & abominatio hominum detractor.
10 Si deſperaueris lapſus in die anguſtię, imminuetur fortitudo tua.

תרגום

23 קְשֹׁטָא קְנִי וְלָא־תְזַבֵּן חָכְמְתָא וּמַרְדּוּתָא וּבִיוְנָא׃ 24 גְּרוּץ מֵדוּץ אֲבוּי דְּצַדִּיקָא וּמַן דְּמוֹלִיד חַכִּימָא נָחֲרֵי בֵּהּ׃
25 יֶחֱדֵי אֲבוּךְ וְאִמֵּךְ וְגֵרוּץ חוֹלַדְתָּךְ׃ 26 הַב לִי בְרִי לִבָּךְ וְעֵינָיךְ תִּנְטְרָן אָרְחָתַי׃
27 מְטוּל דְּגֻמְצָא עֲמִיקָא זַנְיְתָא וּבֵירָא דְּעָקָא נָכְרִיְתָא׃ 28 וְהִיךְ מְטָרַף עֵינָא כְּמָנָא וְצָאֵד אִבְּנָא שַׁבְרֵי׃
29 לְמַן רֵוָי לְמַן רֵיעָא וּלְמַן חִגְרֵי וּלְמַן סְוִירָא וּלְמַן בוּעָתָא סַגֵּן וּלְמַן יְהֵי קַנְצַן עֵינָוֹי׃ 30 לְהֵלֵּן דְּמְוַחֲרִין עַל־חַמְרָא וְאָזְלִין וּמְעַקְּבָא
בֵּית מִזְּגָא׃ 31 לָא־תֶחֱמֵי חַמְרָא דְּסְמִיק וְיָהֵב בְּכָסָא עֵינֵהּ וּמְהַלֵּךְ חְרִיצָאִית׃ 32 וְאַחֲרִיתָא הֵיךְ חִוְיָא נָכֵּשׁ וּכְחֻרְמָנָא דְּפָרַשׁ׃
33 וְיִחְוֹרוּן עֵינָךְ בְּנָכְרָיָתָא וְלִבָּךְ יְמַלֵּל תַּהְפּוּכָתָא׃ 34 וְתֶהֱוֵי הֵיךְ דְּשָׁכֵב בְּלִבָּהּ דְּיַמָּא וְהֵיךְ מַלָּחָא דְּרֵמֵךְ בְּאַלְפָּא׃
35 וְתֵימַר סְחוּנַנִי וְלָא־אִכְּרֵחַת וּבְוּוּנִי וְלָא־יְדַעַת לְאֵימָת אֶתְעֵיר וְאוֹסֵף וְאֶבְעֵנֵּהּ עוֹד׃

כד

1 לָא־תְחַשַּׁן בְּמָרֵי בִישְׁתָּא וְלָא־תְהַרְגַּג לְמֶהֱוֵי עִמְּהוֹן׃ 2 מְטוּל דֵּיבוּנָא רָנֵי לְבְּהוֹן וְעַוְלָא שְׁפָוָתְהוֹן מְמַלְלָן׃
3 בְּחָכְמְתָא סְתִיבְנֵי בַיְתָא וּבְבִיוְנָא תְּקִין׃ 4 וּבִידְיעָתָא קְשׁוּטֵי סְתָמְלִין כָּל־סַוְגָא וְיָקָרָא וּבַסְיָמָא׃
5 טָב גְּבַר חַכִּימָא מִן־עַשְׁוָנָא וְגַבְרָא דְּיָדְיעָתָא מִן־הַו דְּזָרֵז בְּחֵילָה׃ 6 מְטוּל בְּסַדְּבָרְנוּתָא תַּעְבַּד לָךְ קְרָבָא וּפֻרְקָנָא בְּסַגְעָא דְּמַלְכָּנָא׃
7 סְהֲרִים שַׁטְיָא בְּחָכְמְתָא וּבְתַרְעֵי לָא פָּתַח פֻּמֵּהּ׃ 8 מַן דְּחָשֵׁב לְסַכָּשׁ נְקָרִין לֵהּ מָרֵי תַּרְעִיתָא בִּישְׁתָּא׃
9 חַרְעִיתָא דְּשָׁטְיָא חָטָאת וּמְרַחֲקְתָא דְּבַר־נָשָׁא חַכִּימָא מְתָקְנוּתָא׃ 10 אִן־תְּתָרְפֵי בְּיוֹמָא דַּעֲקָתָא מְתְּעִיק חֵילָךְ׃

Veritatem acquire, & ne repellas ſapientiam & diſciplinam & intellectum. Rectè educat pater iuſtus, in autem filio ſapiente lætatur anima eius. Lætetur pater & mater in te, & gaudeat quæ peperit te. Præbe mihi fili tuum cor, at tui oculi meas vias cuſtodiant.

Dolium enim fractum eſt aliena domus, & puteus anguſtus alienus. Hic enim breui peribit, & omnis iniquus conſumetur. Cui væ, cui tumultus, cui iudicia, cui triſtitiæ et ineptiæ, cui contritiones ſuperuacuæ, cuius nigri oculi?

Non immorantium in vinis? non inueſtigantium vbi conuiuia fiunt? Ne inebriemini vino, ſed conuerſamini hominibus iuſtis, & conuerſamini in deambulationibus. Si enim in phialas & vaſa dederis oculos tuos, poſtea ambulabis nudior piſtillo. At nouiſſimè tanquã à ſerpente vulneratus extenditur, & tanquã à ceraſte diffunditur eius venenũ. Oculi tui cùm viderint alienã, os tuũ tunc loquetur peruerſa.

Et iacebis ſicut in corde maris, & ſicut gubernator in multa tempeſtate. Dices autem: Verberauerunt me, & non laboraui. & illuſerunt me: ego autem non videram. quando diluculum erit, vt veniens quæram cum quibus conueniam?

CAP. XXIIII.

Fili ne æmuleris malos viros, neque deſideres eſſe cum eis.

Mendacia enim meditatur cor eorum, & labores labia eorum loquuntur. Cum ſapientia ædificatur domus, & cum intellectu erigitur. Cum ſenſu replentur cellaria omnibus diuitiis precioſis & pulchris. Melior ſapiens forti, & vir prudentiã habens agricola magno.

Cum gubernatione fit bellum, auxilium autem cum corde conſilium habente.

Sapientia et cogitatio bona in portis ſapientum, ſapientes non declinant à lege Domini.

Sed conſiderant in conſiliis: indoctis occurrit mors. Moritur autem ſtultus in peccatis, immunditia vir peſtilenti inquinabitur.

In die mala & in die tribulationis quouſque deficiat.

[21] κτῆσαι ἀλήθειαν καὶ μὴ ἀπῶσῃ σοφίαν καὶ παιδείαν
[24] καὶ σύνεσιν. καλῶς ἐκτρέφει πατὴρ δίκαιος, ἐπὶ υἱῷ
[25] σοφῷ εὐφραίνεται ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. εὐφρανθήτω ὁ πατήρ
[26] σου καὶ ἡ μήτηρ ἐπὶ σοί, καὶ χαιρέτω ἡ τεκοῦσά σε. δός μοι υἱὲ
σὴν καρδίαν, καὶ οἱ σοὶ ὀφθαλμοὶ ἐμὰς ὁδοὺς τηρείτω-
[27] σαν. πίθος γὰρ τετρημμένος ἐστὶν ἀλλότριος οἶκος, καὶ
[28] φρέαρ στενὸν ἀλλότριον. οὗτος γὰρ σωτήρως ἀπολεῖ-
[29] ται, καὶ πᾶς ἄνομος ἀπολωθήσεται. τίνι ἀαὶ, τίνι
θόρυβος, τίνι κρίσεις, τίνι ἀπωλίαι, καὶ λέχαι, τίνι σωτελίσματα διαχυσῆς, τίνων πελιδνοὶ οἱ ὀφθαλμοί;
[30] οἱ τῶν ἐγχρονιζόντων ἐν οἴνοις; οἱ τῶν ἰχνευόντων ποῦ
[31] πότοι γίνονται; μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἀλλὰ ὁμιλεῖτε
ἀνθρώποις δικαίοις καὶ ὁμιλεῖτε ἐν περιπάτοις. ἐὰν γὰρ εἰς
τὰς φιάλας καὶ τὰ ποτήρια δῷς σου ὀφθαλμούς σε, ὕστε-
ρον περιπατήσεις γυμνότερον ὑποστέρου.
[32] τὸ γὰρ ἔσχατον ὥσπερ ὑπὸ ὄφεως πεπληγὼς ἐκτείνεται,
καὶ ὥσπερ ὑπὸ κεράστου διαχεῖται αὐτοῦ ὁ ἰός.
[33] οἱ ὀφθαλμοί σου ὅταν ἴδωσιν ἀλλοτρίαν τὸ στόμα σου
[34] τότε λαλήσει σκολιά. καὶ κατακείσῃ ὥσπερ ἐν καρ-
δίᾳ θαλάσσης, καὶ ὥσπερ κυβερνήτης ἐν πολλῷ κλύδω-
[35] νι. ἐρεῖς δὲ, ἔτυπτόν με, καὶ οὐκ ἐπόνεσα, καὶ ἐνέ-
παιξάν μοι· ἐγὼ δὲ οὐκ ἤδειν πότε ὄρθρος ἔσται, ἵνα
ἐλθὼν ζητήσω μεθ' ὧν συνελαύσομαι.

κδ΄

[1] Υἱὲ μὴ ζηλώσῃς κακοὺς ἀνδρας, μὴ ἐπιθυμήσῃς
[2] εἶναι μετ' αὐτῶν. ψευδῆ γὰρ μελετᾷ ἡ καρδία αὐ-
τῶν, καὶ πόνους τὰ χείλη αὐτῶν λαλεῖ.
[3] μὴ σοφίας οἰκοδομεῖται οἶκος, καὶ μὴ συνέσεως ἀνορ-
[4] θοῦται. μὴ αἰσθήσεως ἐμπίμπλανται τὰ ταμιεῖα
πάντος πλούτου τιμίου καὶ καλοῦ.
[5] κρείσσων σοφὸς ἰσχυρὸς, καὶ ἀνὴρ φρόνησιν ἔχων γεωρ-
[6] γὸς μεγάλος. μὴ κυβερνήσεως γίνεται πόλεμος,
βοήθεια δὲ μὴ καρδίας βελτιστῆς.
[7] σοφία καὶ σύνοια ἀγαθὴ ἐν πύλαις σοφῶν, σοφοὶ οὐκ
[8] ἐκκλίνουσιν ἐκ νόμου κυρίου. ἀλλὰ λογίζονται ἐν συνε-
δρίοις, ἀπαιδεύτοις συντρίμματα ἀνάτους.
[9] ἐπιθυμήσει ὁ ἄφρων ἐν ἁμαρτίαις, ἀκαθαρσίαν ἀν-
[10] δρὸς λοιμὸν ἐμμολυνθήσεται. ἐν ἡμέρᾳ κακῇ καὶ ἐν
ἡμέρᾳ θλίψεως ἕως δὴ ἐκλείπῃ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[21] Poſſide veritatem, & ne vendas ſapientiam, & diſciplinam & intelligentiam. [24] Exultando exultabit pater iuſti, & qui genuit ſapientem, lætabitur in eo. [25] Lætabitur pater tuus & mater tua, & exultabit quæ peperit te. [26] Pone fili mi cor tuum ad me, & oculi tui cuſtodiant vias meas. [27] Quoniam fouea profunda eſt meretrix, & puteus anguſtus extranea. [28] Et ſicut *fera* rapiens oculis inſidiatur, & venatur filios inſipientes. [29] Cui væ? cui deformis aſpectus? cui rixæ? cui malorum congeries? & cui vulnera ſine cauſa? & cui extrema oculorum prominent? [30] His qui commorantur in vino, & iis qui vadunt, & inueſtigant domum mixtionis. [31] Ne intuearis vinum cùm rubuerit, cùm poſuerit in calice colorem ſuum, & ingreditur rectè. [32] Nouiſſimum autem eius ſicut coluber mordet, & ſicut aſpis quæ volat. [33] Et videbunt oculi tui extranea, & cor tuum loquetur peruerſa. [34] Et eris ſicut dormiens in corde maris, & ſicut nauta qui dormit in naui. [35] Et dices: Percuſſerunt me, & non dolui: & diripuerunt me, & neſciui. quando euigilabo, & rurſus addam quærere illud?

CAP. XXIIII.

NE æmuleris viros malos, neque deſideres eſſe cum eis. [2] Quoniam rapinam meditatur cor eorum, & iniquitatem labia eorũ loquuntur. [3] In ſapientia ædificatur domus, & in prudentia præparatur. [4] Et in ſcientia replebuntur cellaria omni ſubſtantia precioſa & ſuaui. [5] Melior eſt vir ſapiens robuſto, & vir ſcientiæ magis quàm ille qui accinctus eſt fortitudine ſua. [6] Quoniam in gubernaculis facies tibi bellum, ſalus autem erit in multitudine conſilij. [7] Murmurat ſtultus aduerſus ſapientiam, & in portis non aperit os ſuum.

[8] Qui cogitat malefacere, vocabunt eum habentem aſtutiam peſſimam. [9] Aſtutia ſtulti peccatum eſt, & abominatio viri ſapientis deriſor. [10] Si remiſſus fueris, in die tribulationis arctabitur fortitudo tua.

11 * הַצֵּל לְקֻחִים לַמָּוֶת וּמָטִים לַהֶרֶג אִם־תַּחְשׂוֹךְ׃
12 * כִּי־תֹאמַר הֵן לֹא־יָדַעְנוּ זֶה הֲלֹא־תֹכֵן לִבּוֹת׀
הוּא־יָבִין וְנֹצֵר נַפְשְׁךָ הוּא יֵדָע וְהֵשִׁיב לְאָדָם
כְּפָעֳלוֹ׃
13 * אֱכָל־בְּנִי דְבַשׁ כִּי טוֹב וְנֹפֶת מָתוֹק עַל־חִכֶּךָ׃
14 * כֵּן דְּעֵה חָכְמָה לְנַפְשֶׁךָ אִם־מָצָאתָ וְיֵשׁ אַחֲרִית
וְתִקְוָתְךָ לֹא תִכָּרֵת׃
15 * אַל־תֶּאֱרֹב רָשָׁע לְנְוֵה צַדִּיק אַל־תְּשַׁדֵּד רִבְצוֹ׃
16 * כִּי שֶׁבַע יִפּוֹל צַדִּיק וָקָם וּרְשָׁעִים יִכָּשְׁלוּ בְרָעָה׃
17 * בִּנְפֹל אוֹיִבְךָ אַל־תִּשְׂמָח וּבְכָשְׁלוֹ אַל־יָגֵל לִבֶּךָ׃
18 * פֶּן־יִרְאֶה יְהוָה וְרַע בְּעֵינָיו וְהֵשִׁיב מֵעָלָיו
אַפּוֹ׃
19 * אַל־תִּתְחַר בַּמְרֵעִים אַל־תְּקַנֵּא בָּרְשָׁעִים׃
20 * כִּי לֹא־תִהְיֶה אַחֲרִית לָרָע נֵר רְשָׁעִים
יִדְעָךְ׃
21 * יְרָא־אֶת־יְהוָה בְּנִי וָמֶלֶךְ עִם־שׁוֹנִים אַל תִּתְעָרָב׃
22 * כִּי־פִתְאֹם יָקוּם אֵידָם וּפִיד שְׁנֵיהֶם מִי יוֹדֵעַ׃
23 * גַּם־אֵלֶּה לַחֲכָמִים הַכֵּר־פָּנִים בְּמִשְׁפָּט בַּל־
טוֹב׃
24 * אֹמֵר לָרָשָׁע צַדִּיק אָתָּה יְקֻבֻּהוּ עַמִּים יִזְעָמוּהוּ
לְאֻמִּים׃
25 * וְלַמּוֹכִיחִים יִנְעָם וְעֲלֵיהֶם תָּבוֹא בִרְכַּת־טוֹב׃
26 * שְׂפָתַיִם יִשַּׁק מֵשִׁיב דְּבָרִים נְכֹחִים׃
27 * הָכֵן בַּחוּץ מְלַאכְתֶּךָ וְעַתְּדָהּ בַּשָּׂדֶה לָךְ אַחַר
וּבָנִיתָ בֵיתֶךָ׃
28 * אַל־תְּהִי עֵד־חִנָּם בְּרֵעֶךָ וְהַפִּתְּיתָ בִשְׂפָתֶיךָ׃
29 * אַל־תֹּאמַר כַּאֲשֶׁר עָשָׂה־לִּי כֵּן אֶעֱשֶׂה־לּוֹ אָשִׁיב
לָאִישׁ כְּפָעֳלוֹ׃
30 * עַל־שְׂדֵה אִישׁ־עָצֵל עָבַרְתִּי וְעַל־כֶּרֶם אָדָם
חֲסַר־לֵב׃

11 * Erue eos qui ducuntur ad mortem, & Psal. 81. Ecc. 4.
B qui trahuntur ad interitum liberare ne ces
12 ses. * Si dixeris: Vires non suppetunt, qui
inspector est cordis, ipse intelligit & seruatorem animæ tuæ nihil fallit, reddetq; homini iuxta opera sua.
13 * Comede fili mi mel, quia bonum est, & fauum dulcissimũ gutturi tuo.
14 * Sic & doctrina sapientiæ animæ tuæ; quam cùm inueneris, habebis in nouissimis spem, & spes tua non peribit.
15 * Ne insidieris & quæras impietatem in domo iusti, neque vastes requiem eius.
16 * Septies enim cadet iustus & resurget; impij autem corruent in malum.
17 * Cùm ceciderit inimicus tuus, ne gau- Sup. 17. a Iob. 31. b
C deas, & in ruina eius ne exultet cor tuum.
18 * Ne fortè videat Dominus & displiceat ei, & auferat ab eo iram suam.
19 * Ne contẽdas cum pessimis, nec æmuleris impios.
20 * Quoniam nõ habent futurorũ spem mali, & lucerna impiorum extinguetur.
21 * Time Dominum fili mi & regem, & cum detractoribus non commiscearis.
22 * Quoniam repente consurget perditio eorum: & ruinam vtriusque quis nouit?
23 * Hæc quoque sapientibus, cognoscere Sup. 12. a
personam in iudicio non est bonum.
24 * Qui dicunt impio, Iustus es; maledi-
D cent eis populi, & detestabũtur eos tribus.
25 * Qui arguunt eum laudabuntur, & super eos veniet benedictio.
26 * Labia deosculabitur, qui recta verba respondet.
27 * Præpara foris opus tuum, & diligenter exerce agrum tuum, & postea ædifices domum tuam.
28 * Ne sis testis frustra contra proximum tuum, nec lactes quemquam labiis tuis.
29 * Ne dicas: Quomodo fecit mihi, sic faciam ei, & reddam vnicuiqne secundum
30 opus suum. * Per agrum pigri transiui, & per vineam viri stulti.

תרגום

11 פְּצֵא לְאִנּוּן דְּמִתְנַסְבִין לְמוֹתָא וּמִתְדַּבְּרִין לְקַטְלָא חֲסוֹךְ׃
12 וְאִן־תֵּימַר דְּלָא־יְדַעְנָא דְּחַרְעֵיתָא דְּלִבָּא אֱלָהָא בָּצֵי וּדְנָטֵר נַפְשָׁךְ
הוּא יָדַע וּפָרַע לְבַר־נָשָׁא הֵיךְ עוֹבָדוֹי׃ 13 בְּרִי אֱכָל דְּבְשָׁא מְסוֹל דְּטָב וְכִבְרִיתָא דְּחִילָא עַל־חִכָּךְ׃
14 הֵיכְנָא אָתְחַכַּם בְּנַפְשָׁךְ דְּאִן־מַשְׁכַּחְתְּ קֳרֵמֵיתָא אָתְיָא אַחֲרִיתָא דְּטָבָא מִנָּהּ וְסִכּוּיָךְ לָא נִגְמַר׃
15 לָא־תְכַמֵּן רַשִּׁיעָא לְדִירַת דְּצַדִּיקָא וְלָא־תַרְכִּין בֵּית מִשְׁרֵהּ׃ 16 מְטוֹל דְּשָׁבְעָא זְמִנִּין נָפֵל צַדִּיקָא וְקָאֵי וְרַשִּׁיעֵי מִתְתַּקְלִין בְּבִישְׁתָּא׃
17 בְּמִפּוּלְהֵּה דְּבֶעֱל דְּבָבָךְ לָא־תֶחְדֵּי וְכַד יִתְקַל בְּבִישְׁתָּא לָא יְרוּץ לִבָּךְ׃
18 דִּלְמָא יָבְאֵשׁ בְּעֵינוֹי דֵּאלָהָא כַּד יֶחֱזֵה וְיֵהְפֵּךְ רְגָזֵהּ מִנֵּהּ׃ 19 לָא־תִתְחַסַּם בְּבִישַׁיָּה וְלָא־תִטַּן בְּרַשִּׁיעַיָּה׃
20 מְטוֹל דְּלָא הָוְיָא אַחֲרִיתָא טָבָא לְבִישֵׁי וּשְׁרָגְהוֹן דְּרַשִּׁיעֵי נִדְעָךְ׃ 21 דְּחַל מִן־אֱלָהָא בְּרִי וּמִן־מַלְכָּא וְעִם שָׁטְיֵי לָא־תִתְחַלַּט׃
22 מְטוֹל דְּבִשְׁלִיָּא אָתֵי תִּבְרְהוֹן וְסִפּוּתָא דִּשְׁנֵיהוֹן מַן יְדַע׃ 23 חֵלִין לְחַכִּימֵי אֲמַרְנָא לְמַסַּב אַפֵּי בְּרִינָא לָא־שַׁפִּיר׃
24 אַף־לָא לְמֵימַר לְרַשִּׁיעָא דְּצַדִּיק אַנְתְּ יְלִיטוּנֵהּ עַמְמֵי וְיִבְרוּנֵהּ אִמְּתָא׃
25 וּלְמַכְסָנֵי יִבְסַם וַעֲלֵיהוֹן תֵּיתֵא בִרְכָתָא טָבְתָא׃
26 שִׂפְוָתֵהּ נְנַשְּׁקוּ דְּאִלֵּין דְּמַהְפְּכִין מִלֵּי חֲרִיצָתָא׃
27 אֲתְקֵן לְבָרָא עֲבִידְתָךְ וְעַתְּרֵיהּ לָךְ בְּחַקְלָא וּבָתַר כֵּן בְּנֵי בֵיתָךְ׃
28 לָא־תֶהֱוֵי סָהֲדָא רְגָלָא בְּחַבְרָךְ וְתִשַׁרְגֵּג בְּשִׂפְוָתָךְ׃
29 לָא־תֵימַר הֵיךְ דַּעֲבַד־לִי כֵּן אֶעְבֵּד־לֵהּ וַאֲהָפֵךְ הֵיךְ עוֹבָדוֹי׃ 30 עַל חֲקַלֵּהּ דַּגַבְרָא עַצְלָא עֲבַרִית וְעַל כַּרְמֵהּ דְּבַר נַשָּׁא חָסֵר רַעְיָנָא׃

11 * Erue eos qui ducuntur ad mortem, & re-
dime occisos, non parcas.
12 * Si autem dixeris: Non noui hunc; cognosce
quòd Dominus corda omnium cognoscit, & qui
formauit anhelitum omnibus, ipse nouit omnia:
qui reddit vnicuique secundum opera sua.
13 * Comede mel fili, bonus enim fauus, vt dul-
cescat tuum guttur.
14 * Sic enim senties sapientiam tua anima. Si
enim inueneris, erit bonus finis tuus, & spes te
non deseret.
15 * Ne adducas impium pabulo iustorum, ne-
que decipiaris pabulo ventris.
16 * Septies enim cadet iustus & resurget, at
impij infirmabuntur in malis.
17 * Si ceciderit inimicus tuus, ne gaudeas
contra eum, in autem supplantatione eius ne ex-
tollaris. * Quoniam videbit Dominus &
non placebit ei, & auertet iram suam ab eo.
19 * Ne gaudeas in malefactoribus, neque æmu
leris peccatores. * Non enim erunt posteri
malorum, lampas autem impiorũ extinguetur.
21 * Time Deum fili & regem, & nec alteri
eorum inobediens sis.
22 * Repente enim vlciscentur impios: at sup-
plicia vtriusque quis cognoscet?
23 * Hæc autem dico vobis sapientibus cogno-
scere, reuereri faciem in iudicio, non bonum.
24 * Dicens impio, Iustus es, maledictus popu-
lis erit, & odiosus in gentes.
25 * At redarguentes meliores apparebunt, su-
per eos autem veniet benedictio bona.
26 * Labia autem deosculabuntur responden-
tia sermones bonos.
27 * Para in exitum opera tua, & præparare
in agrum, & vade post me, & reædificabis do-
mum tuam.
28 * Ne sis falsus testis in tuum ciuem, neque
dilateris tuis labiis.
29 * Ne dicas: Quemadmodum vsus est me,
vtar eo; reddam autem ei ea in quibus mihi
iniuriatus est.
30 * Sicut agricolatio, vir stultus, & tan-
quam vinea homo indigens mente.

11 * ῥῦσαι ἀγομένους εἰς θάνατον, καὶ ἐκπεφευγότας κολασθῆναι,
12 μὴ φείσῃ. * ἐὰν δὲ εἴπῃς· οὐκ οἶδα τοῦτον, γίνωσκε ὅτι
κύριος καρδίας πάντων γινώσκει, καὶ ὁ πλάσας πνοὴν
πᾶσιν αὐτὸς οἶδε πάντα, ὃς ἀποδίδωσιν ἑκάστῳ κατὰ τὰ
13 ἔργα αὐτοῦ. * φάγε μέλι υἱέ, ἀγαθὸν γὰρ κηρίον, ἵνα
γλυκανθῇ σου ὁ φάρυγξ.
14 * οὕτως γνῶναι θήσει σοφίαν τῇ σῇ ψυχῇ· ἐὰν γὰρ εὕρῃς
ἔσχατα καλὰ τελευτήσει σοι, καὶ ἐλπίς σε οὐ καταλείψει.
15 * μὴ προσαγάγῃς ἀσεβῆ νομῇ δικαίων, μὴ δὲ ἀπα-
τηθῇς χορτασίᾳ κοιλίας.
16 * ἑπτάκις γὰρ πεσεῖται ὁ δίκαιος καὶ ἀναστήσεται, οἱ
δὲ ἀσεβεῖς ἀσθενήσουσιν ἐν κακοῖς.
17 * ἐὰν πέσῃ ὁ ἐχθρός σου, μὴ ἐπιχαρῇς αὐτῷ, ἐν δὲ τῷ
προσκόμματι αὐτοῦ μὴ ἐπαίρου.
18 * ὅπως ὄψεται κύριος καὶ οὐκ ἀρέσει αὐτῷ, καὶ ἀπο-
στρέψει τὸν θυμὸν αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ.
19 * μὴ χαῖρε ἐπὶ κακοποιοῖς, μὴ δὲ ζήλου ἁμαρ-
τωλούς.
20 * ὁ γὰρ μὴ ζήσεται ἔκγονα πονηρῶν, λαμπὴς δὲ ἀσε-
βῶν σβεσθήσεται.
21 * φοβοῦ τὸν θεὸν υἱέ καὶ βασιλέα, καὶ μὴ δὲ ἑτέρῳ αὐ-
τῶν ἀπειθήσῃς.
22 * ἐξαίφνης γὰρ τίσουσι σοὶ ἀσεβεῖς, τὰς δὲ πηρώσεις
ἀμφοτέρων τίς γνώσεται;
23 * ταῦτα δὲ λέγω ὑμῖν τοῖς σοφοῖς ἐπιγνώσεσθαι, αἰδεῖ-
σθαι πρόσωπον ἐν κρίσει οὐ καλόν.
24 * ὁ εἰπὼν τῷ ἀσεβῆ, δίκαιος εἶσι, ἐπικατάρατος λαοῖς
ἔσται καὶ μισητὸς εἰς ἔθνη.
25 * οἱ δὲ ἐλέγχοντες βελτίους φανοῦνται, ἐπ' αὐτοῦς δὲ
26 ἥξει εὐλογία ἀγαθή. * χείλη δὲ φιλήσουσιν ἀποκρινό-
μενα λόγους ἀγαθούς.
27 * ἑτοίμαζε εἰς τὴν ἔξοδον τὰ ἔργα σου, καὶ ἀδρανυδά-
ζου εἰς τὸν ἀγρόν, καὶ πορεύου κατόπισόν μου καὶ οἰκοδο-
28 μήσεις τὸν οἶκόν σου. * μὴ ἴσθι ψευδὴς μάρτυς ἐπὶ σὸν
πολίτην, μὴ δὲ πλατυνεῖς σοῖς χείλεσι.
29 * μὴ εἴπῃς, οὗ τρόπον ἐχρήσατό μοι, χρήσομαι αὐτῷ, τί-
σομαι δὲ αὐτὸν ἃ με ἠδίκησεν.
30 * ὥσπερ γεωργίου διὰ ἄφρων, καὶ ὥσπερ ἀμπελῶν,
διὰ ἄνθρωπος ἐνδεὴς φρενῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[11] Redime eos qui capiuntur ad mortem, & illos qui ducuntur ad interfectionem prohibe.
[12] Et si dixeris: Non nouimus, Deus qui cogitationes cordis scrutatur, & qui custodit animam tuam, ipse scit, & reddet filio hominis iuxta opera sua. [13] Comede fili mi mel, quoniam bonum est; & fauum, quoniam dulcis est gutturi tuo.
[14] Sic sapiens esto in anima tua: quod si inueneris, primis venient nouissima meliora, & spes tua non consumetur.
[15] Ne insidieris impie habitaculo iusti, neque proiicias domum habitationis eius. [16] Quoniam septies cadet iustus & resurget, & impij corruent in malum.
[17] Cùm ceciderit inimicus tuus, ne læteris; & cùm corruerit in malum, ne exultet cor tuum. [18] Ne fortè displiceat in conspectu Dei cùm viderit, & auertat ab eo iram suam.
[19] Ne imiteris pessimos neque æmuleris impios. [20] Quoniam non erunt nouissima bona pessimis, & lucerna impiorum extinguetur. [21] Time Deum fili mi, & regem; & cum stultis ne commiscearis. [22] Quoniam repentè veniet interitus eorum: & calamitatem amborum quis scit? [23] Hæc quoque sapientibus dico: Accipere personam in iudicio, non est bonum.
[24] Neque dicere impio, Iustus es tu; maledicent eum populi, & detestabuntur eum nationes. [25] Corripientibus autem suaue erit, & super eos veniet benedictio bona. [26] Osculabuntur labia eorum qui respondent verba recta.
[27] Præpara foris opus tuum, & statue illud tibi in agro, & postea ædifica domum tuam. [28] Ne sis testis accusator aduersus socium tuum, neque decipias labiis tuis. [29] Nec dicas: Sicut fecit mihi, sic faciam ei, & reddam ei iuxta opera eius.
[30] Per agrum viri pigri transiui, & per vineam filij hominis indigentis intelligentia.

31 וְהִנֵּה עָלָה כֻלּוֹ קִמְשׁוֹנִים כָּסוּ פָּנָיו חֲרֻלִּים
וְגֶדֶר אֲבָנָיו נֶהֱרָסָה׃
32 וָאֶחֱזֶה אֲנִכִי אָשִׁית לִבִּי רָאִיתִי לָקַחְתִּי מוּסָר׃
33 מְעַט שֵׁנוֹת מְעַט תְּנוּמוֹת מְעַט חִבֻּק יָדַיִם
לִשְׁכָּב׃
34 וּבָא מִתְהַלֶּךָ רִישֶׁךָ וּמַחְסֵרֶיךָ כְּאִישׁ מָגֵן׃

כה

1 גַּם־אֵלֶּה מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה אֲשֶׁר הֶעְתִּיקוּ אַנְשֵׁי
חִזְקִיָּה מֶלֶךְ־יְהוּדָה׃
2 כְּבוֹד אֱלֹהִים הַסְתֵּר דָּבָר וּכְבוֹד מְלָכִים חֲקֹר
דָּבָר׃
3 שָׁמַיִם לָרוּם וָאָרֶץ לָעֹמֶק וְלֵב מְלָכִים אֵין חֵקֶר׃
4 הָגוֹ סִיגִים מִכֶּסֶף וְיֵצֵא לַצּוֹרֵף כֶּלִי׃
5 הָגוֹ רָשָׁע לִפְנֵי־מֶלֶךְ וְיִכּוֹן בַּצֶּדֶק כִּסְאוֹ׃
6 אַל־תִּתְהַדַּר לִפְנֵי־מֶלֶךְ וּבִמְקוֹם גְּדֹלִים אַל־
תַּעֲמֹד׃
7 כִּי טוֹב אֲמֹר־לְךָ עֲלֵה הֵנָּה מֵהַשְׁפִּילְךָ לִפְנֵי
נָדִיב אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ׃
8 אַל־תֵּצֵא לָרִב מַהֵר פֶּן מַה־תַּעֲשֶׂה בְּאַחֲרִיתָהּ
בְּהַכְלִים אֹתְךָ רֵעֶךָ׃
9 רִיבְךָ רִיב אֶת־רֵעֶךָ וְסוֹד אַחֵר אַל־תְּגַל׃
10 פֶּן־יֶחֱסָרְךָ שֹׁמֵעַ וְדִבָּתְךָ לֹא תָשׁוּב׃
11 תַּפּוּחֵי זָהָב בְּמַשְׂכִּיּוֹת כֶּסֶף דָּבָר דָּבוּר עַל־
אָפְנָיו׃ 12 נֶזֶם זָהָב וַחֲלִי־כָתֶם מוֹכִיחַ חָכָם
עַל־אֹזֶן שֹׁמֵעַת׃
13 כְּצִנַּת־שֶׁלֶג בְּיוֹם קָצִיר צִיר נֶאֱמָן לְשֹׁלְחָיו
וְנֶפֶשׁ אֲדֹנָיו יָשִׁיב׃
14 נְשִׂיאִים וְרוּחַ וְגֶשֶׁם אַיִן אִישׁ מִתְהַלֵּל בְּמַתַּת־
שָׁקֶר׃

31 * Et ecce totum repleuerant vrticæ, & operuerãt superficiem eius spinę,& macería lapidum destructa erat. 32 * Quod cùm vidissem, posui in corde meo, & exemplo didici disciplinam. 33 * Parum inquã dormies, modicum dormitabis, pauxillũ manus conseres vt quiescas. 34 * Et veniet tibi quasi cursor egestas tua, & mendicitas quasi vir armatus.

CAP. XXV.

1 HÆ quoque parabolæ Salomonis,quas A transtulerunt viri Ezechiæ regis Iuda.
2 * Gloria Dei est celare verbum, & gloria regum inuestigare sermonem.
3 * Cælũ sursum & terra deorsum, & cor regum inscrutabile.
4 * Auser rubiginem de argento,& egredietur vas purissimum.
5 * Auser impietatem de vultu regis, & firmabitur iustitia thronus eius.
6 * Ne glorioſus appareas coram rege, & in loco magnorum ne steteris.
7 * Melius est enim vt dicatur tibi, Ascende huc, quàm vt humilieris coram principe. Quæ viderunt oculi tui; Luc.14.b
8 * Ne proferas in iurgio citò, ne postea emendare non possis cùm dehonestaueris B amicum tuum.
9 * Causam tuam tracta cum amico tuo, & secretum extraneo ne reueles.
10 * Ne fortè insultet tibi cùm audierit,& exprobrare non cesset.
11 * Mala aurea in lectis argenteis, qui loquitur verbum in tempore suo.
12 * Inauris aurea & margarita fulgens, quæ arguit sapientem & aurem obedientem.
13 * Sicut frigus niuis in die messis, ita legatus fidelis ei qui miserit eum, animam ipsius requiescere facit.
14 * Nubes & ventus & pluuiæ non sequentes, vir glorioſus & promissa nõ complens.

תרגום

31 וְהָא סְלִיק כֻּלֵּהּ יַעֲרֵי וְכַסְיוּ אַפּוּי חֲרֵלֵי וְסַיְגָא דְכֵיפוּי אִתְעֲקַר׃
32 וַחֲזֵית אֲנָא וְשָׂמֵת לִבִּי וַחֲמֵית וְקַבֶּלֶת מַרְדּוּתָא׃
33 קְלִיל תֵּנוּם קְלִיל תְּרֵמֵךְ קְלִיל חְשִׁים יְדִיךְ עַל־חַרְיָךְ וְתִדְמֵךְ׃
34 וְיֵתֵי וְתַדְרֵכְךָ מִסְכֵּנוּתָךְ וּעְרִיכְתָא הֵיךְ גִּבְרָא טַבְלָרָא׃

כה

1 אַף־אִלֵּין מְתָלוֹי שְׁלֹמֹה עֲמִיקֵי דְכָתְבוּ רַחֲמוּי דְחִזְקִיָּה מַלְכָּא דִיהוּדָה׃
2 יְקָרָא דֵאלָהָא מִן־דְּמַטְשֵׁי מִלְּתָא וִיקָרָא דְמַלְכֵי מִן־דְּבָעֵי מִלְּתָא׃
3 שְׁמַיָּא רָמִין וְאַרְעָא עֲמִיקָא וְלִבָּא דְמַלְכֵי וְלָא מְחַבְּעֵי׃
4 גְּבוֹ סָלְעָנָא מִן־סִימָא וְנָפֵק סָנֵי מִן־צָרָפָא׃
5 נִתְטְרַד רַשִׁיעָא מִן־קֳדָם מַלְכָּא וְיִתְקַן בְּצִדְקָתָא כָּרְסְיֵהּ׃
6 לָא־תִשְׁתַּבְּהַר קֳדָם מַלְכָּא וּבְדוּכְתָא דְרַבְרְבֵי לָא־תֵקוּם׃
7 מְטוּל דְּטָב דְּיֵמַר־לָךְ סָק הָכָא מִן־דְּמַשְׁפִּלִיךְ קֳדָם שַׁלִּיטָא מִן דְּחָזְיָן
עֵינָךְ׃ 8 לָא־תִפֵּק בְּרֵינָא מְסַרְהַבָּאִית דְּלָא תְדִין בְּאַחֲרִיתָא כַּד יַחְמִץ יָתָךְ חַבְרָךְ׃
9 דִּינָךְ דִּין עִם־חַבְרָךְ בְּאַחֲרִיתָא וְרָזָא אָחֳרָנָא לָא־תְגַלֵּי׃
10 וְלָא נַחְסָרָךְ מִן דְּשָׁמַע וְטִנְבָךְ לָא תָּפִיךְ׃
11 חִזְוֵי דְרַהֲבָא בִּנְגוּדֵי דְסָמָא מְלָּתָא דְמִלִּיל פְּסִיאַיִת׃
12 קְדָשֵׁי דְרַהֲבָא וְכָנֵי דְזָהֳרָנַד מַכְּסָנוּתָא חַכִּימָא עַל־אָדְנָא דְשָׁמְעָא׃
13 אֵיךְ קְרִירוּתָא דְתַלְגָּא בְּיוֹמָא דְחַצְדָּא הֵיכְנָא אְזְגַּדָא מְהֵימְנָא לְמִשְׁדְּרוֹי וְנַפְשֵׁהּ דְמָרֵהּ מְרַוְּחָא׃
14 לֵיוֹמָא דְעַנְנֵי וְרוּחָא וּמְטָרָא לָאִית מְדַמֵּי גַּבְרָא דְמִשְׁתַּבְּהַר בְּמָהוּבְתָא דְשִׁקְרָא׃

Si dimiseris eum, horridus fiet et syluescet totus, & fit relictus, at maceriæ lapidum eius defodiuntur. 31

Postea ego pœnitentiam egi, aspexi ad eligendam disciplinam. 32

Parum dormito, parum autem dormio, parum autem amplector manibus pectora. Si autem hoc feceris, 33

Veniet præcedens paupertas tua, & egestas quasi bonus cursor. 34

CAP. XXV.

Hæ parabolæ Salomonis, indistinctæ quas exscripserunt amici Ezechiæ regis Judææ. 1

Gloria Dei celat sermonem, gloria autem regis honorat res. 2

Cælum excelsum, terra autem profunda, cor verò regis inscrutabile. 3

Percute improbatum argentum, & purificabitur purum omne. 4

Interfice impios à facie regis, & dirigetur in iustitia thronus eius. 5

Ne superbias coram rege, neque in locis principum steteris. 6

Melius enim vt dicatur tibi, Ascende ad me, quàm humiliare te in facie principis: quæ viderunt oculi tui dic. 7

Ne incidas in iurgium citò, ne pœniteas in nouissimis. Quando vtique tibi exprobrauerit amicus, 8

Recede retrò: ne despicias, ne tibi exprobret quidem amicus. At iurgium tuum & inimicitia non aberit, sed erit tibi æqualis morti. Gratia & amicitia liberat, quas serua tibi. 9

Ne exprobabilis fias, sed custodi vias tuas liberaliter. 10

Malum aureum monili sardij sic dicere sermonem. 11

In inaurem auream sardium pretiosum ligatum est, sermo sapiens in obedientem aurem. 12

Sicut exitus niuis in tempore messis æstui prodest, sic legatus fidelis mittentibus eum: animabus enim eo vtentium prodest. 13

Sicut venti & nubes & pluuiæ clarissimæ, sic qui gloriatur in dono mendaci. 14

31 ἐὰν ἀφῆς αὐτὸν χερσωθήσε) & χορτομυήσει ὅλος, & γίνε) ἐπιλελειμμένος, ⑭ ὁ φραγμοὶ τῶν λίθων αὐτοῦ καταπάπονται. 32 ὕστερον ἐγὼ μετενόησα, ἐπέβλεψα τοῦ ἐπιλέξασθαι παιδείαν. 33 ὀλίγον νυστάζω, ὀλίγον δὲ καθυπνῶ, ὀλίγον ὃ ἐναγκαλίζομαι χερσὶ σήθη. ἐὰν δὲ τοῦτο ποιῆς, 34 ἥξει προπορευομένη ἡ πενία σου, καὶ ἡ σύνδεια ὥσπερ ἀγαθὸς δρομεύς.

κε

1 Αὗται αἱ παροιμίαι ὁλομελῶς, αἱ ἀδιάκριτοι ἃς ἐξεγράψαντο ⑭ φίλοι ἐζεκίου τοῦ βασιλέως τ᾽ ἰουδαίας. 2 δόξα θεοῦ κρύπτει λόγον, δόξα δὲ βασιλέως πᾶσα πράγματα. 3 οὐρανὸς ὑψηλός, γῆ δὲ βαθεῖα, καρδία δὲ βασιλέως ἀνεξέλεγκτος. 4 τύπτε ἀδόκιμον ἀργύριον, καὶ καθαρισθήσε) καθαρὸν ἅπαν. 5 κλῖνε ἀσεβεῖς ἐκ προσώπου βασιλέως, καὶ κατορθώσει ἐν δικαιοσύνῃ ὁ θρόν⑭ αὐτοῦ. 6 μὴ ἀλαζονεύου ἐνώπιον βασιλέως, μὴ δὲ ἐν τόποις 7 δυναστῶν ἐφίσαθ. 7 κρεῖσσον γὰρ τὸ ῥηθῆναί σοι, ἀνάβαινε πρός με, ἢ ταπεινωσαί σε ἐν προσώπῳ ἡγεμόνος, ἃ εἶδον ⑭ ὀφθαλμοί σου λέγε. 8 μὴ προπέσῃς εἰς μάχην ταχέως, ἵνα μὴ μεταμεληθῇς ἐπ᾽ ἐσχάτων. ἰδίκα δ᾽ αὖ σε ὀνειδίσῃ ὁ φίλ⑭, 9 ἀνάχωρει εἰς τὰ ὀπίσω. μὴ καταφρόνει, μή σε ὀνειδίσῃ μου ὁ φίλος. ἡ ὃ μαχή σου ⑭ ἡ ἔχθρα σου ἀπέσαι ἀλλ᾽ ἔσαι θεῖσιν θανάτου. χάρις ἡ φιλία ἐλευθεροῖ, ἃς τήρησον σεαυτῷ. 10 ἵνα μὴ ἐπονείδιστ⑭ γένῃ, ἀλλὰ φύλαξον τὰς ὁδούς σου δύσωνα λάκκως. 11 μῆλον χρυσοῦν ἐν ὁρμίσκῳ σαρδίου ὕτως εἰπεῖν λόγον. 12 εἰς ἐνώπιον χρυσοῦν σαρδίον πολυτελὲς δέδεται· λόγ⑭ σοφὸς εἰς οὖκοον ὦς. 13 ὥσπερ ἔξοδος χιόνος ἐν ἀμήτῳ κατάκαυμα ὠφελεῖ, ὕτως ἄγγελ⑭ πιστὸς τοῦ ἀποστείλαντας αὐτόν, ψυχὰς γὰρ τῶν αὐτῷ χρωμένων ὠφελεῖ. 14 ὥσπερ πνεύμοι καὶ νέφη καὶ ὑετοὶ ἐπιφανέσαι, ὕτως ⑭ καυχώμενοι ἐπὶ δόσει ψευδεῖ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

31 Et ecce pullulauit tota sylua, & operuerunt superficiem eius spinæ, & macerla lapidum eius destructa erat. 32 Et vidi ego & posui cor meum, & vidi & suscepi disciplinam. 33 Parum dormitabis, & parum dormies, parum applicabis manus tuas ad pectus tuum vt dormias. 34 Et veniet & procedet paupertas tua, & indigentia quasi vir scutatus.

CAP. XXV.

Hæ quoque sunt parabolæ Salomonis profundæ, quas scripserunt amici Ezechiæ regis Iuda. 2 Gloria Dei qui celat verbum, at gloria regum qui inuestigat sermonem. 3 Cæli sunt excelsi & terra profunda, & cor regum cor inuestigabile. 4 Colligite scoriam de argento, vt egrediatur vas à conflatorio. 5 Eiiciatur impius à facie regis, & præparabitur in iustitia solium eius. 6 Ne splendidus sis in conspectu regis, & in sede principum ne stes. 7 Quoniam melius est vt dicat tibi, Ascende huc; quàm vt deiiciat te coram dominatore, quem viderunt oculi tui. 8 Ne egrediaris ad iurgium citò, vt non contendas postea quando exasperauerit te amicus tuus. 9 Causam tuam iudica eum socio tuo in nouissimo, & secretum alterius ne reueles. 10 Vt non exprobret tibi qui audierit, & famam tuam non peruertat. 11 Mala aurea cum cælaturis argenteis, qui loquitur verbum oportunè. 12 Inauris aurea, & vasa smaragdina, correptio sapientis in aurem audientem. 13 Sicut frigus niuis in die messis, sic est legatus fidelis his qui miserunt eum, & animam domini sui reficit. 14 Diei nubium & venti in quo non est pluuia, similis est vir qui gloriatur in dono falsitatis.

15 * בְּאֹרֶךְ אַפַּיִם יְפֻתֶּה קָצִין וּלְשׁוֹן רַכָּה תִּשְׁבָּר־גֶּרֶם׃
16 * דְּבַשׁ מָצָאתָ אֱכֹל דֵּיֶךָּ פֶּן־תִּשְׂבָּעֶנּוּ וְהַקֵּאתוֹ׃
17 * הַקַּר רַגְלְךָ מִבֵּית רֵעֶךָ פֶּן־יִשְׂבָּעֲךָ וְשִׂנְאֶךָּ׃
18 * מֵפִיץ וְחֶרֶב וְחֵץ שָׁנוּן אִישׁ־עָנֶה בְרֵעֵהוּ עֵד שָׁקֶר׃
19 * שֵׁן רָעָה וְרֶגֶל מוּעָדֶת מִבְטָח בּוֹגֵד בְּיוֹם צָרָה׃
20 * מַעֲדֶה־בֶגֶד ׀ בְּיוֹם קָרָה חֹמֶץ עַל־נָתֶר וְשָׁר בַּשִּׁרִים עַל לֵב־רָע׃
21 * אִם־רָעֵב שׂנַאֲךָ הַאֲכִילֵהוּ לָחֶם וְאִם־צָמֵא הַשְׁקֵהוּ מָיִם׃
22 * כִּי גֶחָלִים אַתָּה חֹתֶה עַל־רֹאשׁוֹ וַיהוָה יְשַׁלֶּם־לָךְ׃
23 * רוּחַ צָפוֹן תְּחוֹלֵל גֶּשֶׁם וּפָנִים נִזְעָמִים לְשׁוֹן סָתֶר׃
24 * טוֹב שֶׁבֶת עַל־פִּנַּת־גָּג מֵאֵשֶׁת מִדְיָנִים וּבֵית חָבֵר׃
25 * מַיִם קָרִים עַל־נֶפֶשׁ עֲיֵפָה וְשִׁמוּעָה טוֹבָה מֵאֶרֶץ מֶרְחָק׃
26 * מַעְיָן נִרְפָּשׁ וּמָקוֹר מָשְׁחָת צַדִּיק מָט לִפְנֵי רָשָׁע׃
27 * אָכֹל דְּבַשׁ הַרְבּוֹת לֹא־טוֹב וְחֵקֶר כְּבֻדִּים כָּבוֹד׃
28 * עִיר פְּרוּצָה אֵין חוֹמָה אִישׁ אֲשֶׁר׳ אֵין מַעְצָר לְרוּחוֹ׃

15 * Patientia lenietur princeps, & lingua mollis confringet duritiam. Sup.25.a
16 * Mel inueniſti, comede quod ſufficit tibi, ne fortè ſatiatus euomas illud.
17 * Subtrahe pedem tuum de domo proximi tui, nequando ſatiatus oderit te.
18 * Iaculum & gladius & ſagitta acuta, homo qui loquitur contra proximũ ſuum falſum teſtimonium.
19 * Dens putridus & pes laſſus, qui ſperat ſuper infideli in die anguſtiæ.
20 * Et amittit pallium in die frigoris, acetum in nitro, qui cantat carmina cordi peſſimo.
21 * Si eſurierit inimicus tuus, ciba illum: ſi ſitit, da ei aquam bibere. Rom.12.b.
22 * Prunas enim congregabis ſuper caput eius, & Dominus reddet tibi.
23 * Ventus Aquilo diſſipat pluuias, & facies triſtis linguam detrahentem.
24 * Melius eſt ſedere in angulo domatis, quàm cum muliere litigioſa, & in domo communi. Sup.21.b
25 * Aqua frigida animæ ſitienti, & nuncius bonus de terra longinqua. Eccl.3.c.
26 * Fons turbatus pede & vena corrupta, iuſtus cadens coram impio.
27 * Sicut qui mel multũ comedit, nõ eſt ei bonũ; ſic qui ſcrutator eſt maieſtatis, opprimetur à gloria.
28 * Sicut vrbs patens & abſque murorum ambitu, ita vir qui non poteſt in loquendo cohibere ſpiritum ſuum.

כו

1 * כַּשֶּׁלֶג בַּקַּיִץ וְכַמָּטָר בַּקָּצִיר כֵּן לֹא־נָאוֶה לִכְסִיל כָּבוֹד׃
2 * כַּצִּפּוֹר לָנוּד כַּדְּרוֹר לָעוּף כֵּן קְלָלַת חִנָּם לֹא תָבֹא׃
3 * שׁוֹט לַסּוּס מֶתֶג לַחֲמוֹר וְשֵׁבֶט לְגֵו כְּסִילִים׃
4 * אַל־תַּעַן כְּסִיל כְּאִוַּלְתּוֹ פֶּן־תִּשְׁוֶה־לּוֹ גַּם־אָתָּה׃
5 * עֲנֵה כְסִיל כְּאִוַּלְתּוֹ פֶּן־יִהְיֶה חָכָם בְּעֵינָיו׃

CAP. XXVI.

1 QVomodo nix in æſtate, & pluuiæ in meſſe, ſic indecens eſt ſtulto gloria. A
2 * Sicut auis ad alta tranſuolans, & paſſer quolibet vadens, ſic maledictum fruſtra prolatum in quempiam ſuperueniet.
3 * Flagellum equo & camus aſino, & virga in dorſo imprudentium.
4 * Ne reſpondeas ſtulto iuxta ſtultitiam ſuam, ne efficiaris ei ſimilis.
5 * Reſponde ſtulto iuxta ſtultitiam ſuã, ne ſibi ſapiens eſſe videatur.

תרגום

15 בְּנָגִידוּת רוּחָא מִשְׁתַּרְגַּג רַאשָׁנָא וּמִלְּתָא רְכִיכְתָּא תָּבְרָא גַּרְמָא ׃ 16 דְּבַשָׁא מַשְׁכַּחְתְּ אֵכֹל סַפְקָנָךְ דִּלְמָא תִּשְׂבְּעִנָּה וְתֵיתִיבִנָּה ׃
17 כְּלֵה רִגְלָךְ מִן בֵּיתֵהּ דְּרַחֲמָךְ דִּלְמָא נִסְבְּעָךְ וּמְסָנְיָךְ ׃ 18 אֵיךְ פְּרִיעָא וְסַיְפָא וְגִירָא שְׁנִינָא גַּבְרָא דְּמַסְהֵד עַל חַבְרֵהּ סָהֲדוּתָא דְּשִׁקְרָא ׃
19 אֵיךְ שִׁנָּא בִישְׁתָּא וְרִגְלָא מוּעָדָא הֵיכְנָא סְבָרֵהּ דְּכִוזָּא בְּיוֹמָא דְּעָקְתָא ׃ 20 וְשָׁקֵל מַרְטוּטָא מִן חַבְרֵהּ בְּיוֹם דְּקַרְתָּא הֵיךְ הַו
דְּרָמֵי חֵילָא עַל נִתְרָא וּמְצָרֵף לְלֵבָּא כֵּיבָא הֵיךְ סַמָּא לְמָנָא וְאֵיךְ מַלְטִיתָא בְּקִיסָא הֵיכְנָא בַּרְיוּתָא סַחֲרָה לְבַהּ דְּגַבְרָא ׃ 21 אִין כָּפֵן סָנְאָךְ
אוֹכְלֵהּ לַחְמָא וְאִן צָחֵי אַשְׁקֵי מַיָּא ׃ 22 מְטוּל דְּגַמְרֵי דְּנוּרָא חָתֵי אַנְתְּ עַל רֵישֵׁהּ וַאלָהָא נְשַׁלֶּמֵהּ לָךְ ׃ 23 רוּחָא גַּרְבִיָּתָא בָּטְנָא מְטָרָא
הֵיכְנָא אַפֵּי בְּנִיסָתָא וְלִשָׁנָיָא מְשַׁשְׁיָא ׃ 24 טָב לְמִתַּב עַל־קַרְנָא דְּאִגָּרָא מִן דְּלָמְעַמַּר עִם־אִתְּתָא תִּגַּרְנִיְתָא וּבֵיתָא טַרְקָא ׃
25 מַיָּא קְרִירֵי עַל־נַפְשָׁא מְשַׁלְהֵיתָא הֵיכְנָא שְׁמוּעָתָא טָבְתָא מִן־אַרְעָא רְחִיקְתָא ׃ 26 הֵיךְ דְּסָכַר אֱנִישׁ מַעְיָנָא וּמַבּוּעָא מְחַבֵּל צַדִּיקָא
דְּנָפֵל קֳדָם רַשִׁיעָא ׃ 27 לְמֵיכַל דְּבְשָׁא סַגִּי לָא־שַׁפִּיר אַף־לָא לְמִבְצֵיָא מֵלֵּי מִקְרָתָא ׃ 28 הֵיךְ קַרְתָּא דְּתֵרִיצָה וְלָא אִית לָהּ שׁוּכָּא
הֵיכְנָא גַּבְרָא דְּלָא מַעְצַר רוּחֵהּ ׃

כו

1 כְּתֶלֶג בְּקַיְטָא וְכִמְטַר בְּחַצְדָּא הֵיכְנָא לָא־יָאֵי לְסַכְלָא יְקָרָא ׃ 2 הֵיךְ צִפְּרָא דְּטָאֵס וְהֵיךְ פְּרִחְתָּא דְּפָרְחָא הֵיכְנָא לְזַטָּא
דְּמִגַּן לָא תֵעֹל ׃ 3 שׁוֹטָא לְסוּסָא וּמַגְלְבָא לַחֲמָרָא וְשִׁבְטָא לְגֵשְׁמֵי הוֹן דְּסַכְלֵי ׃ 4 לָא־תֵתֵּל פְּהָגָמָא לְסַכְלָא הֵיךְ שַׁטְיוּתֵהּ דְּלָא תְּדַמֵּי
לֵהּ אַף־אַנְתְּ ׃ 5 אֶלָּא מַלֵּל עִם־שַׁטְיָא בְּחַכִּימוּתֵהּ דְּלָא נִסְבַּר בְּנַפְשֵׁהּ דְּחַכִּימָא הוּא ׃

* *In patientia prosperitas regibus, lingua autem mollis confringit ossa.*

* *Mel inueniens comede quod sufficit, ne forte repletus euomas.*

* *Rarò induc tuum pedem ad tuũ amicum, ne quando satiatus te oderit te.*

* *Claua & gladius & sagittatio spiculata, sic & vir qui testificatur contra amicum suum testimonium falsum.*

* *Dens mali & pes iniqui peribit in die mala.*

* *Sicut acetũ trahit inutile, sic incidens passio in corpore cor contristat. Sicut tinea vestimento & vermis ligno, sic tristitia viri nocet cordi.*

* *Si esurit inimicus tuus, ciba illum: si sitit, da bibere ei.*

* *Hoc enim faciens, carbones ignis accumulabis super caput eius: at Dominus retribuet tibi bona.* * *Ventus Boreas suscitat nubes: facies autem inuerecunda linguam irritat.*

* *Melius habitare in angulo domus, quàm cum muliere conuitiosa in domo communi.*

* *Sicut aqua frigida animæ sitienti blanda, sic nuncius bonus de terra longinqua.*

* *Sicut si quis fontem obturet & aquæ exitum disperdat, sic indecens iustum cecidisse coram impio.*

* *Comedere mel multum non bonum, in pretio habere autem oportet sermones glorioſos.*

* *Sicut vrbs muros disiectos habens & immurata, sic vir qui non cum consilio aliquid facit:*

CAP. XXVI.

Sicut ros in tempore messis, & sicut pluuia in vere, sic non est stulto gloria.

* *Sicut aues volant & passeres, sic maledictio inanis non superueniet vlli.*

* *Sicut flagellum equo & stimulus asino, sic virga genti iniquæ.*

* *Ne respondeas stulto iuxta eius stultitiam, ne similis fias ei.*

* *Sed responde stulto ad eius stultitiam, ne videatur sapiens apud seipsum.*

5 * ἐν μακροθυμίᾳ δυοδία βασιλεῦσιν, γλῶσσα ὀ μαλακὴ σωτρίβει ὀστᾶ.

16 * μέλι εὑρὼν φάγε τὸ ἱκανόν, μή ποτε πλησθεὶς ἐξεμέ-
17 σῃς. * ἀποδύριον εἴσαγε σὸν πόδα πρὸς τὸν σεαυτοῦ φίλον, μή ποτε πλησθεὶς σε μισήσῃ σε.

18 * ῥόπαλον καὶ μάχαιρα καὶ τόξευμα ἀκιδωτόν, οὕτως καὶ ἀνὴρ ὁ καταμαρτυρῶν τοῦ φίλου αὐτοῦ μαρτυρίαν ψευδῆ.

19 * ὀδὸς κακοῦ καὶ ποὺς σφαλερὸς ὀλεῖ ὀ ἐν ἡμέρᾳ κα-
20 κῇ. * ὥσπερ ὄξος ἕλκει ἀσύμφορον, οὕτως πρόσεσον πάθος ἐν σώματι καρδίαν λυπεῖ. ὥσπερ σὴς ἱματίῳ καὶ σκώληξ ξύλῳ, οὕτως λύπη ἀνδρὸς βλάπτει καρδίαν.

21 * ἐὰν πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου, τρέφε αὐτόν· ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν.

22 * τοῦτο γὰρ ποιῶν ἄνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κε-
φαλὴν αὐτοῦ· ὁ δὲ κύριος ἀνταποδώσει σοι ἀγαθά.

23 * ἄνεμος βορέας ἐξεγείρει νέφη, πρόσωπον δὲ ἀναι-
δὲς γλῶσσαν ἐρεθίζει.

24 * κρεῖσσον οἰκεῖν ἐπὶ γωνίας δώματος, ἢ μετὰ γυναικὸς λοιδόρου ἐν οἰκίᾳ κοινῇ.

25 * ὥσπερ ὕδωρ ψυχρὸν ψυχῇ διψώσῃ πρόσωπος, ὕτως ἀγγελία ἀγαθὴ ἐκ γῆς μακρόθεν.

26 * ὥσπερ εἴ τις πηγὴν φραίσοι καὶ ὕδατος ἔξοδον λυμαίνοιτο, ὕτως ἄκοσμον δίκαιον πεπτωκέναι ἐνώπιον ἀσε-
27 βοῦς. * ἐσθίειν μέλι πολὺ οὐ καλόν, τιμῶν δὲ χρὴ λόγους ἐνδόξους.

28 * ὥσπερ πόλις τὰ τείχη καταβεβλημένη καὶ ἀτείχι-
στος, οὕτως ἀνὴρ ὃς οὐ μετὰ βουλῆς τι πράσσει.

κς'

1 * Ὥσπερ δρόσος ἐν ἀμητῷ καὶ ὥσπερ ὑετὸς ἐν θέρει, ὕτως οὐκ ἔστιν ἄφρονι τιμή.

2 * ὥσπερ ὄρνεα πέτασθαι καὶ στρουθοί, ὕτως ἀρὰ ματαία οὐκ ἐπελεύσεται ἐπί τινι.

3 * ὥσπερ μάστιξ ἵππῳ καὶ κέντρον ὄνῳ, ὕτως ῥάβδος
4 ἔθνει ἀσυνέτῳ. * μὴ ἀποκρίνου ἄφρονι κατὰ τὴν σὴν ἀφροσύνην, ἵνα μὴ ὅμοιος γένῃ αὐτῷ.

5 * ἀλλὰ ἀποκρίνου ἄφρονι πρὸς τὴν σὴν ἀφροσύνην, ἵνα μὴ φαίνηται σοφὸς παρ' ἑαυτῷ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[15] In patientia spiritus lactatur princeps, & verbum molle confringit os. [16] Mel inueniſti, comede quod tibi sufficit, ne satiatus euomas illud. [17] Prohibe pedem tuum à domo socij tui, ne satietur & oderit te. [18] Sicut malleus & gladius & sagitta acuta, sic est vir qui testificatur contra proximum suum testimonium falsum. [19] Sicut dens malus & pes lapsus, sic erit spes deprædatoris in die angustiæ. [20] Qui tollit pallium à socio suo in die frigoris, est sicut ille qui proiicit acetum super nitrum: & probat cor dolor, sicut argentum vas; & sicut tinea in ligno, sic stoliditas irritat cor hominis. [21] Si esurierit inimicus tuus, ciba illum pane: & si sitit; da ei bibendam aquam. [22] Quoniam prunas ignis tu congeris super caput eius, & Deus retribuet tibi.

[23] Ventus Aquilo concipit pluuiam, sic facies irati & lingua abscondita. [24] Melius est sedere in angulo tecti, quàm stare cum muliere litigiosa, & in domo communi. [25] Sicut aquæ frigidæ animæ lassæ, sic est nuncium bonum de terra longinqua.

[26] Sicut qui obturat fontem, & corrumpit venam; sic est iustus cadens coram impio.

[27] Comedere multum mellis non est bonum, neque scrutari verba gloriosa.

[28] Sicut ciuitas quæ est diruta & non habet murum, sic est vir qui non potest cohibere spiritum suum.

CAP. XXVI.

Sicut nix in æstate, & sicut pluuia in messe, sic indecens est stulto gloria. [2] Sicut passer qui volat, & sicut volucris quę volat, sic maledictio non frustra veniet. [3] Flagellum equo, & stimulus asino, & virga corporibus stultorum.

[4] Ne respondeas verbum stulto iuxta stultitiam suam, ne sis ei similis etiam tu.

[5] Sed loquere cum stulto in sapientia tua, ne existimet seipsum sapientem.

6 * מְקַצֵּץ רַגְלַיִם חָמָס שֹׁתֶה שִׁלֵּחַ דְּבָרִים בְּיַד־כְּסִיל׃
7 * דַּלְיוּ שֹׁקִים מִפִּסֵּחַ וּמָשָׁל בְּפִי כְּסִילִים׃
8 * כִּצְרוֹר אֶבֶן בְּמַרְגֵּמָה כֵּן־נוֹתֵן לִכְסִיל כָּבוֹד׃
9 * חוֹחַ עָלָה בְיַד־שִׁכּוֹר וּמָשָׁל בְּפִי כְּסִילִים׃
10 * רַב מְחוֹלֵל־כֹּל וְשֹׂכֵר כְּסִיל וְשֹׂכֵר עֹבְרִים׃
11 * כְּכֶלֶב שָׁב עַל־קֵאוֹ כְּסִיל שׁוֹנֶה בְאִוַּלְתּוֹ׃
12 * רָאִיתָ אִישׁ חָכָם בְּעֵינָיו תִּקְוָה לִכְסִיל מִמֶּנּוּ׃
13 * אָמַר עָצֵל שַׁחַל בַּדֶּרֶךְ אֲרִי בֵּין הָרְחֹבוֹת׃
14 * הַדֶּלֶת תִּסּוֹב עַל־צִירָהּ וְעָצֵל עַל־מִטָּתוֹ׃
15 * טָמַן עָצֵל יָדוֹ בַּצַּלָּחַת נִלְאָה לַהֲשִׁיבָהּ אֶל־פִּיו׃
16 * חָכָם עָצֵל בְּעֵינָיו מִשִּׁבְעָה מְשִׁיבֵי טָעַם׃
17 * מַחֲזִיק בְּאָזְנֵי־כֶלֶב עֹבֵר מִתְעַבֵּר עַל־רִיב לֹא־לוֹ׃
18 * כְּמִתְלַהֲלֵהַּ הַיֹּרֶה זִקִּים חִצִּים וָמָוֶת׃
19 * כֵּן־אִישׁ רִמָּה אֶת־רֵעֵהוּ וְאָמַר הֲלֹא־מְשַׂחֵק אָנִי׃
20 * בְּאֶפֶס עֵצִים תִּכְבֶּה־אֵשׁ וּבְאֵין נִרְגָּן יִשְׁתֹּק מָדוֹן׃
21 * פֶּחָם לְנֶחָלִים וְעֵצִים לְאֵשׁ וְאִישׁ מְדָנִים לְחַרְחַר־רִיב׃
22 * דִּבְרֵי נִרְגָּן כְּמִתְלַהֲמִים וְהֵם יָרְדוּ חַדְרֵי־בָטֶן׃
23 * כֶּסֶף סִיגִים מְצֻפֶּה עַל־חֶרֶשׂ שִׂפְתַיִם דֹּלְקִים וְלֵב־רָע׃
24 * בְּשִׂפְתָו יְנַכֶּר שׂוֹנֵא וּבְקִרְבּוֹ יָשִׁית מִרְמָה׃
25 * כִּי־יְחַנֵּן קוֹלוֹ אַל־תַּאֲמֶן־בּוֹ כִּי שֶׁבַע תּוֹעֵבוֹת בְּלִבּוֹ׃
26 * תְּכֻסֶּה שִׂנְאָה בְמַשָּׂא תִּגָּלֶה רָעָתוֹ בְקָהָל׃
27 * כֹּרֶה שַׁחַת בָּהּ יִפּוֹל וְגוֹלֵל אָבֶן אֵלָיו תָּשׁוּב׃
28 * לְשׁוֹן־שֶׁקֶר יִשְׂנָא דַכָּיו וּפֶה חָלָק יַעֲשֶׂה מִדְחֶה׃

6 * Claudus pedibus & iniquitatem bibens, qui mittit verba per nunciū ſtultū.
7 * Quomodo pulchras fruſtra habet claudus tibias, ſic indecens eſt in ore ſtultorū
8 parabola. * Sicut qui mittit lapidem in aceruum Mercurij, ita qui tribuit inſipienti honorē.
9 * Quomodo ſi ſpina naſcatur in manu temuleti, ſic parabola in ore ſtultorū.
10 * Iudicium determinat cauſas; & qui impoſuit ſtulto ſilentiū, iras mitigat. * Si- 2.Pet.2.c
11 cut canis qui reuertitur ad vomitū ſuum, ſic imprudens qui iterat ſtultitiam ſuam.
12 * Vidiſti hominē ſapientem ſibi videri, magis illo ſpem habebit inſipiens. * Dicit
13 piger: Leo eſt in via, & leęna in itineribus.
14 * Sicut oſtium vertitur in cardine ſuo, ita piger in lectulo ſuo. * Abſcondit piger
15 manus ſub aſcella ſua, & laborat ſi ad os Sup.19.b
16 ſuum eas cōuerterit. * Sapientior ſibi ſtultus videtur ſeptem viris loquentibus ſententias. * Sicut qui apprehendit auribus ca
17 nem, ſic qui tranſit, & impatiens commiſcetur rixæ alterius. * Sicut noxius eſt qui
18 19 mittit ſagittas & lanceas in morte; * Ita vir qui fraudulenter nocet amico ſuo, & cùm fuerit deprehenſus, dicet, Ludens feci.
20 * Cùm defecerint ligna, extinguetur ignis: & ſuſurrone ſubtracto, iurgia conquieſcunt. * Sicut carbones ad pruinas & li
21 22 gna ad ignē, ſic homo iracundus ſuſcitat rixas. * Verba ſuſurronis quaſi ſimplicia, &
23 ipſa perueniunt ad intima cordis. * Quo-D modo ſi argēto ſordido ornare velis vas fictile, ſic labia tumentia cū peſsimo corde
24 ſociata. * Labiis ſuis intelligitur inimicus,
25 cùm in corde tractauerit dolos. * Quando ſubmiſerit vocē ſuā, ne credideris ei; quoniam ſeptem nequitiæ ſunt in corde illius.
26 * Qui operit odium fraudulenter, reuelabitur malitia eius in concilio.
27 * Qui fodit foueā, incidet in eā: & qui voluit lapidem, reuertetur ad eum. Eccl.10.b. Eccl.27.d.
28 * Lingua fallax non amat veritatem, & os lubricum operatur ruinas.

תרגום

6 מַן־דְּרַהֲטָא דְרַגְלוֹי שָׁתֵי חֲטוּפָא מַן דְּמְשַׁדַּר מִלֵּי בְיַד סַכְלָא׃
7 אֵן־חֲתַל הִלְכָתָא לַחֲגִירָא חְקַבֵּל מִלְּתָא מִן־פֻּמֵּה דְסַכְלָא׃
8 הֵיךְ נְקַצָּא דְטָסָא בְקֶלְעָא הֵיכְנָא מַן דְּעָבֵד יְקָרָא לְסַכְלָא׃
9 כּוּבָּא סָלִק בִּידָא דַרְוָיָא וְשִׁישׁוּתָא בְּפֻמֵּה דְסַכְלָא׃
10 סַגִּי חָיֵשׁ בִּשְׂרֵה דְסַכְלָא וְרַוְיָא עָבַר יַמָּא׃ 11 הֵיךְ כַּלְבָּא דְתָפֵיךְ עַל־תֵּיבֵהּ הֵיכְנָא סַכְלָא דְתָנֵי בְּסַכְלוּתֵהּ׃
12 אִן־חֲזֵיתָא גַּבְרָא דְחָכִים בְּעֵינֵהּ נַפְשֵׁהּ סַכְלָא טָב מִנֵּהּ׃ 13 אָמַר עַטְלָא שַׁחְלָא בְּאָרְחָא אַרְיָא בֵּינַת שְׁוָקֵי׃
14 הֵיךְ תַּרְעָא דְמִכְרַךְ עַל־צִירָהּ הֵיכְנָא עַטְלָא עַל־עַרְסֵהּ׃ 15 עַטְלָא מַטְשֵׁי אִידֵהּ בְּשַׁחֲתֵהּ לָעֵי דְנֶהְפְּכֵהּ לְפֻמֵּהּ׃
16 עַטְלָא חָכִים בְּעֵינוֹי טָב מִן שִׁבְעָא יָהֲבֵי טַעְמָא׃ 17 דָּלֵכ בְּאָדְנוֹי דְכַלְבָּא נָצֵי וּמְחַנְצֵי עַל־דִּינָא לָא דִילֵהּ׃
18 אַיךְ הַו דִּמְחַת דְּמוֹשֵׁט גִּירֵי שְׁנוּנֵי דְמוֹתָא׃ 19 הֵיכְנָא גַּבְרָא דְּמָרְמֵי בְּחַבְרֵהּ וְאָמַר סְגָחֵךְ גַּחֵית׃
20 הֵיכְנָא דְּלֵית קֵיסֵי דָּעֲכָא נוּרָא וְהֵיכְנָא דְלֵית שְׁגוּשָׁא יִשְׁתֵּק הִגְרָא׃
21 טַרְטֵקַל לְגַמְרֵי וְקֵיסֵי לְנוּרָא וְגַבְרָא תִּגְרָנָא מְחֵרֵהּ כָּהוּתָא׃ 22 מִלּוֹי דְשִׁגּוּשָׁא מְרַכְּכָן לֵהּ וְהִנּוּן נָחֲתָן לְגַוֵּהּ דְּכֵרְסֵהּ׃
23 הֵיךְ כַּסְפָּא מְסָלְיָא דְקָרִים עַל־חַסְפָּא הֵיכְנָא שְׂפָוָתָא דְּדָלְקָן וְלִבָּא בִּישָׁא׃ 24 מִן־שִׂפְוָתֵהּ מִתְיְדַע סָנְאָה וּבְגַוֵּהּ סָאֵם רַמְיוּתָא׃
25 וְאִן־מְחַנֵּן בְּקָלֵהּ לָא תְּהֵימִן־בֵּהּ מְטוּל דְּשַׁבְעָ בִישָׁתָא אִית בְּלִבֵּהּ׃ 26 דְּמְכַסֵּי סְנוּאָתָא בְּמַרְסָתָא תִּתְגְּלֵי בִישְׁתֵּהּ בְּכְנִישְׁתָּא׃
27 דְּחָפַר גֻּמְצָא בֵּהּ נָפֵל וְדִמְעָרְגַל כֵּיפָא עֲלוֹי הָפְכָא׃ 28 לִשָּׁנָא דְשִׁקְרָא סָנֵי אָרְחָתָא דְקוּשְׁטָא וּפֻמֵּהּ דְּפָלִיג עָבֵד חֲרוּכְתָּא׃

Ex ſuis viis opprobrium facit, qui miſit per nuncium ſtultum ſermonem. *Auſer facultatem crurum, & prouerbia ex ore ſtultorum.*

Qui ligat lapidem in funda, ſimilis eſt tribuenti ſtulto gloriam. *Spinæ naſcuntur in manu temulenti, ſeruitus autẽ in manu ſtultorum.* *Multum æſtuat omnis caro ſtultorum, conteritur enim ſtupor eorum.* *Sicut canis cùm reuertitur ad ſuum vomitũ, & abominabilis fit, ſic ſtultus ſua malitia reuertens ad ſuũ peccatum.* *Vidi virum qui videtur apud ſeipſum ſapiens eſſe, ſpem tamen habuit magis ſtultus quàm ipſe.* *Dicit piger miſſus ad viam: Leo in viis, in autem plateis occiſores.*

Sicut oſtium vertitur in cardine, ita piger in lectulo ſuo.

Abſcondens piger manum in ſinu ſuo, non poteſt inferre ad os. *Sapientior piger ſibi videtur, eo qui in ſatietate affert nuncium.*

Sicut qui tenet caudam canis, ſic qui præſidet alieno iudicio.

Sicut qui curant proiiciunt ſermones in homines: at qui occurrit ſermoni primus, ſupplantabitur; *Sic omnes qui inſidiãtur ſuis amicis. Cùm autem deprehenſi fuerint, dicunt quòd ludens feci.*

In multis lignis germinat ignis: vbi autem non eſt furens, quieſcit iurgium.

Focus carbonibus & ligna igni, vir autem conuitiator ad turbationem rixæ.

Sermones aſtutorum molles, ipſi autem feriunt in penetralia viſcerum.

Argentum datum cum dolo, ſicut teſta reputandum: labia leuia cor celant triſte.

Labiis omnia innuit plorans inimicus, in autem corde machinatur dolos.

Si te rogauerit inimicus magna voce, ne credideris ei: ſeptẽ enim ſunt nequitiæ in corde illius.

Qui operit inimicitiam, componit dolũ, celat autem ſua peccata notabilis in concilio.

Qui fodit foueam proximo, incidet in eam: at qui voluit lapidem, ſuper ſe voluit.

Lingua mendax odit veritatem, os autem patens facit inconſtantiam.

ς ἐκ τῶν ἑαυτοῦ ὁδῶν ὄνειδος ποιεῖται, ὁ ἀποσείλας δι' ἀγγέλου ἄφρονος λόγον. ζ ἀφελοῦ πορείαν σκελῶν, καὶ παροιμίας ἐκ στόματος ἀφρόνων. η ὃς ἀποδεσμεύει λίθον ἐν σφενδόνῃ, ὅμοιός ἐστι τῷ διδόντι ἄφρονι δόξαν.

θ ἄκανθαι φύουσιν ἐν χειρὶ ἐκ μεθύσου, δουλεία δὲ ἐν χειρὶ τῶν ἀφρόνων. ι πολλὰ χειμάζει πᾶσα σὰρξ ἀφρόνων, στωμύλος γὰρ ἡ ἔκτασις αὐτῶν. ια ὥσπερ κύων ὃν ἐὰν ἐπέλθῃ ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ ἔμετον, οὕτως ἄφρων τῇ ἑαυτοῦ κακίᾳ ἀναστρέψας ἐπὶ τὴν ἑαυτοῦ ἁμαρτίαν. ιβ εἶδον ἄνδρα δόξαν λαβόντα παρ' ἑαυτῷ σοφὸν εἶναι, ἐλπὶς μείζων ἐστὶν ἄφρονος ἀπ' αὐτοῦ.

ιγ λέγει ὀκνηρὸς ἀποστελλόμενος εἰς ὁδόν· λέων ἐν ταῖς ὁδοῖς, ἐν δὲ ταῖς πλατείαις φονεύσιμος. ιδ ὥσπερ θύρα στρέφεται ἐπὶ τοῦ στρόφιγγος, οὕτως ὀκνηρὸς ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ. ιε κρύψας ὀκνηρὸς τὴν χεῖρα ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ, ὀλιγωρεῖται ἐπενεγκεῖν εἰς τὸ στόμα.

ις σοφώτερος ὀκνηρὸς ἑαυτῷ φαίνεται, ἢ ἐν πλησμονῇ ἀποκριζόντων ἀγγελίαν. ιζ ὥσπερ ὁ κρατῶν κέρκου κυνός, οὕτως ὁ παρεργαζόμενος ἀλλοτρίας κρίσεως. ιη ὥσπερ ὁ ἰώμενοι παρεμβάλλουσι λόγους εἰς ἀνθρώπους· ὁ δὲ ἀπαντήσας τῷ λόγῳ πρῶτος, ὑποσκελισθήσεται. ιθ οὕτως πλούτεις οἱ ἐνεδρεύοντες τοὺς ἑαυτῶν φίλους· ὅταν δὲ φωραθῶσι, λέγουσιν ὅτι παίζων ἔπραξα.

κ ἐν πολλοῖς ξύλοις σβέννυται πῦρ, ὅπου δὲ οὐκ ἔστι διαβολὴ ἡσυχάζει μάχη. κα ἐκκαύματα ἀνθρακιὰ καὶ ξύλα πυρί, ἀνὴρ δὲ λοίδορος εἰς ἔριν μάχης. κβ λόγοι κερκώπων μαλακοί, οὗτοι δὲ τύπτουσιν εἰς ταμιεῖα κοιλίας. κγ ἀργύριον διαλόμενον μετὰ δόλου, ὥσπερ ὄστρακον ἡγητέον, χεῖλη λεῖα καρδίᾳ κακῇ καὶ λύπει λυπηρόν. κδ χείλεσι πολλὰ ὑπνοῖ ἀποκλαόμενος ἐχθρός, ἐν δὲ τῇ καρδίᾳ τεκταίνεται δόλους.

κε ἐὰν σε δέηται ὁ ἐχθρὸς μεγάλῃ τῇ φωνῇ μὴ πιστεύσῃς αὐτῷ· ἑπτὰ γάρ εἰσι πονηρίαι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. κς ὁ κρύπτων ἔχθραν σοφίζεται δόλον, ἐκκαλύπτει δὲ τὰς ἑαυτοῦ ἁμαρτίας ἄγνωστος ἐν συνεδρίῳ. κζ ὁ ὀρύσσων βόθρον τῷ πλησίον ἐμπεσεῖται εἰς αὐτόν. ὁ δὲ κυλίων λίθον, ἐφ' ἑαυτὸν κυλίει. κη γλῶσσα ψευδὴς μισεῖ ἀλήθειαν, στόμα δὲ ἄστεγον ποιεῖ ἀκαταστασίαν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[6] Qui currit pedibus ſuis bibens iniquitatem, ſic eſt qui mittit verba per manũ ſtulti. [7] Si dederis ambulationem claudo, ſuſcipies verbum ab ore ſtulti. [8] Sicut fragmentum laminæ in funda, ſic eſt qui tribuit ſtulto honorem. [9] Spina aſcendit in manu ebrij, & ſtultitia in ore ſtulti. [10] Multum dolet caro ſtulti, & ebrius tranſit mare. [11] Sicut canis qui reuertitur ad vomitum ſuum, ſic eſt ſtultus qui iterat ſtultitiam ſuam. [12] Si vidiſti virum qui ſapiens eſt apud ſemetipſum, melior eſt illo ſtultus.

[13] Dicit piger: Leæna eſt in via, leo eſt in plateis. [14] Sicut oſtium vertitur in cardine ſuo, ſic piger in lectulo ſuo.

[15] Piger abſcondit manum ſuam ſub aſcella tua, & laborat vt ad os ſuum conuertat eam.

[16] Piger ſapiens eſt in oculis ſuis magis quàm ſeptem reddentes rationem.

[17] Sicut ille qui apprehendit aures canis, ſic eſt ille qui contendit & rixatur in cauſa quæ non eſt ſua.

[18] Sicut ille qui deiiciens ſe, emittit ſagittas acutas mortis; [19] Sic eſt vir qui fraudulenter agit in ſocium ſuum, & dicit: Ludens ludebam. [20] Vbi non ſunt ligna, extinguitur ignis: & vbi non eſt ſuſurro, conquieſcet iurgium.

[21] Carbones ad prunas, & ligna ad ignem, & vir litigioſus incendit rixam. [22] Verba ſuſurronis conterunt eum, & ipſa deſcendunt ad interiora ventris. [23] Sicut argentum fæculentum quo opertum eſt vas fictile; ſic labia incenſa, & cor peſſimum.

[24] Labiis ſuis cognoſcitur inimicus, & in interioribus ſuis reponit fraudulentiam.

[25] Si deprecatus fuerit voce ſua, non credes ei; quoniam ſeptem mala ſunt in corde eius. [26] Qui operit odium in contritione, reuelabitur malitia eius in concilio. [27] Qui fodit foueam, incidet in eam: & qui voluit lapidem, vertetur in eum.

[28] Lingua fallax odit vias veritatis, & os bifidum operatur ruinam.

כז

1 * אַל־תִּתְהַלֵּל בְּיוֹם מָחָר כִּי לֹא־תֵדַע מַה־יֵּלֶד יוֹם׃
2 * יְהַלֶּלְךָ זָר וְלֹא־פִיךָ נָכְרִי וְאַל־שְׂפָתֶיךָ׃
3 * כֹּבֶד אֶבֶן וְנֵטֶל הַחוֹל וְכַעַס אֱוִיל כִּבְדָּ מִשְּׁנֵיהֶם׃
4 * אַכְזְרִיּוּת חֵמָה וְשֶׁטֶף אָף וּמִי יַעֲמֹד לִפְנֵי קִנְאָה׃
5 * טוֹבָה תוֹכַחַת מְגֻלָּה מֵאַהֲבָה מְסֻתָּרֶת׃
6 * נֶאֱמָנִים פִּצְעֵי אוֹהֵב וְנַעֲתָרוֹת נְשִׁיקוֹת שׂוֹנֵא׃
7 * נֶפֶשׂ שְׂבֵעָה תָּבוּס נֹפֶת וְנֶפֶשׂ רְעֵבָה כָּל־מַר מָתוֹק׃
8 * כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן־קִנָּהּ כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ׃
9 * שֶׁמֶן וְקְטֹרֶת יְשַׂמַּח־לֵב וּמֶתֶק רֵעֵהוּ מֵעֲצַת־נָפֶשׁ׃
10 * רֵעֲךָ וְרֵעַ אָבִיךָ אַל־תַּעֲזֹב וּבֵית אָחִיךָ אַל־תָּבוֹא בְּיוֹם אֵידֶךָ טוֹב שָׁכֵן קָרוֹב מֵאָח רָחוֹק׃
11 * חֲכַם בְּנִי וְשַׂמַּח לִבִּי וְאָשִׁיבָה חֹרְפִי דָּבָר׃
12 * עָרוּם רָאָה רָעָה נִסְתָּר פְּתָאיִם עָבְרוּ נֶעְנָשׁוּ׃
13 * קַח־בִּגְדּוֹ כִּי־עָרַב זָר וּבְעַד נָכְרִיָּה חַבְּלֵהוּ׃
14 * מְבָרֵךְ רֵעֵהוּ בְקוֹל גָּדוֹל בַּבֹּקֶר הַשְׁכֵּים קְלָלָה תֵּחָשֵׁב לוֹ׃
15 * דֶּלֶף טוֹרֵד בְּיוֹם סַגְרִיר וְאֵשֶׁת מְדְוָנִים נְשׁוּתָה׃
16 * צָפְנֶיהָ צָפַן־רוּחַ וְשֶׁמֶן יְמִינוֹ יִקְרָא׃
17 * בַּרְזֶל בְּבַרְזֶל יָחַד וְאִישׁ יַחַד פְּנֵי־רֵעֵהוּ׃
18 * נֹצֵר תְּאֵנָה יֹאכַל פִּרְיָהּ וְשֹׁמֵר אֲדֹנָיו יְכֻבָּד׃
19 * כַּמַּיִם הַפָּנִים לַפָּנִים כֵּן לֵב־הָאָדָם לָאָדָם׃
20 * שְׁאוֹל וַאֲבַדּוֹן לֹא תִשְׂבַּעְנָה וְעֵינֵי הָאָדָם לֹא תִשְׂבַּעְנָה׃
21 * מַצְרֵף לַכֶּסֶף וְכוּר לַזָּהָב וְאִישׁ לְפִי מַהֲלָלוֹ׃
22 * אִם־תְּכַתֵּשׁ אֶת־הָאֱוִיל בַּמְּכִתֵּשׁ בְּתוֹךְ הָרִיפוֹת בְּעֵלִי לֹא־תָסוּר מֶנּוּ אִוַּלְתּוֹ׃

CAP. XXVII.

1 NE glorieris in craſtinũ, ignorans quid
2 ſuperuentura pariat dies. ‡Laudet te
A alienus & nõ os tuũ, extraneus & nõ labia
3 tua. ‡Graue eſt ſaxum & oneroſa arena, ſed
4 ira ſtulti vtroque grauior. ‡Ira non habet
miſericordiã nec erumpens furor, & impe Eccle.22. b.
tum concitati ſpiritus ferre quis poterit?
5 ‡Melior eſt manifeſta correctio quàm
6 amor abſconditus. ‡Meliora ſunt vulnera
diligentis quàm fraudulẽta oſcula odiẽtis.
7 ‡Anima ſaturata calcabit fauũ, & ani- Iob. 6. b.
ma eſuriens etiam amarũ pro dulci ſumet.
8 ‡Sicut auis tranſmigrãs de nido ſuo, ſic
9 vir qui derelinquit locũ ſuũ. ‡Vnguento
B & variis odoribus delectatur cor, & bonis
10 amici cõſiliis anima dulcoratur. ‡Amicum
tuũ & amicũ patris tui ne dimiſeris, & do-
mum fratris tui ne ingrediaris in die affli-
ctionis tuę. Melior eſt vicinus iuxtà, quàm
11 frater procul. ‡Stude ſapientiæ fili mi, &
lætifica cor meũ vt poſſis exprobranti re-
12 ſpondere ſermonẽ. ‡Aſtutus videns malũ
abſconditus eſt, paruuli tranſeuntes ſuſti- Sup. 20. c
13 nuerunt diſpendia. ‡Tolle veſtimentũ eius
C qui ſpopondit pro extraneo, & pro alienis
14 aufer ei pignus. ‡Qui benedicit proximo
ſuo voce grandi de nocte cõſurgens, ma- Sup. 16. b
15 ledicenti ſimilis erit. ‡Tecta perſtillãtia in
die frigoris, & litigioſa mulier cõparãtur.
16 ‡Qui retinet eã, quaſi qui ventũ teneat,
17 & oleũ dextræ ſuæ vocat. ‡Ferrũ ferro exa-
cuitur, & homo exacuit faciem amici ſui.
18 ‡Qui ſeruat ficũ, comedet fructus eius, &
qui cuſtos eſt Domini ſui, glorificabitur.
19 ‡Quomodo in aquis reſplendent vultus
proſpicientiũ, ſic corda hominũ manifeſta
20 ſunt prudẽtibus. ‡Infernus & ꝑditio nun- Inf. 30. b. Eccl. 1. b.
quã implentur, ſimiliter & oculi hominũ
21 inſatiabiles. ‡Quomodo ꝑbatur in cõfla-
torio argentũ, & in fornace aurũ, ſic ꝑba-
22 tur homo ore laudãtis. ‡Si cõtuderis ſtul-
D tũ in pila quaſi ptiſanas, feriente deſuper
pilo, non auferetur ab eo ſtultitia eius.

תרגום

כז

1 לָא־תִשְׁתַּבַּח בְּיוֹמָא דִּלְמָחָר דְּלָא יָדַעְתְּ מָנָא יְלַד יוֹמָא׃
2 נְשַׁבְּחִנָּךְ חִלּוֹנַי וְלָא־פֻמָּךְ נָכְרָאָה וְלָא־שִׂפְוָתָךְ׃
3 וְקָרָא כְּיָפָא וּנְטוּל חָלָא וּרְגָזָה דְּשָׁטְיָא יַקִּיר מִן־תַּרְוֵיהוֹן׃
4 נִכְזְרִיּוּתָא הִיא חֵמְתָא וְחִפָּא הִיא רְגָזָא וּמַנּוּ קָאֵם קֳדָם קִנְאָתָא׃
5 טָבְתָא מַכְסָנוּתָא דְּמִגָּלְיָא מִן־רַחֲמוּתָא דְּמִטַּשְׁיָא׃
6 שְׁפִירִין אִנּוּן פִּרְעָתֵהּ דְּרָחֲמָא וּבִישִׁין נְשִׁקָתָא דְּסָנְאָה׃
7 נַפְשָׁא דְּשָׂבְעָא דָּיְשָׁא כַּבְרֵיתָא וְנַפְשָׁא דְּכָפְנָא כָּל־מְרָם וּמְרִירוּתָא חֲלֵילָה׃
8 הֵיךְ צִפְּרָא דְּמְשַׁנָּא מִן־קִנָּא הֵיכְנָא הוּא גַבְרָא דְּמַשְׁנֵי דּוּכְתֵּהּ׃
9 מִשְׁחָא וּבֻסְמָא דְּמַחְדְּיִן לִבָּא הֵיכְנָא גְּבָרָא דְּמִבַּסֵּם לְחַבְרֵהּ בְּחַרְעוּתָא דְּנַפְשֵׁהּ׃
10 חַבְרָךְ וְחַבְרֵהּ דַּאֲבוּךְ לָא־תִשְׁבֹּק וּבֵיתָא דַּאֲחוּךְ לָא־תֵעוֹל בְּיוֹמָא דְּתִבְרָךְ טָב שְׁכֵנָא קָרִיב מֵאָח רַחִיק׃
11 אִתְחַכַּם בְּרִי וְחַדֵּי לִבִּי וְאֶתְחֲזַר מִלְּתָא לְאִלֵּין דְּמְחַסְּדִין לִי׃
12 עָרִימָא חֲזָא בִישְׁתָּא וּמְטַשֵּׁי וְשַׁבְּרֵי עָבְרִין עֲלָהּ וְחַסְרִין׃
13 מְתִנְסַב מַרְטוּטֵהּ דְּמַן דַּעֲרַב לְנָכְרָאָה וְעַל־אֲפֵי נַכְרָיָא מַשְׁכְּנֵהּ׃
14 דְּמְבָרֵךְ לְחַבְרֵהּ בְּקָלָא רָמָא בְּצַפְרָא קֳדָמָא לְטָטָתָא תְּתְחֲשֵׁב לֵהּ׃
15 אֵיךְ דְּלֻפָּא דְּנָטַף בְּיוֹמָא דְּסַגְרִירָא הֵיכְנָא אִתְּתָא דְּסַרְנִיתָא דְּנָצְיָא׃
16 רוּחָא גָּרְבִיתָא קָשְׁיָא וּבְשְׁמָא דִּימִינָא מְתְקָרְיָא׃
17 פַּרְזְלָא בְּפַרְזְלָא לְטֵשׁ וּגְבַרָא לָטֵשׁ אַפֵּי דְּחַבְרֵהּ׃
18 דְּנָטַר תֵּינְתָא אֲכַל פֵּרְיֵהּ וּדְהַוֵּר בְּמָרֵהּ נִתְיַקַּר׃
19 הֵיךְ מַיָּא מְחַקְרָיָא לְאַפֵּי דְּחַבְרֵהּ וְהֵיךְ פַּרְצוּפֵי דְּלָא דָמְיָן חַד לְחַד הֵיכְנָא לִבְּהֵי דִבְנֵי נָשָׁא לָא דָמְיָן חַד לְחַד׃
20 שְׁיוֹל וַאֲבַדְנָא לָא סָבְעָן וְעֵינֵיהוֹן דְּגַבְרָא לָא סָבְעָן׃
21 צְרָפָא לְכַסְפָּא וְכוּרָא לְדַהֲבָא וּגְבַרָא מִן־פֻּמָּא דְּמְשַׁבְּחָנוּי׃
22 אִן־מָחֵיתָ לֵהּ לְשָׁטְיָא בְּמַכְתְּשֵׁי בְּגוֹ סִיעֲתָא וּבְאֹרְדָךְ לָא־מַעְבַּר מִנֵּהּ שַׁטְיוּתֵהּ׃

CAP. XXVII.

NE glorieris ob futura in craſtinũ, non enim noſti quid pariet ſuperuẽtura dies. ‡Laudet te vicinus & non tuum os, extraneus & non tua labia. ‡Graue ſaxũ & oneroſa arena, ira autẽ ſtulti grauior vtroque. ‡Immiſericors furor & acuta ira, ſed nihil ſuſtinet zelus.

‡ Meliores redargutiones manifeſtæ abſcondita amicitia. ‡ Fideliora vulnera amici, quàm voluntaria oſcula inimici. ‡Anima in ſaturitate exiſtens fauis ludit: animæ autẽ eſurienti & amara dulcia videntur. ‡ Sicut auis cùm deuolauerit à proprio nido, ſic homo in ſeruitutem ducitur cùm exulauerit à propriis locis.

‡ Vnguentis & vinis & odoribus delectatur cor, diſrumpitur autem ab accidẽtibus anima. ‡ Amicũ tuum aut amicũ paternum ne dimittas, in autem domum fratris tui ne ingrediaris in infortunio exiſtẽs. Melior amicus propè, quàm frater longè habitans. ‡ Sapiens eſto fili, vt lætetur meum cor, & auerte à te exprobrãtes ſermones. ‡Aſtutus malis ſuperuenientibus abſconditus eſt: ſtulti autem aggredientes pœnam ſoluent. ‡ Tolle veſtimẽtum eius, adeo nit enim iniuriator qui aliena diſperdit.

‡ Qui vtique benedicit amico manè, à maledicente nihil differre videbitur. ‡Guttæ eiiciunt hominem in die hyemali de domo ſua, ſic & mulier conuitiatrix de propria domo.

‡ Boreas aſper ventus, nomine autẽ dexter vocatur. ‡ Ferrum ferrum acuit, vir autem acuit faciem amici. ‡ Qui plantat ficũ, comedet fructus eius: qui autem cuſtodit ſuum Dominum, honorificabitur.

‡ Sicut non ſimiles facies faciebus, ſic neque corda hominum ſimilia.

‡ Infernus & perditio non implentur, ſimiliter & oculi hominum inſatiabiles.

‡ Abominatio Domino qui firmat oculum, et indocti intemperantes lingua. Probatio argento & auro ignitio: vir autem probatur per os laudantium eum. ‡ Si verberaueris ſtultum in medio concilio inhonorans, non tolles ſtultitiam eius.

κζ

1 ‡ Μὴ καυχῶ τὰ εἰς αὔριον, οὐ γὰρ γινώσκεις τί τέξε) ἡ
2 ἡμέρα. ‡ ἐγκωμιαζέτω σε ὁ πέλας καὶ μὴ τὸ σὸν σό-
3 μα, ἀλλότριος καὶ μὴ τὰ σὰ χείλη. ‡ βαρὺ λίθος καὶ δισβάσακτον ἄμμος, ὀργὴ δὲ ἄφρονος βαρυτέρα ἀμφοτέ-
4 ρων. ‡ ἀνελεήμων θυμὸς καὶ ὀξεῖα ὀργή, ἀλλ' οὐδὲν ὑφί-
5 σα) ζῆλος. ‡ κρείσσονες ἔλεγχοι ἀποκαλυπτόμενοι κρυ-
6 πτομένης φιλίας. ‡ ἀξιοπιστότερα τραύματα φίλου, ἢ
7 ἑκούσια φιλήματα ἐχθροῦ. ‡ ψυχὴ ἐν πλησμονῇ ὅταν κηρίοις ἐμπαίζει· ψυχῇ δὲ ἐνδεεῖ καὶ τὰ πικρὰ γλυκέα
8 φαίνε). ‡ ὥσπερ ὄρνεον ὅταν καταπταθῇ ἐκ τ ἰδίας νοσσιᾶς, ἕτως ἄνθρωπος ἀνὴρ ὅταν ἀποξενωθῇ ἐκ τῶν
9 ἰδίων τόπων. ‡ μύροις καὶ οἴνοις καὶ θυμιάμασι τέρπεται καρδία, καταρρήγνυται δὲ ὑπὸ συμπτωμάτων ψυ-
10 χή. ‡ φίλον σὸν ἢ φίλον πατρῶον μὴ ἐγκαταλείπῃς, εἰς δὲ τὸν οἶκον τοῦ ἀδελφοῦ σου μὴ εἰσέλθῃς ἀτυχῶν. κρείσσων φίλος ἐγγὺς, ἢ ἀδελφὸς μακρὰν οἰκῶν.
11 ‡ σοφὸς γίνου υἱέ, ἵνα εὐφραίνηταί μου ἡ καρδία, καὶ ἀπόκρινον ἀπὸ τοῦ ἐπονειδίστους λόγους.
12 ‡ πανοῦργος κακῶν ἐπερχομένων ἀπεκρύβη, ἄφρονες
13 δὲ ἐπελθόντες ζημίαν τίσουσιν. ‡ ἀφελοῦ τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, παρῆλθε γὰρ ὑβρισής, ὅστις τὰ ἀλλότρια λυμαίνεται.
14 ‡ ὃς ἂν εὐλογεῖ φίλον τοπρωΐ, καταρωμένῳ ἐδὲν διαφέρειν δόξει.
15 ‡ σταγόνες ἐκβάλλουσιν ἄνθρωπον ἐν ἡμέρᾳ χειμερινῇ ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ, ὡσαύτως καὶ γυνὴ λοίδορος ἐκ τοῦ ἰδίου οἴκου.
16 ‡ Βορέας σκληρὸς ἄνεμος, ὀνόματι δὲ Ἀπαδέξιος καλεῖται.
17 ‡ σίδηρος σίδηρον ὀξύνει, ἀνὴρ δὲ παροξύνει πρόσωπον ἑταίρου.
18 ‡ ὃς φυτεύει συκῆν φάγεται τοὺ καρπὸς αὐτ, ὃς δὲ φυλάσσει ἑαυτοῦ κύριον τιμηθήσεται.
19 ‡ ὥσπερ ἐν ὅμοια πρόσωπα προσώποις, ἕτως ἀδὲ αἱ καρδίαι τῶν ἀνθρώπων ὅμοιαι.
20 ‡ ᾅδης καὶ ἀπώλεια οὐκ ἐμπίμπλανται, ὡσαύτως καὶ ὀφθαλμοὶ τῶν ἀνθρώπων ἄπληστοι.
21 ‡ βλέλυγμα κυρίῳ σημείων ὀφθαλμὸν καὶ ὁ ἀπαίδευτοι ἀκρατεῖς γλώσσῃ. δοκίμιον ἀργυρίῳ καὶ χρυσίῳ πύρωσις, ἀνὴρ δὲ δοκιμάζεται διὰ στόματος ἐγκωμιαζόντων αὐτόν.
22 ‡ ἐὰν μασηθῇς τὸν ἄφρονα ἐν μέσῳ συνεδρίῳ ἀπαίζων, ἡ μὴ πεισθῇς τῇ ἀφροσύνῃ αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XXVII.

NE glorieris in diẽ craſtinum, quia neſcis quid paritura ſit hodierna dies. [2] Laudet te extraneus & non os tuum; alienus, & non labia tua. [3] Grauis eſt lapis, & ponderoſa arena, & ira ſtulti grauior ambobus. [4] Crudelitas eſt ira, & inundatio eſt furor: & quis ſtabit coram zelo? [5] Melior eſt correptio manifeſta quàm amor abſconditus. [6] Pulchra ſunt vulnera diligentis, & mala oſcula odientis.

[7] Anima ſaturata calcat fauum, & animæ eſurienti quicquid amarum eſt, dulce eſt. [8] Sicut paſſer qui mutatur de nidò ſuo, ſic eſt vir qui mutat locum ſuum. [9] Sicut oleum & aromata lætificant cor, ſic vir ſuauis eſt amico ſuo in conſilio animæ ſuæ. [10] Socium tuum, & ſocium patris tui ne dimittas: & domum fratris tui ne ingrediaris in die interitus tui. Melior eſt vicinus propè, quàm frater procul.

[11] Sapiens eſto fili mi, & lætifica cor meum, & reſpondebo verbum his qui exprobrant mihi. [12] Aſtutus vidit malum, & abſcondit ſe, & inſipientes tranſeunt iuxta illud, & penuriam ſuſtinent. [13] Tollatur pallium eius qui fideiuſſor ſtetit pro extraneo, & pro extranea aufer pignus eius. [14] Qui benedicit ſocio ſuo voce alta manè conſurgens, maledictio reputabitur illi.

[15] Sicut ſtillicidium quod ſtillat in die pluuiæ, ſic litigioſa mulier quæ rixatur. [16] Sicut ventus Aquilonaris grauis eſt, & vnguentum dexteræ eius vocatur. [17] Ferrum ferro acuitur, & vir exacuit faciem ſocij ſui. [18] Qui cuſtodit ficulneam, comedet fructum eius: & qui obſeruat dominum ſuum, glorificabitur. [19] Sicut aquæ & ſicut vultus qui non ſunt ſimiles ad inuicem, ſic cor filiorum hominum non eſt inter ſe ſimile. [20] Infernus & perditio non ſatiantur, & oculi hominis non ſaturantur.

[21] Conflatorium eſt argento & fornax auro, & vir ex ore laudantium eum.

[22] Etiamſi percuſſeris ſtultum plagis inter cœtus idque piſtillo, non tranſibit ab eo ſtultitia eius.

23 יְדַע תֵּדַע פְּנֵי צֹאנֶךָ שִׁית לִבְּךָ לַעֲדָרִים׃
24 כִּי לֹא לְעוֹלָם חֹסֶן וְאִם־נֵזֶר לְדוֹר דּוֹר׃
25 נִגְלָה חָצִיר וְנִרְאָה דֶשֶׁא וְנֶאֱסְפוּ עִשְׂבוֹת
הָרִים׃
26 כְּבָשִׂים לִלְבוּשֶׁךָ וּמְחִיר שָׂדֶה עַתּוּדִים׃
27 וְדֵי חֲלֵב עִזִּים לַלַּחְמֶךָ לְלֶחֶם בֵּיתֶךָ וְחַיִּים
לְנַעֲרוֹתָיִךְ׃

כח

1 נָס וְאֵין־רֹדֵף רָשָׁע וְצַדִּיקִים כְּכְפִיר יִבְטָח׃
2 בְּפֶשַׁע אֶרֶץ רַבִּים שָׂרֶיהָ וּבְאָדָם מֵבִין יֹדֵעַ
כֵּן יַאֲרִיךְ׃
3 גֶּבֶר רָשׁ וְעֹשֵׁק דַּלִּים מָטָר סֹחֵף וְאֵין לָחֶם׃
4 עֹזְבֵי תוֹרָה יְהַלְלוּ־רָשָׁע וְשֹׁמְרֵי תוֹרָה יִתְגָּרוּ
בָם׃
5 אַנְשֵׁי־רָע לֹא־יָבִינוּ מִשְׁפָּט וּמְבַקְשֵׁי יְהוָה יָבִינוּ
כֹל׃
6 טוֹב־רָשׁ הוֹלֵךְ בְּתֻמּוֹ מְעֻקַּשׁ דְּרָכַיִם
וְהוּא עָשִׁיר׃
7 נוֹצֵר תּוֹרָה בֵּן מֵבִין וְרֹעֶה זוֹלְלִים יַכְלִים אָבִיו׃
8 מַרְבֶּה הוֹנוֹ בְּנֶשֶׁךְ וְתַרְבִּית לְחוֹנֵן דַּלִּים יְקַבְּצֶנּוּ׃
9 מֵסִיר אָזְנוֹ מִשְּׁמֹעַ תּוֹרָה גַּם־תְּפִלָּתוֹ תּוֹעֵבָה׃
10 מַשְׁגֶּה יְשָׁרִים בְּדֶרֶךְ רָע בְּשַׁחַתּוֹ הוּא־יִפּוֹל
וּתְמִימִים יִנְחֲלוּ־טוֹב׃
11 חָכָם בְּעֵינָיו אִישׁ עָשִׁיר וְדַל מֵבִין יַחְקְרֶנּוּ׃
12 בַּעֲלֹץ צַדִּיקִים רַבָּה תִּפְאָרֶת וּבְקוּם רְשָׁעִים
יֵחָפֵשׂ אָדָם׃
13 מְכַסֶּה פְשָׁעָיו לֹא יַצְלִיחַ וּמוֹדֶה וְעֹזֵב יְרֻחָם׃
14 אַשְׁרֵי אָדָם מְפַחֵד תָּמִיד וּמַקְשֶׁה לִבּוֹ יִפּוֹל
בְּרָעָה׃
15 אֲרִי־נֹהֵם וְדֹב שׁוֹקֵק מוֹשֵׁל רָשָׁע
עַל עַם־דָּל׃
16 נָגִיד חֲסַר תְּבוּנוֹת וְרַב מַעֲשַׁקּוֹת
שֹׂנֵא בֶּצַע יַאֲרִיךְ יָמִים׃

23 *Diligenter agnosce vultū pecoris tui,
24 tuosque greges cōsidera. *Non enim habebis iugiter potestatem, sed corona tribuetur tibi in generatione & generationē.
25 *Aperta sunt prata, & apparuerūt herbæ virentes, & collecta sunt fœna de mon
26 tibus. *Agni sunt ad vestimētum tuum,
27 & hædi ad agri pretium. *Sufficiat tibi lac caprarū in cibos tuos, & in necessaria domus tuæ, & ad victum ancillis tuis.

CAP. XXVIII.

1 *FVgit impius nemine persequente, iustus
A autē quasi leo confidens absque terrore
2 erit. *Propter peccata terræ multi principes eius, & propter hominis sapientiā & horū scientiam quæ dicuntur, vita ducis
3 longior erit. *Vir pauper calūnians pauperes, similis est imbri vehementi in quo
4 paratur fames. *Qui derelinquunt legē, laudant impiū: qui custodiunt, succendun Sup. 9.2.
5 tur contra eum. *Viri mali non cogitant iudiciū: qui autem inquirunt Dñm, ani-
6 maduertūt omnia. *Melior est paup ambulans in simplicitate sua, quàm diues in
7 prauis itineribus. *Qui custodit legem, fi-
B lius sapiens est: qui autem comessatores
8 pascit, cōfundit patrē suū. *Qui coaceruat diuitias vsuris & fœnore liberali, in pau-
9 peres congregat eas. *Qui declinat aures suas ne audiat legē, oratio eius erit execra-
10 bilis. *Qui decipit iustos in via mala, in interitu suo corruet, & simplices possidebunt bona. *Sapiens sibi videtur vir diues,
11 pauper autem prudens scrutabitur eū. *In
12 exultatione iustorum multa gloria est, re-
13 gnantibus impiis ruinæ hominum.
*Qui abscondit scelera sua, non dirigetur: qui autem confessus fuerit & reliquerit ea, misericordiam consequetur.
14 *Beat' homo qui semper est pauidus: qui
15 verò mētis est duræ, corruet in malū. *Leo
C rugiēs & vrsus esuriēs princeps impi' sup
16 populū pauperē. *Dux indigēs prudentia, multos opprimet per calumniam: qui autem odit auaritiam, longi fient dies eius.

תרגום

23 מַה־דְּרַעֵי אַנְהְ דַע אַפֵּי עָנָךְ וְשִׁים לִבָּךְ עַל־קְוָטִין׃ 24 דְּלָא לְעָלַם הוּא־אִתְחַדְנָא אַף שְׁלֵם־דָּרָא לְדָרָא׃ 25 שְׁוַח עֲמִירָא
וְאִתְחֲזִי דִּתְאָה וְאִתְכְּנִשׁ עִשְׂבָא דְטוּרֵי׃ 26 אִמְרֵי לְלִבּוּשָׁךְ וְגַדְיָא לְחֻגְרֵיתָךְ׃ 27 וְסַפְקָנָא דַחֲלָבָא דְעִזֵי לְמֵיכוֹלְתָךְ וּלְמֵיכוֹלְתָא דְבֵיתָךְ
וְחַיֵי לְטַלְיָתָךְ׃

כח

1 עָרְקִין רַשִׁיעֵי בְּדְלֵית דְּרָדֵף לְהוֹן וְצַדִּיקֵי הֵיךְ אַרְיָא דְמִסְתַּכִּי לְמֵיכוֹלְתֵהּ מְסַבְּרִין לְחָכְמְתָא׃ 2 בְּחוֹבַיְתָא דְאַרְעָא מַגִּיעִין רַבְרְבָנָהָא
וּבְנֵי נָשָׁא דְמִתְחַיְבִין בִּידִיעָתָא נִגְרִין׃ 3 גַּבְרָא מְסָכֵנָא דְעָשֵׁק לְמִסְכֵּנֵי אֵיךְ מְטָרָא חַבְטָא דְלֵית בֵּהּ יְתָרָן׃ 4 דְשָׁבְקִין נְמוּסָא מְשַׁבְּחִין
בִּרְשָׁעָא וְאִלֵּין דְנָטְרִין אוֹרַיְתָא מִתְגָּרְיָן בְּהוֹן דִיהוּבוּן׃ 5 בְּנֵי נָשָׁא בִישֵׁי לָא־מִתְחַבְּיְנִין דִינָא וּדְבָעֵי מִן־קֳדָם יְיָ מִתְחַבְּיְנִין כְּלְהוֹן טָבְתָא׃
6 טָב מְסָכֵּנָא דְמְהַלֵּךְ בִּתְמִימוּתֵהּ מִן־הַו דְמְעַקְמָן־אָרְחָתֵהּ וְהוּא עָתִיר׃ 7 דְנָטַר אוֹרַיְתָא בְּרָא הוּא דְמִתְחַבַּר לְזַלְזְלֵי
מַחְמֵץ אֲבוּי׃ 8 דְמַסְגֵּיעַ מַזֵּלֵהּ בְּנֶכְסְתֵהּ וּבְרִבְיתָא לְמַן דְמְרַחֵם עַל־מְסַכְּנֵי מַכְנְשׁוּ׃ 9 דְמַסְכֵּר אָדְנֵהּ דְלָא נְשְׁמַע אוֹרַיְתָא אַף
צְלוֹתֵהּ מְרַחֲקָא הִיא׃ 10 דְמַשְׁגֵּי תְּרֵיצֵי בְּאָרְחָא בִּישְׁתָא הוּא נְפֵל וְשִׁלְמֵי וּתְמִימֵי נֵרְחוּן טָבְתָא׃ 11 גַּבְרָא עַתִּירָא חַכִּים
הוּא בְּעֵינוֹי וּמְסָכֵּנָא חַכְלָתָנָא בָסַר לֵהּ׃ 12 כַּד יֶחְדוּן צַדִּיקַיָא סַגִּיעָא שִׁבְחוּרָא וּבְקוּמָא דִרְשִׁיעֵי מִבְּצִי בַר־נָשָׁא׃ 13 דְמְכַסֵּה חוֹבוֹי
לָא נַצְלַח וּדְמוֹדֵי חֲטוֹי וְשָׁבֵק נִרְחַם עֲלוֹי אֱלָהָא׃ 14 טוּבְהוֹי דְבַר־נָשָׁא דְמִדְלַח לִבֵּהּ חְדִירָא וּמַן־דְמַקְשֵׁי לִבֵּהּ נְפֵל בְּבִישְׁתָא׃ 15 אַרְיָא
נָהֵם וְדֵיבָא מַצְרַח עַל־רְשִׁיעָא דְמִשְׁחַלַּט עַל־עַמָא מְסָכְּנָא׃ 16 שַׁלִּיטָא חַסַר תְּוִינָא סַגִּיעִין עֲשָׁקוֹי וְאִנָּא דְשָׂנֵי טְלַמָיָא נִגְרוֹן יוֹמוֹי׃

* *Apertè cognoſces animas gregis tui, & ap-* 23
plicabis cor tuum tuis armentis. * *Quoniam* 24
non in ſeculum viro robur & fortitudo, neque
tradit à generatione in generationem. * *Curam* 25
habe eorum quæ in agro viridium, & tondebis
herbam, & congrega fœnum montanum.
* *Vt habeas oues ad veſtimentum, honora* 26
agrum, vt ſint tibi agni.
* *Fili à me habes verba fortia ad vitam* 27
tuam, & ad vitam famulorum.

CAP. XXVIII.

FVgit impius nemine perſequente, iuſtus autẽ 1
tanquam leo confidit.
* *Propter peccata impiorũ grauationes ſuſ-* 2
citantur, vir autem aſtutus extinguet eas.
* *Virilis in impietatibus calumniatur paupe* 3
res, ſicut imber vehemens & inutilis.
* *Sic relinquentes legẽ laudant impietatem;* 4
at qui diligunt legẽ, circumiaciunt ſibi murum.
* *Viri mali non intelligent iudicium; at qui* 5
inquirunt Dominum, intelligent in omni.
* *Melior pauper ambulans in veritate diui-* 6
te mendaci.
* *Cuſtodit legem filius intelligens: qui autem* 7
paſcit luxuriam, inhonorat patrẽ ſuum. * *Qui* 8
multiplicat diuitias ſuas cum vſuris & abun-
dantiis, ei qui miſeretur pauperũ, congregat eas.
* *Qui declinat aurem ſuam ne audiat legem,* 9
& ipſe orationem ſuam abominatus eſt.
* *Qui decipit rectos in via mala, in corru-* 10
ptionem ipſe incidet: at iniqui præteribũt bona,
& non ingredientur ad ea.
* *Sapiens apud ſeipſum vir diues: pauper au* 11
tem intelligens damnabit eum.
* *Propter auxiliũ iuſtorum multa fit gloria,* 12
in autem locis impiorum capiuntur homines.
* *Qui abſcondit impietatem ſuam, non pro-* 13
ſperabitur; qui autẽ narrat & redarguit, dili-
getur. * *Beatus vir qui timet omnia ob caute-* 14
lam, at durus corde incidet in mala.
* *Leo eſuriens & lupus ſitiens qui tyranni-* 15
zat pauper exiſtens gentis pauperis. * *Rex in-* 16
digens prouentuum magnus calumniator: qui
autem odit iniuſtitiam, longum tempus viuet.

23 * γνωσῶ ἐπὶ νώπη ψυχὰς ποιμνίου σου, καὶ ἐπίστησης
24 καρδίαν σου σαῖς ἀγέλαις. * ὅτι οὐκ εἰς τὸν αἰῶνα ἀνδρὶ
κράτος ἢ ἰσχύς, ἀλλ' ἢ ἀναδίδωσιν ἐν γενεαῖς εἰς γενεάν.
25 * ἐπιμελοῦ τῶν ἐν τῷ πεδίῳ χλωρῶν, καὶ κρεῖς πόαν,
26 καὶ συνάγαγε χόρτον ὀρεινόν. * ἵνα ἔχῃς σκέπασμα εἰς
ἱματισμόν, τίμα πεδίον, ἵνα ὦσί σοι ἀρνες.
27 * ἡ δὲ παρ' ἐμοῦ ἔχεις ῥήσεις ἰσχυρὰς εἰς τὴν ζωήν σου,
καὶ εἰς τὴν ζωὴν τῶν θεραπόντων.

κη'

1 * Φεύγει ἀσεβὴς μηδενὸς διώκοντος, δίκαιος ὡς ὥσπερ
2 λέων πέποιθε. * διὰ ἁμαρτίας ἀσεβῶν βέλτιες ἐξέρχονται,
ἀνὴρ ἢ πανοῦργος καταστέλλει αὐτάς.
3 * ἀνὴρ πένης ἐν ἀσεβείαις συκοφαντεῖ πτωχούς, ὥσπερ ὑε-
4 τὸς λάβρος καὶ ἀνωφελής. * ὕτως οἱ ἐγκαταλιπόντες
τὸν νόμον ἐγκωμιάζουσιν ἀσέβειαν· οἱ δὲ ἀγαπῶντες τὸν
νόμον περιβάλλουσιν ἑαυτοῖς τεῖχος.
5 * ἄνδρες κακοὶ οὐ νοήσουσι κρίσιν, οἱ δὲ ζητοῦντες τὸν κύ-
6 ριον συνήσουσιν ἐν πάντι. * κρεῖσσον πτωχὸς πορευόμε-
νος ἐν ἀληθείᾳ, πλουσίου ψευδοῦς.
7 * φυλάσσει νόμον υἱὸς συνετός· ὃς δὲ ποιμαίνει ἀσω-
τίαν ἀτιμάζει πατέρα αὐτοῦ.
8 * ὁ πληθύνων τὸν πλοῦτον αὐτοῦ μετὰ τόκων καὶ πλεονα-
σμοῦ, τῷ ἐλεοῦντι πτωχοὺς συνάγει αὐτόν.
9 * ὁ ἐκκλίνων τὸ οὖς αὐτοῦ τοῦ μὴ ἀκοῦσαι νόμου, καὶ αὐτὸς
τὴν προσευχὴν αὐτοῦ ἐβδελύξαι.
10 * ὃς πλανᾷ δίθεις ἐν ὁδῷ κακῇ εἰς διαφθορὰν αὐτὸς ἐμ
πεσεῖται, οἱ δὲ ἄμωμοι διελεύσονται ἀγαθά, καὶ οὐκ εἰσε-
11 λεύσονται εἰς αὐτά. * σοφὸς παρ' ἑαυτῷ δίκης πλούσιος,
πένης δὲ νοήμων καταγνώσεται αὐτοῦ.
12 * διὰ βοήθειαν δικαίων πολλὴ γίνεται δόξα, ἐν δὲ τό-
ποις ἀσεβῶν ἁλίσκονται ἄνθρωποι.
13 * ὁ ἀποκαλύπτων ἀσέβειαν αὐτοῦ οὐκ εὐοδωθήσεται. ὁ
δὲ ἐξηγούμενος καὶ ἐλέγχων ἀγαπηθήσεται.
14 * μακάριος ἀνὴρ ὃς καταπήσει πάντα δι' εὐλάβειαν,
ὁ δὲ σκληρὸς τὴν καρδίαν ἐμπεσεῖται κακοῖς.
15 * λέων πεινῶν καὶ λύκος διψῶν οὕς τυραννεῖ πτωχὸς
ὢν ἔθνους πενιχροῦ.
16 * βασιλεὺς ἐνδεὴς προσόδων μέγας συκοφάντης, ὁ
δὲ μισῶν ἀδικίαν μακρὸν χρόνον ζήσεται.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[13] Earum quas paſcis cognoſce vultum ouium tuarum, & pone cor tuum ad greges. [14] Quoniam non in æternum poſſeſsio, neque pax erit à generatione in generationem. [15] Humiliatum eſt fœnum, & apparuit herba, & congregata eſt herba montium. [16] Agni ſunt ad veſtimentum tuum, & hædi ad negotiationem tuam. [17] Et ſufficientia lactis caprarum in cibum tuum, & in cibum domus tuæ, victumque puellis tuis.

CAP. XXVIII.

FVgiunt impij nemine perſequente eos: iuſti autem ſicut leo qui intendit cibo ſuo, ſperant in ſapientiam. [2] In peccato terræ, multi ſunt principes eius, & filij hominum qui intelligunt ſcientiam, durabunt. [3] Vir pauper qui calumniatur pauperes, eſt ſicut pluuia vehemens, in qua non eſt vtilitas. [4] Qui relinquunt legem, gloriantur in impietate: & hi qui cuſtodiunt legem, contendent cum eis vt conuertantur. [5] Filij hominum impij non intelligunt iudiciũ; & qui requirunt corã Domino, intelligunt omnia bona. [6] Melior eſt pauper qui ambulat in ſimplicitate ſua, quàm ille qui peruerſus eſt in via ſua, & ipſe eſt diues. [7] Qui cuſtodit legem, filius intelligens eſt: & qui ſocius eſt comeſſatorum, exaſperat patrem ſuum. [8] Qui multiplicat ſubſtantiam ſuam in vſura & fœnore, ei qui miſeretur pauperum congregat eam. [9] Qui obturat aurem ſuam ne audiat legem, oratio eius erit abominabilis. [10] Qui errare facit rectos in via mala, in foueam cadet: perfecti autem & immaculati hæreditabunt bona. [11] Vir diues ſapiens ſibi videtur, & pauper prudens contemnit eum.

[12] Quando lætantur iuſti, multa eſt pulchritudo: & cùm conſurgunt impij, inueſtigatur filius hominis. [13] Qui abſcondit ſcelera ſua, non dirigetur: & qui confeſſus fuerit peccata ſua, & reliquerit, miſerebitur eius Deus. [14] Beatus filius hominis, cuius cor eſt ſemper pauidum: & qui indurat cor ſuum, corruet in malum. [15] Leo rugit & vrſus clamat propter impium qui dominatur ſuper populum pauperem.

[16] Dominatoris indigentis prudentia multæ ſunt oppreſſiones: & qui odit calumnias, prolongabuntur dies eius.

17 * אָדָם עָשֵׁק בְּדָמִים נֶפֶשׁ עַד־בּוֹר יָנוּס אַל־
יִתְמְכוּ־בוֹ :
18 * הוֹלֵךְ תָּמִים יִוָּשֵׁעַ וְנֶעְקָשׁ דְּרָכַיִם יִפּוֹל בְּאַחַת :
19 * עֹבֵד אַדְמָתוֹ יִשְׂבַּע־לָחֶם וּמְרַדֵּף רֵיקִים יִשְׂבַּע־
רִישׁ :
20 * אִישׁ אֱמוּנוֹת רַב־בְּרָכוֹת וְאָץ לְהַעֲשִׁיר לֹא
יִנָּקֶה :
21 * הַכֵּר־פָּנִים לֹא־טוֹב וְעַל־פַּת־לֶחֶם יִפְשַׁע־גָּבֶר :
22 * נִבְהָל לַהון אִישׁ רַע עָיִן וְלֹא יֵדַע כִּי־חֶסֶד יְבֹאֶנּוּ :
23 * מוֹכִיחַ אָדָם אַחֲרֵי חֵן יִמְצָא מֵמַחֲלִיק לָשׁון :
24 * גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ וְאֹמֵר אֵין־פֶּשַׁע חָבֵר הוּא
לְאִישׁ מַשְׁחִית :
25 * רְחַב־נֶפֶשׁ יְגָרֶה מָדון וּבוֹטֵחַ עַל־יְהוָה יְדֻשָּׁן :
26 * בּוֹטֵחַ בְּלִבּוֹ הוּא כְּסִיל וְהוֹלֵךְ בְּחָכְמָה הוּא יִמָּלֵט :
27 * נוֹתֵן לָרָשׁ אֵין מַחְסוֹר וּמַעְלִים עֵינָיו רַב־מְאֵרוֹת :
28 * בְּקוּם רְשָׁעִים יִסָּתֵר אָדָם וּבְאָבְדָם יִרְבּוּ
צַדִּיקִים :

כט

1 * אִישׁ תּוֹכָחוֹת מַקְשֶׁה־עֹרֶף פֶּתַע יִשָּׁבֵר וְאֵין
מַרְפֵּא :
2 * בְּרִבּוֹת צַדִּיקִים יִשְׂמַח הָעָם וּבְמֹשֹׁל רָשָׁע יֵאָנַח
עָם :
3 * אִישׁ־אֹהֵב חָכְמָה יְשַׂמַּח אָבִיו וְרֹעֶה זוֹנוֹת
יְאַבֵּד־הון :
4 * מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אָרֶץ וְאִישׁ תְּרוּמוֹת יַהֲרְסֶנָּה :
5 * גֶּבֶר מַחֲלִיק עַל־רֵעֵהוּ רֶשֶׁת פּוֹרֵשׂ עַל־פְּעָמָיו :
6 * בְּפֶשַׁע אִישׁ רָע מוֹקֵשׁ וְצַדִּיק יָרון וְשָׂמֵחַ :
7 * יֹדֵעַ צַדִּיק דִּין דַּלִּים רָשָׁע לֹא־יָבִין דָּעַת :
8 * אַנְשֵׁי לָצון יָפִיחו קִרְיָה וַחֲכָמִים יָשִׁיבו אָף :

17 * Hominé qui calumniatur animæ ſan
guinem, ſi vſque ad lacum fugerit, nemo
18 ſuſtinet. * Qui ambulat ſimpliciter, ſal- Sup. 10. 4 & 12. b.
uus erit : qui peruerſis graditur viis, con-
19 cidet ſemel. * Qui operatur terrā ſuam,
ſatiabitur panibus : qui autem ſectatur
otium, replebitur egeſtate.
20 * Vir fidelis multum laudabitur: qui au
tem feſtinat ditari, non erit innocens.
21 * Qui cognoſcit in iudicio faciem, non
B bene facit : iſte pro buccella panis deſerit
22 veritatē. * Vir qui feſtinat ditari, & aliis
inuidet, ignorat quòd egeſtas ſuperueniet
23 ei. * Qui corripit hominem, gratiam
poſtea inueniet apud eū, magis quàm ille
24 qui per linguæ blandimēta decipit. * Qui
ſubtrahit aliquid à patre ſuo vel à matre,
& dicit hoc non eſſe peccatū, particeps ho
25 micidæ eſt. * Qui ſe iactat & dilatat, iur-
gia concitat: qui verò ſperat in Dño, ſalua-
26 bitur. * Qui confidit in corde ſuo, ſtultus
eſt: qui autē graditur ſapienter, ipſe ſalua-
27 bitur. * Qui dat pauperi, non indigebit:
qui deſpicit deprecantem, ſuſtinebit pe-
28 nuriam. * Cùm ſurrexerint impij, ab-
ſcondentur homines : cùm illi perierint,
multiplicabuntur iuſti.

CAP. XXIX.

1 VIro qui corripientē dura ceruice con-
A temnit, repentinus ei ſupueniet interi-
2 tus, & eū ſanitas nō ſequetur. * In multi-
plicatione iuſtorū lætabitur vulgus: cùm
impij ſumpſerint principatum, gemet po-
3 pulus. * Vir qui amat ſapientiā, lætificat pa
trē ſuū: qui autē nutrit ſcortū, perdet ſub-
4 ſtantiā. * Rex iuſtus erigit terrā, vir auarus Sup. 10. 4
5 deſtruet eā. * Homo qui blandis fictisque
ſermonib' loquitur amico ſuo, rete expan
6 dit greſſibus eius. * Peccantē virum iniquū
B inuoluet laqueus, & iuſtus laudabitur at-
7 que gaudebit. * Nouit iuſtus cauſam pau
8 perum, impius ignorat ſcientiam. * Homi-
nes peſtilentes diſsipant ciuitatem, ſapien
tes verò auertunt furorem.

תרגום

17 בַּר־נָשָׁא דְּחָשִׁישׁ בְּדָמָא דְּנַפְשָׁא עַד־גֻּבָּא נָעֲרַק לָא־נְצוּדוּהִי ׃ 18 דְּמְהַלֵּךְ בְּתֻמְיוּתָא נִתְפְּרַק וְדִמְעַקְּמָן אֲרָחָתֵהּ נָפֵל בַּחֲדָא ׃
19 דְּפָלַח בְּאַרְעֵהּ נִסְבַּע לַחְמָא וּדְרָדֵף סְרִיקוּתָא נִסְבַּע מִסְכֵּנוּתָא ׃ 20 גַּבְרָא מְהֵימְנָא סַגִּיעָן בִּרְכָתֵהּ וּדְרָהִיט בְּעוּתֵהּ דְּנָעְתַּר לָא מְזַדְּכֵי ׃
21 מְסַב בְּאַפֵּי לָא־טָב וְעַל־פִּתָּא דְּלַחְמָא נְחוּב גַּבְרָא ׃ 22 דְּמִסְתַּרְהַב לְמִנְלָא גַּבְרָא דְּבִישׁ עַיְנֵהּ וְלָא יָדַע דְּחִסְרָנָא אֲתֵי עֲלוֹי ׃
23 מְסַב בְּאַפֵּי לָא־טָב וְעַל־פִּתָּא דְּלַחְמָא נְחוּב גַּבְרָא ׃ 24 דְּגָזֵל לַאֲבוּי וּלְאִמֵּהּ וְאָמַר לֵית חוֹבָא חַבְרָא הוּא לְגַבְרָא מְחַבְּלָנָא ׃
25 דְּמַכֵּם לְבַר־נָשָׁא קָרְמוּי חִסְרָא נַשְׁכַּח טָב מִן הַו דְּמַפְלֵג בְּלִשָּׁן ׃ 26 דְּתָכֵל עַל־לִבֵּהּ סְכְלָא הוּא וּדְמְהַלֵּךְ בְּחַכִּימוּתָא נִתְחֲמֵי מִן־בִּישׁ ׃
27 גַּבְרָא רְחַב מְגָרֵג תִּגְרֵי וְדִמְסַבַּר בְּאַלָּהָא נְדָהֵן ׃ 28 דְּיָהֵב לְמִסְכֵּנָא לָא נֶחְסַר לֵהּ וּדְמַחֲמֵי עַיְנֵהּ מִן־מְסַכְּנָא סַגִּיעִין לְוָטָתֵהּ ׃

כט

1 גַּבְרָא דְּלָא מְקַבֵּל מַכְסָנוּתָא וּמַקְשֵׁי קָדֳלֵהּ בַּעֲגָלָא נִתְחַבַּר וְלָא תְהֵוֵי לֵהּ אֶסוּ ׃
2 בְּסַגְּעָא דְּצַדִּיקֵי חֲדֵי עַמָּא וּבְשָׁלְטָנָא דְּרַשִׁיעֵי נְחָאֲנַח עַמָּא ׃ 3 גַּבְרָא דְּרָחֵם חָכְמְתָא נַחֲדֵי אֲבוּי וּדְמִתְחַבַּר בְּזַנְיוּתָא מוֹבֵד מָמוֹנֵהּ ׃
4 מַלְכָּא בְּדִינָא נוֹקִים אַרְעָא וְגַבְרָא עָתִּירָא עָקַר לֵהּ ׃ 5 גַּבְרָא דְּמִתְפַּלֵּג עַל־חַבְרֵהּ מְצִידְתָא פְּרִיס עַל־הִלְכָתֵהּ ׃
6 גַּבְרָא בִּישָׁא כְּחוֹבֵהּ מְחָצִיד וְצַדִּיקָא דַּיְּיס וְחָדֵי ׃ 7 יָדַע צַדִּיקָא דִּינְהוֹן דְּמִסְכֵּנֵי וְרַשִׁיעֵי לָא־מְהַבְּנִין יְדִיעָתָא ׃
8 גַּבְרָא מְמַקְנֵי מְמַלְּלִין כְּדָבָא וְחַכִּימֵי מַהְפְּכִין רְגָזָא ׃

* *Pro viro qui in causa cædis spondens exul erit, & non in securitate.*
* *Qui ambulat iustè, adiutus est: at peruersis viis ambulans implicabitur.*
* *Qui operatur suam terram, replebitur panibus: qui autem sectatur otium, replebitur egestate.*
* *Vir fidelis multum benedicetur, at malus non impunitus erit.*
* *Qui non reueretur facies iustorum, non bonus: talis buccella panis vendet virum.*
* *Festinat ditari vir inuidus, & non scit quòd misericors dominabitur eius.*
* *Qui corripit hominis vias, gratias habebit magis quàm qui lingua blanditur.*
* *Qui violat patrem aut matrem, & videtur non peccare, hic particeps est viri impij.*
* *Insatiabilis vir iudicabit temere: qui autem confidit in Domino, in cura erit.*
* *Qui confidit in audaci corde, talis stultus: qui autem ambulat in sapientia, saluabitur.*
* *Qui dat mendico, sine indigentia erit: qui autem auertit oculũ suum, in multa egestate erit.*
* *In locis impiorum gemunt iusti; in autem illorum perditione multiplicabuntur iusti.*

CAP. XXIX.

Melior vir corripiens viro duræ ceruicis: repentè enim combusto eo non est sanitas.
* *Cùm laudantur iusti, lætabuntur populi: imperantibus autem impiis gemunt viri.*
* *Viri qui amat sapientiam, lætatur pater: qui autem pascit scorta, perdet diuitias.*
* *Rex iustus erigit regionem, vir autem iniquus defodit.*
* *Qui præparatur ad vultum sui amici, rete circumiaciet ei suis pedibus.*
* *Peccanti viro magnus laqueus, iustus autem in gaudio & in lætitia erit.*
* *Nouit iustus iudicare pauperibus: at impius non intelliget iudicium, & pauperi non inest mens cognoscens.*
* *Viri pestilentes exusserunt ciuitatem, sapientes autem auerterunt iram.*

17 * ἀνὴρ τὸν ἐν αἰτίᾳ φόνου ὁ ἐγγυώμενος φυγὰς ἔσαι ἕ
18 οὐκ ἐν ἀσφαλείᾳ. * ὁ πορευόμενος δικαίως βεβοήθη-
ται, ὁ δὲ σκολιαῖς ὁδοῖς πορευόμενος ἐμπλακήσεται.
19 * ὁ ἐργαζόμενος τὴν ἑαυτοῦ γῆν πλησθήσεται ἄρ-
των· ὁ δὲ διώκων σχολὴν πλησθήσεται πενίας.
20 * ἀνὴρ ἀξιόπιστος πολλὰ εὐλογηθήσεται. ὁ δὲ κακὸς
οὐκ ἀπεμόρητος ἔσαι.
21 * ὃς οὐκ αἰσχύνεται πρόσωπα δικαίων, οὐκ ἀγαθός· ὁ
τοιοῦτος ψωμοῦ ἄρτου ἀποδώσει ἀνδρί.
22 * σπεύδει πλουτεῖν ἀνὴρ βάσκανος, καὶ οὐκ οἶδεν ὅτι ἐ-
23 λεήμων κεφαλήσει αὐτόν. * ὁ ἐλέγχων ἄνθρωπον ὀπίσω,
χάριτας ἕξει μᾶλλον τοῦ γλωσσοχαριτοῦντος.
24 * ὃς ἀποβιάζεται πατέρα ἢ μητέρα καὶ δοκεῖ μὴ ἁ-
μαρτάνειν, οὗτος κοινωνός ἐστιν ἀνδρὸς ἀσεβοῦς.
25 * ἄπλης καὶ ἀνὴρ κενεῖ εἰκῆ· ὃς δὲ πέποιθεν ἐπὶ κύ-
ριον ἐν ἐπιμελείᾳ ἔσαι.
26 * ὃς πέποιθε θρασείᾳ καρδίᾳ ὁ τοιοῦτος ἄφρων, ὃς δὲ
πορεύεται σοφίᾳ σωθήσεται.
27 * ὁ διδοὺς πτωχῷ, ἀνενδεὴς ἔσαι. ὃς δὲ ἀποστρέφει τὸν ὀφ-
θαλμὸν αὐτοῦ ἐν πολλῇ ἀπορίᾳ ἔσαι.
28 * ἐν τόποις ἀσεβῶν συνίστασι δίκαιοι, ἐν δὲ τῇ σφείνων ἀ-
πωλείᾳ πληθυνθήσονται δίκαιοι.

κθ'

1 * Κρείσσων ἀνὴρ ἐλέγχων ἀνδρὸς σκληροτραχήλου,
ἐξαπίνης γὰρ φλεγομένου αὐτοῦ οὐκ ἔσται ἴασις.
2 * ἐγκωμιαζομένων δικαίων εὐφρανθήσονται λαοί, ἀρ-
χόντων δὲ ἀσεβῶν συνίστανται ἄνδρες.
3 * ἀνὴρ φιλοῦντος σοφίαν εὐφραίνει τὸν πατέρα· ὃς δὲ
ποιμαίνει πόρνας ἀπολεῖ πλοῦτον.
4 * βασιλεὺς δίκαιος εὐίστησι χώραν, ἀνὴρ δὲ ῥᾴθυμος
καταστρέφει.
5 * ὃς ῥᾳδιουργάζεται ἐπὶ πρόσωπον τοῦ ἑαυτοῦ φίλου,
δίκτυον πλέκει αὐτῷ τοῖς ἑαυτοῦ ποσίν.
6 * ἁμαρτάνοντι ἀνδρὶ μεγάλη παγίς, δίκαιος δὲ ἐν
7 χαρᾷ καὶ ἐν εὐφροσύνῃ ἔσαι. * ἐπίσαται δίκαιος κρίνειν πενιχροῖς· ὁ δὲ ἀσεβὴς οὐ σωίσει δίκην, καὶ πτωχοῦ οὐκ ὑπάρχει νοῦς ἐπιγνώμων.
8 * ἄνδρες λοιμοὶ ἐξέκαυσαν πόλιν, σοφοὶ δὲ ἀπέ-
στρεψαν ὀργήν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[17] Filius hominis qui solicitus est de sanguine animæ, si vsque ad lacum fugerit, non cõprehendent eum. [18] Qui ambulat in simplicitate, saluus erit: & cuius peruersæ sunt viæ, corruet semel. [19] Qui operatur suam terram, satiabitur pane: & qui sectatur otium, satiabitur paupertate. [20] Viri fidelis multæ sunt benedictiones; & qui cucurrerit in iniquitate vt ditetur, nõ erit innocens. [21] Accipere faciem non est bonum, & pro buccella panis peccabit vir. [22] Qui festinat ad *acquirendam* substantiam, vir est oculi nequam, & nescit quòd egestas veniat super eum. [23] Qui corripit filium hominis coram eo, gratiam bonam inueniet magis quàm ille qui bifidus est lingua.
[24] Qui deprædatur patrem suum & matrem suam, & dicit quòd non est peccatum, socius est viri dissipantis. [25] Vir arrogans concitat iurgia: & qui sperat in Deo, impinguabitur. [26] Qui confidit in corde suo, stultus est; & qui ambulat in sapientia, protegetur à malo. [27] Qui dat pauperi, non indigebit: & qui prohibet oculum suum à paupere, multæ erunt maledictiones eius.
[28] Cùm consurgunt impij, absconditur homo: & cùm pereunt, multiplicantur iusti.

CAP. XXIX.

Vir qui non recipit correptionem, & indurat ceruicem suam, citò conteretur, & non erit ei medicina. [2] In multitudine iustorum, lætatur populus; & in dominio impiorum gemet populus.
[3] Vir qui amat sapientiam, lætificabit patrem suum: & qui adhæret meretrici, perdet substantiam suam.
[4] Rex in iudicio stabilit terram, & vir iniquus dissipat eam. [5] Vir qui diuiditur à socio suo, rete expandit gressibus eius.
[6] Vir malus in peccato suo capitur, & iustus exultat & gaudet. [7] Nouit iustus iudicium pauperum, impij autem non intelligunt scientiam. [8] Viri derisores loquuntur mendacium, & sapientes auertunt furorem.

9 * אִישׁ־חָכָם נִשְׁפָּט אֶת־אִישׁ אֱוִיל וְרָגַז וְשָׂחַק וְאֵין נָחַת׃
10 * אַנְשֵׁי דָמִים יִשְׂנְאוּ־תָם וְיֹשְׁרִים יְבַקְשׁוּ נַפְשׁוֹ׃
11 * כָּל־רוּחוֹ יוֹצִיא כְסִיל וְחָכָם בְּאָחוֹר יְשַׁבְּחֶנָּה׃
12 * מֹשֵׁל מַקְשִׁיב עַל־דְּבַר־שֶׁקֶר כָּל־מְשָׁרְתָיו רְשָׁעִים׃
13 * רָשׁ וְאִישׁ תְּכָכִים נִפְגָּשׁוּ מְאִירַ עֵינֵי שְׁנֵיהֶם יְהוָה׃
14 * מֶלֶךְ שׁוֹפֵט בֶּאֱמֶת דַּלִּים כִּסְאוֹ לָעַד יִכּוֹן׃
15 * שֵׁבֶט וְתוֹכַחַת יִתֵּן חָכְמָה וְנַעַר מְשֻׁלָּח מֵבִישׁ אִמּוֹ׃
16 * בְּרִבּוֹת רְשָׁעִים יִרְבֶּה־פָשַׁע וְצַדִּיקִים בְּמַפַּלְתָּם יִרְאוּ׃
17 * יַסֵּר בִּנְךָ וְיָנִיחֲךָ וְיִתֵּן מַעֲדַנִּים לְנַפְשֶׁךָ׃
18 * בְּאֵין חָזוֹן יִפָּרַע עָם וְשֹׁמֵר תּוֹרָה אַשְׁרֵהוּ׃
19 * בִּדְבָרִים לֹא־יִוָּסֵר עֶבֶד כִּי־יָבִין וְאֵין מַעֲנֶה׃
20 * חָזִיתָ אִישׁ אָץ בִּדְבָרָיו תִּקְוַת לְכְסִיל מִמֶּנּוּ׃
21 * מְפַנֵּק מִנַּעַר עַבְדּוֹ וְאַחֲרִיתוֹ יִהְיֶה מָנוֹן׃
22 * אִישׁ־אַף יְגָרֶה מָדוֹן וּבַעַל חֵמָה רַב־פָּשַׁע׃
23 * גַּאֲוַת אָדָם תַּשְׁפִּילֶנּוּ וּשְׁפַל־רוּחַ יִתְמָךְ כָּבוֹד׃
24 * חוֹלֵק עִם־גַּנָּב שׂוֹנֵא נַפְשׁוֹ אָלָה וְלֹא יַגִּיד׃
25 * חֶרְדַּת אָדָם יִתֵּן מוֹקֵשׁ וּבוֹטֵחַ בַּיהוָה יְשֻׂגָּב׃
26 * רַבִּים מְבַקְשִׁים פְּנֵי־מוֹשֵׁל וּמֵיְהוָה מִשְׁפַּט־אִישׁ׃
27 * תּוֹעֲבַת צַדִּיקִים אִישׁ עָוֶל וְתוֹעֲבַת רָשָׁע יִשַׁר־דָּרֶךְ׃

9 * Vir sapiens si cum stulto contenderit, siue irascitur, siue rideat, non inueniet re-
10 quiē. * Viri sanguinū oderunt simplicē, iusti autem quærunt animam eius.
11 * Totum spiritum suum profert stultus; sapiens differt & reseruat in posterum.
12 * Princeps qui libenter audit verba mendacij, omnes ministros habet impios.
13 * Pauper & creditor obuiauerunt sibi: vtriusque illuminator est Dominus.
14 * Rex qui iudicat in veritate pauperes, C thronus eius in æternum firmabitur.
15 * Virga atque correctio tribuit sapientiam: puer autem qui dimittitur voluntati suæ, confundit matrem suam.
16 * In multiplicatione impiorum multiplicabuntur scelera, & iusti ruinas eorū videbunt.
17 * Erudi filium tuum, & refrigerabit te, & dabit delitias animæ tuæ.
18 * Cùm prophetia defecerit, dissipabitur populus: qui verò custodit legē, beatus
19 est. * Seruus verbis nō potest erudiri; quia D quod dicis intelligit, & respondere contē-
20 nit. * Vidisti hominē velocē ad loquendum, stultitia magis speranda est quàm illius correctio.
21 * Qui delicatè à pueritia sua nutrit seruum suū, postea sentiet eum contumacē.
22 * Vir iracundus prouocat rixas, & qui ad indignandum facilis est, erit ad peccandū
23 procliuior. * Superbum sequitur humilitas, & humilem spiritu suscipiet gloria.
24 * Qui cum fure participat, odit animā Leb. 22.4
suam: adiurantem audit & non indicat.
25 * Qui timet hominem, citò corruet: qui sperat in Domino, subleuabitur.
26 * Multi requirunt faciem principis, & iudicium à Domino egreditur singulorū.
27 * Abominantur iusti virū impiū, & abominantur impij eos qui in recta sunt via.

תרגום

9 גַּבְרָא חַכִּימָא דַּיִן עִם־גַּבְרָא שָׁטְיָא וְרָגֵז וְאָחֵךְ וְלָא מִתְחַבַּר׃
10 גַּבְרֵי דְאָשֵׁד דְּמָא סָנְיִן תְּמִימֵי וּתְרֵיצֵי בַּעַיְנֵי לֵהּ׃
11 כְּלָא חֲמָתֵהּ מַפֵּק סַכְלָא וְחַכִּימָא בְּרַעְיָנָא מָשֵׁב׃
12 שַׁלִּיטָא דְּאָצִית מִלֵּי דְשִׁקְרָא כֻּלְּהוֹן מְשַׁמְּשָׁנוֹי רְשִׁיעֵי׃
13 מִסְכֵּנָא וְגַבְרָא מַצְעָיָא פְּגַחוּ חַד בְּחַד וְאֱלָהָא מַנְהִיר עֵינֵי דִּתְרֵיהוֹן׃
14 מַלְכָּא דְּדָאִין בְּקִשְׁטָא לְמִסְכֵּנֵי כָּרְסְיֵהּ לְעָלַם תְּקִין׃
15 שִׁבְטָא וּמַכְסָנוּתָא יְהָבִין חָכְמְתָא וְטָלְיָא דְּלָא מְקַבֵּל בַּעְתָּא מַבְהַת אִמֵּהּ׃
16 בְּסַגְיָא דִּרְשִׁיעֵי חוֹבָא נִסְגֵּי וְצַדִּיקַיָּא יֶחֱמוֹן בְּמַפַּלְתְּהוֹן׃
17 רְדִי בִּבְרָךְ וִינִיחָךְ וְיִתֵּן תַּפְנוּקֵי לְנַפְשָׁךְ׃
18 בְּסַגְיָא דְעוֹלָאֵי מִתְחָרַע עַמָּא וּדְנָטַר אוֹרַיְתָא טוּבוֹהִי׃
19 בְּמִלֵּי לָא־מִתְדֵּי עַבְדָּא דְיָדַע נִיר וְלָא בָּלַע׃
20 אִן־חָזֵיתָא גַּבְרָא דְּמַעֲרְקִלִין מִלּוֹי סְכִוְיָא דְּטָב הוּא סְכְלָא מִנֵּהּ׃
21 מְתְפַּנֵּק מִן־טְלִיּוּתֵהּ לְעַבְדָּא נָהֲוֵי וּבַאֲחָרִיתֵהּ יְהֵי מְנַסַּח׃
22 גַּבְרָא רְגָזָא מְגָרֵג תְּגֵרִי וְגַבְרָא חֲמָתָנָא סַגְיָעִין חוֹבוֹי׃
23 רָמוּתָא דְּבַר־נָשָׁא תַּשְׁפִּילוּי וּמַן דְּמְכִיכָא רוּחֵהּ נְפַלַּג יְקָרָא׃
24 דְּפָלֵג עִם־גַּנְבָא סָנֵי נַפְשֵׁהּ נְפָסְקוֹי טוּמְתָא וְלָא מוֹדֵי׃
25 טְלוּמְיָא דְּבַר־נָשָׁא עָבְדָא לֵהּ תְּקוֹלְתָא וְדִמְסַבַּר בֵּאלָהָא יָעְשַׁן׃
26 סַגִּיעֵי דְּבָעַיִן אַפֵּי דְּשַׁלִּיטָא וּמִן קֳדָם אֱלָהָא דִּינֵהּ דְּגַבְרָא׃
27 מְרַחֲקָתָא דְּצַדִּיקֵי גַּבְרָא עַוְלָא וּמְרַחֲקָתָא דְּרִשְׁיעֵי גַּבְרָא דְּתְרֵיצֵי אָרְחָתֵהּ׃

9 * *Vir ſapiens iudicat gentes, vir autem malus iratus deridetur, & non terret.*

9 * ἀνὴρ σοφὸς κρίνει ἔθνη, ἀνὴρ δὲ φαῦλος ὀργιζόμενος καταγελᾶται καὶ οὐ καταπήσει.

10 * *Viri ſanguinũ participantes odio habebunt ſanctum, at recti exquirent animam eius.*

10 * ἄνδρες αἱμάτων μέτοχοι μισήσουσιν ὅσιον, οἱ δὲ δίκαιοι ζητήσουσι ψυχὴν αὐτοῦ.

11 * *Totum animum ſuum profert ſtultus, ſapiens autem reſeruat per partem.*

11 * ὅλον τὸν θυμὸν αὐτοῦ ἐκφέρει ὁ ἄφρων, σοφὸς δὲ ταμιεύεται κατὰ μέρος.

12 * *Rege audiente ſermonem iniuſtum, omnes ſubditi iniqui.*

12 * βασιλέως ὑπακούοντος λόγον ἄδικον, πάντες οἱ ὑπ' αὐτὸν σκάνδαλοι.

13 * *Fœneratore & debitore ad inuicẽ conuenientibus, inſpectionem facit vtriuſque Dominus.*

13 * δανιστὴς καὶ χρεωφειλέτης ἀλλήλοις συνελθόντων, ἐπισκοπὴν ποιεῖται ἀμφοτέρων ὁ κύριος.

14 * *Regis in veritate iudicãtis pauperes, thronus eius in teſtimonium conſtituetur.*

14 * βασιλέως ἐν ἀληθείᾳ κρίνοντος πτωχοὺς ὁ θρόνος αὐτοῦ εἰς μαρτύριον κατασταθήσεται.

15 * *Plagæ & correptiones dant ſapientiam: puer autem qui errat, confundit parentes ſuos.*

15 * πληγαὶ καὶ ἔλεγχοι δίδασι σοφίαν, παῖς δὲ πλανώμενος αἰσχύνει γονεῖς αὐτοῦ.

16 * *Multis exiſtentibus impiis multa ſunt peccata: at iuſti illis cadentibus trepidi fiunt.*

16 * πολλῶν ὄντων ἀσεβῶν πολλαὶ γίνονται ἁμαρτίαι, οἱ δὲ δίκαιοι ἐκείνων πιπτόντων καταφοβοι γίνονται.

17 * *Erudi filium tuum & requiem dabit tibi, & dabit ornatum animæ tuæ.*

17 * παίδευε υἱόν σου καὶ ἀναπαύσει σε, καὶ δώσει κόσμον τῇ ψυχῇ σου.

18 * *Non erit enarrator genti iniquæ: at qui cuſtodit legem, beatus.*

18 * ὁ μὴ ὑπάρξει ἐξηγητὴς ἔθνει σκανδάλῳ, ὁ δὲ φυλάσσων τὸν νόμον μακάριος.

19 * *Sermonibus non erudietur ſeruus durus; licèt enim & intelligat, non obediet.*

19 * λόγοις οὐ παιδευθήσεται οἰκέτης σκληρός, ἐὰν γὰρ καὶ νοήσῃ οὐχ ὑπακούσεται.

20 * *Si videris virum velocem in ſermonibus, cognoſce quòd ſpem habet magis ſtultus eo.*

20 * ἐὰν ἴδῃς ἄνδρα ταχὺν ἐν λόγοις, γίνωσκε ὅτι ἐλπίδα ἔχει μᾶλλον ἄφρων αὐτοῦ.

21 * *Qui delitiatur à puero, ſeruus erit; nouiſſimè autem dolebit ſuper ſe.*

21 * ὃς καταστρηνιᾷ ἐκ παιδὸς οἰκέτης ἔσται, ἔσχατον δὲ ὀδυνηθήσεται ἐφ' ἑαυτῷ.

22 * *Vir furioſus effodit contentionem, vir autem iracundus effodit peccata.*

22 * ἀνὴρ θυμώδης ὀρύσσει νεῖκος, ἀνὴρ δὲ ὀργίλος ἐξώρυξεν ἁμαρτίας.

23 * *Iniuria virum humiliat, at humiles ſpiritu firmat gloria Dominus.*

23 * ὕβρεις ἄνδρα ταπεινοῖ, σὺν δὲ ταπεινοφρόνοις ἐρείδει δόξη κύριος.

24 * *Qui participat cum fure, odit ſuam animam: ſi autem iuramentum propoſitum audientes non renunciauerint; qui timent & qui reuerentur homines, ſupplantabuntur: at confidens in Domino lætabitur.*

24 * ὃς μερίζεται κλέπτῃ μισεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν· ἐὰν ὅρκος προτεθῇ ἀκούσαντες μὴ ἀναγγείλωσι. φοβηθέντες καὶ αἰσχυνθέντες ἀνθρώπους ὑποσκελισθήσονται· ὁ δὲ πεποιθὼς ἐπὶ κύριον σωθήσεται. 25 * ἀσέβεια ἀνδρὶ δίδωσι σφάλμα, ὁ δὲ πεποιθὼς ἐπὶ τῷ δεσπότῃ σωθήσεται. 26 * πολλοὶ θεραπεύουσι πρόσωπα ἡγεμόνων, ἀπὸ δὲ κυρίου γίνεται τὸ δίκαιον ἀνδρί.

25 * *Impietas viro dat errorem, at confidens in Domino ſaluabitur.*

26 * *Multi colunt facies ducum, ab autem Domino eſt iuſtitia viro.*

27 * *Abominatio iuſtus vir viro iniuſto, abominatio autem iniquo dirigens via.*

27 * βδέλυγμα δικαίῳ ἀνὴρ ἀνδρὶ ἀδίκῳ, βδέλυγμα δὲ ἀνόμῳ κατευθύνουσα ὁδός.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[9] Vir ſapiens contendens cum viro ſtulto, ſiue iraſcatur ſiue rideat, non conteritur. [10] Viri qui effundunt ſanguinem, oderunt ſimplicitatem: recti autem quærunt eam. [11] Omnem furorem ſuum profert ſtultus, & ſapiens in prudentia reprimit.

[12] Princeps qui auſcultat verba mendacij, omnes miniſtri eius ſunt impij.

[13] Pauper & mediocris fortunæ homo obuiauerunt ſibi inuicem, & Deus illuminat oculos amborum.

[14] Rex qui iudicat in veritate pauperes, thronus eius in æternum dirigetur. [15] Virga & correptio præbent ſapientiam, & puer qui non recipit correptionem, confundit matrem ſuam. [16] In multitudine impiorum peccatum multiplicatur, & iuſti videbunt ruinas eorum. [17] Erudi filium tuum, & requieſcere te faciet, & dabit delitias animæ tuæ.

[18] In multitudine iniquorum diſſipatur populus: & qui cuſtodit legem, beatus eſt.

[19] Verbis non eruditur ſeruus qui cognoſcit iugum, nec patitur. [20] Si vidiſti virum velocem in verbis ſuis, melior eſt ſpes de ſtulto quàm de illo. [21] Qui deliciis indulget à pueritia ſua, ſeruus euadet: & ad extremum euertetur.

[22] Vir iracundus concitat rixam, & viri furioſi multa ſunt peccata.

[23] Elatio filij hominis humiliat eum: & qui ſummiſſus eſt ſpiritu, diuidit gloriam.

[24] Qui diuidit cum fure, odit animam ſuam: iuſiurandum defertur ei, & non confitebitur.

[25] Calumnia filij hominis accerſit ei offendiculum: & qui ſperat in Deo, roborabitur.

[26] Multi ſunt qui quærunt faciem principis, & à facie Dei iudicium viri.

[27] Abominatio iuſtorum eſt vir iniquus, & abominatio impiorum eſt vir cuius viæ ſunt rectæ.

ל

1 * דִּבְרֵי אָגוּר בֶּן־יָקֶה הַמַּשָּׂא נְאֻם הַגֶּבֶר
לְאִיתִיאֵל לְאִיתִיאֵל וְאֻכָל׃
2 * כִּי בַעַר אָנֹכִי מֵאִישׁ וְלֹא־בִינַת אָדָם לִי׃
3 * וְלֹא־לָמַדְתִּי חָכְמָה וְדַעַת קְדֹשִׁים אֵדָע׃
4 * מִי עָלָה־שָׁמַיִם וְיָרָד מִי אָסַף־רוּחַ בְּחָפְנָיו מִי
צָרַר־מַיִם בַּשִּׂמְלָה מִי הֵקִים כָּל־אַפְסֵי־אָרֶץ מַה־
שְּׁמוֹ וּמַה־שֵּׁם־בְּנוֹ כִּי תֵדָע׃ 5 * כָּל־אִמְרַת אֱלוֹהַּ
צְרוּפָה מָגֵן הוּא לַחֹסִים בּוֹ׃ 6 * אַל־תּוֹסֶף עַל־דְּבָרָיו
פֶּן־יוֹכִיחֲךָ וְנִכְזָבְתָּ׃ 7 * שְׁתַּיִם שָׁאִלְתִּי מֵאִתָּךְ אַל־
תִּמְנַע מִמֶּנִּי בְּטֶרֶם אָמוּת׃ 8 * שָׁוְא וּדְבַר־כָּזָב הַרְחֵק
מִמֶּנִּי רֵאשׁ וְעֹשֶׁר אַל־תִּתֶּן־לִי הַטְרִיפֵנִי לֶחֶם חֻקִּי׃
9 * פֶּן אֶשְׂבַּע וְכִחַשְׁתִּי וְאָמַרְתִּי מִי יְהוָה וּפֶן־אוֹרַשׁ
וְנָנַבְתִּי וְתָפַשְׂתִּי שֵׁם אֱלֹהָי׃ 10 * אַל־תַּלְשֵׁן עֶבֶד אֶל־
אֲדֹנָיו פֶּן־יְקַלֶּלְךָ וְאָשַׁמְתָּ׃ 11 * דּוֹר אָבִיו יְקַלֵּל וְאֶת־
אִמּוֹ לֹא יְבָרֵךְ׃ 12 * דּוֹר טָהוֹר בְּעֵינָיו וּמְצֹאָתוֹ לֹא
רָחָץ׃ 13 * דּוֹר מָה־רָמוּ עֵינָיו וְעַפְעַפָּיו יִנָּשֵׂאוּ׃
14 * דּוֹר חֲרָבוֹת שִׁנָּיו וּמַאֲכָלוֹת מְתַלְּעוֹתָיו לֶאֱכֹל
עֲנִיִּים מֵאֶרֶץ וְאֶבְיוֹנִים מֵאָדָם׃ 15 * לָעֲלוּקָה
שְׁתֵּי בָנוֹת הַב׀ הַב שָׁלוֹשׁ הֵנָּה לֹא תִשְׂבַּעְנָה אַרְבַּע
לֹא־אָמְרוּ הוֹן׃ 16 * שְׁאוֹל וְעֹצֶר רָחֶם אֶרֶץ לֹא־
שָׂבְעָה מַיִם וְאֵשׁ לֹא־אָמְרָה הוֹן׃ 17 * עַיִן תִּלְעַג
לְאָב וְתָבֻז לִיקְהַת אֵם יִקְּרוּהָ עׇרְבֵי־נַחַל וְיֹאכְלוּהָ
בְּנֵי־נָשֶׁר׃ 18 * שְׁלֹשָׁה הֵמָּה נִפְלְאוּ מִמֶּנִּי וְאַרְבָּעָה
לֹא יְדַעְתִּים׃ 19 * דֶּרֶךְ הַנָּשֶׁר בַּשָּׁמַיִם דֶּרֶךְ נָחָשׁ
עֲלֵי צוּר דֶּרֶךְ־אֳנִיָּה בְלֶב־יָם וְדֶרֶךְ גֶּבֶר בְּעַלְמָה׃
20 * כֵּן דֶּרֶךְ אִשָּׁה מְנָאָפֶת אָכְלָה וּמָחֲתָה פִּיהָ
וְאָמְרָה לֹא־פָעַלְתִּי אָוֶן׃
21 * תַּחַת שָׁלוֹשׁ רָגְזָה אֶרֶץ וְתַחַת אַרְבַּע לֹא־תוּכַל
שְׂאֵת׃

CAP. XXX.

1 VErba congregantis filij vomẽtis. Viſio
A quã locutus eſt vir cũ quo eſt Deus, &
qui Deo ſecum morante confortatus ait:
2 * Stultiſsimus ſum virorũ, & ſapientia
3 hominũ non eſt mecũ. *Non didici ſapien
4 tiam, & noui ſcientiam ſanctorũ. *Quis
aſcendit in cælũ atque deſcendit? quis con
tinuit ſpiritũ in manibus ſuis? quis colli-
gauit aquas quaſi in veſtimẽto? quis ſuſci-
tauit omnes terminos terræ? quod nomen
eſt eius, & quod nomen filij eius, ſi noſti.
5 *Omnis ſermo Dei ignitus, clypeus eſt Pſal. 118
6 omnibus ſperãtibus in ſe. *Ne addas quic- Apoc. 22
quã verbis illius, & arguaris inueniarisq;
7 mẽdax. *Duo rogaui te, ne deneges mihi
8 antequã moriar. *Vanitatẽ & verba men-
dacij longè fac à me. Mendicitatẽ & diui-
B tias ne dederis mihi. Tribue tantùm victui
9 meo neceſſaria. *Ne fortè ſatiatus illiciar
ad negandũ, & dicã: Quis eſt Dñs? aut ege
ſtate compulſus furer, & periurem nomen
10 Dei mei. *Ne accuſes ſeruũ ad dñm ſuũ, ne
11 fortè maledicat tibi, & corruas. *Genera-
tio quæ patri ſuo maledicit, & quæ matri
12 ſuæ nõ benedicit. *Generatio quę ſibi mũ-
da videtur, & tamẽ nõ eſt lota à ſordibus
13 ſuis. *Generatio cuius excelſi ſunt oculi, &
14 palpebræ eius in alta ſurrectæ. *Generatio
quæ ꝑ dentib⁹ gladios habet, & cõmandit
molarib⁹ ſuis vt comedat inopes de terra,
15 & paupes ex hominibus. *Sanguiſugæ duę
ſunt filiæ, dicẽtes, Affer, affer. Tria ſunt in-
C ſaturabilia, & quartũ quod nunquã dicit,
16 Sufficit. *Infern⁹, & os vuluæ, & terra quæ
nõ ſatiatur aqua, ignis verò nunquã dicit,
17 Sufficit. *Oculũ qui ſubſãnat patrẽ, & qui Sup. 17.a
deſpicit partũ matris ſuæ, ſuffodiant eum
corui de torrẽtib⁹, & comedãt eũ filij aqui
18 læ. *Tria ſunt difficilia mihi, & quartũ pe-
19 nitus ignoro. *Viã aquilæ in cælo, viã co-
lubri ſuper petrã, viã nauis in medio mari,
20 & viam viri in adoleſcẽtia. *Talis eſt & via
mulieris adulteræ, quę comedẽs & tergens
os ſuum dicit: Non ſum operata malum.
21 *Per tria mouetur terra, & quartum non poteſt ſuſtinere.

תרגום

ל

1 מִלּוֹי דַּאֲגוּר בַּר־יָקֶה דְּקַבֵּל נְבִיּוּתָא וַאֲמַר גַּבְרָא לְאִיתִיאֵל לְאִיתִיאֵל וְאוּכָל׃
2 מְטוּל דְּבוּרָא דִּבְנֵי נָשָׁא אֲנָא וְלָא אִית בִּי בִּיוּנָא דִּבְנֵי נָשָׁא׃ 3 וְלָא יְלֶפֶת חָכְמְתָא וְלָא יְדִיעַת יְדִיעָתָא דְּקַדִּישֵׁי׃ 4 מַן סְלִיק
לִשְׁמַיָּא וּנְחֵת וּמַן אֲחַד רוּחָא בְּחָפְנוֹי וּמַן צַר מַיָּא בְּשׁוּשִׁיפָא וּמַן אֲקִים בְּרֵיתָא דְּאַרְעָא מַן שְׁמֵהּ וּמַן שֵׁם־בְּרֵהּ אִן־יָדַעְתָּ׃
5 כָּל־הוֹן מֵימְרוֹי דְּאֵלָהָא צְרִיפָן וּמְסַיַּע לְאִלֵּין דְּמִתְרָחֲצִין בֵּהּ׃ 6 לָא־תּוֹסֵף עַל־מִלּוֹי דִּלְמָא יַכְסָנָךְ וְתִתְכַּדַּב׃ 7 תְּרֵתִין שְׁאֵלֵת מִנָּךְ
לָא־תְכֵלִי מִנִּי עַד־לָא אֵמוּת׃ 8 רְגָלְתָא וּמִלְּתָא כַּדָּבוּתָא אַרְחֵק מִנִּי מְסָכְּנוּתָא וְעוּתְרָא לָא תֵּהֵן לִי זוּנִי לַחְמָא מִסְתְּיִי׃
9 דִּלְמָא אֶשְׂבַּע וְאֶכְפַּר וְאֵימַר מַנּוּ אֱלָהָא וּדְלָא אֶתְמַסְכַּן וַאֲגַנֵּב וַאֲחַלֵּל שְׁמֵהּ דֵּאלָהָא׃ 10 לָא־תַלְשֵׁן עַבְדָּא לְמָרֵהּ דִּלְמָא נְצָעֲרִיךְ וְתִתְחַיַּב׃
11 דָּרָא דַּאֲבוֹהִי נְצָעַר וְלְאִמֵּהּ לָא נְבָרֵךְ׃ 12 דָּרָא דִּדְכֵי בְּעֵינוֹי וּמְצָאֲתֵהּ לָא אִשְׁתְּזַג׃ 13 דָּרָא דְּרָמוּ עֵינוֹי וּגְבִינִין מְנַטְלִין׃
14 דָּרָא דְּסַפְּרֵי אִנּוּן שִׁנּוֹי וְחַרְפֵי אִנּוּן כְּכוֹוִי לְמֵיכַל מְסָכְּנֵי מֵאַרְעָא וְלַעֲלִיבֵי מִן־בְּנֵי נָשָׁא׃ 15 לַעֲלוּקָא חַרְתֵּין בְּנָן מְהַבְהֲבָן חָלַת
אִנּוּן דְּלָא שָׂבְעָן וְאַרְבַּע דְּלָא אָמְרָן מְסְתָּא׃ 15 שְׁיוֹל וְאַחֲדַת רַחֲמָא וְאַרְעָא לָא שָׂבְעָא מַיָּא וְנוּרָא לָא אָמְרָה מְסְתָּא׃ 17 עַיְנָא דְּמַצְדְּיָא
לְאַב וְשָׁיְטָא קִשְׁיוּתָא דְּאִמָּא נְחָצְנֵהּ עֹרְבָא דְּנַחֲלָא׃ 18 חֻלַּת אִנּוּן דְּגְנִיזָן מִנִּי וְאַרְבַּע דְּלָא יְדִעַת אִנּוּן׃ 18 אָרְחָא דְּנִשְׁרָא בִּשְׁמַיָּא
וְאָרְחָא דְּחִוְיָא עַל־שׁוּעָא וְאָרְחָא דְּאִלְפָּא בְּלִבָּהּ דְּיַמָּא וְאָרְחָא דְּגַבְרָא בְּעַלְמְתָא׃ 20 הֵיכְנָא אָרְחָא דְּאִתְּתָא גַּיְרְתָא אָכְלָה וּמְכַפְּרָה פּוּמַהּ
וְאָמְרָה לָא עַבְדֵת מִדְעָם דְּעַוָּתָא׃ 21 תְּחוֹת תְּלָת רָגְזָא אַרְעָא וּתְחוֹת אַרְבַּע לָא־יָכְלָא לְמִסְבְּרָא׃

CAP. XXX.

HAec dicit vir credentibus Deo, & quiesco. 1
*Stultissimus enim sum omnium hominū: 2
& prudentia hominis non est in me. *Deus do- 3
cuit me sapientiam, & cognitionem sanctorum
cognoui. *Quis ascendit in cælum & descen- 4
dit? quis congregauit ventos in sinu? Quis con-
uertit aquam in veste? quis dominatus est om-
nium summitatum terræ? quod nomen ei? aut
quod nomen filiis eius? vt cognoscas. *Prote- 5
git autē ipse eos qui reuerentur eum. *Ne ad- 6
das sermonibus eius, ne redarguat te, & men-
dax fias. *Duo peto à te, ne tollas à me gratiam 7
antequam moriar ego. *Inanem sermonē & 8
mendacem longè à me fac: diuitias autē & pau
pertatē ne mihi dederis. Constitue autē mihi ne-
cessaria & sufficientia. *Ne repletus mendax 9
fiam, & dicam, Quis me videt? aut pauper fa-
ctus furer, & iurem nomē Dei. *Ne tradideris 10
seruum in manus Domini, ne fortè maledicat ti-
bi, & delearis. *Filius malus patri maledicit, 11
at matri non benedicit. *Filius malus iustum 12
se iudicat, at exitum eius non lauit. *Filius 13
malus excelsos oculos habet, at palpebris suis
extollitur. *Filius malus gladios dentes ha- 14
bet, & molares forcipes, vt consumat imbecil-
les à terra, & pauperes eorum ex hominibus.
*Sanguisugæ tres filiæ fuerunt dilectione di- 15
lectæ, & tres istæ non repleuerunt eā, & quar-
ta non contenta est dicere, Satis.
*Infernus & amor mulieris, & terra non 16
repleta aqua: & aqua & ignis nō dicent, Suf-
ficit. *Oculum qui deridet patrem, & qui 17
inhonorat senectutem matris, eruant eum corui
de conuallibus, & comedant eum pulli aquila-
rum. *Tria autē sunt impossibilia mihi intel- 18
ligere, & quartum non cognosco.
*Vestigia aquilæ volantis, & vias colubri 19
super petram, & semitas nauis nauigantis, &
vias viri in adolescentia.
*Talis via mulieris adulteræ, quæ cùm fe- 20
cerit lota, nihil dicit fecisse absurdum.
*Per tria mouetur terra, at quartum non 21
potest ferre.

λ'

1 *Τάδε λέγει ὁ ἀνὴρ τοῖς πεποιθόσι θεῷ καὶ παύομαι.
2 *ἀφρονέστερος γάρ εἰμι παντὸς ἀνθρώπου· καὶ φρό-
3 νησις ἀνθρώπου οὐκ ἔστιν ἐν ἐμοί. *ὁ θεὸς ἐδίδαξέ με σο-
4 φίαν καὶ γνῶσιν ἁγίων ἔγνωκα. *τίς ἀνέβη εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ
κατέβη; τίς συνήγαγεν ἀνέμους ἐν κόλπῳ; τίς συνέδεσεν
ὕδωρ ἐν ἱματίῳ; τίς ἐκραίτησε πάντων τῶν ἄκρων τῆς γῆς;
τί ὄνομα αὐτῷ; ἢ τί ὄνομα τοῖς τέκνοις αὐτοῦ; ἵνα γνῷς.
5 *ὑπερασπίζει ὁ αὐτὸς τῶν ἐλπιζόντων αὐτόν.
6 *μὴ προσθῇς τοῖς λόγοις αὐτοῦ, ἵνα μὴ ἐλέγξῃ σε, καὶ
7 ψευδὴς γένῃ. *δύο αἰτοῦμαί σε, μὴ ἀφέλῃς
8 μου χάριν πρὸ τοῦ ἀποθανεῖν με. *μακρὰν λόγον καὶ
ψευδῆ μακρὰν μου ποίησον, πλοῦτον ἢ πενίαν μή μοι
δῷς. σύνταξόν μοι τὰ δέοντα καὶ τὰ αὐτάρκη.
9 *ἵνα μὴ πλησθεὶς ψευδὴς γένωμαι, καὶ εἴπω· τίς με ὁ-
ρᾷ; ἢ πτωχευθεὶς κλέψω, καὶ ὀμόσω τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ.
10 *μὴ προσόδῳς δοῦλον εἰς χεῖρας δεσπότου, μή ποτε
11 καταράσηταί σε καὶ ἀφανισθῇς. *ἔκγονον κακὸν πατέρα
12 καταρᾶται, τὴν δὲ μητέρα οὐκ εὐλογεῖ. *ἔκγονον κα-
κὸν δίκαιον ἑαυτὸν κρίνει, τὴν δὲ ἔξοδον αὐτοῦ οὐκ ἀπένιψεν.
13 *ἔκγονον κακὸν ὑψηλοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχει, τοῖς δὲ βλε-
14 φάροις αὐτοῦ ἐπαίρεται. *ἔκγονον κακὸν μαχαίρας ὀδόν-
τας ἔχει, καὶ τὰς μύλας, τομίδας, ὥστε διαλίσκειν τοὺς ἀ-
πενεῖς ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ τοὺς πτωχοὺς αὐτῶν ἐξ ἀνθρώπων.
15 *τῇ βδέλλῃ τρεῖς θυγατέρες ἦσαν ἀγαπηταὶ ἀλλαπώ-
μεναι, αἱ τρεῖς αὗται οὐκ ἐνεπίμπλησαν αὐτήν, καὶ ἡ
τετάρτη οὐκ ἠρκέσθη εἰπεῖν, ἱκανόν.
16 *ᾅδης, καὶ ἔρως γυναικός, καὶ γῆ οὐκ ἐμπίμπλαται ὕ-
δατος, καὶ ὕδωρ καὶ πῦρ οὐ μὴ εἴπωσιν ἀρκεῖ.
17 *ὀφθαλμὸν καταγελῶντα πατρός, καὶ ἀτιμάζοντα
γῆρας μητρὸς ἐκκόψαισθαι αὐτὸν κόρακες ἐκ τῶν φα-
ραγγῶν, καὶ καταφάγοισαν αὐτὸν νεοσοὶ ἀετῶν.
18 *τρία δέ ἐστιν ἀδύνατά μοι νοῆσαι, καὶ τὸ τέταρτον
19 οὐκ ἐπιγνώσομαι. *ἴχνη ἀετοῦ πετομένου, καὶ ὁδοὺς ὄ-
φεως ἐπὶ πέτρας, καὶ τρίβους νεὼς πορευομένης· καὶ ὁδὸς
20 ἀνδρὸς ἐν νεότητι. *τοιαύτη ὁδὸς γυναικὸς μοιχαλί-
δος, ἣ ὅταν πρᾴξῃ ἀπονιψαμένη οὐδὲν φησι πεπραχέ-
21 ναι ἄτοπον. *διὰ τριῶν σείεται ἡ γῆ, τὸ δὲ τέταρτον οὐ
δύναται φέρειν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XXX.

VErba Agur filij Iachæ, qui suscepit prophetiam, & dixit vir ad Ithiel, Ithiel & Vchal. [2] Quoniam insipientissimus ego sum hominū, & non est mihi intelligentia filiorum hominum. [3] Et non didici sapientiam, nec sciui scientiam sanctorum. [4] Quis ascendit in cælum & descendit? & quis tenuit ventum in pugillis suis? & quis ligauit aquas in pallio? & quis statuit terminos terræ? quod est nomen eius, aut quod est nomen filij eius, si nosti? [5] Omnes sermones Dei sunt conflati, & auxiliatur eis qui confidunt in eo. [6] Ne addas ad verba eius, vt non arguat te, & inueniaris mendax. [7] Duo petiui à te, ne prohibeas à me anteaquam moriar. [8] Detractionem & verbum mendacij longè fac à me, mendicitatem & diuitias ne des mihi, enutri me pane sufficienti mihi. [9] Ne cùm satiatus fuero, negē & dicam: Quis est Deus? & ne paupertate compulsus furer, & violem nomen Dei. [10] Ne accuses seruum apud dominum suum, ne fortè maledicat tibi, & reus peragaris. [11] Est generatio quæ patri suo maledicit, & matri suæ non benedicit. [12] Generatio quæ munda est in oculis suis, & à sordibus suis non est lota. [13] Generatio cuius excelsi sunt oculi, & palpebræ eleuatæ. [14] Generatio cuius dentes sunt *sicut* gladij, & molares *vt* cultri ad comedendum pauperes de terra, & afflictos ex filiis hominum. [15] Sanguisugæ duæ sunt filiæ datæ: tres sunt quæ non satiantur, & quatuor quæ nunquam dicunt, Sufficit. [16] Infernus, & constricta vulua, & terra non satiatur aqua: & ignis nunquam dicit, Sufficit. [17] Oculus qui subsannat patrem, & despicit senectutem matris, diffident eum corui torrentis. [18] Tria sunt abscondita mihi, & quatuor quæ non scio. [19] Viam aquilæ in cælo, viam colubri super petra, & viam nauis in corde maris, & viam viri in virgine. [20] Sic est via mulieris adulteræ, quæ comedit & tergit os suum, & dicit: Non sum operata aliquid iniqui. [21] Per tria commouetur terra, & quartum non potest sustinere.

22 * תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ וְנָבָל כִּי יִשְׁבַּע־לָחֶם׃
23 * תַּחַת שְׂנוּאָה כִּי תִבָּעֵל וְשִׁפְחָה כִּי־תִירַשׁ
24 גְּבִרְתָּהּ׃ * אַרְבָּעָה הֵם קְטַנֵּי־אֶרֶץ וְהֵמָּה חַכָמִים
25 מֵחֲכָמִים׃ * הַנְּמָלִים עַם לֹא־עֹז וַיָּכִינוּ בַקַּיִץ
26 לַחְמָם׃ * שְׁפַנִּים עַם לֹא־עָצוּם וַיָּשִׂימוּ בַסֶּלַע
27 בֵּיתָם׃ * מֶלֶךְ אֵין לָאַרְבֶּה וַיֵּצֵא חֻצֵּץ כֻּלּוֹ׃
28 * שְׁמְמִית בְּיָדַיִם תִּתָּפֵשׂ וְהִיא בְּהֵיכְלֵי מֶלֶךְ׃
29 * שְׁלֹשָׁה הֵמָּה מֵיטִיבֵי צָעַד וְאַרְבָּעָה מֵטִיבֵי לָכֶת׃
30 * לַיִשׁ גִּבּוֹר בַּבְּהֵמָה וְלֹא־יָשׁוּב מִפְּנֵי־כֹל׃
31 * זַרְזִיר מָתְנַיִם אוֹ־תַיִשׁ וּמֶלֶךְ אַלְקוֹם עִמּוֹ׃
32 * אִם־נָבַלְתָּ בְּהִתְנַשֵּׂא וְאִם־זַמּוֹתָ יָד לְפֶה׃
33 * כִּי מִיץ חָלָב יוֹצִיא חֶמְאָה וּמִיץ־אַף יוֹצִיא דָּם
וּמִיץ אַפַּיִם יוֹצִיא רִיב׃

לא

1 * דִּבְרֵי לְמוּאֵל מֶלֶךְ מַשָּׂא אֲשֶׁר־יִסְּרַתּוּ אִמּוֹ׃
2 * מַה־בְּרִי וּמַה־בַּר־בִּטְנִי וּמַה בַּר־נְדָרָי׃
3 * אַל־תִּתֶּן לַנָּשִׁים חֵילֶךָ וְדַרְכֶיךָ לְמַחוֹת מְלָכִין׃
4 * אַל לַמְלָכִים ׀ לְמוּאֵל אַל לַמְלָכִים שְׁתוֹ־יָיִן
וְלִרוֹזְנִים אֵו שֵׁכָר׃
5 * פֶּן־יִשְׁתֶּה וְיִשְׁכַּח מְחֻקָּק וְיִשַּׁנֶּה דִּין כָּל־בְּנֵי־עֹנִי׃
6 * תְּנוּ־שֵׁכָר לְאוֹבֵד וְיַיִן לְמָרֵי נָפֶשׁ׃
7 * יִשְׁתֶּה־וְיִשְׁכַּח רִישׁוֹ וַעֲמָלוֹ לֹא יִזְכָּר־עוֹד׃
8 * פְּתַח־פִּיךָ לְאִלֻּם אֶל־דִּין כָּל־בְּנֵי חֲלוֹף׃
9 * פְּתַח־פִּיךָ שְׁפָט־צֶדֶק וְדִין עָנִי וְאֶבְיוֹן׃
10 * אֵשֶׁת־חַיִל מִי יִמְצָא וְרָחֹק מִפְּנִינִים מִכְרָהּ׃
11 * בָּטַח בָּהּ לֵב בַּעְלָהּ וְשָׁלָל לֹא יֶחְסָר׃
12 גְּמָלַתְהוּ טוֹב וְלֹא־רָע כֹּל יְמֵי חַיֶּיהָ׃
13 * דָּרְשָׁה צֶמֶר וּפִשְׁתִּים וַתַּעַשׂ בְּחֵפֶץ כַּפֶּיהָ׃
14 * הָיְתָה כָּאֳנִיּוֹת סוֹחֵר מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ׃

22 *Per ſeruũ cùm regnauerit, per ſtultũ cũ
23 ſaturatus fuerit cibo. *Et per odioſam mu-
D lieré, cùm matrimonio fuerit aſſumpta; &
per ancillam cùm fuerit hæres dñæ ſuæ.
24 *Quatuor ſunt minima terręe, & ipſa ſunt
25 ſapientiora ſapientibus. *Formicæ popul⁹
infirmus, qui pręparat in meſſe cibũ ſuum.
26 *Lepuſculus plebs inualida, qui collocat
27 in petra cubile ſuũ. *Regẽ locuſta non ha-
bet, & egreditur vniuerſa per turmas ſuas.
28 *Stellio manibus nititur, & moratur in
29 ædibus regis. *Tria ſunt quæ bene gradiũ-
30 tur, & quartũ quod incedit feliciter. *Leo
fortiſſimus beſtiarũ ad nullius pauebit oc
31 curſum. *Gallus ſuccinctus lũbos ſuos, &
32 aries, nec eſt rex qui reſiſtat ei. *Et qui ſtul-
tus apparuerit poſtquã eleuat⁹ eſt in ſub-
lime. Si enim intellexiſſet, ori ſuo impo-
ſuiſſet manũ. *Qui autẽ fortiter premit v-
bera ad eliciendũ lac, exprimit butyrũ; &
qui vehemẽter emũgit, elicit ſanguiné: &
qui prouocat iras, producit diſcordias.

CAP. XXXI.

1 VErba Lamuelis regis. viſio qua erudiuit
2 eum mater ſua. *Quid dilecte mi, quid
A dilecte vteri mei, quid dilecte votorum
3 meorũ? *Ne dederis mulieribus ſubſtantiã
4 tuã, & vias tuas ad delẽdos reges. *Noli re-
gibus ô Lamuel, noli regibus dare vinum;
quia nullũ ſecretũ eſt vbi regnat ebrietas.
4 *Ne fortè bibát & obliuiſcátur iudicio-
6 rũ, & mutét cauſam filiorũ paupis. *Date
ſicerá mærentibus, & vinũ his qui amaro
7 ſunt animo. *Bibát & obliuiſcátur egeſta-
tis ſuæ, & doloris ſui non recordẽtur am-
8 plius. *Aperi os tuũ muto, & cauſis omniũ
9 filiorũ qui ptráſeunt. *Api os tuũ, decerne
B quod iuſtũ eſt, & vindica inopẽ & paupẽ.
10 *Aleph. Mulierẽ fortẽ quis inueniet? pcul
11 & de vltimis finib⁹ pretiũ ei⁹. *Beth. Cõfi-
dit in ea cor viri ſui, & ſpoliis non indige-
12 bit. *Gimel. Reddet ei bonũ & nõ malũ om
13 nib⁹ dieb⁹ vitæ ſuæ. *Daleth. Quęſiuit lanã
& linũ, & opata eſt cõſilio manuum ſuarũ.
14 *He. Facta eſt quaſi nauis inſtitoris de longè portans panem ſuum.

תרגום

22 תְּחוֹת עַבְדָּא כַּד נְמַלֵּךְ וְטִפְּשָׁא וְשָׂבְעָא לַחְמָא׃ 23 וְתְחוֹת שְׂנוּאָתָא דְּהַוְיָא לְגַבְרָא וְאַסְתָּא וְיַרְתַּת לְרִבּוֹנְתָהּ׃ 24 אַרְבְּעָא
אִנּוּן דְּזְעִירִין בְּאַרְעָא וְהִנּוּן חַכִּימִין וּמְחַכְּמִין׃ 25 שְׁמְשְׁמָנֵי לָא עֻשַּׁיִן עַמְּהוֹן וּמַתְקְנִין בְּקֵיטָא מֵיכְלְהוֹן׃ 26 וַחֲגָסֵי דְּעַמְּהוֹן לָא
תַּקִּיף וְעָבְדִין לְהוֹן בֵּיתָא בְּקֻרְתֵּי׃ 27 וְקִמְצֵי דְּמַלְכָּא לֵית לְהוֹן וּמְתַכַּנְשִׁין כֻּלְּהוֹן כַּחֲדָא׃ 28 וְאַקְמָתָא דְּמִסַּכְּכָה בִידַיָּה וְעָמְרָא בְּבֵיתָא
דְּמַלְכֵי׃ 29 תְּלָתָא אִנּוּן דְּשַׁפִּירִין לְהֲלָכְתְּהוֹן וְאַרְבְּעָא דְּשַׁפִּיר מַהֲלְכִין׃ 30 אַרְיָא גִּבָּר בְּבְעִירָא וְלָא הָפִךְ מִן כָּל־מִדַּעַם׃
31 וְאַכָּבָא דְּמִזַּדְרָכֵל בֵּינָת חַרְנְגוֹלֵי וְתֵישָׁא דְּאָזַל בֵּית גִּיוֹרָא וּמַלְכָּא דְקָאִם וּמִסְתַּלֵּל בֵּית עַמֵּהּ׃ 32 לָא־תְתָרוֹמַם דְּלָא תִשְׁפַּשׁ וְלָא־
תְיוּשַׁט אֲיִדָךְ לְפֻמָּךְ׃ 33 דְּמַן דְּמַיְצֵא חֲלָבָא נָפְקָא הָאִיתָא וּמִן כְּבוּשָׁא דְּרָגְזָא נָפֵק דָּמָא וּמִן חַרְיָנָא דְּאַפֵּי נָפֵק דִּינָא׃ לא
1 מִלּוֹהִי דְּלְמוּאֵל מַלְכָּא נְבִיּוּתָא וּמַרְדּוּתָא דְּדַרְדָּתֵהּ אִמֵּהּ וַאֲמַרַת לֵהּ׃ 2 מַה־בְּרִי וַי בַּר־כְּרֵסִי וַי בַּר נִדְרָי׃ 3 לָא־תִתֵּן לִנְשֵׁי חֵילָךְ וְאָרְחָתָךְ
לְבֻנַת מַלְכִין׃ 4 אִזְדַּהַר מִן מַלְכֵי לְמוּאֵל מִן מַלְכֵי דְשַׁתַּיִן חַמְרָא וּמִן שְׁלִטוֹנֵי דְשַׁתַּיִן שִׁכְרָא׃ 5 לָא תִשְׁתֵּי וְתִשְׁתְּעֵי הֲנָנָךְ וּתְשַׁנֵּה דִּינְהוֹן דְּכֻלְּהוֹן
בְּנָת עַנְיֵי׃ 6 הַבוֹן שִׁכְרָא לַאֲבֵלֵי וְחַמְרָא לְמָרֵירֵי נַפְשָׁא׃ 7 וְנִשְׁתֵּה וְנִטְעוֹן מִסְּכֻנָתְהוֹן וְשַׁחֲקֵיהוֹן לָא נִזְכְּרִין תּוּב׃ 8 פְּתַח פֻּמָּךְ
לְהֵלֵן דְּלָא מַסְטוּ דִּין וְדִין לְכֻלְּהוֹן בְּנֵי עַוְלֵי׃ 9 פְּתַח פֻּמָּךְ וְדִין צְדָקָתָא וְדִין לַעֲנֵיי וְלַעֲלִיבֵי׃ 10 אִתְּתָא כְּשֵׁרְתָּא מַנִּי יַשְׁבַּח יַקִּירָא הִיא
מִן בֵּיפֵי טָבָתָא׃ 11 דְּהָכֵל עֲלֵהּ לִבֵּהּ דְּבַעְלָהּ וְלָא מְחַבְּנָא וְלָא חָסְרָא׃ 12 פַּרְעָתֵהּ טָבָתָא וְלָא־בִישְׁתָּא כָּל־יוֹמֵי חַיָּהָא׃
13 תְּבַעַת עַמְרָא וְכִתָּנָא וַעֲבָדַת הַיָּךְ צְבִינָא דְּאַיְרָה׃ 14 וַהֲוַת הַיָּךְ אֻלְפָּה דְּתִגְרָא דְּמִן רַחִיק אָתְיָא מֵכְלוּתָא׃

Si ſeruus regnauerit, & ſtultus repletus fue- 22
rit ciborũ, & ſerua ſi eiecerit ſuam dominã. Et 23
odioſa mulier ſi ſortita fuerit virũ bonũ. Qua- 24
tuor autẽ ſunt minima in terra, hæc autẽ ſunt ſa-
pientiora ſapientibus. Formicæ, quibus non eſt 25
fortitudo, et præparãt vere cibũ. Et cherogrylli 26
gẽs nõ valida, quæ fecerũt in petris ſuas domos.
Abſq; rege eſt locuſta, & egreditur tanquã 27
acies ab vna iuſſione ordinatè. Et calamotes 28
piſcis manibus innitens, et captu facilis exiſtẽs,
habitat in munitionibus regis. Tria autẽ ſunt 29
quæ proſperè gradiuntur, & quartũ quod bene
incedit. Catulus leonis fortior beſtiis, qui non 30
auertitur neq; horret beſtiam. Et gallus cõſcen- 31
dens fœminas cleměter, & hircus præcedẽs gre
gẽ, & rex concionans in gente. Si immiſeris te 32
in lætitiã, & extenderis manũ tuã cũ pugna, in-
honoraberis. Mulge lac, & erit butyrũ: ſi autẽ 33
expreſſeris nares, exibit ſanguis. Si autẽ extra-
xeris ſermones, exibunt iudicia & pugnæ.

CAP. XXXI.

MEi ſermones dicti ſunt à Deo rege reſpon- 1
ſum, quod docuit mater eius. 2 *Quid fili* 2
cuſtodies, quid? ſermones Dei. Primogenite tibi
dico fili, quid fili mei vteri? quid fili meorũ vo-
torũ? 3 *Ne dederis mulieribus tuas diuitias, &* 3
tuã mentẽ, & vitam in pœnitentiã. 4 *Cũ conſilio* 4
omnia fac, cũ conſilio bibe vinũ, principes iracũ-
di ſunt. Vinũ ne bibant, ne cùm biberint obliui-
ſcantur ſapientiæ, & recta iudicare, ne obruant
debiles. 6 *Date merum his qui ſunt in mœrori-* 6
bus, & vinũ bibere his qui ſunt in doloribus.
Vt obliuiſcantur egeſtatis, & laborũ nõ re- 7
cordentur amplius. 8 *Fili aperi tuũ os verbo Dei,* 8
& iudica omnes ſanè. 9 *Aperi tuũ os, & iudica* 9
iuſtè, diiudica autem pauperem & imbecillem.
Aleph. *Mulierẽ fortẽ quis inueniet? pretio-* 10
ſior autem eſt lapidibus pretioſis huiuſmodi.
Beth. *Confidit in ea cor viri ſui, talis bonis* 11
ſpoliis nõ indigebit. Gimel. *Operatur enim vi-* 12
ro bonũ & nõ malũ tota vita. Daleth. *Filans* 13
lanas & linum fecit vtilia manibus ſuis.
He. *Facta eſt quaſi nauis mercaturã exer-* 14
cens: de longè congregat ſuas diuitias.

22 ἐὰν οἰκέτης βασιλεύσῃ, καὶ ἄφρων πλησθῇ σιτίων, καὶ οἰ-
23 κέτις ἐὰν ἐκβάλῃ τὸν ἑαυτῆς κύριον. καὶ μισητὴ γυνὴ ἐὰν
24 τύχῃ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ. τέσσαρα ἦ ἐστιν ἐλάχιστα ἐπὶ τῆς γῆς,
25 ταῦτα δέ ἐστι σοφώτερα τῶν σοφῶν. οἱ μύρμηκες οἷς μή
26 ἐστιν ἰσχύς, καὶ ἑτοιμάζουσι θέρους τὸν τροφὸν αὐτῶν. καὶ οἱ χειρο-
γρύλλιοι ἔθνος οὐκ ἰσχυρόν, οἱ ἐποίησαν ἐν πέτραις οἶκον
27 ἑαυτῶν οἴκους. ἀβασίλευτόν ἐστιν ἡ ἀκρὶς, καὶ ἐκστρατεύει
28 ἀφ' ἑνὸς κελεύσματος ἀτάκτως. καὶ καλαμώτης χερσὶν
ἐρειδόμενος καὶ ἀνάλωτος ὤν, κατοικεῖ ἐν ὀχυρώμασι βασι-
29 λέως. τρία ἦ ἐστιν ἃ εὐόδως πορεύεται, καὶ τὸ τέταρτον ὃ κα-
30 λῶς διαβαίνει. σκύμνος λέοντος ἰσχυρότερος κτηνῶν. ὃς οὐκ
31 ἀποστρέφεται, οὐδὲ ὑπὸ παντὸς κτίσματος. καὶ ἀλέκτωρ ἐμπερι-
πατῶν θηλείαις εὐψύχως, καὶ τράγος ἡγούμενος αἰπολίου, καὶ
32 βασιλεὺς δημηγορῶν ἐν ἔθνει. ἐὰν πρόῃ σεαυτὸν εἰς ὑφρο-
σύνην, καὶ ἐκλείνῃς τὴν χεῖρά σου μὴ μάχης ἀπαλαθήσῃ.
33 ἄμελξε γάλα καὶ ἔσται βούτυρον, ἐὰν ἦ ἐκπιέζῃς μυκτῆ-
ρας, ἐξελεύσεται αἷμα. ἐὰν ἦ ἐξέλκῃς λόγους, ἐξελεύσον-
ται κρίσεις καὶ μάχαι. λα'

1 Οἱ ἐμοὶ λόγοι εἴρηνται ὑπὸ θεοῦ βασιλέως χρημα-
2 τισμός, ὃν ἐπαίδευσεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ. τί τέκνον τη-
ρήσεις τί; ῥήσεις θεοῦ, προφθάνουσι δὲ λέγω ἢ τί τέκνον ἐ-
μῆς κοιλίας; τί τέκνον ἐμῶν εὐχῶν;
3 μὴ δῷς γυναιξὶ σὸν πλοῦτον καὶ τὸν σὸν νοῦν καὶ βίον
4 εἰς ὑστερεβουλίαν. μὴ βουλῆς πολλὰ ποίει, μὴ βου-
λῆς οἰνοπότει, καὶ δυνάσαι δυμώδεις εἰσίν. οἶνον μὴ
5 πίνετωσαν. ἵνα μὴ πίονται καὶ ἐπιλάθωνται τῆς σοφίας
καὶ ὀρθὰ κρινεῖν, καὶ μὴ δίνωνται σοὶ ἀδικεῖς.
6 δότε μέθυ τοῖς ἐν λύπαις, καὶ οἶνον πίνειν τοῖς ἐν ὀδύ-
7 ναις. ἵνα ἐπιλάθωνται τῆς πενίας καὶ τῶν πόνων μὴ
8 μνησθῶσιν ἔτι. ἄνοιγε σὸν στόμα λόγῳ θεοῦ, καὶ
9 κρῖνε πάντας δικαίως. ἄνοιγε σὸν στόμα, καὶ κρῖνε δι-
καίως, διάκρινε δὲ πένητα καὶ ἀδυνῆ.
10 ἀλεφ. Γυναῖκα δυσρεύσει τίς εὑρήσει; πολυτελεστέρα
11 δέ ἐστιν λίθων πολυτελῶν ἡ τοιαύτη. βήθ. θαρσεῖ ἐπ' αὐ-
τῇ ἡ καρδία τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, καὶ τοιαύτῃ καλῶν σκύλων οὐκ
12 ὑστερήσει. γίμελ. ἐνεργεῖ γὰρ τῷ ἀνδρὶ ἀγαθὸν καὶ οὐκ ἀ-
13 κακον πάντα τὸν βίον. δάλεθ. μηρυομένη ἔρια καὶ λίνον ἐ-
14 ποίησεν βουλευσαμένη ταῖς χερσὶν αὐτῆς. ἦ. ἐγένετο ὡσεὶ ναῦς
ἐμπορευομένη, μακρόθεν συνάγει αὐτῆς τὸν πλοῦτον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[22] Propter ſeruũ cùm regnauerit, & propter inſipientẽ qui ſaturatur pane. [23] Propter odioſam quæ fuit viro, & ancillã quæ fuerit hæres dominæ ſuæ. [24] Quatuor ſunt minima in terra, & ſunt ſapientia & erudita. [25] Formicæ quarũ populus nõ eſt fortis, & præparãt in æſtate cibum ſuum. [26] Et cuniculi quorum populus non eſt fortis, & faciunt ſibi domos in petris. [27] Et locuſtæ quæ non habent regem, & congregantur omnes in vnum. [28] Et aranea manibus tegumenta facit, & ſtat in domo regum. [29] Tria ſunt quorum greſſus pulchri ſunt, & quatuor quæ pulchrè gradiuntur. [30] Leo fortiſſimus in animalibus, & non fugatur à quoquam. [31] Et gallus ſuccinctus inter gallinas, & hircus ſylueſtris qui vadit in domum peregrini, & rex qui ſtat & loquitur in domo populi ſui. [32] Ne te extollas, ne ſis inſipiens, neque extendas manũ tuam ad os tuum. [33] Quia qui exprimit lac, elicit butyrum: & de expreſſione furoris exit ſanguis, & de naribus vultus exit contentio.

CAP. XXXI.

VErba Lamuelis regis: Prophetia & eruditio, qua erudiuit eum mater ſua, & dixit ei: [2] Quale væ fili mi, væ fili vteri mei, væ fili votorũ meorum. [3] Ne dederis mulieribus fortitudinẽ tuam, & vias tuas filiabus regum. [4] Obſerua te à regibus Lamuel, à regibus qui bibunt vinum, & à potentibus qui bibunt ſiceram. [5] Ne fortè bibas & peruertas rationem tuam, & mutes iudicia omnium filiorum pauperum. [6] Date ſiceram lugentibus, & vinum his qui amaro ſunt animo. [7] Vt bibant & obliuiſcantur egeſtatis ſuæ, & detritarum veſtium non recordentur amplius. [8] Aperi os tuum his qui non peruertunt iudiciũ, & iudica omnes filios peruerſorũ. [9] Aperi os tuum, & iudica iuſtitiam, & ius redde pauperibus, & iniuriã patientibus. [10] *Aleph.* Mulierem bonam quis inueniet? ptetioſior eſt lapidibus optimis. [11] *Beth.* Confidit in ea cor viri ſui, & non ſpoliatur neque indiget. [12] *Gimel.* Reddet ei bonum & non malum omnibus diebus vitæ ſuæ. [13] *Daleth.* Quæſiuit lanam & linum, & operata eſt iuxta voluntatem manuum ſuarum.
[14] *He.* Et facta eſt ſicut nauis mercatoris, cuius è longinquo affertur cibus.

15 * וַתָּקָם ׀ בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרֹתֶיהָ׃
16 * זָמְמָה שָׂדֶה וַתִּקָּחֵהוּ מִפְּרִי כַפֶּיהָ נָטְעָה כָּרֶם׃
17 * חָגְרָה בְעוֹז מָתְנֶיהָ וַתְּאַמֵּץ זְרוֹעֹתֶיהָ׃
18 * טָעֲמָה כִּי־טוֹב סַחְרָהּ לֹא־יִכְבֶּה בַלַּיְלָה נֵרָהּ׃
19 * יָדֶיהָ שִׁלְּחָה בַכִּישׁוֹר וְכַפֶּיהָ תָּמְכוּ פָלֶךְ׃
20 * כַּפָּהּ פָּרְשָׂה לֶעָנִי וְיָדֶיהָ שִׁלְּחָה לָאֶבְיוֹן׃
21 * לֹא־תִירָא לְבֵיתָהּ מִשֶּׁלֶג כִּי כָל־בֵּיתָהּ לָבֻשׁ שָׁנִים׃
22 * מַרְבַדִּים עָשְׂתָה־לָּהּ שֵׁשׁ וְאַרְגָּמָן לְבוּשָׁהּ׃
23 * נוֹדָע בַּשְּׁעָרִים בַּעְלָהּ בְּשִׁבְתּוֹ עִם־זִקְנֵי־אָרֶץ׃
24 * סָדִין עָשְׂתָה וַתִּמְכֹּר וַחֲגוֹר נָתְנָה לַכְּנַעֲנִי׃
25 * עֹז וְהָדָר לְבוּשָׁהּ וַתִּשְׂחַק לְיוֹם אַחֲרוֹן׃
26 * פִּיהָ פָּתְחָה בְחָכְמָה וְתוֹרַת־חֶסֶד עַל־לְשׁוֹנָהּ׃
27 * צוֹפִיָּה הֲלִיכוֹת בֵּיתָהּ וְלֶחֶם עַצְלוּת לֹא תֹאכֵל׃
28 * קָמוּ בָנֶיהָ וַיְאַשְּׁרוּהָ בַּעְלָהּ וַיְהַלְלָהּ׃
29 * רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חָיִל וְאַתְּ עָלִית עַל־כֻּלָּנָה׃
30 * שֶׁקֶר הַחֵן וְהֶבֶל הַיֹּפִי אִשָּׁה יִרְאַת־יְהוָה הִיא תִתְהַלָּל׃
31 * תְּנוּ־לָהּ מִפְּרִי יָדֶיהָ וִיהַלְלוּהָ בַשְּׁעָרִים מַעֲשֶׂיהָ׃

15 * *Vau.* De nocte ſurrexit, deditque prędã domeſticis ſuis, & cibaria ancillis ſuis.
16 * *Zain.* Conſiderauit agrum & emit eũ: C de fructu manuũ ſuarũ plantauit vineã.
17 * *Heth.* Accinxit fortitudine lũbos ſuos, & roborauit brachium ſuum.
18 * *Teth.* Guſtauit quoniam bona eſt negotiatio eius, non extinguetur in nocte lucerna eius.
19 * *Jod.* Manum ſuam miſit ad fortia, & digiti eius apprehenderunt fuſum.
20 * *Caph.* Manum ſuam aperuit inopi, & palmas ſuas extendit ad pauperem.
21 * *Lamed.* Non timebit domui ſuę à frigoribus niuis; omnes enim domeſtici eius veſtiti ſunt duplicibus.
22 * *Mem.* Stragulatam veſtem fecit ſibi, byſſus & purpura indumentum eius.
23 * *Nun.* Nobilis in portis vir eius, quan D do ſederit cum ſenatoribus terræ.
24 * *Samech.* Sindonem fecit & vendidit, & cingulum tradidit Chananæo.
25 * *Ain.* Fortitudo & decor indumentũ eius, & ridebit in die nouiſſimo.
26 * *Phe.* Os ſuum aperuit ſapientiæ, & lex clementiæ in lingua eius.
27 * *Sade.* Cõſiderauit ſemitas domus ſuæ, & panem otioſa non comedit.
28 * *Coph.* Surrexerunt filij eius, & beatiſſimã prædicauerũt: vir eius laudauit eam.
29 * *Res.* Multæ filiæ congregauerunt diuitias, tu ſupergreſſa es vniuerſas.
30 * *Sin.* Fallax gratia & vana eſt pulchritudo: mulier timẽs Dñm, ipſa laudabitur.
31 * *Thau.* Date ei de fructu manuũ ſuarũ, & laudent eam in portis opera eius.

תרגום

15 וְקָמַת בְּלֵילְיָא וְיָהֲבַת מְזוֹנָה לְבֵיתָהּ וּפַלְחָנָא לְטַלְיָתָהּ׃ 16 וְאִתְחַשְּׁבַת בְּחַרְעִיתָא וְנָסְבַת חַקְלָא וּמִן־פֵּרֵי דְיָדָהָא נְצָבַת כַּרְמָא׃
17 וַאֲסָרַת בְּעָשְׁנָא חַרְצָהָא וְזָרַזַת דְּרָעָהָ׃ 18 וְטָעֲמָה מְטוּל דְּטָבְחָא תִּגְרוּתָהּ וְלָא־דָעַךְ בְּלֵילְיָא שְׁרָגָהּ׃
19 יְדָהָא פָּשְׁטָא בְּכִשְׁרָא וְיָדָהָא לָבְכִין מָעְזָלָא׃ 20 יְדָהּ פָּשְׁטָא לְעַנְיָא וְדְרָעֶיהָ אוֹשְׁטָא לַעֲלִיבֵי׃
21 לָא יְדְחֲלִין בְּנֵי בֵיתָהּ מִן־חַלְגָא מְטוּל דְּכָלְהוֹן בְּנֵי בֵיתָהּ לְבִישִׁין תָּוֵי זְהוֹרִיתָא׃ 22 תַּשְׁוְיָתָא עֲבָדַת לָהּ בּוּצָא וְאַרְגְּוָנָא לְבוּשָׁהּ׃
23 יְדִיעַ הֲוָה בֵּינַת מְרִיעָתָא בַּעְלָהּ כַּד יָתֵב הוּא עִם־סָבֵי־אַרְעָא׃ 24 פְּחָנָא עֲבָדַת וְזִבְּנַת וְזוֹנָרָא יַהֲבַת לְכְנַעֲנָאָה׃
25 עָשְׁנָא וְהַדְרָא לְבוּשָׁהּ וְגָחֲכָא בְּיוֹמָא אַחֲרָיְתָא׃ 26 פֻּמָּהּ פְּתַחַת בְּחָכְמְתָא וְנִמּוֹסָא דְחִסְדָּא עַל־לִשָּׁנָהּ׃
27 וְגָלְגָּן אָרְחָתָא דְבֵיתָהּ וְלַחְמָא חֲבִינָנוּתָא לָא אָכְלָה׃ 28 קָמוּ בְנָהָא וְיַהֲבוּן לָהּ טוּבָא בַּעְלָהּ וּמְשַׁבְּחָהּ׃
29 סַגִּיעָן בְּנָתָא דְּקָנְיוּ וְאַתְּ עָבַרְתְּ עַל־כְּלְהֶן׃ 30 מְטוּל דְּשִׁקְרָא הוּא חִנָּא וּסְרִיק הוּא שְׁפְרָא אִתְּתָא דַּחֲלַתָּהּ דַּאלָהָא הִיא תִּשְׁתַּבְּחָא׃
31 הַבוּ לָהּ מִן פֵּרֵי דְיָדָהָא וְנִשְׁתַּבְּחִנָּהּ עוֹבְדֶיהָ בְּתַרְעֵי׃

נשלם ספר משלי

ונקרא ומוגה עם רב עיון על ידי בנדיבטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכה
הזאת במצות פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על
כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח׃

ב א ם

* Vau. *Et surgit de noctibus, & dedit cibaria domo, et opera ancillis.* * Zain. *Cõsiderãs agrum emit: ab autem fructibus manuum suarum plantauit possessionem.* * Heth. *Accincta fortiter lumbũ suum, firmauit brachia sua ad opus.* * Teth. *Gustauit quòd bonum est operari, & non extinguitur tota nocte lucerna eius.* * Ioth. *Cubitos suos extendit ad vtilia, at manus suas firmat ad fusum.*

* Caph. *Manus autẽ suas aperuit pauperi, fructum autem extendit mendico.*

* Lamed. *Non habet curã eorum quæ sunt in domo vir eius cùm alicubi moratur. Omnes enim qui ab ea, induti sunt.* * Mem. *Duplices vestes fecit viro suo, ex autem bysso & purpura sibi indumenta.* * Nun. *Circumspectus autem fit in portis vir eius, quando vtique sederit in concilio cum senibus terræ.*

*Samech. *Sindones fecit & vẽdidit, cingula autem Chananæis.* * Ain. *Fortitudinẽ & honestatem induit, & lætata est in diebus vltimis.* * Phe. *Os autem suum aperit sapienter & legaliter, at eleemosyna eius in lingua eius.*

* Sade. *Angustæ semitæ domui eius, cibos autem otiosa non comedit.* * Coph. *Surrexerunt filij eius & diuites facti sunt, & vir eius laudauit eam.* * Res. *Multæ filiæ acquisierunt diuitias, multæ fecerunt potentiam: excellis & supergressa es vniuersas.* * Sin. *Mendaces gratiæ & vana pulchritudo non est in te; mulier enim prudens benedicitur, timorem autem Domini ista laudet.* *Thau. *Date ei de fructibus manuũ eius, & laudetur in portis vir eius.*

15 * ϛαύ. καὶ ἀνέστη ἐκ νυκτῶν καὶ ἔδωκε βρώματα τῷ
16 οἴκῳ καὶ ἔργα ταῖς θεραπαίναις. * ζάϊν. διεζήτησατο γεώργιον ἐπρίατο, ἀπὸ δὲ καρπῶν χειρῶν αὐτῆς κατεφύτευσε
17 κλῆμα. * ἤθ. ἀνεζωσατο μετὰ ἰσχύος τὴν ὀσφὺν αὐτῆς,
18 ἤρεισε δὲ βραχίονας αὐτῆς εἰς ἔργον. * τήθ. ἐγεύσατο ὅτι καλόν ἐστι τὸ ἐργάζεσθαι, καὶ οὐκ ἀποσβέννυται ὅλην τὴν
19 νύκτα ὁ λύχνος αὐτῆς. * ἰώθ. τὰς πήχεις αὐτῆς ἐκτείνει ἐπὶ τὰ συμφέροντα, τὰς δὲ χεῖρας αὐτῆς ἐρείδει εἰς ἄτρακτον. * χάφ. χεῖρας δὲ αὐτῆς διήνοιξε πένητι, καρπὸν
21 δὲ ἐξέτεινε πτωχῷ. * λάμεδ. οὐ φροντίζει τῶν ἐν οἴκῳ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ὅταν που χρονίζῃ. πάντες γὰρ ⟨οἱ⟩ παρ' αὐτῆς
22 ἐνδεδυμένοι εἰσί. * μήμ. διασὰς χλαίνας ἐποίησε τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, ἐν ᾗ βύσσῳ καὶ πορφύρᾳ ἑαυτῇ ἐνδύματα.
23 * νὼν. περίβλεπτος δὲ γίνεται ἐν πύλαις ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ἡνίκα ἂν καθίσῃ ἐν συνεδρίῳ μετὰ τῶν γερόντων τῆς γῆς.
24 * σάμεχ. σινδόνας ἐποίησε καὶ ἀπέδοτο, περιζώματα
25 δὲ τοῖς χαναναίοις. * ἄϊν. ἰσχὺν καὶ δόξαν ἐνεδύσατο, καὶ εὐφράνθη ἐν ἡμέραις ἐσχάταις.
26 * φή. στόμα δὲ αὐτῆς ἀνοίγει σοφῶς καὶ νομοθέσμως, ἡ δὲ ἐλεημοσύνη αὐτῆς ἐν τῇ γλώσσῃ αὐτῆς.
27 * σαδή. σεσιώπηκε διατελοῦσα οἶκος αὐτῆς, σῖτα δὲ οὐκ
28 ἔφαγε. * κώφ. ἀνέστησαν τὰ τέκνα αὐτῆς καὶ ἐπλούτησαν, καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἤνεσεν αὐτήν. * ρῆς. πολλαὶ θυγατέρες ἐκτήσαντο πλοῦτον, πολλαὶ ἐποίησαν δυνάμεις, ὑπέρκεισαι καὶ ὑπερῆρας πάσας.
30 * σίν. ψευδεῖς ἀρέσκειαι καὶ μάταιον κάλλος ὅτι ἔστιν ἐν θήλει γὰρ συνετῇ εὐλογεῖται· φόβου δὲ κυρίου αὕτη
31 αἰνείτω. * ϑαύ. δότε αὐτῇ ἀπὸ καρπῶν χειρῶν αὐτῆς, καὶ αἰνείσθω ἐν πύλαις ὁ ἀνὴρ αὐτῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[15] *Vau.* Et surrexit in nocte, & dedit escam domui suæ, & pensum ancillis suis. [16] *Zain.* Et cogitauit in consilio, & accepit agrum, & de fructibus manuum suarũ plantauit vineam. [17] *Heth.* Et succingit fortitudine lumbos suos, & accingit brachia sua. [18] *Teth.* Et gustauit quoniam bona est negotiatio sua, & non extinguetur in nocte lucerna eius. [19] *Iod.* Manum suam extendit ad vertibulum, & manus eius tenuerunt fusum. [20] *Caph.* Manum suam extendit ad inopem, & brachia sua misit iniuriam patientibus.

[21] *Lamed.* Non timebunt filij domus eius à niue, quoniam omnes domestici eius vestiti sunt coccineis. [22] *Mem.* Strata fecit sibi: byssus & purpura indumentum eius. [23] *Nun.* Notus est in prouinciis maritus eius, quando sederit cum senioribus terræ.

[24] *Samech.* Sindonem fecit, & vendidit, & cingulum tradidit mercatori. [25] *Ain.* Fortitudo & decor indumentum eius, & ridebit in die nouissimo. [26] *Phe.* Os suum aperuit in sapientia, & lex gratiæ in lingua eius. [27] *Sadic.* Manifestæ sunt viæ domus eius, & panem pigredinis non comedit. [28] *Coph.* Surrexerunt filij eius, & beatitudinem illi dederunt: vir eius & laudauit eam.

[29] *Res.* Multæ filiæ possederunt diuitias, sed tu superasti vniuersas. [30] *Sin.* Quoniam fallax est gratia, & vana pulchritudo: mulier timens Deum, ipsa laudatur. [31] *Thau.* Date ei de fructibus manuum suarum, & laudent eam opera sua in portis.

PROLOGVS BEATI HIERONYMI IN LIBRVM ECCLESIASTEN.

MEMINI me ante hoc ferme quiquennium, cùm adhuc Romæ essem & Ecclesiasten sanctæ Blesillæ legerem, vt eam ad contemptum mundi huius prouocarem, & omne quod in mundo cerneret, putaret esse pro nihilo, rogatũ ab ea, vt in morem commẽtarioli, obscura quæq; dissererem, vt absque me posset intelligere quæ legebat. Itaque quoniam in procinctu nostri operis subita morte subtracta est, & vbi non meruimus, ô Paula & Eustochium, talem vitæ nostræ habere consortem, tantoque vulnere tunc percussus obmutui; nunc in Bethleem positus, angustiore videlicet ciuitate, & illius memoriæ & vobis reddo quod debeo: Hoc breuiter admonens, quòd nullius auctoritatem secutus sum, sed de Hebræo transferens, maximè septuaginta Interpretũ consuetudini me coaptaui; in his duntaxat quæ non multum ab Hebraicis discrepant. Interdum Aquilæ quoq; & Symmachi & Theodotionis recordatus sum; vt nec nouitate nimia lectoris studium deterrerẽ, nec rursum contra conscientiam eamm, fonte veritatis omisso, opinionum riuulos consectarer.

א

א בְּרֵי קֹהֶלֶת בֶּן־דָּוִד מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלָם׃
ב הֲבֶל הֲבָלִים אָמַר קֹהֶלֶת הֲבֶל הֲבָלִים הַכֹּל הָבֶל׃
ג מַה־יִּתְרוֹן לָאָדָם בְּכָל־עֲמָלוֹ שֶׁיַּעֲמֹל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃
ד דּוֹר הֹלֵךְ וְדוֹר בָּא וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עֹמֶדֶת׃
ה וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְאֶל־מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף זוֹרֵחַ הוּא שָׁם׃
ו הוֹלֵךְ אֶל־דָּרוֹם וְסוֹבֵב אֶל־צָפוֹן סוֹבֵב סֹבֵב הוֹלֵךְ הָרוּחַ וְעַל־סְבִיבֹתָיו שָׁב הָרוּחַ׃
ז כָּל־הַנְּחָלִים הֹלְכִים אֶל־הַיָּם וְהַיָּם אֵינֶנּוּ מָלֵא אֶל־מְקוֹם שֶׁהַנְּחָלִים הֹלְכִים שָׁם הֵם שָׁבִים לָלָכֶת׃
ח כָּל־הַדְּבָרִים יְגֵעִים לֹא־יוּכַל אִישׁ לְדַבֵּר לֹא־תִשְׂבַּע עַיִן לִרְאוֹת וְלֹא־תִמָּלֵא אֹזֶן מִשְּׁמֹעַ׃
ט מַה־שֶּׁהָיָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה וּמַה־שֶּׁנַּעֲשָׂה הוּא שֶׁיֵּעָשֶׂה וְאֵין כָּל־חָדָשׁ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃
י יֵשׁ דָּבָר שֶׁיֹּאמַר רְאֵה־זֶה חָדָשׁ הוּא כְּבָר הָיָה לְעֹלָמִים אֲשֶׁר הָיָה מִלְּפָנֵנוּ׃
יא אֵין זִכָּרוֹן לָרִאשֹׁנִים וְגַם לָאַחֲרֹנִים שֶׁיִּהְיוּ לֹא־יִהְיֶה לָהֶם זִכָּרוֹן עִם שֶׁיִּהְיוּ לָאַחֲרֹנָה׃
יב אֲנִי קֹהֶלֶת הָיִיתִי מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלָם׃
יג וְנָתַתִּי אֶת־לִבִּי לִדְרוֹשׁ וְלָתוּר בַּחָכְמָה עַל כָּל־אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמָיִם הוּא עִנְיַן רָע נָתַן אֱלֹהִים לִבְנֵי הָאָדָם לַעֲנוֹת בּוֹ׃
יד רָאִיתִי אֶת־כָּל־הַמַּעֲשִׂים שֶׁנַּעֲשׂוּ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ וְהִנֵּה הַכֹּל הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ׃

LIBER ECCLESIASTES.

CAP. I.

1 Erba Eccleſiaſtes filij Da-
A uid regis Hieruſalem.
2 * Vanitas vanitatũ, di- Inf. 12. c.
xit Eccleſiaſtes: vanitas va-
nitatũ & omnia vanitas.
3 * Quid habet amplius
homo de vniuerſo labore ſuo quo laborat
4 ſub ſole? * Generatio præterit, & genera-
tio aduenit, terra autem in æternum ſtat.
5 * Oritur ſol & occidit, & ad locum
6 ſuum reuertitur, ibiq; renaſcens, * Gyrat
per Meridiem, & flectitur ad Aquilonem.
Luſtrans vniuerſa in circuitu pergit ſpiri-
7 tus, & in circulos ſuos reuertitur. * Omnia
B flumina intrant in mare, & mare non re-
dundat. Ad locum vnde exeunt flumina,
8 reuertuntur, vt iterum fluant. * Cuncta
res difficiles, nõ poteſt eas homo explicare
ſermone. Non ſaturatur oculus viſu, nec
9 auris auditu impletur. * Quid eſt quod Prou. 27 c. Eccl. 1.4.
fuit? Ipſum quod futurum eſt. Quid eſt
quod factum eſt? Ipſum quod faciendum
eſt. Nihil ſub ſole nouum.
10 * Nec valet quiſquam dicere, Ecce hoc
recens eſt. Iam enim præceſſit in ſeculis
quæ fuerunt ante nos.
11 * Non eſt priorum memoria, ſed nec
C eorum quidẽ quæ poſtea futura ſunt, erit
recordatio apud eos qui futuri ſunt in no-
uiſſimo.
12 * Ego Eccleſiaſtes fui rex Iſrael in Hie-
13 ruſalem. * Et propoſui in animo meo
quærere & inueſtigare ſapienter de omni-
bus quæ fiunt ſub ſole. Hanc occupationẽ
peſſimam dedit Deus filiis hominum, vt
occuparentur in ea.
14 * Vidi quæ fiunt cuncta ſub ſole: & ecce
vniuerſa vanitas & afflictio ſpiritus.

תרגום

א

פתגמי קֹהֶלֶת הוּא שְׁלֹמֹה בַּר דָּוִד מַלְכָּא דַּהֲוָה בִּירוּשְׁלֶם׃ ב אָמַר בְּמֵימְרֵהּ הֶבֶל הֲבָלִים עָלְמָא הָדֵין הֶבֶל הֲבָלִים כָּל־מַה־דְּטַרְחִית כּוּלָּא הָבְלוּ׃ ג מַה־מּוֹתַר אִית לֶאֱנָשׁ בְּכָל טָרְחֵהּ דְּהוּא טָרַח תְּחוֹת שְׁמְשָׁא בְּעָלְמָא הָדֵין׃ ד דַּרָא אָזֵל וְדַרָא אָתֵי וְאַרְעָא לְעָלְמִין קָיְמָא׃ ה וְיִדְנַח שְׁמְשָׁא בִּימָמָא מִן סְטַר מַדְנְחָא וְעָאל שְׁמְשָׁא לְסְטַר מַעַרְבָא בְּלֵילְיָא וּלְאַתְרֵהּ שָׁאִף וְאָזֵל אַרַח חְהוֹמָא וְדָנַח לְמֵחַר מֵאֲתָר דְּהוּא דָּנַח מִתַּמָּן מֵאֲתָמָּל׃ ו אָזֵל כָּל־סְטַר דְּרוֹמָא וּמַחֵר לְסְטַר צְפוּנָא אַרַח חְהוֹמָא מַחֵר וְאָזֵל רוּחָא וְעַל־סָחֲרָנוֹהִי חָאֵב רוּחָא׃ ז כָּל־נַחֲלַיָּא וּמַבּוּעֵי מַיָּא אָזְלִין וְנָגְרִין לְמֵי אוֹקְיָנוֹס דְּמִסְּחַר לְעָלְמָא וְאוֹקְיָנוֹס לֵיהוֹהִי מְהַמְּלֵי וְלָאַתְרָא דְּנַחֲלַיָּא אָזְלִין וְנָגְדִין תַּמָּן אִנּוּן תָּיְבִין לְמֵיזַל מְצַנְּרֵי תְּהוֹמָא׃ ח כָּל־פִּתְגָמַיָּא דַּעֲתִידִין לְמֶהֱוֵי בְּעָלְמָא אִשְׁתַּלְהִיו בְּהוֹן נְבִיאַיָּא חֲדָמָאִין וְלָא יְכִלוּ לְמִשְׁבַּח סוֹפֵיהוֹן כְּרֵם הֲכִי לֵית לֵהּ רְשׁוּ לְגַבֵּר לְמַלָּלָא מַה דַּעֲתִיד לְמֵיתֵי בְּרוֹהִי וְלָא יָכְלָא עַיְנָא לְמֶחֱזֵי כָּל־מַה דַּעֲתִיד לְמֵיתֵי בְּעָלְמָא וְלָא יָכְלָא אֹדְנָא לְאִתְמַלָּאָה מִלְּמִשְׁמַע פִּתְגָמֵי כָל־דָּיְרֵי אַרְעָא׃ ט מַה דַּהֲוָה מִן קַדְמַת דְּנָא הוּא דַּעֲתִיד לְמֶהֱוֵי בַּהֲדֵין כֵּן וּמַה דְּאִתְעֲבַד מִן קַדְמַת דְּנָא אִדְנָא לְאִתְמַלָּאָה מִלְּמִשְׁמַע פִּתְגָמֵי כָל־דָּיְרֵי עָלְמָא וְלֵית כְּלוּם פִּתְגָם חַדַּת בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת שְׁמְשָׁא׃ י אִית פִּתְגָם דְּיֵימַר אֱנָשׁ חֲזֵי דֵּין פִּתְגָם חַדַּת הוּא דַּעֲתִיד לְאִתְעוֹבָדָא עַד סוֹף כָּל־דָּרֵי עָלְמָא וְלֵית כְּלוּם פִּתְגָם חַדַּת בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת שְׁמְשָׁא׃ יא לֵית דַּכְרָנָא לְדָרַיָּא וְאַף לְבָתְרַיָּא דַּעֲתִידִין לְמֶהֱוֵי לָא יְהֵי לְהוֹן דַּכְרָנָא עִם דָּרַיָּא דִּיהוֹן בְּיוֹמֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא׃ יב אֲנָא קֹהֶלֶת הֲוֵיתִי מַלְכָּא עַל־יִשְׂרָאֵל בִּירוּשְׁלֶם׃ יג וּמְסָרֵת יַת לִבִּי לְמִתְבַּע אַלְפָּן מִן קֳדָם יְיָ לְאַלָּלָא חָכְמְתָא עַל־כָּל מַה דְּאִתְעֲבַד תְּחוֹת שְׁמְשָׁא בְּעָלְמָא הָדֵין וַחֲזֵיתָה דְּכָל עוֹבָדֵי בְּנֵי אֱנָשָׁא חַיָּבָא גַּנָּן בֵּישׁ דְּיַהַב יְיָ לִבְנֵי אֱנָשָׁא לְאִסְתַּגָּפָא בָּהּ׃ יד חֲזֵיתִי יַת־כָּל־עוֹבָדֵי בְּנֵי אֱנָשָׁא דְּאִתְעֲבַדוּ תְּחוֹת שְׁמְשָׁא בְּעָלְמָא הָדֵין וְהוּא כֻּלָּא הָבְלוּ וּתְבִירוּת רוּחָא׃

ECCLESIASTES.

CAP. I.

1 *Verba Ecclesiastæ filij Dauid regis Israel in Hierusalem.*

2 *Vanitas vanitatũ, dixit Ecclesiastes: vanitas vanitatum, omnia vanitas.*

3 *Quæ abundantia homini in omni labore suo quo laborat sub sole?*

4 *Generatio vadit & generatio venit, & terra in seculum stetit.*

5 *Et oritur sol, & occidit sol, & in locum suum trahit, oriens ipse illic,*

6 *Vadit ad Notum, & circuit ad Boream: circiuit circuens, vadit Spiritus, & ad circulos suos conuertitur Spiritus.*

7 *Omnes torrentes eunt ad mare, & mare non est repletum. Ad locum quò torrentes vadunt, illuc ipsi conuertuntur ad eundum.*

8 *Omnes sermones implicati, non poterit vir ad loquendum, & non replebitur oculus visu, & non replebitur auris ab auditu.*

9 *Quid quod fuit? ipsum quod futurum est. & quid quod factum est? ipsum faciendum: & non est omne recens sub sole.*

10 *Qui loquetur & dicet: Ecce hoc nouum est, iam fuerunt in seculis quæ fuerunt ab ante nos.*

11 *Non est memoria primis, & saltem vltimis factis non est eis memoria cum futuris in nouissimo.*

12 *Ego Ecclesiastes fui rex super Israel in Hierusalem.*

13 *Et dedi cor meum ad exquirendum & ad considerandum in sapientia de omnibus quæ fiunt sub cælo; quoniam occupationem malam dedit Deus filiis hominum, vt occuparentur in ea.*

14 *Vidi omnia opera quæ facta sunt sub sole, & ecce omnia vanitas & electio spiritus.*

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΗΣ.

κεφ. α΄.

1 Ῥηματα ἐκκλησιαστοῦ υἱοῦ δαυὶδ βασι-
2 λέως ἰσραὴλ ἐν ἱερουσαλήμ. ἀταξιότης ματαιότητων, εἶπεν ὁ ἐκκλησιαστής,
3 ματαιότης ματαιοτήτων τὰ πάντα ματαιότης. τίς περίσσεια τῷ ἀνθρώπῳ ἐν παντὶ μόχθῳ αὐτοῦ ᾧ μοχθεῖ ὑπὸ τὸν ἥλιον;
4 γενεὰ πορεύεται καὶ γενεὰ ἔρχεται, καὶ ἡ γῆ εἰς τὸν αἰῶνα ἕστηκε.
5 καὶ ἀνατέλλει ὁ ἥλιος καὶ δύνει ὁ ἥλιος καὶ εἰς τὸν
6 τόπον αὐτοῦ ἕλκει, ἀνατέλλων αὐτὸς ἐκεῖ πορεύεται πρὸς νότον καὶ κυκλοῖ πρὸς βορρᾶν, κυκλοῖ κυκλῶν πορεύεται πνεῦμα, καὶ ἐπὶ κύκλους αὐτοῦ ἐπιστρέφει τὸ πνεῦ-
7 μα. πάντες οἱ χείμαρροι πορεύονται εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἡ θάλασσα οὐκ ἔστιν ἐμπεπλησμένη. εἰς τὸν τόπον ὃ οἱ χείμαρροι πορεύονται, ἐκεῖ αὐτοὶ ἐπιστρέφουσι τοῦ πορευθῆναι.
8 πάντες οἱ λόγοι ἔγκοποι, οὐ δυνήσεται ἄνθρωπος τοῦ λαλεῖν, καὶ οὐκ ἐμπλησθήσεται ὀφθαλμὸς τοῦ ὁρᾶν· καὶ οὐ πληρωθήσεται οὖς ἀπὸ ἀκροάσεως.
9 τί τὸ γεγονὸς αὐτὸ τὸ γενησόμενον. καὶ τί τὸ πεποιημένον αὐτὸ τὸ ποιηθησόμενον· καὶ οὐκ ἔστι πᾶν πρόσφα-
10 τον ὑπὸ τὸν ἥλιον. ὃς λαλήσει καὶ ἐρεῖ, ἴδε τοῦτο καινόν ἐστιν, ἤδη γέγονεν ἐν τοῖς αἰῶσι τοῖς γενομένοις ἀπὸ ἔμ-
11 προσθεν ἡμῶν. οὐκ ἔστι μνήμη τοῖς πρώτοις καί γε τοῖς ἐσχάτοις γενομένοις οὐκ ἔστι αὐτοῖς μνήμη μετὰ τῶν γενομένων εἰς τὰ ἔσχατα.
12 ἐγὼ ἐκκλησιαστὴς ἐγενόμην βασιλεὺς ἐπὶ ἰσραὴλ
13 ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ ἔδωκα τὴν καρδίαν μου τοῦ ἐκζητῆσαι καὶ τοῦ κατασκέψασθαι ἐν τῇ σοφίᾳ περὶ πάντων τῶν γενομένων ὑπὸ τὸν οὐρανόν· ὅτι περισπασμὸν πονηρὸν ἔδωκεν ὁ θεὸς τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τοῦ περισπᾶσθαι ἐν αὐτῷ.
14 εἶδον σύμπαντα τὰ ποιήματα τὰ πεποιημένα ὑπὸ τὸν ἥλιον. καὶ ἰδοὺ πάντα ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος.

INTERPRETATIO LATINA PARAPHRASIS
CHALDAICAE LIBRI ECCLESIASTES,
Interprete Benedicto Aria Montano Hispalensi.

CAP. I.

VERBA Ecclesiastæ (ipse est Selomoh) filij Dauid regis qui fuit in Ierusalem. [2] Dixit in verbo suo: Vanitas vanitatum seculũ hoc: vanitas vanitatum omne quod laboraui, omnino vanitas. [3] Quid reliquum est homini postquam mortuus fuerit, de omni labore suo, quem ipse laborauit sub sole in hoc seculo? [4] Generatio abit & generatio venit, & terra in secula seculorum stat. [5] Oritur sol in die ex latere Orientis, & ingreditur sol in latus Occidentis in nocte, & ad locum suũ anhelat, & ambulat per viã abyssi, & oriturus est cras ex loco vnde ipse ortus est heri. [6] Perambulat omne latus Meridiei, & redit ad latus Aquilonis via abyssi: gyrat, circuit, & ambulat spiritus, & per circuitus suos reuertitur spiritus. [7] Omnia flumina & scaturigines aquarum vadunt & fluunt in mare Oceanum, quod circuit mundũ, & Oceanus non impletur: & ad eundem locũ quò flumina vadunt & fluunt, ipsa redeunt, vt vadant per meatus abyssi. [8] In omnibus verbis quæ parata sunt vt fiant in seculo, defatigati sunt prophetæ antiqui, & nõ potuerunt inuenire fines eorum: verùm vtique non est facultas viro vt loquatur quod venturum est post se, & non potest oculus videre omne quod futurum est vt accidat in mundo, & non potest auris impleri audiendo verba omnium incolarum terræ. [9] Id quod fuit ab antiquo, ipsum est quod futurum est posthac: & id quod factum est ab antiquo, ipsum est quod futurum est vt fiat vsque ad finem omnium generationum seculi: & non est vlla res noua in seculo hoc sub sole. [10] Est res de qua dicat homo, Vide, hæc res noua est, ecce antè fuit in seculo in diebus generationum, quæ fuerunt ante nos. [11] Non est memoria generationibus & etiã posteris qui futuri sunt, non erit illis memoria cum generationibus quæ erunt in diebus regis Christi. [12] Ego Ecclesiastes fui rex super Israel in Ierusalẽ. [13] Et tradidi cor meũ ad inuestigandam doctrinam à Domino, & ad explorandam sapientiam de omni quod factũ est sub sole in mundo hoc: & vidi quòd omnia facta filiorũ hominis obnoxia sint negocio malo quod dedit Dominus filiis hominis, vt affligerentur in eo. [14] Vidi omnia facta filiorum hominis quæ fiunt sub sole in mundo hoc: & id omne vanitas & confractio spiritus.

15 * מְעֻוָּת לֹא־יוּכַל לִתְקֹן וְחֶסְרוֹן לֹא־יוּכַל לְהִמָּנוֹת:
16 * דִּבַּרְתִּי אֲנִי עִם־לִבִּי לֵאמֹר אֲנִי הִנֵּה הִגְדַּלְתִּי
וְהוֹסַפְתִּי חָכְמָה עַל כָּל־אֲשֶׁר־הָיָה לְפָנַי עַל־
יְרוּשָׁלִַם וְלִבִּי רָאָה הַרְבֵּה חָכְמָה וָדָעַת:
17 * וָאֶתְּנָה לִבִּי לָדַעַת חָכְמָה וְדַעַת הוֹלֵלוֹת
וְשִׂכְלוּת יָדַעְתִּי שֶׁגַּם־זֶה הוּא רַעְיוֹן רוּחַ:
18 * כִּי בְרֹב חָכְמָה רָב־כָּעַס וְיוֹסִיף דַּעַת יוֹסִיף
מַכְאוֹב:

ב

1 * אָמַרְתִּי אֲנִי בְלִבִּי לְכָה־נָּא אֲנַסְּכָה בְשִׂמְחָה
וּרְאֵה בְטוֹב וְהִנֵּה גַם־הוּא הָבֶל:
2 * לִשְׂחוֹק אָמַרְתִּי מְהוֹלָל וּלְשִׂמְחָה מַה־זֶּה עֹשָׂה:
3 * תַּרְתִּי בְלִבִּי לִמְשׁוֹךְ בַּיַּיִן אֶת־בְּשָׂרִי וְלִבִּי נֹהֵג
בַּחָכְמָה וְלֶאֱחֹז בְּסִכְלוּת עַד אֲשֶׁר אֶרְאֶה אֵי־זֶה
טוֹב לִבְנֵי הָאָדָם אֲשֶׁר יַעֲשׂוּ תַּחַת הַשָּׁמַיִם מִסְפַּר
יְמֵי חַיֵּיהֶם:
4 * הִגְדַּלְתִּי מַעֲשָׂי בָּנִיתִי לִי בָּתִּים נָטַעְתִּי לִי כְּרָמִים:
5 * עָשִׂיתִי לִי גַּנּוֹת וּפַרְדֵּסִים וְנָטַעְתִּי בָהֶם עֵץ
כָּל־פֶּרִי:
6 * עָשִׂיתִי לִי בְּרֵכוֹת מָיִם לְהַשְׁקוֹת מֵהֶם יַעַר
צוֹמֵחַ עֵצִים:
7 * קָנִיתִי עֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת וּבְנֵי־בַיִת הָיָה לִי גַּם
מִקְנֵה בָקָר וָצֹאן הַרְבֵּה הָיָה לִי מִכֹּל שֶׁהָיוּ לְפָנַי
בִּירוּשָׁלִָם:
8 * כָּנַסְתִּי לִי גַם־כֶּסֶף וְזָהָב וּסְגֻלַּת מְלָכִים
וְהַמְּדִינוֹת עָשִׂיתִי לִי שָׁרִים וְשָׁרוֹת וְתַעֲנוּגוֹת בְּנֵי
הָאָדָם שִׁדָּה וְשִׁדּוֹת:
9 * וְגָדַלְתִּי וְהוֹסַפְתִּי מִכֹּל שֶׁהָיָה לְפָנַי בִּירוּשָׁלִָם
אַף חָכְמָתִי עָמְדָה־לִי:

15 *Peruerſi difficilè corrigũtur,& ſtultorũ
16 infinitus eſt numerus. *Locutus ſum in
D corde meo dicẽs:Ecce magnus effect' ſum
& præceſſi omnes ſapientia qui fuerũt ante me in Hieruſalẽ, & mens mea contemplata eſt multa ſapienter,& didici.
17 *Dediq́ue cor meum vt ſcirem prudentiam atque doctrinam , erroresq́ue &
ſtultitiam. Et agnoui quòd in his quoque eſſet labor & afflictio ſpiritus.
18 *Eò quòd in multa ſapientia multa ſit indignatio;& qui addit ſcientiam,addit & dolorem.

CAP. II.

1 DIxi ego in corde meo: Vadá & affluam
A delitiis , & fruar bonis. Et vidi quòd hoc quoque eſſet vanitas.
2 *Riſum reputaui errorem,& gaudio dixi : Quid fruſtra deciperis?
3 *Cogitaui in corde meo abſtrahere à vino carnem meam,vt animum meũ tranſferrem ad ſapientiam, deuitaremq́ue ſtultitiam, donec viderem quid eſſet vtile filiis hominum, quo facto opus eſt ſub ſole numero dierum vitæ ſuæ.
4 *Magnificaui opera mea:ædificaui mihi domos,& plantaui vineas.
5 *Feci hortos & pomaria, & conſeui ea cuncti generis arboribus.
6 *Et exſtruxi mihi piſcinas aquarum, vt irrigarem ſyluam lignorũ germinantium.
7 *Poſſedi ſeruos & ancillas, multamq́ue familiam habui. Armenta quoque & magnos ouium greges vltra omnes qui fuerunt ante me in Hieruſalem.
8 *Coaceruaui mihi argentum & au-
Brum, & ſubſtantias regum & prouinciarum. Feci mihi cantores & cantatrices, & delitias filiorum hominum, ſcyphos & vrceolos in miniſterio ad vina fundenda.
9 *Et ſupergreſſus ſum opibus omnes qui ante me fuerunt in Hieruſalem. Sapientia quoque perſeuerauit mecum.

תרגום

15 גְּבַר דִּי־סְרִיבָן אִתְתַּקָּנָא בְּעַלְמָא הָדֵן וּמִית בְּהוֹן וְלָא הֲדַר בִּתְיוּבְתָּא לֵית לֵהּ רְשׁוּ לְאִתְקַנָּאָא בָּתַר מוֹתֵהּ וּגְבַר חַסִּיר בְּאוֹרַיְתָא וּפִקּוּדַיָּא
16 בְּחַיּוֹהִי בָּתַר מוֹתֵהּ לֵית לֵהּ רְשׁוּ לְאִתְמְנָאָה עִם צַדִּיקַיָּא בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן: 17 מַלֶּלֶת אֲנָא בְּהַרְהוּר לִבִּי לְמֵימַר אֲנָא אַסְגֵּיתִי וְאוֹסְפֵת חָכְמְתָא
עַל כָּל־חַכִּימַיָּא דִּי־הֲווֹ קֳדָמַי בִּירוּשְׁלֵם וְלִבִּי חֲזָא סְגִיאוּת חָכְמְתָא וּמַנְדְּעָא: 18 וְיָהֲבֵת לִבִּי לְמִדַּע חָכְמְתָא וְחֻלְחְלְתָּא דְּמִלְכוּתָא וּמַנְדְּעָא
וְסָכְלְתָנוּ בַּחֲנֵת לְמִדַּע דְּאַף דֵּין הוּא תְּבִירוּת רוּחָא לְגַבֵּר דְּמִשְׁתַּדַּל לְמִשְׁכַּח יְהָהוֹן: 19 אֲרוּם גְּבַר דְּמַסְגֵּי חָכְמְתָא כַּד יֵחוּב וְלָא יֵהוּב בְּתִיוּבְתָּא
מַסְגֵּי רְגַז מִן קֳדָם יְיָ וּדְמוֹסִיף מַנְדְּעָא וּמוֹדָעוּתְהוֹהִי מוֹסִיף כְּאֵב לְגָא לְקָרִיבוֹי:

ב

1 אֲמָרֵת אֲנָא בְּלִבִּי אֵזִל כְּעַן הָכָא וְאֶבְחַן בְּחֶדְוָא וְאֶחֱזֵי בְּטוּב עָלְמָא הָדֵן וְכְדוּ מְטָא עֲלַי צַעֲרָא וְסִגּוּפָא אֲמָרֵת בְּמֵימְרִי הָא אַף דֵּן
הוּא הֶבְלָא: 2 לְחוֹכָא אֲמָרֵת בְּעִדָּן צַעֲרִי לֵיצָנוּתָא הוּא וּלְחֶדְוָא מָה הֲנָאַת אִית לְגַבֵּר דְּיַעְבְּדִנַּהּ: 3 אַלֶּלֶת בְּלִבִּי לְנַגָּרָא בְּבֵית חַמְרָא
יַת־בִּשְׂרִי וְלִבִּי דְּבַר בְּחָכְמְתָא וְלֶאֱחָדָא בְּשִׁטוּתָא עַד דְּ־אֶחֱמֵא עַד דְּאִנּוּן קַיְמִין בְּעָלְמָא הָדֵן
תְּחוֹת שְׁמֶשָׁא מִנְיַן יוֹמֵי חַיֵּיהוֹן: 4 אַסְגֵּיתִי עוֹבְדִין טָבִין בִּירוּשְׁלֵם בְּנֵיתִי לִי בָּתִּין אֲנְצֵבֶת לִי כַּרְמִין: 5 עֲבֶדֶת לִי גִּנָּת שַׁקִּין וּפַרְדֵּסִין
וְזָרַעַת חַמָּן כָּל־מִינֵי עִשְׂבִין וְכָל־אִילָנֵי פֵּרִין: 6 עֲבֶדֶת לִי פִּרְקְטִנִין דְּמַיָּא לְאַשְׁקָאָה מִנְּהוֹן אַפֵּילוּ חִרְשָׁא דְּ־מַרְבֵּי קַיְמִין לְאַסָּקָא:
7 קְנֵיתִי עַבְדִין וְאַמָּהָן וּגְדָרִין דִּ־מְזוֹנָא דְּבֵיתִי הֲוֹו לִי לְפַרְנָסָא יַתִּי וַיָת־אֱנָשׁ בֵּיתִי אַף קִנְיַן תּוֹרִין וְעָאן הֲוָה לִי יַתִּיר מִכָּל־
דַּרְיָא דִּי הֲוֹו קֳדָמַי בִּירוּשְׁלֵם: 8 כְּנֵשֶׁת לִי אַף אוֹצָרִין דְּכַסַּף וּדְהַב וְסִתְוָן מַלְכִין וּפִלְכִין אֶתְיְהִבוּ לִי לְכַרְגָּא עֲבֶדֶת בְּבֵית מַקְדְּשָׁא זַמָּרָא
לְזַמָּרָא בְּהוֹן זַמָּרָא וְזַמָּרְיָתָא וְתַפְנוּקֵי בְנֵי אֱנָשָׁא וּמַרְזְבִין דְּשַׁדַּיִן מַיָּא פּוּשְׁרֵי וּמַרְזְבִין דְּשַׁדַּיִן מַיָּא חֲמֵימֵי:
9 וְאַסְגֵּיתִי טוֹבָא וְאוֹסֵפֶת עֲתָרָא מִכָּל־דַּרְיָא דִּי־הֲוֹו קֳדָמַי בִּירוּשְׁלֵם בְּרַם חָכְמְתִי קָמַת לִי וְהִיא סַיְּעַת יָתִי:

* *Peruersum non poterit vt ornatum sit, posteritas non poterit vt numerata sit. Locutus sum ego in corde meo vt dicam:* 15

* *Ego ecce magnus effectus sum, & addidi sapientiam super omnes qui fuerunt ante me in Hierusalem. Et cor meum vidit multa, sapientiam & cognitionem, parabolas & scientiam.* 16

* *Noui quòd & hoc est electio spiritus.* 17

* *Eo quòd in multitudine sapientiæ multitudo cognitionis; & qui addit cognitionem, addet dolorem.* 18

CAP. II.

DIxi ego in corde meo: Veni iam experiar te in lætitia, & ecce in bono; & ecce & hoc vanitas. 1

* *Risui dixi circulationem, & gaudio Quid hoc facis?* 2

* *Et consideraui si cor meum trahet vt vinum carnem meam, & cor meum duxit me in sapientia, & vt dominarer in lætitia, donec viderem quod bonum filiis hominum, quod faciẽt sub Sole, numerum dierum vitæ eorum.* 3

* *Magnificaui opus meum, ædificaui mihi domos, plantaui mihi vineas:* 4

* *Feci mihi hortos, & paradisos, & plantaui in eis lignum omne fructus.* 5

* *Feci mihi piscinas aquarum, vt rigarem ab eis syluam producentem ligna.* 6

* *Possedi seruos & ancillas, & vernæ nati sunt mihi: & possessio armenti boum & gregis ouium multa fuit mihi super omnes qui fuerunt ante me in Hierusalem.* 7

* *Congregaui mihi & argentum & aurum, & possessiones regum & prouinciarum. feci mihi cantores & cantatrices, & delitias filiorum hominis, pincernam & ancillas pincernas.* 8

* *Magnificatus sum & addidi vltra omnes qui fuerunt ante me in Hierusalem, & sapientia mea stetit mihi.* 9

15 * διεστραμμένον οὐ δυνήσεται τοῦ διακοσμηθῆναι, καὶ ὑστέρημα οὐ δυνήσεται τοῦ ἀριθμηθῆναι. ἐλάλησα ἐγὼ ἐν τῇ καρδίᾳ μου τοῦ λέγειν,

16 * ἐγὼ ἰδοὺ ἐμεγαλύνθην καὶ προσέθηκα σοφίαν ἐπὶ πᾶσιν οἳ ἐγένοντο ἔμπροσθέν μου ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ καρδία μου εἶδε πολλά, σοφίαν καὶ γνῶσιν, παραβολὰς & διηγήματα.

17 * ἔγνων ὅτι καί γε τοῦτό ἐστι προαίρεσις πνεύματος.

18 * ὅτι ἐν πλήθει σοφίας πλῆθος γνώσεως καὶ ὁ προστιθεὶς γνῶσιν, προσθήσει ἄλγημα.

β'.

1 * Εἶπον ἐγὼ ἐν καρδίᾳ μου, δεῦρο δὴ πειράζω σε ἐν εὐφροσύνῃ, καὶ ἴδε ἐν ἀγαθῷ καὶ ἰδοὺ καί γε τοῦτο ματαιότης.

2 * τῷ γέλωτι εἶπα πλανᾶσθαι, καὶ τῇ εὐφροσύνῃ τί τοῦτο ποιεῖς;

3 * καὶ κατεσκεψάμην ἐν ἡ καρδία μου ἑλκύσει ὡς οἶνον τὴν σάρκα μου, καὶ καρδία μου ὡδήγησέ με ἐν σοφίᾳ καὶ τοῦ κρατῆσαι ἐπ' εὐφροσύνῃ, ἕως οὗ ἴδω ποῖον τὸ ἀγαθὸν τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, ὃ ποιήσουσιν ὑποκάτω τὸν ἥλιον, ἀριθμὸν ἡμερῶν ζωῆς αὐτῶν.

4 * ἐμεγάλυνα ποιήματά μου, ᾠκοδόμησά μοι οἴκους, ἐφύτευσά μοι ἀμπελῶνας,

5 * ἐποίησά μοι κήπους, καὶ παραδείσους, καὶ ἐφύτευσα ἐν αὐτοῖς ξύλον παντὸς καρποῦ.

6 * ἐποίησά μοι κολυμβήθρας ὑδάτων τοῦ ποτίσαι ἀπ' αὐτῶν δρυμὸν βλαστῶντα ξύλα.

7 * ἐκτησάμην δούλους καὶ παιδίσκας, καὶ οἰκογενεῖς ἐγένοντό μοι, καί γε κτῆσις βουκολίου καὶ ποιμνίου πολλὴ ἐγένετό μοι ὑπὲρ πάντας τοὺς γενομένους ἔμπροσθέν μου ἐν ἱερουσαλήμ.

8 * συνήγαγόν μοι καί γε ἀργύριον καί γε χρυσίον, & περιουσιασμοὺς βασιλέων καὶ τῶν χωρῶν. ἐποίησά μοι ἄδοντας καὶ ἀδούσας, καὶ ἐντρυφήματα υἱῶν & ἀνθρώπου οἰνοχόον καὶ οἰνοχόας.

9 * ἐμεγαλύνθην καὶ προσέθηκα ὑπὲρ πάντας τοὺς γενομένους ἔμπροσθέν μου ἐν ἱερουσαλήμ, καί γε σοφία μου ἐστάθη μοι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[11] Vir cuius vię rebelles sunt in hoc seculo, & moritur in eis, nec reuertitur ad pœnitentiam, non est illi facultas corrigendi se post mortem suam. & vir deficiens in Lege & præceptis in vita sua, post mortem suam non est illi facultas vt numeretur cum iustis in paradiso.
[16] Locutus sum ego in cogitatione cordis mei, dicendo: Ego auxi & addidi sapientiam super omnes sapientes qui fuerunt ante me in Ierusalem, & cor meum vidit magnitudinem sapientię & scientiæ. [17] Et dedi cor meum vt cognoscerem sapientiam & agitationem regni, & scientiam & intelligentiam probaui ad sciendum: quin etiam hoc ipsum fractio spiritus viro qui solicitus est ad inueniendum ea. [18] Namque vir qui multiplicat sapientiam, quando peccat, & non conuertitur ad pœnitentiam, multiplicat indignationem à Domino: & qui addit scientiam & moritur in pueritia sua, addit dolorem cordis propinquis suis. CAP. II.

DIxi ego in corde meo: Veni nunc huc & tentabo lętitiã, & videbo bona seculi huius: & cum primum aduenit super me angustia & afflictio, dixi in dicto meo, Ecce etiã hoc vanitas. [2] De risu dixi in tempore angustię meæ, De risio est ipse. & gaudio: Quid emolumẽti est viro qui fecerit illud? [3] Exploraui in corde meo ad protrahẽdũ in domo vini carnẽ meã, & cor meũ duxit *me* in sapiẽtia, vt apprehẽderẽ stultitiam iuuenum, quoad tentarem & viderem quale ex illis bonum esset filiis hominis vt faciant quandiu ipsi manent in hoc seculo, sub Sole, numero dierum vitę suæ. [4] Multiplicaui opera bona in Ierusalem, ædificaui mihi domos, & plantaui mihi vineas. [5] Feci mihi hortos irriguos & paradisos: & seminaui ibi omnia genera herbarũ, & omnes arbores fructiferas. [6] Feci mihi piscinas aquarũ ad irrigandũ ex eis etiã syluã quæ alit ligna ad incendendũ. [7] Emi seruos & ancillas, & dispẽsatores qui prępositi essent victui domus meę: fuerũt mihi ad alẽdũ me & homines domus meæ: etiam possessio boum & ouium fuit mihi, plusquàm omnibus habitatoribus qui fuerunt ante me in Ierusalem. [8] Congregaui mihi etiam thesauros argenti & auri, & thesauri regum & regionum dati sunt mihi in tributo: feci in domo sanctuarij instrumenta musices, vt canerent in illis cantores & cantatrices, & delitias filiorum hominis, & siphones qui effunderent aquas tepidas, & siphones qui effunderent aquas calidas. [9] Et multiplicaui bonum, & auxi diuitias præ omnibus habitatoribus qui fuerunt ante me in Ierusalem: verùm sapientia mea manebat mihi, & ipsa auxiliabatur mihi.

10 * וְכֹל אֲשֶׁר שָׁאֲלוּ עֵינַי לֹא אָצַלְתִּי מֵהֶם לֹא
מָנַעְתִּי אֶת לִבִּי מִכָּל שִׂמְחָה כִּי לִבִּי שָׂמֵחַ מִכָּל
עֲמָלִי וְזֶה הָיָה חֶלְקִי מִכָּל עֲמָלִי :

11 * וּפָנִיתִי אֲנִי בְּכָל מַעֲשַׂי שָׁעָשׂוּ יָדַי וּבֶעָמָל
שֶׁעָמַלְתִּי לַעֲשׂוֹת וְהִנֵּה הַכֹּל הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ וְאֵין
יִתְרוֹן תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ :

12 * וּפָנִיתִי אֲנִי לִרְאוֹת חָכְמָה וְהוֹלֵלוֹת וְסִכְלוּת
כִּי מַה הָאָדָם שָׁיָּבוֹא אַחֲרֵי הַמֶּלֶךְ אֶת אֲשֶׁר כְּבָר
עָשׂוּהוּ :

13 * וְרָאִיתִי אֲנִי שֶׁיֵּשׁ יִתְרוֹן לַחָכְמָה מִן הַסִּכְלוּת
כְּיִתְרוֹן הָאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ :

14 * הֶחָכָם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ וְהַכְּסִיל בַּחֹשֶׁךְ הוֹלֵךְ
וְיָדַעְתִּי גַּם אֲנִי שְׁמִקְרֶה אֶחָד יִקְרֶה אֶת כֻּלָּם :

15 * וְאָמַרְתִּי אֲנִי בְלִבִּי כְּמִקְרֵה הַכְּסִיל גַּם אֲנִי
יִקְרֵנִי וְלָמָּה חָכַמְתִּי אֲנִי אָז יוֹתֵר וְדִבַּרְתִּי בְלִבִּי
שֶׁגַּם זֶה הָבֶל :

16 * כִּי אֵין זִכָּרוֹן לֶחָכָם עִם הַכְּסִיל לְעוֹלָם בְּשִׁכְבָּר
הַיָּמִים הַבָּאִים הַכֹּל נִשְׁכָּח וְאֵיךְ יָמוּת הֶחָכָם עִם
הַכְּסִיל :

17 * וְשָׂנֵאתִי אֶת הַחַיִּים כִּי רַע עָלַי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁנַּעֲשָׂה
תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ כִּי הַכֹּל הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ :

18 * וְשָׂנֵאתִי אֲנִי אֶת כָּל עֲמָלִי שֶׁאֲנִי עָמֵל תַּחַת
הַשָּׁמֶשׁ שֶׁאַנִּיחֶנּוּ לָאָדָם שֶׁיִּהְיֶה אַחֲרָי :

19 * וּמִי יוֹדֵעַ הֶחָכָם יִהְיֶה אוֹ סָכָל וְיִשְׁלַט בְּכָל עֲמָלִי
שֶׁעָמַלְתִּי וְשֶׁחָכַמְתִּי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ גַּם זֶה הָבֶל :

20 * וְסַבּוֹתִי אֲנִי לְיַאֵשׁ אֶת לִבִּי עַל כָּל הֶעָמָל
שֶׁעָמַלְתִּי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ :

21 * כִּי יֵשׁ אָדָם שֶׁעֲמָלוֹ בְּחָכְמָה וּבְדַעַת וּבְכִשְׁרוֹן
וּלְאָדָם שֶׁלֹּא עָמַל בּוֹ יִתְּנֶנּוּ חֶלְקוֹ גַּם זֶה הֶבֶל וְרָעָה
רַבָּה :

10 * Et omnia quæ desiderauerunt oculi mei non negaui eis, nec prohibui cor meũ quin omni voluptate frueretur, & oblectaret se in his quæ præparaueram. Et hanc ratus sum partem meã, si vterer labore meo.

11 * Cumque me conuertissem ad vniuersa opera quæ fecerant manus meæ, & ad labores in quibus frustrà sudaueram, vidi in omnibus vanitatem & afflictionem animi, & nihil permanere sub Sole.

12 * Transiui ad contemplandam sapientiam, erroresque & stultitiam. Quid est in C quam homo, vt sequi possit regem factorem suum?

13 * Et vidi quòd tantum præcederet sapientia stultitiam, quantum differt lux à tenebris.

14 * Sapientis oculi in capite eius, stultus in tenebris ambulat. Et didici quòd vnus vtriusque esset interitus.

15 * Et dixi in corde meo: Si vnus & stulti & meus occasus erit, quid mihi prodest quòd maiorem sapientiæ dedi operam? Locutusq; cũ mente mea animaduerti quòd hoc quoque esset vanitas.

16 * Non enim erit memoria sapientis similiter vt stulti in perpetuũ; & futura tẽpora obliuione cuncta pariter operiẽt. Moritur doctus similiter vt indoctus:

17 * Et idcircò tæduit me vitæ meæ videntem mala vniuersa esse sub Sole, & cuncta vanitatem & afflictionem spiritus.

18 * Rursus detestatus sum omnem industriam meam qua sub Sole studiosissimè laboraui, habiturus hæredem post me,

19 * quem ignoro vtrum sapiens an stultus futurus sit, & dominabitur in laboribus meis quibus desudaui & sollicitus fui. & est quicquam tam vanum?

20 * Vndè cessaui, renunciauitque cor meũ D vltrà laborare sub Sole.

21 * Nam cùm alius laboret in sapientia, & doctrina, & sollicitudine, homini otioso quæsita dimittit. & hoc quoque vanitas & magnum malum.

תרגום

20 וְכָל דְּבָעוּ מִנִּי רַבָּנֵי סַנְהֶדְרִין לָא כְלֵיתִי מִנְחוֹן פִּשַׁר מִלְיָא וְלָא מְנַעֵת יַת לִבְבִי מִן כָּל חֶדְוָה אוֹרַיְתָא אֲרוּם הָוָה לִי פַּנֵי דְלִבְבִי בְּדַח
בְּחָכְמְתָא דִי אִתְיְהִבַת לִי מִן קֳדָם יְיָ וּמִכָּל בְּנֵי אֱנָשָׁא וַחֲדִית בָּהּ יַתִּיר מִכָּל טָרְחוּתִי וְדֵן הוּא חֻלְקִי טַב דְּאִזְדְמִן לִי לְקַבָּלָא עֲלוֹהִי אֲגַר שְׁלִים
לְעָלְמָא דְאָתֵי מִכָּל טָרְחוּתִי : 21 וְאִסְתַּכְּלֵת אֲנָא בְּכָל עוּבָדַי דִי עֲבָדוּ יָדַי וּבְטָרְחָא דִי טָרְחֵת לְמֶעְבַּד וְהָא כֻלָּא הָבֶל וּתְבִירוּת רוּחָא וְלֵית מוֹתַר
בְּהוֹן תְּחוֹת שִׁמְשָׁא בְּעָלְמָא הָדֵן : 22 וְאִסְתַּכְּלֵת אֲנָא לְמֶחְזֵי חָכְמְתָא וְסָכְלְתָנוּ אֲרוּם מָה הֲנָאָה אִית לְגֻבַר לְצַלָּאָה בָּתַר
גְּזֵרַת מַלְכָּא וּבָתַר פָּרְעָנוּתָא דְהָא כְבָר אִתְגְּזֵרַת עֲלוֹהִי וְאִתְעֲבִידַת לֵהּ : 23 וַחֲזֵית אֲנָא בְּרוּחַ נְבוּאָה דְאִית מוֹתַר לְחָכְמְתָא יַתִּיר מִן שְׁטוּתָא כְּמוֹתַר
נְהוֹר יוֹמָא מִן חֲשׁוֹךְ לֵילְיָא : 24 חַכִּימָא מְסַתַּכֵּל בְּרֵישָׁא מַת דַּעֲתֵיד לְמֶהֱוֵי בְּסוֹפָא וְשָׁטְיָא בַּחֲשׁוֹכָא אָזֵל וְיָדְעָת אַף אֲנָא דְאַרְעִין חַד יֵאֲרַע יַת
כֻּלְחוֹן : 25 וְאֲמָרֵת אֲנָא בְּלִבְבִי כִּאֲרַעִין דְּשָׁטְיָא אַף אֲנָא יֵעֲרַעֲנִנִי וּלְמָה דֵן חַכְמֵת אֲנָא בְּכֵן יַתִּיר מִנַּהּ וּמַלֵּית בְּלִבְבִי דְּאַף דֵּן הֶבֶל :
26 אֲרוּם לֵית דְּכִרְנָא לְחַכִּימָא עִם שָׁטְיָא לְעָלְמָא דְאָתֵי וּבָתַר מִיתַת כְּבָר נְשִׁיתוּן יוֹמָא דַּעֲתִידִין לְמֶהֱוֵי
כֻּתְרוּתִי כֻּלָּא אִשְׁתְּכַח וְאֵיכְדֵן נְיִכְרוּן בְּנֵי אֱנָשָׁא דְיֵהָא סוֹפָא דְצַדִּיקָא כְּסוֹפָא דְחַיָּבָא : 19 וּשְׁנֵיתִי אֲנָא יַת חַיִּין בִּישִׁין אֲרוּם בִּישָׁא
בִּישָׁא עַל בְּנֵי אֱנָשָׁא בְּעָלְמָא הָדֵן אֲרוּם כֻּלָּא הֶבֶל וּתְבִירוּת רוּחָא : 18 וְסָנֵיתִי אֲנָא יַת כָּל טָרְחוּתִי דִי טָרְחֵת תְּחוֹת שִׁמְשָׁא בְּעָלְמָא הָדֵן
בְּדִיל דְּאֶשְׁבְּקִנֵּהּ לִרְחֵצָעֵם בְּרִי דְּיֵיתֵי בָּתְרָי : 19 וּמַן יְדַע חַכִּים יֵהֵא אוֹ טִפֵּשׁ מַלְכָּא דְּעָתִיד לְמֶהֱוֵי בָּתְרַי וְיִשְׁלֵט בְּכָל טָרְחוּתִי דִי טָרְחֵת
וּבְכָל מָה דְאִתְחַקֵּנֵת בְּחָכְמְתִי תְּחוֹת שִׁמְשָׁא בְּעָלְמָא הָדֵן וְתֵהֵית בְּלִבִּי וְחָכֵת לְמֵיסַר אַף דֵּן הֶבֶל : 20 וְחָזֵרֵת אֲנָא לְיַאֲשָׁא יַת לִבִּי עַל כָּל
טָרְחָא דְטָרְחֵת לְמִקְנֵי וּדְחַכְמֵת לְתַקָּנָא תְּחוֹת שִׁמְשָׁא בְּעָלְמָא הָדֵן : 21 אֲרוּם אִית גֻּבַר דְּטָרְחוּתֵהּ בְּחָכְמְתָא וּבְסָכְלְתָנוּ וּבְצִדְקוּ וְיִמּוֹת
בְּלָא וַלָד וְלָגֻבַר דְּלָא טְרַח בֵּהּ יְהֵי חֻלְקֵהּ אַף דֵּן הֶבֶל וּבִישְׁתָא רַבְּתָא :

** Et omne quod petierunt oculi mei non abſtuli ab eis. non prohibui cor meum ab omni lætitia, quoniam cor meum lætatum eſt in omni labore meo, & hoc fuit pars mea ab omni labore meo.*

10 * καὶ πάντων ὧν ᾔτησαν οἱ ὀφθαλμοί μου οὐκ ὑφεῖλον ἀπ' αὐτῶν. οὐκ ἀπεκώλυσα τὴν καρδίαν μου ὑπὸ πάσης εὐφροσύνης, ὅτι καρδία μου εὐφράνθη ἐν παντὶ μόχθῳ μου, καὶ τοῦτο ἐγένετο μερὶς μου ὑπὸ πάντας μόχθους μου.

** Et aſpexi ego in omnibus operibus meis quæ fecerunt manus meæ, & in labore quem laboraui vt facerem. & ecce omnia vanitas & electio ſpiritus, et non eſt abundantia ſub Sole.*

11 * καὶ ἐπέβλεψα ἐγὼ ἐν πᾶσι ποιήμασί μου οἷς ἐποίησαν αἱ χεῖρές μου καὶ ἐν μόχθῳ ᾧ ἐμόχθησα τοῦ ποιεῖν. καὶ ἰδοὺ τὰ πάντα ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος, καὶ οὐκ ἔστι περίσσεια ὑπὸ τὸν ἥλιον.

** Et aſpexi ego vt viderem ſapientiam & circulationem & ſtultitiam: quoniam quis homo qui ibit poſt conſilium? ſimul quæcunque fecerunt illud.*

12 * καὶ ἐπέβλεψα ἐγὼ τοῦ ἰδεῖν σοφίαν καὶ παραφορὰν καὶ ἀφροσύνην, ὅτι τίς ἄνθρωπος ὃς ἐλεύσεται ὀπίσω τοῦ βασιλῆως; τὰ ὅσα ἐποίησαν αὐτόν.

** Et vidi ego quòd eſt exceſſus ſapientiæ ſuper ſtultitiam, vt exceſſus lucis ſuper tenebras.*

13 * καὶ εἶδον ἐγὼ ὅτι ἔστι περίσσεια τῇ σοφίᾳ ὑπὲρ τὴν ἀφροσύνην ὡς περίσσεια τοῦ φωτὸς ὑπὲρ τὸ σκότος.

** Sapientis oculi eius in capite eius, & ſtultus in tenebris ambulat: et cognoui et ego quòd occurſus vnus occurret omnibus eis.*

14 * τοῦ σοφοῦ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐν κεφαλῇ αὐτοῦ, καὶ ὁ ἄφρων ἐν σκότει πορεύεται, καὶ ἔγνων καί γε ἐγὼ ὅτι συναντήματα εἷς συναντήσεται τοῖς πᾶσιν αὐτοῖς.

** Et dixi ego in corde meo, quòd occurſus ſtulti etiam mihi occurret mihi: & ad quid ſapiens factus ſum ego? quod reliquum eſt locutus ſum in corde meo, quoniam ſtultus ex abundantia loquitur: quod & hoc vanitas.*

15 * καὶ εἶπον ἐγὼ ἐν καρδίᾳ μου, ὡς συναντήματα τοῦ ἄφρονος καί γε ἐμοὶ συναντήσεται, καὶ ἵνατί ἐσοφισάμην ἐγώ; τὸ περισσὸν ἐλάλησα ἐν καρδίᾳ μου, ὅτι καὶ τοῦτο ματαιότης· * ὅτι οὐκ ἔστι μνήμη τοῦ σοφοῦ μετὰ τοῦ ἄφρονος εἰς αἰῶνα, καθότι ἤδη ταῖς ἡμέραις ταῖς ἐρχομέναις τὰ πάντα ἐπελήσθη. καὶ πῶς ἀποθνῄσκει ὁ σοφὸς μετὰ τοῦ ἄφρονος·

** Et odio habui ſimul vitam. quoniam malum in me opus quod factum eſt ſub Sole, quia omnia vanitas & electio ſpiritus.*

17 * καὶ ἐμίσησα σὺν τὴν ζωήν. ὅτι πονηρὸν ἐπ' ἐμὲ τὸ ποίημα τὸ πεποιημένον ὑπὸ τὸν ἥλιον, ὅτι τὰ πάντα ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος·

** Et deteſtatus ſum ego omnem laborẽ meum quem ego laboro ſub Sole, quoniam dimittam eum homini futuro poſt me.*

18 * καὶ ἐμίσησα ἐγὼ σύμπαντα μόχθον μου ὃν ἐγὼ μοχθῶ ὑπὸ τὸν ἥλιον, ὅτι ἀφίω αὐτὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ γενομένῳ μετ' ἐμέ.

** Et quis nouit ſi ſapiens erit an ſtultus? et ſi licentioſus erit in omni labore meo, quem laboraui, & quo ſapiens factus ſum ſub Sole? et hoc vanitas.*

19 * καὶ τίς οἶδεν εἰ σοφὸς ἔσται ἢ ἄφρων; καὶ εἰ ἐξουσιάσει ἐν παντὶ μόχθῳ μου, ᾧ ἐμόχθησα καὶ ᾧ ἐσοφισάμην ὑπὸ τὸν ἥλιον; καί γε τοῦτο ματαιότης.

** Et conuerſus ſum ego renunciare corde meo in omni labore quem laboraui ſub Sole:*

20 * καὶ ἐπέστρεψα ἐγὼ τοῦ ἀποταξασθῆναι τῇ καρδίᾳ μου ἐπὶ παντὶ μόχθῳ ᾧ ἐμόχθησα ὑπὸ τὸν ἥλιον·

** Quoniam eſt homo quoniam labor eius in ſapientia, & in cognitione, & in fortitudine. & homo qui non laborauit in eo, dabit illi partem eius, & hoc vanitas. & malum magnum*

21 * ὅτι ἔστιν ἄνθρωπος ὅτι μόχθος αὐτοῦ ἐν σοφίᾳ καὶ ἐν γνώσει καὶ ἐν ἀνδρίᾳ. καὶ ἄνθρωπος ᾧ οὐκ ἐμόχθησεν ἐν αὐτῷ δώσει αὐτῷ μερίδα αὐτοῦ, καί γε τοῦτο ματαιότης. καὶ πονηρία μεγάλη

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Et in omnibus quæ quęſierunt ex me magiſtri Zzanhedrin, non inhibui ab eis ſolutionem ſermonũ, & nõ prohibui cor meum ab omni lætitia Legis, quoniam fuit mihi inclinatio cordis mei exultans in ſapientia quæ data erat mihi à Dño, prę omnibus filiis hominis, & lętatus ſum in ea ex omni labore meo: & hęc ipſa fuit pars mea bona quę ſtatuta fuit mihi ad accipiendũ ſuper eam præmium perfectum in ſeculo venturo ex omni labore meo. 11 Et contemplatus ſum ego in omnibus operibus meis quę fecerant manus meę, & in labore quem laborauerat ad faciendum: & ecce omnia vanitas & confractio ſpiritus, & nihil eſt reliqui in eis ſub Sole in ſeculo hoc. 12 Et animaduerti ego ad videndum ſapientiam & commotionem regni, & intelligentiam: nam quę vtilitas eſt viro vt oret poſt decretum regis & poſt vltionem, cùm ecce iam ſtatutum ſit ſuper eum & factum ſit ei? 13 Et vidi ego in ſpiritu prophetiæ, quòd plus dignitatis ſit ſapientię, quàm ſtultitię, ſicut excellentior eſt lux diei tenebris noctis. 14 Sapiens contemplatur in principio id quod futurum eſt in fine, & ſtultus in tenebris ambulat: & cognoui etiam ego quòd accidens vnũ accidet omnibus illis. 15 Et dixi ego in corde meo, Iuxta accidens ſtulti etiam mihi accidet, & ad quidnam ſapiens fui ego ſic magis quàm ille? & locutus ſum in corde meo, quòd etiam hoc vanitas. 16 Nam non eſt memoria ſapientis cum ſtulto in ſeculo venturo, & poſt mortem viri id quod fuit iam in diebus eius, cùm venerint dies qui futuri ſunt poſt eum, omne inuenietur: & quomodo dicent filij hominis quòd futurus ſit finis iuſti ſicut finis peccatoris? 17 Et odi vitam malam, quia malum contra me eſt, opus malũ cõtra filios hominis in ſeculo hoc, quia omnia vanitas & cõfractio ſpiritus. 18 Et odi ego omnem laborem meum quẽ laboraui ſub Sole in ſeculo hoc, propterea quòd relinquã eũ Rehabghã filio meo qui veniet poſt me. 19 Et quis nouit an ſapiẽs erit an ſtultus rex qui futurus eſt poſt me, & dominabitur in omni labore meo quẽ laboraui, & in omni eo quod acquiſiui in ſapiẽtia mea ſub Sole in ſeculo hoc. & obſtupui in corde meo. & rurſus dixi: Etiam hoc vanitas. 20 Et reuerſus ſum ego vt facerem deſperare cor meum ſuper omnem laborẽ quẽ laboraui ad acquirendũ, & quòd ſapiens fuerim ad præparandũ ſub Sole in ſeculo hoc. 21 Quia eſt vir cuius labor ſit in ſapientia, & in intelligentia & in iuſtitia, & morietur abſque liberis; & viro qui non laborauit in illo, dabit illud vt ſit pars eius. Etiam hoc vanitas & malum magnum.

22 * כִּי מִי־יְהוֹה לְאָדָם בְּכָל־עֲמָלוֹ וּבְרַעְיוֹן לִבּוֹ
שֶׁהוּא עָמֵל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃

23 * כִּי כָל־יָמָיו מַכְאֹבִים וְכַעַס עִנְיָנוֹ גַּם־בַּלַּיְלָה
לֹא־שָׁכַב לִבּוֹ גַּם־זֶה הֶבֶל הוּא׃

24 * אֵין־טוֹב בָּאָדָם שֶׁיֹּאכַל וְשָׁתָה וְהֶרְאָה אֶת־נַפְשׁוֹ
טוֹב בַּעֲמָלוֹ גַּם־זֹה רָאֵיתִי אָנִי כִּי מִיַּד הָאֱלֹהִים הִיא׃

25 * כִּי מִי יֹאכַל וּמִי יָחוּשׁ חוּץ מִמֶּנִּי׃

26 * כִּי לְאָדָם שֶׁטּוֹב לְפָנָיו נָתַן חָכְמָה וְדַעַת וְשִׂמְחָה
וְלַחוֹטֶא נָתַן עִנְיַן לֶאֱסֹף וְלִכְנוֹס לָתֵת לְטוֹב לִפְנֵי
הָאֱלֹהִים גַּם־זֶה הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ׃

ג

1 * לַכֹּל זְמָן וְעֵת לְכָל־חֵפֶץ תַּחַת הַשָּׁמָיִם׃

2 * עֵת לָלֶדֶת וְעֵת לָמוּת עֵת לַטָּעַת וְעֵת לַעֲקוֹר נָטוּעַ׃

3 * עֵת לַהֲרוֹג וְעֵת לִרְפּוֹא
עֵת לִפְרוֹץ וְעֵת לִבְנוֹת׃

4 * עֵת לִבְכּוֹת וְעֵת לִשְׂחוֹק׃
עֵת סְפוֹד וְעֵת רְקוֹד׃

5 * עֵת לְחַשְׁלִיךְ אֲבָנִים וְעֵת כְּנוֹס אֲבָנִים
עֵת לַחֲבוֹק וְעֵת לִרְחֹק מֵחַבֵּק׃

6 * עֵת לְבַקֵּשׁ וְעֵת לְאַבֵּד
עֵת לִשְׁמוֹר וְעֵת לְהַשְׁלִיךְ׃

7 * עֵת לִקְרוֹעַ וְעֵת לִתְפּוֹר
עֵת לַחֲשׁוֹת וְעֵת לְדַבֵּר׃

8 * עֵת לֶאֱהֹב וְעֵת לִשְׂנֹא
עֵת מִלְחָמָה וְעֵת שָׁלוֹם׃

9 * מַה־יִּתְרוֹן הָעוֹשֶׂה בַּאֲשֶׁר הוּא עָמֵל׃ 10 * רָאִיתִי
אֶת־הָעִנְיָן אֲשֶׁר נָתַן אֱלֹהִים לִבְנֵי הָאָדָם לַעֲנוֹת בּוֹ׃

11 * אֶת־הַכֹּל עָשָׂה יָפֶה בְעִתּוֹ גַּם אֶת־הָעֹלָם נָתַן
בְּלִבָּם מִבְּלִי אֲשֶׁר לֹא־יִמְצָא הָאָדָם אֶת־הַמַּעֲשֶׂה
אֲשֶׁר־עָשָׂה הָאֱלֹהִים מֵרֹאשׁ וְעַד־סוֹף׃

22 * Quid enim proderit homini de vniuerso labore suo,&afflictione spiritus qua sub Sole cruciatus est?

23 * Cuncti dies eius doloribus & ęrumnis pleni sunt,nec per noctem mente requiescit. & hoc nonne vanitas est?

24 * Nonne melius est comedere & bibere , & ostendere animæ suæ bona de laboribus suis? & hoc de manu Dei est. Infr. 5.b.

25 * Quis ita deuorabit & delitiis affluet, vt ego?

26 * Homini bono in conspectu suo dedit Deus sapientiam,& scientiam,& lętitiam, peccatori autem dedit afflictionem & curam superfluam, vt addat & congreget, & tradat ei qui placuit Deo.Sed & hoc vanitas est, & cassa sollicitudo mentis.

CAP. III.

1 A OMnia tempus habent , & suis spaciis transeunt vniuersa sub cælo.

2 * Tempus nascendi,& tempus moriendi: tempus plantandi , & tempus euellędi quod plantatum est.

3 * Tempus occidendi,& tempus sanandi: tempus destruendi,& tępus ędificandi.

4 * Tempus flendi,& tempus ridendi:tępus plangendi, & tempus saltandi.

5 * Tempus spargendi lapides,& tempus colligendi. tempus amplexādi, & tempus longè fieri ab amplexibus.

6 * Tempus acquirendi , & tempus perdendi. tempus custodiendi,& tempus abiiciendi.

7 * Tempus scindendi , & tempus consuendi. tempus tacendi , & tempus loquendi.

8 * Tempus dilectionis , & tempus odij: B tempus belli, & tempus pacis.

9 * Quid habet amplius homo de labore suo? 10 * Vidi afflictionem quam dedit Deus filiis hominum , vt distendantur in ea.

11 * Cuncta fecit bona in tempore suo, & mundum tradidit disputationi eorum, vt non inueniat homo opus quod operatus est Deus ab initio vsque ad finem.

תרגום

22 אֲרוּם מָה הֲנָאָה אִית לִגְבַר בְּכָל טָרְחֵה וּבְתִבְרוּת לִבֵּהּ דְּהוּא טָרַח תְּחוֹת שִׁמְשָׁא בְּעָלְמָא הָדֵן׃ 23 אֲרוּם כָּל יוֹמוֹהִי כְּאִיבִין וְרִגְזָא
דְּגוּנֵהּ אַף בְּלֵילְיָא לָא דָמַךְ מִן הַרְהוּרֵי לִבֵּהּ אַף דֵּין הֶבְלוּ הוּא׃ 24 לֵית דְּשַׁפִּיר בֶּאֱנָשָׁא אֱלָהֵן דְּיֵיכֹל וְיִשְׁתֵּי וְיַחֲזֵי יַת נַפְשֵׁהּ טַב קֳדָם
בְּנֵי אֱנָשָׁא לְמֶעְבַּר יַת פִּקּוּדַיָּא וּלְהֶוֵךְ בְּאֹרְחָן דְּתַקְנָן קֳדָמוֹהִי בְּגִין דְּיוֹטִיב לֵהּ מִן טָרְחֵהּ אַף דֵּין חֲזִית אֲנָא וּרְגִבַר דְּמִצְלַח בְּעָלְמָא הָדֵן מִן
יְקָא דַיָּיֵי הוּא׃ 25 אֲרוּם מַן הוּא דְּיֵעְסוֹק בְּפִתְגָמֵי אוֹרַיְתָא וּמַן הַהוּא גַּבְרָא דְּאִיתַי לֵהּ חֶשְׁשָׁא מִן יוֹם דִּינָא רַבָּא עַתִּיד לְמֵיהֵי בַּר כְּנִי׃
26 אֲרוּם לֶאֱנָשׁ דְּחַקְנָן עוֹבָדוֹהִי קֳדָם יְיָ יְהַב חָכְמְתָא וּמַנְדְּעָא בְּעָלְמָא הָדֵן וְחַדְוָא עִם צַדִּיקַיָּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי וּלְגַבְרָא חַיָּבָא יְהַב גַּוְנָן בִּישׁ
לְמִכְנַשׁ מָמוֹן וּלְסַעֲבַר קְנָיָן סַגִּי לְמֶהֱוֵי מִתְנַסֵּב מִנֵּהּ וּלְמֶהֱוֵי מְחַיֵּהב לְגִבְרָא דְּשַׁפִּיר מִנֵּהּ קֳדָם יְיָ אַף דֵּין הֶבְלוּ וּתְבִירוּת רוּחָא׃

ג 1 לְכָל גִּבְרָא יְיֵי זִמְנָא וְעִדָּנָא לְכָל עִסְקָא תְּחוֹת שְׁמַיָּא׃ 2 עִדָּן בְּחִיר לְמֵילַד בְּנִין וְעִדָּן בְּחִיר לְקַטָּלָא בְּנִין מְסָרְנִין
יְסַרְגְּנִין עִדָּן בְּחִיר לְמִנְצַב אִילָן וְעִדָּן בְּחִיר לְשַׁרְשָׁא אִילָן נְצִיב׃ 3 עִדָּן בְּחִיר לְקַטָּלָא בְּחַרְבָּא וְעִדָּן בֵּחִיר לְאַסָּאָה שְׁכִיב מְרַע עִדָּן בְּחִיר
לְסַחָרָא בְּנַיְנָא וְעִדָּן בְּחִיר לְסִכְּנֵי חַרְבָּנָא׃ 4 עִדָּן בְּחִיר לְמִכְנֵי עַל שְׁכִיבָא וְעִדָּן בְּחִיר לְמֶחֱדֵי בְּחוּכָא עִדָּן בְּחִיר לְמִסְפַּד עַל קְטִילָא וְעִדָּן
בְּחִיר לְטַפָּאָה בְּהִלּוּלָא׃ 5 עִדָּן בְּחִיר לְפַקָּחָא דְּגוּר אַבְנִין וְעִדָּן בְּחִיר לְמִצְבַּר אַבְנִין לְבִנְיָנָא עִדָּן בְּחִיר לְגַפָּפָא אִהַתָּא וְעִדָּן בְּחִיר לְרַחָקָא
מִנַּפָּפָא׃ 6 עִדָּן בְּחִיר לְתִבּוֹעַ מָמוֹנָא וְעִדָּן בְּחִיר לְמֵיבַד נִכְסַיָּא עִדָּן בְּחִיר לְמִטַּר עִסְקָא וְעִדָּן בְּחִיר לְמֵישַׁד עִסְקָא בְּיַמָּא בְּעִדָּן נַחְשׁוֹלָא רַבָּא׃
7 עִדָּן בְּחִיר לְמִכְוַע יַת לְבוּשָׁא וְעִדָּן בְּחִיר לְאַחָאָה בְּזִיעָא עִדָּן בְּחִיר לְמִשְׁחַק וְעִדָּן בְּחִיר לְמִסְלָא פִּתְגָמֵי סַצּוּתָא׃ 8 עִדָּן בְּחִיר לְרַחֲמֵי
חַד לְחַבְרֵהּ וְעִדָּן בְּחִיר לְמִסְנֵי לִגְבַר חַיָּבָא עִדָּן בְּחִיר לְמֶעְבַּד שְׁלָמָא׃ 9 מָה מוֹתַר אִית לִגְבַר פָּלַח דְּהוּא טָרַח לְמֶעְבַּד
אוֹצְרִין וּלְמִכְנַשׁ מָמוֹן אוּלְיֵי מִסְתַּיְעָ מִלְעֵלָא׃ 10 חֲזִית יַת גְּנַן אִסּוּרִין וּפִרְעָנוּתָא דִּי יְהַב יְיָ לִבְנֵי אֱנָשָׁא דִּי אִנּוּן רְשִׁיעִין לְסַנָּפוּהְהוֹן בֵּהּ׃
11 יַת כֹּלָּא עֲבַד יְיָ שַׁפִּיר בְּעִדָּנֵהּ אַף יַת אֱנָשֵׁי עָלְמָא הָדֵן מְסַר בְּלִבֵּיהוֹן בְּגִין דְּלָא יְהוֹדַע לְגִבְרָא מִן רֵישָׁא מָה דַּעֲתִיד לְמֶהֱוֵי בְּסוֹפָא׃

22 * fit homini in omni labore eius & in electione cordis eius quo ipse laborat sub Sole.

23 * Quoniam cuncti dies eius dolorum & iræ occupatio eius, et in nocte non dormit cor eius: etiam hoc vanitas est.

24 * Non est bonum homini, nisi quòd comedit & quòd bibit, & quòd ostendet animæ suæ bonum in labore suo. etiam hoc vidi ego quòd à manu Dei est.

25 * Quoniam quis comedit, & quis bibit præter illum?

26 * Quoniam homini bono ante faciem eius dedit sapientiam, & cognitionem & lætitiam: & peccatori dedit occupationem vt addat & vt congreget. vt tradat bono ante faciem Dei. quoniam etiam hoc vanitas & electio spiritus.

CAP. III.

1 OMnibus tempus, & opportunitas omni rei sub cælo.

2 * Tempus pariendi, & tempus moriendi: tempus plantandi, & tempus euellendi plantatum.

3 * Tempus occidendi, & tempus sanandi: tempus diruendi, & tempus ædificandi:

4 * Tempus flendi, & tempus ridendi: tempus plangendi, & tempus saltandi.

5 * Tempus iaciendi lapides, & tempus colligendi lapides: tempus amplexandi, & tempus longè fieri ab amplexu.

6 * Tempus acquirendi, & tempus perdendi: tempus custodiendi, & tempus abijciendi.

7 * Tempus scindendi, & tempus consuendi: tempus tacendi, & tempus loquendi.

8 * Tempus diligendi, & tempus odiendi: tempus belli, & tempus pacis.

9 * Quæ abundantia facientis, in quibus ille laborat?

10 * Vidi simul occupationem quam dedit Deus filiis hominum vt occupentur in ea.

11 * Cuncta quæ fecit bona in tempore suo. & simul seculum dedit in corde eorum, vt non inueniat homo opus quod operatus est Deus ab initio vsque ad finem.

22 * γινε῀ τῷ ἀνθρώπῳ ἐν παντὶ μόχθῳ αὐτοῦ ἃ ἐν αἱρέσει καρδίας αὐτοῦ ᾧ αὐτὸς μοχθεῖ ὑπὸ τὸν ἥλιον.

23 * ὅτι πᾶσαι αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ἀλγήματων καὶ θυμοῦ παιδεία αὐτοῦ, καί γε ἐν νυκτὶ οὐ κοιμᾶται ἡ καρδία αὐτοῦ, καί γε τοῦτο ματαιότης ἐστίν.

24 * οὐκ ἔστιν ἀγαθὸν ἀνθρώπῳ, εἰ μὴ ὁ φάγε῀ καὶ ὁ πίεται ἃ ὁ δείξει τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ἀγαθὸν ἐν μόχθῳ αὐτοῦ. καί γε τοῦτο εἶδον ἐγὼ ὅτι ἀπὸ χειρὸς τοῦ θεοῦ ἐστίν.

25 * ὅτι τίς φάγε῀ καὶ τίς πίεται παρέξ αὐτοῦ;

26 * ὅτι τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ἀγαθῷ ἐνώπιον προσώπου αὐτοῦ ἔδωκε σοφίαν ἃ γνῶσιν καὶ εὐφροσύνην, καὶ τῷ ἁμαρτάνοντι ἔδωκε περισπασμὸν ἃ προσθεῖναι καὶ τοῦ συναγαγεῖν. τοῦ δοῦναι τῷ ἀγαθῷ ἐνώπιον προσώπου ἃ θεοῦ· ὅτι καί γε τοῦτο ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος.

γ΄.

1 * Τοῖς πᾶσιν ὁ χρόνος καὶ καιρὸς τῷ παντὶ πράγματι ὑπὸ τὸν οὐρανόν.

2 * καιρὸς τοῦ τεκεῖν καὶ καιρὸς τοῦ ἀποθανεῖν, καιρὸς τοῦ φυτεῦσαι, καὶ καιρὸς τοῦ ἐκτίλαι τὸ πεφυτευμένον.

3 * καιρὸς τοῦ ἀποκτεῖναι καὶ καιρὸς τοῦ ἰάσασθαι, καιρὸς τοῦ καθελεῖν, καὶ καιρὸς τοῦ οἰκοδομῆσαι.

4 * καιρὸς τοῦ κλαῦσαι ἃ καιρὸς ἃ γελάσαι, καιρὸς τοῦ κόψασθαι ἃ καιρὸς τοῦ ὀρχήσασθαι.

5 * καιρὸς τοῦ βαλεῖν λίθους καὶ καιρὸς τοῦ συναγαγεῖν λίθους, καιρὸς τοῦ περιλαβεῖν ἃ καιρὸς τοῦ μακρυνθῆναι ἀπὸ περιλήμματος.

6 * καιρὸς τοῦ ζητῆσαι καὶ καιρὸς τοῦ ἀπολέσαι, καιρὸς τοῦ φυλάξαι καὶ καιρὸς ἃ ἐκβαλεῖν.

7 * καιρὸς ἃ ῥῆξαι καὶ καιρὸς ἃ ῥάψαι, καιρὸς τοῦ σιγᾶν, ἃ καιρὸς ἃ λαλεῖν.

8 * καιρὸς ἃ φιλῆσαι καὶ καιρὸς τοῦ μισῆσαι, καιρὸς πολέμου καὶ καιρὸς εἰρήνης.

9 * τίς περίσσεια ἃ ποιοῦντος ἐν οἷς αὐτὸς μοχθεῖ;

10 * εἶδον σὺν τὸν περισπασμὸν ὃν ἔδωκεν ὁ θεὸς τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τοῦ περισπᾶσθαι ἐν αὐτῷ.

11 * σύμπαντα ἃ ἐποίησε καλὰ ἐν καιρῷ αὐτοῦ. καί γε σὺν τὸν αἰῶνα ἔδωκεν ἐν καρδίᾳ αὐτῶν, ὅπως μὴ εὕρῃ ὁ ἄνθρωπος τὸ ποίημα ὃ ἐποίησεν ὁ θεὸς ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[22] Etenim quę vtilitas est viro in omni labore suo & in confractione cordis sui, quo ille laborat sub Sole in seculo hoc? [23] Etenim oēs dies eius molesti, & fortitudo indignationis negotiū eius: etiā noctu nō dormit prę solicitudinib⁹ cordis sui: etiā hoc vanitas est. [24] Nō est quod pulchrū appareat in hoīe, nisi vt comedat & bibat, & videre faciat animā suam bona ante filios hominis, exequēdo mandata Dñi, & ambulando in viis quę rectę sunt corā eo, vt benefiat ei ex labore suo: etiā hoc vidi ego q̄ vir qui prosperatur in seculo hoc, de manu Domini sit.

[25] Etenim quis est ille qui det operam verbis Legis, & quis ille vir cui sit sollicitudo de die iudicij magni qui venturus est, prēter me?

[26] Etenim homini cuius opera recta sunt ante Dominum, dedit sapientiam & scientiam in seculo hoc, & lætitiā cum iustis in seculo venturo: & viro peccatori dedit negotia mala ad congregandam mammonam, & ad aceruandam possessionem multam, vt auferatur ab eo, & detur viro pulchriori ipso ante Dominum. etiam hoc vanitas & confractio spiritus.

CAP. III.

OMni viro veniet tempus, & opportunitas omni negotio sub cælo. [2] Tempus electum ad generandum filios, & tempus electum ad occidendum filios nequam & irritantes: tempus electum ad plantandum arborem, & tempus electū ad euellendum arborē plantatam. [3] Tempus idoneū ad occidendum gladio, & tēpus idoneū ad curandū cubantē ægrotū: tēpus idoneū ad diruendū ędificiū, & tēpus idoneū ad ędificandū diruta. [4] Tēpus idoneum ad lugendū super iacentē, & tempus idoneū ad lętandum in lusu: tēpus idoneū ad lamentandū super occisum, & tempus idoneū ad plaudendū in lętitia. [5] Tēpus idoneum ad disiiciendum cumulū lapidum, & tempus idoneum ad congregandum lapides ad ędificium: tempus idoneum ad amplexandum vxorem, & tempus idoneum ad elongandum ab amplexu.

[6] Tempus idoneum ad quęrendas diuitias, & tempus idoneum ad perdendas opes: tempus idoneum ad custodiendam rem, & tempus idoneum ad effundendam rem in mare in tempore tempestatis magnæ.

[7] Tempus idoneum ad lacerandum vestimentum, & tēpus idoneū ad consuendam scissuram: tempus idoneum ad tacendum, & tempus idoneū ad eloquēda verba controuersiæ. [8] Tempus idoneū vt vnus amet sociū suū, & tempus idoneū vt odio habeat virum peccatorē: tempus idoneum ad ineundum bellum, & tempus idoneum ad faciendam pacem. [9] Quid reliqui est viro seruienti qui laborat ad faciendum thesauros, & ad congregandū mammonā, nisi adiuuetur desuper? [10] Vidi negotium castigationum, & vindictam quā dedit Dominus filiis hominis qui sunt improbi vt affligantur in eo. [11] Vniuersum fecit Dominus pulchrum in tempore suo: etiam homines seculi huius tradidit in corda ipsorum; ne innotescat viro à principio quid futurum sit in fine.

12 * יָדַעְתִּי כִּי אֵין טוֹב בָּם כִּי אִם־לִשְׂמוֹחַ וְלַעֲשׂוֹת טוֹב בְּחַיָּיו׃

13 * וְגַם כָּל־הָאָדָם שֶׁיֹּאכַל וְשָׁתָה וְרָאָה טוֹב בְּכָל־עֲמָלוֹ מַתַּת אֱלֹהִים הִיא׃

14 * יָדַעְתִּי כִּי כָּל־אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָאֱלֹהִים הִוא יִהְיֶה לְעוֹלָם עָלָיו אֵין לְהוֹסִיף וּמִמֶּנּוּ אֵין לִגְרוֹעַ וְהָאֱלֹהִים עָשָׂה שֶׁיִּרְאוּ מִלְּפָנָיו׃

15 * מַה־שֶּׁהָיָה כְּבָר הוּא וַאֲשֶׁר לִהְיוֹת כְּבָר הָיָה וְהָאֱלֹהִים יְבַקֵּשׁ אֶת־נִרְדָּף׃

16 * וְעוֹד רָאִיתִי תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ מְקוֹם הַמִּשְׁפָּט שָׁמָּה הָרֶשַׁע וּמְקוֹם הַצֶּדֶק שָׁמָּה הָרָשַׁע׃

17 * אָמַרְתִּי אֲנִי בְלִבִּי אֶת־הַצַּדִּיק וְאֶת־הָרָשָׁע יִשְׁפֹּט הָאֱלֹהִים כִּי־עֵת לְכָל־חֵפֶץ וְעַל כָּל־הַמַּעֲשֶׂה שָׁם׃

18 * אָמַרְתִּי אֲנִי בְלִבִּי עַל־דִּבְרַת בְּנֵי הָאָדָם לְבָרָם הָאֱלֹהִים וְלִרְאוֹת שָׁהֵם־בְּהֵמָה הֵמָּה לָהֶם׃

19 * כִּי מִקְרֶה בְנֵי־הָאָדָם וּמִקְרֶה הַבְּהֵמָה וּמִקְרֶה אֶחָד לָהֶם כְּמוֹת זֶה כֵּן מוֹת זֶה וְרוּחַ אֶחָד לַכֹּל וּמוֹתַר הָאָדָם מִן־הַבְּהֵמָה אָיִן כִּי הַכֹּל הָבֶל׃

20 * הַכֹּל הוֹלֵךְ אֶל־מָקוֹם אֶחָד הַכֹּל הָיָה מִן־הֶעָפָר וְהַכֹּל שָׁב אֶל־הֶעָפָר׃

21 * מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעֹלָה הִיא לְמָעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיֹּרֶדֶת הִיא לְמַטָּה לָאָרֶץ׃

22 * וְרָאִיתִי כִּי אֵין טוֹב מֵאֲשֶׁר יִשְׂמַח הָאָדָם בְּמַעֲשָׂיו כִּי־הוּא חֶלְקוֹ כִּי מִי יְבִיאֶנּוּ לִרְאוֹת בְּמֶה שֶׁיִּהְיֶה אַחֲרָיו׃ ד

1 * וְשַׁבְתִּי אֲנִי וָאֶרְאֶה אֶת־כָּל־הָעֲשֻׁקִים אֲשֶׁר נַעֲשִׂים תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ וְהִנֵּה דִמְעַת הָעֲשֻׁקִים וְאֵין לָהֶם מְנַחֵם וּמִיַּד עֹשְׁקֵיהֶם כֹּחַ וְאֵין לָהֶם מְנַחֵם׃

12 * Et cognoui quòd non esset melius nisi lætari & facere bene in vita sua.

13 * Omnis enim homo qui comedit & bibit, & videt bonum de labore suo : hoc donum Dei est.

14 * Didici quòd omnia opera quæ fecit C Deus, perseuerent in perpetuum. Non possumus eis quicquam addere nec auferre, quæ fecit Deus vt timeatur.

15 * Quod factum est ipsum permanet. quæ futura sunt iam fuerunt, & Deus instaurat quod abiit.

16 * Vidi sub Sole in loco iudicij impietatem, & in loco iustitiæ iniquitatem.

17 * Et dixi in corde meo : Iustum & impium iudicabit Deus, & tempus omnis rei tunc erit.

18 * Dixi in corde meo de filiis hominum D vt probaret eos Deus, & ostenderet similes esse bestiis.

19 * Idcircò vnus interitus est hominis & iumentorum, & æqua vtriusque conditio. Sicut moritur homo, sic & illa moriuntur. Similiter spirant omnia, & nihil habet homo iumento amplius. Cuncta subiacent vanitati:

20 * Et omnia pergunt ad vnum locum. De terra facta sunt, & in terram pariter reuertuntur.

21 * Quis nouit si spiritus filiorum Adam ascēdat sursum, & si spiritus iumentorum descendat deorsum?

22 * Et deprehendi nihil esse melius quàm lætari hominem in opere suo, & hanc esse partem illius. Quis enim eum adducet vt post se futura cognoscat?

CAP. IIII.

1 A VErti me ad alia, & vidi calumnias quæ sub Sole geruntur, & lachrymas innocentium, & neminem consolatorem, nec posse resistere eorum violentiæ, cunctorum auxilio destitutos.

תרגום

12 יְדִיעַ אֲרוּם לֵית טָב בְּהוֹן בִּבְנֵי אֱנָשָׁא אֱלָהֵן לְמֶחְדֵי בְּחֶדְוָת אוֹרַיְתָא וּלְמֶעְבַּד טָב בְּיוֹמֵי חַיּוֹהִי׃ 13 וְאַף כָּל־אֱנָשׁ דְּיֵיכֹל וְיִשְׁתֵּי וְיֶחֱזֵי טָב בְּיוֹמוֹי וְיַחְסֵן לִבְנוֹי בְּעָרַן מוֹתֵהּ כָּל־טַרְחוּתֵהּ מַתְנָה דְּאִתְיְהִבַת לֵהּ מִן קֳדָם יְיָ הוּא׃ 14 יְדִיעַ בְּרוּחַ נְבוּאָה אֲרוּם כָּל־דִּי־יַעְבֵּד יְיָ בְּעָלְמָא בֵּין טָב וּבִישׁ הוּא יְהֵא לְעָלַם עָלוֹהִי לֵית רְשׁוּ לְגִבַּר לְאוֹסָפָא וּמִנֵּהּ לֵית רְשׁוּ לְגִבַּר לְבַעֲרָא וּבְעָרַן דִּי־יְיֵתִי פָּרְעָנוּתָא בְּעָלְמָא יְיָ הוּא דְּעָבַד בְּגִין דִּי־יִדְחֲלוּן בְּנֵי אֱנָשָׁא מִן קֳדָמוֹהִי׃ 15 מַה־דַּהֲוָה מִן קַדְמַת דְּנָא הוּא כְּבָר הוּא דְּאָתֵי וּמַה־דַּעֲתִיד לְמֶהֱוֵי בְּסוֹף יוֹמַיָּא הוּא כְּבָר הֲוָה וְלִיוֹם דִּינָא רַבָּא עָתִיד יְיָ לְמִתְבַּע חֲשׁוֹכָא וּמִסְכְּנָא מִן יְדוֹהִי דְּרַשִׁיעָא דְּרָדַף לֵהּ׃ 16 וְעוֹד חֲזֵית תְּחוֹת שִׁמְשָׁא דְּרָדַף לֵהּ חֵדָן אֲתַר בֵּית דִּינָא דְּרַשִׁיעַ שְׁקָרָא תַּמָּן יְחוּבִין לְזַכָּאי לְמִפַּק חַיָּבָא בְּדִינָה וַאֲתַר דְּמִשְׁחְכַח תַּמָּן גְּבַר זַכָּאי חַיָּבָא לְמִשְׁלַט בֵּהּ בְּגִין חוֹבֵי דָּרָא בִּישָׁא׃ 17 אֲמַרֵת אֲנָא בְּלִבִּי יַת־זַכָּאָה וְיַת־חַיָּבָא יְדִין יְיָ בְּיוֹם דִּינָא רַבָּא אֲרוּם עִדָּן מְהַעַּד לְכָל־עִסְקָא וְעַל כָּל־עוֹבָדָא דַּעֲבִדוּ בְּעָלְמָא תְּדִין אִתְדָּנוּן תַּמָּן׃ 18 אֲמַרֵת אֲנָא בְּלִבִּי עַל־עֵסֶק בְּנֵי אֱנָשָׁא דְּיֵיתֵי עֲלֵיהוֹן מַכְתְּשִׁין וּמַרְעִין בִּישִׁין בְּגִין לְנַסּוֹאֵיהוֹן וּבְגִין לְמִכְחַנְהוֹן עֲבַד יְיָ לְמֶחֱזֵי אֵין חָיְבִין בְּתִיּוּבְתָא יִשְׁתְּבֵק לְהוֹן וְיִתְּסוֹן וְרַשִׁיעַיָּא דִּי־אִנּוּן כִּבְעִירָא לָא חָיְבִין בְּגִין כֵּן אִנּוּן מִתְּוַכְּחִין לְאַבָּאשָׁא לְהוֹן׃ 19 אֲרוּם מַרְעִין אֱנָשָׁא וּמַרְעִין בְּעִירָא מַרְעִין חַד לְכוֹן וְהֵיכְמָא דְּתָמוּת בְּעִירָא כֵּן יְמוּת דֵּין וְלָא תָּאִיב בְּחִיּוּבְתָא קֳדָם מָרֵהּ וְנִשְׁמַת רוּחַ תְּרֵיהוֹן כַּחֲדָא אִתְדָּן לְכָל־גַּוַּן וּשְׁאָרוּת גַּבְרָא מִן בְּעִירָא לֵית מִדְעַם בֵּין תַּרְוֵיהוֹן אֱלָהֵן כֹּלָּא אָזְלִין לַאֲתַר חַד כָּל־דִּירִי עָלְמָא אִתְבְּרִיו מִן עַפְרָא וְכַר יְמוּהוֹן כְּלֹהוֹן עֲתִידִין לְמֵהוֹב לְעַפְרָא׃ 20 כֹּלָּא אָזְלִין לַאֲתַר חַד כָּל־דִּירִי 21 וּמַן הוּא חַכִּימָא דְּיַדַּע אִין רוּחַ נִשְׁמְתָא דִּבְנֵי אֱנָשָׁא הַסַּלְקָא הִיא לְעֵלָּא לְרָקִיעָא וְרוּחַ נִשְׁמָתָא דִּבְעִירָא הַנָּחֲתָא הִיא לְרַע לְאַרְעָא׃ 22 וַחֲזֵית אֲרוּם לֵית טָב בְּעָלְמָא חָדָן מִדְּיַחֲדֵי אֱנָשׁ בְּעוֹבָדוֹי טָבִין וְיֵיכֹל וְיִשְׁתֵּי וְיֵיתִיב לִבֵּהּ אֲרוּם הוּא חֻלְקֵהּ טָב בְּעָלְמָא חָדָן לְמִקְנֵי בֵּהּ עָלְמָא דְּאָתֵי אֲרוּם מַן הוּא דְּיַעְלִנֵּהּ לְמֶחֱזֵי מַה־דַּעֲתִיד לְמֶהֱוֵי בָּתְרוֹי׃ ד

1 וְהָבֵת אֲנָא וַחֲזֵית יַת כָּל־אֱנִיסִין דְּאִתְעֲבִדוּ לְצַדִּיקַיָּא וְדִאִתְחִיקוּ בְּעָלְמָא חָדָן תְּחוֹת שִׁמְשָׁא מִן יַד דּוֹחֲקֵיהוֹן וְלֵית דִּיסַלֵּל לְהוֹן מַנְחוּמִין וְלֵית לְמִפְרַקְהוֹן מִן יְדָא דְּאוֹנְסֵיהוֹן בְּתֻקְפָּא יְדָא וּבְחֵילָא וְלֵית דִּי־יְנַחֵם לְהוֹן׃

* *Cognoui quòd non eſt bonum in eis, niſi lætari & facere bonum in vita ſua.* 12
* *Et omnis homo qui comedit & bibit & videat bonum in omni labore ſuo, donũ Dei eſt.* 13
* *Cognoui quòd omnia quæcunque fecit Deus, ipſa erunt in ſeculum: ſuper ea non eſt addere, & ab eis non eſt auferre. & Deus fecit vt timeant à facie eius.* 14
* *Quod factum eſt iam eſt, & quæcunque vt fierent iam fuerunt, & Deus quæret qui perſecutionem paſſus eſt.* 15
* *Et adhuc vidi ſub Sole locum iudicij, illic impius; & locum iuſtorum, illic impius.* 16
* *Dixi ego in corde meo: Simul iuſtum & ſimul impium iudicabit Deus. quoniam tempus omni rei & in omni opere illic.* 17
* *Dixi ego in corde meo, de loquela filiorum hominis. quoniam diſcernet eos Deus, & vt oſtendat quòd ipſi beſtiæ ſunt.* 18
* *Et eis occurſus filiorum hominis, & occurſus beſtiæ, occurſus vnus eis. ſicut mors huius, ſic mors iſtius: & ſpiritus vnus omnibus: & quid amplius habuit homo præter beſtiam? nihil. quoniam cuncta vanitas.* 19
* *Omnia pergunt ad locum vnum, omnia facta ſunt ex puluere, & omnia conuertuntur in puluerem.* 20
* *Et quis nouit ſpiritum filiorum hominis,* 21 *ſi aſcendit ipſe ſurſum? & ſpiritum beſtiæ ſi deſcendit ipſe deorſum in terram?*
* *Et vidi quòd non eſt bonum niſi quòd lætabitur homo in operibus ſuis, quoniã hoc pars eius. quoniam quis ducet eum vt videat in quo vtique fiat poſt eum?* 22

CAP. IIII.

ET verſus ſum ego & vidi cunctas calumnias quæ geruntur ſub Sole: et ecce lachryma calumnias patientium, & non eſt eis conſolator: et à manu calumniantium eos fortitudo, & non eſt eis conſolator. 1

12 * ἔγνων ὅτι οὐκ ἔστιν ἀγαθὸν ἐν αὐτοῖς· εἰ μὴ τοῦ εὐφραίνειν
13 καὶ τοῦ ποιεῖν ἀγαθὸν ἐν ζωῇ αὐτοῦ. * καὶ γε πᾶς ἄνθρωπος ὃς φάγεται καὶ πίεται καὶ ἴδῃ ἀγαθὸν ἐν παντὶ μό-
14 χθῳ αὐτοῦ, δόμα θεοῦ ἐστιν. * ἔγνων ὅτι πάντα ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς αὐτὰ ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα, ἐπ' αὐτῷ οὐκ ἔστι προσθεῖναι, καὶ ἀπ' αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἀφελεῖν. καὶ ὁ θεὸς ἐποίησεν ἵνα φοβηθῶσιν ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ.
15 * τὸ γεγόμενον ἤδη ἐστί, καὶ ὅσα ἔσεσθαι ἤδη γέγονε, καὶ ὁ θεὸς ζητήσει τὸν διωκόμενον.
16 * καὶ ἔτι εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον τόπον τοῦ κρίσεως, ἐκεῖ ὁ ἀσεβής, καὶ τόπον τῶν δικαίων, ἐκεῖ ὁ ἀσεβής.
17 * εἶπον ἐγὼ ἐν καρδίᾳ μου· σὺν τὸν δίκαιον καὶ σὺν τὸν ἀσεβῆ κρινεῖ ὁ θεός· ὅτι καιρὸς τῷ παντὶ πράγματι καὶ ἐπὶ
18 παντὶ τῷ ποιήματι ἐκεῖ. * εἶπα ἐγὼ ἐν καρδίᾳ μου, περὶ λαλιᾶς τῶν υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου. ὅτι διακρινεῖ αὐτοὺς ὁ θεός, καὶ τοῦ δεῖξαι ὅτι αὐτοὶ κτήνη εἰσί.
19 * καί γε αὐτοῖς συναντήματα υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ συναντήματα τοῦ κτήνους, συναντήματα εἷς αὐτοῖς. ὡς ὁ θάνατος τούτου οὕτως ὁ θάνατος τούτου. καὶ πνεῦμα εἷς πᾶσι, καὶ τί ἐπερίσσευσεν ὁ ἄνθρωπος ὑπὲρ τὸ κτῆνος; μα-
20 δέν. ὅτι τὰ πάντα ματαιότης. * τὰ πάντα πορεύεται εἰς τόπον εἷς, τὰ πάντα ἐγένετο ἀπὸ τοῦ χοός, καὶ τὰ πάντα ἐπιστρέφει εἰς τὸν χοῦν.
21 * καὶ τίς οἶδε τὸ πνεῦμα υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου, εἰ ἀναβαίνει αὐτὸ ἄνω; καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ κτήνους εἰ καταβαίνει αὐτὸ
22 κάτω εἰς τὴν γῆν; * καὶ εἶδον ὅτι οὐκ ἔστιν ἀγαθὸν εἰ μὴ ὁ εὐφρανθήσεται ἄνθρωπος ἐν ποιήμασιν αὐτοῦ, ὅτι αὐτὸ μερὶς αὐτοῦ. ὅτι τίς ἄξει αὐτὸν τοῦ ἰδεῖν ἐν ᾧ ἂν γένηται μετ' αὐτόν;

δ'.

1 * Καὶ ἐπέστρεψα ἐγὼ καὶ εἶδον συμπάσας τὰς συκοφαντίας τὰς γινομένας ὑπὸ τὸν ἥλιον. καὶ ἰδοὺ δάκρυον τῶν συκοφαντουμένων, καὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς ὁ παρακαλῶν, καὶ ἀπὸ χειρὸς συκοφαντούντων αὐτοὺς ἰσχύς, καὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς παρακαλῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Cognoui quòd non eſt bonum in illis, in filiis *inquam* hominis, niſi vt delectentur in delectatione Legis, & faciant bonum in diebus vitæ ſuæ. 13 Et etiam omnis homo vt comedat & bibat & videat bonum in diebus ſuis, & hæreditate tradat filius ſuis in tempore mortis ſuę omnem laborem ſuum: donum quod datũ eſt ei, à facie Dñi eſt. 14 Cognoui in ſpiritu prophetiæ ꝙ omne quod faciet Dominus in ſeculo inter bonum & malum, id erit in ſeculum. ſuper ipſum non eſt facultas cuiquam addere, & ex eo non eſt facultas alicui detrahere: & in tempore quo veniet vltiò in ſeculo, Dominus ipſe eſt qui fecit, vt timeant filii hominis à conſpectu eius. 15 Id quod fuit ab initio, idipſum iam eſt quod venit, & id quod futurum eſt vt fiat in fine dierum, id iam fuit, & in die iudicij magni futurum eſt vt Dominus requirat obſcurum & pauperem de manibus improbi qui perſecutus fuerit eum.

16 Et adhuc vidi ſub Sole in ſeculo hoc locum domus iudicij; in quo iudices mendacij condemnant innocentem, vt exeat reus in iudicio ſuo, & locum, in quo inuenitur vir innocens; ibidem inuenitur vir peccator, vt imperet ei propter peccata generationis malæ. 17 Dixi ego in corde meo, Innocentẽ & peccatorem iudicabit Dñs in die iudicij magni, quoniã tempus præfinitum eſt omni cauſę: & propter omne opus quod fecerint in ſeculo hoc iudicabuntur ibi. 18 Dixi ego in corde meo ſuper cauſam filiorũ hominis quòd venient ſuper eos percuſſiones & morbi mali ad tentãdum eos & ad probandũ eos. *hæc* fecit Dominus vt videat: ſi reuertentur ad pœnitẽtiam, dimittetur illis & ſanabuntur. Sed improbi qui vt iumentum non conuertuntur, propterea illi arguuntur nocendo eis. 19 Quoniam euentus hominis & euentus iumenti, euentus vnus omnibus illis. & ecce quemadmodum moritur iumentum, ſic moritur is qui non conuertitur ad pœnitentiam ante mortem ſuam; & ſpiraculum ſpiritus vtriuſque ſimul iudicabitur in omni negotio: & reſiduum viri præ iumento non eſt quicquam inter vtrumque, niſi domus ſepulchri, quia omnia vanitas. 20 Omnia eunt ad locum vnum: omnes habitatores ſeculi creati ſunt ex puluere: & quando mortui fuerint omnes illi futuri ſunt vt conuertantur in puluerem.

21 Et quis ſapiẽs qui nouit an ſpiritus animæ filiorum hominis aſcendat ipſe ſupra firmamentum, & ſpiritus animæ iumenti deſcendat ipſe ſubtus terram? 22 Et vidi quòd non eſt melius in ſeculo hoc, quàm vt gaudeat homo in operibus ſuis bonis, & comedat & bibat & benehabeat cor eius: namque hæc eſt pars eius bona in ſeculo hoc ad acquirendum in ea ſeculum venturum: nam quis eſt ille qui introducet eum ad videndum id quod futurum eſt vt fiat poſt eum?

CAP. IIII.

ET redij ego & vidi omnes calumnias quæ factæ ſunt iuſtis qui opprimuntur in ſeculo hoc ſub Sole à manu oppreſſorum ipſorum, & non eſt qui loquatur illis conſolationes, & non eſt qui vindicet eos de manu moleſtantium eos in fortitudine manus & in virtute, & non eſt qui conſoletur eos.

2 * וְשַׁבֵּחַ אֲנִי אֶת־הַמֵּתִים שֶׁכְּבָר מֵתוּ מִן־הַחַיִּים
אֲשֶׁר הֵמָּה חַיִּים עֲדֶנָה׃
3 * וְטוֹב מִשְּׁנֵיהֶם אֶת אֲשֶׁר־עֵדֶן לֹא־
רָאָה אֶת־הַמַּעֲשֶׂה הָרָע אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃
4 * וְרָאִיתִי אֲנִי אֶת־כָּל־עָמָל וְאֵת כָּל־כִּשְׁרוֹן הַמַּעֲשֶׂה
כִּי הִיא קִנְאַת־אִישׁ מֵרֵעֵהוּ גַּם־זֶה הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ׃
5 * הַכְּסִיל חֹבֵק אֶת־יָדָיו וְאֹכֵל אֶת־בְּשָׂרוֹ׃
6 * טוֹב מְלֹא כַף נָחַת מִמְּלֹא חָפְנַיִם עָמָל וּרְעוּת רוּחַ׃
7 * וְשַׁבְתִּי אֲנִי וָאֶרְאֶה הֶבֶל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃
8 * יֵשׁ אֶחָד וְאֵין שֵׁנִי גַּם בֵּן וָאָח אֵין־לוֹ וְאֵין קֵץ
לְכָל־עֲמָלוֹ גַּם־עֵינָיו לֹא־תִשְׂבַּע עֹשֶׁר וּלְמִי אֲנִי
עָמֵל וּמְחַסֵּר אֶת־נַפְשִׁי מִטּוֹבָה גַּם־זֶה הֶבֶל וְעִנְיַן
רָע הוּא׃
9 * טוֹבִים הַשְּׁנַיִם מִן־הָאֶחָד אֲשֶׁר יֵשׁ־לָהֶם שָׂכָר
טוֹב בַּעֲמָלָם׃
10 * כִּי אִם־יִפֹּלוּ הָאֶחָד יָקִים אֶת־חֲבֵרוֹ וְאִילוּ הָאֶחָד
שֶׁיִּפּוֹל וְאֵין שֵׁנִי לַהֲקִימוֹ׃
11 * גַּם אִם־יִשְׁכְּבוּ שְׁנַיִם וְחַם לָהֶם וְלָאֶחָד אֵיךְ
יֵחָם׃
12 * וְאִם־יִתְקְפוֹ הָאֶחָד חָשְׁנַיִם יַעַמְדוּ נֶגְדּוֹ וְהַחוּט
הַמְשֻׁלָּשׁ לֹא בִמְהֵרָה יִנָּתֵק׃
13 * טוֹב יֶלֶד מִסְכֵּן וְחָכָם מִמֶּלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל אֲשֶׁר
לֹא־יָדַע לְהִזָּהֵר עוֹד׃
14 * כִּי־מִבֵּית הָסוּרִים יָצָא לְמֶלְךְ כִּי גַּם בְּמַלְכוּתוֹ
נוֹלַד רָשׁ׃
15 * רָאִיתִי אֶת־כָּל־הַחַיִּים הַמְהַלְכִים תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ
עִם הַיֶּלֶד הַשֵּׁנִי אֲשֶׁר יַעֲמֹד תַּחְתָּיו׃

2 * Et laudaui magis mortuos quàm viuentes, & feliciorem vtroque iudicaui,
3 * qui necdum natus est, nec vidit mala quæ sub Sole fiunt.
4 * Rursum contemplatus sum omnes labores hominum, & industrias animaduerti patere inuidiæ proximi. & in hoc ergo
B vanitas, & cura superflua est.
5 * Stultus complicat manus suas, & comedit carnes suas, dicens:
6 * Melius est pugillus cum requie, quàm plena vtraque manus cum labore & afflictione animi.
7 * Considerans repperi & aliam vanitatem sub Sole.
8 * Vnus est, & secundum non habet, nō filium, non fratrem, & tamē laborare non cessat, nec satiantur oculi eius diuitiis, nec recogitat, dicens: Cui laboro, & fraudo a-
C nimam meam bonis? In hoc quoque vanitas est & afflictio pessima.
9 * Melius est ergo duos esse simul, quàm vnum: habent enim emolumentum societatis suæ.
10 * Si vnus ceciderit, ab altero fulcietur. Væ soli, quia cùm ceciderit, nō habet subleuantem se.
11 * Et si dormierint duo, fouebuntur mutuò. vnus quomodo calefiet?
12 * Et si quispiam præualuerit contra vnum, duo resistent ei. Funiculus triplex difficilè rumpitur.
13 * Melior est puer pauper & sapiens re-
D ge sene & stulto, qui nescit præuidere in posterum.
14 * Quòd de carcere catenisque interdum quis egrediatur ad regnum, & alius natus in regno inopia consumatur.
15 * Vidi cunctos viuentes qui ambulant sub Sole cū adolescente secundo qui consurget pro eo.

תרגום

2 וְשַׁבֵּחַ אֲנָא יַת־שְׁכִיבַיָּא דְּהָא כְבָר מִיתוּ וְלָא חָזוּ פֻּרְעָנוּתָא דְּאַתְיָא בְּעָלְמָא בָּתַר מִסְתְּהוֹן יַתִּיר מִן חַיָּיָא דְּ־אִנּוּן קָיְמִין בְּעָקָא עַד־כְּעַן׃
3 וְשַׁפִּיר מִן תַּרְוֵיהוֹן יַת דְּעַד כְּעַן לָא הֲוָה וְלָא אִתְבְּרִי בְּעָלְמָא דְּ־לָא חָזָא יַת־כָּל עוֹבָדָא בִּישָׁא דְּאִתְעֲבַד בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת שְׁמְשָׁא׃
4 וַחֲזֵית אֲנָא יַת־כָּל־טָרְחָא וְיַת־כָּל־אוּטְבוּת עוֹבָדָא דַּעֲבָדוּ בְּנֵי אֱנָשָׁא אֲרוֹם הִיא קִנְאָתָא דְּקָנֵי גַּבְרָא לְחַבְרֵהּ לְמֶעְבַּד כְּוָתֵהּ וְאַף־דֵּין הֶבֶל וּתְבִירוּת רוּחָא׃ 5 שָׁטְיָא אָזֵל וּמְגַפֵּף יַת שְׁרוֹי בְּקִיטָא וְלָא צָבֵי לְמִטְרַח וּבִסְתָּוָא וְיֵכֹל יַת כָּל מַה דְּאִית לֵהּ וַאֲפִילוּ כְּסוּ רַעֲל מְשַׁךְ בִּשְׂרֵהּ׃
6 טָב לְגֻבַר מְלֵי חָפְנֵי מֵיכְלָא בְּהַנְיוּת נַפָּשׁ וּבְלָא גְּזֵלָא וַחֲטוּפִין מִן תְּרֵין חָפְנִין מַלְיָן מֵיכְלָא בְּגֻזֵּלָא וַחֲטוּפִין׃
7 וְתָבֵת אֲנָא וַחֲזֵית הֶבְלָא דְּאִתְגְּזַר לְמֶהֱוֵי בְּעָלְמָא חְוֹת שְׁמְשָׁא׃ 8 אִית גְּבַר יְחִידַי וְלֵית תִּנְיָן בַּר מִנֵּהּ אַף בְּרָא וְאַף אֲחָא לֵית לֵהּ לְמִירַת יַת נְכְסוֹי וְלֵית סוֹף לְכָל־טָרְחֵהּ וְאַף־עֵינֵהּ לָא תִכֵּל לְמִשְׂבַּע עָתְרָא וְלָא יֵימַר בְּלִבֵּהּ לְמָה דֵין אֲנָא טָרַח וּמְחַסַּר יַת־נַפְשִׁי מִשֵּׁיבוּתָא אַף־דֵּין הֶבְלָא וְעִנְיָן בִּישׁ הוּא׃
9 טָבִין תְּרֵין צַדִּיקַיָּא בְּדָרָא יַתִּיר מִן חַדָּא דְּ־אִית לְהוֹן אַגַר טָב לְעָלְמָא דְּאָתֵי בְּטָרְחָהוֹן דְּ־טָרְחוּ לְסוֹבָרָא יַת דָּרֵיהוֹן׃
10 אֲרוֹם אֱלָהֵין אִן יִפֵּל חַד מִנְּהוֹן עַל עַרְשָׂא וְיִשְׁכַּב מָרַע חַמָּרָא יְקִים יַת חַבְרֵהּ בְּצַלּוֹתֵהּ וְאִלּוּ חַד דְּהוּא זַכַּי בִּלְחוֹדוֹהִי בְּדָרֵהּ בְּעַרְ־
יְפֵל עַל עַרְשֵׂהּ וְיִשְׁכַּב מָרַע לֵית לֵהּ בְּדָרֵהּ חַבְרָ חְנִין לְצַלָּאָה עֲלוֹהִי אֱלָהֵין בְּזְכוּתֵהּ יְקוֹם מִמַּרְעֵהּ׃
11 וְאַף אִם דַּמְכָן תְּרֵין גְּבַר וְאִתְּתָא וְשָׁחִין לְהוֹן בְּסִתְוָא וּלְחַד אֵיכְדֵן יִשְׁחַן׃ 12 וְאִם יְקוֹם גַּבְרָא רַשִׁיעָא וְתַקִּיפָא
בְּדָרָא וְעוֹבָדוֹהִי מִתְקַלְקְלִין וּמִסְתַּקְפִין לְאַיְחָאָה פֻּרְעָנוּתָא בְּעָלְמָא קָיְמִין תְּרֵין צַדִּיקַיָּא כְּל קְבֵלֵהּ וּמְבַטְּלִין פֻּרְעָנוּתָא בִּזְכוּתְהוֹן וְכַמָּה יַאֲוֵן
תְּלָתָא צַדִּיקַיָּא דְּאִנּוּן בְּדָרָא וּשְׁלֵם בֵּינֵיהוֹן כְּחִיכָּא דְּמִגַּדְלָיָא חְלַת חְלַת נִימִין דְּלָא בְּבָהִילוּ אִתְנַתַּק׃ 13 טָב הוּא דִּ־הוּא מִסְכֵּן וְחַיָּא
בָּהּ רוּחַ חָכְמְתָא מִן קֻדָּם יְיָ יַתִּיר מִן מַלְכָּא סִיב וְטִפֵּשׁ וּבָתַר הָכֵי לָא הֲוָה מַנְדָּעָא לְאִזְדַּהָרָא עוֹד׃
14 אֲרוֹם מִן בֵּיתָא אֲסִירֵי נְפַק וּמַלְכָּא עַל אַרְעָא אֲרוֹם אַף בְּיוֹמֵי מַלְכוּתֵהּ אִתְעֲבַד מִסְכֵּנָא בְּעָלְמָא׃ 15 חֲזֵית יַת כָּל חַיָּיָא דְּאָזְלִין תְּחוֹת
שִׁמְשָׁא עִם רְבִיָּא תִּנְיָנָא דְּיִקּוֹם וְיִמְלֹךְ בַּאֲתַר אִתְסַנְחֵהּ׃

2 * Et laudaui ego ſimul mortuos qui iam mortui ſunt ſuper viuentes, quicunque ipſi viuunt vſque nunc.

3 * Et bonus ſuper duos iſtos quicunque nondum natus eſt, qui non vidit ſimul opus malum quod factum eſt ſub Sole.

4 * Et vidi ego omnem laborem, & omnem fortitudinem operis. quoniam hoc zelus viri ab amico ſuo. & hoc vanitas & electio ſpiritus.

5 * Stultus complicauit manus ſuas, & comedit carnes ſuas.

6 * Bonum repletio pugilli quietis ſuper repletiones duorum pugillorum laboris & electionis ſpiritus.

7 * Et conuerſus ſum ego & vidi vanitatem ſub Sole.

8 * Eſt vnus & non eſt ſecundus, & filius & frater non eſt ei. & non eſt finis omni labori ſuo. & oculus eius non repletur diuitiis. Et cui ego laboro, & fraudo animam meam à bonitate? & hoc vanitas & occupatio mala eſt.

9 * Boni duo ſuper vnum, quibus eſt eis merces bona in labore eorum.

10 * Quoniam ſi ceciderint, vnus eriget participem ſuum. & væ ipſi vni cùm ceciderit, & non fuerit ſecundus vt erigat eum: 11 * & ſi dormierint duo, & calor eis, & vnus quomodo calefiet?

12 * Et ſi victus fuerit vnus, duo ſtabunt contra eum, & funiculus triplex non citò rumpetur.

13 * Et bonus puer pauper & ſapiens ſuper regem ſenem & ſtultum, qui non nouit præcauere vltrà.

14 * Quoniam de domo vinculorum exibit ad regnandum. quoniam & in regno ſuo natus eſt pauper.

15 * Vidi cunctos viuentes qui ambulant ſub Sole, cum adoleſcente ſecundo, qui reſurget pro eo.

2 * καὶ ἐπήνεσα ἐγὼ ζωὴ οὓς τεθνηκότας οὓς ἤδη ἀποθανόντας ὑπὲρ οὓς ζῶντας, ὅθι αὐτοὶ ζῶσιν ἕως ἔτι νῦν.

3 * καὶ ἀγαθὸς ὑπὲρ οὓς δύο τούτους ὅστις οὔπω ἐγένετο, ὃς οὐκ εἶδε ζωὴ τὸ ποίημα τὸ πονηρὸν τὸ πεποιημένον ὑπὸ τὸν ἥλιον.

4 * καὶ εἶδον ἐγὼ σύμπασαν τὸν μόχθον, καὶ σύμπασαν δυδρίαν τοῦ ποιήματος. ὅτι αὐτὸ ζῆλος ἀνδρὸς ἀπὸ τοῦ ἑταίρου αὐτοῦ. καί γε τοῦτο ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος.

5 * ἄφρων περιέλαβεν τὰς χεῖρας αὐτοῦ, καὶ ἔφαγε τὰς σάρκας αὐτοῦ.

6 * ἀγαθὸν πλήρωμα δρακὸς ἀναπαύσεως ὑπὲρ πληρώματα δύο δρακῶν μόχθου καὶ προαιρέσεως πνεύματος.

7 * καὶ ἐπέστρεψα ἐγὼ καὶ εἶδον ματαιότητα ὑπὸ τὸν ἥλιον.

8 * ἔστιν εἷς καὶ οὐκ ἔστι δεύτερος. καί γε υἱὸς καὶ γε ἀδελφὸς οὐκ ἔστιν αὐτῷ. καὶ οὐκ ἔστι περασμὸς τῷ παντὶ μόχθῳ αὐτοῦ. καί γε ὀφθαλμὸς αὐτοῦ οὐκ ἐμπίμπλαται πλούτου. καὶ τίνι ἐγὼ μοχθῶ καὶ στερίσκω τὴν ψυχήν μου ἀπὸ ἀγαθοσύνης. καί γε τοῦτο ματαιότης καὶ περασμὸς πονηρός ἐστιν.

9 * ἀγαθοὶ οἱ δύο ὑπὲρ τὸν εἷς. οἷς ἐστιν αὐτοῖς μισθὸς ἀγαθὸς ἐν μόχθῳ αὐτῶν.

10 * ὅτι ἐὰν πέσωσιν, ὁ εἷς ἐγερεῖ τὸν μέτοχον αὐτοῦ. οὐαὶ αὐτῷ τῷ ἑνὶ ὅταν πέσῃ καὶ μὴ ᾖ δεύτερος ὃς ἐγερεῖ αὐτόν.

11 * καὶ ἐὰν κοιμηθῶσιν οἱ δύο καὶ θέρμη αὐτοῖς, καὶ ὁ εἷς πῶς θερμανθῇ;

12 * καὶ ἐὰν ὑπερδυναμωθῇ ὁ εἷς, οἱ δύο στήσονται κατεναντι αὐτοῦ, καὶ σπαρτίον τὸ τριπλοῦν ἀταχέως οὐ προσαγήσεται.

13 * καὶ ἀγαθὸς παῖς πτωχὸς καὶ σοφὸς ὑπὲρ βασιλέα πρεσβύτερον, καὶ ἄφρονα ὃς οὐκ ἔγνω ἔτι προσέχειν ἔτι.

14 * ὅτι ἐξ οἴκου τῶν δεσμίων ἐξελεύσεται ἐπὶ βασιλεύσαι, ὅτι καί γε ἐν βασιλείᾳ αὐτοῦ ἐγεννήθη πτωχός.

15 * εἶδον σύμπαντας οὓς ζῶντας οὓς περιπατοῦντας ὑπὸ τὸν ἥλιον μετὰ τοῦ νεανίσκου τοῦ δευτέρου, ὃς ἀναστήσεται ἀντ' αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

2 Et laudaui ego iacentes qui ecce iam mortui fuerunt, qui non viderunt vltionem quæ venit in ſeculum poſt mortem ſuam magis quàm viuos qui vixerunt in moleſtia vſque nunc. 3 Et præſtantior vtriſque is eſt qui hactenus nondum fuit, nec creatus eſt in mundo, quòd non viderit opera mala quæ facta ſunt in mundo hoc ſub Sole. 4 Et vidi ego omnem laborem & omnem directionem operis quod fecerunt filij hominis, quòd ſit æmulatio qua æmulatur vir ſociũ ſuũ ad faciendum ſicut ille: & etiam hoc vanitas eſt & confractio ſpiritus. 5 Stultus vadit & complicat manus ſuas in æſtate & non vult laborare, & in hyeme comedet quicquid eſt ipſi, & etiam operimentum quod eſt ſuper pellem carnis ſuæ. 6 Melius eſt viro implementum volę *vnius* cibi in quiete animæ & ſine direptione & rapinis, quàm duæ volę plenæ cibo in direptione & rapinis. 7 Et redij ego & vidi vanitatem quę decreta eſt vt ſit in ſeculo ſub Sole. 8 Eſt vir vnicus, & non eſt ſecundus præter eum, neque etiam filium neque fratrem habet ad hæreditandum facultates eius, & non eſt finis omnibus laboribus eius: etiam oculus eius nõ poteſt ſatiari diuitiis: nec dicit in corde ſuo: Ad quidnam ego laboro & defraudo animam meam bonis? etiam hoc vanitas & negotium malum eſt. 9 Meliores ſunt duo iuſti in generatione, quàm vnus, quia eſt illis merces bona in ſeculo venturo in laboribus ſuis, quos laborauerunt ad ſuſtentandum generationem ſuam.

10 Nam ſi ceciderit vnus ex eis ſuper lectum & cubauerit ægrotans, alter ſurgere faciet ſocium ſuum oratione ſua. & ſi vnus innocens ſolus fuerit in generatione ſua, in tempore quo decidet ſuper lectum & cubabit ægrotans, non erit illi in generatione ſua ſocius ſecundus ad orandum ſuper eum: ſed in puritate ſua ſurget ex ægritudine ſua. 11 Et etiam ſi dormierint duo, vir & vxor eius, & calor eis erit in hyeme: ſed vnus quomodo calefiet? 12 Et ſi ſurrexerit vir improbus & robuſtus in generatione, & opera eius corrupta, & occaſionem afferentia ad prouocandam vltionem in ſeculo; ſtantes duo iuſti omnino aduerſus eum, ceſſare facient vltionem merito ſuo: & quanto congruentius tres iuſti qui fuerint in generatione, & pax inter eos, ſicut catena quæ contorta eſt ternis funibus, quæ non feſtinanter conuelletur. 13 Melior eſt qui eſt pauper, & ineſt in eo ſpiritus ſapientiæ ab ante Dominum, quàm rex ſenex & ſtultus: & vltra hæc non eſt cognitio vt admoneatur amplius. 14 Etenim de domo vinctorum exiuit & regnauit ſuper terram: quoniam in diebus regni ſui factus eſt pauper in ſeculo. 15 Vidi omnes viuentes qui ambulant ſub Sole cum puero ſecundo qui ſurrexerit & regnarit in loco hæreditatis ſuæ.

16 * אֵין־קֵץ לְכָל־הָעָם לְכָל אֲשֶׁר־הָיָה לִפְנֵיהֶם גַּם
הָאַחֲרוֹנִים לֹא יִשְׂמְחוּ־בוֹ כִּי־גַם־זֶה הֶבֶל וְרַעְיוֹן
17 רוּחַ: * שְׁמֹר רַגְלֶיךָ כַּאֲשֶׁר תֵּלֵךְ אֶל־בֵּית הָאֱלֹהִים
וְקָרוֹב לִשְׁמֹעַ מִתֵּת הַכְּסִילִים זָבַח כִּי־אֵינָם יוֹדְעִים
לַעֲשׂוֹת רָע:

1 * אַל־תְּבַהֵל עַל־פִּיךָ וְלִבְּךָ אַל־יְמַהֵר לְהוֹצִיא
דָבָר לִפְנֵי הָאֱלֹהִים כִּי הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם וְאַתָּה עַל־
הָאָרֶץ עַל־כֵּן יִהְיוּ דְבָרֶיךָ מְעַטִּים:

2 * כִּי בָּא הַחֲלוֹם בְּרֹב עִנְיָן וְקוֹל כְּסִיל בְּרֹב דְּבָרִים:

3 * כַּאֲשֶׁר תִּדֹּר נֶדֶר לֵאלֹהִים אַל־תְּאַחֵר לְשַׁלְּמוֹ
כִּי אֵין חֵפֶץ בַּכְּסִילִים אֵת אֲשֶׁר־תִּדֹּר שַׁלֵּם:

4 * טוֹב אֲשֶׁר לֹא־תִדֹּר מִשֶּׁתִּדּוֹר וְלֹא תְשַׁלֵּם:

5 * אַל־תִּתֵּן אֶת־פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת־בְּשָׂרֶךָ וְאַל־
תֹּאמַר לִפְנֵי הַמַּלְאָךְ כִּי שְׁגָגָה הִיא לָמָּה יִקְצֹף
הָאֱלֹהִים עַל־קוֹלֶךָ וְחִבֵּל אֶת־מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ:

6 * כִּי בְרֹב חֲלֹמוֹת וְהַבְלִים וּדְבָרִים הַרְבֵּה כִּי אֶת־
הָאֱלֹהִים יְרָא:

7 * אִם־עֹשֶׁק רָשׁ וְגֵזֶל מִשְׁפָּט וָצֶדֶק תִּרְאֶה בַּמְּדִינָה
אַל־תִּתְמַהּ עַל־הַחֵפֶץ כִּי גָבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר
וְגְבֹהִים עֲלֵיהֶם:

8 * וְיִתְרוֹן אֶרֶץ בַּכֹּל הִיא מֶלֶךְ לְשָׂדֶה נֶעֱבָד:

9 * אֹהֵב כֶּסֶף לֹא־יִשְׂבַּע כֶּסֶף וּמִי־אֹהֵב בְּהָמוֹן לֹא
תְבוּאָה גַּם־זֶה הָבֶל:

10 * בִּרְבוֹת הַטּוּבָה רָבוּ אוֹכְלֶיהָ וּמַה־בִּשְׁרוֹן
לִבְעָלֶיהָ כִּי אִם־רְאוֹת עֵינָיו:

11 * מְתוּקָה שְׁנַת הָעֹבֵד אִם־מְעַט וְאִם־הַרְבֵּה יֹאכֵל
וְהַשָּׂבְעַ לָעָשִׁיר אֵינֶנּוּ מַנִּיחַ לוֹ לִישֹׁן:

16 *Infinitus numerus est populi omnium qui fuerunt ante eum, & qui posteà futuri sunt, non lætabuntur in eo. sed & hoc va-
17 nitas & afflictio spiritus. *Custodi pedem tuum ingrediens domum Dei, & appropinqua vt audias. Multo enim melior 1.Reg.15.c.
est obedientia, quàm stultorum victimæ, qui nesciunt quid faciunt mali.

CAP. V.

1 NE temerè quid loquaris, neque cor tuũ
A sit velox ad proferendum sermonem coram Deo. Deus enim in cælo, & tu super terrã: idcircò sint pauci sermones tui.
2 *Multas curas sequuntur somnia, & in multis sermonibus inuenietur stultitia.
3 *Si quid vouisti Deo, ne moreris reddere. Displicet enim Deo infidelis & stul- Eccl.5.
B ta promissio. sed quodcunq; voueris redde.
4 *Multoque melius est nõ vouere, quàm post votum promissa non reddere.
5 *Ne dederis os tuum vt peccare facias carnem tuam, neque dicas coram angelo, Non est prouidentia, ne fortè iratus Deus contra sermones tuos dissipet cuncta ope
6 ra manuum tuarum. *Vbi multa sunt somnia, plurimæ sunt vanitates & sermones innumeri. Tu verò Deum time.
7 *Si videris calumnias egenorum & violenta iudicia, & subuerti iustitiam in prouincia, nõ mireris super hoc negotio, quia excelso excelsior est alius, & super hos quo-
8 que eminentiores sunt alij: *Et insuper vniuersæ terræ rex imperat seruienti.
9 *Auarus non implebitur pecunia; &
C qui amat diuitias, fructum non capiet ex eis: & hoc ergo vanitas.
10 *Vbi multæ sunt opes, multi qui comedunt eas. Et quid prodest possessori, nisi quòd cernit diuitias oculis suis?
11 *Dulcis est somnus operanti siue parũ siue multum comedat, saturitas autem diuitis non sinit eum dormire.

תרגום

16 לֵית סוֹף לְכָל־עַמָּא דַּהֲוָה קֳדָמֵיהוֹן אַף לַבָּתְרָאֵי לָא יֶחְדּוּן בֵּהּ אֲרֵי אוּף דֵּין הֶבְלוּ וּרְעוּת רוּחָא׃ 17 אַנְתְּ כַּר נַשׁ טַר רַגְלָךְ בְּאַרְעָא דַּחֲזִיל
לְבֵית מַקְדְּשָׁא לְצַלָּאָה דְּלָא תְהֵךְ חַסַּן מְלָא חוּבִין קֳדָם יְיָ עַד לָא תְחוּב וּתְהֵי מְקָרֵב יַת אֻרַיְתָא מִן כְּהַנַיָּא וְתַכִּימַיָּא וְלָא
תְהֵא כְּטִפְּשַׁיָּא דְּמְקָרְבִין קׇרְבָּנָא עַל־חוֹבֵיהוֹן וְלָא תָּיְבִין מִן עוֹבָדִין בִּישִׁין דַּאֲחִידִין בִּידֵיהוֹן וְלֵיתוֹהִי מִתְקַבֵּל בִּרְעָוָא קֳדָם לֵיתֵיהוֹן יְדָעִין
לְמֶעְבַּד בְּהוֹן בִּין טָב וּבִין בִּישׁ׃ ה 1 לָא־תְבַהֵל עַל־מֵימְרָךְ לְשַׁבָּשָׁא יַת־מִלֵּי פֻּמָּךְ וְלִבָּךְ לָא יוּחֵי לְאַפָּקָא מַטְלַל בְּאַרְעָא דַּאַתְּ מְצַלֵּי קֳדָם
יְיָ אֲרוּם יְיָ שַׁלִּיט עַל כָּל עָלְמָא וְיָתֵב עַל־כָּרְסֵי יְקָרָא בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא וְאַנְתְּ יָתֵב עַל־אַרְעָא בְּגִין כֵּן יְהוֹן מִלֵּי פֻּמָּךְ קַלִּילִין׃ 2 אֲרוּם הֵיכְמָא דְּיֵיתֵי
חֶלְמָא עַל הֲרָהוּרֵי לִבָּא בְּסִגְיָאוּת גּוּוְנִין אַף כְּדֵין קַל שָׁטְיָא בְּסִגְיָאוּת פִּתְגָמִין בְּטֵילִין׃ 3 בְּעִדָּן דְּתִדַּר נִדְרָא קֳדָם יְיָ לָא־תְעַכֵּב לְשַׁלָּמוּתֵהּ אֲרוּם
בָּעֵין בֵּן לֵית רַעֲוָא מִן קֳדָם יְיָ בְּטִפְּשַׁיָּא מִן בְּגַלַּל דְּמְעַכְּבִין נִדְרֵיהוֹן וְאַנְתְּ יַת־דִּי־תִנְדַּר מְרַחֲנַדַּר וְלָא תְשַׁלַּם׃ 4 טַב לָךְ דִּי־לָא־תְנַדַּר מִדְּתִנְדַּר וְלָא תְשַׁלַּם׃
5 לָא־תְנַבֵּל יַת־מֵימַר פֻּמָּךְ לְמִגְרַם דִּין גַּהֲנָם עַלַּיי־בְשָׂרָךְ וּבְיוֹם דִּינָא רַבָּא לָא־תְכַל לְמֵימַר קֳדָם מַלְאָכָא אִכְזָרָא דְּכֵן אֲרוּם שָׁלוּתָא הִיא
לְמָה נָן יִתְקֹף רְגָזָא דַיְיָ עַל כָּל מִלָּךְ דְּאִתְאֲמַר בְּגִנּוּתָא וְיַחֲבֵל יַת־עוֹבָדֵי יָדָךְ׃ 6 אֲרוּם בִּסְגִיאוּת חֶלְמִין וְנִבְיֵאי שִׁקְרָא וְהֶבְלִין דְּבַעֲלֵי חַרְשִׁין
וּמִלִּין סַנְיִאִין דְּרַשִׁיעַיָּא לָא־תְהֵיטִן אֲרוּם יַת חַכִּימַיָּא תְּהֵי מְשַׁמֵּשׁ וּמִן קֳדָם יְיָ תְּהֵי דָּחִל׃ 7 אִין אֲנִיסוּת מִסְכֵּנָא וּגְזֵלָא וְדִין
וְדַרְקָנָא חֲמֵי בְקִרְתָּא לָא־תְתְמַהּ בְּלִבָּךְ אֵיכְדֵין רְעוּתָא דַיְיָ עַל כָּל־אִלֵּין אֲרוּם אֱלָהָא אַדִּיר עַל שְׁמֵי מְרוֹמָא נָטַר עוֹבָדֵי בְנֵי אֱנָשָׁא בֵּין טָב לְבִישׁ
וְעִדְקָתָא חֲמֵי בְקִרְתָּא לָא־תְתְמַהּ בְּלִבָּךְ אֵיכְדֵין רְעוּתָא דַיְיָ עַל כָּל־אִלֵּין אֲרוּם אֱלָהָא אַדִּיר עַל שְׁמֵי מְרוֹמָא נָטַר עוֹבָדֵי בְנֵי אֱנָשָׁא בֵּין טָב לְבִישׁ
וְסִן קֳדָמוֹי מִשְׁתַּלְחִין גִּבְרִין גִּיוָתָנִין וְתַקִּיפִין לְמִרְדֵי בְרִשְׁעָא וּלְמֶהֱוֵיהוֹן מִתְמַנֵּן רַבָּנִין עֲלֵיהוֹן׃ 8 וּמוֹתַר שֵׁבָח פִּלְחָנוּת אַרְעָא עַל־
בּוּלָא הִיא דְּבְעִדָּן דְּמָרְדִין בְּנֵי מַלְכוּתָא וְסָלְקָא סְתִיוָתָא בְּפַצִיחִין מִן קֳדָמֵיהוֹן אֵין לֵיהּ לֵהּ עָבוּר לְמֵיכַל חַהוּא מַלְכָּא לְגֶבֶר פָּלַח בְּחַקְלָא מִתְעַבַּד
עֲבַד מִשְׁתַּעְבַּד׃ 9 גְּבַר חַגֵּר דִּי יִרְחֵם לְמִצְבַּר כְּסַף וּמַן דִּי־יִרְחֵם לְמִכְנַשׁ מָמוֹן יַתִּיר לֵית לֵהּ שְׂבַח לְעָלְמָא דְּאָתֵי אֵן לָא
יְעַבֵּד מִנֵּהּ צְדָקָתָא בְּדִיל דְּלֵית לֵהּ אָגַר עֲלַל לְמֵיכַל אַף־דֵּן הֶבְלוּ׃ 10 כַּד סַגְיָא טִיבוּתָא בְּעָלְמָא סַגִּיאִין אַף בְּנֵי אֱנָשָׁא דְּיֵיכְלוּנָהּ וּמָה־
הֲנָאָה אִית לְמָרֵהּ דְּיִצְבְּרִנַּהּ אֵן לָא יְעַבֵּד מִנֵּהּ טִיבוּתָא בְּגִין דִּי־יֶחֱזֵי לְעָלְמָא דְּאָתֵי אַגְרָתָא בְּעֵינוֹהִי׃ 11 בְּחֵמַת דְּמַכְתַּ גַּבְרָא דִּי־
פָּלַח לְמָרֵי עָלְמָא וְאִית לֵהּ נִיחָא עַל בֵּית קְבוּרְתֵּהּ אֵן זְעֵרוּת שְׁנִין יְחֵי אֵן סְגִיאוּת שְׁנִין בְּחַד דְּפָלַח לְמָרֵי עָלְמָא בְּעָלְמָא הָדֵין לְעָלְמָא דְּאָתֵי אָגַר
עוֹבָדֵי יְדוֹי יַתְכֵּן וְחַכְמַת אוֹרַיְתָא דַיְיָ לְגַבֵּר עַתִּיר בְּחָכְמְתָא הֵיכְמָא דְּסָעֵיק בֵּהּ בְּעָלְמָא הָדֵין וְאִשְׁתַּדַּל בְּאִלְפָנָא כְּדֵין תְּנוּחַ עֲלוֹהִי בְּבֵית קְבוּרְתֵּהּ
וְלָא תִשְׁבָּקֵנֵּהּ בְּלֵהוֹדוֹהִי הֵיכְמָא דְּלָא שְׁבָקַת אִתְּתָא לְגַבְרָהּ בְּלֵהוֹדוֹהִי לְרַמָּכָא׃

16 * Non eſt finis omni populo omnibus quicunque fuerunt ante eos. & vltimi non lætabuntur in eo: quoniam & hoc vanitas & electio ſpiritus. 17 * Cuſtodi pedem tuum in quo vtique ambulaueris in domum Dei. & propè vt audias ſuper donum ſtultorũ ſacrificium tuum: quoniam non ſunt ſcientes facere bonum.

16 * οὐκ ἔστι περασμὸς τῷ πάντι λαῷ τοῖς πᾶσιν οἵοι ἐγένοντο ἔμπροσθεν αὐτῶν. καί γε οἱ ἔσχατοι οὐκ εὐφρανθήσονται ἐν αὐτῷ· ὅτι καί γε τοῦτο ματαιότης καὶ προαίρεσις 17 πνεύματος. * φύλαξαι τὸν πόδα σου ἐν ᾧ δ' πορεύῃ εἰς οἶκον θεοῦ. καὶ ἐγγὺς ἀκοὴν ὑπὲρ δόμα τῶν ἀφρόνων θυσία σου· ὅτι οὐκ εἰσὶν εἰδότες ποιῆσαι κακόν.

CAP. V.

1 NE feſtines in ore tuo: & cor tuum ne properet efferre ſermonem ante faciem Dei: quoniam Deus in cælo ſurſum, & tu ſuper terram. idcircò ſint ſermones tui pauci. 2 * Quoniam aduenit inſomnium in multitudine tentationis, & vox ſtulti in multitudine ſermonum. 3 * Quandocumque voueris votum Deo, ne moreris vt reddas illud: quoniã non eſt voluntas in ſtultis. tu igitur quæcunque voueris redde. 4 * Bonum non vouere te, quàm vouiſſe te & non reddere. 5 * Ne dederis os tuum vt peccare facias carnem tuam, et ne dixeris ante faciem Dei, Quòd ignorantia eſt: ne iraſcatur Deus ſuper vocem tuam, & diſſipet opera manuum tuarum. 6 * Quoniam in multitudine ſomniorum & vanitatum & ſermonum multorum: quoniam ſimul Deum time. 7 * Si calumniam pauperis, & rapinam iudicij & iuſtitiæ videris in regione, ne mireris ſuper re. quoniam excelſus ſuper excelſum cuſtodiet, & excelſi ſuper ipſos. 8 * Et abundantia terræ in omni eſt rex agri laborati. 9 * Diligens argentum non implebitur argento. Et quis dilexit in multitudine eius germen? & hoc vanitas. 10 * In multitudine bonitatis multiplicati ſunt comedentes eam. & quæ fortitudo illi qui ab ea? Quoniam principium videndi oculi eius. 11 * Dulcis ſomnus ſerui ſi parum, et ſi multum comedet, & repleto ditari. non eſt qui dimittat eum vt dormiat.

ε.

1 * Μὴ σπεύδε ἐπὶ στόματί σου. καὶ καρδία σου μὴ ταχυνέτω τοῦ ἐξενέγκαι λόγον ἐμπρόσθεν τοῦ θεοῦ. ὅτι ὁ θεὸς ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω. καὶ σὺ ἐπὶ τῆς γῆς, ἐπὶ τούτῳ ἔστωσαν οἱ λόγοι σου ὀλίγοι.

2 * ὅτι ἔρχεται ἐνύπνιον ἐν πλήθει περασμοῦ, καὶ φωνὴ ἄφρονος ἐν πλήθει λόγων. 3 * καθὼς ἂν εὔξῃ εὐχὴν τῷ θεῷ, μὴ χρονίσῃς τοῦ ἀποδοῦναι αὐτήν, ὅτι οὐκ ἔστι θέλημα ἐν ἄφροσι, σὺ οὖν ὅσα εὔξῃ ἀπόδος·

4 * ἀγαθὸν τὸ μὴ εὔξασθαί σε ἢ τὸ εὔξασθαί σε καὶ μὴ 5 ἀποδοῦναι. * μὴ δῷς τὸ στόμα σου τοῦ ἁμαρτεῖν τὴν σάρκα σου, καὶ μὴ εἴπῃς ἔμπροσθεν τοῦ ἀγγέλου τοῦ θεοῦ, ὅτι ἄγνοιά ἐστιν, ἵνα μὴ ὀργισθῇ ὁ θεὸς ἐπὶ φωνῇ σου, καὶ διαφθείρῃ τὰ ποιήματα χειρῶν σου. 6 * ὅτι ἐν πλήθει ἐνυπνίων καὶ ματαιοτήτων καὶ λόγων πολλῶν, ὅτι σὺ τὸν θεὸν φοβοῦ.

7 * ἐὰν συκοφαντίαν πτωχοῦ καὶ ἁρπαγὴν κρίματος καὶ δικαιοσύνης ἴδῃς ἐν χώρᾳ, μὴ θαυμάσῃς ἐπὶ τῷ πράγματι. ὅτι ὑψηλὸς ἐπάνω ὑψηλοῦ φυλάξει καὶ ὑψηλοὶ ἐπ' 8 αὐτοῖς. * καὶ περίσσεια γῆς ἐπὶ παντί ἐστι βασιλεὺς δ' 9 ἀγροῦ εἰργασμένου. * ἀγαπῶν ἀργύριον οὐ πλησθήσεται ἀργυρίου. καὶ τίς ἠγάπησεν ἐν πλήθει αὐτὸν γέννη- 10 μα; καί γε τοῦτο ματαιότης. * ἐν πλήθει δ' ἀγαθοσύνης ἐπληθύνθησαν οἱ ἔδοντες αὐτήν. καὶ τίς δυνάμεια τῷ παρ' αὐτῆς; ὅτι ἀρχὴ δ' ὁρῶ ὀφθαλμοὶ αὐτῆς.

11 * γλυκὺς ὕπνος δ' δούλου εἰ ὀλίγον καὶ εἰ πολὺ φάγεται, καὶ τῷ ἐμπλησθέντι δ' πλουτῆσαι. οὐκ ἔστιν ἀφιὼν αὐτὸν δ' ὑπνῶσαι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Non eſt finis omnis populi qui fuit ante illos: neque etiam poſteriores lætabuntur in eo: quia etiam hoc vanitas & cõfractio ſpiritus. 17 Tu fili hominis cuſtodi pedes tuos in tempore quo ieris in domũ ſanctuarij ad orandum, ne venias eò plenus peccatis ante Dominum quoad conuertaris: & eſto admouens aurem tuam ad excipiendam doctrinam Legis à Sacerdotibus & ſapientibus, & ne fueris vt ſtulti qui offerunt munus pro peccatis ſuis, & non conuertuntur ab operibus malis quæ apprehendunt manibus ſuis, & non eſt ipſum acceptum in beneplacito, quia ipſi neſciunt facere in eis inter bonum & malum. CAP. V.

NOn accelerabis ſuper dictũ tuum vt confundas eloquia oris tui, & cor tuũ non feſtinabit proferre loquelam in tempore quo tu oras ante Dñm: nãq; Dñs imperat ſuper oẽm mundũ, & ſedet ſuper ſoliũ gloriæ in cęlis altiſſimis, & tu ſedes ſuper terrã: propterea erunt verba oris tui modica. 2 Ecce enim quẽadmodũ venit ſomniũ ſup cogitationes cordis in multitudine negotiorũ, ſic etiã vox ſtulti in multitudine verborũ otioſorũ. 3 In tẽpore quo voueris votũ ante Dñm, ne tardes exoluere illud: quoniam propterea non eſt beneplacitum ante Dñm in ſtultis & differãt vota ſua: & tu quod voueris exoluito. 4 Melius eſt tibi vt nõ voueas, quàm vt voueas & nõ exoluas. 5 Ne cõiicias dictũ oris tui vt cauſam adferas iudicij gehẽnę ſuper carnẽ tuã, & in die iudicij magni nõ poteris dicere ante angelum crudelẽ qui poteſtatem exercebit in te quòd ignorantia fuerat: ad quidnã roborabitur indignatio Dñi ſuper oẽ eloquiũ tuũ quod dictũ fuerit incõgruè, & corrumpet opera manus tuę? 6 Etenim in multitudine ſomniorũ Prophetatũ mẽdacii, & vanitatibus auctorũ incantationũ, & loquelis multis improborũ nõ credes: verùm ſapientibus miniſtrabis, & ex eis quęres doctrinã, & à cõſpectu Dñi timebis. 7 Si violentiã pauperis, & direptionem iudicij & iuſtitiæ videris in ciuitate, ne admireris in corde tuo; quomodo voluntas Domini ſit ſuper oĩa hęc: quia Deus potens ſuper cęlos altiſſimos obſeruat opera filiorũ hominis tã bona quàm mala: & à facie eius mittũtur viri magnifici & robuſti, vt poteſtatẽ exerceãt in improbos, & vt ſint ꝓpoſiti magiſtratus ſuper eos. 8 Et excellentia laudis culturę terrę ſuper oĩa eſt, quòd in tẽpore quo rebellãt filii regni, & rex datur in villas à facie eorũ, ſi nõ eſt ipſi frumẽtũ ad comedẽdũ, ipſe idẽ rex viro culturã in agro faciẽti ſeruiẽs ſeruus efficitur. 9 Vir negotiator qui amabit cõgregare diuitias, nõ ſaturabitur cumulãdo argentũ: & qui amauerit cõgregare diuitias copioſiores, nõ eſt ei laus in ſeculo venturo, niſi fecerit ex eis eleemoſynã: propterea ꝙ nõ eſt ei merces prouẽtus ad comedendum. etiam hoc vanitas. 10 Quãdo multiplicatur bonum in ſeculo, multiplicantur etiam filij hominum qui comedant illud: & quę vtilitas eſt dño eius qui congregabit illud; niſi fecerit ex eo bonum; vt videat in ſeculo venturo retributionem mercedis in oculis ſuis? 11 Suauis ſomnus viri qui colit Dñm mundi, & eſt ei quies in domo ſepulchri eius, ſiue paucos annos vixerit ſiue multos poſtquam ſeruiuit dño mũdi in ſeculo hoc, ad ſeculũ venturũ mercedẽ operũ manuũ ſuarũ hereditabit: & ſapientia Legis Dñi erit viro diuiti in ſapientia. ecce quẽadmodũ ſtuduit in ea in ſeculo hoc, & ſollicitus fuit in doctrina, ſic requieſcet ſuper eum in domo ſepulchri eius, & non deſeret eum ſolum, quemadmodum non ſinit vxor virum ſuum vt dormiat ſolus.

יא * יֵשׁ רָעָה חוֹלָה רָאִיתִי תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ עֹשֶׁר שָׁמוּר לִבְעָלָיו לְרָעָתוֹ׃

יב * וְאָבַד הָעֹשֶׁר הַהוּא בְּעִנְיַן רָע וְהוֹלִיד בֵּן וְאֵין בְּיָדוֹ מְאוּמָה׃

יג * כַּאֲשֶׁר יָצָא מִבֶּטֶן אִמּוֹ עָרוֹם יָשׁוּב לָלֶכֶת כְּשָׁבָא וּמְאוּמָה לֹא־יִשָּׂא בַעֲמָלוֹ שֶׁיֹּלֵךְ בְּיָדוֹ׃

יד * וְגַם־זֹה רָעָה חוֹלָה כָּל־עֵמֶת שֶׁבָּא כֵּן יֵלֵךְ וּמַה־יִּתְרוֹן לוֹ שֶׁיַּעֲמֹל לָרוּחַ׃

טו * גַּם כָּל־יָמָיו בַּחֹשֶׁךְ יֹאכֵל וְכָעַס הַרְבֵּה וְחָלְיוֹ וְקֶצֶף׃

טז * הִנֵּה אֲשֶׁר־רָאִיתִי אֲנִי טוֹב אֲשֶׁר־יָפֶה לֶאֱכוֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִרְאוֹת טוֹבָה בְּכָל־עֲמָלוֹ שֶׁיַּעֲמֹל תַּחַת־הַשֶּׁמֶשׁ מִסְפַּר יְמֵי־חַיָּיו אֲשֶׁר־נָתַן לוֹ הָאֱלֹהִים כִּי־הוּא חֶלְקוֹ׃

יז * גַּם כָּל־הָאָדָם אֲשֶׁר נָתַן־לוֹ הָאֱלֹהִים עֹשֶׁר וּנְכָסִים וְהִשְׁלִיטוֹ לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ וְלָשֵׂאת אֶת־חֶלְקוֹ וְלִשְׂמֹחַ בַּעֲמָלוֹ זֹה מַתַּת אֱלֹהִים הִיא׃

יח * כִּי לֹא הַרְבֵּה יִזְכֹּר אֶת־יְמֵי חַיָּיו כִּי הָאֱלֹהִים מַעֲנֶה בְּשִׂמְחַת לִבּוֹ׃ ו

א * יֵשׁ רָעָה אֲשֶׁר רָאִיתִי תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ וְרַבָּה הִיא עַל־הָאָדָם׃

ב * אִישׁ אֲשֶׁר יִתֶּן־לוֹ הָאֱלֹהִים עֹשֶׁר וּנְכָסִים וְכָבוֹד וְאֵינֶנּוּ חָסֵר לְנַפְשׁוֹ מִכֹּל אֲשֶׁר־יִתְאַוֶּה וְלֹא־יַשְׁלִיטֶנּוּ הָאֱלֹהִים לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ כִּי אִישׁ נָכְרִי יֹאכְלֶנּוּ זֶה הֶבֶל וְחֳלִי רָע הוּא׃

ג * אִם־יוֹלִיד אִישׁ מֵאָה וְשָׁנִים רַבּוֹת יִחְיֶה וְרַבּוּ שְׁנֵי יָמָיו וְנַפְשׁוֹ לֹא־תִשְׂבַּע מִן־הַטּוֹבָה וְגַם־קְבוּרָה לֹא־הָיְתָה לוֹ אָמַרְתִּי טוֹב מִמֶּנּוּ הַנֶּפֶל׃

ד * כִּי־בַהֶבֶל בָּא וּבַחֹשֶׁךְ יֵלֵךְ וּבַחֹשֶׁךְ שְׁמוֹ יְכֻסֶּה׃

12 * Est & alia infirmitas peſſima quam vidi ſub Sole, Diuitiæ conſeruatæ in malum domini ſui. Iob.20.d

13 * Pereunt enim in afflictione peſſima. generauit filium qui in ſumma egeſtate erit.

14 * Sicut egreſſus eſt nudus de vtero matris ſuæ, ſic reuertetur, & nihil auferet ſecum de labore ſuo. Iob.1.d

15 * Miſerabilis prorſus infirmitas. Quo-
D modo venit, ſic reuertetur. Quidergo prodeſt ei quod laborauit in ventum?

16 * Cunctis diebus vitæ ſuæ comedit in tenebris, & in curis multis, & in ærumna atque triſtitia.

17 * Hoc itaque viſum eſt mihi bonum, vt comedat quis & bibat, & fruatur lætitia ex labore ſuo quo laborauit ipſe ſub Sole numero dierum vitæ ſuæ quos dedit ei Deus: & hæc eſt pars illius. Sup.2.d

18 * Et omni homini cui dedit Deus diuitias atque ſubſtantiam, poteſtatemque ei tribuit, vt comedat ex eis, & fruatur parte ſua, & lętetur de labore ſuo: hoc eſt donum Dei.

19 * Non enim ſatis recordabitur dierum vitæ ſuæ, eo quòd Deus occupet delitiis cor eius.

CAP. VI.

1 EST & aliud malum quod vidi ſub Sole,
A & quidem frequens apud homines.

2 * Vir cui dedit Deus diuitias & ſubſtantiam, & honorem, & nihil deeſt animę ſuę ex omnibus quæ deſiderat, nec tribuit ei poteſtatem Deus vt comedat ex eo, ſed ho-
B mo extraneus vorabit illud. hoc vanitas & magna miſeria eſt.

3 * Si genuerit quiſpiam centum liberos, & vixerit multos annos & plures dies ętatis habuerit, & anima illius non vtatur bonis ſubſtantiæ ſuę, ſepulturaque careat, de hoc ego pronuncio quòd melior illo ſit abortiuus.

4 * Fruſtrà enim venit & pergit ad tenebras, & obliuione delebitur nomen eius.

תרגום

יא אִית בִּישְׁתָּא מָרְעִיתָא חֲמִית בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת שִׁמְשָׁא וְלֵית בָּהּ אֶסוּ גְּבַר דְּיִכְנֹשׁ עָתְרָא וְלָא יַעְבֵּד מִנֵּהּ מַדְעָם טַב לְסוֹף יוֹמָיָא הַהוּא עָתְרָא נָטַר לֵהּ לַאֲבָאשָׁא לֵהּ לְעָלְמָא דְּאָתֵי׃ יב וְהַהוּא עָתְרָא דִּי־יְשַׁבֵּק לְבַרֵהּ בָּתַר מוֹתֵהּ יְהוֹבַד עַל־דְּקָנָא לֵהּ בְּגַוְנָן בִּישׁ וְלָא יְתְקַיֵּם בָּתְרוֹהִי בְּיַד בְּרֵהּ דִּי־יוֹלֵד וְלָא אִשְׁתְּאַר לֵהּ בִּידוֹי מַדְעָם׃ יג הֵיכְמָה דִּי־נְפַק מִמְּעֵי אִמֵּהּ עָרְטֻלַי בְּלָא זְכוּ וּבְלָא מַדְעָם טַב כֵּן יְתוּב לְמֵיזַל לְבֵית קְבוּרְתֵּהּ חֲסַר מִן זְכוּתָא הֵיכְמָה דִּי־אֲתָא לְעָלְמָא הָדֵין וּמַדְעָם אָגַר טַב לָא־יְקַבֵּל בְּטָרְחֵהּ לְסוֹבְרָא עִמֵּהּ לְעָלְמָא דְּהוּא אָזֵל׃

טו וְאַף־דְּא בִּישְׁתָּא מָרְעִיתָא וְלֵית לֵהּ אֶסוּ דְּכָל־קֶבֶל דַּאֲתָא לְעָלְמָא הָדֵין כְּדֵין יֵיזֵל לְעָלְמָא דַּאֲתֵי וּמַה־מּוֹתַר הֲוֵי לֵהּ דִּי־טָרַח לְקִבְלַת רוּחָא׃ טז אַף כָּל־יוֹמוֹהִי בַּחֲשׁוֹכָא שָׁרֵי בְּדִיל דְּלַחְמוֹהִי טְעֵם וּבְנִסִּים סַגִּי וּבְמַרְעִין וּרְגִיז הֲוָה חַיּוֹהִי׃ יז וְהָא דִּי־חֲזֵית אֲנָא טָבָא הוּא לְבָנֵי אֱנָשָׁא וּדְשַׁפִּיר לְהוֹן לְמֶעְבַּד בְּעָלְמָא הָדֵין דְּיֵיכְלוּן וְיִשְׁתּוֹן מִן טָרְחוּתְהוֹן בְּדִיל דְּלָא לְאוֹשָׁטָא יָדָא בַּאֲנִיסָא וַחֲטוֹף וּלְמִסַּר פִּתְגָמֵי אוֹרָיְתָא וּלְמֶחֱן עֲנָיֵי וְאַכְסָנָיָא מִן בְּגַלַּל דְּיֵחֱזוֹן טָבְתָא בְּכָל־טָרְחוּתְהוֹן דִּי־טָרְחוּ בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת שִׁמְשָׁא מִנְיַן יוֹמֵי חַיּוֹהִי דִּגְבַר דִּי־יְהַב לֵהּ אֱלָהָא אֲרוֹם הוּא חֻלְקֵהּ׃ יח אַף כָּל־אֱנָשָׁא דִּיהַב לֵהּ מֵיָּי עִיתַר וּנְכָסִין וְאַשְׁלְטֵהּ מֵיָּי לְמֵיכַל מִנֵּהּ בְּעָלְמָא הָדֵין וּלְמֶעְבַּד מְנָהּ צִדְקְתָא וּלְקַבָּלָא אֱלָהָא אֲרוֹם הוּא חֻלְקֵהּ׃ יט אֲגַר חֻלְקֵהּ שְׁלִים לְעָלְמָא דַּאֲתֵי וּלְמִבְרַח בְּטָרְחֵהּ עִם צַדִּיקַיָּא הָא דָא מַתְנָא דְּאִתְיְהִבַת לֵהּ מִן קֳדָם יְיָ הוּא׃ כ חַיֵּי אֱנָשׁ דִּי־יִדְּכַר יַת־יוֹמֵי חַיּוֹהִי כַּמָּה מִנְהוֹן עֲתִידִין לְמֶהֱוֵי טָבִין וְכַמָּה מִנְהוֹן עֲתִידִין לְמֶהֱוֵי בִּישִׁין מְטוּל דְּלָא אִתְמְסַר לִבְנֵי אֱנָשָׁא אֲרוֹם מִן קֳדָם יְיָ אִתְגְּזַר עֲלוֹהִי כַּמָּה יוֹמִין יִסְתַּגַּף וְכַמָּה יוֹמִין יֶחֱי בְּחֶדְוָה לְבָּהּ׃ ו א אִית בִּישְׁתָּא דַּחֲזֵית תְּחוֹת שִׁמְשָׁא וְרַבְּתָא הִיא עַל־בְּנֵי אֱנָשָׁא׃ ב גְּבַר דִּיהַב לֵהּ יְיָ עֹתֶר וְיֵקָר וּנְכָסִין וְלֵיתוֹהִי מְחַסַּר לְנַפְשֵׁהּ מִכֹּל דִּי־יִתְרְעֵי וְלָא־אַשְׁלְטֵהּ יְיָ עַל־חוּבְתֵּהּ לְמִטְעַם מִנֵּהּ אֱלָהֵן יְמוּת בְּלָא וְלַד וְלָא חָם עַל קָרִיבֵהּ לַאֲחָסָנוּתֵהּ לֵהּ אֲרוֹם אִנְחֵתֵהּ תְּהֵא מִתְנַסְּבָא לְגַבַּר חִלּוֹנַי וַיְחַסְנִנֵּהּ וַיְיכְלִנֵּהּ כָּל־דִּן גַּרְמוּ לֵהּ חוּבּוֹהִי דְּלָא עֲבַד מִנֵּהּ מַדְעָם טַב וְאִתְחֲפַךְ לֵהּ עָתְרֵהּ לְמֶהֱוֵי לְהֶבְלוּ וּלְמַרְעָא בִּישָׁא׃ ג אֲן יוֹלֵד גְּבַר מְאָה בְנִין וּשְׁנִין סַגִּיאִין יֶחֱי וּבְשַׁלְטָנוּתָא וַרְבְּנוּתָא הֵי דִּי־יֶהֱוֹן יוֹמֵי חַיּוֹהִי וְנַפְשֵׁהּ לָא־שְׂבְעַת מִן טִיבוּתָא וַהֲוָת לֵהּ עַל דְּהָם עַל עָתְרֵהּ וְלָא־קְנָא מִנֵּהּ שְׁמָא טָבָא וְאַף בֵּירְ קְבוּרְתָא לָא־הֲוָה מְזַדְמְנָא לֵהּ אֲמַרְתְּ דְּטַב מִנֵּהּ שְׁלִילָא דְּלָא־חֲוָה עָלְמָא הָדֵין׃ ד אֲרוֹם בְּהֶבְלוּ אֲתָא לְעָלְמָא הָדֵין וּבְהֶבְלוּ יֵיזֵל לְעָלְמָא דַּאֲתֵי וּבְחֶשׁךְ שְׁמֵהּ מִתְחַפֵּי׃

* *Est infirmitas quam vidi sub Sole, diuitiæ* 12
seruatæ illi qui ab eis in malitiam eius, & peribunt diuitiæ eius: * *Ille in occupatione ma-* 13
la, & generauit filium, & non est in manu eius quicquam. * *Sicut egressus est de vte-* 14
ro matris suæ nudus reuertetur vt eat vt venit, & nihil accipiet in labore suo, vt eat in manu sua.

* *Et hoc mala infirmitas. sicut enim aduenit,* 15
sic & abibit. & quæ abundantia eius qua laborat in ventum?

* *Et cunctæ dies eius in tenebris, et in luctu* 16
& indignatione multa, et infirmitate et ira.

* *Ecce quod vidi ego bonum, quod est bo-* 17
num comedere & bibere, & videre bonitatem in omni labore eius quo vtique laborauerit sub Sole numerum dierum vitæ suæ quos dedit ei Deus, quoniam hoc pars illius.

* *Et omnis homo cui dedit ipsi Deus, diuitias* 18
& substantiam, & potestatem dedit ei vt comedat ab eo, & vt accipiat partem suam, et vt lætetur in labore suo. hoc donum Dei est:

* *Quoniam non multum recordabitur die-* 19
rum vitæ suæ, quoniam Deus occupat illum in lætitia cordis eius.

CAP. VI.

Est malitia quam vidi sub Sole, & multa 1
est apud homines. * *Vir cui dabit ei Deus* 2
diuitias & substantiam & gloriam, et non est priuans animam eius ab omnibus quæ desiderabit. et non tribuet potestatem ei Deus vt comedat ex eo: quoniã vir extraneus comedet illud: & hoc vanitas & infirmitas mala est.

* *Si genuerit vir centum, & annos plures* 3
viuet, & multitudo erunt dies annorum eius, & anima eius non replebitur à bonitate. & sepultura non fuit ei, dixi; Bonum super illum abortiuus.

* *Quoniam in vanitate venit, et in tenebris* 4
pergit, & in tenebris nomen eius operietur.

12 * ἔστιν ἀρρωστία λιὼ εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον, πλῆθος φυλασ-
σόμλρ@ τῷ παρ' αὐτοῦ εἰς κακίαν αὐτοῦ καὶ ἀπολεῖται ὁ
13 πλοῦτος αὐτοῦ. * ἐκεῖν@ ἐν ἀφειπασμῷ πονηρῷ, καὶ
ἐγέννησεν υἱόν, καὶ οὐκ ἔστιν ἐν χειρὶ αὐτοῦ οὐδέν.
14 * καθὼς ἐξῆλθεν ἀπὸ γαστρὸς μητρὸς αὐτοῦ γυμνὸς ἐ-
πιστρέψει τοῦ πορευθῆναι ὡς ἥκει ⟨ε⟩ οὐδὲν λήψεται ἐν μό-
15 χθῳ αὐτοῦ, ἵνα πορευθῇ ἐν χειρὶ αὐτοῦ. * καί γε τοῦ-
το πονηρὰ ἀρρωστία. ὥσπερ γὰρ παρεγένε⟨το⟩, οὕτως καὶ ἀπε-
λεύσε⟨ται⟩. καὶ τίς ἡ περίσσεια αὐτοῦ ἣ μοχθεῖ εἰς ἄνεμον;
16 * καί γε πάσαις αἱ ἡμέραις αὐτοῦ ἐν σκότει, καὶ ἐν πεν-
θεῖ, καὶ θυμῷ πολλῷ, καὶ ἀρρωστίᾳ, καὶ χόλῳ.
17 * ἰδοὺ ὃ εἶδον ἐγὼ ἀγαθόν, ὃ ἐστι καλὸν τοῦ φαγεῖν καὶ
πεῖν καὶ τοῦ ἰδεῖν ἀγαθοζωΐλω ἐν πάντι μόχθῳ αὐτοῦ
ᾧ ἂν μοχθήσῃ ὑπὸ τὸν ἥλιον ἀριθμὸν ἡμερῶν ζωῆς αὐτοῦ
ὧν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεός, ὅτι αὐτὸ μερὶς αὐτοῦ.
18 * καί γε πᾶς ἄνθρωπ@ ᾧ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεὸς πλοῦ-
τον καὶ ὑπαρχονία, καὶ ἐξουσίασεν αὐτῷ τοῦ φαγεῖν ἀπ'
αὐτοῦ, καὶ λαβεῖν τὸ μέρος αὐτοῦ, καὶ τοῦ ἀφεμνθῆναι ἐν
19 μόχθῳ αὐτοῦ. τοῦτο δόμα θεοῦ ἐστίν. * ὅτι ὐ πολλὰ μνη-
σθήσ⟨ε⟩ται τὰς ἡμέρας τ ζωῆς αὐτοῦ, ὅτι ὁ θεὸς ἀφειπᾶ αὐ-
τὸν ἐν ἀφεμσωΐῃ καρδίας αὐτοῦ.

5'.

1 * Ἐστι πονηρία λιὼ εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον. καὶ πολλή ἐστιν
ἀφ' ὑμῖς ἀνθρώποις.
2 * ἀνὴρ ᾧ δώσει αὐτῷ ὁ θεὸς πλοῦτον καὶ ὑπαρχονία,
καὶ δόξαν καὶ οὐκ ἔστιν ὑστερῶν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ἀπὸ πάντων
ὧν ἐπιθυμήσ⟨ει⟩. καὶ οὐκ ἐξουσιάσει αὐτῷ ὁ θεὸς τοῦ φα-
γεῖν ἀπ' αὐτοῦ. ὅτι ἀνὴρ ξένος φάγεται αὐτόν, καί γε τοῦτο
ματαιότης καὶ ἀρρωστία πονηρά ἐστιν.
3 * ἐὰν γεννήσῃ ἀνὴρ ἑκατόν, ⟨ε⟩ ἔτη πολλὰ ζήσε⟨ται⟩, ⟨ε⟩ πλῆ-
θος ὅτι ἔσ⟨ον⟩ ἡμέραι ἐτῶν αὐτοῦ, ⟨ε⟩ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ οὐκ ἐμ-
πλησθήσε⟨ται⟩ ἀπὸ ἀγαθοσωΐης. καί γε ταφὴ οὐκ ἐγένε⟨το⟩ αὐ-
τῷ, εἶπα ἀγαθὸν ὑπὲρ αὐτὸν τὸ ἔκτρωμα.
4 * ὅτι ἐν ματαιότητι ἦλθε, καὶ ἐν σκότει πορεύεται, καὶ
ἐν σκότει ὄνομα αὐτοῦ καλυφθήσεται.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[12] Est malus morbus *quem* vidi in seculo hoc sub Sole, & non est in eo sanitas: vir qui congregat diuitias, & non facit ex eis quicquã boni: in finem dierum ille sibi diuitias custodit vt contristent eum in seculum venturum. [13] Et illæ diuitiæ quas relinquet filio suo post mortẽ suam peribunt, eo quòd comparauerit eas negotio malo: & nõ permanebunt post illũ in manu filii sui quẽ genuit, nec residuũ erit illi in manu eius quicquam. [14] Quemadmodum e..iit de vtero matris suæ nudus absq; merito & absque omni bono, sic reuertetur ad eundũ in domũ sepulturę suę indigẽs merito, quẽadmodũ venit in seculũ hoc, nequicquã mercedis bonę excipiet in labore suo, vt tollat secum in seculũ ad quod ipse vadit. [15] Et etiã hic malus morbus cui nec sanitas est: quia omninò quemadmodum venit in seculũ hoc, sic ibit ad seculũ venturũ: & quid reliqui est ei quòd laborauerit vt reciperet vẽtum? [16] Etiã omnes dies suos in tenebris habitat vt panẽ suum solus degustet: & in furore multo & in ęgrotationibus & indignatione fuit vita eius. [17] Et ecce quod vidi ego bonũ esse filiis hominũ & pulchrũ illis vt faciant in seculo hoc: vt comedant & bibant ex labore suo, ita vt nõ extendãt manũ in violentiã & rapinã, sed custodiãt verba Legis, & vt misereantur pauperũ & hospitũ, vt propterea videant bonũ in omni labore suo quo laborauerint in seculo hoc sub Sole numero dierum vitæ hominis quẽ dederit ei Deus: etenim hæc pars eius est. [18] Etiam omnis homo cui dederit Dñs diuitias & facultates, & pręposuerit eũ Dñs, vt comedat ex eis in seculo hoc, & vt faciat ex eis eleemosynã, & vt accipiat mercedẽ partis suę perfectã in seculũ venturũ; & vt lętetur in labore suo cũ iustis: ecce hoc donũ quod datũ est illi, à Dño est. [19] Etenim non dies multi vitæ hominis sunt vt recordetur dierum vitæ suæ quotnam ex eis futuri sint boni, & quotnam ex eis futuri sint mali, propterea quòd non est traditũ filio hominis: quia à Domino decretum est super eum quot diebus affligetur, & quot diebus viuet in gaudio cordis sui. CAP. VI.

Est malum quod vidi sub Sole in seculo hoc, & magnum illud est super filios hominis. [2] Vir cui dedit Dominus diuitias & gloriam facultatum, & nihil deficit animę eius ex omnibus quę voluit: sed nõ dedit potestatem ei Dominus ob peccatum suum vt gustaret ex eis: sed morietur absque liberis, & non misertus est proximi sui vt hæredem eum sibi cõstitueret: etenim vxor eius tradetur viro alieno, qui hæreditabit eas & comedet ipsas: omnis huius rei causa peccata sua illi fuerũt, quòd non fecerit ex illis quicquam boni, & conuersæ sunt ei diuitiæ eius vt essent in vanitatem & in ægritudinem malam. [3] Si genuerit vir centum filios, & annos multos vixerit, & in imperio & magistratu totidẽ fuerint dies vitę eius, & anima eius non satiata fuerit bono quod erat ei, eo quòd abstinuit à diuitiis suis, & non acquisiuit ex illis nomen bonum, etiamque domus sepulturæ non fuerit præparata illi; dixi quòd melior est eo abortiuus qui non vidit seculum hoc.

[4] Etenim in vanitate venit in seculum hoc, & in vanitate ibit in seculum venturum, & in obscuritate nomen eius obuoluetur.

5 גַּם־שֶׁמֶשׁ לֹא־רָאָה וְלֹא יָדָע נַחַת לָזֶה מִזֶּה׃
6 וְאִלּוּ חָיָה אֶלֶף שָׁנִים פַּעֲמַיִם וְטוֹבָה לֹא רָאָה
הֲלֹא אֶל־מָקוֹם אֶחָד הַכֹּל הוֹלֵךְ׃
7 כָּל־עֲמַל הָאָדָם לְפִיהוּ וְגַם־הַנֶּפֶשׁ לֹא תִמָּלֵא׃
8 כִּי מַה־יּוֹתֵר לֶחָכָם מִן־הַכְּסִיל מַה־לֶּעָנִי יוֹדֵעַ
לַהֲלֹךְ נֶגֶד הַחַיִּים׃
9 טוֹב מַרְאֵה עֵינַיִם מֵהֲלַךְ־נָפֶשׁ גַּם־זֶה הֶבֶל
וּרְעוּת רוּחַ׃
10 מַה־שֶּׁהָיָה כְּבָר נִקְרָא שְׁמוֹ וְנוֹדָע אֲשֶׁר־הוּא
אָדָם וְלֹא־יוּכַל לָדִין עִם שֶׁהַתַּקִּיף מִמֶּנּוּ׃
11 כִּי יֵשׁ־דְּבָרִים הַרְבֵּה מַרְבִּים הָבֶל
ז מַה־יּוֹתֵר לָאָדָם׃
1 כִּי מִי־יוֹדֵעַ מַה־טּוֹב לָאָדָם בַּחַיִּים מִסְפַּר יְמֵי־
חַיֵּי הֶבְלוֹ וְיַעֲשֵׂם כַּצֵּל אֲשֶׁר מִי־יַגִּיד לָאָדָם מַה־
יִּהְיֶה אַחֲרָיו תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃
2 טוֹב שֵׁם מִשֶּׁמֶן טוֹב וְיוֹם הַמָּוֶת מִיּוֹם הִוָּלְדוֹ׃
3 טוֹב לָלֶכֶת אֶל־בֵּית־אֵבֶל מִלֶּכֶת אֶל־בֵּית מִשְׁתֶּה
בַּאֲשֶׁר הוּא סוֹף כָּל־הָאָדָם וְהַחַי יִתֵּן אֶל־לִבּוֹ׃
4 טוֹב כַּעַס מִשְּׂחוֹק כִּי־בְרַע פָּנִים יִיטַב לֵב׃
5 לֵב חֲכָמִים בְּבֵית אֵבֶל וְלֵב כְּסִילִים בְּבֵית שִׂמְחָה׃
6 טוֹב לִשְׁמֹעַ גַּעֲרַת חָכָם מֵאִישׁ שִׁמְעַ שִׁיר כְּסִילִים׃
7 כִּי כְקוֹל הַסִּירִים תַּחַת הַסִּיר כֵּן שְׂחֹק הַכְּסִיל גַּם־
8 זֶה הָבֶל׃ כִּי הָעֹשֶׁק יְהוֹלֵל חָכָם וְיאַבֵּד אֶת־לֵב
9 מַתָּנָה׃ טוֹב אַחֲרִית דָּבָר מֵרֵאשִׁיתוֹ טוֹב אֶרֶךְ־
10 רוּחַ מִגְּבַהּ רוּחַ׃ אַל־תְּבַהֵל בְּרוּחֲךָ לִכְעוֹס כִּי כַּעַס
בְּחֵיק כְּסִילִים יָנוּחַ׃

5 *Non vidit Solem, neque cognouit di-
6 stantiam boni & mali: *Etiam si duobus
millibus annis vixerit, & non fuerit per-
fruitus bonis. Nōne ad vnum locum pro-
7 perant omnia? *Omnis labor hominis in
ore eius, sed anima eius non implebitur.
8 *Quid habet amplius sapiens à stulto,
D & quid pauper nisi vt pergat illuc vbi est
9 vita? *Melius est videre quod cupias, quàm
desiderare quod nescias. Sed & hoc vanitas
10 est, & præsumptio spiritus. *Qui futurus
est iam vocatum est nomen eius, & scitur
quòd homo sit, & non possit contra for-
tiorem se in iudicio contendere.
11 *Verba sunt plurima, multamque in
disputando habentia vanitatem.

CAP. VII.

1 A *Quid necesse est homini maiora se que-
rere, cùm ignorat quid conducat sibi
in vita sua numero dierum peregrinatio-
nis suæ, & tempore quod velut vmbra pre-
terit? aut quis ei poterit indicare quid post
2 eum futurum sub Sole sit? *Melius est no-
men bonum, quàm vnguenta preciosa; &
3 dies mortis, die natiuitatis. *Melius est ire Pro. 12.
ad domum luctus, quàm ad domum con- 2.
uiuij. in illa enim finis cunctorum admo-
netur hominum, & viuens homo cogitat
4 quid futurum sit. *Melior est ira risu; quia
per tristitiam vultus corrigitur animus de-
5 linquētis. *Cor sapientium, vbi tristitia est;
6 & cor stultorum, vbi lætitia. *Melius est à
sapiente corripi, quàm stultorū adulatione
7 decipi: *Quia sicut sonitus spinarū arden-
tiū sub olla, sic risus stulti. Sed & hoc vani-
8 tas. *Calumnia conturbat sapientem, &
9 perdet robur cordis eius. *Melior est finis
orationis, quàm principium. melior est pa
10 tiens arrogante. *Ne sis velox ad irascen-
dum, quia ira in sinu stulti requiescit.

תרגום

6 וְאַף נְהוֹר אוֹרַיְתָא לָא־חֲמָא וְלָא יְדַע בֵּין טָב לְבִישׁ וּלְמִבְחַן בֵּין עָלְמָא הָדֵן וּבֵין עָלַם אָחֳרָן׃ 6 וְאִלּוּלֵי הֲוֹו יוֹמֵי חַיּוֹהִי דְּגַבְרָא תְּרֵין
אַלְפִין שְׁנִין וּבְאוֹרַיְתָא לָא־עָסַק וְדִינָא וְצִדְקָתָא לָא־עֲבַד בְּשִׁבְעַת מֵימְרָא דַּיְיָי דְּבְיוֹם מוֹתֵהּ נַפְשֵׁהּ נָחֲתָא לְגֵהִנָּם לַאֲחַר חַד דְּכָל־חַיָּבַיָּא אָזְלִין
תַּמָּן׃ 7 כָּל־טָרְחָא דְּגַבְרָא בְּדִיל מְזוֹן פֻּמֵּהּ הוּא טָרַח וְעַל־מֵיסַר פֻּמָּא דַּיְיָי מִתְזָן וְאַף־נַפְשָׁא דְּאֱנָשׁ לָא תִשְׂבַּע מֵיכְלָא וּמִשְׁתְיָא׃
8 אֲרוֹם מָה־יוֹתֵר לְחַכִּימַיָּא בְּעָלְמָא הָדֵן יַתִּיר מִן שָׁטְיָא וּמָה־אִית לְהַהוּא עַנְיָא אֱלָהֵן לְמֶעְסַק בְּאִלֵּין אוֹרַיְתָא דַּיְיָי דְּיִנְדַּע הֵיכְדֵּין
עֲתִיד לְמֵהַךְ כָּל־קֳבֵל צַדִּיקַיָּא בְּגִנְתָא דְּעֵדֶן׃ 9 טָב לְגַבְרָא לְמֶחְדֵּי עַל מָה דְּאִית לֵהּ וּלְמֶעְבַּד צִדְקָתָא וּלְכָחֲמֵי אֲגַר עוֹבָדוֹי לְיוֹם דִּינָא רַבָּא
מִן דְּייֵיזֵל לְעָלְמָא הַהוּא בְּסִגּוּף נְפַשׁ בְּרֵם דֵּן הֶבְלוּ לְגַבְרָא חַיָּבָא וּתְבִירוּת רוּחָא׃ 10 מָה־דַּהֲוָה בְּעָלְמָא הָא כְּבַר אִתְקְרִי שְׁמֵהּ וְאִשְׁתְּמוֹדַע
לְבָנֵי אֱנָשָׁא מִן יוֹמָא דַּהֲוָת אָדָם קַדְמָאָה וְלֵית רְשׁוּ לְגַבְרָא לְמֵקָם בְּדִינָא עִם מָרֵי עָלְמָא דְּתַקִּיף מִנֵּהּ׃ 11 אֲרוֹם אִית פִּתְגָמִין סַגִּיאִין דְּמַסְגְּיִן
הֶבְלוּ בְּעָלְמָא ז מַה־מּוֹתֵר אִית לְגַבְרָא דְּמִתְעַסֵּק בְּהוֹן׃ 1 אֲרוֹם מַן הוּא דְּיִנְדַּע מַה־יּוֹטֵב לֵיהּ לְאֱנָשָׁא בְּעָלְמָא הָדֵן אֱלָהֵן
לְמֶעְסַק בְּאוֹרַיְתָא דְּאִנּוּן חַיֵּי עָלְמָא וְכָל־מִנְיַן יוֹמֵי חַיֵּי הֶבְלוּ דִּי־יְחֵי בְּעַדָּן מוֹהֵּ אִנּוּן חֲשִׁיבִין כְּטַלָּלָא דְּמַן הוּא דְּיַחֲוֵי לֵיהּ לֶאֱנָשָׁא מַה־דַּעֲתִיד לְמֶהֱוֵי
בְּסוֹפוֹהִי בְּעָלְמָא הָדֵן תְּחוֹת שְׁמְשָׁא׃ 2 טָב שְׁמָא טָבָא דְּיִקְנוֹן צַדִּיקַיָּא בְּעָלְמָא הָדֵן יַתִּיר מִן מְשַׁח רְבוּתָא דַּהֲוָה מִתְרְבֵּי עַל־רֵישֵׁי
סַלְקַיָּא וְכַהֲנַיָּא וְיוֹמָא דְּיִשְׁכַּב גְּבַר וְיִפְטַר לְבֵית קְבוּרְתָּא בְּשָׁם טָב וּבְזִכוּתָא מִן־יוֹמָא דִּי־אִתְבְּרִי רִשְׁיעָא בְּעָלְמָא׃
3 טָב לְמֵיזַל לְבֵית אָבְלָא לְנַחֲמוּתָה מִלְּמֵיזַל לְבֵית מִשְׁתֵּי חַמְרָא דְּמִתְעַבְּדִין דְּבֵית אָבְלָא חַתָּן הוּא סוֹף לֵב כָּל אֱנָשָׁא לְמֵיזַל דִּי־עַל־כְּלָהוֹן
אִתְגְּזַרְת גְּזֵרַת מוֹתָא וּמִן בְּגַלָּל דִּיהָךְ לְבֵית אָבְלָא יִתֵּב וְיִתֵּן לְלִבֵּהּ מִלֵּי מוֹתָא וְאִן־אִית בֵּהּ מְרַעֲתָם בִּישׁ יִשְׁתְּכַּנַּהּ וְיִתּוּב בְּתִיּוּבְתָּא׃
4 טָב רְגִיז דְּרָגֵז מָרֵי עָלְמָא עַל־צַדִּיקַיָּא בְּעָלְמָא הָדֵן מִן־חוֹכָא דִּי־הוּא מְחַיֵּךְ עִם רְשִׁיעַיָּא אֲרוֹם בְּאַבְאֲשׁוּת אַפֵּי שְׁכִינְתָא אֲהֵי בַּעֲרָתָא
וּפָרְעָנוּתָא בְּעָלְמָא בְּגִין לְאוֹטָבָא לֵב צַדִּיקַיָּא וְיַצְלוֹן קֳדָם מָרֵי עָלְמָא וְיֵיהוּ מְרַחֵם עֲלֵיהוֹן׃ 5 לֵב חַכִּימַיָּא עָצֵב וְלֵב שָׁטְיָן כְּחָדֵית
בֵּית לֵיצָנוּתְהוֹן אָכְלִין וְשָׁתְיָן וּמְחַפְּנְקִין וְלָא יְתִיבוּן עַל־לִבְּהוֹן סְגוּף אֲחֵיהוֹן׃ 6 טָב לְמִשְׁמַע גְּזוּף גְּבַר חַכִּימָא בְּאוֹרַיְתָא מִגְּבַר דְּאָזֵל
לְמִשְׁמַע קַל נוּבְלָא דְּשָׁטְיָן׃ 7 אֲרוֹם כְּקַל קַבְלַת כּוּבְיָן דְּמִהוֹקְדִין תְּחוֹת דּוּדָא כֵּדֵין קַל חוֹכָא דְּשָׁטְיָא אַף הֵן הֶבְלוּ׃
8 אֲרוֹם אֲנִיסָא יְהֵבַל בְּחַכִּימָא וּמְהוֹבֵד בְּמִלּוֹי בִּישַׁיָּא יַת־חָכְמַת לֵב דְּאִתְיְהֵבַת לֵהּ לְמַחְנָה מִן־שְׁמַיָּא׃ 9 טָב סוֹף עִסְקָא מִן־שֵׁרְיֵהּ
דִּבְשֵׁרְיֵהּ לָא־אִשְׁתְּמוֹדַע לְגַבֵּר מָה־דַּעֲתִיד לְמֶהֱוֵי בְּסוֹפֵהּ וְטָב קֻדָּם יְיָ גְּבַר דִּי־שָׁלְט בְּרוּחֵהּ וּמְכַבֵּשׁ יַת יִצְרֵהּ מִגַּבְרָא דְּאָזַל בְּגִסּוּת רוּחָא׃
10 וּבְעַדָּן דְּהֵיתֵי עֲלָךְ אוֹכַחְתָּא מִן־שְׁמַיָּא לָא־תְבַהֵל בְּנַפְשָׁךְ לְמִרְתַּח וּלְמֵימַר פְּתִגְמֵי סַרְבָנוּתָא כְּלַפֵּי שְׁמַיָּא אֲרוֹם אֵין אַנְתְּ סָבֵל יְשִׁתְבַּק לָךְ
וְאֵין אַתְּ מְסָרֵב וּמִרְתַּח דַּע אֲרוֹם רְתָחָא בְּעָטַף שָׁטְיָן יְנוּחַ עַד־דִּיהוֹבַד יְהוֹן׃

Et Solem non vidit, & non nouit requietes huic ſuper hunc. & ſi vixit mille annis, reditus & bonitatem non vidit. nonne in locum vnum omnia ibunt?

Omnis labor hominis in os eius, & anima non implebitur.

Quoniam quæ abundantia ſapienti ſuper ſtultum? quoniã pauper nouit ire contrà vitam.

Bona viſio oculorum ſuperambulans animæ. & hoc vanitas & electio ſpiritus.

Si quid fuit iam vocatum eſt nomen eius. & notum eſt quid eſt homo, & non poterit vt iudicetur cum forti ſuper ipſum.

Quoniam ſunt ſermones multi implentes vanitatem.

CAP. VII.

QVid abundans homini, quoniam quis nouit quid bonum homini in vita eius, numerum dierum vitæ vanitatis eorum? & fecit eas in vmbra, quoniã quis nunciabit homini, quid erit poſt eum ſub Sole? Bonum nomen ſuper oleum bonum, & dies mortis ſuper diem generationis eius. Bonum ire in domum luctus, quàm ire in domum conuiuij. quoniam hic finis omnis hominis, & viuens dabit bonum in cor eius. Bonum ira ſuper riſum, quoniam in malitia vultus bonificabitur cor.

Cor ſapientum in domo luctus, & cor ſtultorum in domo lætitiæ. Bonum audire correptionem ſapientis ſuper virũ audientem cantum ſtultorum. Quoniam ſicut ſonitus ſpinarum ſub lebete, ſic riſus ſtultorum: et hoc vanitas. Quoniam calumnia circumfert ſapientem, & perdit cor generoſitatis eius.

Bonus finis ſermonum ſuper principium eius. bonum patiens ſuper excelſum ſpiritu.

Ne ſis velox in ſpiritu tuo ad iraſcendum. quia ira in ſinu ſtultorum requieſcet.

καὶ γε ἥλιον οὐκ εἶδε, & οὐκ ἔγνω ἀναπαύσεις τούτῳ ὑπὲρ τοῦτον. καὶ εἰ ἔζησε χιλίων ἐτῶν, καθόδους καὶ ἀγαθοσυνίλιν οὐκ εἶδε. μὴ οὐκ εἰς τόπον σὰ τὰ πάντα πορεύεται; πᾶς μόχθος ἀνθρώπου εἰς στόμα αὐτοῦ, καὶ γε ἡ ψυχὴ οὐ πληρωθήσεται.

ὅτι τίς περίσσεια τῷ σοφῷ ὑπὲρ τὸν ἄφρονα, διότι ὁ πένης οἶδε πορευθῆναι κατέναντι τῆς ζωῆς.

ἀγαθὸν ὅραμα ὀφθαλμῶν ὑπερπορευόμενον ψυχῆς. καὶ γε τοῦτο ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος.

εἴτι ἐγένετο ἤδη κέκληται ὄνομα αὐτοῦ· καὶ ἐγνώσθη τί ἐστιν ἄνθρωπος, καὶ οὐ δυνήσεται τοῦ κριθῆναι μετὰ τοῦ ἰσχυροῦ ὑπὲρ αὐτόν.

ὅτι εἰσὶ λόγοι πολλοὶ πληθύοντες ματαιότητα.

ζ.

Τί περισσὸν τῷ ἀνθρώπῳ, ὅτι τίς οἶδε τί ἀγαθὸν τῷ ἀνθρώπῳ ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ, ἀριθμὸν ἡμερῶν ζωῆς ματαιότητος αὐτοῦ; & ἐποίησεν αὐτὰς ἐν σκιᾷ, ὅτι τίς ἀγγελεῖ τῷ ἀνθρώπῳ, τί ἔσται ὀπίσω αὐτοῦ ὑπὸ τὸν ἥλιον;

ἀγαθὸν ὄνομα ὑπὲρ ἔλαιον ἀγαθόν, καὶ ἡμέρα τοῦ θανάτου ὑπὲρ ἡμέραν γενέσεως αὐτοῦ. ἀγαθὸν πορευθῆναι εἰς οἶκον πένθους ἢ ὅτι πορευθῆναι εἰς οἶκον πότου. καθότι τέλος παντὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ ζῶν δώσει ἀγαθὸν εἰς καρδίαν αὐτοῦ. ἀγαθὸν θυμὸς ὑπὲρ γέλωτα, ὅτι ἐν κακίᾳ προσώπου ἀγαθυνθήσεται καρδία. καρδία σοφῶν ἐν οἴκῳ πένθους, καὶ καρδία ἀφρόνων ἐν οἴκῳ εὐφροσύνης. ἀγαθὸν τοῦ ἀκοῦσαι ἐπιτίμησιν σοφοῦ ὑπὲρ ἄνδρα ἀκούοντα ᾆσμα ἀφρόνων.

ὅτι ὡς φωνὴ τῶν ἀκανθῶν ὑπὸ τὸν λέβητα, οὕτως ὁ γέλως ὁ τῶν ἀφρόνων, καὶ γε τοῦτο ματαιότης.

ὅτι ἡ συκοφαντία ἀπολεῖ σοφόν, καὶ ἀπολλύει τὴν καρδίαν δόματος αὐτοῦ. ἀγαθὴ ἐσχάτη λόγων ὑπὲρ ἀρχὴν αὐτοῦ. ἀγαθὸν μακρόθυμος ὑπὲρ ὑψηλὸν πνεύματι. μὴ σπεύσῃς ἐν πνεύματί σου τοῦ θυμοῦσθαι· ὅτι θυμὸς ἐν κόλπῳ ἀφρόνων ἀναπαύσεται.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[5] Etiam lucem Legis non vidit, & nõ cognouit inter bonũ & malũ, & ad diiudicandum inter ſeculum hoc & ſeculũ alterum. [6] Et tametſi fuerint dies vitæ viri duo millia annorum, & in Lege non ſtuduerit, & iudiciũ & iuſtitiã non fecerit, in iuramento dicti Domini quod *fuerit* in die mortis eius, aïa eius deſcẽdet ad gehennã ad locũ vnũ quò omnes peccatores eunt. [7] Omnẽ laborẽ vir propter cibũ oris ſui ipſe laborat, & in dicto oris Domini alitur, & etiam anima hominis non ſatiabitur cibo & potu. [8] Etenim quid amplius eſt ſapientibus in ſeculo hoc quàm ſtultis? & quid eſt ipſi pauperi, niſi vt ſtudeat in diſciplina Legis Dñi, vt cognoſcat quomodo futurũ ſit vt eat omninò corã iuſtis in paradiſum Ghedẽ? [9] Melius eſt viro vt lętetur ſuper eo quod ipſi eſt, & vt faciat iuſtitiã, & vt videat mercedẽ operũ ſuorũ in die iudicii magni, quàm vt eat ad ſeculũ illud in afflictioñe aïę: verùm hoc vanitas eſt viro peccatori, & cõfractio ſpiritus. [10] Id quod fuit in mũdo, ecce iam vocatũ fuit nomẽ eius & cognitũ filiis hoïs à die quo fuit Adã antiquus, & nõ eſt facultas viro conſiſtendi in iudicio cum Dño mundi, qui fortior eſt illo. [11] Etenim res multę ſunt quæ multiplicant vanitatem in mundo. quę adiectio eſt viro qui ſtuduerit in eis? CAP. VII.

QVis enim eſt qui nouerit quid proderit homini in ſeculo hoc, niſi vt ſtudeat in Lege, quòd ipſa vita ſeculi & oïs numerus dierum vitæ vanitatis eius quos vixerit, in tẽpore mortis ſuę illi reputẽtur vt vmbra: nã quis indicabit homini qd futurũ eſt vt fiat in fine eius in ſeculo hoc ſub Sole? [2] Melius eſt nomẽ bonũ quod cõparabũt iuſti in ſeculo hoc, quàm vnguẽtũ vnctionis quod fuerit inũctũ ſuper capita regũ & Sacerdotũ. & dies quo iacebit vir & emittetur in domũ ſepulchri cũ noïe bono atq; iuſtitia, quã dies quo creat⁹ eſt improb⁹ in mũdo.

[3] Melius eſt ire in domũ luctus ad cõſolãdã eã, quàm ire in domũ cõuiuij vini ſubſannatorũ: quòd in domo luctus ſit finis oïs hoïs vt eat; ſiquidẽ ſuper oẽs illos decreta eſt ſententia mortis: propterea qui iuerit ad domum luctus, vir iuſtus ſedebit & ponet in corde ſuo loquelas mortis: & ſi eſt in ipſo quicquã mali, deponet illud, & cõuertetur in pœnitẽtiã. [4] Melior eſt indignatio qua indignabitur Dñs mũdi aduerſus iuſtos in ſeculo hoc, quã riſus quo ille deridet improbos: dũ enim cõtriſtatur vultus maieſtatis, venit penuria & vindicta in ſeculũ ad beandũ cor iuſtorũ qui orabũt ante Dñm mũdi, & ipſe miſerebitur ipſorũ. [5] Cor ſapientũ dolet, & cor ſtultorũ eſt in lętitia domus deriſionis: comedũt & bibunt & delitiãtur, & nõ reuoluũt ſuper cor ſuũ afflictionẽ fratrũ ſuorum. [6] Melius eſt audire increpationem viri ſapiẽtis in Lege, quàm ſi quis eat ad audiendã vocem nabli ſtultorum. [7] Etenim ſicut vox clamoris ſpinarũ quæ cõburuntur ſub olla, ſic vox riſus ſtultorum. etiam hoc vanitas. [8] Etenim violentia decipiet ſapientem, & perdet per eloquia mala ſapientiam cordis quæ data fuerit ei dono cęlitus. [9] Melior eſt finis negotij quàm initium eius: quòd in principio eius non notum eſt viro quid futurum eſt vt fiat in fine eius: & melior eſt ante Dñm vir qui imperat ſpiritui ſuo & ſubigit concupiſcentiam ſuam, quàm vir qui ambulat in tumore ſpiritus. [10] Et in tempore quo veniet ſuper te correctio de cælis, ne feſtines in anima tua vt incaleſcas, & dicas verba contumaciæ contra cælum: etenim ſi tu ſuſtinens fueris, remittetur tibi: & ſi tu exacerbaueris & incalueris, ſcito quòd furor in ſinu ſtultorum quieſcet, quoad perire faciat eos.

11 * אַל־תֹּאמַר מֶה הָיָה שֶׁהַיָּמִים הָרִאשֹׁנִים הָיוּ
טוֹבִים מֵאֵלֶּה כִּי לֹא מֵחָכְמָה שָׁאַלְתָּ עַל־זֶה׃
12 * טוֹבָה חָכְמָה עִם־נַחֲלָה וְיֹתֵר לְרֹאֵי הַשָּׁמֶשׁ׃
13 * כִּי בְצֵל הַחָכְמָה בְּצֵל הַכָּסֶף וְיִתְרוֹן דַּעַת הַחָכְמָה
תְּחַיֶּה בְעָלֶיהָ׃
14 * רְאֵה אֶת־מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים כִּי מִי יוּכַל לְתַקֵּן אֵת
אֲשֶׁר עִוְּתוֹ׃
15 * בְּיוֹם טוֹבָה הֱיֵה בְטוֹב וּבְיוֹם רָעָה רְאֵה גַם אֶת־
זֶה לְעֻמַּת־זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים עַל־דִּבְרַת שֶׁלֹּא יִמְצָא
16 הָאָדָם אַחֲרָיו מְאוּמָה׃ * אֶת־הַכֹּל רָאִיתִי בִּימֵי הֶבְלִי
יֵשׁ צַדִּיק אֹבֵד בְּצִדְקוֹ וְיֵשׁ רָשָׁע מַאֲרִיךְ בְּרָעָתוֹ׃
17 * אַל־תְּהִי צַדִּיק הַרְבֵּה וְאַל־תִּתְחַכַּם יוֹתֵר לָמָּה
18 תִּשּׁוֹמֵם׃ * אַל־תִּרְשַׁע הַרְבֵּה וְאַל־תְּהִי סָכָל לָמָּה
19 תָּמוּת בְּלֹא עִתֶּךָ׃ * טוֹב אֲשֶׁר תֹּאחֹז בָּזֶה וְגַם־מִזֶּה
אַל־תַּנַּח אֶת־יָדֶךָ כִּי־יְרֵא אֱלֹהִים יֵצֵא אֶת־כֻּלָּם׃
20 * הַחָכְמָה תָּעֹז לֶחָכָם מֵעֲשָׂרָה שַׁלִּיטִים אֲשֶׁר הָיוּ
21 בָּעִיר׃ * כִּי אָדָם אֵין צַדִּיק בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה־
טּוֹב וְלֹא יֶחֱטָא׃
22 * גַּם לְכָל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר יְדֻבֵּרוּ אַל־תִּתֵּן לִבֶּךָ
אֲשֶׁר לֹא־תִשְׁמַע אֶת־עַבְדְּךָ מְקַלְלֶךָּ׃
23 * כִּי גַם־פְּעָמִים רַבּוֹת יָדַע לִבֶּךָ אֲשֶׁר גַּם־אַתָּה
קִלַּלְתָּ אֲחֵרִים׃
24 * כָּל־זֶה נִסִּיתִי בַחָכְמָה אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא
רְחוֹקָה מִמֶּנִּי׃

11 * Ne dicas, Quid putas cauſæ eſt quòd priora tempora meliora fuere, quàm nunc ſunt? Stulta enim eſt huiuſcemodi interrogatio.
12 * Vtilior eſt ſapientia cum diuitiis, & magis prodeſt videntibus Solem.
13 * Sicut enim protegit ſapientia, ſic C protegit pecunia. Hoc autem plus habet eruditio & ſapiẽtia, quòd vitam tribuunt poſſeſſori ſuo.
14 * Conſidera opera Dei, quòd nemo poſſit corrigere quem ille deſpexerit.
15 * In die bona fruere bonis, & malam diem præcaue. Sicut enim hãc, ſic & illam fecit Deus, vt non inueniat homo contra eum iuſtas querimonias.
16 * Hęc quoque vidi in die vanitatis meę. Iuſtus perit in iuſtitia ſua, & impius multo viuit tempore in malitia ſua.
17 * Noli eſſe iuſtus multum, neque plus ſapias quàm neceſſe eſt, ne obſtupeſcas.
18 * Ne impiè agas multum, & noli eſſe ſtultus, ne moriaris in tempore non tuo.
19 * Bonum eſt te ſuſtentare iuſtum, ſed ab illo ne ſubtrahas manum tuam; quia qui timet Deum, nihil negligit.
20 * Sapientia confortauit ſapientem ſuper decem principes ciuitatis.
21 * Non eſt enim homo iuſtus in terra qui faciat bonum, & non peccet.
22 * Sed & cunctis ſermonibus qui dicuntur, ne accommodes cor tuum, ne fortè audias ſeruum maledicentem tibi. 1.Reg.1. c. 2.Par.6. 5.
23 * Scit enim conſcientia tua, quia & tu crebrò maledixiſti aliis.
24 * Cuncta tentaui in ſapientia. Dixi, Sapiens efficiar, & ipſa longius receſſit à me,

---

תרגום

11 וּבְעִדָּן עָקְתָךְ לָא־תֵימַר מָה הֲוָה דְיוֹמִין קַדְמָאִין הֲווֹ טָבִין וְאֶנָשֵׁי דָרָא הַהוּא הֲווֹ שַׁפִּירֵי עוֹבָדָא וַהֲיִתְּ מִן אִלֵּין בְּגִין כֵּן טָבָא הֲוָה מִנֵּי
לְהוֹן וְאַנְתְּ לָא עַל־חָכְמְתָא שְׁאַלְתָּא עַל־דְּנָא׃ 12 טָבְתָא חָכְמְתָא אוֹרַיְתָא עִם אַחְסָנְתָא וְיַתִּיר לְמֶהֱוֵי גְּבַר בְּעִנְוָתָנוּתָא עִם גְּבְרִין
דַּיְרֵי אַרְעָא דְחָזֵן טָב וּבִישׁ חְכָמְתָא שִׁמְשָׁא בְּעָלְמָא הָדֵין׃ 13 אֲרוֹם הֵיכְמָא דְמִסְתְּמַר גַּבְרָא בְּטִלַּל חָכְמְתָא הֵיכְדֵּן מִסְתְּמַר בְּטִלַּל כַּסְפָּא
בְּעִדָּן דְּיַעֲבֵד מִגֵּה צִדְקָתָא וּמוֹתַר מְנְדְּעַת חָכְמְתָא יְקַיֵּם יַת מָרֵהּ׃ 14 חֱזֵי מִסְתַּכַּל יַת־עוֹבָדָא דַיְיָ וּגְבוּרְתֵּהּ דִּי־עֲבַד יַת־סַמְיָא וַחֲגִירָא
בְּעִדָּן דְּיַעֲבֵד מִגֵּה צִדְקָתָא וּמוֹתַר מְנְדְּעַת חָכְמְתָא יְקַיֵּם יַת מָרֵהּ׃ 15 בְּיוֹמָא דְּטוֹבָא הֱוֵי בְּטִיבוּתָא וְהוֹסֵב לְכָל־עָלְמָא בְּגִין דְּלָא יֵיתֵי עִדָּנָךְ יוֹמָא בִּישָׁא וְאִסְתַּכַּל וְאַף יַת־דֵּין לְקֻבֵּל דֵּין עֲבַד יְיָ בְּגִין לְאוֹבָחָא אֱנָשֵׁי עָלְמָא מִן כְּגַלֵּל דְּלָא
יַשְׁכַּח אֱנָשׁ בַּתְרוֹהִי מִדַּעַם בִּישׁ לְעָלְמָא הַהוּא׃ 16 יַת־כֹּלָּא חֲזֵית בְּיוֹמֵי הֶבְלוּתִי דְּמִן קֳדָם יְיָ טָב וּבִישׁ לְמֶהֱוֵי בְּעָלְמָא דְאִית
גְּבַר זַכַּי אֲבֵד בְּצִדְקוּתֵהּ בְּעָלְמָא הָדֵין וְכוּתֵהּ נְטִיר לֵהּ לְעָלְמָא וַאֲתֵי וְאִית גְּבַר חַיָּב מַאֲרִךְ יוֹמִין בְּחוֹבוֹהִי וְחִשְׁבַּן עוֹבָדוֹהִי בִּישַׁיָּא נָטִירִין
לֵהּ לְעָלְמָא דְאָתֵי לְאִתְפָּרָעָא לְיוֹם דִּינָא רַבָּא׃ 17 לָא־תְהֵי זַכַּי בְּעִדָּן דְּאִתְחַיַּב חַיָּבָא קְטוֹל בְּגִין לְתַיָּסָא עֲלוֹהִי דְּלָא
לְמִקְטְלֵהּ וְלָא־תִתְחַכַּם בְּכֵן יַתִּיר בְּחָכְמַת רַשִׁיעַיָּא וְלָא־תֵאֲלַף אָרְחָתְהוֹן לְמָה דֵּין תַּצְדֵּי יַת־אָרְחָתָךְ׃ 18 לָא־תְהֵוֵי בְּדִיל דְּתִתְחַיַּב
לְאִתְחַיָּבָא סַגִּי וְלָא־תַרְחֵק אָרְחָתָךְ מִבֵּית אִלְפָּן דְּאוֹרַיְתָא לְמֶהֱוֵי שָׁטְיָא לְמָה דֵּין אַנְתְּ גָּרֵם מוֹתָא לְנַפְשָׁךְ עַד־דְּלָא־יְמֵטֵי זִמְנָךְ לְמֵמָת׃
19 טָב דְּתֵאֲחֵד בְּעִסְקֵי עָלְמָא הָדֵין לְמִגְמַל טֵיבוּ לְנַפְשָׁךְ בְּאוֹרַיְתָא וְאַף מִדֵּין סְפַר אוֹרַיְתָא לָא־תְשַׁבֵּק חִלְקָךְ אֲרוֹם גְּבַר דְּחִיל מִן
קֳדָם יְיָ נָפֵק מִן יְדֵי־חוֹבַת כְּלָּהוֹן׃ 20 וְחָכְמְתָא תְּסַיַּע לְחַכִּימָא דְיִכְבֵּשׁ יַת יִצְרָא בִּישָׁא מִטּוּל דְּלָא לְמֶהֱוֵי יַתִּיר מִן עֲשָׂרְתֵּי שַׁלִּיטִין
דַּהֲווֹ בְּקִרְתָּא׃ 21 אֲרוֹם לֵית גְּבַר זַכַּי בְּאַרְעָא דְּיַעֲבֵד טָב קֳדָם יְיָ כָּל־יוֹמֵי חַיּוֹהִי וְלָא יְחוֹב׃
22 בְּרַם לְכָל־פִּתְגָמַיָּא דְיִתְמַלְּלוּן לָךְ רַשִׁיעַיָּא לָא־תְסַר לִבָּךְ לְקַבָּלוּתְהוֹן דְּלָא יֵיהוֹן יוֹמִין דִּי־תִשְׁמַע יַת־עַבְדָּךְ דְּמַלַּשְׁט לָךְ׃
23 אֲרוֹם חֲזֵי לָךְ לְמִצְדַּק יַת־דִּינָא בְּזִמְנָן דִּי־יְלוּט לָךְ גְּבַר דְּלֵית הוּא דְכוּתָךְ דְּאַף זִמְנִין סַגִּיאִין יְדַעַ בְּלִבָּךְ דְּאַף אַנְתְּ הֲוֵיתָא לַטַּי גְּבְרִין
אָחֳרָנִין׃ 24 כָּל־דָּא אֲמָרֵת בְּחָכְמְתָא אֲמָרֵת בְּמֵימְרִי אֶחְכֵּם יַת כָּל־חָכְמַת אוֹרַיְתָא וְהִיא אִתְרַחֲקַת מִנִּי׃

* *Ne dicas, Quid fuit, quoniam dies priores* 11
fuerunt bonæ super has. quia non in sapientia
interrogasti de hoc.

* *Bona sapientia cum distributione et abun-* 12
dantia contemplantibus Solem.

* *Quoniam in vmbra eius sapientia sicut* 13
vmbra pecuniæ: & abundantia cognitionis sa-
pientiæ viuere faciet eum qui ab ea.

* *Vide opera Dei: quoniam quis poterit vt* 14
ornet quem vtique Deus peruerterit eum?

* *In die bonitatis viue in bono, & vide in* 15
die malitiæ. vide, & hoc consonans huic fecit
Deus de locutione, ne inueniat homo post eum
quicquam.

* *Omnia vidi in diebus vanitatis meæ. Est* 16
iustus qui periit in iustitia sua, & est impius
permanens in malitia sua.

* *Ne sis iustus multum, & ne sapias super-* 17
flua, ne quando obstupescas.

* *Ne impiè agas multum, & ne sis durus:* 18
ne moriaris in non tempore tuo.

* *Bonum inhærere te in hoc, & ab hoc ne* 19
contamines manum tuam: quoniam timentibus
Deum exibunt omnia.

* *Sapientia adiuuabit sapientem super de-* 20
cem potentes existentes in ciuitate.

* *Quoniam homo non est iustus in terra, qui* 21
faciet bonum, & non peccabit.

* *Et in omnes sermones quos loquentur, ne* 22
posueris cor tuum, vt non audias seruum tuum
maledicentem tibi.

* *Quoniam multoties malignatur in te, &* 23
modis multis malè afficiet cor tuum, quoniam
vt & tu maledixisti aliis.

* *Omnia hæc tentaui in sapientia. Dixi: Sa-* 24
piens efficiar. & ipsa elongata est à me

11 * μὴ εἴπῃς τί ἐγένετο. ὅτι ἡμέραι αἱ πρότεραι ἦσαν ἀ-
γαθαὶ ὑπὲρ ταύτας. ὅτι οὐκ ἐν σοφίᾳ ἐπηρώτησας περὶ
12 τούτου. * ἀγαθὴ σοφία μετὰ κληρονομίας, καὶ περίσσεια
τοῖς θεωροῦσι τὸν ἥλιον.
13 * ὅτι ἐν σκιᾷ αὐτῆ ἡ σοφία ὡς σκιὰ ἀργυρίου. καὶ πε-
ρίσσεια γνώσεως ἡ σοφίας ζωοποιήσει τὸν κύριον αὐτῆς.
14 * ἴδε τὰ ποιήματα τοῦ θεοῦ· ὅτι τίς δυνήσεται κοσμῆ-
σαι οὓς ἂν ὁ θεὸς διαστρέψῃ αὐτούς.
15 * ἐν ἡμέρᾳ ἀγαθωσύνης ζῆθι ἐν ἀγαθῷ, καὶ ἴδε ἐν ἡμέρᾳ
κακίας. ἴδε καὶ γε τοῦτο σύμφωνον τούτῳ ἐποίησεν ὁ θεὸς πε-
ρὶ λαλιᾶς· ἵνα μὴ εὕρῃ ὁ ἄνθρωπος ὀπίσω αὐτοῦ μηδέν.
16 * τοῦμπαν τὰ εἶδον ἐν ἡμέραις ματαιότητός μου. ἔστι
δίκαιος ἀπολλύμενος ἐν δικαίῳ αὐτοῦ, καὶ ἔστιν ἀσεβὴς
μένων ἐν κακίᾳ αὐτοῦ.
17 * μὴ γίνου δίκαιος πολὺ καὶ μὴ σοφίζου περισσά, μή
ποτε ἐκπλαγῇς.
18 * μὴ ἀσεβήσῃς πολύ, καὶ μὴ γίνου σκληρός, ἵνα μὴ
ἀποθανῇς ἐν οὐ καιρῷ σου.
19 * ἀγαθὸν τὸ ἀντέχεσθαί σε ἐν τούτῳ· καὶ γε ἀπὸ τού-
του μὴ μιανῇς τὴν χεῖρά σου, ὅτι φοβουμένοις τὸν θεὸν
ἐξελεύσεται τὰ πάντα.
20 * ἡ σοφία βοηθήσει τῷ σοφῷ ὑπὲρ δέκα ἐξουσιάζον-
τας ὄντας ἐν τῇ πόλει.
21 * ὅτι ἄνθρωπος οὐκ ἔστι δίκαιος ἐν τῇ γῇ, ὃς ποιήσει
ἀγαθὸν καὶ οὐχ ἁμαρτήσεται.
22 * καὶ γε εἰς πάντας λόγους οὓς λαλήσουσι, μὴ θῇς τὴν
καρδίαν σου, ὅπως μὴ ἀκούσῃς τὸν δοῦλόν σου καταρωμέ-
23 νου σε. * ὅτι πλειοάκις πονηρεύσεταί σε καὶ καθόδους
πολλὰς κακώσει καρδίαν σου, ὅτι ὡς καὶ γε σὺ κατηρά-
σω ἑτέρους·
24 * πάντα ταῦτα ἐπείρασα ἐν τῇ σοφίᾳ. εἶπα, σοφισθή-
σομαι. καὶ αὐτὴ ἐμακρύνθη ἀπ' ἐμοῦ

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[11] Et in tempore molestiæ tuæ ne dicas, Quid fuit quòd dies antiqui fuerunt boni, & homines generationis illius fuerunt pulchriores opere quàm hi: ideò bonum contigit eis, & tu non ex sapientia quæsisti super hoc.

[12] Bona est sapientia Legis cum hæreditate: sed longe mlius est vt sit vir in mansuetudine cum viris habitatoribus terræ qui viderunt bonum & malum sub Sole in seculo hoc. [13] Etenim quemadmodum custoditur vir in vmbra sapientiæ, sic custoditur in vmbra argenti in tempore quo facit ex eo eleemosynam: & augmentum cognitionis sapientiæ viuificabit dominum suum.

[14] Contemplare opus Domini & fortitudinem eius, qui fecit cæcum & claudum, vt sint mirabilia in seculo: etenim quis est qui poterit dirigere vnum ex illis, nisi Dominus mundi qui curuauit eum?

[15] In die quo benefecerit tibi Dominus, esto etiam tu in bonitate, & benefac toti mundo, vt non veniat super te dies malus: vide & contemplare, etiam hoc è regione huius fecit Dominus vt corripiat homines mundi: ideò vt non inueniat homo post se quicquam mali in seculo hoc. [16] Omnia vidi in diebus vanitatis meæ, quòd à conspectu Domini decernuntur bonum & malum vt sint in mundo: quoniam innocens perit in innocentia sua in seculo hoc, & meritum eius custoditur illi in seculum venturum: & est vir peccator prolongans dies in peccatis suis, & computatio operum eius malorum custoditur ei ad seculum venturum, vt puniatur in die iudicij magni.

[17] Ne sis iustus nimium in tempore quo reus est peccator mortis; vt clementer agas erga eum, non occidens eum; nec sapiens fias sic amplius iuxta sapientiam improborum, & ne discas vias eorum. ad quidnam peruertes viam tuam?

[18] Ne eas post cogitationes cordis tui ad peccandum multum, & ne elonges viam tuam de domo doctrinæ Legis, vt sis stultus: ad quidnam tu causam affers mortis animę tuæ, cùm nondum peruenerit tempus tuum moriendi?

[19] Bonum est te adiungi negotiis mundi huius vt retribuas beneficentiam animæ tuæ in via negotiatorum, & etiam ab hoc libro Legis ne dimittas partem tuam: etenim qui timet Dominum, exit de manibus omnium delictorum illorum.

[20] Et sapientia auxiliabitur sapienti qui subegerit concupiscentiam malam, ideo vt non peccet magis quàm decem imperatores qui fuerint in ciuitate.

[21] Quoniam non est vir innocens in terra qui faciat bonum ante Dominum omnibus diebus vitæ suę, & non peccet.

[22] Verùm ad omnia verba quæ loquentur tibi impij ne tradas cor tuũ, vt excipias ea, ne veniant *dies* vt audias seruum tuum maledicentem tibi. [23] Etenim animaduerte tibi vt iustifices iudicium in tempore quo maledixerit tibi vir qui non fuerit sicut tu; quia etiam persæpe notum est in corde tuo quòd maledixeris viris aliis.

[24] Omne hoc quod dixi, probaui in sapientia. dixi in dicto meo, Sapiam omnem sapientiam Legis, & ipsa elongata est à me.

25 * רָחוֹק מַה־שֶּׁהָיָה וְעָמֹק עָמֹק מִי יִמְצָאֶנּוּ׃
26 * סַבּוֹתִי אֲנִי וְלִבִּי לָדַעַת וְלָתוּר וּבַקֵּשׁ חָכְמָה
וְחֶשְׁבּוֹן וְלָדַעַת רֶשַׁע כְּסָל וְהַסִּכְלוּת הוֹלֵלוֹת׃
27 * וּמוֹצֵא אֲנִי מַר מִמָּוֶת אֶת־הָאִשָּׁה אֲשֶׁר־הִיא
מְצוֹדִים וְחֶרְמִים לִבָּהּ אֲסוּרִים יָדֶיהָ טוֹב לִפְנֵי
הָאֱלֹהִים יִמָּלֵט מִמֶּנָּה וְחוֹטֵא יִלָּכֶד בָּהּ׃
28 * רְאֵה זֶה מָצָאתִי אָמְרָה קֹהֶלֶת אַחַת לְאַחַת
לְמְצֹא חֶשְׁבּוֹן׃
29 * אֲשֶׁר עוֹד־בִּקְשָׁה נַפְשִׁי וְלֹא מָצָאתִי אָדָם אֶחָד
מֵאֶלֶף מָצָאתִי וְאִשָּׁה בְּכָל־אֵלֶּה לֹא מָצָאתִי׃
30 * לְבַד רְאֵה־זֶה מָצָאתִי אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים אֶת־
הָאָדָם יָשָׁר וְהֵמָּה בִּקְשׁוּ חִשְׁבֹּנוֹת רַבִּים׃
1 * מִי כְהֶחָכָם וּמִי יוֹדֵעַ פֵּשֶׁר דָּבָר

ח

חָכְמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו וְעֹז פָּנָיו יְשֻׁנָּא׃
2 * אֲנִי פִּי־מֶלֶךְ שְׁמֹר וְעַל דִּבְרַת שְׁבוּעַת אֱלֹהִים׃
3 * אַל־תִּבָּהֵל מִפָּנָיו תֵּלֵךְ אַל־תַּעֲמֹד בְּדָבָר רָע כִּי
כָל־אֲשֶׁר יַחְפֹּץ יַעֲשֶׂה׃
4 * בַּאֲשֶׁר־דְּבַר־מֶלֶךְ שִׁלְטוֹן וּמִי יֹאמַר־לוֹ מַה־
תַּעֲשֶׂה׃
5 * שׁוֹמֵר מִצְוָה לֹא יֵדַע דָּבָר רָע וְעֵת וּמִשְׁפָּט יֵדַע
לֵב חָכָם׃
6 * כִּי לְכָל־חֵפֶץ יֵשׁ עֵת וּמִשְׁפָּט כִּי־רָעַת הָאָדָם
רַבָּה עָלָיו׃
7 * כִּי־אֵינֶנּוּ יֹדֵעַ מַה־שֶּׁיִּהְיֶה כִּי כַאֲשֶׁר יִהְיֶה
מִי יַגִּיד לוֹ׃

25 * multo magis quàm erat. Et alta pro-
D funditas, quis inueniet eam?
26 * Lustraui vniuersa animo meo vt scirem & considerarem, & quærerem sapientiam & rationem, & vt cognoscerem impietatem stulti, & errorem imprudentium.
27 * Et inueni amariorem morte mulierem, quæ laqueus venatorum est, & sagena cor eius. vincula sunt manus illius. Qui placet Deo, effugiet illam: qui autem peccator est, capietur ab illa.
28 * Ecce hoc inueni, dixit Ecclesiastes, vnum & alterum vt inuenirem rationem:
29 * Quam adhuc quærit anima mea, & non inueni. Virum de mille vnum reperi, mulierem ex omnibus non inueni.
30 * Solummodo hoc inueni quòd fecerit Deus hominem rectum, & ipse se infinitis miscuerit quæstionibus.
1 * Quis talis vt sapiens est? & quis cognouit solutionem verbi?

CAP. VIII.

A * SApientia hominis lucet in vultu eius, Pro. 17. d.
& potentissimus faciem illius commutabit.
2 * Ego os regis obseruo, & præcepta iuramenti Dei
3 * Ne festines recedere à facie eius, neque permaneas in opere malo, quia omne quod voluerit faciet.
4 * Et sermo illius potestate plenus est, Iob 9. nec dicere ei quisquam potest, Quare ita facis?
5 * Qui custodit præceptum, non experietur quicquam mali. Tempus & responsionem cor sapientis intelligit.
6 * Omni negotio tempus est, & opportunitas, & multa hominis afflictio:
7 * Quia ignorat præterita, & futura nullo scire potest nuncio.

תרגום

25 הָא כְּבָר אִתְרְחַק מִבְּנֵי אֱנָשָׁא לְמִדַּע כָּל־מַה־דַּהֲוָה מִן יוֹמֵי עָלְמָא וְרָז יוֹם מוֹתָא וְרָז יוֹם דְּייֵתֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא מַן הוּא דִּי־יַשְׁכְּחִנֵּהּ
בְּחָכְמְתֵהּ׃ 26 חַזֵּרֶת אֲנָא לְחַשָּׁבָא בְּלִבְּבִי וּלְמִדַּע וּלְאַלָּלָא וּלְמִבְעֵא חָכְמְתָא וְחִשְׁבַּן אֲנַר עוֹבָדֵי צַדִּיקַיָּא וּלְמִדַּע פָּרָעָנוּת חוֹבָה שָׁטְיָא
וְסִכְלְתָנוּ חֻלְחוֹלָא דְּמַלְכוּתָא׃ 27 וְאַשְׁכְּחֵת אֲנָא פְּתָגָם דְּמָרִירוּת יוֹם מוֹתָא יַת־אִתְּתָא דְּהִיא עָקְרָא עָקִין סַגִּיאִין
לְבַעְלָהּ וּמְצָדָתָן וְהַקְלִין אִית בְּלִבָּהּ כְּפָתִין יְדָהָא חַקִּין קֳדָם יְיָ גְּבַר דִּי־יִפְטַר יַתָּהּ כְּגַט פִּטוּרִין וּמִשְׁתֵּזֵב מִנָּהּ וְחַיָּבָא
קֳדָם יְיָ גְּבַר דְּיִסְבְּנָנָהּ וְיִתְלְכֵד בְּזָנוּתָהּ׃ 28 חָזֵי דֵּן עוֹבָדָא דְּאַשְׁכְּחֵת אָמְרָה קֹהֶלֶת כְּחֵדָה מְזַלְּיָא חֲדָא עִם־חֲבֶרְתָּהּ לְמִשְׁבַּח חִשְׁבַּן בְּנֵי
אֱנָשָׁא מַה־יְהֵא בְּסוֹפְהוֹן׃ 29 וְאִית פְּתָגָם אָחֳרָן דְּעוֹד תְּבַעַת נַפְשִׁי וְלָא אַשְׁכְּחֵת גְּבַר שְׁלִים וְזַכֵּי בְּלָא חֲבוּלָא מִן יוֹמֵי אָדָם וְאִתְּתָא בְּכָל אִלֵּין
כַּשְׁרָה לָא אַשְׁכָּחַת׃

30 לְחוֹד חָזֵי דֵּן אַשְׁכְּחֵת דִּי־עָבַד יְיָ יַת אָדָם תַּקִּין קֳדָמוֹי וְזַכֵּי וְאִנּוּן חַבְעוּ לְמִשְׁכַּח חִשְׁבָּנִין סַגִּיאִין׃ 1 מַן אִית חַכִּימָא
דְּיִכּל לְמֵקָם קֳבֵל חָכְמְתָא דְיָיִי וּלְמִדַּע פְּשָׁרֵי מִלָּיָא בִּנְבוּאָה ח חָכְמְתָא דְּגַבַּר חַכִּים תְּנָהַר זִיו אַפּוֹהִי בֵּינֵי צַדִּיקַיָּא וַחֲצִיף
אַפִּין מְתְחַלָּפָן אַרְחָהּ מִטָּב לְבִישׁ׃ 2 חֱוֵי זָהַר יַת־פֻּמָּךְ עַל גְּזֵרַת מַלְכָּא לְמִטַּר מָה־דִּי פַּקְדָנָךְ וְעַל־עֶסֶק מוֹמְתָא דַּייָי אֱזְדַּהַר וְלָא תְּיֵמִי
בְּשֵׁם מֵימְרָא דַּייָי עַל־מַנָּן׃ 3 וּבְעַרָן רְגָזָא דַּייָי לָא־תְנוּחַ בְּדֵיל דְּלָא לְצַלָּאָה קֳדָמוֹהִי אִתְבְּהֵיל מִן קֳדָמוֹהִי אֱזֵל וְצַלִּי וְתִכְעֵי רַחֲמִין מִנֵּהּ בְּדֵיל
דְּלָא תְקוּם בְּפִתְגָמָא בִּישָׁא אָרוּם רִבּוֹן כָּל־עָלְמָא־דִּי יְצֵבֵי יַעְבֵּד׃ 4 בָּתַר דְּאִתְגְּזַרְתָּ מֵימְרָא דְמַלְכָּא דְּשַׁלִּט עַל־עָלְמָא מִתְעַבְּדָא
בִּבְהִילוּ וּמַן הוּא גַּבְרָא דְּיִמְחֵי בִּידֵהּ וְיֵימַר לֵהּ מָה עָבַדְתָּ׃ 5 גְּבַר דִּי־נָטַר פְּקוּדָיָא דַּייָי לָא יְנַדַּע מִדַּעַם בִּישׁ לְעָלְמָא דְּרַעֲתֵי וְעִדַּן צְלוֹתָא וְדִין
דְּקִשׁוֹט אִשְׁתְּמוֹדַע בְּלִבָּא דְּחַכִּימָא׃ 6 אָרוּם לְכָל־עִסְקָא אִית עִדָּן טָב וּבִישׁ וְעַל דִּין קְשׁוֹט אִתְּדַן כָּל־עָלְמָא וְכַד אִתְגְּזַר קֳדָם יְיָ
לְמֶחֱוֵי פָּרָעֲנוּתָא בְּעָלְמָא עַל חוֹבַת אֱנָשִׁין עֲבֵדֵי בִּישָׁא דְּמַגִּיאָה עִדָּנוֹהִי׃

7 אָרוּם לֵיהוֹהִי חַכִּים דְּיִדַּע מָה־דַּעֲתִיד לְמֶהֱוֵי בְּסוֹפֵהּ עָלוֹהִי אָרוּם בְּעִדַּן דִּי־יְהֵי רַעֲוָא מִן קֳדָם יְיָ לַאֲבָצָאָה לֵהּ מַן הוּא דְּיִתְּוֵי לֵהּ׃

25 * Longè ſuper quod erat: & profunda profunditas, quis inueniet eam?

26 * Luſtraui ego & cor meum vt cognoſcerem & vt conſiderarem, & vt quærerem ſapientiam & rationem, & vt cognoſcerē impij ſtultitiam, & turbulentiam & circulationem.

27 * Et inuenio ego eam amariorem ſuper mortem. ſimul mulierem quę eſt laquei venatorum, & ſagenæ cor eius, vincula in manus illius. bonus ante faciem Dei auferetur ab ea, & peccans comprehendetur in ea.

28 * Ecce hoc inueni, dixit Eccleſiaſtes, vna vna vt inueniam rationem:

29 * Quam quæſiuit anima mea. & non inueni, & hominem vnum de mille repperi. et mulierem in omnibus his non inueni.

30 * Sed ecce hoc inueni quòd fecit Deus ſimul hominem rectum. & ipſi quæſierunt conſiderationes multas.

1 * Quis nouit ſapientes, & quis nouit ſolutionem verbi?

CAP. VIII.

Sapientia hominis illuminabit vultum eius, & inuerecundus facie ſua odio habebitur.

2 * Os regis obſerua, et de ſermone iuramenti Dei

3 * ne feſtines à facie eius ambulaueris, ne ſteteris in verbo malo: quoniam quod voluerit faciet.

4 * Sicut rex potens: & quis dicet ei, Quid facis?

5 * Qui cuſtodit præceptum, non cognoſcet verbum malum, & tempus iudicij cognoſcit cor eius.

6 * Quoniam omni negotio eſt tempus & iudicium, quoniã cognitio hominis multa in eum.

7 * Quia non eſt cognoſcens quid futurũ, quoniam ſicut erit quis annunciabit ei?

25 * μακρὰν ὑπὲρ ὃ ἦν, καὶ βαθὺ βάθος, τίς εὑρήσει αὐτό;

26 * ἐκύκλωσα ἐγὼ καὶ ἡ καρδία μου τοῦ γνῶναι καὶ τοῦ κατανοῆσαι καὶ τοῦ ζητῆσαι σοφίαν καὶ ψῆφον καὶ τοῦ γνῶναι ἀσεβοῦς ἀφροσύνην καὶ ὀχλησίαν καὶ περιφοράν.

27 * καὶ εὑρίσκω ἐγὼ αὐτὴν πικροτέραν ὑπὲρ θάνατον. ὃς αὐτὴ γυναῖκα ἥτις ἐστὶ θηρεύματα, καὶ σαγήνη καρδία αὐτῆς, δεσμοὶ εἰς χεῖρας αὐτῆς. ἀγαθὸς ἔμπροσθεν προσώπου τοῦ θεοῦ ἐξαιρεθήσεται ἀπ' αὐτῆς, καὶ ἁμαρτάνων συλληφθήσεται ἐν αὐτῇ.

28 * ἰδὲ τοῦτο εὗρον, εἶπεν ὁ ἐκκλησιαστής· μιᾷ τῇ μιᾷ εὑρεῖν λογισμόν,

29 * ὃν ἐπεζήτησεν ἡ ψυχή μου. καὶ οὐχ εὗρον, καὶ ἄνθρωπον εἷς ἀπὸ χιλίων εὗρον. καὶ γυναῖκα ἐν πᾶσι τούτοις οὐχ εὗρον.

30 * πλὴν ἰδὲ τοῦτο εὗρον ὃ ἐποίησεν ὁ θεὸς σὺν τὸν ἄνθρωπον εὐθῆ. καὶ αὐτοὶ ἐζήτησαν λογισμοὺς πολλούς.

1 * τίς οἶδε σοφὸς καὶ τίς οἶδε λύσιν ῥήματος;

ἡ.

Σοφία ἀνθρώπου φωτεῖ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ δυσωδὴς προσώπῳ αὐτοῦ μισηθήσεται.

2 * στόμα βασιλέως φύλαξον, καὶ περὶ λόγου ὅρκου θεοῦ

3 * μὴ σπουδάσῃς ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πορευθῆναι, μὴ στῇς ἐν λόγῳ πονηρῷ, ὅτι ὃ θελήσῃ ποιήσει.

4 * καθὼς βασιλεὺς ἐξουσιάζων, καὶ τίς ἐρεῖ αὐτῷ τί ποιεῖς;

5 * ὁ φυλάσσων ἐντολὴν, οὐ γνώσεται ῥῆμα πονηρόν, καὶ καιρὸν κρίσεως γνώσεται καρδία σοφοῦ.

6 * ὅτι παντὶ πράγματι ἔστι καιρὸς καὶ κρίσις, ὅτι γνῶσις τοῦ ἀνθρώπου πολλὴ ἐπ' αὐτόν.

7 * ὅτι οὐκ ἔστι γινώσκων τί τὸ ἐσόμενον, ὅτι καθὼς ἔσται τίς ἀναγγελεῖ αὐτῷ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[25] Ecce iam pridem elongatum eſt à filiis hominis, vt ſciant omne quod fuit à diebus ſeculi, & ſecretum diei mortis, & ſecretum diei quo veniet rex Chriſtus. quis eſt ille qui inueniet illud in ſapientia ſua?

[26] Reuerſus ſum ego ad cogitandum in corde meo, & ad cognoſcendum & ad inueſtigandum & ad inquirendum ſapientiam, & æſtimationem mercedis operum iuſtorum, & ad cognoſcendam vltionem peccati ſtultorum, & intelligentiam immutationis regni.

[27] Inueni autem ego rem quæ amara eſt ſuper hominem magis quàm amaritudo diei mortis, vxorem quæ facit moleſtias multas viro ſuo: & retia & offendicula ſunt in corde eius, ligatæque manus eius, *ſic* vt non faciant opus: acceptus coram Domino *erit* vir qui dimiſerit eam libello repudij ſeq; liberauerit ab ea: peccator verò eſt in conſpectu Domini vir qui acceperit eam, & capietur in fornicatione eius.

[28] Aſpice hoc opus quod inueni, dixit Eccleſiaſtes, contuli ſydera vnum cum altero, vt inuenirem computationem filiorũ hominum, & quid erit in extremis eorum.

[29] Et eſt res alia quam adhuc quæſiuit anima mea, & non inueni virum perfectum & innocentem abſque corruptione à diebus Adam, & mulierem in omnibus his rectam non inueni.

[30] Tantummodo vide, hoc inueni, quòd fecit Dominus hominem primum, rectum ante ſe & innocentem, & ipſi quæſierunt vt inuenirent computationes multas.

[1] Quis eſt ſapiens qui poſſit conſiſtere aduerſus ſapientiam Domini, & ſcire ſolutiones eloquiorum in prophetia?

CAP. VIII.

SApientia viri ſapientis illuſtrat ſplendorem faciei eius inter iuſtos: & impudens facie, immutantur viæ eius de bono in malum.

[2] Cuſtodi os tuum ſuper ſententiam regis, vt obſerues quod iuſſerit tibi, & ſuper negotium iuramenti Domini cautus eſto, & ne iures in nomine dicti Domini in vanum. [3] Et in tempore indignationis Domini ne ceſſes orare ante eum: territus à facie eius, vade ora, & quære miſericordias ab eo, vt non inſiſtas in re mala: etenim Dominus totius mundi quod voluerit faciet. [4] Poſtquàm decretum eſt dictum regis qui imperat ſuper mundum, fit in celeritate: & quis eſt vir qui percutiet manum eius, & dicet ei, Quid feciſti? [5] Vir qui cuſtodit præcepta Domini, non cognoſcet quicquam mali in ſeculo venturo, & tempus orationis & iudicium veritatis cognoſcitur in corde ſapientis. [6] Etenim omni negotio eſt tempus bonum & malum, & iuxta iudicium veritatis iudicatur vniuerſus mundus, & quando decernitur ante Dominum vt fiat vltio in mundo ob peccatum hominum facientium malum quod multum eſt in eo.

[7] Etenim non eſt ſapiens qui ſciat quidnam ſit futurum vt fiat in extremo eius ſuper ipſum: in tempore enim quo erit voluntas à conſpectu Domini vt male ſit ei, quis eſt qui nuntiabit ei?

8 * אֵין אָדָם שַׁלִּיט בָּרוּחַ לִכְלוֹא אֶת־הָרוּחַ וְאֵין
שִׁלְטוֹן בְּיוֹם הַמָּוֶת וְאֵין מִשְׁלַחַת בַּמִּלְחָמָה וְלֹא־
יְמַלֵּט רֶשַׁע אֶת־בְּעָלָיו׃

9 * אֶת־כָּל־זֶה רָאִיתִי וְנָתוֹן אֶת־לִבִּי לְכָל־מַעֲשֶׂה
אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם
בְּאָדָם לְרַע לוֹ׃

10 * וּבְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבֻרִים וָבָאוּ וּמִמְּקוֹם
קָדוֹשׁ יְהַלְּכוּ וְיִשְׁתַּכְּחוּ בָּעִיר אֲשֶׁר כֵּן־עָשׂוּ גַּם־
זֶה הָבֶל׃

11 * אֲשֶׁר אֵין־נַעֲשָׂה פִתְגָם מַעֲשֵׂה הָרָעָה מְהֵרָה
עַל־כֵּן מָלֵא לֵב בְּנֵי־הָאָדָם בָּהֶם לַעֲשׂוֹת רָע׃

12 * אֲשֶׁר חֹטֵא עֹשֶׂה רַע מְאַת וּמַאֲרִיךְ לוֹ כִּי גַם־
יוֹדֵעַ אָנִי אֲשֶׁר יִהְיֶה־טוֹב לִירֵאֵי הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר
יִירְאוּ מִלְּפָנָיו׃

13 * וְטוֹב לֹא־יִהְיֶה לָרָשָׁע וְלֹא־יַאֲרִיךְ יָמִים כַּצֵּל
אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ יָרֵא מִלִּפְנֵי אֱלֹהִים׃

14 * יֶשׁ־הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ
צַדִּיקִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים וְיֵשׁ
רְשָׁעִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים אָמַרְתִּי
שֶׁגַּם־זֶה הָבֶל׃

15 * וְשִׁבַּחְתִּי אֲנִי אֶת־הַשִּׂמְחָה אֲשֶׁר אֵין־טוֹב
לָאָדָם תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ כִּי אִם־לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת
וְלִשְׂמוֹחַ וְהוּא יִלְוֶנּוּ בַעֲמָלוֹ יְמֵי חַיָּיו אֲשֶׁר־נָתַן־לוֹ
הָאֱלֹהִים תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃

16 * כַּאֲשֶׁר נָתַתִּי אֶת־לִבִּי לָדַעַת חָכְמָה וְלִרְאוֹת
אֶת־הָעִנְיָן אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל־הָאָרֶץ כִּי גַם בַּיּוֹם
וּבַלַּיְלָה שֵׁנָה בְּעֵינָיו אֵינֶנּוּ רֹאֶה׃

8 * Non est in hominis potestate prohi-
B bere spiritum, nec habet potestatem in
die mortis, nec finitur quiescere ingruen-
te bello, neque saluabit impietas im-
pium.

9 * Omnia hæc considerauí, & dedi cor
meum in cunctis operibus quæ fiunt sub
Sole. Interdum dominatur homo homini
in malum suum.

10 * Vidi impios sepultos, qui etiam cùm
adhuc viuerét, in loco sancto erant, & lau-
dabantur in ciuitate quasi iustorum ope-
rum. Sed & hoc vanitas est.

11 * Etenim quia non profertur citò con-
tra malos sententia, absque timore vllo fi-
lij hominum perpetrant mala.

12 * Attamen peccator ex eo quòd cen-
C ties facit malum, & per patientiam su-
stentatur, ego cognoui quòd erit bo-
num timentibus Deum qui verentur fa-
ciem eius.

13 * Non sit bonum impio, nec prolon-
gentur dies eius, sed quasi vmbra transeát,
qui non timent faciem Dei.

14 * Et est alia vanitas quæ fit super ter-
ram: Sunt iusti quibus mala proueniunt,
quasi opera egerint impiorum, & sunt im
pij qui ita securi sunt quasi iustorum fa-
cta habeant. Sed & hoc vanissimum iu-
dico.

15 * Laudaui igitur lætitiam, quòd non es-
set homini bonum sub Sole, nisi quòd co-
mederet & biberet, atque gauderet, &
D hoc solum secum auferret de labore suo
omnibus diebus vitæ suæ quos dedit ei
Deus sub Sole.

16 * Et apposui cor meum vt scirem sa-
pientiam, & intelligerem dissensionem
quæ versatur in terra. Est homo qui die-
bus & noctibus somnum non capit o-
culis.

תרגום

8 לֵית אֱנָשׁ דְּיִשְׁלַט בְּרוּחַ נְשִׁמְתָא לְמִמְנַע יַת־נְשִׁמְתָא דְחַיֵּי בְּגִין דְלָא יִפּוֹק מִן גּוּפָא וְלֵית שִׁלְטוֹנָא בְּיוֹם מוֹתָא לְשֵׁיזָבָא גְּבַר לְחַבְרֵהּ
וְלֵית מָנֵי זִינָא מִסְתַּעַן בְּקַרְבָא וְלָא־יְשֵׁזֵב חוֹבָא יַת מָרוֹהִי בְּיוֹם דִּינָא רַבָּא׃ 9 יַת־כָּל־דֵּן חֲזֵית דִּי־הֲוָה בְּעָלְמָא וְיָהַבֵת יַת־לִבִּי לְמִנְדַּע יַת־
כָּל־עוֹבָדָא דְאִתְעֲבֵד בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת שְׁמְשָׁא בְּעִדָּן דִּי־יְשַׁלֵט אֱנָשׁ בֶּאֱנָשׁ לַאֲבָאשָׁא לֵהּ׃ 10 וּבְקִשְׁטָא חֲזֵית חַיָּבַיָּא דְאִתְקְבַרוּ וְאִשְׁתְּצִיו
מִן עָלְמָא מֵאֲתַר קַדִּישׁ דְּצַדִּיקַיָּא שָׁרִין תַּמָּן וַאֲזָלוּ לְאִתְקְרָא בְּגַוְתְּהוֹן וְאִתְנְשִׁיוּ מִבֵּין קִרְתָּא וְהֵיכְמָא דַעֲבָדוּ אִתְעֲבַד לְהוֹן אַף־דֵּן הֶבֶל׃
11 וּמִן בְּגַלַּל דְּלֵית מִתְעֲבֵד פִּתְגָם פֻּרְעָנוּת רְשִׁיעַיָּא בְּפִרְיַע עַל־עוֹבָדֵיהוֹן בִּישַׁיָּא בְּכֵן אִתְמְלִי לִבָּא דִבְנֵי אֱנָשָׁא בְּהוֹן לְמֶעְבַּד בִּישׁ בְּעָלְמָא הָדֵין׃
12 וּבְזִמְנָן דְחַיָּבָא יַעֲבֵד בִּישׁ מְאָה שְׁנִין וּמִן קֳדָם יְיָ אִתְיְהִיבַת לֵהּ אַרְכָא בְּגִין דְיֵיהוֹב אַרְוָח אִתְגְּלִי לִי בְּרוּחַ קָדְשָׁא וְיָדְעָה אֲנָא דְיֵיהֵי טָב לְעָלְמָא
דְאָתֵי לְדַחֲלַיָּא דַיְיָ דְדָחֲלִין מִן קֳדָמוֹהִי וְעָבְדֵי רְעוּתֵהּ׃ 13 וְשָׁב לָא־יְהֵי לְרַשִׁיעָא וְלָא־יְהֵי לֵהּ אַרְכָא לְעָלְמָא דְאָתֵי וּבְעָלְמָא הָדֵין יִתְקַשְׁעוּן
יוֹמֵי חַיּוֹהִי יַעֲרָקוּן וְיִפְלְחוּן כְּטַלָּלָא בְּגִין דְּלֵיהוֹהִי דָחִל מִן קֳדָם יְיָ׃
14 אִית הֶבֶל דְּאִתְגְּזַר לְמֶהֱוֵי מִתְעֲבֵד עַל־אַפֵּי אַרְעָא דְאִית צַדִּיקַיָּא דְמָטֵי לְהוֹן בִּישׁ כְּאִלּוּ אִנּוּן עָבְדִין כְּעוֹבָדֵי חַיָּבַיָּא וְאִית חַיָּבַיָּא דְמָטֵי לְהוֹן טָב
כְּאִלּוּ אִנּוּן עָבְדִין כְּעוֹבָדֵי צַדִּיקַיָּא וַחֲזֵית בְּרוּחַ קָדְשָׁא דְּכָל־דָּא הֶבֶל בְּעָלְמָא הָדֵין לָא עַל־חוֹבֵיהוֹן אֱלָהֵין לְמִגְבֵּי מִנְּהוֹן חוֹבָא קַלִּילָא
לְמֶהֱוֵי אַגָּרְהוֹן שְׁלִים לְעָלְמָא דְאָתֵי וְטָב דְּמָטֵי לְחַיָּבַיָּא לָא זְכוּתְהוֹן אֱלָהֵין לְמִפְרַע לְהוֹן אַגְרָא עַל־זְכוּתָא קַלִּילָא דַעֲבָדוּ לְמֶהֱוֵיהוֹן אָכְלִין
אַגָּרְהוֹן בְּעָלְמָא הָדֵין וּלְהוֹבָרֵיהוֹן חָלְקְהוֹן לְעָלְמָא דְאָתֵי אֲמָרֵת בְּמֵימְרִי דְּאַף־דֵּן הֶבֶל׃
15 וְשַׁבַּחֵת אֲנָא יַת־חֶדְוָת אוֹרַיְתָא אֲרוֹם לֵית טָבָא לֶאֱנָשׁ בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת שְׁמְשָׁא אֶלָּהֵן לְמֵיכַל וּלְמִשְׁתֵי וּלְמֶחְדֵי מִן טָרְחֵהּ
וּבְחֶלְקֵהּ דְּאִתְיְהִיב לֵהּ מִן שְׁמַיָּא וְלָא יוֹשֶׁט יְדֵהּ בַּחֲטוּפִין וַאֲנִיסָא וְהוּא יְלַוֵנֵּהּ לְשַׁלָם לְעָלְמָא דְאָתֵי וְיִקְבֵּל אָגַר שְׁלִים עַל־טָרְחֵהּ דִּי־טָרַח
בְּשַׁלְמוּתָא כָּל־יוֹמֵי חַיּוֹהִי דִיהַב לֵהּ יְיָ בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת שְׁמְשָׁא׃ 16 כְּמָא דִי־יַהֲבֵת יַת־לִבִּי לְמִנְדַּע חָכְמְתָא וּלְמֶחֱזֵי יַת־גְּנָנָא דְאִתְעֲבַד
עַל־אַרְעָא אֲרוֹם הָא־חֵכִימָא דְיִצְבֵי לְמֶעְסַק בְּאוֹרַיְתָא וּלְאַשְׁכָּחָא חָכְמְתָא הוּא לֵהּ אֲרוֹם אַף בְּיוֹמָא לָא־יְנוּחַ וּבְלֵילְיָא שְׁנָתָא בְּעֵינוֹהִי
לָא־חָזֵי׃

8 * Non est homo potestatem habens in spiritu, vt prohibeat simul spiritum. & non est potestatem habens in die mortis, & non est missio in die belli. & non saluabit impietas eum qui est ab ea.

9 * Et omne hoc vidi, & dedi cor meum in omne opus, quod factum est sub Sole. in quibuscumque potestatem habuit homo in homine ad malefaciendum ei.

10 * Et tunc vidi impios in sepulchra introductos, & ex sancto. & iuerunt et laudati sunt in ciuitate: quoniam sic fecerunt. & hoc vanitas.

11 * Quoniam non est facta contradictio, ab istis malum velox: propter hoc fiduciam habuit cor filiorum hominum in eis ad faciendum malum.

12 * Qui peccauit fecit malum ex tunc, & à longitudine eorum. quoniam & cognosco ego, quòd est bonum timentibus Deum, vt timeant à facie eius.

13 * Et bonum non erit impio, & non prolongabit dies in vmbra, qui non est timens à facie Dei.

14 * Est vanitas quæ facta est super terram, quoniam sunt iusti quòd præuenit ad eos, vt opus impiorum, & sunt impij quòd præuenit ad eos vt opus iustorum. Dixi quòd & hoc vanitas.

15 * Et laudaui ego simul lætitiam, quoniam non est bonum homini sub Sole: quoniam nisi comedere & bibere & lætari. & hoc comitabitur eum in labore suo diebus vitæ suæ, quos dedit ei Deus sub Sole.

16 * In quibus dedi cor meum vt cognoscerem sapientiam, & vt viderem occupationem quæ facta est in terra: quoniam & in die & in nocte somnum in oculis suis non est videns.

8 * οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος ἐξουσιάζων ἐν πνεύματι, ὥστε κωλύσαι σωὶ τὸ πνεῦμα. καὶ οὐκ ἔστιν ἐξουσιάζων ἐν ἡμέρᾳ θανάτου, καὶ οὐκ ἔστιν ἀπολυτὴ ἐν ἡμέρᾳ πολέμου· καὶ οὐ διασώσει ἀσέβεια τὸν κύριον αὐτῆς.

9 * καὶ σύμπαν ταῦτα εἶδον, καὶ ἔδωκα τὴν καρδίαν μου εἰς πᾶν ποίημα. ὃ πεποίηται ὑπὸ τὸν ἥλιον· τὰ ὅσα ἐξουσιάσατο ἄνθρωπος ἐν ἀνθρώπῳ τοῦ κακῶσαι αὐτόν.

10 * καὶ τότε εἶδον ἀσεβεῖς εἰς τάφους εἰσαχθέντας, καὶ ἐκ ἁγίου. καὶ ἐπορεύθησαν καὶ ἐπῃνέθησαν ἐν τῇ πόλει· ὅτι οὕτως ἐποίησαν. καί γε τοῦτο ματαιότης.

11 * ὅτι οὐκ ἔστι γνώμη ἀντίρρησις, ἀπὸ τῶν τοιούτων τὸ πονηρὸν ταχύ, διὰ τοῦτο ἐπληροφορήθη καρδία υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου ἐν αὐτοῖς τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρόν.

12 * ὃς ἥμαρτεν ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἀπὸ τότε καὶ ἀπὸ μακρότητος αὐτῶν. ὅτι καί γε γινώσκω ἐγώ, ὅτι ἔσται ἀγαθὸν τοῖς φοβουμένοις τὸν θεόν· ὅπως φοβῶνται ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ.

13 * Καὶ ἀγαθὸν οὐκ ἔσται τῷ ἀσεβεῖ. καὶ οὐ μακρυνεῖ ἡμέρας ἐν σκιᾷ, ὃς οὐκ ἔστιν φοβούμενος ἀπὸ προσώπου τοῦ θεοῦ.

14 * ἔστι ματαιότης ἣ πεποίηται ἐπὶ τῆς γῆς, ὅτι εἰσὶ δίκαιοι ὅτι φθάνει πρὸς αὐτούς, ὡς ποίημα τῶν ἀσεβῶν, καὶ εἰσὶν ἀσεβεῖς ὅτι φθάνει πρὸς αὐτοὺς ὡς ποίημα τῶν δικαίων. εἶπα ὅτι καί γε τοῦτο ματαιότης.

15 * καὶ ἐπῃνεσα ἐγὼ σωὶ τὴν εὐφροσύνην, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀγαθὸν τῷ ἀνθρώπῳ ὑπὸ τὸν ἥλιον· ὅτι εἰ μὴ φαγεῖν καὶ τοῦ πιεῖν καὶ εὐφρανθῆναι. καὶ αὐτὸ συμπορεύσεται αὐτῷ ἐν μόχθῳ αὐτοῦ ἡμέρας ζωῆς αὐτοῦ, ἃς ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεὸς ὑπὸ τὸν ἥλιον.

16 * ἐν οἷς ἔδωκα τὴν καρδίαν μου τοῦ γνῶναι τὴν σοφίαν, καὶ τοῦ ἰδεῖν τὸν περισπασμὸν τὸν πεποιημένον ἐπὶ τῆς γῆς, ὅτι καὶ ἐν ἡμέρᾳ καὶ ἐν νυκτὶ ὕπνον ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ οὐκ ἔστι βλέπων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

8 Non est vir qui imperet spiritui animæ, vt prohibeat animam vitalem ne exeat à corpore hominis, & non est imperator in die mortis, vt eripiat quisquam socium suum, neque vasa armorum auxiliantur in prœlio, neque eripiet impietas dominum suum in die iudicij magni.

9 Omne hoc vidi quod fuit in mundo, & dedi cor meum ad cognoscendum omne opus quod fit in mundo hoc sub Sole in tempore quo imperat homo homini ad malefaciendum ei.

10 Et in veritate vidi peccatores qui sepulti sunt & exterminati de mundo de loco sancto vbi iusti habitant, & abierunt vt comburantur in gehennam, & oblitioni traditi sunt inter habitatores vrbis: & ecce sicut fecerunt, factum est eis. etiam hoc vanitas.

11 Et ideo quòd non fit verbum vltionis improborum velocissimè super opera eorum mala, propterea plenum est cor filiorum hominis ad faciendum malum in mundo hoc.

12 Et in tempore quo peccator fecerit malum centum annis, & à Domino datur ei spacium vt conuertatur, etenim reuelatum est mihi in spiritu sancto, & scio ego quòd erit bonum in seculo futuro timentibus Dominum qui timent eum, & faciunt voluntatem eius.

13 Bene non erit improbo, neque erit ei longitudo in seculo venturo, & in seculo hoc præscindentur dies vitæ eius; fugient & succidentur velut vmbra, quia non ipse timet Dominum.

14 Est vanitas quæ constituta est vt fiat super faciem terræ. Sunt iusti quibus accidit malum, ac si illi facerent opera peccatorum; & sunt peccatores quibus contingit bonum, ac si illi facerent opera iustorum. & vidi in spiritu sancto quia malum quod accidit iustis in seculo hoc, non est propter peccata eorum, sed ad remouendum ex eis culpam leuem, vt sit merces eorum integra in seculo venturo: & bonum quod contingit peccatoribus non est meriti eorum, sed ad retribuendum eis mercedem meriti leuis quod fecerunt, vt comedant mercedem suam in seculo hoc, & vt perdant partem suam in seculo venturo. dixi in dicto meo quòd etiam hoc esset vanitas.

15 Et laudaui ego gaudium Legis, quia non est bonum homini in seculo hoc sub Sole, nisi tantùm comedere & bibere & gaudere de labore suo, & pro parte sua quæ data est ei ex cælo, atque non extendere manum suam in rapinas & violentiam, & hoc conducet illum in pacem ad seculum venturum, & accipiet mercedem perfectam pro labore suo quo laborauit in integritate omnibus diebus vitæ suæ quos dedit illi Dominus in seculo hoc sub Sole.

16 Quemadmodum dedi cor meum ad sciendum sapientiam Legis, & ad videndum negotium quod fit super terram, etenim sapiens qui vult studere in Lege, & inuenire sapientiam, labor est illi: nam etiam interdiu non quiescit, & noctu somnium oculis suis non videt.

17 * וְרָאִיתִי אֶת־כָּל־מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים כִּי לֹא יוּכַל
הָאָדָם לִמְצוֹא אֶת־הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר נַעֲשָׂה
תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ בְּשֶׁל אֲשֶׁר יַעֲמֹל הָאָדָם לְבַקֵּשׁ
וְלֹא יִמְצָא וְגַם אִם־יֹאמַר הֶחָכָם לָדַעַת לֹא
יוּכַל לִמְצֹא׃

1 * כִּי אֶת־כָּל־זֶה נָתַתִּי אֶל־לִבִּי וְלָבוּר אֶת־כָּל־זֶה

ט

אֲשֶׁר הַצַּדִּיקִים וְהַחֲכָמִים וַעֲבָדֵיהֶם בְּיַד
הָאֱלֹהִים גַּם־אַהֲבָה גַם־שִׂנְאָה אֵין יוֹדֵעַ הָאָדָם
הַכֹּל לְפָנֵיהֶם׃

2 * הַכֹּל כַּאֲשֶׁר לַכֹּל מִקְרֶה אֶחָד לַצַּדִּיק וְלָרָשָׁע
לַטּוֹב וְלַטָּהוֹר וְלַטָּמֵא וְלַזֹּבֵחַ וְלַאֲשֶׁר אֵינֶנּוּ זֹבֵחַ
כַּטּוֹב כַּחוֹטֵא הַנִּשְׁבָּע כַּאֲשֶׁר שָׁבוּעָה יָרֵא׃

3 * זֶה־רָע בְּכָל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ כִּי מִקְרֶה
אֶחָד לַכֹּל וְגַם לֵב בְּנֵי־הָאָדָם מָלֵא־רָע וְהוֹלֵלוֹת
בִּלְבָבָם בְּחַיֵּיהֶם וְאַחֲרָיו אֶל־הַמֵּתִים׃

4 * כִּי־מִי אֲשֶׁר יִבָּחֵר אֶל־כָּל־הַחַיִּים יֵשׁ בָּטָחוֹן כִּי־
לְכֶלֶב חַי הוּא טוֹב מִן־הָאַרְיֵה הַמֵּת׃

5 * כִּי הַחַיִּים יוֹדְעִים שֶׁיָּמֻתוּ וְהַמֵּתִים אֵינָם יוֹדְעִים
מְאוּמָה וְאֵין־עוֹד לָהֶם שָׂכָר כִּי נִשְׁכַּח זִכְרָם׃

6 * גַּם אַהֲבָתָם גַּם־שִׂנְאָתָם גַּם־קִנְאָתָם כְּבָר אָבָדָה
וְחֵלֶק אֵין־לָהֶם עוֹד לְעוֹלָם בְּכֹל אֲשֶׁר־נַעֲשָׂה תַּחַת
הַשָּׁמֶשׁ׃

7 * לֵךְ אֱכֹל בְּשִׂמְחָה לַחְמֶךָ וּשְׁתֵה בְלֵב־טוֹב יֵינֶךָ
כִּי כְבָר רָצָה הָאֱלֹהִים אֶת־מַעֲשֶׂיךָ׃

8 * בְּכָל־עֵת יִהְיוּ בְגָדֶיךָ לְבָנִים וְשֶׁמֶן עַל־רֹאשְׁךָ
אַל־יֶחְסָר׃

17 * Et intellexi quòd omnium operum Dei nullam possit homo inuenire rationẽ eorum quæ fiunt sub Sole, & quanto plus laborauerit ad quærendum, tanto minus inueniat. Etiam si dixerit sapiens se nosse, non poterit reperire.

1 * Omnia hæc tractaui in corde meo vt curiosè intelligerem.

CAP. IX.

SVnt iusti atque sapientes, & opera eorum in manu Dei. & tamen nescit homo vtrum amore an odio dignus sit:

2 * Sed omnia in futurum seruantur incerta, eo quòd vniuersa æquè eueniant iusto & impio, bono & malo, mundo & immundo, immolanti victimas & sacrificia contemnenti. sicut bonus, sic & peccator; vt periurus, ita qui verum deierat.

3 * Hoc est pessimum inter omnia quæ sub Sole sunt, quia eadem cunctis eueniunt. Vndè & corda filiorum hominum implentur malitia & contemptu in vita sua, & post hæc ad inferos deducentur.

4 * Nemo est qui semper viuat, & qui huius rei habeat fiduciam. Melior est canis viuus leone mortuo.

5 * Viuentes enim sciunt se esse moritu-
B ros, mortui verò nihil nouerunt amplius: nec habent vltrà mercedem, quia obliuioni tradita est memoria eorum.

6 * Amor quoque & odium & inuidiæ simul perierunt, nec habent partem in hoc seculo, & in opere quod sub Sole geritur.

7 * Vade ergo & comede in lætitia panem tuum, & bibe cum gaudio vinum tuum, quia Deo placent opera tua.

8 * Omni tempore sint vestimenta tua candida, & oleum de capite tuo non deficiat.

תרגום

17 וַחֲזֵית אֲנָא יַת כָּל־עוֹבַד גְּבוּרְתָא דַיְיָ אֲרוֹם דְּחִילָא הִיא וְלֵית רְשׁוּ לֶאֱנָשׁ לְאַשְׁכָּחָא יַת כָּל־עוֹבַד גְּבוּרְתָא דַיְיָ דְּאִתְעֲבַד בְּעָלְמָא הָדֵין
חֲחוֹת שְׁמָשָׁא כַּד יִטְרַח אֱנָשׁ לְמִתְבַּע מַה־דַּעֲתִיד לְמֶהֱוֵי וְלָא יַשְׁכַּח וְאַף אִם־יֵימַר גְּבַר חַכִּים בְּמֵימְרֵהּ לְמִנְדַּע מַה־דַּעֲתִיד לְמֶהֱוֵי בְּסוֹף יוֹמַיָּא
לֵית לֵהּ לְמַשְׁכַּח׃ 1 אֲרוֹם יַת־כָּל־דֵּן יַהֲבֵת עַל־לִבִּי וּלְמִבְלַשׁ יַת־כָּל־דֵּן ט דִּי צַדִּיקַיָּא וְחַכִּימַיָּא וְתַלְמִידֵיהוֹן דְּמִשְׁתַּעְבְּדִין
לְהוֹן מְסִירִין בִּידָא דַיְיָ וּמִגּוֹ אִתְגְּזַר עַל כָּל־מַה־דַּיְיתֵי בְּיוֹמַיָּא אַף רְחִימְתָא דַיְתֵי בְּיוֹמַיָּא אַף שְׂנַאתָא דַיְתֵי בְּיוֹמַיָּא גְּבַר אַף שְׁנַאתָא דִּ

17 * Et vidi omnia opera Dei, quoniam non potens erit homo vt inueniat simul opus quod factum est sub Sole. quæcunque laborauerit homo vt quærat & non inueniet. & quæcunque vtique dixerit sapiens vt cognoscere t, non poterit inuenire.

1 * Quoniam omne hoc dedi in cor meum, & cor meum omne vidit hoc.

CAP. IX.

Quoniam iusti et sapientes, & opera eorum in manu Dei. & amorem & odium non est sciens homo:

2 * Omnia ante faciem eorum vanitas in omnibus. Occursus vnus iusto & vnus impio, bono & malo, & mundo & immundo, & immolanti & non immolanti. sicut bonus, sic qui peccat: sicut iurans, sic qui iuramentum timet.

3 * Hoc malum in omni quod factum est sub Sole, quòd occursus vnus omnibus, & cor filiorum hominis impletum est malo. & circumferentia in corde eorum in vita eorum, & post eos ad mortuos.

4 * Quoniam quis qui participat ad omnes viuentes? est spes, quoniam canis viuens ipse bonus super leonem mortuum.

5 * Quoniã viuentes cognoscent quòd morientur, et mortui non sunt cognoscentes quicquam. & non est eis vltrà merces, quia obliuioni tradita est memoria eorum.

6 * Et dilectio eorum & odium eorum, et zelus eorum iam periit. & pars non est eis amplius in seculum in omni quod factum est sub Sole.

7 * Vade comede in lætitia panem tuum, et bibe in corde bono vinum tuum. quia iam approbauit Deus opera tua.

8 * In omni tempore sint vestimenta tua candida, & oleum super caput tuum ne deficiat.

17 * καὶ εἶδον ϛύμπαντα τὰ ποιήματα ϛοῦ θεοῦ, ὅτι ἐ δυνήϛ) ἀνθρωπ ϛοῦ εὑρεῖν ϛὼ τὸ ποίημα τὸ πεποιημένον ὑπὸ τὸν ἥλιον. ὅσα ἂν μοχθήσῃ ὁ ἄνθρωπ ϛοῦ ζητῆσαι καὶ οὐχ εὑρήσει. καί ϛε ὅσα ἂν εἴπῃ ὁ ϛοφὸς ϵ̓ γνῶναι οὐ δυνήϛεται ϛοῦ εὑρεῖν.

1 * ὅτι ϛύμπαν ϛοῦτο ἔδωκα εἰς καρδίαν μου, καὶ καρδία μου ϛύμπαν εἶδε ϛοῦϛο.

θ'.

Οὐ ὁ δίκαιοι καὶ ὁ ϛοφοὶ καὶ αἱ ἐργασίαι αὐτῶν ἐν χερὶ ϛοῦ θεοῦ· καί γε ἀγάπ ιω καί γε μῖϛος οὐκ ἔϛιν εἰδὼς ὁ ἀνθρωπ ϛος.

2 * τὰ πάντα πρὸ προϛώπου αὐτῶν ματαιότης ἐν τοῖς πᾶϛιν. σωμάτημα ϵ̓ν τῷ δικαίῳ καὶ ϵ̓ν τῷ ἀϛεβεῖ, τῷ ἀγαθῷ καὶ τῷ κακῷ, καὶ τῷ καθαρῷ καὶ τῷ ἀκαθάρτῳ, & τῷ θυσιάζοντι καὶ τῷ μὴ θυσιάζοντι. ὡς ὁ ἀγαθός, ὡς ὁ ἁμαρτάνων. ὡς ὁ ὀμνύων, καθὼς ὁ τὸν ὅρκον φοβούμεν ος.

3 * τοῦϛο πονηρὸν ἐν παντὶ πεποιημένῳ ὑπὸ τὸν ἥλιον, ὅτι σωμάτημα ϵ̓ν τοῖς πᾶϛι. καί γε καρδία υἱῶν ϛοῦ ἀνθρώπου ἐπληρώθη πονηρίας. καὶ προφέρεια ἐν καρδίᾳ αὐτῶν ἐν ζωῇ αὐτῶν καὶ ὀπίσω αὐτῶν προὸς ϛοὺς νεκρούς.

4 * ὅτι τίς ὃς κοινωνεῖ προὸς πάντας ϛοὺς ζῶντας; ἔϛιν ἐλπὶς ὅτι ὁ κύων ὁ ζῶν αὐτὸς ἀγαθὸς ὑπὲρ τὸν λέοντα τὸν νεκρόν.

5 * ὅτι οἱ ζῶντες γινώϛονται ὅτι ἀποθανοῦνται, καὶ οἱ νεκροὶ οὐκ εἰϛὶ γινώϛκοντες οὐδέν. καὶ οὐκ ἔϛιν αὐτοῖς ἔτι μιϛθὸς ὅτι ἐτελήθη ἡ μνήμη αὐτῶν.

6 * καί γε ἀγάπη αὐτῶν, καί γε μῖϛος αὐτῶν, καὶ γε ζῆλος αὐτῶν ἤδη ἀπώλετο. & μερὶς οὐκ ἔϛιν αὐτοῖς ἔτι εἰς τὸν αἰῶνα ἐν παντὶ πεποιημένῳ ὑπὸ τὸν ἥλιον.

7 * δεῦρο φάγε ἐν εὐφροϛύνῃ τὸν ἄρτον ϛου, καὶ πίε ἐν καρδίᾳ ἀγαθῇ οἶνόν ϛου· ὅτι ἤδη εὐδόκηϛεν ὁ θεὸς τὰ ποιήματά ϛου.

8 * ἐν παντὶ καιρῷ ἔϛωϲαν ἱμάτιά ϛου λευκά, & ἔλαιον ἐπὶ κεφαλῆς ϛου μὴ ὑϛερηϲάτω.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Et vidi ego omne opus fortitudinis Domini, quoniam terribilis est: & non est facultas homini inueniendi omne opus fortitudinis Domini quod factum est in mundo hoc sub Sole; quando laborauerit homo vt inquirat id quod futurum est vt fiat, non inueniet: & etiamsi dixerit vir sapiens in dicto suo vt sciat id quod futurum est vt fiat in fine dierum, non erit illi inuenire.

1 Etenim omnia hæc posui in corde meo, & vt scrutarer omnia hæc. CAP. IX.

Qvòd iusti & sapientes, & discipuli eorum qui subditi sunt eis, traditi sunt in manum Domini: & ab eo decretum est omne quod erit in diebus eorum; etiam amor quo dilexerit eos aliquis, & etiam odium quo eos persecutus fuerit: non est qui sciat id quod erit homini: omne in prouidentia decretum est vt fit ante eos. 2 Omne ex prouidentia pendet atque ex cęlo decretum est quod futurum est vt fiat omnibus. euentus vnus innocenti & peccatori, ei cuius vię rectæ sunt, & purificanti animam suam, & polluenti; & offerenti oblationem sanctitatum, & ei qui non offert oblationem sanctitatum. sicut bonus, sic peccator; qui non timet iuramentum, sicut vir qui iuramentum timet. 3 Hoc malum est in toto mundo in omni quod constitutum est sub Sole, quòd euentus est omnibus vnus, omnibus *inquam* habitatoribus terræ, & etiam cor filiorum hominum repletum est malo propter hoc, & insania in corde eorum erit omnibus diebus vitæ eorum, & post dies hominis seruatur ei vt corripiatur cum mortuis iuxta iudicium peccatoris. 4 Etenim quis est vir qui associabitur omnibus verbis Legis? ad acquirendam vitam seculi venturi est illi spes: etenim canis viuus melior est, quàm leo qui mortuus est.

5 Quoniam iusti norunt quòd si peccauerint, futuri sunt vt reputentur vt mortui in seculo venturo: propterea custodiunt vias suas, & non peccant: quòd si peccant, conuertuntur in pœnitentia: & peccatores nesciunt quicquã boni, eò quòd non correxerunt opera sua in melius in vita sua, & nesciunt quicquam boni de seculo venturo, & non est eis merces bona post mortem eorum: etenim obliuioni data est memoria eorum inter iustos. 6 Etiam amor eorum, etiam odium eorum, inuidia quoque, ecce pridem periit ex mundo, & pars bona non est eis cum iustis in seculo venturo, nec est eis vtilitas ex omni quod fit in hoc mundo sub Sole.

7 Dixit Selomoh in spiritu prophetiæ à conspectu Domini: Futurum est vt Dominus mundi dicat singulis iustis in facie vniuscuiusque: Vade gusta in lætitia panem tuum, qui repositus est tibi propter panem tuum quem dedisti pauperi & humili qui erat esuriens, & bibe in corde iucundo vinum tuum pro vino tuo quod miscuisti pauperi & humili qui fuerunt sitientes: ecce enim iam beneplacita fuere ante Dominum opera tua bona. 8 In omni tempore sint vestes tuæ lotæ ab omni contaminatione peccati: & nomen bonum quod assimilatur vnguento vnctionis, tibi acquire, vt contingant benedictiones & benedictiones super caput tuum, & bonitas tua non deficiat.

9 * רְאֵה חַיִּים עִם־אִשָּׁה אֲשֶׁר־אָהַבְתָּ כָּל־יְמֵי חַיֵּי
הֲבְלֶךָ אֲשֶׁר נָתַן־לְךָ תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ כָּל יְמֵי הֲבָלֶךָ כִּי
הוּא חֶלְקְךָ בַּחַיִּים וּבַעֲמָלְךָ אֲשֶׁר־אַתָּה עָמֵל תַּחַת
הַשָּׁמֶשׁ:

10 * כֹּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכֹחֲךָ עֲשֵׂה כִּי אֵין
מַעֲשֶׂה וְחֶשְׁבּוֹן וְדַעַת וְחָכְמָה בִּשְׁאוֹל אֲשֶׁר אַתָּה
הוֹלֵךְ שָׁמָּה:

11 * שַׁבְתִּי וְרָאָה תַחַת הַשֶּׁמֶשׁ כִּי לֹא לַקַּלִּים
הַמֵּרוֹץ וְלֹא לַגִּבּוֹרִים הַמִּלְחָמָה וְגַם לֹא לַחֲכָמִים
לֶחֶם וְגַם לֹא לַנְּבֹנִים עֹשֶׁר וְגַם לֹא לַיֹּדְעִים חֵן כִּי־
עֵת וָפֶגַע יִקְרֶה אֶת־כֻּלָּם:

12 * כִּי גַם לֹא־יֵדַע הָאָדָם אֶת־עִתּוֹ כַּדָּגִים שֶׁנֶּאֱחָזִים
בִּמְצוֹדָה רָעָה וְכַצִּפֳּרִים הָאֲחֻזוֹת בַּפָּח כָּהֶם יוּקָשִׁים
בְּנֵי הָאָדָם לְעֵת רָעָה כְּשֶׁתִּפּוֹל עֲלֵיהֶם פִּתְאֹם:

13 * גַּם־זֹאת רָאִיתִי חָכְמָה תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ וּגְדוֹלָה
הִיא אֵלָי:

14 * עִיר קְטַנָּה וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעַט וּבָא־אֵלֶיהָ מֶלֶךְ
גָּדוֹל וְסַבַּב אֹתָהּ וּבָנָה עָלֶיהָ מְצוֹדִים גְּדוֹלִים:

15 * וּמָצָא בָהּ אִישׁ מִסְכֵּן חָכָם וּמִלַּט־הוּא אֶת־
הָעִיר בְּחָכְמָתוֹ וְאָדָם לֹא זָכַר אֶת־הָאִישׁ הַמִּסְכֵּן
הַהוּא:

16 * וְאָמַרְתִּי אֲנִי טוֹבָה חָכְמָה מִגְּבוּרָה וְחָכְמַת
הַמִּסְכֵּן בְּזוּיָה וּדְבָרָיו אֵינָם נִשְׁמָעִים:

17 * דִּבְרֵי חֲכָמִים בְּנַחַת נִשְׁמָעִים מִזְּעֲקַת מוֹשֵׁל
בַּכְּסִילִים:

18 * טוֹבָה חָכְמָה מִכְּלֵי קְרָב וְחוֹטֵא אֶחָד יְאַבֵּד
טוֹבָה הַרְבֵּה:

9 * Perfruere vita cum vxore quam diligis cunctis diebus vitæ instabilitatis tuæ qui dati sunt tibi sub Sole omni tempore vanitatis tuæ . Hæc est enim pars in vita & in labore tuo quo laboras sub Sole.

10 * Quodcunque facere potest manus tua, instanter operare;quia nec opus,nec ratio, C nec sapientia , nec scientia erunt apud inferos, quò tu properas.

11 * Verti me ad aliud & vidi sub Sole,nec velocium esse cursum , nec fortiũ bellum, nec sapientium panem, nec doctorum diuitias, nec artificum gratiam , sed tempus casumque in omnibus.

12 * Nescit homo finem suum : sed sicut pisces capiuntur hamo,& aues laqueo cõprehenduntur , sic capiuntur homines in tempore malo cùm eis extemplò superuenerit.

13 * Hanc quoque sub Sole vidi sapientiã, & probaui maximam.

14 * Ciuitas parua & pauci in ea viri. venit D contra eam rex magnus & vallauit eam, extruxitq; munitiones per gyrum , & perfecta est obsidio.

15 * Inuentusque est in ea vir pauper & sapiens , & liberauit vrbem per sapientiam suam;& nullus deinceps recordatus est hominis illius pauperis.

16 * Et dicebam ego meliorem esse sapientiam fortitudine. Quomodo ergo sapientia pauperis contempta est , & verba eius non sunt audita?

17 * Verba sapientum audiuntur in silentio , plus quàm clamor principis inter stultos.

18 * Melior est sapientia quàm arma bellica: & qui in vno peccauerit, multa bona perdet.

תרגום

9 חֲזֵי חַיִּין טָבִין עִם־אִתְּתָא דְּרְחֵמְתָּא כָּל־יוֹמֵי חַיֵּי הֶבְלֵךְ דִּי־יְהַב יְיָ לָךְ אֲרוּם הִיא חֻלָּקָךְ בְּחַיָּיךְ וּבְטָרְחוּתָךְ דִּי־אַנְתְּ טָרַח בְּעָלְמָא הָדֵין
תְּחוֹת שִׁמְשָׁא: 10 כֹּל דִּי מַסְפְּקָא יְדָךְ לְמֶעְבַּד צַרְקָתָא עִם־מִסְכֵּנָא עֲבַד אֲרוּם בְּתַר מוֹתָא לֵית לְגִבְרָא עוֹבָדָא וְחִשְׁבָּנָא וּמַנְדְּעָא וְחָכְמְתָא
בְּבֵית קְבוּרְתָא דְּאַתְּ אָזֵל לְהַמָּן וְלָא יַסְגְּיוּן לָךְ אֱלָהֵן עוֹבְדִין טָבִין וְצַדְקָתָא בְּלְחוֹדֵיהוֹן: 11 אִסְתַּכְּלִת וַחֲזֵית בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת שִׁמְשָׁא אֲרוּם
לָא גִבְּרִין דְּאִנּוּן קַלִּילִין כְּנִשְׁרִין מְסַחֲיְעִין לְמִרְהַט לְאִשְׁתֵּיזָבָא מִן־מוֹתָא בְּקִרְבָא וְלָא גִבָּרִין מְסַחֲיְעִין בְּאַגָּחוּתְהוֹן קְרָבָא בְּגִבּוֹרְתְּהוֹן וְאַף לָא
חַכִּימִין מְסַחֲיְעִין בְּחָכְמַתְהוֹן לְמִשְׁבַּע לַחְמָא בְּעִדָּן כַּפְנָא וְאַף לָא סָכְלְתָנִין מְסַחֲיְעִין בְּסָכְלְתָנוּתְהוֹן לְטַכְנָשׁ עָתְרָא וְאַף לָא יַרְעִין בִּינָה מְסַחֲיְעִין
בְּמַנְדְּעוּתְהוֹן לְמִשְׁבַּח רַחֲמִין בְּעֵינֵי מַלְכָּא אֲרוּם עִדָּן וְעִדָּנְתָא יְעָרַע יַת־כֻּלְּהוֹן:
12 אֲרוּם לָא־אִשְׁתְּמוֹדַע לְגִבְרָא יַת זִמְנֵהּ בֵּין טָב לְבִישׁ מִן סַהֲדֵי בְּעָלְמָא וּלְמֵיתֵי עֲלוֹי כְּנוֹנֵי יַמָּא דְּמִתְאֲחָדִין בְּסָרִיגְתָא וְכִצְפָּרֵי
שְׁמַיָּא דְּמִתְאֲחָדִין בְּקוּלָּא כְּוָתְהוֹן מִתְקַלָּן בְּנֵי אֱנָשָׁא לְזִמָּן בִּישְׁתָּא דְּאִתְעַתְּרַת לְמֶהֱוֵי נָפְלָא עֲלֵיהוֹן רְגָעָא חֲדָא מִן שְׁמַיָּא:
13 אַף־דֵּן חֲזֵיתִי דְּהִיא חָכְמְתָא בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת שִׁמְשָׁא וְרַבְּתָא הִיא לְוָתִי: 14 גּוּף בַּר־נָשׁ דְּמִתְיְהִיל לְקִרְבָא וְעָרְמָא וְגִבְּרִין גִּבָּרֵי חֵילָא זְעֵר
בְּגַוֵּהּ חֵיכְמָא דְּקַלִּילִין זַכְוָתָא בְּגוֹ לִבָּא דְּאֵינָשָׁא וְיַעֵל לְוָתֵי גּוּפָא יְצָרָא בִּישָׁא דְּמִתְיְהִיל לְמֶלֶךְ רַב וְתַקִּיף לְאִתְכְּנָעָא וְאַסְחַר יַת־לִבָּא לְמַטְעֵי יָתֵהּ
וּבְנָא עָלוֹהִי אַתַר לְמִסַּב עַל־דִּי יְצִבִי לַאֲסָטְיוּתֵהּ מִן־אֲרַחָן דְּקֻדָּם יְיָ לְאַחֲרָא יָתֵהּ בְּמִצְרִתְּיִן דְּבִרְבִין דְּגֵהִנָּם לְאַדְלָקוּתֵהּ עַל־חוֹבוֹהִי:
15 וּרְשִׁיחָכָא בְּגוֹ גּוּפָא יְצָרָא טָבָא סַכִּיךְ וְחַכִּים וְאִתְנַבַּר עָלוֹהִי וּכְבַשׁ יָתֵהּ מִן דִּינָא דְּגֵהִנָּם בְּתַקָּפֵהּ וּבְחָכְמְתֵהּ הֵיכְמָא
דְּגִבָּרָא עָבֵד קִרְבָא מְשֵׁיב יַת־יָחְבֵי קִרְתָּא בְּחָכְמַת לִבֵּהּ וָאֱנָשׁ לָא־דַכַּר כַּן לְיִצְרָא טָבָא דְּשֵׁיזְבֵהּ אֱלָהֵן יְיָ בִּלְבָבֵהּ זַכָּאֵהּ אֲנָא הֵיכְמָת
דַּיְחֵבֵי קִרְתָּא הַהִיא לָא־דְכִרוּ יַת־עַנְיָא הַהוּא דְּשֵׁזֵב יַתְהוֹן: 16 וַאֲמַרֵת אֲנָא בְּמֵימְרִי טָבָא חָכְמַת צַדִּיקָא מְכַלַּח גְּבוּרַת רְשִׁיעָא וְחָכְמַת צַדִּיקָא
עֲנָיָא מִסְדַּלְזָלָא בְּעֵינֵי רְשִׁיעֵי דָּרָה וּבְעִדָּן דְּיוֹבַח יַתְהוֹן עַל־עוֹבְדֵיהוֹן בִּישַׁיָּא פִּתְגָמֵי אוֹכַחְתֵּהּ לַיְיָהוֹן מִתְקַבְּלִין: 17 מִלֵּי צְלוֹתָא דְּחַכִּימַיָּא
בַּחֲשַׁי מִתְקַבְּלִין קֳדָם מָרֵי עָלְמָא יַתִּיר מִקָּבְלַת קָל רַשִּׁיעָא דְּהוּא שַׁלִּיט עַל־שְׁטִין דְּפַגְרִין וְלֵית מְקַבֵּל: 18 טָבָא חָכְמַת חַכִּימַיָּא בְּעִדָּן עָקְתָא
סְמָנֵי קְרָבָא בְּעִדָּן אַגָּחוּת קְרָבָא וְגַבְרָא חַיָּבָא חַד דְּאִיתֵהּ בְּרָרָא גָּרֵם לְהוֹבָדָא טָבְתָא רַבְּתָא מִן־עָלְמָא:

9 * Et vide vitam cum muliere quam dilexisti omnibus diebus vitæ vanitatis tuæ, qui dati sunt tibi sub Sole omnibus diebus vanitatis tuæ: quoniam hoc pars tua in vita tua, & in labore tuo quo tu laboras sub Sole.

9 * καὶ ἴδε ζωὴν μετὰ γυναικὸς ἧς ἠγάπησας πάσας ἡμέρας ζωῆς ματαιότητός σου, τὰς δεδοθείσας σοι ὑπὸ τὸν ἥλιον πάσας τὰς ἡμέρας ματαιότητός σου, ὅτι αὐτὸ μερίς σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ ἐν τῷ μόχθῳ σου ᾧ σὺ μοχθεῖς ὑπὸ τὸν ἥλιον.

10 * Omnia quæcunque inuenerit manus tua vt faciat, secundùm potentiam tuam fac: quoniam non est opus, & ratio, & cognitio et sapientia in inferno, quò tu vadis illuc.

10 * πάντα ὅσα ἂν εὕρῃ ἡ χείρ σου τοῦ ποιῆσαι· ὡς ἡ δυνάμις σου ποίησον, ὅτι οὐκ ἔστι ποίημα καὶ λογισμὸς καὶ γνῶσις καὶ σοφία ἐν ᾅδῃ, ὅπου σὺ πορεύῃ ἐκεῖ.

11 * Verti & vidi sub Sole quòd non velocibus cursus, & non potentibus bellum, & non sapientibus panis, & non intelligentibus diuitiæ, & non cognoscentibus gratia: quoniã tempus & occursus occurret omnibus his.

11 * ἐπέστρεψα καὶ εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον, ὅτι οὐ τοῖς κούφοις ὁ δρόμος, καὶ οὐ τοῖς δυνατοῖς ὁ πόλεμος, καί γε οὐ τοῖς σοφοῖς ὁ ἄρτος, καί γε οὐ τοῖς συνετοῖς ὁ πλοῦτος, καί γε οὐ τοῖς γινώσκουσι χάρις, ὅτι καιρὸς καὶ ἀπάντημα συναντήσει τοῖς πᾶσιν αὐτοῖς.

12 * Et non nouit homo tempus suum, sicut pisces capti in reti malo, & sicut aues captæ in laqueo. sicut ipsæ, illaqueantur filij hominis in tempus malum, cùm inciderit in eos extemplò.

12 * καί γε οὐκ ἔγνω ὁ ἄνθρωπος τὸν καιρὸν αὐτοῦ, ὡς οἱ ἰχθύες οἱ ἁλισκόμενοι ἐν ἀμφιβλήστρῳ κακῷ, καὶ ὡς ὄρνεα τὰ ἁλισκόμενα ἐν παγίδι. ὡς αὐτὰ παγιδεύονται οἱ υἱοὶ τοῦ ἀνθρώπου εἰς καιρὸν πονηρόν, ὅταν ἐπιπέσῃ ἐπ' αὐτοὺς ἄφνω.

13 * Et hoc vidi sapientiam sub Sole, & magna est ad me

13 * καί γε τοῦτο εἶδον σοφίαν ὑπὸ τὸν ἥλιον, καὶ μεγάλη ἐστὶ πρός με

14 * Ciuitas parua, et viri in ea pauci, & venerit ad eam rex magnus, & circundabit eam, & ædificabit in eam aggeres magnos:

14 * πόλις μικρὰ καὶ ἄνδρες ἐν αὐτῇ ὀλίγοι, καὶ ἔλθῃ ἐπ' αὐτὴν βασιλεὺς μέγας, καὶ κυκλώσει αὐτήν, καὶ οἰκοδομήσει ἐπ' αὐτὴν χαράκας μεγάλας·

15 * Et inuenerit in ea virum pauperem sapientem. & saluabit ipse ciuitatem in sapientia sua. & homo non recordatus est simul viri pauperis illius.

15 * καὶ εὑρῇ ἐν αὐτῇ ἄνδρα πτωχὸν σοφόν· καὶ διασώσει αὐτὸς τὴν πόλιν ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ. καὶ ἄνθρωπος οὐκ ἐμνήσθη σοφὸν τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου πτωχοῦ.

16 * Et dixi ego, Bona sapientia super potentiam. & sapientia pauperis contempta, & sermones eius non sunt auditi.

16 * καὶ εἶπα ἐγώ, ἀγαθὴ σοφία ὑπὲρ δυνάμιν. καὶ σοφία τοῦ πένητος ἐξουδενωμένη, καὶ λόγοι αὐτοῦ οὐκ εἰσὶν ἀκουόμενοι.

17 * Sermones sapientum in quiete audiuntur super clamorem potentium in stultitiis.

17 * λόγοι σοφῶν ἐν ἀναπαύσει ἀκούονται ὑπὲρ κραυγὴν ἐξουσιαζόντων ἐν ἀφροσύναις.

18 * Bona sapientia super vasa belli. & peccans vnus perdet bonitatem multam.

18 * ἀγαθὴ σοφία ὑπὲρ σκεύη πολέμου. καὶ ἁμαρτάνων εἷς ἀπολέσει ἀγαθοσύνην πολλήν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Fruere vita bona cum vxore quam amasti omnibus diebus vitæ vanitatis tuæ quos dederit tibi Dominus, quia hæc est pars tua in vita tua & in labore tuo quo tu laboras in mundo hoc sub Sole.

10 Omne quod suppeditauerit manus tua ad faciendam eleemosynam pauperi, facito: etenim post mortem non est viro opus, aut cogitatio vel scientia, aut sapientia in domo sepulchri quò tu vadis, & non adiuuabunt te, nisi opera bona & iustitia tantummodo.

11 Contemplatus sum & vidi in seculo hoc sub Sole, quòd nec viri qui veloces fuerint sicut aquilæ adiuti sunt currendo vt eriperentur à morte in prœlio, neque robusti adiuuantur dum ineunt prœlium robore suo, nec sapientes adiuuantur sapientia sua vt satientur pane in tempore famis, neq; etiam intelligentes adiuuantur intelligentia sua ad congregandas diuitias, neque etiam scientes prudentiam iuuantur scientiis suis ad inueniendam gratiam in oculis regis: quoniam tempus & euentus accidet omnibus his.

12 Etenim non notum est viro tempus suum tam bonum quàm malum ex eo quod futurum est in seculo & venturum super eum: sicut pisces maris qui capiuntur reti, & sicut aues cælorum quæ comprehenduntur laqueo, sic illaqueantur filij hominis in tempore mali, quod ruiturum est super eos puncto vno cælitus.

13 Etiam hoc vidi quòd est sapientia in seculo hoc sub Sole, & magna quidem est ipsa mihi.

14 Corpus filij hominis quod simile est ciuitati paruæ, & viri pollentes exigua virtute in medio ipsius, ecce cùm leues fuerint iustitiæ in medio cordis hominis, intrabit in corpus concupiscentia mala, quæ assimilatur regi magno & robusto, ad opprimendum, & obsidet cor vt errare faciat illud: & ædificat in illo locum ad sedendum vbicunque voluerit, vt declinare faciat illud à viis quæ rectæ sunt ante Dominum, ad comprehendendum illud in retibus maximis gehennæ vt comburat eum propter peccata sua.

15 Inuentus est autem in medio corporis affectus bonus humilis & sapiens, & prævaluit super illud, & subiecit illud sapientia sua, & eripuit illud à iudicio gehennæ robore suo & sapientia sua, sicut vir faciens prœlium liberat habitatores vrbis sapientia cordis sui, & homo non recordatur posteà affectus boni qui liberauit eum, sed dicit in corde suo, Innocens ego sum, sicut etiam habitatores vrbis illius non recordati sunt humilis illius qui liberauit eos.

16 Et dixi ego in dicto meo: Melior est sapientia iusti, quàm vis fortitudinis improbi, & sapientia iusti pauperis vilipenditur in oculis improborum generationis eius, & in tempore quo corripit illos propter opera eorum mala, verba correptionis illius non suscipiuntur.

17 Verba orationis sapientum in silentio suscipiuntur ante Dominum mundi, magis quàm clamor vocis improbi qui imperat stultis clamantibus, & non est qui attendat.

18 Melior est sapientia sapientum in tempore afflictionis, quàm vasa bellica in tempore ineundi prœlij: & vir peccator vnus qui est in generatione, occasionem affert vt perdatur bonum magnum ex mundo.

יוד

CAP. X.

1 זְבוּבֵי מָוֶת יַבְאִישׁ יַבִּיעַ שֶׁמֶן רוֹקֵחַ יְקָר מֵחָכְמָה מִכָּבוֹד סִכְלוּת מְעָט׃

1 MVscæ morientes perdunt suauitatem A vnguenti. Precioſior eſt ſapientia, paruaque gloria ad tempus ſtultitia.

2 לֵב חָכָם לִימִינוֹ וְלֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ׃

2 * Cor ſapientis in dextera eius, & cor ſtulti in ſiniſtra illius.

3 וְגַם־בַּדֶּרֶךְ כְּשֶׁהַסָּכָל הוֹלֵךְ לִבּוֹ חָסֵר וְאָמַר לַכֹּל סָכָל הוּא׃

3 * Sed & in via ſtultus ambulans cùm ipſe inſipiens ſit, omnes ſtultos æſtimat.

4 אִם־רוּחַ הַמּוֹשֵׁל תַּעֲלֶה עָלֶיךָ מְקוֹמְךָ אַל־תַּנַּח כִּי מַרְפֵּא יַנִּיחַ חֲטָאִים גְּדוֹלִים׃

4 * Si ſpiritus poteſtatem habentis aſcenderit ſuper te, locum tuum ne dimiſeris, quia curatio faciet ceſſare peccata maxima.

5 יֵשׁ רָעָה רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ כִּשְׁגָגָה שֶׁיֹּצֵא מִלִּפְנֵי הַשַּׁלִּיט׃

5 * Eſt malum quod vidi ſub Sole, quaſi B per errorem egrediens à facie principis:

6 נִתַּן הַסָּכָל בַּמְּרוֹמִים רַבִּים וַעֲשִׁירִים בַּשֵּׁפֶל יֵשֵׁבוּ׃

6 *Poſitum ſtultum in dignitate ſublimi, & diuites ſedere deorſum.

7 רָאִיתִי עֲבָדִים עַל־סוּסִים וְשָׂרִים הֹלְכִים כָּעֲבָדִים עַל־הָאָרֶץ׃

7 * Vidi ſeruos in equis, & principes ambulantes ſuper terram quaſi ſeruos.

8 חֹפֵר גּוּמֶץ בּוֹ יִפֹּל וּפֹרֵץ גָּדֵר יִשְׁכֶּנּוּ נָחָשׁ׃

8 * Qui fodit foueam, incidet in eam. & qui diſſipat ſepem, mordebit eum coluber. Pro.26 Eccl.27. d.

9 מַסִּיעַ אֲבָנִים יֵעָצֵב בָּהֶם בּוֹקֵעַ עֵצִים יִסָּכֵן בָּם׃

9 * Qui tranſfert lapides, affligetur in eis: & qui ſcindit ligna, vulnerabitur ab eis.

10 אִם־קָהָה הַבַּרְזֶל וְהוּא לֹא־פָנִים קִלְקַל וְחַיָּלִים יְגַבֵּר וְיִתְרוֹן הַכְשֵׁיר חָכְמָה׃

10 * Si retuſum fuerit ferrum, & hoc non vt prius, ſed hebetatum fuerit, multo laC bore exacuetur, & poſt induſtriam ſequetur ſapientia.

11 אִם־יִשֹּׁךְ הַנָּחָשׁ בְּלוֹא לָחַשׁ וְאֵין יִתְרוֹן לְבַעַל הַלָּשׁוֹן׃

11 * Si mordeat ſerpens in ſilentio, nihil eo minus habet qui occultè detrahit.

12 דִּבְרֵי פִי־חָכָם חֵן וְשִׂפְתוֹת כְּסִיל תְּבַלְּעֶנּוּ׃

12 * Verba oris ſapiẽtis gratia, & labia inſipientis præcipitabunt eum.

13 תְּחִלַּת דִּבְרֵי־פִיהוּ סִכְלוּת וְאַחֲרִית פִּיהוּ הוֹלֵלוּת רָעָה׃

13 * Initium verborum eius ſtultitia, & nouiſſimum oris illius error peſſimus.

14 וְהַסָּכָל יַרְבֶּה דְּבָרִים לֹא־יֵדַע הָאָדָם מַה־שֶּׁיִּהְיֶה וַאֲשֶׁר יִהְיֶה מֵאַחֲרָיו מִי יַגִּיד לוֹ׃

14 * Stultus verba multiplicat. Ignorat homo quid ante ſe fuerit: & quid poſt ſe futurum ſit, quis ei poterit indicare?

תרגום

1 וְיַצָּרָא בִּישָׁא דְּשָׁרֵי עַל תַּרְעֵי לִבָּא הֵי כְּרִבְבָא דְּגָרֵם מוֹתָא בְּעָלְמָא עַל דְּמַסְרֵי חַבִּימָא בְּעִדָּן דְּחַטֵּי וּמְחַבֵּל שְׁמָא טָבָא דְּהוּא דָּמֵי מִן קַדְמַת דְּנָא לְמִשַּׁח דְּמִבַּסְמִים בְּבִסְמִין וְכָמָה יַקִּיר וְיָאֵה יַתִּיר מִן־חָכְמַת חַבִּימִין וּמִן עִתָּר עַתִּירִין גְּבַר דְּטִפְּשׁוּתֵהּ זְעִיר וְקַלִּיל׃

2 לִבָּא דְּחַבִּימָא לְמִקְנֵי אוֹרַיְתָא דְּאִתְיְהִבַת בְּיַד יְמִינָא דְּיֵי וְלִבָּא דְּטָטְיָא לְמִקְנֵי נִכְסִין דְּכַסַּף וּדְהַב׃

3 וְאַף־בְּאָרְחָא סָרִיכָא בְּעִדָּן דְּטָטְיָא אָזֵל לִבֵּהּ חָסַר מִן־חָכְמְתָא דְּעָבֵד מִלִּין דְּלָא כְּשִׁרִין לְאִתְעֲבָדָא וְכֻלָּא אָמְרִין דְּטָטְיָא הוּא׃

4 אִן־רוּחָא דְּיִצְרָא בִּישָׁא מְחֵל בָּךְ וּמִתְגַּבַּר לְמִסַּק עֲלָךְ אַתְרָךְ טָב דִּי־הֲוֵיתָא נָהֵג לְמֵקָם בֵּהּ לָא־תְּשָׁבֵק אֲרוּם פְּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא אִתְכְּרִיו אֲסוּ בְּעָלְמָא לְמִטְשֵׁי מִן קֳדָם יְיָ חוֹבִין רַבְרְבָנִין׃

5 אִית בִּישְׁתָּא דַּחֲזִית בְּעָלְמָא הֲרֵין תְּחוֹת שְׁמָשָׁא כְּפִתְגָמָא דְּשָׁלוּתָא דְּנָפְקָא מֵהַחְצָפָא עַל־גַּבְרָא מִן קֳדָם שַׁלְטָן׃

6 וְהַב יַת רַשִּׁיעָא וְשָׁטְיָא לְמֶהֱוֵי בְּמַוְלָא וּמְשַׁמֵּשׁ בְּאַצְלְחוּתָא מִן שְׁמֵי מְרוֹמָא וְחַיָּלָהוֹהִי גַּוְהָנִין וְסַגִּיאִין וְעָמָא מִשְׁתַּעְבְּדִין תְּחוֹהִי וּמִן סְגִיאוּת חוֹבֵיהוֹן עַתִּירֵי נִכְסִין דִּי בִידֵיהוֹן מְהַמְסְכְּנִין וּבְמַכִּיכוּתָא יַתְבִין׃

7 חֲזִית עַבְדַיָּא דַּהֲווֹ מִתְגַּבְּרִין עַל־סוּסָוָן וְרַבְרְבִין אָזְלִין הֵי כְעַבְדִין עַל־אַרְעָא׃

8 גְּבַר דְּחָפַר כּוּמְצָא בְּפָרַשַׁת אַרְחָא בֵּהּ אִתְחַיֵּב לְמִפַּל וְתַקְפּוּ גַּרְגָּא נְפַלוּ בְּיַד רַשִּׁיעָא דְּנָכֵל לְהוֹן כְּחֵוְיָא׃

9 דְּיִסְגַּד לְצַלְמַיָּא דְּאַבְנִין יְצִטְעַר בְּהוֹן וּדְיִסְגַּד לְצַלְמַיָּא דְּקִיסִין אִתְחַזַּק בְּהוֹן׃

10 כַּד יְחוּבוּן עַמָּא יִתְעַבְּדוּן שְׁמַיָּא חַקִּיפִין כְּפַרְזְלָא מִלְּאַחֲתָא מִטְרָא וַהֲווּא דָּרָא לָא צַלֵּי קֳדָם יְיָ בְּגִין כֵּן אִתְקַלְקַל כָּל־עָלְמָא בְּכַפְנָא וּכְדוּ תָּיְבִין וּמִתְכַּנְּשִׁין אוּכְלוֹסִין וּמִתְגַּבְּרִין עַל־יְצֵרֵיהוֹן לְמִבְעֵי רַחֲמִין מִן אֱלָהּ שְׁמַיָּא אִית רַעְיָא עַל־סוּתַר אַכְשָׁרוּת חָכְמְתְּהוֹן׃

11 כַּד מִתְגָּרָן חֵנָן קָלָן לְנַזָּקָא בְּעָלְמָא בַּחֲשַׁי וְאַף לֵית מוֹתַר לְגַבַּר אֶכֶל קֳרָצִין דְּמִשְׁתָּעֵי לְשָׁן חְלִיתָא בִּישׁ אֲרוּם בָּאֲשְׁתָּא דְּגַהֲנֵּם עֲתִיד לְאִתּוֹקָדָא׃

12 מִלֵּי פּוּם גַּבַר חַכִּים דְּאִשְׁתְּכַח בְּדָרָא מַשְׁכַּח רַחֲמִין קֳדָם יְיָ וְסַפְוֵיהּ דְּגַבְרָא שָׁטְיָא מַלְיָן נְזִיפְתָא וּבְגִין כֵּן כְּלֵי עָלְמָא מִתְגַּבְּרִין׃

13 שֵׁרוּי מִלֵּי פֻּמֵּהּ חוּלְחוּלְתָא וְסוֹף מֵימַר פֻּמֵּהּ שְׁטוּתָא וּבִישָׁא׃

14 וְשָׁטְיָא מַסְגֵּי פִּתְגָמִין סָרִיקִין דְּלֵית בְּהוֹן צְרוֹךְ עַד דְּלָא יִנְדַּע אֱנָשׁ מַה־דַּעֲתִיד לְמֶהֱוֵי בְּיוֹמוֹהִי וּמָה־דַּעֲתִיד לְמֶהֱוֵי מִן־סוֹפֵהּ מַן יָחֵוִי לֵהּ׃

CAP. X.

MUscæ mortuæ corrumpunt condimentum olei dulcedinis. precioſum paucum ſapientiæ ſuper gloriam ſtultitiæ magnæ.

* Cor ſapientis in dextrum eius, & cor ſtulti in ſiniſtrum illius.

* Et in via cùm ſtultus ambulauerit cor eius poſterius erit. & quæ cogitabit omnia ſtultitia ſunt.

* Si ſpiritus poteſtatem habentis aſcenderit in te, locum tuum ne dimiſeris: quia curatio faciet ceſſare peccata magna.

* Eſt malum quod vidi ſub Sole tanquam inuitum, quod exiuit à facie poteſtatem habentis.

* Datus eſt ſtultus in ſublimitatibus magnis & diuites in humili ſedebunt.

* Vidi ſeruos in equis, & principes ambulantes vt ſeruos ſuper terram.

* Qui fodit foueam, in eam incidet: & diſſipantem ſepem mordebit eum coluber:

* Qui tollit lapides, labore torquebitur in eis. qui ſcindit ligna, periclitabitur in eis.

* Si ceciderit ferrum, & ipſe faciem turbauit. & potentias confirmabit: & abundantia viro cuius ſapientia.

* Si momorderit coluber in non murmure, & non eſt aliquid amplius incantanti.

* Sermones oris ſapientis gratia, & labia ſtulti præcipitabunt eum.

* Initium oris eius ſtultitia, & nouiſſima oris illius ambages malæ.

* Et ſtultus multiplicabit verba. non nouit homo quid quod factum eſt, & quid quod futurum eſt: quoniam poſt eum quis nunciabit ei?

ι.

1 * Μῦαι θανοῦσαι ζαπελοῦσι σκυασίαν ἐλαίου ἡδύσματος. τίμιον ὀλίγον σοφίας ὑπὲρ δόξαν ἀφροσύνης μεγάλης.

2 * καρδία σοφοῦ εἰς δεξιὸν αὐτοῦ, καὶ καρδία ἄφρονος εἰς ἀριστερὸν αὐτοῦ.

3 * καί γε ἐν ὁδῷ ὅταν ἄφρων πορεύηται καρδία αὐτοῦ ὑστερήσει. καὶ πάντα λογίζεται πῶλα ἀφροσύνη ἐστίν.

4 * ἐὰν πνεῦμα τοῦ ἐξουσιάζοντος ἀναβῇ ἐπὶ σέ, τόπον σου μὴ ἀφῇς, ὅτι ἴαμα καταπαύσει ἁμαρτίας μεγάλας.

5 * ἔστι πονηρία ἣν εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον ὡς ἀκούσιον ὃ ἐξῆλθεν ἀπὸ προσώπου τοῦ ἐξουσιάζοντος.

6 * ἐδόθη ὁ ἄφρων ἐν ὕψεσι μεγάλοις, καὶ πλούσιοι ἐν ταπεινῷ καθήσονται.

7 * εἶδον δούλους ἐφ' ἵππους καὶ ἄρχοντας πορευομένους ὡς δούλους ἐπὶ τῆς γῆς.

8 * ὁ ὀρύσσων βόθρον, ἐν αὐτῷ ἐμπεσεῖται, καὶ καθαιρῶν φραγμὸν δήξεται αὐτὸν ὄφις.

9 * ἐξαίρων λίθους διαπονηθήσεται ἐν αὐτοῖς. σχίζων ξύλα κινδυνεύσει ἐν αὐτοῖς.

10 * ἐὰν ἐκπέσῃ τὸ σιδήριον, καὶ αὐτὸς πρόσωπον ἐτάραξε. καὶ δυνάμεις δυναμώσει, καὶ περίσσεια τῷ σοφῷ οὗ σοφία.

11 * ἐὰν δάκῃ ὁ ὄφις ἐν οὐ ψιθυρισμῷ, καὶ οὐκ ἔστι περίσσεια τῷ ἐπαοδοντι.

12 * λόγοι στόματος σοφοῦ χάρις, καὶ χείλη ἄφρονος καταποντιοῦσιν αὐτόν.

13 * ἀρχὴ στόματος αὐτοῦ ἀφροσύνη, καὶ ἔσχατα στόματος αὐτοῦ πλάνη πονηρά.

14 * καὶ ὁ ἄφρων πληθυνεῖ λόγους. οὐκ ἔγνω ὁ ἄνθρωπος τί τὸ γενόμενον, καὶ τί τὸ ἐσόμενον· ὅτι ὀπίσω αὐτοῦ τίς ἀπαγγελεῖ αὐτῷ;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. X.

ET concupiſcentia mala quæ manet iuxta portas cordis, eſt ſicut muſca, quòd cauſam adferat mortis in mundo, adeò vt tradat ſapientem in tempore quo peccat, & corrumpat nomen bonum quod ſimile fuerat antea vnguento vnctionis ſuauiſſimo cum aromatibus: & quanto precioſior & decentior eſt quàm ſapientia ſapientum, & quàm diuitiæ diuitum, vir cuius ſtultitia exigua & leuis eſt.

2 Cor ſapientis incumbit ad acquirendam Legē quę data eſt manu dextera Dei, & cor ſtulti ad acquirendas facultates argenti & auri.

3 Etiam in via perplexa tempore quo ſtultus ambulat, cor eius caret ſapientia, ita vt faciat verba quæ non decent fieri, & omnes dicunt ipſum eſſe ſtultum. 4 Si ſpiritus concupiſcentiæ malæ dominatus in te fuerit, & adeò inualuerit vt ſuper te conſcendat; locum tuum bonum, in quo conſueueras ſtare, ne dimittas: etenim verba Legis creata ſunt pro medicamine in mundo, vt remittantur atque obliuioni tradantur à Domino peccata maxima. 5 Eſt malum quod vidi in ſeculo hoc ſub Sole, velut verbum ignorantiæ quod profertur impudens ſuper virum, ab imperante. 6 Poſuit improbum ſtultum vt ſit in felicitate, & miniſtret in proſperitate ex cælo alto, & exercitus eius ſint ſublimes & multi, & populus ſeruituti ſubditus ſub eo, & præ multitudine peccatorum ſuorum diuites facultatibus quas in manibus ſuis habent depauperantur, & in humilitate ſedent.

7 Vidi ſeruos prævalentes ſuper equos, & magnates ambulantes ſicuti ſeruos ſuper terram.

8 Vir qui foderit foueam in biuio itineris, in eam dignus eſt vt cadat: & qui diſſiparunt maceriem, ceciderunt in manum improbi qui inſidiatur eis vt ſerpens. 9 Qui adorabit ſtatuas lapidum, anguſtiabitur in illis; & qui adorauerit ſtatuas lignorum, comburetur in illis. 10 Cùm peccauerit populus fient cæli duri in modum ferri, ne demittant pluuiam: & illa generatio non orat ante Dominum, propterea diſſipatus eſt totus mundus fame: & quando conuertuntur & congregantur turbæ ſingulæ & prævalent aduerſus concupiſcentias ſuas, poſtulantes miſericordiam à Deo cæli, complacet ſibi in augmento rectitudinis ſapientiæ eorum.

11 Quando excitantur ſerpentes leues ad nocendum in mundo, in taciturnitate id fit. etiam non eſt vtilitas viro fraudulenter accuſanti, vt narret triplici lingua malum, quoniam in igne gehennæ futurum eſt vt cremetur.

12 Sermonibus oris vir ſapiens qui inuenitur in generatione, inuenit miſericordias ante Dominum, & labia viri ſtulti plena ſunt increpatione, & propterea totus mundus deſtruitur.

13 Initium ſermonum oris eius amentia, & finis verbi oris eius ſtultitia & malum.

14 Et ſtultus multiplicat verba inania, in quibus nulla eſt vtilitas, donec cognoſcat homo quid futurum ſit vt fiat in diebus ſuis. & quid futurum ſit in fine eius, quis indicabit illi?

15 * עֲמַל הַכְּסִילִים תְּיַגְּעֶנּוּ אֲשֶׁר לֹא־יָדַע לָלֶכֶת אֶל־עִיר׃

16 * אִי־לְךָ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ נָעַר וְשָׂרַיִךְ בַּבֹּקֶר יֹאכֵלוּ׃

17 * אַשְׁרֶיךָ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ בֶּן־חוֹרִים וְשָׂרַיִךְ בָּעֵת יֹאכְלוּ בִּגְבוּרָה־ וְלֹא בַשְּׁתִי׃

18 * בַּעַצְלָתַיִם יִמַּךְ הַמְקָרֶה וּבְשִׁפְלוּת יָדַיִם יִדְלֹף הַבָּיִת׃

19 * לִשְׂחוֹק עֹשִׂים לֶחֶם וְיַיִן יְשַׂמַּח חַיִּים וְהַכֶּסֶף יַעֲנֶה־ אֶת־הַכֹּל׃

20 * גַּם בְּמַדָּעֲךָ מֶלֶךְ אַל־תְּקַלֵּל וּבְחַדְרֵי מִשְׁכָּבְךָ אַל־תְּקַלֵּל עָשִׁיר כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת־הַקּוֹל וּבַעַל הַכְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר׃

יא

1 * שַׁלַּח לַחְמְךָ עַל־פְּנֵי הַמָּיִם כִּי־בְרֹב הַיָּמִים תִּמְצָאֶנּוּ׃

2 * תֶּן־חֵלֶק לְשִׁבְעָה וְגַם לִשְׁמוֹנָה כִּי לֹא תֵדַע מַה־יִּהְיֶה רָעָה־ עַל־הָאָרֶץ׃

3 * אִם־יִמָּלְאוּ הֶעָבִים גֶּשֶׁם עַל־הָאָרֶץ יָרִיקוּ וְאִם־יִפֹּל עֵץ בַּדָּרוֹם וְאִם בַּצָּפוֹן מְקוֹם שֶׁיִּפֹּל הָעֵץ שָׁם יִהְיֶה׃

4 * שֹׁמֵר רוּחַ לֹא יִזְרָע וְרֹאֶה בֶּעָבִים לֹא יִקְצֹר׃

5 * כַּאֲשֶׁר אֵינְךָ יוֹדֵעַ מַה־דֶּרֶךְ הָרוּחַ כַּעֲצָמִים בְּבֶטֶן הַמְּלֵאָה כָּכָה לֹא תֵדַע אֶת־מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה־ אֶת־הַכֹּל׃

6 * בַּבֹּקֶר זְרַע אֶת־זַרְעֶךָ וְלָעֶרֶב אַל־תַּנַּח יָדֶךָ כִּי אֵינְךָ יוֹדֵעַ אֵי זֶה יִכְשַׁר הֲזֶה אוֹ־זֶה וְאִם־שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד טוֹבִים׃

15 * Labor ſtultorum affliget eos, qui neſciunt in vrbem pergere.

16 * Væ tibi terra cuius rex eſt puer, & cuius principes manè comedunt.

17 * Beata terra cuius rex nobilis eſt, & cuius principes veſcuntur in tempore ſuo ad reficiendum, & non ad luxuriam.

18 * In pigritiis humiliabitur contignatio, & in infirmitate manuum perſtillabit domus.

19 * In riſu faciunt panem & vinum, vt epulentur bibentes. & pecuniæ obediunt omnia.

20 * In cogitatione tua regi non detrahas, & in ſecreto cubiculi tui non male dixeris diuiti; quia & aues cæli portabunt vocem tuam, & qui habent pennas, annunciabũt ſententiam.

CAP. XI.

1 MItte panem tuum ſuper tranſeuntes aquas, quia poſt tempora multa inuenies illum.

2 * Da partem ſeptem necnõ & octo, quia ignoras quid futurum ſit mali ſuper terram.

3 * Si repletæ fuerint nubes, imbrem ſuper terram effundent. Si ceciderit lignum ad Auſtrum aut ad Aquilonem, in quocunque loco ceciderit, ibi erit.

4 * Qui obſeruat ventum, non ſeminat: & qui conſiderat nubes, nunquam metet.

5 * Quomodo ignoras quæ ſit via ſpiritus, & qua ratione compingantur oſſa in ventre prægnantis, ſic neſcis opera Dei qui fabricator eſt omnium.

6 * Manè ſemina ſemen tuum, & veſperè ne ceſſet manus tua; quia neſcis quid magis oriatur hoc aut illud, & ſi vtrumque ſimul melius erit.

תרגום

15 טַרְחוּת שָׁטְיָא דְּטָרַח בִּשְׁטוּתָא אֵיהוּ מְשַׁלְּהֵי לֵהּ עַל דְּלָא אָלַף לְמֵיזַל לְקִרְתָּא דְּחַכִּימָא שָׁרֵי בְּגַוָּהּ לְמִחְבַּע מַנְדַּע אִלְפָנָא׃ 16 וַי לָךְ אַרְעָא בְּעִדָּן דִּי־יִמְלֹךְ עֲלַיִךְ יַרְבְּעָם חַיָּבָא דְּצַפְרָא וְרַבְרְבָנַיִךְ עַד דְּלָא יַקְרְבוּן תְּרֵירָא דְצַפְרָא לְחָמָא יֵיכְלוּן׃

17 טַב לָךְ אַרְעָא בְּעִדָּן דִּי־יִמְלֹךְ עֲלַיִךְ גְּבַר תַּקִּיף בְּאוֹרַיְתָא וְרַבְרְבָנַיִךְ בְּמַר דְּסַקְרִבִין תְּמִירָא אָכְלִין לְחָמָא מִן עַמְלֵי יְדֵיהוֹן בִּגְבוּרַת אוֹרַיְתָא וּפִקּוּדַיָּא וְלָא בְּחַלָּשׁוּת וּבְסַמְיוּת עֵינָא׃ 18 בְּחַלָּשׁוּת עֲסָק אוֹרַיְתָא וּפִקּוּדַיָּא מִתְסַכְּכָן גְּבַר מִבְּנַיָּן וּבְסַכּוּכוּת תַּפְקָדְתָא דְאִתְפַּקְּדַת אִתְּתָא לְמִנְטַר מִן רְחוֹק סוֹאֲבוּת דְּמָא וְלָא נְטָרָא מִתְעַבְּדָא דְוָתָא בְּגוֹ בַּיְתָא׃ 19 לְחוֹבָא עָבְדִין צַדִּיקַיָּא לַחְמָא לְפַרְנָסָא עַנְיָן כְּפִנְיָן וְחַמְרָא דְמָזְגִין לְדָצְחִין יְהָא לְחֶדְוָא לְעָלְמָא דְאָתֵי וּכְסַף פִּרְקָנְהוֹן יְסַהֵד עֲלַיְיהוֹן זְכוּתָא לְעָלְמָא הַהוּא בַּאֲנְפֵי כֹלָּא׃

20 אַף בְּמַנְדְּעָךְ בְּחֵבְיוּנֵי לִבְּךָ מַלְכָּא לָא־ תְּלוּט וּבְאַדְרוֹן בֵּית מִשְׁכְּבָךְ לָא־ תְּלוּט עַתִּירָא אָרוּם מַלְאָכָא אִזַּל פָּרַח בַּאֲוִיר שְׁמַיָּא חֵי בְּגִשְׁרָא מָרֵי גַּפִּין וּמְחַוִּי מִלִּין דְּמִתְעַבְּדִין בְּטַמִּירוּתָא לְכָל־ דַּיָּרֵי אַרְעָא׃

יא

1 אוֹשֹׁט פַּרְנָסוּתָךְ לְעַנְיֵי דְאָזְלִין בְּסִפְיָנָן עַל־ אַפֵּי מַיָּא אָרוּם בָּתַר עִדָּן יוֹמִין סַגִּיאִין תַּשְׁכַּח אַגְרָהּ בְּעָלְמָא הָדֵין וּבְעָלְמָא דְאָתֵי׃

2 הַב חוּלַק טַב מִן־ זַרְעָא לְחַקְלָךְ בְּתִשְׁרֵי וְלָא־ תִתְמְנַע מִלְּמִזְרַע אַף בְּכִסְלֵו אָרוּם לָא תִנְדַּע מַה־ יְהֵא בִּישָׁא עַל־ אַרְעָא׃

3 אִם־ אִתְמַלְיָן עַנְנַיָּא מְטָרָא עַל־ אַרְעָא מָעָרָן יַת־ מֵיהוֹן וְאִין אִתְגְּזַר מִן־ שְׁמַיָּא לְמִנְפַּל מַלְכָּא וְיַעֲטוּהִי מִן־ שְׁרָרוּתְהוֹן מִן קֳדָם מֵימְרָא דַיְיָ הֲוֵי וְאַף מָבָעָא וְכַפְנָא בְּרוּמָא אוֹ בְצָפוּנָא אֲתַר דְּאִתְגְּזַר לְמִתְקַיְמָא הַהִיא עִשָּׂא חַמָּן מִשְׁתַּלְחָא לְמֶהֱוֵי׃

4 גְּבַר דְּנָטַר חֲרָשִׁין וְקוֹסְמִין לָא יַעֲבַד־ טַב לְעָלַם וּרְמַסְחַכֵּל בְּמַזָּלַיָּא לָא מַגְּבִי אֲגַר אָרוּם חָרְשִׁין וְקוֹסְמִין מְחַיְּלִין לְרוּחָא דְלָא מִתְפַּס בִּידּוֹי דְּבַר נַשׁ וּמַזָּלַיָּא מְחַיְּלִין לְעַנְנֵי שְׁמַיָּא דְאָזְלִין וְלָא חַיָּבִין׃ 5 וְחֵיכְמָה דְּלֵיתָךְ יָדַע אֵכֵּין יְהַלֵּךְ רוּחַ נְשִׁמְתָא דְחַיֵּי בְּגוֹ עוּבָּרָא שְׁלִילָא דְשָׁרֵי בְּמֵעֲיָנָא דְאִמֵּהּ מְעַבְּרָא וְהֵיכְמָה דְּלָא תִנְדַּע אֵין נָקְבָא עַד זְמַן דְּאִתְיְלִד הֵכֵּין לֵיהָךְ יָדַע אֵת־ עוֹבְדָא דַיְיָ דְּיַעֲבֵד בְּחָכְמְתָא יַת־ כֹּלָּא׃ 6 בְּיוֹמֵי עָלְמוּתָךְ חַסֵּב אִתְּתָא וְתוֹלֵד בְּנִין וְלְעִדָּן סֵיבוּתָךְ לָא־ תִשְׁבֹּק אִתַּת חֶלְקָךְ מִלְּמִילַד בְּנִין אָרוּם לָא אִשְׁתְּמוֹדַע לָךְ אֵיזֵן מִנְּהוֹן אִתְּחַר לְמֶהֱוֵי טַב תְּרֵין אוֹ תְרֵין וְאִין תַּרְוֵיהוֹן כַּחֲדָא טָבִין׃

Labor ſtultorum affliget eos, qui non nouit pergere in ciuitatem.

15 ‡ μόχθος τῶν ἀφρόνων κοπώσει αὐτούς, ὃς οὐκ ἔγνω τοῦ πορευθῆναι εἰς πόλιν.

Væ tibi ciuitas, cuius rex tuus iunior, & principes tui in hora matutina comedunt.

16 ‡ οὐαί σοι πόλις, ἧς ὁ βασιλεύς σου νεώτερος, καὶ οἱ ἄρχοντές σου ἐν πρωΐᾳ ἐσθίουσι.

Beata tu terra, cuius rex tuus filius liberi, & principes tui ad tempus veſcentur in potentia, & non confundentur.

17 ‡ μακαρία σὺ γῆ, ἧς ὁ βασιλεύς σου υἱὸς ἐλευθέρου, καὶ οἱ ἄρχοντές σου καιρὸν φάγονται ἐν δυνάμει, καὶ οὐκ αἰσχυνθήσονται.

In pigritiis humiliabitur contignatio, & in ſegnitie manuum perſtillabit domus.

18 ‡ ἐν ὀκνηρίαις ταπεινωθήσεται ἡ δηλόσις, καὶ ἐν ἀργίᾳ χειρῶν σάξει ἡ οἰκία.

In riſum faciunt panem, & vinum lætificat viuentes, & argento obedient ſimul omnia.

19 ‡ εἰς γέλωτα ποιοῦσιν ἄρτον καὶ οἶνος εὐφραίνει ζῶντας, καὶ τὸ ἀργύριον ὑπακούσεται τὰ πάντα.

Et tu in conſcientia tua regi non detrahas, & in receſſibus cubiculi tui ne maledixeris diuiti. quia volatile cæli portabit vocem tuã, & qui habet pennas, annunciabit ſermonem tuum.

20 ‡ καὶ γε σὺ ἐν συνειδήσει σου βασιλέα μὴ καταράσῃ, καὶ ἐν ταμιείοις κοιτῶνός σου μὴ καταράσῃ πλούσιον. ὅτι πετεινὸν τοῦ οὐρανοῦ ἀπάσει τὴν φωνήν σου, καὶ ὁ ἔχων πτέρυγας ἀπαγγελεῖ λόγον σου.

CAP. XI.

ια'.

Mitte panem tuum in faciem aquæ, quia in multitudine dierum inuenies eum.

1 ‡ Ἀπόστειλον τὸν ἄρτον σου ἐπὶ πρόσωπον τοῦ ὕδατος, ὅτι ἐν πλήθει τῶν ἡμερῶν εὑρήσεις αὐτόν.

Da partem ſeptem, & octo, quia non cognoſcis quid erit malum ſuper terram.

2 ‡ δὸς μερίδα τοῖς ἑπτά, καὶ γε τοῖς ὀκτώ, ὅτι οὐ γινώσκεις τί ἔσται πονηρὸν ἐπὶ τῆς γῆς.

Si repletæ fuerint nubes imbre, ſuper terram effundent. Et ſi ceciderit lignum in Auſtro, & ſi in Borea, in loco vbi cadet lignum, illic erit.

3 ‡ ἐὰν πληρωθῶσι τὰ νέφη ὑετοῦ ἐπὶ τῆς γῆς ἐκχεῦσιν. καὶ ἐὰν πέσῃ ξύλον ἐν τῷ νότῳ, καὶ ἐὰν ἐν τῷ βορρᾶ, τόπῳ οὗ ἔπεσεν τὸ ξύλον ἐκεῖ ἔσται.

Qui obſeruat ventum, non ſeminabit; & qui aſpicit in nubibus, non metet.

4 ‡ τηρῶν ἄνεμον οὐ σπερεῖ, καὶ βλέπων ἐν ταῖς νεφέλαις οὐ θερίσει.

In quibus non eſt cognoſcens quæ via ſpiritus. ſicut oſſa in ventre prægnantis, ſic non cognoſces opera Dei, quæcunque faciet cuncta.

5 ‡ ἐν οἷς οὐκ ἔστι γινώσκων τίς ἡ ὁδὸς τοῦ πνεύματος. ὡς ὀστᾶ ἐν γαστρὶ τῆς κυοφορούσης, ὕτως οὐ γνώσῃ τὰ ποιήματα τοῦ θεοῦ, ὃς τὰ ποιήσει τὰ σύμπαντα.

In hora matutina ſemina ſemen tuum, & in veſpertina ne ceſſet manus tua. quia non cognoſcis quod orietur an hoc an illud: & ſi duo ſimul, bona.

6 ‡ ἐν πρωΐᾳ σπεῖρον τὸ σπέρμα σου. καὶ ἐν ἑσπέρᾳ μὴ ἀφιέτω ἡ χείρ σου. ὅτι οὐ γινώσκεις ποῖον στοιχήσει ἢ τοῦτο ἢ τοῦτο, καὶ ἐὰν τὰ δύο ἐπὶ τὸ αὐτό, ἀγαθά.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Fatigatio ſtulti qua defatigatur in ſtultitia, ipſa delaſſat eum, adeò vt non diſcat ire in ciuitatem intra quam ſapiens habitat ad quærendum ab eo diſciplinam.

16 Væ tibi terra in tempore quo regnabit ſuper te Iarabgham peccator, & ceſſare faciet ex te oblationem matutinam, & magnates tui antequàm offerant iuge matutinum ſacrificium, panem comedent.

17 Bene erit tibi terra quo tempore regnabit ſuper te vir valens in Lege, & magnates tui poſtquàm obtulerint iuge ſacrificium, comedent panem ex labore manuum ſuarum in fortitudine Legis & præceptorum, & non in debilitate & in cæcitate oculorum.

18 In debilitate ſtudij Legis & præceptorum depauperatur vir ab ædificio: & in negligentia præcepti quo mandatum eſt mulieri vt cuſtodiat ſe ab abominatione contaminationis ſanguinis, & non cuſtodit ſe, fit triſtitia intra domum.

19 Ad gaudium faciunt iuſti panem, ad alendum pauperes eſurientes, & vinum quod miſcent ſitientibus, erit eis in lætitiam in ſeculo venturo, & argentum redemptionis eorum teſtabitur pro eis meritum in ſeculo ipſo in conſpectu omnium.

20 Etiam in conſcientia tua in abſconditis cordis tui Regi ne maledicas, & in penetrali domus cubiculi tui ne maledicas diuiti: etenim angelus it volans in aëre cæli velut aquila alata, & nunciat ſermones qui fiunt in latibulo omnibus habitatoribus terræ.

CAP. XI.

POrrige alimentum tuum pauperibus qui ambulant in nauibus ſuper facies aquarum, quoniam poſt tempus dierum multorum inuenies mercedem eius in ſeculo hoc, & in ſeculo venturo.

2 Dato partem bonam ex ſemine agro tuo in Tiſii, & ne ceſſes ſeminare etiam in Kaſleu: etenim neſcies quid erit mali ſuper terram.

3 Si impletæ fuerint nubes pluuia ſuper terram, effundent aquas ſuas. & ſi decretum fuerit de cælo vt cadat rex & conſiliarij eius de principatu eorum, ex auctoritate dicti Domini fiet. & etiam ſaturitas aut fames in Meridiẽ aut Septentrionẽ vbicunque decretum fuerit vt firmetur illud conſilium, mittitur eò vt fiat.

4 Vir qui obſeruauerit incantatores & ariolos, non faciet bonum in ſeculo: & qui ſtudet in aſtris, non congregat mercedem: etenim incantatores & arioli aſſimilantur vento qui non apprehenditur manibus filij hominis, & aſtra aſſimilantur nubibus cæli, quę eunt, & non reuertuntur. 5 Et quemadmodum non cognoſcis quonam modo ibit ſpiritus animæ vitæ in corpus infantis abortiui, qui manet in vtero matris ſuæ prægnantis; & quemadmodum non cognoſces an mas aut fœmina fuerit, quoad naſcatur: ſic tu non cognoſcis opus Domini qui facit in ſapientia omnia. 6 In die iuuentutis tuæ accipies vxorem, & gignes filios: & in tempore ſenectutis tuæ ne dimittas vxorem quæ eſt pars tua quo minus generes filios: etenim non notum eſt tibi quiſnam ex illis electus ſit, vt ſit bonus huc an ille, an ambo boni pariter ſint futuri.

7 * וּמָתוֹק הָאוֹר וְטוֹב לָעֵינַיִם לִרְאוֹת אֶת־
הַשָּׁמֶשׁ׃
8 * כִּי אִם־שָׁנִים הָרְבֵּה יִחְיֶה הָאָדָם בְּכֻלָּם
יִשְׂמָח וְיִזְכֹּר אֶת־יְמֵי הַחֹשֶׁךְ כִּי הָרְבֵּה יִהְיוּ כָּל־
שֶׁבָּא הָבֶל׃
9 * שְׂמַח בָּחוּר בְּיַלְדוּתֶךָ וְיִטַיִב לִבְךָ בִּימֵי בְחוּרוֹתֶיךָ
וְהַלֵּךְ בִּדְרָכֵי לִבְּךָ וּבְמַרְאֵה עֵינֶיךָ וְדַע כִּי עַל־כָּל־
אֵלֶּה יְבִיאֲךָ הָאֱלֹהִים בַּמִּשְׁפָּט׃

יב

1 * וְהָסֵר כַּעַס מִלִּבֶּךָ וְהַעֲבֵר רָעָה מִבְּשָׂרֶךָ כִּי־
הַיַּלְדוּת וְהַשַּׁחֲרוּת הָבֶל׃
2 * וּזְכֹר אֶת־בּוֹרְאֶיךָ בִּימֵי בְחוּרוֹתֶיךָ עַד אֲשֶׁר לֹא־
יָבֹאוּ יְמֵי הָרָעָה וְהִגִּיעוּ שָׁנִים אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵין־לִי
בָּהֶם חֵפֶץ׃
3 * עַד אֲשֶׁר לֹא־תֶחְשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ וְהָאוֹר וְהַיָּרֵחַ
וְהַכּוֹכָבִים וְשָׁבוּ הָעָבִים אַחַר הַגָּשֶׁם׃
4 * בְּיוֹם שֶׁיָּזֹעוּ שֹׁמְרֵי הַבַּיִת וְהִתְעַוְּתוּ אַנְשֵׁי הֶחָיִל
וּבָטְלוּ הַטְּחֲנוֹת כִּי מִעֵטוּ וְחָשְׁכוּ הָרֹאוֹת בָּאֲרֻבּוֹת׃
5 * וְסָגְרוּ דְלָתַיִם בַּשּׁוּק בִּשְׁפַל קוֹל הַטְּחֲנָה וְיָקוּם
לְקוֹל הַצִּפּוֹר וְיִשְׁחוּ כָּל־בְּנוֹת הַשִּׁיר׃
6 * גַּם מִגָּבֹהַּ יִירָאוּ וְחִתִּתִים בַּדָּרֶךְ וְיָנֵאץ הַשָּׁקֵד
וְיִסְתַּבֵּל הֶחָגָב וְתָפֵר הָאֲבִיוֹנָה כִּי־הֹלֵךְ הָאָדָם אֶל־
בֵּית עֹלָמוֹ וְסָבְבוּ בַשּׁוּק הַסּוֹפְדִים׃
7 * עַד אֲשֶׁר לֹא־יֵרָחֵק חֶבֶל הַכֶּסֶף וְתָרֻץ גֻּלַּת הַזָּהָב
וְתִשָּׁבֵר כַּד עַל־הַמַּבּוּעַ וְנָרֹץ הַגַּלְגַּל אֶל־הַבּוֹר׃
8 * וְיָשָׁב הֶעָפָר עַל־הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה וְהָרוּחַ תָּשׁוּב
אֶל־הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נְתָנָהּ׃

7 * Dulce lumen, & delectabile eſt oculis videre Solem.
8 * Si annis multis vixerit homo, & in his omnibus lętus fuerit, meminiſſe debet tenebroſi temporis & dierum multorum, qui cùm venerint, vanitatis arguentur prę-
9 terita. * Lætare ergo iuuenis in adoleſcentia tua, & in bono ſit cor tuum in diebus iuuentutis tuæ, & ambula in viis cordis tui, & in intuitu oculorum tuorum: & ſcito quòd pro omnibus his adducet te Deus in iudicium. CAP. XII.

1 AVfer iram à corde tuo, & amoue malitiam à carne tua. Adoleſcentia enim & A voluptas vanæ ſunt.
* Memento creatoris tui in diebus iu-
2 uentutis tuæ, antequàm veniat tempus afflictionis tuæ, & appropinquent anni de quibus dicas, Non mihi placent.
* Antequàm tenebreſcant Sol & lumẽ,
3 & ſtellæ, &; Luna; & reuertantur nubes poſt pluuiam.
4 * Quando commouebuntur cuſtodes domus, & nutabunt viri fortiſſimi, & o-B cioſę erunt molentes in minuto numero, & tenebreſcent videntes per foramina:
5 * Et claudent oſtia in platea in humilitate vocis molentis, & conſurgent ad vocem volucris, & obſurdeſcent omnes filiæ carminis.
6 *Excelſa quoque timebunt & formidabunt in via, florebit amygdalus, impinguabitur locuſta, & diſſipabitur capparis. quoniam ibit homo in domũ æternitatis ſuæ, & circuibunt in platea plangentes.
7 * Antequàm rumpatur funiculus argenteus, & recurrat vitta aurea, & contera-C tur hydria ſuper fontem, & confringatur rota ſuper ciſternam:
8 * Et reuertatur puluis in terram ſuam vnde erat, & ſpiritus redeat ad Deum qui dedit illum.

תרגום

7 וּבַסִּים נְהוֹר וְטָב לְאַנְהָרָא עֵינִין חֲשִׁיכִין לְמֶחֱזֵי יְקָר אַפֵּי שְׁכִינְתָא דַיְיָ לְדַעֲתִיד לְאַנְהָרָא אַפֵּי צַדִּיקַיָּא מִן זִיו שְׁכִינְתֵּה וּלְמֶהֱוֵי
שְׁפִרְהוֹן כִּשְׁמְשָׁא׃ 8 אֲרוֹם אִין יוֹמִין סַגִּיאִין חַיֵּי אֱנָשָׁא בְּכֻלְּהוֹן חֲזֵי לֵהּ לְמֶחְדֵּי וּלְמֶעְסַק בְּאוֹרַיְתָא דַיְיָ וְיֵהָא דָּכַר יַת יוֹמֵי
חֶשׁוֹכָא דְמוֹתָא וְלָא יֵחוּב אֲרוֹם סַגִּיאִין אִנּוּן יוֹמָיָא דִּישְׁכַּב שְׁכִיבָא בְּבֵית קְבוּרְתָּא וַחֲזֵי לֵהּ לְקַבָּלָא דִינָא מִן שְׁמַיָּא כָּל זְמַן דַּייֵתֵי עֲלוֹהִי
פֻּרְעָנוּתָא עַל הֶבְלוֹתָא דִי עֲבַד׃ 9 חֲדִי עֻלֵּמָא בְּיוֹמֵי עֻלֵּמוּתָךְ וְיֵיטַב לִבָּךְ בְּיוֹמֵי רַבְיוּתָךְ וֶאֱזַל בְּעַנְוְתָנוּתָא עִם־אָרְחֵי לִבָּךְ
וּתְהֵי זָהִיר בֵּחֵיזוּ עֵינָךְ דְּלָא תִסְתַּכַּל בְּבִישָׁא וְאִשְׁתְּמוֹדַע לָךְ דְּעַל־כָּל־אִלֵּין עֲלוֹהִי דִּינָא בְּדִינָא׃

יב

1 וְהַעְדִּי רִגְזָ מִלִּבָּךְ דְּלָא תְגָרֵם בִּישָׁא עַל־בִּשְׂרָךְ אֲרוֹם עֻלְּמוּת וְיוֹמֵי אוּכְמוּת שְׁעָר הֶבְלוּ׃
2 וּתְהֵי דָכַר יַת־בָּרְיָךְ לְיַקִּירוּתֵהּ בְּיוֹמֵי רַבְיוּתָךְ עַד דְּלָא יֵיתוֹן לְיָמָךְ יוֹמֵי בִישְׁתָּא וְיִמְטוֹן עָלָךְ שְׁנִין דְּתֵימַר לֵית־לִי בְּהוֹן רְעוּתָא׃
3 עַד דְּלָא יִשְׁתַּנֵּי זִיו יְקַר אַפָּךְ דְּמֶחֱיֵל לְשִׁמְשָׁא וּנְהוֹרָא דְעֵינָךְ עַד דְּלָא יִסְחֵמוּן וְהַדַּר לְסַהֲדָךְ עַד דְּלָא יִתְקַדְּרוּן וּבָבֵי עֵינָךְ דְּמִתְיַלְּדִין
לְכוֹכְבַיָּא עַד לָא יִתְעַסְּמוּן רֵיסֵי עֵינָךְ יְהוֹן זָלְגִין דְּמָעִין כְּעַנְנִין בָּתַר מְטָרָא׃ 4 בְּיוֹמָא דִּי־יְזוּעוּן אַרְכּוּבָתָךְ וְיִתְנַקְּשׁוּן אֱדְרָעָךְ
וְיִתְבַּטְּלוּן כַּפֵּי פְּמָךְ עַד לָא יִכְלוּן לְמִלְעַם מִיכְלָא וְיִתְעַסְּמוּן עֵינָךְ דְּמִסְהַכְּלָן בַּחֲדֵי רֵישָׁךְ׃ 5 וְיִדְחֲלוּן כַּבְיֵי פְּמָךְ עַד לָא יִכְלוּן לְמִלְעַם מִיכְלָא וְיִתְעַסְּמוּן עֵינָךְ דְּמִסְהַכְּלָן בַּחֲדֵי רֵישָׁךְ׃ וְיִדְחֲלוּן רַגְלָךְ כְּבֵילָן לְמִלְפַּק בְּשׁוּקָא וְיֵעָדֵי
מִנָּךְ רְעוּת מֵיכְלָא וְתְהֵי מְחַעֵר מִשְׁנָתָךְ עַל עָסַק קַל דְּעוֹפָא וְיִתְרַפְּסוּן סְפִינָךְ מִלְּמֵימַר שִׁירָתָא׃ 6 וְאַף מִן עוּבְדִין דַּהֲווֹ מִן קַדְמַת דְּנָא
תְּהֵי דָחֵל לְמִדְכַּר יָתְהוֹן וְגַלְשׁוּשִׁיהָא קַלִּילָא מְתִילָא בַּאֲנָפֵי נַפְשָׁךְ לְטוּר רָם בְּעַדָּן מֵהֲלָכָךְ בְּאָרְחָא וְחָצִיץ רֵישׁ שִׁוָּרָךְ מִן־כְּחִישׁוּתָא כְּשִׁגְדָּא
וְיִתְנַפָּחוּן אִסְחָוֵי רִגְלָךְ וְתִתְמַנַּע מִן־מַשְׁכְּבָא אֲרוֹם אִתְפְּנִי אֱנָשָׁא לְמֵהַךְ לְבֵית קְבוּרְתֵּהּ וְיִסְחֲרִין מַלְאֲכַיָּא דְמַסְחֲרִין בְּשׁוּקָא לְמִכְחַם יַת דִּינָךְ כְּסַפְּדָנָיָא דְמִסְחָרִין׃ 7 עַד דְּלָא יִתְצַלַּם לִשָׁנָךְ מִלְּמַלָּלָא וּתְהֵי רְעִיעָא מְזִקְדָּךְ בְּרֵישָׁךְ וְיִתְבַּר מְרִירָתָךְ וְיֶאֱזַל בְּעַנְוְתָנוּתָא עִם־אָרְחֵי לִבָּךְ
קְבָרָךְ׃ 8 וְיִתּוּב בִּשְׂרָךְ דְּאִתְבְּרִי מִן־עַפְרָא עֲלַוֵי אַרְעָא הֵיכְמָה דַּהֲוָה מִלְּקַדְמִין וְרוּחַ נִשְׁמָתָךְ תְּהוּב לְמֵקָם נְדָנָא מֵדֵּם יְיָ וְיַהֲבָהּ לָךְ׃

7 * Et dulce lumen, & bonum oculis aſpicere ſimul Solem.

8 * Quia & ſi annos multos viuet homo, in omnibus illis lætus erit, & memor erit dierum tenebrarum, quoniam multi erunt: omne quod venit vanitas.

9 * Lætare iuuenis in adoleſcentia tua, & beneſaciat tibi cor tuum in diebus iuuentutis tuæ. & ambula in viis cordis tui irreprehenſibilis, & in intuitu oculorum tuorum. & cognoſce quòd in omnibus his ducet te Deus in iudicio.

CAP. XII.

1 ET aufer iram à corde tuo, & amoue malitiam à carne tua, quoniam adoleſcentia & amentia vanitas.

2 * Et memento eius qui poſſedit te in diebus iuuentutis tuæ: vſquequo non veniant dies malitiæ. & præueniant anni, in quibus dices: Non eſt mihi in eis voluntas.

3 * Vſquequo non tenebreſcat Sol, & lumen, & Luna & ſtellæ: & conuertant nubes poſt pluuiam

4 * In die qua vtique commouebuntur cuſtodes domus, & peruertentur viri potentiæ, & ocioſæ fuerunt molentes quoniam diminutæ fuerunt: & tenebreſcent quæ vident in foraminibus, 5 * Et claudent oſtium in platea in infirmitate vocis molentis. & conſurget ad vocem paſſeris, & humiliabuntur omnes filiæ cantus.

6 * Et ab excelſo videbunt, & pauores in via, & florebit amygdalus, & impinguetur locuſta, & diſſipetur capparis; quoniam iuit homo in domum ſeculi ſui, & circuierunt in platea plangentes.

7 * Vſquequo non euertatur funiculus argenti, & comprimatur aurum electum auri, & conteratur hydria ſuper fontem; & coartetur rota ſuper laccum.

8 * Et reuertatur puluis in terram vt erat: et ſpiritus redeat ad Deum qui dedit illum.

7 * καὶ γλυκὺ τὸ φῶς, καὶ ἀγαθὸν τοῖς ὀφθαλμοῖς τοῦ βλέπειν (καὶ τὸν ἥλιον·

8 * ὅτι καὶ ἐὰν ἔτη πολλὰ ζήσῃ) ὁ ἄνθρωπος ἐν πᾶσιν αὐτοῖς εὐφρανθήσεται, καὶ μνησθήσεται) τὰς ἡμέρας τοῦ σκότους, ὅτι πολλαὶ ἔσονται) πᾶν τὸ ἐρχόμενον ματαιότης.

9 * Εὐφραίνου νεανίσκε ἐν νεότητί σου, καὶ ἀγαθυνάτω σε ἡ καρδία σου ἐν ἡμέραις νεότητός σου· καὶ πορεύου ἐν ὁδοῖς καρδίας σου ἄμωμος, καὶ ἐν ὁράσει ὀφθαλμῶν σου. καὶ γνῶθι ὅτι ὑπὲρ πάντων τούτων ἄξει σε ὁ θεὸς ἐν κρίσει.

ιϛ'.

1 * Καὶ ἀπόστησον θυμὸν ἀπὸ καρδίας σου, καὶ ἀπόβαλε πονηρίαν ἀπὸ σαρκός σου, ὅτι ὁ νεότης καὶ ἡ ἀνοια ματαιότης.

2 * καὶ μνήσθητι τοῦ κτίσαντός σε ἐν ἡμέραις νεότητός σου· ἕως οὗ μὴ ἔλθωσιν ἡμέραι τῆς κακίας· καὶ φθάσωσιν ἔτη ἐν οἷς ἐρεῖς, οὐκ ἔστι μοι ἐν αὐτοῖς θέλημα.

3 * ἕως ἂν μὴ σκοτισθῇ ὁ ἥλιος καὶ τὸ φῶς, καὶ ἡ σελήνη καὶ οἱ ἀστέρες· καὶ ἐπιστρέψωσιν αἱ νέφη ὀπίσω ὑετοῦ

4 * ἐν ἡμέρᾳ ᾗ σαλευθῶσι φύλακες τῆς οἰκίας, καὶ διαστραφῶσιν ἄνδρες τῆς δυνάμεως, καὶ ἠργησαν ἀληθοῦσαι ὅτι ὀλιγώθησαν· καὶ σκοτάζουσιν αἱ βλέπουσαι ἐν ταῖς ὀπαῖς,

5 * καὶ κλεισθῶσι θύραι ἐν ἀγορᾷ ἐν ἀσθενίᾳ φωνῆς ἀληθούσης. καὶ ἀναστήσῃ) εἰς φωνὴν τοῦ στρουθίου, καὶ ταπεινωθήσονται) πᾶσαι αἱ θυγατέρες τοῦ ᾄσματος.

6 * καί γε ἀπὸ ὕψους ὄψονται· καὶ θάμβοι ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ἀνθήσει τὸ ἀμύγδαλον, καὶ παχυνθῇ ἀκρίς. διασκεδασθῇ ἡ κάπαρις, ὅτι ἐπορεύθη ὁ ἄνθρωπος εἰς οἶκον αἰῶνος αὐτοῦ, καὶ ἐκύκλωσαν ἐν ἀγορᾷ οἱ κοπτόμενοι.

7 * ἕως ἂν μὴ ἀνασπασθῇ χοινὶς τοῦ ἀργυρίου, καὶ συνθλιβῇ τὸ ἀνθέμιον τοῦ χρυσίου, καὶ συντριβῇ ἡ ὑδρία ἐπὶ τὴν πηγήν. καὶ συντριβήσεται ὁ τροχὸς ἐπὶ τὸν λάκκον.

8 * καὶ ἐπιστρέψῃ ὁ χοῦς ἐπὶ τὴν γῆν ὡς ἦν· καὶ τὸ πνεῦμα ἐπιστρέψῃ πρὸς τὸν θεὸν ὃς ἔδωκεν αὐτό.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Et dulcis eſt lux, & bona ad illuminandum oculos caligantes, vt videant gloriam faciei maieſtatis Domini, quia futurum eſt vt illuminentur facies iuſtorum ex ſplendore maieſtatis eius, & vt ſit pulchritudo eorum vt Solis.

8 Etenim ſi dies multi vitæ hominis fuerint, in omnibus illis decet eum gaudere, & ſtudere in lege Domini: & erit memor dierum tenebrarum mortis, & non peccabit, quia multi ſunt dies quibus iacebit mortuus in domo ſepulturæ, decetque eum ſuſcipere iudicium à cælo omni tempore quo venerit ſuper eum punitio, propter vanitatem quam fecit.

9 Lætare puer in diebus pueritiæ tuæ, & ſit cor tuum bonum ſuper te in diebus adoleſcentiæ tuæ, & ambulato in humilitate cum viis cordis tui, & eſto cautus in viſu oculorum tuorum, vt non contempleris malum, & notum ſit tibi quòd propter omnia hæc futurum eſt vt Dominus introducat te in iudicium.

CAP. XII.

ET remouebis iracundiam à corde tuo, ne moliaris malum ſuper carnem tuam; etenim adoleſcentia & dies nigredinis capillorum vanitas. 2 Et eſto memor creatoris tui, vt glorifices eum in diebus adoleſcentiæ tuæ, antequam veniant tibi dies mali, & perueniant ſuper te anni, quibus dicas, Non eſt mihi in illis complacentia. 3 Antequam mutetur ſplendor gloriæ faciei tuæ, qui aſſimilatur Soli, & lumen oculorum tuorum antequam obcæcetur, & decor maxillarum tuarum antequam obtenebretur, & pupillæ oculorum tuorum, qui aſſimilantur ſtellis, antequam extinguantur; palpebræ oculorum tuorum ſtillabunt lachrymas, vt nubes poſt pluuiam.

4 In die quo contremiſcent coxæ tuæ & concutientur brachia tua & deficient dentes oris tui antequam poſſint maſticare cibum, & caligabunt oculi tui qui vident per cancellos capitis tui. 5 Et erunt pedes tui ligati, vt non prodeant in plateam, & recedet à te appetitus cibi; & excitaberis à ſomno tuo, cauſa vocis auiculæ; & remittentur labia tua à dicendo cantico.

6 Et etiam facta quæ antea fuerunt, timebis, memor eorum; & tumulus leuis, ſimilis erit in facie animæ tuæ monti excelſo, tempore quo ieris in via, & germinabit caput ſpinæ tuę præ macie ſicut amygdalus, & inflabuntur tali pedum tuorum, & prohibeberis à concubitu, etenim declinat homo ad eundum in domum ſepulchri ſui, & circundabunt angeli inquiſitores iudicij tui, vt lamentantes qui circundant per plateam ad ſcribendum iudicium rationis tuæ. 7 Antequam obmuteſcat lingua tua à loquendo, & ſit confractus vertex tuus in capite tuo, & rumpatur fel tuum ſuper iecur tuum, & decurrat corpus tuum in medium ſepulchri tui.

8 Et redibit caro tua quæ creata eſt ex puluere in terram, quemadmodum erat ab antiquo: & ſpiritus animæ tuæ redibit, vt ſtet in iudicio ante Dominum qui dedit illum tibi.

ט * הֶבֶל הֶבָלִים אָמַר הַקּוֹהֶלֶת הַכֹּל הָבֶל׃
י * וְיֹתֵר שֶׁהָיָה קֹהֶלֶת חָכָם עוֹד לְמַד־דַּעַת אֶת־
הָעָם וְאָזַן וְחִקֵּר תִּקֵּן מְשָׁלִים הַרְבֵּה׃
יא * בִּקֵּשׁ קֹהֶלֶת לִמְצֹא דִבְרֵי־חֵפֶץ וְכָתוּב יָשָׁר
דִּבְרֵי אֱמֶת׃
יב * דִּבְרֵי חֲכָמִים כַּדָּרְבֹנוֹת וּכְמַשְׁמְרוֹת נְטוּעִים
בַּעֲלֵי אֲסִפּוֹת נִתְּנוּ מֵרֹעֶה אֶחָד׃
יג * וְיֹתֵר מֵהֵמָּה בְּנִי הִזָּהֵר עֲשׂוֹת סְפָרִים הַרְבֵּה אֵין
קֵץ וְלַהַג הַרְבֵּה יְגִעַת בָּשָׂר׃
יד * סוֹף דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע אֶת־הָאֱלֹהִים יְרָא וְאֶת־
מִצְוֹתָיו שְׁמוֹר כִּי־זֶה כָּל־הָאָדָם׃
טו * כִּי אֶת־כָּל־מַעֲשֶׂה הָאֱלֹהִים יָבִא בְּמִשְׁפָּט עַל
כָּל־נֶעְלָם אִם־טוֹב וְאִם־רָע׃

' * Vanitas vanitatum, dixit Ecclesiastes, & omnia vanitas.
10 * Cumque esset sapientissimus Ecclesiastes, docuit populum, & enarrauit quæ fe-
D cerat, & inuestigans composuit parabolas multas.
11 * Quæsiuit verba vtilia, & conscripsit sermones rectissimos ac veritate plenos.
12 * Verba sapiẽtium sicut stimuli & quasi claui in altum defixi, quæ per magistrorũ consilium data sunt à pastore vno.
13 * His amplius fili mi ne requiras. Faciẽdi plures libros nullus est finis, frequensque meditatio, carnis afflictio est.
14 * Finem loquẽdi pariter oẽs audiamus. Deũ time, & mandata eius obserua. Hoc est omnis homo.
15 * Cuncta quæ fiunt adducet Deus in iudicium pro omni abscondito, siue bonum siue malum sit.

תרגום

' כַּד אִסְתַּכַּל שְׁלֹמֹה מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל בְּהֶבְלִין דְּעָלְמָא הָדֵין וּבְהֶבְלִין דְּעָבְדִין בְּנֵי אֱנָשָׁא אֲמַר קֳהֶלֶת בְּמֵימְרֵהּ כֹּלָּא הֶבְלוּ׃ 10 וְיַתִּיר מִן
כָּל־בְּנֵי אֱנָשָׁא הֲוָה שְׁלֹמֹה דִּי־סְתְּקִרִי קֳהֶלֶת מַלְכָּא חַכִּים וְהוּא הֲוָה מְאַלֵּף מַנְדְּעָא יַת יִשְׂרָאֵל וַאֲצִית לְקַל חַכִּימַיָּא וּבְלֵשׁ בְּסִפְרֵי חָכְמְתָא
וּמַתְלִין דְּסָכְלְתָנוּ סַגִּיאִין לַחֲדָא׃ 11 בְּעָא שְׁלֹמֹה דִּמְתְקְרִי קֳהֶלֶת בְּחָכְמְתֵהּ לְמֵדַּן דִּינִין עַל־הִרְהוּרֵי לִבָּא דֶאֱנָשָׁא וּבְלָא סָהֲדִין
כְּדֵין אִתְאֲמַר לֵהּ בְּרוּחַ נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ הָא כְּבָר אִכְתֵּב בְּסִפְרָא אוֹרַיְתָא תַּקָּנִין פְּתָגָמִין וּמְהֵימָנִין עַל מֵימְרָא דַיְיָ וּבְמֵימַר סָהֲדָיָא יְקוֹם פִּתְגָמָא׃
12 פִּתְגָמֵי חַכִּימִין מְתִילִין לְזִקְתִין וּלְקִלְשׁוֹנִין דְּאֲנָסִין לְאַלָּפָא מַנְדְּעָא לְסָרִיקֵי מַנְדְּעָא הֵיכְמָה דְּמֵאַלֵּף לְתוֹרְתָא וְרַבָּנֵי מָרֵי הִלְכְתִין
דְּאִתְיְהִבוּ עַל־יְדוֹי דְּמֹשֶׁה נְבִיָּא דְּרָעָא בְּלִחוֹדוֹי יַת־עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּמַדְבְּרָא׃ 13 וְיַתִּיר מִנְּהוֹן בְּנִי אִזְדַּהַר לְמֶעְבַּד סִפְרֵי חָכְמְתָא סַגִּי
עַד דְּלֵית סוֹף וּלְמֶעְסַק בְּפִתְגָמֵי אוֹרַיְתָא סַגִּי וּלְאִסְתַּכָּלָא בְּלֵאוּת בִּשְׂרָא׃ 14 סוֹף פִּתְגָם דְּאִתְעֲבֵד בְּעָלְמָא בְּצִנְעָא כֻּלָּא עֲתִיד לְאִתְפַּרְסָמָא
וּלְאִשְׁתְּמָעָא לְכָל־בְּנֵי אֱנָשָׁא בְּגִין כֵּן יַת־מֵימְרָא דַיְיָ הָוֵי דָּחֵל וְיַת־פִּקּוּדוֹי הָוֵי נָטַר דְּלָא לְמֵחַב בְּסִתְרָא וְאֵין חְוּב הָוֵי זָהִיר לְמַתָּב אֲרוּם
כִּדְנָן חֲזֵי לְמֶהֱוֵי אַרַח כָּל־אֱנָשׁ׃
15 אֲרוּם יַת־כָּל־עוֹבָדָא יְיָ יַעֵל לְיוֹם דִּינָא רַבָּא וְעָתִיד לְפַרְסָמָא עַל־כָּל־פִּתְגָם וְאִתְכַּסִּי מִן בְּנֵי אֱנָשָׁא אִן־טָב וְאִן־בִּישׁ׃

תם ספר קהלת

ונקרא ומוגה עם רב עיון על ידי בנדיבטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכה
הואת במצות פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על
כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח׃

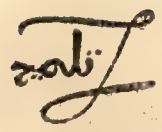

* *Vanitas vanitatum, dixit Ecclesiastes,* 9
omnia vanitas.

* *Et superfluum, quoniam fuit Ecclesiastes* 10
sapiens: & docuit cognitionem populum. et auris inuestigabit ornatum parabolarum. Multa

* *quæsiuit Ecclesiastes vt inueniret sermo-* 11
nes voluntatis, & quod scriptum est rectitudinis, sermones veritatis.

* *Sermonem sapientum vt stimuli boum: et* 12
vt claui plantati, qui à consedentibus dati sunt de pastore vno

* *superfluum ex his, fili mi caue facere libros* 13
multos; non est finis, & meditatio multa labor carnis.

* *Finis sermonis, omne audi, Deum time, et* 14
mandata eius obserua. quoniã hoc omnis homo.

* *Quia omne opus ducet Deus in iudicio, in* 15
omni neglecto si bonum & si malum.

9 * ματαιότης ματαιοτήτων, εἶπεν ὁ ἐκκλησιαστής, τὰ πάντα ματαιότης.

10 * καὶ περισσὸν ὅτι ἐγένετο ἐκκλησιαστὴς σοφός. καὶ ἐδίδαξε γνῶσιν τῷ λαῷ. καὶ οὖς ἐξιχνίασε (ἐ) κόσμιον παραβολῶν. πολλὰ

11 * ἐζήτησεν ἐκκλησιαστὴς εὑρεῖν λόγους θελήματος, καὶ γεγραμμένον ἀπτήτης λόγους ἀληθείας.

12 * λόγοι σοφῶν ὡς τὰ βούκεντρα· καὶ ὡς ἦλοι πεφυτευμένοι, οἱ παρὰ τῶν συνθεμάτων ἐδόθησαν ἐκ ποιμένος εἷς

13 * περισσὸν ἐξ αὐτῶν, υἱέ μου φυλάσσου τοῦ ποιῆσαι βιβλία πολλά. οὐκ ἔστι περασμὸς καὶ μελέτη πολλὴ κόπωσις σαρκός.

14 * τέλος λόγου, τὰ πάντα ἄκουε, τὸν θεὸν φοβοῦ, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ φύλασσε. ὅτι τοῦτο πᾶς ἄνθρωπος.

15 * ὅτι σύμπαν τὸ ποίημα ἄξει ὁ θεὸς ἐν κρίσει. ἐν παντὶ παρεωραμμένῳ ἐὰν ἀγαθὸν καὶ ἐὰν πονηρόν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Quando contemplatus est Selomoh rex Israel vanitatem mundi huius, & vanitates quas faciunt filij hominum, dixit Ecclesiastes in verbo suo, Omnia vanitas.

10 Et plus quàm omnes filij hominum fuit Selomoh, qui vocatur Ecclesiastes, rex sapiens: & ipse docuit scientiam Israel, & attendit voci sapientum, & scrutatus est libros sapientiæ, & parabolas intelligentiæ multas valdè.

11 Quæsiuit Selomoh, qui vocatur Ecclesiastes, sapientia sua iudicare iudicia super cogitationes cordis hominis & sine testibus: propterea dictum fuit per spiritũ prophetiæ à facie Domini, Ecce iam scripta sunt in libro Legis rectissima verba & fidelia per verbum Domini, & in dicto testium stabit verbum.

12 Verba sapientum assimilantur stimulis & ligonibus, quæ impellunt ad docendum scientiam indigentes scientia, sicut qui docet bouem & magistri ductores viarum qui dati sunt per manum Moseh prophetæ, qui pauit solus populum domus Israel in deserto.

13 Et quod plus est præ illis, fili mi monitus esto, vt facias libros sapientiæ plurimos, adeò vt non sit finis, & vt studeas verbis Legis multùm, conspiciasque defatigationem carnis.

14 Finis verbi quod factum est in seculo occultè, totum futurum est vt publicetur atque diuulgetur omnibus filiis hominum: propterea verbum Domini time, & præcepta eius custodito, vt non pecces in secreto: quod si peccaueris, circunspectus esto vt te conuertas: nam huiusmodi decet esse viam omnis hominis.

15 Etenim omne factum Dominus adducet in diem iudicij magni, & futurum est vt publicetur aduersus omnem rem quæ velata fuerit à filiis hominum, tam bonum quàm malum.

FINIS ECCLESIASTÆ.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO
Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus

א

1 יר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה׃

2 * יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ כִּי־
טוֹבִים דֹּדֶיךָ מִיָּיִן׃

3 * לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים שֶׁמֶן
תּוּרַק שִׁמְךָ עַל־כֵּן עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ׃

4 * מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה הֱבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו
נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָּךְ נַזְכִּירָה דֹדֶיךָ מִיַּיִן מֵישָׁרִים
אֲהֵבוּךָ׃

5 * שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה בְּנוֹת יְרוּשָׁלִַם כְּאָהֳלֵי קֵדָר
כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה׃

6 * אַל־תִּרְאֻנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת שֶׁשְּׁזָפַתְנִי הַשָּׁמֶשׁ
בְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ־בִי שָׂמֻנִי נֹטֵרָה אֶת־הַכְּרָמִים כַּרְמִי
שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי׃

7 * הַגִּידָה לִי שֶׁאֲהֵבָה נַפְשִׁי אֵיכָה תִרְעֶה אֵיכָה
תַּרְבִּיץ בַּצָּהֳרָיִם שֶׁלָּמָּה אֶהְיֶה בְּעֹטִיָּה עַל עֶדְרֵי
חֲבֵרֶיךָ׃

8 * אִם־לֹא תֵּדְעִי לָךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים צְאִי־לָךְ בְּעִקְבֵי
הַצֹּאן וּרְעִי אֶת־גְּדִיֹּתַיִךְ עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרֹעִים׃

I CANTICVM CANTICORVM.

CAPVT. I.

2 A OSCVLETVR me ab osculis oris sui: quia meliora sunt vbera tua vino,

3 * Fragrantia vnguentis optimis. Oleum effusum nomen tuum, ideò adolescentulæ dilexerunt te.

4 * Trahe me post te, curremus. Introduxit me rex in cellaria sua. Exultabimus & lętabimur in te, memores vberum tuorum super vinum. Recti diligunt te.

5 * Nigra sum, sed formosa, filiæ Ierusa-
B lem sicut tabernacula Cedar, sicut pelles Salomonis.

6 * Nolite me considerare quòd fusca sim, quia decolorauit me Sol. Filii matris meæ pugnauerunt contra me, posuerunt me custodem in vineis. Vineam meam non custodiui.

7 * Indica mihi quem diligit anima mea, vbi pascas, vbi cubes in Meridie, ne vagari incipiam post greges sodalium tuorum.

8 * Si ignoras te, ô pulcherrima inter mulieres, egredere & abi post vestigia gregum tuorum, & pasce hœdos tuos iuxta tabernacula pastorum.

תרגום

שירין וְתִשְׁבָּחָן דִּי אֲמַר שְׁלֹמֹה נְבִיָא סַלְקָא דִישְׂרָאֵל בְּרוּחַ נְבוּאָה קֳדָם רִבּוֹן כָּל עָלְמָא יְיָ עַסַרְתִּי שִׁירָתָא אִתְאֲמַרוּ בְּעָלְמָא הָדֵין
שִׁירָא דֵין מְשַׁבַּח מִן כְּלְהוֹן שִׁירָתָא קַמָּיְתָא אֲמַר אָדָם בְּזִמַן דְּאִשְׁתְּבִיק לֵהּ חוֹבְתֵּהּ וַאֲתָא יוֹמָא דְשַׁבְּתָא וַאֲגִין עֲלוֹי פְּתַח פּוּמֵהּ
וַאֲמַר מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹמָא דְשַׁבְּתָא שִׁירָתָא תִנְיָתָא אֲמַר מֹשֶׁה עִם בְּנוֹי דְיִשְׂרָאֵל בְּזִמַן דִּי בְזַע לְהוֹן מָרֵי עָלְמָא יַת יַמָּא דְסוּף פְּתַחוּ כְּלְהוֹן פֻּמְהוֹן
וַאֲמַרוּ בַּחֲדָא שִׁירָתָא דְהַכְרֵין כְּתִיב בְּכֵן שַׁבַּח מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל שִׁירְתָא חְלִיתָאָה אֲמַרוּ בְּנוֹי דְיִשְׂרָאֵל בְּזִמַן דְּאִתְיְהִיבַת לְהוֹן בְּאֵרָא דְמַיָּא
דְהַכְרֵין כְּתִיב בְּכֵן שַׁבַּח יִשְׂרָאֵל שִׁירְתָא רְבִיעָאָה אֲמַר מֹשֶׁה נְבִיָא כַּד אֲתָא זְמַנֵּהּ לְמִפְטַר מִן עָלְמָא וְאוֹכַח בָּהּ יַת עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל דְהַכְרֵין
כְּתִיב אֲצִיתוּ שָׁמַיָּא וַאֲמַלֵּל שִׁירְתָא חֲמִישָׁאָה אֲמַר יְהוֹשָׁעַ בַּר נוּן כַּד אַנַח קְרָבָא בְּגִבְעוֹן וְקָמוּ לֵהּ שְׁמָשָׁא וְסִיהֲרָא תְּלָתִין וְשִׁית שָׁעִין וּפְסַקוּ
מִלְּמֵימַר שִׁירְתָא פְּתַח פּוּמֵהּ אִיהוּ וַאֲמַר שִׁירְתָא דְהַכְרֵין כְּתִיב בְּכֵן יְשַׁבַּח יְהוֹשָׁעַ קֳדָם יְיָ שִׁירְתָא שְׁתִיתָאָה אֲמַרוּ בָּרָק וּדְבוֹרָה בְּיוֹמָא דְמָסַר
יְיָ יַת סִיסְרָא וְיַת מַשְׁרְיָתֵיהּ בְּיַד בְּנוֹי דְיִשְׂרָאֵל דְהַכְרֵין כְּתִיב וְיַשַּׁבַּח דְּבוֹרָה וּבָרָק בַּר אֲבִינוֹעַם שִׁירְתָא שְׁבִיעָאָה אֲמָרָה חַנָּה בְּזִמַן דְּאִתְיְהִיב
לָהּ בַּר מִן קֳדָם יְיָ דְהַכְרֵין כְּתִיב וְצַלִּית חַנָּה בִּנְבוּאָה וַאֲמָרַת שִׁירְתָא תְּמִינָיְתָא אֲמַר דָּוִד דְיִשְׂרָאֵל עַל כָּל נִיסַיָּא דַעֲבַד לֵהּ יְיָ פְּתַח
פּוּמֵהּ וַאֲמַר שִׁירְתָא דְהַכְרֵין כְּתִיב וְשַׁבַּח דָּוִד בִּנְבוּאָה קֳדָם יְיָ שִׁירְתָא תְּשִׁיעָאָה אֲמַר שְׁלֹמֹה מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל בְּרוּחַ קֻדְשָׁא קֳדָם רִבּוֹן כָּל
עָלְמָא יְיָ וְשִׁירְתָא עֲשִׂירָיְתָא אֲמָרוּ בְּנֵי גָלוָתָא בְּעִדָּן דְיִפְקוּן מִגָּלוּתָא דְהַכְרֵין כְּתִיב וּמִפְרָשׁ עַל יְדוֹי דִי יְשַׁעְיָה נְבִיָא דְהַכְרֵין כְּתִיב
שִׁירָא הָדֵין יְהָא לְכוֹן לְחֶדְוָה כְּלֵיל אִתְקַדָּשׁוּת חַגָּא וְחֶדְוַת לִבָּא כְּעַמָּא דְאָזְלִין לְאִתְחַזָּאָה קֳדָם יְיָ תְּלַת זִמְנִין בְּשַׁתָּא בְּמִינֵי זַמָּר וְקָל
סַגְבְּלָא לְמֵעַל לְטוּרָא דַיְיָ וּלְמִפְלַח קֳדָם יְיָ חַקִּיפָא דְיִשְׂרָאֵל׃ 2 אֲמַר שְׁלֹמֹה נְבִיָא בְּרִיךְ שְׁמֵהּ יְיָ דִיהַב לָן אוֹרַיְתָא
עַל יְדוֹהִי דְמֹשֶׁה סָפְרָא רַבָּא כְּתִיבָא עַל חֲרִין לוּחֵי אַבְנַיָּא וַהֲוָה מְתַמְלֵל עִמָּן אַפִּין בְּאַפִּין כְּגְבַר דְּנָשֵׁק לְחַבְרֵהּ מִן כְּרִגְיוּת חִיבְּתָא דְחַבִּיב לָן
יַתִּיר מִשְׁבְעִין עַמְמַיָּא׃ 3 לְקַל נִיסָךְ וּגְבוּרְתָךְ דַּעֲבַדְתָּ לְעַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל זָעוּ כָּל עַמְמַיָּא דִי שְׁמָעוּ יַת שֵׁמַע
גְּבוּרְתָךְ וְאָתָךְ טָבָא וּשְׁמָךְ קַדִּישָׁא אִשְׁתְּמַע בְּכָל אַרְעָא דַהֲוָה כְּתִיר מִמְּשַׁת רְבוּתָא דַהֲוָה מְתַרְבֵּי עַל רֵישֵׁי מַלְכִין וְכַהֲנִין וּבְגִין כֵּן רְחִמוּ
עֲדוֹיְקָיָא לְמֵהֲךְ בַּהַר אוֹרְחָא טוּבְךָ בְּדִיל דְּיִתְחַסְנוּן עָלְמָא הָדֵין וְעָלְמָא דְאָתֵי׃ 4 בַּד נְפַקוּ עַמָּא דְבֵית יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם הֲוָה מִדְבְּרָא
שְׁכִינַת מֵרֵי עָלְמָא קֳדָמֵיהוֹן בְּעַמּוּדָא דְעַנָּנָא וּבְעַמּוּדָא דְאֶשְׁתָּא בְּלֵילְיָא אֲמַרוּ צַדִּיקֵי דָּרָא הַהוּא רִבּוֹן כָּל עָלְמָא נְגֶרְנָא בָּהֲרָךְ וּנְהֵי
דַּהֲטִין בָּהַר אוֹרַח טוּבְךָ וְקָרֵב יְתַן כִּשְׁפּוֹלָא דְטוּרָא דְסִינַי וְהַב לָן יַת אוֹרַיְתָךְ מִן בֵּית גְּנִזָךְ דְּרָקִיעָא וְנֶחְדֵי וְנִבְרַח וּנְהֵי דְכִירִין לַיְהוֹן וּנְרַחֵם
יַת אֱלָהוּתָךְ וּנְהֵי מִתְרַחֲקִין מִבַּהַר טַעֲוַת עַמְמַיָּא וְכָל צַדִּיקַיָּא דְעַבְדִין דַּהֲקִין קֳדָמָךְ יְהוֹן דַּחֲלִין מִנָּךְ וְרַחֲמִין יַת פִּקּוּדָךְ׃
5 כַּד עֲבַדוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל יַת עֶגְלָא אִתְקַנְרוּ אַפֵּיהוֹן כִּבְנוּי דְכוּשׁ דְשָׁרְיָן בְּמַשְׁכְּנֵי קֵדָר וְכַד תָּבוּ בִּתְיוּבְתָא וְאִשְׁתְּבַק לְהוֹן סָגֵא זְיו יְקָר
אַפֵּיהוֹן כְּמַלְאֲכַיָּא עַל דַּעֲבַדוּ יְרִיעָתָא לְמַשְׁכְּנָא וּשְׁרָה בֵּינֵיהוֹן שְׁכִינְתָא דַיְיָ וּמֹשֶׁה רַבְּהוֹן סְלִיק לְרָקִיעָא וְיָהַב שְׁלָם בֵּינֵיהוֹן וּבֵין מַלְכֵהוֹן׃
6 אֲמֶרֶת כְּנִישְׁתָא דְיִשְׂרָאֵל כָּל קֳבֵל עַמְמַיָּא לָא תִבְטוֹן יְתִי עַל דִי אֲנָא קֳדִירְתָא מְנכוֹן עַל דְּעַבְדַת בְּעוֹבָדֵיכוֹן וְסִגְדַת לְשִׁמְשָׁא וְסַהֲרָא
דְּנְבִיאֵי שְׁקָרָא אִנּוּן גְּרִמוּ לְאִסְתַּקָּפָא תְּקוֹף רְגָזָא דַיְיָ עֲלַי וְאַלְפוּנִי לְמִפְלַח טַעֲוָתְכוֹן וּלְהַלָּכָא בְּנִמּוּסֵיכוֹן וּלְמָרֵי עָלְמָא דִי הוּא אֱלָהַי לָא
פְּלִיחַ וְלָא אָזֵלַת בְּנִמּוּסַיָּה וְלָא נְטָרַת יַת פִּקּוּדוֹי וְיַת אוֹרַיְתֵהּ׃ 7 כַּד מְטָא זְמַנֵּהּ מֹשֶׁה נְבִיָא לְמִפְטַר מִן עָלְמָא אֲמַר קֳדָם
יְיָ גְּלֵי קֳדָמַי דַּעֲמָא הָדֵין עֲתִידִין לְמֶחֱב וּלְמֶהְלְכָא בְּגָלוּתָא כְּעֵן חַוֵי קֳדָמֵי אֵיכְדֵין יְתַפְּרְנְסוּן וְיִשְׁרוֹן בֵּינֵי עַמְמַיָּא דְּקַשְׁיָן גְּזֵירָתְהוֹן כְּחוּפְתָא
וְכִשְׁרֵבֵי שְׁמָשָׁא וְטִיהֲרָא בְּחֻקּוֹפַת חַמּוּ וּלְמָה דֵין יְהוֹן מְטַלְטְלִין בֵּינֵי עֲדָרֵי בְנוּי דְּעֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל דִי מְשַׁתְּפִין לָךְ טַעֲוָתְהוֹן לְחַבְרַיָּא׃
8 אֲמַר קֳדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה נְבִיָא אַתְּ בַּעְיָא לְהוֹן לְמֶחֱי גְּלוּתָא כְּנִישְׁתָא דְמִתְיְלָא לְרִיבָא שַׁפִּירְתָא וּרְנַפְשִׁי תְּהֵא רָחֵם לָהּ תְּהֵא
מְהַלְכָא בְּאוֹרְחַיְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא וּתְהֵא מְסַדְּרָא צְלוֹתָא עַל פּוּם בַּרְזִילָהָא וּמַדְבְּרֵי רָזָהָא וּתְהֵי מְאַלְפָא לִבְנָהָא דְמִתְיְלִין לְגַדְיֵי עִזִּין לְמֵהַךְ לְבֵית
כְּנִישְׁתָא וּלְבֵירַ מְדְרָשָׁא וּבְהַהוּא זְכוּתָא יֶהֱוֹיְן מְהַפְּרְנְסִין בְּגָלוּתָא עַד זְמַן דְּאֶשְׁלַח מַלְכָּא מְשִׁיחָא וְיהֵי מַדְבֵּר יַתְהוֹן בְּנַיָח עַל מַשְׁכְּנֵיהוֹן הוּא
בֵּית מַקְדְּשָׁא דְיִבְנֵי לְהוֹן דָּוִד וּשְׁלֹמֹה רַעְיָתִי דְיִשְׂרָאֵל׃

CANTICVM CANTICORVM.

CAPVT I.

1 Anticum cãticorum, quod eſt
2 Salomoni. * Oſculetur me ab oſculis oris ſui. quoniam bona vbera tua ſuper vinum.
3 *Et odor vnguentorum tuorum ſuper omnia aromata, vnguentum euacuatum nomen tuum. propter hoc adoleſcentulæ dilexerũt te: *Traxerunt me. poſt te in odorem vnguentorum tuorum curremus. introduxit me Rex in cellarium ſuum. exultemus & lætemur in te. diligemus vbera tua ſuper vinum. rectitudo dilexit te. * Nigra ſum
5 et formoſa filiæ Hieruſalẽ. ſicut tabernacula Cedar: ſicut pellis Salomonis. *Ne aſpiciatis quòd ego ſum nigrefacta, quoniam aſpexit me Sol: filij
6 matris meæ pugnauerunt in me. Poſuerunt me cuſtodem in vineis, vineam meam nõ cuſtodiui.
7 * Renuncia mihi quem dilexit anima mea, vbi paſcis, vbi cubas in Meridie. nequando fiam vt circunducta in gregibus ſodalium tuorum. *Si
8 non noſti te ipſam pulchra in mulieribus: egredere tu in veſtigiis gregum, et paſce hœdos tuos in tabernaculis paſtorum.

ΑΣΜΑ ΑΣΜΑΤΩΝ.

κεφαλ. ά.

1 Σμα ἀσμάτων, ὅ ἐστι τῷ Σαλομῶ.
2 * φιλησάτω με ἀπὸ φιλημάτων στόματος αὐτοῦ· ὅτι ἀγαθοὶ μασοί σου ὑπὲρ οἶνον. * καὶ ὀσμὴ μύρων σου ὑπὲρ πάντα
3 τὰ ἀρώματα μύρον ἐκκενωθὲν ὄνομά σου· διὰ τοῦτο νεάνιδες ἠγάπησάν σε. * εἵλκυσάν με.
4 ὀπίσω σου εἰς ὀσμὴν μύρων σου δραμοῦμαι. εἰσήγαγέ με ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ ταμεῖον αὐτοῦ. ἀγαλλιασώμεθα καὶ εὐφρανθῶμεν ἐν σοί. ἀγαπήσωμεν μαστούς σου ὑπὲρ οἶνον.
5 εὐθύτης ἠγάπησέ σε. * μέλαινα εἰμὶ καὶ καλὴ θυγατέρες ἱερουσαλήμ· ὡς σκηνώματα κηδάρ· ὡς δέρρεις σο-
6 λομῶντος. * μὴ βλέψητε ὅτι ἐγώ εἰμι μελανωμένη, ὅτι παρέβλεψέ με ὁ ἥλιος, υἱοὶ μητρός μου ἐμαχέσαντο ἐν ἐμοί. ἔθεντό με φυλάκισσαν ἐν ἀμπελῶσιν, ἀμπελῶνα
7 ἐμὸν οὐκ ἐφύλαξα. * ἀπάγγειλόν μοι ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχή μου, ποῦ ποιμαίνεις, πῦ κοιτάζεις ἐν μεσημβρίᾳ, μήποτε γένωμαι ὡς περιβαλλομένη ἐπ' ἀγέλαις ἑταί-
8 ρων σου. * ἐὰν μὴ γνῶς σεαυτὴν ἡ καλὴ ἐν γυναιξίν. ἔξελθε σὺ ἐν πέρναις τῶν ποιμνίων, καὶ ποίμαινε τὰς ἐρίφους σου ἐπὶ σκηνώμασι τῶν ποιμένων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO IN CANTICA CANTICORVM, EX BIBLIOTHECA COMPLVTEN. AD HEBRAICAM *veritatem ex Chaldais exemplaribus correcta, opera B. Ariæ Montani.* CAP. I.

ANTICA & laudes quæ dixit Salomon propheta rex Iſrael per ſpiritum ſanctum coram Domino dominatore totius ſeculi. Decem cantica dicta fuerunt in ſeculo iſto, & hoc canticum laudabilius eſt omnibus illis. Primum canticum dixit Adam in tempore quo dimiſſum fuit illi peccatum ſuum: & venit dies Sabbati, & protexit eum: aperuit os ſuum, & dixit pſalmum cantici diei Sabbati. Canticum ſecundum dixit Moſes cum filiis Iſrael in tempore quo diuiſit eis dominator ſeculi mare carectoſum: aperuerunt omnes os ſuum, & dixerunt ſimul canticum. quoniam ſic ſcriptum eſt: Tunc cecinit Moſes & filij Iſrael. Canticum tertium dixerunt filij Iſrael in tempore quo datus fuit eis puteus aquæ. ſic enim ſcriptum eſt: Tunc cecinit Iſrael. Canticum quartum dixit Moſes propheta quando peruenit tempus eius vt diſſolueretur ab hoc ſeculo: & increpauit in eo domum Iſrael. quoniam ſic ſcriptum eſt: Audite cæli, & loquar. Canticum quintum dixit Ioſue filius Nun quando iniit prœlium in Gabaon, & ſteterunt ei Sol & Luna triginta & ſex horis, & ceſſauerunt dicere canticum. aperuit ille os ſuum, & dixit canticum. ſic enim ſcriptum eſt: Tunc cecinit Ioſue coram Domino. Canticum ſextum dixerunt Barach & Debora, in die quo tradidit Dominus Siſaram & exercitum eius in manum filiorum Iſrael. quoniam ſic ſcriptum eſt: Et cecinit Debora & Barach filius Abinoem. Canticum ſeptimum dixit Anna in tempore quo datus fuit ei filius à facie Domini. ſic enim ſcriptum eſt: Et orauit Anna in prophetia, & dixit. Canticum octauum dixit Dauid rex Iſrael pro omnibus miraculis quæ fecit ipſi Dominus: aperuit os ſuum & dixit canticum. quoniam ſic ſcriptum eſt: Et cecinit Dauid in prophetia coram Domino. Canticum nonum dixit Salomon rex Iſrael in ſpiritu prophetico coram Domino dominatore totius ſeculi. Canticum decimum dicturi ſunt filij captiuitatis, quando egreſſi fuerint de captiuitate ſua. quoniam ſic ſcriptum eſt & declaratum per manus Eſaiæ prophetæ. ſic enim ſcriptum eſt: Canticum iſtud erit vobis in gaudium, ſicut in nocte qua ſanctificata eſt ſolennitas Paſchæ, & lætitia cordis ſicut populi qui ambulant vt appareant coram Domino tribus vicibus in anno, in organis muſicorum & voce tubæ corneæ, vt ingrediantur in montem Domini, & vt ſeruiant coram Deo fortiſſimo Iſrael. [2] Dixit Salomon Propheta: Benedictum nomen Domini, qui dedit nobis Legem per manum Moſis ſcribæ magni ſcriptam in duabus tabulis lapideis: & loquebatur nobiſcum facie ad faciem, ſicut vir qui oſculatur ſocium ſuum, præ multitudine dilectionis ſuæ, qua dilexit nos magis quàm ſeptuaginta nationes.

[3] A voce miraculorum tuorum & potentiæ tuæ quæ feciſti populo tuo domui Iſrael, commoti ſunt omnes populi qui audierunt famam potentiæ tuæ, & ſignorum tuorum bonorum, & nomen tuum ſanctum auditum eſt in vniuerſa terra, quod eſt electum magis quàm oleum vnctionis quo vnguntur capita Regum & Sacerdotum: & ideò dilexerunt iuſti ambulare poſt viam bonitatis tuæ, vt poſſideant ſeculum hoc & ſeculum venturum. [4] Quando egreſſi fuerunt populus domus Iſrael de Ægypto, maieſtas dominatoris ſeculi erat dux eorum in columna nubis per diem, & in columna ignis per noctem. Dixerunt iuſti illius generationis; Dominator totius ſeculi, trahe nos poſt te, & curremus poſt viam bonitatis tuæ, & applica nos ad radices montis Sinai, & da nobis Legem tuam de theſauro tuo quod eſt in firmamento: & delectabimur & exultabimus, & recordabimur eorum, & diligemus deitatem tuam, & recedemus ab idolis populorum; & omnes iuſti qui faciunt quod rectum eſt coram te, timebunt te, & diligent præcepta tua.

[5] Quando fecerunt domus Iſrael vitulum, denigratæ ſunt facies eorum ſicut filiorum Æthiopiæ qui morantur in tabernaculis Cedar. & quando egerunt pœnitentiam & dimiſſum fuit eis peccatum, multiplicatus fuit ſplendor gloriæ vultus eorum, ſicut *vultus* angelorum, eo quòd fecerunt cortinas tabernaculi, & reſedit in medio eorum maieſtas Domini. Moſes autem magiſter eorum aſcendit ad æthera, & poſuit pacem inter eos & regem eorum. [6] Dixit cœtus Iſrael coram populis: Nolite me deſpicere eo quòd nigrior vobis ſum, & quia feci iuxta opera veſtra, & adoraui Solem & Lunam, quia prophetę falſi fuerunt cauſa vt deuolueretur ira furoris Domini ſuper me, & docuerunt me vt ſeruirem idolis veſtris, & ambularem in inſtitutis veſtris: Domino autem ſeculi, qui eſt Deus meus, non ſeruiui, neque ambulaui in legibus eius, neque cuſtodiui præcepta eius & Legem eius.

[7] Quando peruenit tempus vt Moſes propheta diſſolueretur ab hoc ſeculo, dixit coram Domino: Manifeſtum eſt coram me quòd populus iſte futurus eſt vt peccet, & vt vadat in captiuitatem. nunc autem indica mihi quomodo gubernabuntur, & quomodo habitabunt inter populos quorũ decreta ſunt eis grauiora calore & æſtu Solis in meridie in reuolutione Tammuz, & quare erunt tranſmigrantes inter greges filiorum Eſau & Iſmael, qui applicant tibi idola ſua pro ſociis.

[8] Dixit ſanctus & benedictus Moſi prophetæ: Tu poſtulas vt deleatur illis exilium: Synagoga quæ comparata eſt puellæ pulcherrimæ, & quam anima mea diligit, ambulet in viis iuſtorum, & ordinet orationem ſuam in ore præfectorum ſuorum, & deducat generationes ſuas, & doceat filios ſuos, qui comparantur hœdis caprarum, vt ambulent in domum Eccleſiæ & in domum doctrinæ; & propter illud meritum ſuſtentabũtur in captiuitate, donec mittã eis regem Meſſiam, qui ducat eos in requiẽ ad tabernaculum ipſorum, quod eſt domus ſanctuarij, quam ædificabunt eis Dauid & Salomon paſtores Iſrael.

9 לְסֻסָתִי בִּרְכְבֵי פַרְעֹה דִּמְיתִיךְ רַעְיָתִי׃
10 נָאווּ לְחָיַיִךְ בַּתּוֹרִים צַוָּארֵךְ בַּחֲרוּזִים׃
11 תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה־לָּךְ עִם נְקֻדּוֹת הַכָּסֶף׃
12 עַד־שֶׁהַמֶּלֶךְ בְּמְסִבּוֹ נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ׃
13 צְרוֹר הַמֹּר דּוֹדִי לִי בֵּין שָׁדַי יָלִין׃
14 אֶשְׁכֹּל הַכֹּפֶר דּוֹדִי לִי בְּכַרְמֵי עֵין גֶּדִי׃
15 הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי הִנָּךְ יָפָה עֵינַיִךְ יוֹנִים׃
16 הִנְּךָ יָפֶה דּוֹדִי אַף נָעִים אַף־עַרְשֵׂנוּ רַעֲנָנָה׃
17 קֹרוֹת בָּתֵּינוּ אֲרָזִים רַחִיטֵנוּ בְּרוֹתִים׃

ב

1 אֲנִי חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים׃
2 כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים כֵּן רַעְיָתִי בֵּין הַבָּנוֹת׃
3 כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר כֵּן דּוֹדִי בֵּין הַבָּנִים בְּצִלּוֹ חָמַדְתִּי וְיָשַׁבְתִּי וּפִרְיוֹ מָתוֹק לְחִכִּי׃
4 הֱבִיאַנִי אֶל־בֵּית הַיָּיִן וְדִגְלוֹ עָלַי אַהֲבָה׃
5 סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים כִּי־חוֹלַת אַהֲבָה אָנִי׃

9 * Equitatui meo in curribus Pharaonis assimilaui te amica mea. 10 * Pulchræ sunt genæ tuæ sicut turturis, collum tuum sicut monilia. 11 * Murenulas aureas faciemus tibi, vermiculatas argento.
12 * Dum esset rex in accubitu suo, nardus mea dedit odorem suum.
13 * Fasciculus myrrhæ dilectus meus mihi, inter vbera mea commorabitur.
14 * Botrus cypri dilectus meus mihi, in vineis Engaddi. 15 * Ecce tu pulchra es amica mea, ecce tu pulchra, oculi tui columbarum. 16 * Ecce tu pulcher es dilecte mi & decorus. Lectulus noster floridus:
17 * Tigna domorum nostrarum cedrina, laquearia nostra cupressina. CAP. II.
1 EGo flos campi & lilium conuallium.
2 * Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias.
3 * Sicut malus inter ligna syluarum, sic dilectus meus inter filios. Sub vmbra illius quem desideraueram sedi, & fructus eius dulcis gutturi meo.
4 * Introduxit me in cellam vinariam, ordinauit in me charitatem.
5 * Fulcite me floribus, stipate me malis, quia amore langueo.

תרגום

9 כַּד נַפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם רְדָפוּ פַרְעֹה וּמַשְׁרְיָתֵיהּ בָּתְרֵיהוֹן בִּרְתֵיכִין וּבְפָרָשִׁין וַהֲוָת אוֹרַח סְגִירָא לְהוֹן מֵאַרְבַּע סִטְרֵיהוֹן מִן יְמִינָא וּסְמָאלָא הֲווֹ מַדְבְּרֵיָא דְּמַלְיָן חֻוְיָן קָלָן וּמִן בָּתְרֵיהוֹן הֲוָה פַרְעֹה רַשִׁיעָא וּמַשְׁרְיָתֵיהּ וּמִן קֳדָמֵיהוֹן הֲוָה יַמָּא דְסוּף מַה עֲבַד קֻרְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְגְּלִי בְּכַח גְּבוּרְתֵּהּ עַל יַמָּא דְּאִשְׁתְּנַקוּ פַּרְעֹה וְחֵילָתֵהּ וְרִתֵיכוֹתֵי וּפָרָשׁוֹתֵי וְסוֹסָוָתוֹי אִלּוּלֵי מֹשֶׁה נְבִיָּא דְּפָרַשׂ יְדוֹי בְּצָלּוֹ קֳדָם יְיָ וַאֲתִיב רְגָזָא דַיָּיָ מִנְּהוֹן וּפְתַח אִיהוּ וְצַדִּיקֵי דָּרָאִית פּוּמְהוֹן וַאֲמָרוּ שִׁירְתָא וַעֲבָרוּ בְּגוֹ יַמָּא דְסוּף בְּיַבֶּשְׁתָּא בְּגִין זְכוּתָא דְאַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב
10 כַּד נַפְקוּ לְמַדְבְּרָא אֲמַר יְיָ לְמֹשֶׁה כַּמָּה יַאֲי עַמָּא הָדֵין לְאִתְיְהִיבָא לְהוֹן פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא וְיהוֹן כְּזַמְּמִין בְּלִיסָתְהוֹן דְּלָא יַעְדּוֹן מִן אוֹרָחָא טָבָא הֵיכְמָה דְּלָא עָדֵי סוּסְיָא דְּזַמָּא בְּלִיסָתֵהּ וְכַמָּה יַאֲי קָדָלְהוֹן לְסוֹבָרָא נִיר פְּקוּדַי וְיהֵי עִלָּוֵיהוֹן כְּנִירָא עַל קַרְדְּמָא דְּהוּא חָרֵשׁ בְּחַקְלָא וּמְפָרְנֵס יַהֲה וְיַה מָרֵיהּ׃ 11 בְּכֵן אִתְאֲמַר לְמֹשֶׁה סַק לְרֵקִיעָא וְאֶתֵּן לָךְ יַת חְרִין לוּחֵי אַבְנִין חֲצִיבִין מַסְפִּיר כָּרְסֵי יְקָרִי בְּזִיקָן כְּרַהַב טָב מְסָרָן בְּשִׁטִּין כְּתִיבִין בְּאֶצְבְּעֵי גְּלוּף בְּהוֹן עֲשַׂרְתֵּי דְּבָרַיָּא זְקִיקִין יַתִּיר מִן כַּסְפָּא דְּמִזְקַק שְׁבַע זִמְנִין שְׁבְעָה וְאֶתְנַגְּנוּן עַל יָדָךְ לְעַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ 12 וְעוֹד דַּהֲוָה מֹשֶׁה רַהֲטוֹן בִּרְקִיעָא לְקַבָּלָא יַת חְרִין לוּחֵי אַבְנַיָּא וְאוֹרַיְתָא וְתַפְקֻדְתָּא קָמוּ רַשִׁיעֵי דָּרָא הַהוּא וְעַבְדוּ עֶגֶל דַּהֲבָא וְעַרְבְּרוּבִין דִּי בֵיגֵיהוֹן וּנְפַק לְהוֹן שׁוּם בִּישׁ בְּעַלְמָא דְּמִקַּדְמַת דְּנָא הֲוָה נָפֵק רֵיחֲהוֹן נָרִיף בְּעַלְמָא וּבָתַר כֵּן סְרִיו כְּנִרְדָּא רֵיחֲה בִּישׁ לַחֲדָא׃ 13 בְּי הִיא זִמְנָא אֲמַר יְיָ לְמֹשֶׁה אֱזַל חוּת אֱרוּם חַבְלוּ עַמָּךְ פְּסַק מִנִּי וַאֲשֵׁיצִנּוּן בְּכֵן חָב מֹשֶׁה וּבְעָא רַחֲמִין מִן קֳדָם יְיָ וּדְבַר יְיָ לְהוֹן עֶקֶדֶת יִצְחָק דְּכַפְּחָה אֲבוּי בְּטוּר מוֹרִיָּה עַל מַדְבְּחָא וְחָב יְיָ מִן רָגְזֵהּ וַאֲשָׁרֵי שְׁכִינְתֵּהּ בֵּינֵיהוֹן בְּמִלְקַדְמִין׃ 14 הָא בְּכֵן נְחַת מֹשֶׁה וּחְרִין לוּחֵי אַבְנִין בִּידּוֹי וּבְגִין חוֹבֵי יִשְׂרָאֵל אִתְיְקָרוּ יְדוֹי וּנְפָלוּ וְאִתְבָּרוּ בְּכֵן אֲזַל מֹשֶׁה וְשַׁף יַת עֶגְלָא וּבַרַר יַת עַפְרָה לְנַחֲלָא וְאַשְׁקֵי יַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּקְטַל יַת כָּל מָן דְּאִתְחַיַּב קְטוֹל וּסְלִק זִמְנָא תִּנְיָנָא לְרֵקִיעָא וְצַלֵּי קֳדָם יְיָ וְכַפַּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּכֵן אִתְפְּקֵד לְמֶעְבַּד מַשְׁכְּנָא וַאֲרוֹנָא בְּי הִיא זִמְנָא אוֹחִי מֹשֶׁה וַעֲבַד יַת מַשְׁכְּנָא וְיַת כָּל מָנוֹי וְיַת אֲרוֹנָא וְשַׁוִּי בַּאֲרוֹנָא יַת חְרִין לוּחִין אָחֳרָנִין וּמַנִּי יַת בְּנוֹי דְּאַהֲרֹן כַּהֲנַיָּא לְמִקְרַב קֻרְבָּנָא עַל מַדְבְּחָא וְלִנְסָכָא יַת חֲמָרָא עַל קֻרְבָּנָא וּמַנַּן הֲוָה לְהוֹן חֲמָרָא לְנַסָּכָא הֲלָא אִנּוּן בְּמַרְבְּרָא לָא אַחַר כָּשֵׁר לְבֵית דָּרַע וְאַף לָא תִּינִין וְגַפְנִין וְרִמּוֹנִין אֶלָּא הֲווֹ אָזְלִין לְכַרְמֵי עֵין גֶּדִי וְנָסְבִין מֵהַמָּן אַתְכְּלִין דְּעִנְּבִין וְעָצְרִין מִנְּהוֹן חַמְרָא וּמְנַסְּכִין יְהֵה עַל מַדְבְּחָא רְבִעוּת הִינָא לְאַמְרָא חָדָא׃ 15 כַּד עֲבָדוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רָעוּתָא דְּמַלְכְּהוֹן הוּא בְּמֵימְרֵהּ מְשַׁבְּחוּתְהוֹן בְּפִמְלְיָא בְּמַלְאֲכַיָּא קַדִּישַׁיָּא וְאָמַר בַּמָּה יָאנִן עוֹבָדָךְ בִּרְתִי חֲבִיבְתִּי כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל בְּזִמְנָן דִּי אַנְתְּ עָבְדָא רְעוּתִי וְעָסְקָא בְּפִתְגָמֵי אוֹרַיְתִי וְכַמָּא חַקְנִין עוּבָדָיִךְ וְעִנְיָנִיךְ כְּגוֹזָלִין בְּנֵי יוֹנָתָא דְּמִתְכַּשְּׁרִין לְאִתְקָרְבָא עַל מַדְבְּחָא׃ 16 אֶתְיְבַת כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל קֳדָם רִבּוֹן עָלְמָא וְכֵן אָמְרָת כַּמָּה יַאֲי שְׁכִינַת קֻדְשָׁךְ בְּעִדָּן דְּאַתְּ שָׁרֵי בֵּינָנָא וּמְקַבֵּל בְּרַעֲוָא צְלוֹתָנָא וּבְעִדָּן דְּאַתְּ מַשְׁרֵי בְּפוּרְיָנָא חְבָתָא וּבְנָנָא סָגִין עִלָּוֵי אַרְעָא וַאֲנַחְנָא פָּיְשִׁין וְסָגְיִן כְּאִילָן דְּנָצִיב עַל עֲיָנָא דְמַיָּא דִּי עַפְיָה שַׁפִּיר וְאִבְּהָה סַגִּי׃ 17 אֲמַר שְׁלֹמֹה נְבִיָּא בַּמָּה יַאֲי בֵּית מִקְדְּשָׁא דַיְיָ דְּאִתְבְּנֵי עַל יְדֵי מִן קֵיסֵי גוֹלְמִישׁ אֲבַל יַתִּיר יְהֵי יַאֲי בֵּית מִקְדְּשָׁא דַעֲתִיד לְאִתְבְּנָאָה בְּיוֹמֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא דְּבִשּׁוֹרְתֵי יֶהֱוֵין מִן אַרְזִין דְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן וְשֵׁירוֹתֵי יֶהֱוֵין מִן בְּרָאתֵי וְשָׁאגֵי וְשׁוּרְבָנֵי׃

ב 1 אֲמֶרֶת כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל בְּעִדָּן מַשְׁרֵי מָרֵי עָלְמָא שְׁכִינְתֵּהּ בֵּינֵי אֲנָא מְחִילָא לְנַרְקִיס רַשִׁיב מִגִּנְתָּא דְעֵדֶן וְעוֹבָדַי יַאֲין כְּוַרְדָא דְּבְמִישׁוֹר גְּנוּנֵיתָא דְעֵדֶן׃ 2 וּבְעִדָּן דִּי אֲנָא סָטְיָא מִן אוֹרְחָא דְּחַקְנָן קֳדָמוֹי וְאִיהוּא מְסַלֵּק שְׁכִינַת קֻדְשׁוֹ מִנִּי אֲנָא מְחִילָא לְוַרְדָא דְּמַלְבְּלְבָא בֵּינֵי סַלְוָיָא דְּנָעִיצָן עַפְיָהָא וּבְזִיעָן חֲכִדִּין אֲנָא נְעִיצָא וּבְזִיעָא מְגַזְּרִין בִּישִׁין בְּגָלוּתָא בֵּינֵי פַּלְגֵי עַמְמַיָּא׃ 3 הֵיכְמָה דְּיַאֲי וּמְשַׁבַּח אֶטְרוֹגָא בֵּינֵי אִילָנֵי סְרַק וְכֵלָּה עָלְמָא מוֹדְעִין יַתֵּהּ בֵּן רִבּוֹן עָלְמָא וּמְשַׁבַּח בֵּינֵי מַלְאֲכַיָּא בְּעִדָּן דְּאִתְגְּלִי עַל טוּרָא דְסִינַי בְּזִמְנֵי דִיהַב אוֹרַיְתָא לְעַמֵּהּ בְּהִיא שַׁעְתָּא בְּטִלַל שְׁכִינְתֵּהּ רַגְּזוּ לְמִהַב רִבּוֹן עָלְמָא וּפִתְגָמֵי דְאוֹרַיְתֵהּ בְּסִימָן עַל טוּרִיגֵי וּשְׁכַר פִּקּוּדוֹי נָטְרִין לִי לְעָלְמָא דְאָתֵי׃ 4 אֲמֶרֶת כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל אַעִיל יַתִּי יְיָ לְבֵית מִתְיְבַת כֻּרְסְיָא דְיִשְׂרָאֵל דְּסִינַי לְמֵילַף אוֹרַיְתָא מִפּוּם מֹשֶׁה סַפְרָא רַבָּא וְתַקֵּם פִּקּוּדוֹי קַבֵּל עֲלַי בְּחִבָּתָא וַאֲמַרְתְּ כָּל דִּי פַקֵּד יְיָ אֶעְבֵּד וְאֶשְׁמַע׃
5 וּבְעִדָּן דִּי שְׁמַעַת יַת קָלֵהּ דִּי מִתְמַלֵּל מִגּוֹ שַׁלְהוֹבִית אֶשְׁתָּא זָעַת וְרִחֲעַת בָּהֲרָאי מִן רְתִיעַת בְּכֵן קִרְבַת לַוַת מֹשֶׁה וַאֲמַרְתְּ לְהוֹן וַאֲמַרְתְּ לְהוֹן קַבְּלוּ אַתּוּן קַל פִּתְגָמֵי דַיְיָ מִגּוֹ אֶשְׁתָּא וְאַעֲילוּ לְבֵית מַדְרָשָׁא וְסַעֲדוּ יָתֵי בְּפִתְגָמֵי אוֹרַיְתָא דִּי עִדַּנְיֵהוֹן אִתְכַּפְּסוּ עַלְמָא וְהַבוּ רְדִידִין עַל צַוָּארֵי מַפְּשַׁר מִלַּיָּא קַדִּישִׁין דְּמַתִּיקִן עַל מוֹרִיגֵי כְּתַפּוּחֵי גִּנְתָּא דְעֵדֶן וֶאֱהֵי עִסְקָא בְּהוֹן מָאִים אֲתַפָּא בְּהוֹן אֲרוּם מְרַעַת חַבָּתָא אֲנָא׃

[9] *Equo meo in curribus Pharaonis assimilaui te amica mea.* [10] *Quid pulchræ factæ sunt genæ tuæ vt turturis, collum tuum sicut monilia?* [11] *simulachra auri faciemus tibi, cum vermiculationibus argenti,* [12] *donec rex in accubitu suo. nardus mea dedit odorem suum.* [13] *Fasciculus stactes nepos meus mihi. in medio vberũ meorum morabitur.* [14] *Botrus cypri nepos meus mihi in vineis Engaddi.* [15] *Ecce es pulchra amica mea, ecce es pulchra. oculi tui columbæ.* [16] *Ecce es pulcher nepos meus. & decorus ad lectulum nostrum vmbrosus:* [17] *Tigna domorum nostrarum cedri, laquearia nostra cupressi.* CAP. II.

Ego flos campi, lilium conuallium: [1] *Sicut lilium in medio spinarum, sic amica mea in medio filiarum.* [2] *Sicut malum in lignis syluæ, sic nepos meus in medio filiorum. in vmbra eius desideraui, & sedi, & fructus eius dulcis in gutture meo.* [3] *Introducite me in domum vini, ordinate in me dilectionem.* [4] *Firmate me in vnguentis, constipate me in malis, quia vulnerata amore ego.* [5]

[9] τῇ ἵππῳ μου ἐν ἅρμασι φαραὼ ὡμοίωσά σε ἡ πλη-
[10] σίον μου. τί ὡραιώθησαν σιαγόνες σου ὡς τρυγόνος. τρά-
[11] χηλός σου ὡς ὁρμίσκοι· ὁμοιώματα χρυσίᾳ ποιήσομέν σοι.
[12] μετὰ σιγμάτων ἕως οὗ ὁ βασιλεὺς ἐν ἀνακλί-
[13] σει αὐτοῦ. νάρδος μου ἔδωκεν ὀσμὴν αὐτοῦ. δέσμος τῆς σακτῆς ἀδελφιδός μου ἐμοί. ἀναμέσον τῶν μα-
[14] στῶν μου αὐλισθήσεται. βότρυς τοῦ κύπρου ἀδελφιδός
[15] μου ἐμοί, ἐν ἀμπελῶσιν ἐν γαδδί. ἰδοὺ εἶ καλὴ ἡ πλη-
σίον μου, ἰδοὺ εἶ καλή. ὀφθαλμοί σου περιστεραί.
[16] ἰδοὺ εἶ καλὸς ἀδελφιδός μου. καί γε ὡραῖος πρὸς
[17] κλίνην ἡμῶν σύσκιος. δοκοὶ οἴκων ἡμῶν κέδροι, φατνώματα ἡμῶν κυπάρισσοι. β΄.

[1] Ἐγὼ ἄνθος τοῦ πεδίου, κρίνον τῶν κοιλάδων· [2] ὡς κρίνον
ἐν μέσῳ ἀκανθῶν, οὕτως ἡ πλησίον μου ἀναμέσον τῶν θυ-
[3] γατέρων. ὡς μῆλον ἐν τοῖς ξύλοις τοῦ δρυμοῦ οὕτως ἀ-
δελφιδός μου ἀναμέσον τῶν υἱῶν. ἐν τῇ σκιᾷ αὐτοῦ ἐπεθύ-
μησα, καὶ ἐκάθισα, καὶ καρπὸς αὐτοῦ γλυκὺς ἐν λάρυγγί
[4] μου. [5] εἰσαγάγετέ με εἰς οἶκον τοῦ οἴνου, τάξατε ἐπ' ἐμὲ
ἀγάπην. στηρίσατέ με ἐν μύροις, στοιβάσατέ με ἐν
μήλοις, ὅτι τετρωμένη ἀγάπης ἐγώ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[9] Quãdo egressi sunt filij Israel de Ægypto, secuti sunt Pharao & exercitus eius post eos in curribus & in equitibus; & erat via clausa eis à quatuor partibus, à dextris & à sinistris erãt deserta plena serpẽtibus ignitis, & post tergũ eorũ erat Pharao impius & exercitus eius, & ante eos erat mare carectosum. Quid fecit ille sanctus & benedictus? reuelatus est in virtute potẽtiæ suę super mare, cùm suffocatus est Pharao & exercitus eius, & currus & equites & equi eius. *& similiter periisset Israel* nisi Moses propheta extendisset manus suas in oratione coram Dño, & auertisset irã Dñi ab ipsis. & aperuerũt ipse & iusti generationis illius os suum, & dixerũt canticũ, & transierunt in medio maris carectosi per siccum, propter meritum Abrahæ & Isaac & Iacob dilectorum Domini. [10] Quando egressi sunt ad desertum, dixit Dominus ad Mosen: Quàm pulcher est populus hic vt dentur eis verba Legis, & sint ficut inauris in maxillis eorum, vt non recedant à via bona, sicut non recedit equus in cuius maxilla est frenum: & quàm pulchra sunt dorsa eorum vt sustineant iugum præceptorum meorum, & sint super eos sicut iugum super ceruice bouis qui arat in agro, & sustentat se & dominum suum. [11] Tunc dictum est Mosi: Ascende ad firmamentũ, & dabo tibi duas tabulas lapideas excisas ex saphyro throni gloriæ meæ, & splendidas sicut aurum optimum, ordinatas per lineas, scriptas digito meo, in quibus sculpta sunt decem verba quæ expurgata sunt magis quàm argentũ quod expurgatũ est septies septẽ vicibus: dabo autem ea per manũ tuam populo domus Israel. [12] Dum esset Moses magister eorũ in firmamento vt tusciperet duas tabulas lapideas, & Legẽ & præcepta: surrexerunt impij generationis illius, & fecerunt vitulum aureum vnà cum promiscuis qui erant inter eos, & fœtida fecerunt opera sua, & egressum est eis nomen pessimum in seculo, quoniam anteà odor eorũ exibat diffusus per orbẽ, & posteà fœtidi facti sunt vt absinthium cuius odor quàm pessimus est. [13] In tempore illo dixit Dominus ad Mosem: Vade & descẽde, quia corrupit se populus tuus: dimitte me vt cõsumã eos. Tũc reuersus est Moses & quæsiuit misericordiã à facie Domini: & recordatus est Dominus inclinationis Isaac, qui ligatus fuerat à patre suo in mõte Moriah super altare: & conuersus est Dominus ab ira sua, & habitare fecit maiestatẽ suã in medio eorum sicut anteà. [14] Tunc enim descendit Moses, & duas tabulas lapideas portabat in manibus suis, & propter peccata Israel aggrauatæ sunt manus eius, & ceciderunt *tabulæ*, & confractæ sunt: & tunc abiit Moses & comminuit vitulum, & dispersit puluerem eius in fluuium, & potum dedit filiis Israel; & occidit omnes qui erant rei mortis. & ascendit secundò ad firmamentum, & orauit coram Domino, & placauit pro filiis Israel. Tunc præceptum est ei vt faceret tabernaculum & arcam. In illo tempore festinauit Moses & fecit tabernaculum & omnia vasa eius, & arcam, & posuit in arca duas tabulas alias, & constituit filios Aaron sacerdotes vt offerrent oblationes super altare, & vt libarent vinum super oblationes. & vndè erat illis vinum ad libandum? nonne ipsi *morabantur* in deserto loco qui non est aptus ad seminandum, neque etiam erant ibi ficus, neque vites, neque malogranata? sed ibant ad vineas Engadi, & accipiebant indè botros vuarum, & exprimebant ex eis vinum, & libabant ex illo super altare quartam partẽ hin super singulos arietes. [15] Quando faciebant filij Israel voluntatem regis sui, ipse in verbo suo laudabat eos in consistorio angelorum sanctorum, & dicebat: Quàm pulchra sunt opera tua filia mea dilecta mea congregatio Israel, in tempore quo facis voluntatem meã, & laboras in verbis Legis meę! & quàm recta sunt opera tua & occupationes tuæ, sicut pullorum columbæ, qui mundi sunt vt offerantur super altari meo. [16] Respondit cœtus Israel coram dominatore seculi, & ita ait: Quàm pulchra est maiestas sanctitatis tuæ! quoniam in tempore quo tu habitas inter nos, & suscipis voluntariè orationes nostras; & in tẽpore quo tu habitas in lectulo nostro dilecto; filij nostri multi sunt super terrã, & crescimus & multiplicamur sicut arbor quæ plantata est iuxta fontem aquarum, cuius folium pulchrum est, & fructus eius multus. [17] Dixit Salomon propheta: Quàm pulchra est domus sanctuarij Domini quæ ædificata est per manus meas ex lignis cedrinis: sed pulchrior est domus sanctuarij quæ ædificãda est in diebus regis Messię, cuius trabes erunt ex cedris quę sunt in paradiso voluptatis; & tigna eius erunt ex abietibus & arceuthis & pinis.

CAP. II.

Dixit cœtus Israel: Tempore quo dominator seculi collocat maiestatẽ suam inter me, ego similis sum lilio viridi ex paradiso voluptatis, & opera mea pulchra sunt sicut rosa quæ est in campo horti voluptatis. [2] In tempore autem quo ego declino à viis quæ rectę sunt coram eo, & ipse aufert maiestatem sanctitatis suæ à me; ego comparata sum rosæ quæ germinat inter spinas, à quibus perforantur & rumpuntur folia eius: sic ego sum compuncta & scissa propter pessimas impositiones in captiuitate inter prouincias populorum.

[3] Ecce sicut pulchra est & laudabilis malus citrea inter arbores infructuosas, & totus mundus cognoscit illam; ita dominator seculi fuit laudabilis inter angelos in tempore quo reuelatus fuit in monte Sinai, quando dedit Legem populo suo: tunc temporis in vmbra maiestatis eius desideraui habitare: & verba Legis eius dulcia fuerunt gutturi meo, & præmia præceptorum eius seruantur mihi in seculo venturo. [4] Dixit cœtus Israel: Introduxit me Dominus in domum gymnasij doctrinæ Israel, in montem Sinai, vt discerem Legem ex ore Mosis scribę magni, & vexillum præceptorum eius suscepi super me in dilectione, & dixi, Omnia quę præcepit Dominus, faciam & audiã.

[5] Et in tẽpore quo audiui vocẽ eius qui loquebatur de medio flãmæ ignis, cõmota sum & cõtremui retrorsum prę pauore. Tũc accessi ad Mosem & Aaron, & dixi ad eos: Suscipite vos vocẽ sermonũ Domini de medio ignis, & introducite me in domũ doctrinæ, & sustentate me in verbis Legis in quibus suaue fit seculum; & imponite velamina super ceruicem meam, interpretationem verborum sanctorum quę dulcia sunt gutturi meo, sicut poma paradisi voluptatis, & laborabo in eis si fortè sanabor ex eis, quia langueo amore.

6 * שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי׃
7 * הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַ͏ִם בִּצְבָאוֹת אוֹ בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה אִם־תָּעִירוּ וְאִם־תְּעוֹרְרוּ אֶת־הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ׃
8 * קוֹל דּוֹדִי הִנֵּה־זֶה בָּא מְדַלֵּג עַל־הֶהָרִים מְקַפֵּץ עַל־הַגְּבָעוֹת׃
9 * דּוֹמֶה דוֹדִי לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים הִנֵּה־זֶה עוֹמֵד אַחַר כָּתְלֵנוּ מַשְׁגִּיחַ מִן־הַחַלֹּנוֹת מֵצִיץ מִן־הַחֲרַכִּים׃
10 * עָנָה דוֹדִי וְאָמַר לִי קוּמִי לָךְ רַעְיָתִי יָפָתִי וּלְכִי־לָךְ׃
11 * כִּי־הִנֵּה הַסְּתָו עָבָר הַגֶּשֶׁם חָלַף הָלַךְ לוֹ׃
12 * הַנְּצָנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ׃
13 * הַתְּאֵנָה חָנְטָה פַּגֶּיהָ וְהַגְּפָנִים סְמָדַר נָתְנוּ רֵיחַ קוּמִי לָכִי רַעְיָתִי יָפָתִי וּלְכִי־לָךְ׃
14 * יוֹנָתִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה הַרְאִינִי אֶת־מַרְאַיִךְ הַשְׁמִיעֵנִי אֶת־קוֹלֵךְ כִּי־קוֹלֵךְ עָרֵב וּמַרְאֶיךְ נָאוֶה׃
15 * אֶחֱזוּ־לָנוּ שֻׁעָלִים שֻׁעָלִים קְטַנִּים מְחַבְּלִים כְּרָמִים וּכְרָמֵינוּ סְמָדַר׃

6 * Læua eius ſub capite meo, & dextera illius amplexabitur me.
7 * Adiuro vos filię Hieruſalē per capreas ceruoſque camporum, ne ſuſcitetis neque euigilare faciatis dilectam quouſque
B ipſa velit.
8 * Vox dilecti mei, ecce iſte venit ſaliens in montibus, tranſiliens colles.
9 * Similis eſt dilectus meus capreæ hinnuloque ceruorum. En ipſe ſtat poſt parietem noſtrum, reſpiciēs per feneſtras, proſpiciens per cancellos.
10 * En dilectus meus loquitur mihi: Surge & propera amica mea formoſa mea, & veni.
11 * Iam enim hyems tranſiit, imber abiit & receſſit.
12 * Flores apparuerunt in terra, tempus
C putationis aduenit. Vox turturis audita eſt in terra noſtra.
13 * Ficus protulit groſſos ſuos, vineæ florentes dederunt odorem. Surge propera amica mea ſpecioſa mea, & veni:
14 * Columba mea in foraminibus petræ in cauerna maceriæ. Oſtende mihi faciem
D tuam, ſonet vox tua in auribus meis. vox enim tua dulcis, & facies tua decora.
15 * Capite nobis vulpes paruulas quæ demoliuntur vineas. nam vinea noſtra floruit.

תרגום

6 כַּד הֲוֹוּ עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל אָזְלִין בְּמַדְבְּרָא הֲווֹ עָנְנֵי יְקָרָא מְסַחֲרָן לְהוֹן מֵאַרְבַּע רוּחֵי עָלְמָא בְּגִין דְּלָא יִשְׁלֹט בְּהוֹן שְׁרָבָא וְשַׁמְשָׁא וְאַף לָא מִטְרָא וּבַרְדָא׃ 7 בָּתַר כֵּן אִתְּמַר לְמֹשֶׁה בִּנְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ לְמִשְׁלַח אִזְגַּדִּין לְאַלָּלָא יַת אַרְעָא וּכְדוֹ תָּבוּ מְלַאֲלָלָא עַמְּקוּ שׁוּם בִּישׁ עַל אַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל וְאִתְעַבְּדוּ אַרְבְּעִין שְׁנִין בְּמַדְבְּרָא פִּתְחַם מֹשֶׁה בְּפוּמֵהּ וְכֵן אֲמַר אַשְׁבְּעֵת יַתְכוֹן בְּנִישְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל בַּיָּיַ צְבָאוֹת וּבְתֻקְפֵּי אַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל דְּלָא תְּזִידוּן לְמִסַּק לְאַרְעָא דְּכְנַעַן עַד דְּיֵיתֵי רַעֲוָא מִן קֳדָם יְיָ וְיִסּוֹפוּן כָּל דָּרָא אֲנָשֵׁי קְרָבָא לְמֵמַת מִגּוֹ מַשְׁרִיתָא הֵיכְמָה דְּזַדוּ אֲחוּכָן בְּנֵי אָפְרַיִם דִּי נְפָקוּ תְּלָתִין שְׁנִין מִמִּצְרַיִם עַד לָא מְטָא קִצָּא וּנְפַלוּ בְּיַד פְּלִשְׁתָּאֵי דְּיָתְבִין בְּגַת וּקְטָלוּ יַתְהוֹן אֱלָהֵן אוֹרִיכוּ עַד זְמַן אַרְבְּעִין שְׁנִין וּבָתַר כֵּן יֵעָלוּן בְּנֵיכוֹן וְיֵיתְבוּן לְעִדָּן דַּהֲווֹ יָתְבִין עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם סְלִקַת קֳבֵלְהוֹן לְשִׁמְעֵי מְרוֹמָא הָא בְּכֵן אִתְגְּלֵי יְקָרָא דַּייָ לְמֹשֶׁה עַל טוּרָא דְּחוֹרֵב וְשַׁדַּר וַהֲה בְּמִצְרַיִם לְמִפְקַ יַתְהוֹן וּלְמִפְקַ יַתְהוֹן מִגּוֹ מְרִירַת סְעָרִים וְטָפוּ עַל קָצָא בְּגִין זְכוּתָא דַּאֲבָהָתְהוֹן דְּמִתִּילִין לְטוּרָיָא וְשַׁוּר עַל זְמַן שִׁבְעִתְּדָא מְאָה וְתִשְׁעִין שְׁנִין עַל צְדָקָתָא דַּאֲמָהָתָן דְּמִתַּיְלָן לְגַלְמָחָא׃ 9 אֲמֶרֶת כְּנִישְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל בְּזִמְנָא דְּאִתְגְּלִי יְקָרָא דַּייָ בְּמִצְרַיִם בְּלֵילְיָא דְּפִסְחָא וּקְטַל כָּל בְּכָרָא דְּכַר עַל חֵוְיָא קַלִּילָא וּרְחַט בְּטַבְיָא וּכְאַרְזִילָא דַּאֲגִין עַל בָּחָיָא דִּי אֲנָן חַמָּן וְאִתְעַחַד בָּתַר אַשְׁוָתָנָא וְאַשְׁגַּח מִן כַּוְתָא וְאִסְתַּכַּל מִן חֲרַכַיָּא וַחֲזָא דֶּמָא דְּנִכְסָא דְּפִסְחָא וְדָמָא דְּגוֹרֶת מָהוּלְתָּא דַּחֲקִיק עַל תְּרֵעָנָא וְחַשׁ מִן שְׁמֵי מְרוֹמָא וַחֲמָא לְעֵמֶה דְּאָבְלִין יַת נִכְסַת חַגָּא טְוֵי נוּרָא עַל חַמְכָּה וְעוּלְשִׁין וּפַטִּירִין וְחַס עֲלֵן וְלָא יְהַב רְשׁוּתָא לְמַלְאָךְ מְחַבֵּל לְמִחְבַּל בָּן׃ 10 וּבְעִדָּן צַפְרָא אֲתֵיב רְחוּמֵי וַאֲמַר לִי קוּמִי לָךְ כְּנִישְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל רְחִימְתִּי דִּי סְלִקְרְמִין וְשַׁפִּירַת עוֹבָדִין אֱזְלִי נְפַקִי מִן שְׁעִבּוּדָא דְּמִצְרָאֵי׃ 11 אָרוּם הָא זְמַן שְׁעִבּוּדָא דְּמֵי לְסִחְוָא פְּסַק וּשְׁנָיָא דְּאֲמַרְתָּם לְאַבְרָהָם בֵּינֵי פַּלְגֵיָא אִתְקְשִׁעוּ וּמָרַת מִצְרָאֵי דְּמִתִּיל לְמִטְרָא טְרִידָא חֲלַף וְאָזַל וְלָא הוֹסְפוּן לְמֶחֱזֵיהוֹן עוֹד עַד עָלְמָא׃ 12 וּמשֶׁה וְאַהֲרֹן דְּמִתִּילוּ לְלוּלַבֵּי דְּתָמָר אִתְחֲזוּ לְמֶעְבַּד נִסִּין בְּאַרְעָא דְּמִצְרָיִם וְעִדָּן קְטוּף בְּכַרְיָא מְטָא וְקַל רוּחָא דְּקִדְשָׁא דְּפָרְקָנָא וְדַאֲמֶרֶת לַאֲבוּכוֹן בְּבַר שְׁמָעְתִּין מַה דַּאֲמֶרֶת לֵהּ וְאַף יַת עַמָּא דִּי יִשְׁתַּעְבְּדוּן בְּחוֹן דַּאֲנָא וּבָתַר כֵּן יִפְקוּן בְּקִנְיָנָא סַגְיָא וּכְעַן צְבֵיתִי לְמֶעְבַּד מַה דְּקַיֶּמֶת לֵהּ בְּמֵימְרִי׃ 13 כְּנִישְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל דְּמִתִּילָא לְבִכּוּרֵי תְּאֵנִים פִּתְחַת פּוּמַהּ וַאֲמֶרֶת שִׁירְתָא עַל יַמָּא דְּסוּף וְאַף עָלַיְמָיָא וְיַנְקָיָא שַׁבְּחוּ לְמָרֵי עָלְמָא בְּלִשַּׁנְהוֹן מִן יַד אֲמַר לְהוֹן מָרֵי עָלְמָא קוּמִי לָךְ כְּנִישְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל רְחִימְתִּי וְשַׁפִּירְתִּי אֱזְלִי מִכָּא לְאַרְעָא דְּקַיֶּמֶת לַאֲבָהָתָךְ׃ 14 וְכִדְרָךְ פַּרְעֹה רִשְׁיָעָא בָּתַר עַמָּא דְּיִשְׂרָאֵל חֲרַת מְחִילָא כְּנִישְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל לְיוֹנָתָא דְּסִגְיָרָא בְּחַגְוֵי טִנָּרָא וְחֵיוָא סָעִיק לַהּ סַגִּיו וְנָצָא סָעִיק לַהּ מִכָּרָא הַכְרִין חֲרַת כְּנִישְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל סָגִירָא מֵאַרְבַּע סִטְרוֹי דְּעָלַם דְּמִן קֳדָמֵיהוֹן יַמָּא וּמִן בָּתְרֵיהוֹן רָדַף סָנְאֵה וּמִן תְּרִין סִטְרֵיהוֹן מַדְבְּרָן דְּמַלְיָן חֵינָן קָלָן דְּנָכְתִּין וְקָטְלִין בְּאַרְסְהוֹן יַת בְּנֵי נָשָׁא וּמִן יַד פְּתַחַת פּוּמַהּ בְּצִלּוֹ קֳדָם יְיָ וְנִפְקַת קָלָא מִן שְׁמֵי מְרוֹמָא וְכֵן אֲמַרַת כְּנִישְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל דְּמִתִּילָא לְיוֹנָתָא דְּכִיתָא וּמִשְׁמְרָא בְּסִגּוֹר חַגְוֵי טִנָּרָא וּבְחֶבְיוֹנֵי דַּרְגֵּיהָא אַחֲזִנִי יַת חֻזְיָךְ וְיַת עוֹבָדַיִךְ דְּתַקְנָן אַשְׁמְעִנִי יַת קָלַיִךְ עָרִיב בְּיַת מְקַדְּשׁ זְעֵיר וְחֻזְיָךְ שַׁפִּיר בְּעוֹבָדִין טָבִין׃ 15 בָּתַר דַּעֲבַרוּ יַת עַמָּא אִתְרַעֲמוּ עַל מֵימָא וַאֲתָא עֲלֵיהוֹן עֲמָלֵק רְשִׁיעָא דִּי נְטַר לְהוֹן דְּבָבוּ עַל עֵסֶק בְּכֵירוּתָא וּבִרְכְּתָא דִּי שְׁקַל יַעֲקֹב אֲבוּנָא מִן עֵשָׂו וַאֲתָא לְאַנָּחָא קְרָבָא בְּיִשְׂרָאֵל עַל דְּבַשְּׁלוּ פִּתְגָמֵי אוֹרָיְתָא וְחָוֵר עֲמָלֵק רְשִׁיעָא גָּנֵב מִתְּחוֹת גַּרְפֵּי עַנְנֵי יְקָרָא נַפְשָׁתָא מִשְׁבְּטוּי דְּרָן וּמְקַטֵּל יַתְהוֹן כִּי הֲהִיא שַׁעְתָּא אִתְחַיִּבוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל וּמְחִילִין לְכַרְמָא לְאִתְחַבָּלָא אִלּוּלֵי צַדִּיקֵי דָּרָא הַהוּא דְּמִתִּילִין לְבוֹסֶם טָב׃

* *Læua eius ſub capite meo, & dextera illius amplexabitur me.* 6

* *Adiuraui vos filiæ Hieruſalem in potentiis & in fortitudinibus agri, ſi ſuſcitaueritis & excitaueritis dilectionem quouſque voluerit.* 7

* *Voce nepotis mei, ecce hic venit ſaliens in montes, tranſiliens ſuper colles.* 8

* *Similis eſt nepos meus capreæ aut hinnulo ceruorum. ecce vbi ſtetit poſt parietem noſtrum, proſpiciens per feneſtras, reſpiciens per retia.* 9

* *Reſpondet nepos meus, & dicit mihi:* 10 *Surge veni amica mea, formoſa mea, columba mea:*

* *Quia ecce hyems tranſiit, imber abijt, receſſit ſibi:* 11

* *Flores apparuerunt in terra, tempus putationis præuenit: vox turturis audita eſt in terra noſtra.* 12

* *Ficus protulit groſſos ſuos, vineæ germinantes dederũt odorem. Surge veni amica mea, formoſa mea columba mea. & veni tu* 13

* *Columba mea in tegmine petræ inhærens antemurali. oſtende mihi aſpectum tuum, & audire fac me vocem tuam: quoniam vox tua dulcis, & facies tua decora.* 14

* *Capite nobis vulpes paruas quæ demoliuntur vineas, & vineæ noſtræ germinant.* 15

6 * δώνυμι & αὐτὸς ὑπὸ τὴν κεφαλήν μου, καὶ ἡ δεξιὰ αὐτὸς περιλήψεταί με.

7 * ὥρκισα ὑμᾶς θυγατέρες ἱερουσαλὴμ ἐν ταῖς δυνάμεσι καὶ ἐν ταῖς ἰσχύσεσι τ̃ ἀγροῦ. ἐὰν ἐγείρητε & ἐξεγείρητε τὴν ἀγάπην ἕως οὗ θελήσῃ.

8 * φωνὴ ἀδελφιδοῦ μου, ἰδοὺ οὗτ̃ ἥκει πηδῶν ἐπὶ τὰ ὄρη, διαλλόμενος ἐπὶ τοὺς βουνούς.

9 * ὅμοιος ἐστιν ἀδελφιδός μου τῇ δορκάδι ἢ νεβρῷ ἐλάφων. ἰδοὺ οὗ ἕστηκεν ὀπίσω τοῦ τείχους ἡμῶν, ὡβλακύπτων διὰ τῶν θυρίδων. ἐκκύπτων διὰ τῶν δικτύων.

10 * ἀποκρίνε) ἀδελφιδός μου, καὶ λέγει μοι, ἀνάστα, ἐλθὲ ἡ πλησίον μου, καλή μου, περιστερά μου·

11 * ὅτι ἰδοὺ ὁ χειμὼν παρῆλθεν. ὁ ὑετὸς ἀπῆλθεν ἐπορεύθη ἑαυτῷ·

12 * τὰ ἄνθη ὤφθη ἐν τῇ γῇ, καιρὸς τ̃ τομῆς ἔφθακε, φωνὴ τ̃ τρυγόνος & ἠκούσθη ἐν τῇ γῇ ἡμῶν.

13 * ἡ συκῆ ἐξήνεγκεν ὀλισθήους αὐτ̃. αἱ ἄμπελοι κυπρίζουσαι ἔδωκαν ὀσμήν. ἀνάστα ἐλθὲ ἡ πλησίον μου καλή μου, περιστερά μου. καὶ ἐλθὲ σὺ

14 * περιστερά μου, ἐν σκέπῃ τ̃ πέτρας ἐχομένη & περιτειχίσματος. δεῖξόν μοι τὸ ὄψιν σου, καὶ ἀκούτισόν με τὸ φωνήν σου, ὅτι ἡ φωνή σου ἡδεῖα, καὶ ἡ ὄψις σου ὡραία.

15 * πιάσατε ἡμῖν ἀλώπεκας μικρὰς ἀφανίζουσας ἀμπελῶνας. καὶ αἱ ἄμπελοι ἡμῶν κυπρίζουσιν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[6] Quando populus domus Iſrael ambulabat per deſertum, erant nubes gloriæ circundantes eos per quatuor ventos mundi, vt non dominaretur in eos æſtus, neque Sol, neque pluuia, neque grando. [7] Poſt hæc dictum fuit Moſi in prophetia à facie Domini, vt mitteret nuncios ad explorandam terram: & quando reuerſi ſunt ab explorando, detraxerunt terræ Iſrael, & demorati ſunt quadraginta annis in deſerto. Aperuit Moſes os ſuũ, & ſic ait: Adiuro te eccleſia Iſrael in Domino exercituũ, & in fortitudinibus terræ Iſrael, ne ſuperbè contendatis aſcendere ad terram Chanaã, donec ſit voluntas à facie Domini: & conſumatur tota generatio virorum bellatorum vt moriantur de medio caſtrorum: ſicut ſuperbierunt fratres veſtri filij Ephraim, qui ex Ægypto egreſſi ſunt triginta annis antequàm peruenisſet finis: & ceciderunt in manum Philiſtinorum qui habitabant in Geth, & occiderunt eos. ſed expectate vſque ad tempus quadraginta annorũ, & poſteà ingredientur filij veſtri & poſſidebunt eam. [8] Dixit Salomon rex: In tẽpore quo habitabat populus domus Iſrael in Ægypto, aſcendit clamor eorum ad cælos excelſos: tunc reuelata eſt gloria Domini Moſi ſuper montem Horeb, & miſit eum in Ægyptum vt redimeret eos, & vt educeret eos de oppreſſione ſubiectionis Ægyptiorum, & abbreuiatũ eſt tempus præfinitum propter merita patrum qui comparati ſunt montibus: & diminuit de tempore ſeruitutis centum nonaginta annos, propter iuſtitiam patrum quæ comparatæ ſunt collibus. [9] Dixit cœtus Iſrael: In tempore quo reuelata eſt gloria Domini in Ægypto in nocte Phaſe, & occidit omnem primogenitum; aſcendit ſuper fulgur velociſſimum, & cucurrit ſicut caprea & ſicut hinnulus ceruorum, & protexit domos in quibus eramus, & ſtetit poſt parietes noſtros, & proſpexit per feneſtras, & aſpexit per cancellos, & vidit ſanguinem victimæ Phaſe & ſanguinem circunciſionis qui impreſſus erat in portis noſtris, & contẽplatus eſt de cælis excelſis, & vidit populum ſuum qui comedebat victimam ſolennitatis aſſam igni cum inteſtinis & lactucis agreſtibus & azymis; & pepercit nobis, & non dedit poteſtatem angelo diſſipatori vt diſperderet nos. [10] Et in tempore matutino reſpondit dilectus meus & dixit mihi: Surge tibi ſynagoga Iſrael, dilecta mea ab initio, & pulchra operibus, vade egredere de ſubiectione Ægyptiorum. [11] Quoniam ecce tempus ſubiectionis, quod ſimile eſt hyemi, ceſſauit, & anni quos dixit Abrahæ inter diuiſiones, abbreuiati ſunt; & dominium Ægyptiorum, quod comparatum eſt pluuiæ continuæ, tranſiuit & abiit, & non addetis vltrà videre eos vſque in ſeculum. [12] Moſes autem & Aaron qui comparati ſunt ramis palmarum, apparuerunt vt ederent miracula in terra Ægypti: & tempus putationis primogenitorum aduenit, & vox Spiritus ſancti & redemptionis quam dixi Abrahæ patri veſtro. iam enim audiſtis quid dixerim ei: Et etiam populum cui ſeruituri ſunt iudicabo ego, & poſteà egredientur cum ſubſtantia magna: & nunc volo facere quod iuraui ei in verbo meo. [13] Cœtus Iſrael qui comparatus eſt præcocibus ficubus, aperuit os ſuum, & dixit canticum ſuper mare carectoſum; & etiam pueri & infantes laudauerunt dominatorem ſeculi linguis ſuis. Illico dixit eis dominator ſeculi: Surge tibi congregatio Iſrael dilecta mea & formoſa mea, vade hinc ad terram quam iuraui patribus tuis. [14] Quando perſecutus eſt Pharaõ impius populum domus Iſrael, erat cœtus Iſrael ſimilis columbæ quæ clauſa eſt in foraminibus petræ, quam ſerpens coarctat intrinſecus, & accipiter coarctat eam extrinſecus: ſic erat cœtus Iſrael clauſus à quatuor partibus mundi, quoniã ante eos erat mare, & poſt eos perſequebatur hoſtis, & à duobus lateribus eorum erant deſerta plena ſerpentibus ignitis, qui mordebant & occidebant veneno ſuo filios hominum. illico autem aperuit os ſuum in oratione coram Domino, & deſcendit vox de cælis excelſis, & ſic ait: Tu cõgregatio Iſrael quę comparata es columbæ mundæ, & occultata es in clauſura foraminum petræ & in abſconditis graduum, oſtende mihi aſpectum tuum & opera tua recta. fac me audire vocem tuam, quoniam vox tua ſuauis eſt in oratione in domo ſanctuarij modici, & aſpectus tuus pulcher in operibus bonis. [15] Poſtquàm tranſierunt mare, murmurauerunt propter aquas; & venit contra eos Amalech impius, qui obſeruauit eis inimicitiam propter primogenituram & benedictionem quam tulerat Iaacob pater noſter ab Eſau, & venit vt pugnaret contra Iſrael, eo quòd irrita fecerant verba Legis: & Amalech impius furabatur de-ſub alis nubium gloriæ animas de tribu Dan, & occidebat eas. In illo tempore condemnatus eſt populus domus Iſrael, qui cõparatus eſt vineæ, vt diſperderetur, niſi adfuiſſent iuſti generationis illius, qui comparati ſunt optimo aromati.

16 * דּוֹדִי לִי וַאֲנִי לוֹ הָרֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃
17 * עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם וְנָסוּ הַצְּלָלִים סֹב דְּמֵה־לְךָ דוֹדִי
לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים עַל־הָרֵי בָתֶר׃ ג
1 * עַל־מִשְׁכָּבִי בַּלֵּילוֹת בִּקַּשְׁתִּי אֵת שֶׁאָהֲבָה
נַפְשִׁי בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו׃
2 * אָקוּמָה נָּא וַאֲסוֹבְבָה בָעִיר בַּשְּׁוָקִים וּבָרְחֹבוֹת
אֲבַקְשָׁה אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו׃
3 * מְצָאוּנִי הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים בָּעִיר אֵת שֶׁאָהֲבָה
4 נַפְשִׁי רְאִיתֶם׃ * כִּמְעַט שֶׁעָבַרְתִּי מֵהֶם עַד שֶׁמָּצָאתִי
אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי אֲחַזְתִּיו וְלֹא אַרְפֶּנּוּ עַד־
שֶׁהֲבֵיאתִיו אֶל־בֵּית אִמִּי וְאֶל־חֶדֶר הוֹרָתִי׃
5 * הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלִַם בִּצְבָאוֹת אוֹ
בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה אִם־תָּעִירוּ וְאִם־תְּעוֹרְרוּ אֶת־
הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ׃
6 * מִי זֹאת עֹלָה מִן־הַמִּדְבָּר כְּתִימְרוֹת עָשָׁן מְקֻטֶּרֶת
7 מֹר וּלְבוֹנָה מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל׃ * הִנֵּה מִטָּתוֹ
שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ מִגִּבֹּרֵי יִשְׂרָאֵל׃
8 * כֻּלָּם אֲחֻזֵי חֶרֶב מְלֻמְּדֵי מִלְחָמָה אִישׁ חַרְבּוֹ עַל־
9 יְרֵכוֹ מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת׃ * אַפִּרְיוֹן עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ
שְׁלֹמֹה מֵעֲצֵי הַלְּבָנוֹן׃

16 * Dilectus meus mihi,& ego illi,qui pa-
17 scitur inter lilia; *donec aſpiret dies, & in-
clinentur vmbræ. reuertere,ſimilis eſto di-
lecte mi capreæ hinnuloque ceruorum ſu-
per montes Bethel. CAP. III.
1 IN lectulo meo per noctem quęſiui quem
A diligit anima mea. quæſiui illum, & non
2 inueni. * Surgam & circuibo ciuitatem;
per vicos & plateas quæram quem diligit
anima mea. quæſiui illum, & non inueni.
3 * Inuenerunt me vigiles qui cuſtodiunt
B ciuitatem : Num quem diligit anima mea
4 vidiſtis? * Paululum cùm pertranſiſ-
ſem eos, inueni quem diligit anima mea.
Tenui eum , nec dimittam , donec intro-
ducam illum in domum matris meæ , &
in cubiculum genitricis meæ.
5 *Adiuro vos filiæ Hieruſalem per capreas
ceruoſque camporum, ne ſuſcitetis neque
euigilare faciatis dilectã, donec ipſa velit.
6 * Quæ eſt iſta quæ aſcendit per deſer-
tũ ſicut virgula fumi ex aromatibus myr-
C rhæ & thuris,& vniuerſi pulueris pigmen-
tarij ?
7 * En lectulum Salomonis ſexaginta for-
tes ambiunt ex fortiſſimis Iſrael,
8 * Omnes tenentes gladios & ad bella do-
ctiſſimi. Vniuſcuiuſque enſis ſuper femur
ſuum propter timores nocturnos.
9 * Ferculum fecit ſibi rex Salomon de li-
gnis Libani.

תרגום

16 בֵּי הַהִיא שַׁעְתָּא חֲדַרוּ בִּתְיוּבְתָּא בְּכֵן אִתְעַתַּד מֹשֶׁה נְבִיָּא וְצַלִּי קֳדָם יְיָ וְיהוֹשָׁעַ מְשׁוּמְשָׁנֵה אִזְדַּרַז וּנְפַק מִתְּחוֹת גַּרְפֵּי עֲנָנָא וְקָרָא דַיְיָי
וְעָמֵהּ גַּבְרִין צַדִּיקַיָּא דָּמְיִן בְּעוֹבָדֵיהוֹן לְוָרָא וְאַגִּיחוּ קָרְבָּא בַּעֲמָלֵק וְחַבְרוּ יָתֵהּ וְיַת עַמֵּהּ בְּשָׁמְתָא דַיְיָי וּקְטָלָא וּתְבִירָא בְּפִתְגָם דְּחָרָב׃
17 וּבְזָעֵירוּת יוֹמַיָּא עֲבַדוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יַת עֲגָלָא דְּרַהֲבָא וְאִסְתַּלָּקוּ עַלְוֵיהוֹן וְאִשְׁתְּאַרוּ מְפַרְסְמָן וְאִתְרוֹקְנוּ יַת תִּקּוּן
זְיָנֵיהוֹן דַּהֲקִיק בֵּהּ שְׁמָא רַבָּא מְפָרַשׁ בְּשִׁבְעִין שְׁמָהָן וּבְעָא יְיָ לְהוֹבָדָא יַתְהוֹן מִן עָלְמָא אֻלּוּלֵי דְּאִדְכַּר קָדְמוֹי קְיָם דְּקִיּוּם בְּמֵימְרֵהּ לְאַבְרָהָם
לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב דַּהֲוֹו קַלִּילִין בְּפִלְחָנֵהּ כְּטַבְיָא וּכְאוּרְזִילָא דְּאָזְלָא וְחָקְרוּבְתָּא דִּי קָרֵב אַבְרָהָם יַת יִצְחָק בְּרֵהּ בְּטוּר מוֹרִיָּה וּמִן קַרְמַת דְּנָא
קָרֵב חַמָּן יַת קָרְבָּנֵיהּ וּפָלֵג יַתְהוֹן בְּשָׁוֵה׃ ג 1 וְכַד חָזוֹ עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל דְּאִסְתַּלָּקוּ עֲנָנֵי יְקָרָא מֵעַלְוֵיהוֹן
וּכְלֵילָא דְּקֻדְשָׁא דְּאִתְיְהֵב לְהוֹן בְּסִינַי אִתְנְטִילַת מִנְּהוֹן וְאִשְׁתְּאָרוּ חֲשִׁיכִין כְּלֵילְיָא וּבְעוֹ יַת כְּלִילָא דְּקֻדְשָׁא דְּאִסְתַּלַּק מִנְּהוֹן וְלָא אַשְׁכְּחוּנוּהִי׃
2 אָמְרִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְאֵלִין נָקוֹם וְנֵיזִיל וְנִסְחַר לְמַשְׁכַּן זִמְנָא דְּפָרְסָהּ מֹשֶׁה מִבְּרָא לְמַשְׁרְיָתָא וְנֶהֱבֵי אִלְפָּן מִן קֳדָם יְיָ וּשְׁכִינַת 3 קֻדְשָׁא דְּאִסְתַּלַּק מִנָּנָא וַחֲזִרוּ בְּקָרְוִין וּבְפַלְטָיָא וּבְפַתְיָן וְלָא אַשְׁכַּחוּ׃ אֲמָרָה כְּנִשְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל אַשְׁכַּחוּ יָתֵי מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְלֵוָאֵי
נַטְרֵי מַטְּרָה מֵימָרָא דְּמַשְׁכַּן זִמְנָא דִּי מְסַחֲרָן יָתֵהּ חָזוֹר חָזוֹר וּשְׁאֵלַת לְהוֹן עַל עִסַּק שְׁכִינַת יְקָרָא דַיְיָי דְּאִסְתַּלַּקַת מִנִּי אֵתִיב מֹשֶׁה סַפְּרָא רַבָּא
דְּיִשְׂרָאֵל וְכֵן אֲמַר אֶפֶס לִשְׁמֵי מְרוֹמָא וַאֲצַלֵּי קֳדָם יְיָ מָאִים יְכַפֵּר עַל חוֹבֵיכוֹן וַיְשַׁרֵי יַת שְׁכִינְתֵּהּ בֵּינֵיכוֹן כְּמִלְּקַדְמִין׃ 4 בְּזָעֵיר צַבְחַר
הֲוָה וְהַב יְיָ מְחִקּוֹף רְגָזֵהּ וּפָקַד לְמֹשֶׁה נְבִיָּא לְמֶעְבַּד מַשְׁכַּן זִמְנָא וַאֲרוֹנָא וַאֲשְׁרֵי שְׁכִינְתֵּהּ בְּגַוֵּהּ וְעַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל הֲווֹ מְקָרְבִין קָרְבְּנֵיהוֹן
וְעָסְקִין בְּפִתְגָמֵי אוֹרַיְתָא בְּאִדְרוֹן בֵּית מַדְרָשָׁא דְּמֹשֶׁה רַבְּהוֹן וּבְקִטּוֹנָא דְּיהוֹשָׁעַ בַּר נוּן מְשׁוּמְשָׁנֵהּ׃ 5 כַּד שְׁמַעוּ שִׁבְעָא אָמְיָא דִּבְנֵי
יִשְׂרָאֵל עֲתִידִין לְמֶחְסַן יַת אַרְעָהִין וְקָמוּ כַּחֲדָא וְקַצּוּ יַת אֵילָנַיָּא וּסְתָמוּ יַת מַבּוּעֵי מַיָּא וְצָדִיו יַת קְרָוְיהוֹן וַעֲרָקוּ אֲמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה
נְבִיָּא אֲנָא קַיֶּמֶת לַאֲבָהָתְהוֹן דְּאִילֵּין לְאַחְסָנָא אַרְעָא עֲבָדָא חָלָב וּדְבַשׁ כְּעָן אֲנָא מְעַכֵּב יָתְהוֹן אַרְבְּעִין שְׁנִין בְּמַדְבְּרָא וְתֵהֵי
אוֹרַיְתִי מְתַעְרָבָא בְּגוּפֵיהוֹן וּמֵחַר כֵּן אֲנוּן עָמְמִין רַשִׁיעִין יִבְנוּן מַה דְּאַצְדִּיו בְּכֵן אֲמַר מֹשֶׁה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אַשְׁבְּעֵת לְכוֹן כְּנִשְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל
בַּיָּיו צְבָאוֹת וּבְתַקְיְפֵי אַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל דְּלָא תְזִידוּן לְמִסַּק לְאַרְעָא כְּנַעֲנָאֵי עַד מִשְׁלַם אַרְבְּעִין שְׁנִין וְיֵהֵא רַעֲוָא מִן קֳדָם יְיָ לְמִמְסַר יָתְכוֹן
אַרְעָא בִּירֵיכוֹן וְתַעְבְּרוּן יַת יַרְדְּנָא וְתֵחֵי אַרְעָא כְּבִישָׁא קֳדָמֵיכוֹן׃ 6 כַּד סְלִקוּ יִשְׂרָאֵל מִן מַדְבְּרָא וַעֲבָרוּ יַת יַרְדְּנָא עִם יְהוֹשָׁעַ בַּר נוּן
אֲמַרוּ עַמֵּי אַרְעָא מָה הִיא דָא אוּמָא בְּחַרְתָּא דְּסָלְקָא מִן מַדְבְּרָא מְתַגְּמָרָא מִן קְטוֹרָה בְּסִמִּין וּפְעִידָא בִּזְכוּתֵהּ דְּאַבְרָהָם דְּפָלַח וְצַלִּי קֳדָם
יְיָ בְּטוּר מוֹרִיָּה וּמְהַמְּרָקָא מְשַׁח רְבוּתָא בְּצִדְקָתֵהּ דְּיִצְחָק דִּי אִתְעֲקַר בַּאֲתַר בֵּית מַקְדְּשָׁא דְּמִתְקְרֵי טוּר דִּי לְבוֹנְתָא וּמִתְעַבְּדִין לָהּ נִסִּין
בְּחֶסְיוּתֵהּ דְּיַעֲקֹב דְּאִשְׁתַּדַּל עִמֵּהּ עַד מִסַּק קְרִיצְתָּא וְאִתְגַּבַּר מִנֵּהּ וְאִשְׁתְּיֵיב הוּא וּתְרֵי עֲסַר שִׁבְטוֹי׃
7 כַּד בְּנָא שְׁלֹמֹה מַלְכָּא דְּיִשְׂרָאֵל יַת בֵּית מַקְדְּשָׁא דַּיְיָי בִּירוּשְׁלֵם אֲמַר יְיָ בְּמֵימְרֵהּ בַּמָּה יָאֵי בֵּית מַקְדְּשָׁא הָדֵין דְּאִתְבְּנֵי לִי עַל יְדוֹי
מַלְכָּא שְׁלֹמֹה בַּר דָּוִד וַכְמָה יָאֵין כַּהֲנַיָּא בְּעִדַּן דְּפָרְסִין יְדֵיהוֹן וְקָיְמִין עַל דּוּכְנְהוֹן וּמְבָרְכִין לְעַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל וְהַהִיא בִּרְכְתָא מִסְתַּדְּרָא
לְהוֹן כְּשׁוּר רְמֵ וְהַקִיף וּבָה מִתְגַּבְּרִין וּמַצְלְחִין כָּל גִּבָּרֵי יִשְׂרָאֵל׃ 8 וְכַהֲנַיָּא וְלֵוָאֵי וְכָל שִׁבְטַיָּא דְּיִשְׂרָאֵל כְּלְהוֹן אַחֲדִין
בְּפִתְגָמֵי אוֹרַיְתָא דְּמִתְיְלִין לַהֲרָבָא וְשָׁאֲרִין בְּהוֹן בְּגִבְרִין מְאַלְפֵי קְרָבָא וְכָל חַד וְחַד מִנְּהוֹן חָהֵימַת מִילָה עַל בִּסְרֵהוֹן הֵיכְמָה אִתְחַתִּימַת
בְּבִסְרֵהּ דַּאֲבְרָהָם וּמִתְגַּבְּרִין בָּהּ בְּגִבּוֹר דְּחַרְבָּא חָגוּרָא עַל יַרְכֵּהּ וּבְגִין כֵּן לָא דָּחֲלִין מִן מִזְקַיָּא וּטְלָנֵי דְּאָזְלִין בְּלֵילְיָא׃ 9 הֵיכַל קֻדְשָׁא
בְּנָאֵהּ שְׁלֹמֹה מַלְכָּא מִן אִילָנֵי זַנְגְּבִילָא וּשְׁאָנֵי וְשִׁוְרְבֵּנֵי דְּאִתֵּי מִן לְבָנוֹן וַחֲפָא יְהֵה דְּהַב דְּכִי׃

Nepos meus mihi, & ego illi: qui paſcit in liliis: Donec aſpirauerit dies, & motæ fuerint vmbræ. Reuertere, ſimilis eſto tu nepos meus dorcadi vel hinnulo ceruorum ſuper montes concauitatum.

16 ἀδελφιδός μου ἐμοί, κἀγὼ αὐτῷ. ὁ ποιμαίνων ἐν τοῖς
17 κρίνοις, ἕως οὗ διαπνεύσῃ ἡ ἡμέρα καὶ κινηθῶσιν αἱ σκιαί. ἀπόστρεψον, ὁμοιώθητι σὺ ἀδελφιδέ μου τῇ δόρκωνι ἢ νεβρῷ ἐλάφων ἐπὶ ὄρη κοιλωμάτων. γ΄.

CAP. III.

Super lectulum meum in noctibus, quæſiui quem dilexit anima mea. quæſiui illum, & non inueni illum: vocaui eum, & non audiuit me. Surgam iam & circuibo in ciuitate, in foris & in plateis. & quæram quem dilexit anima mea. quæſiui illum, & non inueni illum. Inuenerunt me qui cuſtodiunt, qui circueũt in ciuitate. Num quem dilexit anima mea vidiſtis? Vt parum cùm pertranſiui ab eis, donec inueni quem dilexit anima mea. tenui eum, & non dimiſi eum, donec introduxi eum in domum matris meæ, & in cellam eius quæ concepit me. Adiurauí vos filiæ Hieruſalem in potentiis & in fortitudinibus agri, ſi ſuſcitaueritis & excitaueritis dilectionem donec voluerit. Quæ iſta quæ aſcendit à deſerto, ſicut truncus fumi euaporans myrrham & thus ab omnibus pulueribus vnguentarij! En lectulum Salomonis, ſexaginta potentes in circuitu eius ex potentibus Iſrael: Omnes tenentes gladium docti bellum: vir enſe eius ſuper femur ſuum à timore in noctibus. Ferculum fecit ſibi rex Salomon de lignis Libani.

1 Ἐπὶ κοίτλω μου ἐν νυξίν, ἐζήτησα ὃν ἠγάπησεν ἡ
ψυχή μου. ἐζήτησα αὐτὸν καὶ οὐχ εὗρον αὐτόν. ἐκάλε-
2 σα αὐτόν, καὶ οὐχ ὑπήκουσέ μου. δύασήθομαι δὴ καὶ
κυκλώσω ἐν τῇ πόλει. ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ ἐν ταῖς πλα-
τείαις. καὶ ζητήσω ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχή μου. ἐζήτησα
3 αὐτόν, καὶ οὐχ εὗρον αὐτόν. εὕρεσάν με οἱ περιῶντες,
οἱ κυκλοῦντες ἐν τῇ πόλει. μὴ ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχή
4 μου ἴδετε; ὡς μικρὸν ὅτε παρῆλθον ἀπ' αὐτῶν· ἕως οὗ
εὗρον ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχή μου. ἐκράτησα αὐτὸν καὶ
οὐκ ἀφῆκα αὐτόν, ἕως ὃ εἰσήγαγον αὐτόν. εἰς τὸν οἶκον μη-
5 τρός μου, καὶ εἰς ταμιεῖον τῆς συλλαβούσης με. ὥρκισα
ὑμᾶς θυγατέρες ἱερουζαλὴμ ἐν ταῖς δυνάμεσι καὶ ἐν ταῖς
ἰσχύσεσι τοῦ ἀγροῦ. ἐὰν ἐγείρητε καὶ ἐξεγείρητε τὴν ἀλά-
6 πην ἕως ἂν θελήσῃ. τίς αὕτη ἡ ἀναβαίνουσα ἀπὸ
τῆς ἐρήμου, ὡς στελέχη καπνοῦ τεθυμιαμμένη σμύρνῃ καὶ
7 λίβανον ἀπὸ πάντων κονιορτῶν μυρεψοῦ. ἰδοὺ ἡ κλίνη
τοῦ Σολομῶντος, ἑξήκοντα δυνατοὶ κύκλῳ αὐτῆς ἀπὸ δυνα-
8 τῶν ἰσραήλ, πάντες κατέχοντες ῥομφαίαν δεδιδαγ-
μένοι πόλεμον. ἀνὴρ ῥομφαία αὐτοῦ ἐπὶ μηρὸν αὐτοῦ ἀ-
9 πὸ φάμβους ἐν νυξί. φορεῖον ἐποίησεν ἑαυτῷ ὁ βασι-
λεὺς Σολομὼν ἀπὸ ξύλων τοῦ λιβάνου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

In illo tempore conuerſi ſunt in pœnitentia. tunc ſtetit Moſes propheta & orauit coram Domino; & Ioſue miniſter eius accinctus eſt, & egreſſus eſt de ſub alis nubium gloriæ Domini, & cum eo viri iuſti qui ſimiles ſunt roſæ in operibus ſuis, & inierunt prœlium contra Amalech, & confregerunt illum & populum eius in nomine Domini, qui occidit & contriuit eos in ore gladij. [17] *Et poſt paucos dies fecerunt filij Iſrael vitulum aureum, & ſublatæ ſunt nubes gloriæ quæ obumbrabant eos: & remanſerunt diſcooperti, & exuerunt ornamentum armorum ſuorum in quibus ſculptum erat nomen magnum expoſitum in ſeptuaginta nominibus; & voluit Dominus diſperdere eos de ſeculo, niſi ſubiiſſet memoria coram eo iuramenti ſui quod iurauit in verbo ſuo Abraham, Iſaac & Iaacob, qui erant velociſſimi in cultu eius ſicut caprea & hinnulus ceruorum, & etiam oblationis quam obtulit Abraham Iſaac filium ſuum in monte Moriah: & antehac obtulerat illic oblationes ſuas, & diuiſerat eas æqualiter.*

CAP. III.

ET quando vidit populus domus Iſrael quòd ſublatæ eſſent nubes gloriæ ab eis, & corona ſanctitatis quæ data fuit eis in Sinai, ablata eſſet ab eis, remanſerunt contenebrati ſicut nox, & quæſierunt coronam ſanctitatis quæ ſublata fuerat ab eis, & non inuenerunt illam.

[2] *Dixerunt filij Iſrael ad inuicem: Surgamus & eamus & circundemus tabernaculum fœderis quod extendit Moſes extra caſtra, & quęramus doctrinam à facie Domini, & maieſtatem ſanctam quæ ſublata eſt à nobis: & circuierunt per ciuitates & plateas & per vicos, & non inuenerunt eam.* [3] *Dixit cœtus Iſrael: Inuenerunt me Moſes & Aaron & Leuitæ obſeruantes cuſtodiam verbi tabernaculi fœderis qui circuibant illud per gyrum, & interrogaui eos de maieſtate gloriæ Domini quæ ſublata fuerat à me. Reſpondit Moſes ſcriba princeps Iſrael, & ſic ait: Aſcendam ad cælos excelſos & orabo coram Domino, ſi fortè placabitur ſuper peccata veſtra, & habitare faciet maieſtatem ſuam inter vos ſicut olim.* [4] *Quaſi paulum & modicum fuit, & reuerſus eſt Dominus ab ira furoris ſui, & præcepit Dominus Moſi prophetæ vt faceret tabernaculum fœderis & arcam; & collocauit maieſtatem ſuam in medio eius: & populus domus Iſrael offerebant oblationes ſuas, & nauabant operã verbis Legis in cœnaculo domus doctrinæ Moſis magiſtri eorum, & in cubiculo Ioſue filij Nun miniſtri eius.* [5] *Quando audierunt ſeptem populi quòd filij Iſrael poſſeſſuri eſſent terram ipſorum, ſurrexerunt ſimul & ſuccciderunt arbores, & obturauerunt fontes aquarum, & deſtruxerunt vrbes ſuas & fugerunt. Dixit ille ſanctus & benedictus Moſi prophetæ: Ego iuraui patribus iſtorum me introducturum filios eorum in poſſeſſionem terræ fluentis lacte & melle, nunc autem ego retinebo eos quadraginta annis in deſerto, & erit Lex mea adſueta corporibus eorum: & poſteà illi populi impij ædificabunt quod deſtruxerunt. Tunc dixit Moſes filiis Iſrael: Adiuro vos cœtus Iſrael per Dominum exercituum, & per fortes terræ Iſrael, ne ſuperbè contendatis vt aſcendatis in terram Chananæorum, donec impleantur quadraginta anni, & ſit voluntas coram Domino vt tradat habitatores terrę in manus veſtras: & tranſibitis Iordanem, & erit terra ſubiecta coram vobis.* [6] *Quando aſcenderunt filij Iſrael de deſerto, & tranſierunt Iordanem cum Ioſue filio Nun, dixerunt populi terræ: Quæ eſt iſta gens electa quæ aſcendit de deſerto, ſuffumigata ab incenſu aromatum, & adiuta propter meritum Abrahæ, qui ſeruiuit & orauit coram Domino in monte Moriah, & exterſa oleo vnctionis propter iuſtitiam Iſaac, qui ligatus fuit in loco domus ſanctuarij, qui vocatus eſt Mons thuris: & fiunt ei mirabilia propter miſericordiam Iaacob, cum quo luctatus eſt vſque ad aſcenſum auroræ, & prævaluit illi, & liberatus eſt ipſe & duodecim tribus eius.* [7] *Quando ædificauit Salomon rex Iſrael domum ſanctuarij Domini in Ieruſalem, dixit Dominus in verbo ſuo: Quàm pulchra eſt domus ſanctuarij hæc quæ ædificata eſt mihi per manus regis Salomonis filij Dauid! & quàm pulchri ſunt Sacerdotes in tempore quo extendunt manus ſuas & ſtant in ſuggeſto ſuo, & benedicunt populo domus Iſrael! & illa benedictio circundat eos ſicut murus excelſus & fortis, & in ea prævalẽt & proſperantur omnes fortes Iſrael.*

[8] *Sacerdotes autem & Leuitæ & omnes tribus Iſrael vniuerſi apprehendũt verba Legis, quæ comparantur gladio, & ponderant & agitant ea ſicut fortes docti in bello, & ſuper vnoquoque eorum ſignata eſt circunciſio in carne ipſorum, ſicut ſignata fuit in carne Abrahæ: & prævalent & confortantur in ea ſicut fortis qui accinctus eſt gladio ſuper femur ſuum; & ideò non timent à ſpiritibus nociuis & dæmonibus qui ambulant in nocte.* [9] *Templum ſanctuarij ædificauit ſibi rex Salomon de lignis cedrinis, & arceuthinis & pinis quæ adducuntur de Libano, & operuit illud auro puriſſimo.*

10 עֲמוּדָיו עָשָׂה כֶּסֶף רְפִידָתוֹ זָהָב מֶרְכָּבוֹ אַרְגָּמָן
תּוֹכוֹ רָצוּף אַהֲבָה מִבְּנוֹת יְרוּשָׁלָ͏ִם׃

11 צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּעֲטָרָה
שֶׁעִטְּרָה־לּוֹ אִמּוֹ בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ וּבְיוֹם שִׂמְחַת
לִבּוֹ׃ ד

1 הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי הִנָּךְ יָפָה עֵינַיִךְ יוֹנִים מִבַּעַד
לְצַמָּתֵךְ שַׂעְרֵךְ כְּעֵדֶר הָעִזִּים שֶׁגָּלְשׁוּ מֵהַר גִּלְעָד׃

2 שִׁנַּיִךְ כְּעֵדֶר הַקְּצוּבוֹת שֶׁעָלוּ מִן הָרַחְצָה שֶׁכֻּלָּם
מַתְאִימוֹת וְשַׁכְּלָה אֵין בָּהֶם׃

3 כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתוֹתַיִךְ וּמִדְבָּרֵךְ נָאוֶה כְּפֶלַח
הָרִמּוֹן רַקָּתֵךְ מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ׃

4 כְּמִגְדַּל דָּוִיד צַוָּארֵךְ בָּנוּי לְתַלְפִּיּוֹת אֶלֶף הַמָּגֵן
תָּלוּי עָלָיו כֹּל שִׁלְטֵי הַגִּבּוֹרִים׃

5 שְׁנֵי שָׁדַיִךְ כִּשְׁנֵי עֲפָרִים תְּאוֹמֵי צְבִיָּה הָרֹעִים
בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃

6 עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם וְנָסוּ הַצְּלָלִים אֵלֵךְ לִי אֶל־הַר
הַמּוֹר וְאֶל־גִּבְעַת הַלְּבוֹנָה׃

7 כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ׃

8 אִתִּי מִלְּבָנוֹן כַּלָּה אִתִּי מִלְּבָנוֹן תָּבוֹאִי תָּשׁוּרִי
מֵרֹאשׁ אֲמָנָה מֵרֹאשׁ שְׂנִיר וְחֶרְמוֹן מִמְּעֹנוֹת אֲרָיוֹת
מֵהָרְרֵי נְמֵרִים׃

9 לִבַּבְתִּנִי אֲחֹתִי כַּלָּה לִבַּבְתִּנִי בְּאַחַד מֵעֵינַיִךְ
בְּאַחַד עָנָק מִצַּוְּרֹנָיִךְ׃

10 Columnas eius fecit argenteas, reclinatorium aureum, ascensum purpureum
media charitate constrauit, propter filias
11 Hierusalem. Egredimini filiæ Sion, & videte regẽ Salomonem in diademate quo
coronauit illum mater sua in die desponsationis illius, & in die lætitiæ cordis eius.

CAP. IIII.

1 QVàm pulchra es amica mea, quàm pul
A chra es! Oculi tui columbarum, absq;
eo quod intrinsecus latet. Capilli tui sicut
greges caprarum quę ascenderunt de mõ- Inf. 6.
2 te Galaad. Dentes tui sicut greges tonsarum quæ ascenderunt de lauacro. omnes
gemellis fœtibus, & sterilis non est inter
3 eas. Sicut vitta coccinea labia tua, & eloquium tuum dulce. Sicut fragmen mali
punici, ita genæ tuę absque eo quod intrinsecus latet.

4 Sicut turris Dauid collum tuum
quæ ædificata est cum propugnaculis. Mille clypei pendent ex ea, omnis armatura
B fortium.

5 Duo vbera tua sicut duo hinnuli capreę
6 gemelli qui pascũtur in liliis, donec aspiret dies, & inclinentur vmbræ. Vadam ad
montem myrrhæ, & ad collem thuris.

7 Tota pulchra es amica mea, & macu-
8 la non est in te. Veni de Libano sponsa mea, veni de Libano, veni coronaberis
de capite Amana, de vertice Sanir & Her-
C mon, de cubilibus leonum, de montibus
9 pardorum. Vulnerasti cor meum soror mea sponsa; vulnerasti cor meum
in vno oculorum tuorum, & in vno crine
colli tui.

תרגום

10 וּבָתַר דִּי שְׁלִם יְהֵא שַׁוִּי בְּגַוֵּהּ יַת אֲרוֹנָא דְּסַהֲדוּתָא דְּהוּא עַמּוּדָא דְּעַלְמָא וּבְגַוֵּהּ תְּרֵין לוּחֵי אַבְנַיָּא דִּי אַצְנַע תַּמָּן מֹשֶׁה בְּחוֹרֵב
דִּיקִירִין מִן כְּסַף מְזָקָק וְשַׁפִּירִין מִן דְּהַב טָב וּפָרֹשׂ וְטַלֵּל מִן עִלָּוֵהּ יַת פָּרוֹכְתָא דְּתִכְלָא וְאַרְגְּוָנָא וּבְיָנֵי כְּרוּבַיָּא דִּי עֲלַוֵי בְּפוּרְתָא חֲוָה שָׁרְיָא
שְׁכִינְתָא דַּייָ וְשַׁכַּן שְׁמֵהּ בִּירוּשְׁלֵם מִן כָּל כְּרֵכֵי אַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל׃ 11 כַּר אֲתָא שְׁלֹמֹה מַלְכָּא לְמֶעְבַּד יַת חֲנוּכַּת בֵּית מַקְדְּשָׁא כָּרוֹזָא
נָפַק בְּחֵיל וְכֵן אֲמַר פּוּקוּ וַחֲזוּ יָתְבֵי פִּלְכַיָּא אַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל וְעַמָּא דְּצִיּוֹן בְּתָגָא וּבְכִלִּילָא דְּכִלְלוּ עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל יַת מַלְכָּא שְׁלֹמֹה בְּיוֹם
חֲנֻכַּת בַּיִת מַקְדְּשָׁא וּבְחֶדְוַת חַנָּא דְּמִטַּלְלָהָא דַּעֲבַד שְׁלֹמֹה מַלְכָּא בְּעִדָּנָא הַהִיא אַרְבְּעָה עֲסַר יוֹמִין׃ ד

1 וּבְהַהוּא יוֹמָא קָרֵב מַלְכָּא שְׁלֹמֹה אֶלֶף עָלִין עַל מַדְבְּחָא וְאִתְקַבַּל בְּרַעֲוָא קֻרְבָּנֵהּ קֳדָם יְיָ נָפְקָה קָלָא מִן שְׁמַיָּא וְכֵן אֲמֶרֶת כַּמָּה
יָאָה אַנְתְּ כְּנִישְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל וְכַמָּה יָאֲנִין אִנּוּן רַבְרְבֵי כְּנִישְׁתָּא וְחַכִּימַיָּא יָתְבֵי סַנְהֶדְרִין דְּאִנּוּן מְנַהֲרִין לְעַלְמָא לְעַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל וְדָמְיָן
לְגוּזָלִין בְּנֵי יוֹנָתָא וַאֲפִילּוּ שְׂאַר בְּנֵי כְּנִשְׁתָּךְ וְעַמָּא דְּאַרְעָא אִנּוּן צַדִּיקִין כִּכְתוּבִין דְּיַעֲקֹב דִּי לְקַטוּ אַבְנִין וַעֲבַדוּ גַּלְשׁוּשִׁיתָא כְּטוּרָא דְּגִלְעָד׃

2 כַּמָּה יָאֲנִין כָּהֲנַיָּא וְלֵיוָאֵי דִּמְקָרְבִין יַת קָרְבָּנָךְ וְאָכְלִין כְּסַר קֻדְשָׁא וּמַעְשְׂרָא וְאַפְרְשׁוּתָא וְדָכְיָן מִכֹּל אוּנְסָא וְגֵזֵילָא הֵיכְמָא דַּהֲווֹ דָּכְיָן
עָדָר עָנָא דְּיַעֲקֹב בְּעִדָּן דַּהֲווֹ גְּזִזִין וְסָלְקָן מִן נַחֲלָא דְּיוּבְקָא דְּלָא הֲוָת בְּהוֹן אֲנִיסוּתָא וְגֵזֵילָא וְכֶהְלוֹן דָּמְיָן דָּא לָדָא וְיַלְדָן תֵּיאוּמִין כְּכֹל עִדָּן
וְעִדָּן וּמַתְכְּלָא לָא הֲוַת בְּהוֹן׃ 3 וְשַׁפְּהוּי דְּכָהֲנָא רַבָּא הָוָן בָּעַיִן צְלוֹתָא בְּיוֹמָא דְּכִפּוּרֵי קֳדָם יְיָ וּמְלוֹי הֲווֹ מְהַפְּכִין חוּבֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל
דַּדְמָיָן לְחוּט זְהֳרֵיתָא וּמְחָרְרָן יְהוֹן כַּעֲמַר נָקִי וּמַלְכָּא דִּי הוּא רֵישְׁהוֹן מְלִי פִּקּוּדַיָּא כִּרְמוֹנָא בַּר מִן אִמְּרַכְלַיָּא וַאֲרְכּוֹנִין דְּאִנּוּן קְרִיבִין לְמַלְכָּא
דִּי אִנּוּן צַדִּיקַיָּא וְלֵית בְּהוֹן מְרַעֲם בִּישׁ׃ 4 וְרֵישׁ מְתִיבְתָּא דִּי הוּא רַב דִּי לֵיךְ חֵסִין בְּזִכּוּתָא וְרַב בְּעוֹבָדִין טָבִין כְּדָוִד מַלְכָּא דְּיִשְׂרָאֵל
וְעַל סִימַר פֻּמֵּהּ הֲוָה מְחַבְּנֵי עַלְמָא וּבְאִלֵּפָן דְּאוֹרַיְתָא הֲוָה עָסֵק רְחִיצִין עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל וּמְנַצְּחִין בְּקִרְבָא כְּאִלּוּ אָחֵרִין בִּידֵיהוֹן כָּל סִינֵי
זַיְנִין דְּגִבָּרִין׃ 5 תְּרֵין פְּרִיקִיךְ דַּעֲתִידִין לְמִפְרְקִיךְ דָּמְיָן לְמֹשֶׁה וַאֲהָרֹן בְּנֵי יוֹכֶבֶד דְּאִסְתְּלוּ לְתֵרֵין אוּרְזִילִין תְּיוּמֵי טַבְיָא וְהָוָן רָעָן לְעַמָּא
בֵּית יִשְׂרָאֵל בִּזְכוּתֵיהוֹן אַרְבְּעִין שְׁנִין בְּמַדְבְּרָא בְּמַנָּא וּבְעוֹפִין פְּטִימִין וּמִי בְּאֵרָא דְּמִרְיָם׃ 6 וְכָל זְמַן דַּהֲווֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל אָחֵדִין
בִּידֵיהוֹן אוּמָנוּת אֲבָהָתְהוֹן צַדִּיקַיָּא הֲווֹ עָרְקִין מִזִּיקֵי וּטְלָנֵי וְצַפְּרִירֵי וְטַהֲרֵי מְבִינֵיהוֹן עַל דַּהֲוָה שְׁכִינַת יְקָרָא דַּייָ שָׁרְיָא בְּבֵית מַקְדְּשָׁא וַהֲוָה
מְהַבְּבֵי בְּטוּר מוֹרִיָּה וְכָל מַיְנִיקָא וּמְחַבְּלָיָא הֲווֹ עָרְקִין מֵרֵיחַ קְטוֹרֶת בָּסְמִין׃ 7 וּבְזִמְנָא דְּעַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל עָבְדִין רְעוּתֵהּ דְּמָרֵי עָלְמָא
הוּא מְקַלֵּס יְהוֹן כְּשֵׁמֵי מְרוֹמָא וְכֵן אֲמַר כֻּלָּךְ שַׁפִּירְתָּא כְּנִישְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל וּמְחָתָא לֵית בָּךְ׃ 8 אֲמַר יְיָ בְּמֵימְרֵהּ אִתְּיָן בְּנֵי כְּנִשְׁתָּא
בְּנִישְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל דְּדַמְיָא לְנִפְּיָא דְּהִיא צְנִיעָא וְעִמִּי חֲלִיטָן לְבֵית מַקְדְּשָׁא וְיהוֹן מַקְרְבִין לָךְ דּוּרוֹן רֵאשֵׁי עַמָּא דְּיַהְבִין עַל נְהַר דַּאֲמָנָה וְדַיָּרֵי
דְּיַהְבִין בְּרֵישׁ טוּר תַּלְגָּא וְאַמָּיָא דִּי בְּחֶרְמוֹן וְיהוֹן מַסְקִין לָךְ מִסִּין יָתְבֵי כְּרֵכִין תַּקִּיפִין דִּי אִנּוּן גַּבְרִין כְּאַרְיָוָן תְּקִרוּבְתָּא מִן קֻרְיֵי טוּרַיָּא
דַּחֲסִינִין מִן נְמֵרִין׃ 9 קְבִיעַ עַל לוּחַ לִבִּי רְחִימְתִּיךְ אֲחֵתִי כְּנִישְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל דִּמְתִילָא לְנִפְּיָא דִּי הִיא צְנִיעָא קְבִיעַ עַל לוּחַ לִבִּי חִבַּרְתְּ
זוּטַר דִּי בְּנָךְ דִּי הוּא צַדִּיקָא כְּחַד מִן רַבָּנֵי סַנְהֶדְרִין וּכְחַד מִן מַלְבַּיָּא דְּבֵית יְהוּדָה דַּהֲוָה יְהִיבָא כְּלִילָא דְּמַלְכוּתָא עַל צַוְּרֵהּ׃

Columnas eius fecit argenti, & reclinatorium eius aureum: aſcenſus eius purpuram, interius eius lapidibus ſtratum dilectionem à filiabus Hieruſalem. 10 *Egredimini & videte filiæ Sion in rege Salomone in corona qua coronauit eum mater ſua in die deſponſationis illius, & in die lætitiæ cordis eius.* 11

10 * στύλους αὐτοῦ ἐποίησεν ἀργυρίου, καὶ ἀνάκλιτὸν αὐτοῦ χρύσεον. ἔπιβάσεις αὐτοῦ πορφύραν· ἐντὸς αὐτοῦ λιθόστρωτον ἀγάπην ἀπὸ θυγατέρων ἱερουσαλήμ.

11 * ἐξέλθετε καὶ ἴδετε θυγατέρες σιὼν ἐν τῷ βασιλεῖ Σολομῶντι ἐν τῷ στεφάνῳ ᾧ ἐστεφάνωσεν αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ νυμφεύσεως αὐτοῦ, καὶ ἐν ἡμέρᾳ εὐφροσύνης καρδίας αὐτοῦ.

CAP. IIII.

Ecce es pulchra amica mea, ecce es pulchra. oculi tui columbæ extra ſilentium, cæſaries tua ſicut greges caprarum; quæ reuelatæ ſunt à Galaad. 1

Dentes tui ſicut greges tonſarum quæ aſcenderunt de lauacro; omnes gemellis fœtibus, & ſterilis non eſt in eis. 2

Sicut funiculus coccineus labia tua, & eloquium tuum decorum ſicut cortex mali punici, malum tuum extra ſilentium tuum. 3

Sicut turris Dauid collum tuum, quæ ædificata eſt in Thalphioth. mille clypei pendent ſuper eam, omnia iacula potentium. 4 *Duo vbera tua ſicut duo hinnuli gemelli capreæ qui paſcuntur in liliis.* 5 *Donec aſpiret dies, & motæ ſint vmbræ. vadam mihi ad montem myrrhæ, & ad collem thuris.* 6

Tota pulchra es amica mea, & macula non eſt in te. 7

Veni de Libano ſponſa, veni à Libano. venies & tranſibis à principio fidei. de capite Sanir & Aermon de cubilibus leonum, de montibus pardorum. 8

Stupefeciſti nos ſoror mea, ſponſa: ſtupefeciſti nos vno ab oculis tuis; in vno torque colli tui. 9

1 * ἰδοὺ εἶ καλὴ ἡ πλησίον μου, ἰδοὺ εἶ καλή. ὀφθαλμοί σου περιστεραὶ ἐκτὸς τῆς σιωπήσεως. τρίχωμά σου ὡς ἀγέλαι τῶν αἰγῶν. αἱ ἀπεκαλύφθησάν ἀπὸ τοῦ γαλαάδ.

2 * ὀδόντες σου ὡς ἀγέλαι τῶν κεκαρμένων αἳ ἀνέβησαν ἀπὸ τοῦ λουτροῦ αἱ πᾶσαι διδυμεύουσαι καὶ ἄτεκνος οὐκ ἔστιν ἐν αὐταῖς.

3 * ὡς σπαρτίον κόκκινον χεῖλη σου, καὶ ἡ λαλιά σου ὡραία ὡς λέπυρον τῆς ῥοᾶς, μηλόν σου ἐκτὸς τῆς σιωπήσεώς σου.

4 * ὡς πύργος δαυὶδ τὸ τεῖχος σου, ὁ ᾠκοδομημένος ἐν θαλφιώθ. χίλιοι θυρεοὶ κρέμανται ἐπ' αὐτὸν πᾶσαι βολίδες τῶν δυνατῶν.

5 * δύο μαστοί σου ὡς δύο νεβροὶ δίδυμοι δορκάδος ἕνα νεμόμενοι ἐν κρίνοις.

6 * ἕως οὗ διαπνεύσῃ ἡ ἡμέρα καὶ σαλευθῶσιν αἱ σκιαί. πορεύσομαί μου πρὸς τὸ ὄρος τῆς σμύρνης καὶ πρὸς τὸν βουνὸν τοῦ λιβανώτου.

7 * ὅλη καλὴ εἶ ἡ πλησίον μου καὶ μῶμος οὐκ ἔστιν ἐν σοί.

8 * δεῦρο ἀπὸ λιβάνου νύμφη, δεῦρο ἀπὸ λιβάνου. ἐλεύσῃ καὶ διελεύσῃ ἀπ' ἀρχῆς πίστεως. ἀπὸ κεφαλῆς σανὶρ καὶ ἀερμὼν ἀπὸ μανδρῶν λεόντων ἀπὸ ὀρέων παρδάλεων.

9 * ἐκαρδίωσας ἡμᾶς ἀδελφή μου, νύμφη. ἐκαρδίωσας ἡμᾶς ἓν ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου. ἐν μιᾷ ἐν θέματι τραχήλου σου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Et poſtquàm conſummauit illud, poſuit in medio eius arcam teſtimonij quę erat columna ſeculi, & in medio eius erant duę tabulæ lapideæ quas repoſuit ibi Moſes in Horeb, quę erant precioſiores argento purgato, & pulchriores auro optimo: & extendit & obumbrauit ſuper eam velum hyacinthinum & purpureum, & inter Cherubim, quę erant ſuper propitiatorium, reſidebat maieſtas Domini, qui habitare fecit nomen ſuum in Ieruſalem magis quàm in omnibus vrbibus terræ Iſrael. 11 Quando venit Salomon rex vt faceret dedicationem domus ſanctuarij, præco egreſſus eſt in fortitudine, & ſic ait: Egredimini & videte habitatores prouinciarum terræ Iſrael & populus Sion diadema & coronam qua coronauerũt populus domus Iſrael regem Salomonem in die dedicationis domus ſanctuarij: & lætatus eſt in lętitia ſolennitatis tabernaculorum quam fecit Salomon rex in tempore illo quatuordecim diebus. CAP. IIII.

ET in illo die obtulit rex Salomon mille holocauſta ſuper altare, & ſuſcepta eſt cum beneplacito oblatio eius coram Domino. irruit vox de cęlis & ſic ait: Quàm pulcher es cœtus Iſrael, & quàm pulchri ſunt principes cõgregationis & ſapientes habitantes in concilio: quia ipſi ſemper illuminant populũ domus Iſrael, & ſimiles ſunt pullis filiis columbę, & etiã reliqui filij congregationis tuę & populus terre ſunt iuſti ſicut filij Iaacob, qui collegerunt lapides & fecerunt aceruum in monte Galaad. 2 Quàm pulchri ſunt Sacerdotes & Leuitę qui offerũt oblationes tuas, & comedunt carnes ſanctificatas, & decimas & primitias: & mundi ſunt ab omni violentia & rapina, ſicut erant mundi greges ouium Iaacob in tempore quo tondebantur, & aſcendebant de torrente Iaboc, in quibus non erat violentia & rapina; & omnes ſimiles erant ad inuicem, & pariebant gemellos in omni tempote: & ſterilis & orbata non erat in eis. 3 Et labia Sacerdotis magni deprecabantur in oratione in die propitiationis coram Domino, & verba eius auertebant peccata Iſrael, quę ſimilia erant vittæ coccineæ, & dealbabãt ea ſicut lanam mundam: & rex qui erat princeps eorum plenus erat præceptis ſicut malogranatum, exceptis præpoſitis & principibus qui accedunt ad regem, qui ſunt iuſti, in quibus non eſt quicquam mali. 4 Et princeps ſcholæ qui erat magiſter tuus, fortis in iuſtitia, & magiſter operum bonorum, ſicut Dauid rex Iſrael, & per verbum oris eius ędificatum eſt ſeculum: & in doctrina Legis in qua laborabat confidebant populus domus Iſrael, & vincebant in bello, quaſi eſſent tenentes manibus ſuis omnia genera armorum fortium. 5 Duo ſaluatores tui qui te ſaluaturi ſunt, ſimiles ſunt Moſi & Aaron filiis Iocabed, qui comparati ſunt duobus hinnulis gemellis capreæ, & paſcebant populum Iſrael per merita ſua quadraginta annis in deſerto manna & auibus pinguibus, & aqua putei Miriam. 6 Et omni tempore quo populus domus Iſrael tenebat manibus ſuis artẽ patrum ſuorũ iuſtorũ, fugiebãt nocentes *ſpiritus*, tenebriones & matutini ac meridiani *dæmones* de medio eorum, eò quòd maieſtas glorię Domini reſidebat in domo ſanctuarij quæ ædificata eſt in monte Moriah, & omnes dæmones & ſpiritus nocentes fugiebant ab odore incenſi aromatum. 7 Et in tempore quo populus domus Iſrael faciunt voluntatem dominatoris ſeculi, laudat eos in cęlis excelſis, & ſic dicit: Tota pulchra es congregatio Iſrael, & macula non eſt in te. 8 Dixit Dominus in verbo ſuo: Mecum habitabis cœtus Iſrael, qui ſimilis es ſponſę honeſtæ, & mecum ingredieris in domum ſanctuarij, & offerent tibi munus principes populi qui habitant ſuper fluuium Amana, & incolæ qui morantur in vertice Montis niuis, & gentes quæ ſunt in Hermon, & offerent tibi tributa habitatores ciuitatum fortium, qui ſunt robuſti ſicut leones, & munus ab vrbibus montium qui ſunt fortiores leopardis.

9 Infixus eſt in tabula cordis mei amor tuus, ſoror mea, cœtus Iſrael, quæ comparata es ſponſæ quæ eſt honeſta: infixa eſt in tabula cordis mei dilectio minimi filiorum tuorum qui eſt iuſtus, ſicut vnus de principibus concilij, & ſicut vnus ex regibus domus Iuda ſuper cuius collum poſitum eſt diadema regni.

10 מַה־יָּפוּ דֹדַיִךְ אֲחֹתִי כַלָּה מַה־טֹּבוּ דֹדַיִךְ מִיַּיִן
וְרֵיחַ שְׁמָנַיִךְ מִכָּל־בְּשָׂמִים׃
11 נָפֶת תִּטֹּפְנָה שִׂפְתוֹתַיִךְ כַּלָּה דְּבַשׁ וְחָלָב תַּחַת
לְשׁוֹנֵךְ וְרֵיחַ שַׂלְמֹתַיִךְ כְּרֵיחַ לְבָנוֹן׃
12 גַּן נָעוּל אֲחֹתִי כַלָּה גַּל נָעוּל מַעְיָן חָתוּם׃
13 שְׁלָחַיִךְ פַּרְדֵּס רִמּוֹנִים עִם פְּרִי מְגָדִים כְּפָרִים
עִם־נְרָדִים׃
14 נֵרְדְּ וְכַרְכֹּם קָנֶה וְקִנָּמוֹן עִם כָּל־עֲצֵי לְבוֹנָה מֹר
וַאֲהָלוֹת עִם כָּל־רָאשֵׁי בְשָׂמִים׃
15 מַעְיַן גַּנִּים בְּאֵר מַיִם חַיִּים וְנֹזְלִים מִן־לְבָנוֹן׃
16 עוּרִי צָפוֹן וּבוֹאִי תֵימָן הָפִיחִי גַנִּי יִזְּלוּ בְשָׂמָיו

ה

יָבֹא דוֹדִי לְגַנּוֹ וְיֹאכַל פְּרִי מִגְדָּיו׃
1 בָּאתִי לְגַנִּי אֲחֹתִי כַלָּה אָרִיתִי מוֹרִי עִם־בְּשָׂמִי
אָכַלְתִּי יַעְרִי עִם־דְּבְשִׁי שָׁתִיתִי יֵינִי עִם־חֲלָבִי אִכְלוּ
רֵעִים שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דוֹדִים׃
2 אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר קוֹל דוֹדִי דוֹפֵק פִּתְחִי־לִי
אֲחֹתִי רַעְיָתִי יוֹנָתִי תַמָּתִי שֶׁרֹּאשִׁי נִמְלָא־טָל
קְוֻצּוֹתַי רְסִיסֵי לָיְלָה׃
3 פָּשַׁטְתִּי אֶת־כֻּתָּנְתִּי אֵיכָכָה אֶלְבָּשֶׁנָּה רָחַצְתִּי
אֶת־רַגְלַי אֵיכָכָה אֲטַנְּפֵם׃
4 דוֹדִי שָׁלַח יָדוֹ מִן־הַחֹר וּמֵעַי הָמוּ עָלָיו׃

10 *Quàm pulchrę ſunt mammæ tuæ ſoror mea ſponſa! pulchriora ſunt vbera tua vino, & odor vnguentorum tuorum ſuper
11 omnia aromata. *Fauus diſtillans labia tua ſponſa, mel & lac ſub lingua tua, & odor
D veſtimentorum tuorum ſicut odor thuris.
12 *Hortus concluſus ſoror mea ſponſa,
13 hortus concluſus fons ſignatus. *Emiſſiones tuę paradiſus malorum punicorum cũ pomorum fructibus. Cypri cum nardo:
14 *Nardus & crocus, fiſtula & cinnamomũ cum vniuerſis lignis Libani, myrrha & a-
15 loe cum omnibus primis vnguentis. *Fons hortorum puteus aquarum viuẽtium, quę
16 fluunt impetu de Libano. *Surge Aquilo, & veni Auſter: perfla hortum meum, & fluent aromata illius. CAP. V.

A VEniat dilectus meus in hortum ſuum, vt comedat fructum pomorum ſuorũ.
1 Veni in hortum meum ſoror mea ſponſa: meſſui myrrham meam cum aromatibus meis. Comedi fauum cum melle meo, & bibi vinum meum cum lacte meo. Comedite amici & bibite, & inebriamini chariſſimi. Exo. 25.
2 *Ego dormio, & cor meum vigilat. Vox dilecti mei pulſantis. aperi mihi ſoror mea, amica mea, columba mea, immaculata mea, quia caput meum plenum eſt ro-
B re, & cincinni mei guttis noctium.
3 *Expoliaui me tunica mea, quomodo induar illa? laui pedes meos, quomodo in-
4 quinabo illos? *Dilectus meus miſit manum ſuam per foramen, & venter meus intremuit ad tactum eius.

תרגום

10 כְּמָה שַׁפִּירִין עֲלֵי חִבָּתֵיךְ אֲחָתִי כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל דְּמִתְיְלָא לְנַפְשִׁי דְּהִיא צְנִיעָא כַּמָּה טָבָן עֲלֵי חִבָּתֵיךְ יַתִּיר מִשְּׁבָעִין אִמַּיָּא וְשׁוּם טָב
וְרֵיחַ מִשְׁחָתֵיךְ מִכָּל בָּסְמָנִין׃ 11 וּבְעַרְן דְּמִצְלַיִן כָּהֲנַיָּא בַּעֲזָרְתָא דְקֻדְשָׁא וְלַחַן סְפָוָתוֹי יַעֲרַת דְּבְשָׁא וְלִשָׁנִיךְ נְגִפֵי צְנִיעָא כְּמַמְלוֹתִיךְ
שִׁירִין וְתֻשְׁבְּחָן מְהֵיקִין כְּחָלָב וּדְבַשׁ וְרֵיחַ לְבוּשֵׁי כָּהֲנַיִן כְּרֵיחַ אִלְבְּנִין׃ 12 וּנְשַׁיִךְ דְּמִתְנַסְּבָן לְגִבְרִין צְנִיעָן כְּנִנְפֵי צְנִיעָא וְכִגְנָתָא דְעַרְן
דְּלֵית רְשׁוּ לְגַבָּר לְמֵעַל לְגַנְּהּ אֱלָהֵן צַדִּיקַיָּא דְּנַפְשֵׁיהוֹן מִשְׁתַּלְחִין לְגַנְּהּ עַל יַד מַלְאֲכַיָּא וּבְהוֹלוֹתִיךְ טְמִירָן וּגְנִיזָן בְּאַנְפִּלְיָן וַחֲתִימָן בְּכֵן כְּמַבּוּעֵי
דְּמַיִן חַיִּין דְּנָפְקִין מִחָּחוֹת אִילָנָא וּמִתְפָּרְשִׁין לְאַרְבַּעַת רֵישֵׁי נַהֲרִין וְאִלְמָלֵי דִיהוּא חָתִים בִּשְׁמָא רַבָּא וְקַדִּישָׁא חָוָה נָפֵק וּמַבָּע וְשׁוֹטֵף כָּל עָלְמָא׃
13 וְעֻלַּמַיִךְ מַלְיָן פְּקוּדַיָּא הַכְּרְמוּנִין וּרְחִימִין לְנְשֵׁיהוֹן וְיַלְדָן בְּנִין כֵּן צַדִּיקִין כְּוָתְהוֹן וְרֵיחֵיהוֹן מְתוּל הָכִי כְּבֻסְמָנִין טָבִין דְּגִנְתָא דְעֵדֶן
בְּפוּרִין עִם רַשְׁקִין׃ 14 רְשָׁק וּמוֹרִיקָא וּקְנָה בֻסְמָא וְקִנָּמוֹן עִם כָּל קֵיסֵי לְבוּנְתָא מִירָא דַכְיָא וַאֲקֵסִיל אֲלוֹאֵין עִם כָּל מִינֵי בָּסְמָנִין׃
15 וּמַיָּא דְּשִׁילוֹחַ מְדַבְּרִין בְּנִיחַ עִם סוּחַר מַיִן דְּנָגְדִין מִן לְבָנוֹן לַאֲשְׁקָאָה יַת אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל בְּגִין דְּאִנּוּן עָסְקִין בְּפִתְגָמֵי אוֹרַיְתָא
דְּמִתְיְלִין לְבֵירָא מַיִן חַיִּין וּבְזוּתָא דְּנָסְכִין עַל מַדְבְּחָא בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דְּמִתְבְּנֵי בִּירוּשְׁלֵם דְּמִתְקְרֵי לְבָנוֹן׃ 16 וְעַל מְטַר
צְפוֹנָא חֲוָה פָּחֵירָא וַעֲלוֹהִי חֲרֵי עֲסַר לַחְמִין דְּאַפֵּין וְעַל סְטַר דָּרוֹמָא חֲוָה בּוּצִינָא לְאַנְהָרָא וְעַל מַדְבְּחָא חָוֹו מְקָרְבִין כָּהֲנַיָּא קָרְבָּנָא וּמַסְקִין
עֲלוֹי קְטוֹרֶת בֻּסְמִין ה כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל אֲמֶרַת יְעוֹל אֱלָהָא רְחִימִי לְבֵית מַקְדְּשָׁא וְיִקְבֵּל בְּרַעֲוָא קָרְבָּנְהוֹן דְּעַמֵּה׃
1 אֲמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעַמֵּה בֵּית יִשְׂרָאֵל עַלַּת לְבֵית מַקְדְּשִׁי דִּבְנִיתְ לִי אֲחָוַתִי כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל דְּמִתְיְלָא לְנַפְשִׁי צְנִיעָא וַאֲשְׁרֵיתִי
שְׁכִינְתִּי בֵּינַיִךְ קַבֵּלַת יַת קְטוֹרַת בֻּסְמַיִךְ דַּעֲבַדְתְּ לְשִׁמִי שְׁלִיחַת אֶשְׁתָּא מִן שְׁמַיָּא וַאֲכַל יַת עֲלָוָן וְיַת נִכְסַת קֻדְשַׁיָּא אִתְקַבַּל בְּרַעֲוָא קֳדָמַי נִסּוּךְ
חֲמַר סוּמָק וַחֲמַר חִוַּר דְּנִסְכוּ כָּהֲנַיָּא עַל מַדְבְּחִי כְּעַן אֲתוּ כָּהֲנַיָּא רַחֲמֵי פְּקוּדַי אֱכָלוּ מַה דְּמִשְׁתְּאַר מִן קָרְבָּנַיָּא וְאִתְפַּנְקוּ מִן טוּבָא דְאִתְעַתַּד
לְכוֹן׃ 2 בָּהַר כָּל פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין חָבוּ עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל וּמְסַר יְהוֹן יֵי בִּידֵיהוֹן יֵי נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא דְבָבֶל וְאוֹבִיל יְהוֹן בְּגָלוּתָא וַהֲווּ דַמְיָן
בְּגָלוּתָא כִּגְבַר דְּמָכָא דְלָא יָכִל לְאִתְעָרָא מִשְׁנָתֵהּ וְקַל רוּחָא דְקֻדְשָׁא מְזַהֲרָא לְהוֹן עַל יַד נְבִיאַיָּא וַהֲוָת עָיְרָא יְהוֹן מְדָמוּךְ לִבְהוֹן עֲנָה רִבּוֹן
כָּל עָלְמָא וְכֵן אֲמַר הֲדָרִי בִּתְיוּבְתָא פְּתַח לִי אֲחָתִי רְחִימְתִי בְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל דְּמִתְיְלָא לְיוֹנָתָא בְּשְׁלֵימוּת עוֹבָדַיִךְ אֲרוּם
שְׁעַר רֵישִׁי אִתְמְלִי מִן דְּמָעָתַיִךְ כִּגְבַר דְּסָעַר רֵישֵׁהּ מְצַטְבַּע מִטַּלָּא דִשְׁמַיָּא וְצִיצִית נְזָרִי אִתְמְלִי מִן טִפֵּי עֵינַיִךְ כִּגְבַר דְּצִיצִית נְזִרוֹהִי מַלְיָן
מִטִּפֵּי מְטָרָא דְנָחֲתִין בְּלֵילְיָא׃ 3 עֲנָה כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל כָּל קָבֵל נְבִיאַיָּא הָא כְּבַר אַעְדֵּיתִי מִנִּי נִיר פְּקוּדוֹי וּפְלִיחַת לְסַעֲוָת
עַמְמַיָּא וְהַכְרֵין יָהֵוִין לִי אַפִּין לְמֶהֱדַר לְוָתֵיהּ אֲחִיב לְהוֹן מָרֵי עָלְמָא עַל יַד נְבִיאַיָּא וְאַף אֲנָא הָא כְּבַר סַלֵּקֵת שְׁכִינְתִּי מִבֵּינֵיךְ וְהַכְרֵין אַהֲדַר
וְאַתְּ עֲבַדְתְּ עוֹבָדִין כִּישִׁין וַאֲנָא קַדִּישֵׁת יַת רַגְלַי מִסּוֹבְתָךְ וְהַכְרֵין אֲטוֹפְנִין בֵּינַיִךְ בְּעוֹבָדַיִךְ בִּישַׁיָּא׃
4 כַּד אִתְגְּלִי מִן קֳדָם יֵי דְעַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל לָא עָבֶן לְמֶחֱרַשׁ וּלְמֶחֱתַב לְהֵיכָלֵהּ אוֹשִׁיט מְחַת גְּבוּרְתֵּהּ עַל שִׁבְטָא דְרָאוּבֵן וְגָד וּפַלְגוּת
שִׁבְטָא דְמְנַשֶּׁה לְמֶעְבְּרָא לְיַרְדְּנָא וּמְסַר יַתְהוֹן בְּיַד סַנְחֵרִיב מַלְכָּא דְאַתּוּר וַאֲגְלֵי יְהוֹן בְּלַחְלַח וּבַחֲבוּר נַהֲרֵי גוֹזָן וְקִרְוֵי מָדַי וִידַבֵּר מִימְרֵהּ
עָגְלָא מַתְכָּא דְשַׁוֵי יָרְבְעָם חֲיָבָא בְּלָשֵׁם דָּן דְּמִתְקְרֵיָא פָּמִיאָם בְּיוֹמֵי פָּקַח בַּר רְמַלְיָהוּ וְכַד שְׁמָעֵהּ אָנָא רַחֲמֵי אִתְגּוֹלַגְלוּ עֲלֵיהוֹן׃

* *Quid pulchra facta ſunt vbera tua ſoror* 10
mea, ſponſa? quid pulchra facta ſunt vbera tua
à vino, & odor veſtimentorum tuorum ſuper
omnia aromata? * *Fauum diſtillant labia tua* 11
ſponſa: mel & lac ſub lingua tua. & odor ve-
ſtimentorum tuorum ſicut odor thuris.

* *Hortus concluſus ſoror mea ſponſa. hortus* 12
concluſus; fons ſignatus: * *emiſſiones tuæ para-* 13
diſus malorum punicorum cũ fructu pomorum.
cypri cum nardis. * *Nardus & crocus,* 14
fiſtula & cinnamomum cum vniuerſis lignis
Libani, myrrha aloth cum omnibus primis vn-
guentis: * *Fons hortorum, puteus aquæ* 15
viuentis & ſtrepentis de Libano.

* *Surge Boreas, & veni Note, perfla hor-* 16
tum meum. & fluant aromata mea.

CAP. V.

DEſcendat nepos meus in hortum ſuum, & 1
comedat fructum pomorum ſuorum. ingreſ-
ſus ſum in hortum meum ſoror mea ſponſa. vin
demiaui myrrham meam cum aromatibus meis.
comedi panem meum cum melle meo, bibi vinũ
meum cum lacte meo. comedite amici & bibite
& inebriamini nepotes. * *Ego dormio, et cor* 2
meum vigilat. vox nepotis mei pulſat ad portã:
Aperi mihi ſoror mea amica mea, columba mea
perfecta mea: quia caput meũ plenum eſt rore,
& cincinni mei guttis noctis.

**Exui tunicam meam: quomodo induã eam?* 3
laui pedes meos, quomodo inquinabo illos?

* *Nepos meus miſit manum ſuam à foramine,* 4
& venter meus turbatus eſt ſuper illum.

10 * τί ἐκαλλιώθησαν μασοί ϑυ ἀδελφή μυ, νύμφη. τί
ἐκαλλιώθησθυ μασοί ϑυ ἀπὸ οἴνυ καὶ ὀσμὴ ἱματίων ϑυ
11 ὑπὲρ πάντα τὰ ἀρώματα. * κηρίον ἀποσάζυσι χείλη ϑυ
νύμφη. μέλι ⁊ γάλα ὑπὸ τὴν γλῶσσάν ϑυ. καὶ ὀσμὴ
12 ἱματίων ϑυ ὡς ὀσμὴ λιβάνου. * κῆπος κεκλεισμένος ἀ-
δελφή μυ, νύμφη. κῆπος κεκλεισμένος, πηγὴ ϛφρα-
13 γισμένη, * ἀποσολαί ϑυ παράδεισος ῥοιῶν μετὰ καρπῶν ἀ-
14 κροδρύων. κύπροι μετὰ ναρδων. * νάρδος ⁊ κρόκος, κά-
λαμος καὶ κινναμωμον μετὰ πάντων ξύλων ϑῦ λιβάνου,
15 σμύρνα ἀλὼθ μετὰ πάντων τῶν πρώτων μύρων, * πηγὴ κή-
πων· φρέαρ ὕδατος ζώντος καὶ ῥοιζοῦντος ἀπὸ ϑῦ λιβάνου.
16 * ἔξεγέρθητι βορρᾶ, ⁊ ἔρχου νότε, διάπνευσον κῆπόν
μου· καὶ ῥυσάτωσάν τὰ ἀρώματά μου.

ε.

1 * Καταβήτω ἀδελφιδός μου εἰς κῆπον αὐτῦ· καὶ φα-
γέτω καρπὸν ἀκροδρύων αὐτῦ. εἰσῆλθον εἰς κῆπόν μου ἀ-
δελφή μου νύμφη. ἐτρύγησα σμύρνυ μου μετὰ ἀρωμά-
των μου. ἔφαγον ἄρτόν μου μετὰ μέλιτός μου· ἔπιον οἶ-
νόν μου μετὰ γάλακτός μου. φάγετε ④ πλησίον, καὶ πίε-
2 τε καὶ μεθύσθητε ἀδελφιδοί· * ἐγὼ καθεύδω, καὶ ἡ
καρδία μου ἀγρυπνεῖ. φωνὴ ἀδελφιδοῦ μου κρούει ἐπὶ
τὴν θύραν. ἄνοιξόν μοι ἀδελφή μου ἡ πλησίον μου, περι-
στερά μου τελεία μου. ὅτι ἡ κεφαλή μου ἐπλήσθη δρό-
σου, καὶ ④ βόστρυχοί μου ψεκάδων νυκτός.
3 * ἐξεδυσάμην τὸν χιτῶνα μυ, πῶς ἐνδύσομαι αὐτόν;
ἐνιψάμην τὸν πόδας μυ, πῶς μολυνῶ αὐτούς;
4 * ἀδελφιδός μου ἀπέστειλε χεῖρα αὐτῦ ἀπὸ τ ὀπῆς,
καὶ ἡ κοιλία μου ἐθροήθη ἐπ' αὐτόν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[10] Quàm pulchræ ſunt ſuper me dilectiones tuæ ſoror mea, cœtus Iſrael, quæ comparata es ſponſæ pudicæ! quàm bonæ ſunt ſuper me dilectiones tuæ magis quàm ſeptuaginta nationum: & nomen bonum iuſtorum tuorum fragrantius eſt omnibus aromatibus. [11] Et in tempore quo orant Sacerdotes in atrio ſanctuarij, labia eorum ſtillant fauum mellis: & lingua tua eſt inſtar ſponſæ honeſtæ in ſermone tuo; cantica & laudes dulces ſicut lac & mel; & odor veſtimentorum Sacerdotum ſicut odor aromatum Libani. [12] Et mulieres tuæ quæ nuptæ ſunt viris, honeſtæ ſunt ſicut ſponſæ honeſtæ; & ſicut hortus voluptatis ad quem nullus vir habet poteſtatem introeundi, niſi iuſti, quorum animæ mittuntur illuc per manus angelorum. & virgines tuæ abſconditæ ſunt & reconditæ in penetralibus, & ſignatæ ſunt ſicut fons aquarum viuentium qui oritur ſub arbore, & diuiditur in quatuor capita fluminum: & niſi eſſet ſignatus in nomine magno & ſancto, egrederetur & flueret & inundaret vniuerſum mundum. [13] Iuuenes autem tui pleni ſunt præceptis ſicut malogranata, & diligunt vxores ſuas, & generant filios iuſtos ſimiles eis: & ideò odor eorum ſicut aromata optima horti voluptatis, & ſicut cypri cum nardo. [14] Nardus, & crocus, & calamus aromaticus, & cinnamomum cum omnibus lignis thuris, myrrha munda & ligna aloes cum omnibus ſpeciebus laudabilium aromatum. [15] Et aquæ Siloe quæ ducuntur in quiete cum reliquis aquis quę defluunt de Libano vt irrigent terram Iſrael, eo quòd nauant operam verbis Legis quæ comparatur puteo aquarum viuentium; & in iuſtitia libationis aquarum quæ libantur ſuper altare in domo ſanctuarij quæ ædificata eſt in Ieruſalem, quę vocatur Libanus. [16] Et in latere Aquilonari erat menſa, & ſuper eam duodecim panes facierum, & in latere Auſtrali erat candelabrum ad illuminandum, & ſuper altari offerebant Sacerdotes oblationes, & adolebant ſuper illo incenſum aromatum.

CAP. V.

DIxit populus Iſrael: Ingrediatur Deus dilectus meus in domum ſanctuarij, & ſuſcipiat voluntariè oblationes populi ſui. [1] Dixit ille ſanctus & benedictus populo ſuo domui Iſrael: Ingreſſus ſum domum ſanctuarij mei quam ędificaſti mihi ſoror mea congregatio Iſrael, quæ comparata es ſponſæ honeſtę, & habitare feci maieſtatem meam in medio tui; ſuſcepi incenſum aromatum tuorũ quod feciſti nomini meo: miſi ignem de cælis, qui conſumpſit holocauſta & victimas ſanctificatas; ſuſcepta eſt voluntariè coram me libatio vini rubicundi, & vini albi quod libauerunt Sacerdotes ſuper altare meum. Nunc autem venite Sacerdotes diligentes præcepta mea, comedite quod relictum eſt de oblationibus, & delectamini bonis quę præparata ſunt vobis. [2] Poſt omnia verba hęc peccauerunt populus domus Iſrael, & tradidit eos Dominus in manus Nabuchodonoſor regis Babylonis, & adduxit eos in captiuitatem: & erant ſimiles in captiuitate viro dormienti, qui non poteſt expergiſci de ſomno ſuo. & vox Spiritus ſancti admonebat eos per manus Prophetarum, & excitabat eos de ſomno cordis eorum. Reſpondit dominator totius ſeculi, & ſic ait: Conuertere ad pœnitentiam, aperi os tuum & exulta & lauda me ſoror mea dilecta mea ſynagoga Iſrael, quæ comparata es columbæ, in perfectione operum tuorum: quoniam capilli capitis mei pleni ſunt lachrymis tuis, ſicut vir cuius capilli capitis tinguntur de rore cæli, & cincinnus cæſariei meæ repletus eſt guttis oculorum tuorũ, ſicut vir cuius cincinnus cæſariei ſuæ plenus eſt guttis pluuiæ quę deſcendunt in nocte. [3] Reſpondit cœtus Iſrael coram Prophetis: Ecce iam abſtuli à me iugum præceptorũ eius, & ſeruiui idolis populorum: quomodo ergo erit mihi facies vt conuertar ad eum? Reſpondit eis dominator ſeculi per manum Prophetarum: Ego quoque abſtuli maieſtatem meam de medio tui, & quomodo conuertar? tu autem feciſti opera mala. ego ſanctificaui pedes meos ab immunditiis tuis, ſed quomodo coinquinabo eos inter te operibus tuis malis? [4] Quando manifeſtum fuit coram Domino quòd populus domus Iſrael nolebat pœnitentiam agere, & conuerti ad eum, extendit plagam fortitudinis ſuę contra tribum Ruben & Gad & dimidiam tribum Manaſſe quæ erat trans Iordanem, & tradidit eos in manus Sennacherib regis Aſſyriorum, qui tranſtulit eos in Lachlach & Chabor fluuios Gozan, & ciuitates Medorũ, & tulit è manu eorum vitulũ conflatilem quem poſuerat Ieroboam impius in Leſem-dan, quæ vocata eſt Pameias, in diebus Phacee filij Romeliæ. & quando audiui ego, miſerationes meę reuolutæ ſunt ſuper eos.

5 * קַמְתִּי אֲנִי לִפְתֹּחַ לְדוֹדִי וְיָדַי נָטְפוּ־מוֹר וְאֶצְבְּעֹתַי מוֹר עֹבֵר עַל כַּפּוֹת הַמַּנְעוּל׃

6 * פָּתַחְתִּי אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי חָמַק עָבָר נַפְשִׁי יָצְאָה בְדַבְּרוֹ בִקַּשְׁתִּיהוּ וְלֹא מְצָאתִיהוּ קְרָאתִיו וְלֹא עָנָנִי׃

7 * מְצָאֻנִי הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים בָּעִיר הִכּוּנִי פְצָעוּנִי נָשְׂאוּ אֶת־רְדִידִי מֵעָלַי שֹׁמְרֵי הַחֹמוֹת׃

8 * הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלִַם אִם־תִּמְצְאוּ אֶת־דּוֹדִי מַה־תַּגִּידוּ לוֹ שְׁחוֹלַת אַהֲבָה אָנִי׃

9 * מַה־דּוֹדֵךְ מִדּוֹד הַיָּפָה בַּנָּשִׁים מַה־דּוֹדֵךְ מִדּוֹד שֶׁכָּכָה הִשְׁבַּעְתָּנוּ׃

10 * דּוֹדִי צַח וְאָדוֹם דָּגוּל מֵרְבָבָה׃

11 * רֹאשׁוֹ כֶּתֶם פָּז קְוֻצּוֹתָיו תַּלְתַּלִּים שְׁחֹרוֹת כָּעוֹרֵב׃

12 * עֵינָיו כְּיוֹנִים עַל־אֲפִיקֵי מָיִם רְחֲצוֹת בֶּחָלָב יֹשְׁבוֹת עַל־מִלֵּאת׃

13 * לְחָיָו כַּעֲרוּגַת הַבֹּשֶׂם מִגְדְּלוֹת מֶרְקָחִים שִׂפְתוֹתָיו שֽׁוֹשַׁנִּים נֹטְפוֹת מוֹר עֹבֵר׃

14 * יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב מְמֻלָּאִים בַּתַּרְשִׁישׁ מֵעָיו עֶשֶׁת שֵׁן מְעֻלֶּפֶת סַפִּירִים׃

15 * שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ מְיֻסָּדִים עַל־אַדְנֵי־פָז מַרְאֵהוּ כַּלְּבָנוֹן בָּחוּר כָּאֲרָזִים׃

16 * חִכּוֹ מַמְתַקִּים וְכֻלּוֹ מַחֲמַדִּים זֶה דוֹדִי וְזֶה רֵעִי בְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם׃

5 * Surrexi vt aperirem dilecto meo. Manus meæ ſtillauerunt myrrham, & digiti mei pleni myrrha probatiſſima. Peſſulum oſtij mei 6 * Aperui dilecto meo, at ille declinauerat atque tranſierat. Anima mea liquefacta eſt vt dilectus locutus eſt. Quæſiui, & non inueni illum: vocaui, & non reſpondit mihi.

7 * Inuenerunt me cuſtodes qui circuierunt ciuitatem. Percuſſerunt me & vulnerauerunt me, tulerunt pallium meum cuſtodes murorum.

8 * Adiuro vos filiæ Hieruſalem, ſi inueneritis dilectum meum vt nuncietis ei, quia amore langueo. Sup. 2. 5. Inf. 8. 4

9 * Qualis eſt dilectus tuus ex dilecto, ô pulcherrima mulierum? Qualis eſt dilect' tuus ex dilecto, quia ſic adiuraſti nos?

10 * Dilectus meus candidus & rubicundus, electus ex millibus. 11 * Caput eius aurum optimum. comę eius ſicut elatę palmarum, nigræ quaſi coruus. 12 * Oculi eius ſicut columbę ſuper riuulos aquarum quę lacte ſunt lotę, & reſident iuxta fluēta pleniſſima. 13 * Genæ illius ſicut areolæ aromatum conſitæ à pigmentariis. Labia eius lilia diſtillantia myrrham primam.

14 * Manus illius tornatiles aureæ, plenæ hyacinthinis. Venter eius eburneus, diſtinctus ſapphiris.

15 * Crura illius columnæ marmoreæ, quę fundatæ ſunt ſuper baſes aureas. Species eius vt Libani, electus vt cedri.

16 * Guttur illius ſuauiſſimum, & totus deſiderabilis. Talis eſt dilectus meus, & ipſe eſt amicus meus filiæ Hieruſalem.

תרגום

5 וכדו תקפת עלי מחת גבורתא דייי תהיה על עובדי וכהנא קרבו קרבנא ואסקו קטורת בסמין ולא אתקבל ברעוא ארום מרי עלמא
אחד דשי חיובתא בבאנפי׃ 6 אמרת כנישתא דישראל צביתי למתבע אלפן מן קדם ייי ואיהו סליק שכינתה מבייני ונפשי חאבת לקבל
מלוי חבעת שכינת יקרה ולא אשכחת צליתי קדמוהי ואיהו שליל שמיע בעלמי ולא קבל צלותי׃ 7 אדבקוני לי כשדאי דנטרין ארחתא
דמעיקין חזור חזור על קרתא דירושלם מני קטלו בחרבא ומני אובילו בשביותא נטלו הגא דמלכותא מעל צוארה דצדקיהו מלכא דיהודה
ואובילו יתה ברבלא וסימו ית עינוהי עמא דבבל דמעיקין על קרתא ונטרין ית שורנא׃ 8 אמרת כנישתא דישראל אשבעת לכון
נביאיא בגזירת מימרא דייי מאים אתגלי עליכון רחמתכון חוו קדמוהי דמרעיתא מן חבת רחמוהי אנא׃ 9 ענו נביאיא ואמרו
לבית ישראל אידין אלהא אנת בעיא למפלח כנישתא דישראל שפירתא מכל עממיא לאידן אנת צביא למרחל דהכדין קיימה עלנא׃
10 בכן שרית כנישתא דישראל למשתעי בשבחא למרי עלמא וכן אמרת להדוא אלהא רעותי למפלח דעשיף בימא באצטלא חיוור
כתלגא וזיו יקרא דייי דאנפוהי זהרין כנורא מסגיאות חכמתא וסברא דהוא מחדת שמועין חדתין בכל יומא ועתיד לפרסומנין לעמה ביומא
דנא ושקסה על רבוא רבון מלאכין דשמשין קדמוי׃ 11 אורייתה די היא רגיגה מרהב טב ופרוש מלא דבהון דגורין דגורין טעמין
ופקודין למן דנטרין לחון חזרין כחלגא ורלא נטרין יתהון אובמין באנפי עורבא׃ 12 עינוהי מסתכלין תדירא על ירושלם
לאושטבא לה ולברכא לה מרישא ועד סופא דשחא ועד סופא כיונין דקיימין ומסתכלין על מפקנוד מיא בגין דזכוהא יתבי סנהדרין דעסקין
באורייתא ומנהרין ית דינא למהוי שעיע כחלב ויתבין בבית מדרשא ומתינין בדינא עד דגמרין לזכאה ולחייבא׃
13 חדין לוחי אבנין דיהב להמה כהילן בעשר שפין דמין לשפי גנת בסמא מרבין דקדוקין וטעמין היכמא דגנוניתא מרבי בסמין
וספוחיה חביסו דעסקין באורייתא זלחין טעמין בכל סטר ומאמר פומהון כמירא בחירא׃ 14 תדי עסר שבטין דיעקב עבדה
גלילן על ציץ כלילא דדהבא דקדשא גליפן על תרי עסר מרגלתא עם אבהת חלתא דעלמא אברהם יצחק ויעקב ראובן גליף על אחמר
שמעון גליף על עקיק לוי גליף על ברקן יהודה גליף על כחלי יששכר גליף על אזמורד זבולן גליף על גיהר דן גליף על
בירלא נפתלי גליף על אספור גד גליף על טבאג אשר גליף על פרוזג יוסף גליף על אפנטור בנימין גליף על אפנטור דמין לתדי
עסר מזלייא נהירין כעשתירת צחיחין בעובדיהון כשן דפיל ובהיקין כשבזיזין׃ 15 וצדיקיא אנון עמודי עלמא בסיסן על סמכין דדהב
שב אנון פתגמיא דאורייתא דעסקין בהון ומוכחין עמא בית ישראל למיעבד רעותה ואיהו מתמלי רחמין עלויהון כסבא ומחוי חוביהון דבית
ישראל כחלג ומתעדי למעבד נצחן קדבא בעממיא דעברין על מימרה כעולם גברא וחסין כגלמשין׃ 16 מלי מוריגו מתיקן כדבשא
וכל פקודוי רגיגן על חביסו מדהב וכסף דין הוא תשבחתה דאלהא רחימי ודין הוא תקוף חסנה דמרי חביבי נביאיא דמתנבאין בירושלם׃

5 *Surrexi ego vt aperirem nepoti meo. manus meæ ſtillauerunt myrrham, digiti mei myrrha pleni ſuper manus. Peſſulum*

6 *aperui ego nepoti meo: Nepos meus tranſiuit. anima mea exiuit in ſermone eius. quæſiui illum, & non inueni illum: vocaui eum, & non audiuit me.*

7 *Inuenerunt me cuſtodes qui circueunt in ciuitate. percuſſerunt me, vulnerauerunt me. tulerunt theriſtrum à me cuſtodes murorum.*

8 *Adiuraui vos filiæ Hieruſalem, in potentiis & in fortitudinibus agri. ſi inueneritis nepotem meum quid nunciaueritis ei? quòd vulnerata amore ſum ego.*

9 *Quid nepos tuus à nepote, pulchra in mulieribus? quid nepos tuus à nepote, quòd ſic adiuraſti nos?*

10 *Nepos meus candidus & fuluus electus ex decem millibus.*

11 *Caput eius aurum cephaz, comæ eius ductiles nigræ ſicut coruus.*

12 *Oculi eius ſicut columbæ ſuper plenitudines aquarum lotæ in lacte, ſedentes ſuper plenitudinem.* 13 *Genæ illius ſicut phialæ aromatis producentes pigmentaria. labia eius lilia ſtillantia myrrham plenam.* 14 *Manus eius tornatiles aureæ plenæ Tharſis. venter eius pyxidicula eburnea in lapide Sapphiro.*

15 *Tibiæ eius columnæ marmoreæ fundatæ ſuper baſes aureas. Species eius vt Libanus electus vt cedri.* 16 *Guttur illius ſuauitates & totus deſiderium. Hic nepos meus, & hic amicus meus, filiæ Hieruſalem.*

5 ἀνέῳξα ἐγὼ ἀνοῖξαι τῷ ἀδελφιδῷ μου, χεῖρές μου ἔσαξαν σμύρναν. δάκτυλοί μου σμύρνης πλήρεις ἐπὶ χειρας. 6 τοῦ κλείθρου ἠνοίξα ἐγὼ τῷ ἀδελφιδῷ μου. ἀδελφιδός μου παρῆλθε. ψυχή μου ἐξῆλθεν ἐν λόγῳ αὐτοῦ. ἐζήτησα αὐτὸν καὶ οὐχ εὗρον αὐτόν· ἐκάλεσα αὐτὸν καὶ οὐχ ὑπήκουέ μου.

7 δέρσουσί με οἱ φύλακες οἱ κυκλοῦντες ἐν τῇ πόλει. ἐπάταξάν με, ἐτραυμάτισάν με. ἦραν τὸ θέριστρον ἀπ' ἐμοῦ φύλακες τῶν τειχέων.

8 ὥρκισα ὑμᾶς θυγατέρες ἱερουσαλήμ, ἐν ταῖς δυνάμεσι καὶ ἐν ταῖς ἰσχύσεσι τοῦ ἀγροῦ. ἐὰν εὕρητε τὸν ἀδελφιδόν μου τί ἀπαγγείλητε αὐτῷ· ὅτι τετρωμένη ἀγάπης 9 εἰμὶ ἐγώ. τί ἀδελφιδός σου ἀπὸ ἀδελφιδοῦ ἡ καλὴ ἐν γυναιξί; τί ἀδελφιδός σου ἀπὸ ἀδελφιδοῦ, ὅτι οὕτως ὥρκισας ἡμᾶς;

10 ἀδελφιδός μου λευκὸς καὶ πυρρὸς ἐκλελεγμένος ἀπὸ μυριάδων.

11 κεφαλὴ αὐτοῦ χρυσίον κεφάζ, βόστρυχοι αὐτοῦ ἐλαταὶ μέλαιναι ὡς κόραξ.

12 ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς περιστεραὶ ἐπὶ πληρώματα ὑδάτων λελουσμέναι ἐν γάλακτι, καθήμεναι ἐπὶ πλη- 13 ρώματι. σιαγόνες αὐτοῦ ὡς φιάλαι τοῦ ἀρώματος φύουσαι μυρεψικά. χείλη αὐτοῦ κρίνα σάζοντα σμύ- 14 ρναν πλήρη. χεῖρες αὐτοῦ θρυταὶ χρυσαῖ πεπληρωμέναι θαρσεῖς. κοιλία αὐτοῦ πύξιον ἐλεφαντίνου ἐπὶ λί- 15 θῳ σαπφείρῳ. κνῆμαι αὐτοῦ στύλοι μαρμαρίνοι τεθεμελιωμένοι ἐπὶ βάσεις χρυσᾶς. εἶδος αὐτοῦ ὡς λίβανος ἐκλεκτὸς ὡς κέδροι. 16 φάρυγξ αὐτοῦ γλυκασμοὶ καὶ ὅλος ἐπιθυμία. οὗτος ἀδελφιδός μου καὶ οὗτος πλησίον μου θυγατέρες ἱερουσαλήμ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Cùm autem prævaluit contra me plaga fortitudinis Domini, obſtupui propter opera mea: & Sacerdotes obtulerunt oblationes, & adoleuerunt incenſum aromatum, & non fuit acceptum cum beneplacito: quoniam dominator ſeculi clauſit portas pœnitentiæ in conſpectu meo. 6 Dixit cœtus Iſrael: Volui quærere doctrinam à facie Domini; ipſe autem abſtulit maieſtatem ſuam de medio mei: & anima mea deſiderauit vocem verborum eius: quæſiui maieſtatem gloriæ eius, & non inueni: oraui coram eo, & ipſe obumbrauit cælos nubibus, & non ſuſcepit orationem meam. 7 Comprehenderunt me Chaldæi qui cuſtodiebant vias, & obſidebant in circuitu contra ciuitatem Ieruſalem; quoſdã meorum occiderunt gladio, & quoſdam meorum duxerunt in captiuitatem. Tulerunt torquem regiũ Sedechiæ regis Iuda de collo eius, & duxerunt eum in Ribla, & excæcauerunt oculos eius populi Babylonis qui obſidebant ciuitatem & cuſtodiebant muros. 8 Dixit cœtus Iſrael: Adiuro vos Prophetæ per decretũ verbi Domini, quòd ſi reuelatus fuerit vobis miſericors veſter, annuncietis coram eo, quòd amore miſerationis eius ego langueo. 9 Reſponderunt Prophetæ & dixerunt domui Iſrael: Qualis eſt Deus quem tu vis colere cœtus Iſrael qui pulcher es ſuper omnes populos? qualis eſt Deus quem tu vis timere; quia ſic adiuraſti nos?

10 Tunc cœpit cœtus Iſrael narrare laudes dominatoris ſeculi, & ſic ait: Illi Deo volo ſeruire qui amictus eſt per diem ſtola alba ſicut nix: & ſplendor gloriæ vultus Dñi lucet ſicut ignis, propter multitudinẽ ſapientię & opinionis, quia rumores nouos ipſe innouat quotidie, & futurum eſt vt manifeſtet eos populo ſuo in die magno, & vexillum eius erit ſupra mille millia angelorum qui miniſtrant coram eo.

11 Lex eius quæ deſiderabilior eſt auro obrizo, & interpretatio verborum quæ in ea ſunt coaceruata, & eloquia & præcepta, cuſtodientibus ea ſunt alba ſicut nix: his autem qui non cuſtodiunt ea, ſunt nigra ſicut alæ corui.

12 Oculi eius contemplantur ſemper Ieruſalem, vt benefaciat ei & benedicat ei à principio anni vſque ad finem eius; ſicut columbæ quæ ſtant & aſpiciunt ad exitum aquarum; propter meritum eorum qui habitant in concilio qui laborant in Lege, & illuminant iudicium vt ſit lene ſicut lac, & habitant in domo doctrinæ & diſceptant in iudicio donec conſumment vt iuſtificent & vt condemnent.

13 Duæ tabulæ lapideæ quas dedit populo ſuo, ſcriptæ erant decem lineis ſimilibus lineis horti aromatũ quæ germinant acutiſſimos ſenſus & ſuaues ſicut hortus germinat aromata: & labia ſapientum qui laborant in Lege, fluunt ſententiis ex omni parte; & eloquium oris eorum ſicut myrrha electa.

14 Et duodecim tribus Iacob ſerui eius diſpoſitæ erant per circuitum in lamina coronæ aureæ ſanctæ, ſculptæ in duodecim margaritis cum tribus patribus mundi, Abraham, Iſaac & Iacob. Ruben ſculptus erat in lapide Sardio: Simeon ſculptus erat in lapide Topazio: Leui ſculptus erat in Sapphiro: Iuda ſculptus erat in Carbúculo: Iſſacar ſculptus erat in Smaragdo: Zabulon ſculptus erat in Iaſpide: Dan ſculptus erat in Beryllo: Neptalim ſculptus erat in Achate; Gad ſculptus erat in Amethyſto: Aſſer ſculptus erat in Chryſolitho: Ioſeph ſculptus erat in Onychino; Beniamin ſculptus erat in Ligurio: qui ſimiles erant duodecim ſignis cæleſtibus, lucidi ſicut lampas, & politi in operibus ſuis ſicut dentes elephantis, & ſplendentes ſicut gemmæ.

15 Iuſti autem ipſi ſunt columnæ ſeculi; & baſes ſuper ſuſtentacula auri optimi, ſunt verba Legis in quibus laborant, & corripiunt populum domus Iſrael vt faciat voluntatem eius: & ipſe impletur ſuper eos miſerationibus ſicut ſenis, & dealbat peccata domus Iſrael ſicut niuem: & paratus eſt vt faciat victorias in bello contra populos qui tranſgrediuntur verbum eius, ſicut iuuenis fortis qui robuſtus eſt ſicut cedri. 16 Verba gutturis eius dulcia ſunt ſicut mel, & omnia præcepta eius deſiderabilia ſapientibus eius ſuper aurum & argentum. Hæc eſt laus Dei dilecti mei, & hæc eſt fortitudo virtutis Domini dilecti mei, ô Prophetæ qui prophetatis in Ieruſalem.

17 * אָנָה הָלַךְ דוֹדֵךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים אָנָה פָּנָה דוֹדֵךְ וּנְבַקְשֶׁנּוּ עִמָּךְ׃

17 * Quò abiit dilectus tuus, ô pulcherrima mulierũ? quò declinauit dilectus tuus, & quæremus eum tecum.

ו

CAP. VI.

1 * דּוֹדִי יָרַד לְגַנּוֹ לַעֲרוּגֹת הַבֹּשֶׂם לִרְעוֹת בַּגַּנִּים וְלִלְקֹט שוֹשַׁנִּים׃

1 A Dilectus meus descendit in hortũ suum ad areolam aromatum, vt ibi pascatur in hortis, & lilia colligat.

2 * אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי לִי הָרוֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃

2 * Ego dilecto meo, & dilectus meus mihi qui pascitur inter lilia.

3 * יָפָה אַתְּ רַעְיָתִי כְּתִרְצָה נָאוָה כִּירוּשָׁלִַם אֲיֻמָּה כַּנִּדְגָּלוֹת׃

3 * Pulchra es amica mea, suauis & decora sicut Hierusalem, terribilis vt castrorum acies ordinata.

4 * הָסֵבִּי עֵינַיִךְ מִנֶּגְדִּי שֶׁהֵם הִרְהִיבֻנִי שַׂעֲרֵךְ כְּעֵדֶר הָעִזִּים שֶׁגָּלְשׁוּ מִן־הַגִּלְעָד׃

4 * Auerte oculos tuos à me, quia ipsi me auolare fecerunt. Capilli tui sicut grex caprarum quę apparuerunt de Galaad.

5 * שִׁנַּיִךְ כְּעֵדֶר הָרְחֵלִים שֶׁעָלוּ מִן־הָרַחְצָה שֶׁכֻּלָּם מַתְאִימוֹת וְשַׁכְלָה אֵין בָּהֶם׃

5 * Dentes tui sicut greges ouium quę ascenderunt de lauacro. omnes gemellis fœtibus; & sterilis non est in eis.

6 * כְּפֶלַח הָרִמּוֹן רַקָּתֵךְ מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ׃

6 * Sicut cortex mali punici, sic genæ tuæ, absque occultis tuis.

7 * שִׁשִּׁים הַמָּה מְלָכוֹת וּשְׁמֹנִים פִּילַגְשִׁים וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר׃

7 * Sexaginta sunt reginæ, & octoginta concubinę, & adolescẽtularum non est numerus.

8 * אַחַת הִיא יוֹנָתִי תַּמָּתִי אַחַת הִיא לְאִמָּהּ בָּרָה הִיא לְיוֹלַדְתָּהּ רָאוּהָ בָנוֹת וַיְאַשְּׁרוּהָ מְלָכוֹת וּפִילַגְשִׁים וַיְהַלְלוּהָ׃

8 * Vna est colũba mea perfecta mea, vna est matri suę, electa genitrici suæ. Viderunt eam filiæ, & beatissimam prædicauerunt: reginę & concubinæ laudauerunt eam.

9 * מִי־זֹאת הַנִּשְׁקָפָה כְּמוֹ־שָׁחַר יָפָה כַלְּבָנָה בָּרָה כַּחַמָּה אֲיֻמָּה כַּנִּדְגָּלוֹת׃

9 * Quę est ista quæ progreditur quasi aurora, consurgens pulchra vt Luna electa, vt Sol terribilis, vt castrorum acies ordinata? Inf.8.a

10 * אֶל־גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי לִרְאוֹת בְּאִבֵּי הַנָּחַל לִרְאוֹת הֲפָרְחָה הַגֶּפֶן הֵנֵצוּ הָרִמֹּנִים׃

10 * Descendi in hortum nucum vt viderem poma conuallium, & inspicerem si floruisset vinea, & germinassent mala punica.

11 * לֹא יָדַעְתִּי נַפְשִׁי שָׂמַתְנִי מַרְכְּבוֹת עַמִּי נָדִיב׃

11 * Nesciui. Anima mea conturbauit me propter quadrigas Aminadab.

תרגום

17 אֲתֵיבוּ נְבִיאַיָּא כַּד שְׁמַעוּ וְכֵן אֲמַרוּ הִשְׁבַּחְתָּא דַיְיָי מִפּוּם כְּנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל עַל אֵידֵין חוּבָא אִסְתַּלַק מִבֵּינָךְ שְׁכִינְתָּא דַיְיָי אַתְּ וְשַׁפִּירָא עוֹזָבָךְ מִכָּל אוּמַיָּא וְלֵאן אֲתַר אִתְפְּנִי רְחִימָךְ בְּאִסְתַּלָּקוּתֵהּ מִמַּקְדְּשֵׁיךְ אֲמָרַת כְּנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל עַל חוֹבִין וּמְרוּדִין וְאִשְׁתְּדוֹר דִּי הֲשְׁתְּכַחוּ בְּיִ אָמְרִין נְבִיאַיָּא כְּעַן הֲדָרִי בִּתְיוּבְתָּא וּנְקוּם אֲנַתְּ וַאֲנָן וּנְצַלֵּי קֳדָמוֹהִי וּנְבַעֵי רַחֲמִין עֲמָּךְ׃

ו

1 וּמְרִי עָלְמָא קַבֵּל צְלוֹתְהוֹן בְּרַעֲוָא וּנְחַת לְבָבֵל לְסַנְהֶדְרִין דְּחַכִּימַיָּא וְיַהַב רְוָחָא לְעַמֵּהּ וְאַסְקִנּוּן מִגַּלְוָתְהוֹן עַל יַד כּוֹרֶשׁ וְעֶזְרָא וְנְחֶמְיָה וּזְרוּבָּבֶל בַּר שְׁאַלְתִּיאֵל וְסָבֵי יְהוּדָאֵי וּבְנוֹ יַת בֵּירַת מַקְדְּשָׁא וּמַנְיוֹ כָּהֲנַיָּא וְלֵיוָאֵי עַל מַטַּרַת מֵימְרָא דְקֻדְשָׁא וּשְׁלַח אֶשְׁתָּא מִן שְׁמַיָּא וְקַבֵּל בְּרַעֲוָא יַת קֻרְבָּנָא וְיַת קְטוֹרֶת בֻּסְמִין וְכִגְבַר דְּפַרְנֵם יַת בְּרֵהּ רְחִימָא בְּתַפְנוּקִין כֵּן פְּנוֹקְנוּן וְכִגְבַר דְּמַגַּבֵּב וְרָדִין מִן מִישְׁרַיָּא כֵּן כְּנִשְׁנוּן מִן בָּבֶל׃ 2 וּבְהַהִיא יוֹמָא אֲנָא אֶפְלְחָא לְמֵרֵי עָלְמָא רְחִימֵי וּרְחִימֵי אֲשֶׁרֵי שְׁכִינַת קֻדְשָׁיָא בֵּינֵי וְזָנָיְתִי בְּהַפְנוּקִין׃ 3 אָמַר יְיָ בְּמֵימְרֵהּ כַּמָּה יָאֵי אַתְּ חֲבִיבְתִּי בְּזִמַּן דְּאַבְוּתִיךְ לְמַעְבַּד רְעוּתִי שַׁפִּיר בֵּית מַקְדְּשָׁא דִּבְנֵיתְ לִי כְּמַקְרַשׁ קַדְמָאֵי דִּי בְנָא לִי שְׁלֹמֹה מַלְכָּא בִּירוּשְׁלֵם וְאִימָתָךְ עַל כָּל עַמְמַיָּא בְּיוֹמָא דְהַלְכִי אַרְבַּע טַקְסַיְיךְ בְּמַדְבְּרָא׃ 4 אַסְחֵרִי רַבָּנַיִךְ חַכִּימֵי כְּנִישְׁתָּא רַבְּתָא חֲזוֹר לְקִבְלִי דִּי אִנּוּן אַסְלְכוּנִי בְּגָלוּתָא וְקָבְעִי מָרְשָׁא לְאַלְפָּן אוֹרַיְתִי וּשְׁאַר צַוְּתָא וְעַמָּא דְאַרְעָא אַצְדִּיקוּ בְּמֵימַר פֻּמְהוֹן כִּבְנוֹי דְיַעֲקֹב דִּלְקַטוּ אַבְנַיָּא וַעֲבַדוּ גְּלִישׁוּתָא בְּטוּרָא דְגִלְעָד׃ 5 וְכָהֲנַיָּא וְלֵיוָאֵי אָכְלֵי קָרְבָּנַיִךְ וּמַעְשַׂר קָדְשָׁא וְאַפְרְשׁוּתָא דַכְיָן מִכָּל אֲנִיסוּת וּגְזֵילוּת דַּהֲווֹ חֵיכְמָה דַכְיָן עָדְרָא דַעֲנָא דְיַעֲקֹב בְּזִמַּן דְּסָלְקָן מִן נַחַל יוּבְקָא דְלָא הֲוַת בְּהוֹן אֲנִיסָא וּגְזֵלָה וְכָלְהוֹן דַּמְיָן דָּא לְדָא וְיָלְדָן תְּיוֹמִין בְּכָל עִדָּן וּמַתְכְּלָא וְעִקָּרָא לָא חֲוָה בְּהוֹן׃ 6 וּמַלְכוּת בֵּית חַשְׁמוֹנָאֵי כְּלְהוֹן מַלְיָן פְּקוּדָיָא כְּרְמוֹנָא בַּר מִן מַתְתְיָה כָּהֲנָא רַבָּא וּבְנוֹהִי דְּאִנּוּן צַדִּיקִין מְכֻלְהוֹן וּמְקַיְמִין פְּקוּדָיָא וּפְתְגָמֵי אוֹרַיְתָא בְּצָהוּתָא׃ 7 בֵּאדַיִן קָמוּ יְוָנָאֵי וּכְנַשׁוּ שִׁתִּין מַלְכִין מִבְּנוֹי דְעֵשָׂו מְלַבֵּשֵׁי שִׁרְיוֹנִין רוֹכְבִין עַל סוּסָנִין וּפָרְשִׁין וּתְמָנְיָן דּוּכְסִין מִבְּנוֹי דְיִשְׁמָעֵאל רוֹכְבִין עַל פְּרַיָּא בַּר מִן שְׁאַר עַמְמַיָּא וְלִשָּׁנַיָּא דִּלְית בְּהוֹן מִנְיָן וּמַנְיוּ אֲלַכְסַנְדְּרוֹס מַלְכָּא עֲלֵיהוֹן לְרֵישָׁא וַאֲתוֹ לַאֲנָחָא קְרָבָא לִירוּשְׁלֵם׃ 8 וּבְעִדָּנָא הַהִיא הֲוָה כְּנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל דִּמְתִילָא לְיוֹנָתָא שְׁלִמְתָּא פָּלְחָא בְּלֵב חַד לְמֵרַחֲמָא וַאֲחִידָא לְאוֹרַיְתָא וַעֲסִיקָא בְּפִתְגָמֵי אוֹרַיְתָא בְּלֵב שְׁלִים וּבְרִירָן זַכְוָתָא כְּיוֹמָא דְנָפְקָת מִמִּצְרַיִם הָא בְּכֵן נָפְקוּ בְּנֵי חַשְׁמוֹנָאֵי וּמַתְתְיָה וְכָל עַמָּא דְיִשְׂרָאֵל וְאַגִּיחוּ בִּהוֹן קְרָבָא וּמְסַר יְיָ יַתְהוֹן בִּידֵיהוֹן וְכַד חֲזוֹ יָהְבֵי פִּלְכָיָא אֲשֶׁרֵי יַתְהוֹן וּמַלְכָתָא אַרְעָא וְשִׁלְטוֹנַיָּא וּקְלַסוּ לְהוֹן׃ 9 אֲמַרוּ אִמַּיָּא כַּמָּה זְהֵנִין עוֹבְדֵי עַמָּא הָדָא בְּקִרְיְצָתָא שַׁפִּירִין עֲלֵימָתָא כְּסִהֲרָא וּבְרִירָן זַכְוָתָא כְּשִׁמְשָׁא וְאֵימָתָא עַל כָּל יָתְבֵי אַרְעָא בְּזִמַּן דְּהַלְכוּ טִקְסָתָא בְּמַדְבְּרָא׃ 10 אֲמַר מֵרֵי עָלְמָא לְבֵית מַקְדְּשָׁא תְּנֵין דְּאִתְבְּנֵי עַל יְדוֹהִי דְכוֹרֶשׁ אַשְׁרֵיתִי שְׁכִינְתִי לְמֶחֱמֵי עוֹבָדִין טָבִין דְּעַמִּי וּלְמֶחֱמֵי אִלּוּלֵי פֻּשְׁן וְסָגֵן חַכִּימַיָּא דְמִתִילִין לְגִפְנָא וְלִבְלוּבֵיהוֹן מַלְיָן עוֹבָדִין טָבִין הַכְרְמוֹנִין׃ 11 וּכְדוּ אִתְגְּלִי קֳדָם יְיָ דִּי אִנּוּן צַדִּיקִין וְעָסְקִין בְּאוֹרַיְתָא אֲמַר יְיָ בְּמֵימְרֵהּ לָא אוֹסִיף לְמַכֵּיכְנוּן וְאַף לָא אֶעְבֵּד עִמְּהוֹן גְּמִירָא אֱלָהֵן אֶסְלַךְ בְּנַפְשִׁי לְאוֹטָבוּתְהוֹן וּלְשֵׁיזָבָה יַתְהוֹן גֵּיוְתָנִין בִּרְתִיכֵי מַלְכִין בְּגִין זַכְוָתָא דַצַדִּיקֵי דָּרָא דְדַמְיָן בְּעוֹבָדֵיהוֹן לְאַבְרָהָם אֲבוּהוֹן׃

17 * Quò abiit nepos tuus, pulchra in mulieribus? quò respexit nepos tuus? & quæremus eum tecum.

CAP. VI.

1 NEpos meus descendit in hortum suum ad phialas aromatis vt pascat in hortis, & vt colligat lilia.

2 * Ego nepoti meo, & nepos meus mihi, qui pascit in liliis.

3 * Pulchra es amica mea, vt beneplacitum. decora sicut Hierusalem: pauor vt ordinatæ acies.

4 * Auerte oculos tuos de contra me, quia ipsi auolare fecerunt me. cæsaries tua sicut greges caprarum quæ ascenderunt de Galaad.

5 * Dentes tui sicut greges tonsarum quæ ascenderunt de lauacro. omnes gemellis fœtibus, & sterilis non est in eis. sicut funiculus coccineus labia tua, & eloquium tuum decorum.

6 * Sicut cortex mali punici genæ tuæ extra silentium tuum.

7 * Sexaginta sunt reginæ, & octoginta concubinæ, & adolescentulæ, quarum non est numerus. 8 * Vna est columba mea perfecta mea. vna est matri suæ, electa est genitrici suæ. viderunt eam filiæ, & beatam prædicabunt eam: reginæ & concubinæ laudabunt eam.

9 * Quæ ista quæ inclinat quasi aurora, pulchra vt Luna, electa vt Sol, pauor vt ordinatæ?

10 * In hortum nucis descendi vt viderem in genimine torrentis, vt viderem si floruit vinea, si floruerunt mala punica. 11 * Non nouit anima mea. posuit me currus Aminadab.

17 * ποῦ ἀπῆλθεν ὁ ἀδελφιδός σου ἡ καλὴ ἐν γυναιξίν; ποῦ ἀπέβλεψεν ὁ ἀδελφιδός σου; καὶ ζητήσομεν αὐτὸν μετὰ σοῦ.

ε΄.

1 * Ἀδελφιδός μου κατέβη εἰς κῆπον αὐτοῦ εἰς φιάλας τῶν ἀρωμάτων ποιμαίνειν ἐν κήποις, καὶ συλλέγειν κρίνα.

2 * ἐγὼ τῷ ἀδελφιδῷ μου, καὶ ὁ ἀδελφιδός μου ἐμοί, ὁ ποιμαίνων ἐν τοῖς κρίνοις.

3 * καλὴ εἶ ἡ πλησίον μου, ὡς δόξα. ὡραία ὡς Ἱερουσαλήμ· θαμβοῦ ὡς τεταγμένη.

4 * ἀπόστρεψον ὀφθαλμούς σου ἀπέναντίον μου, ὅτι αὐτοί σε ἐξεπέρασάν με. τρίχωμά σου ὡς ἀγέλαι τῶν αἰγῶν αἱ ἀνέβησαν ἀπὸ Γαλαάδ.

5 * ὀδόντες σου ὡς ἀγέλαι τῶν κεκαρμένων αἱ ἀνέβησαν ἀπὸ τοῦ λουτροῦ. αἱ πᾶσαι διδυμεύουσαι, καὶ ἄτεκνος οὐκ ἔστιν ἐν αὐταῖς· ὡς σπαρτίον κόκκινον χείλη σου καὶ ἡ λαλιά σου ὡραία.

6 * ὡς λέπυρον τοῦ ῥοιᾶς μῆλόν σου ἐκτὸς τῆς σιωπήσεώς σου. 7 * ἑξήκοντα εἰσὶ βασίλισσαι καὶ ὀγδοήκοντα παλλακαί, καὶ νεανίδες ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός.

8 * μία ἐστὶ περιστερά μου τελεία μου· μία ἐστὶ τῇ μητρὶ αὐτῆς, ἐκλεκτή ἐστι τῇ τεκούσῃ αὐτήν. εἶδοσαν αὐτὴν θυγατέρες καὶ μακαρίσουσιν αὐτήν. βασίλισσαι καὶ παλλακαὶ αἰνέσουσιν αὐτήν.

9 * τίς αὕτη ἡ ἐκκύπτουσα ὡσεὶ ὄρθρος. καλὴ ὡς σελήνη· ἐκλεκτὴ ὡς ἥλιος· θαμβοῦ ὡς τεταγμένη.

10 * εἰς κῆπον καρύας κατέβην ἰδεῖν ἐν γενήμασι τοῦ χειμάρρου, ἰδεῖν εἰ ἐβλάστησεν ἡ ἄμπελος εἰ ἐβλάστησαν αἱ ῥοαί.

11 * οὐκ ἔγνω ἡ ψυχή μου. ἔθετό με ἅρματα Ἀμιναδάβ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Responderunt Prophetæ cùm audirent laudes Domini ex ore cœtus Israel, & ita dixerunt, Propter quod peccatum sublata est de medio tui maiestas Domini, o tu quæ pulchra es in operibus tuis super omnes nationes? & ad quē locum declinauit dilectus tuus quando eleuatus est de sanctuario tuo? Dixit cœtus Israel: Propter peccata & rebelliones & proditionem quę inuentæ sunt in me. Dixeruntque Prophetæ: Nunc conuertere ad pœnitentiam, & surgamus tu & nos, & oremus coram eo, & quæramus misericordiam tecum.

CAP. VI.

DOminator autem seculi suscepit voluntariè orationem eorum, & descendit in Babylonem ad concilium sapientum, & dedit populo suo requiem; & eduxit eos de captiuitate ipsorum per manū Cyri & Esdrę & Nehemię & Zorobabel filij Sealthiel, & seniorum Iudęorum; & ædificauerunt domum sanctuarij, & constituerunt sacerdotes super oblationes, & Leuitas super custodiam verbi sanctitatis, & misit ignem de cælis, & suscepit voluntariè oblationem, & incensum aromatum: & sicut vir qui nutrit filium suum dilectum in delitiis, ita delicatè nutriuit eos; & sicut vir qui colligit rosas de conuallibus, ita congregauit eos de Babylonia. 2 Et in illo die ego seruiui domino seculi dilecto meo, & dilectus meus habitare fecit maiestatem sanctam in medio mei, & nutriuit me delitiis. 3 Dixit Dominus in verbo suo: Quā pulchra es tu dilecta mea in tēpore quo vis facere voluntatē meam! pulchra est domus sanctuarij, quā ædificasti mihi similem priori *domui* sanctuarij; quam ædificauit mihi Salomon rex Ierusalem; & terror tuus fuit super omnes populos in die quo ambulauerunt vexilla tua per desertum. 4 Fac accumbere magistros tuos sapientes, congregatio magna, in circuitu in conspectu meo; ipsi enim consulebant me in captiuitate, & constituebant gymnasium doctrinæ legis meæ. Reliqui autem magnates tui & populus terræ iustificauerunt me in verbo oris sui, sicut filij Iaacob qui collegerunt lapides, & fecerunt aceruum in monte Galaad. 5 Sacerdotes autem & Leuitæ qui comedunt oblationes tuas & decimas sanctificatas & primitias, mundi sunt ab omni violentia & rapina, quemadmodum mundi erant greges ouium Iaacob in tempore quo ascendebant de torrente Iaboc, in quibus non erat violentia nec rapina; & omnes similes erant ad inuicem, & pariebant gemellos fœtus in omni tempore: & orbata & sterilis non erat in eis. 6 Regnum autem domus Hasmenæorum omne plenum est præceptis sicut malogranatū, præter Mathatiā sacerdotem magnū & filios eius qui erant iustiores illis omnibus, & confirmabant præcepta & verba legis in puritate. 7 Tunc surrexerunt Græci & congregauerūt sexaginta reges de filiis Esau, indutos loricis, ascendētes super equos, & equites & octoginta duces de filiis Ismael, ascendentes super elephantos, præter reliquos populos & linguas quorū non erat numerus; & constituerunt Alexandrum regem super eos in principem, & venerunt vt pugnarent contra Ierusalem. 8 Et in illo tempore erat cœtus Israel similis columbæ perfectæ, & seruiebat vnanimis domino suo, & apprehendebat legem, & laborabat in verbis legis in corde perfecto, & puræ erant iustitiæ eius sicut in die quo egressa est de Ægypto. Tunc egressi sunt filij Hasmonęorum & Mathatias & omnis populus Israel, & pugnauerunt contra eos, & tradidit eos Dominus in manus eorum: & cùm hoc vidissent habitatores prouinciarum, beatos eos dixerunt, & regna terræ & potentes, & laudauerunt eos. 9 Dixerunt nationes: Quàm splendida sunt opera populi huius sicut mane! Pulchri sunt iuuenes eius sicut luna, & pura sunt merita eius sicut sol: & terror eius erat super oēs habitatores terrę, quando ambulabant vexilla eius per desertum. 10 Dixit dominator seculi: In domo sanctuarij secunda quæ ædificata est per manum Cyri, habitare feci maiestatem meam vt viderem opera bona populi mei; & vt viderem si crescant & multiplicentur sapientes qui comparantur viti, & si germina eorum plena sint operibus bonis sicut mala punica. 11 Cùm autem reuelatum fuit coram Domino quòd essent iusti, & quòd laborarent in lege, dixit Dominus in verbo suo: Non addam vltrà humiliare eos, neque faciam cum eis consumptionem, sed consilium inibo in anima mea vt benefaciam eis, & vt ponam eos excelsos in curribus regum propter merita iustorum generationis illius: qui similes sunt in operibus suis Abrahæ patri suo.

12 שׁוּבִי שׁוּבִי הַשּׁוּלַמִּית שׁוּבִי שׁוּבִי וְנֶחֱזֶה־בָּךְ

ז

מַה־תֶּחֱזוּ בַּשּׁוּלַמִּית כִּמְחֹלַת הַמַּחֲנָיִם׃

1 מַה־יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת־נָדִיב חַמּוּקֵי יְרֵכַיִךְ
כְּמוֹ חֲלָאִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָּן׃

2 שָׁרְרֵךְ אַגַּן הַסַּהַר אַל־יֶחְסַר הַמָּזֶג בִּטְנֵךְ עֲרֵמַת
חִטִּים סוּגָה בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃

3 שְׁנֵי שָׁדַיִךְ כִּשְׁנֵי עֳפָרִים תָּאֳמֵי צְבִיָּה׃

4 צַוָּארֵךְ כְּמִגְדַּל הַשֵּׁן עֵינַיִךְ בְּרֵכוֹת בְּחֶשְׁבּוֹן עַל־
שַׁעַר בַּת־רַבִּים אַפֵּךְ כְּמִגְדַּל הַלְּבָנוֹן צוֹפֶה פְּנֵי
דַמֶּשֶׂק׃

5 רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן מֶלֶךְ
אָסוּר בָּרְהָטִים׃

6 מַה־יָּפִית וּמַה־נָּעַמְתְּ אַהֲבָה בַּתַּעֲנוּגִים׃

7 זֹאת קוֹמָתֵךְ דָּמְתָה לְתָמָר וְשָׁדַיִךְ לְאַשְׁכֹּלוֹת׃

8 אָמַרְתִּי אֶעֱלֶה בְתָמָר אֹחֲזָה בְּסַנְסִנָּיו וְיִהְיוּ־נָא
שָׁדַיִךְ כְּאֶשְׁכְּלוֹת הַגֶּפֶן וְרֵיחַ אַפֵּךְ כַּתַּפּוּחִים׃

9 וְחִכֵּךְ כְּיֵין הַטּוֹב הוֹלֵךְ לְדוֹדִי לְמֵישָׁרִים דּוֹבֵב
שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים׃

10 אֲנִי לְדוֹדִי וְעָלַי תְּשׁוּקָתוֹ׃

11 לְכָה דוֹדִי נֵצֵא הַשָּׂדֶה נָלִינָה בַּכְּפָרִים׃

12 Reuertere reuertere Sunamitis, reuertere reuertere vt intueamur te.

CAP. VII.

1 QVid videbis in Sunamite, nisi choros castrorum? Quàm pulchri sunt
A gressus tui in calciamentis filia principis! Iuncturæ feminum tuorum sicut monilia
quæ fabricata sunt manu artificis.

2 Vmbilicus tuus crater tornatilis, nun-
B quam indigens poculis. Venter tuus sicut
3 aceruus tritici vallatus liliis. Duo vbera
tua sicut duo hinnuli gemelli capreæ.

4 Collum tuum sicut turris eburnea: o-
culi tui sicut piscinæ in Esebon quæ sunt
in porta filiæ multitudinis. Nasus tuus si-
cut turris Libani qui respicit contra Da-
5 mascum. Caput tuum vt Carmelus,
C & comæ capitis tui sicut purpura regis iun
6 cta canalibus. Quàm pulchra es, &
quàm decora charissima in delitiis!

7 Statura tua assimilata est palmæ, &
vbera tua botris.

8 Dixi: Ascendam in palmam, & appre-
hendam fructus eius. Et erunt vbera tua si-
cut botri vineæ, & odor oris tui sicut odor
malorum.

9 Guttur tuum sicut vinum optimum,
D dignum dilecto meo ad potandum, labiisque & dentibus illius ad ruminandum.

10 Ego dilecto meo, & ad me conuersio
11 eius. Veni dilecte mi, egrediamur in
agrum, commoremur in villis.

תרגום

12 תּוּבִי לְוָתִי כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל תּוּבִי לְבֵית אִלְפָּן אוֹרַיְתָא תּוּבִי לְקַבְּלָא נְבוּאָה מִן נְבִיאַיָּא דִי מִתְנַבְּאִין בְּשׁוּם מֵימְרָא
דַיְיָ ז וּמַה טִיבְכוֹן נְבִיאֵי שִׁקְרָא לְמִסְטְעֵי עַמָּא דִירוּשְׁלֵם בִּנְבוּאַתְכוֹן דִי אַתּוּן מְמַלְלִין סַטְיָא עַל מֵימְרָא דַיְיָ וּלְאַחֲלָא
מַשְׁרְיָתְ יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה׃ 1 אֲמַר שְׁלֹמֹה בְּרוּחַ נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ כַּמָּה שַׁפִּירָן רַגְלֵיהוֹן דְיִשְׂרָאֵל כַּד סָלְקָן לְאִתְחַנָּאָה קֳדָם יְיָ
חָלַת זְמִנִין בְּשָׁתָא בְּסַסְגוֹנָא וּפְקָרְבִין דְ נְדָרֵיהוֹן וְדְ נִדְבָתְהוֹן וּבְנֵיהוֹן נָפְקֵי יַרְכֵיהוֹן זַיְנִין כְּיוֹחֲרִין דְקָבְיָן עַל כְּלִילָא דְקַדְשָׁא
דַעֲבַד בְּצַלְאֵל אוּמָנָא לְאַהֲרֹן כָּהֲנָא׃ 2 וְרֵישׁ מְתִיבְתְּךְ דִי בְזָכוּתָהּ מִתְפָּרְנְסִין עַל כָּל עָלְמָא הֵיכְמָה דְעוֹבָרָא מִתְפָּרְנֵס מִן פְּרָתָהּ בְּמַעְיָנָא
דְאִמֵּהּ בָּהִיק בְּאוֹרַיְתָא כְּאוֹגָנָא דְסַהֲרָא בְּמֵימֵהּ לְרַבָּאָה וּלְסַאָבָא לְזַכָּאָה וְלָא חָסְרִין פְּהָגֵי אוֹרַיְתָא תְּדִירָא מִפּוּמֵהּ הֵיכְמָה דְלָא
חָסְרִין מוּי דְנַהֲרָא רַבָּא דִי נְפֵק מֵעֲדֶן וְשָׁבְעִין חֵיכִין מְסַחֲרִין יָתֵהּ כְּאִדֵּר סְגַלְגַּל וְאוֹצְרֵיהוֹן מָלְיִן מִן מַעֲשֵׂר קְדֻשָׁא וְנִדְבָתָא דְסַיְגוּ
לְהוֹן עֶזְרָא כָּהֲנָא וְזְרוּבָבֶל וְיֵשׁוּעַ וּנְחֶמְיָה וּמָרְדְכַי בִּלְשָׁן אֲנָשֵׁי כְּנִשְׁתָּא רַבְּתָא דְמִתִילִין לְוָרְדִין בְּגִין דִי יְהֵי לְהוֹן חֵילָא לְמֶעְסַק בְּאוֹרַיְתָא וְעִם
זַלִּילְיָא׃ 3 פְּרִיקִין דַעֲתִידִין לְמִפְרְקִיךְ דַמְיָן לְמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּנֵי יוֹכֶבֶד דְמִתִילָן לְהָרִין אוּרְזִילִין תְּיוּמֵי טַבְיָא׃ 4 וְאָב בֵּית
דִינָא דְדָאִין דִינִיךְ חָסִין עַל עַמָּא לְכַפָּתָא יַהוֹן וּלְמִנְגַּד מִן דִי יְתְחַיֵּב בְּרִינָא לְנַגְדָּא כִּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא דַעֲבַד סִגְלָא דְשַׁן דָּפִיל וּכְבַשׁ יַת עַמָּא בֵּית
יִשְׂרָאֵל וַאֲהַדַּר יַתְהוֹן לְמָרֵי עָלְמָא כְּפָרְקְטִינִין דְמַיָּא וְיַרְעִין לְמִמְנֵי חֶשְׁבָּנֵי עִבּוּרִין וּמְעַבְּרִין שְׁנִין וְקָבְעִין רֵישֵׁי יַרְחִין
וְרֵישֵׁי שְׁנִין בְּתַרַע בֵּית סַנְהֶדְרִין רַבָּא וְרַב בֵּית אָבָא לְבֵית יְהוּדָה דָמֵי לְרַוּר מַלְכָּא דְבָנָא מְצַדְתָּא דְצִיּוֹן דִי מִתְקְרֵי מִגְדָּלָא דְלִבְנָן דְכָל מַן דִיקוֹם
עֲלוֹהִי יְכֵל לְמִסְנֵי כָּל מְגַדְלִין דִי בְדַמָּשֶׂק׃ 5 מִלְּבָא דְאִתְמַנִּי עֲלָךְ רֵישָׁא צַדִּיקָא כְּאֵלִיָּהוּ נְבִיָּא דְקָנְאָתָא לְמֵימְרָא שְׁמַיָּא וּקְטָל יַת נְבִיאֵי
שִׁקְרָא בְּטוּרָא דְכַרְמֶל וַאֲתֵיב יַת עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל לִדְחִלְתָא דַיְיָ אֱלָהַיָּא וְדַלַּת עַמָּא דִי אֲנוּן מְסַכְּנִין עֲתִידִין לְמִלְבַּשׁ
אַרְגְּוָנָא הֵיכְמָה דִי לְבַשׁ דָּנִיֵּאל בְּקַרְתָּא דְבָבֶל וּמָרְדְכַי בְּשׁוּשַׁן בְּגִין זְכוּתָא דְאַסְתֵּיר מִן קֳדָמַת דְנָא לְמָרֵי עָלְמָא וּבְצַדְקָתָא דִיצְחָק
דְכַפְּתֵהּ אֲבוּהִי לְמִקְרְבֵהּ וּבְחִסְדּוּתָא דְיַעֲקֹב דְקַלֵּף עַל חִטְרָיָא בְּרַהֲטַיָּא׃ 6 אֲמַר מַלְכָּא שְׁלֹמֹה כַּמָּה יָאֶה אַנְתְּ כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל
בְּזִמְנָן דִי תִסְבְּלִי עֲלָיִךְ יַת נִיר מַלְכוּתִי בְּעִדָּן דַּאֲנָא מוֹנַח יָתִיךְ בִּיסוּרִין עַל חוֹבַיִךְ וְאַנְתְּ מְקַבְּלָא יַהוֹן בְּרִחִים דַמְיָן בְּאַנְפַּיִךְ כְּתַפְּנוּקִין׃
7 וּבְעִדָּן דִי פָרְסִין כָּהֲנַיִךְ יְדֵיהוֹן בְּצִלּוּ וּמְבָרְכִין לַאֲחֵיהוֹן בֵּית יִשְׂרָאֵל דְמָן אַרְבַּעַת יְדֵיהוֹן מִתְפָּרְשִׁין כְּלוּלַבֵּי דְתָמָר וְקוֹמַתְהוֹן כְּרִקְלָא
יְקָהֲלַיִךְ קַיְמִין בְּאֵפִין כָּל קֳבֵל כָּהֲנַיָּא וְאֵפֵיהוֹן כְּבִישָׁן לְאַרְעָא כְּאִתְכְּלָא דְעִנְבִין׃ 8 אֲמַר יְיָ בְּמֵימְרֵהּ אֶסֵּק וַאֲנַסֵּהּ לְרַנְיָאל
וְאֶחֱזִי אִי כְּהִיל לְמֶסַּק בְּנִסְיוֹנָא הָדָא חֵיכְמָה דְקָם אַבְרָהָם דְדָמֵי לְלוּלַבָּא בְּעַסְרָא נִסִּין וּכְחַן אַף אֲנָא לְחַנָּנֵיהּ מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה אִי
כָּהֲלִין לְמֶסַּק בְּנִסְיוֹנֵיהוֹן אֶפְרָק בְּדִיל זְכוּתְהוֹן לְעַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל דְמִתִילָן לְאַתְכְּלִין וְעִנְבִין וְשׁוּמְהוֹן דְדָנִיֵּאל חַנַנְיָא מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה
יִשְׁתְּמַעוּ בְּכָל אַרְעָא וְרֵיחֲהוֹן יְהֵי נָדֵף כְּרֵיחָא דְתַפּוּחִין דְגִנְתָּא דְעֵדֶן׃ 9 אֲמַר דָּנִיֵּאל וְחַבְרוֹתֵי יְהֵי עֲדַף כְּרֵיחָא דְתַפּוּחִין דְגִנְתָּא דְעֵדֶן׃
דַיְיָ הֵיכְמָה דִי קֳבֵל עֵילָה אַבְרָהָם אֲבוּנָן דְמָהֵל לַחֲמַר עַתִּיק וְנָהֵךְ בְּאוֹרְחָן דְהַקְנָן קֳדָמוֹהִי הֵיכְמָה דַאֲזַלוּ אֵלָיָהוּ וֶאֱלִישָׁע נְבִיאַיָּא דִי
בְּזְכוּתְהוֹן קָמוּ מֵיתַיָּא וְדָמִין לְגַבַּר דְדָמֵךְ וְכִיחֲזֵקְאֵל כַּר בּוּזִי כָּהֲנָא דְמִנְבוּאָה פּוּמֵהּ אִתְעָרוּ דָמְכֵי מִיתַיָּא דִי בְּבִקְעַת דּוּרָא׃ 10 אֲמֶרֶת
יְרוּשְׁלֵם כָּל זְמַן דִי אֲנָא מְהַלְכָא בְּאוֹרְחָא דְמָרֵי עָלְמָא שְׁכִינְתֵהּ בֵּינִי וּבֵינָא וַעֲלֵי מְהַוְיָא וּבְעִדָּן דִי אֲנָא סָטְיָא מִן אוֹרְחַיָּא מְסַלֵּק שְׁכִינְתֵהּ
מִבֵּינִי וּמִסַּלְטֵל יָתִי בֵּינֵי עַמְמַיָּא וְאָנוּן שַׁלְטִין בִּי כְּגְבַר דְשָׁלְט בְּאִנְתְּתֵהּ׃ 11 כַּר חִבּוּ עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל אַגְלֵי יְיָ יַתְהוֹן בְּאַרְעָא דְשַׁעְיר
חֻקְלֵי אֱדוֹם אֲמֶרֶת כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל בְּבָעוּ מִנָּךְ רַחֲמִין כָּל עָלְמָא קַבֵּל צְלוֹתִי דִי אֲנָא מְצַלֵּא קֳדָמָךְ בְּקָרְוֵי גָלוּתָא וּבְפִלְבֵי עַמְמַיָּא׃

12 *Reuertere reuertere Sulamitis, reuertere reuertere & intuebimur in te.*

CAP. VII.

Quid videbitis in Sulamitide quæ vadit vt herba castrorum.

1 *Quid pulchri facti sunt gressus tui in calciamentis filia Nadab! aptitudines femorum tuorum similes monilibus operum manuum artificis.* 2 *Vmbilicus tuus crater tornatilis, non indigens mixtione. venter tuus cumulus tritici vallatus in liliis.* 3 *Duo vbera tua sicut duo hinnuli gemelli capreæ.*

4 *Collum tuum sicut turris eburnea. oculi tui vt piscinæ in Asebon, in portis filiæ multorum. nasus tuus sicut turris Libani quæ respicit faciem Damasci.* 5 *Caput tuum super te vt Carmeli, & cæsaries capitis tui sicut purpura. Rex ligatus in transcursibus.*

6 *Quid pulchra facta es, & quid iucunda facta es dilectio! in delitiis tuis*

7 *hæc magnitudo tua. similis facta es palmæ, & vbera tua botris.*

8 *Dixi, Ascendam in palma, apprehendam cacumina eius. & erunt quidem vbera tua sicut botri vineæ: & odor naris tuæ sicut mala.*

9 *Et guttur tuum sicut vinum bonum. Vadens nepoti meo in rectitudinem sufficiens in labiis meis & dentibus.*

10 *Ego nepoti meo, & ad me conuersio eius.*

11 *Veni nepos mi: egrediamur in agrum, commoremur in villis.*

12 Ἐπίστρεφε Ἐπίστρεφε ἡ Σουλαμίτις, Ἐπίστρεφε Ἐπίστρεφε, καὶ ὀψόμεθα ἐν σοί. ζ.

Τί ὄψεσθε ἐν τῇ Σουλαμίτιδι ἡ ἐρχομένη ὡς χορὸς παρεμβολῶν.

1 τί ὡραιώθησαν διαβήματά σου ἐν ὑποδήμασι θύγατερ ναδάβ. ῥυθμοὶ μηρῶν σου ὅμοιοι ὁρμίσκοις ἔργων χειρῶν τεχνίτου.

2 ὀμφαλός σου κρατὴρ τορευτός, μὴ ὑστερούμενος κράμα. κοιλία σου θημωνία σίτου πεφραγμένη ἐν κρίνοις.

3 δύο μαστοί σου ὡς δύο νεβροὶ δίδυμοι δορκάδος.

4 τράχηλός σου ὡς πύργος ἐλεφαντίνου. ὀφθαλμοί σου ὡς λίμναι ἐν Ἐσεβών, ἐν πύλαις θυγατέρος πολλῶν. μυκτήρ σου ὡς πύργος τοῦ λιβάνου σκοπεύων πρόσωπον δαμασκοῦ.

5 κεφαλή σου ἐπὶ σὲ ὡς καρμήλιος, καὶ πλόκιον κεφαλῆς σου ὡς πορφύρα. βασιλεὺς δεδεμένος ἐν ὡδαῖς.

6 τί ὡραιώθης καὶ τί ἡδύνθης ἀγάπη. ἐν τρυφαῖς σου

7 τοῦτο μέγεθός σου. ὡμοιώθης τῷ φοίνικι, καὶ οἱ μαστοί σου τοῖς βότρυσιν.

8 εἶπα, ἀναβήσομαι ἐν τῷ φοίνικι. κρατήσω τῶν ὑψέων αὐτοῦ. καὶ ἔσονται δὴ μαστοί σου ὡς βότρυες τῆς ἀμπέλου· 9 καὶ ὀσμὴ ῥινός σου ὡς μῆλα. καὶ λάρυγξ σου ὡς οἶνος ἀγαθός. πορεύομαι τῷ ἀδελφιδῷ μου εἰς εὐθύτητα ἱκανούμενος ἐν χείλεσί μου καὶ ὀδοῦσιν.

10 ἐγὼ τῷ ἀδελφιδῷ μου· κἀ ἐπ' ἐμὲ ἡ ἐπιστροφὴ αὐτοῦ.

11 ἐλθὲ ἀδελφιδέ μου ἐξέλθωμεν εἰς ἀγρόν. αὐλισθῶμεν ἐν κώμαις.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Reuertere ad me cœtus Israel: reuertere ad Ierusalem; reuertere ad domum doctrinæ legis meæ, reuertere ad susciendam prophetiam à prophetis qui prophetant in nomine verbi Domini. CAP. VII.

QVid prodest vobis ò prophetæ falsi, vt decipiatis populum qui est in Ierusalem in prophetia vestra; qua vos loquimini auersionem contra verbum Domini, vt profanetis castra Israel, & Iuda? 1 Dixit Salomon in spiritu prophetiæ à facie Domini: Quàm pulchri sunt pedes Israel, quãdo ascendunt vt appareãt corã Domino tribus vicibus in anno, cũ calceamentis taxeis, & offerunt vota sua & oblationes voluntarias suas! & filij eorũ qui egressi sunt de femore eorũ pulchri sunt sicut lapides pretiosi, qui fixi sunt in corona sancta, quã fecit Beseleel artifex Aaron sacerdoti. 2 Et princeps scholæ tuæ per cuius meritũ gubernãtur omnia secula, sicut fœtus enutritur per vmbilicũ in vtero matris suæ, splẽdidus est in lege sicut circulus Lunæ; quãdo venit ad mundandũ, & ad contaminandũ, & ad iustificandũ, & ad condemnandũ: & non deficiunt verba legis vnquã ab ore eius, sicut non deficiunt aquæ fluminis magni, quando egreditur de paradiso, & septuaginta sapientes circundant eum sicut aream rotundam, & cellaria eorum plena sunt decimis sanctificatis & votiuis & spontaneis, quas constituerũt eis Esdras sacerdos, & Zorobabel, & Iosue, & Nehemias, & Mardochæus & Belsan, viri ecclesiæ magnæ, qui comparantur rosis vt sit eis virtus vt laborent in lege die ac nocte. 3 Saluatores tui qui te redempturi sunt, similes sunt Mosi & Aaron filiis Iocabed qui comparantur duobus hinnulis gemellis capreæ. 4 Iudex quoque tuus qui iudicat iudicium tuum, fortis est super populum, vt alliget eos, & vt trahat eos, qui condemnantur in iudicio, ad carcerem, sicut Salomon rex, qui fecit turrim eburneam, & subiecit populum domus Israel; & conuertit eos ad dominatorem seculi, scribæ tui pleni sunt sapientia sicut piscinæ aquarum: & sciunt constituere rationes emboliſmorũ; & annos intercalant, & signant principia annorum & mensium, in porta domus concilij magni: & princeps familiarum domus Iuda similis est Dauid regi, qui ædificauit arcem Sion, quæ vocatur Turris Libani; quoniam omnis qui steterit in ea, potest numerare omnes turres quæ sunt in Damasco. 5 Rex qui constitutus est super te in principem, iustus est sicut Helias propheta, qui zelo zelatus est pro Domino cęli, & occidit prophetas falsos in monte Carmelo, & conuertit populum domus Israel ad timorẽ Domini Dei: & pauperes populi qui ambulabant apud principem hinc & inde, eò quòd egeni sunt, futurum est vt induantur purpura, sicut indutus est Daniel in ciuitate Babylonis, & Mardochæus in Susis, propter meritum Abrahæ, quẽ regem constituit ab initio in dominatorem seculi; & propter iustitiam Isaac, quem ligauit pater eius vt offerret eum *in holocaustum*; & propter benignitatem Iacob, qui decorticauit virgas, *& posuit eas* in canalibus.

6 Dixit Salomon rex: Quàm pulcher es cœtus Israel in tempore quo tu portas super te iugum regni mei, in tempore quo ego corripio te infirmitatibus propter peccata tua, & tu suscipis eas in charitate, & videntur tibi quasi delitiæ! 7 Et in tempore quo Sacerdotes tui extendunt manus suas in oratione, & benedicunt fratribus suis domui Israel, similes sunt digiti manus eorum extensi ramis palmarum, & statura eorum est sicut palma, & ecclesia tua stat facie ad faciem contra Sacerdotes, & facies eorum inclinatæ sunt in terram sicut botri vuarum. 8 Dixit Dominus in verbo suo: Ascendam & tentabo Danielem, & videbo si potest stare in tentatione hac sicut stetit Abraham, qui similis fuit ramo *palmarum*, *quem probaui* decem tentationibus: & probabo ego quoque Ananiam, Mizael, & Azariam. & si possunt stare in tentationibus suis, redimam propter merita eorum populum domus Israel, qui comparatus est botris vuarum: & nomen Daniel, Ananiæ, & Mizael & Azariæ audietur in vniuersa terra, & odor eorum erit fragrans sicut odor pomorum paradisi voluptatis. 9 Dixit Daniel & socij eius: Suscipiendo susciemus super nos decretum verbi Domini, sicut suscepit super se Abraham pater noster, qui comparatus est vino veteri; & ambulabimus in viis quæ rectæ sunt coram eo, sicut ambulauerunt Helias & Heliseus prophetæ, per quorum merita surrexerunt mortui, qui similes sunt viro dormienti: & sicut Ezechiel filius Buzi Sacerdos, quia in prophetia oris sui suscitati sunt dormientes mortui qui erant in campo Dura. 10 Dixit Ierusalem: In omni tempore quo ego ambulo in via dominatoris seculi, habitare facit maiestatem suam in medio mei, & ad me est desiderium eius. & in tempore quo ego declino à viis eius, aufert maiestatem suam à me, & transfert me inter populos, & ipsi dominantur in me sicut vir qui dominatur vxori suæ. 11 Quando peccauerunt populus domus Israel, transmigrare eos fecit Dominus in terram Seir regionis Idumęæ. dixit cœtus Israel: Obsecro te dominator totius seculi suscipe orationem meam, qua ego oro coram te in vrbibus transmigrationis meę & prouinciis populorum.

12 * נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים נִרְאֶה אִם־פָּרְחָה הַגֶּפֶן פִּתַּח
הַסְּמָדַר הֵנֵצוּ הָרִמּוֹנִים שָׁם אֶתֵּן אֶת־דֹּדַי לָךְ׃
13 * הַדּוּדָאִים נָתְנוּ־רֵיחַ וְעַל־פְּתָחֵינוּ כָּל־מְגָדִים
חֲדָשִׁים גַּם־יְשָׁנִים דּוֹדִי צָפַנְתִּי לָךְ׃ ח
1 * מִי יִתֶּנְךָ כְּאָח לִי יוֹנֵק שְׁדֵי אִמִּי אֶמְצָאֲךָ בַחוּץ
אֶשָּׁקְךָ גַּם לֹא־יָבוּזוּ לִי׃
2 * אֶנְהָגְךָ אֲבִיאֲךָ אֶל־בֵּית אִמִּי תְּלַמְּדֵנִי אַשְׁקְךָ
מִיַּיִן הָרֶקַח מֵעֲסִיס רִמֹּנִי׃
3 * שְׂמֹאלוֹ תַּחַת רֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי׃
4 * הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלִַם מַה־תָּעִירוּ וּמַה־
תְּעֹרְרוּ אֶת־הָאַהֲבָה עַד־שֶׁתֶּחְפָּץ׃
5 * מִי זֹאת עֹלָה מִן־הַמִּדְבָּר מִתְרַפֶּקֶת עַל־דּוֹדָהּ
תַּחַת הַתַּפּוּחַ עוֹרַרְתִּיךָ שָּׁמָּה חִבְּלַתְךָ אִמֶּךָ שָּׁמָּה
חִבְּלָה יְלָדַתְךָ׃
6 * שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל־לִבֶּךָ כַּחוֹתָם עַל־זְרוֹעֶךָ כִּי־
עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה קָשָׁה כִשְׁאוֹל קִנְאָה רְשָׁפֶיהָ
רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶתְיָהּ׃
7 * מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת־הָאַהֲבָה
וּנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ אִם־יִתֵּן אִישׁ אֶת־כָּל־הׇון
בֵּיתוֹ בָּאַהֲבָה בוּז יָבוּזוּ לוֹ׃
8 * אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה וְשָׁדַיִם אֵין לָהּ מַה־נַּעֲשֶׂה
לַאֲחוֹתֵנוּ בַּיּוֹם שֶׁיְּדֻבַּר־בָּהּ׃

12 * Manè ſurgamus ad vineas, videamus
ſi floruit vinea, ſi flores fructus parturiunt,
ſi floruerunt mala punica. ibi dabo tibi v-
13 bera mea. * Mandragoræ dederunt odorem
in portis noſtris. Omnia poma noua &
vetera dilecte mi ſeruaui tibi.

CAP. VIII.

1 QVis mihi det te fratrem meum ſugen-
A tem vbera matris meæ, vt inueniam
te foris, & deoſculer, & iam me nemo de- Sup.2.b.
2 ſpiciat. * Apprehendam te & ducam in do-
mum matris meæ. ibi me docebis, & da-
bo tibi poculum ex vino condito, & mu-
ſtum malorum granatorum meorum.
3 * Læua eius ſub capite meo, & dextera
4 illius amplexabitur me. * Adiuro vos filiæ Sup.2.b. 3.b.4. 5.b.4. 6.
B Hieruſalem, ne ſuſcitetis neq; euigilare fa-
5 ciatis dilectam, donec ipſa velit. * Quæ eſt
iſta quæ aſcendit de deſerto, delitiis affluẽs
innixa ſuper dilectum ſuum? Sub arbore
malo ſuſcitaui te. ibi corrupta eſt mater
6 tua, ibi violata eſt genitrix tua. * Pone me
vt ſignaculum ſuper cor tuum, vt ſignacu-
lum ſuper brachium tuum, quia fortis eſt
vt mors dilectio, dura ſicut infernus æmu-
C latio. Lampades eius vt lampades ignis at-
7 que flammarum. * Aquæ multæ non po-
tuerunt extinguere charitatem, nec flumi-
na obruẽt illam. Si dederit homo omnem
ſubſtantiam domus ſuæ pro dilectione,
8 quaſi nihilum deſpicient eum. * Soror no-
ſtra parua, & vbera non habet. Quid facie-
mus ſorori noſtræ in die quando alloquen
da eſt?

תרגום

12 אָמְרִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִילֵּין נַקְדִּים בְּצַפְרָא וְנֵהָךְ לְבֵית כְּנִישְׁתָּא וּלְבֵית מְדְרָשָׁא וּנְבַקַּר בְּסִפְרָא דְאוֹרַיְתָא וְנֶחְמֵי אִי מָטָא זִמַּן
פָּרָקָנָא דְעַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל דְּמִתִּילָן לְגֶפְנָא לְאִתְפָּרָקָא מְגָלוּתְהוֹן וְנִשְׁאַל לְחַבִּימַיָּא אִי אִתְגְּלִי קֳדָם יְיָ זְכוּתָא צַדִּיקַיָּא דְּמִלִּין פִּקּוּדַיָּא כְּרוּמָנָא אִי
מָטָא קְצָא לְמִסַּק לִירוּשְׁלֵם לְמֶחֱן חַמָּן שְׁבַח לֵאלָהָא שְׁמַיָּא וּלְמִקְרַב עֲלָנָן וְנִכְסַת קוּדְשִׁין׃ 13 וְכַד יְהֵי רַעֲוָא מִן קֳדָם יְיָ לְמִפְרַק יַת עַמֵּהּ
מִן גָּלוּתָא יֵאֱמַר לְמַלְכָּא מְשִׁיחָא כְּבַר שְׁלִים קֵץ גָּלוּתָא וְזַכְוָת צַדִּיקַיָּא אִתְכַּסַּם קֳדָמֵי כְּרֵיחַ בַּלְסְמוֹן וְחַכִּימֵי דָרַיָּא קְבִיעָן עַל חַרְעֵי מַדְרָשָׁא
עַסְקִין בְּפִתְגָמֵי סָפְרַיָּא וּפִתְגָמֵי אוֹרַיְתָא כְּעַן קוּם קַבֵּל מַלְכוּתָא דִּי גְנִזַת לָךְ׃ ח 1 וּבְהַהִיא זִמְנָא אִתְגְּלִי
מַלְכָּא מְשִׁיחָא לְכְנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל וְיֵימְרוּן לֵהּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲתָא הֲוֵה עִמָּנָא לָאו וְנִסַּק לִירוּשְׁלֵם וּנְהֵי יָנְקִין עִמָּךְ טַעֲמֵי אוֹרַיְתָא הֵיכְמָה
דְּיֵינִיק יַנְקָא בְּחָרְיָא דְאִמֵּהּ דָּכָל זִמַּן דַּהֲוֵיתִי מְטַלְטְלָא לְבָרָא מִן אַרְעִי כַּד הֲוֵיתִי דָכְרָא יַת שׁוּם אֱלָהָא רַבָּא וּמְסָרָא נַפְשִׁי עַל אֱלָהוּתֵהּ אַף
עַמִּי אַרְעָא לָא הֲווּ מְבַזִּין לִי׃ 2 אֵיבְרִנָּךְ מַלְכָּא מְשִׁיחָא וַאֲעִילִנָּךְ לְבֵית מִקְדְּשִׁי וְתֵאלֵף יְהֵי לְמִדְחַל מִן קֳדָם יְיָ וּלְמֵהַךְ בְּאָרְחָתֵהּ וְתֵמַּן
נִסְעַד סְעוּדְתָא וְנִשְׁתֵּי חֲמַר עַתִּיק דְּאִצְטְנַע בְּעִנְבּוֹהִי מִן יוֹמָא דְאִתְבְּרִי עָלְמָא וּמְרַמּוֹנֵי פְּרֵי דְאִתְעַתְּדוּ לְצַדִּיקַיָּא בְּגִנְתָא דְעֵדֶן׃ 3 אֲמָרַת
כְּנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל אֲנָא בְּחִירְתָא מִכָּל עַמְמַיָּא דִּי אֲנָא קָטְרָא תְּפִילִין בְּיַד שְׂמָאלִי וּבְרֵישִׁי וּקְבִיעָא מְזוּזָתָא בְּסִטַר יְמִינָא דְּדָשִׁי תּוּלְתָא לְקֳבֵיל
תַּקִּי דְּלִית רְשׁוּ לְמֵזְקָא לְחַבָּלָא בִּי׃ 4 יֵאמַר מַלְכָּא מְשִׁיחָא מַשְׁבִּיעָא אֲנָא עֲלֵיכוֹן עַמִּי בֵּית יִשְׂרָאֵל מָה דֵין אַחוֹן מִתְנַדְּרִין בְּעַמֵּי אַרְעָא לְמִפַּק
מִן גָּלוּתָא וּמָה דֵּין אַחוֹן מָרְדִין בְּחֵילְוָתֵהּ דְּגוֹג וּמָגוֹג אִתְעַכְּבוּ פּוֹן זָעֵיר עַד דְּיִשֵּׁיצוֹן עַמְמַיָּא דִּי עֲלוּ לַאֲגָחָא קְרָבָא לִירוּשְׁלֵם וּבָתַר כֵּן יְדְכַּר
לְכוֹן מָרֵי עָלְמָא רַחֲמֵי צַדִּיקַיָּא וִיהֵי רַעֲוָא מִן קֳדָמוֹהִי לְמִפְרַקְכוֹן׃ 5 אֲמַר שְׁלֹמֹה נְבִיָּא כַּד יֵחוֹן מֵיתַיָּא עֲתִיד לְאִתְבָּנָיָא טוּר מִשְׁחָא וְכָל
מֵיתַיָּא דְיִשְׂרָאֵל עֲתִידִין לְמִפַּק מִתְּחוֹתְוֵי וַאֲפִילוּ צַדִּיקַיָּא דְּמִיתוּ בְּגָלוּתָא עֲתִידִין לְמֵיתֵי אוֹרַח כּוּבַיָּא מִלְּרַע לְאַרְעָא וְנָפְקִין מִן תְּחוֹת טוּר
מִשְׁחָא וְרִשְׁיַעַיָּא דְּמִיתוּ וְאִתְקַבְּרוּ בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל עֲתִידִין לְמֶהֱוֵיהוֹן רַמְיָן הֵיכְמָה דְּרַמְיָן גֻּבַּר אַבְנָא בְּאַרְעָא בְּכֵן יֵימְרוּן כָּל דַּיָּרֵי אַרְעָא מַה הֲוָה
זְכוּתָא דְעַמָּא הָדֵין דְּסָלְקָא מִן אַרְעָא רַבְּא רַבְּתָא מִן מַדְבְּרָא לְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל וּמִתְפַּנְקִין עַל רַחֲמֵי מָרָהָא כְּיוֹמָא דְאִתְחַמָּת
תְּחוֹת טוּרָא דְסִינַי לְקַבָּל יָת אוֹרַיְתָא וּבְהִיא שַׁעְתָּא עֲתִידָא צִיּוֹן דְּהִיא אִמָּן דְּיִשְׂרָאֵל לְמֵילַד יַת בְּנָהָא וִירוּשְׁלֵם לְקַבָּלָא יַת בְּנֵי גָלוּתָא׃
6 אָמְרִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּיוֹמָא דְּהַהוּא לְרִבּוֹנֵהוֹן בְּעָא מִנָּךְ שַׁוֵּי יָתָן כִּגְלוּף דְּעָזְקָא עַל לִבָּךְ כִּגְלוּף דְּעָזְקָא עַל אֲדְרָעָךְ דְּלָא נוֹסִיף עוֹד לְמֶהֱוֵי
גָּלְיָן אֲרוֹם תַּקִּיפָא כְּמוֹתָא אַהֲבַת אֱלָהוּתָךְ וַחֲסִינָא בְּגֵהִינֵּם קִנְאָתָא דְעַמָּא מְקַנְאָן לַן וּדְבָבוּ דְּנָטְרִין לַן דְּמִיאָ לְגוּמְרִין דְּאָשָׁא דְּגֵהִינֵּם
דְּבָרָא יְהֵה יַי לְאוֹקִידָא בֵּהּ פָּלְחֵי פִּלְחָנָא נָכְרָאָה׃ 7 אֲמַר מָרֵי עָלְמָא לְעַמֵּהּ בֵּית יִשְׂרָאֵל אִילּוּלֵי מִתְכַּנְּשִׁין כָּל עַמְמַיָּא דְּמִתִּילָן לְמוֹי
רַבְיָא דְאִנּוּן סַגִּיאִין לָא יְכִלִּין לְמִטְפֵּי יַת רַחֲמֵי מָנָךְ וְאִי מִתְכַּנְּפִין כָּל מַלְכֵי אַרְעָא דְמִתִּילִין לְמוֹי דְּנַהֲרָא דְּנָגְדָא בְּתִקּוּף לָא יְכִלִּין לְמִמְחֵי יַתִּיךְ
מֵעָלְמָא וְאִילּוּלֵי יָהֵב גְּבַר כָּל מָמוֹן בֵּיתֵהּ לְמִקְנֵי חָכְמְתָא בְּגִלּוּתָא אֲנָא מְהַדַּר לֵהּ כְּפֵיל לְעָלְמָא דְאָתֵי וְכָל בִּזְוָן דְּיִבְּזוּן מִן מַשְׁרְיָתֵהּ דְּגוֹג יְהֵי
דִּילֵהּ׃ 8 בְּעִדָּנָא הַהִיא יֵימְרוּן מַלְאֲכֵי שְׁמַיָּא אִילֵּין לְאִילֵּין אוּמָא חֲדָא אִית לַן בְּאַרְעָא וְקַרִּילָן זַכְוָתָא וּמַלְכִּין וְשִׁלְטוֹנִין לֵית
לֵהּ לְמִפַּק לְאַגָּחָא קְרָבָא עִם מַשְׁרְיָתֵהּ דְּגוֹג מָה נַעְבֵּד לַאֲחָתָנָא בְּיוֹמָא דְּמַלִּלוּ אֲמַיָּא לְמִסַּק עֲלָהָא לְקִרְבָא׃

12 * Manè ſurgamus ad vineas. videamus ſi floruit vinea, floruit germinatio, floruerunt mala punica. illic dabo vbera mea tibi.

13 * Mandragoræ dederunt odorem. et in portis noſtris omnia poma noua ad vetera nepos mi ſeruaui tibi.

CAP. VIII.

1 QVis det te fratrem meum ſugentem vbera matris meæ? inueniens te extrà oſculabor te, & non deſpicient me. 2 * Apprehendam te, introducam te in domum matris meæ, & in cellam eius quæ concepit me. Dabo potum tibi de vino pigmentato, de latice malorum punicorum meorum. 3 * Læua eius ſub capite meo, & dextera illius amplexabitur me. 4 * Adiuraui vos filiæ Hieruſalem in potentiis & in fortitudinibus agri: quid ſuſcitaueritis & quid excitaueritis dilectionem, donec voluerit. 5 * Quæ iſta quæ aſcendit ab eremo, innixa ſuper nepotem ſuum, ſub arbore malo ſuſcitaui te. illic cum dolore parturiuit te mater tua, illic cum dolore parturiuit te quæ peperit te. 6 * Pone me vt ſignaculum ſuper cor tuum, vt ſignaculum ſuper brachium tuum: quia fortis vt mors dilectio, dura ſicut infernus æmulatio. Volatilia eius volatilia ignis flãmæ eius. 7 * Aqua multa nõ poterit extinguere dilectionem, & flumina non obruent illam. ſi dederit vir omnem vitam ſuam in dilectione, deſpectione deſpicient eum.

8 * Soror noſtra parua, & vbera non habet. quid faciemus ſorori noſtræ in die qua vtique verbum factum fuerit in ea?

12 * ὁρθρίζωμεν εἰς ἀμπελῶνας· ἴδωμεν εἰ λῴτησεν ὁ ἄμπελος. λῴτησεν ὁ κυπρισμός· ἤνθησαν αἱ ῥοαί· ἐκεῖ
13 δώσω σοι μαστούς μου σοί. * ἡ μανδραγόρας ἔδωκαν ὀσμήν. καὶ ἐπὶ θύραις ἡμῶν πάντα τὰ ἀνεῳγότα νέα καὶ παλαιὰ ἀδελφιδέ μου ἐτήρησά σοι.

ή.

1 * Τίς δώῃ σε ἀδελφόν μου θηλάζοντα μαστοὺς μητρός μου; εὑρόντα σε ἔξω φιλήσω σε, καί γε οὐκ ἐξουδενώ-
2 σουσί με. * ὡδηγήσομαί σε, εἰσάξω σε εἰς οἶκον μητρός μου καὶ εἰς ταμιεῖον τῆς συλλαβούσης με. ποτιῶ σε ἀπὸ οἴνου τοῦ μυρεψικοῦ, ἀπὸ νάματος ῥοῶν μου.
3 * δύνυμος αὐτοῦ ὑπὸ τὴν κεφαλήν μου, καὶ ἡ δεξιὰ
4 αὐτοῦ περιλήψεταί με. * ὥρκισα ὑμᾶς θυγατέρες ἱερουσαλὴμ ἐν ταῖς δυνάμεσι καὶ ἐν ταῖς ἰσχύσεσι τοῦ ἀγροῦ. τί ἐγείρητε καὶ τί ἐξεγείρητε τὴν ἀγάπην, ἕως
5 οὗ θελήσῃ. * τίς αὕτη ἡ ἀναβαίνουσα ἀπὸ ἐρήμου ἐπιστηριζομένη ἐπὶ τὸν ἀδελφιδὸν αὐτῆς, ὑπὸ μῆλον ἐξήγειρά σε. ἐκεῖ ὠδίνησέ σε ἡ μήτηρ σου. ἐκεῖ ὠδίνησέ σε ἡ
6 τεκοῦσά σε. * θές με ὡς σφραγῖδα ἐπὶ τὴν καρδίαν σου, ὡς σφραγῖδα ἐπὶ τὸν βραχίονά σου. ὅτι κραταιὰ ὡς θάνατος ἡ ἀγάπη. σκληρὸς ὡς ἅδης ζῆλος· πρόσπτερα αὐτῆς πρόσπτερα πυρὸς φλόγες αὐτῆς.
7 * ὕδωρ πολὺ οὐ δυνήσεται σβέσαι τὴν ἀγάπην, καὶ ποταμοὶ οὐ συγκλύσουσιν αὐτήν. ἐὰν δῶ ἄνὴρ πάντα τὸν βίον αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἐξουδενώσει ἐξουδενώσουσιν
8 αὐτόν. * ἀδελφὴ ἡμῶν μικρὰ καὶ μαστοὺς οὐκ ἔχει. τί ποιήσωμεν τῇ ἀδελφῇ ἡμῶν, ἐν ἡμέρᾳ ᾗ λαληθῇ ἐν αὐτῇ;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Dixerunt filij Iſrael ad inuicem: Surgamus manè, & eamus ad domum eccleſiæ & ad domum examinis, & inueſtigemus in libro Legis, & videamus an peruenerit tempus redemptionis populi domus Iſrael, qui comparatus eſt viti, vt redimatur de captiuitate ſua: & interrogemus ſapientes an manifeſta ſit coram Domino iuſtitia iuſtorũ, qui pleni ſunt præceptis ſicut malogranata, & an peruenerit finis vt aſcendamus in Ieruſalem, vt demus ibi laudem Deo cæli, & offeramus holocauſta & victimas ſanctificatas. 13 Et cùm fuerit voluntas à facie Domini vt redimat populum ſuum de captiuitate, dicetur regi Meſſiæ: Iam completus eſt finis captiuitatis, & meritum iuſtorum ſuaue eſt coram me ſicut odor balſami: & ſapientes generationum conſtituti in portis gymnaſij, operam dant verbis Scribarum & verbis Legis: nunc ſurge ſuſcipe regnum quod repoſui tibi.

CAP. VIII.

ET in tempore illo reuelabitur rex Meſſias cœtui Iſrael, & dicent ei filij Iſrael: Veni, eſto frater noſter, & aſcendamus in Ieruſalem, & ſugemus tecum ſententias Legis, ſicut ſugit infans vbera matris ſuę: quia omni tempore quo eram extorris extra terram meam, cùm recordabar nominis Dei magni, & tradebam animam meam propter deitatem eius, etiam populi terrarum non deſpiciebant me.

2 Ducam te rex Meſſias & introducam te in domum ſanctuarij mei, & docebis me timere à facie Domini, & ambulare in viis eius, & ibi prandebimus prandium, & bibemus vinum vetus quod reconditum eſt in vuis ſuis à die quo creatum eſt ſeculum, & de malis punicis quæ præparata ſunt iuſtis in paradiſo voluptatis. 3 Dixit cœtus Iſrael: Ego electa ſum ſupra omnes populos, quia ego alligo frontalia manui ſiniſtræ meæ, & capiti; chartulaque infixa eſt lateri dextero portæ meæ, cuius tertia pars reſpicit thalamum meum, vt non habeant licentiam dæmones ad nocendum mihi. 4 Dicet rex Meſſias: Adiuro vos populo mi domus Iſrael, quare contenditis contra populos terrarum vt egrediamini ex captiuitate? & quare vos vultis rebellare contra exercitum Gog & Magog? ſuſtinete modicum donec conſumantur populi qui aſcenderunt ad belligerandum contra Ieruſalem, & poſteà recordabitur vobis dominator ſeculi miſerationum iuſtorum, & erit voluntas à facie eius vt liberet vos. 5 Dixit Salomon propheta: Quando reuiuiſcent mortui, futurum eſt vt ſcindatur mons oliuarũ: & oẽs mortui Iſrael egreſſuri ſunt ex eo; & etiã iuſti qui mortui ſunt in captiuitate, venturi ſunt per viã ſpinarũ ſub terra, & egredientur ex monte oliuarũ. Futurum eſt autem vt impij qui mortui ſunt & ſepulti ſunt in terra Iſrael, deiiciantur ſicut lapis quem proiicit homo ſuper terram. tunc dicent omnes habitatores terræ: Quod eſt meritum populi huius qui aſcẽdit de terra in mille millibus, ſicut in die quo aſcendit de deſerto in terram Iſrael, & delitiis affluunt propter miſerationes Domini ſui, ſicut in die qua viſus eſt ſub monte Sinai vt ſuſciperet Legem? & futurum eſt in illa hora vt Syon, quæ eſt mater Iſrael, pariat filios ſuos, & Ieruſalem ſuſcipiat filios captiuitatis. 6 Dicent filij Iſrael in die illa Domino ſuo: Obſecro te, pone nos ſicut ſculpturã anuli ſuper cor tuũ & ſicut ſculpturã anuli ſuper brachiũ tuũ, vt non addamus vltrà eſſe exules: quoniam fortis eſt ſicut mors dilectio deitatis tuę, & robuſtus ſicut gehenna zelus populorum qui zelant nos, & inimicitia quam reſeruant nobis, ſimilis eſt prunis ignis gehennæ, quem creauit Deus vt ſuccendantur in eo cultores idololatriæ.

7 Dixit dominator ſeculi populo ſuo domui Iſrael: Quanuis congregentur omnes populi qui comparati ſunt aquis maris, quæ ſunt multę, non poterunt extinguere miſerationes meas à te: & ſi congregati fuerint omnes reges terrę, qui comparati ſunt aquis fluminis quod defluit cum impetu, non poterunt euellere te à ſeculo? & ſi dederit vir omnem pecuniam domus ſuæ vt poſſideat ſapientiam in captiuitate, ego reddam ei duplum in ſeculo venturo; & omnis præda quam deprædabitur de caſtris Gog, ipſius erit.

8 In illo tempore dicent angeli cæli ad inuicem: Gens vna eſt nobis in terra, & merita eius leuia ſunt, & reges & dominatores non habet vt egrediantur ad pugnandum contra exercitum Gog; quid faciemus ſorori noſtræ in die qua locutæ fuerint nationes, vt aſcendant contra eam ad bellum?

9 * אִם־חוֹמָה הִיא נִבְנֶה עָלֶיהָ טִירַת כָּסֶף וְאִם־דֶּלֶת הִיא נָצוּר עָלֶיהָ לוּחַ אָרֶז׃

10 * אֲנִי חוֹמָה וְשָׁדַי כַּמִּגְדָּלוֹת אָז הָיִיתִי בְעֵינָיו כְּמוֹצְאֶת שָׁלוֹם׃

11 * כֶּרֶם הָיָה לִשְׁלֹמֹה בְּבַעַל הָמוֹן נָתַן אֶת־הַכֶּרֶם לַנֹּטְרִים אִישׁ יָבִא בְפִרְיוֹ אֶלֶף כָּסֶף׃

12 * כַּרְמִי שֶׁלִּי לְפָנָי הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה וּמָאתַיִם לְנֹטְרִים אֶת־פִּרְיוֹ׃

13 * הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ הַשְׁמִיעֵנִי׃

14 * בְּרַח־דּוֹדִי וּדְמֵה־לְךָ לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים עַל הָרֵי בְשָׂמִים׃

9 * Si murus eſt, ædificemus ſuper eum propugnacula argentea. ſi oſtium eſt, compingamus illud tabulis cedrinis.

10 * Ego murus, & vbera mea ſicut turris, ex quo facta ſum coram eo quaſi pacem reperiens.

11 * Vinea fuit pacifico, in ea quæ habet populos. Tradidit eam cuſtodibus, vir affert pro fructu eius mille argenteos.

12 * Vinea mea coram mę eſt. Mille tui pacificæ, & ducenti his qui cuſtodiunt fructus eius.

13 * Quæ habitas in hortis, amici auſcultant, fac me audire vocem tuam.

14 * Fuge dilecte mi, & aſſimilare capreæ hinnuloque ceruorum ſuper montes aromatum.

תרגום

9 יֵימַר מֵימְרָא דַּיְיָ יִשְׂרָאֵל אִם הִיא מִתְעַתְּדָא כְּאוּשָׁא בֵּינֵי עַמְמַיָּא וְנֵיהֵבָא כַּסְפָּא לְמִקְנֵי יְחוּד שְׁמֵהּ דְּמָרֵי עָלְמָא נְהֵי אֲנָא וְאַתּוּן עִם סָפְרֵיהוֹן סַהֲרִין לַהּ כְּנִדְבָּכִין דְּכַסְפָּא וְלֵית רְשׁוּ לְעַמְמַיָּא לְמִשְׁלַט בַּהּ הֵיכְמָה דְּלֵית רְשׁוּ לְזַחֲלָא לְמִשְׁלַט בְּכַסְפָּא וַאֲפִילּוּ אִי מִסְכֵּנָא הִיא מִן פִּקּוּדַיָּא נְבָעֵי רַחֲטִין עֲלָהָא קֻדָּם יְיָ וְיִדְבַּר לָהּ זְכוּת אוֹרַיְתָא דְּעִסְקָן בַּהּ יַנְקִיָּא דְּכְתִיבָא עַל לוּחָא דְּלֵבָּא וּמִתְעַתְּרָא לְקַבֵּיל אֲמִיָּא בְּאַרְעָא׃ 10 מְתִיבָא כְּנִישְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל וַאֲמָרַת אֲנָא חַקִּיפָא בְּפִתְגָמֵי אוֹרַיְתָא כְּשׁוּרָא וּבְנוֹי חַסִינִין כְּמִגְדָּלָא וּבְהֵהִיא זִמְנָא הֲוֵי כְּנִישְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל מַשְׁכְּחָא רַחֲמִין בְּעֵינֵי מָרָהָא וְיהַב שְׁאֵלִין בְּשְׁלָמָא כָּל דַּיָּרֵי אַרְעָא׃ 11 אוּמָא חָדָא סְלִיקַת בְּעִדְבֵּהּ דְּמָרֵי עָלְמָא דְּשְׁלָמָא עְמֵהּ דְּהִיא מְחַיְּלָא לְכַרְמָא אוֹחֵיב יָתָהּ בִּירוּשְׁלֵם וּמְסַר יָתָהּ בִּיד מַלְכַיָּא דְּבֵית דָּוִד דִּיהוֹן נָטְרִין יָתָהּ הֵיכְמָה דַּאֲרִיסָא נָטַר לְכַרְמָא בָּתַר דְּמִית שְׁלֹמֹה מַלְכָּא דְּיִשְׂרָאֵל אִשְׁתְּאַרָא בִּידוֹי רְחָבְעָם בְּרֵהּ אֲתָא יָרְבְעָם בַּר נְבָט וּפְלַג עְמֵהּ מַלְכוּתָא וּדְבַר מִן יְדוֹי עֲסַר שִׁבְטִין עַל מֵימַר פּוּמֵהּ דַּאֲחִיָּה דִּמִן שִׁילֹה דִּי הוּא נְבָרָא רַבָּא׃ 12 כַּד שְׁמַע שְׁלֹמֹה מַלְכָּא דְּיִשְׂרָאֵל נְבוּאָתֵהּ דַּאֲחִיָּה דִּמִן שִׁילֹה בְּעָא לְמִקְטְלֵהּ וַעֲרַק אֲחִיָּה מִן קֳדָם שְׁלֹמֹה וַאֲזַל לְמִצְרַיִם וּבְהֵהִיא שַׁעְתָּא אִתְאֲמַר בִּנְבוּאָה לְמַלְכָּא שְׁלֹמֹה לְמֶהֱוֵי אִיהוּ שָׁלִט בַּעֲסַר שִׁבְטִין כָּל יוֹמוֹהִי וּבָתַר מוֹתֵהּ יְהֵי שָׁלִט בְּהוֹן יָרְבְעָם בַּר נְבָט וּתְרֵין שִׁבְטִין יְהֵי שָׁלִט בְּהוֹן רְחַבְעָם בַּר שְׁלֹמֹה׃ 13 אֲמַר שְׁלֹמֹה בְּסוֹף נְבוּאֲתֵהּ עָתִיד מָרֵי עָלְמָא לְמֵימַר לְכְנִישְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל דִּמְתִילָא לְגִנְתָּא קַלִּילָא בֵּינֵי אִמַּיָּא וַיְתָבָא בְּבֵית מַדְרָשָׁא עִם חַבְרֵי סַנְהֶדְרִין וּשְׁאַר עַמָּא דַּצַּיְתִין לְקַל רֵישׁ מְתִיבְתָּא וְאַלְפִין מִן פִּמֵּהּ פְּתְגָמֵהּ אַשְׁמִיעֵנִי אוֹרַיְתָא קַל מֵלֵיךְ בְּעַדְנָן דְּאַתְּ יָתְבָא לְזַכָּאָה וּלְחַיָּבָא וְאֵהֵי מַסְכִּים לְכָל מַה דְּאֵתְּ עָבְדַת׃ 14 בְּהֵהִיא שַׁעְתָּא יֵימְרוּן סָבֵי כְּנִישְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל עָרַק לָךְ רַחֲמִי מָרֵי עָלְמָא מְאַרְעָא חָדָא מִסָּאבָא וְתִשְׁרֵי שְׁכִינְתֵהּ בְּשְׁמֵי מְרוֹמָא וּבְעַדְנָא עָקְתִין דִּי אֲנַחְנָא מְצַלִּין קֳדָמֵךְ תְּהֵי דָּמֵי לְטַבְיָא דִּי בְעַדְנָן דְּדָמְכָן עֵינָא חָדָא קָמָץ וְעֵינָא חָדָא יְהֵי פְּתִיחַ אוֹ כְּאַרְזִילָא דְּאַיָּלָא דִּבְעַדְנָן דְּעָרַק מִסְתַּכֵּל בָּתְרֵהּ כֵּן אַנְתְּ תְּהֵא מַשְׁגַּח בָּן וּמִסְתַּכֵּל בְּצַעֲרָן וּבְסִגּוּפָן מִשְׁמֵי מְרוֹמָא עַד זְמַן דִּי תִתְרְעֵי בָּן וְתִפְרֻק יָתָן וְתַעְיֵל יָתָן עַל טוּרָא דִּירוּשְׁלֵם וְתַמָּן יִסְקוּן כָּהֲנַיָּא קֳדָמֵךְ קְטוֹרֶת בְּסָמָנִין׃

תם ספר שיר השירים

ונקרא ומוגה עם רב עיון על ידי בנדיבטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכה הזאת במצות פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח׃

נ א מ

Si murus eſt, ædificabimus ſuper eam propugnacula argentea. & ſi oſtium eſt, deſcribamus ſuper illud tabulam cedrinam.

Ego murus, & vbera mea ſicut turres. ego fui in oculis eius quaſi reperiens pacem.

Vinea fuit Salomoni in Beelamon. tradidit vineam ſuam cuſtodientibus. vir feret in fructu ſuo mille argenteos.

Vinea mea mea coram me, mille Salomoni, & ducenti his qui cuſtodiunt fructum eius.

Qui ſedet in hortis, amici attendentes voci tuæ audire fac me.

Fuge nepos mi, & aſſimilare capreæ aut hinnulo ceruorum ſuper montes aromatum.

9 εἰ τεῖχός ἐστιν, οἰκοδομήσωμεν ἐπ' αὐτὴν ἐπάλξεις ἀργυρᾶς. & εἰ θύρα ἐστὶ, διαγράψωμεν ἐπ' αὐτὴν σανίδα κεδρίνην.

10 ἐγὼ τεῖχος καὶ μαστοί μου ὡς πύργοι. ἐγὼ ἤμην ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ὡς εὑρίσκουσα εἰρήνην.

11 ἀμπελὼν ἐγενήθη τῷ Σολομῶντι ἐν Βεελαμών. ἔδωκε τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ τοῖς τηροῦσιν. ἀνὴρ οἴσει ἐν καρπῷ αὐτοῦ χιλίους ἀργυρίους.

12 ἀμπελών μου ἐμοὶ ἐνώπιόν μου ὁ χίλιοι Σολομῶντι. καὶ οἱ διακόσιοι τοῖς τηροῦσι τὸν καρπὸν αὐτοῦ.

13 ὁ καθήμενος ἐν κήποις, ἑταῖροι προσέχοντες τῇ φωνῇ σου ἀκούσόν με.

14 φύγε ἀδελφιδέμου καὶ ὁμοιώθητι τῇ δορκάδι ἢ τῷ νεβρῷ τῶν ἐλάφων ἐπὶ ὄρη ἀρωμάτων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Dicet Michael princeps Iſrael: Si ipſa ſteterit ſicut fundamentum inter populos, & dederit argentum vt poſſideat vnitatem nominis dominatoris ſeculi, erimus ego & vos cum ſcribis eorũ circundantes eã ſicut ordines argentei; & non habebunt poteſtatẽ populivt dominentur in eam, ſicut non eſt poteſtas vermi vt dominetur argento: & quamuis ſit egena præceptis, quæremus miſerationem propter eam coram Domino, & recordabitur eius propter meritum Legis in qua laborant pueri, quæ ſcripta eſt in tabulis cordis: & ſtat contra gentes ſicut cedrus. 10 Reſpondebit cœtus Iſrael & dicet: Ego fortis ſum in verbis Legis ſicut murus, & filij mei robuſti ſicut turres. & in illo tempore cœtus Iſrael inueniet miſericordiam in oculis Domini ſui, & ſalutabunt eam omnes habitatores terræ.

11 Gens vna aſcendit in ſortem dominatoris ſeculi, apud quem eſt pax, quæ comparata eſt vineę: collocauit eam in Ieruſalem, tradiditq; eam in manum regum domus Dauid, vt cuſtodirent eam, ſicut agricola cuſtodit vineam ſuam. Poſtquàm mortuus eſt Salomon rex Iſrael, remanſit in manu Roboam filij eius, & venit Ieroboam filius Nabat, & diuiſit cum eo regnum: & tulit de manu eius decem tribus, iuxta verbum oris Achiæ Sylonitæ, qui erat vir magnus.

12 Quando audiuit Salomon rex Iſrael prophetiam Achiæ Sylonitæ, quæſiuit occidere eum: & fugit Achia à facie Salomonis, & abiit in Ægyptum. & in illo tempore dictum eſt in prophetia Salomoni regi, quòd dominaretur decem tribubus omnibus diebus ſuis, & poſt mortem ſuam dominaretur eis Ieroboam filius Nabat: & duabus tribubus, videlicet Iuda & Beniamin, dominaretur Roboam filius Salomonis. 13 Dixit Salomon in fine prophetiæ ſuæ: Dicturus eſt dominator ſeculi cœtui Iſrael in fine dierum: Tu congregatio Iſrael quæ comparata es horto minimo inter nationes, & habitas in domo doctrinæ cum ſocijs concilij & reliquis populis qui auſcultant vocem principis ſcholæ, & diſcunt ab ore eius verba eius: audire fac Legem, vocem *ſcilicet* ſermonum tuorum in tempore quo tu ſedes ad iuſtificandum & ad condemnandum, & aſſentiar omnibus quæ feceris.

14 In illo tempore dicent ſenes cœtus Iſrael: Fuge tibi dilecte mi dominator ſeculi de terra hac immunda, & habitet maieſtas tua in cælis excelſis: & in tempore tribulationis quo nos orauerimus coram te, eris ſimilis capreæ, quę in tempore quo dormit, vnus oculus eius eſt clauſus, & alter oculus eſt apertus: aut ſicut hinnulus ceruorum, qui in tempore quo fugit reſpicit poſt ſe: ſic tu contemplaberis nos, & reſpicies tribulationem noſtram & afflictionem noſtram de cælis excelſis, vſque ad tempus quo beneplacitum erit tibi in nobis, & redimes nos & introduces nos in montem Ieruſalem, & ibi adolebunt Sacerdotes coram te incenſum aromatum.

FINIS CANTICORVM.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO
Benedictus Arias Montanus D. Th. recenſuit & probauit.

B. Arias Montanus

PROLOGVS IN LIBRVM SAPIENTIÆ.

LIBER Sapientiæ apud Hebræos nuſquam eſt. Vnde & ipſe ſtylus Græcam magis eloquentiam redolet. Hunc Iudæi Philonis eſſe affirmant. Qui proinde Sapientiæ nominatur, quia in eo Chriſti aduentus, qui eſt ſapientia Patris, & paſsio eius euidenter exprimitur.

LIBER SAPIENTIAE.

Tranſlat. B. Hierony.

CAP. I.

DIligite iuſtitiã, q iudicatis terram. Sentite de Dño in bonitate, & in ſimplicitate cordis quęrite illũ. * Quoniã inuenitur ab his qui nõ tentãt illũ; apparet autẽ eis qui fidẽ habent in illũ. * Peruerſę enim cogitationes ſeparant à Deo: probata autẽ virtus corripit inſipientes.

Hier. 4. d

* Quoniã in maleuolã animam nõ introibit ſapiẽtia, nec habitabit in corpore ſubdito peccatis. * Spiritus enim ſanctus diſciplinæ effugiet fictũ, & auferet ſe à cogitationib⁹ quę ſunt ſine intellectu, & corripietur à ſupueniẽte iniquitate. * Benignus eſt enim ſpiritus ſapientię, & nõ liberabit maledictũ à labiis ſuis, quoniã renũ illius teſtis eſt Deus, & cordis illi⁹ ſcrutator eſt verus, & linguę eius auditor.

* Quoniã ſpiritus Dñi repleuit orbẽ terrarũ, & hoc quod cõtinet omnia, ſciẽtiã habet vocis. * Propter hoc q loquitur iniqua, non poteſt latere, nec pręteriet illũ corripiens iudiciũ. * In cogitationibus enim impij interrogatio erit: ſermonũ autẽ illi⁹ auditio ad Deũ veniet, ad correptionẽ iniquitatũ illi⁹. * Quoniã auris zeli audit omnia, & tumult⁹ murmurationũ nõ abſcõdetur. * Cuſtodite ergo vos à murmuratione quę nihil ꝓdeſt: & à detractione parcite linguæ. Quoniam ſermo obſcurus in vacuum non ibit: os autem quod mentitur, occidit animam.

ΣΟΦΙΑ ΣΑΛΟΜΩΝΤΟΣ.

κεφ. α'.

Αγαπήσατε τὼ δικαιοσύνην οἱ κρίνοντες τὴν γῆν· φρονήσατε περὶ τοῦ κυρίου ἐν ἀγαθότητι, καὶ ἐν ἁπλότητι καρδίας ζητήσατε αὐτόν.

* ὅτι εὑρίσκεται τοῖς μὴ πειράζουσιν αὐτόν, ἐμφανίζεται δὲ τοῖς μὴ ἀπιστοῦσιν αὐτῷ. * σκολιοὶ γὰρ λογισμοὶ χωρίζουσιν ἀπὸ θεοῦ· δοκιμαζομένη δὲ ἡ δύναμις ἐλέγχει τοὺς ἄφρονας.

* ὅτι εἰς κακότεχνον ψυχὴν οὐκ εἰσελεύσεται σοφία, οὐδὲ κατοικήσει ἐν σώματι κατασχέθω ἁμαρτίαις.

* ἅγιον γὰρ πνεῦμα παιδείας φεύξεται δόλον, καὶ ἀπαναστήσεται ἀπὸ λογισμῶν ἀσυνέτων, καὶ ἐλεγχθήσεται ἐπελθούσης ἀνομίας.

* φιλάνθρωπον γὰρ πνεῦμα σοφία, καὶ οὐκ ἀθωώσει βλάσφημον ἀπὸ χειλέων αὐτοῦ· ὅτι τῶν νεφρῶν αὐτοῦ μάρτυς ὁ θεός, καὶ τῆς καρδίας αὐτοῦ ἐπίσκοπος ἀληθής, καὶ τῆς γλώσσης ἀκουστής. * ὅτι πνεῦμα κυρίου πεπλήρωκε τὴν οἰκουμένην, καὶ τὸ συνέχον τὰ πάντα γνῶσιν ἔχει φωνῆς.

* διὰ τοῦτο φθεγγόμενον ἄδικα οὐδεὶς μὴ λάθῃ, οὐδὲ μὴ παρελεύσεται αὐτὸν ἐλέγχουσα ἡ δίκη.

* ἐν γὰρ διαβουλίοις ἀσεβοῦς ἐξέτασις ἔσται· λόγων δὲ αὐτοῦ ἀκοὴ πρὸς κύριον ἥξει εἰς ἔλεγχον ἀνομημάτων αὐτοῦ.

* ὅτι οὐς ζηλώσεως ἀκροᾶται τὰ πάντα, καὶ θορύβου γογγυσμῶν οὐκ ἀποκρύπτεται. * φυλάξασθε τοίνυν γογγυσμοῦ ἀνωφελῆ, καὶ ἀπὸ καταλαλιᾶς φείσασθε γλώσσης· ὅτι φθέγμα λαθραῖον κενὸν οὐ πορεύσεται· στόμα δὲ καταψευδόμενον ἀναιρεῖ ψυχήν.

Interp. Græc.

CAP. I.

Diligite iuſtitiam qui iudicatis terram: ſentite de Domino in bonitate, & in ſimplicitate cordis quæ-
2 *rite illũ.* * *Quoniã inuenitur ab his qui non tentant illũ, apparet autem non infidelibus illi.*
3 * *Peruerſæ enim cogitationes ſeparant à Deo, probata autem virtus corripit inſipientes.*
4 * *Quoniã in maleficam animã non introibit ſapientia, neque habitabit in corpore ſubdito pec-*
5 *cato.* * *Sãctus enim ſpiritus diſciplinæ effugiet dolũ, & amouebitur à cogitationibus ſtultis, & corripietur ſuperueniẽte*
6 *iniquitate.* * *Benignus enim ſpiritus ſapientia, & nõ liberabit maledicum à labiis ſuis, quoniã renum eius teſtis Deus, & cordis eius ſpeculator verus, &*
7 *linguæ auditor.* * *Quoniam ſpiritus Domini repleuit orbẽ terrarum, & quod continet omnia ſcientiam habet vocis.*
8 * *Propter hoc qui loquitur iniqua nullus latebit, neq; præteribit illum corripiens iudiciũ.*
9 * *In enim cogitationibus impij inquiſitio erit, ſermonũ autem illius auditio ad Dominum veniet ad correptionem iniqui-*
10 *tatum illius.* * *Quoniam auris zeli audit omnia, & rumor murmurationum nõ abſcondi-*
11 *tur.* * *Cauete ergo murmurationẽ inutilem, & à detractione parcite linguæ, quoniã ſermo obſcurus vacuus nõ ibit; os aũt quod mẽtitur, occidit animam.*

Ne zeletis mortem in errore vitæ vestræ, neque attrahatis perditionem in operibus manuum vestrarum.

Quoniam Deus mortem non fecit, neque lætatur in perditione viuorum.

Creauit enim vt essent omnia, & salutares nationes mundi, & non est in illis medicamentum perditionis, nec inferorum regnum in terra.

Justitia autem immortalis est.

Impij verò manibus & verbis accersierunt eam, amicam æstimantes ipsam, tabuerunt, & sponsionem posuerunt ad eam, quoniam digni sunt illius partis esse.

CAP. II.

Dixerunt enim intra se cogitantes nō rectè; Exigua & cum tædio est vita nostra, & non est remedium in fine hominis, & non agnitus est reuersus ex inferno.

Quia per nos nati sumus, & post hoc erimus tanquam non fuerimus; quoniam fumus afflatus in naribus nostris, & sermo scintilla in motu cordis nostri.

Qua extincta cinis euadet corpus, & spiritus noster diffundetur tanquam mollis aër.

Et nomen nostrum obliuionem accipiet in tempore, & nemo memoriam habebit operum nostrorum, & transibit vita nostra tanquam vestigia nubis, & sicut nebula dissoluetur, quæ fugata est à radiis Solis, & à calore eius aggrauata.

Vmbræ enim transitus tempus uostrum, & non est impedimentum finis nostri, quoniam consignatus est, & nemo reuertitur.

Venite ergo & fruamur quæ sunt bonis, & vtamur possessione tanquam in iuuentute celeriter.

Vino precioso & vnguētis impleamur, & ne prætereat nos flos aeris.

12 μὴ ζηλοῦτε θάνατον ἐν πλάνῃ ζωῆς ὑμῶν, μηδὲ ἐπιφέρεσθε ὄλεθρον ἐν ἔργοις χειρῶν ὑμῶν.

13 ὅτι ὁ θεὸς θάνατον οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ τέρπεται ἐπ' ἀπωλείᾳ ζώντων.

14 ἔκτισε γὰρ εἰς τὸ εἶναι τὰ πάντα καὶ σωτήριοι αἱ γενέσεις τοῦ κόσμου, καὶ οὐκ ἔστιν ἐν αὐταῖς φάρμακον ὀλέθρου, οὐδὲ ᾅδου βασίλειον ἐπὶ γῆς.

15 δικαιοσύνη γὰρ ἀθανάτος ἐστιν.

16 ἀσεβεῖς δὲ ταῖς χερσὶ καὶ τοῖς λόγοις προσεκαλέσαντο αὐτόν· φίλον ἡγησάμενοι αὐτόν, ἐτάκησαν, καὶ συνθήκην ἔθεντο πρὸς αὐτόν, ὅτι ἄξιοί εἰσι τοῦ ἐκείνου μερίδος εἶναι.

β'.

1 Εἶπον γὰρ ἐν ἑαυτοῖς λογισάμενοι οὐκ ὀρθῶς, ὀλίγος καὶ λυπηρός ἐστιν ὁ βίος ἡμῶν καὶ οὐκ ἔστιν ἴασις ἐν τελευτῇ ἀνθρώπου, καὶ οὐκ ἐγνώσθη ὁ ἀναλύσας ἐξ ᾅδου.

2 ὅτι αὐτοσχεδίως ἐγενήθημεν, καὶ μετὰ τοῦτο ἐσόμεθα ὡς οὐκ ὑπάρξαντες· ὅτι καπνὸς ἡ πνοὴ ἐν ῥισὶν ἡμῶν, καὶ ὁ λόγος σπινθὴρ ἐν κινήσει καρδίας ἡμῶν.

3 ὃ σβεσθέντος τέφρα ἀποβήσεται τὸ σῶμα, καὶ τὸ πνεῦμα ἡμῶν διαχυθήσεται ὡς χαῦνος ἀήρ.

4 καὶ τὸ ὄνομα ἡμῶν ἐπιλησθήσεται ἐν χρόνῳ, καὶ οὐδεὶς μνημονεύσει τῶν ἔργων ἡμῶν· καὶ παρελεύσεται ὁ βίος ἡμῶν ὡς ἴχνη νεφέλης, καὶ ὡς ὁμίχλη διασκεδασθήσεται διωχθεῖσα ὑπὸ ἀκτίνων ἡλίου καὶ ὑπὸ θερμότητος αὐτοῦ βαρυνθεῖσα.

5 σκιᾶς γὰρ πάροδος καιρὸς ἡμῶν, καὶ οὐκ ἔστιν ἀναποδισμὸς τῆς τελευτῆς ἡμῶν, ὅτι καθεσφράγισται, καὶ οὐδεὶς ἀναστρέφει.

6 δεῦτε οὖν καὶ ἀπολαύσωμεν τῶν ὄντων ἀγαθῶν, καὶ χρησώμεθα τῇ κτήσει ὡς ἐν νεότητι σπουδαίως.

7 οἴνου πολυτελοῦς καὶ μύρων πλησθῶμεν, καὶ μὴ παροδευσάτω ἡμᾶς ἄνθος ἀέρος.

12 * Nolite zelare mortem in errore vitæ vestræ, neq; acquiratis perditionē in operibus manuum vestrarum.

13 *Quoniā Deus mortē non fecit, nec lætatur in perditione viuorū. *Creauit enim vt essent omnia, & sanabiles fecit nationes orbis terrarū, & nō est in illis medicamentum exterminij, nec inferorum regnū in terra. *Iustitia enim ꝑpetua est & immortalis, iniustitia autē mortis acquisitio. * Impij aūt manibus & verbis accersierunt illā, & æstimātes illā amicā, defluxerūt, & spōsiones posuerūt ad illā, quoniā morte digni sunt, qui sunt ex parte illius. I. 15. b

CAP. II.

A *Dixerunt enim impij cogitantes apud se nō rectè: Exiguū & cū tędio est tē pus vitę nostrę, & nō est refrigeriū in fine hominis, & nō est qui agnit⁹ sit reuersus ab inferis. * Quia ex nihilo nati sumus, & post hoc erimus tanquā non fuerimus. Quoniā fumus afflatus est in naribus nostris, & sermo scintillę ad cōmouendū cor nostrū. *Quia extinctus cinis erit corpus nostrū, & spiritus diffundetur tanquam mollis aër. Et transibit vita nostra tanquā vestigiū nubis, & sicut nebula dissoluetur, quę fugata est à radiis Solis, & à calore illius aggrauata. *Et nomē nostrū obliuionē accipiet per tēpus, & nemo memoriam habebit operū nostrorū. * Vmbræ enim trāsitus est tēpus nostrum, & nō est reuersio finis nostri, quoniam consignata est, & nemo reuertitur. * Venite ergo & fruamur bonis quę sunt, & vtamur creatura tanquā in iuuentute celeriter. * Vino precioso & vnguentis nos impleamus, & non prætereat nos flos temporis. Esa. 56. d

8 *Coronemus nos rosis antequã marcescant, nullũ pratũ sit quod nõ pertranseat luxuria nostra. 9 *Nemo vestrũ exors sit luxuriæ nostræ. Vbiq; relinquamus signa lætitiæ, qm̃ hęc est pars nostra, & hęc est sors nostra. 10 *Opprimamus pauperẽ iustũ, & nõ parcamus viduæ, nec veterano, nec reuereamur canos multi temporis. 11 *Sit aũt fortitudo nostra lex iniustitię. qd̃ enim infirmũ C est, inutile inuenitur. 12 *Circũueniam⁹ ergo iustũ, qm̃ inutilis est nobis, & cõtrarius est operibus nostris, & improperat nobis peccata legis, & diffamat in nos peccata disciplinæ nostræ. 13 *Promittit se scientiã Dei habere, & filiũ Dei se nominat. 14 *Fact⁹ est nobis in traductionẽ cogitationũ nostrarũ. 15 *Grauis est nobis etiã ad videndũ, quoniã dissimilis est aliis vita illius, & immutatæ sunt viæ eius. 16 *Tãquam nugaces ęstimati sumus ab illo, & abstinet se à viis nostris tanquã ab immundiciis, & præfert nouissima iustorum, & gloriatur patrem se habere Deũ. 17 *Videamus ergo, si sermones D illius veri sint, & tentemus quæ vẽtura sunt illi, & sciemus quæ erũt nouissima illius. 18 *Si enim est verus filius Dei, Mat.27.c suscipiet illũ, & liberabit illũ de manibus contrariorũ. 19 *Contumelia & tormento interrogemus eũ, vt sciamus reuerẽtiam eius, & probemus patientiã illius. 20 *Morte turpissima cõdemnemus eũ; erit enim ei respectus ex sermonibus illius. 21 *Hæc cogitauerũt & errauerũt; excæcauit enim illos malitia eorũ. 22 *Et nescierũt sacramẽta Dei, neq; mercedem sperauerũt iustitię, nec iudicauerũt honorem animarum sanctarum.

8 *στεψώμεθα ῥόδων κάλυξι πρὶν ἢ μαρανθῆναι.

9 *μηδεὶς ἡμῶν ἄμοιρος ἔστω τῆς ἡμετέρας ἀγερωχίας· πανταχῆ καταλείψωμεν σύμβολα τῆς εὐφροσύνης, ὅτι αὕτη ἡ μερὶς ἡμῶν καὶ ὁ κλῆρος οὗτός ἐστι.

10 *καταδυναστεύσωμεν πτωχὸν δίκαιον, μὴ φεισώμεθα χήρας, μὴ δὲ πρεσβύτου ἐντραπῶμεν πολιὰς πολυχρονίους.

11 *ἔστω δὲ ἡμῶν ἡ ἰσχὺς νόμος τῆς δικαιοσύνης, τὸ γὰρ ἀσθενὲς ἄχρηστον ἐλέγχεται.

12 *ἐνεδρεύσωμεν δὲ τὸν δίκαιον, ὅτι δύσχρηστος ἡμῖν ἐστι, καὶ ἐναντιοῦται τοῖς ἔργοις ἡμῶν, καὶ ὀνειδίζει ἡμῖν ἁμαρτήματα νόμου, καὶ ἐπιφημίζει ἡμῖν ἁμαρτήματα παιδείας ἡμῶν.

13 *ἐπαγγέλλεται γνῶσιν ἔχειν θεοῦ καὶ παῖδα κυρίου ἑαυτὸν ὀνομάζει.

14 *ἐγένετο ἡμῖν εἰς ἔλεγχον ἐννοιῶν ἡμῶν.

15 *βαρύς ἐστιν ἡμῖν καὶ βλεπόμενος, ὅτι ἀνόμοιος τοῖς ἄλλοις ὁ βίος αὐτοῦ, καὶ ἐξηλλαγμέναι αἱ τρίβοι αὐτοῦ.

16 *εἰς κίβδηλον ἐλογίσθημεν αὐτῷ, καὶ ἀπέχεται τῶν ὁδῶν ἡμῶν ὡς ἀπὸ ἀκαθαρσιῶν· μακαρίζει ἔσχατα δικαίων, καὶ ἀλαζονεύεται πατέρα θεόν.

17 *ἴδωμεν εἰ οἱ λόγοι αὐτοῦ ἀληθεῖς, καὶ πειράσωμεν τὰ ἐν ἐκβάσει αὐτοῦ.

18 *εἰ γὰρ ἔστιν ὁ δίκαιος υἱὸς θεοῦ, ἀντιλήψεται αὐτοῦ, καὶ ῥύσεται αὐτὸν ἐκ χειρὸς ἀνθεστηκότων.

19 *ὕβρει καὶ βασάνῳ ἐξετάσωμεν αὐτόν, ἵνα γνῶμεν τὴν ἐπιείκειαν αὐτοῦ, καὶ δοκιμάσωμεν τὴν ἀνεξικακίαν αὐτοῦ.

20 *θανάτῳ αἰσχίστῳ κατακρίνωμεν αὐτόν, ἔσται γὰρ αὐτοῦ ἡ ἐπισκοπὴ ἐκ λόγων αὐτοῦ.

21 *ταῦτα ἐλογίσαντο, καὶ ἐπλανήθησαν· ἀπετύφλωσε γὰρ αὐτοὺς ἡ κακία αὐτῶν.

22 *καὶ οὐκ ἔγνωσαν μυστήρια θεοῦ, οὐδὲ μισθὸν ἤλπισαν ὁσιότητος, οὐδὲ ἔκριναν γέρας ψυχῶν ἀμώμων.

8 *Coronemur rosarum caliculis antequam marcescant.

9 *Nemo nostrum expers sit nostræ strenuitatis. vbique relinquamus signa lætitiæ, quoniam hæc pars nostra & sors talis.

10 *Opprimamus pauperem iustum, non parcamus viduæ, nec senis reuereamur canos multi temporis.

11 *Sit autem nostra fortitudo lex iustitiæ, nam infirmũ inutile arguitur.

12 *Circumueniamus autem iustum, quoniam inutilis nobis est, & contrarius est operibus nostris, & improperat nobis peccata legis, & celebrat nobis peccata disciplinæ nostræ.

13 *Promittit scientiam habere Dei, & filium Domini se nominat.

14 *Factus est nobis in redargutionem cogitationum nostrarum.

15 *Grauis est nobis etiam visus, quoniam dissimilis alijs vita illius, & immutatæ viæ eius.

16 *In spurium æstimati sumus ei, & abstinet à vijs nostris tanquam ab immundicijs: beata dicit nouissima iustorum, & iactat patrem Deum.

17 *Videamus si sermones illius veri, & tentemus quæ in exitu eius.

18 *Si enim est iustus filius Dei, suscipiet eum, & liberabit eum de manu contrariorum.

19 *Contumelia & tormento interrogemus eum, vt sciamus mansuetudinem eius, & probemus patientiam illius.

20 *Morte turpi condemnemus eum; erit enim eius obseruatio ex sermonibus ipsius.

21 *Hæc cogitauerunt, & errauerunt; excæcauit enim illos malitia eorum.

22 *Et non cognouerunt mysteria Dei, neque mercedem sperauerunt iustitiæ, neque iudicauerũt honorem animarum immaculatarum.

23 * Quoniam Deus creauit hominem in integritate, & imaginem propriæ similitudinis fecit eum.

24 * Inuidia autẽ diaboli mors introiuit in mundum; tentant autem eum qui illius partis sunt.

CAP. III.

1 IVstorum autem animæ in manu Dei, & non tanget illos tormentum.

2 * Visi sunt in oculis insipientium mori, & æstimata est afflictio exitus illorum.

3 * Et quod à nobis iter contritio: illi autem sunt in pace.

4 * Etenim in conspectu hominum si tormenta passi sint, spes eorũ immortalitate plena.

5 * Et in paucis vexati, in multis bono afficientur: quoniam Deus tentauit eos, & inuenit illos dignos se.

6 * Tanquam aurum in fornace probauit illos, & quasi holocaustum hostiæ accepit illos, et in tempore visitationis ipsorum

7 * Refulgebunt, & tanquam scintillæ in stipula discurrent.

8 * Judicabunt gentes & dominabuntur populis, & regnabit eorum Dominus in secula.

9 * Qui confiderunt in illo, intelligent veritatem, & fideles in dilectione acquiescent illi: quoniam gratia & misericordia in sanctis eius, & visitatio in electis eius.

10 * At impij sicut cogitauerunt habebunt correptionem, qui neglexerunt iustum & à Domino recesserunt.

11 * Sapientiam enim & disciplinam qui abijcit, infelix; & vacua spes illorum, & labores sine fructu, & inutilia opera eorum.

12 * Mulieres eorum stultæ, & nequam filij eorum.

13 * Maledicta generatio eorum, quoniam felix sterilis incoinquinata, quæ nõ nouit thorum in delicto: habebit fructum in visitatione animarum.

23 * ὅτι ὁ θεὸς ἔκτισε τὸν ἄνθρωπον ἐπὶ ἀφθαρσίᾳ, καὶ εἰκόνα τῆς ἰδίας ἰδιότητος ἐποίησεν αὐτόν.

24 * φθόνῳ δὲ διαβόλου θάνατος εἰσῆλθεν εἰς τὸν κόσμον· πειράζουσι δὲ αὐτὸν οἱ τῆς ἐκείνου μερίδος ὄντες.

γ.

1 * Δικαίων δὲ ψυχαὶ ἐν χειρὶ θεοῦ, καὶ οὐ μὴ ἅψηται αὐτῶν βάσανος.

2 * ἔδοξαν ἐν ὀφθαλμοῖς ἀφρόνων τεθνάναι, καὶ ἐλογίσθη κάκωσις ἡ ἔξοδος αὐτῶν.

3 * καὶ ἡ ἀφ' ἡμῶν πορεία σύντριμμα· οἱ δὲ εἰσιν ἐν εἰρήνῃ.

4 * καὶ γὰρ ἐν ὄψει ἀνθρώπων ἐὰν κολασθῶσιν, ἡ ἐλπὶς αὐτῶν ἀθανασίας πλήρης.

5 * καὶ ὀλίγα παιδευθέντες μεγάλα εὐεργετηθήσονται· ὅτι ὁ θεὸς ἐπείρασεν αὐτούς, καὶ εὗρεν αὐτοὺς ἀξίους ἑαυτοῦ.

6 * ὡς χρυσὸν ἐν χωνευτηρίῳ ἐδοκίμασεν αὐτούς, καὶ ὡς ὁλοκάρπωμα θυσίας προσεδέξατο αὐτούς· καὶ ἐν καιρῷ ἐπισκοπῆς αὐτῶν

7 * ἀναλάμψουσι, καὶ ὡς σπινθῆρες ἐν καλάμῃ διαδραμοῦνται.

8 * κρινοῦσιν ἔθνη καὶ κρατήσουσι λαῶν, καὶ βασιλεύσει αὐτῶν κύριος εἰς τοὺς αἰῶνας.

9 * οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτῷ συνήσουσιν ἀλήθειαν, καὶ οἱ πιστοὶ ἐν ἀγάπῃ προσμενοῦσιν αὐτῷ· ὅτι χάρις καὶ ἔλεος ἐν τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ, καὶ ἐπισκοπὴ ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς αὐτοῦ.

10 * οἱ δὲ ἀσεβεῖς κατὰ ἐλογίσαντο ἔξουσιν ἐπιμέλειαν, οἱ ἀμελήσαντες τοῦ δικαίου καὶ τοῦ κυρίου ἀπέστησαν.

11 * σοφίαν γὰρ καὶ παιδείαν ὁ ἐξουθενῶν ταλαίπωρος, καὶ κενὴ ἡ ἐλπὶς αὐτῶν, καὶ οἱ κόποι ἀνώνητοι καὶ ἄχρηστα τὰ ἔργα αὐτῶν.

12 * αἱ γυναῖκες αὐτῶν ἄφρονες καὶ πονηραὶ τὰ τέκνα αὐτῶν.

13 * ἐπικατάρατος ἡ γένεσις αὐτῶν· ὅτι μακαρία στεῖρα ἡ ἀμίαντος, ἥτις οὐκ ἔγνω κοίτην ἐν παραπτώματι, ἕξει καρπὸν ἐν ἐπισκοπῇ ψυχῶν.

23 * Quoniam Deus creauit hominẽ inexterminabilem, & ad imaginẽ similitudinis
24 suæ fecit illũ: * Inuidia autem diaboli mors introiuit in orbem terrarũ. imitãtur autem illũ qui sunt ex parte illius. Gen. 1.1 2.3.4 Eccl. 17.1

CAP. III.

1 IVstorũ autem animæ in
A manu Dei sunt, & nõ tãget illos tormentũ mortis.
2 * Visi sunt oculis insipientium mori, & æstimata est
3 afflictio illorũ. * Et ab itinere iusto abierũt in exterminiũ, & quod à nobis est iter exterminij, illi aũt sunt
4 in pace. * Et si coram hominibus tormenta passi sunt, spes illorum immortalitate
5 plena est. * In paucis vexati, in multis bene disponen tur, quoniam Deus tentauit eos, & inuenit illos di-
6 gnos se. * Tanquã aurum in
B fornace probauit illos, & quasi holocausti hostiã ac- Mat.13.1
cepit illos, & in tẽpore erit
7 respectus illorum. * Fulgebunt iusti, & tanquam scintillæ in arundineto discur-
8 rent. * Iudicabunt nationes, & dominabuntur populis, & regnabit Dñs illo-
9 rum in perpetuum. * Qui cõfidunt in illo, intelligent veritatẽ, & fideles in dilectione acquiescẽt illi; quoniã donum & pax est electis
10 eius. * Impij aũt secundum quę cogitauerũt, correptionem habebunt, qui neglexerunt iustum, & à Dño re-
11 cesserunt. * Sapientiã enim
C & disciplinã qui abiicit, infelix est; & vacua est spes illorũ, & labores sine fructu,
12 & inutilia opera eorũ. * Mulieres eorũ insensatę sunt, &
13 nequissimi filij illorũ. * Maledicta creatura eorũ, quoniam felix est sterilis, & incoinquinata, quæ nescivit thorum in delicto: habebit fructum in respectione animarum sanctarum.

* Et ſpado qui non operatus eſt per manus ſuas iniquitatẽ, nec cogitauit aduerſus Deum nequiſsima. dabitur enim illi fidei donum electũ,& ſors in tẽplo Dei acceptiſsima. * Bonorum enim laborũ glorioſus eſt fructus,& quę non concidit radix ſapientiæ. * Filij autẽ adulterorũ in cõſummatione erũt, & ab iniquo thoro ſemen exterminabitur. * Et ſi quidẽ longæ vitę erũt, in nihilũ cõputabuntur,& ſine honore erit nouiſsima ſenectus illorũ. * Et ſi celeriùs defuncti fuerint, non habebunt ſpem,nec in die agnitionis allocutionẽ. * Nationes enim iniquæ, dirę ſunt conſummationis.

CAP. IIII.

O Quàm pulchra eſt caſta generatio cũ claritate ; immortalis eſt enim memoria illius : quoniã & apud Deũ nota eſt, & apud homines. * Cùm præſens eſt, imitãtur illam ; & deſiderãt eam cùm ſe eduxerit, & in perpetuũ coronata triumphat incoinquinatorũ certaminũ pręmiũ vincẽs. * Multigena autẽ impiorum multitudo nõ erit vtilis, & ſpuria vitulamina non dabunt radices altas,nec ſtabile firmamẽtum collocabunt. * Et ſi in ramis in tẽpore germinauerint, infirmiter poſit à vẽto cõmouebuntur, & nimietate ventorũ eradicbuntur. * Confringentur enim rami incõſummati,& fructus illorũ inutiles, & acerbi ad manducandũ,& ad nihilũ apti. * Ex iniquis enim oẽs filij q̃ naſcũtur, teſtes ſunt nequitiæ aduerſus parẽtes in interrogatiõe ſua. * Iuſtꝰ aũt ſi morte p̃occupatus fuerit,in refrigerio erit. * Senectus enim venerabilis eſt nõ diuturna, neque annorum numero computata.

* καὶ εὐνοῦχος ὁ μὴ ἐργασάμενος ἐν χερὶ ἀνόμημα, μηδὲ ἐνθυμηθεὶς κατὰ τοῦ κυρίου πονηρά· δοθήσεται γὰρ αὐτῷ τῆς πίστεως χάρις ἐκλεκτή, καὶ κλῆρος ἐν ναῷ κυρίου εὐπρέσδεκτος.

* ἀγαθῶν γὰρ πόνων καρπὸς εὔκλεής, καὶ ἀδιάπλωτος ἡ ῥίζα τῆς φρονήσεως.

* τέκνα δὲ μοιχῶν ἀτέλεστα ἔσται, καὶ ἐκ παρανόμου κοίτης σπέρμα ἀφανισθήσεται.

* ἐὰν τε γὰρ μακρόβιοι γένωνται, εἰς οὐδὲν λογισθήσονται, καὶ ἄτιμον ἐπ' ἐσχάτων τὸ γῆρας αὐτῶν.

* ἐὰν τε ὀξέως τελευτήσωσιν, οὐκ ἔξουσιν ἐλπίδα, οὐδὲ ἐν ἡμέρᾳ διαγνώσεως παραμύθιον.

* γενεᾶς γὰρ ἀδίκου χαλεπὰ τὰ τέλη.

δ'.

* Κρείσσων ἀτεκνία μετ' ἀρετῆς, ἀθανασία γάρ ἐστιν ἐν μνήμῃ αὐτῆς· ὅτι καὶ θεῷ γινώσκεται καὶ ἀνθρώποις.

* παρόντα τε μιμοῦνται αὐτήν, καὶ ποθοῦσιν ἀπελθοῦσαν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τε φαιηφοροῦσα πομπεύει τὸν τῶν ἀμιάντων ἄθλων ἀγῶνα νικήσασα.

* πολύγονον δὲ ἀσεβῶν πλῆθος οὐ χρησιμεύσει, καὶ ἐκ νόθων μοσχευμάτων οὐ δώσει ῥίζαν εἰς βάθος, οὐδὲ ἀσφαλῆ βάσιν ἑδράσει.

* κἂν γὰρ ἐν κλάδοις πρὸς καιρὸν θάλλῃ, ἀσφαλῶς βεβηκότα ὑπὸ ἀνέμου σαλευθήσεται, καὶ ὑπὸ βίας ἀνέμων ἐκριζωθήσεται.

* πεκλασθήσονται κλῶνες ἀτελεῖς, καὶ ὁ καρπὸς αὐτῶν ἄχρηστος, ἄωρος εἰς βρῶσιν καὶ εἰς ὀργὴν ἕτοιμος.

* ἐκ γὰρ ἀνόμων ὕπνων τέκνα γενόμενα μάρτυρές εἰσι πονηρίας κατὰ γονέων ἐν ἐξετασμῷ αὐτῶν.

* δίκαιος δὲ ἐὰν φθάσῃ τελευτῆσαι, ἐν ἀναπαύσει ἔσται.

* γῆρας γὰρ τίμιον οὐ τὸ πολυχρόνιον, οὐδὲ ἀριθμῷ ἐτῶν μεμέτρηται.

14 * *Et ſpado qui non operatus eſt in manu iniquitatem, nec cogitauit aduerſus Dominum mala: dabitur enim illi fidei gratia electa,& ſors in templo Domini acceptior.*

15 * *Bonorum enim laborũ fructus glorioſus , & quæ non concidit radix ſapientiæ.*

16 * *Filij autem adulterorum non initiati erunt, et ab iniquo thoro ſemen exterminabitur.*

17 * *Si enim longæ vitæ fuerint, in nihilum computabuntur, & ſine honore in nouiſſimis ſenectus illorum.*

18 * *Et ſi celeriter defuncti fuerint , non habebunt ſpem , nec in die agnitionis ſolatium.*

19 * *Nationis enim iniquæ diræ conſummationes.*

CAP. IIII.

1 * *Melior ſterilitas filiorum cum virtute;immortalitas enim eſt in memoria illius, quoniam & apud Deum nota eſt & apud homines.*

2 * *Præſentémque imitantur eam,& deſiderant recedẽtem, & in ſeculum coronata triumphat incoinquinatorũ præmiorum certamen vincens.*

3 * *Multigena autem impiorum multitudo non erit vtilis, & ex ſpurijs ſtolonibus nõ dabit radicẽ in profunditatẽ, neque ſtabile firmamentum collocabit.*

4 * *Et ſi enim in ramis ad tempus germinauerit, infirmiter aſcendentia à vento commouebuntur,& à violentia ventorum eradicabuntur.*

5 * *Confringentur rami inconſummati , & fructus illorum inutilis,immaturus ad manducationem & ad nihilum aptus.*

6 * *Ex enim iniquis ſomnijs filij qui naſcuntur, teſtes ſunt nequitiæ aduerſus parentes in quæſtione ſua.*

7 * *Juſtus autem ſi præoccupatus fuerit morte , in refrigerio erit.*

8 * *Senectus enim venerabilis non diuturna , neque numero annorum computatur.*

* *Canicies autem est sapientia hominibus, & ætas senectutis vita immaculata.*
* *Placēs Deo factus dilectus est, & viuens inter peccatores translatus est.*
* *Raptus est, ne malitia mutaret intellectum eius, aut dolus deciperet animam illius.*
* *Fascinatio enim nugacitatis obscurat bona, & inconstantia concupiscentiæ transuertit mētem sine malitia.*
* *Consummatus in breui expleuit tempora longa.*
* *Placita enim erat Domino anima ipsius; propter hoc properauit de medio iniquitatis.*
* *At populi videntes & non intelligentes, nec ponentes in intellectu tale, quoniam gratia & misericordia in sanctis eius, & obseruatio in electis eius.*
* *Condemnat iustus mortuus viuentes impios, & iuuentus cōsummata celerius longæuam senectutem iniusti.*
* *Videbunt enim finem sapientis, & nō intelligent quid decreuerūt de ipso, & ad quid muniuit sē Dominus.*
* *Videbunt & contemnent illos autem Dominus irridebit.*
* *Et erunt post hoc in ruinam sine horrore, & in contumeliā inter mortuos per seculū, quoniam disrumpet illos sine voce pronos, & commouebit illos à fundamentis, & vsque ad supremū desolabuntur, & erunt in dolore, & memoria eorum peribit.*
* *Venient in cogitatione peccatorum suorum timidi, & arguent illos ex aduerso iniquitates ipsorum.*

CAP. V.

Vnc stabit in confidentia multa iustus contra faciem eorum, qui angustiauerunt eū, & irritantium labores eius.
* *Videntes turbabuntur timore vehemēti, & stupebūt in insperata salute. & dicent intra se pœnitentiam agentes,*

9 * πολιὰ δέ ἐστι φρόνησις ἀνθρώποις, καὶ ἡλικία γήρως βίος ἀκηλίδωτος.
10 * εὐάρεστος τῷ θεῷ γενόμενος ἠγαπήθη, καὶ ζῶν μεταξὺ ἁμαρτωλῶν μετετέθη.
11 * ἡρπάγη μὴ ἡ κακία ἀλλάξῃ σύνεσιν αὐτοῦ, ἢ δόλος ἀπατήσῃ ψυχὴν αὐτοῦ.
12 * βασκανία γὰρ φαυλότητος ἀμαυροῖ τὰ καλά, καὶ ῥεμβασμὸς ἐπιθυμίας μεταλλεύει νοῦν ἄκακον.
13 * τελειωθεὶς ἐν ὀλίγῳ ἐπλήρωσε χρόνους μακρούς.
14 * ἀρεστὴ γὰρ ἦν κυρίῳ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ· διὰ τοῦτο ἔσπευσεν ἐκ μέσου πονηρίας.
15 * οἱ δὲ λαοὶ ἰδόντες καὶ μὴ νοήσαντες, μηδὲ θέντες ἐπὶ διανοίᾳ τὸ τοιοῦτον, ὅτι χάρις καὶ ἔλεος ἐν τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ, καὶ ἐπισκοπὴ ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς αὐτοῦ.
16 * κατακρίνει δίκαιος θανὼν τοὺς ζῶντας ἀσεβεῖς, καὶ νεότης τελεσθεῖσα ταχέως πολυετεῖς γῆρας ἀδίκου.
17 * ὄψονται γὰρ τελευτὴν σοφοῦ, καὶ οὐ νοήσουσι τί ἐβουλεύσατο περὶ αὐτοῦ, καὶ εἰς τί ἠσφαλίσατο ἑαυτὸν ὁ κύριος.
18 * ὄψον) καὶ ἐξουθενήσουσιν· αὐτοὺς δὲ ὁ κύριος καγχάσεται.
19 * καὶ ἔσον) μετὰ τοῦτο εἰς πτῶμα ἄτιμον, καὶ εἰς ὕβριν ἐν νεκροῖς διὰ αἰῶνος, ὅτι ῥήξει αὐτοὺς ἀφώνους πτηνεῖς, καὶ σαλεύσει αὐτοὺς ἐκ θεμελίων, καὶ ἕως ἐσχάτου χερσωθήσονται, καὶ ἔσονται ἐν ὀδυνῇ, καὶ ἡ μνήμη αὐτῶν ἀπολεῖται.
20 * ἐλεύσονται ἐν συλλογισμῷ ἁμαρτημάτων αὐτῶν δειλοί, καὶ ἐλέγξει αὐτοὺς ἐξεναντίας τὰ ἀνομήματα αὐτῶν.

ε.

1 * Τότε στήσ) ἐν παρρησίᾳ πολλῇ ὁ δίκαιος κατὰ πρόσωπον τῶν θλιψάντων αὐτὸν καὶ τῶν ἀθετούντων τοὺς πόνους αὐτοῦ.
2 * ἰδόντες ταραχθήσονται φόβῳ δεινῷ, καὶ ἐκστήσονται ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τοῦ σωτηρίας· καὶ ἐροῦσιν ἐν ἑαυτοῖς μετανοοῦντες.

9 *Cani autē sunt sensus hominis, & ætas senectutis vi-
10 ta immaculata. * Placens Deo factus dilectus, & viuens inter peccatores trās-
11 latus est. * Raptus est, ne Sa.xx.b.
C malitia mutaret intellectū eius, aut ne fictio deciperet
12 animam illius. *Fascinatio enim nugacitatis obscurat bona, & inconstantia concupiscentiæ transuertit sen-
13 sum sine malitia. *Consummatus in breui expleuit tē-
14 pora multa. * Placita enim erat Deo anima illius; propter hoc properauit educere illū de medio iniquitatū.
15 * Populi autem videntes, & nō intelligentes, nec ponentes in præcordiis talia: quoniā gratia Dei & misericordia est in sanctos eius, & respectus super electos
16 illius. * Condemnat autē
D iustus mortuus viuos impios; & iuuētus celerius cōsummata, longam vitā in-
17 iusti. * Videbūt enim finē sapientis, & non intelligēt qd cogitauerit de illo De⁹, & quare minuerit illū Dns.
18 * Videbunt enim, & contemnent eum; illos autem
19 Deus irridebit. * Et erunt post hæc decidētes sine honore, & in contumelia inter mortuos in perpetuū: quoniam disrumpet illos inflatos sine voce, & cōmouebit illos à fundamentis, & vsq; ad supremum desolabūtur. & erunt gementes, & me-
20 moria illorū periet. *Venient in cogitatione peccatorū suorū timidi, & traducēt illos ex aduerso iniquitates ipsorum. CAP. V.

1 *Vnc stabunt iusti in ma-
A gna constantia aduersus eos qui se angustiauerūt, & q abstulerūt labores eorū.
2 * Videntes turbabūtur timore horribili, & mirabuntur in subitatione insperatæ salutis.

* Gementes præ anguſtia ſpiritus, dicẽtes intra ſe, pœnitentiá agentes, & præ anguſtia ſpiritus gemẽtes: Hi ſunt quos habuim⁹ aliquãdo in deriſum, & in ſimilitudinẽ improperij. * Nos inſenſati vitá illorũ ęſtimabamus inſaniã, & finẽ illorũ ſine honore. * Ecce quomodo cõputati ſunt inter filios Dei, & inter ſanctos ſors illorũ eſt! * Ergo erauimus à via veritatis, & iuſtitiæ lumẽ nõ luxit nobis, & Sol intelligentiæ non eſt ortus nobis. * Laſſati ſumus in via iniquitatis, & perditionis, & ambulauim⁹ vias difficiles, viam autem Dñi ignorauimus. * Quid nobis profuit ſuperbia, aut diuitiarũ iactátia quid contulit nobis? * Trãſierunt omnia illa tanquã vmbra, & tanquã nuncius pręcurrẽs. * Et tanquã nauis quæ pertrãſit fluctuantẽ aquã; cuius cùm prætererit, non eſt veſtigiũ inuenire, neq; ſemitá carinę illius in fluctib⁹. * Aut auis quæ tranſuolat in aëre, cui⁹ nullũ inuenitur argumẽtũ itineris illius, ſed tãtum ſonitus alarũ verberãs leuem ventũ, & ſcindens per vim itineris aërẽ, commotis alis trãſuolauit. & poſt hoc nullum ſignũ inuenitur itineris illius. * Aut tanquã ſagitta emiſſa in locum deſtinatum, diuiſus aër cõtinuò in ſe recluſus eſt, vt ignoretur tranſitus illius. * Sic & nos nati, continuò deſiuimus eſſe. * Et virtutis quidem nullũ ſignũ valuimus oſtẽdere; in malignitate aũt noſtra conſumpti ſumus.

* Talia dixerunt in inferno hi, q̃ peccauerunt, quoniam ſpes impij tanquã lanugo eſt, quę à vento tollitur, & tanquã ſpuma gracilis quæ à procella diſpergitur, & tanquam fumus qui à vento diffuſus eſt, & tanquam memoria hoſpitis vnius diei prætereuntis.

* καὶ διὰ στενοχωρίαν πνεύματος στενάξονται καὶ ἐροῦσιν, οὗτος ὃν ἔχομεν ποτὲ εἰς γέλωτα καὶ εἰς παραβολὴν ὀνειδισμοῦ.

* Ἡμεῖς ἄφρονες τὸν βίον αὐτοῦ ἐλογισάμεθα μανίαν, καὶ τὸ τέλος αὐτοῦ ἄτιμον.

* πῶς κατελογίσθη ἐν υἱοῖς θεοῦ, καὶ ἐν ἁγίοις ὁ κλῆρος αὐτοῦ ἐστιν;

* ἄρα ἐπλανήθημεν ἀπὸ ὁδοῦ ἀληθείας, καὶ τὸ τῆς δικαιοσύνης φῶς οὐκ ἔλαμψεν ἡμῖν, καὶ ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης οὐκ ἀνέτειλεν ἡμῖν.

* ἀνομίας ἐνεπλήσθημεν τείβοις καὶ ἀπωλείας, καὶ διωδεύσαμεν ἐρήμους ἀβάτους, τὴν δὲ ὁδὸν κυρίου οὐκ ἐγνώμεν.

* τί ὠφέλησεν ἡμᾶς ἡ ὑπερηφανία; καὶ τί πλοῦτος μετὰ ἀλαζονίας συμβέβληται ἡμῖν;

* παρῆλθεν ἐκεῖνα πάντα ὡσεὶ σκιὰ καὶ ὡς ἀγγελία παρατρέχουσα.

* ὡς ναῦς διερχομένη κυμαινόμενον ὕδωρ, ἧς διαβάσης οὐκ ἔστιν ἴχνος εὑρεῖν, οὐδὲ ἀτραπὸν πορείας αὐτῆς ἐν κύμασιν.

* ἢ ὡς ὀρνέου διαπετόντος ἀέρα οὐδεὶς εὑρίσκεται τεκμήριον πορείας. πληγὴ δὲ πτερῶν μαστιζόμενον πνεῦμα κοῦφον καὶ σχιζόμενον βίᾳ ῥοίζῳ, κινηθέντων πτερύγων διωδεύθη· καὶ μετὰ τοῦτο οὐχ εὑρέθη σημεῖον ἐπιβάσεως ἐν αὐτῷ.

* ἢ ὡς βέλους βληθέντος ἐπὶ σκοπόν, τμηθεὶς ὁ ἀὴρ εὐθέως εἰς ἑαυτὸν ἐπελύθη, ὡς ἀγνοῆσαι τὴν δίοδον αὐτοῦ.

* οὕτως καὶ ἡμεῖς γενηθέντες ἐξελείπομεν.

* καὶ ἀρετῆς μὲν σημεῖον οὐδὲν ἔχομεν δεῖξαι· ἐν δὲ τῇ κακίᾳ ἡμῶν κατεδαπανήθημεν.

* ὅτι ἐλπὶς ἀσεβοῦς ὡς φερόμενος χνοῦς ὑπὸ ἀνέμου, καὶ ὡς πάχνη ὑπὸ λαίλαπος διωχθεῖσα λεπτή, καὶ ὡς καπνὸς ὑπὸ ἀνέμου διελύθη, ἢ καὶ ὡς μνεία καταλύτου μονοημέρου παρώδευσε.

3 * Et præ anguſtia ſpiritus gement & dicent, Hic erat quem habuimus aliquando in deriſum & in ſimilitudinem improperij.

4 * Stulti vitam illius æſtimauimus inſaniam, & finem illius ſine honore.

5 * Quomodo computatus eſt in filiis Dei, & in ſanctis ſors illius eſt!

6 * Ergo errauimus à via veritatis, & iuſtitiæ lumen non luxit nobis, & Sol iuſtitiæ non ortus eſt nobis.

7 * Iniquitatis impleti ſumus vijs & perditionis, & perambulauimus deſerta inacceſſibilia; at viam Domini non nouimus.

8 * Quid profuit nobis ſuperbia? & quid diuitiæ cum iactantia contulerunt nobis?

9 * Tranſierunt illa omnia tanquam vmbra, & tanquam nuntius percurrens.

10 * Tanquam nauis quæ pertranſit fluctuantem aquam; cuius cùm præterierit, non eſt veſtigiũ inuenire, neque ſemitã itineris illius in fluctibus.

11 * Aut veluti auis tranſuolantis aerem nullum inuenitur argumentum itineris: ictus autem alarum verberatum ventum leuem & ſciſſum vi ſtridoris, commotis alis pertranſijt: & poſt hoc non inuentum eſt ſignum proceſſus in eo.

12 * Aut tanquam ſagitta miſſa in ſcopũ, diuiſus aer continuo in ſe reſolutus eſt, vt ignoretur tranſitus illius.

13 * Sic & nos nati deſiuimus.

14 * Et virtutis quidem ſignum nullum valuimus oſtendere: in autem malignitate noſtra conſumpti ſumus.

15 * Quoniam ſpes impij tanquam quæ tollitur lanugo à vento, et tanquã ſpuma à procella impulſa gracilis, & tanquam fumus à vento diffuſus eſt, aut & tanquam memoria hoſpitis vnius diei prætęrijt.

16 * Justi autem in seculum viuunt, & in Domino merces eorum, et cogitatio ipsorũ apud Altissimum.

17 * Idcircò accipient regnum decoris & diadema speciei de manu Domini, quoniam dextera sua proteget eos, & brachio defendet illos.

18 * Accipiet armaturam zelum illius, & armabit creaturam ad vltionem inimicorum.

19 * Induet thoracem iustitiam, & circumponet galeam iudicium simplex.

20 * Sumet scutum inexpugnabile æquitatem.

21 * Acuet autem duram iram in gladium; pugnabit verò cum illo mundus contra stultos.

22 * Ibunt directæ emissiones fulgurũ, & tanquam à bene curuato arcu nubium ad scopum insilient.

23 * Et à petras iaciente ira plenæ mittentur grandines. excandescet in illos aqua maris; flumina verò inundabunt duriter.

24 * Stabit contra illos spiritus virtutis, & tanquam turbo venti ventilabit illos, & desolabit omnem terram iniquitas, & malignitas euertet sedes potentium.

16 * δίκαιοι δὲ εἰς τὸν αἰῶνα ζῶσι, καὶ ἐν κυρίῳ ὁ μισθὸς αὐτῶν, καὶ ἡ φροντὶς αὐτῶν παρὰ ὑψίστῳ.

17 * διὰ τοῦτο λήψονται τὸ βασίλειον τῆς εὐπρεπείας καὶ τὸ διάδημα τοῦ κάλλους ἐκ χειρὸς κυρίου· ὅτι τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ σκεπάσει αὐτούς, καὶ τῷ βραχίονι ὑπερασπιεῖ αὐτῶν.

18 * λήψεται πανοπλίαν τὸν ζῆλον αὐτοῦ, καὶ ὁπλοποιήσει τὴν κτίσιν εἰς ἄμυναν ἐχθρῶν.

19 * ἐνδύσεται θώρακα δικαιοσύνην, καὶ περιθήσεται κόρυθα κρίσιν ἀνυπόκριτον.

20 * λήψεται ἀσπίδα ἀκαταμάχητον ὁσιότητα.

21 * ὀξυνεῖ δὲ ἀπότομον ὀργὴν εἰς ῥομφαίαν· συνεκπολεμήσει γὰρ αὐτῷ ὁ κόσμος ἐπὶ τοὺς παράφρονας.

22 * πορεύσονται εὔσκοποι βολίδες ἀστραπῆς, καὶ ὡς ἀπὸ καλοῦ τόξου τῶν νεφῶν ἐπὶ σκοπὸν ἀλοῦνται.

23 * καὶ ἐκ πετροβόλου θυμοῦ πλήρεις ῥιφήσονται χάλαζαι· ἀγανακτήσει κατ' αὐτῶν ὕδωρ θαλάσσης, ποταμοὶ δὲ συγκλύσουσιν ἀπότομως.

24 * πνεύσῃ (ἐ) αὐτοῖς πνεῦμα δυνάμεως, καὶ ὡς λαῖλαψ ἐκλικμήσει αὐτούς· καὶ ἐρημώσει πᾶσαν τὴν γῆν ἀνομία, καὶ ἡ κακοπραγία περιτρέψει θρόνους δυναστῶν.

16 * Iusti aũt in perpetuum viuẽt, & apud Dominũ est merces eorũ, & cogitatio il-
17 lorũ apud Altissimũ. * Ideò accipient regnũ decoris & diadema speciei de manu Dñi, quoniam dextera sua teget eos, & in brachio san-
18 cto suo defendet illos. * Et accipiet armaturã zelus illius, & armabit creaturã ad
19 vltionẽ inimicorum. * Induet pro thorace iustitiam, & accipiet pro galea iudiciũ
20 certum. * Sumet scutum inexpugnabile æquitatem.
21 * Acuet autem diram iram in lanceam, & pugnabit cum illo orbis terrarum contra insensatos.
22 * Ibunt directè emissiones fulgurũ, & tanquam à bene curuato arcu nubiũ exterminabuntur, & ad certum
23 locũ insilient. * Et à petrosa ira plenæ mittentur grãdines, excandescet in illos aqua maris, & flumina con-
24 current duriter. * Cõtra illos stabit spiritus virtutis, & tanquã turbo venti diuidet illos, & ad eremũ per- Eccl. 5.d
ducet omnẽ terram iniquitatis illorum, & malignitas euertet sedes potentium.

CAP. VI.

1 AVdite ergo reges & intelligite, discite iudices finium terræ.

2 * Præbete aures qui continetis multitudinem, & superbitis in turbis nationum.

3 * Quoniam data est à Domino potestas vobis, & virtus ab Altissimo, qui exquiret vestra opera, & cogitationes scrutabitur.

5 * Quoniam ministri existentes eius regni non iudicastis rectè, neque custodistis legem, neque secundum voluntatem Dei ambulastis.

ς'.

1 * Ακούσατε οὖν βασιλεῖς καὶ συνίετε, μάθετε δικασταὶ περάτων γῆς.

2 * ἐνωτίσασθε οἱ κρατοῦντες πλήθους καὶ γεγαυρωμένοι ἐπὶ ὄχλοις ἐθνῶν.

3 * ὅτι ἐδόθη παρὰ κυρίου ἡ κράτησις ὑμῖν, καὶ ἡ δυναστεία παρὰ ὑψίστου, ὃς ἐξετάσει τὰ ἔργα ὑμῶν τὰ ἔργα, καὶ τὰς βουλὰς διερευνήσει.

5 * ὅτι ὑπηρέται ὄντες τῆς αὐτοῦ βασιλείας οὐκ ἐκρίνατε ὀρθῶς, οὐδὲ ἐφυλάξατε νόμον, οὐδὲ κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ ἐπορεύθητε.

1 MElior est sapiẽtia quàm
A vires, & vir prudens quàm fortis. Ro. 13.a

2 * Audite ergo reges & intelligite: discite iudices fi-
3 nium terræ. * Præbete aures vos qui continetis multitudines, & placetis vobis in turbis nationum.

5 * Quoniam data est à Domino potestas vobis, & virtus ab Altissimo, qui interrogabit opera vestra, & cogitationes scrutabitur.

5 * Quoniam cùm essetis ministri regni illius, non rectè iudicastis, nec custodistis legem iustitiæ, neque secundum voluntatem Dei ambulastis.

6 * Horrendè & citò apparebit vobis, quoniam iudicium durissimũ in his qui præsunt, fiet. 7 * Exiguo enim cõceditur misericordia, potentes autẽ potẽter torméta patientur. 8 * Non enim subtrahet personã cuiusquam B Deus, qui est omnium dominator, nec verebitur magnitudinẽ cuiusquã, quoniam pusillũ & magnũ ipse fecit, & æqualiter est illi cura de omnib⁹. 9 * Fortioribus aũt fortior instat cruciatio.

10 * Ad vos ergo reges sunt hi sermones mei, vt discatis sapientiam, & ne excidatis. 11 * Qui enim custodierint iustitiam, iustè iudicabuntur; & qui didicerint iusta, inuenient quid respondeant.

12 * Cõcupiscite ergo sermones meos, & diligite illos, & habebitis disciplinã. 13 * Clara est, & quæ nunquam marcescit, sapientia, & facilè videtur ab his, qui diligunt eam, & inuenitur ab his qui C quærunt illam. 14 * Præoccupat qui se concupiscunt, vt illis se prior ostendat. 15 * Qui de luce vigilauerit ad illã, non laborabit: assidentem enim illam foribus suis inueniet.

16 * Cogitare ergo de illa, sensus est consummatus: & qui vigilauerit propter illã, citò erit securus. 17 * Quoniam dignos se circuit ipsa quærẽs, & in viis suis ostendet se illis hilariter, & in omni prouidẽtia occurret illis. 18 * Initium enim illius verissima est disciplinę concupiscẽtia.

19 * Cura ergo disciplinæ dilectio est, & dilectio custo- D dia legum illius est. Custoditio autẽ legum, consummatio incorruptionis est.

20 * Incorruptio autem facit esse proximum Deo.

21 * Concupiscentia itaque sapientiæ deducit ad regnũ perpetuum.

6 * Φειδῶς καὶ ταχέως ἐπιστήσεται ὑμῖν, ὅτι κρίσις ἀπότομος ἐν τοῖς ὑπερέχουσι γίνεται.

7 * Ὁ γὰρ ἐλάχιστος συγγνωστός ἐστιν ἐλέους, δυνατοὶ δὲ δυνατῶς ἐτασθήσονται.

8 * Οὐ γὰρ ὑποστελεῖται πρόσωπον ὁ πάντων δεσπότης, οὐδὲ ἐντραπήσεται μέγεθος· ὅτι μικρὸν καὶ μέγαν αὐτὸς ἐποίησεν, ὁμοίως τε φροντίδα ἔχει περὶ πάντων.

9 * Τοῖς δὲ κραταιοῖς ἰσχυρὸς ἐφίσταται ἔρευνα.

10 * Πρὸς ὑμᾶς οὖν ὦ τύραννοι ὁ λόγος μου, ἵνα μάθητε σοφίαν καὶ μὴ παραπέσητε.

11 * Ὁ γὰρ φυλάξαντες ὁσίως τὰ ὅσια ὁσιωθήσονται, καὶ ὁ διδαχθέντες αὐτὰ εὑρήσουσιν ἀπολογίαν.

12 * Ἐπιθυμήσατε οὖν τῶν λόγων μου, ποθήσατε καὶ παιδευθήσεσθε.

13 * Λαμπρὰ καὶ ἀμάραντός ἐστιν ἡ σοφία, καὶ εὐχερῶς θεωρεῖται ὑπὸ τῶν ἀγαπώντων αὐτήν, καὶ εὑρίσκεται ὑπὸ τῶν ζητούντων αὐτήν.

14 * Φθάνει τοὺς ἐπιθυμοῦντας προγνωσθῆναι.

15 * Ὁ ὀρθρίσας πρὸς αὐτὴν οὐ κοπιάσει, παρεδρεύων γὰρ εὑρήσει τὴν πύλην αὐτοῦ.

16 * Τὸ γὰρ ἐνθυμηθῆναι περὶ αὐτῆς φρονήσεως τελειότης· καὶ ὁ ἀγρυπνήσας διὰ αὐτὴν ταχέως ἀμέριμνος ἔσται.

17 * Ὅτι καὶ τοὺς ἀξίους αὐτῆς αὐτὴ περιέρχεται ζητοῦσα, καὶ ἐν ταῖς τρίβοις φαντάζεται αὐτοῖς εὐμενῶς, καὶ ἐν πάσῃ προνοίᾳ ἀπαντᾷ αὐτοῖς.

18 * Ἀρχὴ γὰρ αὐτῆς ἡ ἀληθεστάτη παιδείας ἐπιθυμία.

19 * Φροντὶς δὲ παιδείας ἀγάπη, ἀγάπη δὲ τήρησις νόμων αὐτῆς· προσοχὴ δὲ νόμων βεβαίωσις ἀφθαρσίας.

20 * ἀφθαρσία δὲ ἐγγὺς εἶναι ποιεῖ θεοῦ.

21 * ἐπιθυμία οὖν σοφίας διάγει ἐπὶ βασιλείαν.

6 * *Horrendè & citò instabit vobis, quoniam iudicium durum in his qui præsunt, fit.*

7 * *Nam minimus dignus est misericordia; potentes autem potenter tormenta patientur.*

8 * *Non enim subtrahet personam omnium dominator, nec verebitur magnitudinem, quoniam paruum & magnum ipse fecit, æqualitérque curam gerit de omnibus.*

9 * *At fortibus fortis instat scrutatio.*

10 * *Ad vos ergo reges sermones mei, vt discatis sapientiam, & ne excidatis.*

11 * *Qui enim custodierint iustè iusta, iustè iudicabuntur; & qui edocti fuerint ea, inuenient responsionem.*

12 * *Concupiscite ergo sermones meos, optate & erudiemini.*

13 * *Clara & quæ nunquam marcescit, est sapientia, & facilè videtur ab his qui diligunt eam, & inuenitur ab his qui quærunt illam.*

14 * *Præoccupat cupientes vt prænoscatur.*

15 * *Qui manè surrexit ad illam, non laborabit; assidentem enim inueniet foribus suis.*

16 * *Nam cogitare de illa scientiæ consummatio; & qui vigilauerit propter eam, citò securus erit.*

17 * *Quoniã dignos se ipsa circuit quærens, & in vijs apparet illis hilariter, & in omni excogitatione occurrit illis.*

18 * *Initium enim illius verissima disciplinæ concupiscentia.*

19 * *Cura autem disciplinæ, dilectio; dilectio autem custodia legumillius: attentio autem legum cõfirmatio incorruptionis.*

20 * *Incorruptio autem propè esse facit Deum.*

21 * *Concupiscentia enim igitur sapiẽtiæ deducit ad regnum.*

22 ‡ *Si ergo delectamini in ſedibus & ſceptris reges populorum, honorate ſapientiam, vt in ſeculum regnetis.* * *

24 ‡ *Quid autem eſt ſapientia & quemadmodum facta ſit, referam, & non abſcondam vobis myſteria; ſed ab initio natiuitatis inueſtigabo, & ponam in perſpicuum ſcientiam eius, & non præteribo veritatem.*

25 ‡ *Neque quidem cum inuidia tabeſcẽte iter habebo, quoniam iſte non erit particeps ſapiẽtiæ.* 26 ‡ *Multitudo aũt ſapientum ſalus mundi, & rex ſapiens ſtabilimentum populi.*

27 ‡ *Quamobrem accipite diſciplinam verbis meis, & vtilitatem habebitis.*

CAP. VII.

1 *SVm quidem & ego mortalis homo æqualis omnibus, & terrigenæ à genere primo facti:*

2 ‡ *Et in ventre matris figuratus ſum caro decem menſium tempore, coagulatus in ſanguine de ſemine viri & delectamento ſomno conueniente.*

3 ‡ *Et ego autem natus traxi communem nobis aerem, & in ſimiliter paſſam decidi terram. primam vocem ſimilem omnibus emiſi plorans.*

4 ‡ *In inuolumentis nutritus ſum & curis.*

5 ‡ *Nullus enim rex aliud habuit natiuitatis initium.*

6 ‡ *Vnus autem omnium introitus ad vitã, exitúſq; æqualis.* 7 ‡ *Propter hoc optaui, & ſcientia data eſt mihi; inuocaui et venit mihi ſpiritus ſapiẽtiæ.*

8 ‡ *Præpoſui illam ſceptris & thronis, & diuitias nihil æſtimaui in comparatione illius.*

9 ‡ *Neque comparaui illi lapidem precioſum, quoniam omne aurum in conſpectu ipſius arena exigua, & tanquam lutum æſtimabitur argentum in conſpectu illius.*

10 ‡ *Super ſalutem & ſpeciem dilexi illam, & propoſui illam pro luce habere, quoniã inquietum quod ex hac lumen.*

22 ‡ εἰ οὖν ἥδεσθε ἐπὶ θρόνοις καὶ σκήπτροις τύραννοι λαῶν, ἐμήσατε σοφίαν, ἵνα εἰς τὸν αἰῶνα βασιλεύσητε. * *

24 ‡ τί δέ ἐστι σοφία καὶ πῶς ἐγένετο, ἀπαγγελῶ, καὶ οὐκ ἀποκρύψω ὑμῖν μυστήρια, ἀλλὰ ἀπ' ἀρχῆς γενέσεως ἐξιχνιάσω, καὶ θήσω εἰς τὸ ἐμφανὲς τὴν γνῶσιν αὐτῆς· καὶ ἃ μὴ παρεδόθω τὴν ἀλήθειαν.

25 ‡ ἔτε μὴν φθόνῳ τηκόμενος συνοδεύσω, ὅτι οὐδεὶς ἃ κοινωνήσει σοφίᾳ

26 ‡ πλῆθος δὲ σοφῶν σωτηρία κόσμου, καὶ βασιλεὺς φρόνιμος εὐστάθεια δήμου.

27 ‡ ὥστε παιδεύεσθε τοῖς ῥήμασί μου, καὶ ὠφεληθήσεσθε.

ζ'.

1 ‡ Εἰμὶ μὲν κἀγὼ θνητὸς ἄνθρωπος ἴσος ἅπασι, καὶ γηγενοῦς ἀπόγονος πρωτοπλάστου.

2 ‡ καὶ ἐν κοιλίᾳ μητρὸς ἐπλάσθην σὰρξ δεκαμηνιαίῳ χρόνῳ, παγεὶς ἐν αἵματι ἐκ σπέρματος ἀνδρὸς καὶ ἡδονῆς ὕπνῳ συνελθούσης.

3 ‡ καὶ ἐγὼ γ' γενόμενος ἕσπασα τὸν κοινὸν ἡμῖν ἀέρα, καὶ ἐπὶ τὴν ὁμοιοπαθῆ κατέπεσα γῆν· πρώτην φωνὴν τὴν ὁμοίαν πᾶσιν ἧκα κλαίων.

4 ‡ ἐν σπαργάνοις ἀνετράφην καὶ ἐν φροντίσιν.

5 ‡ οὐδεὶς γὰρ βασιλεὺς ἑτέραν ἔσχε γενέσεως ἀρχήν.

6 ‡ μία τοῖς πᾶσιν εἴσοδος εἰς τὸν βίον, ἔξοδός τε ἴση.

7 ‡ διὰ τοῦτο ἠυξάμην, καὶ φρόνησις ἐδόθη μοι, ἐπεκαλεσάμην καὶ ἦλθέ μοι πνεῦμα σοφίας.

8 ‡ προέκρινα αὐτὴν σκήπτρων καὶ θρόνων, καὶ πλοῦτον οὐδὲν ἡγησάμην ἐν συγκρίσει αὐτῆς.

9 ‡ οὐδὲ ὡμοίωσα αὐτῇ λίθον τίμιον, ὅτι πᾶς χρυσὸς ἐν ὄψει αὐτῆς ψάμμος ὀλίγη, καὶ ὡς πηλὸς λογισθήσεται ἄργυρος ἐναντίον αὐτῆς.

10 ‡ ὑπὲρ ὑγίειαν καὶ εὐμορφίαν ἠγάπησα αὐτήν, καὶ προειλάμην αὐτὴν ἀντὶ φωτὸς ἔχειν, ὅτι ἀκοίμητον τὸ ἐκ ταύτης φέγγος.

22 ‡ Si ergo delectamini ſe-
D dibus & ſceptris, ô reges populi, diligite ſapientiam, vt
23 in perpetuũ regnetis. ‡ Diligite lumẽ ſapientię omnes
24 qui præeſtis populis. ‡ Quid eſt aũt ſapiẽtia, & quemadmodũ facta ſit, referam, & non abſcondã vobis ſacraméta Dei; ſed ab initio natiuitatis inueſtigabo, & ponã in lucé ſcientiã illius, &
25 nõ præteribo veritatẽ. ‡ Neque cum inuidia tabeſcẽte iter habebo, quoniam talis homo nõ erit particeps ſa-
26 pientiæ. ‡ Multitudo aũt ſapiẽtiũ, ſanitas eſt orbis terrarũ: & rex ſapiens, populi
27 ſtabilimentũ eſt. ‡ Ergo accipite diſciplinã per ſermones meos, et proderit vobis.

CAP. VII.

1 SVm quidem & ego mor-
A talis homo, ſimilis omnibus, & ex genere terreno il-
2 lius qui prior factus eſt. ‡ Et in ventre matris figuratus ſum caro; decẽ menſiũ tempore coagulatus ſum in ſanguine, ex ſemine hominis, & delectaméto ſomnicõue-
3 niẽte. ‡ Et ego natus accepi cõmunẽ aerẽ, & in ſimiliter factã decidi terrã, & primã vocẽ ſimilẽ omnibus emiſi
4 plorãs. ‡ In inuolumẽtis nutritus ſum, & magnis curis;
5 ‡ Nemo enim ex regibus aliud habuit natiuitatis ini-
6 tium. ‡ Vnus ergo introitus Iob 28.c
eſt omnib⁹ ad vitã, & ſimilis
7 exitus. ‡ Propter hoc optaui, & datus eſt mihi ſenſus; & inuocaui, & venit in me
8 ſpiritus ſapientiæ. ‡ Et præpoſui illã regnis & ſedibus, & diuitias nihil eſſe dixi in
9 cõparatione illius. ‡ Nec cõparaui illi lapidem precioſum, quoniã omne aurũ in cõparatione illius, arena eſt
B exigua, & tanquã lutũ æſtimabitur argentũ in conſpectu illius.
10 Super ſalutem & ſpeciem dilexi illam, & propoſui pro luce habere illam, quoniam inextinguibile eſt lumen illius.

* Venerunt aũt mihi omnia bona pariter cum illa,& innumerabilis honestas per manus illius. * Et lętat' sum in omnibus, quoniã antecedebat me ista sapientia, & ignorabã, quoniã bonorũ omnium mater est. * Quam sine fictione didici, & sine inuidia cõmunico,& honestatem illius nõ abscondo.

* Infinitus enim thesaurus est hominibus; quo qui vsi sunt,participes facti sunt amicitiæ Dei, propter disciplinæ dona commendati.

* Mihi aũt dedit Deus dicere ex sentẽtia,& pręsumere digna horũ quę mihi dãtur, quoniã ipse sapientiæ dux est, & sapientũ emẽdator. * In manu enim illius & nos & sermones nostri,& omnis sapientia,& operum scientiæ disciplina. * Ipse enim dedit mihi horũ quæ C sunt, scientiã verã,vt sciam dispositionẽ orbis terrarũ, & virtutes elemẽtorũ. * Initiũ & cõsummationẽ & medietatẽ temporũ, vicissitudinũ permutationes, & cõsummationes temporum;

* Et morum mutationes, diuisiones tẽporũ,anni cursus & stellarũ dispositiones; * Naturas animaliũ,& iras bestiarum,vim vẽtorum, & cogitationes hominum,differentias virgultorũ, & virtutes radicũ. * Et quęcunq; sunt abscõsa & improuisa, didici. omniũ enim artifex docuit me sapientia. * Est enim in illa spiritus intelligẽtia sanctus, vnicus, multiplex, subtilis,disert',mobilis, incoinquinatus, certus, suauis, amans bonum, acutus,qui nihil vetat bene facere; * Humanus, benignus, stabilis, certus, securus, omnẽ habens virtutẽ, omnia prospiciens, & qui D capiat omnes spiritus intelligibiles, mundus, subtilis.

* ἦλθε δέ μοι τὰ ἀγαθὰ ὁμοῦ πάντα μετ' αὐτῆς, καὶ ἀναρίθμητος πλοῦτος ἐν χερσὶν αὐτῆς. 11

* ἐφράνθην δὲ ἐπὶ πᾶσιν, ὅτι αὐτῶν ἡγεῖται σοφία· ἠγνόουν δὲ αὐτὴν μητέρα εἶναι τούτων. 12

* ἀδόλως τε ἔμαθον, ἀφθόνως τε μεταδίδωμι, τὸν πλοῦτον αὐτῆς οὐκ ἀποκρύπτομαι. 13

* ἀνεκλειπὴς θησαυρός ἐστιν ἀνθρώποις, οὓς οἱ χρησάμενοι εἰς θεὸν ἐστείλαντο φιλίαν διὰ τὰς ἐκ παιδείας δωρεὰς συσταθέντες. 14

* ἐμοὶ δὲ δέδωκεν ὁ θεὸς εἰπεῖν κατὰ γνώμην, καὶ ἐνθυμηθῆναι ἀξίως τῶν δεδομένων, ὅτι αὐτὸς καὶ τῆς σοφίας ὁδηγός ἐστι καὶ τῶν σοφῶν διορθωτής. 15

* ἐν γὰρ χειρὶ αὐτοῦ καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ λόγοι ἡμῶν πᾶσά τε φρόνησις καὶ ἐργαλιῶν ἐπιστήμη. 16

* αὐτὸς γάρ μοι ἔδωκε τῶν ὄντων γνῶσιν ἀψευδῆ, εἰδέναι σύστασιν κόσμου καὶ ἐνέργειαν στοιχείων· 17

* ἀρχὴν καὶ τέλος καὶ μεσότητα χρόνων· 18

* τροπῶν ἀλλαγὰς καὶ μεταβολὰς καιρῶν, ἐνιαυτοῦ κύκλους καὶ ἀστέρων θέσεις. 19

* φύσεις ζώων καὶ θυμοὺς θηρίων, πνευμάτων βίας καὶ διαλογισμοὺς ἀνθρώπων, διαφορὰς φυτῶν καὶ δυνάμεις ῥιζῶν. 20

* ὅσα τε ἐστὶ κρυπτὰ καὶ ἐμφανῆ ἔγνων· ἡ γὰρ πάντων τεχνῖτις ἐδίδαξέ με σοφία. 21

* ἔστι γὰρ ἐν αὐτῇ πνεῦμα νοερόν, ἅγιον, μονογενές, πολυμερές, λεπτόν, εὐκίνητον, τρανόν, ἀμόλυντον, σαφές, ἀπήμαντον, φιλάγαθον, ὀξύ, ἀκώλυτον, εὐεργετικόν· 22

* φιλάνθρωπον, βέβαιον, ἀσφαλές, ἀμέριμνον, παντοδυνάμον, πανεπίσκοπον, καὶ διὰ πάντων χωροῦν πνευμάτων νοερῶν καθαρῶν λεπτοτάτων. 23

* πάσης γὰρ κινήσεως κινητικώτερόν σοφία· διήκει δὲ καὶ χωρεῖ διὰ πάντων διὰ τὴν καθαρότητα. 24

* Venerunt autem mihi bona pariter omnia cum illa, & innumerabiles diuitiæ in manibus eius. * Lætatus sum autẽ in omnibus, quoniã eorum dux est sapientia; ignorabam autem ipsam matrem esse horum. * Sine dolo quę didici, sine inuidiáque communico: diuitias eius non abscondo. * Indeficiens thesaurus est hominibus; quo qui vsi sunt, ad Deum seposuerunt amicitiam, propter quæ ex disciplina dona commendati. * Mihi autem dedit Deus dicere ex sententia, & cogitare dignè de datis, quoniam ipse & sapientiæ dux est & sapientum emendator. * In enim manu illius & nos & sermones nostri omnísque sapiẽtia & opificiorũ scientia. * Ipse enim mihi dedit eorum quæ sunt scientiã veram, vt scirem compositionem orbis terrarum & operationem elementorũ: * Principium & consummationem & medietatem temporum: * Morũ mutationes et permutationes tẽporum, anni circulos & stellarũ dispositiones. * Naturas animaliũ et iras bestiarum, ventorum vires & cogitationes hominum, differentias plantarum et virtutes radicum. * Et quæcunque sunt abscõsa & perspicua, noui. nam omnium artifex docuit me sapientia. * Est enim in ea spiritus intelligens, sanctus, vnigenitus, multiplex, subtilis, mobilis, integer, incoinquinatus, manifestus, illæsus, amans bonum, acutus, expeditus, beneficus; * Humanus, stabilis, firmus, securus, omnem habens virtutem, omnia prospiciens, & ad omnes capax spiritus intelligentes mundos subtilissimos. * Omni enim motu mobilior sapientia: attingit autem & capax est per omnia propter munditiam.

24 Omnibus enim mobilibus mobilior est sapientia. Attingit autem vbiq; propter suam munditiam:

* *Vapor enim est Dei virtutis, & emanatio omnipotentis gloriæ sincera, ob hoc nihil inquinatum in eam incurrit.*

* *Splendor enim est lucis æternæ & Speculum sine macula Dei operationis, & imago bonitatis eius.*

* *Vna autem existens omnia potest, & permanens in se omnia innouat, et per nationes in animas sanctas descendens, amicos Dei & prophetas constituit.*

* *Nihil enim diligit Deus, nisi eum qui cum sapientia habitat.*

* *Est enim hæc speciosior Sole, & super omnem stellarum dispositionem, luci comparata inuenitur prior.*

* *Huic quidē succedit nox; sapientiam autem non vincet malitia.*

CAP. VIII.

ATtingit autem à fine in finem fortiter, & disponit omnia vtiliter.

* *Hanc amaui & exquisiui à iuuentute mea, & quæsiui sponsam ducere mihi, & amator factus sum pulchritudinis illius.*

* *Generositatem glorificat, contubernium Dei habens, & omnium Dominus dilexit illam.*

* *Doctrix enim est Dei disciplinæ & electrix operum illius.*

* *Si autem diuitiæ sunt appetibilis possessio in vita, quid sapientia locupletius omnia operante?*

* *Si autem prudentia operatur, quis eorum quæ sunt quàm illa magis est artifex?*

* *Et si iustitiam diligit quis, labores huius sunt virtutes. sobrietatem enim & prudentiam edocet, iustitiam & fortitudinem; quibus vtilius nihil est in vita hominibus.*

25 * ἀτμὶς γάρ ἐστι τῆς τοῦ θεοῦ δυνάμεως, καὶ ἀπόρροια τῆς τοῦ παντοκράτορος δόξης εἰλικρινής· διὰ τοῦτο οὐδὲν μεμιασμένον εἰς αὐτὴν παρεμπίπτει.

26 * ἀπαύγασμα γάρ ἐστιν φωτὸς ἀϊδίου, καὶ ἔσοπτρον ἀκηλίδωτον τῆς τοῦ θεοῦ ἐνεργείας, καὶ εἰκὼν τῆς ἀγαθότητος αὐτοῦ.

27 * μία δὲ οὖσα πάντα δύναται, καὶ μένουσα ἐν ἑαυτῇ τὰ πάντα καινίζει, καὶ κατὰ γενεὰς εἰς ψυχὰς ὁσίας μεταβαίνουσα, φίλους θεοῦ καὶ προφήτας καταστρώνει.

28 * οὐδὲν γὰρ ἀγαπᾷ ὁ θεός, εἰμὴ τὸν σοφίᾳ συνοικοῦντα.

29 * ἐστι γὰρ αὕτη δυσεπεστέρα ἡλίου, καὶ ὑπὲρ πᾶσαν ἀστέρων θέσιν φωτὶ συγκρινομένη, εὑρίσκεται πρώτερα.

30 * τοῦτο μὲν γὰρ διαδέχεται νὺξ· σοφίας δὲ οὐ κατισχύσει κακία.

η'.

1 * Διατείνει δὲ ἀπὸ πέρατος εἰς πέρας εὐρώστως, καὶ διοικεῖ τὰ πάντα χρηστῶς.

2 * ταύτην ἐφίλησα καὶ ἐξεζήτησα ἐκ νεότητός μου, καὶ ἐζήτησα νύμφην ἀγαγέσθαι ἐμαυτῷ, καὶ ἐραστὴς ἐγενόμην τοῦ κάλλους αὐτῆς.

3 * εὐγένειαν δοξάζει, συμβίωσιν θεοῦ ἔχουσα, καὶ ὁ πάντων δεσπότης ἠγάπησεν αὐτήν.

4 * μύστις γάρ ἐστι τῆς τοῦ θεοῦ ἐπιστήμης, καὶ αἱρετὶς τῶν ἔργων αὐτοῦ.

5 * εἰ δὲ πλοῦτός ἐστιν ἐπιθυμητὸν κτῆμα ἐν βίῳ, τί σοφίας πλουσιώτερον τῆς τὰ πάντα ἐργαζομένης;

6 * εἰ δὲ φρόνησις ἐργάζεται, τίς τῶν ὄντων αὐτῆς μᾶλλόν ἐστι τεχνίτης;

7 * καὶ εἰ δικαιοσύνην ἀγαπᾷ τις, οἱ πόνοι ταύτης εἰσὶν ἀρεταί· σωφροσύνην γὰρ καὶ φρόνησιν ἐκδιδάσκει, δικαιοσύνην καὶ ἀνδρείαν, ὧν χρησιμώτερον οὐδέν ἐστιν ἐν βίῳ ἀνθρώποις.

25 * Vapor est enim virtutis Dei, & emanatio quædā est claritatis omnipotentis Dei sincera, & ideo nihil inquinatū in eam incurrit.

26 * Candor est enim lucis æternæ, & speculū sine macula Dei maiestatis, & imago bonitatis illius. * Et

27 cùm sit vna, omnia potest; & in se permanens, omnia innouat, & per nationes in animas sanctas se transfert. amicos Dei & prophetas

28 constituit. * Neminem enim diligit Deus, nisi eum qui cum sapientia inhabi-

29 tat. * Est enim hæc speciosior Sole, & super omnē dispositionē stellarum, luci comparata inuenitur prior.

30 * Illi succedit nox: sapiētiam autem non vincit malitia.

CAP. VIII.

1 ATtingit ergo à fine vsque ad finem fortiter, & disponit omnia suauiter.

2 * Hanc amaui & exquisiui à iuuētute mea, & quęsiui in sponsam mihi eam assumere, & amator factus

3 sum formæ illius. * Generositatem illius glorificat contubernium habēs Dei, sed & omnium Dominus dilexit illam.

4 * Doctrix enim est disciplinæ Dei, & electrix operum illius.

5 * Et si diuitiæ appetuntur in vita, quid sapientia locupletius, quæ operatur omnia?

6 * Si autem sensus operatur, quis horum, quæ sunt magis quàm illa, est artifex?

7 * Et si iustitiam quis diligit, labores huius magnas habent virtutes: sobrietatem enim & prudentiam docet, & iustitiam, & virtutem, quibus vtilius nihil est in vita hominibus.

* Et si multitudinē scientiæ desiderat quis, scit præterita, & de futuris æstimat. scit versutias sermonum & dissolutiones argumētorū, signa & monstra scit antequam fiant, & euentus temporum & seculorū. * Proposui ergo hanc adducere mihi ad conuiuandum, sciens quoniam mecū communicabit de bonis, & erit allocutio cogitationis & tędij mei. * Habebo propter hanc claritatē ad turbas, & honorē apud seniores. * Iuuenis & acutus inueniar in iudicio, & in conspectu potentium admirabilis ero, & facies principū mirabuntur me. * Tacentē me sustinebūt, loquentē me respiciēt, & sermocinante me plura, manus ori suo imponent.

* Præterea habebo per hanc immortalitatē, & memoriam æternā his qui post me futuri sunt, relinquam.

* Disponam populos, & nationes mihi erūt subditę.

* Timebūt me audientes reges horrēdi, et in multitudine videbor bonus, & in bello fortis. Intrans in domū meam, conquiescā cum illa. * Nō enim habet amaritudinē conuersatio illius, nec tædium cōuictus illius, sed lætitiā & gaudiū. * Hęc cogitans apud me, & commemorans in corde meo, quoniā immortalis est in cogitatione sapientia. * Et in amicitia illi⁹ delectatio bona, & in operibus manuum illius, honestas sine defectione, & in certamine loquelæ illius sapiētia, & prędaritas in cōmunicatione sermonū ipsius, circuibam quærens, vt mihi illam assumerē. 19 Puer autē eram ingeniosus, & sortitus sum animā bonam. 20 Et cùm essem magis bonus, veni ad corpus incoinquinatū. 21 Et vt sciui quoniam aliter nō possem esse cōtinens, nisi Deus det, & hoc ipsum erat summa sapientia, scire cuius esset hoc donū; adij Dominum, & deprecatus sum illū, & dixi ex totis præcordijs meis.

* εἰ ὃ καὶ πολυπειρίαν ποθεῖ τις, οἶδε τὰ ἀρχαῖα, καὶ τὰ μέλλοντα εἰκάζει, ἐπίσαται σοφὰς λόγων καὶ λύσεις αἰνιγμάτων, σημεῖα καὶ τέρατα προγνώσεται, καὶ ἐκβάσεις καιρῶν καὶ χρόνων.

* ἔκρινα δίνεν ταύτην ἀναγαγέσθαι, ἐμαυτῷ συμβίωσιν, εἰδὼς ὅτι ἔσομαί μοι σύμβουλος ἀγαθῶν, καὶ παραίνεσις φροντίδων καὶ λύπης.

* ἕξω δι αὐτὴν δόξαν ἐν ὄχλοις, καὶ τιμὴν πρεσβυτέροις ὁ νέος.

* ὀξὺς δύρεθήσομαι ἐν κρίσει, καὶ ἐν ὄψει δυνατῶν θαυμασθήσομαι.

* σιγῶντά με περιμενοῦσι, καὶ φθεγξομένῳ προσέξουσι, καὶ λαλοῦντος πλεῖον, χεῖρα ἐπιθήσουσιν ἐπὶ στόμα αὐτῶν.

* ἕξω δι αὐτὴν ἀθανασίαν, καὶ μνήμην αἰώνιον τοῖς μετ' ἐμὲ ἀπολείψω.

* διοικήσω λαοὺς, καὶ ἔθνη ὑποταγήσονταί μοι. * φοβηθήσονταί με ἀκούσαντες τύραννοι φρικτοί, ἐν πλήθει φανοῦμαι ἀγαθὸς καὶ ἐν πολέμῳ ἀνδρεῖος· εἰσελθὼν εἰς τὸν οἶκόν μου προσαναπαύσομαι αὐτῇ.

* καὶ γὰρ ἔχει πικρίαν ἡ συναναστροφὴ αὐτῆς, καὶ δδὲ ὁμιλία ἡ συμβίωσις αὐτῆς, ἀλλὰ διφροσύνη καὶ χαρά.

* ταῦτα λογισάμενος ἐν ἐμαυτῷ, καὶ φρονίσας ἐν καρδίᾳ μου, ὅτι ἀθανασία ἐστὶν ἐν συγγενείᾳ σοφίας.

* καὶ ἐν φιλίᾳ αὐτῆς τέρψις ἀγαθή, καὶ ἐν πόνοις χειρῶν αὐτῆς πλοῦτος ἀνεκλιπής, καὶ ἐν συγγυμνασίᾳ ὁμιλίας αὐτῆ φρόνησις, καὶ εὔκλεια ἐν κοινωνίᾳ λόγων αὐτῆς, περιέπειν ζητῶν ὅπως λάβω αὐτὴν πρὸς ἐμαυτόν.

* παῖς ὢ ἤμην εὐφυής, ψυχῆς τε ἔλαχον ἀγαθῆς. * μᾶλλον ὢ ἀγαθὸς ὢν ἦλθον εἰς σῶμα ἀμίαντον. * γνοὺς ὢ ὅτι οὐκ ἄλλως ἔσομαι ἐγκρατής, ἐὰν μὴ ὁ θεὸς δῷ, καὶ τοῦτο δ' ἦν φρονήσεως τὸ εἰδέναι τίνι ἡ χάρις, ἐπέτυχον τῷ κυρίῳ, καὶ ἐδεήθην αὐτοῦ, καὶ εἶπον ἐξ ὅλης τῆς καρδίας μου.

8 * Si autem & experientiā desiderat quis, scit antiqua, & futura imaginatur, scit versutias sermonum & dissolutiones ænigmatum, signa & prodigia prægnoscit, & euentus opportunitatum & temporū.

9 * Proposui ergo hanc adducere mihi ad contubernium, sciens quoniam erit mihi consiliatrix bonorum, & admonitio cogitationum & tadij.

10 * Habebo propter eam gloriam in turbis, & honorem 11 apud seniores iuuenis. * Acutus inueniar in iudicio, et in cō spectu potētiū admirabilis ero.

12 * Tacentem me sustinebunt, & loquenti attendent, & loquente multum, manum imponent in os suum.

13 * Habebo per hanc immortalitatem; & memoriam æternam his qui post me, relinquā.

14 * Disponam populos, & nationes subditæ erunt mihi.

15 * Timebunt me audientes tyranni horrendi, in multitudine videbor bonus & in bello fortis: intrans in domum meam 16 conquiescam cum illa. * Non enim habet amaritudinē conuersatio illius, nec tædiū conuictus illius, sed lætitiā & gaudium. * Hæc cogitās apud me, 17 & cōmemorans in corde meo, quoniam immortalitas est in cognatione sapientiæ.

18 * Et in amicitia illius delectatio bona, & in laboribus manuum illius diuitiæ sine defectione, & in certamine colloquij illius prudētia, & præclaritas in cōmunicatione sermonum ipsius, circuibam quærens vt sumerem illam ad me.

19 * Puer autē eram ingeniosus, animámque sortitus sum 20 bonam. * Magis aūt bonus existens veni ad corpus incoinquinatū. * Cùm cognouissē aūt 21 quoniā non aliter ero continēs, nisi Deus det, & hoc aūt erat prudentiæ scire cuius gratia, adij Dnm et deprecatus sum illū, & dixi ex toto corde meo.

CAP. IX.

DEus patrũ & Domine misericordiæ, qui fecisti omnia in verbo tuo, * Et sapientia tua constituisti hominem, vt dominaretur à te factarum creaturarum:

* Et disponat mundum in æquitate & iustitia, et in directione animæ iudicium iudicet: * Da mihi tuarum sedium assistricem sapientiam; & ne me reprobaueris à pueris tuis.

* Quia ego seruus tuus, et filius ancillæ tuæ, homo infirmus & exigui temporis, & minor in intellectu iudicij & legũ. * Etsi enim quis fuerit consummatus inter filios hominum, ea quæ est à te sapientia absente, in nihilum computabitur.

* Tu me elegisti regem populi tui, & iudicem filiorum tuorum & filiarum.

* Dixisti, ædificare templum in monte sancto tuo, et in ciuitate habitationis tuæ altare, similitudinem tabernaculi sancti, quod præparasti ab initio.

* Et tecum sapientia, quæ nouit opera tua, & quæ affuit, quando fecisti mundum; & quæ scit, quid placitũ in oculis tuis, & quid directũ in præceptis tuis.

* Emitte illam de sanctis cælis, & à sede gloriæ tuæ mitte illam, vt præsens mihi laboret, & sciam quid acceptum est apud te. * Scit enim illa omnia, & intelligit, & deducet me in operibus meis sobriè, & custodiet me in gloria sua. * Et erunt accepta opera mea, & disponam populũ tuum iustè, & ero dignus sedium patris mei. * Quis enim hominũ cognoscet cõsiliũ Dei, aut quis cogitabit quid vult Deus?

* Cogitationes enim mortalium timidæ, & incertæ prouidentiæ nostræ.

ϑ'.

1 * Θεὲ πατέρων ⸫ κύριε ⸬ ἐλέους ὁ ποιήσας τὰ πάντα ἐν λόγῳ σου·

2 * καὶ τῇ σοφίᾳ σου κατασκευάσας τὸν ἄνθρωπον, ἵνα δεσπόζῃ τῶν ὑπὸ σοῦ γενομένων κτισμάτων.

3 * καὶ διέπῃ τὸν κόσμον ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ, καὶ ἐν εὐθύτητι ψυχῆς κρίσιν κρίνῃ.

4 * δός μοι τὴν τῶν σῶν θρόνων πάρεδρον σοφίαν, ⸫ μή με ἀποδοκιμάσῃς ἐκ παίδων σου.

5 * ὅτι ἐγὼ δοῦλός σος ⸫ υἱὸς τῆς παιδίσκης σου, ἄνθρωπος ἀσθενὴς καὶ ὀλιγοχρόνιος, ⸫ ἐλάσσων ἐν συνέσει κρίσεως καὶ νόμων.

6 * κἂν γάρ τις ᾖ τέλειος ἐν υἱοῖς ἀνθρώπων, τῆς ἀπὸ σοῦ σοφίας ἀπούσης εἰς οὐδὲν λογισθήσεται.

7 * σύ με προεῖλω βασιλέα λαοῦ σου, καὶ δικαστὴν υἱῶν σου καὶ θυγατέρων.

8 * εἶπας, οἰκοδομῆσαι ναὸν ἐν ὄρει ἁγίῳ σου, καὶ ἐν πόλει κατασκηνώσεώς σου θυσιαστήριον, μίμημα σκηνῆς ἁγίας ἣν προητοίμασας ἀπ' ἀρχῆς.

9 * καὶ μετ' σοῦ ἡ σοφία ἡ εἰδυῖα τὰ ἔργα σου, ⸫ παροῦσα ὅτε ἐποίησας τὸν κόσμον, ⸫ ἐπισαμένη, τί ἀρεστὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σου, καὶ τί εὐθὲς ἐν ἐντολαῖς σου.

10 * ἐξαπόστειλον αὐτὴν ἐξ ἁγίων οὐρανῶν, ⸫ ἀπὸ θρόνου δόξης σου πέμψον αὐτήν, ἵνα συμπαροῦσά μοι κοπιάσῃ ⸫ γνῶ τί εὐάρεστόν ἐστι παρά σοι.

11 * οἶδε γὰρ ἐκείνη τὰ πάντα, καὶ συνιεῖ, καὶ ὁδηγήσει με ἐν ταῖς πράξεσί μου σωφρόνως, καὶ φυλάξει με ἐν τῇ δόξῃ αὐτῆς.

12 * ⸫ ἔσται προδεκτὰ τὰ ἔργα μου, καὶ διακρινῶ τὸν λαόν σου δικαίως, ⸫ ἔσομαι ἄξιος θρόνων πατρός μου.

13 * τίς γὰρ ἀνθρώπων γνώσεται βουλὴν θεοῦ; ἢ τίς ἐνθυμηθήσεται τί θέλει ὁ θεός;

14 * λογισμοὶ γὰρ θνητῶν δειλοί, καὶ ἐπισφαλεῖς αἱ ἐπίνοιαι ἡμῶν.

CAP. IX.

1 DEus patrum meorum, & Domine misericordię, qui
A 2 fecisti omnia verbo tuo: * Et sapientia tua constituisti hominem vt dominaretur crea-
3 turæ, quæ à te facta est; * Vt disponat orbem terrarum in æquitate, & iustitia, & in directione cordis iudiciũ iudicet:
4 * Da mihi sedium tuarũ assistricem sapientiã, & noli me reprobare à pueris tuis.
5 * Quoniam seruus tuus sum ego, & filius ancillę tuę, homo infirmus & exigui temporis, & minor ad intellectum iudi-
6 cij & legum. * Et si quis erit consummatus inter filios hominum, si abfuerit ab illo sa-
B pientia tua, in nihilum computabitur.
7 * Tu autem elegisti me regem populo tuo, & iudicem filiorum tuorum & filiarum.
8 * Et dixisti me ædificare templũ in monte sancto tuo, & in ciuitate habitationis tuæ altare, similitudinẽ tabernaculi sancti tui, quod præpara-
9 sti ab initio. * Et tecum sapientia tua, quæ nouit opera tua, qnæ & affuit tunc, cùm orbem terrarũ faceres; & sciebat quid esset placitum oculis tuis, & quid directum in
10 præceptis tuis. * Mitte illam de cælis sanctis tuis, & à sede
C magnitudinis tuæ, vt mecum sit, & mecum laboret, vt sciam quid acceptum sit apud te.
11 * Scit enim illa omnia & intelligit, & deducet me in operibus meis sobriè, & custodiet me in sua potentia.
12 * Et erunt accepta opera mea, & disponam populum tuum iustè, & ero dignus sedium patris mei.
13 * Quis enim hominũ poterit scire consilium Dei? aut quis poterit cogitare quid velit Deus?
14 * Cogitationes enim mortalium timidę, & iucertæ prouidentiæ nostræ.

15 * Corpus enim quod corrũpitur, aggrauat animã, & terrena inhabitatio deprimit sensum multa cogitantem. 16 * Et difficile ęstimamus quæ in terra sunt, & quæ in conspectu sunt, inuenimus cum labore. quæ in cælis sunt aũt, quis inuestigabit? 17 * Sensum aũt tuũ quis sciet, nisi tu dederis sapiẽtiam, & miseris spiritũ sanctũ tuũ de altissimis? 18 * Et si correctæ sint semitæ eorũ qui sunt in terris, & quæ tibi placẽt didicerint homines. 19 * Nam per sapientiam sanati sunt, quicunque placuerũt tibi à principio. D

CAP. X.

1 HÆc, illũ qui primus formatus est à Deo pater orbis terrarum, cùm solus esset creatus, custodiuit, & eduxit illũ à delicto suo. 2 * Et eduxit illũ de limo terræ, & dedit illi virtutẽ continẽdi omnia. 3 * Ab hac vt recesit iniustus in ira sua, per iram homicidij fraternitas deperijt. 4 * Propter quod cũ aqua deleret terrã, sanauit iterũ sapiẽtia, per contẽptibile lignũ iustum gubernãs. 5 * Hæc & in cõsensu superbię, cùm se nationes extulissent, sciuit iustum, & conseruauit sine querela Deo, & in filijs misericordiam fortẽ custodiuit. 6 * Hæc iustũ à pereuntibus impijs liberauit fugientẽ descendentẽ ignem in pentapolim. 7 * Quibus in testimonium nequitiæ fumigabunda constat deserta terra, & incerto tẽpore fructus habẽtes arbores, & incredibilis animę memoria stãs figmẽtũ salis. 8 * Sapientiã enim prætereũtes nõ tantũ in hoc lapsi sunt, vt ignorarẽt bona, sed & insipientiæ suę reliquerũt hominibus memoriã, vt in his q̃ peccauerunt, nec latere potuissent. 9 * Sapientia aũt hos qui se obseruant, à doloribus liberabit. 10 * Hæc aũt profugum iræ fratris iustũ deduxit per vias rectas, & ostendit illi regnum Dei, & dedit illi sciẽtiam sanctorum: honestauit illum in laboribus, & compleuit labores illius. A B

15 * φθαρτὸν γὰρ σῶμα βαρύνει ψυχήν, καὶ βέβαρυνει τὸ γεῶδες σκῆνος νοῦν πολυφρόντιδα.

16 * καὶ μόλις εἰκάζομεν τὰ ἐπὶ γῆς, καὶ τὰ ἐν χερσὶν εὑρίσκομεν μετὰ πόνου· τὰ δὲ ἐν οὐρανοῖς τίς ἐξιχνίασε;

17 * βουλὴν δέ σου τίς ἔγνω; εἰ μὴ σὺ ἔδωκας σοφίαν, καὶ ἔπεμψας τὸ ἅγιόν σου πνεῦμα ἀπὸ ὑψίστων;

18 * καὶ οὕτως διωρθώθησαν αἱ τρίβοι τῶν ἐπὶ γῆς, καὶ τὰ ἀρεστά σοι ἐδιδάχθησαν ἄνθρωποι.

19 * καὶ τῇ σοφίᾳ ἐσώθησαν.

ι.

1 * Αὕτη πρωτόπλαστον πατέρα κόσμου μόνον κτισθέντα διεφύλαξε.

2 * καὶ ἐξείλατο αὐτὸν ἐκ παραπτώματος ἰδίου, ἔδωκέ τε αὐτῷ ἰσχὺν κρατῆσαι ἁπάντων.

3 * ἀποστὰς δὲ ἀπ' αὐτῆς ἄδικος ἐν ὀργῇ αὐτοῦ, ἀδελφοκτόνοις συναπώλετο θυμοῖς. 4 * δι' ὃν κατακλυζομένην γῆν πάλιν ἔσωσε σοφία, διὰ ξύλου τελέως τὸν δίκαιον κυβερνήσασα. 5 * αὕτη δὲ ἐν ὁμονοίᾳ πονηρίας ἐθνῶν συγχυθέντων ἔγνω τὸν δίκαιον, καὶ ἐτήρησεν αὐτὸν ἄμεμπτον τῷ θεῷ, καὶ σπλάγχνοις ἰσχυροῖς ἐφύλαξεν. 6 * αὕτη δίκαιον ἐξαπολλυμένων ἀσεβῶν ἐρρύσατο φυγόντα κατάβασιν πυρὸς πενταπόλεως.

7 * ἧς ἔτι μαρτύριον ἡ πονηρία καπνιζομένη κατέσηκε χέρσος, καὶ ἀτελέσιν ὥραις καρποφοροῦντα φυτά, ἀπίστου ψυχῆς μνημεῖον ἑστηκυῖα ἁλός.

8 * σοφίαν γὰρ παροδεύσαντες οὐ μόνον ἐβλάβησαν τοῦ μὴ γνῶναι τὰ καλά, ἀλλὰ καὶ τῆς ἑαυτῶν ἀφροσύνης ἀπέλειπον τῷ βίῳ μνημόσυνον, ἵνα ἐν οἷς ἐσφάλησαν μὴ ὑπολαθεῖν δυνηθῶσι. 9 * σοφία δὲ τοὺς θεραπεύοντας αὐτὴν ἐκ πόνων ἐρρύσατο.

10 * αὕτη φυγάδα ὀργῆς ἀδελφοῦ δίκαιον ὡδήγησεν ἐν τρίβοις εὐθείαις, ἔδειξεν αὐτῷ βασιλείαν θεοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ γνῶσιν ἁγίων, εὐπόρεσεν αὐτὸν ἐν μόχθοις καὶ ἐπλήθυνε τοὺς πόνους αὐτοῦ.

15 * *Corruptibile enim corpus aggrauat animam, & onerat terrena habitatio mentẽ mul*
16 *ta cogitantẽ. * Et vix imaginamur quæ in terra, et quæ in manibus inuenimus cũ labore: quæ autẽ in cælis, quis*
17 *inuestigauit? * Consilium autem tuum quis nouit? nisi tu dederis sapiẽtiam, & miseris sanctum tuum spiritum*
18 *de altißimis? * Et sic correctæ sunt semitæ eorum qui in terra, & placita tibi docti*
19 *fuerũt homines. * Et sapiẽtia saluati sunt.*

CAP. X.

1 *HÆc primo formatũ patrem mundi, cùm solus esset creatus, custodiuit.*
2 *Et eduxit illum à delicto suo, deditque illi fortitudinẽ*
3 *continendi omnia. * Vt recessit aũt ab ea iniustus in ira sua, fratricidialibus deperijt*
4 *furoribus; * Propter quem inundatã terrã iterũ saluauit sapientia, per contemptibile*
5 *lignũ iustũ gubernans. * Hæc & in consensu nequitiæ gentium confusarũ nouit iustum, et cõseruauit ipsum sine querela Deo, & in filij visceribus fortem custodiuit.*
6 * Hæc iustum pereuntibus impiis liberauit fugientem descendẽtem ignẽ pentapolis.*
7 * Cuius adhuc testimoniũ nequitiæ fumigabũda cõstitit deserta terra, & imperfectis tẽporibus fructus ferẽtes plantæ, incredulæ animæ memoria stãs colũna salis. * Sapientiã enim prætereuntes, nõ tantũ læsi sunt, quòd nõ cognouerũt bona, sed*
8 *& suæ insipientiæ reliquerũt in vita memoriã, vt in quibus errauerunt neque latere*
9 *potuissent. * Sapientia autem venerãtes illã, à doloribus li-*
10 *berauit. * Hæc profugum iræ fratris iustũ deduxit in semitis rectis, ostendit illi regnum Dei, et dedit illi scientiã sanctorũ, locupletauit illum in laboribus, & multiplicauit labores illius.*

In superioritate inualescẽtium in eum affuit, et ditauit illum. Custodiuit illum ab inimicis, & ab insidiatoribus tutata est; et certamẽ forte vincere dedit illi, vt sciret, quoniam omniũ potentior est religio. Hæc venditum iustum non dereliquit, sed à peccato liberauit illum; descẽdit cum illo in lacum. Et in vinculis non dimisit illũ, donec attulit illi sceptra regni, & potentiam imperantium ei: mendaces aũt ostendit eos qui vituperauerunt illum, et dedit illi gloriam æternam.

Hæc populum iustum & semen sine defectu liberauit à natione prementium. Intrauit in animam serui Dñi, & stetit cõtra reges horrendos in portentis & signis.

Reddidit iustis mercedem pietatis laborum suorum. deduxit eos in via mirabili, & fuit illis in velamentum die, & in flammã stellarũ nocte.

Transtulit illos per mare rubrum, & transuexit illos per aquam nimiam. At inimicos illorum demersit, & à profunditate abyssi eduxit illos. Ideo iusti expoliauerũt impios, & decãtauerunt Domine nomen sanctum tuum, & victricẽ tuam manũ laudauerũt pariter. Quoniam sapiẽtia aperuit os mutorum; & linguas infantium posuit disertas.

CAP. XI.

Direxit opera eorum in manu prophetæ sancti.

Iter fecerunt per desertũ quod non habitatur, et in inaccessibilibus fixerunt tabernacula.

Steterunt contra hostes, & inimicos vlti sunt.

Sitierunt & inuocauerũt te, & data est illis de petra abrupta aqua, & sanitas sitis de lapide duro. Per quæ enim cruciati sunt inimici illorum,

ἐν πλεονεξίᾳ καπηχυόντων αὐτὸν παρέσῃ, καὶ ἐπλάτυνεν αὐτόν.

διεφύλαξεν αὐτὸν ἀπὸ ἐχθρῶν, καὶ ἀπὸ ἐνεδρευόντων ἠσφάλισατο· καὶ ἀγῶνα ἰσχυρὸν ἐβεβράβευσεν αὐτῷ, ἵνα γνῷ, ὅτι παντὸς δυνατωτέρα ἐστὶν ἡ εὐσέβεια.

αὕτη περαθεῖσα δίκαιον οὐκ ἐγκατέλειπεν, ἀλλ' ἐξ ἁμαρτίας ἐρρύσατο αὐτόν· συνκατέβη αὐτῷ εἰς λάκκον. καὶ ἐν δεσμοῖς οὐκ ἀφῆκεν αὐτόν, ἕως ἤνεγκεν αὐτῷ σκῆπτρα βασιλείας καὶ ἐξουσίαν τυραννούντων αὐτοῦ· ψευδεῖς δὲ ἔδειξε τοὺς μωμησαμένους αὐτόν, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ δόξαν αἰώνιον.

αὕτη λαὸν ὅσιον καὶ σπέρμα ἄμεμπτον ἐρρύσατο ἐξ ἔθνους θλιβόντων. εἰσῆλθεν εἰς ψυχὴν θεράποντος κυρίου, καὶ ἀντέστη βασιλεῦσι φοβεροῖς ἐν τέρασι καὶ σημείοις.

ἀπέδωκεν ὁσίοις μισθὸν ὁσιότητος κόπων αὐτῶν· ὡδήγησεν αὐτοὺς ἐν ὁδῷ θαυμαστῇ, καὶ ἐγένετο αὐτοῖς εἰς σκέπην ἡμέρας, καὶ εἰς φλόγα ἀστέρων τὴν νύκτα. διεβίβασεν αὐτοὺς θάλασσαν ἐρυθρὰν, καὶ διήγαγεν αὐτοὺς διὰ ὕδατος πολλοῦ.

τοὺς δὲ ἐχθροὺς αὐτῶν κατέκλυσε, καὶ ἐκ βάθους ἀβύσσου ἀνέβρασεν αὐτούς.

διὰ τοῦτο δίκαιοι ἐσκύλευσαν ἀσεβεῖς, καὶ ὕμνησαν κύριε τὸ ὄνομα τὸ ἅγιόν σου, τὴν ὑπέρμαχόν σου χεῖρα ἤνεσαν ὁμοθυμαδόν·

ὅτι ἡ σοφία ἤνοιξε στόμα κωφῶν, καὶ γλώσσας νηπίων ἔθηκε τρανάς.

ιά.

Εὐώδωσε τὰ ἔργα αὐτῶν ἐν χειρὶ προφήτου ἁγίου.

διώδευσαν ἔρημον ἀοίκητον, καὶ ἐν ἀβάτοις ἔπηξαν σκηνάς.

ἀντέστησαν πολεμίοις, καὶ ἐχθροὺς ἠμύναντο.

ἐδίψησαν καὶ ἐπεκαλέσαντό σε, καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐκ πέτρας ἀκροτόμου ὕδωρ, καὶ ἴαμα δίψης ἐκ λίθου σκληροῦ. δι' ὧν γὰρ ἐκολάσθησαν οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν,

In fraude circumuenientiũ illum affuit illi, & honestum fecit illum. Custodiuit illũ ab inimicis, & à seductoribus tutauit illũ, & certamen forte dedit illi vt vinceret, & sciret quoniã omniũ potẽtior est sapientia. Hæc venditũ iustũ nõ dereliquit, sed à peccatoribus liberauit eũ, descenditque cũ illo in foueam. Et in vinculis nõ dereliquit illũ, donec afferret illi sceptrum regni, & potentiã aduersus eos, qui eũ deprimebãt, & mẽdaces ostẽdit qui maculaueruut illũ, & dedit illi claritatem æternam.

Hæc populũ iustũ, & semẽ sine querela, liberauit à nationibus, quæ illũ deprimebant.

Intrauit in animã serui Dei, & stetit cõtra reges horrendos in portẽtis & signis.

Et reddidit iustis mercedẽ laborum suorum, & deduxit illos in via mirabili, & fuit illis in velamẽto diei, & in luce stellarum per noctẽ. Et transtulit illos per mare rubrũ, & transuexit illos per aquã nimiã. Inimicos aũt illorũ demersit in mare, & ab altitudine inferorum eduxit illos. Ideò iusti tulerũt spolia impiorũ, & decantauerunt, Dñe, nomen sanctũ tuũ, & victricẽ manũ tuã laudauerunt pariter. Quoniã sapientia aperuit os mutorũ, & linguas infantium fecit disertas.

CAP. XI.

Direxit opera eorũ in manibus prophetæ sancti.

Iter fecerũt per deserta, quę non habitantur, & in locis desertis fecerunt casas.

Steterunt contra hostes, & de inimicis se vindicauerunt.

Sitierunt & inuocauerunt te, & data est illis aqua de petra altissima, & requies sitis de lapide duro.

Per quæ enim pœnas passi sunt inimici illorum à defectione potus sui, in eis cùm abundarent filij Israel, lætati sunt:

* Per hæc cùm illis deesſent, bene cum illis actum eſt.

* Nam pro fonte quidem ſempiterni fluminis, humanum ſanguinem dediſti iniuſtis. * Qui cùm minuerentur in traductione infantium occiſorum, dediſti illis abundantem aquam inſperatè;

* Oſtendens per ſitim quæ tunc fuit, quemadmodũ tuos exaltares, & aduerſarios illorũ necares. * Cùm enim tentati ſunt, & quidem cum miſericordia diſciplinã accipiẽtes, ſcierunt, quemadmodũ cũ ira iudicati impij tormenta paterentur. * Hos quidẽ tanquam pater monens, probaſti; illos aũt tanquã durus rex interrogans, cõdemnaſti. * Abſentes enim & p̃ſentes ſimiliter torquebãtur. * Duplex enim illos acceperat tædiũ & gemitus cũ memoria præteritorũ. * Cùm enim audirẽt per ſua tormẽta bene ſecum agi, cõmemorati ſunt Dn̄m, admirantes in fine exitus. * Quem enim in expoſitione praua, p̃iectum deriſerũt, in finẽ euẽtus mirati ſunt: nõ ſimiliter iuſtis faciens. * Pro cogitationibus autẽ inſenſatis, iniquitates illorum. Quòd quidã errãtes colebant mutos ſerpentes, & beſtias ſuperuacuas, immiſiſti illis multitudinẽ mutorũ animalium in vindictam; * Vt ſcirent, quia per quæ peccat qs, per hæc & torquetur. * Non enim impoſſibilis erat omnipotens manus tua, quæ creauit orbẽ terrarũ ex materia inuiſa, immittere illis multitudinẽ vrſorum, aut audaces leones;

* Aut noui generis ira plenas & ignotas beſtias, aut vaporem igneum ſpirantes, aut fumi odorem proferentes, aut horrendas ab oculis ſcintillas emittentes.

* Quarum non ſolùm læſura poterat illos exterminare, ſed & aſpectus per timorẽ occidere.

SAPIENTIA.

* διὰ τούτων αὐτοὶ ἀπορούντες 6
εὐεργετήθησαν.

* ἀντὶ μὲν πηγῆς ἀενάου ποτα- 7
μοῦ αἵματι λυθρώδει ταραχθέντες εἰς ἔλεγχον νηπιοκτόνου διατάγματος, ἔδωκας αὐτοῖς δαψιλὲς ὕδωρ ἀνέλπίστως.

* δείξας διὰ τοῦ τότε δίψους πῶς 8
τοὺς ὑπεναντίους ἐκόλασας.

* ὅτε γὰρ ἐπειράσθησαν, καίπερ 10
ἐν ἐλέει παιδευόμενοι, ἔγνωσαν πῶς ἐν ὀργῇ κεκρινόμενοι ἀσεβεῖς ἐβασανίζοντο.

* τοὺς μὲν γὰρ ὡς πατὴρ νου- 11
θετῶν ἐδοκίμασας, ἐκείνους ὡς ἀπότομος βασιλεὺς καταδικάζων ἐξήτασας.

* καὶ ἀπόντες δὲ καὶ παρόντες ὁ- 12
μοίως ἐτύχοντο.

* διπλὴ γὰρ αὐτοὺς ἔλαβε λύ- 13
πη, καὶ στεναγμὸς μνημοσύνων τῶν παρελθόντων.

* ὅτε γὰρ ἤκουσαν διὰ τῶν ἰδίων 14
κολάσεων εὐεργετουμένους αὐτούς, ἠσθοντο καὶ κυρίου.

* ὃν γὰρ ἐν ἐκθέσει πάλαι ῥι- 15
φέντα ἀπείπον χλευάζοντες, ἐπὶ τέλει τῶν ἐκβάσεων ἐθαύμασαν, οὐχ ὅμοια δικαίοις διψήσαντες.

* ἀντὶ γὰρ λογισμῶν ἀσυνέτων ἀ- 16
δικίας αὐτῶν, ἐν οἷς πλανηθέντες ἐθρήσκευον ἄλογα ἑρπετὰ, καὶ κνώδαλα εὐτελῆ· ἐπαπέστειλας αὐτοῖς πλῆθος ἀλόγων ζώων εἰς ἐκδίκησιν,

* ἵνα γνῶσιν, ὅτι δι' ὧν τις ἁμαρτά- 17
νει, διὰ τούτων κολάζεται.

* οὐ γὰρ ἠπόρει ἡ παντοδύναμός 18
σου χεὶρ, ἣ κτίσασα τὸν κόσμον ἐξ ἀμόρφου ὕλης, ἐπιπέμψαι αὐτοῖς πλῆθος ἄρκτων, ἢ θαρσεῖς λέοντας,

* ἢ νεοκτίστους θυμοῦ πλήρεις θη- 19
ρας ἀγνώστους, ἢ τινι πυρπνόου φυσῶντας ἄθυμα, ἢ βρόμον λιπμοῦ καπνοῦ, ἢ δεινὰς ἀπ' ὀμμάτων σπινθῆρας ἀστράπτοντας.

* ὧν οὐμόνον ἡ βλάβη ἠδύνατο 20
σωεκτείψαι αὐτούς, ἀλλὰ καὶ ἡ ὄψις ἐκφοβήσασα διωλέσαι.

* *Per hæc ipſi indigentes* 6
beneficium acceperunt. * *Pro* 7
quidem fonte ſempiterni fluminis ſanguine cruẽto turbati in correptionem infantium occiſoris præcepti, dediſti illis abundantem aquam inſperatè: * *Oſtendens per quæ tunc* 9
fuit ſitim, quẽadmodum aduerſarios puniſti. * *Cùm enim* 10
tentati ſunt quamuis in miſericordia diſciplinam accipientes, ſcierunt quemadmodum in ira iudicati impij tormẽta patiebantur. * *Hos quidem tanquã pater monẽs probaſti, illos aũt tanquã durus rex condemnans examinaſti.*

* *Et abſentes autem &* 12
præſentes ſimiliter torque-
bantur. * *Duplex enim illos* 13
acceperat tædiũ & gemitus memoriarum præteritorum.

* *Cùm enim audierũt per* 14
propria tormẽta beneficio affectos ſe, ſenſerunt Dominũ.

* *Quem enim in expoſi-* 15
tione quõdam proiectum abnegauerunt ſubſannantes, in fine euentorum mirati ſunt, non ſimilia iuſtis ſitientes.

* *Pro autem cogitationi-* 16
bus ſine intellectu iniquitates illorum: in quibus errantes colebant irrationalia reptilia, et beſtias viles, immiſiſti illis multitudinem irrationalium animalium in vin-
dictam: * *Vt ſcirent, quòd* 17
per quæ quis peccat, per hæc
torquetur. * *Non enim im-* 18
potens erat omnipotens tua manus, & quæ creauit mundum ex informi materia, immittere illis multitudinem vrſorum aut audaces leones;

* *Aut nouiter creatæ iræ ple-* 19
nas beſtias ignotas, aut igniuomum ſpirãtes halitum, aut ſonitum ventilati fumi, aut horrendas ab oculis ſcintillas more fulgurum emittentes.

* *Quarum non ſolùm læſura* 20
poterat illos exterminare illos, ſed & aſpectus timorem incutiens perdere.

* *Et sine autem his, vno spiritu cadere poterant à pœna persecutionem passi, & dispersi ab spiritu virtutis tuæ. sed omnia mensura, & numero, & pondere dispositi.* * *Nam multũ valere tibi adest semper, & robori brachij tui quis resistet?*

* *Quoniam tanquã momẽtum ex stateris totus mũdus ante te, & tanquã gutta roris matutina, quæ descendit in terram.* * *Misereris autẽ omniũ, quia omnia potes, & dissimulas peccata hominũ ad pœnitentiam.* * *Diligis enim quæ sunt omnia, & nihil abominaris eorum quæ fecisti, neq; enim odiens aliquid cõstituisti.* * *Quomodo autem permansisset aliquid, nisi tu voluisses? aut non vocatum à te conseruaretur?*

* *Parcis autem omnibus, quoniam tua sunt, Domine, animarum amator.*

CAP. XII.

NAm incorruptibilis tuus spiritus est in omnibus.

* *Ideo eos qui aberrant, paulatim corripis, & in quibus peccauerint, in memoriã ducens admones, vt liberati à malitia, credãt in te Domine.*

* *Etenim antiquos habitatores sanctæ tuæ terræ odio habens:* * *Eò quòd odibilia facerent opera medicamentorum, & sacrificia nõ sancta,*

* *Filiorumq; necatores immisericordes, & viscerũ comestores humanarũ carnium:*

* *Et deuoratorem sanguinis de medio sacramenti diuini tui, & principes parẽtes animarũ inauxiliatarũ, voluisti perdere per manus patrũ nostrorũ.* * *Vt dignã peregrinationẽ reciperet Dei puerorum quæ apud te omniũ charissima terra.* * *Sed & his tanquã hominibus pepercisti, misistique antecursores exercitus tui vespas, vt eos paulatim exterminarent.*

* Ἐ χωρὶς ὑ τούτων, οἷς πνεύματι πεσεῖν ἠδυνάσθη ὑπὸ τ δίκης διωχθέντες, Ἐ λοιμηθέντες ὑπὸ πνεύματος δυνάμεώς σου· ἀλλὰ πάντα μέτρῳ Ἐ ἀριθμῷ Ἐ σταθμῷ διέταξας.

* τὸ γὰ μεγάλως ἰσχύειν σοὶ πάρεστι πάντοτε, καὶ κράτει βραχίονός σου τίς ἀντιστήσεται;

* ὅτι ὡς ῥοπὴ ἐκ πλαστίγγων ὅλος ὁ κόσμος ἐναντίον σου, Ἐ ὡς ῥανὶς δρόσου ὀρθρινὴ καταλθοῦσα ἐπὶ τὴν γῆν.

* ἐλεεῖς δὲ πάντας ὅτι πάντα δύνασαι, Ἐ παρορᾷς ἁμαρτήματα ἀνθρώπων εἰς μετάνοιαν.

* ἀγαπᾷς γὰ τὰ ὄντα πάντα, καὶ ὐδὲν βδελύσσῃ ὧν ἐποίησας, οὐδὲ γὰ ἂν μισῶν τι κατεσκεύασας.

* πῶς δὲ ἔμεινεν ἄν τι εἰ μὴ σὺ ἠθέλησας; ἢ τὸ μὴ κληθὲν ὑπὸ σοῦ διετηρήθη;

* φείδῃ δὲ πάντων, ὅτι σά ἐστι δέσποτα φιλόψυχε.

ιβ.

* Τὸ γὰ ἄφθαρτόν σου πνεῦμά ἐστιν ἐν πᾶσι.

* διὸ σὺ παραπίπτοντας κατ' ὀλίγον ἐλέγχεις, Ἐ ἐν οἷς ἁμαρτάνουσιν ὑπομιμνήσκων νουθετεῖς, ἵνα ἀπαλλαγέντες τῆς κακίας πιστεύσωσιν ἐπὶ σὲ κύριε.

* καὶ γὰ σοῦ παλαιοὺς οἰκήτορας τ ἁγίας σου γῆς μισήσας,

* ἐπὶ τῷ ἔχθιστα πράσσειν ἔργα φαρμακειῶν, καὶ τελετὰς ἀνοσίους·

* τέκνων τε φονέας ἀνελεήμονας, καὶ σπλαγχνοφάγους ἀνθρωπίνων σαρκῶν.

* καὶ θοίναν αἵματος ἐκ μέσου μύσας θείας σου, Ἐ αὐθέντας γονεῖς ψυχῶν ἀβοηθήτων, ἐβουλήθης ἀπολέσαι διὰ χειρῶν πατέρων ἡμῶν.

* ἵνα ἀξίαν ἀποικίαν δέξηται θεοῦ παίδων ἡ πᾶσὰ σοὶ πασῶν ἀμιωτάτη γῆ.

* ἀλλὰ καὶ τούτων ὡς ἀνθρώπων ἐφείσω, ἀπέστειλας τε προδρόμους σφηκας τ σῶν στρατοπέδων, ἵνα αὐτὰς κατὰ βραχὺ ἐξολοθρεύσωσιν.

* Nam & sine his vno spiritu poterant occidi, persecutionẽ passi ab ipsis factis suis, & dispersi per spiritũ virtutis tuæ, sed omnia in mensura & numero & pondere disposuisti.

* Multum enim valere tibi soli superat semper, & virtuti brachij tui quis resistet?

* Quoniã tanquã momentũ statéræ, sic est ante te orbis terrarum, & tanquam gutta roris antelucani, q̃ descẽdit in terram.

* Et misereris omnium, quia omnia potes, & dissimulas peccata hominum propter pœnitentiam.

* Diligis enim omnia quæ sunt, & nihil eorũ odisti quæ fecisti, nec enim odiens aliquid constituisti, aut fecisti.

* Quomodo autẽ posset aliquid permanere, nisi tu voluisses? aut quod à te vocatum non esset, conuersaretur?

* Parcis aũt omnibus, quoniam tua sunt, Domine, qui amas animas.

CAP. XII.

O Quàm bonus & suauis est, Dñe, spiritus tuus in omnibus!

* Ideoq́ue hos qui exerrãt partibus, corripis, & de quibus peccãt, admones & alloqueris, vt relicta malitia credant in te Dñe:

* Illos enim antiquos inhabitatores terræ sanctæ tuæ, quos exhorruisti.

* Quoniam odibilia opera tibi faciebant per medicamina & sacrificia iniusta.

* Et filiorum suorũ necatores sine misericordia, & comestores viscerum hominum.

* Et deuoratores sanguinis, & auctores parentes animarum inauxiliatarum, perdere voluisti à medio sacramento tuo per manus parentum nostrorum:

* Vt dignam perciperent peregrinationẽ puerorũ Dei, quæ tibi omnium charior est terra.

* Sed & his tanquam hominibus pepercisti, & misisti antecessores exercitus tui vespas, vt illos paulatim exterminarent.

* Non quia impotens eras in bello, subiicere impios iustis, aut bestiis sęuis, aut verbo duro simul exterminare; * Sed partibus iudicans, dabas locũ pœnitẽtiæ; non ignorãs, quoniam nequam est natio eorũ, & naturalis malitia ipsorum, & quoniã non poterat mutari cogitatio eorũ in perpetuum.

* Semen enim erat maledictum ab initio, nec timens aliquem, veniam dabas peccatis illorum. * Quis enim dicet tibi, Quid fecisti? aut quis stabit cõtra iudicium tuum? aut quis in conspectu tuo veniet vindex iniquorum hominũ? aut quis tibi imputabit, si perierint nationes quas fecisti?

* Non est enim alius Deus quàm tu, cui cura est de omnibus, vt ostendas quoniam nõ iniustè iudicas iudicium.

* Neque rex, neque tyrannus in conspectu tuo inquirẽt de his quos perdidisti. * Cùm ergo sis iust⁹, iustè omnia disponis, ipsum quoque qui nõ debet puniri, condemnas, & exterum æstimas à tua virtute.

* Virtus enim tua iustitiæ initiũ est, & ob hoc quòd omnium Dominus es, omnibus te parcere facis. * Virtutem enim ostendis tu, qui non crederis esse in virtute confirmatus, & hos qui te nesciunt, in audacia traducis. * Tu autem dominator virtutis, cum tranquillitate iudicas, & cum magna reuerẽtia disponis nos. subest enim tibi cùm volueris, posse.

* Docuisti enim populum tuum per talia opera, quoniã oportet iustum esse & humanum. & bonæ spei fecisti filios tuos, quoniam iudicans das locum in peccatis pœnitentię.

* Si enim inimicos seruorũ tuorum, & debitos morti cum tanta cruciasti attentione, & liberasti, dans tempus & locum per quæ possent mutari à malitia:

* οὐκ ἀδύνατον ἐν παρατάξει ἀσεβεῖς δικαίοις ὑποχειρίους δοῦναι, ἢ θηρίοις δεινοῖς, ἢ λόγῳ ἀποτόμῳ ὑφ' ἓν ἐκτρίψαι.

* κείνων ὃ καταβραχὺ ἐδίδους τόπον μετανοίας, οὐκ ἀγνοῶν, ὅτι πονηρὰ ἡ γένεσις αὐτῶν καὶ ἔμφυτος ἡ κακία αὐτῶν, καὶ ὅτι οὐ μὴ ἀλλαγῇ ὁ λογισμὸς αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα.

* σπέρμα γὰρ ἦν κατηραμένον ἀπ' ἀρχῆς· οὐ δι' ὃ φόβῳ τινὰ ἐφ' οἷς ἥμαρτανον, ἄδειαν ἐδίδους.

* τίς γὰρ ἐρεῖ, τί ἐποίησας; ἢ τίς ἀντιστήσεταί σου κρίματι; τίς δὲ ἐγκαλέσει σοι κῆ ἐθνῶν ἀπολωλότων, ἃ σὺ ἐποίησας; ἢ τίς εἰς κατάστασίν σοι ἐλθὼν ἔκδικος κῆ ἀδίκων ἀνθρώπων;

* ὅτε γὰρ θεός ἐστι πλὴν σοῦ, ᾧ μέλει περὶ πάντων, ἵνα δείξῃς ὅτι οὐκ ἀδίκως ἔκρινας.

* ὅτε βασιλεὺς ἢ τύραννος ἀντοφθαλμῆσαί σοι δυνήσεταί σοι περὶ ὧν ἐκόλασας.

* δίκαιος ὢν ὡς δικαίως τὰ πάντα διέπεις, αὐτὸν τὸν μὴ ὀφείλοντα κολασθῆναι καταδικάσαι ἀλλότριον ἡγούμενος τῆς σῆς δυνάμεως.

* ἡ γὰρ ἰσχύς σου δικαιοσύνης ἀρχή, καὶ τὸ πάντων σε δεσπόζειν πάντων φείδεσθαί σε ποιεῖ.

* ἰσχὺν γὰρ ἐνδείκνυσαι ἀπιστούμενος ἐπὶ δυνάμεως τελειότητι, καὶ ἐν εἰδόσι τὸ θαρσος ἐξελέγχεις.

* σὺ δὲ δεσπόζων ἰσχύος ἐν ἐπιεικείᾳ κρίνεις, καὶ μετὰ πολλῆς φειδοῦς διοικεῖς ἡμᾶς.

* πάρεστι γάρ σοι ὅταν θέλῃς τὸ δύνασθαι· ἐδίδαξας δέ σου τὸν λαὸν διὰ τῶν τοιούτων ἔργων, ὅτι δεῖ τὸν δίκαιον εἶναι φιλάνθρωπον· καὶ εὐέλπιδας ἐποίησας τοὺς υἱούς σου, ὅτι δίδως ἐπὶ ἁμαρτήμασι μετάνοιαν.

* εἰ γὰρ ἐχθροὺς παίδων σου καὶ ὀφειλομένους θανάτῳ μετὰ τοσαύτης ἐτιμωρήσω προσοχῆς, λύων χρόνον καὶ τρόπον δι' ὧν ἀπαλλαγῶσι τῆς κακίας·

* Non impotens in acie impios iustis subditos dare; aut bestijs sæuis, aut verbo duro simul exterminare.

* Judicans autẽ paulatim dabas locum pœnitẽtiæ; non ignorans, quòd nequam generatio illorum & natiua malitia eorum, & quòd non mutaretur cogitatio illorum in perpetuũ. * Semen enim erat maledictum ab initio: neque veritus aliquẽ in quibus peccauerũt, veniã dabas. * Quis enim dicet, Quid fecisti? aut quis resistet iudicio tuo? quis autem accusabit te de nationibus quæ perierunt, quas tu fecisti? aut quis in conspectũ tuum veniet vindex contra iniquos homines? * Neque enim Deus est præter te, cui cura est de omnibus, vt ostendas quoniam non iniustè iudicasti. * Neque rex aut tyrãnus resistere poterit tibi de quibus torsisti. * Justus autẽ existens iustè omnia disponis, ipsum qui non debet puniri condemnare exterum extimans à tua virtute.

* Nam vis tua iustitiæ initium, & omnium te dominari omnibus parcere te facit.

* Robur enim ostendis qui non crederis in virtutis consummatione, et in scientibus audaciam arguis.

* Tu autẽ dominator virtutis in æquitate iudicas, & cum multa parcitate gubernas nos. * Adest enim tibi cùm volueris posse; docuisti autem tuum populum per talia opera, quoniam oportet iustum esse humanum; & bonæ spei fecisti filios tuos, quoniam das in peccatis pœnitentiam.

* Si enim inimicos seruorum tuorum & debitos morti cum tanta cruciasti attentione, dans tempus & modum per quæ mutarentur à malitia:

* *Cum quanta diligentia* 21
iudicasti filios tuos, quorum
parentibus iuramẽta & con
uentiones dedisti bonarum
promissionum. * *Nos ergo* 22
instruens, inimicos nostros in
multitudine flagellas, vt tuã
bonitatem curemus iudican-
tes; iudicati autem speremus
misericordiam. * *Vnde &* 23
eos qui in stultitia vitæ vi-
xerunt iniustè, per proprias
cruciasti abominationes.

* *Etenim erroris vijs lon* 24
gius errauerũt, deos æstiman
tes quæ & in animalibus ini
micorum vilia, infantium
more stultorum decepti.

* *Propter hoc tanquam* 25
pueris sine ratione iudicium
in ludibrium misisti.

* *Jlli autem ludibrijs in-* 26
crepationis non correcti, di-
gnum Dei iudicium experien
tur.

* *Jn quibus enim ipsi pa-* 27
tientes indignabantur, in
his quos putabant deos, in
ipsis puniti videntes quem
olim negabant nosse, Deum
agnouerũt verum: propterea
& finis condemnationis in
illos superuenit.

CAP. XIII.

VAni quidem omnes ho- 1
mines natura, quibus
adest Dei ignorantia, de his
quæ videntur bona, non po-
tuerunt intelligere eum qui
est, neque operibus attenden
tes agnouerunt artificem.

* *Sed aut ignem, aut spiri-* 2
tum, aut celerem aërem, aut
gyrum stellarum, aut violen-
tam aquam, aut luminaria
cæli, rectores mundi deos pu-
tauerunt.

* *Quorum si quidem spe-* 3
cie delectati, hæc deos pu-
tauerunt, sciant quanto his
Dñs est melior; nam speciei
præcipuus generator creauit
hæc. * *Si autem virtute &* 4
operatione mirati, intelligant
ab illis quanto qui constituit
ipsa, potentior est.

21 * μὴ πόσης ἀκριβείας ἔκρινας
σοῦ υἱούς, ὧν τοῖς πατράσιν ὅρκους
καὶ συνθήκας ἔδωκας ἀγαθῶν ὑπο
σχέσεων·

22 * ἡμᾶς οὖν παιδεύων, σοῦ ἐχ-
θροὺς ἡμῶν ἐν πολυτίμῳ μάστιγοῖς,
ἵνα σου τὴν ἀγαθότητα μεριμνῶ-
μεν κρίνοντες, κριτόμενοι δὲ προσδο-
κῶμεν ἔλεον.

23 * ὅθεν καὶ σοῦ ἐν ἀφροσύνῃ ζωῆς
βιώσαντας ἀδίκως, διὰ τῶν ἰδίων ἐ-
βασάνισας βδελυγμάτων.

24 * καὶ γὰρ τῶν πλάνης ὁδῶν μακρό-
τερον ἐπλανήθησαν, θεοὺς ὑπολαμ
βάνοντες τὰ καὶ ἐν ζώοις τῶν ἐχθρῶν
ἄτιμα, νηπίων δίκην ἀφρόνων ψευ-
στάντες.

25 * διὰ τοῦτο ὡς παισὶν ἀλογίστοις
τὴν κρίσιν εἰς ἐμπαιγμὸν ἔπεμ-
ψας.

26 * ᾧ δὲ παιγνίοις ἐπιπλήξεως
μὴ νουθετηθέντες, ἀξίαν θεοῦ κρί-
σιν πειράσουσιν.

27 * ἐφ' οἷς γὰρ αὐτοὶ πάσχοντες ἠ-
γανάκτουν, ἐπὶ τούτοις ὡς ἐδόκουν
θεός, ἐν αὐτοῖς κολαζόμενοι ἰδόντες
ὃν πάλαι ἠρνοῦντο εἰδέναι, θεὸν ἐπέ-
γνωσαν ἀληθῆ· διὸ καὶ τὸ τέρμα τῆς
καταδίκης ἐπ' αὐτοὺς ἐπῆλθε.

ιγ'.

1 * Μάταιοι μὲν γὰρ πάντες ἄνθρω
ποι φύσει, οἷς παρὼν θεοῦ ἀγνωσία,
καὶ ἐκ τῶν ὁρωμένων ἀγαθῶν, οὐκ
ἴσχυσαν εἰδέναι τὸν ὄντα, οὔτε τοῖς ἔρ-
γοις προσέχοντες ἐπέγνωσαν τὸν
τεχνίτην.

2 * ἀλλ' ἢ πῦρ, ἢ πνεῦμα, ἢ ταχι-
νὸν ἀέρα, ἢ κύκλον ἄστρων, ἢ βίαιον
ὕδωρ, ἢ φωστῆρας οὐρανοῦ, πρυτάνεις
κόσμου θεοὺς ἐνόμισαν.

3 * ὧν εἰ μὲν τῇ καλλονῇ τερπόμε-
νοι, ταῦτα θεοὺς ὑπελάμβανον, γνώ-
τωσαν πόσῳ τούτων ὁ δεσπότης ἐστὶ
βελτίων, ὁ γὰρ τῆς καλλονῆς γενεσι-
άρχης ἔκτισεν αὐτά.

4 * εἰ δὲ δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ ἐκ-
πλαγῆτες, νοησάτωσαν ἀπ' αὐτῶν
πόσῳ ὁ κατασκευάσας αὐτὰ δυ-
νατώτερός ἐστιν.

21 * Cum quanta diligentia
iudicasti filios tuos, quorum
parentibus iuramenta & cõ-
uentiones dedisti bonarũ pro-
22 missionũ. * Cùm ergo das no-
bis disciplinam, inimicos no-
stros multipliciter flagellas, vt
bonitatẽ tuam cogitemus iu-
dicantes, & cùm de bonis iu-
dicatur, speremus misericor-
23 diam tuã. * Vnde & illis qui in
vita sua insensatè & iniustè vi-
xerũt, per hæc q̃ coluerũt de-
24 disti summa tormẽta. * Etenim
in erroris via diutius errauer-
runt, deos estimantes hæc quę
in animabus sunt superuacua,
infantium insensatorũ more
25 viuẽtes. * Propter hoc tanquã
pueris insensatis iudicium in
26 derisum dedisti. * Qui aũt lu-
dibrijs & increpationibus nõ
sunt correcti, dignũ Dei iudi-
27 ciũ experti sunt. * In his enim
quæ patiebãtur, molestè fere-
bãt, in quibus impatientes in-
dignabantur. per hæc quos
putabãt deos in ipsis, cùm ex-
terminarentur vidẽtes illum,
quem olim negabãt se nosse,
verũ Deũ agnouerũt. propter
quod & finis condemnationis
eorum veniet super illos.

CAP. XIII.

1 A VAni sunt aũt omnes ho-
mines, in quib⁹ nõ subest
scientia Dei; & de his quæ nõ
videntur bona, non potuerũt
intelligere eum qui est; neque
operibus attendẽtes agnoue-
2 runt, quis esset artifex. * Sed
aut ignem, aut spiritum, aut
citatum aërem, aut gyrũ stel-
larũ, aut nimiam aquam, aut
Solem & Lunam rectores or-
bis terrarum, deos putauerũt.
3 * Quorum & si specie de-
lectati deos putauerũt, sciant
quanto his dominator eorum
speciosior est. speciei enim ge-
nerator hæc omnia constituit.
4 * Aut si virtutem & opera
eorum mirati sunt, intelligant
ab illis; quoniam qui hæc fe-
cit, fortior est illis.

* A magnitudine enim speciei & creaturæ cognoscibiliter poterit creator horũ videri. * Sed tamen adhuc in his minor est querela. & hi enim fortasse errant, Deum quærẽtes & volentes inuenire. * Etenim cũ in operibus illius conuersentur, inquirunt & persuasum habent, quoniam bona sunt quæ videntur. * Iterum autẽ nec his debet ignosci. * Si enim tantum potuissent scire, vt possent æstimare seculum, quomodo huius dominũ non facilius inuenerunt? * Infelices autẽ sunt, & inter mortuos spes illorum est, qui appellauerũt deos opera manuũ hominum, aurum & argentũ, artis inuentionẽ, & similitudines animalium, aut lapidem inutilẽ opus manus antiquæ.

* Aut si quis artifex faber de sylua lignum rectum secuerit, & huius doctè eradat omnem corticem, & arte sua vsus, diligenter fabricet vas inutile in conuersationem vitæ;

* Reliquiis autem eius operis ad præparationem escæ abutatur; * Et reliquum horum quod ad nullos vsus facit, lignum curuum & verticibus plenum sculpat diligenter per vacuitatem suam, & per scientiam suam artis figuret illud, & assimilet illud imagini hominis.

* Aut alicui ex animalibus illud comparet, perliniens rubrica, & rubicundum faciens fuco colorem illius, & omnem maculam quæ in illo est, perliniens.

* Et faciat ei dignam habitationem, & in pariete ponens illud, & confirmans ferro;

* Ne fortè cadat prospiciens illi, sciens quoniam non potest adiuuare se. imago enim est, & opus est illi adiutorium.

* Et de substantia sua & de filiis suis, & de nuptiis votum faciens, inquirit.

* ἀπ' γὰρ μεγέθους καὶ καλλονῆς κτισμάτων, ἀναλόγως ὁ γενεσιουργὸς αὐτῶν θεωρεῖται.

* ἀλλ' ὅμως ἐπὶ τούτοις μέμψις ἐστὶν ὀλίγη· καὶ γὰρ αὐτοὶ τάχα πλανῶνται θεὸν ζητοῦντες καὶ θέλοντες εὑρεῖν.

* ἐν γὰρ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ ἀναστρεφόμενοι διερευνῶσι, καὶ πείθονται τῇ ὄψει, ὅτι καλὰ τὰ βλεπόμενα.

* πάλιν γὰρ οὐδ' αὐτοῖς συγγνωστοί.

* εἰ γὰρ τοσοῦτον ἴσχυσαν εἰδέναι, ὥστε δύνασθαι στοχάσασθαι τὸν αἰῶνα, τὸν τούτων δεσπότην πῶς τάχιον οὐχ εὗρον;

* Ταλαίπωροι δὲ καὶ ἐν νεκροῖς αἱ ἐλπίδες αὐτῶν, οἵτινες ἐκάλεσαν θεοὺς ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων, χρυσὸν καὶ ἄργυρον τέχνης ἐμμελέτημα καὶ ἀπεικάσματα ζώων, ἢ λίθον ἄχρηστον χειρὸς ἔργον ἀρχαίας.

* εἰ δέ καί τις ὑλοτόμος τεκτων εὔξυλον φυτὸν ἐκπρίσας, περιέξεσεν ἐμμαθῶς πᾶσαν τὴν φλοιὸν αὐτοῦ, καὶ τεχνησάμενος εὐπρεπῶς κατεσκεύασε χρήσιμον σκεῦος εἰς ὑπηρεσίαν ζωῆς.

* τὰ δὲ ἀποβλήματα τῆς ἐργασίας εἰς ἑτοιμασίαν τροφῆς ἀναλώσας ἐνεπλήσθη.

* τὸ δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπόβλημα εἰς οὐθὲν εὔχρηστον ξύλον σκολιόν, καὶ ὄζοις συμπεφυκός, λαβὼν ἔγλυψεν ἐν ἐπιμελείᾳ ἀργίας αὐτοῦ, καὶ ἐμπειρίᾳ σύνεσεως ἐτύπωσεν αὐτό, ἀπείκασεν αὐτὸ εἰκόνι ἀνθρώπου.

* ἢ ζώῳ τινὶ ἀτελεῖ ὡμοίωσεν αὐτό, καταχρίσας μίλτῳ καὶ φύκει ἐρυθρίους χροιὰ αὐτοῦ, καὶ πᾶσαν κηλίδα τὴν ἐν αὐτῷ καταχρίσας.

* καὶ ποιήσας αὐτῷ αὐτοῦ ἄξιον οἴκημα, ἐν τοίχῳ ἔθηκεν αὐτὸ ἀσφαλισάμενος σιδήρῳ·

* ἵνα μὴ ἓν μὴ καταπέσῃ προνόησεν αὐτοῦ, εἰδὼς ὅτι ἀδυνατεῖ ἑαυτῷ βοηθῆσαι· καὶ γάρ ἐστιν εἰκὼν καὶ χρείαν ἔχει βοηθείας.

* περὶ δὲ κτημάτων καὶ γάμων αὐτοῦ καὶ τέκνων προσδυχόμενος,

* *Ab enim magnitudine et specie, & creaturis, per analogiam generator illorum conspicitur.* * *Sed tamen in his querela est parua: & enim illi fortè errant Deum quærentes & volentes inuenire.* * *In enim operibus illius conuersantes scrutantur, & persuasum habent aspectu, quoniam bona quæ videtur:* * *Iterum autem neque illi venia digni.* * *Si enim tantum potuerunt scire, vt possent æstimare seculum, horũ dominum quomodo citius nõ inuenerunt?* * *Infelices autẽ & inter mortuos spes eorũ, qui appellauerunt deos opera manuum hominũ, aurum & argentum, artis meditationes & similitudines animalium, aut lapidẽ inutilem manus opus antiquæ.* * *Si autem & aliquis lignator faber rectam arborem cùm secuerit, circumrasit doctè omnem corticem eius, & arte vsus decore præparauit vtile vas in ministerium vitæ:* * *At reliquias operis in præparationẽ escæ expendens satiatus est.* * *Quod autem ex illis abijcitur ad nihil vtile lignum curuum, & ramis natura plenũ, accipiens sculpsit in diligentia ocij sui, & experientia intellectus figurauit illud, assimilauit illud imagini hominis.* * *Aut animali cuipiam vili similem fecit illud, deliniens rubrica et fuco rubricum faciens colorẽ illius, & omnem maculã quæ in eo, perliniens.* * *Et cùm fecerit ei ipso dignam habitationem, in pariete posuit illud confirmans ferro.* * *Vt quidem non decideret prouidit illi, sciens quòd non potest se adiuuare: & enim est imago, & necessitatem habet adiutorij.* * *Pro autem possessionibus & nuptijs suis, & filiorum orans,*

18 * *Non erubescit inanimatum alloqui, & pro quidem sanitate infirmum inuocat, pro autem vita mortuum rogat, pro aũt auxilio inexpertissimo supplicat.* 19 * *Pro aũt itinere, neque gressu vti potenti, pro autem acquisitione & operatione & manuum euentu, ab ignauissimo manibus bonum euentum petit.*

CAP. XIIII.

1 *AD nauigandũ quispiam iterum paratus, & feros pertrãsiturus fluctus, ferente se naue putridius lignũ inuocat.*

2 * *Illud quidem enim cupiditas lucrorum excogitauit, artifex autẽ sapientia fabricauit.*

3 * *At tua pater gubernat prouidentia, quoniam dedisti & in mari viam & in fluctibus semitam securam.*

4 * *Ostendens quòd potes ex omni saluare, vt et si sine arte aliquis ascendat.* 5 * *Vis autem non otiosa esse sapientiæ tuæ opera, propter hoc & minimo ligno credunt homines animas, & qui transierunt tempestatẽ rate liberati sunt.*

6 * *Et in initio enim cũ perirent superbi gigantes, spes mundi ad ratem confugiens, reliquit seculo semen natiuitatis tua gubernata manu.*

7 * *Benedictum est enim lignum per quod fit iustitia.*

8 * *At manu factum maledictũ illud & qui fecit illud: quia hic quidem operatus est, illud autẽ corruptibile Deus nominatum est.* 9 * *Similiter odiosa Deo & impius & impietas eius.* 10 * *Etenim quod factũ est cum eo qui fecit tormenta patietur.*

11 * *Propter hoc & in idolis nationum visitatio erit, quoniam in creatura Dei in abominationem facti sunt, & in scandala animabus hominum, & in laqueum pedibus insipientium.*

18 * οὐκ αἰσχυνθῇ τῷ ἀψύχῳ προσλαλῶν· καὶ περὶ μὲν ὑγιείας τὰ ἀσθενῆ ἐπικαλεῖται· περὶ δὲ ζωῆς τὸ νεκρὸν ἀξιοῖ, περὶ δὲ ἐπικουρίας τὰ ἀπειρότατον ἱκετεύει.

19 * περὶ δὲ ὁδοιπορίας, τὸ μὴ δυνάμενον βαδίσει χρῆσθαι δυνάμενον, περὶ δὲ ποιήσεως καὶ ἐργασίας καὶ χειρῶν ἐπιτυχίας, τὸν ἀδεέστατον τοῖς χερσὶν ἀδύνατον αἰτεῖται.

ιδ'.

1 * Πλοῦν τις πάλιν στελλόμενος, καὶ ἄγρια μέλλων διοδεύειν κύματα, τοῦ φέροντος αὐτὸν πλοίου σαθρότερον ξύλον ἐπιβοᾶται.

2 * ἐκεῖνο μὲν γὰρ ὄρεξις πορισμοῦ ἐπενόησε, τεχνίτις δὲ σοφία κατεσκεύασεν.

3 * σὴ δὲ πάτερ διακυβερνᾷ πρόνοια, ὅτι καὶ ἐν θαλάσσῃ ὁδὸν ἔδωκας καὶ ἐν κύμασι τρίβον ἀσφαλῆ.

4 * δεικνὺς ὅτι δυνάσαι ἐκ παντὸς σώζειν, ἵνα καὶ δι' ἄνευ τέχνης τις ἐπιβῇ.

5 * θέλεις δὲ μὴ ἀργὰ εἶναι τὰ τῆς σοφίας σου ἔργα· διὰ τοῦτο καὶ ἐλαχίστῳ ξύλῳ πιστεύσαντες ἄνθρωποι ψυχάς, καὶ διελθόντες κλύδωνα σχεδίαι διεσώθησαν.

6 * καὶ ἀρχῆς γὰρ ἀπολλυμένων ὑπερηφάνων γιγάντων, ἡ ἐλπὶς τοῦ κόσμου ἐπὶ σχεδίας καταφυγοῦσα, ἀπέλιπεν αἰῶνι σπέρμα γενέσεως τῇ σῇ κυβερνηθεῖσα χειρί.

7 * εὐλόγητον γὰρ ξύλον δι' οὗ γίνεται δικαιοσύνη.

8 * τὸ δὲ χειροποίητον ἐπικατάρατον αὐτό καὶ ὁ ποιήσας αὐτό· ὅτι ὁ μὲν εἰργάζετο, τὸ δὲ φθαρτὸν θεὸς ὠνομάσθη.

9 * ἐν ἴσῳ μισητὰ θεῷ καὶ ὁ ἀσεβὴς καὶ ἡ ἀσέβεια αὐτοῦ.

10 * καὶ γὰρ τὸ πραχθὲν σὺν τῷ δράσαντι κολασθήσεται.

11 * διὰ τοῦτο καὶ ἐν εἰδώλοις ἐθνῶν ἐπισκοπὴ ἔσται, ὅτι ἐν κτίσματι θεοῦ εἰς βδέλυγμα ἐγενήθησαν καὶ εἰς σκώνδαλα ψυχαῖς ἀνθρώπων καὶ εἰς παγίδα ποσὶν ἀφρόνων.

18 * Non erubescit loqui cum illo, qui sine anima est, & pro sanitate quidem infirmum deprecatur, & pro vita rogat mortuũ, & in adiutoriũ inutilẽ inuocat. 19 * Et pro itinere petit ab eo, qui ambulare non potest, & de acquirendo & de operando, & de omnium rerũ euentu petit ab eo, qui in omnibus est inutilis.

CAP. XIIII.

1 ITerum alius nauigare cogitans, & per feros fluctus iter facere incipiens ligno portãte se, fragilius lignum inuo-
2 cat. * Illud enim cupiditas acquirendi excogitauit, & artifex sapientia fabricauit sua.
3 * Tua autem pater prouidentia ab initio cuncta gu- Exo.14c
bernat, quoniam dedisti in mari viam, & inter fluctus se-
4 mitam firmissimã: * Ostendens, quoniam potens es ex omnibus sanare, etiam si sine rate aliquis adeat mare.
5 * Sed vt non esset vacua sapiẽtiæ tuæ opera, propter hoc etiam & exiguo ligno credunt homines animas suas, & transeuntes mare per ratem liberati sunt.
6 * Sed & ab initio cùm perirent superbi gigantes, spes orbis terrarum ad ratem confugiens, remisit seculo semen natiuitatis, quæ manu tua erat gubernata.
7 * Benedictum est enim lignum, per quod fit iustitia.
8 * Per manus autem quod fit idôlum, maledictum est & ipsum, & qui fecit illud; quia ille quidẽ operatus est, illud autẽ cùm esset fragile, Deus cogno-
9 minatus est. * Similiter autem odio sunt Deo impius & im-
10 pietas eius. * Etenim quod fa-
B ctũ est cũ illo, qui fecit tormẽ-
11 ta, patietur. * Propter hoc & in idólis nationũ non erit respectus, quoniam creaturę Dei in odiũ factę sunt, & in tentationẽ animæ hominũ, & in muscipulam pedibus insipientiũ.

* Initiũ enim fornicationis est exquisitio idolorũ, & adinuentio illorum corruptio vitæ est.
* Neq; enim erant ab initio, neq; erunt in perpetuũ. * Superuacuitas enim hominum nec adinuenit in orbẽ terrarũ; & ideò breuis illorum finis est inuẽtus. * Acerbo enim luctu dolens pater rapti citò sibi filij, fecit imaginẽ; & illum qui tunc quasi homo mortuus fuerat, nunc tanquã Deum colere cœpit, & cõstituit inter seruos suos sacra & sacrificia. * Deinde interueniente tẽpore, conualescente antiqua consuetudine, hic error tanquã lex custodit9 est, & tyrãnorũ imperio colebãtur figmẽta. * Et hos quos in palam homines honorare nõ poterãt, propter hoc q longè essent, à lõginquo figura eorum allata euidentẽ imaginẽ regis, quem honorare volebãt, fecerũt, vt illũ, qui aberat, tanquã præsentẽ colerent sua solicitudine. * Prouexit autem ad horũ culturã, & hos qui ignorabãt, artificis eximia diligentia. * Ille enim volens plus placere illi, qui se assumpsit; elaborauit arte sua, vt similitudinem in melius figuraret. * Multitudo autem hominum abducta per speciem operis, eum qui ante tẽpus tãquam homo honoratus fuerat, nunc Deum æstimauerũt.
* Et hæc fuit vitę humanę deceptio, quoniã aut affectui aut regibus deseruiẽtes homines, incõmunicabile nomẽ lapidibus & lignis imposuerũt. * Et non sufficerat errasse eos circa Dei sciẽtiã, sed & in magno viuẽtes insciẽtię bello, tot & tã magna mala pacem appellant.
* Aut enim filios suos sacrificantes, aut obscura sacrificia facientes, aut insaniæ plenas vigilias habentes, * Neque vitam, neque nuptias mundas iam custodiunt, sed & alius alium per inuidiam occidit, aut adulterans contristat.

* ἀρχὴ γὰρ πορνείας ἐπίνοια εἰδώλων. εὕρεσις δὲ αὐτῶν φθορὰ ζωῆς.
* οὔτε γὰρ ἦν ἀπ' ἀρχῆς οὔτε εἰς τὸν αἰῶνα ἔσαι.
* κενοδοξία γὰρ ἀνθρώπων εἰσῆλθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ διὰ τοῦτο σύντομον αὐτῶν τὸ τέλος ἐπενοήθη.
* ἀώρῳ γὰρ πένθει τυχόμενος πατὴρ ταχέως ἀφαιρεθέντος τέκνου, εἰκόνα ποιήσας τὸν τότε νεκρὸν ἄνθρωπον, νυνὶ ὡς θεὸν ἐτίμησε, καὶ παρέδωκε τοῖς ὑποχειρίοις μυστήρια καὶ τελετάς.
* εἶτ' ἐν χρόνῳ κραθὲν τὸ ἀσεβὲς ἔθος ὡς νόμος ἐφυλάχθη, καὶ τυράννων ἐπιταγαῖς ἐθρησκεύετο τὰ γλυπτά.
* οὓς ἐν ὄψει μὴ δυνάμενοι τιμᾶν ἄνθρωποι διὰ τὸ μακρὰν οἰκεῖν, τὴν πόρρωθεν ὄψιν ἀκριβωσάμενοι ἐμφανῆ εἰκόνα τοῦ σπουδαίου βασιλέως ἐποίησαν, ἵνα τὸν ἀπόντα ὡς παρόντα κολακεύωσι διὰ τὸ ἀσταθές.
* εἰς ἐπίτασιν δὲ θρησκείας τοὺς μὴ γνόντας ἡ τοῦ τεχνίτου προθυμία προσεξέβιασε φιλοτιμία.
* ὁ μὲν γὰρ τάχα τῷ κρατοῦντι βουλόμενος ἀρέσαι, ἐξεβιάσατο τῇ τέχνῃ τὴν ὁμοιότητα ἐπὶ τὸ κάλλιον.
* τὸ δὲ πλῆθος ἐφελκόμενον διὰ τὸ θέλγητρον τῆς ἐργασίας τὸν πρὸ ὀλίγου τιμηθέντα ἄνθρωπον, νυνὶ σέβασμα ἐλογίσαντο.
* καὶ τοῦτο ἐγένετο τῷ βίῳ εἰς ἔνεδρον· ὅτι ἢ συμφορᾷ ἢ τυραννίδι δουλεύσαντες ἄνθρωποι τὸ ἀκοινώνητον ὄνομα λίθοις καὶ ξύλοις περιέθηκαν.
* εἶτ' οὐκ ἤρκεσε τὸ πλανᾶσθαι περὶ τὴν τοῦ θεοῦ γνῶσιν, ἀλλὰ καὶ ἐν μεγάλῳ ζῶντες ἀγνοίας πολέμῳ, τὰ τοσαῦτα κακὰ εἰρήνην προσαγορεύουσιν.
* ἢ γὰρ τεκνοφόνους τελετὰς, ἢ κρύφια μυστήρια, ἢ ἐμμανεῖς ἐξ ἄλλων θεσμῶν κώμους ἄγοντες·
* οὔτε βίους οὔτε γάμους ἔτι καθαροὺς φυλάσσουσιν, ἕτερος δὲ ἕτερον ἢ λοχᾷν δύναιρεῖ, ἢ νοθεύων ὁδυνᾷ.

* Initium enim fornicationis excogitatio idolorum, inuentio autem illorum corruptio vitæ. * Neque enim erant ab initio, neque in perpetuum erunt. * Vana gloria enim hominũ ingressa est in mundum, & ideo breuis illorum finis excogitatus est.
* Intempestiuo enim luctu vexatus pater citò rapti filij imaginẽ faciens tunc mortuum hominẽ, nunc vt Deum coluit, & tradidit subditis mysteria & sacrificia.
* Deinde in tempore quæ inualuerat impia consuetudo tanquam lex custodita est, et tyrannorum imperijs colebantur sculpta.
* Quos in conspectu non potentes honorare homines eò quòd longè habitarent, à longè conspectum figurantes manifestam imaginem honorati regis fecerunt, vt absenti tanquam præsenti assentarentur per solicitudinem.
* In extensionem autem cultus & ignorantes artificis adhortata est ambitio.
* Ille enim fortè dominanti volens placere, elaborauit arte similitudinem in melius.
* At multitudo attracta per speciem operis eum qui paulò antè honoratus fuerat homo, nunc numen æstimauerunt. * Et hoc fuit vitæ in insidias, quoniam aut calamitati aut tyrãnidi seruientes homines incommunicabile nomen lapidibus & lignis imposuerunt. * Postea nõ sufficerat errasse circa Dei scientiã, sed et in magno viuentes insciti bello, tanta mala pacem appellant. * Aut enim filiorum occisiua sacrificia, aut occulta mysteria, aut insanas ex alijs legibus comessationes agentes: * Neq; vitas neque nuptias amplius mundas custodiunt, alter autẽ alterum aut insidians occidit, aut adulterans contristat.

Omnia autem mixtè habet sanguis et cædes, furtum & dolus, corruptio, infidelitas, turbatio, periurium, tumultus bonorum.

Gratiæ immemoratio, animarum inquinatio, natiuitatis mutatio, nuptiarum inordinatio, mœchia & impudicitia.

Nam innominatorum idolorum cultura omnis initium mali & causa & finis est.

Aut enim dum lætantur, insaniunt, aut vaticinantur falsa, aut viuunt iniustè, aut peierant citò.

Inanimatis enim confidentes idolis malè iurantes, lædi non expectant.

Vtraque autem eos complectentur iusta, quoniã malè senserunt de Deo attendentes idolis, & iniustè iurauerunt in dolo contemnentes iustitiam.

Non enim iurantiũ virtus, sed peccãtium pœna perambulat semper iniustorum transgressionem.

CAP. XV.

TV autẽ Deus noster vtilis & verus, patiens & in misericordia disponens omnia.

Etenim si peccauerimus, tui sumus sciẽtes tuam potentiam; non peccabimus aũt, scientes, quoniam apud te computati sumus. *Nam scire te, consummata iustitia; & nosse tuam virtutem, radix immortalitatis.* *Neque enim decepit nos hominũ malæ artis excogitatio, neq; vmbra picturarum, labor sine fructu, species maculata coloribus varijs.* *Quorum aspectus stultis in concupiscentiam venit, desiderátque mortuæ imaginis formã sine anima.* *Malorum amatores digníque talium expectationum, & facientes et desiderantes & colentes.*

25 *παντα δὲ ὁμοῦ ἔχει αἷμα καὶ φόνον, κλοπὴ καὶ δόλον, φθορά, ἀπιστία, τάραχον, ἐπορκία, θόρυβον ἀγαθῶν·

26 *χάριτος ἀμνησία, ψυχῶν μιασμός, γενέσεως ἐναλλαγή, γάμων ἀταξία, μοιχεία καὶ ἀσέλγεια.

27 *ἡ γὰρ τῶν ὀνωνύμων εἰδώλων θρησκεία παντὸς ἀρχὴ κακοῦ καὶ αἰτία καὶ πέρας ἐστίν.

28 *ἢ γὰρ εὐφραινόμενοι μεμανῶσιν, ἢ προφητεύουσι ψευδῆ, ἢ ζῶσιν ἀδίκως, ἢ ἐπιορκοῦσι ταχέως.

29 *ἀψύχοις γὰρ πεποιθότες εἰδώλοις κακῶς ὀμόσαντες, ἀδικηθῆναι οὐ προσδέχονται.

30 *ἀμφότερα δὲ αὐτοὺς μετελεύσεται τὰ δίκαια· ὅτι κακῶς ἐφρόνησαν περὶ θεοῦ προσέχοντες εἰδώλοις, καὶ ἀδίκως ὤμοσαν ἐν δόλῳ καταφρονήσαντες ὁσιότητος.

31 *οὐ γὰρ ἡ τῶν ὀμνυομένων δυνάμις, ἀλλ' ἡ τῶν ἁμαρτανόντων δίκη ἐπεξέρχεται ἀεὶ τοῦ τῶν ἀδίκων παραβάσιν.

ιε'.

1 *Σὺ δὲ ὁ θεὸς ἡμῶν χρηστὸς καὶ ἀληθής, μακρόθυμος καὶ ἐν ἐλέει διοικῶν τὰ πάντα.

2 *καὶ γὰρ ἐὰν ἁμαρτωμεν, σοί ἐσμεν εἰδότες σου τὸ κράτος· οὐχ ἁμαρτησόμεθα δέ, εἰδότες ὅτι σοὶ λελογίσμεθα.

3 *τὸ γὰρ ἐπίστασθαί σε, ὁλόκληρος δικαιοσύνη, καὶ εἰδέναι σου τὸ κράτος ῥίζα ἀθανασίας.

4 *οὔτε γὰρ ἐπλάνησεν ἡμᾶς ἀνθρώπων κακότεχνου ἐπίνοια, οὔτε σκιὰ γραφῶν, πόνος ἄκαρπος, εἴδωλα ασιλωτὰ χρώμασι διηλλαγμένοις.

5 *ὧν ὄψις ἄφρονι εἰς ὄρεξιν ἔρχεται, ποθεῖ τε νεκρᾶς εἰκόνος εἴδωλον ἄπνουν.

6 *κακῶν ἐραταὶ ἄξιοί τούτων ἐλπίδων, καὶ οἱ ποιοῦντες καὶ οἱ ποθοῦντες καὶ οἱ σεβόμενοι.

*Et omnia commista sunt, sanguis, homicidium, furtũ, & fictio, corruptio & infidelitas, turbatio & periurium, tumultus bonorum,

* Dei immemoratio, animarum inquinatio, natiuitatis immutatio, nuptiarum inconstãtia, inordinatio mœchiæ & impudicitiæ.

* Infandorum enim idolorum cultura, omnis mali causa est, & initium & finis.

* Aut enim dum lætantur, insaniunt, aut certè vaticinãtur falsa, aut viuunt iniustè, aut periurant citò.

* Dum enim confidunt in idólis, quæ sunt sine anima, malè iurantes noceri se non sperant.

* Vtraque ergo illis euenient dignè, quoniam malè senserunt de Deo, attendentes idólis, & iurauerunt iniustè in dolo contemnẽtes iustitiã.

* Non enim iurantium est virtus, sed peccantium pœna perambulat semper iniustorũ prævaricationem.

CAP. XV.

A TV autem Deus noster, suauis & verus es, patiens, & in misericordia disponens omnia. * Etenim si peccauerimus, tui sumus, scientes magnitudinem tuam: & si nó peccauerimus, scimus quoniam apud te sumus computati. * Nosse enim te, consummata iustitia est; & scire iustitiam & virtutem tuam, radix est immortalitatis. * Non enim in errorem induxit nos hominum malæ artis excogitatio, nec vmbra picturę, labor sine fructu, effigies sculpta per varios colores: * Cuius aspectus dat insensato concupiscentiã, & diligit mortuæ imaginis effigiem sine anima. Sup. 1. 16.

* Malorum amatores, digni sunt morte, qui spem habẽt in talibus, & qui faciunt illos, & qui diligunt, & qui colunt.

* Sed & figulus mollem terram premens, laboriosè fingit ad vsus nostros vnumquodq; vas, & de eodem luto fingit quæ munda sunt in vsum vasa, & similiter quæ his sunt contraria. horum autem vasorum quis sit vsus, iudex est figulus. 7

Rom. 9.

* Et cum labore vano Deũ fingit de eodem luto, ille qui paulò antè de terra factus fuerat, & post pusillum reducit se vnde acceptus est, repetitus animæ debitum quem habebat. 8

* Sed cura est illi, non quia laboraturus est, nec quoniam breuis illi vita est; sed concertatur aurificibus & argentariis, sed & ærarios imitatur, & gloriam præfert, quoniam C res superuacuas fingit. 9

* Cinis est enim cor eius, & terra superuacua spes illius, & luto vilior vita eius. 10

* Quoniam ignorauit qui se finxit, & q̃ inspirauit illi animam, quæ operatur, & qui insufflauit ei spiritum vitalẽ. 11

* Sed & æstimauerunt lusum esse vitam nostram, & cõuersationem vitę compositam ad lucrum, & oportere vndecunque etiam ex malo acquirere. 12

* Hic enim scit se super omnes delinquere, qui ex terrę materia fragilia vasa & sculptilia fingit. 13

* Omnes enim insipientes & infelices supra modum animæ suæ superbi sunt inimici populi tui, & imperantes illi. 14

Psal. 113 & 134.

* Quoniam omnia idôla nationum deos ęstimauerunt, D quibus neque oculorum visus est ad videndum, neque nares ad percipiendum spiritum, neque aures ad audiendum, neque digiti manuum ad tractandum, sed & pedes eorum pigri ad ambulandum. 15

* καὶ γὰρ κεραμεὺς ἁπαλὸν γῆν 7
πλίβων ἐπίμοχθον πλάσσει πρὸς
ὑπηρεσίαν ἡμῶν ἕκαστον, ἀλλ' ἐκ
τοῦ αὐτοῦ πηλοῦ διαπλάσσει τάτε
τῶν καθαρῶν ἔργων δοῦλα σκεύη,
τάτε ἐναντία πάντα ὁμοίως· τού-
των δὲ ἑκατέρου τίς ἑκάστου ἐστὶν ἡ
χρῆσις, κριτὴς ὁ πλάστης.

* ἐκ κακόμοχθον θεὸν μάταιον 8
ἐκ τοῦ αὐτοῦ πλάσσει πηλοῦ, ὃς πρὸ
μικροῦ ἐκ γῆς γενηθεὶς μετ' ὀλί-
γον πορεύ(ε)ται ὅθεν ἠλήφθη, τὴν
ψυχῆς ἀπαιτηθεὶς χρέος.

* ἀλλ' ἔστιν αὐτῷ φροντὶς οὐχ ὅτι 9
μέλλει κάμνειν, οὐδ' ὅτι βραχυτε-
λῆ βίον ἔχει, ἀλλ' ἀντερείδεται
μὲν χρυσοχόοις καὶ ἀργυροχόοις,
χαλκοπλάστας τε μιμεῖται, καὶ
δόξαν ἡγεῖται ὅτι κίβδηλα
πλάσσει.

* σποδὸς ἡ καρδία αὐτοῦ καὶ γῆς 10
ἀτελεστέρα ἡ ἐλπὶς αὐτοῦ, πηλοῦ
τε ἀτιμώτερος ὁ βίος αὐτοῦ.

* ὅτι ἠγνόησε τὸν πλάσαντα αὐ- 11
τὸν, καὶ τὸν ἐμπνεύσαντα αὐτῷ ψυ-
χὴν ἐνεργοῦσαν, καὶ ἐμφυσήσαν-
τα πνεῦμα ζωτικόν·

* ἀλλ' ἐλογίσαντο παίγνιον εἶναι 12
τὸν ζωὸν ἡμῶν, καὶ τὸν βίον πα-
νηγυρισμὸν ἐπικερδῆ· δεῖν γὰρ φα
σὶν ὅθεν δὴ καὶ ἐκ κακοῦ ποιεί-
ζειν.

* οἶδε γὰρ παρὰ πάντας οἶδεν 13
ὅτι ἁμαρτάνει, ὕλης γεώδους δύ-
θραυστα σκεύη καὶ γλυπτὰ δημι-
ουργῶν.

* πάντες δὲ ἀφρονέστατοι καὶ τά- 14
λανες ὑπὲρ ψυχὰς νηπίων, καὶ
ἐχθροὶ ὁσίου λαοῦ καταδυναστεύον-
τες αὐτῶν.

* ὅτι πάντα τὰ εἴδωλα τῶν ἐθνῶν 15
ἐλογίσαντο θεούς, οἷς ὔτε ὀμμά-
των χρῆσις εἰς ὄρασιν, ὔτε ῥῖνες εἰς
πνοὴν ἀέρος, ὔτε ὦτα ἀκούειν,
ὔτε δάκτυλοι χειρῶν εἰς ψηλάφη-
σιν, καὶ πόδες αὐτῶν ἀργοὶ πρὸς
πάτησιν.

7 * Et enim figulus mollem terram premẽs laborioſe fingit ad miniſterium noſtrum vnumquodque, ſed de eodem luto finxit & mundis operibus ſeruientia vaſa, & contraria omnia ſimiliter: horum autem vtriuſque quis cuiuſque eſt vſus, iudex figulus.

8 * Et malè laborans deum vanum ex eodem fingit luto, qui paulò antè de terra genitus paulò pòſt abibit ex qua ſumptus eſt, animæ repetitus debitum.

9 * Sed eſt ei cura non quia laboraturus eſt, nec quia breuem vitam habet, ſed certat quidem cum aurificibus & argentarijs, ærariosque imitatur, & gloriam reputat quoniã adulterina fingit.

10 * Cinis cor eius & terra vilior ſpes illorum, lutoque vilior vita eius.

11 * Quoniam ignorauit qui finxit ſe, & qui inſpirauit illi animam quæ operatur, qui inſufflauit ſpiritum vitalem.

12 * Sed æſtimauerunt luſum eſſe vitam noſtram, & viuẽdi modum conuerſationem vitæ quæſtuoſam: oportere enim dicũt vndecũque etiam ex malo acquirere.

13 * Hic enim præter omnes nouit quòd peccat, materiæ terreæ fragilia vaſa & ſculptilia fabricans.

14 * Omnes autem inſipientiſſimi & infelices ſuper animas infantium, inimici populi tui imperantes illi.

15 * Quoniam omnia idola gentium æſtimauerunt deos, quibus neque oculorum vſus ad viſionem, neque nares ad attractionem aëris, neque aures ad audiendum, neque digiti manuum ad contrectationem, & pedes eorum pigri ad ingreſſum.

* *Homo enim fecit illos, & spiritū mutuatus finxit eos. nullus enim illorum similem homo virtute fingere poterit Deum.* 16

* *Mortalis autē existens, mortuum operatur manibus iniquis. melior enim est culturis suis, quorum ipse quidē vixit, illa autem nunquam.* 17

* *Et animalia autem miserrima colunt. dementia enim comparata aliis sunt deteriora.* 18

* *Neque quantum desiderare, quòd in animalium conspectu bona sunt. effugerunt autem & Dei laudem, & benedictionem eius.* 19

CAP. XVI.

PRopter hoc per similia puniti sunt dignè, & per multitudiem bestiarum cruciati sunt. 1

* *Pro quo tormento beneficio affecisti populum tuum, quibus in concupiscentiam appetitus nouum gustum, escam præparasti ortygometrā.* 2

* *Vt illi quidem concupiscentes escam, propter ostēsum immissorum, & necessarium appetitū, auerterentur; hi autem in breui inopes facti, & nouum participent gustum.* 3

* *Oportebat enim illis quidem inexcusabilem inopiam superuenire exercentibus tyrannidem; his autem solùm ostendi, quemadmodum inimici illorum cruciabantur.* 4

* *Et enim cum illis sæua superuenit bestiarū ira morsibusque peruersorum corrūpebantur colubrorum.* 5

* *Non vsque in finem permansit ira tua. in hortationē autē ad breue turbati sunt, signum habentes salutis, ad commemorationem mandati legis tuæ.* 6

* *Nam qui conuersus est non per id quod videbatur, saluabatur; sed per te omniū saluatorem.* 7

16 * ἀνθρωπ@ γὰρ ἐποίησεν αὐτὸς, ⓒ τὸ πνεῦμα δεδανεισμένος ἔπλασεν αὐτὸς· οὐδεὶς γὰρ αὐτῶν ὅμοιον ἄνθρωπ@ ἰσχύι πλάσαι θεόν.

17 * θνητὸς δὲ ὢν νεκρὸν ἐργάζεται χερσὶν ἀνόμοις· κρείσσων γάρ ἐστιν τῶν σεβασμάτων αὐτὸς, ὧν αὐτὸς μὲν ἔζησεν, ἐκεῖνα δὲ οὐδέποτε.

18 * καὶ τὰ ζῶα δὲ τὰ ἔχθιστα σέβου· ἄνοια γὰρ συγκεινόμενα τῶν ἄλλων ἐστὶ χείρονα.

19 * οὐδ' ὅδ@ ἐπιποθῆσαι ὡς ἂν ζώων ὄψει καλὰ τυγχάνει· ἐκπέφυγε δὲ καὶ τὸν τοῦ θεοῦ ἔπαινον καὶ τὴν αὐτοῦ εὐλογίαν.

15.

1 * Διὰ τοῦτο δι' ὁμοίων ἐκολάσθησαν ἀξίως, καὶ διὰ πλήθους κνωδάλων ἐβασανίσθησαν.

2 * ἀντ' ἧς κολάσεως εὐηργέτησας τὸν λαόν σου, οἷς εἰς ἐπιθυμίαν ὀρέξεως ξένην γεῦσιν, τροφὴν ἡτοίμασας ὀρτυγομήτραν.

3 * ἵνα ἐκεῖνοι μὲν ἐπιθυμοῦντες τροφῆς, διὰ τὴν δειχθεῖσαν τῶν ἐπαπεσταλμένων ⓒ τὴν ἀναγκαίαν ὄρεξιν, ἀποστρέφωνται, οὗτοι δὲ ἐπ' ὀλίγῳ ἐνδεεῖς γευόμενοι καινῆς μετάσχωσι βρώσεως.

4 * ἔδει γὰρ ἐκείνοις μὲν ἀπαραίτητον ἔνδειαν ἐπελθεῖν τυραννοδοσι, τούτοις δὲ μόνον δειχθῆναι πῶς ⓔ ἐχθροὶ αὐτῶν ἐβασανίζοντο.

5 * καὶ γὰρ ὅτε αὐτοῖς δεινὸς ἐπῆλθε θηρίων θυμὸς δήγμασί τε σκολιῶν διεφθείροντο ὄφεων.

6 * οὐμέχρι τέλους ἔμεινεν ἡ ὀργὴ σου· εἰς νουθεσίαν δὲ πρὸς ὀλίγον ἐταράχθησαν, σύμβολον ἔχοντες σωτηρίας, εἰς ὑπόμνησιν ἐντολῆς νόμου σου.

7 * ὁ γὰρ ἐπιστραφεὶς οὐδι' ὃ ἐθεωρεῖτο ἐσώζετο, ἀλλὰ διὰ σὲ τὸν παντων σωτῆρα.

16 * Homo enim fecit illos, & qui spiritum mutuatus est, is finxit illos; nemo enim sibi similem homo poterit Deum fingere.

17 * Cùm enim sit mortalis, mortuum fingit manibus iniquis. melior enim est ipse his quos colit; quia ipse quidem vixit cùm esset mortalis, illi autem nunquam.

18 * Sed & animalia miserrima colunt. insensata enim comparata his, illis sunt deteriora.

19 * Sed nec aspectu aliquis ex his animalibus bona potest conspicere. effugerunt autem Dei laudem, & benedictionem eius.

CAP. XVI.

1 A *PRopter hæc & his similia* passi sunt dignè tormenta, & per multitudinem bestiarū exterminati sunt.

2 * Pro quibus tormentis bene disposuisti populū tuum, quibus dedisti concupiscentiā delectamenti sui nouum saporem, escam parans eis ortygometram.

3 * Vt illi quidem concupiscentes escam propter ea quæ illis ostēsa & missa sunt, etiam à necessaria concupiscentia auerterentur. hi autem in breui inopes facti, nouam gustauerunt escam.

4 * Oportebat enim illis sine excusatione quidem superuenire interitū exercentibus tyrannidem: his autem tantum ostendere, quemadmodum inimici eorum exterminaNu.32.b
5 bantur. * Etenim cum illis superuenit sæua bestiarū ira, morsibus peruersorum colubrorum exterminabantur.

6 * Sed nō in perpetuum tua ira permānsit, sed ad correptionem in breui turbati sunt, si-
B gnum habentes salutis ad cōmemorationem mandati le-
7 gis tuæ. * Qui enim cōuersus est, non per hoc, quod videbat, sanabatur, sed per te omnium saluatorem.

Exod. 8. * In hoc autem ostendisti 8
inimicis tuis, quia tu es qui liberas ab omni malo.

* Illos enim locustarum & 9
muscarum occiderunt morsus; & non est inuenta sanitas animæ illorum, quia digni erát ab huiusmodi exterminari. * Filios autem tuos 10
nec draconum, nec venenatorum vicerunt dentes: misericordia enim tua adueniens, sanabat illos.

* In memoria enim sermo- 11
num tuorum exterminabantur, & velociter sanabantur, ne in altam incidentes obliuionem, non possent tuo vti adiutorio.

* Et enim neque herba, ne- 12
que malagma sanauit eos, sed tuus, Domine, sermo, qui sanat omnia.

* Tu es, Domine, qui vitæ 13
1. Reg. 2. g. Tob. 13. 2 & mortis habes potestatem, & deducis vsque ad portas mortis, & reducis.

* Homo autẽ occidit qui- 14
dem per malitiã animã suam, & cùm exierit spiritus, nõ reuertetur, nec reuocabit animã C quæ recepta est.

* Sed tuam manum effuge- 15
re impossibile est.

Exo. 9. d. * Negantes enim nosse te 16
impij, per fortitudinem brachij tui flagellati sunt, nouis aquis & grandinibus & pluuiis persecutionem passi, & per ignem consummati.

* Quod enim mirabile erat, 17
in aqua quę omnia extinguit, plus ignis valebat. vindex est enim orbis iustorum.

* Quodam enim tempore 18
mansuetabatur ignis, ne comburerẽtur quæ ad impios missa erant animalia; sed vt ipsi videntes scirent, quoniam Dei iudicio patiuntur persecutionem.

* Et quodam tempore in 19
aqua supra virtutem ignis exardescebat vndique, vt iniquam terræ nationem exterminaret.

SAPIENTIA.

* καὶ ἐν τούτῳ ὃ ἔπεισας σοῦ ἐχ- 8
θροὺς ἡμῶν, ὅτι σὺ εἶ ὁ ῥυόμενος ἐκ παντὸς κακοῦ.

* οὓς μὲν γὰρ ἀκρίδων καὶ μυιῶν ἀ- 9
πέκτεινε δήγματα, καὶ οὐχ εὑρέθη ἴαμα τῇ ψυχῇ αὐτῶν· ὅτι ἄξιοι ἦσαν ὑπὸ τοιούτων κολασθῆναι.

* σοῦ δὲ ὑὸς οὐ δὲ ἰοβόλων δρα- 10
κόντων ἐνίκησαν ὀδόντες· τὸ γὰρ σὸν ἔλεος παρῆλθε καὶ ἰάσατο αὐτούς.

* εἰς γὰρ ὑπόμνησιν τῶν λογίων 11
σου ἐνεκεντρίζοντο, καὶ ὀξέως διεσώζοντο· ἵνα μὴ εἰς βαθεῖαν ἐμπεσόντες λήθην, ἀπερίσπαστοι γένωνται τῆς σῆς εὐεργεσίας.

* καὶ γὰρ οὔτε βοτάνη οὔτε μά- 12
λαγμα ἐθεράπευσεν αὐτούς, ἀλλ' ὁ σὸς κύριε λόγος ὁ πάντα ἰώμενος.

* σὺ γὰρ ζωῆς καὶ θανάτου ἐξου- 13
σίαν ἔχεις, καὶ κατάγεις εἰς πύλας ᾅδου καὶ ἀνάγεις.

* ἄνθρωπος δὲ ἀποκτείνει μὲν 14
τῇ κακίᾳ αὐτοῦ, ἐξελθὸν δὲ πνεῦμα οὐκ ἀναστρέφει, οὐδὲ ἀναλύει ψυχὴν παραληφθεῖσαν.

* τὴν δὲ σὴν χεῖρα φυγεῖν ἀ- 15
δύνατόν ἐστιν.

* ἀγνώμονες γάρ σε εἰδέναι ἀσε- 16
βεῖς, ἐν ἰσχύι βραχίονός σου ἐμαστιγώθησαν, ξένοις ὑετοῖς καὶ χαλάζαις καὶ ὄμβροις διωκόμενοι ἀπαραιτήτως· καὶ πυρὶ καταναλισκόμενοι·

* τὸ γὰρ παραδοξότατον ἐν τῷ πάν- 17
τα σβεννύοντι ὕδατι πλεῖον ἐνήργει τὸ πῦρ, ὑπέρμαχος γὰρ ὁ κόσμος ἐστὶ δικαίων.

* ποτὲ μὲν γὰρ ἠμειοῦτο φλόξ, 18
ἵνα μὴ καταφλέξῃ τὰ ἐπ' ἀσεβεῖς ἀπεσταλμένα ζῶα, ἀλλ' αὐτοὶ βλέποντες ἴδωσιν, ὅτι κρίσει θεοῦ ἐλαύνονται.

* ποτὲ δὲ καὶ μεταξὺ ὕδατος 19
ὑπὲρ τὴν πυρὸς δύναμιν φλέγει, ἵνα ἀδίκου γῆς γενήματα διαφθείρῃ.

8 * *Et in hoc autem persuasisti inimicis nostris, quòd tu es qui liberas ab omni malo.*

9 * *Quos enim locustarum & muscarũ occiderunt morsus, & non inuenta est sanitas animæ illorum, quia digni erant ab huiusmodi cruciari.*

10 * *At filios tuos neque venenatorum draconum vicerunt dentes: misericordia enim tua venit in auxilium, & sanauit illos.*

11 * *In enim memoriam sermonum tuorum inserebantur, & velociter saluabantur, vt non in altam incidentes obliuionem, immobiles fierent tui beneficij.*

12 * *Et enim neque herba neque malagma sanauit eos, sed tuus Domine sermo omnia sanans.*

13 * *Tu enim vitæ & mortis potestatem habes, & deducis ad portas inferni, et reducis.*

14 * *Homo autẽ occidit quidem malitia sua; cùm exierit autem spiritus, non reuertetur, nec resoluit animam assumptam.*

15 * *At tuam manum effugere impossibile est.*

16 * *Negantes enim te nosse impij, in fortitudine brachij tui flagellati sunt, nouis pluuijs, & grandinibus, & imbribus persecutionem passi inexcusabiliter, & igne*

17 *consumpti.* * *Nam res mirabilißima in omnia extinguenti aqua plus operabatur ignis, vindex enim mundus*

18 *est iustorum.* * *Aliquando quidem enim mansuetabatur flamma, vt non combureret ad impios missa animalia, sed ipsi videntes sciant, quoniam iudicio Dei persecutionẽ pa-*

19 *tiuntur.* * *Aliquando autem & inter aquam super ignis virtutẽ ardet, vt iniquæ terræ genimina corrumperet.*

* *Pro quibus angelorum esca cibasti populum tuum, et paratū panē à cælo misisti illis sine labore, ad omnem voluptatem valentem, & ad omnem congruum gustum.*

20 * ἀνθ' ὧν ἀγγέλων τροφὴν ἐψώμισας τὸν λαόν σου, καὶ ἕτοιμον ἄρτον ἀπ' οὐρανοῦ ἔπεμψας αὐτοῖς ἀκοπάτως, πρὸς πᾶσαν ἡδονὴν ἰσχύοντα καὶ πρὸς πᾶσαν ἁρμόνιον γεῦσιν.

20 * Pro quibus angelorū esca nutriuisti populum tuum, & paratum panem de cælo præstitisti illis sine labore, omne delectamentū in se habētem, & omnis saporis suauitatem.

* *Et enim hypostasis tua tuam in filios ostēdebat dulcedinem. at oblati desiderio subseruiens ad quod quisque volebat, conuertebatur.*

21 * ἡ μὲν γὰρ ὑπόστασίς σου τέλεια πρὸς τέκνα ἐνεφάνιζε γλυκύτητα· τῇ δὲ τοῦ προσφερομένου ἐπιθυμίᾳ ὑπηρετῶν πρὸς ὅ τις ἐβούλετο μετεκιρνᾶτο.

21 * Substantiam enim tuam & dulcedinem tuam, quam in filios habes, ostendebas, & deseruiens vniuscuiusque volūtati. ad quod quisque volebat, conuertebatur.

* *Nix autem & glacies sustinebant ignem, & non tabescebant, vt scirent, quoniam inimicorū fructus corrupit ignis ardens in grandine, & in pluuiis coruscans.*

22 * χιὼν δὲ καὶ κρύσταλλος ὑπέμεινε πῦρ καὶ οὐκ ἐτήκετο, ἵνα γνῶσιν, ὅτι τοὺς τῶν ἐχθρῶν καρποὺς κατέφθειρε πῦρ φλεγόμενον ἐν τῇ χαλάζῃ, καὶ ἐν τοῖς ὑετοῖς διαστράπτον.

22 * Nix autem & glacies sustinebant vim ignis, & nō tabescebant, vt scirēt quoniam fructus inimicorum exterminabat ignis ardens, in grandine & pluuia coruscans.

* *Hoc autem iterum vt nutrirentur iusti, & propriè oblitus est virtutis.*

23 * τοῦτο δὲ πάλιν ἵνα τραφῶσι δίκαιοι, καὶ τὸ ἰδίας ἐπιλέλησται δυνάμεως.

23 * Hoc autem iterum vt nutrirentur iusti, ignis etiā suæ virtutis oblitus est.

* *Nam creatura tibi qui fecisti omnia deseruiens, intenditur in tormentum contra iniustos, & remittitur in beneficium, pro his qui in te confidunt.*

24 * ἡ γὰρ κτίσις σοὶ τῷ ποιήσαντί σου τὰ πάντα ὑπηρετοῦσα, ἐπιτείνεται εἰς κόλασιν κατὰ τῶν ἀδίκων, καὶ μαλάσσεται εἰς εὐεργεσίαν, ὑπὲρ τῶν ἐπὶ σοὶ πεποιθότων.

24 * Creatura enim tibi factori deseruiens, exardescit in tormentum aduersus iniustos, & lenior fit ad benefaciendum pro his qui in te confidunt.

* *Propter hoc & tunc in omnia transformata omnia nutrienti tuo dono deseruit, ad egentium voluntatem.*

25 * διὰ τοῦτο καὶ τότε εἰς πάντα μεταλλασσομένη τῇ παντρόφῳ σου δωρεᾷ ὑπηρετεῖ, πρὸς τὴν τῶν δεομένων θέλησιν·

25 * Propter hoc & tunc omnia transfigurata, omnium nutrici gratiæ tuæ deseruiebant, ad voluntatem eorum qui à te desiderati sunt.

* *Vt discant filij tui, quos dilexisti Domine, quoniam non natiuitates fructuum pascunt hominem, sed verbum tuum tibi credentes cōseruat.*

26 * ἵνα μάθωσιν οἱ υἱοί σου, οὓς ἠγάπησας κύριε, ὅτι οὐχ αἱ γενέσεις τῶν καρπῶν τρέφουσιν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὸ ῥῆμά σου τοὺς σοὶ πιστεύοντας διατηρεῖ.

26 * Vt scirent filij tui quos dilexisti Domine, quoniam nō natiuitatis fructus pascunt homines, sed sermo tuus hos, qui in te crediderint, conseruat.

* *Nam ab igne non corruptum simpliciter à breui radio Solis calefactum tabescebat;*

27 * τὸ γὰρ ὑπὸ πυρὸς μὴ φθειρόμενον ἁπλῶς ὑπὸ βραχείας ἀκτῖνος ἡλίου θερμαινόμενον ἐτήκετο·

27 * Quod enim ab igne non poterat exterminari, statim ab exiguo radio Solis calefactum tabescebat.

* *Vt notum esset, quoniam oportet prævenire Solem in gratia tua, & ad ortum lucis occurrere tibi.*

28 * ὅπως γνωσθῇ, ὅτι δεῖ φθάνειν τὸν ἥλιον ἐπ' εὐχαριστίᾳ σου, καὶ πρὸς ἀνατολὴν φωτὸς ἐντυγχάνειν σοι.

28 * Vt notum omnibus esset, quoniam oportet præuenire Solem ad benedictionē tuam, & ad ortum lucis te adorare.

* *Ingrati enim spes tanquam hyemalis glacies tabescet, & fluet tanquam aqua inutilis.*

29 * ἀχαρίστου γὰρ ἐλπὶς ὡς χειμέριος πάχνη ταχήσεται, καὶ ῥυήσεται ὡς ὕδωρ ἄχρηστον.

29 * Ingrati enim spes tanquā hybernalis glacies tabescet, & disperiet tanquam aqua superuacua.

CP. XVII.

MAgna sunt enim iudicia tua Domine, & inenarrabilia verba tua. propter hoc indisciplinatæ animæ errauerunt.

Exo.10.f

* Dum enim persuasum habent iniqui posse dominari nationi sanctæ, vinculis tenebrarum & longę noctis cõpediti, inclusi sub tectis fugitiui, perpetuæ prouidentiæ iacuerunt. * Et dum putant se latere in obscuris peccatis, tenebroso obliuionis velamẽto dispersi sunt, pauentes horrẽdè, & cum admiratione nimia perturbati. * Neq; enim quę continebat illos spelunca, sine timore custodiebat; quoniam sonitus descendens perturbabat illos, & personæ tristes illis apparentes, pauorem illis præstabant. * Et ignis quidem nulla vis poterat illis lumen præbere, nec syderum lympidæ flammæ illuminare poterant illam noctem horrendam. * Apparebat autem illis subitaneus ignis timore plenus, & timore percussi illius, quæ nõ videbatur faciei, æstimabant deteriora esse quę videbantur. * Et magicæ artis appositi erant derisus; & sapientiæ gloria, correptio cũ contumelia. * Illi enim qui promittebant timores & perturbationes, expellere se ab anima languente, hi cum derisu, pleni timore languebant. * Nam & si nihil eos ex mõstris perturbabat, transitu animalium & serpentium sibilatione commoti, tremebundi peribant, & aërem quem nulla ratione quis effugere posset, negantes se videre. * Frequenter enim præoccupant pessima, redarguente conscientia. * Cùm sit enim timida nequitia, data est in omnium condemnationem; semper enim præsumit sæua perturbata conscientia.

SAPIENTIA.

ιζ.

* Μεγάλαι γὰρ σου αἱ κρίσεις καὶ δυσδιήγητοι· διὰ τοῦτο ἀπαίδευτοι ψυχαὶ ἐπλανήθησαν.

* ὑπειληφότες γὰρ καταδυναστεύειν ἔθνους ἁγίου ἄνομοι, δέσμιοι σκότους καὶ μακρᾶς πεδηθῆναι νυκτὸς κατακλεισθέντες ὀρόφοις, φυγάδες τῆς αἰωνίου προνοίας ἔκειντο.

* λανθάνειν γὰρ νομίζοντες ὑπὲρ κρυφαίοις ἁμαρτήμασιν, ἀφεγγεῖ λήθης παρακαλύμματι ἐσκορπίσθησαν, θαμβέμβροι δεινῶς καὶ ἐνδάλμασιν ἐκπαρασόμβροι.

* οὐδὲ γὰρ ὁ κατέχων αὐτοὺς μυχὸς ἀφόβοις διεφύλασσεν· ἦχοι δὲ καταρρήσσοντες αὐτοὺς περιεκόμπουν, καὶ φάσματα ἀμειδήτοις κατηφῆ προσώποις ἐνεφανίζετο.

* καὶ πυρὸς μὲν οὐδεμία βία κατίσχυεν φωτίζειν, οὔτε ἄστρων ἐκλαμπροι φλόγες καταυγάζειν ἐτόλμησαν τὸν συγκλυσμὸν ἐκεῖνον νύκτα.

* διεφαίνετο δ' αὐτοῖς μόνον αὐτομάτη πυρὶ φόβου πλήρης· ἐκδειματούμενοι δὲ τῆς μὴ θεωρουμένης ἐκείνης ὄψεως, ἡγοῦντο χείρω τὰ βλεπόμενα.

* μαγικῆς δὲ κατέκειντο ἐμπαίγματα τέχνης, καὶ τῆς ἐπὶ φρονήσει ἀλαζονίας ἔλεγχος ἐφύβριστο.

* οἱ γὰρ ὑπισχνούμενοι δείματα καὶ ταραχὰς ἀπελαύνειν ψυχῆς νοσούσης, ἔτοι καταγέλαστον βλάβειαν ἐνόσουν.

* καὶ γὰρ εἰ μηδὲν αὐτοὺς ταράχωδες ἐφόβει, κνωδάλων παρόδοις καὶ ἑρπετῶν συρισμοῖς ἐκστρεφόμενοι, διώλλυντο ἔντρομοι, καὶ τὸν μηδαμόθεν φευκτὸν ἀέρα προσιδεῖν ἀρνούμενοι.

* δειλὸν γὰρ ἰδίῳ πονηρίᾳ μαρτυρεῖ καταδικαζομένη· ἀεὶ δὲ προσείληφε τὰ χαλεπὰ συνεχομένη τῇ συνειδήσει.

CAP. XVII.

1 MAgna enim tua iudicia & inenarrabilia; propter hoc indisciplinatæ animæ errauerunt.

2 * Opinantes enim dominari nationi sanctæ iniqui, vincti tenebrarum & longè compediti noctis inclusi tectis, fugitiui perpetuæ prouidentiæ iacuerunt.

3 * Latere enim putantes occultis peccatis, tenebroso obliuionis velamento dispersi sunt, pauentes horrendè & simulachris perturbati.

4 * Neque enim quæ continebat illos spelunca intrepidos custodiebat: sonitus autem perturbantes eos circunstrepebant, & visiones tristibus mœstæ vultibus apparebant.

5 * Et ignis quidem nulla vis poterat lucere, neque stellarum nitidæ flammæ illuminare sustinebant tristem illam noctem.

6 * Apparebat autẽ illis solum spontanea pyra timore plena; territi autem à nõ visa illa visione, æstimabant deteriora quæ videbantur.

7 * Magicæ autem appositæ erant ludibria artis, & imprudentia iactantiæ correptio contumeliosa.

8 * Nam promittẽtes timores & turbationes expellere ab anima languente, hi ridiculo timore languebant.

9 * Et enim si nihil eos turbulentum terrebat, bestiarum transitibus & serpentium sibilis commati, peribant tremebundi, & nulla ex parte fugiendum aërem

10 aspicere negantes.

11 * Timida res enim proprio malitia teste cõdemnata. semper autem præoccupauit sæua contenta conscientia.

*Nihil enim est timor, nisi perditio eorum qui à cogitatione auxiliorum.

*Ab intro autem existens minor expectatio maiorem putat ignorantiam præbente tormentum causa.

*At impotentem verè nocte & ex impotentis inferni spheluncis superuenientem, eodem somno dormientes,

*Aliquãdo quidem monstris agitabantur phantasmatum, aliquãdo autem animæ dissoluebantur traditione: subitaneus enim illis & insperatus timor superuenit.

*Deinde sic; quicunque igitur erat illic decidens, custodiebatur in inferratũ carcerem inclusus. *Siue enim agricola erat quis, aut pastor, aut eorũ qui in deserto, operarius laborum, præoccupatus ineuitabilem sustinebat necessitatem.

*Vna enim catena tenebrarum omnes ligati erant.

*Siue spiritus sibilans, aut circum densos ramos auium sonitus suauis, aut concentus aquæ euntis ui, aut sonus validus præcipitarum petrarum, aut lasciuientium animalium cursus inuisus, aut vlulantium sæuarum bestiarum vox, aut repercussa de cõcauitate montium echo, dissoluebant illos deterrentia.

*Totus enim mundus nitido illuminabatur lumine, & non impeditis continebatur operibus.

*Solis autem illis superposita erat grauis nox, imago, quæ debebant eis succedere, tenebrarum; sibi autem erãt grauiores tenebris.

CAP. XVIII.

AT sanctis tuis maxima erat lux: quorum uocem quidem audientes, figuram autem non videntes.

*ὑδὲν γὰρ ἐστι φόβος, εἰ μὴ ἀπωθοσία τῶν ἀπὸ λογισμοῦ βοηθημάτων.

*ἔνδοθεν δὲ ὅσα ἥττων ἡ ἀπωθοσία πλείονα λογίζεται τὴν ἄγνοιαν τῆς παρεχόσης τὸ βάσανον αἰτίας.

*ὁ δὲ τὴν ἀδυνάτων ὄντως νύκτα ἐξ ἀδυνάτου ἅδου μυχῶν ἐπελθοῦσαν, τὸν αὐτὸν ὕπνον κοιμώμενοι,

*τὰ μὲν τέρασιν ἠλαύνοντο φαντασμάτων, τὰ δὲ τῆς ψυχῆς παρελύοντο ἀπωθοσία· αἰφνίδιος γὰρ αὐτοῖς καὶ ἀπροσδόκητος φόβος ἐπῆλθεν.

*εἴθ' ὅστις, ὃς δήποτ' οὖν ἦν ἐκεῖ καταπίπτων, ἐφρουρεῖτο εἰς τὸ ἀσίδηρον εἱρκτὸν καταπλεισθείς.

*εἴτε γὰρ γεωργὸς ἦν τις ἢ ποιμήν, ἢ τῶν κατ' ἐρημίαν ἐργάτης μόχθων, ἀπροφθὰς τὸ δυσάλυκτον ἔμενον ἀνάγκην.

*μιᾷ γὰρ ἁλύσει σκότους πάντες ἐδέθησαν.

*εἴτε πνεῦμα συρίζον, ἢ περὶ ἀμφιλαφεῖς κλάδους ὀρνέων ἦχος ἡδυμελής, ἢ ῥυθμὸς ὕδατος πορευομένου βίᾳ, ἢ κτύπος ἀπλοῦς καταρρεόντων πετρῶν, ἢ σκιρτώντων ζώων δρόμος ἀθεώρητος, ἢ ὠρυομένων ἀπηνεστάτων θηρίων φωνή, ἢ ἀπηχὴς ἐκ κοιλότητος ὀρέων ἠχώ, παρέλυεν αὐτοὺς ἐκφοβοῦντα.

*ὅλος γὰρ ὁ κόσμος λαμπρῷ κατελάμπετο φωτί, καὶ ἀνεμποδίστοις συνείχετο ἔργοις.

*μόνοις δὲ ἐκείνοις ἐπετείτο βαρεῖα νύξ, εἰκὼν τοῦ μέλλοντος αὐτοὺς διαδέχεσθαι σκότους· ἑαυτοῖς δὲ ἦσαν βαρύτεροι σκότοις.

ιη'.

*Τοῖς γὰρ ὁσίοις σου μέγιστον ἦν φῶς· ὧν φωνὴν μὲν ἀκούοντες, μορφὴν δ' οὐχ ὁρῶντες.

*Nihil enim est timor, nisi præsumptionis adiutoriũ, proditio cogitationis auxiliorum.

*Et dum ab intro minor est expectatio, maiorem putat potentiam eius causa, de qua tormentum præstat.

*Illi autem qui in potentẽ venêre noctem, & ab infimis, & ab altissimis superuenientem eundem somnum dormientes;

*Aliquando monstrorum exagitabantur timore, aliquãdo animæ deficiebant traductione. subitaneus enim illis & insperatus timor superuenerat.

*Deinde si quisquam ex illis decidisset, custodiebatur in carcere sine ferro recluſus.

*Si enim rusticus quis erat, aut pastor, aut agri laborum operarius præoccupatus esset, ineffugibilem sustinebat necessitatem.

*Vna enim catena tenebrarum omnes erant colligati.

*Siue spiritus sibilans, aut inter spissos arborum ramos auium sonus suauis, aut vis aquæ decurrentis nimium, aut sonus validus præcipitarum petrarum, aut ludentium animalium cursus inuisus, aut mugientium valida bestiarum vox, aut resonans de altissimis montibus echo, deficientes faciebat illos præ timore.

*Omnis enim orbis terrarum lympido illuminabatur lumine, & non impeditis operibus continebatur.

*Solis autem illis superposita erat grauis imago tenebrarum, quæ superuentura illis erat. ipsi ergo sibi erant grauiores tenebræ.

CAP. XVIII.

SAnctis autem tuis maxima erat lux, & horum quidem vocem inimici audiebant, sed figuram non videbant.

* Et quia non & ipsi eadem 2
passi erant, magnificabant te;
& qui antè læsi erant, quia nō
lædebantur, gratias agebant
tibi, & vt esset differentia, te
Deum petebant.

Exo.10.f * Propter quod ignis ardē- 3
tem columnā ducem habue-
runt ignotę viæ, & Solem sine
læsura boni hospitij præsti-
tisti.

* Digni quidem illi carere 4
luce, & pati carcerem tene-
brarum, qui inclusos custo-
diebant filios tuos, per quos
incipiebat incorruptum legis
lumen seculo dari.

Exo.1.c. 2.b. 14.f * Cùm cogitarent iustorū 5
occidere infantes, & vno ex-
posito filio, sed liberato in
traductionem illorum multi-
tudinem filiorum abstulisti, & B
pariter illos perdidisti in aqua
valida.

* Illa enim nox antè cognita 6
est à patribus nostris, vt verè
scientes quibus iuramēt is cre-
diderūt, animæquiores essent.

* Suscepta est autem à po- 7
pulo tuo sanitas quidem iu-
storum, iniustorum autem ex-
terminatio.

* Sicut enim læsisti aduer- 8
sarios nostros, sic & nos pro-
uocans magnificasti.

* Absconsè enim sacrifica- 9
bant iusti pueri bonorum, &
iustitiæ legem in concor-
diam disposuerunt, similiter
bona & mala percepturos iu-
stos, patri omnium decantan-
tes laudes.

Exo. 2. d * Resonabat autem incon- 10
ueniens inimicorum vox, &
flebilis audiebatur planctus
ploratorum infantium.

* Simili autem pœna seruus 11
cum domino afflictus est, &
popularis homo Regi similia
passus. * Similiter ergo om- 12
nes vno nomine mortis mor-
tuos habebāt innumerabiles.
nec enim ad sepeliendum vi-
ui sufficiebant: quoniam vno
momento quæ erat præclarior
natio illorū, exterminata est.

* ὅτι μὲν γὰρ καὶ ἐκεῖνοι ἐπεπόνθεισαν, ἐμακάριζον, ὅτι δὲ οὐ βλάπτουσι προσηνδικημένοι, ἠυχαρίστουν, καὶ τοῦ διενεχθῆναι χάριν ἐδέοντο. 2

* διὸ ὧν πυριφλεγῆ σύλον, ὁδηγὸν μὲν ἀγνώστου ὁδοιπορίας, ἥλιον δὲ ἀβλαβῆ φιλοτίμως ξενιτείας παρέσχες. 3

* ἄξιοι μὲν γὰρ ἐκεῖνοι στερηθῆναι φωτὸς καὶ φυλακισθῆναι ἐν σκότει, ὃ κατακλείσοις φυλάξαντες σοῦ υἱοὺς οὗ, δι' ὧν ἤμελλε τὸ ἄφθαρτον νόμος φῶς τῷ αἰῶνι δίδοσθαι. 4

* βουλευσαμένους δ' αὐτοὺς τὰ τῶν ὁσίων ἀποκτεῖναι νήπια, καὶ ἑνὸς ἐκτεθέντος & τέκνου ζ σωθέντος &, εἰς ἔλεγχον τὸ αὐτῶν ἀφεῖλες πλῆθος τέκνων, ζ ὁμοθυμαδὸν ἀπώλεσας ἐν ὕδατι σφοδρῷ. 5

* ἐκείνη ἡ νὺξ προεγνώσθη πατράσιν ἡμῶν· ἵνα ἀσφαλῶς εἰδότες οἷς ἐπίστευσαν ὅρκοις, ἐπευθυμήσωσι. 6

* προσεδέχθη δὲ τοῦ λαοῦ σου σωτηρία μὲν δικαίων, ἐχθρῶν δὲ ἀπώλεια. 7

* ὡς γὰρ ἐτιμωρήσω σοῦ ὑπεναντίους, τούτῳ ἡμᾶς προσκαλεσάμενος ἐδόξασας. 8

* κρυφῇ γὰρ ἐθυσίαζον ὅσιοι παῖδες ἀγαθῶν, καὶ τὸν τῆς θειότητος νόμον ἐν ὁμονοίᾳ διέθεντο, τῶν αὐτῶν ὁμοίως καὶ ἀγαθῶν καὶ κινδύνων μεταλήψεσθαι τοὺς ἁγίους, πατέρων ἤδη προαναμέλποντες αἴνους. 9

* αὐτήχει δ' ἀσύμφωνος ἐχθρῶν βοή, ζ οἰκτρὰ διεφέρετο φωνὴ θρηνουμένων παίδων. 10

* ὁμοία δὲ δίκη δοῦλος ἅμα δεσπότῃ κολασθείς, ζ δημότης βασιλεῖ τὰ αὐτὰ πάσχων. 11

* ὁμοθυμαδὸν δὲ πάντες ἐν ἑνὶ ὀνόματι θανάτου νεκροὺς εἶχον ἀναριθμήτους· οὐδὲ γὰρ πρὸς τὸ θάψαι οἱ ζῶντες ἦσαν ἱκανοί. ἐπεὶ πρὸς μίαν ῥοπὴν ἡ ἐνδοξοτέρα γένεσις αὐτῶν διεφθάρη. 2

* Quoniam quidem non & ipsi passi erant, beatam prædicabāt, quoniam autem non nocent ante iniuria affecti, gratias agebant, & differendi gratia orabant. 2

* Propter quæ ignis ardē- 3
tis columnam, ducem quidem
ignoti itineris, Solem autem
non lædentem honorifici ho-
spitij præstitisti.

* Digni quidem enim illi 4
priuari luce & custodiri in
tenebris, qui inclusos custo-
diebant filios tuos, per quos
debebat incorruptum legis lu
men seculo dari.

* Cogitantes autem ipsos 5
iustorum occidere infantes,
& vno exposito filio & li-
berato, in correptionem illo-
rum abstuliſti multitudinem
filiorum, & pariter perdi-
disti in aqua vehementi.

* Illa nox præcognita est 6
patribus nostris, vt securè
scientes quibus crediderunt
iuramentis, lætarentur.

* Suscepta est autem à po- 7
pulo tuo salus quidem iusto-
rum, inimicorum autem per-
ditio. * Quomodo enim cru- 8
ciasti aduersarios, hoc nos
prouocans magnificasti.

* Absconsè enim sacrifi- 9
cabāt sancti pueri bonorum,
& diuinitatis legem in con-
cordia disposuerunt, ipsorum
similiter & bonorum & pe
riculorum participaturos iu-
stos, patrum iam præcinentes
laudes. * Resonabat autē in- 10
consonans inimicorū clamor,
& miserabilis ferebatur vox
ploratorum infantium.

* Simili autem pœna ser- 11
uus simul cum domino puni-
tus, & popularis cum rege
eadem patiens. * Pariter au- 12
tem omnes in vno nomine
mortis mortuos habebāt in-
numerabiles; neque enim ad
sepeliendum viui erant suf-
ficientes: quoniam ad vnum
momentum honorabilior ge-
neratio illorum corrupta est.

Omnia enim non credentes propter veneficia in primogenitorum interitu, confessi sunt Dei filium populum esse.

Tacito enim silentio continente omnia & nocte in propria velocitate dimidiata.

Omnipotens tuus sermo à cælis de thronis regalibus durus bellator in medium pernicioſæ prosiliuit terræ.

Gladium acutum non simulatum imperiũ tuum ferens, & stans repleuit omnia morte; & cælum quidem attingebat, descenderat autem in terram.

Tunc continuò visiones quidem somniorum grauium turbauerunt illos, timores autem institerunt insperati.

Et alius aliò proiectus semimortuus, propter quam moriebatur, causam ostendebat.

Nam somnia quæ turbauerunt eos, hoc præsignabant, ne ignorantes cur male patiuntur, perirent.

Tetigit autem tandem & iustos tentatio mortis, & fractio in eremo facta est multitudinis, sed nõ diu permansit ira.

Properans enim vir sine querela propugnauit, proprij ministerij arma, orationem & incensi placationem ferens, restitit iræ, & finem imposuit calamitati, ostendens quoniam tuus est famulus.

Vicit autem deuastantem non robore corporis, non armorum operatione, sed verbo torquentem subiecit, iuramenta patrum & testamenta commemorans.

Aceruatim enim iam iacentibus super alterutrum mortuis, interstans amputauit iram, & diuisit quæ ad viuos, viam.

πάντα γὰρ ἀπιστοῦντες διὰ τὰς φαρμακείας ἐπὶ τῷ πρωτοτόκων ὀλέθρῳ, ὡμολόγησαν θεοῦ λαὸν εἶναι.

ἡσύχου γὰρ σιγῆς περιεχούσης τὰ πάντα καὶ νυκτὸς ἐν ἰδίῳ τάχει μεσαζούσης·

ὁ παντοδυνάμος σου λόγος ἀπ' οὐρανῶν ἐκ θρόνων βασιλείων ἀπότομος πολεμιστὴς εἰς μέσον τῆς ὀλεθρίας ἥλατο γῆς.

ξίφος ὀξὺ τὴν ἀνυπόκριτον ἐπιταγήν σου φέρων· καὶ στὰς ἐπλήρωσε τὰ πάντα θανάτου, καὶ οὐρανοῦ μὲν ἥπτετο, βεβήκει δὲ ἐπὶ γῆς.

τότε παραχρῆμα φαντασίαι μὲν ὀνείρων δεινῶν ἐξεταράξαν αὐτούς, φόβοι δὲ ἐπέπεσαν ἀδόκητοι.

καὶ ἄλλος ἀλλαχῆ ῥιφεὶς ἡμιθνὴς ἦν, δι' ἣν ἔθνησκεν αἰτίαν ἐνεφάνιζεν.

ταῦτα γὰρ ὄνειροι ἐνοχλήσαντες αὐτοὺς τοῦτο παρεμυθοῦντο, ἵνα μὴ ἀγνοοῦντες διὰ κακῶς πάσχουσιν, ἀπόλωνται.

ἥψατο δέποτε καὶ δικαίων πεῖρα θανάτου, καὶ θραῦσις ἐν ἐρήμῳ ἐγένετο πλήθους· ἀλλ' οὐκ ἐπὶ πολὺ ἔμεινεν ἡ ὀργή.

ἀσθένας γὰρ ἀνὴρ ἄμεμπτος παρεμάχησε, τὸ τῆς ἰδίας λειτουργίας ὅπλον, παρακλησιν καὶ θυμιάματος ἐξιλασμὸν κομίσας, ἀντέστη τῷ θυμῷ, καὶ πέρας ἐπέθηκε τῇ συμφορᾷ, δεικνὺς ὅτι σός ἐστι θεράπων.

ἐνίκησε δὲ τὸν ὀλεθρεύοντα οὐκ ἰσχύϊ σώματος, οὐχ ὅπλων ἐνεργείᾳ, ἀλλὰ λόγῳ τὸν κολάζοντα ὑπέταξεν, ὅρκους πατέρων καὶ διαθήκας ὑπομνήσας.

σωρηδὸν γὰρ ἤδη πεπτωκότων ἐπ' ἀλλήλων νεκρῶν, μεταξὺ στὰς ἀπέκοψε τὸν ὀργήν, καὶ διέτεμε τὴν πρὸς ζῶντας ὁδόν.

13 De omnibus enim non credentes propter *beneficia, tunc cùm primùm fuit exterminium primogenitorũ, sponderunt populum Dei se
14 esse. Cùm enim quietum silentium contineret omnia, & nox in suo cursu medium iter haberet;
15 Omnipotens sermo tuus Domine, exiliens de cælo à regalibus sedibus, durus debellator in mediã exterminij terram prosiliuit.
16 Gladius acutus insimulatum imperium tuum portans, & stans repleuit omnia morte, & vsque ad cælum attingebat stans in terra.
17 Tunc continuò visus somniorum malorum turbauerũt illos, & timores superuenerũt insperati.
18 Et alius alibi proiectus, semiuiuus, propter quam moriebatur, causam demonstrabat mortis.
19 Visiones enim quæ illos turbauerunt, hæc præmonebant, ne inscij, quare malè patiebantur, perirent.
20 Tetigit autem tunc & iu-
D stos tentatio mortis, & cõmotio in eremo facta est multitudinis, sed non diu permansit ira tua.
21 Properans enim homo Nu. 19.5
sine querela deprecari pro populis, proferens seruitutis suę scutum orationem, & pe. incensum deprecationem allegans, restitit iræ, & finem imposuit necessitati, ostendens quoniam tuus est famulus.
22 Vicit autem turbas, non in virtute corporis, nec armatura potentiæ, sed verbo illũ qui se vexabat, subiecit, iuramenta parentum, & testamentum commemorans.
23 Cùm enim iam aceruatim cecidissent super alterutrũ mortui, interstitit & amputauit impetum, & diuisit illam, quæ ad viuos ducebat, viam.

Ex. 28 b

* In veſte enim poderis, quã habebat, totus erat orbis terrarum, & parentum magnalia in quatuor ordinibus lapidum erant ſculpta, & magnificentia tua in diademate capitis illius ſcripta erat.

* His autem ceſsit qui exterminabat, & hæc extimuit. erat enim ſola tentatio iręſufficiens.

CAP. XIX.

IMpiis autem vſque in nouiſſimum ſine miſericordia ira ſuperuenit.

* Præſciebat enim & futura illorum; quoniam cùm ipſi permiſiſſent, vt ſe educerent, & cum magna ſolicitudine præmiſiſſent illos, conſequebantur illos pœnitẽtiæ actus.

* Adhuc enim inter manus habentes luctum, & deplorãtes ad monumenta mortuorum, aliam ſibi aſſumpſerunt cogitationem inſcientiæ; & quos rogantes proiecerant, hos tanquam fugitiuos perſequebantur.

* Ducebat enim illos ad hunc finem digna neceſſitas, & horum quæ acciderant cõmemorationem amittebãt, vt quæ deerant, tormentis repleret punitio:

* Et populus quidem tuus mirabiliter tranſiret; illi autẽ nouam mortem inuenirent.

* Omnis enim creatura ad ſuum genus ab initio refigurabatur, deſeruiens tuis præceptis, vt pueri tui cuſtodirẽtur illęſi.

* Nam nubes caſtra eorum obumbrabat, & ex aqua quę antè erat, terra arida apparuit, & in mari rubro via ſine impedimento, & campus germinans de profundo nimio.

* Per quem omnis natio tranſiuit, quæ tegebatur tua manu, videntes tua mirabilia & monſtra.

* Ἐπὶ γὰρ ποδήρους ἐνδύματος ὅλου ὁ κόσμος, καὶ πατέρων δόξαι ἐπὶ τεσσαρσίχοις λίθων γλυφῆς, καὶ μεγαλωσύνη σου ἐπὶ διαδήματος κεφαλῆς αὐτοῦ.

* Τούτοις εἶξεν ὁ ὀλοθρεύων, ταῦτα δὲ ἐφοβήθη· ἱκανὴ γὰρ μόνη ἡ πεῖρα τῆς ὀργῆς.

ιθ'.

* Τοῖς δὲ ἀσεβέσι μέχρι τέλους ἀνελεήμων θυμὸς ἐπέσχε.

* προῆδε γὰρ αὐτῶν καὶ τὰ μέλλοντα· ὅτι αὐτοὶ ἐπιτρέψαντες τὸ ἀπιέναι, καὶ μετὰ σπουδῆς προπέμψαντες αὐτούς, διώξουσι μεταμεληθέντες.

* ἔτι γὰρ ἐν χερσὶν ἔχοντες τὰ πένθη, καὶ προκοπτόμενοι τάφοις νεκρῶν, ἕτερον ἐπεισάσαντο λογισμὸν ἀνοίας, καὶ οὓς ἱκετεύοντες ἐξέβαλον, τούτους ὡς φυγάδας ἐδίωκον.

* εἵλκε γὰρ αὐτοὺς ἡ ἀξία ἐπὶ τοῦτο τὸ πέρας ἀνάγκη, καὶ τῶν συμβεβηκότων ἀμνησίαν ἐνέβαλεν, ἵνα τὸ λείπουσαν τοῖς βασάνοις προσαναπληρώσωσι κόλασιν.

* καὶ ὁ μὲν λαὸς σου θαυμαστὴν ὁδοιπορίαν περάσῃ, ἐκεῖνοι δὲ ξένον θάνατον ὄψονται ἄνθρωπον.

* ὅλη γὰρ ἡ κτίσις ἐν ἰδίῳ γένει πάλιν ἀνεπλάττετο, ὑπηρετοῦσα ταῖς ἰδίαις ἐντολαῖς· ἵνα ὁ οἱ παῖδες φυλαχθῶσιν ἀβλαβεῖς.

* ἡ τὸ παρεμβολὴν σκιάζουσα νεφέλη· ἐκ δὲ προυφεστῶτος ὕδατος ξηρᾶς ἀνάδυσις γῆς ἐθεωρήθη, καὶ ἐξ ἐρυθρᾶς θαλάσσης ὁδὸς ἀνεμπόδιστος, καὶ χλοηφόρον πεδίον ἐκ κλύδωνος βιαίου.

* δι' ὃπερ ὦν ἔθνος διῆλθον ὑπὸ τῇ σκεπαζόμενοι χειρί, θεωρήσαντες θαυμασὰ τέρατα.

* *In enim talari tunica veſtimenti erat totus mundus, & patrum gloriæ in quatuor ordinum lapidũ ſculptura, & magnitudo tua in diademate capitis illius.*

* *His ceſſit deſtruens, hæc autem timuit: erat enim ſola tentatio iræ ſufficiens.*

CAP. XIX.

* *AT impijs vſque in finẽ immiſericors ira inſtitit:*

* *Præſciebat enim illorum & futura: quoniam ipſi cùm permiſiſſent abire, & cum diligentia præmiſiſſent illos, perſequentur pœnitentiã agentes.*

* *Adhuc enim in manibus habentes luctus, & deplorantes ad monumenta mortuorum, alteram euulſerunt cogitationem ſtultitiæ; & quos ſupplicantes proiecerunt, hos tanquam fugitiuos perſequebantur.*

* *Ducebat enim illos digna ad hunc finem neceſſitas, & eorum quæ acciderãt obliuionem iniecit, vt deficientem tormentis replerent punitionem:*

* *Et quidem populus tuus mirabile iter tranſiret, illi autem nouam inuenirent mortem.*

* *Omnis enim creatura in proprio genere rurſus ab initio refigurabatur, deſeruiens proprijs præceptis: vt tui pueri cuſtodirentur illæſi;*

* *Caſtra inumbrans nubes, ex autem antè exiſtente aqua, ſicca ortus terra viſus eſt; & ex rubro mari via ſine impedimento, & viridem herbã ferens campus de tempeſtate violenta.*

* *Per quem omnis gens tranſierunt, qui tua protegebantur manu, videntes mirabilia monſtra.*

9 ‡ *Tanquam enim equi pasti sunt, & tanquam agni exultauerunt laudantes te, Domine, liberantem eos.*

10 ‡ *Memores erant enim adhuc eorum quæ in peregrinatione illorum, quemadmodum pro quidem generatione animalium eduxit terra muscam, pro autem aquatilibus eructauit fluuius multitudinem ranarum.*

11 ‡ *In nouissimo autem viderunt & generationẽ nouã auiũ, cùm concupiscentia adducti, postulauerũt escas deliciarum.*

12 ‡ *In enim consolationem ascendit eis de mari ortygometra. & supplicia peccatoribus superuenerunt.*

13 ‡ *Non sine antè factis argumentis vi fulminum iustè enim patiebãtur propriis eorum nequitiis. & enim grauiorem inhospitalitatẽ exercuerunt. illi enim ignorantes non recipiebant præsentes. hi autẽ benefactores hospites in seruitutem redigebant.*

14 ‡ *Et non solùm, sed quædam visitatio erit illorum, quoniam odiosè recipiebant alienos.*

15 ‡ *Qui autem cum festiuitatibus receperunt eos, qui iam ipsorum participauerunt iustorum, grauibus afflixerunt laboribus.*

16 ‡ *Percussi sunt autem & cæcitate, sicut illi in iusti foribus: quoniam vastis cooperti tenebris, vnusquisque suarum portarum transitum quærebat.*

17 ‡ *Per se enim elementa aptè conuersa, sicut in psalterio soni concentus nomen permutant, semper manentia in sono, quod est æstimare ex factorum visu diligenter.*

18 ‡ *Terrea enim in aquatica transmutabantur, & natatilia transibant in terram.*

9 ‡ ὡς γὰρ ἵπποι ἐνεμήθησαν, καὶ ὡς ἀμνοὶ διεσκίρτησαν αἰνοῦντές σε κύριε τὸν ῥυόμενον αὐτούς.

10 ‡ ἐμέμνηντο γὰρ ἔτι τῶν ἐν τῇ παροικίᾳ αὐτῶν, πῶς οὐ τὰ μὲν γενέσεως ζώων ἐξήγαγε ἡ γῆ σκνῖπα, οὐ τὰ δὲ ἐνύδρων ἐξηρύξατο ὁ ποταμὸς πλῆθος βατράχων.

11 ‡ ἐφ' ὑστέρῳ δὲ εἶδον καὶ γλίσιν νέαν ὀρνέων, ὅτε ἐπιθυμίᾳ παραχθέντες ἠτήσαντο ἐδέσματα τρυφῆς.

12 ‡ εἰς γὰρ παραμυθίαν ἀνέβη αὐτοῖς ἐκ θαλάσσης ὀρτυγομήτρα· καὶ αἱ τιμωρίαι τοῖς ἁμαρτωλοῖς ἐπῆλθον·

13 ‡ οὐκ ἄνευ τῶν προγεγονότων τεκμηρίων τῇ βίᾳ τῶν κεραυνῶν· δικαίως γὰρ ἔπασχον ταῖς ἰδίαις αὐτῶν πονηρίαις· καὶ γὰρ χαλεπωτέραν μισοξενίαν ἐπετήδευσαν· ④ μὲν γὰρ οὐκ ἀγνοοῦντας οὐκ ἐδέχοντο παρόντας· οὗτοι δὲ ἀεργέτας ξένους ἐδουλοῦντο.

14 ‡ καὶ οὐ μόνον ἀλλ' ἤτις ἐπισκοπὴ ἔσαι αὐτῶν, ἐπεὶ ἀπεχθῶς προσεδέχοντο οὓς ἀλλοτρίους.

15 ‡ ④ δὲ μετὰ ἑορτασμάτων εἰσδεξάμενοι οὓς ἤδη τῶν αὐτῶν μετεσχηκότας δικαίων, δεινοῖς ἐκάκωσαν πόνοις.

16 ‡ ἐπλήγησαν δὲ καὶ ἀσθενείᾳ, ὥσπερ ἐκεῖνοι ἐπὶ ταῖς τοῦ δικαίου θύραις· ὅτι ἀχανεῖ περιβληθέντες σκότει, ἕκας ④ τῶν ἑαυτοῦ θυρῶν τὸν διόδον ἐζήτει.

17 ‡ δι' ἑαυτῶν γὰρ τὰ στοιχεῖα μεθαρμοζόμενα, ὥσπερ ἐν ψαλτηρίῳ φθόγοι τοῦ ῥυθμοῦ τὸ ὄνομα διαλλάσσει, παντότε μένοντα ἦχω, ὅπερ ἐστὶν εἰκάσαι ἐκ τῆς τῶν γεγονότων ὄψεως ἀκριβῶς.

18 ‡ χερσαῖα γὰρ εἰς ἔνυδρα μετεβάλλετο, καὶ νηκτὰ μετέβαινεν ἐπὶ γῆς.

9 ‡ Tanquam enim equi depauerunt escam, & tanquam agni exultauerunt magnificãtes te Domine, qui liberasti illos.

10 ‡ Memores enim erant adhuc eorum, quæ in incolatu illorum facta fuerant, quemadmodũ pro natione animalium eduxit terra muscas, & pro piscibus eructauit fluuius multitudinem ranarum.

11 ‡ Nouissimè autem viderũt C nouam creaturã auium, cùm abducti concupiscentia postu lauerunt escas epulationis.

12 ‡ In allocutione enim desiderij ascendit illis de mari ortygometra, & vexationes peccatoribus superuenerunt:

13 ‡ Non sine illis quæ antè facta erant argumẽtis per vim fluminũ. iuste enim patiebantur secundum suas nequitias. Etenim detestabiliorem inhospitalitatem instituerunt. alij quidem ignotos non recipiebant aduenas. alij autem bonos hospites in seruitutem redigebant.

14 ‡ Et non solùm hæc, sed & alius quidem respectus illorũ erat, quoniam inuiti recipiebant extraneos.

15 ‡ Qui autem cum lætitia receperunt hos, qui eisdem vsi erant institutis, sæuissimis afflixerunt doloribus.

16 ‡ Percussi sunt autem cæci- Ge.16.
D tate, sicut illi in foribus iusti, cùm subitaneis cooperti essent tenebris. vnusquisq; trãsitum ostij sui quærebat.

17 ‡ In se enim elementa dum conuertuntur, sicut in organo qualitatis sonus immutatur, & omnia suum sonũ custodiũt. vnde æstimari ex ipso visu certo potest.

18 ‡ Agrestia enim in aquatica conuertebantur, & quæcunque erãt natantia, in terra transibant.

* Ignis in aqua valebat supra suam virtutem, & aqua extinguentis naturæ obliuiscebatur.

* Flammæ econtrario corruptibilium animalium non vexauerunt carnes coambulantium, nec dissoluebant illam, quæ facile dissoluebatur, sicut glacies bonã escam.

* In omnibus enim magnificasti populum tuum Domine, & honorasti, & non despexisti in omni tempore, & in omni loco assistens eis.

* πῦρ ἴσχυσεν ἐν ὕδατι τῆς ἰδίας δυνάμεως ὑπιλελησμένον· καὶ ὕδωρ τῆς σβεστικῆς φύσεως ἐπελανθάνετο.

* φλόγες δὲ πάλιν διέφθαρτων ζώων, οὐκ ἐμάρανναν σάρκας ἐμπεριπατούντων, οὐδὲ τηκτὸν κρυσταλλοειδὲς δύτηκτον γένος ἀμβροσίας τροφῆς.

* κύριε πάντα γὰρ ἐμεγάλυνας τὸν λαόν σου καὶ ἐδόξασας, καὶ οὐκ ὑπερεῖδες ἐν παντὶ καιρῷ καὶ τόπῳ παρεστάμενος.

* *Ignis valebat in aqua propriæ virtutis oblitus, & aqua extinctiuæ naturæ obliuiscebatur.* * *Flãmæ econtrario facilè corruptibilium animaliũ, non marcescere fecerunt carnes inambulantium, neque liquefactiuum glacialis generis liquefactibile genus ambrosianæ escæ.*

* *In omnibus enim Domine magnificasti populũ tuum & honorasti, & non despexisti in omni tempore & loco assistens.*

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΣΟΦΙΑΣ.

FINIS LIBRI SAPIENTIÆ.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO

Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus

SAPIENTIA IESV FILII SYRACH.

IESVS *hic Sirach quidem fuit filius, nepos autem Jesu eiusdem nominis sibi: hic igitur in temporibus inferioribus fuit post captiuitatem & reuocationem, & post prophetas ferè omnes. ergo auus eius Jesus, sicut & ipse testatur, laborisque amator fuit vir inter Hebræos & prudentissimus, qui non solum aliorum qui ante eum prudentum virorum sapienter dicta collegit, sed & ipse propria quædam dictauit, multæ intellectionis & sapientiæ plena. postquam igitur librum hunc primus Jesus ferè collectum relinquens ex hominibus abijt, Sirach hic post illum rursus accipiens domestico filio reliquit Jesu: qui quidem eum amplectens, in vnam omnem concinnam constructionem collegit, sapientiam in qua suo & patris, atque & aui nomine vocans, ex ipso sapientiæ nomine amanter magis vt haberet auditorem ad ipsius libri meditationem attrahens. Sermones igitur prudentiæ ænigmata quæ & parabolas continet & particulares quasdam antiquas diuinas historias, deque viris qui bene placuerunt Deo, & orationem & hymnum eius: adhuc autem quibus Deus beneficijs dignatus est populum suũ, & quibus repleuit malis inimicos eorum, sectator Salomonis hic Jesus fuit, nihilo minus illo circa sapientiam & disciplinam approbatus, multæ disciplinæ verè & existens & vocatus.*

ΣΟΦΙΑ ΙΗΣΟΥ υἱοῦ Σιραχ.

ΙΗΣΟΥΣ ἐστὶ σιραχ μὲν ἰωῆ υἱός, ἔγνον δὲ ἐν ἱερουσαλὴμ οἰκήσας πρότερον· ἐστὶ οὖν ἐν χρόνοις κατωτέροις μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν καὶ ἀνάκλησιν, καὶ μετὰ τοὺς προφήτας σχεδὸν ἅπαντας· ὁ οὖν πάππος αὐτοῦ ἰησοῦς, καθὰ καὶ αὐτὸς μαρτυρεῖ, φιλόπονός τε γέγονεν ἀνὴρ ἐν ἑβραίοις καὶ φρονιμώτατος, ὃς ἐ μόνον τὰ ἑτέρων τῶν πρὸ αὐτοῦ συνειλεγμένα ἀνδρῶν ἀποφθέγματα συνήγαγε, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἰδιά τινα ἀπεφθέγξατο πολλῆς συνέσεως καὶ σοφίας γέμοντα· ἐπεὶ οὖν τὴν βίβλον ταύτην ὁ πρῶτος ἰησοῦς σχεδόν τι συνειλεγμένην καταλιπὼν ἐξ ἀνθρώπων ὤχετο· σιραχ ἐστὶ μετ' αὐτὸν πάλιν λαβὼν τῷ οἰκείῳ παιδὶ κατέλιπεν ἰησοῦ· ὃς δὴ ταύτης λαβόμενος, εἰς ἓν ἅπασαν ἐναρμόνιον συνταγμα συνήγαγε, σοφίαν ἐπί τε αὐτοῦ καὶ τῷ τοῦ πατρός, ἀλλαμὴν καὶ τῷ πάππου ὀνόματι κεκλημκώς, ἐξ αὐτοῦ τοῦ τῆς σοφίας ὀνόματος ἀγαπητῶς μᾶλλον ἔχειν τὸν ἀκροατὴν πρὸς τὴν αὐτῆς τῆς βίβλου μελέτην ἁπασῶμεν. λόγους οὖν φρονήσεως αἰνίγματά τε καὶ παραβολὰς περιέχει καὶ μερικάς τινας παλαιὰς θεοφιλεῖς ἱστορίας, περί τε ἀνδρῶν εὐαρεστησάντων τῷ θεῷ, καὶ εὐχὴν καὶ ὕμνον αὐτοῦ· ἔτι δὲ ὧν ὁ θεὸς εὐεργεσιῶν ἠξίωσε τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ ὧν ἔπλησε κακῶν τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν, ὁπαδὸς τοῦ σολομῶντος ἐστὶν ὁ ἰησοῦς γέγονεν, οὐδὲν ἧττον ἐκείνου περὶ τὴν σοφίαν καὶ παιδείαν εὐδοκιμήσας, πολυμαθὴς ἀληθῶς καὶ ὢν καὶ καλούμενος.

PROLOGVS LIBRI IESV FILII SIRACH; *Qui Ecclesiasticus appellatur.*

MVltorũ nobis & magnorũ per Legem & Prophetas, aliosque qui secuti sunt illos, sapientia demonstrata est, in quibus oportet laudare Israel, doctrinæ & sapientię causa: quia non solùm ipsos loquentes necesse est esse peritos, sed etiam extraneos posse & discentes & scribẽtes doctissimos fieri. Auus meus Iesus, postquã se amplius dedit ad diligentiam lectionis legis & prophetarũ, & aliorum librorũ, qui nobis à parentibus nostris traditi sunt, voluit & ipse scribere aliquid horũ, quæ ad doctrinam & sapientiam pertinent, vt desiderantes discere, & illorũ periti fieri, magis magisq; attendant animo, & confirmentur ad legitimam vitam. Hortor itaque venire vos cum beneuolentia, & attẽtiori studio lectionem facere, & veniam habere in illis, in quibus videmur sequentes imaginem sapientiæ, & deficere in verborum compositione. Nam deficient verba Hebraica, quando fuerint translata ad alteram linguam. Non autẽ solũ hæc, sed & ipsa Lex & Prophetæ, cæteraq; aliorũ librorum non paruam habent differentiã quãdo inter se dicũtur. Nam in octauo & tricesimo anno tẽporibus Ptolemæi Euergetis regis, postquã perueni in Ægyptũ, & cũ multũ tẽporis ibi fuissem, inueni ibi libros relictos nõ paruę neq; cõtemnẽdę doctrinæ. Itaq; bonũ & necessariũ putaui; & ipse aliquã addere diligentiã & laborẽ interpretandi librũ istum; & multa vigilia attuli doctrinã in spacio tẽporis ad illa, quæ ad finẽ ducunt, librũ istum dare, & illis qui volũt animũ intendere, & discere quemadmodũ oporteat instituere mores q̃ secundũ legẽ Dñi ꝓposuerint vitã agere.

CAPVT I.

OMnis ſapiẽtia 1 à Dño Deo A eſt, & cũ illo fuit ſemper, & eſt ante æ- uum. *Arenã 2 maris & pluuiæ guttas,& dies ſeculi,quis dinumerauit? *Al- 3 titudinem cęli,& latitudinem terræ,& profundũ abyſsi,quis dimenſus eſt? Sapientiam Dei præcedentẽ omnia, quis inueſtigauit? * Prior omniũ creata 4 eſt ſapientia,& intellectus pru dẽtiæ ab æuo. * Fons ſapientię 5 verbũ Dei in excelſis,& ingreſ ſus illius mãdata æterna. *Ra- 6 dix ſapiẽtiæ cui reuelata eſt,& aſtutias illius quis cognouit? * Diſciplina ſapientiæ cui re- 7 uelata eſt & manifeſtata , & multiplicationẽ ingreſſus illi⁹ qs intellexit? *Vnus eſt altiſ- 8 ſimus creator omniũ,omnipo tẽs & rex potẽs,& metuendus nimis,ſedens ſuper thronũ il- B lius,& dominans Deus. * Ipſe 9 creauit illã in Spiritu ſancto,& vidit,& dinumerauit,& men- ſus eſt. *Et effudit illã ſuper o- 10 mnia opera ſua,& ſuper omnẽ carnẽ,ſecũdũ datũ ſuũ,& prę- bet illã diligẽtibus ſe. *Timor 11 Dñi gloria,& gloriatio,& lętitia, & corona exultationis. * Timor Dñi delectabit cor, 12 & dabit lætitiam & gaudiũ in longitudinẽ dierũ. * Timenti 13 Dñm bene erit in extremis,& in die defunctionis ſuæ bene- dicetur. * Dilectio Dei hono- 14 rabilis ſapientia: *quibus aũt 15 apparuerit ĩ viſu, diligũt eã in viſione & in agnitiõe magna- liũ ſuorũ. * Initiũ ſapiẽtiæ ti- 16 Pſ. 110. Pro. 1.a & 9.b mor Dñi,& cũ fidelib⁹ in vul- ua concreatus eſt,& cũ electis fœminis graditur, & cũ iuſtis & fidelibus agnoſcitur. * Ti- 17 mor Dñi ſcientiæ religioſitas. * Religioſitas cuſtodiet & iu- 18 ſtificabit cor, iocunditatẽ atq; C gaudiũ dabit. *Timẽti Deũ bñ 19 erit,& in dieb⁹ cõſolationis illius benedicetur. 20 Plenitudo ſapiẽtię timere Deũ,& plenitudo à fructib⁹ illius. 21 Omnem domum illius implebit à generationibus, & receptacula à theſauris illius.

κεφ. α'.

Πᾶσα σοφία παρὰ 1 κυρίου, & μετ' αὐτοῦ ἐστιν εἰς τὸν αἰῶνα.

* ἄμμον θαλασ- 2 σῶν καὶ σταγόνας ὑετοῦ καὶ ἡμέρας αἰῶνος τίς ἐξαριθμήσει;

* ὕψος οὐρανοῦ καὶ πλάτος γῆς, 3 καὶ ἄβυσσον & σοφίαν τίς ἐξιχνιάσει; * πρὸ πάντων ἔκτισται 4 σοφία, καὶ σύνεσις φρονήσεως ἐξ αἰῶνος. * πηγὴ σοφίας λόγος 5 θεοῦ ἐν ὑψίστοις, & αἱ πορεῖαι αὐτῆς ἐντολαὶ αἰώνιοι.

* ῥίζα σοφίας τίνι ἀπεκαλύφθη; 6 καὶ τὰ πανουργεύματα αὐτῆς τίς ἔγνω; * εἷς ἐστι σοφὸς φοβερὸς σφό- 8 δρα καθήμενος ἐπὶ θρόνου αὐτοῦ.

* κύριος αὐτὸς ἔκτισεν αὐτὴν, 9 καὶ εἶδε & ἐξηρίθμησεν αὐτήν.

* καὶ ἐξέχεεν αὐτὴν ἐπὶ πάντα 10 τὰ ἔργα αὐτοῦ. μετὰ πάσης σαρκὸς κατὰ τὴν δόσιν αὐτοῦ, καὶ ἐχορήγησεν αὐτὴν τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.

* φόβος κυρίου δόξα & καύχη- 11 μα καὶ εὐφροσύνη & στέφανος ἀγαλλιάματος.

* φόβος κυρίου τέρψει καρδίαν 12 καὶ δώσει εὐφροσύνην & χαρὰν καὶ μακροημέρευσιν.

* τῷ φοβουμένῳ τὸν κύριον εὖ ἔσται 13 ἐπ' ἐσχάτων, καὶ ἐν ἡμέρᾳ τελευτῆς αὐτοῦ εὐλογηθήσεται.

* ἀρχὴ σοφίας φοβεῖσθαι τὸν κύ- 14 ριον, & μετὰ πίστεως ἐν μήτρᾳ συνεκτίσθη αὐτοῖς.

* μετὰ ἀνθρώπων θεμέλιον αἰώ- 17 νος ἐνοσσεύσατο, & μετὰ τῶν σπερμάτων αὐτῶν ἐμπιστευθήσεται.

* πλησμονὴ σοφίας φοβεῖσθαι τὸν 20 κύριον, καὶ μεθύσκει αὐτοὺς ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῆς.

* πᾶσαν τὴν οἰκίαν αὐτῶν ἐμπλη- 21 σεν ἐπιθυμημάτων αὐτῆς, καὶ τὰ ἀποδοχεῖα ἀπὸ τῶν γενημάτων αὐτῆς.

CAP. I.

1 *Omnis ſapientia à Domino, & cum illo eſt in ſeculum.*

2 ** Arenam maris & guttas pluuiæ,et dies ſeculi quis enumerabit?*

3 ** Altitudinem cæli & latitudinem terræ, & abyſſum, & ſapientiam quis inueſtigabit?*

4 ** Prior omnibus creata eſt ſapientia, & intellectus prudentiæ ab æuo.*

5 ** Fons ſapientiæ verbum Dei in excelſis, & viæ eius mandata æterna.*

6 ** Radix ſapientiæ cui reuelata eſt? & aſtutias illius quis cognouit?*

8 ** Vnus eſt ſapiens terribilis valdè, ſedens ſuper thro*
9 *num ſuum. * Dominus ipſe creauit illã, & vidit & dinumerauit illam.*

10 ** Et effudit illam ſuper omnia opera ſua. Cum omni carne ſecũdum datum ſuum, & præbuit illam diligentibus ſe.*

11 ** Timor Domini gloria & gloriatio, & lætitia, & corona exultationis.*

12 ** Timor Domini delectabit cor & dabit lætitiam, & gaudium, & longitudinem*
13 *dierũ. * Timenti Dominũ bene erit in extremis, & in die defunctionis ſuæ benedice-*
16 *tur. * Initium ſapientiæ timere Dominum, & cum fidelibus in vulua concreatum*
17 *eſt eis. * Cum hominibus fundamentum ſeculi nidificauit, & cum ſemine eorum fidem*
20 *habebit. * Plenitudo ſapientiæ timere Dominũ, & inebriat eos à fructibus illius.*

21 ** Omnem domum eorum impleuit deſiderijs eius, & receptacula de generationibus illius.*

Vtraque autem sunt dona Dei ad pacem. *Corona sapientiæ timere Dominũ, germinans pacem, & sanitatem salutis. dilatat autẽ gloriatio diligentibus eum.*

Scientiam & cognitionẽ intellectus distillauit sapientia, & gloriam possidentium eam exaltauit. *Radix sapientiæ timere Dominum, et rami illius longitudo dierum.*

Timor Domini expellit peccata, perseuerans autem auertit iram.

Non poterit iracundus vir iustificari; nam declinatio iræ eius casus ei.

Vsque in tempus sustinebit patiens, & postea ei pullulabit lætitia.

Vsque in tempus abscõdet verba illius, et labia multorum enarrabunt sensum illius.

In thesauris sapientiæ parabolæ scientiæ; abominatio autem peccatori cultus Dei.

Concupiscens sapientiã, serua mandata, & Dominus præbebit tibi illã. *Sapientia enim & disciplina timor Domini, & beneplacitum eius fides & mansuetudo.*

Non sis incredulus timori Domini indigẽs existẽs, & ne accesseris ad eum in corde duplici.

Ne sis hypocrita in ore hominum, et in labijs tuis ne attendas.

Ne extollas te, vt non cadas, et inducas animæ tuæ ignominiam.

Et reuelabit Dominus absconsa tua omnia, & in medio synagogæ deijciet te.

Quoniam nõ accessisti in veritate ad timorẽ Domini, & cor tuum plenum dolo.

CAP. II.

FIli, si accesseris ad seruiẽdum Domino, præpara animam tuam ad tentationem.

23 * ἀμφότερα δέ ἐστι δόματα θεοῦ εἰς εἰρήνην.

22 * στέφανος σοφίας φοβεῖσθαι τὸν κύριον, ἀναθάλλων εἰρήνην καὶ ὑγίειαν ἰάσεως· πλατύνει δὲ καὶ χρῆσις τῆς ἀγαπῶσιν αὐτόν.

24 * πρῆσιν γνῶσιν σωτέρεως ἐξήμβευσεν ἡ σοφία, καὶ δόξαν κρατούντων αὐτὴν ἀνύψωσε.

25 * ῥίζα σοφίας φοβεῖσθαι τὸν κύριον, καὶ κλάδοι αὐτῆς μακρημέρευσις.

27 * φόβος κυρίου ἀπωθεῖται ἁμαρτήματα, παραμένων δὲ ἀποστρέφει ὀργήν.

28 * ἀδυνήσει θυμώδης αὐτὸν δικαιωθῆναι, ἡ γὰρ ῥοπὴ τοῦ θυμοῦ αὐτοῦ πτῶσις αὐτοῦ.

29 * ἕως καιροῦ μακροθυμεῖ, καὶ ὕστερον αὐτῷ ἀναδώσει εὐφροσύνην. * ἕως καιροῦ κρύψει τοὺς λόγους αὐτοῦ, καὶ χείλη πολλῶν ἐκδιηγήσεται σύνεσιν αὐτοῦ.

31 * ἐν θησαυροῖς σοφίας παραβολαὶ ἐπιστήμης, βδέλυγμα δὲ ἁμαρτωλῷ θεοσέβεια.

32 * ἐπιθυμήσας σοφίαν διατήρησον ἐντολάς, καὶ κύριος χορηγήσει σοι αὐτήν. * σοφία γὰρ καὶ παιδεία φόβος κυρίου, καὶ εὐδοκία αὐτοῦ πίστις καὶ πραότης.

34 * μὴ ἀπειθήσῃς φόβῳ κυρίου ἐνδεὴς ὤν, καὶ μὴ προσέλθῃς αὐτῷ ἐν καρδίᾳ διστῇ.

35 * μὴ ὑποκριθῇς ἐν στόμασιν ἀνθρώπων καὶ ἐν χείλεσί σου μὴ προσέχε.

36 * μὴ ὑψώσῃς σεαυτόν, ἵνα μὴ πέσῃς καὶ ἐπαγάγῃς τῇ ψυχῇ σου ἀτιμίαν. * καὶ ἀποκαλύψει κύριος τὰ κρυπτά σου πάντα, καὶ ἐν μέσῳ συναγωγῆς καταβαλεῖ σε.

38 * ὅτι προσῆλθες ἐν ἀληθείᾳ τῷ φόβῳ τοῦ κυρίου, καὶ ἡ καρδία σου πλήρης δόλου.

β.

1 * Τέκνον εἰ προσέρχῃ δουλεύειν τῷ κυρίῳ, ἑτοίμασον τὴν ψυχήν σου εἰς πειρασμόν.

22 * Corona sapientiæ timor Domini, replens pacem & salutis fructum: & vidit & dinumerauit eam.

23 * Vtraque autem sunt dona
24 Dei. * Scientiam & intellectum prudẽtiæ sapiẽtia compartietur, & gloriam tenentiũ
25 se exaltat. * Radix sapientię est timere Deum, & rami illius
26 longæui. * In thesauris sapientiæ intellectus & scientiæ religiositas; execratio autem peccatoribus sapientia.

27 * Timor Domini expellit
28 peccatum. * Nam qui sine timore est, non poterit iustificari. iracundia enim animo-
D sitatis illius, subuersio illius
29 est. * Vsque in tempus sustinebit patiens, & postea redditio iocunditatis.

30 * Bonus sensus vsque in tẽpus abscondet verba illius, & labia multorum enarrabunt sensum illius.

31 * In thesauris sapientiæ significatio disciplinę, execratio autem peccatori cultura Dei.

32 * Fili, concupiscens sapientiam, conserua iustitiam, &
33 Deus præbebit illã tibi. * Sapientia enim & disciplina timor Dñi, & quod beneplacitũ est illi, fides & mansuetudo, &
adimplebit thesauros illius.

34 * Contumax non sis, & incredibilis timori Dei, & ne accesseris ad illũ duplici corde.

35 * Ne fueris hypocrita in cõspectu hominũ, & non scandalizeris in labiis tuis.

36 * Attẽde in illis, ne fortè cadas & adducas animæ tuæ inhonorationem.

37 * Et reuelet Deus absconsa tua, & in medio synagogæ elidat te.

38 * Quoniam accessisti malignè ad Dominũ, & cor tuum plenum est dolo & fallacia.

CAP. II.

1 FIli, accedens ad seruitutem
A Dei, sta in iustitia & in timore, & præpara animã tuam ad tentationem.

* Deprime cor tuum, & sustine, & inclina aurem tuam, & susci-
pe verba intellectus, & ne festines in tẽpus obductionis. * Sustine sustentationes
Dei, coniungere Deo, & sustine, vt crescat in nouissimo vita tua. * Omne quod tibi ap-
plicitum fuerit, accipe, & in dolore sustine, & in humilitate tua patientiam habe:
* Quoniam in igne probatur aurum & argentum, homines verò receptibiles in camino humiliationis. * Crede Deo, & recuperabit te, & B
dirige viam tuam, & spera in illum. serua timorem illius, & in illo veteresce. * Metuentes Dominũ sustinete misericordiam eius, & non deflectatis ab illo, ne cadatis.
* Qui timetis Dominum, credite illi, & non euacuabitur merces vestra. * Qui timetis Dominum, sperate in illum, & in oblectationem veniet vobis misericordia.
* Qui timetis Dominum, diligite illum, & illuminabũtur corda vestra. * Respicite filij nationes hominum, & scitote quia nullus sperauit in Domino, & confusus est.
* Quis enim permansit in mãdatis eius, & derelictus est? C
aut quis inuocauit eum, & despexit illũ? * Quoniam pius & misericors est Deus, & remittit in die tribulationis pec
cata, & protector est omnibus exquirentibus se in veritate.
* Væ duplici corde, & labiis scelestis & manib⁹ malè faciẽtibus, & peccatori terrã ingrediẽti duabus viis. * Væ dissolu
tis corde, q̃ nõ credũt Deo, & ideo nõ ꝓtegẽtur ab eo. * Væ
his qui perdiderũt sustinentiã, & q̃ dereliquerũt vias rectas, & diuerterunt in vias prauas.
* Et quid faciẽt cũ inspicere
cœperit Dñs? * Qui timẽt Dominum, nõ erunt incredibiles verbo illius; & qui diligũt illum, conseruabũt verbũ illius.

ECCLESIASTIC.

* βάθυνον τλὼ καρδίαν Ϭου Ϭ καρ- 2
τέρησον, καὶ μὴ ασθύσης ἐν καιρῷ ἐ-
παγωγῆς.
* κολλήθητι αὐτῷ καὶ μὴ ἀπο- 3
σῆς, ἵνα αὐξηθῆς ἐπ' ἐσχάτων Ϭου.
* πᾶν ὃ ἐὰν ἐπαχθῇ Ϭι, δέξαι 4
ἀσμένως, Ϭ ἐν ἀλλάγματι ταπεινώ-
σεώς Ϭου μακροθύμησον.
* ὅτι ἐν πυρὶ δοκιμάζεται χρυ- 5
σός, καὶ ἄνθρωποι δεκτοὶ ἐν καμίνῳ
ταπεινώσεως.
* πίστευσον αὐτῷ Ϭ ἀντιλήψεταί 6
Ϭου, καὶ εὔθυνον τὰς ὁδούς Ϭου καὶ ἔλ-
πισον ἐπ' αὐτόν.
* Ⓘ φοβούμενοι τὸν κύριον πι- 7
στώσατε αὐτῷ, Ϭ ἡ μὴ πταίσῃ ὁ μι-
σθὸς ὑμῶν.
* Ⓘ φοβούμενοι τὸν κύριον, ἐλ- 8
πίσατε εἰς ἀγαθὰ Ϭ εἰς εὐφροσύνην
αἰώνιον Ϭ ἐλέους.
* Ⓘ φοβούμενοι τὸν κύριον, ἀγα- 9
μείνατε τὸ ἔλεος αὐτοῦ, Ϭ μὴ ἐκκλί-
νητε ἵνα μὴ πέσητε.
* ἐμβλέψατε εἰς γενεὰς ἀρχαίας γε- 11
νεὰς καὶ ἴδετε· τίς ἐνεπίστευσε κυρίῳ
καὶ κατησχύνθη;
* ἢ τίς ἐνέμεινε τῷ φόβῳ αὐτοῦ 12
καὶ ἐγκατελείφθη; ἢ τίς ἐπεκα-
λέσατο αὐτὸν, καὶ ὑπερεῖδεν αὐ-
τόν;
* διότι οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων 13
ὁ κύριος, μακροθυμος καὶ πολυέ-
λεος, Ϭ ἀφίησιν ἁμαρτίας Ϭ σώζει
ἐν καιρῷ θλίψεως.
* οὐαὶ καρδίαις δειλαῖς καὶ χερ- 14
σὶ παρειμέναις, καὶ ἁμαρτωλῷ
βαίνοντι δύο τρίβους.
* οὐαὶ καρδία παρειμένη, ὅτι οὐ 15
πιστεύει, διὰ τοῦτο οὐ σκεπασθή-
σεται.
* οὐαὶ ὑμῖν τοῖς ἀπολωλεκόσι τὴν 16
ὑπομονήν.
* καὶ τί ποιήσεις ὅτε ἐπισκέπη- 17
ται κύριος;
* Ⓘ φοβούμενοι κύριον οὐκ ἀ- 18
πειθήσουσι ῥήμασιν αὐτοῦ, καὶ Ⓘ ἀ-
γαπῶντες αὐτὸν σωτηρήσουσι τὰς
ὁδοὺς αὐτοῦ.

2 * Dirige cor tuum & sustine, & ne festines in tempore inductionis.
3 * Conglutinare ei, & ne discesseris, vt augearis in extremis tuis.
4 * Omne quodcunque adductum fuerit tibi, accipe libenter, & in mutatione humilitatis tuæ patiẽtiam habe.
5 * Quoniam in igne probatur aurum, & homines receptibiles in camino humilitatis.
6 * Crede ei, & recuperabit te, & dirige vias tuas, & spera in illum.
7 * Qui timetis Dominum, credite illi, & non cadet merces vestra.
8 * Qui timetis Dominum, sperate in bona, & in lætitiã seculi & misericordiæ.
9 * Qui timetis Dominum, expectate misericordiã eius, & ne declinetis, vt non cadatis.
11 * Inspicite in antiquas nationes, & scitote. quis fiduciam habuit Domino, confusus est?
12 * Aut quis permansit in timore illius, & derelictus est? aut quis inuocauit eum, & despexit illum?
13 * Quoniam pius & misericors Dominus, patiens & multum misericors, & remittit peccata, & liberat in tempore tribulationis.
14 * Væ cordibus timidis, & manibus dissolutis, & peccatori ingredienti duas semitas.
15 * Væ cordi dissoluto, quoniam non credit, propter hoc non protegetur.
16 * Væ vobis qui perdidistis patientiam.
17 * Et quid facietis cùm inspexerit Dominus?
18 * Qui timent Dominum, non erunt increduli verbis eius, & qui diligunt illum, conseruabunt vias eius.

19 * Qui timent Dominum, inquirent complacentiam ab eo.
20 * Et qui diligunt eum, replebuntur lege.
21 * Qui timent Dominum, præparabunt corda ſua, & in conſpectu illius humiliabunt animas ſuas.
22 * Incidemus in manus Dei & non in manus hominum.
23 * Sicut enim magnitudo illius, ſic & miſericordia illius.

CAP. III.

2 ME patrem audite filij, & ſic facite, vt ſalui ſitis.
3 * Nam Dominus honorauit patrem in filiis, & iudicium matris firmauit in filios.
4 * Qui honorat patrẽ, veniam impetrat peccatorum.
5 * Et ſicut theſaurizans qui honorat matrem ſuam.
6 * Qui honorat patrem, lætabitur in filiis, et in die orationis ſuæ exaudietur.
7 * Qui honorat patrem, longam vitam viuet: & qui obedit Domino, quietem dabit matri ſuæ.
8 * Qui timet Dominum, honorabit patrem, & quaſi dominis ſeruiet his qui genuerunt ſe.
9 * In opere & ſermone honora patrem tuum & matrem, vt ſuperueniat tibi benedictio ab hominibus.
11 * Benedictio enim patris firmat domos filiorum; maledictio autem matris eradicat fundamenta.
12 * Ne glorieris in contumelia patris tui, non enim eſt tibi gloria patris ignominia.
13 * Nam gloria hominis ex honore patris ſui, & dedecus filijs mater in ignominia.
14 * Fili, adiuua in ſenecta patrem tuum, & ne contriſtes eum in vita tua.

19 * Ὁ φοβούμενοι κύριον ζητήσουσιν εὐδοκίαν παρ' αὐτοῦ.
20 * καὶ ὁ ἀγαπῶντες αὐτὸν πλησθήσονται νόμου.
21 * Ὁ φοβούμενοι κύριον ἑτοιμάσουσι καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐνώπιον αὐτοῦ ταπεινώσουσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν
22 * ἐμπεσούμεθα εἰς χεῖρας θεοῦ ⁊ οὐκ εἰς χεῖρας ἀνθρώπων.
23 * ὡς γὰρ ἡ μεγαλωσύνη αὐτοῦ, οὕτως ⁊ τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

γ'.

2 * Ἐμοῦ τοῦ πατρὸς ἀκούσατε τέκνα, καὶ οὕτως ποιήσατε, ἵνα σωθῆτε.
3 * ὁ γὰρ κύριος ἐδόξασε πατέρα ἐπὶ τέκνοις, καὶ κρίσιν μητρὸς ἐστερέωσεν ἐφ' υἱούς.
4 * ὁ τιμῶν πατέρα ἐξιλάσεται ἁμαρτίας.
5 * καὶ ὡς ἀποθησαυρίζων ὁ δοξάζων μητέρα αὐτοῦ.
6 * ὁ τιμῶν πατέρα εὐφρανθήσεται ἐπὶ τέκνοις, καὶ ἐν ἡμέρᾳ προσευχῆς αὐτοῦ εἰσακουσθήσεται.
7 * ὁ δοξάζων πατέρα μακρημερεύσει, ⁊ ὁ εἰσακούων κυρίου ἀναπαύσει μητέρα αὐτοῦ.
8 * ὁ φοβούμενος κύριον τιμήσει πατέρα, ⁊ ὡς δεσπόταις δουλεύσει τοῖς γεννήσασιν αὐτόν.
9 * Ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα, ἵνα ἐπέλθῃ σοι εὐλογία παρ' ἀνθρώπων.
11 * εὐλογία γὰρ πατρὸς στηρίζει οἴκους τέκνων, κατάραν δὲ μητρὸς ἐκριζοῖ θεμέλια.
12 * μὴ δόξαζου ἐν ἀτιμίᾳ πατρός σου, οὐ γὰρ ἐστί σοι δόξα πατρὸς ἀτιμία.
13 * ἡ γὰρ δόξα ἀνθρώπου ἐκ τιμῆς πατρὸς αὐτοῦ, ⁊ ὄνειδος τέκνοις μήτηρ ἐν ἀδοξίᾳ.
14 * τέκνον ἀντιλαβοῦ ἐν γήρᾳ πατρός σου, καὶ μὴ λυπήσῃς αὐτὸν ἐν ζωῇ σου.

19 * Qui timent Dominum, inquirent quæ beneplacita ſunt ei, & qui diligunt eum, replebuntur lege ipſius.
20 * Qui timẽt Dominũ, præparabũt corda ſua, & in conſpectu illius ſanctificabũt animas ſuas.
21 * Qui timent Dominum, cuſtodiunt mandata eius, & patientiam habebunt vſque ad inſpectionem
22 illius, dicentes: * Si pœnitentiam non egerimus, incidemus in manus Domini, &
23 non in manus hominũ. * Secundum enim magnitudinẽ illius, ſic & miſericordia illius cum ipſo eſt.

CAP. III.

1 FIlij ſapientiæ eccleſia iuſtorũ; & natio illorũ obedientia & dilectio. * Iudicium
2 patris audite filij, & ſic facite
3 vt ſalui ſitis. * Deus enim honorauit patrẽ in filijs, & iudiciũ matris exqrens, firmauit
4 in filios. * Qui diligit Deũ, exorabit pro peccatis, & cõtinebit ſe ab illis, & in oratione
5 dierũ exaudietur. * Et ſicut q theſaurizat, ita & qui honorificat matrẽ ſuã. * Qui honorat
6 patrẽ ſuũ, iucũdabitur in filijs; & in die orationis ſuæ exau-
7 dietur. * Qui honorat pa-
B trem ſuũ, vita viuet longiore; & qui obedit patri, refrigera-
8 bit matrẽ. * Qui timet Dñm, honorat parẽtes, & quaſi dñs ſeruiet his, qui ſe genuerunt
9 * In opere & ſermone, & om
10 ni patientia. * Honora patrẽ tuũ, vt ſuperueniat tibi benedictio à Deo: & benedictio il- Ex. 20. b. Mat. 15 b Inf. 7. c.
11 lius in nouiſſimo manet. * Benedictio patris firmat domos filiorũ, maledictio aũt matris
12 eradicat fundamẽta. * Ne glorieris in contumelia patris tui; nõ enim eſt tibi gloria, ſed cõ-
13 fuſio. * Gloria enim hominis ex honore patris ſui, & dedecus filij pater ſine honore.
14 * Fili, ſuſcipe ſenectam patris tui, & non contriſtes eum in vita illius.

* Et si defecerit sensu, veniã da, & ne spernas eum in tua virtute. 15

* Eleemosyna enim patris non erit in obliuione. 16 C

* Nam pro peccato matris restituetur tibi bonum, & in iustitia ædificabitur tibi, & in die tribulationis commemorabitur tui, & sicut in sereno glacies, soluentur peccata tua. 17

* Quàm malæ famę est qui derelinquit patrem, & est maledictus à Deo, qui exasperat matrem! 18

* Fili, in mansuetudine opera tua perfice, & super hominum gloriam diligêris. 19

* Quantò magnus es, humilia te in omnibus, & corã Deo inuenies gratiam. 20

* Quoniam magna potentia Dei solius, & ab humilibus honoratur. 21

* Altiora te ne quæsieris, & fortiora te ne scrutatus fueris; sed quæ præcepit tibi Deus, illa cogita semper, & in pluribus operibus eius ne fueris curiosus. 22

* Non est enim tibi necessarium ea quæ abscondita sunt, videre oculis tuis. 23

* In superuacuis rebus noli scrutari multipliciter, & in pluribus operibus eius nõ eris curiosus. 24

* Plurima enim super sensum hominũ ostensa sunt tibi. 25

* Multos enim supplantauit suspitio illorum, & in vanitate detinuit sensus illorum. 26 D

* Cor durũ habebit malé in nouissimo; & qui amat periculum, in illo peribit. 27

* Cor ingrediens duas vias, nõ habebit successus; & prauũ cor in illis scandalizabitur. 28

* Cor nequam grauabitur in doloribus, & peccator adijciet ad peccandum. 29

* Synagogæ superborum nõ erit sanitas, frutex enim peccati eradicabitur in illis, & non intelliget. 30

ECCLESIASTIC.

* Ἐὰν δὲ ἀπολείπῃ σύνεσιν συγγνώμων ἔχε, καὶ μὴ ἀτιμάσῃς αὐτὸν ἐν πάσῃ ἰσχύϊ σου. 15

* ἐλεημοσύνη γὰρ πατρός σου οὐκ ἐπιλησθήσεται. 16

* καὶ ἀντὶ ἁμαρτιῶν οἰκοδομηθήσεταί σοι. ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως ἀναμνησθήσεταί σου, ὡς ἀπὸ παγετῷ, ἔτως ἀναλυθήσονται σου αἱ ἁμαρτίαι. 17

* ὡς βλάσφημος ὁ ἐγκαταλείπων πατέρα αὐτοῦ, καὶ κεκατηραμένος ὑπὸ κυρίου, ὁ παροργίζων μητέρα αὐτοῦ. 18

* τέκνον τὰ ἔργα σου ἐν πραότητι διεξάγαγε, καὶ ὑπὸ ἀνθρώπου δεκτὸς ἀγαπηθήσῃ. 19

* ὅσῳ μέγας εἶ, τοσούτῳ ταπείνου σεαυτόν, καὶ ἔναντι κυρίου εὑρήσεις χάριν. * πολλοὶ εἰσὶν ὑψηλοὶ καὶ ἔνδοξοι, ἀλλὰ πραέσιν ἀποκαλύπτεται μυστήρια· ὅτι μεγάλη ἡ δυναστεία κυρίου, καὶ ὑπὸ τῶν ταπεινῶν δοξάζεται. 20 21

* χαλεπώτερά σου μὴ ζήτει ἀναιδῶς, καὶ ἰσχυρότερά σου μὴ ἐξέταζε ἀφροσύνῃ. ἃ πρόσταξέ σοι ταῦτα διανοοῦ ὁσίως. 22

* οὐ γὰρ ἐστί σοι χρεία τῶν κρυπτῶν βλέπειν ὀφθαλμοῖς. 23

* ἐν τοῖς περισσοῖς τῶν λόγων σου μὴ περιεργάζου. 24

* πλείονα γὰρ σοφίας ἀνθρώπων ὑπεδείχθη σοι. 25

* πολλοὺς ἐπλάνησεν ἡ ὑπόληψις αὐτῶν ἡ ματαία, καὶ ὑπόνοια πονηρὰ ὠλίσθησε διάνοιαν αὐτῶν· κόρας μὴ ἔχων ἀπορήσεις φωτός, γνώσεως δὲ ἀμοιρῶν μὴ ἐπαγάλλου. 26

* καρδία σκληρὰ κακωθήσεται ἐπ' ἐσχάτων, καὶ ὁ ἀγαπῶν κίνδυνον ἐν αὐτῷ ἀπολεῖται. 27

* καρδία σκληρὰ βαρυνθήσεται πόνοις, καὶ ὁ ἁμαρτωλὸς προσθήσει ἁμαρτίας ἐφ' ἁμαρτίας. 29

* ἐν ἐπαγωγῇ ὑπερηφάνου, οὐκ ἔστιν ἴασις· ὁδοιπορίαι αὐτοῦ ἐκριζωθήσονται· φυτὸν γὰρ πονηρίας ἐρρίζωκεν ἐν αὐτῷ. 30

* Et si defecerit sensu, veniam habe, & ne inhonores eum in tota virtute tua. 15

* Eleemosyna enim patris tui non dabitur obliuioni. 16

* Et pro peccatis reædificabitur tibi. In die tribulationis recordabitur tui, sicut serenitas in glacie, sic soluentur tua peccata. 17

* Quàm malæ famæ qui relinquit patrem suum, & maledictus à Domino, qui exasperat matrem suam! 18

* Fili, opera tua in mansuetudine perfice, & ab homine acceptabili diligêris. 19

* Quantum magnus es, tantum humilia teipsum, & coram Domino inuenies gratiam. 20

* Multi sunt excelsi & glorioſi, sed mansuetis reuelantur mysteria: quoniam magna potentia Domini, & ab humilibus honoratur. 21

* Difficiliora te ne quæras sine sensu, & fortiora te ne exquiras cum stultitia. 22

* Quæ præcepta sunt tibi hæc cogita sanctè: non enim est tibi opus occulta videre oculis. 23

* In superuacuis sermonum tuorum ne sis curiosus. 24

* Plura enim intellectu hominum ostensa sunt tibi. 25

* Multos supplantauit suspitio illorum vana, & cogitatio praua labefecit sententiam eorum. Pupillas non habens indigebis luce; cognitione autem carens ne profitearis. 26

* Cor durum male habebit in nouissimis, & qui amat periculũ, in illo peribit. 27

* Cor durum grauabitur laboribus, & peccator adijciet peccata super peccata. 29

* In inductione superbi, non est sanitas, itinera eius eradicabuntur, planta enim nequitiæ radices misit in eo. 30

Cor sapientis cogitabit parabolam, & auris auditoris desiderium sapientis.

Ignem ardentem extinguet aqua, & in eleemosynis veniam impetrabit peccati.

Et Dominus qui retribuit gratias meminit in posterum, & in tempore casus sui inueniet firmamentum.

CAP. IIII.

Fili vitam pauperis ne defraudes, & ne protrahas oculos indigentes.

Animam esurientem ne tristifices, & ne protrahas virum in inopia sua.

Cor irritatum ne conturbes, & ne protrahas datum indigentis.

Supplicem in tribulatione positum ne abijcias, & ne auertas faciem tuam ab egeno.

Ab inope ne auertas oculum, & ne dederis locum homini maledicendi tibi.

Maledicentis enim tibi in amaritudine animæ suæ, deprecationem eius exaudiet qui fecit eum.

Amicabilem te fac congregationi; & magnati humilia caput tuum.

Inclina aurem tuam pauperi sine tristitia, & responde illi pacifica in mansuetudine.

Libera eum qui iniuriam patitur de manu iniuriantis, & ne sis impatiens cùm iudices tu.

Esto pupillo vt pater, & pro viro matri eorum.

Et eris vt filius altissimi, & diliget te magis quàm mater tua.

Sapientia filios suos exaltauit, & suscipit inquirentes se.

καρδία σώφρονος διανοηθήσεται παραβολήν, καὶ ἐς ἀκροατοῦ ἐπιθυμία σοφός.

πῦρ φλογιζόμενον ἀποσβέσει ὕδωρ, καὶ ἐν ἐλεημοσύναις ἐξιλάσεται ἁμαρτίας.

καὶ κύριος ὁ ἀνταποδιδοὺς χάριτας μέμνηται εἰς τὰ μεταγενέστερα, καὶ ἐν καιρῷ πτώσεως αὐτοῦ ἀνόρθωσιν εὑρήσει στήριγμα.

δ'.

Τέκνον τὴν ζωὴν τοῦ πτωχοῦ μὴ ἀποστερήσῃς, καὶ μὴ παρελκύσῃς ὀφθαλμοὺς ἐπιδεεῖς.

ψυχὴν πεινῶσαν μὴ λυπήσῃς, καὶ μὴ παρελκύσῃς ἀνδρὸς ἐν ἀπορίᾳ αὐτοῦ.

καρδίαν παροργισμένην μὴ προσθλίψῃς, καὶ μὴ παρελκύσῃς δόσιν προσδεομένου.

ἱκέτην θλιβόμενον μὴ ἀπαναίνου, καὶ μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ πτωχοῦ.

ἀπὸ ἐνδεομένου μὴ ἀποστρέψῃς ὀφθαλμὸν, καὶ μὴ δῷς τόπον ἀνθρώπῳ καταράσασθαί σε.

καταρωμένου γάρ σε ἐν πικρίᾳ ψυχῆς αὐτοῦ, τῆς δεήσεως αὐτοῦ εἰσακούσεται ὁ ποιήσας αὐτόν.

πρόσφιλῆ σεαυτὸν ποίει συναγωγῇ, καὶ μεγιστᾶνι ταπείνωσον κεφαλήν σου.

κλῖνον τὸ ὖς σου πτωχῷ ἀλύπως, καὶ ἀποκρίθητι αὐτῷ εἰρηνικὰ ἐν πραότητι.

ἐξελοῦ ἀδικούμενον ἐκ χειρὸς ἀδικοῦντος, καὶ μὴ ὀλιγοψυχήσῃς ἐν τῷ κρίνειν σε.

γίνου ὀρφανῷ ὡς πατήρ, καὶ ἀντὶ ἀνδρὸς τῇ μητρὶ αὐτῶν.

καὶ ἔσῃ ὡς υἱὸς ὑψίστου, καὶ ἀγαπήσει σε μᾶλλον ἢ μήτηρ σου.

ἡ σοφία υἱοὺς ἑαυτῆς ἀνύψωσε, καὶ ἐπιλαμβάνεται τῶν ζητούντων αὐτήν.

Cor sapientis intelligetur in sapientia, & auris bona audiet cum omni concupiscētia sapientiam.

Sapiens cor & intelligibile abstinebit se à peccatis, & in operibus iustitię successus habebit. Ignem ardentē extinguit aqua, & eleemosyna resistit peccatis.

Et Deus prospector est eius qui reddit gratiam. meminit in posterū, & in tempore casus sui inueniet firmamentū.

CAP. IIII.

A *Fili, eleemosynam pauperis ne defraudes, & oculos tuos ne transuertas à paupere.*

Animam esurientem ne despexeris, & non exasperes pauperem in inopia sua.

Cor inopis ne afflixeris, & non protrahas datum angustianti. Rogationē cōtribulati ne abiicias, & non auertas faciem tuam ab egeno.

Ab inope ne auertas oculos tuos propter iram, & non relinquas quęrentibus tibi retrò maledicere.

Maledicētis enim tibi in amaritudine animæ exaudietur deprecatio illius; exaudiet autem eum qui fecit illum.

B *Congregationi paupertum affabilem te facito, & presbytero humilia animā tuam, & magnato humilia caput tuū.*

Declina pauperi sine tristitia aurē tuam, & redde debitum tuum, & responde illi pacificè in mansuetudine.

Libera eum, qui iniuriam patitur, de manu superbi, & non acidè feras in anima tua.

In iudicando esto pupillis misericors vt pater, & pro viro matri illorum.

Et eris tu, velut filius Altissimi, obediens, & miserebitur tui magis quàm mater.

Sapientia filiis suis vitam inspirat, & suscipit inquirentes se, & præibit in via iustitię.

13 * Et qui illam diligit, diligit vitam: & qui vigilauerint ad illã, cõplectentur placoré eius.

14 * Qui tenuerint illam, vitã hæreditabunt; & quò introibit, benedicet Deus.

15 * Qui seruiunt ei, obsequẽtes erũt Sancto: & eos qui diligunt illam, diligit Deus. C

16 * Qui audit illam, iudicabit gentes; & qui intuetur illam, permanebit confidens.

17 * Si crediderit ei, hæreditabit illam, & erũt in confirmatione creaturæ illorum.

18 * Quoniam in tentatione ambulat cum eo, & in primis eligit eum.

19 * Timorẽ & metum & probationem inducet super illũ, & cruciabit illum in tribulatione doctrinę suę, donec tentet eũ in cogitationibus suis, & credat animæ illius.

20 * Et firmabit illum, & iter adducet directum ad illum, & lætificabit illum.

21 * Et denudabit absconsa sua illi, & thesaurizabit super illũ scientiã & intellectũ iustitiæ.

22 * Si autẽ oberrauerit, derelinquet eum, & tradet eum in manus inimici sui.

23 * Fili, conserua tẽpus, & deuita à malo. 24 * Pro anima tua ne confundaris dicere verum.

25 * Est enim confusio adducens peccatum, & est confusio adducens gloriam & gratiam.

26 * Ne accipias faciem aduersus faciem tuam, nec aduersus D animam tuam mendacium.

27 * Ne reuereris proximum tuum in casu suo:

28 * Nec retineas verbum in tempore salutis. Non abscondas sapientiam tuam in decore suo. 29 * In lingua enim sapientia dignoscitur: & sensus, & scientia, & doctrina in verbo sensati, & firmamentum in operibus iustitiæ.

30 * Non contradicas verbo veritatis vllo modo, & de mẽdacio ineruditionis tuæ confundere.

13 * ὁ ἀγαπῶν αὐτὴν ἀγαπᾷ ζωήν, 13
Ⓒ ⓘ ὀρθρίζοντες πρὸς αὐτὴν ἐμ-
πλησθήσονται εὐφροσύνης.

14 * ὁ κρατῶν αὐτῆς κληρονομή- 14
σει δόξαν, Ⓒ οὗ εἰς πορεύεται εὐλο-
γεῖ κύριος.

15 * ⓘ λατρεύοντες αὐτῇ λειτουρ- 15
γήσουσιν ἁγίῳ, Ⓒ τοὺς ἀγαπῶντας
αὐτὴν ἀγαπᾷ κύριος.

16 * ὁ ἐπακούων αὐτῆς κρινεῖ ἔθνη, 16
καὶ ὁ προσέχων αὐτῇ κατασκηνώ-
σει πεποιθώς.

17 * ἐὰν ἐμπιστεύσῃ κατακληρονο- 17
μήσει αὐτήν, Ⓒ οὐ κατασχέσει ἔσον-
ται αἱ γενεαὶ αὐτῶν.

18 * ὅτι διεσταλμένως πορεύσεται 18
μετ' αὐτοῦ ἐν πρώτοις.

19 * φόβον καὶ δειλίαν ἐπάξει ἐπ' 19
αὐτόν, Ⓒ βασανίσει αὐτὸν ἐν παιδείᾳ
αὐτῆς, ἕως οὗ ἐμπιστεύσῃ τῇ ψυχῇ
αὐτοῦ, καὶ πειράσῃ αὐτὸν ἐν τοῖς δι-
καιώμασιν αὐτῆς.

20 * Ⓒ πάλιν ἐπανήξει κατ' εὐθεῖαν 20
πρὸς αὐτὸν, Ⓒ εὐφρανεῖ αὐτόν.

21 * καὶ ἀποκαλύψει αὐτῷ τὰ κρυ- 21
πτὰ αὐτῆς.

22 * ἐὰν ἀποπλανηθῇ, ἐγκαταλεί- 22
ψει αὐτόν, Ⓒ παραδώσει αὐτὸν εἰς
χεῖρας πτώσεως αὐτοῦ.

23 * σωλήνωσον καιρὸν Ⓒ φύλαξαι 23
ἀπὸ πονηροῦ.

24 * καὶ μὴ αἰσχυνθῇς περὶ τῆς 24
ψυχῆς σου.

25 * ἔστι γὰρ αἰσχύνη ἐπάγουσα ἁ- 25
μαρτίαν, καὶ ἔστιν αἰσχύνη δόξα Ⓒ
χάρις.

26 * μὴ λάβοις πρόσωπον κατὰ τῆς 26
ψυχῆς σου, Ⓒ μὴ ἐντραπῇς εἰς πτῶ-
σίν σου.

27 * μὴ κωλύσῃς λόγον ἐν καιρῷ 27
σωτηρίας.

28 * καὶ μὴ κρύψῃς τὴν σοφίαν σου 28
εἰς καλλονήν.

29 * ἐν γὰρ λόγῳ γνωσθήσεται σο- 29
φία, Ⓒ παιδεία ἐν ῥήμασι γλώσσης.

30 * μὴ ἀντίλεγε τῇ ἀληθείᾳ κα- 30
τὰ μηδὲν ἕν, καὶ ἐπὶ ψεύσματι
τῆς ἀπαιδευσίας σου ἐντρέπου.

13 * *Qui diligit illam, diligit vitam; & vigilantes manè ad illam, replebuntur lætitia.*

14 * *Qui tenuerit eam, hæreditabit gloriam: & quò ingressus est, benedicit Dominus.*

15 * *Qui colunt eam, ministrabunt Sancto: & diligentes eam, diligit Dominus.*

16 * *Qui audit eam, iudicabit gentes; & qui attendit ei, habitabit confidens.*

17 * *Si crediderit, hæreditabit illam, & in possessione erunt generationes illorum.*

18 * *Quoniam peruersè ambulabit cum eo in primis.*

19 * *Timorem & metum inducet super eum, & cruciabit illũ in disciplina sua, quousque credat animæ eius, & tentet eum in iustificationibus suis.*

20 * *Et rursus redibit rectà ad eum, & lætificabit illum.*

21 * *Et denudabit illi absconsa sua.*

22 * *Si oberrauerit, derelinquet eum, & tradet eum in manus casus sui.*

23 * *Conserua tempus, & caue à malo.*

24 * *Et ne confundaris pro anima tua.*

25 * *Est enim confusio adducens peccatum, & est confusio gloria & gratia.*

26 * *Ne accipias faciem aduersus animam tuam, & ne confundaris in casum tuum.*

27 * *Ne prohibeas sermonẽ in tempore salutis:*

28 * *Et ne abscondas sapientiam tuam in decore.*

29 * *In enim sermone cognoscetur sapientia, & disciplina in verbis linguæ.*

30 * *Ne contradicas veritati secundum aliquid, & de mendacio ineruditionis tuæ confundere.*

‡ Ne confundaris confiteri in peccatis tuis, & ne vim inferas cursui fluminis. 31

‡ Ne subijcias homini fa tuo teipsum, & ne accipias personam potentis. 32

‡ Vsque ad mortem certa pro veritate, & Dominus Deus pugnabit pro te. 33

‡ Ne sis temerarius in lingua tua, & piger & remissus in operibus tuis. 34

‡ Ne sis sicut leo in domo tua, & phantasia percutiens in seruis tuis. 35

‡ Ne sit manus tua porrecta ad accipiendum, & in dando collecta. 36

CAP. V.

NE attendas in operibus tuis, et ne dixeris, Sufficiens mihi est ad vitam. 1

‡ Ne sequaris animam tuam, & fortitudinẽ tuam, vt ambules in viis cordis tui. 2

‡ Ne dixeris, Quis me subijciet propter opera mea? nam Dominus vindicans vindicabit tuam iniuriam. 3

‡ Ne dixeris, Peccaui, et quid mihi factum est triste? nam Dominus est patiens, non te dimittet. 4

‡ De propitiatione ne sine timore sis in abundantia, ad addendum peccata super peccata. 5

‡ Et ne dicas, Miseratio eius multa, multitudinis peccatorum meorum miserebitur. 6

‡ Misericordia enim & ira apud ipsum properabit, & in peccatores requiescet ira illius. 7

‡ Ne tardes conuerti ad Dominum, & ne differas de die in diem. 8

‡ Subitò enim egredietur ira Domini, & cum negligens fueris deterêris, & in tempore vindictæ disperdêris. 9

31 ‡ μὴ αἰσχυνθῇς ὁμολογῆσαι ἐφ' ἁμαρτίαις σου, καὶ μὴ βιάζῃ ῥοῦν ποταμοῦ.

32 ‡ μὴ ὑποστρώσῃς ἀνθρώπῳ μωρῷ σεαυτόν, καὶ μὴ λάβῃς πρόσωπον δυνάστου.

33 ‡ ἕως θανάτου ἀγώνισαι περὶ τῆς ἀληθείας, καὶ κύριος ὁ θεός πολεμήσει ὑπὲρ σοῦ.

34 ‡ μὴ γίνου θρασὺς ἐν τῇ γλώσσῃ σου, καὶ νωθρὸς καὶ παρειμένος ἐν τοῖς ἔργοις σου.

35 ‡ μὴ ἴδῃ ὡς λέων ἐν τῇ οἰκίᾳ σου, καὶ φαντασιοκοπῶν ἐν τοῖς οἰκέταις σου.

36 ‡ μὴ ἔσω ἡ χείρ σου ἐκτεταμένη εἰς τὸ λαβεῖν, καὶ ἐν τῷ ἀποδιδόναι συνεσταλμένη.

ε'.

1 ‡ Μὴ ἔπεχε ἐπὶ τοῖς χρήμασί σου, καὶ μὴ εἴπῃς, αὐτάρκη μοί ἐστιν εἰς ζωήν.

2 ‡ μὴ ἐξακολούθει τῇ ψυχῇ σου ἐν τῇ ἰσχύι σου, καὶ πορεύεσθαι ἐν ὁδοῖς καρδίας σου.

3 ‡ μὴ εἴπῃς, τίς με δυναστεύσει διὰ τὰ ἔργα μου; ὁ γὰρ κύριος ἐκδικῶν ἐκδικήσει σου τιὼ ὕβριν.

4 ‡ μὴ εἴπῃς, ἥμαρτον, καὶ τί μοι ἐγένετο λυπηρόν; ὁ γὰρ κύριος ἐστι μακρόθυμος, ἀμὴ σε δῴῃ.

5 ‡ περὶ ἐξιλασμοῦ μὴ ἄφοβος γίνου ἐν πλεονασμῷ, τοῦ θεῖναι ἁμαρτίας ἐφ' ἁμαρτίαις.

6 ‡ καὶ μὴ εἴπῃς, ὁ οἰκτιρμὸς αὐτοῦ πολύς, τὸ πλῆθος τῶν ἁμαρτιῶν μου ἐξιλάσεται.

7 ‡ ἔλεος γὰρ καὶ ὀργὴ παρ' αὐτῷ ταχινεῖ, καὶ ἐπὶ σοὶ ἁμαρτωλοὺς καταπαύσει ὁ θυμὸς αὐτοῦ.

8 ‡ μὴ διὰμείνῃς ἐπιστρέψαι ἐπὶ κύριον, καὶ μὴ ὑπερβάλου ἡμέραν ἐξ ἡμέρας.

9 ‡ ἐξαπίνης γὰρ ἐξελεύσεται ὀργὴ κυρίου, καὶ ὡς ἀμελήσεις ἐκτελεσθήσῃ, καὶ ἐν καιρῷ ἐκδικήσεως ἐξολῇ.

31 ‡ Nõ confundaris confiteri peccata tua, & ne subiicias te omni homini pro peccato.

32 ‡ Noli resistere contra faciem potentis, nec coneris cõtra ictum fulminis.

33 ‡ Pro iustitia agonizare pro anima tua, & vsque ad mortem certa pro iustitia, & Deus expugnabit pro te inimicos tuos.

34 ‡ Noli citatus esse in lingua tua, & inutilis & remissus in operibus tuis.

35 ‡ Noli esse sicut leo in domo tua, euertens domesticos tuos, & opprimens subiectos tibi.

36 ‡ Non sit porrecta manus tua ad accipiendum, & ad dãdum collecta.

CAP. V.

1 A ‡ NOli attẽdere ad possessiones iniquas; & ne dixeris, Est mihi sufficiens vita. nihil enim proderit in tẽpore vindictæ & obductionis.

2 ‡ Ne sequaris in fortitudine tua concupiscentiam cordis tui.

3 ‡ Et ne dixeris, Quomodo potui, aut quis me subiiciet propter facta mea? Deus enim vindicans vindicabit.

4 ‡ Ne dixeris, Peccaui, & quid mihi accidit triste? Altissimus enim est patiens redditor.

5 B ‡ De propiciato peccato noli esse sine metu, neque adijcias peccatum super peccatum.

6 ‡ Et ne dicas, Miseratio Domini magna est, multitudinis peccatorum meorum miserebitur.

7 ‡ Misericordia enim & ira ab illo citò proximant, & in peccatores respicit ira illius. Infr. 21.a & 16.b Deu. 23.d

8 ‡ Non tardes conuerti ad Dominum, & ne differas de die in diem.

9 ‡ Subitò enim veniet ira illius, & in tempore vindictæ disperdet te.

Pro. 19. 2 & 11. 8.

* Noli anxius esse in diuitiis iniustis; non enim proderunt tibi in die obductionis & vindictæ. * Non ventiles te in omnem ventum, & non eas in omnem viam. sic enim omnis peccator probatur in duplici lingua. * Esto firmus in via Domini, & in veritate sensus tui & scientia. & prosequatur te verbum pacis & iustitiæ.

* Esto mansuetus ad audiẽdum verbum Dei, vt intelligas & cum sapientia proferas responsum verum.

* Si est tibi intellectus, responde proximo; sin autem, D sit manus tua super os tuum, ne capiaris in verbo indisciplinato, & confundaris.

* Honor & gloria in sermone sensati, lingua verò imprudentis subuersio est ipsius.

* Non appelleris susurro in vita tua, & in lingua tua ne capiaris & confundaris.

* Super furem enim est confusio & pœnitentia, & denotatio pessima super bilinguẽ. susurratori autẽ odium & inimicitia & contumelia.

* Iustifica pusillum, & magnum similiter.

CAP. VI.

NOli fieri pro amico inimicus proximo. impropeA rium enim & contumeliã malus hęreditabit, & omnis peccator inuidus & bilinguis.

* Non te extollas in cogitatione animæ tuæ velut taurus, ne fortè elidatur virtus tua per stultitiam. * Et folia tua comedat, & fructus tuos perdat, & relinquaris velut lignum aridum in eremo.

* Anima enim nequã dispердet qui se habet, & in gaudiũ inimicis dat illum, & deducet in sortem impiorum.

* Verbũ dulce multiplicat amicos, & mitigat inimicos, & lingua eucharis in bono homine abundabit. * Multi pacifici sint tibi, & consiliarius sit tibi vnus de mille.

* μὴ ἔπεχε ἐπὶ χρήμασιν ἀδίκοις, οὐδὲν γὰρ ὠφελήσει ἐν ἡμέρᾳ ἐπαγωγῆς.

* μὴ λίκμα ἐν παντὶ ἀνέμῳ, καὶ μὴ πορεύου ἐν πάσῃ ἀτραπῷ· οὕτως ὁ ἁμαρτωλὸς ὁ δίγλωσσος.

* ἴσθι ἐστηριγμένος ἐν σωτῆρί σου ἀσφαλεῖ, καὶ εἷς ἔστω ὁ λόγος σου.

* γίνου ταχὺς ἐν ἀκροάσει σου ἀγαθῇ, καὶ ἔστω ἐν ἀληθείᾳ ἡ ζωή σου, καὶ ἐν μακροθυμίᾳ φθέγξου ἀποκρισιν ὀρθήν.

* εἰ ἔστι σοι σύνεσις, ἀποκρίθητι τῷ πλησίον, εἰδὲ μή, ἡ χεὶρ σου ἔστω ἐπὶ τῷ στόματί σου.

* δόξα καὶ ἀτιμία ἐν λαλιᾷ, καὶ γλῶσσα ἀνθρώπου πτῶσις αὐτοῦ.

* μὴ κληθῇς ψίθυρος, καὶ τῇ γλώσσῃ σου μὴ ἐνέδρευε.

* ἐπὶ γὰρ τῷ κλέπτῃ ἐστὶν αἰσχύνη μοχθηρά, καὶ κατάγνωσις πονηρὰ ἐπὶ διγλώσσῳ.

* ἐν μεγάλῳ καὶ ἐν μικρῷ μὴ ἀγνόει μὴ δὲ σύ.

ς'.

* Καὶ ἀντὶ φίλου μὴ γίνου ἐχθρός. ὄνομα γὰρ πονηρὸν αἰσχύνην καὶ ὄνειδος κληρονομήσει· οὕτως ὁ ἁμαρτωλὸς ὁ δίγλωσσος ἀτιμίαν ἕξει.

* μὴ ἐπάρῃς σεαυτὸν ἐν βουλῇ ψυχῆς σου, ἵνα μὴ διαρπαγῇ ὡς ταῦρος ἡ ψυχή σου.

* τὰ φύλλα σου καταφάγεσαι καὶ τοὺς καρπούς σου ἀπολέσεις· καὶ ἀφήσεις σεαυτόν, ὡς ξύλον ἐρημικόν.

* ψυχὴ πονηρὰ ἀπολεῖ τὸν κτησάμενον αὐτήν, καὶ ἐπίχαρμα ἐχθρῶν ποιήσει αὐτήν.

* λάρυγξ γλυκὺς πληθυνεῖ φίλους αὐτοῦ, καὶ γλῶσσα εὔλαλος πληθυνεῖ εὐφροσύνην.

* εἰρηνεύοντές σοι ἔστωσαν πολλοί· οἱ δὲ σύμβουλοί σου εἷς ἀπὸ χιλίων.

* *Ne attendas in diuitiis iniustis, nihil enim proderunt in die inductionis.*

* *Ne ventiles in omni vento, & ne eas in omni semita: sic peccator qui est bilinguis.*

* *Esto firmus in intellectu tuo tuto, & vnus sit sermo tuus.*

* *Esto velox in auditione tua bona, & sit in veritate vita tua: & in patientia loquere responsum rectum.*

* *Si est tibi intellectus, responde proximo: si autem non, manus tua sit super os tuum.*

* *Gloria & ignominia in loquela, & lingua hominis casus ipsi.*

* *Ne appelleris susurrator, & linguæ tuæ ne insidieris.*

* *Super enim furem est confusio nequam, & damnatio mala super bilinguem.*

* *In magno & in paruo ne ignores aliquid.*

CAP. VI.

ET *pro amico non fias inimicus. Nomen enim malum pudorem & improperium hæreditabit. Sic peccator bilinguis ignominiam habebit.*

* *Ne extollas te in consilio animæ tuæ, ne diripiatur vt taurus anima tua.*

* *Folia tua comedes, & fructus tuos perdes; & dimittes te, velut siccum lignum.*

* *Anima nequam disperdet possidentem se, & derisum inimicorum faciet se.*

* *Guttur dulce multiplicabit amicos suos, & lingua beneloquens multiplicat bonas loquelas.*

* *Qui pacem afferant tibi sint multi; at consiliarij tui vnus de mille.*

* *Si possides amicum, in tentatione possides eum, & ne facilè credas ei teipsum.*

* *Est enim amicus in tempore suo, & non permanebit in die tribulationis tuæ.*

* *Et est amicus qui conuertitur in inimicitiam, & rixam conuitij tui reuelabit.*

* *Et est amicus particeps mensarum, & non permanebit in die tribulationis tuæ.*

* *Et in bonis tuis erit vt tu, & in domesticos tuos fiducialiter aget.*

* *Si humiliatus fueris, erit contra te, & à facie tua abscondetur.*

* *Ab inimicis tuis separare, & ab amicis tuis attende.*

* *Amicus fidelis protectio fortis; at qui inuenit illum, inuenit thesaurum.*

* *Amici fidelis non est commutatio, & non est pondus pulchritudinis eius.*

* *Amicus fidelis medicamentum vitæ, & qui metuunt Dominum, inuenient illum.*

* *Qui timet Dominum, diriget amicitiam eius, quoniam secundùm illum sic & proximi eius.*

* *Fili à iuuentute tua elige doctrinam, & vsque ad canos inuenies sapientiam.*

* *Et sustine bonos fructus illius.*

* *In enim opere ipsius exiguum laborabis, & citò edes de generationibus illius.*

* *Quàm aspera est nimiũ indoctis, & non permanebit in ea excors.*

* *Quasi lapis probationis fortis erit in eo, & non morabitur proïjcere illam.*

* *Sapientia enim secundùm nomen eius est, & non multis est manifesta.*

7 * εἰ κτᾶσαι φίλον, ἐν πειρασμῷ κτῆσαι αὐτόν, καὶ μὴ ταχὺ ἐμπιστεύσῃς αὐτῷ σεαυτόν.

8 * ἔστι γὰρ φίλος ἐν καιρῷ αὐτοῦ, καὶ οὐ μὴ παραμείνῃ ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς σου.

9 * καὶ ἔστι φίλος μεταστρεφόμενος εἰς ἔχθραν, καὶ μάχιμον ὀνειδισμοῦ σου ἀποκαλύψει.

10 * καὶ ἔστι φίλος κοινωνὸς τραπέζης, καὶ οὐ μὴ παραμείνῃ ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς σου.

11 * καὶ ἐν τοῖς ἀγαθοῖς σου ἔσται ὡς σύ, καὶ ἐπὶ τοῖς οἰκέταις σου παρρησιάσεται.

12 * ἐὰν ταπεινωθῇς ἔσται κατὰ σοῦ, καὶ ἀπὸ προσώπου σου κρυβήσεται.

13 * ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν σου διαχωρίσθητι, καὶ ἀπὸ τῶν φίλων σου πρόσεχε.

14 * φίλος πιστὸς σκέπη κραταιά· ὁ δὲ εὑρὼν αὐτὸν εὗρε θησαυρόν.

15 * φίλου πιστοῦ οὐκ ἔστιν ἀντάλλαγμα, καὶ οὐκ ἔστι σταθμὸς τῆς καλλονῆς αὐτοῦ.

16 * φίλος πιστὸς φάρμακον ζωῆς, καὶ οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον εὑρήσουσιν αὐτόν.

17 * ὁ φοβούμενος κύριον, εὐθυνεῖ φιλίαν αὐτοῦ, ὅτι κατ' αὐτὸν οὕτως καὶ ὁ πλησίον αὐτοῦ.

18 * τέκνον ἐκ νεότητός σου ἔκλεξαι παιδείαν, καὶ ἕως πολιῶν εὑρήσεις σοφίαν.

19 * καὶ προσάμενε σοῦ ἀγαθὸς καρπὸς αὐτῆς.

20 * ἐν γὰρ τῇ ἐργασίᾳ αὐτῆς ὀλίγον κοπιάσεις, καὶ ταχὺ φάγεσαι ἀπὸ τῶν γενημάτων αὐτῆς.

21 * ὡς τραχεῖά ἐστι σφόδρα τοῖς ἀπαιδεύτοις, καὶ οὐκ ἐμμενεῖ ἐν αὐτῇ ἀκάρδιος.

22 * ὡς λίθος δοκιμασίας ἰσχυρὸς ἔσται ἐπ' αὐτῷ, καὶ οὐ χρονιεῖ ἀπορρίψαι αὐτόν.

23 * σοφία γὰρ κατὰ τὸ ὄνομα αὐτῆς ἐστι, καὶ οὐ πολλοῖς ἐστι φανερά.

7 * Si posides amicũ, in tentatione posside eum, & ne facilè credas ei te ipsum. 8 * Est enim amicus secundum tempus suum, & non permanebit in die tribulationis. Inf 37.a 9 * Et est B amicus qui cõuertitur ad inimicitiam; & est amicus qui odium & rixam & cõuitia denudabit.

10 * Est autem amicus socius mensæ, & non permanebit in die necessitatis.

11 * Amicus si permanserit fixus, erit tibi quasi coæqualis, & in domesticis tuis fiduciali- 12 ter aget. * Si humiliauerit se contra te, & à facie tua abscõderit se, vnanimem habebis a- 13 micitiam bonam. * Ab inimicis tuis separare, & ab amicis tuis attende.

14 * Amicus fidelis protectio fortis, qui autem inuenit illũ, inuenit thesaurum.

15 * Amico fideli nulla est cõparatio, & non est digna ponderatio auri & argenti contra 16 bonitatẽ fidei illius. * Amicus fidelis medicamentum vitę & immortalitatis; & qui metuũt Dominum, inuenient illum.

17 * Qui timet Deum, æquè habebit amicitiã bonã, quoniam secundum illũ erit amicus illius.

18 * Fili, à iuuentute tua excipe doctrinam, & vsque ad canos inuenies sapientiam.

19 * Quasi is qui arat & qui se- D minat, accede ad eam, & sustine bonos fructus illius.

20 * In opere enim ipsius exiguum laborabis, & citò edes de generationibus illius.

21 * Quàm aspera est nimium sapientia indoctis hominibus, & non permanebit in illa excors.

22 * Quasi lapidis virtus probatio erit in illis, & non demorabuntur proiicere illam.

23 * Sapientia enim doctrinæ secundum nomen est eius, & non est multis manifesta.

24 * Quibus autem cognita est, permanet vsque ad cōspectum Dei.

25 * Audi fili, & accipe consilium intellectus, & ne abiicias consilium meū. inijce pedem tuū in compedes illius, & in torques illius collum tuum.

26 * Subiice humerum tuum, & porta illam, & ne acidieris vinculis eius.

27 * In omni animo tuo accede ad illam, & in omni virtute tua conserua vias eius.

28 * Inuestiga illam, & manifestabitur tibi; & continēs factus, ne derelinquas eam.

29 * In nouissimis enim inuenies requiem in ea, & conuertetur tibi in oblectationem.

30 * Et erunt tibi compedes eius in protectionem fortitudinis & bases virtutis, & torques illius in stolam gloriæ.

31 * Decor enim vitæ est in illa, & vincula illius alligatura salutis.

32 * Stola gloriæ indues eam, & coronam gratulationis impones tibi.

33 * Fili, si attenderis mihi, disces eam; & si accommodaueueris animum tuum, sapiens eris.

34 * Si inclinaueris aurem tuam; excipies doctrinam; & si dilexeris audire, sapiens eris.

35 * In multitudine presbyterorum prudentium sta, & sapientiæ illorum ex corde coniungere, vt omnem narrationem Dei possis audire, & prouerbia laudis non effugiant à te.

36 * Et si videris sensatum, euigila ad eum, & gradus ostiorum illius exterat pes tuus.

37 * Cogitatum tuum habe in præceptis Dei, & in mandatis illius maximè assiduus esto; & ipse dabit tibi cor, & concupiscentia sapientiæ dabitur tibi.

25 * ἄκουσον τέκνον καὶ ἔκλεξαι γνώμιλιν μου, καὶ μὴ ἀπαναίνου τὴν σύμβουλίαν μου. καὶ εἰσένεγκαι σὸν πόδας σου εἰς τὰς πέδας αὐτῆς, καὶ εἰς τὸν κλοιὸν αὐτῆς τὸν τράχηλόν σου.

26 * ὑπόθες τὸν ὦμόν σου, καὶ βάσταζον αὐτὴν, καὶ μὴ προσεχθίσῃς τοῖς δεσμοῖς αὐτῆς.

27 * ἐν πάσῃ ψυχῇ σου πρόσελθε αὐτῇ, καὶ ἐν ὅλῃ δυνάμει σου σύντήρησον τὰς ὁδὸς αὐτῆς.

28 * ἐξίχνευσον καὶ ζήτησον, καὶ γνωσθήσεταί σοι, καὶ ἐγκρατὴς γενόμενον μὴ ἀφῇς αὐτήν.

29 * ἐπ' ἐσχάτων γὰρ εὑρήσεις τὴν ἀνάπαυσιν αὐτῆς, καὶ στραφήσεταί σοι εἰς εὐφροσύνην.

30 * καὶ ἔσονταί σοι αἱ πέδαι αὐτῆς εἰς σκέπην ἰσχύος, καὶ ὁ κλοιὸς αὐτῆς εἰς στολὴν δόξης.

31 * κόσμος γὰρ χρυσέος ἐστιν ἐπ' αὐτῆς, καὶ οἱ δεσμοὶ αὐτῆς κλῶσμα ὑακίνθινον.

32 * στολὴν δόξης ἐνδύσῃ αὐτήν, καὶ στέφανον ἀγαλλιάματος περιθήσεις σεαυτῷ.

33 * ἐὰν θέλῃς τέκνον, παιδευθήσῃ, καὶ ἐὰν πόδας τὴν ψυχήν σου, πανοῦργος ἔσῃ.

34 * ἐὰν ἀγαπήσῃς ἀκοῦσαι, ἐνδέξῃ σοφίαν· καὶ ἐὰν κλίνῃς τὸ οὖς σου, σοφὸς ἔσῃ.

35 * ἐν πλήθει πρεσβυτέρων σῶν· καὶ τίς σοφός, αὐτῷ προσκολλήθητι. πᾶσαν διήγησιν θείαν θέλε ἀκροᾶσθαι, καὶ παροιμίαι συνέσεως μὴ ἐκφυγέτωσάν σε.

36 * ἐὰν ἴδῃς σοφὸν συνετόν, ὄρθριζε πρὸς αὐτόν, καὶ βαθμὸς θυρῶν αὐτοῦ σκληρυνέτω ὁ πούς σου.

37 * διανοοῦ ἐν τοῖς προστάγμασι κυρίου τελείως, καὶ ἐν ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ μελέτα διαπαντός· αὐτὸς στερεῖ τὴν καρδίαν σου, καὶ ἡ ἐπιθυμία τῆς σοφίας δοθήσεταί σοι.

5 * *Audi fili, & collige sententiam meam, & ne abijcias consilium meum; & inijce pedes tuos in compedes illius, & in torquem eius collum tuum.*

26 * *Subijce humerum tuum, & porta illam, et ne sis inimicus vinculis eius.*

27 * *In tota anima tua accede illi, & in tota virtute tua conserua vias eius.*

28 * *Inuestiga & quære, & cognoscetur à te, & continens factus ne relinquas eam.*

29 * *In nouissimis enim inuenies requiem eius, & conuertetur tibi in oblectationem.*

30 * *Et erunt tibi compedes eius in protectionem fortitudinis, & torques illius in stolam gloriæ.*

31 * *Decor enim aureus est in ea, & vincula illius nexus hyacinthinus.*

32 * *Stolam gloriæ indues eam, & coronam exultationis circumpones tibi.*

33 * *Si volueris fili, doctus eris; et si tradideris animam tuam, callidus eris.*

34 * *Si dilexeris audire, recipies intellectum, & si inclinaueris aurem tuam, sapiens eris.*

35 * *In multitudine presbyterorum sta, & qui sapiens ipsi coniungere. Omnem narrationem diuinam cupe audire, & prouerbia intellectus non effugiant te.*

36 * *Si videris virum prudentem, manè surge ad eum, & gradus ostiorum illius deterat pes tuus.*

37 * *Cogita in præceptis Domini consummatè, et in mandatis illius meditare semper: ipse firmabit cor tuum, & concupiscentia sapientiæ dabitur tibi.*

CAP. VII.

NE facias mala, & non te comprehendent mala.

*Discede ab iniquo, & declinabit à te peccatum.

*Fili ne semines in sulcis iniustitiæ, & non metes ea septupla.

*Ne quæras à Domino ducatũ, neque à rege cathedram gloriæ.

*Ne te iustifices coram Domino, & apud regem ne videaris sapiens.

*Ne quæras fieri iudex, & non valebis tollere iniustitias. Ne quando pertimescas à facie potentis, & ponas scandalum in rectitudine tua.

*Ne pecces in multitudine ciuitatis, & ne immittas te in turba.

*Ne alliges bis peccatum. In enim vno non innocens eris.

*Ne dicas, Multitudinem munerum meorum inspiciet, & cùm obtulero ego Deo altissimo, suscipiet. Ne sis pusillanimis in oratione tua, & eleemosynam facere ne neglexeris.

*Ne derideas hominem existentem in amaritudine animæ suæ; est enim qui humiliat & exaltat.

*Ne ares mendacium in fratre tuo, neque amico simile facias.

*Ne velis mentiri omne mendacium, nam assiduitas eius non in bonum.

*Ne sis verbosus in multitudine presbyterorum, & ne iteres verbum in oratione tua. *Ne oderis laboriosum opus & rusticationẽ ab altissimo creatam. *Ne computes te ipsum in multitudine peccatorum.

*Memento quoniam ira non tardabit.

*Humilia valdè animam tuam, quoniam vindicta impij ignis & vermis.

ζ.

1 *Μὴ ποίει κακά, καὶ οὐ μή σε καταλάβῃ κακά.

2 *Ἀπόστηθι ἀπὸ ἀδίκου, καὶ ἐκκλινεῖ ἀπὸ σοῦ ἁμαρτία.

3 *Υἱὲ μὴ σπείρεις ἐπ' αὐλακας ἀδικίας, καὶ οὐ μὴ θερίσεις αὐτὰ ἐπὶ πλάσια.

4 *μὴ ζήτει παρὰ κυρίου ἡγεμονίαν, μηδὲ παρὰ βασιλέως καθέδραν δόξης.

5 *μὴ δικαιοῦ ἔναντι κυρίου, καὶ παρὰ βασιλεῖ μὴ σοφίζου.

6 *μὴ ζήτει γενέσθαι κριτής, καὶ ὃν ἰσχύσεις ἐξᾶραι ἀδικίας· μή ποτε δυλαβηθῇς ἀπὸ προσώπου δυνάστου, καὶ θήσεις σκάνδαλον ἐν εὐθύτητί σου.

7 *μὴ ἁμάρτανε εἰς πλῆθος πόλεως, καὶ οὐ μὴ καταβάλῃς σεαυτὸν ἐν ὄχλῳ.

8 *μὴ καταδεσμεύσῃς δὶς ἁμαρτίαν· ἐν γὰρ μιᾷ οὐκ ἀθῷος ἔσῃ.

11 *μὴ εἴπῃς, τῷ πλήθει τῶν δώρων μου ἐπόψεται, καὶ ἐν τῷ προσενέγκαι με θεῷ ὑψίστῳ προσδέξεται. μὴ ὀλιγοψυχήσῃς ἐν τῇ προσευχῇ σου, καὶ ἐλεημοσύνην ποιῆσαι μὴ παρίδῃς.

12 *μὴ καταγέλα ἀνθρώπου ὄντα ἐν πικρίᾳ ψυχῆς αὐτοῦ, ἔστι γὰρ ὁ ταπεινῶν καὶ ὑψῶν.

13 *μὴ ἀγάπα ψεῦδος ἐπ' ἀδελφῷ σου, μηδὲ φίλῳ τὸ ὅμοιον ποίει.

14 *μὴ θέλε ψεύδεσθαι παντὸς ψεύδους, οὗ γὰρ ἐνδελεχισμὸς αὐτοῦ οὐκ εἰς ἀγαθόν.

15 *μὴ ἀδολέσχει ἐν πλήθει πρεσβυτέρων, καὶ μὴ δευτερώσῃς λόγον ἐν προσευχῇ σου.

16 *μὴ μισήσῃς ἔργον πονηρὸν ἐργασίαν καὶ γεωργίαν ὑπὸ ὑψίστου ἐκτισμένην.

17 *μὴ προσλογίζου σεαυτὸν ἐν πλήθει ἁμαρτωλῶν.

18 *μνήσθητι ὅτι ὀργὴ οὐ χρονιεῖ.

19 *Ταπείνωσον σφόδρα τὴν ψυχήν σου, ὅτι ἐκδίκησις ἀσεβοῦς πῦρ καὶ σκώληξ.

CP. VII.

1 NOli facere mala, & non te
2 apprehendent. *Discede
A de ab iniquo, & deficient mala
3 abs te. *Fili, non semines mala in sulcis iniustitiæ, & non metes ea in septuplum.

4 *Noli quærere ab homine ducatum, neque à rege cathedram honoris.

5 *Nó te iustifices ante Deũ, quoniam agnitor cordis ipse est, & penes regem noli velle videri sapiens.

6 *Noli quærere fieri iudex, nisi valeas virtute irrumpere iniquitates, ne fortè extimescas faciem potentis, & ponas scandalum in agilitate tua.

7 *Non pecces in multitudine ciuitatis, nec te immittas in populum.

8 *Neq; alliges duplicia peccata. nec enim in vno eris im-
9 munis. *Noli esse pusillanimis in animo tuo.

10 *Exorare & facere eleemosynam ne despicias.

11 *Ne dicas, In multitudine munerum meorum, respiciet Deus, & offerente me Deo altissimo munera mea suscipiet.

12 *Non irrideas hominem in amaritudine animæ; est enim qui humiliat & exaltat circũspector Deus.

13 *Noli amare mendacium
B aduersus fratrem tuum, neque in amicum similiter facias.

14 *Noli velle mentiri omne mendacium; assiduitas enim illius non est bona.

15 *Noli verbosus esse in multitudine presbyterorum, & non iteres verbum in oratione tua.

16 *Non oderis laboriosa opera, & rusticationem creatam ab Altissimo.

17 *Non te reputes in multitudine indisciplinatorum.

18 *Memento iræ, quoniam non tardabit.

19 *Humilia valde spiritum tuum, quoniam vindicta carnis impij ignis & vermis.

* Noli prævaricari in amicum pecuniã differentẽ, neq; fratrẽ chariſſimũ auro ſpreueris. * Noli diſcedere à muliere ſenſata & bona, quã fortitus es in timore Dñi; gratia enim verecundiæ illius ſuper aurũ. * Non lędas ſeruum in veritate operantẽ, neque mercenariũ dantẽ animam ſuam.

Inf.33.d * Seruus ſenſatus ſit tibi dilectus quaſi anima tua, nõ defraudes illum libertate, neque inopẽ derelinquas illũ. * Pecora tibi ſunt, attende illis; & ſi ſunt vtilia, perſeuerẽt apud te. * Filij tibi ſunt, erudi illos,

Inf.30.b & curua illos à pueritia eorũ.

* Filię tibi ſunt, ſerua corpus illarũ, & nõ oſtendas hilarem faciem tuam ad illas. * Trade filiam, & grande opus feceris, & homini ſenſato da illam.

* Mulier ſi eſt tibi ſecũdum animam tuam, non proiicias illam, & odibili non credas te in toto corde tuo. * Honora patrem tuum, & gemitus matris tuæ ne obliuiſcaris.

* Meműto quoniam niſi per illos natus nõ fuiſſes, & retribue illis, quomodo & illi tibi.

* In tota anima tua time Dñm, & ſacerdotes illius ſanctifica. in omni virtute dilige

Sup.3.b. eum qui te fecit, & miniſtros eius ne derelinquas. * Honora Deũ ex tota anima tua, & honorifica ſacerdotes, & propurga te cum brachiis.

* Da illis partem ſicut mandatum eſt tibi * Primitiarum & purgationis, & de negligentia tua purga te cũ paucis. * Datum brachiorũ tuorum, & ſacrificium ſanctificationis offeres Domino, & initia ſanctorum: * Et pauperi porrige manum tuam, vt perficiatur propitiatio & benedictio tua. * Gratia datus in conſpectu omnis viuentis, & mortuo nõ prohibeas gratiam. * Non deſis plorantibus in conſolatione, & cum lugentibus ambula.

* μὴ ἀλλαξῇς φίλον ἀδιαφόρῳ κ) μὴ ᾖ ἔν, μηδὲ ἀδελφὸν γνήσιον ἐν χρυσίῳ Ωυφείρ.

* μὴ ἀφέστηκε γυναικὸς Ωφῆς καὶ ἀγαθῆς, ἡ γὰρ χάρις αὐτῆς ὑπὲρ τὸ χρυσίον.

* μὴ κακώσῃς οἰκέτην ἐργαζόμενον ἐν ἀληθείᾳ, μηδὲ μίσθιον διδόντα τὴν ψυχὴν αὐτοῦ.

* οἰκέτην σωφρονοῦντα ἀγαπάτω Ωυ ἡ ψυχή, μὴ στερήσῃς αὐτὸν ἐλευθερίας. * κτήνη Ωί ἐστιν, ἐπισκέπτου αὐτά, καὶ εἰ ἔστι Ωι χρήσιμα, ἐμμενέτω Ωι. * τέκνα Ωί ἐστί, παίδευσον Ωυ αὐτά, Ω κάμψον ἐκ νεότητος τὸν τράχηλον αὐτῶν.

* θυγατέρες Ωί εἰσί, φρόντιζε τῆ σώματι αὐτῶν, καὶ μὴ ἱλαρώσῃς πρὸς αὐτὰς τὸ πρόσωπόν Ωυ.

* ἔκδος θυγατέρα, Ω ἔσῃ τετελεκὼς ἔργον μέγα, Ω ἀνδρὶ Ωωφρονοῦντι δώρησαι αὐτήν.

* γυνή Ωί ἐστι κατὰ ψυχήν, μὴ ἐκβάλῃς αὐτήν· μισουμένη δὲ μὴ ἐκδῶς σεαυτόν.

* ἐν ὅλῃ καρδίᾳ δόξαζον τὸν πατέρα Ωυ, Ω μητρὸς ὠδῖνας μὴ ἐπιλάθῃ.

* μνήσθητι ὅτι δι' αὐτῶν ἐγεννήθης, Ω τί ἀνταποδώσεις αὐτοῖς, καθὼς αὐτοί Ωί.

* ἐν ὅλῃ ψυχῇ Ωυ φόβησον τὸν κύριον, Ω τοὺς ἱερεῖς αὐτοῦ θαύμαζε. ἐν ὅλῃ δυνάμει ἀγάπησον τὸν ποιήσαντά σε, καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ μὴ ἐγκαταλίπῃς.

* φόβησον τὸν κύριον, καὶ δόξαζον ἱερέα. * καὶ δός τινι μερίδα αὐτῷ καθὼς ἐντέταλταί Ωι; * ἀπαρχὴ Ω περὶ πλημμελείας,

* καὶ δόσιν βραχιόνων, Ω θυσίαν ἁγιασμοῦ Ω ἀπαρχὴν ἁγίων·

* καὶ πτωχῷ ἔκτεινον τὴν χεῖρά Ωυ, ἵνα τελειωθῇ ἡ εὐλογία Ωυ.

* χάρις δόματος ἔναντι παντὸς ζῶντος, Ω τῷ νεκρῷ μὴ ἀποκωλύσῃς χάριν.

* μὴ ὑστέρει μετὰ κλαιόντων, Ω μετὰ πενθούντων πορεύθητι.

20 * *Ne commutes amicum indifferenter ſecundùm aliquid, neque fratrem legitimum in auro Suphir.*

21 * *Ne diſcedas à muliere ſapiente & bona; nam gratia eius ſuper aurum.*

22 * *Ne lędas ſeruum operantem in veritate, neque mercenarium dantem animam ſuam.*

23 * *Seruum prudentem diligat tua anima, ne defraudes illum libertate.*

24 * *Pecora tibi ſunt, attende illis: & ſi ſunt tibi vtilia, permaneant apud te.*

25 * *Filij tibi ſunt, erudi illos, & curua à iuuentute collum eorum.*

26 * *Filiæ tibi ſunt, attende corpori earum, & ne hilarem oſtendas ad illas faciem tuam.*

27 * *Trade filiam, & perfeceris opus magnum, & homini prudenti da illam.*

28 * *Vxor tibi eſt ſecundùm animã, ne abijcias eam; odibili autẽ ne tradas teipſum.*

29 * *In toto corde honora patrem tuum, & matris dolorum partus ne obliuiſcaris.*

30 * *Memento quòd propter eos natus es, & quid retribues eis, ſicut ipſi tibi.*

31 * *In tota anima tua cole Dominum, & ſacerdotes eius mirare. In tota virtute dilige eum qui fecit te, & miniſtros eius ne derelinquas.*

32 * *Time Dominum, & honora ſacerdotem,*

33 * *Et da partẽ ei ſicut mãdatum eſt tibi.* 34 * *Primitias & de delicto,*

35 * *Et donum brachiorum, & ſacrificium ſanctificationis & primitias ſanctorum;*

36 * *Et pauperi porrige manum tuam, vt perficiatur benedictio tua.* 37 * *Gratia doni in conſpectu omnis viuentis, & in mortuo ne prohibueris gratiam.* 38 * *Ne deſis plorantibus, & cũ lugentibus luge.*

* *Ne te pigeat visitare infirmum; ex enim talibus diligeris.* * *In omnibus sermonibus tuis memorare nouissima tua, & in seculum non peccabis.*

CAP. VIII.

NE *litiges cũ homine potente, ne fortè incidas in manus illius.*

* *Ne contendas cum homine locuplete, ne fortè contra trahat tuum pondus.*

* *Multos enim perdidit aurum, & corda regum inclinauit.* * *Ne litiges cum homine loquace, & ne struas super ignem illius ligna.*

* *Ne ludas cum indocto, ne inhonorentur maiores tui.*

* *Ne improperes homini auertenti se à peccato: memẽto quòd omnes sumus in increpationibus.*

* *Ne inhonores hominem in senectute sua, & enim ex nobis senescunt.*

* *Ne gaudeas in mortuo inimicissimo tuo, memento quòd omnes morimur.*

* *Ne despicias narrationẽ sapientum, & in prouerbiis eorum conuersare.*

* *Quoniam ab ipsis disces disciplinam, & seruire magnatibus faciliter.*

* *Ne discedas à narratione seniorum; & enim ipsi didicerunt à patribus suis.*

* *Quoniam ab illis disces intellectum, & in tempore necessitatis dare responsum.*

* *Ne accendas carbones peccatoris, ne incendaris in igne flammæ illius.*

* *Ne exurgas à facie cõtumelioſi, ne insideat sicut insidiæ ori tuo.* * *Ne fœnereris homini fortiori te; et si fœnerueris, quasi qui perdidit, esto.* * *Ne spõdeas super virtutem tuã; & si spoponderis, quasi soluturus cogita.*

* *Ne iudices contra iudicem, secũdum enim opinionẽ eius iudicabunt eum.*

39 * μὴ ὄκνει ἐπισκέπτεσθαι ἄῤῥωστον, ἐκ γὰρ τούτων ἀγαπηθήσῃ·

40 * ἐν πᾶσι τοῖς λόγοις σου μιμνήσκου τὰ ἔσχατά σου, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα οὐ μὴ ἁμαρτήσεις.

η'.

1 * Μὴ διαμάχου μετὰ ἀνθρώπου δυνάστου, μήποτε ἐμπέσῃς εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ.

2 * μὴ ἔριζε μετὰ ἀνθρώπου πλουσίου, μήποτε αὐτίσῃσει σου τὸν ὄλεθρον.

3 * πολλοὺς γὰρ ἀπώλεσε τὸ χρυσίον καὶ καρδίας βασιλέων ἐξέκλινε.

4 * μὴ διαμάχου μετὰ ἀνθρώπου γλωσσώδους, καὶ μὴ ἐπισωρεύσῃς ἐπὶ τὸ πῦρ αὐτοῦ ξύλα.

5 * μὴ παίζαις μετὰ ἀπαιδεύτου, ἵνα μὴ ἀτιμάζωσι σου οἱ προγονοί σου.

6 * μὴ ὀνείδιζε ἀνθρώπῳ ἐπιστρέφοντα ἀπὸ ἁμαρτίας, μνήσθητι ὅτι πάντες ἐσμὲν ἐν ἐπιτιμίοις.

7 * μὴ ἀτιμάσῃς ἄνθρωπον ἐν γήρᾳ αὐτοῦ, καὶ γὰρ ἐξ ἡμῶν γηράσκουσι.

8 * μὴ ἐπίχαιρε ἐπὶ νεκρῷ τῷ ἐχθροτάτῳ σου, μνήσθητι ὅτι πάντες τελευτῶμεν.

9 * μὴ παρίδῃς διήγημα σοφῶν, καὶ ἐν ταῖς παροιμίαις αὐτῶν διατρίβε.

10 * ὅτι παρ' αὐτῶν μαθήσῃ παιδείαν, καὶ λειτουργῆσαι μεγιστᾶσιν εὐμαρῶς.

11 * μὴ ἀστόχει διηγήματος γερόντων, καὶ γὰρ αὐτοὶ ἔμαθον παρὰ τῶν πατέρων αὐτῶν.

12 * ὅτι παρ' αὐτῶν μαθήσῃ σοφίαν, καὶ ἐν καιρῷ χρείας δοῦναι ἀπόκρισιν. * μὴ ἅπτου ἀνθράκων ἁμαρτωλοῦ, μὴ ἐμπυρισθῇς ἐν πυρὶ φλογὸς αὐτοῦ. * μὴ ἀναστῇς ἀπὸ προσώπου ὑβρεισοῦ, ἵνα μὴ ἐγκαθίσῃ ὡς ἐνέδραν τῷ στόματί σου.

15 * μὴ δανείσῃς ἀνθρώπῳ ἰσχυροτέρῳ σου, καὶ ἐὰν δανείσῃς, ὡς ἀπολωλεκὼς γίνου. * μὴ ἐγγυήσῃ ὑπὲρ δυναμίν σου, καὶ ἐὰν ἐγγυήσῃ, ὡς ἀποτίσων φρόντιζον.

17 * μὴ δικάζου κατὰ κριτοῦ, κατὰ γὰρ τὴν δόξαν αὐτοῦ κρινοῦσιν αὐτόν.

39 Non te pigeat visitare infirmum, ex his enim in dile-
40 ctione firmaberis. * In omnibus operibus tuis memorare nouissima tua: & in æternum non peccabis.

CAP. VIII.

1 NOn litiges cũ homine po- Inf. 31.8
A tente, ne fortè incidas in
2 manus illius. * Nõ contẽdas cum viro locuplete, ne fortè cótra te constituat litem tibi.
3 * Multos enim perdidit aurum & argentũ, & vsq; ad cor
4 regũ extẽdit & cõuertit. * Nõ litiges cum homine linguato, & nõ strues in ignẽ illi⁹ ligna.
5 * Nõ cõmunices homini indocto, ne malè de ꝓgenie tua
6 loquatur. * Ne despicias hominẽ auertentem se à peccato,
B neq; improperes ei. memento quoniã omnes in corruptione
7 sumus. * Ne spernas hominẽ in sua senectute, etenim ex no-
8 bis senescũt. * Noli de mor- Inf. 25.b
tuo inimico tuo gaudere, sciẽs quoniam omnes morimur, & in gaudium volumus venire.
9 * Ne despicias narrationem presbyterorum sapientium, & in prouerbiis eorum conuer-
10 sare. * Ab ipsis enim disces sapientiam & doctrinam intellectus, & seruire magnatis sine querela.
11 * Non te prætereat narratio seniorũ. ipsi enim didicerunt
12 à patribus suis. * Quoniam ab ipsis disces intellectum, &
C in tempore necessitatis dabis
13 responsum. * Non incendas carbones peccatorum arguens eos, & ne incendaris flamma ignis peccatorum illorum.
14 * Ne contra faciem stes contumelioſi, ne sedeat quasi in-
15 sidiator ori tuo. * Noli fœnerari homini fortiori te: quòd si fœneraueris, quasi perditum
16 habe. * Non spondeas super virtutem tuam; quòd si spoponderis, quasi restituens
17 cogita. * Non iudices cõtra iudicem, quoniam secundum quod iustum est, iudicat.

18 * Cum audace nō eas in via, ne fortè grauet mala ſua in te. ipſe enim ſecundū voluntatē ſuā vadit, & ſimul cū ſtultitia ipſius peries. 19 * Cū iracūdo nō facias rixā, & cū audace nō eas in deſertū, quoniā quaſi nihil eſt ante illū ſanguis, & vbi nō eſt adiutoriū, elidet te. 20 * Cum fatuis conſiliū nō habeas, non enim poterūt diligere, niſi quę eis placēt. 21 * Corā extraneo ne facias conſiliū, neſcis enim q̄d pariet. 22 * Nō omni homini cor tuū manifeſtes, ne fortè inferat tibi gratiā falſam, & conuitietur tibi.

CAP. IX.

1 NOn zeles mulierem ſinus tui, ne oſtēdat ſuper te malitiam doctrinæ nequā. 2 * Nō des mulieri poteſtatem animę tuæ, ne ingrediatur in virtute tua, & cōfundaris. 3 * Ne reſpicias mulierē multiuolam, ne fortè incidas in laqueos illius. 4 * Cū ſaltatrice ne aſſiduus ſis, nec audias illā, ne fortè pereas in efficacia illius. 5 * Virginē ne cōſpicias, ne fortè ſcandalizeris in decore illius. 6 * Ne des fornicariis animā tuā in villo, ne perdas te & hæreditatem tuā. 7 * Noli circūſpicere in vicis ciuitatis, nec oberraueris in plateis illius. 8 * Auerte faciem tuam à muliere compta, & ne circunſpicias ſpeciem alienā. 9 * Propter ſpeciem mulieris multi perierunt, & ex hoc cōcupiſcentia quaſi ignis exardeſcit. 10 * Omnis mulier quæ eſt fornicaria, quaſi ſtercus in via ab omnibus prætereuntibus cōculcabitur. 11 * Speciem mulieris alienæ multi admirati, reprobi facti ſunt; colloquium enim illius quaſi ignis exardeſcit. 12 * Cum aliena muliere non ſedeas omnino, nec accumbas cum ea ſuper cubitum. 13 * Et non altexceris cum illa in vino, ne fortè declinet cor tuum in illam, & ſanguine tuo labaris in perditionem.

18 * μὴ θλιμεροῦ μὴ πορεύσῃ ἐν ὁδῷ, ἵνα μὴ βαρυύνῃ σε θλῖψις σου, αὐτὸς γὰρ κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιήσει, καὶ τῇ ἀφροσύνῃ αὐτοῦ συναπολῇ. 19 * μὴ θυμώδους μὴ ποιήσῃς μάχλω, καὶ μὴ πορεύσῃ μετ' αὐτοῦ τλὼ ἔρημον. ὅτως ὐδὲν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ αἷμα, καὶ ὅπου σὐκ ἔστι βοήθεια καταβαλεῖ σε ἐκεῖ. 20 * μὴ μωροῦ μὴ συμβουλεύσῃ, ὐ γὰρ δυνήσεται λόγον κρύψαι. 21 * ἐνώπιον ἀλλοτρίου μὴ ποιήσῃς κρυπτόν, ὐ γὰρ γινώσκεις τί τέξεται. 22 * παντὶ ἀνθρώπῳ μὴ ἔκφαινε τλὼ καρδίαν σου, καὶ μὴ ἀνάφερέτω σοι χάριν ψευδῆ.

θ'.

1 * Μὴ ζήλου γυναῖκα τοῦ κόλπου σου, μὴ δὲ διδάξῃς ἐπὶ σεαυτὸν παιδείαν πονηρόν. 2 * μὴ δῷς γυναικὶ τλὼ ψυχλώ σου, ἐπιβλῶσαι αὐτλὼ ἐπὶ τλὼ ψυχλώ σου. 3 * μὴ ἀπάντα γυναικὶ ἑταιριζομένῃ, μήποτε ἐμπέσῃς εἰς τὰς παγίδας αὐτῆς. 4 * μὴ ψαλλούσης μὴ ἐνδελέχιζε, μήποτε ἁλῶς ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῆς. 5 * παρθένον μὴ καταμάθανε, μήποτε σκανδαλισθῇς ἐν τοῖς ἐπιμηίοις αὐτῆς. 6 * μὴ δῷς πόρναις τλὼ ψυχλώ σου, ἵνα μὴ ἀπολέσῃς τλὼ κληρονομίαν σου. 7 * μὴ περιβλέπου ἐν ῥύμαις πόλεως, καὶ ἐν τοῖς ἐρήμοις αὐτῆς μὴ πλανῶ. 8 * ἀπόστρεψον ὀφθαλμὸν ἀπὸ γυναικὸς εὐμόρφου, καὶ μὴ καταμάθανε κάλλους ἀλλότριον. 9 * ἐν γὰρ κάλλει γυναικὸς πολλοὶ ἐπλανήθησαν, καὶ ἐν τούτῳ φιλία ὡς πῦρ ἀναφλέγεται, καὶ μὴ καταλιθῇς ἐπ' ἀγκαλῶν μετ' αὐτῆς. 10 * μὴ ὑποδύσῃ γυναικὸς μὴ κάθου τοιώλον. 11 * καὶ μὴ συμβολοκοπήσῃς μετ' αὐτῆς ἐν οἴνῳ. μήποτε ἐκκλίνῃ ἡ ψυχή σου ἐπ' αὐτλώ, καὶ τῷ πνεύματί σου ὀλισθῇς εἰς ἀπώλειαν.

18 * Cum audace ne eas in via, ne grauetur contra te; ipſe enim ſecundùm voluntatem ſuam faciet, & cum ſtultitia ipſius ſimul peribis. 19 * Cum iracundo ne feceris rixam, & ne eas cum eo in deſertum. Sic nihil in oculis eius ſanguis, & vbi non eſt adiutorium, deijciet te illic. 20 * Cum fatuo non habeas conſilium, non enim poterit verbum cælare. 21 * Coram extraneo ne facias occultum, non enim cognoſcis quid pariet. 22 * Omni homini ne manifeſtes cor tuum, & ne referat tibi gratiam falſam.

CAP. IX.

1 NE zeles mulierem ſinus tui, neque oſtēdas in te diſciplinam malam. 2 * Ne dederis mulieri animam tuam, vt aſcendat ipſa ſuper animam tuam. 3 * Ne occurras mulieri meretrici, ne fortè incidas in laqueos illius. 4 * Cum cantatrice ne aſſiduus ſis, ne fortè capiaris in exercitijs eius. 5 * Virginem ne conſideres, ne fortè ſcandalizeris in pœnis eius. 6 * Ne dederis ſcortis animam tum, ne perdas hæreditatem tuam. 7 * Ne circunſpicias in vicis ciuitatis, & in deſertis illius ne erres. 8 * Auerte oculum à muliere formoſa, & ne conſideres ſpeciem alienam. 9 * In enim ſpecie mulieris multi errauerunt, & ex hoc amicitia vt ignis accenditur, & ne accubueris in vlnis cum ea. 12 * Cum coniugata muliere ne ſedeas omnino. 13 * Et ne conuerſeris cum ea in vino: ne fortè declinet anima tua in illam, & ſpiritu tuo labaris in perditionē.

14 * Ne derelinquas amicum antiquum, nam nouus nō est æqualis illi.

15 * Vinum nouum, amicus nouus; si inueteratum fuerit, cum lætitia bibes illud.

16 * Ne imiteris gloriam peccatoris, non enim nosti quæ est subuersio eius.

17 * Ne placeas tibi approbationibus impiorū. memento quòd vsque ad inferos non iustificabuntur.

18 * Longè abesto ab homine qui potestatem habet occidēdi, & non suspicaberis timorem mortis.

19 * Et si accesseris, ne erres, ne auferat vitam tuam continuò.

20 * Scito quòd in medio laqueorum pertransis, & super pinnacula ciuitatis deambulas.

21 * Secundū virtutem tuam coniecta de proximo, & cum sapientibus consilium fac, cū prudentibus sit disputatio tua, & omnis narratio tua in lege Altissimi.

22 * Viri iusti sint conuiuæ tui, & in timore Domini sit gloriatio tua.

24 * In manu artificum opus laudabitur, & princeps populi sapiens in sermone suo.

25 * Terribilis in ciuitate sua homo linguosus: & petulans in verbo suo, odio erit.

CAP. X.

1 IVdex sapiens docet populū suum, & principatus prudentis protensus erit.

2 * Secundum iudicem populi, sic & ministri eius; & secundum gubernatorem ciuitatis, omnes inhabitantes eam.

3 * Rex insipiens perdet populū suū, & ciuitas habitabitur in intellectu potentū.

4 * In manu Domini potestas terræ, & vtilem suscitabit ad tempus super eam.

5 * In manu Domini felicitas hominis, & faciei scribæ imponet gloriam suam.

14 * μὴ ἐγκαταλίπῃς φίλον ἀρχαῖον· ὁ γὰρ καινὸς οὐκ ἔσται ἐπίσης αὐτῷ.

15 * οἶνος νέος, φίλος νέος· ἐὰν παλαιωθῇ μετ' εὐφροσύνης πίεσαι αὐτόν.

16 * μὴ ζηλώσῃς δόξαν ἁμαρτωλοῦ, ἃ γὰρ οἶδας τίς ἐστιν ἡ κατασκαφὴ αὐτῶν.

17 * μὴ εὐδοκήσῃς εὐδοκίαις ἀσεβῶν· μνήσθητι ὅτι ἕως ἅδου οὐ μὴ δικαιωθῶσι.

18 * μακρὰν ἄπεχε ἀπὸ ἀνθρώπου ὃς ἐξουσίαν ἔχει τοῦ φονεύειν, καὶ οὐ μὴ ὑποπτεύσῃς φόβον θανάτου.

19 * καὶ ἐὰν προσέλθῃς, μὴ πλημμελήσῃς, ἵνα μὴ ἀφέληται τὴν ζωήν σου παραχρῆμα.

20 * ἐπίγνωθι ὅτι ἐν μέσῳ παγίδων διαβαίνεις, καὶ ἐπὶ ἐπάλξεων πόλεως περιπατεῖς.

21 * κατὰ τὴν ἰσχύν σου σόφισαι τὸν πλησίον, καὶ μετὰ σοφῶν βουλεύου, μετὰ συνετῶν ἔστω ὁ διαλογισμός σου, καὶ πᾶσα διήγησις σου ἐν νόμῳ ὑψίστου.

22 * ἄνδρες δίκαιοι ἔστωσαν συνδειπνοί σου, καὶ ἐν φόβῳ κυρίου ἔστω τὸ καύχημά σου.

24 * ἐν χειρὶ τεχνιτῶν ἔργον ἐπαινεθήσεται, καὶ ὁ ἡγούμενος λαοῦ σοφὸς ἐν λόγῳ αὐτοῦ.

25 * φοβερὸς ἐν πόλει αὐτοῦ ἀνὴρ γλωσσώδης, καὶ ὁ προπετὴς ἐν λόγῳ αὐτοῦ μισηθήσεται.

ι.

1 * Κριτὴς σοφὸς παιδεύει τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ ἡγεμονία συνετοῦ τεταμιευμένη ἔσται.

2 * κατὰ τὸν κριτὴν τοῦ λαοῦ, οὕτως καὶ οἱ λειτουργοὶ αὐτοῦ· καὶ κατὰ τὸν ἡγούμενον τῆς πόλεως, πάντες οἱ κατοικοῦντες αὐτήν.

3 * βασιλεὺς ἀπαίδευτος ἀπολεῖ τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ πόλις οἰκισθήσεται ἐν συνέσει δυνατῶν.

4 * ἐν χειρὶ κυρίου ἡ ἐξουσία τῆς γῆς, καὶ τὸν χρήσιμον ἐγερεῖ εἰς καιρὸν ἐπ' αὐτῆς.

5 * ἐν χειρὶ κυρίου εὐοδία ἀνδρὸς καὶ προσώπῳ γραμματέως ἐπιθήσει δόξαν αὐτοῦ.

14 * Ne derelinquas amicū antiquum, nouus enim non erit
15 similis illi. * Vinū nouū, amicus nouus. veteraſcat, & cum
16 ſuauitate bibas illud. * Non zeles gloriam & opes peccatoris; non enim ſcis quæ futura
17 ſit illius ſubuerſio. * Nō placeat tibi iniuria iniuſtorum, ſciens quoniam vſq; ad inferos non placebit impius.
18 * Longè abeſto ab homine, poteſtatē habente occidendi, & non ſuſpicaberis timorem
19 mortis. * Et ſi acceſſeris ad illum, noli aliquid committere, ne fortè auferat vitam tuam.
20 * Communionē mortis ſcito, quoniā in medio laqueorū ingredieris, & ſuper dolentiū
21 arma ambulabis. * Secundū virtutem tuam caue te à proximo tuo, & cum ſapientibus & prudentibus tracta.
22 * Viri iuſti ſint tibi conuiuæ, & in timore Dei ſit tibi
23 gloriatio. * Et in ſenſu ſit tibi cogitatus Dei, & omnis enarratio tua in præceptis Al-
24 tiſsimi. * In manu artificum 3. Reg. 5. opera laudabuntur, & principes populi in ſapientia ſermonis ſui: in ſenſu verò ſenio-
25 rum, verbum. * Terribilis eſt in ciuitate ſua homo linguoſus: & temerarius in verbo ſuo odibilis erit.

CAP. X.

1 AIVdex ſapiens iudicabit populum ſuum, & principatus ſenſati ſtabilis erit.
2 * Secundum iudicem populi, ſic & miniſtri eius; & qualis rector eſt ciuitatis, tales & 3 inhabitantes in ea. * Rex inſipiens perdet populū ſuum, & ciuitates inhabitabūtur per ſenſum prudentium.
4 * In manu Dei poteſtas terræ, & execrabilis omnis iniquitas gentium, & vtilem rectorem ſuſcitabit in tempus ſuper illam.
5 * In manu Dei poteſtas hominis, & ſuper faciē ſcribę imponet honorem ſuum.

* Omnis iniuriæ proximi ne memineris, & nihil agas in operibus iniuriæ.

Leu. 19. * Odibilis coram Deo est & hominibus superbia, & execrabilis omnis iniquitas gentiũ. * Regnũ à gente in gentẽ trásfertur propter iniustitias, & iniurias, & contumelias, ac diuersos dolos. * Auaro autẽ nihil est sceleſtius. * Quid superbis terra & cinis? nihil est iniquiꝰ quàm amare pecuniã. hic enim & animã suam venalem habet, quoniã in vita sua proiecit intima sua. * Omnis potẽtatus breuis vita, languor plixior grauat medicũ. * Breuem languorẽ prẹscidit medicus, sicut & rex hodie est, & cras morietur.

* Cùm enim morietur homo, hæreditabit serpentes, & beſtias, & vermes.

* Initium superbiæ hominis apoſtatare à Deo, quoniam ab eo, qui fecit illum, receſſit cor eius. * Quoniã initiũ omnis peccati est superbia. qui tenue rit illã, adimplebitur maledictis, & subuertet eũ in finem.

* Propterea exhonorauit Dñs conuẽtus malorũ, & deſtruxit eos vsque in finem.

* Sedes ducum superborũ deſtruxit Deus; & sedere fecit mites pro eis.

* Radices gentiũ superbarũ arefecit Deus, & plantauit humiles ex ipsis gentibus. * Terras gẽtium euertit Dominus, & perdidit eas vsque in fundamentum. * Arefecit Deus ex ipsis, & disperdidit eos, & ceſſare fecit memoriam eorum à terra. * Memoriam superborum perdidit Deus, & reliquit memoriam humiliũ sensu. * Non est creata hominibus superbia, neque iracũdia nationi mulierum. * Semen hominum honorabitur hoc quod timet Deum; semen autem hoc exhonorabitur, quod præterit mandata Domini.

* Ἐπὶ παντὶ ἀδικήματι, μὴ μνησθῇς τῷ πλησίον, καὶ μὴ πράξασε μηδὲν ἐν ἔργοις ὕβρεως.

* μισητὴ ἔναντι κυρίου καὶ ἀνθρώπων ὑπερηφανία, καὶ ἐξ ἀμφοτέρων πλημμέλεια ἀδικίας.

* βασιλεία ἀπὸ ἔθνους εἰς ἔθνος μετάγεται· διὰ ἀδικίας καὶ ὕβρεις καὶ χρήματα δόλια, τί ὑπερηφανεύεται γῆ καὶ σποδός; * φιλαργύρου γὰρ ὁδὸν ἀνομώτερον.

* οὗτος γὰρ καὶ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἐκπεραιτὸν ποιεῖ· ὅτι ἐν ζωῇ αὐτοῦ ἔρριψεν τὰ ἐντόσια αὐτοῦ.

* μακρὸν ἀῤῥώστημα κόπτει ἰατρός, καὶ βασιλεὺς σήμερον, καὶ αὔριον τελευτήσει.

* ἐν γὰρ τῷ ἀποθανεῖν ἄνθρωπον, κληρονομήσει ἑρπετὰ καὶ θηρία, καὶ σκώληκας.

* ἀρχὴ ὑπερηφανίας, ἀνθρώπου ἀφισταμένου ἀπὸ κυρίου, καὶ ἀπὸ τοῦ ποιήσαντος αὐτὸν ἀπέστη ἡ καρδία αὐτοῦ. * ὅτι ἀρχὴ ἁμαρτίας ὑπερηφανία, καὶ ὁ κρατῶν αὐτῆς ἐξεχεῖται βδέλυγμα, καὶ κατασταφήσεται εἰς τέλος. * διὰ τοῦτο παρεδόξασε κύριος τὰς ἐπαγωγὰς καὶ κατέστρεψεν εἰς τέλος αὐτούς.

* θρόνους ἀρχόντων καθεῖλεν ὁ κύριος, καὶ ἐκάθισε πραεῖς ἀντ' αὐτῶν ἔνδοθεν. * ῥίζας ἐθνῶν ὑπερηφάνων ἐξεῖλε κύριος, καὶ ἐφύτευσεν ἀντ' αὐτῶν ἐν δόξῃ ταπεινούς. * χώρας ἐθνῶν κατέστρεψε κύριος, καὶ ἀπώλεσεν αὐτὰς ἕως θεμελίων γῆς.

* ἐξῆρεν ἐξ αὐτῶν καὶ ἀπώλεσεν αὐτούς. * καὶ κατέπαυσεν ἀπὸ γῆς τὸ μνημόσυνον αὐτῶν.

* οὐκ ἔκτισαι ἀνθρώποις ὑπερηφανίαν, οὐδὲ ὀργὴν θυμοῦ γεννήμασι γυναικῶν.

* σπέρμα ἀσφαλείας οἱ φοβούμενοι κύριον, καὶ ἔντιμον φύτευμα οἱ ἀγαπῶντες αὐτόν. σπέρμα ἀτιμίας οἱ μὴ προσέχοντες τῷ νόμῳ, σπέρμα πλανήσεως οἱ παραβαίνοντες ἐντολάς.

* In omni iniuria, ne iraſcaris proximo, & ne facias quippiam in operibus iniuriæ. * Odibilis corã Domino & hominibus superbia, & ex ambobus error iniuſtitiæ. * Regnũ de gente in gentem transfertur propter iniuſtitias, & iniurias, & opes doloſas; quid superbit terra & cinis? * Auaro quidem enim nihil iniquius.

* Hic enim & suam animam venalem facit: quoniam in vita sua proiecerunt intima sua.

* Longum morbum incidit medicus, & rex hodie, & cras morietur.

* Cùm enim moriatur homo, hæreditabit serpentes & beſtias, & vermes.

* Initium superbiæ, hominis recedentis à Domino, & ab eo qui fecit illum receſſit cor eius.

* Quoniam initium peccati superbia, & qui tenuerit illã, iniuriabit abominationem, & subuertetur in finem. * Propter hoc exhonorauit Dominus inductiones, & subuertit in finem illos.

* Sedes imperantium deſtruxit Dominus, & sedere fecit mites pro eis intus.

* Radices gentium superbarum abſtulit Dominus, & plantauit pro illis in gloria humiles.

* Regiones gentium subuertit Dominus, & perdidit eas vsque ad fundamenta terræ. * Abſtulit ex eis & perdidit eos.

* Et ceſſare fecit à terra memoriam eorum.

* Non creata eſt hominibus superbia, neque ira furoris generationibus mulierũ.

* Semen securitatis qui timent Dominum, & pretioſa planta qui diligũt illum. Semen ignominiæ qui non attendunt legi; semen erroris qui tranſgrediuntur mandata.

In medio fratrum rector illorum honoratus, & qui timet Dominũ in oculis illius.

Ante finem initium timor Domini; abiectio autem principatus obduratio et superbia: diues & honoratus & pauper gloriatio eorum timor Domini.

Nõ iustũ inhonorare pauperẽ intelligentẽ, & nõ decet honorare virũ peccatorẽ.

Magnates & iudices et potentes honorabuntur, & non est aliquis eorum maior timente Dominum.

Seruo prudẽti liberi seruient, & vir sapiens non murmurabit correptus.

Ne velis videri sapiens in faciendo opus tuum, & ne extollas te in tempore angustiæ tuæ:

Melius enim qui operatur & abũdat in omnibus quàm qui gloriatur & eget pane.

Fili in mãsuetudine tua honora animam tuam, & da illi honorem secundum dignitatem eius. Peccantem in animam suam quis iustificabit? et quis honorabit inhonorantem vitam suam?

Pauper honoratur propter sciẽtiam suam, et diues honoratur propter diuitias suas.

Qui est honoratus in paupertate, & in diuitijs quanto magis?

CAP. XI.

Sapientia humilis exaltabit caput illius, & in medio magnatum collocabit eum.

Ne laudes virum in specie sua, & ne abomineris hominem in visu suo.

Breuis in volatilibus apis, & principatus dulcorũ fructus eius. In indumento vestimẽtorũ ne glorieris, et in die gloriæ ne extollaris, quoniã mirabilia opera Dñi sunt; & occulta opera eius hominibus. Multi tyranni sederunt super pauimenta, at insuspicatus tulit diadema.

24 ἐν μέσῳ ἀδελφῶν ὁ ἡγούμενος αὐτῶν ἔντιμος, καὶ οἱ φοβούμενοι κύριον ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ.

25 ἀρχὴ λήξεως ἀρχὴ φόβος κυρίου, ἐκβολὴ δὲ ἀρχῆς σκληρυσμὸς καὶ ὑπερηφανία· πλούσιος καὶ ἔνδοξος καὶ πτωχὸς τὸ καύχημα αὐτῶν φόβος κυρίου.

26 δίκαιον ἀτιμάσαι πτωχὸν συνετόν, καὶ οὐ καθήκει δοξάσαι ἄνδρα ἁμαρτωλόν.

27 μεγιστᾶνες καὶ κριταὶ καὶ δυνάσται δοξασθήσονται, καὶ οὐκ ἔστι τούτων μείζων τοῦ φοβουμένου τὸν κύριον.

28 οἰκέτῃ συνετῷ ἐλεύθεροι λειτουργήσουσι· καὶ ἀνὴρ ἐπιστήμων οὐ γογγύσει παιδευόμενος.

29 μὴ σοφίζου ποιῆσαι τὸ ἔργον σου, καὶ μὴ δοξάζου ἐν καιρῷ στενοχωρίας σου.

30 κρεῖσσον γὰρ ὁ ἐργαζόμενος καὶ περισσεύων ἐν πᾶσιν, ἢ ὁ δοξαζόμενος καὶ ἀπορῶν ἄρτου. 31 τέκνον ἐν πραΰτητί σου δόξαζον τὴν ψυχήν σου, καὶ δὸς αὐτῇ τιμὴν κατὰ τὴν ἀξίαν αὐτῆς. 32 τὸν ἁμαρτάνοντα εἰς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίς δικαιώσει; καὶ τίς δοξάσει τὸν ἀτιμάζοντα τὴν ζωὴν αὐτοῦ; 33 πτωχὸς δοξάζεται διὰ τὴν ἐπιστήμην αὐτοῦ, καὶ πλούσιος δοξάζεται διὰ τὸν πλοῦτον αὐτοῦ. 34 ὁ δεδοξασμένος ἐν πτωχείᾳ, πόσῳ μᾶλλον ἐν πλούτῳ;

ια'.

1 Σοφία ταπεινοῦ ἀνυψώσει κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἐν μέσῳ μεγιστάνων καθίσει αὐτόν.

2 μὴ αἰνέσῃς ἄνδρα ἐν κάλλει αὐτοῦ, καὶ μὴ βδελύξῃ ἄνθρωπον ἐν ὁράσει αὐτοῦ.

3 μικρὸς ἐν πετεινοῖς ἡ μέλισσα, καὶ ἀρχὴ γλυκασμάτων ὁ καρπὸς αὐτῆς.

4 ἐν περιβολῇ ἱματίων μὴ καυχήσῃ, καὶ ἐν ἡμέρᾳ δόξης μὴ ἐπαίρου· ὅτι θαυμασταὶ τὰ ἔργα κυρίου ἐσί, καὶ κρυπτὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ ἀνθρώποις. 5 πολλοὶ τύραννοι ἐκάθισαν ἐπ' ἐδάφους, ὁ δὲ οὐνπονόητος ἐφόρεσε διάδημα.

24 In medio fratrum rector illorũ in honore, & qui timẽt Dominũ, erũt in oculis illius.

25 Gloria diuitũ honoratorũ, & pauperum timor Dei est.

26 Non despicere hominem iustũ pauperẽ, & non magnificare virum peccatorẽ diuitẽ.

27 Magnus est iudex, & potens est in honore, & non est maior illo qui timet Deum. Pro. 17 b. 21. b. Inf. 19. b

28 Seruo sensato liberi seruient, & vir prudens & disciplinatus nõ murmurabit correptus, & insciꝰ non honorabitur. 29 Noli extollere te in faciendo opere tuo, & noli cunctari in tempore angustię.

30 Melior est qui operatur, & abundat in omnibus, quàm qui gloriatur, & eget pane.

31 Fili, in mansuetudine serua animã tuam, & da illi honorem secundũ meritũ suum.

32 Peccantẽ in animã suam, quis iustificabit? & quis honorificabit exhonorantẽ animam suam? 33 Pauper gloriatur per disciplinam & timorem suum, & est homo qui honorificatur propter substantiã suam. 34 Qui autem gloriatur in paupertate, quantò magis in substantia! & qui gloriatur in substantia, pauperta-tem vereatur.

CAP. XI.

1 Sapientia humiliati exaltabit caput illius, & in medio magnatorum consedere illum faciet.

2 Non laudes virum in specie sua, neque spernas hominem in visu suo.

3 Breuis in volatilibus apis, & initium dulcoris habet fructus illius.

4 In vestitu ne glorieris vnquam, nec in die honoris tui extollaris. quoniam mirabilia opera Altissimi solius, & gloriosa, & absconsa, & inuisa opera illius.

5 Multi tyranni sederunt in throno, & insuspicabilis portauit diadema.

* Multi potentes oppreſsi ſunt valde, & glorioſi traditi ſunt in manus alterorum.

Pro.18.c * Priuſquam interroges, ne vituperes quenquam; & cùm interrogaueris, corripe iuſtè.

* Priuſquam audias, ne reſpondeas verbum, & in medio ſeniorum ne adiicias loqui.

* De ea re quæ te non moleſtat, ne certeris: & in iudicio peccantium ne conſiſtas.

* Fili, ne in multis ſint actus tui; & ſi diues fueris, non eris immunis à delicto. ſi enim ſecutus fueris, nõ apprehendes; & non effugies ſi præcurreris.

* Eſt homo laborans & feſtinans & dolens impius, & B tantò magis non abundabit.

* Eſt homo marcidus egens recuperatione, plus deficiens virtute, & abundans paupertate; & oculus Dei reſpexit illum in bono, & erexit eum ab humilitate ipſius. * Et exaltauit caput eius, & mirati ſunt in illo multi, & honorauerũt Deum. * Bona & mala, vita & mors; paupertas & honeſtas à Deo ſunt. * Sapientia, diſciplina & ſciẽtia legis apud Dominũ, dilectio & viæ bonorum apud ipſum. * Error & tenebræ peccatoribus concreata ſunt: qui autem exultãt in malis, conſeneſcũt in malo.

* Datio Dei permanet iuſtis, & profectus illius ſucceſſus habebit in æternum.

* Eſt qui locupletatur parcè agendo, & hęc eſt pars mercedis illius, in eo quod dicit:

* Inueni requiem mihi, & nunc manducabo de bonis meis ſolus, & neſcit quòd tẽpus prætereat illum, & mors C appropinquet & relinquet omnia aliis, & moriatur.

* Sta in teſtamento tuo, & in illo colloquere, & in opere mandatorum tuorum veteraſce.

* Ne manſeris in operibus peccatorum. confide autem in Deo, & mane in loco tuo.

* πολλοὶ δυνάσαι ἠτιμάθησαν σφόδρα, καὶ ἔνδοξοι παρεδόθησαν εἰς χεῖρας ἑτέρων.

* πρὶν ἢ ἐξετάσῃς, μὴ μέμψῃ· νόησον πρῶτον καὶ τότε ἐπιτίμα.

* πρὶν ἢ ἀκοῦσαι, μὴ ἀποκρίνου, καὶ ἐν μέσῳ λόγων μὴ παρέμβαλλε ῥῆμα. * περὶ πράγματος οὐκ ἐσκληρύνθη σου ἡ ψυχή, μὴ ἔριζε, καὶ ἐν κρίσει ἁμαρτωλῶν μὴ συνέδρευε.

* τέκνον μὴ πολλὰ ἔστωσαν αἱ πράξεις σου· ἐὰν πλουτήσῃς οὐκ ἀθῳωθήσῃ· καὶ ἐὰν διώκῃς τὰ μὴ καταλάβῃς, καὶ τὰ μὴ ἐκφύγῃς διαδράς.

* ἔστι κοπιῶν καὶ πονῶν καὶ σπεύδων, καὶ τοσούτῳ μᾶλλον ὑστερεῖται.

* ἔστι νωθρὸς χρῄζων βοηθείας καὶ δυνάμεως, ὑστερῶν ἰσχύι καὶ περισσεύων πτωχείᾳ, καὶ ὀφθαλμὸς κυρίου ἐπέβλεψεν αὐτὸν εἰς ἀγαθά, καὶ ἀνώρθωσεν αὐτὸν ἐκ ταπεινώσεως αὐτοῦ.

* καὶ ἀνύψωσε κεφαλὴν αὐτοῦ ἀπὸ συντριβῆς, καὶ ἐθαύμασαν ἐπ' αὐτῷ πολλοὶ θεωρήσαντες.

* ἀγαθὰ καὶ κακά, ζωὴ καὶ θάνατος, πτωχεία καὶ πλοῦτος παρὰ κυρίου ἐστί.

* σοφία καὶ ἐπιστήμη καὶ γνῶσις νόμου παρὰ κυρίου· ἀγάπησις καὶ ὁδοὶ καλῶν ἔργων παρ' αὐτοῦ εἰσι.

* πλάνη καὶ σκότος ἁμαρτωλοῖς συνέκλεισαν, τοῖς δὲ γαυριῶσιν ἐπὶ κακὰ συγκεκαῦσθαι κακία.

* δόσις κυρίου παραμένει εὐσεβέσι, καὶ ἡ εὐδοκία αὐτοῦ εὐοδοῖ εἰς τὸν αἰῶνα.

* ἔστι πλουτῶν ἀπὸ πολλῆς ἐγκρατείας καὶ φειδωλίας αὐτοῦ, καὶ αὕτη ἡ μερὶς αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ· ἐν τῷ εἰπεῖν αὐτόν· * εὗρον ἀναπαυσιν, καὶ νῦν φάγωμαι ἀπὸ τῶν ἀγαθῶν μου ἀεὶ ἀπολαύσεως. καὶ οὐκ οἶδε τίς καιρὸς παρελεύσεται αὐτόν, καὶ καταλείψει αὐτὰ ἑτέροις καὶ ἀποθανεῖται.

* στῆθι ἐν διαθήκῃ σου καὶ ὁμίλει ἐν αὐτῇ, καὶ ἐν τῷ ἔργῳ σου παλαιώθητι. * μὴ θαύμαζε ἐν ἔργοις ἁμαρτωλοῦ, πίστευε τῷ κυρίῳ καὶ ἔμμενε τῷ πόνῳ σου.

8 * *Multi potentes inhonorati ſunt valdè, & glorioſi traditi ſunt in manus aliorũ.*

7 * *Priuſquam exquiras, ne accuſes: intellige primùm, & tunc reprehende.*

8 * *Priuſquam audias ne reſpondeas, & in medio ſermonum ne interijcias verbũ.*

9 * *De re de qua non eſt ad te, ne certes, & in iudicio peccatorum ne præſideas.*

10 * *Fili non erga multa ſint actus tui; ſi enim repletus fueris, non eris innocens, & ſi ſecutus fueris, non apprehendes, & non effugies au-*
11 *fugiens.* * *Eſt laborans & operans, & feſtinans, & tan-*
12 *to magis eget.* * *Eſt piger egens auxilio, deficiens virtute & abundans paupertate: & oculus Domini reſpexit illum in bona, & erexit eum de humilitate ipſius.*

13 * *Et exaltauit caput eius à contritione, & mirati ſunt in illo multi qui viderunt.*

14 * *Bona & mala, vita & mors, paupertas & diuitiæ, à Domino ſunt.*

15 * *Sapientia & ſcientia et cognitio legis à Domino: dilectio & viæ bonorum ope-*
16 *rum ab ipſo ſunt.* * *Error et tenebræ peccatoribus cõcreata ſunt, at exultantibus in malis conſeneſcit malitia.*

17 * *Datio Domini permanet religioſis, & beneplacitum eius proſperatur in ſeculum.*

18 * *Eſt qui locupletatur ab attẽtione & parſimonia ſua, & hæc pars eius à mercede*
19 *illius, in eo quod dicit ipſe,* * *Inueni requiẽ, et nũc manducabo à bonis meis aſſidue. Et non nouit quòd tempus præteribit ipſum, & relinquet illa aliis & morietur.*

20 * *Sta in teſtamento tuo et colloquere in illo, & in opere*
21 *tuo veteraſce.* * *Ne mireris in operibus peccatoris, confide autem in Domino, & permane in labore tuo.*

* *Quoniam leue in oculis* 22
Domini velociter repentè di
tare pauperem.

* *Benedictio Domini in* 23
mercede pij, & in hora veloci germinat benedictionem eius.

* *Ne dixeris, Quæ est mihi* 24
necessitas complacentiæ, & à quo ex nũc erunt mihi bona?

* *Ne dicas, Sufficientia* 25
mihi sunt, & multa mihi quæ habeo, & quid ex nunc mali habebo in vita?

* *In die bonorum obliuio* 26
malorum, & in die malorum non recordabitur bonorum.

* *Quoniã leue coram Do-* 27
mino in die obitus reddere homini secundùm opera eius.

* *Malitia horæ obliuio-* 28
nem facit delitiarum, & consummationẽ hominis reuelatio operum illius.

* *Ante mortem ne dicas* 29
beatum aliquem, & in filijs suis cognoscetur vir.

* *Non omnẽ hominem in-* 30
ducas in domum tuam, multæ enim insidiæ diaboli.

* *Perdix capta in cauea,* 31
sic cor superbi, & vt prospector ascendens ad casum.

* *Nam bona in mala con-* 32
uertens insidiatur, & in electis imponet maculam.

* *Ab scintilla parua auge-* 33
tur pruna, & homo peccator ad sanguinem insidiatur.

* *Attende à malefactore,* 34
praua enim fabricat, ne fortè det tibi maculam in seculum.

* *Inhabitare fac peregri-* 35
num, & peruertet te in turbatione, & abalienabit te à proprijs tuis.

CAP. XII.

SI *benefeceris, scito cui* 1
facis, & erit gratia bonis tuis.

* *Benefac pio, & inuenies* 2
retributionem, & si non ab ipso, at ab Altissimo.

22 * ὅτι κοῦφον ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου διὰ τάχους ἐξάπινα πλουτίσαι πένητα.

23 * εὐλογία κυρίου ἐν μισθῷ εὐσεβοῦς, καὶ ἐν ὥρᾳ ταχινῇ ἀναταλλει εὐλογίαν αὐτοῦ.

24 * μὴ εἴπῃς, τίς ἐστί μου χρεία ἀρεσκείας, καὶ τίνι ἀπὸ τοῦ νῦν ἔσαι μοι τὰ ἀγαθά;

25 * μὴ εἴπῃς, αὐτάρκη μοι ἐστί, καὶ πολλά μοι ἃ ἔχω, καὶ τί ἀπὸ τοῦ νῦν κακωθήσομαι ἐν ζωῇ;

26 * ἐν ἡμέρᾳ ἀγαθῶν ἀμνησία κακῶν, καὶ ἐν ἡμέρᾳ κακῶν ὁ μνησθήσεται ἀγαθῶν.

27 * ὅτι κοῦφον ἔναντι κυρίου ἐν ἡμέρᾳ τελευτῆς ἀποδοῦναι ἀνθρώπῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.

28 * κάκωσις ὥρας ἀπολησμονιὰν ποιεῖ τρυφῆς, καὶ συντέλειαν ἀνθρώπου ἀποκάλυψις ἔργων αὐτοῦ.

29 * πρὸ τελευτῆς μὴ μακάριζε μηδένα, καὶ ἐν τέκνοις αὐτοῦ γνωσθήσεται ἀνήρ.

30 * μὴ πάντα ἄνθρωπον εἴσαγε εἰς τὸν οἶκόν σου, πολλὰ γὰρ τὰ ἔνεδρα τοῦ διαβόλου.

31 * πέρδιξ ἐμβυθεὶς ἐν καρταλλῳ, οὕτως καρδία ὑπερηφάνου, καὶ ὡς κατάσκοπος ἀπὸ πάσης ἀπὸ πάσαν.

32 * τὰ γὰρ ἀγαθὰ εἰς κακὰ μεταστρέφων ἐνεδρεύει, καὶ ἐν τοῖς αἱρετικοῖς ἐπιθήσει μῶμον.

33 * ἀπὸ σπινθῆρος μικροῦ πληθυνεῖ ἀνθρακιὰ, καὶ ἀνὴρ αἱμαρτωλὸς εἰς αἷμα ἐνεδρεύει.

34 * πρόσεχε ἀπὸ κακοῦργου, πονηρὰ γὰρ τεκταίνει, μήποτε δῷ σοι μῶμον εἰς τὸν αἰῶνα.

35 * ἐνοίκιον ἀλλότριον καὶ διαστρέψει σε ἐν τρικυμίᾳ, καὶ ἀπαλλοτριώσει σε ἀπὸ τῶν ἰδίων σου.

ιβ'.

1 * Εὐὰν δῶς ποιῇς, γνῶθι τίνι ποιεῖς, καὶ ἔσαι χάρις τοῖς ἀγαθοῖς σου.

2 * δὸς πίονα ἀσεβῆ, καὶ εὑρήσεις ἀνταπόδομα, καὶ εἰ μὴ πάρ' αὐτοῦ, ἀλλὰ πρὸς τοῦ ὑψίστου.

22 * Facile est enim in oculis Dei subitò honestare pauperem.

23 * Benedictio Dei in mercedem iusti festinat, & in honore veloci processus illius fructificat.

24 * Ne dicas: Quid est mihi opus, & quæ erunt mihi ex hoc bona?

25 * Ne dicas, Sufficiens mihi sum, & qd ex hoc pessimabor?

26 * In die bonorum ne immemor sis malorum: & in die Inf. 18.c
D malorum ne immemor sis bonorum.

27 * Quoniam facile est coram Deo in die obitus retribuere vnicuique secundũ vias suas.

28 * Malitia horę obliuionem facit luxuriæ magnæ, & in fine hominis denudatio operum illius.

29 * Ante mortem ne laudes hominẽ quenquam, quoniam in filiis suis agnoscitur vir.

30 * Non omnem hominẽ inducas in domum tuam; multæ enim sunt insidiæ dolosi.

31 * Sicut enim eructant præcordia fœtẽtium, & sicut perdix inducitur in caueam, & vt caprea in laqueum; sic & cor superborũ, & sicut prospector videns casum proximi sui.

32 * Bona enim in mala conuertens, insidiatur; & in electis imponet maculam.

33 * A scintilla enim vna augetur ignis, & ab vno doloso augetur sanguis; homo verò peccator sanguini insidiatur.

34 * Attende tibi à pestifero, fabricat enim mala, ne fortè inducat super te subsannationẽ in perpetuum.

35 * Admitte ad te alienigenã, & subuertet te in turbine, & abalienabit te à viis propriis.

CAPVT XII.

1 A SI benefeceris, scito cui feceris, & erit gratia in bonis tuis multa.

2 * Benefac iusto, & inuenies retributionem magnam, & si non ab ipso, certè à Domino.

* Non est enim ei bene, qui assiduus est in malis, & eleemosynas non danti, quoniam & Altissimus odio habet peccatores, & misertus est pœnitentibus.

* Da misericordiam, & ne susscipias peccatorem, & impiis & peccatorib⁹ reddet vindictã, custodiens eos in diem vindictæ.

* Da bono, & non recepe- B ris peccatorem: benefac humili, & non dederis impio: prohibe panes illi dare, ne in ipsis potentior te sit. nam duplicia mala inuenies in omnibus bonis quæcunque fecerit illi.

* Quoniam & Altissimus odio habet peccatores, & impiis reddet vindictam.

* Non agnoscetur in bonis amicus, & nõ absconditur in malis inimicus.

* In bonis viri inimici illius, in tristitia & in malitia illius amicus agnitus est.

* Non credas inimico tuo in æternum.

* Sicut enim æramentum, æruginat nequitia illius.

* Et si humiliatus vadat C curuus, abijce animum tuum, & custodi te ab illo.

* Non statues illum penes te, nec sedeat ad dexterã tuam, ne conuersus stet in loco tuo; ne fortè conuersus in locum tuum, inquirat cathedram tuam, & in nouissimo cognoscas verba mea, & in sermonibus meis stimuleris.

* Quis miserebitur incantatori à serpente percusso, & omnibus qui appropiant bestiis? sic & qui comitatur cum viro iniquo, & obuolutus est in peccatis eius.

* Vna hora tecum permanebit: si autem declinaueris, non supportabit.

* In labiis suis indulcat inimicus, & in corde suo insidiatur, vt subuertat te in foueam.

* οὐκ ἔσαι ἀγαθὰ τῷ ἐνδελεχί- 3
ζοντι εἰς κακά, καὶ τῷ ἐλεημοσύνης
μὴ χωριζομένῳ· ὁ γὰρ ὑψίστος μισεῖ
τοὺς ἁμαρτωλούς.

* δὸς ποίησον ταπεινῷ καὶ μὴ δῷς 4
ἀσεβεῖ· ἐμπόδισον σὸν ἄρτους σου καὶ
μὴ δῷς αὐτῷ, ἵνα μὴ ἐν αὐτοῖς σε
δυναστεύσῃ, διπλάσια γὰρ κακὰ εὑ-
ρήσει σοι ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς οἷς ἂν
ποιῇς αὐτῷ.

* ὅτι καὶ ὁ ὕψιστος ἐμίσησεν ἁ- 6
μαρτωλούς, καὶ τοῖς ἀσεβέσιν ἀποδώ-
σει ἐκδίκησιν. φυλάσσει γὰρ αὐτοὺς εἰς
ἡμέραν ἐκδικήσεως αὐτῶν κρα-
ταιάν. δὸς τῷ ἀγαθῷ, καὶ μὴ ἀντιλά
βῃ ἁμαρτωλοῦ.

* οὐκ ἐκβληθήσεται ἐν ἀγαθοῖς 7
ὁ φίλος, καὶ οὐ κρυβήσεται ἐν κακοῖς
ὁ ἐχθρός.

* ἐν ἀγαθοῖς ἀνδρὸς ὁ ἐχθρὸς 8
αὐτοῦ ἐν λύπῃ, καὶ ἐν τοῖς κακοῖς αὐ-
τοῦ καὶ ὁ φίλος διαχωρισθήσεται.

* μὴ πιστεύσῃς τῷ ἐχθρῷ σου εἰς 9
τὸν αἰῶνα.

* ὡς γὰρ ὁ χαλκὸς ἰοῦται, οὕτως ἡ 10
πονηρία αὐτοῦ.

* καὶ ἐὰν ταπεινωθῇ καὶ πορεύ- 11
σῃ συγκεκυφώς, πρόσεχε σὺ τῇ ψυχῇ
σου καὶ φύλαξαι ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἔσῃ
αὐτῷ ὡς ἐκμεμαχὼς ἔσπερον, καὶ
γνώσῃ ὅτι οὐκ εἰς τέλος κατίωσε.

* μὴ στήσῃς αὐτὸν παρὰ σεαυτῷ, 12
μήποτε καταστρέψας σε στῇ ἀντὶ τοῦ
τόπου σου· μὴ καθίσῃς αὐτὸν ἐκ δε-
ξιῶν σου, μήποτε ζητήσῃ τὸν καθέ-
δραν σου λαβεῖν, καὶ ἐπ' ἐσχάτων ἐπι
γνώσῃ τοὺς λόγους μου, καὶ ἐπὶ τῶν
ῥημάτων μου καταυγήσῃ.

* τίς ἐλεήσει ἐπαοιδὸν ὀφιόδηκ- 13
τον, καὶ πάντας τοὺς προσαγομένους
θηρίοις, ὅτως τὸν προσπορδόμενον
ἀνδρὶ ἁμαρτωλῷ καὶ συμφυόμε-
νον ἐν ταῖς ἁμαρτίαις αὐτοῦ.

* ὥραν μετὰ σοῦ διαμενεῖ ἐν σάσει 14
δικαίᾳ, καὶ ἐὰν ἐκκλίνῃς, οὐ μὴ κατ-
τερήσῃ. * καὶ ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ 15
γλυκανεῖ ὁ ἐχθρός, καὶ ἐν τῇ καρ-
δίᾳ αὐτοῦ βουλεύσεται διαστρέψαι
σε εἰς βόθρον.

3 * Non erunt bona ei qui assuetus est ad mala, & eleemosynam non separanti, da pio, & ne susscipias peccatorem.

4 * Benefac humili & ne dederis impio, prohibe panes tuos & ne dederis ei. Ne in illis te supprimat; duplicia enim mala inueniet tibi in omnibus bonis quæcunque feceris illi.

6 * Quoniã et altissimus odio habuit peccatores, & pijs reddet vindictã. Seruat autem eos in diem vindictæ eorum fortem. Da bono, & ne susscipias peccatorem.

7 * Non eijcietur in bonis amicus, & non abscondetur in malis inimicus:

8 * In bonis viri inimici illius in tristitia, & in malis illius, et amicus separabitur.

9 * Ne credas inimico tuo in sæculum.

10 * Sicut enim æs æruginat, sic nequitia illius.

11 * Et si humiliatus fuerit & vadat incuruatus, superpone animam tuam & caue ab illo, & eris ei vt qui absterfit speculum, & cognosces quòd non in finem terfit æruginem.

12 * Ne statuas eum penes te, ne fortè cùm subuerterit te, stet super locum tuum. Ne colloces eum à dextris tuis, ne fortè quærat cathedram tuam accipere, & in nouissimis cognoscas verba mea, et in sermonibus meis stimuleris.

13 * Quis miserebitur incantatoris à serpente morsi, & omnium accedentium bestijs; sic eius qui accedit viro peccatori, et qui commiscetur in
14 peccatis eius. * Per horam tecum permanebit in statione iusta: & si declinaueris, non
15 tolerabit. * Et in labijs suis indulcabit inimicus, & in corde suo deliberabit subuertere te in foueam.

16 ‡ *In oculis suis lachrymabitur; & si inuenerit tempus, nõ satiabitur à sanguine. Mala si occurrerint tibi, inuenies illum priorem te illic, & quasi homo adiuuans suffodiet calcaneum tuum.*

17 ‡ *Caput suum mouebit & plaudet manibus, & multa susurrabit, & commutabit vultum suum.*

CAP. XIII.

1 QVi tetigerit picem, inquinabitur in ea; & cõmunicans superbo similis erit illi.

2 ‡ *Pondus super te ne tollas in vita tua; & fortiori te, & ditiori te ne communices.*

3 ‡ *Quid communicabit olla ad cacabum? ipsa impinget, & ipsa conteretur.*

4 ‡ *Diues iniuriam fecit, et ipsum rogabunt; pauper iniuriam fecit, & ipse minas patietur.*

5 ‡ *Si vtilis fueris, operatur in te; & si egueris, affliget te.*

6 ‡ *Et si habueris, conuiuet tecum, & exinaniet te, & ipse non dolebit.*

7 ‡ *Opus habuit tui, & decipiet te, & arridebit tibi, & dabit tibi spem: loquetur tibi bona, & dicet, Quæ necessitas tua?*

8 ‡ *Et confundet te cibis suis, donec exinaniat te bis aut ter, & in nouissimis deridebit te. Et post hæc videbit te, & relinquet te, & caput suum mouebit super te.*

9 ‡ *Attende ne decipiaris mente.*

10 ‡ *Et ne humilieris in lætitia cordis tui.*

11 ‡ *Cùm aduocauerit te potens, discedens esto, & tanto magis te aduocabit repetens.*

12 ‡ *Ne incidas, vt non expellaris sine iudicio, & ne longè distes ne obliuioni tradaris.*

16 ‡ ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ δακρύσει, καὶ ἐὰν εὕρῃ καιρόν, οὐκ ἐμπλησθήσεται αἵματος. καὶ ἐὰν ὑπαντήσῃ σοι, εὑρήσεις αὐτὸν πρότερόν σου ἐκεῖ, καὶ ὡς ἀδύτερον βοηθῶν ὑποχάσει πέρναν σου.

17 ‡ τῷ κεφαλῷ αὐτοῦ κινήσει καὶ ἐπικροτήσει ταῖς χερσί, καὶ πολλὰ διαψιθυριεῖ καὶ ἀλλοιώσει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ.

ιγ'.

1 ‡ Ὁ ἁπτόμενος πίσσης, μολυνθήσεται ἐν αὐτῇ· καὶ κοινωνὸν ὑπερηφάνῳ ὁμοιωθήσεται αὐτῷ.

2 ‡ Βάρος ὑπὲρ σὲ μὴ ἄρῃς ἐν ζωῇ σου, καὶ ἰσχυροτέρου σου καὶ πλουσιωτέρου σου μὴ κοινώνει.

3 ‡ τί κοινωνήσει χύτρα πρὸς λέβητα; αὐτὴ προσπρόσει, καὶ αὐτὴ συντριβήσεται.

4 ‡ πλούσιος ἠδίκησε, καὶ αὐτὸς προσδεηθήσεται· πτωχὸς ἠδίκησε, καὶ αὐτὸς προσαπειληθήσεται.

5 ‡ ἐὰν χρησιμεύσῃς, ἐργάται ἐν σοί· καὶ ἐὰν ὑστερήσῃς, καταλείψει σε.

6 ‡ καὶ ἐὰν ἔχῃς, συμβιώσεταί σοι, καὶ ἀποκενώσει σε, καὶ οὐ πονέσει.

7 ‡ χρείαν ἔχῃ σου, καὶ ἀποπλανήσει σε, καὶ προσγελάσεταί σοι, καὶ δώσει σοι ἐλπίδα· λαλήσει σοι καλά, καὶ ἐρεῖ, τίς ἡ χρεία σου;

8 ‡ καὶ αἰσχυνεῖ σε τοῖς βρώμασιν αὐτοῦ, ἕως ἅπαξ ἀποκενώσει σε δὶς ἢ τρίς, καὶ ἐπ' ἐσχάτων καταμωκήσεται σου. καὶ μετὰ ταῦτα ὄψεταί σε, καὶ καταλείψει σε, καὶ τῷ κεφαλῷ αὐτοῦ κινήσει ἐπὶ σοί.

10 ‡ πρόσεχε μὴ ἀποπλανηθῇς τῇ διανοίᾳ.

11 ‡ καὶ μὴ ταπεινωθῇς ἐν ἀφροσύνῃ καρδίας σου.

12 ‡ προσκαλεσαμένου σε δυνάστου, ὑποχώρησον γίνου, καὶ τοῦτο μᾶλλόν σε προσκαλέσεται πλεονάζων.

13 ‡ μὴ ἔμπιπτε, ἵνα μὴ ἀπωσθῇς ἀκρίτως, καὶ μὴ μακρὰν ἀφισῶ ἵνα μὴ ἐπιλησθῇς.

16 ‡ In oculis suis lachrymatur inimicus, & si inuenerit tempus, non satiabitur sanguine; & si incurrerint tibi mala, inuenies eum illic priorẽ, & quasi adiuuans suffodiet plantas tuas.

17 ‡ Caput suum mouebit & plaudebit manu, & multa susurrans commutabit vultum suum.

CAP. XIII.

A 1 QVi tetigerit picem, inquinabitur ab ea: & qui communicauerit superbo, induet superbiam.

2 ‡ Pondus super se tollit, qui honestiori se communicat. & ditiori te ne socius fueris.

3 ‡ Quid communicabit cacabus ad ollam? quando enim se colliserint, confringetur.

4 ‡ Diues iniustè egit & fremebit, pauper autem læsus tacebit.

5 ‡ Si largitus fueris, assumet te; & si non habueris, derelinquet te.

6 ‡ Si habes, conuiuet tecum & euacuabit te, & ipse nõ dolebit super te.

7 ‡ Si necessarius illi fueris, supplantabit te, & subridens spem dabit, narrans tibi omnia bona, & dicet: Quid opus est tibi?

B 8 ‡ Et confundet te in cibis suis donec te exinaniat bis & ter, & in nouissimo deridebit te. Postea videns derelinquet te, & caput suum mouebit ad
9 te. ‡ Humiliare Deo, & expecta manus eius.

10 ‡ Attende, ne seductus in stultitia humilieris.

11 ‡ Noli esse humilis in sapientia tua, ne humiliatus in stultitiam seducaris.

12 ‡ Aduocatus à potentiore, discede; ex hoc enim magis te aduocabit.

13 ‡ Ne improbus sis, ne impingaris; & ne longè sis ab eo, ne eas in obliuionem.

* Ne retineas ex æquo loqui cum illo, nec credas multis verbis illius. ex multa enim loquela tentabit te, & subridens interrogabit te de abscõditis tuis. * Immitis animus illius conseruabit verba tua, & non parcet de malitia & de vinculis. * Caue tibi, & attende diligenter auditui tuo, quoniam cũ subuersione tua ambulas. * Audiens verò verba illa, quasi in somnis vide, & vigilabis. C

Inf. 27.b * Omni vita tua dilige Deũ, & inuoca illum in salute tua.

* Omne animal diligit simile sibi, sic & omnis homo proximum sibi.

* Omnis caro ad similẽ sibi coniungetur, & omnis homo simili sui sociabitur.

* Sicut communicabit lupus agno aliquando, sic peccator iusto.

2.Cor.9.c * Quæ communicatio sancto homini ad canem, aut quę pars bona diuiti ad pauperẽ?

* Venatio leonis onager in eremo: sic & pascua diuitum sunt pauperes.

* Et sicut abominatio est superbo humilitas, sic & execratio diuitis pauper.

* Diues commotus confirmatur ab amicis suis: humilis autem cùm ceciderit, expelletur & à notis.

* Diuiti decepto multi recuperatores. locutus est superba, & iustificauerunt illum.

* Humilis deceptus est, insuper & arguitur. locutus est D sensatè, & nõ est datus ei locꝰ.

* Diues locutus est, & omnes tacuerunt; & verbum illius vsque ad nubes perducẽt.

* Pauper locutus est, & di-
Inf. 22.a & 31.a cunt: Quis est hic? & si offenderit, subuertent illum.

* Bona est substantia, cui nõ est peccatum in cõscientia: & nequissima paupertas in ore impij. * Cor hominis immutat faciem illius, siue in bona, siue in mala.

* μὴ ἔπεχε εἰσηγορεῖσθαι μετ' αὐτοῦ, καὶ μὴ πίστευε τοῖς πλείοσι λόγοις αὐτοῦ. ἐκ πολλῆς γὰρ λαλιᾶς πειράσει σε, καὶ ὡς πρωτογελῶν ἐξετάσει τὰ κρυπτά σου.

* ἀνελεήμων ὁ μὴ συντηρῶν λόγους, καὶ οὐ μὴ φείσεται περὶ κακώσεώς σου καὶ δεσμῶν. * σωτήριον καὶ πρόσεχες σφόδρα τοῦ ἀκούειν, ὅτι μετὰ τῆς πλώσεώς σου περιπατεῖς.

* ἀκούων ταῦτα ἐν ὕπνῳ σου, γρηγόρησον.

* πάσῃ ζωῇ ἀγάπα τὸν κύριον, καὶ ἐπικαλοῦ αὐτὸν εἰς σωτηρίαν σου.

* πᾶν ζῶον ἀγαπᾷ τὸ ὅμοιον αὐτῷ, καὶ πᾶς ἄνθρωπος ἀγαπᾷ τὸν πλησίον αὐτοῦ. * πᾶσα σὰρξ κατὰ γένος συναύξει, καὶ τῷ ὁμοίῳ αὐτοῦ προσκολληθήσεται ἀνήρ.

* τί κοινωνήσει λύκος πρὸς ἀμνόν, οὕτως ἁμαρτωλὸς πρὸς εὐσεβῆ. * τίς εἰρήνη ὑαίνῃ πρὸς κυνός, καὶ τίς εἰρήνη πλουσίῳ πρὸς πένητα; * κυνήγια λεόντων ὄναγροι ἐν ἐρήμῳ, οὕτως νομαὶ πλουσίων πτωχοί. * βδέλυγμα ὑπερηφάνων ταπεινότης, οὕτως βδέλυγμα πλουσίῳ πτωχός. * πλούσιος σαλευόμενος ὑπὸ φίλων, πτωχὸς ὢν πεσὼν προσαπωθεῖται καὶ ὑπὸ φίλων.

* πλουσίου σφαλέντος, πολλοὶ ὑπερασπισταί· ταπεινοῦ ὀλισθήσαντος, καὶ οἱ ἐγγύς προσωθοῦσιν. * ταπεινὸς ἔσφαλε καὶ προσεπετίμησαν αὐτῷ· ἐφθέγξατο σὺν συνέσει, καὶ οὐκ ἐδόθη αὐτῷ τόπος. * πλούσιος ἐλάλησεν, καὶ πάντες ἐσίγησαν, καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ ὑψώσουσιν ἕως τῶν νεφελῶν. * πτωχὸς ἐλάλησε, καὶ εἶπαν, τίς οὗτος; καὶ ἐὰν προσκόψῃ προσανατρέψουσιν αὐτόν.

* ἀγαθὸς ὁ πλοῦτος ᾧ μὴ πρόσεστιν ἁμαρτία, καὶ πονηρὰ ἡ πτωχεία ἐν στόματι ἀσεβοῦς. * καρδία ἀνθρώπου ἀλλοιοῖ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ἐὰν τε εἰς ἀγαθὰ ἐὰν τε εἰς κακά· καὶ ἀγαθωσύνη πρόσωπον ἐν τέρψει καρδίας ἀγαθύνουσα.

14 * Ne contineas alloqui cũ eo, & ne credas pluribus verbis illius. Ex multa enim loquela tẽtabit te & tanquam arridẽs exquiret occulta tua.

15 * Immisericors qui non conseruat sermones, & non parcet de malitia tua & vinculis.

16 * Caue & attende vehementer ad audiendum, quoniam cum casu tuo deambulas.

17 * Audiens hæc in somno tuo, vigila.

18 * Tota vita dilige Dominum, & inuoca illum in salutem tuam.

19 * Omne animal diligit simile sibi, & omnis homo diligit proximum suum.

20 * Omnis caro secundùm genus coniungitur, & simili sui copulabitur vir.

21 * Quid communicabit lupus agno? sic peccator ad piũ.

22 * Quæ pax hyænæ ad canem, & quæ pax diuiti ad
23 pauperẽ? * Venationes leonum onagri in deserto, sic pascua diuitum pauperes.

24 * Abominatio superborum humilitas, sic execratio diuiti pauper.

25 * Diues commotus firmatur ab amicis, pauper autem cùm ceciderit expellitur ab
26 amicis. * Cùm diues offenderit, multi adiutores; locutus est arcana & iustificauerunt
27 eum. * Humilis errauit & increpauerunt eum: locutus est intellectum, & non datus
28 est ei locus. * Dives locutus est, & omnes tacuerunt, & verbum illius exaltauerunt
29 vsque ad nubes. * Pauper locutus est, et dixerũt, Quis hic? & si offenderit, subuertent illum.
30 * Bonæ diuitiæ cui non adest peccatum, et mala paupertas in ore impij.

31 * Cor hominis mutat faciem illius, siue in bona siue in mala, & bonam reddit faciẽ in delectatione cor virens.

32 * Vestigium cordis in bonis, vultus virens, & inuentio parabolarũ cogitatio cum labore.

CAP. XIIII.

1 BEatus vir qui non lapsus est in ore suo, & non stimulatus est in multitudine peccatorum.

2 * Beatus quem non condemnauit anima sua, & qui non cecidit à spe sua quæ in Domino.

3 * Viro parco non bonæ diuitiæ, & viro liuido ad quid pecuniæ?

4 * Qui congregat ex anima sua, congregat aliis, & in bonis eius luxuriabuntur alij.

5 * Nequam sibi, cui erit bonus? & non lætabitur in opibus suis.

6 * Inuidente sibi, non est peior. & hæc redditio malitiæ illius.

7 * Et si bene fecerit, non volens facit, & in nouissimis manifestabit malitiam suam.

8 * Nequã inuidens videre oculo, auertens faciem, & despiciens animas.

9 * Auari oculus non repletur parte, & iniustitia mali arefacit animam suam.

10 * Oculus malus inuidus in pane, & indigens in mensa sua.

11 * Fili, quomodocunque habueris, bene fac tibi; & oblationes Domino dignè offer.

12 * Memor esto, quoniam mors non tardabit, & testamentũ inferni non ostensum est tibi.

13 * Antequam tu moriaris, bene fac amico, & secundum potestatem tuam porrige, & da ei.

14 * Ne defraudes à bona die, & pars desiderij boni ne te prætereat.

15 * Nónne alteri relinques dolores tuos, & labores tuos in diuisione sortis?

16 * Da & accipe, & sanctifica animam tuam.

32 * ἴχνος καρδίας ἐν ἀγαθοῖς, πρόσωπον θάλλον, καὶ εὕρεσις παραβολῶν διαλογισμὸς μετὰ κόπου.

ιδ'.

1 * Μακάριος ἀνὴρ ὃς οὐκ ὠλίσθησεν ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, καὶ οὐ κατενύγη ἐν πλήθει ἁμαρτιῶν.

2 * μακάριος οὗ οὐ κατέγνω ἡ ψυχὴ αὐτοῦ, καὶ ὃς οὐκ ἔπεσεν ἀπὸ τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ ἐπὶ κύριον.

3 * πλούτῳ μικρολόγῳ οὐ καλὸς ὁ πλοῦτος, καὶ ἀνδρὶ βασκάνῳ ἵνατί χρήματα;

4 * ὁ συνάγων ἀπὸ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ συνάγει ἄλλοις, καὶ ἐν τοῖς ἀγαθοῖς αὐτοῦ τρυφήσουσιν ἕτεροι.

5 * ὁ πονηρὸς ἑαυτῷ, τίνι ἔσται ἀγαθός; καὶ οὐκ εὐφρανθήσεται ἐν τοῖς χρήμασιν αὐτοῦ.

6 * Οὐ βασκαίνοντος ἑαυτὸν, οὐκ ἔστι πονηρότερος· καὶ τοῦτο ἀνταπόδομα τῆς κακίας αὐτοῦ.

7 * Καὶ ἐὰν δῷ ποιήσῃ, οὐχ ἑκὼν ποιεῖ, καὶ ἐπ' ἐσχάτων ἐκφανεῖ τὸν κακίαν αὐτοῦ.

8 * πονηρὸς ὁ βασκαίνων ἰδεῖν ὀφθαλμῷ, ἀποστρέφων πρόσωπον καὶ ἐξουθενῶν ψυχάς.

9 * πλεονέκτου ὀφθαλμὸς οὐ πίμπλαται μερίδι, καὶ ἀδικία πονηροῦ ἀναξηραίνει ψυχὴν αὐτοῦ.

10 * ὀφθαλμὸς πονηρὸς φθονερὸς ἐπ' ἄρτῳ καὶ ἐλλιπὴς ἐπὶ τῆς τραπέζης αὐτοῦ.

11 * τέκνον καθὼς ἐὰν ἔχῃς δῶ ποίει σεαυτῷ, καὶ προσφορὰς κυρίῳ ἀξίως πρόσαγε.

12 * μνήσθητι ὅτι θάνατος οὐ χρονιεῖ, καὶ διαθήκη ᾅδου οὐχ ὑποδείχθη σοι.

13 * πεῖνα σε τελευτῆσαι, δῦ ποίει φίλῳ, καὶ κατὰ τὸν ἰσχύν σου ἔκτεινον, καὶ δός αὐτῷ.

14 * μὴ ἀφυστερήσῃς ἀπὸ ἀγαθῆς ἡμέρας, καὶ μερὶς ἐπιθυμίας ἀγαθῆς μή σε παρελθέτω.

15 * οὐχὶ ἑτέρῳ καταλείψεις τοὺς πόνους σου, καὶ τοὺς κόπους σου εἰς διαιρέσεις κλήρου;

16 * δός καὶ λάβε, καὶ ἁγίασον τὴν ψυχήν σου.

32 * Vestigium cordis boni, & faciem bonam difficilè inuenies, & cum labore.

CAP. XIIII.

1 BEatus vir qui nõ est lapsus verbo ex ore suo, & nõ est stimulatus in tristitia delicti.

2 * Felix qui non habuit animi sui tristitiam, & non excidit à spe sua.

3 * Viro cupido & tenaci sine ratione est substãtia, & homini liuido ad quid aurum?

4 * Qui aceruat ex animo suo iniustè, aliis congregat: & in bonis illi⁹ alius luxuriabitur.

5 * Qui sibi nequam est, cui alij bonus erit? & non iocundabitur in bonis suis.

6 * Qui sibi inuidet, nihil est illo nequius, & hæc redditio est malitiæ illius.

7 * Et si bene fecerit, ignoranter & non volens facit, & in nouissimo manifestat malitiam suam.

8 * Nequam est oculus liuidi, & auertens faciem suam, & despiciens animam suam.

9 * Insatiabilis oculus cupidi in parte iniquitatis non satiabitur, donec consumat arefaciens animam suam. Pro. 27 a Eccl. 1. b

10 * Oculus malus ad mala, & non satiabitur pane indigens. & in tristitia erit super mensam suam.

11 * Fili, si habes, benefac tecum, & Deo dignas oblationes offer.

12 * Memor esto, quoniã mors non tardat, & testamentũ inferorum quia demonstratũ est tibi. testamentum enim huius mundi morte morietur.

13 * Ante mortem benefac amico tuo, & secundum vires tuas exporrigens da pauperi.

14 * Non defrauderis à die bono, & particula bonę diei non te prætereat.

15 * Nónne aliis relinques dolores & labores tuos? in diuisione sortis

16 * Da & accipe, & iustifica animam tuam.

* Ante obitum tuum operare iuſtitiam: quoniam non eſt apud inferos inuenire cibũ. * Omnis caro ſicut fœnum veteraſcet, & ſicut foliũ fructificans in arbore viridi. * Alia generantur, & alia deijciuntur: ſic generatio carnis & ſanguinis, alia finitur, & alia naſcitur. * Omne opus corruptibile in fine deficiet: & qui illud operatur, ibit cũ illo. * Et omne opus electũ iuſtificabitur: & qui operatur illud, honorabitur in illo.

* Beatus vir qui in ſapiẽtia morabitur, & qui in iuſtitia ſua meditabitur, & in ſenſu ſuo cogitabit circumſpectionem Dei. * Qui cogitat vias illius in corde ſuo, & in abſcõſis ſuis intelligẽs, vadens poſt illam quaſi inueſtigator, & in viis illius conſiſtens.

* Qui reſpicit per feneſtras illius, & in ianuis illius audiens. * Qui requieſcit iuxta domũ illius, & in parietibus illius figens palum. ſtatuet caſulam ſuam ad manus illius.

* Et requieſcent in caſula illius bona per æuum. ſtatuet filios ſuos ſub tegmine illius, & ſub ramis eius morabitur.

* Protegetur ſub tegmine illius à feruore, & in gloria eius requieſcet.

Eccl. 14. b
Iaco. 1. b
1. Petr. 1. d.

CAP. XV.

QVi timet Deũ, faciet bona; & qui continens eſt A iuſtitiæ, apprehendet illam.

* Et obuiabit illi quaſi mater honorificata, & quaſi mulier à virginitate ſuſcipiet illũ.

* Cibabit illum pane vitæ & intellectus, & aqua ſapientiæ ſalutaris potabit illum.

* Et firmabitur in illo & nõ flectetur; & continebit illum, & non confundetur.

* Et exaltabit illum apud proximos ſuos. & in medio Eccleſiæ aperiet os eius. & adimplebit eum ſpiritu ſapientiæ & intellectus, & ſtola gloriæ veſtiet illum.

17 * ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν ᾅδου ζητῆσαι τροφήν.

18 * πᾶσα σὰρξ ὡς ἱμάτιον παλαιοῦται, ἡ γὰρ διαθήκη ἡ ἀπ' αἰῶνος θανάτῳ ἀποθανῇ. ὡς φύλλον θάλλον ἐπὶ δένδρου δασέος.

19 * τὰ μὲν καταβάλλει, ἄλλα δὲ φύει, οὕτως καὶ γένεσις σαρκὸς καὶ αἵματος, ἡ μὲν τελευτᾷ, ἑτέρα δὲ γεννᾶται.

20 * πᾶν ἔργον σηπόμενον ἐκλείπει, καὶ ὁ ἐργαζόμενον αὐτὸ μετ' αὐτοῦ ἀπελεύ(σε)ται.

21 * μακάριος ἀνὴρ ὃς ἐν σοφίᾳ μελετήσει καλά, καὶ ὃς ἐν σωφρόσει αὐτοῦ διαλεχθή(σε)ται ἅγια.

23 * ὁ διανοούμενος τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς ἀποκρύφοις αὐτοῦ ἐννοηθή(σε)ται. ἔξελθε ὀπίσω αὐτῆς ὡς ἰχνευτής, καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῆς ἐνέδρευε.

24 * ὁ παραβλέπων διὰ τῶν θυρίδων αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῶν θυρωμάτων αὐτῆς ἀκροά(σε)ται.

25 * ὁ καταλύων σύνεγγυς τοῦ οἴκου αὐτῆς, καὶ ἐν τοῖς τοίχοις αὐτῆς πήξει πάσαλον· στήσει τὴν σκηνὴν αὐτοῦ κατὰ χεῖρα αὐτῆς.

26 * καὶ καταλύσει ἐν καταλύματι ἀγαθῶν. θήσει τὰ τέκνα αὐτοῦ ἐν τῇ σκέπῃ αὐτῆς, καὶ ὑπὸ τοὺς κλάδους αὐτῆς αὐλισθή(σε)ται. * σκεπασθήσε)ται ἀπ' αὐτῆς ἀπὸ καύματος, καὶ ἐν τῇ δόξῃ αὐτῆς καταλύσει.

ιέ.

1 * Ὁ φοβούμενον τὸν κύριον ποιήσει αὐτά, καὶ ὁ ἐγκρατὴς γνώσεως νόμου εὑρήσει αὐτήν.

2 * καὶ ὡς μήτηρ ὑπαντήσει αὐτῷ, καὶ ὡς γυνὴ παρθενίας προσδέξεται αὐτόν.

3 * ψωμιεῖ αὐτὸν ἄρτον συνέσεως, καὶ ὕδωρ σοφίας ποτιεῖ αὐτόν.

4 * στηριχθήσε)ται ἐπ' αὐτῷ καὶ οὐ μὴ κλιθῇ, καὶ ἐπ' αὐτῆς ἐφέξει, καὶ οὐ μὴ καταισχυνθῇ.

5 * καὶ ὑψώσει αὐτὸν παρὰ τοὺς πλησίον αὐτοῦ, καὶ ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ἀνοίξει στόμα αὐτοῦ.

17 * *Quoniam non eſt in inferno quærere cibum.*

18 * *Omnis caro vt veſtis veteraſcit; nam teſtamentum quod à ſæculo, morte morietur. Sicut folium germinans in arbore denſa.*

19 * *Alia quidem deijcit, alia aũt producit; ſic & generatio carnis & ſanguinis, alia quidẽ finitur, alia autẽ gignitur.*

21 * *Omne opus putridũ deficit, & qui operatur illud, cum illo ibit.*

22 * *Beatus vir qui in ſapientia meditabitur bona, & qui in intellectu ſuo diſſeret ſancta.*

23 * *Qui cogitat vias illius in corde ſuo, & in abſconſis illius cogitabitur. Egredere poſt illam vt inueſtigator, & in vijs eius inſidiare.*

24 * *Qui proſpicit per feneſtras eius, & in ianuis illius*
25 *audiet.* * *Qui hoſpitatur prope domum illius, & in parietibus illius figet palum: ſtatuet caſam ſuam ſecũdùm manum illius.*

26 * *Et hoſpitabitur in hoſpitio bonorum. Ponet filios ſuos in tegmine illius, & ſub ramis eius morabitur.*

27 * *Protegetur ab ea à feruore, & in gloria eius hoſpitabitur.*

CAP. XV.

1 *QVi timet Dominum, faciet illa, & continens cognitionis legis inueniet eã.*

2 * *Et tanquã mater obuiabit illi, & quaſi mulier virginitatis ſuſcipiet illum.*

3 * *Cibabit illum pane intellectus, & aqua ſapientiæ potabit eum.*

4 * *Firmabitur ſuper illam, & non inclinabitur, & ſuper eam continebit, & non confundetur.*

5 * *Et exaltabit illum apud proximos ſuos, & in medio Eccleſiæ aperiet os eius.*

Jocunditatem & coronam exultationis inueniet, et nomen seculi hæreditabit illam. *Et non apprehendẽt illam homines stulti:*

Et viri peccatores non videbunt eam. longè est à superbia, & viri mendaces non erunt memores illius.

Non speciosa laus in ore peccatoris: *Quoniam non à Domino missa est ei. in enim sapientia dicetur laus, & Dominus prosperabit illum.*

Ne dicas, Quoniam propter Dominum absum: quæ enim odio habuit, non facies.

Ne dicas, Ipse me formauit; nõ enim opus habet viri peccatoris.

Omnem abominationem odio habuit Dominus, et non est amabilis timentibus eum.

Ipse ab initio fecit hominem, & reliquit illũ in manu consilij sui.

Si volueris, conseruabis mandata, & fidem facere beneplaciti. *Apposuit tibi ignem & aquã. ad quodcunque volueris, extẽde manum tuam.* *Ante homines vita & mors.* *Et quodcũque placuerit, dabitur illi.*

Quoniam multa sapiẽtia Domini, & fortis in potẽtia, & vidẽs omnia. *Et oculi eius super timentes eum, & ipse cognoscet omnem operam hominis.* *Non mandauit impiè agere cuipiam, & non dedit licẽtiam alicui peccãdi.*

CAP. XVI.

NE desideres filiorũ multitudinem inutilem, neque læteris in filiis impiis. si multiplicati fuerint, ne oblecteris in illis: si non est timor Domini cum eis.

Ne credas vitæ illorũ, & ne insistas in multitudine eorum.

Melius enim vnus iustus, quàm mille:

Et mori sine filiis, quàm habere filios impios.

6 *ἀφροσύνῃ καὶ σέφθυον ἀγαλλιάματος εὑρήσει, καὶ ὄνομα αἰώνιος κατακληρονομήσει αὐτόν.*

7 *καὶ οὐ μὴ καταλήψονται αὐτὴν ἄνθρωποι ἀπαίδευτοι.*

8 *καὶ ἄνδρες ἁμαρτωλοὶ οὐ μὴ ἴδωσιν αὐτήν. μακρὰν ἐστὶν ὑπερηφανίας, καὶ ἄνδρες ψεύσται οὐ μὴ μνησθήσονται αὐτῆς.*

9 *οὐκ ὡραία αἴνος ἐν στόματι ἁμαρτωλοῦ.*

10 *ὅτι οὐ παρὰ κυρίου εὐοδωθήσεται αὐτῷ. ἐν γὰρ σοφίᾳ ῥηθήσεται αἶνος, καὶ ὁ κύριος εὐοδώσει αὐτόν.*

11 *μὴ εἴπῃς ὅτι διὰ κύριον ἀπέστην, ἃ γὰρ ἐμίσησεν, οὐ ποιήσεις.*

12 *μὴ εἴπῃς, αὐτός με ἔπλασεν, οὐ γὰρ χρείαν ἔχει ἀνδρὸς ἁμαρτωλοῦ.*

13 *πᾶν βδέλυγμα ἐμίσησεν ὁ κύριος, καὶ οὐκ ἔστιν ἀγαπητὸν τοῖς φοβουμένοις αὐτόν.*

14 *αὐτὸς ἐξ ἀρχῆς ἐποίησεν ἄνθρωπον, καὶ ἀφῆκεν αὐτὸν ἐν χειρὶ διαβουλίου αὐτοῦ.*

15 *ἐὰν θέλῃς, συντηρήσεις ἐντολάς, καὶ πίστιν ποιῆσαι εὐδοκίας.*

16 *παρέθηκέ σοι πῦρ καὶ ὕδωρ· ἐφ' ὃ ἐὰν θέλῃς, ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου.*

17 *ἔναντι ἀνθρώπων ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος. καὶ ὃ ἐὰν εὐδοκήσῃ δοθήσεται αὐτῷ.*

18 *ὅτι πολλὴ ἡ σοφία τοῦ κυρίου, καὶ ἰσχυρὸς ἐν δυνάμει καὶ βλέπων τὰ πάντα.*

19 *καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς φοβουμένους αὐτόν, καὶ αὐτὸς ἐπιγνώσεται πᾶν ἔργον ἀνθρώπου.*

20 *οὐκ ἐνετείλατο ἀσεβεῖν ἀνδενί, καὶ οὐκ ἔδωκεν ἀνθρώποις ἀδυνὶ ἁμαρτάνειν.*

ις'.

1 *Μὴ ἐπιθύμει τέκνων πλῆθος ἄχρηστον, μηδὲ εὐφραίνου ἐπὶ υἱοῖς ἀσεβέσιν· ἐὰν πληθύνωσι, μὴ εὐφραίνου ἐπ' αὐτοῖς· εἰ μὴ ἔστι φόβος κυρίου μετ' αὐτῶν.*

2 *μὴ ἐμπίστευσον τῇ ζωῇ αὐτῶν, καὶ μὴ ἔπεχε ἐπὶ τὸ πλῆθος αὐτῶν.*

3 *κρεῖσσον γὰρ εἷς δίκαιος, ἢ χίλιοι.*

4 *καὶ ἀποθνῄσκειν ἄτεκνον, ἢ ἔχειν τέκνα ἀσεβῆ.*

6 Iocunditatẽ & exultationẽ
B thesaurizabit super illũ, & nomine æterno hęreditabit illũ.
7 Homines stulti non apprehendẽt illã, & homines sensati
8 obuiabũt illi. Homines stulti non videbunt eam; longè enim abest à superbia & dolo. viri mendaces non erũt illius memores, & viri veraces inuenientur in illa, & successum habebũt vsque ad inspectionẽ
9 Dei. Non est speciosa laus
C in ore peccatoris, quia nõ est à
10 Dño missus: Quoniã à Deo profecta est sapiẽtia. sapientiæ enim Dei astabit laus, & in ore fideli abũdabit, & dominator
11 dabit eam illi. Non dixeris, Per Deũ abest; quæ enim odit
12 ne feceris. Non dicas, Ille me implanauit; non enim necessarij sunt ei homines impij.
13 Omne execramentũ erroris odit Dñs, & non erit amabile
14 timentibus eum. Deus ab initio constituit hominem, &
D reliquit illũ in manu consilij
15 sui. Adiecit mandata & pręcepta sua. Si volueris man-
16 data conseruare, conseruabũt te, & in perpetuũ fidẽ placitã
17 seruare. Apposuit tibi aquã & ignẽ; ad quod volueris, porrige manũ tuam. Ante hominem vita & mors, bonũ &
19 malũ. Quod placuerit ei,
20 dabitur illi: Quoniam multa sapiẽtia Dei, & fortis in potẽtia vidẽs omnes sine intermissione. Oculi Dñi ad timẽtes
21 eum, & ipse agnoscit omnem
22 operã hominis. Nemini mãdauit impiè agere, & nemini dedit spaciũ peccãdi. nõ enim cõcupiscit multitudinẽ filiorũ infideliũ & inutiliũ. CAP. XVI.

1 NE iocũderis in filiis impiis
A si multiplicẽtur, nec oblecteris super ipsos, si non est ti-
2 mor Dei in illis. Non credas vitæ illorũ, & ne respexeris in
3 labores eorũ. Melior est enim vnus timẽs Deum, q̃ mille filij
4 impij. Et vtile est mori sine filiis, q̃ relinquere filios impios.

Mat. 19. 6

* Ab vno sensato inhabitabitur patria, & à tribus impiis deseretur. 5

* Multa talia vidit oculus meus, & fortiora horum audiuit auris mea. 6

* In synagoga peccantium exardebit ignis, & in gente incredibili exardescit ira. 7

* Non exorauerũt pro peccatis suis antiqui gigantes, qui destructi sunt confidentes sue virtuti. 8

* Et non pepercit peregrinationi illorum, sed percussit eos, & execratus est eos præ superbia verbi illorum. B 9

* Non misertus est illis gẽtem totam perdens, & extollentem se in peccatis suis. 10

* Et sicut sexcenta millia peditum, qui congregati sunt in duritia cordis sui, & si vnus fuisset ceruicatus, mirũ si fuisset immunis. 11

Sup. 5. b * Misericordia enim & ira est cum illo. 12

* Potens exoratio & effundens iram secundum misericordiam suam, sic & correctio illius, hominem secundũ opera sua iudicat. 13

* Non effugiet in rapina peccator, & non retardabit sufferentia misericordiam facientis. 14

* Omnis misericordia faciet locum vnicuique secundum meritum operum suorũ, & secundum intellectum peregrinationis ipsius. C 15

* Nõ dicas, A Deo abscondar, & ex summo quis mei memorabitur? 16

* In populo magno non agnoscar. quæ est enim anima mea in tam immensa creatura? 17

* Ecce cælum & cæli cælorum, abyssus & vniuersa terra, & quæ in eis sunt, in conspectu illius commouebuntur. 18

* Ἀπὸ γὰρ ἑνὸς συνετοῦ συνοικισθήσεται πόλις, φυλὴ δὲ ἀσεβῶν ἐρημωθήσεται ἐν τάχει. * πολλὰ τοιαῦτα ἑώρακεν ὀφθαλμός μου, καὶ ἰσχυρότερα τούτων ἀκήκοε τὸ ὠτίον μου. 5 6

* Ἐν συναγωγῇ ἁμαρτωλῶν ἐκκαυθήσεται πῦρ, καὶ ἐν ἔθνει ἀπειθεῖ ἐξεκαύθη ὀργή. 7

* Οὐκ ἐξιλάσατο περὶ τῶν ἀρχαίων γιγάντων, οἳ ἀπέστησαν ἐν τῇ ἰσχύϊ τῆς ἀφεδρωνῆς αὐτῶν. 8

* Οὐκ ἐφείσατο περὶ τῆς παροικίας λὼτ· ὃς ἐβδελύξατο διὰ τὸ ὑπερηφανίαν αὐτῶν. * Οὐκ ἠλέησεν ἔθνος ἀπωλείας, οὓς ἐξηρχομένους ἐν ἁμαρτίαις αὐτῶν ἃς ἐποίουν. 9 10

* Καὶ ὅτως ἑξακοσίας χιλιάδας πεζῶν οὓς ἐπισυναχθέντας ἐν σκληρότητι καρδίας αὐτῶν, μάστιγι, ἐλεῶν, τύπτων, ἰώμενος, κύριος ἐν οἰκτιρμῷ καὶ παιδεία διεφύλαξε. Καὶ ἐὰν ἓις σκληροτράχηλος ἐν λαῷ, θαυμαστὸν τοῦτο εἰ ἀθωωθήσεται. * ἔλεος γὰρ καὶ ὀργὴ παρ' αὐτῷ· * διατάσσει δυνάστης ἐξιλασμοῦ καὶ ἐκχέων ὀργὴν· κατὰ τὸ πολὺ ἔλεος αὐτοῦ, ὅτως καὶ ὁ ἔλεγχος αὐτοῦ, δίδωσι κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ κρίνει. 11 12 13

* Οὐκ ἐκφεύξεται ἐν ἁρπάγματι ἁμαρτωλός, καὶ ὑπομονὴ ἀσεβοῦς. * πάσῃ ἐλεημοσύνῃ ποίησον τόπον, ἕκαστος γὰρ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ εὑρήσει· κύριος ἐσκλήρυνε Φαραὼ μὴ εἰδέναι αὐτόν, ὅπως δὲ γνωσθῇ ἐνεργήματα αὐτοῦ τῇ ὑπ' οὐρανόν. πάσῃ τῇ κτίσει τὸ ἔλεος αὐτοῦ φανερόν, καὶ τὸ φῶς αὐτοῦ καὶ τὸ σκότος ἐμέρισε τῷ ἀδάμαντι. 14 15

* Μὴ εἴπῃς, Ἀπὸ κυρίου κρυβήσομαι, καὶ ἐξ ὕψους τίς μου μνησθήσεται; * ἐν λαῷ πλείονι οὐ μὴ μνησθῶ, τίς γὰρ ἡ ψυχή μου ἐν ἀμετρήτῳ κτίσει; 16 17

* Ἰδοὺ ὁ οὐρανὸς καὶ ὁ οὐρανὸς τοῦ οὐρανοῦ, ἄβυσσος καὶ γῆ καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς, ἐν τῇ ἐπισκοπῇ αὐτοῦ σαλευθήσεται. πᾶς ὁ κόσμος γεγονὼς καὶ γινόμενος, ἐν θελήματι αὐτοῦ. 18

5 * Ab enim vno prudente cohabitabitur ciuitas, tribus aũt impiorũ desolabitur velociter. 6 * Multa talia vidit oculus meus, & fortiora his audiuit auris mea. 7 * In synagoga peccatorũ incẽdetur ignis, & in gente infideli incẽsa est ira. 8 * Nõ placatus est pro antiquis omnibus gigantibus, qui abscesserunt in fortitudine stultitiæ eorũ. 9 * Nõ pepercit de peregrinatione Lot, quos execratus est propter superbiã eorum. 10 * Non misertus est gentis perditionis, qui egrediebantur in peccatis suis quæ faciebant.

11 * Et sic sexcenta millia peditum, qui congregati sunt in duritia cordis sui, verberans, miserans, percutiens, sanans, Dominus in miseratione & disciplina custodiuit; & si fuerit vnus duræ ceruicis in populo, mirum hoc si innocens erit. 12 * Misericordia enim & ira apud illum.

13 * Velociter potens placationum, & effundens iram, secundum multam misericordiam eius; sic & correptio illius, virum secundum opera eius iudicabit. 14 * Non effugiet in rapina peccator, & nõ tardabit expectatio impij.

15 * Omni eleemosynæ fac locum, vnusquisq; enim secundùm opera sua inueniet. Dominus obdurauit Pharaonẽ ne nosceret eũ, vt vtique cognoscerentur operationes eius in ea quæ sub cælo. Omni creaturæ misericordia eius manifesta, & lumen eius, & tenebras diuisit adamãte. 16 * Ne dicas, A Domino abscondar, et ex altitudine quis mei memorabitur? 17 * In populo multo nõ memorabor: quæ enim anima mea in immẽsa creatura?

18 * Ecce cælum & cælũ cæli, abyssus & terra, & quæ in eis, in visitatione eius cõmouebũtur. Totus mũdus factus & qui fit, in voluntate eius.

19 * *Simul montes & fundamenta terræ, cùm conspexit ad illa Dominus concutiuntur tremore.*

20 * *Et dignè non cogitabit in illis cor,*

21 * *Et vias illius quis æstimabit? procella quam non videbit homo, at plura operum eius sunt in absconditis.*

22 * *Opera iustitiæ eius quis annunciabit, aut quis sustinebit? longè enim testamentum, & interrogatio omniũ in consummatione.*

23 * *Qui minuitur cogitat hæc, & vir stultus cogitat errans fatua.*

24 * *Audi me fili & disce scientiam, & in verbis meis attende in corde tuo.*

25 * *Ostendam in pondere disciplinam, & in diligentia annunciabo scientiam eius.*

27 * *Et in iudicio Domini opera eius ab initio, & à factione eorum distinxit partes illorum.*

28 * *Ornauit in seculum opera eius, et in manu eius principatus illius in generationes generationum: nec esurierunt nec laborauerunt in operibus eius, & non destiterunt ab operibus eius.*

29 * *Vnusquisque proximum suum non angustiauit.*

30 * *Et vsque in seculum non erunt increduli verbo illius.*

31 * *Et post hæc in terram prospexit Dominus, & repleuit eam bonis suis.*

32 * *Animam omnis animalis abscondit vultus eius, & in illam reuersio illorum.*

CAP. XVII.

1 *DOminus creauit de terra hominem.* 2 *Et rursus conuertit illum in eam.*

3 *Dies numeri & tempus dedit eis, & dedit eis potestatem eorũ quæ in ea. Vestiuit autem eos secundum seipsos fortitudine, et ad imaginem suam fecit illos.*

19 * ἅμα τὰ ὄρη ⁊ τὰ θεμέλια τ῀ς γῆς, ἐν τῷ ἐπιβλέψαι ἐπ' αὐτὰ κύριον συσείον᾽ τρόμῳ.

20 * καὶ ἀξίως διανοηθήσεται ἐπ' αὐτοῖς καρδία.

21 * ⁊ τὰς ὁδοὺς αὐτ῀ τίς ἐνθυμηθήσε᾽; καταιγὶς μὴ οὐκ ὄψεται ἄνθρωπ῀, τὰ δ᾽ πλείονα τῶν ἔργων αὐτ῀ ἐσὶν ἐν ἀποκρύφοις.

22 * ἔργα δικαιοσύνης αὐτ῀ τίς ἀναγγελεῖ, ἢ τίς ὑπομενεῖ; μακρὰν γὰρ ἡ διαθήκη, ⁊ ἐξέτασις ἁπάντων 23 ἐν τελευτῇ. * ἐλαττούμεν῀ διανοεῖται ταῦτα, καὶ ἀνὴρ ἄφρων διανοεῖται πλανώμεν῀ μωρά.

24 * ἄκουσόν μου τέκνον ⁊ μάθε ἐπιστήμην, ⁊ ἐπὶ τῶν λόγων μου πρόσεχε τῇ καρδίᾳ σου.

25 * ἐκφανῶ ἐν σταθμῷ παιδείαν, καὶ ἐν ἀκριβείᾳ ἀπαγγελῶ ἐπιστήμην αὐτ῀.

27 * καὶ ἐν κρίσει κυρίου τὰ ἔργα αὐτ῀ ἀπ' ἀρχῆς, καὶ ἀπὸ ποιήσεως αὐτῶν διέστειλε μερίδας αὐτῶν.

28 * ἐκόσμησεν εἰς αἰῶνα τὰ ἔργα αὐτ῀, καὶ ἐν χειρὶ αὐτ῀ αἱ ἀρχαὶ αὐτ῀ εἰς γενεὰς γενεῶν· ὅτε ἐπείνασαν, ὅτε ἐκοπίασαν ἐν ποιήμασιν αὐτ῀, καὶ οὐκ ἐξέλειπον ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτ῀.

29 * ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτ῀ οὐκ ἐξέθλιψε.

30 * ⁊ ἕως αἰῶνος οὐκ ἀπειθήσουσι τὸν λόγον αὐτ῀.

31 * καὶ μετὰ ταῦτα εἰς γῆν ἐπέβλεψεν ὁ κύριος, καὶ ἐνέπλησεν αὐτὴν τῶν ἀγαθῶν αὐτ῀.

32 * ψυχὴν παντὸς ζῴου ἐκάλυψε τὸ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ εἰς αὐτὴν ἡ ἀποστροφὴ αὐτῶν.

ιζ.

1 * Κύριος ἔκτισεν ἐκ γῆς ἄνθρωπον. 2 * καὶ πάλιν ἀπέστρεψεν αὐτὸν εἰς αὐτήν.

4 * ἡμέρας ἀριθμοῦ ⁊ καιρὸν ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν ἐπ' αὐτῆς. ἐνέδυσε δ᾽ αὐτὸς καθ' ἑαυτὸς ἰσχύν, καὶ κατ' εἰκόνα αὐτ῀ ἐποίησεν αὐτούς.

19 * Montes simul & colles & fundamenta terræ, & cùm cõspexerit illa Deus, tremore 20 cõcutientur. * Et in omnibus his insensatũ est cor, & omne 21 cor intelligitur ab illo. * Et vias illius quis intelligit? & procella quam nec oculus vi- 22 dit hominis. * Nam plurima illius opera sunt in absconsis, sed opera iustitiæ eius quis enunciabit, aut quis sustinebit? longè enim est testamentum à quibusdã, & interrogatio hominũ in consummatione est.

23 * Qui minoratur corde, co- D gitat inania, & vir imprudens 24 & errans cogitat stulta. * Audi me fili, & disce disciplinã sensus, & in verbis meis attẽde in 25 corde tuo: * Et dicã in equitate disciplinam, & scrutabor enarrare sapientiam, & in verbis meis attende in corde tuo.

26 * Et dico in equitate spiritus, virtutes quas posuit Deus in opera sua ab initio, & in veritate enuncio scientiam eius.

27 * In iudicio Dei opera ipsius ab initio, & ab institutione hominum impiorũ distinxit partes illorum, & initia eo- 28 rũ in gentibus suis. * Ornauit in æternum opera illorũ, nec esurierunt nec laborauerũt, & non destiterunt ab operibus 29 suis. * Vnusquisque proximũ sibi non angustiabit vsque in 30 æternum. * Non sis incredi- 31 bilis verbo illius. * Post hæc Deus in terrã respexit, & im- 32 pleuit illam bonis suis. * Anima autem omnis vitalis denunciauit ante faciem ipsius, & in ipsa iterum reuersio illorum.

CAP. XVII.

1 A DEus creauit de terra hominem, & secũdum imaginem suam fecit illum. * Et Genes. 1. 2 iterum conuertit illum in ipsam, & secundum se vestiuit 3 illum virtute. * Numerum dierum, & tempus dedit illi, & dedit illi potestatem eorum quæ sunt super terram.

4 * Posuit timorem illius super omnem carnẽ, & dominatus est bestiarum & volatilium.

5 * Creauit ex ipso adiutorium simile sibi, consilium & linguam & oculos & aures & cor dedit illis excogitandi, & disciplina intellectus repleuit illos.

Gen. 2. c

6 * Creauit illis scientiam spiritus sensu impleuit cor illorum, & mala & bona ostendit illis.

7 * Posuit oculos ipsorum super corda illorum, ostendere illis magnalia operum suorum.

8 * Vt nomen sanctificationis collaudent, & gloriari in mirabilibus illius, vt magnalia enarrent operum eius. B

9 * Addidit illis disciplinam, & legem vitæ hæreditauit illos.

10 * Testamentum æternũ cõstituit cum illis, & iustitiam & iudicia sua ostendit illis.

11 * Et magnalia honoris eius vidit oculus illorũ, & honorem vocis audierunt aures illorum; & dixit illis:

12 * Attendite ab omni iniquo. & mandauit illis vnicuique de proximo suo.

13 * Viæ illorum coram illo sunt semper, non sunt absconsæ ab oculis ipsius.

14 * In vnamquamque gentem præposuit rectorem, & pars Dei Israel facta est manifesta.

15 * Et omnia opera illorum velut Sol in conspectu Dei, & oculi eius sine intermissione inspicientes in viis eorum.

Inf. 19. c

16 * Non sunt absconsa testamenta propter iniquitatem illorum, & omnes iniquitates eorum in conspectu Dei.

4 * ἔθηκε τὸν φόβον αὐτοῦ ἐπὶ πάσης σαρκός, καὶ κατακυριεύειν θηρίων & πετεινῶν ἐν ὁμοιώματι.

5 * ἔκτον δὲ νοῦν αὐτοῖς ἐδωρήσατο μεριζων, καὶ τὸν ἕβδομον λόγον ἑρμηνεία τῶν ἐνεργημάτων αὐτοῦ.

6 * διαβούλιον & γλῶσσαν & ὀφθαλμούς, ὦτα καὶ καρδίαν ἔδωκε διανοείας αὐτοῖς· ἐπιστήμην συνέσεως ἐνέπλησεν αὐτούς, & αἰσθητὰ καὶ κακὰ ὑπέδειξεν αὐτοῖς.

7 * ἔθηκε τὸν ὀφθαλμὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὰς καρδίας αὐτῶν. ἔδωκε δὲ αὐτοῖς καυχᾶσθαι ἐπὶ τοῖς θαυμασίοις αὐτοῦ, ἵνα διηγῶνται τὰ ἔργα αὐτοῦ συνετῶς. * & ὄνομα ἁγιασμοῦ αὐτοῦ αἰνέσουσιν ἐκλεκτοί.

9 * προσέθηκεν αὐτοῖς ἐπιστήμην, καὶ νόμον ζωῆς ἐκληροδότησεν αὐτοῖς, εἰς τὸ νοῆσαι ὅτι ἄνθρωποί ὄντες ὑπάρχουσι νῦν. * διαθήκην αἰῶνος ἔστησε μετ' αὐτῶν, καὶ τὰ κρίματα αὐτοῦ ὑπέδειξεν αὐτοῖς. * μεγαλεῖον δόξης εἶδον οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν, καὶ δόξαν φωνῆς αὐτῶν ἤκουσε τὸ οὖς αὐτῶν, & εἶπεν αὐτοῖς.

12 * προσέχετε ἀπὸ παντὸς ἀδίκου καὶ ἐνετείλατο αὐτοῖς ἑκάστῳ περὶ τοῦ πλησίον. * ἐκρυβήσονται ἀπὸ τῶν ὁδῶν αὐτοῦ αἱ ὁδοὶ αὐτῶν, ἐναντίον αὐτοῦ διαπαντός. πᾶς ὁ ἄνθρωπος ἐν νεότητι & ἐπὶ τὰ πονηρά· καὶ οὐκ ἰσχυσθήσονται τὰς καρδίας αὐτῶν ἀντὶ λιθίνων ποιῆσαι σαρκίνας.

14 * ἐν γὰρ μερισμῷ τῶν ἐθνῶν τῆς γῆς πάσης, ἑκάστῳ ἔθνει κατέστησεν ἡγούμενον, & προσελάβετο τὸν Ἰσραὴλ ἑαυτῷ μερίδα. ὃν πρωτότοκον ὄντα ἐπαίδευσε παιδείᾳ, & μερίζων φῶς ἀγαπήσεως, οὐκ ἀφίησιν αὐτόν. * διὸ πάντα τὰ ἔργα αὐτῶν ὡς ὁ ἥλιος ἐναντίον αὐτοῦ ἐστι, & οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐν ἐκλογῇ ἐπὶ τὰς ὁδοὺς αὐτῶν.

16 * οὐκ ἐκρύβησαν αἱ ἀδικίαι αὐτῶν ἀπ' αὐτοῦ, & πᾶσαι αἱ ἁμαρτίαι αὐτῶν ἔναντι κυρίου. κύριος & ὁ χρηστὸς ὢν καὶ εἰδὼς τὸ πλάσμα αὐτοῦ, ὅτε ἀφῆκεν αὐτούς, ὅτε ἐγκατέλιπε φεισάμενος αὐτῶν.

4 * Posuit timorem illius in omni carne, & dominari bestiarum & volatilium in similitudine.

5 * Sextam autem mentem illis donauit diuidens, & septimum sermonem interpretatio operationum eius.

6 * Consilium & linguam, & oculos, aures & cor dedit ad cogitandum illis: scientia intellectus repleuit illos, & bona et mala ostẽdit illis.

7 * Posuit oculum suum super corda illorum. Dedit per secula gloriari in mirabilibus suis, vt enarrent opera eius sapienter.

8 * Et nomen sanctificationis eius laudabunt electi.

9 * Addidit eis scientiam, & legem vitæ per hæreditatem dedit illis, vt intelligant quòd mortales existẽtes existunt nunc. * Testamentum seculi statuit cum illis, & iudicia sua ostendit illis.

11 * Magnitudinem gloriæ viderunt oculi eorũ, & gloriam vocis eorum audiuit auris eorum, & dixit illis:

12 * Attendite ab omni iniquo. & mandauit illis vnicuique de proximo. * Non absconduntur ab oculis eius viæ eorũ, coram ipso semper. Omnis autem homo à iuuentute ad mala, & non valuerunt corda sua pro lapideis facere carnea. * In enim diuisione gentiũ terræ totius, vnicuique genti constituit ducẽ, & accepit Israel sibi partem. Quem primogenitum existentem nutrit disciplina, & diuidens lumen dilectionis, nõ remittit illum. Ideo omnia opera eorum vt Sol corã ipso sunt, & oculi eius assiduè super vias eorum. * Non sunt absconsæ iniustitiæ illorum ab eo, & omnia peccata eorum coram Domino. Dñs aũt vtilis existens & sciens fictionẽ suã, neque dimisit eos, neque reliquit parcens eis.

* *Eleemosyna enim viri* 17
sicut sigillum cum ipso, & gratiam hominis quasi pupillam conseruabit. Distribuens filiis suis & filiabus pœnitẽtiam, post hæc exurget & retribuet eis. & retributionem eorum in caput ipsorum retribuet. * *Verùm pœ-* 18
nitentibus dedit reditum, et aduocauit deficientes expectatione. * *Conuertere igi-* 19
tur ad Dominum, & relinque peccata: precare ante faciem, & minue offendiculum.

* *Reuertere ad Altissimũ,* 20
auertere ab iniustitia; ipse enim ducet de tenebris in lucem salutis.

* *Et valde odio habe abo-* 21
minationem. * *Altissimum* 22
quis laudabit in inferno? pro viuentibus & dantibus confessionem. * *A mortuo tan-* 23
quam non existente, perit cõfessio.

* *Viuens & sanus corde* 26
laudabit Dominum.

* *Quàm magna misericor-* 27
dia Domini Dei nostri, & propitiatio conuertentibus ad se sanctè!

* *Non enim possunt om-* 28
nia esse in hominibus, quoniã non immortalis filius hominis. * *Quid lucidius Sole?* 29
& hoc deficit, & vir qui cogitabit carnem & sanguinẽ.

* *Virtutẽ altitudinis cæli* 31
ipse considerat, & homines omnes terra & cinis.

CAP. XVIII.

QVi viuit in seculum, 1
creauit omnia communiter.

* *Dominus solus iustus,* 2
& nõ est alius præter illum: gubernans mundum in palmo manus eius, & omnia obediunt voluntati eius. ipse enim rex omnium in fortitudine sua, distinguens in eis sancta à prophanis.

17 * ἐλεημοσύνη γὰρ ἀνδρὸς ὡς σφραγὶς μετ' αὐτοῦ, καὶ χάριν ἀνθρώπου ὡς κόρην σωτηρήσει. μεθ' υἱοῖς αὐτοῦ καὶ θυγατράσι μετάνοιαν, μετὰ ταῦτα ἐξαναστήσεται καὶ ἀνταποδώσει αὐτοῖς. καὶ τὸ ἀνταπόδομα αὐτῶν εἰς κεφαλὴν αὐτῶν ἀνταποδώσει.

18 * πλὴν μετανοοῦσιν ἔδωκεν ἐπάνοδον, καὶ παρεκάλεσεν ἐκλείποντας ὑπομονήν.

19 * ἐπίστρεφε πρὸς κύριον, καὶ ἀπόλειπε ἁμαρτίας, δεήθητι κατὰ πρόσωπον, καὶ σμίκρυνον πρόσκομμα.

20 * ἐπαναγάγε ἐπὶ ὕψιστον καὶ ἀπόστρεφε ἀδικίας. αὐτὸς γὰρ ὁδηγήσει ἐκ σκότους εἰς φωτισμὸν ὑγείας.

21 * καὶ σφόδρα μίσησον βδέλυγμα.

22 * ὑψίστῳ τίς αἰνέσει ἐν ἅδου; ἀντὶ ζώντων καὶ διδόντων ἐξομολόγησιν.

23 * ἀπὸ νεκροῦ ὡς μὴ ὄντος, ἀπόλλυται ἐξομολόγησις.

26 * ζῶν καὶ ὑγιὴς τῇ καρδίᾳ αἰνέσει τὸν κύριον.

27 * ὡς μεγάλη ἡ ἐλεημοσύνη τοῦ κυρίου θεοῦ ἡμῶν, καὶ ἐξιλασμὸς τοῖς ἐπιστρέφουσιν ἐπ' αὐτὸν ὁσίως.

28 * ὁ γὰρ δυνατὸν πάντα εἶναι ἐν ἀνθρώποις, ὅτι οὐκ ἀθάνατον υἱὸς ἀνθρώπου.

29 * τί φωτεινότερον ἡλίου; καὶ τοῦτο ἐκλείπει, καὶ ἀνὴρ ὃς ἐνθυμηθήσεται σάρκα καὶ αἷμα.

31 * δυνάμιν ὕψους οὐρανοῦ αὐτὸς ἐπισκέπτεται, καὶ ἄνθρωποι πάντες γῆ καὶ σποδός.

ιη'.

1 * Ο ζῶν εἰς τὸν αἰῶνα ἔκτισε τὰ πάντα κοινῇ.

2 * κύριος μόνος δίκαιος, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ. οἰκίζων τὸν κόσμον ἐν παλάμῃ χειρὸς αὐτοῦ, καὶ πάντα ὑπακούει τῷ θελήματι αὐτοῦ. αὐτὸς γὰρ βασιλεὺς πάντων ἐν κράτει αὐτοῦ, διαστέλλων ἐν αὐτοῖς ἅγια ἀπὸ βεβήλων.

17 * Eleemosyna viri quasi sacculus cum ipso, & gratiam hominis quasi pupillam conseruabit. & postea resurget & retribuet illis retributionẽ vnicuique in caput ipsorum, & conuertet in inferiores partes
18 terræ. * Pœnitentibus autem Act. 3. d
dedit viam iustitiæ, & confirmauit deficientes sustinere, & destinauit illis sortẽ veritatis.
19 * Conuertere ad Dominum & relinque peccata tua, precare ante faciem Domini; & minue offendicula.
20 * Reuertere ad Dominum, & auertere ab iniustitia tua.
21 * Et nimis odito execrationem, & cognosce iustitias & iudicia Dei.
22 * Et sta in sorte propositionis & orationis altissimi Dei.
23 * In partes vade seculi sancti cum viuis & dantibus confessionem Deo.
24 * Non demoreris in errore
D impiorum, ante mortem confitere.
25 * A mortuo quasi nihil perit confessio.
26 * Confiteberis viuẽs, viuus & sanus confiteberis & laudabis Deum, & gloriaberis in miserationibus eius.
27 * Quàm magna misericordia Domini, & propitiatio illius conuertentibus ad se!
28 * Nec enim omnia possunt esse in hominibus, quoniam non est immortalis filius hominis, & in vanitate malitiæ placuerunt.
29 * Quid lucidius Sole? & hic deficiet.
30 * Aut quid nequius, quàm quod excogitauit caro & sanguis? & hoc arguetur.
31 * Virtutem altitudinis cæli ipse conspicit. & omnes homines terra & cinis.

CAP. XVIII.

1 A QVi viuit in ęternum, creauit omnia simul.
2 * Deus solus iustificabitur, & manet inuictus rex in æternum.

* Quis sufficiet enarrare opera illius? quis enim inuestigabit magnalia eius?
* Virtutem autem magnitudinis eius quis enunciabit? aut quis adiiciet enarrare misericordiam eius? * Non est minuere neque adijcere, nec est inuenire magnalia Dei.
* Cùm consummauerit homo, tũc incipiet; & cùm quieuerit, operabitur.
* Quid est homo, & quę est gratia illius; & quid est bonum, aut quid nequam illius? Gen. 6.a Psal. 89.
* Numerus dierũ hominũ vt multum centũ anni, quasi guttæ aquæ maris deputati sunt. & sicut calculus arenæ, sic exigui anni in die æui. B
* Propter hoc patiens est Deus in illis, & effundit super eos misericordiam suam.
* Vidit præsumptionẽ cordis eorum, quoniam mala est; & cognouit subuersionem illorum, quoniam nequam est.
* Ideo impleuit propitiationẽ suam in illis, & ostendit eis viam æquitatis.
* Miseratio hominis circa proximum suum.
* Misericordia autem Dei super omnem carnem.
* Qui misericordiam habet, docet & erudit quasi pastor gregẽ suum. * Miserator excipiens doctrinam miserationis, & qui festinat in iudiciis eius.
* Fili, in bonis nõ des querelam, & in omni dato nõ des tristitiã verbi mali. * Nónne ardorem refrigerabit ros? sic & verbũ melius quàm datũ. C
* Nónne ecce verbũ super datum bonum? sed vtraq; cũ homine iustificato. * Stultus acriter improperabit, & datus indisciplinati, tabescere facit oculos. * Ante iudiciũ para iustitiam tibi, & antequã loquaris, disce. * Ante languorem adhibe medicinam, & ante iudicium interroga te ipsum, & in conspectu Dei inuenies propitiationem.

* τίνι ἐξεποίησεν ἐξαγγεῖλαι τὰ ἔργα αὐτοῦ; καὶ τίς ἐξιχνίασε τὰ μεγαλεῖα αὐτοῦ; * κράτος μεγαλωσύνης αὐτοῦ τίς ἐξαριθμήσεται; καὶ τίς προσθήσει ἐπιδιηγήσασθαι τὰ ἐλέη αὐτοῦ; * οὐκ ἔστιν ἐλαττῶσαι οὐδὲ προσθεῖναι, καὶ οὐκ ἔστιν ἐξιχνιάσαι τὰ θαυμάσια τοῦ κυρίου.
* ὅταν συντελέσῃ ἄνθρωπος, τότε ἄρξεται, καὶ ὅταν παύσηται, τότε ἀπορηθήσεται.
* καὶ τί ἄνθρωπος, καὶ τίς ἡ χρῆσις αὐτοῦ; τί τὸ ἀγαθὸν αὐτοῦ, καὶ τί τὸ κακὸν αὐτοῦ;
* ἀριθμὸς ἡμερῶν ἀνθρώπου πολλὰ ἔτη ἑκατόν, ἀλογίσῳ δὲ ἑκάστου πᾶσιν ἡ κοίμησις. ὡς σταγὼν ὕδατος ἀπὸ θαλάσσης καὶ ὡς ψῆφος ἄμμου, οὕτως χίλια ἔτη ἐν ἡμέρᾳ αἰῶνος.
* διὰ τοῦτο μακροθυμεῖ κύριος ἐπ' αὐτοῖς, καὶ διαχέει τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐπ' αὐτούς.
* εἶδε καὶ ἐπέγνω τὴν καταστροφὴν αὐτῶν ὅτι πονηρά.
* διὰ τοῦτο ἐπλήθυνε τὸν ἐξιλασμὸν αὐτοῦ. * ἔλεος ἀνθρώπου ἐπὶ τὸν πλησίον αὐτοῦ, * ἔλεος δὲ κυρίου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα.
* ἐλέγχων καὶ παιδεύων καὶ διδάσκων καὶ ἐπιστρέφων ὡς ποιμὴν τὸ ποίμνιον αὐτοῦ.
* τοὺς ἐνδεχομένους παιδείαν ἐλεεῖ, καὶ τοὺς καταπεπονημένους ἐπὶ τὰ κρίματα αὐτοῦ.
* τέκνον ἐν ἀγαθοῖς μὴ δῶς μῶμον, μὴ δὲ ἐν πάσῃ δόσει λύπην λόγου πονηροῦ.
* οὐχὶ καῦσωνα ἀναπαύσει δρόσος; οὕτως κρεῖσσον λόγος ἢ δόσις.
* ἰδοὺ λόγος ὑπὲρ δόμα ἀγαθόν; καὶ ἀμφότερα πρὸς ἀνθρώπῳ κεχαριτωμένα.
* μωρὸς ἀχαρίστως ὀνειδιεῖ, καὶ δόσις βασκανοῦντος ἐκτήκει ὀφθαλμούς.
* πρὶν λαλῆσαι, μάθε.
* καὶ πρὸ ἀρρωστίας θεραπεύου· πρὸ κρίσεως ἑτοίμασε σεαυτὸν καὶ ἐν ὥρᾳ ἐπισκοπῆς εὑρήσεις ἐξιλασμόν.

* *Cui copiam fecit enunciandi opera sua? & quis inuestigauit magnalia eius?*
* *Vim magnificentiæ eius quis enumerabit? et quis adijciet enarrare misericordias eius?* * *Non est minuere neque adijcere, & non est inuestigare mirabilia Domini.*
* *Cùm consummauerit homo, tunc incipit; & cùm cessauerit, tunc indigebit.* * *Et quid homo, & quæ vtilitas illius? quid bonum eius, & quid malum illius?* * *Numerus dierum hominis multi anni centum, irrationabili autem cuiusque omnibus dormitio. Sicut gutta aquæ à mari, & sicut calculus arenæ, sic mille anni in diebus seculi.* * *Propter hoc patiẽs est Dominus in illis, & effundet misericordiam suam super eos.* * *Vidit & cognouit subuersionem eorum, quoniam mala.* * *Ideo adimpleuit propitiationẽ suam.*
* *Misericordia hominis in proximum suum.*
* *Misericordia autem Domini in omnem carnem.*
Corripiens, & erudiens, & docens, & conuertens, vt pastor gregem suum.
* *Excipientium disciplinam miseretur, & festinantiũ ad iudicia eius.* * *Fili, in bonis non des reprehensionẽ, neque in omni inopia tristitiam verbi mali.*
* *Nónne ardorem sedabit ros? sic melius verbũ quàm donum.* * *Nónne ecce verbum super datum bonũ? & vtraque apud hominem gratiosa.* * *Fatuus acerbè improperabit, & donum liuidi tabescere facit oculos.*
* *Antequam loquaris, disce:*
* *Et ante languorem curare. Ante iudicium para teipsum ad benefaciendum, & in hora visitationis inuenies propitiationem.*

* *Antequam ægrotes tu, humiliare continentia, & in tempore peccatorum ostende aduertentiam.*

* *Ne prohibeas reddere votum oportunè, & ne expectes vsque ad mortem iustificari.*

* *Antequam ores præpara teipsum, & ne sis quasi homo tentans Dominum.*

* *Memento iræ in diebus consummationis, & tempus vindictæ in auersione vultus.*

* *Memento temporis famis in tempore abundantiæ, paupertatis & egestatis in die diuitiarum.*

* *A manè vsq; ad vesperam mutatur tempus, & omnia hæc sunt citata coram Domino. Et in diebus delictorum attendet ab errore, & stultus non conseruabit occasionem.*

* *Omnis sapiens nouit sapientiam & disciplinam.*

* *Et ei qui inuenit eam, dabit confessionem.*

* *Sapientes in sermonibus & ipsi sapienter egerunt, et stillauerunt prouerbia diligentia ad vitam. Melior fiducia in Domino solo, siquidem mortuum cor mortuo adhæret.*

* *Post cõcupiscentias tuas ne eas, & ab appetitibus tuis auertere.* * *Si præbueris animæ tuæ concupiscentiam beneplaciti eius, facies derisionem inimicorum tuorum, qui inuidebunt tibi.*

* *Ne læteris in multis delitijs tuis, neque indigeas consilio eius.* * *Ne fias pauper participans ex fœnore, et nihil tibi est in marsupio; eris enim insidiator propriæ vitæ dignus dictu.*

CAP. XIX.

OPerarius ebriosus non locupletabitur; & qui spernit modica, paulatim decidet. * *Vinum & mulieres apostatare facient sapientes.*

* πρὶν ἀῤῥωστῆσαί σε, ταπείνωθι ἐγκρατείᾳ, καὶ ἐν καιρῷ ἁμαρτημάτων δεῖξον ἐπιστροφήν.

* μὴ ἐμποδίσῃς τοῦ ἀποδοῦναι εὐχὴν εὐκαίρως, καὶ μὴ μείνῃς ἕως θανάτου δικαιωθῆναι.

* πρὶν εὔξασθαι ἑτοίμασον σεαυτόν, καὶ μὴ γίνου ὡς ἄνθρωπος πειράζων τὸν κύριον.

* μνήσθητι θυμοῦ ἐν ἡμέραις τελευτῆς, καὶ καιρὸν ἐκδικήσεως ἐν ἀποστροφῇ προσώπου.

* μνήσθητι καιρὸν λιμοῦ ἐν καιρῷ πλησμονῆς, πτωχείαν καὶ ἔνδειαν ἐν ἡμέρᾳ πλούτου.

* ἀπὸ πρωΐθεν ἕως ἑσπέρας μεταβάλλει καιρός, καὶ πάντα ταχινὰ ἔναντι κυρίου. καὶ ἐν ἡμέραις ἁμαρτιῶν προσέξει ἀπὸ πλημμελείας, καὶ ἄφρων οὐ συντηρήσει καιρόν.

* πᾶς σοφὸς ἔγνω σοφίαν καὶ παιδείαν.

* καὶ τῷ εὑρόντι αὐτὴν δώσει ἐξομολόγησιν.

* συνετοὶ ἐν λόγοις καὶ αὐτοὶ ἐσοφίσαντο, καὶ ἀνώμβρησαν παροιμίας ἀκριβεῖς εἰς ζωήν. κρείσσων παρρησία ἐν δεσπότῃ μόνῳ, εἴπερ νεκρὰ καρδία νεκρῷ συντέχεται.

* ὀπίσω τῶν ἐπιθυμιῶν σου μὴ πορεύου, καὶ ἀπὸ τῶν ὀρέξεών σου κωλύου. * ἐὰν χορηγήσῃς τῇ ψυχῇ σου ἐπιθυμίαν εὐδοκίας αὐτῆς, ποιήσει σε γέλωτα τῶν ἐχθρῶν σου, οἱ βασκαίνουσί σε.

* μὴ εὐφραίνου ἐπὶ πολλῇ τρυφῇ σου, μὴ ᾖς προσδεθῇς συμβουλῆς αὐτῆς.

* μὴ γίνου πτωχὸς συμβολοκοπῶν ἐν δανεισμοῖς, καὶ ἐὰν ἔχῃ ἐν μαρσυπίῳ· ἔσῃ γὰρ ἐπίβουλος τῆς ἰδίας ζωῆς λαλητός.

ιθ'.

* Ἐργάτης μέθυσος οὐ πλουτισθήσεται· καὶ ὁ ἐξουδενῶν τὰ ὀλίγα, καταμικρὸν πεσεῖται.

* οἶνος καὶ γυναῖκες ἀποστήσουσι συνετούς.

* Ante languorem humilia te, & in tempore infirmitatis ostende conuersationem tuam.

* Non impediaris orare semper, & ne veteris vsq; ad mortem iustificari, quoniam merces Dei manet in æternum. Luc. 18. 2 Thes. 5. d

* Ante orationem præpara animã tuam, & noli esse quasi homo qui tentat Deum.

* Memento iræ in die consummationis, & tempus retributionis in conuersatione facies.

* Memento paupertatis in tempore abundantiæ, & necessitatem paupertatis in die diuitiarum. * A manè vsque ad vesperã immutabitur tempus; & hæc omnia citata in oculis Dei. * Homo sapiens in omnibus metuit, & in diebus delictorum attendet ab inertia.

* Omnis astutus agnoscit sapientiam, & inuenienti eam dabit confessionem.

* Sensati in verbis & ipsi sapienter egerũt, & intellexerunt veritatem & iustitiam, & implorauerunt prouerbia & iudicia.

* Post concupiscentias tuas non eas, & à voluntate tua auertere.

* Si præstes animæ tuæ cõcupiscentias eius, faciet te in gaudium inimicis tuis.

* Ne oblecteris in turbis, nec in modicis. assidua enim est commissio illorum.

* Ne fueris mediocris in contentione ex fœnore, & nõ est tibi nihil in seculo. eris enim inuidus animæ tuæ.

CAP. XIX.

1 OPerarius ebriosus non locupletabitur; & qui spernit modica, paulatim decidit.

2 * Vinum & mulieres apostatare faciunt sapientes, & arguunt sensatos.

* Et qui se iungit fornica- 3
riis, erit nequam. putredo &
vermes hæreditabunt illũ,&
extolletur in exemplũ maius,
& tolletur de numero anima
eius. * Qui credit citò,leuis 4
corde est, & minorabitur, & B
qui delinquit in animã suam,
insuper habebit.

Sup.10d * Qui gaudet iniquitate, 5
denotabitur; & qui odit cor-
reptionem,minuetur vita.

* Et qui odit loquacitatem, 6
extinguit malitiam.qui peccat
in animam suam, pœnitebit:
& qui iocundatur in malitia,
denotabitur.

* Ne iteres verbum nequam 7
& durum,& nõ minoraberis.

* Amico & inimico noli nar- 8
rare sensum tuum:& si est tibi
delictum, noli denudare.

* Audiet enim te, & custo- 9
diet te, & quasi defendẽs pec-
catum odiet te, & sic aderit
tibi semper.

* Audisti verbum aduersus 10
proximum tuum,commoria-
tur in te fidens,quoniam non
te dirumpet.

* A facie verbi parturit fa- 11
tuus,tanquam gemitus partus C
infantis. * Sagitta infixa fe- 12
mori carnis, sic verbum in
corde stulti.

* Corripe amicum,ne fortè 13
non intellexerit,& dicat,Non
feci; aut si fecerit, ne iterum
addat facere.

* Corripe proximum, ne 14
fortè non dixerit: & si dixerit,
ne fortè iteret.

* Corripe amicũ,sæpe enim 15
fit commissio.

* Et non omni verbo cre- 16
das. est qui labitur lingua sua,
sed non ex animo: quis est e-
nim qui non deliquerit in
lingua sua?

* Corripe proximum ante- 17
quam commineris, & da locũ
timori Altissimi;

* Quia omnis sapientia ti- 18
mor Dei, & in illa timere
Deum, & in omni sapientia
dispositio legis.

* καὶ ὁ κολλώμενος πόρναις γε- 3
μηρὸς ἔσαι· σῆτες καὶ σκώληκες κλη
ρονομήσουσιν αὐτόν, καὶ ὑπερυψήσει
ἐν παραδείγματισμῷ μείζονι.

* ὁ ταχὺ ἐμπιστεύων, κοῦφος καρ- 4
δίᾳ· καὶ ὁ ἁμαρτάνων εἰς ψυχὴν αὐ-
τοῦ πληημελήσει. * ὁ εὐφραινό- 5
μενος ἐπὶ κακοεξίᾳ καταγνωσθή-
σεται· ὁ δὲ μισῶν λαλιὰν ἐλαττοῦται
κακίᾳ. * μηδέποτε δευτερώσῃς λό- 7
γον, καὶ ἀθεν σοί ἔσαι ἐν ἐλαττώσει.

* ἐν φίλῳ καὶ ἐχθρῷ μὴ διηγοῦ 8
βίους ἀλλοτρίους, καὶ εἰ μή σοί ἐστιν
ἁμαρτία, μὴ ἀποκάλυπτε.

* ἀκήκοε γάρ σου καὶ ἐφυλάξατό
σε, καὶ ἐν καιρῷ μισεῖ σε. * ἀκήκοας 10
λόγον, σωαποθανέτω σοι, καὶ θάρσει
σὴς γίνου· ἐγὼ μή σε ῥήξῃ.

* ἀπὸ προσώπου λόγου ὀνειδίσει 11
μωρός, ὡς ἀπὸ προσώπου βρέφους
ἡ τίκτουσα. * βέλος πεπηγὸς ἐν 12
μηρῷ σαρκός· οὕτως λόγος ἐν κοι-
λίᾳ μωροῦ. * ἔλεγξον φίλον, μή- 13
ποτε οὐκ ἐποίησε, καὶ εἰ ἐποίησε μή-
ποτε προσθῇ. * ἔλεγξον τὸν πλη- 14
σίον, μήποτε οὐκ εἶπε, καὶ εἰ εἶπε-
κεν, ἵνα μὴ δευτερώσῃ.

* ἔλεγξον φίλον, πολλάκις γὰρ 15
γίνεται διαβολὴ ματαία. * καὶ μὴ 16
παντὶ λόγῳ πίστευέτω ἡ καρδία σου.
ἔστιν ὀλισθαίνων λόγῳ καὶ οὐκ ἀπὸ
ψυχῆς, καὶ τίς ἐστιν ὃς οὐκ ὠλίσθησεν
ἐν τῇ γλώσσῃ αὐτοῦ; * ἔλεγξον τὸν 17
πλησίον πρὸ ἀπειλῆσαι, καὶ δὸς τό-
πον νόμῳ ὑψίστου γινόμενος ἀμελὴς.
φόβος κυρίου ἀρχὴ προσλήψεως,
σοφία δὲ πᾶσι ἀγάπησιν ποιεῖ. γνῶσις ἐντολῶν κυρίου, παι-
δεία ζωῆς· οἱ δὲ ποιοῦντες τὰ θελητὰ
αὐτῷ ἀθανασίας δενδρον καρποῦται.

* πᾶσα σοφία φόβος παρὰ κυ- 18
ρίου, καὶ ἐν πάσῃ σοφίᾳ ποίησις νόμου,
καὶ γνῶσις δυνατοπραγίας αὐτοῦ·
οἰκέτης λέγων τῷ δεσπότῃ, ὡς ἀρέσ-
κει σοι ποιήσω, ἐὰν μὴ ταῦτα ποιήσῃ,
παροργίζει τὸν τρέφοντα αὐτόν.

* *Et qui coniungitur me-* 3
retricibus, audax erit; putre-
do & vermes hæreditabunt
illum, & arefiet in infamia
maiore. * *Citò credens, leuis* 4
corde, et qui delinquit in ani-
mam suam errabit.

* *Qui lætatur in male agen-* 5
do cõdemnabitur, at resistens
voluptatibus coronat vitam
suam; continens lingua diffi-
cili conuiuet. * *Et qui odit lo-* 6
quacitatẽ imminuitur mali-
tia. * *Nunquã iteraueris ver-* 7
bum, & nihil tibi erit in di-
minutione. * *In amico &* 8
inimico ne narres vitas alie-
nas; & si non tibi est deli-
ctum, non reueles. * *Audiuit* 9
enim te & obseruauit te, &
in tempore odio habet te.

* *Audisti verbum, commo-* 10
riatur tibi, et confidens esto:
nõ enim te dirũpet. * *A facie* 11
verbi improperabit fatuus,
sicut à facie infantis quæ pe-
perit. * *Sagitta fixa in femo-* 12
re carnis: sic verbũ in ven-
tre fatui. * *Corripe amicũ,* 13
ne fortè nõ fecit; & si fecit, ne
fortè addat. * *Corripe proxi-* 14
mum, ne fortè non dixit, &
si dixit, Ne reiteret.

* *Corripe amicum, sæpe* 15
enim fit calumnia vana.

* *Et non omni sermoni cre-* 16
dat cor tuum. Est qui labitur
verbo & non ab anima, &
quis est qui non lapsus est in
lingua sua? * *Corripe proxi-* 17
mum antequã amineris, & da
locum legi Altissimi factus si-
ne ira. Timor Domini initiũ
assumptionis, sapientia autem
ab eo dilectionẽ acquirit: co-
gnitio mandatorum Domini,
disciplina vitæ; at facientes
quæ placita sunt ei, immorta-
litatis arborem decerpunt.

* *Omnis sapiẽtia timor à Do-* 18
mino, & in omni sapientia fa
ctio legis, & cognitio omni-
potentiæ eius. Seruus dicens
Dño, sicut placet non faciam;
si post hæc fecerit, irritat nu-
trientem se.

19 * Non est sapientia nequitiæ scientia, & non est vbi consilium peccatorum prudentia. 20 * Est nequitia & ipsa abominatio, & est stultus qui minuitur sapientia. 21 * Melior stupidus in intellectu cum timore, abundante in prudentia, & trãsgrediente legem Altissimi. 22 * Est astutia diligens & ipsa iniqua, & est peruertẽs gratiam, vt ostendat iudicium, & est iustificans iudicio sapiens. 23 * Est prauè agens incuruatus nigredine, & interioribus eius plenus dolo ignito. 24 * Incuruans vultum & surdum se simulans, vbicunque cognitus fuerit, præueniet te vt malefaciat. 25 * Et si ab imbecillitate virium vetetur peccare, si inuenerit tempus malefaciet. 26 * Ex visu cognoscetur vir, & ab occursu faciei cognoscetur prudens. 27 * Amictus viri & risus dentium, & gressus hominis annunciabit quæ de eo. 28 * Est correptio quæ nõ est pulchra, & est tacẽs, & ipse prudens.

19 * οὐκ ἔστι σοφία πονηρίας ἐπιστήμη, καὶ οὐκ ἔστιν ὅπου βουλὴ ἁμαρτωλῶν φρόνησις. 20 * ἔστι πονηρία καὶ αὐτὴ βδέλυγμα, καὶ ἔστιν ἄφρων ἐλαττούμενος σοφίαν. 21 * κρείσσων πλούσιος καὶ ἐν στενώσει ἔμφοβος, καὶ περισσεύοντι καὶ ἐν φρονήσει καὶ παραβαίνοντι νόμιμα ὑψίστου. 22 * ἔστι πανουργία ἀκριβὴς καὶ αὐτὴ ἄδικος, καὶ ἔστι διαστρέφων χάριν ἐκφωνῶν ῥήματα, καὶ ἔστι δικαιῶν κρίσει σοφός. 23 * ἔστι πονηρευόμενος συγκεκυφὼς μελανίᾳ, καὶ τὰ ἐντὸς αὐτοῦ πλήρης δόλου πυρώδους. 24 * συγκύφων πρόσωπον καὶ ἐθελοκωφῶν, ἐὰν ἐπιγνωσθῇ, προσφθάσει σε κακοποιῆσαι. 25 * καὶ ἐὰν ὑστερηθῇ ἐλαττώματος καὶ ἰσχύος καὶ κωλυθῇ ἁμαρτεῖν, ἐὰν εὕρῃ καιρὸν κακοποιήσει. 26 * ἀπὸ ὁράσεως ἐπιγνωσθήσεται ἀνήρ, καὶ ἀπὸ ἀπαντήσεως προσώπου ἐπιγνωσθήσεται νοήμων. 27 * σχολισμὸς ἀνδρὸς καὶ γέλως ὀδόντων, καὶ βῆμα ἀνθρώπου ἀναγγελεῖ τὰ περὶ αὐτοῦ. 28 * ἔστιν ἔλεγχος ὃς οὐκ ἔσται ὡραῖος, καὶ ἔστι σιωπῶν, καὶ αὐτὸς φρόνιμος.

κ'.

1 * Ὡς καλὸν ἐστιν ἐλέγξαι ἢ θυμοῦσθαι κρυπτῶς, καὶ ὁ ἀνθομολογούμενος κωλυθήσεται ἀπὸ ἐλαττώματος. 2 * ἐπιθυμία εὐνούχου ἀπαιθενώσαι νεανίδα, ὕτως ὁ ποιῶν ἐν βίᾳ κρίματα. 4 * ἔστι σιωπῶν ἀρεσκόμενος σοφός, καὶ ἔστι μισητὸς ἀπὸ πολλῆς λαλιᾶς αὐτοῦ. 5 * ἔστι σιωπῶν, ὃς οὐκ ἔχει ἀπόκρισιν, καὶ ἔστι σιωπῶν εἰδὼς καιρόν. 6 * ἄνθρωπος σοφὸς σιγήσει ἕως καιροῦ· ὁ δὲ λαπιστὴς καὶ ἄφρων ὑπερβήσεται καιρόν. 7 * ὁ πλεονάζων λόγῳ βδελυχθήσεται, καὶ ὁ ἀνεξόσιαζόμενος μισηθήσεται· ὡς καλὸν ἐλεγχθέντα φανερῶσαι μετάνοιαν, ὕτως γὰρ φεύξῃ ἑκούσιον ἁμάρτημα.

19 * Et nõ est sapientia nequitiæ disciplina, & non est cogitatꝰ bonus peccatorũ prudẽtia. 20 * Est prudentiæ nequitia & in ipsa execratio; & est insipiens qui minuitur sapientia. 21 * Melior est homo q̃ minuitur sapientia, & deficiẽs sensu in timore Dei, quàm qui abũdat sensu, & trãsgreditur legẽ Altissimi. 22 * Est solertia certa, & ipsa iniqua: & est qui emittit verbũ certũ enarrans veritatẽ. 23 * Est qui nequiter humiliat se, & interiora eius plena sunt dolo. 24 * Et est iustus qui se nimiũ submittit à multa humilitate. 25 * Et est iustus qui inclinat faciem suã, & fingit nõ videre se quod ignoratum est. & si ab imbecillitate viriũ vetetur peccare, si inuenerit tempus malefaciendi, malefaciet. 26 * Ex visu cognoscitur vir, & ab occursu faciei cognoscitur sensatus. 27 * Amictus corporis & risus dentium & ingressus hominis enunciant de illo. 28 * Est correptio mendax in ira contumelioſi, & est iudiciũ quod nõ probatur esse bonũ: & est tacens, & ipse est prudens.

CAP. XX.

1 QVàm bonum est redarguere potius quàm irasci occultè; & qui confitetur, prohibebitur à diminutione. 2 * Concupiscentia spadonis vitiare puellam, sic qui facit in vita iudicia. 4 * Est tacens qui inuenitur sapiens, & est odibilis à multa loquacitate sua. 5 * Est tacens, non enim habet responsum, & est tacens sciens tempus. 6 * Homo sapiens tacebit vsque ad tempus, at lasciuus & imprudẽs transgredietur tempus. 7 * Qui abũdat sermone, abominabitur; & potestatem sibi assumens, odio habebitur. quàm bonum correptam manifestare pœnitentiam; sic enim fugies voluntarium peccatum.

CAP. XX.

1 AQVàm bonum est arguere quàm irasci, & confitentem in oratione non prohibere. 2 * Concupiscentia spadonis deuirginauit iuuenculam; sic qui facit per vim iudicium iniquum. 3 * Quàm bonũ est correptũ manifestare pœnitentiã; sic enim effugies voluntarium peccatum. 4 * Est tacens qui inuenitur sapiẽs: & est odibilis, qui procax est ad loquendum. 5 * Est autem tacens & nõ habens sensum loquelæ. & est tacens sciens tempus apti temporis. 6 * Homo sapiens tacebit vsque ad tempus; lasciuus autem & imprudens non seruabit tempus. 7 * Qui multis vtitur verbis, lædet animam suam; & qui potestatem sibi sumit iniustè, odietur.

* Est processio in malis viro indisciplinato, & est inuentio in detrimentum.
* Est datum quod non est vtile, & est datum cuius retributio duplex.
* Est propter gloriam minoratio, & est qui ab humilitate leuabit caput.
* Est qui multa redimat modico precio, & restituens ea in septuplum.
* Sapiens in verbis seipsum amabilem facit, gratiæ autem fatuorum effundentur.
* Datus insipientis nõ erit vtilis tibi, oculi enim illius septemplices sunt.
* Exigua dabit, & multa improperabit, & apertio oris illius inflammatio est.
* Hodie fœneratur quis, & cras expetit, & odibilis est homo huiusmodi.
* Fatuo non erit amicus, & non erit gratia in bonis illius. C
* Qui enim edunt panem illius, falsæ linguæ sunt.
* Quotiens & quanti irridebunt eũ. neque enim quod habendum erat, directo sensu distribuit, similiter & quod non erat habendum.
* Lapsus falsæ linguę quasi qui in pauimento cadens; sic casus malorũ festinãter veniẽt.
* Homo acharis quasi fabula vana, & in ore indisciplinatorum assidua erit.
* Ex ore fatui reprobabitur parabola; non enim dicit illã in tempore suo.
* Est qui vetatur peccare præ inopia, & in requie sua stimulabitur.
* Est qui perdet animam suam præ confusione, & ab imprudẽti persona perdet eã; personæ autẽ acceptione perdet se.
* Est qui præ confusione promittit amico, & lucratus D est eum inimicum gratis.
* Opprobrium nequam in homine mendacium, & in ore indisciplinatorũ assiduè erit.

* ἔστιν ἀδοκία ἐν κακοῖς ἀνδρὶ ἀπαιδεύτῳ, καὶ ἔστιν εὕρημα εἰς ἐλάττωσιν. * ἔστι δόσις ἣ οὐ λυσιτελήσει σοι, καὶ ἔστι δόσις, ἧς τὸ ἀνταπόδομα διπλοῦν. * ἔστιν ἐλάττωσις ἕνεκεν δόξης, καὶ ἔστιν ὃς ἀπὸ ταπεινώσεως ἦρε κεφαλήν. * ἔστιν ἀγοράζων πολλὰ ὀλίγου, καὶ ἀποδυνύων αὐτὰ ἑπταπλασίονα. * ὁ σοφὸς ἐν λόγοις ἑαυτὸν φιλοποιήσει, χάριτες δὲ μωρῶν ἐκχυθήσονται. * δόσις ἄφρονος οὐ λυσιτελήσει σοι λαβόντι, ὁμοίως δὲ καὶ βασκανία διὰ ἀνάγκην αὐτοῦ· ὀφθαλμοὶ γὰρ αὐτοῦ ἀνθ' ἑνὸς εἰς τὸ λαβεῖν πολλοί. * ὀλίγα δώσει καὶ πολλὰ ὀνειδίσει, καὶ ἀνοίξει τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς κῆρυξ. * σήμερον δανείσει, καὶ αὔριον ἀπαιτήσει· μισητὸς κυρίῳ καὶ ἀνθρώποις ὁ τοιοῦτος. * μωροῖς ἐρεῖ, οὐκ ἔστι φίλος, οὐκ ἔστι χάρις τοῖς ἀγαθοῖς μου. * οἱ ἐσθίοντες τὸν ἄρτον μου φαυλοῦσι τῇ γλώσσῃ. * ποσάκις καὶ καταγελασθήσεται ὑπ' αὐτοῦ, ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν ὀρθῇ αἰδήσει εἰληφώς· καὶ τὸ μὴ ἔχειν ὁμοίως ἀδιάφορον αὐτῷ. * ὀλίσθημα ἀπὸ ἐδάφους μᾶλλον ἢ ἀπὸ γλώσσης, οὕτως πτῶσις κακῶν ταχὺ αὐτοῦ ἥξει. * ἄνθρωπος ἄχαρις, μυθὸς ἀκαίρως, ἐν στόματι ἀπαιδεύτων ἐνδελεχισθήσεται. * ἀπὸ στόματος μωροῦ ἀποδοκιμασθήσεται παραβολή· οὐ γὰρ μὴ εἴπῃ αὐτὸν ἐν καιρῷ αὐτῆς. * ἔστι κωλυόμενος ἁμαρτάνειν ἀπὸ ἐνδείας, καὶ ἐν τῇ ἀναπαύσει αὐτοῦ εὑρεθήσεται. * ἔστιν ἀπολλύων τὴν ψυχὴν αὐτοῦ διὰ αἰσχύνην, καὶ ἀπὸ λήψεως προσώπου ἀπολεῖ αὐτήν. * ἔστι χάριν αἰσχύνης ἐπαγγελλόμενος φίλῳ, καὶ κτήσατο αὐτὸν ἐχθρὸν δωρεάν. * μωμος πονηρὸς ψευδὸς ἐν ἀνθρώπῳ, ἐν δὲ στόματι ἀπαιδεύτων ἐνδελεχισθήσεται.

* *Est beneplacitum in malis viro peccatori, & est inuentio in diminutionem.*
* *Est datio quæ non proderit tibi, & est datio, cuius retributio duplex.*
* *Est diminutio causa gloriæ, & est qui ab humilitate leuauit caput.*
* *Est emens multa paruo, & soluens illa septula.*
* *Sapiens in verbis seipsum amabilem faciet, gratiæ autem fatuorum effundẽtur.*
* *Datio insipientis nõ erit vtilis tibi accipienti, similiter autem & liuidi propter necessitatem eius: nam oculi eius pro vno ad accipiendum multi.*
* *Exigua dabit & multa improperabit, & aperiet os suum tanquam præco.*
* *Hodie fœnerabitur; & cras repetet; odibilis Domino & hominibus talis.*
* *Fatuus dicet, Nõ est mihi amicus, non est gratia bonis meis.* * *Edentes panem meum vitiosi lingua.*
* *Quotiens & quot irridebunt eum, neq; enim ipsum habere in recto sensu accepit: & ipsum non habere similiter indifferens illi.*
* *Lapsus à pauimento potius quàm à lingua, sic casus malorum festinanter veniet.*
* *Homo sine gratia, fabula intempestiua, in ore indisciplinatorum assiduus erit.*
* *Ab ore fatui reprobabitur parabola, non enim dicet illam in tempore suo.*
* *Est qui vetatur peccare præ inopia, & in requie sua non stimulabitur.*
* *Est qui perdit animam suam propter verecundiam, et ab acceptione personæ perdet eam.* * *Est gratia verecundiæ promittens amico, & acquisiuit eum inimicũ gratis.*
* *Opprobrium nequã mendacium in homine, in aũt ore indisciplinatorũ assiduũ erit.*

* *Eligibilius fur, quàm* 26
qui aßuescit mendacio; ambo autem perditionem hæreditabunt.

* *Mos hominis mendacis* 27
ignominia, & confusio eius cum eo sine intermissione.

* *Sapiens in verbis mani-* 28
festabit seipsum, & homo prudens placebit magnatibus. * *Qui operatur terram* 29
suam, altum faciet aceruum suum; & placens magnatibus placabit iniustitiã suam.

* *Xenia et dona excæcant* 30
oculos sapientum, & quasi frænum in ore auertunt correptiones.

* *Sapientia absconsa &* 31
thesaurus inuisus, quæ vtilitas in vtrisque?

* *Melior homo celans fa-* 32
tuitatem suam, quàm homo celans sapientiam suam. Melior expectatio ineuitabilis in inquisitione Domini, quàm carens domino auriga propriæ vitæ.

CAP. XXI.

FIli peccasti, non adijcias 1
amplius, & de prioribus deprecare.

* *Quasi à facie colubri,* 2
fuge à peccato: si enim accesseris ad illud, suscipiet te.

* *Dentes leonis, dentes ei* 3
interficientes animas hominum. * *Quasi romphæa an-* 4
ceps omnis iniquitas, plagæ illius nõ est sanitas. * *Obiur-* 5
gatio & iniuria desolabunt diuitias; sic domus superborũ desolabitur. * *Deprecatio* 6
pauperis ex ore vsque ad aures eius, & iudicium illius festinanter venit.

* *Qui odit correptionem,* 7
in vestigio peccatoris; & qui timet Dominum, cõuertetur in corde suo. * *Notus à longe* 8
potens in lingua, at sapiens scit cùm labitur ipse. * *Qui* 9
ædificat domũ suam in pecunijs alienis, quasi qui congregat sibi lapides ad tumulum sepulchri sui.

26 * αἱρετὸν κλέπτης, ἢ ὁ ἐνδελεχίζων ψεύδει, ἀμφότεροι δὲ ἀπώλειαν κληρονομήσουσιν.

27 * ἦθος ἀνθρώπου ψευδοὺς ἀτιμία, καὶ ἡ αἰσχύνη αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ ἐνδελεχῶς.

28 * ὁ σοφὸς ἐν λόγοις προβάξει ἑαυτόν, καὶ ἀνθρωπος φρόνιμος ἀρέσει μεγιστάσιν.

29 * ὁ ἐργαζόμενος γῆν αὐτοῦ, ὑψώσει θημωνείαν αὐτοῦ· καὶ ὁ ἀρέσκων μεγιστάσιν ἐξιλάσεται ἀδικίαν
30 αὐτοῦ. * ξένια καὶ δῶρα διαστρέφει ὀφθαλμοὺς σοφῶν, καὶ ὡς φιμὸς ἐν
31 στόματι ἀποστρέφει ἐλέγχους. * σοφία κεκρυμμένη καὶ θησαυρὸς ἀφανής, τίς ὠφέλεια ἐν ἀμφοτέροις;

32 * κρείσσων ἄνθρωπος ἀποκρύπτων τὴν μωρίαν αὐτοῦ, ἢ ἄνθρωπος ἀποκρύπτων τὴν σοφίαν αὐτοῦ. κρείσσων ὑπομονὴ ἀπαραίτητος ἐν ζητήσει κυρίου, ἢ ἀδέσποτος προχλάτης τῆς ἰδίας ζωῆς.

κα'.

1 * Τέκνον ἥμαρτες, μὴ προσθῇς ἔτι καὶ περὶ τῶν προτέρων δεήθητι.

2 * ὡς ἀπὸ προσώπου ὄφεως, φεῦγε ἀπὸ ἁμαρτίας, ἐὰν γὰρ προσέλθῃς αὐτῇ, δέξεταί σε.

3 * ὀδόντες λέοντος, ὀδόντες αὐτῆς διαφθείροντες ψυχὰς ἀνθρώπων.

4 * ὡς ῥομφαία δίστομος πᾶσα ἀνομία, τῇ πληγῇ αὐτῆς οὐκ ἔστιν ἴασις. * καταπληγμὸς καὶ ὕβρεις ἐρημώσουσι πλοῦτον, οὕτως οἶκος ὑπερηφάνων ἐρημωθήσεται.

6 * δέησις πτωχοῦ ἐν στόματι ἕως ὠτίων αὐτοῦ, καὶ τὸ κρίμα αὐτοῦ κατὰ σπουδὴν ἔρχεται.

7 * μισῶν ἔλεγμόν, ἐν ἴχνει ἁμαρτωλοῦ, καὶ ὁ φοβούμενος κύριον ἐπιστρέψει ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ.

8 * γνωστὸς μακρόθεν ὁ δυνατὸς ἐν γλώσσῃ, ὁ δὲ νοήμων οἶδεν ἐν τῷ ὀλισθαίνειν αὐτόν.

9 * ὁ οἰκοδομῶν τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐν χρήμασιν ἀλλοτρίοις, ὡς ὁ συνάγων ἑαυτῷ λίθους εἰς χῶμα ταφῆς αὐτοῦ.

26 * Potior fur, quàm assiduitas viri mendacis: perditionẽ autem ambo hæreditabunt.

27 * Mores hominum mendacium sine honore, & confusio illorum cum ipsis sine intermissione.

28 * Sapiens in verbis producet seipsum, & homo prudens placebit magnatis.

29 * Qui operatur terrã suam, inaltabit aceruum frugum: & qui operatur iustitiam, ipse exaltabitur; qui verò placet magnatis, effugiet iniquitatẽ. Pro. 12 b & 28. c Exo. 23 a Deu. 10 d Infr. 41. b

30 * Xenia & dona excæcant oculos iudicum, & quasi mutus in ore auertit correptiones eorum.

31 * Sapientia absconsa, & thesaurus inuisus, quæ vtilitas in vtrisque?

32 * Melior est qui celat insipientiam suam, quàm homo qui abscondit sapientiã suam.

CAP. XXI.

1 * FIli peccasti, nõ adiicias iterum, sed & de pristinis deprecare, vt tibi dimittantur. Sup. 5. b

2 * Quasi à facie colubri fuge peccata; & si accesseris ad illa, suscipient te.

3 * Dentes leonis dẽtes eius, interficiẽtes animas hominũ.

4 * Quasi romphæa bis acuta hominis iniquitas, plagæ illius non est sanitas.

5 * Obiurgatio & iniurię annullabunt substantiam; & domus quæ nimis locuples est, annullabitur superbia: sic substantia superbi eradicabitur.

6 * Deprecatio pauperis ex ore vsque ad aures perueniet, & iudicium festinatò adueniet illi.

7 * Qui odit correptionem, vestigiũ est peccatoris: & qui timet Deum, conuertetur ad cor suum.

8 * Notus à longè potens lingua audaci, & sensatus scit labi se ab ipso.

9 * Qui ædificat domũ suã impendiis alienis, quasi qui colligit lapides suos in hyeme.

* Stuppa collecta ſynagoga peccantium, & conſummatio illorum flamma ignis.
* Via peccantium complanata lapidibus, & in finẽ illorũ inferi & tenebræ & pœnæ.
* Qui cuſtodierit iuſtitiam, continebit ſenſum eius.
* Conſummatio timoris Dei ſapientia & ſenſus. * Nõ erudietur, qui non eſt ſapiens in bono. * Eſt autẽ inſipientia quæ abundat in malo, & non eſt ſenſus vbi eſt amaritudo. C
* Scientia ſapientis tanquã inundatio abundabit, & cõſilium illius ſicut fons vitę permanet. * Cor fatui quaſi vas cõfractum, & omnem ſapientiam non tenebit.
* Verbũ ſapiens quodcunque audierit, ſcius laudabit & ad ſe adiiciet, audiuit luxurioſus, & diſplicebit illi, & pijciet illud poſt dorſum ſuũ.
* Narratio fatui quaſi ſarcina in via. nam in labiis ſenſati inuenietur gratia.
* Os prudentis quæritur in Eccleſia, & verba illius cogitabũt in cordibus ſuis. * Tanquam domus exterminata, ſic fatuo ſapientia; & ſcientia inſenſati inenarrabilia verba.
* Compedes in pedibus, doctrina ſtulto, & quaſi vincula manuum ſuper manũ dexteram. * Fatuus in riſu exaltat vocem ſuam; vir autẽ ſapiens vix tacitè ridebit. D
* Ornamentũ aureum prudenti doctrina, & quaſi brachiale in brachio dextero.
* Pes fatui facilis in domum proximi, & homo peritus cõfundetur à perſona potentis.
* Stultus à feneſtra reſpiciet in domum, vir autẽ eruditus foris ſtabit.
* Stultitia hominis auſcultare per oſtiũ, & prudens grauabitur contumelia.
* Labia imprudentium ſtulta narrabunt, verba autem prudentium ſtatéra ponderabuntur.

* συπτίον συναγωγὴ ἁμαρτωλῶν, συναγωγὴ ἀνόμων, καὶ ἡ συντέλεια αὐτῶν φλὸξ πυρὸς εἰς ἀπώλειαν. 10
* ὁδὸς ἁμαρτωλῶν ἡτοιμασμένη λίθοις, καὶ ἐπ' ἐσχάτῳ αὐτῆς βόθρος ἅδου. 11
* ὁ φυλάσσων νόμον κυρίου κατέχει ἔννοημα αὐτοῦ. * συντέλεια δὲ φόβου κυρίου σοφίας ἀπόληψις. * ἀπαιδευθήσεται ὃς οὐκ ἔστι πανοῦργος. * ἔστι γὰρ πανουργία πληθύουσα πικρίαν. 12 13 14 15
* γνῶσις σοφοῦ, ὡς κατακλυσμὸς πληθυνθήσεται, καὶ ἡ βουλὴ αὐτοῦ, ὡς πηγὴ ἀγνὴ ζωῆς. * ἔγκαρδα μωροῦ ὡς ἀγγεῖον συντετριμμένον, πᾶσαν γνῶσιν οὐ κατασχήσει ἐν ζωῇ αὐτοῦ. 16 17
* λόγον σοφὸν ἐὰν ἀκούσῃ ἄφρων, αἰνέσει αὐτόν, καὶ ἐπ' αὐτὸν προσθήσει. ἤκουσεν αὐτὸν ἀσώτως, καὶ ἤρεσεν αὐτῷ καὶ ἀπέρριψεν αὐτὸν ὀπίσω δὲ νώτου αὐτοῦ. 18
* διήγησις μωροῦ ὡς ἐν ὁδῷ φορτίον, ἐπὶ δὲ χείλεσιν συνετοῦ εὑρεθήσεται χάρις. * στόμα φρονίμου ζητηθήσεται ἐν ἐκκλησίᾳ. 19 20
* ὡς οἶκος ἠφανισμένος, οὕτως μωρῷ σοφία, καὶ σὺν λόγοις αὐτοῦ διανοηθήσεται ἐν καρδίᾳ, καὶ γνῶσις ἀσυνέτου ἀδιεξέταστοι λόγοι. 21
* πέδαι ἐν ποσὶν ἀνοήτοις παιδεία, καὶ ὡς χειροπέδαι ἐπὶ χειρὸς δεξιᾶς. * μωρὸς ἐν γέλωτι φωνεῖ αὐτοῦ, ἀνὴρ δὲ πανοῦργος μόλις ἡσυχῇ μειδιάσει. * ὡς κόσμος χρυσοῦς φρονίμῳ παιδεία, καὶ ὡς χλιδὼν ἐπὶ βραχίονι δεξιοῦ. 22 23 24
* πρὸς μωροῦ ταχὺς εἰς οἰκίαν, ἀνὴρ δὲ πολύπειρος, αἰσχυνθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. 25
* ἄφρων ἀπὸ θύρας παρακύψει εἰς οἰκίαν, ἀνὴρ δὲ πεπαιδευμένος ἔξω στήσεται. 26
* ἀπαιδευσία ἀνθρώπου ἀκροᾶσθαι πρὸς θύρας, ὁ δὲ φρόνιμος βαρυνθήσεται ἀτιμίαν. 27
* χείλη πολυλάλων, τὰ οὐκ αὐτῶν διηγήσεται· λόγοι δὲ φρονίμων ἐν ζυγῷ σταθήσονται. 28

10 * *Stuppa collecta, ſynagoga impiorum, & conſummatio illorum flamma ignis in*
11 *perditionem.* * *Via peccatorum complanata à lapidibus, & in vltimo eius fo-*
12 *uea inferni.* * *Qui cuſtodit legem Dñi, dominatur cogitationis ſuæ.*
13 * *Conſummatio autem timoris Domini ſapientiæ aſ-*
14 *ſumptio.* * *Non erudietur*
15 *qui non eſt aſtutus;* * *Eſt enim aſtutia multiplicans a-*
16 *maritudinem.* * *Cognitio ſapientis tanquam inundatio abundabit, & conſilium illius ſicut fons purus vitæ.*
17 * *Interiora fatui quaſi vas confractum, omnem cognitionem non tenebit in vita*
18 *ſua.* * *Verbum ſapiens ſi audierit ſciẽs, laudabit illud, & ad illud adijciet. Audiuit illũ imprudens, & diſplicuit illi, & auertit illum poſt*
19 *dorſum ſuum.* * *Narratio fatui quaſi in via ſarcina, in autem labio prudentis inue-*
20 *nietur gratia.* * *Os prudentis quæretur in Eccleſia.*
21 * *Tanquam domus deſtructa, ſic fatuo ſapiẽtia; & ſermones eius cogitabunt in corde, & cognitio imprudentis ininueſtigabilia verba.*
22 * *Compedes in pedibus ſtulti diſciplina, & quaſi vincula manuum in manu dextra.*
23 * *Fatuus in riſu exaltat vocem ſuam; vir autem aſtutus vix tacitè ſubridebit.*
24 * *Vt ornamentum aureum prudenti diſciplina, & quaſi brachiale in brachio dextro.*
25 * *Pes fatui velox ad domũ, homo autẽ multum expertus*
26 *cõfundetur ab eo.* * *Stultus à ianua proſpiciet in domũ, vir autem eruditus foris ſtabit.*
27 * *Ineruditio hominis auſcultare ad ianuas, at prudẽs gra-*
28 *uabitur ignominia.* * *Labia loquacium, quæ non ſua narrabunt; verba autem prudẽtum in ſtatera ponderabũtur.*

In ore fatuorum cor ipsorũ: in autem corde ſapiẽtum, os eorum. 29
Dum maledicit impius ſatanã, ipſe maledicit ſuam animã. 30
Inquinat ſuam animã ſuſurro, & vbicunq; peregrinatus fuerit, odietur. 31

CAP. XXII.

LApidi polluto comparatus eſt piger, & omnis ſibilabit in ignominia illius. 1
Stercori boum de ſterquiliniis comparatus eſt piger. omnis tollens eum excutiet manum. 2
Confuſio patris in generatione indiſciplinati: filia autem in diminutione fit. 3
Filia prudens hæres erit viri ſui, & quæ cõfundit, in triſtitiam genitoris. 4
Patrem & virũ confundit quæ eſt audax, & ab vtriſq; inhonorabitur. 5
Muſica in luctu, importuna narratio; flagella autẽ & diſciplina in tempore ſapientiæ. Filij in bona vita eſcam habẽtes, propiorum parentum celabunt ignobilitatem. Filij in cõtemptu & inſipientia gloriãtes, cognationis ſuæ maculant nobilitatem. 6
Conglutinans teſtam qui docet fatuum, & excitat dormiẽtes de profundo ſomno. 7
Narrat dormitanti qui narrat fatuo, & in fine dicet, Quid eſt? 8
Super mortuũ plora, defecit enim lux; & ſuper fatuũ plora, defecit enim intellectus. 10
Dulcius plora ſuper mortuum, quoniam requieuit. 11
Nam fatui ſuper mortem vita. 12
Luctus mortui ſeptem dies, fatui autẽ & impij omnes dies vitæ illius. 13
Cum ſtulto ne multiplices ſermonem, & ad inſipientem ne accedas, non ſentiens enim ſpernet tua omnia. 14
Caue ab illo, ne laborẽ habeas, & non coinquinaberis in concuſſione illius. 15

29 ἐν στόματι μωρῶν ἡ καρδία αὐτῶν, ἐν δὲ καρδίᾳ σοφῶν, τὸ στόμα αὐτῶν.
30 ἐν τῇ καταράσθαι ἀσεβῆ τὸν σατανᾶν, αὐτὸς καταρᾶται τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν.
31 μολύνει τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ὁ ψίθυρος, καὶ ἐὰν παροικήσῃ μισηθήσεται.

κβ.

1 Λίθῳ ἠρδαλωμένῳ συνεβλήθη ὀκνηρὸς, καὶ πᾶς ἐκσυρεῖ ἐπὶ ἀπ-
2 μίᾳ αὐτοῦ. βολβίτῳ κοπρίων συνεβλήθη ὀκνηρός· πᾶς ὁ ἀναιρούμενος αὐτὸν ἐκτινάξει χεῖρα.
3 αἰσχύνη πατρὸς ἐν γυνῇ ἀπαιδεύτου, θυγάτηρ δὲ ἐπ' ἐλαττώσει
4 γίνεται. θυγάτης φρόνιμος κληρονομήσει ἀνδρὸς αὐτῆς, καὶ ἡ καταισχύνουσα, εἰς λύπην γυναικὸς.
5 πατέρα καὶ ἄνδρα καταισχύνει ἡ θρασεῖα καὶ ὑπὸ ἀμφοτέρων ἀτιμασθήσεται.
6 μουσικὰ ἐν πένθει, ἄκαιρος διήγησις, μάστιγες δὲ καὶ παιδεία ἐν καιρῷ σοφίας. τέκνα ἐν ἀγαθῇ ζωῇ τιμὴ τροφὴν ἔχοντα, τῶν ἰδίων γονητόρων κρύψει δυσγένειαν. τέκνα ἐν καλαφρονήσει καὶ ἀπαιδευσίᾳ γεγαυρωμένα, συγγενείας ἑαυτῶν μολύνει τιμὴν δυσγένειαν.
7 συγκολλῶν ὄστρακον ὁ διδάσκων μωρόν, καὶ ἐξεγείρει καθεύδοντας ἐκ βαθέος ὕπνου.
8 διηγεῖται νυστάζοντι ὁ διηγούμενον μωρῷ, καὶ ἐπὶ συντελείᾳ ἐρεῖ,
10 τί ἐστιν; ἐπὶ νεκρῷ κλαῦσον, ἐξέλιπε γὰρ φῶς, καὶ ἐπὶ μωρῷ κλαῦσον,
11 ἐξέλιπε γὰρ σύνεσις. ἥδιον κλαῦσον ἐπὶ νεκρῷ ὅτι ἀνεπαύσατο·
12 ἡ γὰρ μωρὸς ὑπὲρ θάνατον ἡ ζωή.
13 πένθος νεκροῦ ἑπτὰ ἡμέραι, μωροῦ δὲ καὶ ἀσεβοῦς πᾶσαι αἱ ἡμέραι τῆς ζωῆς αὐτοῦ.
14 μὴ ἄφρονι μὴ πληθύνῃς λόγον, καὶ πρὸς ἀσυνέτου μὴ πορεύου, ἀναισθητῶν γὰρ ἐξουθενήσει σου τὰ πράγματα.
15 φύλαξαι ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα μὴ κόπον ἔχῃς, καὶ ἐὰν μὴ μολυνθῇς ἐν τῷ ἐντινασμῷ αὐτοῦ.

29 In ore fatuorum cor illorum, & in corde ſapientium
30 os illorum. Dum maledicit impius diabolum, maledi-
31 cit ipſe animam ſuam. Suſurro coinquinabit animam ſuam, & in omnibus odietur; & qui permanſerit, odioſus erit: tacitus & ſenſatus honorabitur.

CAP. XXII.

1 IN lapide luteo lapidatus eſt
A piger, & omnes loquentur ſuper aſpernationem illius.
2 De ſtercore boum lapidatus eſt piger: & omnis qui tetigerit eum, excutiet manus.
3 Confuſio patris eſt de filio indiſciplinato: filia autẽ fatua in deminoratione fiet.
4 Filia prudens hæreditas viro ſuo; nam quę confundit, in contumeliam fit genitoris.
5 Patrem & virum confundit audax, & ab impiis nõ minorabitur; ab vtriſque autem inhonorabitur.
6 Muſica in luctu importuna narratio: flagella & doctrina in omni tempore ſapientia.
7 Qui docet fatuum, quaſi qui conglutinat teſtam.
8 Qui narrat verbum non
B audienti, quaſi qui excitat dormientem de graui ſomno.
9 Cum dormiente loquitur, qui enarrat ſtulto ſapientiam; & in fine narrationis dicit; Sup. 3. b. Inf. 31. a & 38. b.
10 Quis eſt hic? Supra mortuum plora; deficit enim lux eius: & ſupra fatuum plora; deficit enim ſenſu.
11 Modicũ plora ſuper mortuum, quoniam requieuit.
12 Nequiſſimi enim nequiſsima vita ſuper mortem fatui.
13 Luctus mortui ſeptẽ dies; fatui autem & impij omnes dies vitæ illorum.
14 Cum ſtulto ne multum loquaris, & cum inſenſato ne abieris. Sup. 12. a
15 Serua te ab illo, vt non moleſtiam habeas, & non coinquinaberis in peccato illius.

16 * Deflecte ab illo, & inue-
nies requiem, & nõ acidiaberis in ſtultitia illius. 17 * Super
plumbũ quid grauabitur? & quod illi aliud nomen quàm
fatuus? 18 * Arenam & ſalem &
Pro.27.a maſſam ferri facilius eſt ferre,
quàm hominẽ imprudentem,
& fatuum & impium. 19 * Sicut
loramentũ ligneum colligatũ C
fundamẽto ædificij nõ diſſoluetur, ſic & cor confirmatũ in
cogitatione cõſilij. 20 * Cogita-
tus ſenſati in omni tempore,
vel metu non deprauabitur.
21 * Sicut ornatus arenoſus in
pariete limpido, & ſicut paleæ in excelſis, & cęmenta ſine
impenſa poſita, contra faciem
venti non permanebũt: 22 * Sic
& cor timidũ in cogitatione
ſtulti contra impetum timoris
non reſiſtet: ſic & cor trepidũ
in cogitatione fatui omni tẽpore non metuet, ſed & qui in
præceptis Dei permanet ſemper. 23 * Pungens oculũ dedu-
cit lachrymas: & qui pungit
cor, profert ſenſum. 24 * Mittẽs
lapidem in volatilia, deijciet
illa: ſic & qui cõuiciatur amico, diſſoluit amicitiam. 25 * Ad
amicũ etſi produxeris gladiũ,
non deſperes; eſt enim regreſſus ad amicum. 26 * Si aperuerit
os triſte, non timeas. eſt enim D
concordatio, excepto conuicio & improperio & ſuperbia
& myſterij reuelatione & plaga doloſa. in his omnibus effu
giet amicus.
27 * Fidem poſſide cum amico
in paupertate illius, vt & in
bonis illius læteris.
28 * In tempore tribulationis
illius permane illi fidelis, vt in
hæreditate illius cohæres ſis.
29 * Ante ignem camini vapor
& fumus ignis inaltatur, ſic &
ante ſanguinem maledicta &
contumeliæ & minæ.
30 * Amicũ ſalutare non con-
fundaris. à facie illius non
me abſcondam: & ſi mala
mihi euenerint, per illum
ſuſtinebo.

16 * ἔκκλινον ἀπ' αὐτοῦ καὶ εὑρήσεις
ἀνάπαυσιν, καὶ οὐ μὴ ἀκηδιάσῃς ἐν
τῇ ἀπονοίᾳ αὐτοῦ. 17 * ὑπὲρ μόλυ-
βον τί βαρυνθήσεται, καὶ τί αὐτῷ ὄνο-
μα, ἀλλ' ἢ μόλυβος. 18 * ἄμμον καὶ ἅλας καὶ βῶλον
σιδήρου εὐκοπώτερον ὑπενεγκεῖν, ἢ
ἄνθρωπον ἀσύνετον. 19 * ἁμάρτωσις ξυλίνη ἐνδεδεμένη
εἰς οἰκοδομὴν, ἐν συστεισμῷ οὐ διαλυθήσεται, οὕτως καρδία ἐστηριγμένη
ἐπὶ διανοήματος βουλῆς, ἐν παντὶ
καιρῷ φόβου οὐ δειλιάσει. 20 * καρδία ἐν-
δεδραγμένη ἐπὶ διανοίᾳ σύνεσεως, ὡς
κόσμος ψαμμωτὸς ἐπὶ τοίχου ξυσοῦ.
21 * χάραξ ἐπὶ μετεώρου κείμε-
νοι κατέναντι ἀνέμου, οὐ μὴ μείνωσιν.
22 * οὕτως καρδία δειλὴ ἐπὶ διανοή-
ματι μωροῦ· κατέναντι παντὸς φό-
βου οὐ μὴ ὑπομείνῃ. 23 * ὀνύσσων ὀφ-
θαλμὸν κατάξει δάκρυα, καὶ ὀνύσ-
σων καρδίαν, ἐκφαίνει αἴσθησιν.
24 * βάλλων λίθον ἐπὶ πετεινά, ἀ-
ποβήσει αὐτά, καὶ ὀνειδίζων φί-
λον, διαλύσει φιλίαν.
25 * ἐπὶ φίλον ἐὰν ἀνάστῃ μάχαι-
ραν, μὴ ἀπελπίσῃς, ἔστι γὰρ ἐπανό-
δου. 26 * ἐπὶ φίλον ἐὰν ἀνοίξῃς στόμα,
μὴ δειλανθῇς, ἔστι γὰρ διαλλαγὴ·
πλὴν ὀνειδισμοῦ καὶ ὑπερηφανίας καὶ
μυστηρίου ἀποκαλύψεως καὶ πληγῆς
δολίας, ἐν τούτοις γὰρ ἀποφεύξεται
πᾶς φίλος.
27 * πίστιν κτῆσαι ἐν πτωχείᾳ μετὰ
τοῦ πλησίον, ἵνα ἐν τοῖς ἀγαθοῖς αὐ-
τοῦ εὐφρανθῇς.
28 * ἐν καιρῷ θλίψεως διάμεινον αὐ-
τῷ, ἵνα τῷ κληρονομίαν αὐτοῦ συγ-
κληρονομήσῃς. ἡ καταφρονητέον
γὰρ ἀεὶ τῆς περιγραφῆς, οὐ θαυ-
μαστὸς πλούσιος νοῦν οὐκ ἔχων.
29 * πρὸ πυρὸς ἀτμὶς καμίνου καὶ
καπνός, οὕτως πρὸ αἱμάτων λοι-
δορία.
30 * φίλον σκεπάσαι οὐκ αἰσχυ-
νθήσομαι, καὶ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ
οὐ μὴ κρυβῶ, καὶ εἰ κακά μοι συμβή-
σεται δι' αὐτόν.

16 *Declina ab illo, & inueniés requiem, & non acidiaberis in ocioſitate illius.
17 * Super plumbum quod grauabitur, & quod illi nomen, niſi plumbum?
18 * Arenam & ſalem, & maſſam ferri facilius ferre, quàm hominẽ imprudentem.
19 * Connexio lignea ligata in ædificium, in concuſſione non diſſoluetur: ſic cor firmatum in cogitatione conſilij, in omni tempore timore non timebit.
20 * Cor firmum in mente intellectus, ſicut ornatus arenoſus in pariete raſo.
21 * Suſtentacula in alto poſita contra ventum, non permanebunt.
22 * Sic cor timidum in cogitatione fatui. Contra omnẽ timorem non ſuſtinebit.
23 * Pungens oculum educet lachrymas, & pungens cor
24 profert ſenſum. * Mittens lapidem in volatilia, arcebit illa, & qui conuiciatur amico, diſſoluet amicitiam.
25 * In amicum ſi ſtrinxeris gladium, ne deſperes; eſt enim
26 regreſſus in amicum. * Si aperueris os, ne timeas, eſt enim permutatio; præter conuicium & ſuperbiã, & ſecreti reuelationẽ, & plagam doloſam, in his enim effugiet omnis amicus.
27 * Fidem poſſide in paupertate cum proximo, vt in bonis illius læteris.
28 * In tempore tribulationis permane illi, vt in hæreditate eius cohæres ſis. Non deſpicienda eſt enim ſemper circunſcriptio, neque mirabilis diues mentem non habens.
29 * Ante ignem vapor camini & fumus, ſic ante ſanguines conuicia.
30 * Amicum protegere non erubeſcam, & à facie illius nõ abſcondar, etſi mala mihi euenient per illum.

* *Omnis qui audierit, caue* 31
bit ab illo.

* *Quis dabit mihi ſuper* 32
os meum cuſtodiam, & ſuper labia mea ſignaculum aſtutũ, ne cadam ſubitò ab illa, & lingua mea non perdat me?

CAP. XXIII.

DOmine pater & domina 1
tor vitæ omnis, ne derelinquas me in conſilio eorũ: & ne ſinas me cadere in illis.

* *Quis imponet in cogita-* 2
tione mea flagella, & in corde meo diſciplinam ſapiẽtiæ: ne in ignorationibus meis nõ parcas tu Domini: at iniurias eorum qui in profeſſione peccatorum non prætereas.

* *Vt non multiplicentur* 3
ignorantiæ meæ, & peccata mea abundabunt in contritionem, & cadam in conſpectu aduerſariorũ, & gaudebit ſuper me inimicus meus, à quibus longè eſt ſpes miſericordiæ tuæ.

* *Domine pater & Deus* 5
vitæ meæ, extollentiam oculorũ ne mihi dederis, & giganteam animam amoue ſemper à ſeruis tuis.

* *Spes inanes & concupi* 6
ſcentias auerte à me, et tenebis volẽtem tibi ſeruire ſemper. Ventris appetitus & concubitus ne comprehendãt me, & animæ irreuerenti ne tradas me ſeruum tuum.

* *Audite filij diſciplinam* 7
oris veri: & qui cuſtodierit, non capietur in labiis ſuis.

* *In ſtultitia ſua comprehẽde-* 8
tur peccator, & conuiciator & ſuperbus ſcandalizabuntur in illis.

* *Iurationi non aſſuefa-* 9
cias os tuum, & nominationi ſancti non aſſueſcas.

* *Sicut enim ſeruus qui* 11
ſcrutatur aſſiduè à vibice nõ minuetur; ſic iurans & nominans ſemper non purgabitur à peccato.

31 * πᾶς ὁ ἀκούων φυλάξε) ἀπ' αὐτ8.

32 * τίς δώσει μοι ἐπὶ σόματός μ8 φυλακὴν, καὶ ἐπὶ τῶν χειλέων μ8 σφεαγῖδα πανοῦργον, ἵνα μὴ πέσω αἰφνιδίως ἀπ' αὐτῆς, & ἡ γλῶσσά μου μὴ ἀπολέσῃ με.

κγ'.

1 * Κύρι& πάτερ καὶ δέσποτα ζωῆς ἁπάσης, μὴ ἐγκαταλίπῃς με ἐν βουλῇ αὐτῶν, & μὴ ἀφῇς με πεσεῖν ἐν αὐτοῖς.

2 * τίς ἐπιθήσει ἐπὶ & διανοήματός μου μάστιγας, καὶ ἐπὶ τῆς καρδίας μου παιδείαν σοφίας, ἵνα μὴ ἐπὶ τοῖς ἀγνοήμασί μ8 μὴ φείσῃ σὺ κυρίε· τὰς & ὕβρεις τῶν ἐν ἐπαγγελίᾳ ἁμαρτωλῶν μὴ παρῇς·

3 * ὅπως μὴ πληθυνθῶσιν αἱ ἄγνοιαί μ8, καὶ αἱ ἁμαρτίαι μου πλεονάσουσιν εἰς συντελεσμόν, & πεσοῦμαι ἔναντι τῶν ὑπεναντίων, καὶ ἐπιχαρεῖται μοι ὁ ἐχθρός μου, ὧν μακρὰν ἐστὶν ἡ ἐλπὶς & ἐλέους σου.

5 * κύριε πάτερ καὶ θεὲ ζωῆς μου, μετεωρισμὸν ὀφθαλμῶν μή μοι δῶς, & γιγαντώδη ψυχὴν ἀπόστησον διαπαντὸς ἀπὸ δούλων σου.

6 * ἐλπίδας κενὰς καὶ ἐπιθυμίας ἀπόστρεψον ἀπ' ἐμοῦ, & κράτησεις τὸν θέλοντά σοι δουλεύειν διαπαντὸς· κοιλίας ὄρεξις καὶ συνουσιασμὸς μὴ καταλαβέτωσάν με, καὶ ψυχὴ ἀναιδεῖ μὴ παραδῷς με τὸν οἰκέτην σου.

7 * ἀκούσατε τέκνα παιδείαν στόματος ἀληθινοῦ, & ὁ φυλάσσων ἁμὴ ἁλῷ ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ.

8 * ἐν τῇ ἀφροσύνῃ αὐτοῦ καταλειφθήσεται ὁ ἁμαρτωλός, & λοίδορος καὶ ὑπερήφανος σκανδαλισθήσονται ἐν αὐτοῖς.

9 * ὅρκῳ μὴ ἐθίσῃς τὸ στόμα σου, καὶ ὀνομασίᾳ & ἁγίου μὴ συνεθισθῇς.

11 * ὥσπερ γὰρ οἰκέτης ἐξεταζόμενος & ἐνδελεχῶς ἀπὸ μώλωπος οὐκ ἐλαττωθήσεται, οὕτως ὁ ὀμνύων καὶ ὀνομάζων διαπαντὸς ἁμὴ καθαρισθῇ ἀπὸ ἁμαρτίας.

31 * Omnis qui audiet, caue- Pſal. 140
32 bit ſe ab eo. * Quis dabit ori meo cuſtodiam, & ſuper labia mea ſignaculum certũ, vt non cadam in ipſis, & lingua mea perdat me!

CAP. XXIII.

1 DOmine pater & dominator vitæ meæ, ne derelinA quas me in cogitatu & conſilio eorum, nec ſinas me cadere in illa exprobratione.

2 * Quis ſupponit in cogitatu meo flagella, & in corde meo doctrinam ſapientiæ, vt ignorationibus eorũ non parcant mihi, & non appareant delicta eorum?

3 * Et ne adincreſcant ignorantiæ meæ, & multiplicentur delicta mea, & peccata mea abundent, & incidam in conſpectum aduerſariorum meorum, & gaudeat inimicꝰ meus.

4 * Domine pater & Deus vitæ meæ, ne derelinquas me in cogitatu illorum.

5 * Extollentiam oculorum meorum ne dederis mihi, & omne deſiderium auerte à me.

6 * Aufer à me ventris concupiſcentias, & concupitus concupiſcentiæ ne apprehendant me, & animæ irreuerẽti, & infrunitæ ne tradas me.

7 * Doctrinam oris audite filij, & qui cuſtodierit illam, nõ periet labiis ſuis, nec ſcandalizabitur in operibus nequiſſimis.

8 * In vanitate ſua apprehenB ditur peccator, & ſuperbus & maledictus ſcandalizabitur in illis.

9 * Iurationi non aſſueſcat os tuũ; multi enim caſus in illa.

10 * Nominatio verò Dei non ſit aſsidua in ore tuo, & nominibus Sanctorum non admiſcearis; quoniam non eris immunis ab eis.

11 * Sicut enim ſeruus interrogatus aſsiduè à liuore non minuitur: ſic omnis iurãs & nominans in toto à peccato non purgabitur.

12 * Vir multũ iurans, implebitur iniquitate,& non diſcedet à domo illius plaga. 13 *Et ſi Inſ. 27.b fruſtrauerit fratrẽ, delictũ illius ſuper ipſum erit; & ſi diſſimulauerit, delinquet dupliciter. 14 * Et ſi in vacuum iurauerit,non iuſtificabitur;replebitur enim retributione domꝰ illius. 15 * Eſt & alia loquela cõtraria morti: non inueniatur in hæreditate Iacob. 16 * Etenim à miſericordibus omnia hæc auferentur, & in delictis non voluptabunt. 17 * Indiſciplinoſæ loquelæ non aſſueſcat os tuum; eſt enim in illa verbum peccati. 18 * Memento patris & matris tuæ; in medio enim magnatorum conſiſtis. 19 * Ne fortè obliuiſcatur te Deus in conſpectu illorum, & aſſiduitate tua infatuatus impropeꝛium patiaris, & maluiſſes nõ naſci, & diem natiuitatis tuæ maledicas. 20 * Homo aſſuetus 2.Reg. 16.b in verbis improperij, in omC nibus diebus ſuis non erudietur. 21 * Duo genera abundant in peccatis, & tertiũ adducit iram & perditionem. 22 * Anima calida quaſi ignis Iſa. 29.c ardens nõ extinguetur, donec aliquid glutiat. 23 * Et homo nequam in ore carnis ſuæ non deſinet, donec incendat ignẽ. 24 * Homini fornicario omnis panis dulcis: non fatigabitur tranſgrediens vſque ad finem. 25 * Omnis homo qui trãſgreditur lectũ ſuum,contemnens in animã ſuam, & dicẽs, Quis me videt? 26 * Tenebræ circundant me, & parietes cooperiunt me,& nemo circũſpicit me: quem vereor? delictorum meorum nõ memorabitur Altiſsimus: 27 * Et non intellexit, quoniam omnia videt oculus illius,quoniam expellit à ſe timorem Dei huiuſmodi hominis timor, & oculi hominum timentes illum, & non cognouit,quoniam oculi Domini multò plus lucidiores ſunt ſuper Solem.

12 * ἀνὴρ πολύορκος καὶ πληθύ(ε)ων ἀνομίας, οὐκ ἀποστήσ(ε)ται ἀπὸ τοῦ οἴκου αὐτοῦ μάστιξ.

13 * ἐὰν πλημμελήσῃ ἁμαρτία αὐτοῦ ἐπ' αὐτῷ, καὶ ὑπερίδῃ ἥμαρτε διπλασίως.

14 * καὶ ἐὰν διακενῆς ὤμοσεν ὁ δικαιωθή(ε)ται, πληθύ(ε)ται γὰρ ἐπαγωγὴ τοῦ οἴκου αὐτοῦ.

15 * ἔστι λέξις ἀνάπτερος ἐβλημένη θανάτῳ, μὴ εὑρεθήτω ἐν κληρονομίᾳ Ιακώβ.

16 * ἀπὸ γὰρ εὐσεβῶν ταῦτα πάντα ἀποστή(ε)ται, καὶ ἐν ἁμαρτίαις οὐκ ἐγκυλισθή(σ)ονται.

17 * ἀκολασίᾳ ὅρκου μὴ ἐθίσῃς τὸ στόμα σου, ἔστι γὰρ ἐν αὐτῇ λόγος ἁμαρτίας.

18 * μνήσθητι πατρὸς καὶ μητρός σου, ὅταν μέσον γὰρ μεγιστάνων στήσεις.

19 * μήποτε ἐπιλάθῃ ἐνώπιον αὐτῶν, καὶ τῷ ἐθισμῷ σου μαραν θῇς, καὶ θελήσεις εἰ μὴ ἐγεννήθης, καὶ τὴν ἡμέραν τοῦ τόκου σου καταράσῃ.

20 * ἄνθρωπος συνεθιζόμενος λόγοις ὀνειδισμοῦ, ἐν πάσαις ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ οὐ μὴ παιδευθῇ.

21 * δύο εἴδη πληθύνουσιν ἁμαρτίας, καὶ τὸ τρίτον ἐπάξει ὀργήν.

22 * ψυχὴ θερμὴ ὡς πῦρ καιόμενον, οὐ μὴ σβεσθῇ.

23 * ἕως ἂν καταποθῇ ἄνθρωπος πόρνος ἐν σώματι σαρκὸς αὐτοῦ, οὐ μὴ παύσηται ἕως ἂν ἐκκαύσῃ πῦρ.

24 * ἀνθρώπῳ πόρνῳ πᾶς ἄρτος ἡδύς, οὐ μὴ κοπάσῃ ἕως ἂν τελευτήσῃ.

25 * ἄνθρωπος παραβαίνων ἀπὸ τῆς κλίνης αὐτοῦ λέγων ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ, τίς με ὁρᾷ;

26 * σκότος κύκλῳ μου, καὶ οἱ τοῖχοι με καλύπτουσι, καὶ οὐδείς με ὁρᾷ, τί ἀναβοήσομαι; τὰν ἁμαρτιῶν μου οὐ μὴ μνησθή(ε)ται ὁ ὕψιστος, καὶ ὀφθαλμοὶ ἀνθρώπων ὁ φόβος αὐτοῦ.

27 * καὶ οὐκ ἔγνω ὅτι ὀφθαλμοὶ κυρίου τοῦ ὑψίστου μυριοπλασίως ἡλίου φωτεινότεροί εἰσιν.

12 * *Vir multum iurans implebitur iniquitate, & non diſcedet à domo illius flagellum.*

13 * *Si deliquerit peccatum eius ſuper ipſum, & ſi deſpexerit, peccauit dupliciter.*

14 * *Et ſi in vacuum iurauit, non iuſtificabitur; replebitur enim calamitate domus illius.*

15 * *Eſt ſermo veſtitus morte, non inueniatur in hæreditate Jacob.*

16 * *Ab enim pijs hæc omnia auferentur, & in peccatis non inuoluentur.*

17 * *Intemperantiæ iuramenti ne aſſuefacias os tuum, eſt enim in ea verbum peccati.*

18 * *Memento patris & matris tuæ, in medio enim magnatum præſidebis.*

19 * *Ne fortè obliuioni tradaris in conſpectu illorum, et aſſiduitate tua marceſcas, & voles ſi non natus eſſes, & diem natiuitatis tuæ maledices.*

20 * *Homo aſſuetus verbis improperij, in omnibus diebus ſuis non erudietur.*

21 * *Duæ ſpecies multiplicant peccata, & tertium inducet iram.*

22 * *Anima calida quaſi ignis ardens, non extinguetur;*

23 * *Donec deglutiatur homo fornicarius in corpore carnis ſuæ: non deſinet donec accendat ignem.*

24 * *Homini fornicario omnis panis dulcis, non quieſcet donec perficiat.*

25 * *Homo tranſgrediens à lecto ſuo, dicens in anima ſua, Quis me videt?*

26 * *Tenebræ circum me, & parietes me cooperiunt, & nullus me videt; quid vereor? Peccatorum meorum nõ memorabitur Altiſſimus, et oculi hominum timor eius.*

27 * *Et non nouit quòd oculi Domini altiſſimi infinities Sole lucidiores ſunt.*

* *Inspicientes omnes vias* 28
hominum, & cogitantes in
absconditas partes.

* *Antequam crearentur* 29
omnia, agnita sunt ei omnia:
sic & post consummationem
respicit omnia.

* *Hic in plateis ciuitatis* 30
vindicabitur; & vbi non
suspicatus est, apprehẽdetur.

* *Similiter & mulier re-* 32
linquens virum suum, &
acquirens hæreditatem ex
alio.

* *Primum quidem enim* 33
in lege Altissimi nõ credidit,
& secundò in virum suum
deliquit, & tertiò in forni-
catione adulterauit, & ex
alio viro filios acquisiuit.

* *Hæc in Ecclesia educe-* 34
tur, & in filios eius visita-
tio erit.

* *Non mittent filij eorum* 35
radicem, & rami illius non
ferent fructum.

* *Deficiet in maledictionẽ* 36
memoria eius, & impro-
perium illius non delebitur.

* *Et cognoscent qui relicti* 37
sunt, quoniã nihil est melius
timore Domini: & nihil dul-
cius attendente mandatis
Dei.

* *Gloria magna sequi Deũ,* 38
longitudo autem dierum as-
sumite ab ipso.

CAP. XXIIII.

SApientia laudabit animã 1
suam, & in medio populi
sui gloriabitur.

* *In Ecclesia Altissimi os* 2
suum aperiet, & coram po-
tentia illius gloriabitur.

* *Ego ex ore Altissimi pro-* 5
dij, & sicut nebula cooperui
terram.

* *Ego in excelsis habitaui,* 7
& thronus meus in colum-
na nubis.

* *Gyrum cæli circuiui so-* 8
la, & in profundo abyssi de-
ambulaui.

28 * ⸀ Ἐπιβλέποντες πάσας ὁ-
δοὺς ἀνθρώπων ⸂ καταν οοῦντες εἰς
ἀπόκρυφα μέρη.

29 * πρὸ τοῦ κτισθῆναι τὰ πάντα,
ἔγνωσται αὐτῷ τὰ πάντα, οὕτως καὶ
μετὰ τὸ συντελεσθῆναι κατοπτεύει τὰ
πάντα.

30 * οὗτος ἐν πλατείαις πόλεως ἐκ-
δικηθήσεται, ⸂ ἔνθα οὐκ ὑπενόησε πα-
θήσεται.

32 * ὁμοίως ⸂ γυνὴ καταλείπουσα
τὸν ἄνδρα αὐτῆς, ⸂ περιποιησαμένη κλη
ρονομίαν ἐξ ἄλλου.

33 * πρῶτον μὲν γὰρ ἐν νόμῳ ὑψίστου
ἠπείθησε, ⸂ δεύτερον εἰς ἄνδρα αὐ-
τῆς ἐπλημμέλησε, καὶ τὸ τρίτον ἐν
πορνείᾳ ἐμοιχεύσατο, καὶ ἐξ ἄλλου
ἀνδρὸς τέκνα παρέσχεν.

34 * αὕτη ἐν ἐκκλησίᾳ ἐξαχθή-
σεται, καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα αὐτῆς ἔπι-
σκοπὴ ἔσται.

35 * οὐ διαδώσουσιν υἱοὶ αὐτῆς ῥίζαν,
καὶ ⸀ κλάδοι αὐτῆς οὐκ οἴσουσι
καρπόν. * καταλείψει εἰς κατάραν
τὸ μνημόσυνον αὐτῆς, καὶ τὸ ὄνειδος
αὐτῆς οὐκ ἐξαλειφθήσεται.

37 * ⸂ ἐπιγνώσονται ⸀ καταλειφ-
θέντες, ὅτι ἀγαθόν ἐστι κρεῖττον φόβου
κυρίου· ⸂ καὶ ἀγαθὸν γλυκύτερον τοῦ πρὸ
σέχοντα ἐν ἐντολαῖς θεοῦ.

38 * δόξα μεγάλη ἀκολουθεῖν θεῷ,
μακρότης γὰρ ἡμερῶν τὸ προσλημ-
φθῆναί σε ὑπ' αὐτοῦ.

κδ'.

1 * Ἡ ⸂ σοφία αἰνέσει ψυχὴν αὐ-
τῆς. καὶ ἐν μέσῳ λαοῦ αὐτῆς καυ-
χήσεται.

2 * ἐν ἐκκλησίᾳ ὑψίστου τὸ στόμα
αὐτῆς ἀνοίξει, καὶ ἔναντι δυνάμεως
αὐτοῦ καυχήσε⸂ται.

5 * ἐγὼ ἀπὸ στόματος ὑψίστου ἐξ-
ῆλθον, καὶ ὡς ὁμίχλη κατεκάλυψα
γῆν.

7 * ἐγὼ ἐν ὑψηλοῖς κατεσκήνω-
σα, καὶ ὁ θρόνος μου ἐν στύλῳ νε-
φέλης.

8 * γύρον οὐρανοῦ ἐκύκλωσα μό-
νη, καὶ ἐν βάθει ἀβύσσων περιε-
πάτησα.

28 * Circũspicientes omnes vias
D hominũ, & ꝓfundũ abyssi, &
hominũ corda intuẽtes in ab-
29 sconditas partes. * Dño enim
Deo antequã creatur omnia
sunt agnita, sic & post perfe-
30 ctũ respicit omnia. * Hic in
plateis ciuitatis vindicabitur,
& quasi pullus equinus fuga-
bitur, & vbi nõ sperauit, appre
31 hendetur. * Et erit dedecus
omnibus, eò ꝙ nõ intellexerit
32 timorem Dñi. * Sic & mulier
omnis relinquens virũ suũ, &
statuens hæreditatẽ ex alieno
33 matrimonio. * Primò enim in
lege Altissimi incredibilis fuit,
& secundò virũ suũ deliquit,
tertiò in adulterio fornicata
est, & ex alio viro filios statuit
34 sibi. * Hæc in Ecclesiam addu-
cetur, & in filios eius respicie-
35 tur. * Non tradent filij eius
radices, & rami eius nõ dabũt
36 fructũ. * Derelinquẽt in male-
dictũ memoriã eius, & dedec⁹
37 illius nõ delebitur. * Et agno-
scẽt qui derelicti sunt, quoniã
nihil melius est q̃ timor Dei,
& nihil dulci⁹ quàm respicere
38 in mandatis Dñi. * Gloria ma-
gna est sequi Dñm; longitudo
enim dierũ assumetur ab eo.

CAP. XXIIII.

1 SApientia laudabit animam
A suã, & in Deo honorabitur,
& in medio populi sui gloria-
2 bitur: * Et in ecclesiis Altissi-
mi aperiet os suum, & in con-
spectu virtutis illius gloriabi-
3 tur; * Et in medio populi sui
exaltabitur, & in plenitudine
4 sancta admirabitur. * Et in
multitudine electorum habe-
bit laudẽ, & inter benedictos
5 benedicetur, dicẽs: * Ego ex
ore Altissimi prodiui, primo-
genita ante omnẽ creaturam.
6 * Ego feci in cęlis, vt oriretur
lumẽ indeficiẽs, & sicut nebu-
7 la texi omnẽ terrã. * Ego in al-
tissimis habitaui, & thronus
8 me⁹ in colũna nubis. * Gyrũ
cęli circuiui sola, & ꝓfundũ a-
byssi penetraui, & in fluctibus
maris ambulaui, & in omni

terra ſteti. *Et in omni populo 9
& in omni gente primatũ habui: *& omniũ excellẽtiũ & hu 10
miliũ corda virtute calcaui.
*Et in his omnibus requiem 11
quæſiui, & in hæreditate Dñi
morabor. *Tũc præcepit & di- 12
xit mihi creator omniũ, & qui B
creauit me, requieuit in taber
naculo meo, & dixit mihi: *In 13
Iacob inhabita, & in Iſrael hę-
reditare, & ĩ electis meis mitte
radices. *Ab initio & ante ſecu 14
la creata ſum, & vſq; ad futu-
rũ ſeculũ nõ deſinã, & in habi
tatione ſancta corã ipſo mini-
ſtraui. *Et ſic in Sion firmata 15
ſum, & in ciuitate ſanctificata
ſimiliter requieui, & in Hieru-
ſalẽ poteſtas mea. *Et radicaui 16
in populo honorificato, & in
partes Dei mei hęreditas illi⁹,
& in plenitudine Sanctorum
detentio mea. *Quaſi cedrus 17
exaltata ſũ in Libano, & quaſi
cypreſſus in mõte Siõ. *Quaſi 18
palma exaltata ſum in Cades,
& quaſi plantatio roſę in Hie-
richo. *Quaſi oliua ſpecioſa in 19
cãpis, & quaſi platanus exalta-
ta ſum iuxta aquã in plateis.
*Sicut cinamomũ & balſamũ 20
aromatizans odorẽ dedi. quaſi C
myrrha electa dedi ſuauitatẽ
odoris, & quaſi ſtorax & gal-
banus & vngula & gutta.
*Quaſi Libanus non inciſus 21
vaporaui habitationẽ meã, &
quaſi balſamũ nõ mixtũ odor
meus. *Ego quaſi terebinthus 22
extendi ramos meos, & rami
mei honoris & gratiæ. *Ego 23
quaſi vitis fructificaui ſuaui-
tatem odoris, & flores mei
fructus honoris & honeſtatis.
*Ego mater pulchræ dile- 24
ctionis, & timoris, & agnitio-
nis, & ſanctæ ſpei. *In me 25
gratia omnis vitæ & veritatis;
in me omnis ſpes vitæ & vir-
tutis. *Tranſite ad me omnes 26
qui concupiſcitis me, & à ge-
nerationibus meis adimple-
mini. *Spiritus enim meus 27
ſuper mel dulcis, & hæreditas
mea ſuper mel & fauum.

* ἐν κύματι θαλάσσης καὶ ἐν 9
πάσῃ τῇ γῇ, καὶ ἐν παντὶ λαῷ καὶ
ἔθνει ἐκτησάμην.
* καὶ μετὰ τούτων πάντων ἀνά- 11
παυσιν ἐζήτησα, καὶ ἐν κληρονομίᾳ
τινὸς αὐλισθήσομαι.
* τότε ἐνετείλατό μοι ὁ κτίσης ἅ- 12
πάντων, καὶ ὁ κτίσας με κατέπαυ-
σε τὸ σκηνώμά μου, καὶ εἶπεν,
* ἐν ἰακὼβ κατασκήνωσον καὶ ἐν 13
ἰσραὴλ κατακληρονομήθητι.
* ἀπὸ τοῦ αἰῶνος ἀπ' ἀρχῆς ἔκ- 14
τισέ με, καὶ ἕως αἰώνων οὐ μὴ ἐλλείπω,
ἐν σκηνῇ ἁγίᾳ ἐνώπιον αὐτοῦ ἐλει-
τούργησα.
* καὶ οὕτως ἐν σιὼν ἐστηρίχθην· ἐν 15
πόλει ἡγιασμένῃ ὁμοίως με κατέ-
παυσε, καὶ ἐν ἰερουσαλὴμ ἡ ἐξουσία
μου. * καὶ ἐρρίζωσα ἐν λαῷ δε- 16
δοξασμένῳ ἐν μερίδι κυρίου κλη-
ρονομίας αὐτοῦ.
* Ὡς κέδρος ὑψώθην ἐν τῷ λι 17
βάνῳ, καὶ ὡς κυπάρισσος ἐν ὄρεσιν
ἀερμών.
* ὡς φοίνιξ ἀνυψώθην ἐν γαδδί, 18
καὶ ὡς φυτὰ ῥόδου ἐν ἰερειχώ.
* ὡς ἐλαία ὡραιοτὴς ἐν πεδίῳ 19
ὡραίῳ, καὶ ὡς πλάτανος ἀνυψώθην
ἀφ' ὕδατος.
* ὡς κινναμωμον καὶ ὡς πάλα- 20
θος ἀρωμάτων, καὶ ὡς σμύρνα ἐκ-
λεκτὴ ἔδωκα ὀδωδίαν.
* ὡς χαλβάνη καὶ ὄνυξ καὶ στακτή, 21
καὶ ὡς λιβάνου ἀτμὸς ἐν σκηνῇ.
* ἐγὼ ὡς τερέβινθος ἐξέτεινα 22
κλάδους μου, καὶ οἱ κλάδοι μου δό-
ξης καὶ χάριτος.
* ἐγὼ ὡς ἄμπελος ἐβλάστησα 23
ὀδωδίαν, καὶ τὰ ἄνθη μου καρπὸς
δόξης καὶ πλούτου.
* ἐγὼ μήτηρ τῆς ἀγαπήσεως καὶ 24
καλῆς καὶ φόβου καὶ γνώσεως καὶ τῆς
ὁσίας ἐλπίδος.
* δίδωμι οὖν σὺν πᾶσι τοῖς τέκ- 25
νοις μου ἀειμνήστοις τοῖς λεγομένοις
ὑπ' αὐτοῦ.
* προσέλθετε πρός με οἱ ἐπι 26
θυμοῦντες μου, καὶ ἀπὸ τῶν γενημά-
των μου ἐμπλήσθητε.

* In vnda maris & in o- 9
mni terra & in omni populo
& gente poſſedi:
* Et cum his omnibus re- 11
quiem quæſiui: & in hæredi-
tate alicuius morabor.
* Tunc præcepit mihi crea 12
tor omnium, & qui creauit
me quieſcere fecit tabernacu-
lum meum: & dixit,
* In Iacob inhabita & in 13
Hieruſalem hæreditare.
* Ante ſeculum ab initio 14
creauit me, & vſque ad ſe-
cula non deficiam: in habita-
culo ſancto coram ipſo mini-
ſtraui. * Et ſic in Sion fir- 15
mata ſum. In ciuitate ſancti-
ficata ſimiliter me quieſcere
fecit: & in Hieruſalem pote
ſtas mea.
* Et radicaui in populo ho 16
norificato in parte Domini
hæreditatis illius.
* Quaſi cedrus exaltata 17
ſum in Libano: & quaſi cy-
preſſus in montibus Aermon.
* Quaſi palma exaltata 18
ſum in Gaddi: & quaſi plan
tæ roſæ in Hiericho.
* Quaſi oliua ſpecioſa in 19
campo pulchro: & quaſi pla-
tanus exaltata ſum ab aqua.
* Sicut cinamomum & 20
ſicut maſſa aromatum, &
quaſi myrrha electa dedi
ſuauem odorem.
* Quaſi galbanum et onyx 21
& ſtacte, & quaſi thuris va
por in tabernaculo.
* Ego quaſi terebinthus 22
extendi ramos meos, & ra-
mi mei gloriæ & gratiæ.
* Ego quaſi vitis germi- 23
naui ſuauem odorem: & flo-
res mei fructus gloriæ & di-
uitiarum.
* Ego mater dilectionis 24
pulchræ & timoris & co-
gnitionis et ſanctæ ſpei.
* Do autem cum omnibus 25
filijs meis ſempiternos dictis
ab illo.
* Accedite ad me qui con- 26
cupiſcitis me: & à genera-
tionibus meis adimplemini.

* *Nam memoria mea ſuper mel dulcis, & hæreditas mea ſuper mellis fauum.*
* *Qui edunt me, adhuc eſurient; & qui bibunt me, adhuc ſitient.* * *Qui obedit mihi non confundetur ſemper; & qui operantur in me, non peccabunt.*
* *Hæc omnia liber teſtamenti Dei altiſſimi.*
* *Lex quam mandauit nobis Moyſes, hæreditatem in congregationibus Jacob. Ne deficiatis vires habere in Domino, vt confortet vos ipſe. Coniungimini ad illum, Dñs omnipotens Deus ſolus eſt, & non eſt amplius præter eum ſaluator.*
* *Qui implet quaſi Phiſon omnia ſapientia ſua, & ſicut Tigris in diebus nouorum.*
* *Qui adimplet quaſi Euphrates intellectum, & quaſi Jordanis in diebus meſſis.*
* *Qui oſtendit tanquam lucem diſciplinam cognitionis, & quaſi Geon in diebus vindemiæ.* * *Non perfecit primus ſcire illam, & ſic vltimus non inueſtigauit eam.*
* *Ab enim mari multiplicatæ ſunt cogitationes illius, & conſilium illius ab abyſſo magna.*
* *Ego ſapientia ſicut foſſa à flumine.* * *Et quaſi aquæ ductus egreſſa ſum in paradiſum.* * *Dixi, Potum dabo meo horto optimo, & inebriabo meam viriditatem iuſtam.* * *Et ecce facta eſt mihi foſſa in fluuium, & fluuius meus factus eſt in mare.*
* *Quoniam diſciplinam quaſi antelucanum illuminabo, & oſtendam eam vſque ad longinquum.*
* *Quoniam doctrinã quaſi prophetiam effundam, & relinquam eam in generationes ſeculorum.*
* *Videte quoniam nõ mihi ſoli laboraui, ſed omnibus exquirentibus illam.*

28 * τὸ γὰρ μνημόσυνόν μου ὑπὲρ μέλι γλυκύ, καὶ ἡ κληρονομία μου ὑπὲρ μέλιτος κηρίου. * Οἱ ἐσθίοντές με ἔτι πεινάσουσι, καὶ οἱ πίνοντές με ἔτι διψήσουσιν.
30 * ὁ ὑπακούων μου οὐκ αἰσχυνθήσεται διαπαντός· καὶ οἱ ἐργαζόμενοι ἐν ἐμοί, οὐχ ἁμαρτήσουσι.
32 * Ταῦτα πάντα βίβλος διαθήκης θεοῦ ὑψίστου.
33 * νόμος ὃν ἐνετείλατο ἡμῖν Μωσῆς, κληρονομίαν ἐν συναγωγαῖς Ιακώβ· μὴ ἐκλύεσθε ἰσχύειν ἐν κυρίῳ, ἵνα κραταιώσῃ ὑμᾶς αὐτός. κολλᾶσθε τῷ αὐτῷ, κύριος παντοκράτωρ ὁ θεὸς μόνος ἐστί, καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι πλὴν αὐτοῦ σωτήρ.
35 * ἐμπιπλῶν ὡς φισὼν πάντα σοφίας αὐτοῦ, καὶ ὡς τίγρις ἐν ἡμέραις νέων.
36 * ὁ ἀναπληρῶν ὡς εὐφράτης σύνεσιν, καὶ ὡς ἰορδάνης ἐν ἡμέραις θερισμοῦ. * ὁ ἐκφαίνων ὡς φῶς παιδείαν γνώσεως, καὶ ὡς γηὼν ἐν ἡμέραις τρυγητοῦ.
38 * ὅτι πρῶτος γνῶναι αὐτήν, καὶ ὕστερος ὁ ἔσχατος οὐκ ἐξιχνίασεν αὐτήν.
39 * ἀπὸ γὰρ θαλάσσης ἐπληθύνθη τὰ διανοήματα αὐτῆς, καὶ ἡ βουλὴ αὐτῆς ἀπὸ ἀβύσσου μεγάλης.
40 * ἐγὼ ἡ σοφία ὡς διώρυξ ἀπὸ ποταμοῦ·
41 * καὶ ὡς ὑδραγωγὸς ἐξῆλθον εἰς παράδεισον.
42 * εἶπον, ποτίσω μου τὸν κῆπον τὸν ἄρισον, καὶ μεθύσω μου τὴν πρασιὰν τὴν δικαίαν.
43 * καὶ ἰδοὺ ἐγένετό μοι ἡ διώρυξ εἰς ποταμόν, καὶ ὁ ποταμός μου ἐγένετο εἰς θάλασσαν.
44 * ὅτι παιδείαν ὡς ὄρθρον φωτιῶ, καὶ ἐκφανῶ αὐτὴν ἕως εἰς μακράν.
46 * ὅτι διδασκαλίαν ὡς προφητείαν ἐκχεῶ, καὶ καταλείψω αὐτὴν εἰς γενεὰς τῶν αἰώνων.
47 * ἴδετε ὅτι οὐκ ἐμοὶ μόνῳ ἐκοπίασα, ἀλλὰ πᾶσι τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτήν.

28 * Memoria mea in generatione ſeculorum. * Qui edũt me, adhuc eſurient: & qui bibunt me, adhuc ſitient. * Qui audit me, nõ confundetur; & qui operantur in me, non peccabunt. * Qui elucidãt me, vitã æternã habebunt. * Hæc omnia liber vitæ, & teſtamentum Altiſſimi, & agnitio veritatis. * Legẽ mandauit Moyſes in præceptis iuſtitiarum, & hæreditatem domui Iacob, & Iſrael promiſſiones. * Poſuit Dauid puero ſuo excitare regem ex ipſo fortiſſimum, & in throno honoris ſedentem in ſempiternum. * Qui implet quaſi Phiſon ſapientiam, & ſicut Tygris in diebus nouorũ. * Qui adimplet quaſi Euphrates ſenſum. qui multiplicat quaſi Iordanis in tempore meſſis. * Qui mittit diſciplinam ſicut lucem, & aſſiſtẽs quaſi Geon in die vindemiæ. * Qui perficit primus ſcire illam, & infirmior non inueſti gabit eam. * A mari enim abũdabit cogitatio eius, & cõſilium illius in abyſſo magna. * Ego ſapientia effudi flumina. * Ego quaſi trames aquę immenſę de fluuio. ego quaſi fluuius Dorix, & ſicut aquæductꝰ exiui de paradiſo. * Dixi: Rigabo hortum plãtationum, & inebriabo partus mei fructum. * Et factus eſt mihi trames abundans, & fluuius meus appropinquauit ad mare. * Quoniã doctrina quaſi antelucanum illumino omnibus, & enarrabo illum vſque in longinquum. * Penetrabo inferiores partes terræ, & inſpiciam omnes dormientes, & illuminabo omnes ſperantes in Dñm. * Adhuc doctrinã quaſi prophetiam effundã, & relinquam illam quærentibus ſapientiam, & non deſinam in progenies illorũ vſq; in æuum ſanctum. * Videte quoniam nõ ſoli mihi laboraui, ſed omnibus exquirẽtibus veritatem.

Ioh. 6. d
Gen. 2. b Ioſ. 3. d
Inf. 33. 6

CAP. XXV.

IN tribus placitum eſt ſpiri- 1
tui meo, quæ ſunt probata A
coram Deo & hominibus.

* Concordia fratrum, & a- 2
mor proximorũ, & vir & mu-
lier ſibi bene conſentientes.

* Tres ſpecies odiuit anima 3
mea, & aggrauor valde animę
illorum. * Pauperem ſuper- 4
bum, & diuitem mẽdacem, &
ſenem fatuum & inſenſatum.

* Quæ in iuuentute tua nõ 5
congregaſti, quomodo in ſe-
nectute tua inuenies?

* Quàm ſpecioſum caniciei 6
iudicium, & presbyteris co-
gnoſcere conſilium! * Quàm 7
ſpecioſa veteranis ſapientia, &
glorioſus intellectus & conſi-
lium! * Corona ſenum mul- 8
ta peritia, & gloria illorum
timor Dei. * Nouem 9
inſuſpicabilia cordis magnifi-
caui, & decimum dicam in lin
Ecclꝛ.14.a gua hominibus.

* Homo qui iocundatur in 10
filiis, viuens & videns ſubuer-
ſionem inimicorum ſuorum.

* Beatus qui habitat cum 11
muliere ſenſata, & qui lingua
ſua non eſt lapſus, & qui non
ſeruiuit indignis ſe. * Beatus 12
qui inuenit amicum verũ, &
qui enarrat iuſtitiam auri au-
dienti. * Quàm magnus qui 13
inuenit ſapientiam & ſcien-
tiam, ſed non eſt ſuper timen-
tem Dominũ! * Timor Dei 14
ſuper omnia ſe ſuperpoſuit.

* Beatus homo cui donatũ 15
eſt habere timorẽ Dei. qui te-
net illum, cui aſſimilabitur?

* Timor Dei initiũ dilectio- 16
nis eius; fidei aũt initium ag-
glutinandum eſt ei. * Omnis 17
plaga triſtitia cordis eſt, & om
nis malitia nequitia mulieris.

* Et omnem plagam & non 18
plagam videbit cordis: * Et 19
omnem nequitiam, & nõ ne-
quitiam mulieris:

* Et omnem obductum & 20
non obductum odientium: &
omnem vindictam & nõ vin-
dictam inimicorum.

κε'

* Ἐν τρισὶν ὡραίωθεν καὶ δυσὶν 1
στην ὡραία ἐναντία κυρίῳ· ἔνδωτι
κυρίῳ καὶ ἀνθρώπων

* ὁμόνοιαν ἀδελφῶν καὶ φιλίαν 2
ἔπλησιον, καὶ ἀνὴρ καὶ γυνὴ ἑαυ-
τοῖς συμπεριφερόμενοι.

* τρία δὲ εἴδη ἐμίσησεν ἡ ψυχή 3
μου καὶ προσώχθισα σφόδρα τῇ
ζωῇ αὐτῶν.

* πλούσιον ψευδῆ καὶ πλού- 4
σιον ψεύστην, καὶ γέροντα μοιχὸν
ἐλαττούμενον σωφρονεῖν.

* ἐν νεότητί σου οὐ συνήγαγες, καὶ 5
πῶς δυνήσῃ ἐν τῷ γήρᾳ σου.

* ὡς ὡραῖον πολιαῖς κρίσις, καὶ 6
πρεσβυτέροις γνῶναι βουλήν.

* ὡς ὡραία γερόντων σοφία, καὶ 7
δεδοξασμένοις διανόημα καὶ βουλή.

* στέφανος γερόντων πολυπει- 8
ρία, καὶ τὸ καύχημα αὐτῶν φόβος
κυρίου.

* ἐννέα ἐνενοήμασα ἐμακάρι- 9
σα ἐν καρδίᾳ μου, καὶ τὸ δέκατον ἐρῶ
ἐν τῇ γλώσσῃ μου.

* ἄνθρωπος ἐπὶ τέκνοις δυφραι- 10
νόμενος καὶ ζῶν καὶ βλέπων ἐπὶ πτώ-
σει ἐχθρῶν.

* μακάριος ὁ συνοικῶν γυναικὶ 11
συνετῇ, καὶ ὃς οὐκ ἐπταίσεν ἐν γλώσσῃ αὐτοῦ, καὶ ὃς οὐκ ἐδούλευσεν ἀναξίῳ ἑαυτοῦ·

* μακάριος ὃς εὗρε φρόνησιν, καὶ 12
ὁ διηγούμενος εἰς ὦτα ἀκουόντων.

* ὡς μέγας ὁ εὑρὼν σοφίαν, ἀλλ' 13
οὐκ ἔστιν ὑπὲρ τὸν φοβούμενον τὸν
κύριον·

* ἀγάπησις δὲ κυρίου ὑπὲρ πάντα 14
ὑπερέβαλεν εἰς φωτισμόν.

* ὁ κρατῶν αὐτὸν τίνι ὁμοιωθή- 15
σεται;

* φόβος κυρίου ἀρχὴ ἀγαπή- 16
σεως αὐτοῦ· πίστις δὲ ἀρχὴ κολλήσεως
αὐτοῦ.

* πᾶσαν πληγὴν καὶ μὴ πληγὴν 17
καρδίας, καὶ πᾶσαν πονηρίαν καὶ μὴ
πονηρίαν γυναικός.

* πᾶσαν ἐπαγωγὴν καὶ μὴ ἐπα- 20
γωγὴν μισούντων, καὶ πᾶσαν ἐκδί-
κησιν καὶ μὴ ἐκδίκησιν ἐχθρῶν.

CAP. XXV.

1 *IN tribus pulchra facta ſũ, & ſurrexi pulchra coram Domino. Coram Domino & hominibus*

2 * *Concordiam fratrum & amicitiam proximi, & vir et mulier ſibi conſentientes.*

3 * *Tres autem ſpecies odiuit anima mea, et grauis fui valde vitæ illorum.*

4 * *Pauperem ſuperbum & diuitem mẽdacem, & ſenem adulterum diminutum intellectu.*

5 * *In iuuentute tua non congregaſti, & quomodo poteris inuenire in ſenectute*

6 *tua.* * *Quàm ſpecioſum canis iudicium, & presbyteris cognoſcere conſilium!*

7 * *Quàm ſpecioſa ſenum ſapientia, & glorioſis cogitatio & conſilium!*

8 * *Corona ſenum multa experientia, & gloriatio illorum timor Domini.*

9 * *Nouem ſuſpiciones beatas dixi in corde meo, & decimam dicam in lingua mea.*

10 * *Homo in filijs qui iocundatur viuens & videns in caſu inimicorum.*

11 * *Beatus qui habitat cum muliere prudenti, & qui in lingua non lapſus eſt, & qui non ſeruiuit indigno ſe.*

12 * *Beatus qui inuenit prudentiam, & qui enarrat in aures audientium.*

13 * *Quàm magnus qui inuenit ſapientiam, ſed non eſt ſuper timentem Dominum.*

14 * *Dilectio autem Domini ſuper omnia ſupergreſſa eſt in*

15 *claritatem.* * *Qui tenet illam, cui aſſimilabitur?*

16 * *Timor Domini initium dilectionis eius. Fides autem initium agglutinationis eius.*

17 * *Omnem plagam & non plagam cordis, et omnẽ nequitiã & non nequitiã mulieris.*

20 * *Omnem inductionem et non inductionem odientium, & omnem vindictam & nõ vindictam inimicorum.*

* *Non est caput super caput colubri, & non est ira super iram inimici.*
* *Cohabitare cum leone et dracone appbo, magis quàm cohabitare cũ muliere mala.*
* *Nequitia mulieris alienat faciem eius, & obscurat vultũ suum tanquam vrsus.*
* *In medio proximorum suorũ decidet vir illius, & inuitè suspirabit propter eã.*
* *Parua omnis malitia ad malitiam mulieris, sors peccatoris cadat super illam.*
* *Sicut ascensus arenosus in pedibus senis, sic mulier linguata viro taciturno.*
* *Ne incidas in speciem mulieris, & mulierẽ ne concupiscas ad delitias.*
* *Ira & inuerecundia et cõfusio magna mulier, si præbeat viro suo.*
* *Cor humile & facies mœsta, & plaga cordis mulier nequam.*
* *Manus debiles & genua dissoluta, quæ non consolabitur virũ suum in gemitu.*
* *A muliere initium peccati, & propter illam morimur omnes.*
* *Ne des transitum aquæ, neque mulieri malæ libertatem exitus.*
* *Si non ambulat secundum manum tuam,*
* *A carnibus tuis abscinde illam, da & absolue.*

CAP. XXVI.

MVlieris bonæ beatus vir, & numerus dierum illius duplex.
* *Mulier fortis oblectat virum suum, & annos vitæ suæ implebit in pace.*
* *Mulier bona pars bona, in parte timentium Dominum dabitur.*
* *Diuitis autem & pauperis cor bonũ erga Dominũ, in omni tẽpore vultum habentes hilarem, exultabunt.*
* *A tribus cauit meũ cor, & in quarto facie timui.*

* Οὐκ ἔστι κεφαλὴ ὑπὲρ κεφαλῆς ὄφεως, καὶ οὐκ ἔστι θυμὸς ὑπὲρ θυμοῦ ἐχθροῦ.
* συνοικῆσαι λέοντι καὶ δρακόντι δύσκολα, ἢ συνοικῆσαι μετὰ γυναικὸς πονηρᾶς.
* πονηρία γυναικὸς ἀλλοτριοῖ τὸ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ σκοτοῖ τὸ πρόσωπον αὐτῆς ὡς ἄρκος.
* ἀναμέσον τῶν πλησίον αὐτῆς ἀναπεσεῖται ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, καὶ ἀκουσίως ἀναστενάξει διʼ αὐτήν.
* μικρὰ πᾶσα κακία πρὸς κακίαν γυναικός, κλῆρος ἁμαρτωλοῦ ἐπιπέσοι αὐτῇ.
* ὡς ἀνάβασις ἀμμώδης ἐπὶ ποσὶ πρεσβύτου, οὕτως γυνὴ γλωσσώδης ἀνδρὶ ἡσύχῳ.
* μὴ προσπέσῃς εἰς κάλλος γυναικός, καὶ γυναῖκα μὴ ἐπιποθήσῃς εἰς τρυφήν.
* ὀργὴ καὶ ἀναίδεια καὶ αἰσχύνη μεγάλη γυνὴ ἐὰν ἐπιχορηγῇ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς.
* καρδία ταπεινὴ καὶ πρόσωπον συνοφρυούμενον καὶ πληγὴ καρδίας γυνὴ πονηρά.
* χεῖρες παρειμέναι καὶ γόνατα παραλελυμένα, ἥτις οὐ παρακαλέσει τὸν ἄνδρα αὐτῆς ἐν ἡσυχίᾳ.
* ἀπὸ γυναικὸς ἀρχὴ ἁμαρτίας, καὶ διʼ αὐτὴν ἀποθνήσκομεν πάντες.
* μὴ δῷς διέξοδον ὕδατι, μηδὲ γυναικὶ πονηρᾷ παρρησίαν ἐξόδου.
* εἰ μὴ πορεύεται κατὰ χεῖρά σου·
* ἀπὸ τῶν σαρκῶν σου ἀπότεμε αὐτήν, δίδου καὶ ἀπόλυσον.

κς'.

* Γυναικὸς ἀγαθῆς μακάριος ὁ ἀνὴρ, καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ διπλάσιος.
* γυνὴ ἀνδρείαν εὐφραίνει τὸν ἄνδρα αὐτῆς, καὶ τὰ ἔτη τῆς ζωῆς αὐτοῦ πληρώσει ἐν εἰρήνῃ.
* γυνὴ ἀγαθή, μερὶς ἀγαθή, ἐν μερίδι φοβουμένων τὸν κύριον δοθήσεται.
* πλούσιος ἢ πτωχὸς καρδία ἀγαθὴ πρὸς κύριον, ἐν παντὶ καιρῷ πρόσωπον ἔχοντες ἱλαρὸν γαυριάσουσιν.
* ἀπὸ τριῶν ἐτρόμαξεν μου ἡ καρδία, καὶ ἐπὶ τῷ τετάρτῳ προσώπῳ ἐφοβήθην.

* Non est caput nequius super caput colubri, non est ira super iram mulieris.
* Commorari leoni & draconi placebit, quàm habitare cum muliere nequam.
* Nequitia mulieris immutat faciem eius, & obcæcabit vultũ suum tanquam vrsus, & quasi saccum ostendit in medio proximorũ.
* Ingemuit vir eius, & audiens suspirauit modicum.
* Breuis omnis malitia super malitiã mulieris, sors peccatorum cadat super illam.
* Sicut ascensus arenosus in pedibus veterani, sic mulier linguata homini quieto.
* Ne respicias in mulieris speciem, & non concupiscas mulierẽ in specie.
* Mulieris ira irreuerẽtia & confusio magna.
* Mulier si primatum habeat, contraria est viro suo.
* Cor humile & facies tristis & plaga mortis, mulier nequã. Gen. 3. 8 Sup. 8. b. 2. Reg. 14. b.
* Manus debiles & genua dissoluta, mulier quæ nõ beatificat virum suum.
* A muliere initium factum est peccati, & per illam omnes morimur.
* Non des aquæ tuæ exitũ nec modicũ, nec mulieri nequam veniam prodeundi.
* Si nõ ambulauerit ad manum tuam, confundet te in conspectu inimicorum.
* A carnibus tuis abscide illam, ne semper te abutatur.

CAP. XXVI.

AMVlieris bonæ beatus vir, numerus enim annorum illorum duplex.
* Mulier fortis oblectat virum suum, & annos vitæ illius in pace implebit.
* Pars bona mulier bona, in parte bona timentiũ Deum dabitur viro pro factis bonis.
* Diuitis autem & pauperis cor bonũ, in omni opere vultus illorum hilaris.
* A tribus timuit cor meũ, & in quarto facies mea metuit.

* Delatura ciuitatis, & collectionem populi,
* Et calumniam mẽdacem, 7
ſuper mortem omnia grauia.
* Dolor cordis & luctus, 8
mulier zelotypa.
* In muliere zelotypa fla- 9
gellum linguæ, omnibus com
municans.
* Sicut boum iugum quod 10
mouetur, ita & mulier nequã.
qui tenet illam, quaſi qui ap-
prehendit ſcorpionem.
* Mulier ebrioſa ira magna, 11
& contumelia, & turpitudo
illius non tegetur.
* Fornicatio mulieris in ex- 12
cellentia oculorum, & in pal-
pebris illius agnoſcetur.
Inf. 42.b * In filia auertente ſe firma 13
cuſtodiam, ne inuenta occa-
ſione abutatur ſe.
* Ab omni irreuerẽtia ocu- 14
lorum eius caue, & ne mireris
ſi te neglexerit.
* Sicut viator ſitiens ad fon 15
tem os aperiet, & ab omni a-
qua proxima bibet, & contra
omnem palum ſedebit, & con
tra omnem ſagittam aperiet
pharetram, donec deficiat.
* Gratia mulieris ſedulę de- 16
lectabit virum ſuum, & oſſa
illius impinguabit.
* Diſciplina illius datum 17
Dei eſt. * Mulier ſenſata & 18
tacita, non eſt immutatio eru-
ditæ animæ.
* Gratia ſuper gratiam mu- 19
lier ſancta & pudorata.
* Omnis autem ponderatio 20
non eſt digna continẽtis ani-
mæ. * Sicut Sol oriens mun- 21
do in altiſsimis Dei: ſic mu-
lieris bonæ ſpecies in orna-
mentum domus eius. lucerna
ſplendens ſuper candelabrum
ſanctum:
* Et ſpecies facici ſuper æta- 22
tem ſtabilem.
* Columnæ aureæ ſuper ba- 23
ſes argenteas, & pedes firmi
ſuper plantas ſtabilis mulieris.
* Fundamenta æterna ſupra 24
petram ſolidam: ſic mandata
Dei in corde mulieris ſanctæ.

* διαβολὴν πόλεως, καὶ ἐκκλη- 6
σίαν ὄχλου,
* καὶ καταψευσμὸν ὑπὲρ θάνα- 7
τον, πάντα μοχθηρά.
* ἄχθος καρδίας καὶ πένθος 8
γυνὴ ἀντίζηλος γυναικί, καὶ μάστιξ
γλώσσης πᾶσιν ἐπικοινωνοῦσα.
* βοὸς ζύγιον σαλευόμενον, γυνὴ 10
πονηρά, ὁ κρατῶν αὐτῆς ὡς ἐφαπ-
τόμενος σκορπίου.
* ὀργὴ μεγάλη, γυνὴ μέθυσος, 11
καὶ ῥεμβάς. καὶ τὴν ἀχυμοσύνην
αὐτῆς οὐ συγκαλύψει.
* πορνεία γυναικὸς ἐν μετεωρι- 12
σμοῖς ὀφθαλμῶν, καὶ ἐν τοῖς βλεφά-
ροις αὐτῆς γνωσθήσεται.
* ἐπὶ θυγατρὶ ἀδιατρέπτῳ, στε- 13
ρέωσον φυλακὴν, ἵνα μὴ εὑροῦσα
ἄνεσιν ἑαυτῇ χρήσηται.
* ὀπίσω ἀναιδοῦς ὀφθαλμοῦ φύ- 14
λαξαι, καὶ μὴ θαυμάσῃς ἐὰν εἰς σὲ
πλημμελήσῃ.
* ὡς διψῶν ὁδοιπόρος στόμα ἀ- 15
νοίξει καὶ ἀπὸ παντὸς ὕδατος τοῦ πλη-
σίον πίεται· κατέναντι παντὸς παλου
καθήσεται, καὶ ἐναντι βέλους ἀνοίξει φα-
ρέτραν.
* χάρις γυναικὸς τέρψει ἄνδρα 16
αὐτῆς, καὶ τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ πιανεῖ ἡ ἐ-
πιστήμη αὐτῆς.
* δόσις κυρίου γυνὴ σιγηρὰ καὶ δύ- 17
νους, καὶ οὐκ ἔστιν ἀνταλλαγμα πε-
παιδευμένης ψυχῆς.
* χάρις ἐπὶ χάριν, γυνὴ αἰσχυ- 19
ντηρὰ καὶ πιστή. * καὶ οὐκ ἔστι σταθμὸς 20
πᾶς ἄξιος ἐγκρατοῦς ψυχῆς αὐτῆς.
* ἥλιος ἀνατέλλων ἐν ὑψίστοις κυ- 21
ρίου, καὶ κάλλος γυναικὸς ἀγαθῆς
ἐν κόσμῳ οἰκίας αὐτῆς, λύχνος
ἐπὶ λυχνίας ἁγίας,
* καὶ κάλλος προσώπου ἐπὶ ἡλι- 22
κίᾳ στασίμῃ.
* σύλοι χρύσεοι ἐπὶ βάσεσιν ἀρ- 23
γυραῖς, καὶ πόδες ὡραῖοι ἐπὶ στέρ-
νοις ὑστάθεσι.
* τέκνον ἀκμὴν ἡλικίας σου συντή- 24
ρησον ὑγιῆ, καὶ μὴ δῷς ἀλλοτρίοις
τὴν ἰσχύν σου.

6 * *Calumniã ciuitatis, & collectionem turbæ,*
7 * *Et falſum teſtimonium ſuper mortem: omnia praua.*
8 * *Dolor cordis & luctus.*
9 *mulier zelotypa contra mulierem, & flagellum linguæ omnibus communicans.*
10 * *Boum iugum cõcuſſum, mulier nequam; qui dominatur illius quaſi qui apprehendit ſcorpionem.*
11 * *Ira magna, mulier ebriоſa & mente aliena, & turpitudinem ſuam non celabit.*
12 * *Fornicatio mulieris in extollentiis oculorum, & in palpebris ſuis cognoſcetur.*
13 * *Super filiam inuertibilem, firma cuſtodiam; ne inueniens ſolutionem ſe ipſa vtatur.*
14 * *Poſt inuerecundum oculum caue, & ne mireris ſi in te errauerit.*
15 * *Sicut ſitiens viator os aperiet cùm inuenerit fontẽ, & ab omni aqua proxima bibet, contra omnem palum ſedebit, & contra ſagittam aperiet pharetram.*
16 * *Gratia mulieris delectabit virum eius; & oſſa illius impinguabit ſcientia illius.*
17 * *Datum domini mulier tacita prudens, & non eſt commutatio eruditæ animæ.*
19 * *Gratia ſuper gratiam, mulier pudorata & fidelis:*
20 * *Et non eſt pondus omne dignum continentis animæ*
21 *ſuæ.* * *Sol oriens in altiſſimis domini, & pulchritudo mulieris bonæ in ornamento domus eius: lucerna ſplendẽs ſuper candelabrum ſanctum,*
22 * *Et ſpecies faciei in ætate ſtabili.*
23 * *Columnæ aureæ ſuper baſes argenteas, & pedes formoſi ſuper pauimenta ſtabilia.*
24 * *Fili, florem ætatis tuæ conſerua ſanam, & ne des alienis robur tuum.*

* *Cùm requisieris omnis campi* 25
fertilem sortẽ, semina propria semina, confidens in nobilitate tua.
* *Sic generationes tuæ superstites,* 26
& audaciã nobilitatis habentes, magnæ erunt. * *Mulier mercenaria* 27
æqualis porco reputabitur; coniugata autẽ turris mortis vtẽtibus reputabitur.
* *Mulier impia iniquo pars da-* 28
bitur, religiosa autem datur timenti Dominum.
* *Mulier turpis ignominiam cõ-* 29
mutabit; filia autem honesta & virũ reuerebitur. * *Mulier in-* 30
uertibilis sicut canis reputabitur; at habens verecundiam, Dominũ timebit. * *Mulier virũ proprium* 31
honorans, sapiens omnibus apparebit; inhonorans autem impia in superbia omnibus cognoscetur.
* *Mulieris bonæ beatus vir. nam* 32
numerus annorũ eius, duplex erit.
* *Mulier vociferãs & linguo-* 33
sa in inimicorum fugationem contemplabitur; * *Hominis autem* 34
cuiusque anima similis his, belli seditionibus animam transiget. * *In* 35
duobus contristatũ est meum cor, & in tertio ira mihi aduenit.
* *Vir bellator deficiens per ino-* 36
piam. & viri prudentes si cõtemnantur. * *Rediens à iustitia ad* 37
peccatum, Dominus parabit eum ad romphæam: difficile eruitur negotiator à deceptione, & non iustificabitur caupo à peccato.

CAP. XXVII.

GRatia indifferentis multi pec 1
cauerunt, & qui quærit mul tiplicare auertet oculum suum.
* *In medio compaginum lapi-* 2
dearum figetur palus, & in medio venditionis & emptionis comprimetur peccatum. * *Si non in* 4
timore Domini tenuerit cum diligentia, citò subuertetur eius domus. * *In cõcussione cribri per-* 5
manent stercora, sic spolia hominis in cogitatione illius.
* *Vasa figuli probat fornax,* 6
& tentatio hominis in cogitatione illius.
* *Culturam ligni ostendit fru-* 7
ctus illius, sic locutio cogitationis in corde hominis.

* διὰ ζητήσας παντὸς πεδίου γεων κλῆρον, σπεῖρε τὰ ἴδια σπέρ- 25
ματα πεποιθὼς τῇ εὐγλυεία σου.
* ἕτως τὰ γενήματά σου περιόν- 26
τα καὶ παῤῥησίαν εὐγλυείας ἔχοντα μεγαλυνοῦσι.
* γυνὴ μιαρία ἴση σιάλῳ λο- 27
γισθήσε), ὕπανδρος ὁ πύργος θανάτῳ τοῖς χωμένοις λογισθήσε).
* γυνὴ ἀσεβὴς ἀνόμῳ μερὶς δο- 28
θήσε), εὐσεβὴς δὲ δίδοται τῷ φοβουμένῳ τὸν κύριον.
* γυνὴ ἀρχόντων ἀτιμία κατα- 29
τείψει, θυγάτηρ δὲ ἀρχόντων ἐντραπήσεται.
* γυνὴ ἀδιάτρεπτος ὡς κύων λο- 30
γισθήσεται· ἡ δὲ ἔχουσα αἰσχύνην, τὸν κύριον φοβηθήσε).
* γυνὴ ἀνδρὸς ἴδιον στόμα, ἐφ' 30
πᾶσι φανήσε), ἀτιμάζουσα δὲ ἀσεβὴς ἐν ὑπερηφανίᾳ πᾶσι γνωσθήσε).
* γυναικὸς ἀγαθῆς μακάριος 32
ὁ ἀνήρ· ὁ γὰρ ἀριθμὸς τῶν ἐτῶν αὐτοῦ, διπλασίους ἔσαι.
* γυνὴ μεγαλόφωνος ἐν γλωσ- 33
σώδης εἰς πολεμίων τροπὴν θεωρηθήσε). * ἀνθρώπου δὲ παντὸς 34
ψυχὴ ὁμοιότροπος τούτοις, πολέμου ἀναστασίαις τὴν ψυχὴν διατηθήσεται. * Ἐπὶ δυσὶ λελύ- 35
πηται μου ἡ καρδία, καὶ ἐπὶ τῷ τρίτῳ θυμός μοι ἐπῆλθεν. * ἀνὴρ 36
πολεμιστὴς ὑστερῶν διὰ ἔνδειαν· καὶ ἄνδρες σωτῆρες ἐὰν σκυβαλισθῶσιν.
* ἐπανάγων ἀπὸ δικαιοσύνης εἰς 37
ἁμαρτίαν, ὁ κύριος ἑτοιμάσει αὐτὸν εἰς ῥομφαίαν· μόλις ἐξαιρεῖται ἔμπορος ἀπὸ πλημμελείας, καὶ ἀδικαιωθήσε) κάπηλος ἀπὸ ἁμαρτίας.

* In duobus contristatum est cor meum, & in tertio iracundia mihi aduenit.
* Vir bellator deficiens per inopiam, & vir sensatus contemptus, & qui transgreditur à iustitia ad peccatum. Deus parauit eum ad romphæam.
* Duæ species difficiles & periculosæ mihi apparuerunt: Difficile exuitur negocians à negligentia, & non iustificabitur caupo à peccatis labiorum.

CAP. XXVII.

1 * PRopter inopiam multi
A deliquerunt; & qui quęrit locupletari, auertit oculum suum.
2 * Sicut in medio compaginis lapidum palus figitur, sic & inter medium venditionis & emptionis angustiabitur peccatis.
3 * Conteretur cum delinquente delictum.
4 * Si non in timore Domini tenueris te instanter, citò subuertetur domus tua.
5 * Sicut in percussura cribri remanebit puluis, sic aporia hominis in cogitatu illius.
6 * Vasa figuli probat fornax, & homines iustos tẽtatio tribulationis.
7 * Sicut rusticatio de ligno ostẽdit fructũ illius, sic verbũ ex cogitatu cordis hominis.

κζ.

1 * Χαρὶν ἀδιαφόρου πολλοὶ ἥμαρτον, καὶ ὁ ζητῶν πλουτισθῆναι ἀπο-
2 στρέψει ὀφθαλμὸν αὐτοῦ. * ἀνὰ μέσον ἁρμοῦ λιθίνων παγήσεται
3 πάσσαλος, καὶ ἀνὰ μέσον πράσεως καὶ ἀγορασμοῦ σωτηρισθήσε)
4 ἁμαρτία. * ἐὰν μὴ ἐν φόβῳ κυρίου κρατήσῃ τις σπουδῇ, ἐν τά-
5 χει καταστραφήσε) αὐτοῦ ὁ οἶκος. * ἐν σείσματι κοσκίνου διαμέ-
6 νει κόπρια, ἕτως σκύλα ἀνθρώπου ἐν λογισμῷ αὐτοῦ. * σκεύη κε-
ραμέως δοκιμάζει κάμινος, καὶ πειρασμὸς ἀνθρώπου ἐν διαλο-
7 γισμῷ αὐτοῦ. * γεώργιον ξύλου ἐκφαίνει ὁ καρπὸς αὐτοῦ, ἕτως λογισμὸς ἐνθυμήματος ἐν καρδίᾳ ἀνθρώπου.

* Ante sermonem non laudes virum: hæc enim tentatio B est hominum. * Si sequaris iustitiam, apprehendes illam: & indues quasi poderem honoris, & inhabitabis cum ea, & proteget te in sempiternũ, & in die agnitionis inuenies firmamentum. * Volatilia ad sibi similia conueniunt; & veritas ad eos qui operantur illã, reuertetur. * Leo venationi insidiatur semper: sic peccata operantibus iniquitatem.

* Homo sensatus in sapientia manet sicut Sol; nam stultus sicut Luna mutatur. * In medio insensatorũ serua verbum tempori: in medio autẽ cogitantium assiduus esto.

Sn.23.b. * Narratio peccantiũ odiosa, & risus illorum in delictis peccati. * Loquela multum iurans, horripilationem capiti statuet; & irreuerentia ipsius obturatio aurium. * Effusio sanguinis in rixa superborum; & maledictio illorum auditus grauis. * Qui denudat arcana, amici fidem perdit, & nõ inueniet amicum ad animum suum. * Dilige proximum, & coniungere fidem cum illo: * Quòd si denudaueris absconsa illius, non persequeris post eum. * Homo qui perdit amicum suum, sic & qui perdit amicitiam proximi sui. * Et sicut qui dimittit auem de manu sua: sic qui reliquisti proximum tuum, & non eum capies. * Non illum sequaris; quoniam longè abest: effugit enim quasi caprea de laqueo, quoniam vulnerata est anima eius. * Vltrà eum nõ poteris colligare, & maledicti est concordatio. * Denudare autem amici mysteria, desperatio est animæ infelicis.

* Annuens oculo, fabricat iniqua, & nemo eum abiiciet. In conspectu oculorum tuorum conculcabit os suum, & super sermones tuos admirabitur.

* πρὸ λογισμοῦ μὴ ἐπαινέσῃς 8
ἄνδρα, σὺ γὰρ πειρασμὸς ἀνθρώπων. * ἐὰν διώκῃς τὸ δίκαιον, κα- 9
τατεύξῃ αὐτό, καὶ ἐνδύσῃ αὐτὸν ὡς
ποδήρη δόξης.

* πετεινὰ πρὸς τὰ ὅμοια αὐτῶν 10
καταλύσει, καὶ ἀλήθεια πρὸς τοὺς
ἐργαζομένους ἐπανήξει.

* λέων θήραν ἐνεδρεύει, οὕτως ἁ- 11
μαρτία τοῖς ἐργαζομένοις κακίαν.

* διήγησις εὐσεβοῦς διὰ παντὸς ἐν 12
σοφίᾳ, ὁ δὲ ἄφρων ὡς σελήνη ἀλ-
λοιοῦται.

* εἰς μέσον ἀσυνέτων σύντηρη- 13
σον καιρόν, εἰς μέσον δὲ διανοουμένων
ἐνδελέχιζε.

* διήγησις μωρῶν προσόχθισ- 14
μα, καὶ ὁ γέλως αὐτῶν ἐν ἀσελγείαις
ἁμαρτίας.

* λαλιὰ πολυόρκου ὀρθώσει τρί- 15
χας, καὶ ἡ μάχη αὐτῶν ἐμφραγμὸς
ὠτίων. * ἔκχυσις αἵματος ὑπερηφάνων, 16
καὶ ἡ διαλοιδόρησις αὐτῶν ἀκοὴ μοχθηρά.

* ὁ ἀποκαλύπτων μυστήρια ἀπώ- 17
λεσε πίστιν, καὶ οὐ μὴ εὕρῃ φίλον πρὸς
τὴν ψυχὴν αὐτοῦ.

* στέργον φίλον, καὶ πίστωθι μετ' 18
αὐτοῦ.

* ἐὰν δὲ ἀποκαλύψῃς τὰ μυστή- 19
ρια αὐτοῦ, οὐ μὴ καταδιώξῃς ὀπίσω
αὐτοῦ.

* καθὼς γὰρ ἀπώλεσεν ἄνθρωπος 20
τὸν ἐχθρὸν αὐτοῦ, οὕτως ἀπώλεσε τὸν
πλησίον αὐτοῦ.

* καὶ ὡς πετεινὸν ἐκ χειρός σου 21
ἀπέλυσας, οὕτως ἀφῆκας τὸν πλη-
σίον, καὶ οὐ θηρεύσεις αὐτόν.

* μὴ αὐτὸν διώξῃς, ὅτι μακρὰν 22
ἀπέστη, καὶ ἐξέφυγεν ὡς δορκὰς ἐκ
παγίδος. * ὅτι τραυμάτισι καταδῆ- 23
σαι, καὶ λοιδορίας ἔστι διαλλαγή.

* ὁ δὲ ἀποκαλύψας μυστήρια ἀ- 24
πώλεσε πίστιν.

* διανεύων ὀφθαλμῷ τεκταίνει 25
πονηρά, καὶ ὁ εἰδὼς αὐτὸν ἀποστή(σε)
ἀπ' αὐτοῦ. ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν
σου γλυκανεῖ τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ
τοῖς λόγοις σου θαυμάσει.

8 * *Ante sermonem ne laudaueris virum, hæc enim tentatio hominum.*

9 * *Si sequaris iustitiã, apprehendes ipsam, & indues eam vt talarem tunicam glo-*
10 *riæ.* * *Volatilia ad similia sibi diuertent, & veritas ad operantes reuertetur.*

11 * *Leo venationi insidiatur, sic peccatum operãtibus iniquitatem.*

12 * *Narratio pij semper in sapientia, at stultus sicut Luna alteratur.*

13 * *In medium imprudentium conserua tempus, in medium autem cogitantium assiduus esto.*

14 * *Narratio fatuorum onerositas, & risus eorum in cibo peccati.*

15 * *Loquela multum iurantis eriget capillos, & rixa eorum obturatio aurium.*

16 * *Effusio sanguinis rixa superborum, & conuiciatio illorum auditio praua.*

17 * *Reuelans arcana perdidit fidem, & non inueniet amicum ad animam suam.*

18 * *Dilige amicum, & fidelis esto cum eo.*

19 * *Si autem reuelaueris arcana illius, non persequaris post eum.*

20 * *Sicut enim perdidit homo inimicum suum, sic perdidit proximum suum.*

21 * *Et sicut auem de manu tua dimittens, sic dimisisti proximũ, & non capies eum.*

22 * *Ne eum sequaris, quoniam longè abest, & effugit tanquam dorcas de laqueo.*

23 * *Quoniam vulnus possibile est alligare, & cõuitij est conciliatio.*

24 * *At qui reuelauit arcana,*
25 *perdidit fidem.* * *Annuens oculo fabricat mala; & qui cognouerit eum, recedet ab eo. In conspectu oculorum tuorum indulcabit os suum, & in sermonibus tuis admirabitur.*

* *Poſtea autem peruertet* 26
os ſuum, & in ſermonibus
ſuis dabit ſcandala.

* *Multa odio habui, &* 27
non aſſimilaui ei, & Domi-
nus odiet.

* *Qui mittit lapidem in* 28
altum, ſuper caput ſuum mit-
tit; & plaga doloſa diuidit
vulnus.

* *Qui fodit foueam, inci-* 29
det in eam:

* *Et ſtatuens laqueũ, ca-* 30
pietur in eo.

* *Facienti mala, ſuper ip-* 31
ſum morabuntur, & non co-
gnoſcet vnde veniunt illi.

* *Illuſio & improperium* 32
ſuperborum, & vindicta ſi-
cut leo inſidiabitur illis.

* *Laqueo capientur qui* 33
lætantur in caſu piorum, &
dolor conſumet illos ante mor
tẽ eorũ. ira & furor, & hæc
ſunt abominationes, & vir
peccator continens erit illorũ.

CAP. XXVIII.

VIndicans à Domino, in- 1
ueniet vindictam, &
peccata illius obſeruans ob-
ſeruabit.

* *Dimitte iniuriam proxi-* 2
mo, & tunc deprecante te,
peccata tua ſoluentur.

* *Homo homini conſeruat* 3
iram, & à Domino quærit
medelam.

* *Et in hominem ſimilem* 4
ſibi nõ habet miſericordiam,
& pro peccatis ſuis depre-
catur.

* *Ipſe caro exiſtens con-* 5
ſeruat iram, & quis propi-
tiabit peccata illius?

* *Memento nouiſſimorum,* 6
& deſine inimicari:

* *Et non mineris proximo* 7
interitum & mortem, &
acquieſce præceptis.

* *Memento mandatorum,* 8
& non iraſcaris proximo:

* *Et teſtamenti Altiſſimi,* 9
& deſpice ignorantiam.

* *Abſtine à lite, & demi-* 10
nues peccata, homo enim ira-
cundus incendet litem.

26 * ὕστερον δὲ διαστρέψει τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς λόγοις σου δώσει σκώδαλα.

27 * πολλὰ ἐμίσησα καὶ οὐκ ὡμοίωσα αὐτῷ, καὶ ὁ κύριός σου μισήσει.

28 * ὁ βάλλων λίθον εἰς ὕψος ἐπὶ κεφαλῆς αὐτοῦ βάλλει, καὶ πληγὴ δολία διαιρεῖ τραῦμα.

29 * ὁ ὀρύσσων βόθρον ἐμπεσεῖται εἰς αὐτόν.

30 * καὶ ὁ ἱστὼν παγίδα ἁλώσεται ἐν αὐτῇ. 31 * ποιοῦντι πονηρὰ ἐπ' αὐτὸν αὐλισθήσεται, καὶ οὐ μὴ ἐπιγνῷ πόθεν ἥκει αὐτῷ.

32 * ἐμπαιγμὸς καὶ ὀνειδισμὸς ὑπερηφάνων καὶ ἡ ἐκδίκησις ὡς λέων ἐνεδρεύσει αὐτούς.

33 * παγίδι ἁλώσονται οἱ εὐφραινόμενοι ἐν πτώσει δικαίου, καὶ ὀδυνὴ καταναλώσει αὐτοὺς πρὸ τοῦ θανάτου αὐτῶν· μεῖς καὶ ὀργὴ καὶ ταῦτά ἐστι βδελύγματα, καὶ ἀνὴρ ἁμαρτωλὸς ἐγκρατὴς ἔσται αὐτῶν.

κη'.

1 * Ὁ ἐκδικῶν παρὰ κυρίου εὑρήσει ἐκδίκησιν, καὶ τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ διατηρῶν διατηρήσει.

2 * ἄφες τὸ ἀδίκημα τῷ πλησίον, καὶ τότε δεηθέντος σου αἱ ἁμαρτίαι σου λυθήσονται.

3 * ἄνθρωπος ἀνθρώπῳ συντηρεῖ ὀργήν, καὶ παρὰ κυρίου ζητεῖ ἴασιν.

4 * καὶ ἐπ' ἄνθρωπον ὅμοιον αὐτῷ οὐκ ἔχει ἔλεον, καὶ περὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ δεῖται.

5 * αὐτὸς σὰρξ ὢν διατηρεῖ μῆνιν, καὶ τίς ἐξιλάσεται τὰς ἁμαρτίας 6 αὐτοῦ; * μνήσθητι τὰ ἔσχατα καὶ παῦσαι ἐχθραίνων.

7 * καὶ μὴ μισήσῃς τὸν πλησίον καταφθορὰν καὶ θάνατον, καὶ ἔμμενε ἐντολαῖς.

8 * μνήσθητι ἐντολῶν καὶ μὴ μη- 9 νίσῃς τῷ πλησίον, * καὶ διαθήκης ὑψίστου, καὶ παρίδε ἄγνοιαν.

10 * ἀπόσχου ἀπὸ μάχης, καὶ ἐλαττώσεις ἁμαρτίας, ἄνθρωπος γὰρ θυμώδης ἐκκαύσει μάχην.

16 * Nouiſſimè autem peruer- Pro. 10 b Ecc. 10. b
D tet os ſuum, & in verbis tuis
dabit ſcandalum.

17 * Multa audiui, & non coæ-
quaui ei, & Dominus odiet il-
lum.

18 * Qui in altum mittit lapi- Pro. 26 d
dem, ſuper caput eius cadet: &
plaga doloſa doloſi diuidet
19 vulnera.

* Et qui foueam fodit, inci-
det in eam: & qui ſtatuit lapi-
dẽ proximo ſuo, offendet in eo.

30 * Et qui laqueum alij po-
nit, peribit in illo.

31 * Facienti nequiſsimũ con-
ſilium, ſuper ipſum deuoluetur, & nõ agnoſcet, vnde eueniet illi.

32 * Illuſio & improperiũ ſu-
perborum, & vindicta ſicut
leo inſidiabitur illi.

33 * Laqueo peribunt, qui ob-
lectantur caſu iuſtorũ: dolor
autem conſumet illos ante-
quam moriantur: ira & furor
vtraque execrabilia ſunt, &
vir peccator continens erit il-
lorum.

CAP. XXVIII.

1 QVi vindicari vult à Dño, Deu. 20 e Ro. 12. d
A inueniet vindictã, & pec-
cata illius ſeruans ſeruabit.

2 * Relinque proximo tuo
nocenti te, & tunc deprecanti
tibi peccata ſoluentur.

3 * Homo homini reſeruat
iram, & à Deo quærit medelã.

4 * In hominem ſimilem ſibi
non habet miſericordiam, &
de peccatis ſuis deprecatur.

5 * Ipſe dum caro ſit reſeruat
iram, & propitiationem petit
à Deo: quis exorabit pro de-
lictis illius?

6 * Memento nouiſſimorum,
& deſine inimicari.

7 * Tabitudo enim & mors
imminent in mandatis eius.

8 * Memorare timorem Dei,
& non iraſcaris proximo.

9 * Memorare teſtamentum
Altiſsimi, & deſpice ignoran-
tiam proximi.

10 * Abſtine te à lite, & minues
peccata.

* Homo enim iracundus incendit litem, & vir peccator turbabit amicos, & in medio pacem habentiũ immittit inimicitiam.

* Secundum enim ligna syluæ, sic ignis exardescit; & secũdum virtutem hominis, sic iracundia illius erit; & secundum substantiam suam exaltabit iram suam. * Certamen festinatum incendit ignem, & lis festinans effundit sanguinem, & lingua testificans adducet mortem. * Si sufflaueris quasi ignis exardebit; & si expueris super illam, extinguetur. vtraque ex ore proficiscuntur. * Susurro & bilinguis maledictus; multos enim turbauit pacem habentes.

* Lingua tertia multos cõmouit, & dispersit illos de gente in gentem.

* Ciuitates muratas diuitũ destruxit, & domos magnatorum effodit.

* Virtutes populorum concidit, & gentes fortes dissoluit. * Lingua tertia mulieres viratas eiecit, & priuauit illas laboribus suis.

* Qui respicit illam, non habebit requiem, nec habebit amicum in quo requiescat.

* Flagelli plaga liuorem facit: plaga autem linguæ comminuet ossa.

* Multi ceciderunt in ore gladij, sed non sic quasi qui interierũt per linguam suam.

* Beatus qui tectus est à lingua nequam, qui in iracundia illius non transiuit, & qui non attraxit iugum, & in vinculis eius non est ligatus.

* Iugum enim illius iugum ferreum est, & vinculum illius vinculum æreum est.

* Mors illius mors nequissima, & vtilis potius inferus quàm illa.

* Perseuerantia illius non permanebit, sed obtinebit vias iniustorũ. In flamma sua non comburet iustos.

Pro.26.c

ECCLESIASTIC.

* ἀνὴρ ἁμαρτωλὸς ταράξει φίλους, καὶ ἀνὰ μέσον εἰρηνευόντων ἐμβαλεῖ διαβολήν.

* κατὰ τὴν ὕλην τὸ πῦρ οὕτως ἐκκαυθήσεται, κατὰ τὴν στερέωσιν τῆς μάχης τὸ πῦρ αὐξηθήσεται, κατὰ τὴν ἰσχὺν τοῦ ἀνθρώπου ὁ θυμὸς αὐτοῦ ἔσται, καὶ κατὰ τὸν πλοῦτον τοῦ ἀνθρώπου ὑψώσει ὀργὴν αὐτοῦ.

* ἔρις καταπτοηθεῖσα ἐκκαίει πῦρ, καὶ μάχη καταπτοήσασα ἐκχέει αἷμα.

* ἐὰν φυσήσῃς εἰς σπινθῆρα καὶ ἐκλάμψει, καὶ ἐὰν πτύσῃς ἐπ' αὐτὸν ἀποσβεσθήσεται· καὶ ἀμφότερα ἐκ τοῦ στόματός σου ἐκπορεύεται.

* ψίθυρον καὶ δίγλωσσον καταράσασθε· πολλοὺς γὰρ εἰρηνεύοντας ἀπώλεσαν.

* γλῶσσα δευτὴ πολλοὺς ἐσάλευσε, καὶ διέσπασεν αὐτοὺς ἀπὸ ἔθνους εἰς ἔθνος.

* καὶ πόλεις ὀχυρὰς καθεῖλε, καὶ οἰκίας μεγιστάνων κατέσκαψε.

* γλῶσσα διέστη γυναῖκας ἀνδρείας ἐξέβαλε, καὶ ἐστέρησεν αὐτὰς τῶν πόνων αὐτῶν.

* ὁ προσέχων αὐτῇ οὐ μὴ εὕρῃ ἀνάπαυσιν, οὐδὲ μὴ κατασκηνώσει μετὰ ἡσυχίας.

* πληγὴ μάστιγος ποιήσει μώλωπα, πληγὴ δὲ γλώσσης συνθλάσει ὀστέα.

* πολλοὶ ἔπεσον ἐν στόματι μαχαίρας, καὶ οὐχ ὡς οἱ πεπτωκότες διὰ γλῶσσαν.

* μακάριος ὁ σκεπασθεὶς ἀπὸ προσώπου αὐτῆς, ὃς οὐ διῆλθεν ἐν τῷ θυμῷ αὐτῆς.

* ὃς οὐχ εἵλκυσε τὸν ζυγὸν αὐτῆς, καὶ ἐν τοῖς δεσμοῖς αὐτῆς οὐκ ἐδέθη. ὁ γὰρ ζυγὸς αὐτῆς ζυγὸς σιδηροῦς, καὶ οἱ δεσμοὶ αὐτῆς δεσμοὶ χαλκοῖ.

* θάνατος πονηρὸς ὁ θάνατος αὐτῆς, καὶ λυσιτελὴς μᾶλλον ὁ ἅδης αὐτῆς.

* οὐ μὴ κρατήσῃ δυσεβῶν, καὶ ἐν τῇ φλογὶ αὐτῆς οὐ μὴ καήσονται.

* *Vir peccator turbabit amicos, & in medium pacem habentium immittet calumniam.*

* *Secundum materiã ignis sic incendetur, secundum firmamentum rixæ ignis augebitur, secundum robur hominis ira eius erit, & secundũ diuitias hominis exaltat irã suam.*

* *Certamen festinatum incendit ignem, & lis festinans effundit sanguinem.*

* *Si insufflaueris in scintillã, accendetur; & si expueris super illam, extinguetur. & vtraque ex ore tuo proficiscuntur.*

* *Susurronem & bilinguem maledicite; multos enim pacem habentes perdiderunt.*

* *Lingua duplex multos commouit, & diuisit illos de gente in gentem.*

* *Et ciuitates munitas destruxit, & domos magnatum euertit.*

* *Lingua duplex mulieres fortes eiecit, & priuauit eas laboribus suis.*

* *Qui attendit illi, non inueniet requiem, neque habitabit cum silentio.*

* *Plaga flagelli faciet liuorem; plaga autem linguæ cõminuet ossa.*

* *Multi ceciderunt in ore gladij, & non vt qui ceciderunt propter linguam.*

* *Beatus qui protectus est à facie eius, qui non transiuit in iracundia illius.*

* *Qui non traxit iugum illius, & in vinculis eius non est ligatus. nam iugum illius iugum ferreum, & vincula illius vincula ærea.*

* *Mors nequam mors illius, & vtilis potius infernus quàm illa.*

* *Non dominabitur piorum, & in flamma eius non comburentur.*

27 ‡ *Qui derelinquunt Dominum, incident in illam, & in illis exardescet, & nō extinguetur. Immittetur in illos quasi leo, & quasi pardus vastabit illos.*

28 ‡ *Ecce circumualla possessionem tuā spinis, & ori tuo facianuas & seras.*

29 ‡ *Argentum tuum & aurum tuum confla, & sermonis tui fac stateram, & ori tuo fac portam & seram.*

30 ‡ *Et attende ne fortè labaris in illis. Ne cadas in conspectu insidiantis.*

CAP. XXIX.

1 *QVi facit misericordiam, fœnerabitur proximo; & qui prævalet manu sua, seruat mandata.*

2 ‡ *Fœnerare proximo in tempore necessitatis illius, et iterum redde proximo ad tempus.*

3 ‡ *Confirma verbum tuū, & fideliter age cum illo, & in omni tempore inuenies necessitatem tuam.*

4 ‡ *Multi quasi inuentionem æstimauerunt fœnus, et præstiterunt laborem his qui adiuuerunt se.*

5 ‡ *Donec accipiat deosculatur manus eius, & in pecuniis proximi humiliabit vocem.*

6 ‡ *Et in tempore redditionis protrahet tempus, & reddet verbum pigritiæ, & tempus causabitur.*

7 ‡ *Si autem potuerit dare, vix afferet dimidium, & computabit illud quasi inuentionem.*

8 ‡ *Si autem non, priuauit illum pecunijs suis, & acquisiuit illum gratis inimicum.*

9 ‡ *Maledicta & conuitia reddet illi, pro gloria reddet illi ignominiam.*

10 ‡ *Multi igitur causa malitiæ auerterunt hominem, defraudari autem timuerunt.*

11 ‡ *Veruntamen in humilitate magno animo esto, & in eleemosyna ne trahas illum.*

27 ‡ Ὁ καταλείποντες τὸν κύριον ἐμπεσοῦνται εἰς αὐτόν, καὶ ἐν αὐτοῖς ἐκκαυθήσεται, καὶ οὐ μὴ σβεσθῇ. ἐπαποστελεῖ αὐτοῖς ὡς λέων, καὶ ὡς παρδαλις λυμανεῖται αὐτούς.

28 ‡ ἴδε περίφραξον τὸ κτῆμά σου ἀκριβώσας, καὶ τῷ στόματί σου ποίησον θυρώματα καὶ μοχλούς.

29 ‡ τὸ ἀργύριόν σου καὶ χρυσίον σου κατάθησον, καὶ τοῦ λόγου σου ποίησον ζυγόσταθμον, καὶ τῷ στόματι σου ποίησον θύραν καὶ μοχλόν.

30 ‡ καὶ πρόσεχε μήπως ὀλισθήσῃς ἐν αὐτοῖς. μὴ πέσῃς κατέναντι ἐνεδρεύοντός σου.

κθ'.

1 ‡ Ὁ ποιῶν ἔλεος δανειεῖ τῷ πλησίον, καὶ ὁ ἐπιχύων τῇ χειρὶ αὐτοῦ τηρεῖ ἐντολάς.

2 ‡ δάνισον τῷ πλησίον ἐν καιρῷ χρείας αὐτοῦ, καὶ πάλιν ἀπόδος τῷ πλησίον εἰς τὸν καιρόν.

3 ‡ στέρεωσον λόγον σου, καὶ πίστωσον μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐν παντὶ καιρῷ εὑρήσεις τὴν χρείαν σου.

4 ‡ πολλοὶ ὡς εὕρημα ἐνόμισαν τὸ δάνος, καὶ παρέσχον κόπον τοῖς βοηθήσασιν αὐτοῖς.

5 ‡ ἕως ἂν λάβῃ καταφιλεῖ χεῖρας αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τῶν χρημάτων τοῦ πλησίον ταπεινώσει φωνήν.

6 ‡ καὶ ἐν καιρῷ ἀποδόσεως παρελκύσει χρόνον, καὶ ἀποδώσει λόγον ἀκηδίας καὶ τὸν καιρὸν αἰτιάσεται.

7 ‡ ἐὰν δὲ ἰσχύσῃ ὀλίγος, μόλις κομιεῖται τὸ ἥμισυ, καὶ λογιεῖται αὐτὸ ὡς εὕρεμα.

8 ‡ εἰ δὲ μή, ἀπεστέρησεν αὐτὸν τῶν χρημάτων αὐτοῦ, καὶ ἐκτήσατο αὐτὸν δωρεὰν ἐχθρόν.

9 ‡ καταράς καὶ λοιδορίας ἀποδώσει αὐτῷ, ἀντὶ δόξης ἀποδώσει αὐτῷ ἀτιμίαν.

10 ‡ πολλοὶ οὖν χάριν πονηρίας ἀπέστρεψαν τὸν ἄνθρωπον, ἀποστερηθῆναι δὲ ἐφοβήθησαν.

11 ‡ πλὴν ἐπὶ ταπεινώσει μακροθύμησον, καὶ ἐπὶ ἐλεημοσύνῃ μὴ παρελκύσῃς αὐτόν.

27 ‡ Qui derelinquunt Dominum, incidēt in illam, & exardebit in illis, & non extinguetur, & immittetur in illos quasi leo, & quasi pardus lędet illos.

28 ‡ Sepi aures tuas spinis, & linguam nequam noli audire, & ori tuo facito ostia, & seras
29 auribus tuis. ‡ Aurum tuum & argentum tuum confla, & verbis tuis facito stateram, & frænos ori tuo rectos.

30 ‡ Et attende, ne fortè labaris in lingua, & cadas in conspectu inimicorum insidiantium tibi, & sit casus tuus insanabilis in mortem.

CAP. XXIX.

1 A QVi facit misericordiam, fœneratur proximo suo; & qui prævalet manu, mandata
2 seruat. ‡ Fœnerare proximo tuo in tempore necessitatis illius, & iterum redde proximo in tempore suo.

3 ‡ Confirma verbum, & fideliter age cum illo, & in omni tempore inuenies quod tibi necessarium est.

4 ‡ Multi quasi inuentionem æstimauerunt fœnus, & præstiterunt molestiam his, qui se adiuuerunt.

5 ‡ Donec accipiant, osculantur manus dātis; & in promissionibus humiliant vocē suā.

6 ‡ Et in tempore redditionis postulabit tempus, & loquetur verba tædij & murmurationum, & tempus causabitur.

7 ‡ Si autem potuerit reddeB re, aduersabitur: solidi vix reddet dimidium, & computabit illud quasi inuentionem.

8 ‡ Sin autem fraudabit illum pecunia sua, & posidebit illū inimicum gratis.

9 ‡ Et conuitia & maledicta reddet illi; & pro honore & beneficio reddet illi cōtume-
10 liam. ‡ Multi non causa nequitiæ non fœnerati sunt, sed fraudari gratis timuerunt.

11 ‡ Veruntamen super humilem animo fortior esto, & pro eleemosyna non trahas illum.

* Propter mãdatum assume 12 pauperem,& propter inopiam eius ne dimittas eum vacuum.
* Perde pecuniã propter fratrẽ & amicũ,& nõ abscõdas illam sub lapide in perditionẽ. 13
* Pone thesaurũ tuũ in præceptis Altissimi,& proderit tibi magis quàm aurũ. 14
Sup. 17. c * Conclude eleemosynam in corde C pauperis, & hæc pro te exorabit ab omni malo. 15
* Eleemosyna viri quasi saccul⁹ cũ ipso, & gratiã hominis quasi pupillã cõseruabit: 16
* & postea resurget & retribuet illis retributionẽ vnicuiq; in caput illorũ. 17
* Super scutũ potẽtis,& super lanceã aduersus inimicũ tuum pugnabit. 18
* Vir bonus fidem facit ꝓximo suo;& qui ꝑdiderit cõfusionẽ,derelinquet sibi. 19
* Gratiã fideiussoris ne obliuiscaris;dedit enim pro te animã suã. 20
* Repromissorẽ fugit peccator & immũdus. 21
* Bona repromissoris sibi asscribit peccator; & ingratus sensu deliquit liberantẽ se. 22
* Vir repromittit de proximo suo; & cùm perdiderit reuerentiã,derelinquetur ab eo. 23
* Repromissio nequissima multos perdidit diligentes; & commouit illos quasi fluctus maris. 24
* Viros potẽtes gyrans migrare fecit, & vagati sunt in gẽtibus alienis. 25
* Peccator trãsgrediẽs mãdatũ Dñi, incidit in ꝓmissionẽ nequã: & q conatur multa agere,incidet in iudiciũ. D 26
* Recupera proximũ secundũ virtutẽ tuã, & attẽde tibi ne incidas. 27
Inf. 9. d. * Initiũ vitę hominis aqua & panis, & vestimentũ,& domus protegens turpitudinem. 28
* Melior est victus pauperis sub tegmine asserũ, quàm epulæ splẽdidę in peregrè fine domicilio. 29
* Minimũ pro magno placeat tibi, & improperium peregrinationis non audies. 30
* Vita nequam hospitandi de domo in domum: & vbi disputabitur, non fiducialiter aget, nec aperiet os. 31

* χάριν ἐντολῆς ἀνάπαυσον πένητα, καὶ κατὰ τὴν ἔνδειαν αὐτοῦ μὴ ἀποστρέψῃς αὐτόν. 12
* ἀπόλεσον ἀργύριον διὰ φίλον καὶ ἀδελφόν, καὶ μὴ κατάκρυβε αὐτὸ ὑπὸ τὸν λίθον εἰς ἀπώλειαν. 13
* θὲς τὸν θησαυρόν σου κατ' ἐντολὰς ὑψίστου, καὶ λυσιτελήσει σοι μᾶλλον ἢ τὸ χρυσίον. 14
* συγκλεισον ἐλεημοσύνην ἐν ταμείοις σου, καὶ αὕτη ἐξελεῖται σε ἐκ πάσης κακώσεως. 15
* ὑπὲρ ἀσπίδα κραταιὰς καὶ ὑπὲρ δόρυ ἀλκῆς κατέναντι ἐχθροῦ πολεμήσει ὑπέρ σοῦ. 16
* ἀνὴρ ἀγαθὸς ἐγγυᾶται τῷ πλησίον, καὶ ἀπολωλεκὼς αἰσχύνει, ἐγκαταλείψει αὐτόν. 17
* χάριτας ἐγγυητοῦ μὴ ἐπιλάθῃ, ἔδωκε γὰρ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπέρ σου. 18
* ἀγαθὸν ἐγγύην ἀναπέμψει ἁμαρτωλός. 19
* ἐγγυὴν φεύξεται ἁμαρτωλὸς καὶ ἄχρηστος, ἐν διανοίᾳ καταλείψει τὸν ῥυσάμενον αὐτόν. 20
* ἐγγύη πολλοὺς ἀπώλεσε καὶ διεθορύβησεν ἀνθρώπους ὡς κῦμα θαλάσσης. 21
* ἀνδρας δυνατοὺς ἀπώκισε, καὶ ἐπλανήθησαν ἐν ἔθνεσιν ἀλλοτρίοις. 22
* ἁμαρτωλὸς παραβαίνων ἐντολὰς κυρίου ἐμπεσεῖται εἰς ἐγγύην, καὶ διώκων ἐργολαβίας ἐμπεσεῖται εἰς κρίσεις. 23
* ὑπὲρ παρὸν τοῦ πλησίον καὶ δυνάμει σου, καὶ προέχου σεαυτῷ μὴ ἐμπέσῃς. 24
* ἀρχὴ ζωῆς ἀνθρώπου ὕδωρ καὶ ἄρτος καὶ ἱμάτιον, καὶ οἶκος καλύπτων ἀσχημοσύνην. 25
* κρεῖσσον βίος πτωχοῦ ὑπὸ σκέπην δοκῶν, ἢ ἐδέσματα λαμπρὰ ἐν ἀλλοτρίοις. 26
* ἀπὸ μικρὰ καὶ μεγάλα βιοῦται, καὶ ὀνειδισμὸν οἰκίας σου μὴ ἀκούσῃς. 27
* ζωὴ πονηρὰ ἀπ' οἰκίας εἰς οἰκίαν, καὶ οὐ παρρησιάσῃ, οὐκ ἀνοίξεις στόμα. 28

12 * Gratia mandati adiuua pauperẽ, & in egestate eius ne auertas eum.
13 * Perde argentum propter amicum & fratrem, et ne abscondas illud sub lapide in perditionem.
14 * Pone thesaurum tuum secundùm præcepta Altissimi, & proderit tibi magis quàm aurum.
15 * Conclude eleemosynam in penetralibus tuis, & ipsa eruet te de omni malo.
18 * Super scutum fortitudinis, & super lanceam potentiæ contra inimicum pugnabit pro te.
23 * Vir bonus spondebit pro proximo, & qui perdidit verecundiam, relinquet illum.
20 * Gratias fideiussoris ne obliuiscaris, dedit enim animam suam pro te.
21 * Bonam fideiussionẽ euertet peccator.
22 * Fideiussiones fugiet peccator & inutilis, in cogitatione relinquet illum qui liberauit se.
24 * Fideiussio multos perdidit diuites, & commouit illos quasi fluctus maris.
25 * Viros potentes migrare fecit, & vagati sunt in gentibus alienis.
26 * Peccator transgrediens mandata Domini incidet in sponsionem, & qui persequitur mercedes, incidet in iudicia.
27 * Recupera proximum secundùm potentiam tuam, et attende tibi ipsi ne cadas.
28 * Initium vitæ hominis aqua & panis, & vestimentum, & domus tegens turpitudinem.
29 * Melior victus pauperis sub tegmine trabiũ, quàm epulæ splendidæ inter
30 alienos. * Super parua & magna complacentiam habe, & improperium domus tuæ
31 non audias. * Vita mala de domo in domum, & vbi peregrinus eris, non aperies os.

* *Hospitio suscipies & potum dabis in ingrata, & super hæc amara audies.*
* *Transi, peregrine orna mensam, & si quid in manu tua ciba me.*
* *Exi peregrine à facie gloriæ, opus est domo, hospitio susceptus est à me frater.*
* *Grauia hæc habenti prudentiam, increpatio domus & improperiũ fœneratoris.*

CAP. XXX.

QVi diligit filium suum, assiduabit flagella illi, vt lætetur in nouissimis suis.
* *Qui docet filium suum, lætabitur in illo, & in medio notorum in illo gloriabitur.*
* *Qui docet filium in zelum mittet inimicum, & coram amicis exultabit in illo.*
* *Mortuus est eius pater & quasi non est mortuus; similem enim sibi reliquit post se.*
* *In vita sua vidit & lætatus est in illo, & in obitu suo non est contristatus.*
* *Contra inimicos reliquit defensorem, & amicis reddentem gratiam.*
* *Abstergens filiũ colligabit vulnera eius, & in omni clamore turbabuntur viscera sua.*
* *Equus nõ domitus euadit durus, & filius dissolutus euadit præceps.*
* *Lacta filium, & pauere faciet te: collude cum eo, & contristabit te.*
* *Ne corrideas illi, ne doleas, & in nouissimis quatias dentes.*
* *Ne des illi licentiam in iuuentute, & ne despicias ignorantias illius.*
* *Curua collum eius in iuuẽtute, & frange latera eius dum est paruus. ne fortè induratus non obediat tibi, & erit tibi dolor animæ.*

32 * Ξενιεῖς καὶ πολιεῖς εἰς ἀχάριστα, καὶ ὠδὸς ἐπὶ τούτοις πικρὰ ἀκούσεις.
33 * παρελθὲ, παροίκει κόσμησον τράπεζάν, καὶ εἴπ ἐν τῇ χειρί σου ψώμισόν με.
34 * ἔξελθε παροίκει ἀπὸ ὠδοσώπου δόξης, χρεία τ οἰκίας, ἐπεξένωταί μοι ὁ ἀδελφός.
35 * βαρέα ταῦτα ἔχοντι φρένησιν, ἐπιτίμησις οἰκίας καὶ ὀνειδισμὸς δανειστοῦ.

λ'.

1 * Ὁ ἀγαπῶν τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ἐνδελεχίσει μάστιγας αὐτῷ, ἵνα εὐφρανθῇ ἐπ' ἐσχάτων αὐτοῦ.
2 * ὁ παιδεύων υἱὸν αὐτοῦ εὐφρανθήσεται ἐπ' αὐτῷ, καὶ διαμέσου γνωρίμων ἐπ' αὐτῷ καυχήσεται.
3 * ὁ διδάσκων τὸν υἱὸν ζηλώσει τὸν ἐχθρόν, καὶ ἐναντίον φίλων ἀγαλλιάσεται ἐπ' αὐτῷ.
4 * ἐτελεύτησεν αὐτοῦ ὁ πατήρ, καὶ ὡς οὐκ ἀπέθανεν, ὅμοιον γὰρ αὐτῷ κατέλιπε μετ' αὐτόν.
5 * ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ εἶδε καὶ εὐφράνθη ἐπ' αὐτῷ, καὶ ἐν τῇ τελευτῇ αὐτοῦ οὐκ ἐλυπήθη.
6 * ἐναντίον ἐχθρῶν κατέλιπεν ἔκδικον, καὶ τοῖς φίλοις ἀνταποδιδόντα χάριν.
7 * ὠφελήσων γὰρ καταδεσμεύσει τραύματα αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ πάσῃ βοῇ ταραχθήσεται σπλάγχνα αὐτοῦ.
8 * ἵππος ἀδάμας ἐκβαίνει σκληρός, καὶ υἱὸς ἀνειμένος ἐκβαίνει τραχύς.
9 * ἀθλιώθητι τέκνον καὶ ἐνθαμβήσει σε, σύμπαιζον αὐτῷ καὶ λυπήσει σε.
10 * μὴ συγγελάσῃς αὐτῷ, ἵνα μὴ ὀδυνηθῇς καὶ ἐπ' ἐσχάτων γομφιάσῃ σου ὀδόντας.
11 * μὴ δῷς αὐτῷ ἐξουσίαν ἐν νεότητι, καὶ μὴ παρίδῃς τὰς ἀγνοίας αὐτοῦ.
12 * κάμψον τὸν τράχηλον αὐτοῦ ἐν νεότητι, καὶ θλάσον τὰς πλευρὰς αὐτοῦ ὡς ἔστι νήπιος. μήποτε σκληρυνθεὶς ἀπειθήσῃ σοι, καὶ ἔσται σοι ὀδυνὴ ψυχῆς.

32 * Hospitabitur, & pascet, & potabit ingratos, & adhuc amara audiet.
33 * Transi hospes, & orna mẽsam: & quæ in manu habes, ciba cæteros.
34 * Exi à facie honoris amicorum meorum, necessitudine domus meæ, hospitio mihi factus es frater.
35 * Grauia hæc homini habẽti sensum: correptio domus & improperium fœneratoris.

CAP. XXX.

1 A QVi diligit filium suum, assiduat illi flagella, vt lætetur in nouissimo suo, & non palpet proximorum ostia. Pro. 13 d. Ibid. 23. b
2 * Qui docet filiũ suum, laudabitur in illo; & in medio domesticorum in illo gloriabitur.
3 * Qui docet filiũ suũ, in zelũ mittit inimicũ, & in medio amicorum gloriabitur in illo.
4 * Mortuus est pater eius, & quasi nõ est mortuus; similem enim reliquit sibi post se.
5 * In vita sua vidit, & lætatus est in illo: in obitu suo non est contristatus, nec confusus est coram inimicis.
6 * Reliquit enim defensorem domus cõtra inimicos, & amicis reddentem gratiam.
7 * Pro animabus filiorum colligabit vulnera sua, & super omnem vocem turbabuntur viscera eius.
8 * Equus indomitus euadet B durus, & filius remissus euadet præceps.
9 * Lacta filium tuum, & pauentem te faciet: lude cum eo, & contristabit te.
10 * Non corrideas illi, ne cõdoleas, & in nouissimo obstupescent dentes tui.
11 * Non des illi potestatem in iuuentute, & ne despicias cogitatus illius.
12 * Curua ceruicem eius in Sup. 7. c. iuuentute, & tunde latera eius dum infans est, ne fortè induret & non credat tibi, & erit tibi dolor animæ.

* Doce filium tuũ, & operare in illo, ne in turpitudinẽ illius offendas. * Melior eſt pauper ſanus & fortis viribus, quàm diues imbecillis & flagellatus malitia. * Salus animæ in ſanctitate iuſtitiæ, & melior eſt C omni auro & argento; & corpus validũ, quàm cenſus immenſus. * Non eſt cenſus ſuper cenſum ſalutis corporis, & non eſt oblectamentum ſuper cordis gaudium. * Melior eſt Sup. 20 d mors quàm vita amara; & requies æterna, quàm languor perſeuerans. * Bona abſcondita in ore clauſo quaſi appoſitiones epularum circumpoſitæ ſepulchro. * Quid prode- Dan. 14 b rit libatio idolo? nec enim mãducabit, nec odorabitur: ſic qui effugatur à Dño, & portãs mercedes iniquitatis. * Videns oculis & ingemiſcẽs; ſicut ſpado complectens virginem, & ſuſpirans. * Triſtitiam non des animæ tuæ, & non affligas D temetipſum in conſilio tuo.

* Iocunditas cordis, hæc eſt vita hominis, & theſaurus ſine defectione ſanctitatis: & exultatio viri eſt longæuitas.

* Miſerere animæ tuæ placens Deo & contine, & congrega cor tuum in ſanctitate eius, & triſtitiam longè expelle à te. * Multos enim occidit triſtitia, & non eſt vtilitas in illa.

* Zelus & iracũdia minuunt dies, & ante tempus ſenectam adducet cogitatus.

* Splendidum cor bonum in epulis eſt, epulæ enim illius diligenter fiunt.

CAP. XXXI.

VIgilia honeſtatis tabefaciet carnes, & cogitatus illius A auferet ſomnum.

* Cogitatus præſcientiæ auertit ſenſum; & infirmitas grauis ſobriam facit animam.

* Laborabit diues in congregatione ſubſtantiæ, & in requie ſua replebitur bonis ſuis.

* παίδευσον τὸν υἱόν σου, καὶ ἔργασαι ἐν αὐτῷ, ἵνα μὴ ἐν τῇ ἀσχημοσύνῃ αὐτοῦ προσπόψῃς.

* κρείσσων πτωχὸς ὑγιὴς καὶ ἰσχύων τῇ ἕξει, ἢ πλέπ@ μεμασιγωμένο@ εἰς τὸ σῶμα αὐτοῦ.

* ὑγεία καὶ εὐεξία βέλτιον παντὸς χρυσίου, καὶ σῶμα ἔρρωσον ἢ ὄλβ@ ἀμέτρητος.

* οὐκ ἔστι πλοῦτος κρείττων ὑγείας σώματ@, καὶ οὐκ ἔστιν εὐφροσύνη ὑπὲρ χαρὰν καρδίας.

* κρείσσων θάνατ@ ὑπὲρ ζωὴν πικρὰν ἢ ἀρρώστημα ἔμμονον.

* ἀγαθὰ κεκλεισμένα ἐπὶ στόματι κεκλεισμένῳ, θέματα βρωμάτων προκείμενα τάφῳ.

* τί συμφέρει καρπωσις εἰδώλῳ, ἔτε γὰρ ἔδεται, ἔτε μὴ ὀσφρανθῇ· οὕτως ὁ ἐνδιωκόμεν@ ὑπὸ κυρίου.

* ὁ βλέπων ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ στενάζων, ὥσπερ εὐνοῦχος περιλαμβάνων παρθένον καὶ στενάζων.

* μὴ δῶς εἰς λύπην τὴν ψυχήν σου, καὶ μὴ θλίψῃς σεαυτὸν ἐν βουλῇ σου.

* εὐφροσύνη καρδίας αὐτὴ ζωὴ ἀνθρώπου, καὶ ἀγαλλίαμα ἀνδρὸς μακρὰ ἡμέρευσις.

* ἀγάπα τὴν ψυχήν σου, καὶ παρακάλει τὴν καρδίαν σου· καὶ λύπην μακρὰν ἀπόστηθι ἀπὸ σοῦ.

* πολλοὺς γὰρ ἀπώλεσε καὶ ἀπέκτεινεν ἡ λύπη.

* ζῆλος καὶ θυμὸς ἐλαττοῦσιν ἡμέρας, καὶ πρὸ καιροῦ γῆρας ἄγει μέριμνα. * λαμπρὰ καρδία καὶ ἀγαθὴ ἐπιδέσμασι τῶν βρωμάτων αὐτῆς ἐπιμελήσ(ε)ται.

λα'.

* Ἀγρυπνία πλούτου ἐκτήκει σάρκας, καὶ ἡ μέριμνα αὐτοῦ ἀφιστᾷ ὕπνον.

* μέριμνα ἀγρυπνίας ἀπαιτήσει νυσταγμόν, καὶ ἀρρώστημα βαρὺ ἐκνήψει ὕπν@.

* ἐκοπίασε πλούσι@ ἐν σῦναγωγῇ χρημάτων, καὶ ἐν τῇ ἀναπαύσει ἐμπίπλα(ται) τρυφημάτων αὐτοῦ.

* *Doce filium tuum, & operare in illo, ne in turpitudine illius offendas.*

* *Melior pauper ſanus & fortis habitudine, quàm diues flagellatus in corpus ſuũ.*

* *Sanitas & bona habitudo melius omni auro; & corpus validum, quàm opes immenſæ.*

* *Non ſunt diuitiæ meliores ſanitate corporis, & non eſt lætitia ſuper gaudium cordis.*

* *Melior mors ſuper vitam amaram, aut languorem perſeuerantem.*

* *Bona clauſa in ore clauſo; poſitiones epularum adiacentes ſepulchro.*

* *Quid prodeſt libatio idolo? neque enim edet, neq; odorabitur. ſic qui perſecutionẽ patitur à Domino.*

* *Videns in oculis, & gemiſcens, ſicut ſpado complectens virginem & ſuſpirans.*

* *Ne des in triſtitiam animam tuam, & ne affligas teipſum in conſilio tuo.*

* *Lætitia cordis ipſa vita hominis, & exultatio viri longitudo dierum.*

* *Dilige animam tuam, & conſolare cor tuum: & triſtitiam longè remoue à te.*

* *Multos enim perdidit & occidit triſtitia.*

* *Zelus & iracundia minuunt dies, & ante tempus ſenectam ducit cura.*

* *Splendidum cor & bonum in epulationibus ciborũ eius curam geret.*

CAP. XXXI.

* *VIgilia diuitiarũ tabefacit carnes, & cura earum auertit à ſomno.*

* *Cura vigiliæ repetet dormitationem, & infirmitatem grauẽ moderatam faciet ſomnus.*

* *Laborauit diues in congregatione diuitiarum, & in requie repletur delitiis ſuis.*

* *Laborauit pauper in diminutione vitæ, & in fine suo indigens sit.* * *Qui diligit aurum, nõ iustificabitur; & qui sequitur corruptionẽ, hic replebitur.* * *Multi ligati sunt gratia auri, & facta est perditio eorum contra faciem ipsorum.* * *Lignum offensionis est sacrificantibus ei, & omnis insipiens capietur in illo.* * *Beatus dives qui inuentus est sine macula, et qui post aurum non abijt.*

* *Quis est hic & beatum dicemus eum? fecit enim mirabilia in populo suo.*

* *Quis probatus est in illo & perfectus est, & erit in gloriationem? Quis potuit transgredi, et non transgressus est, & facere malitiam, & non fecit?*

* *Ideo firmabuntur bona illius, & eleemosynas illius enarrabit ecclesia.*

* *In mensa magna cùm sederis, ne aperias guttur tuũ super illam.*

* *Et non dicas, multa quidem quæ sunt super ipsam.*

* *Memento quoniam malum oculus nequam.*

* *Nequius oculo quid creatum est? Ideo ab omni facie lachrymatur.*

* *Quocunque inspexeris, ne extendas manum tuam.*

* *Et ne cõiunctus sis cum eo in catino.*

* *Intellige quæ sunt proximi ex te ipso, et in omni verbo cogita. Comede vt homo apposita tibi, & non nimis deuores, ne odio habearis.*

* *Desine prius gratia disciplinæ, et ne sis insatiabilis, fortè offendas.*

* *Et si in medio multorum sedisti, prior illis ne extendas manũ tuã.* * *Quàm sufficiens homini erudito exiguum, & in cubiculo suo non anhelat! Somnus sanitatis in intestino moderato surrexit manè, & anima eius cum eo.*

* ἐνοπίασε πτωχὸς ἐν ἐλαττώσει βίου, καὶ ἐν τῇ ἀναπαύσει αὐτοῦ ἔσται ἐνδεὴς γίνεται.

* ὁ ἀγαπῶν χρυσίον οὐ δικαιωθήσεται, καὶ ὁ διώκων διαφθορὰν, ἐκτὸς πλανηθήσεται.

* πολλοὶ ἐδέησαν χάριν χρυσίου, καὶ ἐγκύπτει ἡ ἀπώλεια αὐτῶν κατὰ πρόσωπον αὐτῶν.

* ξύλον προσκόμματός ἐστι τοῖς θυσιάζουσιν αὐτῷ, καὶ πᾶς ἄφρων ἁλώσεται ἐν αὐτῷ.

* μακάριος πλούσιος ὃς εὑρέθη ἄμωμος, καὶ ὃς ὀπίσω χρυσίου οὐκ ἐπορεύθη.

* τίς ἐστιν οὗτος καὶ μακαριοῦμεν αὐτόν; ἐποίησε γὰρ θαυμάσια ἐν λαῷ αὐτοῦ.

* τίς ἐδοκιμάσθη ἐν αὐτῷ καὶ ἐτελειώθη, καὶ ἔσται εἰς καύχημα. τίς ἐδυνάσθη παραβῆναι, καὶ οὐ παρέβη, καὶ ποιῆσαι κακίαν, καὶ οὐκ ἐποίησε.

* διὰ τοῦτο στερεωθήσεται τὰ ἀγαθὰ αὐτοῦ, καὶ τὰς ἐλεημοσύνας αὐτοῦ ἐκδιηγήσεται ἐκκλησία.

* ἐπὶ τραπέζης μεγάλης καθίσας, μὴ ἀνοίξῃς φάρυγγά σου ἐπ' αὐτῆς. * καὶ μὴ εἴπῃς, πολλά ἐστι τὰ ἐπ' αὐτῆς.

* μνήσθητι ὅτι κακὸν ὀφθαλμὸς πονηρός. * πονηρότερον ὀφθαλμοῦ τί ἔκτισται; διὰ τοῦτο ἀπὸ παντὸς προσώπου δακρύει.

* ἐὰν ἐμβλέψῃ, μὴ ἐκτείνῃς χεῖρά σου. * καὶ μὴ συνθλίβου αὐτῷ ἐν τρυβλίῳ. * νόει τὰ τοῦ πλησίον ἐκ σεαυτοῦ, καὶ ἐπὶ παντὶ ῥήματι διανοοῦ. φάγε ὡς ἄνθρωπα τὰ παρατιθέμενά σοι, καὶ μὴ διαμασῶ, μὴ μισηθῇς. * παῦσαι πρῶτον χάριν παιδείας, καὶ μὴ ἀπλησθύσῃ, μήποτε προσκόψῃς.

* καὶ ἐὰν δυναμένου πλειόνων ἐκάθισας, πρότερον αὐτῶν μὴ ἐκτείνῃς τὴν χεῖρά σου. * ὡς ἱκανὸν ἀνθρώπῳ πεπαιδευμένῳ τὸ ὀλίγον, καὶ ἐπὶ τῆς κοίτης αὐτοῦ οὐκ ἀναπαύεται. ὕπνος ὑγείας ἐπὶ ἐντέρῳ μετρίῳ ἀνέστη πρωΐ, καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ.

4 * Laborauit pauper in diminutione victus, & in fine
5 inopis fit. * Qui aurum diligit, non iustificabitur: & qui Sup. 8. b.
insequitur consumptionem,
6 replebitur ex ea. * Multi dati sunt in auri casus, & facta est in specie ipsius perditio illorũ.
7 * Lignum offensionis est aurum sacrificantium; væ illis qui sectantur illud: & omnis imprudens deperiet in illo.
8 * Beatus dives qui inuen- Sup. 13. d & 22. a.
B tus est sine macula, & qui post aurum non abiit, nec sperauit in pecunia & thesauris.
9 * Quis est hic, & laudabimus eum? fecit enim mirabilia in vita sua.
10 * Qui probatus est in illo, & perfectus inuentus est, & erit illi gloria æterna: qui potuit transgredi, & non est trãsgressus; & facere mala, & non
11 fecit. * Ideo stabilita sunt bona illius in Domino, & eleemosynas illius enarrabit omnis ecclesia Sanctorum.
12 * Supra mensam magnam sedisti, non aperias super illam faucem tuam prior.
13 * Non dicas si multa sunt,
14 quæ super illam sunt. * Me- Mat. 20. d
mento quoniã malus est ocu-
15 lus nequã. * Nequius oculo quid creatũ est? ideò ab omni facie sua lachrymabitur, cùm
16 viderit. * Ne extendas manum tuam prior, & inuidia contaminatus erubescas.
17 * Ne comprimaris in cõui-
18 uio vino. * Intellige quæ sunt proximi tui ex teipso. vtere quasi homo frugi his quæ
C tibi apponuntur; vt non cùm manducas multum, odio ha-
19 bearis. * Cessa prior causa disciplinæ; & noli nimius esse
20 ne fortè offendas. * Et si in medio multorum sedisti, prior illis ne extendas manũ tuam, nec prior poscas bibere.
21 * Quàm sufficiens est homini erudito vinum exiguum, & in dormiendo non laborabis ab illo, & non senties dolorem.

* Vigilia & cholera, & tortura viro infrunito, somnus sanitatis in homine parco. * Dormiet vsq; mane, & anima illius cum ipso delectabitur. * Et si coact⁹ fueris in edēdo multū, surge è medio & vome, & refrigerabit te; & nō adduces corpori tuo infirmitatē. * Audi me fili, & nō spernas me, & in nouissimo inuenies verba mea.

* In omnibus operibus tuis esto velox, & omnis infirmitas nō occurret tibi. * Splendidū in panibus benedicent labia multorum, & testimonium veritatis illius fidele.

Prouerb

* In nequissimo pane murmurabit ciuitas, & testimoniū nequitiæ illius verū est. * Diligētes in vino noli ꝓuocare; multos enim exterminauit vinū. * Ignis ꝓbat ferrū durū, sic vinū corda supborū arguet in ebrietate potatū. * Æqua vita hominib⁹ vinū in sobrietate; si bibas illud moderatè, eris sobri⁹. * Quæ est vita quę minuitur vino? * Quid defraudat vitā? * mors. * Vinū in iocū diratē creatū est, & nō in ebrietatē ab initio. * Exultatio animæ & corporis vinū moderatè potatum. * Sanitas est animæ & corpori, sobrius potus. * Vinum multū potatū, irritationē & iram & ruinas multas facit.

* Amaritudo animæ, vinum multū potatū. * Ebrietatis animositas imprudentis offensio, minorans virtutem, & faciens vulnera. * In conuiuio vini nō arguas proximū: & nō despicias eum in iocunditate illius. * Verba improperij nō dicas illi, & non premas illum in repetendo.

CAP. XXXII.

REctorem te posuerunt, noli extolli: esto in illis quasi vnus ex ipsis. * Curam illorum habe, & sic considera:

* Et omni cura tua explicita recumbe, vt læteris propter illos, & ornamentū gratiæ accipias coronam, & dignationem consequaris corrogationis.

* πόνος ἀγρυπνίας καὶ χολέρα καὶ σκότος μετὰ ἀνδρὸς ἀπλήστου.

* καὶ εἰ ἐβιάσθης ἐν ἐδέσμασιν, ἀνάστα μεσώρων, ἔμεσον καὶ ἀνάπαυσον.

* ἄκουσόν μου τέκνον, καὶ μὴ ἐξουδενώσῃς με, καὶ ἐπ' ἐσχάτων εὑρήσεις τοὺς λόγους μου.

* ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου γίνου ἐντρεχής, καὶ πόνος ἀρρώστημα οὐ μή σοι ἀπαντήσῃ.

* λαμπρυνθήσεται ἐπ' ἄρτοις εὐλογοῦντα χείλη, μαρτυρία δὲ καλλονῆς αὐτοῦ πιστή.

* πονηρῷ ἐπ' ἄρτῳ διαγογγύσει πόλις, καὶ ἡ μαρτυρία τῆς πονηρίας αὐτοῦ ἀκριβής.

* ἐν οἴνῳ μὴ ἀνδρίζου, πολλοὺς γὰρ ἀπώλεσεν οἶνος.

* κάμινος δοκιμάζει σόμφωμα ἐν βαφῇ· οὕτως οἶνος ἐν καρδίᾳ ὑπερηφάνων ἐν μέθῃ.

* ζωὴ ἀνθρώποις οἶνος ἀνθρώποις, ἐὰν πίνῃς αὐτὸν ἐν μέτρῳ αὐτοῦ.

* τίς ζωὴ ἐλαττωμένῳ οἴνῳ, καὶ αὐτὸς ἔκλυσις εἰς ἀφροσύνην ἀνθρώποις;

* ἀγαλλίαμα καρδίας καὶ ἀφροσύνη ψυχῆς οἶνος πινόμενος ἐν καιρῷ αὐταρκείας.

* πικρία ψυχῆς οἶνος πινόμενος πολύς, ἐν ἐρεθισμῷ καὶ ἀνλιπῶμαλι.

* πληθύει θυμὸν μέθη ἄφρονος εἰς πρόσκομμα, ἐλαττῶν ἰσχὺν καὶ πρόσκομμα πρὸς πληγάς.

* ἐν συμποσίῳ οἴνου, μὴ ἐλέγξῃς τὸν πλησίον, καὶ μὴ ἐξουδενώσῃς αὐτὸν ἐν εὐφροσύνῃ αὐτοῦ.

* λόγον ὀνειδισμοῦ, μὴ εἴπῃς αὐτῷ, καὶ μὴ αὐτὸν θλίψῃς ἐν ἀπαντήσει αὐτοῦ.

λβ'.

* Ἡγούμενόν σε κατέστησαν, μὴ ἐπαίρου· γίνου αὐτοῖς ὡς εἷς ἐξ αὐτῶν.

* φρόντιζον αὐτῶν καὶ οὕτως κάθιζου. * καὶ πᾶσαν τὴν χρείαν σου ποίησον, καὶ εὐδοκιμήσας ἀνάπαυσαι· ἵνα εὐφρανθῇς δι' αὐτοὺς καὶ εὐκοσμίας χάριν, λάβῃς στέφανον.

* *Labor vigiliæ & cholera & dolor inteſtinorum cum homine inſatiabili.*

* *Et ſi coactus fueris in epulis, ſurge per mediū tranſiens, vome & quieſces.*

* *Audi me fili, & non ſpernas me, & in nouiſſimis inuenies verba mea.*

* *In omnibus operibus tuis eſto velox, & omnis infirmitas non tibi occurret.*

* *Splendidum in panibus benedicere labia, teſtimoniū pulchritudinis illius fidele.*

* *Malo in pane murmurabit ciuitas, et teſtimonium nequitiæ illius diligens.*

* *In vino ne viriliter agas, multos enim perdidit vinū.* * *Fornax probat ferruminationem in tinctura. ſic vinum in corde ſuperborum in ebrietate.*

* *Additamentum vitæ vinum hominibus, ſi biberis illud in menſura ſua.*

* *Quæ vita ei qui diminuitur vino, & illud creatum eſt in lætitiā hominibus?*

* *Exultatio cordis & lætitia animæ vinum epotum in tempore ſufficiens.*

* *Amaritudo animæ vinum potatum multum, in irritatione & ruina.*

* *Multiplicat iram ebrietas ſtulti in offenſionem, diminuens virtutem & acquirens vulnera.*

* *In conuiuio vini, ne redarguas proximum, & non deſpicias eum in lætitia illius.*

* *Verbum improperij non dicas illi, & ne illum premas in occurſu eius.*

CAP. XXXII.

REctorem te cōſtituerūt, ne extollaris; eſto illis quaſi vnus ex ipſis.

* *Curam habe illorum, & ſic ſede.* * *Et omnē vſum tui fac, & approbatus quieſce. Vt læteris propter illos et ornamenti gratia, accipias coronam.*

4 λάλησον πρεσβυτέρῳ, πρέπει
5 γάρ σοι. ἐν ἀκριβείᾳ σου παιδεύου καὶ ἐμποδίσεις μουσικά.
6 ὅπου ἀκρόαμα, μὴ ἐκχέῃς λαλιάν, καὶ ἀκαίρως μὴ σφίζου.
7 σφραγὶς ἀνθράκωσις ἐπὶ κόσμῳ χρυσῷ, σύγκριμα μουσικῶν ἐν συμποσίῳ οἴνου.
8 ἐν κατασκευάσματι χρυσῷ σφραγὶς σμαράγδου, μέλος μουσικῶν ἐφ' ἡδεῖ οἴνῳ.
10 λάλησον νεανίσκε εἰ χρεία σου·
11 μόλις δίς ἐὰν ἐπερωτηθῇς· κεφαλαίωσον λόγον·
12 ἐν ὀλίγοις πολλά, γίνου ὡς γινώσκων καὶ ἅμα σιωπῶν.
13 ἐν μέσῳ μεγιστάνων μὴ ἐξισάζου, καὶ ὅπου γέροντες μὴ πολλὰ ἀδολέσχει.
14 πρὸ βροντῆς καταστράπτει ἀστραπή, καὶ πρὸ αἰσχυντηροῦ προσελθεῖν χάρις.
15 ἐν ὥρᾳ ἐξεγείρου, καὶ μὴ ὑστερεῖς εἰς οἶκον καὶ μὴ ῥαθύμει.
16 ἐκεῖ παῖζε καὶ ποίει τὰ ἐνθυμήματά σου, καὶ μὴ ἐν ἁμαρτίαις καὶ λόγῳ ὑπερηφάνῳ.
17 καὶ ἐπὶ τούτοις πᾶσιν εὐλόγησον τὸν ποιήσαντά σε, καὶ μεθύσκοντά σε ἀπὸ τῶν ἀγαθῶν αὐτοῦ.
18 ὁ φοβούμενον καὶ κύριον ἐκδέξεται τὴν παιδείαν αὐτοῦ, καὶ οἱ ὀρθρίζοντες εὑρήσουσιν εὐδοκίαν.
19 ὁ ζητῶν νόμον ἐμπλησθήσεται αὐτοῦ, καὶ ὁ ὑποκρινόμενον σκανδαλισθήσεται ἐν αὐτῷ.
20 οἱ φοβούμενοι κύριον εὑρήσουσι κρίμα, καὶ δικαιώματα ὡς φῶς ἐξάψουσιν.
21 ἀνὴρ ἁμαρτωλὸς ἐκκλίνει ἔλεγχον, καὶ κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ ἐξευρήσει σύγκριμα.
22 ἀνὴρ βουλῆς οὐκ ἀτιμασθήσεται διανόημα, ἀλλότριος δὲ καὶ ὑπερήφανος καὶ ἀκαταπαύστου καταπλήξει φόβον.
23 καὶ μὴ τὰ ποιήσας μεθ' ἑαυτοῦ
24 ἄνευ βουλῆς. ἄνευ βουλῆς μηδὲν ποιήσῃς, καὶ ἐν τῷ ποιῆσαι μὴ μεταμελοῦ.

4 *Loquere maior natu, decet*
5 *enim te.* *Primũ verbũ diligenti scientiam, & non im-*
6 *pedias musicam.* *Vbi auditus non est, nõ effundas sermonẽ, & importunè noli ex-*
7 *tolli in sapientia tua.* *Gemmula carbunculi in ornamento auri; & cõparatio muficorũ*
8 *in conuiuio vini.* *Sicut in fabricatione auri signum est smaragdi; sic numer⁹ muficorum in iocundo & moderato*
9 *vino.* *Audi tacẽs, & pro re-*
B *uerẽtia accedet tibi bona gra-*
10 *tia.* *Adolescens loquere in tua causa vix cùm necesse fue-*
11 *rit.* *Si bis interrogatus fueris, habeat caput responsum*
12 *tuũ.* *In multis esto quasi inscius, & audi tacens simul &*
13 *quærens.* *In medio magnatorũ loqui nõ prẽsumas, & vbi sunt senes, nõ multũ loquaris.*
14 *Ante grandinẽ præibit coruscatio, & ante verecundiam præibit gratia, & pro reuerẽtia*
15 *accedet tibi bona gratia.* *Et hora surgẽdi nõ te frices, præcurre autẽ prior in domũ tuã.*
16 *Et illic aduocare, & illic*
C *lude, & age cõceptiones tuas, & non in delictis & verbo su-*
17 *perbo.* *Super his omnibus benedicito Dñm, qui fecit te, & inebriantem te ab omnibus*
18 *bonis suis.* *Qui timet Deũ, accipiet doctrinam eius; & qui vigilauerint ad illã, inuenient*
19 *benedictionem.* *Qui quærit legem, implebitur ea; & qui insidiosè agit, scandaliza-*
20 *bitur ab ea.* *Qui timẽt Deũ, inuenient iudicium iustũ; & iustitias quasi lumẽ accẽdent.*
21 *Peccator homo vitabit correptionem, & secundũ voluntatẽ suam inueniet cõparatio-*
22 *nẽ.* *Vir cõsilij nõ disperdet*
D *intelligentiam: alienus & superbus non pertimescet timo-*
23 *rem.* *Etiam postquam fecit cum eo sine cõsilio, & suis in-*
24 *sectationibus arguetur.* *Fili, sine consilio nihil facias, & post factum non pœnitebis.*

Loquere sceniori, decet enim te.

In diligentia autẽ scientiæ & impedies musica.

Vbi auscultatio, non effundas loquelam, & importunè ne velis videri sapiens.

Signaculum carbunculi in ornamento aureo, concentus musicorũ in cõuiuio vini.

In fabricatione aurea signaculum smaragdi, melodia musicorum super dulce vinum.

Loquere adolescens si necessitas tui.

Vix bis si interrogatus fueris, in summam redige sermonem.

In paucis multa, esto quasi sciens & simul tacens.

In medio magnatum ne te facias æqualem, & vbi senes, ne multa garruleris.

Ante tonitrum festinat coruscatio, & ante verecundum præcedet gratia.

In hora excitare, & non sis vltimus: accurre in domum & ne desideas.

Illic lude & fac cogitationes tuas, & non in peccatis, & sermone superbo.

Et super hæc benedicito eum qui fecit te, et inebriantem te de bonis suis.

Qui timet Dominũ, accipiet doctrinam eius, & qui diluculauerint, inuenient cõplacentiam. *Qui quærit legem, replebitur ea; & simulator scandalizabitur in ea.*

Qui timent Dominum inuenient iudicium, & iustificationes quasi lumen incẽdent. *Homo peccator declinat correptionem, & secundum voluntatem suam inuenit consonantiam.* *Vir consilij non despiciet intelligentiam; alienus autẽ & superbus non pertimescet timorem.* *Et postquam fecit secum sine consilio.* *Sine consilio nihil facias, et in faciendo ne te pœniteat.*

* In via ruinæ non eas, & non offendas in lapides, nec credas te viæ laborioſæ, ne ponas animæ tuæ ſcandalũ. * Et à filiis tuis caue, & à domeſticis tuis attende. * In omni opere tuo crede ex fide animæ tuæ: hoc eſt enim conſeruatio mandatorum. * Qui credit Deo, attẽdit mandatis: & qui confidit in illo, non minoratus erit.

CAP. XXXIII.

TImenti Deum, non occurrent mala, ſed in tentatione Deus illum conſeruabit, & liberabit à malis. * Sapiens non odit mandata & iuſtitias, & non illidetur quaſi in procella nauis. * Homo ſenſatus credit legi Dei, & lex illi fidelis. * Qui interrogationem manifeſtat, parabit verbũ; & ſic deprecatus exaudietur, & conſeruabit diſciplinã, & tunc reſpõdebit. * Præcordia fatui quaſi rota carri, & quaſi axis verſatilis cogitatus illius.

*Equus emiſſarius, ſic & amicus ſubſannator, ſub omni ſupra ſedente hinnit. * Quare dies diem ſuperat, & iterũ lux lucem, & annus annũ a Sole?

* A Dñi ſciẽtia ſeparati ſunt, facto Sole & præceptũ cuſtodiente, per Dei ſapientiam diuiduntur. * Et immutauit tẽpora & dies feſtos ipſorum, & in illis dies feſtos celebrauerunt ad horam. * Ex ipſis exaltauit & magnificauit De⁹, & ex ipſis poſuit in numerum dierum. * Et omnes homines de ſolo & ex terra, vnde creatus eſt Adam. * In multitudine diſciplinæ Domini ſeparauit eos, & immutauit vias eorum. * Et ex ipſis benedixit & exaltauit, & ex ipſis ſanctificauit, & ad ſe applicauit, & ex ipſis maledixit & humiliauit, & conuertit illos à ſeparatione ipſorum.

* Quaſi lutum figuli in manu ipſius, plaſmare illud & diſponere.

* ἐν ὁδῷ ἀντιπτώματος μὴ πορεύου, καὶ μὴ προσκόψεις ἐν λιθώδεσι· μὴ πεποίθησης ἐν ὁδῷ ἀτραχήλῳ.

* καὶ ἀπὸ τῶν τέκνων σου φύλαξαι.

* ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ πίστευε τῇ ψυχῇ σου, καὶ γὰρ τοῦτ' ἐστὶ τήρησις ἐντολῶν.

* ὁ πιστεύων κυρίῳ προσέχει ἐντολῇ, καὶ ὁ πεποιθὼς ἐπ' αὐτῷ οὐκ ἐλαττωθήσεται.

λγ'.

* Τῷ φοβουμένῳ τὸν κύριον οὐκ ἀπαντήσει κακόν· ἀλλ' ἐν πειρασμῷ καὶ πάλιν ῥύσεται αὐτόν.

* ἀνὴρ σοφὸς οὐ μισήσει νόμον, ὁ δὲ ὑποκεινόμενος ἐν αὐτῷ, ὡς ἐν καταγίδι πολλῶν.

* ἄνθρωπος συνετὸς ἐμπιστεύσει νόμῳ, καὶ ὁ νόμος αὐτῷ πιστός.

* ὡς ἐρώτημα δῆλον· ἑτοίμασον λόγον, καὶ ὅτως ἀκουσθήσῃ, σύνδησον παιδείαν, καὶ τότε ἀποκρίθητι.

* τροχὸς ἁμάξης σπλάγχνα μωροῦ, καὶ ὡς ἄξων στρεφόμενος ὁ διαλογισμὸς αὐτοῦ.

* ἵππος εἰς ὀχείαν ὡς φίλος μωκός, ὑποκάτω παντὸς ἐπιβάτου χρεμετεῖ.

* διαλείπει ἡμέρα ὑπερέχει ἡμέρας, καὶ πᾶν φῶς ἡμέρας ἐνιαυτοῦ ἀφ' ἡλίου. * ἐν γνώσει κυρίου διεχωρίσθησαν.

* καὶ ἠλλοίωσε καιροὺς καὶ ἑορτάς.

* καὶ ἀπ' αὐτῶν ὕψωσε καὶ ἡγίασε, καὶ ἐξ αὐτῶν ἔθηκεν εἰς ἀριθμὸν ἡμερῶν.

* καὶ ἄνθρωποι πάντες ἀπὸ ἐδάφους, καὶ ἐκ γῆς ἐκτίσθη Ἀδάμ.

* ἐν πλήθει ἐπιστήμης κυρίου διεχώρισεν αὐτούς, καὶ ἠλλοίωσε τὰς ὁδοὺς αὐτῶν.

* ἐξ αὐτῶν εὐλόγησε καὶ ὕψωσε καὶ ἐξ αὐτῶν ἡγίασε, καὶ προσήγαγεν αὐτὸν ἑαυτῷ, ἀπ' αὐτῶν κατηράσατο, καὶ ἐταπείνωσε, καὶ ἀπέστρεψεν αὐτοὺς ἀπὸ στάσεων αὐτῶν.

* ὡς πηλὸς κεραμέως ἐν χειρὶ αὐτοῦ.

* In via ruinæ non eas, & non offendes in lapidoſis, ne confidas in via ſine offendiculo.

* Et à filijs tuis caue.

* In omni opere bono crede animæ tuæ, etenim hoc eſt cuſtodia mandatorum.

* Qui credit Domino, attendit mandato, & qui confidit in illo, non diminuetur.

CAP. XXXIII.

* Timenti Dominum, non occurret malum, ſed in tentatione & iterum eruet eum.

* Vir ſapiens non odiet legem; at qui ſimulat in ea, quaſi in procella multorum.

* Homo prudens credet legi, & lex illi fidelis.

* Quaſi interrogatio manifeſta: præpara verbum; et ſic audieris: indue diſciplinam, & tunc reſponde.

* Rota currus præcordia fatui, & quaſi axis verſatilis cogitatio illius.

* Equus ad admiſſuram ſicut amicus ſubſannator, ſub omni ſeſſore hinniet.

* Quare dies eſt ſupra diem, & omnis lux diei anni à Sole?

* In cognitione Domini ſeparati ſunt.

* Et immutauit tempora & feſtiuitates.

* Et ab illis exaltauit, & ſanctificauit, & ex ipſis poſuit in numerum dierum.

* Et homines omnes à ſolo et ex terra creatus eſt Adam.

* In multitudine ſcientiæ Dominus ſeparauit eos, & immutauit vias eorum.

* Ex ipſis benedixit & exaltauit, & ex ipſis ſanctificauit, & ad ſe approximauit, ab ipſis maledixit, & humiliauit, & euertit illos à ſedibus ipſorum.

* Quaſi lutum figuli in manu ipſius.

15 * *Omnes viæ eius ſecundum beneplacitum ipſius, ſic homo in manu eius qui fecit eum, ad reddendū eis ſecundùm iudicium ſuum.*

16 * *Contra malum bonum, & contra mortem vita. Sic contra peccatorem pius, & ſic contra virum religioſum peccator. Et ſic aſpice in omnia opera Altiſſimi, duo duo, vnum contra vnum.*

17 * *Et ego vltimus vigilaui: ſicut qui colligit calamos poſt vindemiatores, in benedictione Domini præueni, & quaſi qui vindemiat repleui torcular.*

18 * *Animaduertite quoniam non mihi ſoli laboraui, ſed omnibus quærentibus diſciplinam.*

19 * *Audite magnates, et rectores eccleſiæ auribus percipite.*

20 * *Filio & mulieri, fratri & amico, ne dederis poteſtatem ſuper te in vita tua. & ne dederis alteri diuitias tuas, ne pœnitentia ductus preceris pro eis.*

21 * *Dum adhuc viuis & eſt ſpiritus in te, ne alienes teipſum omni carni.*

22 * *Melius enim eſt filios indigere tui, quàm te aſpicere ad manus filiorū tuorum.*

23 * *In omnibus operibus tuis eſto præcellens, & ne des maculam in gloria tua.*

24 * *In die cōſummationis dierum vitæ tuæ, & in tempore mortis diſtribue hæreditatem.* 25 * *Pabula fœni & virga & onera aſino, panis & diſciplina, & opera ſeruo.*

26 * *Operare in diſciplina, & quæret requiem; laxa manus illi, & quæret libertatē.*

27 * *Iugum & lorum curuant collum, & ſeruo malefico torturæ & tormenta.*

28 * *Immitte illum in operationem ne vacet, multam enim malitiam docuit ociositas.*

15 * πᾶσαι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ κατὰ τὴν δόκησιν αὐτοῦ· ἕτως ἄνθρωπος ἐν χειρὶ ποιήσαντος αὐτόν, ἀποδοῦναι αὐτοῖς κατὰ τὴν κρίσιν αὐτοῦ.

16 * ἀπέναντι τοῦ κακοῦ τὸ ἀγαθόν, καὶ ἀπέναντι τοῦ θανάτου ἡ ζωή. ἕτως ἀπέναντι τοῦ ἁμαρτωλοῦ ὁ εὐσεβής, καὶ ἕτως ἀπέναντι πάσης τῆς κτίσεως τοῦ ὑψίστου, δύο δύο, εἷς κατέναντι τοῦ ἑνός.

17 * κἀγὼ ἔσχατος ἠγρύπνησα. ὡς καλαμῶνα ὀπίσω τρυγητῶν, ἐν εὐλογίᾳ κυρίου ἔφθασα, καὶ ὡς τρυγητὴς ἔπλησα ληνόν.

18 * καταμάθετε ὅτι οὐκ ἐμοὶ μόνῳ ἐκοπίασα, ἀλλὰ πᾶσι τοῖς ζητοῦσι παιδείαν.

19 * ἀκούσατε μεγιστᾶνες, καὶ οἱ ἡγούμενοι ἐκκλησίας ἐνωτίσασθε.

20 * υἱῷ καὶ γυναικί, ἀδελφῷ καὶ φίλῳ, μὴ δῷς ἐξουσίαν περὶ σεαυτῷ ἐν ζωῇ σου, καὶ μὴ δῷς ἑτέρῳ τὰ χρήματά σου, ἵνα μὴ μεταμεληθεὶς δέῃ περὶ αὐτῶν.

21 * ἕως ἔτι ζῇς καὶ ἔστι πνοὴ ἐν σοί, μὴ ἀλλάξῃς σεαυτὸν πάσῃ σαρκί.

22 * κρεῖσσον γάρ ἐστι τὰ τέκνα σου θεωρεῖσθαί σου, ἢ σὲ ἐμβλέπειν εἰς χεῖρας υἱῶν σου.

23 * ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου γίνου ὑπερέχων, καὶ μὴ δῷς μῶμον ἐν τῇ δόξῃ σου.

24 * ἐν ἡμέρᾳ συντελείας ἡμερῶν ζωῆς σου καὶ ἐν καιρῷ τελευτῆς διάδου κληρονομίαν.

25 * χορτάσματα καὶ ῥάβδος καὶ φορτία ὄνῳ, ἄρτος καὶ παιδεία καὶ ἔργα οἰκέτῃ.

26 * ἔργασαι ἐν παιδείᾳ καὶ ζητήσει ἀνάπαυσιν, ἄνες χεῖρας αὐτῷ, καὶ ζητήσει ἐλευθερίαν.

27 * ζυγὸς καὶ ἱμὰς κάμπτουσι τράχηλον, καὶ οἰκέτῃ πανούργῳ στρέβλαι καὶ βάσανοι.

28 * ἔμβαλε αὐτὸν εἰς ἐργασίαν ἵνα μὴ ἀργῇ· πολλὴν γὰρ κακίαν ἐδίδαξεν ἡ ἀργία.

15 * Omnes viæ eius ſecũdum diſpoſitionem eius, ſic homo in manu illius qui ſe fecit, & reddet illi ſecũdum iudicium ſuum.

16 * Contra malum bonum eſt, & contra vitam mors: ſic & contra virum iuſtum peccator: & ſic intuere in omnia opera Altiſſimi: duo contra duo, & vnum contra vnum.

17 * Et ego nouiſſimus euigilaui, & quaſi qui colligit acinos poſt vindemiatores. In benedictione Dei & ipſe ſperaui, & quaſi qui vindemiat, repleui torcular.

18 * Reſpicite, quoniam non mihi ſoli laboraui, ſed & omnibus exquirentibus diſciplinam. Sup. 24. b

19 * Audite me magnati & omnes populi, & rectores Eccleſię auribus percipite.

20 * Filio & mulieri, fratri & amico non des poteſtatem ſuper te in vita tua, & non dederis alij poſſeſsionem tuam, ne fortè pœniteat te, & deprecerís pro illis.

21 * Dum adhuc ſuperes & aſpiras, nō immutabit te omnis caro.

22 * Melius eſt enim vt filij te rogent, quàm te reſpicere in manus filiorum tuorum.

23 * In omnibus operibus tuis præcellēs eſto: ne dederis maculam in gloriam tuam.

24 * In die conſummationis dierum vitæ tuæ, & in tempore exitus tui diſtribue hæreditatem tuam. 25 * Cibaria & virga & onus aſino panis, & diſciplina & opus ſeruo.

26 * Operatur in diſciplina, & quærit requieſcere: laxa manus illi, & quærit libertatem.

27 * Iugum & lorum curuant collum durum, & ſeruum inclinant operationes aſſiduæ.

28 * Seruo maleuolo tortura & compedes: mitte illum in operationem, ne vacet: multam enim malitiam docuit ociositas.

29 * In opera constitue eum; sic enim condecet illum.

30 * Quia si non obaudierit, curua illum compedibus, & non amplifices super omnem carnem: verùm sine iudicio nihil facias graue. 31 * Si est tibi seru' fidelis, sit tibi quasi anima tua: quasi fratré sic eũ tracta, quoniam in sanguine animæ comparasti illũ. 32 * Si læseris eum iniustè, in fugam conuertetur; & si extollés discesserit, quem queras, & in qua via quæres illum, nescis.

Sup. 7. c.

CAP. XXXIIII.

1 VAna spes & mendacium viro insensato, & somnia A extollunt imprudentes.

2 * Quasi qui apprehendit vmbram, & persequitur ventum; sic & qui attendit ad visa mẽdacia. 3 * Secundũ hoc visio somniorum: ante faciem hominis similitudo alterius hominis. 4 * Ab immundo quid mundabitur, & à mẽdace quid verum dicetur? 5 * Diuinatio erroris & auguria, mendacia & somnia malefacientium vanitas est. 6 * Et sicut parturientis cor tuum phantasias patitur, nisi ab Altissimo fuerit emissa visitatio: ne dederis in illis cor tuum. 7 * Multos enim errare fecerunt somnia, & exciderunt sperantes in illis.

8 * Sine mendacio cõsummabitur verbum legis, & sapientia in ore fidelis complanabitur. 9 * Qui non est tentatus, quid scit? vir in multis expertus, cogitabit multa: & qui multa dicit, enarrabit intellectum. 10 * Qui nõ est expertus, pauca recognoscit; qui autem in multis factus est, multiplicat malitiam. 11 * Qui tentatus non est, qualia scit: qui implanatus est, abũdabit nequitia. 12 * Multa vidi enarrando, & plurimas verborum consuetudines.

13 * Aliquoties vsque ad mortem periclitatus sum horum causa, & liberatus sum gratia Dei. 14 Spiritus timentium Deum quæritur, & in respectu illius benedicetur.

B

29 * εἰς ἔργα κατάςηθι καθὼς πρέπει αὐτῷ.

30 * καὶ ἐὰν μὴ πειθαρχῇ, βάρυνον τὰς πέδας αὐτοῦ. καὶ μὴ πεισοδύσης πάσῃ σαρκί, & δῶν κρίσεως μὴ ποιήσῃς μηδέν.

31 * εἰ ἔστι σοι οἰκέτης, ἔστω σοι ὡς ἡ ψυχή σου ὅτι ἐν αἵματι ἐκτήσω αὐτόν. εἰ ἔστι σοι οἰκέτης, ἄγε αὐτὸν ὡς ἀδελφόν, ὅτι ὡς ἡ ψυχή σου ἐπιδείσεις αὐτοῦ.

32 * ἐὰν κακώσῃς αὐτὸν ἀδίκως καὶ ἀπαράς ἀποδράσῃ, ἐν ποίᾳ ὁδῷ ζητήσεις αὐτόν;

λδ'.

1 * Κεναὶ αἱ ἐλπίδες καὶ ψευδεῖς ἀσωφέτῳ δῶρον, & ἐνύπνια διαπετοῦσιν ἄφρονας.

2 * ὡς ὁ δρεπανόμβρους σκιὰς & διώκων ἀνέμους, ὕτως ὁ ἐπέχων ἐνυπνίοις. 3 * τοῦτο κῷ τοῦτο ὅρασις ἐνυπνίων, κατέναντι προσώπου ὁμοίωμα προσώπου. 4 * ἀπὸ ἀκαθάρτου τί καθαρισθήσεται; & ἀπὸ ψευδοῦς τί ἀληθεύσει;

5 * μαντεῖα καὶ οἰωνισμοὶ καὶ ἐνύπνια, μάταιά ἐστι.

6 * καὶ ὡς ὠδινούσης φαντάζεταί σου ἡ καρδία. ἐὰν μὴ παρὰ ὑψίστου ἀποσταλῇ ἐν ἐπισκοπῇ σου, μὴ δῷς εἰς αὐτὰ τὴν καρδίαν σου.

7 * πολλοὺς γὰρ ἐπλάνησε τὰ ἐνύπνια, & ἐξέπεσον ἐλπίζοντες ἐπ' αὐτοῖς.

8 * δικαίου ψεύδεσι συντελεσθήσεται νόμος, καὶ σοφία στόματι πιστῷ τελείωσις.

9 * ὁ μὴ πεπλανημένος ἔγνω πολλά, καὶ ὁ πολύπειρος ἀκριβολογήσεται σύνεσιν. 10 * ὃς γὰρ ἐπειράθη οἶδεν ὀλίγα.

11 * ὁ δὲ πεπλανημένος πληθύνει πανουργίαν.

12 * πολλὰ ἑώρακα ἐν τῇ ἀποπλανήσει μου· & τὰ πλάσματα τῶν λόγων μου, συνέσις μου.

13 * πλεονάκις ἕως θανάτου ἐκινδύνευσα· & διεσώθην, τούτων χάριν. 14 * πνεῦμα φοβουμένων τὸν κύριον ζήσεται.

29 * *In opera cõstitue quemadmodum decet eum.*

30 * *Et si non obedierit, aggraua compedes eius. Et non abundes omni carni, & sine iudicio non facias aliquid.*

31 * *Si est tibi seruus, sit tibi sicut anima tua, quoniam in sanguine acquisiuisti illum. Si est tibi seruus, tracta eum vt fratrem, quoniam tanquam anima tua indigebis eo.*

32 * *Si malefeceris ei iniustè & tollens aufugerit, in qua via quæres eum?*

CAP. XXXIIII.

1 * *Vanæ spes & mendaces imprudenti viro, et insomnia eleuant stultos.*

2 * *Quasi qui apprehendit vmbrã & persequitur ventos, sic qui intendit insomnijs.*

3 * *Hoc secundùm hoc visio insomniorum, ante faciem similitudo faciei.*

4 * *Ab immũdo quid mundabitur? & à mendace quid*

5 *verum erit?* * *Vaticinium & auguria & insomnia, va-*

6 *na sunt.* * *Et sicut parturientis phantasias patitur tuum cor. Nisi ab Altissimo missa sint in visitatione tua, ne dederis in illa cor tuum.*

7 * *Multos enim deceperunt insomnia, & exciderunt sperantes in illis.* * *Sine mendacio cõsummabitur lex, & sapiẽtia ori fideli cõsummatio.*

9 * *Vir qui vagatus est nouit multa; et multum expertus enarrabit intellectum.*

10 * *Qui non expertus est, nouit pauca.*

11 * *At qui deceptus est, multiplicat astutiam.*

12 * *Multa vidi in deceptione mea, & fictiones verborum meorum, intellectus meus.*

13 * *Pluries vsque ad mortem periclitatus sum, & liberatus sum, horum gratia.*

14 * *Spiritus timentium Dominum viuet.*

* *Nam ſpes illorum in ſaluantem illos.*
* *Qui timet Dominum, nihil timebit, & nõ trepidabit, quoniam ipſe ſpes eius.*
* *Timentis Dominũ, beata anima.*
* *Cui intendit, & quod eius firmamentum.*
* *Oculi Domini ſuper amãtes eum, protectio potentiæ & firmamentum fortitudinis. Tegmen ab ardore, & tegmen à meridie, cuſtodia ab offenſione, & adiutorium caſus.*

Exaltans animam, & illuminans oculos, ſanitatem dans vitam & benedictionẽ.

* *Sacrificans ex iniuſto, oblatio ridicula, & non in beneplacitũ donaria iniquorum.*
* *Nõ complacet Altiſſimus oblationibus impiorum, neq; in multitudine ſacrificiorum propitiatur pro peccato.*
* *Sacrificans filium coram patre eius, qui adducit ſacrificium ex ſubſtãtia pauperũ.*
* *Panis indigentium, vita pauperum; qui defraudat illum, homo ſanguinum.*
* *Occidens proximum, auferens conuictum:* * *Et effundens ſanguinem, defraudans mercedem mercenarij.*
* *Vnus ædificãs, & vnus deſtruens, quid lucrãtur plus quàm labores?*
* *Vnus orans, & vnus maledicens, cuius vocẽ exaudiet Dominus?*
* *Qui intingitur à mortuo, & iterum tangit eum, quæ vtilitas in lauacro illius?*
* *Sic homo qui ieiunat in peccatis ſuis, & iterum vadens & hæc faciens. orationem illius quis exaudiet: & quid profecit in humiliãdo ſe?*

CAP. XXXV.

QVi conſeruat legem, multiplicat oblationes:
* *Sacrificator ſalutaris, qui attendit mandatis.*

15 * ἡ γὰρ ἐλπὶς αὐτῶν ἐπὶ τὸν σώζοντα αὐτούς.
16 * ὁ φοβούμενος τὸν κύριον, οὐδὲν ὑπολαβήσεται, καὶ οὐ μὴ δειλιάσῃ ὅτι
17 αὐτὸς ἐλπὶς αὐτοῦ. * φοβούμενος τὸν
18 κύριον, μακαρία ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. * τίνι ἐπέχει, καὶ τίς αὐτοῦ στήριγμα;
19 * ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτόν, σκέπη ἰσχυρὰ καὶ στήριγμα δυνάστου καὶ στήριγμα ἰσχύος. σκέπη ἀπὸ καύσωνος, καὶ σκέπη ἀπὸ μεσημβρίας, φυλακὴ ἀπὸ προσκόμ-
20 ματος καὶ βοήθεια πτώσεως. * ἀνυψῶν ψυχὴν καὶ φωτίζων ὀφθαλμούς, ἴασιν διδοὺς ζωὴν καὶ εὐλογίαν.
21 * θυσιάζων ἐξ ἀδίκου, προσφορὰ μεμωκημένη, καὶ οὐκ εἰς εὐδοκίαν δωρήματα ἀνόμων.
23 * οὐκ εὐδοκεῖ ὁ ὕψιστος ταῖς προσφοραῖς ἀσεβῶν, οὐδὲ ἐν πλήθει θυσιῶν ἐξιλάσεται ἁμαρτίας.
24 * θύων γὰρ ἔναντι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ὁ προσάγων θυσίαν ἐκ χρημάτων πενήτων.
25 * ἄρτος ἐπιδεομένων ζωὴ πτωχῶν, ὁ ἀποστερῶν αὐτὸν φονεύων ἐστὶν αἵματος.
26 * φονεύων τὸν πλησίον ὁ ἀφαιρούμενος καὶ συμβιώσιν.
27 * καὶ ἐκχέων αἷμα ὁ ἀποστερῶν μισθὸν μισθωτοῦ.
28 * εἷς οἰκοδομῶν καὶ εἷς καταλύων, τί ὠφελοῦσι πλεῖον ἢ κόπους;
29 * εἷς εὐχόμενος καὶ εἷς καταρώμενος, τίνος φωνῆς εἰσακούσεται ὁ δεσπότης;
30 * βαπτιζόμενος ἀπὸ νεκροῦ καὶ πάλιν ἁπτόμενος αὐτοῦ, τί ὄφελος ἐν τῷ λουτρῷ αὐτοῦ;
31 * οὕτως ἄνθρωπος νηστεύων ἐπὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ· καὶ πάλιν πορευόμενος καὶ ταῦτα ποιῶν· τὴν προσευχὴν αὐτοῦ τίς εἰσακούσεται, καὶ τί ὠφέλησεν ἐν τῷ ταπεινωθῆναι αὐτόν;

λε.

1 * Ὁ φυλάσσων νόμον πλεονάζει προσφορᾶς.
2 * θυσιάζων σωτήρια ὁ προσέχων ἐντολαῖς.

15 * Spes enim illorum in ſal-
C uantem illos, & oculi Dei in
16 diligẽtes ſe. * Qui timet Dñm, nihil trepidabit, & non pauebit: quoniam ipſe eſt ſpes eius.
17 * Timẽtis Dñm, beata eſt ani-
18 ma eius: * Ad quem reſpicit, &
19 qui eſt fortitudo eius. * Oculi Dñi ſuper timẽtes eum, protector potentiæ, firmamentum virtutis, tegimen ardoris, & vmbraculũ meridiani, deprecatio offenſionis, & adiutoriũ
20 caſus: * Exaltans animam, & illuminans oculos, dans ſanitatẽ, & vitam, & benedictionẽ.
21 * Immolantis ex iniquo, oblatio eſt maculata: & non ſunt beneplacitæ ſubſannationes
22 iniuſtorũ. * Dñs ſolus ſuſtinentibus ſe in via veritatis &
23 iuſtitiæ. * Dona iniquorũ nõ Pro. 15 b
D probat Altiſsimus, nec reſpicit in oblationes iniquorum, nec in multitudine ſacrificiorum, eorum propitiabitur peccatis.
24 * Qui offert ſacrificiũ ex ſubſtantia pauperũ, quaſi qui victimat filiũ in cõſpectu patris
25 ſui. * Panis egentiũ vita pauperis eſt: qui defraudat illum,
26 homo ſanguinis eſt. * Qui aufert in ſudore panẽ, quaſi qui
27 occidit proximũ ſuum. * Qui effundit ſanguinem, & qui fraudem facit mercenario, fra-
28 tres ſunt, * Vnus ædificans, & vnus deſtruẽs: quid prodeſt
29 illis niſi labor? * Vnus orans, & vnus maledicens; cuius vo-
30 cem exaudiet Deus? * Qui baptizatur à mortuo, & iterum tangit mortuum, quid proficit
31 lauatio illius? * Sic homo qui ieiunat in peccatis ſuis, & iterũ eadẽ faciens, qd ꝓficit humiliando ſe? orationẽ illius quis exaudiet?

CAP. XXXV.

1 QVi conſeruat legem, mul-
2 tiplicat orationem. * Sa-
A crificium ſalutare eſt attẽdere mandatis, & diſcedere ab om-
3 ni iniquitate: * Et propitiationem litare ſacrificiis ſuper iniuſtitias, & deprecatio pro peccatis recedere ab iniuſtitia.

* Retribuet gratiam, qui offert similaginem; & qui facit misericordiã, offert sacrificiũ.
* Beneplacitũ est Dño recedere ab iniquitate; & deprecatio pro peccatis, recedere ab iniustitia. * Nõ apparebis ante cõspectũ Dñi vacuꝰ: * Hæc enim omnia ꝓpter mãdata Dei fiũt.
* Oblatio iusti impinguat altare: & odor suauitatis est in cõspectu Altissimi. * Sacrificiũ iusti acceptũ est, & memoriam eiꝰ nõ obliuiscetur Dñs. * Bono animo gloriã redde Deo, & nõ minuas primitias manuũ tuarũ. * In omni dato hilarẽ fac vultũ tuum, & in exultatione sanctifica decimas tuas. * Da Altissimo secundũ donatũ eiꝰ, & in bono oculo adinuẽtionẽ facito manuũ tuarũ: * Quoniã Dñs retribuẽs est, & septies tãtum retribuet tibi. * Noli offerre munera praua; non enim suscipiet illa. * Et noli inspicere sacrificiũ iniustũ, quoniã Dñs vindex est, & nõ est apud illũ gloria personæ. * Nõ accipiet Dñs personã in pauperẽ, & deprecationẽ læsi exaudiet. * Nõ despiciet preces populi; nec viduã, si effundat loquelã gemitus. * Nónne lachrymæ viduæ ad maxillã descẽdunt, & exclamatio eius super deducentẽ eas? * A maxilla enim ascendunt vsq; ad cælũ, & Dñs exauditor nõ delectabitur in illis. * Qui adorat Deũ, in oblectatione suscipietur; & deprecatio illius vsq; ad nubes propinquabit. * Oratio humiliãtis sẽ, nubes penetrabit; & donec propinquet non cõsolabitur: & nõ discedet, donec Altissimus aspiciat. * Et Dñs nõ elõgabit, sed iudicabit iustos, & faciet iudicium, & fortissimus non habebit in illis patientiam, vt contribulet dorsum ipsorum. * Et gentibus reddet vindictam, donec tollat plenitudinem superborum, & sceptra iniquorum contribulet.

* ὁ ἀνταποδιδοὺς χάριν ὡς προσφέρων σεμίδαλιν· καὶ ὁ ποιῶν ἐλεημοσύνην, θυσιάζων αἰνέσεως.
* εὐδοκία κυρίου ἀποστῆναι ἀπὸ πονηρίας, καὶ ἐξιλασμὸς ἀποστῆναι ἀπὸ ἀδικίας. * μὴ ὀφθῇς ἐνώπιον κυρίου κενός. * πάντα γὰρ ταῦτα χάριν ἐντολῆς. * προσφορὰ δικαίου λιπαίνει θυσιαστήριον, καὶ ἡ εὐωδία αὐτῆς ἐναντίον ὑψίστου.
* θυσία ἀνδρὸς δικαίου δεκτή, καὶ τὸ μνημόσυνον αὐτῆς οὐκ ἐκλείπει. * ἐν ἀγαθῷ ὀφθαλμῷ δόξασον τὸν κύριον, καὶ μὴ σμικρύνῃς ἀπαρχὰς χειρῶν σου.
* ἐν πάσῃ δόσει ἱλάρωσον τὸ πρόσωπόν σου, καὶ ἐν εὐφροσύνῃ ἁγίασον δεκάτας σου.
* δὸς ὑψίστῳ κατὰ τὸ δόμα αὐτοῦ, καὶ ἐν ἀγαθῷ ὀφθαλμῷ καθάρευμα χειρός.
* ὅτι κύριος ἀνταποδιδοὺς ἐστί, καὶ ἀνταποδώσει ἑπταπλάσια· μὴ δωροκόπει. * τὸ γὰρ προσδέξεται, καὶ μὴ ἔπεχε θυσίαν ἀδίκου.
* ὅτι κριτὴς κύριός ἐστι, καὶ οὐκ ἔστι πρὸ αὐτοῦ δόξα προσώπου.
* τὸ λῆμμα κύριος οὐ προσωπολημψεται πρὸς πτωχοῦ, καὶ δέησιν ἠδικημένου εἰσακούσεται. * τὸ μὴ ὑπερίδῃ ἱκετείαν ὀρφανοῦ καὶ χήραν ἐὰν ἐκχέῃ λαλιάν. * οὐχὶ δάκρυον χήρας ἐπὶ σιαγόνα καταβαίνει, καὶ ἡ καταβόησις αὐτῆς ἐπὶ τὴν καταγόντα αὐτό.
* θεραπεύων ἐν εὐδοκίᾳ δεχθήσεται, καὶ ἡ δέησις αὐτοῦ ἕως τῶν νεφελῶν συνάψει.
* προσευχὴ ταπεινοῦ νεφέλας διῆλθε, καὶ ἕως συνεγγίσῃ, οὐ μὴ παρακληθῇ· καὶ οὐ μὴ ἀποστῇ ἕως οὗ ἐπισκέψηται ὁ ὕψιστος καὶ κρινεῖ δικαίους, καὶ ποιήσει κρίσιν.
* καὶ ὁ κύριος οὐ μὴ βραδύνῃ, οὐδὲ μὴ μακροθυμήσῃ ἐπ' αὐτοῖς ὁ κραταιός. ἕως οὗ τελέσῃ ὀσφὺς ἀνελεημόνων.
* καὶ τοῖς ἔθνεσιν ἀνταποδώσει ἐκδίκησιν· ἕως ἐξάρῃ πλῆθος ὑβριστῶν καὶ σκῆπτρα ἀδίκων συντρίψῃ.

* *Et retribuens gratiam vt qui offert siliginem; & qui facit elemosynam, sacrificator laudis.* * *Beneplacitum Domini recedere ab iniquitate, & propitiatio recedere ab iniustitia.* * *Ne appareas ante Dñm vacuus.* * *Omnia enim hæc gratia mandati.*
* *Oblatio iusti impinguat altare; et suauis odor eius in cõspectu Altissimi.* * *Sacrificium viri iusti acceptabile, & memoria eius non tradetur obliuioni.* * *In bono oculo glorifica Dñm, & ne diminuas primitias manuũ tuarũ:* * *In omni dato hilarifica vultum tuũ, & in lætitia sanctifica decimas.* * *Da Altissimo secũdùm donum eius, & in bono oculo adinuentionem manus.*
* *Quoniam Dominus retribuens est, & retribuet septupla: ne diminuas ex dono.* * *Non enim suscipiet: & non intendas sacrificio iniusto.* * *Quoniã iudex Dominus est, & non est apud illum opinio personæ.*
* *Non accipiet Dominus personam super paupere, & deprecationem iniuria affecti exaudiet.* * *Non despiciet supplicationem pupilli & viduam si effundat loquelam.*
* *Nónne lachryma viduæ ad maxillam descendit? & exclamatio eius super eum qui deduxit eam.* * *Qui colit in beneplacito suscipietur, & deprecatio illius vsq; ad nubes attinget.* * *Oratio humilis nubes penetrauit, & donec appropinquet, non consolabitur, & non discedet donec respexerit Altissimus. Judicabit iustos, & faciet iudicium.* * *Et Dñs non tardabit neq; patientiã habebit in illis fortis. Quousq; conterat lumbos crudelium.* * *Et gentibus retribuet vindictam, donec tollat multitudinem contumelioſorum & sceptra iniustorum conterat.*

* *Donec reddat homini se-* 24
cundùm actus eius, & opera
hominum secundùm cogita-
tiones eius. * *Donec iudicet* 25
iudicium populi sui, & læti-
ficabit eos in misericordia
sua. * *Quàm pulchra mise-* 26
ricordia in tempore tribula-
tionis, quasi nubes pluuiæ in
tempore siccitatis.

CAP. XXXVI.

MIserere nostri Domine 1
Deus omniũ, et respice.
* *Et immitte timorem tui* 2
super omnes gentes non ex-
quirentes te.
* *Leua manum tuam su-* 3
per gentes alienas, videant
potentiam tuam.
* *Sicut in conspectu eorũ* 4
sanctificatus es in nobis, sic
in conspectu nostro magnifi-
ceris in eis. * *Et cognoscant* 5
te sicut et nos te cognouimus.
quia non est Deus præter te
Domine. * *Innoua signa &* 6
immuta mirabilia.
* *Glorifica manũ & bra-* 7
chium dextrum, vt enarrẽt
mirabilia tua.
* *Excita furorem & ef-* 8
funde iram. * *Tolle aduer-* 8
sarium & contere inimicum.
* *Accelera tempus & me-* 10
mento iræ, & enarrent tibi
mirabilia tua.
* *In ira ignis deuoretur* 11
qui saluatur, & malefacien-
tes populo tuo inueniant per-
ditionem.
* *Contere capita principũ* 12
gentium dicentium, Non est
præter nos. * *Congrega omnes* 13
tribus Iacob, & hæreditaui
eos sicut ab initio. * *Miserere* 14
populi Domine vocati in no-
mine tuo, & Israel quem pri
mogenitum nominasti.
* *Miserere ciuitatis san-* 15
ctificationis tuæ Hierusalem
loci quietis tuæ. * *Reple Sion* 16
extollere oracula tua, & à
gloria tua populum tuum.
* *Da testimonium in initio* 17
creaturis tuis, et suscita pro-
phetas in nomine tuo.

24 * ἕως ἀνταποδῶσῃ ἀνθρώπῳ κ τὰς πράξεις αὐτοῦ, & τὰ ἔργα ἀν-
θρώπων κ τὰ ἐνθυμήματα αὐτοῦ.
25 * ἕως δὲ κείνη τλὼ κείσιν ἔ λαοῦ
αὐτοῦ, καὶ ἀφρανεῖ αὐτὸς ἐν τῷ ἐ-
λέει αὐτοῦ.
26 * ὡς ὡραῖον ἔλεος ἐν καιρῷ θλί-
ψεως, ὡς νεφέλαι ὑετοῦ ἐν καιρῷ
ἀβροχίας.

λς'.

1 * Ελέησον ἡμᾶς δέσποτα ὁ θεὸς
πάντων, & ἔπιβλεψον.
2 * & ἔμβαλε τὸν φόβον σου ἐπὶ
πάντα τὰ ἔθνη τὰ μὴ ἐκζητοῦντά
3 σε. * ἔπαρον τλὼ χεῖρά σου ἐπὶ
ἔθνη ἀλλότρια, ἰδέτωσαν τλὼ δυ-
4 ναστείαν σου. * ὥσπερ ἐνώπιον αὐτῶν
ἡγιάσθης ἐν ἡμῖν, ἔτως ἐναντίον ἡ-
μῶν μεγαλυνθείης ἐν αὐτοῖς.
5 * καὶ ἐπιγνώτωσάν σε καθάπερ
& ἡμεῖς σε ἐγνωμεν. ὅτι οὐκ ἔστι θεὸς
πλὼ σοῦ κύριε.
6 * ἐγκαίνισον σημεῖα & ἀλλοίω-
7 σον θαυμάσια. * δόξασον χεῖρα
καὶ βραχίονα δεξιόν, ὅπως διηγῶν-
ται τὰ θαυμάσιά σου.
8 * ἔγειρον θυμὸν & ἔκχεε ὀργήν.
9 * ἔπαρον ἀντίδικον & ἔκτεινον
10 ἐχθρόν. * σπεῦσον καιρὸν & μνή-
σθητι ὀργῆς, καὶ ἐκδιηγησάτωσάν
σοι τὰ θαυμάσιά σου.
11 * ἐν ὀργῇ πυρὸς καταβρωθήτω ὁ
σωζόμενος, καὶ οἱ κακοῦντες τὸν
λαόν σου ἔυροισαν ἀπώλειαν.
12 * σύντριψον κεφαλὰς ἀρχόν-
των ἐθνῶν λεγόντων, οὐκ ἔστι πλὼ
13 ἡμῶν. * σύναγαγε πάσας φυ-
λὰς ἰακώβ· & κατακληρονόμησα
αὐτὰς καθὼς ἀπαρχῆς.
14 * ἐλέησον λαὸν κύριε κεκλημένον
ἐπ' ὀνόματί σου, & ἰσραὴλ ὃν πρω-
15 τόγονον ὠνόμασας. * οἰκτειρον πό-
λιν ἁγιάσματός σου ἱερουσαλὴμ τό-
16 πον καταπαύσεώς σου. * πλῆσον
σιὼν αἶνον τὰ λόγιά σου, καὶ ἀπὸ τῆς
δόξης σου τὸν λαόν σου.
17 * λὸς μαρτύρησον τοῖς ἐν ἀρχῇ
κτίσμασί σου, & ἔγειρον προφήτας
ἐπ' ὀνόματί σου.

14 * Donec reddat hominibus
secundũ actus suos, & secundũ
opera Adæ, & secũdũ præsump-
25 tionẽ illius: * Donec iudi-
cet iudiciũ plebis suæ, & oble-
ctabit iustos misericordia sua.
26 * Speciosa misericordia Dei
in tẽpore tribulationis, quasi
nubes pluuiæ in tempore sic-
citatis.

CAP. XXXVI.

1 MIserere nostri Deus om- Inf. eod. Tob. 9. d.
A nium, & respice nos: & o-
stende nobis lucem miseratio-
2 num tuarum. * Et immitte
timorẽ tuũ super gẽtes quę nõ
exquisierũt, vt cognoscãt quia
nõ est Deus nisi tu, vt enarrẽt
3 magnalia tua. * Alleua manũ
tuã super gentes alienas, vt vi-
4 deant potentiam tuã. * Sicut
enim in cõspectu eorũ sancti-
ficatus es in nobis: sic in con-
spectu nostro magnificaberis
5 in eis. * Vt cognoscãt te, sicut
& nos cognouimus, quia non
6 est Deus præter te Dñe. * In-
B noua signa, & immuta mirabi-
7 lia. * Glorifica manũ & bra-
8 chiũ dextrũ. * Excita furorẽ,
9 & effunde iram. * Extolle ad-
uersarium, & afflige inimicũ.
10 * Festina tempus, & memẽto
finis, vt enarrẽt mirabilia tua.
11 * In ira flammæ deuoretur q
saluatur, & qui pessimãt plebẽ
12 tuã, inueniãt perditionẽ. * Cõ-
tere caput principum, & ini-
micorũ, dicentiũ, Nõ est alius
13 præter nos. * Cõgrega omnes sup. eod.
tribus Iacob, & cognoscãt q
non est Deus nisi tu, vt enar-
rent magnalia tua, & hæredi-
14 tabis eos sicut ab initio. * Mi-
serere plebi tuæ, super quam
C inuocatum est nomẽ tuum; &
Israel, quem coęquasti primo-
15 genito tuo. * Miserere ciui-
tatis sanctificationis tuæ Hie-
rusalem, ciuitatis requiei tuæ.
16 * Reple Sion inenarrabilibus
virtutibus tuis, & gloria tua
17 populũ tuũ. * Da testimoniũ,
quia ab initio creaturæ tuæ
sunt: & suscita precationes
quas locuti sunt in nomine
tuo prophetæ priores.

18 * Da mercedē ſuſtinētibus te, vt prophetæ tui fideles inueniantur, & exaudi orationes ſeruorū tuorū. 19 * Secundum benedictionem Aaron da populo tuo, & dirige nos in viā iuſtitiæ, vt ſciant omnes qui habitant terram, quia tu es Deus conſpector ſeculorum.

Num.6.d

20 * Omnem eſcam manducabit venter, & eſt cibus cibo melior. 21 * Fauces contingunt cibum, & cor inſenſatū verba mendacia. 22 * Cor prauum dabit triſtitiam, & homo peritus reſiſtet illi. 23 * Omnē maſculū excipiet mulier, & eſt filia melior D filia. 24 * Species mulieris exhilarat faciem viri ſui, & ſuper omnem concupiſcentiam hominis ſuperducet deſideriū. 25 * Si eſt lingua curationis, eſt & mitigationis & miſericordiæ: nō eſt vir illius ſecundū filios hominū. 26 * Qui poſſidet mulierē bonā, inchoat poſſeſſionē: adiutoriū ſecundū illum eſt, & colūna vt requies. 27 * Vbi nō eſt ſepes, diripietur poſſeſſio: & vbi non eſt mulier, ingemiſcet egens. 28 * Cui credit, qui non habet nidū: & deflectens vbicūque obſcurauerit, quaſi ſuccinctus latro exiliens de ciuitate in ciuitatem.

CAP. XXXVII.

1 OMnis amicus dicet; Et ego amicitiam copulaui: A ſed eſt amicus ſolo nomine amicus. 2 * Nónne triſtitia ineſt vſque ad mortē? ſodalis autē & amicus ad inimicitiam conuertētur. 3 * O præſumptio nequiſsima, vnde creata es cooperire aridā malitia & doloſitate illi? 4 * Sodalis amico cōiucūdabitur in oblectationibus; & in tēpore tribulationis aduerſari erit. 5 * Sodalis amico cō dolet cauſa vētris, & cōtra hoſtē accipiet ſcutū. 6 * Nō obliuiſcaris amici tui in animo tuo, & non immemor ſis illius in operibus tuis. 7 * Noli cōſiliari cum ſocero tuo; & à zelantibus te abſconde conſilium.

Sup.6.b.

ECCLESIASTIC.

18 * δὸς μισθὸν τοῖς ὑπομένουσί σε, καὶ εὑρεθήτωσαν οἱ προφῆταί σου ἐμπιστευθέντωσαν. εἰσάκουσον κύριε δεήσεως τῶν οἰκετῶν σου, 19 * κατὰ τὴν εὐλογίαν Ἀαρὼν περὶ τοῦ λαοῦ σου, καὶ γνώσονται πάντες οἱ ἐπὶ τῆς γῆς, ὅτι σὺ κύριος τῶν αἰώνων. 20 * πᾶν βρῶμα φάγεται κοιλία, ἔστι δὲ βρῶμα βρώματος κάλλιον. 21 * φάρυγξ γεύεται βρώματα θήρας, οὕτως καρδία συνετὴ λόγους ψευδεῖς. 22 * καρδία στρεβλὴ δώσει λύπην, καὶ ἄνθρωπος πολύπειρος ἀνταποδώσει αὐτῷ.

23 * πᾶσα ἄρρεν ἐπιδέξεται γυνή, ἔστι γὰρ θυγάτηρ θυγατέρος κρείσσων. 24 * κάλλος γυναικὸς ἱλαρύνει πρόσωπον, καὶ ὑπὲρ πᾶσαν ἐπιθυμίαν ἀνθρώπου ὑπεράγει. 25 * εἰ ἔστιν ἐπὶ γλώσσης ἔλεος καὶ πραΰτης καὶ ἴασις. οὐκ ἔστιν ὁ ἀνὴρ αὐτῆς καθ' ὑὸς ἀνθρώπων. 26 * ὁ κτώμενος γυναῖκα ἀνάρχεται κτήσεως, βοηθὸν κατ' αὐτὸν καὶ στύλον ἀναπαύσεως. 27 * ὅπου οὐκ ἔστι φραγμός, διαρπαγήσεται κτῆμα· καὶ ὃ οὐκ ἔστι γυνὴ, στενάξει πλανώμενον. 28 * τίς γὰρ πιστεύσει ἀνδρὶ λῃστῇ σφαλλομένῳ ἐκ πόλεως εἰς πόλιν· οὕτως ἀνθρώπῳ μὴ ἔχοντι νοσσιὰν καὶ καταλύοντι ὅ ἐὰν ὀψίσῃ.

λζ'.

1 * Πᾶς φίλος ἐρεῖ, ἐφιλίασα κἀγώ, ἀλλ' ἔστι φίλος ὀνόματι μόνον φίλος. 2 * οὐχὶ λύπη μέχρι θανάτου; ἑταῖρος καὶ φίλος στρεπόμενος εἰς ἔχθραν. 3 * ὦ πονηρὸν ἐνθύμημα, πόθεν ἐκυλίσθης καλύψαι τὴν ξηρὰν ἐν δολιότητι.

4 * ἑταῖρος φίλῳ συνδιαιτᾶται ἐν ἀφροσύνῃ, καὶ ἐν καιρῷ θλίψεως ἔσται ἀπέναντι. 5 * ἑταῖρος φίλῳ συμπονεῖ χάριν γαστρός, καὶ ἔναντι πολεμίου λήψεται ἀσπίδα.

6 * μὴ ἐπιλάθου φίλου ἐν τῇ ψυχῇ σου, καὶ μὴ μνημονεύσῃς αὐτοῦ ἐν χρήμασί σου. 7 * μὴ βουλεύου μετὰ τοῦ ὑποβλέποντός σε, καὶ ἀπὸ τῶν ζηλούντων σε κρύψον βουλήν.

18 * *Da mercedem ſuſtinentibus te, & prophetæ tui fidem habeant. Exaudi Domine deprecationem ſeruorum* 19 *tuorum.* * *Secundùm benedictionem Aaron de populo tuo, & cognoſcent omnes qui ſuper terram, quoniam tu* 20 *Dominus ſeculorum.* * *Omnē eſcam comedet venter, eſt autem cibus cibo melior.* 21 * *Guttur guſtat cibos venationis, ſic cor prudens verba mendacia.* * *Cor diſtortū* 22 *dabit triſtitiā & homo multum expertus retribuet ei.* 23 * *Omne maſculum ſuſcipiet mulier, eſt enim filia quàm filia melior.* 24 * *Species mulieris exhilarat faciem, & ſuper omnem concupiſcentiam hominis ſu-* 26 *perinducit.* * *Si eſt in lingua miſericordia & manſuetudo & ſanitas; non eſt vir illius ſecūdùm filios hominū.* 25 * *Qui poſſidet mulierem inchoat poſſeſſionem, adiutorium ſecundùm ipſum & co-* 27 *lumnam quietis.* * *Vbi non eſt ſeptum, diripietur poſſeſſio; & vbi non eſt mulier,* 28 *ingemiſcet peregrinās.* * *Quis enim confidet expedito latroni erranti de ciuitate in ciuitatem. ſic homini nō habenti nidum & hoſpitanti vbicunque adueſperauerit.*

CAP. XXXVII.

1 *OMnis amicus dicet, Amicus ſum & ego: ſed eſt ami* *cus nomine ſolū amicus.* 2 * *Nonne triſtitia manet vſq; ad mortem? ſodalis & amicus verſus in inimicitiam.* 3 * *O praua cogitatio, vnde inuoluta es cooperire aridam* 4 *in doloſitate!* * *Sodalis amico conuiuit in lætitia, & in tē-* *pore tribulationis erit con-* 5 *trarius.* * *Sodalis cum amico ſimul laborat cauſa ventris, & cōtra hoſtem accipiet ſcu-* 6 *tum.* * *Non obliuiſcaris amici in anima tua, & non memor ſis illius in diuitiis tuis.* 7 * *Ne conſilieris cum eo qui reueretur te, & à zelantibus te abſconde conſilium.*

8 *Omnis consiliarius aufert consilium, sed est qui consiliatur in semetipso.* 9 *A consiliario serua animã tuam, & scito prius quæ eius necessitas. Et enim ipse sibi consulit, ne fortè iaciat in te sortẽ.*

10 *Et dicat tibi, Bona via tua; & stabit è contrario ad videndum quod euenturũ est tibi.* 11 *Ne consilieris cum eo qui reueretur te, & à zelantibus te absconde consilium. Cum muliere de pellice eius, & cum timido de bello:*

12 *Cum mercatore de commutatione, & cum emẽte de venditione. Cum inuido de gratitudine, & cum immisericordi de beneficentia.*

13 *Cum pigro de omni opere, & cum mercenario annuali de consummatione. seruo pigro de multa operatione.*

14 *Ne attendas super his de omni consultatione.*

15 *Sed cũ viro pio assiduus esto. quem cognoueris conseruantem mandata Domini.*

16 *Qui in anima sua secundùm animam tuam, & si offenderis, condolebit tibi.*

17 *Et consilium cordis statue, non enim est tibi fidelior eo.* 18 *Anima enim viri nunciare aliquãdo consueuit, magis quàm septem speculatores sedẽtes in excelso speculæ.*

19 *Et in omnibus his deprecare Altissimũ, vt dirigat veritas viam tuam.*

20 *Initium omnis operis, verbũ, & ante omnẽ actum consilium.* 21 *Vestigium mutationis gaudij vultus. Quatuor partes oriũtur, bonum, malũ, vita, mors, et dominatrix illorũ assiduè lingua est.*

22 *Est vir astutus multorũ eruditor, & propriæ animæ inutilis est.* 23 *Est sophisticans in sermonibus odibilis, hic omni sapiẽtia defraudabitur.*

24 *Non enim data est illi à Domino gratia, quoniã omni sapientia priuatus est.*

8 πᾶς σύμβολος ἀξαιρεῖ βουλήν, αὐτὸς δὲ ἔστι συμβουλεύων εἰς ἑαυτόν.

9 ἀπὸ συμβούλου φύλαξαι ψυχήν σου, καὶ γνῶθι πρότερον τίς αὐτοῦ χρεία. καὶ γὰρ αὐτὸς ἑαυτῷ συμβουλεύεται, μήποτε βάλῃ σοι κλῆρον.

10 καὶ εἴπῃ σοι, καλὴ ὁδός σου, καὶ στήσεταί σοι ἐξεναντίας ἰδεῖν τὸ συμβησόμενόν σοι.

11 μὴ συμβουλεύου μετὰ τοῦ ὑποβλεπομένου σε, καὶ ἀπὸ τῶν ζηλούντων σε κρύψον βουλήν. μετὰ γυναικὸς περὶ ἀντιζήλου αὐτῆς, καὶ μετὰ δειλοῦ περὶ πολέμου.

12 μετὰ ἐμπόρου περὶ μεταβολίας, καὶ μετὰ ἀγοράζοντος περὶ πράσεως. μετὰ βασκάνου περὶ εὐχαριστίας, καὶ μετὰ ἀνελεήμονος περὶ χρηστοθείας.

13 μετὰ ὀκνηροῦ περὶ παντὸς ἔργου, καὶ μετὰ μισθίου ἐπετείου περὶ συντελείας. οἰκέτην ἀργὸν περὶ πολλῆς ἐργασίας.

14 μὴ ἔπεχε ἐπὶ τούτοις περὶ πάσης συμβουλίας.

15 ἀλλ' ἢ μετὰ ἀνδρὸς εὐσεβοῦς ἐνδελέχιζε· οὗ σὺ ἐπιγνῷς συντήρησιν ἐντολὰς κυρίου.

16 ὃς ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ κατὰ τὸν ψυχόν σου, καὶ ἐὰν πταίσῃς, συναλγήσει σοι.

17 καὶ βουλὴν καρδίας στῆσον, ἀγαθὸς γάρ ἐστι σοι πιστότερος αὐτῆς. 18 ψυχὴ γὰρ ἀνδρὸς ἀπαγγέλλει ἐνίοτε εἰωθεν, ἢ ἑπτὰ σκοποὶ καθήμενοι ἐπὶ μετεώρου ἐπισκοπῆς. 19 καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις δεήθητι ὑψίστου, ἵνα εὐθύνῃ ἐν ἀληθείᾳ τὴν ὁδόν σου.

20 ἀρχὴ παντὸς ἔργου, λόγος, καὶ πρὸ πάσης πράξεως βουλή.

21 ἴχνος ἀλλιώσεως χαρᾶς πρόσωπον. τέσσαρα μέρη ἀνατέλλει, ἀγαθόν, κακόν, ζωή, θάνατος, καὶ ἡ κυριεύουσα αὐτῶν ἐνδελεχῶς γλῶσσά ἐστιν. 22 ἔστιν ἀνὴρ πανοῦργος πολλὸν παιδεύτης, καὶ τῇ ἰδίᾳ ψυχῇ ἄχρηστος ἐστιν. 23 ἔστιν ὁ σοφιζόμενος ἐν λόγοις μισητός, οὗτος πάσης σοφίας καθυστερήσει. 24 ᾧ γὰρ ἐδόθη αὐτῷ ἀπὸ κυρίου χάρις, ὅτι πάσης σοφίας ἐστέρηται.

8 Omnis consiliarius prodit consilium, sed est consiliarius 9 in semetipso. A consiliario serua animã tuam: prius scito quę sit illius necessitas, & quid ipse in animo suo cogitabit; ne fortè mittat sudem in terram.

10 Et dicat tibi: Bona est via B tua, & stet econtrario videre 11 quid tibi eueniat. Cum viro irreligioso tracta de sanctitate, & cum iniusto de iustitia, & cum muliere de his quæ æmulatur: cũ timido de bello,

12 Cum negociatore de traiectione, cum emptore de venditione, cũ viro liuido de gratiis agendis, cũ impiis de pietate, cum inhonesto de honestate, 13 Cũ operario agrario de omni opere, cum operario annuali de cõsummatione anni, cũ seruo pigro de multa ope-14 ratione. Nõ attendas his in 15 omni consilio. Sed cum viro sancto assiduus esto, quemcunque cognoueris obseruãtem timorem Dei: 16 Cuius anima est secundum animam tuam: quicunque titubauerit in tenebris, nõ cõdolebit tibi.

17 Et cor boni consilij statue tecum; non est enim tibi aliud 18 plus illo. Anima viri sancti C enunciat aliquãdo vera, quàm septem circunspectores sedẽtes 19 in excelso ad speculandũ. Et in his omnibus deprecare Altissimũ, vt dirigat in veritate 20 viam tuã. Ante omnia opera verbũ verax præcedat te, & ante omnem actum consilium 21 stabile. Verbum nequam immutabit cor: ex quo partes quatuor oriuntur, bonum & malum, vita & mors, & duntaxat illorum est assidua lin-22 gua. Vir peritus multos erudiuit, & animæ suæ suauis est.

23 Qui sophisticè loquitur, odibilis est; in omni re defraudabitur.

24 Non est enim illi data à Domino gratia; omni enim sapientia defraudatus est.

25 * Est sapiens animæ suæ sapiens, & fructus sensus illius D laudabilis.
26 * Vir sapiens plebem suã erudit, & fructus sensus illius fideles sunt.
27 * Vir sapiens implebitur benedictionibus, & videntes illum laudabunt.
28 * Vita viri in numero dierum; dies autem Israel innumerabiles sunt.
29 * Sapiens in populo hæreditabit honorem, & nomen illius erit viuens in æternum.
30 * Fili, in vita tua tenta animam tuam: & si fuerit nequã, non des illi potestatem.
31 * Non enim omnia omnibus expediunt: & non omni animæ omne genus placet. 1.Cor.6. & 10.f.
32 * Noli auidus esse in omni epulatione, & non te effundas super omnem escam.
33 * In multis enim escis erit infirmitas: & auiditas appropinquabit vsq; ad choleram.
34 * Propter crapulam multi obierunt; qui autem abstinés est, adiiciet vitam.

CAP. XXXVIII.

1 HOnora medicum propter necessitatem; etenim illũ A creauit Altissimus.
2 * A Deo est enim omnis medela, & à rege accipiet donationem.
3 * Disciplina medici exaltabit caput illius, & in cõspectu magnatorum collaudabitur.
4 * Altissimus creauit de terra medicinam, & vir prudens non abhorrebit illam.
5 * Nónne à ligno indulcata est aqua amara?
6 * Ad agnitionem hominũ virtus illorum, & dedit hominibus scientiã Altissimus, honorari in mirabilibus suis. Exo.15.b
7 * In his curans, mitigabit dolorem:
8 * Et vnguentarius faciet pigmẽta suauitatis, & vnctiones conficiet sanitatis, & non consummabuntur opera eius, pax enim Dei super faciem terræ.

25 * ἔστι σοφὸς τῇ ἰδίᾳ ψυχῇ, & ⓓ καρποὶ τῆς συνέσεως αὐτοῦ ἐπὶ στόματος αἰνεθί.
26 * ἀνὴρ σοφὸς τὸν ἑαυτοῦ λαὸν παιδεύει, & ⓓ καρποὶ τῆς συνέσεως αὐτοῦ πιστοί.
27 * ἀνὴρ σοφὸς πληθήσ(ε)ται εὐλογίας, καὶ μακαριοῦσιν αὐτὸν πάντες ⓓ ὁρῶντες.
28 * ζωὴ ἀνθρώπου ἐν ἀριθμῷ ἡμερῶν, καὶ αἱ ἡμέραι τοῦ ἰσραὴλ ἀναρίθμητοί.
29 * σοφὸς ἐν τῷ λαῷ αὐτοῦ κληρονομήσει δόξαν, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα.
30 * τέκνον ἐν ζωῇ σου πείραζον τὴν ψυχήν σου, & ἴδε τί πονηρὸν αὐτῇ, & μὴ δῷς αὐτῇ.
31 * οὐ γὰρ τὰ πάντα πᾶσι συμφέρει, καὶ οὐ πᾶσα ψυχὴ ἐν παντὶ ἀνθρώπῳ εὐδοκιμεῖ.
32 * μὴ ἀπλήστου ἐν πάσῃ τρυφῇ, καὶ μὴ ἐκχυθῇς ἐπὶ ἐδεσμάτων.
33 * ἐν πολλοῖς γὰρ βρώμασιν ἔσται νόσος, & ἡ ἀπληστία ἐγγιεῖ ἕως χολέρας.
34 * διὰ ἀπληστίαν πολλοὶ ἐτελεύτησαν, ὁ δὲ προσέχων προθήσει ζωήν.

λή.

1 * Τίμα ἰατρὸν πρὸς τὰς χρείας τιμαῖς αὐτοῦ· καὶ γὰρ αὐτὸν ἔκτισεν ὁ κύριος.
2 * παρὰ γὰρ ὑψίστου ἐστὶν ἴασις, καὶ παρὰ βασιλέως λήψ(ε)ται δόξαν.
3 * ἐπιστήμη ἰατροῦ ὑψώσει κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἐναντίον μεγιστάνων θαυμασθήσεται.
4 * κύριος ἔκτισεν ἐκ γῆς φάρμακα, καὶ ἀνὴρ φρόνιμος οὐ προσοχθίσει αὐτοῖς.
5 * οὐχὶ ἀπὸ ξύλου ἐγλυκάνθη ὕδωρ· * εἰς γνωσθῆναι τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ ἀπὸ ἀνθρώπου; καὶ ἔδωκεν ἀνθρώποις ἐπιστήμην ἐνδοξάζεσθαι ἐν τοῖς θαυμασίοις αὐτοῦ.
7 * ἐν αὐτοῖς ἐθεράπευσε & ἦρε πόνον αὐτοῦ.
8 * μυρεψὸς ἐν ἰάτροις ποιήσει μίγμα, καὶ οὐ μὴ συντελεσθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ, καὶ εἰρήνη παρ' αὐτοῦ ἐστιν ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς.

25 * *Est sapiens propriæ animæ, & fructus intellectus eius in ore laudabiles.*
26 * *Vir sapiens suam plebẽ erudit, et fructus intellectus*
27 *illius fideles.* * *Vir sapiens implebitur benedictione, & beatũ dicent eum omnes vi-*
28 *dentes.* * *Vita viri in numero dierum, & dies Israel innumerabiles.*
29 * *Sapiens in populo suo hæreditabit gloriam, & nomen illius erit in seculum.*
30 * *Fili, in vita tua tenta animam tuam, & vide quid malum illi, & non des ei.*
31 * *Non enim omnia omnibus conferunt, & non omnis anima in omni complacet.*
32 * *Non sis insatiabilis in omnibus delitijs, & ne effundaris super epulas.*
33 * *In multis enim escis erit infirmitas, & insatiabilitas appropinquabit vsque ad choleram.*
34 * *Propter insatiabilitatem multi obierunt, at attendens adijciet vitam.*

CAP. XXXVIII.

1 * *Honora medicum ad necessitates honoribus eius. etenim illũ creauit Dominus.*
2 * *Ab enim Altissimo est medela, & à rege accipiet gloriam.*
3 * *Scientia medici exaltabit caput illius, & corã magnatibus in admiratione erit.*
4 * *Dominus creauit de terra medicinalia, & vir prudens non grauabitur illis.*
5 * *Nónne à ligno indulcata est aqua,* * *ad cognoscendum virtutem eius ab homine? & ipse dedit hominibus scientiam, vt glorificetur in mirabilibus suis.*
7 *In illis curauit, & abstulit dolorem eius.*
8 * *Vnguentarius in his faciet mixtionem, & non consummabuntur opera eius, & pax ab illo est super faciem terræ.*

* *Fili in infirmitate tua ne despicias, sed ora Dominũ, & ipse sanabit te.* * *Auerte ab errore & dirige manum, & ab omni peccato munda cor.* * *Da suauem odorem & memoriam similaginis, et impingua oblationem, quasi non existens. & medico da locum.* * *Et enim illum Dominus creauit, & non discedat à te, & enim illius necessitas.* * *Est quando tempus, & in manibus eorum suauis odor.* * *Etenim ipsi Dominum deprecabuntur, vt det illis requiem & sanitatem gratia conuersationis.*

* *Qui peccat in conspectu eius qui fecit eum, incidat in manus medici.*

* *Fili super mortuum produc lachrymas, & quasi dira passus incipe luctus; secundùm autem iudicium illius, contege corpus illius, & non despicias sepulturam illius.*

* *Acerbum fac fletum, & accende planctum.*

* *Et fac luctum secundùm dignitatem eius. Diem vnum & duo gratia detractionis, & consolare te tristitiæ causa.* * *A tristitia enim procedit mors, & tristitia cordis flectet vires.* * *In inductione permanet & tristitia, & vita pauperis maledictio cordis.*

* *Ne des in tristitiam cor tuum, repelle eam memor nouissimorum.*

* *Ne obliuiscaris, nõ enim est reditus, & huic non proderis, & tibi ipsi malefacies.*

* *Memento iudicij mei, quoniam sic & tuum, mihi heri, & tibi hodie.* * *In requie mortui requiescere fac memoriam eius, & consolare te in illo in exitu spiritus sui.*

* *Sapientia scribæ in opportunitate ocij, & diminutus opere suo non erit sapiens.*

9 * τέκνον ἐν ἀρρωστήματί σου μὴ ὠλιγώρει σεαυτοῦ, ἀλλ' εὐξαι κυρίῳ, καὶ αὐτὸς ἰάσεταί σε.

10 * ἀπόστηθι πλημμελείας καὶ διόρθωσον χεῖρας, καὶ ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας καθάρισον καρδίαν.

11 * δὸς εὐωδίαν καὶ μνημόσυνον σεμιδάλεως, καὶ πίανον προσφορὰν, ὡς μὴ ὑπάρχων· καὶ ἰατρῷ δὸς τόπον. 12 * καὶ γὰρ αὐτὸν ὁ κύριος ἔκτισε, καὶ μὴ ἀποστήτω σου, ἐν γὰρ αὐτοῦ χρεία.

13 * ἔστιν ὅτε καιρὸς, ἐν χερσὶν αὐτῶν εὐωδία.

14 * ἐν γὰρ αὐτοῖς κύριος δεηθήσονται, ἵνα εὐοδώσῃ αὐτοῖς διάπαυσιν καὶ ἴασιν χάριν ἐμβιώσεως.

15 * ὁ ἁμαρτάνων ἐναντίον τοῦ ποιήσαντος αὐτὸν, ἐμπέσοι εἰς χεῖρας ἰατροῦ.

16 * τέκνον ἐπὶ νεκρῷ κατάγαγε δάκρυα, καὶ ὡς δεινὰ πάσχων ἔναρξαι θρήνων· καὶ κατὰ τὸ κρίσιν αὐτοῦ, περίκειτο τὸ σῶμα αὐτοῦ, καὶ μὴ ὑπερίδῃς τοῦ ταφοῦ αὐτοῦ.

17 * πίκρασον κλαυθμόν, καὶ θέρμανον κοπετόν. 18 * καὶ ποίησον τὸ πένθος κατὰ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ. ἡμέραν μίαν καὶ δύο χάριν διαβολῆς, καὶ παρακλήθητι λύπης ἕνεκα.

19 * ἀπὸ λύπης γὰρ ἐκβαίνει θάνατος, καὶ λύπη καρδίας κάμπτει ἰσχύν.

20 * ἐν ἐπαγωγῇ παραμένει καὶ λύπη, καὶ βίος πτωχοῦ κατάρα καρδίας. 21 * μὴ δῷς εἰς λύπην τοῦ καρδίαν σου, ἀπόστηθι αὐτοῦ μνησθεὶς τὰ ἔσχατα.

22 * μὴ ἐπιλάθῃ, οὐ γάρ ἐστιν ἐπάνοδος, καὶ τούτῳ οὐκ ὠφελήσεις, καὶ σεαυτὸν κακώσεις.

23 * μνήσθητί μου τὸ κρίμα, ὅτι οὕτως καὶ τὸ σόν· ἐμοὶ χθές, καὶ σοὶ σήμερον.

24 * ἐν διαπαύσει νεκροῦ κατάπαυσον τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ, καὶ παρακλήθητι ἐπ' αὐτῷ ἐν ἐξόδῳ πνεύματος αὐτοῦ.

25 * σοφία γραμματέως ἐν εὐκαιρίᾳ σχολῆς, καὶ ὁ ἐλαττούμενος πράξει αὐτοῦ οὐ σοφισθήσεται.

9 * Fili, in tua infirmitate nõ despicias teipsum, sed ora Dominum, & ipse curabit te.

10 * Auerte à delicto, & dirige manus, & ab omni delicto
11 munda cor tuũ. * Da suauitatem & memoriam similaginis, & impingua oblationem, & da locum medico.

12 * Etenim illum Dominus creauit, & non discedat à te; quia opera eius sunt necessaria.

13 * Est enim tempus, quando
B in manibus illorum incurras.

14 * Ipsi verò Dominum deprecabuntur, vt dirigat requiẽ eorum in sanitatem, propter conuersationem illorum. Sup. 22 b

15 * Qui delinquit in conspectu eius qui fecit eum, incidet in manus medici.

16 * Fili, in mortuum produc lachrymas, & quasi dira passus, incipe plorare, & secundũ iudicium contege corpus illius, & non despicias sepulturam illius.

17 * Propter delaturam autem amarè fer luctũ illius vno die:

18 * Et consolare propter tristitiam, & fac luctum secundũ meritũ eius vno die, vel duobus propter detractionem.

19 * A tristitia enim festinat mors, & cooperuit virtutem; & tristitia cordis flectit cerui-
20 cem. * In abductione permanet tristitia, & substantia inopis secundum cor eius.

21 * Non dederis in tristitia cor tuum, sed repelle eam à te, & memento nouissimorum.

22 * Noli obliuisci, neq; enim est cõuersio: & huic nihil proderis, & teipsum pessimabis.

23 * Memor esto iudicij mei;
C sic enim erit & tuum: mihi heri, & tibi hodie.

24 * In requie mortui requiescere fac memoriam eius, & consolare illum in exitu spiritus sui.

25 * Sapientiam scribe in tempore vacuitatis: & qui minoratur actu, sapientiã percipiet; quia sapientia replebitur.

* Qui tenet aratrum,& qui gloriatur in iaculo , ſtimulo boues agitat,& conuerſatur in operibus eorum , & narratio eius in filiis taurorum.

* Cor ſuum dabit ad verſandos ſulcos , & vigilia eius in ſagina vaccarum.

* Sic omnis faber & architectus , qui noctem tanquam diem tranſigit , qui ſculpit ſignacula ſculptilia , & aſſiduitas eius variat picturam : cor ſuum dabit in ſimilitudinem picturæ, & vigilia ſua perficit opus.

* Sic faber ferrarius, ſedens iuxta incudem, & conſiderans opus ferri : vapor ignis vret carnes eius,& in calore fornacis concertatur.

* Vox mallei innouat aurem eius,& contra ſimilitudinem vaſis oculus eius.

* Cor ſuum dabit in conſummationem operum , & vigilia ſua ornabit imperfectionem.

* Sic figulus ſedens ad opus ſuum,conuertens pedibus ſuis rotam, qui in ſolicitudine poſitus eſt ſemper propter opus ſuum , & innumera eſt omnis operatio eius.

* In brachio ſuo formabit lutum, & ante pedes ſuos curuabit virtutem ſuam .

* Cor ſuum dabit vt conſummet linitionem , & vigilia ſuam mundabit fornacem.

* Omnes hi in manibus ſuis ſperauerũt , & vnuſquiſque in arte ſua ſapiens eſt.

* Sine his omnibus non ædificatur ciuitas : & non inhabitabunt nec inambulabunt, & in Eccleſiam non tranſilient.

* Super ſellam iudicis non ſedebunt , & teſtamentum iudicij non intelligent , neque palàm facient iudicium & diſciplinam.

* Et in parabolis non inuenientur , ſed creaturam æui confirmabunt.

* τί σοφισθήσεται ὁ κρατῶν ἀρότρου, καυχώμενος ἐν δόρατι κεντροῦ. βόας ἐλαύνων καὶ ἀσχολούμενον ἐν ἔργοις αὐτῶν · καὶ ἡ διήγησις αὐτοῦ ἐν υἱοῖς ταύρων.

* καρδίαν αὐτοῦ δώσει ἐκδοῦναι αὔλακας, καὶ ἡ ἀγρυπνία αὐτοῦ εἰς χορτάσματα δαμάλεων.

* πᾶς τέκτων καὶ ἀρχιτέκτων, ὃς νύκτωρ ὡς ἡμέραν διάγει. ὁ γλύφοντες γλύμματα σφραγίδων, καὶ ἐπιμονὴ αὐτοῦ ἀλλοιῶσαι ποικιλίαν . καρδίαν αὐτοῦ δώσει εἰς τὸ ὁμοιῶσαι ζωγραφίαν , καὶ ἡ ἀγρυπνία αὐτοῦ συντελέσαι ἔργον.

* οὕτως πᾶς χαλκεὺς καθήμενος ἐγγὺς ἄκμονος, καὶ καταμανθάνων ἐν ἔργῳ σιδήρου. ἀτμὶς πυρὸς τήξει σάρκας αὐτοῦ, καὶ ἐν θέρμῃ καμίνου διαμαχήσεται.

* φωνὴ σφύρας καὶ ἄκμονος καὶ νιεῖ τὸ ὦς αὐτοῦ, καὶ κατέναντι ὁμοιώματος σκεύους ὁ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ.

* καρδίαν αὐτοῦ δώσει εἰς συντέλειαν ἔργων, καὶ ἡ ἀγρυπνία αὐτοῦ κοσμῆσαι ἐπὶ συντελείας.

* οὕτως κεραμεὺς καθήμενος ἐν ἔργῳ αὐτοῦ, καὶ συστρέφων ἐν ποσὶν αὐτοῦ τροχόν. ὃς ἐν μεριμνῃ κεῖται διὰ παντὸς ἐπὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ ἐναρίθμιος πᾶσα ἡ ἐργασία αὐτοῦ.

* ἐν βραχίονι αὐτοῦ τυπώσει πηλόν, καὶ ἐνώπιον ποδῶν κάμψει ἰσχὺν αὐτοῦ. * καρδίαν ἐπιδώσει εἰς τὸ συντελέσαι τὸ χρίσμα , καὶ ἡ ἀγρυπνία αὐτοῦ, καθαρίσαι κάμινον.

* πάντες οὗτοι εἰς χεῖρας ἑαυτῶν ἐπίστευσαν, καὶ ἕκαστος ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ σοφίζεται. * ἄνευ αὐτῶν οὐκ οἰκισθήσεται πόλις, καὶ οὐ παροικήσουσιν οὐδὲ περιπατήσουσιν . ἐν βουλῇ λαοῦ οὐ ζητηθήσονται, καὶ ἐν ἐκκλησίᾳ οὐχ ὑψωθήσονται.

* ἐπὶ δίφρον δικαστῶν οὐ καθίσονται, καὶ διαθήκην κρίματος οὐ διανοηθήσονται . οὐ μὴ ἐκφάνωσι παιδείαν καὶ κρίμα. * καὶ ἐν παραβολαῖς οὐχ εὑρεθήσονται, ἀλλὰ κτῆμα αἰῶνος συστήσουσι.

* *In quo erit ſapiens qui tenet aratrum , qui gloriatur in fuſte ſtimuli : boues agitãs & nutritus in operibus eorum : & narratio eius in filiis taurorum.* * *Cor ſuũ dabit ad verſandos ſulcos, & vigilia eius in pabula fœnilia vaccarum.*

* *Sic omnis faber & architectus, qui nocte tanquàm diem tranſigit. Qui ſculpunt ſculpturas ſignaculorum, & inſtantia eius immutare varietatem. Cor ſuum dabit ad aſſimilandam picturam ; & vigilia eius perficere opus.*

* *Sic faber ferrarius ſedens iuxta incudem, & conſiderans in opere ferri. Vapor ignis liquefaciet carnes eius, & in calore fornacis pugnabit.* * *Vox mallei & incudis innouabit aurem eius , et cõtra ſimilitudinem vaſis oculi eius.* * *Cor ſuũ dabit in conſummationem operum , & vigilia eius ornare in perfectione.*

* *Sic figulus ſedens in opere ſuo , & conuertens in pedibus ſuis rotam. Qui in ſollicitudine poſitus eſt ſemper in opus ſuum , & numerata omnis operatio eius.*

* *In brachio ſuo figurabit lutum, & ante pedes flectet vires ſuas.*

* *Cor dabit ad conſummãdum linitionem ; & vigilia eius, mundare fornacem.*

* *Omnes hi in manus ſuas confiderunt , & vnuſquiſq; in opere ſuo ſapiens eſt.*

* *Sine eis nõ habitabitur ciuitas, & non inhabitabunt neque deambulabunt. In conſilio populi non requirentur, & in congregatione non trãſilient.* * *Super ſedẽ iudicum non ſedebunt, & teſtamentũ iudicij non intelligent. Neq; manifeſtabunt diſciplinã & iudiciũ.* * *Et in parabolis non inuenientur, ſed poſſeſſionem ſeculi firmabunt.*

39 * Et deprecatio illorum in operatione artis: præter dantem animam ſuam, & cogitantem in lege Altiſſimi.

CAP. XXXIX.

1 SApientiam omnium antiquorum exquiret, & in prophetiis vacabit.

2 * Narrationem virorum nominatorum conſeruabit, et in verſutiis parabolarum ſimul introibit.

3 * Occulta prouerbiorũ exquiret, & in ænigmatis parabolarum conuerſabitur.

4 * In medio magnatũ miniſtrabit, & coram ducibus conſpicietur.

5 * In terra alienarum gentium pertranſibit: bona enim & mala in hominibus tẽtauit.

6 * Cor ſuum tradet ad Dominum, vt vigilet diluculo ad eum qui fecit illum, & in conſpectu Altiſſimi deprecabitur.

7 * Et aperiet os ſuum in oratione, & pro peccatis ſuis deprecabitur.

8 * Si Dominus magnus voluerit, ſpiritu intellectus replebitur. * Ipſe diſtillabit

9 verba ſapientiæ ſuæ, & in oratione confitebitur Dño.

10 * Ipſe dirigit cõſilium eius, & ſcientiam, & in abſconditis ſuis cogitabit.

11 * Ipſe manifeſtabit diſciplinam doctrinæ ſuæ, & in lege teſtamenti Domini gloriabitur.

12 * Laudabũt intellectũ eius multi, & vſque in ſeculum non delebitur.

13 * Recedet memoria eius, & nomen eius viuet in generationes generationum.

14 * Sapientiã eius enarrabunt gentes, & laudẽ eius enunciabit eccleſia.

15 * Si permanſerit nomẽ, relinquet pluſquàm mille; & ſi requieuerit, inducit illi.

16 * Adhuc cogitãs enarrabo, quoniã ſicut Luna ſemiplena, repletus ſum.

17 * Exaudite me ſancti, et germinate quaſi roſa plantata ſuper fluxum humidum.

39 * καὶ ἡ δέησις αὐτῶν ἐν ἐργασίᾳ τέχνης. πλὴν τοῦ ἐπιδιδόντ@ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, καὶ διανοουμένου ἐν νόμῳ ὑψίστου.

λθ'.

1 * Σοφίαν πάντων ἀρχαίων ἐκζητήσει, καὶ ἐν προφητείαις ἀσχοληθήσ(ε)ται. 2 * διήγησιν ἀνδρῶν ὀνομαστῶν συντηρήσει, καὶ ἐν στροφαῖς παραβολῶν συνεισελεύσ(ε)ται.

3 * ἀπόκρυφα παροιμιῶν ἐκζητήσει, καὶ ἐν αἰνίγμασι παραβολῶν ἀναστραφήσ(ε)ται. 4 * ἀναμέσον μεγιστάνων ὑπηρετήσει, καὶ ἔναντι ἡγουμένων ὀφθήσ(ε)ται. 5 * ἐν γῆ ἀλλοτρίων ἐθνῶν διελεύσε(ται), ἀγαθὰ γὰρ καὶ κακὰ ἐν ἀνθρώποις ἐπείρασε.

6 * τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐπιδώσει πρὸς κύριον, ὀρθρίσας πρὸς τὸν ποιήσαντα αὐτόν, καὶ ἐναντίον ὑψίστου δεηθήσ(ε)ται. 7 * καὶ ἀνοίξει τὸ στόμα αὐτοῦ ἐν προσευχῇ, καὶ περὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ δεηθήσ(ε)ται.

8 * ἐὰν ὁ κύριος ὁ μέγας θέλῃ, πνεύματι συνέσεως ἐμπλησθήσ(ε)ται. 9 * αὐτὸς ἀναμεθύσει ῥήματα σοφίας αὐτοῦ, καὶ ἐν προσευχῇ ἐξομολογήσ(ε)ται τῷ κυρίῳ.

10 * αὐτὸς κατευθυνεῖ βουλὴν αὐτοῦ καὶ ἐπιστήμην, καὶ ἐν τοῖς ἀποκρύφοις αὐτοῦ διανοηθήσ(ε)ται.

11 * αὐτὸς ἐκφανεῖ παιδείαν διδασκαλίας αὐτοῦ, καὶ ἐν νόμῳ διαθήκης κυρίου καυχήσε(ται).

12 * αἰνέσουσι τὴν σύνεσιν αὐτοῦ πολλοί, καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος οὐκ ἐξαλειφθήσεται.

13 * οὐκ ἀποστήσε(ται) τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ζήσε(ται) εἰς γενεὰς γενεῶν. 14 * τὴν σοφίαν αὐτοῦ διηγήσε(ται) ἔθνη, καὶ τὸν ἔπαινον αὐτοῦ ἐξαγγελεῖ ἐκκλησία.

15 * ἐὰν ἐμμείνῃ ὄνομα καταλείψει ἢ χίλιοι, καὶ ἐὰν ἀναπαύσηται ἐμποιεῖ αὐτῷ. 16 * ἔτι διανοηθεὶς ἐκδιηγήσομαι, ὅτι ὡς διχομηνία ἐπληρώθην. 17 * εἰσακούσατέ μου ὅσιοι, καὶ βλαστήσατε ὡς ῥόδον φυόμενον ἐπὶ ῥεύματος ὑγροῦ.

39 * Et deprecatio illorum in operationem artis, accommodantes animas ſuas, & cõquirentes in lege Altiſsimi.

CAP. XXXIX.

1 SApientiam omniũ antiquorum exquiret ſapiens, & in
A 2 Prophetis vacabit. * Narrationem virorum nominatorũ cõſeruabit, & in verſutias parabolarum ſimul introibit.

3 * Occulta prouerbiorũ exquiret, & in abſconditis parabolarum conuerſabitur. 4 * In medio magnatorũ miniſtrabit, & in conſpectu præſidis apparebit. 5 * In terrã alienigenarũ gentiũ pertranſiet: bona enim & mala in omnibus tentabit. 6 * Cor ſuum tradet ad vigilãdum diluculo ad Dñm, qui fecit illum, & in conſpectu Altiſsimi deprecabitur.

7 * Aperiet os ſuum in oratione, & pro delictis ſuis deprecabitur. 8 * Si enim Dñs magnus voluerit, ſpiritu intelligentiæ replebit illũ. 9 * Et ipſe tãquã imbres emittet eloquia ſapientiæ ſuæ, & in oratione
10 cõfitebitur Dño. * Et ipſe diriget conſiliũ eius & diſciplinam, & in abſconditis ſuis cõ-
11 ſiliabitur. * Ipſe palam faciet diſciplinam doctrinæ ſuæ, & in lege teſtamenti Dñi gloria-
12 bitur. * Collaudabũt multi
B ſapientiam eius, & vſque in ſeculum non delebitur.

13 * Nõ recedet memoria eius, & nomen eius requiretur à generatione in generationem. Inf. 44. c.

14 * Sapientiam eius enarrabunt gentes, & laudem eius
15 enunciabit Eccleſia. * Si permanſerit nomen eius, derelinquet plus quàm mille; & ſi requieuerit, proderit illi.

16 * Adhuc cõſiliabor vt enarrem, vt furore enim repletus
17 ſum. * Et in voce dicit: Obaudite me diuini fructus, & quaſi roſa plantata ſuper riuos aquarum, fructificate.

18 * Quaſi Libanus, odorem ſuauitatis habete.

* Florete flores quasi liliũ, & date odorem, & frondete in gratiam, & collaudate canticũ, & benedicite Dñm in operibus suis. * Date nomini eius magnificentiam, & cõfitemini C illi in voce labiorum vestrorũ, & in canticis labiorum & citharis: & sic dicetis in confessione. * Opera Domini vniuersa bona valde. * In verbo enim eius stetit aqua sicut congeries, & in sermone oris illius sicut exceptoria aquarũ: * Quoniam in præcepto ipsius placor fit, & nõ est minoratio in salute ipsius. * Opera omnis carnis coram illo, & nõ est quicquam absconditum ab oculis eius. * A seculo vsque in seculum respicit, & nihil est mirabile in conspectu eius.

* Non est dicere: Quid est hoc, aut quid est istud? omnia enim in tempore suo quęrentur. * Benedictio illius quasi fluuius inundabit: & quomodo cataclysmus aridã inebriabit; sic ira ipsius gentes quæ non exquisierunt eum, hæreditabit. * Quomodo cõuertit aquas in siccitatem.

* Et siccata est terra, & viæ illius viis illorum directę sunt; sic peccatoribus offensiones in ira eius. * Bona bonis creata sunt ab initio: sic nequissimis bona & mala. D

* Initium necessariæ rei vitæ hominum, aqua, ignis, & ferrum, sal, lac, & panis similagineus, & mel, & botrus vuæ, & oleum, & vestimentum.

* Hæc omnia sanctis in bona; sic & impiis & peccatoribus in mala conuertentur.

* Sunt spiritus, qui ad vindictam creati sunt, & in furore suo confirmauerunt tormenta sua: & in tempore consummationis effundent virtutem, & furorem eius qui fecit illos confundent.

* Ignis, grando, fames, & mors: omnia hæc ad vindictam creata sunt.

Gen. 1. d. Mar. 7. d.

Sup. 29 d

Inf. 40. b

19 * καὶ ἀνθήσατε ἄνθος ὡς κρίνον, διάδοτε ὀσμὴν καὶ αἰνέσατε ᾆσμα.
20 * ὑμνήσατε τὸν κύριον ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, ἐν ὠδαῖς χειλέων καὶ ἐν κινύραις· καὶ οὕτως ἐρεῖτε ἐν ἐξομολογήσει.
21 * τὰ ἔργα κυρίου πάντα καλὰ σφόδρα· καὶ πᾶν πρόσταγμα ἐν καιρῷ αὐτοῦ ἔσται· οὐκ ἔστιν εἰπεῖν τί τοῦτο ἐστι, πάντα γὰρ ταῦτα ἐν καιρῷ
22 αὐτῶν ζητηθήσεται. * ἐν λόγῳ αὐτοῦ ἔστη, ὡς σωρωνία ὕδωρ, καὶ ἐν ῥήματι στόματος αὐτοῦ ἀποδοχεῖα ὑδάτων.
23 * ἐν προστάγματι αὐτοῦ πᾶσα ἡ εὐδοκία, καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἐλαττώσει τὸ σωτήριον αὐτοῦ.
24 * ἔργα πάσης σαρκὸς ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔστι κρυβῆναι ἀπὸ τῶν
25 ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. * ἀπὸ τοῦ αἰῶνος εἰς τὸν αἰῶνα ἐπέβλεψε, καὶ οὐδέν ἐστι θαυμάσιον ἐναντίον αὐτοῦ.
26 * οὐκ ἔστιν εἰπεῖν, τί τοῦτο ἐστι; πάντα γὰρ εἰς χρείαν αὐτῶν ἔκτισαι.
27 * ἡ εὐλογία αὐτοῦ ὡς ποταμὸς ἐπεκάλυψε, καὶ ὡς καταικλυσμὸς ξηρὰν ἐμέθυσεν· οὕτως ὀργὴ αὐτοῦ
28 ἔθνη κληρονομήσει· * ὡς μετέστρεψεν ὕδατα εἰς ἅλμην.
29 * αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ εὐθεῖαι τοῖς ὁσίοις, οὕτως τοῖς εὐθέσι προσκόμματα.
30 * ἀγαθὰ τοῖς ἀγαθοῖς ἔκτισαι ἀπ' ἀρχῆς· οὕτως τοῖς ἁμαρτωλοῖς κακά.
31 * ἀρχὴ πάσης χρείας εἰς ζωὴν ἀνθρώπου, ὕδωρ καὶ πῦρ, καὶ σίδηρος, καὶ ἅλας· καὶ σεμίδαλις πυροῦ, καὶ γάλα, καὶ μέλι, αἷμα σταφυλῆς καὶ ἔλαιον, καὶ ἱμάτιον.
32 * πάντα ταῦτα τοῖς εὐσεβέσιν ἀγαθά· οὕτως τοῖς ἁμαρτωλοῖς τραπήσεται εἰς κακά.
33 * ἔστι πνεύματα ἃ εἰς ἐκδίκησιν ἔκτισαι, καὶ ἐν θυμῷ αὐτῶν ἐξερέωσε μάστιγας αὐτῶν. ἐν καιρῷ συντελείας ἰσχὺν ἐκχέουσι, καὶ τὸν θυμὸν τοῦ ποιήσαντος αὐτὸν κοπάσουσι.
34 * πῦρ καὶ θάλασσα καὶ λιμὸς καὶ θανάτῳ, πάντα ταῦτα εἰς ἐκδίκησιν ἔκτισαι.

19 * Et producite florẽ quasi lilium, mittite odorem & laudate canticum. 20 * Benedicite Dominũ in omnibus operibus eius, in canticis labiorum & in citharis. Et sic dicetis in confessione. 21 * Opera Domini omnia bona valdè. Et omne præceptum in tempore suo erit. non est dicere, quid hoc est, omnia enim hæc in tempore suo quærentur. 22 * In verbo eius stetit, quasi cumulus aqua, & in sermone oris illius receptacula aquarum. 23 * In præcepto eius omnis complacentia, & nõ est qui minuat saluationẽ eius. 24 * Opera omnis carnis coram illo, & non est abscondi ab oculis eius. 25 * A seculo in seculum respexit, & nihil est mirabile in conspectu eius. 26 * Non est dicere, Quid hoc est; omnia enim ad vsum eorum creata sunt. 27 * Benedictio eius quasi fluuius cooperuit, & sicut diluuium aridam inebriauit, sic iram eius gẽtes hæreditabũt; 28 * Sicut conuertit aquas in salsuginem. 29 * Viæ eius rectæ sanctis, sic iniquis offensiones. 30 * Bona bonis creata sunt ab initio, sic peccatoribus mala. 31 * Initium omnis necessitatis ad vitam hominis, aqua & ignis, & ferrum, & sal, & siligo tritici, & lac, & mel, sanguis vuæ & oleum, & vestimentum. 32 * Omnia hæc pijs bona; sic peccatoribus conuertentur in 33 mala. * Sunt spiritus qui ad vindictam creati sunt, et in furore suo confirmauerunt flagella sua. In tempore consummationis virtutẽ effundunt, & furorem eius qui fecit illum sistent. 34 * Ignis & marè, & fames, & mors, omnia hæc ad vindictam creata sunt.

* *Bestiarum dentes & scorpij, & viperæ, & romphæa vindicans in perniciem impios.* 35
* *In ortu eius lætabũtur.* 36
* *Et super terram ad manus præparabuntur, & in temporibus suis non præteribunt verbum.* 37
* *Propterea ab initio firmatus sum, & cogitaui & in scriptura dimisi.* 38
* *Opera Domini omnia bona, & omnẽ vsum in tempore suo præbebit.* 39
* *Et non est dicere hoc isto peius. omnia enim in tempore comprobabuntur.* 40
* *Et nunc in omni corde & ore laudate & benedicite nomen Domini.* 41

CAP. XL.

OCcupatio magna creata est omni homini, & iugum graue super filios Adam. A die exitus de ventre matris eorum, vsque ad reuersionis diem ad matrem omnium. 1
* *Cogitationes eorum & timorẽ cordis, adinuentio expectationis, dies finitionis.* 2
* *A sedente super sedem gloriæ & vsque ad humiliatum, in terra & cinere.* 3
* *A ferente vestem hyacinthinam & coronam, & vsque ad eum qui induitur lino crudo.* 4
* *Furor & zelus, turbatio & fluctuatio, & timor mortis, & imitatio, & contentio, & in tempore quietis in cubili somnus noctis immutat cognitionem eius.* 5
* *Modicum tanquã nihil in requie, & ab illo in somnis quasi in diebus speculæ.* 6
* *Conturbatus in visione cordis sui, tanquam qui euasit à facie belli. In tempore salutis suæ exsurrexit & admirans in nullum timorem;* 7
* *Cum omni carne ab homine vsque ad pecus, & super peccatores septupla ad hæc.* 8

35 * Θηρίων ὀδόντες & σκορπίοι καὶ ἔχεις καὶ ῥομφαία ἐκδικοῦσα εἰς
36 ὄλεθρον ἀσεβεῖς. * ἐν τῇ διαταγῇ αὐτοῦ εὐφρανθήσεται.
37 * καὶ ἐπὶ τῆς γῆς εἰς χεῖρας ἑτοιμασθήσεται, καὶ ἐν καιροῖς αὐτῶν ὁ παραβήσεται λόγον.
38 * διὰ τοῦτο ἐξ ἀρχῆς ἐστηρίχθην, & διενοήθην & ἐν γραφῇ ἀφῆκα.
39 * τὰ ἔργα κυρίου πάντα τὰ ἀγαθά, & πᾶσαν χρείαν ἐν καιρῷ αὐτῆς χορηγήσει.
40 * καὶ οὐκ ἔστιν εἰπεῖν τοῦτο τούτου πονηρότερον. πρόσκαιρα γὰρ ἐν καιρῷ δοκιμασθήσεται.
41 * καὶ νῦν ἐν πάσῃ καρδίᾳ & στόματι ὑμνήσατε καὶ εὐλογήσατε τὸ ὄνομα κυρίου.

μ΄.

1 * Ασχολία μεγάλη ἔκτισται παντὶ ἀνθρώπῳ, καὶ ζυγὸς βαρὺς ἐπὶ υἱοὺς ἀδάμ. ἀφ' ἡμέρας ἐξόδου ἐκ γαστρὸς μητρὸς αὐτῶν, ἕως ἐπιστροφῆς ἡμέρας εἰς μητέρα πάντων.
2 * ὁ διαλογισμὸς αὐτῶν καὶ φόβον καρδίας, ἐπίνοια προσδοκίας, ἡμέρα τελευτῆς.
3 * ἀπὸ καθημένου ἐπὶ θρόνου δόξης καὶ ἕως ταπεινωμένου, ἐν γῇ & σποδῷ.
4 * ἀπὸ φορουμένου ὑακίνθινον καὶ στέφανον, καὶ ἕως περιβαλλομένου ὠμόλινον.
5 * θυμὸς & ζῆλος & ταραχὴ καὶ σάλος & φόβος & θανάτου & μίμημα, & ἔρις, & ἐν καιρῷ ἀναπαύσεως ἐπὶ κοίτης ὕπνος & νυκτὸς ἀλλοιοῖ γνῶσιν αὐτοῦ.
6 * ὀλίγον ὡς οὐδὲν ἐν ἀναπαύσει, καὶ ἀπ' ἐκείνου ἐν ὕπνοις ὡς ἐν ἡμέραις σκοπιᾶς.
7 * τεθορυβημένου & ἐν ὁράσει καρδίας αὐτοῦ, ὡς ἐκφυγὼν ἀπὸ προσώπου πολέμου. ἐν καιρῷ σωτηρίας αὐτοῦ ἐξηγέρθη καὶ ἀποθαυμάζων εἰς οὐδὲν φόβον·
8 * μετὰ πάσης σαρκὸς ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους, καὶ ἐπὶ ἁμαρτωλῶν ἑπταπλάσια πρὸς ταῦτα.

35 Bestiarum dentes & scorpij & serpentes, romphæa vindicans in exterminium impios.
36 * In mandatis eius epulabuntur.
37 * Et super terram in necessitate præparabũtur, & in temporibus suis non præterient verbum.
38 * Propterea ab initio confirmatus sum, & cõsiliatus sum, & cogitaui, & scripta dimisi. Sup. eod.
39 * Omnia opera Domini bona, & omne opus hora sua subministrabit.
40 * Non est dicere: Hoc illo nequius est; omnia enim in tempore suo comprobabuntur.
41 * Et nunc in omni corde & ore collaudate & benedicite nomen Domini.

CAP. XL.

1 A *OCcupatio magna creata est omnibus hominibus, & iugum graue super filios Adam, à die exitus de ventre matris eorum, vsque in diem sepulturæ in matrẽ omnium.*
2 * Cogitationes eorum & timores cordis adinuentiones expectationis, & dies finitionis.
3 * A præsidente super sedem gloriosam, vsque ad humilitatum in terram & cinerem,
4 * Ab eo qui vtitur hyacintho, & portat coronã vsque ad eum qui operitur lino crudo.
5 * Furor, zelus, tumultus, fluctuatio, & timor mortis, iracundia perseuerans & contentio, & in tempore refectionis in cubili somnus noctis immutat scientiam eius.
6 * Modicum autem tanquam nihil in requie, & ab eo in somnis quasi in die respectus.
7 B * Conturbatus est in visu cordis sui, tanquam qui euaserit in die belli. in tempore salutis suæ exurrexit, & admirans ad nullum timorem;
8 * Cum omni carne ab homine vsque ad pecus, & super peccatores septuplum.

* Ad hæc mors, sanguis, cõtentio & romphæa, oppressiones, fames, & contritio & flagella: super iniquos creata sunt hæc omnia; & propter illos factus est cataclysmus.

Gen. 7. Inf. 4. b.

* Omnia enim quæ de terra sunt, in terram conuertentur, & aquę omnes in mare cõuertentur. * Omne munus & iniquitas delebitur. * Et fides in seculũ stabit. * Substantiæ iniustorum sicut fluuius siccabuntur, & sicut tonitruũ magnũ in pluuia personabunt. * In aperiendo manus suas lætabitur, sic præuaricatores in consummatione tabescent. * Nepotes impiorum non multiplicabunt C ramos, & radices immundę super cacumen petræ sonant.

* Super omnem aquam viriditas, & ad oram fluminis ante omne fœnum euelletur.

* Gratia sicut paradisus in benedictionibus, & misericordia in seculo permanet.

* Vita sibi sufficientis operarij conculcabitur, & in ea inuenies thesaurũ. * Fili, ædificatio ciuitatis confirmabit nomen, & super hanc mulier immaculata computabitur.

* Vinũ & musica lætificant cor, & super vtraque dilectio sapientiæ.

* Tibiæ & psalterium suauem faciunt melodiam, & super vtraque lingua suauis.

* Gratiam & speciem desiderabit oculus tuus, & super hoc virides sationes.

* Amicus & sodalis in tempore conuenientes, & super vtrosque mulier cum viro.

* Fratres in adiutorium in tempore tribulationis, & D super eos misericordia liberabit. * Aurum & argentum, & constitutio pedum, & super vtrunque consilium beneplacitum.

* Facultates & virtutes exaltant cor, & super hæc timor Domini.

* θάνατος καὶ ἔρις καὶ ῥομφαία, καὶ αἷμα, ἐπαγωγαὶ λιμοῦ καὶ συντέλεμάτος καὶ μάστιγος. ἐπὶ τοὺς ἀδίκους ἐκτίσθη ταῦτα πάντα, καὶ δι' αὐτοὺς ἐγένετο ὁ κατακλυσμός.

* πάντα ὅσα ἀπὸ γῆς, εἰς γῆν ἀναστρέφει, καὶ ἀπὸ ὑδάτων εἰς θάλασσαν ἀνακάμπτει.

* πᾶν δῶρον καὶ ἀδικία ἐξαλειφθήσεται.

* καὶ πίστις εἰς τὸν αἰῶνα στήσεται.

* χρήματα ἀδίκων ὡς ποταμὸς ξηρανθήσεται, καὶ ὡς βροντὴ μεγάλη ἐν ὑετοῖς ἐχήσει.

* ἐν τῷ ἀνοῖξαι αὐτὸν χεῖρας ἀνθρανθήσεται, ὕτως οἱ παραβαίνοντες εἰς συντέλειαν ἐκλείψουσιν.

* ἔγκονα ἀσεβῶν οὐ πληθυνεῖ κλάδους, καὶ ῥίζαι ἀκάθαρτοι ἐπ' ἀκρογωνίου πέτρας. * ἄχη ἐπὶ παντὸς ὕδατος καὶ χείλους ποταμοῦ καὶ ἐπὶ παντὸς χόρτου ἐκλιλήσεται.

* χάρις ὡς παράδεισος εὐλογίας καὶ ἐλεημοσύνη εἰς τὸν αἰῶνα διαμένει.

* ζωὴ αὐτάρκους ἐργάτου γλυκανθήσεται, καὶ ὑπὲρ ἀμφότερα ὁ εὑρίσκων θησαυρόν. * τέκνα καὶ οἰκοδομὴ πόλεως στηρίζουσιν ὄνομα.

* οἶνος καὶ μουσικὴ εὐφραίνουσι καρδίαν, καὶ ὑπὲρ ἀμφότερα ἀγάπησις σοφίας.

* αὐλὸς καὶ ψαλτήριον ἡδύνουσι μέλη, καὶ ὑπὲρ ἀμφότερα γλῶσσα ἡδεῖα.

* χάριν καὶ κάλλος ἐπιθυμήσει ὀφθαλμός, καὶ ὑπὲρ ἀμφότερα χλόην σπόρου.

* φίλος καὶ ἑταῖρος εἰς καιρὸν ἀπαντῶντες, καὶ ὑπὲρ ἀμφότερα γυνὴ μετ' ἀνδρός.

* ἀδελφοὶ καὶ βοήθεια εἰς καιρὸν θλίψεως, καὶ ὑπὲρ ἀμφότερα ἐλεημοσύνη ῥύσεται. * χρυσίον καὶ ἀργύριον ἐστηρίσουσι πόδα, καὶ ὑπὲρ ἀμφότερα βουλὴ ἀνδοκιμεῖται.

* χρήματα καὶ ἰσχὺς ὑψώσουσι καρδίαν, καὶ ὑπὲρ ἀμφότερα φόβος κυρίου.

9 * *Mors & contentio & romphæa, & sanguis, inductiones famis, & contritionis, & flagelli. In iniquos creata sunt hæc omnia, & propter illos factum est diluuium.*

10 * *Omnia quæcunque de terra, in terram reuertũtur, & ab aquis in mare defluunt.* 11 * *Omne munus & iniustitia delebitur.* 12 * *Et fides in seculum stabit.*

13 * *Opes iniustorum sicut fluuius siccabuntur, & sicut tonitruum magnũ in pluuiis personabunt.*

14 * *In aperiendo ipsum manus lætabitur, sic præuaricatores in consummationẽ deficient.* 15 * *Posteri impiorum non multiplicabunt ramos, et radices immundæ super præcipitem petram.*

16 * *Viriditas super omnem aquam & labij fluminis ante omne fœnum euelletur.*

17 * *Gratia sicut paradisus cum benedictionibus, & misericordia in seculum permanet.* 18 * *Vita sibi sufficientis operarij dulcis erit, & super vtraque qui inuenit thesaurum.* 19 * *Filij & ædificatio ciuitatis firmant nomen.*

20 * *Vinum & musica lætificant cor; & super vtraq; dilectio sapientiæ.*

21 * *Tibia & psalteriũ suauem faciunt melodiam, & super vtraque lingua suauis.*

22 * *Gratiam & pulchritudinem desiderabit oculus, & super vtraque viriditatem seminis.* 23 * *Amicus & sodalis ad tempus occurrentes, & super vtraq; mulier cũ viro.*

24 * *Fratres & auxilium ad tempus tribulationis, & super vtraque eleemosyna liberabit.* 25 * *Aurum & argentum statuent pedẽ, & super vtraque consilium approbatur.*

26 * *Diuitiæ & vires exaltabunt cor, & super vtraque timor Domini.*

Non est in timore Domini minoratio, & non est quærere sibi auxilium. Timor Domini sicut paradisus benedictionis, & super omnem gloriam operuit illum. Fili vitam mẽdicitatis ne viuas, melius mori quàm mẽdicare.

Vir respiciens ad alienã mensam non habet vitam in ratione vitæ, inquinabit animam suam in cibis alienis.

Vir autem sapiens & eruditus custodiet.

In ore impudentis indulcabitur mendicitas, & in ventre eius ignis ardebit.

CAP. XLI.

O Mors quàm amara tui memoria homini pacificè viuenti in his quæ sunt eius. Viro quieto & prospero in omnibus, & adhuc valenti accipere cibum.

O mors bonum tuum iudiciũ est homini indigenti, et diminuto viribus. In vltima senecta constituto & occupato de omnibus, & non credenti, & ei qui perdidit expectationem.

Ne timeas iudiciũ mortis: memento priorum te & vltimorum, hoc enim iudicium tuæ carni à Domino.

Et quid recusas in beneplacito Altissimi? siue decẽ, siue centum, siue mille anni.

Non est in inferno redargutio vitæ. Filij abominabiles fiunt, filij peccatorum, & qui conuersantur in vicinijs impiorũ. Filiorum peccatorũ peribit hæreditas, & cum semine eorum continuè manet improperiũ. Patrem impium accusabũt filij, quoniã propter illum erũt in opprobrio. Væ vobis viri impij, qui dereliquistis legem Altissimi. Si enim multiplicati fueritis in perditionem:

Et si nati fueritis, in maledictionem nati eritis: & si mortui fueritis, in maledictionem diuisi eritis.

27 Οὐκ ἔστιν ἐν φόβῳ κυρίου ἐλάττωσις, καὶ οὐκ ἔστι ζητῆσαι ἑαυτῷ βοήθειαν. 28 φόβος κυρίου ὡς παράδεισος εὐλογίας, καὶ ὑπὲρ πᾶσαν δόξαν ἐκάλυψεν αὐτόν. 29 τέκνον ζωὴν ἐπαιτήσεως μὴ βιώσῃς, κρεῖσσον ἀποθανεῖν ἢ ἐπαιτεῖν.

30 ἀνὴρ βλέπων εἰς ἀλλοτρίαν τράπεζαν οὐκ ἔχει βίον ἐν λογισμῷ ζωῆς, ἀλισγήσει ψυχὴν αὐτοῦ ἐν ἐδέσμασιν ἀλλοτρίοις.

31 ἀνὴρ δὲ ἄπειρος καὶ πεπαιδευμένος φυλάξει. 32 ἐν στόματι ἀναιδοῦς γλυκανθήσεται ἐπαίτησις, καὶ ἐν κοιλίᾳ αὐτοῦ πῦρ καήσεται.

μα'.

1 Ὦ θάνατε ὡς πικρὸν σου τὸ μνημόσυνον ἀνθρώπῳ εἰρηνεύοντι ἐν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ.

2 ἀνδρὶ ἀπερισπάτῳ καὶ εὐοδουμένῳ ἐν πᾶσι καὶ ἔτι ἰσχύοντι ἀπολέξασθαι τροφήν.

3 ὦ θάνατε καλὸν σου τὸ κρίμα ἐστὶν ἀνθρώπῳ ἀπορουμένῳ καὶ ἐλασσουμένῳ ἰσχύι.

4 ἐξάγηρῳ καὶ περισπωμένῳ περὶ πάντων, καὶ ἀπειθοῦντι καὶ ἀπολωλεκότι τὴν ὑπομονήν. 5 μὴ φοβοῦ κρίμα θανάτου· μνήσθητι τοὺς πρὸ σοῦ καὶ τοὺς ἐπὶ σοί· τοῦτο γὰρ τὸ κρῖμα σὴ σαρκὶ παρὰ κυρίου.

6 καὶ τί ἀπαναίνῃ ἐν εὐδοκίᾳ ὑψίστου; εἴτε δέκα, εἴτε ἑκατόν, εἴτε χίλια ἔτη.

7 οὐκ ἔστιν ἐν ᾅδου ἔλεγχος ζωῆς.

8 τέκνα βδελυκτὰ γίνεται, τέκνα ἁμαρτωλῶν, καὶ συνδιατρεφόμενα παροικίαις ἀσεβῶν.

9 τέκνων ἁμαρτωλῶν ἀπολεῖται κληρονομία, καὶ μετὰ σπέρματος αὐτῶν ἐνδελεχίζει ὄνειδος.

10 πατρὶ ἀσεβεῖ μέμψεται τέκνα, ὅτι δι' αὐτὸν ὠνειδίσθη.

11 Καὶ ὑμῖν οὐαὶ ἄνδρες ἀσεβεῖς, οἵτινες ἐγκατελίπετε νόμον ὑψίστου. ἐὰν γὰρ πληθυνθῆτε εἰς ἀπώλειαν.

12 καὶ ἐὰν γενηθῆτε, εἰς κατάραν γενήσεσθε· καὶ ἐὰν ἀποθάνητε, εἰς κατάραν μεριεῖτε.

27 Non est in timore Domini minoratio, & non est in eo
28 inquirere adiutoriũ. Timor Domini sicut benedictio paradisus, & super omnem glo-
29 riam operuerunt illum. Fili, in tempore vitæ tuæ ne indigeas, melius est enim mori,
30 quàm indigere. Vir respiciens in mensam alienam, non est vita eius in cogitatione victus: alit enim animam suam
31 cibis alienis. Vir auten disciplinatus & eruditus custodiet se.
32 In ore imprudentis condulcabitur inopia, & in ventre eius ignis ardebit.

CAP. XLI.

1 A O Mors, quàm amara est memoria tua homini pacem habenti in substãtiis suis!
2 Viro quieto, & cuius viæ directæ sunt in omnibus, & adhuc valẽti accipere cibum.
3 O mors, bonum est iudicium tuum homini indigẽti, & qui minoratur viribus, de-
4 fecto ætate, Et cui de omnibus cura est, & incredibili, qui perdit sapientiam.
5 Noli metuere iudicium mortis: memento quæ ante te fuerunt, & quæ superuentura sunt tibi. hoc iudicium à Domino omni carni.
6 Et quæ superuenient tibi in beneplacito Altissimi, siue decem, siue centum, siue mille
7 anni: Non est enim in inferno accusatio vitæ.
8 Filij abominationũ fiunt
B filij peccatorum, & qui conuersantur secus domos impio-
9 rum. Filiorum peccatorum periet hæreditas, & cum semine illorum assiduitas opprobrij.
10 De patre impio querunturtur filij: quoniam propter illum sunt in opprobrio.
11 Væ vobis viri impij, qui dereliquistis legẽ Domini al-
12 tissimi. Et si nati fueritis, in maledictione nascemini: si mortui fueritis, in maledictione erit pars vestra.

Sup.40 b

13 * Omnia quæ de terra sunt, in terram conuertentur : sic C impij à maledicto in perditionem.

14 * Luctus hominum in corpore ipsorum, nomen autem impiorum delebitur.

15 * Curam habe de bono nomine; hoc enim magis permanebit tibi quàm mille thesauri pretiosi & magni.

16 * Bonæ vitæ numerus dierum: boni autem nomen permanebit in æuum.

17 * Disciplinam in pace conseruate filij.

18 * Sapientia enim abscondita, & thesaurus inuisus, quæ vtilitas in vtrisque?

Sup.20 a

19 * Melior est homo qui abscondit stultitiam suam, quàm homo qui abscondit sapientiam suam.

20 * Veruntamen in his quæ procedunt de ore meo : non est enim bonum omnem irreuerentiam obseruare, & non omnia omnibus beneplacent in fide.

21 * Erubescite à patre, & à matre de fornicatione, & à præsidente & à potente de mendacio. D

22 * A principe & à iudice de delicto, à synagoga, à plebe de iniquitate.

23 * A socio & amico de iniustitia, & de loco in quo habitas, 24 * De furto : de veritate Dei & testamento, de discubitu in panibus, & offuscatione dati & accepti.

Luc. 14.

25 * A salutantibus de silentio, à respectu mulieris fornicariæ, & ab auersione vultus cognati.

26 * Ne auertas faciem à proximo tuo, & ab auferédo partem & non restituendo.

27 * Ne respicias mulieré alieni viri, & ne scruteris ancillam eius, neque steteris ad lectum eius.

28 * Caue ab amicis de sermonibus improperij : & cùm dederis, ne improperes.

ECCLESIASTIC.

13 * παντα ὅσα ἐκ γῆς, εἰς γῆν ἀπελθύσεται, ἕτως ἀσεβεῖς εἰς ἀπώλειαν.

14 * πένθος ἀνθρώπων ἐν σώμασιν αὐτῶν, ὄνομα δὲ ἀνθρώπων ὁσίων ἀγαθὸν ἐξαλειφθήσεται.

15 * φρόντισον περὶ ὀνόματος σου, αὐτὸ γάρ σοι διαμενεῖ, ἢ χίλιοι θησαυροὶ μεγάλοι χρυσίου.

16 * ἀγαθῆς ζωῆς ἀριθμὸς ἡμερῶν, καὶ ἀγαθὸν ὄνομα εἰς αἰῶνας διαμένει.

17 * παιδείαν ἐν εἰρήνῃ σωτηρήσατε τέκνα.

18 * σοφία κεκρυμμένη καὶ θησαυὸς ἀφανὴς, τίς ὠφέλεια ἐν ἀμφοτέροις; 19 * κρείσσων ἄνθρωπος ὁ ἀποκρύπτων τὴν μωρίαν αὐτοῦ, ἢ ἄνθρωπος ὁ ἀποκρυπτων τὴν σοφίαν αὐτοῦ.

20 * διὰ τοῦτο ἐντραπήσεται ἐπὶ τῷ ῥήματί μου· οὐ γὰρ ἔστι πᾶσιν ἀναισχύντου διαφυλάξαι καλόν, καὶ οὐ πάντα τοῖς πᾶσιν ἐν πίστει δέδοκιμάσται.

21 * αἰσχύνεσθε ἀπὸ πατρὸς καὶ μητρὸς περὶ πορνείας, καὶ ἀπὸ ἡγουμένου καὶ δυνάστου περὶ ψεύδους.

22 * καὶ ἀπὸ κριτοῦ καὶ ἄρχοντος περὶ παρανομείας, ἀπὸ συναγωγῆς καὶ λαοῦ περὶ ἀδικίας.

23 * ἀπὸ κοινωνοῦ καὶ φίλου περὶ ἀδικίας, καὶ ἀπὸ τόπου οὗ παροικεῖς,

24 * περὶ κλοπῆς· ἀπὸ ἀληθείας θεοῦ καὶ διαθήκης καὶ ἀπὸ πήξεως ἀγκώνων ἐπ' ἄρτοις. ἀπὸ ἀποστασίου λήψεως καὶ δόσεως,

25 * καὶ ἀπὸ ἀσπαζομένων περὶ σιωπῆς· ἀπὸ ὁράσεως γυναικὸς ἑταίρας καὶ ἀπὸ ἀποστροφῆς προσώπου ἀνθρώπου ἀγχοῦς.

26 * ἀπὸ ἀφαιρέσεως μερίδος καὶ δόσεως καὶ ἀπὸ καταινοήσεως γυναικὸς ὑπανδρου,

27 * ἀπὸ προσεργίας τῆς παιδίσκης, καὶ μὴ ἐπισήσῃς ἐπὶ τὴν κοίτην αὐτῆς. 28 * ἀπὸ φίλων περὶ λόγων ὀνειδισμοῦ, καὶ μετὰ τὸ δοῦναι, μὴ ὀνείδιζε.

13 * Omnia quæcunque ex terra, in terram reuertentur, sic impij in perditionem.

14 * Luctus hominum in corporibus ipsorum; nomen autẽ hominum non bonum delebitur.

15 * Curam habe de nomine, illud enim tibi permanet, plus quàm mille thesauri magni auri.

16 * Bonæ vitæ numerus dierum, & bonum nomen in secula permanet.

17 * Disciplinam in pace cõseruate filij.

18 * Sapientia abscondita & thesaurus inuisus, quæ vtilitas in vtrisque?

19 * Melior homo qui abscondit stultitiam suam, quàm homo qui abscondit sapientiam suam.

20 * Igitur verebitur in verbo meo. non enim est omnem verecundiam seruare bonũ, & nõ omnia omnibus in fide approbantur.

21 * Erubescite à patre & matre de fornicatione : & à duce & potente de mendacio.

22 * Et à iudice & principe de delicto, à synagoga & plebe de iniquitate.

23 * A socio & amico de iniustitia; & à loco vbi habitas

24 * De furto. de veritate Dei & testamento; & à fictione cubiti in panibus. à contemptu acceptionis & dationis.

25 * Et à salutante de silentio. ab inspectione mulieris meretricis, & ab auersione vultus hominis nobilis.

26 * Ab ablatione partis & dationis, & ab animaduersione mulieris coniugatæ.

27 * A curiositate & ancilla, & ne steteris ad cubiculum eius.

28 * Ab amico de sermonibus improperij, & postquam dederis, ne improperes.

CAP. XLII.

ET *ab iteratione & ser-* 1
mone auditus, & reue-
latione de sermonibus absco
ditis. Et eris verecundus ve-
rè, & inueniens gratiam in
conspectu omnis hominis.

‡ Ne de his erubescas, & 2
ne accipias personam vt pec-
ces. *‡ De lege Altissimi &* 3
testamento, & de iudicio iu-
stificare impium.

‡ De verbo socij & 4
viatorum & de datione hæredi-
tatis amicorum: *‡ Et dili-* 5
gentia statera & ponderum.
De acquisitione multorum et
paucorum. *‡ De differente* 6
venditione mercatorum, &
de disciplina filiorum multa:
& seruo prauo latus sangui-
nare. *‡ Super mulierem* 7
nequam bonum signaculum.

‡ Et vbi manus multæ 8
claude. Si tradideris, in nu-
mero & pondere, & datio
& acceptio omnia in scri-
ptura. *‡ De disciplina amẽtis* 9
& fatui, et decrepiti litigan-
tis cum iuuenibus: & eris
eruditus verax, & appro-
batus coram omni viuente.

‡ Filia patri abscondita 10
vigilia, & sollicitudo eius
aufert somnum, & in iuuen-
tute eius, ne fortè abutatur
flore ætatis; & cùm cohabi-
tauerit, ne fortè odio habea-
tur. *‡ In virginitate ne-* 11
quando polluatur; & in pa-
ternis suis grauida fiat: &
cum viro existens ne fortè
transgrediatur, & cùm coha
bitauerit, ne fortè sterilis sit.

‡ Super filiam inuertibi- 12
lem firma custodiã, nequan-
do faciat te ludibrium inimi-
cis, loquelã in ciuitate & ap-
pellationẽ populi, & confun-
dat te in multitudine multo-
rum. *‡ Omni homini ne* 13
aspicias in pulchritudine, &
in medio mulierum ne com-
moreris. *‡ De enim vestimen-* 14
tis procedit tinea, & à mu-
liere iniquitas mulieris.

μβ.

1 ‡ Καὶ ἀπὸ δευτερώσεως καὶ λόγου ἀκοῆς, καὶ ἀποκαλύψεως περὶ λόγων κρυφίων· καὶ ἔσῃ αἰσχυντηρὸς ἀληθινὰς, καὶ εὑρίσκων χάριν ἐναντι παντὸς ἀνθρώπου.

2 ‡ μὴ περὶ τούτων αἰσχυνθῇς, καὶ μὴ λάβῃς πρόσωπον τοῦ ἁμαρτάνειν.

3 ‡ περὶ νόμου ὑψίστου καὶ διαθήκης, καὶ περὶ κρίματος δικαιῶσαι τὸν ἀσεβῆ.

4 ‡ περὶ λόγου κοινωνοῦ καὶ ὁδοιπόρων καὶ περὶ δόσεως κληρονομίας ἑταίρων· 5 ‡ καὶ ἀκριβείας ζυγοῦ καὶ σταθμῶν· περὶ κτήσεως πολλῶν καὶ ὀλίγων.

6 ‡ περὶ διαφόρου πράσεως ἐμπόρων, καὶ περὶ παιδείας τέκνων πολλῆς· καὶ οἰκέτην πονηρὸν πλευρὰν αἱμάξαι.

7 ‡ Ἐπὶ γυναικὶ πονηρᾷ καλὸν σφραγίς·

8 ‡ καὶ ὅπου χεῖρες πολλαὶ κλεῖσον. ἐὰν παραδιδῷς, ἐν ἀριθμῷ καὶ σταθμῷ, καὶ δόσις καὶ λῆψις πάντα ἐν γραφῇ.

9 ‡ περὶ παιδείας ἀνοήτου καὶ μωροῦ καὶ ἐκαταγήρου κεκμηκότος πρεσβύτου νέους· καὶ ἔσῃ πεπαιδευμένος καὶ ἀληθινός, καὶ δεδοκιμασμένος ἐναντι πάντων ζώντων.

10 ‡ Θυγάτηρ πατρὶ ἀπόκρυφος ἀγρυπνία, καὶ ἡ μέριμνα αὐτῆς ἀφυσᾷ ὕπνον, καὶ ἐν νεότητι αὐτῆς μήποτε παρακμάσῃ καὶ συνοικηκυῖα μήποτε μισηθῇ.

11 ‡ ἐν παρθενίᾳ μήποτε βεβηλωθῇ, καὶ ἐν τοῖς πατρικοῖς αὐτῆς ἔγκυος γήπται· καὶ μὴ ἀνδρὸς ὄσα μήπω παρακμάσῃ καὶ συνοικηκυῖα μήποτε στειρωθῇ.

12 ‡ Ἐπὶ θυγατρὶ ἀδιατρέπτῳ στερέωσον φυλακήν, μήπως ποιήσῃ σε ἐπίχαρμα τοῖς ἐχθροῖς, λαλιὰν ἐν πόλει καὶ ἔκκλητον λαοῦ, καὶ καταισχύνῃ σε ἐν πλήθει πολλῶν.

13 ‡ παντὶ ἀνθρώπῳ μὴ ἔμβλεπε ἐν κάλλει, καὶ ἐν μέσῳ γυναικῶν μὴ 14 συνέδρευε. ‡ ἀπὸ γὰρ ἱματίων ἐκπορεύεται σής, καὶ ἀπὸ γυναικὸς πονηρία γυναικός.

CAP. XLII.

1 NOn duplices sermone auditus, de reuelatione ser-
A monis absconditi, & eris verè sine confusione, & inuenies gratiam in cõspectu omnium
2 hominũ. ‡ Ne pro his omnibus confundaris, & ne accipias personam vt delinquas.
3 ‡ De lege Altissimi & testamento, & de iudicio iustifica-
4 re impium. ‡ De verbo sociorum & viatorum, & de datione hæreditatis amicorum.
5 ‡ De æqualitate stateræ & ponderum, de acquisitione multorum & paucorum,
6 ‡ Et de corruptione emptionis & negociatorũ, & de multa disciplina filiorum, & seruo pessimo latus sanguinare.
7 ‡ Super mulierem nequam
8 bonum est signum: ‡ Vbi manus multæ sunt, claude. &
B quodcunque trades, numera & appende, datum verò & acceptum omne describe.
9 ‡ De disciplina insensati & fatui, & de senioribus qui iudicantur ab adolescentibus, & eris eruditus in omnibus, & probabilis in conspectum omnium virorum.
10 ‡ Filia patris abscondita est: vigilia & solicitudo eius aufert somnum, ne fortè in adolescentia sua adultera efficiatur, & cum viro commorata odi-
11 bilis fiat: ‡ Ne quando polluatur in virginitate sua, & in paternis suis grauida inueniatur, ne fortè cum viro cõmorata transgrediatur, aut certè sterilis efficiatur.
12 ‡ Super filiam luxuriosam confirma custodiam, ne quando faciat te in opprobriũ venire inimicis, à detractione in ciuitate, & obiectione plebis,
C & confundat te in multitudi-
13 ne populi. ‡ Omni homini noli attendere in specie, & in medio mulierũ noli commo-
14 rari. ‡ De vestimentis enim procedit tinea, & à muliere iniquitas viri.

Sup. 26 b

* Melior eſt enim iniquitas viri, quàm benefaciens mulier, & mulier confundens in opprobrium. * Memor ero igitur operũ Domini, & quæ vidi annunciabo in ſermonibus Domini opera eius. * Sol illuminans per omnia reſpexit, & gloria Domini plenum eſt opus eius. * Nónne Dominus fecit Sanctos enarrare omnia mirabilia ſua, quę confirmauit Dominus omnipotens ſtabilis in gloria ſua? * Abyſſum & cor hominum inueſtigauit, & in aſtutia eorum excogitauit. * Cognouit enim Dñs omnẽ ſcientiam, & inſpexit in ſignum eius, annuncians quæ præterierunt, & quæ ſuperuentura ſunt, reuelans veſtigia occultorum. * Non prætерit illum omnis cogitatus, & non abſcondit ſe ab eo vllus ſermo. * Magnalia ſapientiæ ſuæ decorauit, quæ eſt ante ſeculũ & vſque in ſeculum: * Neq; adiectũ eſt, neque minuetur, & non eget alicuius conſilio. * Quàm deſiderabilia omnia opera eius, & tanquã ſcintilla quæ eſt conſiderate. * Omnia hæc viuunt & manent in ſeculũ, & in omni neceſſitate omnia obaudiunt ei. * Omnia duplicia, vnum cõtra vnum, & non fecit quicquam deeſſe. * Vniuſcuiuſq; conſeruabit bona: & quis ſatiabitur videns gloriam eius?

CAP. XLIII.

ALtitudinis firmamentũ, pulchritudo eius, ſpecies cæli in viſione gloriæ. * Sol in aſpectu annuncians in exitu, vas admirabile opus Excelſi. * In meridiano exurit terram, & in conſpectu ardoris eius quis poterit ſuſtinere? fornacẽ cuſtodiens in operibus ardoris. * Tripliciter Sol exurens, montes radios igneos exufflans: & refulgens radiis ſuis obcæcat oculos.

* κρείσσων πονηρία ἀνδρὸς ἢ ἀγαθοποιὸς γυνή. γυνὴ καταισχύνουσα εἰς ὀνειδισμόν.

* μνησθήσομαι δὴ τὰ ἔργα κυρίου, καὶ ἃ ἑώρακα ἐκδιηγήσομαι. ἐν λόγοις κυρίου τὰ ἔργα αὐτοῦ.

* καὶ ἥλιος φωτίζων ἐπὶ πάντα ἐπέβλεψε, καὶ τῆς δόξης κυρίου πλήρες τὸ ἔργον αὐτοῦ. * οὐκ ἐνεποίησε τοῖς ἁγίοις κυρίου, ἐκδιηγήσασθαι πάντα τὰ θαυμάσια αὐτοῦ· ἐστερέωσε κύριος παντοκράτωρ, σπερειχθῆναι ἐν δόξῃ αὐτοῦ τὸ πᾶν.

* ἄβυσσον καὶ καρδίαν ἐξίχνιασε, καὶ ἐν παντὶ γνώμασιν αὐτῶν διενοήθη. * ἔγνω γὰρ ὁ ὕψιστος πᾶσαν εἴδησιν, καὶ ἐνέβλεψεν εἰς σημεῖα αἰῶνος· ἀπαγγέλων τὰ παρεληλυθότα καὶ τὰ ἐσόμενα, καὶ ἀποκαλύπτων ἴχνη ἀποκρύφων.

* οὐ παρῆλθεν αὐτὸν πᾶν διανόημα· οὐκ ἐκρύβη ἀπ' αὐτοῦ οὐδὲ εἷς λόγος. * τὰ μεγαλεῖα τῆς σοφίας αὐτοῦ ἐκόσμησεν· ὅς ἐστι πρὸ τοῦ αἰῶνος καὶ εἰς τὸν αἰῶνα.

* οὔτε προστεθῆναι οὔτε ἠλαττώθη, καὶ οὐ προστεδεήθη οὐδενὸς συμβούλου. * ὡς πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐπιθυμητά, καὶ ἕως σπινθῆρός ἐστι θεωρῆσαι. * πάντα ταῦτα ζῇ καὶ μένει εἰς τὸν αἰῶνα ἐν πάσαις χρείαις, καὶ πάντα ὑπακούει. * πάντα διπλᾶ ἓν κατέναντι τοῦ ἑνός, καὶ οὐκ ἐποίησεν οὐδὲν ἐλλεῖπον. * ἐν τῷ ἑνὸς ἐστερέωσε τὰ ἀγαθά, καὶ τίς πλησθήσεται ὁρῶν δόξαν θεοῦ;

μγ'.

* Γαυρίαμα ὕψους στερέωμα καθαριότητος, εἶδος οὐρανοῦ ἐν ὁράματι δόξης. * ἥλιος ἐν ὁπτασίᾳ διαγγέλων ἐν ἐνδόξῳ, σκεῦος θαυμαστὸν ἔργον ὑψίστου. * ἐν μεσημβρίᾳ αὐτοῦ διαξηραίνει χώραν, καὶ ἐναντίον καύματος αὐτοῦ τίς ὑποστήσεται; κάμινον φυσῶν ἐν ἔργοις καύματος. * τριπλάσιον ἥλιος ἐκκαίων ὄρη. ἀτμίδας πυρώδεις ἐκφυσῶν, καὶ ἐκλάμπων ἀκτῖνας ἀμαυροῖ ὀφθαλμούς.

13 * Melior iniquitas viri, quàm benefaciens mulier: mulier confundens in opprobrium. 16 * Memor ero igitur operum Domini, & quæ vidi, enarrabo. in ſermonibus 17 Domini opera eius. * Et Sol illuminans in omnibus inſpexit, & gloria Domini plenũ 18 opus eius. * Non induxit ſanctos Domini, vt enarrarẽt omnia mirabilia ſua. firmauit Dominus omnipotens, vt firmaretur in gloria ſua vniuerſum. 19 * Abyſſum & cor inueſtigauit, & in aſtutiis 20 eorũ excogitauit. * Cognouit enim Altiſſimus omnem cognitionem, & inſpexit in ſigna ſeculi. Annũcians præterita & futura, & reuelans veſtigia occultorum. 21 * Non prætерijt illum omnis cogitatus. non abſconſus eſt ab illo, neque vllus ſermo. 22 * Magnalia per ſapientiam ſuam decorauit. qui eſt ante ſeculum & in ſeculum: 23 * Neque additus eſt, neque diminutus eſt. & non indiguit alicuius conſiliarij: 24 * Quia omnia opera eius deſiderabilia, & vſque ad ſcintillam eſt contemplari. 25 * Omnia hæc viuunt & manent in ſeculũ in omnibus neceſſitatibus, & omnia obediunt. 26 * Omnia duplicia vnum contra vnum, & non fecit quicquam defectuoſum. 27 * Vnum vnius firmauit bona, & quis ſatiabitur vidẽs gloriã Dei? CAP. XLIII.

1 * SVperbia altitudinis firmamentum munditiæ: ſpecies 2 cæli in viſione gloriæ. * Sol in aſpectu annuncians in glorioſo, vas admirabile opus Altiſſimi. 3 * In meridie eius arefacit regionem, & in conſpectu ardoris eius quis ſuſtinebit? fornacẽ inſufflans in operibus 4 ardoris. * Tripliciter Sol exurens montes: vapores igneos exufflans, & refulgẽs radiis, obfuſcat oculos.

5 ‡ *Magnus Dominus qui fecit illum, & in ſermonibus eius ceſſare fecit iter.* 6 ‡ *Et Lunam fecit in ſtatũ ad tempus ſuum. demonſtrationem temporum, & ſignum ſeculi.* 7 ‡ *Et à Luna ſignum feſtiuitatis: luminare quod minuitur in conſummatione.* 8 ‡ *Menſis ſecundùm nomẽ eius eſt: creſcens mirificauit mutatione.* 9 ‡ *Vas caſtrorum in altitudine, in firmamento cæli reſplendens.* 10 ‡ *Species cæli gloria ſtellarum, ornatus illuminans in Altiſſimis Domini.* 11 ‡ *In ſermonibus ſancti ſiſtent condemnationem, & non accendentur in cuſtodia ſua.* 12 ‡ *Vide arcũ & benedic eum qui fecit illũ, valde ſpecioſum in ſplẽdore ſuo.* 13 ‡ *Gyrauit cælũ in circuitione gloriæ: manus Altiſſimi extẽderunt illũ.* 14 ‡ *Imperio ſuo ceſſare fecit niuem, & accelerat coruſcationes iudicij ſui.* 15 ‡ *Propterea aperti ſunt theſauri, & euolauerũt nubes ſicut volatilia.* 16 ‡ *In magnitudine ſua fortificauit nubes, & confracti ſunt lapides grandinis.* 18 ‡ *Vox tonitrui eius dolere fecit terram, & in aſpectu eius commouebuntur montes. In voluntate eius flabit Notus, & tempeſtas Boreæ & conuerſio ſpiritus.* 19 ‡ *Sicut aues volantes diſpergit niuem, & ſicut locuſta deſtruens deſcenſus eius.* 20 ‡ *Pulchritudinem candoris eius admirabitur oculus, & ſuper imbrem eius expaueſcet cor.* 21 ‡ *Et glaciem ſicut ſalem ſuper terram effundit, & congelata fiunt ſudium cacumina.* 22 ‡ *Frigidus ventus Aquilo flabit, & gelabitur gelu ab aqua, ſuper omnem congregationem aquæ quieſcet, & tanquã loricam induet aquã.*

5 ‡ μέγας κύριος ὁ ποιήσας αὐτόν, καὶ ἐν λόγοις αὐτοῦ κατέπαυσε πορείαν. 6 ‡ Ϛ σελήνην ἐποίησε εἰς κάσιν εἰς καιρὸν αὐτῆς· ἀνάδειξιν χρόνων, Ϛ σημεῖον αἰῶνος. 7 ‡ καὶ ἀπὸ σελήνης σημεῖον ἑορτῆς· φωστὴρ μειούμενον ἐπὶ συντελείας. 8 ‡ μὴν κατὰ τὸ ὄνομα αὐτῆς ἐστιν. αὐξανόμενον ἐθαυμάσωσεν ἀλλοιώσει. 9 ‡ σκεῦος παρεμβολῶν ἐν ὕψει, ἐν στερεώματι οὐρανοῦ ἐπιλάμπων. 10 ‡ κάλλος οὐρανοῦ δόξα ἄστρων, κόσμος φωτίζων ἐν ὑψίστοις κυρίου. 11 ‡ ἐν λόγοις ἁγίου στήσονται κατάκριμα, Ϛ οὐ μὴ ἐπικαυθῶσιν ἐν φυλακῇ αὐτῶν. 12 ‡ ἴδε τόξον, καὶ εὐλόγησον τὸν ποιήσαντα αὐτό, σφόδρα ὡραῖον ἐν τῇ αὐγάσματι αὐτοῦ. 13 ‡ ἐγύρωσεν οὐρανὸν ἐν κυκλώσει δόξης· χεῖρες ὑψίστου ἐλαύνουσαν αὐτόν. 14 ‡ ἐπιτάγματι αὐτοῦ κατέπαυσε χιόνα, Ϛ ταχυνεῖ ἀστραπὰς κρίματος αὐτοῦ. 15 ‡ διὰ τοῦτο ἠνεῴχθησαν θησαυροί, καὶ ἐξέπτησαν νεφέλαι ὡς πετειναί. 16 ‡ ἐν μεγαλείῳ αὐτοῦ ἴσχυσεν νεφέλας, Ϛ διεθρύβησαν λίθοι χαλάζης. 18 ‡ φωνὴ βροντῆς αὐτοῦ ὠδίνησε γῆν, Ϛ ἐν ὀπασίᾳ αὐτοῦ σαλεύσεται ὄρη. ἐν θελήματι αὐτοῦ πνεύσει νότος, Ϛ καταιγὶς βορέου καὶ συσφοφὴ πνεύματος. 19 ‡ ὡς πετηνὰ καταπάλλοντα πάσει χιόνα, καὶ ὡς ἀκρὶς καταλύουσα ἡ κατάβασις αὐτῆς. 20 ‡ κάλλος λευκότητος αὐτῆς ἐκθαυμάσει ὀφθαλμός, καὶ ἐπὶ τοῦ ὑετοῦ αὐτοῦ ἐκστήσεται καρδία. 21 ‡ καὶ πάχνην ὡς ἅλας ἐπὶ γῆν χέει, καὶ παγεῖσα γίνεται σκόλοπων ἄκρα. 22 ‡ ψυχρὸς ἄνεμος βορέας πνεύσει, καὶ παγήσεται κρύσταλλος ἀφ' ὕδατος, ἐπὶ πᾶσαν συναγωγὴν ὕδατος καταλύσει, Ϛ ὡς θώρακα ἐνδύσεται τὸ ὕδωρ.

5 ‡ Magnus Dominus qui fecit illũ, & in ſermonibus eius feſtinauit iter.

6 ‡ Et Luna in omnibus in tempore ſuo, oſtenſio temporis, & ſignum æui.

7 ‡ A Luna ſignum diei feſti, luminare quod minuitur in conſummatione.

8 ‡ Menſis ſecundum nomen eius eſt creſcens mirabiliter in conſummationem.

9 ‡ Vas caſtrorum in excelſis, B in firmamento cæli reſpondẽs gloriosè.

10 ‡ Species cæli, gloria ſtellarum, mundum illuminas in excelſis Dominus.

11 ‡ In verbis ſancti ſtabunt ad iudicium, & non deficient in vigiliis ſuis.

12 ‡ Vide arcum, & benedic eum qui fecit illũ: valde ſpecioſus eſt in ſplendore ſuo.

13 ‡ Gyrauit cælum in circuitu gloriæ ſuæ, manus Excelſi aperuerunt illum.

14 ‡ Imperio ſuo accelerauit niuẽ, & accelerat coruſcationes emittere iudicij ſui.

15 ‡ Propterea aperti ſunt theſauri, & euolauerunt nebulæ

16 ſicut aues. ‡ In magnitudine ſua poſuit nubes, & confracti ſunt lapides grandinis.

17 ‡ In cõſpectu eius commouebuntur montes, & in volũtate eius aſpirauit Notus.

18 ‡ Vox tonitrui eius verberauit terram, tempeſtas Aquilonis, & congregatio ſpiritus.

19 ‡ Et ſicut auis deponens ad ſedendum aſpergit niuem, & ſicut locuſta demergens deC ſcenſus eius.

20 ‡ Pulchritudinem candoris eius admirabitur oculus, & ſuper imbrẽ eius expaueſcit cor.

21 ‡ Gelu ſicut ſalem effundet ſuper terrã; & dũ gelauerit, fiet tanquam cacumina tribuli.

22 ‡ Frigidus ventus Aquilo flauit, & gelauit cryſtallus ab aqua: ſuper omnem congregationẽ aquarũ requieſcet, & ſicut lorica induet ſe aquis.

* Et deuorabit mõtes, & exu
ret deſertũ,& extinguet viride
ſicut ignem. * Medicina om-
niũ in feſtinatione nebulæ, &
ros obuians ab ardore veniẽ-
ti,humilẽ efficiet eũ. * In ſer-
mone eius ſiluit vẽtus,& cogi-
tatione ſua placauit abyſſum,
& plantauit illum Dñs Ieſus.
* Qui nauigat mare,enarrat
pericula eius: & audientes au-
ribus noſtris, admirabimur.
*Illic præclara opera & mira-
bilia, varia beſtiarũ genera,& B
omniũ pecorũ,& creatura be-
luarũ. * Propter ipſum cõfir-
matus eſt itineris finis, & in
ſermone eius compoſita ſunt
omnia. *Multa dicimus,& de-
ficimus verbis; conſummatio
aũt ſermonũ ipſe eſt. * In om-
nibus gloriãtes, ad quid vale-
bimus? ipſe enim omnipotens
ſuper omnia opera ſua. *Terri-
bilis Dñs & magnus vehemẽ-
ter,& mirabilis potẽtia ipſius.
Pſal.95. * Glorificãtes Dñm quantũ-
cũq; potueritis,ſupualebit ad-
huc, & admirabilis magnificẽ-
tia ei⁹. *Benedicẽtes Dñm,exal
tate illũ quãtũ poteſtis, maior
enim eſt omni laude. *Exaltã-
tes eũ,replemini virtute. * Ne
laboretis,nõ enim cõprehẽde-
tis: quis videbit eũ, & enarra-
bit?& qs magnificabit eũ ſicut
eſt ab initio? *Multa abſcõdita
ſunt maiora his : pauca enim
vidim⁹ operũ ei⁹. *Omnia aũt
Dñs fecit,& piè agentibus de-
dit ſapientiam. CAP.XLIIII.
LAudemus viros glorioſos, 1
& parẽtes noſtros in gene- A
ratione ſua. * Multã gloriam 2
fecit Dominus magnificentia
ſua à ſeculo. * Dominantes in 3
poteſtatibus ſuis, homines ma
gni virtute , & prudentia ſua
prẽditi,nunciantes in prophe-
tis dignitatem prophetarum.
* Et imperantes in præſenti 4
populo, & virtute prudentiæ
populis ſanctiſſima verba.
* In pueritia ſua requirentes 5
modos muſicos , & narrantes
carmina Scripturarum.

* καὶ ἀφάγε᾽ ὄρη ⁊ ἔρημον ἐκ- 23
καύσει , καὶ ἀποσβέσει χλόην ὡς
πῦρ.
* ἴασις πρώτων ἡ᾽ ταχυδρομία, ὁ- 24
μίχλη δὲ ὄφθης ἀπαντῶσα ἀπὸ καύ-
σωνος ⁊ ἱλαρώσει.
* λογισμῷ αὐτοῦ ἐκόπασεν ἄ- 25
βυσσος, ⁊ ἐφύτευσεν ἐν αὐτῇ νήσους.
* ⁘ πλέοντες τὴν θάλασσαν 26
διηγοῦνται τὸν κίνδυνον αὐτῆς, καὶ
ἀκοαῖς ὠτίων ἡμῶν θαυμάζομεν.
* καὶ ἐκεῖ τὰ παράδοξα ⁊ θαυ- 27
μάσια ἔργα· ποικιλία παντὸς ζώου,
κήτεσι κητῶν.
* καὶ δι᾽ αὐτὸν ὁδοῦ ὁ ἄγγελος 28
αὐτοῦ, ⁊ ἐν λόγῳ αὐτοῦ σύγκειται τὰ
πρώτα.
* πολλὰ ἐροῦμεν ⁊ οὐ μὴ ἐφι- 29
κώμεθα ⁊ συντέλειαν λόγων αὐ-
τός ἐστι τὸ πᾶν. * δοξάζοντες που 30
ἰσχύσωμεν· αὐτὸς γὰρ μέγας παρὰ
πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ.
* φοβερὸς κύριος ⁊ μέγας σφό- 31
δρα ⁊ θαυμαστὴ ἡ δυναστεία αὐτοῦ.
* δοξάζοντες κύριον ὑψώσατε, 32
καθόσον δύνασθε, ὑπερέξει γὰρ καὶ
ἔτι. * ⁊ ὑψοῦντες αὐτὸν πληθύνα- 33
τε ἐν ἰσχύϊ. * μὴ κοπιᾶτε, οὐ γὰρ 35
μὴ ἐφίκησθε. τίς ἑώρακεν αὐτόν,
⁊ ἐκδιηγήσεται; καὶ τίς μεγα-
λυνεῖ αὐτὸν καθὼς ἐστι;
* πολλὰ ἀπόκρυφά ἐστι μείζονα 36
τούτων, ὀλίγα ἑωράκαμεν τῶν ἔρ⁊ων
αὐτοῦ. * πάντα γὰρ ἐποίησεν ὁ κύριος, 37
⁊ τοῖς εὐσεβέσιν ἔδωκε σοφίαν.

μδ΄.

* Αἰνέσωμεν δὴ ἀνδρας ἐνδό- 1
ξους ⁊ τοὺς πατέρας ἡμῶν τῇ γενέσει.
* πολλὴν δόξαν ἔκλισεν ὁ κύριος 2
ἐν αὐτοῖς τὴν μεγαλωσύνην αὐτοῦ ἀπ᾽
αἰῶνος. * κυριεύοντες ἐν τοῖς βασι- 3
λείαις αὐτῶν, ⁊ ἄνδρες ὀνομαστοὶ ἐν
δυνάμει· βουλεύοντες ἐν συνέσει
αὐτῶν ἀπαγγέλοντες ἐν προφη-
τείαις. * ἡγούμενοι λαοῦ ἐν διαβου- 4
λίοις, καὶ ἐν συνέσει γραμματείας
λαοῦ. * σοφοὶ λόγοι ἐν παιδείᾳ αὐ- 5
τῶν ἐκζητοῦντες μέλη μουσικῶν καὶ
διηγούμενοι ἔπη ἐγγεγραφῆ.

23 * Deuorabit montes & deſertum incendet, & extinguet viriditatem ſicut
24 ignem. * Medicina omnium in feſtinatione, nebulæ ros occurrens ab ardore letifica-
25 bit. * In ſermone eius quieuit abyſſus, & plantauit in
26 ea inſulas. * Qui nauigant mare, enarrãt periculũ eius, & auditionibus aurium no-
27 ſtrarum admiramur. * Et illic inopinata & mirabilia opera, varietas omnis animalis, diſcretio belluarum.
28 * Et propter ipſum proſperatur angelus eius, & in ſermone eius cõpoſita ſunt om-
29 nia. * Multa dicemus & non aſſequemur & conſummationem ſermonum ipſe eſt
30 in omnibus. * Gloriantes vbi valebimus : ipſe enim magnus vltra omnia opera ſua.
31 * Terribilis Dominus & magnus vehementer, & mirabilis potentia ipſius.
32 * Glorificantes Dominum exaltate, quantum poteſtis, excedet enim & amplius.
33 * Et exaltantes eum mul-
35 tiplicate in viribus. * Ne laboretis, non enim aſſequemini. quis vidit illũ, et enarrabit? & quis magnificabit
36 eum ſicut eſt? * Multa abſcõdita ſunt maiora his, pauca vidimus operum eius.
37 * Omnia enim fecit Dñs, & pijs dedit ſapientiam.

CAP. XLIIII.

1 LAudemus iam viros glorioſos, & patres noſtros
2 generatione. * Multã gloriã creauit Dñs in eis magnifi-
3 centia ſua à ſeculo. * Dominantes in regnis ſuis, & viri nominandi in potentia conſiliantes in intellectu ſuo, qui annũciauerunt in prophetijs.
4 * Duces populi in conſilijs, & in intellectu literaturæ
4 populi. * Sapientes ſermones in diſciplina eorum requirẽtes melodias muſicorum, & enarrantes carmina ſcripta.

6 ✱ *Viri diuites ſubminiſtrati in fortitudine, pacificè agẽtes in habitationibus ſuis.*

7 ✱ *Omnes hi in generationibus gloriam adepti ſunt, et in diebus ſuis gloriationem.*

8 ✱ *Sunt eorũ qui reliquerunt nomen vt enarrarentur laudes.*

9 ✱ *Et ſunt, quorum non eſt memoria, & perierunt quaſi qui non fuerunt, & nati ſunt quaſi non nati, & filij eorum poſt eos.*

10 ✱ *Sed hi viri miſericordiæ, quorũ iuſtitiæ eorũ non ſunt obliuioni traditæ.*

11 ✱ *Cũ ſemine eorũ permanet bona hæreditas nepotes eorũ in teſtamẽtis.*

12 ✱ *In teſtamẽtis eſt ſemen eorum, & filij eorũ poſt eos.*

13 ✱ *Vſque in ſeculum manet ſemen eorum, & gloria eorũ non delebitur.*

14 ✱ *Corpora eorum in pace ſepulta ſunt, & nomen eorum viuit in generationem & generationẽ.*

15 ✱ *Sapientiam ipſorum narrabunt populi, & laudem eorum enunciat eccleſia.*

16 ✱ *Enoch bene placuit Domino Deo, & tranſlatus eſt exemplum pœnitentiæ generationibus.*

17 ✱ *Noe inuentus eſt perfectus, iuſtus, in tempore iræ factus eſt reconciliatio.*

18 ✱ *Ideo factum eſt diluuium;*

19 ✱ *Et teſtamenta ſeculi ſtatuta ſunt apud illum: ne deleretur diluuio omnis caro.*

20 ✱ *Abraã magnus pater multitudinis gentium, et non eſt inuẽtus ſimilis in gloria eius, qui conſeruauit legem Altiſſimi, & fuit in teſtamento cum illo.*

21 ✱ *In carne eius ſtatuit teſtamentum, & in tentatione inuentus eſt fidelis.*

22 ✱ *Ideo in iuramẽto ſtatuit illi, benedicere gentes in ſemine eius.*

23 ✱ *Multiplicare illum quaſi puluerẽ terræ, & hæreditare illos à mari vſq; ad mare, & à flumine vſque ad extremum terræ.*

24 ✱ *Et in Iſaac ſtatuit ſic propter Abraam patrẽ eius.*

6 ✱ ἄνδρες πλούσιοι κεχορηγημένοι ἐν ἰσχύϊ, εἰρηνεύοντες ἐν κατοικίαις αὐτῶν.

7 ✱ πάντες οὗτοι ἐν γενεαῖς ἐδοξάσθησαν, καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν καύχημα.

8 ✱ εἰσὶν αὐτῶν οἱ κατέλιπον ὄνομα ἐκδιηγήσασθαι ἐπαίνους.

9 ✱ καὶ εἰσὶν, ὧν οὐκ ἔστι μνημόσυνον καὶ ἀπώλοντο ὡς οὐχ ὑπάρχοντες, καὶ ἐγένοντο ὡς οὐ γεγονότες, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν μετ' αὐτούς.

10 ✱ ἀλλ' οὗτοι ἄνδρες ἐλέους, ὧν αἱ δικαιοσύναι αὐτῶν οὐκ ἐπελήσθησαν.

11 ✱ μετὰ τοῦ σπέρματος αὐτῶν διαμένει ἀγαθὴ κληρονομία ἔγγονα αὐτῶν ἐν ταῖς διαθήκαις.

12 ✱ ἐν διαθήκαις ἔστι τὸ σπέρμα αὐτῶν, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν μεθ' αὐτούς.

13 ✱ ἕως αἰῶνος μένει σπέρμα αὐτῶν, καὶ ἡ δόξα αὐτῶν οὐκ ἐξαλειφθήσεται.

14 ✱ τὰ σώματα αὐτῶν ἐν εἰρήνῃ ἐτάφη, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῶν ζῇ εἰς γενεὰν καὶ γενεάν.

15 ✱ σοφίαν αὐτῶν διηγήσονται λαοί, καὶ τὸν ἔπαινον αὐτῶν ἐξαγγέλλει ἐκκλησία.

16 ✱ ἐνὼχ εὐηρέστησε κυρίῳ θεῷ, καὶ μετετέθη ὑπόδειγμα μετανοίας ταῖς γενεαῖς.

17 ✱ νῶε εὑρέθη τέλειος, δίκαιος, ἐν καιρῷ ὀργῆς ἐγένετο διαλλαγμα.

18 ✱ διὰ τοῦτο ἐγένετο ὁ κατακλυσμός.

19 ✱ καὶ διαθῆκαι αἰῶνος ἐστάθησαν παρ' αὐτόν· ἵνα μὴ ἐξαλειφθῇ κατακλυσμῷ πᾶσα σάρξ.

20 ✱ ἀβραὰμ μέγας πατὴρ πλήθους ἐθνῶν, καὶ οὐχ εὑρέθη ὅμοιος ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ, ὃς συνετήρησε νόμον ὑψίστου καὶ ἐγένετο ἐν διαθήκῃ μετ' αὐτοῦ.

21 ✱ ἐν σαρκὶ αὐτοῦ ἔστησε διαθήκην, καὶ ἐν πειρασμῷ εὑρέθη πιστός.

22 ✱ διὰ τοῦτο ἐν ὅρκῳ ἔστησεν αὐτῷ, εὐλογεῖν ἔθνη ἐν σπέρματι αὐτοῦ.

23 ✱ πληθυνάι αὐτὸν ὡς χοῦν τῆς γῆς, καὶ καταληρονομῆσαι αὐτοὺς ἀπὸ θαλάσσης ἕως θαλάσσης καὶ ἀπὸ ποταμοῦ ἕως ἄκρου τῆς γῆς.

24 ✱ καὶ ἐν τῷ ἰσαὰκ ἔστησεν ὅτως διὰ ἀβραὰμ τὸν πατέρα αὐτοῦ.

6 ✱ Homines diuites in virtute pulchritudinis ſtudium habẽtes pacificantes in domibus
7 ſuis. ✱ Omnes iſti in generationib⁹ gẽtis ſuæ gloriã adepti
B ſunt, & in diebus ſuis habẽtur
8 in laudibus. ✱ Qui de illis nati ſunt, reliquerunt nomẽ narrãdi laudes eorũ. ✱ Et ſunt quo-
9 rum non eſt memoria: perierunt quaſi qui non fuerint, & nati ſunt quaſi nõ nati, & filij
10 eorũ cum ipſis. ✱ Sed illi viri miſericordiæ ſunt, quorũ pie-
11 tates nõ defuerunt. ✱ Cum ſemine eorum permanẽt bona, hereditas ſancta nepotes eorũ.
12 ✱ Et in teſtamẽtis ſtetit ſemẽ eorũ, & filij eorũ propter illos vſque in æternum manent.
13 ✱ Semen eorum & gloria eo-
C rum non derelinquetur.
14 ✱ Corpora eorum in pace ſepulta ſunt, & nomen eorũ viuet in generationẽ & generationem. ✱ Sapientiam ipſorũ narrent populi, & laudẽ ipſo-
16 rum nunciet Eccleſia. ✱ Enoch placuit Deo, & translatus eſt in Paradiſum, vt det gentibus
17 ſapientiam. ✱ Noë inuentus eſt perfectus iuſtus, & in tẽpore iracundiæ factus eſt recon-
18 ciliatio. ✱ Ideo dimiſſum eſt reliquum terræ, cùm factũ eſt
19 diluuium. ✱ Teſtamenta ſecu-
D li poſita ſunt apud illũ; ne deleri poſſit diluuio omnis caro.
20 ✱ Abraam magn⁹ pater multitudinis gentium, & non eſt inuentus ſimilis illi in gloria: qui cõſeruauit legem Excelſi, & fuit in teſtamento cum illo.
21 ✱ In carne eius ſtare fecit teſtamentum, & in tentatione
22 inuentus eſt fidelis. ✱ Ideo iureiurando dedit illi gloriam in gente ſua, creſcere illum quaſi terræ cumulum.
23 ✱ Et vt ſtellas exaltare ſemen eius, & hæreditare illos à mari vſque ad mare, & à flumine vſque ad terminos
24 terræ. ✱ Et Iſaac eodem modo fecit propter Abraam patrem eius.

Sup. 39 b
Gen. 5. c
Heb. 11 b

Gen. 6. b
Heb. 11 b

Gen. 17 a

Gen. 22 c
Heb. 11 a

* Benedictionem omnium gentiũ dedit illi Dominus, & testamentum suum confirmauit super caput Iacob. 25

* Agnouit eum in benedictionibus suis, & dedit illi hereditatem, & diuisit illi partẽ in tribubus duodecim. 26

* Et conseruauit illi homines misericordiæ, inuenientes gratiã in oculis omnis carnis. 27

CAP. XLV.

Exo.11.a DIlectus Deo & hominibus Moyses, cuius memoria in benedictione est. 1 A

* Similem illum fecit in gloria Sanctorum, & magnificauit eum in timore inimicorum, & in verbis suis monstra placauit. 2

* Glorificauit illum in conspectu regum, & iussit illi coram populo suo, & ostendit illi gloriam suam. 3

* In fide & lenitate ipsius sanctum fecit illum, & elegit eum ex omni carne. 4

* Audiuit enim eum & vocem ipsius, & induxit illum in nubem. 5

* Et dedit illi cor ad præcepta, & legem vitæ & disciplinæ docere Iacob testamentum suum, & iudicia sua Israel. 6

* Excelsum fecit Aaron fratrem suum, & similem sibi de tribu Leui. 7

* Statuit ei testamentum æternum, & dedit illi sacerdotium gentis, & beatificauit illum in gloria. 8

* Et circumcinxit eum zona iustitiæ, & induit eum stola gloriæ, & coronauit eum in vasis virtutis. 9 B

* Circum pedes & femoralia, & humerale posuit ei. 10

Exo.28.f * Et cinxit illum tintinabulis aureis plurimis in gyro, dare sonitum in incessu suo, auditum facere sonitum in templo in memoriam filiis gentis suæ. 11

* Stolam sanctam auro & hyacintho, & purpura, opus textile, viri sapientis iudicio & veritate præditi. 12

* Εὐλογίαν παντων ἀνθρώπων 25
& διαθήκην, καὶ κατέπαυσεν ἐπὶ κεφαλὴν ἰακώβ.

* ἐπέγνω αὐτὸν ἐν εὐλογίαις αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν, καὶ διέστειλε μερίδα αὐτοῦ ἐν φυλαῖς αἷς ἐμέρισε δώδεκα. 26

* καὶ ἐξήγαγεν ἐξ αὐτοῦ ἄνδρα ἐλέους εὑρίσκοντα χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς πάσης σαρκός. 27

με.

* Ηγαπημένον ὑπὸ θεοῦ & ἀνθρώπων μωσῆν, οὗ τὸ μνημόσυνον ἐν εὐλογίαις. 1

* ὡμοίωσεν αὐτὸν δόξῃ ἁγίων 2
καὶ ἐμεγάλυνεν αὐτὸν ἐν φόβοις ἐχθρῶν, ἐν λόγοις αὐτοῦ σημεῖα κατέπαυσε.

* καὶ ἐδόξασεν αὐτὸν κύριος 3
πρὸ βασιλέων. ἐνετείλατο αὐτῷ πρὸς λαὸν αὐτοῦ & ἔδειξεν αὐτῷ τὴν δόξης αὐτοῦ.

* ἐν πίστει καὶ πραότητι αὐτοῦ ἡγίασεν αὐτόν. ἐξελέξατο αὐτὸν ἐκ πάσης σαρκός. 4

* ἠκούτισεν αὐτὸν τῆς φωνῆς αὐτοῦ, & εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς τὸν γνόφον. 5

* καὶ ἔδωκεν αὐτῷ κατὰ πρόσωπον ἐντολάς, νόμον ζωῆς & ἐπιστήμης. ἐδίδαξε τὸν ἰακὼβ διαθήκην, & κρίματα αὐτοῦ τὸν ἰσραήλ. 6

* ἀνύψωσεν ἄγιον ὅμοιον αὐτῷ ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐκ φυλῆς λευί. 7

* ἔστησεν αὐτῷ διαθήκην αἰῶνος, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ἱερατείαν λαοῦ· ἐμακάρισεν αὐτὸν ἐν εὐκοσμίᾳ. 8

* καὶ περιέζωσεν αὐτὸν περισολὴν δόξης· ἐνέδυσεν αὐτὸν στολὴν τελείαν καυχήματος, καὶ ἐξερέωσεν αὐτὸν ἐν σκύλοις ἰσχύος. 9

* περισκελῆ & ποδήρη καὶ ἐπωμίδα· * καὶ ἐκύκλωσεν αὐτὸν ῥοῖσκους· χρυσοῦς κώδωσι πλείοσι κυκλόθεν, ἠχῆσαι φωνὴν ἐν βήμασιν αὐτοῦ· ἀκουστὸν ποιῆσαι ἦχον ἐν ναῷ, & εἰς μνημόσυνον υἱοῖς λαοῦ αὐτοῦ· 10 11

* στολὴν ἁγίαν χρυσῷ & ὑακίνθῳ καὶ πορφύρᾳ ἔργῳ ποικίλου· λογίῳ κρίσεως δήλοις ἀληθείας, 12

25 * Benedictionem omnium hominum & testamentum, et quieuit super caput Jacob:

26 * Agnouit eum in benedictionibus suis, & dedit illi hæreditatem, & diuisit partem eius in tribubus, quas

27 diuisit duodecim. * Et eduxit ex eo virum misericordiæ inuenientem gratiam in oculis omnis carnis.

CAP. XLV.

1 DIlectum à Deo & hominibus Moysem, cuius memoria in benedictionibus.

2 * Similem fecit eum gloriæ sanctorum, & magnificauit eum in timoribus inimicorũ, in verbis suis signa cessare

3 fecit. * Et glorificauit illũ in conspectu regum: iussit illi ad populum suum, & ostendit illi gloriam suam.

4 * In fide & mansuetudine eius sanctificauit eum. elegit eum ex omni carne.

5 * Audire fecit eum vocem suam, & induxit illũ in ca-

6 liginem. * Et dedit illi in conspectu præcepta, legem vitæ & scientiæ: docuit Jacob testamentum, & iudicia sua

7 Jsrael. * Aaron exaltauit Sanctum similem illi fratrem

8 eius de tribu Leui. * Statuit ei testamentum seculi, et dedit illi sacerdotium populi. beatificauit illum in hone-

9 state. * Et circumcinxit eum vestimento gloriæ. induit eum consummatione gloriationis, & firmauit eum in vasis virtutis;

10 * Femoralia & vestem talarem & humerale.

11 * Et circundauit eũ sphærulis: aureis tintinabulis plurimis in circuitu, ad sonandum vocem in gradibus suis: audibilem facere sonum in templo, & in memoriam filiis populi sui.

12 * Stola sancta auro & hyacintho & purpura opere polymitarij: rationalis iudicij signis veritatis,

* *Retorto cocco opere artificis : lapidibus pretioſis ſculpturis ſignaculi, in ligatura auri opere lapidarij. in memoriam ſcriptam ſculpta ſecundum numerum filiorum Iſrael.*

13 * κεκλωσμένῳ κόκκῳ ἔργῳ τεχνίτου· λίθοις πολυτελέσι γλύμμασι σφραγίδος, ἐν δέσει χρυσίου ἔργῳ λιθουργοῦ· εἰς μνημόσυνον ἐγγραφῆ κεκολαμμένη κατ' ἀριθμὸν υἱῶν Ισραήλ.

13 * Torto cocco opus artificis, gemmis precioſis figuratis in ligatura auri, & opere lapidarij ſculptis in memoriam, ſecundum numerum tribuum Iſrael.

* *Coronam auream ſuper mitram, ſculpturam ſignaculi ſanctitatis, gloriationem honoris opera virtutis. concupiſcentias oculorum ornata pulchra.*

14 * στέφανον χρυσοῦν ἐπάνω κιδάρεως, ἐκτύπωμα σφραγίδος ἁγιάσματος· καύχημα τιμῆς ἔργα ἰσχύος· ἐπιθυμήματα ὀφθαλμῶν κοσμούμενα ὡραῖα.

14 * Corona aurea ſuper mitram eius, expreſſa ſigno ſanctitatis, gloria honoris, & opus virtutis, deſiderio oculorum ornata.

* *Ante eum non fuerunt talia, & uſque in ſeculum.*

15 * πρὸ αὐτοῦ οὐ γέγονε τοιαῦτα, 16 ἕως αἰῶνος, * οὐκ ἐδύσατο ἀλλογενής· πλὴν τῶν υἱῶν αὐτοῦ μόνον, καὶ τὰ ἔγγονα αὐτοῦ διαπαντός.

15 * Sic pulchra ante ipſum non fuerunt talia, vſq; ad originem.

16 * Non eſt indutus illa alienigena aliquis, ſed tantùm filij ipſius ſoli, & nepotes eius per omne tempus.

* *Non indutus eſt alienigena, præter filios eius ſolum, & nepotes eius ſemper.*

* *Sacrificia illorum tota offerentur quotidie aſſiduè bis.*

17 * θυσίαι αὐτῶν ὁλοκαρπωθήσονται καθημέρας ἐνδελεχῶς δίς.

17 * Sacrificia ipſius conſummata ſunt igni quotidie.

* *Repleuit Moyſes manus eius, & unxit illũ oleo ſancto.*

18 * ἐπλήρωσε Μωσῆς τὰς χεῖρας αὐτοῦ καὶ ἔχρισεν αὐτὸν ἐλαίῳ ἁγίῳ.

18 * Compleuit Moyſes manus eius, & vnxit illum oleo ſancto. Leu.8.b.

* *Factum eſt illi in teſtamentũ ſeculi, & ſemini eius in die cæli: ad miniſtrandum ei ſimul, & ſacerdotio fungendum, & benedicendum populo in nomine ſuo.*

19 * ἐγένετο αὐτῷ εἰς διαθήκην αἰῶνος, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ ὡς ἡμέρα οὐρανοῦ. λειτουργεῖν αὐτῷ αὐτὸν καὶ ἱερατεύειν, καὶ εὐλογεῖν τὸν λαὸν ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

19 * Factum eſt illi in teſtamentum æternum, & ſemini eius ſicut dies cæli: fungi ſacerdotio & habere laudem, & glorificare populum ſuum in nomine ſuo.

* *Elegit eum ab omni viuente, ad offerendam libationem Domino: incenſum & bonum odorem in memoriam ad placandum pro populo.*

20 * ἐξελέξατο αὐτὸν ἀπὸ πάντων ζώντων προσαγαγεῖν καρπωσιν κυρίῳ. θυμίαμα καὶ εὐωδίαν εἰς μνημόσυνον ἐξιλάσκεσθαι περὶ τοῦ λαοῦ.

20 * Ipſum elegit ab omni viuente, offerre ſacrificium Deo incenſum, & bonum odorem in memoriam placare pro populo ſuo.

* *Dedit illi mandata eius poteſtatem in teſtamentis iudiciorum: ad docendũ Iacob teſtimonia, & in lege ſua ad illuminandum Iſrael.*

21 * ἔδωκεν αὐτῷ ἐν τελαῖς αὐτοῦ ἐξουσίαν ἐν διαθήκαις κριμάτων. διδάξαι τὸν Ιακὼβ τὰ μαρτύρια, καὶ ἐν νόμῳ αὐτοῦ φωτίσαι τὸν Ισραήλ.

21 * Et dedit illi in præceptis ſuis poteſtatem, in teſtamentis iudiciorum, docere Iacob teſtimonia, & in lege ſua lucem dare Iſrael. Nu.16.a

* *Conſpirarunt in eum alieni, & zelauerunt eum in deſerto: viri qui circa Dathan & Abiron, & congregatio Core in furore & ira.*

22 * Ἐπεσυνέστησαν αὐτῷ ἀλλότριοι, καὶ ἐζήλωσαν αὐτὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ. ἄνδρες οἱ περὶ Δαθὰν καὶ Ἀβειρών, καὶ ἡ συναγωγὴ Κορὲ ἐν θυμῷ καὶ ὀργῇ.

22 * Quia contra illum ſteterũt alieni, & propter inuidiam circundederunt illum homines in deſerto, qui erant cum Dathan & Abiron, & congregatio Chore in iracundia.

* *Vidit Dominus, & non probauit, & conſummati ſunt in furore iræ.*

23 * εἶδε κύριος καὶ οὐκ ἀδόκησε, καὶ συνετελέσθησαν ἐν θυμῷ ὀργῆς.

23 * Vidit Dominus Deus, & non placuit illi, & conſumpti ſunt in impetu iracundiæ.

* *Fecit in illis monſtra ad conſumendum in igne flammæ eos.*

24 * ἐποίησεν ἐν αὐτοῖς τέρατα καταναλῶσαι ἐν πυρὶ φλογὸς αὐτούς.

24 * Fecit illis monſtra, & conſumpſit illos in flamma ignis.

* *Et addidit Aaron gloriam, & dedit illi hæreditatẽ: primitias primogenitorũ diuiſit illi.*

25 * καὶ προσέθηκεν Ἀαρὼν δόξαν, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν. ἀπαρχὴ πρωτογεννημάτων ἐμέρισεν αὐτῷ.

25 * Et addidit Aaron gloriam, & dedit illi hæreditatem, & primitias frugum terræ dimiſit illi.

* *Panẽ in primis parauit in ſatietate, et enim ſacrificia Domini edent, quæ dedit illi & ſemini eius.*

26 * ἄρτον ἐν πρώτοις ἡτοίμασεν ἐν πλησμονῇ, καὶ γὰρ θυσίας κυρίου φάγονται, ἃς ἔδωκεν αὐτῷ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ.

26 * Panem ipſius in primis parauit in ſatietatem, nam & ſacrificia Domini edent, quæ dedit illi & ſemini eius.

27 * Cæterùm inter gentes non hæreditabit, & pars non eſt illi in gente: ipſe eſt enim pars eius & hæreditas.

28 * Phinees filius Eleazari, tertius in gloria imitando eum in timore Domini,

29 * Et ſtare in reuerentia gentis, in bonitate & alacritate animæ ſuæ placuit Deo Iſrael.

Nu.25.c.

30 * Ideò ſtatuit illi teſtamentum pacis, & principem Sanctorum & gentis ſuæ, vt ſit illi & ſemini eius ſacerdotij dignitas in æternum.

31 * Et teſtamentũ Dauid regi filio Ieſſe de tribu Iuda, hæreditas ipſi & ſemini eius; vt daret ſapientiam in cor noſtrum iudicare gentem ſuam in iuſtitia, ne abolerentur bona ipſorum, & gloriam ipſorum in gentem eorum æternam fecit.

CAP. XLVI.

A 1 FOrtis in bello Ieſus Naue ſucceſſor Moyſi in Prophetis:

2 * Qui fuit magnus ſecundum nomen tuum, maximus in ſalutem electorum Dei, expugnare inſurgentes hoſtes: vt conſequeretur hęreditatem Iſrael.

3 * Quam gloriam adeptus eſt in tollendo manus ſuas, &

Ioſ.10.c.

iactando cõtra ciuitates romphæas.

4 * Quis ante illum ſic reſtitit? nam hoſtes ipſe Dominus percuſſit.

5 * Aut non in iracundia eius impeditus eſt Sol, & vna dies facta eſt quaſi duo.

6 * Inuocauit Altiſſimum potentem in oppugnando inimicos vndique, & audiuit illum magnus & ſanctus Deus in ſaxis grandinis virtutis valde fortis.

7 * Impetum fecit contra gẽtem hoſtilem, & in deſcenſu B perdidit contrarios:

27 * πλὴν ἐν γῇ λαοῦ ὁ κληρονομήσει, καὶ μερὶς οὐκ ἔστιν αὐτῷ ἐν λαῷ. αὐτὸς γὰρ μερὶς αὐτοῦ κληρονομίας.

28 * καὶ Φινεὲς υἱὸς ἐλεάζαρ τέταρτος εἰς δόξαν· ἐν τῷ ζηλῶσαι αὐτὸν ἐν φόβῳ κυρίου·

29 * καὶ στῆναι αὐτὸν ἐν τροπῇ λαοῦ. ἐν ἀγαθότητι προθυμίας ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ ἐξιλάσατο περὶ Ἰσραήλ. 30 * διὰ τοῦτο ἔστη αὐτῷ διαθήκη εἰρήνης προστάτην ἁγίων καὶ λαῷ αὐτοῦ. ἵνα αὐτῷ ᾖ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ ἱερωσύνης μεγαλεῖον εἰς τὸν αἰῶνα.

31 * καὶ διαθήκη τῷ Δαυὶδ υἱῷ Ἰεσσαὶ φυλῆς Ἰούδα· κληρονομία βασιλέως υἱοῦ ἐξ υἱοῦ μόνου, κληρονομία Ἀαρὼν καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ. δῴη ὑμῖν Σοφίαν ἐν καρδίᾳ ὑμῶν κρίνειν τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐν δικαιοσύνῃ· ἵνα μὴ ἀφανισθῇ τὰ ἀγαθὰ αὐτῶν, καὶ τὴν δόξαν αὐτοῦ εἰς γενεὰς αὐτῶν.

μς'.

1 * Κραταιὸς ἐν πολέμῳ Ἰησοῦς ὁ τοῦ ναυῆ καὶ διάδοχος Μωσῆ ἐν προφητείαις.

2 * ὃς ἐγένετο κατὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ μέγας ἐπὶ σωτηρίᾳ ἐκλεκτῶν αὐτοῦ. ἐκδικῆσαι ἐπεγειρομένους ἐχθρούς, ὅπως καταπληρονομήσῃ τὸν Ἰσραήλ.

3 * ὡς ἐδοξάσθη ἐν τῷ ἐπᾶραι χεῖρας αὐτοῦ καὶ ἐν τῷ ἐκτεῖναι ῥομφαίαν ἐπὶ πόλεις.

4 * τίς πρότερον αὐτοῦ ἔστως ἔσῃ, οὗ γὰρ πολέμους κυρίου αὐτὸς ἐπήγαγεν.

5 * ἢ οὐχὶ ἐν χειρὶ αὐτοῦ ἀνεπόδισεν ὁ ἥλιος καὶ μία ἡμέρα ἐγενήθη ὡς δύο;

6 * ἐπεκαλέσατο τὸν ὕψιστον δυνάστην, ἐν τῷ ἐκθλίψαι αὐτὸν ἐχθροὺς κυκλόθεν. καὶ ἐπήκουσεν αὐτοῦ μέγας κύριος ἐν λίθοις χαλάζης δυνάμεως κραταιᾶς. 7 * κατέρραξεν ἐπὶ ἔθνη πόλεμον, καὶ ἐν καταβάσει ἀπώλεσεν ἀνθεστηκότας.

27 * Cæterùm in terra populi non hæreditabit, & pars nõ eſt illi in populo. Ipſe enim pars eius hæreditatis.

28 * Et Phinees filius Eleazar tertius in gloriam, in imitando eum in timore Domini;

29 * Et ſtatuendo eũ in conuerſione populi. In bonitate promptitudinis animæ ſuæ, & placuit pro Iſrael.

30 * Ideo ſtatuit illi teſtamentum pacis præſidem ſanctorũ & populo ſuo: vt illi ſit & ſemini eius ſacerdotij magnificentia in ſeculum.

31 * Et teſtamentum Dauid filio de tribu Iuda hæreditas regis filij de filio ſolo, hæreditas Aaron & ſemini eius. Det vobis ſapientiam in corde veſtro ad iudicandum populum ſuum in iuſtitia: ne aboleantur bona ipſorum, et gloriam eius in generationes eorum.

CAP. XLVI.

1 FOrtis in bello Jeſus filius Naue, & ſucceſſor Moyſi in prophetijs:

2 * Qui fuit ſecundùm nomen ſuum magnus in ſaluatione electorum eius: ad vindicandum inſurgentes hoſtes, vt hæreditaret Iſrael.

3 * Quàm glorificatus eſt in extollendo manus ſuas, & in extendendo romphæam in ciuitates.

4 * Quis prior eo ſic ſtetit, nam bella Domini ipſe adduxit.

5 * Nonne in manu eius regreſſus eſt Sol, & vna dies facta eſt quaſi duæ?

6 * Inuocauit Altiſſimum potentem, in premendo ipſe inimicos in circuitu. & audiuit eũ magnus Dominus in lapidibus grandinis virtutis fortis.

7 * Diſrupit in gentes bellum, & in deſcenſu perdidit contrarios.

8 ‡ *Vt cognoſcant gentes armaturam eorum, quia contra Dominum bellum eius. Et enim inſecutus eſt à tergo potentis.*

9 ‡ *Et in die Moyſi fecit miſericordiam; ipſe & Chaleb filius Hiephone ad reſiſtendũ contra congregationem: ad prohibendum populum à peccato, & ceſſare faciendum murmur malitiæ.*

10 ‡ *Et ipſi duo exiſtentes liberati ſunt à ſexcentis millibus peditum: ad inducẽdum illos in hæreditatem, in terram manantẽ lacte & melle.*

11 ‡ *Et dedit Dominus Chaleb fortitudinem, & vſque in ſenectutem permanſit ei, & vt aſcenderet ipſe in altitudinem terræ, & ſemen ipſius obtinuit hæreditatem.*

12 ‡ *Vt viderent omnes filij Iſrael, quia bonum ambulare poſt Dominum.*

13 ‡ *Et iudices ſinguli ſuo nomine.*

14 ‡ *Quorum non fornicatũ eſt cor, & quicunque non auerſi ſunt à Domino. & memoria eorum in benedictionibus.*

15 ‡ *Oſſa eorum pullulent in loco ſuo, & nomen eorũ commutatum in filiis glorificatorum eorum.*

16 ‡ *Dilectus à Domino ſuo Samuel, propheta Domini cõſtituit regna, & vnxit principes in populum ſuum.*

17 ‡ *In lege Domini iudicauit congregationem, & viſitauit Dominus Iacob. In fide ſua examinatus eſt propheta.*

18 ‡ *Et cognitus eſt in verbo ſuo.*

19 ‡ *Et inuocauit Dominum potentem, in premendo ipſe hoſtes ſuos vndique, in oblatione viri lacte nutriti.*

20 ‡ *Et tonuit de cælo Dominus. Et in ſono magno tonitrui auditam fecit vocem ſuam.*

8 ‡ ἵνα γνῶσιν ἔθνη παν οπλίαν αὐτῶν, ὅτι ἐναντίον κυρίου ὁ πόλεμος αὐτοῦ. καὶ γὰρ ἐπηκολούθησεν ὀπίσω δυνάστου.

9 ‡ καὶ ἐν ἡμέρᾳ μωσέως ἐποίησεν ἔλεος· αὐτὸς καὶ χάλεβ υἱὸς ἰεφονῆ ἀνθίστησαν ἐναντίον ἐκκλησίας. κωλύσαι λαὸν ἀπὸ ἁμαρτίας, καὶ κοπάσαι γογγυσμὸν πονηρίας.

10 ‡ καὶ αὐτοὶ δύο ὄντες διεσώθησαν ἀπὸ ἑξακοσίων χιλιάδων πεζῶν. εἰσαγαγεῖν αὐτοὺς εἰς κληρονομίαν, εἰς γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι.

11 ‡ καὶ ἔδωκεν ὁ κύριος τῷ χάλεβ ἰσχύν, καὶ ἕως γήρους διέμεινεν αὐτῷ, καὶ ἐπιβῆναι αὐτὸν ἐπὶ τὸ ὕψος τῆς γῆς, καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ κατέσχε κληρονομίαν.

12 ‡ ὅπως ἴδωσι πάντες οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ, ὅτι καλὸν τὸ πορεύεσθαι ὀπίσω τοῦ κυρίου.

13 ‡ καὶ οἱ κριταὶ ἕκαστος τῷ αὐτοῦ ὀνόματι,

14 ‡ ὅσων οὐκ ἐξεπόρδυσεν ἡ καρδία, καὶ οἵτινες οὐκ ἀπέστησαν ἀπὸ κυρίου, καὶ τὸ μνημόσυνον αὐτῶν ἐν εὐλογίαις.

15 ‡ τὰ ὀστᾶ αὐτῶν βλαστάνοι ἐπὶ τοῦ τόπου αὐτῶν, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῶν διὰ παντὸς μεγαλυνόμενον ἐν υἱοῖς δεδοξασμένων αὐτῶν.

16 ‡ ἠγαπημένος θεοῦ κυρίου αὐτοῦ σαμουήλ, προφήτης κυρίου κατέστησε βασιλείας, καὶ ἔχρισεν ἄρχοντας ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ.

17 ‡ ἐν νόμῳ κυρίου ἔκρινε συναγωγήν, καὶ ἐπεσκέψατο κύριος τὸν ἰακώβ. ἐν πίστει αὐτοῦ ἠκριβάθη προφήτης.

18 ‡ καὶ ἐγνώσθη ἐν ῥήμασι αὐτοῦ.

19 ‡ καὶ ἐπεκαλέσατο τὸν κύριον δυνάστην, ἐν τῷ θλίψαι αὐτὸν ἐχθροὺς αὐτοῦ κυκλόθεν, ἐν προσφορᾷ ἀμώμου γαλαθηνοῦ.

20 ‡ καὶ ἐβρόντησεν ἀπ' οὐρανοῦ ὁ κύριος. καὶ ἐν ἤχῳ μεγάλῳ βρυντῆς ἀκουστὴν ἐποίησε τὴν φωνὴν αὐτοῦ.

8 ‡ Vt cognoſcant gentes potentiam eius, quia cõtra Deũ pugnare non eſt facile, & ſecutus eſt à tergo potentes.

9 ‡ Et in diebus Moyſi miſericordiam fecit ipſe, & Caleb filius Iephone, ſtare contra hoſtem, & prohibere gentem à peccatis, & perfringere murmur malitiæ. Nu. 14. a

10 ‡ Et ipſi duo conſtituti à periculo liberati ſunt, à numero ſexcentorum millium peditũ, inducere illos in hæreditatem in terram quæ manat lac & mel.

11 ‡ Et dedit Dominus ipſi Caleb fortitudinem, & vſque in ſenectutem permanſit illi virtus, vt aſcenderet in excelſum terræ locum, & ſemen ipſius obtinuit hæreditatem. Ioſ. 14. c.

12 ‡ Et viderunt omnes filij C Iſrael, quia bonum eſt obſequi ſancto Deo.

13 ‡ Et iudices ſinguli ſuo nomine:

14 ‡ Quorum non eſt corruptum cor, qui non auerſi ſunt à Domino, vt ſit memoria illorum in benedictione.

15 ‡ Et oſſa eorum pullulant de loco ſuo, & nomen eorum permanet in æternum, permanente ad filios illorũ ſanctorum virorum gloria.

16 ‡ Dilectus à Domino Deo ſuo Samuel propheta Domini, renouauit imperium, & vnxit principes in gente ſua.

17 ‡ In lege Domini congregationem iudicauit, & vidit Deũ Iacob, & in fide ſua probatus eſt propheta.

18 ‡ Et cognitus eſt in verbis ſuis fidelis, quia vidit Deum lucis.

19 ‡ Et inuocauit Dominum omnipotentem in oppugnando hoſtes, circunſtantes vndique in oblationem viri inuiolati.

20 ‡ Et intonuit de cælo Dominus, & in ſonitu magno auditam fecit vocem ſuam. 1. Reg. 7. c

* Et contriuit principes Tyrorum, & omnes duces Philisthiim. * Et ante tempus finis vitæ & seculi testimoniũ præbuit in conspectu Domini & Christi: pecunias & vsque ad calciamenta ab omni carne non accepit: & non accusauit illum homo.

* Et post hæc dormiuit, & votum fecit regi, & ostendit illi finem vitæ suę, & exaltauit vocẽ eius de terra in prophetia delere impietatem gentis.

21 22 23

1.Reg. 12.a.

CAP. XLVII.

POst hæc surrexit Nathan propheta in diebus Dauid. A
* Et quasi adeps separatus à carne, sic Dauid à filiis Israel.
* Cum leonibus lusit quasi qui cum agnis: & in vrsis similiter fecit, sicut in agnis ouium.
* In iuuentute sua nunquid non occidit gigantem, & abstulit opprobrium de gente?
* In tollendo manum in saxo fundæ deiecit exultationem Goliæ.
* Vbi non inuocauit Deum omnipotentem: & dedit in dextera eius tollere hominem fortẽ in bello, & exaltare cornu gentis suæ.
* Sic in decẽ millibus glorificauit eum, & laudauit eum in benedictionibus Domini, in offerẽdo illi coronam gloriæ.
* Contriuit enim inimicos vndique, & extirpauit Philisthiim contrarios, vsque in hodiernum diem: contriuit cornu ipsorum vsque in æternũ. B
* In omni opere dedit confessionem Sancto, & Excelso in verbo gloriæ.
* De omni corde suo laudauit Dominum, & dilexit eum qui fecit illum, & dedit illi contra inimicos potẽtiam.
* Et stare fecit cantores cõtra altare, & in sono eorum dulces fecit modos.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11

1.Reg. 17.c.
1.Reg. 18.b.

* καὶ ἐξέτειψεν ἡγουμένους Τυρίων, καὶ πάντας ἄρχοντας Φυλιστιείμ.
* καὶ πρὸ καιροῦ κοιμήσεως αἰῶνος ἐπεμαρτύρατο ἐναντι κυρίου καὶ χριστοῦ αὐτοῦ. χρήματα καὶ ἕως ὑποδημάτων ἀπὸ πάσης σαρκὸς οὐκ εἴληφε. καὶ οὐκ ἐνεκάλεσεν αὐτῷ ἄνθρωπος.
* καὶ μετὰ τὸ ὑπνῶσαι αὐτὸν προεφήτευσε, καὶ ὑπέδειξε βασιλεῖ τέλος τελευτῆς αὐτοῦ, καὶ ἀνύψωσεν ἐκ γῆς τὴν φωνὴν αὐτοῦ, ἐν προφητείᾳ ἐξαλεῖψαι ἀνομίαν λαοῦ.

21
22
23

μζ.

* Καὶ μετὰ τοῦτο ἀνέστη νάθαν ὁ προφήτης ἐν ἡμέραις δαυίδ,
* ὥσπερ στέαρ ἀφωρισμένον ἀπὸ σωτηρίας, ἕτως δαυὶδ ἀπὸ υἱῶν ἰσραήλ.
* ἐν λέουσιν ἐπεξέπαιξεν ὡς ἐν ἐρίφοις καὶ ἐν ἄρκοις, ὡς ἐν ἀρνάσι προβάτων.
* ἐν νεότητι αὐτοῦ ἀπέκτεινε γίγαντα, καὶ ἦρεν ὀνειδισμὸν ἐκ λαοῦ.
* καὶ ἐν τῷ ἐπᾶραι χεῖρα ἐν λίθῳ σφενδόνης καταβαλεῖν γαυείαμα τοῦ γολιάθ.
* ἐπεκαλέσατο γὰρ κύριον ὕψιστον, καὶ ἔδωκεν ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ κραταιῶσαι ἄνθρωπον δυνατὸν ἐν πολέμῳ, ὑψῶσαι κέρας λαοῦ αὐτοῦ.
* ἕτως ἐν μυριάσιν ἐδόξασεν αὐτὸν καὶ ἤνεσεν αὐτὸν ἐν εὐλογίαις κυρίου· ἐν τῷ φέρεσθαι αὐτῷ διάδημα δόξης.
* ἐξέτειψεν ἐχθροὺς κυκλόθεν, καὶ ἐξωδένωσε φυλιστιείμ τοὺς ὑπεναντίους. ἕως σήμερον συνέτειψεν αὐτῶν κέρας,
* ἐν παντὶ ἔργῳ αὐτοῦ ἔδωκεν ἐξομολόγησιν. ἁγίῳ ὑψίστῳ ῥήματι δόξης,
* ἐν πάσῃ καρδίᾳ αὐτοῦ ὕμνησε, καὶ ἠγάπησε τὸν ποιήσαντα αὐτόν.
* καὶ ἔστησε ψαλμῳδοὺς κατέναντι θυσιαστηρίου, καὶ ἐξ ἤχους αὐτῶν γλυκαίνειν μέλη, καὶ καθ' ἡμέραν αἰνέσουσιν ἐν ᾠδαῖς αὐτῶν.

21
22
23

CAP. XLVII.

1 ET *post hoc surrexit Nathan propheta in diebus*
2 *Dauid,* *Sicut adeps separatus à salutari, sic Dauid à fi-*
3 *liis Israel.* *In leonibus familiariter egit quasi in hœdis & in vrsis, sicut in agnis ouium.*
4 *In iuuentute sua occidit gigantem, & abstulit opprobrium de populo.*
5 *Et in tollendo manum in lapide fundæ, vt deijceret superbiam Goliath.*
6 *Inuocauit enim Dominũ altissimum, & dedit in dextera eius robur ad occidendum hominem potentem in bello, vt exaltet cornu populi sui.*
7 *Sic in decẽ millibus glorificauit eum, & laudauit illum in benedictionibus Domini: in afferendo illi diade-*
8 *ma gloriæ.* *Contriuit inimicos in circuitu, & destruxit Philistijm aduersarios: vsque hodie contriuit eorum cornu,*
9 *In omni opere suo dedit confessionem, Sancto excelso verbo gloriæ,*
10 *In omni corde suo laudauit, et dilexit eum qui fecit illum.*
11 *Et constituit cantores contra altare, & ex sono eius dulces facere modos, et quotidie laudabunt in canticis suis.*

* *Dedit in festiuitatibus* 12
decentiam, & ornauit tempora vsque ad consummationem: in laudando ipsos sanctum eius nomen, & à mane sonando sanctitatem eius.

* *Dominus abstulit pec-* 13
cata ipsius, & exaltauit in secula cornu eius. Et dedit illi testamentũ regni & sedem gloriæ in Israel.

* *Post hunc surrexit filius* 14
sapiens, & propter illum habitauit in latitudine.

* *Salomon regnauit in die-* 15
bus pacis, & glorificatus est, quoniã Deus pacauit in circuitu suo. Vt statueret domum in nomine eius, & pararet sanctitatem in seculũ. quia sapiens fuit in iuuentute sua. * *Et impletus est quasi* 16
flumen intellectu. terram texit anima tua omnem.

* *Et repleuit parabolis* 17
ænigmatum. * *In insulas* 18
longe abijt nomen tuum, & dilexit in pace tua.

* *In canticis & prouer-* 19
bijs & parabolis, & interpretationibus admiratæ sunt regiones. * *In nomine Do-* 20
mini Dei omnis terræ qui cognominatus est tuus Deus Israel. * *Congregasti quasi* 21
stannum aurum & vt plumbum multiplicasti argentum. Inclinasti viscera tua mulieribus.

* *Et potestatem habuisti in* 22
corpore tuo.

* *Dedisti maculam in glo-* 23
ria tua, & prophanasti semẽ tuum, vt induceres iram in filios tuos, & compungereris in stultitia tua. Vt fieres sine imperio, & ex Ephraim imperares imperium inobediens.

* *At Dominus non dere-* 24
linquet misericordiam suam, & non corrumpetur ab operibus suis.

* *Neque delebit electi sui* 25
nepotes, & semen eius qui dilexit se, non tollet.

12 * ἔδωκεν ἐν ταῖς ἑορταῖς δόξαν πᾶσαν, καὶ ἐκόσμησε καιρὸς μέχρι σωτελείας· ἐν τῷ αἰνεῖν αὐτὸς τὸ ἅγιον αὐτοῦ ὄνομα, καὶ ὄρθρου ἠχεῖν τὸ ἁγίασμα αὐτοῦ.

13 * κύριος ἀφεῖλε τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ, καὶ ὑψώσεν εἰς αἰῶνας τὸ κέρας αὐτοῦ. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην βασιλείας καὶ θρόνον δόξης ἐν τῷ Ἰσραήλ.

14 * μετὰ τοῦτον ἀνέστη υἱὸς σοφὸς μέσον, καὶ διὰ αὐτὸν κατέλυσεν ἐν πλατυσμῷ.

15 * Σολομὼν ἐβασίλευσεν ἐν ἡμέραις εἰρήνης, καὶ ἐδοξάσθη, ὡς ὁ θεὸς κατέπαυσε κυκλόθεν αὐτοῦ. ἵνα στήσῃ οἶκον ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ, καὶ ἑτοιμάσῃ ἁγίασμα εἰς τὸν αἰῶνα· ὡς ἐσοφίσθη ἐν νεότητι αὐτοῦ.

16 * καὶ ἐνεπλήσθη ὡς ποταμὸς συνέσεως. γῆν ἐπεκάλυψεν ἡ ψυχὴ σου πᾶσαν.

17 * καὶ ἐνέπλησε παραβολαῖς αἰνιγμάτων. 18 * εἰς νήσους πόρρω ἀφίκετο τὸ ὄνομά σου, καὶ ἠγάπησεν ἐν τῇ εἰρήνῃ σου.

19 * ἐν ᾠδαῖς καὶ παροιμίαις καὶ παραβολαῖς καὶ ἑρμηνείαις ἐθαύμασαν αἱ χῶραι.

20 * ἐν ὀνόματι κυρίου τοῦ θεοῦ πάσης τῆς γῆς τοῦ ἐπικαλεσαμένου σου θεοῦ Ἰσραήλ.

21 * συνήγαγες ὡς κασσίτερον τὸ χρυσίον καὶ ὡς μόλυβδον ἐπλήθυνας τὸ ἀργύριον. παρενέκλινας τὰ σπλάγχνα σου γυναιξί.

22 * καὶ ἐνεξουσιάσθης ἐν τῷ σώματί σου.

23 * ἔδωκας μῶμον ἐν τῇ δόξῃ σου, καὶ ἐβεβήλωσας τὸ σπέρμα σου, ἐπαγαγεῖν ὀργὴν ἐπὶ τὰ τέκνα σου, καὶ καταυλῶσαι ἐπὶ τῇ ἀφροσύνῃ σου. ἡμέσθαι δίχα τυραννίδος, καὶ ἐξ Ἐφραὶμ ἄρξαι βασιλείαν ἀπειθῆ.

24 * οὐ γὰρ κύριος ὁ μὴ καταλίπῃ τὸ ἔλεος αὐτοῦ, καὶ ὁ μὴ διαφθαρῇ ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ.

25 * οὐ μὴ ἐξαλείψῃ ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἔγγονα, καὶ σπέρμα τοῦ ἀγαπήσαντα αὐτὸν οὐ μὴ ἐξάρῃ.

12 * Et dedit in celebrationibus decus, & ornauit tempora vsque in consummationem vitæ, vt laudarent nomen sanctum Domini, & amplificarent manè Dei sanctitatem. 13 * Christus purgauit peccata ipsius, & exaltauit in æternum cornu eius: & dedit illi testamentum regni, & sedem gloriæ in Israel. 2. Reg. 12. d.

14 * Post hunc surrexit filius sensatus, & propter illũ deiecit omnẽ potentiam inimicorum. 15 * Salomon imperauit in diebus pacis, cui subiecit Deus omnes hostes, vt conderet domũ in suo nomine, & pararet sanctitatem in sempiternum, quemadmodum eruditus est in iuuentute sua.

16 * Et impletus est quasi flumen sapientia, & terram retexit anima sua.

17 * Et replesti in comparationibus ænigmata.

18 * Ad insulas longè diuulgatum est nomen tuum, & dilectus es in pace tua.

19 * In cantilenis & prouerbiis & comparationibus, & interpretationibus miratę sunt terræ. 20 * Et in nomine Domini Dei, cui est cognomen Deus Israel.

21 * Collegisti quasi aurichalcum aurum, & vt plumbum complesti argentum, & inclinasti femora tua mulieribus. 3. Reg. 11. a.

22 * Potestatem habuisti in corpore tuo.

23 * Dedisti maculam in gloria tua, & prophanasti semen tuum inducere iracundiam ad liberos tuos, & in cęteris stultitiã tuam, vt faceres imperiũ bipartitũ, & ex Ephraim imperare imperium durum.

24 * Deus autem non derelinquet misericordiam suam, & nõ corrũpet, nec delebit opera sua:

25 * Neque perdet à stirpe nepotes electi sui, & semen eius qui diligit Dominum, non corrumpet.

4.Reg. 12.c.

* Dedit autem reliquum Iacob & Dauid de ipsa stirpe.

* Et finem habuit Salomon cum patribus suis.

* Et dereliquit post se de semine suo gentis stultitiam, & imminutum à prudentia Roboam, qui auertit gentem cõsilio suo. * Et Hieroboam filium Nabat, qui peccare fecit Israel, & dedit viam peccandi Ephraim, & plurima redundauerunt peccata ipsorum.

* Valde enim auerterunt illos à terra sua. * Et quæsiuit omnes nequitias, vsque dum perueniret ad illos defensio, & ab omnibus peccatis liberauit eos.

CAP. XLVIII.

ET surrexit Helias propheta quasi ignis, & verbum ipsius quasi facula ardebat.

* Qui induxit in illos famem, & imitantes illum inuidia sua, pauci facti sunt: non enim poterant sustinere præcepta Domini.

3.Reg. 17.b.

* Verbo Domini continuit cælum, & deiecit à se ignem terræ: sic amplificatus est Helias in mirabilibus suis.

* Et quis potest Israel gloriari tibi? * Qui sustulisti mortuum ab inferis de sorte mortis in verbo Domini Dei.

* Qui deiecisti reges ad perniciem, & confregisti facilem potentiam ipsorum, & gloriosos de lecto suo.

* Qui audis in Sina iudiciũ, & in Oreb iudicia defensionis.

3.Reg. 19.c.

* Qui vngis reges ad pœnitentiam, & prophetas facis successores post te. * Qui receptus es in turbine ignis, in

4.Re.2.b

curru equorũ igneorũ: * Qui inscriptus es in iudiciis tempo rum lenire iracundiam Dñi, cõciliare cor patris ad filium, & restituere tribus Iacob.

* Beati sunt qui te viderũt, & in amicitia tua decorati sunt.

* Nam nos vita viuimus tãtum; post mortem autẽ non erit tale nomen nostrum.

ECCLESIASTIC.

* Ϛ τῷ ἰακὼϐ ἔδωκε καὶ ἀλειμμα, Ϛ τῷ δαυὶδ ἐξ αὐτοῦ ῥίζαν. 26

* καὶ ἀνεπαύσατο Σολομὼν μετὰ τῶν πατέρων. 27

* καὶ κατέλιπε μετ' αὐτὸν ἀπὸ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ· λαοῦ ἀφροσύνην καὶ ἐλαττόμβρον σωτῆρα, ῥοβοὰμ υἱὸς ἀπέστησε λαὸν ἐκ βουλῆς αὐτοῦ. 28

* Ϛ ἱεροβοὰμ υἱὸς ναβάτ, ὃς ἐξήμαρτε τὸν ἰσραήλ. καὶ ἔδωκε τῷ ἐφραὶμ ὁδὸν ἁμαρτίας, Ϛ ἐπληθύνθησαν αἱ ἁμαρτίαι αὐτῶν σφόδρα. 29

* ἀπωσθῆναι αὐτοὺς ἀπὸ τῆς γῆς· 30

* ἕως ὀργὴ Ϛ ἐκδίκησις ἔλθῃ ἐπ' αὐτούς. 31

μή.

* Καὶ ἀνέστη ἠλίας προφήτης ὡς πῦρ, καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ ὡς λαμπὰς ἐκαίετο. 1

* ὃς ἐπήγαγε ἐπ' αὐτοὺς λιμὸν καὶ τῷ ζήλῳ αὐτοῦ ὠλιγοποίησεν αὐτούς. 2

* ἐν λόγῳ κυρίου ἀνέσχεν οὐρανόν, καὶ κατήγαγε τρὶς πῦρ ἐξ οὐρανοῦ· ὡς ἐδοξάσθης ἠλία ἐν τοῖς θαυμασίοις σου. 3

* καὶ τίς ὅμοιός σοι καυχᾶσθαι; 4

* ὁ ἐγείρας νεκρὸν ἐκ θανάτου, καὶ ἐξ ἅδου ψυχὰς ἐν λόγῳ ὑψίστου. 5

* καταγαγὼν βασιλεῖς εἰς ἀπώλειαν, Ϛ δεδοξασμένους ἀπὸ κλίνης αὐτῶν. 6

* ὁ ἀκούων ἐν σινᾶ ἔλεγμὸν κυρίου, καὶ ἐν χωρὴβ κρίματα ἐκδικήσεως. 7

* ὁ χρίων βασιλεῖς εἰς μετάπτωμα, καὶ προφήτας διαδόχους μετ' αὐτόν. 8

* ὁ ἀναληφθεὶς ἐν λαίλαπι πυρὸς ἐν ἅρματι ἵππων πυρίνων. 9

* ὁ καταγεγραμμένος ἐλεγμοὺς εἰς καιρούς, κοπάσαι ὀργὴν κρίσεως κυρίου πρὸς θυμόν· ἀποστρέψαι καρδίαν πατρὸς πρὸς υἱόν, Ϛ καταστῆσαι φυλὰς ἰακώϐ. 10

* μακάριοι Ⓓ ἰδόντες σε, Ϛ Ⓓ ἐν ἀγαπήσει κεκοιμημένοι. 11

* Ϛ γὰρ ἡμεῖς ζωῇ ζησόμεθα. 12

26 * *Et ipsi Jacob dedit reliquum, & Dauid ex ipso*
27 *radicem.* * *Et requieuit Salomon cum patribus,*
29 * *Et reliquit post se de semine suo. populi stultitiam & diminutũ intellectu, Roboam, qui auertit populum de consilio suo.*
29 * *Et Hieroboam filius Nabat, qui peccare fecit Israel: & dedit Ephraim viam peccati, et multiplicata sunt peccata eorum valde:*
30 * *Vt auerteret eos à terra:*
31 * *Dum ira & vindicta veniat super eos.*

CAP. XLVIII.

1 *ET surrexit Elias propheta quasi ignis, & verbũ ipsius quasi fax vrebat.*
2 * *Qui induxit in illos famem fortem, & zelo suo diminuit eos.*
3 * *In verbo Domini sustinuit cælum, & deduxit ter ignem de cælo. quàm glorificatus fuisti Elia in mirabilibus tuis.* * *Et quis similis tibi vt glorietur?*
5 * *Qui suscitasti mortuum à morte, & ab inferis animam in verbo Altissimi.*
6 * *Qui deduxisti reges ad perditionem, & glorioſos de lecto suo.*
7 * *Qui audis in Sina correptionem Domini, & in Choreb iudicia vindictæ.*
8 * *Qui vngis reges ad retributionem, & prophetas successores post eum.*
9 * *Qui receptus es in turbine ignis in curru equorum igneorum.*
10 * *Qui scriptus es correptiones in tẽpora, ad leniendam iram iudicij Domini ad furorem; ad conuertendũ cor patris ad filium, & constituendum tribus Jacob.*
11 * *Beati qui viderunt te, & qui in dilectione dormierunt.*
12 * *Etenim nos vita viuemus.*

* *Elias qui tectus est in turbine: & Elisśee repletus est spiritu sancto, & in diebus suis non commotus est à principibus, & non subiecit illum aliquis.*

* *Omne verbum non sustulit eum, & in dormitione prophetauit corpus eius.*

* *Et in vita sua fecit monstra, & in morte sua mirabilia opera sua.*

* *In omnibus his non pœnituit populus, & non recesserunt à peccatis suis. vsquequo captiuati sunt de terra sua, & dispersi sunt in omni terra.*

* *Et relictus est populus perpaucus, & princeps in domo Dauid.*

* *Quidam enim fecerunt ipsorum placitũ, quidam autem multiplicarunt peccata.*

* *Ezechias muniuit ciuitatem suam, & induxit in mediũ eius aquã: fodit in ferro rupem, & ædificauit fontes ad aquas.* * *In diebus ipsius ascendit Sennacherim, & misit Rabsacen de Lachis, & sustulit manũ suam in Sion, & iactans factus est in superbia sua.* * *Tunc commota sunt corda & manus eorum, & doluerunt quasi parientes.* * *Et inuocauerũt Dominum misericordem, expandentes manus suas ad eum.*

* *Et Sanctus de cælo exaudiuit eos, & redemit eos in manu Esaiæ.*

* *Pessumdedit castra Assyriorum, & contriuit illos angelus eius.*

* *Fecit enim Ezechias placitum Domino, & fortis fuit in viis Dauid patris sui, sicut mandauit Esaias propheta magnus, & venerandus in conspectu eius.*

* *In diebus eius regressus est Sol, & addidit vitam regi.*

13 * ἠλίας ὃς ἐσκεπάσθη ἐν λαίλαπι. καὶ ἐλισαιὲ ἐνεπλήσθη πνεύματος αὐτοῦ ἅγίου, καὶ ἐν ἡμέραις αὐτοῦ οὐκ ἐσαλεύθη ἀπὸ ἀρχόντων, καὶ οὐ κατεδυνάστευσεν αὐτὸν οὐδείς.

14 * πᾶς λόγος οὐκ ὑπερῆρεν αὐτόν, καὶ ἐν κοιμήσει προεφήτευσε τὸ σῶμα αὐτοῦ.

15 * καὶ ἐν ζωῇ αὐτοῦ ἐποίησε τέρατα, καὶ ἐν τῇ τελευτῇ αὐτοῦ θαυμάσια τὰ ἔργα αὐτοῦ.

16 * ἐν πᾶσι τούτοις οὐ μετενόησεν ὁ λαός, καὶ οὐκ ἀπέστησαν ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. ἕως προενομεύθησαν ἀπὸ τῆς γῆς αὐτῶν, καὶ διεσκορπίσθησαν ἐν πάσῃ τῇ γῇ.

17 * καὶ κατελείφθη ὁ λαὸς ὀλιγοστὸς καὶ ἄρχων ἐν τῷ οἴκῳ δαυίδ.

18 * τινὲς μὲν ἐποίησαν αὐτῶν τὸ ἀρεστόν, τινὲς δὲ ἐπλήθυναν ἁμαρτίας. * ἐζεκίας ὠχύρωσε τὴν πόλιν αὐτοῦ, καὶ εἰσήγαγε ὕδωρ εἰς μέσον αὐτῆς ὄρυξεν ἐν σιδήρῳ ἀκρότομον, καὶ ᾠκοδόμησε κρήνας εἰς ὕδατα.

20 * ἐν ἡμέραις αὐτοῦ ἀνέβη σενναχηρείμ, καὶ ἀπέστειλε τὸν ραψάκην ἐν λαχείς· καὶ ἐπῆρε χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ σιών, καὶ ἐμεγαλαύχησεν ἐν ὑπερηφανίᾳ αὐτοῦ.

21 * τότε ἐσαλεύθησαν καρδίαι καὶ χεῖρες αὐτῶν, καὶ ὠδίνησαν ὡς αἱ τίκτουσαι.

22 * καὶ ἐπεκαλέσαντο τὸν κύριον τὸν ἐλεήμονα ἐκπετάσαντες χεῖρας αὐτῶν πρὸς αὐτόν.

23 * καὶ ὁ ἅγιος ἐξ οὐρανοῦ ἐπήκουσεν αὐτῶν, καὶ ἐλυτρώσατο αὐτοὺς ἐν χειρὶ ἡσαΐου.

24 * ἐπάταξε τὴν παρεμβολὴν τῶν ἀσυρίων, καὶ ἐξέτειψεν αὐτοὺς ὁ ἄγγελος αὐτοῦ.

25 * ἐποίησε γὰρ ἐζεκίας τὸ ἀρεστὸν κυρίου, καὶ ἐνίσχυσεν ὁδοῖς δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ὡς ἐνετείλατο ἡσαΐας ὁ προφήτης ὁ μέγας καὶ πιστὸς ἐν ὁράσει αὐτοῦ.

26 * ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ ἀνεπόδισεν ὁ ἥλιος, καὶ προσέθηκε ζωὴν βασιλεῖ.

13 * Helias qui in turbine tectus est, & in Heliseo completus est spiritus eius: in diebus suis nõ pertimuit principem, & potentia nemo vicit illum.

14 * Nec superauit illum verbum aliquod, & mortuum prophetauit corpus eius.

15 * In vita sua fecit monstra, & in morte mirabilia opera tus est. 4. Reg. 13. d.

16 * In omnibus istis non pœnituit populus, & non recesserunt à peccatis suis, vsque dum abiecti sunt de terra sua, & dispersi sunt in omnem

17 terram. * Et relicta est gens perpauca, & princeps in do-

18 mo Dauid. * Quidam ipsorum fecerunt quod placeret Deo, alij autem multa commiserunt peccata.

19 * Ezechias muniuit ciuitatem suam, & induxit in medium eius aquam, & fodit ferro rupem, & ædificauit ad aquam puteum.

20 * In diebus ipsius ascendit Sennacherib, & misit Rabsacem, & sustulit manum suam contra illos, & extulit manum suam in Sion, & superbus factus est potentia sua. 4. Reg. 18. c.

21 * Tunc mota sunt corda & manus ipsorum, & doluerunt quasi parturientes mulieres.

22 * Et inuocauerunt Dominũ D misericordem, & expandentes manus suas extulerunt ad cælum, & sanctus Dominus Deus audiuit citò vocem ip-

23 sorum. * Non est commemoratus peccatorũ ipsorum, neq; dedit illos inimicis suis, sed purgauit illos in manu Esaiæ sancti prophetæ.

24 * Deiecit castra Assyriorum, & contriuit illos angelus Domini.

25 * Nam fecit Ezechias quod placuit Deo, & fortiter iuit in via Dauid patris sui, quam mandauit illi Esaias propheta magnus & fidelis in conspectu Dei. 4. Reg. 19. c.

26 * In diebus ipsius retrò rediit Sol, & addidit regi vitam.

27 * Spiritu magno vidit vltima, & conſolatus eſt lugentes in Sion vſq; in ſempiternum.
28 * Oſtendit futura & abſcondita antequam euenirent.

4. Reg. 20. b.

CAP. XLIX.

1 MEmoria Ioſię in compoſitione odoris facta opus A pigmentarij. 2 * In omni ore quaſi mel indulcabitur eius memoria, & vt muſica in conuiuio vini. 3 * Ipſe eſt directus diuinitus in pœnitentia gentis, & tulit abominationes impietatis. 4 * Et gubernauit ad Dñm cor ipſius, & in diebus peccatorum corroborauit pietatem. 5 * Præter Dauid & Ezechiam & Ioſiam omnes reges peccatū commiſerunt; 6 * Nam reliquerūt legem Altiſſimi re- B ges Iuda, & contempſerunt timorē Dei. 7 * Dederunt enim regnum ſuum aliis, & gloriam ſuam alienigenæ genti. 8 * Incenderunt electam ſanctitatis ciuitatē, & deſertas fecerūt vias ipſius in manu Hieremiæ:
9 * Nam malè tractauerunt illum, qui à ventre matris conſecratus eſt propheta, euertere & eruere, & perdere, & iterum ædificare & renouare. 10 * Ezechiel qui vidit conſpectū gloriæ, quam oſtēdit illi in curru C Cherubin. 11 * Nam commemoratus eſt inimicorū in imbre, benefacere illis rectas vias. 12 * Et duodecim prophetarum oſſa pullulant de loco ſuo; nam corroborauerunt Iacob, & redemerunt ſe in fide virtutis ſuę. 13 * Quomodo amplificemus Zorobabel? nam & ipſe quaſi ſignū in dextera manu Iſrael. 14 * Et Ieſum filium Ioſedech? qui in diebus ſuis ædificauerūt domum, & exaltauerunt templum ſanctū Domino, paratū in gloriam ſempiternam. 15 * Et Neemias in memoria multi temporis, qui D erexit nobis muros euerſos, & ſtare fecit portas & ſeras, qui erexit domos noſtras.

27 * πνεύματι μεγάλῳ εἶδε τὰ ἔσχατα, καὶ παρεκάλεσε τοὺς πενθοῦντας ἐν σιών.
28 * ἕως τοῦ αἰῶνος ὑπέδειξε τὰ ἐσόμενα, καὶ τὰ ἀπόκρυφα πρὶν ἢ ἐλθεῖν αὐτά.

μθ'.

1 * Μνημόσυνον ἰωσίου εἰς σύνθεσιν θυμιάματος · ἐσκευασμένῳ ἔργῳ μυρεψοῦ, 2 * ἐν παντὶ στόματι ὡς μέλι γλυκανθήσεται, καὶ ὡς μουσικὰ ἐν συμποσίῳ οἴνου.
3 * αὐτὸς κατευθύνθη ἐν ἐπιστροφῇ λαοῦ, καὶ ἐξῆρε βδελύγματα ἀδικίας. 4 * κατεύθυνε τοὺς κύριον τὴν καρδίαν αὐτοῦ, ἐν ἡμέραις ἀνόμων κατίσχυσε τὴν εὐσέβειαν.
5 * πλὴν δαυὶδ καὶ ἐζεκίου καὶ ζωσίου, πάντες ἠμάρτοσαν ἐπλημμέλησαν.
6 * κατέλιπον γὰρ τὸν νόμον τοῦ ὑψίστου, καὶ βασιλεῖς ἰούδα ἐξέλιπον.
7 * ἔδωκε τὸ κέρας αὐτῶν ἑτέροις, καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν ἔθνει ἀλλοτρίῳ.
8 * ἐνέπρησαν ἐκλεκτὴν πόλιν ἁγιάσματος, καὶ ἠρήμωσε τὰς ὁδοὺς αὐτῆς ἐν χειρὶ ἱερεμίου.
9 * ἐκάκωσε γὰρ αὐτόν. καὶ αὐτὸς ἐν μήτρᾳ ἡγιάσθη προφήτης ἐκλεγῆναι καὶ κακωθῆναι καὶ ἀπολλύειν, ὡσαύτως οἰκοδομεῖν καὶ καταφυτεύειν. 10 * ἰεζεκιὴλ ὃς εἶδεν ὅρασιν δόξης, ἣν ὑπέδειξεν αὐτῷ ἐφ' ἅρματος χερουβίμ. 11 * καὶ γὰρ ἐμνήσθη τῶν ἐχθρῶν ἐν ὄμβρῳ καὶ καλῶρθωσε τοὺς εὐθύνοντας ὁδούς.
12 * καὶ τῶν δώδεκα προφητῶν εἴη τὸ μνημόσυνον ἐν εὐλογίαις. 13 * πῶς μεγαλύνωμεν τὸν ζοροβάβελ, καὶ αὐτὸς ὡς σφραγὶς ἐπὶ δεξιᾶς χειρός. 14 * ἔτως ἰησοῦς υἱὸς ἰωσεδέκ, οἳ ἐν ἡμέραις αὐτῶν ᾠκοδόμησαν οἶκον, καὶ ὕψωσαν ναὸν ἅγιον κυρίῳ ἡτοιμασμένον εἰς δόξαν αἰώνιον. 15 * καὶ ἐν ἐκλεκτοῖς ἦν νεεμίας οὗ ἐπληθύνθη τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ, ὃς ἐγείραντος ἡμῖν τείχη πεπτωκότα, καὶ στήσαντος πύλας καὶ μοχλούς, καὶ ἀνεγείραντος τὰ οἰκόπεδα ἡμῶν

27 * *Spiritu magno vidit nouiſſima, & conſolatus eſt lugentes in Sion.*
28 * *Vſque in ſeculum oſtendit futura, & abſcondita antequam euenirent illa.*

CAP. XLIX.

1 MEmoria Joſiæ in compoſitionem incenſi: fabricato opere vnguentarij,
2 * *In omni ore quaſi mel indulcabitur, & vt muſica in conuiuio vini.*
3 * *Ipſe fuit directus in cōuerſione populi, & abſtulit abominationes iniquitatis.*
4 * *Direxit ad Dominū cor ſuum, in diebus iniquorum corroborauit pietatem.*
5 * *Præter Dauid & Ezechiam, & Zoſiam, omnes errore errauerunt.*
6 * *Reliquerunt enim legem Altiſſimi, reges Juda defecerunt.*
7 * *Dedit cornu illorum alijs, & gloriam eorum genti alienæ.*
8 * *Combuſſerūt electam ciuitatē ſanctitatis, & deſertas fecit vias eius in*
9 *manu Hieremiæ.* * *Malè tractauit enim illum. Et ipſe in matrice ſanctificatus eſt propheta ad eradicandū & malefaciēdum, & perdendum, ſimiliter ædificandū et plan-*
10 *tandum.* * *Iezeciel qui vidit conſpectū gloriæ, quam oſtendit ei in curru Cherubim.*
11 * *Et enim memor fuit inimicorum in imbre, & direxit dirigentes vias.*
12 * *Et duodecim prophetarū ſit memoria in benedictionibus.*
13 * *Quomodo magnificamus Zorobabel, & ipſe quaſi ſignaculum in dextera manu.*
14 * *Sic Jeſus filius Joſedec, qui in diebus ſuis ædificauerunt domū, & exaltauerunt templum ſanctū Dño paratum in*
15 *gloriam ſeculi.* * *Et in electis fuit Neemias, cuius diuturna memoria eius, qui erexit nobis muros euerſos, & ſtatuit portas & vectes, et erexit ſola domorum noſtrarum.*

16 * Nemo creatus eſt talis in terra qualis Enoch, & enim receptus eſt à terra.

17 * Neque ſicut Joſeph factus eſt vir princeps fratrũ,

18 * Firmamentum populi, & oſſa illius viſitata ſunt à Domino.

20 * Sem & Seth in hominibus gloriã adepti ſunt & ſuper omne in creatione Adam.

CAP. L.

1 SJmon filius Oniæ ſacerdos magnus, qui in vita ſua ſuffulſit domũ, & in diebus ſuis firmauit populum.

2 * Et in ipſo fundata eſt altitudo duplex reparatio, excelſus circuitus templi.

3 * In diebus ſuis diminuta ſunt receptacula aquæ, æs tãquam maris ſupramodum.

4 * Curans populum ſuum à caſu:

5 * Et fortificans ciuitatem & obſidens, glorificatus es in conuerſatione populi in exitu domus velamẽti.

6 * Quaſi ſtella matutina in medio nubium, tanquã Luna plena in diebus ſuis.

8 * Et quaſi arcus illuminans nubes gloriæ.

7 * Quaſi Sol refulgens ſuper templum Altiſſimi: quaſi flos roſarum in diebus nouorũ. Quaſi lilia in exitu aquæ. quaſi germen Libani in diebus veris.

9 * Quaſi ignis & Libanus in foco:

10 * Quaſi vas auri ſolidũ ornatum omni lapide precioſo.

11 * Quaſi oliua decora germinans fructus, & quaſi cypreſſus exaltata in nubibus: in recipiendo ipſum ſtolam gloriæ, & veſtiendo illum conſummationẽ gloriationis.

12 * In aſcenſu altaris ſancti glorificauit circuitum ſanctitatis.

13 * In autem accipiendo membra de manu ſacerdotum & ipſe ſtans iuxta focum aræ.

16 * οὐδεὶς ἐκτίσθη τοιοῦτος ἐπὶ τῆς γῆς, οἷος καὶ ἐνώχ, καὶ γὰρ ἀνελήφθη ἀπὸ τῆς γῆς.

17 * καὶ ὡς ἰωσὴφ ἐγενήθη ἀνὴρ ἡγούμενος καὶ ἀδελφῶν·

18 * σπέρμα λαοῦ, καὶ τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ ἐπεσκέπη ὑπὸ κυρίου.

20 * Σὴμ καὶ σὴθ ἐν ἀνθρώποις ἐδοξάσθησαν καὶ ὑπὲρ πᾶν ἐν τῇ κτίσει Ἀδάμ.

ν'.

1 * Σίμων ὁ Ὀνίου ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας, ὃς ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ ὑπερέραψεν οἶκον, καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ ἐστερέωσε λαόν.

2 * καὶ ἐπ' αὐτῷ ἐθεμελιώθη ὕψος διπλοῦν ἀνάλημμα, ὑψηλὸν περίβολον ἱεροῦ.

3 * ἐν ἡμέραις αὐτοῦ ἡλατώθη δοχεῖα ὕδατος χαλκὸς ὡσεὶ θαλάσσης τὸ τέλμετον.

4 * ὁ φροντίζων ὑπὲρ λαοῦ αὐτοῦ ἀπὸ

5 πτώσεως. * καὶ ἐνίσχυσας πόλιν καὶ πολιορκήσας, ἐδοξάσθης ἐν διεξόδῳ λαοῦ ἐν ἐξόδῳ οἴκου καταπετάσματος.

6 * ὡς ἀστὴρ ἑωθινὸς ἐν μέσῳ νεφέλων, ὡς σελήνη πλήρης ἐν ἡμέραις

8 αὐτῆς. * καὶ ὡς ἥλιος ἐκλάμπων οὕτως ἐλάμψας ἐν ναῷ ὑψίστου· ὡς ὅπλον δόξης ἐν ἡμέραις νέων· ὡσεὶ κρίνα ἐπ' ἐξόδῳ ὕδατος, ὡς βλαστὸς λιβάνου ἐν ἡμέραις θέρους.

9 * ὡς πῦρ καὶ λίβανος ἐπὶ πυ-

10 ρείου. * ὡς σκεῦος χρυσίου ὁλοσφύρατον κεκοσμημένον παντὶ λίθῳ πολυτελεῖ. * ὡς ἐλαία βλαστάνουσα καρπούς, καὶ ὡς κυπάρισσος ὑψιμήκης νεφέλαις· ἐν τῷ ἀναλαμβάνειν αὐτὸν στολὴν δόξης, καὶ ἐνδύσασθαι αὐτὸν στολὴν τελείαν καυχήματος.

12 * ἐν ἀναβάσει θυσιαστηρίου ἁγίου ἐδόξασε περιβολὴν ἁγιάσματος.

13 * ἐν δὲ τῷ δέχεσθαι μέλη ἐν χειρὸς ἱερέων καὶ αὐτὸς ἑστὼς πρὸς ἐσχάραν βωμοῦ.

16 * Nemo natus eſt in terra qualis Enoch; nam & ipſe receptus eſt à terra.

17 * Et Ioſeph qui natus eſt homo princeps

18 fratrum: * Firmamentum gentis, rector fratrum, ſtabilimentũ populi, & oſſa ipſius

19 viſitata ſunt: * Et poſt mor-

20 tem prophetauerunt. * Seth & Sem apud homines gloriã adepti ſunt, & ſuper omnem animam in origine Adam.

CAP. L.

1 SImeon Oniæ filius ſacerdos magnus, qui in vita ſua diffulſit domũ, & in diebus ſuis corroborauit templum.

2 * Templi etiam altitudo ab ipſo fundata eſt duplex ædificatio, & excelſi parietes tẽpli.

3 * In diebus ipſius emanauerunt putei aquarum, & quaſi mare adimpleti ſunt ſupra mo-

4 dum. * Qui curauit gentem ſuam, & liberauit eam à per-

5 ditione. * Qui præualuit amplificare ciuitatem, qui adeptus eſt gloriam in cõuerſatione gentis, & ingreſſum domus & atrij amplificauit.

6 * Quaſi ſtella matutina in medio nebulæ: & quaſi luna plena in diebus ſuis lucet.

7 * Et quaſi Sol refulgens, ſic ille effulſit in templo Dei.

8 * Quaſi arcus refulgens inter nebulas glorię, & quaſi flos roſarum in diebus vernis; & quaſi lilia, quæ ſunt in tranſi-

B tu aquæ; & quaſi thus redolẽs in diebus æſtatis.

9 * Quaſi ignis effulgens, & thus ardens in igne.

10 * Quaſi vas auri ſolidum, ornatũ omni lapide pretioſo.

11 * Quaſi oliua pullulans, & cypreſſus in altitudine ſe extollens: in accipiendo ipſum ſtolam gloriæ, & veſtiri eum in conſummatione virtutis.

12 * In aſcenſu altaris ſancti gloriam dedit ſanctitatis amictum.

13 * In accipiendo autem partes de manu ſacerdotum, & ipſe ſtans iuxta aram.

* Circa illũ corona fratrũ,& quaſi plantatio cedri in mõte Libano: ſic circa illũ ſteterunt quaſi rami palmæ, & omnes filij Aaron in gloria ſua.

* Oblatio autem Domini in manibus ipſorum coram omni ſynagoga Iſrael,& conſummatione fungens in aram,amplificare oblationẽ excelſi regis. * Porrexit manũ ſuam in libatione,& libauit de ſanguine vuæ. * Et effudit in fundamento altaris odorem diuinum excelſo principi.

* Tunc exclamauerunt filij Aaron,in tubis ductilibus ſonuerunt, & auditam fecerunt vocem magnã in memoriam coram Domino.

* Tunc omnis populus ſimul properauerunt,& ceciderunt in faciem ſuper terram, adorare Dominũ Deum ſuũ, & dare preces omnipotenti Deo excelſo.

* Et amplificauerunt pſallentes in vocibus ſuis, & in magna domo factus eſt ſonus ſuauitatis plenus. * Et rogauit populus Dñm excelſum prece,vſque dum perfectus eſt honor Domini, & munus ſuũ perfecerunt. * Tunc deſcendens manus ſuas, extulit in omnem congregationem filiorum Iſrael: dare gloriam Deo à labiis ſuis, & in nomine ipſius gloriari. * Et iterauit orationẽ ſuam, volens oſtendere virtutem Dei.

* Et pòſt rurſum plus orauit Deum omnium: qui magna fecit in omni terra, qui auxit dies noſtros à ventre matris noſtræ,& fecit nobiſcũ ſecundum ſuam miſericordiam.

* Det nobis iocunditatẽ cordis, & fieri pacẽ in diebus noſtris in Iſrael per dies ſempiternos. * Credere Iſrael nobiſcũ eſſe Dei miſericordiam, vt liberet nos in diebus ſuis.

* Duas gentes odit anima mea,tertia autem non eſt gens quam oderim.

* κυκλόθεν αὐτοῦ στέφανος ἀδελφῶν, ὡς βλάστημα κέδρων ἐν τῷ λιβάνῳ, καὶ ἐκύκλωσαν αὐτὸν ὡς στελέχη φοινίκων. καὶ πάντες οἱ υἱοὶ ἀαρὼν ἐν δόξῃ αὐτῶν.

* καὶ θυσφορεῖ κυρίου ἐν χερσὶν αὐτῶν ἐναντι πάσης ἐκκλησίας ἰσραήλ, καὶ συντέλειαν λειτουργῶν ἐπὶ βωμοῦ, κοσμῆσαι θυσφορὰν ὑψίστου παντοκράτορος.

* ἐξέτεινεν ἐπὶ σπονδείου χεῖρας αὐτοῦ, καὶ ἔσπεισεν ἐξ αἵματος σταφυλῆς. * ἔξεχεν ἐπὶ θεμέλια θυσιαστηρίου ὀσμὴν διωδίας ὑψίστῳ παμβασιλεῖ.

* τότε διήκεραγον οἱ υἱοὶ ἀαρὼν, ἐν σάλπιγξιν ἐλατοῖς ἤχησαν. ἀκοὴν ἐποίησαν φωνῆ μεγάλην εἰς μνημόσυνον ἐναντι ὑψίστου. * τότε πᾶς ὁ λαὸς κοινῇ κατέσπευσε, καὶ ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν προσκυνῆσαι τῷ κυρίῳ αὐτῶν παντοκράτορι θεῷ ὑψίστῳ.

* καὶ ἤνεσαν οἱ ψαλμῳδοὶ φωναῖς αὐτῶν, ἐν πλείστῳ ἤχῳ ἐγλυκάνθη μέλος.

* καὶ ἐδεήθη ὁ λαὸς κυρίου ὑψίστου ἐν προσευχῇ κατέναντι τοῦ ἐλεήμονος, ἕως συντελέσθη ὁ κόσμος κυρίου καὶ τὴν λειτουργίαν αὐτοῦ ἐτελείωσαν. * τότε καταβὰς ἐπῆρε χεῖρας αὐτοῦ ἐπὶ πᾶσαν ἐκκλησίαν υἱῶν ἰσραήλ, δοῦναι εὐλογίαν κυρίου ἐκ χειλέων αὐτοῦ, καὶ ἐν ὀνόματι αὐτοῦ καυχήσασθαι. * καὶ ἐδευτέρωσεν ἐν προσκυνήσει ἀποδέξασθαι τὴν εὐλογίαν παρὰ ὑψίστου. * καὶ νῦν εὐλογήσατε τὸν θεὸν πάντων τὸν μεγάλα ποιοῦντα μόνον πάντῃ· τὸν ὑψοῦντα ἡμέρας ἡμῶν ἐκ μήτρας, καὶ ποιοῦντα μεθ' ἡμῶν κατὰ τὸ ἔλεον αὐτοῦ. * καὶ χάραν εἰρήνην ἐν ἡμέραις ἡμῶν ἐν ἰσραὴλ κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ αἰῶνος· ἐμπιστεῦσαι μεθ' ἡμῶν τὸ ἔλεον αὐτοῦ, καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν λυτρώσασθαι ἡμᾶς.

* ἐν δυσὶν ἔθνεσι προσώχθισεν ἡ ψυχή μου, καὶ τὸ τρίτον οὐκ ἔστιν ἔθνος.

* *In circuitu eius corona fratrum, quaſi plantatio cedrorum in Libano,& circũdederunt eum quaſi rami palmarum: & omnes filij Aarõ in gloria ſua.* * *Et oblatio Dñi in manibus ipſorum coram omni eccleſia Iſrael, & cõſummationẽ miniſtrans ſuper aram, vt ornaret oblationẽ Altiſſimi omnipotentis.* * *Porrexit in libatione manus ſuas, & libauit de ſanguine vuæ.* * *Effudit ſuper fundamenta altaris odorem ſuauitatis excelſo omnium regi.* * *Tunc exclamauerunt filij Aaron,in tubis ductilibus ſonuerunt. Auditam fecerũt vocem magnam in memoriam coram Altiſſimo.* * *Tunc omnis populus communiter properauit, & ceciderunt in faciem ſuper terram: adorare Dominũ ſuum omnipotentem Deum altiſſimum.* * *Et laudauerunt pſallentes vocibus ſuis: in plurimo ſono dulce factum eſt melos.* * *Et rogauit populus Dñm excelſum in oratione contra miſericordem, vſque quo perfectus eſt ornatus Domini, & miniſterium ſuũ perfecerũt.* * *Tũc deſcendẽs extulit manus ſuas in omnẽ cõgregationem filiorũ Iſrael, vt daret benedictionem Domini de labiis ſuis, & in nomine ipſius gloriaretur.* * *Et iterauerunt in adoratione vt acciperent benedictionem ab Altiſſimo.* * *Et nunc benedicite Deum omnium magna facientem ſolum vbique: qui exaltat dies noſtros de matrice, & qui facit nobiſcũ ſecũdùm miſericordiã ſuam.* * *Et vt fiat pax in diebus noſtris in Iſrael per dies ſeculi, vt cũ fide faciat nobiſcum miſericordiã eius, & in diebus noſtris liberet nos.* * *In duabus gẽtibus oneroſa fuit anima mea,et tertia nõ eſt gens.*

* *Qui ſedent in monte Sa-* 28
mariæ, & viri qui habitant
Philiſthiim, & populus fa-
tuus qui habitat in Sicimis.

* *Diſciplinam intellectus* 29
& ſcientiæ ſcripſit in libro
iſto Ieſus filius Sirach Hiero-
ſolymita, qui diſtillauit ſapiẽ-
tiam à corde. * *Beatus qui* 30
in his verſabitur: & qui po-
ſuerit ea ſuper cor ſuum, ſa-
piens erit.

* *Si enim fecerit hæc, ad* 31
omnia valebit, quia lux Do-
mini veſtigium eius, & pijs
dedit ſapientiam. Benedictus
Dominus in ſeculum: fiat,
fiat.

Oratio Jeſu filij Sirach.

CAP. LI.

COnfitebor tibi Domine 1
rex, & laudabo te Deũ
ſaluatorem meum.

* *Confiteor nomini tuo,* 2
quoniam protector & adiu-
tor factus es mihi, & rede-
miſti corpus meum à perdi-
tione, * *Et à laqueo calum-* 3
niæ linguæ, à labiis operan-
tium mendacium: & contra
aduerſarios meos, factus es
adiutor.

* *Et redemiſti me ſecun-* 4
dum multitudinem miſericor
diæ nominis tui, à rugitibus
paratis ad eſcam: de manu
quærentium animam meam,
* *De multis tribulationi-* 5
bus quas habui,
* *A ſuffocatione flammæ in* 6
circuitu: de medio ignis non
ſum æſtuatus:
* *Et de profunditate ven* 7
tris, & à lingua immunda, et
à verbo mendacij regi calum-
nia, à lingua iniuſta.
* *Appropinquauit vſq; ad* 8
mortẽ anima mea; * *& vita* 9
mea erat prope infernũ infi-
mum. * *Circundederunt* 10
me vndique, & non erat
adiutor: inſpiciebam ad ſub-
ſidium hominum, & nõ erat.
* *Et memoratus ſum mi-* 11
ſericordiæ tuæ, Domine, &
operationis huius à ſeculo.

28 * Ὁ καθήμενοι ἐν ὄρει σαμα-
ρείας, καὶ ἀνδρες Ὁ καθικοῦντες
φυλιστιείμ, Ϛ λαὸς μωρὸς ὁ καθι-
κῶν ἐν σικίμοις.

29 * παιδείαν συνέσεως καὶ ἐπιση-
μης ἐχάραξε ἐν τῇ βιβλίῳ τούτῳ
ἰησοῦς ὁ υἱὸς σιρὰχ ὁ ἱεροσολυμίτης,
ὃς ἐξώμβρεισε σοφίαν ἀπὸ καρδίας.

30 * μακάριος ὃς ἐν τούτοις διατρα-
φήσε), Ϛ ὁ θεὶς αὐτὰ ἐπὶ καρ
δίαν ἑαυτοῦ σοφισθήσε).

31 * ἐὰν γὰρ ποιήσῃ αὐτά, πρὸς πάν-
τα ἰσχύσει, ὅτι φῶς κυρίου τὸ ἴχνος
αὐτοῦ, Ϛ τοῖς εὐσεβέσιν ἔδωκε σοφίαν.
εὐλογητὸς κύριος εἰς τὸν αἰῶνα, γέ-
νοιτο, γένοιτο.

Προσευχὴ ἰησοῦ υἱοῦ σιρὰχ.

νέ.

1 * Ἐξομολογήσομαί σοι κύριε
βασιλεῦ, Ϛ αἰνέσω σε θεὸν τὸν σω-
τῆρά μου.

2 * ἐξομολογοῦμαι τῷ ὀνόματί
σου, ὅτι σκεπαστὴς καὶ βοηθὸς ἐγένου
μοι· καὶ ἐλυτρώσω τὸ σῶμά μου ἐξ
ἀπωλείας·

3 * καὶ ἐκ παγίδος διαβολῆς
γλώσσης· ἀπὸ χειλέων ἐργαζομέ-
νων ψευδος, καὶ ἐναντι τῶν ὑπεστη-
κότων μοι, ἐγένου βοηθός.

4 * καὶ ἐλυτρώσω με κατὰ τὸ πλῆθος
τοῦ ἐλέους Ϛ ὀνόματός σου, ἐκ βρυγ-
μοῦ ἑτοίμων εἰς βρῶμα· ἐκ χειρὸς
ζητούντων τὴν ψυχήν μου.

5 * ἐκ πλειόνων θλίψεων ὧν ἔσχον.

6 * ἀπὸ πνιγμοῦ πυρὸς κυκλόθεν.
ἐκ μέσου πυρὸς οὐκ ἐξέκαυσα.

7 * καὶ ἐκ βάθους κοιλίας καὶ ἀπὸ
γλώσσης ἀκαθάρτου καὶ ἐκ λόγου
ψευδοῦς βασιλεῖ διαβολὴ ἐκ γλώσ-
σης ἀδίκου.

8 * ἤγγισεν ἕως θανάτου ἡ ψυχή
μου.

9 * καὶ ἡ ζωή μου ἐγγὺς ἅδου κα-
τωτάτου.

10 * περιέσχον με πάντοθεν, Ϛ οὐκ
ἦν ὁ βοηθῶν, ἐνέβλεπον εἰς ἀντί-
11 ληψιν ἀνθρώπων Ϛ οὐκ ἦν. * καὶ
ἐμνήσθην τοῦ ἐλέους σου κύριε, καὶ τῆς
ἐργασίας ταύτης ἀπ' αἰῶνος.

28 * Qui ſedent in monte Seir,
& Philiſthiim & ſtultus popu-
lus qui habitat in Sichimis.

29 * Doctrinã ſapiẽtiæ & diſcipli-
nę ſcripſit in codice iſto Ieſus
fili⁹ Sirach Hieroſolymita, qui
renouauit ſapientiam de cor-
31 de ſuo. * Beatus qui in iſtis
verſatur bonis: qui ponit illa
in corde ſuo, ſapiens erit ſem-
31 per. * Si enim hæc fecerit,
ad omnia valebit; quia lux Dei
veſtigium eius eſt.

Oratio Ieſu filij Sirach.

CAP. LI.

1 A COnfitebor tibi Domine
rex, & collaudabo te Deũ
ſaluatorem meum.

2 * Confitebor nomini tuo,
quoniam adiutor & protector
factus es mihi, & liberaſti cor-
pus meum à perditione.

3 * A laqueo linguæ iniquæ,
& à labiis operãtium menda-
cium, & in cõſpectu aſtãtium
factus es mihi adiutor.

4 * Et liberaſti me ſecundum
multitudinẽ miſericordiæ no-
minis tui, à rugientibus præ-
paratis ad eſcam de manibus
quærentium animam meam:

5 * Et de portis ttibulationũ
quæ circundederunt me:

6 * A preſſura flammæ, quæ
B circundedit me, & in medio
ignis non ſum æſtuatus.

7 * De altitudine ventris in-
feri, & à lingua coinquinata,
& à verbo mendacij, à rege
iniquo, & à lingua iniuſta.

8 * Laudabit vſque ad mor-
tem anima mea Dominum.

9 * Et vita mea appropinquãs
erat in inferno deorſum.

10 * Circundederunt me vn-
dique, & non erat qui adiu-
uaret: reſpiciens eram ad ad-
iutorium hominum, & non
erat.

11 * Memoratus ſum miſeri-
cordiæ tuæ, Domine, & coo-
perationis tuæ, quæ à ſeculo
ſunt.

* Quoniam eruis sustinentes te, Domine, & liberas eos de manibus gentium.
* Exaltasti super terram habitationē meam, & pro morte defluente deprecatus sum.
* Inuocaui Dominum patrē Domini mei, vt non derelinquat me in die tribulationis meæ, & in tempore superborum sine adiutorio.
* Laudabo nomen tuum assiduè, & collaudabo illud in confessione, & exaudita est oratio mea. * Et liberasti me de perditione, & eruisti me de tempore iniquo.
* Propterea confitebor & laudem dicam tibi, & benedicam nomini Domini.
* Cùm adhuc iunior sum priusquam oberrarem, quęsiui sapientiam palàm in oratione mea. * Ante tempus postulabam pro illa, & vsque in nouissimis inquiram eam, & florebit tanquam præcox vua.
* Lætatum est cor meum in ea, ambulauit pes meus iter rectum, in iuuentute mea inuestigabam eam.
* Inclinaui modicè aurem meam, & excepi illam. * Multam inueni in meipso sapientiam, & multum profeci in ea.
* Danti mihi sapientiā, dabo gloriam. * Consiliatus sum enim vt facerem illam: zelatus sum bonum, & nō confundar.
* Colluctata est anima mea in illa, & in faciendo eam confirmatus sum. * Manus meas extendi in altū, & in sapientia eius luxit anima mea, & ignorantias meas illuminauit.
* Animam meam direxi ad illam, & in agnitione inueni eam. * Possedi cum ipsa cor ab initio, propter hoc nō derelinquar. * Venter meus conturbatus est quærendo illam, propterea bonam possidebo possessionem.
* Dedit enim mihi Dominus linguam mercedē meam, & in ipsa laudabo eum.

* ὅτι ἐξαιρῇ σὺ ὑπομένοντας, καὶ σώζεις αὐτοὺς ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν.
* καὶ ὑψώσας ἀπὸ ὀργῆς ἱκετείαν μου, καὶ ὑπὲρ θανάτου ῥύσεως ἐδεήθην. * ἐπεκαλεσάμην κύριον πατέρα κυρίου μου μὴ ἐγκαταλιπεῖν με ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως, ἐν καιρῷ ὑπερηφάνων ἀβοηθησίας.
* αἰνέσω τὸ ὄνομά σου ἐνδελεχῶς, καὶ ὑμνήσω σε ἐν ἐξομολογήσει, καὶ εἰσηκούσθη ἡ δέησίς μου.
* ἔσωσας γὰρ ἡμᾶς ἐξ ἀπωλείας, καὶ ἐξεῖλό με ἐκ καιροῦ πονηροῦ.
* διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαι καὶ αἰνέσω σε, καὶ εὐλογήσω τὸ ὄνομά σου κύριε.
* ἔτι ὢν νεώτερος πρὶν πλανηθῆναί με, ἐζήτησα σοφίαν φανερῶς ἐν προσευχῇ μου.
* ἔναντι ναοῦ ἠξίουν περὶ αὐτῆς, καὶ ἕως ἐσχάτου ἐκζητήσω αὐτήν· ἐξ ἄνθους ὡς πρωϊζούσης σταφυλῆς.
* εὐφράνθη ἡ καρδία μου ἐν αὐτῇ· ἐπέβη ὁ πούς μου ἐν εὐθύτητι, ἐκ νεότητός μου ἴχνευον αὐτήν.
* ἔκλινα τὸ ὦς μου ὀλίγον, καὶ ἐδεξάμην.
* καὶ πολλὴν εὗρον ἐμαυτῷ παιδείαν. προέκοπτον ἐν αὐτῇ. * τῷ διδόντι μοι σοφίαν, δώσω δόξαν.
* διενοήθην γὰρ τοῦ ποιῆσαί αὐτήν· καὶ ζηλώσας τὸ ἀγαθόν, καὶ οὐ μὴ αἰσχυνθῶ. * διαμεμάχηται ἡ ψυχή μου ἐν αὐτῇ, καὶ ἐν ποιήσει λίαν διηκριβωσάμην.
* τὰς χεῖράς μου ἐξεπέτασα πρὸς ὕψος, καὶ τὰ ἀγνοήματα αὐτῆς ἐπενόησα.
* τὴν ψυχήν μου κατηύθυνα εἰς αὐτήν, καὶ ἐν καθαρισμῷ εὗρον αὐτήν. * καρδίαν ἐκτησάμην μετ' αὐτῆς ἀπ' ἀρχῆς, διὰ τοῦτο οὐ μὴ ἐγκαταλειφθῶ.
* καὶ ἡ καρδία μου ἐταράχθη ζητήσασα αὐτήν. διὰ τοῦτο ἐκτησάμην ἀγαθὸν κτῆμα. * ἔδωκε κύριος γλῶσσαν μισθόν μου, καὶ ἐν αὐτῇ αἰνέσω αὐτόν.

* Quoniam eruis sustinentes, & liberas eos de manu inimicorum. * Et exaltauī ab ira supplicationem meam, & pro morte liberationē rogaui. * Et inuocaui Dominum patrem Domini mei vt non derelinquat me in die tribulationis, in tempore superborum destitutionis.
* Laudabo nomen tuum assiduè, & collaudabo te in confessione, & exaudita est oratio mea.
* Liberasti enim nos de perditione, & eruisti me de tempore iniquo.
* Propterea confitebor et laudabo te, & benedicam nomini tuo Domine. * Adhuc existens iunior antequam errarem ipse, quæsiui sapientiā palàm in oratione mea.
* Ante templum orabam pro illa, & vsque in nouissimum exquiram eam: ex flore tanquam matureſcentis vuæ.
* Lætatum est cor meum in ea: ambulauit pes meus in rectitudine, à iuuentute mea inuestigabam eam.
* Inclinaui aurem meam modicè, & excepi;
* Et multam inueni mihi sapientiam. Profectus factus est mihi in ea. * Danti mihi sapientiam, dabo potentiam.
* Cogitaui enim vt facerē illam; & æmularer bonum, & non confundar.
* Colluctata est anima mea in illa, & in factione famis diligentiam adhibui.
* Manus meas extendi ad altitudinem, & ignorantias eius intellexi. * Animam meam direxi ad illam, & in purgatione inueni eam.
* Cor possedi cum ipsa ab initio, propterea non derelinquar. * Et cor meum conturbatum est quærendo illā. Propterea possedi bonam possessionem. * Dedit Dominus linguam mercedem meam, et in ipsa laudabo eum.

* *Appropinquate ad me indocti, & habitate in domo disciplinæ.*

* *Cur tardatis aut quid dicitis in his, & animæ vestræ sitiunt vehementer?*

* *Aperui os meum, & locutus sum: comparate vobis sine pecunia.* * *Collum vestrum supponite sub iugo, & suscipiat anima vestra disciplinam, in proximo est inuenire eam.*

* *Videte in oculis vestris quia laboraui, & inueni mihi multam requiem.*

* *Participate disciplinam in multo numero argenti, & multũ aurum possidete in ea.*

* *Lætetur anima vestra in misericordia eius, & ne erubescatis in laude eius.*

* *Operamini opus vestrum ante tempus, & dabit mercedem vestram in tempore suo.*

31 * ἐγγίσατέ μοι ἀπαίδευτοι, καὶ αὐλίσθητε ἐν οἴκῳ παιδείας.

32 * διὰ τί ὑστερεῖτε ἢ τί λέγετε ἐν τούτοις, καὶ αἱ ψυχαὶ ὑμῶν διψῶσι σφόδρα.

33 * ἤνοιξα τὸ στόμα μου, καὶ ἐλάλησα, κτήσασθε ἑαυτοῖς δίχα ἀργυρίου.

34 * τὸν τράχηλον ὑμῶν ὑπόθετε ὑπὸ ζυγόν, καὶ ἐπιδεξάσθω ἡ ψυχὴ ὑμῶν παιδείαν, ἐγγύς ἐστιν εὑρεῖν αὐτήν. 35 * ἴδετε ἐν ὀφθαλμοῖς ὑμῶν ὅτι ἐκοπίασα, καὶ δίχα ἐμαυτῷ πολλὰ ἀνάπαυσιν.

36 * μετάσχετε παιδείας ἐν πολλῷ ἀριθμῷ ἀργυρίου, καὶ πολὺν χρυσὸν κτήσασθε ἐν αὐτῇ.

37 * διὰ φρεσθείη ἡ ψυχὴ ὑμῶν ἐπὶ τῷ ἐλέει αὐτοῦ, καὶ μὴ αἰσχυνθείητε ἐν αἰνέσει αὐτοῦ.

38 * ἐργάσασθε τὸ ἔργον ὑμῶν πρὸ καιροῦ, καὶ δώσει τὸν μισθὸν ὑμῶν ἐν καιρῷ αὐτοῦ.

31 * Appropiate ad me indocti, & congregate vos in domum disciplinæ.

32 * Quid adhuc retardatis, & quid dicitis in his? animæ vestræ sitiunt vehementer.

33 * Aperui os meum, & locutus sum: comparate vobis sine argento sapientiam.

34 * Et collum vestrum subijcite iugo eius, & suscipiat anima vestra disciplinam: in proximo est enim inuenire eam.

35 * Videte oculis vestris, quia modicum laboraui, & inueni mihi multam requiem. Sup. c. 6.

36 * Assumite disciplinam in multo numero argenti, & copiosum aurum possidete in ea.

37 * Lætetur anima vestra in misericordia eius, & non confundemini in laude eius.

38 * Operamini opus vestrum ante tempus, & dabit vobis mercedem vestram in tempore suo.

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΣΟΦΙΑΣ ΙΗΣΟΥ ΤΟΥ ΣΙΡΑΧ.

FINIS LIBRI ECCLESIASTICI.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO
Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus

Biblioteka Śląska
225255
IV
3
Kzg 1 2857/67 100 000